PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 27 (514)
vineri 6 IULIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

27

O POLITICĂ EXTERNĂ ÎNCHINATĂ DESTINDERII, COLABORĂRII, PĂCII

REALIZĂRILE noastre pe plan intern, succesele de seamă obținute în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se împletesc organic cu afirmarea tot mai puternică a țării noastre pe plan internațional, cu creșterea prestigiului și a stimei de care se bucură România în lume. Este unanim recunoscut și apreciat faptul că, în politica sa externă, România promovează un curs constructiv, vizînd extinderea colaborării internaționale, promovarea unui climat de destindere și pace în lume.

Recenta ședință a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. luînd în dezbatere unele probleme ale situației internaționale și ale politicii externe a partidului și statului nostru, a scos în evidență faptul că desfășurarea evenimentelor internaționale a confirmat și confirmă pe deplin justețea liniilor directoare trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională în domeniul politicii externe, a analizei și aprecierilor privitoare la procesele care au loc în lumea contemporană, la schimbările în raportul de forțe mondial, la cursul luptei pentru destindere, colaborare și pace. În acest sens, a fost dată o înaltă apreciere activității desfășurate de conducerea partidului și statului, contribuției hotărîtoare pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus-o și o aduce la elaborarea și traducerea în viață a politicii externe a României.

Această politică are la bază înțelegerea profundă a realităților contemporane, a faptului că pe arena mondială au loc profunde mutații și schimbări în direcția destinderii și colaborării, a afirmării politicii de independență națională a popoarelor, a participării tuturor statelor la soluționarea problemelor internaționale și, în acest cadru, a sporirii rolului țărilor mici și mijlocii, a ridicării conștiinței și răspunderii popoarelor în salvgardarea păcii. La acest proces și-au adus și continuă să aducă o contribuție de seamă țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, clasa muncitoare, celelalte forțe progresiste, democratice, anti-imperialiste din întreaga lume. Așa cum se subliniază în Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. privind activitatea internațională a partidului și statului, concluzia principală care se desprinde din analiza evoluției politice mondiale este că, spre deosebire de perioada de după primul război mondial, acum, la aproape trei decenii de la sfîrșitul ultimului război mondial, ne aflăm nu în fața unei stări de încordare, ci în fața unui puternic curs spre destindere, colaborare și apropiere între popoare. Acest curs corespunde năzuințelor tuturor popoarelor de a așeza relațiile dintre state pe baze noi, echitabile, de a-și consacra eforturile progresului economico-social, bunăstării și prosperității fiecărei națiuni.

Prin politica sa externă, România socialistă și-a adus întreaga sa contribuție la acest proces, la amplificarea și adîncirea colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, la strădaniile de soluționare a problemelor vitale ale securității continentului european, la negocierile privind problemele dezarmării și dezangajării militare, la acțiunile vizînd transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, colaborării și păcii.

Succesele politicii externe a partidului și statului nostru sînt strîns legate de marile realizări pe care le obține poporul român în edificarea noii societăți, în sporirea forței economice a țării, în ridicarea nivelului de civilizație al întregii vieți sociale. Progresele în dezvoltarea forțelor de producție, în înflorirea științei și culturii, în creșterea nivelului de trai al maselor, în adîncirea democrației socialiste, reprezintă fundamentul de granit al întregii politici internaționale a României.

Lumini nestinse — *Hunedoara în întrecere*

DEZVOLTĂRI DE RAMURĂ

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1973

MUTAȚII CALITATIVE ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

O CARACTERISTICA a epocii contemporane o constituie dinamismul fără precedent al industriei, în general, și a industriei constructoare de mașini, în special. Nu este vorba numai de sporiri cantitative. Elementul fundamental este creșterea exponențială a vitezei progresului tehnic, înțelegînd prin aceasta atît continua scurtare a intervalului de timp dintre descoperirea unor fenomene sau legi naturale necunoscute și valorificarea lor industrială, cît și acumularea unui volum din ce în ce mai mare de cunoștințe noi, aplicabile în sectorul industrial, în unitatea de timp.

Făurirea unei puternice industrii constructoare de mașini, ca rezultat al unei opțiuni a partidului nostru pentru aplicarea consecventă a politicii sale marxist-leniniste de industrializare socialistă a țării, s-a caracterizat, an de an, printr-un **dinamism tot mai accentuat. Este suficient să relevăm faptul că ritmul mediu anual de creștere a producției în industria construcțiilor de mașini, — de circa 16%, înregistrat în ultimul cincinal — a devansat cu aproape 40% ritmul de creștere pe ansamblul industriei naționale.**

Sporuri substanțiale se înregistrează și în acest cincinal. **Față de 1970, nivelul atins în 1972 a fost de 134,3%, iar față de 1971 de 116,1%.** Unitățile constructoare de mașini realizează astăzi **întreaga producție a anului 1938 în numai 6 zile.** La o serie de produse ale construcțiilor de mașini, producția a înregistrat anul trecut o creștere deosebită (vezi tabelul nr. 1).

În 1972 ponderea produselor noi și reproiectate a fost de 32,7%, comparativ cu 1970. Printre aceste produse se numără autocamionul de 8 tone Diesel, o nouă instalație autopurtată pentru forțat sonde de țiței și gaze, trac-

ing. Ioan AVRAM
ministrul industriei construcțiilor de mașini grele

(Continuare în pag. 6)

Ancheta „V. E." în 170 de cooperative agricole de producție pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII (I)

INVESTIȚII

Interviu cu tov. Ion RUȘINARU, președintele Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, despre:

EFICIENȚĂ ȘI TERMENE

AGRICULTURA — ramură de bază a economiei naționale — înregistrează un ritm ascendent de dezvoltare a bazei tehnico-materiale în scopul realizării unei producții intensive, cu o productivitate ridicată care să satisfacă cerințele mereu sporite ale economiei naționale. Avînd în vedere mijloacele financiare ale statului pentru dezvoltarea acestei ramuri, ne-am adresat tovarășului I. RUȘINARU, președintele Băncii pentru agricultură și industrie alimentară pentru a ne prezenta cîteva preocupări mai importante ale aparatului băncii pe linia folosirii cu eficiență a fondurilor de investiții.

• Vă rugăm să vă referiți mai întîi la direcțiile spre care sînt orientate fondurile statului.

— În acest an, Banca pentru agricultură și industrie alimentară va finanța din fondurile statului un volum important de investiții care reprezintă cca 20% din sumele prevăzute pentru actualul cincinal.

Din fondurile nerambur-

Interviu consemnat de **Maria IONIȚĂ**

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

Numărului 27 din 6 iulie 1973

1
— **Dezvoltări de ramură**
Mutații calitative în industria construcțiilor de mașini, de ing. **Ioan Avram,** ministrul industriei construcțiilor de mașini grele.
— **Investiții**
Eficiență și termene. Interviu cu tovarășul **Ion Rușinaru,** președintele Băncii pentru agricultură și industrie alimentară.

3
— **Economie națională**
Plan-angajamente
• Hunedoara în întrecere, de **Ioachim Moga,** prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.
• Ritmicitatea producției — condiție a utilizării potențialului tehnico-productiv la dimensiunile sale reale, de ing. **Florian Mihalache,** ec. **Petre Cioclu.**

5
Rentabilitate
Cu ce cheltuieli organizăm exploatarea carierelor de piatră, de **Nicolae Dănilă.**

7
— **Comerț exterior**
Creșterea eficienței exportului și politica de conjunctură activă : De ce obstacolele vizibile rămîn totuși invizibile ?, de **Iosif Pățan.**

8—9
— **„V.E.“ : investigații, sinteze, evaluări, concluzii**
Acțiunea de reorganizare (V). Efecte obținute în întreprinderi industriale din județe, de **Constantin Cojocaru, Nicolae Popov, Stere Popescu, Emil Zamfirescu.**

10—11
— **Ancheta „V.E.“**
în 170 de cooperative agricole de producție despre : Resursele dezvoltării. Efortul propriu (I), de prof. dr. **Sabin Nica-Sîrbești, Ion Manea.**

12—13
— **Conducere și organizare**
• Experiențe în actualitate
• R.F.G. : Accente strategice în conducerea unităților industriale, de **Ovidiu Nicolescu.**
• **Cazuri în dezbatere :** Funcții de conducere și de execuție (Opinia cititorilor).
• **Cadre și răspunderi :** ing. **Victor Mateevici**, director general al Centralei de transporturi auto-București.

14
— **Marketing**
• Definirea politicii „produsului“ turistic. de **Iulian Berbecaru.**
• Dialog cu specialistul de marketing : Strategia produselor noi (IV), de **Mihai Ionescu.**

15
— **Concepte • teorii**
Considerațiuni referitoare la caracteristicile strategiei cooperării economice internaționale, de **Maria D. Popescu.**

16
— Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XXII), de **Radu Constantinescu.**

17
— **Metodologie**
Cum să dimensionăm stocurile curente de dr. **D. Fundătură**

18
— **Economie mondială**
Documentar : Dimensiuni ale economiei și dimensiuni ale cercetării științifice.

19
— Interviu cu **Pieter Lieftinck,** director executiv al F.M.I., despre : Direcțiile colaborării cu România.

ÎN SUPLIMENT :

— Executarea și încasarea amenzilor penale și contravenționale de **I. Oprescu**
— Termenul de sesizare pentru orice pretenții bănești ale salariaților față de unitate de **D. Marinescu**
— Contractul de transport internațional de mărfuri pe calea ferată (răspunderi) de **Lucian Theodoru.**
— Obligațiile întreprinderii de comerț exterior comisionare de **I. Iczkovits**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația“ str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Șantierul naval — Galați la 80 de ani

PE MALUL stîng al Dunării, la Galați, se găsește amplasat cel mai mare șantier de construcții navale din țara noastră. Acest important obiectiv industrial va sărbători în curînd 80 de ani de la înființare.

Succesele constructorilor de nave gălățeni, prestigiul șantierului de la mila 80 se datorește unui lung șir de eforturi. Navele fluviale și maritime ce poartă însemnul „Made in Romania“ cutreieră astăzi apele mărilor și oceanelor sub pavilion românesc și străin, navigatorii fiind satisfăcuți de calitățile nautice ale acestor nave.

Poziția portuară a municipiului Galați, așezat pe malul unei artere de comunicații internațională, a determinat ca încă de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea să ia ființă aici și să se dezvolte construcțiile de nave. În anii 1839—1840 se construiesc 17 vase de război otomane, cu o capacitate de 60 de tunuri. Actul de naștere al șantierului va fi semnat însă în 1893, cînd Gh. Fernic a obținut de la primăria orașului cîteva hectare de pămînt.

Tabloul pe care ni-l oferă astăzi șantierul naval din Galați este acela al unui obiectiv industrial puternic dezvoltat, echipat cu o tehnică modernă, capabil să răspundă oricăror cerințe în construcțiile de nave. În prezent, se construiesc aici nave specializate și de mare tonaj. Dintre acestea, menționăm navele mineraliere de 12 500 și 15 000 tdw. Munca proiectanților și constructorilor nu se va opri însă la aceste realizări. Pe planșetele proiectanților prinde contur mineralierul de 40 000 tdw, iar constructorii pregătesc mijloacele de construire. Se dezvoltă halele de asamblat-montaj, se lărgesc calele de lansare, iar cheiul va fi extins cu 300 m. Se va dezvolta, de asemenea, atelierul de tubulatură, se va construi o fabrică de oxigen și o hală de acetilenă.

Cu ocazia celor 8 decenii, le dorim constructorilor de nave și șantierului gălățean „La mulți ani !“.

ec. **Ioan Lucian MEHEDINȚI**
Direcția județeană de statistică Galați

Ce reprezintă 4 zile

LA 1 iunie 1969, din motive independente de voința mea în baza H.C.M. nr. 352/1968 am părăsit întreprinderea unde lucram. În luna iulie m-am înscris la un concurs pentru ocuparea unei funcții la o altă unitate. Am cîștigat concursul, dar am primit încunoștiințarea scrisă la 4 septembrie, cu patru zile după expirarea celor trei luni prevăzute pentru reîncadrare cu drept de vechime neîntreruptă în muncă.

Toate încercările mele de obținere a vechimii neîntrerupte au rămas zadarnice. Nu se ține seama de faptul că am cîștigat concursul cu mult înaintea termenului, că n-am avut nici o zi de concediu de odihnă pînă în momentul desfacerii contractului. A fost, oare, vina mea că rezultatul concursului s-a anunțat cu patru zile după cele 90 ?

Cred că forurile de resort ar putea să țină seama de unele situații de excepție.

E. NICOLAUS
Sibiu

ECOURI

Ce întreprindem pentru reducerea normelor de consum

ÎN ARTICOLUL pe această temă (V.E. nr. 15) se arăta că nivelul cheltuielilor de producție se menține încă ridicat în țara noastră în comparație cu standardele mondiale. În multe întreprinderi constructoare de mașini, de pildă, consumurile de materiale sînt mai mari, coeficientul de utilizare a metalului fiind în minus față de unitățile similare din vecinătate. La problemele ridicate în acest articol ne-au răspuns :

• Întreprinderea „Unirea“-Cluj:

ÎN CADRUL întreprinderii noastre există o activitate susținută pentru a realiza produse de bună calitate, iar producția să fie rentabilă, economică din toate punctele de vedere. Pentru a obține rezultate cît mai bune, considerăm ca sarcină permanentă, reducerea cheltuielilor materiale ca urmare a revizuirii, în continuare, a normelor de consum și gospodărirea rațională a materialelor.

Dintre măsurile întreprinse amintim reproiectarea parțială sau totală a unor produse care, prin îmbunătățirea caracteristicilor tehnice a mașinilor textile, aduce însemnate avantaje tehnico-economice. Analizînd aceasta sub aspectul valorificării pe treaptă superioară a materialelor cu ajutorul indicelui consumului de greutate relativă, se preconizează că se va obține la mașina de filat bumbac cardat o reducere de 15,2% (la toate mașinile, începînd cu producția de serie a anului 1975) ; la mașina de filat lînă pieptănată cu 17%, mașina de răsucit fire — 15,5% ; carda de bumbac — 29,5% ; războiul automat pentru mătase — 8,8% și la laminorul de bumbac — 14,3%.

Fiind de acord cu cele menționate în articolul apărut în nr. 15 al „Vieții economice“, arătăm că, pe lîngă impulsionarea muncii de descoperire și valorificare a rezervelor, se ridică și problema asigurării cu materiale normate necesare.

ing. **IOAN GIURGEA**
director

• Întreprinderea mecanică-Roman:

ECONOMISIREA METALULUI prin reducerea continuă a normelor de consum a constituit o preocupare permanentă a colectivului nostru, concretizată, în fiecare din anii trecuți, în importante cantități de metal economisit. Aceasta cu toate că întreprinderea noastră produce mașini-unelte pentru prelucrarea lemnului, mașini ce se produc, în general, în serie mică, iar sortimentele se mențin an de an în fabricație. Este adevărat însă, așa cum se arăta și în articolul care ne viza și pe noi, că mai erau rezerve.

În anul 1970, prin măsurile tehnico-organizatorice s-au economisit : 127,30 tone metal ; în 1971 — 66,470 t ; în 1972 — 57,981 t, iar în primele luni ale anului în curs 14 t. Pentru anul 1973, s-a întocmit un plan de măsuri privind proiectări tehnologice și constructive care să conducă la o economie de 28 t metal. Reducerile s-au aplicat în situația în care coeficientul de utilizare a metalului pe ansamblul întreprinderii este de 0,790.

Considerăm că prin măsurile ce se vor lua, în continuare, pînă la sfîrșitul anului să reușim ca propunerea inițială de reducere a normelor să se materializeze.

ing. **Vasile GOGU**
director

• Înfrățirea-Oradea:

ACȚIUNEA întreprinsă în luna aprilie pe linia diminuării consumurilor specifice, s-a soldat cu o economie de 69,19 tone metal, din care 24,21 laminate. Sîntem deci de acord cu afirmația din „Viața Economică“, că posibilitățile și rezervele reducerii consumului de metal și a altor materiale nu sînt încă epuizate.

Activitatea colectivului nostru privind valorificarea superioară a metalelor este oglindită elocvent și de evoluția indicatorului utilizării metalului raportat la valoarea producției globale, tone/mil. lei. Astfel : 1965 — 116,86 ; 1966 — 106,25 ; 1967 — 105,95 ; 1968 — 100,25 ; 1969 — 96,64 ; 1970 — 88,69 ; 1971 — 84,30 ; 1972 — 77,67.

La nivelul posibilităților și a specificului unității noastre, cantitatea de 69,19 tone economie de metal este o contribuție reală și proporțională în cadrul celor 1 800 tone de metal cît s-a prevăzut să fie economisită la nivel de centrală.

ing. **I. MARGINEAN**
director

• Întreprinderea mecanică Sibiu:

ÎN SCOPUL realizării unor produse de o calitate superioară, care să satisfacă cerințele interne și să fie competitive pe piața externă, s-au reproiectat o serie de produse vechi, rezultînd produse cu caracteristici tehnice mult îmbunătățite și cu consum redus de metal. Ca urmare a acestei acțiuni de modernizare a producției și a însușirii în fabricație a noi tipuri de utilaje, s-a reușit ca circa 60% din producția anului 1973 să o constituie produsele noi.

Prezentăm comparativ consumul de metal la cîteva produse vechi și noi. Și coeficientul de utilizare a metalului este în atenția colectivului unității noastre. Astfel, ca urmare a reproiectării și îmbunătățirilor tehnologice în decursul anilor, coeficientul de înnoire a înregistrat o creștere simțitoare la unele produse, în viitor ne vom strădui să îmbunătățim acest coeficient și să ne apropiem de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic.

Produsul	Plan pe 1973	Norme de consum aprobate	
		La produse vechi	La produse noi
PELI—63 PAI 63	50	6,590	5,863
PELI—63 PAI—63 A	50	6,590	5,938
FG—31 FG—825	50	14,200	11,800
F.P.—14	104	7,520	6,720

ing. **Vasile VASU**
director

CURIER

• Prescripție

I. ILISIE, Oradea — Potrivit art. 176 din Codul muncii, în vigoare de la data de 1 martie 1973, pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate, prejudicii suferite sau drepturi neacordate, termenul de sesizare este de trei ani de la data producerii pagubelor sau de cînd drepturile trebuia să le fie acordate. În vechiul Cod al muncii (art. 118) acest termen era stabilit la un an. Pentru cazurile rezolvate sau recunoscute prin hotărîri ale organelor de jurisdicție a muncii sau pe cale administrativă, în condițiile reglementării anterioare datei de 1 martie 1973, nu se poate pune problema reactivării drepturilor respective. Atunci cînd cererea de recunoaștere a drepturilor este însă ulterioară datei de 1 martie 1973, respectiv datei de intrare în vigoare a noului Cod al muncii, salariații sînt îndreptățiți să ceară stabilirea și plata acestor drepturi pe trei ani în urmă. De pildă, dacă un salariat solicită la 1 iunie 1973 acordarea retroactivă a sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, producînd acte care să dovedească această vechime de la data de 1 februarie 1972, în ipoteza cînd se constată că cererea este temeinică, urmează să primească sumele cuvenite pe 16 luni care s-au scurs de la nașterea dreptului, în timp ce, conform vechii reglementări, n-ar fi avut dreptul decît la sporul pe ultimele 12 luni.

• Concediu de odihnă

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc. — 1) Potrivit art. 189 din Codul muncii, în vigoare de la 1 martie 1973, prin personal cu funcții de conducere în sensul acestui Cod se înțeleg conducătorii de unități numiți de organele superioare, directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale și locale, șefii compartimentelor de muncă ai unităților, precum și asimilații lor. În ce privește funcțiile de conducere a unităților, care pot beneficia de concediu suplimentar de odihnă de 2 zile lucrătoare, acestea sînt prevăzute limitativ în lista întocmită în acest scop de organele stabilite de Legea nr. 27/1967. Asemenea funcții sînt cele de directori generali și directori ai direcțiilor independente din ministere și celelalte organe centrale, precum și funcțiile, asimilate acestora, de directori ai institutelor de proiectare sau de cercetare științifică, de directori generali și directori ai întreprinderilor de grad special, I și II, precum și din alte unități. Alte funcții de conducere din cadrul personalului, în afara celor de directori generali și de directori, nu sînt prevăzute în lista susmenționată. 2) Hotărîrea Comisiei de judecată poate fi revizuită la sesizarea comitetului sindicatului sau a procuraturii, în termen de 30, respectiv de 60 de zile de la pronunțarea Hotărîrii, numai dacă nu este supusă unei căi de atac obișnuite, deci numai în cazul litigiilor a căror valoare nu depășește 1 000 lei.

• Salarizare

GH. ANDREESCU, București — Problema ridicată de dv. își găsește soluția în prevederile pct. 5 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968. Conducerea unității are dreptul ca, după un an de la data reîncadrării, să vă acorde un număr de gradații, pînă la gradația avută. În ce privește cea de a doua întrebare, precizăm că de la 1 martie 1973, data aplicării noului Cod al muncii, contractele de muncă se încheie, de regulă, pe durată nedeterminată. Prin excepție, contractele de muncă se încheie pe durată determinată numai în cazul înlocuirii titularului unui post care lipsește temporar de la serviciu, căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, pentru prestarea unei munci cu caracter sezonier, precum și a altor activități, cu caracter temporar.

• **NICOLAE ȘERBAN, Ploiești** — Perioadele cît ați funcționat ca inspector șef învățămînt, șef serviciu cadre și învățămînt și șef serviciu personal nu se includ în vechimea necesară pentru încadrarea dv. ca tehnician principal.

• **DORIN DUMITRIAN, Hunedoara.** — Pentru a urma cursurile serale de subingineri trebuie să susțineți un nou concurs de admitere. Nu este posibil ca diploma de economist să fie echivalată cu aceea de inginer-economist.

• **IOAN NECULCEA, DAVID SIMION, București.** — Direcția salarizării în industrie, construcții, transporturi și telecomunicații din Ministerul Muncii ne comunică că a reținut propunerea dv.

• **TEODOR PAPUC, Suceava** — Nu putem răspunde întrebărilor dv. dacă nu ne furnizați date despre studiile absolvite, dacă ele sînt cele cerute pentru funcția de șef secție răcoritoare și despre motivul deselor modificări de funcții.

economie națională

ACTUALITATEA : • O preocupare centrală, în permanentă actualitate, a colectivelor de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării : ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR DE PLAN PE 1973, an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen • File din cronica marii întreceri socialiste : HUNEDOARA LA ÎNĂLȚIMEA TRADIȚIILOR SALE MUNCITOREȘTI • Valorificarea cu randamente maxime a potențialului tehnico-productiv al întreprinderilor nu poate fi concepută fără RITMICITATEA PRODUCȚIEI • Folosirea eficientă a FONDURILOR PENTRU INVESTIȚII ÎN AGRICULTURĂ presupune : realizarea integrală și la termenele planificate a noilor obiective, eliminarea cheltuielilor neeconomicoase pe șantiere și crearea condițiilor necesare pentru intrarea în exploatare și atingerea parametrilor proiectați • Creativitate, intransigență, perseverență în punerea în valoare a tuturor resurselor naturale ale țării : și în cazul carierelor de piatră este valabilă întrebarea — cît cheltuim și cît obținem ?

PLAN • ANGAJAMENTE

HUNEDOARA ÎN ÎNTRECERE

„Șarje" pe drumul inventivității, productivității, eficienței

PREOCUPAREA centrală în etapa actuală — îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1973, an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen — a dat și în întreprinderile din județul nostru un puternic impuls întrecerii socialiste, dezvoltării inițiativei creatoare a oamenilor muncii în valorificarea mai intensă a resurselor producției. Drept urmare, la sfîrșitul a 5 luni din acest an, am putut încheia un bilanț rodnic : **industria hunedoreană a realizat peste prevederi produse în valoare de 128 milioane lei, concretizate în 34 milioane kwh energie electrică, 13409 tone fontă, 18100 tone cocs metalurgic pentru furnale, 20456 tone oțel, 15048 tone laminate finite pline, 4097 tone fier în minereu, 1900 mc cherestea, iar minerii din Valea Jiului au dat și ei o producție suplimentară de 6542 tone cărbune net.**

Deosebit de important este faptul că **mai bine de 60% din depășirea înregistrată s-a obținut pe calea creșterii productivității muncii.** Fiecare salariat din județ, ocupat în activitatea industrială, a dat, peste prevederile de plan, produse în valoare de 850 lei, ceea ce atestă o folosire mai bună a capacităților de producție, a timpului de lucru și o valorificare superioară a resurselor existente în unitățile noastre. Cu rezultate meritorii în această direcție se înscriu colectivele de muncă de la Combinatul siderurgic Hunedoara, Intreprinderea „Victoria" — Călan, Intreprinderea chimică — Orăștie, Intreprinderea de prefabricate de beton — Bîrcea.

Ce metode au fost folosite de Comitetul județean, de organizațiile de partid și care au fost acțiunile întreprinse și direcțiile principale spre care au fost orientate eforturile participanților la întrecere în acest an ?

ÎNCĂ ÎNAINTE de începerea anului, în județ s-au organizat numeroase acțiuni menite să contribuie la pregătirea în bune condițiuni a activității productive, la asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare desfășurării producției într-un ritm susținut, care să faciliteze îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan. Paralel, s-a inițiat și desfășurat un amplu program de mobilizare a maselor de salariați la îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan la toți indicatorii și în condiții de eficiență ridicată.

Roadele acestor acțiuni — pe tărîm organizatoric și politic — desfășurate de comitetul județean, de comitetele municipale și orășenești, precum și de către organizațiile de partid, de sindicat și U.T.C. s-au concretizat în numeroase inițiative valoroase. Astfel, siderurgiștii hunedoreni, preocupați intens de găsirea celor mai eficace căi și mijloace de creștere a producției, în condițiile unei eficiențe economice maxime, au antrenat întregul corp tehnico-ingineresc și economic la rezolvarea celor mai acute probleme pe care le ridică producția la fiecare loc de muncă. Pe baza unor teme, s-au făcut studii și cercetări complexe pentru găsirea unor noi tehnologii și perfecționarea proceselor de producție care, materializate în practică, s-au soldat cu importante creșteri a producției și rentabilității acesteia. Numai prin utilizarea prafurilor termogene cercetate, experimentate și produse de combinat, la turnarea oțelurilor superioare se preconizează în acest an o reducere a consumului de metal de cca 30 000 t față de realizările anului trecut. De asemenea, tot pe baza acestor cercetări, a fost posibilă lansarea unor inițiative ca : **„fiecare tonă de metal să fie utilizată superior", „întreaga depășire a planului la fontă să se realizeze cu cocs economisit"** etc. S-au pus la punct și s-au aplicat în producție metode moderne de programare a laminării și de urmărire prin calculatoare a înfăptuirii programului de producție, corelat cu cerințele beneficiarilor de oțel și laminate.

O atenție deosebită s-a acordat acțiunii de **reducere a cheltuielilor de producție, îmbunătățirii calității produselor în scopul creșterii eficienței economice a întregii activități de producție.** În toate întreprinderile au fost luate măsuri de revizuire și de încadrare în normele de consum, de reducere a acestora, de stabilire a unui regim sever de economii prin eliminarea pierderilor, gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești, de diminuare a cheltuielilor neeconomicoase. S-a analizat, de asemenea, nivelul calitativ al producției și s-au stabilit măsuri care să asigure satisfacerea integrală a cerințelor beneficiarilor și consumatorilor. În acest context se înscrie și consfătuirea ce a avut loc la sfîrșitul lunii mai a.c. la nivelul județului cu conducătorii unităților economice, secretarii de partid și responsabilii compartimentelor C.T.C. Drept rezultat, **în marea majoritate a întreprinderilor au fost dobîndite rezultate remarcabile privind realizarea indicatorilor care exprimă eficiența activității economice.** Combinatul siderurgic — Hunedoara, de exemplu, ca urmare a reducerii cheltuielilor de producție cu 1,64 lei la fiecare mie de lei producție fabricată, a fost în măsură să dea economiei naționale un beneficiu suplimentar de 11 milioane lei. Însemnate reduceri ale cheltuielilor de producție și beneficii peste plan au obținut și colectivele de la Intreprinderea „Victoria" — Călan, Intreprinderea chimică Orăștie, Intreprinderea de materiale de construcții — Deva și altele.

În vederea găsirii căilor și metodelor care să ducă la reducerea consumului de lemn de mină și armături, s-a organizat la Deva o consfătuire cu cadrele de conducere și specialiști de la unitățile miniere din toată țara, unde s-au dezbătut o serie de probleme legate de posibilitățile actuale ale mineritului din țara noastră și de metodele de exploatare care trebuie folosite pentru diminuarea consumului de lemn. Consfătuirea a prilejuit, totodată, un important schimb de experiență al tuturor consumatorilor lemnului de mină din țară.

ODATĂ CU MĂSURILE luate în vederea îndeplinirii în bune condiții a indicatorilor de plan și a realizării unei eficiențe economice ridicate, Comitetul județean de partid, organizațiile de partid și organele colective de conducere din întreprinderi s-au preocupat îndeaproape de **realizarea în cele mai bune condiții a obligațiilor la export. În primele 5 luni ale anului sarcinile la export au fost depășite cu 13 milioane lei valută, realizîndu-se, în același timp, o îmbunătățire substanțială a ritmicității și promptitudinii cu care producătorii din județ au onorat contractele încheiate cu partenerii externi.** Concomitent, s-a pus un accent tot mai mare pe îmbunătățirea calității, structurii și eficienței exportului, reușindu-se ca, la toți indicatorii ce caracterizează activitatea de export, să obținem rezultate bune. Se remarcă în mod deosebit activitatea desfășurată în acest sens de Combinatul siderurgic — Hunedoara, Intreprinderea forestieră de exploatare și transport — Deva, Intreprinderea minieră — Hunedoara și unitățile de industrie locală.

În plenarele și ședințele de birou ale comitetului județean, municipale și orășenești de partid au fost dezbătute numeroase probleme, printre care **realizarea planului de investiții, scurtarea termenelor de execuție a obiectivelor productive, ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții și altele** În urma acestor dezbateri și analize, s-au inițiat acțiuni concrete, la elaborarea cărora s-a ținut cont, cu prioritate, de indicațiile date de conducerea superioară de partid și de stat în domeniul economic. Astfel, la întreprinderile în care existau greutăți în îndeplinirea sarcinilor de plan, Comitetul județean de partid a organizat și trimis colective formate din activiști, specialiști și cadre cu munci de răspundere care au îndrumat și sprijinit conducerile unităților în soluționarea problemelor ce condiționau bunul mers al activității economice. Un accent deosebit s-a pus pe **preluarea de către beneficiari a unor lucrări de investiții pentru a le executa în regie proprie și de a ajuta constructorii cu forță de muncă pentru montarea utilajelor aflate pe șantiere.** Așa, de exemplu, pînă în prezent s-au preluat de la constructori lucrări de investiții și de reparații capitale în valoare de peste 40 milioane lei și vor lucra în calitate de constructori în medie peste 200 muncitori. Eforturile conjugate ale beneficiarilor, constructorilor și proiectanților, s-au materializat în realizarea prevederilor în perioada ce a trecut din acest an.

ÎN LUNILE care urmează, paralel cu pregătirea condițiilor pentru planul pe anul 1974, vom intensifica preocupările organizațiilor de partid și comitetelor oamenilor muncii, ale tuturor colectivelor de muncă, **în direcția găsirii de noi căi și mijloace de valorificare superioară a rezervelor din întreprinderi, sporirii aportului specialiștilor la perfecționarea, organizarea și conducerea producției.** Avem în vedere, în mod deosebit, punerea în valoare a noi rezerve de minereuri și cărbuni, valorificarea superioară a celor existente, creșterea productivității muncii și reducerii efortului fizic, paralel cu mărirea gradului de securitate a muncii în subteran ; de asemenea, în domeniul producției industriale, vom orienta eforturile oamenilor muncii pentru **îmbunătățirea calității și a structurii sortimentale a oțelurilor și laminatelor, creșterea indicilor de utilizare a agregatelor și instalațiilor siderurgice, reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale.**

Sîntem convinși că rezultatele ce le vom obține în acest an în județ, precum și modul în care vom pregăti și demara producția pe 1974, vor conduce la realizarea înainte de termen a sarcinilor ce revin județului nostru din actualul cincinal.

Ioachim MOGA
prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.

RITMICITATEA PRODUCȚIEI —

condiție a utilizării potențialului tehnico-productiv la dimensiunile sale reale

PRIN CARACTERUL deosebit de dinamic al sarcinilor, planul pe 1973 are un rol hotărîtor în îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Garanția materială a înfăptuirii și depășirii lui, paralel cu sporirea continuă a eficienței economice, o constituie existența în industria noastră a unui puternic potențial tehnic-productiv. Atît nivelul sarcinilor de producție cît și întregul ansamblu economic al planului au fost stabilite în accepțiunea **mobilizării și valorificării, cu randamente maxime, a întregului parc de mașini, utilaje și instalații din dotare, precum și a suprafețelor de producție, prin identificarea și punerea în valoare a tuturor rezervelor existente la fiecare loc de muncă.**

În acest sens, unul din domeniile hotărîtoare spre care trebuie polarizate preocupările majore și energiile creatoare îl constituie **programarea și realizarea ritmică a producției, fără oscilații accidentale, zi de zi, decadă de decadă și lună de lună.** Caracterul imperativ al acestei cerințe este impus atît de necesitățile curente ale economiei, unde fiecare produs are o destinație precisă — fie pentru consumul intern productiv sau fondul pieței, fie pentru export — cît și de rolul hotărîtor pe care îl prezintă înfăptuirea exemplară a planului pe acest an în îndeplinirea înainte de termen a cincinalului actual. De altfel, **desfășurarea ritmică a producției, este una din condiții-**

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU
C.S.P.

(Continuare în pag. 4) ⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

23 AUGUST 1944-1973

INIȚIATIVE MUNCITOREȘTI ÎN ACȚIUNE

• Economii suplimentare

Reflectînd preocupările de energie electrică ale întreprinderilor industriale din județele Mureș și Harghita, îndreptate în direcția raționalizării consumului specific de energie electrică și echilibrării curbei de sarcină a sistemului energetic național prima jumătate a anului oferă date bogate în realizări. Energia electrică economisită poate să asigure iluminatul municipiului Tîrgu Mureș timp de aproape trei ani. Acțiuni eficiente s-au întreprins în cadrul Întreprinderii de electrocentrale Mureș, unde consumul intern de energie a fost redus cu 3 milioane kWh, al țesătoriei de bumbac din Sighișoara al cărei consum s-a diminuat cu 1,8 milioane kWh, al Întreprinderii miniere și Filaturii de lînă pieptănată din județul Harghita care au economisit aproape 2 milioane kWh.

• Autodotare

Uzina de autoturisme din Pitești a asimilat, de la începutul anului și pînă acum, peste 200 de mașini, utilaje și instalații, a căror valoare se ridică la aproape 30 milioane lei. Între altele, au fost realizate două linii pentru tratamentul termic al pieselor, 16 cuptoare cu ajutorul cărora aluminiul este menținut la cald, 37 mașini pentru spălatul și degresatul agregatelor de motor, o instalație pneumatică pentru transportul nisipului în secția de turnătorie, o mașină de găurit, alezat și filetat carterele cutiilor de distribuție ale autoturismelor Dacia 1300. Se prevede ca pînă la sfîrșitul anului în curs să se mai realizeze, cu mijloace proprii, alte 230 mașini, utilaje și agregate în valoare de 29 milioane lei. Ca atare, producția mașinilor, utilajelor, și instalațiilor pe care uzina de autoturisme din Pitești o realizează, cu forțe proprii, în primii trei ani ai cincinalului reprezintă 93 milioane lei.

• Oțel, fontă, laminate peste prevederi

Siderurgiștii din întreaga țară întîmpină ziua de 23 August cu noi succese în muncă. De la începutul anului au fost elaborate peste prevederile planului, 86 500 t oțel, 71 000 t fontă, 38 500 t laminate finite pline și alte produse. În felul acesta siderurgiștii au realizat pînă acum 70% din volumul producției globale consemnat în angajamentul anual.

La obținerea acestui succes au contribuit, între altele, măsurile luate pentru generalizarea inițiativelor vizînd creșterea indicilor intensivi ai agregatelor.

• Diversificarea sortimentelor

Uzina de mecanică fină din Sinaia și-a îndeplinit cu aproape o decadă mai devreme planul producției marfă pe prima jumătate a anului. Ca rezultat al inițiativelor izvorîte din rîndul colectivului uzinei, nomenclatorul pompelor de injecție s-a îmbogățit cu noi tipuri. Astfel, au intrat în producția curentă pompele de injecție cu roți dințate pentru instalația hidraulică a familiei tractoarelor românești U—650, pompa rotativă și cea în linie, pentru autocamionul R.O.M.A.N. de 120 și 210 C.P., precum și întregul echipament de injecție necesar tractorului de 80 C.P. În acest fel, s-au creat condiții pentru ca uzina să livreze în plus economiei naționale, în perioada care a mai rămas pînă la 23 August, o producție marfă evaluată la 5 milioane lei — echivalentă cu angajamentul asumat de acest colectiv pentru întreg anul 1973.

←

le esențiale ale obținerii unei înalte eficiențe economice ale întregii activități.

REZULTATELE obținute în primele cinci luni ale acestui an în îndeplinirea planului de stat reliefează experiența valoroasă cîștigată de colectivele de muncă din marea majoritate a întreprinderilor și centralelor industriale în identificarea rezervelor existente și inițierea unor acțiuni eficiente pentru punerea lor în valoare. Folosirea judicioasă a capacităților de producție (ca urmare a unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente, a îmbunătățirii planificării sarcinilor de plan pe trimestre și, în cadrul acestora, pe luni și decade și a înfăptuirii lor neabătute), a permis **îndeplinirea și depășirea planului la majoritatea produselor de bază ale economiei naționale** (peste 60% din numărul produselor urmărite operativ), **obținîndu-se peste plan cantități importante de bunuri destinate atît comerțului intern cît și pentru export.**

Activitatea de producție a înregistrat cote mai înalte în luna mai cînd, prin depășirile obținute, **s-a reușit să se recupereze, total sau parțial, restanțele din primele patru luni la un mare număr de produse.** Totuși, rezultatele înregistrate în primele cinci luni au fost influențate negativ de **rămînerile în urmă la un important număr de produse,** datorită manifestării unor neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, în cooperarea dintre întreprinderi, în funcționarea unor mașini, utilaje și instalații etc. care, toate, și-au pus serios amprenta asupra ritmicității producției. Cele mai multe restanțe au fost semnalate la întreprinderile M.I.C.M.U.E. (11 produse), M.I.C.H. (11 produse), M.I.C.M.G. (8 produse), M.I.U. (6 produse) etc. Aceste rămîneri în urmă nu pot fi trecute cu vederea, mai ales că este vorba de unele produse de bază, cu o anumită pondere în economia națională : transformatoare, frigidere, strunguri universale, autocamioane, autobasculante și autotractoare cu motor Diesel, sodă calcinată și sodă caustică, îngrășăminte cu azot, țesături etc.

În unele întreprinderi, **desfășurarea neritmică a producției se face simțită pe perioade de timp mai lungi.** În acest sens este concludentă analiza făcută la unele unități din industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria ușoară etc. La Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște, de pildă, timp de 4 luni, producția de racorduri speciale a înregistrat oscilații zilnice, realizîndu-se cînd un plus de 300—400 perechi, cînd cu un minus de 500—600 perechi. Același aspect s-a înregistrat și la producția de armături industriale din oțel, la care întreprinderea avea o restanță de 492 tone la încheierea primelor patru luni. Printre cauzele reliefate în analiză, se desprinde, în primul rînd, funcționarea defectuoasă a unor mecanisme de la cuptoarele electrice și de la forja de semifabricate pentru racorduri, care au provocat sute de ore de stagnare. Aceste neajunsuri puteau fi, fără îndoială, evitate dacă se manifesta mai multă grijă pentru asigurarea întreținerii și funcționarea normală a acestor verigi hotărîtoare în procesul tehnologic de producție. Cauze asemănătoare au determinat neîndeplinirea ritmică și restanțele mari la Fabrica de frigidere cu compresor din Găești. Utilajele montate aici de mai mulți ani (care nu funcționează la parametrii proiectați), reperele necorespunzătoare livrate de Combinatul siderurgic Galați, Fabrica de motoare electrice — Pitești, întreprinderea „Policolor" și Fabricile de mase plastice din București și Iași, pun adesea această unitate modernă din Găești în imposibilitatea de a-și realiza ritmic și pe sortimente sarcinile de plan.

Îndeplinirea neritmică a planului prezintă aspecte diferite. În graficele pe care le prezentăm pentru patru produse importante — **sodă caustică, îngrășăminte cu azot, frigidere cu compresor și țesături de bumbac și tip bumbac** — se poate desprinde ce restanțe mari s-au creat față de plan, tocmai datorită neritmicității producției. (vezi graficele). La toate aceste produse sînt consemnate realizările zilnice în cadrul unei săptămîni din lunile martie, aprilie, mai a.c. precum și desfășurarea lunară a planului și a realizărilor în perioada primelor cinci luni. Deși situația prezentată are ca trăsătură comună lipsa de ritmicitate, la o analiză mai atentă apar unele aspecte diferențiate : la soda caustică și îngrășăminte cu azot, de exemplu, atît programarea zilnică a producției, cît și îndeplinirea acesteia prezintă variații substanțiale ; de asemenea, desfășurarea producției prezintă alternanțe mari de la o lună la alta la plan cît și la realizări. Folosirea incompletă a capacităților de producție, ca urmare directă a unor asemenea planificări și realizări de la o perioadă la alta — s-a soldat cu restanțe de peste 10% la sodă caustică și de aproape 20% la îngrășăminte cu azot față de planul cumulat pe cinci luni, ceea ce a privat economia națională de cantități ce se ridică la multe zeci de mii de tone.

Cauzele care au determinat utilizarea neritmică a capacităților de producție trebuie căutate în funcționarea sub nivelul prevăzut a instalațiilor de electroliză la Combinatul petrochimic — Borzești, Intreprinderea chimică — Turda și Combinatul chimic — Rm. Vîlcea, ca urmare a unor defecțiuni mecanice și electrice, a arderii unui transformator etc. La soda caustică au avut o influență negativă aprovizionarea defectuoasă cu amoniac și fisurarea unor țevi fierbătoare la Combinatul de îngrășăminte chimice — Tr. Măgurele, precum și începerea producției cu întîrziere la noua instalație de amoniac de la Combinatul de îngrășăminte chimice — Piatra Neamț. La frigidere cu compresor și țesături de bumbac și tip bumbac, deși programarea zilnică a producției are un aspect liniar, realizările se situează sub plan și prezintă mari variații de la o zi la alta. În ce privește desfășurarea lunară a producției, se constată că **planul și realizările sînt mai mici în prima lună a trimestrului față de ultima lună, pentru ca în trimestrul următor să se repete acest ciclu de folosire incompletă a potențialului productiv.**

ANALIZA ritmicității producției reliefează dimensiunile reale ale rezervelor existente în întreprinderi, ținînd seama că **nivelele maxime ale variației periodice exprimă capacitatea reală a utilajului respectiv în condiții optime de funcționare.** În același timp, cunoscînd cauzele care au determinat realizările slabe în anumite perioade, factorii de răspundere din întreprinderi sînt în măsură să elaboreze măsuri care să asigure folosirea deplină a potențialului real la fiecare loc de muncă.

Avînd în vedere că nivelul sarcinilor de producție din anul 1974 și 1975 presupune îndeplinirea integrală sau chiar depășirea planului din anul 1973 rezultă că **se cer intreprinse măsuri ferme care să impulsioneze ritmul producției în fiecare intreprindere în parte.** În plus, se impune **elaborarea de grafice pentru recuperarea restanțelor înregistrate pînă în prezent, paralel cu îndeplinirea exemplară a sarcinilor curente la nivelul planului.** De altfel, din analizele efectuate, rezultă că potențialul productiv existent permite recuperarea restanțelor la marea majoritate a produselor.

SODĂ CAUSTICĂ ---- PLAN —— REALIZĂRI

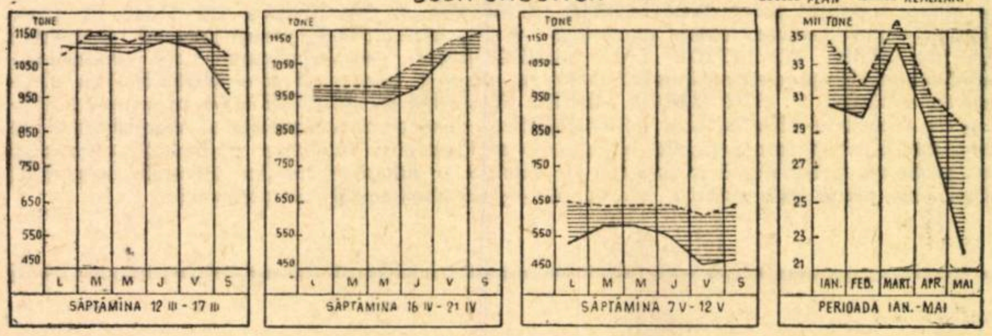

ÎNGRĂȘĂMINTE CU AZOT

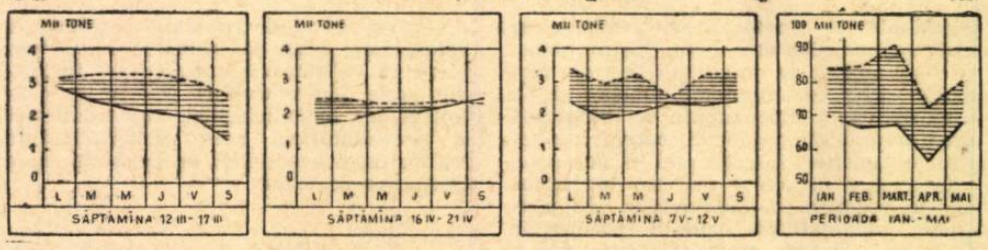

Observații :

— Planul pe zile (în cadrul unei luni) prezintă variații substanțiale ; de asemenea și realizările.

– Planul și realizările pe luni (în cadrul unui trimestru) au variații.

ȚESĂTURI DE BUMBAC ȘI TIP BUMBAC ---- PLAN —— REALIZĂRI

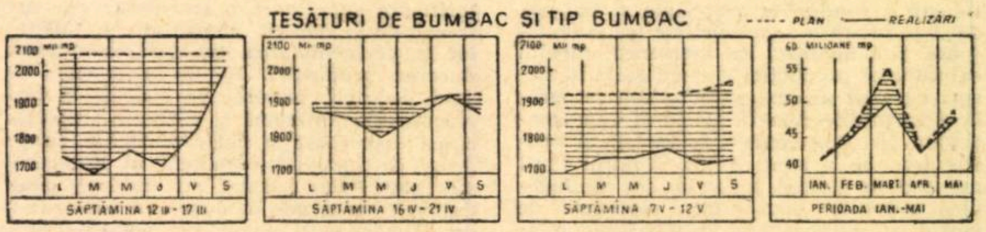

FRIGIDERE CU COMPRESOR

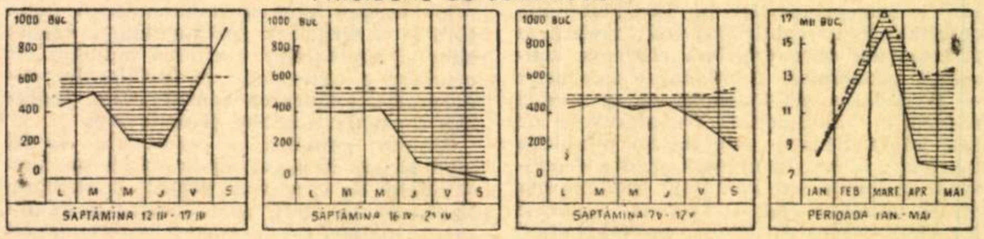

Observații :

— Planul pe zile (în cadrul unei luni) este ritmic, dar realizările au variații mari, de la o zi la alta.

— Planul pe luni (în cadrul unui trimestru) este mic în prima lună și mare în ultima lună, ca apoi în prima lună a trimestrului următor să fie iar mic.

INVESTIȚII

EFICIENȚĂ ȘI TERMENE

● Cum sînt folosite fondurile pentru investiții

● Darea la timp în funcțiune a obiectivelor

(Urmare din pag. 1)

sabile ale băncii și din creditele pe termen lung se finanțează, pentru unitățile de stat și cooperativele agricole, noi capacități zootehnice, în special pentru creșterea și îngrășarea industrială a porcilor și complexe pentru vaci cu lapte, lucrări de amenajări pentru irigații, indiguiri și desecări, plantații de vii și pomi, construirea de abatoare moderne, spații pentru depozitarea produselor sau pentru valorificarea legumelor și fructelor și alte obiective necesare pentru progresul agriculturii noastre. Aceste obiective finanțate de bancă corespund direcțiilor de dezvoltare a agriculturii stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, precum și celor două programe naționale menite să asigure creșterea mai rapidă a producției animale și vegetale.

Fondurile de investiții sînt orientate deci spre obiective principale, de valori mai mari și care asigură o productivitate ridicată, cerință primordială pentru dezvoltarea în ritm susținut a bazei tehnico-materiale a agriculturii. Realizarea integrală și la termenele planificate a acestor obiective, asigurarea folosirii judicioase a fondurilor încă din faza de proiectare, eliminarea cheltuielilor neeconomicoase pe șantiere și crearea condițiilor necesare pentru intrarea în exploatare și atingerea parametrilor proiectați într-un timp cît mai scurt, sînt cîteva obiective principale care stau în atenția organelor băncii în domeniul investițiilor.

● Legislația în vigoare stabilește pentru bănci sarcini deosebite în legătură cu analiza indicatorilor de eficiență economică a investițiilor. Care este preocuparea unităților dv. pe această linie ?

— Este cunoscut faptul că Legea finanțelor și unele acte normative specifice activității de investiții stabilesc nu numai sarcini pentru organele băncii, dar și răspunderi deosebite în legătură cu analizele privind eficiența noilor capacități și avizele care trebuie date pentru aceste obiective.

Avînd în vedere sarcinile care ne revin, am urmărit să imprimăm aparatului băncii un spirit de exigență sporită în munca de analiză și avizare a indicatorilor de eficiență economică, precum și în controlul efectuat cu ocazia deschiderii finanțării și eliberării fondurilor pe parcursul executării investițiilor. Ca urmare, organele băncii au reușit ca în anul 1972 să reducă costul unor documentații cu 546 mil. lei și să avizeze nefavorabil obiective sau lucrări în sumă de 523 mil. lei, ceea ce reprezintă prevenirea unor cheltuieli neeconomicoase în proporție de peste 8% din valoarea documentațiilor analizate. De asemenea, în trim. I a.c., organele băncii au efectuat reduceri la documentațiile avizate în sumă de 71 mil. lei, fapt ce scoate în evidență rolul controlului bancar în legătură cu folosirea fondurilor de investiții încă din faza de întocmire a documentației tehnico-economice.

Trebuie subliniat însă că mai sînt unele organizații de proiectare care întocmesc documentații cu însemnate rezerve în ce privește costul investițiilor, iar unele colective de avizare ale proiectanților nu sînt suficient de exigente în aprobările pe care le dau. De aceea, sînt de părere, că **la nivelul departamentelor din minister ar trebui să se constituie colective din specialiști care să avizeze investițiile din competența acestora de aprobare, ceea ce ar contribui la eliminarea unor pierderi care încarcă inutil costul investițiilor.**

● Pentru că v-ați referit la proiectare, v-am ruga să ne spuneți dacă prin proiectele întocmite s-a asigurat o folosire mai eficientă a fondurilor de investiții de la o perioadă la alta.

— În ultimii ani, în agricultură și în special în zootehnie s-au realizat construcții de mare capacitate care asigură o exploatare de tip industrial, cu un număr redus de salariați și un grad ridicat de mecanizare. Lipsa de experiență a determinat ca la început să se înregistreze o investiție specifică destul de ridicată, ceea ce diminua în mod considerabil eficiența noilor obiective. Conducerea de partid a atras atenția în mai multe rînduri asupra îmbunătățirii proiectelor, iar în urma eforturilor depuse s-a reușit să se ajungă astăzi la o investiție specifică în complexe de 10 700 lei/vacă față de 13 600 lei în 1970 și la 700 lei/porc față de 970 lei în 1970. Rezultă deci o reducere substanțială care amplificată la capacitatea unui complex reprezintă economii de milioane lei an de an.

Eforturile trebuie însă continuate în direcția îmbunătățirii soluțiilor pentru că se mai înregistrează cazuri în care datorită unor deficiențe în proiectare este necesară refacerea anumitor lucrări sau completarea acestora, ceea ce conduce la scumpirea investiției. În acest sens, aș exemplifica complexele avicole Titu și Galați la care costul investițiilor s-a mărit cu 35 mil. lei pentru fiecare complex, deși lucrările de remediere nu s-au terminat încă. Totodată, calitatea necorespunzătoare a proiectelor poate conduce și la înregistrarea unor perturbații în activitatea de producție care să se soldeze cu pierderi de mijloace circulante ce nu mai pot fi recuperate în cursul anului de unitatea în cauză.

Este cunoscut faptul că cele mai bune rezultate din punct de vedere tehnic și al eficienței economice la documentațiile întocmite s-au înregistrat de organizațiile de proiectare specializate. Cu toate acestea, controlul efectuat de organele băncii a scos în evidență că în practică continuă să se întîlnească situații în care unele institute profilate pentru un anumit gen de lucrări întocmesc documentații pentru investiții care nu intră în profilul activității lor. Așa de exemplu, în anul 1972 Institutul de studii și proiectări pentru lucrări de îmbunătățiri funciare a elaborat proiecte pentru plantații pomicole deși există un institut specializat în astfel de lucrări sau Institutul de studii și cercetări pentru proiectarea lucrărilor de construcții hidrotehnice a proiectat lucrări de combaterea eroziunii solului care intră în profilul Institutului pentru proiectarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Desigur, o asemenea imixtiune nu poate duce la o îmbunătățire a soluțiilor de proiectare și respectiv a indicatorilor de eficiență, sarcină principală pentru organele de proiectare.

Controlul bancar a mai constatat că unele documentații se întocmesc de persoane neautorizate care efectuează lucrări prin intermediul unor unități economice cu alt profil decît proiectarea. Evident, în asemenea cazuri pe lîngă nerespectarea dispozițiilor legale privind întocmirea documentațiilor, neajunsurile care se pot constata la avizare sînt mai numeroase, ceea ce provoacă greutăți în munca organelor bancare.

Consider că în acest domeniu **Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor poate lua măsuri mai hotărîte în scopul înlăturării neajunsurilor care se mai întîlnesc și îmbunătățirii muncii de proiectare în vederea creșterii eficienței la noile investiții ce urmează a se efectua.**

• Folosirea eficientă a fondurilor este condiționată și de darea în exploatare la termen a capacităților. Care este situația pe primele 5 luni în agricultură?

— Din obiectivele finanțate cu termen de punere în funcțiune pînă la finele lunii mai, au rămas restante 6 capacități în sectorul de stat și 16 obiective în sectorul cooperatist, ca urmare a nedefinitivării unor documentații tehnico-economice, neasigurării la timp a șantierelor cu materialele și forța de muncă necesară, lipsei unor utilaje și mijloace de transport, refacerii unor lucrări executate necorespunzător etc.

Analizele efectuate de organele băncii pe șantiere au reliefat o serie de lipsuri în activitatea antreprenorilor, precum și a beneficiarilor de investiții care au determinat nerealizarea planului fizic la unele obiective și, în final, reprogramarea termenelor de punere în funcțiune. Dar prelungirea duratei de execuție are influențe negative nu numai asupra eficienței investițiilor respective, dar și în ce privește realizarea planului de producție pe anul în curs. Dacă ne referim la capacitățile restante la finele lunii mai, în majoritate complexe zootehnice pentru creșterea și îngrășarea porcilor, complexe avicole pentru pui de carne, capacități pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin, aceasta înseamnă că în situația cînd nu se asigură recuperarea rămînerii în urmă, planul de producție va fi influențat nefavorabil.

Consider că pentru obiectivele zootehnice ce se realizează, **este necesar ca beneficiarii să ia toate măsurile pentru a asigura popularea imediată cu efectivele de animale la nivelul capacităților realizate.** De aceea, punerea în funcțiune la termen a noilor capacități trebuie să stea în aceeași măsură și în atenția unităților economice care trebuie să asigure condițiile corespunzătoare de exploatare. Prin măsuri energice luate de către Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor se pot lichida, într-un termen scurt, deficiențele ce mai persistă în unele sectoare de activitate și recupera rămînerile în urmă, astfel ca planul pe acest an să se realizeze integral.

• Ce măsuri s-au luat pe linia băncii în legătură cu finanțarea investițiilor prevăzute pentru anul viitor ?

— Problema care ne preocupă este avizarea indicatorilor de eficiență economică la obiectivele de investiții ce urmează a se executa în anul 1974. Pe această linie s-au dat indicații unităților operative ale băncii privind modul de lucru, în special la filialele unificate, care-și desfășoară activitatea în noile condiții organizatorice.

Deosebit de aceasta sînt în curs de definitivare unele norme privind lărgirea competențelor în activitatea de avizare, finanțare și creditare, ceea ce va ușura munca aparatului băncii și va contribui la creșterea operativității în soluționarea problemelor de investiții. Întreaga activitate urmează să se desfășoare, în continuare, într-un spirit de exigență sporită pe care urmărim să-l imprimăm atît la cadrele din centrală cît și la cei din unitățile exterioare.

RENTABILITATE

Cu ce CHELTUIELI organizăm exploatarea carierelor de piatră

CARIERELE de piatră se înscriu în cadrul mijloacelor și modalităților de punere în valoare a bogățiilor naturale ale țării și de acoperire a nevoilor economiei naționale cu astfel de produse. Actualele reglementări în materie de investiții pentru construirea de noi cariere acordă o largă autonomie ministerelor și consiliilor populare în executarea unor astfel de lucrări, în funcție de necesitățile lor curente și viitoare. Dacă se studiază lucrările de investiții executate la cariere de către diferți beneficiari, se pot observa diverse aspecte neeconomice. **În numeroase cazuri, pentru cariere de aceleași capacități sau de capacități aproximativ egale, construite în condiții asemănătoare geografice, s-au efectuat cheltuieli la cote diferite — fără să existe justificări concrete (vezi exemplul din tabelul nr. 1).**

Tabelul nr. 1

Indicatori	U/M	Diferențe între Cariera Vîrfuri II Timișoara și Cariera Poieni-Arad
— Valoarea investiției	lei	4480000
— Investiția specifică	lei/t	16,6
— Preț cost		
• piatră spartă		3,47
• criblură		3,40
— Cheltuieli la 1000 lei producție marfă	lei	26
— Beneficiu	lei	—2043000
— Rentabilitate	%	—4,7

Din tabelul prezentat rezultă clar că deși ambele cariere sînt apropiate ca dimensiune și investiții, rezultatele activității lor economice sînt diferite. În timp ce cheltuielile pentru investiții la Cariera Poieni-Arad sînt mai mici cu 4 480 000 lei, aceasta obține produse cu cheltuieli mai reduse, ceea ce îi facilitează ca la finele unui an de plan, să înregistreze beneficii mai mari în comparație cu Cariera Vîrfuri II — cu peste 2 milioane lei. Exemplul prezentat este concludent.

Cauzele existenței unei asemenea anomalii sînt multiple, principalele însă constînd în lipsa unor reglementări la scară națională, care să stăvilească organizarea și executarea carierelor în orice condiții.

Pentru carierele de aceleași capacități sau de capacități aproximativ apropiate, ar fi util, după părerea mea, **să se elaboreze un proiect tip, respectiv să se tipizeze întreg complexul carierei.** Tipul de carieră elaborat să cuprindă toate părțile indispensabile unei asemenea lucrări, care să fie stabilite de o comisie creată la nivel național, formată din proiectanți, constructori, beneficiari.

În cadrul acestui proces de elaborare a proiectului tip sau refolosibil să se facă și o altă lucrare importantă și anume **să se normeze pe ramură investiția specifică.** În același context s-ar înscrie și normarea duratei de recuperare a investiției, ținînd cont de capacitatea carierei, de prețul de cost și de valorificarea produselor de carieră. Toate acestea sînt necesare tocmai pentru a se putea introduce un control mai riguros asupra folosirii fondurilor, pentru întocmirea unor proiecte eficiente și pentru combaterea tendințelor de gigantism, care atrag după sine cheltuieli fără o justificare economică ; aceste mărimi normate să constituie puncte de sprijin în fundamentarea eficienței economice a investiției.

La stabilirea optimului în mărimea unor indicatori de capacitate sau de cheltuieli, un aport substanțial l-ar putea da modelele matematice. Privitor la investiția specifică, se știe că este dată de raportul $\frac{I}{C}$, în care :

I = reprezintă cheltuieli pentru investiție ;

C = capacitatea de producție, exprimată în unități naturale și reprezintă cheltuielile de investiție făcute pentru obținerea unei unități de produs.

După părerea mea, o investiție specifică normată la cariera de piatră ar trebui să cuprindă următoarele categorii de cheltuieli :

a) cele efectuate cu lucrările de construcții-montaj ;

b) cele necesare pentru construcții tehnologice, costul SDV-urilor, a obiectelor de inventar ;

c) cheltuieli efectuate cu achiziționarea utilajelor și cu montarea lor ;

d) cheltuieli pentru reglarea și pornirea utilajelor ;

e) cheltuieli cu organizarea șantierului;

f) cheltuieli efectuate pentru prospecțiunea zăcămintelor.

În stabilirea acestor categorii normate să se pornească de la analiza concretă a investițiilor făcute pînă acum în acest scop și să se țină cont mai ales de cazurile cele mai eficiente, de experiența cea mai înaintată.

Rezumînd toate acestea, am putea arăta că normarea investiției specifice înseamnă stabilirea unor plafoane (limite) pînă la care investiția poate fi considerată acceptabilă, depășirea acestor plafoane urmînd să se facă numai în cazuri extreme, după o analiză economică, tehnică și socială minuțioasă. Pentru viitoarele cariere să se stabilească și materialele ce se vor utiliza, precum și utilajele și modalitățile de execuție. Scopul urmărit ar fi acela de a asigura o reducere a volumului de cheltuieli. Zidăriile și finisajele scumpe ar putea fi înlocuite cu blocuri mici de beton, zidărie de cărămidă, panouri de azbociment.

POSIBILITĂȚI de îmbunătățire s-ar găsi și în **procesul de admitere la finanțare a lucrărilor de investiții la cariere,** în sensul grăbirii lui și al creșterii eficienței creditării investițiilor, acestea plasîndu-se în contextul celor sugerate.

Cum se procedează în prezent ? Viitorul beneficiar de credite înaintează băncii documentele spre avizare și admitere la finanțare. Banca studiază aceste documente pentru a stabili necesitatea, oportunitatea investiției, analizînd și indicatorii de eficiență ai investiției. În cazul în care găsește rezerve de îmbunătățire și de reducere a cheltuielilor sau nu e de acord cu modalitățile de execuție, comunică aceasta beneficiarului, urmînd ca el să găsească noi soluții, care să se încadreze în noile prevederi ale băncii. Apoi, documentele sînt înaintate din nou băncii.

Această modalitate ar putea fi înlocuită. **Beneficiarul să prezinte băncii o documentație din care să rezulte clar că s-a încadrat în proiectul tip, în plafoanele de cheltuieli, sau că se află pe o poziție sub aceste plafoane.** Cheltuielile pentru proiectul tip ar urma să fie cuprinse în **devizul plafon.** După ce s-a stabilit necesitatea, oportunitatea lucrării respective, acest deviz va fi avizat favorabil, în mod automat de către bancă. Dacă în funcție de condițiile locale sînt necesare executarea unor lucrări suplimentare față de proiectul tip, asupra acestora să se îndrepte mai atent controlul efectuat de inspectorul bancar. Aceste cheltuieli ar urma să fie cuprinse într-un deviz special. Acesta, împreună cu devizul plafon, se va încadra în devizul general. Pentru a spori cointeresarea beneficiarilor, banca ar trebui să țină seama în cazurile în care ei au găsit soluții de execuție ce scad cheltuielile față de cele ale soluției tip.

O altă condiție ce trebuie respectată este ca timpul de recuperare propriu al investiției să fie mai mic sau cel mult egal cu timpul de recuperare normat pentru categoria căreia îi aparține cariera respectivă.

Privitor la necesitatea și oportunitatea unei cariere noi, acestea să fie stabilite de banca finanțatoare cu aportul direct al beneficiarului sau beneficiarilor produselor de carieră (care să arate că au nevoie de asemenea produse, pe ce perioadă și aproximativ în ce cantități). De asemenea, să existe o omologare de către comisia republicană de rezerve, a rezervelor existente în acel loc, precum și o estimare a acestor rezerve. Cu alte cuvinte trebuie să se dovedească faptul că beneficiarul de credite are ce să prelucreze o durată mai mare de timp și că are asigurată desfacerea produselor sale.

Aplicarea unor asemenea măsuri cred că ar avea repercusiuni pozitive asupra creșterii eficienței economice a investițiilor în acest domeniu economic.

Nicolae DĂNILĂ
Student A.S.E. — București

SĂPTĂMÎNAL
UN GRAFIC COMENTAT

Cum evoluează coeficientul de schimburi ?

O CALE SIGURĂ pentru utilizarea cît mai deplină a mașinilor și utilajelor, a spațiilor de producție, o constituie **creșterea coeficientului de schimburi,** atît în secțiile direct productive, cît și în cele care contribuie indirect la producție. În martie a.c., coeficientul de schimburi pentru muncitori, pe ansamblul industriei republicane, a fost de **aproape 2 la secțiile direct productive** (marcînd o creștere de 4% față de aceeași perioadă a anului trecut) și **sub 1,5 la secțiile indirect productive.** Printre ministerele care au cei mai mici coeficienți ai numărului de schimburi, deci, care trebuie să se mobilizeze în acest sens, sînt M.A.I.A.A. (1,48), M.E.F.M.C. (1,55), M.T.T.c. (1,59), M.I.C.M.U.E. (1,71).

Sînt întreprinderi care vădind o slabă preocupare pentru utilizarea capacităților de producție, aveau în martie coeficienți ai numărului de schimburi sub 1,5, ca de exemplu : Întreprinderea Mecanică-Cluj (1,32), din cadrul M.E.F.M.C., Întreprinderea de porțelan-Cluj (1,27) din cadrul M.I.U., Întreprinderea de calculatoare electronice-București (1,21) din cadrul M.I.C.M.U.E. ș.a. Sînt, de asemenea, numeroase cazuri de întreprinderi cu profil asemănător care au coeficienți ai numărului de schimburi foarte diferențiați. În cadrul M.I.C.M.G. : Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești (1,84), iar Întreprinderea de utilaj petrolier — Tîrgoviște (1,69) ; în cadrul MICMUE: Întreprinderea de strunguri — Arad (1,85), iar Întreprinderea „Înfrățirea"-Oradea (1,40) ; în cadrul M.I.Ch.: Întreprinderea de prelucrare mase plastice-București (1,65), iar Întreprinderea de prelucrare mase plastice-Iași (2,16) etc.

Repartizarea muncitorilor pe schimburi de lucru în secțiile direct productive, în luna martie 1973, comparativ cu martie 1972, arată că sarcina de generalizare a schimbului II și de extindere a schimbului III, se realiza pînă la acea dată într-un ritm relativ lent (vezi graficul). Dintre cauzele principale care au determinat această situație, sînt de menționat : **lipsa forței de muncă calificate și fluctuația ridicată.** Acțiunea de îmbunătățire a structurilor organizatorice prin aplicarea Decretului 162/73, va avea desigur, efecte pozitive asupra îmbunătățirii coeficientului de schimmburi și, implicit, asupra utilizării mai depline a capacităților de producție.

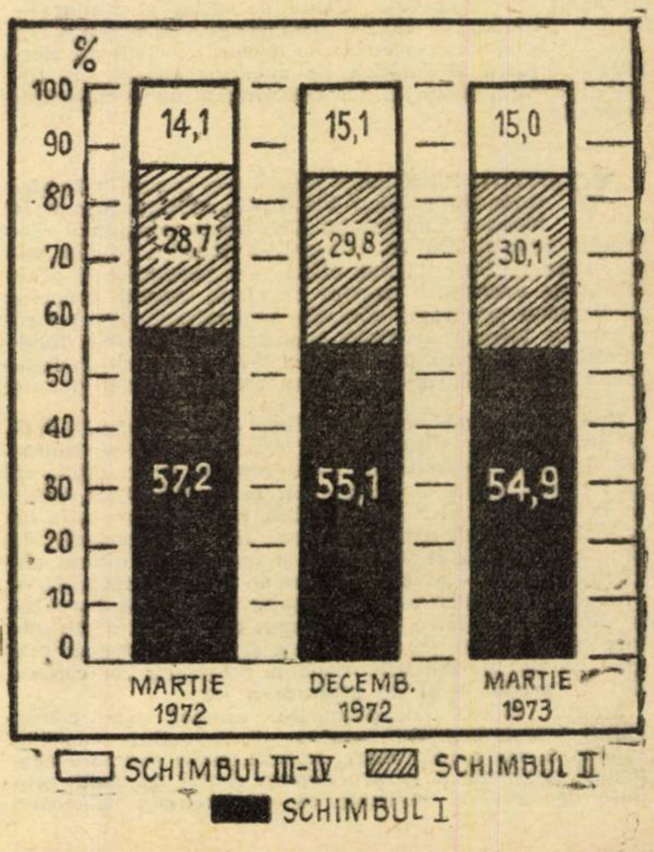

Repartizarea muncitorilor pe schimburi de lucru în secțiile direct productive, în industria republicană.

MUTAȚII CALITATIVE ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

(Urmare din pag. 1)

torul cu motor Disel de 55 CP, cargoul de 6 000—7 500 t.d.w. etc. Un remarcabil examen de maturitate pentru construcția de mașini îl reprezintă și cele trei grupuri

Tabelul nr. 1

Produsul	U.M.	Realizări 1972	Realizări 1972 în % față de	
			Realizări 1970	Realizări 1971
Tractoare	buc.	34 883	119,1	114,7
Locomotive Diesel și electrice magistrale	buc.	104	118.1	123,8
Autocamioane, autotractoare, autobasculante	buc.	36 100	103,1	102,7
Autoturisme de oraș	buc.	28 004	172,3	136,6
Construcții navale	mil. lei	1542,9	106,2	102,4
Utilaje energetice	mil. lei	4918,4	192,3	182,3
Utilaje tehnologice pentru industria metalurgică	tone	42 925	105,3	112,1
Utilaje tehnologice pentru industria chimică	tone	53 834	121,6	118,2

generatoare Kaplan de 178 MW, realizate pentru Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, realizarea agregatelor de 175 MW pentru hidrocentrala de pe Lotru etc.

Ca și în anii precedenți, **producția de utilaj petrolier** și-a afirmat și consolidat renumele în numeroase țări, România ocupînd pe plan mondial locul III în acest sector.

Paralel cu o acoperire, într-o măsură tot mai mare, a necesităților interne, constructorii de mașini din România au livrat la export tot mai multe produse, executate la nivelul tehnicii actuale. Un rol esențial în acest sens îl au perfecționarea tehnologiilor de fabricație, asigurarea unui control riguros al calității mărfurilor, adaptarea operativă la evoluția tehnică, sortimentală și calitativă a concurenței pe piața externă. Printre produsele românești, care au fost înscrise în nomenclatorul de export în 1972, evidențiem autoturismul de teren ARO, excavatorul hidraulic S16, autocamionul cu motor Diesel etc.

În perioada 1973—1975, nomenclatorul de export al construcțiilor de mașini în ansamblu se va mări cu peste 130 de produse și grupe de produse noi. În extinderea exportului românesc un loc tot mai important îl va ocupa livrarea de sisteme complexe, utilaje sub formă de linii tehnologice sau linii de montaj, licențe și proiecte etc. Participînd activ la diviziunea internațională a muncii, România și-a intensificat continuu cooperarea și colaborarea cu diverse țări, în special cu țările membre C.A.E.R. și cu celelalte țări socialiste. De menționat că unele din contractele de cooperare încheiate sînt de lungă durată și antrenează exporturile de mașini și utilaje pînă în 1984. Spre exemplu, aș cita cooperarea țării noastre cu Iugoslavia în fabricația și livrările reciproce de locomotive electrice tip BoBo și CoCo ; cooperarea cu Franța în fabricația de elicoptere tip Alouette, realizarea de vagoane autodescărcătoare pentru minereu în stare caldă, după documentație sovietică pentru minele de fier din U.R.S.S., cooperarea cu firma japoneză Koyo-Seyko pentru punerea în funcțiune a fabricii de rulmenți de la Alexandria etc.

Realizările consemnate de primii doi ani ai actualului cincinal sînt nemijlocit legate de darea în exploatare a unor noi capacități — Romlux și Uzina de strunguri din Tîrgoviște, Uzina de utilaj alimentar — Slatina, Fabrica de cazane mici și arzătoare din Cluj, Fabrica de aparate electrice de măsură și contoare electrice-Timișoara și Fabrica de aparataj electric de instalații-Titu, precum și de dezvoltarea unor capacități existente.

VASTUL PROGRAM de acțiune trasat la Conferința Națională a P.C.R. din 1972 precum și la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie-2 martie a.c., în vederea valorificării tot mai eficiente a rezervelor și posibilităților economiei noastre cuprinde sarcini concrete și directive precise în direcția modernizării și creșterii eficienței întregii activități industriale, în scopul îndeplinirii și depășirii planului pe 1973 și realizării angajamentului de îndeplinire a actualului cincinal înainte de termen.

Una dintre problemele complexe care ne stau în față în prezent și în viitorii ani ai cincinalului este **utilizarea deplină a capacităților de producție.** În condițiile în care ritmul mediu anual de creștere de 11,5—12%, stabilit la Congresul al X-lea al P.C.R. pentru construcția de mașini, a devenit astăzi de peste 18%, iar sporurile de producție actuale îl vor ridica și mai sus în ultimii ani ai cincinalului — pînă la 23% pe an și chiar mai mult — practic unul dintre cele mai înalte ritmuri de dezvoltare din întreaga lume — este firesc ca această suplimentare să se bazeze pe cunoașterea și mobilizarea cît mai aproape de posibilitățile reale a rezervelor de capacități de producție și de utilizare a lor.

Sporul valoric de producție estimat este consecința angajamentului nostru de a realiza cantități sporite la un număr mare de sortimente necesare economiei naționale și pentru export. Astfel, la unele produse deosebit de solicitate ca, de exemplu, tractoare, planul pe 1973 prevede nivele mai mari decît cele din planul cincinal pentru 1974, iar la altele — instalații de foraj, autoturisme de teren, unități de pompare, poduri rulante, semănători etc. — se depășește nivelul prevăzut pentru 1975. În total, **producția globală a construcției de mașini grele va fi în acest an cu aproape o cincime mai mare decît realizările anului trecut.** La înfăptuirea acestor sarcini vor contribui, fără îndoială, și noile capacități de producție date în exploatare recent sau care vor intra în producție în acest an. Dar **principalul constă în valorificarea cît mai din plin a întregului potențial productiv, îndeosebi prin atingerea unui grad înalt de utilizare a mașinilor și echipamentelor tehnologice, în special a mașinilor-unelte, al căror indice de utilizare trebuie să atingă în 1973 nivelul de 85%.** Acest obiectiv esențial poate și trebuie să fie atins, pe de o parte, prin utilizarea judicioasă a forței de muncă și a timpului de lucru, iar pe de altă parte, prin sporirea numărului de cadre calificate care să ne permită generalizarea schimbului II, și extinderea schimbului III, potrivit specificului de producție a fiecărei întreprinderi în parte. De altfel, prin aplicarea Decretului Consiliului de Stat pentru stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, în fiecare întreprindere și centrală industrială au fost depistate numeroase rezerve de forță de muncă — rezerve pe care sîntem hotărîți să le valorificăm deplin.

O altă sarcină pe care trebuie să o rezolvăm cu maximă atenție este cea a **asigurării mai bune a economiei cu piese de schimb.** În acest domeniu accentul l-am pus pe asigurarea livrării întregului sortiment de piese cerute și nominalizate în planul de stat. Dacă în 1972, în planul de stat au fost nominalizate 86 de poziții de piese de schimb, în 1973 numărul pozițiilor, puse de acord cu beneficiarii și nominalizate în planul de stat, a crescut la 273, la care se adaugă încă 363 de poziții nominalizate prin planul departamental, la nivelul centralelor industriale și grupurilor de uzină. Firește, mărirea prin plan a pozițiilor nominalizate constituie un pas important în asigurarea pieselor de schimb necesare ramurilor economiei naționale. Principalul este însă ca fiecare întreprindere și fiecare centrală industrială să organizeze astfel producția pieselor de schimb încît să fie asigurată întreaga gamă de sortimente, livrările să se facă ritmic și la termenele prevăzute în contractele economice. Nu trebuie să uităm că orice rămînere în urmă în producția și livrarea pieselor de schimb, poate provoca pagube serioase nu numai unor beneficiari, ci întregii economii naționale.

ÎNTREAGA activitate desfășurată de întreprinderi, trebuie să aibă ca un **obiectiv major ridicarea calității produselor, îmbunătățirea și perfecționarea parametrilor calitativi ai performanțelor tehnice,** corespunzător nivelului atins pe plan mondial. Pentru realizarea acestei sarcini va trebui să depășim ritmul de reînnoire a produselor fabricate în raport cu prevederile planului cincinal astfel : **valoarea produselor noi și reproiectate va reprezenta 47,7% față de 43,6% și va ajunge, în 1975, la 68,1%** (față de 63,5% cît fusese planificat) **din totalul producției.** Anul acesta ne concentrăm atenția asupra asimilării unor produse noi, de mare complexitate tehnică, ca: utilaje tehnologice moderne, noi tipuri de motoare termice, utilaje grele de transport și terasiere etc. Dintre produsele noi, la care începem să lucrăm în acest an, menționăm : noua familie de motoare Diesel într-o gamă de pînă la 4000 CP, pentru transportul feroviar, motoare navale de mare putere, instalația de foraj cu acționare electrică pentru adîncimi de 8-10 mii metri și basculante grele, tractoare de 180 CP, sisteme de mașini agricole pentru tractorul de 180 CP etc.

De asemenea, vom acționa cu perseverență sporită pe linia promovării în ritm accelerat a metodelor tehnologice moderne puse la punct în laboratoarele noastre proprii de cercetări, astfel ca acestea să influențeze direct asupra calității produselor, nivelului cheltuielilor de producție, în special asupra cheltuielilor materiale și a celor de valută, care au o pondere mare în prețul de cost. În acest sens, avem în curs de desfășurare o serie de programe complexe care leagă activitatea experimentală din laborator de punerea în funcțiune a unor linii tehnologice moderne în uzinele noastre. Domeniile prioritare în care acționăm au fost alese corespunzător problemelor majore ale producției. Ele se referă, de exemplu, la introducerea tehnicilor moderne în turnătorii prin mărirea preciziei dimensionale a pieselor brute și automatizarea proceselor de producție, punerea la punct a unor procedee noi pentru matrițarea pieselor cu dinți, procedee prin care se realizează importante economii de material și manoperă de prelucrare prin așchiere.

Modernizarea produselor prin reproiectarea lor, introducerea unor noi tehnologii, utilizarea unor înlocuitori de metal, restrîngerea gamelor de laminate utilizate și, în general, gospodărirea mai bună a materiei prime prin fundamentarea judicioasă a normelor de consum, sînt o serie de probleme complexe de care ne ocupăm pentru a răspunde cît mai bine sarcinii pe care o avem de a mări coeficientul de utilizare a metalului și, prin aceasta, de a spori necontenit eficiența economică a activității noastre.

CONGRESUL al X-lea și Conferința Națională a P.C.R. au stabilit, ca un obiectiv major al anilor viitori, **trecerea de la crearea de utilaje disparate la concepcerea și fabricația de sisteme de mașini și utilaje, înțelegînd prin aceasta un întreg sistem de echipamente destinate efectuării unor operații sau lucrări.** Totodată, definitorie pentru perioada următoare este obligația cercetării tehnologice de a aborda temele esențiale ale ramurii și de a le rezolva integral — de la experiența de laborator, pînă la aplicarea la scară industrială. Punînd aceste comandamente la baza activității sale, construcția de mașini va cunoaște în cincinalul viitor o nouă și impetuoasă etapă de dezvoltare. Pe lîngă echiparea economiei naționale într-o măsură tot mai mare, construcția de mașini va aduce o contribuție sporită la accentuarea participării României la circulația internațională a valorilor materiale. Dezvoltarea multilaterală a economiei reclamă cantități sporite de mașini și utilaje realizate pe baza unor tehnologii noi, la nivelul standardelor internaționale. Asigurarea într-o măsură tot mai mare a necesarului intern are loc concomitent cu o sporire a cotei părți din producția destinată exportului, aceasta urmînd să treacă de o treime din totalul producției.

Pentru realizarea acestor obiective, **în perioada cincinalului viitor se impune ca, la produsele de serie, să se asigure serii de producție comparabile cu cele realizate la produsele similare pe plan internațional.** Acest

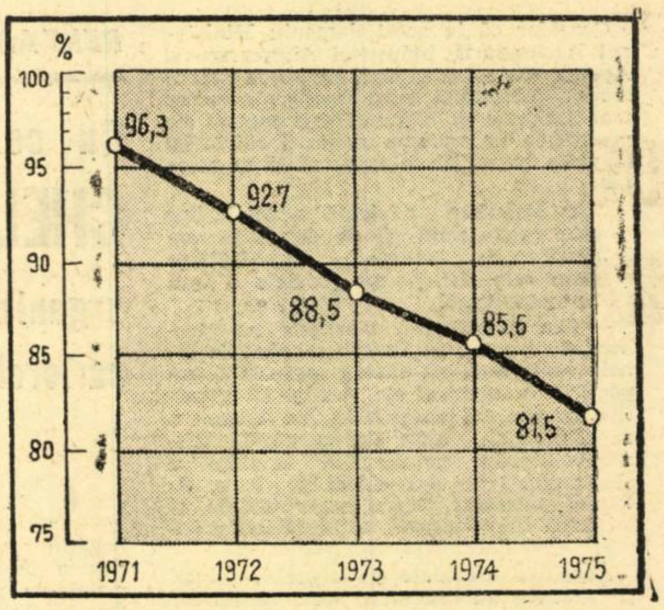

Dinamica cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă în perioada 1971—1975 (1970 = 100)

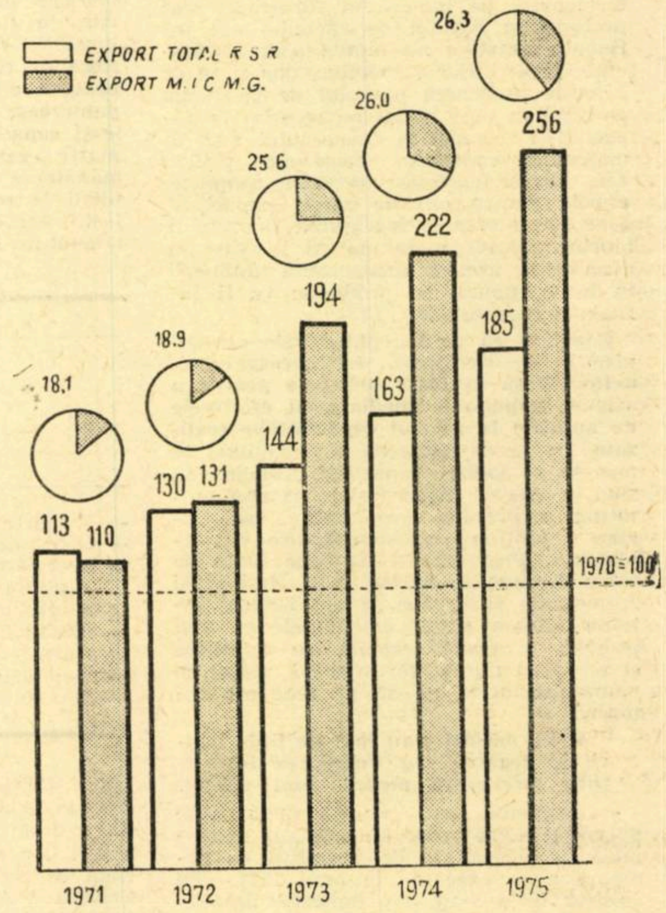

Dinamica exportului de mașini și utilaje din nomenclatorul M.I.C.M.G. în perioada 1971—1975 (în procente).

lucru va putea fi obținut prin accentuarea tipizării producției, prin gîndirea unor sisteme de mașini și utilaje care să înglobeze într-o măsură cît mai mare elemente tipizate. Realizarea unei concepții unitare cu partenerii externi asupra produselor fabricate în cooperare va permite fabricarea unor produse de serie care să aibă o largă circulație. În domeniul producției de serie mică și a unicatelor, accentul se pune pe realizarea unei concepții tehnice comparabilă cu cea existentă pe plan internațional, ea fiind elementul hotărîtor în acest sector al activității noastre. În general, caracteristic pentru perioada viitoare va fi realizarea unor produse care vor îngloba o cantitate de metal mai redusă, dar, prin concepcerea și prin modul lor de realizare, vor îngloba o cantitate tot mai mare de inteligență.

În dezvoltarea viitoare a construcției de mașini grele au fost stabilite o serie de domenii prioritare printre care se numără și **construcția de utilaje tehnologice, în special pentru construcția de mașini.** Un alt domeniu care va cunoaște o dezvoltare de prim ordin este **construcția de utilaj energetic.**

Dintre produsele la care se realizează serii mari, mașinile și utilajele autopropulsate vor cunoaște o dezvoltare accentuată. Gama largă pe care o presupun aceste mașini și utilaje — de la basculantele grele a căror asimilare în producție se realizează încă de pe acum, pînă la automacarale și alte utilaje pentru construcții sau cu alte destinații — este un domeniu care va permite fabricația de serii de componente : motoare, punți, cutii de viteze, sisteme de direcție, echipamente hidraulice etc., dezvoltarea prioritară în acest domeniu fiind posibilă tocmai prin folosirea pe scară largă a unor elemente și echipamente standardizate. Chiar și numai această succintă prezentare a preocupărilor și tendințelor pentru viitorul cincinal arată că vom asista la o adevărată mutație pe plan calitativ în ce privește producția industriei constructoare de mașini.

Importantele realizări de pînă acum, potențialul economic în continuă dezvoltare, măsurile pe care le-am luat și cele care vor fi luate în continuare, experiența acumulată și, în primul rînd, elanul și abnegația de care sînt însuflețiți constructorii de mașini, dăruirea conștientă a forței lor creatoare — constituie o chezășie a îndeplinirii măreței sarcini trasate de partid — înfăptuirea înainte de termen a actualului cincinal — o premisă sigură că și în perioada 1976—1980 industria constructoare de mașini va cunoaște un dinamism accentuat pentru a-și spori contribuția la făurirea României socialiste multilateral dezvoltate. În munca și activitatea lor de viitor, colectivele întreprinderilor noastre sînt puternic stimulate de sărbătorirea, pentru prima dată în acest an a **„Zilei constructorului de mașini“**, ca semn al prețuirii de către partid și guvern a acestui detașament de frunte al clasei muncitoare.

Creșterea eficienței exportului și politica de conjunctură activă

DE CE OBSTACOLE VIZIBILE RĂMÎN TOTUȘI INVIZIBILE?

PĂTRUNDEREA pe o anumită piață de export, creșterea ca volum și îmbunătățirea ca structură a mărfurilor exportate ca și optimizarea eficienței acestei activități este greu de conceput în afara preocupării pentru cunoașterea amănunțită a particularităților piețelor de export, a politicii de import și, în cadrul acesteia, în primul rînd a întregului ansamblu de obstacole netarifare.

În cele ce urmează autorul prezintă principalele categorii de obstacole netarifare practicate de diferite țări capitaliste industrializate și implicația acestora asupra exporturilor românești, problemă, care după părerea noastră, este de strictă actualitate datorită, nu numai creșterii ponderii aspectelor netarifare în instrumentarul de politică comercială folosit de țările capitaliste, ci, în egală măsură, de preocuparea insuficientă la nivelul întreprinderilor și centralelor cu activitate de comerț exterior pentru cunoașterea acestor obstacole și diminuarea efectului negativ al acestora.

A CUNOAȘTE varietatea complexă a obstacolelor netarifare a căror influență negativă se resimte direct sau indirect asupra exporturilor românești pe o anumită piață presupune preocuparea pentru cunoașterea în detaliu a drumului parcurs de produsul care face obiectul exportului pînă ce acesta ajunge la consumatorul final, actele normative în virtutea cărora mărfurile de import sînt grevate de o serie de impozite și taxe, mărimea acestora și, eventual, tratamentul discriminatoriu la care sînt supuse mărfurile românești în comparație cu mărfurile de altă proveniență. Din păcate sînt puțini, dacă nu foarte puțini, acei exportatori care, în preocuparea de menținere pe o anumită piață și de optimizare a exporturilor lor, se preocupă de astfel de probleme. A vorbi de creșterea eficienței exporturilor fără a te preocupa de cunoașterea complexului de factori care influențează marfa exportată pe piața țării importatoare, printre care, în primul rînd, de obstacolele netarifare, este lipsită de interes practic.

Denumirea generică de obstacole netarifare a fost dată **complexului de măsuri, în afara taxelor vamale, folosit de statul capitalist și avînd drept scop interzicerea, limitarea sau îngreunarea accesului pe o anumită piață a mărfurilor de proveniență străină.**

• Contingente, subcontingente, eșalonări...

CA ȚARĂ membră G.A.T.T., România este preocupată pentru înlăturarea restricțiilor cantitative la exporturile sale pe piețele celorlalte țări membre G.A.T.T. și, în primul rînd, pe piețele țărilor capitaliste industrializate. Cu toate că lista produselor liberalizate la importul în a doua categorie de țări s-a lărgit în ultimii ani, nu trebuie pierdut din vedere faptul că în marea lor majoritate produsele de proveniență românească incluse pe lista importului liber în diferite țări capitaliste sînt produse industriale la care producția internă în țările de import este bine organizată, nefiind cu ușurință supusă perturbărilor provocate de concurența mărfurilor de import.

O privire de ansamblu asupra mărfurilor contingentate de țările capitaliste industrializate la importul din România relevă, ca o primă concluzie, numărul mare al pozițiilor contingentate la legume și fructe proaspete, conserve de legume și fructe, produse textile (țesături din fibre artificiale și sintetice, tricotaje îmbrăcăminte, lenjerie), produse din lemn (panel, placaj, plăci aglomerate, mobilă, parchet), combustibili și uleiuri lubrifiante, iar în cazul Franței, Italiei și Beneluxului a unui număr mare de produse din domeniul construcțiilor de mașini (motoare electrice, tractoare, mașini agricole, produse ale industriei electrotehnice ș.a.).

Spre deosebire de produsele liberalizate, pozițiile contingentate licența de import reprezintă mijlocul de punere în funcțiune a contingentului convenit. Eliberarea restrictivă a licențelor de import pentru produsele contingentate, cum este cazul la unele legume proaspete, unde contingentul convenit poate fi realizat numai într-un anumit interval din timpul anului, sau eliberarea de licențe de import limitate valoric (cum este cazul la unele produse chimice — pentru partizi mici, neeconomici), face din politica de licențe un mijloc suplimentar de a limita importul unor anumite mărfuri chiar în cazul în care contingentul nu a fost epuizat. Dacă la aceasta se adaugă practica subcontingentării uzitată de unele țări capitaliste la importurile de încălțăminte, tricotaje și alte produse din România, practică în cadrul căreia se limitează și pe sortimente importul produselor respective, vom avea o imagine mai completă a diferitelor mijloace de restricționare a exporturilor noastre la o serie de produse cu pondere în nomenclatorul de export.

Se pune întrebarea care sînt elementele de utilitate practică pentru unitățile românești producătoare și exportatoare în legătură cu această formă largă utilizată de țările capitaliste de limitare a importurilor?

Lista produselor general contingentate sau liberalizate la import diferă de la o țară capitalistă la alta, inclusiv la nivelul țărilor membre ale Pieței Comune, unde o serie de produse sînt contingentate în unele țări și liberalizate în altele, iar pe de altă parte același produs poate fi contingentat numai la importul din România și liberalizat, dacă provine dintr-o altă țară. Această politică comercială diferențiată impune cunoașterea de către întreprinderea exportatoare a regimului de import aplicat de diferitele țări produselor sale. Acordarea unei atenții sporite prospectării și cunoașterii particularităților cererii în acele țări unde produsul este liberalizat la import, de către serviciul de conjunctură — marketing al întreprinderilor de comerț exterior, face ca posibilitățile de export să nu mai fie limitate de contingentările cantitative practicate de unele țări, existînd alternative de acțiune. De asemenea, cunoașterea practicilor discriminatorii — în cazul în care aceeași țară supune contingentării importul din țara noastră, în timp ce importul aceluiași produs este liberalizat dacă provine din alte țări — permite inițierea de măsuri care să asigure un acces mai liberal al mărfurilor noastre pe aceste piețe.

Contingentele bilaterale la import fiind de regulă rezultatul unor negocieri pentru stabilirea mărimii cotelor și a perioadei de valabilitate a acestora, lasă deschise largi posibilități pentru o discriminare selectivă.

Astfel de posibilități sînt cuprinse, de exemplu, în metodologia stabilirii cotelor pe baza importurilor anilor precedenți (cotele de import la o serie de produse agro-alimentare în Elveția, zahăr și textile din bumbac în S.U.A., unele produse chimice în Anglia și Franța etc.) care împiedică creșterea acestora și deschide largi posibilități pentru discriminarea noilor parteneri. Faptul că într-o serie de țări contingentele au caracter sezonier, închizînd accesul mărfurilor de import în perioada optimă și deschizîndu-l între sezoane cînd producția locală este deja realizată (roșii, ceapă, mere, fragi în Elveția, roșii și alte legume în Franța și Belgia, fructe și legume proaspete în Republica Federală Germania etc.) îngreunează realizarea optimă a unor exporturi.

• Prețul la consumatorul final

VALOAREA în vamă reprezintă un alt obstacol netarifar, de natură fiscală. În ciuda efectului negativ pe care-l exercită asupra pătrunderii mărfurilor noastre pe teritorii vamale străine și a discriminării generate pe calea interpretărilor arbitrare, acest aspect preocupă, totuși, într-o măsură neglijabilă pe exportatorii noștri. Este un non sens să vorbești de politică de distribuție, de politică de comercializare la nivelul întreprinderii producătoare cu sarcini de export, fără a cunoaște prin studii sistematice de marketing, nu numai nivelul taxelor vamale, ci și valoarea la care se aplică aceste taxe.

Valoarea luată în considerare de autoritățile vamale la intrarea unei mărfi pe teritoriul vamal, denumită în practica comercială internațională „valoarea în vamă", valoare asupra căreia se aplică nivelul taxei vamale, precum și alte impozite și taxe, poate să constituie un veritabil obstacol în plasarea unei mărfi pe o anumită piață. Cunoașterea de către exportator a diferitelor sisteme de evaluare în vamă îi permite să determine în cunoștință de cauză șansele produsului exportat, de a face față concurenței altor firme exportatoare sau producției indigene.

Deși nu este cazul de a prezenta în articolul de față sistemele de evaluare a valorii în vamă practicate pe plan internațional, subliniem doar că țările capitaliste cu care avem cele mai intense schimburi comerciale (țările CEE, ca și Austria, Finlanda, Suedia, Norvegia, Turcia, Grecia și Spania) iau ca bază de calcul valoarea CIF definită prin convenția de la Bruxelles din 1953. Întrucît Convenția nu definește în fapt valoarea în vamă, ci mai degrabă enunță principiul după care se determină această valoare, lasă suficiente posibilități de interpretare arbitrară și de aplicare a taxelor vamale la valori mai mari decît valoarea de facturare considerată de vînzător și cumpărător ca valoare CIF.

Exportatorul nostru preocupat de introducerea și menținerea mărfurilor sale pe o anumită piață de export trebuie să-și organizeze astfel activitatea de comercializare și promovare încît să cunoască tot ce se întîmplă cu marfa exportată pînă ce aceasta ajunge în țara de destinație la utilizatorul final. În condițiile unor preocupări de această natură se înțelege cu ușurință caracterul de obstacol netarifar al „valorii în vamă" care face, sau poate să facă, ca la ultima verigă de circulație marfa noastră să ajungă necompetitivă sub aspectul prețului față de o marfă similară de producție indigenă sau de altă proveniență.

Nu putem să nu amintim în acest sens faptul că o astfel de practică uzitată în 1972 la exportul unor produse chimice românești pe piața Italiei și Franței, fiind semnalate la timp, au permis intervenirea la organele vamale pentru ca evaluarea valorii în vamă să nu fie făcută în defavoarea mărfurilor din România.

• T.V.A. de jure și de facto

O ALTĂ SERIE de măsuri luate pentru reglementarea unor probleme care nu sînt legate direct de politica comercială, dar care servesc adesea intenției exprese de a restrînge importurile, se referă la **practica impunerii fiscale a mărfurilor importate,** impunere care prin sistemul de impozite și taxe care grevează prețul mărfii importate reduc capacitatea de concurență a acestora.

Formal atît mărfurile de import cît și mărfurile din producția indigenă sînt supuse la taxe fiscale. Tocmai această particularitate de obstacol cu acțiune mascată face, pe de o parte, ca lupta împotriva discriminării mărfurilor de import pe această cale să fie mai dificilă, iar pe de altă parte, să fie ignorate de unii lucrători de comerț exterior, ca neavînd aparent efecte nefavorabile asupra exportului sau a menținerii unei anumite piețe de export.

Astfel, deși legislația națională a țărilor membre CEE care practică **taxa asupra valorii adăugate** (T.V.A.) prevăd același nivel de taxe pentru mărfurile indigene sau din import, practica comunitară de determinare a valorii în vamă este în defavoarea exporturilor noastre. Pentru mărfurile de import de proveniență din România baza de impunere a T.V.A. o constituie valoarea în vamă a mărfurilor importate la care se adaugă taxele vamale, respectiv taxele de prelevare, eventualele taxe de consum precum și cheltuielile de transport pînă la primul punct de destinație pe teritoriul vamal al țării comunitare. În cazul schimburilor intracomunitare baza de impunere o constituie „remunerarea" pe care importatorul o plătește pentru marfa importată care întotdeauna este mai mică decît valoarea în vamă. Această taxă, de jure, fiind aplicată uniform, atît asupra mărfurilor de import cît și a celor de producție indigenă, măsurarea gradului de protecție a piețelor de import nu trebuie căutată (în acest caz) în elementele ținînd de nivelul diferit de la țară la țară a T.V.A., așa cum se procedează în cazul taxelor vamale, ci în primul rînd în tratamentul diferențiat de aplicare a acestui sistem de impunere care creează avantaje mărfurilor naționale față de cele din import.

Pentru mărfurile de import — care sub aspect calitativ, sortimental sau a compoziției materiilor prime care au stat la baza fabricării lor sînt comparabile cu unele mărfuri indigene, aceste avantaje apar sub forma impunerii mărfurilor de import la nivel normal sau intermediar de taxe, iar a mărfurilor indigene la nivel redus. Înțelegerea acestei probleme este și mai ușoară dacă subliniem că diferența între nivelul redus și nivelul intermediar — în cazul Franței și al Belgiei — și între taxa redusă și taxa normală în cazul Olandei, Republicii Federale Germania și Luxemburgului, este de la simplu la dublu, impunerea mărfurilor de import la un nivel superior diminuînd capacitatea de concurență a acestora ca urmare a diferenței de preț în favoarea mărfurilor naționale.

Spre deosebire de taxele care grevează atît mărfurile de import cît și mărfurile indigene și al căror efect discriminatoriu la import se caracterizează sub formele menționate mai sus, o serie de alte taxe sînt aplicate în exclusivitate mărfurilor de import (taxa sanitară, taxă de timbru, taxă statistică, taxă parafiscală la importul diferitelor mărfuri ca de exemplu hîrtie, carton, tricotaje și produse din piele în Franța, taxă la importul de fire și țesături în Italia etc.) sporind gradul de protecție al pieței interne.

Nu de puține ori am întîmpinat și întîmpinăm greutăți în elaborarea unei politici de comercializare cît mai eficientă pentru un anume produs întrucît nu sînt cunoscute **impozitele și taxele la care sînt supuse mărfurile în circuitul intern al țării de destinație.** La cererea M.C.E. sau altor organe de sinteză, de precizare de către întreprinderile noastre de comerț exterior a gradului de protecție întîmpinat pe diferite piețe de mărfurile românești ca urmare a impunerii fiscale la mărfurile de import, răspunsul a fost negativ sau incomplet.

Or, a exporta eficient înseamnă a exporta în deplină cunoștință de complexul de factori care acționează asupra produsului din momentul livrării acestuia și pînă la veriga de desfacere către consumatorul final, complex de factori care, cunoscut și luat în calcul, să permită întreprinderii producătoare și exportatoare să adopte o strategie elastică de marketing, o evaluare științifică a deciziilor alternative.

Iosif PĂȚAN

„Made in Romania"

• *Specializată în producția de mașini de calculat electromecanice, întreprinderea* **„Electromureș"-Tg. Mureș** *a scos recent de pe banda de montaj cea de a 50 000-a mașină de calculat. Acordînd o mare atenție producției pentru export sub aspectul derulării corespunzătoare și la timp a contractelor externe încheiate, a calității mărfurilor, produsele acestei întreprinderi sînt bine apreciate de beneficiarii externi. De remarcat că aproape jumătate din producția întreprinderii este destinată exportului.*

• *Semestrul întîi al acestui an a însemnat pentru tînăra* **Uzină de cinescoape-București** *un bilanț rodnic, cu însemnate rezultate în activitatea de export. Produsele acestei uzine printre care : lămpi fluorescente tubulare, lămpi cu vapori de mercur, tuburi cinescop, baloane cinescop, au fost expediate în peste 20 de țări ale lumii. Rezolvarea promptă a dificilelor probleme ivite pe parcursul desfășurării activității de export a permis înregistrarea unor livrări suplimentare pe primele șase luni, în valoare de patru milioane lei.*

• *Caracteristici tehnice superioare, grad de utilizare ridicat a pompelor fabricate în cadrul* **Uzinei de pompe din București** *— iată doar cîteva din aprecierile formulate de utilizatorii finali externi ai acestor produse. Pompele purtînd marca „Terma", „Aversa" de tip RV sînt astăzi livrate în peste 30 de țări, consolidîndu-și un loc binemeritat în competiția internațională. Asigurarea planului de export cu contracte ferme — a permis realizarea planului de export pe primele cinci luni în proporție de 114%.*

• *Cunoscuta marcă „Mobirom", este astăzi frecvent amintită în tranzacțiile de comercializare a mobilei românești la extern. Cel mai important factor de apreciere a funcționalității mobilei, îl constituie creșterea continuă a cererii pentru acest produs din partea clienților tradiționali cît și din partea unor clienți ocazionali, care tind să se permanentizeze. Aceasta a făcut ca la* **Combinatul pentru prelucrarea lemnului — Focșani,** *peste 97% din producția de mobilă să fie solicitată la export. Firme din Anglia, Franța, R. F. Germania și alte 20 de țări ale lumii au manifestat un deosebit interes pentru cele 20 de tipuri de mobilă și piese de mobilier, produse în cadrul combinatului. Urmare creșterii în continuare a cerințelor de export cu peste 30% pe piețele din vestul Europei, atenția lucrărilor a fost îndreptată spre sporirea substanțială a producției, concomitent cu asigurarea unei calități superioare.*

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Analiza atentă a desfășurării planurilor

COMISIA pentru cercetare-proiectare - modernizare din cadrul Consiliului de control muncitoresc al Comitetului de partid al sectorului 1 al Capitalei a inițiat recent o acțiune de control privind modul în care organizațiile de partid, comitetele și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și instituții se preocupă de urgentarea modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație, prevăzută în anul curent

Pe baza analizei efectuate la o serie de întreprinderi, ca „Automatica", I.A.M.C., I.U.D.P.-Otopeni, „Iprochim" ș.a., s-a evidențiat că în planurile de muncă ale colectivelor unităților industriale din raza sectorului se prevăd: introducerea a 50 de tehnologii noi, 80 de asimilări de produse noi, 50 de asimilări de utilaje (prin autoutilare), precum și aplicarea a 150 de inovații. Totodată, s-a constatat că există anumite rămîneri în urmă în ceea ce privește asigurarea premiselor organizatorice și tehnice pentru îndeplinirea în termen a angajamentelor menționate.

Încă în cursul acțiunii, cît și după aceea, s-a insistat la alte unități economice din Capitală — unități care colaborează la realizarea în comun a asimilărilor amintie — în scopul rezolvării operative a problemelor tehnice și organizatorice dificile. Analiza a scos la iveală, de asemenea, resurse și posibilități care n-au fost prinse în planurile de muncă, ceea ce a permis luarea lor în evidență pentru anul viitor.

Paralel Consiliul de control muncitoresc a organizat în ultima perioadă de timp acțiuni de control asupra utilizării capacităților de producție în întreprinderile din raza sectorului îndeosebi în schimburile II și III. Prin aceasta s-a urmărit depistarea rezervelor de capacitate existente (mai ales a utilajelor inactive din diferite cauze precum și în programul de funcționare a mașinilor-unelte, în domeniul asigurării cu forța de muncă necesară a schimburilor II și III, al aprovizionării ritmice a locurilor de muncă cu materiale și scule), pentru mobilizarea acestora în vederea îndeplinirii planului înainte de termen.

Putem evidenția, de asemenea, activitatea comisiei de comerț exterior din cadrul Consiliului de control muncitoresc, care folosește — ca metodă curentă de lucru — analiza lunară, uneori chiar decadală, a stadiului realizării sarcinilor la export ale întreprinderilor industriale. Urmărirea atentă a acestui sector de activitate a contribuit, fără îndoială, la faptul că prevederile planului de export pe primele 5 luni a.c. au fost îndeplinite pe ansamblul sectorului 1 și chiar depășite cu 15—16%. Pe această linie poate fi menționată activitatea fructoasă a unor întreprinderi ca „Automatica", „Energomontaj" și „Arcom".

N. P.

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE [V]

— Efecte obținute în întreprinderi industriale din județe —

• CE ARATĂ O ANALIZĂ COMPARATIVĂ ÎN UNITĂȚI DIN CAPITALĂ ȘI ÎN UNITĂȚI DIN PROVINCIE?

• CARE SÎNT DIMENSIUNILE REDISTRIBUIRII ÎN TERITORIU A CADRELOR DEVENITE DISPONIBILE?

*ÎNTR-O SERIE de articole anterioare *) am examinat efectele acțiunii de reorganizare a conducerii unităților economice și am tras concluziile corespunzătoare la nivelul ministerelor, centralelor și la cel al întreprinderilor pe baza unui eșantion de unități din Capitală. În cele ce urmează, prezentăm ultima secvență a analizei noastre, care a cuprins — de astă dată — un eșantion de șase întreprinderi din patru județe ale țării. Este vorba (păstrînd același sistem de notație, — prima cifră indică locul din tabel, a doua gradul de mărime al unității) de două întreprinderi constructoare de mașini (I, 2 ; II, 1), una de aparataj electric (VI, 2), două textile (IV, 1 ; V, 2), precum și de o întreprindere județeană de industrie locală (III, grad special).*

Alături de evidențierea măsurii în care a fost folosită oportunitatea oferită de acțiunea de reorganizare pentru a încadra personalul în posturi conform cu specialitatea și nivelul său de pregătire, ne-am propus să urmărim fluxul cadrelor de specialitate de la centru spre periferie, respectiv dacă întreprinderile examinate au putut beneficia — în urma reorganizării — de un plus de specialiști, de care au nevoie. Subliniem din nou faptul că dimensiunea redusă a eșantionului cuprins în investigație face necesar ca constatările noastre să fie considerate mai mult ca o incitație la o analiză de fond a situației fără a avea pretenția că concluziile noastre au o valabilitate generală.

*) Vezi nr. 19, 22, 23 și 25/1973 ale revistei.

Analiză comparativă

	Unități din Capitală	Unități din județe
1. Procent mediu de reducere a personalului T.E.S.A.	38%	25%
2. Personal eliberat de pe posturi și încadrat în aceeași unitate	67%	90%
3. Personal eliberat, încadrat direct în producție	74%	87%
4. Personal transferat în cercetare-proiectare	66%	—
5. Ponderea personalului de conducere în totalul personalului	25%	30%
6. Ponderea personalului de execuție de specialitate în secții și ateliere	8%	15%
7. Procent de reducere a personalului funcțional	28%	41%

• Mutații în ansamblul personalului TESA...

O PRIMĂ OBSERVAȚIE ce se impune este că acțiunea de reorganizare în județe a determinat o reducere a personalului TESA inferioară celei înregistrate la unitățile economice din București. Ea oscilează între 31% (în cazul întreprinderii de industrie locală) și 10% (în cel al unei întreprinderi textile), situîndu-se, în majoritatea întreprinderilor, între 19 și 25%. În unele cazuri acest rezultat se explică prin ponderea relativ redusă (în jur de 6%) a personalului TESA încă înainte de aplicarea prevederilor Decretului nr. 162/1973.

Examinînd situația personalului eliberat din categoria TESA, se constată că în proporție de peste 90%, acesta a rămas în întreprinderile respective (oscilația fiind între 76 și 100%). În majoritatea sa covîrșitoare (70—100%) el a fost încadrat direct în producție ; în patru din cele șase întreprinderi 26—30% din salariații eliberați au fost cuprinși în diferite forme de recalificare și doar un singur salariat (la o întreprindere textilă) se afla încă disponibil la începutul lunii iunie. După cum se observă, pe plan județean acțiunea de reorganizare a dat (pe eșantionul cercetat) rezultate mai bune în ceea ce privește încadrarea personalului TESA în funcții legate direct de procesul de producție.

Nu este lipsită de interes nici examinarea structurii personalului plecat din unitățile economice. În două din cele șase întreprinderi (respectiv II și IV) această categorie deține o pondere însemnată — 24% și 20,5% — în ansamblul personalului eliberat, iar într-una n-a avut loc nici o plecare legată de acțiunea de reorganizare. Marea majoritate a celor plecați (circa 80%) s-au transferat în alte întreprinderi (în producție sau în alte posturi). De remarcat că, în cazul întreprinderii IV, jumătate din persoanele transferate au fost maiștri (nesatisfăcuți de încadrarea lor — după reorganizare — pe posturi de ajutor de maiștri), fapt care a diminuat asigurarea unor secții cu personal tehnic calificat, iar jumătate din personalul transferat de la întreprinderea II avea, de asemenea, pregătire tehnică (superioară, medie, școală de maiștri). Printre persoanele plecate din cele șase întreprinderi nu se numără nici un economist.

În ceea ce privește nivelul pregătirii cadrelor TESA repartizate direct în producție, situația este similară celei din întreprinderile bucureștene : circa patru-cincimi provin din personalul funcțional fără pregătire de specialitate, 13% din personalul cu pregătire medie de specialitate și 7,5% dintre absolvenții școlilor de maiștri. Cît despre proveniența acestor cadre, numai 5% din ele ocupau înainte funcții cu profil economic, aproape 10% — funcții cu caracter tehnic și peste patru-cincimi din total — alte funcții. Chiar dacă ponderea personalului fără o pregătire de specialitate în ansamblul personalului TESA s-a redus — în proporție ce variază, de la o întreprindere la alta, între 13% și 51% — ea reprezintă în unele întreprinderi (IV, V) și după reorganizare 50% sau chiar mai mult.

Reducerea a afectat toate categoriile de personal prevăzute de Decretul 162/1973, cu unele excepții (personalul de conducere în secții și ateliere la întreprinderile III și V ; personalul de execuție de specialitate funcțional din întreprinderea IV).

Pe ansamblul celor șase întreprinderi doar efectivul personalului de conducere în secții și ateliere a crescut cu 1% ; efectivul tuturor celorlalte categorii a cunoscut reduceri între 59 și 35%. Printre categoriile care și-au sporit ponderea în totalul personalului TESA se numără personalul de conducere în secții și ateliere și personalul de execuție de specialitate funcțional (vezi tabelul nr. 1) ; s-a redus, în schimb, simțitor ponderea personalului de conducere funcțional și a celui de deservire.

În ceea ce privește structura personalului TESA pe nivele de calificare, este de observat că, la fel ca și în întreprinderile din Capitală, cea mai importantă reducere (deși într-un procent ceva mai mic — 39%) s-a înregistrat la categoria personalului cu pregătire generală (cu oscilații de la o întreprindere la alta, cuprinse între 13 și 49%) ; ca urmare ponderea acestei categorii în totalul personalului TESA s-a redus de la 46,5% la 39%. Personalul avînd studii medii de specialitate și cel cu școală de maiștri s-a redus cu aproximativ 16% ; iar personalul cu studii superioare — cu circa 7%.

Spre deosebire de întreprinderile din Capitală, la cele din provincie se remarcă un proces cvasi-general de reducere pronunțată a numărului de cadre fără pregătire superioară care revine la un cadru cu o astfel de pregătire. La ingineri acest raport a scăzut, în medie, de la 3,2 la 2,7 iar la economiști — de la 4,3 la 3,1. Se remarcă, ca și la unitățile din București existența unor mari diferențe între unități în ceea ce privește valoarea acestui raport. După reorganizare, ca și înainte, raportul este mai mult decît dublu în unele unități față de altele. La ingineri raportul variază de la 1,3 la 3,0 iar la economiști de la 1.6 la 9,6.

Aceeași relativă lipsă de cadre cu pregătire medie economică de specialitate pe care am remarcat-o la unitățile bucureștene se resimte și la cele din provincie. În timp ce la un inginer revin, în medie, 2,2 cadre cu pregătire medie tehnică, la un economist revine, de-abia 0,5 cadre cu pregătire medie

⟶

AGRORAMA

• „Maistru zootehnician"

MĂSURILE luate în ultimul timp în Uniunea Sovietică pentru creșterea gradului de cointeresare materială a lucrătorilor din sectorul zootehnic au avut un rol deosebit de important în sporirea producției zootehnice, apreciază publicația „Jivotnovodstvo" nr. 2/1973. Dintre acestea se evidențiază : sporirea cuantumului plății suplimentare, modificarea sistemului de calcul al tarifelor pentru producția animală, stabilirea volumului plății suplimentare și a plății în natură de către consistemul de premiere a mulgăducătorii unităților zootehnice, torilor, îngrijitorilor, a lucrătorilor de la fermele de prelucrare a laptelui etc. Ca urmare, în sovhozurile aparținînd Ministerului Agriculturii producția de lapte pe cap de vacă, a crescut în 1971, cu 15,1% față de nivelul atins în 1966, iar producția de ouă pe o găină cu 28,8%.

În aceeași perioadă, nivelul salariilor muncitorilor din sectorul zootehnic a crescut cu 26,6%, iar productivitatea muncii cu 29,7% ; ponderea sporurilor de salarii și a premiilor acordate au crescut de la 8,5% la 17%. Totodată, în sovhozuri, a fost organizat un sistem de învățămînt pentru crescătorii de animale încheiat prin susținerea unui examen în urma căruia se acordă titlul de „Maistru zootehnician" clasa I-a și a II-a, cu remunerație suplimentară.

• Va deveni gunoiul de grajd producție principală ?

GUNOIUL de grajd lichid, îmbuteliat, se poate vinde la un preț de trei ori mai mare decît cel al laptelui și poate deveni o activitate obișnuită, deosebit de rentabilă. Prima întreprindere de acest gen a și luat ființă în sudul statului Michigan (S.U.A.) și aparține celui care a pus la punct procedeul. Produsul obținut se vinde horticultorilor care-l folosesc ca îngrășămînt.

Gunoiul de grajd, în stare naturală, era vîndut în mod obișnuit horticultorilor, însă noul produs, lichid, se vinde de 50 de ori mai scump decît îngrășămintele uscate. După cum informează publicația americană „Farmer's Digest", în vara anului trecut a început vînzarea de licențe, iar acum 12 fermieri îmbuteliază și livrează gunoi de grajd, activitatea fiind considerată anexă pe lîngă ferma zootehnică.

economică, deşi — cum am arătat mai sus — economiştii sînt mai încărcaţi cu personal. Constatarea merită să fie avută în vedere în fundamentarea pregătirii necesarului de cadre cu pregătire medie de specialitate.

Cum se prezintă structura personalului funcţional pe specialităţi după reorganizare? Pe ansamblul celor şase întreprinderi, efectivul total al personalului funcţional s-a redus cu circa 28%, cea mai intensă reducere înregistrînd personalul tehnic (circa 36%), iar cea mai mică — cel economic (circa 19%). În consecinţă, în timp ce ponderea personalului func-

Tabelul nr. 1

Unitatea	Indicatori	Total personal	Din care (în %): cu studii superioare — Înainte	după	cu studii medii de specialitate — Înainte	după	şcoli de maiştri — Înainte	după	cu pregătire generală — Înainte	după
I		100	23	30	31	29	18	20	28	21
II		100	28	33	15	17	19	19	38	31
III		100	13,5	18,5	27	33,5	6,5	10	53	38
IV		100	13	15,5	9,5	10	17,5	16,5	60	58
V		100	15,5	17	24,5	25	10	10	50	48
VI		100	26	19	21	20,5	10	16,5	43	44
Pe ansamblu		100	19	22	21,5	24	13	15	46,5	39

ţional tehnic (în total) a scăzut de la 50,5% la 45%, cea a personalului funcţional economic a crescut de la 37% la 42%, iar cea a personalului de alte specialităţi s-a menţinut aproximativ la acelaşi nivel. De menţionat că reorganizarea n-a reuşit să atenueze discrepanţele existente între întreprinderi în ceea ce priveşte ponderea diferitelor categorii de personal; pentru personalul funcţional tehnic extremele sînt 31% (la întreprindera VI) şi 66,5% (la I), pentru personalul funcţional economic — 30,5% (I) şi 56,6% (V), iar pentru personalul de alte specialităţi — 3% (I) şi 19% (II). Desigur, în analiza acestor procente trebuie avut în vedere specificul procesului de producţie, gradul de tehnicitate al întreprinderii, ca şi alţi factori specifici.

...şi în structura personalului de conducere

EXAMINÎND una din problemele cheie ale analizei pe care o efectuăm şi anume modul în care s-a repercutat reorganizarea asupra structurii — pe funcţii şi specialităţi — a personalului de conducere, constatăm că rezultatele au variat considerabil în cele şase întreprinderi din judeţe. Datele culese arată că — în general — reducerea personalului de conducere (cu 19,5%) a fost inferioară celei a întregului personal TESA (25%). Numai în două întreprinderi (II şi V) procentul de reducere a personalului de conducere a depăşit pe cel al întregului personal TESA (decalajul mare, în sens invers, care se observă la întreprinderea de industrie locală se datoreşte faptului că ea a trecut — în perioada respectivă — şi printr-un proces de reprofilare).

În ceea ce priveşte apropierea conducerii de producţie, urmărită prin acţiunea de reorganizare, ea se oglindeşte în modificarea substanţială a proporţiilor între cele două categorii mari ale personalului de conducere (după locul de muncă): personal funcţional şi cel din secţii şi ateliere. Astfel, în timp ce ponderea personalului de conducere funcţional (în totalul personalului de conducere) s-a micşorat — pe ansamblul celor şase întreprinderi — de la 42,5% la 28%, cea o personalului de conducere în secţii şi ateliere s-a majorat de la 57,5% la 72%; aceste cifre finale sînt mai apropiate în prezent de cele existente în întreprinderile din Capitală, comparativ cu situaţia dinainte de reorganizare. Totodată, s-a realizat un echilibru relativ între cele două categorii de personal de conducere, deosebirile radicale existente anterior între diferite întreprinderi fiind mult atenuate.

Dacă se compară evoluţia structurii — pe nivele de studii, — a celor două categorii de personal de conducere se observă următoarele: În urma reorganizării, în patru din cele şase întreprinderi examinate s-a întărit ponderea cadrelor cu studii superioare în personalul de conducere funcţional, mărindu-se însă şi decalajele între întreprinderi (88% în unitatea II, faţă de 37,5% în unitatea V). În ceea ce priveşte personalul de conducere în secţii şi ateliere, aici creşterea ponderii cadrelor cu pregătire superioară este cvasigenerală (uneori chiar de ordin multiplu), în condiţiile reduceri ponderii personalului cu studii medii de specialitate şi a maiştrilor. Într-un singur caz (întreprinderea III), în cadrul acestei categorii o pondere destul de importantă (22%) menţine personalul cu studii generale.

Un efect al reorganizării — constatat şi la analiza întreprinderilor din Capitală — îl constituie mărirea ponderii personalului economic în totalul personalului de conducere funcţional, cu excepţia unei singure întreprinderi (I). Creşterea ponderii personalului economic a fost mai accentuată în eşantionul inter-judeţean decît cel bucureştean, deşi n-a atins nivelul mediu pe acesta din urmă.

Într-unul din articolele anterioare semnalam faptul că, în cadrul personalului de conducere funcţional economic din întreprinderile bucureştene examinate, a crescut ponderea atît a cadrelor cu pregătire superioară (economică) cît şi a celor cu pregătire generală. Analiza situaţiei din eşantionul investigat relevă că — în medie — ponderea personalului de conducere funcţional economic cu studii superioare a crescut mai mult decît în cazul eşantionului din Capitală (la 66% din total, faţă de 58%), în timp ce celelalte două grupe — cu pregătire medie de specialitate şi cu pregătire generală — şi-au redus ponderile (la 25.5% şi, respectiv, la 8,5%). Desigur, şi aici intîlnim mari decalaje în ce priveşte ponderea personalului de conducere funcţional economic cu studii superioare: 25% în unitatea V şi 100% în unitatea I. Dacă comparăm aceste ponderi cu cele ale diferitelor grupe de personal de conducere funcţional tehnic, rezultă că aici ponderea medie a cadrelor cu studii superioare este mult mai ridicată şi s-a întărit încă după aplicarea Decretului 162/1973. Ea a ajuns să reprezinte 88,5% (100% în întreprinderile V şi VI). în condiţiile scăderii ponderii cadrelor tehnice cu pregătire medie de secialitate (la 11,5% pe ansamblu) şi ale dispariţiei din această categorie de funcţii a cadrelor cu pregătire generală.

Am vrea să insistăm şi aici asupra neutilizării integrale a posibilităţilor pe care le-a oferit reorganizarea pentru acoperirea posturilor de conducere economică cu cadre avînd pregătire superioară de specialitate. Astfel, chiar dacă în întreprinderile examinate pe plan judeţean n-au fost cazuri de eliberare din funcţii a unor cadre cu pregătire economică superioară, totuşi în cinci dintre ele au fost menţinute pe posturi de conducere economică 16 cadre fără pregătire superioară. Aceasta în timp ce, în aceleaşi întreprinderi, au rămas pe funcţii de execuţie nu mai puţin de 41 de economişti cu studii superioare, raportul faţă de numărul posturilor de conducere economică neacoperite cu asemenea cadre fiind de 15/1 la întreprinderea II, de 6/1 la întreprinderea VI ş.a.m.d.

Întrucît concluziile de fond ale analizei noastre au fost prezentate în nr. 25 al revistei, ne vom mărgini să subliniem aici doar unele aspecte care apar mai evidente pe eşantionul întreprinderilor din judeţe. Impresia generală care se degajă este că, pe plan judeţean, aplicarea prevederilor Decretului 162/1973 n-a atins acelaşi grad de consecvenţă şi de finalizare, ca la nivelul ministerelor şi întreprinderilor industriale din Capitală.

În acest sens pledează numeroase cifre, cum ar fi:

— procentul mediu mult mai scăzut de reducere a personalului TESA, ceea ce înseamnă că — comparativ — mai puţine cadre au devenit disponibile în vederea completării necesarului de personal muncitoresc pentru întreprinderile noi, extinderi de capacităţi, generalizarea schimbului III etc. Aceasta se manifestă în menţinerea unei ponderi mai ridicate (decît în eşantionul cercetat din Capitală) a personalului funcţional (inclusiv a celui de conducere) şi a personalului administrativ.

— în timp ce în eşantionul judeţului aproape nouă-zecimi din personalul eliberat a fost încadrat direct în producţie (faţă de numai trei pătrimi, în medie pe eşantionul bucureştean), sectorul de cercetare-proiectare pe plan judeţean a beneficiat mai puţin de pe urma acţiunii;

— rămîne şi mai departe în actualitate insuficienţa, în întreprinderile judeţene, a cadrelor cu pregătire superioară de specialitate, situaţie resimţită mai ales în privinţa personalului economic;

— n-au fost folosite toate posibilităţile pentru a se realiza corelarea optimă între cerinţele diferitelor funcţii şi nivelul pregătirii cadrelor existente. De exemplu, nu în toate cazurile trecerea maiştrilor de pe funcţii de conducere sau de execuţie direct în producţie a avut un caracter raţional (în două din cele şase întreprinderi examinate înregistrîndu-se plecarea prin transfer a unor maiştri).

Am vrea să încheiem cu răspunsul la o problemă ridicată la începutul articolului, şi anume: ce flux de specialişti a adus în judeţe aplicarea prevederilor Decretului 162/1973. Datele statistise privind cele şase întreprinderi cercetate, precum şi unele sondaje suplimentare efectuate în alte judeţe, confirmă faptul că **fluxul de cadre este foarte redus.** Intr-o singură întreprindere (III) „zestrea" de cadre s-a completat — după reorganizare — cu cinci specialişti cu studii superioare (patru ingineri şi un economist), însă toţi veniţi de la alte întreprinderi din raza aceluiaşi judeţ.

Astfel că una dintre concluziile analizei pe care am întreprins-o este şi aceea că pînă în prezent aplicarea Decretului 162/1973, **n-a determinat redistribuirea pe plan teritorial a unui număr suficient de cadre de specialitate devenite disponibile.**

Neajunsurile relevate în analiza noastră, precum şi altele, dezbătute la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., pot şi trebuie să fie înlăturate prin aplicarea întocmai a prevederilor legale de stabilire a normelor unitare de structură; prin stabilirea — de către organele centrale de resort şi ministere — a normelor unitare privind raportul dintre numărul personalului cu studii superioare şi al celui cu studii medii din aparatul central al ministerelor şi celorlalte organe centrale de stat, a normelor unitare privind raportul optim dintre numărul personalului auxiliar şi al celui direct productiv din întreprinderi; prin dimensionarea personalului cuprins în activitatea de cercetare-proiectare din întreprinderi şi alte unităţi productive în strictă corelare cu necesităţile efective ale procesului de producţie; prin intensificarea controlului asupra respectării — în judeţe şi pe plan central — a hotărîrilor adoptate în probleme de organizare; ş.a.

După cum s-a subliniat la plenară, numai aplicarea integrală a măsurilor aprobate şi reglementărilor adoptate va determina îmbunătăţirea substanţială a conducerii întregii activităţi, sporirea operativităţii şi calităţii muncii, perfecţionarea organizării producţiei reflectîndu-se în ultimă analiză în creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice.

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU
Nicolae POPOV
Emil ZAMFIRESCU

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Comerţul la domiciliu sună ocupat

IN MULTE ŢARI vînzarea prin telefon sau televînzarea oferă astăzi reale servicii, clientela putînd efectua cumpărăturile de la domiciliu printr-un simplu apel telefonic. Cel mai adesea casele de comenzi dispun de o reţea de operatoare care preiau imediat comanda de la consumatori. În anumite cazuri comenzile se înregistrează automat pe o bandă magnetică, sînt preluate de un calculator şi transmise biroului de comenzi. La unele case de comenzi, la declanşarea apelului telefonic, se conexează automat un disc sau o bandă de magnetofon care aduce la cunoştinţa clientelei ofertele speciale ale zilei.

În ţara noastră vînzarea prin telefon se practică de mai mulţi ani. În Bucureşti sînt cunoscute casele de comenzi la domiciliu „Mercur" şi „Unic". În ultimul timp a luat fiinţă şi casa de comenzi „Titan". Mai mulţi corespondenţi ne-au sesizat însă că nu pot beneficia de serviciile acestor case de comenzi întrucît la numerele de telefon respective sună permanent ocupat. Pentru a ne convinge am format în repetate rînduri numerele 14.09.75 şi 16.73.40, dar posturile respective au răspuns mereu ocupat.

Socotind îndreptăţite sesizările corespondenţilor noştri ne-am adresat tov. Constantin Vlad, directorul I.C.S.L. Alimentara sectorul 5 care coordonează Casa de comenzi „Mercur".

„Într-adevăr, se intîmplă ca numerele noastre să fie ocupate — ne-a declarat interlocutorul nostru. Dar ce sîntem noi de vină dacă, în special în primele ore ale dimineţii, clienţii solicită telefoanele foarte intens?".

Aşadar, **clienţii** *sînt de vină că apelează la serviciile comerţului la domiciliu şi nu organizatorii. De fapt din discuţiile purtate a rezultat că* **la cele două telefoane nici nu există operatoare, funcţia acestora fiind îndeplinită de vînzătoare.** *În aceste condiţii nu este deloc de mirare că în cele mai multe cazuri consumatorii nu pot beneficia în măsura dorită de avantajele comerţului la domiciliu.*

În interesul consumatorilor

IN U.R.S.S. a luat fiinţă recent o revistă bilunară destinată să ocrotească interesele consumatorilor. Editată în 50 pagini, publicaţia cuprinde atît unele studii şi cercetări de piaţă, cît şi analize critice la adresa activităţii comerciale. În plus, revista cuprinde un ghid destinat să orienteze consumatorii şi o enumerare a produselor care nu au primit aviz de calitate. De asemenea, sînt indicate întreprinderile care au prezentat deficienţe de ordin calitativ la unele mărfuri pentru a le îndemna şi în acest mod să-şi îmbunătăţească activitatea.

OBIECTIVE NOI

• În siderurgie

În ritm susţinut se construieşte cea de-a doua oţelărie cu convertizoare şi al patrulea furnal de 1700 metri cubi de la Galaţi. Extinderea capacităţilor, conjugată cu preocuparea pentru ridicarea gradului de utilizare a agregatelor, creează industriei siderurgice posibilitatea de a realiza anul acesta, faţă de anul trecut, un spor de 680.000 t fontă şi 600.000 t oţel, adică mai mult decît întreaga producţie de oţel a României din anul 1950.

• Dane specializate la Constanţa

În noul port maritim Constanţa a fost pusă în exploatare o dană specială destinată încărcării rapide a sării în nave de mare capacitate, dotată cu instalaţii elaborate după proiectele Institutului de cercetări şi proiectări miniere Craiova. Conform proiectelor, urmează a fi amenajate, în viitor, dane specializate pentru produse chimice, ciment, alimente. Calculele estimative arată că se va obţine astfel o sporire considerabilă a productivităţii muncii şi o economie anuală de aproape 2 milioane lei valută prin reducerea timpului de staţionare a navelor maritime.

• La Slatina a fost pus în funcţiune un modern laminor pentru table, benzi şi aliaje din aluminiu, prima instalaţie de acest fel din ţară. Agregatul va realiza table şi benzi cu grosimi cuprinse între 0,15 şi 3 mm, utilizate în industria constructoare de maşini.

Prin intrarea în funcţiune a noii capacităţi, întreprinderea slătineană, care în ultimii ani şi-a sporit nomenclatorul sortimentelor la peste 1 300, va realiza şi o gamă largă de produse plate din aluminiu.

• Carieră de cărbune

Au început lucrările de deschidere a carierei carbonifere Poiana, amplasată în cunoscutul bazin de lignit Rovinari. Începerea activităţii la această a şasea carieră din bazinul amintit va fi precedată de o serie de lucrări hidrotehnice — captări de torenţi şi pîraie, construirea unui canal de deversare a apei în Jiu şi derocarea a peste 4 milioane mc de steril care acoperă stratul de cărbune.

• În industria ieşeană

A început să producă cu 12 zile mai devreme, transformatorul de 25 MVA, necesar alimentării cu energie electrică a noilor capacităţi de producţie ce urmează să intre în curînd în exploatare, în cadrul etapelor a 3-a şi a 4-a de dezvoltare a Combinatului de fire şi fibre sintetice din Iaşi. Pe platforma industrială din zona de sud a oraşului se desfăşoară lucrările pentru instalarea altor două transformatoare de mare putere, care vor asigura energia electrică pentru noile obiective industriale aflate în construcţie.

170 de cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII

EFORTUL PROPRIU (I)

CONSULTAREA factorilor de decizie din cooperativele agricole de producție în problemele majore ale creșterii și dezvoltării economice are semnificații dintre cele mai adînci. Agricultura cooperatistă a confirmat, de-a lungul existenței și dezvoltării sale, caracterul realist al politicii agrare promovată consecvent în țara noastră de către P.C.R. Bilanțul primului deceniu de activitate a cooperativelor agricole de producție, prezentat la cel de-al II-lea Congres al UNCAP din februarie 1972, evidențiază potențialul ridicat de producție al acestui sector și resursele mari, încă nefolosite, existente în toate unitățile.

Experiența unui deceniu de organizare a marii producții agricole cooperatiste trebuie valorificată mai intens. Sintetizarea rezultatelor, a experienței dobîndite, cu participarea largă a celor care le-au hotărît cursul, constituie, în această etapă de dezvoltare viguroasă a economiei, un mod necesar și, în același timp, o contribuție proprie la abordarea unei probleme deosebit de actuale: **Ce trebuie întreprins pentru ca agricultura cooperatistă să participe într-o măsură tot mai însemnată la progresul economiei noastre?**

• Obiective, mijloace

ÎN LINIILE sale cele mai generale, chestionarul, adresat unui mare număr de președinți de cooperative agricole (proporțional, pe județe, cu numărul unităților), trebuia să răspundă în principal la următoarele probleme:

- **CARE ESTE VOLUMUL FONDULUI DE DEZVOLTARE ȘI CUM ESTE UTILIZAT ACESTA?**
- **CARE SÎNT FACTORII DE CARE DEPINDE MĂRIMEA FONDULUI DE DEZVOLTARE ȘI CUM SÎNT VALORIFICAȚI ACEȘTIA?**
- **ÎN CE PROPORȚIE ȘI ÎN CE SCOP COOPERATIVELE AGRICOLE SOLICITĂ CREDITE?**
- **CUM SE REALIZEAZĂ PRINCIPIUL COINTERESĂRII MATERIALE ÎN C.A.P., ÎNDEOSEBI PRIN INTERMEDIUL TARIFULUI DE RETRIBUIRE A NORMELOR DE MUNCĂ CONVENȚIONALE?**

Alături de aceste elemente, determinate exact din punct de vedere cantitativ, unele din întrebările adresate au urmărit să redea, pentru 4,4% din numărul total al cooperativelor, **nivelul de înțelegere economică** a principalelor corelații care se stabilesc la nivelul cooperativei între acumulare și consum. Răspunsurile primite la întrebări, de tipul: **Considerați că o pondere mare a fondului de dezvoltare duce la întărirea economică a cooperativei?** sau: **O pondere mare a fondului de dezvoltare duce la creșterea gradului de cointeresare materială?** etc., au permis formularea unor concluzii interesante.

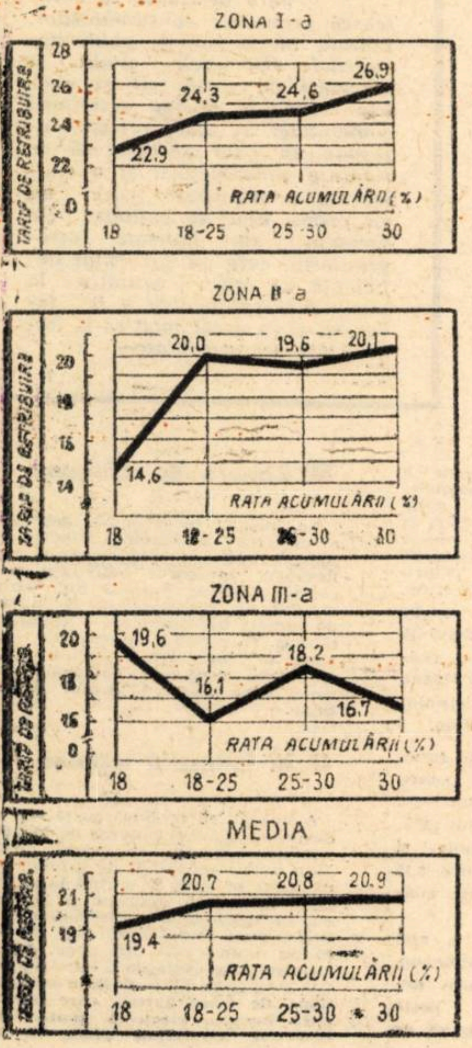

Grafic nr. 1
Variația tarifului de retribuire în funcție de rata acumulării, pe zone.

• Distribuția eșantionului în teritoriu

DE LA ÎNCEPUT trebuie menționat că cele 170 de cooperative, care alcătuiesc eșantionul de anchetă, **reprezintă toate județele țării.** De asemenea, trebuie spus că, inițial, la nominalizarea lor nu a stat vreun criteriu de selecție, acesta fiind rezultatul aplicării unui pas mecanic de 1:22 unități. În acest fel, după cum rezultă din tabelul nr. 2, s-a realizat o distribuție relativ uniformă a unităților pe județe și pe zone, ceea ce asigură eșantionului o anumită reprezentativitate (repartizarea județelor pe zone este redată în casetă).

• Creșteri și... oscilații

ÎNFĂPTUIREA reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție este condiționată, în primul rînd, de constituirea fondului propriu de dezvoltare: **nivelul fondului individual de dezvoltare determină, în mod direct, ritmul de creștere economică a cooperativelor agricole și constituie sursa principală a reluării pe scară lărgită a producției.** Acest adevăr, demonstrat de practica celor mai multe unități incluse în eșantion, confirmă, în mod convingător, principiul așezării efortului propriu la baza dezvoltării. Proporția în care venitul global (partea din producția globală rămasă după prelevarea fondului de înlocuire) este destinat lărgirii producției, reflectă, pe de o parte, forța economică proprie și, pe de altă parte, capacitatea de efort economic la un moment dat.

Din tabelul nr. 1 rezultă dezvoltarea de ansamblu a unităților agricole chestionate, în ultimii trei ani. Dinamica fondului de dezvoltare reflectă clar creșterea constantă a puterii economice a acestora. Nivelul mediu al fondului de dezvoltare, în continuă creștere, pune în evidență posibilitățile de intensificare a efortului propriu în scopul dezvoltării averii obștești a fiecărei unități agricole cooperatiste.

Dacă din punct de vedere al creșterii relative fondul de dezvoltare înregistrează uneori diminuări sau, în sens mai larg, oscilații, volumul său absolut este, de regulă, în continuă creștere. Din același tabel rezultă că, în 1971, deși procentual fondul de dezvoltare s-a redus, volumul absolut, la nivelul unităților studiate, a crescut cu circa 18 mil. lei

CHESTIONAR

1. Care a fost procentul fondului de dezvoltare în fondul repartizat — în ultimii trei ani — în cooperativa dv?
2. Care a fost nivelul fondului de dezvoltare în anii menționați?
3. Cît din fondul de dezvoltare ați repartizat pentru:
   a. investiții
   b. producție
   c. cote de participare (vărsăminte) la asociațiile intercooperatiste
   d. rambursarea creditelor pe termen lung
4. Care dintre sectoarele menționate, existente în cooperativa dv., s-au dezvoltat pe baza acumulărilor proprii *)? (irigații, desecări, plantații, sere-solarii, construcții productive, autocamioane — alte utilaje, animale de rasă, extinderea efectivului de animale, mecanizarea operațiilor zootehnice, alte sectoare).
5. În ultimii 3 ani ați solicitat și primit credite pentru investiții?
   Da / Nu
6. Dacă răspunsul este DA, care a fost motivul pentru care ați solicitat creditul (înscris în cererea de acordare a creditului)?
7. Care a fost volumul creditelor pe termen lung primit de cooperativa dv. în ultimii trei ani?
8. Care sînt principalele sectoare din cooperativa dv care s-au dezvoltat pe baza creditelor primite de la stat? (animale de rasă, autocamioane — alte utilaje, mecanizarea operațiilor zootehnice, construcții productive, irigații, desecări, plantații, sere-solarii, extinderea efectivului de animale, alte sectoare).
9. În ce proporție ați folosit creditul pe termen lung, primit în ultimii trei ani, pentru construirea unor obiective economice în cadrul asociațiilor intercooperatiste?
10. Care a fost tariful anual de retribuire a unei norme de categoria I-a în ultimii trei ani?
11. Pentru cooperativa dv. care considerați că este rata optimă a acumulării?
12. Considerați că o pondere ridicată a fondului de dezvoltare contribuie la consolidarea economică a cooperativei?
    Da / Nu
13. O pondere ridicată a fondului de dezvoltare în fondul de repartizat contribuie la ridicarea nivelului retribuției membrilor cooperatori?
    Da / Nu
14. Consiliul intercooperatist din care face parte cooperativa dv. v-a sprijinit în orientarea producției?
    Da / Nu
15. Dacă răspunsul este DA, cum v-a sprijinit?

---

*) Se vor numerota sectoarele menționate de la 1 la 10, în ordinea dezvoltării lor: 1 = sectorul cel mai dezvoltat; 10 = sectorul cel mai puțin dezvoltat.

Oscilațiile anuale ale ratei acumulării înregistrate în 39,3% din unități reflectă, desigur, mai multe aspecte. În primul rînd, **reflectă condițiile de producție,** influențate de la un an la altul și de factorii climatici. În anii cu condiții nefavorabile, după prelevarea din producția globală a fondului de înlocuire (care indiferent de condițiile climatice se menține la un nivel relativ constant) se asigură, cu prioritate, fondul de consum. Ca urmare, fondul de dezvoltare se stabilește după ce s-au constituit celelalte fonduri.

În al doilea rînd, aceste oscilații **reflectă o structură necorespunzătoare a producției agricole în unitățile respective.** Se știe, de exemplu, că influențele factorilor climatici asupra producției zootehnice sînt mai reduse. Deci, orice cooperativă cu un sector zootehnic dezvoltat va obține o producție globală cu un grad de stabilitate mai ridicat. Chiar și structura producției vegetale influențează direct stabilitatea producției globale. Culturile mai intensive — legumicultura, viticultura, pomicultura, culturile intensive de nutreț —, îmbinate rațional, dau o mai mare stabilitate producției globale. Profilarea și specializarea producției agricole, în funcție de condițiile specifice unităților, precum și modul de îmbinare a ramurilor și sectoarelor de producție trebuie să aibă ca efect direct, la nivelul fiecărei C.A.P., stabilitatea rezultatelor economice anuale.

Uneori însă, **oscilațiile anuale ale fondului de dezvoltare reflectă oscilații în însăși modul de înțelegere a importanței sale economice.** În legătură cu aceasta ne exprimăm părerea că sistemul actual de alegere — anuală — a organelor de conducere a cooperativelor contribuie la dispersarea răspunderii privind, atît proporția dintre fonduri — de dezvoltare și consum — cît și modul și eficiența utilizării lor. Aici trebuie precizat că aceste oscilații ale fondului de acumulare diminuează însăși posibilitatea planificării dezvoltării cooperativei agricole pe o perioadă medie sau mai îndelungată de timp.

• Corelații și comparații privind stabilirea fondului de dezvoltare

ÎN TABELUL nr. 3 este pus în evidență faptul că 55% dintre cooperativele chestionate alocă pentru dezvoltare între 18—25% din venitul global, iar circa 82% dintre unități au alocat, în 1972, peste 18%. Rezultă deci că, alături de cooperative agricole care mențin o rată ridicată a acumulării, sînt unități care nu respectă prevederile Statutului cooperativei agricole de producție (acesta prevede că limita minimă a fondului de dezvoltare trebuie să fie de 18%). În cazul acestor unități, care alocă sub 18% din venitul global pentru dezvoltare, înfăptuirea reproducției lărgite se realizează lent. Cele mai multe unități, a căror rată a acumulării este de sub 18%, sînt situate în zona a III-a (urmează, în ordine, cele din zona a II-a și cele din zona I-a).

Dintre indicatorii principali care caracterizează forța economică a unei cooperative agricole, o importanță deosebită o au și **venitul global, nivelul fondului de dezvoltare, rata acumulării și tariful de retribuire a unei norme de muncă convenționale.** Corelația dintre acești indicatori, redată în tabelul sintetic nr. 4, este evidentă în cazul unităților agricole analizate. Rezultă, astfel, că unitățile agricole din zona I-a (din sudul și vestul țării), cărora le revin, în medie, circa 7 mil. lei venit global anual, în condițiile unei rate ridicate a acumulării (25,8%), au alocat pentru dezvoltare, în medie, în 1972, circa 1,8 mil. lei. **Datorită nivelului ridicat de dezvoltare a acestor unități, tariful mediu de retribuire a unei norme de muncă convenționale este cu circa 7 lei mai mare decît a tarifului mediu aplicat în cooperativele din zona a III-a și cu circa 4 lei mai mare decît a tarifului mediu calculat la nivelul celor 170 cooperative agricole.**

Corelația dintre indicatorii menționați se menține și în cazul unor exemple concrete, analizate, de data aceasta, în dinamică (vezi tabelul nr. 5). Astfel, nivelul indicatorilor, fond de dezvoltare, rata acumulării, tarif de retribuire, realizați în ultimii trei ani, înregistrează, de cele mai multe ori, creșteri importante de la un an la altul.

Adevărul economic, potrivit căruia unitățile dezvoltate pot retribui cu sume mai mari o normă de muncă convențională și, în același timp, stabilesc o rată ridicată a acumulării este demonstrat și de variația indicatorilor respectivi, pe zone, redată în graficele 1 și 2. Este cît se poate de semnificativ faptul că tariful mediu de retribuire a unei norme de muncă convenționale, stabilit în 1972 în cooperativele agricole din zona I-a, **indiferent de rata acumulării,** este mai ridicat, decît toate celelalte tarife aplicate în celelalte zone (graficul I). Această tendință este mai evidentă dacă se exclude influența ratei acumulării: tariful de retribuire al unei norme de muncă convenționale scade, în cele mai multe cazuri, de la zona I-a spre zona a III-a (graficul II).

Tabelul nr. 1

— Constituirea și utilizarea fondului de dezvoltare ;
— Dinamica tarifului de retribuire a unei norme de muncă convenționale

	U/M	1970	1971	1972
— Numărul cooperativelor anchetate		170	170	170
Constituire :				
— Ponderea (medie) a fondului de dezvoltare în fondul repartizat	%	22,4	21,9	23,4
— Nivelul (mediu) al fondului de dezvoltare	mii lei	836,8	954,8	1167,1
Utilizare (fonduri proprii+credite) :				
a. pentru investiții	„	696,2	746,4	852,7
b. pentru producție	„	467,3	452,9	597,6
c. vărsăminte (cote de participare la asociații intercooperatiste)	„	193,1	244,6	288,0
d. pentru rambursarea creditelor	„	172,5	202,3	364,8
Retribuire				
— Tariful (mediu) de retribuire a unei norme de muncă convenționale	lei	17,2	20,5	20,55

Tabelul nr. 2

Repartiția eșantionului pe zone

	Total	I	II	III
Numărul de unități	170	60	56	54
%	100	35,3	33	31,7

REPARTIȚIA JUDEȚELOR PE ZONE *)

ZONA I-A : Arad, Bihor, Brăila, Buzău, Constanța, Dolj, Ialomița, Ilfov, Olt, Teleorman, Timiș, Tulcea ;

ZONA A II-A : Argeș, Bacău, Botoșani, Caraș-Severin, Dîmbovița, Galați, Gorj, Iași, Mehedinți, Neamț, Prahova, Vaslui, Vîlcea, Vrancea ;

ZONA A III-A : Alba, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Satu-Mare, Sălaj, Sibiu, Suceava.

*) La stabilirea județelor pe zone s-a avut în vedere și actuala repartiție a acestora, folosită în raportările statistice curente către Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor.

Tabel nr. 3

Corelația dintre frecvența răspunsurilor și rata acumulării

	Total	pînă la 18%	18—25%	25—30%	peste 30%
Număr unități	160*)	29	88	21	22
%	100	18,1	55	13,1	13,8

*) 10 unități au răspuns incomplet

Tabel nr. 4

Corelația dintre venitul global, fondul de dezvoltare, rata acumulării și tariful de retribuire a unei norme de muncă convenționale, pe zone, în 1972

Indicatori \ Zone	I	II	III	media pe unitățile chestionate
Mărimea medie a venitului global (mii lei)	7000	4700	2600	4900
Mărimea medie a fondului de dezvoltare (mii lei)	1800	1000	600	1150
Rata medie a acumulării (%)	25,8	21,2	22,3	23,4
Tariful mediu de retribuire a unei norme de muncă convențională (lei)	24,3	19,2	17,6	20,55

Tabel nr. 5

Exemplificarea corelației dintre dinamica fondului de dezvoltare și dinamica tarifului de retribuire a unei norme de muncă convenționale

Denumirea C.A.P.	Dinamica fondului de dezvoltare						Dinamica tarifului la o normă de muncă convențională (lei)		
	1970 mii lei	%	1971 mii lei	%	1972 mii lei	%	1970	1971	1972
Ciorolu-Olt	510	19	605	20	1340	28	20	20	26
Balint-Timiș	220	18	578	24	908	25	12,2	18	23,2
Valea Nucarilor-Tulcea	1873	30	1817	31	2107	32	34	32	37
Utvin-Timiș	362	18	343	18	482	20	16,5	20,3	23,1
Valea Bistriței-Gorj	383	18	315	18	703	20	19	22,4	24,8

Tabel nr. 6

Prioritatea orientării efortului propriu

Sectoare economice	După frecvența menționării locului I	După media primelor trei locuri
— Extinderea efectivului de animale	71	43
— Extinderea plantațiilor	40	22
— Procurări de autocamioane și utilaje	24	28
— Construcții productive	20	23
— Procurarea animalelor de rasă	13	11
— Irigații	11	9
— Extinderea serelor și solariilor	8	6
— Desecări	4	6
— Mecanizarea operațiunilor în zootehnie	2	6
Alte sectoare	2	6
TOTAL :	195*)	

*) 25 de unități au menționat cîte două sectoare pe locul 1.

• Priorități

DECIZIA privind stabilirea proporției lintre acumulare și consum trebuie înoțită de decizii, fundamentate economic, rivind orientarea și utilizarea eficientă ı fondurilor proprii. Pentru a desprinde rincipalele direcții în care este utilizat ondul de dezvoltare, conducătorii cooperativelor agricole care au participat la anchetă au răspuns, prin notare, la întrebarea : **Care sînt sectoarele din cadrul ooperativei dv. care s-au dezvoltat pe baza acumulărilor proprii ?**

Din tabelul 1 reiese că cea mai mare parte a fondurilor (proprii și împrumutate) sînt alocate pentru investiții. **Ponderea ridicată a acestora și nivelul lor în creștere de la un an la altul reflectă un otențial economic dinamic și, totodată, preocupare — în ansamblu susținută — de a dezvolta averea obștească.**

Efortul propriu, privit sub aspectul avestițiilor este orientat intens pentru rocurarea de animale (vezi tabelul nr. 6). Cu toate acestea, este de remarcat folosirea acestora pentru dezvoltarea sectorului zootehnic sub aspect extensiv. În cooperativele agricole chestionate fondurile sînt alocate cu prioritate pentru extinderea efectivului de animale, în timp ce preocuparea de a achiziționa animale de rasă, cu care să se acționeze în direcția ameliorării efectivului existent în cooperative, se află abia pe locul 5. Raportul între cele două sectoare nu se modifică nici după corectarea frecvenței de menționare a locului I prin eterminarea mediei primelor trei locuri zi coloana a II-a, tabelul 6).

ntre frecvența ridicată a răspunsur privind extinderea efectivului de male și frecvența redusă a răspunsuor privind procurarea unor animale rasă există, desigur, o legătură direc- deosebit de intensă. În prezent, în mai multe C.A.P., indicii de fertili- în zootehnie (fecunditate, natalitate, ificitate) au un nivel redus și deci, ce nu se obține printr-o planificare rganizare rațională a procesului de oducție se cumpără, folosindu-se fon- proprii sau credite. Creșterea efecui la sfîrșitul anului față de cel ent la începutul anului se planifică du-se în considerare indicii corespunci de creștere și numai rareori creșa este prevăzută a se realiza prin părări. Spre sfîrșitul anului de plan. i se constată nerealizări ca urmare a r lipsuri în modul de organizare a oducției se trece la procurări de anie în scopul realizării efectivului placat. Și, de cele mai multe ori, anima- procurate pentru extinderea efectiui au însușiri morfo-productive eteroe, adesea scăzute, pentru că se urmăște procurarea a cît mai multe exemare dintr-o specie cu sume cît mai mici.

În acest fel, extinderea efectivului de animale — deosebit de intensă în cooperativele anchetate — se realizează pe seama unor exemplare cu potențial biologic scăzut.

Datorită acestui mod de a rezolva problema dezvoltării sectorului zootehnic propriu, îndeosebi a sectorului taurinelor pentru lapte, în agricultura cooperatistă, în ultimii ani, se observă uneori tendința de scădere a producției medii de lapte pe cap de vacă furajată.

Între preocupările cele mai importante privind orientarea efortului propriu de către unitățile agricole cooperatiste un loc puțin însemnat îl ocupă desecările, precum și extinderea culturilor în sere și solarii. Dintre aceste două domenii, de mare importanță pentru dezvoltarea unei agriculturi intensive, multilaterale, atrage atenția îndeosebi cel privind eliminarea excesului de umiditate. Extinderea irigațiilor, precum și regimul hidric natural ridicat din ultimii ani aduc în cea mai stringentă actualitate problema evacuării rapide a excesului de umiditate. Pentru unele județe din sudul și vestul țării, excesul de umiditate provoacă, în ultimul timp, pagube comparabile numai cu cele înregistrate în caz de secetă. Efortul propriu, al cooperativelor agricole, concretizat în folosirea forței de muncă, a uneltelor și utilajelor existente, au redus efectul negativ cauzat de staționarea apei, însă pentru înlăturarea completă a lui trebuie extinsă cooperarea dintre unități, la realizarea căreia consiliile intercooperatiste pot avea un rol important. Totodată, amenajarea unor sisteme eficiente de desecare impune și folosirea, în mai mare măsură, a creditului.

Modul de utilizare a fondului de dezvoltare poate fi mult îmbunătățit în prezent, atît ca orientare cît și ca eficiență a rezultatelor. Concentrarea utilizării fondurilor în fiecare cooperativă în direcția dezvoltării unor sectoare prioritare (zootehnie, irigații — desecări, plantații, sere — solarii etc.), contribuie într-o măsură însemnată la accentuarea procesului de profilare a unităților agricole cooperatiste și, odată cu aceasta, la întărirea economică a cooperativelor, la creșterea eficienței activității, la stabilitatea veniturilor.

Prezentarea, în acest număr al revistei, a principalelor corelații privind stabilirea și orientarea efortului propriu, se referă, în primul rînd, la situația existentă în anul 1972. Revsita noastră își propune să continue acest studiu analizînd evoluția fondului de dezvoltare, în ultimii trei ani, pe zone și grupe de unități și mutațiile structurale ce au avut loc în utilizarea acestuia (II) ; rolul creditului în dezvoltarea cooperativelor agricole, direcțiile și eficiența utilizării lui (III) ; analiza modului în care cadrele de conducere din C.A.P., abordează problemele eficienței economice și principalele orientări în dezvoltarea cooperativelor agricole IV.

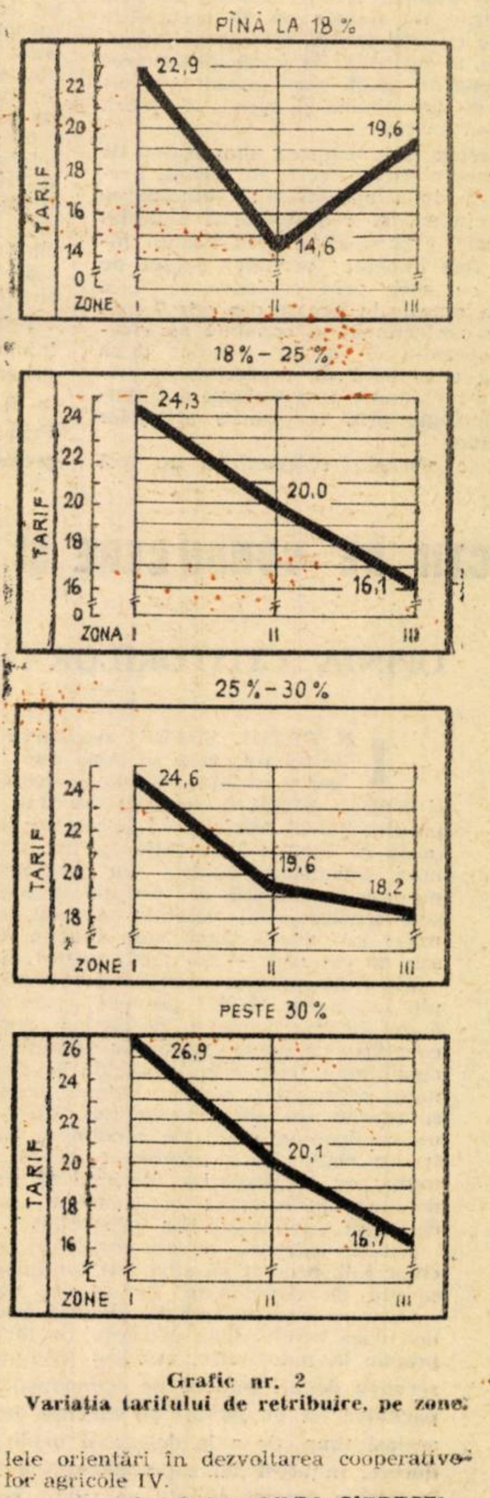

Grafic nr. 2
Variația tarifului de retribuire, pe zone.

dr. Sabin NICA-SIRBEȘTI
Ion MANEA

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

• Vopsele și cerneluri superioare

Circa 40 de noi sortimente îmbogățesc gama de grunduri, lacuri și vopsele livrate magazinelor sau industriei de la începutul anului și pînă în prezent de unitățile centralei industriale specializate.

După o serie de cercetări, au fost definitivate rețetele unor noi cerneluri cu utilizări speciale. Printre acestea se remarcă primele cerneluri ofset pentru ambalajele din tablă sterilizabile, precum și cernelurile pentru hîrtie metalizată, folii de aluminiu sau mase plastice. De asemenea, s-a realizat experimental un nou tip de cerneală neagră tipografică pentru rotativele ziarelor, care are o fixare mai bună, o rezistență mai mare și un timp de uscare mai redus.

Pentru finisarea autob[illegible]elor R.O.M.A.N., au fost puse la punct rețetele unor noi grunduri, lacuri și vopsele, cu temperatură de uscare de pînă la 80 grade C, rezistente la lumină și zgîrieturi, iar pentru cazanele de abur, grunduri rezistente la umezeală, coroziune, temperaturi înalte. A început, totodată, fabricația unor grunduri și lacuri pentru finisarea plăcilor aglomerate din lemn care imită furnirul.

• Recipienți prin sinterizare

În cadrul Întreprinderii de prelucrare a maselor plastice Buzău a fost pusă în funcțiune o instalație de fabricare a recipienților prin sinterizare, procedeu tehnologic unic în țară și relativ nou pe plan european. Instalația realizează 20 de produse din polietilenă de înaltă presiune: recipienți între 30 și 5.000 litri pentru industriile chimică și alimentară, căzi de baie, chiuvete, containere de diferite tipuri și dimensiuni, silozuri pentru depozitatul materialelor, bărci de agrement și altele.

• Noi soluții în galvanotehnică

Un colectiv al Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini, în colaborare cu specialiști ai unor laboratoare județene și uzinale, a înlocuit clasicul procedeu de galvanotehnică cu două noi metode care folosesc produși de natură anorganică : „zincarea lucioasă fără cianuri“ și „baia de degresare electrolitică“. Prin aplicarea lor se înlătură pericolul nocivității aerului în atelierele de galvanotehnică și a apelor reziduale, se reduce la jumătate prețul de cost, se mărește simțitor viteza de efectuare a operației și, în același timp, se obțin produse de o calitate superioară.

• Laminatorii de la Uzina de țevi din Roman au pus la dispoziția sondorilor noi tipuri de prăjini grele de foraj, cu diametre mici și mijlocii, fabricate din oțeluri speciale și încadrîndu-se în normele internaționale.

conducere și organizare

ADNOTĂRI

Locuri de muncă „tip" pentru maiștri

INSTITUTUL de cercetare pentru industria cărnii și laptelui din Kiev a elaborat proiecte tip de locuri de muncă pentru maiștrii din secțiile de bază ale întreprinderilor din industriile menționate, în trei variante, în funcție de specificul producției: cameră separată cu pereți de sticlă în care maistrul are o privire de ansamblu asupra sectorului, cabină deschisă și cabină închisă — toate dotate cu mobilierul adecvat. Proiectele tip (cuprinzînd și obligațiile de serviciu, reglementarea zilei de muncă, regimul de muncă și de odihnă ale maiștrilor) acordă o atenție deosebită itinerariului maistrului, urmărindu-se economisirea la maximum a timpului, pentru ca el să se poată dedica, în principal, problemelor de bază ale tehnologiei de fabricație si controlului calității.

Principiile politicii de cercetare la Kodak International

PRINCIPIILE care stau la baza elaborării programului strategic de cercetare pe termen lung al firmei sînt: 1) utilizarea opiniei specialiștilor de marketing ținîndu-se seama, însă, că ei au tendința de a acționa pornind de la produsele existente și, ca atare, cunoștințele lor de piață sînt folosite mai ales cînd este vorba de dezvoltare; 2) se consideră că pentru a elabora un produs nou, sînt necesari specialiști posedînd cunoștințe tehnice în mai multe domenii și care nu consideră nimic imposibil; 3) accent deosebit pe recrutarea de cadre dotate cu o imaginație excepțională; 4) ordinea de prioritate a cercetărilor: cercetări fundamentale, cercetări de explorare concretizate în brevete și know-how-uri, cercetări aplicative și dezvoltări; 5) nu se ține cont de specificitatea piețelor naționale, căutîndu-se realizarea de produse cu caracteristici internaționale.

T.V. și formarea profesională

PENTRU formarea sau reciclarea salariaților se utilizează tot mai mult transmisiile de televiziune. Firma americană Data Communications, producătoare de programe audioviziuale, a semnat recent un contract prin care se angajează să formeze sau să recicleze pe parcursul a 500 zile de televiziune educativă în culori un număr de: 15 000 ingineri, 10 000 informaticieni și 4 000 tehnicieni și operatoare de poștă și telecomunicații. Contracte importante au fost semnate în Franța de amintita firmă și pentru formarea altor categorii de personal: inițierea ghișetierilor de primire și reciclarea vînzătoarelor.

Cauze ale fluctuației specialiștilor in Anglia

O ANCHETĂ efectuată de British Institute of Management, care a cuprins 463 licențiați angajați în activitatea industrială în anii 1967—1968, a relevat că pînă în anul 1973, 23% din ei au schimbat unul sau mai multe locuri de muncă. Principale cauze care au determinat fluctuația lor; nevoia de variație în exercitarea profesiunii (25%), mai bune perspective de promovare (22%), un cîștig bănesc mai mare (17%), mai puțină responsabilitate (13%), insatisfacția față de modul cum își perfecționau nivelul de pregătire (10%) și alte cauze (13%).

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

REZERVE ALE FLUXULUI TEHNOLOGIC ȘI ALE LOCULUI DE MUNCĂ

— Din nou argumente concrete în sprijinul ideii că investițiile în organizare sînt foarte rentabile —

ÎMBUNĂTĂȚIREA organizării producției și a muncii constituie o preocupare permanentă a conducerii Intreprinderii „Flamura roșie—-Sibiu, în anul 1972 ea concretizîndu-se în întocmirea și aplicarea mai multor studii de organizare, cu eficiență economică ridicată. Avînd ca obiectiv principal reorganizarea fluxului tehnologic în unele secții și ateliere prin reamplasarea mașinilor și utilajelor, eliminarea locurilor înguste, ridicarea nivelului tehnic al producției, studiile aplicate au condus, printre altele, la îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe, la utilizarea mai judicioasă a spațiilor de producție, la îmbunătățirea condițiilor de lucru etc.

Exemplificăm preocuparea menționată prezentînd două din studiile întocmite și aplicate în secțiile de fabricație ale unității.

Amplasare și mecanizare

SECȚIA tuburi textile, din hîrtie, se afla în 1972 în situația de a nu putea face față cererilor tot mai mari ale întreprinderilor textile din țară, datorită locului îngust existent la operația de uscare. Acest loc îngust rezulta din faptul că operația de uscare era afectată cu ajutorul unui cuptor central de uscare cu abur, cuptor ce avea o capacitate anuală de producție mai mică cu 64 000 kg decît capacitatea celor 7 mașini de confecționat automat tuburi textile. În plus se utilizau un număr de 75 cărucioare metalice cu site pentru transportul tuburilor de la operația de confecționat-presat la cea de uscat, care necesitau cheltuieli de întreținere și reparații mari. îngreuind munca.

S-a trecut la întocmirea unui studiu de organizare a secției, care, în esență, preconizează două operațiuni: eliminarea locului îngust și reorganizarea fluxului tehnologic. Pentru eliminarea locului îngust a fost înlocuit vechiul cuptor de uscare cu abur prin cuptoare electrice rotative, atașate la fiecare din cele 7 mașini de confecționat și capabile să efectueze operația de uscare imediat după operația anterioară de confecționare. Aceasta a reclamat o reorganizare a fluxului tehnologic prin reașezarea utilajelor respective.

Efectele acestei reorganizări au fost multiple. Eliminarea locului îngust a permis creșterea capacității de uscare, ceea ce a făcut posibilă utilizarea mașinilor automate de confecționat la capacitatea lor maximă. Capacitatea totală anuală a secției a crescut astfel de la 1 172 t la 1 236 t. Sporul de beneficiu anual realizat se ridică la 192 640 lei pe total secție. Reamplasarea utilajului conform noului flux a condus la reducerea parcului de cărucioare metalice cu site de la 75, la 35 bucăți și, concomitent, a costurilor anuale de întreținere și reparații a acestora cu 10 000 lei. Spațiul de producție a crescut și s-au îmbunătățit totodată condițiile de lucru ale muncitorilor atît prin caracterul rațional al noului flux tehnologic cît și prin ridicarea nivelului tehnic al producției și muncii. Întreruperile datorate funcționării vechiului cuptor cu aburi și încrucișările în transportul interoperații au fost înlăturate. Dacă din totalul de economii anuale directe de 202 640 lei (192 640 lei beneficiul anual + 10 000 cheltuieli de întreținere și reparații a cărucioarelor) se scad 40 000 lei cheltuieli anuale de întreținere a cuptoarelor electrice rotative, rămîne o eficiență economică anuală de 162 640 lei.

Întrucît operația de reamplasare a utilajelor necesită o cheltuială de circa 170 000 lei, rezultă că această sumă poate fi recuperată în termen de 14 luni. Prin aceasta, lucrarea încadrîndu-se în prevederile legale (Instr. nr. 7/1971 ale Băncii Naționale) s-a creat premisa finanțării lucrărilor din credite rambursabile de mică mecanizare.

Cînd și cum se justifică atelierul propriu

ÎN ÎNTREPRINDERE există un număr mare de utilaje cu acționare hidraulică (mașini de injecție și altele) care pentru funcționare necesită o cantitate mare de garnituri de cauciuc și semeringuri într-un sortiment variat. Consumul anual se ridică la 2 800 bucăți în 500 sortimente. Executarea lor de către terți — formulă la care s-a recurs pînă în acest an — întîmpina numeroase dificultăți. Fiecare unitate furnizoare pretinde un anumit tip de matrițe, iar cantitatea minimă de produse pe care se angaja să o fabrice era de 50 buc. din fiecare sortiment. Ca atare, anual, întreprinderea era nevoită să se aprovizioneze cu 25 000 bucăți garnituri și semeringuri, deci stocuri supranormative care nu s-ar putea epuiza decît în 10 ani. Analiza situației stocurilor de astfel de produse făcută în 1972 indica existența în depozite a unui total supranormativ de 4.500 buc. (în valoare de 90.000 lei), la unele sortimente existînd stocuri de 50—100 buc., iar la altele deloc. Pe lîngă aceasta mai existau și alte neajunsuri: deplasări și corespondențe multiple, întreruperi în funcționarea utilajelor, pierderi de producție, refuzuri de comenzi — unii furnizori fiind supraîncărcați etc.

Analiza acestei situații de către conducerea întreprinderii a condus la luarea deciziilor de fabricare a acestor produse în cadrul întreprinderii, matrițele fiind și în situația anterioară fabricate tot în atelierul mecanic propriu. Totalul cheltuielilor de amenajare se ridică la 11 500 lei.

Punerea în practică a acestei inițiative va conduce la obținerea următoarelor efecte economice: stocurile supranormative dispar; se pot fabrica garniturile în cantitatea și în sortimentul dorit atunci cînd este necesar; pierderile de producție prin staționarea utilajelor din lipsă de garnituri (20 000 lei/an) sînt înlăturate, ca de altfel și cheltuielile de deplasare sau corespondență; se asigură o funcționare ritmică a utilajelor; prețul de cost unitar se reduce de 5 ori (de la 20 lei/buc la 4 lei/buc.), și deci o economie anuală directă rezultată din reducerea prețului de cost 34 000 lei/an.

Putîndu-se executa din fonduri de mică mecanizare, lucrarea se poate amortiza prin beneficiile aduse în numai 3 luni.

FUNCȚII DE CONDUCERE ȘI DE EXECUȚIE

CAZURI ÎN DEZBATERE

OPINIA CITITORILOR

ÎN CAZUL SUPUS dezbaterii mi se pare că întrebarea care se pune este: cui îi revine, legal și în fapt, sarcina de coordonare, organizare și control, șefului de serviciu sau unui economist principal din cadrul serviciului? Legea nu face mențiunea expresă că funcția de execuție nu are și sarcini de coordonare, organizare, control sau că funcția de conducere nu are și atribuții de execuție. Practica arată că ambele ipostaze sînt valabile, natural, cu preponderența uneia sau alteia, după cum funcția este de conducere sau de execuție — și după nivelul la care ne situăm.

Din interpretarea anumitor prevederi legale (de exemplu Legea nr. 12/1971 prevede o vechime de minimum 8 ani pentru ocuparea posturilor respective), tragem concluzia că unele funcții de execuție (economiști principali etc.) trebuie să cuprindă și atribuții de coordonare, organizare, control pentru anumite probleme ce se rezolvă în cadrul serviciului. Viața demonstrează că un conducător, oricît de capabil și bine intenționat ar fi, nu poate lucra nemijlocit cu 30, cu 20 sau chiar numai cu 15 persoane, trebuind să fie ajutat în coordonarea, îndrumarea și controlul anumitor activități de către specialiștii din subordine.

Așadar apreciez că un economist principal poate și chiar este necesar să aibă atît sarcini de execuție, cît și sarcini de coordonare, îndrumare, control.

Ceea ce cred că trebuie discutat este faptul de a vedea dacă aceste două categorii de atribuții pot fi duse practic la îndeplinire, existînd tendința la unii șefi de serviciu de a-i încărca pe economiștii principali la capacitatea lor cu lucrări de execuție individuală, dar, în același timp, de a le delega și unele atribuții de conducere, în acest fel supraaglomerîndu-i. Și eu cred că împotriva acestei situații se ridică economistul principal, al cărui caz a fost supus dezbaterii.

Ce soluție ar putea fi adoptată pentru rezolvarea „cazului" ?

Este cunoscut că problemele pe care le rezolvă un economist și care, pe ansamblul lor reclamă studii superioare, cuprind și elemente care nu reclamă prea mare specializare, dar care consumă din timpul prețios al muncii calificate. În cazul dat este vorba de sarcini ca: „urmărirea indicatorilor financiari, întocmirea cererilor de credite pentru nevoi temporare, întocmirea tuturor lucrărilor de evidență privind exportul...". La rezolvarea acestora cred că pot contribui foarte bine oameni fără o pregătire superioară, dacă sînt inițiați și îndrumați, prin aceasta asigurîndu-i-se economistului principal timpul necesar pentru a-și putea îndeplini sarcinile de la punctele „20" și „21", adică acelea de coordonare, îndrumare, control.

Sugerez ca, în cadrul serviciului, oamenii să fie grupați după criterii specifice, astfel ca un cadru cu pregătire superioară și experiență, căruia i se dau atribuții de coordonare, îndrumare și control, să fie cuplat cu alții, cu mai puțină pregătire sau experiență. În acest fel, se poate face o repartiție a sarcinilor adecvată pregătirii personalului. Astfel, în loc să se specifice că economistul X are următoarele atribuții, ar putea fi menționat că economistul X, împreună cu tehnicianul Y, merceologul Z și funcționarul W, de ex., au următoarele atribuții..., după care se arată problemele pe care le rezolvă fiecare individual și cele la care concură mai mulți. Cu alte cuvinte, apar mici compartimente care nu sînt pe schemă, dar sînt cerute de viață.

Bazat pe considerentele arătate, inclusiv practica, susțin ideea grupării personalului serviciului pe colective, în care să se rezolve atît probleme simple, cît și complexe, unii specialiști cu funcții de execuție avînd și anumite atribuții de conducere, natural limitate, iar șeful de serviciu lucrînd nemijlocit cu maximum 5—7 persoane.

În concluzie asupra cazului în discuție, îmi exprim părerea că sarcinile repartizate economistului principal nu vin în contradicție cu prevederile legii, dar că omul pare supraaglomerat și, în consecință, anumite lucrări din munca sa trebuie trecute asupra celor 9 a căror activitate o coordonează și controlează parțial.

ec. Cornel SUCIU

R. F. G.

ACCENTE STRATEGICE ÎN CONDUCEREA UNITĂŢILOR INDUSTRIALE

VIZITAREA unora dintre cele mai competitive firme vest-germane — B.M.W. (automobile şi motociclete), U.H.E.R. (magnetofoane, tranzistoare, aparataj de radio emisie şi recepţie etc.), SIEMENS (conductori, semiconductori, aparataj medical, aparatură de climatizare, instalaţii electrice pentru motoare ş.a.), BÄREN MARKE (produse din lapte şi din fructe, produse dietetice. lapte pentru sugari etc.). MESSERSCHMITT—BOLKOW—BLOHM (helicoptere, avioane, vehicule cu suspensii magnetice etc.). Întreprinderea municipală din München pentru producerea energiei electrice, în cursul unei misiuni de studii organizată de Consiliul de Raţionalizare al Economiei din R. F. Germania (R.K.W.) a dat ocazia cunoaşterii unor elemente referitoare la sistemul lor de conducere şi organizare.

O PRINCIPALĂ caracteristică a strategiilor de dezvoltare este **accentul** deosebit care se pune **pe problemele pătrunderii pe pieţele externe** ceea ce se reflectă în ponderea mare a producţiei exportate. Astfel, U.H.E.R. exportă în peste 100 de ţări 30% din produsele sale, Siemens — 40%, iar B.M.W. vinde în afara graniţelor R.F.G. 95% din automobilele fabricate, principalii importatori fiind : S.U.A., Franţa şi Grecia.

La baza acestei forţe de penetraţie deosebită se află o altă caracteristică a strategiei organizării şi funcţionării acestor firme şi anume : **accentul** care se pune **pe calitate.** Spre exemplu Bären-Marke, pentru a fi în măsură să fabrice produse cu un înalt nivel calitativ, a luat un complex de măsuri care includ : crearea unui centru de îmbunătăţire a raselor de vaci, ale cărui rezultate sînt puse în mod gratuit la dispoziţia furnizorilor de lapte, în principal prin cele trei staţii de montă de care dispun ; asigurarea gratuită a asistenţei veterinare pentru 90% din fermele care-i vînd lapte, folosind în acest scop o echipă formată dintr-un medic veterinar şi treizeci tehnicieni veterinari ; precedarea colectării laptelui de la ferme de un control rapid la faţa locului, zi de zi. din punct de vedere al compoziţiei şi bactereologic ; crearea a două servicii de control al calităţii produselor, care acţionează în mod independent, confruntîndu-şi rezultatele. La firma U.H.E.R., recunoscută pentru nivelul calitativ înalt al produselor sale, (în cadrul misiunilor spaţiale Apolo, asigurarea legăturii prin radio cu centrul de conducere de la Houston s-a realizat cu echipamentul furnizat de această firmă) se realizează un control de calitate interoperaţional, preliminar şi final pentru toate produsele.

Un accent deosebit se pune pe **asigurarea de stocuri şi rezerve,** astfel încît ele să permită o desfăşurare ritmică a producţiei, conform programelor stabilite. Spre exemplu la U.H.E.R., unitate care stabileşte programe de producţie săptămînale, este asigurat în permanenţă un stoc de piese pentru 5 săptămîni.

Sau, la Bären-Marke, pentru fiecare din echipamentele cheie ale procesului de producţie există dubluri.

O altă orientare strategică comună firmelor vizitate este **alocarea unor însemnate resurse** umane, materiale şi financiare **pentru activitatea de cercetare-dezvoltare.** Firma Siemens, de pildă cheltuieşte pentru cercetare-dezvoltare 7% din valoarea vînzărilor, adică peste un miliard de mărci vest-germane anual, din care 9% pentru cercetări fundamentale, 85% pentru realizarea de produse noi şi 6% pentru noi tehnologii. La firma M.B.B. în activitatea de cercetare-dezvoltare sînt antrenaţi aproximativ 8000 salariaţi din care 1000 sînt specialişti cu studii superioare.

Trecerea la efectuarea de cercetări şi asimilarea de noi produse este precedată de **temeinice studii economice.** Pentru aceasta, în cadrul firmei B.M.W. există un grup de specialişti cărora le revine sarcina fundamentării economice pe bază de studii, a deciziilor care se iau privind asimilarea de noi produse şi tehnologii, abordarea anumitor pieţe sau alte probleme de interes major pentru întreprindere. Spre exemplu, începerea cercetărilor cu caracter aplicativ la M.B.B., privind crearea de mijloace de transport bazate pe suspensii magnetice, a fost precedată de studii economice, care, pe parcursul a trei ani, au identificat şi evaluat şapte posibilităţi principale de vînzare a lor pe piaţa internă a R. F. Germania. Sau trecerea la construirea unui nou sistem de transport pentru oraşe, format din cabine suspendate, a fost precedată de un aprofundat studiu referitor la evoluţia posibilă a necesităţilor şi ofertei de mijloace de transport în R.F.G. în perioada 1960—1985. Mijloacele de transport personale şi în comun au fost analizate comparativ în funcţie de 7 caracteristici (confort, siguranţă, cost, viteză, independenţă de mişcare, linişte şi curăţenie). Concluziile stabilite au servit la luarea deciziei de a trece la construcţia acestui nou sistem de transport şi la determinarea diferitelor variante de capacităţi de transport ale acestora.

În vederea eliminării unor cheltuieli neraţionale la nivelul ansamblului economiei, statul elaborează anumite legi care orientează într-o anumită măsură stabilirea sortimentului de produse al întreprinderilor. De exemplu. s-a emis o **lege care obligă orice întreprindere producătoare de bunuri de consum să fabrice toată gama de produse înrudite strict necesară zonei înconjurătoare** (un sortiment minimal). Ca urmare a prevederilor unei asemenea legi, Bären-Marke fabrică, în mod special, pentru zona limitrofă, pe o rază de 70—80 km, aproximativ 50 de produse prevăzute în lege, deşi acestea erau pentru ea mai puţin rentabile.

SISTEMELE informaţionale ale majorităţii firmelor vizitate se caracterizau prin simplitate şi grad ridicat de computerizare. La firma U.H.E.R., de exemplu, evidenţa tuturor operaţiilor care se aplică fiecărui produs se asigură cu o singură fişă, care permite şi evidenţa exactă a persoanelor care au lucrat la fabricarea piesei respective. La B.M.W., Siemens, U.H.E.R. etc. plata salariilor se face lunar la bancă, direct în conturile salariaţilor, folosindu-se în acest scop serviciile unui computer.

Un înalt nivel de prelucrare automatizată a informaţiilor îl prezintă firma M.B.B. Ea dispune de o bancă de informaţii care deserveşte şi filialele sale din 8 ţări vest-europene, iar în cadrul fabricii sale de lîngă München contabilitatea se realizează în quasi totalitate cu ajutorul unui calculator electronic, folosind în acest scop doar doi salariaţi. De subliniat că. la un asemenea nivel de prelucrare a informaţiilor s-a ajuns treptat, primele începuturi datînd din 1950. De altfel. un studiu făcut de specialiştii M.B.B. relevă că pentru 60% din firmele vest-germane care au dat faliment în anul 1970, cauza principală a fost forţarea prelucrării automatizate a datelor prin introducerea bruscă, nepregătită corespunzător, a computerilor.

FOARTE SUCCINT, aceste cîteva elemente prezentate rezultate în urma vizitării amintitelor întreprinderi vest-germane, indică o prezenţă puternică a elementelor moderne în conducerea şi organizarea unităţilor industriale. Principalele caracteristici ale strategiilor de dezvoltare alese, confirmă existenţa unor permanente căutări pentru adaptarea activităţii unităţii industriale la mediul în care ea îşi desfăşoară activitatea.

Ovidiu NICOLESCU

VADEMECUM

Conducerea cadrelor tinere

ASIGURAREA unei conduceri eficiente a fondului de cadre tinere al întreprinderii presupune, printre altele, cunoaşterea trăsăturilor psihologice caracteristice acestei categorii de salariaţi. Se pare că tinerii manifestă patru trăsături psihologice fundamentale specifice :

1. **Curiozitate.**
2. **Nevoie de acţiune.**
3. **Sete de responsabilitate.**
4. **Necesitatea de a fi înţeleşi şi apreciaţi.**

Cum trebuie să se acţioneze ? Evident, nu este vorba de reţete, dar cadrele de conducere pot avea în vedere următoarele recomandări făcute într-un număr recent al revistei „Travail et Méthodes".

• *Pentru* **satisfacerea curiozităţii :**

— *Dezvoltă spiritul critic.*

— *Favorizează punerea de întrebări.*

— *Nu oferi de-a dreptul rezolvarea, ci favorizează observaţia şi reflecţia.*

• *Pentru* **satisfacerea nevoii de acţiune :**

— *Creează şi întreţine o permanentă stare de emulaţie, de întrecere.*

— *Dezvoltă entuziasmul.*

— *Dă sarcini complexe care solicită o cheltuială de energie compatibilă cu cunoştinţele şi posibiliăţile reale ale tinerilor.*

• *Pentru* **a satisface setea de responsabilităţi :**

— *Favorizează iniţiativele.*

— *Lasă-i să înfrunte riscuri (cînd este posibil).*

• *Pentru* **satisfacerea nevoii de comprehensiune :**

— *Încurajează-i*

— *Nu-i umili niciodată.*

— *Fii calm şi răbdător cu ei.*

— *Tratează-i ca pe cei „mari".*

— *Nu fi excesiv de familiar cu ei*

Luarea în considerare, în activitatea de conducere, a acestor cîtorva reguli poate asigura o integrare mai rapidă a tineretului în muncă, ca şi realizarea unui climat general sănătos care să permită cadrelor (înţelegînd prin aceasta personalul indiferent de nivelul ierarhic) să constituie o echipă ideală, a cărei funcţionare armonioasă şi dinamică animă întreaga întreprindere.

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

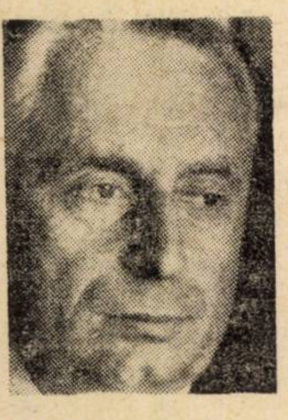

ing. Victor MATEEVICI

director general al Centralei de transporturi auto — Bucureşti

• **Unitatea dv. are rolul de a asigura cu mijloace rutiere, transporturile de mărfuri şi de călători, pentru care folosirea celorlalte mijloace de transport (feroviare, navale şi aeriene) este neraţională şi neeconomică. Se pare deci că există un anumit prag de eficienţă, de la care intră în acţiune transportul auto. Cum se determină acest prag ?**

— Problema nu este de loc simplă. În principiu. pornim de la distanţa medie de transport pe categorii de mijloace de transport, ţinînd seama de structura transportului. În acest context. distanţa medie şi scurtă revine în general transportului auto. Dar, a spune că transportul sub 50 km este numai sarcina mijloacelor auto este o greşeală. Pentru a realiza scopul propus — ca nici un mijloc să nu execute transporturi în pierdere — este necesar ca decizia ce se ia să aibă ca premisă, în aceeaşi măsură, toţi cei trei parametri (distanţă. mărfuri, mijloace), gîndiţi în corelaţia lor necesară.

• **Recentele măsuri de îmbunătăţire a organizării au adus modificări importante în centrala dv. ? Care sînt acestea ?**

— S-a realizat o concentrare a potenţialului de transport şi o grupare mai judicioasă a acestuia în raport cu cerinţele judeţelor ţării.

Numărul întreprinderilor centralei a fost redus cu 25%. iar al autobazelor — cu circa 30%. Unităţile au fost reorganizate în profil teritorial. după criterii de distanţe, curenţi de trafic, fond de mărfuri, bază tehnico-materială privind capacitatea de transport şi de întreţinere a parcului auto etc.

• **Cum explicaţi faptul că nici unul din specialiştii rămaşi disponibili după reorganizare nu a mers în provincie ?**

— Datorită desfiinţării a 4 întreprinderi şi comasării a 48 de autobaze, s-a produs o saturaţie a unităţilor din provincie cu specialişti. Mai mult, anterior apariţiei recentelor decrete ale Consiliului de Stat, am analizat problema posturilor de conducere la unităţile noastre din provincie repartizînd, acolo unde am stabilit că este necesar, personal competent din rîndul tehnicienilor şi subinginerilor.

• **La ora actuală. raportul dintre personalul cu studii medii şi cel cu studii superioare, în cadrul centralei dv., este foarte mic ? De ce ?**

— Actuala repartizare pe posturi a personalului cu studii superioare şi medii din centrala noastră a avut la bază o analiză amănunţită a fiecărui loc de muncă. Considerăm că, ţinînd cont de specificul activităţii noastre şi de perspectiva de a coordona activitatea auto pe întreaga ţară, raportul la care vă referiţi este normal.

• **Apreciaţi că, în cadrul unităţii dv., sînt valorificate integral toate posibilităţile de acţiune oferite de actualele pîrghii economice, de actualul nostru mecanism economic ?**

— În cea mai mare parte şi în domeniile hotărîtoare — da. Mai sînt însă şi cazuri, în care aceste posibilităţi nu sînt valorificate în totalitate. datorită muncii necorespunzătoare a unor **cadre recrutate cu insuficientă exigenţă,** îngăduinţei cu care se tratează uneori **cazurile de indisciplină, colaborării nesatisfăcătoare cu unii beneficiari** în rezolvarea problemelor de interes comun etc.

• **Ce ar trebui făcut pentru reducerea numărului unor astfel de... cazuri ?**

— Este necesar. în primul rînd, să se asigure o mai bună **selecţionare a personalului de conducere şi de execuţie**. cît şi o acţiune continuă de **ridicare a nivelului profesional** şi de **perfecţionare a stilului de muncă** al acestuia. În acelaşi timp, se impune o întărire a **simţului de răspundere** pentru toţi lucrătorii angrenaţi în activităţi legate de transport, atît din unităţile de prestaţii cît şi din cele beneficiare.

• **În ce domenii sînteţi confruntat mai des cu incertitudinea şi care sînt cauzele principale care o generează ?**

— Riscuri există din plin în activitatea noastră. De exemplu, în traficul de marfă — unde caracterul incert al volumului de transport solicitat prin plan de beneficiari şi modificările de pe parcurs din cauze subiective sau obiective pot conduce la dimensionarea incorectă a capacităţii parcului. De asemenea, în traficul de călători, unde înfiinţarea unor trasee de autobaze, deşi experimentate în timpul reglementar, se dovedeşte ulterior nejustificată, datorită unor noi factori de conjunctură.

După cum observaţi incertitudinea este generată, în principal, de limitele capacităţii previzionale, limite ce ne aparţin nouă sau beneficiarilor. Ca să reducem riscul trebuie să ne îndreptăm deci atenţia, în primul rînd, nu spre „schimbarea naturii", riscul fiind îndeobşte asociat de capriciile naturii, ci să facem în aşa fel ca ministerele şi organele centrale beneficiare să imprime unităţilor subordonate mai mult **simţ de răspundere** în elaborarea planurilor de transport, iar deschiderea de trasee pentru călători să se facă numai după o **analiză şi experimentare** temeinică, **competentă.**

• **După opinia dv., actualul sistem de indicatori măsoară corect efectele eforturilor pe care le depun colectivele din cadrul centralei ? Stimulează sporirea cantitativă şi calitativă a efectelor ?**

— Nu în măsură suficientă. Este necesar să se simplifice actualul sistem de planificare a activităţii de transport auto şi să se utilizeze ca unic indicator cantitativ volumul de venituri. Iată numai cîteva dintre principalele avantaje ce s-ar obţine : unităţile sectorului auto public vor fi interesate să asigure, în limita capacităţii, orice solicitare, indiferent de productivitatea specifică transportului respectiv ; se elimină una din principalele cauze ale risipei de capacitate auto în economie, prin aceea că beneficiarii nu vor mai fi determinaţi să se doteze cu mijloace auto proprii, pe care ele din lipsa de specializare nu le pot folosi raţional ; se oferă o atestare simplă a realităţii datelor, prin însăşi efectuarea plăţii de către beneficiar.

• **În prezent, dintre problemele cu care sînteţi confruntat, pe care aţi aşeza-o în prim plan, ca importanţă şi stringenţă?**

— Consider că se impune adaptarea unor reglementări care să asigure departajarea mai raţională a transporturilor între parcul public şi intern precum şi introducerea unei discipline mai severe în dotarea cu autovehicule şi utilizarea acestora. de către diferiţi deţinători. Consider că soluţionarea acestei probleme ar facilita în mare măsură sporirea contribuţiei noastre la realizarea cincinalului înainte de termen.

Pagini realizate de **Iulian BĂDIN**

DEFINIREA POLITICII „PRODUSULUI“ TURISTIC

— Proiect de dezvoltare a turismului montan în județul Prahova —

DEZVOLTAREA unei regiuni sau unei zone turistice trebuie să fie gîndită într-o concepție globală de dezvoltare a turismului, corelată cu creșterea celorlalte ramuri ale economiei naționale. Aceasta impune o estimare prealabilă a valorilor turistice (cadrul natural, infrastructură, patrimoniu spiritual etc.) în raport cu celelalte sectoare ale economiei — (industrie, agricultură, construcții) susceptibile de a influența dezvoltarea generală a unei zone. Bineînțeles că principiile de bază privind sistematizarea teritoriului și ale localităților formează cadrul general în care se va realiza procesul de dezvoltare al zonelor turistice. Și turismul, ca ramură a economiei naționale, se aliniază sectoarelor care intră în sfera de sistematizare, contribuind la dezvoltarea și valorificarea unor regiuni cu resurse balneo-climaterice. Studierea dezvoltării unei zone turistice, în cazul de față a județului Prahova, poate fi privită ca o reliefare particulară, dar totuși semnificativă a impactului sectorului turistic asupra celorlalte activități economice și sociale.

CE NECESITĂ DEZVOLTAREA unei zone turistice? În primul rînd efectuarea unor cercetări, care să includă analiza teritoriului (cadrul natural, valori culturale, condiții sociale și economice etc.) și prospectarea pieței turistice, fie că ne referim la zone noi de dezvoltare turistică, fie la zone mai vechi, în care turismul a fost deja implantat. În acest context, Oficiul județean de turism Prahova în colaborare cu Institutul Central de Pregătire a Cadrelor de Conducere din Economie și Administrația de Stat au elaborat un proiect de dezvoltare a regiunilor turistice montane ale județului, din care prezentăm aspecte legate de definirea politicii „produsului turistic“.

Prima etapă a cercetărilor, evaluarea potențialului turistic a relevat că: peisajul montan este deosebit de valoros în partea de nord a județului; o faună cu genuri variate de viețuitoare (capra neagră, vulturul, cerbul, fazanul etc.); județul cuprinde multiple puncte de atracție culturală; zona este traversată de nenumărate artere de comunicații, care străbat stațiunile și orașele principale ale zonei etc.

După ce s-a efectuat o analiză a teritoriului, constatîndu-se că oferta turistică este promițătoare, s-a trecut la prospectarea cererii și a piețelor turistice, atît pe plan intern, cît și pe plan extern. Analiza cererii turistice a confirmat existența unor segmente de piață turistică interesantă pentru oferta turistică a stațiunilor din zonă.

Această a doua etapă a cercetărilor este de o importanță deosebită pentru dezvoltarea turismului într-o zonă, deoarece permite o măsurare a volumului și potențialului piețelor turistice și o estimare a tendințelor fluxurilor turistice.

Analiza sosirilor de turiști străini și a înnoptărilor, în unitățile Oficiului, spre exemplu, au oferit unele concluzii privind fluxurile de turiști străini care vizitează stațiunile din județul Prahova:

- Din numărul total de străini care vizitează această regiune, ponderea cea mai mare o dețin turiștii veniți din țările socialiste (63,4% în anul 1971 și 62,2% în anul 1972), comparativ cu cei veniți din Vest (36,6% în anul 1971 și 37,8% în anul 1972).
- Dintre turiștii proveniți din țările socialiste, ponderea cea mai mare o reprezintă turiștii sosiți, în anul 1971, din Bulgaria (13,3%), din Cehoslovacia (10,5%), din U.R.S.S. (12,3%) și din R.D. Germană (5,7%), iar în anul 1972 ponderea cea mai mare o dețin turiștii sosiți din Cehoslovacia (15,5%), R. D. Germană (12,4%), Bulgaria (10,3%), Polonia (7,6%) și celelalte țări socialiste.
- Ponderea cea mai mare a turiștilor sosiți din Vest o dețin în anul 1971 R.F. Germania (9,8%), Anglia (6,1%), ca și în anul 1972: R.F. Germania (9,4%) și Anglia (5,2%). Urmează apoi turiștii sosiți din Italia (3,3%) în anul 1971 și (3,5%) în anul 1972, din Olanda (3,1%) în anul 1971 și (3,8%) în anul 1972, din Belgia, Franța, Austria etc.

Cu toate că ponderea cea mai mare de sosiri o dețin turiștii din țările socialiste, totuși turiștii din Vest realizează o pondere mai mare de înnoptări (57,3% în anul 1971 și 58,4% în anul 1972), detașîndu-se dintre țările vestice R. F. Germania și Anglia.

Această situație scoate în relief ideea că turiștii care vizitează unitățile Oficiului de Turism Prahova, manifestă stabilitate, caracteristică ce permite oficiului să-și orienteze eforturile pentru a realiza un „produs turistic“ corespunzător diferitelor segmente de piață turistică. În atingerea acestui scop segmentarea pieței turistice în funcție de anumite variabile socio-economice (vîrstă, sex, categorie de venituri) a fost completată cu cercetarea psihosociologică a turiștilor, cu sondarea motivațiilor turistice. De pildă, pentru a cunoaște caracteristicile cererii turistice ale segmentului de piață engleză, care are o anumită pondere în turismul internațional al Oficiului Județean Prahova, s-au distribuit 120 de chestionare unui grup de turiști englezi, aflați în stațiunea Sinaia, și cazați în hotelul „Palace“. Vizitatorii englezi au venit în România prin intermediul agenției de turism „Saga“, folosind sistemul „charter“. Media de vîrstă a fost de 60 de ani, turiștii englezi făcînd parte din segmentul „vîrstei a treia“.

De asemenea, pentru a descoperi, în special, motivațiile turistice s-a făcut și un interviu nestructurat cu un grup de 30 de turiști englezi, care au făcut aprecieri cu privire la „produsul turistic“ oferit și a serviciilor complementare. Se poate susține că părerile exprimate de grupul de turiști intervievat au permis conturarea unor concluzii interesante privind constelația motivațiilor turistice.

Majoritatea turiștilor englezi au răspuns că au venit în stațiunea Sinaia pentru a se odihni, a-și extinde orizontul de cunoaștere și pentru a se familiariza cu tradițiile și cultura specifică poporului român.

În ceea ce privește gama serviciilor oferite turiștilor englezi, aceștia au făcut sugestii privind masa, care să corespundă cu gustul și obiceiul lor de consum, mîncărurile să conțină multe legume și meniurile să fie diverse; ritmul de servire al mîncărurilor să fie viu, fără pauze prea mari. Seara orchestra restaurantului să cînte piese de muzică clasică (valsuri, canțonete etc.) și nu muzică modernă. Este demn de reținut faptul că deși segmentul de turiști era al celor mai vîrstnici, majoritatea au optat pentru un program variat de distracții.

Rezultatele studiului privind prospectarea pieței turistice au contribuit la modelarea unei oferte turistice conform cu valorile turistice ale zonei și cu necesitățile și preferințele turiștilor, la fundamentarea programelor de marketing și investiții.

Pentru Oficiul Județean de Turism Prahova, care este angajat într-o orientare de majorare a vînzărilor, sînt posibile patru strategii fundamentale de comercializare a „produsului turistic“ pe piețele externe:

1. Penetrația pe piața turistică externă: unitatea turistică își mărește vînzările produselor sale turistice printr-o promovare și distribuție mai afirmativă pe piețele actuale;
2. Dezvoltarea piețelor turistice externe: oficiul turistic încearcă să-și mărească vînzările introducînd produsele sale pe noi piețe turistice;
3. Dezvoltarea produsului turistic: unitatea încearcă să-și mărească vînzările introducînd „produse turistice“ îmbunătățite pe piețele actuale;
4. Diversificarea: oficiul încearcă să-și mărească vînzările introducînd „produse turistice“ noi pe piețe turistice noi.

Direcțiile de dezvoltare ale „produsului turistic“ al Oficiului județean, ținînd seama de majoritatea turiștilor care-i vizitează stațiunile, se concretizează în realizarea următoarelor obiective mai importante:

- diversificarea bazei materiale prin dezvoltarea mijloacelor de transport și a căilor de comunicație, amplificîndu-se rețeaua acestora (teleferic cu cabină Bușteni — Babele, teleschi Izvorul Rece, teleschi Poiana Stînii);
- realizarea unor noi obiective turistice: unități hoteliere (hotel Stadion, hotel Teleferic) și o bază de agrement corespunzătoare (teren volei, bar de noapte, patinoar artificial și săli de jocuri mecanice în Sinaia etc.);
- dezvoltarea și diversificarea atracțiilor cultural-muzeistice și conservarea unor rezervații naturale.

SURSE DE IDEI PENTRU „PRODUSE“ TURISTICE NOI:

- **Anchete și sondaje asupra vizitatorilor din stațiuni.**
- **Ședințe „brainstorming“ ale conducerii oficiului de turism.**
- **Studiile institutului de cercetări al ramurii.**
- **Observațiile reținute de personalul oficiului de turism.**

„Produsul turistic“ al zonei, înțeles ca o combinație largă de bunuri și servicii turistice, va reprezenta deci o sinteză originală a elementelor specifice spațiului turistic prahovean, cu toate valențele sale de cultură și civilizație românească și gama de servicii solicitate de turiști. Pentru acest motiv, se preconizează modelarea continuă a ofertei noastre turistice potrivit cerințelor, motivațiilor turiștilor interni și externi. Fără îndoială, relevarea motivațiilor specifice diferitelor segmente de piață turistică externă și internă ne-a sugerat necesitatea îmbogățirii ofertei noastre turistice potrivit cerințelor motivațiilor turiștilor interni și externi. Fără îndoială relevarea motivațiilor specifice diferitelor segmente de piață turistică externă și internă ne-a sugerat necesitatea îmbogățirii ofertei noastre turistice, în special, cu elemente de folclor românesc, ridicarea calității serviciilor oferite și un evantai diversificat de mijloace de agrement.

Desigur, cercetarea unor segmente de piață turistică externe ne-a conturat ideea că amenajările turistice în zonă pentru turismul internațional impun realizarea unor complexe turistice în stil montan cu arhitectură românească și cu asigurarea unor funcționalități complete. De asemenea, studiul efectuat ne-a dus la concluzia că în structura organizatorică a oficiului județean se impun îmbunătățiri, care să se concretizeze în dezvoltarea continuă a unor compartimente de cercetare-dezvoltare și de marketing. Această activitate este necesar să fie dinamică și să orienteze activ și eficient compartimentele productive pentru a se realiza o gamă superioară de servicii turistice. Activitatea de conducere curentă, necesită mai multă autonomie funcțională într-o serie de domenii (personal, structura organizatorică, contractele cu partenerii străini, elaborarea diferitelor politici-promoționale și de prețuri) și o preocupare permanentă pentru ridicarea nivelului profesional.

Iulian BERBECARU
expert, Academia „Ștefan Gheorghiu“

Dialog cu specialistul de marketing

STRATEGIA PRODUSELOR NOI (IV)

CENTRALA industrială de utilaj tehnologic și material rulant are nomenclatorul sortimental într-o continuă înnoire, consecință directă a preocupării manifestate aici pentru fundamentarea programelor de producție pe baza unei cunoașteri amănunțite a evoluției cererii. În discuția purtată cu directorul comercial al centralei, tov. **Dimitrie ANCUȚA**, *am încercat să reținem cîteva aprecieri din experiența activității de marketing desfășurate aici pentru stabilirea strategiei produselor noi.*

• În unitatea dv. marketingul a apărut ca un impuls subiectiv din exteriorul întreprinderii sau a fost cerut de viață?

— Pînă cu cîțiva ani în urmă, cînd balanțele cererii și ofertei la o serie de produse industriale erau favorabile producătorilor, nici preocuparea pentru activitatea de marketing nu avea un suport obiectiv-necesar. Dovadă: unele întreprinderi care realizau sortimente deficitare, aveau desfacerea asigurată, fără a realiza cercetări de marketing. Înnoirea produselor nu era totdeauna rezultatul unor analize multifactoriale, așa cum oferă și pretinde tehnica de marketing. Situația respectivă — atîta timp cît mai există condițiile la care ne-am referit — poate persista, dar aria sa de răspîndire se îngustează continuu, marketingul fiind preluat și aplicat pe scară din ce în ce mai largă. Este singura cale posibilă pentru fundamentarea unei strategii viabile a produselor noi și a producției în general.

Centrala noastră, ca și altele, de altfel, se găsește în situația de a efectua intense cercetări de marketing pentru a realiza o producție în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor interni și externi, pentru a influența cererea acestora. Dar nu trebuie înțeles că aportul marketingului se rezumă numai la atît. Cercetarea de marketing asigură și perfecționarea calitativă a noilor produse, alinierea lor la cele mai competitive realizări pe plan mondial, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație. Preocupările nu se reduc la dezvoltarea produselor, la adaptarea lor la cerințele interne și de export. Marketingul trebuie să fundamenteze chiar reprofilări de secții sau sectoare, în funcție de noile produse care se impun și de cele care și-au epuizat ciclul de viață. O asemenea strategie trebuie să o adoptăm în prezent cu o serie de capacități de producție de la uzina „Nicolina“-Iași, cu unele secții de la uzina „23 August“ din Capitală ș.a.

• Sînt situații cînd renunțați la anumite produse fără ca ele să aibă totuși ciclul de viață încheiat?

— Din păcate, da. Cazurile cele mai frecvente provin de la sistarea bruscă a cererii interne, determinată de cauze obiective adeseori. Încercările de plasare a lor la extern din păcate, nu întotdeauna reușesc. De ce? Pentru că — și prin aceasta doresc să subliniez una din laturile esențiale ale strategiei produselor noi — la asimilarea noilor produse nu se urmărește totdeauna lansarea lor la nivelul de competitivitate — tehnică și economică — care să răspundă deopotrivă cerințelor interne și celor externe.

De aici, cerința — pe un plan mai larg — de a se realiza înnoirea sortimentului de produse prin alinierea continuă a caracteristicilor lor la cele mai noi cuceriri tehnico-științifice. Perturbațiile uneia din piețe — e vorba de perturbațiile imprevizibile — nu trebuie să afecteze viața produsului.

• Cum trebuie realizată cercetarea de marketing pentru ca strategia produsului nou să fie completă?

Cercetările de marketing trebuie desfășurate pe toate fazele; de la proiectarea investiției — care va realiza produsul nou — și pînă la realizarea propriu-zisă a produsului nou. În sectorul nostru de activitate trec, de regulă, cîțiva ani de la proiectarea noilor investiții și pînă la realizarea produselor. Or, în această perioadă, produsul inițial se uzează moral, chiar dacă la proiectarea lui am avut în vedere tot ce era mai avansat în lume în acel moment. Prin cercetările de marketing trebuie determinat produsul din momentul realizării propriu-zise, încît să coincidă sau chiar să devanseze realizările tehnico-economice „la zi“.

Marketingul investițiilor presupune realizarea proiectelor secțiilor de fabricație în variante — astfel ca, din mers, să fie posibilă schimbarea nomenclatorului de fabricație. Dacă s-ar fi procedat astfel încă de la proiectarea secției de aparataj de frînă de la Uzina 23 August, acum cînd se pune problema reprofilării ei, trebuia să știm precis ce să producem acolo. S-ar fi putut adopta alte soluții la conceperea inițială a secției, ceea ce ar fi asigurat schimbarea actuală a profilului cu cheltuieli minime și într-o perioadă mult redusă.

În plus, analizele de marketing trebuie să aibă în vedere nu numai promovarea produsului nou, dar să constituie o sursă de informare și pentru colaboratorii de fabricație și pentru furnizorii de materii prime. Aceștia trebuie să cunoască exact și din vreme caracteristicile noului produs pentru ca el să aibă o bază materială asigurată, corelată cu posibilitățile partenerilor.

• Centrala dumneavoastră exportă în prezent aproape o cincime din producția realizată, iar caracteristicile sortimentului de fabricație sînt propuse a se modifica complet pînă la sfîrșitul actualului cincinal, față de anul 1970. Cum vă ajută cercetările de marketing în atingerea acestor parametrii?

— La nivelul vechiului grup de uzine „23 August“, am întocmit mai multe analize de marketing care ne-au furnizat o serie de concluzii deosebit de valoroase. Voi da doar două exemple mai recente: cercetările întreprinse au dus la concluzia că la secția de locomotive va trebui să trecem și la construcția de locomotive diesel electrice și nu numai hidraulice cum realizăm astăzi, ca și de automotoare de cale ferată (pentru export), deși noi le abandonasem cu cîțiva ani în urmă.

Conștienți de necesitatea unei activități susținute de marketing, vom organiza în cadrul centralei un compartiment de profil, iar la nivelul fiecărei întreprinderi vom numi responsabili pentru probleme de marketing. De asemenea, pentru a reuși să elaborăm o strategie cît mai viabilă a noilor noastre produse, vom face programe de marketing pentru unitățile de service pe care le avem în străinătate.

Mihai IONESCU

concepte teorii

CONSIDERAȚIUNI REFERITOARE LA CARACTERISTICILE STRATEGIEI COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

DUPĂ CUM SE ȘTIE, România extinde relațiile sale de cooperare economică în primul rînd cu țările socialiste dar și **cu toate celelalte state** în scopul soluționării cu maximum de eficiență a problemelor pe care le suscită dezvoltarea accelerată a economiei naționale, încadrarea ei cît mai activă în circuitul economic mondial. „**Sîntem conștienți** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că pentru a asigura progresul tot mai rapid al economiei țării și pentru a ține pasul cu cerințele tehnicii mondiale, cu cerințele științei contemporane, trebuie să lărgim și să dezvoltăm continuu cooperarea și colaborarea internațională. Numai astfel vom asigura ca produsele românești să se ridice la nivelul tehnicii mondiale, să poată fi competitive din toate punctele de vedere pe piața internațională. Dezvoltînd cooperarea economică, contribuim la întărirea forței și prestigiului socialismului în lume ; dezvoltînd cooperarea și colaborarea cu toate țările lumii, contribuim în același timp la întărirea prieteniei și încrederii între popoare, la victoria cauzei păcii**“*)

Complexitatea fenomenului cooperării economice internaționale și mai ales multitudinea influențelor pe care le exercită a făcut ca un mare număr de probleme să fie încă insuficient clarificate — cu toate eforturile ce se depun în acest sens atît în țara noastră, cît și în alte țări și în organismele internaționale. De aceea, este necesară conturarea **locului** pe care cooperarea îl ocupă în circuitul economic internațional și a tuturor **efectelor** sale asupra dinamismului creșterii economice a fiecărei țări, asupra valorificării optime a resurselor naționale. a **atenuării decalajelor** economice dintre țări, **în condițiile menținerii independenței economiilor naționale paralel cu adîncirea interdependențelor.**

• Elemente de risc în cooperare

ÎN PRIVINȚA acțiunilor de cooperare economică internațională, mai mult decît în alte domenii, se invederează și un anumit risc și de aceea este necesar să se încerce evaluarea dimensiunilor lui. Dacă în spațiul economiei naționale elementele de risc sînt mai ușor previzibile, pot fi preîntîmpinate sau contracarate, influențele ce vin de la piața mondială din acțiunile de cooperare implică riscuri mai mari. Piața mondială cu tendința ei de accelerare a fluxului schimburilor, cu marea ei sensibilitate la conjunctura economică, politică, monetară, militară etc. prezintă un coeficient de risc mai ridicat. Pe această piață întreprinderile sînt expuse unui mai mare număr de situații imprevizibile. de aceea este necesar ca ele să-și formeze reflexe de adaptare la orice eventualități. În cooperarea internațională nu este vorba numai de eventuala posibilitate de irosire a unor valori materiale, de întîrzierea unui proces productiv, ci de repercusiuni deformatoare de structuri economice. În cooperare, pericolul unor inconveniente apare pe planuri diferite : **tehnic** — prin neconcordanța în parametrii și performanțele utilajelor ; **economic** — prin calcule de eficiență nefundamentate ce pot duce la concluzii deformate ; **financiar** — prin dificultăți decurgînd din convertibilitatea valutară, fluctuația monetară. transferuri etc. ; **comercial** — în privința prețurilor luate în calcul etc. ; în sfîrșit pe plan **politic** — încordarea între state, dificultăți politico-sociale în țara parteneră, răsturnări politico-sociale în diverse state interesate etc.

Studiul surselor de risc în cooperarea economică este menit să ducă la conceperea posibilităților de adaptare la risc. Studierea implicațiilor tehnice, financiare, comerciale. juridice etc. ale dificultăților ce pot apare în cooperare, poate duce la adoptarea unei metodologii de calculare a coeficienților de risc pentru diverse eventualități și acțiuni economice care se poate dovedi de mare eficiență. Un asemenea studiu trebuie să ducă la cunoașterea posibilităților de combinare și confruntare a elementelor de risc cu șansele de succes, pentru a putea aprecia dacă merită și în ce limite este rațional și acceptabil un anumit risc. Și într-o economie socialistă planificată elementul imprevizibil există, iar a nu-l recunoaște echivalează cu a fi dezarmat în fața realității, cu a nu putea lua măsuri pentru a-l preîntîmpina. Orice acțiune planificată (oricît de riguros) ascunde posibilitatea de a fi realizată la parametri mai înalți sau mai mici decît cei prevăzuți în plan. Planul oricărei acțiuni economice este influențat de un extrem de mare număr de factori obiectivi și subiectivi. Aceasta reflectă limitele cunoașterii de care trebuie să ținem seama în metodologia de lucru pentru a avea o dirijare economică suplă. realistă, foarte dinamică dar prevăzătoare.

Fenomenele economice în general, acțiunile de cooperare îndeosebi ne îndeamnă să ținem seama de o gamă foarte variată de factori obiectivi și subiectivi și să nuanțăm orice încercare de generalizare. Aplicarea gîndirii probabile și în acest domeniu, credem că poate fi de mare ajutor în prelucrarea unui cît mai mare număr de informații și mai ales în analiza aprofundată a elementelor de risc, în evaluarea dimensiunilor riscului. **Pentru ca** eventualitatea **riscului** (în sensul de eveniment nefavorabil, deviator de la linia propusă) **să aibă șanse cît mai mici** este necesar **să se prevadă** din timp eventuale **soluții de amendamente. corijări, corelări, adaptări la cerințele impuse de acestea.**

• Premisele strategiei cooperării

O STRATEGIE a cooperării este menită să ofere alternative, să imagineze cît mai multe variante de soluții de adaptare la evenimente, să discearnă o perspectivă rezonabilă dintr-o multitudine de posibilități cu influențe necontrolabile sau pentru care nu se dispune de informații demne de încredere.

În țara noastră. elaborarea unei strategii a cooperării dispune de premise excelente :

România are o politică externă clară, rațională și consecventă și în deplină corespondență atît cu cerințele progresului economic general al omenirii, cît și cu cele ale progresului economico-social al națiunii noastre socialiste.

România se bucură de prestigiu internațional, ceea ce reprezintă un prețios capital, un potențial de popularitate ce deschide căi de acces pe piața mondială.

România întreține relații politico-economice cu aproape toate statele lumii.

Dispunem de o politică economică națională de larg orizont, bazată pe concepția materialist dialectică înnoitoare, constant preocupată de perfecționarea conducerii, organizării și planificării. Efectele acestei politici se reflectă concludent în ritmul înalt al creșterii economice menținut de țara noastră multă vreme, aceasta constituind o garanție pentru perspectivele potențialului economiei românești.

• Criteriile raționalității economice

PE BAZA acestei concepții politico-economice de mare claritate și deschidere în viitor se poate alcătui o strategie a cooperării care, pornind de la aceste premise și avantaje, să orienteze pe linia celei mai înalte raționalități economice toate acțiunile concrete de cooperare. O strategie a cooperării bine fundamentată urmărește atingerea unor obiective politico-economice bine definite, rezolvarea unor probleme ale prezentului și viitorului economiei naționale românești. **Acțiunile de cooperare au raționalitate economică numai dacă ajută la rezolvarea unor probleme cu adevărat stringente. ale economiei naționale ca :**

1) Accelerarea procesului de modernizare a structurilor economice prin stimularea introducerii tehnicii și tehnologiei noi și prin aport de capital.

2) Asigurarea necesarului de materii prime și materiale.

3) Adoptarea de soluții raționale de valorificare superioară a resurselor materiale și umane ale țării.

4) Creșterea potențialului de export și a forței de penetrație a produselor pe piața mondială.

5) Modernizarea mijloacelor de transport și comunicații naționale și racordarea lor mai eficientă la traficul mondial.

6) Intensificarea turismului internațional pe teritoriul țării și creșterea eficienței industriei turistice.

7) Protejarea solului, apelor și aerului de poluare.

Enumerarea poate fi completată și sistematizată pe baza cunoscutelor obiective ale politicii economice românești. Ordinea enunțurilor poate fi. desigur, modificată în funcție de strategia internațională. Am citat aceste cîteva criterii în scopul sublinierii **exigenței de înscriere a oricărei acțiuni de cooperare** într-o strategie care să asigure deplina concordanță între **cerințele momentului și interesele de perspectivă** ale economiei naționale. Factori multipli îndeamnă la o temeinică fundamentare a oricărei acțiuni de cooperare pentru a putea **alege** între diverse posibilități, oportunitățile determinate de cerințe naționale de ordin economic, politic, social etc. Calculele de eficiență a acțiunilor de cooperare — bazîndu-se atît pe prețurile naționale cît și ale altor țări — se relevă a fi de o complexitate deosebită întrucît au de confruntat rentabilitatea imediată cu cea evaluată în perspectivă îndelungată, eficiența pentru obiectivul local, de ramură cu cea a ansamblului economiei.

Ierarhizarea acțiunilor de cooperare, stabilirea unor trepte de priorități, judecarea și corelarea necesității unor acțiuni concomitente în diferite domenii etc. — sînt probleme de mare dificultate, dar și de importanță majoră pentru o realistă strategie a cooperării.

Strategia cooperării este menită să contribuie la îndeplinirea planurilor și programelor de dezvoltare a economiei naționale ținînd seama de factorii externi care acționează imediat și pe termen lung. Gîndirea strategică în domeniul cooperării impune descoperirea incidențelor evenimentelor economico-politice importante, noi, cu intențiile acțiunilor noastre, identificarea oricărui eveniment susceptibil să intereseze economia (ramura. întreprinderea etc.) și adoptarea conduitei corespunzătoare. Reușita strategiei se reflectă în : creșterea aportului de capital, de tehnică nouă, în extinderea piețelor cîștigate, în beneficiul sau rentabilitatea acțiunii, în continuitatea unei acțiuni eficace pe piețe sigure.

Strategia este chemată să ofere, de asemenea, indicii asupra modului de alegere a intereselor ce urmează a fi rezolvate prin cooperare. Bunăoară pentru rezolvarea unei probleme acute a momentului actual — aprovizionarea din import cu minereu de fier, petrol. bumbac — ar putea apare ca raționale anumite acțiuni de cooperare. Ținînd seama de perioada de 20—25 ani în care, conform prognozelor, se poate prevedea importarea de materii prime brute, se pune problema ce anume acțiuni trebuie întreprinse pentru a nu pierde din vedere soluțiile pentru ca prin aceasta să nu aducem prejudicii economiei naționale în viitor. Se impun a fi gîndite în paralel atît aprovizionarea prin cooperare a actualelor capacități de producție cu materii prime din import. cît și orientarea structurilor economice viitoare în funcție de prezumția că în 20—25 ani țările în curs de dezvoltare își vor putea prelucra produsele într-o formă primară.

• Direcții și domenii accesibile cooperării

O ALTĂ PROBLEMĂ de importanță deosebită asupra căreia o strategie a cooperării ar fi util să ofere indicii clare este aceea a direcțiilor în care ar putea coopera mai eficient țara noastră. Experiența omenirii indică tendința spre o diversificare economică și mai accentuată în perspectivă. Cooperarea cu țările socialiste are avantajele cunoscute ce se cer din plin valorificate. Cooperarea cu țările învecinate — indiferent de orînduirea lor socială — prezintă la rîndul ei avantajele decurgînd din complementarități evidente și din apropierea de surse sau debușee. Nu trebuie subestimat în această privință marele avantaj al apropierii pentru reducerea costurilor transportului. În conjunctura lumii contemporane țări vecine pot fi considerate toate țările europene de care ne leagă căi maritime, fluviale, căi ferate și rutiere. Față de statele aflate pe alte continente problemele se cer analizate cu discernămînt. Bunăoară, se poate dovedi rațional să cooperăm în producție cu firme din S.U.A. — pentru realizarea de tehnologii avansate pe care le putem exporta în țările continentului nostru. Sau, putem coopera cu țări din America Latină sau Africa pentru prospectarea, exploatarea și prelucrarea unor produse de care avem și vom avea stringentă nevoie. Pentru toate aceste acțiuni este necesară o judicioasă evaluare a avantajelor posibile, probabile precum și a unor impedimente ce pot apărea în desfășurarea acțiunilor respective.

O altă problemă abordată în strategia cooperării este cea referitoare la posibilitățile atragerii de capitaluri pentru a fi investite în economia noastră. În această privință mi se pare că ar fi avantajos să căutăm să valorificăm în primul rînd avantajele decurgînd din **prioritățile** pe care le avem în anumite domenii ale științei și tehnicii. S-ar putea atrage capitaluri și pentru a valorifica mai eficient și alte avantaje de care dispune economia noastră. Desigur, nu e mai puțin adevărat, că unele firme din țări capitaliste pot fi dispuse să cedeze producția unor tipuri de produse pentru a le realiza în cooperare cu noi. Aci avantajele și riscurile se cer bine cîntărite. Un prim criteriu de judecată este dacă acestea sînt dispuse să cedeze cele mai noi tehnologii. Într-o anumită fază a dezvoltării noastre poate fi eficient să facem cooperare în producție (nouă pentru țara noastră) de mare dificultate tehnologică și de mare utilitate pentru economia noastră națională și cu perspective de export. Aceasta constituie pentru noi un element de progres. Dar aceasta impune analizarea limitelor previzibile ale vîrstei produsului, a perspectivelor perimării sau înlocuirii lui, și bineînțeles necesitatea continuării prin forțe proprii a perfecționării și înnoirii produsului respectiv. Și, ceea ce mi se pare foarte important. este folosirea la maximum a experienței organizaționale și comerciale a partenerului de cooperare. Se impune, de asemenea, analizată sporirea capacității de export prin acțiuni de cooperare. În această privință strategia ar putea oferi unele direcții orientative, criterii de apreciere a rentabilității. eficienței imediate și în perspectivă ale acțiunilor respective. Diversificarea cere să nu se subestimeze nici o posibilitate. indiferent în ce domeniu.

• Cercetări multidisciplinare pentru o strategie a cooperării

PROBLEMELE cooperării țin de domenii extrem de diferite. De aceea pentru elaborarea unei strategii a cooperării consider necesară o aprofundată cercetare multidisciplinară care să elucideze aspectele : 1) **economice** ale politicii de cooperare (eficiența investițiilor în cooperare, calculul costurilor de producție, corelarea prețurilor naționale cu cele mondiale etc.) ; 2) **financiare** (de comparabilitate monetară, transferuri de beneficii etc.) ; 3) **juridice** (probleme de contracte, clauze, proprietate, partaj etc.) ; 4) **organizaționale** (relații cu organismele economice ale mecanismului intern. cu firma parteneră, participarea acesteia la organizare, la conducere, la decizii etc.)

O multitudine de studii conjuncturale, de marketing, de prognoză a dezvoltării tehnico-științifice, studii menite să descrie elementele potențialului național posibil de valorificat prin acțiuni de cooperare, studii de fundamentare a prețurilor, de stabilire a prețurilor produselor pentru export și de **comparare** a consumurilor de materii prime, manoperă. de comparare a calității. tehnicității, productivității din întreprinderile partenere la cooperare etc. sînt necesare pentru pregătirea atît a strategiei cooperării cît și a fiecărei acțiuni în parte.

Strategia este menită să aducă schimbări în structura economiei. în structura produselor sau serviciilor. în asigurarea de noi piețe, în ultimă instanță. în locul ocupat de țara noastră în circuitul economic mondial. Realizarea unor schimbări eficiente și rapide este determinată de elaborarea direcțiilor de cooperare posibile pentru realizarea sau lansarea unor produse, pentru depistarea unor segmente de piață sau a unor piețe pe care putem pătrunde. Descoperirea unei idei referitoare la cooperarea pentru realizarea unui **produs,** unei **tehnologii,** pentru pătrunderea pe o **piață nouă,** într-un domeniu al serviciilor etc. constituie un act **creator** deosebit de însemnat pentru strategia cooperării. Avantajele ideii, oportunitatea ei nu pot fi cunoscute de la început, dar pentru fundamentarea deciziei de cooperare. evaluarea atentă a unui cît mai mare număr de idei este esențială, întrucît furnizează multiple alternative de opțiuni și facilitează alegerea celor mai avantajoase.

În concluzie trebuie să subliniem faptul că din politica economică a României se desprinde cerința ca rațiunea oricărei acțiuni de cooperare să fie apreciată după contribuția pe care o aduce la făurirea unei economii moderne, cu înaltă productivitate, la înaintarea consecventă pe treptele progresului, la asigurarea bunăstării generale a națiunii noastre socialiste, la consolidarea independenței și suveranității țării. la ocuparea unui loc de cinste de către poporul român în diviziunea internațională a muncii, în civilizația mondială.

Maria D. POPESCU

---

*) **Nicolae Ceaușescu :** „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. 3, București, Editura politică, 1969, pag. 411.

COLABORAREA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCŢIEI MATERIALE (XXII)

III. Transporturile şi telecomunicaţiile

A. Transporturile

PRODUCŢIA industriei şi a agriculturii şi, în general, producţia materială nu constituie un scop în sine, ea trebuie să satisfacă anumite necesităţi ale economiei naţionale şi ale populaţiei. Din punct de vedere teritorial, sediul producţiei nu este identic cu cel al utilizării rezultatelor procesului productiv. Din această cauză, procesul de transport constituie o continuare obligatorie a oricărui proces de producţie din industrie sau din agricultură.

Dacă, în cadrul unui stat, transporturile constituie instrumentul material al întregului sistem naţional de legături economico-teritoriale, în cadrul relaţiilor economice şi tehnico-ştiinţifice dintre state, transporturile constituie partea finală economico-teritorială a procesului de participare a statului respectiv la diviziunea internaţională a muncii. Din această cauză, adîncirea colaborarii şi cooperării internaţionale în producţie conduce în mod inevitabil la dezvoltarea transporturilor în general, marcîndu-se o creştere mai accentuată la tipurile de transport specifice legăturilor economico-geografice caracteristice procesului, propriu fiecărei ţări, de perfecţionare a cooperării şi specializării în cadrul naţional, precum şi de intensificare a participării sale la diviziunea internaţională a muncii. În ce priveşte România, pentru atingerea acestui scop şi, totodată, pentru obţinerea unor parametri de exploatare ridicaţi, **„este necesar — aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român — să se asigure utilizarea eficientă a tuturor dotărilor tehnice”[32])** de care dispun transporturile din ţara noastră.

Pentru ţările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., volumele traficului de mărfuri, precum şi creşterile acestora pe total şi pe diferite tipuri de transport sînt caracterizate, pentru ultimul deceniu, prin datele prezentate în tabelul nr. 50.

Din examinarea datelor prezentate în acest tabel, se evidenţiază creşterea mai intensă a transporturilor în ţările mai puţin dezvoltate în trecut din punct de vedere economic, ca România şi Bulgaria, care, odata cu ridicarea în ritm susţinut a potenţialului lor, şi-au dezvoltat în paralel şi relaţiile internaţionale de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică. Această subliniere apare şi mai pregnantă atunci cînd ne referim — pentru aceste ţări — la creşterile realizate în transporturile

Tabel nr. 50

ŢARA	Volum în mlrd. t/km.		Total	1971/1960 în %					
				din care :					
	1960	1971		feroviar	maritim	rutier	aerian	fluvial	conducte
România	23	98	432	247	4.000	587	1.200	149	213
Bulgaria	11	55	499	214	1.400	416	6.000	339	—
Cehoslovacia	59	85	153	133	163	217	277	121	684*)
R.D. Germană	48	127	265	134	685	246	638	107	4 000**)
Polonia	104	247	239	157	369	368	708	238	437**)
Ungaria	16	27	174	152	570	353	654	130	1.300
U.R.S.S.	1.814	3.916	216	175	529	253	352	184	641

*) faţă de 1962;
**) faţă de 1964

maritime şi aeriene, care au crescut de 40 ori şi, respectiv, de 12 ori în România, şi de 14 ori, respectiv, de 60 ori în Bulgaria. Creşterea masivă a transporturilor maritime româneşti se datorează mai ales creşterii continue a importurilor unor materii prime din ţări îndepărtate (ca de exemplu minereuri, ţiţei etc.), iar creşterea de 60 ori a transporturilor aeriene bulgăreşti de mărfuri reflectă, desigur, creşterea similară a exporturilor de mărfuri uşor perisabile. De asemenea, creşterile mari înregistrate în perioade şi mai scurte de timp de către unele ţări în transporturile pe conducte au avut loc ca urmare a intrării în funcţiune — pentru aceste ţări — a conductelor prin care se transportă ţiţeiul şi gazele livrate de U.R.S.S.

Din examinarea datelor prezentate în tabelul nr. 50, se remarcă faptul, de altfel caracteristic pe plan mondial, că pentru transportul feroviar, creşterile înregistrate sînt mai mici, ceea ce se datoreşte faptului că, avînd o anumită tradiţie relativă, în ultima perioadă mijloacele moderne de transport — aviatice, conductele — cunosc un ritm mai accelerat de dezvoltare.

Cehoslovacia şi Ungaria, ţări care nu au acces direct la mare, înregistrează şi ele pentru transportul maritim creşteri mai mari decît cele ale transporturilor în general, desigur, ca urmare a extinderii relaţiilor lor internaţionale cu ţări îndepărtate.

În acelaşi timp, se cuvine evidenţiat faptul că toţi indicatorii prezentaţi în tabelul nr. 50 (cu excepţia creşterii transportului fluvial în R.D. Germană) sînt superiori indicatorilor corespunzători celor realizaţi pe plan mondial.

Totodată, este necesar de subliniat că, în această perioadă, au avut loc şi importante mutaţii în structură, în ponderea diferitelor tipuri de transport de mărfuri folosite de către ţările socialiste la care ne referim. Datele care caracterizează, pe ţări, în anul 1960 şi, respectiv, 1971, ponderea principalelor tipuri de

Tabel nr. 51

Ţara	Ponderea (%) principalelor tipuri de transport în totalul transporturilor de mărfuri					
	Feroviar		Maritim		Rutier	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	82,9	47,4	4,7	43,5	4,1	5,6
Bulgaria	63,3	27,1	23,0	62,4	8,1	6,7
Cehoslovacia	78,7	68,5	13,4	14,3	4,4	6,2
R. D. Germană	68,6	34,6	21,9	56,7	5,5	5,1
Polonia	64,2	42,2	33,6	51,9	1,3	2,0
Ungaria	85,1	75,0	1,5	4,8	5,7	11,7
U.R.S.S.	82,9	67,3	7,3	17,8	1,5	1,7

transport folosite (feroviar, maritim, rutier) sînt prezentate în tabelul nr. 51.

Din datele prezentate, rezultă pentru toate ţările la care ne referim — în mod similar situaţiei existente pe plan mondial — o micşorare a ponderii transportului feroviar de mărfuri, paralel cu creşterea, în marea majoritate a cazurilor, a ponderii transporturilor maritime şi rutiere de mărfuri şi în condiţiile creşterii accentuate a volumului fizic al acestor tipuri de transporturi. Desigur, ponderile transporturilor maritime de mărfuri sînt mai mici în cazul Cehoslovaciei şi Ungariei, pentru care aceşti indicatori, de asemenea, înregistrează creşteri mai mici.

Se evidenţiază, în acelaşi timp, faptul că pentru transporturile de mărfuri, creşterea cea mai mare a ponderii transporturilor maritime a fost realizată, în această perioadă, de România (de 9,3 ori), ca urmare a extinderii relaţiilor sale economice internaţionale cu un mare număr de ţări situate la mare distanţă.

După cum rezultă din tabelul nr. 50, în perioada şi pentru ţările la care ne referim, s-au realizat creşteri importante ale volumelor transporturilor aeriene de mărfuri. Totuşi, ponderea acestora în volumul total al mărfurilor transportate continuă să rămînă încă foarte mică.

Tabel nr. 52

ŢARA	Volum mlrd. pasageri/km		Total	1971/1960 în %				
				din care :				
	1960	1971		feroviar	maritim	rutier	aerian	fluvial
România	12	29	237	175	75	634	1.400	203
Bulgaria	7	22	323	201	173	440	1.300	83
Cehoslovacia	34	43	128	92	—	179	349	110
R.D. Germană	32	38	119	87	104	178	652	115
Polonia	39	71	182	120	182	426	678	154
Ungaria	21	30	143	111	—	209	544	78
U.R.S.S.	249	582	233	161	129	346	733	131

Paralel cu examinarea evoluţiei transporturilor de mărfuri, prezintă un deosebit interes şi examinarea modului în care se dezvoltă transportul de pasageri. Datele ce caracterizează pe total şi pe tipuri de transport, transporturile de pasageri, pentru perioada şi pentru ţările la care ne-am referit pînă în prezent, sînt prezentate în tabelul nr. 52.

Din examinarea acestor date rezultă că, deşi, pe total, volumul transporturilor de pasageri a crescut, în această perioadă, în toate cazurile, totuşi, aceste creşteri sînt comparativ mai mici decît cele înregistrate pentru transporturile de mărfuri. De asemenea, în timp ce la transporturile de mărfuri s-au înregistrat — pentru perioada 1960—1971 — creşteri la toate tipurile de transport, în cazul transporturilor de călători sînt unele situaţii în care transporturile feroviare, maritime şi fluviale de călători înregistrează scăderi. Aceasta, ca urmare a orientării călătorilor către celelalte tipuri de transport şi, în mod deosebit, către cel aerian. De remarcat că, în ce priveşte transportul de călători — atît aerian, cît şi cel rutier — România înregistrează cele mai mari creşteri.

Prezintă desigur, importanţă, pentru examinarea nivelului de dezvoltare economico-socială a fiecăreia din ţările la care ne referim, şi examinarea comparativă a numărului de călătorii raportate la un locuitor (tabelul nr. 53).

Tabel nr. 53

ŢARA	Nr. de călătorii pe locuitor		% faţă de Cehoslovacia	
	1960	1971	1960	1971
România	15,64	36,40	11,8	22,9
Bulgaria	53,51	182,75	40,2	114,8
Cehoslovacia	133,29	159,14	100	100
R.D. Germană	106,89	123,46	80,2	77,6
Polonia	39,03	78,90	29,3	49,6
Ungaria	124,19	196,89	93,2	123,8
U.R.S.S.	62,65	126,44	47,0	79,5

Desigur că nivelul scăzut la care se mai află încă şi astăzi România — deşi în perioada 1960—1971, numărul de călătorii pe locuitor a crescut de 2,3 ori, respectiv într-un ritm mai mare decît în oricare din celelalte ţări — reflectă alături de alţi indicatori care caracterizează nivelul de dezvoltare al unei ţări, starea de ţară în curs de dezvoltare în care se găseşte încă România.

Între indicatorii referitori la transporturile de călători, care pot da o imagine asupra unor aspecte ale nivelului de dezvoltare al unei ţări, este şi cel care exprimă distanţa medie de transport a unei călătorii, indicator al aşa numitului transport zilnic pendular — de la locul de muncă la locuinţă şi invers. Ca regulă, în ţările socialiste la care ne referim acest indicator marchează o scădere. Pentru ţara noastră, scăderea înregistrată este de la 42,7 km, distanţă medie a unei călătorii înregistrată în anul 1960, la 39,0 km în 1971, deci o scădere, în această perioadă, cu cca. 10%, ca urmare a politicii partidului nostru de dezvoltare cît mai armonioasă a tuturor judeţelor ţării. În mod similar, această distanţă a scăzut — pentru aceeaşi perioadă — şi în alte ţări, ca de exemplu : Bulgaria de la 15,7 în anul 1960 la 14,3 km/călător în 1971, Polonia de la 33,65 la 27,35 km/călător şi Ungaria de la 17,1 la 14,8 km/călător. Există însă unele ţări la care această distanţă medie a rămas constantă (Uniunea Sovietică — 18,6 km/călător) sau a crescut (Cehoslovacia de la 18,45 km/călător în anul 1960 la 18,7 km/călător în anul 1971 şi R.D. Germană de la 17,5 km/călător în anul 1960 la 18,25 km/călător în anul 1971). Aceasta se explică prin aceea că o serie întreagă de lucrători, îndeosebi din cei care locuiesc relativ mai aproape de locul de muncă nu mai folosesc mijloacele de transport în comun, ci folosesc mijloace de transport proprii, tot ca urmare a creşterii nivelului economic al ţărilor respective.

Pornind de la rolul pe care îl joacă transporturile, atît în dezvoltarea economică a unei ţări, cît şi în intensificarea legăturilor sale economice cu celelalte state, organizarea colaborării în acest important domeniu economic a constituit o preocupare continuă a ţărilor socialiste. Încă din anul 1956, un număr de ţări socialiste au constituit Organizaţia de colaborare a căilor ferate (O.C.C.F.). Astăzi la activitatea O.C.C.F. participă: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Republica Cuba, R. D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S. şi R. D. Vietnam. Una din cele mai importante sarcini ale acestei organizaţii o constituie realizarea convenţiilor cu privire la transporturile internaţionale de pasageri şi de mărfuri, cît şi regulile şi instrucţiunile de serviciu şi anume : convenţia cu privire la reglementarea transporturilor internaţionale de pasageri, de bagaje şi de mărfuri, inclusiv problemele tarifului unic internaţional de pasageri ; convenţia privind traficul internaţional de mărfuri pe calea ferată care stabileşte traficul internaţional de mărfuri, dintre căile ferate participante care reglementează toate problemele legate de transportul mărfurilor, inclusiv obligaţiile căilor ferate de a realiza transporturile prin încheierea, îndeplinirea şi modificarea acordului de transport, precum şi reglementarea răspunderii căilor ferate, pretenţiile şi acţiunile în justiţie, decontările etc., de asemenea, şi regulile de folosire a vagoanelor în traficul internaţional de mărfuri şi de pasageri pe calea ferată, reguli care se referă la întreg parcul de vagoane de pasageri şi de mărfuri, containere, palete, dispozitive de transbordare ale căilor ferate participante la convenţia cu privire la traficul internaţional de mărfuri pe calea ferată, care se transmit, în procesul comunicaţiilor internaţionale de la calea ferată a unei ţări la calea ferată a altei ţări.

Una din principalele sarcini ale O.C.C.F. este organizarea colaborării tehnico-ştiinţifice şi a schimbului de experienţă în domeniul transportului feroviar, auto şi pe şosele, precum şi coordonarea activităţii tehnico-ştiinţifice, a institutelor şi birourilor de construcţii din ţările participante.

Pentru realizarea acestei sarcini, anual se organizează consfătuiri pentru elaborarea de planuri ale lucrărilor, pe baza planurilor de perspectivă. La aceste consfătuiri se întocmesc şi planuri ale lucrărilor de cercetări ştiinţifice şi proiectare comune. În acelaşi timp, reprezentanţii membrilor O.C.C.F. duc tratative bilaterale referitoare la schimbul de documentaţii şi informaţii în problemele care interesează, precum şi schimburi reciproce de specialişti. Rezultatele acestor tratative sînt consemnate în protocoale. În ultimii ani, în cadrul colaborării tehnico-ştiinţifice în O.C.C.F. au fost elaborate peste 77 de teme privind transportul feroviar, peste 31 de teme privind transportul auto pe şosele şi peste 10 teme privind medicina în transporturi. Pentru fiecare temă elaborată, se adoptă o hotărîre corespunzătoare sau o recomandare, adresată căilor ferate membre ale O.C.C.F.

Îndeplinind sarcinile care-i revin, O.C.C.F. colaborează cu alte organizaţii internaţionale care se ocupă de problemele transporturilor feroviare şi auto. Astfel, a stabilit relaţii de colaborare cu Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), cu Comitetul pentru transporturi interne al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (C.E.E. — O.N.U.), cu Uniunea Internaţională a Căilor Ferate (U.I.C.F.), cu Biroul Central pentru Transporturile Feroviare Internaţionale (O.T.T.I.), cu Comitetul Internaţional pentru Transporturile Feroviare (T.I.T.), cu Asociaţia Mondială a Congreselor Feroviare (A.I.T.F.). Colaborarea cu alte organizaţii internaţionale, O.C.C.F. o realizează, în principal, prin schimbul de materiale (protocoale ale consfătuirilor, note, lucrări ştiinţifice, reviste, buletine), participarea reciprocă la consfătuiri, elaborarea în comun a problemelor care prezintă interes pentru cele două părţi.

Colaborarea cu C.A.E.R. se realizează în conformitate cu protocolul încheiat cu privire la caracterul şi formele de colaborare dintre Consiliul de Ajutor Economic Reciproc şi Organizaţia de colaborare a Căilor Ferate, semnat la Brno, la 16 octombrie 1962. Pe baza acestui protocol, Comitetul O.C.C.F. şi Comisia permanentă C.A.E.R. pentru transporturi, stabilesc anual lista unor probleme care se elaborează în comun şi care interesează cele două părţi. Trebuie, de asemenea, menţionat, că reprezentanţii părţilor care sînt invitaţi la şedinţele şi consfătuirile care se organizează în cadrul O.C.C.F. şi C.A.E.R. se bucură de dreptul de vot consultativ, la examinarea problemelor care prezintă interes reciproc şi pot să facă propuneri cu privire la aceste probleme.

În circulaţia mărfurilor pe calea ferată a ţărilor membre ale O.C.C.F., o pondere tot mai mare o ocupă tipurile avansate de tracţiune — locomotivele electrice şi Diesel. În legătură cu aceasta, în O.C.C.F. se acordă o mare atenţie rezolvării diferitelor probleme tehnice legate de electrificarea căilor ferate şi de introducerea noilor tipuri de tracţiune. Totodată, se desfăşoară lucrări, îndeosebi în trei direcţii :

— perfecţionarea normelor de proiectare a căilor ferate electrificate, îmbunătăţirea instalaţiilor şi dispozitivelor de alimentare cu energie, creşterea rezistenţei şi eficienţei acestora în condiţii de exploatare ;

— perfecţionarea fabricaţiei materialului rulant pentru tracţiune, unificarea şi tipizarea subansamblelor şi pieselor, mărirea termenului de funcţionare şi rezistenţă a acestora, introducerea tehnicii semiconductorilor şi a dispozitivelor electronice ;

— îmbunătăţirea deservirii şi întreţinerii dispozitivelor de electrificare şi a materialului rulant de tracţiune.

În domeniul electrificării căilor ferate, în cadrul O.C.C.F. au fost elaborate o serie de recomandări cu privire la reducerea costurilor pe căile ferate electrificate şi creşterea eficienţei în exploatare, în realizarea unor tipuri raţionale de suspendare, sisteme de telecomandă a dispozitivelor de alimentare cu energie, industrializării, accelerării lucrărilor de construcţii-montaj la electrificarea căilor ferate, proiectele tip de substaţii de tracţiune şi a reţelei de contact, determinarea curentului optim şi mărirea tensiunilor, ţinînd seama de condiţiile căilor ferate etc.

În conformitate cu progresul tehnic pentru transportul feroviar ale membrilor O.C.C.F., s-au elaborat : serii tip de material rulant de tracţiune pentru perspectivă ; prevederile principale privind condiţiile tehnice de pregătire, încercare şi recepţionare a locomotivelor Diesel, vagoanelor automotor ; prevederile principale ale condiţiilor tehnice pentru proiectare, pregătirea, încercarea şi recepţionarea materialului rulant electric ; parametrii de bază ai construcţiei trenurilor electrice cu viteză maximă de 200 km/h şi mai mare ; parametrii principali ai locomotivelor Diesel.

Pentru perspectivă, în domeniul alimentării cu energie electrică se prevede să se efectueze lucrări de perfecţionare, în continuare a normelor de proiectare a căilor ferate electrificate, crearea celor mai uşoare şi economice construcţii ale reţelei de contact, avînd în vedere vitezele mari de circulaţie, să se elaboreze recomandări de perfecţionare a colectării de curent la aceste viteze, ţinînd seama de reducerea uzurii cablurilor de contact, să se elaboreze metode noi de întreţinere a dispozitivelor de alimentare cu energie.

În domeniul materialului rulant de tracţiune se prevede a se continua lucrările cu privire la perfecţionarea şi unificarea acestuia, ţinînd seama de vitezele mari de circulaţie, introducerea cuplei automate, a semiconductorilor, a noilor dispozitive de frînare, elaborarea unor serii noi de material rulant de tracţiune cu parametri tehnici noi şi cu indicatori tehnico-economic cît mai ridicaţi.

În domeniul întreţinerii materialului rulant de tracţiune se propune introducerea metodelor matematice şi a dispozitivelor electronice, atît în ceea ce priveşte calculele, cît şi în planificarea reparaţiei, exploatării parcului de locomotive, precum şi în amplasarea acestora în poligonul reţelelor căilor ferate.

În urma realizărilor tehnice de asimilare pentru circulaţia mărfurilor a crescut considerabil ponderea tracţiunii electrice şi Diesel faţă de cea cu aburi. Potrivit datelor preliminare, lungimea reţelei căilor ferate ale ţărilor membre OCCF reprezintă peste 240.000 km sau 20% din reţeaua mondială, iar lungimea liniilor ferate electrificate reprezintă aproximativ 40%, ceea ce atestă gradul înalt de tehnicitate al căilor ferate ale membrilor OCCF.

Se elaborează recomandări cu privire la profilarea geometrică şi construcţii de macaze de tip greu, pentru viteze mari de circulaţie, inclusiv principalele caracteristici tehnice care trebuie să satisfacă ramificaţia pentru circulaţia cu o viteză de peste 160 km/h, pentru metodica de stabilire a profilului transversal şi longitudinal al suprafeţei de laminare a ramificaţiei, pentru încercarea construcţiei de contrasină care nu este legată direct cu şinele de cale ferată. Continuă lucrările pentru normele tehnice ale dispozitivelor şi de întreţinere a căii pentru viteze mari de circulaţie a trenurilor. Se desfăşoară studierea şi clarificarea eficienţei de folosire a noilor construcţii de fundaţii sub şine (panouri de traverse, rame de beton armat şi plăci de beton armat). În domeniul mecanizării şi automatizării lucrărilor de cale ferată, continuă să se elaboreze noi maşini şi mecanisme sau să se perfecţioneze cele existente.

În domeniul transportului auto şi al şoselelor, colaborarea ţărilor membre, se desfăşoară în următoarele direcţii de bază:

— organizarea colaborării tehnico-ştiinţifice, inclusiv coordonarea activităţii institutelor de cercetări ştiinţifice şi de proiectări de specialitate ;

— elaborarea problemelor de organizare a transporturilor şi exploatării tehnice a transportului auto şi exploatare a drumurilor auto ;

— elaborarea problemelor de deservire tehnică şi reparare a materialului rulant pentru transporturi auto, construcţii, reparaţii şi reconstrucţii ale şoselelor pentru traficul auto ;

— elaborarea cerinţelor pentru materialul rulant de transport auto şi a problemelor de circulaţie pentru drumurile auto ;

— schimburi de experienţa în domeniul transporturilor auto şi al şoselelor.

În perioada care a trecut, au fost pregătite recomandări care cuprind o sferă largă de probleme ale organizării transporturilor şi folosirii metodelor matematice şi în transportul auto, a identificării şi reparării materialului rulant, pregătirii şoferilor, normelor şi condiţiilor tehnice de proiectare a drumurilor, unificării şi clasificării materialelor de construcţii care se folosesc la construcţii rutiere, tehnologiei de construcţie şi reparare a şoselelor, precum şi în probleme ale tehnicii de securitate a circulaţiei pe şoselele auto.

Pe lîngă consfătuirile experţilor care participă la elaborarea unor teme şi a consfătuirilor anuale ale Comisiei Comitetului OCCF, la care se examinează rezultatele lucrărilor cu privire la temele finalizate în ultimii ani, au avut loc trei consfătuiri ale specialiştilor constructori de drumuri din ţările socialiste. La aceste consfătuiri ale specialiştilor — ingineri constructori de drumuri, s-au examinat în complexitate 36 de rapoarte generale, care s-au elaborat pe baza a 166 de rapoarte naţionale şi s-au adoptat recomandări care să contribuie la progresul tehnic în domeniul construirii, întreţinerii şi reparării şoselelor auto în ţările socialiste.

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

32) Nicolae Ceauşescu — „România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste”, Editura Politică, 1968, vol. 2, pag. 193.

metodologie

CUM SĂ DIMENSIONĂM STOCURILE CURENTE

CONTINUITATEA procesului de producție poate fi asigurată numai prin existența permanentă a materiilor prime și materialelor necesare, în cantitățile și tipodimensiunile cerute de producție, sub formă de stocuri judicios dimensionate, printr-o corelare directă între ritmul producției și cel al aprovizionării. Aceasta scoate în evidență necesitatea găsirii căilor și metodelor care să conducă la determinarea unor stocuri curente optime, cu imobilizări minime de resurse materiale și financiare. Sub acest aspect, dezbaterile largi din paginile revistei „Viața economică" au evidențiat o multitudine de soluții care, în condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi sau în cazurile concrete luate ca exemplu, pot conduce la dimensionarea rațională a stocurilor, corespunzător cerințelor actuale și posibilităților economiei noastre.

Determinarea stocului optim apare diferit în viziunea întreprinderilor, în funcție de calitatea în care se găsesc — furnizor sau beneficiar. Pe de o parte, ÎNTREPRINDEREA BENEFICIARĂ tinde, în cele mai multe cazuri, către stabilirea în contracte a unor termene de livrare foarte apropiate și o astfel de eșalonare a livrărilor, care să-i asigure un stoc pentru consumul pe un număr cît mai mic de zile. Prin aceasta ea caută să reducă la minimum limita stocului curent, în vederea reducerii spațiilor de depozitare, a timpului de imobilizare a materialelor, obținînd astfel cheltuieli mai mici și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Spre exemplu, dacă întreprinderea „Metalurgica" — București ar primi cîte 180 t laminate dintr-un anumit sortiment o dată pe trimestru, ultimele cantități de metal ar sta în stoc 90 de zile, ceea ce ar însemna o viteză de rotație de 4 ori pe an. Cum însă primește lunar cîte 60 t, atunci viteza de rotație este de 12 ori pe an, cheltuielile mai reduse, imobilizarea fondurilor mai mică.

Faptul că, practic, unele întreprinderi consumatoare au stocuri mai mari, precum și tendința de creștere a acestor stocuri se datorește imperfecțiunilor ce mai există în procesul de aprovizionare tehnico-materială, în efectuarea livrărilor de la furnizori, și încercărilor din această cauză, efectuate de întreprinderi de a preîntîmpina sau evita întreruperile în producție.

Tabelul nr. 1

Cantitatea — în tone —	Cheltuieli totale de transport (lei)	Cheltuieli de transport pe tonă (lei)
10	618	62
20	1 046	52
30	1 454	48
40	1 942	46,5
50	1 431	48,7
60	2 921	49
70	3 430	49
80	3 920	49
90	4 410	49
100	4 900	49
110	5 390	49
120	5 889	49
130	6 370	49
140	6 860	49
150	7 350	49
160	7 840	49
170	8 330	49
180	8 820	49

Tabelul nr. 2

Mărimea stocului (în tone)	Cheltuieli pe tonă/zi (Cz)
10	20
20	10
30	6,6
40	5,0
50	4,0
60	3,3
70	2,8
80	2,5
90	2,2
100	2,0
110	1,8
120	1,6
130	1,5
140	1,4
150	1,3
160	1,2
170	1,1
180	1,0

Pe de altă parte, ÎNTREPRINDEREA FURNIZOARE tinde către livrări mai compacte, la termene mai largi, datorită atît condițiilor de producție (eșalonarea fabricării unor sortimente, caracterul sezonier al unor produse etc.), cît și condițiilor de expediție și transport și numărului mare de beneficiari. De pildă, Combinatul siderurgic — Hunedoara are mii de contracte cu beneficiarii, pentru cantități variind de la 2—3 t pînă la 10 000 t și chiar mai mari. A efectua livrări direct la un număr mare de beneficiari pentru cantități mici la termene de livrare apropiate este, practic, o imposibilitate, dictată de condițiile organizatorice și de expediție-transport ale furnizorului.

Trebuie subliniat faptul că livrarea de către furnizori la termene scurte duce, de multe ori, la expedierea în cantități nevagonabile a unor materiale, ceea ce atrage utilizarea incompletă a capacităților de transport și cheltuieli sporite de expediție, transport și depozitare. Această situație face ca, în etapa încheierii contractelor economice să se desfășoare un dialog intens între parteneri cu privire la termenele de livrare și la eșalonarea acestor livrări, fără să existe totdeauna o bază de calcul cu fundamentare economică necesară.

ABORDAREA acestei probleme prin prisma cheltuielilor ce trebuie făcute pentru aprovizionarea și depozitarea materialelor necesare este deosebit de oportună, răspunzînd necesităților creșterii continue a eficienței economice. **În acest sens, mărimea stocului curent pentru producție va fi optimă, atunci cînd cheltuielile totale pe tonă (mc, ml etc.) de material vor fi cele mai mici** Elementele de cheltuieli ce ar trebui luate în calcul pentru determinarea acestuia ar fi următoarele:

a) cheltuielile efective de transport de la întreprinderea producătoare la întreprinderea consumatoare;

b) cheltuielile pentru depozitarea, paza și securitatea materialelor depozitate, gestionarea și evidența lor, iluminat, încălzit și alte cheltuieli de administrație;

c) cheltuieli pentru primire-recepție, conservare, dobînzile pentru creditele financiare acordate întreprinderii etc.

Cheltuielile de transport se determină pe baza normelor și tarifelor legale. Din analiza cheltuielilor de transport pe calea ferată se constată că expedierea într-un singur lot, a unei cantități mai mari de material, într-un vagon de mare capacitate, conduce la cheltuieli de transport, pe tonă mai mici. Cheltuielile de transport pentru 10 tone laminate feroase, pe o distanță de 200 km, de exemplu, se ridică la 618 lei, ceea ce reprezintă aproape 62 lei/tonă, în timp ce pentru transportul a 50 tone (într-un vagon de 50 tone), cheltuielile se ridică la 2 431 lei, revenind 48,7 lei/tonă. Deci, din acest punct de vedere, cu cît cantitatea este mai mare și se transportă într-un vagon corespunzător — cu atît cheltuielile de transport pe tonă sînt mai mici [1])

Presupunînd un consum trimestrial de 180 tone laminate feroase, cheltuielile de transport pe C.F.R. — totale și pe tonă de material — în cazul unei aprovizionări de la un furnizor situat la 200 km de întreprinderea consumatoare vor fi cele din tabelul nr. 1.

Ponderea mare a cheltuielilor de transport în volumul total al cheltuielilor de aprovizionare-depozitare influențează, în mare măsură, dimensionarea stocului curent maxim. Aceasta deoarece cheltuielile sînt determinate și de felul materialelor, nu numai de distanță și de capacitatea mijlocului de transport. În cele ce urmează, pentru simplificarea calculelor, vom socoti 49 lei/tonă transportată la 200 km.

Cheltuielile pentru depozitarea, paza și securitatea materialelor depozitate, gestionarea și evidența lor, iluminat, încălzit, alte cheltuieli de administrație etc. sînt, în general, legate de dimensiunile depozitului și de condițiile lui tehnico-organizatorice. Evident că, raportate la cantitatea de materiale depozitate într-o anumită perioadă, aceste cheltuieli pot să crească absolut (stocuri mai mari necesită o capacitate mai mare de depozitare, costuri de gestionare ridicate etc.), dar scad relativ, pe tona de material depozitat. De fapt, **cu aceleași cheltuieli se pot depozita și gestiona cantități mai mari de materiale, pe seama creșterii productivității muncii, a accelerării vitezei de rotație a materialelor prin depozite, soluții evoluate de depozitare, mecanizarea operațiunilor, ceea ce face ca un volum egal de cheltuieli să reprezinte un nivel mai scăzut pe tona de material, relativ proporțional cu creșterea cantității de materiale depozitate.** Nivelul acestor cheltuieli pe tonă/zi (Cz) se poate determina cu formula

$$\frac{C}{T \cdot q} \text{ în care}$$

C = volumul total al cheltuielilor trimestriale pentru pază, gospodărire, iluminat, încălzit etc.

T = numărul de zile din perioada respectivă (din trimestru)

q = mărimea stocului (a unui lot de livrare primit de la furnizor)

La stabilirea volumului acestor cheltuieli — pe total perioadă, pe zi și pe fel de material — trebuie pornit de la analiza situației concrete din fiecare întreprindere, de la condițiile specifice de depozitare, de gospodărire a depozitelor etc. Spre exemplu, în cazul unui depozit pentru care cheltuielile în discuție pe un trimestru reprezintă 18 000 lei, pe tona de material depozitat aceste cheltuieli vor reprezenta următoarele valori (de la 10 tone la 180 tone, necesarul trimestrial presupus) cuprinse în tabelul nr. 2.

La determinarea mărimii optime a stocului curent trebuie avute în vedere și **cheltuielile pentru conservare, recepție-primire, dobînzi** etc. În general, aceste cheltuieli cresc pe tonă, cu fiecare zi în care materialul se găsește depozitat. Astfel, unele materiale (tablă decapată, țevi trase, pielărie, piese de contact) trebuie unse, curățate, șterse etc., uneori în fiecare zi, altele se cer restivuite, revizuite, verificate periodic. Determinarea acestor cheltuieli pe tonă (c_d) pentru loturi de livrare de mărimi diferite, se face cu ajutorul formulei:

$$c_d = \frac{Nt \cdot p \cdot P}{100 \cdot q}, \text{ în care:}$$

Nt = totalul tonelor — zile de staționare în depozit a materialelor, care este dat de formula:

$$\frac{(q + C_m)\, n}{2};$$

p = prețul unitar al materialului;

P = proporția cheltuielilor în raport cu rulajul (în valori) al depozitului în perioada respectivă, în procente pe zi;

Cm = consumul mediu zilnic;

n = numărul de zile consum ce-l poate asigura mărimea stocului.

Formula scoate în evidență faptul că o anumită cantitate de material va suporta cheltuieli cu atît mai voluminoase, cu cît și timpul de păstrare în depozit va fi mai mare. În cazul unui stoc de 100 tone și a unui consum mediu zilnic de 5 tone, de pildă, primele 5 tone din cele 100 vor atrage cheltuieli aferente pentru o zi, iar ultimele 5 tone din acest stoc vor atrage cheltuieli pentru 20 de zile. Dar aceste cheltuieli se socotesc nu numai pe zi, ci și pe tona de material pentru care s-au efectuat, deoarece în fiecare zi aceeași tonă de material atrage asemenea cheltuieli. În acest scop, formula de mai sus pentru Nt ne dă tonele/zile la care trebuie stabilite cheltuielile la care ne referim.

Pentru exemplificare, considerînd aceeași evoluție a „stocului" (de la 10 la 180 tone), un preț unitar de 3 000 lei/tonă un consum mediu zilnic de 5 tone și o proporție de 0,03% a acestor cheltuieli față de valoarea materialelor din stoc (așa cum se practică în actualele baze specializate) costurile pe tonă/zi ar fi următoarele (vezi tabelul nr. 3):

Deci din acest punct de vedere, sînt preferate loturi de livrare mici, care atrag după sine cele mai mici cheltuieli pe tonă/zi. Sintetizînd datele obținute pînă aici cu privire la cele trei feluri de cheltuieli, se obține următoarea situație (vezi tabelul nr. 4):

Tabelul nr. 3

Mărimea lotului de livrare (în tone)	Consum mediu zilnic (în tone)	Numărul de zile de consum ce le asigură lotul de livrare	N_t	C_d
10	5	5	15	1,35
20	5	10	50	2,25
30	5	15	105	3,15
40	5	20	180	4,05
50	5	25	275	4,95
60	5	30	390	5,85
70	5	35	525	6,75
80	5	40	680	7,65
90	5	45	855	8,55
100	5	50	1 050	9,45
110	5	55	1 265	10,35
120	5	60	1 500	11,25
130	5	65	1 755	12,15
140	5	70	2 030	13,05
150	5	75	2 325	13,95
160	5	80	2 640	14,85
170	5	85	2 975	15,75
180	5	90	3 330	16,65

Tabelul nr. 4

Mărimea lotului de livrare (în tone)	C_t (chelt. de transport pe tonă)	C_z	C_d	Total cheltuieli pe tonă/zi
10	49	20	1,35	70,35
20	49	10	2,25	61,25
30	49	6,6	3,15	58,75
40	49	5,0	4,05	58,05
50	49	4,0	4,95	57,95
60	49	3,3	5,85	58,15
70	49	2,8	6,75	58,55
80	49	2,5	7,65	59,15
90	49	2,2	8,55	59,75
100	49	2,0	9,45	60,45
110	49	1,8	10,35	61,15
120	49	1,6	11,25	61,85
130	49	1,5	12,15	62,65
140	49	1,4	13,05	63,45
150	49	1,3	13,95	64,25
160	49	1,2	14,85	65,05
170	49	1,1	15,75	65,85
180	49	1,0	16,65	66,65

DUPĂ cum se constată din analiza tabelului, cele mai mici cheltuieli pe tonă se obțin în cazul unui stoc curent de 50 de tone. În exemplul luat, expedierea în loturi de 50 tone satisface atît cerințele de livrare ale furnizorului (fiind vorba de loturi vagonabile de livrare), cît și necesitățile consumatorului în condiții de realizare a celor mai mici cheltuieli pe tonă.

Avantajele metodei de calcul propuse sînt evidente: în primul rînd întreprinderile au posibilitatea de a stabili termene precise de livrare în contractele economice, bazate pe criterii reciproce de eficiență, și pe o fundamentare economică a eșalonării livrărilor. În al doilea rînd duce la îmbunătățirea simțitoare a ritmicității aprovizionării și desfacerii. Ea simplifică astfel operațiunile de corelare a nevoilor beneficiarilor cu posibilitățile furnizorilor ceea ce duce la echilibrarea balanțelor și optimizarea încheierii contractelor economice.

dr. D. FUNDĂTURĂ

[1]) După tarifele C.F.R. în vigoare, această scădere se înregistrează pînă la 60 tone, după care costul transportului pe tonă este constant.

FIȘE

Categoria forță de muncă în socialism

• În articolul **O politiko-ekonomiceskom soderjani kategorii rabocea sila** (Despre conținutul economic al categoriei forță de muncă) apărut în revista **EKONOMICESKIE NAUKI** (nr. 4/1973), V. Semenenko observă în literatura de specialitate existența, în această privință, a trei poziții: 1) forța de muncă ar fi o categorie economică în orice mod de producție; 2) ea ar avea această calitate numai în capitalism; 3) ea ar dobîndi trăsături de categorie socio-economică în condiții social-economice determinate, care există și în socialism. Autorul arată că istoricește este falsă afirmația că relațiile de proprietate asupra forței de muncă sînt inerente oricărei formații social-economice. La întrebarea dacă există vreo formă de proprietate asupra forței de muncă în socialism, V. G. răspunde negativ: forța de muncă în socialism nu este nici proprietate individuală, nici proprietate socială. Proprietatea socială asupra forței de muncă ar fi implicat reglementarea nemijlocită a activității fiecărui individ. În realitate, însă, funcția de reglementare socială se limitează la determinarea proporțiilor necesare și la organizarea producției, dar în sistemul producției planificate se menține libertatea alegerii și schimbării locului de aplicare a forței de muncă. Lipsa în socialism a vreunei forme de proprietate asupra forței de muncă nu o lipsește însă pe aceasta de caracterul de categorie economică, care exprimă, de astădată, relațiile dintre individ și societate în ce privește utilizarea capacității de muncă în conformitate cu interesele societății și ale producătorului.

Tehnici antipoluante

• În cartea LA POLLUTION DE L'AIR (Poluarea aerului), Editions Eyrolles, Cebedoc, Paris, Liége 1972, 250 pag., N. Dotreppe — Grisard prezintă: principalele surse de poluare a aerului, factorii de care depinde intensitatea unei poluări într-un loc dat, efectele asupra omului și a mediului său, procedee de măsurare a poluării precum și diferite mijloace de luptă împotriva poluării aerului. După autoare, a sosit momentul de a așeza în ordine cunoștințele și concepțiile existente în acest domeniu, ceea ce își și propune în lucrare. Omul, spune ea, a exploatat la maximum resursele propriei sale planete în necesitatea în care se afla mai întîi de a subzista, apoi de a-și amenaja un teritoriu pentru viața de toate zilele și, în fine, pentru a-și ridica nivelul său material și social de existență. Solul, apa și aerul sînt astăzi obiectul unor „agresiuni repetate" ale căror victimă va fi și este de pe acum omul, principalul lor autor. Prezentînd rezultatele cercetărilor existente în domeniul poluării aerului și mijloacele tehnice de prevenire și epurare cunoscute, N.D.G. insistă asupra necesității de a se continua cercetările asupra: legilor fizice și a diferiților factori care dirijează dispersia poluanților; interacțiunii și evoluției chimice a poluanților în atmosferă; efectelor poluării asupra sănătății; ameliorării dispozitivelor de epurare, precum și a procedeelor și aparatelor de fabricare.

economie mondială

DOCUMENTAR

DIMENSIUNI ALE ECONOMIEI ȘI DIMENSIUNI ALE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

ORICE ȚARĂ, mare sau mică, simte nevoia astăzi să țină pasul cu înaintarea științei și a tehnologiei. Direcțiile acestei înaintări și metodele folosite diferă, desigur, de la o țară la alta, în funcție de condițiile concrete existente, de dimensiunea țării respective, de efortul de cercetare posibil. Experiența cîtorva țări mici vest-europene, cu economie avansată și cu succese pe planul dezvoltării științei constituie obiectul unui studiu al Comitetului O.C.D.E. pentru politica științei și tehnologiei [1]).

● Un pronunțat caracter aplicativ

BELGIA, Elveția, Norvegia, Olanda, și Suedia sînt țări ale căror „dimensiuni științifice" sînt cu mult mai mari decît dimensiunile economiilor lor. Ele au fost alese ca obiect al studiului respectiv deoarece constituie un grup reprezentativ de țări a căror influență în comerțul mondial nu ține de dimensiunile lor geografice, demografice etc., ci de performanțele propriu-zis economice.

Analizînd cauzele pentru care cele 5 țări au avut o contribuție proporțional mai importantă la progresul științei decît aceea a unor țări mai mari, autorii studiului consideră că principalul motiv este că s-a acordat o mai mare importanță cercetării aplicative decît în țările mari și că, în general, cercetarea fundamentală și cea aplicativă sînt foarte apropiate una de alta. Unii dintre cercetători îmbină cele două activități, devenind „fundamentaliști" în domenii ale științei de importanță pentru economie, sau, după ce au efectuat cercetări inițiale cu caracter fundamental, le caută o aplicare practică. În general, în mult mai însemnată măsură decît în țările mari, în țările studiate, din cauza resurselor lor limitate, o bună parte din activitatea științifică este de la bun început, efectuată pentru a fi utilizată în economie.

Nu numai caracterul mai pronunțat aplicativ al cercetării explică reușita țărilor respective, dar și faptul, deloc neglijabil, că în aceste țări există și condiții care fac aplicarea cercetării deosebit de eficientă pe plan economic. Principala condiție de acest fel este angrenarea lor puternică în comerțul mondial care creează premise deosebit de favorabile pentru valorificarea progreselor tehnologiei.

În ce privește cercetarea efectuată de industrie, caracteristica dominantă este extrema ei concentrare. Astfel, în Belgia, cele mai mari 5 firme, realizează 25—30% din cercetarea din industrie și 15% din cercetarea și dezvoltarea din întreaga țară. În Norvegia proporțiile respective sînt de 16% și 7%, în Olanda de 60—65% și 40%, în Suedia de 45—50% și 35%. În Elveția de 70—75% și 50%.

● Conlucrarea universitate — industrie

O MARE PARTE din cercetările necesare industriei se realizează în universități. Succesele activității științifice în instituțiile de învățămînt superior sînt explicate, în bună parte, prin extinderea universităților tehnice. Aici se efectuează prin tradiție lucrări de cercetare-dezvoltare laolaltă cu cercetători din industrie, sau pentru industrie. Condițiile pentru cercetare sînt mai favorabile în universitățile tehnice căci acestea sînt mai bine dotate și au un număr mai redus de studenți (din cauza selecției mai riguroase la primirea în facultate), ceea ce oferă cadrelor didactice mai mult timp disponibil pentru cercetare.

Dintre factorii care favorizează cercetările în universitate, se amintesc, de asemenea, contactele intense cu cercetătorii din alte țări : în laboratoarele universitare din Belgia, Elveția, Olanda, Norvegia și Suedia lucrează cercetători străini, iar cercetători tineri, bine pregătiți, efectuează stagii de unul sau mai mulți ani în alte țări.

Recomandînd, în continuare, efectuarea de cercetări pentru industrie în universități, autorii studiului constată însă că, deocamdată, această activitate mai întîmpină unele dificultăți. Acestea sînt legate de exemplu de greutatea de a îmbina munca didactică cu aceea de cercetare, greutate care este, de obicei, „rezolvată" printr-o atenție mai mare acordată procesului de învățămînt și mai redusă cercetării. În plus, cercetarea pluri-multi sau trans-disciplinară este practic absentă în universități — deși este din ce în ce mai necesară — deoarece activitatea științifică urmează direcțiile învățămîntului, în care disciplinele sînt încă strict departajate. În sfîrșit, nu există un cadru instituțional care să permită unui cercetător să se consacre exclusiv cercetării o perioadă anumită de timp.

Executarea și finanțarea cercetării și dezvoltării de către sectorul de stat, în comparație cu totalul cercetării și dezvoltării pe plan național (1967)

ȚĂRI	Cheltuieli naționale brute pentru cercetare-dezvoltare (mil. dol.)	Cercetare dezvoltare finanțată de stat (% din cheltuielile totale)	Cercetare dezvoltare executată de stat (% din total)	Executare — în % din finanțare
Belgia	176 008	18,8	10.4	55,4
Norvegia	80 711	57,9	20,6	23,5
Olanda	513 812	39,0	2,7*) (22,0)	6,9*) (56.1)
Suedia	336 090	41,1	14,5	35,1
Elveția	303 950	21,1	6,3	30,1

*) Deoarece T.N.O. (Organizația pentru cercetare științifică aplicată) este un organism independent din punct de vedere juridic, el a fost considerat întotdeauna ca o instituție privată cu scop nelucrativ. Aceasta explică dimensiunile reduse ale sectorului de stat. Date fiind însă funcțiunile și structura acestui organism, pare mai judicios ca el să fie inclus în sectorul de stat. Cifrele din paranteze corespund acestei definiri mai largi, care include T.N.O.

● Limitele rolului industriei și rolul crescînd al statului

DEȘI extrem de utilă, stimularea pe care o primește cercetarea universitară din partea industriei nu se dovedește suficientă. Finanțarea cercetării de către industrie nu are un caracter destul de constant căci depinde de fluctuațiile conjuncturale. Apar, de asemenea, dezechilibre între eforturile depuse în diferite domenii, dezechilibre ce rezultă dintr-o delimitare prea îngustă a obiectivelor cercetării de către industrie, strict legat de interesele ei imediate și de direcțiile în care se dezvoltă. De aici rezultă necesitatea unui rol sporit al statului în orientarea cercetării științifice. Acest rol mai mare nu se impune doar din considerentele echilibrării activității depuse de diverse sectoare în interiorul țării, dar, în general din considerente naționale majore și necesitatea elaborării unei strategii noi. Astfel, dacă pînă în prezent activitatea științifică în cele cinci țări a urmat direcțiile cercetării din țările industrializate mari, în prezent se pune problema dacă acest efort mai poate fi continuat cu folos în aceeași direcție. Autorii raportului consideră că elaborarea unei strategii noi pentru țările mici ar trebui să aibă în vedere următoarele evoluții :

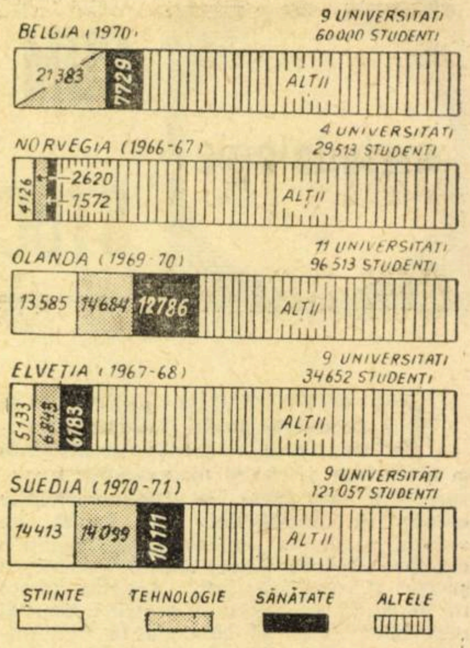

Universitățile în cele 5 țări

— Volumul efortului mondial de cercetare continuă să crească. În aceste condiții, cercetătorii din țări cu resurse limitate trebuie să opteze pentru anumite specializări.

— În țările industrializate mari se dezvoltă cercetarea în unele domenii de prestigiu, dar cu rezultate reduse sau îndoielnice pentru economie și care în plus se dovedesc foarte costisitoare, inclusiv în sensul absorbirii de fonduri pentru cercetare.

— Dezvoltarea concurenței tehnologice internaționale impune economiilor diferitelor țări specializări mai bune, delimitate în domeniul tehnologiei industriale, și, pe lîngă o politică a științei, definirea unei politici în domeniul tehnologiei.

— Modificările intervenite în organizarea muncii științifice ca și în natura și mărimea mijloacelor necesare cer transformarea sau restructurarea a numeroase institute de cercetare din industrie și universități. Un asemenea efort nu poate fi conceput și dus la bun sfîrșit decît sub egida statului.

— Creșterea economică nu mai constituie scopul unic al cercetării, mai ales în țările dezvoltate. Politica științei este chemată să țină seama de un evantai mai mare de obiective care țin de mediul natural și social.

Toate acestea sugerează, afirmă raportul, că politica de „laissez-faire", în domeniul științei nu mai poate fi admisă, că eforturile naționale nu vor putea rămîne fertile în perspectivă mai îndepărtată decît dacă se vor sprijini pe o strategie globală care să definească orientarea lor în funcție de mijloacele disponibile, de conjunctura științifică mondială, și de prioritățile economice naționale. Concluzia raportului O.C.D.E. este că în orice caz țările mici par bine amplasate pentru a reuși adaptări dificile care ar trebui să permită realizarea unor experiențe naționale foarte diferite și interesante.

I. V.

*) Le système de la recherche ; étude comparative de l'organisation et du financement de la recherche fondamentale, vol. II, OCDE, Paris. Concluziile esențiale ale studiului, care este în curs de publicare, au apărut în **Observateur de l'OCDE**, iunie 1973.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Cooperare americano-belgiană în domeniul construcției de computere. — *„Lockheed" a semnat un acord cu o companie belgiană constructoare de computere, devenind astfel ultimul concern american care își intensifică participarea în industria electronică europeană. Împreună cu partenerul său „Sait Electronics", „Lockheed" înființează o companie producătoare și de marketing cu sediul la Bruxelles, menită să aprovizioneze piața europeană cu computere „Sue" produse de „Lockheed" și cu piese de schimb realizate de „Sait".*

Consorțiu vest germano-franco-polonez. — *Recent, un consorțiu vest germano-franco-polonez a semnat un contract privind construcția centralei electrice și stației de desalinizare a apei de mare din Benghazi (Libia). Partea poloneză va elabora proiectul și va executa lucrările de construcție.*

Fabrică de motociclete în U.R.S.S. cu participare italiană. — *Uniunea Sovietică urmează să construiască, împreună cu grupul tehnico-comercial italian „Moto Guzzi-Benelli-Moto B", o fabrică de motociclete cu capacitate cilindrică mare. Capacitatea de producție a fabricii va fi, potrivit aprecierilor grupului italian, de sute de mii de asemenea motociclete.*

Firme japoneze participă la întreprinderi mixte pentru producția de pneuri în Iran. — *Societatea japoneză „Bridgestone Tire" are intenția să creeze o societate mixtă cu un capital de 4 miliarde yeni : 50% din capital va aparține Iranului, 45% producătorului japonez și 5% firmei „Marubeni". Uzina va avea o producție de aproximativ 30 000 tone de pneuri pe an. Societatea „Yokohama Rubber" intenționează, de asemenea, să creeze o societate mixtă cu un capital care să aparțină în proporție de 65% Iranului, 30% producătorului japonez și 5% firmei „C. Itoh". Producția ei va fi de 40 000 tone pe an.*

● Schimburi comerciale

Material feroviar achiziționat de Brazilia din Polonia. — *Brazilia a cumpărat din Polonia material rulant și accesorii pentru căile ferate în valoare de 47 000 000 dolari. Brazilia face investiții de 2 miliarde dolari pentru îmbunătățirea căilor ferate, ca parte a programului de dezvoltarea „coridorului pentru export" din zonele agricole spre porturile principale din Atlantic.*

Siria exportă produse textile în U.R.S.S. — *Societatea siriană „Satex", care cuprinde un ansamblu de 10 uzine textile naționalizate, va livra Uniunii Sovietice în cursul anului curent întreaga sa producție de 4 000 000 metri de țesături în conformitate cu un contract încheiat recent între cele două părți.*

Medicamente ungare la export. — *Ungaria exportă medicamente în special morfină și antibiotice, în 72 de țări capitaliste, R. F. Germania și Elveția fiind cele mai mari importatoare de produse farmaceutice ungare. Exportul acestor preparate în Japonia s-a ridicat anul trecut la 2 500 000 dolari. Printre țările care au încheiat recent contracte cu industria farmaceutică ungară sînt Chile și Argentina.*

Creșterea schimburilor comerciale iugoslavo-britanice. — *Valoarea exporturilor iugoslave în Marea Britanie s-a ridicat anul trecut la 125 000 000 dolari, cu aproape 2% mai mult față de valoarea exportului în 1971 ; în același timp, importurile din Marea Britanie s-au cifrat la 167 000 000 dolari. Schimburile comerciale dintre cele două țări pe primele patru luni ale acestui an au cunoscut o înviorare. Astfel, exporturile iugoslave au fost superioare față de aceeași perioadă a anului trecut — cu aproape 40%, în timp ce valoarea importurilor a fost cu 6% mai mare. În timp ce exporturile iugoslave de produse agricole și carne s-au redus, au crescut exporturile de produse industriale, iar exporturile britanice de produse industriale și utilaj de transport s-au redus.*

● Reglementări la import-export

● **Anglia a ridicat restricțiile de import asupra petrolului provenit din țări socialiste.** — *La 28 iunie, Marea Britanie a anunțat hotărîrea de a ridica restricțiile impuse cu 14 ani în urmă importurilor de petrol provenit din Uniunea Sovietică și din celelalte țări socialiste europene și din Asia. În comunicatul guvernului se subliniază că hotărîrea a fost determinată de „noile relații" care s-au stabilit în prezent.*

● **Producătorii americani de încălțăminte cer limitarea importurilor.** — *Industria americană de încălțăminte, a solicitat*

Interviu cu **PIETER LIEFTINCK**,
director executiv la Fondul Monetar Internaţional

DIRECŢIILE COLABORĂRII CU ROMÂNIA

• Avînd în vedere că România a devenit recent membră a Fondului Monetar Internaţional vă rugăm să ne spuneţi ce importanţă atribuiţi acestui eveniment ?

— Noi doream de mai mulţi ani ca ţările socialiste să devină membre ale FMI şi în consecinţă ale Băncii Mondiale. Iugoslavia este membră fondatoare a Băncii şi a Fondului. Cînd am aflat că şi România se pregătea să devină membră în aceste organizaţii am aprobat pe deplin această acţiune. Fondul Monetar Internaţional încearcă să stabilească condiţii financiare şi monetare favorabile, pentru dezvoltarea comerţului mondial şi a investiţiilor internaţionale. Şi dorim foarte mult să realizăm acest deziderat. Sperăm ca pe baza respectului reciproc al priorităţilor în domeniul social şi economic, legăturile dintre ţări se vor consolida din ce în ce şi că un sistem de cooperare intensă între ele se va stabili într-un viitor apropiat.

• Cum vedeţi viitorul acestei colaborări între România şi F.M.I. ?

— Colaborarea poate avea două aspecte. În primul rînd F.M.I. creează condiţii favorabile pentru dezvoltarea economiei ţărilor membre, mai ales financiare. România poate beneficia şi ea, ca ţară membră a Fondului, de pe urma faptului că această organizaţie asigură membrilor săi mijloace de plată internaţionale atunci cînd acest lucru este necesar. În afară de aceasta, Fondul este gata să dea consultaţii membrilor săi în probleme de comerţ internaţional şi de plăţi şi înlesneşte specialiştilor din diverse ţări participarea la discuţii asupra unor probleme de economie mondială.

În cursul vizitei mele în România am dorit să cunosc mai bine instituţiile şi dezvoltarea economică a ţării în vederea colaborării viitoare. Am rămas cu o impresie puternică despre marile eforturi creatoare pe care le face România şi despre progresul imens realizat în ultimii 10—20 de ani.

• Cum vedeţi soluţionarea actualei crize a sistemului monetar internaţional ?

— Fără îndoială există o criză reală. Modul de rezolvare a ei este încă în curs de dezbatere. În comitetul în care sînt reprezentate toate ţările membre, peste 130 de ţări, inclusiv România, încercăm să găsim soluţii la un număr de probleme care se vor pune cu prilejul reformei sistemului monetar internaţional. Una dintre principalele probleme este cum să se ajungă la relaţii de schimb mai stabile între diferitele valute. În actualul sistem există deficienţe în ce priveşte modul în care ţările respective se adaptează la schimbările ritmului creşterii economice, ale ritmului inflaţiei, la mişcarea capitalurilor pe plan internaţional. S-a reuşit pînă la ora actuală să se realizeze realinieri rapide ale valutelor, dar trebuie să găsim mijloace pentru a evita repetarea unor asemenea crize ca acelea care au avut loc în ultimii ani. Pentru aceasta este nevoie de o cooperare mai strînsă şi de acceptarea unor recomandări ale F.M.I.

• Ce rol credeţi că va avea aurul în viitorul sistem monetar ?

— Cred că în viitorul previzibil — mă refer la următorii 10—20 de ani — aurul va continua să joace un rol important ca element al rezervelor. Este greu să spunem azi care va fi, pînă la urmă, rolul aurului. Există deosebiri foarte mari de opinie în această privinţă. După părerea mea, totuşi, după un număr de ani, aurul îşi va pierde treptat rolul monetar şi alte active vor prelua rolul predominant pe care l-a avut aurul în trecut în plăţile internaţionale.

Interviu realizat de
Catinca RALEA

IPOTEZE · PREVIZIUNI

● R.P. Polonă : Industria metalelor neferoase

DUPĂ CUM REZULTĂ din datele de mai jos, publicate de revista „Commerce Extérieur Polonais", în R. P. Polonă se acordă o mare atenţie dezvoltării industriei metalelor neferoase, în special producţiei de cupru. Investiţiile prevăzute în acest cincinal pentru extinderea producţiei de cupru depăşesc de circa 3,6 ori volumul alocat cu un deceniu în urmă, reprezentînd aproximativ 70% din ansamblul investiţiilor în industria metalelor neferoase, în anii 1971—1975.

	1961—1965[1])	1971—1975[2])
	miliarde zloţi	
Total ramură	9,6	24,7
—cupru	4,8	17,25
—zinc	2,7	4,30
—aluminiu	1,5	2,95
—alte metale	0,6	1,10

1) În preţuri curente;
2) În preţuri din 1971.

● Evoluţii pe piaţa japoneză a textilelor

SE APRECIAZĂ că, pînă în 1980, consumul de produse textile va creşte în Japonia cu 52% faţă de media anilor 1967—1969, cel mai mare spor urmînd să înregistreze articolele din fibre sintetice (o creştere de 2,5 ori, respectiv la 800 mii de tone). Ca urmare, ponderea importului în consumul total s-ar mări de la 2% în 1969 la 9% în 1980; în acest din urmă an Japonia va importa 130 mii t produse din bumbac, 38 mii t produse din fibre sintetice şi 13 mii t produse din lînă.

● R.F.G. : Tendinţe pe piaţa automobilelor

La SFÎRŞITUL ANULUI 1985, parcul de autovehicule aflat în circulaţie în R.F.G. va număra 25 milioane de unităţi — prognozează un studiu elaborat de Institutul german de cercetări economice. Creşterea parcului auto se va încetini treptat : de la un spor mediu anual de 4% în deceniul actual la 2% în perioada 1980—1985. Se apreciază că în acest ultim an vor fi înmatriculate 2,9 milioane de vehicule noi şi date la fier vechi 2,6 milioane. În perioada următoare, piaţa vest-germană a turismelor şi vechiculelor utilitare ar atinge gradul de saturaţie, încît noile înmatriculări nu vor face decît să compenseze numărul maşinilor retrase din circulaţie.

NOTE

„G.N.P." şi „N.E.W."

O NOUĂ locuţiune, care tinde să traducă un nou concept, este introdusă de curînd în limbajul economic al specialiştilor din S.U.A. : „Net Economic Welfare" (Prosperitatea Economică Netă). Pentru uşurinţă, limba engleză foloseşte sigla „N.E.W."

Ce este „Net Economic Welfare" ? Ea este, potrivit celor ce utilizează această denominaţiune, versiunea corectată a noţiunii de „Gross National Product" („G.N.P.") adică a Produsului Naţional Brut. Corectată în sensul că se scad din calculul convenţional neplăcerile şi dezavantajele ne-materiale care sporesc costurile din economie puse în cheltuiala industriilor, sau în general a activităţilor care le-au provocat. Corectată, de asemenea prin adăugarea lor la capitolele excluse în mod nejustificat din P.N.B., cum sînt de pildă serviciile personalului casnic, valoarea timpului liber în creştere, etc. Referinţe se fac la scurgerile ce poluează rîurile ; la mercurul din industrii şi la fosfaţii din maşinile de spălat casnice ; la hidrocarbonul care încarcă aerul ; la carbonul monoxid, la sulf, la compuşii nitrogenului şi la atîtea altele. Sînt incluse, în general, toate dezagrementele vieţii urbane moderne. „Plicticoasele călătorii pe mijloacele de transport în comun către şi de la slujbă" sînt şi ele în această concepţie „un cost care trebuie dedus din venitul luat în calculul P.N.B.".

Problema a fost pusă în discuţie, de fapt, de doi economişti de la Universitatea din Yale, William Nordhans şi James Tobin, care, cu prilejul celei de a 50-a aniversări a Biroului Naţional de Cercetare Economică american, au alcătuit — în 1972 — o monografie intitulată „Este oare creşterea o sarcină depăşită?". Chiar din titlu şi după data apariţiei se poate vedea că lucrarea face parte din larga dezbatere stîrnită de faimosul raport al experţilor „Clubului de la Roma". După cum se ştie, în scopul salvgardării mediului înconjurător şi al evitării epuizării resurselor, în acest raport se sugera stăvilirea creşterii economice şi demografice.

După autori, în S.U.A. „Prosperitatea Economică Netă" (N.E.W.), a crescut — dar într-un ritm mai lent decît P.N.B. **per capita**. Cunoscutul economist american, laureat al premiului Nobel, Paul A. Samuelson, pe baza extrapolării datelor furnizate în lucrarea lor de Nordhans — Tobin, este de părere că, în viitor, N.E.W. va rămîne chiar mult mai în urmă faţă de cum stau lucrurile în prezent. Într-un articol din „Newsweek", P.A.S., susţine, însă, că un asemenea rezultat nu este cu totul inevitabil, dat fiind faptul că „economia modernă ne învaţă că putem converti o parte a creşterii P.N.B. în favoarea unei creşteri mai sănătoase a N.E.W.".

Este adevărat, aminteşte Samuelson, că economia, socotită în veacul trecut de Thomas Carlyle a fi o „ştiinţă deprimantă", este învinuită azi a fi o „ştiinţă infatuată" — întrucît pretinde a putea să ne înveţe cum să creştem fără limite. Este, de asemenea, adevărat că **mai mult** nu înseamnă întotdeauna şi **mai bine**. Din acest punct de vedere nu e de neînţeles că unii au ajuns la concluzia că nivelul dezvoltării P.N.B. în perioada de după al 2-lea război mondial în Europa de vest şi în Japonia n-a fost un progres, ci o tragedie. Şi că economia e un faliment dacă singurele produse cu care se poate mîndri sînt cele materiale — care frustrează mediul şi defraudează viitorul. Dar putem noi oare lăsa P.N.B. să lîncezească? — se întreabă economistul american. Nu va însemna asta depresiune? Ca economist, precizează el, „trebuie să cad de acord că acuzaţiile, în cazul cînd sînt întemeiate, sînt grave. Cei care se vor consacra însă unei investigaţii economice serioase — mă refer la mijloacele economiei moderne, nu la cele de pe vremea bunicilor, vor afla şi se vor putea linişti că actul de acuzare este greşit... Economia modernă în epoca de după Keynes ştie cum să limiteze fără daune creşterea P.N.B. în avantajul legitimei cauze a unei mai sănătoase creşteri a bunăstării".

Cartea celor doi economişti de la Universitatea din Yale este considerată de Samuelson ca „un efort curajos pentru a evalua ajustările cantitative ce ar trebui făcute în raportul dintre P.N.B. şi N.E.W.". Condamnînd „individualismul brutal, vrednic de era lui Calvin Coolidge" profesorul de la Massachussets subliniază că „economia politică modernă trebuie să fie calculul calităţii vieţii şi nu pur şi simplu unul al cantităţii materiale". Idei cu care, evident, nu poţi decît să fii de acord.

A. A.

Congresului limitarea importului de încălţăminte, aşa cum au fost limitate şi importurile de oţel şi textile. Producţia de încălţăminte a întreprinderilor americane este în scădere, în timp ce importurile nu încetează să se accelereze. Produsele importate acoperă 38% din piaţa încălţămintei.

● Piaţa monetară şi activitatea bancară

● Noi reglementări valutare au fost adoptate de către Banca Centrală a Republicii Argentina. Astfel, încasarea exporturilor argentiniene către ţările Europei occidentale se va face în valuta ţărilor respective, iar plata importurilor urmînd a fi făcută fie în valuta ţării de la care s-a importat fie în dolari S.U.A. În cazul în care sînt încheiate acorduri de cliring, decontarea exporturilor şi a importurilor are loc în valuta cliringului resepctiv. Tranzacţiile cu alte ţări decît cele din Europa occidentală sînt facturate şi decontate, conform noii reglementări, în dolari S.U.A.

● Un număr important de bănci americane printre care se numără Chase Manhattan Bank şi Girard Trust au majorat dobînda preferenţială (dobînda pe care o percepe la creditele în cont curent acordate celor mai buni clienţi industriali ai lor) de la $7\frac{1}{4}\%$ la $7\frac{1}{2}\%$.

● Consiliul de conducere al Sistemului Federal de Rezervă al S.U.A. a anunţat urcarea taxei oficiale a scontului de la 6% la $6\frac{1}{2}\%$. Este cea de-a cincea majorare a taxei oficiale a scontului în S.U.A. de la începutul acestui an, reprezentînd totodată şi cel mai înalt nivel atins de această taxă începînd din anul 1921.

TENDINŢE CONJUNCTURALE

CERERE ŞI OFERTĂ SPORITE DE CAUCIUC. — *Resursele mondiale de cauciuc natural (inclusiv vînzările din rezervele strategice ale S.U.A.) vor fi în 1973 de 3 440 000 tone. În 1972, producţia de cauciuc natural a fost de aproximativ 3 160 000 t ; cea a Malayesiei de 1 490 000 t, Indoneziei — 850 000 t, Tailandei — 307 000 t, Shri Lanka — 120 000 t. Cererea mondială de cauciuc natural va spori la 3 350 000 t faţă de 3 130 000 tone în anul trecut.*

REDUCEREA IMPORTURILOR DE GRÎU. — *„The International Wheat Council" a anunţat că disponibilităţile de grîu pentru export s-ar putea reduce considerabil pe plan mondial în perioada 1973—1974, ca urmare a lipsei cererilor de import. Recoltele nesatisfăcătoare obţinute în principalele regiuni producătoare vor determina atît ţările importatoare cît şi cele exportatoare să-şi micşoreze stocurile sau să reducă consumul, îndeosebi pentru hrana animalelor.*

CREŞTEREA INDICELUI PRODUCŢIEI INDUSTRIALE ÎN STATELE UNITE. — *Indicele producţiei industriale în Statele Unite, stabilit de „Federal Reserve Board" a crescut cu 0,5% în luna mai, cifrîndu-se la 123,4% (indicele de bază 100 pentru anul 1967) faţă de o creştere de 0,7% (cifră revizuită) în luna aprilie.*

PRODUCŢIE SPORITĂ DE ZAHĂR PE PLAN MONDIAL. — *Potrivit unor estimări recente, producţia mondială de zahăr pe 1972—1973 este evaluată la 77 519 000 tone metrice faţă de 73 070 000 t cu un an în urmă. Producţia mondială de sfeclă de zahăr este apreciată la 31 298 000 t faţă de 31 555 000 t, iar producţia mondială de trestie de zahăr de 46 221 000 t faţă de 41 515 000 t în anul precedent.*

CONFECŢII PENTRU COPII — O RAMURĂ ÎN FAZĂ INCIPIENTĂ. — *În Turcia nu există încă o industrie a confecţiilor pentru copii. Un număr de mici ateliere, cu un efectiv foarte limitat, au fost create la Istanbul şi mai ales la Izmir. Ele utilizează maşini care provin din Cehoslovacia şi R. F. Germania. Această ramură ar putea juca un rol important în domeniul exportului, datorită calităţii execuţiei şi preţului, în special la articolele tricotate. Oricum, nevoile pieţei interne în acest domeniu oferă pentru multă vreme încă vaste debuşee.*

mondorama

FAZA A PATRA

DUPĂ CUM SE ȘTIE, măsurile de control asupra inflației, inițiate de guvernul S.U.A. începînd din septembrie 1971, au parcurs pînă acum trei faze, fiecare caracterizată prin intensitate și sferă de cuprindere diferită și printr-un succes mai mare sau mai mic. Faza a treia, în care măsurile impuse au fost cel mai puțin severe, s-a soldat cu un eșec relativ, căci, pe durata sa, indicele de creștere al prețurilor bunurilor de consum a atins 9,4%. Încercînd să curme această situație, experții economici ai Administrației S.U.A. au anunțat recent intrarea în cea de a patra fază. Caracteristicile principale ale acestei noi faze — despre care se prevede că va dura 60 zile — se rezumă la înghețarea prețurilor cu amănuntul la nivelul de la 1 iunie 1973 și la limitarea creșterii salariilor la 5,5%. Observatorii sînt destul de sceptici în ceea ce privește succesul noilor măsuri. Criticile lor se referă, în principal, la faptul că au fost înghețate doar prețurile cu amănuntul. Ei consideră că aceasta va orienta o seamă de producători spre export și că vor apărea pe piață lipsuri din anumite mărfuri. Se va crea, deci, o inflație latentă care va izbucni cu toată forța la expirarea celor 60 de zile.

CLASAMENTUL ANUAL AL CELOR 500

CA ÎN FIECARE AN, revista „Fortune" a publicat în luna mai clasamentul celor mai mari 500 de firme industriale americane pe anul precedent. Rezultă că în 1972 „cei 500" dețineau împreună circa 65% din cifra de afaceri și trei sferturi din profiturile și forța de muncă ale corporațiilor industriale americane. Deși numărul total al salariaților „celor 500" a crescut în 1972 față de anul precedent, el era totuși cu 137 000 mai redus decît în 1969, în vreme ce cifra de afaceri a grupului a sporit de atunci cu 113 miliarde dolari. Între primele cinci clasate, singura modificare este ridicarea firmei constructoare de automobile „Chrysler" pe locul 5, în locul lui I.B.M.

Graficul alăturat permite constatarea că cifra de afaceri a ultimei companii, incluse în lista celor 500, a crescut anul trecut cu 15,7% față de 1971, această creștere anuală fiind a treia ca mărime din 1955, cînd revista „Fortune" a început întocmirea acestui clasament. De atunci, cifra de afaceri a ultimei clasate a crescut cu 310%, adică în medie cu 8,2% pe an.

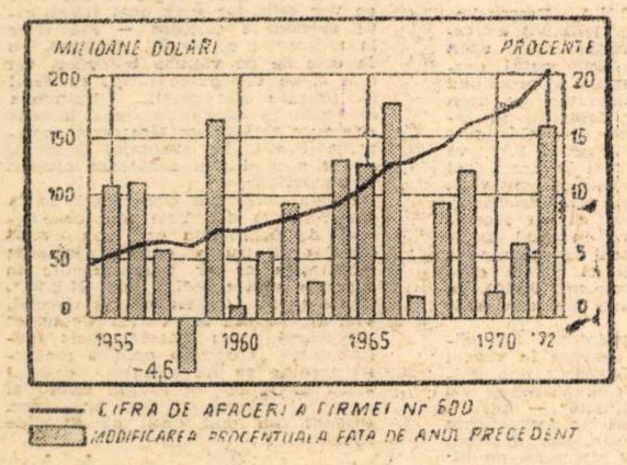

Evoluția cifrei de afaceri a ultimei clasate.
(După FORTUNE)

OREZUL DIN TAI BIN

ACEASTĂ provincie a devenit cel mai important furnizor de orez al R. D. Vietnam. În timpul regimului colonial, două treimi din nevoile nordului erau acoperite cu cantitățile de orez venite din sud. În 1945 afluxul orezului din sud a încetat, iar foametea a secerat multe vieți omenești. „Minunea orezului" din Tai Bin a început de fapt în 1958, cînd în această provincie au luat ființă primele cooperative agricole. Cu repeziciune au fost construite noi canale, stații de pompare, rețele de irigație și de asanare. A urmat fertilizarea cu îngrășăminte potasice și cu... alge. De altfel, în R. D. Vietnam au fost create chiar institute de cercetări pentru acest fel de îngrășăminte, care contribuie la creșterea producției de orez. La început, în Tai Bin s-au obținut 1,5 tone orez la hectar, în 1965 s-au recoltat de pe aceeași suprafață 5 tone, iar în ultimul an, în pofida bombardamentelor inamice, în urma muncii eroice a femeilor vietnameze — căci în majoritate ele lucrează pe aceste ogoare — recolta medie la hectar a sporit la 6 tone.

INSULE ARTIFICIALE

PRIN DESECARE, polderizare, desalinizare, suprafața Olandei a crescut în decursul secolelor cu 600 000 hectare. Cu toate acestea, nu se mai găsesc locuri unde să se construiască noi întreprinderi mari, superporturi, aeroporturi, instalații pentru tratarea chimică a deșeurilor și gunoaielor. De aceea, alegerea a căzut pe construirea unor insule artificiale în Marea Nordului, la 60—80 km. de coasta Olandei, departe de orașe, care astfel vor fi ferite de poluare. Pe de altă parte, ele vor fi construite în apropierea unor zăcăminte marine de gaze și țiței, care vor putea asigura necesarul de consum pe insulă.

După cum relatează revista „Pourquoi Pas ?", în prezent se află în studiu proiecte pentru construirea unor insule de 50 ha, de 300 ha și chiar de 1000—1500 ha. Scopul : construcții de uzine petrochimice, porturi pentru supertancuri petroliere, un aeroport internațional cu heliport de tranzit, instalații pentru tratarea deșeurilor toxice etc. Realizarea lor se prevede pentru anii 1980, 1990 și anul 2000. Se apreciază că o insulă de 50 ha va costa aproximativ 6—7 miliarde franci belgieni. De curînd un mare număr de întreprinderi de construcție, ca și de utilizatori potențiali ai insulelor artificiale au și semnat un acord de cooperare.

DEMOGRAFICE

LA MIJLOCUL anului 1971, populația globului a atins cifra de 3,7 miliarde locuitori, marcînd o creștere de 70 milioane într-un an, informează Anuarul demografic al O.N.U. Demografii apreciază că, la începutul primului mileniu al erei noastre, planeta noastră număra 250 milioane de locuitori, iar primul miliard a fost atins abia în 1850. Pentru al doilea miliard nu a mai fost nevoie decît de 80 de ani, pentru cel de-al treilea — 30 de ani, și vor fi necesari numai 15 ani (pînă în 1975) pentru al patrulea miliard. Se apreciază că în anul 2006 populația globului se va dubla față de cea din 1971, ajungînd la 7,4 miliarde.

În prezent, 1,4 miliarde de oameni locuiesc în mediul urban, cu 40% mai mult decît în 1960, în timp ce creșterea demografică globală în acest interval a fost de 24%. După cum rezultă din anuarul menționat, actualmente orașul cel mai populat din lume este Șanhai cu 10 820 000 locuitori, devansînd orașele Tokio și New York.

IRIGAȚII

R.P.D. COREEANĂ și-a dezvoltat mult rețeaua de irigații pentru culturile de orez. În ultimii ani s-au construit peste 1500 de bazine de acumulare de diferite dimensiuni, de unde apa este trimisă pe mii de kilometri prin canale. Recent a fost dat în exploatare un nou sistem de irigații în apropierea orașului Koson. Pe rîul Rimcingan s-a construit un mare elevator cu trei trepte de ecluze. Prin 15 tuneluri săpate în stîncă, apa este ridicată la 150 de m înălțime spre bazinul de acumulare Cunbuns, de unde este trimisă apoi spre ogoare, printr-un canal lung de 40 km. Noul sistem de irigație permite transformarea a 15 000 ha de terenuri aride în orezării.

NOUL LOCAL AL BURSEI DIN LONDRA

CU 200 de ani în urmă, în 1773, a început, într-o cafenea londoneză, comerțul organizat cu acțiuni și cotarea lor. În centrul City-ului, al orașului vechi, s-a ridicat apoi, în 1801, prima clădire a bursei din Londra, care, în decursul anilor, a suferit numeroase reconstruiri.

Pe același teren, în preajma Băncii Angliei, s-au început, în 1966, lucrări de refacere și construcții noi care s-au încheiat la sfîrșitul acestei primăveri. Noua clădire, cu peste 20 de etaje, dispune de o sală principală — „parchetul" — de aproape 2 200 metri pătrați, înaltă de 14 metri. Din „parchet" agenții acreditați au acces prin cinci ieșiri la coridoarele ce-l înconjoară, prin care ajung în cele peste 140 de cabine ce le sînt atribuite, înzestrate cu cele mai moderne mijloace de telecomunicație, inclusiv terminale de calculator. Instalația de telefoane și telex a Bursei este cea mai mare montată vreodată de poșta britanică într-o singură clădire. Telefoniei clasice i se adaugă, pentru comunicații rapide în interiorul clădirii, 300 radioemițătoare-receptoare de buzunar și 1600 de receptoare simple de buzunar.

Se apreciază că pentru construirea acestei clădiri au fost necesare investiții de peste 15 milioane lire sterline.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

O PREMISĂ A INVESTIȚIILOR DE CAPITAL STRĂIN

O ANCHETĂ efectuată în prima jumătate a anului trecut în industria prelucrătoare a cinci țări din Piața Comună europeană a relevat existența unor decalaje însemnate atît între diferitele ramuri cît și între țări în ceea ce privește costul muncii vii, prestate în întreprinderile respective. Mărimea indicatorului folosit — costul mediu orar al muncii — este influențată de nivelul salariilor din ramura și țara respectivă, precum și de cuantumul altor plăți și contribuții aferente.

După cum se vede din tabelul alăturat, costul mediu orar al muncii este mai ridicat în ramurile cu un proces tehnologic complex, cu un nivel mai ridicat de automatizare și mecanizare (industria petrolului, chimică, constructoare de mașini), deoarece ele solicită un personal cu calificare mai înaltă. Astfel, de pildă, costul mediu orar al muncii în industria petrolului este de 1,3—2,8 ori mai ridicat decît în cea a tutunului și de 1,9—2,3 ori mai ridicat decît în industria textilă.

Discrepanțe serioase se manifestă în acest domeniu în special între R.F.G., pe de o parte, și Franța și Italia, pe de alta. R.F.G. înregistrează cele mai înalte costuri ale muncii atît pe întreaga industrie prelucrătoare, cît și în cinci din cele opt ramuri prezentate în tabel, Olanda — în două ramuri, iar Belgia în una. Ținînd seama de faptul că în numeroase ramuri costul muncii reprezintă un element important al prețului de cost al producției, decalajele existente și măsurile de liberalizare a circulației capitalurilor în cadrul Pieței Comune stimulează expansiunea, de exemplu, a capitalului vest-german în celelalte țări membre, în primul rînd în Franța și Italia.

Ramura	Costul mediu orar al muncii *) (R.F.G. = 100)				
	Belgia	Franța	R.F.G.	Italia	Olanda
Pe ansamblul industriei prelucrătoare	89,4	70,4	100	71,3	93,1
din care :					
— chimică	91,2	72,2	100	70,5	91,2
— electrotehnică	94,5	71,6	100	70,7	93,9
— constructoare de mașini de uz general	85,9	70,7	100	71,8	92,1
— hîrtiei și cartonului	92,9	73,4	100	83,2	103,3
— petrolului	117,1	96,7	100	85,9	—
— textilă	86,7	67,4	100	73,4	94,7
— alimentară	92,5	72,3	100	78,1	103,7
— tutunului	56,0	—	100	62,4	80,3

*) Transformarea monedelor naționale în dolari pentru a putea compara datele respective s-a făcut la paritatea de după devalorizarea din februarie 1972, cu excepția lirei italiene
Sursa : calculat după Business Europe, nr. 9/1973.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 28 (515)
vineri 13 IULIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

28

UN COMANDAMENT AL BĂTĂLIEI RECOLTEI: LA TIMP ȘI FĂRĂ PIERDERI!

PE OGOARELE ȚĂRII se desfășoară în aceste zile, din plin, bătălia recoltei. După recoltatul orzului, care s-a executat pe cea mai mare parte din suprafața cultivată, producția ajungînd la adăpost în hambare, a început acum asaltul lanurilor de grîu.

Strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei, a roadelor unei munci intense și tenace, constituie o problemă de interes național. De aceea, una din sarcinile prioritare ale organelor și organizațiilor de partid, ale consiliilor populare, ale tuturor oamenilor muncii din agricultură constă în organizarea în așa fel a muncii încît fiecare zi, fiecare oră, fiecare minut chiar să fie folosite din plin. Specialiștii sînt chemați să urmărească îndeaproape starea de vegetație a culturilor astfel ca recoltatul să înceapă pe fiecare ogor în momentul optim, să ia măsuri pentru concentrarea forței mecanice și mijloacelor de transport acolo unde pot lucra cu maximum de randament pentru ca recoltatul, balotatul și transportul paielor, pregătirea terenului și semănatul culturilor succesive de porumb boabe, siloz și masă verde, legume și alte plante alimentare și furajere să decurgă fără întreruperi.

Există toate condițiile pentru a încheia cu succes această perioadă de vîrf a actualei campanii agricole. Peste 100 000 de mecanizatori participă la campanie, mînuind cu pricepere combine și alte utilaje de mare randament. După cum se știe, pentru cointeresarea lor la grăbirea lucrărilor agricole de vară a fost inițiată o amplă întrecere dotată cu premii, ale cărei principale obiective sînt: depășirea normei zilnice la recoltatul cerealelor păioase, balotarea paielor, pregătirea terenului și semănarea culturilor duble. Deși în aceste zile condițiile naturale sînt destul de nefavorabile — ele nu pot înfrînge dîrzenia oamenilor, hotărîrea lor de a strînge la timp și fără pierderi recolta de cereale.

Experiența ultimelor zile scoate în evidență necesitatea înlăturării unor neajunsuri care impietează asupra ritmului optim al muncii. Astfel, se impune ca sarcină urgentă sincronizarea perfectă a transportului produselor cu recoltarea, avîndu-se în vedere faptul că în unele locuri combinele nu au putut fi folosite la capacitatea maximă deoarece nu s-au asigurat suficiente camioane sau tractoare cu remorci, care să preia rapid cerealele și să le transporte în hambare. Pe de altă parte, se impune o atenție sporită eliberării neîntîrziate a terenurilor de paie și însămînțarea, într-un timp cît mai scurt, a culturilor duble.

Deci, în aceste zile de vîrf ale muncii din agricultură, zile în care culegem roadele muncii trecute și pregătim recoltele viitoare, se impune mobilizarea tuturor energiilor, stimularea inițiativelor și a spiritului de abnegație pentru ca drumul grîului să-și urmeze cursul firesc: din lanuri în hambare, fără întîrziere, fără risipă.

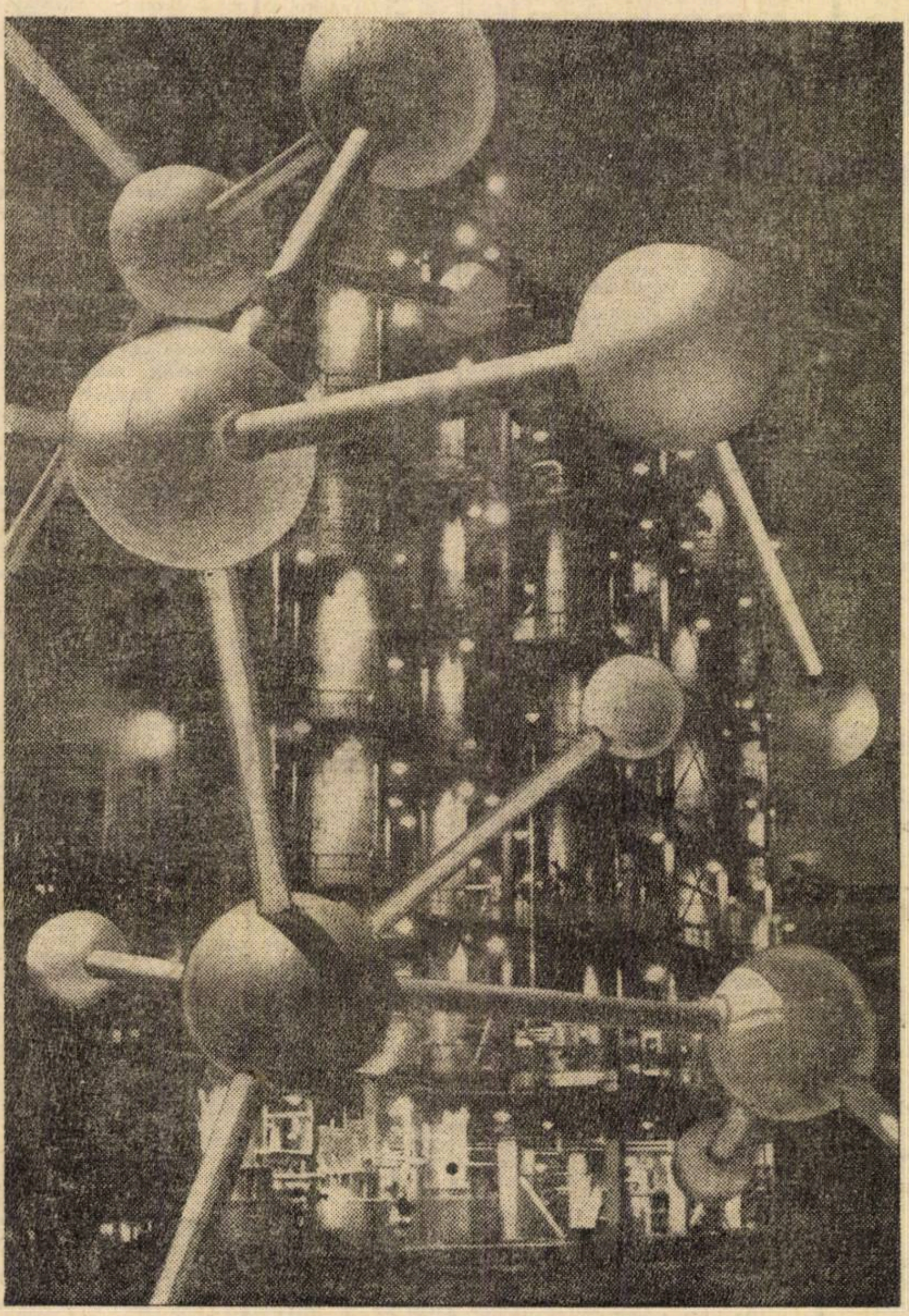

„Dialogul atomilor"...

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

CE PRESUPUNE REALIZAREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN?

— Pe marginea unei ample analize în întreprinderi din Capitală —

REALIZAREA cincinalului înainte de termen este strîns legată de punerea în valoare a tuturor rezervelor existente în întreprinderi, de ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economice.

Printre factorii de care depinde perfecționarea calitativă a proceselor de producție, un loc de prim ordin îl deține **folosirea rațională și cît mai deplină a capacităților de producție, încărcarea corespunzătoare a mașinilor și instalațiilor, precum și utilizarea mașinilor nefolosite sau parțial folosite.** Din analiza efectuată de organele de inspecție ale Ministerului Finanțelor, în colaborare cu organele tehnice din cadrul unității, la Fabrica de mașini unelte și agregate-București, a rezultat că un număr de 20 utilaje în valoare de 2.976 mii lei erau nefolosite ori slab utilizate, din care cauză au fost date disponibile. Aceste utilaje încărcau în mod nejustificat cheltuielile de producție cu 204 mii lei, reprezentînd amortismentele plătite.

Totodată, importante rezerve de **utilizare extensivă pot fi valorificate și prin folosirea integrală a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune.** Analizele efectuate au reliefat faptul că, prin intensificarea preocupărilor pentru îmbunătățirea utilizării fondului de timp al mașinilor la unele întreprinderi, s-a prevăzut obținerea unor importante sporuri de producție. Așa este cazul în-

Emil CIOFLAN

(Continuare în pag. 4)

DEZVOLTĂRI DE RAMURĂ — 23 August 1944 — 23 August 1973

INDUSTRIA CHIMICĂ PE COORDONATELE PROGRESULUI CONTEMPORAN

IN PROCESUL de continuă industrializare a țării, industria chimică are un rol deosebit de important, fiind și în acest cincinal ramura cea mai dinamică cu un ritm mediu anual între 20% și 22%. **Dezvoltarea cu precădere a industriei chimice a determinat creșterea ponderii acesteia în producția globală industrială de la 6,1%, în 1960, la 10,1% în 1970, la 10,7% în 1972, preconizîndu-se să ajungă la peste 14% în 1975.**

Ca ramură industrială furnizoare de produse pentru toate sectoarele industriale și din agricultură, obiectivul principal al programului de dezvoltare a industriei chimice în acest cincinal este valorificarea și creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime indigene, în scopul satisfacerii necesităților interne și orientarea exportului spre produsele cele mai eficiente. **Creșterea valorică cu circa 30% în 1972 față de 1970, într-un ritm mediu de 14%, trebuie înțeleasă mai ales în contextul preocupărilor existente în acest cincinal pentru îmbunătățirea structurală a ramurii, caracterizată prin dezvoltarea unei puternice baze de materii prime petrochimice, pentru dezvoltarea, în continuare, cu prioritate, a unor subramuri ale chimiei moderne, care caracterizează progresul tehnic contemporan, cum sînt materialele plastice și rășinile sintetice, fibrele și firele chimice, a căror dezvoltare au cunoscut ritmuri mult superioare industriilor similare din țările cu grad de industrializare avansat și cu îndelungată experiență tehnică.**

Intensificarea procesului de promovare a progresului tehnic, perfecționarea tehnologică, modernizarea și ridicarea calității producției în toate sectoarele industriei chimice, precum și asimilarea unui număr însemnat de noi sortimente în industria de lacuri și vopsele, coloranți, medicamente, de pre-

ing. Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

(Continuare în pag. 6)

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

numărului 28 din 13 iulie 1973

1

— **Dezvoltări de ramură**

Industria chimică pe coordonatele progresului contemporan, de ing. **Mihail Florescu**, ministrul industriei chimice.
— **Capacităţi de producţie**
Ce presupune realizarea cincinalului înainte de termen ? de **Emil Cioflan.**

3—4—5

— **Plan • angajamente**

Un atribut comun pentru ritmul muncii, ritmul întrecerii, ritmul dezvoltării : Dinamism, de ing. **Gh. Virtejianu.**
— **Capacităţi de producţie**
Din experienţa judeţului Cluj : Autodotarea — instrument eficace de consolidare a potenţialului tehnic, de ing. **Soos Manea Carol.**
— **Salarizare**
Stimulente ce se cer... stimulate, de **Benone Gh. Popa.**

7

— **Comerţ exterior**
Un paradox doar aparent : Valoarea de plan poate fi depăşită cu produse mai puţine... dar mai bune, de **Victoria Olariu**

8—9

— **Studii • analize**

O corelaţie necesară : Scurtarea duratei de execuţie — creşterea gradului de mecanizare, de **A. Cristian.**

10—11
— **Conducere şi organizare**

Ancheta „V. E." : Inovaţia în conducere, de dr. ing. **Mihail Dumitrescu**

12
— **Economistul în economie**

• O profesiune, în sprijinul eficienţei, bazată pe previziune şi acţiuni de prevenire, de **Cornel Suciu.**

13
— Femeia — factor important de progres economic şi social, de **Violeta Micu, Florica Mănoiu.**

14
— **Informaţie • decizie**
• Conducerea producţiei unei turnătorii cu ajutorul calculatorului, de ing. **Alexandru I. Ciobanu.**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările socialiste : Domeniul producţiei materiale (XXIII), de **Radu Constantinescu.**

16
— **Metodologie**
Indiferent de destinaţia produsului — preţuri unice pentru exprimarea gradului de eficienţă, de **T. Melinte, I. Ursache.**
— Şcoli • curente • economişti : „Capitalismul popular" sub o firmă nouă de **V. Pillat.**

17

— **Ştiinţă şi societate**
Dinamica creşterii într-o lume finită, de **M. Horovitz.**
— **Recenzii** : Cibernetica şi economia, de dr. **E. Prahoveanu.**
18—19
— **Economie mondială**
• Ţările capitaliste dezvoltate : Panorama conjuncturală la mijlocul anului, de **I. Pădureanu.**
• Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a ţărilor socialiste, de **Constantin Grigorescu.**

ÎN SUPLIMENT

— Despăgubirile pentru lipsurile cantitative la produsele importate pe calea ferată, de **H. Matei.**
— Cu privire la plata drepturilor cuvenite personalului de control financiar intern, de **I. Oprescu.**
— Practică arbitrală.

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

File din istoria industriei şi comerţului de medicamente din ţara noastră

ÎN URMĂ cu 75 de ani, Comitetul Societăţii farmaciştilor din România întrunit în ziua de 5 martie 1898 a pus bazele unei societăţi denumite „Centrala", al cărei scop principal era elaborarea în ţară a principalelor materiale pentru uzul terapeutic.

Înfiinţarea societăţii „Centrala" a fost salutată cu simpatie de majoritatea celor care, prin natura preocupărilor profesionale, prescriau sau manipulau medicamentul. Produse galenice de bază în practica framaceutică ca siropuri, tincturi, extracte şi alte medicamente pe care „Centrala" îşi propunea să le prepare în laboratoare proprii urmau a fi de o calitate uniformă, superioare şi bineînţeles, mai ieftine celor procurate de unele firme străine. Comentînd din punct de vedere economic aspectul asigurării cu medicamente a pieţei farmaceutice, dr. C. I. Istrati considera că „este o adevărată ruşine de a vedea că aducem încă din străinătate florile de tei, menta, muşeţelul, anasonul şi pînă şi spicurile de porumb". Mai departe, arăta că ţara nu mai poate, din punct de vedere economic, să mai rămînă indiferentă, „la tot ce se aduce încă în prezent". Statutul societăţii „Centrala" — societate pentru industria produselor medico-farmaceutice şi comerţul de medicamente — fixează un capital social de 500 000 lei, împărţit în acţiuni a 500 lei fiecare, la subscrierea acţiunilor dîndu-se preferinţă farmaciştilor, medicilor şi medicilor veterinari.

În ziua de 18 ianuarie 1899, membrii consiliului de administraţie s-au prezentat la Grefa Tribunalului Ilfov pentru a îndeplini formalităţile cerute de codul comercial. În urma constituirii societăţii s-a trecut la instalarea drogheriei din str. Mihai Vodă nr. 1, aceasta fiind pusă în stare de funcţiune la 1 septembrie 1899. Din bilanţul primului an de funcţionare a „Centralei" rezultă că s-a emis de societate un capital de 200 000 lei. Din totalul mărfurilor procurate de societate, care se ridică la suma de 225 594 lei, s-au vîndut mărfuri pentru o valoare de 77 799,50 lei. Din bilanţ rezultă un beneficiu asupra mărfurilor de 14 162 lei. La acest profit se mai adaugă dobînzile bonificate de Banca Poporului, cu care societatea lucra în cont curent. Totalul profitului se ridica deci la 16 440,30 aşa cum rezulta din contul de profit şi pierdere.

Tot în acelaşi an s-a mai obţinut de la Ministerul de Domenii un teren în suprafaţă de 50 000 mp. cu un preţ de 8 000 lei, plătibil în cinci ani, teren situat la Herăstrău-Floreasca. Pe acest loc urma a se construi o uzină pentru industria produselor medico-farmaceutice. „acesta fiind unul din scopurile principale pentru care s-a fondat societatea Centrala" Proiectata uzină se pare că nu a devenit o realitate ; ceea ce s-a materializat totuşi a fost punerea în funcţiune a Drogheriei Centrala şi a laboratorului de produse galenice.

Nu putem trece peste un aspect deosebit de important din punct de vedere economic. Este vorba de o bună organizare a cunoaşterii pieţei, administraţia „Centralei" fiind la curent cu mişcarea comercială europeană relativ la droguri şi chimicale. Această bună cunoaştere a principalelor pieţe europene, a făcut ca, încă din primii ani de funcţionare, „Centrala" să se aprovizioneze la preţurile cele mai avantajoase şi cu produsele cele mai pure. Uniformitatea calităţii produselor precum şi a preţurilor fac ca, în scurtă vreme, întreprinderea comercială „Centrala" să se impună în comerţul românesc de medicamente. Ea rămîne în istoria comerţului românesc ca prima societate pe acţiuni pentru comerţul de medicamente.

dr. farm. Emil GHEORGHIU
Bucureşti

O evidenţă... a evidenţelor

NI SE CER noi evidenţe privind urmărirea evoluţiei preţurilor antecalculate şi postcalculate la produsele noi. Acestea (instrucţiunile D.C.S. nr. 29/1973) sînt de o complexitate deosebită, mai ales în ramurile industriei uşoare unde reînnoirea producţiei constituie un proces permanent.

Nimeni nu contestă utilitatea evidenţelor. De data aceasta însă, în condiţiile în care nu se pot conduce evidenţele la postcalculul pe produs (cum este cazul în industria tricotajelor) şi, deci, nu se pot face comparaţii edificatoare între preţurile de producţie antecalculate şi cele postcalculate, consider că introducerea evidenţelor menţionate este ineficientă. Un argument în favoarea renunţării la ele este şi acela că la întreprinderile care experimentează indicatorii „producţia netă" şi „valoarea adăugată" la postcalcul s-au introdus evidenţe în legătură cu aplicarea H.C.M. nr. 224/1973, privind experimentarea acestor indicatori. În plus, volumul de muncă necesar pentru asemenea evidenţe nu se regăseşte în îmbunătăţirea corespunzătoare a sistemului informaţional al preţurilor. N-ar fi oare necesar să se întocmească o evidenţă a evidenţelor ? Nu de alta, dar pentru o necesară reducere a celor inutile sau mai puţin utile decît munca cheltuită cu întocmirea lor.

ec. Ion TRANDAFIR
Fabrica de tricotaje „Crinul"
Bucureşti

Birou financiar sau de popriri ?

LUCRÎND la un birou financiar m-am transformat în agent fiscal de popriri. Toate reţinerile se fac prin noi. De la rate, chirii, penalizări de circulaţie, am ajuns să reţinem şi sumele datorate la radio şi televiziune. Toată ziua întocmim evidenţe şi corespondenţe. Nu este normal să se uşureze activitatea într-un sector, iar în altul ...

Iosif ANTON
Lugoj

ECOURI

Normele de consum

CONTINUĂM publicarea unor răspunsuri la articolul cu acest titlu apărut în nr. 15 al revistei noastre.

MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

În activitatea de normare şi bună gospodărire a materialelor utilizate în procesele metalurgice mai apar deficienţe ca : depăşirea unor norme planificate ; în multe cazuri, diminuarea economiilor datorită mobilizării insuficiente a resurselor tehnico-organizatorice ale unităţilor de producţie; cerinţe ale beneficiarilor incomplet satisfăcute etc. Ministerul nostru se preocupă de eliminarea acestor deficienţe şi de stabilirea măsurilor şi acţiunilor pentru reducerea continuă a consumurilor materiale.

Pe linia asigurării condiţiilor necesare reducerii consumului de metal la beneficiari, o atenţie deosebită se acordă livrării laminatelor la lungimi fixe şi multiple. În stadiul actual se asigură 88% din producţie în lungimi fixe şi multiple, din totalul ce se pretează la o astfel de livrare, procent ce poate fi îmbunătăţit în continuare, pe măsura noilor solicitări din partea beneficiarilor. Faţă de acest volum, este de remarcat că C.S. Galaţi livrează aproape întreaga producţie destinată consumului intern la lungimi fixe şi multiple. Pentru reactualizarea normativului privind livrările la lungimi fixe şi multiple, este în curs de întocmire un studiu asupra eficienţei economice a fabricaţiei acestora. Pentru grăbirea realizării acestui studiu s-a intervenit la principalii beneficiari — M.I.C.M.G. şi M.I.C.M.U.E. — pentru a transmite o serie de date privind necesarul anual, economia proprie de metal şi manoperă în cazul folosirii acestor materiale şi evaluarea adaosurilor de preţuri.

În ceea ce priveşte situaţia semnalată în legătură cu adaosurile de prelucrare la bandajele de cale ferată, acestea sînt determinate de anumite cerinţe tehnice ale produsului final. Astfel, dacă la alte produse laminate, abaterile dimensionale se prescriu, de regulă, atît în domeniul pozitiv cît şi în cel negativ faţă de cotele nominale, la bandaje aceste abateri sînt admise numai în domeniul pozitiv, atît pentru starea de laminare, cît şi după prelucrare la beneficiari. Din punct de vedere al laminării nu există posibilitatea livrării produselor strict la cotele nominale, fără abateri. Avînd în vedere această realitate tehnică, greutatea bandajelor este, în toate cazurile, mai mare decît cea teoretică, determinată pe baza cotelor nominale.

Apreciem că în articolul apărut în „Viaţa economică" s-au dezbătut probleme de mare actualitate pentru creşterea continuă a eficienţei activităţii productive, iar semnalarea deficienţelor ce apar în acest domeniu contribuie la mobilizarea tuturor factorilor pentru eliminarea lor. Ministerul Industriei Metalurgice, împreună cu centralele şi unităţile sale, va acţiona, în continuare, cu şi mai multă energie pentru lichidarea neajunsurilor, recuperarea rămînerilor în urmă şi satisfacerea exigenţelor justificate ale beneficiarilor privind reducerea consumurilor de metal.

ing. Gh. GHEORGHIU
director general adjunct

CENTRALA INDUSTRIALĂ UTILAJ ENERGETIC — BUCUREŞTI

LA I.C.M. Reşiţa planul pentru reducerea consumului de metal pe anul 1973 prevede, pentru sectorul de prelucrări la rece, 97 măsuri cu o economie de metal de 1646 t. Pe primele 2 luni ale anului au fost scadente 73 măsuri, din care s-au realizat 55 cu o economie de metal de 1473,7 t. Toate măsurile nerealizate se referă la sectorul de fabricaţie Diesel. Din punct de vedere al unităţii reşiţene, elaborarea de proiecte de execuţie cu modificările constructive, cît şi pregătirea tehnologică au fost realizate în luna august 1972. Întrucît Direcţia generală de tracţiune şi vagoane nu a aprobat încă modificările constructive propuse, măsurile prevăzute pentru economia de metal nu au putut fi încă aplicate.

dr. ing. Val. COSOROABA
director tehnic

CURIER

• Curs de specializare

PAUL CIOCOIU, Bacău, — Ministerul Muncii a avizat în mod constant că absolvenţii liceului de cultură generală, cu o vechime în funcţii economice de peste cinci ani, pot ocupa — prin examen sau concurs — funcţiile de contabil principal, planificator principal, statistician principal sau alte funcţii similare, dacă au absolvit un curs de specializare cu profil economic (pct. 68 din anexa 2-a la Legea nr. 12/1971). Cursurile de specializare cu profil economic sînt cele organizate în conformitate cu prevederile art. 3 din Legea nr. 2/1971.

Din cele relatate de dv. rezultă că salariatul la care vă referiţi, care a absolvit un curs de perfecţionare, în anul 1972, organizat în conformitate cu prevederile legii susmenţionate, îndeplineşte condiţiile cerute pentru promovarea, sa, prin examen sau concurs, în funcţia de contabil principal. Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului n-a avut sarcina şi n-a organizat nemijlocit cursurile de specializare cu profil economic sau tehnic prevăzute la poziţiile 66 şi 68 din anexa la Legea nr. 12. Dimpotrivă, conform Legii nr. 2/1971 şi a indicaţiilor metodologice ale acestui minister, cursurile de perfecţionare ale pregătirii profesionale se organizează în cadrul unităţilor socialiste, sub îndrumarea şi controlul organelor ierarhic superioare, pe baza tematicilor elaborate în acest scop cu sprijinul organelor centrale de sinteză şi a altor organe coordonatoare de ramură.

• Acordarea gradaţiei

AUREL MIRCESCU, Sibiu — Potrivit pct. 5 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968 (indicaţii privind modul de acordare a gradaţiilor) la plecarea din unitate prin demisie, angajatul nu mai beneficiază de gradaţiile obţinute. După o perioadă de cel puţin un an de la angajarea într-o nouă unitate, conducerea acesteia, constatînd că angajatul îndeplineşte condiţiile pentru obţinerea gradaţiilor, poate să-i aprobe să i se acorde un număr de gradaţii, fără să depăşească numărul de care a beneficiat în unitatea anterioară. Termenul de un an curge de la data reîncadrării în noua unitate. Termenul în raport de care se socoteşte vechimea necesară pentru promovarea într-o gradaţie superioară, se socoteşte de la data reprimirii numărului de gradaţii avut.

• Concediul de odihnă

IOAN VIERU, Bucureşti — Calculul efectuat de unitate, pentru compensarea în bani a concediului neefectuat de salariatul căruia i-a încetat contractul de muncă în urma pensionării, corespunde reglementărilor în vigoare. Nu este posibil ca, pe de o parte, salariatul să beneficieze de concediul integral pe anul în curs, deşi n-a lucrat în acest an decît 10 luni, iar, pe de altă parte, referindu-se la concediul neefectuat în anul încadrării în muncă, să solicite compensarea lui fără scăderea lunilor nelucrate. În acest caz nu este vorba de restituirea unei părţi a indemnizaţiei de concediu încasate pentru anul în curs.

• Încadrare

FLORIN GUSESCU, — Perioada cît aţi funcţionat ca inginer (1962—1965) fără să fi promovat examenul de stat, se consideră vechime în specialitate în funcţii superioare (şi nu în funcţii tehnice medii). Timpul lucrat ca tehnician (octombrie 1965 — iulie 1969) se poate lua în calcul, în proporţie de pînă la jumătate, la promovarea în funcţia de inginer principal, aşa cum se prevede, la art. 29 din Legea nr. 12/1971. Ţinînd seama că după promovarea examenului de stat — iulie 1969 — aţi fost încadrat ca inginer, îndepliniţi condiţia de vechime minimă de 8 ani în funcţii tehnice superioare, pentru a ocupa, prin examen sau concurs, funcţia de inginer principal.

★

• **VALERIU STRÎMBU, Făgăraş.** — În cazul în care salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcţia medie, angajatul care ocupă o funcţie pentru care se cer studii medii şi care îşi ia diploma la o formă de învăţămînt superior, în specialitate poate fi încadrat, conform prevederilor pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968. Evident, pe o funcţie pentru care se cer studii superioare, astfel încît la noul salariu să i se asigure o creştere de o clasă.

• **NICULINA APOSTU, Rm. Vîlcea** — Din scrisoarea dv. rezultă că lucraţi de peste şapte ani ca desenator tehnic principal, fiind absolventă a unei şcoli tehnice medii. În asemenea condiţii, îndepliniţi cerinţele Legii nr. 12/1971, pentru a vă prezenta la examenul sau concursul instituit pentru ocuparea funcţiei de tehnician proiectant.

economie națională

ACTUALITATEA • În cinstea aniversării insurecției naționale antifasciste armate, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei intensifică întrecerea socialistă pentru înfăptuirea și depășirea planului de stat pe 1973, pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, pentru REALIZAREA ÎNTR-UN RITM ACCELERAT A TUTUROR OBIECTIVELOR TRASATE DE PARTID PRIVIND DEZVOLTAREA ECONOMIEI NOASTRE SOCIALISTE. • BILANȚ EDIFICATOR al realizărilor primului semestru. • Ritmul intens al muncii, entuziasmul și inițiativele creatoare ale maselor largi de oameni ai muncii – PREMISE ALE ÎNDEPLINIRII CU SUCCES A ANGAJAMENTELOR SUPLIMENTARE ASUMATE PENTRU 1973. • Elemente de actualitate în perfecționarea proceselor de producție: FOLOSIREA RAȚIONALĂ ȘI CÎT MAI DEPLINĂ A POTENȚIALULUI TEHNIC, încărcarea corespunzătoare a mașinilor și instalațiilor, utilizarea mașinilor nefolosite sau parțial folosite. • Una din căile principale ale sporirii și perfecționării potențialului tehnic al unităților productive o constituie realizarea de noi mașini, agregate, instalații, aparataje, dispozitive etc. — prin AUTODOTARE. • Pîrghiile de STIMULARE a inițiativei maselor, a sporirii contribuției lor la folosirea cu maximă judiciozitate a tuturor resurselor materiale — se cer CONSECVENT ȘI JUDICIOS APLICATE.

PLAN • ANGAJAMENTE

Un atribut comun pentru ritmul muncii, ritmul întrecerii, ritmul dezvoltării: DINAMISM

PENTRU A ÎNTÎMPINA ziua de 23 August cu succese cît mai remarcabile în înfăptuirea planului de stat pe 1973, condiție hotărîtoare a îndeplinirii cincinalului înainte de termen, oamenii muncii de pe întregul cuprins al țării desfășoară larg întrecerea socialistă avînd ca obiectiv realizarea într-un ritm accelerat a tuturor obiectivelor trasate de partid, privind dezvoltarea economiei noastre socialiste. Bilanțul realizărilor din **primul semestru al anului** este edificator în această privință. **Producția globală industrială a înregistrat un ritm de creștere de circa 15% față de perioada corespunzătoare a anului trecut, productivitatea muncii a sporit în industria republicană cu peste 10%, depășindu-se prevederile cincinalului pentru acest an.** S-au produs peste nivelurile stabilite în plan însemnate cantități de fontă, oțel, laminate, aluminiu, motoare electrice, mijloace de automatizare, rulmenți, fire și fibre artificiale, bunuri de larg consum și alte produse.

Ritmul în care se desfășoară întrecerea socialistă în întîmpinarea aniversării insurecției naționale antifasciste armate, entuziasmul și inițiativa creatoare a maselor largi de oameni ai muncii, constituie premise ca planul și angajamentele suplimentare asumate pentru 1973 să fie îndeplinite cu succes. Ținînd seama de posibilitățile existente (intrarea în funcțiune a noi obiective industriale, dotarea permanentă cu noi mijloace de producție, cît și modernizarea celor existente, creșterea necontenită a nivelului calificării cadrelor, emulația creată în întrecere etc.), se impune valorificarea și mai intensă a marilor rezerve interne existente în fiecare unitate economică.

ÎN CENTRUL ÎNTRECERII un obiectiv prioritar ce se cere urmărit permanent îl constituie **sporirea necontenită a productivității muncii**, ca unul din factorii importanți ai economiei de timp și de muncă socială. În acest scop, în multe întreprinderi se inițiază acțiuni de folosire mai eficientă a capacităților de producție și a forței de muncă, de organizare științifică a producției și a muncii, de modernizare a utilajelor, de mecanizare și automatizare a lucrărilor. Bunăoară, colectivul Întreprinderii de mecanică fină — Sinaia, desfășurînd în întrecere inițiativa **„producții maxime pe metru pătrat"**, care se întemeiază pe examinarea profundă și multilaterală a posibilităților de sporire a producției fără investiții ci, în primul rînd, prin generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, organizarea judicioasă a fluxului de fabricație, obține zi de zi și lună de lună realizări remarcabile. Ca urmare a acestor măsuri, productivitatea muncii a sporit cu peste 20% față de anul trecut.

Tot în scopul sporirii continue a productivității muncii, o atenție deosebită se acordă **folosirii raționale a capacităților de producție**. Realizarea unui indice de folosire a timpului disponibil al mașinilor de cel puțin 85% se situează, în multe unități industriale, printre obiectivele principale ale întrecerii. Comitetele sindicatelor mobilizează oamenii muncii pentru îndeplinirea și depășirea indicilor de utilizare planificați pe anul 1973 pe fiecare mașină, utilaj, instalație și atingerea indicatorilor proiectați la capacitățile noi date în funcțiune. În acest sens, se iau măsuri pentru reducerea la minimum posibil a timpului de nefuncționare provocat de defecțiuni și reparații necorespunzătoare, pentru asigurarea pieselor de schimb necesare reparării și întreținerii utilajelor, ceea ce facilitează scurtarea termenelor de reparații și obținerea unei calități superioare a acestora. În multe locuri, ca, de pildă, la „Electroaparataj"-București, „Electroputere"-Craiova, Uzina de utilaj chimic-Ploiești și altele, au fost întreprinse acțiuni în vederea punerii în funcțiune a utilajelor inactive, încărcarea maximă a fiecărei capacități de producție, prin lărgirea cooperării și asigurării unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Vorbind de preocupările existente în direcția creșterii productivității muncii, folosirii depline a capacităților de producție, trebuie să arătăm că mai există încă serioase rezerve ce se cer atrase mai repede în circuitul economic. Dintr-un studiu efectuat, de pildă, în întreprinderile din București, rezultă că numai prin umplerea spațiilor de producție nefolosite s-ar putea obține o producție de peste 6 miliarde lei. Sindicatele au datoria să insiste pe lîngă organele de conducere de a analiza cu atenție fiecare loc de muncă în care sînt amplasate mașini sau utilaje, să întreprindă studii de reamplasare a acestora, încît să se creeze posibilitatea ca mai multe mașini de același tip să fie deservite de același muncitor. Concomitent, se cer asigurate condiții tot mai bune pentru folosirea din plin a timpului de lucru și a tehnologiilor avansate — căi principale de creștere a producției și productivității muncii.

UN ALT OBIECTIV care polarizează preocupările participanților la întrecere îl constituie **RIDICAREA LA UN NIVEL MAI ÎNALT A EFICIENȚEI ECONOMICE, în principal prin reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie electrică și combustibil și a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă.** O inițiativă lăudabilă este aceea a „Contului colector de economii al grupei sindicale" declanșată la Întreprinderea de cabluri și radiatoare-Brașov care, extinsă în întreaga întreprindere, a adus o economie, în decurs de 5 luni, de peste 1 milion de lei.

În timp ce în multe întreprinderi se desfășoară bătălia pentru a gospodări cu cu grijă fiecare gram de material, în altele — cum ar fi întreprinderile „23 August", „Autobuzul" din București etc. — se depășește consumul de metal prin existența unui mare volum de rebuturi, prin folosirea unor materiale supradimensionate. Aceste exemple, ca și altele, atestă necesitatea luării unor măsuri ferme care să ducă la folosirea cît mai eficientă a metalului, a combustibilului, energiei, la înlăturarea risipei de orice fel.

Ridicarea calității produselor constituie, de asemenea, un alt obiectiv de eficiență în întrecerea socialistă. Înscriindu-se în eforturile generale îndreptate spre ridicarea nivelului competitiv al producției, marea majoritate a colectivelor de muncă din unitățile industriale consideră drept o sarcină de onoare de a asigura produselor pe care le fabrică înalte caracteristici tehnice, funcționale și estetice. Aceasta, pe de o parte, pentru a satisface într-un grad mai înalt exigențele consumatorilor interni, iar pe de altă parte, pentru a promova cît mai larg exporturile românești pe piețe străine. În acest sens au apărut valoroase inițiative, larg susținute și generalizate de către sindicate și conducerile întreprinderilor. „Eu produc, eu controlez, eu răspund", inițiativă apărută la Întreprinderea „Ciocanu"-Nădrag, are drept scop formarea unei concepții înaintate față de muncă, creșterea răspunderii personale, autoperfecționarea etc.

Trebuie menționat, totuși, că în unele întreprinderi, calitatea produselor se obține încă cu prețul unor cheltuieli mari pentru remanieri sau înlocuiri. Este necesar de aceea ca, în continuare, să se desfășoare pretutindeni o susținută muncă politico-cultural-educativă pentru crearea în rîndurile colectivelor de oameni ai muncii a unei opinii de masă împotriva lucrului superficial, pentru cultivarea spiritului de mîndrie pentru „marca fabricii", prin perfecționarea continuă a măiestriei profesionale, prin angajarea totală a fiecărui salariat și colectiv de muncă în lupta pentru o calitate superioară.

DEOARECE mijloacele de producție sînt în continuă perfecționare, tehnologia producției și metodele de lucru se schimbă, sporesc în mod corespunzător și cerințele față de **calificarea și perfecționarea cunoștințelor muncitorilor, a salariaților în general.** În acest context merită apreciată acțiunea întreprinsă de comitetul sindicatului de la Întreprinderea de autoturisme-Pitești, ca fruntașii în producție să se ocupe îndeaproape de ridicarea gradului de pregătire profesională al muncitorilor, îndeosebi a celor tineri. Ca urmare, au fost revizuite programele cursurilor de calificare și de ridicarea calificării, incluzîndu-se teme adecvate cerințelor specifice producției. Îmbinarea noțiunilor teoretice cu cele practice, precum și schimburile de experiență organizate de organele sindicale de aici, se bucură de aprecierea unanimă a celor peste 1000 de cursanți. Eficiența acestor acțiuni s-a concretizat în creșterea indicilor de folosire a mașinilor și utilajelor, în sporirea productivității muncii.

Asemenea inițiative și acțiuni se cer extinse larg în toate întreprinderile. De aceea, sindicatele, în conlucrare strînsă cu organele de conducere colectivă, au datoria să asigure amenajarea și dotarea atelierelor-școală, organizarea practicii și repartizarea corespunzătoare a ucenicilor pe lîngă muncitorii fruntași. La rîndul lor, uniunile de ramuri de producție și comitetele sindicatelor trebuie să colaboreze mai strîns cu ministerele, centralele industriale și întreprinderile privind revederea și îmbunătățirea programelor de pregătire și perfecționare profesională a cadrelor potrivit cerințelor din fiecare unitate. O preocupare susținută se cere în direcția pregătirii cadrelor pentru noile obiective, corespunzător etapelor de punere în funcțiune a acestora, asigurarea de cadre pe meserii, în raport cu cerințele generalizării schimbului II și III, pentru ca, chiar de la început, să se obțină indici înalți de utilizare a mașinilor și instalațiilor.

Tot ca un obiectiv principal urmărit în întrecerea pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, se înscrie și **devansarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție și a termenelor privind atingerea parametrilor proiectați.** Cu toate eforturile depuse (în semestrul I a.c. au fost date în funcțiune cîteva importante capacități de producție), există rămîneri în urmă în îndeplinirea integrală a planului de investiții în industria chimică, economia forestieră și materialelor de construcții, în industria siderurgică. Cauzele acestei stări de fapt rezidă în neasigurarea la timp a utilajelor tehnologice, nepredarea la termenul prevăzut a documentațiilor tehnice și de execuție. Iată de ce, în această perioadă, pe baza analizelor ce se efectuează asupra stadiului fizic de realizare a fiecărui obiectiv de investiții, se stabilesc noi măsuri pentru recuperarea restanțelor și încadrarea în graficul de eșalonare a lucrărilor, în raport cu termenele de punere în funcțiune. Concomitent, se inițiază pe toate șantierele de construcții, largi acțiuni de mobilizare a tuturor forțelor în vederea asigurării condițiilor de înfăptuire a planului și angajamentelor asumate în întrecere.

PARALEL **cu realizarea integrală a planului pe anul 1973 și a angajamentelor asumate în întrecere, se desfășoară în prezent, pe un front larg, acțiunile privind crearea condițiilor optime îndeplinirii planului de stat pe anul 1974.** Organele sindicale au datoria să sprijine conducerile întreprinderilor, centralelor și ministerelor în elaborarea și înfăptuirea măsurilor privind nominalizarea la timp a sarcinilor de plan, încheierea contractelor economice privind asigurarea aprovizionării și desfacerea produselor. Trebuie avut în vedere și faptul că pregătirea producției pentru anul 1974, are loc în condițiile cînd în perioada ce a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an, sînt de îndeplinit sarcini de plan și angajamente superioare celor din primul semestru, deoarece sporul producției anuale trebuie să se ridice, potrivit prevederilor, la 16% față de anul 1972. Toate acestea necesită luarea de măsuri cît mai eficiente pentru dinamizarea și mai puternică a întrecerii, astfel încît desfășurarea ei să se ridice în continuare, la nivelul sarcinilor sporite, impuse de accelerarea ritmului de dezvoltare economică și socială a patriei noastre.

ing. Gh. VÎRTEJIANU
adjunct al președintelui Consiliului pentru probleme economice și pregătirii profesionale — Consiliul Central al U.G.S.R.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

ÎN COMPETIȚIE CU TIMPUL

• *Colectivul întreprinderii „Victoria" din Călan și-a depășit în aceste zile angajamentele asumate pe anul în curs în întrecerea socialistă. Prin utilizarea cu randament sporit a agregatelor și a timpului de lucru furnaliștii acestei unități au elaborat peste prevederi 4525 tone de fontă pentru turnătorii, cu 1525 tone mai mult decît fusese prevăzut în angajamentul pe 1973. La rîndul lor, colectivele celorlalte secții ale întreprinderii au livrat suplimentar 1 000 tone de cocs și semicocs fluidizat, 220 tone utilaje de turnare pentru oțelării și piese de schimb pentru industria metalurgică în valoare de 1 800 000 lei. Realizarea angajamentului cu mult înainte de termen a permis depășirea planului semestrial cu 5 milioane de lei la producția globală și cu 4,5 milioane lei la producția marfă. Notăm, de asemenea, că sarcinile valorice ale planului de investiții pe primul semestru au fost depășite cu 600 mii lei.*

• *Constructorii și montorii celui mai mare obiectiv industrial din Gorj, termocentrala Rovinari, anul trecut evidențiați pe ramură în întrecerea socialistă, au trecut axul median al anului cu rezultate deosebite. La grupul de șantiere construcții-instalații Rogojelu, planul semestrial a fost depășit cu 3,7%. Șantierul energo-montaj care instalează în premieră pe țară turbinele de 330 MW și cazanele de 1035 tone aburi pe oră de fabricație românească, a realizat în primul semestru peste 60% din planul anual. S-au executat peste planul inițial lucrări în valoare de 28 de milioane de lei. Succesele obținute pînă acum la Rovinari sînt o bază sigură pentru pregătirea lucrărilor ce se vor executa în anul 1974 în vederea punerii în funcțiune mai devreme a primelor două grupuri de 330 MW.*

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

AUTODOTAREA – instrument eficace de consolidare a potențialului tehnic

– Din experiența județului Cluj –

UNA DIN CĂILE PRINCIPALE ale sporirii și perfecționării potențialului tehnic al unităților productive o constituie **realizarea de noi mașini, agregate, instalații, aparataje, dispozitive, scule etc., prin autodotare.** Importanța deosebită pe care o are activitatea de autodotare constă în faptul că ea permite nu numai soluționarea unor probleme majore privind creșterea producției, ci aduce și o contribuție însemnată la sporirea porductivității muncii și a acumulărilor, scutind totodată economia națională de mari eforturi valutare prin diminuarea volumului de importuri. Avînd în vedere aceste considerente, în întreprinderile industriale din județul nostru s-au desfășurat, sub îndrumarea Comitetului județean, a comitetelor municipale și orășenești de partid, în toate organizațiile de bază o puternică muncă politică pentru mobili-

ing. SOOS MANEA Carol
secretar al Comitetului Județean Cluj al P.C.R.

→

←

zarea muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor în vederea găsirii și valorificării a cît mai multor posibilități de perfecționare a activității productive pe calea autodotării. Căile și mijloacele de autodotare, dezbătute în adunări generale, în ședințe comune ale comitetelor de partid și ale oamenilor muncii, în funcție de specificul activității și de posibilitățile reale, s-au soldat cu măsuri concrete care au asigurat fructificarea spiritului creativ al unei mase largi de salariați și a potențialului tehnic existent în scopul satisfacerii unor cerințe stringente ale producției. Asemenea fructuoase dezbateri au avut loc, de exemplu, la întreprinderile „Tehnofrig". „Industria Sîrmei" — Cîmpia Turzii, „Combinatul de pielărie și încălțăminte", „Întreprinderea mecanică de material rulant" etc.

ÎNSCRIINDU-SE cu hotărîre în direcția materializării indicațiilor conducerii de partid, schimbîndu-și substanțial optica potrivit căreia totul trebuie primit din afara unității sau chiar din afara hotarelor țării, colectivele de muncă din unitățile economice ale județului nostru au trecut la **soluționarea unor probleme tehnologice pe calea proiectării și execuției cu forțe proprii a unei largi game de mașini, utilaje, instalații și aparataje, destinate satisfacerii unor cerințe ale dezvoltării și perfecționării producției.**

Din analiza activității de autodotare desfășurată în întreprinderile județului, rezultă că, în 1972, **au fost proiectate, executate și încadrate în fluxurile tehnologice diferite mașini, agregate, instalații și piese de schimb în valoare totală de 130 milioane lei.** Pentru a sublinia dimensiunea acestor realizări, menționăm că sarcinile trasate prin plan de ministerele de resort în acest domeniu, au fost de numai 89 milioane lei. **Realizările exprimate valoric se materializează în peste 3 200 utilaje, instalații, aparataje și un apreciabil volum de piese de schimb.** Semnificativ este faptul că, pe lîngă unități cu profil de construcții de mașini, **asemenea mijloace de producție moderne, de înaltă tehnicitate, au fost create și de către unități aparținînd altor ramuri ale industriei, deși multe din acestea nu dispuneau la început de o capacitate tehnică de concepție și de execuție adecvată.** Merită evidențiate în acest sens Combinatul de pielărie și încălțăminte, întreprinderile de produse cosmetice, de prelucrare a lemnului din Cluj, Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej, „9 Mai" și „Electroceramica" — Turda.

Realizările obținute, în afara faptului că au contribuit la depășirea sarcinilor de plan, la creșterea productivității muncii, la îmbunătățirea calității și diversificarea produselor, **au avut o înrîurire favorabilă și asupra reducerii costurilor de fabricație.** Pe această cale, în anul 1972, s-au obținut, la nivelul județului, economii în valoare de peste 11 milioane lei.

Înzestrarea prin forțe proprii a unităților cu diverse echipamente tehnologice a avut ca efect pozitiv și renunțarea la unele mașini, instalații, aparataje și piese de schimb prevăzute a fi achiziționate din import. **Datorită acestei noi orientări de înlocuire, în proporții crescînde, a importurilor cu tehnică de creație proprie, s-a înregistrat, anul trecut, o economie de 3 milioane lei valută.**

Puterea de convingere exercitată de rezultatele anilor anteriori a determinat, de altfel, majoritatea întreprinderilor să înscrie în prevederile acestui an noi obiective de autodotare. **Programele elaborate de unitățile economice din județ au prevăzut a se realiza cu forțe proprii diverse mașini, utilaje, instalații și piese de schimb în valoare totală de peste 155 milioane lei.** În primele 5 luni din acest an **au fost realizate 759 utilaje, 122 instalații, 714 aparataje precum și un volum însemnat de piese de schimb, în valoare totală de 65 milioane lei.**

Pentru ca activitatea de autodotare să satisfacă în viitor și mai mult cerințele de înzestrare tehnică, cu un grad sporit de eficiență economică, este necesar să se țină seama de unele concluzii ce se desprind din experiența dobîndită pînă în prezent. Datorită faptului că unități economice cu profil similar sînt răspîndite pe întreg teritoriul țării, o deosebită importanță prezintă **organizarea unei colaborări inter-uzinale coordonată de forurile tutelare** (centrale industriale, ministere), **constînd din schimburi de documentații, colaborări în realizarea diferitelor utilaje și instalații, confecționarea unor mașini sau piese de schimb asimilate în număr mai mare, pentru a satisface și cerințele altor întreprinderi etc.** O astfel de coordonare centrală, bazată pe cunoașterea operativă a rezultatelor bune obținute de unitățile din ramura sau subramura respectivă, trebuie să înceapă **încă din faza elaborării programelor de autodotare, pentru a se evita preocupările paralele ce vizează atingerea unor obiective identice.** În acest sens, considerăm ca un început bun editarea în anii trecuți de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Metalurgice a unor cataloage de mașini-unelte, utilaje și instalații realizate prin autodotare, care cuprind un vast material documentar întocmit în scopul cunoașterii, extinderii și generalizării realizărilor obținute de unitățile acestor ministere. **Răspunzînd acestei cerințe și Comitetul județean Cluj al P.C.R. a editat anul trecut un asemenea catalog, care prezintă principalele obiecte de autodotare realizate de unitățile economice din județ.** Existența acestor mijloace de informare, contribuie la reducerea substanțială a timpului necesar proiectării constructive, realizîndu-se, implicit, intensificarea asimilării echipamentelor tehnologice prezentate în cataloage, de către unitățile interesate. În aceeași ordine de idei, menționăm și efectul favorabil pe care l-a avut în generalizarea experienței cîștigate, organizarea de către mai multe ministere a unor expoziții pe această temă.

Considerăm, ca o sarcină de primă urgență pentru ministere și celelalte organe centrale, **găsirea de noi căi operative de informare a specialiștilor și organizarea conjugării eforturilor tuturor celor care caută soluții optime în acțiunea de autodotare.** Deoarece metodele utilizate pînă în prezent în acest scop nu asigură operativitate suficientă schimbului de informații, considerăm necesară găsirea unei forme simple și rapide prin care toate unitățile productive să fie încunoștiințate de realizarea în țară a unui utilaj nou. În această direcție, credem că metoda cea mai bună ar fi **ca orice întreprindere care a pus în funcțiune un nou obiectiv de autodotare, să completeze imediat o fișă tipizată, conținînd caracteristicile principale ale obiectivului respectiv.** Fișele astfel completate, să fie trimise unei instituții centrale (de exemplu I.D.T.-ului) care să le multiplice și să le difuzeze tuturor unităților economice productive.

Experiența acumulată dovedește pregnant că **rezultate bune în domeniul autodotării se pot obține numai în acele unități care dispun de compartimente special organizate și înzestrate în acest scop.** Cum însă asemenea compartimente nu pot fi înființate în absolut toate unitățile, **necesitățile de dotare ale întreprinderilor mici trebuie soluționate în mod centralizat.** Numai un asemenea mod de rezolvare poate asigura operativitate, cheltuieli mici și posibilitatea folosirii depline a capacităților de producție create în acest scop. În mod similar se pune problema și în privința **întocmirii proiectelor pentru obiectivele preconizate a se realiza prin autodotare.** Deoarece nu este posibil ca toate întreprinderile să înființeze nuclee de proiectare încadrate cu specialiști cu o înaltă pregătire profesională și bogată experiență, **ar fi necesară organizarea unor centre de proiectare care să deservească mai multe unități.** Cel mai potrivit — după părerea noastră — ar fi ca aceste centre să funcționeze pe lîngă unitățile centrale de execuție. În aceeași ordine de idei, pentru întocmirea proiectelor unor utilaje mai complexe — cînd unitatea nu dispune de personal de concepție specializat — **apreciem că ar putea fi folosite și cabinetele județene de organizare științifică a producției și a muncii, extinzînd sfera preocupărilor acestora.** Folosirea unor colaboratori externi — prin intermediul cabinetului — pentru întocmirea proiectelor și asigurarea asistenței tehnice în timpul fabricației și punerii în funcțiune s-a și experimentat, de altfel, cu bune rezultate în județul nostru.

Cum în cele mai multe unități specificul activității de autodotare diferă mult de tehnologiile producției de bază (industria chimică, alimentară, ușoară etc.), **productivitatea muncii** ce se obține în cele două activități, este și ea mult diferită. O atare situație apare chiar și în unitățile constructoare de mașini, întrucît majoritatea utilajelor ce se realizează prin autodotare sînt unicate, fabricate fără echipamente tehnologice speciale, în timp ce producția de bază — care, de regulă, este de serie — se realizează cu mașini-unelte și agregate cu un grad avansat de mecanizare și automatizare. Pe acest considerent, pentru cointeresarea unităților în dezvoltarea activității de autodotare, **este imperios necesar să se stabilească indicatori de plan pentru autodotare distincți de ai activității de bază, cel puțin pentru productivitatea muncii.**

PENTRU CA ACTIVITATEA de autodotare să fie un instrument real de soluționare operativă și eficientă a problemelor majore ridicate de producție, este imperios necesar ca, **încă în fază de studiu, să se estimeze cheltuielile de realizare, concomitent cu determinarea tuturor efectelor economice ce se pot obține în urma punerii în funcțiune a fiecărui obiectiv de autodotare.** Multitudinea efectelor economice face ca eficiența autodotării să nu poată fi caracterizată complet cu ajutorul unui indicator oarecare determinabil cu o formulă matematică. Din această cauză, numai o tratare analitică a fiecărui efect în parte și considerarea lui ulterioară, în ansamblu, sînt de natură să dimensioneze corect eficiența acestei activități.

CE PRESUPUNE REALIZAREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN?

(Urmare din pag. 1)

treprinderii de produse din ceramică fină pentru construcții-București (din cadrul M.E.F.M.C.), la care, prin asigurarea condițiilor necesare pentru policalificarea unui număr de 12 lăcătuși și trecerea lor pe mașini-unelte, se va asigura o creștere a gradului de încărcare a mașinilor pînă la 83% (două schimburi și jumătate) și obținerea unei producții suplimentare de piese de schimb în valoare de 500 mii lei.

În multe alte întreprinderi s-au întreprins acțiuni temeinice de îmbunătățire a încărcării mașinilor și utilajelor pe baza măririi numărului și coeficientului de schimburi și asigurării forței de muncă calificate necesară **generalizării schimbului doi și extinderii schimbului trei.** În urma unor asemenea acțiuni, la uzina „Timpuri noi" din Capitală, prin asigurarea măsurilor necesare pentru calificarea și angajarea unui număr de 300 de muncitori necesari generalizării schimbului doi și extinderii schimbului trei, s-a prevăzut o creștere a coeficientului de schimburi și a indicelui de utilizare a mașinilor-unelte din secțiile productive la 86,7% în anul 1973, față de 67% în 1972, creștere care va asigura un spor suplimentar de producție în valoare de 6,2 milioane lei. De asemenea, la uzina „Autobuzul", pe seama încărcării corespunzătoare a mașinilor și utilajelor în cele trei schimburi s-au stabilit posibilități concrete de asigurare a unui coeficient de schimburi de 2,7, cu aproape 0,4 mai mare decît cel din anul trecut. La toate acestea mai trebuie adăugate măsurile de **întărire a disciplinei în muncă** pentru reducerea și eliminarea timpului nefolosit.

> ● De ce se așteaptă scoaterea din „hibernare" a unor utilaje de către control.
> ● Coordonatorii de balanțe nu-și justifică, uneori, denumirea.
> ● Contracte încheiate pe bază de estimări statistice!?

O premisă a utilizării mai bune a mașinilor și utilajelor, care, din păcate, este neglijată uneori, o reprezintă asigurarea condițiilor necesare **reparării și întreținerii în stare de funcționare a utilajelor,** pentru preîntîmpinarea avariilor și întreruperilor în procesul de fabricație. Conducerile centralelor și întreprinderilor trebuie să treacă neîntîrziat la măsuri tehnice și organizatorice pentru soluționarea problemei asigurării la timp a pieselor de schimb necesare bunei funcționări a mașinilor și instalațiilor. Este pozitiv faptul că, în cadrul unor întreprinderi, s-au adoptat măsuri de natură să ducă la fructificarea eficientă a potențialului lor productiv și la importante sporuri de producție. De exemplu, la Întreprinderea de ceramică fină pentru construcții-București, prin programarea producției interne de piese de schimb și subansamble pe repere, în concordanță cu graficele de reparații, s-a relevat posibilitatea obținerii unei producții suplimentare de 5,4 milioane lei.

O problemă esențială care condiționează îndeplinirea planului la toți indicatorii și pentru a cărei soluționare trebuie luate în continuare măsuri energice este **aprovizionarea tehnico-materială** a întreprinderilor, asigurarea materiilor prime și materialelor în cantitățile și structura sortimentală necesară realizării producției programate. Pe această linie, sarcini importante revin **centralelor industriale care, trebuie să-și îndeplinească cu mai multă răspundere atribuțiile ce le revin prin lege în acest domeniu de activitate.**

Deși baza materială necesară realizării producției este asigurată prin plan și balanțele materiale încheiate, totuși, așa cum se arată în lucrările Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c., mai trebuie rezolvate unele probleme prin eforturile convergente și stăruitoare ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice, în special pe linia încheierii unor **contracte externe de lungă durată** care să asigure aprovizionarea întreprinderilor în bune condițiuni, precum și a lichidării rămînerilor în urmă în contractarea producției la intern. Mai sînt unități din M.I.C.M.U.E., M.I.C.M.G., M.E.F.M.C., și altele, care, la începutul lunii iunie a.c., nu aveau încă încheiate contracte de aprovizionare la nivelul prevederilor de plan și din balanțe pentru materiale, după cum unor beneficiari din cadrul M.M.P.G., Consiliul popular al municipiului București și altora li se refuză contractarea anumitor produse.

Spre exemplu, la uzina „Metalurgica" din București, la 31 mai a.c., față de necesarul anual de 600 t profile mijlocii și ușoare, nivelul alocat era de 425 t, iar cel contractat de 154 t ; la tablă subțire, față de un necesar anual de 3200 t, s-au acoperit 2500 t și s-au contractat numai 1072 t ; la țevi construcții, zamac și polistiren, deși s-au alocat 79 t, 40 t, și respectiv 4 t, nu s-au contractat decît 20 t, 10 t și respectiv 2 t, în final, nerespectîndu-se obligațiile din planurile de colaborare cu uzina de tractoare „Steagul roșu"-Brașov, Uzina mecanică Mîrșa etc., care, la rîndul lor, nu pot livra unele produse destinate exportului. La întreprinderea „Izolatorul" (din cadrul M.E.F.M.C.), față de necesarul de 111 t ulei tehnic nu s-au putut contracta decît 18 t cu întreprinderea „Solventul" din lipsă de capacitate la stația pilot a furnizorului. La uzina „Automatica" nu erau asigurate prin balanțele materiale, de către coordonatori, materialele necesare secției vopsitorie. De exemplu, la vopsea, față de necesarul de 110 t nu s-au alocat decît 75 t de către Grupul industrial de lacuri și vopsele, iar la butanol și hipoclorit de sodiu, coordonatorii (Combinatul de îngrășăminte chimice — Tg. Mureș și Grupul industrial de chimie — Rm. Vîlcea) nu au repartizat nici o cantitate. La uzina de motoare și compresoare „Timpuri noi", la sfîrșitul lunii mai a.c. valoarea producției necontractate față de planul pe primul semestru al anului 1973 era de 14%, iar pe întreg anul 30% din producție era necontractată.

Multe din neajunsurile existente în procesul de aprovizionare se datoresc faptului că în etapa de fundamentare a necesarului de materii prime și materiale nu este încă precizată structura sortimentală, mai cu seamă pentru produsele destinate exportului, din care cauză cererile unităților consumatoare au un pronunțat caracter estimativ, fiind determinate, de regulă, pe baza statisticilor privind consumul anului precedent. Contractele încheiate în asemenea condiții determină, pe de o parte, aprovizionarea unor materiale ce nu mai sînt necesare structurii produselor contractate, iar pe de altă parte, necuprinderea în acțiunea de contractare a materialelor strict necesare pentru realizarea producției. Aceste neajunsuri sînt amplificate de nerespectarea de către unele unități furnizoare a contractelor economice perfectate și nelivrarea materiilor prime și materialelor la nivelul obligațiilor asumate, ceea ce se reflectă negativ în realizarea planului de producție la beneficiar. De exemplu, Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale-București (din cadrul Centralei industriale de electronică și automatizare), nu și-a realizat planul de producție pe primele cinci luni ale anului 1973 decît într-o proporție de 82,8%, din cauza primirii cu întîrziere a unor cabluri de la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante, cît și datorită neprimirii unor materii prime din import.

Tolerarea reciprocă a abaterilor de la clauzele contractuale între unitățile beneficiare și furnizoare, prin nesolicitarea de penalități și despăgubiri în cazurile de nerespectare a obligațiilor contractuale, este determinată de tendința menținerii unor așa-zise „bune relații" și evitarea unor contramăsuri din partea întreprinderilor sancționate, care, în final, duc la slăbirea disciplinei de plan și contractuale.

O condiție hotărîtoare a îndeplinirii și depășirii indicatorilor de plan pe anul 1973 o reprezintă **realizarea integrală a planului de investiții,** care pe acest an prezintă o creștere de aproape 12% față de realizările anului precedent.

În legătură cu interdependența dintre realizarea și depășirea indicatorilor de plan pe 1973 și realizarea obiectivelor de investiții, trebuie avut în vedere faptul că planul pe primele cinci luni ale acestul an la investiții nu s-a realizat. Din totalul celor 69 de unități din municipiul București, fiecare cu plan de investiții de peste 10 milioane lei, în primele cinci luni ale anului 1973 un număr de 31, adică aproape jumătate, au înregistrat realizări între 0,8% și 15% din planul anual; pentru partea de construcții-montaj numărul unităților cu realizări de sub 15% fiind și mai mare (35), ceea ce ilustrează o slabă valorificare a resurselor de care dispun pentru realizarea unui ritm corespunzător de execuție. Această stare de lucruri impune, în primul rînd, mobilizarea intensă a constructorilor pentru recuperarea rămînerilor în urmă.

Ținînd seama de faptul că în acest an o parte însemnată a producției industriale — în valoare de 22 miliarde lei urmează a fi obținută în economia națională pe seama noilor capacități ce vor fi date în funcțiune și că la începutul anului 1973 erau restante în întregime din anul 1972 un număr de 67 capacități de producție, iar alte 80 capacități restante parțial, o atenție deosebită trebuie acor-

dată **realizării condițiilor necesare pentru punerea în funcțiune a capacităților restante.** În municipiul București, valoarea utilajelor cu termene de livrare scadente la sfîrșitul lunii mai 1973 era de 879 mil. lei, iar valoarea utilajelor necontractate însuma 643 mil. lei, din care circa 9% datorită lipsei documentațiilor tehnice de execuție.

Pentru recuperarea rămînerilor în urmă la planul de dare în funcțiune a capacităților de producție, prin hotărîrea cu privire la aplicarea Legii pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1973 s-au prevăzut o serie de măsuri privind elaborarea și prezentarea de către titularii de investiții, împreună cu constructorii, organele centrale de sinteză și băncile finanțatoare a graficelor cu termenele de dare în funcțiune a capacităților de producție restante din anul 1972, însoțite de planuri de măsuri corespunzătoare și de propuneri privind finanțarea și asigurarea materialelor necesare. De asemenea, s-au prevăzut măsuri pentru **folosirea potențialului de proiectare tehnologică cu prioritate pentru documentațiile tehnice și proiectele de execuție la utilajele tehnologice necesare lucrărilor de investiții din anii 1973—1974.** Au fost luate măsuri pentru definitivarea eșalonării livrării utilajelor tehnologice destinate fiecărui obiectiv în concordanță cu graficele de montaj și de punere în funcțiune, cu obligația defalcării fizice a utilajelor pe uzinele producătoare și totodată organizarea urmăririi și asigurării procurării materialelor din țară și din import cu cel puțin o lună înainte de montarea utilajelor.

Practica de pînă acum a dovedit cu prisosință că un rol hotărîtor în scurtarea duratei de execuție a lucrărilor și respectarea termenelor de intrare în funcțiune a noilor obiective îl are **organizarea corespunzătoare a lucrărilor de construcții-montaj și perfecționarea formelor de organizare a producției și a muncii**, prin abordarea soluțiilor constructive și tehnologiilor care să asigure creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost și, implicit, micșorarea duratei de execuție. La șantierul Valea Jiului al Întreprinderii pentru lucrări hidrotehnice speciale, prin introducerea acordului global pe bază de angajament contract — formă de salarizare avansată —, pregătirea corespunzătoare a condițiilor materiale și organizatorice specifice lucrărilor, s-a prevăzut o creștere a productivității muncii de 10%, reducerea duratei de execuție a lucrărilor cu 10—18 zile și obținerea unei economii de 129 mii lei.

ACȚIONÎND consecvent pentru abordarea unor soluții de **modernizare a produselor**, în pas cu progresul științei și tehnicii, pentru reproiectarea mașinilor și utilajelor, asimilarea mai rapidă de noi produse și promovarea unor tehnologii de înaltă productivitate, comisiile constituite pe probleme din cadrul multor întreprinderi au reușit să identifice o serie de posibilități concrete de sporire a producției și productivității muncii și de reducere a prețului de cost. Bunăoară, la Fabrica de mobilă Pipera, prin reorganizarea fluxurilor și îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație s-a realizat o creștere a productivității muncii de 30%; la întreprinderea „Automatica" — București, prin tipizarea acționărilor electrice și tablourilor de joasă tensiune și aplicarea studiului tehnico-economic de îmbunătățire a tablourilor „distribloc" s-a prevăzut obținerea unui spor de producție în valoare de 900 mii lei; la uzina de țevi „Republica", prin îmbunătățirea indicilor intensivi și extensivi la laminoarele de 6 țoli, se va obține o creștere a productivității muncii de peste 2 milioane lei.

Prin adoptarea măsurilor de **perfecționare și simplificare a structurii organizatorice la toate nivelele**, a avut loc creșterea proporției numărului de specialiști care lucrează nemijlocit în atelierele sau colectivele de proiectare și în laboratoarele de control și cercetare din întreprinderi, ca și în institutele, centrele sau secțiile de cercetare-proiectare din cadrul centralelor industriale, pe seama reducerii posturilor administrativ-funcționărești. Astfel, prin noua structură organizatorică, numai la Centrala industrială de electronică și automatizări și la întreprinderea „Automatica" pe care aceasta este grefată, un număr de 187 ingineri și tehnicieni care efectuau lucrări cu pronunțat caracter administrativ sau activități periferice, vor fi folosiți în munca de concepție, cercetare și proiectare, cît și în organizarea și conducerea nemijlocită a producției. La Centrala de prelucrare a lemnului — București și unitățile componente, prin noua organigramă, sectorul de cercetare uzinală a fost întărit cu 397 specialiști cu o bogată experiență care vor putea promova cu curaj soluțiile originale ale cercetării.

Un rol important în aprecierea corespunzătoare a eforturilor și rezultatelor activității întreprinderilor în întărirea gestiunii lor economice, în cointeresarea acestora la realizarea sarcinilor cantitative și calitative de plan, îl au **prețurile de producție și de livrare.**

Unele analize și verificări efectuate recent în unitățile din economia municipiului București asupra modului de stabilire a prețurilor de producție și livrare au scos în evidență că există o mai mare preocupare din partea factorilor de răspundere din unități pentru ca **prețurile și tarifele stabilite să reflecte cheltuielile sociale de producție.** Însă, au fost și cazuri cînd, în unele unități, s-au constatat o serie de deficiențe atît în ce privește determinarea nivelului prețului de cost și a prețurilor antecalculate, cît și cu privire la legalitatea prețurilor practicate.

În etapa actuală sînt pe deplin create condițiile pentru concretizarea tuturor eforturilor în direcția folosirii cît mai eficiente a valorilor materiale și umane, în așa fel încît actualul plan cincinal să intre în istoria construcției socialiste din țara noastră ca un cincinal al eficienței economice.

SALARIZARE

STIMULENTE
ce se cer... stimulate

ALĂTURI DE remunerarea muncii, efectuată în cadrul sistemului de salarizare, colectivele de muncă din întreprinderile industriale, agricole, de transporturi, comerciale etc. primesc premii, în funcție de gradul de eficiență economică atins, reflectat în depășirea beneficiilor planificate. Tot în scopul stimulării oamenilor muncii, potrivit prevederilor H.C.M. 151/1970, întreprinderile acordă nelimitat muncitorilor, maiștrilor și tehnicienilor premii pentru gospodărirea rațională a materiilor prime, a materialelor etc., în funcție de importanța și de dificultatea obținerii economiilor, precum și de valoarea materialelor, premii care pot ajunge pînă la 50% din economiile realizate.

Transpunînd în viață aceste prevederi, băncile din județul Argeș au eliberat în acest an premii pentru economii prevăzute în listele întocmite de ministere, centrale și întreprinderi la materii prime și materiale în valoare de 1 202 000 lei. Cele mai mari sume au fost plătite de Combinatul Petrochimic, Întreprinderea „Textila", Combinatul de cauciuc și altele. Față de volumul mare de valori materiale care se consumă în procesul de fabricație de către întreprinderile industriale din județul nostru, suma acordată este totuși redusă, ceea ce denotă că nu toate întreprinderile au folosit această pîrghie pentru atragerea oamenilor muncii la acțiunea de însemnătate națională — reducerea substanțială a consumurilor specifice normate de materii și materiale.

De asemenea, pentru stimularea colectivelor de muncă pentru o activitate economicoasă, au fost inițiate măsuri privind acordarea unor premii pentru economii de forță de muncă, cît și pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție. Și în acest domeniu trebuie remarcat faptul că, în anul în curs, dintre întreprinderile industriale din județul Argeș, deservite de Banca Națională, o singură unitate — Fabrica de încălțăminte Pitești — a acordat premii pentru economii de forță de muncă și nici una nu a acordat premii privind economiile realizate pentru prelungirea duratei normate de funcționare a unor instalații și utilaje.

Ce elemente au dus la utilizarea insuficientă a acestor pîrghii de stimulare a inițiativei maselor, a sporirii contribuției lor la folosirea cu maximă judiciozitate a tuturor resurselor materiale, a ridicării eficienței întregii noastre activități, paralel cu sporirea veniturilor celor ce muncesc?

ESTE ADEVĂRAT că multe unități nu și-au organizat o **evidență clară a consumului de** materiale pe fiecare **loc** și **formație de** lucru, condiție esențială pentru urmărirea corectă a modului lor de folosire. Totodată, însă, după opinia noastră, anumite prevederi actuale potrivit cărora pentru acordarea premiilor este necesară nedepășirea valorică, pe total, a normelor de consum la celelalte materiale ce nu figurează în liste, nu este de natură să stimuleze suficient efortul de economii. De regulă, în listele ce se întocmesc de întreprinderi, centrale industriale și ministere se trec acele materiale care se procură mai greu, sînt deficitare, mult solicitate de consumatori, rămînînd deci în afara posibilităților de premiere economiile la alte materiale secundare ce se pot aproviziona mai ușor, reprezintă un consum neînsemnat în cadrul procesului de fabricație propriu și au valori mici.

În frecvente cazuri, cu toate că la diferite locuri de muncă se realizează economii mari la materialele ce figurează în listele întocmite de organele menționate, colectivul de muncitori din compartimentul respectiv de producție nu poate fi stimulat deoarece, concomitent, din diferite motive, întreprinderea n-a putut să se încadreze pe total în consumurile normate cu valori mici la celelalte materiale necuprinse în liste. După părerea noastră, această situație trebuie revăzută, în sensul de a nu lega acordarea de premii colectivelor de muncitori care au efectuat economii pe total la consumurile specifice de materiale, de realizarea de economii la materialele ce nu figurează în liste, adică de a permite diminuarea economiilor realizate la materialele din liste cu depășirea înregistrată la celelalte materiale, urmînd ca, în cazul cînd, pe total, există economii să se permită premierea muncitorilor, tehnicienilor, maiștrilor și inginerilor, care au contribuit la obținerea lor.

În ceea ce privește premierea pentru economii de forță de muncă se impune îndrumarea consecventă a întreprinderilor de către ministere și centrale industriale prin elaborarea instrucțiunilor specifice fiecărui loc de muncă unde s-ar putea face economii de forță de muncă, iar în ce privește utilajele și instalațiile, prin furnizarea listelor respective de utilaje, așa cum se dispune în anexa nr. 2 la H.C.M. 151/1970.

PENTRU REZULTATELE obținute în anul 1972 în îndeplinirea sarcinilor de plan, băncile din județul Argeș au eliberat în primele cinci luni care au trecut din acest an gratificații în sumă de 39 331 000 lei.

Îmbucurător este faptul că, spre deosebire de anul trecut, cînd organele de control ale Băncii Naționale din județul Argeș au constatat solicitări nejustificate de asemenea premii în sumă de 1 112 000 lei, în acest an asemenea solicitări s-au redus la 284 000 lei.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala județeană Argeș
a Băncii Naționale

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

DINAMICA PRODUCȚIEI DE LAPTE

NIVELUL PRODUCȚIEI de lapte, realizat în primele șase luni ale anului 1973, pune în evidență o serie de preocupări pozitive în domeniul exploatării animalelor, precum și a industrializării și comercializării acestui important aliment. În primul rînd trebuie spus că sporul de producție — de circa 700 mii hl — obținut în semestrul I 1973, față de aceeași perioadă a anului trecut, s-a realizat în cea mai mare parte pe cale intensivă. Un rol important în creșterea producției în acest an revine asociațiilor și întreprinderilor intercooperatiste și fermelor specializate înființate în urma acțiunii de profilare și zonare a producției agricole.

Practic, actuala rețea de preluare a laptelui cuprinde, cu unele excepții, toate localitățile cu excedent de producție. Astfel, dacă la 31 mai 1972 existau circa 6 000 puncte și centre de preluare a laptelui, care activau în peste 8 300 localități, la aceeași dată, în 1973, funcționau circa 7 000 puncte și centre care activau în peste 9 600 localități.

Principalul beneficiar al sporului de producție obținut este consumatorul produselor lactate, care cuprinde întreaga populație a țării. Spre exemplu, față de aceeași perioadă a anului trecut, s-au livrat suplimentar la fondul pieței pentru consum în stare proaspătă cu peste 200 mii hl de lapte, ceea ce înseamnă un litru de lapte în plus pentru fiecare locuitor. La fondul pieței s-au livrat, în cantități sporite, și alte produse obținute prin prelucrarea laptelui, cum sînt: lapte praf — cu peste 400 t mai mult, unt — cu peste 600 t, brînzeturi — cu peste 2 200 t etc.

Trebuie menționate și eforturile depuse în acest an în direcția diversificării producției și a valorificării superioare — prin industrializarea laptelui. De la începutul anului au intrat în producția „de serie" noi sortimente de brînzeturi și preparate pe bază de lapte, dintre care se pot menționa: cașcaval „Rucăr", caș afumat „Brusturet", brînză „Argeșel", băutura răcoritoare „Lactis", un nou sortiment de brînză topită, înghețata dietetică cu zaharină etc. Planul privind diversificarea producției a fost depășit în ansamblu obținîndu-se, numai la capitolul „diversificarea producției ca urmare a aplicării unor tehnologii superioare" o producție suplimentară în valoare de peste 41 mil. lei.

În primul semestru, la nivelul Centralei de industrializare a laptelui, valoarea producției globale a crescut cu 6,2% (în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut). Creșterea s-a realizat atît pe seama preluării unui volum sporit de materie primă (vezi graficele alăturate), cît și a valorificării superioare a acesteia. De asemenea, trebuie arătat că valoarea producției marfă, la sfîrșitul primului semestru, a devansat valoarea producției globale cu peste 4 mil. lei.

Graficele, deși redau numai un moment al reproducției — producția — reflectă clar posibilitățile de creștere, în continuare, a acesteia.

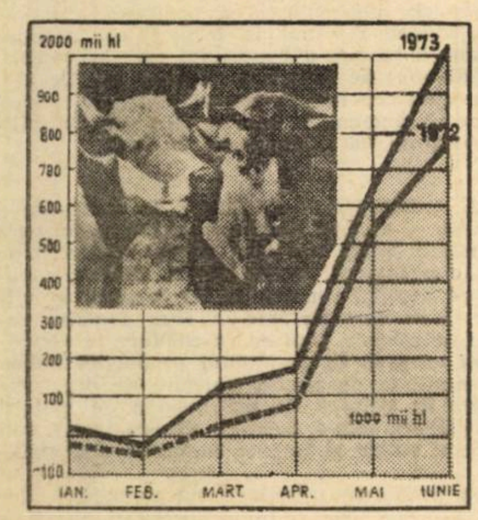

Grafic 1

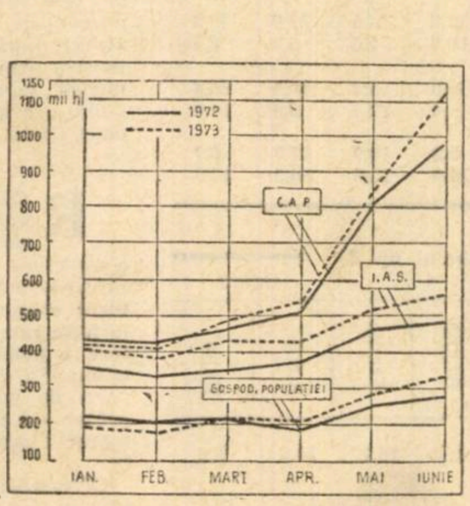

Grafic 2

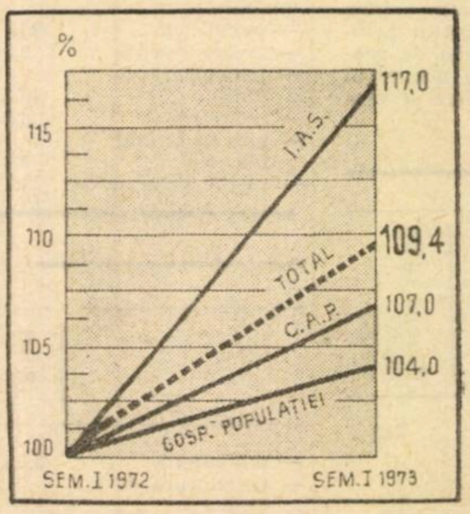

Grafic 3

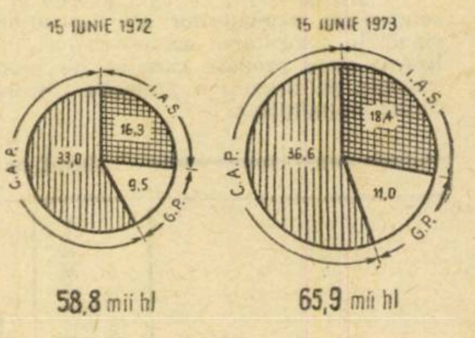

Grafic 4

Grafic 1 — Variația producției de lapte (realizări sem. I 1973, față de sem. I 1972). **Grafic 2** — Variația fondului de materie primă (lapte de vacă), preluat de centrală, pe surse. **Grafic 3** — Creșterea producției de lapte de vacă pe surse. **Grafic 4** — Structura preluărilor la fondul de stat, pe surse, într-o zi (mii hl).

INDUSTRIA CHIMICĂ PE COORDONATELE PROGRESULUI CONTEMPORAN

(Urmare din pag. 1)

lucrare a maselor plastice, articole tehnice din cauciuc și anvelope, au făcut ca **ponderea produselor noi și reproiectate pe ansamblul industriei chimice să fie în 1972 de 10,6%, comparativ cu 7,3% în 1971.** Aceasta s-a repercutat și asupra creșterii **productivității muncii, al cărei nivel, la finele anului 1972, a fost cu circa 18% mai mare față de 1970, sporul de producție obținut pe această cale fiind de 74,2%.**

Exportul de produse chimice în aceeași perioadă a urmat îndeaproape ritmul de creștere a industriei chimice, fiind în 1972 cu 24% mai mare decît volumul realizat în 1970.

Sarcinile ce rezultă pentru industria chimică din hotărîrile Conferinței Naționale din 1972, precum și din recentele plenare ale Comitetului Central al P.C.R. sînt deosebite, avînd în vedere contribuția pe care industria chimică este chemată să o aducă la dezvoltarea multilaterală a țării noastre în perioada 1973—1975, prin realizarea cincinalului înainte de termen. Numai în acest an, măsurile luate de întreprinderi pentru o mai bună valorificare a rezervelor interne, utilizarea maximă a capacităților de producție, montarea unor instalații și utilaje pe spații existente, diversificarea sortimentelor și creșterea productivității muncii, ca urmare a indicațiilor concrete date de conducerea partidului și statului, — de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — au condus la **planificarea unei producții cu peste 2,7 miliarde lei mai mare decît cea prevăzută inițial în planul cincinal.** La aceasta vor contribui, desigur, sporurile de producție obținute la principalele produse chimice, ca urmare a punerii în funcțiune a unui număr de 287 capacități și obiective noi (de 3 ori mai mult decît în 1972).

În scopul realizării cincinalului înainte de termen, au fost stabilite măsuri în toate unitățile industriei chimice pentru **scurtarea perioadei de execuție a investițiilor și a termenelor de punere în funcțiune a noilor instalații chimice azi în construcție.**

Propunerile îmbunătățite privind dezvoltarea industriei chimice prevăd, numai în următorii doi ani un plus de producție de peste 14 miliarde lei, comparativ cu sarcinile prevăzute în cincinal, fără ca prin aceasta să se fi epuizat toate rezervele existente și nevalorificate. În graficul nr. 1 este redat, pe ani, surplusul de producție (realizări pe primii 2 ani, plan pe 1973 și prevederi pentru 1974 și 1975) față de sarcinile prevăzute de cincinal, iar în graficul nr. 2 dinamica de creștere a producției ramurii chimice comparativ cu directivele Congresului al X-lea și prevederile Legii planului cincinal. Pentru realizarea acestui surplus de producție valorică pe anii 1974 și 1975, se prevăd creșteri importante la principalele grupe de produse chimice.

● Hrană pămîntului

MODERNIZAREA agriculturii și dezvoltarea rapidă a zootehniei fac ca acest sector al producției chimice să cunoască un ritm înalt de dezvoltare de-a lunugul întregului deceniu. Cu toate greutățile ivite în exploatarea unor instalații din sectorul de îngrășăminte chimice în primii doi ani ai cincinalului, cînd nu s-a realizat planul, **sarcinile din acest an** (care prevăd o creștere de 185% față de realizările anului 1970, precum și prevederile pentru următorii doi ani), **asigură obținerea unei producții de trei ori mai mare față de 1970,** producție care se încadrează în limitele superioare prevăzute în Legea de plan cincinal. Structura producției de îngrășăminte chimice la nivelul anului 1975, va fi următoarea (vezi tabelul nr. 1).

Cele 2,1 milioane tone îngrășăminte chimice ce se vor livra agriculturii în 1975 asigură un consum de circa 200 kg/ha suprafață arabilă, echivalentă cu consumul țărilor cu o producție agricolă intensiv dezvoltată și cu condiții pedoclimatice apropiate de ale țării noastre.

Îmbunătățirea structurii producției de îngrășăminte prin creșterea substanțială a ponderii celor concentrate, care concordă cu orientarea producției și pe plan mondial în perioada considerată, unde există o dezvoltare prioritară a îngrășămintelor concentrate și complexe, va conduce la sporirea conținutului mediu de substanță activă a unei tone brute de la 32,5% în 1970 la 40% în 1975. Ca rezultat al îmbunătățirii continue a structurii producției în concordanță cu cererile agriculturii legate de condițiile pedoclimatice ale țării noastre, raportul $N : P_2O_5K_2O$ la nivelul anului 1975 va fi de 1:0,55:0,20, apropiat de consumul pe plan mondial care este de 1:0,63:0,53.

Creșterea prioritară în acest cincinal a producției de îngrășăminte cu azot este în concordanță cu tendința ce se manifestă pe plan mondial, unde progresele făcute în tehnologia acestor îngrășăminte, care a dus la scăderea prețului de cost, determină ca și consumul de îngrășăminte cu azot să fie mult mai mare decît la celelalte sortimente.

O mare diversificare va cunoaște și producția pentru **combaterea dăunătorilor din agricultură.** Direcția principală în dezvoltarea acestei ramuri ține seama de realizarea unor produse care să nu perturbeze echilibrul ecologic, să asigure o protecție corespunzătoare a mediului înconjurător.

Tabelul nr. 1

	Total producție — mii tone —	Structura — % —	Consum kg/ha supraf. arabilă
Total substanță activă	2710	100	215
din care :			
— îngrășăminte cu azot	1900	70	
— îngrășăminte cu fosfor	736	27	
— îngrășăminte cu potasiu	78	3	

● Imperativele diversificării

DETERMINATĂ atît de diversificarea domeniilor de utilizare, cît și de dezvoltarea capacităților de producție a consumatorilor, **producția de produse sodice cunoaște o creștere la finele acestui cincinal de 190% față de 1970.** Măsurile luate pentru realizarea unei producții suplimentare de circa 26 000 tone în 1974 și 11 000 tone în 1975, asigură **realizarea, în 1975, a unei producții de aproape 1 milion tone sodă calcinată și peste 700 mii tone sodă caustică.** În aceste condiții, atît producția (32,9 kg) cît și consumul (18,8 kg) pe locuitor la nivel 1975 la sodă caustică și de 45,9 kg, respectiv 19,2 kg/locuitor la sodă calcinată, asigură o dezvoltare superioară producției și consumului pe locuitor realizate în unele țări dezvoltate industrial ca : Anglia, Franța și Italia.

Creșterea producției de sodă caustică în țara noastră ca, de altfel, și pe plan mondial este determinată de următorii factori principali :

— dezvoltarea industriilor consumatoare de sodă caustică și anume : alumină, fire și fibre artificiale, celuloză și hîrtie, săpun și detergenți, sinteze chimice organice etc. ;

— pătrunderea sodei caustice într-o serie de domenii de utilizare în care anterior se folosea soda calcinată ca, de exemplu, fabricarea aluminei, unde gradul de pătrundere este în prezent 100%, industria fosfaților 50% etc.

Dezvoltări importante vor înregistra și **producțiile de acid sulfuric,** la care se prevede o producție suplimentară de peste 60 000 tone în perioada 1974—1975, **carbid și alumină.** O caracteristică a industriei chimice anorganice în cadrul ansamblului industriei chimice o constituie gradul său de integrare care a crescut în ultimul timp și tinde, în continuare, să crească (în special pe liniile clorosodice și acid sulfuric), posibilitățile de realizarea unor produse de mic tonaj, sărurile minerale, într-un număr impresionant de mare și util.

Materiale plastice și cauciucul sintetic. — Ca urmare a analizelor efectuate și măsurilor luate, se prevede ca **în următorii doi ani să se realizeze o producție suplimentară de 21 000 tone, fapt ce va conduce la obținerea, în 1975, a unei producții de 2,74 ori mai mare decît cea din 1970.** Creșterea cea mai importantă se realizează în domeniul termoplastelor, respectiv al policlorurii de vinil (3,9 ori), al polistirenului (3,9 ori) și al polietilenei (2,0 ori), ca urmare a noilor capacități prevăzute să intre în funcțiune pînă în 1975 ; totodată, se lărgesc atît sortimentele cît și aplicarea lor în toate domeniile producției materiale. În consecință, **ponderea produselor termoplaste din total producția de mase plastice și rășini sintetice va reprezenta, la nivelul anului 1975 peste 72%.**

În general, pentru principalii polimeri, structura producției de materiale plastice și rășini sintetice, la nivelul lui 1975, se încadrează în tendințele existente în multe țări cu o industrie chimică dezvoltată, după cum rezultă din tabelul nr. 2.

Deosebirea de structură la policlorura de vinil față de alte țări este justificată de orientarea unei părți importante a sursei de materii prime petrochimice (etilena) spre produse destinate exportului, cu un consum specific cît mai redus. De exemplu, în timp ce pentru 1 tonă de polietilenă se consumă 1,1 tonă etilenă, pentru 1 tonă de policlorură de vinil este necesar numai 0,55 tone etilenă, iar prețul pe piața externă a policlorurii de vinil este numai cu circa 20% mai mic decît cel al polietilenei.

Consumul redus de materiale plastice pe locuitor, în comparație cu unele țări dezvoltate industrial, așa cum rezultă din tabelul nr. 3, conduce la concluzia necesității dezvoltării, în continuare și în mod susținut, a producției de materiale plastice și realizării unui raport echilibrat între producție, consum intern și export. Prevederile din prognoza pînă în 1990 în industria chimică ține seama de această necesitate.

Producția de cauciuc sintetic, care a devenit dominantă în concordanță cu cauciucul natural, **va crește în acest cincinal de aproape două ori, ajungînd la circa 117 000 tone,** ca urmare a dezvoltării capacității actuale de cauciuc butadien stirenic și intrării în funcțiune a unei fabrici de cauciuc poliizoprenic. Prin proiectul de plan îmbunătățit, **se prevede o producție suplimentară de 4 000 tone pentru anul 1974.** Dezvoltarea prioritară a cauciucului, poliizoprenic — înlocuitor de cauciuc natural — se încadrează în tendințele existente și de plan mondial, unde ponderea cauciucului poliizoprenic din consumul total de cauciuc sintetic va crește de la 2,5% în 1965, la 9,5% în 1975. Această tendință se accentuează în proiectele prevăzute pînă în 1980.. La nivelul anului 1975, atît producția (5,5 kg) cît și consumul total (3,07 kg) de cauciuc sintetic pe locuitor în țara noastră se va menține încă sub media mondială și a unor țări dezvoltate industrial ca Anglia, Franța, Italia, R.F.G., unde producția pe locuitor va fi între 6,1 și 8,6 kg, iar consumul între 6,3 și 7,3 kg. Aceasta determină ca în următorii ani să se prevadă o dinamică înaltă a dezvoltării acestor sectoare.

Tabelul nr. 2

	R.S.R.	Anglia	Franța	R.F.G.	Italia
TOTAL	100	100	100	100	100
din care :					
— polietilenă	23,8	22,2	23,5	22,0	29,9
— polipropilenă	0,5	10,7	2,6	5,0	8,4
— policlorură de vinil	40,3	25,8	25,5	18,4	26,4
— polistiren	8,0	15,4	12,7	6,6	10,6
— alte materiale plastice	3,2	5,9	10,9	17,7	6,7
— rășini termorigide	24,2	20,0	15,8	30,3	18,0

Tabelul nr. 3

kg/an

	R.S.R.	Anglia	Franța	R.F.G.	Italia
— polietilenă	3,6	10,8	16,1	16,4	9,6
— policlorură de vinil	4,4	11,9	10,4	17,5	10,6
— polistiren	0,9	6,2	—	—	4,4

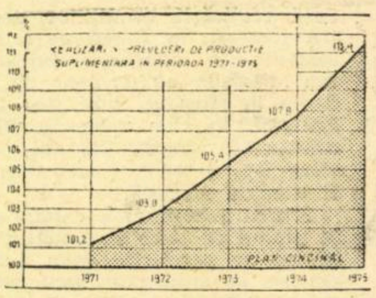

● Aport la sporirea bunurilor de consum

PRODUCȚIA de fire și fibre chimice, care în actualul cincinal capătă o pondere tot mai importantă în balanța de materii prime pentru industria textilă, (80% din necesarul total de fire și fibre chimice în 1975 față de 40% în 1970), **va crește de peste două ori, iar** în cadrul acestora, **producția de fire și fibre sintetice de circa 3,5 ori.** Numai în perioada 1974—1975 se prevede o producție suplimentară de aproape 13 000 tone fire și fibre chimice. Dinamica de creștere a producției de fire și fibre sintetice pe 1975 față de 1970, precum și structura acestora este următoarea (vezi tabelul nr. 4).

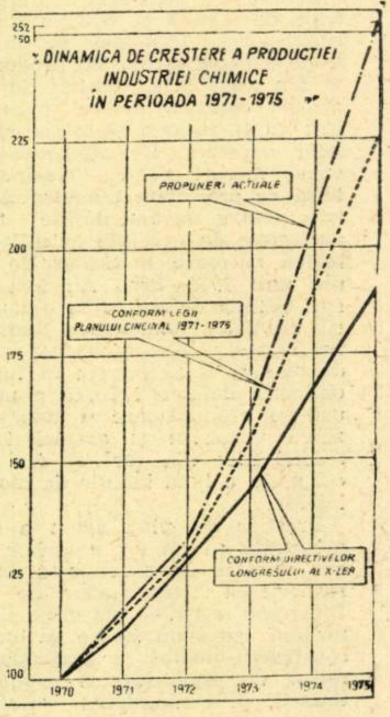

Producția de fire și fibre sintetice la noi în țară, deși va crește de la 1,98 kg/locuitor în 1970 la 4,9 kg în 1975 (peste media prevăzută pe plan mondial care a fost de 2,32 kg pe locuitor în 1970 și va ajunge la 3,54 kg în 1975) se va menține totuși atît ca producție cît și la consum cu mult sub producția și consumul pe locuitor al unor țări dezvoltate din punct de vedere industrial cum sînt: S.U.A., R.F. Germania, Franța, Italia, Anglia. Programul dezvoltării acestui sector de vîrf al producției chimice ține seama de această situație și ritmurile de investiții și producție se vor menține în tot acest deceniu la unul din cele mai ridicate nivele.

Tabelul nr. 4

	Dinamica		Structura	
	1970	1975	1970	1975
Total fire și fibre sintetice	100	350	100	100
din care :				
— fire și fibre poliesterice	100	486	35,1	45,9
— fire polinitrilacrilice	100	286	42,4	32,6
— fire și fibre poliamidice	100	320	22,5	20,6

Cincinalul actual reprezintă un salt calitativ și cantitativ în producția unor produse fine și de mic tonaj, asigurîndu-se, datorită acestei creșteri, eficiența activității productive prin sporirea gradului de prelucrare, de obținere a unor produse de puritate avansată, al căror aport economic este superior față de produsele de sinteză medie sau de mare tonaj. Aceste produse (auxiliari pentru industria textilă, pielărie, hîrtie, prelucrare mase plastice și cauciuc, catalizatori, reactivi, cosmetice și schimbători de ioni), **reprezintă, la nivelul anului 1975, o pondere de 2,4% din valoarea producției globale a industriei chimice și o creștere de aproape 4 ori față de 1970.**

Măsurile luate pentru asigurarea asimilării unui număr de peste 500 produse auxiliare și de mic tonaj în cadrul acestora, a unor produse chimice speciale, de valoare ridicată, asigură **realizarea în următorii doi ani a unei producții suplimentare de peste 600 milioane lei, comparativ cu sarcina cincinalului.** Creșteri importante înregistrează și alte produse cum sînt lacurile și vopselele unde, ca urmare a unei producții suplimentare de peste 50 000 tone prevăzute în perioada 1974—1975, **producția va crește cu 70% față de 1970.** În industria de medicamente se prevede obținerea unei producții suplimentare de circa 1,4 miliarde lei în următorii doi ani, iar în industria de anvelope ATA un spor de 860 000 buc garnituri.

Produsele prelucrate din mase plastice, ce prezintă un grad de prelucrare avansat și înmagazinează o cantitate sporită de muncă complexă, respectiv o eficiență economică sporită, în special la export, vor înregistra o producție suplimentară de 60 000 tone în 1974—1975, fapt ce va conduce la o creștere a producției de 2,7 ori față de 1970. Prevederile de realizare a unei producții suplimentare în viitorii doi ani la principalele produse **atrage după sine o sporire a exportului care se concretizează printr-un plus de circa 500 milioane lei.** De asemenea, se vor livra mărfuri la fondul pieței peste sarcinile prevăzute în cincinal, în valoare de peste 400 milioane lei în 1974 și de 700 milioane lei în 1975.

ROLUL INDUSTRIEI CHIMICE în dezvoltarea generală a societății, ca principală furnizoare de materii prime sintetice, de substituire și de completare a unor materii prime clasice, fundamentează aprecierea că **această ramură va continua și în viitorul cincinal să se dezvolte într-un ritm superior celorlalte ramuri industriale, fapt ce va conduce la o creștere a ponderii acesteia în ansamblul producției industriale.** Ea va continua un proces obiectiv de diversificare, de punere în valoare de noi resurse de materii prime, de participare într-o pondere din ce în ce mai mare la progresul tehnic al tuturor ramurilor industriale.

Diversificarea producției răspunde nu numai deziderattului consumatorilor, dar și unor necesități obiective ale industriei chimice de a-și valorifica cît mai complet și mai eficent materile prime de care dispune.

Un paradox doar aparent: VALOAREA DE PLAN POATE FI DEPĂȘITĂ CU PRODUSE MAI PUȚINE... DAR MAI BUNE

— sau cum gîndește și acționează Centrala industriei bumbacului pentru expansiunea exportului —

EXPORTUL INDUSTRIEI UȘOARE, marcînd în actualul cincinal o creștere medie cu 86% față de cincinalul precedent se va realiza, printre altele, prin sporirea exportului în ramura țesăturilor de bumbac cu 141,8%. Aceste sarcini ridică pentru lucrătorii din cadrul **Centralei industriei bumbacului** numeroase probleme privind asigurarea contractelor externe ca și a unei eficiențe economice ridicate, cu atît mai mult cu cît pe piața internațională are loc o creștere limitată a consumului de textile pe cap de locuitor, iar în majoritatea țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare este prevăzută o majorare a capacităților de producție pentru astfel de produse.

Trebuie precizat de la bun început faptul că măsurile privind apropierea activității de comerț exterior de locul producției, respectiv preluarea exportului de țesături de bumbac și celofibră de către Centrala industriei bumbacului de la I.C.E. Romanoexport, a însemnat pentru întregul colectiv de aici sporirea sarcinilor și a răspunderilor, dar totodată și obținerea unor rezultate mult îmbunătățite în acest domeniu. Îmbunătățirile se referă, în primul rînd, la calitatea materiilor prime și a tehnologiilor de prelucrare folosite și în al doilea rînd, la capacitatea de apropiere a ofertei externe de cerințele pieței internaționale, la capacitatea de adaptare rapidă la modificările frecvente a uzanțelor de consum pentru aceste articole.

Compartimentarea activității de export în servicii, pe grupe de țări și mărfuri, completată cu **acțiuni susținute la extern** privind contractarea fondului de marfă, cu antrenarea reprezentanților locali din străinătate, **participarea directă** a specialiștilor centralei la încheierea tranzacțiilor externe, au permis **acoperirea integrală** a disponibilului cu comenzi și contracte externe. **Dacă în trimestrul I al anului 1971, cînd a fost preluată activitatea de export, acoperirea sarcinilor de export cu contracte era de numai 20%, în același trimestru al anului în curs, an în care planul de export marchează o creștere față de realizările pe 1972 de circa 59% — sarcina de export a fost acoperită cu contracte în proporție de circa 84%.**

În prezent, planul de export pe 1973 este integral acoperit cu contracte, iar pentru 1974 sînt primite deja un număr important de comenzi externe, comenzi care sînt discutate și analizate cu partenerii externi în vederea corelării lor optime cu posibilitățile de producție actuale și viitoare ale centralei. Asigurarea cu comenzi externe din timp a creat posibilitatea realizării an de an a producției pentru export în condiții superioare și la termen, precum și analizarea sub aspect valutar a eficienței exportului respectiv. De remarcat că prevederile planului cincinal privind **sarcina de export pentru perioada 1971—1973 au fost realizate pînă la data de 30.VI în proporție de 99%.**

Avînd în vedere faptul că cele mai avantajoase țesături la export sînt cele ce se produc cu materia primă de proveniență internă (fibre liberiene, celofibră etc.), exportul țesăturilor din bumbac, a căror materie primă, bumbacul, se mai importă în cantități însemnate, este privit cu multă grijă în sensul influențării creșterii gradului de prelucrare, finisare a țesăturilor din bumbac. Astfel, fiecare metru pătrat de țesături tip bumbac imprimat, prezintă față de țesătura crudă, o valorificare mai bună a materiei prime cu 75%. Creșterea capacității de finisaj s-a reflectat în îmbunătățirea sortimentelor contractate în acest an, reducîndu-se foarte mult cantitățile oferite și contractele la țesături crude. Ținînd seama de importanța actuală a valorificării superioare a bumbacului s-au găsit soluții practice privind schimbarea compoziției țesăturilor din bumbac 100% în bumbac amestecat cu celofibră. **Folosirea celofibrei** ca materie primă textilă ce se produce în țară — asigură reducerea importului de bumbac. Folosirea cu maximum de eficiență a importului de bumbac trebuie privit și sub un alt aspect, și anume acela al urmăririi pe întregul flux de fabricație a ceea ce se întîmplă cu materia primă importată, **ce modificări și transformări** i s-au adus. A rămas aceeași sub aspectul calității, a suferit îmbunătățiri, sau calitatea produsului realizat este mai slabă în raport cu materia primă importată ? Sînt probleme asupra cărora specialiștii ce se ocupă cu importul materiilor prime, cu producția pentru export ar trebui să discearnă cu mai mult simț comercial practic.

> ● Un exemplu de ceea ce pot face producătorii pentru a realiza creșteri însemnate la export.
>
> ● Cum s-a reflectat preluarea de Centrală a activității de export?
>
> ● La 30 iunie 1973, 99% din planul de export realizat.
>
> ● Cum se reflectă grija pentru valorificarea superioară a materiei prime (mai ales a celei importate)?
>
> ● De ce pledează centrala pentru preluarea activității de import a materiei prime?
>
> ● Componente ale strategiei de marketing.

O modalitate care ar înlesni, desigur, urmărirea îndeaproape a modului cum sînt folosite materiile prime importate ar fi aceea a **trecerii activității de import,** care în momentul de față este realizată de către I.C.E. Romanoexport, **în cadrul centralei,** aceasta fiind de fapt unicul consumator de astfel de materii prime, înlăturîndu-se în acest fel dificultățile care mai apar în prezent între furnizor și beneficiarul direct.

Intensificarea folosirii **materiilor prime înlocuitoare** a imprimat țesăturilor noi caracteristici calitative, iar pe de altă parte, consumul specific a scăzut la firele cardate de la 1,08 tone fibră/tonă la 1,025 iar în cazul firelor pieptănate de la 1,30 tone fire bumbac/tonă fire la 1,10. Paralel, centrala s-a orientat spre valorificarea oportunităților existente pe piața externă, respectiv tendința mondială de **creștere a prețurilor** la produsele din bumbac de calitate superioară cu finisaje deosebite, tendință ce a început să fie exploatată de marii producători de astfel de produse. O mai mare atenție trebuie acordată **reducerii greutății** țesăturilor din bumbac și celofibră prin măsuri privind reproiectarea produselor, știut fiind că acestea sînt mai grele comparativ cu țesăturile similare realizate în țările cu o industrie ușoară avansată, iar cererile clienților externi sînt îndreptate, în special, spre astfel de țesături.

Asigurarea unui export competitiv și eficient de țesături tip bumbac cu un grad ridicat de prelucrare, presupune existența unor **unități specializate,** cu experiență, care să dispună de colective puternice de creatori. Profilarea și specializarea unor secții din cadrul Centralei pe executarea unor comenzi privind unele **articole noi, în termene foarte scurte și în serii mici** pentru beneficiarii externi, nu numai că ar determina o cerere susținută la export, dar noutatea ar influența favorabil prețul și deci și eficiența economică a exportului.

În condițiile în care unele **utilaje din finisaj, ar fi folosite la un indice superior** celui prezent, de exemplu cu 5—10%, s-ar putea obține la 10 milioane țesături finisate o valoare suplimentară de circa 2—3 milioane lei valută.

Trebuie depuse eforturi, în continuare, pentru **studierea sistematică a aspectelor conjuncturale și de politică comercială** externe, pentru evitarea situațiilor cînd, din cauza unor restricții cantitative la export practicate de unele țări vest-europene și americane, prin fixarea de contingente este îngreunată pătrunderea unora din produsele industriei bumbacului pe aceste piețe, determinînd utilizarea de intermediari suplimentari de pe terțe piețe, pentru plasarea mărfurilor noastre.

Desfacerea producției pentru export trebuie privită nu în general, ci în specificul său pe fiecare piață, pentru cunoașterea mult mai temeinică și sistematică a debușeelor externe, cunoscute fiind diferențierile mari existente de la o țară la alta în gama sortimentală de produse solicitate în funcție de modă, tradiții, obiceiuri, climă etc. Cercetarea sistematică a pieței și elaborarea, pe această bază, a unor studii de marketing privind strategia centralei pe piața externă, elaborarea de programe de lansare a produselor noi corespunzător cerințelor pieței vizate, cunoașterea clienților potențiali a segmentelor de piață caracteristice și cu o dinamică în creștere, ar trebui să devină o latură firească a activității de export din cadrul Centralei industriei bumbacului.

Victoria OLARIU

GLOSAR

Cererea de ofertă

Cerere de ofertă (lb. engleză — inquiry ; lb. franceză — demande ; lb. germană — anfrage ; lb. rusă — zapros) poate fi solicitată : prin corespondență ; verbal, în cursul tratativelor comerciale ; telefonic.

Cererile de oferte transmise prin corespondență pot fi redactate sub forma unor scrisori circulare, sau individuale. În general, cererile transmise prin circulare tipărite au o eficiență redusă. Difuzarea lor aproape concomitentă la un număr însemnat de furnizori de pe aceeași piață poate crea aparența unei cereri mai mari decît în realitate, conducînd chiar la o creștere artificială a prețurilor pe piața respectivă. Scrisorile individuale au o notă mai personală, ele fiind tratate cu mai multă atenție de ofertanți.

Forma și conținutul cererii de ofertă variază în funcție de felul partenerilor comerciali, cît și de specificul produselor solicitate. O cerere inițială adresată unor parteneri noi, necunoscuți, va fi mai detaliată decît cererea adresată unor furnizori tradiționali.

La mărfurile fungibile, produse în masă sau în serie, cererea de ofertă este mai sumară decît în cazul unor mărfuri de serie mică sau care se fabrică la comandă specială. Este recomandabilă și indicarea cantității solicitate, mărimea acesteia avînd o influență directă asupra prețului de ofertă. Cererea de mărfuri care se fabrică la comandă specială (în special mașini și instalații) trebuie să cuprindă elemente cît se poate de detaliate, în special de natură tehnică.

În cererea de ofertă, cumpărătorul poate să-și prezinte și opțiunea în ceea ce privește condițiile de livrare, respectiv termenii în care să fie stabilit prețul de ofertă (C.I.F., F.O.B. etc.). În cazul în care cumpărătorul apreciază că oferta pe care o va primi nu va fi urmată de tratative îndelungate, el poate cere de la început ca, odată cu oferta, să i se trimită și o factură proforma de care are nevoie pentru îndeplinirea anumitor formalități (obținerea autorizației de import și a autorizației de plată etc.).

Cererea de ofertă poate fi adresată atît unor firme producătoare, care efectuează operații de export direct, cît și unor firme comerciale specializate în exportul sau reexportul mărfii solicitate de cumpărător. În unele cazuri, mai ales atunci cînd cumpărătorul solicită partizi mici dintr-o marfă obișnuită, cererea poate fi transmisă unei firme distribuitoare specializată în cumpărarea de loturi mari și revînzarea în partizi mici de marfă.

Pentru identificarea denumirilor și adreselor ofertanților potențiali pentru o anumită marfă pot fi consultate cataloage ale firmelor producătoare și comerciale cum sînt :

a) — pe plan internațional (Marconi's International Register ; a.b.c Europ Production) b) — pe țări (Kompass ; Thomas Register of American Manufacturers) c) — pe ramuri industriale (de ex. Chemical Industry Directory, editat de revista „Chemical Age" ; Institutul pentru Studierea Conjucturii Economice Internaționale editează în cadrul colecției „Biblioteca exportatorului", un fișier al principalelor firme internaționale, grupate pe ramuri de activitate).

Pentru contactarea unor firme producătoare sau comerciale într-un domeniu specific, firmele importatoare pot adresa cererile lor și prin intermediul sau potrivit recomandărilor camerelor de comerț.

Unitățile economice din țara noastră cu activitate de import au posibilitatea de a contacta furnizorii potențiali de pe piețele externe prin colaborarea cu agențiile economice sau societățile mixte cu participare română, ce activează în zonele geografice de interes.

Există situații cînd cererea de ofertă nu are un obiect comercial real, respectiv o intenție de cumpărare, ea avînd scopul de a sonda piața și de a afla prețurile de ofertă ale firmelor competitoare, direct sau prin firme interpuse. Această metodă este contracarată de obicei de firmele exportatoare prin oferirea unor prețuri inițiale cu 25—30% mai mari decît cele practicate de ele în mod obișnuit.

TELEX COMERCIAL

● La tîrgul din capitala Siriei „Foire Internationale de Damas", care va avea loc între 25 iulie și 20 august a.c., și-au anunțat participarea un număr important de firme din diferite țări. Țara noastră, participantă la această confruntare internațională, va fi reprezentată de un număr de 21 întreprinderi de comerț exterior, care vor expune o gamă variată de produse din ramurile de vîrf ale economiei naționale printre care: mașini-unelte și agregate, utilaj rutier, electropompe, tractoare, textile etc.

● Capitala Tanzaniei, Dar — Es-Salaam, a fost pînă de curînd gazda tîrgului internațional „Saba Saba International Trade Fair". România a expus, prin intermediul celor 20 de întreprinderi de comerț exterior aflate în competiție, produse din numeroare ramuri ale economiei naționale : autocamioane, agregate frigorifice, utilaje de construcții, produse neferoase etc.

● În cadrul tîrgului internațional „Malta International Fair" — care și-a deschis porțile la 1 iulie a.c. în orașul La Valletta din Republica Malta — firmele românești, prezente la această manifestare, expun trei categorii de produse : chimice, alimentare și din aluminiu.

● Recent la Paris a avut loc sesiunea Consiliului de administrație al Băncii franco-române. Cu prilejul acestei întîlniri, numeroșii participanți și-au exprimat un viu interes față de activitatea Băncii, manifestîndu-și totodată dorința de a recurge la serviciile acestei instituții de cooperare franco-române.

● Bilanțul de activitate pentru semestrul întîi a.c. al I.C.E. Metalimportexport este foarte semnificativ : mai bine de 33 milioane lei valută peste prevederile planului de export. Avînd în vedere faptul că în aceste zile împlinește 25 de ani de la înființare, cartea de vizită a întreprinderii arată că în nomenclatorul comercial de export al întreprinderii figurează în prezent peste 260 de produse feroase și neferoase într-o gamă tipo-dimensională compusă din peste 70 000 poziții, produse executate în conformitate cu normele internaționale de fabricație. În prezent, I.C.E. Metalimportexport întreține relații comerciale cu peste 600 firme din 46 țări, fiind preocupată continuu de prospectarea de noi piețe potențiale.

● Îndeplinirea exemplară a sarcinilor de export a însemnat pentru colectivul Întreprinderii de mașini electrice, livrări suplimentare de aproape 5 milioane lei valută.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Efectuarea controlului complex de fond

ÎN CURSUL trimestrului II a.c., Consiliul de control muncitoresc al Comitetului județean de partid Olt a organizat trei controale complexe de fond (în fruntea fiecărui colectiv fiind un membru al consiliului) la întreprinderi care întîmpină dificultăți mai serioase în îndeplinirea unor indicatori de plan, ca Întreprinderea de conserve-Caracal, Grupul de șantiere de construcții și montaj-Slatina și Întreprinderea de tăbăcărie minerală-Corabia.

Controlul s-a extins asupra unui larg evantai de probleme esențiale, și anume :

— realizarea planului de producție (ritmic, pe sortimente, pe livrări la intern și la export) ;

— asigurarea și îmbunătățirea calității produselor, asimilarea de noi produse ;

— îndeplinirea planului de investiții și punerea în funcțiune a obiectivelor chiar înainte de termen ;

— folosirea judicioasă a utilajelor (de pildă, încărcarea uniformă a utilajelor în toate cele 3 schimburi, la procesele în flux continuu) ;

— asigurarea recrutării și pregătirii necesarului de muncitori și cadre tehnico-economice pentru întreprinderile în funcțiune și pentru obiectivele ce vor fi date în exploatare în anii 1973—1975;

— înfăptuirea programului de reducere a consumului de materiale și materii prime (energie electrică, combustibil, metal, lemn, criolită, piele etc.);

— utilizarea riguroasă a fondului de timp de lucru al salariaților ;

— aplicarea normelor de protecție și securitate a muncii, combaterea poluării mediului înconjurător ;

— respectarea tehnologiilor de fabricație aprobate.

Tematica acestor analize se fixează pe baza concluziilor diferitelor controale și inspecții cu caracter specializat, efectuate anterior în întreprinderile respective.

Totodată, Consiliul de control muncitoresc a elaborat scadențare pe întreprinderi, în care sînt incluse toate problemele a căror rezolvare depășește competența unităților respective, urmărindu-se operativ soluționarea lor de către forurile centrale competente (centrală, minister, Consiliul central de control muncitoresc) sau chiar pe planul relațiilor cu consiliile de control muncitoresc din cadrul altor comitete județene de partid.

Recent, Consiliul de control muncitoresc a analizat — pe ansamblul județului Olt — modul în care sînt asigurate utilajele din țară și din import pentru obiectivele prevăzute a intra în funcțiune în acest an. Întrucît a rezultat că circa 10% din valoarea globală a utilajelor respective nu era încă contractată sau avea un termen de livrare necorespunzător, a fost întreprinsă o amplă acțiune pentru activizarea întreprinderilor furnizoare (prin trimiterea de activiști la consiliile de control muncitoresc din județele respective), iar în cazul utilajelor procurate din import s-a cerut sprijinul Consiliului central de control muncitoresc.

INVESTIȚII

O CORELAȚIE NECESARĂ: SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — CREȘTEREA GRADULUI DE MECANIZARE

ASTĂZI nu poate fi conceput un șantier modern lipsit de aportul celor mai diversificate și productive utilaje de execuție, menite să confere lucrărilor executate un înalt grad de mecanizare. Aceasta, nu numai pentru că la construirea unui obiectiv din domeniul chimiei, construcțiilor de mașini sau metalurgiei, apar probleme de ordin tehnic, care nu pot fi rezolvate decît prin folosirea unor mijloace mecanizate adecvate, dar și pentru că exigențele programului de investiții din acest cincinal ridică cu acuitate în fața constructorilor cerințele dublării productivității muncii, scurtării termenelor de realizare și punerii în funcțiune a noilor obiective și capacități productive.

Beneficiind de un larg sprijin din partea conducerii de partid și de stat, ramura construcțiilor și-a creat, în ultimii ani, o puternică bază tehnico-materială. O singură comparație este concludentă în această privință : **în raport cu cincinalul anterior, indicele de dotare cu utilaje la un milion lei producție de construcții-montaj a sporit, în prezent, cu circa 100 mii de lei.** *Un accent deosebit este pus pe mărirea și diversificarea gamei utilajelor de execuție cu aparate moderne, destinate să reducă tot mai mult din intensitatea efortului fizic și să ofere o altă dimensiune timpului de lucru al constructorilor. Au fost alocate fonduri valutare însemnate pentru achiziționarea unor licențe, fapt care relevă cu pregnanță importanța acordată de partidul nostru înzestrării organizațiilor de construcții cu tot ce este mai înaintat din punct de vedere tehnic.*

Toate acestea fac ca mecanizarea lucrărilor să devină un instrument de mare eficacitate, pus la îndemîna constructorilor, pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor planului de investiții, de la un an la altul mai mobilizator. În primele cinci luni din 1973, pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale, planul a fost depășit cu 2,2%, executîndu-se un volum suplimentar de lucrări în valoare de 103 milioane lei. Într-o mare măsură, aceste realizări se datorează gradului ridicat de mecanizare înregistrat pe șantiere. De asemenea, utilizarea la capacitatea maximă a utilajelor și mașinilor de construcții a avut un rol hotărîtor asupra intrării în funcțiune înainte de termen a unui număr de circa 20 de noi obiective de investiții.

Totuși, mecanizarea rămîne un domeniu în care posibilitățile de perfecționare a activității și de valorificare a rezervelor existente sînt departe de a fi epuizate. Este unanimă părerea că atît în privința înzestrării constructorilor cu noi mașini și utilaje cît și a utilizării acestora se impun măsuri energice și imediate, menite să înlăture neajunsurile actuale. Pornind de la această indubitabilă stare de lucruri, ne-am axat investigațiile noastre asupra cîtorva probleme majore cu care este confruntat domeniul mecanizării lucrărilor de construcții. Ele au fost sintetizate în următoarele două întrebări adresate cadrelor de conducere dintr-o serie de mari trusturi și întreprinderi de construcții din țară :

Au participat la anchetă :
Ing. **Gheorghe MOLDOVEANU**, director, Trustul de construcții industriale-București; ing. **Petre PÎRVULESCU**, director adjunct, Trustul de construcții industriale-Cluj; ing. **Panait IONESCU**, director, Trustul de montaj utilaj chimic-București; ing. **Teodor PATELLI**, director, Trustul de construcții industriale-Iași; ing. **Radu SUMAN**, director, Trustul de construcții industriale-Constanța; ing. **Gheorghe MOLDT**, director, Trustul de construcții industriale-Timișoara ; ing. **Alexandru FONARJI**, director tehnic și ing. **M. MIHALACHE**, șef serviciu mecanic șef, Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj-București.

1. CARE SÎNT UTILAJELE DE EXECUȚIE DE MARE PRODUCTIVITATE, SOLICITATE DE ACCELERAREA RITMULUI DE LUCRU ȘI CARE LIPSESC PE ȘANTIERE?

2. CARE ESTE INDICELE DE UTILIZARE A UTILAJELOR PRINCIPALE DIN DOTARE ȘI CE MĂSURI SE CER APLICATE PENTRU SPORIREA LUI ?

1. RĂSPUNSURILE primite la prima întrebare semnalează, fără excepție, numărul și gama încă insuficiente de mijloace mecanizate necesare realizării lucrărilor de bază pe șantiere. Ierarhizînd categoriile de lucrări afectate, „capul de afiș" îl dețin cele de betoane, unde se resimte lipsa unor mașini și agregate destinate preparării, transportului și punerii în operă a betonului, la volumul și în condițiile calitative cerute de ritmul de lucru specific marilor șantiere. Problemele cele mai serioase le ridică pompele de beton de diferite tipuri și dimensiuni. În pofida avantajelor indiscutabile oferite în exploatare de acest utilaj (randament mare, posibilitatea transportării pe verticală și orizontală a betonului, reducerea substanțială a numărului de lucrători), pompele de beton nu se află — potrivit răspunsului ICSIM-București — în producția curentă. Un calcul efectuat la Trustul din Constanța atestă că numai prin sporirea cu 10 a numărului actual de pompe, se poate economisi anual, pe totalul lucrărilor executate, munca a 342 de muncitori, folosiți în mod obișnuit la procedeele „clasice" de turnare a betonului.

În același context, sînt menționate greutățile provocate de lipsa unor autotransportoare adecvate, care pot transporta betonul pe distanțe pînă la 50 km, în condițiile păstrării intacte a caracteristicilor sale. După opinia participanților la anchetă, procurarea în număr corespunzător a acestui utilaj este dictată de tendința actuală de a se prepara betonul în stații centralizate. Deși se află în fabricație curentă, producția lor este limitată, ceea ce face ca o serie de avantaje potențiale — capacitate mare de transport, rapiditate în încărcare și descărcare, ritmicitate în alimentarea punctelor de lucru — să nu poată fi puse în valoare. În locul autotransportoarelor, se utilizează curent autobasculantele cu performanțe net inferioare.

O altă categorie de utilaje care nu satisfac necesitățile activității curente desfășurate pe șantiere, amintită în toate răspunsurile primite, este cea destinată transportului și ridicării la înălțime a diverselor materiale. Se remarcă cererea pentru **macaralele de diferite tipuri și construcții** (de 5, 10, 20, peste 50 și 100 de tone ; cu braț telescopic, gule de montaj, pe pneuri) și autoîncărcătoare.

Argumentul constructorilor ? În prezent, cînd elementele prefabricate, cu greutăți tot mai mari, sînt folosite pe scară mereu mai largă, se constată o disproporție între volumul lucrărilor de realizat și numărul redus de macarale, existent în sector. Unele dintre ele, cum este, de pildă, macaraua de 10 tone, nu au intrat încă în producția curentă.

În legătură cu autoîncărcătoarele, Trustul de construcții industriale-București pledează în favoarea lărgirii producției de autoîncărcătoare — stivuitoare, denumite „Omniteren", datorită posibilităților multiple de utilizare. Ele pot fi folosite la manipularea materialelor, indiferent de natura lor, la transportul acestora din depozit la punctele de lucru, iar unele tipuri, cu înălțimi mari la ridicat, pot înlocui cu succes macaraua ușoară de pînă la înălțimi de 10 m. Cu toate că se fabrică 3 tipuri, „Omniteren" nu satisface decît într-o măsură redusă cererile constructorilor.

În sfîrșit, utilajele destinate lucrărilor de terasamente sînt și ele deficitare : lipsesc screpere, maiuri electrice compactoare pentru spații înguste, excavatoare, buldoexcavatoare, utilaje de săpat șanțuri poligonale și gropi cu gabarit mic.

Ce concluzii se desprind ? **Utilajele menționate sînt cuprinse în „Programul de dotare" amintit. Din păcate, asimilarea și introducerea lor în producția de serie se desfășoară lent, sub ritmul prevăzut.** Anii 1971 și 1972 au consemnat un număr destul de mare și nedorit de restanțe din acest program. Nici prevederile din primul semestru al acestui an n-au fost integral duse la îndeplinire.

Dintr-un sondaj privind modul în care se materializează programul de dotare, consemnăm că o serie de poziții întîrzie să fie realizate, cu toate că ministerele, coautoare ale programului, au convenit, cu mult timp în urmă, asupra necesităților. Lipsesc încă freze pentru stabilizarea pămîntului (producător : Uzina mecanică „Nicolina"-Iași), rulouri compactoare vibratoare tractate de 6 tf cu tăvălug „lis" și „picior de oaie" (Uzina de utilaj greu „Progresul"-Brăila), vibratoare electrice de exterior de înaltă frecvență („Electromotor"-Timișoara), încărcătoare frontale pe pneuri de 60—75 CP (ÎNCERC-ICPAT) și altele. Consecințele unei atari situații nu sînt greu

AGRORAMA

● Sovhoz piscicol

LUCRĂRILE de amenajare a iazurilor în sovhozul „Ermolovski" (R.S.S.A. Ceceno-Ingușă — U.R.S.S.), inițiate recent, vor fi continuate în vederea creării primului sovhoz piscicol din republică. Îmbogățirea fondului piscicol al iazurilor se va face în principal prin creșterea peștilor ierbivori (fitofagi). Experiența acumulată (începînd din anul 1968) în cinci gospodării a demonstrat că asemenea pești se dezvoltă mai rapid decît crapul. Anual, se vor aduce în iazurile existente în această republică circa 2 milioane pești fitofagi ; în același timp, se va intensifica popularea iazurilor cu puiet de crap — de la 2,6 mil. buc. anul trecut, la 3,3 mil. buc. în 1975.

O importanță deosebită se acordă și pregătirii cadrelor care vor exploata capacitățile de producție modernizate. În acest scop, zootehniștii urmează cursuri speciale de piscicultură în cadrul unor institute agronomice sau școli piscicole.

● Grîu-siloz?

IDEEA promovată de un crescător de vite din Oklahoma (S.U.A.), este, în esență, următoarea : cei care doresc să-și asigure existența producînd lapte, trebuie să prevadă mecanizarea completă a fermei, să folosească cît mai eficient furajele și să îmbunătățească continuu randamentul efectivului în sau în curs de exploatare. Dealtfel, modul de organizare a producției în ferma proprie este și mai convingătoare. Acesta, împreună cu fiul său și încă 2 salariați, exploatează un efectiv de 150 vaci din rasa Halstein, cu o producție anuală de 5000 l de lapte fiecare. Cei patru lucrători asigură și producerea furajelor pe o suprafață de 160 ha. (Trebuie reținut că se cultivă cu furaje mai mult de un hectar pe cap de vacă în lactație). Structura furajelor produse în fermă și modul de hrănire a animalelor reflectă clar scopul de a spori rapid producția de lapte a vacilor. Spre exemplu, silozul de grîu și de lucernă se administrează numai în perioada de lactație. Tot lotului aflat efectiv în producție i se asigură și nutrețuri concentrate, boabele avînd un grad de umiditate ridicat. Pentru juninci de înlocuire se cultivă puțin ovăz cu care li se completează rația. Proteinele sînt asigurate, la nivelul necesarului, din lucerna și grîul însilozat.

Folosirea grîului sub formă de siloz, ca furaj, s-a petrecut cu totul întîmplător : fermierul a fost nevoit să cosească grîul în perioada de vegetație deoarece trebuia îngropată o conductă de apă. După cosire, grîul a fost tocat, saramurat și lăsat să fermenteze timp de 21 zile, fiind apoi administrat ca furaj. După 3—4 zile, vacile au dat mai mult lapte decît atunci cînd primeau fîn de lucernă însilozat. În final, grîul însilozat s-a dovedit a fi mai eficient : valoarea producției de pe un hectar de grîu cosit a fost de 433 dolari, în timp ce de pe un hectar cultivat cu grîu boabe a obținut numai 178 dolari, cu toate că producția medie la hectar a fost de 4000 kg.

Ca urmare, în anul următor, cultura grîului pentru siloz a fost extinsă.

de întrevăzut. Pe multe șantiere, lucrările cunosc un ritm sub posibilitățile constructorilor respectivi.

Analizele întreprinse, în repetate rînduri, pentru depistarea cauzelor neîndeplinirii cu punctualitate a prevederilor programului de dotare au demonstrat că principalul neajuns îl constituie rolul secundar atribuit asimilării noilor utilaje de construcții, reflectat prin insuficienta organizare a producției acestora. De pildă, cu toate că licența unui excavator hidraulic a fost achiziționată cu aproape 7 ani în urmă, producția acestui utilaj nu satisface nici astăzi integral cererile. Înlăturarea acestui neajuns impune ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele să exercite un control mai riguros în unitățile sale asupra modului cum acestea își îndeplinesc sarcinile primite. Insistăm asupra laturii operative a acestui control, menit nu să se limiteze la consemnarea unor stări de lucruri negative, ci să fie însoțit de măsuri concrete și eficiente pentru depășirea dificultăților de moment. S-ar putea evita, astfel, una din greutățile curente și, anume, defecțiunile ce se constată deseori la construcția prototipului unui nou utilaj. Deși se cheltuiesc fonduri însemnate pentru activitatea de cercetare și proiectare, nu rare sînt cazurile cînd diferite utilaje sînt introduse în producția de serie cu deficiențe tehnice serioase. De multe ori, lucrările sînt reluate de la capăt. Se fac proiectări și reproiectări, pregătiri pentru noi faze de asimilare, producătorii respectivi motivînd că... proiectează pentru prima oară asemenea utilaje.

Un lucru este clar: construcția unor utilaje noi creează anumite dificultăți inerente, nu reprezintă o chestiune facilă. Dar, tocmai de aceea, este necesar ca producția lor, sub aspect tehnic și organizatoric, să fie bine studiată și pusă la punct, să se bucure în permanență de un interes prioritar. În acest sens, **prin realizarea unei concepții unitare în cercetare și proiectare, s-ar diminua la jumătate termenele de asimilare față de situația actuală, iar nivelul cheltuielilor s-ar reduce — potrivit calculelor specialiștilor — cu 30—40%.** Pe de altă parte, o suită de probleme care așteaptă o grabnică soluționare din partea proiectanților, cum sînt mărirea capacității specifice a utilajelor de construcții, sporirea vitezei de deplasare, micșorarea greutății proprii, extinderea sistemelor de acționare automate și semiautomate, și-ar găsi un răspuns satisfăcător. Din acest punct de vedere, actualul stadiu de îndeplinire a programului de dotare a ramurii construcțiilor trebuie să constituie un subiect de reflecție pentru toți factorii angajați în realizarea lui. Analizarea cu exigență a deficiențelor existente, aplicarea unor măsuri capabile să întărească spiritul de răspundere a unităților producătoare, pot și trebuie să reprezinte un stimulent eficace în vederea intensificării ritmului de asimilare și fabricație a noilor mașini de execuție.

2. PRINCIPALELE concluzii desprinse din răspunsurile primite la cea de-a doua întrebare adresată participanților la anchetă, pot fi sintetizate astfel:

a) la lucrările de săpare a pămîntului, unde sînt întrebuințate, cu precădere, excavatoare cu cupe de diferite capacități, macarale excavator, buldozere, screpere, indicele lor de utilizare variază:

— între 50 și 85%, la ICSIM-București, Trusturile industriale de construcții din Timișoara și Constanța;

— între 65 și 95% la cele din Iași și Cluj;

— peste 95% la TCI-București.

b) pentru lucrările de betoane, dacă ne referim numai la gradul de utilizare a betonierelor, constatăm că 4 unități au efectuat între 75 și 85% din orele de lucru planificate, numai Trusturile din Cluj și București, depășind această „graniță".

Din analiza acestei situații reține atenția, în primul rînd, **diferența accentuată în care, de la un constructor la altul, sînt puse în valoare mijloacele tehnice din dotare. Deși în toate cazurile este vorba de trusturi puternice, dotate satisfăcător, cu cadre însumînd o bogată experiență de șantier, este evident că exploatarea mașinilor și utilajelor se face în condiții foarte diferite.** Mecanizarea lucrărilor își face simțită efectele economice numai prin utilizarea rațională, la capacitatea optimă, a întregului parc de mașini din dotare. Sondajul de față demonstrează însă că, în destule cazuri, această cerință elementară nu este respectată. Care sînt principalele măsuri, menite să atragă în procesul de producție, toate rezervele de capacitate existente în acest domeniu?

O primă grupă de răspunsuri pledează pentru **organizarea activității constructorilor într-un proces de producție cu desfășurare ritmică, respectat cu rigurozitate.** În această ordine de idei, eșalonarea rațională a lucrărilor este măsura principală, capabilă să asigure fronturi de lucru și o activitate continuă, fără „goluri", a mașinilor. Răspunsurile accentuează **necesitatea ca, la elaborarea graficelor de execuție, să fie urmărită în permanență eliminarea situațiilor în care utilajele, mai ales cele de mare capacitate, necesare și pe alte șantiere, să stea între o lucrare executată și alta ce urmează să fie începută.** Subscriind la acest punct de vedere, dorim să precizăm că Ministerului Construcțiilor Industriale — în calitate de organ unic de coordonare și îndrumare a unităților aflate în subordinea sa — îi revine sarcina să urmărească sistematic și îndeaproape modul de repartizare și întrebuințare a utilajelor pe șantiere și să ia cele mai adecvate măsuri pentru evitarea și înlăturarea oricăror deficiențe constatate.

Participanții la anchetă au specificat însă că graficele, oricît de bine ar fi întocmite, nu sînt suficiente pentru îndeplinirea acestei cerințe. Dintre măsurile auxiliare, care converg spre îmbunătățirea eșalonării lucrărilor, cele mai importante și mai actuale sînt: **introducerea lucrului în două și trei schimburi** (5 răspunsuri), **organizarea superioară a locurilor de muncă** (4 răspunsuri), **evidența strictă a exploatării utilajelor** (4 răspunsuri). Aplicarea acestor măsuri nu este numai necesară, ci și posibilă. De pildă, potrivit opiniei directorului TCI-București, la executarea lucrărilor de betoane prin metoda glisărilor, lucrul în 3 schimburi se impune de la sine, deoarece tehnologia de execuție nu permite întreruperea turnării.

Accentul pus pe evidența **modului de exploatare a utilajelor** are, de asemenea, o explicație convingătoare. Pe de o parte, prin întocmire de **fișe tehnologice pentru fiecare lucrare** există garanția că sînt stabilite corect utilajele ce trebuie folosite, iar pe de altă parte, **raportul zilnic de lucru al mecanicului deservent** înlătură erorile în aprecierea ciclului mașinilor, evită cazurile cînd utilajele sînt amortizate artificial, iar pe ansamblul economiei naționale se investesc fonduri pentru alte mijloace, deși cele existente nu sînt uzate în realitate. Desigur, controlul exercitat de maistrul și șeful de lot asupra exactității cu care sînt întocmite aceste rapoarte este absolut necesar.

O altă grupă de măsuri accentuează **necesitatea menținerii în stare de funcționare, timp de cel puțin 85% din orele de program de șantier, a parcului activ de utilaje.** În vederea acestui lucru, se preconizează ca **mecanicul de utilaje să posede o calificare corespunzătoare**, să aibă asigurate din partea șantierului cazarea și masa. Desigur, cel mai important aspect — **întreținerea și reparația la timp a utilajelor** — se bucură de o audiență unanimă în rîndul participanților la anchetă. Domeniu susceptibil de serioase îmbunătățiri, întreținerea și reparația mașinilor de execuție, impune **organizarea completă a rețelei de unități „service"** (6 răspunsuri), dotate cu piese de schimb, care execută reparațiile și remedierile periodice. Au fost făcute propuneri ca uzinele producătoare de utilaje să practice acest sistem „service" pe bază de contract. De asemenea, operațiile „service" pot fi făcute și de întreprinderile de comerț care desfac aceste produse, în special pentru mașinile mai importante.

Evident, nu pot fi trecute cu vederea sarcinile care revin în această direcție întregului personal de deservire a utilajelor. Acesta trebuie să intensifice măsurile de prevenire a deficiențelor, prin efectuarea, după grafice, a operațiilor de întreținere zilnică, periodică și a reviziilor tehnice. De asemenea, experiențele valoroase obținute de o serie de organizații de construcții-montaj trebuie făcute larg cunoscute. Bunăoară, TMUCH-București și-a organizat, în interiorul trustului, o unitate „service", dotată cu ateliere mobile, utilaje și — lucru foarte important — piese de schimb.

Procurarea pieselor de schimb constituie un subiect abordat de toți interlocutorii anchetei noastre. Ca un corolar al părerilor formulate, se impun măsuri ferme pentru asigurarea pieselor de schimb la nivelul cerințelor, astfel încît stagnările datorate „așteptării pentru intrarea în reparații" sau „întreruperii reparațiilor din lipsa pieselor" să fie limitate. T.C.I. București afirmă că lipsa pieselor de schimb constituie cauza principală a nefolosirii la capacitatea reală a unora dintre mijloacele din dotare.

Nu sînt neglijate nici **aspectele stimulative ale exploatării utilajelor.** Criticînd sistemul de plată a utilajelor la chirie oră, 4 participanți la anchetă propun extinderea sistemului de executare a lucrărilor în acord global pe baza volumelor fizice. Este subliniat faptul că **organizarea muncii în acord global** este de natură să cointereseze, în egală măsură și cu bune rezultate, conducătorii de utilaje, personalul de întreținere și reparații, precum și cadrele cu munci de răspundere din șantier.

ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ, cînd realizarea noilor obiective și capacități în termene cît mai scurte și cu cheltuieli cît mai reduse constituie condiții esențiale pentru realizarea cu succes a planului de investiții, **creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor oferă un domeniu vast de acțiune cu rezultate superioare.** În ultima vreme, o serie de măsuri luate pe plan central vin să concentreze și mai mult atenția factorilor interesați asupra problemelor mecanizării. Ne referim la **reorganizarea activității de mecanizare după principii care să asigure relații simple și directe între șantier și unitățile de deservire cu utilaje și mijloace de transport, suplețe și operativitate în dirijarea parcului mecanic, mai buna folosire a personalului tehnic și raționalizarea aparatului administrativ.**

Au fost desființate stațiile de utilaje ale fostului TMB, care au fuzionat cu stațiile de utilaj-transport ale trusturilor. S-a organizat Centrala pentru mecanizarea construcțiilor industriale care deține și întreprinderile cu profil de reparații și construcții de mașini ale Ministerului Construcțiilor Industriale. S-au creat premise certe pentru o mai bună coordonare a activității de mecanizare, de folosire la capacitate a atelierelor de reparații. Bineînțeles, aceste măsuri trebuie privite ca un început.

Examinarea, în continuare, a deficiențelor semnalate în ancheta noastră, întărirea colaborării între toți factorii responsabili pentru a găsi cele mai bune soluții de rezolvare a problemelor ce diminuează efectele mecanizării muncii pe șantiere, jalonează tot atîtea direcții principale de acțiune pentru viitor.

A. CRISTIAN

PRODUSE NOI TEHNOLOGII

• Pentru recoltarea stufului de plaur

D-115 este denumirea unui nou utilaj de recoltat stuf de plaur, conceput și realizat de întreprinderile de specialitate din județul Tulcea. În decursul unor minuțioase probe, susținute în zonele stuficole ale Deltei Dunării, D-115 și-a confirmat calitățile. Vitezele de tăiere și înaintare mai ridicate, forța de tracțiune mai mare, cheltuielile de întreținere mai reduse, față de parametrii utilajelor existente sînt cîteva dintre elementele care recomandă noua mașină.

• Filtru cu vid

Un filtru cu vid, de mare capacitate, a fost realizat după proiecte proprii de specialiștii Uzinei de preparare a minereurilor de fier de la Teliuc. Utilajul, care asigură reducerea umidității concentratului feros, era pînă acum adus din import.

• Mașina de pilit bile

Mașina de pilit bile MPB-4 și mașina de lepuit MLB-450 realizate la Uzina mecanică din Plopeni vor permite întreprinderilor producătoare de rulmenți o largă diversificare a gamei de tipodimensiuni. Noua mașină de lepuit este destinată operațiunilor de finisare a bilelor tratate termic, cu un diametru de 1—6 mm.

• Dialit

Patru noi tipuri de cărămidă DIALIT au fost introduse în producție la Fabrica de materiale izolatoare din Vaslui. Folosite cu mare eficiență la diferite lucrări de termoizolații noile cărămizi se realizează la cererea unor unități industriale din Comănești, Slatina, Reghin și Galați.

• Un colectiv de specialiști ai Combinatului siderurgic de la Galați a conceput și realizat o instalație portabilă de sudură în mediu de argon cu care se asamblează și montează capetele de lance deteriorate de temperatura deosebit de înaltă a cuptoarelor. Materialele folosite la confecționarea instalației sînt în totalitate de fabricație proprie.

• Colectivul catedrei de tehnologie mecanică a Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara a elaborat o nouă tehnologie de calibrare a cilindrilor de laminare. Specialiștii catedrei au construit o instalație de laborator, care funcționează pe principiile prelucrării prin eroziune electrochimică și electrică. Rezultatele cercetărilor au fost puse la dispoziția Ministerului Industriei Metalurgice, pe baza contractului de colaborare încheiat în acest sens.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

DIN SURPRIZELE LITORALULUI

ÎN PREAJMA zilei de 1 iulie a.c. afișele publicitare de la agențiile O.N.T. invitau pe bucureșteni să-și petreacă concediul sau cel puțin cîteva zile plăcute pe litoral. De asemenea, în interviul acordat ziarului „Informația Bucureștiului" din 30 iunie a.c. de tov. Vasile Trandafir, director general al Centralei de turism „Litoral" se vorbea de o „primire foarte... caldă" și de o „surpriză" care se oferă oaspeților și anume „numărul mare de locuri" rezervat acestora.

Am dat urmare acestor invitații și pe data de 30 iunie 1973 ne-am prezentat la Oficiul de cazare „Litoral" din Mamaia. Răspunsul primit a fost foarte categoric: „Nu avem nici un loc la nici un hotel. Încercați la căsuțe". Am dat curs sugestiei și ne-am prezentat la căsuțele din capătul stațiunii Mamaia. Răspunsul a fost același: „Nu avem locuri la căsuțe, încercați la corturi". Aici ni se oferă un cort cu două locuri, dar care, spre surprinderea noastră, este lipsit de orice sistem de închidere. De asemenea nu este prevăzut cu cîrlige sau locuri de așezat bagajul.

Am întrebat la recepție cum se procedează dacă vrei să părăsești cortul. Răspunsul este simplu: „Îți iei bagajul cu tine sau îl lași pe loc". Evident cu riscul de a nu-l mai găsi...

Tot din amintitul interviu am luat cunoștință de „îmbunătățirea calității serviciilor și extinderea și diversificarea dotărilor de agrement, de distracție", cum sînt: piscine, baruri, discoteci, bowling, jocuri mecanice, minigolf și sporturi nautice.

Că multe din acestea s-au făcut este foarte adevărat. Dar am avut și „plăcuta" surpriză să constatăm că mult solicitatele hidrobiciclete — existente de ani de zile pe apele lacului Siutghiol — au dispărut. Cineva ne-a informat că ar fi fost transferate la Mangalia. Să se transfere și turiștii din Mamaia la Mangalia pentru a beneficia de acest divertisment nautic?

O altă surpriză a fost taxa de parcaj, care, începînd din data de 1 iulie, s-a ridicat la 4 lei indiferent dacă parcarea se face pentru o jumătate de oră sau pentru 24 ore. În toate orașele țării, ca și în alte țări, taxa de parcare este corelată cu timpul de staționare. Nu știm ce motive au stat la baza unei asemenea măsuri cu totul ieșită din comun.

Despre calitatea unor servicii ar fi, de asemenea, multe de spus. Ne limităm însă la o grupă de produse foarte solicitate în sezonul cald, mai ales pe litoral, și anume băuturile răcoritoare și berea. Nu putem face afirmația că ar exista deficiențe sub aspectul aprovizionării unităților comerciale cu asemenea produse. Dar o băutură este categorisită răcoritoare numai dacă este și rece. Sub acest aspect există însă lipsuri foarte mari. Așa, de exemplu, la bufetul cu autoservire „Siretul" din Mamaia atît în seara zilei de 30 iunie, cît și în zilele de 1 și 2 iulie, berea la sticle era complet caldă. De asemenea, la patiseria din complexul Cazino-Mamaia, lipsind gheața, băuturile gen pepsi și ci-co erau în ziua de 3 iulie ora 13 calde, deși la prima prețul de vînzare este cu 100% mai mare în alimentația publică decît în comerț. Pentru ce plătește consumatorul mai mult în alimentația publică? Evident, pentru un serviciu în plus, cum este răcirea băuturii, de pildă. De ce atunci nu-și fac datoria cei în cauză? Credem că organele de resort din Centrala „Litoral" ar trebui să dovedească mai multă preocupare și exigență în acest domeniu.

E. B.

conducere și organizare

ANCHETA „V.E." • ANCHETA „V.E." • ANCHETA „V.E." • ANCHETA „V.E."

INOVAȚIA ÎN CONDUCERE

— Sondajul opiniei a 100 de cadre de conducere, absolvenți ai cursurilor de perfecționare din Academia „Ștefan Gheorghiu" —

PREZENTĂM rezultatele unei anchete de opinie la care au participat 100 de directori de întreprinderi, institute de cercetări și proiectări, absolvenți ai cursurilor de perfecționare din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu". Prin această anchetă s-a urmărit evidențierea opticii în care conducătorii de unități economice abordează problemele perfecționării conducerii și organizării, preocupările lor în vederea găsirii celor mai adecvate măsuri de aplicare a inovației în acest domeniu, pentru sporirea eficienței activității desfășurate în unitățile de producție, de cercetare și proiectare.

• Prin ce se desemnează adeziunea la nou?

LA ÎNTREBAREA prin ce se poate reprezenta mai semnificativ adeziunea la nou a cadrelor de conducere, cele mai multe răspunsuri au pledat pentru: **aplicarea noutăților tehnico-științifice, realizarea de produse noi** (54% din numărul celor chestionați); **conceperea unui sistem informațional modern** (32%) **pregătirea și perfecționarea permanentă a cadrelor de conducere; utilizarea unor metode moderne în conducerea și organizarea unităților** (21%). Procentele nu dau 100, întrucît fiecare dintre cei chestionați au putut opta pentru unul sau mai multe răspunsuri.

Au mai fost susținute ca avînd importanță în reprezentarea adeziunii la nou a cadrelor de conducere: preocuparea pentru perspectivă; receptivitatea, sprijinul și stimularea acordată inovațiilor, raționalizărilor, manifestărilor de inventivitate și creativitate; dorința de a obține o creștere a eficienței activității desfășurate. După cum se poate remarca, există o înțelegere foarte deschisă și cuprinzătoare a ceea ce înseamnă adeziunea la nou, care poate îndreptăți concluzia că asemenea conducători vor fi într-adevăr militanți pentru promovarea noului.

• De ce depinde fluența circulației informațiilor?

IDEILE NOI, materializate în inovații, trebuie să circule foarte rapid în societatea noastră, dacă vrem să ținem pasul cu vremurile în care trăim. Aceasta ne-a îndemnat ca în ancheta efectuată să formulăm următoarele întrebări:

CARE SÎNT FACTORII (primii cinci ca importanță) CARE POT ASIGURA O FLUENȚĂ A CIRCULAȚIEI INFORMAȚIILOR ÎNTR-O ÎNTREPRINDERE ȘI ÎNTRE ÎNTREPRINDERE ȘI CENTRALA INDUSTRIALĂ? SÎNTEȚI ÎN POSESIA TUTUROR INFORMAȚIILOR CARE SĂ VĂ REPREZINTE ACȚIUNILE NOI ÎNTREPRINSE ÎN CELELALTE ÎNTREPRINDERI APARȚINÎND CENTRALEI? DACĂ, NU, CUM VEDEȚI O CIRCULAȚIE MAI EFICIENTĂ, A IDEILOR ȘI INFORMAȚIILOR PRIVIND ACESTE NOI ACȚIUNI?

La prima întrebare răspunsurile, deși diverse, au gravitat în jurul următorilor factori considerați a asigura o fluență a circulației informațiilor: construirea unui **sistem informațional simplu**, cu mare flexibilitate și ușor adaptabil (75% din răspunsuri); raționalizarea principalelor categorii **de evidență** și asigurarea unei circulații ascendente și descendente a informațiilor (20% din răspunsuri); existența unor **structuri organizatorice adecvate**, cu un număr relativ redus de niveluri ierarhice în care să se aplice principiul delegării de autoritate, ceea ce este de natură să îngăduie operativitate în circulația informațiilor și ideilor (37% din răspunsuri); un nivel ridicat de **pregătire a personalului** în vederea interpretării complete și a valorificării informațiilor și ideilor, pentru găsirea unui limbaj comun, necesar finalizării acestora (32% din răspunsuri); în sfîrșit, utilizarea sistemelor de **prelucrare automată a datelor** pentru stocarea, prelucrarea detaliată, transmiterea operativă a informațiilor și circulației organizate a acestora (35% din răspunsuri).

Din răspunsuri se mai desprind ca factori importanți: o anumită stabilitate a organizării, continuarea procesului de descentralizare a atribuțiilor și de lărgire a autonomiei unităților.

Atrage atenția faptul că răspunsurile sînt relativ centrate pe orientările urmărite în perfecționarea sistemului informațional și dotarea economiei cu echipamente de calcul, respectiv: un sistem informațional îmbunătățit, cu precădere, în întreprinderi, raționalizarea principalelor categorii de evidență, concentrarea capacităților de calcul și pregătirea și implementarea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.

La cea de-a doua întrebare, **NUMAI 47% DIN CADRELE DE CONDUCERE CHESTIONATE AU AFIRMAT CĂ SE AFLĂ ÎN POSESIA TUTUROR INFORMAȚIILOR ÎN STARE SĂ LE PERMITĂ CUNOAȘTEREA ACȚIUNILOR NOI ÎNTREPRINSE ÎN CELELALTE ÎNTREPRINDERI CE ALCĂTUIESC CENTRALA DIN CARE FAC PARTE; 53% nu dețin toate informațiile** care să le reprezinte acțiunile noi realizate de celelalte întreprinderi ale centralei. Posibilitățile de a asigura circulația mai eficientă a ideilor și a informațiilor sînt la îndemîna fiecărei centrale și se naște firesc, întrebarea, de ce ele nu au fost realizate pînă acum, ținînd seama de economia de inteligență care s-ar putea obține? Dintre propunerile desprinse din ancheta noastră, propuneri care, de altfel, nu constituie noutăți, amintim: editarea de către centrale a unui buletin (fișe, calendar) cu noutăți; organizarea mai frecventă a unor schimburi de experiență, reuniuni, simpozioane cu caracter tematic sau complex; organizarea unor întîlniri pe profesii; analize și vizite de studiu făcute prin rotație la întreprinderile centralei; ședințe ale comitetului oamenilor muncii lărgite. Prin formularea și conținutul lor, aceste propuneri invită conducerile centralelor și ministerelor la luarea urgentă a unor măsuri care să asigure o circulație fluentă a ideilor și informațiilor. Și se poate, cred, afirma că perfecționarea structurilor organizatorice înfăptuite de curînd, vine în întîmpinarea unor astfel de deziderate.

• Motivațiile participării la inovație

O ALTĂ CONDIȚIE necesară aplicării inovației în conducere și organizare o constituie, precum se știe, angajamentul general în realizarea obiectivelor unității, în participarea la conducere. În legătură cu aceasta, răspunsurile la întrebarea: CE ELEMENTE VĂ DETERMINĂ SĂ PARTICIPAȚI ÎN MAI MARE MĂSURĂ LA CONDUCEREA UNITĂȚII DIN CARE FACEȚI PARTE ȘI LA REZOLVAREA PROBLEMELOR CU CARE ACEASTA SE CONFRUNTĂ? sînt edificatoare. Le prezentăm în ordinea importanței acordată de cei ce au răspuns la întrebare: **conștiința politică și profesională** care obligă la transformarea în fapte a sarcinilor de partid; **dorința ca unitatea să progreseze**, să-i crească prestigiul; **atașamentul** față de colectivul de muncă, integrarea cu interesele colectivului, **munca în colectiv**; dorința de a fi de folos societății, de **a promova noul; pasiunea pentru muncă și profesie**, dorința de perfecționare, în continuare, exemplul personal edificator; obținerea unor **rezultate superioare** de către întreprindere.

Iată, așadar, dimensiunea valorică nouă a cadrelor de conducere, coordonatele în care acestea își situează poziția lor față de atașamentul general la politica partidului și statului nostru. Referințe la factori strict personali cum ar fi — cointeresarea materială, aprecierea superiorilor etc. — sînt nesemnificative în răspunsurile date, fapt ce reflectă prioritatea dată intereselor generale, **fizionomia morală superioară a conducătorului de întreprindere** — om al societății noastre socialiste.

Prin conținutul său, inovația, în general, presupune un nivel de pregătire superior. Dacă ne referim la inovația de conducere și organizare, domeniu în care complexitatea fenomenelor este sensibil mai mare, comparativ cu alte domenii, apoi și pregătirea trebuie să fie corespunzătoare. Iată de ce pregătirea, perfecționarea pregătirii, sau, cu un termen mai recent **adeziunea la procesul educației permanente**, reprezintă o altă condiție fundamentală a actului de inovație în conducere și organizare. Arătînd că întregul nostru activ de partid și de stat trebuie să înțeleagă că soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste cere o înaltă pregătire și competență, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: **„Am în vedere — înainte de toate — însușirea unor cunoștințe temeinice în domeniul ideologic, organizatoric și de conducere pentru a avea posibilitatea înțelegerii și rezolvării corespunzătoare a problemelor tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea construcției economico-sociale din țara noastră".**

În sfîrșit, inovația, creativitatea în general, sînt favorizate de **creșterea gradului de autonomie al unităților**, prin situarea unor atribuții la nivele apropiate de producerea fenomenelor economico-sociale, precum și aplicarea în mai mare măsură, de această dată în interiorul unităților, a delegării de autoritate. Sînt condiții obligatorii pentru valorificarea disponibilităților determinate de o informare rapidă și reală, de pasiunea realizării, de contribuția la prestigiul colectivului, de responsabilitatea actului de creație.

Inițiativa, inovația, creativitatea, nu se pot dezvolta într-un climat autoritar, birocratic, rigid. Autonomia unităților și autonomia individuală aduc un plus de motivare, personalizează în chip pozitiv munca și actul de creație. Este vorba, firește, de autonomia racordată la interesele colectivității.

• Inovația și „îmbătrînirea" organizațiilor

ÎN PROCESUL atît de important al înnoirilor în toate domeniile de activitate, proces generat de progresul tehnico-științific, de manifestarea științei ca forță motrice a producției, uzura, îmbătrînirea se manifestă și la nivelul organizațiilor. Dacă se are în vedere faptul că printre factorii determinanți ai reușitei economice figurează din ce în ce mai mult și **calitatea conducerii și organizării unei unități**, apare clar de ce procesul de îmbătrînire al organizațiilor trebuie cunoscut și preîntîmpinat. În cele ce urmează prezentăm părerile conducătorilor de întreprinderi, așa cum au rezultat din ancheta întreprinsă, cu privire la factorii care determină îmbătrînirea unei organizații: **lipsa unui personal bine pregătit** profesional, rămînerea în urmă în privința **selecționării și promovării** cadrelor, lipsă de încredere în **forțele tineretului** (73% dintre cei chestionați au acordat prioritate acestui factor); **nemodernizarea** proceselor tehnologice, folosirea unor utilaje vechi sau cu randament scăzut, interes redus pentru realizarea unor produse noi, competitivitate (68% dintre cei chestionați au susținut și acest factor); utilizarea unor **metode învechite de conducere**, a unei structuri organizatorice necorespunzătoare și a unui sistem informațional neraționalizat (68% rezerve în **adoptarea noului** (41%).

Au mai fost evidențiați și alți factori care contribuie la îmbătrînirea organizațiilor ca: lipsa unor preocupări pentru **previziune**, existența unui **centralism excesiv, eficiența scăzută** a activităților desfășurate, o insuficientă **rotire a ocupării posturilor** etc.

Se înțelege că asupra acestor factori se impune concentrată atenția cadrelor de conducere, a specialiștilor, pentru eliminarea și, pe cît posibil, preîntîmpinarea fenomenului de îmbătrînire a organizațiilor. În mod fericit, aproape pentru fiecare factor prioritar enunțat există măsuri cu caracter general pe economie care se cer nu numai aplicate și respectate, dar și valorificate adecvat fiecărei situații specifice.

Pentru pregătirea și perfecționarea pregătirii personalului, sistemul național conceput în acest sens, dă un răspuns la orientările, formele de organizare și problematica diferitelor modalități de pregătire și perfecționare etc. Realizările sînt încurajatoare. Mai puțin încurajatoare este însă finalizarea procesului de pregătire și perfecționare, materializarea sa mai directă în sporirea eficienței activității în toate domeniile.

Modernizarea tehnologiilor de fabricație, crearea de produse noi, competitive, este cuprinsă direct în obiectivele planului pe perioada 1971—1975. Se prevede ca la sfîrșitul cincinalului produsele noi sau modernizate să reprezinte aproape jumătate din producția industrială. În industria construcțiilor de mașini 65% din produsele anului 1975 vor fi produse noi, în metalurgie — 52%, iar în industria ușoară sortimentul de mărfuri va fi, practic, înnoit în întregime.

În cadrul acestor obiective mai sînt încă unități cu un angajament redus pe planul înnoirii și modernizării producției. În unele colective se pune în prim plan efortul de investiții pentru modernizarea producției, deși, în numeroase cazuri, cu dotările existente, stimulîndu-se inovațiile, creativitatea membrilor colectivelor de muncă, s-au obținut rezultate deosebite.

Preocuparea pentru raționalizarea structurilor organizatorice și pentru perfecționarea sistemului informațional este în mod continuu în atenția conducerii de partid și de stat, motiv pentru care a căpătat recent și un cadru normativ. De la acest cadru trebuie pornit, în continuare, la stabilirea detaliată a atribuțiilor, sarcinilor, responsabilității pe fiecare compartiment și funcție, pentru ca într-adevăr structura de organizare să determine o utilizare optimă a factorului uman.

În mod special pentru perfecționarea sistemului informațional se disting două mari preocupări cărora se cere să li se acorde prioritate: intensificarea acțiunii de raționalizare a principalelor categorii de evidență și pregătirea tuturor lucrărilor necesare introducerii sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.

Fiecare dintre aceste acțiuni este o invitație la căutări, la inovații, la contribuții creatoare.

• Ciclul: reflecție — decizie — acțiune

PLEDOARIA pentru inovație în conducere și organizare nu vizează numai și nu în primul rînd spectaculosul, ci, mai ales, contribuția cadrelor de conducere și a specialiștilor pentru rezolvarea pozitivă a unor probleme de interes adesea localizat al unor unități. În aceste condiții are mare importanță existența unui ciclu cît mai scurt reflecție-decizie-acțiune pentru a beneficia de valorificarea în producție a ideilor noi.

CARE SÎNT PRINCIPALELE ELEMENTE DE NATURĂ SĂ ASIGURE PARCURGEREA MAI RAPIDĂ ȘI MAI COMPLETĂ A CICLULUI REFLECȚIE-DECIZIE-ACȚIUNE? La această întrebare cadrele de conducere chestionate au optat pentru următoarele răspunsuri (în ordinea prezenței lor): existența unei **informări operative**, sigure și complete; nivel înalt de **pregătire** politică și profesională a cadrelor, competență ridicată a cadrelor de conducere; un sistem de urmărire și **control** perfecționat; cunoașterea amănunțită a **obiectivelor** unității, a detaliilor problemei asupra căreia trebuie să se decidă; un **sistem informativ** și o bază de date bine concepute; capacitate de **analiză și sinteză** dezvoltată; **antrenarea echipei** de colaboratori-specialiști pe tot parcursul ciclului reflecție-decizie-acțiune; dorința de a **realiza și finaliza** acțiunile.

Cadrele de conducere chestionate au mai subliniat și alte elemente care înlesnesc parcurgerea mai rapidă a ciclului amintit, printre care: existența unei **structuri organizatorice** suple, cu puține niveluri ierarhice, **eliberarea conducerii** de rezolvarea problemelor minore, cultivarea capacităților **previzionale**, perfecționarea, în continuare, a **cadrului legislativ** și normativ etc.

Din aceste puncte de vedere se desprinde importanța momentului pregătitor, de unde și afirmația frecventă **„că o problemă bine pusă este pe jumătate rezolvată"**, a prezenței colectivului ca factor de fundamentare și realizare a fiecăreia din etape și a capacității de finalizare.

• Inovație și eficiență

ÎNTR-O SOCIETATE ca a noastră, progresul social se bazează și pe creșterea economică a cărei realizare depinde, printre altele, de valorificarea rezultatelor inovațiilor și creativității maselor, de punerea lor în practică. Interesează și cum sînt stimulate inovațiile în conducere și organizare, pentru că la acestea ne-am referit, inovații care se materializează într-un plus de eficiență cuantificabilă la nivelul unității și al societății.

Iată de ce dialogul cu cadrele de conducere amintite conține și o asemenea întrebare: CARE SÎNT, DUPĂ PĂREREA DV., PRIMII 5 FACTORI CARE STIMULEAZĂ INOVAȚIA ÎN CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA UNITĂȚII?

Răspunsurile cele mai frecvente sînt: **valoarea cadrelor**, nivelul **cunoștințelor** acestora și adeziunea lor la procesul de perfecționare a pregătirii; **stimularea ideilor noi**, manifestarea, în general, a preocupărilor pentru nou; **cointeresarea** morală și materială; activitatea desfășurată în colectiv; **popularizarea** celor mai bune rezultate obținute pe linia inovațiilor în domeniul conducerii și organizării. Au mai întrunit adeziunea unui număr însemnat de cadre de conducere și următoarele răspunsuri: preocuparea pentru **viitorul** întreprinderii, **climatul** favorabil de muncă și cadrul organizat de **participare** a maselor la conducere, **aplicarea rapidă** a inovațiilor, **vizite și schimburi de experiență** între unități și între cadre de conducere și specialiști.

Revine în prim plan, ca de altfel și la celelalte întrebări, **omul și valoarea lui**, dimensiunile noi pe care le capătă în cadrul colectivului de muncă. Lucrul acesta este deosebit de important dacă ținem seama de faptul că printre coordonatele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al X-lea al partidului înscrie **„crearea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea treburilor țării, lărgirea libertăților, dezvoltarea democrației socialiste".**

Și, pentru a rămîne la relația inovație-eficiență, este de menționat preocuparea, nu numai pentru aplicabilitate localizată, ci, pe cît posibil, pentru generalizarea ideilor noi la scară socială. Se poate afirma că pe acest plan nu s-a realizat totdeauna și în toate locurile o valorificare mai amplă a ideilor noi. Aceasta rezultă și din răspunsurile date de cadrele de conducere la următoarea întrebare: NOTAȚI O ACȚIUNE ÎNTREPRINSĂ DE DV. ÎN ULTIMUL TIMP ÎN UNITATEA DIN CARE FACEȚI PARTE, PE BAZA UNEI IDEI PROPRII. Dintre cadrele de conducere chestionate numai 3 nu au putut da un răspuns; celelalte însă au prezentat multe acțiuni care, fără îndoială, pot fi valorificate pe un plan mai general. Sînt, cu precădere, acțiuni din domeniul **conducerii și organizării** (60%), din domeniul **tehnologic** (22%) și din cel **economic** (15%).

Abordînd o asemenea problemă, este edificatoare și atitudinea unui grup de cadre de conducere (31 de persoane) care a absolvit cursurile de perfecționare a pregătirii de la Școala interjudețeană de partid Constanța. Fiind solicitați să noteze 3 idei pe care le-au reținut din lucrările de absolvire prezentate și din discuțiile purtate la susținerea lucrărilor, cele 31 de cadre au răspuns individualizînd 93 de asemenea idei referitoare la probleme specifice unor sectoare de activitate, la probleme generale cu aplicabilitate largă, precum și o serie de probleme care pot fi extinse imediat la unitatea proprie. Impresionează plăcut această adeziune la tot ce este nou, precum și utilitatea care se conferă imediat ideilor noi.

Eforturile materiale ce se cer pentru a stimula inovația, cu precădere inovația care determină o eficiență cuantificabilă, care se poate valorifica la scară socială sînt, în general, minime. Acestea sînt mai ales reprezentate de acțiuni de organizare bine gîndite care să favorizeze circulația organizată a ideilor noi.

Dialogul despre inovație în conducerea și organizarea unităților economice prin ideile exprimate, prin pledoaria pentru perfecționare, adeziunea la nou, viziunea de perspectivă, trebuie să continue în fiecare unitate, să angajeze toate cadrele de conducere și de specialitate, colectivele largi de oameni ai muncii în vederea unei contribuții eficiente la dezvoltarea României socialiste.

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

Factori de stimulare a inovației în conducere și organizare	Factori de reducere a ciclului reflecție — decizie — acțiune	Motivațiile participării cadrelor la inovația în conducere și organizare	Factorii care determină „îmbătrînirea" unei organizații	Factori prioritari de accelerare a vitezei de circulație a informațiilor
1. valoarea cadrelor, nivelul de cunoștințe al acestora și adeziunea lor la procesul de perfecționare a pregătirii profesionale	1. informare operativă, sigură, completă	1. gradul de conștiință politică și profesională	1. lipsa unui personal bine pregătit profesional	1. sistem informațional simplu, flexibil, adaptabil
2. stimularea ideilor noi, a preocupărilor pentru nou	2. nivelul de pregătire politică și profesională a cadrelor	2. dorința ca unitatea să progreseze, să-i crească prestigiul	2. invechirea tehnologiilor de fabricație și a produselor	2. raționalizarea evidenței
3. cointeresarea morală și materială	3. sistemul de urmărire și control	3. atașamentul față de colectivul de muncă	3. utilizarea unor metode invechite de conducere	3. structură organizatorică adecvată
4. colaborarea, cooperarea, munca în colectiv	4. cunoașterea de către cadre a obiectivelor generale ale unității	4. dorința de a fi de folos societății	4. rezerve în adoptarea noului	4. delegarea de atribuții
5. popularizarea rezultatelor obținute	5. capacitatea de analiză și sinteză a cadrelor	5. pasiunea pentru muncă și profesie, dorința de perfecționare	5. lipsă de preocupări pentru previziune	5. nivelul de pregătire al personalului
	6. calitatea echipei de colaboratori și antrenarea lor pe parcursul întregului ciclu		6. insuficientă rotire a ocupării posturilor	6. sisteme de prelucrare automată a datelor
	7. dorința de realizare și finalizare a acțiunilor			

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

• Cum își concepe „Olivetti" relansarea dezvoltării

ULTIMII 10 ani au fost pentru firma italiană „Olivetti", considerată nr. 8 al industriei constructoare de aparate electrice din Europa, cei ai unei profunde reorientări a activității. La baza reorientării au stat concluziile studiilor de marketing și prognoză întocmite pentru sectorul de activitate în care firma activează (cel al prelucrării de informații), dintre acestea principale fiind: tendința de creștere puternică a ponderii produselor bazate pe tehnologia electronică; dezvoltarea accelerată a producției de echipamente terminale și periferice, care în 1980 vor ocupa 80% din piața mondială a informaticii; în domeniul producției de mari calculatoare, firmele deja lansate (americane și japoneze, în special) pot fi cu greu concurate, dovadă eșecul înregistrat în 1969 cînd, în colaborare cu „General Electric", firma a încercat să abordeze și acest domeniu.

Pornind de aici, „Olivetti" și-a fundamentat o nouă strategie avînd următoarele caracteristici: 1) creșterea la peste 50% a ponderii produselor fabricate pe baza tehnologiei electronice; 2) orientarea spre miniinformatică, cu abandonarea creneluriilor unor puncte forte acum puternic concurate (este cazul crenelului minicalculatoarelor care a trebuit să fie abandonat ca urmare a puternicei concurențe japoneze, deși domeniul mașinilor de calculat era considerat un punct forte al firmei); 3) creșterea producției de echipamente terminale și periferice prin adoptarea în acest domeniu a unei strategii de complementaritate vizavi de constructorii de unități centrale și concomitent o atitudine de „sistem" (echivalentă cu a fabrica mașini compatibile între ele, grație unei structuri modulare); 4) pe această bază, o diversificare puternică a producției; 5) o specializare pe uzine, de exemplu fabrica din Barcelona produce în totalitate mașini de scris portabile (550 000 buc/an); 6) firma își bazează în mare măsură dezvoltarea pe efortul propriu alocînd importante resurse cercetării; 7) adoptarea unui sistem de gestiune modern, bazat pe programarea producției și pe utilizarea metodei de conducere prin obiective.

VADEMECUM

O PERIOADĂ DECISIVĂ (Cariera dv. se hotărăște între 30-40 ani)

IMAGINAȚI-VĂ o mașină de turism lansată pe o autostradă. Înainte de a atinge viteza de croazieră, automobilistul are de efectuat un număr determinat de manevre și, mai ales, să schimbe vitezele. Cariera fiecăruia dintre noi urmează un drum identic, susține specialistul francez Bernard Alexandre. Corespunzător celor 4 viteze pe care le are la îndemînă automobilistul pentru a-și lansa mașina, cariera noastră se poate împărți în patru faze.

1. **Pînă la 25 de ani.** — *Viitorul cadru „circulă cu viteza întîia". El ignoră practic toate realitățile din lumea muncii, fiind mult legat de elementele teoretice însușite în diversele școli absolvite.*

2. **Între 25—30 ani.** — *Tînărul debutant „rulează în a doua". Este perioada descoperirii rînduielilor și dificultăților din întreprindere.*

3. **Perioada cuprinsă între 30-40 ani.** — *Punctul celor 30 de ani este punctul critic. Cadrul „trece într-a treia". Această trecere trebuie să conducă la abandonarea diletantismului debutului.*

4. **După 40—45 de ani**, *a venit momentul „să rulezi într-a patra". Cadrele pot atunci să diminueze presiunea pe accelerator: mașina este lansată.*

A treia fază este decisivă. În acești ani tînărul cadru este principalul făuritor al reușitei sale. Lui îi revine sarcina de a pune totul în operă, de a-și renova „motorul" (prin formarea permanentă mai ales) pentru a se putea plasa bine în plutonul din frunte. Cîteva semnale luminoase se aprind intermitent pe „tabloul său de bord", permițîndu-i să aprecieze dacă se găsește pe un „culoar" bun. Acestea sînt:

a. **Semnalul „responsabilitate".** — *Dacă sînteți apreciat, el se va aprinde foarte repede. Vi se vor conferi responsabilități crescînde. Problemele pe care le aveți de rezolvat vor fi din ce în ce mai complexe iar soluțiile pe care le veți da vor avea consecințe asupra unei sfere tot mai largi de persoane.*

b. **Semnalul „notorietate".** — *Se va aprinde el însuși de îndată ce vă veți construi și consolida reputația atît în interiorul cît și în exteriorul întreprinderii. Reușind în misiunile care vă sînt încredințate, vă veți impune colegilor de muncă; în paralel vă veți face remarcat de superiorii ierarhici. Renumele dv. va depăși frontierele întreprinderii.*

c. **Semnalul „promovare".** — *Se va aprinde în măsura în care dv. veți fi obiectul unei propuneri de transfer vertical (trecerea de la șef de secție la inginer șef sau al unei mutații geografice (veți fi numit directorul unei uzine după ce fuseseți șef de serviciu în centrală, de exemplu). Aceste promovări indică faptul că, conducerea apreciază capacitatea dv. de a rezolva probleme complexe, și că se gîndește la promovarea dv. într-un post de decizie mai important.*

d. **Semnalul „salariu".** — *El se aprinde dintr-o dată dacă, ținînd cont de meritele și performanțele dv., vi se încredințează responsabilități mai importante sau dacă sînteți promovat într-un post superior.*

e. **Semnalul „aptitudine la delegare".** — *El nu se aprinde decît cu prețul unui lung efort din partea dv. pentru a dezvolta această aptitudine, atît de dificil de dobîndit, căci ea reclamă un grad foarte înalt de dezvoltare psihologică. Nu poți delega într-adevăr dacă nu ești capabil de a accepta riscurile pe care o atare delegare le comportă (ceea ce înseamnă o mare capacitate de a trăi incertitudinea), de a recunoaște capacitățile altora, de a le controla fără să le înăbuși.*

Deci, dacă vreți să știți unde ați ajuns, este suficient să aruncați periodic o privire pe „tabloul dv. de bord" și să vă puneți următoarele întrebări: am mai multe sau mai puține responsabilități decît acum un an?; am fost remarcat în interiorul întreprinderii?; cînd am beneficiat de promovare?; sînt capabil de a delega? Dacă apar anumite puncte negative (slaba reputație, lipsa de delegare) nu uitați că sînteți primul responsabil al slăbiciunilor dv. Nimic nu vă împiedică să le dezbateți cu superiorii dv. în cursul unei convorbiri de evaluare liber provocată.

O PROFESIUNE

în sprijinul eficienței,

bazată pe previziune și acțiuni de prevenire

AMPLA DEZBATERE, deschisă de revista „Viața economică" pentru a releva modalitățile prin care poate fi sporită contribuția economistului la accelerarea dezvoltării țării, este o acțiune pe cît de actuală, pe atît de utilă.

În definirea profilului economistului și a modalităților prin care poate fi sporită contribuția lui la accelerarea dezvoltării economice a țării, trebuie, după opinia mea, să se țină seama de o particularitate extrem de importantă a acestei profesiuni : acțiunile și deciziile economistului sînt caracterizate de un grad ridicat de incertitudine. De aici rezultă două concluzii : previziunea ocupă un loc mult mai important în obținerea rezultatelor scontate decît în alte profesiuni ; incertitudinea mijloacelor de obținere a rezultatelor impune unele legități specifice în ceea ce privește cuantumul și distribuția în timp a acestor mijloace.

În sensul acestei afirmații, am să dau cîteva exemple concrete din domeniul în care lucrez — aprovizionarea și desfacerea.

Potrivit legislației actuale, planul de aprovizionare tehnico-materială este parte componentă a planului de stat și cuprinde balanțe materiale, precum și norme și normative de consum. La o serie de produse, între unitățile producătoare și consumatoare, contractele se încheie pe baza repartițiilor emise prin planul de stat, repartiții care derivă din balanțele aprobate prin același plan. La poziția „resurse" din balanțe, se contează pe o anumită producție rezultată din capacitățile existente, precum și din cele ce urmează a intra în funcțiune. La poziția „stoc la începutul perioadei" din balanțe, se prelimină cantitatea din produsul respectiv ce va rămîne la producător la 1 ianuarie al anului de plan. În cererile consumatorilor, reflectate în balanțe, de asemenea, se prelimină existența anumitor stocuri la începutul anului de plan.

Iată deci trei elemente de previziune în planul de aprovizionare tehnico-materială : producție, stocul la producători și stocul la consumator. Este suficient ca numai unul din elementele de mai sus să fie preliminat eronat, pentru ca deficiența să apară și, de cele mai multe ori, să nu poată fi înlăturată decît cu pierderi pentru economia națională. După părerea mea, aici este rolul și măiestria economistului și mai ales, a celui din C.S.P. și ministere : să vegheze ca preliminările să fie veridice.

La produsul „melană" atunci cînd s-a echilibrat balanța pentru anul 1973, s-a contat pe anumite stocuri la producător și la consumator. În realitate, la recensămînt s-au găsit cantități mai mici. Urmarea : pe primele 5 luni ale acestui an, consumatorul — respectiv unități ale MIU — nu a putut fi asigurat la nivelul prevederilor balanței. De aici au urmat : telefoane, telexuri, adrese, deplasări, întîlniri, discuții, căutare de soluții, dar, pînă în prezent, situația încă nu a putut fi remediată decît parțial.

La sodă caustică se întîmplă alt fenomen. Pe primele 5 luni ale anului, nu s-a realizat producția prevăzută în balanță deoarece la Uzina chimică-Turda, dezvoltarea planificată nu a intrat la timp în funcțiune — finele anului 1972 — iar combinatele din Rîmnicu-Vîlcea și Borzești nu au realizat planul, deficitul de producție fiind de aproximativ 10%, ceea ce reprezintă o cantitate apreciabilă. Fenomenul se datorește atît lipsei de previziune cît și neexistenței unui stoc de siguranță — previzibil — suficient de mare pentru a permite desfășurarea ritmică a producției consumatorilor pînă la remedierea deficiențelor — stoc cerut de specificul proceselor economice. A fost suficient să apară o întrerupere la Combinatul petrochimic Borzești—avarie la care probabil nimeni nu s-a gîndit atunci cînd s-a echilibrat balanța — pentru a se ajunge într-o situație foarte dificilă. Rezultatul : mai multe unități amenințate a intra în gol de producție — unele chiar întrerupînd temporar producția — obligativitatea consumului altei calități de sodă caustică decît cea prevăzută în STAS — cu efectele respective asupra produsului finit sau a instalațiilor —, neasigurarea la termene a unor beneficiari, sistarea și decalarea exportului, recurgerea la import, modificarea planului de producție pe sortimente, consumarea stocurilor de siguranță și imposibilitatea refacerii lor etc. ; în ultimă instanță, cheltuieli și pierderi care însumează multe milioane.

Într-o atare situație, mă întreb ce e mai avantajos : a păstra un stoc de sodă caustică, valorînd circa 20 milioane lei, sau a pierde sume incomparabil mai mari, așa cum se întîmplă, de fapt, în prezent.

Dacă s-ar face o analiză temeinică din care să reiasă cauzele acestor deficiențe, cred că s-ar constata că ele sînt atît de natură tehnică, cît și economică. De exemplu, la Borzești pot afirma că deficiența se datorește lipsei transformatorului de rezervă cu care să se fi putut înlocui imediat cel avariat.

Practica arată că nu odată se petrec asemenea fenomene care duc la nerealizarea planului la unele produse. Apare deci necesitatea, impusă de logica economică, de a lua măsuri de prevenire. Economiștii, sînt datori să gîndească la toate măsurile ce se impun a fi luate pentru a asigura îndeplinirea planului și să acționeze în consecință. Dacă aceasta reclamă unele stocuri — constituite chiar temporar — cît și piese (agregate) de rezervă, calculele eficienței economice trebuie să hotărască constituirea și cuantumul lor, pentru că uneori dau garanția realizării planului.

Am dat aceste exemple pentru a demonstra cît este de necesar ca planul să fie real, ca economiștii să cunoască temeinic realitățile din întreprinderi și, atunci cînd pun cifre pe hîrtie, să aibă în vedere că în spatele acestora stau tehnica și oamenii care le pot realiza numai dacă li s-au creat condițiile economice necesare.

ec. Cornel SUCIU
București

Din experiența și rezultatele unui

CERC DE STUDIU AL ECONOMIȘTILOR

I. U. G. „Progresul" — Brăila

DE PESTE șase luni, în cadrul Întreprinderii de utilaj greu „Progresul"-Brăila, funcționează un **cerc de studii al economiștilor.** Alcătuit din 50 de economiști de diverse specialități, salariați ai întreprinderii, cercul are ca obiectiv principal rezolvarea eficientă a problemelor economice din activitatea întreprinderii, atît a celor curente cît și — în primul rînd — a celor ce vizează dezvoltarea de perspectivă.

Cercul de studii își desfășoară activitatea sub forma unor **întîlniri de lucru lunare.** Tematica pusă în discuție este variată și se axează pe probleme actuale vehiculate în literatura de specialitate, urmărindu-se **aplicarea creatoare a acestora în cadrul activității economice a întreprinderii.** Fiecare membru al cercului împărtășește ideea că datoria fiecărui economist din uzină, la locul său de muncă, este să lupte contra rutinei, incompetenței, birocratismului, automulțumirii, să treacă la efectuarea unei **munci de concepție**, să participe cu toată competența și capacitatea sa creatoare la elaborarea de studii care să permită stimularea creșterii eficienței economice.

O contribuție de seamă o aduce activitatea cercului la perfecționarea **pregătirii profesionale a economiștilor** salariați. Economiștii cu experiență au posibilitatea să-și îmbogățească cunoștințele teoretice și metodologice, iar tinerii economiști concomitent cu continuarea completării cunoștințelor teoretice primite în facultate, pot veni, prin participarea activă la activitatea cercului, mai repede în contact cu problemele practice care frămîntă întreprinderea și pot contribui efectiv, mai rapid, la rezolvarea eficientă a acestora.

Dintre problemele cu caracter teoretic cu referiri practice care vizează dezvoltarea în perspectivă a uzinei, probleme discutate în ședințele de lucru de pînă în prezent ale cercului, atrag atenția cele referitoare la perfecționarea sistemului informațional ; reducerea costurilor de fabricație ; îmbunătățirea structurii organizatorice etc. Astfel, în urma dezbaterii temei privind necesitatea perfecționării sistemului informațional, a rezultat necesitatea creării unei bănci de date, începîndu-se cu proiectarea unui sistem de prelucrare automată a datelor privind gestiunea materiilor și materialelor și lansarea producției. S-a subliniat totodată necesitatea sprijinirii nucleului de informatică existent în întreprindere, înlăturării „hîrtiilor inutile" precum și eliberării unor salariați cu studii superioare din munca de rutină și concomitent trecerea lor în munca de concepție și analiză. Activitatea de proiectare a unui sistem informațional integrat, activitate complexă ce presupune timp îndelungat, constituie obiectul efortului tuturor salariaților dar, în special, al economiștilor.

Cîteva din rezultatele obținute în această direcție rețin atenția. S-a redus cu 58 numărul formularelor tipizate ceea ce echivalează cu o economie de 21 650 lei. Analiza sistemului informațional privind activitatea de control tehnic de calitate a osiilor montate în secția de Rotărie a permis proiectarea și implementarea aici a unui nou sistem, realizîndu-se în final o economie anuală de 350 000 lei.

Reține atenția și preocuparea membrilor cercului în direcția realizării unor studii de marketing sau a unor elemente componente ale acestora. **Economiștii din diverse compartimente (marketing, financiar, desfacere etc.) împreună cu inginerii din atelierele de proiectare studiază posibilitățile de desfacere a produselor unității pe piețele externe, căutînd ca prin activitatea lor să stabilească viitoarea structură a producției și urmărind în primul rînd diversificarea producției, modernizarea și perfecționarea produselor, accelerarea gradului de înnoire a acestora, ridicarea calității, în final deci creșterea competitivității produselor fabricate de întreprinderea lor pe piața externă**

Rezultatele obținute de cercul de studii al economiștilor de la IUT „Progresul"-Brăila și-au găsit ecou și în rîndul inginerilor din uzină și chiar a economiștilor din alte întreprinderi din municipiu. Dovadă, faptul că la ultima ședință de lucru a cercului au participat și economiști de la uzina „Laminorul"-Brăila.

PREGĂTIREA CADRELOR ECONOMICE ÎN ANGLIA

REVISTA SOVIETICĂ „Ekonomiceskie Nauki" nr. 5/1972 puplică sub semnătura lui V. Klocikov un articol consacrat modului de pregătire a economiștilor în Marea Britanie, din care extragem unele fragmente.

Cadrele economice de calificare superioară sînt pregătite în 43 din cele 44 de universități britanice. Baza teoretică și metodologică a învățămîntului economic în universitățile britanice este „economics-ul" — economia politică burgheză contemporană.

Există „economics normativ", adică o reprezentare pur teoretică a sistemului economic și „economics pozitiv" care studiază sistemul economic contemporan în manifestările lui concrete. Cursul de „Economics" constă, de regulă, din trei capitole : teoria prețurilor, teoria gradului de ocupare a forței de muncă, probleme ale creșterii economice. Alături de alte discipline teoretice se predau studenților discipline economice cu caracter aplicativ și alte discipline neeconomice.

În Marea Britanie, învățămîntul universitar la toate specialitățile, inclusiv la cele economice, are două grade. Durata de pregătire a economiștilor de gradul I este de 3 sau de 4 ani. După gradul I, absolvenții economiști din majoritatea universităților primesc titlul de bacalaureați în științe.

În primul an, studenții de la specialitățile economice studiază, în general, discipline de cultură generală și de teorie generală pe principalele probleme ale profesiunii viitoare, iar în anii următori, mai ales discipline de specialitate. Toate disciplinele de studiu se împart în discipline obligatorii și discipline la alegere. De pildă, la Școala de economie și științe politice din Londra, în primul an, studentul trebuie să urmeze cursurile la 5 discipline, urmate de examene la fiecare din ele. Primele 3 discipline, obligatorii, sînt : economics, introducere în politică, istoria economică. Pe celelalte două, studenții le aleg din 15 discipline prevăzute în planul de învățămînt pentru școala respectivă. În unele cazuri, viitoarea specialitate a studentului îi permite să facă alegere la întîmplare, în alte cazuri nu.

În anii doi și trei studenții studiază și dau examene la 8 discipline (de asemenea obligatorii și la alegere) în funcție de profilul pe care și l-au ales. De pildă, la specialitatea „economia industriei și comerțului" studenții studiază și dau examene la următoarele discipline : principiile economics-ului, istoria economică sau istoria politică (la alegere) ; elemente ale teoriei statisticii sau statistica economică sau metoda cantitativă de adoptare a hotărîrilor în economie (la alegere) ; administrația business-ului ; economia industriei și comerțului ; precum și trei examene la alegere din următoarele discipline : metode ale analizei economice, probleme ale economics-ului aplicativ, istoria gîndirii economice, economics-ul matematic, dreptul comercial, bazele contabilității.

Gradul II de învățămînt este un fel de combinație între școala superioară și doctorat. După terminarea gradului II se acordă titlul de magistru în știință. Pregătirea pentru titlul de magistru în știință urmărește aprofundarea specializării în domeniul de cunoștințe economice ales. Ea durează, de regulă, un an școlar (în unele universități doi ani). În acest timp studentul studiază 3 sau 4 discipline de specialitate după care dă examen.

În prezent cursanții care urmează gradul II de învățămînt (studenții și aspiranții) reprezintă circa 14% din numărul total al celor care studiază specialitățile economice.

La facultățile economice ale universităților britanice există următoarele forme de studiu : lecția, „clasele", seminariile, „tutoratele". Lecțiile practice se desfășoară sub forma așa-numitelor „clase" și seminarii. Ambele forme de învățămînt durează o oră și jumătate fără întrerupere.

La școala superioară britanică, alături de sistemul de învățămînt colectiv este dezvoltat și cel individual. Începînd din anul I, fiecare student are conducătorul său individual, așa-numitul tutore, care este un fel de curator al studentului în probleme de învățămînt, în probleme morale și personale. Fiecare cadru didactic are 5—6 studenți cu care se întîlnește periodic. Sistemul tutoratului este deosebit de dezvoltat în vechile universități : Cambridge, Oxford etc.

În universitățile britanice se țin examene la sfîrșitul anului, dar nu la fiecare curs. Studenții de la gradul I au examene numai la sfîrșitul anilor I și III de studiu. Examenul scris durează 2—3 ore. La Școala economică din Londra, studentului i se propune să răspundă la 5—6 întrebări din 10 : trei sau patru dintre acestea le alege singur, iar 2—3 i se dau de către examinator.

În ansamblu, cursanții de la gradul I sînt pregătiți în 16 specialități, iar cei de la gradul II în 21 specialități.

În literatura pedagogică britanică se subliniază în general că universitățile pregătesc specialiști de profil „larg". Analiza planurilor de învățămnt ale tuturor celor 16 specialități pentru care se pregătesc studenții de la gradul I la Școala economică din Londra, a arătat următoarele : din 13 discipline obligatorii, la fiecare specialitate, 9—10 sînt discipline speciale. Disciplinele înrudite sînt incluse de regulă atunci cînd una din ele se alege ca disciplină de profil secundar, adică în cazul unei specializări combinate.

Ce indică o anchetă sociologică într-un tînăr centru industrial

FEMEIA — factor important de progres economic şi social

ÎN ANUL 1972, Institutul de Expertiză Medicală şi Recuperare a Capacităţii de Muncă-Bucureşti a efectuat o amplă cercetare sociologică în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prin care s-a urmărit integrarea socială a femeii în mediul profesional şi familial într-un oraş nou, industrializat. Cercetarea a cuprins un lot de 210 femei salariate, reprezentînd 5% din totalul femeilor încadrate în muncă în municipiu şi un lot martor de 107 femei casnice, dintr-un micro-raion al oraşului.

Unele aspecte privind sfera motivaţională a participării la muncă a femeii au făcut obiectul unui articol publicat în nr. 10 din 9 martie 1973 al revistei „Viaţa economică". În acest număr, prezentăm o altă parte a rezultatelor cercetării, care privesc îndeosebi condiţiile ce trebuie create pentru sporirea gradului de participare a femeii la viaţa socială.

• Idealul de viaţă

ANGAJAREA femeii în munca profesională răspunde necesităţii de afirmare a personalităţii ei pe multiple planuri. Acest lucru a reieşit din cercetarea idealului de viaţă al femeilor din lotul de casnice. Astfel, 72,9% din femeile cuprinse în cercetare şi neangajate în procesul muncii au declarat că ar fi dorit o ocupaţie în afara casei, pe care nu au putut să o realizeze din cauza nivelului scăzut al şcolarizării (87,3% — 4 clase elementare), lipsei de calificare (76,7%), creşterii copiilor, altor motive. Este semnificativ numărul redus de femei cu calificare medie şi superioară care în momentul investigaţiei nu prestau o activitate profesională din cauza creşterii şi îngrijirii copiilor sub 7 ani. În plus, la această categorie, cauza principală a neparticipării la muncă o constituie insuficienţa locurilor în unităţile de preşcolari.

• Copiii şi viaţa profesională şi familială

ÎN CERCETAREA efectuată, paralel cu eficienţa productivă a femeii şi integrarea ei profesională, au fost investigate şi aspecte ale muncii femeii în familie. Sarcinile extraprofesionale ale femeii au fost urmărite prin indicatori privind, în special, corelaţiile între participarea femeii la muncile gospodăreşti şi componenţa numerică a familiei, vîrsta copiilor şi repartiţia atribuţiilor între membrii familiei.

S-a avut în vedere asigurarea unor eşantioane reprezentative pentru problemele investigate. Astfel, femeile căsătorite domină procentul atît în lotul salariatelor (61,0%) cît şi în lotul casnicelor (95,4%).

	Salariate	Casnice
Total	100,0	100,0
Necăsătorite	31,4	—
Căsătorite	61,0	95,4
Divorţate	4,8	—
Văduve	2,8	4,6

Copiii sînt prezenţi în familie în majoritatea cazurilor: 83,3% la salariate şi 93,6% la casnice.

În privinţa numărului de copii în întreţinerea familiei se remarcă că în familiile în care soţia lucrează numărul copiilor este mai redus decît în familiile în care soţia este casnică.

	Total	Fără copii	Cu copii
Salariate	144	24	120
%	100,0	16,7	83,3
Casnice	107	8	99
%	100,0	7,4	92,6

Familiile în care ambii soţi sînt salariaţi au în întreţinere copii predominant din grupa de vîrstă a preşcolarilor, urmate de copii de vîrstă şcolară.

Dintre femeile salariate căsătorite, numai 6,1% locuiesc cu părinţii şi sînt ajutate efectiv şi permanent în muncile gospodăreşti de către părinţi.

Ajutorul soţilor în munca gospodărească este semnalat în majoritatea cazurilor, gama muncilor efectuate de bărbaţi întinzîndu-se de la aprovizionare, cea mai frecvent menţionată, la participarea la curăţenie şi chiar pregătirea mesei.

De observat că cu cît munca soţiei este mai calificată, participarea bărbaţilor la muncile gospodăreşti este mai activă (61,8% la tehniciene şi 59,1 la muncitoarele calificate). Totuşi, 17,2% din femeile salariate consideră că sarcinile gospodăreşti trebuie să le revină în exclusivitate.

Timpul zilnic afectat gospodăriei de femeile salariate este în medie de 2 ore şi jumătate la femeile fără copii, în care femeia este ajutată de soţ la aprovizionare şi de 3 ore şi jumătate în cazul în care toate muncile gospodăreşti revin femeii. În familiile cu copii, timpul afectat gospodăriei creşte la 4—6 ore, în funcţie de numărul şi vîrsta copiilor. În aceste cazuri ajutorul soţului este aproape întotdeauna prezent.

„Organele şi organizaţiile de partid, organele de stat şi organizaţiile de masă şi obşteşti vor asigura toate condiţiile pentru creşterea contribuţiei femeilor la înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului, la dezvoltarea economiei, ştiinţei şi culturii, la viaţa politică şi socială a ţării, pentru manifestarea multilaterală a forţelor ei creatoare, pentru îmbinarea armonioasă a rolului ce revine femeii ca mamă şi soţie cu acela de participantă activă la eforturile întregului popor pentru progresul rapid şi necontenit al patriei noastre".

(Din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 **Cu privire la creşterea rolului femeii în viaţa economică, politică şi socială a ţării).**

• Timpul liber

ELEMENTE interesante relevă şi analiza problemelor legate de timpul liber al femeilor. 81,2% dintre salariatele căsătorite afirmă că nu au timp liber suficient, din cauza obligaţiilor gospodăreşti, 0,8% din cauza transportului de acasă la locul de muncă, 0,8% din cauza activităţilor obşteşti. Numai 15,7% declară că au timp liber suficient.

Dedicarea unui timp de mare durată muncilor gospodăreşti apare în special la femeile casnice („nu am niciodată timp liber pentru că sînt casnică") cu un nivel cultural mai scăzut, ale căror sfere de interese nu depăşesc cadrul limitat al unor activităţi imediate şi practice.

Salariatele necăsătorite au un buget de timp mai echilibrat: 33,3% (faţă de 15,7% la salariate) consideră că au suficient timp liber. Din eşantionul salariatelor necăsătorite, 66,7% motivează lipsa de timp liber prin navetă, diferite forme de instruire şi ridicare a calificării.

Participarea la diverse forme de pregătire generală sau profesională apare la 15,2% din femeile necăsătorite şi în special la grupele de vîrstă 19—25 ani. Pentru grupele de vîrstă peste 30 ani, şi în special la cele care au absolvit o formă de învăţămînt mediu de specialitate sau superior, participarea este mult redusă.

Preocupările recreativ-distractive din timpul liber se referă în principal la audierea emisiunilor de radio şi vizionarea programelor de televiziune, a spectacolelor cinematografice şi lectură. Cea mai mare parte a femeilor preferă pentru timpul liber activităţi recreativ-distractive de interior. În unele cazuri preferinţa este determinată de obligaţia de supraveghere a copiilor şi în această situaţie nu se poate vorbi de „preferinţă", ci de necesitate.

Număr de copii în familie		În întreţinerea familiei					
	Total femei cu copii	ieşiţi din întreţinerea familiei	Total	1	2	3	4+
Salariate	120	9	111	56	48	6	1
%	100,0	75	92,5	—	—	—	—
Casnice	99	26	73	23	34	9	7
%	100,0	26,2	73,8	—	—	—	—

Vrsta copiilor în întreţinerea familiilor

	Total femei cu copii	Preşcolari	Şcolari	Preşc. + şc.	Peste 20 ani
Salariate	111	40	35	31	5
%	100,0	36,1	31,5	27,9	4,5

• Motivaţia căsniciei şi condiţiile reuşitei

VECHIMEA cuplurilor cuprinse în eşantion, în medie de 10,7 ani, ne-a permis să obţinem răspunsuri care asigură o justă caracterizare a realităţilor vieţii de familie. În acest sens, a fost formulat un set de întrebări privind nivelul aspiraţiilor familiale care s-au referit la două momente diferite: înainte de căsătorie şi la data anchetei.

Aprecierea statistică a idealului familial anterior căsătoriei pune pe primele locuri familia ca mediu optim pentru creşterea şi educaţia copiilor (60%), familia ca întregire plenară a realizărilor (18%) şi familia considerată un act social cerut de viaţă (11%); (11% nu au răspuns). Contactul cu o viaţă nouă, cu multiple obligaţii şi necunoscute, de multe ori suprapunîndu-se intrării în viaţa profesională, părăsirea mediului familial de origină, acomodarea cu mentalitatea şi obiceiurile soţului, au fost menţionate drept greutăţi ale începutului, pe care înţelegerea superioară a sensurilor vieţii le-a învins.

La baza reuşitei căsniciei au fost considerate, în ordinea priorităţii: compatibilitatea de caracter şi temperament; concepţia despre viaţă; afinităţile culturale, care orientează şi folosirea timpului liber; afecţiunea, corectitudinea, aprecierea şi participarea la obligaţiile familiale. 72,7% dintre salariate consideră că au o căsnicie reuşită, în sensul realizării unui climat de înţelegere şi preocupări comune, în special legate de creşterea şi educarea copiilor, iar 20% dintre salariate şi 8,8% dintre casnice îşi apreciază căsătoria ca foarte bună, bazată pe părerea despre partenerul de viaţă.

• Satisfacţiile existenţei copiilor

SATISFACŢIILE exprimate în legătură cu existenţa copiilor ocupă un loc central în sfera satisfacţiilor femeilor şi ele se referă la dezvoltarea lor fizică şi psihică, la calităţile, comportamentul şcolar şi social.

Este de remarcat că năzuinţele mamelor se îndreaptă spre formarea unor oameni cu o bună pregătire profesională, conştiincioşi şi „utili pentru societatea noastră". De aceea calităţile apreciate se referă la seriozitate, perseverenţă, dorinţa de a învăţa. Chiar femeile casnice care au în 26,2% cazuri copii ieşiţi din îngrijirea familiei, pun pe prim plan realizarea profesională şi socială a acestora şi numai în al doilea rînd ajutorul material pe care îl asigură părinţilor.

Absenţa calităţilor dorite apare ca insatisfacţie la 16,4% din femei. O parte dintre acestea (8,8%) declară că nu au timp suficient pentru a se ocupa de formarea lor.

Locul important pe care copiii îl ocupă în viaţa femeilor este demonstrat şi de răspunsurile privind natura necazurilor din trecut sau prezent, în care apar pe primul loc cele legate de copii: deces, boală, nereuşita la examen.

Mamele semnalează şi greutăţile pe care le au în îngrijirea copiilor în următoarea ordine de prioritate: insuficienţa unităţilor de preşcolari şi şcolari, lipsa unor persoane calificate care să-i supravegheze la domiciliu în timpul absenţei părinţilor, lipsa unor cantine-restaurant speciale cu meniuri adecvate şi variate etc.

Exigenţele faţă de nivelul educaţiei pe care doresc să-l dea copiilor se concretizează în răspunsurile privind dotările culturale-sportive necesare oraşului, locuri de joacă, parcuri şi grădini în „partea de jos a oraşului", şcoală de balet, bazin de înot, metode moderne pentru predarea limbilor străine.

Trecerea în revistă a principalelor aspecte privind integrarea familială a salariatelor şi casnicelor din lotul investigat, demonstrează că femeia continuă să fie ataşată puternic de familia sa. Aceasta nu anulează şi nu diminuează însă atracţia faţă de munca profesională; 40% dintre femeile cu copii în declararea aspiraţiilor de viitor, acordă un loc prioritar propriilor realizări profesionale, a promovării, a perfecţionării pregătirii profesionale.

Femeia-mamă nu mai poate să se limiteze la a transmite copiilor cunoştinţele tradiţionale. Ea se găseşte în faţa unor cerinţe noi, cărora nu le mai poate face faţă decît prin educarea şi instruirea sa continuă.

Răspunsul unuia din subiecţi: „nu am timp suficient să mă instruiesc în probleme de pedagogie şi psihologie infantilă, sînt depăşită de aspectele care trebuie cunoscute de părinţi" dovedeşte că una din problemele principale privind femeia contemporană se referă la raţionalizarea muncii în ambele sfere de activitate, pentru a se menţine echilibrul necesar, fără a se diminua capacitatea de muncă sau a se consuma întregul timp în activităţi gospodăreşi, în dauna pregătirii profesionale şi culturale.

Putem deci conchide prin adeziunea la următoarele trei direcţii de acţiune în sprijinirea femeii pentru integrarea ei cît mai completă în viaţa socială:

— **pe plan profesional,** prin orientarea spre munci compatibile cu particularităţile sale bio-fiziologice, evitarea supraîncărcării;

— **pe plan familial,** prin mărirea numărului de unităţi pentru îngrijirea copiilor şi organizarea serviciilor sociale, diversificate şi ieftine, care să preia o parte din activităţile casnice;

— **pe plan educaţional,** pentru formarea unei concepţii clare privind rolul şi sarcinile fiecărui membru al familiei, al concepţiei privind necesitatea colaborării fructuoase a femeilor şi bărbaţilor în toate domeniile.

Hotărîrea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, creează un cadru larg pentru sprijinirea femeii prin măsuri concrete şi multiple privind munca profesională, gospodărească şi educarea copiilor, dar şi antrenarea în mai mare măsură în conducerea vieţii social-politice a ţării. Grija manifestată de partid creează femeilor o răspundere sporită pentru îndeplinirea rolului lor în societate, dar această răspundere revine în egală măsură şi membrilor de familie şi colectivului de lucru în care activează femeile.

Florica MĂNOIU
Institutul de Expertiză Medicală şi Recuperarea Capacităţii de Muncă

INFORMATIE-DECIZIE

CONDUCEREA PRODUCŢIEI UNEI TURNĂTORII CU AJUTORUL CALCULATORULUI

— Din experienţa unei intreprinderi cu un nomenclator larg de producţie —

Creşterea complexităţii întreprinderilor constructoare de maşini, prin multitudinea parametrilor ce se cer urmăriţi pentru deplina cunoaştere şi conducere operativă a procesului de producţie, impune alegerea unor metode eficiente de culegere şi prelucrare a informaţiilor ce însoţesc procesele industriale.

Întreprinderea de pompe Bucureşti fiind specializată în construcţia de pompe centrifugale cu o gamă ce depăşeşte cifra de 500 variante în peste 2000 tipodimensiuni, răspunde celor mai diferite necesităţi ale industriei chimice, industriei constructoare de maşini şi agriculturii. Acoperind acest cîmp larg de utilizări pompele produse din materiale foarte diferite, creează turnătoriei o multitudine de probleme dintre care o parte au fost încredinţate calculatorului.

COORDONATELE procesului tehnologic din turnătorie sînt, în general, trasate de: cunoaşterea planului de producţie, a încărcării capacităţilor pentru distribuirea optimă a sarcinilor de plan, cunoaşterea pe etape de plan a necesarului de materiale şi forţă de muncă, înregistrarea realizărilor de plan, a consumurilor de materiale şi manoperă aferente, stabilirea indicilor de productivitate a utilajelor, urmărirea îndeplinirii sortimentale a planului.

În acest cadru impus de variaţia gamei de piese turnate, la care exigenţele de rezistenţă mecanică, de duritate, rezistenţă la coroziune se împletesc cu criteriile de estetică menţinută în permanenţă la limita de jos a consumului de metal, dimensiunile fluxului informaţional se conturează la adevăratele sale dimensiuni.

Aceste activităţi principale comportă desfăşurarea unor intense operaţii de evidenţă şi control pe formaţii de lucru, linii tehnologice, ateliere, secţii, determinîndu-se astfel necesitatea unui aparat administrativ considerabil.

Corelarea acestei activităţi se făcea prin intermediul unui sistem informaţional care s-a dezvoltat în timp devenind stufos şi ineficient. În aceste condiţii, preocuparea conducerii Întreprinderii de pompe Bucureşti de a trece la prelucrarea fluxului informaţional cu mijloace electronice s-a dovedit foarte oportună. În acest sens prin dotarea întreprinderii cu un calculator FRIDEN 5610 şi cu alte utilaje auxiliare (perforatoare de cartele, sortator, maşini de facturat) s-a creat un potenţial de calcul cu care s-au pus bazele implementării în prima etapă a unui sistem de prelucrare automată a datelor pentru secţia turnătorie (vezi fig. 1). Viteza de lucru mai scăzută şi capacitatea de memorare relativ redusă ale calculatorului FRIDEN 5610, se dovedesc a satisface exigenţele de prelucrare a informaţiilor la nivelul acestei secţii de producţie.

Analiza de sistem

ÎNCEPUTĂ încă din 1970, analiza fluxului informaţional al secţiei turnătorie, s-a desfăşurat concomitent cu codificarea tuturor produselor finite, pieselor turnate, materiilor prime şi materialelor, reţetelor de aliaje, reţetelor de amestecuri de formare şi de miez, liniilor tehnologice, proceselor şi operaţiilor tehnologice, locurilor de muncă. Analiza a evidenţiat principalele noduri ce reclamă prelucrarea pe calculator a unor aplicaţii, definindu-se cu acest prilej configuraţia băncii de date ce a fost constituită în vederea stocării informaţiilor necesare prelucrării. Încărcarea fişierelor începută din 1971, s-a desfăşurat într-un mod pe care-l considerăm foarte eficient, asigurînd culegerea datelor concomitent cu reeditarea unor documente ce circulau în sistem, a căror formă şi conţinut au fost modificate prin proiectul noului sistem informaţional. Mai mult, aceste documente au fost editate chiar de calculator (fişă tehnologică, reţete de fabricaţie, centralizatoare de consumuri etc.) permiţînd astfel extragerea pe benzi perforate sau cartele a informaţiilor necesare în configuraţia înregistrărilor logice ale fişierelor proiectate. În acest mod au fost create: fişierul tehnologic; fişierul de încărcări specifice pe produs; fişierul de consumuri specifice pe produs; fişierul de reţete de fabricaţie.

Procentul de erori este foarte redus, criteriul de verificare al datelor fiind în afara controlului logic executat de calculator, însuşi documentul elaborat. Pentru celelalte categorii de informaţii a fost necesară culegerea lor manuală, banca de date cuprinzînd încă patru fişiere (fig. 2): fişierul de operaţii tehnologice; fişierul de materii prime şi materiale; fişierul de capacităţi de producţie; fişierul de personal.

Cele opt fişiere, înmagazinează toate clasele importante de informaţii cu care se operează în sistemul informaţional al turnătoriei fiind constituite pe suporţi tehnici de informaţii adecvaţi calculatorului FRIDEN 5610.

Pe baza acestor fişiere cu ajutorul unei biblioteci ce cuprinde peste 60 programe se execută următoarele aplicaţii:

a) **Verificarea pe termen scurt (lună) a încărcării turnătoriei.**

Deoarece explozia produselor finite în repere turnate se produce la alt nivel, banca de date nu conţine un fişier de structură. Programarea producţiei se face pe baza unei liste de repere turnate necesare, după care se verifică încărcarea turnătoriei. După armonizarea încărcărilor, calculatorul editează graficul de producţie al turnătoriei defalcat pe formaţii de lucru, prezentînd şi o situaţie centralizatoare a încărcărilor planificate în kilograme, minute, lei.

b) **Calculul consumurilor limită.**

Consumurile limită înţelese ca nivelul de consum de materiale permis, corespunzător planului de producţie pe o lună, se obţine cumulat însumînd cantităţile aferente fiecărei poziţii din plan. La sfîrşit se redactează o listă a cantităţilor de materiale necesare, în virtutea consumurilor specifice planificate în vigoare, concomitent cu editarea graficului.

c) **Lansarea bonurilor de materiale.**

Cantităţile de materiale rezultate în lista anterioară pot fi împărţite în baza unor cote specifice de aprovizionare a atelierelor de producţie, pe bonuri de materiale.

d) **Calculul necesarului de materiale pe termen lung (trimestru, an).**

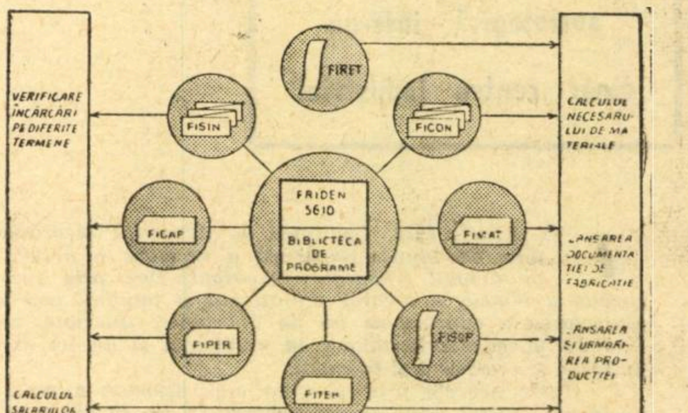

Fig. 2
Configuraţia băncii de date

Pentru aceste perioade planul de producţie al secţiei fiind exprimat în produse finite (pompe), calculul necesarului de materiale se realizează utilizîndu-se fişierul de consumuri pe produs. După o cumulare pe reţete de fabricaţie, acestea sînt explodate cu fişierul respectiv în materiale componente, iar după sortare şi cumulare cu fişierul de materii şi materiale se redactează lista de materiale necesar de aprovizionat.

e) **Calculul încărcării pe termen lung.**

Se face cu ajutorul fişierelor de încărcări specifice pe produs, optimizarea acestor încărcări rămînînd apanajul unui calculator de mare capacitate. Calculatorul FRIDEN 5610 poate executa însă în cîteva ore orice verificare a încărcării turnătoriei la o anumită normă de plan.

f) **Calculul preţurilor planificate ale pieselor turnate.**

Pe baza fişierului tehnologic, a fişierului de operaţii şi a fişierului de reţete, calculatorul integrează preţurile pieselor turnate pe articole de calculaţie.

În faza actuală se implementează aplicaţia de urmărire a realizărilor de plan, urmărirea încadrării în consumurile standard, calculul abaterilor de la aceste consumuri. Punctul final al sistemului va fi atins odată cu trecerea la calculul salariilor, corolarul aplicaţiei de urmărire a producţiei.

Imperativele implementării sistemului

FOARTE IMPORTANT pentru funcţionarea întregului sistem considerăm a fi mecanismul general de comunicare şi operare a modificărilor survenite în sistem. Circulaţia documentelor şi a informaţiilor a fost reglementată prin proiectul noului sistem, dar respectarea ciclurilor de actualizare constituie una din cele mai importante preocupări ale personalului ce deserveşte întregul sistem, fiind uşor de înţeles că fiabilitatea rezultatelor este strîns legată de vîrsta şi starea de actualizare a informaţiilor.

Regimul de arhivare a informaţiilor de bază şi a informaţiilor de lucru trebuie să stea de la început în atenţia analistului de sistem, dovedindu-se o problemă foarte importantă în urmărirea parametrilor ce exprimă starea şi tendinţele de evoluţie ale sistemului operaţional.

Eficienţa economică a sistemului

ÎN URMA trecerii la prelucrarea automată a datelor, au fost realizate economii de 400 000 lei/an doar prin reducerea timpului de lucru şi raţionalizarea sistemului informaţional. Calculul necesarului de materiale, eşalonarea aprovizionării în strînsă concordanţă cu structura planului de producţie permite, evitarea stocurilor supranormative sau a ruperii stocurilor, iar elaborarea în timp util a situaţiilor de încărcare a locurilor de muncă evită numeroase neajunsuri şi neritimicităţi de producţie, deci surse de alte economii.

În plus, funcţionarea sistemului se desfăşoară sub un control prompt al indicatorilor economici a căror cadenţă de apariţie este reglementată şi întreţinută acum prin calculator.

Estimarea acestor avantaje este mai dificilă dar este de la sine înţeles că reprezintă pîrghii sigure pentru îmbunătăţirea activităţii noastre de producţie. La acestea se adaugă şi faptul că prezenţa în uzină a calculatorului reduce la minimum timpii de aşteptare a rezultatelor.

Concluzii

IMPLEMENTAREA unui astfel de sistem cere din partea beneficiarilor săi să cunoască bine indicii de performanţă, limitele, posibilităţile de extindere şi costul sistemului.

Efortul implicat de acest gen de lucrări trebuie sprijinit printr-o judicioasă utilizare a personalului specializat, chiar prin aplicarea normativelor în vigoare.

ing. Alexandru I. CIOBANU
Întreprinderea de pompe-Bucureşti

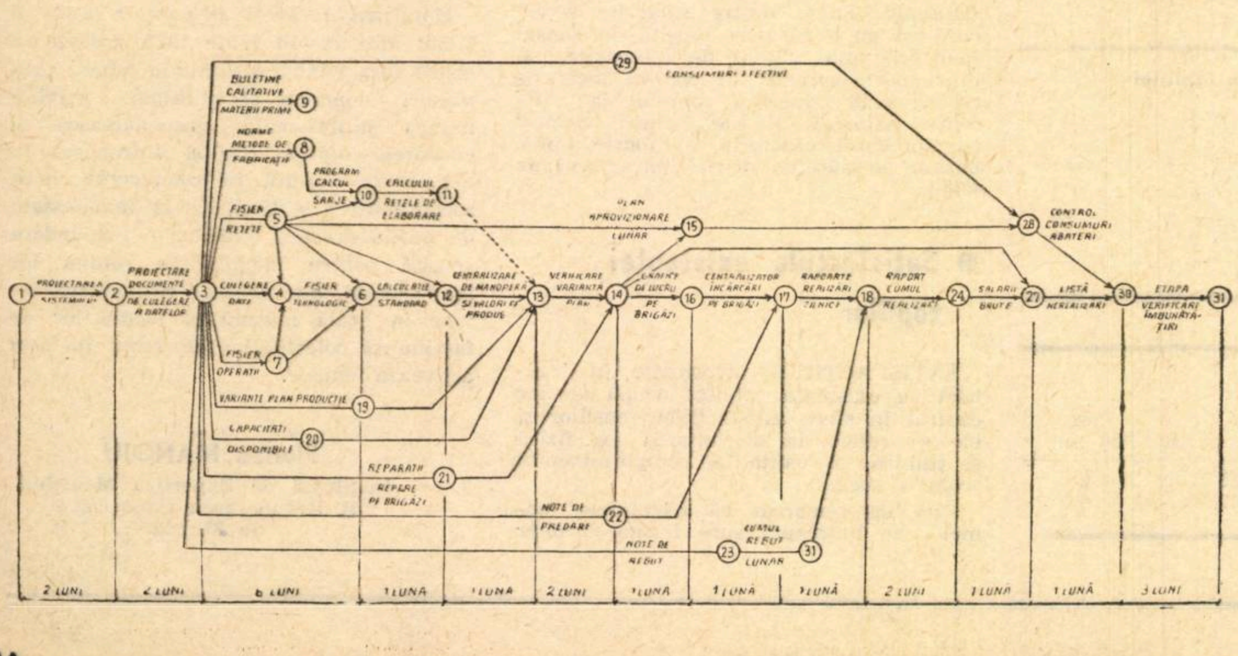

Fig. 1

PERTUL realizării sistemului de prelucrare automată a datelor

LEGENDĂ

1. FITEH — fişierul de tehnologii
2. FISIN — fişierul de încărcări specifice pe produs
3. FICON — fişierul de consumuri specifice pe produs
4. FIRET — fişierul de reţete tehnologice
5. FISOP — fişierul de operaţii tehnologice
6. FIMAT — fişierul de materiale
7. FICAP — fişierul de capacităţi
8. FIPER — fişierul de personal

R. S. F. Iugoslavia
Dezvoltarea învăţămîntului informatic

PRINTR-O INSTRUIRE metodică, în cadrul sistemului şcolar din Iugoslavia de astăzi se construieşte o bază pentru îmbunătăţirea pregătirii profesionale a cadrelor în domeniul informaticii. Aceasta se realizează atît prin şcoli speciale, cu teme adecvate, cît şi prin specializarea în unităţi.

Pentru învăţarea studenţilor, multe facultăţi au propriile lor calculatoare, sau au relaţii cu alte instituţii de pregătire a studenţilor care dispun de astfel de calculatoare. În Iugoslavia în prezent un număr de 12 facultăţi au calculatoarele lor proprii sau folosesc alte calculatoare ale utilizatorilor.

Prin acest sistem complex de şcoli se formează următoarele categorii de personal:

— **operatori pentru periferice,** care, necesită, în afara instruirii lor în şcoala secundară, un an de instruire specializată. Ei sînt pregătiţi să lucreze la maşini de perforat, de imprimat şi înregistrat;

— **operatorii la calculator** care primesc în afara instruirii din şcoala secundară încă un an de instruire suplimentară: instruirea pentru toate sistemele este făcută ţinînd seama de un program uniform; ei îşi îndeplinesc sarcinile la consolă sau la maşinile periferice

Din cauza funcţiilor lor **programatorii** trebuie să aibă şcoala secundară, şcoli de cultură superioară, sau facultate. Sînt selectaţi următoarele tipuri de programatori:

— **programatori de aplicaţii,** a căror muncă este de a întocmi programele pentru sistemele elaborate de analişti.

— **programatori de întreţinere,** a căror muncă este de a actualiza programele existente

— **programatorii software** pregătiţi pentru studiul limbajelor de ansamblare şi compilare şi pentru sistemele de operare, cu scopul utilizării lor compacte şi universale.

Analiştii trebuie să fie absolvenţi ai celui de al doilea sau al treilea grad universitar.

Ei sînt de două tipuri:

— **analistul propriu-zis** — este orientat în primul rînd către software-ul calculatorului şi hardware-ul; el are de asemenea datoria să ia parte împreună cu analistul de sistem, la definitivarea sarcinilor ce trebuie realizate pe calculator.

— **analistul de sistem** este agentul utilizatorului; împreună cu directorii acestuia, el pregăteşte sistemul informaţional şi definitivează sarcinile ce trebuie realizate pe calculator, împreună cu analistul centrului de calcul.

În afara grupurilor menţionate, din facultăţi sînt aleşi absolvenţi bine pregătiţi ca personal de cercetare. Ei sînt specializaţi în sistemele de informaţii, ca o ramură ştiinţifică, şi reprezintă un important nucleu pentru răspîndirea ştiinţei şi a experienţei practice în procesul de instruire a personalului.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XXIII)

(Urmare din numărul trecut)

PORNIND de la structura contemporană a transporturilor în general și a transporturilor internaționale, în special, țările socialiste au în vedere realizarea unor acțiuni concrete de colaborare privind transporturile feroviare, maritime și fluviale, transporturile auto, aviația civilă și transporturile prin conducte.

După cum este cunoscut, revoluția tehnico-științifică, al cărei martori sintem, influențează în mare măsură asupra transporturilor prin revoluționarea mijloacelor de transport, conducînd la o serie de mutații de structură. De aceea, între țările membre ale C.A.E.R. au fost convenite prin Programul complex, adoptat în anul 1971, prevederi privind elaborarea unor importante teme de cercetare, rezultatele cărora vor contribui la dezvoltarea pe mai departe a transporturilor, la adîncirea și perfecționarea colaborării și cooperării în acest domeniu. În acest sens, este semnificativ faptul că țările membre ale C.A.E.R. au convenit să-și perfecționeze colaborarea în domeniul transporturilor începînd prin elaborarea, de către țările membre interesate, de prognoze pentru o perspectivă de 10—20 ani privind volumele transporturilor de călători și de mărfuri în traficul internațional privind orientarea dezvoltării tehnice a mijloacelor și utilajelor de transport, privind raționalizarea, respectiv, modernizarea tehnologiilor în transporturi, privind dezvoltarea rețelei principalelor căi de comunicații internaționale, privind necesarul de mijloace tehnice în vederea dezvoltării transporturilor etc.

Organul specializat de colaborare al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — Comisia permanentă C.A.E.R. pentru transporturi — a elaborat un program, precum și o metodologie de întocmire a prognozelor, privind dezvoltarea transporturilor țărilor membre ale C.A.E.R. Pe baza datelor transmise de către țări, în secțiile de specialitate ale Comisiei permanente se elaborează prognoze de dezvoltare pe tipuri de transport.

Cunoașterea de către fiecare țară a direcțiilor de dezvoltare a transporturilor pe care le imprimă celelalte țări membre ale C.A.E.R. este de mare importanță și acest deziderat se realizează cu ajutorul consultațiilor reciproce bilaterale sau multilaterale, precum și pe calea coordonării planurilor de dezvoltare a transporturilor sau a unor probleme importante pe o perspectivă îndelungată.

În acest sens, Comisia permanentă C.A.E.R. pentru transporturi a procedat la efectuarea unui schimb de păreri cu privire la orientarea dezvoltării sistemelor de transporturi ale țărilor membre ale C.A.E.R. pe o perspectivă mai îndelungată, inclusiv problemele privind principalele direcții de orientare a investițiilor țărilor.

În ce privește **transportul feroviar** care are o tradiție relativ îndelungată în țările membre ale C.A.E.R. și care ocupă o pondere deosebit de mare în totalul transporturilor de mărfuri ale țărilor la care ne referim, pondere care ajunge pînă la 75% (Ungaria) așa cum se constată în tabelul 51 din numărul precedent, s-a convenit studierea unor acțiuni complexe a căror realizare ar urma să contribuie la îmbogățirea capacităților de transport și de tranzit a magistralelor feroviare în traficul internațional, la mărirea capacităților de prelucrare ale stațiilor de frontieră, la modernizarea și completarea materialului rulant feroviar, la îmbunătățirea și modernizarea transporturilor internaționale de călători etc.

Relațiile economice strînse dintre țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R. — creșterea an de an a volumului schimburilor comerciale și ca atare, creșterea continuă a numărului de vagoane de transport de mărfuri au necesitat practicarea unei forme specifice de colaborare care și-a dovedit pe deplin viabilitatea și utilitatea. Avem în vedere Parcul comun de vagoane (P.C.V.) care a luat ființă în urma semnării la București, în decembrie 1963 a Convenției respective de către Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S. Potrivit prevederilor acestei Convenții, fiecare țară participantă la Parcul comun de vagoane oferă spre exploatare comună un număr de vagoane de marfă care îi sînt necesare pentru efectuarea transportului mărfurilor care fac obiectul exportului și importului său. Bineînțeles, că vagoanele rămîn mai departe proprietatea țării care le înscrie în Parcul comun de vagoane. Mecanismul de funcționare al Parcului comun constă în aceea că fiecare țară participantă poate să folosească vagoanele care aparțin Parcului, ca pe ale sale proprii, urmînd ca pentru vagoanele reținute pe teritoriul său, dar care depășesc numărul de vagoane oferite de țara respectivă, spre folosință Parcului comun, să se plătească o anumită taxă de exploatare, respectiv de staționare pe teritoriul său. Prin sistemul propriu de dispecerat, Parcul comun de vagoane este în măsură să efectueze dirijarea în timp util a vagoanelor de marfă la dispoziția sa, dintr-o țară unde sînt libere către oricare din țări în care apare un necesar de vagoane.

Activitatea Parcului comun de vagoane contribuie într-o măsură considerabilă la reducerea parcursurilor fără încărcătură și la accelerarea circulației vagoanelor de marfă, la ridicarea eficienței exploatării materialului rulant, la descongestionarea liniilor magistrale internaționale, la folosirea mai rațională a stațiilor de frontieră, și de transbordare, reducîndu-se în mod simțitor folosirea vagoanelor care nu aparțin țărilor participante la Parcul comun de vagoane, fapt care s-a tradus în însemnate economii la cheltuielile pentru plata folosirii unor asemenea vagoane.

Numărul de vagoane oferite de țări spre folosință la Parcul comun de vagoane, crește continuu. Dacă la începutul activității sale, Parcul comun dispunea de un număr de cca. 95 mii de vagoane (recalculate în vagoane pe două osii), la sfîrșitul anului 1973 numărul acestor vagoane va depăși 250 mii. Creșterea continuă a Parcului comun de vagoane, constituie o demonstrare elocventă a eficienței funcționării acestei organizații internaționale.

Țara noastră participă la Parcul comun cu un număr de 25 100 vagoane (recalculate în vagoane pe două osii) față de 8 000 vagoane în anul 1964 și 15 600 vagoane la sfîrșitul anului 1970.

Ponderea vagoanelor fără încărcătură care călătoresc dintr-o țară în alta, în numărul total de vagoane transmise reciproc de către țări, constituie un indicator foarte expresiv al eficienței Parcului comun de vagoane. Datorită intensificării activității Parcului — în condițiile în care numărul total de vagoane în exploatare a crescut de aproape 3 ori — ponderea vagoanelor fără încărcătură care în anul 1964 reprezenta cca. 36%, s-a redus ajungînd la cca. 34% în anul 1972.

Activitatea Parcului comun de vagoane este condusă de Consiliu, din care fac parte reprezentanții împuterniciți ai căilor ferate din fiecare țară membră. Consiliul examinează problemele importante ale activității Parcului comun de vagoane, cum ar fi modul de lucru al Parcului, numărul și tipurile de vagoane care urmează a fi oferite spre folosință comună de către țările participante, nivelul taxelor pentru exploatarea acestora etc.

Organul executiv al Consiliului, respectiv, organul care conduce activitatea curentă este Biroul de exploatare al Parcului comun de vagoane. Acesta are sediul la Praga. Biroul îndeplinește hotărîrile Consiliului coordonînd întreaga activitate de dispecerat a vagoanelor de care dispune Parcul comun, efectuînd operațiunile financiare legate de exploatarea Parcului comun (plata pentru folosirea vagoanelor, cheltuielile pentru reparațiile materialului rulant etc.).

Avînd în vedere importanța pe care o are Parcul comun de vagoane în desfășurarea procesului de intensificare a legăturilor economice dintre țările respective, țările membre urmăresc — ca o cerință obiectivă — perfecționarea continuă a metodelor de exploatare a Parcului comun, pornindu-se de la necesitatea asigurării concordanței depline a intereselor tuturor țărilor participante la Convenția privind crearea și exploatarea Parcului comun de vagoane de marfă.

Comisia permanentă C.A.E.R. pentru transporturi a luat o serie de măsuri în vederea transpunerii în viață a prevederilor Programului complex referitoare la transportul feroviar. Astfel, a fost constituită o grupă temporară de lucru pentru efectuarea lucrărilor privind elaborarea de recomandări referitoare la standardizarea vagoanelor de mărfuri, și a proiectului programului de colaborare a țărilor membre ale C.A.E.R. privind trecerea materialului rulant feroviar cu ecartament de 1 435 mm. la cupla automată — program care a fost adoptat de către Comitetul Executiv al C.A.E.R.; s-a elaborat și s-a semnat în martie a.c. în România Convenția privind colaborarea întreprinderilor vagoanelor de dormit și vagoanelor restaurant ș.a.

Sensibil apropiat de transportul feroviar — din punctul de vedere al ponderii în totalul transporturilor de mărfuri — **transportul maritim** (în unele din țările avute în vedere ponderea transporturilor maritime depășește pe cea a transporturilor feroviare — Bulgaria, R. D. Germană și Polonia) joacă un rol important în dezvoltarea economică a țărilor socialiste.

Țările membre ale C.A.E.R. acordă acestui tip de transport o importanță corespunzătoare rolului pe care-l joacă în sistemul transporturilor internaționale. În scopul adîncirii și perfecționării colaborării în acest domeniu, se elaborează, în cadrul Biroului de coordonare a navlosirii navelor și respectiv, Consfătuirii reprezentanților organizațiilor de navlosire și armatori din țările membre ale C.A.E.R., propuneri privind perfecționarea formelor de colaborare a întreprinderilor de navigație în domeniul navigației internaționale de linie și de tramp, inclusiv propuneri referitoare la coordonarea măsurilor privind crearea unor noi linii de navigație, precum și la perfecționarea formelor organizatorice ale activității de navlosire în țările membre ale C.A.E.R.

În decembrie 1971, împuterniciții țărilor au semnat Convenția referitoare la principiile colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul navigației maritime, iar la începutul anului 1973 au intrat în vigoare — așa cum a fost prevăzut în Programul complex, Condițiile generale de punere reciprocă la dispoziție a tonajului pentru transporturile pe mare ale mărfurilor de comerț exterior.

O altă problemă importantă a transporturilor maritime și fluviale căreia i se acordă atenție deosebită de către țări, este cea referitoare la asigurarea necesarului în ce privește reparațiile de nave.

Și transportul pe Dunăre a intrat în vederea reprezentanților țărilor membre ale C.A.E.R. cu ocazia elaborării și adoptării Programului complex. Dar, cu toate că există prevederea potrivit căreia urma să se elaboreze în anul 1971 propuneri privind dezvoltarea colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. îndreptate spre creșterea volumului mărfurilor transportate pe Dunăre, grupa temporară de lucru constituită în acest sens în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru transport, va prezenta propunerile sale abia în anul 1974.

În dezvoltarea transporturilor internaționale, în general, **transportul în containere** pe diferite mijloace de transport, precum și **transportul auto**, joacă un rol din ce în ce mai mare. De aici și necesitatea adîncirii colaborării și în aceste tinere domenii ale transporturilor. În acest sens, se preconizează crearea de forme organizatorice corespunzătoare destinate să contribuie la adîncirea și perfecționarea colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în aceste domenii de perspectivă.

Problemele tehnico-științifice ale transporturilor asupra cărora și-au îndreptat în continuare atenția țările membre ale C.A.E.R., se referă, de asemenea, la bazele tehnice, economice și tehnologice ale sistemului de transport în containere, folosirea tehnicii de calcul și a metodelor matematice în planificarea și dirijarea proceselor de transport, încercarea materialului rulant feroviar de perspectivă, precum și a materialului rulant de perspectivă al transportului auto, ținîndu-se seama de tipizare, unificare și standardizare.

B. Telecomunicațiile.

DACĂ ÎN CADRUL activității economico-sociale a unui stat, transporturile constituie întregul sistem național de legături economico-teritoriale, telecomunicațiile reprezintă sistemul prin care se asigură o legătură permanentă dintre toți factorii care participă la ansamblul activității economice. În acest context și mai ales, în condițiile desfășurării susținute a revoluției tehnico-științifice, telecomunicațiile au un rol din ce în ce mai important și în procesul adîncirii colaborării și cooperării internaționale în producție, rol determinat de caracterul de vîrf al tehnicii folosite în vederea menținerii unei legături permanente între parteneri, atît telegrafică, telefonică, cît și mai ales în ultimul timp, prin transmiterea reciprocă a imaginii documentelor scrise. Telecomunicațiile au un rol tot mai important, atît în sfera relațiilor social-culturale ale cetățenilor unui stat, cît și în relațiile nemijlocite dintre cetățenii, organele și organizațiile diferitelor state.

Avînd în vedere rolul pe care îl au telecomunicațiile în dezvoltarea economico-socială a României, Conducerea superioară a partidului și statului nostru se preocupă în mod deosebit de dezvoltarea sub toate raporturile a acestui important domeniu, de folosirea cît mai rațională și eficientă a acestei tehnici moderne. **„Ținînd seama de faptul că o importanță deosebită pentru economia noastră, pentru deservirea populației o are rețeaua de telecomunicații** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — **este necesar ca în anii următori să se asigure modernizarea, sistematizarea și, totodată, sporirea economicității mijloacelor de telecomunicații". 33)**

Și celelalte țări socialiste s-au preocupat și se preocupă în continuare de lărgirea rețelei de poștă și telecomunicații. Iată principalele date care caracterizează dezvoltarea rețelelor întreprinderilor de poștă, telegraf și telefon, precum și a rețelelor de televiziune (centre și stații de translație) din țările socialiste europene care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. (tabelul nr. 54).

Din examinarea acestor date, se evidențiază faptul că în ultimul deceniu, țările la care ne referim au dezvoltat în mare măsură rețeaua lor de telecomunicații, îndeosebi pe calea extinderii mijloacelor moderne în care televiziunea reprezintă, desigur, elementul de vîrf. În acest cadru, se remarcă dezvoltarea mai intensă a acestei rețele la țările cu un nivel mai scăzut de dezvoltare ca România și Bulgaria, care însă cu tot efortul lor, n-au reușit încă să se apropie în măsură mai mare de țările mai dezvoltate. Unele excepții de la această remarcă generală sînt explicate prin condițiile geografice proprii țării respective : dezvoltarea mai puțin intensă a acestei rețele în Ungaria ca urmare a posibilității de acoperire a întregului teritoriu cu un număr redus de stații de emisie și de translație, ca și necesitatea pentru Cehoslovacia de a se construi — într-un termen relativ scurt — un mare număr de stații de translație din cauza reliefului acestei țări. În același timp, datele la care ne referim evidențiază faptul că și pentru mijloace de telecomunicații relativ clasice, ca telegraful și telefonul, tot țările cu un nivel mai scăzut de dezvoltare s-au văzut obligate să asigure un ritm mai ridicat de extindere a rețelei respective.

În condițiile contemporane, în aprecierea nivelului de dezvoltare economico-socială și culturală a unei țări, un real interes prezintă examinarea gradului de dotare a populației cu aparate de telecomunicații cum sînt telefoanele, sau cu unele aparate de recepție legate de rețeaua de telecomunicații, ca spre exemplu, receptoarele de radio sau televiziune. Gradul de dotare, cu astfel de aparate, a populației țărilor socialiste la care ne referim, este prezentat în tabelele nr. 55 și 56.

Din examinarea acestor date se remarcă în primul rînd faptul că în general a crescut în ultimul deceniu, gradul de dotare a populației cu telefoane, aparate de radio recepție și televizoare, deci, în general, cu mijloace de telecomunicații, creșterile cele mai importante fiind la receptoare de televiziune. În ceea ce privește țara noastră, în absolut toate situațiile se evidențiază o creștere a gradului de dotare a populației cu astfel de mijloace ale tehnicii de telecomunicații, înregistrîndu-se și o apropiere relativă față de țara cu gradul cel mai ridicat de dotare. În unele cazuri, ca spre exemplu dotarea cu receptoare de televiziune, acest proces de apropiere este accentuat. În același timp constatăm că în toate situațiile prezentate, țara noastră se găsește încă pe ultimul loc, desigur, în principal, ca urmare a faptului că majoritatea eforturilor de investiții au fost dirijate către direcțiile de bază ale dezvoltării economico-sociale, tocmai pentru a se putea înlătura cît mai repede efectele condițiilor istorice ale unei slabe dezvoltări.

Pentru înlăturarea situației menționate, Conducerea de partid și de stat din țara noastră a luat, o serie întreagă de măsuri care contribuind la ridicarea în general a nivelului de trai, va duce în mod inevitabil la creșterea numărului cetățenilor care vor fi posesori ai aparatelor de radio, T.V. și telefoane Sub ochii noștri se extind și se automatizează centralele telefonice, punîndu-se un accent important pe procesul automatizării legăturilor telefonice interurbane, se dezvoltă producția de receptoare radio și de televizoare, se extinde rețeaua de relee de televiziune, se acordă o mare importanță îmbunătățirii permanente a programelor de radio și televiziune.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

33) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate". Ed. Politică, 1970, Vol. IV, pag. 280.

Tabelul nr. 56

ȚARA	Nr. abonamentelor radio la 10 000 locuitori		În procente față de R. D. Germană		Nr. abonamentelor T.V. la 10 000 locuitori		În procente față de R. D. Germană	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	697	1117	21,9	31,6	30,0	832,0	4,9	30,5
Bulgaria	1099	1807	34,6	51,2	3,3	1380,0	0,5	50,6
Cehoslovacia	2266	2175	71,3	61,6	580,0	2208,0	96,3	80,9
R. D. Germană	3180	3529	100,0	100,0	602,0	2727,0	100,0	100,0
Polonia	1317	1453	41,4	41,1	142,5	1434,0	23,6	52,6
Ungaria	1973	2417	62,0	68,5	104,0	1873,0	17,3	68,7
U.R.S.S.	1286	1998	40,4	56,6	221,0	1593,0	36,7	58,4

Tabelul nr. 55

ȚARA	Numărul de abonamente telefonice la 1 000 locuitori		În procente față de Cehoslovacia	
	1960	1971	1960	1971
România	16,7	38,0	28,3	28,8
Bulgaria	21,9	64,9	37,1	49,2
Cehoslovacia	59,0	131,8	100,0	100,0
R. D. Germană	35,0	57,4	59,3	43,5
Polonia	29,8	55,4	59,3	43,5
Ungaria	24,3	41,0	41,2	31,1
U.R.S.S.	20,6	50,0	34,9	37,9

Tabelul nr. 54

ȚARA	Întreprinderi de poștă, telegraf și telefon: mii unități 1960	mii unități 1971	creșteri 1971 / % 1960	Centre de televiziune: unități 1960	unități 1971	creșteri 1971 / ori 1960	Stații de translație pentru televiziune: unități 1960	unități 1971	creșteri 1971 / ori 1960
România	4,63	5,51	119	2	18	9,0	4	93	23,2
Bulgaria	2,00	2,42	121	1	7	7,0	—	92	—
Cehoslovacia	4,73	5,00	106	15	32	2,1	8	609	76,1
R. D. Germană	14,00	14,14	101	18	45	2,5	62	320	5,2
Polonia	6,95	7.66	110	8	24	3,0	11	79	7,2
Ungaria	3,14	3,18	101	1	1	1,0	6	12	2,0
U.R.S.S.	62,87	82,60	115	82	181	2,2	195	1213	6,2

FIȘE

Este economia industriei o știință?

● Prof. dr. L. Kantor răspunde afirmativ la această întrebare în articolul **Ekonomika promișlennosti : predmet issledovaniia** (Economia industriei : obiect de cercetare), apărut în nr. 4/1973 din revista EKONOMICESKIE NAUKI. În această privință, spune autorul, există trei puncte de vedere : a) economiile de ramură, deci și economia industriei, nu ar fi științe, ci discipline de studiu; ar exista o singură știință economică — economia politică — și ea studiază raporturile de producție din întreaga economie ; b) economiile de ramură ar avea caracter științific, dar nu ar fi științe de sine stătătoare, deoarece nu studiază legi economice proprii, ci doar formele concrete de manifestare a unor legi economice generale ; c) economiile de ramură ar fi științe de sine stătătoare cu drepturi depline, avînd ca obiect de studiu legi proprii specifice. Partizan al acestui ultim punct de vedere, autorul formulează și prezintă — fără pretenție de a fi exhaustiv — următoarele legi care ar acționa în industrie și a căror studiere ar constitui obiectul științei economia industriei : legea diferențierii industriei în ramuri separate ; creșterea mai rapidă în condițiile progresului tehnic, a producției în raport cu creșterea fondurilor fixe ; reînnoirea sistematică a structurii producției; legea reducerii termenelor de funcționare a mașinilor. Alături de aceste legi ale producției industriale, considerate ca fiind generale, L. K. enumeră și unele legi mai particulare, cum ar fi tendința legică de schimbare a structurii fondurilor fixe sau tendința de schimbare a structurii prețului de cost al producției industriale.

Interdependențe valutare

● Editura pariziană Hachette a publicat recent o carte a lui Roger Auboin (fost director timp de 20 de ani al Băncii Reglementelor Internaționale Basel), intitulată **Les vraies questions monétaires à l'épreuve des faits** (Adevăratele probleme monetare la proba faptelor), în care trece în revistă și analizează evenimentele și măsurile din domeniul monetar în ultimii 50 de ani, de la reîntoarcerea la sistemul etalon-aur după primul război mondial pînă la Acordul de la Washington din decembrie 1971. R. A. ajunge la concluzia că iluzia creată, mai ales în ultimii ani, privind posibilitatea de a avea cursuri de schimb flotante, deci „puteri de cumpărare flotante" a estompat în mod progresiv adevăratele probleme și valori. În opinia autorului, sarcina viitoare nu este de a stabili sisteme flotante prin care să se permită politici economice interne mai independente, deoarece acest lucru poate dăuna comerțului internațional, de a cărui creștere susținută au beneficiat în perioada postbelică toate țările occidentale. Sarcina viitoare cea mai urgentă și cea mai profitabilă, consideră autorul, este restabilirea adevăratei convertibilități și a interdependențelor necesare dintre valute pe baza cărora să poată exista valute stabile și puternice.

metodologie

INDIFERENT DE DESTINAȚIA PRODUSULUI — PREȚURI UNICE PENTRU EXPRIMAREA GRADULUI DE EFICIENȚĂ

ÎN ULTIMII ani, sub impulsul puternic al hotărîrilor de partid, criteriul eficienței — avînd o importanță nu numai economică, ci și socială de prim ordin — s-a transformat tot mai mult într-un mijloc de apreciere a rezultatelor activității întreprinderilor, centralelor și ramurilor economice. Noțiunea de eficiență economică a căpătat o sferă largă de aplicare, fiind utilizată pentru caracterizarea activității de investiții, de producție, de comerț interior și exterior, ca și a unor activități extra-economice. În consecință, și forma de exprimare a eficienței economice este și devine din ce în ce mai variată: durata de recuperare a investițiilor; aportul valutar al acestora; producția globală sau marfă ce revine la 1000 de lei fonduri fixe sau fonduri de producție; rata rentabilității sau rata acumulărilor bănești; beneficiul sau venitul net la 1000 de lei fonduri fixe sau la 1000 lei fonduri de producție ș.a. Dintre acești indicatori considerăm că venitul net la 1000 de lei fonduri de producție exprimă în modul cel mai cuprinzător aportul unei întreprinderi, centrale sau ramuri economice la formarea fondurilor bănești centralizate ale statului. Acest indicator poate fi apreciat ca un indicator general de eficiență economică, deoarece înglobează efectele tuturor elementelor care concură la obținerea rezultatelor: eficiența mijloacelor investite în fonduri de producție, gradul de organizare și nivelul tehnic al procesului de producție, productivitatatea muncii, nivelul cheltuielilor de producție și de circulație ș.a.

Pentru ca indicatorul eficienței să poată reda cît mai fidel calitatea proceselor ce au loc în unitățile economice, se cer, în primul rînd, create condițiile care să asigure măsurarea cît mai exactă a rezultatelor, atît în perioada planificării, cît și a urmăririi îndeplinirii planului. Un punct de plecare îl constituie, desigur, exprimarea corectă a elementelor pe baza cărora se face calculul, cu alte cuvinte exprimarea corectă a valorii fondurilor de producție, a mărfurilor și a venitului net.

Este cunoscut că în sistemul actual de prețuri, în vigoare de la 1 ianuarie 1963, întreprinderile industriale vînd produsele la prețuri cu ridicata ale întreprinderii și ale industriei, iar din anul 1970 și la prețuri de calcul, în funcție de destinația acestora. În conformitate cu prevederile Legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, categoriile de prețuri menționate au noi denumiri și anume: prețuri de producție și prețuri de livrare. Chiar în cazul acestor categorii de prețuri, problema practicării de prețuri diferite la vînzarea produselor în funcție de natura consumului sau destinației nu este pe deplin rezolvată, deoarece legea permite menținerea în continuare a excepțiilor prevăzute de actualele dispoziții legale.

În prezent, livrările de produse pentru consumul productiv sau pentru investiții, precum și pentru export, se fac, de regulă, la prețuri cu ridicata care, cu unele excepții, nu cuprind impozite. Livrarea acelorași produse la fondul pieței sau pentru nevoile unor unități din sfera nematerială se face însă la prețuri cu ridicata care conțin și impozitul pe circulația mărfurilor. În consecință, schimbarea raportului între cantitățile de produse livrate cu sau fără impozit, mărește sau micșorează masa de venit net și, ca urmare, modifică mărimea indicatorului de eficiență, fără ca această modificare să fie un rezultat al activității economice a întreprinderii, al efortului propriu. În susținerea acestor afirmații vom exemplifica prin influența practicării de prețuri diferite asupra eficienței economice din cîteva ramuri în anul 1970. Produsele petroliere, de pildă, se livrează pentru consumul intern — productiv sau neproductiv — la prețuri ce includ impozitul pe circulația mărfurilor. Sînt exceptate de la impozit produsele destinate chimizării, exportului, precum și unele sortimente consumate de „Navrom". Dacă întreaga cantitate de produse petroliere, indiferent de natura consumului sau destinației, s-ar desface la prețuri conținînd impozite, indicatorul eficienței economice la întreprinderile din industria petrolului ar fi fost în 1970, fără vreun efort suplimentar din partea acestora, cu circa 35% mai mare. Pe de altă parte, creșterea ponderii produselor destinate chimizării sau exportului ar fi determinat o scădere a indicatorului de eficiență economică, în acest caz fără vreo vină din partea întreprinderilor furnizoare.

Mărimea acestui indicator de eficiență economică a fost influențată sensibil și de măsurile luate în cursul anului 1970 pentru înlăturarea rentabilității excesive ce se înregistra la unele produse, prin introducerea așa-numitelor prețuri de calcul stabilite pe baza **cheltuielilor medii de producție pe ramuri** și a unei rentabilități normale. Folosirea prețurilor de calcul, precum și alte modificări de prețuri au dus la o „scădere" a acumulărilor bănești raportate la fonduri pe ansamblul industriei republicane și în special în unele ramuri, cum sînt: industria lemnului, industria construcțiilor de mașini, industria alimentară, industria materialelor de construcții.

Consecințe similare celor arătate mai înainte sînt determinate de faptul că pentru unele produse se practică prețuri diferite, după natura consumului. Astfel, la gazul metan prețul este diferit după cum acesta este consumat ca materie primă sau drept combustibil. Așa este și cazul buștenilor care pentru anumite scopuri în cadrul unităților ministerului coordonator au un preț mai mic, iar pentru terți un preț mai mare.

Iată de ce **diferențierea prețurilor ar trebui făcută numai în cazul produselor care se fabrică în mai multe sortimente, dimensiuni și calități.** În acest fel, prețurile diferențiate vor exprima raporturi între sortimente, dimensiuni și calități, vor reflecta legătura funcțională care există între acestea în cadrul valorii medii a grupei de produse respective.

Există însă și cazuri ca, de exemplu, al energiei electrice, care trebuie să aibă tarife diferențiate în funcție de consumator, deși aceasta ar apare, la prima vedere, ca o abatere de la cele susținute mai sus. Această diferențiere a tarifelor se justifică însă prin aceea că mărimea costului energiei electrice, de la producție pînă la destinație, prezintă variații nu numai în funcție de locul producției, de transportul și distribuția acesteia, dar și în funcție de caracteristicile consumatorului (mare sau mic), după cum acesta participă la consum în orele de „vîrf de sarcină" sau noaptea ș.a., toate acestea influențînd costurile energiei electrice produse și distribuite. Aspecte similare există și în ramura transporturi, unde diferențierea tarifelor pe feluri de mărfuri și distanțe de transport merită a fi menținută.

Din cele relatate rezultă că practicarea unor prețuri și tarife diferite la vînzarea produselor sau la prestarea unor servicii, poate influența în mod sensibil mărimea indicatorilor de eficiență economică ai întreprinderilor producătoare sau prestatoare. Pentru ca acest indicator să fie într-adevăr util și concludent în aprecierea gradului de eficiență a unităților cu gestiune economică și pentru ca el să permită efectuarea unor comparații — absolut necesare — atît în dinamică cît și între întreprinderi sau ramuri, trebuie ca influențele, care alterează calculele și implicit judecățile, să fie eliminate.

Așa cum prevede și Legea nr. 19/1971 sistemul de prețuri reașezat va trebui să aibă la bază tipul prețurilor de producție care să includă o rată de venit net rațională, calculată asupra fondurilor de producție. Considerăm însă că aceste **prețuri trebuie să fie unice, indiferent de natura consumului sau de destinația produselor.** Prin pîrghia impozitului, care sîntem de părere că va trebui calculat în toate cazurile **în afara** prețurilor producătorilor, se va putea realiza politica legată de folosirea rațională a unor produse, precum și politica de venituri a statului. În acest fel, mărimea impozitului, care va putea fi majorat sau diminuat în funcție de cerințele politicii economico-financiare corespunzătoare fiecărei etape, nu va mai influența volumul venitului net al întreprinderilor, impozitul constituind ceea ce trebuie să fie, un venit centralizat al statului.

Credem că numai în aceste condiții, mărimea venitului net va putea fi asociată cu eforturile unităților economice îndreptate către aspectele calitative ale activității lor și va reflecta în mod just creșterea eficienței economice.

Toma MELINTE
șef de secție
Iulian URSACHE
șef de sector
Institutul pentru studii de planificare

Ședință de comunicări pe tema „Tendințe și orientări ale conținutului cercetării în științele sociale"

Miercuri 11 iulie a.c. a avut loc o ședință de comunicări științifice a Secției de științe economice și cercetări sociologice a Academiei Republicii Socialiste România în cadrul căreia prof. Roman Moldovan, membru corespondent al Academiei R. S. România, a prezentat comunicarea „Tendințe și orientări ale conținutului cercetării în științele sociale". În cadrul discuțiilor pe marginea expunerii au luat cuvîntul: R. Paul, directorul Institutului de Cercetări Comerciale, prof. C. Murgescu, prim vicepreședintele secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice, prof. M. Biji, Academia de Studii Economice, acad. M. Nicolescu, președintele Academiei R. S. România, prof. I. Rachmuth, Academia „Ștefan Gheorghiu", prof. Gh. Dolgu, rectorul Academiei de Studii Economice, prof. P. Burloiu, Academia de Studii Economice, prof. A. Banu.

În încheierea dezbaterilor a luat cuvîntul acad. V. Malinschi, președintele Secției de științe economice și cercetări sociologice al Academiei R. S. România.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

„Capitalismul popular" sub o firmă nouă

NUMELE profesorului Peter F. Drucker este de mult consacrat în literatura economică americană. Lucrările sale — **Concept of Corporation, The New Society, The Age of Discontinuity, Managing for Results** și altele — au stîrnit un larg ecou nu numai în S.U.A., ci și în afara granițelor lor. Este și cazul recentului său studiu publicat în **The Public Interests** sub titlul „Noul capitalism".

După marile mișcări sociale ale anilor '60 formula militant-apologetică a „neocapitalismului" sau „capitalismului popular", larg vehiculată în anii '50, a fost atît de discreditată, încît reluarea ei de către prof. Drucker poate să surprindă. Subtilul profesor de la Graduate School of Business refuză formulele, de largă circulație azi, de tipul „societate post-industrială, „societatea serviciilor", „societate umană" etc., vulnerabile prin faptul că nu surprind esențialul — conținutul social al fenomenului definit.

El preferă formula, mai clară sub acest raport, de „neocapitalism". Nu este însă vorba de o simplă reluare, ci de o încercare de revitalizare pe baza unei scheme, nu lipsite de interes, ce se vrea o generalizare a principalelor mutații ce au avut loc în economia americană postbelică.

În opinia lui Drucker, în ultimii 25 de ani și, în special, în ultimul deceniu, „structura economiei americane a fost radical transformată". Instrumentul — uriașul val postbelic de fuziuni industriale și financiare care, în special în anii '60—'70, a căpătat o serie de particularități concretizate, în primul rînd, în apariția „societăților de expansiune". Specificul acestui val, căruia i se impută caracterul „radical" al mutațiilor din structura economiei S.U.A., își are originea, după Drucker, în „apariția a două noi «piețe de masă» de proporții majore: 1) o piață de masă pentru capitaluri și investiții și 2) o piață de masă oferind cariere oamenilor cu studii superioare".

Prin „piață de masă pentru capitaluri" Drucker înțelege o descentralizare a proprietății asupra capitalului și creșterea ofertei acestuia. În această teză el preia ideea de bază a „capitalismului popular". În țara noastră, scrie el, nu am «naționalizat» capitalurile, dar le-am «socializat». Milioane de americani, sînt posesori direcți de acțiuni. Instrumentul însă prin care numărul cel mai mare de americani posedă astăzi «mijloacele de producție», continuă Drucker, îl constituie... în primul rînd, fondurile comune de ajutor reciproc și fondurile de pensii", care sînt investite de „administratorii lor". Iată cine sînt adevărații „capitaliști"! — exclamă Drucker. Apariția acestor noi „autori de investiții", susține el, a însemnat o masivă creștere a ofertei de capital care, împreună cu descentralizarea proprietății, a făcut posibilă o neașteptată creștere a elasticității economiei, a subminat puterea marilor concerne asupra pieței, stimulînd mecanismul eficient al concurenței, făcînd posibile nu numai „fuziunile de diversificare" sau „preluare", dar mai ales apariția continuă de noi și noi firme care s-au impus și s-au dezvoltat, concurînd cu succes multe din firmele vechi. Și aceasta, în pofida „înțelepciunii convenționale" susținute de-a lungul a jumătate de secol, după care economia americană, devenită o economie a marilor concerne, care domină și „manevrează piața, atît cea a mărfurilor cît și cea a capitalurilor", ar fi o structură atît de solidă, de impenetrabilă, încît apariția unor noi firme nu i-ar putea modifica structura, nu ar putea asigura revitalizarea și extinderea spațiului liberei concurențe.

Este indiscutabil că sistemul „acțiunilor populare" și ieșirea pe piața capitalurilor a unor asemenea instituții ca fondurile de pensii și fondurile de ajutor reciproc au însemnat o creștere a disponibilului de capital. Prof. Drucker pierde însă din vedere că: 1) nu existența acestui disponibil de capital în sine a constituit cauza, mobilul investițiilor în noi societăți cu real potențial de a concura vechile firme. Deciziile de investiții, atunci cînd nu sînt ele însele generatoare de piețe noi, sînt funcție a unui întreg complex de factori a căror acțiune se reflectă ca rezultantă în capacitatea de absorbție a pieței în general sau a diferitelor ei segmente; 2) apariția de noi societăți nu a diminuat gradul de centralizare a capitalului, iar fuziunile l-au accentuat. Chiar dacă am accepta teza prof. Drucker cum că în această perioadă nu ar fi avut loc o concentrare a activelor corporațiilor (ceea ce trebuie demonstrat statistic), fuziunile, așa cum însuși constată, „au produs cu siguranță o concentrare considerabilă a capacității de luare a deciziilor... au dus la apariția unor firme foarte mari, care operează în multe domenii, regiuni și țări... încorporate într-o singură persoană juridică și dirijate de o singură conducere superioară". Dar asta nu înseamnă, de fapt, o creștere a importanței deciziilor acestor uriașe firme pentru ansamblul economiei, o creștere a puterii lor asupra pieței în general sau a diferitelor sale segmente?; 3) în fine, constituirea așa numitei „piețe de masă pentru capitaluri" nu a însemnat nici pe departe o „socializare" a capitalului cum consideră Drucker, o transformare a „noilor autori de investiții" în capitaliști. Mobilizarea resurselor, a „economiilor pentru zile negre", a zeci de milioane de americani a fost și este pusă în slujba intereselor marelui capital. Veniturile mărunților posesori de acțiuni (individuali sau „colectivi" prin intermediul fondurilor de pensii sau de ajutor reciproc) nu se modifică substanțial prin încasarea dividendelor. Așa-zisa „socializare" a capitalului, prezentată ca expresie și factor esențial al „transformării radicale" a sistemului economic american, nu a înlăturat ci, din contră, a „fortificat" puterea de acțiune a legii generale a acumulării capitaliste, a adîncit procesul de polarizare a bogăției sociale.

Prin cel de-al doilea factor care ar fi determinat schimbarea profilului societății americane, „piața de masă pentru cariere", prof. Drucker înțelege o creștere de proporții hotărîtoare pentru întregul mecanism economic, a ofertei de posturi pentru specialiști cu studii superioare, adică pentru absolvenții de colegii. „Este vorba, precizează profesorul american, de trecerea de la «căutarea unei slujbe» la situația în care «slujbele sînt în căutarea oamenilor»". Furat de preocuparea construirii schemei sale explicative, prof. Drucker pierde din vedere că și-a dorit să fie realist. Fără îndoială, că **nomenclatorul** profesiilor (funcțiilor) a crescut foarte mult ca și necesarul de cadre cu studii superioare. Dar existența unor posibilități mai largi de opțiune în alegerea unei profesii determină sau echivalează cu un nivel mai ridicat al cererii de forță de muncă față de nivelul ofertei? Trecînd peste faptul că învățămîntul superior este încă practic prohibit, cel puțin pentru aproape toți cei care fac parte din „familii sărace", adică cu venituri sub minimul de existență (cca. 20% din totalul familiilor americane[1]), o tot mai importantă masă de cadre cu studii superioare este afectată nu numai de șomaj, dar și de sărăcie: capii de familie a 8% din totalul familiilor sărace aveau peste 12 ani de studii, iar 5% cîte 16 și peste 16 ani de studii. Schimbarea structurii profesionale și a gradului de calificare a masei de salariați nu schimbă poziția socială a acesteia.

V. PILAT

1) Vezi: Thurow, Lester, „Poverty and Discrimination", Washington, 1969, pag. 24.

știință și societate

● A gîndi la un viitor puțin mai îndepărtat este un imperativ.

● Resursele exploatabile din punct de vedere economic depind de nivelul tehnologiei.

● Pe termen lung nu se manifestă o tendință spre randamente descrescînde în agricultură.

● În condițiile unor prezumții mai flexibile, limitele, cînd există, ar putea deveni relative.

DINAMICA CREȘTERII ÎNTR-O LUME FINITĂ

ÎNCERCAREA ambițioasă a colectivului de la Massachusetts Institute of Technology condus de Dennis Meadows de a proiecta evoluția lumii pînă în anul 2100, sintetizată în mult controversata lucrare **The Limits to Growth**, a căpătat un răspuns dintre cele mai competente din partea unui grup de cercetători englezi de la University of Sussex*), angajat într-un program de previziune tehnologică și socială.

Abordarea creșterii economice de către colectivul de la Sussex se afirmă a fi obiectivă și europeană ; ea se ridică împotriva fetișizării calculelor pe computere, fără a nega însă utilitatea construirii de modele matematice în științele sociale. Totodată, grupul de la Sussex nu subestimează importanța pozitivă a operei colectivului de la M.I.T., ca o încercare curajoasă și de pionerat de a elabora un model simulat pe computere al viitorului lumii, care a avut ca rezultat faptul că astăzi numeroase persoane se gîndesc la probleme pe termen lung și le discută în mod serios. Colectivul de cercetători de la Sussex supune unei analize critice multilaterale și detailate teza fundamentală susținută de Meadows și colaboratorii săi : dacă nu se iau măsuri imediate pentru a se încetini ritmul creșterii economice în lume, vom asista, în cel mult o sută de ani, la o catastrofă de dimensiuni planetare, datorită imposibilității de a avea loc o creștere infinită în condițiile unei lumi finite. Rezultatele analizei efectuate de grupul Sussex, reușesc să clatine eșafodajul construit de colectivul de la M.I.T.

● Subsistemul resurselor

EPUIZAREA resurselor naturale, combinată cu o creștere a costurilor de extracție, reprezintă o prezumție majoră în argumentarea colapsului lumii de către Meadows și colaboratorii săi. Cercetătorii de la Sussex nu pretind că resursele planetare sînt infinite, dar nu acceptă previziunile pesimiste ale colectivului lui Meadows — deoarece, în termeni geologici, resursele pămîntului sînt de cîteva ori mai mari decît cele presupuse, aprovizionarea din resursele exploatabile din punct de vedere economic depinde de starea tehnologiei și a pieței, iar cantitățile cunoscute din aceste resurse exploatabile au crescut, în general, în mod constant în timp.

Scoarța pămîntului variază în grosime de la 25 la 40 de mile, tinzînd să fie mai groasă sub uscat decît sub mări și oceane. Adîncimea minelor de astăzi se măsoară în sute de metri și, rareori, în mii de metri ; puțurile cele mai adînci de petrol nu depășesc 6—7 mile. Ceea ce se află sub acestea în vederea unei utilizări potențiale a mineralelor este necunoscut, totuși este probabil ca depozitele să se măsoare în termeni de mii de ani. Orice îndoială dispare dacă se iau în considerație secțiunile interioare ale planetei ; miezul de fier-nichel e posibil să conțină aproximativ 10^{26} tone metrice de depozite, ceea ce însă nu înseamnă că este în mod necesar exploatabil în viitorul previzibil.

S-a estimat că apa mării conține cantități de clorură de sodiu, magneziu și brom pentru 1 000 de milioane de ani ; cantități de sulfură, borax și clorură de potasiu pentru 100 milioane de ani ; cantități de molibden, uraniu, cositor și cobalt pentru mai mult de un milion de ani ; cantități de nichel și cupru pentru mai mult de o mie de ani. O milă cubică de apă de mare conține aproximativ cîte 47 tone de aluminiu, fier și zinc ; cantitatea de apă de mare fiind apreciată la 330—350 milioane de mile cubice, se poate vorbi despre circa 16 000 de milioane de tone din fiecare. Aceste estimări tind să excludă concentrări speciale cum sînt apele sărate și sedimentele din Marea Roșie.

De asemenea, este probabil ca nodulele de manganez găsite pe fundul mărilor și oceanelor să conțină o bogăție de minerale ; s-ar putea ca numai pe fundul Oceanului Pacific să se găsească 10^{12} tone din asemenea nodule care să conțină 0,25%—0,30% cobalt, 0,20%—0,75% cupru, 0,42% pînă la 1% nichel și 16—25% manganez. Este posibil să fie și cantități imense de fier, aluminiu și zinc, pentru a menționa numai cele mai importante minerale industriale. Astfel, 1/50 din 1% din fundul oceanului s-ar putea să satisfacă întreaga cerere mondială anuală, în condițiile ratelor actuale de consum.

Cea mai presantă dintre limitele creșterii economice în ceea ce privește utilizarea resurselor nu este de ordin geologic, probabil că natura a prevăzut planeta noastră cu substanțe minerale pentru zeci de mii de ani. Limitele acestora pot proveni din capacitatea tehnologică și economică a omului de a exploata aceste resurse.

Situația resurselor de energie nu este diferită de aceea a celorlalte resurse naturale. Problema reală nu este aceea a perspectivei unui deficit fizic, ci a ajustărilor sociale și economice necesare. Resursele adecvate de energie trebuie însă să fie puse la dispoziție mai înainte ca rezervele de combustibili convenționali să devină excesiv de epuizate iar atitudinea de risipă în utilizarea energiei se cere să fie descurajată.

● Subsistemul agricol

COMPORTAREA subsistemului agricol este condiționată de două prezumții în concepția colectivului de la M.I.T. : a) pe măsură ce populația devine mai bogată, ea cheltuiește o proporție descrescîndă din venit pentru hrană ; această prezumție a fost confirmată de observația empirică ; b) fiecare creștere în producția alimentelor va cere o creștere mai mare de investiții. Legea randamentelor descrescînde în agricultură a fost formulată pentru prima oară de Malthus și istoria nu a confirmat-o. Cel puțin în țările dezvoltate, unde există date statistice, nu se manifestă o tendință pe termen lung spre randamente descrescînde la investițiile din agricultură. Cota procentuală a investițiilor efectuate în agricultură în suma totală a investițiilor a scăzut în prezent în comparație cu perioada în care a trăit Malthus și randamentul lor este superior. Datorită extinderii utilizării de îngrășăminte și pesticide, recoltele agricole au crescut continuu în ultimii 20 de ani, dar aceștia nu sînt singurii factori care influențează posibilitățile fizice de majorare a recoltelor agricole ; îmbunătățirile în soiurile vegetale și animale au adus contribuția lor în trecut și vor aduce într-o măsură mai mare în viitor la ridicarea randamentelor, îndeosebi în regiunile tropicale și subtropicale. Problemele hrănirii populației globului privesc mai mult latura politică, decît limitele fizice, deoarece țările dezvoltate au surplusuri agricole, iar țările slab dezvoltate nu au ce oferi în schimbul alimentelor pe care trebuie să le importe.

● Subsistemul industrial

PENTRU MODELAREA producției industriale, colectivul de la M.I.T. utilizează o funcție de producție descrisă ca fiind de tip Walras-Leontief-Harrod-Domar și specificată astfel :

$$Q = \min \left[\frac{\text{capital}}{\text{raport capital / producție}}, \frac{\text{forță de muncă}}{\text{raport forță de muncă / producție}} \right]$$

Aceasta este o funcție de producție cu coeficienți tehnici ficși, adică, în condițiile unei stări date a tehnologiei, capitalul și forța de muncă pot fi combinate în mod eficient numai într-un singur raport, indiferent de prețurile relative ale factorilor de producție. Din examinarea acestei funcții de producție, grupul de la Sussex evidențiază patru carențe esențiale privind prezumțiile :

— persistă o confuzie privind prezumțiile care stau la baza ei : se afirmă că ea are coeficienți ficși **ex ante**, dar uneori se discută în termeni care sugerează existența unor coeficienți variabili **ex post** ;

— omisiunea de a lua în considerație implicațiile diferitelor prezumții privind funcția agregată de producție (de pildă, dacă s-ar fi utilizat o funcție cu coeficienți variabili, este aproape sigur că s-ar fi ajuns la concluzii diferite despre model, în ansamblul său, decît cele pe care le-au dedus autorii) ;

— introducerea unor prezumții implicite extreme, dintre care cea mai semnificativă este prezumția despre existența unei mobilități perfecte a factorilor de producție (forța de muncă și capital) pe scară internațională ;

— o confuzie despre evidența empirică a funcției de producție.

Dintre concluziile economice, prima care este criticată privește afirmația că, în mod global, a existat un surplus mare de forță de muncă, iar dezvoltarea economică nu a fost niciodată restrînsă în mod semnificativ de o lipsă globală de forță de muncă. Teza nu este convingătoare. O condiție necesară pentru ca afirmația a doua să urmeze după prima este mobilitatea perfectă a factorilor de producție peste frontierele naționale, ceea ce este în contradicție cu realitatea.

O altă obiecție privește diferitele prezumții despre funcția de producție pentru diferitele valori ale parametrilor din model. Forma funcției de producție este o problemă empirică, astfel că nu există nici o justificare pentru prezumții alternative despre ea. Este dificil de argumentat că, întrucît nu există nici o justificare empirică pentru o funcție particulară a producției mondiale, o prezumție este tot atît de bună ca oricare alta. Soluția științifică a acestei situații ar fi fost a simula modelul cu prezumții variate despre funcțiile de producție, a testa dacă rezultatele sale sînt sensibile la aceste prezumții. Aceasta nu s-a făcut. A fost ales un tip de funcție de producție pentru o serie de valori parametrice și al doilea tip pentru valori parametrice alternative, în loc de a testa influența diferitelor tipuri de funcție de producție pentru toate valorile parametrilor lor.

Slăbiciunea fundamentală a modelării subsistemului industrial este rigiditatea sa. Efectul principal al prezumțiilor despre rigiditatea și constanța funcționării modelului este de a cauza prăbușirea modurilor tipice de comportare a modelului, în timp ce acceptarea unor prezumții mai flexibile ar fi însemnat că, atunci cînd există anumite limite, ele ar fi putut să fi fost atinse în mod treptat.

● Subsistemul poluare

PREZUMȚIILE care stau la baza evoluției subsistemului poluării în opera lui Meadows și a colectivului sînt : generarea unei poluări persistente este rezultatul activităților industriale și agricole ; cantitatea de poluare acumulată este determinată de integrarea diferenței dintre ritmurile apariției și absorbției poluării ; există un decalaj între generarea unui poluant persistent și apariția sa ca substanță dăunătoare în ecosferă; cantitatea de poluare absorbită într-o perioadă de timp este dependentă atît de cantitatea totală de poluare cît și de timpul necesar pentru a absorbi fiecare unitate de poluare ; timpul de absorbție a poluării sau timpul necesar pentru a absorbi o unitate de poluare crește pe măsură ce nivelul total al poluării crește.

Colectivul de la Sussex supune criticii însăși concepția despre o poluare „agregată". Majoritatea dezastrelor, cauzate de poluanți materiali sînt cu caracter local, ca, de pildă, mercurul în Minamata Bay ; prin agregarea tuturor poluanților și presupunerea că ei acționează într-un mod compus, se distrage atenția de la ceea ce este urgent și posibil de rezolvat, spre o speculație despre o cursă imaginară împotriva timpului, între „viață" și „asfixiere globală". Încercarea de a determina relații funcționale ale poluării nu este bazată pe un suport de date statistice globale. În viitorul previzibil anumite pericole ale poluării pot fi previzionate și evitate, ceea ce va îmbunătăți situația pe termen lung.

CONTROVERSA dintre grupul de la M.I.T. și cel de la Sussex oferă un bogat material de reflecție privind evoluția societății umane. Caracterul pozitiv al acestei dispute științifice constă, în primul rînd, în semnalizarea posibilității unor pericole reale dacă omenirea rămîne pasivă la distrugerea unor coordonate vitale ale existenței umane și refuză să gîndească despre un viitor puțin mai îndepărtat. Critica adresată economiștilor că își concentrează atenția la previziuni pe termen scurt este în parte îndreptățită.

dr. M. HOROVITZ

*) The future, Special issue, nr. 1, febr. 1973.

RECENZIE

Cibernetica și economia

ASTAZI este unanim recunoscut faptul că științele nu se mai pot dezvolta în mod izolat, iar cercetările interdisciplinare dau rezultate care cu greu se puteau sconta cu cîteva decenii în urmă. În acest context se înscriu și încercările de analiză cibernetică a fenomenelor economice.

Într-o lucrare recent apărută în traducere românească, economistul bulgar I. Nikolov abordează problemele din contextul amintit [1]. Atrage însă în mod special atenția corelarea ciberneticii cu economia politică. Fenomenele economice, categoriile economice și legile economice au un conținut cibernetic foarte bogat. Acest lucru a fost scos în evidență și de alți economiști și sociologi marxiști și s-au încercat chiar interpretări cibernetice ale unor probleme fundamentale de economie politică marxistă cum ar fi teoria reproducției și altele [2].

Punctul de plecare al lui I. Nikolov este ideea că economia politică marxist-leninistă este tratată în mod cibernetic cu aproape o sută de ani înainte de apariția ciberneticii. Marx a examinat și a analizat — apreciază autorul — producția socială și, mai precis, economia capitalistă, ca pe un sistem dinamic, complex. Reproducția capitalului social, de pildă, este analizată separat și mult mai amănunțit decît reproducția capitalului individual. Reproducția capitalului social este privită în legătură logică cu reproducția capitalului individual, dar concepută ca ceva deosebit, ca un întreg cu caracteristici proprii, care se deosebește de simpla sumă a elementelor din care este alcătuit. La aceasta, am adăuga noi, trebuie remarcată definiția pe care o dă Marx noțiunii de capital social. Metoda evidențiată este folosită și la analiza circuitului capitalului, a ratei medii a profitului, a cooperării etc. Astfel, se constată că Marx, în studierea economiei capitaliste, se folosește de analiza structurală, adică analizează legăturile dintre sferele activității economice și relațiile de dependență economică reciprocă. Concepția marxistă de studiu nu se rezumă însă numai la structură ci este completată cu metoda analizei funcționale, dezvoltată în special în volumele al doilea și al treilea ale „Capitalului". Observînd acest lucru, I. N. evidențiază faptul că Marx concepe producția socială ca pe un sistem dinamic complex închis, respectiv cu autoorganizare și autoinstruire. Cercetarea acțiunii legii valorii și, în primul rînd, a legii plusvalorii, cercetare care străbate întreaga operă a lui Marx, constituie în fond o analiză a mecanismului de reglare a capitalismului ca sistem dinamic complex. Concret este menționat mecanismul de oscilare a prețurilor în jurul valorii, sau mai exact în jurul prețului de producție, ceea ce este considerat a fi un exemplu clasic de sistem cibernetic autoreglabil.

Toate aceste aprecieri îl fac pe I. Nikolov să ajungă la concluzia că între economia politică marxistă și cibernetică există o legătură logică și istorică, care trebuie pusă în evidență, extinsă și aprofundată și aceasta în special pentru dezvoltarea economiei politice a socialismului. În consecință, se consideră că este necesară traducerea aparatului conceptual al ciberneticii în limbajul economiei politice și odată cu aceasta analizarea și descrierea fenomenelor economice în limbajul ciberneticii. În această direcție se insistă asupra nevoii stringente de precizare a noțiunilor, cuantificarea lor și ajungerea la definiții univoce. I. N. este categoric : „dacă nu se vor rezolva în prealabil problemele pe care le implică definirea clară, precisă a noțiunilor economice și determinabilitatea lor cantitativă ca expresie a măsurabilității proceselor pe care le reflectă, nu se va putea trece la utilizarea tehnicii de calcul modern" (pag. 51). Dar, toate acestea nu reprezintă decît un aspect al problemei, celălalt se referă la scoaterea în evidență a conținutului cibernetic extrem de bogat al categoriilor economice. Tocmai în această lumină prezintă un deosebit interes problemele dezvoltate în partea a doua a lucrării și anume aspectele cibernetice ale producției sociale din care menționăm : producția socială ca sistem autoreglabil de relații valorice, valoarea de întrebuințare și valoarea ca informație care circulă în mod obiectiv, prețul ca conexiune informațională inversă, sistemul de relații valorice considerat ca o „cutie neagră", relațiile de proprietate ca mecanism informațional de reglare etc.

Referindu-se la esența, conținutul și funcția informațională a proprietății, I. N. consideră că proprietatea include ordonarea între oameni în procesul de producție pe care o realizează valoarea de întrebuințare și în plus adaugă o ordonare nouă : ea ordonează avuția națională între subiecții economici. În calitatea ei de informație, formată în mod obiectiv în cadrul societății, proprietatea este una din informațiile fundamentale, principale, dominante, care programează comportarea oamenilor în producție. Ea devine interesul fundamental, dominant al subiecților economici, un interes care motivează comportarea lor. În consecință, ca urmare a interacțiunii dintre oameni în producția socială, se formează o informație nouă, care direcționează și programează comportarea elementelor sistemului. Acest dispozitiv nou de programare modifică caracteristicile elementelor sistemului. Producția socială examinată prin prisma exclusivă a caracteristicilor sale economice, respectiv ca relații de proprietate, este definită ca un sistem specific.

Stabilirea de legături între cibernetică și economie politică, va exercita — consideră economistul bulgar — o influență binefăcătoare asupra dezvoltării celor două științe, dar mai ales asupra economiei politice.

dr. E. PRAHOVEANU

1) Ivan Nikolov : Cibernetica și economia, Editura politică, București 1973, 355 p.

2) Vezi O. Lange : Introducere în cibernetica economică, Editura științifică, București 1967 și G. Klaus : Cibernetica și societatea, Editura politică, București 1966.

economie mondială

Țările capitaliste dezvoltate

PANORAMA CONJUNCTURALĂ LA MIJLOCUL ANULUI

DUPĂ SLĂBIREA conjuncturii în anii 1971—1972, economia țărilor capitaliste dezvoltate traversează actualmente o fază de boom. Principalii indicatori ai creșterii economice, dintre care cîțiva sînt înfățișați în tabelul de mai jos, arată că în această fază se află acum atît economia Statelor Unite și cea a Canadei, cuprinse ceva mai devreme de recesiune în ciclul conjunctural precedent (începînd din 1970), cît și economia țărilor capitaliste din Europa dintre care unele au ieșit din perioada de încetinire abia în cursul anului trecut.

• Caracteristicile boom-ului

EXISTĂ chiar un consens printre observatorii occidentali ai creșterii că în prezent conjunctura se prezintă mai unitar decît în alte perioade pe întreaga zonă O.C.D.E., din care fac parte — după recenta aderare a Noii Zeelande — toate țările capitaliste dezvoltate. Institutul austriac de cercetări economice de la Viena, măsurînd varianța ritmurilor de creștere ale produsului național brut, ajunge la concluzia că în țările europene membre ale O.C.D.E. gradul de uniformitate al dezvoltării conjuncturii nu a fost niciodată atît de ridicat în perioada de după război, iar pe ansamblul O.C.D.E. nu a mai atins acest grad decît la începutul anilor '60.

Cea mai sensibilă abatere de la ritmul mediu de creștere al produsului național brut pe ansamblul O.C.D.E. — de 7% conform prognozelor pe 1973 — se înregistrează, ca și în diferiți ani precedenți, în Japonia. Anglia, în schimb, care în alți ani se abătea mult în jos de la medie, se menține foarte aproape de ea în 1973 și egalează chiar media țărilor europene (6%). Faptele acestea se verifică aproape în aceeași măsură și în domeniul producției industriale.

În sfera utilizării capacităților de producție se situează o altă caracteristică a fazei conjuncturale actuale. În medie pe țările europene membre ale O.C.D.E., produsul național brut a scăzut în cursul ultimei încetiniri numai cu 2% sub nivelul de utilizare a capacităților socotit a corespunde deplinei folosiri a resurselor de creștere ale economiei. A fost o scădere simțitor mai mică decît în 1967 de exemplu. Ca urmare, boom-ul actual a pornit de la un nivel relativ ridicat de folosire a capacităților, cu implicația că riscă să se lovească în curînd de limitele acestora.

„Înclinația spre investiții așa cum s-a manifestat în împrejurările descrise, a fost apreciată ca relativ slabă în Occident. S-a produs o deplasare destul de însemnată spre investițiile de raționalizare, deci spre cele care permit, înainte de toate, sporirea productivității muncii. Datele cu privire la ultimul indicator sînt mai greu de obținut, însă, din cele disponibile, cercetătorii institutului de la Viena, menționat mai înainte, conchid că productivitatea orară a înregistrat în perioada cea mai recentă creșteri substanțiale. Ritmul mediu neponderat al creșterii productivității orare a muncii în industria țărilor O.C.D.E. a sporit potrivit acestei surse, de la 5,5% în anii 1970 și 1971 la 8,5% în 1972. Fenomenul acesta a fost însoțit de o creștere remarcată a șomajului aproape în toate țările. În principalele țări industriale europene au existat în 1972 circa 2,7 milioane de șomeri, cu 10% mai mult decît în anul 1967, cel mai apropiat an cu profil conjunctural similar. Pe ansamblul O.C.D.E. diferența a fost chiar mai mare: 8,6 milioane de șomeri în 1972 față de 6,2 milioane în 1967. Aceste evoluții de pe piața muncii nu pot fi verificate deocamdată în contextul boom-ului din 1973, rămînînd să se vadă dacă creșterile investițiilor prognosticate pentru acest an vor resorbi rezerva sporită de mînă de lucru.

Pe de altă parte, creșterea prețurilor, care nu se încetinise decît foarte puțin în timpul recentei slăbiri conjuncturale, a reînceput să se accelereze o dată cu primele manifestări ale înviorării și avîntului producției. Conform prognozei pe 1973, ritmul de urcare a prețurilor bunurilor de consum va fi de 7% în medie pe țările europene. Indicele de prețuri implicit (deflatorul) produsului național brut crește în aceeași proporție în Europa și cu 6% pe întreaga zonă O.C.D.E.

• Înapoi la cursul restrictiv

EVOLUȚIILE din domeniul prețurilor contrastează destul de mult cu cele din domeniul producției pentru a justifica aprecierea din recentul raport anual al Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel, că realizărilor pe tărîmul politicii economice li se opun noi eșecuri pe frontul inflației. Raportul constată, ca o caracteristică deosebită a fenomenului inflaționist actual, ritmul înalt al transmiterii sale de la o țară la alta. Experții de la B.R.I. consideră că la aceasta contribuie influențarea reciprocă a urcărilor de prețuri la export și la import, împreună cu tendințele tot mai puternice spre adîncirea schimburilor economice internaționale. Gradul de stabilitate a valorii banilor care exista la începutul anilor '60 în principalele țări capitaliste dezvoltate nu mai este socotit astăzi posibil în nici una din ele, avînd în vedere și celelalte obiective de politică economică, înainte de toate asigurarea creșterii, în continuare, a produsului național brut.

Cu toate că acest din urmă obiectiv își păstrează caracterul prioritar, trăsăturile fazei actuale a conjuncturii și mai ales natura inflaționistă a boom-ului au început încă de pe acum să-și pună pecetea pe orientările din politica economică a țărilor în cauză. Și anume, politica economică a intrat într-o fază de trecere de la cursul expansiv, concretizat în măsuri de stimulare a cererii globale, la un curs mai restrictiv care — deocamdată în proporții foarte variate de la o țară la alta — tinde să cuprindă tot mai multe componente ale cererii. Se înmulțesc măsurile de restrîngere a consumului privat, atît în forme indirecte cît și în forma unor controale mai mult sau mai puțin directe asupra veniturilor, înainte de toate a celor salariate. Cheltuielile publice pentru investiții sînt dirijate în același sens, al restrîngerii, inclusiv în domeniul construcției de locuințe. Creditul este în curs de scumpire simțitoare, de asemenea sub efectul unor măsuri directe și indirecte. În sfîrșit, într-un sens restrictiv urmează să acționeze asupra conjuncturii o seamă de măsuri în sfera comerțului exterior, cele mai multe urmărind un grad mai mare de control asupra acestuia prin modificarea cursului de schimb al monedei naționale.

Direcția în care evoluează în aceste condiții conjunctura este prefigurată de evoluția ei în Statele Unite. Trecerea de la faza de încetinire la cea de boom a avut loc aici cu un avans de un an — un an și jumătate față de țările europene membre ale O.C.D.E.

Astfel explică observatorii occidentali faptul că încă de la sfîrșitul anului trecut, s-au putut vedea în economia americană limitele creșterii rapide a producției, ceea ce a determinat autoritățile responsabile de politica economică să introducă treptat doze variate de măsuri de frînare. Pentru situația actuală este considerată semnificativă în cel mai înalt grad recenta urcare a ratei scontului la 7%, nivel care nu a mai fost atins de acest indicator în Statele Unite de circa jumătate de secol. Apropierea unei noi încetiniri a conjuncturii este socotită ca o cvasicertitudine de Buletinul economic lunar editat de First National City Bank în numărul său din iunie 1973. Obiectul discuțiilor dintre economiști, arată această publicație, nu este însuși faptul încetinirii, ci momentul, proporțiile și durata ei. Cît despre posibilitatea transformării acestei încetiniri a creșterii într-o nouă recesiune, Buletinul FNCB este sceptic, arătînd că stabilitatea politicii economice duse de autorități poate preîntîmpina o astfel de evoluție.

I. PĂDUREANU

INDICATORI AI CREȘTERII ECONOMICE ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE
(modificarea procentuală față de anul precedent)

ȚARA	Produsul național brut			Producția industrială			Investițiile			Prețurile bunurilor de consum		
	1971	1972	1973	1971	1972	1973	1971	1972	1973	1971	1972	1973
Statele Unite	2,7	6,4	7,5	0,2	7,1	8	6,0	12,7	10	4,3	3,3	4
Canada	5,5	5,5	7	4,4	6,2	7	...	...	...	2,9	4,9	4,5
Japonia	6,4	9,2	11	4,7	5,2	16,5	7,9	10,8	14	6,1	4,6	7
R.F. Germania	2,7	2,9	6	2,0	3,2	10	4,5	1,9	7,5	5,1	5,8	7
Franța	5,1	5,5	6	6,0	6,9	7	5,8	6,8	6,5	5,6	5,8	6,5
Anglia	1,5	3,0	6	0,8	3,2	7	—0,5	0,5	6,5	9,4	7,1	6
Italia	1,6	3,2	5	—2,0	2,0	7,5	—3,5	— 0,2	4	4,9	5,7	8,5
Belgia	3,7	4,0	5,5	3,0	5,8	5,5	—2,8	1,8	6	4,4	5,4	6,5
Danemarca	3,8	4,6	5	3,5	6,0	6	1,2	5,5	8,5	6,0	6,3	6
Finlanda	2,3	5,7	6,5	4,3	8,8	8	3,6	2,8	5,5	6,2	7,1	8
Olanda	4,5	4,0	4	6,8	...	9	1,7	— 4,3	5	7,6	7,8	8
Norvegia	5,5	4,3	4,5	3,4	3,3	3,5	18,6	— 4,5	14	6,4	7,4	7
Austria	5,6	6,4	5,5	7,2	7,2	6	12,9	11,4	6	4,7	6,3	7,5
Suedia	0,0	2,2	5	—0,7	2,7	8,5	— 2,1	5,5	2	7,3	6,1	6,5
Elveția	3,9	4,7	4,5	2,1	2,1	3,5	7,8	6,3	4	6,6	6,7	7

Sursa: Date și prognoze (pentru 1973) după statisticile OCDE și evaluări proprii întocmite de Oesterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 5/1973, pag. 229, 232, 234.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

PERSPECTIVE NEFAVORABILE PENTRU PRODUCȚIA MONDIALĂ DE CAFEA. — *Producția mondială de cafea va atinge în 1973—1974 un total de 66 900 000 saci, din care 46 900 000 saci vor fi destinați exportului. Se apreciază că cererile de import, în aceeași perioadă, se vor ridica la 54 milioane saci. În perioada 1972—1973, se apreciază că producția mondială de cafea va fi de 73 200 000 saci, din care aproximativ 53 800 000 saci vor fi destinați exportului. Astfel, producția de cafea din 1973—1974 ar fi mai mică decît cea din 1972—1973*

CONSUM SPORIT DE CUPRU PE PLAN MONDIAL. — *Federația britanică pentru metalele neferoase estimează că balanța între producția și consumul de cupru pe 1973 va fi foarte strînsă, ca urmare a epuizării rezervelor făcute anul trecut. Consumul de cupru în Europa occidentală, Japonia și S.U.A. crește rapid. O creștere a consumului cu 5% față de 1972, care este minimul ce se poate aștepta, înseamnă un consum mondial de 6 440 000 tone.*

CONTROL INSTITUIT LA EXPORTUL UNOR PRODUSE AGRICOLE AMERICANE. — *Guvernul american a instituit la 5 iulie controlul la exportul a 41 de produse agricole printre care uleiuri comestibile, grăsimi animaliere și furaje pentru animale. Măsura extinde hotărîrea din 27 iunie care limita exporturile de soia, semințe de bumbac și derivatele lor. Acțiunea urmărește oprirea spiralei prețurilor și prevenirea unei penurii de produse alimentare. Comenzile acceptate după 13 iunie privind produsele afectate de măsură nu vor fi livrate. Comenzile făcute înainte de 13 iunie pentru a fi onorate pînă la 1 octombrie vor primi o licență de export, astfel că ele vor fi livrate integral.*

INTERZICEREA EXPORTULUI DE PORUMB ȘI TAPIOCĂ ÎN INDONEZIA. — *Guvernul indonezian a interzis exportul de porumb și tapiocă, pentru a preîntîmpina o eventuală penurie de alimente. S-a renunțat de asemenea la obiectivul ca în întreaga țară să se facă rezerve de 900 000 tone de orez, ca urmare a faptului că în trei provincii principale din Java se prevăd recolte proaste.*

ARGENTINA INTERZICE EXPORTURILE DE ULEI DE FLOAREA SOARELUI. — *Argentina a interzis exporturile de ulei de floarea-soarelui. Interdicția se aplică numai la noile contracte, și nu afectează contractele încheiate.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

COOPERARE

COOPERARE FRANCO-POLONEZĂ ÎN DOMENIUL INFORMATICII. — *Guvernele francez și polonez au aprobat acordul semnat la Varșovia între „Compagnie Internationale pour l'Informatique" și „Union Mera". C.I.I. va furniza asistență industrială societății poloneze în domeniul tehnicilor de producție a ordinatoarelor. Această asistență va însoți livrarea către „Union Mera" a echipamentelor. Pe de altă parte, C.I.I. va cumpăra produse de informatică din Polonia.*

NEGOCIERI AMERICANO-UNGARE PENTRU COLABORARE ÎN FABRICAREA DE MATERIALE IZOLANTE. — *Societatea americană „Dow Chemical" intenționează să realizeze o cooperare cu societățile ungare pentru fabricarea de materiale izolante. O parte a produselor sînt destinate acoperirii necesităților ungare, iar o altă parte pentru exportul pe terțe piețe. Au loc în prezent negocieri cu fabrica „Nitrokemia".*

ȚEVI DE OȚEL REALIZATE PRIN COOPERARE IUGOSLAVO-ITALIANĂ. — *În conformitate cu un contract privind cooperarea în domeniul tehnic, semnat de oțelăria iugoslavă din Sisak și uzina italiană „Dalmin", fiecare din cele două firme se va specializa în fabricarea unor sortimente de țevi sudate și trase. Schimburile de țevi se vor ridica la 5 000 tone pe an în fiecare sens, iar valoarea la 1 300 000 de dolari.*

CONSTRUIREA UNOR OBIECTIVE INDUSTRIALE ÎN GRECIA DE CĂTRE U.R.S.S. — *Societatea greacă de electricitate „Public Power Corporation" și întreprinderea sovietică „Energomașexport" au încheiat un acord pentru punerea în funcțiune la Philippi, în Tracia, a unor instalații pentru exploatarea turbei și construirea a trei uzine electrice cu o putere de 125 MW, fiecare alimentată cu acest combustibil. Cele trei uzine urmează să fie terminate în cursul anului 1977. Ele vor consuma anual 3 000 000 tone turbă.*

TRACTOARE ȘI MOTOARE „DIESEL" FABRICATE ÎN IUGOSLAVIA ÎN COOPERARE CU O FIRMĂ VEST-GERMANĂ. — *Firma „Torpedo" din Rijeka a semnat un contract de cooperare pe termen lung cu firma vest-germană „Kloekner-Humboldt-Deutz", pentru fabricarea de tractoare de putere medie și motoare „Diesel". Firma vest-germană va furniza licența și tehnologia.*

FIRMĂ AUSTRALIANĂ TRIMITE VITE LA ÎNGRĂȘAT ÎN JAPONIA. *Fermierii australieni au trimis în Japonia 1 150 taurine pentru îngrășat cu o greutate medie la încărcare de 200—250 kg. Este cel mai mare număr de vite mari cornute expediat de compania australiană „Digety Australia Ltd", pentru îngrășat în Japonia. Pentru viitor, asemenea expedieri de vite la îngrășat în Japonia vor avea caracter regulat.*

EGALIZAREA NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE

— COLOCVIU ECONOMIC ROMÂNO-SOVIETIC —

ÎNTRE 18 și 20 iunie a.c. a avut loc la București colocviul economic româno-sovietic cu tema **Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică și colaborarea dintre țările socialiste,** *organizat de Institutul de cercetări economice al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, în colaborare cu Institutul de economie a sistemului mondial socialist al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice.*

La colocviu au fost prezentate următoarele comunicări: „Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a națiunilor socialiste și deplasările structurale în economie" (prof. dr. P. M. Alampier); „Cu privire la problema nivelurilor și ritmurilor de dezvoltare tehnico-științifică a țărilor membre ale CAER" (dr. L. S. Semionova); „Probleme metodologice ale comparabilității internaționale. Dezvoltarea economică a României comparativ cu celelalte țări membre ale CAER" (conf. C. Grigorescu, dr. M. Horovitz prof. P. Constantin); „Probleme teoretice ale egalizării nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste" (dr. A. P. Butenko); „Programul complex și problema egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste" (prof. dr. N. Belli, prof. dr C. Moisuc); „Colaborarea în sfera producției, ca factor de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste" (dr. conf. A. I. Sabalin); „Specializarea și cooperarea internațională multilaterală, factor al egalizării nivelurilor de dezvoltare a economiilor naționale" (prof. R. Constantinescu, prof. dr. A. Puiu, M. Ciumara); „Rolul colaborării tehnico-științifice în apropierea nivelurilor economice ale țărilor socialiste" (dr. A. N. Bikov); „Progresul tehnico-științific în fiecare țară — factor al apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste" (prof. dr. I. Zahiu, prof. dr. Gh. Crețoiu, dr. ing. R. Susan, dr. I. Lemnij).

În legătură cu acest colocviu, „Viața economică" s-a adresat directorului a.i. al Institutului de cercetări economice — Constantin Grigorescu — cu rugămintea de a-și împărtăși opiniile cu privire la: obiectivele colocviului, aria abordată în comunicări și în intervențiile participanților, conceptul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică și factorii acesteia.

DE LA ÎNCEPUT aș vrea să arăt: că colocviile economice româno-sovietice, organizate de Institutul nostru și Institutul de economie a sistemului mondial socialist din Moscova, au devenit o manifestare științifică tradițională, fiind o expresie grăitoare a bunelor relații de colaborare dintre cele două institute. Așa cum arăta profesorul dr. Costin Murgescu, prim-vicepreședinte al Secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice, în cuvîntul de salut al conducerii Academiei, aceste colocvii sînt manifestări științifice de prestigiu în cadrul cărora sînt dezbătute principial probleme actuale — teoretice și practice — de interes comun și marchează o contribuție constructivă a specialiștilor din România și Uniunea Sovietică la elucidarea problemelor abordate.

Apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, constituie, după cum se știe, una din coordonatele de bază ale cooperării economice dintre țările socialiste membre ale CAER, obiectiv înscris în Statutul CAER, în „Principiile fundamentale ale diviziunii internaționale socialiste a muncii" și în „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER", adoptat la București în 1971. Acest obiectiv are o importanță principială atît pentru fiecare țară socialistă, cît și pentru sistemul mondial socialist și destinele socialismului în general. Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„Unul din principiile fundamentale ale relațiilor interstatale de tip nou, cu caracter socialist, este egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor care edifică noua orînduire socială, ridicarea tuturor la un grad superior de civilizație și bunăstare. În felul acesta, socialismul, atît ca mod de organizare a societății, cît și ca model nou de relații între țări, își relevă superioritatea în modul cel mai concludent, demonstrînd că este singura cale pentru lichidarea urmărilor subdezvoltării, fenomenului inegalității între state, pentru progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor lumii".**

Această tendință nu se realizează de la sine; este necesar ca ea să fie orientată permanent, căutîndu-se soluții principiale și practice de acțiune eficientă care să-i accelereze înfăptuirea.

Înscriindu-se în această preocupare generală, în cadrul colocviului s-a definit conținutul și esența procesului de apropiere și egalizare, s-au încercat evaluări asupra procesului de apropiere și egalizare economică a țărilor socialiste membre ale CAER, s-au făcut propuneri pentru elaborarea unui sistem de indicatori care să servească la comparabilitatea internațională a nivelului de dezvoltare economică a țărilor și s-au analizat factorii interni și externi ai egalizării cu privire, îndeosebi, la specializarea și cooperarea internațională și la cooperarea tehnico-științifică în cadrul CAER.

Desigur, într-un spațiu restrîns este dificil să se prezinte bogatul conținut de idei cuprinse în cele 9 comunicări susținute de delegația sovietică și de delegația română și în numeroasele intervenții făcute de participanți în cadrul dezbaterilor. Din multitudinea acestor idei voi desprinde totuși cîteva constatări care mi se par a fi mai semnificative pentru **tendințele actuale** ale procesului de apropiere și egalizare treptată a țărilor socialiste.

Menționăm, în primul rînd teza potrivit căreia apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste este o legitate a dezvoltării sistemului mondial socialist generată de natura relațiilor de producție socialiste care desființează exploatarea omului de către om și a unei națiuni de către altă națiune. Fiind o expresie a necesității lichidării decalajelor economice dintre țările socialiste, în condițiile dezvoltării lor multilaterale și a creșterii substanțiale a productivității sociale a muncii care să depășească pe cea din capitalism, apropierea și egalizarea economică a țărilor socialiste este un proces dinamic asupra căruia își pun pecetea condițiile istorice concrete în care acționează.

Subliniem în acest sens concluzia unanimă că apropierea și egalizarea economică a țărilor socialiste presupune o egalizare la nivel superior a productivității sociale a muncii și a nivelului de trai al populației. „Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste — arăta prof. P. M. Alampiev în comunicarea prezentată la colocviu — nu presupune un egalitarism la nivel scăzut, ci realizarea de către toate țările a unui nivel înalt de dezvoltare economică, care oferă fiecărei națiuni șansa de a-și dezvolta toate posibilitățile sale potențiale creatoare și de a le utiliza în munca socială". Dat fiind decalajele economice care există între țările socialiste, decalaje moștenite de la capitalism, apropierea și egalizarea nivelurilor economice se realizează în condițiile în care țările socialiste mai puțin dezvoltate asigură ritmuri superioare de creștere a economiei față de țările socialiste mai dezvoltate.

Analiza stadiului actual al procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste europene membre ale CAER arată **în primul rînd existența unei tendințe de apropiere treptată a venitului național pe locuitor.** În condițiile unei creșteri generale a venitului național pe locuitor, creșterile cele mai mari s-au înregistrat în țările mai puțin dezvoltate, cum sînt România și Bulgaria. Această ultimă tendință își are rădăcina în efortul pe care țările mai puțin dezvoltate îl fac spre a asigura lichidarea decalajelor moștenite de la capitalism.

Considerarea datelor de care dispunem arată în același timp că **procesul apropierii economice este relativ lent și contradictoriu,** la unii indicatori sintetici și parțiali înregistrîndu-se o creștere a decalajelor absolute.

Cercetarea atentă a factorilor care acționează nemijlocit asupra procesului egalizării conduce la concluzia că aceștia nu trebuie identificați cu factorii generali ai creșterii economice. „Factorii egalizării — se arată în comunicarea „Programul complex și problema nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste" (autori prof. N. Belli și prof. C. Moisuc) — sînt acei factori ai creșterii economice care acționează cu mai multă intensitate în favoarea țărilor mai puțin dezvoltate".

Colocviul a reconfirmat teza potrivit căreia există **factori interni și factori externi ai egalizării,** factorii interni **avînd rol determinant.** Aplicarea unei rate înalte a acumulării și sporirea eficienței acesteia, modernizarea structurii economiei și a bazei sale tehnico-materiale, subordonate făuririi complexului economic național, ca condiție esențială a valorificării la nivel superior a resurselor naturale și umane sînt factori interni esențiali prin care țările mai puțin dezvoltate acționează asupra înfăptuirii egalizării. Eforturi deosebite în acest sens face România care și-a propus ca spre anii 1990 să atingă nivelul economic al țărilor dezvoltate.

În lucrările colocviului s-a făcut o cuprinzătoare analiză a factorilor externi ai egalizării, a necesității sporirii eficienței relațiilor economice externe, a formelor de colaborare economică dintre țările socialiste membre ale CAER ca mijloc suplimentar de apropiere și egalizare economică. Recomandarea sesiunii a XXVII-a CAER din iunie 1973 potrivit căreia în acțiunile de colaborare este necesar „să se țină seama în mai mare măsură de problemele legate de apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale CAER" confirmă, după părerea noastră, nu numai actualitatea problemei egalizării dar și posibilitățile mari pe care relațiile economice dintre țările socialiste membre ale CAER le au în accelerarea procesului respectiv. Specializarea și cooperarea bilaterală și multilaterală **în cadrul producției prezintă încă rezerve însemnate pentru dezvoltarea economiei țărilor membre CAER și îndeosebi a țărilor mai puțin dezvoltate. Referindu-se la planificarea în comun ca mijloc** de promovare a specializării și cooperării, dr. A. I. Șabalin arăta în referatul său prezentat la colocviu că aceasta „trebuie să contribuie la o dezvoltare accelerată a celor mai moderne tipuri de producție în țările membre CAER mai puțin dezvoltate sub aspect industrial". În consens cu spiritul acestei concepții, prof. Radu Constantinescu a susținut ideea „că pe calea specializării și cooperării în producție ar fi posibil și în același timp necesar să se găsească posibilitatea de antrenare intensivă a țărilor mai puțin dezvoltate în producția unor produse sau subansamble ale tehnicii de vîrf, care nu se fabrică sau se fabrică în cantități insuficiente în țările noastre". Promovarea acestei direcții de specializare internațională reprezintă, după părerea noastră, aplicarea într-un caz particular a **„condițiilor prioritare de colaborare"** prevăzute în Programul complex. Arătăm, de asemenea, că specializarea menționată poate fi promovată atît prin formele mai vechi cît și prin formele noi ale cooperării.

Aplicarea pe scară largă în economie a cuceririlor actuale ale revoluției tehnico-științifice, a progresului tehnic în general, reprezintă un factor esențial al creșterii economice contemporane. În lucrările colocviului s-a remarcat că gradul de dezvoltare și de diversificare condiționează la rîndul său, într-o măsură esențială, aplicabilitatea în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane.

Cerința accelerării procesului apropierii și egalizării economice a țărilor socialiste necesită eforturi din partea fiecărei țări pentru dezvoltarea bazei proprii de cercetare. Este însuși, rezultatul faptului că noile descoperiri tehnico-științifice sînt un produs universal, la care își aduc contribuția toate țările.

Referatele și discuțiile pe această temă au subliniat totodată necesitatea perfecționării colaborării tehnico-științifice a țărilor socialiste, a folosirii pe deplin a posibilităților pe care le oferă formele de colaborare prevăzute în Programul complex.

Lucrările colocviului s-au desfășurat într-o ținută academică și tovărășească și ne-au permis, așa cum a arătat prof. Roman Moldovan, vicepreședintele Academiei de Științe Sociale și Politice, în ședința de închidere, să facem un pas mai departe în cunoașterea procesului egalizării, să ne cunoaștem mai bine părerile, să ne îmbogățim reciproc informația științifică și să tragem unele concluzii utile științei și practicii economice.

Constantin GRIGORESCU
Institutul de cercetări economice

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Importul de petrol al Elveției

DEPINZÎND în întregime de import pentru aprovizionarea cu hidrocarburi, Elveția va consuma în 1980 între 18 și 20 milioane tone produse petroliere, față de 12 milioane în prezent, din care 50% rafinate pe loc. Estimațiile cele mai optimiste privind capacitatea de rafinare vorbesc de un spor de 4 mil. t al acesteia, diferența urmînd a fi acoperită prin importul de produse rafinate, al căror preț va spori odată cu cel al petrolului brut, scrie **Wirtschaftliche Mitteilungen** *(nr. 8/1973).*

● Aglomerație rutieră

O PROGNOZĂ publicată în Suedia afirmă că pe șoselele acestei țări vor circula în 1985 circa 3,75 milioane de autoturisme, față de 2,55 milioane în prezent, creșterea netă apropiindu-se treptat de 100 000 pe an. Deși se apreciază că durata medie de viață a automobilelor va spori de la 12,4 la 13,8 ani, numărul automobilelor trimise la fier vechi va trece de la 129 000 în 1973 la 181 000 în 1980 și 213 000 în 1985, completînd resursele de aprovizionare ale siderurgiei.

Prețul automobilelor va spori cu 3,5 puncte pe an mai mult decît cel al ansamblului bunurilor de consum, în parte datorită exigențelor crescute pentru ocrotirea mediului.

● Reînnoirea echipamentului electronic

DIN 1971 în S.U.A., iar din anul trecut și în Europa occidentală se manifestă o tendință crescîndă de modernizare a echipamentului electronic, utilizat în domeniul informaticii. Tot mai numeroase firme, care utilizau calculatoarele electronice pe bază de „leasing", le restituie societăților producătoare pentru a primi modele mai noi. Pe lîngă faptul că sînt întru totul compatibile cu vechile calculatoare, aceste modele generează cheltuieli mult mai reduse în exploatare. După aprecierea unor experți în cursul anilor 1973—1974, numai în S.U.A. valoarea acestor retururi de echipament electronic va însuma 25 miliarde dolari, fapt care va afecta creșterea cifrei de afaceri a societăților producătoare.

NOTE

Vînzarea de valute și pledoaria în favoarea neoliberalismului

REFERINDU-SE la rolul „speculatorilor" în legătură cu repetatele crize monetare din Occident, economistul american Milton Friedman — adoptînd o atitudine la prima vedere paradoxală — ține responsabilă de efectele „nedorite" și „dăunătoare" nu specula particularilor ci ceea ce numește el „specula guvernelor". Cunoscute fiind profesiunile sale de credință în favoarea liberalismului economic, lucrul nu surprinde. Spre deosebire de „cea a guvernelor", afirmă el, specula particularilor a fost din punct de vedere social „un lucru util" și cu „efecte dorite". Ea a silit guvernele să facă față realității și să recunoască artificialitatea cursurilor de schimb pe care voiau să le mențină. Japonia și R.F.G. au fost obligate să admită că monedele lor sînt subevaluate și să acorde pieței un rol mai mare în stabilizarea cursurilor. Lucru pe care au trebuit să-l facă de altfel și alte state.

În opinia profesorului Friedman, pînă la urmă realitatea s-ar fi impus oricum, dar specula privată a grăbit lucrurile, reducînd efectul nociv al cursurilor artificiale. În schimb intervenția guvernelor, pe care Friedman, o consideră și o califică drept „speculă oficială", avea drept scop să amîne recunoașterea realității și să preserve cursurile de schimb artificiale. Dacă ar fi reușit, distorsiunile în procesul economic normal ar fi căpătat proporții și mai dăunătoare.

Totuși, cunoscutul monetarist american de la Chicago nu afirmă infailibilitatea speculatorilor particulari. De data asta, zice el, au nimerit-o și au realizat profituri remarcabile. Altădată ar putea greși și suferi pierderi mari. Dar, adaugă el, în amîndouă cazurile ei speculează pe propriul lor risc și cu banii lor. Ceea ce nu e cazul cu „speculanții oficiali", care riscă banii contribuabililor. De aceea, de altfel, aceștia și sînt mai puțin capabili de reținere, de autocontrol, în fața impulsului ce-l simt de a interveni. Pot avea și ei dreptate uneori, dar mai degrabă nu, atîta vreme cît în joc sînt finanțele publice.

Profesorul Friedman, evident, nu se referă în primul rînd la R.F.G. și la Japonia, cărora nu se simte îndreptățit, cum declară, să le spună ce trebuie să facă, dar el subliniază poziția Statelor Unite. Acestea, arată el, au participat și ele la „specula oficială". Înainte de devalorizarea din 12 februarie 1973 Banca Federală a Rezervelor a vîndut mărci vest-germane pe care le avea în depozit și mărci pe care le-a împrumutat din R.F.G., în speranța că va izbuti să mențină prețul dolarului pe piață. Suma mărcilor s-a ridicat la aproximativ 320 milioane de dolari. După devalorizare, pentru a răscumpăra aceeași cantitate de mărci, S.U.A. ar fi trebuit să plătească mai mult cu 350 milioane de dolari. Ele n-au izbuit în fapt decît să obțină o ușoară amînare a reevaluării mărcii, la un preț de cel puțin 30 milioane de dolari în contul plătitorilor de impozite și, deoarece această sumă de 30 milioane trebuia de asemenea finanțată, o agravare a situației balanței de plăți.

Contribuabilul american a scăpat relativ ieftin, apreciază Friedman, dar în R.F.G. și în Japonia specula oficială i-a costat probabil pe contribuabilii acestor țări, fără vreun avantaj important, aproximativ 1 miliard de dolari.

Desigur, își încheie Friedman considerațiile sale pe care le citim în „Newsweek", nu e cazul să interzicem guvernului să cumpere valutele străine cu care trebuie plătite cheltuielile în străinătate, dar ar trebui să i se interzică să cumpere sau să vîndă valută străină pentru a „interveni" în cursurile de schimb. „Am avea rezultate mult mai bune, precizează el, dacă am lăsa cursurile să fie determinate numai de „piața liberă". Asta cu atît mai mult, cu cît Statele Unite „sînt sursa monedei internaționale cheie".

Orice observator al șanselor pe care le mai au în zilele noastre teoriile economice liberaliste, va rămîne însă sceptic în legătură cu ecoul pe care l-ar putea avea noua pledoarie a profesorului Milton Friedman.

A. A.

mondorama

PARISUL ÎN CIFRE

PUŢINI ştiu, poate, că Marele Paris, înglobînd orașele satelit şi suburbiile, se întinde pe un teritoriu de 12 mii kmp, pe care trăieşte o cincime din populaţia Franţei. În total, 12 milioane de locuitori fac parte din Marele Paris. Capitală a Franţei din anul 987, Parisul s-a modificat în ultimii trei ani mai mult decît în 120 de ani anteriori. Silueta lui aminteşte astăzi, în mare parte, pe cea a cartierului new-yorkez Manhattan. Cea mai înaltă clădire continuă însă să rămînă tot turnul Eiffel care este vizitat zilnic, în medie, de 7000 de turişti.

În fiecare dimineaţă parizienii consumă la micul dejun 70 tone de cafea, 7 tone de ceai, 5 milioane chifle etc. La dispoziţia parizienilor se află 61 mii de restaurante, cafenele, cantine şi bufete. Metroul parizian are 339 staţii prin care trec zilnic 3 milioane de pasageri. Alţi 3 milioane de parizieni se deplasează la serviciu cu automobilul propriu, riscînd să fie victimele uneia din cele 33 mii de avarii şi accidente zilnice.

Din totalul populaţiei pariziene, 175 mii de tineri studiază în institute de învăţămînt superior, 85 mii de cadre didactice predau în şcolile pariziene de toate gradele. La dispoziţia parizienilor se află 622 teatre şi cinematografe.

DIN CE ÎN CE MAI MULTE AUTOMOBILE

ÎN POFIDA campaniei antipoluare, în ţările capitaliste industrializate în 1972 a avut loc o creştere apreciabilă a producţiei de automobile care a ajuns la 27,5 milioane sau cu 1,4 milioane mai mult decît în anul precedent (vezi graficul).

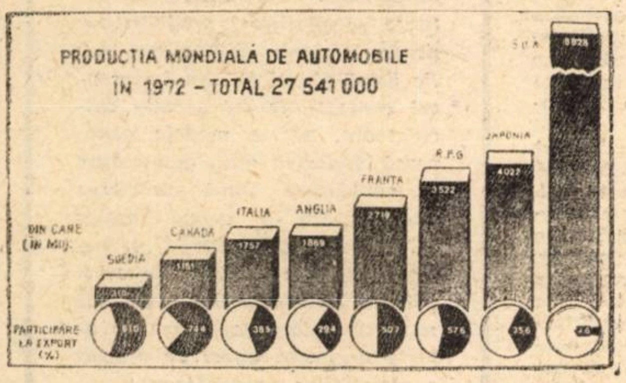

(după DIE ZEIT)

CURSURILE FLEXIBILE ŞI COMERŢUL MONDIAL

CONTRAR părerii cvasi-generale, după care abandonarea cursurilor valutare fixe şi adoptarea de cursuri flexibile ar încetini schimburile internaţionale şi chiar ar crea pericolul unei crize economice ca urmare a incertitudinii pe care ar aduce-o cu sine, în opinia lui Fritz Machlup dimpotrivă, aceste cursuri ar avea mai curînd efectul de a stimula comerţul mondial. Profesorul de la universitatea Princeton-S.U.A. invocă în sprijinul tezei sale faptul că, în anii 1967—1969, în care valute importante au fluctuat, comerţul mondial a crescut în ritm record: cu 12% în 1968 şi cu 14% în 1969. F. Machlup menţionează însă o condiţie, fără îndoială importantă, pentru acest efect stimulativ: guvernele să nu recurgă la politici protecţioniste.

VACANŢĂ LA ŢARĂ

ÎN 1972 organizaţia de turism din Polonia „Gromada" a organizat concedii la ţară în 57 de sate, obiective turistice, staţiuni de odihnă şi tratament. Pentru sezonul din acest an numărul acestor sate a crescut la 100. Din cele 2,9 mil. persoane, care au beneficiat anul trecut de serviciile „Gromadei", un mare număr sînt copii pentru care se organizează colonii şi tabere. Anul acesta copiii vor putea să compenseze parţial costul întreţinerii în aceste tabere prin munca în agricultură, în satele respective.

Specialitatea „Gromadei" — arăta publicaţia „Zycie gospodarcze" — sînt excursiile tematice cu profil agricol, organizate în sate avînd ca obiectiv vizitarea de centre specializate în legumicultură, horticultură zootehnie, producţia de mijloace de mecanizare a agriculturii etc. Se organizează, de asemenea, excursii la expoziţii agricole în ţară şi în străinătate.

MICROBI CONTRA POLUĂRII

S-AR PUTEA ca în viitor microbii să fie incluşi în fluxul procesului de producţie a uzinelor petrochimice pentru a combate poluarea.

După cum s-a constatat, bacteriile vii pot fi utile pentru accelerarea descompunerii reziduurilor petrochimice. Sistemul, care se aplică la o uzină a firmei Union Carbide din S.U.A., constă în a aduce microbi care trăiesc în reziduuri lichide de melasă şi a-i „turna" în bazine de tratare a apei poluate unde bacteriile se hrănesc cu acid fosforic şi amoniu, distrugînd o parte din reziduuri. Într-o a doua fază a tratamentului, apa, parţial curăţată, trece într-un al doilea bazin de tratare în care se adaugă oxigen şi unde alte bacterii descompun reziduurile rămase. Apa care rămîne este relativ necontaminată. Uzina lui Union Carbide consumă zilnic 4 milioane galoane apă şi firma şi-a pus drept scop reciclarea în proporţie de aproape 100% a apei.

150 DE CUVINTE NOI

ÎNCEPÎND cu acest an, limba franceză a fost îmbogăţită oficial cu 150 de cuvinte noi, destinate a înlocui împrumuturi mai mult sau mai puţin fericite făcute în special din „americană". Este vorba, în special, de termeni utilizaţi în ştiinţă, economie, administraţie. În afară de cuvintele a căror folosire devine obligatorie în textele oficiale (de exemplu: „savoir faire" în loc de „know-how", „reformage" în loc de „reforming" ş.a.), anumiţi termeni sînt numai recomandaţi fără a fi impuşi („ingénieurie" pentru „engineering", de exemplu). Devenind obligatorii în administraţie, se speră ca ei să intre treptat în uzul majorităţii francezilor.

LONGEVITATE COMPARATĂ

ULTIMA EDIŢIE a Anuarului demografic al O.N.U. permite constatarea că singurele ţări din lume unde bărbaţii trăiesc mai mult decît femeile (cazul general fiind invers) sînt Nigeria, Volta Superioară, Sri Lanka, India, Cambodgia şi Iordania. Cea mai mare longevitate a populaţiei se întîlneşte în ţările nordice, Suedia deţinînd „recordul". Durata medie de viaţă a unei suedeze este de 76,5 ani, iar a unui suedez de 71,9 ani. Durata medie de viaţă a olandezelor, este de asemenea, ridicată: 76,5 ani, iar a bărbaţilor de 70 de ani.

R.D. VIETNAM: RUINELE SE RETRAG

SUTE DE MII de locuitori ai R. D. Vietnam participă la lucrările de lichidare a sechelelor războiului. Echipe de voluntari, împreună cu lucrătorii din transporturi, repară căile de comunicaţie. După o întrerupere de 9 ani a fost reluat traficul regulat de mărfuri şi pasageri pe principalele căi ferate, şi traficul aviaţiei interne. Pînă la începutul lunii aprilie, s-au dat în exploatare 75% din capacităţile centralelor electrice distruse în timpul războiului. Creşte numărul unităţilor industriale reparate şi redate circuitului economic: mine de cărbune, întreprinderi chimice etc. Numai în primul trimestru al acestui an, Ministerul Construcţiilor conducea lucrările de reparaţii şi construcţii pe 175 şantiere, din care 60 întreprinderi industriale, locuinţe, şcoli, spitale. La începutul lunii mai, la Fabrica de ciment din Haiphong, total distrusă de bombe — au intrat în funcţiune cinci cuptoare din 7. Se depune o muncă eroică la refacerea sistemelor de irigaţie avariate.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

ÎNTREPRINDERILE DE STAT ÎN ŢĂRILE INDUSTRIALIZATE DIN OCCIDENT

AMPLOAREA crescîndă a intervenţiei statului capitalist în economie este confirmată de rezultatele unui studiu, relatat în revista **Problèmes Économiques** (nr. 1325/1973) cu privire la situaţia din ţările industrializate, în perioada 1965—1970. Definiţia întreprinderii de stat, pe care o utilizează autorii este aceea dată de O.C.D.E. şi anume: „Întreprinderile de stat sînt întreprinderi care, ca şi întreprinderile cu caracter comercial, produc mărfuri şi servicii pentru vînzarea lor la un preţ care trebuie să acopere cu aproximaţie preţul de cost, şi care sînt proprietate de stat sau se află sub controlul statului".

În evaluarea semnificaţiei cifrelor respective, trebuie să se ţină seama că ponderea investiţiilor este mai mare decît ar fi firesc faţă de numărul întreprinderilor, deoarece acestea acţionează în general în industria grea, unde investiţiile sînt mai mari. De asemenea, ponderea valorii adăugate, realizate de întreprinderile de stat faţă de totalul valorii adăugate obţinută în ţara respectivă este afectată de faptul că preţurile mărfurilor şi serviciilor produse în întreprinderile de stat nu se formează întotdeauna la fel ca celelalte preţuri, ci unele din ele sînt micşorate în mod artificial. Procedeul afectează şi cifra de afaceri. În ce priveşte sectoarele economiei în care acţionează cu prioritate statul, se confirmă din nou că acestea sînt cele ale energiei şi transporturilor, vitale pentru buna funcţionare a restului industriei. Astfel, în industria energiei şi în transporturi, importanţa investiţiilor statului este cu mult mai mare decît în restul economiei.

I. V.

Ponderea întreprinderilor de stat în economie:

Ţări	Investiţii	Forţă de muncă utilizată	Valoarea adăugată	cifra de afaceri
	în % din total			
Austria	35	13	14	18
Franţa	33	12	13	11
Italia	30	11,5	12	10
Anglia	29	12	12	10
Suedia	25	10,5	10	11
Norvegia	21,5	6	9	10
R. F. Germania	21	9	7	9
Irlanda	21	13	12	9
Olanda	20	8	10	8
Luxemburg	17	5,5	6	4
Belgia	15	8	7	7
Finlanda	14	10	7	6
Danemarca	12	5	6	5
Canada	10	5	6	5
Noua Zeelandă	10	5	7	5
Australia	8	4	5	5
Statele Unite	6	3	5	3

Întreprinderile de stat în producţia de energie

Ţări	Investiţii	Forţă de muncă utilizată	Valoarea adăugată
	în % din totalul ramurii		
Luxemburg	95	80	45
Olanda	90	85	85
Anglia	90	95	75
R. F. Germania	80	95	75
Italia	80	40	45
Franţa	80	70	75
Suedia	70	75	50
Norvegia	60	85	50
Austria	55	80	65
Finlanda	50	85	55
Belgia	20	15	20

Întreprinderile de stat în transporturi

Ţări	Investiţii	Forţă de muncă utilizată	Valoarea adăugată
	în % din totalul ramurii		
Italia	75	60	55
Finlanda	75	65	70
R. F. Germania	70	75	55
Franţa	70	75	60
Norvegia	60	70	55
Suedia	55	65	50
Belgia	50	65	60
Anglia	50	60	60
Olanda	45	50	45
Austria	40	45	30
Luxemburg	25	60	50

cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 29 (516)
vineri 20 IULIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

29

INTERESELE ÎNTREGII SOCIETĂȚI CORESPUND INTERESELOR FIECĂRUIA DINTRE NOI

ÎNTREAGA noastră viață economică și socială a fost pregnant impulsionată și marcată, în ultimul an de hotărîrile ample și dinamizatoare ale Conferinței Naționale a partidului, din iulie 1972, cu privire la accelerarea dezvoltării multilaterale a patriei. Măsurile de perfecționare a organizării și conducerii activității economice, adoptate în acest interval, îmbinate cu dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, cu intensificarea participării maselor la conducerea societății au determinat un ritm fără precedent de dezvoltare și modernizare a economiei naționale, de ridicare a nivelului de trai al întregului popor.

Puternicul avînt al forțelor de producție, ridicarea eficienței economice și sociale au la bază opțiuni și determinări profund științifice, studierea atentă a fenomenelor economice și sociale, luarea măsurilor ce devin necesare într-o etapă sau alta pentru a se asigura un avînt corespunzător tuturor sectoarelor, un echilibru permanent între ramuri. În acest context se înscrie și Hotărîrea adoptată în ședința comună din 13 iulie de către Comitetul Central al partidului, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Consiliul de Miniștri.

Sensul primului capitol al acestei Hotărîri îl constituie, după cum se știe, accentuarea dezvoltării zootehniei, sector de bază al agriculturii, sursă a unei largi game de produse agroalimentare necesare consumului nostru cotidian. Atît măsurile de creștere a prețurilor la animale, de mai bună cointeresare a producătorilor agricoli, cît și măsurile privind compensarea corespunzătoare pentru creșterile de prețuri la carne și produsele din carne sînt în concordanță cu cerințele și posibilitățile societății noastre, cu necesitatea unei mai bune corelări a diferitelor sectoare de activitate și a stimulării mai intense a dezvoltării sectorului zootehnic. În acest sens, oamenilor muncii din agricultură le revin sarcini sporite pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor, utilizarea mai rațională a imensului potențial de pășuni și fînețe, accelerarea programului de mecanizare a lucrărilor în zootehnie, ridicarea întregii activități pe o treaptă calitativ superioară.

Hotărîrea prevede, totodată, după cum se știe, o serie de măsuri privind trecerea, în continuare, la înfătpuirea primei etape de majorare a salariilor, de care urmează să beneficieze 4,6 milioane de persoane, asigurîndu-se astfel în 1973 un salariu real mai mare cu 4,5% față de anul 1972, superior nivelului prevăzut în cincinal.

În cuvîntarea rostită la ședința comună, tovarășul Nicolae Ceaușescu își exprima convingerea că **„țărănimea, muncitorimea, intelectualitatea vor privi aceste măsuri în mod pozitiv, văzînd în ele expresia preocupării partidului și statului pentru dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii, pentru asigurarea unui echilibru corespunzător și a unei unități între diferitele sectoare de activitate — aceasta fiind una din condițiile hotărîtoare ale mersului nostru înainte. Orice dezechilibru manifestat, la un moment dat, într-un sector sau altul, nu poate să nu producă, pînă la urmă, anumite dereglări generale. De aceea sînt convins că măsurile propuse corespund pe deplin intereselor societății noastre, ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, ale întregului nostru popor".**

Conștienți de sarcinile de mare răspundere care le stau în față, oamenii muncii din patria noastră sînt ferm hotărîți să acționeze cu toată energia pentru a transpune în viață aceste măsuri, să-și intensifice eforturile pentru a realiza înainte de termen sarcinile stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului.

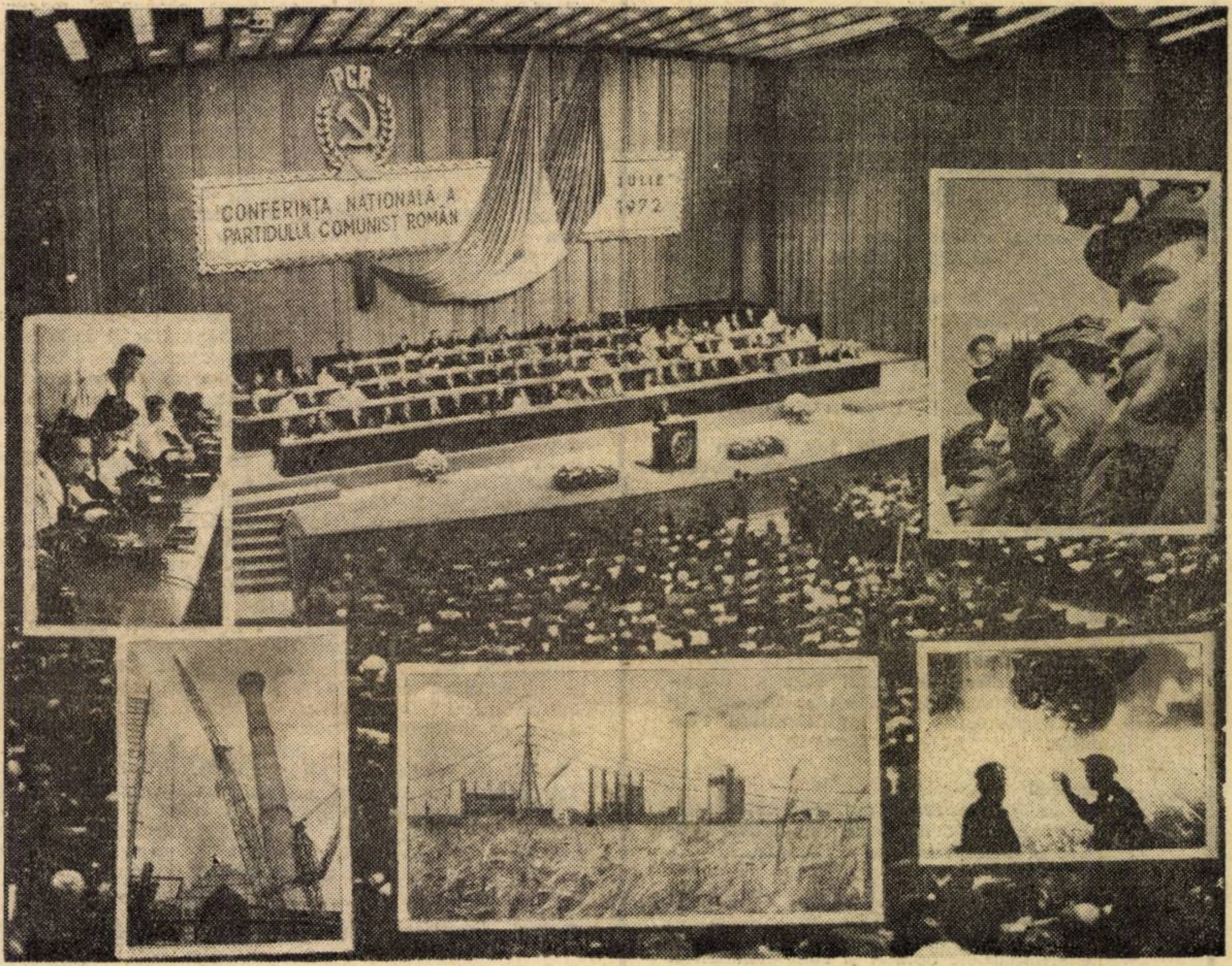

UN AN DE LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI

IULIE 1972 — IULIE 1973

FORUM-UL UNOR DELIBERĂRI ȘI HOTĂRÎRI DE IMPORTANȚĂ ISTORICĂ

CONFERINȚA Națională a P.C.R. din iulie 1972 se înscrie ca un eveniment de o semnificație deosebită în istoria construcției socialiste românești, prin amploarea analizei întreprinse asupra dezvoltării țării noastre în etapa actuală și, mai ales, prin hotărîrile adoptate cu privire la accelerarea dezvoltării economico-sociale și la căile acesteia în anii cincinalului 1971—1975 și în următoarele decenii. Ea a continuat și dezvoltat hotărîrile luate de Congresul al X-lea al partidului cu privire la sarcinile și căile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin rezultatele sale, Conferința Națională se înscrie în istoria P.C.R., a națiunii noastre socialiste, ca un eveniment de însemnătate istorică, un moment crucial în lupta pentru înaintarea pe căile progresului și civilizației socialiste.

Conferința a îmbrățișat o arie largă de preocupări de mare complexitate și actualitate, reflectînd organic strînsa interdependență dintre coordonatele majore ale dezvoltării economico-sociale : dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție socialiste, lărgirea democrației socialiste, realizarea unei înalte conștiințe individuale și sociale. În acest cadru, s-a făcut bilanțul activității depuse de la Conferința din 1967 și s-au stabilit noi măsuri pentru continuarea perfecționării planificării și conducerii economiei, a întregii vieți sociale, în concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a țării noastre, cu obiectivele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. De asemenea, s-a analizat stadiul îndeplinirii planului cincinal 1971—1975 și s-au stabilit noi măsuri în vederea realizării, înainte de termen, a prevederilor acestuia, s-au elaborat orientările și liniile directoare pentru întocmirea prognozelor privind dezvoltarea economico-socială pînă în 1990, obiectivele fundamentale ale înaintării României pe calea socialismului și comunismului.

Ansamblul problemelor a fost cuprins, într-o tratare magistrală, de înaltă ținută marxist-leninistă, în raportul prezentat Conferinței de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, raport care poate fi considerat pe drept cuvînt programul activității prezente și viitoare. Nu putem să nu subliniem cu această ocazie aportul teoretic personal al secretarului general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu —, precum și prodigioasa sa activitate depusă în pregătirea Conferinței, în cursul desfășurării, precum și în aplicarea hotărîrilor ei. Anul care a trecut demonstrează cu prisosință că după Conferința Națională s-a imprimat vieții sociale un ritm profund de transformări, s-a accelerat dezvoltarea și s-a ridicat la un grad mai înalt întreaga activitate de conducere a vieții economice și sociale.

O deosebită însemnătate prezintă elaboratele teoretice, în primul rînd precizarea etapei dezvoltării țării, direcțiile progresului forțelor de producție și al

Vasile SPIRIDON

⟶

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

NUMĂRULUI 29
din 20 iulie 1973

1
— **Un an de la Conferința Națională a Partidului (iulie 1972 — iulie 1973).** Forum-ul unor deliberări și hotărîri de importanță istorică, de **Vasile Spiridon.**

3
— **Hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972.** Semnificații, consecințe, raționalitate, de dr. ing. **Mihai Dumitrescu.**

4
— **Un an de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român**
Măsurile prind viață

5
— **Economie națională**
• **Plan — angajamente**
Ce indică bilanțul pe primul semestru 1973 în județul Prahova, de **V. Petrescu, Andrei Petre.**
• **Capacități de producție**
Producția de metal — la ce nivel se află ștacheta indicilor de utilizare a agregatelor ? de ing. **Florian Mihalache,** ing. **P. L. Călin.**

7
— Creșterea nivelului de trai — țelul suprem al întregii politici economice a partidului.
Majorările de salarii în perioada 1973—1975, de **Mircea Morariu.**

8—9
Pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a zootehniei și satisfacerea cerințelor crescînde de consum ale oamenilor muncii.
Semnează : **Ion Stanciu,** ing. **Stelian Dinescu,** ing. **Florin Chițu, Aurel Moldovan,** ing. **Petre Sîrbu.**

10—11
— **Ancheta V. E.**
184 de cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema : Resursele dezvoltării, Efortul propriu (II), de dr. **Sabin Nica-Sîrbești, Ion Manea.**

12
— **Comerț exterior**
Intr-un climat favorabil stimulării inovației. Randament maxim în raționalizarea importurilor, de ing. **Ladislau Frumosu.**

13
— **Servicii**
De ce este actuală perfecționarea relațiilor dintre beneficiarii serviciilor publice și întreprinderile comunale de dr. **H. Nicolae.**

14
— **Conducere și organizare**
O aplicație românească a metodei Delphi; Determinantele opiniei și comportamentul experților, de **Margareta Dan.**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste ; Domeniul producției materiale (XXIV) de **Radu Constantinescu.**
— **Școli • curente • economiști**
Spre o formalizare econometrică a istoriei invențiilor ?, de **Ihor Lemnij.**

16
— **Puncte de vedere**
Convertirea calității într-un echivalent al productivității muncii, de conf. dr. **Ion Trăistaru.**

17
— **Date de prognoză**
Turismul internațional — noi segmente de piață, de dr. **Eduard Bibiri.**

18
— **Economie mondială.**
Documentar : D.S.T. — în contextul dezbaterilor privind reforma sistemului monetar occidental, de dr. **Aurel Berea.**

19
— Reuniunea anuală O.N.U.D.I. privind : Finanțarea dezvoltării industriale, de **Clement Gavrilescu.**

În SUPLIMENT
— Consecințele depășirii termenului de emitere a deciziei de imputare, de dr. **C. Jornescu.**
— Registrul unic de control, de **I. Oprescu.**
— Organizarea de șantier — Fond, utilizare, de dr. **M. Socolescu, M. Sima Dinu.**
— Încheierea contractului de vînzare internațională de formă scrisă, de **Gh. Țigăieru.**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

←

relațiilor de producție. Analizînd sarcinile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ca obiectiv fundamental al actualei etape, ținînd totodată seama de nivelul actual al dezvoltării economice a țării, în Raportul la Conferință se arată că **„mai avem încă multe de făcut pentru a asigura poporului nostru un înalt nivel de civilizație și bunăstare, satisfacerea plenară a necesităților sale de viață materiale și spirituale. Dacă ne comparăm cu statele dezvoltate din punct de vedere economic, constatăm că în multe domenii ne desparte încă de acestea un decalaj important. Iată de ce România — depășind stadiul de țară slab dezvoltată — continuă să fie țară în curs de dezvoltare, iată de ce este necesar să mai facem încă eforturi uriașe pentru accelerarea progresului material, științific și cultural, în scopul ajungerii din urmă a statelor avansate ale lumii"** [1]).

În hotărîrile și măsurile adoptate se pornește de la premisa marxist-leninistă că dezvoltarea forțelor de producție, a producției de bunuri materiale, constituie factorul determinant al progresului societății. De aceea, în stadiul actual, în producția materială se îmbină cu tot mai mult succes dezvoltarea extensivă, prin crearea de noi capacități și obiective de producție, cu cerințele accentuării factorilor intensivi ai creșterii economice, ținînd seama de orientarea de bază formulată de Congresul al X-lea, după care în centrul preocupărilor în actualul cincinal trebuie să stea creșterea eficienței economice.

Desfășurată în al doilea an al cincinalului 1971—1975, Conferința Națională a dat un impuls puternic realizării acestei orientări de bază a activității economice. Totodată, consecvent în aplicarea concepției marxist-leniniste, care tratează societatea noastră ca un sistem unitar, în care diferitele sale laturi se află într-o strînsă unitate și interdependență, partidul nostru acționează organizat pentru perfecționarea noilor relații de producție în concordanță cu caracterul și nivelul forțelor de producție, pentru dezvoltarea armonioasă a orînduirii noastre socialiste. Această acțiune este indisolubil legată de rolul conducător al partidului, de construirea conștientă a noii orînduiri. Întreaga dezvoltare socială, organizarea și perfecționarea noilor relații în societate se face în concordanță cu principiile eticii și echității socialiste și comuniste; cu cerințele afirmării plenare a valorilor umane ale noii orînduiri.

La Conferința Națională din 1972 s-a subliniat cu pregnanță că realizarea acestui dublu și interferent proces social — pe de o parte, caracterul obiectiv al dezvoltării sociale, pe de altă parte caracterul conștient al acțiunii sociale, organizate la scara întregii societăți — necesită unirea eforturilor întregului popor într-o direcție unică.

În procesul activității de producție, spunea Marx, oamenii schimbă împrejurările în care trăiesc, condițiile producției lor, schimbîndu-se, totodată, pe ei înșiși. Astăzi, în societatea noastră este cu atît mai mult nevoie de evidențiat rolul deosebit ce revine activității conștiente, organizate, inițiativei, răspunderii, inovației și deci creșterii nivelului de cultură și știință al oamenilor, cu atît mai mult cu cît prin însăși natura sa, edificarea noii societăți este un act de creație istorică. Conferința Națională, în condițiile volumului sporit și al complexității sarcinilor sociale, a demonstrat convingător necesitatea sporirii rolului partidului în conducerea societății, precum și formele de înfăptuire caracteristice perioadei actuale, prin integrarea tot mai organică a partidului în activitatea și viața întregii societăți. În baza analizei întreprinse, Conferința a desprins trăsăturile dialectice ale dezvoltării viitoare, ca o împletire tot mai strînsă, în perspectivă, a activității partidului, statului și celorlalte organisme sociale, ca proces legic al dezvoltării socialiste și comuniste.

• Noi dimensiuni ale perfecționării conducerii vieții economice și sociale și structurilor organizatorice macroeconomice

MĂSURILE aprobate de Conferința Națională din iulie 1972, în covîrșitoarea lor majoritate, au fost transpuse în viață, în cursul anului care a trecut, confirmînd înalta lor valoare practică, economică și politică. Aplicarea prevederilor Conferinței a făcut obiectul unor noi analize și dezbateri în cadrul plenarelor C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, februarie martie, iunie și iulie 1973. Măsuri importante au fost legiferate în sesiunile M.A.N. din noiembrie-decembrie 1972 și iunie 1973.

Ca urmare, au fost întreprinse măsuri în direcția integrării organice a partidului în viața societății și împletirii tot mai strînse a activității de partid, de stat, sociale, a dezvoltării continue a democrației socialiste. Prin Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, în domeniul economic, a crescut rolul Secretariatului C.C. al P.C.R. Au fost aduse de asemenea o serie de perfecționări conducerii la nivelul județelor și unităților economice. Secretarii cu probleme economice de la comitetele județene de partid și municipiul București au fost recomandați pentru funcțiile de vicepreședinți ai consiliilor populare județene și municipiului București, ca președinți ai consiliilor județene și municipiului București pentru controlul activității economico-sociale, precum și să coordoneze direcțiile de planificare în profil teritorial. Au fost recomandați ca vicepreședinți ai consiliilor populare și secretarii cu probleme economice din comitetele de partid municipale și orășenești de categoria I.

Măsuri cu caracter similar au fost luate și în alte domenii. De asemenea, s-a intensificat aplicarea **principiului rotației activiștilor de partid și de stat,** adoptat de Conferință, asigurîndu-se o îmbinare tot mai strînsă a activității de partid și de stat, ca direcție generală a dezvoltării societății. În același timp, au fost organizate consilii de control muncitoresc asupra activității economico-sociale și s-au constituit comisii pe domenii — ambele categorii la județe și în unitățile economice —, care antrenează un larg activ și dau finalitate activității organelor de conducere colectivă pe lîngă care au fost constituite, în cazul întreprinderilor și centralelor. În aceeași grupă de organe se înscriu și consiliile și comisiile tehnico-economice, înființate în locul consiliilor tehnico-științifice. Consiliile la ministere, județe, centrale și comisiile la întreprinderi au menirea de a-și aduce contribuția competentă la luarea deciziilor privind cheltuirea fondurilor de investiții, pentru a asigura un cadru unitar activității în acest domeniu.

Pe baza aceluiași principiu și a hotărîrilor Conferinței Naționale, au fost create o serie de instituții cu caracter de partid și de stat : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, a fost reorganizat ca organ de partid și de stat Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Se poate spune că în anul care a trecut s-a adus o contribuție de seamă la realizarea, în măsură serioasă, a indicației date ca activul de bază și toți membrii partidului să participe la dezvoltarea economico-socială, nu din afară, ci nemijlocit dinlăuntrul organismelor economice, sociale și de stat ale țării.

Pe baza prevederilor Conferinței, în perioada de care ne ocupăm, au fost adoptate cîteva legi de o importanță cardinală. Avem în vedere Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, Legea finanțelor, Codul Muncii, aprobate de sesiunea Marii Adunări Naționale din noiembrie 1972. Aceste legi aprofundează o serie de prevederi constituționale, în scopul de a perfecționa relațiile de producție și sociale în conformitate cu nivelul atins de forțele de producție, creează un cadru lărgit pentru conducerea socială pe baza planului național unic, pentru afirmarea în viață a principiilor comuniste.

Perfecționarea structurii organizatorice a economiei a mers totodată și în direcția înfăptuirii concepției partidului nostru despre dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, intensificarea participării maselor la conducerea societății, întărirea caracterului colectiv al deciziei. Este edificatoare în această privință înființarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, organism democratic, larg reprezentativ, cu caracter deliberativ, format din cadre de conducere de partid și de stat, din reprezentanți ai oamenilor muncii care lucrează direct în producție, specialiști cu înaltă calificare din domeniul economic, tehnic și științific, Învestit cu largi atribuții și răspunderi, Consiliul suprem este chemat să studieze aprofundat realitățile obiective economico-sociale, ținînd în permanență seama de ansamblul dezvoltării societății, de proporțiile și ritmurile creșterii economice, să elaboreze prognozele privind dezvoltarea României și să dezbată proiectele de directive pe baza cărora se întocmesc planurile cincinale, să asigure întocmirea pe baze științifice a planurilor unice de dezvoltare a economiei naționale.

„O latură importantă a conducerii planificate a activității economico-sociale — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este organizarea corespunzătoare a muncii și a controlului la toate nivelurile de activitate. Pornind de la experiența de pînă acum, de la prevederile Constituției, este necesar să se realizeze o mai bună delimitare între organele administrației de stat, inclusiv Consiliul de Miniștri, și organele puterii de stat. În acest sens, este necesară, dezvoltarea în continuare a funcțiilor de control ale Marii Adunări Naționale și Consiliului de Stat"** [2]). Controlul, ca parte integrantă și obligatorie a muncii de conducere, trebuie să asigure cunoașterea temeinică și aplicarea riguroasă a hotărîrilor de partid și a legilor țării, să contribuie la realizarea exemplară a sarcinilor de dezvoltare economică și socială, la întărirea disciplinei de plan, a simțului de răspundere în gospodărirea fondurilor încredințate de societate, la apărarea și prevenirea încălcării integrității proprietății socialiste.

Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale răspunde, așa cum se prevede în legea sa de organizare și funcționare, sarcinii stabilite la Conferință „de a controla în mod unitar, pe ansamblul economiei, pe ramuri și în profil teritorial, înfăptuirea politicii economice și sociale a partidului și statului, îndeplinirea hotărîrilor de partid și a legilor adoptate de Marea Adunare Națională, a decretelor și hotărîrilor Consiliului de Stat, precum și a hotărîrilor Consiliului de Miniștri, în domeniile activității economico-sociale".

În scopul exercitării controlului financiar asupra organelor centrale de stat, a luat ființă Curtea Superioară de Control Financiar, organ al Consiliului de Stat al R. S. România. În același timp pentru îmbunătățirea administrației centrale de stat și dezvoltarea într-o concepție unitară a diferitelor sfere de activitate, s-au creat Consiliul Financiar Bancar, organ consultativ al Consiliului de Miniștri, Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, Inspectoratul general de stat pentru directivare și control în proiectarea și executarea construcțiilor, Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice, organ de coordonare interministerial subordonat Consiliului de Miniștri.

Pentru instituționalizarea unor forme colective de dezbatere și de orientare în activitatea consiliilor populare, ultima sesiune a M.A.N. a adoptat legea privind Congresul deputaților consiliilor populare județene și conferințele președinților consiliilor populare comunale și orășenești.

Acest ansamblu complex de înnoiri aduse sistemului organizatoric al economiei trebuie respectat pe deplin. Încheierea organizării, stabilită de Conferința Natională este necesar să fie înțeleasă, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în sensul că întreaga viață economică să se desfășoare în conformitate cu noua organizare, cu prevederile legilor adoptate. Perfecționarea conducerii planificate, ca o sarcină continuă, este obligatoriu să pornească de la aplicarea în viață a hotărîrilor adoptate. Mari și de răspundere atribuții revin Consiliului Organizării Economico-Sociale, care are sarcina de a asigura înfăptuirea politicii partidului și statului în domeniul organizării economico-sociale. Consiliul elaborează — într-o concepție unitară — norme și criterii pentru perfecționarea acestei activități, în funcție de schimbările din viața societății, experiența dobîndită și sarcinile de îndeplinit.

• Acțiune conștientă, directă, multilaterală și permanentă în desfășurarea vieții economice

CALITATEA muncii politico-organizatorice desfășurată de partid definește o latură esențială a stării sistemului nostru social, mobilitatea și capacitatea lui de dezvoltare susținută, cu rezultate tot mai însemnate obținute în sfera producției materiale.

La Conferința Națională, partidul s-a ocupat cu grijă de eliminarea neajunsurilor ce se mai manifestă în diferite întreprinderi și sectoare de activitate, de mobilizarea rezervelor nefolosite și de stabilirea unor măsuri operative concrete, menite să ducă la perfecționarea întregii activități economice. Elocvent ni se înfățișează

(Continuare în pag. 16)

Hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972

SEMNIFICAȚII, CONSECINȚE RAȚIONALITATE

1. Concepție organizatorică unitară

UNA DINTRE TEZELE fundamentale legate de hotărîrile istorice ale Congresului al X-lea al P.C.R. și Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972 arată că, în condițiile complexității și dinamismului vieții economice și sociale — caracteristice etapei de construire a societății socialiste multilaterai dezvoltate — eficiența acțiunilor întreprinse în societate, pe toate planurile și la toate nivelele, manifestarea și valorificarea plenară a energiei creatoare a maselor, presupun elaborarea și perfecționarea unui **cadru organizatoric unitar**, care să permită orientarea și mobilizarea eforturilor întregii națiuni spre realizarea obiectivelor esențiale ale dezvoltării țării.

Ansamblul de legi, decrete și alte acte normative — elaborate și aprobate pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale — au efecte salutare pe multiple planuri : unitatea de tratare a problemelor ; ierarhizarea intervențiilor și deciziilor ; simplificarea cadrului de relații ; crearea posibilităților largi de inițiativă responsabilă ; oportunitatea și rapiditatea luării deciziilor.

Într-un cuvînt pe planul **modernizării** întregului proces de conducere economico-socială. Principala mărturie concretă a manifestării inițiativei într-un cadru de organizare adecvat o constituie angajamentul tuturor oamenilor muncii de a realiza cincinalul 1971—1975 înainte de termen și rezultatele obținute pînă în prezent.

În acest context trebuie subliniată inițiativa conducerii de partid și de stat de a acorda prioritate perfecționării conducerii, planificării și organizării vieții economico-sociale, prezenței abordării științifice a tuturor aspectelor privind aceste domenii.

O altă trăsătură caracteristică a principalelor măsuri adoptate pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale o constituie preocuparea de a contura problemele în **perspectivă.** Această viziune este posibilă datorită stabilirii obiectivelor care privesc orientarea dezvoltării economico-sociale a României în următoarele două decenii.

Dispunem astăzi de un cadru legislativ unitar, elaborat să aibă o valabilitate în timp, pe măsura obiectivelor pe care ni le-am propus să le realizăm, cadru care nu exclude perfecționările firești ce se vor mai impune. Sarcina organelor de conducere colectivă ale tuturor unităților, a noastră a tuturor, este de a aplica cu consecvență prevederile legilor, de a renunța la o obișnuință mai veche de așteptare a unei instrucțiuni, reguli, explicații suplimentare, care nu făceau decît să aglomereze sistemul informațional economico-social. Aplicare corectă, inițiativă, responsabilitate, creativitate — iată ce se așteaptă de la toate colectivele de oameni ai muncii.

2. Descentralizarea atribuțiilor

FENOMENUL de descentralizare a atribuțiilor, împletit organic cu sistemul de ierarhizare a deciziilor, cu încadrarea în planul național de dezvoltare și în normele unitare de organizare, își găsește o tot mai largă aplicare în economia noastră.

Ansamblul acțiunilor întreprinse după Conferința Națională din 1972 evidențiază faptul că, pe această linie, s-au luat constant măsuri pentru a apropia nivelul decizional de locul unde se petrec fenomenele economice. În acest sens, au crescut treptat atribuțiile centralelor și întreprinderilor în aproape toate domeniile de activitate.

Fenomenul se cere investigat în mod suplimentar, cu atît mai mult cu cît unii conducători, în explicarea unor deficiențe, mai aduc ca argument și inexistența unor prevederi legale care să le confere un volum sporit de atribuții. Analiza atentă a felului în care conducerea de partid și de stat a acționat după Conferința Națională din 1967 scoate în relief că lărgirea atribuțiilor a fost posibilă numai în condițiile în care s-a asigurat realizarea integrală a competențelor conferite la un moment dat. În acest fel a fost posibilă și asigurarea unor condiții deosebit de importante pentru reușita unei asemenea acțiuni pe plan național și anume : pregătirea cadrelor, perfecționarea continuă a sistemului informațional, îmbunătățirea structurilor organizatorice.

Deși solicitată mai ales de unitățile economice, lărgirea atribuțiilor unităților întîmpină încă greutăți în unele domenii, pe de o parte datorită rezervelor în predarea și preluarea unor atribuții și pe de altă parte pentru că acțiunile nu se pregătesc în detaliu. Un exemplu : preluarea activităților de comerț exterior la nivelul centralelor industriale nu a fost ușoară, tocmai datorită faptului că în perioada cînd asemenea atribuții trecuseră de la Ministerul Comerțului Exterior la ministerele economice, deși fenomenul de continuare a transferului de atribuții era previzibil, centralele nu s-au pregătit să-i facă față.

Rezultatele bune care se obțin pledează pentru continuarea acțiunii în așa fel încît organele de nivel superior să se poată concentra asupra problemelor de ansamblu și de viitor, la asigurarea totalității condițiilor de care depinde desfășurarea normală și eficientă a producției. Hotărîrile Conferinței Naționale din 1972, legile care au apărut, invită la un plus de responsabilitate în acest domeniu.

> „Numai în măsura în care vom asigura unitatea deplină a conducerii tuturor sectoarelor de activitate, pe baza unei concepții științifice, revoluționare, vom putea soluționa cu succes marile probleme pe care le ridică dezvoltarea societății socialiste. Pe această cale vom asigura participarea conștientă, tot mai activă, a întregului popor la făurirea propriei sale istorii, la înflorirea patriei noastre socialiste".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU
>
> (Din Raportul la Conferința Națională a P.C.R. — 19—21 iulie 1972)

3. Creșterea responsabilității pe toate planurile

IDEEA care se degajă din documentele de partid și de stat este aceea că, alături de responsabilitatea individuală pentru tot ceea ce realizăm, se întărește responsabilitatea socială, determinată de consecințele deciziilor și acțiunilor noastre pe un plan mai general. Sîntem din ce în ce mai mult interesați, și legile privind dezvoltarea planificată, finanțele și altele o prevăd, ca să judecăm eficiența, rezultatele nu numai strict localizat la nivelul colectivelor de muncă, ci mai ales cum se reflectă toate acestea la scara economiei naționale.

A fi producător și proprietar al bunurilor materiale înseamnă a fi realizator și părtaș la succese care să-și aibă corespondente sociale. Responsabilitatea, creșterea ei sînt direct determinate de creșterea gradului de conștiință socialistă, de ridicarea nivelului de cunoștințe politice și profesionale. **„Trebuie** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională din 1972 — **să acționăm pentru a făuri un om cu cunoștințe multilaterale, capabil să înțeleagă, să interpreteze și să folosească just legile obiective ale dezvoltării sociale în fiecare etapă a evoluției socialiste, să acționeze cu fermitate pentru, transformarea revoluționară a lumii".**

Responsabilitate înseamnă pregătire, de oameni angajați pe plan politic, înseamnă eficiență socială a muncii, înseamnă angajament, înseamnă, de fapt, contribuție directă la creșterea bunăstării membrilor societății noastre socialiste.

4. Întărirea controlului muncitoresc

CONDUCEREA eficientă a fiecărei unități, a societății în ansamblul ei, face necesară prezența controlului, factor care, conceput în maniera sa activă, este menit să asigure succesul deciziilor luate.

Atît în obiectivele Conferinței Naționale din iulie 1972 cît și în prevederile tuturor legilor și actelor normative apărute după aceea se evidențiază elementele de creștere a democrației socialiste. Aceste elemente se manifestă prin : atragerea unui număr mare de oameni ai muncii, mai ales a celor proveniți din producție în conducerea unor organisme nou create ; sporirea atribuțiilor ce revin organelor de conducere colectivă ; punerea în discuția amplă a tuturor oamenilor muncii a legilor și actelor normative de importanță deosebită; contactul permanent și direct al conducerii de partid și de stat cu realitățile economico-sociale și obținerea unor informații, observații și propuneri prompte, direct de la oamenii muncii.

Un alt fenomen la care asistăm și care subliniază prezența controlului muncitoresc, de partid, în acțiunile importante ce se întreprind este acela al organizării și constituirii noilor organisme ca organisme de partid și de stat.

Avînd un asemenea caracter, de partid, muncitoresc, controlul capătă în prezent noi dimensiuni. El trebuie să devină precumpănitor activ, preventiv pentru că ne privește direct, pentru că ne interesează pe fiecare în parte, pentru ca diferitele organisme specializate de control să aibă o intervenție de ajutor, de îndrumare specializată și mai puțin de sesizare a unor nereguli, de luarea unor măsuri penalizatoare.

Un asemenea control are însă nevoie profesional, de un sistem informațional perfecționat, de existența cît mai precis conturată a obiectivelor de viitor, de timp, de răbdarea de a gîndi și pregăti minuțios acțiunile, de a optimiza deciziile.

5. Elemente normative — echilibru și echitate

O ECONOMIE socialistă, planificată are nevoie de o serie de elemente normative. În ultima perioadă au fost întreprinse acțiuni pe acest plan mai ales în domeniul conducerii și organizării unităților economice și sociale, a ministerelor, pentru că aici existau rămîneri în urmă, dar mai ales se simțea apariția unor fenomene negative generate de tratarea nefundamentată a problemelor privind structura organizatorică și efectivele de personal pe categorii.

Consecințele principale ale aplicării reglementărilor normative privind structura de organizare, așa cum au fost ele reliefate de o serie de cadre de conducere și specialitate, de oamenii muncii din toate unitățile, se referă la : reducerea fenomenelor de birocratism : concentrarea producției în mari unități cu un potențial creativ important (de la 207 centrale s-a ajuns la 99), reducerea numărului de unități din subordinea ministerelor și centralelor (de la 5.400 la 3.600) ; încărcarea corespunzătoare a personalului ; eliminarea verigilor intermediare de conducere ; reducerea numărului cadrelor de conducere (peste 40.000 posturi de conducere), a aparatului administrativ-funcționăresc (peste 100.000 posturi) și creșterea corespunzătoare a personalului muncitoresc : reducerea numărului compartimentelor de muncă (peste 80 de direcții generale, 170 direcții, peste 23.000 de servicii și birouri) ; sporirea potențialului de cercetare și proiectare ; o mai bună ierarhizare în intervenții la diferite niveluri ; întărirea conducerii nemijlocite a producției ; creșterea ponderii personalului economic.

Asemenea acțiuni generatoare de eficiență în conducere, se impun a fi continuate. Cadrele de conducere, colectivele de oameni ai muncii trebuie să înțeleagă că, oricît de valoros ar fi un act normativ, o structură tip, ca în cazul discutat, el nu poate cuprinde dimensiunea complexă a activității desfășurată într-o unitate, ceea ce reclamă o poziție de aplicare creatoare, de căutare a unor noi rezerve în utilizarea diferitelor categorii de resurse. În același timp se impune necesitatea, să se realizeze nu numai dezideratul de echilibru în raționalizarea structurilor, ci și cel care se referă la echitate, ca dimensiune caracteristică societății noastre socialiste

6. Viitorul — strategie, opțiuni

TOTALITATEA prevederilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, ca și a conținutului legilor, actelor normative, acțiunilor întreprinse după aceea au printre coordonatele de definire și pe cea a viitorului.

Strategia de dezvoltare prevede accentuarea dezvoltării industriei paralel cu procesul de modernizare a structurii acesteia, lărgirea bazei energetice și de materii prime și asigurarea unui înalt grad de prelucrare a acestora. Creșterea eficienței activității economice, exemplificată sintetic în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, este coordonata care însoțește opțiunile noastre de perspectivă.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii, creșterea de 5—6 ori pînă în anul 1990 a venitului național pentru a reprezenta 2500—3000 de dolari pe locuitor, creșterea productivității muncii sociale, creșterea veniturilor reale pe locuitor sînt opțiuni ale strategiei partidului și statului nostru formulate de Conferința Națională.

Toate aceste acțiuni strategice, opțiunile pe care le-am făcut și le mai facem discutate și dezbătute cu întregul popor, sînt orientate spre asigurarea unei bunăstări generale, a unui nivel de trai material și spiritual ridicat.

În vederea realizării acestor obiective, secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma la Conferința Națională din 19—21 iulie 1972 : **„Știu că va trebui să depunem eforturi mari, dar nici un efort nu poate fi considerat prea mare cînd este vorba de viitorul patriei socialiste, de viitorul copiilor noștri. Stă în puterea noastră, a tuturora, ca, sub conducerea partidului, să realizăm programul minunat de dezvoltare, în cîteva cincinale în ritm susținut a României, să asigurăm victoria comunismului în patria noastră !".**

Prin angajamentul și rezultatele obținute, întregul popor dă un răspuns pozitiv acestei chemări patriotice.

dr. ing. Mihai DUMITRESCU

UN AN DE LA CONFERINŢA NAŢIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

MĂSURILE PRIND VIAŢĂ

PERIOADA care a urmat Conferinţei a fost marcată de aplicarea unor ample şi profunde măsuri de perfecţionare a conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale, toate constituind, prin realizările obţinute şi consecinţele înregistrate, noi modalităţi de afirmare a rolului tot mai puternic al partidului de forţă conducătoare a societăţii noastre.

În etapa care a urmat Conferinţei, esenţialul l-a constiuit, aşa cum afirma tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la plenara din noiembrie 1972, **„concretizarea în fapt a reglementărilor stabilite, desfăşurarea unei vaste munci organizatorice practice, în spiritul prevederilor legale, al orientărilor Congresului al X-lea şi Conferinţei Naţionale, pentru valorificarea din plin a posibilităţilor create de ansamblul măsurilor adoptate de partid în vederea perfecţionării conducerii, organizării şi planificării economiei naţionale".**

Împlinirea unui an de la Conferinţă ne oferă prilejul unei retrospective şi, în acest scop, ne-am adresat unor conducători de la diverse nivele ierarhice ale activităţii economice solicitîndu-le să prezinte sucint, aspecte din propria activitate desfăşurată pentru traducerea în viaţă a hotărîrilor adoptate la Conferinţă. Am urmărit în principal două obiective :

1. Modul în care aplicarea ansamblului de măsuri luate de organele centrale de partid şi de stat în perioada iulie 1972—iulie 1973 pe linia perfecţionării conducerii activităţii economice a influenţat activitatea de conducere în diferite domenii şi nivele organizatorice.

2. Consideraţii asupra modalităţilor prin care cadrele de conducere gîndesc să acţioneze în continuare pentru valorificarea integrală a tuturor oportunităţilor oferite de ansamblul acestor măsuri, pentru accelerarea dezvoltării economice şi sociale a ţării, pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

Prezentăm succint aspectele esenţiale ale răspunsurilor primite.

● Utilizarea judicioasă a specialiştilor importantă resursă de sporire a eficienţei şi accelerare a dezvoltării, dar şi modalitate de satisfacţie şi motivaţie profesională, generatoare de iniţiativă şi angajare.

● Succesele în activitatea economică depind de hotărîrea şi capacitatea cadrelor noastre de a declanşa şi organiza acţiuni conforme cerinţelor unui mediu tot mai dinamic şi mai exigent.

ÎNFĂPTUIREA ansamblului de măsuri luate în ultimul an pe linia perfecţionării conducerii şi organizării activităţii economice prezintă avantaje deosebit de importante şi pentru centrala noastră. Mă voi opri în continuare asupra cîtorva dintre ele.

În primul rînd, **reorganizarea centralei**, prin includerea în componenţa ei şi a unor unităţi bazate pe producţia de nemetalifere, alături de unităţile profilate pe sare, a făcut posibilă o coordonare unitară şi mai eficientă a activităţilor de producţie, cercetare-dezvoltare şi desfacere, criteriul omogenităţii produselor şi a tehnologiilor de producţie (avut în vedere cu ocazia grupării celor 11 întreprinderi componente în centrală) dovedindu-se a fi în acest sens deosebit de eficace.

În al doilea rînd, a fost posibil ca paralel cu reducerea a cca. 30% din aparatul tehnico-administrativ să se asigure integral cadrele de specialişti pentru toate unităţile şi, în special, pentru activitatea direct productivă şi de concepţie. Pe ansamblul centralei, de exemplu, s-au creat posiblităţi de a utiliza, suplimentar, un număr de peste 100 de cadre, în activitatea de concepţie a unităţilor proprii.

În al treilea rînd, ar fi de subliniat că în noua structură organizatorică volumul de producţie a crescut de cca. 2,5 ori şi, concomitent cu aceasta, au sporit mult şi posibilităţile de intrajutorare între unităţile componente, în toate domeniile şi, în mod special, în utilizarea mult mai raţională a mijloacelor şi capacităţilor de producţie.

Deşi de la ultimele măsuri organizatorice care s-au aplicat a trecut o perioadă de numai 3 luni, se poate afirma cu toată convingerea că rezultatele vor fi pe măsura aşteptărilor. La baza acestei afirmaţii stau rezultatele deja obţinute de către centrala noastră care a realizat şi depăşit principalii indicatori tehnici şi economici pe primele 6 luni ale acestui an.

Pentru aceasta este însă necesar ca atît la nivelul fiecărei întreprinderi în parte, cît şi la nivelul centralei, să fie luate, în continuare, măsuri pentru reducerea, simplificarea şi raţionalizarea lucrărilor de birou, evitarea paralelismelor şi creşterea operativităţii. De asemenea considerăm că este necesar ca astfel de măsuri să fie luate, în continuare, şi pe ansamblul economiei naţionale.

Deoarece în forma îmbunătăţită de organizare o serie de cadre urmează să cuprindă şi să rezolve o gamă cît mai largă de probleme, avem în vedere o preocupare sporită pentru perfecţionarea pregătirii profesionale.

Avem ferma convingere că actuala formă organizatorică, ale cărei mari avantaje au fost arătate, şi măsurile care vor fi luate în continuare de salariaţii unităţilor centralei noastre, în frunte cu comuniştii, alături de pasiunea pentru muncă şi convingerea deplină că eforturile depuse contribuie la accelerarea creşterii nivelului nostru de trai, vor asigura desfăşurarea din ce în ce mai bună a activităţii şi realizarea înainte de termen a tuturor sarcinilor care ne revin din prevederile actualului plan cincinal.

ing. Victor GÎRJOABĂ
director general,
Centrala sării şi nemetaliferelor — Bucureşti

● Iniţiativa muncitorească se concretizează în abordarea şi rezolvarea problemelor de fond ale creşterii eficienţei economice: utilizarea capacităţilor de producţie, modernizarea utilajelor, raţionalizarea fluxurilor tehnologice, sporirea productivităţii muncii, reducerea costurilor.

● Calitatea producţiei o hotărăşte practica concretă a fiecărui muncitor.

● Una dintre satisfacţiile profesionale caracteristice muncitorului modern — succesele obţinute pe pieţele externe de produsele, de rezultatele muncii lui.

APLICAREA ÎN VIAŢĂ a vastului program de acţiune trasat de marele forum al comuniştilor, Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român, a avut consecinţe directe şi pentru perspectivele de dezvoltare a activităţii colectivului de muncă din Secţia II pompe, una din secţiile de bază ale uzinei noastre. Astfel, pornind de la una din hotărîrile Conferinţei, care prevedea, între altele, să se acţioneze cu mai multă fermitate pentru **folosirea mai intensivă a capacităţilor de producţie şi încărcarea corespunzătoare a maşinilor** cu care sîntem dotaţi, colectivul secţiei noastre a întreprins mai multe **iniţiative** de fond, de concepţie, care s-au soldat cu bune **rezultate**.

Între acestea aş enumera : intensificarea acţiunii de **modernizare a unui mare număr de maşini ;** corectarea **fluxului tehnologic**, urmărindu-se **scurtarea ciclului de fabricaţie**, eliminarea timpilor morţi între anumite operaţii şi, totodată, reducerea transporturilor uzinale. Cu sprijinul conducerii uzinei s-a luat, de asemenea, măsura de **containerizare** a pieselor.

Preocupări şi, totodată, rezultate bune am obţinut şi pe linia **reducerii costurilor producţiei :** ne-am străduit să obţinem o sporire permanentă a **productivităţii muncii**, să folosim cu grijă sculele şi uneltele de muncă, materiile prime, materialele şi energia electrică, într-un cuvînt ne-a preocupat descoperirea tuturor rezervelor interne care să conducă la reducerea cheltuielilor pe mia de lei, pe produs, la creşterea eficienţei economice.

Pornind de la considerentele majore, subliniate în documentele Conferinţei Naţionale a partidului, de la ideea subliniată în repetate rînduri, de conducerea de partid, potrivit căreia **„calitatea producţiei o hotărăşte practica concretă a fiecărui muncitor, maistru, inginer, a tuturor celor care lucrează nemijlocit în sfera producţiei materiale"**, în secţia noastră s-au luat măsuri menite să contribuie la **îmbunătăţirea calităţii produselor.** La loc de frunte se situează acţiunea de întărire a disciplinei tehnologice în care scop, între altele, am iniţiat acţiuni de **ridicare a calificării muncitorilor**, pentru îmbunătăţirea asistenţei tehnice mai ales în **schimburile II şi III etc.** Ca urmare, în secţia noastră a scăzut simţitor procentul de rebuturi din prelucrare, precum şi procentul de remaniere al pieselor care, din diferite motive, nu primeau calificativul de „bun pentru montaj".

Avem **în centrul preocupărilor** noastre problema **sporirii coeficientului de utilizare a maşinilor** (în contextul ideii de generalizare a schimbului II şi extinderii schimbului III), şi, în acest scop, colectivul nostru de muncă a făcut eforturi serioase reuşind astfel ca pe maşinile considerate „cheie" să avem în permanenţă trei schimburi. Cu toate acestea noi nu ne declarăm mulţumiţi. Ne preocupăm de îmbunătăţirea permanentă a acestui coeficient şi pentru aceasta în momentul de faţă sîntem angajaţi cu toţii într-un larg proces de **calificare** şi perfecţionare a **calificării** viitoarelor cadre de muncitori.

Justin UNGUREANU
maistru
Întreprinderea de Pompe „Aversa" — Bucureşti

● Acţiuni menite să ridice transporturile la nivelul exigenţelor dezvoltării în ritm accelerat a industriei şi agriculturii.

● Conjugarea eforturilor tuturor sectoarelor în cadrul planului unic de dezvoltare — premisă şi cerinţă a îmbunătăţirii rezultatelor de ansamblu si ale fiecărei verigi în parte.

DOCUMENTELE Conferinţei Naţionale a P.C.R. din iulie 1972, au subliniat că dezvoltarea accelerată a industriei, agriculturii şi celorlalte ramuri ale economiei naţionale, impune extinderea şi îmbunătăţirea transporturilor, măsurile luate în această direcţie trebuind să se materializeze într-o creştere substanţială a productivităţii muncii şi o eficienţă sporită în folosirea capacităţii de transport. Corespunzător, Plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 şi din martie 1973, au stabilit măsuri importante pentru îndeplinirea planului de dezvoltare şi pentru perfecţionarea structurii, organizării şi conducerii unităţilor de transporturi.

Răspunzînd acestor preocupări ale conducerii de partid şi de stat, centrala noastră a elaborat un program de măsuri concret, detaliat pe activităţi, şi subunităţi cu termene şi responsabilităţi precise, destinat să asigure, în toate sectoarele şi la toate nivelele, un aport maxim în realizarea sarcinilor de plan.

Astfel, dintre acţiunile întreprinse în domeniul planificării pot fi remarcate : îmbunătăţirea eşalonării sarcinilor anuale ale planului de transport cu micşorarea diferenţelor între perioadele de minimă şi maximă solicitare a capacităţii parcului auto public ; propunerea introducerii unui nou sistem îmbunătăţit de indicatori de plan ; organizarea experimentării studiului elaborat cu privire la optimizarea planurilor operative de transport, prin prelucrarea datelor la centrele de calcul electronic. În domeniul transporturilor de mărfuri, se evidenţiază, prin eficienţa lor deosebită, următoarele măsuri : experimentarea unor soluţii cu privire la îmbunătăţirea traficului interurban (de exemplu în zona municipiului Bucureşti avînd cel mai mare volum de trafic, activitatea de expediţii şi transport a fost reorganizată într-un sistem care stimulează la realizarea planului atît autobazele cît şi agenţia care angajează faţă de beneficiari executarea prestaţiilor) ; s-a trecut la prospectarea unităţilor producătoare şi expeditoare, în vederea preluării unor expediţii cu caracter specializat ; extinderea transporturilor interurbane de mărfuri executate prin curse regulate de coletărie şi mesagerii ; se experimentează metoda organizării directe de către unităţile noastre a expediţiei şi transportului unor mărfuri de masă la marii benficiari. Toate aceste măsuri au condus, în esenţă, la creşterea utilizării capacităţii de transport a parcului, la reducerea consumului de combustibil.

Pentru valorificarea integrală a tuturor oportunităţilor oferite de ansamblul măsurilor luate de conducerea de partid şi de stat în ultimii ani, centrala noastră îşi propune să acţioneze în continuare, în mai multe direcţii, dintre care evidenţiem : diversificarea mai largă a categoriilor de prestaţii atît în traficul de mărfuri (ex. : deservirea beneficiarilor la domiciliu, executarea de transporturi în partizi mici pentru care nu se solicită un autovehicul complet, extinderea containerizării, transcontainerizării, paletizării şi transporturilor specializate etc.), cît şi în cel de călători (extinderea curselor rapide etc.) ; extinderea utilizării autovehiculelor cu motor Diesel şi de capacităţi nominale mari ; intensificarea acţiunii de informare şi edificare a beneficiarilor şi publicului călător cu privire la noile forme de deservire şi feluri de prestaţii, precum şi a avantajelor oferite de acestea etc.

Considerînd că conjugarea eforturilor tuturor sectoarelor pentru îmbunătăţirea continuă a rezultatelor obţinute este pe deplin posibilă, ramura noastră se angajează să-şi realizeze în condiţii de eficienţă maximă sarcinile ce-i revin în înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Victor MATEEVICI
director general
Centrala Transporturi Auto

economie națională

PLAN — ANGAJAMENTE

Ce indică BILANȚUL pe primul semestru 1973 în județul Prahova

OAMENII MUNCII din județul Prahova au încheiat primul semestru al anului cu un bilanț rodnic: **sarcinile de plan la producția globală industrială au fost depășite cu 95,6 milioane lei, iar la producția marfă industrială — cu 181,3 milioane lei.** Aceste depășiri s-au concretizat în importante cantități suplimentare de produse: 36 000 tone benzine, 8 729 tone cărbune, 2248 mii lei mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere, 37 000 buc. anvelope ATA, 139 000 mp geamuri trase, 817 mc cherestea de rășinoase, 970 mc cherestea de fag, 35 500 mp țesături și altele. **Față de angajamentul anual suplimentat la producția marfă industrială** — de 279,9 milioane lei — **realizările peste plan obținute pe semestrul I a.c. reprezintă 68,8%.**

Industria județului, reprezentativă în ce privește construcția utilajului petrolier, prelucrarea și chimizarea petrolului, aduce o contribuție mereu sporită la realizarea sarcinilor de export. În primele 6 luni ale anului curent, **sarcinile la acest important capitol au fost depășite cu 3,4% pe total și cu 14,5% la devize libere, îndeplinindu-se și depășindu-se încă de pe acum angajamentul anual.**

La obținerea acestor rezultate — rod al desfășurării întrecerii pentru realizarea cincinalului înainte de termen — și-au adus contribuția toate colectivele de întreprinderi. În mod deosebit s-au distins însă, prin realizările lor, colectivele de muncă de la Combinatul petrochimic-Ploiești (care a realizat peste plan la producția globală peste 50 mil. lei, iar la export — produse în valoare de peste 2 mil. lei valută), Întreprinderea mecanică fină — Sinaia (care a îndeplinit planul la producția globală în proporție de 102,6%), Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești (103,0%), Întreprinderea de utilaj chimic (101,6%), Întreprinderea „Dorobanțul" - Ploiești (100,9%), întreprinderile industriale ale Consiliului popular județean (103,0%), Întreprinderea de transport și livrare a poduselor petroliere-Ploiești (care a dat la export produse peste plan în valoare de 80 mil. lei valută) și altele.

• RITMICITATE — sau cînd se va înțelege pretutindeni că trimestrul are 3 luni, iar luna — 3 decade

REZULTATELE dobîndite în prima parte a anului puteau fi și mai bune dacă toate întreprinderile și-ar fi îndeplinit, în primul rînd, sarcinile de plan. Or, în această perioadă, 8 unități industriale au înregistrat o nerealizare de 123,7 milioane lei la producția globală. Printre acestea se numără: Combinatul de îngrășăminte chimice — Valea Călugărească (care a realizat planul semestrial numai în proporție de 81,9%), Întreprinderea „Neptun" Cîmpina (89,4%), Întreprinderea Electrocentrale-Brazi (90,4%), Întreprinderea de materiale izolatoare Berceni (98,9%), Întreprinderea de geamuri Boldești-Scăeni (96,2%), Întreprinderea „Flacăra"-Ploiești (97,5%) etc.

Rezultatele pe județ puteau fi mult amplificate dacă în toate întreprinderile s-ar fi imprimat o mai riguroasă ritmicitate — atît din punctul de vedere al planificării, cît și al realizării — în îndeplinirea sarcinilor de plan pe trimestre și, în cadrul lor, pe luni și decade. Iată, în tabelul nr. 1, situația pe primul semestru 1973

Din situația prezentată în tabel se desprinde o tendință de **eșalonare neritmică a planului subliniată și de modul de îndeplinire a lui, în general producția realizîndu-se în asalt în ultima parte a decadei, lunii sau trimestrului**, ceea ce împiedică fructificarea într-un grad mai înalt a potențialului tehnic și uman din întreprinderi.

Așa cum demonstrează practica, luna a treia a fiecărui trimestru are, îndeobște, gradul de încărcare cel mai mare atît ca sarcini stabilite, cît și ca realizări. De exemplu, la producția globală, ponderea lunii martie în planul trimestrului I a fost de 33,8%, și la realizări — de 34,5%, iar a lunii iunie în planul trim. II — 34,8% și la realizări — de 34,6% Din analiza situației s-a desprins că, în primele două luni ale trim I, planul nu a fost realizat, încercîndu-se în luna a treia recuperarea rămînerilor în urmă. În trim. II, deși pe primele două luni planul a fost îndeplinit și depășit, luna iunie a avut o pondere mare pentru faptul că o serie de întreprinderi — cu avizul forurilor tutelare — au mutat sarcinile de plan spre ultima lună. Sistemul acesta de conducere a producției, aspru criticat în documentele de partid, persistă. Că așa stau lucrurile, ne-o dovedește și faptul că și în trim. III a.c., deși fiecare lună are același număr de zile lucrătoare, sarcinile lunii septembrie au o pondere de 34,4%, iar cele ale lunii iulie numai 32,5%.

• PRODUCTIVITATE — sporul obținut nu epuizează posibilitățile

O CONDIȚIE ESENȚIALĂ pentru obținerea unei eficiențe înalte în toate compartimentele producției industriale o constituie **creșterea mai accentuată a productivității muncii.** Este adevărat că productivitatea muncii realizată în perioada 1 ian.—30 iunie a.c. **a marcat o creștere față de perioada corespunzătoare a anului trecut de 7,1%.** În primul semestru, însă, numai 61,8% din sporul de producție industriale a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, restul de 38,2% obținîndu-se prin sporirea numărului de salariați.

Față de sarcina planificată, s-a înregistrat în primul semestru o rămînere în urmă de 590 lei/salariat, planul fiind realizat numai în proporție de 99,4%. La aceasta au contribuit în mod deosebit un număr de 12 unități, printre care: Întreprinderea „Electrocentrale" - Brazi (89,6%), Întreprinderea „1 Mai-Ploiești (96,6%), Întreprinderea mecanică (99,6%) și Întreprinderea „Neptun" din Cîmpina (87,8%), Combinatul de îngrășăminte chimice — Valea Călugărească (77,8%), Întreprinderea „Flacăra"-Ploiești (97,5%) și altele.

Rezervele de creștere a productivității muncii în întreprinderile din județ sînt destul de mari. Dacă ne referim numai la faptul că, în această perioadă, gradul de utilizare a fondului de timp al muncitorilor a fost de numai 95,3% (în scădere față de aceeași perioadă a anului trecut cu 0,4%), că nu s-au folosit din cauza întreruperilor, învoirilor și absențelor nemotivate 1024,3 mii ore-om (1,0% din fondul de timp maxim disponibil), și că din aceste motive s-a pierdut o producție globală calculată de cca. 110 milioane lei, ne putem da seama cît de important este de a se acorda acestei laturi a activității un interes mai larg atît de către conducerile de întreprinderi, cît și de organizațiile de partid, U.T.C. și organele sindicale.

În scopul întăririi disciplinei în muncă, folosirii într-un grad mai înalt a timpului de lucru al muncitorilor, este nevoie, pe lîngă intensificarea muncii politico-educative, și de echilibrarea mai bună a schimburilor (în luna iunie, de exemplu, au lucrat în schimbul I în secțiile productive 55,4% din totalul muncitorilor, în schimbul II — 27,5%, în schimbul III — 16,7%, iar în schimbul IV — 0,4%). Apoi, ținînd cont de faptul că generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III constituie o sarcină importantă, este necesar să se inițieze acțiuni eficace în acest sens, mai ales că, în urma aplicării măsurilor de îmbunătățire a structurilor organizatorice, au fost create condiții propice pentru atingerea acestui scop. De altfel, este necesară și o îmbunătățire a asistenței tehnice. De menționat că numărul inginerilor și tehnicienilor din secțiile direct productive lucrează în prezent, în cea mai mare parte, în schimbul I (80,5%) și numai 12,7% și, respectiv, 6,8% în schimburile II și III.

Învățămintele semestrului I 1973 au demonstrat că, în unele întreprinderi, mai sînt multe de făcut și în domeniul **utilizării din plin a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, al sporirii indicilor lor de utilizare** al asigurării unei bune aprovizionări tehnico-materiale.

Vorbind de rezervele existente în unitățile industriale pentru sporirea producției și productivității muncii, trebuie consemnat și faptul că la 30 iunie a.c. au existat 827 de mașini, utilaje și instalații în valoare de 63,9 milioane lei disponibile (din care 370 în valoare de 19,6 milioane lei propuse la casare), 384 în valoare de 28,6 milioane lei pentru redistribuire și 73 mașini, utilaje și instalații în valoare de 15,7 milioane lei propuse a rămîne în întreprindere pentru necesitățile interioare ale producției.

Din cele arătate, 44,7% din valoarea totală a utilajelor disponibile o reprezintă mașinile, utilajele și instalațiile propuse pentru redistribuire din care o bună parte sînt utilaje noi (primite în anii 1971—1973) funcționînd o perioadă scurtă de timp; ele constituie o rezervă de a căror valorificare unitățile s-au preocupat în mică măsură. Astfel, la Combinatul Petrochimic-Brazi există un ciocan de forje tip MA. 418 de 1000 kgf în valoare de 443 mii lei, procurat încă din anul 1971, care și în prezent se află nemontat și, deci, nedat în funcțiune. Întreprinderea de reparații-Ploiești deține o mașină de rectificat roți dințate în valoare de 958 mii lei, procurată în octombrie 1972, și nepusă încă în funcțiune, iar Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia are o mașină de lepuit specială, în valoare de 381 mii lei, achiziționată din 1970 și neutilizată din decembrie 1972. La acestea se mai adaugă un număr mare de alte mașini, utilaje și instalații nefolosite, ca urmare a modernizărilor, schimbărilor de tehnologii etc.

Redistribuirea acestor utilaje trebuie făcută cu mai multă operativitate, cunoscîndu-se implicațiile nefavorabile a situației amintite asupra creșterii indicilor de utilizare a mașinilor-unelte și asupra cheltuielilor de producție în general.

ANGAJAMENTUL județului Prahova privind realizarea planului cincinal 1971-1975 înainte de termen pune în fața cadrelor de conducere din întreprinderi sarcina **îndeplinirii planului pe semestrul II în mod ritmic și la toate sortimentele, a îmbunătățirii corelației între indicatorii de plan, recuperării tuturor restanțelor, astfel încît planul pe întregul an să fie realizat exemplar.** Dezbaterile în adunările generale ale oamenilor muncii ce se desfășoară în prezent trebuie să constituie un prilej de analiză în spirit critic a rezultatelor și, în lumina lor, de luare a unor măsuri care să ducă la mobilizarea multiplelor rezerve de care dispune fiecare unitate. Totodată, se cer pregătite din timp toate condițiile pentru demararea producției anului viitor — cel de al patrulea an al cincinalului.

V. PETRESCU
director
Andrei PETRE
inspector principal
Direcția județeană de statistică Prahova

Tabel nr. 1 %

	Planificat			Realizat			Indice de îndeplinire a planului pe sem. I. a.c.
	Decada I	Decada II	Decada III	Decada I	Decada II	Decada III	
Cărbune net	32,6	33,9	33,5	30,8	33,1	36,1	102,0
Mașini și utilaje tehnice pentru, industria metalurgică	9,9	22,7	67,4	17,4	19,8	62,8	100,1
Utilaj tehnic pentru industria chimică	20,1	27,5	52,4	6,0	18,1	75,9	79,2
Mașini și utilaje tehnice pentru industria materialelor de constructii	21,0	37,2	41,8	—	29,7	70,3	76,5
Îngrășăminte cu fosfor	29,6	33,2	37,2	33,6	30,5	35,9	84,0
Polietilenă	35,3	34,3	30,4	35,0	34,2	30,8	97,7
Anvelope ATA	30,6	33,2	36,2	31,8	33,9	34,3	104,8
Cărămizi și blocuri ceramice	19,4	30,3	50,3	19,6	26,7	53,7	100,0
Geamuri trase	34,0	35,1	30,9	32,1	33,1	34,8	101,6
Mobilier din lemn	32,8	34,3	32,9	23,0	28,5	48,5	81,7
Hîrtie	29,4	31,6	39,0	29,0	31,4	39,6	100,1
Tesături	30,8	33,4	35,8	27,0	31,0	42,0	100,4

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Produse mai multe, mai bune cu cheltuieli mai reduse

• Desfășurînd întrecerea socialistă în cinstea zilei de 23 August sub deviza „Produse mai multe, mai bune și mai ieftine pe metrul de suprafață productivă!", colectivele întreprinderilor constructoare de mașini din județul Brașov au realizat peste prevederile de plan, de la începutul anului, 34 000 de rulmenți, 282 tone utilaje tehnologice pentru industria chimică, 8 646 kWh motoare electrice, mașini de prelucrat prin așchiere în valoare de peste 6 milioane lei și altele. Mai mult de jumătate din sporul de producție s-a obținut prin utilizarea mai eficientă a bazei tehnice, prin creșterea coeficientului de schimburi.

• Printr-o mai bună folosire a spațiilor existente, colectivul Combinatului chimic din Craiova a mărit, cu cheltuieli de investiții reduse, capacitatea instalației de acetilenă cu 12 000 tone. Îmbunătățirea performanțelor unor utilaje de către sectorul de cercetare al combinatului s-a concretizat în reducerea prețului de cost al acetilenei cu circa 30% și obținerea unui beneficiu suplimentar de 70 de milioane lei.

• Metalurgiștii de la Copșa Mică au obținut, de la începutul anului și pînă acum, o producție suplimentară de metale neferoase evaluată la 20 milioane de lei. Chemarea lansată de comuniști: „Capacitățile de producție — cu un pas în avans față de plan" a găsit un larg ecou în rîndul muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor. La încheierea primei jumătăți a cincinalului, metalurgiștii din Copșa Mică aveau un avans de două luni și jumătate în îndeplinirea sarcinilor de plan.

• Aproape 46 000 tone laminate finite pline din oțel a livrat peste plan industria metalurgică a țării de la începutul anului și pînă acum. Colectivul laminorului de profile mijlocii de la Hunedoara, de pildă, a realizat mai mult de jumătate din angajamentul anual, economisind 100 tone de metal.

La rîndul lor, siderurgiștii din Cîmpia Turzii au realizat peste plan 862 tone oțel, 3.626 tone laminate mijlocii și ușoare, 629 tone bare trase, 4.315 tone sîrmă trefilată și zincată, electrozi de sudură, cuie, 67 tone cabluri de tracțiune și 1.600 km conductori electrici izolați.

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

PRODUCȚIA DE METAL — la ce nivel se află ștacheta indicilor de utilizare a agregatelor?

DACĂ PRODUCȚIA maximă de oțel dinaintea celui de al doilea război mondial (anul 1938) **atingea în țara noastră cifra de 220 mii tone, revenind 18 kg/locuitor, în 1973 este prevăzută realizarea a 8 mil. tone, urmînd ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal să se ajungă la 10 mil. tone, cînd vor reveni aproximativ 500 kg pe locuitor, nivel apropiat de cel al sta-**

ing. Florian MIHALACHE
ing. P. L. CĂLIN
C.S.P.

→

ţelor europene cu industrie dezvoltată. În 1973 producţia de oţel urmează să crească cu circa 600 mii tone faţă de 1972, aceasta îndeosebi, pe calea folosirii mai bune a capacităţilor existente, a utilizării lor la parametrii intensivi şi extensivi cît mai ridicaţi. Cu prilejul evaluării potenţialului productiv în industria siderurgică, efectuată la începutul acestui an a rezultat că, în 1972, acest potenţial a fost utilizat în proporţie de 91,5% prevăzîndu-se ca în 1973 să ajungă la 93,1% (este vorba de capacităţile cu parametri de producţie realizaţi). Pe principalele produse ale industriei siderurgice, indicii care exprimă gradul de utilizare a capacităţilor de producţie se prezintă ca în tabelul nr. 1 :

DIN DATELE PREZENTATE, se remarcă faptul că nivelul de încărcare a capacităţilor de producţie a fost în 1972 foarte ridicat la majoritatea produselor de bază ; anul 1973 marchează o intensificare substanţială, ca urmare a angajamentelor asumate de furnalişti, oţelari, laminorişti şi ceilalţi oameni ai muncii din industria metalurgică de a realiza şi depăşi prevederile de plan. Ca urmare a programelor de măsuri întocmite de către comitetele de direcţie din combinate şi întreprinderi în vederea sporirii gradului de utilizare a cuptoarelor, furnalelor, laminoarelor şi celorlalte instalaţii şi agregate tehnologice, se prevede în acest an o utilizare superioară a fondurilor fixe productive : la Combinatul siderurgic — Hunedoara, de exemplu, capacităţile de producţie ale cuptoarelor Martin vor fi folosite la un nivel de 99,9%, iar cele ale cuptoarelor electrice de 98,4% ; la Întreprinderea „Oţelul roşu", instalaţiile pentru producţia de laminate finite sînt prevăzute a fi utilizate în proporţie de 99,2% ; la Combinatul siderurgic — Reşiţa, capacităţile pentru laminate grele sînt luate în calcul cu un grad de folosire de 99,9% etc.

Desigur, nu putem considera că prin măsurile preconizate toate rezervele au fost identificate şi puse în valoare. Sînt încă numeroase utilaje importante, achiziţionate din import sau fabricate în ţară, a căror încărcare se menţine sub nivelul caracteristicilor tehnice proiectate. Din evaluările făcute de colectivele de specialişti din cadrul unităţilor productive, pe baza determinării potenţialului de producţie al instalaţiilor şi agregatelor, a rezultat că la Combinatul siderurgic — Galaţi, de exemplu, circa 15% din capacitatea utilajelor pentru producţia de oţel elaborat în convertizor cu oxigen a rămas neutilizată în 1972 şi, cu toate măsurile preconizate, nu se prevăd în 1973 soluţii pentru utilizarea a circa 8% din aceleaşi capacităţi ; la Întreprinderea „Laminorul"-Brăila, capacităţile neutilizate în 1972 la instalaţiile pentru producţia de sîrmă trasă din oţel a reprezentat 32% din întregul potenţial, în 1973 menţinîndu-se în această stare aproape 22% ; la Întreprinderea „Laromet" — Bucureşti, la instalaţiile pentru producţia de table şi benzi din aluminiu şi aliaje din aluminiu nu s-a utilizat 34% în 1972, iar pentru 1973 nu s-au găsit soluţii de acoperire a 31% din capacitatea totală.

Tabelul nr. 1

Produsul	Gradul de folosire a capacităţilor de producţie — %	
	1972	1973
— Oţel elaborat în cuptoare Martin	98,4	99,6
— Oţel elaborat în cuptoare electrice	93,8	96,0
— Oţel elaborat în convertizor cu oxigen	85,2	91,9
— Laminate grele	98,6	99,8
— Laminate mijlocii şi uşoare	96,3	98,7
— Ţagle şi platine	99,0	99,8
— Ţevi din oţel fără sudură şi sudate	99,0	99,3
— Profile formate la rece	99,2	99,9
— Aluminiu primar şi aliaje de aluminiu	97,8	99,0

Lucrările de determinare a capacităţilor de producţie şi a gradului de utilizare au avut şi scopul de a orienta comitetele de direcţie şi consiliile oamenilor muncii din combinate şi centrale industriale, precum şi factorii de decizie economică spre cauzele care frînează utilizarea deplină a potenţialului tehnic productiv, pentru ca să se preconizeze măsurile corespunzătoare. Astfel a reieşit că, datorită existenţei unor locuri înguste între verigile de producţie, precum şi opririlor accidentale, la Combinatul siderurgic — Galaţi s-a pierdut o producţie de zeci de mii tone la oţel elaborat în convertizor cu oxigen şi la laminate finite ; din aceleaşi cauze, Combinatul siderurgic — Hunedoara a realizat o producţie cu 38 mii tone mai mică la laminate finite. Dacă s-ar fi acordat o atenţie sporită problemelor legate de aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibili etc., s-ar fi putut obţine în 1972 o producţie suplimentară de 30 mii tone oţel elaborat în cuptoare Martin la Combinatul Hunedoara sau 4200 tone sîrmă trasă din oţel la Uzina de sîrmă şi produse din sîrmă din Buzău. De asemenea, ca urmare a slabei preocupări pentru organizarea producţiei şi a muncii, asigurarea forţei de muncă şi calificarea acesteia, producţia a fost mai mică cu 20,5 mii tone la laminate mijlocii şi uşoare în cadrul Întreprinderii „Laminorul" — Brăila.

ESTE CUNOSCUT faptul că, pornind de la rolul şi importanţa industriei siderurgice în ansamblul economiei naţionale, statul alocă fonduri importante pentru dezvoltarea, în continuare, a potenţialului acestei ramuri. De aceea, **punerea în funcţiune la timp a obiectivelor planificate, precum şi atingerea la termenele înscrise în grafice a principalilor parametri (producţie, preţ de cost, productivitatea muncii) prevăzuţi în documentaţiile tehnice, constituie una dintre cele mai importante sarcini ce revin factorilor de răspundere din unităţile respective.** Orice rămînere în urmă faţă de termenele de punere în funcţiune şi de atingere a parametrilor proiectaţi atrage după sine pierderi de producţie nerecuperabile, dezechilibrarea balanţelor materiale şi alte consecinţe cu implicaţii profunde asupra activităţii economice, inclusiv nerespectarea unor obligaţii faţă de beneficiarii străini. Cu toate acestea, în 1972, s-au înregistrat pierderi de producţie din cauza întîrzierilor în atingerea parametrilor de producţie proiectaţi : la Întreprinderea „Industria Sîrmei" — Cîmpia Turzii nu s-au realizat 3618 tone sîrmă trasă din oţel, la Întreprinderea metalurgică — Iaşi, 1311 tone ţevi din oţel sudate, iar la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului — Slatina, o cantitate de 8961 tone ţevi sudate.

În prezent, ca urmare a experienţei dobîndite şi a condiţiilor create pentru calificarea din timp a cadrelor, asigurarea utilajelor etc., sînt posibilităţi de scurtare a termenelor prevăzute în graficele de investiţii.

REALIZĂRILE preliminare din prima parte a anului 1973 atestă hotărîrea tuturor oamenilor muncii din industria metalurgică de a-şi respecta angajamentele asumate cu privire la realizarea cincinalului înainte de termen. În primele cinci luni au fost îndeplinite şi depăşite sarcinile de plan la majoritatea produselor de bază, producîndu-se peste plan cantităţi importante de oţel (77 mii tone), laminate finite din oţel (39 mii tone), ţevi din oţel (7218 tone), tablă şi bandă din oţel laminate la rece (7260 tone) etc.

Rezultatele puteau fi şi mai bune dacă, peste tot, producţia s-ar fi desfăşurat în mod ritmic, zi de zi şi decadă de decadă. La trei produse principale, urmărite operativ, au fost analizate perioade de cîte 10 zile de la începutul şi de la sfîrşitul lunilor. Cu acest prilej s-au constatat diferenţe substanţiale între producţiile minime şi cele maxime realizate pe zile aşa cum se poate vedea din tabelul nr. 2 :

Tabelul nr. 2

Perioada analizată	Laminate finite pline din oţel — mii t		Tablă mijlocie şi groasă — mii t		Ţevi din oţel tone	
	Producţia realizată		Producţia realizată		Producţia realizată	
	minimă	maximă	minimă	maximă	minimă	maximă
21—30.I	9,7	13,2	3,0	6,1	2020	4373
21—27.II	14,9	21,3	6,3	9,0	2343	4372
21—30.III	13,8	19,0	7,9	11,0	2149	4421
11—20.IV	16,1	23,2	8,2	8,6	2215	3365
1—10.V	14,0	21,3	4,9	9,1	1648	2661
1—10.VI	12,7	16,5	3,2	7,1	1600	2356

Variaţiile constatate în nivelele de producţie realizate au avut drept efect o folosire neraţională a potenţialului productiv, de-a lungul întregii luni, ceea ce s-a răsfrînt negativ atît asupra creşterii producţiei, cît şi asupra eficienţei întregii activităţi economice. De aceea, cu toate rezultatele bune obţinute pînă în prezent, este necesar să se analizeze, în continuare, toate căile de identificare şi valorificare a rezervelor existente.

OBIECTIVE NOI

• Timişoara — accesorii pentru încălţăminte

A început construcţia unei noi şi moderne unităţi industriale în cadrul Întreprinderii „Dermatina" din Timişoara, mai mare decît actualele suprafeţe de producţie. Aici se vor realiza, după o tehnologie de mare randament, prefabricate din mase plastice presate şi injectate destinate industriei de încălţăminte (tălpi, rame, tocuri şi alte accesorii gata montate), care vor simplifica foarte mult procesul de confecţionare. Noua unitate este prima de acest fel din ţară.

• Două linii de prelucrare a maselor plastice

În industria maselor plastice au fost puse în funcţiune două noi linii de fabricaţie. La Uzina de prelucrare a maselor plastice din Bucureşti s-a obţinut, cu trei luni în avans, prima şarjă la noua instalaţie. Noua linie produce piese pentru autoturisme, autobuze şi maşini, precum şi elemente pentru ambalaj. O nouă linie de fabricare a maselor plastice, a început să producă în cadrul uzinei specializate din Iaşi.

• Buzău — folii din polietilenă

O nouă linie pentru producţia de folii din polietilenă de joasă presiune, folosite ca ambalaje în industria alimentară, a fost conectată la fluxul tehnologic al uzinei de prelucrare a maselor plastice din Buzău. Această capacitate, dotată cu utilaje de înaltă tehnicitate, poate să furnizeze anual 30 milioane metri pătraţi de folii. În total, în actualul cincinal, capacitatea de producţie a uzinei buzoiene se va dubla.

• În construcţie la Brăila

La Uzina de utilaj greu „Progresul" Brăila a început construcţia unei fabrici de oxigen. Fabrica va deservi uzina „Progresul" şi alte unităţi economice brăilene, între care Şantierul naval.

Pe aceeaşi platformă industrială se fac pregătiri în vederea construirii unei turnătorii de piese. Totodată, continuă lucrările pentru cea de a doua etapă de construcţie a fabricii de excavatoare, obiectiv recent intrat în funcţiune.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Soluţii şi acţiuni pe „frontul" investiţiilor:

Bătălia pentru dublarea productivităţii muncii în construcţii

PENTRU A PUTEA REALIZA amplul program de investiţii, care marchează creşteri anuale de 10—13%, se impune cu acuitate ca în sectorul de construcţii să se obţină o **creştere accelerată a productivităţii muncii.** De altfel, la Conferinţa Naţională a P.C.R. din iulie 1972, s-a trasat sarcina ca, **în următorii 4—5 ani să fie dublată productivitatea muncii în construcţii.** Îndeplinirea acestei sarcini necesită din partea Ministerului Construcţiilor Industriale — în calitatea sa de coordonator de ramură — a ministerelor şi a altor organe centrale şi locale ce au în subordine organizaţii de proiectare şi construcţii un serios efort de concepţie şi organizatoric, desfăşurat pe o mare perioadă de timp.

O măsură imediată care trebuie luată de către fiecare titular de organizaţii de construcţii, proiectare şi execuţie, este **întocmirea unor programe detaliate cu măsuri specifice, pentru perioada 1973—1975 şi 1976—1978, care să aibă în vedere punerea în valoare a întregului potenţial tehnic şi uman existent.** Aceasta cu atît mai mult cu cît **INDICII DE UTILIZARE INTENSIVĂ** a unor utilaje de construcţii sînt sub nivelele planificate : la betoniere şi centrale de beton (M.E.E., M.M.P.G., M.C.Ind., M.A.I.A.A.) ; la cilindri compresori (M.E.E., M.C.Ind., M.E.F.M.C., M.T.T.) ; la screpere şi autoscrepere M.C. Ind., M. T. T. T. ; M. A. I. A. A.) etc. Pe de altă parte, la utilajele de bază din construcţii, coeficientul de schimburi este încă foarte mic, cu puţin peste 1 şi sub 1,5. De asemenea, **nivelul scăzut de mecanizare la unele lucrări** (transportul şi manipularea materialelor de construcţii — 50-70%, la lucrările de finisaj circa 10%) duce la un consum neraţional de manoperă.

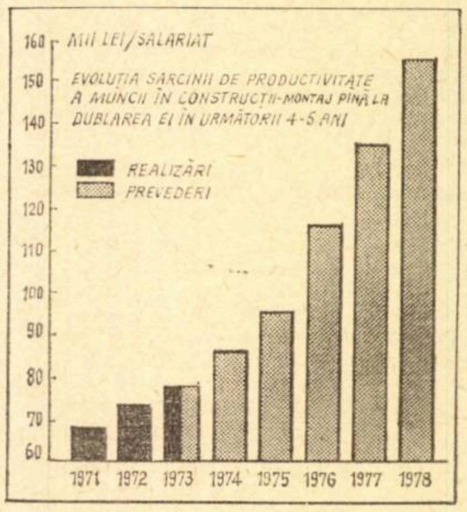

Nici **FORŢA DE MUNCĂ nu este întotdeauna eficient folosită.** Pe multe şantiere se produc întîrzieri la începerea lucrului de 1—2 ore la muncitorii care sînt transportaţi zilnic sau săptămînal, iar ponderea muncitorilor care lucrează în acord global este încă mică (M.I.M. 65,4%, M.E.E. 61,9%, M.I.Ch., 63,4%) ; în plus, indicele fluctuaţiei se menţine ridicat (M.M.P.G. 10,7%, M.I.Ch. 8%, M.A.I.A.A. 8,7%).

Acţiuni multiple se cer desfăşurate pentru sporirea gradului de **industrializare a lucrărilor** de construcţii, **asimilarea de utilaje** de mare randament, creşterea corespunzătoare a **pregătirii profesionale** a cadrelor. Paralel, va trebui îmbunătăţită **concepţia de proiectare** a construcţiilor prin introducerea de soluţii constructive înaintate, materiale şi tehnologii noi.

Numai prin mobilizarea tuturor factorilor se vor putea crea condiţii ca toate mijloacele tehnice şi forţa de muncă să fie utilizate eficient, ca ritmul de lucru în construcţii să crească, ca obiectivele de investiţii să fie îndeplinite exemplar potrivit termenelor stabilite prin plan.

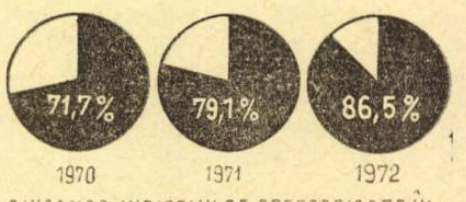

DINAMICA INDICELUI DE PREFABRICARE ÎN CONSTRUCŢII (BETON SIMPLU ŞI ARMAT PE 1 MILION LEI PROD. DE CONSTRUCŢII-MONTAJ)

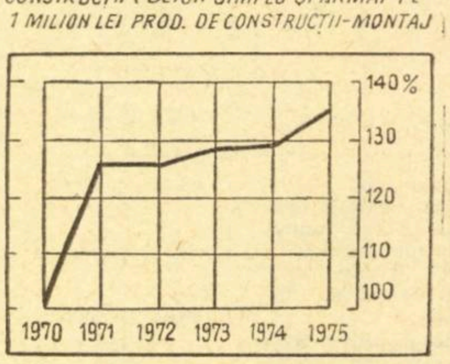

DOTAREA CU FONDURI FIXE PRODUCTIVE A ORGANIZAŢIILOR DE CONSTRUCŢII-MONTAJ ÎN PERIOADA 1970-1975

Creşterea nivelului de trai — ţelul suprem al întregii politici economice a partidului

MAJORĂRILE DE SALARII ÎN PERIOADA 1973–1975

DEFININD sensul fundamental al întregului efort de construire a noii orînduiri în patria noastră, creşterea bunăstării poporului a constituit şi constituie obiectul unui vast program menit să contribuie la îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de viaţă, la asigurarea unui nivel superior de civilizaţie şi cultură pentru întregul popor. Documentele recentei şedinţe comune a Comitetului Central al P.C.R., a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale şi a Consiliului de Miniştri reprezintă o nouă confirmare a politicii consecvente a partidului şi statului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai al maselor. Dînd viaţă hotărîrilor Congresului al X-lea şi ale Conferinţei Naţionale a partidului privind creşterea bunăstării poporului, el exprimă convingător modul în care sînt urmărite obiectivele fundamentale stabilite de acestea.

Creşterea nivelului de trai — ţelul suprem al întregii politici economice a partidului — se materializează pe un diapazon larg în sporirea locurilor de muncă, în acţiunile cu larg profil social, în importantele investiţii social-culturale, în fondurile alocate pentru construcţia de locuinţe, în punerea la dispoziţia populaţiei a unui volum sporit şi diversificat de bunuri de consum. Astfel, **numai în 1972 cheltuielile social-culturale au fost cu circa 18% mai mari decît în 1970; calculate pe o familie, cheltuielile sociale din fondurile de consum au crescut de la 5500 lei în 1970 la 7000 lei în prezent. În primii doi ani ai cincinalului au fost construite din fondurile statului peste 175 000 de apartamente; au fost reduse preţurile la o serie de produse industriale de larg consum (televizoare, aparate de radio etc.). În acelaşi timp, vînzările de mărfuri au fost cu peste 2 miliarde lei mai mari decît prevederile de plan.**

Numeroase măsuri au fost întreprinse pe plan social mai larg: **au fost introduse pensiile pentru bătrîneţe şi invaliditate pentru ţăranii cooperatori, au fost majorate bursele şi ajutoarele sociale, s-au introdus indemnizaţii pentru mamele cu mai mulţi copii, paralel cu sporirea alocaţiilor de stat pentru copii.** Pentru a putea aprecia dimensiunile acestor măsuri este ilustrativ de arătat că **numai prin majorarea tuturor categoriilor de pensii, s-au asigurat pensionarilor venituri suplimentare în valoare de 1,8 miliarde lei, în timp ce veniturile familiilor cu mai mulţi copii au fost suplimentate, ca urmare a majorării substanţiale a alocaţiilor pentru copii, cu 2,2 miliarde lei.**

ÎN CADRUL acestor măsuri luate de către conducerea de partid şi de stat pentru creşterea bunăstării materiale a poporului nostru, acţiunile privind majorarea periodică a nivelului general al salariilor reprezintă una din căile importante. În anii 1968—1970 a avut loc, după cum se ştie, majorarea generală a salariilor — efectuată concomitent cu introducerea şi generalizarea noului sistem de salarizare. În actualul cincinal, conform programului stabilit de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, a fost prevăzută o nouă majorare generală a salariilor, acţiune care se înscrie în cadrul unui vast program de măsuri referitoare la creşterea continuă a nivelului de trai al populaţiei în această etapă de dezvoltare economico-socială a ţării. Pentru traducerea în fapt a acestei sarcini, **Comitetul Executiv al partidului a hotărît ca majorarea salariilor, prevăzută în acest cincinal, să se efectueze în două etape, prima în anii 1972—1973, a doua etapă în perioada 1974—1975, iar salariile să fie majorate cu o cotă medie totală de circa 25%, din care în prima etapă 8,2%, iar în cea de a doua — peste 16%.**

Prima etapă de majorare a salariilor a început, aşa cum a fost prevăzut, în în anul 1972 şi, conform recentei Hotărîri comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale precum şi a Consiliului de Miniştri, va continua în perioada 1 august — 1 noiembrie din acest an. **De această majorare vor beneficia cca 4,6 milioane de persoane, care vor obţine astfel venituri suplimentare, la nivelul unui an, în valoare de 6,5 miliarde lei.** Ca urmare, în anul 1973 salariul real va creşte cu circa 4,5% faţă de anul 1972.

A doua etapă de majorare a salariilor, care se va înfăptui în anii 1974—1975, va determina o nouă şi substanţială creştere a salariului real, astfel încît, pe întregul cincinal, acesta va înregistra o creştere cu peste 21%, faţă de 20% cît s-a prevăzut iniţial.

ÎNTRUCÎT toţi locuitorii ţării noastre au luat cunoştinţă de recenta Hotărîre de partid şi de stat, aş dori să mă refer la unele probleme de detaliu privind aplicarea măsurilor de majorare a salariilor din prima etapă. În primul rînd este de menţionat faptul **că majorarea salariilor se referă la toate categoriile de salariaţi**, deci este o majorare generală, indiferent de nivelul de calificare, funcţia îndeplinită, locul de muncă etc. În acelaşi timp, în vederea îmbunătăţirii condiţiilor de viaţă ale tuturor salariaţilor, cota de majorare este diferenţiată pe niveluri de salarii şi nu pe ramuri, subramuri sau activităţi; pentru exemplificare trebuie arătat că un nivel de salariu de 8,50 lei pe oră este majorat cu aceeaşi cotă, indiferent în ce ramură se aplică; acelaşi lucru este valabil, de pildă, şi pentru un salariu lunar de 2 000 lei, indiferent în ce sector de activitate se foloseşte acesta.

> ● Cine sînt beneficiarii actualei majorări a salariilor.
> ● Cuantumul creşterii salariilor în cele două etape prevăzute în cincinal.
> ● Influenţele noii majorări asupra salariului real
> ● Exigenţele aplicării acestei măsuri de o deosebită importanţă pentru creşterea bunăstării poporului

Consecvent principiilor echităţii socialiste, grijii consecvente de a asigura avantaje salariaţilor cu venituri mai mici, majorarea vizează cu precădere acestea din urmă, la care cotele sînt mai mari; ca urmare, aşa după cum se ştie, prin majorarea aplicată în anul trecut, salariul minim pe economie de 800 lei lunar a fost ridicat la 1000 lei, revenind deci o cotă de majorare de 25 la sută, în timp ce cota medie de majoare din această etapă este de 8,2%. Desigur că, pe măsură ce salariile sînt mai mari, cotele de majorare descresc, aşa cum de altfel este firesc şi echitabil.

În scopul sprijinirii aceloraşi categorii de salariaţi, precum şi al familiilor cu mai mulţi copii, Hotărîrea prevede că majorarea salariilor să nu afecteze drepturile de care beneficiază în prezent unele categorii de salariaţi, cum ar fi: abonamente de transport la şi de la locul de muncă al căror cost este suportat integral sau parţial de către întreprindere, alocaţia de stat pentru copii, bursele pentru copii în învăţămîntul de toate gradele ş.a., chiar dacă noile salarii vor depăşi plafoanele de salarii în raport cu care se acordă drepturile respective.

Pentru a se înţelege corect modul de aplicare a majorărilor de salarii din această etapă, este util să menţionăm că, în anul 1972, au fost realizate două lucruri:

— salariul minim pe economie a fost ridicat de la 800 la 1000 lei şi deci toţi salariaţii cu salarii cuprinse între 800 şi 1000 lei au primit integral în anul trecut majorarea din această etapă;

— salariaţii cu salarii cuprinse între 1000 şi 1180 lei au primit în anul trecut numai o parte din majorare sub forma unor corecturi în plus, urmînd deci să mai primească în acest an diferenţa pînă la cota de majorare corespunzătoare fiecărui nivel de salarii cuprinse între aceste limite. Ca urmare în acest an, în intervalul 1 august — 1 noiembrie, toţi salariaţii care au în prezent salarii tarifare mai mari de 1 180 lei urmează să beneficieze de majorarea integrală prevăzută pentru această etapă.

Principiile pe baza cărora se face majorarea salariilor în prima etapă se vor aplica şi în etapa a doua, cînd se va realiza, în primul rînd, ridicarea salariului minim pe economie de la 1000 lei la peste 1 100 lei lunar. **Ca urmare a măsurilor succesive luate de partidul şi statul nostru pentru mărirea salariilor în acest cincinal, la sfîrşitul anului 1975, salariul mediu lunar se va ridica la circa 1950 lei, superior celui stabilit în planul cincinal.**

Pentru aplicarea majorării salariilor din această etapă există creat cadrul legal. Prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 890 din 17 iulie 1973, s-au aprobat noile reţele tarifare de salarizare pentru muncitori, salariile tarifare pe clase pentru personalul tehnic, economic, de altă specialitate, administrativ, de deservire şi de pază, precum şi pentru personalul operativ; eşalonarea pe ramuri a majorării şi alte dispoziţii de aplicare.

ÎN PERSPECTIVA deschisă de creşterea importantă a salariilor, paralel cu celelalte măsuri vizate de partidul nostru în vederea sporirii bunăstării maselor, se impune evident ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului activităţii fiecărui salariat, în sensul valorificării la maximum a capacităţii şi priceperii fiecăruia, a spiritului de iniţiativă, a dăruirii şi devotamentului faţă de partid, urmărind punerea în valoare a tuturor resurselor existente la locurile de muncă, pentru creşterea continuă a producţiei şi îndeosebi a productivităţii muncii, pentru ridicarea pe această bază a eficienţei economice în toate domeniile de activitate.

Desigur că o măsură de o excepţională importanţă necesită şi o excepţional de corectă aplicare. În această direcţie o sarcină importantă revine întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor şi organelor centrale de sinteză, care trebuie să asigure aplicarea ireproşabilă a noilor măsuri stabilite astfel încît acestea să constituie un puternic stimulent pentru cei ce muncesc în vederea dobîndirii unor noi şi importante succese în înfătpuirea înainte de termen a actualului plan cincinal.

Mircea MORARIU
director
Ministerul Muncii

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cînd cercetarea cererii se face din birou

STABILIREA necesarului de mărfuri în comerţ ar trebui să aibă la bază, în primul rînd, cercetarea cererii populaţiei, paralel cu celelalte metode tradiţionale. Ce se întîmplă însă în realitate?

Mai multe sesizări sosite la redacţie reclamă dispariţia de pe piaţă a unui articol vestimentar util şi practic, mult solicitat în ultimii 10—15 ani. Este vorba de aşa numitul bluzon, o cămaşă-jachetă ce se poartă peste pantaloni, în special în sezonul cald. Fiind în plină vară, am organizat un microsondaj la cîteva unităţi comerciale din Capitală. Iată cîteva constatări:

La magazinul de confecţii bărbăteşti cu autoservire (specializat în desfacerea cămăşilor) din bul. Nicolae Bălcescu 24 vînzătoarea ne oferă un răspuns fără drept de apel: „Nu avem nici un fel de bluzon". Tot la un magazin specializat de galanterie bărbătească, recent deschis în Hanul cu Tei, vînzătoarea ne-a declarat că de la deschidere nu a văzut să se fi primit vreun bluzon. Situaţie identică la magazinul universal „Bucureşti", unde, la raionul respectiv, nu existau decît cîteva bluzoane, măsura 36 şi foarte urîte, rămase, aşa cum ne informează vînzătoarea, de anul trecut. La magazinul universal „Victoria", la raionul respectiv, existau şi cîteva bluzoane măsura 37 şi 38, dar tot rămase de anul trecut. Aceeaşi situaţie la magazinul de prezentare şi desfacere „Confecţia", al Ministerului Industriei Uşoare (Centrala de confecţii şi tricotaje-Bucureşti) din str. Doamnei.

Evident, în faţa acestei situaţii se pune întrebarea: Ce s-a întîmplat cu bluzoanele? De ce lipsesc de pe piaţă? Nu mai sînt solicitate de consumatori şi responsabilii de raioane nu mai comandă bluzoane?

— Nu numai că sînt solicitate — ne declară responsabila raionului de galanterie bărbătească de la magazinul Bucureşti — dar avem permanent discuţii cu clienţii care sînt nemulţumiţi că nu găsesc bluzoane, mai ales acum în plin sezon cald. Acelaşi răspuns îl primim şi de la responsabila raionului de galanterie bărbătească de la magazinul „Victoria". Din trei în trei zile în notele de comandă menţionăm articolul bluzon — ne declară interlocutoarea noastră de de la magazinul „Victoria", ca, de altfel, şi responsabila raionului de galanterie de la magazinul „Bucureşti". Din păcate, notele noastre de comandă nu s-au onorat deloc la acest articol de la începutul sezonului cald.

În încercarea de a elucida misterul dispariţiei bluzoanelor am aflat la I.C.R.T.I. că acest articol lipseşte din bază deoarece nu s-a... **contractat.** *De ce? În această fază răspunsul este şi mai greu de găsit. Din diferite aprecieri la nivelul Direcţiei generale comerciale de textile-încălţăminte din M.C.I. se pare că motivul necontractării cu industria a fost faptul că acest articol nu ar mai fi la modă. Nu am putut afla* **cine** *a stabilit că bluzonul nu mai este la modă, nici argumentele corespunzătoare pentru necontractare. Este însă cert că această decizie de a nu se mai contracta nu are nici o justificare economică sau socială. Fără o cercetare sistematică a cererii sau măcar unele sondaje la nivel de vînzători şi responsabili de raioane,* **cineva** *de la M.C.I. sau M.I.U. a hotărît să scoată din circulaţie un articol util şi mult solicitat. Este un caz evident de ignorare a cererii de consum, de subestimare a preferinţelor şi nevoilor unui important segment de consumatori.*

E. B.

PENTRU ÎNTĂRIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A ZOOTEHNIEI ȘI SATISFACEREA CERINȚELOR CRESCÎNDE DE CONSUM ALE OAMENILOR MUNCII

– Opinii ale specialiştilor privind evoluţia producţiei animaliere –

MĂSURI DE INTERES NAȚIONAL

APROVIZIONAREA populației la nivelul cerințelor crescînde ale acesteia, corespunzător cu sporirea veniturilor ei reale, depinde în mare măsură de nivelul de dezvoltare a producției agricole: produsele agroalimentare dețin o pondere de 50—51% din totalul produselor destinate fondului pieței. În actualul cincinal și în cel următor, paralel cu sporirea cantităților de produse agroalimentare, se are în vedere și o îmbunătățire a structurii acestora în sensul măririi ponderii produselor de origine animală.

Luînd ca bază de comparație anul 1970, livrările către fondul pieței și respectiv desfacerile către populație la carne și produse din carne, ouă, lapte și produse lactate au cunoscut în perioada 1971-1973 o evoluție pozitivă și vor crește în continuare pînă în anul 1975, potrivit prevederilor din proiectul de plan îmbunătățit (tabelul nr. 1).

Recenta Hotărîre, prin care se îmbunătățesc prețurile de contractare la bovine, porcine și ovine și se acordă prime pentru producția și livrările de lapte, rezolvă această problemă majoră a rentabilizării activității de creștere și îngrășare a bovinelor și porcinelor și stimulează unitățile de producție și crescătorii individuali în sporirea efectivelor și a producției de carne și lapte.

Majorarea prețurilor de contractare la tineretul bovin în medie cu 2,70 lei/kg și la bovinele adulte cu 1,80 lei/kg, asigură unităților de producție venituri suplimentare calculate la sarcinile de livrare la fondul de stat de peste 600 mil. lei în anul 1973 (calculate la nivelul întregului an) și de 900 milioane lei pentru anul 1975.

Un principiu esențial în stabilirea prețurilor de contractare la tineretul bovin îl reprezintă aplicarea unor diferențieri, pe grupe de greutate, completată cu prime care să stimuleze producătorii în a îngrășa animalele și a le livra la greutatea optimă economică, fapt care permite atît sporirea efectivelor cît și a producției de carne. Un calcul sumar evidențiază gradul de cointeresare a producătorilor pentru sporirea greutății la livrare (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Specificare	Realizări 1970	Realizări 1971	Realizări 1972	Realiz. prelim. 1973	Prevederi plan 1974	Prevederi plan 1975
Carne și produse din carne	100	114	121	129	141	163
Lapte și produse lactate	100	106	115	135	155	180
Ouă	100	152	177	198	204	292

Realizările obținute în ultimii ani în sporirea efectivelor și a producției animale, deși marchează ritmuri destul de ridicate de creștere, se situează totuși sub nivelul condițiilor create prin investițiile mari alocate pentru dezvoltarea zootehniei.

În întreprinderile agricole de stat și în cooperativele agricole de producție nu au fost realizate în întregime efectivele și producțiile prevăzute pentru această perioadă, mai ales la bovine, iar la gospodăriile populației, deși s-au înregistrat creșteri însemnate în ultimii ani, acestea se situează sub nivelul resurselor existente.

Rămînerile în urmă în creșterea animalelor, mai ales la bovine și, parțial, la porcine, sînt determinate, în principal, de deficiențele existente în ce privește asigurarea furajelor, aplicarea măsurilor de reproducție și selecție și a celor sanitar-veterinare, precum și de faptul că prețurile de contractare nu stimulau unitățile în dezvoltarea zootehniei.

Rezultatele economice din ultimii ani evidențiază faptul că la carnea de bovină, atît I.A.S. cît, mai ales, C.A.P. (care cuprind în cheltuieli furajele cu prețuri mai mari), au înregistrat pierderi însemnate:

	Preț de cost	Preț de valorificare
— I.A.S	100	79
— C.A.P	100	68

La carnea de porc, întreprinderile agricole de stat realizau o anumită rentabilitate însă complexele intercooperatiste, care au luat o mare dezvoltare în ultimii ani, ajungînd la 44 unități în funcțiune cu 1,4 mil. locuri, înregistrează pierderi ce reprezintă în medie 8% pe ansamblul unităților.

Îngrășarea tineretului bovin și livrarea acestuia la greutăți mari are un efect economic deosebit. Astfel, dacă sporește greutatea medie la livrare cu 20 kg la întregul efectiv în 1974, s-ar obține o cantitate suplimentară de 25 mii tone carne în viu.

La porcine, îmbunătățirea prețurilor de contractare, paralel cu o mai corespunzătoare așezare a acestora pe categorii, stimulează unitățile agricole în livrarea animalelor la greutăți economice, care permit obținerea unor randamente superioare la sacrificare. Stimularea se corelează și cu măsura adoptată de reducere a prețului de desfacere cu amănuntul la grăsimile de porc, produse puțin solicitate atît la desfacerile către populație cît și la export.

O mare însemnătate pentru rentabilizarea zootehniei o are și acordarea de prime pentru producția de lapte cooperativelor agricole care reușesc să obțină o creștere a producției medii cu cel puțin 150 litri pe vacă furajată, în condițiile realizării și a efectivului matcă planificat. Justificarea economică a unei asemenea măsuri este evidentă. În ultimii ani producția totală și livrările de lapte la fondul de stat au crescut în cooperativele agricole, însă această creștere a fost determinată de sporirea continuă a efectivelor de vaci și juninci, producția medie fiind în scădere. Analizele efectuate au scos în evidență faptul că acoperirea cheltuielilor de producție și asigurarea unei rentabilități minime, la actualele prețuri de contractare, sînt posibile numai în cazul în care va crește producția medie de lapte pe vacă furajată cu circa 800 litri, în comparație cu nivelul înregistrat în anul 1972.

Îmbunătățirea prețurilor de contractare ca factor esențial în stimularea creșterii efectivelor, producțiilor și livrărilor nu rezolvă de la sine această problemă majoră a dezvoltării agriculturii și, prin aceasta, a întregii economii naționale.

Tabelul nr. 2 — (lei) —

	Preț de bază pe kg	Preț de bază total	Primă pe animal	Total pe kg	Total total
— La 315 kg	12,25	3853,75	200	12,88	4058,75
— La 360 kg	13,30	4788,00	300	14,13	5088,00
diferență 45 kg	—	929,25	+100	22,87	1029,25

Este necesar ca aplicarea noilor prețuri, îmbunătățite, să fie însoțită de măsuri concrete, în fiecare unitate, care să ducă la realizarea în întregime a prevederilor din Programul național de dezvoltare a zootehniei și sporirea producției animaliere. În această direcție pe primul plan trebuie să se situeze preocuparea de a asigura furajele în sortimentele și structura optimă a unei rații echilibrate deoarece în acest domeniu s-au localizat cele mai mari lipsuri, insuficiența cantitativă și calitativă a furajelor reprezentînd principala cauză a rămînerilor în urmă, în producția animală.

Mari resurse pentru sporirea efectivelor există la gospodăriile populației. Acest sector deține în prezent aproximativ jumătate din efectivele de bovine și ovine. O corelare între numărul de 4,5 mil. gospodării și 1,46 mil. vaci și juninci, 7,09 mil. ovine, 3,54 mil. porcine, evidențiază clar rezervele mari ce trebuie puse în valoare în vederea folosirii adăposturilor, forței de muncă și resurselor gospodărești de furaje ale familiilor de cooperatori, crescători de animale și salariați din mediul rural și chiar din unele orașe.

Așezarea pe baze mai echitabile a veniturilor salariaților și a țărănimii, acoperirea cheltuielilor suplimentare ale populației ca urmare a majorării prețurilor la carne și unele produse din carne, precum și majorarea salariilor, dovedesc încă odată preocuparea permanentă a conducerii partidului pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale, pentru creșterea veniturilor reale ale oamenilor muncii, deschizînd în acest fel perspectiva unor realizări și mai mari în toate domeniile de activitate.

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor

AVANTAJE ȘI SARCINI...

...PENTRU COOPERATIVELE AGRICOLE

NOILE PREȚURI stabilite prin Hotărîrea C.C. al P.C.R., a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României și Consiliului de Miniștri pune capăt unei neconcordanțe devenită acută, între costurile de producție și cele de valorificare și constituie, în același timp, stimulente puternice în creșterea cantitativă și calitativă a producției animaliere, în ridicarea eficienței economice.

Influența pozitivă a noilor prețuri asupra rezultatelor economico-financiare ale producătorilor de carne de taurină este redată în tabelul nr. 1.

Rezultă că, în condițiile vechilor prețuri, toate tipurile de unități încheiau activitatea economică cu pierderi. În urma aplicării noilor prețuri și a unor măsuri tehnice și organizatorice în scopul reducerii costurilor de producție, aceleași tipuri de unități vor înregistra beneficii, care vor fi superioare cu 3,8% la unitățile mici, și cu 12,5% în sistemul intensiv de producere a cărnii.

Neconcordanța între cheltuielile efectuate și prețurile primite a îmbrăcat și alt aspect. Astfel, prețurile plătite pentru carnea de pasăre depășeau cu mult cheltuielile de producție. Scăderea prețului de achiziție la carnea de pasăre cu circa 1 leu/kg carne, nu va influența negativ rezultatele economice, rata rentabilității fiind în continuare de 5—10%. Or, micșorîndu-se prețurile de desfacere la carnea de pasăre, va crește cererea populației, se vor înlătura dificultățile semnalate în desfacerea producției și, ca urmare, se va crea posibilitatea de a produce mai mult.

Analiza științifică, realistă, care a stat la baza elaborării acestor măsuri este pusă în evidență și de diferențierea prețurilor pe grupe de greutăți și calitate. Aceasta va permite o utilizare mai completă a potențialului de producție al animalelor pentru carne și, în același timp, va asigura venituri mai mari producătorilor. (vezi tabelul 2 în care s-a luat exemplul unei îngrășătorii de 1.000 capete tineret bovin).

Rezultă deci că, prin îngrășarea — la peste 400 kg — a întregului efectiv de tineret bovin din 1975, disponibil pentru sacrificare, economia națională va primi în plus 132 mii t de carne de bovină, iar producătorii — venituri suplimentare de peste 145 mil. lei.

Noile prețuri sînt, de asemenea, de natură să stimuleze mai mult creșterea și exploatarea efectivelor matcă. Este suficient să arătăm că, în noile condiții, prețul ce se plătește pentru tineretul bovin îngrășat cointeresează și crescătorii de vaci de lapte.

În toate țările cu zootehnie avansată, prețul ce se plătește per kilogram la viței și mieii destinați îngrășării, la preluarea de la fermele crescătoare de matcă, este aproape dublu față de prețul ce se obține la desfacerea acelorași animale, îngrășate. Astfel, în R.F.G., pentru vițeii cumpărați la vîrsta de 4-6 săptămîni, pentru îngrășare, s-a plătit între 8,0-8,8 D.M. per kilogram greutate vie. Cu diferențe neînsemnate raportul se regăsește în zootehnia S.U.A., Marii Britanii, Franței, Italiei, R.D.G. etc.

În țara noastră, pînă în prezent, ca urmare a prețurilor neacoperitoare ce se obțineau la livrarea cărnii de bovine, îngrășătoriile nu puteau plăti mai mult de 8-10 lei per kilogram la preluarea viteilor de sub 100 kg. Noile prețuri, asigurînd un beneficiu de pînă la 10%, creează posibilitatea creșterii prețurilor la viteii preluați pentru îngrășare pînă la 15-20 lei, ceea ce va stimula creșterea vacilor de lapte, prețurile noi urmînd a acoperi o parte din cheltuielile ce se fac cu creșterea mătcii.

O sarcină de mare însemnătate este sporirea continuă a producției de furaje de volum și concentrate, prin punerea în valoare, în primul rînd, a întinselor suprafețe de pajiști naturale, pentru a-

Tabelul nr. 1

Mărimea și tipul de fermă (tineret bovin)	Preț de cost realizat în 1972 (lei/kg)	Preț de cost prevăzut în perspectivă (lei/kg)	Prețurile plătite la contractare: Înainte de Hotărîre — Lei/kg.	Înainte de Hotărîre — Influența economică (lei/kg.)	După apariția Hotărîrii — Lei/kg.	După apariția Hotărîrii — Influența economică (lei/kg.)
1	2	3	4	5	6	7
200 capete (sistem gospodăresc)	16,00	13,00	9,50	—6,50	13,50	+0,50
1000 capete (sistem gospodăresc)	14,00	12,50	9,50	—4,50	13,50	+1,00
Complex de 5000 capete (sistem intensiv)	12,00	12,00	9,50	—2,50	13,50	+1,50

Tabelul nr. 2

Categoria de greutate	Calit.	Prețul (lei/kg)	Greutate medie luată în calcul (kg/cap)	Ce primește unitatea la un beneficiu de 10% din valoarea încasărilor (mii lei)	Ce primește economia națională (t)
281-340 kg	I	12,25	340	416	340
peste 400 kg	I	14,35	450	646	450
Diferențe		+2,10	011+	+230	+110

menajarea cărora, în anii viitori, sînt prevăzute investiții duble și chiar triple în comparație cu anii precedenți. De asemenea, se are în vedere modernizarea sectorului producției de furaje prin aplicarea unor tehnologii noi de cultivare și conservare a furajelor de volum, cum sînt : înlocuirea fînului clasic cu fînul vitaminos și semisilozul, producerea semisilozului de orz și porumb cu o umiditate a boabelor de 28-35% etc. Ca urmare, lucrătorii din zootehnie vor contribui mai mult la sporirea cantităților de produse agroalimentare necesare bunei aprovizionări a populației.

ing. Stelian DINESCU
director în
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor

...PENTRU INTREPRINDERILE AGRICOLE

ÎN PRIMA JUMĂTATE a acestui an, față de aceeași perioadă a anului trecut, întreprinderile agricole de stat au livrat, în plus, la fondul de stat circa 4 mil. litri de lapte, 3,2 mii t carne de taurină, o mie t carne de ovină, 10,3 t carne de porc. Totodată, I.A.S. au sporit efectivele totale și matcă și au îmbunătățit calitativ indicatorii de reproducție și selecție la toate speciile.

Cu toate aceste rezultate, activitatea de producție, mai ales la specia bovine, s-a soldat cu pierderi, datorită diferențelor care existau pînă la adoptarea recentelor măsuri, între prețurile de livrare și cheltuielile de producție. Chiar în unitățile bine organizate, dotate corespunzător din punct de vedere tehnic, prețurile de contractare și achiziție nu acopereau cheltuielile de producție. Ca urmare, activitatea de creștere și îngrășare a bovinelor, considerată industria grea a zootehniei moderne, înregistra, în special la producția de carne, pierderi însemnate în condițiile livrării fondului de marfă pe piața internă. De asemenea, orice depășire a sarcinilor de livrare în perspectivă se înscria cu pierderi și prin aceasta nu stimula activitatea de producție. Rentabilitatea redusă determina, uneori, acoperirea pierderilor din zootehnie cu veniturile realizate în producția vegetală și orienta interesul unităților mai mult către produsele rentabile.

Recenta Hotărîre stabilește prețuri care, în condiții normale de tehnicitate și organizare, acoperă cheltuielile de producție și asigură o rentabilitate de circa 8—10%, înscriindu-se în programul de măsuri adoptat de conducerea partidului și statului pentru ca toate produsele să fie realizate în condiții de rentabilitate. Noile prețuri permit obținerea unor beneficii progresive în funcție de calitatea producției și de categoriile de greutate, determinînd întreprinderile agricole de stat ca, în aceleași spații construite, cu același material biologic, să obțină cantități mai mari de produse, de calitate superioară și, deci, beneficii mai mari.

În noile condiții, întreprinderile agricole de stat trebuie să valorifice cît mai productiv fondul funciar destinat bazei furajere, să utilizeze rațional nutrețurile, în scopul reducerii costurilor de producție. Odată cu reducerea acestora se impune să se exploateze materialul biologic la capacitatea reală de producție, la toate speciile, să se îmbunătățească activitatea de reproducție și selecție și să crească gradul de dotare a întreprinderilor cu mijloace mecanizate.

Acordînd o mai mare însemnătate stimulării unităților agricole socialiste, recenta hotărîre creează condițiile intensificării programului de dezvoltare a investițiilor în zootehnie. Stimularea, prin prețuri, a producătorilor agricoli contribuie la dezvoltarea economică și socială a țării, la îmbunătățirea aprovizionării populației, și așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigură **„înfăptuirea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, creîndu-se o proporție mai corespunzătoare între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii din România“.**

ing. Florin CHIȚU
director în Departamentul agriculturii de stat

...PENTRU BUNA APROVIZIONARE A POPULAȚIEI

DESFĂȘURAREA normală a activității unităților de industrializare a cărnii este condiționată de livrarea ritmică, în cantitățile planificate, a animalelor destinate sacrificării. Or, în ultimul timp, crescătorii de animale aveau rețineri în dezvoltarea sectorului zootehnic datorită prețurilor de livrare care nu acopereau, uneori, nici costurile de producție. Ca urmare, neritmicitatea livrării materiei prime s-a accentuat, ceea ce îngreuia activitatea de realizare a unor produse de calitate, competitive pe piața internă și externă. Recenta Hotărîre, privind majorarea prețurilor de contractare a animalelor stimulează tocmai îmbunătățirea calității animalelor livrate industriei prelucrătoare.

Referindu-ne la greutatea medie de sacrificare a taurinelor, în vechiul sistem de prețuri, diferența între grupa de greutate 151—220 kg și de peste 400 kg era de numai 1,80 lei/kg ; în actualul sistem, diferența de preț este de peste 6 lei/kg, iar pentru calitate (în cadrul grupelor de greutate) diferența de preț s-a dublat. În acest fel este stimulată ridicarea greutății medii la tăiere, concomitent cu ridicarea calității.

Pentru industria cărnii, în condițiile în care greutatea medie la tăiere ar crește de la 277 kg — cît s-a realizat în 1972 — la 350 kg, avantajele sînt multiple, dintre care menționăm :

- în acest interval de greutate crește mai rapid cantitatea de carne de calitatea I ;
- crește randamentul la sacrificare cu circa 2% ;
- crește productivitatea muncii în abatoare cu circa 20% prin sporirea cantității de carne obținută de la un animal : de la 140 kg, la circa 170 kg. ;
- valoarea subproduselor ce se recuperează de la fiecare animal crește cu 10—15% ;
- se poate valorifica superior carnea rezultată prin producerea unor sortimente calitativ superioare ;
- sporește valoarea produselor destinate exportului prin creșterea posibilităților de valorificare a acestora sub formă refrigerată, obținîndu-se (față de valorificările sub alte forme) un aport valutar cu 20—25% mai mare.

La porcine, recenta Hotărîre prevede stimularea livrării ritmice, a furajării și creșterii greutății medii a porcilor din care urmează să se obțină preparate destinate exportului — semiconserve de șuncă și salamuri uscate — prin acordarea unui spor de preț de 1 leu/kg. Ca urmare, se pot anticipa și aici o serie de avantaje :

- se asigură ritmicitatea producției de semiconserve de șuncă și salamuri crude-uscate ;
- se mărește randamentul la carne pentru semiconserve, de la 17% la 25—26%, ceea ce înseamnă că se va obține o tonă de produs finit de la circa 65 porci (față de 100 porci cît se folosesc în prezent) ;
- crește productivitatea muncii în fabricile de semiconserve de șuncă ;
- devine posibilă integrarea unităților de industrializare a cărnii cu complexele industriale de creștere și îngrășare a porcilor și, ca urmare, cointeresarea directă a producătorilor de materii prime în rezultatele obținute ;
- se asigură folosirea rațională a capacităților de producție în industria cărnii.

Adoptarea noilor prețuri de contractare, pe specii de animale, a permis ca și la carnea și produsele din carne obținute în urma industrializării să se stabilească prețuri care să reflecte într-o mai mare măsură diferențele calitative ce există atît între sortimentele de carne, cît și între produsele din carne. De asemenea, trebuie subliniat că prin măsurile adoptate nu s-a urmărit ridicarea rentabilității produselor obținute prin industrializare. Sarcina noastră, a lucrătorilor din industria cărnii este ca, în noile condiții, să luăm măsuri pentru va-valorificarea superioară a cărnii și a subproduselor, pentru reducerea cheltuielilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale. **(aspectele privind valorificarea superioarră a materiei prime sînt redate în graficele alăturate).**

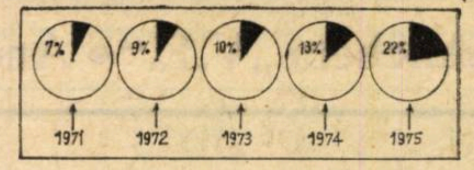

Dinamica sortimentelor noi în totalul producției la preparate din carne.

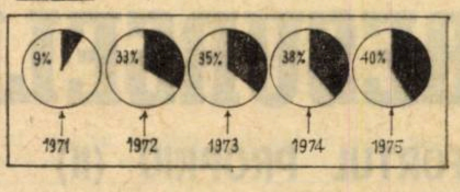

Dinamica producției sortimentelor noi de conserve de carne.

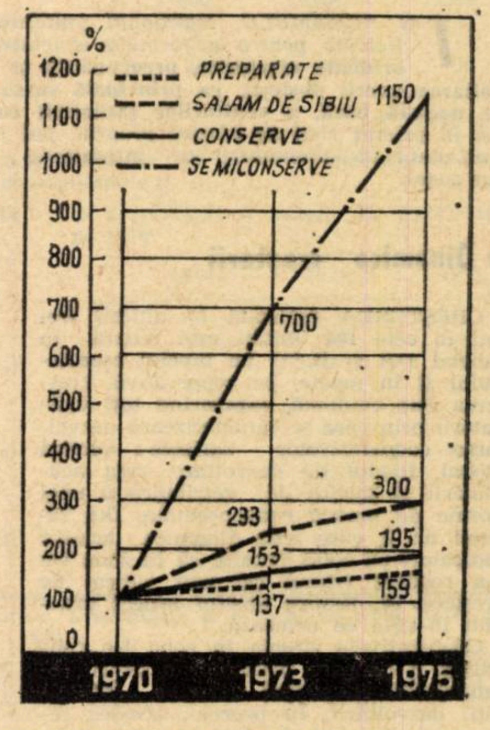

Gradul de industrializare a cărnii în perioada 1970—1975, la principalele produse.

ing. Petre SÎRBU
director general al Centralei de industrializare a cărnii

...PENTRU COMPLEXELE INTERCOOPERATISTE

Interviu cu Aurel MOLDOVAN, economist-șef la Complexul intercooperatist Căciulați — Ilfov

• În primul rînd vă rog să prezentați cititorilor noștri cele mai semnificative caracteristici de producție ale întreprinderii.

— Complexul intercooperatist a luat ființă la începutul anului 1971 prin asocierea a 46 cooperative. Participarea acestora este de 5,6 mil. lei fonduri proprii și de 18,5 mil. lei credite angajate pe termen lung. Inițial, s-a prevăzut a se crește, îngrășa și livra anual 5460 tăurași cu o greutate medie de 320 kg.

• Au survenit modificări în mărimea întreprinderii ?

— Da, și destul de însemnate. În prezent, capacitatea de producție a ajuns la 10 000 locuri pentru taurine și la 30 000 pentru ovine. La sfîrșitul anului 1974 capacitatea va ajunge la circa 30 mii tăurași și 50—60 mii ovine, devenind, astfel, o întreprindere model în județul Ilfov. În primii doi ani — 1971 și 1972 — am realizat un beneficiu de 123 mii lei, și respectiv de 184 mii lei. În comparație cu alte unități de talia noastră, beneficiile obținute sînt semnificative numai dacă precizăm că s-a prevăzut, inițial, a se lucra cu pierderi, asemenea altor unități agricole producătoare de carne.

• Cum explicați, pentru întreprinderea dv., acest nivel scăzut al beneficiului ?

— În semestrul I al acestui an, deși am depășit planul de livrare cu circa 200 t, carne de taurină și cu circa 40 t carne de ovină, beneficiile realizate s-au menținut la un nivel scăzut. Și dacă totuși am obținut unele beneficii, aceasta se explică prin aceea că am livrat numai carne de calitatea I și că am încasat primele legale, de export.

• Vă rog să aprofundați explicația.

— Analiza structurii unora din prețurile cu care operăm în activitatea noastră permite adîncirea aspectelor eficienței economice a producției de carne de taurină, pînă la adoptarea recentelor măsuri. În semestrul I, prețul mediu de livrare planificat a unui kg de carne a fost de 9,00 lei și l-am realizat de 9,20 lei. Pentru a obține acest preț am cheltuit 12,30 lei (prețul de cost per kg greutate vie — n.n.). Cu alte cuvinte, am cîștigat 1,6 lei la fiecare kg de carne livrată la export, dar am pierdut 3,10 lei la fiecare kg de carne livrată pentru consumul intern.

• Cum ar fi putut — în condițiile vechilor prețuri de achiziție — să se rentabilizeze pe deplin producția de carne ?

— Teoretic vorbind, îmbunătățirea rezultatelor economice în 1973 se putea realiza prin livrarea producției cu precădere la export, ceea ce nu este însă realizabil ținînd seama de structura contractelor de livrare încheiate.

• Reducerea prețului de cost este o cale importantă de creștere a eficienței economice. Cum se poate realiza o reducere a nivelului acestui indicator în cazul producției de carne ?

— Analizînd prețul de cost realizat în întreprinderea noastră în semestrul I — de 12,30 lei/kg de carne — rezultă că 9 lei s-au cheltuit pentru furajele concentrate, livrate de fabricile de nutrețuri combinate (F.N.C.), 1 leu — pentru furaje fibroase, 1,15 lei — pentru salarii, 0,20 lei — pentru aprovizionare — desfacere, 0,95 lei — pentru medicamente, reparații, amortismente, cheltuieli generale și comune etc. Rezervele de reducere a prețului de cost trebuie căutate deci în elementele cu pondere în structura acestuia.

• Care sînt aceste rezerve ?

— F.N.C.-urile livrează furaje urmărind acoperirea cheltuielilor lor de producție și obținerea unei rate oarecare a rentabilității. Pentru a reduce cheltuielile cu furajele concentrate, întreprinderile agricole trebuie să-și producă singure furajele de care au nevoie ; o tonă de porumb se cumpără cu 1265 lei, însă se poate produce cu numai 865 lei. La acest preț poate intra în consumul productiv.

În prezent, am redus cheltuielile cu furajele cu 0,60 lei/kg de carne, amestecînd furajele cumpărate cu făină de ciocălăi pe care o producem la un preț scăzut. Deci, prețul de cost a și ajuns la 11,70 lei și poate scădea chiar la 10,50 lei prin raționalizarea cheltuielilor de transport și folosirea silozului de concentrate din producție proprie.

Sub această limită, prețul de cost nu poate scădea pe seama furajelor deoarece sistemul de creștere este intensiv, ceea ce impune încadrarea într-o perioadă cît mai scurtă de creștere și îngrășare a animalelor (maximum 330 zile).

• Cum vor fi valorificate posibilitățile de creștere a eficienței economice în perioada imediat următoare ?

— Vom căuta, în continuare, soluții de reducere a prețului de cost. De asemenea, vom livra animalele la greutăți mai mari, pentru care se prevăd sporuri de preț, și vom continua să livrăm ca și pînă acum, carne de cea mai bună calitate. Ca urmare, pînă la sfîrșitul anului vom realiza un beneficiu de circa 2,5 mil. lei.

• Considerați deci că aceste măsuri rezolvă, de fond, problema rentabilității producției de carne ?

— Prin faptul că prețul de achiziție este mai stimulativ, că măsurile adoptate impun din partea unităților producătoare intensificarea eforturilor proprii în vederea rentabilizării producției, consider că, într-adevăr, problema este rezolvată în mod echitabil pentru producător, pentru achizitor și pentru consumator.

• În concluzie, ce credeți că ar trebui să întreprindă unitățile agricole pentru ca eficiența economică a producției de carne să crească în perioada următoare ?

— Pentru ca producătorul de carne — I.A.S., C.A.P. întreprinderile intercooperatiste, gospodăriile populației — să nu solicite în viitor noi majorări a prețurilor de achiziție, trebuie să se țină seama, mai mult decît pînă acum, de unele aspecte tehnice, cu serioase implicații economice. Primul constă în aceea că, prețul de achiziție rămîne constant, fiind cel stabilit prin hotărîrile adoptate recent. Al doilea, că prețurile la furajele combinate pot cunoaște noi majorări ca urmare a creșterii salariilor, a creșterii unor componente a cheltuielilor materiale etc. Ca urmare, întreprinderea de creșterea și îngrășarea animalelor trebuie să-și producă singură, în cea mai mare parte, furajele ieftine, de volum, de care are nevoie, să fie dotată cu mijloace tehnice mai perfecționate, specifice producerii, conservării și preparării furajelor. Între aceste măsuri trebuie intensificată și cea referitoare la mecanizarea complexă a muncii în grajd.

Pagini realizate de
Ion MANEA

Ancheta „V.E.“ • Ancheta „V.E.“ • Ancheta „V.E.“ • Ancheta „V.E.“

184 *) de cooperative agricole de producţie participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII

EFORTUL PROPRIU (II)

ÎN ANSAMBLU, eşantionul unităţilor supuse investigaţiei oferă date suficiente pentru a formula concluzia că, **în agricultura cooperatistă, sînt evidente eforturile, preocupările şi măsurile concrete, orientate spre dezvoltarea averii obşteşti, ca principală sursă a creşterii economice şi a sporirii, pe această bază, a veniturilor ţărănimii cooperatiste.** *Toate aceste aspecte, care ţin în primul rînd de efortul propriu, pot fi puse în evidenţă aşa cum s-au manifestat: în dinamică, ca intensitate, cu unele fluctuaţii şi în teritoriu (pe zone).*

• Dinamica creşterii

CREŞTEREA realizată în ultimii trei ani în cele 184 unităţi este redată în tabelul 1-A şi B. **) La nivelul eşantionului şi în medie, pe cooperativă, creşterea este evidentă, cuprinzînd toţi indicatorii prin care se caracterizează dezvoltarea cooperativelor agricole: venitul global, fondul de dezvoltare, rata acumulării şi tariful de retribuire a unei norme de muncă convenţionale. Din tabelul nr. 2, care redă dinamica acestor indicatori pe zone, rezultă că în zona I-a s-a realizat ritmul cel mai ridicat de creştere. Şi, asupra acestui aspect insistăm în cele ce urmează.

Cooperativele situate în zona I-a constituie o grupare distinctă în cadrul eşantionului investigat datorită intensităţii dezvoltării. În prezent, acestea reprezintă eşalonul fruntaş în agricultura cooperatistă, fapt pentru care studierea experienţei pozitive a acestora s-a impus în cercetarea noastră ca o necesitate. În tabelul nr. 4 sînt grupate cele 69 cooperative din zona I-a după mărimea venitului global realizat în 1972: circa 48% din cele 69 de cooperative au un venit global de pînă la 5 mil. lei, 36% — între 5—10 mil. lei, iar 16% peste 10 mil. lei. În tabelul nr. 5 este redat şi nivelul principalilor indicatori realizaţi, în medie, în cadrul acestor grupe. Nivelul indicatorilor prezentaţi evidenţiază resursele mari de care dispun toate aceste unităţi pentru dezvoltarea lor, în special cele cu venit global de pese 10 mil. lei. În medie, fiecare din cele 11 cooperative au alocat pentru dezvoltare, în 1972, circa 3 mil. lei. Acest potenţial ridicat se reflectă şi în nivelul tarifului de retribuire a muncii, mai mare decît în toate celelalte grupe de cooperative din cele 184 anchetate. Nivelul retribuţiei, ca şi a celorlalţi indicatori, duce la concluzia că aceste unităţi trebuie considerate „etalon“, că pot constitui un model către care trebuie să tindă, mai energic, toate celelalte cooperative.

Ritmul de dezvoltare al celor 11 cooperative în ultimii trei ani este redat în tabelul nr. 6. În mod deosebit atrage atenţia tendinţa de stabilizare a ratei acumulării, la un nivel superior, ceea ce explică, de fapt, nivelul înalt atins în procesul de creştere economică: la o rată a acumulării de circa 18% ele pot aloca pentru reluarea pe scară lărgită a producţiei peste 3 mil. lei anual. **Din experienţa acestor unităţi rezultă că fiecare cooperativă trebuie să-şi sporească efortul propriu în perioada cît se află în curs de dezvoltare pentru a realiza o creştere economică rapidă,** după care, o rată stabilă a acumulării îi asigură continuitatea creşterii.

• Intensitatea creşterii

CREŞTEREA forţei economice a unei cooperative nu poate fi redată folosind numai indicatori ca rata acumulării şi volumul, în sine, al acumulărilor. În aprecierea intensităţii cu care se dezvoltă cooperativele agricole se pot folosi şi unii indicatori specifici. De aceea, în investigaţia întreprinsă am acordat atenţie şi unor indicatori cu un grad de comparabilitate mai mare, chiar dacă aceştia sînt consideraţi analitici. Ca urmare, apreciem că expresia cea mai fidelă a forţei economice a unei cooperative o redă, în ordine, indicatorul valoarea absolută a unui procent al ratei acumulării, indicatorul privind nivelul fondului de dezvoltare şi cel privind proporţia în care venitul global se distribuie pentru acumulare şi consum.

Primul indicator exprimă sintetic gradul de dezvoltare la care a ajuns cooperativa ca urmare a acumulărilor anuale anterioare, pe de o parte, şi intensitatea cu care factorii de răspundere urmăresc, prin acumulările curente, dezvoltarea viitoare a unităţii lor, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, acest indicator pune în evidenţă trecutul, prezentul şi viitorul cooperativei în ce priveşte aşezarea efortului propriu la baza dezvoltării. În ansamblu, volumul absolut al unui procent destinat dezvoltării (la nivelul celor 184 cooperative) a crescut de la un an la altul de la circa 8 mil. lei în 1970, la 9 mil. lei în 1971 şi la 11 mil. lei în 1972. Rezultă din aceste cifre un potenţial economic dinamic, o tendinţă clară de dezvoltare a cooperativelor.

Intensitatea creşterii economice este evidentă sub acest aspect, **agricultura cooperatistă dispunînd de fonduri tot mai mari pentru dezvoltare.** Creşterea din acest punct de vedere este evidentă, însă concluzia vizează un fenomen de natură extensivă. Dispunînd de tot mai multe fonduri pentru dezvoltare, conducerilor cooperativelor le revine răspunderea utilizării acestor sume în mod cît mai eficient, ceea ce constituie principalul aspect — calitativ — al creşterii.

Apreciem însă că între teoria şi practica utilizării eficiente a fondului de dezvoltare în cooperativele agricole de producţie există, în prezent, unele deosebiri, care ţin, în primul rînd, de capacitatea organizatorică a cadrelor, de nivelul pregătirii lor, de nivelul de înţelegere economică a fenomenului dezvoltării, de modul şi calitatea îndrumării şi coordonării eforturilor unităţilor agricole cooperatiste. (Aceste aspecte vor fi tratate pe larg într-unul din numerele următoare care va cuprinde, în exclusivitate, concluziile referitoare la modul de conducere a procesului dezvoltării).

Volumul absolut al unui procent al ratei acumulării devine un indicator important în aprecierea intensităţii creşterii pe măsură ce fenomenele sînt analizate comparativ: pe zone, între grupe de unităţi cu venit global şi rată a acumulării diferite, în cadrul zonelor şi între cooperative. Din tabelul nr. 3 rezultă diferenţieri însemnate, pe zone, în ce priveşte valoarea ce revine unui procent al ratei acumulării. Tot atît de evidentă este şi dinamica nivelului acestui indicator în ultimii trei ani. În mod deosebit însă atragem atenţia asupra intensităţii creşterii economice realizată în cooperativele situate în zona a III-a. Ritmul de dezvoltare înregistrat în cooperativele din această zonă este redus în comparaţie cu cel realizat în cooperativele din zona I-a şi a II-a, ceea ce duce la accentuarea disparităţilor existente. Trebuie subliniat că aceste disparităţi, pe lîngă cauze obiective, determinate de condiţiile specifice de producţie, se explică şi prin aşezarea — în măsură redusă — a efortului propriu la baza procesului dezvoltării economice. Condiţiile de producţie mai puţin favorabile existente în cooperativele situate în zona a III-a au constituit întotdeauna — în mod exclusiv — explicaţia obţinerii unor rezultate economice mai slabe. Atragem atenţia asupra acestui aspect deoarece şi în prezent nivelul redus de dezvoltare economică realizat în aceste cooperative continuă să fie explicat în exclusivitate prin condiţiile de producţie mai puţin favorabile. Ritmul de creştere reflectă, desigur, şi condiţiile de producţie, însă, între cooperativele din această zonă, cuprinse în cercetare, sînt şi unităţi al căror venit global, fond de dezvoltare, rată a acumulării şi tarif de retribuire a unei norme convenţionale sînt la nivelul cooperativelor dezvoltate din celelalte zone.

Valoarea ce revine unui procent al ratei acumulării devine un indicator util pentru stabilirea deosebirilor existente în 1972 între nivelul de dezvoltare al unor cooperative. Folosind indicatorul menţionat în cazul cîtorva unităţi rezultă deosebiri însemnate. Spre exemplu, în timp ce, la nivelul fondului de dezvoltare stabilit în 1972, unui procent al ratei acumulării îi corespunde suma de 377 mii lei la C.A.P. Agighiol-Tulcea, 341 mii lei la C.A.P. Sîntana-Arad, şi 163,6 mii lei la C.A.P. Independenţa-Galaţi, tot la un procent al fondului de dezvoltare îi corespunde suma de 4 mii lei la C.A.P. Laschia-Maramureş, 5,5 mii lei la C.A.P. Ruginoasa-Sălaj şi 6,4 mii lei la C.A.P. Sînbenedic-Alba. Între prima şi a doua categorie de exemple, diferenţele, la acest indicator, sînt de la 1:25 pînă la 1:64, ceea ce, privit prin prisma fondului de dezvoltare prelevat în 1972, poate fi acceptat ca raport elocvent între forţa economică a unităţilor respective.

• Zonalitatea creşterii

CONCLUZII importante se desprind şi din analiza fenomenului de creştere, pe zone, în ultimii trei ani. Potrivit datelor înscrise în tabelul nr. 2, cooperativele agricole din zona I-a au alocat, în 1972, pentru dezvoltare, în medie, cu circa 600 mii lei mai mult decît în 1970, cele din zona a II-a — cu circa 270 mii lei, iar cele din zona a III-a — cu circa 120 mii lei. Deosebirile reflectate de aceste cifre se explică prin gradul diferit de dezvoltare a cooperativelor, prin rezultatele obţinute în producţie, prin proporţia stabilită între fonduri etc. Din graficul nr. 1 reiese că, în timp ce în zona I-a şi a II-a ritmul de creştere a fondului de dezvoltare devansează ritmul de creştere a venitului global, în zona a III-a, acest raport economic, normal pentru cooperativele în curs de dezvoltare, este invers. În cazul cooperativelor situate în primele două zone, creşterea mai rapidă a fondului de dezvoltare reflectă, în fapt, intensificarea efortului propriu. **Menţinerea unei rate ridicate a acumulării, dinamică, caracterizează un anumit mod de înţelegere, pozitiv, a fenomenului dezvoltării.**

Acest mod de înţelegere a procesului de dezvoltare economică nu a fost însă acelaşi în toate cooperativele agricole în perioada care a trecut de la încheierea procesului de cooperativizare. Iniţial, toate cooperativele s-au angajat în procesul de sporire a averii obşteşti pornind de la nivele diferite. Acum, după această perioadă, istoriceşte scurtă, procesul de dezvoltare nu poate fi considerat încheiat în nici o cooperativă agricolă. Dimpotrivă, în ultimii trei ani, cele mai dezvoltate cooperative cuprinse în eşantion, şi-au accelerat ritmul de creştere. La nivelul lor de dezvoltare se înţelege mai bine importanţa menţinerii unui ritm susţinut de creştere.

Deşi iniţial fondul indivizibil a fost extrem de diferit ca structură şi nivel, un deceniu de agricultură cooperatistă, bazată pe marea producţie, pe mijloace agrotehnice moderne, a fost deajuns celor mai multe cooperative agricole, ca să şteargă, în mare măsură, aceste deosebiri. Menţionăm în acest context consecvenţa cu care s-a acţionat în direcţia dezvoltării averii obşteşti în majoritatea cooperativelor agricole, cu scopul de a atrage atenţia asupra unor realităţi nefavorabile ideii de progres existente în unele cooperative. Astfel, din graficul nr. 1 rezultă că, la nivelul cooperativelor situate în zona a III-a, în anii 1971 şi 1972 fondul de dezvoltare s-a menţinut la acelaşi nivel cu toate că venitul global a crescut. Continuînd în acest fel, cooperativele din această zonă vor rămîne, din punct de vedere economic, cu mult în urma celorlalte unităţi, generînd astfel o serie de dificultăţi cu repercusiuni economice nefavorabile atît asupra propriei activităţi (posibilităţi limitate, în continuare, de retribuire a muncii şi, ca urmare, exodul acesteia, posibilităţi reduse de intensificare a producţiei prin extinderea chimizării, mecanizării lucrărilor în zootehnie şi producţia vegetală), cît şi asupra economiei naţionale (participare redusă la constituirea fondului central de produse agricole, posibilităţi limitate de restituire a creditelor şi, ca urmare, restrîngerea accesului la credite etc.).

Ieşirea din această situaţie impune, pe de o parte, intensificarea efortului propriu în sensul sporirii producţiei agricole, reducerii cheltuielilor materiale şi menţinerii unei rate ridicate a acumulării. Întrucît venitul global se determină prin scăderea fondului de înlocuire din producţia globală, rezultă că trebuie acţionat asupra acestor indicatori, în sensuri diferite, în procesul de producţie: cu cît creşte producţia globală şi scade nivelul cheltuielilor materiale, cu atît venitul global (ceea ce se repartizează pentru acumulare şi consum) creşte. Producţia globală a cooperativelor agricole, indiferent de zona în care sînt situate, poate spori însă numai prin extinderea acelor culturi şi creşterea acelor specii de animale care să valorifice eficient condiţiile de producţie existente în zona respectivă. Zonarea producţiei agricole, profilarea unităţilor şi specializarea lor au ca scop stabilirea unei structuri a producţiei corespunzătoare condiţiilor existente. **Prin materializarea în practică a acestor procese de organizare ştiinţifică a producţiei agricole se creează premisele necesare ca toate cooperativele agricole să producă în condiţii relativ echitabile** (în raport cu profilul lor de producţie).

Cu toate că, în prezent, există un consens în rîndul specialiştilor în ce priveşte importanţa economică a zonării, profilării şi specializării producţiei agricole, foarte multe unităţi cultivă încă culturi chiar dacă nu dispun de cele mai bune condiţii de producţie, cum este cazul grîului, a porumbului etc. Ceea ce este semnificativ, în sens negativ, e că tocmai conducerile unor cooperative agricole solicită cultivarea acestora chiar dacă randamentele la hectar nu depăşesc 1000—1400 kg. Interesul economic din partea cooperativelor faţă de aceste culturi, deşi evident, nu depăşeşte sfera unei probleme a cărei soluţie este de moment. În aceste cooperative, în care condiţiile pedoclimatice sînt mai puţin favorabile culturii grîului, porumbului etc., în cadrul tarifului de retribuire a unei norme de muncă convenţionale, trebuie efectuată plata şi în bani şi în natură. Or, după cum se ştie, cooperatorii sînt interesaţi şi cointeresaţi în participarea la muncă în primul rînd, prin cuantumul plăţii efectuate în natură, produsele obţinute fiind utilizate apoi pentru consumul individual sau productiv (dezvoltarea unui sector zootehnic în gospodăria personală). Acele cooperative care nu pot asigura retribuirea în natură a acestor produse de bază au cele mai mari dificultăţi în ce priveşte participarea la muncă a cooperatorilor. De aceea, conducerea acestor cooperative insistă în a cultiva aceste produse de bază, chiar în condiţiile unui randament scăzut.

Cea mai elocventă dovadă că aşa stau lucrurile o constituie rezultatele aplicării acordului global în 1971 şi 1972. De exemplu, la cultura porumbului, unde plata s-a efectuat, de regulă, în natură, s-au obţinut producţii cu mult superioare celor realizate în anii precedenţi. Mai mult, în cooperativele care au experimentat modalitatea de retribuire numai în bani în cadrul acordului global, această formă — superioară în fond — de organizare şi retribuire a muncii n-a dat rezultate, renunţîndu-se chiar la continuarea experimentului.

Arătam mai sus că soluţia acestei probleme (privind importanţa asigurării retribuirii muncii şi în natură) este de moment. Observaţia se bazează pe faptul că nu se poate face, în continuare, concesii de natură economică (să se cultive în condiţiile unei eficienţe reduse). Cooperativele agricole situate în zone cu condiţii nefavorabile pentru dezvoltarea culturilor de bază ar trebui să-şi procure cerealele necesare retribuirii muncii din bazinele cerealiere. **Astfel, mutaţiile de produse agricole între zonele specializate se pot asigura în condiţiile unui avantaj economic real pentru fiecare unitate şi pentru agricultură în general.**

Uneori, pe lîngă interesul direct al cooperativelor privind extinderea unor culturi chiar şi nerentabile, intervine şi modul în care este orientată producţia agricolă de către organele judeţene. Principalele produse agricole, printre care porumbul şi grîul, fiind urmărite prin indicatori cuprinşi în planul centralizat de stat se repartizează unui număr prea mare de unităţi, unele cu condiţii improprii acestor culturi şi, de multe ori, pe suprafeţe, aşa-zise de rezervă, mai mari decît necesarul stabilit în condiţiile unui anumit randament la hectar, tocmai în scopul asigurării îndeplinirii indicatorilor de plan. În acest fel, actuala structură de producţie a unor cooperative agricole, îndeosebi a celor situate în zona a II-a şi a III-a nu asigură obţinerea unei producţii globale maxime. În legătură cu aceasta, trebuie menţionat că cu cît condiţiile sînt mai nefavorabile unei culturi, cu atît şi cheltuielile materiale sînt mai mari, ceea ce grevează, prin intermediul fondului de înlocuire, asupra producţiei globale.

• Fluctuaţiile creşterii

TENDINŢA ratei acumulării în cele 169 cooperative agricole (15 au răspuns incomplet pentru a putea determina tendinţa acumulării în ultimii trei ani), redată în tabelul nr. 7, reflectă unele fluctuaţii:

- în 52% din cooperativele anchetate rata acumulării a crescut;
- în 40% a scăzut;
- în 8% a rămas aceeaşi.

Faptul că 52% din unităţi şi-au sporit — în ultimii trei ani — rata acumulării este de natură să acrediteze concluzia că aici s-a înţeles pe deplin rolul primordial al efortului propriu în dezvoltarea averii obşteşti. În tabelul nr. 8 este redată evoluţia principalilor indicatori prin care am caracterizat procesul de dezvoltare a cooperativelor în cazul unităţilor a căror rată a acumulării a scăzut în 1972 faţă de 1970 (A) şi în cazul celor a căror rată a acumulării a crescut în aceeaşi perioadă (B). Comparînd indicatorii prezentaţi în cele două tabele rezultă deosebiri însemnate în ce priveşte ritmul de dezvoltare economică. Astfel, unităţile situate în zona I, a căror rată a acumulării a scăzut, au alocat pentru dezvoltare, în 1972, numai cu 100 mii lei mai mult decît în 1970, iar cooperativele din zona a II-a au alocat mai puţin, cu circa 130 mii lei. În comparaţie cu acestea, cooperativele situate în zona I (a căror rată a acumulării a crescut) au alocat în ultimul an al perioadei analizate cu circa 1 mil. lei mai mult decît în primul an (1970). O dublare a fondului de dezvoltare în numai trei ani se constată şi în cazul unităţilor situate în zona a II-a şi a III-a prin sporirea ratei acumulării.

Comparînd însă tariful de retribuire a unei norme de muncă convenţionale în cazul celor două grupe de unităţi, rezultă că nivelul retribuţiei este mai ridicat în cazul cooperativelor a căror rată a acumulării a scăzut. De aici, concluzia că fondul de consum a crescut în aceste unităţi în detrimentul fondului de dezvoltare, ceea ce nu poate fi apreciat drept un fenomen economic pozitiv. În perspectivă, această tendinţă duce inevitabil şi la diminuarea fondului de consum, în timp ce în unităţile care alocă sume tot mai mari pentru dezvoltare cresc posibilităţile de retribuire a muncii (concluzia este susţinută de datele prezentate în tabelul nr. 6 referitor la dinamica principalilor indicatori realizaţi în ultimii trei ani în cele mai dezvoltate cooperative din zona I).

Tocmai acest rol, de creştere economică în perspectivă, ce revine fondului de dezvoltare este uneori mai puţin înţeles de cei care conduc cooperativele agricole. Or, între resursele dezvoltării, efortul propriu ocupă un loc aparte, fiind reprezentat an de an de fondul destinat creşterii economice: de mărimea acestuia şi de modul cum este utilizat depinde intensitatea cu care se înfăptuieşte în practică procesul economic al reproducţiei lărgite.

dr. Sabin NICA-SIRBEŞTI
Ion MANEA

În partea a III-a a anchetei, vom trata aspecte legate de rolul creditului ca importantă resursă a dezvoltării cooperativelor agricole de producţie.

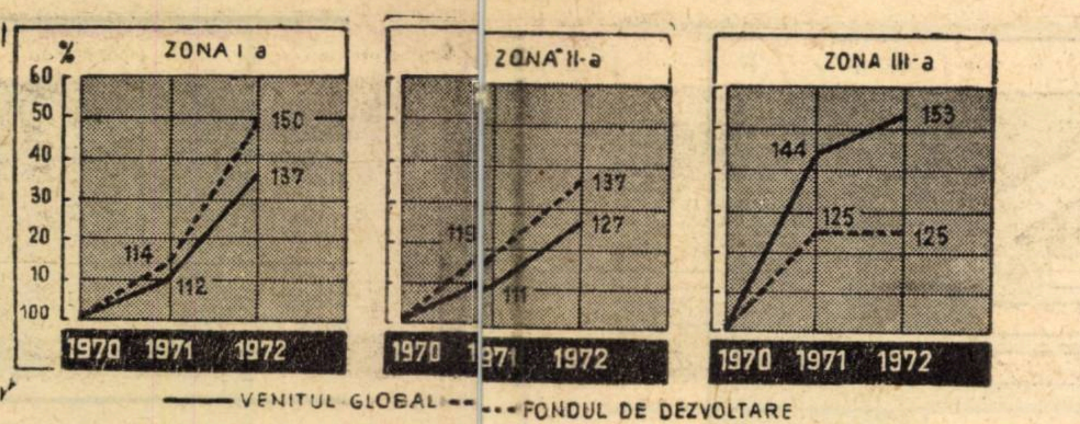

Evoluţia venitului global şi a fondului de dezvoltare, pe zone, în ultimii trei ani

Tabelul nr. 1

DINAMICA CREŞTERII

A. La nivelul eşantionului

	1970	1971	1972
1. Evoluţia venitului blogal (mil. lei)	670	800	915
%	100	119	137
2. Evoluţia fondului de dezvoltare (mii lei)	154	175	215
%	100	114	140

B. În medie, pe cooperativă

	1970	1971	1972
1. Evoluţia venitului global (mii lei)	3650	4360	4900
2. Evoluţia fondului de dezvoltare (mii lei)	840	960	1170
3. Rata acumulării (2 : 1) × 100	21,3	22	23
4. Tariful de retribuire a unei norme de muncă convenţionale (lei)	17,2	20,5	20,55

Tabel nr. 2

Dinamica venitului global, a fondului de dezvoltare şi a ratei acumulării în ultimii trei ani, pe zone

	1970	1971	1972
ZONA I			
1. Venitul global (mii lei)	5100	5700	7000
2. Fondul de dezvoltare (mii lei)	200	1350	1800
3. Rata acumulării (2 : 1) × 100	23,5	23,7	25,7
ZONA a II-a			
1. Venitul global (mii lei)	700	4100	4700
2. Fondul de dezvoltare (mii lei)	730	870	1000
3. Rata acumulării (2 : 1) × 100	20	21,2	21,3
ZONA a III-a			
1. Venitul global (mii lei)	1700	2460	2600
2. Fondul de dezvoltare (mii lei)	480	600	600
3. Rata acumulării (2 : 1) × 100	28,2	24,3	23,1

Tabel nr. 3

Dinamica valorii ce revine unui procent al ratei acumulării, pe zone (mii lei)

	1970	1971	1972
Zona I	51	56	70
Zona a II-a	36	44	47
Zona a III-a	17	25	26

Tabel nr. 4

Gruparea cooperativelor agricole situate în zona I după mărimea venitului global realizat în 1972 (mil. lei)

	>5	5—10	10<	Total
Nr. unităţilor	33	25	11	69
%	47,8	36,2	16	100

Tabel nr. 5

Nivelul principalilor indicatori realizaţi în cooperativele situate în zona a I-a, în 1972

	Cu venitul global pînă la 5 mil. lei	între 5—10 mil. lei	peste 10 mil. lei
1. Numărul unităţilor	33	25	11
2. Venitul mediu global (mii lei)	2750	7750	17600
3. Fondul mediu de dezvoltare (mii lei)	600	1550	3100
4. Rata medie a acumulării (3 : 2) × 100	22,2	20	18
5. Tariful mediu de retribuire (lei)	21	25,3	30

Tabel nr. 6

Dinamica principalilor indicatori realizaţi în ultimii trei ani în cele mai dezvoltate cooperative din zona I

	1970	1971	1972
1. Numărul unităţilor	11	11	11
2. Venitul mediu global (mii lei)	11600	12400	17600
3. Fondul mediu de dezvoltare (mii lei)	2600	2700	3100
4. Rata medie a acumulării (3 : 2) × 100	22,3	22	18
5. Tariful mediu de retribuire (lei)	25	26,6	30

Tabel nr. 8

Evoluţia fondului de dezvoltare şi a tarifului de retribuire a unei norme de muncă convenţionale:

A. În cazul cooperativelor a căror rată a acumulării a scăzut în 1972 faţă de 1970

	1970	1971	1972
Zona I-a			
— Numărul unităţilor	26	26	26
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	1500	1650	1600
— Tariful de retribuire (lei)	21,7	24,4	25,8
Zona a II-a			
— Numărul unităţilor	21	21	21
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	976	1020	842
— Tariful de retribuire (lei)	21	21,8	23,2
Zona a III-a			
— Numărul unităţilor	20	20	20
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	645	880	753
— Tariful de retribuire (lei)	14,5	20	18,9

B. În cazul cooperativelor a căror rată a acumulării a crescut în 1972 faţă de 1970

	1970	1971	1972
Zona I-a			
— Numărul unităţilor	32	32	32
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	1020	1200	2000
— Tariful de retribuire (lei)	19,1	22,7	23,6
Zona a II-a			
— Numărul unităţilor	31	31	31
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	630	850	1120
— Tariful de retribuire (lei)	16,6	19,3	20,5
Zona a III-a			
— Numărul unităţilor	28	28	28
— Fondul (mediu) de dezvoltare (mii lei)	240	360	540
— Tariful de retribuire (lei)	12,2	16,7	16,4

Tabel nr. 7

Gruparea cooperativelor agricole, pe zone, după tendinţa ratei acumulării *)

		%
A. Rata acumulării creşte	89	52
din care: în zona I	32	
în zona a II-a	29	
în zona a III-a	28	
B. Rata acumulării scade	68	40
din care: în zona I-a	26	
în zona a II-a	21	
în zona a III-a	20	
C. Rata acumulării rămîne constantă	12	8
din care: în zona I	7	
în zona a II-a	4	
în zona a III-a	1	
Total:	169**)	

*) S-a stabilit prin compararea ratei acumulării din 1970 cu cea stabilită în 1972: la un procent mai mare în 1972 s-a apreciat că rata este în creştere, la acelaşi procent — constantă, iar la un procent mai mic — în scădere.
**) 15 cooperative cu răspuns incomplet.

REVISTA „Viaţa economică“ şi-a propus să se ocupe mai intens şi mai amănunţit şi de posibilităţile şi modalităţile accelerării dezvoltării agriculturii noastre cooperatiste. În acest scop, revista a iniţiat şi va continua să iniţieze o seamă de acţiuni care să permită analiza multilaterală a acestui proces, constituind totodată un bogat material de reflecţie. În materialul de faţă vă invităm să reflectaţi asupra unor răspunsuri la întrebări privind nivelul de dezvoltare la care a ajuns cooperativa dv.

1. Unitatea care o conduceţi depăşeşte nivelul mediu de dezvoltare al cooperativelor din zona în care se situează? (vezi tabelul 2).
2. Care este tendinţa fondului de dezvoltare în cooperativa dv.? (înainte de a răspunde consultaţi tabelul nr. 7).
3. Care este valoarea unui procent al ratei acumulării în cooperativa dv.? Comparaţi datele obţinute cu valorile inscrise în tabelul 3 pentru a determina tendinţa şi forţa economică a unităţii pe care o conduceţi, considerînd că:
   a) cifrele din prima linie corespund unui nivel ridicat de dezvoltare;
   b) cifrele din linia a doua corespund unui nivel mediu de dezvoltare;
   c) cifrele din linia a treia corespund unui nivel scăzut de dezvoltare.
4. Dezvoltaţi şi sectoare neeficiente? Care sînt motivele? Corespund acestea cu cele menţionate în subcapitolul: Zonalitatea creşterii? Ce culturi sau specii de animale ar trebui extinse în unitatea dv.?
5. Cum motivaţi nerealizarea unor indicatori? Numai prin acţiunea condiţiilor naturale?
6. V-aţi fixat un nivel pînă la care trebuie să se dezvolte cooperativa dv. în acest cincinal? Se conturează, în prezent, atingerea acestuia?
7. Dacă aţi fost (re)ales într-o funcţie de conducere în cadrul cooperativei, aţi reuşi să impulsionaţi ritmul de dezvoltare a acesteia? Care sînt căile?

*) În urma publicării primei părţi a anchetei (Vezi „Viaţa economică“ nr. 27, 6 iulie a.c.) pe adresa redacţiei au sosit încă 14 chestionare completate pe care le-am inclus în acest capitol — al II-lea — al cercetării. Cifrele cuprinse în aceste chestionare modifică numai distribuţia eşantionului în teritoriu, astfel: zona I 69 CAP (37,5%) zona a II-a — 59 CAP (32%) şi zona a III-a — 56 CAP (30.5%).
**) Vezi şi V.E. nr. 27, tabelul 1.

Într-un climat favorabil stimulării inovației

RANDAMENT MAXIM ÎN RAȚIONALIZAREA IMPORTURILOR

— Din experiența întreprinderii „Neferal"

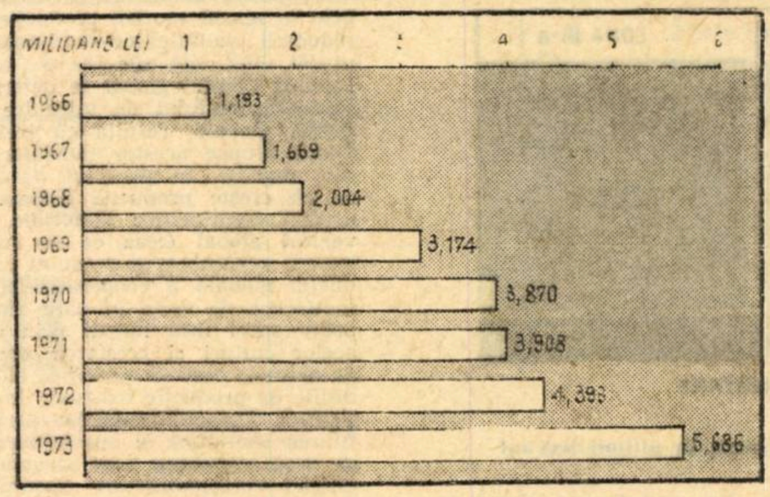

Grafic nr. 1.

Dinamica economiei de valută realizată — pe economie — prin cercetarea și asimilarea in cadrul uzinei a aliajelor de lipit și sudură speciale cu conținut de Cu, Pb, Sn, Ag, Zn, Cd, Al.

METALURGIA prelucrătoare a metalelor și aliajelor neferoase este reprezentată în țara noastră prin mai multe întreprinderi moderne cu profile bine conturate. Între acestea se numără și Întreprinderea metalurgică „Neferal" profilată pe valorificarea complexă și superioară a tuturor metalelor neferoase conținute în metalele vechi și deșeurile de metale neferoase.

Ținînd seama de acest profil al uzinei, reține în mod deosebit atenția una din sarcinile de bază care caracterizează actualul cincinal pentru ramura industriei metalurgice și anume „diversificarea producției". Modernizarea continuă a structurii producției și crearea unor noi produse reprezintă concretizarea acestei sarcini.

Analizînd activitatea de cercetare-dezvoltare a întreprinderii noastre se ajunge la concluzia că cea mai mare parte a produselor noi sînt destinate înlăturării unor importuri, necesare fie producției de piese de schimb sau producției curente de utilaje și instalații, fie înlocuirii unor repere sau aliaje de un anumit tip impuse de importurile de licențe. Asimilarea reperelor cu caracteristicile prevăzute de licențiator duce la diminuarea substanțială a eforturilor valutare. Asimilarea de produse noi și diversificarea producției, au ca obiectiv principal așadar, la întreprinderea noastră raționalizarea importurilor.

Constituirea unui colectiv de cercetare în cadrul întreprinderii, organizat sub forma unui serviciu format din cadre tehnice superioare și medii cît și din muncitori de înaltă calificare, a permis realizarea unor produse noi de calitate superioară, pînă atunci importate în exclusivitate din țări occidentale. Astfel, primele succese au fost obținute prin elaborarea tehnologiilor de fabricare a bioxidului de staniu și trioxidului de stibiu necesare industriei chimice, ceramice și altor sectoare din economie. Concepția tehnologică proprie și realizarea utilajelor necesare fabricării acestor produse au permis obținerea primelor economii valutare importante.

Însă lansarea unui produs nou nu este posibilă fără un schimb de informații între cercetare și marketing. Soluția aplicată în uzină a fost constituirea unei echipe mixte de cercetare — marketing în cadrul serviciului de cercetare, care a avut ca sarcină atît cercetarea necesităților din industria noastră, cît și urmărirea lansării noilor produse.

În dorința continuă de diversificare a producției și de introducere a unor noi produse, s-a trecut la **studierea listelor de produse de metale neferoase importate prin Metalimport și Chimimport, de diversele sectoare ale economiei naționale** și, în special, a celor importate de industria constructoare de mașini, industria electrotehnică și radiotehnică.

Cercetarea și realizarea în cadrul uzinei a primelor tipuri de aliaje de sudură și de lipit pe bază de cupru, plumb, staniu, argint, zinc, cadmiu, aluminiu, necesare unor suduri și lipiri speciale cît și a decapanților corespunzători, a permis începerea unei activități intense de prospectare a necesităților industriei noastre.

Dezvoltarea permanentă a cercetărilor a permis asimilarea unei game largi de aliaje de sudură și lipit, cu compoziții foarte variate și pentru domenii de utilizare foarte diferite.

O sarcină dificilă a constituit-o **convingerea beneficiarilor despre calitățile produselor noastre**, comparativ cu cele ale firmelor de renume mondial „Castolin" din Elveția, Multicor — Anglia, etc. Demonstrațiile practice de sudură și lipire și urmărirea comportării produselor la beneficiari, la rîndul lor uzine cu prestigiu internațional ca de exemplu „Electroputere"-Craiova, „Electronica", au permis perfecționarea produselor și înlăturarea totală a importurilor.

● Prin valorificarea potențialului creator al întreprinderii, milioane lei valută economii.

● Strategia de innoire și diversificare a producției cu obiectiv bivalent: produse competitive pentru export; înlocuitori pentru importurile actuale.

● Ritmul innoirii, > ritmul creșterii

Asimilarea acestor aliaje și elaborarea lor sub diverse forme, corespunzător domeniilor de utilizare, au impus totodată și asimilarea unei game largi de decapanți anorganici și organici corespunzători. Aceasta reprezintă o formă concretă de manifestare a legităților obiective în domeniul cercetării, de condiționare reciprocă și de reacție în lanț prin care o necesitate generează altă necesitate. Pentru ca vergelele de aliaje de sudură să prezinte o valoare de întrebuințare, ele trebuiau vîndute numai însoțite de decapanții corespunzători locului de utilizare. Deci a apărut necesitatea cercetării într-un domeniu total nou și în afara profilului metalurgic al uzinei, la care s-au mai adăugat studii privitoare la modul de livrare și depozitare.

Asimilarea și dezvoltarea producției unei game largi de aliaje de sudură și lipit demonstrează că, prin diversificare, s-a ajuns să se realizeze importante economii valutare (vezi graficul nr. 1 și 2)

O ALTĂ DIRECȚIE a preocupărilor cercetărilor uzinale a fost asimilarea și elaborarea tehnologiilor noi pentru obținerea unor produse de metale neferoase prevăzute în documentațiile de licență, importate de unele uzine din industria constructoare de mașini.

Astfel uzina a cercetat, asimilat și produs aliajele pe bază de plumb pentru învelișurile de protecție necesare fabricării cablurilor de forță și cablurilor de curenți slabi la uzina FCME pe baza unei tehnologii proprii. Realizarea acestora în loturi experimentale acceptate de licențiator pentru instalațiile și tehnologiile de fabricare a cablurilor chiar la fază de probe tehnologice, a permis realizarea unor economii valutare cifrate la sute de mii de lei. Preocupări identice ne-au condus la elaborarea aliajelor de plumb — stibiu pentru fabricarea acumulatorilor la Întreprinderea „Acumulatorul" și a unor aliaje de aluminiu complexe pentru piese turnate, necesare producției de motoare și echipament electric pentru Întreprinderea „Electroprecizia"-Săcele.

Exemple similare pot fi date și pentru alte sectoare ale economiei naționale ca, de exemplu, cercetarea și asimilarea catalizatorilor sub formă de granule de cupru — aluminiu necesare punerii în funcțiune a unei instalații de anilină pentru industria chimică și catalizatori de aluminiu — nichel pentru industria de medicamente. În prezent se fabrică mii de tone de astfel de aliaje, pentru procurarea cărora ar fi fost necesare cheltuieli valutare de multe zeci de milioane de lei.

ELABORAREA la scară industrială a unor noi produse, specifice prin tehnologia lor de fabricare a necesitat crearea unor utilaje și instalații specifice. Pentru a înlătura importul unor astfel de utilaje și instalații s-a trecut la lărgirea sectorului de concepție de la un colectiv de cercetări, care își desfășura activitatea în domeniul cercetărilor metalurgice și chimice, la constituirea unor colective de concepție și creație mixte din care fac parte specialiști în construcții de mașini, electrotehnicieni, electroniști, automatiști, chimiști și fizicieni.

Aceste colective au trecut la cercetarea problemelor și sarcinilor în toată complexitatea lor pentru crearea condițiilor de materializare completă a rezultatelor cercetării.

Astfel s-au realizat nu numai tehnologiile de elaborare a unor pulberi metalice din diverse metale, ci s-au conceput și instalațiile necesare realizării lor. S-au economisit importante fonduri valutare prin realizarea instalației și tehnologiei de concepție proprie, înregistrîndu-se și un brevet de invenție pe această cale. Realizarea în uzină, prin concepție proprie și autoutilare, a unor benzi de turnare a aliajelor de cupru și aluminiu a dus la economii valutare prin înlăturarea importurilor de cca un milion de lei valută. În prezent sînt în curs de realizare alte două benzi de turnare a aliajelor de aluminiu pentru noile capacități de producție care vor intra în funcțiune și pentru importul cărora erau prevăzute inițial cca 2 milioane lei valută.

S-au realizat în uzină, pentru prima oară în țară, prin autoutilare două cuptoare electrice de inducție cu creuzet de 2 tone, complete, cu panouri de comandă, pentru topirea aliajelor de cupru, pe baza unui proiect românesc executat de I.C.T.C.M., prin aceasta renunțîndu-se la cheltuirea a cca 1,3 milioane lei valută.

Extinderea activității de cercetare și în domeniul automatizărilor și a electronicii aplicate a permis, în special în ultimii 3 ani, economii valutare cifrate la cca 1 milion de lei valută/an, iar în acest an se va cifra la cca 2 milioane. Astfel, în prezent este în curs de experimentare o instalație de turnare continua a aliajelor de lipit de tip plumb — staniu realizată după concepție originală a inginerilor noștri, care înlătură importul unor instalații similare.

DEZVOLTAREA activității de inovație prin efortul creator al cadrelor noastre de ingineri, maiștri, tehnicieni și muncitori de înaltă calificare, a permis o încununare a succeselor colectivului nostru nu numai prin realizarea unor utilaje de nivel mondial (în cazul cuptoarelor cu inducție), ci și realizarea unor instalații originale, pentru prima oară aplicate în domeniul metalurgiei neferoase prelucrătoare și anume „conducerea și controlul de la distanță cu ajutorul unor circuite de televiziune industrială a proceselor la cuptoarele electrice cu electrozi de topire a deșeurilor de plumb". De remarcat că toată concepția și realizarea este proprie.

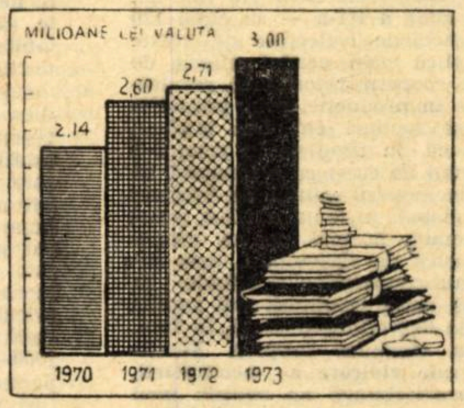

Grafic nr. 2

Dinamica economiei de valută — pe economie — realizată prin activitatea proprie de cercetare-dezvoltare și asimilare a aliajelor de lipit cu inserție de decapant de tip FLUDOR peatru industria electrotehnică și radiotehnică.

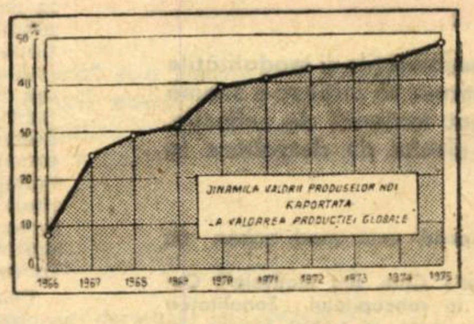

Grafic nr. 3

În proiectul noii hale de fabricare a aliajelor de aluminiu prin prelucrarea deșeurilor de aluminiu, care va intra în funcțiune la începutul anului 1974, s-a renunțat complet la importul de concepție. Deși experiență practică în domeniul prelucrării deșeurilor de aluminiu lipsea, proiectul a fost realizat de institutul I.M.N.R. cu ajutorul specialiștilor din uzină și se poate aprecia că tehnologia va fi la nivel mondial, economisindu-se astfel importante cheltuieli valutare prevăzute inițial pentru know-how și engineering.

Aceste exemple constituie forme superioare și complexe de raționalizare a importurilor și reprezintă roadele dezvoltării cercetărilor uzinale și al creativității în general. Dezvoltarea cercetărilor complexe a dus la modificări structurale profunde în cadrul producției (vezi graficul nr. 3).

Spiritul și elanul novator care a cuprins colectivul uzinei, permit obținerea unor rezultate foarte bune și în activitatea de export — începînd cu anul 1974 primele aliaje de aluminiu, cercetate și asimilate în țară vor trebui să ocupe locul lor în exportul țării.

ing. Ladislau FRUMOSU
directorul Întreprinderii metalurgice „Neferal"

GLOSAR

Eficiența comerțului exterior

EFICIENȚA economică a comerțului exterior poate fi definită în forma cea mai sintetică ca un raport între efectele rezultate de pe urma participării la diviziunea internațională a muncii și eforturile naționale pe care le implică această participare. Eforturile sînt formate din cheltuielile de muncă vie și materializată pe care le face economia națională în vederea realizării produselor destinate exportului.

Efectele se împart în două categorii: a. directe și imediate; b. indirecte și de perspectivă.

Efectele directe și imediate sînt formate din rezultatele financiar-valutare ale operațiunilor de export-import, respectiv diferența dintre valoarea națională a mărfurilor importate și valoarea națională a mărfurilor exportate. Din această diferență rezultă economisire sau pierdere de muncă socială.

Efectele indirecte și de perspectivă sînt determinate de valoarea de întrebuințare a produselor importate. În cazul bunurilor de consum industrial ele se materializează în: industrializarea economiei naționale prin importul de mașini, utilaje, licențe de înalt nivel tehnic care, la rîndul lor, oferă posibilitatea valorificării superioare a resurselor materiale și umane, creșterea productivității muncii, folosirea eficientă a fondurilor de investiții prin specializare în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Aceste efecte se reflectă treptat în creșterea produsului social și a venitului național.

În cazul importului de bunuri de consum individual se asigură o varietate mai mare de asemenea produse pe piața internă care duce la creșterea nivelului de trai al populației.

Creșterea eficienței comerțului exterior înseamnă, așadar, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi minime. Aceasta presupune existența și, eventual, formalizarea mai multor variante pentru desfășurarea unei activități economice care să poată satisface aceleași necesități sau necesități sociale apropiate. Numai în asemenea situații există posibilitatea să se aleagă varianta eficientă.

Evaluarea eficienței pornește de la analiza valorilor de întrebuințare de care are nevoie economia națională într-o perioadă dată. În funcție de posibilitățile pe care le are economia națională și pe care le oferă piața externă, se stabilesc produsele care urmează să fie realizate în cadrul economiei interne (pentru consum și pentru export) și produsele care urmează să fie importate. În cazul cînd același produs poate fi realizat fie la intern fie prin import (asemenea cazuri sînt cele mai numeroase) se alege varianta optimă, deci varianta eficientă, în funcție de costuri, respectiv productivitatea muncii. Astfel, se produc la intern (pentru consum și pentru export), acele mărfuri la care productivitatea națională este mai mare și se importă acele mărfuri la care productivitatea națională este mai mică decît productivitatea medie internațională.

În cazul cînd economia națională are nevoie de anumite valori de întrebuințare care nu pot fi realizate în cadrul economiei interne, aceste produse se importă fără să aibă în vedere criteriul de eficiență, întrucît, în această situație, există singura variantă și anume importul.

DE CE ESTE ACTUALĂ PERFECȚIONAREA RELAȚIILOR DINTRE BENEFICIARII SERVICIILOR PUBLICE ȘI ÎNTREPRINDERILE COMUNALE

PERFECȚIONAREA sistemului de relații cu abonații serviciilor publice — departe de a fi un fals deziderat de modernizare — se impune tot mai mult atenției municipalităților ca o necesitate obiectivă. Carențele sistemului actual impun o analiză multilaterală a situației existente în vederea găsirii unor soluții adecuate și acceptabile deopotrivă de către întreprinderile respective și de abonații acestora.

Ținînd seama de conținutul pregnant social al serviciilor comunale, de caracterul lor public, de rolul pe care-l au în creșterea nivelului de trai al populației și în sporirea confortului urban, preocupările legate de lărgirea accesibilității la aceste servicii sînt dublate — mai ales în ultima vreme — de căutări în vederea perfecționării relațiilor dintre beneficiarii serviciilor publice și unitățile prestatoare.

● Viața modernă își cere drepturile chiar și în sectorul, neschimbat de decenii, al serviciilor comunale

● Numai cheltuielile de facturare la apă reprezintă 25% din prețul serviciului, dar dacă mai adăugăm cheltuielile de gospodărire a apometrilor și citirea lunară, încasarea și contabilitatea debitorilor...

● Calculul plății cu 3 zecimale, în unități monetare inexistente

● „Client" la patru întreprinderi, cînd putea să fie doar la una.

PROCEDEELE utilizate de întreprinderile comunale din București—și nu numai de ele — în sfera relațiilor cu abonații au o vechime considerabilă. Se poate spune că ele au devenit „tradiționale", că dăinuie nealterate (cu excepția distribuției de energie electrică) de decenii, cu toate că în viața comunităților au intervenit anumite mutații care reclamă reconsiderarea practicii actuale.

Potrivit practicii actuale din municipiul București, operațiile specifice prin care se derulează relațiile financiare cu abonații particulari se repetă — în mod stereotip — cu frecvență lunară (cu excepția distribuției de energie electrică, pentru care periodicitatea operațiilor este de 3 luni). Trebuie reținut faptul că, la intervalele respective de timp, „cetirea" contorilor, calculul volumelor, tarifarea, facturarea, încasarea și celelalte operații adiacente (încărcarea și descărcarea gestiunii încasatorilor, debitarea și creditarea abonaților etc.) se fac de către fiecare întreprindere prestatoare, pentru fiecare serviciu și pentru fiecare titular de contract. Ca atare, în Capitală, numai abonații particulari (racordați la rețeaua publică) a celor trei întreprinderi comunale subordonate Consiliului popular al municipiului București (I.C.A.B., I.D.G.B. și I.S.B.) prilejuiesc — în fiecare lună — repetarea operațiilor respective pentru circa 100 000 de cazuri, la care se adaugă — cu frecvență trimestrială — sutele de mii de consumatori casnici de energie electrică distribuită prin I.D.E.B.

În Capitală coeficientul mediu de deranj al unui titular de contract este mai ridicat decît în alte orașe, echivalînd cu 3—5 implicări pe lună. Acest coeficient ar fi mai mare dacă I.C.A.B. n-ar include în facturile sale și serviciile publice prestate de I.S.B. Deranjul este datorat nu numai diviziunii practicate în organizarea gospodăriei comunale ci și de fracționarea excesivă a operațiilor specifice relațiilor cu abonații. Numărul foarte mare al facturilor, frecvența emiterii lor, precumpănirea unor procedee și echipamente depășite pentru culegerea, transmiterea, prelucrarea, înregistrarea și stocarea informațiilor specifice, necesită menținerea unui personal numeros angrenat în activitate de teren și lucrări de birou pentru a face față unui volum impresionant de operațiuni al căror cost grevează substanțial cheltuielile de exploatare a întreprinderilor comunale. E grăitor, de exemplu, faptul că în București numai facturarea consumului casnic de apă potabilă generează costuri echivalente cu circa 25% din încasările I.C.A.B. de la această categorie de abonați. Nu trebuie scăpat din vedere nici că la derularea relațiilor cu abonații participă mai multe compartimente ale întreprinderilor comunale, coordonate de vîrfurile de conducere ale acestora. Frecvența mare a citirii contorilor, a calculelor și a înregistrărilor generează disensiuni — la intervale scurte — în relațiile cu unii abonați, ceea ce duce la suprasolicitarea cadrelor de conducere, la antrenarea lor în rezolvarea unor probleme curente, cu pronunțat caracter de rutină, în dauna altor preocupări de ordin major.

De asemenea, nu trebuie scăpat din vedere faptul că din cauza variațiilor firești ale consumului de apă, căldură și electricitate, valoarea efectivă a serviciilor publice prestate lunar este sensibil diferențiată în decursul anului. Din această cauză, bugetul de cheltuieli al abonaților este grevat în mod neuniform, în timp ce veniturile lunare ale marii majorități a cetățenilor au devenit — sau tind să devină — constante pentru o perioadă relativ îndelungată.

S-au atribuit, credem, valențe exagerate unor instrumente de lucru (rigurozitate în privința citirii contorilor, practicarea tarifelor cu 2 sau chiar 3 zecimale (conform instrucțiunilor Ministerului Finanțelor, rotunjirea calculelor după reguli rigide prescrise etc.) în ideea că astfel se va conferi mai multă echitate relațiilor financiare cu abonații, deși acest lucru — nu arareori — se dovedește iluzoriu. Implicațiile devin îngrijorătoare în cazul utilizării în acest domeniu a echipamentelor moderne de calcul, prelucrare și evidență, a căror capacitate este încărcată nerațional cu date care se dovedesc, în cele din urmă, de prisos, efectul fiind minor și disproporționat față de cost. Semnificative sînt calculele făcute de o echipă de analiști de la I.C.A.B., potrivit cărora această unitate ar putea economisi anual echivalentul a peste 9 000 om-ore dacă s-ar renunța la fracțiunile de sutimi și miimi de lei, cu care se operează în prezent.

Un alt exemplu, prețul de cost pe un an al apei distribuite de I.C.A.B. este grevat de peste 2 milioane lei cu cheltuieli legate de gospodărirea apometrilor (circa 1,5 mil. lei întreținere și reparații și peste 500 mii lei amortismente), la care se adaugă aproximativ 700 mii lei anual investiții pentru înlocuiri și extinderi. În această situație nu puțini — și nu fără temei — ajung la concluzia că cel puțin în cazul abonaților cu consumuri medii lunare reduse nu se justifică instalarea apometrilor, consumul putînd fi determinat pe bază de paușal.

Întreprinderi comunale și municipalități din numeroase țări au experimentat și aplicat sisteme perfecționate de relații financiare cu abonații, urmărind mai cu seamă limitarea deranjului succesiv și repetat al beneficiarilor la reședința acestora, evitarea grevării neuniforme a bugetului familiar al abonaților, facilitarea plăților și a decontărilor.

Încasarea contravalorii serviciilor prestate este componenta sistemului cu cele mai numeroase aspecte. Așa cum am arătat, neconcordanța dintre ritmul de alimentare a bugetului cu venituri și dintre frecvența cheltuielilor va continua să afecteze mai ales pe abonații cu venituri modeste. De aceea înclin să cred că majoritatea beneficiarilor care ar fi puși în situația de a alege, ar agrea plățile lunare și nu trimestrial cum se practică de către IDEB în prezent, cu tendință de generalizare la alte întreprinderi. Trecerea de la facturarea lunară la facturarea trimestrială deși a adus substanțiale economii la cheltuielile de exploatare ale întreprinderii, a dezavantajat totuși o mare parte din abonați, îndeosebi pe cei cu venituri modeste.

Experiențele altora și rezultatele pozitive cu care s-au soldat investigările noastre demonstrează avantajele incontestabile a plăților curente-fixe, pentru consumuri convenționale, cu regularizări ulterioare, la intervale mai lungi, cu care ocazie se ia în considerare volumul real al serviciilor prestate (măsurabile). Procedeul este larg practicat în numeroase țări europene, spre satisfacția beneficiarilor de servicii publice (plăți fixe, cunoscute de dinainte, grevare uniformă a bugetului, fără prea mult deranj) și a întreprinderilor comunale (economii substanțiale pe seama reducerii efectivului de personal, a imprimatelor și a altor cheltuieli de regie ; certitudine sporită la încasări).

Într-o variantă practicată de întreprinderi comunale din Austria și Republica Federală Germania, se efectuează plăți curente fixe (lunare), iar cu două săptămîni înaintea citirii anuale a contorului abonatul este înștiințat (în scris) asupra datei exacte — cu indicarea zilei și a orei aproximative — cînd urmează să se ia indexul aparatelor de măsură. Decontul final (factura anuală) se întocmește după scadența ratei a 12-a. În acest scop, cel mai tîrziu 15 zile după scadența ultimei rate se procedează la citirea contorilor, iar 3 zile lucrătoare mai tîrziu consumatorului i se transmite factura.

Dacă soldul este creditor, întreprinderea transmite prin poștă suma respectivă abonatului, în cursul lunii de decontare. Pentru încărcarea pe cît posibil mai uniformă a echipamentelor de calcul și prelucrare a datelor, precum și pentru evitarea vîrfurilor și a suprasolicitării potențialului uman, perioada decontărilor ocupă o mare parte din anul calendaristic, efectuîndu-se succesiv pentru abonații din diferite zone ale orașului.

În practica întreprinderilor comunale de peste hotare există o varietate largă de modalități de plată, fenomenul diversificării accentuîndu-se pe măsură ce întreprinderile comunale recurg la căi noi de plată inițiate împreună cu instituțiile financiare și de credit. Nu același lucru se constată la noi ; întreprinderile noastre comunale conlucrează prea puțin și insuficient de consecvent cu alte unități (poștă, CEC etc.) pentru diversificarea modalităților de plată.

În unele orașe din Suedia, contravaloarea serviciilor respective (apă, căldură, lumină, gaze, salubrizare etc.) este inclusă în cuantumul chiriei stabilite pentru apartamentele (locuințele) administrate de organizații municipale. Rațiunea acestei practici constă într-o anumită înțelegere a conținutului pe care îl are serviciul prestat în cazul închirierii locuințelor. În accepțiunea dată, chiria reprezintă echivalentul efectului util al cazării de care beneficiază chiriașul (și familia sa). Acesta „cumpără" dreptul de folosință — pe o anumită perioadă de timp — a unui spațiu de cazare cu toate utilitățile pe care le are.

În cazul prelucrării mecanizate sau automatizate a datelor, pare ingenios sistemul distribuirii anticipate — fiecărui titular de contract — a 12 cartele pe care sînt perforate toate elementele de identificare a abonatului și a sumelor datorate (sub formă de cote fixe) pentru serviciile prestate, pentru fiecare din lunile respective. În momentul plății, abonatul cedează cartela corespunzătoare perioadei, contra unui talon pretipărit (cînd plata se face la încasatorul, la sediul sau la agenția întreprinderii). Cartelele sînt apoi transmise la stația mecanizată sau la centrul de calcul care deservește întreprinderea, pentru efectuarea operațiunilor financiare și contabile.

Dacă, să zicem, într-un mare centru urban, cu echipare edilitară avansată se generalizează un sistem perfecționat de relații cu abonații tuturor unităților de pe teritoriu, s-ar justifica — poate — concentrarea operațiunilor specifice într-o organizație independentă, cu personalitate juridică și cu gestiune proprie, prin intermediul căreia să se deruleze relațiile financiare cu toți abonații din localitatea respectivă. Un asemenea cadru organizatoric n-ar fi deloc inedit. Spre exemplu, organizația respectivă ar putea fi o unitate de tipul „Oficiului de încasare" din Budapesta, prin intermediul căruia se efectuează (unitar și centralizat) operațiunile de citire, calcul, facturare, încasare și evidență, întreprinderile comunale respective fiind absolvite, aproape în totalitate, de funcția relațiilor cu abonații. Un asemenea „oficiu" nu se interpune între întreprinderi și beneficiari ca o verigă formală și inutilă, ci ca un organism economic care întrunește în sine toate funcționalitățile pe care în prezent le exercită fiecare întreprindere comunală în parte dar, pe care — în viitor — acestea nu le-ar mai avea, paralelismul dintre ele eliminîndu-se integral.

H. NICOLAE

Marketing în acțiune

● Ungaria

DEZVOLTAREA turismului internațional determină necesitatea analizei științifice a cererii și ofertei în acest domeniu. Ca urmare a democratizării turismului — în prezent — clientela turistică este compusă din straturi de populații care dispun de venituri foarte variate și care se caracterizează printr-o serie de factori subiectivi de asemenea foarte variați (obiceiuri, preferințe, gesturi). Aceasta face necesară efectuarea de studii sociologice în țara de origine a turiștilor, în cadrul acțiunii de prospectare a pieței turistice și adaptarea corespunzătoare a ofertelor proprii din rețeaua serviciilor.

Deoarece un loc important în turismul internațional îl ocupă turismul de tranzit, prospectarea pieței trebuie să cuprindă și studiul „culoarelor de tranzit", cererea în domeniul turismului din țara de origine, oferta de servicii din țara de tranzit ca și din țara gazdă. În ceea ce privește Ungaria, publicația „Külgazdaság" arată că acțiunea de prospectare a pieței trebuie să includă studiul ofertei din țările vecine — ea fiind prin excelență o țară de tranzit în fluxul turistic atît vest-est cît și nord-sud.

● Polonia

PORNIND de la considerentul că menirea producătorului este nu numai satisfacerea nevoilor, dar și crearea lor — industria de confecții împreună cu rețeaua comercială din mediul rural lansează „îmbrăcămintea pentru 6 zile". Ea are un caracter de protecție, adaptată la condițiile de muncă din agricultură și realizată la prețuri convenabile. De asemenea și industria încălțămintei produce o încălțăminte ieftină, sănătoasă și funcțională.

În ceea ce privește mobilarea caselor țărănești, se constată necesitatea modificării concepției tradiționale etnografice, asupra mobilierului corespunzător cerințelor pe care le ridică noile construcții mai spațioase și confortabile, ce se construiesc în prezent în mediul rural. Sarcina industriei în acest sens este crearea unui mobilier modern care, menținînd cadrul tradițional, să asigure, în același timp, mai multă funcționalitate estetică și confort, fiind totodată larg accesibil.

Valoarea totală a serviciilor pentru populația rurală urmează să crească de la 325 mln zloți, cît a fost în 1970, la 1500 mln zloți în 1975, respectiv cu 81,3%. Aceasta necesită lărgirea rețelei serviciilor și crearea de noi locuri de muncă. Pentru aceasta se prevăd investiții care, la finele cincinalului actual, vor atinge valoarea de 540 mil zloți. La acea dată cooperația meșteșugărească din mediul rural va dispune de peste 27 mii de locuri de muncă — adică un spor de 41%.

Conducere și organizare

O aplicație românească a metodei Delphi

DETERMINANTELE OPINIEI ȘI COMPORTAMENTUL EXPERȚILOR

ÎN CURSUL lunii decembrie 1971, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat o anchetă Delphi în șase domenii ale științei și tehnologiei. Ancheta, condusă după canoanele clasice, a cuprins trei runde și s-a încheiat în februarie-martie 1973. Rezultatele obținute au fost extrem de interesante și de real folos practic.

Dar, dincolo de informațiile obișnuite pe care le furnizează o anchetă de acest tip, acțiunea menționată a permis și desprinderea unor observații privind mecanismul intim ce guvernează comportamentul experților. Printre altele, autorii anchetei au urmărit să răspundă la următoarea întrebare: **ce factori determină poziția unui expert în raport cu data de apariție a unui eveniment dat ?; optimismul / pesimismul — care generează dispersia răspunsurilor în jurul medianei — au o origine pur individual-psihologică, sau există și alți factori, poate hotărîtori, și de cu totul altă natură — viziune imprimată de locul de muncă vîrstă, sex etc. — care guvernează atitudinea adoptată de expert ? Iată constatările :**

DINTRE ELEMENTELE solicitate în cadrul anchetei numai două erau susceptibile de a putea fi utilizate în sensul care ne interesa : în chestionarul rundei a II-a se cerea experților să acorde fiecărui eveniment un coeficient de necesitate cu trei trepte (codificate 1, 2, 3 — în ordinea descrescătoare a necesității) și un coeficient de dificultate, tot cu trei trepte, (codificate 1, 2, 3 — în ordinea descrescătoare a dificultății) ; în chestionarul rundei a III-a experții au fost solicitați să-și acorde o notă de autoapreciere (în scara 1...5, cu nota 1 maximă), care să le reflecte competența în domeniul restrîns al fiecărui eveniment, adică măsura în care evenimentul se înscria în sfera directă de preocupări și cunoaștere a expertului.

Pentru fiecare expert s-a întocmit lista de combinații binare care caracterizează poziția sa în raport cu diversele evenimente supuse aprecierii sale, listă care conținea o serie de perechi de tipul 11, 12,...32 etc. S-a determinat apoi ponderea procentuală a fiecărui tip de combinație binară în totalul combinațiilor aferente unui expert. Trebuie remarcat aici că perechile de tip ascendent (12, 23, 13) — necesitate mare asociată cu dificultate mică) caracterizează o atitudine pe care am denumit-o evolutivă, perechile de tip descendent (21, 32, 31 — necesitate mică asociată cu dificultate mare) caracterizează o atitudine pe care am denumit-o involutivă, iar perechile staționare (11, 22, 33) o atitudine medie. Țin să subliniez că aceste denumiri, cît și analiza ulterioară, nu au introdus nici un criteriu etic (bine-rău).

S-au trasat apoi, cu ajutorul valorilor obținute, curbe individuale care au fost apoi grupate pe categorii. Menționez că, datorită volumului foarte mare de calcule, nu dispunem în prezent de rezultate decît pentru un singur domeniu (informatica). Eșantionul de experți a fost, ca urmare, redus, ceea ce impune rezervele de rigoare asupra concluziilor pe care le vom expune în continuare.

Curbele obținute au fost foarte variate, dar ele pot fi clasificate în trei categorii mari : involutive, simetrice, evolutive — după clasa de perechi dominantă și care imprimă un maxim al curbei în zona acestei clase de perechi ; în curbe de tip multilateral — în care sînt reprezentate, chiar dacă nu în mod uniform, toate categoriile de perechi, și în curbe de tip „monoman", în care o anumită clasă de perechi are o pondere net prioritară, iar alte clase de perechi lipsesc cu desăvîrșire.

Prima grupare s-a făcut după locul de muncă, calculîndu-se curbele medii pentru următoarele 7 categorii : institute de cercetare, institute de proiectare, institute mixte de cercetare-proiectare, învățămînt, producție, centre de calcul, organe de sinteză.

Ceea ce s-a obținut poate fi rezumat astfel : în cadrul fiecărei categorii de loc de muncă regăsim toate tipurile de curbe ; cu toate acestea, frecvența mai mare în fiecare categorie a anumitor tipuri de curbe conduce la un tablou izbitor de diferențiat al curbelor medii pe categorii de loc de muncă și anume : **învățămînt** — curbă simetrică, monomană ; **proiectare** — curbă simetrică, mai puțin monomană ; **cercetare** — curbă simetrică, destul de multilaterală ; **institute mixte** — curbă simetrică, accentuat multilaterală ; **organe de sinteză** — curbă involutivă, destul de multilaterală ; **producție** — curbă involutivă, accentuat multilaterală, cu un element caracteristic inedit, ponderea mare a perechilor de tip 13 (necesitate mare, dificultate mică) — care ar putea reprezenta rezerve de know-how pe care producția le intuiește și le-ar putea valorifica ; **centre de calcul** — curbă evolutivă, accentuat multilaterală.

Concluziile ce pot fi trase sînt multiple. Ceea ce se poate, în orice caz, spune este că multilateralitatea centrelor mixte de cercetare și proiectare, în comparație cu cercetarea izolată și proiectarea izolată, pledează în favoarea primei forme de organizare. De asemenea, aspectul involutiv al curbelor provenind din producție și organele de sinteză indică faptul că acestea sînt locurile de muncă unde există o mai mare clarviziune asupra restricțiilor inerente apariției unui eveniment. Iar lipsa de multilateralitate a curbelor din învățămînt ar trebui să fie un semnal de alarmă.

A doua grupare a curbelor individuale s-a făcut după media notelor de autoapreciere și anume : cat. I — experți cu media generală mai mare de 3,5 ; cat. II — experți cu media generală cuprinsă între 3 și 3,5 ; cat. III — experți cu media generală cuprinsă între 2,5 și 3 ; cat. IV — experți cu media generală sub 2,5. Deși și în acest caz fiecare categorie a conținut toate tipurile de curbe, imaginea care a rezultat prin trasarea curbelor medii a fost foarte clară : cat. I — curbă simetrică ; cat. II — curbă puternic involutivă ; cat. III — curbă evolutivă ; cat. IV — curbă simetrică, slab involutivă. Multilateralitatea nu a variat sensibil de la o categorie la alta.

Acest rezultat care, mărturisesc, în primul moment mi s-a părut surprinzător, ar putea fi explicat pe baza unor considerente de ordin mai mult psihologic. Cu privire la categoriile II și III, lucrurile sînt explicabile : cel care posedă un număr mai mare de cunoștințe este mai reticent decît cel ce știe mai puțin și nu întrevede toate implicațiile. Asemănarea izbitoare între atitudinea experților cu note foarte mici și a celor cu note foarte mari s-ar putea datora unui factor perturbator care apare la nivelul notelor foarte mari. Pentru că nu este logic — avînd în vedere marea varietate a evenimentelor din cadrul aceluiași domeniu — ca un om să aibă o competență maximă atît în ceea ce privește memoriile pe bază de fascicole de laseri și automatizarea circulației feroviare (pentru a da un exemplu concret din domeniul anchetat). Concluzia pe care m-aș hazarda să o trag ar fi următoarea : trebuie acordat un coeficient de încredere mai ridicat experților cu note mijlocii și mijlocii către mari. Opinia celor cu medii mici trebuie, evident, luată în considerare cu pondere mică, dar, de asemenea, și cea a celor cu note excepțional de mari, deoarece aș pune sub semnul întrebării acest fel de competențe cu caracter universal, care provin mai curînd dintr-o supraestimare a propriei valori. Evident, cu excepții, și am întîlnit una de acest fel ; dar media care depășea 4 în acest caz era asociată cu o curbă individuală ieșită din comun.

Un ultim rezultat obținut, de data aceasta referitor la curbele individuale, este acela că ele au permis depistarea elementelor excepționale (în sensul larg al cuvîntului, care nu introduce nici-un criteriu de bine sau de rău), unele excepționale în mod absolut, altele excepționale în raport cu curba medie a categoriei din care făcea parte expertul.

Una dintre regulile de bază ale anchetei Delphi este anonimatul. Numai organizatorul anchetei are acces la fișierul invers (care permite identificarea persoanei pe baza codului). În prelucrarea rezultatelor, în elaborarea sintezei, se operează cu coduri și nu cu oameni. Alegînd din totalitatea curbelor individuale pe acelea care ieșeau din comun, atît absolut cît și relativ, s-a făcut pentru prima oară apel la fișierul invers și s-au colectat informații suplimentare asupra persoanelor respective. În toate cazurile, fără excepție, a fost vorba de experți cu o personalitate ieșită din comun, fie prin extinderea cunoștințelor, capacitatea de creație, fie... prin incompatibilitatea cu locul de muncă.

Cu reținerile, expuse anterior, privind reprezentativitatea eșantionului de experți, concluziile prezentate aici constituie doar un început. Ele vor trebui extinse și la celelalte domenii investigate în cadrul anchetei și vor trebui să abordeze și alți factori, cum ar fi vîrsta, sexul sau chiar domeniul însuși. În cazul în care rezultatele obținute vor întări și îmbogăți aceste prime concluzii, întrevedem pe de o parte posibilitatea formulării unor criterii mai obiective pentru selectarea experților, iar pe de altă parte posibilitatea elaborării unor chestionare similare — evident mai adaptate scopului — care ar putea fi utilizate în investigații psihologice, sociologice, de marketing, de orientare profesională etc.

Margareta DAN

VADEMECUM

Specializarea și exigențele funcțiilor de conducere

EXISTĂ bariere de netrecut între diferitele profesiuni specializate în posturile de conducere ? Este vreuna dintre aceste categorii de cadre mai favorizată în ocuparea funcțiilor de conducere ?...

Mult timp o largă răspîndire a cunoscut concepția după care posturile de conducere ar fi rezervate numai ipoteticilor „oameni compleți", argumentele aduse fiind :

1. Cadrele cu pregătire superioară de specialitate, în special cele tehnice, sînt, în general, „oameni ai raționalului" și, ca atare, inapți pentru ocuparea funcțiilor de conducere, acestea solicitînd mai mult „imaginația".

2. Formația profesională prea specializată face mai dificilă asumarea de responsabilități de conducere și gestiune, mai bine adoptate în schimb „generaliștilor".

Aceste ipoteze tradiționale, preconcepute, trebuie repudiate. Orice specialist are deschis drumul spre posturi de conducere. Specializarea creează, într-adevăr unele „bariere" între diferitele funcții de specialitate și „funcția" de conducător, iar depășirea lor impune fiecăruia să știe că :

1. **Este necesar să-ți diversifici studiile și formația inițială.** *Actualmente programele facultăților de specialitate favorizează mult o formație inițial diversificată. Pe de altă parte, perfecționarea permanentă a pregătirii profesionale de bază permite atît consolidarea și actualizarea cunoștințelor posedate, cît și o lărgire a evantaiului acestora. Totuși cunoștințele nu sînt singurele elemente care intră în joc în derularea carierei...*

2. **Personalitatea și motivațiile nu pot fi neglijate.** *Simțul previziunii, aptitudinea de a decide și de a lucra în echipă, gustul acțiunii și al riscului, judecata „economică" etc., calitățile specifice conducătorului, depind, pe lîngă cunoștințe, și de personalitatea fiecăruia.*

3. **Trebuie să-ți stabilești și să urmezi un plan de progres profesional.** *Nu există un plan tip, care să deschidă ușor calea spre funcții înalte de conducere. Se evidențiază însă unele reguli : necesitatea de a trece succesiv prin posturi aparținînd mai tuturor funcțiilor întreprinderii ; stabilirea unui plan de perfecționare profesională care să țină seama de : întreprindere și obiectivele ei, personalitatea și motivațiile individului, „experiența" în specialitatea de profil și „experiențele" conexe pe care le posedă. A stabili un echilibru optim între acești factori este echivalent cu a îmbina eficient intersele individuale cu interesele întreprinderii.*

4. **Cariera fiecăruia depinde, în primul rînd, de nevoile întreprinderii.** *Această propoziție subliniază importanța factorului oportunitate. Așteptînd, fiecare trebuie să „reflecteze" la alegerile făcute și, concomitent, să nu se lase impresionat și descurajat de ideile la modă.*

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

„A MUNCI PENTRU MÎINE, GÎNDIND PENTRU POIMÎINE"

PORNIND de la exigențele pieței produselor electrotehnice și electronice care indicau, pe de o parte, necesitatea unei integrări, crescînde a producției, iar pe de altă parte o tot mai accentuată concurență în domeniul inovației tehnologice, ca și de la avantajele oferite de complementaritatea activităților lor, firmele vest-germane „Allgemeine Elektricitäts — Gesselschaft" (A.E.G.) și „Telefunken" își regrupează în 1967 activitățile, fuzionînd. Rezultat al acestei „regrupări", Gruparea A.E.G — Telefunken, unul dintre „cei mai puternici" în domeniul electronicii și electrotehnicii (personal : 166500 ; cifra de afaceri: 10,7 miliarde de D.M. ; activitate în peste 140 de țări), a căutat să-și stabilească o astfel de „filosofie" de acțiune încît să poată răspunde cît mai eficient necesităților pieței. Reținem cîteva dintre principalele caracteristici ale concepției strategice actuale a grupului :

a) Primul principiu al doctrinei A.E.G. — Telefunken este concretizat în ideea : „azi mai mult ca nicicînd trebuie să muncești pentru mîine **gîndind la poimîine**". Concret aceasta semnifică faptul că este necesar de a ști de azi cu ce vor semăna mîine produsele de pe piață și de a căuta condițiile științifice și tehnice ale producerii lor. Fidelă acestui principiu conducerea grupului a acordat o mare atenție sectorului de cercetare-dezvoltare prin : alocarea anuală a 6—7% din cifra de afaceri (în 1971 au revenit 3 milioane de DM pe zi lucrătoare) ; antrenarea în această activitate a circa 7% din personal (din care peste 40% personal cu calificare superioară: fizicieni, chimiști, matematicieni, ingineri electroniști și electrotehnicieni etc.) : orientarea eforturilor în aceeași măsură pe conceperea de noi produse ca și pe ameliorarea și perfecționarea produselor deja existente pe piață ;

b) În condițiile păstrării domeniului de activitate tradițional (produse electrotehnice și electronice), grupul **și-a ales ca principale puncte forte** următoarele sectoare de activitate : energie nucleară, telecomunicații, calculatoare și navigație spațială. În stabilirea acestor sectoare cheie, spre care este orientat prioritar efortul financiar și de cercetare, s-a pornit de la următoarele criterii : necesitățile de viitor ale pieței, posibilitățile de producție și financiare ale firmei, tradiția existentă în fiecare din aceste domenii (în mai toate, grupul fiind favorizat de o situație de pionierat), concurența, posibilitățile de colaborare cu alte firme sau institute de cercetări particulare sau guvernamentale ;

c) **Diversificarea producției** în toate sectoarele de activitate și, în special, în domeniile forte, este o altă coordonată strategică de acțiune a conducerii firmei. Grupul fabrică aproape toată gama de produse electrotehnice și electronice, de la turbine industriale pînă la mașini de spălat vase, iar, în particular, în cele 4 domenii amintite ca fiind de bază, toată gama produselor cerute de piața respectivă. De exemplu, în domeniul energiei nucleare se merge de la fabricarea tranzistorilor pînă la cea a reactoarelor și centralelor electrice nucleare. La baza acestei accentuate diversificări sînt puse, bineînțeles și avantajele complementarității activităților ;

d) Prin politica comercială de termen lung se urmărește menținerea unui **echilibru dinamic între principalele grupe de produse** destinate pieței: produse de consum (33% din vînzări în 1970 și 1971), produse industriale standard și componenți electronici (24% în 1970 și 21% în 1971), materiale electrice (23% în 1970 și 25% în 1971), telecomunicații, prelucrarea datelor și echipament de birou (20% în 1970 și 21% în 1971) ;

e) **Producția de masă** este considerată garanția calității produselor. În acest spirit înțelege grupul să se dezvolte în special în străinătate, pe piețele mondiale unde concurența este o realitate severă care nu permite de a întrerupe efortul de inovație tehnologică. Nu este suficient să fii prezent pe piață pentru a vinde ci — se consideră — e necesar să menții și să ameliorezi continuu calitatea produselor a căror reputație de fiabilitate este considerată un obiectiv important de către grup;

f) Concurența nu exclude, în anumite cazuri, **cooperarea cu alte întreprinderi**, în special în măsura în care această cooperare permite să se evite risipa de bani în cercetare, în punerea la punct și în construcțiile simultane. Două exemple sînt edificatoare : pentru producerea de mari ordinatoare grupul s-a asociat cu firma „Nixdorf", iar pentru fabricarea de reactoare nucleare cu „General Elecric" ;

g) Calității produselor sale, grupul caută să facă să-i corespundă **calitatea serviciilor** care le însoțesc, organizîndu-și în acest scop o vastă rețea de unități de service, adevărată prelungire a activității de fabricație.

i. b.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XXIV)

(Urmare din numărul trecut)

DINTR-UN MIJLOC de realizare a relațiilor dintre țările socialiste, telecomunicațiile au devenit, în același timp, un domeniu al colaborării între aceste țări, jucînd un rol din ce în ce mai mare în procesul adîncirii cooperării internaționale în producție, rol determinat de caracterul de vîrf al tehnicii folosite în acest domeniu.

Considerînd că este necesară lărgirea și întărirea pe mai departe a colaborării în domeniul telecomunicațiilor, țările socialiste — Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, China, R.P.D. Coreeană, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, U.R.S.S., Ungaria și R.D. Vietnam, au înființat „Organizația de colaborare a țărilor socialiste în domeniul poștei și telecomunicațiilor" (O.C.P.T.) prin semnarea la 21 decembrie 1957, la Moscova, a Convenției de constituire a acestei organizații internaționale, la care a aderat, în anul 1965, și Republica Cuba.

Organizația este creată pe baza principiilor statornicite între țările socialiste, fiind destinată să contribuie la întărirea și dezvoltarea, în continuare, a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste, în domeniul poștei și telecomunicațiilor.

Sarcinile organizației constau în îmbunătățirea exploatării și extinderea serviciilor poștei și telecomunicațiilor; convenirea asupra problemelor de proiectare și construire a liniilor internaționale de telecomunicații; elaborarea și efectuarea de măsuri tehnice care să asigure schimbul reciproc de transmisiuni radio și televiziune; lărgirea continuă a schimburilor poștale; convenirea asupra tarifelor pentru serviciile reciproce de telecomunicații; asigurarea colaborării tehnico-științifice și coordonarea lucrărilor de cercetare științifică; convenirea asupra repartizării și folosirii frecvențelor radio și a funcționării serviciilor ionosferice; acordarea de ajutor pentru dezvoltarea și perfecționarea mijloacelor de poștă și telecomunicații ale diferitelor țări membre ale Organizației, la cererea acestora și altele.

Organul de conducere al O.C.P.T. este Consfătuirea miniștrilor de poștă și telecomunicații. Sesiunile acesteia se desfășoară anual, iar în caz de necesitate pot fi convocate sesiuni extraordinare cu acordul a două treimi din membrii organizației. De asemenea, se pot organiza și consfătuiri regionale ale miniștrilor de telecomunicații pentru examinarea diferitelor probleme de importanță regională, ca urmare a recomandărilor sesiunii Consfătuirii miniștrilor.

Hotărîrile și recomandările de la sesiunile Consfătuirii privind problemele generale ale activității organizației se iau în unanimitate, iar pentru problemele tehnico-economice și de exploatare — se iau cu majoritate de voturi, fără să creeze obligații pentru țările care nu și-au dat acordul. Miniștrii poștelor și telecomunicațiilor realizează hotărîrile și recomandările Consfătuirii în limitele competenței și drepturilor pe care le dă acestora legislația țării lor. Hotărîrile și recomandările privind problemele care depășesc competența și drepturile miniștrilor de telecomunicații urmează a fi aprobate de guverne.

Consfătuirea miniștrilor stabilește locul și data desfășurării sesiunii următoare, iar sesiunile extraordinare se desfășoară în țara a cărei administrație de poștă și telecomunicații este inițiatoarea acțiunii. Sesiunea Consfătuirii miniștrilor numește un secretar responsabil care coordonează activitatea secretariatului, întocmește proiectele protocoalelor și editează documentele adoptate.

În perioada intersesională, activitatea organizației este asigurată de administrația de poștă și telecomunicații a țării unde va fi convocată următoarea sesiune ordinară. Consfătuirea poate constitui organe de lucru temporare sau comisii pentru unele probleme cu caracter tehnic în diferite ramuri cum ar fi: telecomunicațiile cu fir, radiodifuziunea și televiziunea, cercetarea tehnico-științifică, poșta și difuzarea presei, precum și problemele cu caracter economic etc. În vederea convocării sesiunii ordinare sau atunci cînd se consideră necesară convocarea sesiunii extraordinare a Consfătuirii miniștrilor, se constituie o comisie de coordonare. Președintele comisiei de coordonare este ministrul poștelor și telecomunicațiilor din țara care a convocat sesiunea ordinară sau extraordinară a Consfătuirii.

Cheltuielile necesare desfășurării sesiunilor Consfătuirii miniștrilor poștelor și telecomunicațiilor revin administrației din țara organizatoare. Cheltuielile pentru întreținerea delegațiilor și comisiilor temporare de lucru le suportă administrația de poștă și telecomunicații din fiecare țară.

Dintre acțiunile de colaborare și cooperare ale țărilor membre ale O.C.P.T., menționăm elaborarea recentă a unor lucrări cum ar fi: instrucțiunile de exploatare a legăturilor internaționale telefonice, telegrafice și radiodifuziune; reglementarea pe cale bilaterală și multilaterală a traficului, necesarului de căi telefonice și telegrafice a rutelor de îndrumare a legăturilor internaționale directe și tranzitate ale țărilor socialiste, în scopul satisfacerii intereselor comune și respectării principiilor indicate de O.C.P.T.; regulile privind schimbul internațional de programe de radiodifuziune și televiziune între țările socialiste; instrucțiunea pentru exploatarea tehnică a canalelor internaționale de televiziune; planul de colaborare în domeniul combaterii radioparaziților industriali; planul de colaborare tehnico-științifică între institutele de cercetări ale administrațiilor de poștă și telecomunicații membre ale O.C.P.T.

În același timp se găsesc în stadiu de elaborare și de examinare alte proiecte de documente, adoptarea cărora va duce la adîncirea și perfecționarea reciprocă a colaborării în acest important domeniu. Dintre acestea amintim: elaborarea unor principii științifice de bază, precum și metodica de analiză și prognoză a cererii de presă; efectuarea schimburilor de experiență pentru introducerea tehnicii și tehnologiilor noi în domeniul difuzării presei; elaborarea unor noi reguli pentru efectuarea decontărilor și stabilirea tarifelor în schimbul de programe de televiziune, între țările socialiste.

În cadrul O.C.P.T. se efectuează schimburi de informări cu organele de specialitate ale țărilor respective, între departamentele poștelor și telecomunicațiilor cu privire la: cercetarea problemelor referitoare la importanța dezvoltării domeniului poștelor și telecomunicațiilor, pornind de la necesitățile crescînde ale economiei naționale a fiecărei țări; eficiența dezvoltării poștei și telecomunicațiilor precum și parametrii în limita cărora aceasta contribuie la îmbunătățirea principalilor indicatori economici din celelalte ramuri ale economiei naționale; stabilirea eficienței dezvoltării mijloacelor de radiodifuziune și televiziune în cadrul economiei naționale a fiecărei țări ș.a.

Organizația întreține legături strînse cu alte organizații internaționale ale țărilor socialiste, cu Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (CAER), cu diferitele organisme ale Organizației Națiunilor Unite, cu Uniunea Internațională de Telecomunicații (U.I.T.) și Uniunea Poștală Universală (U.P.U.), cu Comitetul Consultativ Internațional pentru Telefonie și Telegrafie (C.C.I.T.T.) și cu Comitetul Consultativ Internațional pentru Radiodifuziune și Televiziune (C.C.I.R.T.).

O.C.P.T. realizează colaborarea cu alte organizații internaționale, în principal, prin schimbul de materiale (protocoale ale consfătuirilor, note, lucrări științifice, reviste, buletine informative etc.), participarea reciprocă la consfătuiri, elaborarea în comun a problemelor care prezintă interes pentru țările membre ale organizațiilor respective etc.

Colaborarea cu Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (CAER) este în curs de perfectare pe baza unui proiect de protocol. Prin acest document se va delimita activitatea de colaborare a celor două organizații internaționale, eliminîndu-se paralelismul existent.

Evoluția vertiginoasă a tehnicii contemporane a creat noi domenii ale colaborării internaționale. În acest context ne vom referi, de exemplu, la colaborarea țărilor socialiste în domeniul folosirii în scopuri pașnice a spațiului cosmic. Astfel, la 15 noiembrie 1971, la Moscova, reprezentanții împuterniciți ai guvernelor din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Republica Cuba, R. D. Germană, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară și U.R.S.S., au semnat Acordul cu privire la crearea sistemului internațional și a organizației de telecomunicații spațiale „Intersputnik". Inspirîndu-se din prevederile rezoluției Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite și ale Tratatului privind principiile de guvernare a activității statelor în materie de exploatare și de utilizare a spațiului extra-atmosferic, inclusiv luna și celelalte corpuri cerești, Acordul precizează elementele constitutive ale sistemului internațional de telecomunicații prin sateliți, apartenența lor, etapele de creare a acestui sistem, precum și componența, obiectul și structura organizației internaționale „Intersputnik".

Această organizație are ca scop asigurarea colaborării țărilor membre și coordonarea eforturilor pentru proiectarea, crearea, exploatarea și dezvoltarea sistemului de telecomunicații prin sateliți artificiali ai pămîntului.

Sistemul internațional de telecomunicații prin sateliți cuprinde complexul spațial, compus din sateliții artificiali de telecomunicații, sistemele terestre de ghidare a acestora, și stațiile de sol care realizează legăturile de telecomunicații.

Prin acord se prevede ca acest sistem să fie creat în trei etape și anume:

— etapa de experimentare, pînă la sfîrșitul anului 1973, în care se vor putea efectua încercări și legături de telecomunicații, utilizîndu-se gratuit canalele de pe sateliții lansați de către U.R.S.S.;

— etapa următoare de lucru, în care se vor utiliza, în condiții de închiriere, canalele de telecomunicații de pe sateliți;

— etapa de exploatare comercială, prin folosirea unui complex spațial proprietate a organizației sau închiriat de ea, la care se va trece atunci cînd crearea complexului spațial sau închirierea lui va fi recunoscută ca rațională din punct de vedere economic, de către părțile contractante.

Conducerea organizației este asigurată de un consiliu compus din cîte un reprezentant din partea fiecărui stat membru, care dispune de un vot. Consiliul se întrunește în sesiune cel puțin o dată pe an, dar o sesiune extraordinară poate fi convocată la cererea oricărui membru al organizației sau a directorului general, dacă pentru această convocare se pronunță cel puțin o treime din membrii organizației. Hotărîrile Consiliului, atunci cînd nu pot fi luate în unanimitate se adoptă cu cel puțin două treimi din voturile tuturor membrilor. Se prevede că hotărîrile Consiliului, nu sînt obligatorii pentru acei membri care nu s-au exprimat în favoarea adoptării acestora. Ulterior acești membri se pot ralia la acele hotărîri cu care inițial, din diferite motive, nu au putut fi de acord.

Organul executiv și administrativ al organizației internaționale de telecomunicații „Intersputnik" este direcția, care este condusă de un director general, responsabil față de Consiliu. Directorul general reprezintă organizația în raporturile cu organele competente ale țărilor membre în toate problemele privind activitatea acesteia, cît și în relațiile cu celelalte state și organizații internaționale, cu care Consiliul va considera necesară cooperarea.

Organizația își coordonează activitatea cu Uniunea Internațională de Telecomunicații și cooperează cu alte organe, ale căror activități sînt legate de utilizarea sateliților de telecomunicații, atît din punct de vedere tehnic, cît și în problemele de reglementare internațională.

Pentru acoperirea cheltuielilor necesare desfășurării activității organizației, se creează un fond statuar. Cota de participare a membrilor organizației se stabilește proporțional cu gradul de utilizare de către aceștia a canalelor de telecomunicații. Pînă la crearea acestui fond, cheltuielile cu caracter administrativ necesare se prevăd anual și se acoperă de către membri, în limitele stabilite de părțile contractante, la propunerea Consiliului.

Tarifele de utilizare a canalelor de telecomunicații oferite de organizație se stabilesc de Consiliu și trebuie să fie la nivelul tarifelor medii mondiale.

Organizația Internațională de Telecomunicații „Intersputnik" este o organizație deschisă, la care pot adera și alte state.

În ceea ce privește crearea sistemului de telecomunicații spațiale „Intersputnik", țările membre ale organizației au elaborat studii, au efectuat măsurători pentru determinarea amplasamentului stațiilor de sol și au trecut la proiectarea și construirea acestora, care vor intra în funcțiune pînă la finele anului 1976 în majoritatea țărilor.

Datorită importanței deosebite pe care o au poșta și telecomunicațiile în condițiile dezvoltării contemporane a fiecărui stat, s-a pus, în mod justificat, problema constituirii unui organ specializat de colaborare al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, în domeniul poștelor și telecomunicațiilor și anume Comisia permanentă CAER pentru poștă și telecomunicații care a luat ființă în anul 1971. Comisia permanentă are drept scop să contribuie la adîncirea și perfecționarea pe mai departe a colaborării țărilor membre ale CAER în acest domeniu.

Principiile, scopurile, căile și mijloacele de adîncire și perfecționare a colaborării economice socialiste, precizate în Statutul CAER și reluate de Programul complex, determină direcțiile principale și sarcinile colaborării țărilor membre ale CAER în domeniul poștei și telecomunicațiilor.

Pe baza prognozelor de dezvoltare a telecomunicațiilor în țările membre ale CAER și pe baza schiței de proiect a Sistemului complex automat intercorelat de telecomunicații, se va elabora pentru următorii 15—20 de ani, prognoza dezvoltării telecomunicațiilor internaționale. În cadrul acestor lucrări se va elabora, de asemenea, și prognoza dezvoltării legăturilor poștale internaționale și de difuzare a presei, precum și a dezvoltării mecanizării și automatizării proceselor tehnologice la unitățile de poștă și telecomunicații.

În aceste condiții se va asigura corelarea tehnică și organizatorică a dezvoltării rețelelor de telecomunicații naționale și internaționale ale țărilor membre ale CAER, ca părți ale sistemului mondial de telecomunicații și legături poștale.

În sensul celor de mai sus, Sesiunea a XXVII-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc care a avut loc la Praga în iunie a.c. a aprobat direcțiile și sarcinile principale ale colaborării țărilor membre ale CAER în domeniul poștelor și telecomunicațiilor.

Conducerea de partid și de stat acordă o atenție neslăbită participării R. S. România la activitatea de colaborare economică în general, cu țările socialiste și, în acest context larg, participării la acțiunile de colaborare în domeniul poștelor și telecomunicațiilor întrucît, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, **„cooperarea economică și tehnico-științifică se impune din ce în ce mai mult ca formă superioară de participare a țării noastre la diviziunea internațională a muncii".** 34)

Apreciindu-se necesitatea colaborării în cercetările teoretice și experimentale pentru crearea, exploatarea și dezvoltarea sistemului internațional de telecomunicații cu ajutorul sateliților artificiali ai pămîntului, în țara noastră urmează să se construiască și instaleze stațiile corespunzătoare pentru asigurarea legăturilor cu complexele spațiale.

Colaborarea în domeniul poștei și telecomunicațiilor constituie un element deosebit de important în complexitatea relațiilor economice ale țării noastre cu celelalte țări socialiste, cu alte țări ale lumii. De aci și importanța care i se acordă de către conducerea de partid și de stat, de către organele de sinteză și de specialitate, din țara noastră.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

34) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Editura Politică, 1973, pag. 897.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Spre o formalizare econometrică a istoriei invențiilor?

UNUL DIN istoricii tehnicii care au avut multă vreme și au și în prezent o mare audiență la economiști este Usher. Acest lucru se explică prin faptul că el a predat istoria tehnicii studenților în economie de la universitatea Harvard, că mulți ani cariera sa a coincis cu cea a lui Joseph Schumpeter și că a susținut opinii despre progresul tehnic deosebite de ale colegului său originar din Austria. Pentru Schumpeter invenția, ca atare, nu joacă vreun rol în creșterea economică decît dacă este preluată de un întreprinzător care o introduce în procesul economic, adică în producție și în desfacere. Invenția este pentru Schumpeter numai unul din izvoarele inovației. În sine, ea nu-l interesează.

Pentru Usher, invenția este obiectul de căpetenie al investigației istorice și teoretice, întrucît „procesul de creștere în economie este rezultatul unui sistem de factori acceleratori reprezentat prin schimbările tehnice și de factori de frînare sau de limitare care constau în caracterul limitat al resurselor". Procesul de invenție propriu-zis și procesul economic sînt mult mai strîns legate între ele. Caracterul legăturii dintre progresul tehnic și dezvoltarea economică exclude interpretarea celui dintîi ca o „mană cerească" care se revarsă asupra economiei așa cum au făcut și fac mulți economiști pentru a simplifica analiza. Usher este unul din acei autori care rămîne în istorie printr-o singură carte. „Istoria invențiilor mecanice", apărută pentru prima oară în 1929 și reeditată în 1954 este o operă de o largă erudiție și sigură competență. Concepută ca o completare a istoriei economice, ea este opera unui istoric al tehnicii preocupat de probleme economice.

În prima ediție procesul inventiv este tratat în capitole introductive ca un fenomen social. În a doua se examinează aspectele psihologice ale sistemului de acte inventive în lumina gestaltpsihologiei.

În general în opera lui Usher progresul tehnic ne apare ca un sistem în evoluție, în care fiecare invenție este parte a unui întreg, invențiile individuale intrînd în interacțiune între ele și așezîndu-se într-o anumită ordine. Acest proces de evoluție este privit la două niveluri: la nivel uman, cercetîndu-se modul în care inventatorii se integrează într-un sistem și în dinamică, într-un proces social și la nivelul obiectelor în care acestea, în speță mașinile, evoluează în timp în strînsă legătură unele cu altele, formînd un sistem material autonom, a cărui mișcare este guvernată de legile sale specifice.

Cît privește nivelul uman, sare în ochi asemănarea dintre concepția lui Usher și concepția materialistă asupra istoriei. El se opune concepției naive după care progresul tehnic ar fi opera unui număr redus de indivizi dotați cu calități excepționale „...Este important să se recunoască pericolul de a se identifica invenția cu un act de geniu. Ea duce la a acorda o importanță excesivă unui număr mic de acte care sînt prezentate fără a se ține seama de condițiile care le-au făcut posibile și la o concepere a schimbării în intervale rare și în unități mari" scrie el într-un articol publicat în 1955. În studiul introductiv la prima ediție a cărții sale, el face o referire la Carlyle care, după cum se știe, prezenta istoria ca fiind opera eroilor. Dar Carlyle, spune el, „nu a reușit să sesizeze că procesele istoriei în ansamblul lor cuprind nu numai pe cei puțini care se află în poziții importante din punct de vedere strategic, ci și pe inovatorii numeroși, obscuri și necunoscuți, ale căror eforturi sînt esențiale, dar nu imediat semnificative și vizibile". Invențiile sînt de diferite grade pentru Usher, dar progresul tehnic, în ansamblu, devine un proces continuu: „O concepție matură a procesului inventiv ne impune să privim schimbările ca fiind esențialmente continue, avînd loc în unități mici. Discontinuitățile nu sînt simțite ca atare pentru că dimensiunile lor sînt reduse". Iată-ne deci, aproape de poziția de a putea reprezenta istoria tehnicii în termenii analizei matematice.

Precizîndu-și concepția asupra continuității sociale a progresului tehnic și a rolului personalității în acest proces istoric, Usher arată că „realizările inventatorilor și ale tehnologilor... nu sînt decît niște contribuții la un curent de realizări în care identitatea muncii individului se șterge datorită împrejurărilor firești ale vieții sociale. Piesele și aparatele nu supraviețuiesc inventatorilor fără a fi transformate și chiar și conceptele cele mai strălucite par simple, o dată ce ajung să fie îndeobște cunoscute". În acest proces „cei ce stau la începutul unor lucruri noi atrag mai puțin aclamațiile publicului decît cei care aduc într-o formă finală un corp de adevăruri noi sau cei care pun în întrebuințare practică diferite dispozitive tehnice noi".

Astfel, în acest proces continuu, personalitățile deosebite, care realizează sinteze cumulative de mari proporții, se reliefează totuși în curentul general. Pentru Usher personalitatea creatorului deosebit nu se șterge în măsura în care această personalitate știe să se încadreze în fluxul realizărilor tehnice și să contribuie în mod marcant în acest flux. Situația pare diametral opusă celei din domeniul artelor, unde fiecare creator autentic este în mare măsură, o personalitate unică. Exemplul lui Leonardo da Vinci merită o mare atenție din acest punct de vedere, tocmai fiindcă a adus o contribuție crucială în aceste două domenii de creație spirituală.

În prezent asistăm la o intensificare a efortului de a reprezenta progresul tehnic în termenii riguroși ai matematicii și de a măsura efectele sale, cu instrumentele statisticii și econometriei. Dar acest efort nu poate fi fertil decît dacă este confruntat în permanență cu datele istoriei și cu descrierea aprofundată și nuanțată a proceselor social-istorice, așa cum procedează unii din autorii unor studii matematice și econometrice referitoare la progresul tehnic. În această gîndire exercitată pe două planuri, „Istoria invențiilor mecanice" a lui Abott Payson Usher nu poate să nu capteze atenția cercetătorului marxist.

Ihor LEMNIJ

FORUM-ul UNOR DELIBERĂRI ŞI HOTĂRÎRI DE IMPORTANŢĂ ISTORICĂ

(Urmare din pag. 2)

acţiunile şi eforturile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, care desfăşoară o activitate neobosită, competentă, în spiritul unei mari responsabilităţi sociale şi a grijii pentru bunăstarea poporului. Alături de secretarul general, ca strălucit exemplu, ceilalţi membri ai conducerii partidului şi statului, restul cadrelor, împreună cu oamenii muncii, militează ferm pentru realizarea condiţiilor necesare sporirii valorii producţiei sociale, a bunurilor materiale rezultate pe baza unei politici de repartizare optimă a venitului naţional între acumulare şi consum, pentru a obţine o creştere generală mai rapidă, inclusiv a consumului, prin economisirea mijloacelor materiale, umane şi băneşti. Edificator în acest sens sînt şi hotărîrile adoptate de şedinţa comună a Comitetului Central al P.C.R., a Consiliului Superior al Dezvoltării Economice şi Sociale şi a Consiliului de Miniştri din 13 iulie a.c., privind măsurile de stimulare a creşterii producţiei animaliere, trecerea la majorarea salariilor pe 1973 şi compensarea cheltuielilor determinate de modificarea preţurilor la produsele de carne.

Un atribut primordial al conducerii şi planificării economiei sînt constituirea şi orientarea fondului naţional de dezvoltare cu precădere spre lărgirea şi modernizarea fondurilor fixe productive, îndeosebi pentru înzestrarea economiei cu maşini şi utilaje. Este necesar ca volumul de investiţii alocate să dea întreaga măsură a efectelor sale economice. Recent conducerea partidului a organizat Consfătuirea de lucru consacrată unor probleme actuale ale activităţii de proiectare şi construcţii. Participanţii la discuţii au făcut numeroase propuneri menite să contribuie la grăbirea elaborării documentaţiilor tehnice, îndeosebi pe calea folosirii depline a potenţialului de cercetare şi mai buna organizare a activităţii în acest domeniu, pentru creşterea nivelului calitativ al cercetării şi studiilor, aplicarea unor soluţii moderne în proiectare, de industrializare şi mecanizare a lucrărilor de execuţie, o colaborare mai strînsă între proiectanţi, constructori şi industrie, care să asigure o eficienţă sporită în realizarea investiţiilor şi exploatarea noilor obiective cuprinse în programul de dezvoltare multilaterală, economico-socială a ţării, pentru viitorii ani.

Dotarea economiei are ca scop ridicarea nivelului tehnic al producţiei, îmbunătăţirea continuă a tehnologiilor de fabricaţie, obţinerea de produse de calitate superioară şi care încorporează o cantitate mai mare de muncă complexă. De asemenea, ea are ca scop realizarea unei productivităţi înalte a muncii nu prin intensificarea efortului fizic, ci a muncii de concepţie, în vederea extinderii mecanizării şi automatizării, aplicării proceselor tehnologice moderne.

În acelaşi timp, trebuie militat pentru folosirea raţională, cît mai eficientă, a mijloacelor existente, prin luarea de măsuri tehnico-organizatorice, pentru întărirea disciplinei în toate stadiile producţiei şi activităţii economice. În centrul preocupărilor se situează reducerea cheltuielilor materiale, pentru care un rol primordial se acordă fundamentării ştiinţifice a normelor de consum. Ministerelor productive, ca şi Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Gospodăririi Fondurilor Fixe li s-au stabilit sarcini precise în această direcţie, a căror importanţă este ilustrată de faptul că reducerea ponderii cheltuielilor materiale în industrie la nivelul anului 1973 echivalează cu un spor de venit naţional de circa 4 miliarde lei, iar calculat la scara întregii economii, pentru anul 1975, echivalează cu 8 mld. lei. Aceste sume pot fi utilizate pentru construcţii de locuinţe, diferite cheltuieli social-culturale în favoarea populaţiei.

Pe această linie este de menţionat că la ministere s-au întocmit programe de măsuri concrete pentru utilizarea cît mai largă a resurselor interne de materii prime. Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei a fost însărcinat să ia măsuri pentru punerea în valoare, în condiţii economice, a tuturor zăcămintelor, inclusiv a celor cu conţinut sărac sau situate la mare adîncime. Pentru 1973 s-a stabilit ca în toate întreprinderile constructoare de maşini să se întocmească programe concrete pentru reducerea consumurilor, îndeplinirea sarcinilor cuprinse în aceste programe fiind raportată lunar şi trimestrial, ca orice indicator de plan. Măsuri cu conţinut asemănător au fost luate în domeniul economisirii combustibilului şi energiei, al utilizării deşeurilor şi resurselor secundare de materiale.

O atenţie specială se acordă folosirii intensive a capacităţilor de producţie, pe această cale urmînd să se obţină în 1973 un spor de producţie de cel puţin 3,7 mld. lei. Un ansamblu de măsuri însoţeşte realizarea acestui obiectiv: eşalonarea raţională pe trimestre şi luni a sarcinilor de plan, grija încărcării maşinilor-unelte, generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III, în toate unităţile, pentru ca indicele de folosire a timpului disponibil să ajungă la 85%, asigurarea cu cadre calificate, îmbunătăţirea asistenţei tehnice în toate schimburile, buna aprovizionare cu piese de schimb şi materiale pentru reparaţii în întreţinerea curentă, scurtarea duratei de realizare a parametrilor proiectaţi la capacităţile date în funcţiune şi altele.

Pentru evitarea unor necorelări, în 1973 s-au stabilit prin plan fiecărei întreprinderi sarcini concrete pe produse, pe repere, renunţîndu-se la planificarea globală, valorică sau în tonaj. S-au luat măsuri pe linia extinderii acordului global în industrie, agricultură, construcţii, creşterea venitului garantat lunar la 1.200 lei în zootehnie, 900 lei în legumicultură, viticultură şi 800 lei în pomicultură, îmbunătăţirea organizării activităţii economico-sociale în scopul apropierii conducerii de producţie, precum şi raţionalizării unor structuri greoaie, care generau birocratism, formularistică, împingeau la supradimensionări organizatorice şi paralelisme, sînt în curs de finalizare acţiuni de raţionalizare a sistemului informaţional. Alte măsuri privesc activitatea de construcţii, cum ar fi evitarea concentrării unui volum mare de montaj şi probe tehnologice în ultimul trimestru al anului, sau comerţul exterior, legat de reducerea importurilor şi realizarea de desfaceri cît mai avantajoase şi în volum sporit la export.

● Bilanţ rodnic: creşterea veniturilor oamenilor muncii

CONFERINŢA Naţională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 a imprimat un ritm alert acţiunii sociale care s-a transpus în rezultate sporite faţă de prevederile iniţiale ale cincinalului. Faţă de 1971 venitul naţional a crescut cu 9,7%, producţia globală industrială cu 12%, producţia agricolă cu 9%. Demn de semnalat că în anul 1972 în industrie s-a realizat o producţie mai mare decît cea obţinută în întreaga perioadă a celui de-al doilea cincinal, 1956—1960; iar în agricultură producţia globală agricolă a fost cu aproape 8 mld. lei mai mare decît în 1971 şi cu 18,5 mld. lei mai mare decît media anilor 1966—1970.

La jumătatea anului 1973, an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, se depun eforturi ca sarcinile mobilizatoare, stabilite prin plan, să se îndeplinească sub multiplele raporturi sub care au fost date: creşterea producţiei şi productivităţii muncii, intrarea în funcţiune de noi capacităţi, îmbunătăţirea calităţii produselor, sporirea eficienţei economice. Încă înainte de încheierea semestrului I mari întreprinderi, judeţe întregi au anunţat îndeplinirea înainte de termen a planului pe şase luni. Realizarea acestor sarcini economice este impulsionată de întrecerea socialistă ce se desfăşoară în cinstea zilei de 23 August.

Faţă de nivelurile stabilite în plan, în sem. I s-au obţinut însemnate cantităţi suplimentare de fontă, oţel şi laminate, aluminiu, motoare electrice, mijloace de automatizare, rulmenţi, anvelope, fire şi fibre artificiale, bunuri de larg consum etc. Se remarcă şi ritmul înalt de creştere a producţiei globale industriale, pe primele 5 luni, de aproape 15% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut. Pe aceeaşi perioadă, productivitatea muncii a sporit în industria republicană cu 10,2% pe un salariat, acesta fiind cel mai înalt ritm de creştere din ultimii ani. Bune rezultate se obţin şi în agricultură la strînsul recoltei.

Unele rămîneri în urmă pot fi recuperate. Recentele măsuri elaborate în şedinţa comună a Comitetului Executiv şi a Consiliului de Miniştri de la începutul lunii mai a.c., sînt de natură să conducă la îndeplinirea integrală a planului, la termen, la fiecare produs şi sortiment în parte.

În răstimpul de la ţinerea Conferinţei Naţionale şi pînă în prezent au fost aplicate în viaţă importante prevederi ale acesteia privitoare la îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor muncii. Între acestea se înscriu stabilirea salariului tarifar minim pe economie la 1.000 lei, majorarea ajutorului social şi a pensiilor, mărirea alocaţiei de stat pentru copii.

O importanţă deosebită, pe această linie, o au şi măsurile hotărîte recent în şedinţa comună a C.C. al partidului, Consiliului Suprem şi Consiliului de Miniştri, privind înfăptuirea primei etape de majorare a salariilor prevăzute pentru acest cincinal, — majorare ce va începe la 1 august — urmînd a beneficia 4,6 milioane de persoane. Prin aceste majorări salariaţii vor obţine venituri suplimentare, la nivelul unui an, de 6,5 miliarde lei.

În anul 1973 veniturile băneşti totale ale populaţiei din sectorul socialist vor spori cu peste 18 miliarde lei faţă de 1972, respectiv, prin realizarea sarcinilor planului, cu 3,3 miliarde lei peste prevederile cincinalului. Consecvent politicii sale, celor stabilite la Conferinţa Naţională din anul trecut, P.C.R., conducerea sa, călăuzesc mai departe poporul român pe culmile luminoase ale civilizaţiei şi bunăstării, ale societăţii socialiste multilateral dezvoltate, ale comunismului.

---

[1]) Nicolae Ceauşescu, Raport la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972. Ed. Politică, Buc. 1972, pag. 11.

[2]) Nicolae Ceauşescu, Raport la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Edit. Politică, Bucureşti, 1972, pag. 60.

PUNCTE DE VEDERE

CONVERTIREA CALITĂŢII ÎNTR-UN ECHIVALENT AL PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

ÎN FOLOSIREA factorilor intensivi, creşterea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea calităţii produselor ocupă un loc principal, avînd rol decisiv în sporirea eficienţei activităţii productive. Din punct de vedere teoretic, metodologic şi practic un interes deosebit îl prezintă **analiza posibilităţii de convertire a calităţii produselor şi a efectelor sale economice într-un echivalent al productivităţii muncii.**

În literatura de specialitate, această problemă nu este pusă în mod direct. Ea este tratată în mod implicit de o serie de autori [1]) care se referă la calitatea produselor ca factor al sporirii eficienţei economice, sau cu ocazia luării în considerare a valorii de întrebuinţare, respectiv a calităţii mărfurilor la determinarea mărimii valorii [2]). Nu este analizată în mod riguros problema echivalenţei dintre îmbunătăţirea calităţii produselor şi creşterea productivităţii muncii, deşi din punct de vedere practic, îmbunătăţirea calităţii produselor a fost recunoscută, în ultimii ani, ca un principiu al stabilirii preţurilor [3]).

Problema menţionată va căpăta o importanţă primordială în viitor, dacă ţinem cont de faptul că produsele noi, de calitate superioară vor fi preponderente în producţia majorităţii sau chiar tuturor unităţilor economice productive.

Determinarea „producţiei echivalente" şi a „productivităţii echivalente a muncii"

Calitatea mai bună a unui produs reprezintă o trăsătură obiectivă a sa, care se manifestă prin aceea că satisface într-un grad mai mare un anumit gen de trebuinţe sociale. O cantitate dată de marfă, de calitate superioară, poate în general satisface acelaşi volum de trebuinţe sociale pentru care este nevoie de o cantitate mai mare de marfă de acelaşi gen dar de calitate medie, sau inferioară. Problema care se ridică este de a se determina echivalenţa dintre cantitatea de muncă socială economisită, sau care poate fi economisită, prin utilizarea produselor de calitate superioară la cumpărător şi nivelul productivităţii muncii la producător. În acest scop, considerăm necesară determinarea indicatorilor: **„producţia echivalentă"** şi **„productivitatea muncii echivalentă"**, ceea ce s-ar putea realiza prin două metode:

Prima metodă impune calcularea coeficientului de calitate (k_c), pentru fiecare produs sau pentru grupe de produse. Considerînd caracteristicile produselor de calitate superioară măsurate prin randamentul lor (K_1) şi caracteristicile produselor de calitate medie (K_0), coeficientul calităţii unui produs este dat de relaţia:

$$k_c = \frac{K_1}{K_0} > 1$$

Determinarea ipotetică a producţiei echivalente şi productivităţii muncii echivalente, la întreprinderea „X", corespunzător producţiei a trei categorii de anvelope, în anul 1973.

Nr. crt.	Indicatorul	Categoria de anvelope I	II	III	Total
0	00	1	2	3	4
1.	Cantitatea producţiei (bucăţi)	10.000	20.000	10.000	40.000
2.	Distanţa parcursă de anvelopă în procesul utilizării (mii Km)	20	25	30	25
3.	Coeficientul de calitate (k_c)	1	1,25	1,5	1,25
4.	Coeficientul economiilor de muncă (k_e)	1	0,8	0,67	0,8
5.	Timpul total de muncă în producţia anvelopelor (T) (ore)	100.000	200.000	100.000	400.000
6.	Preţul de producţie al unei anvelope (lei)	200	220	240	220
7.	Valoarea producţiei totale (lei) (Q)	2.000.000	4.400.000	2.400.000	8.800.000
8.	Valoarea producţiei echivalente (Q_e) (lei)	2.200.000	5.500.000	3.300.000	11.000.000
9a.	Productivitatea muncii (unităţi naturale — (ore/bucată)	10	10	10	10
9b.	Productivitatea muncii (unităţi valorice) — (lei/oră)	2	2,2	2,4	2.
10a.	Productivitatea echivalentă a muncii (unităţi naturale) — (ore/buc.)	10	8	6,67	8
10b.	Productivitatea echivalentă a muncii (unităţi valorice) — (lei/oră)	2,2	2,75	3,3	2,75

Pentru a determina volumul producţiei echivalente (Q_e) se înmulţeşte volumul producţiei reale (Q) cu coeficientul de calitate, adică,

$$Q_e = Q.k_c$$

În cazul în care producţia este formată din mai multe produse sau grupe de produse, volumul producţiei echivalente se determină după relaţia:

$$Q_e = Q_1.k_{c1} + Q_2.k_{c2} + \ldots\ldots Q_n.k_{cn}$$

în care indicii 1, 2, ... n reprezintă produsele sau grupele de produse.

Productivitatea echivalentă (w_e) se poate determina ca raport între producţia echivalentă şi timpul de muncă (T), adică:

$$w_e = \frac{Q_e}{T} = \frac{Q.k_c}{T}$$

Considerînd că $\frac{Q + \Delta Q}{T} = w$ (productivitatea reală a muncii), în care ΔQ reprezintă cantitatea suplimentară de produse de calitate medie, care ar fi trebuit produsă pentru a mări productivitatea muncii reale, la nivelul productivităţii muncii echivalente, în condiţiile ridicării calităţii produselor, atunci: $w = w_e$, dacă $Q + \Delta Q = Q\,k_c$.

A doua metodă impune calcularea coeficientului economiilor de muncă socială, care ar putea fi obţinute de bene-

date de prognoză

TURISMUL INTERNAȚIONAL — NOI SEGMENTE DE PIAȚĂ

● Structură ● Evoluție ● Tendințe ● Perspective ●

ACTIVITATEA de cunoaștere, informare și documentare pe plan internațional, schimburile de vederi și experiență cunosc o varietate crescîndă de forme de realizare : sesiuni de comunicări și referate, saloane, tîrguri, congrese, conferințe, colocvii, simpozioane, seminarii etc. Dar aceste reuniuni nu sînt numai manifestări strict profesionale. În mai multe țări s-a creat o adevărată industrie a congreselor care, privită din punct de vedere turistic, reprezintă pentru sectorul hotelier mondial un segment de piață important. Acest aspect a fost relevat și de rezultatele unor cercetări referitoare la cheltuielile efectuate de participanții la congresele organizate în cîteva mari orașe de pe glob (vezi tabelul nr. 1).

Considerînd că anual au loc 4 000 reuniuni internaționale și că participarea medie la ele este de 400 congresiști, se apreciază că, pe plan mondial, numărul celor care se deplasează în fiecare an pentru a lua parte la aceste manifestări atinge 1,6 milioane persoane. Participarea la congresele naționale este de zece ori mai mare, antrenînd anual aproximativ 16 milioane de persoane.

Periodicitatea reuniunilor variază în funcție de natura organismelor, guvernamentale sau neguvernamentale, și de activitatea acestora. S-a stabilit astfel că 3/4 din organismele interguvernamentale și 40% din cele neguvernamentale inițiază congrese anuale. Celelalte organisme țin reuniuni la intervale de timp care variază între 2 și 6 ani.

În ceea ce privește repartiția sezonieră a congreselor, s-a constatat că 75% din numărul reuniunilor internaționale se desfășoară în perioada aprilie-octombrie și 57—59% în perioada mai-septembrie. Pentru congresele care au loc în Europa procentele sînt de 80% și respectiv 60%. Diferitele studii efectuate asupra localizării reuniunilor internaționale au relevat de asemenea că Europa și America de Nord sînt favorizate din acest punct de vedere. Țările europene găzduiesc 75% din congresele internaționale, în timp ce continentul american numai 18%.

Aceasta se explică prin condițiile climaterice mai favorabile și prin atracțiile turistice care exercită o puternică influență asupra localizării congreselor internaționale și asupra gradului de participare a celor interesați.

Această supremație europeană apare și la nivelul orașelor, statisticile anului 1964 indicînd că din 58 orașe, fiecare gazdă a cel puțin 10 congrese internaționale, 37 sînt europene și 7 nord-americane. În total 530 orașe, situate în 107 țări își dispută onoarea găzduirii de reuniuni internaționale. Pe primul loc se află Franța, unde în ultimii ani s-au desfășurat peste 15% din congresele mondiale. Din 1887 reuniuni internaționale desfășurate în anul 1966 în Europa, 361 au avut loc în Franța. În același an Parisul a găzduit 207 congrese mondiale, Londra 159, Geneva 141, Viena 72, Bruxelles 71, New York 61, Roma 60, Strasbourg 60. Frecvența ridicată a congreselor organizate în Franța se explică prin varietatea tipurilor de orașe existente în această țară, orașe în măsură să atragă, prin caracteristicile lor, diferite categorii de congresiști.

Parisul asigură 6—9% din numărul total al congreselor internaționale, fiind preferat pentru tradițiile sale culturale și științifice. Pentru a putea satisface exigențele numeroșilor participanți, Camera de comerț și industrie din capitala Franței a dispus construirea unui important centru internațional, în cadrul căruia va fi dat în folosință un Palat al congreselor cu o capacitate de 3 200 locuri. Acest centru, capabil să primească simultan mai multe mii de congresiști și să asigure desfășurarea reuniunilor în condiții optime, va fi inaugurat la sfîrșitul anului 1973. Alte orașe franceze sînt preferate de promotorii congreselor mondiale pentru capacitatea hotelieră și atracția balneară (Nisa, Cannes, Biarritz), pentru calitatea echipamentului turistic și tehnic (Vichy, Evian, Vittel) sau pentru tradițiile culturale și științifice (Lyon, Strasbourg).

Organizarea congreselor internaționale are importante repercusiuni asupra economiei orașelor desemnate să găzduiască aceste manifestări. Dezvoltarea industriei congreselor deschide perspective noi activității turistice și implicit celei hoteliere și de alimentație publică, aceste sectoare urmînd să se adapteze cerințelor unei clientele potențiale în continuă expansiune.

Bazați pe creșterea medie anuală de 6%, înregistrată de piața congreselor în perioada 1954—1968, specialiștii apreciază că pînă în anul 2000, numărul congreselor se va tripla, atingînd cifra de 7 000 pe an. În această perspectivă, în anul 1980 vor avea loc 3 500—3 600 reuniuni. O altă ipoteză, foarte optimistă, preconizează că în 1980 vor fi organizate în jur de 5 000 congrese, iar în anul 2 000 aproape 20.000.

Prudența determină însă pe specialiști să ia în considerare cifrele cele mai mici, stabilite pe baza evoluției de pînă acum a congreselor internaționale, cu o participare medie de peste 100 persoane. Pentru continentul european, care în 1968 a găzduit 1898 congrese internaționale din totalul mondial de 2738 (70%), se prevede organizarea a 2000 reuniuni în 1980 și a 2 700—2 800 în anul 2000. Cu alte cuvinte, în viitor țările europene vor găzdui un număr relativ mai mic de congrese mondiale, ponderea de 70% diminuîndu-se la 56% în 1980 și la 40% în anul 2000.

Franța va continua să dețină primul loc, dar dificultatea delimitării între industria congreselor și industria turistică va conduce la o reducere a ponderii acestei țări pe piața congreselor. Dacă în 1963 Franța a găzduit 14,6% din totalul congreselor mondiale (8,6% organizate la Paris), în 1980 cifra va fi de 8%, iar în anul 2000 de numai 6%.

Așadar, mutații importante se vor produce în special în structura pe continente a congreselor. Două țări vor modifica această structură în mod deosebit și anume S.U.A. și Japonia, care concurează serios celelalte țări în acest domeniu.

Deși nu dispunem de date pentru toate țările socialiste, este cert că, în ultimul timp în special, tot mai multe congrese internaționale au loc în aceste țări, astfel încît este foarte posibil ca țările socialiste să influențeze mult în viitor structura pieței congreselor.

dr. Eduard BIBIRI

Tabelul nr. 2

Repartiția geografică a congreselor mondiale în 1968

	În % din totalul mondial	Creșterea 1968/1964 (în %)	
Europa	70	+140	
America de Nord	10	+225	
Asia	8	+430	(Japonia)
America de Sud	8	+100	
Restul lumii	4	+100	
Total mondial	100		

Tabelul nr. 1

Repartiția cheltuielilor participanților la congrese

în %

	New York		Haga		Copenhaga	
Camere la hotel	29,8		22,5		26,1	
Restaurante	26,2		23,5		19,0	
— în hotel		(9,5)		(11,1		(7,1)
— în afară		(16,7)		(12,4)		(11,9)
Băuturi	6,2		—		—	
Cumpărături	19,8		24,4		37,2	
Transport local	4,7		3,5		3,8	
Excursii	1,4		—		2,8	
Teatre	4,1		—		2,7	
Baruri	4,3		26,1		—	
Întreținerea automobil	1,2		—		8,4	
Diverse	2,3		—		—	
Total :	100,0		100,0		100,0	

Sursa : Le commerce moderne, nr. 2/1973

ficiar, în procesul utilizării produsului de calitate superioară.

Fabricînd produse de calitate superioară, în special produse noi, ale căror efecte nu le cunosc încă, întreprinderile productive urmează să efectueze, în perioada premergătoare asimilării lor, studii privind economiile de muncă socială pe care le pot obține beneficiarii potențiali ai acestor produse. Pe baza acestor studii trebuie să se determine coeficientul economiilor de muncă socială (k_e), care reprezintă raportul dintre necesarul real de produse de calitate superioară (N_r) destinat să satisfacă un anumit volum de nevoi sociale și necesarul potențial de produse de calitate medie (N_p), care satisface același volum de nevoi sociale, potrivit relației:

$$k_e = \frac{N_r}{N_p} < 1$$

În acest caz, producția echivalentă se determină ca raport între volumul producției reale (Q) și coeficientul economiilor de muncă socială, adică :

$$Q_e = \frac{Q}{k_e}$$

iar productivitatea muncii echivalentă se determină după relația :

$$w_e = \frac{Q_e}{T} - \frac{Q}{T.k_e}$$

în care caz :

$$w = w_e, \text{ dacă } Q + \Delta Q = \frac{Q}{k_e}$$

În tabelul din pag. 16 se determină ipotetic prin cele două metode echivalența dintre calitatea produselor și productivitatea muncii.

Cea mai importantă concluzie care se desprinde din tabel este **identitatea** dintre coeficientul calității produselor și coeficientul economiilor de muncă socială, acesta din urmă reprezentînd de fapt inversul productivității muncii, așa cum se observă și din tabel rîndurile 4 și 10b.

Implicații teoretice și practice

Ținînd seama de faptul că, în producția modernă, îmbunătățirea calității produselor devine, într-o măsură crescîndă, o formă principală de manifestare a creșterii productivității muncii sociale, apare necesitatea reconsiderării teoriei privind raportul dintre productivitatea muncii, valoare și preț. **Teza, după care creșterea productivității muncii trebuie să determine o reducere a valorii pe unitatea de produs, trebuie corectată, ca urmare a îmbunătățirii calității produselor.** În aceste condiții, timpul de muncă recunoscut de societate ca necesar și deci și valoarea mărfii pot rămîne neschimbate, se pot reduce sau pot crește, în funcție de calitatea produsului, de gradul de satisfacere a nevoilor sociale de către marfa dată.

Pe de altă parte, în funcție de politica de prețuri adoptată, avantajele economice ale creșterii productivității muncii prin îmbunătățirea calității produselor pot fi însușite atît de întreprinderea productivă cît și de cumpărătorul mărfii de calitate superioară. Stabilirea prețurilor la produsele de calitate superioară, corespunzător parametrilor lor superiori și gradului mai înalt de satisfacere a nevoilor sociale date, permite întreprinderii productive să însușească un beneficiu echivalent cu volumul de economii pe care-l poate realiza cumpărătorul în procesul utilizării mărfii. În acest caz, societatea (cumpărătorul) în momentul cumpărării produsului de calitate superioară **avansează** vînzătorului (producătorului) o sumă de bani **echivalentă** cu volumul de economii pe care va trebui să le obțină prin folosirea produsului.

Privind acest proces la scara întregii economii naționale rezultă că producția și utilizarea mijloacelor de producție de calitate superioară cu performanțe tehnice și economice ridicate determină o redistribuire a venitului național între ramurile economiei naționale, între întreprinderile care produc și cele care utilizează aceste mijloace, în favoarea primelor. Pe de altă parte, producția de către întreprinderi și utilizarea de către populație a bunurilor de consum de calitate superioară determină o redistribuire a venitului național, mai precis a fondului de consum, în favoarea producției, urmînd ca populația să fructifice ulterior avantajele economice care decurg din calitatea superioară a bunurilor cumpărate, în procesul utilizării lor.

Din punct de vedere practic, calcularea de către întreprinderi a indicatorului „productivitatea echivalentă a muncii" ar permite o mai bună corelare a indicatorilor activității economice și ar asigura stimularea producției de calitate superioară.

conf. dr. Ion TRĂISTARU
Universitatea Craiova

1) Vezi : H. Falcon, „Considerații cu privire la raportul dintre calitatea produselor și eficiența economică", in „Probleme economice" nr. 4/1968, p. 59—72 ; E. Trattner, „Calitatea produselor și indicatorii valorici ai producției industriale, în „Viața economică", nr. 4/1966, p. 8 ; I. Căinap :, „Influența calității producției asupra principalilor indicatori ai activității economice a unor întreprinderi industriale" în „Studia universitatis Babeș-Bolyai" Series oeconomica, nr. 12/1967, p. 111—120.

2) Vezi : I. Rachmuth „Teorie și practică în domeniul prețurilor", București, Editura științifică, 1970, p. 129—138 ; M. Mehedințu, „Importanța valorii de întrebuințare la stabilirea prețurilor", în „Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste", București, Editura politică, 1969, p. 463—468 ; I. Bulborea, „Valoarea implică luarea în considerare a valorii de întrebuințare", în „Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste". Editura politică 1969, p. 468—472.

3) Vezi Legea (nr. 19/1971). a prețurilor și tarifelor, adoptată de M.A.N. în decembrie 1971, capitolul III, secțiunea II-a litera *f*.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Perspective varșoviene

CIRCA două sute de specialiști elaborează în prezent patru variante ale proiectului de dezvoltare a Varșoviei pînă în anul 1990, cînd — conform prevederilor — capitala Poloniei va avea o populației de 3,5 milioane de locuitori (față de 1,3 milioane în 1970). Creșterea susținută a populației va necesita o amplă activitate de construcții de locuințe și obiective social-culturale, de extindere și modernizare a rețelei de transport urban (inclusiv construirea unui metrou). Noi cartiere de locuințe vor apărea atît în perimetrul actual al capitalei, cît și într-o serie de localități suburbane (Ursynow, Natolin, Goclaw, Tarchomin, Bemowo), care vor deveni adevărate orașe, avînd între 45 și 150 mii de locuitori. Va fi extinsă, de asemenea, rețeaua spitalelor (10 paturi la 1000 de locuitori în 1990, față de 5,1 în 1972) și de hoteluri (30 000 de locuri, față de 8 500).

● Cererea și producția mondială de zahăr

ADUNAREA generală a Comitetului european al producătorilor de zahăr, care a avut recent loc la Anvers a ascultat, între altele, o interesantă expunere a doctorului Albert Viton, șeful grupei de specialitate din F.A.O. (Organizația mondială pentru agricultură și alimentație) cu privire la evoluția previzibilă a cererii și producției de zahăr pe piața mondială.

Luîndu-se ca bază prognozele ONU asupra nivelului populației și veniturilor în 1980, cererea mondială de zahăr a fost apreciată pentru 1980 la 94—96 milioane tone, în creștere cu 22—24 mil t față de 1970, (ceea ce ar corespunde unei creșteri procentuale de peste 2,5% pe an, procent ce depășește creșterea prevăzută a populației). Mai mult de jumătate din creșterea probabilă a cererii mondiale se va înregistra în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America latină, iar circa 5 milioane tone în țările socialiste din Europa și Asia. Existența în regiuni întinse ale lumii, a unor disponibilități de mînă de lucru, precum și de suprafețe agricole insuficient folosite, permite să se aprecieze că producția de zahăr ar putea crește cu 2,5—3 milioane t pe an, în deceniul în curs, sau chiar mai mult

Cum este însă puțin probabil ca lumea a treia să reușească un spor de producție de ordinul a 25 mil t/an zahăr, ar fi inoportun să se aibă în vedere o reducere a producției de zahăr în țările industriale, consideră dr. Albert Viton.

● S.U.A. : Perspective energetice

DINTR-O analiză efectuată de experții lui Chase Manhattan Bank se desprinde concluzia că în Statele Unite industria centralele electrice, transporturile activitățile casnice și comerțul își vor spori, luate la un loc consumul de energie între anii 1970 și 1985 cu 93%, respectiv de la 1645 milioane de tone echivalent petrol la 3185 mil. t.e.p. Cea mai rapidă dinamică o va cunoaște consumul centralelor electrice, al căror necesar ar urma să crească de la 405 mil. t.e.p. la 1180 milioane (+190%).

Ca urmare a evoluției scontate, în 1985 deficitul balanței energetice a S.U.A va însuma 760 mil. t petrol și 142,5 mil. t t.e.p. de gaze naturale, iar valoarea ridicată a importurilor respective, de peste 30 miliarde dolari, va pune — după opinia experților — probleme serioase balanței de plăți externe a țării.

● Consumul de îngrășăminte chimice

CONFORM prognozei elaborate de organizația „Tennessee Valley Authority" (S.U.A.), consumul mondial de îngrășăminte chimice va crește de la 68 milioane de tone în 1971, la peste 105 milioane în 1980 (cu peste 5,5% anual). Ponderea îngrășămintelor cu azot va spori, în continuare, (de la 40% în 1965, la 48% în 1980), reducîndu-se corespunzător ponderea îngrășămintelor cu fosfor (de la 33% la 28%) și a celor cu potasiu (de la 27% la 24%.)

Se apreciază că, pînă în 1980, vor mai exista capacități de producție excedentare la toate categoriile de îngrășăminte ; creșteri mai accentuate ale capacităților de producție se vor înregistra în țările în curs de dezvoltare, care vor căuta să-și acopere integral necesarul intern din producția proprie.

economie mondială

DOCUMENTAR

D.S.T. în contextul dezbaterilor privind reforma sistemului monetar occidental

ÎN OPINIA multor experţi din lumea finanţelor, în viitorul sistem monetar occidental, care va fi creat ca urmare a tratativelor ce se poartă în prezent, un rol central va reveni drepturilor speciale de tragere (D.S.T.), care vor deveni un important instrument de rezervă şi de schimb, înlocuind treptat în această funcţie monedele naţionale.

Din acest punct de vedere prezintă interes documentarul de mai jos cu privire la crearea, utilizările şi perspectivele D.S.T.

CU ÎNCEPERE de la 1 ianuarie 1970, Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.) a hotărît crearea unui nou instrument monetar — drepturile speciale de tragere (D.S.T.). D.S.T. este o unitate monetară de cont cu un conţinut în aur egal cu acela stabilit pentru dolarul S.U.A. în anul 1944, respectiv 0,888671 g. aur fin, fără a fi însă convertibilă în aur. Faptul că D.S.T. au o valoare aur care este fixă, face ca această unitate monetară să ofere o garanţie deplină faţă de schimbările de paritate ale monedelor ; ca urmare, dacă moneda se devalorizează, o unitate D.S.T. va echivala cu o sumă mai mare din această monedă.

D.S.T. constituie un instrument de rezervă, alături de instrumentele tradiţionale — aurul şi devizele convertibile.

Modul de alocare

EMISIUNEA de D.S.T. se face de către F.M.I., într-un volum stabilit de conducerea Fondului. Competenţa pentru a se adopta hotărîri privind alocarea de drepturi speciale de tragere sau privind anularea lor este de resortul Consiliului guvernatorilor, în care sînt reprezentate ţările membre la Fond. O hotărîre de alocare de D.S.T. se ia cu o majoritate de 85% din numărul total al voturilor.

Pentru alocarea de D.S.T. se stabilesc perioade de bază, care încep de la data deciziei de alocare a drepturilor şi continuă timp de 5 ani, dacă nu se hotărăşte scurtarea acestei perioade. În cursul unei perioade de bază au loc alocări şi anulări, de regulă anual. Perioadele de bază se scurg succesiv, iar D.S.T., odată alocate, vor continua să existe în mod automat în viitoarele perioade bază, dacă nu intervine o decizie privind anularea lor.

În prima perioadă de bază care a fost de numai trei ani (1970—1972) s-au alocat circa 9,5 miliarde D.S.T., deci aproximativ o sumă globală de 3 miliarde D.S.T. anual. Pe ani, mărimea emisiunilor respective au fost de 3,4 miliarde D.S.T. în 1970, 2,9 miliarde D.S.T. în 1971 şi aproape 3 miliarde de D.S.T. în anul 1972.

Repartizarea D.S.T. se face în mod direct proporţional cu mărimea cotelor subscrise la Fond de ţările participante la sistemul D.S.T.

Participarea la sistemul D.S.T. este facultativă.În perioada 1970—1972 numărul participanţilor a ajuns la 112, depăşind 90% din numărul membrilor Fondului.

Utilizări

PARTICIPANTUL la sistemul drepturilor speciale de tragere informează Fondul cu privire la intenţia de a folosi D.S.T. În principal, două tranzacţii privind utilizarea D.S.T. făcute de participanţi angajează în mod direct Fondul : tranzacţiile de desemnare şi cele privind plata de speze în legătură cu tranşele de credite obţinute de la Fond. Operaţiunea de desemnare se realizează prin aceea că un participant are dreptul de a transfera o parte din D.S.T.-urile sale, unui alt participant „desemnat" de Fond (cesionarul), care trebuie să-i furnizeze în schimb, la cerere, „monedă efectiv convertibilă". Desemnarea de către Fond a unei ţări membre care să primească D.S.T. porneşte de la respectarea unor cerinţe legate de funcţionarea corespunzătoare a sistemului privind D.S.T., urmărindu-se în această direcţie, o armonizare a raportului dintre alocările de D.S.T. şi deţinerile respective în exces, respectiv proporţia dintre suma utilizată de participanţi, faţă de alocaţiile de drepturi speciale de tragere de la Fond. De asemenea, se are în vedere faptul că participanţii desemnaţi trebuie să se găsească într-o situaţie economică puternică sau relativ puternică, adică să prezinte o situaţie bună a balanţei de plăţi şi a rezervelor brute.

Participanţii nu pot fi obligaţi să accepte D.S.T. fără limită ; pentru aceasta s-a prevăzut că un participant care se găseşte într-o situaţie economică puternică, trebuie să furnizeze, pe baza regulei desemnării, echivalentul în monedă efectiv convertibilă, al dublului alocării sale nete în D.S.T.

În perioada 1 ianuarie 1970—30 iunie 1972, un număr de 48 participanţi au utilizat circa 825 milioane D.S.T. pentru a obţine devize de la 41 participanţi desemnaţi de Fond. Printre participanţii desemnaţi de Fond pentru a vinde devizele lor în schimbul D.S.T., menţionăm, în primul rînd, Marea Britanie (cu aproximativ 290 milioane D.S.T.) S.U.A. (105), R. F. Germania (63), Italia (61), Franţa (50), Japonia (43), India (41).

Pentru ca o ţară membră să utilizeze D.S.T. alocate, ea trebuie să dovedească existenţa unei necesităţi, pe baza evoluţiei rezervelor sale oficiale brute. Pe baza acestui principiu, participanţii vor folosi D.S.T. numai pentru nevoile balanţei de plăţi sau în funcţie de evoluţia activelor lor în aur, devize, de situaţia rezervelor la Fond şi activele de D.S.T. În această accepţiune nu este permisă obţinerea de monede efectiv convertibile în schimbul D.S.T. numai în scopul de a se schimba structura rezervelor pe care le deţine ţara membră cedantă.

Totuşi, în ultimă instanţă, dreptul de folosire a D.S.T. de către un participant nu poate fi contestat de F.M.I. chiar dacă această organizaţie consideră că politica pe care o practică ţara respectivă nu este corespunzătoare pentru remedierea dificultăţilor. Ca urmare, D.S.T. constituie o formă de lichiditate totală.

În prezent sînt monede convertibile pentru tranzacţiile cu D.S.T. următoarele : dolarul S.U.A., lira sterlină şi francul francez (care sînt interconvertibile), precum şi unele monede care sînt convertibile în oricare din cele trei monede interconvertibile, respectiv marca vest-germană, francul belgian, lira italiană, guldenul olandez şi pesoul mexican.

Ţările desemnate furnizează ţărilor participante, care cedează D.S.T., oricare din aceste monede, care pot fi convertite automat în una din cele trei monede interconvertibile.

Cea de-a doua tranzacţie de utilizare a D.S.T. în cadrul F.M.I. o reprezintă plata de speze şi răscumpărarea unor credite acordate de F.M.I.

În ceea ce priveşte posibilitatea răscumpărării cu D.S.T. a unor credite obţinute de la Fond, aceasta porneşte de la premisa că însăşi obligaţia de răscumpărare se determină pe baza analizei de către F.M.I. a nivelului şi mişcării „rezervelor monetare" a unei ţări membre şi a elementelor care le compun, inclusiv D.S.T.

De asemenea, Fondul are obligaţia de a accepta D.S.T. ca plată a unor comisioane legate de tranzacţiile cu F.M.I. În acest fel, s-a venit în întîmpinarea cererilor a numeroase ţări membre de a se înlocui o reglementare mai veche, care prevedea obligativitatea de a se plăti toate dobînzile la împrumuturile primite de la Fond numai în aur.

F.M.I. acceptă, de asemenea, D.S.T. în legătură cu plata cheltuielilor legate de efectuarea operaţiunilor privind sistemul D.S.T.

Principala utilizare a D.S.T. achiziţionate de Fond se referă la transformarea activelor sale într-o monedă oarecare, pe calea cumpărării de către ţările membre, de D.S.T.-uri în vederea reconstituirii sau pe calea includerii de D.S.T. printre monedele acordate de F.M.I. drept credite.

O altă categorie importantă de operaţiuni privind utilizarea D.S.T. o constituie tranzacţiile bilaterale despre care, deşi nu participă direct la ele, Fondul trebuie să fie înştiinţat. Caracteristic pentru acest gen de operaţiune este deci faptul că cesionarul „acceptă" transferul de D.S.T., fără a fi desemnat în prealabil de către Fond ; şi în această situaţie se menţine însă obligativitatea ca cedantul să dovedească necesitatea de a folosi D.S.T. avînd în vedere dificultăţile în balanţa de plăţi sau în rezerve.

Potrivit reglementărilor Fondului, la finele perioadei de bază, fiecare ţară membră poate să aibă utilizat 70% din media D.S.T. alocate care se atribuie deci cu titlu nerambursabil ; restul de 30% se acordă cu titlul rambursabil şi urmează să fie reconstituit la finele perioadei de bază.

Pentru a face mai stimulativă deţinerea de D.S.T., s-a hotărît ca fiecare participant să primească o dobîndă de 1,5% asupra activelor deţinute. În acelaşi timp, participanţii trebuie să plătească un comision de 1,5% asupra sumelor de D.S.T. ce le sînt alocate din partea Fondului. În situaţia în care activele deţinute depăşesc alocaţia de D.S.T. din partea F.M.I., ţara membră urmează să primească drept dobîndă o sumă netă.

În anul 1972 potrivit ziarului „Le Monde" [1]) s-au efectuat operaţiuni legate de D.S.T. în sumă de 1,6 miliarde D.S.T., din care peste o treime (0,58 miliarde D.S.T.) au fost folosite de Marea Britanie pentru susţinerea cursului lirei sterline; o altă tranzacţie importantă (0,3 miliarde D.S.T.) a fost efectuată de S.U.A. şi a servit indirect tot la sprijinirea monedei britanice. În acelaşi timp, este de menţionat faptul că ţările în curs de dezvoltare au primit numai 0,3 miliarde D.S.T., respectiv o cincime din totalul drepturilor speciale de tragere utilizate, care au servit la acoperirea unor goluri în încasările din exporturi.

În legătură cu o nouă emisiune D.S.T.

DE LA 1 IANUARIE 1973, atunci cînd a luat sfîrşit prima perioadă de bază privind alocarea de D.S.T., trebuia să înceapă o nouă perioadă de alocare. Întrucît nu a existat un consens între participanţii la facilităţile D.S.T. cu privire la modalităţile de a suplimenta lichiditatea mondială prin crearea de D.S.T. şi cu privire la mărimea alocării, directorul general al Fondului nu a putut să facă o recomandare în acest sens.

După părerea unora dintre participanţi, ar urma să se facă o nouă alocare de D.S.T. la nivelul de circa 3 miliarde anual, pe cînd alţi participanţi propun să se limiteze această emisiune la 1,5 miliarde. Există şi păreri ale unora dintre participanţi, după care o nouă emisiune de D.S.T., ar fi inoportună, avînd în vedere creşterea mare a rezervelor şi tendinţele inflaţioniste care se manifestă în economia mondială

Totuşi, părerea predominantă este că ar fi indicată o alocare de D.S.T., avînd în vedere necesităţile ţărilor în curs de dezvoltare, atît în ceea ce priveşte rezervele, cît şi dezvoltarea lor internă.

O problemă de o deosebită actualitate în cadrul acordării de D.S.T. este aceea a asigurării unei legături între alocaţiile de D.S.T. şi finanţarea creşterii economice a ţărilor în curs de dezvoltare. Pentru a realiza această legătură există trei posibilităţi. O primă posibilitate priveşte modificarea sistemului actual de alocare de D.S.T. pe baza cotelor deţinute de participanţi la F.M.I., pentru a se asigura atribuirea de alocaţii mai mari ţărilor în curs de dezvoltare, care au, în schimb, cote mai mici. O altă posibilitate prevede determinarea alocaţiei de D.S.T., independent de mărimea cotelor deţinute la Fond şi legarea directă a acesteia de necesităţile de finanţare a dezvoltării. În sfîrşit, se mai preconizează constituirea unui organism internaţional de finanţare a dezvoltării, căruia să i se aloce o parte din emisiunile D.S.T., astfel ca finanţarea ţărilor în curs de dezvoltare să se efectueze atît de F.M.I., cît şi în mod independent de acest organism.

dr. Aurel BEREA

1) „Le Monde", nr. 8711 din 1972.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cooperare

Cameră de comerţ americano-sovietică. *Ministrul comerţului al S.U.A., F. Dent, a anunţat crearea în S.U.A. a Camerei de comerţ americano-sovietice, ca un rezultat direct al convorbirilor dintre R. Nixon şi L. I. Brejnev, relatează agenţia T.A.S.S.*

Conductă petrolieră. *Potrivit comunicatului comun dat publicităţii la încheierea vizitei în Iugoslavia a primului secretar al C.C. al P.M.S.U., János Kádár, conducta petrolieră de la Adriatica, legînd Iugoslavia de Ungaria şi prezentînd interes şi pentru alte ţări, ca de exemplu Cehoslovacia, urmează să fie dată în exploatare în 1976.*

Autobuze poloneze realizate cu piese fabricate în Franţa. *Producţia de autobuze „Elcz-Berliet" va ajunge în următorii cîţiva ani la 5.000 bucăţi anual, şi pînă în 1980 vor fi livrate pieţei interne 20.000 de asemenea vehicule în trei tipuri : pentru oraş, pentru transportul internaţional şi turistic. În cadrul unui recent contract, semnat de Uzina de automobile din Elcz, şi de firma franceză „Berliet" se prevede construirea autobuzului „PR-110", asamblat în Polonia cu piese fabricate în Franţa. Licenţele vor fi plătite de partea poloneză prin piese şi ansamble.*

Aparate de aer condiţionat realizate prin cooperare ungaro-italiană. *Fabrica de frigidere de la Jászberény a încheiat un contract de cooperare cu firma italiană „Blowtherm" în ce priveşte aparatele de aer condiţionat. În cadrul contractului, Ungaria a început fabricarea în serie a aparatelor de tip „Fan-Coll", care are o gamă de 24 modele.*

Studiu privind exploatarea resurselor hidroenergetice din Peru. *Un grup de specialişti sovietici au întocmit un studiu asupra resurselor hidroenergetice din bazinul rîului Maranon, afluent al Amazonului. El relevă posibilitatea construirii unui număr de 20 centrale hidroelectrice cu o putere totală de 12.000.000 kW. Se apreciază că lucrările pentru construirea primei centrale vor putea începe în 1979, urmînd a fi încheiate în 1984.*

Construirea unei rafinării în Polonia cu sprijinul unor firme străine. *„Snam Projet" — o societate din grupul „ENI" — construieşte cea mai mare rafinărie din Polonia, în colaborare cu firme poloneze din sectorul petrochimic. Rafinăria va cuprinde unităţi pentru distilarea primară, pentru desulfurarea şi recuperarea sulfului şi pentru producţia de uleiuri lubrifiante. Firma americană „Honeywell" va furniza rafinăriei utilaj modern, în special instrumente electronice miniaturizate.*

Schimburi comerciale

Societatea italiană „Montedison" livrează uzine chimice Uniunii Sovietice. *Societatea italiană „Montedison" a încheiat cu U.R.S.S. un acord privind livrarea a şapte uzine chimice. Trei din acestea sînt pentru producerea de amoniac, uree şi clorofluorometan. La rîndul său, U.R.S.S. va furniza societăţii „Montedison", pe bază de contracte pe termen lung, amoniac şi alte produse chimice provenind din uzinele instalate de societatea italiană.*

Freze şi strunguri cehoslovace livrate Spaniei. *Firma „Bazan" din Carthagina este importatoarea primei freze verticale cehoslovace „Skoda FV 1000 B", furnizată pe piaţa occidentală. În prezent se pregăteşte expe-*

Reuniunea anuală a O. N. U. D. I. privind

FINANȚAREA DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE

ÎNTRE 4 și 11 IULIE 1973 a avut loc în Berlinul de Vest cea de a patra reuniune a băncilor și instituțiilor de finanțare a dezvoltării industriale de sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.).

După cum este cunoscut, O.N.U.D.I. organizează asemenea reuniuni în fiecare an, începînd cu 1970, cu scopul de a facilita, îndeosebi, contactele bilaterale între reprezentanții băncilor de finanțare a dezvoltării industriale din diferite țări pentru a examina o serie de probleme interesînd realizarea unor obiective de investiții în țările în curs de dezvoltare. Reuniunile anuale s-au dovedit a fi un mijloc util de cunoaștere reciprocă a unei game complexe de probleme privind cooperarea industrială și a unor cerințe actuale pe care le ridică industrializarea și finanțarea prin credite pe termen lung în țările în curs de dezvoltare.

La întîlnirea din Berlinul de Vest au participat 167 delegați, reprezentînd 122 bănci și instituții de finanțare a dezvoltării din 62 țări, din care 40 țări în curs de dezvoltare, 4 țări socialiste (România, U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia) și 18 țări capitaliste dezvoltate. La reuniune au luat parte și reprezentanți ai unor bănci regionale din Africa, America, Europa, ca și reprezentanți ai Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (A.I.D.) și ai Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.). Reuniunea a fost deschisă de directorul executiv al O.N.U.D.I., I. H. Abdel Rahman.

Convorbirile bilaterale avute de delegația Băncii de Investiții din țara noastră cu un număr mare de reprezentanți ai băncilor de dezvoltare din diferite țări au evidențiat interesul pentru realizarea unor acțiuni de cooperare cu țara noastră și posibilitățile de a perfecta în mod operativ anumite acțiuni de cooperare economică cu țările în curs de dezvoltare. De asemenea, convorbirile au evidențiat și necesitatea informării mai sistematice a băncilor de dezvoltare industrială asupra posibilităților de care dispunem în realizarea unor acțiuni de cooperare atît în țările în curs de dezvoltare cît și în România.

În cadrul reuniunii au fost supuse dezbaterii în ședințe plenare unele teme pregătite în prealabil și anume: finanțarea exporturilor de către băncile de dezvoltare, în care se prezintă o sinteză a diverselor modalități de finanțare; evaluarea incidențelor sociale ale proiectelor finanțate de băncile de dezvoltare, de unde rezultă preocuparea B.I.R.D., care a întocmit lucrarea respectivă, de a găsi anumiți indicatori care să exprime nu numai rentabilitatea financiară, dar și consecințele sociale ale investițiilor; cooperarea regională între instituțiile de finanțare și dezvoltarea industrială din America Latină.

Reuniunea a analizat într-o grupă restrînsă de specialiști — care alcătuiesc Comitetul consultativ al acestor reuniuni și din care face parte și președintele Băncii noastre de Investiții — și alte probleme privind cooperarea industrială, cum ar fi îmbunătățirea sistemului de schimb de date privind obiectivele industriale realizate în cooperare, acordarea de asistență bancară de către băncile de dezvoltare și altele.

Dar O.N.U.D.I. folosește și alte căi de a pune în contact băncile de dezvoltare, cum sînt reuniunile regionale și reuniunile care examinează cooperarea pe anumite produse sau grupe de produse.

În convorbirile bilaterale, ca și în intervențiile avute, delegația Băncii de Investiții a subliniat efortul pe care România, ca țară în curs de dezvoltare, îl face pentru a se industrializa și a lărgi cooperarea economică și tehnico-științifică cu toate țările lumii, pe baza principiilor fundamentale ale politicii externe a statului nostru. A fost, de asemenea, subliniată importanța pregătirii din timp a contactelor bilaterale din cadrul reuniunilor organizate de O.N.U.D.I. pe baza cunoașterii prealabile a sferei de probleme care interesează țările participante.

Reuniunea băncilor de dezvoltare industrială din Berlinul de Vest și-a atins scopul urmărit și a reliefat din nou faptul că asemenea întîlniri sînt un bun prilej pentru lărgirea cooperării economice între state.

Clement GAVRILESCU

Interviul nostru cu dr. D.E.R. GODFREY, director al Politehnicii „Thames", Londra

LEGĂTURĂ STRÎNSĂ CU INDUSTRIA ȘI O VIZIUNE LARGĂ ASUPRA SPECIALITĂȚII

VORBIND despre dezvoltarea învățămîntului superior în Anglia dl. Godfrey a menționat că în perioada 1950—1970 numărul studenților a sporit de 4 ori, în ultimii ani remarcîndu-se o sporire a ponderii învățămîntului tehnic. Astfel, în 1969, aproximativ 70 din colegii s-au unit formînd 30 noi politehnici, avînd fiecare între 2000 și 5000 studenți. Numărul universităților este de 44. În deceniul 1970—1980 va avea loc o creștere cu 70% a numărului studenților, mai ales în universități și politehnici, acestea din urmă dezvoltîndu-se în ritmul cel mai rapid. Orientarea spre învățămîntul superior tehnic va avea loc și pe calea unei modificări a profilului colegiilor pedagogice. «Studii de perspectivă au arătat că dacă vom continua să pregătim cadre didactice în același ritm ca pînă în prezent, în 1980 vom avea cu mult prea multe cadre în acest domeniu, a arătat domnia sa. De aceea s-a stabilit că numărul de cadre care absolvă colegiile pedagogice va trebui redus cu 30%. Este probabil că aceste colegii vor fi incluse în politehnici și vor căpăta un profil diferit. În 1980 vom avea 750 000 locuri pentru studenți în învățămîntul superior, astfel că 22% din grupa celor în vîrstă de 18 ani vor fi cuprinși în învățămîntul superior, față de 15% în 1971 și 7% în 1961».

• Ce măsuri se iau pentru a apropia învățămîntul superior de nevoile industriei ?

«Pentru a răspunde mai mult nevoilor industriei în instituțiile de învățămînt superior s-au introdus așa-numite „cursuri-sandwich". Cel puțin jumătate din studenții politehnicilor urmează asemenea cursuri care durează patru ani. **Ele includ un an de lucru în industrie, care este integrat în curs.** De exemplu, un student la informatică sau la statistică matematică urmează doi ani politehnica sau un colegiu apoi lucrează un an în industrie, la o firmă unde munca lui este retribuită, iar ultimul an urmează din nou cursurile politehnicii. În perioada în care studentul lucrează la o firmă sau întreprindere, cadrele didactice țin legătura cu el, îl vizitează și discută periodic despre munca pe care o îndeplinește. În ultimul an de studii studentul efectuează o temă de cercetare la care lucrează de exemplu trei zile pe săptămînă. Tema reprezintă o problemă reală care trebuie rezolvată pentru firma unde a lucrat studentul în perioada de practică. Astfel el rămîne în contact cu firma respectivă și uneori se angajează acolo după terminarea studiilor».

• Cum este organizată legătura între firme și universități ?

«Periodic au loc întîlniri între reprezentanți ai instituțiilor de învățămînt superior și reprezentanți ai industriei. La aceste întîlniri se stabilesc firmele unde vor face practică studenții. O altă formă în care învățămîntul superior răspunde necesităților industriei este tendința de a introduce, pe lîngă cursurile strict profilate pe discipline precise, mai multe cursuri interdisciplinare. **Va continua specializarea, dar în același timp s-a constatat că este nevoie ca specialistul să aibă o viziune mai largă, nu una strict limitată la domeniul său de activitate. Reprezentanții industriei și comerțului preferă în ultimul timp să angajeze mai puțini specialiști gata formați și mai mulți oameni cu pregătire largă, cu cunoștințe mai diversificate, pe care îi specializează ulterior, în direcția care le este necesară.** În plus în industrie se lucrează din ce în ce mai mult în echipe. De exemplu, la realizarea unui proiect în industria petrolieră pot lucra alături un chimist, un inginer, un statistician etc. Cu cît mai mult va ști fiecare despre domeniul celuilalt, cu atît mai bine vor lucra împreună».

Interviu realizat de
Irina VIANU

NOTE

Pe marginea unui colocviu

ÎNTRE MEDITAȚIE ȘI ACȚIUNE, îndoielile au uneori un efect paralizant — dacă acestea nu se rezolvă în timp util. Sub o asemenea amenințare, poate, se află campania împotriva subnutriției dusă de organele internaționale abilitate în acest scop. Cu prilejul recentului colocviu, care a marcat a 10-a aniversare a Programului Alimentar Mondial și a 25-a a Organizației Mondiale a Sănătății, s-au evidențiat unele rezultate pozitive dar, mai ales, acuitatea continuă a problemei. Acum, cînd în mai multe țări ale Africii și în India bîntuie o secetă gravă, ea a căpătat o dimensiune în plus.

Este un fapt pozitiv că programele internaționale nu se rezumă, cum cred mulți, la distribuirea de hrană, ci promovează activități productive: irigații, pescuit, plantații — că au în vedere crearea de locuri și posibilități de muncă. Acestea însă, pe lîngă că sînt insuficiente — lucru ilustrat de India, de pildă, unde, cum arată dr. Gopalan, directorul Institutului indian de nutriție, 40% din copii mor înainte de a împlini cinci ani din cauza carențelor alimentare — mai suferă și de neclaritatea căilor de urmat.

Programele de ajutor și dezvoltare nu pot fi separate de problema demografiei. Este foarte regretabil — observă lordul Carandon, specialist O.N.U., că „țările bogate sînt înclinate să inverseze raționamentul, acordînd cu mai multă generozitate ajutorul lor luptei împotriva unei natalități «excesive» decît realizării unor proiecte de caracter economic". Nici experții, de altfel, nu dispun pînă în prezent de o poziție definită față de problema esențială a raportului ce trebuie avut în vedere între creșterea economică și politica demografică. După cum nu răspund nici la problema, de altminteri pusă în mod fals, a opțiunii ce ar trebui să o facă țările slab dezvoltate între industrie și agricultură.

Și cu toate acestea, o politică demografică concepută bine poate contribui la amorsarea dezvoltării economice. După cum se știe, populația globului va număra în anul 2000 peste șase miliarde de oameni. Progresul tehnologic ar putea face față evoluției demografice dacă acțiunea împotriva epidemiilor și a malnutriției n-ar fi considerată de unii un „subprodus". În mod justificat cei care privesc lucrurile din perspectivă economică subliniază faptul că această acțiune trebuie considerată ca un factor de dezvoltare, ca o investiție și nu ca o pierdere. Afirmația dr.-ului Candau, director general a O.M.S. că malnutriția copiilor din țările slab dezvoltate „favorizează apariția unor elevi mediocri, gravă ipotecă pentru viitor", trebuie înțeleasă în acest spirit și ca un avertisment. Firește, nu din această pricină, în primul rînd, dar și din cauza unor orientări nu îndeajuns de clare, finanțarea programelor rămîne mereu instabilă. Unii experți se îndoiesc că tehnologia modernă, bazată pe automatizare, exportată în țările „lumii a 3-a", este de natură să curme lipsa locurilor de muncă. Alții se întreabă dacă o agricultură cu mici exploatări n-ar putea ea resorbi mai bine în aceste țări „valul demografic". De parcă o agricultură națională și crearea unei economii independente ar fi posibile fără industrie — fără o industrie proprie, în continuă și rapidă dezvoltare.

A. A.

dierea în Spania a unui strung gigant tip „Skoda SR 1600", cu o lungime de 12 m. El este destinat firmei de construcții navale ECNEVARIA.

Ceasuri de mînă sovietice pe piața americană. *Întreprinderea sovietică de comerț exterior „Mashpriborintorg" și firma americană „Globe Wire" au semnat un contract prin care U.R.S.S. va exporta 700.000 ceasuri de mînă în S.U.A.*

Abatoare și antrepozite frigorifice achiziționate de Iran din Ungaria. *Centrala ungară „Kemplex" a încheiat cu Ministerul Agriculturii al Iranului un contract pentru livrarea unui abator pentru ovine și bovine, precum și a unui antrepozit frigorific în valoare de 3.300.000 dolari.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Creșterea producției și consumului de aluminiu pe plan mondial. *Capacitatea mondială de producție de aluminiu din prima topire (fără țările socialiste din Europa), este estimată să crească în 1975 la 12 679 000 tone metrice, de la 10.490.000 tone în 1972. Consumul este estimat să crească pentru 1975 la 11.785.000 tone, față de 9.133.000 tone în 1972.*

Creșterea prețului la zinc. *Începînd de la 13 iulie „Cominco Ltd." din Vancouver (Canada) a majorat prețul ei de bază pentru zincul vîndut în afara Americii de Nord la 220 lire sterline per tona metrică. • Cu începere de la 12 iulie, „Noranda Sales Corp. Ltd." din Toronto a sporit prețul ei de bază pentru zincul vîndut în afara Americii de Nord de la 205 la 220 lire sterline per tona metrică. • Firma belgiană „Ste Des Mines et Fonderies de Zinc de la Vieille-Montagne" a anunțat că a ridicat prețul de vînzare la zinc cu efect imediat de la 205 lire sterline la 220 lire sterline tona metrică. • Firma scandinavă „Det Norske Zinkkompani" a anunțat ridicarea prețului de producție la zinc de la 205 lire sterline la 220 lire sterline tona metrică. Hotărîrea intră în vigoare începînd de la 12 iulie.*

Fixarea cotei de ceai pentru export. *Reprezentanții a 15 țări exportatoare de ceai, care totalizează peste 90% din exporturile mondiale, au căzut de acord asupra cotei de 657.000 tone metrice ceai negru pentru export, pe perioada aprilie 1973-martie 1974, și de 780.000 tone pentru anul 1974-1975. Anul trecut a fost un an record în ce privește producția, care s-a ridicat la 1.387.000 tone, cu 75.000 tone mai mult față de 1971.*

Tonajul comercial mondial nefolosit. *La sfîrșitul lunii iunie, tonajul mondial nefolosit totaliza 208 vase cu 1.005.000 dwt, față de 227 vase cu 1.080.000 dwt la sfîrșitul lunii mai, cifră record din ultimii doi ani.*

• Licitații

• *Grecia și-a anunțat intenția de a cumpăra 150.000 tone de grîu și 100.000 tone de orz, pentru care va organiza în curînd o licitație internațională. Importurile de grîu și orz sînt necesare pentru suplimentarea rezervelor de stat și a asigura hrana pentru animale.*

• *La licitația internațională săptămînală pentru importuri, Japonia a cumpărat 46.500 tone de orz, urmînd a fi livrat în septembrie. Din această cantitate, 15.000 tone reprezintă orz de nutreț francez, care va fi livrat în iulie și august, iar 31.500 tone reprezintă orz de nutreț canadian, livrabil în august și septembrie.*

mondorama

FLUCTUAȚII MONETARE ȘI REAȘEZĂRI ÎN P.N.B.

RECENTA reașezare a parităților monetare occidentale a determinat, în același timp, schimbări însemnate în statistica produsului național brut (P.N.B.). Aspectul surprinzător l-a reprezentat, pentru unii, faptul că S.U.A. au încetat să aibă cel mai ridicat P.N.B. pe cap de locuitor fiind depășite de Suedia și R.F.G. Situația este redată în următorul tabel:

P.N.B. pe cap de locuitor, exprimat în procente față de nivelul S.U.A.

ȚARI	1960	1970	Estimații curente
Suedia	69	79	108
R.F.G.	48	63	102
Franța	47	60	84
Canada	66	73	85
Japonia	16	39	62
Marea Britanie	49	45	51

Interesul experților se concentrează acum în două direcții. În primul rînd, sînt studiate amplele implicații economice și politice ale modificării raportului de forțe din lumea occidentală. În al doilea rînd, este remarcat că, o dată mai mult, a ieșit în evidență caracterul imperfect al instrumentului de măsură care este P.N.B. Este subliniat faptul că simpla modificare a parităților monetare — care nu are la bază decît în parte mutații reale pe planul producției materiale — poate schimba în mod hotărîtor imaginea privind dezvoltarea economică a națiunilor.

POLONIA:
COLABORAREA ȘTIINȚĂ — PRODUCȚIE

ÎN POLONIA funcționează în prezent 88 de instituții de învățămînt superior, unde un număr de 36 000 de cadre didactice pregătesc peste 360 000 de viitori specialiști. Se dezvoltă, concomitent, și baza de cercetare științifică: alături de 108 institute aparținînd diferitelor ministere, activează 27 laboratoare centrale și 76 centre științifice de cercetare și dezvoltare. Ele utilizează, în ansamblu, un efectiv de 223 000 persoane, din care 12 000 de lucrători științifici.

În numeroase instituții științifice a devenit un fapt curent ca — paralel cu munca didactică sau cea de cercetare fundamentală — să se efectueze și cercetări la comanda întreprinderilor industriale, cu privire la unele probleme concrete pe care acestea din urmă nu le pot rezolva cu propriile lor mijloace. Printre exemplele citate de revista „Hebdomadaire polonais" (nr. 25/1973) se numără cel al Insitutului pentru energie electrică de pe lîngă Școala politehnică din Wroclaw; multe dintre metodele și soluțiile tehnice sau tehnologice elaborate în cadrul institutului se aplică cu succes într-o serie de centrale electrice, în industria minieră și în metalurgia cuprului. Este evidențiată, de asemenea, activitatea Institutului de sinteză organică grea, care și-a concentrat atenția asupra problemelor modernizării și perfecționării proceselor tehnologice și instalațiilor din industria chimică. Numai în perioada 1970—1973 institutul a introdus în industrie 22 de tehnologii noi, a căror aplicare a permis să se realizeze economii evaluate la 154 milioane de zloți.

BANCĂ „NUMAI PENTRU FEMEI"

DUPĂ restaurante, cofetării „numai pentru femei", de ce nu și o bancă „numai pentru femei ?". Din inițiativa unei antreprenoare din New York, Eileen Preiss, „First Women's Bank and Trust Company" își va deschide porțile la începutul anului viitor. Membre fondatoare sînt 16 femei. Capitalul de bază, de 4 milioane dolari, este de pe acum în cea mai mare parte asigurat. Motivul care a determinat crearea acestei bănci, scrie **Der Spiegel**, constă, în primul rînd, în faptul că, în S.U.A., femeile singure nu pot obține decît cu mari greutăți credite bancare pentru întreprinderi lucrative.

DEFICITE FEROVIARE

COMISIA pentru transporturi a Pieței Comune, întrunită recent, a amînat din nou discutarea unei politici comune în domeniul transporturilor pînă la sfîrșitul anului. Acest fapt confirmă încă o dată dificultățile existente în acest domeniu în calea integrării. Graficul alăturat înfățișează deficitele în domeniul transporturilor feroviare în țările membre ale Pieței Comune, în 1971.

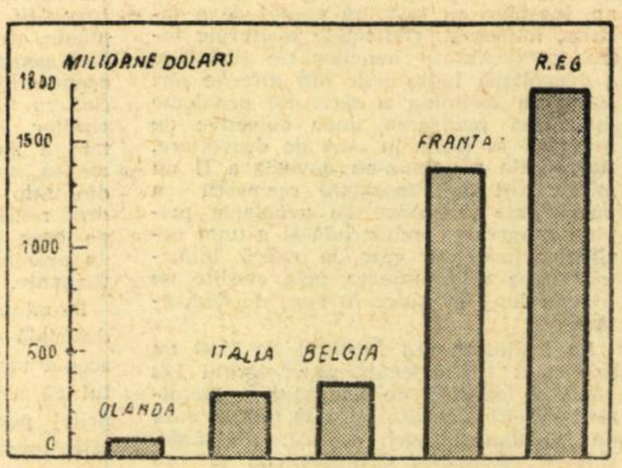

Deficite feroviare (exprimate în cursurile valutare actuale)

(După THE ECONOMIST)

LIMBILE STRĂINE — O FEREASTRĂ DESCHISĂ SPRE LUME

UN SONDAJ realizat la Bonn de Institutul Infas evidențiază că un cetățean vest-german din trei se poate exprima într-o limbă străină, iar unul din șase în două limbi străine. Proporția cea mai ridicată a cunoscătorilor de limbi străine se întîlnește în rîndul tinerilor: 59% din grupa de vîrstă între 18 și 24 de ani declară că vorbesc cel puțin o limbă străină; în grupa de vîrstă de peste 65 de ani proporția respectivă scade la 17%. Pe primul loc se situează engleza (29%), urmată de franceză (14%), după care se situează... latina, înțeleasă de 5% din persoanele interpelate cu ocazia sondajului. 63% din cetățenii R.F.G. vorbesc exclusiv germana.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Țări în curs de dezvoltare:
DINAMICI ȘI DECALAJE

REVISTA „Business Europe" (nr. 2/1973) a publicat o serie de date pe principalii indicatori care caracterizează nivelul și ritmul de dezvoltare a economiei țărilor din Orientul Mijlociu și din Africa. Cifrele referitoare la țările în curs de dezvoltare (în tabelul alăturat prezentăm acele state, pentru care datele comparative sînt complete) ilustrează odată în plus amplele decalaje existente chiar în sinul acestui grup de țări. Lăsînd la o parte cazul Kuweit-ului, care — datorită exploatării intense a bogatelor sale resurse de țiței — înregistrează un nivel al venitului național și dinamici (la diverși indicatori) printre cele mai ridicate în lume, se constată că în zona Orientului Mijlociu decalajele amintite sînt ceva mai mici decît în Africa. Astfel, de pildă, nivelul venitului național (pe locuitor) era în Liban — în 1971 — de 6,5 ori mai ridicat decît în Yemen; în același an, nivelul indicatorului respectiv era în Gabon de aproape 9 ori superior celui din Niger sau Guineea, de aproximativ 8 ori superior celui din Etiopia, Malawi sau Dahomey.

În ceea ce privește un alt indicator, și anume consumul de energie electrică pe locuitor, în marea majoritate a țărilor africane nivelul său se situa în 1970 sub cifra modestă de 200 kg echivalent cărbune, în timp ce în Orientul Mijlociu depășea net acest nivel (cu o singură excepție). În cinci din cele nouă țări din Orientul Mijlociu, incluse în tabel, valoarea exporturilor (pe locuitor și an) depășea — în 1971 — 50 de dolari, în timp ce din cele douăzeci și șase țări africane examinate nouăsprezece se situau sub această cifră (în Guineea acest indicator fiind de circa 1 dolar, în Etiopia — 5 dolari, Ciad și Mali — circa 7 dolari ș.a.m.d.).

Dinamica diferiților indicatori evidențiază că — într-o serie de cazuri — decalajele existente între țările în curs de dezvoltare nu numai că nu se atenuează, ci chiar se adîncesc. Trebuie reliefată evoluția favorabilă a țărilor în curs de dezvoltare bogate în țiței și gaze naturale, ca Kuweit Algeria, Iran, Irak, Libia, Arabia Saudită, Gabon etc., care valorifică în măsură crescîndă aceste bogății, ceea ce se reflectă în creșterea continuă a produsului național brut în ultima perioadă de timp. Rezultate pozitive se constată și în alte țări, ca Liban, Camerun, Coasta de Fildeș, Dahomey, Kenya, Maroc, Zambia ș.a. Totodată, însă, unele țări ca Iordania, Yemen, Liberia, Ciad, Mauritania, Ghana, Republica Malgașă, Guineea etc. au cunoscut o creștere lentă a P.N.B.-ului (apropiată de ritmul creșterii populației, sau chiar sub acesta), iar balanța lor comercială externă a devenit, în general, și mai deficitară. Numai puține țări neexportatoare de petrol (Egipt, Liban, Dahomey, Mali, Sudan, Tunisia, Zair) au reușit să realizeze, în perioada examinată, un ritm considerabil mai susținut al exporturilor decît al importurilor, îndeosebi pe calea aplicării unor măsuri mai mult sau mai puțin riguroase de restrîngere a acestora din urmă.

N. P.

Dinamica unor indicatori economici (în %, în perioada 1966—1971)

ȚARA	Populația	Produsul național brut	Exporturile	Importurile	Venitul național pe locuitor în 1971 (dolari)
Orientul Mijlociu					
Arabia Saudită	15,4	54,5	74	34	390
Egipt	13,2	18,6	31	—17	165
Iordania	18,4	18,8[1])	10	13	250
Irak	17,3	31,4	64	41	271
Iran	16,6	47,5	102	102	300
Kuweit	59,6	82,1[1])	85	40	3663
Liban	16,2	33,7[1]	146	36	559
Siria	17,5	26,1	13	52	268
Yemen	15,0	10,0	86	170	86
Africa					
Algeria	16,7	54,0[2])	58	87	220
Camerun	9,8	35,0	42	71	173
Ciad	12,4	17,0	17	107	54
Coasta de Fildeș	12,8	40,0	47	55	282
Dahomey	14,0	31,0	282	—53	79
Etiopia	9,1	28,8	14	17	71
Gabon	8,5	31,9	26	27	600
Ghana	11,4	12,2	32	23	279
Guineea	11,1	12,0[1])	0	33	68
Kenya	18,2	44,8	26	64	134
Liberia	44,0	27,5[1])	48	40	156
Libia	19,6	120,0	171	73	169
Malawi	12,9	19,5	47	43	74
Rep. Malgașă	11,1	15,0[1])	50	50	104
Mali	11,5	19,5	169	53	65
Maroc	10,9	46,4	16	45	241
Mauritania	12,1	15,0[1])	32	159	158
Niger	14,4	26,4	9	18	68
Nigeria	13,3	24,0	128	110	117
Sierra Leone	8,3	30,6[1])	17	13	146
Sudan	14,0	27,7[1])	62	49	93
Togo	20,2	30,0[1])	36	49	120
Tunisia	11,2	16,2	54	37	183
Uganda	30,9	25,8	25	61	107
Zair	22,9	26,0[1])	119	66	105
Zambia	11,7	61,8[1])	—2	60	419

1) Perioada 1965—1970; 2) Estimații.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 30 (517)
vineri 27 IULIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

30

MUNCĂ AVÎNTATĂ PENTRU ÎNFĂPTUIREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN

PE MĂSURĂ ce se apropie ziua de 23 August, noi și noi colective de pe întreg cuprinsul țării, animate de un vibrant patriotism, anunță îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate în marea întrecere socialistă pentru îndeplinirea exemplară a planului pe 1973.

De pe acum oamenii muncii din unele județe ale țării — Mehedinți, Mureș, Iași, Constanța etc. — au raportat îndeplinirea angajamentelor pe întregul an. De aceea, cu prilejul adunărilor generale ale salariaților ce au loc în prezent, concomitent cu bilanțul realizărilor pe primele 6 luni din acest an, se fac noi propuneri pentru înlăturarea unor neajunsuri și valorificarea de noi resurse, suplimentîndu-se în multe cazuri angajamentele pe 1973. Este o nouă dovadă a hotărîrii ferme a celor ce muncesc de a face totul pentru a-și onora cuvîntul dat în fața partidului, de a realiza cincinalul înainte de termen, contribuind prin aceasta la crearea de noi posibilități de ridicare a nivelului de trai.

Cu legitimă mîndrie a raportat partidului succesele dobîndite în înfăptuirea planului de investiții și detașamentul celor 700 000 de constructori și proiectanți, a căror zi — „Ziua constructorului" — a fost sărbătorită recent. Cu hotărîre, dăruire și abnegație, constructorii aduc o contribuție de seamă, alături de întregul popor, la traducerea în viață a grandiosului program elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R. în vederea accelerării progresului economic și social al țării pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În cronica faptelor lor de muncă, constructorii au înscris în anul care a trecut de la precedenta lor aniversare însemnate realizări: au fost date în exploatare Combinatul chimic-Slobozia, primul agregat de 170 MW la Hidrocentrala de pe Lotru, Fabricile de ciment de la Aleșd și Cîmpulung Muscel și cea de strunguri de la Tîrgoviște, Uzina de alumină de la Tulcea, ca și zeci de noi capacități în industria producătoare de bunuri de consum și în agricultură. Bilanțul primului semestru consemnează, de asemenea, punerea în funcțiune, la termen sau înainte de termen, a unui număr de 120 capacități productive.

Pe deplin conștienți că orice nouă capacitate de producție terminată mai devreme, orice cîștig de timp față de grafice înseamnă un plus de venit național în folosul dezvoltării mai rapide a țării, constructorii de pe toate șantierele țării și-au suplimentat angajamentele în întrecerea socialistă, urmînd ca, pînă la sfîrșitul acestui trimestru, să realizeze mai mult de 82% din planul anual de investiții.

Aceeași activitate intensă și rodnică, în spiritul unei înalte responsabilități, se desfășoară și pe ogoarele țării. Mobilizînd la lucru în cîmp toate forțele, folosind mai bine timpul prielnic, utilizînd cu randament maxim combinele, tractoarele și celelalte mașini, la începutul săptămînii primele județe — Brăila, Buzău, Galați și Ilfov — au putut raporta cu îndreptățită mîndrie conducerii partidului, secretarului său general, încheierea recoltării grîului de pe întreaga suprafață cultivată în întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție. Paralel cu recoltarea grîului și achitarea obligațiilor către stat, se depun eforturi susținute pentru terminarea însămînțării culturilor duble pe întreaga suprafață planificată, pentru executarea arăturilor de vară, a tuturor lucrărilor din această perioadă, pentru livrarea către stat a unor cantități sporite de produse agroalimentare.

Lucrătorii din agricultură își manifestă în felul acesta voința fermă de a acționa cu toate forțele pentru înfăptuirea hotărîrilor elaborate de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului și a măsurilor în vederea dezvoltării și modernizării agriculturii, întîmpinînd cu noi și importante succese cea de a 29-a aniversare a zilei de 23 August, ziua insurecției naționale antifasciste armate.

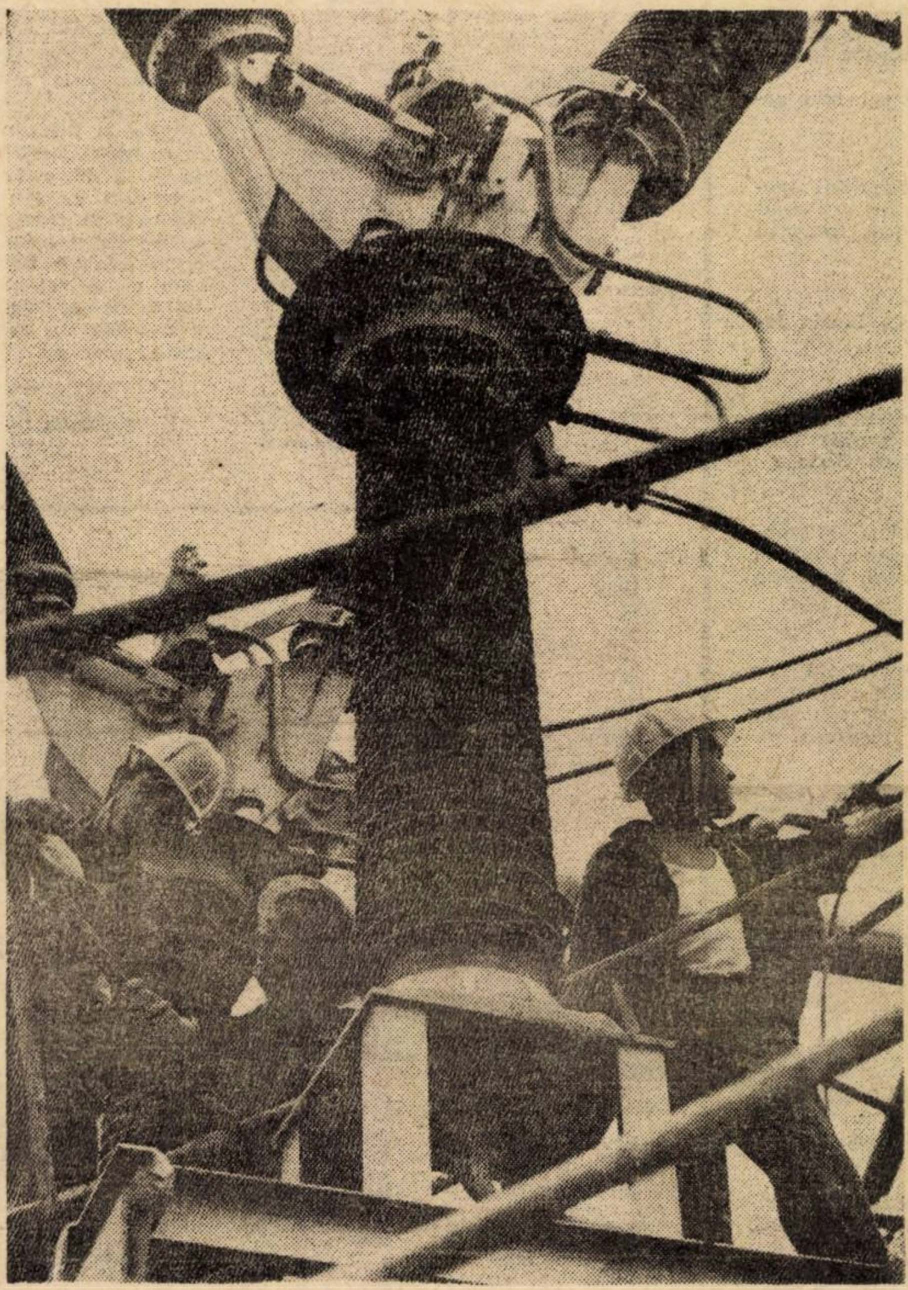

- CE GENEREAZĂ IMOBILIZĂRI ?
- SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE – ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE (III)
- ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII DIN ÎNTREPRINDERI
- COMPLEXITATEA EFICIENȚEI ECONOMICE ȘI SISTEMUL DE INDICATORI
- DE LA PESCUIT LA ACVACULTURĂ

DEZVOLTĂRI DE RAMURĂ — 23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1973

ENERGETICA ROMÂNEASCĂ

ÎN CONCORDANȚĂ cu creșterea economică și socială a țării noastre, actualul plan cincinal cît și orientările de perspectivă prevăd dezvoltarea, în continuare, a ramurii energiei electrice și termice într-un ritm ridicat. **Dată fiind strînsa corelare între dezvoltarea economică și consumul de energie electrică, pe care evoluția societății contemporane o scoate în evidență, se păstrează și în această etapă acel pas înainte pe care dezvoltarea energeticii trebuie să îl aibă față de celelalte sectoare ale economiei naționale.**

În conformitate cu politica partidului cu privire la valorificarea superioară a energiei primare, atît în actualul cincinal, cît și în orientările de perspectivă mai îndepărtată, s-a avut în vedere diversificarea și folosirea cît mai rațională a bazei energetice și de materii prime, în cadrul preocupării constante de asigurare, în măsură cît mai mare din resurse interne, a energiei necesare tuturor ramurilor economiei naționale. Ținînd seama că resursele interne de țiței și gaze naturale sînt limitate și că ele pot fi valorificate la un înalt nivel ca materii prime în industria petrochimică, **s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării accentuate a extracției de cărbune și a punerii mai largi în valoare a potențialului hidroenergetic al țării, sporind astfel ponderea acestor resurse în balanța energetică a României.**

Dezvoltarea energeticii românești în actualul cincinal, pornește de la realizările anului 1970 evidențiate sintetic prin producția de energie electrică de 35 miliarde kWh și își propune să ajungă la peste 60 miliarde kWh în 1975. În acest scop, puterea instalată în Sistemul energetic național va trebui să crească cu circa 6000 MW, pentru a ajunge la circa 13 000 MW la finele anului 1975.

REALIZĂRILE primilor doi ani ai cincinalului și rezultatele obținute în 1973 se înscriu pe linia sarcinilor trasate atît în ceea ce privește nivelul puterilor instalate și al energiei produse, cît și al principalelor direcții de dezvoltare. Astfel, în primii doi ani ai actualului cincinal au fost puse în funcțiune noi capacități, totalizînd o putere de 2 034 MW, adică 34% din puterea totală prevăzută a se instala în cincinal.

Un aport important în creșterea capacităților de producție l-au avut noile obiective hidroenergetice. În 1971 au fost terminate lucrările la Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier care, începînd din 1972, funcționează cu întreaga capacitate a cotei R. S. România de 1 050 MW și care a

Constantin BĂBĂLĂU
ministrul energiei electrice

(Continuare în pag. 6)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 30 din 27 iulie 1973

1
— **Dezvoltări de ra:x:ură**
Energetica românească, de **Constantin Băbălău**, ministrul energiei electrice
3—4—5
— **Plan — angajamente**
Județul Mehedinți : Sub semnul eficienței, ridicării productivității și îmbunătățirii calității producției, de **Iulian Ploștinaru**, prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.
— **Cheltuieli materiale**
Din experiența Centralei de celuloză și hîrtie : Prin reducerea normelor de consum, in 6 luni economii de peste 31 milioane lei, de **Cristache Dobrescu**
— **Calitatea**
Performanțe ridicate și costuri mai reduse, de ing. **Virgil Baraș**
9
— **Comerț exterior**
Intr-un climat favorabil stimulării inovației : Randament maxim in raționalizarea importurilor (II), de ing. **Ladislau Frumosu**
10—11
— **Studii — analize**
Ce generează imobilizări ?, de **Maria Ioniță**, **Ion Grozav**
12—13
— **Ancheta „V.E“**
Investiții : Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (III) Opiniile proiectanților, de **Bogdan Pădure**
14—15
— **Conducere și organizare**
Adunările generale ale oamenilor muncii din intreprinderi : Responsabilitate și angajare comunistă, de **Maria Popescu**, lector univ. **Petru Cristea**
16
— **Informație • decizie**
Consfătuirea de lucru organizată de I.C.S.C.M.A., la Iași, pe tema : Sisteme de gestiune (I), Gestiunea și controlul stocurilor, de ing. **Vladimir Țicovschi**
19
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XXV), de **Radu Constantinescu**
20
— **Metodologie**
Îmbunătățirea repartizării cheltuielilor la 1000 lei producție în preț de deviz, de lect. univ. **Ioan Căinap**
21
— **Știință și societate**
Rezervele alimentare ale oceanelor : De la pescuit la acvacultură de **S. Anghelescu**
— **Școli • curente • economiști** : „Noțiunea de economie politică mai adecvată decît cea de economics“, de **Andrei A. Popper**
22—23
— **Economie mondială**
• U.R.S.S. : Intensificarea producției-orientare generală în dezvoltarea agriculturii, de **Gleb Spiridonov**
• Interviu cu prof. **Myrow Uretsky** despre: Teoria jocurilor și eficiența conducerii
• Din presa internațională : „Educația recurentă“
I—VIII
— **Consultatii • studii • documentare**
• Complexitatea eficienței economice și sistemul de indicatori, de conf. univ. dr. **Florea Staicu**
• Industria construcțiilor de mașini. Ritmuri, tendințe, mutații recente ale conjuncturii în țările capitaliste, de **N. Popov**
• Bursa, de prof. univ. **Mihail Haseganu**

IN SUPLIMENT :
— Comisiile financiar-bancare teritoriale, de **I. Oprescu**
— Vechimea necesară pentru acordarea gradației, de **S. Ionescu**
— Acțiunea în constatarea forței majore, de **I. Iczkovits**
— Metode de determinare a valorii vamale, de **A. Moțiu**
— Ofertele în practica vînzărilor internaționale, de **Gh. Tigăeru**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația“ str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Un procedeu de mare eficiență :

EXTRUZIUNEA
De ce o extindere, atît de lentă ?

UN CALCUL SUMAR al specialiștilor de la Uzina de autocamioane din Brașov a ajuns la concluzia că, dacă s-ar aplica la 284 de repere pretabile procedeul de extruziune la rece, s-ar putea obține : in 1973 o economie de 1 943 tone metal, un milion ore manoperă ; eliberarea a circa 70 utilaje de așchiere, dublarea productivității muncii.

Programul atelierului experimental și realizările sale sint incă modeste. Pe ce ne bazăm această afirmație ? Pe faptul că pe linia de metale neferoase s-au integrat procedeului abia patru repere, iar de metale feroase, dintr-un program de 70 repere, sau asimilat doar opt. Numai la acest nivel s-a obținut, pînă in prezent, o diminuare a consumului cu 289 t metale feroase și 12 t aluminiu, la care se adaugă reducerea manoperei. In total, a fost realizată o economie de patru milioane și jumătate lei.

Este drept că extinderea procedeului depinde și de existența utilajelor adecvate, de ritmul livrărilor efectuate de „Industria sîrmei“ din Cîmpia Turzii. Considerăm că, la uzina amintită, există condiții ca numărul reperelor să crească intr-un ritm mai dinamic.

ing. Ștefan BANARU
Brașov

Comerțul ieșean sub lupa controlului bancar

CU OCAZIA inventarierii de la 31 decembrie 1972, s-au mobilizat, prin pîrghia creditelor, depășiri de stocuri normate de milioane lei, mai ales in cooperația de consum. Și in unitățile comerțului de stat s-au depistat mărfuri soldabile, cu vechime de peste doi ani, sau care depășesc necesarul anului in curs. Aceste imobilizări s-au reflectat corespunzător in creditele cu dobîndă majorată. Totodată, au fost depistate ambalaje depășite ca tip, in valoare de circa 3 milioane lei, luîndu-se măsuri pentru lichidarea lor prin redistribuirea in circuitul economic, reducerea prețurilor, valorificarea directă, casarea celor care nu se mai puteau utiliza etc.

Cu ocazia controlului, pe lingă repartizarea necorespunzătoare a mărfurilor la o serie de magazine, au rezultat unele neconcordanțe și intre sistemele comerciale. S-au stabilit măsuri pentru recrutarea și redistribuirea mărfurilor, mai intii intre magazinele aceleiași unități și, apoi, prin intermediul IJECOOP sau al cooperativelor integrate, intre celelalte cooperative. Atit unitățile M.C.I. cit și cele ale cooperației de consum au depășit incasările in numerar, valorificind, in mare parte, stocurile peste plan semnalate la inceputul anului. Unitățile comerciale au fost determinate să se incadreze in fondurile planificate, renunțind la stocurile care prisosesc, și astfel, creditul bancar reflectat in cifra de control al planului circulației mărfurilor pe total județ, a inregistrat o economie de peste 3 milioane lei in primul semestru.

Ilie DOMINTE
șef serviciu
Sucursala județeană Iași a Băncii Naționale

Reducere de la 22 la... 30

IN CONTRAST cu prevederile de reducere a raportărilor către organele superioare a unor situații și dări de seamă, in documentele statistice A.P.R. trimestriale, numărul de poziții a crescut de la 135 la 185. În plus, s-au introdus și două rubrici noi. Astfel, pentru intocmirea formularului respectiv numărul de zile/om a crescut de la 22 la 30 de zile. Unde-i simplificarea formularisticii ?

Ștefan SINCAN
șeful serviciului aprovizionare
I.C.I.M. — Brașov

Regim unic de calculare a penalizărilor

REFERINDU-NE la scrisoarea Direcției de sinteză din Banca de Investiții, publicată in nr. 21 al revistei, menționăm că, prin regulamentul privind contractul de antrepriză, se prevede posibilitatea recuperării integrale a pagubelor produse din vina celeilalte părți contractante. Și noi apreciem, insă, că recuperarea efectivă este ingreunată in relațiile contractului de antrepriză, deoarece stabilirea culpei nu se poate face decit de organele de arbitraj și, de multe ori, pe baza unor dovezi in care nu apare direct și distinct partea vinovată.

Cu toate aceste dificultăți ce se intimpină in delimitarea culpei, considerăm că se impune uniformizarea nivelului penalizărilor, aplicindu-se și in aceste cazuri H.C.M. nr. 306/1970. Considerăm că punerea de acord a celor două legi ar reveni Inspectoratului General de Stat pentru Directivare și Control in Proiectarea și Executarea Construcțiilor.

M. LEONTESCU
director in Ministerul Construcțiilor Industriale

ECOURI

În ce direcție ne orientăm eforturile ?

PUBLICAM extrase din răspunsurile sosite la redacție in urma publicării materialului „După bilanțul trimestrului I, incotro orientăm eforturile ?“ (nr. 15).

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE

PLANUL de investiții al ministerului nostru pe acest an este cu peste 25% mai mare decit cel din 1972, iar numărul unităților care urmează să intre in funcțiune este dublu Ansamblul prevederilor la capitolul investiții pe 1973 a impus inițierea unor multiple acțiuni și măsuri menite să asigure un ritm accelerat in executarea lucrărilor, pentru punerea la termen in funcțiune a obiectivelor planificate. Unele probleme au putut fi rezolvate relativ mai ușor, altele...

Nu este lipsit de interes să subliniem faptul că aportul Ministerului Industriei Ușoare, la reducerea importului de utilaje și piese de schimb, a fost, in ultimii ani, destul de important. Cu toate acestea, in procesul desfășurării planului de investiții pe trimestrul I, cit și in continuare au apărut unele dereglări. Una din greutățile intimpinate a provenit din nerespectarea unor contracte, respectiv nelivrarea, la termenele prevăzute, a utilajelor tehnologice de către unii furnizori străini. În aceeași perioadă, unele intreprinderi aparținind Ministerului Construcțiilor Industriale, — nerecuperind răminerile in urmă din perioada anterioară, sau executind alte lucrări decit cele prevăzute in grafice — n-au creat frontul necesar montării utilajelor livrate la termenele convenite și aflate in stoc.

Aplicarea măsurilor preconizate, cit și a altora va facilita condițiile necesare asigurării indeplinirii integrale a planului de investiții pe 1973, concomitent cu crearea cadrului necesar continuării și mai accentuate a activității pentru anul 1974.

ing. A. IONESCU
director

MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

CRITICILE aduse de „Viața economică“ sint juste, realizările inregistrate atit valoric cit și punerile in funcțiune, nefiind la nivelul planului. Conducerea ministerului nostru a analizat cauzele care au condus la această situație și a stabilit măsuri deosebite pentru recuperarea restanțelor și indeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe acest an.

In ceea ce privește pregătirea lucrărilor noi pentru anul 1974, determinat și de faptul că sarcinile de investiții pe anii 1974—1975 au fost majorate, cu circa 2 miliarde lei, au apărut unele obiective noi pentru care pregătirea documentațiilor și a condițiilor de realizare a lucrărilor este intirziată față de termenele stabilite prin hotărîrea de aprobare a planului. Pentru asigurarea in timp cit mai scurt a acestor documentații au fost analizate la conducerea ministerului, cu centralele beneficiare și proiectanții, fiecare poziție in parte și s-au stabilit grafice de termene pe poziții și faze În același timp, sint in curs de definitivare analize cu constructorii și furnizorii de utilaje, in vederea corelării condițiilor pentru planul pe anii 1974—1975.

Din analizele efectuate și măsurile intreprinse a rezultat că planul de investiții pe anul 1973 va fi realizat integral, restanțele urmind a fi recuperate in trimestrul III.

ing. AL. ȘTEFĂNESCU
director

MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE ȘI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

ARTICOLUL din „Viața economică“ a fost analizat in cadrul Direcției de investiții. Sintem de acord cu cele menționate. Nerealizarea planului de investiții a constituit obiectul unor analize speciale făcute de conducerea ministerului cu toate cadrele care participă la realizarea lor, intocmindu-se programe pentru recuperarea răminerilor in urmă și pentru asigurarea neintirziată a fronturilor de montaj. De asemenea, a fost continuată și intensificată acțiunea de participare efectivă a beneficiarilor la lucrările de montaj.

Ca urmare a măsurilor luate au intrat in funcțiune 11 capacități de producție, din care 4 din planul anului 1973, iar 7 din capacitățile restante din 1972.

Neasigurarea integrală a documentațiilor pentru lucrările ce se execută in acest an s-a datorat, in parte, unor schimbări tehnice, ceea ce a condus la necesitatea modificării unor prevederi din planul de import și asigurarea surselor respective, sau la refacerea documentației. Referindu-ne la lucrările care n-au fost atacate deși aveau documentația aprobată, menționăm că ele au fost analizate in mod deosebit și, in prezent, toate cele programate să fie incepute in primele 4 luni ale anului, au finanțarea deschisă.

Considerind că materialul publicat a constituit un stimulent in munca noastră, vă mulțumim pentru ajutorul dat.

ing. GH. VASILESCU
director

CURIER

• Examene de diferență

ILONA MÁTHÉ ILDIKO MÖLNÁR, MÁRIA RÁCZ, Vlăhița. — Potrivit prevederilor Ordinului ministrului invățămîntului nr. 493/1971, absolvenți cu diplomă de bacalaureat (maturitate) ai liceelor sau ai școlilor medii de cultură generală și care au un stagiu in funcții pentru care se cer studii medii economice de cel puțin cinci ani, pot susține examene de diferență la liceele economice și liceele agricole cu profil de contabilitate și merceologie agricolă. Inscrierile se fac in perioada 15 septembrie — 1 octombrie numai in limita locurilor aprobate prin planurile anuale de școlarizare pentru invățămîntul fără frecvență al liceelor menționate. În cazul in care numărul candidaților este mai mare decit numărul locurilor planificate, inscrierea se face in ordinea descrescîndă a mediilor obținute la examenul de bacalaureat (maturitate). Organizarea sesiunilor de examene de diferență, precum și liceele unde se susțin aceste examene se aprobă de ministerele și celelalte organe centrale și locale ale administrației de stat, care au in subordine astfel de licee. Derogări de la prevederile ordinului menționat nu se aprobă.

• Abonamente nominale sau anonime?

EMIL HĂLCIUG, Botoșani — Traficul efectuat pe bază de abonamente, are o pondere importantă in transporturile pe calea ferată. Tariful abonamentelor lunare generale nominale, care se eliberează intreprinderilor și instituțiilor pentru călătoriile salariaților lor in interes de serviciu, este stimulator, ceea ce se reflectă in numărul de călătorii cu tarif integral care echivalează cu costul abonamentului. Abonamentele anonime oferă intreprinderilor și instituțiilor avantaje față de abonamentele nominale, motivat de faptul că, in baza unui abonament anonim, pot călători toți salariații.

Acest lucru demonstrează că nevoile de deplasare in interes de serviciu ale intreprinderilor, se pot satisface cu un număr de abonamente anonime mai redus, față de numărul celor nominale pe care ar trebui să le procure pentru acoperirea aceluiași număr de deplasări. Astfel, cu un abonament lunar anonim, valabil la clasa a 2-a pentru zona 401—500 km care costă 919 lei, se pot asigura 30 deplasări in interes de serviciu de 30 salariați diferiți, in timp ce același număr de deplasări se pot acoperi cu 4 abonamente nominale care costă 1 224 lei. Rezultă că abonamentele anonime inseamnă solicitarea unui număr mai mare de călătorii, ceea ce influențează asupra cheltuielilor de exploatare ale căii ferate și justifică diferențierea de cost (răspunsul aparține departamentului căilor ferate).

• Transferare

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc. — Reglementarea in vigoare (art. 69 din Codul Muncii, precum și Legea nr. 1/1970 nu stabilește o restricție expresă in ce privește transferarea salariatului in interesul serviciului, la unități care aparțin unor ramuri economice diferite (de pildă, dintr-o unitate care face parte din ramura construcții montaj intr-alta din ramura construcții de mașini). Transferarea unui salariat in funcția de director al unității poate avea caracterul unui transfer in interesul serviciului, dacă se face cu respectarea prevederilor referitoare la transfer. Este adevărat, că art. 69 din Codul Muncii prevede că transferarea se face, de regulă, in unități din aceeași ramură.

economie națională

ACTUALITATEA ● Pentru a înfăptui sarcinile de plan și angajamentele pe acest an oamenii muncii din județul Mehedinți mobilizează toate resursele în vederea **folosirii judicioase a capacităților de producție existente, scurtării termenului de punere în funcțiune a noilor obiective de investiții.** ● **Economii sporite prin reducerea normelor de consum** (concluzii ale unei analize, întreprinse în cadrul Centralei de celuloză și hîrtie) ● Din experiența întreprinderilor industriale din județul Brașov: **abordarea complexă a problemei calității produselor** presupune înnoirea sortimentului producției, modernizarea tehnologiilor de fabricație, în general, organizarea unei gestiuni raționale a calității.

PLAN – ANGAJAMENTE

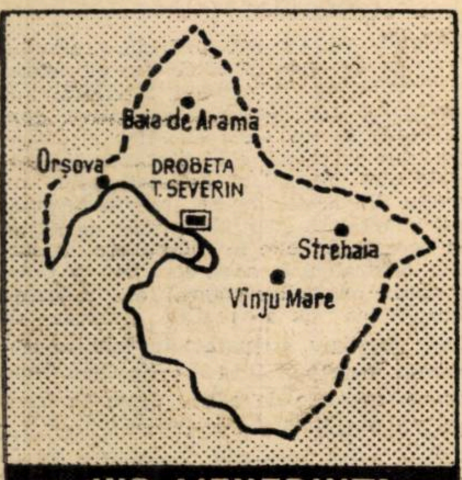

JUD. MEHEDINȚI

SUB SEMNUL EFICIENȚEI,

ridicării productivității și îmbunătățirii calității producției

ANUL ACESTA oamenii muncii din județul nostru și-au propus să obțină cei mai înalți indici de producție realizați pînă în prezent, dorind prin aceasta să-și manifeste plenar atașamentul față de politica partidului, să-și aducă contribuția la îndeplinirea cincinalului înainte de termen — condiție a dezvoltării în ritm susținut a economiei noastre socialiste.

În 1973, planul pe ansamblul județului marchează sporuri importante față de realizările anului precedent. Producția globală industrială crește cu 16,2%, producția marfă cu 22,7%, productivitatea muncii cu 6,8%, exportul cu 96%. Asemenea creșteri sînt prevăzute și pentru celelalte sectoare de activitate — construcții, transporturi, agricultură, comerț, și cooperație.

Militînd cu perseverență pentru înfăptuirea exemplară a acestor sarcini, Comitetul județean de partid a acordat sprijin concret organelor și organizațiilor de partid, conducerilor unităților respective pentru stabilirea din timp a unor măsuri practice menite să asigure condițiile cele mai bune de realizare ritmică a planului și angajamentelor asumate. Drept urmare, **pe primul semestru al anului curent, producția globală industrială a fost depășită cu 2,5%, iar angajamentul cu 144%, obținîndu-se față de realizările din perioada corespunzătoare a anului precedent, un ritm de creștere de 20,9%, iar la producția marfă de 23,5%.** Productivitatea muncii, factor principal în sporirea eficienței întregii activități economice, a fost depășită cu 1%, respectiv cu 1.195 lei/salariat, cu un ritm de creștere de 8,1%, obținîndu-se pe seama acesteia peste 40% din sporul producției globale industriale față de perioada corespunzătoare a anului 1972.

Paralel cu preocuparea pentru îndeplinirea planului valoric, o atenție deosebită s-a acordat **realizării planului pe sortimente.** Pe cele șase luni au fost realizate peste plan 142,8 milioane kWh energie electrică, 1 569 tone huilă, 881 mc cherestea de fag și stejar, 62 tone plăci fibrolemnoase, 15 000 mp furnire estetice, confecții textile în valoare de 650 000 lei și alte produse destinate consumului intern și pentru export. Rezultate bune au fost obținute și în direcția reducerii prețului de cost. Cheltuielile totale la mia de lei producție marfă au fost reduse cu 26,1 lei, din care la cheltuieli materiale cu 9,1 lei, economisindu-se 97 tone metal, cca. 600 mc material lemnos și peste 1 000 tone combustibil convențional.

PENTRU TRADUCEREA ÎN VIAȚA a sarcinilor stabilite de plenarele Comitetului Central al, P.C.R. din noiembrie 1972 și februarie-martie a.c., un accent deosebit s-a pus pe **folosirea judicioasă a capacităților de producție.** Prin măsurile luate pentru eliminarea locurilor înguste și mobilizarea mai bună a resurselor în acest an, gradul de folosire a capacităților de producție din industria județului va crește la 88,7% față de 83,4% cît s-a realizat în 1972. Acest lucru va fi posibil prin asigurarea unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă, reducerea substanțială a opririlor accidentale în funcționarea utilajelor și instalațiilor, organizarea mai bună a producției și a muncii, ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor etc.

Asigurarea din timp a necesarului de cadre calificate pentru producția anului 1973 a facilitat în multe întreprinderi generalizarea lucrului în schimbul II și extinderea schimbului III. Față de realizările din luna iunie 1972, la finele primului semestru al acestui an, coeficientul de schimburi a crescut la Combinatul de celuloză și hîrtie de la 1,29 la 2,42; iar la Întreprinderea „Cazanele“ Orșova de la 2,65 la 2,83. Rezultate bune s-au obținut și la alte unități ca Întreprinderea de vagoane, Combinatul de prelucrare a lemnului, Șantierul naval din Orșova, Întreprinderea de confecții etc. Comitetele oamenilor muncii au acordat mai multă atenție folosirii fondului de timp al utilajelor și mașinilor, fapt ce a făcut ca **în industria județului indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor să crească în această perioadă la 86,8%.**

Rezultatele obținute pe linia înfăptuirii sarcinilor de plan pe primul semestru al anului au fost determinate și de sporirea preocupărilor pentru **introducerea și generalizarea unor procedee tehnologice moderne** cu efecte pozitive asupra sporirii producției și productivității muncii. La Șantierul naval s-a introdus debitarea simultană a șase repere la mașini de tăiat oxiacetilenice prin copiere după clișeu; confecționarea blocsecțiilor pentru corpurile de nave cu greutăți pînă la 20 tone. La întreprinderea de vagoane s-a generalizat folosirea sudurii automate la execuția recipienților pentru vagoanele de transportat ciment în vrac și la vagoanele cisternă, s-a extins folosirea dispozitivelor rotative pentru executarea la poziție orizontală a operațiunilor de sudură la cutia vagoanelor etc. La Combinatul de prelucrare a lemnului s-a organizat croirea centralizată a panourilor de PAL, s-au introdus transportoare cu role pe fluxul tehnologic în secția de mobilă și altele.

Există multiple preocupări din partea unităților pentru descoperirea rezervelor de sporire a capacităților de producție și în **organizarea mai bună a locurilor de muncă.** La Combinatul de prelucrare a lemnului aplicarea unui studiu privind reorganizarea proceselor de producție în secția de cherestea permite sporirea producției cu 2 000 mii lei, reducerea cheltuielilor la 1.000 lei producție cu 32,02 lei; productivitatea muncii va crește cu 3 800 lei/salariat; la secția P.F.L., prin aplicarea unui complex de măsuri privind îmbunătățirea caracteristicilor fizico-mecanice și a calității plăcilor fibrolemnoase producția sporește cu 120 tone. Totodată la Șantierul naval, prin reamplasările în flux a unor mașini de debitat, extinderea autoutilării și creșterea gradului de înzestrare cu SDV-uri, se vor reduce cheltuielile de fabricație cu aproape 2 000 mii lei. La Combinatul de celuloză și hîrtie, prin înlocuirea confecțiilor din carton ondulat cu una din fețe cu strat izolator de polietilenă și prin mărirea capacității liniei de croire, se va spori producția globală cu cca 600 mii lei, iar prin introducerea paletizării la operațiile de transport și încărcat confecții din carton ondulat se va obține o reducere a prețului de cost cu peste 1 500 mii lei.

RITMURILE înalte de dezvoltare a economiei județului se datoresc și faptului că, an de an, a beneficiat de un volum important de investiții pentru construirea de noi obiective industriale și dezvoltarea celor existente. **Pentru realizarea investițiilor s-au organizat comandamente la principalele obiective,** la care participă toți factorii răspunzători, astfel încît putem spune că s-au asigurat din timp documentațiile de execuție, eliberarea amplasamentelor, utilajele necesare, iar prin graficele coordonatoare, s-a stabilit concentrarea forțelor și mijloacelor cu prioritate la obiectivele productive. Au fost întocmite programe pentru folosirea eficientă a utilajelor de construcții, a forței de muncă, industrializarea și mecanizarea intensivă a execuției lucrărilor, adoptarea unor soluții tehnice menite să reducă permanent consumurile specifice de materiale de construcții. S-a urmărit ca, o dată cu punerea în funcțiune a noilor obiective industriale, să se asigure cadrele tehnice și de muncitori calificați, materiile prime și materialele necesare pentru efectuarea probelor tehnologice și începerea producției.

Pentru scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de montaj la Combinatul de celuloză și hîrtie s-au constituit echipe din salariații beneficiarului, care, împreună cu furnizorii de utilaje, desfășoară activitatea de montare a mașinilor și instalațiilor în două schimburi. La Șantierele navale — Orșova și Drobeta-Turnu Severin operațiile de montare a mașinilor unelte se realizează în exclusivitate de către beneficiari. Această măsură are, de fapt, un dublu aspect: în primul rînd se îmbunătățește ritmul de execuție a lucrărilor, iar în al doilea rînd, lucru nu mai puțin important, beneficiarul își va cunoaște din capul locului mult mai bine utilajele pe care le exploatează, avînd posibilitatea să intervină cu operativitate în rezolvarea eventualelor defecțiuni ce apar în timpul producției. Stadiile fizice obținute pînă în prezent la obiectivele de investiții asigură respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități prevăzute în acest an. Pînă în prezent s-a pus în funcțiune capacitatea de semiceluloză și hîrtie miez și, parțial Centrala termică la Combinatul de celuloză și hîrtie și etapa I de dezvoltare a Întreprinderii de confecții Drobeta-Turnu Severin; s-au creat condiții pentru punerea în funcțiune, conform graficului de eșalonare, a tuturor obiectivelor industriale din sectorul agricol și social-cultural prevăzute în planul pe acest an.

S-a îmbunătățit activitatea și în domeniul construcțiilor de locuințe prin trecerea la execuție în sisteme industrializate a structurilor de rezistență, urmînd ca, anul acesta, 45% din numărul apartamentelor, să se realizeze cu cofraje metalice plane universale și 40% din panouri mari de beton armat. Ca urmare, în prima jumătate a anului, planul de investiții a fost îndeplinit în proporție de 100,1%, realizîndu-se 54,2% din volumul de construcții montaj prevăzut pe 1973.

Preocupări susținute au existat și există pentru **reducerea duratei de atingere a parametrilor proiectați.** La Întreprinderea de vagoare, noua hală de fabricație, pusă în funcțiune la începutul anului trecut, a realizat parametrii proiectați chiar în același an, iar în 1973 capacitatea proiectată va fi depășită cu 60%; la Hidrocentrala „Porțile de Fier“ parametrii proiectați au fost realizați cu 12 luni mai devreme. Rezultate similare s-au înregistrat și la alte capacități de producție intrate recent în funcțiune.

HOTĂRÎTE să întîmpine cea de-a 29-a aniversare a zilei de 23 August — ziua insurecției naționale antifasciste armate — cu noi și importante realizări, colectivele de oameni ai muncii din județul nostru desfășoară largi acțiuni pentru depistarea de noi rezerve în vederea perfecționării continue a proceselor tehnologice, pentru ridicarea gradului de gospodărire a întreprinderilor. Se poate aprecia că, așa cum se desfășoară în prezent activitatea, întreprinderile industriale din județul nostru vor reuși să dobîndească realizări de prestigiu, care să le situeze pe un loc fruntaș în marea întrecere dintre județele țării.

Iulian PLOȘTINARU
prim secretar
Comitetul județean Mehedinți
al P.C.R.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

23 AUGUST 1944-1973

CU MAI MULTE LUNI ÎN AVANS

● **Minerii din bazinul Dornelor,** *care și-au asumat angajamentul de a îndeplini sarcinile actualului cincinal în numai 3 ani și 9 luni, raportează acum un bilanț deosebit de rodnic: ei au reușit să obțină pînă acum, în competiția cu timpul, un avans de 13 luni. În expresie valorică, acesta reprezintă o producție suplimentară de aproximativ 57 milioane lei. Calculele arată că minerii din bazinul Dornelor au realizat pînă acum circa 70% din prevederile inițiale ale planului cincinal. Notăm tot aici că minerii de la Bocșa au obținut suplimentar de la începutul anului, o producție globală în valoare de peste 4 milioane lei, și o producție-marfă evaluată la 3,9 milioane. Preocuparea pentru mai buna organizare a extracției minereurilor și extinderea mecanizării lucrărilor au permis, totodată, o importantă creștere a productivității muncii. La rîndul lor,* **minerii de la Cavnic** *au imprimat un ritm înalt lucrărilor de excavare în abataje, cît și lucrărilor de înaintare în galerii, unde viteza medie a atins 90 m pe lună.*

● **Colectivul Fabricii de negru de fum din cadrul Combinatului petrochimic de la Pitești** *a raportat îndeplinirea sarcinilor planului anual la export cu aproape 6 luni înainte de termen și a livrat, suplimentar, pînă la această dată, peste 2 400 tone negru de fum. La rîndul său,* **colectivul care deservește instalația de acrilonitril,** *aparținînd aceluiași combinat, a realizat integral sarcinile de export pe anul în curs, înregistrînd o depășire a acestora de 1 200 tone acrilonitril, expediate zilele trecute în Anglia, Italia și Iugoslavia.*

● *Pînă la jumătatea cincinalului,* **colectivul Fabricii de zahăr „Siretul“ din Bucecea, județul Botoșani,** *a obținut un avans de aproape 5 luni și un spor de producție față de sarcinile de plan aferente perioadei amintite de 207 milioane lei. De asemenea,* **lucrătorii Fabricii mixte de industrie locală Dorohoi** *au realizat, în cei doi ani și jumătate, un avans de 4 luni și 15 zile, ceea ce reprezintă echivalentul unei producții industriale suplimentare de 17 milioane lei.*

CHELTUIELI MATERIALE

Din experiența Centralei de celuloză și hîrtie

Prin reducerea normelor de consum, în 6 luni ECONOMII de peste 31 milioane lei

ÎN 1973, comparativ cu anul anterior, normele de consum aprobate prin planul de stat creează posibilitatea obținerii unor însemnate economii de materii prime și materiale. Respectarea și, mai ales, diminuarea lor, impun măsuri deosebite în întreprinderi și centrale industriale pentru ridicarea gradului de gospodărire a ma-

Cristache DOBRESCU

→

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

Cinescop superrectangular

Un nou tip de cinescop superrectangular, cu diagonala de 61 de centimetri, va fi introdus în producția de serie la unitatea „Electrofar" din cadrul Întreprinderii de cinescoape București. Pentru 1974 este anunțat un nou tip modern de cinescop superrectangular cu diagonala de 51 centimetri.

Autobasculanta de 50 tone

La uzinele de autocamioane din Brașov se pregătește construcția noului tip de autobasculantă de 50 de tone, dotată cu două motoare de cîte 215 CP. Recent au intrat în fabricația de serie autobasculanta de 17 tone și cea de 30 de tone, dotată cu două motoare Diesel de cîte 135 CP, iar de curînd a început montajul autobasculantei ROMAN de 10 tone destinată sectorului minier.

Noi strunguri moderne la Arad

Specialiștii Întreprinderii specializate din Arad proiectează în prezent cea de a treia generație de strunguri moderne. Printre acestea figurează strungurile revolver și cele frontoare, strungurile de repriză și cele cu comandă numerică. În prezent, întreprinderea arădeană realizează, în cadrul fabricației curente, strungurile SNA-750-500-360-280, care au luat locul vechilor familii de strunguri paralele.

Utilaj gigant pentru siderurgie

Constructorii de mașini de la întreprinderea „1 Mai" Ploiești au executat pentru Combinatul siderurgic — Galați primele agregate destinate încărcării transportului și descărcării minereului. Pînă acum, acest utilaj gigant, avînd 30 metri lungime și 250 tone greutate, se importa. În nomenclatorul de produse al întreprinderii prahovene au fost incluse, de asemenea, noi utilaje, cu un grad înalt de tehnicitate pentru industria chimică, între care schimbătoare de căldură din oțeluri aliate și inoxidabile destinate combinatelor de la Craiova și Făgăraș.

Carton superior

Combinatul de celuloză și hîrtie din Brăila a inclus în fabricația curentă un nou tip de carton, caracterizat printr-un grad de alb de 83% și care se utilizează pentru tipăriturile în mai multe culori. Concomitent s-a trecut la producția cartonului destinat fabricării tocurilor pentru cutiile de chibrituri. A fost, de asemenea, omologat cartonul pentru bețele de chibrituri plic, produs care se remarcă printr-o rigiditate mare și o bună ignifugare.

Brevete

- Brevetul de invenție nr. 55 094 se referă la un arzător pentru combustibil gazos, folosit pentru încălzirea diferitelor cuptoare industriale. Aplicat cu succes la Uzina de produse sodice din Ocna Mureș, noul arzător asigură o ardere completă a combustibilului, elimină pericolul de oxidare prematură a pieselor componente ale arzătorului și permite reglarea formei flăcării, fără a modifica debitele de combustibil și aer de ardere.

- Combinatul de piele-încălțăminte din Cluj aplică invenția nr. 55 162 care se referă la un procedeu de fabricare a unor nutrețuri pe bază de proteine de natură animală, pornind de la deșeurile de piele netăbăcită, rezultate în atelierele de cenușerie ale tăbăcăriilor. Produsul obținut se utilizează ca nutreț pentru pui, putînd substitui făina de carne, se digerează ușor, avînd și un conținut mic de grăsime.

- La Institutul de fizică atomică din București se aplică brevetul de invenție nr. 54 766 care se referă la o metodă și un **dispozitiv pentru absorbția puterilor mari**, de foarte înaltă frecvență. Prin aplicarea acestei invenții se elimină posibilitatea formării de regiuni de cîmp electric intens și deci a străpungerilor, ceea ce face aparatul utilizabil pentru orice nivel de putere.

- Combinatul de mătase „București" este titularul brevetului nr. 54 324 care **se referă la o țesătură protectoare împotriva radiațiilor electromagnetice**, în special a celor cu lungime scurtă de undă. Față de soluțiile clasice, noua țesătură realizată de ing. M. R. Goga și V. Vucicu prezintă marele avantaj că realizează o foarte bună izolare antimagnetică datorită reducerii distanței dintre încrucișările a două fire conținînd metal. Izolarea electrică se realizează prin reliefarea firelor textile pe fața țesăturii.

- Brevetul de invenție nr. 54.373, avînd ca titular Institutul pentru proiectarea tehnologică de laminoare din București, se referă la un **sistem de reglare automată pentru cărucioarele de la bancurile de tras țevi sau bare**, permițînd obținerea unor viteze de lucru mai adecvate procesului tehnologic. Prin aplicarea acestei invenții se evită ruperea capetelor materialelor trase, iar accelerările și frînările se fac automat, asigurîndu-se deplina siguranță de funcționare.

←

teriilor prime, pentru obținerea din aceleași cantități mai multe produse, de calitate superioară și cu valoare de întrebuințare mai mare. Ce reflectă rezultatele dobîndite în primul semestru din 1973 în întreprinderile producătoare de celuloză și hîrtie, ce rezerve se cer fructificate mai bine în viitor ?

Pentru început să apelăm la limbajul elocvent al cifrelor. În urma unui studiu întreprins la sfîrșitul anului trecut, Centrala de celuloză și hîrtie a ajuns la concluzia că există reale posibilități de a reduce consumul specific la principalele materii prime, în așa fel încît să se obțină **în 1973, o economie de 61 milioane lei.** Că această previziune a fost reală ne-o dovedesc faptele. **Măsurile preconizate la nivelul fiecărei întreprinderi din cadrul Centralei, aplicarea lor succesivă, a făcut cu putință ca la capătul a 6 luni din acest an, să se obțină economii, prin reducerea normelor de consum specific, de peste 31 milioane lei.** Dar iată concret cum a evoluat reducerea normelor de consum față de anul 1972 la cîteva din principalele materii prime și semifabricate folosite în procesele de fabricație (vezi tabelul nr. 1).

Desigur, nu numai la aceste produse principale au fost înregistrate economii. Așa cum rezultă din ancheta întreprinsă în întreprinderile Centralei, în această perioadă au fost micșorate consumurile și la energie electrică, energie termică, combustibil etc. Ca un corolar al eforturilor depuse în întrecere de marea majoritate a colectivelor întreprinderilor, s-au obținut rezultate deosebite în reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă (vezi tabelul nr. 2).

Firește, rezultatele pozitive, dobîndite de majoritatea întreprinderilor reprezintă efectul unor măsuri bine gîndite, al unei organizări științifice a producției, al ridicării gradului de eficiență a muncii. Iată în acest sens cîteva aspecte semnificative.

La C.C.H.-Suceava, pe baza rezultatelor obținute anul trecut, s-a hotărît, ca în 1973, consumul de lemn să fie redus cu 1%, ceea ce reprezintă o economie anuală de 6 136 mc masă lemnoasă. Ce s-a întreprins în acest scop ? În primul rînd, au fost experimentate mai multe tehnologii noi la prepararea celulozei. Au fost determinate astfel, coordonatele unui proces optim care, aplicat în practică, și-a arătat roadele. Drept urmare, pînă în prezent, s-a economisit peste 1 500 mc de masă lemnoasă. Tot în ideea reducerii pierderilor de lemn, un loc important l-a ocupat valorificarea rumegușului rezultat ca deșeu la tocarea lemnului. Prin aceasta s-a obținut o economie de încă 1 200 mc masă lemnoasă. Numai **economiile respective au permis reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 258 lei față de 1972.** O preocupare susținută pentru obținerea de economii s-a manifestat și în domeniul reducerii consumului de săruri sodice. Prin micșorarea normelor de consum cu 5%, se preconizează să se realizeze în acest an o economie de circa 50 de tone de săruri sodice, față de anul precedent.

O grijă sporită pentru utilizarea judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului se manifestă, de asemenea, la Întreprinderea de celuloză și hîrtie din Dej, la Platforma-Brăila Fabrica de hîrtie „Letea"-Bacău ; ICH „Reconstrucția" Piatra Neamț.

Tabelul nr. 1

Materia primă	U/M	1972	1973
Lemn de celuloză și pastă mecanică pentru celuloză	m^3/t	5974	5915
Lemn de lucru de fag pentru celuloză (celofibră)	m^3/t	6368	6320
Săruri sodice pentru paste chimice pentru papetărie	tonă/t.	0,139	0,128
Hîrtie pentru rechizite școlare	tonă/t.	1,085	1,030

DAR PE LÎNGĂ aceste exemple pozitive, sînt de consemnat și situații mai puțin favorabile, așa cum, de altfel, se poate desprinde din tabelul nr. 2. Reprezentativ, prin situația în care se află, este **Combinatul de celuloză și hîrtie-Călărași.**

Consumul sărurilor sodice, de pildă, a fost proiectat aici la 140 kg pe tona de produs ; în realitate însă, el a fost de 2,5 ori mai mare. Măsurile adoptate pentru reducerea consumurilor (perfecționarea tehnologiilor de spălare, albirea celulozei sau recuperarea fibrei de celuloză din apele grase), care urmau să fie aplicate încă din prima decadă a lunii februarie, nu au fost materializate în practică decît în luna mai, întîrziere care a costat Combinatul peste 100 000 lei.

Condiția esențială pentru reducerea consumului de săruri sodice la nivelul stabilit de STE — respectiv obținerea unei economii de 3,5 milioane lei anual — constă în funcționarea fără întrerupere, la parametrii superiori, a instalațiilor de fabricare a celulozei. Deși cunoscută această condiție, se întreprinde prea puțin pentru înfăptuirea ei. E drept, s-a stabilit un nomenclator de piese de schimb de rezervă care urmează să fie executate în atelierele proprii și s-a luat hotărîrea ca echipele de asistență tehnică să fie încadrate, în toate schimburile, cu personal competent. Dar pentru că aceste măsuri figurează cam de mult timp pe agenda de lucru a conducerii combinatului fără să-și găsească finalizarea, volumul întreruperilor în funcționarea utilajelor s-a ridicat, în primul semestru, la aproape 7 000 ore, ceea ce a făcut ca acestea să atingă un randament mediu de 75% față de cel planificat.

Situația este oarecum similară și la **Întreprinderea de hîrtie-Bușteni și IHC Ghimbav**. În aceste unități există încă serioase resurse neatrase în circuitul economic. Este vorba, mai ales de modul în care se valorifică materiile prime. Sînt încă multe pierderi pe circuitul procesului tehnologic, care fac să se ridice costurile de producție. O analiză mai atentă a situației, s-ar putea solda cu stabilirea unor măsuri eficiente pe linia perfecționării proceselor de producție, gospodăririi cu mai multă grijă a materilor prime.

Așadar, succesele obținute pînă acum de unele unități pe ansamblul Centralei de celuloză și hîrtie nu sînt decît o treaptă spre dobîndirea de rezultate și mai bune. În continuare, se cere acționat cu hotărîre pentru a se stăvili risipa, pentru a se valorifica cît mai eficient materiile prime și materialele, în așa fel încît costurile de producție să înregistreze o scădere substanțială în toate întreprinderile ce îi aparțin.

Tabelul nr. 2

Unitatea	U/M	Economii la 1000 lei producție marfă	Economii totale
Platforma-Brăila	mii lei	— 5,06	—1510
CCH Suceava	„	—20,49	— 551
CCH Călărași	„	38,55	356
Fabrica de hîrtie-Dej	„	—62,98	— 881
CCH Zărnești	„	— 0,03	— 3
Fabrica de hîrtie „Letea"-Bacău	„	— 5,07	— 502
ICH „Reconstrucția"-Piatra Neamț	„	— 3,85	— 318
IH-Bușteni	„	13,87	110
IH „Prahova"-Scăieni	„	— 2,90	— 92
I.H.C. „Ghimbav"	„	42,32	5004

CALITATEA

PERFORMANȚE ridicate și COSTURI mai reduse

TRĂSĂTURA distinctă a actualului plan cincinal este orientarea fermă a întregii activități de producție spre aspectele calitative, spre ridicarea la un nivel superior a indicilor care exprimă eficiența muncii sociale. Cei doi ani și jumătate care au trecut din acest cincinal reliefează pregnant faptul că sarcinile trasate de partid în această direcție se înfăptuiesc cu succes. Ilustrativă în acest sens este și preocuparea oamenilor muncii din industria brașoveană de a realiza produse de înalt prestigiu, cu parametri tehnico-economici corespunzători cerințelor moderne, capabile de a se afirma în competiția mondială.

Activitatea susținută desfășurată pe linia îmbunătățirii calității se concretizează, în mod global în **scăderea ponderii produselor refuzate la recepție de la 10,6% în trimestrul I. 1972, la 3,0% în aceeași perioadă a anului curent.**

UNUL DIN FACTORII esențiali ai îmbunătățirii calității îl reprezintă **concepția constructivă înaintată de fabricație a produselor,** puternic influențată astăzi de progresul tehnico-științific, care duce la diversificarea producției, la apariția de noi produse perfecționate, capabile să satisfacă în mai mare măsură nevoile pieței interne și externe. Potrivit prevederilor actualului cincinal, **în județul Brașov, ponderea produselor noi și reproiectate va fi la nivelul anului 1975 de peste 70%** (față de circa 50% sarcina pe țară) **urmînd să se asimileze circa 3 000 de produse și articole noi.** Există întreprinderi la care această pondere va fi de peste 75% („Electroprecizia"-Săcele, Uzina de autocamioane, „Hidromecanica", „Colorom"-Codlea, Fabrica de tricotaje, Fabrica de produse zaharoase).

Rezultatele obținute în ultimii ani dau certitudinea că în acest domeniu sarcinile pe 1973 și din cincinal vor fi îndeplinite și depășite. Astfel s-a continuat **diversificarea producției de tractoare** prin asimilarea în fabricație a tractoarelor de 55 C.P. pe roți și pe șenile, a **autocamioanelor ROMAN cu motor Diesel de 8 și 12 tone**, basculante DAC, a **echipamentelor electronice și aparatajului de bord pentru autovehicule și tractoare, s-au creat noi tipuri de rulmenți, carburatoare, motorete și biciclete, scule așchietoare, coloranți și rășini sintetice etc.**, obținîndu-se produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare. Prin asimilarea tractorului de 80 C.P. pe roți, de pildă, se realizează o serie de îmbunătățiri a caracteristicilor tehnice, care conduc la scăderea consumului de combustibil cu 10 g/C.P. oră, comparativ cu cel al tractoarelor din fabricația curentă, și la reducerea greutății specifice pe cal. putere cu 15%.

Realizarea tuturor sarcinilor pe linia asimilării de noi produse impune tratarea planului tehnic cu aceeași răspundere ca și a celui de producție. Pentru aceasta apare necesară eșalonarea judicioasă a diferitelor etape ale procesului de asimilare, coroborarea diverselor faze în vederea respectării cu strictețe a termenelor de însușire planificate. Or, în această privință, se constată și unele rămîneri în urmă. O serie de produse noi întîrzie să fie însușite de către unele colective („Hidromecanica", Întreprinderea de scule Rîșnov, „Electroprecizia"-Săcele, „Metrom"). Dacă în prezent aceste deficiențe nu se repercutează în înfăptuirea planului de producție, în viitor consecințele vor apărea pe deplin. Iată de ce este

→

necesar să se ia toate măsurile ca prevederile din planurile tehnice cu privire la asimilarea de produse noi să fie înfăptuite întocmai.

CALITATEA produselor este în măsură hotărîtoare influențată de **tehnologiile de fabricație aplicate**, de modul de respectare a acestora și de adaptarea lor continuă la progresul tehnic. În acest domeniu întreprinderile industriale din județul Brașov au obținut rezultate pozitive, cu efecte directe asupra calității produselor, a reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale și a creșterii nivelului de eficiență economică. Astfel, la peste 75% din piesele pentru autocamioane și tractoare, ce se toarnă din fontă, miezurile se execută din nisipuri peliculizate, s-a extins execuția prin extruziune la cald și la rece la o serie de piese de mare complexitate, s-a introdus tehnologia de ștanțare pe prese cu transfer a elementelor de la rulmenții cu inel exterior din tablă etc. Tehnologii noi au fost aplicate și în industria chimică, industria lemnului și în industria ușoară.

În unele întreprinderi întîlnim totuși și tehnologii care nu asigură obținerea unor produse de calitate superioară. Nu este mai puțin adevărat că, uneori, la aceasta contribuie și utilajele unor întreprinderi ca, de exemplu, mașinile de rectificat interior fabricate de Uzina mecanică Cugir, a căror modernizare e necesară chiar în cadrul întreprinderii beneficiare. Totodată, însă, promovarea cu mai multă consecvență a unor procedee tehnologice moderne necesită, pe lîngă alte măsuri, întărirea potențialului atelierelor de proiectare, paralel cu cel al secțiilor de pregătire a fabricației și îndeosebi a sculăriilor.

O importanță deosebită pentru calitatea produselor o are **efectuarea unor probe funcționale și de anduranță**, precum și urmărirea comportării produselor în exploatare, la beneficiari, în vederea stabilirii nivelului de fiabilitate al acestora. În multe întreprinderi constructoare de mașini, pe lîngă rețeaua de „service", au fost create grupe de fiabilitate în a căror preocupare intră nu numai urmărirea comportării produselor în exploatare, ci și interpretarea rezultatelor obținute la efectuarea probelor funcționale și de anduranță pentru produsele din fabricația de serie sau a celor care se găsesc în faza de asimilare.

La eforturile pentru realizarea unor produse de înaltă calitate trebuie să se ralieze și întreprinderile colaboratoare, furnizoare de materii prime, materiale și subansamble. În legătură cu aceasta, ni se pare concludentă poziția Întreprinderii metalurgică Vlăhița, care nu livrează carcasele de electromotoare în stare detensionată după turnare, lucru cerut de beneficiarul „Electroprecizia"-Săcele, ceea ce duce la rebutarea pe fluxul de fabricație, în timpul prelucrării, a unui număr mare de carcase, ca și la o calitate nesatisfăcătoare a arcurilor fabricate de Uzina de piese auto Sibiu și livrate Uzinelor „Tractorul" și „Electroprecizia"-Săcele. Credem că Inspectoratele de calitate din județele respective au și ele un cuvînt de spus...

ÎMBUNĂTĂȚIREA calității produselor trebuie să conducă, pe ansamblul economiei naționale, la îndeplinirea, în cele mai bune condiții, a tuturor indicatorilor de plan, deci și la creșterea productivității muncii și la reducerea prețului de cost. Activitatea desfășurată pentru ridicarea calității poate necesita, în unele cazuri, o creștere a cheltuielilor la unele elemente componente ale prețului de cost, pentru un anumit produs sau ansamblu sau pentru o anumită perioadă. Din păcate se renunță uneori la acțiuni în domeniul calității, plecînd de la părerea greșită că îmbunătățirea acesteia duce la creșterea costurilor și deci la micșorarea beneficiilor, opinie de mult abandonată în țările avansate din punct de vedere industrial. Cunoscute pe plan mondial sub denumirea de „quality cost" (cheltuieli pentru calitate), aceste cheltuieli au la bază o temeinică fundamentare și se soldează, în final, cu o sporire a eficienței economice. În cazul întreprinderilor noastre, eventualele cheltuieli suplimentare care afectează unele componente ale costurilor, în măsura în care sînt serios justificate și conduc la îmbunătățiri reale ale calității, trebuie să determine, în același timp, cel puțin o reducere echivalentă a cheltuielilor la celelalte elemente ale prețului de cost. După cum se știe cheltuielile pentru calitate sînt formate din trei categorii de costuri :

a) costuri care se realizează în faza de pregătire a procesului de fabricație, numite „costul prevenirii defectelor și realizării fiabilității".

b) costuri care se realizează în procesul de producție, numite „costul identificării defectelor" ;

c) costuri care se realizează în legătură directă cu defectele care apar, numite „costul defectelor" (sau costul noncalității).

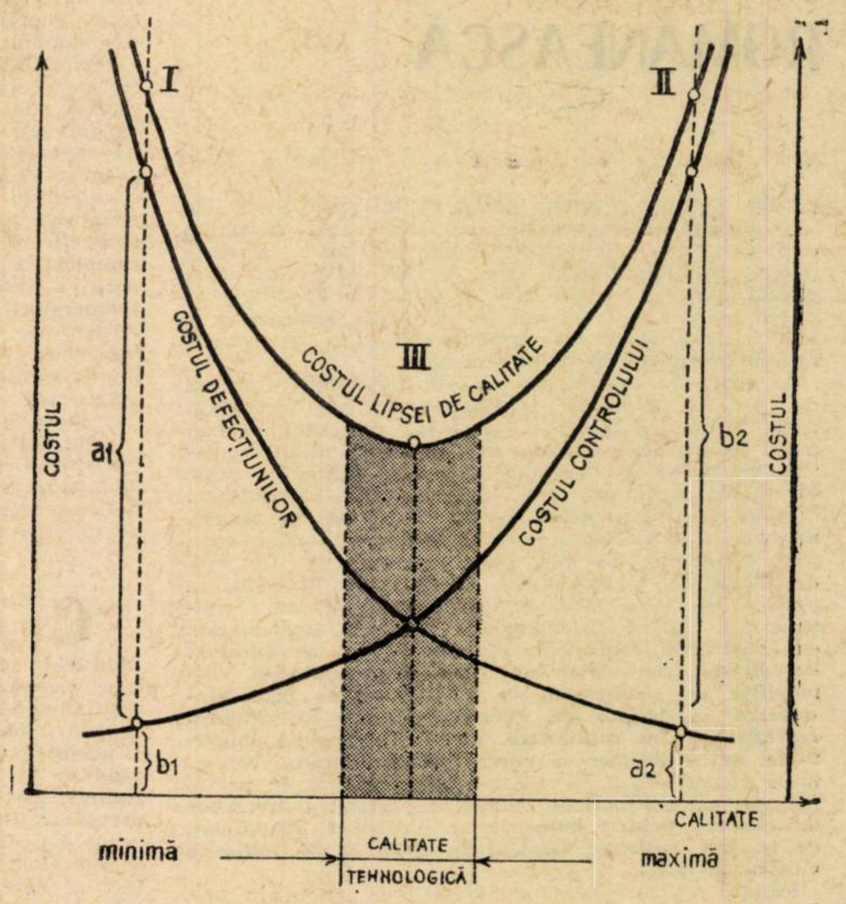

Bilanțul calității — reprezentare grafică

Pentru exemplificare, se poate arăta că, într-o uzină X, constructoare de mașini din județ, bilanțul calității pentru doi ani succesivi exprimat în cheltuieli la 1.000 lei producție marfă, se prezintă conform tabelului de mai jos.

Capitolul de costuri	Procent la 1.000 lei producție marfă	Pondere	Procent la 1.000 lei producție marfă	Pondere
a)	9,0	23,0	8,8	27,5
b)	6,5	16,0	6,0	21,7
c)	23,7	61,0	14,0	50,8
Total	39,2	100,0	28,8	100,0

Din tabel rezultă că ponderea cheltuielilor pentru noncalitate (c) a scăzut aproape la jumătate, în condiții în care cheltuielile pentru prevenire și identificare (a + b) au rămas, practic, la același nivel. O apreciere globală duce la concluzia că situația s-a îmbunătățit (cheltuielile au scăzut cu cca. 11 lei la 1.000 lei producție marfă). Printr-o analiză mai amănunțită descoperim însă următoarele aspecte : — întreprinderea nu a înregistrat toate costurile arătate ; — ponderea cheltuielilor pentru noncalitate este încă foarte mare, în costul total al calității ; — fără măsuri pe linia „prevenirii" și „identificării" (care implică cheltuieli a+b) nu se poate reduce volumul costurilor pentru noncalitate. Așadar, pentru fundamentarea unor decizii este necesară îmbunătățirea sistemului de urmărire și înregistrare a costurilor și completarea nomenclatorului acestora, prin aplicarea de toleranțe mai realiste, asamblări mai simple etc.

Pentru a evidenția cu claritate influența economică asupra costului calității, trebuie **introdusă o gestiune a calității**, sub forma unui bilanț în care „pasivul" este reprezentat prin ansamblul de cheltuieli determinate de anomaliile calitative („costul lipsei de calitate") iar „activul" este reprezentat de economiile realizabile prin eliminarea defectelor de calitate, reduse desigur cu cheltuielile făcute pentru obținerea calității superioare. Specialiștii consideră că organizarea gestiunii calității este o problemă majoră, deși, din păcate, unii conducători de întreprinderi îi acordă o importanță secundară. Se apreciază că o gestiune rațională a calității permite să se reducă cheltuielile cu cel puțin 2/3 din costul „noncalității" (lipsei de calitate). Deci a îmbunătăți calitatea produselor înseamnă a micșora costul „lipsei de calitate", adică să se reducă costul consecințelor defecțiunilor, și, paralel, să se îmbunătățească eficiența funcției calitate pentru a echilibra cele două costuri și a li se reduce suma (vezi diagrama).

Ridicarea continuă a calității produselor la nivelul exigențelor presupune o privire multilaterală asupra diferitelor probleme pe care le ridică, acțiuni hotărîte și ferme pentru urmărirea și aplicarea întocmai a programelor de măsuri adoptate în acest scop.

ing. Virgil BARAȘ
Consiliul de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale Brașov

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Creșterea producției și desfacerii bunurilor de consum de folosință îndelungată

SPORIREA veniturilor populației — expresie a politicii partidului și statului nostru de îmbunătățire continuă a nivelului de trai — **orientează o parte însemnată din venituri spre procurarea unor bunuri de folosință îndelungată**. Atragerea, în măsură din ce în ce mai mare, a femeilor în cîmpul muncii a impus dezvoltarea producției și desfacerii unor produse ca : mașini de spălat rufe, aspiratoare de praf, mașini de cusut etc., care preiau sau ușurează munca în gospodărie. Pe de altă parte, nevoia de cultură și de informare, de confort, tendința de folosire plăcută și civilizată a timpului liber, a condus la impulsionarea producției și desfacerii de aparatură de radio și televizoare, autoturisme, frigidere, biciclete, motorete etc.

În acest context, dinamica dotării populației în anul 1972 a ajuns, față de anul 1965, la nivelul arătat de grafic. Este de asemenea de menționat că în semestrul I din 1973, au fost lansate pe piață noi tipuri de bunuri de consum de folosință îndelungată ceea ce a făcut ca să sporească considerabil și desfacerea lor.

Cu toate progresele făcute — unele spectaculoase — trebuie arătat că datorită nivelului coborît de la care am pornit, ne situăm încă la distanță apreciabilă față de unele țări dezvoltate. Desigur odată cu îndeplinirea prevederilor de plan privind extinderea și generalizarea electrificării pe întregul teritoriu al țării precum și a celor referitoare la producția unor aparaturi de folosință îndelungată, decalajul existent în prezent față de țările dezvoltate se va reduce sau chiar elimina. Pe măsură ce dotarea populației va crește, curba achiziționării unor asemenea bunuri de consum va avea tendință de aplatizare, ca urmare a atingerii unui grad optim de înzestrare.

Este necesar însă, atît în prezent cît și în viitor, ca întreprinderile specializate, organele centrale de care aparțin, împreună cu organele comerțului, să urmărească continua **diversificare** a acestei categorii de bunuri de consum, paralel cu preocuparea pentru îmbunătățirea permanentă a **calității** lor (durabilitate sporită, consum redus de curent electric, funcționare ireproșabilă, aspect plăcut, parametri ridicați) astfel ca ele să justifice mai mult titulatura de bunuri de consum de folosință îndelungată.

→

Creșterea gradului de înzestrare a populației cu bunuri de valoare relativ mare și folosință îndelungată (nivelul anului 1972 față de 1965).

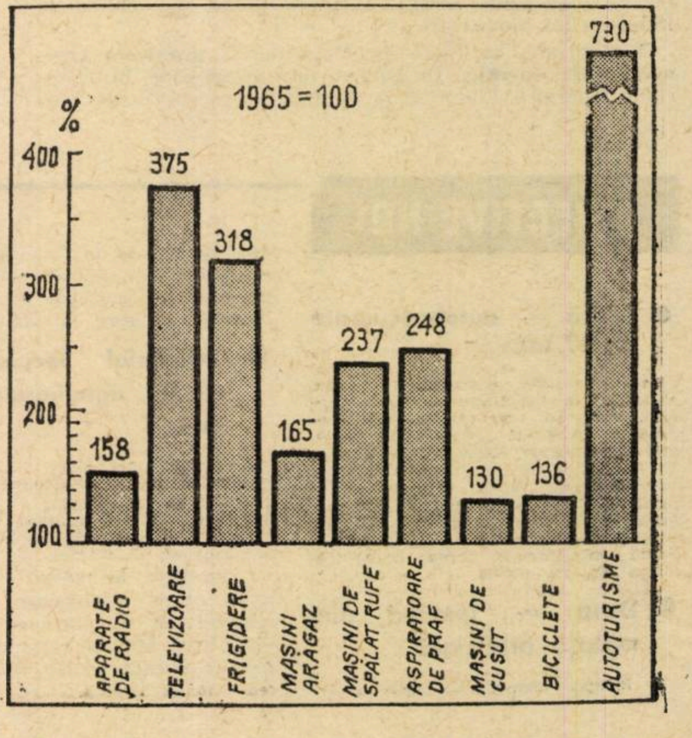

ENERGETICĂ ROMÂNEASCĂ

(Urmare din pag. 1)

produs pînă în prezent peste 10 miliarde kWh. Un alt obiectiv hidroenergetic de importanță deosebită este Centrala hidroelectrică de pe Lotru, a cărei putere instalată finală este de 510 MW, din care primul agregat de 170 MW a intrat în funcțiune la finele anului 1972, iar cel de al doilea urmează a fi dat în exploatare în următoarele luni, în devans față de prevederile planului cincinal.

În structura centralelor puse în funcțiune în primii doi ani ai actualului cincinal, centralele termoelectrice însumează peste 1 100 MW, reprezentînd mai mult de jumătate din puterea instalată. Dintre acestea, centralele pe cărbuni inferiori, însumînd peste 600 MW, reprezintă mai mult de 50%. Principalul obiectiv termoenergetic dat în funcțiune în această perioadă este Centrala termoelectrică — Rovinari care, prin extinderea cu încă patru agregate de 330 MW de fabricație românească, va ajunge, în 1976, la puterea de 1 720 MW, devenind cea mai mare centrală din Sistem, la momentul respectiv. Concomitent cu construcția centralelor de condensație, **a continuat dezvoltarea centralelor de termoficare, datorită economiilor de combustibil ce se pot obține prin producerea combinată de energie electrică și căldură, reprezentînd, în continuare, una din direcțiile importante de dezvoltare a energeticii românești.** Dezvoltarea ascendentă a termoficării este marcată, în primii doi ani ai cincinalului actual, de **creșterea livrărilor de căldură pentru industrie și încălzirea locuințelor, de la 43,6 milioane Gcal/an în 1970, la 54 milioane Gcal/an în 1972.**

Politica economică a partidului cu privire la utilizarea judicioasă a combustibililor se evidențiază prin creșterea ponderii combustibililor inferiori folosiți pentru producerea energiei electrice și a căldurii în termoficare, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în care se dau ponderile diferiților combustibili (în procente din total).

Tabelul nr. 1

	1970	1972	1975
Combustibili solizi inferiori	30,3	34,2	35,6
Combustibili lichizi	3,3	3,8	13,4
Gaze naturale	63,5	59,1	48,0
Alți combustibili	2,9	2,9	3

În ce privește Sistemul energetic al țării, este de menționat că, începînd din 1968, cînd s-a ajuns la formarea rețelei buclate de 220 kV, care a cuprins toate regiunile țării, se dezvoltă, în paralel, rețeaua la tensiunea superioară de 400 kV, a cărei introducere a fost necesară ca urmare a creșterii puterilor transportate și a unor supercentrale, reprezentînd puncte de producere a energiei de mare concentrare. Față de 1 291 km linii de 400 kV existente în anul 1970, la finele lui 1972 erau construite 2 010 km, din care o parte funcționau la 220 kV. Lungimea liniilor de 220 kV a crescut în același interval de la 1871 km la 2 458 km.

Ținînd seama de avantajele pe care le prezintă interconectarea sistemelor energetice, atît prin aplatisarea vîrfurilor de consum care apar, cît și prin întrajutorare pentru situații de avarii, interconexiunea cu țările vecine, începută în 1949 cu o linie de 60 kV legînd, la Giurgiu, România cu Bulgaria, s-a continuat intens. **Azi, țara noastră este interconectată cu Sistemele U.R.S.S., R.S.C. și Ungariei prin prima linie de 400 kV construită în țara noastră** între marea Centrală termoelectrică — Luduș și Stația de interconexiune Mukacevo din U.R.S.S. În anii 1971 și 1972 s-au construit interconexiunile la 400 kV între România și Ungaria și între România și Iugoslavia

ÎNFĂPTUIRILE din primii doi ani ai actualului cincinal, permit să se aprecieze că sarcinile care revin ramurii energiei electrice pînă la nivelul anului 1975 vor fi realizate în bune condițiuni. Va trebui pus un accent deosebit pe calitatea echipamentelor și a lucrărilor de montaj, pe perfecționarea exploatării în scopul eliminării avariilor cu consecințe asupra consumatorilor, pe realizarea indicatorilor planificați.

O mențiune cu totul specială, merită **problema economiei de energie.** În cadrul întreprinderilor Ministerului Energiei Electrice a existat și există preocuparea permanentă pentru folosirea cu economie a combustibililor, prin respectarea consumurilor specifice planificate. Cu toate acestea, la unele centrale termoelectrice sînt încă serioase posibilități de a gospodări mai bine și mai eficient combustibilul pentru producerea energiei electrice și termice, consumurile specifice stabilite putînd fi încă reduse.

Ținînd seama că activitatea economică trebuie să fie caracterizată printr-o înaltă eficiență în toate domeniile de activitate — sarcină majoră trasată de conducerea partidului — este necesar ca la eforturile energeticienilor să se alinieze și consumatorii de energie. Prin aceasta se are în vedere reducerea consumului de energie și căldură în instalațiile actuale, **adoptarea unor soluții superioare din punct de vedere energetic pentru obiectivele industriale noi, folosirea completă a gazelor reziduale, valorificarea superioară a resurselor secundare, reducerea presiunii și temperaturii agentului termic furnizat în regim de termoficare, returnarea condensatului și altele.** De o importanță deosebită pentru economicitatea Sistemului energetic este dezvoltarea consumatorilor tampon, aplatisarea vîrfurilor de consum, compensarea energiei reactive pentru reducerea pierderilor de transport.

Nu sînt de neglijat nici consumatorii casnici, cei din transporturi, agricultură și alte domenii la care, de asemenea, există posibilități mari de a gospodări mai judicios energia electrică furnizată, punînd stavilă risipei de orice fel.

COORDONATELE majore ale activității pînă în anul 1980, derivă din orientarea dezvoltării bazei energetice primare de combustibili și a industriei energiei electrice în avans față de alte ramuri economice — așa cum a fost stabilită de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. Pe baza acestei orientări, **au fost elaborate pentru cincinalul 1976—1980, și perspectiva pînă în anul 1990, studiile de prognoză pornind de la premisele asigurării cu energie electrică a tuturor necesităților economiei naționale, în ritmurile prevăzute.** Creșterea producției de energie electrică stabilită de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. și documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 se ridică pînă la o valoare de 180—200 miliarde kWh în anul 1990, așa cum este arătat și în grafic.

Pentru asigurarea cu căldură a marilor platforme industriale, care se vor realiza în cincinalele următoare și a marilor cartiere care apar ca urmare a modernizării unei serii de orașe, **se prevede o creștere a căldurii livrate în termoficare de la 65 milioane Gcal în 1975, la 84 milioane Gcal în 1980 și 104 milioane Gcal în 1985.** Producția de energie electrică din țara noastră se va dezvolta, în perspectivă, pe trei direcții principale:

a) **utilizarea intensă a resurselor hidroenergetice de care dispune țara noastră;**

b) **valorificarea, în continuare, a resurselor energetice clasice, în centralele termoelectrice și de termoficare; se va accentua folosirea cărbunilor inferiori și a șisturilor bituminoase;**

c) **începerea dezvoltării energeticii nucleare.**

În ce privește resursele hidroenergetice se urmărește amenajarea într-un ritm înalt a potențialului existent, căutîndu-se satisfacerea și a altor folosințe (irigații, alimentări cu apă, piscicultură, navigație, atenuarea viiturilor etc.), în paralel cu utilizările energetice.

Creșterea ponderii combustibililor inferiori în balanța energetică a țării se va realiza prin folosirea lignitilor și a șisturilor bituminoase, cu precădere în centrale termoelectrice mari, cu agregate de 330 MW și cazane de abur de 1.035 t/h, amplasate cît mai aproape de mine sau cariere. Valorificarea lignitului și a șisturilor bituminoase în acest fel este mult mai avantajoasă decît în alte utilizări, deoarece randamentul cazanelor de 1 035 t/h este de aproape 88%, sensibil mai mare decît al cazanelor moderne de 50 t/h și mai mici care nu depășesc 80% și al folosințelor casnice care nu pot depăși 50%. În plus, se obțin avantaje însemnate la costurile transportului, manipularea cenușii și controlul poluării atmosferei care, în condițiile unui număr mare de unități mici și dispersate, pun probleme foarte greu de rezolvat în condiții economice.

Termoficarea se va extinde, în continuare, urmărindu-se, pe lîngă alimentarea cu căldură a marilor consumatori industriali și a marilor ansambluri de locuințe, realizarea unor importante economii de combustibil. De asemenea, se va continua acțiunea de limitare a utilizării, în ramura energetică, a combustibililor lichizi sau gazoși care pot fi valorificați superior în alte ramuri ale economiei.

Tot în cincinalul **1976—1980 va începe utilizarea unei noi resurse de energie — energie nucleară — care, după 1980, va căpăta o pondere din ce în ce mai mare în producția totală de energie electrică a țării.**

Mărirea gradului de dotare cu aparate electrocasnice se va face urmărindu-se îmbinarea rațională a creșterii confortului și ușurării muncii în gospodării, cu rezolvarea economică a unor probleme importante legate de folosirea judicioasă a resurselor energetice și de funcționarea economică a Sistemului energetic. Din acest punct de vedere, va trebui dată o atenție deosebită realizării aparatajului casnic care contribuie la aplatisarea curbelor de sarcină, cum ar fi, spre exemplu, sistemele de încălzire cu acumulare.

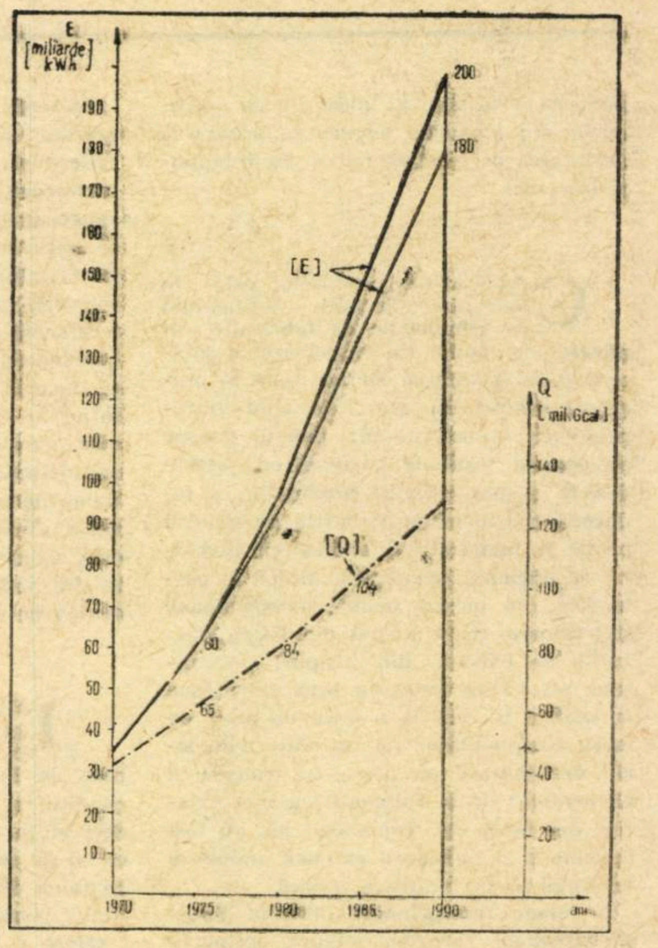

PENTRU a asigura producerea energiei electrice la nivelele prevăzute în documentele Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., **în cincinalul 1976—1980, vor fi puse în funcțiune centrale însumînd o putere de circa 8 500 MW, din care circa 27% vor fi centrale hidroelectrice.** Ponderea centralelor termoelectrice, care vor folosi cărbune inferior și șisturi bituminoase, va crește de la circa 30% cît este în prezent, la peste 50% în anul 1990.

Pentru a asigura cerințele de reducere a investițiilor și consumului de combustibil, concomitent cu mărirea productivității muncii personalului angrenat în activitatea energetică, pînă în anul 1980, se vor folosi cu precădere agregatele de 330 MW care se fabrică în țară; începînd cu anul 1980, se are în vedere trecerea la agregate de 600 MW și mai mari. Va începe realizarea Hidrocentralei de la Cernavodă de pe Dunăre din cadrul Complexului hidroenergetic și de transport Dunărea-Marea Neagră, a cărui construcție a fost aprobată de plenara Comitetului Central al P.C.R. din 18—19 iunie 1973. De asemenea, ca urmare a rezultatelor favorabile obținute în realizarea Sistemului Hidroenergetic și de Navigație Porțile de Fier, vor fi continuate acțiuni pentru realizarea unor amenajări în comun cu R.S.F. Iugoslavia și R. P. Bulgaria pe Dunăre și cu U.R.S.S. pe Prut.

Consumul specific de combustibil la centralele termoelectrice va fi, în continuare, micșorat, ajungînd în medie la 327 gcc/kWh în anul 1980 față de 336 gcc/kWh în 1972. În scopul transportului importantelor cantități de energie de la locurile de producție la cele de consum, **în perioada 1976—1980 se prevede o extindere importantă a liniilor de înaltă tensiune, cele de 400 și 220 kV urmînd să totalizeze 3 500 km.** Cincinalul 1976—1980 se va caracteriza, în principal, din punct de vedere al rețelelor electrice de transport, prin procesul de formare și consolidare a suprarețelelor de transport de 400 kV. Rețelele de 220 kV vor căpăta treptat rolul unor rețele de repartiție regională a puterii și energiei electrice spre zone și centre mari consumatoare, iar rețelele de 110 kV vor deveni principalele rețele de distribuție.

Va crește, în continuare, indicele de consum de energie pe locuitor, unanim recunoscut ca reprezentînd nivelul de civilizație al unei țări. **Calculele de prognoză a creșterii populației și consumului de energie electrică indică o creștere a consumului de energie electrică pe locuitor la circa 4 300 kWh/locuitor la nivelul anului 1980 și o dublare a acestui consum specific pînă în anul 1990, ceea ce va apropia România de țările dezvoltate.**

Colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile Ministerului Energiei Electrice sînt hotărîte să participe activ, prin munca lor entuziastă de zi cu zi, la înfăptuirea politicii partidului, la făurirea României socialiste multilateral dezvoltate. Realizînd exemplar sarcinile de producție pe 1973 și în condiții de economicitate ridicată, ei vor aduce o contribuție însemnată la înfăptuirea cincinalului înainte de termen, obiectiv major al întregului nostru popor.

OBIECTIVE NOI

Mîrșa — autobasculante de 17 tone

La Întreprinderea mecanică Mîrșa a intrat în funcțiune o nouă unitate. Aici se vor realiza autobasculante de 8, 10 și 17 tone, montate pe șasiuri ROMAN. Primele două tipuri au și fost asimilate, iar cel de-al treilea va intra în producția de serie la sfîrșitul anului. În actuala etapă de dezvoltare, producția de autoutilitare, realizată la Întreprinderea mecanică Mîrșa se va dubla.

Deva — țesături din mătase artificială

A început construcția unei țesătorii de mătase în municipiul Deva — unitate care se va număra printre cele mai moderne obiective industriale de acest fel din țară.

Odorheiul Secuiesc — plăci aglomerate din lemn

O fabrică de plăci aglomerate din lemn se află în curs de construcție în municipiul Odorheiul Secuiesc. Noua unitate va folosi drept materie primă deșeurile și rumegușul de la fabrica de cherestea din localitate. În județul Harghita, zonă cu o tradițională activitate forestieră și de prelucrare a lemnului, mai sînt în construcție încă două asemenea unități, la Miercurea Ciuc și Toplița.

Notăm, de asemenea, că pe Valea Trotușului, la Combinatul pentru prelucrarea lemnului din Comănești a intrat în funcțiune noua fabrică de plăci aglomerate din lemn, unitate modernă care va spori potențialul productiv al complexului de aici cu 30%.

Filatură de bumbac la Alexandria

De curînd, la Alexandria s-au declanșat lucrările de construcție la o nouă unitate industrială — Filatura de bumbac. Pregătindu-și din timp prefabricatele pe poligoane proprii, constructorii — grupul de șantiere Turnu Măgurele — au început lucrările cu aproape un trimestru mai devreme față de termenul planificat.

Fabrică de sticlărie de menaj la Gherla

La Gherla a început construcția unei mari fabrici de sticlărie de menaj. Noua unitate industrială va valorifica bogatele rezerve de nisipuri cuarțoase din zona Mera—Popești—Aghireș, ca și cuarțurile pure de la Muntele Mare, importantă materie primă necesară obținerii sticlei cristal. Nu departe, la Bistrița, se ridică o altă fabrică similară. Ponderea principală o va avea sticla albă fină, apoi sticla roz și albastră.

Grup de 105 MW la Brazi

Un nou grup de 105 MW, montat în cadrul termocentralei de la Brazi a fost conectat la sistemul energetic național. Concomitent, se întreprind măsuri pentru ca noile capacități, puse în funcțiune în cea de-a doua jumătate a anului trecut, să-și atingă parametrii finali înainte de termen. În actualul cincinal, termocentrala amintită va fi echipată și cu alte grupuri de puteri similare, astfel încît potențialul ei instalat va depăși 800 MW.

O fabrică de mașini de rectificat la Cluj

O fabrică de mașini de rectificat se află în construcție la Cluj. Prima secție — cea de accesorii și piese de schimb — a început să producă, urmînd ca la sfîrșitul acestui trimestru să intre în funcțiune o alta. O serie de instalații, mașini și scule au fost realizate în cadrul programului de autodotare.

respective, în primul rînd, în calitatea lor de măsurători de valori. Ca urmare, fiecare guvern ia toate măsurile ca să-și apere propria monedă și să asigure acesteia puterea de cumpărare care i-a fost atribuită de către autoritatea emitentă. Pentru a preveni influențele negative în domeniul economic care pot rezulta din confruntarea liberă a monedei proprii cu alte monede pe piața internațională, majoritatea statelor au introdus restricții valutare concretizate în măsuri privind: reglementarea importului de monede străine și a exportului de monedă națională; efectuarea schimbului valutar nu liber — la piață —, ci numai prin intermediul unor instituții autorizate; stabilirea cursului monedelor nu prin jocul liber al cererii și ofertei, ci de către autoritățile corespunzătoare. aceste reglementări nu cuprind numai operațiunile cu monedă efectivă, ci se extind la toate mijloacele de plată, la moneda de cont, la depozite, transferuri etc.

Unele dintre măsurile enumerate se aplică într-o formă sau alta chiar și în puținele țări care mențin convertibilitatea monedelor proprii în aur sau devize. În aceste condiții piața monetară s-a îngustat considerabil, abia ceva mai mult de o duzină de monede **) putînd fi negociate relativ liber la bursă și utilizate pentru finanțarea comerțului internațional în devize libere, a depozitelor, a creditelor și a diferitelor forme de transferuri. Bursa însăși s-a transformat, adaptîndu-se acestor noi condiții.

Dacă, în unele țări, bursa de devize își desfășoară încă activitatea în cadrul clasic consacrat de multe sute de ani, în altele bursa se confundă cu piața, această activitate nu se mai desfășoară într-un local sau nici chiar într-un loc anume stabilit. În Franța, spre exemplu, activitatea de vînzare-cumpărare a devizelor are loc în fiecare zi de lucru după ora 14, într-una din sălile din Palatul Bursei din Paris. Participă la această activitate reprezentanții a circa 30 de bănci autorizate să facă comerț cu devize. Cursul **de deschidere** (fixing-ul) este stabilit de camera sindicală a agenților de schimb, împreună cu delegatul Băncii Franței, pe baza cursului din ziua precedentă. Tranzacțiile se desfășoară prin strigări la „corbeille“ cu participarea reprezentanților băncilor prezente. Plafonul minim al unei tranzacții este echivalentul a 100 000 dolari. În mod normal Banca Franței nu intervine în mod direct în influențarea cursurilor monedelor străine atîta timp cît acestea se mențin în limita plafoanelor de intervenție stabilite.

În Italia, Belgia și R. F. Germania activitatea bursieră se desfășoară, din punct de vedere procedural, după aceleași norme și într-un cadru asemănător. Plafonul minim al unei operațiuni este de 50 000 dolari. În R.F.G. depozitele nerezidenților nu mai sînt purtătoare de dobînzi, iar pentru creditele obținute de întreprinderile vest-germane pe piețe străine este necesar să se constituie la Banca federală depozite echivalente în mărci vest-germane.

În Anglia și Elveția comerțul cu devize se desfășoară direct între bănci prin telefon, telex și cablu, fără local de bursă, fără ședințe, fără curs de deschidere (fixing), fără strigări la „corbeille“. Plafonul minim al unei operațiuni este de 100 000 dolari. În Anglia sînt autorizate să facă comerț cu devize 150 bănci și 8 brokeri (firme de mijlocire). Banca Angliei lucrează atît ca agent al Trezoreriei britanice cît și ca mandatar al unor guverne străine, bănci centrale sau organizații internaționale.

În Elveția comerțul cu monede străine nu constituie obiectul nici unui control sau reglementări, ori bancă poate face tranzacții și transferuri fără nici o limită. Totuși, pentru a stăvili afluxul de monede străine, guvernul elvețian a fost nevoit, în ianuarie 1972, să introducă o dobîndă negativă (adică plătită de deponent) asupra depozitelor în valută depășind un anumit nivel.

În S.U.A. situația comerțului de devize este mult deosebită de cea din celelalte țări ale lumii întrucît dolarul este, în același timp, moneda națională a S.U.A. și principala monedă de rezervă a lumii capitaliste. În aceste condiții nici guvernul (trezoreria) sau alte autorități, nici băncile sau întreprinderile particulare nu au interese deosebite în achiziționarea altor devize, urmarea fiind că și activitatea la bursa de devize prezintă o importanță minoră.

Nici la New York, unde este concentrată aproape toată activitatea în acest domeniu, comerțul de devize nu se desfășoară după normele clasice, în bursă sau într-un loc anumit, nu se stabilește în mod oficial un curs de deschidere și de închidere; cotațiile nu sînt înregistrate; toate tranzacțiile se încheie prin telefon, telex sau cablu atît între băncile americane, cît și între acestea și băncile europene, cu care sînt într-un foarte strîns contact.

Prin intermediul bursei ca instituție, sau direct prin piața monetară, comerțul de devize este un corolar al finanțării comerțului mondial și în general al oricărei activități economice externe și el antrenează toate țările care sub o formă oarecare participă la circuitul economic internațional. Fiecare operațiune de export creează depozite în valută, fiecare import presupune existența unei disponibilități sau a unui credit. Cum operațiunile de export și cele de import nu coincid nici în spațiu, nici în timp, nici valoric ca să se poată compensa, se creează astfel disponibilități la anumite bănci și în anumite valute paralel cu obligații în alte bănci și în alte valute. În acest context al comerțului de devize se împletesc deci operațiunile de depozit cu cele de credit; întîlnirea lor se face prin transferuri foarte complexe dintr-un cont într-altul, dintr-o valută în alta, dintr-o țară într-alta. Trecerea dintr-o valută într-alta se face la cursul de cotație al zilei — la vedere sau la termen —, înregistrîndu-se în permanență diferențe favorabile sau nefavorabile.

Scăderea cursului unei valute sau devalorizarea ei aduc pierderi însemnate posesorului, celui care o deține pe cont de depozit sau în drepturi de creanță, și avantajează în mod substanțial pe cel care are datorii contractate în astfel de valută. Creșterea cursului unei valute sau revalorizarea acesteia aduce cîștiguri celui care o poartă în numerar, în cont de depozit sau în creanță și mărește datoria celui care s-a angajat în credite exprimate în valuta respectivă.

Alegerea valutei în care se țin depozitele sau se angajează credite este deosebit de dificilă în perioadele de mari fluctuații valutare, cînd cursurile se schimbă nu numai de la o zi la alta, ci și de la oră la oră. Situația devine mai complicată dacă se ia în considerare și fluctuația dobînzilor care se primesc la depozitele constituite sau se plătesc la creditele angajate. În general, pentru valutele tari, care înregistrează creșteri, dobînzile sînt scăzute (3—5%); pentru cele slabe, dobînzile sînt ridicate (8—12); deseori scăderea cursului este compensată de o dobîndă ridicată și invers. Dacă în cadrul acestor operațiuni, denumite de arbitraj, transferurile nu se fac numai între două valute, ci prin intermediul uneia sau a două valute de vehiculare, atunci rezultatele pot fi mai spectaculoase. Acest gen de operațiuni se fac în ultimii doi ani în proporții deosebit de mari pe piața monetară europeană (Londra, Frankfurt, Zürich, Paris, Bruxelles) în special între euro-dolari și euro-devize (marca vest-germană, francul elvețian, florinul olandez, francul belgian și lira italiană) precum și între yenul japonez și Asian-dolar pe piața monetară asiatică (Tokio, Hong Kong, Singapore).

De precizat că, în numeroase cazuri, nu avem de-a face cu operațiuni determinate de activități economice, sau de preocuparea pentru o bună administrare a disponibilităților proprii, ci cu operațiuni pur speculative în care se angajează fonduri considerabile aruncate pe o piață sau alta. Astfel de acțiuni nu numai că influențează cursurile și afectează stabilitatea monedelor, dar pot dezorganiza întreaga viață economică a țării respective. Spre exemplu, în timpul unei recente crize monetare numai în trei zile s-au transferat în R. F. Germania și Elveția și s-au cumpărat de pe piața monetară mărci vest-germane și franci elvețieni în valoare de peste 8 miliarde de dolari. Spontane sau organizate, operațiunile speculative de acest gen au obligat aproape toate guvernele din lume să ia măsuri de control și să introducă restricții corespunzătoare pentru a preveni efectele nocive asupra economiilor respective.

prof. univ. Mihail HAȘEGANU

*) În trecut era cotat la bursa din Amsterdam porumbul denumit Galfox, care de fapt era porumb dinte de cal din regiunea Galați-Focșani.

**) Dolarul S.U.A.; dolarul canadian; lira sterlină; francul francez; francul elvețian; marca vest-germană; lira italiană; florinul olandez; francul belgian; coroana suedeză; coroana norvegiană; coroana daneză; peso-ul spaniol; yenul japonez.

CONSULTAȚII • STUDII DOCUMENTARE

Complexitatea eficienței economice și SISTEMUL DE INDICATORI

REALIZAREA unei eficiențe economice sporite constituie o problemă cheie a înaintării societății socialiste pe drumul dezvoltării sale multilaterale.

Deși s-au lămurit importante laturi ale eficienței economice, se mai întîlnesc cazuri, cînd, în unele studii, sensul eficienței economice este limitat la una din laturile sale, adesea la rentabilitate, care este considerată drept unica formă de manifestare a eficienței activității productive [1]).

Potrivit unei accepțiuni larg răspîndite, **eficiența economică se exprimă prin raportul dintre rezultatele obținute și eforturile depuse, sau, mai exact, prin efectele economice la unitatea de efort** (cheltuieli de resurse materiale și de muncă). Creșterea eficienței economice înseamnă, după părerea noastră, ansamblul de rezultate pozitive în comparație cu anumite cheltuieli, un spor în veniturile societății în raport cu resursele folosite.

Eficiența economică reflectă gradul de folosire rațională, economicoasă a factorilor procesului de reproducție, a muncii sociale în ultimă analiză. Economia socialistă dispune de condiții favorabile în această direcție, și anume: repartizarea planificată a muncii sociale pe ramuri de activitate și pe teritoriul țării, în conformitate cu nevoia socială; interesele profunde ale colectivelor de oameni ai muncii de a lua toate măsurile pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor planificate.

Noțiunea de eficiență economică are un conținut complex. Acesta este dat de faptul că eficiența economică are forme de manifestare multiple, ea rezultînd din mai multe componente. Astfel, economisirea muncii sociale are efecte economice multiple, dînd naștere la tot atîtea forme de manifestare a eficienței economice. La nivelul economiei naționale sau al unei ramuri de producție, reducerea părții din munca socială cheltuită într-un domeniu sau altul de activitate creează disponibilități de muncă și, deci, de creștere a volumului și diversității valorilor de întrebuințare. De asemenea, la nivelul întreprinderilor există posibilități de economisire a muncii și de sporire a eficienței activității, de micșorare a cheltuielilor pe unitatea de produs, ceea ce face posibil ca, pe baza acelorași eforturi, să se obțină o cantitate sporită de produse; reducerea prețului de cost are ca rezultat creșterea venitului net al societății, respectiv a beneficiului.

Latura **calitativă** a categoriei de eficiență economică își găsește o reflectare pregnantă în criteriul folosit pentru aprecierea caracterului optim al activității economice. La oricare dintre nivelele economiei, criteriul ales trebuie să aibă putere de stimulare în direcția folosirii cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și de muncă, deoarece de aceasta depinde dezvoltarea producției și, pe această bază, realizarea scopului fundamental al societății socialiste.

Ținînd seama de principalele condiții esențiale ce se cer a fi îndeplinite pentru alegerea criteriului de optimizare [2]), considerăm că, la nivelul economiei, criteriul optimului economic îl poate constitui maximizarea venitului național, în cadrul unor limite (restricții) impuse de resursele de forță de muncă și mijloace de producție. Acest criteriu stimulează dezvoltarea economico-socială; pe baza venitului național maxim se creează posibilități atît pentru realizarea unui ritm înalt de creștere a producției, cît și de satisfacere mai deplină a necesităților, în continuă creștere, ale oamenilor muncii.

La nivelul întreprinderilor, cel mai adecvat indicator care să cuantifice criteriul optimizării activității productive îl constituie **producția netă.** Existînd însă dificultăți în calcularea acesteia, în practică se recurge la un alt criteriu și anume la maximizarea beneficiului — indicator sintetic important al activității economice a întreprinderii. Dar trebuie menționat că acest indicator are anumite limite în orientarea spre eficiența reală a activității productive, deoarece beneficiul nu reflectă numai eficiența activității.

PROBLEMA care se ridică este nu de a găsi un criteriu comun la toate nivelele economiei naționale, ci astfel de criterii care să îndrepte interesele în direcția dezvoltării economice, să armonizeze cît mai bine interesele generale cu cele ale întreprinderii și ale fiecărui membru al societății socialiste. Trebuie arătat că unele forme ale creșterii eficienței economice, folosite incorect la nivelul unei întreprinderi, sînt nefavorabile intereselor economiei naționale, sau chiar intereselor altor întreprinderi, precum și intereselor individuale ale populației. De exemplu, o creștere a producției poate fi eficientă pentru întreprindere, dar nu și pentru economia națională atunci cînd nu se respectă structura sortimentelor și cantitățile necesare pieței. Trecerea la sporirea producției sortimentelor mai rentabile, depășind sarcinile planificate, duce la creșterea beneficiului. Modificarea proporțiilor sortimentelor, fără să fie cerută de nevoile societății, nu este favorabilă pentru economia națională. Un astfel de fenomen are ca consecință formarea de stocuri anormale la unele mărfuri, în timp ce la altele se observă lipsă de mărfuri.

CÎT PRIVEȘTE latura cantitativă, trebuie menționat că în literatura de specialitate există unele încercări meritorii de a exprima eficiența economică atît a diferitelor părți componente ale ei, cît și a totalității formelor sale concretizată în sporul producției, realizată la nivelul unei unități economice sau al unei ramuri a economiei naționale. Cu ajutorul unor ecuații matematice simple se exprimă legătura dintre diferitele forme ale eficienței economice și rezultanta acestora, și anume:

— sporul volumului fizic al producției globale (q) evaluată în prețuri constante sau ale perioadei de bază (p_0)

$$\Delta Q = Q_1 - Q_0 = q_1p_0 - q_0p_0;$$

— economiile realizate ca urmare a reducerii prețului de cost (K), adică a cheltuielilor materiale (c) și a celor cu forța de muncă (v) pe unitatea de producție globală.

$$E = q_1\left(\frac{K_0}{q_1} - \frac{K_1}{q_1}\right) = q_1\left[(c_0 + v_0) - (c_1 + v_1)\right];$$

— creșterea acumulărilor bănești (beneficiu, impozit pe circulația mărfurilor) obținută pe baza economiilor la prețul de cost și a sporului de venit net (m) realizat ca urmare a creșterii producției

$$\Delta A = (Q_1 - K_1) - (Q_0 - K_0) = E + \Delta q_{m0};$$

— creșterea producției nete, calculată prin scăderea din valoarea producției globale a cheltuielilor materiale (M)

$$\Delta P = (Q_1 - M_1) - (Q_0 - M_0) = q_1 (c_0 - c_1) + \Delta q\,(v_0 + m_0);$$

— creșterea producției nete, relevînd fie economiile totale și sporul valoric al producției nete pe baza creșterii producției globale, fie creșterea acumulărilor bănești și a salariilor lucrătorilor.

$$\Delta P = E + \Delta q\,(v_0 + m_0) - q_1 (v_0 - v_1) = \Delta A + \Delta q v_0 - q_1 (v_0 - v_1)$$

Pentru ilustrarea relațiilor de mai sus, să considerăm următoarele date referitoare la activitatea unei întreprinderi (vezi tabelul).

Făcînd calculele pe baza formulelor de mai sus rezultă că sporul producției globale evaluate în prețurile perioadei de bază este de 7 mil. lei ; volumul absolut al economiilor la prețul de cost de 2,5 mil. lei ; creșterea acumulărilor de 3,5 mil. lei ; creșterea producției nete de 4 mil. lei, din care pe seama reducerii cheltuielilor materiale de 2 mil. lei, iar pe seama creșterii producției, de 2 mil. lei.

Dacă unitatea economică ar îmbunătăți calitatea produselor în mod substanțial, ceea ce s-ar putea reflecta într-un preț de vînzare ridicat, să zicem de 15 lei, atunci crește eficiența economică totală (sporul producției nete), precum și una din principalele componente ale acesteia — beneficiul. Ceea ce se poate exprima astfel :

$$\Delta P = (q_1 p_1 - q_1 c_1);$$

$$\Delta A = \left[(q_1 p_1 - q_1 (c_1 + v_1) \right] - \left[(q_0 p_0 - q_0 (c_0 + v_0) \right];$$

care aplicate la exemplul nostru arată că sporul producției nete se ridică la 5,5 mil. lei, iar al acumulărilor bănești la 5 mil. lei.

Din multitudinea formelor eficienței economice, rezultă în mod evident conținutul său complex. Avem de-a face cu o eficiență a întregii activități economice, care cuprinde : producția, schimbul, repartiția, investițiile, introducerea tehnicii noi, exportul etc. Totodată, este necesară cunoașterea eficienței economice și a acestor domenii distincte ale activității economice, dintre care producția are un rol hotărîtor.

IN SPRIJINUL ideii folosirii unui sistem de indicatori vin, după părerea noastră, argumente puternice, decurgînd din modul de a concepe eficiența activității economice în socialism.

Mai întîi, **utilizînd un număr mai mare de indicatori, se poate face o analiză mai detaliată a procesului economic și se dezvăluie direcțiile principale de realizare a eficienței.** Astfel, indicatorul productivității muncii sociale ne oferă o imagine edificatoare a rodniciei cu care s-a cheltuit munca socială, însă nu ne arată modificările structurale ale produsului social total. Acest aspect ni-l dezvăluie devansarea dinamicii produsului social total de către dinamica venitului național. Sporul venitului național depășește pe cel al cheltuielilor materiale, sau, altfel spus, la fiecare unitate de cheltuieli materiale revine un venit național sporit de la o perioadă la alta, ca rezultat al reducerii cheltuielilor materiale, al creșterii productivității muncii, al valorificării superioare a resurselor materiale etc.

Este greu de acceptat și limitarea calculării eficienței economice la rentabilitate, oricît de important ar fi acest indicator sintetic. Prin cunoașterea tuturor componentelor eficienței economice se pot pune în aplicare mai multe pîrghii de stimulare materială, acționează mai puternic cointeresarea materială a întreprinderii și a lucrătorilor în mai buna organizare a producției.

În al doilea rînd, folosirea sistemului de indicatori are în vedere faptul că **unii indicatori economici nu se exclud, ci se completează reciproc, sînt complementari unul față de altul.** Să ne referim, în acest scop, la doi indicatori, dintre cei mai importanți ai eficienței economice : randamentul fondurilor fixe (volumul producției pe unitatea de fonduri fixe) și rentabilitatea fondurilor fixe (beneficiile pe unitatea de fonduri fixe). Între dinamicile acestor indicatori pot să fie neconcordanțe astfel că în timp ce unul crește rapid, celălalt crește mult mai încet. Sau pot fi situații cînd evoluția unuia să fie pozitivă, iar evoluția celuilalt să fie negativă.

Creșterea masei beneficiului provine în general din creșterea producției și a prețurilor. Dintre acestea, sporirea volumului producției realizată la un nivel dat al cheltuielilor este în legătură directă și necesară cu creșterea eficienței economice. Sporirea beneficiului poate avea loc și prin creșterea prețurilor de producție, ca urmare a sporirii cheltuielilor sociale de producție pentru efectuarea unei prelucrări superioare a materiei prime, sau pentru îmbunătățirea calității produselor. Obținerea rentabilității ridicate fără efort, pe seama „umflării" prețurilor de producție la produsele noi, nu este întemeiată din punct de vedere economic și are consecințe dăunătoare pentru acțiunea de realizare a eficienței economice sporite, pentru procesul de creștere economică.

Evoluția contradictorie a beneficiului și a volumului producției pe unitatea de fonduri fixe decurge și din faptul că mărimea beneficiului este în funcție și de rolul pe care-l are de îndeplinit prețul ca pîrghie financiară, care nu afectează randamentul efectiv al fondurilor fixe.

★

IN DOCUMENTELE Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 și ale plenarelor C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 și 28 februarie — 2 martie, a.c. au fost subliniate **direcțiile în care trebuie acționat pentru realizarea unei eficiențe economice ridicate.**

a. **Creșterea mai accelerată a productivității muncii.**

b. **Reducerea cheltuielilor materiale.** În actualul plan cincinal, pe seama reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu peste 5% va trebui să se realizeze circa 25% din întreaga creștere a venitului național.

c. **Ridicarea nivelului tehnic al producției, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și creșterea calității produselor.**

d. **Valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor.**

e. **Folosirea eficientă a fondurilor de investiții.** Potrivit unor calcule, reducerea numai cu o lună a termenelor de dare în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați la obiectivele industriale care urmează a fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul actualului cincinal ar asigura o producție suplimentară pe perioada 1973—1975 de 6—7 miliarde lei.

f. **Creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe.**

Prin folosirea integrală a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a spațiilor construite urmează ca anul acesta să se obțină aproape 2/3 din întregul spor de producție industrială față de anul 1972. În continuare, pînă în anul 1975, tocmai pe această cale trebuie să se obțină cea mai mare parte din producția industrială suplimentară, pe care întreprinderile s-au angajat să o realizeze.

conf. univ. dr. Florea STAICU

[1]) Vezi : Gh. Siclovan: „Teze și antiteze despre eficiența economică". „Probleme economice" nr. 1/1973 ; „Creșterea rentabilității producției — sarcină economică centrală", „Finanțe și credit" nr. 6/1970 etc.

[2]) Vezi : Aurel Iancu, Criterii de optimizare la modele econometrice în economia socialistă, Viața economică nr. 39/1972.

Anii	Volumul fizic al producției globale (q)	Prețul de producție unitar (p)	Cheltuieli materiale pe unitate de produs (c)	Cheltuieli cu salariile pe unitate de produs (v)	Venitul net creat pe unitate de produs (m)	Economii din reducerea prețului de cost pe unitate de produs (e)
de bază	1 000 000	14	10	2	2	—
curent	1 500 000	14	8,66	1,66	2	1,66

are o pondere însemnată în cadrul comerțului internațional cu astfel de produse. Este evident că ele dau nota dominantă atît în ce privește cantitățile de mărfuri oferite cît și în stabilirea prețurilor acelui sau ale acelor produse. Astfel de burse se întîlnesc în primul rînd în zonele producătoare de mari cantități din produsele respective, spre exemplu : pentru cereale — Chicago și Winnipeg ; pentru piei de bovine — Buenos Aires și Chicago ; pentru bumbac — Memphis și New Orleans ; pentru cauciuc — Singapore ; pentru profile metalice — Anvers ; pentru cafea — Sao Paulo.

Există însă și burse caracteristice care sînt așezate nu în zonele de producție, ci în zonele de mare consum. Aceste burse joacă rolul de distribuitor al unor astfel de mărfuri ; și deseori volumul tranzacțiilor respective depășește cu mult pe cel al burselor din zonele de producție. Dintre acestea menționăm în primul rînd Londra ca principal redistribuitor de materii prime pentru Europa și, în al doilea rînd, New York-ul, centru de import și redistribuire pentru America de Nord.

Așezată într-o poziție geografică foarte favorabilă pentru a-și asigura rolul de principal redistribuitor al materiilor prime, Londra este dotată cu o infrastructură tehnică de prim ordin (porturi, magazii, silozuri, telecomunicații, case de navigație, de asigurare etc.). Aici există nu una, ci trei burse de mărfuri, fiecare dintre acestea avînd un volum de tranzacții dintre cele mai importante din lume :

— **Baltic Exchange** cu un mare număr de săli de vînzare sau licitație pentru cereale, oleaginoase, carne, lînă, iută, blănuri ș.a.

— **Commodity Exchange** pentru zahăr, ceai, cacao, cafea, cauciuc etc.

— **London Metal Exchange** pentru metalele neferoase și rare. Aceasta, creată în 1882, este principala bursă de metale din lume : volumul anual al tranzacțiilor încheiate aici depășește 500 milioane lire sterline (circa 1 200 milioane de dolari).

● Bursa de efecte

BURSA DE EFECTE se ocupă cu negocierea unor categorii de hîrtii de valoare foarte variate ca formă și denumire. Ea este, în fapt, bursa capitalurilor, respectiv a acțiunilor — care reprezintă părți din capitalul corporațiilor, al companiilor sau al întreprinderilor de diferite categorii — și a titlurilor care reprezintă părți din credite pe termen mijlociu, lung sau uneori chiar perpetuu, materializate în bonuri de tezaur, obligațiuni sau titluri de împrumut.

Prin operațiunea de lansare pe piață, respectiv de negociere a hîrtiilor de valoare, bursa ca instituție exercită **două funcțiuni distincte,** deși ele apar concomitent :

Prima se referă la atragerea disponibilităților existente pe piața respectivă nu numai de la un număr restrîns de bănci sau organisme specializate în operațiuni financiare, ci și de la o gamă largă de instituții publice sau private cu atribuții diverse cum ar fi societăți de asigurări, case de pensii, fundații, eforii de spitale, academii sau alte instituții cu scop nelucrativ, precum și de la sute de mii sau chiar milioane de investitori mărunți care, „scoțînd de la ciorap" economiile lor, pot constitui pe ansamblu capitaluri importante.

A doua funcție se referă la plasarea acestor disponibilități în sectoarele cele mai active ale vieții economice, private sau publice, creînd pe această cale posibilități considerabile de finanțare a unor acțiuni de mari proporții. Pe o astfel de bază financiară s-au tăiat Canalul de Suez și Canalul Panama, s-a construit industria lui General Motors și U. S. Steel Corp. și s-a reconstruit industria japoneză, se finanțează în prezent exploatările de petrol din Alaska, din Libia și Nigeria, precum și creditele pe care Banca Mondială le acordă țărilor în curs de dezvoltare.

Acțiunile și titlurile de credit de toate categoriile asigură posesorilor lor venituri sub formă de dividende în cazul acțiunilor, de dobînzi în cazul titlurilor de credit. Faptul că aceste hîrtii de valoare se pot vinde și cumpăra cu ușurință, se transmit la purtător, se pot depune în gaj (lombard) etc., asigură posesorilor avantajul unei mari lichidități. Atracția lor principală o constituie însă faptul că ele pot să crească în valoare.

În ce privește acțiunile, este cunoscut faptul că profiturile ridicate realizate de marile companii nu se distribuie în întregime acționarilor ca dividende, că o parte din ele alimentează an de an fondurile de rezervă, mărind patrimoniul societății, respectiv valoarea acțiunilor ca părți componente ale capitalului. Aceasta se reflectă în cursul acțiunilor respective la bursă. În unele cazuri companiile respective transformă aceste fonduri de rezervă total sau parțial în capital. Operațiunea se desfășoară sub formă de majorare a capitalului printr-o nouă emisiune de acțiuni, dar în fapt ea nu reprezintă decît o distribuire gratuită a noilor acțiuni vechilor acționari într-o proporție convenită. În astfel de cazuri, chiar dacă cursul acțiunilor respective înregistrează o scădere la bursă, proprietarii acestora au cîștigat substanțial prin creșterea numărului de acțiuni pe care le posedă.

În ce privește obligațiunile și titlurile de credit, avantajele se asigură în primul rînd pe calea unei dobînzi superioare celei ce se poate obține la depunerile curente.

Deseori, pentru a se asigura acoperirea integrală a unui împrumut mare și pe termen lung (10—25 ani), lansarea titlurilor la bursă se face la valori inferioare celei nominale. Diferența de 5—15% între valoarea nominală și cea de lansare constituie, în fapt, o primă acordată primilor posesori. Faptul că astfel de împrumuturi se sting prin tragerea la sorți a titlurilor sau obligațiunilor respective creează posibilitatea ca unii posesori să încaseze în cîțiva ani, pe lîngă cupoanele de dobîndă anuale, și diferența dintre valoarea de cumpărare a titlului și valoarea nominală a acestuia. Este adevărat că astfel de titluri pot să înregistreze și scăderi de cursuri importante în perioadele cînd statele emitente trec prin crize economice sau politice acute sau, în cazul companiilor particulare, cînd acestea înregistrează stagnări, pierderi sau jenă financiară.

Bursele de efecte sînt numeroase, ele pot avea un caracter local și, în acest caz, volumul operațiunilor este în general mic ; cotează în principal titluri emise de instituții sau întreprinderi naționale sau chiar locale. Există însă burse de efecte de dimensiuni internaționale care cotează un număr impresionant de titluri ale marilor bănci, companii și corporații, ca și ale statelor, municipalităților sau altor instituții.

În S.U.A., unde numărul deținătorilor de acțiuni și al altor hîrtii de valoare negociate la bursă depășește 32 milioane, funcționează 14 burse de efecte dintre care trei la New York : New York Stock Exchange, American Stock Exchange, National Stock Exchange.

Cea mai importantă este New York Stock Exchange, cunoscută și sub numele de Wall Street Stock Exchange, după numele străzii unde funcționează de la 1792. În iunie 1889, Dow Jones & Co. fondează „Wall Street Journal", care de atunci publică zilnic date despre activitatea bursieră și indicele Dow Jones, cel mai cunoscut indice al acestei activități. Volumul tranzacțiilor încheiate la această bursă în 1971 a depășit 730 miliarde dolari : prin aceasta ea se plasează nu numai pe primul loc în S.U.A., dar depășește volumul tranzacțiilor tuturor celorlalte burse din lume luate la un loc.

La Wall Street Stock Exchange sînt înscrise pe lista de cotații 3 900 hîrtii de valoare, între care circa 2 000 de titluri publice emise atît în S.U.A cît și în multe alte state din lume. În sala mare de tranzacții sînt afișate pe 22 mari tablouri electronice simbolurile a 1 400 de întreprinderi, bănci, companii și corporații. Prin intermediul acestor tablouri electronice se desfășoară, în fapt, toate tranzacțiile (cotări, cerere, ofertă, încheiere) privind cumpărarea-vînzarea acțiunilor. În alte săli sînt afișate și se încheie tranzacții pentru obligațiuni și titluri de împrumut. În medie se încheie 100 000 de tranzacții pe zi ; plafonul minim al unei tranzacții este de 1 000 dolari. Bursa din Wall Street dispune de 3 800 de oficii (firme de remizieri) situate în 1 200 orașe din S.U.A. și 275 de oficii în 25 de țări străine. Aceste oficii ajută pe cei interesați să cumpere și să vîndă titluri prin intermediul bursei respective. Este de reținut faptul că aici, la această bursă, s-au aruncat pe piață spre vînzare într-o singură zi — în „vinerea neagră" (22 octombrie 1929) — 16.5 milioane acțiuni și titluri de credit, ceea ce a declanșat celebrul crah care marchează începutul crizei economice din 1929—1933.

Bursele importante din celelalte țări ale lumii capitaliste sînt departe de a atinge dimensiunile și nivelul lui New York Stock Exchange. Comparativ cu aceasta, bursa de efecte din Londra realizează un volum anual de tranzacții de abia 15% ; cea din Tokio 9% ; cea din Paris 3%.

● Bursa de devize

BURSA DE DEVIZE se desprinde din ce în ce mai mult din cadrul vechilor forme și cutume. Aici se vînd și se cumpără devize respectiv bani străini considerați în funcția lor de mijloace de plată și de schimb. Dar valoarea acestor bani nu este intrinsecă, ci atribuită lor de către autoritățile emitente ; în consecință, la bursa de devize ei nu se schimbă pe baza valorii nominale, ci se confruntă între ei de pe poziția puterii lor de cumpărare pe piața internațională. Neavînd o valoare intrinsecă, monedele nu pot fi neutre, ele sînt instrumente de politică economică ale guvernelor

Într-un climat favorabil stimulării inovaţiei

RANDAMENT MAXIM ÎN RAŢIONALIZAREA IMPORTURILOR (II)

— Din experienţa intreprinderii „Neferal" —

PROFILUL întreprinderii „Neferal" ca unitate creată pentru prelucrarea metalelor vechi şi a deşeurilor de metale neferoase colectate de Întreprinderea de Colectarea Metalelor, prevedea obţinerea unui număr limitat de aliaje standardizate, folosite în economia naţională.

Dezvoltarea uzinei şi darea în folosinţă de noi capacităţi de producţie, acumularea tehnicii moderne sub forma unei uzine moderne, cu cheltuieli mari de producţie, repartizate pe o cantitate mică de produse clasice cu o bază de materie primă insuficientă la timpul respectiv, au determinat desfăşurarea activităţii la un moment dat cu pierderi planificate. Trebuia, de urgenţă, schimbată orientarea activităţii uzinei. Cea mai importantă măsură, între multe altele luate în acea perioadă, a fost lărgirea gamei de produse pentru care există materie primă şi creşterea randamentelor de extracţie a metalului din materia primă. Pentru realizarea acestui obiectiv a fost mobilizat întregul colectiv, dar în special sectorul de cercetări.

Or, tocmai această nouă orientare a activităţii sectorului de cercetări, a determinat apariţia preocupărilor de marketing, ce au indicat ca o oportunitate pentru uzină realizarea de materiale pentru înlocuirea importurilor.

În 1963 s-au întocmit primele studii de necesitate, deci un început al studiului pieţei ; astfel a fost întocmit „Studiul necesarului de aliaje de aluminiu pentru industria constructoare de maşini" şi „Studiul necesarului de aliaje de sudură pe bază de zinc-cadmiu".

În prima etapă de aplicare a unor metode de marketing, deşi nu erau cunoscute sub forma sistematizată de astăzi, ele au jucat un rol deosebit în dezvoltarea producţiei uzinei prin orientarea creşterilor de capacitate şi diversificare a producţiei.

Dezvoltarea unor activităţi conexe producţiei de bază, de cercetare uzinală, laboratoare moderne de analiză rapidă, atelierul de proiectare şi autoutilare, au creat baza şi forţa tehnică care a adus uzinei o recunoaştere a capacităţii tehnice şi deci încrederea în posibilităţile de asimilare a unor noi produse. Aceasta a reprezentat un pas mare pe drumul recunoaşterii mărcii de fabrică „Neferal", „cartea de vizită" care a început să acţioneze cu cea mai bună reclamă pentru uzină.

Succesele obţinute s-au datorat, credem faptului că, conducerea uzinei a trecut la un mod de lucru în care : se fundamentează tot mai des deciziile de orientare a unor produse noi pe studii aprofundate privind necesarul — (dacă şi în ce cantitate sînt cerute de beneficiari) ; se realizează nu numai cercetarea unui nou produs şi dezvoltarea lui, dar se studiază comportarea la beneficiar ; se fac demonstraţii de convingere a beneficiarilor asupra calităţilor competiţionale ale produsului românesc cu cele similare importate.

> **● Sortimente „nerentabile" — la producător, cerute stringent de consumatorul industrial — pentru realizarea planului de export**
>
> **● Inovatorul cu brevet şi inovatorul anonim.**
>
> **● Întreprinderile de comerţ exterior — surse de idei pentru produse noi, înlocuitori ai importurilor.**

POSIBILITATEA de a dezvolta o piaţă pentru un produs nou nu este legată întotdeauna numai de existenţa unei necesităţi. Să luăm de exemplu o serie de întreprinderi importatoare de aliaje de sudură cu decapanţii corespunzători, pentru necesităţile industriei electrotehnice sau constructoare de maşini. Unele dintre ele care nu dispuneau de valută pentru import din vest au colaborat cu mult entuziasm, ajutîndu-se în realizarea unor produse cu performanţe similare cu cele importate. Altele, în schimb, dispunînd de mijloace pentru import, datorită unui anumit conservatorism, nu sprijineau asimilarea unor produse, deşi acestea erau calitativ similare cu cele străine, iar pentru ridicarea altor produse la nivelul calitativ al celor importate, era nevoie de ajutorul lor, ajutor pe care însă nu prea erau grăbiţi să-l acorde.

În cadrul uzinei „Neferal", de-a lungul ultimilor ani, s-a înregistrat un număr mare de invenţii şi inovaţii, cu importante efecte economice pentru uzină şi mai cu seamă pentru economia naţională, dacă ţinem seama de efectul amplificator care se creează prin introducerea produselor noi realizate de întreprindere în celelalte ramuri ale economiei.

Multe din aceste invenţii şi inovaţii au contribuit la raţionalizarea importurilor. Astfel, s-a construit o serie de aparate şi dispozitive, renunţîndu-se la importul aparatelor de măsură şi control respective; s-au raţionalizat procese tehnologice prin care s-au redus importurile de diverse materiale (ca de exemplu reducerea importurilor de cocs prin perfecţionarea procesului tehnologic de topire a deşeurilor oxidice de cupru).

Iniţiativa inovatoare a inginerilor, tehnicienilor, maiştrilor şi muncitorilor este solicitată uneori pentru a rezolva cereri aşa-zise „mărunte" pentru uzină, sau care din punct de vedere al indicatorilor planificaţi ai uzinei sînt dezavantajoase şi, practic, nu justifică ocuparea unor forţe creatoare din sectorul de cercetări. Totuşi ne revine obligaţia morală şi patriotică de a satisface aceste cereri, mai ales că, deseori, aliajele solicitate sub diverse forme, practic în cantităţi de cîteva kg (nesosite la timp din import), condiţionează pornirea sau punerea în funcţiune a unor utilaje sau instalaţii complexe importate, a căror funcţionare asigură realizarea în lanţ a producţiei în mai multe sectoare ale economiei.

Cercetarea uzinală trebuie să rezolve aceste probleme de introducere a unor **produse noi de mic tonaj pentru înlocuirea importurilor costisitoare şi de durată.** În aceste cazuri efectul economic şi valutar nu se poate aprecia numai la nivelul uzinei, fiind uneori infim comparativ cu cel obţinut la beneficiar. Exemplificăm prin cazul Întreprinderii textile Oltul din Sf. Gheorghe care a cerut, de curînd, elaborarea de urgenţă a 4,5 kg de aliaj special uşor fuzibil, în valoare de cca. 600 lei, aliaj ce condiţiona punerea în funcţiune a unei noi instalaţii. Lipsa acestui aliaj periclita realizarea a 10 mil. lei la planul de producţie. La această solicitare s-a răspuns pozitiv, realizînd aliajul prin efortul suplimentar al unor specialişti din sectorul de cercetare al Întreprinderii „Neferal".

Considerăm că aceste cazuri speciale, de cele mai multe ori specifice, care duc la înlăturarea unor importuri, ar trebui rezolvate prin activitatea de inovare cu posibilităţi de recompensare corespunzătoare dintr-un fond de premiere special, creat la dispoziţia conducerii uzinei. Acest fond ar urma să fie utilizat în toate cazurile, cînd inovaţia nu poate fi apreciată ca eficientă din punct de vedere al indicatorilor de plan ai uzinei. De altfel, în prezent, nu există o formă de stimulare a activităţii şi preocupării unui colectiv pentru **introducerea „noului", în general, şi a tehnicii noi în special.** Stimularea activităţii novatoare îi are în vedere numai pe inovatorii care înregistrează propunerea. Or, se ştie că, în contextul dezvoltării impetuoase a industriei moderne, integrarea şi stimularea miilor de „idei mărunte" născute în masă sînt, de fapt, hotărîtoare pentru realizarea şi materializarea în fază industrială a unei idei. Dacă descoperirile ştiinţifice de valoare epocală rezolvă problemele de dezvoltare în perspectivă a unei industrii, miile de idei inovatoare cotidiene rezolvă probleme zilnice, dar mari ale dezvoltării industriei.

În ceea ce priveşte activitatea de raţionalizare a importurilor, această apreciere este, se pare, şi mai actuală fiindcă, datorită creşterii volumului schimburilor internaţionale curente, dar şi a celor impuse de conjunctură, devin cu atît mai inerente unele situaţii neprevăzute, dar care cer o rezolvare imediată în interesul economiei naţionale şi de multe ori în defavoarea unei uzine (în cazul de faţă a uzinei „Neferal" care trebuie să cerceteze şi să găsească soluţia tehnică pentru a asimila şi elabora o cantitate de produs, economic nejustificată).

UN ALT ASPECT îl constituie acel legat de **indicatorii economici ai intreprinderii.** Spre exemplu, s-a realizat o tehnologie nouă brevetată de fabricare a filtrelor sinterizate, cu multiple utilizări în domeniul filtrării fluidelor sau al transportului pulberilor fluidizate. Deşi nu au contribuit la reducerea importului, ele fiind produse noi, lansate în industrie de „Neferal" filtrele au permis şi au condiţionat realizarea unor instalaţii moderne oferite la export : instalaţii de foraj FD-4 Uzina „1 Mai" — Ploieşti, excavatoare hidraulice — Uzina „Progresul" — Brăila, strunguri automate — Uzina „Strungul" — Arad, vagoane pentru transportat ciment — Uzina de vagoane „Drobeta" — Turnu Severin etc. Cu toate că în prezent solicitările pentru acest produs sînt relativ mari, zilnic fiind cerută asimilarea a noi tipodimensiuni şi repere cu noi caracteristici filtrante, şi cu toate că aceste produse reprezintă o formă superioară de valorificare a metalului pentru uzină, producţia lor nu este privită ca avantajoasă din punctul de vedere al tuturor indicatorilor planificaţi ai uzinei. Astfel revine în discuţie problema de multe ori dezbătută în presa noastră economică privind necesitatea rezolvării modului de planificare a unor indicatori legaţi de influenţa **dezvoltării microproducţiei.** Această problemă îşi aşteaptă de mult rezolvarea din partea forurilor de resort. Chiar dacă nu se poate aprecia economia de valută netă realizată de întreprinderea „Neferal" prin fabricarea filtrelor metalice în ţară, este cert că aportul valutar pe economia naţională este foarte mare.

Nu este lipsit de interes a se menţiona în acest context faptul că, uneori, întreprinderea nu este stimulată în asimilarea unui produs nou, datorită existenţei unor preţuri de catalog greşite, depăşite, fapt pentru care continuă să nu se fabrice în ţară şi se importă cu valută.

Analizînd activitatea desfăşurată pînă în prezent, se poate ajunge la concluzia că, în contextul dezvoltării actuale a industriei, cercetările uzinale pot aduce o contribuţie substanţială numai în condiţiile desfăşurării unei activităţi corespunzătoare de marketing. Acest deziderat s-a realizat în cadrul întreprinderii „Neferal", dar numai parţial, datorită unor dificultăţi întîmpinate în uzinele consumatoare şi lipsei unor studii de prognoză. Apreciem că, în condiţiile unei economii planificate, şi uzinele consumatoare ale produselor noastre trebuie să concure, în primul rînd din interes propriu, la efectuarea unor studii de prognoză şi de marketing reale, privitor la asimilarea şi dezvoltarea produselor noi, la raţionalizarea unor importuri.

La unele întreprinderi, analizele în vederea luării unor decizii strategice de acest gen sînt rare, fapt care duce la necunoaşterea viitorului produselor şi deci a direcţiei de dezvoltare a produselor în vederea perfecţionării lor şi asimilării unor noi produse. Această stare de fapt cauzează deficienţe în gradul de asigurare tehnico-materială şi la termen a cercetării uzinale şi a capacităţilor necesare realizării noilor produse.

Considerăm, totodată, că activitatea de îmbinare a cercetării uzinale cu activitatea de marketing desfăşurată de organele de comerţ exterior, ar putea duce la realizări importante în reducerea importurilor.

Legarea mai strînsă a activităţii de comerţ exterior a întreprinderilor de resort cu interesele economice şi posibilităţile întreprinderilor producătoare, ar putea constitui o pîrghie importantă în raţionalizarea exporturilor şi importurilor, cu avantaje importante pentru economia naţională.

ing. Ladislau FRUMOSU
directorul Întreprinderii metalurgice „Neferal"

Marketing-ul produselor noi

Erori care se plătesc

„TOT CE ESTE NOU, este şi frumos". Liniştiţi de acest proverb, conducătorii întreprinderilor îşi imaginează uneori că, în mod firesc, consumatorul este atras spre produsele noi. „Prin urmare, dacă produsul nou se vinde, prin definiţie, de la sine, de ce ar mai fi necesar să recurgem la tehnicile marketing-ului ?" — gîndesc ei. Totuşi, realitatea este alta. Clientul manifestă întotdeauna o anumită neîncredere faţă de ceea ce nu cunoaşte ; îi este teamă de schimbări. Iată motivele pentru care trebuie acordată o atenţie cu totul deosebită marketing-ului în domeniul produselor noi.

...În primăvara anului 1960, Firma „Oréal" a lansat pe piaţa franceză a produselor de igienă şi de toaletă, pe vremea aceea în plină expansiune, două noutăţi : lacul fixativ „Elnett" şi un lapte demachiant. Patru luni de la această lansare simultană, „Elnett" a devenit prima marcă franceză de lacuri fixative. Succesul s-a menţinut şi în anii următori. Şi astăzi acest produs acoperă o treime a pieţei, situîndu-se detaşat pe primul loc printre produsele franceze de parfumerie. În schimb, laptele demachiant n-a demarat decît foarte slab. Clientela era atît de nemulţumită de acest produs, încît firma „Oréal" a hotărît să-l retragă din sortimentele sale.

Din ce cauză s-au obţinut aceste rezultate atît de diferite ? Să încercăm să lămurim lucrurile. Cele două produse erau veritabile inovări. „Elnett" era primul lac care fixa părul fără al năclăi. Laptele demachiant poseda calităţile hidratante pe care le aştepta clientela. În plus, aceste produse constituiau rezultatul unor studii îndelungate şi serioase, calitatea lor era ireproşabilă şi răspundeau unei necesităţi reale de pe piaţă.

Cauzele eşecului suferit de laptele demachiant se situează în domeniul comercializării, mai precis, în activitatea de marketing. S-au comist două erori. Prima greşeală : produsul era vîndut într-un flacon prea mare şi, ca urmare, clientele se temeau (pe nedrept) de alterarea conţinutului întrucît urma să stea prea mult în flacon. A doua greşeală : produsul era de culoare verde deschis, desigur foarte la modă, însă această culoare nu părea „serioasă" şi nu corespundea imaginii despre un astfel de produs de înfrumuseţare. „Un lapte demachiant trebuie să fie alb, gîndeau clientele, altfel nu este bun". Deci, două erori care au îndepărtat definitiv clientele produsului.

Ce dovedeşte acest exemplu ? Că produsele noi nu se vînd singure. Produsele noi, ca şi celelalte produse au nevoie de marketing. Lacul fixativ „Elnett" a ajuns pe primul loc în Franţa, deoarece lansarea sa comercială a fost perfect organizată : s-a desfăşurat o campanie de publicitate s-a creat o reţea de reprezentanţi, s-a susţinut acţiunea de promovare a produsului la punctele de vînzare etc. Pe plan tehnic, demachiantul era un produs excelent care reprezenta, desigur, o noutate la fel ca şi lacul fixativ. Eşecul său nu poate fi explicat decît printr-o greşită concepere a comercializării.

Dacă privim lucrurile mai îndeaproape, observăm că produsele noi au mai multă nevoie de marketing decît celelalte. În realitate, noutatea are, adesea, ca primă caracteristică pe aceea de a provoca teama. Unii afirmă că inovarea produce perturbaţii în atitudinile şi comportamentele oamenilor şi publicul, oricare ar fi el, se teme de schimbări. Confortul său este generat de o anumită stabilitate.

Pentru a-şi impune produsul, întreprinderea trebuie să lupte, să convingă, să înlăture piedicile de ordin psihologic, sociologic sau economic.

Numai marketing-ul permite să se ţină seama de toate restricţiile care ar putea să împiedice succesul. Cu ajutorul unor studii aprofundate se pot scoate la iveală, una după alta, piedicile care ar stînjeni dezvoltarea produsului. După ce toate aceste restricţii vor fi fost depistate, va fi mai uşor să se acţioneze şi să se ia măsurile cuvenite pentru a le învinge.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

O acțiune privind descoperirea de noi posibilități pentru Reducerea volumului importurilor

ÎN VEDEREA măririi aportului cu care economia județului Cluj contribuie la echilibrarea balanței de plăți externe, Consiliul de control muncitoresc al Comitetului județean de partid Cluj a organizat, în perioada martie-iunie 1973, o acțiune privind descoperirea de noi posibilități pentru reducerea volumului importurilor prin înlocuirea acestora cu produse indigene sau prin asimilarea fabricației unor sortimente noi în diferite unități existente în județ.

În acest scop au fost analizate listele de importuri ale tuturor unităților și au fost alese circa 700 poziții (materii prime, materiale, piese și subansamble etc.), care să fie luate în studiu. S-a alcătuit o colecție de mostre (cuprinzînd cîte un exemplar din fiecare poziție propusă pentru studiu), care a fost expusă în cadrul unei expoziții de lucru organizată pe 10 standuri (produse chimice, mineraliere, metalurgice, refractare, electrotehnice, de mecanică fină etc.). Fiecărui exponat i s-a atașat o fișă cu principalele date necesare pentru cunoașterea lui: denumirea, caracteristici tehnice, consumul anual etc.

Au fost formate 31 colective de studiu, cuprinzînd cadre de specialitate din unități industriale (republicane și locale), din cooperația meșteșugărească, din institute de cercetare și proiectare, învățămînt superior etc. La aceste colective au participat și secretarii comitetelor de partid din unitățile respective.

Colectivele de studiu au analizat fiecare exponat și au determinat o serie de soluții privind înlocuirea produselor importate cu cele existente în țară, cît și asimilarea fabricației unor înlocuitori în unitățile proprii. S-au găsit posibilități certe de rezolvare pentru 132 poziții, cu efecte valorice — ținînd cont de consumul anual — de aproape 13,3 milioane lei valută, din care peste 5,6 milioane lei valută pe relația devize libere. În afara acestor poziții rezolvate, sînt încă în fază de cercetare și studiu circa 50 de materiale, în principal produse chimice.

Prin contribuția adusă în această acțiune se evidențiază întreprinderea „Industria sîrmei"-Cîmpia Turzii, filiala Institutului de cercetări și proiectări echipamente termoenergetice, Facultatea de electrotehnică din cadrul Institutului politehnic, Întreprinderea de pielărie și încălțăminte, Grupul școlar „Tehnofrig", întreprinderea de industrie locală „Electrometal" și Fabrica de pensule.

Din acțiunea desfășurată se desprinde concluzia că există încă numeroase posibilități de valorificare a potențialului tehnic și uman de care dispunem, multe rezerve a căror fructificare poate să ducă la reducerea substanțială a volumului importurilor. Deoarece pe plan local nu se pot rezolva toate problemele ce se ridică în legătură cu reducerea importurilor, considerăm că ar fi utilă organizarea unor asemenea expoziții pe plan central, în scopul antrenării în această activitate a unui număr cît mai mare de specialiști din toate județele țării.

ing. SOOS MANEA Carol

CE GENEREAZĂ IMOBILIZĂRI?

• Stocurile de prisos și cu mișcare lentă cer căi specifice de rezolvare.
• Se impune o recalculare analitică a necesarului de mijloace circulante în ramura construcțiilor de mașini.
• Economii nu numai pe seama materiilor prime și materialelor, ci și a celorlalte articole de calculație.

• Rezultate pozitive în producție, influențate negativ de supranormative

• Este necesar un indicator financiar distinct, cu raportare lunară

LA ȘEDINȚA comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri din luna mai a.c. s-a relevat faptul că, datorită activității depuse în toate sectoarele economiei naționale, planul producției globale pe primele patru luni ale anului a fost nu numai realizat, dar și depășit cu 1 miliard lei. Aceste realizări, precum și o serie de analize efectuate, au arătat că sînt create condițiile pentru ca planul pe anul 1973 să fie îndeplinit.

Pentru a releifa modul concret cum conducerile unităților economice transpun în viață sarcinile trasate de partid, în cursul trimestrului II a.c. revista „Viața economică", cu sprijinul Inspecției teritoriale financiare de stat din județul Timiș, a efectuat în unele unități din ramura construcțiilor de mașini o analiză asupra modului cum este îndeplinit planul economic, precum și asupra cauzelor care au generat apariția unor importante imobilizări de valori materiale. Trebuie remarcat că, în perioada 1 ianuarie 1973 — 30 aprilie 1973, întreprinderile supuse analizei și-au îndeplinit sarcinile de plan, livrînd economiei naționale utilaje și instalații complexe care au asigurat punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție. Cu toate rezultatele bune obținute, s-a înregistrat menținerea unui volum important de imobilizări la materii prime și materiale, producție neterminată și produse finite, care au influențat negativ indicatorii eficienței economice.

MODIFICĂRILE structurii planurilor de producție și tehnologiilor fie că sînt dispuse de către forul tutelar, fie că se fac la intervenția beneficiarilor, fie că sînt cerute de întreprinderi și aprobate de forul tutelar, dau naștere întotdeauna la imobilizări de valori materiale care au fost deja aprovizionate, sau de producție neterminată dacă este vorba de comenzi începute și decalate ca termen de livrare.

De exemplu, ca urmare a dispoziției forului tutelar din trimestrul IV 1972 și a notei din ianuarie 1973, la Întreprinderea de construcții metalice — Bocșa au fost scoase din profilul de fabricație o serie de mașini agricole și au fost trecute în sarcina altor unități din cadrul Centralei de mașini agricole — București. Contrar celor dispuse, nici pînă în prezent nu au fost preluate de la întreprinderea amintită materialele și S.D.V.-urile specifice produselor în cauză, în valoare de peste 3,1 milioane lei, care, în prezent, reprezintă stocuri de prisos. Tot de la aceeași unitate nu au fost ridicate din anii 1969—1970 diferite semifabricate forjate, osii, carcase, pinioane etc., în valoare de 297 mii lei, specifice unor poduri rulante trecute în profilul de fabricație al uzinei „Vulcan" — București. De asemenea, la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița și la „Electromotor" — Timișoara au rămas materiale și aparatură fără întrebuințare sau cu mișcare lentă, de ordinul milioanelor, ca urmare a modificărilor survenite în proiectare și tehnologie.

Căi specifice de lichidare a supranormativelor

SUB aspect financiar, tocmai aceste materiale, ce constituie stocuri de prisos, provoacă cele mai mari greutăți întreprinderilor care le dețin, deoarece sînt constituite din sortimente specifice producției fiecărei uzine și, ca atare, lichidarea lor este posibilă numai pe căi specifice ramurii construcțiilor de mașini și anume:

• difuzarea listelor către institutele de proiectare pentru ca acestea să urmărească dacă nu există posibilitatea unor eventuale utilizări la produse similare ce se mai fabrică;

• utilizarea materialelor și a aparaturii în cauză ca piese de schimb de către beneficiarii care au în exploatare utilaje de la uzinele producătoare, mai ales în situațiile în care aceștia au cerut modificările constructive;

• casarea acestor valori materiale potrivit prevederilor legale, spre a se preveni efectuarea altor cheltuieli neproductive legate de menținerea lor inutilă în stoc, ca, de exemplu: blocarea spațiului de depozitare, excluderea contravalorii lor din limitele de creditare și plata dobînzilor bancare penalizatoare — nivelul acestora în 1972 la I.C.M. Reșița fiind de 3 277 mii lei.

• Cum se explică „vitalitatea" unor cauze subiective?

INDEPENDENT de factorii obiectivi mai sus-menționați, o mare parte din răspunderea formării și menținerii imobilizărilor în stocuri de valori materiale revine întreprinderilor.

În primul rînd, ne vom referi tot la materiale fără mișcare, sau cu mișcare lentă, deoarece se constată că lichidarea lor nu stă în atenția factorilor de răspundere din serviciile de aprovizionare și din conducerile unităților economice, analizarea acestora trecînd pe plan secundar în perioadele cînd situația financiară este bună și cînd subnormativele de la grupele de materiale cu întrebuințare curentă acoperă valoarea materialelor disponibile.

Astfel, la I.C.M. Reșița, după repetate oferte în afară, s-a ajuns la concluzia că unele materiale nu mai pot fi valorificate sub nici o formă, și cu toate acestea, în ultimii trei ani nu s-a efectuat nici o casare, invocîndu-se anumite restricții impuse de îndeplinirea planului prețului de cost. În afara materialelor disponibile care au rămas în stoc ca urmare a scoaterii din profilul de fabricație a unor produse, pot fi considerate în aceeași situație și cele aferente comenzilor cu ciclu de fabricație depășit.

Aceste imobilizări deși dările de seamă contabile și statistice sînt localizate la elementul materii și materiale, trebuie privite ca fiind rezultanta unor defecțiuni ivite în procesul de producție, nu în cel de aprovizionare.

Astfel, I.C.M. Reșița a raportat realizarea planului de producție marfă în expresie valorică la 31 decembrie 1972, dar ea avea multe contracte neonorate, realizarea planului fiind posibilă numai pe seama fabricării peste plan a unor produse convenabile din punct de vedere tehnologic și a unor sortimente ce nu au fost cuprinse în sarcina de plan, inclusiv a angajamentelor. Pentru executarea acestora a trebuit să se asigure, în primul rînd, materialele necesare, care neavînd sursă de finanțare în cadrul normativului propriu de mijloace circulante au constituit, împreună cu alte cheltuieli efectuate, imobilizări pe întreg ciclul de fabricație pînă la încasarea produsului finit.

Dacă din cele arătate se desprinde concluzia că intervin unele împrejurări în care serviciile de aprovizionare nu pot fi făcute răspunzătoare de supranormativele create, există în schimb alte situații în care „contribuția" acestor servicii în producerea supranormativelor este hotărîtoare.

Astfel, la întreprinderea „Electromotor" — Timișoara, banda silicioasă necesară producției este asigurată prin intermediul bazei de a- →

AGRORAMA

• Metode biologice, versus metode chimice

ÎNLOCUIREA pesticidelor, care — după cum se știe — dăunează uneori sănătății celor care le utilizează și chiar consumatorilor produselor de seră, prin utilizarea unor mijloace biologice și microbiologice este un domeniu nou pentru cercetarea interdisciplinară agro-biologică. Și, rezultatele obținute sînt de natură să impulsioneze cercetările în acest domeniu. Astfel, concluziile la care ajunge cercetătorul bulgar A. Harizanov („Kooperativnoe Selo", 6 decembrie 1972) privind mijloacele biologice de combatere a păianjenului roșu, unul din cei mai răspîndiți și activi dăunători ai culturilor forțate, sînt deosebit de edificatoare.

În cazul infestării culturilor de seră cu păianjeni roșii, cercetarea propune producției utilizarea unei specii de acarieni prădători (Phytoseiulus persimilis). În U.R.S.S., spre exemplu, experimentarea acestei metode timp de 6—8 ani a dus la concluzia că poate fi folosită în exclusivitate (fără a mai utiliza pesticide) pentru protejarea culturilor în sere și paturile calde. Mai mult, metoda este și eficientă: la cultura castraveților, prin folosirea acestui mijloc de combatere, producția medie pe m^2 a fost cu 2—5 kg mai mare în comparație cu cea obținută prin combatere cu preparate chimice.

• Specializare în „mini-zootehnie"

DUPĂ CUM relatează Agenția de informații „Hungaropress", cooperativa pentru creșterea animalelor mici din Pecs a devenit în prezent cea mai mare cooperativă din Ungaria, specializată în creșterea iepurilor. Cei 1143 de membri cooperatori au crescut și vîndut în cursul anului trecut 224 000 iepuri, încasările cooperativei ridicîndu-se la 45 milioane de forinți. Întregul efectiv, în greutate totală de peste 500 de tone, a luat calea exportului (îndeosebi în Italia). În acest an, activitatea cooperativei urmează să cunoască o nouă extindere, membrii săi angajîndu-se să livreze pe piață circa 250 000 iepuri și 10 000 porumbei pentru carne, ceea ce le va aduce venituri estimate la 50 milioane de forinți.

• Ouă de regim

UN crescător australian, R. Hutchinson, a reușit să modifice conținutul de grăsimi la ouă, suprimînd cu desăvîrșire carnea și grăsimile din alimentația găinilor ouătoare.

El a supus găinile unui regim exclusiv vegetarian și a obținut ouă caracterizate prin grăsimi ușor asimilabile de organismul uman și care, mai ales, nu se acumulează, calitate ce permite evitarea creșterii conținutului de colesterol din sînge ca urmare a consumului de ouă.

←

provizionare a forului tutelar, care a constituit custodie la întreprindere, deci în condițiile celui mai avantajos proces de aprovizionare posibil. La sfîrșitul trimestrului I întreprinderea avea în stoc în magazie bandă silicioasă în valoare de 852 mii lei, rămasă din cantitatea scoasă din custodie și plătită bazei. La aceeași dată s-au întocmit forme pentru restituirea la magazie a benzii silicioase nefolosite în producție în valoare de 2 536 mii lei, ceea ce înseamnă că în cursul trimestrului I 1973 a fost scoasă din custodie, în mod cu totul nejustificat, o cantitate din acest material în valoare de 3 388 mii lei, ceea ce a constituit supranormativ, deoarece pentru acest material nu s-a calculat normativ. Apoi supranormativul în cauză a scăzut la 1 815 mii lei, deși putea fi prevenit în totalitate pe întreaga perioadă.

Din cele de mai sus, se desprinde concluzia că cea mai grea problemă în materie de imobilizări o constituie materialele și comenzile fără mișcare și de prisos, mai ales că urmare a faptului că nu li se acordă atenția cuvenită. Imobilizările menționate sînt strîns legate cauzal și din aceste motive considerăm că analiza acestor două elemente nu poate fi făcută separat. Influența lor negativă începe să fie simțită în primele două trimestre ale anului cînd normativele sînt mai mici și devine evidentă în trimestrele următoare, mai ales ca urmare a creșterii normativelor, fapt care determină neurmărirea riguroasă a planului de măsuri pentru lichidare. Deoarece plata dobînzilor bancare penalizatoare și excluderea acestora de la creditarea normală nu sînt suficient de eficiente, **considerăm că lichidarea imobilizărilor de natura celor menționate trebuie să constituie obiectul unui indicator financiar distinct, a cărui evoluție să fie raportată lunar, în aceleași condiții și cu aceleași consecințe ca și îndeplinirea planului de producție și de beneficii.**

• Comenzile cu ciclu depășit = producție fără desfacere asigurată

FINISAREA cu mare întîrziere a unor comenzi cu ciclu depășit, a avut ca efect, în unele cazuri, transferarea unor imobilizări din producția neterminată în produse finite care nu mai aveau desfacerea asigurată, deoarece între timp clienții inițiali au refuzat primirea.

De exemplu, la I.C.M. Reșița la produsul chesoane, numărul de zile de imobilizare la sfîrșitul lunii aprilie era de 880. La întreprinderea „Electromotor" — Timișoara, deși o serie de utilaje nu aveau desfacerea asigurată încă din 1972, producția respectivă a continuat și în 1973, ajungîndu-se astfel la imobilizări fără posibilități de lichidare într-o perioadă scurtă de timp. La această întreprindere imobilizările în produse finite au fost determinate și de faptul că nu s-a primit comunicarea deschiderii acreditivelor de către partenerii externi și ca atare, nu a putut efectua livrări la export.

Imobilizări destul de mari se întîlnesc la capitolul facturi emise și neîncasate, imobilizări ce ar putea fi evitate prin livrarea la termenele contractuale a produselor finite împreună cu documentațiile tehnice aferente, prin livrarea unor produse complete și de bună calitate care să nu necesite ulterior remedieri.

Specialiștii consultați au ridicat și problema unor neconcordanțe în elaborarea balanțelor de utilaje și definitivarea normelor de consum, care vin în contradicție cu prevederile Legii contractelor economice. Astfel, la I.C.M. Reșița modificarea sarcinilor din balanțele de utilaje chiar pe parcursul anului de plan a fost o sursă generatoare de imobilizări (vezi tabelul nr. 1). De asemenea, normele de consum comunicate abia în cursul trimestrului I al anului 1973, și prezentînd abateri importante față de cele realizate în anul de bază, au favorizat apariția imobilizărilor (vezi tabelul nr. 2).

În ideea de a nu se crea greutăți furnizorilor, **considerăm că cea mai bună rezolvare ar fi aceea ca balanțele de utilaje să fie definitivate pînă cel mai tîrziu în luna aprilie, anterioară anului de plan, dată pînă la care și beneficiarii să fie obligați să depună documentația tehnică de execuție a utilajelor.** Numai în acest fel principiul Legii contractelor economice va putea fi respectat întocmai.

• Sursele proprii și atrase în concordanță cu condițiile concrete de producție

CU SPRIJINUL organelor de specialitate din Ministerul Finanțelor, în industria constructoare de mașini a avut loc în anul 1971, o recalculare a normelor de stoc și a normativului de mijloace circulante. La acea dată, normativul s-a comunicat întreprinderilor de către forurile tutelare pe bază de date sintetice derivate din coeficienți și din viteza de rotație a mijloacelor circulante. Specialiștii din întreprinderile luate în analiză **propun o nouă recalculare analitică a necesarului de mijloace circulante, date fiind modificările ce au intervenit între timp în structura producției, în creșterea ponderii produselor complexe și cu ciclu lung de fabricație, precum și schimbarea condițiilor de aprovizionare, prin creșterea volumului reperelor din colaborare.**

Astfel, la întreprinderea „Electromotor" — Timișoara planul de producție a crescut cu 30% în 1973 față de 1971, în condițiile în care a predat liniile tehnologice de aspiratoare de praf și ventilatoare și a preluat fabricarea unor motoare de gabarit superior, destinate îndeosebi exportului, cu ciclu mai lung de fabricație.

Cele de mai sus vizează îndeosebi, **recalcularea normativului valoric** în funcție de modificarea normativului în zile, fără afectarea indicatorilor privind îndeplinirea prețului de cost.

Sînt însă și situații cînd insuficiența normativului de mijloace circulante este determinată de așa-zisa încadrare forțată în indicatorii de plan preț-cost, fapt care face ca necesarul de materiale pentru îndeplinirea planului de producție, stabilit de către resortul plan-aprovizionare prin formularul AB_2, să nu mai corespundă cu coloana respectivă din formularul CP_1. **În practică, lucrurile se petrec astfel deoarece la întocmirea planului prețului de cost se lasă cea mai mare parte a sarcinii valorice de economii pe seama articolului de calculație materii și materiale, fără să se acționeze asupra salariilor, cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuielilor comune ale secțiilor și generale ale întreprinderii etc.** Cu alte cuvinte, nivelul necesarului de mijloace circulante nu se stabilește în funcție de necesarul real de aprovizionat, ci în funcție de limitele ce derivă din planul prețului de cost.

Astfel, deși planul de aprovizionare pe grupe de materiale rămîne în vigoare, pentru a nu se periclita îndeplinirea planului de producție, se modifică numai totalul valoric și, implicit, se ajunge la o subdimensionare a necesarului real de mijloace circulante. Considerăm necesară această punere în atenție, deoarece, denaturarea indicatorilor planului financiar conduce la denaturarea altor indicatori importanți din economie și anume, determină un volum majorat artificial de imobilizări concomitent cu creșterea plăților restante către furnizori și a creditelor bancare în condiții restrictive. Considerînd la 30 aprilie a.c. nivelul plăților restante și al creditelor anormale 100, la 31 mai a.c. nivelul lor înregistra creșteri însemnate la o serie de întreprinderi (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 1

Specificație	UM	Sortimente nominalizate în tr. IV. 1972 pentru 1973	Restructurare primită în trim I. 1973
Utilaj metalurgic	t	3.800	3.592
Utilaj chimic	t	5.000	3.620
Compresoare aer	mc	8.700	10.200
Motoare electrice	MW	140	170

Tabelul nr. 2

Specificație	U.M.	Norme folosite la stabilirea necesarului de materiale pentru 1973	Norme aprobate trim. I 1973
Laminate pentru generator electric	t/MW	6,6	6,4
Laminate pentru compresoare	kg/mc	64,6	43,3
Laminate pentru utilaj chimic	t/mil. lei	6,4	3,4
Silicat sodă turnat oțel	kg/t	59	36
Grafit	kg/t	10,5	17
Argilă făină	kg/t	70	96

Tabelul nr. 3

Unitatea economică	Plăți restante la 31.05.1973	Credite anormale la 31.05.1973
I.C.M. Reșița	541,98	109,21
I.C.M. Bocșa	238,88	108,12
I. M. Timișoara	201,75	123,16

Din analiză a rezultat clar că nu este necesară modificarea indicatorilor economici, ci o mai judicioasă stabilire a planului prețului de cost, îndeosebi în ceea ce privește materialele. Cea mai bună dovadă că actualele sarcini de reducere a costurilor de producție sînt bine stabilite, o constituie faptul că ele sînt îndeplinite; economiile respective nu se localizează numai la materii și materiale, ci și la celelalte articole. În același timp, se constată o lipsă de mijloace circulante proprii în ceea ce privește îndeplinirea sarcinilor de producție peste plan, respectiv a angajamentelor, care din momentul procurării materialelor și pînă în faza de produs finit constituie imobilizări, aceasta cu atît mai mult cu cît organele bancare nu acordă credite pentru nevoi temporare și nici plafoane finale.

De asemenea, la unele unități nici defalcarea pe trimestre a normativului nu s-a făcut de către ministerele coordonatoare în strînsă corelație cu planul de producție.

Astfel, la I.C.M. Bocșa normativul pentru trimestrul II 1973 era prevăzut inițial cu o creștere de 10 milioane lei față de trimestrul I, dar care nu s-a mai aprobat; întreaga creștere de 24 milioane lei s-a planificat în trimestrul III, dar după ce un întreg semestru întreprinderea a avut greutăți financiare din această cauză.

În ceea ce privește sursele atrase se menționează faptul că potrivit H.C.M. nr. 161/1960 și H.C.M. nr. 859/1970, beneficiarii sînt obligați să deconteze cu uzinele constructoare de mașini contravaloarea furniturilor de mare complexitate pe bază de situații chenzinale de lucrări, deoarece normativul se acordă pentru cheltuielile aferente unui ciclu maxim de 15 zile. Cu toate acestea, unități din cadrul M.E.E. nu respectă aceste prevederi și nu au plătit către I.C.M. Reșița situații de lucrări în valoare de 30 milioane lei la sfîrșitul lunii aprilie, invocînd faptul că plățile se vor face numai după livrarea completă și după probele tehnologice.

Una din cele mai controversate probleme este aceea că băncile ar aplica o dublă sancționare a întreprinderilor în ceea ce privește creditele restante și anume, odată prin scăderea lor din limita de creditare și a doua oară prin calcularea de dobînzi penalizatoare. Fără a intra în expunerea argumentelor pro și contra, considerăm că este util să se țină seama și de faptul că intervine practic și o a treia penalizare și anume aceea că o unitate ajungînd la plăți restante, prin diminuarea limitei de creditare, creează dificultăți financiare și întreprinderilor furnizoare. Din aceste considerente, **apreciem că ar fi oportun ca împrumuturile restante să nu afecteze limita de creditare.**

În cele de mai sus am căutat să reliefăm îndeosebi consecințele care rezultă din producerea imobilizărilor și plăților restante, deoarece acestea prezintă o însemnătate deosebită dat fiind aspectul generalizat al greutăților financiare și implicațiile acestora asupra gestiunii economice a unităților cu care acestea cooperează. Lichidarea cauzelor subiective, deși au consecințe localizate la un număr restrîns de întreprinderi, trebuie totuși să stea în atenția conducerilor unităților analizate în cursul semestrului II a.c., de îndeplinirea întocmai a planurilor de măsuri adoptate privind lichidarea imobilizărilor depinzînd realizarea indicatorilor financiari planificați și creșterea eficienței economice a activității întreprinderilor.

Maria IONIȚĂ
Ion GROZAV

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Un sondaj de opinie la Sighetul Marmației

UNA DIN ACȚIUNILE întreprinse în ultima vreme în interesul direct al consumatorilor de Consiliul municipal de control muncitoresc al activității economice și sociale Sighetul Marmației, împreună cu organele de specialitate și un colectiv mai larg, a fost un control în unitățile de producție ale industriei alimentare (panificație, lapte, carne) și de alimentație publică din localitate, privind respectarea condițiilor de igienă, a calității produselor și, în alimentația publică, a regulilor de comerț. Controlul efectuat, la care au participat și factori din fiecare unitate, a fost urmat de o amplă dezbatere, în final trasîndu-se sarcini pentru lichidarea neajunsurilor constatate.

Sondajele ulterioare au constatat o îmbunătățire a situației, dar și aspecte de delăsare, de lipsă de consecvență în înlăturarea lipsurilor semnalate, motiv pentru care asemenea controale se vor mai repeta. De remarcat aici că în analizarea activității din sectorul comercial și al prestărilor de servicii Consiliul municipal de control muncitoresc conlucrează strîns cu echipele controlului obștesc, valorificînd concluziile acestora și urmărind măsura în care se ține seama de ele.

În dorința de a veni și mai mult în întîmpinarea dorințelor consumatorilor, pornind de la un sondaj efectuat la nivelul întregului județ Maramureș privind colaborarea comerțului cu cooperația meșteșugărească, s-a ajuns la ideea organizării de către Consiliul municipal de control muncitoresc din Sighet, în colaborare cu secția locală de panificație, a unui sondaj de opinie privind calitatea produselor și diversificarea sortimentelor în panificație. A fost întocmit un chestionar cu ajutorul căruia a fost cercetată opinia a 500 persoane.

Potrivit relatărilor ing. Carmen Danielescu, instructor cu probleme economice al Comitetului municipal de partid, care a contribuit substanțial la realizarea acestui sondaj, 51,6% din consumatori s-au declarat satisfăcuți de calitatea produselor de panificație puse la dispoziția populației. Au fost semnalate, în același timp, o serie de neajunsuri datorate calității necorespunzătoare a făinii folosite pentru anumite tipuri de pîine. Cu acest prilej s-au obținut foarte multe propuneri pentru îmbunătățirea calității produselor de panificație, îmbunătățirea relațiilor dintre secția de panificație și comerț și prevenirea formării stocurilor de pîine veche. A ieșit în evidență, totodată, că unele produse de panificație existente nu sînt cunoscute de consumatori, fiind necesară îmbunătățirea reclamei ca și crearea unui magazin special de prezentare. Paralel, a fost propusă introducerea a 24 de sortimente noi, inclusiv de pîine dietetică, dintre care unul se găsește deja în magazine.

Printre concluziile desprinse cu ocazia acestui sondaj organizat la Sighet se numără și aceea că ar fi util să se întreprindă cercetarea opiniei consumatorilor privind și alte produse și domenii.

D. D.

INVESTIȚII

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE (III)

OPINIILE PROIECTANȚILOR

Anchetă efectuată în institute de proiectare din toate ramurile economiei naționale

CU EXPUNEREA și analiza opiniilor proiectanților, asupra modalităților de reducere a duratei de realizare a obiectivelor de investiții, continuăm dezbaterile angajate de revista noastră pe tema „Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate“.

În primele două părți ale dezbaterii (vezi „Viața economică“ nr. 21 din 25 mai și nr. 25 din 22 iunie a.c.) constructorii și beneficiarii au fost unanimi în a aprecia că cele mai importante rezerve, insuficient folosite, se găsesc în perioada de pregătire a investiției.

Urmărind depistarea și mobilizarea lor am formulat întrebările și am grupat răspunsurile primite după două tehnici diferite. Pe de o parte în tabelele nr. 1, 2, 3, 7 și 8 am folosit în determinarea „Coeficientului de prioritate“, o tehnică similară celei utilizate în primele două etape ale dezbaterii. Pe de altă parte, la întrebările 4, 5, 6 au fost indicate, mai multe răspunsuri posibile, formularele în cauză fiind, de asemenea, întocmite în urma consultării unui mare număr de specialiști. Participanții au fost solicitați să aprecieze fiecare dintre aceste măsuri, menționînd-o ca importantă sau mai puțin importantă, pentru fenomenul investigat. Abținerile au fost încadrate la rubrica „Fără opinie“. Pe baza chestionarelor completate, am determinat (în procente) pentru fiecare măsură importanța ce i-a fost acordată, prin raportarea numărului de menționări înregistrate la coloana „Măsură importantă“ la numărul total posibil de menționări. Am completat la fel, rubricile „Măsură mai puțin importantă“ și „Fără opinie“. Totodată facem mențiunea că a fost acordată libertatea deplină celor testați să efectueze orice modificări au socotit necesare în cuprinsul formularelor.

• Pe prim plan — calitatea concepției...

PERFECȚIONAREA continuă și extinderea acțiunilor inițiate în scopul asigurării la termen cu documentație tehnică și de execuție a obiectivelor de investiții, reprezintă — așa cum de altfel s-a subliniat și în cadrul Conferinței de lucru consacrată unor probleme actuale ale activității de proiectare și investiții din 22 și 23 iunie a.c., un proces complex, esențial pentru reducerea duratelor de execuție. Care sînt aceste acțiuni ? Ce tendințe se conturează în perspectivă ?

Din răspunsurile primite la prima întrebare, grupate în tabelul nr. 1, rezultă că, în viziunea proiectantului, cel mai important domeniu de acțiune îl reprezintă **îmbunătățirea calității propriu-zise a documentației**, urmat în ordinea priorității de creșterea operativității în realizarea sa.

Consultați asupra acțiunilor de natură să influențeze favorabil calitatea propriu-zisă a documentației, factorii de conducere testați au apreciat (vezi tabelul nr. 2) că se depun și se cer depuse, în continuare, eforturi în primul rînd pentru **sporirea calității soluțiilor tehnice (constructive și tehnologice) oferite de cercetare-proiectare.** Care măsuri considerați că sînt cele mai importante pentru sporirea calității soluțiilor tehnice ? — a fost următoarea noastră întrebare. Din răspunsurile primite (vezi tabelul nr. 3) reiese că pe primul loc se situează **introducerea și extinderea,** în locul sistemului organizatoric actual al atelierelor de proiectare, **a organizării activității din acest domeniu pe sistemul șefului de proiect, înconjurat de un colectiv complex, care să poarte întreaga răspundere pentru proiectul elaborat.** Interesant de observat este faptul că acest sistem de organizare ocupă un loc dintre cele mai importante (2 și respectiv 1) și în cadrul acțiunilor prin care se poate realiza o creștere a operativității în asigurarea noilor obiective cu documentația necesară (vezi tabelul nr. 6), precum și în sporirea asistenței tehnice acordate de proiectant la realizarea prevederilor din proiecte (vezi tabelul nr.8).

Care sînt avantajele și efectele acestei perfecționări organizatorice, ce-i conferă dreptul de a ocupa locuri fruntașe în trei clasamente ?

Pe de o parte, **prin aplicarea și extinderea ei rapidă, va avea de cîștigat calitatea documentației.** Răspunzînd în mod direct de concepția obiectivului de investiții la a cărui proiectare a participat nemijlocit, colectivul complex de specialiști, condus și coordonat de șeful de proiect, va fi mobilizat mai mult — în faza de proiectare — în introducerea în mai mare măsură în proiecte a rezultatelor cercetării, a utilajelor și instalațiilor tehnologice moderne etc. De asemenea, în faza de execuție calitatea corespunzătoare a lucrărilor va fi mai bine asigurată și prin **creșterea asistenței tehnice pe șantier**, care — în noua formă de organizare — reprezintă de asemenea o sarcină a proiectantului-șef pînă la realizarea indicatorilor proiectați.

Pe de altă parte, **se determină în acest mod și o creștere a operativității.** Se va putea realiza în acest fel o legătură directă între proiectant, beneficiar de investiții, organizația de construcții-montaj și furnizorul de instalații și utilaje tehnologice. Așa cum au relevat interlocutorii noștri, aceasta va însemna totodată și un real cîștig de timp pentru conducătorii de institute de cercetare și proiectare, ceea ce le va permite printre altele și posibilitatea adîncirii analizei la proiectele pe care le coordonează în mod direct.

AU PARTICIPAT la anchetă : ing. **V. VAZDAUȚEANU** director al Institutului de proiectare tehnologică pentru laminoare ; ing. **I. FĂTĂCEANU**, director al Institutului de proiectări pentru uzine și instalații din industria construcțiilor de mașini; ing. **P. ROȘCA**, director al Institutului de studii și proiectări tehnologice pentru uzine din industria electrotehnică și electronică; ing. **AL. NOURESCU**, director al Institutului de studii și proiectări hidroenergetice; ing. **F. ILIESCU**, director tehnic al Institutului de proiectare tehnologică pentru industria chimică organică de bază și petrochimică; ing. **D. CANILA**, director al Institutului de proiectare tehnologică pentru industria chimică organică de sinteză și fibre sintetice ; ing. **GH. MÂNDESCU**, director al Institutului de proiectare tehnologică pentru industria chimică anorganică și îngrășăminte ; ing. **P. VERNESCU**, director al Institutului de proiectări pentru construcții ; ing. **S. ALMĂJAN**, director al Institutului de cercetare, proiectare și documentare pentru industria cimentului și azbocimentului; ing. **I. PLINGU**, director al Institutului de cercetări și proiectări alimentare; ing. **S. GÎRBU**, director al Institutului de studii, cercetări și proiectări construcții horti-viticole ; ing. **S. COJOCARU**, director al Institutului de proiectare tehnologică pentru industria ușoară; ing. **C. GEORGIAN**, director al Institutului de proiectări căi ferate; ing. **T. POPESCU**, director al Institutului de studii și proiectări pentru comerț ; ing. șef. **ST. POPESCU**, Institutul de proiectări miniere.

Cadrele de conducere testate au subliniat de asemenea și un alt aspect și anume : în prezent **în institutele de proiectare tehnologică se afectează un volum însemnat de muncă pentru realizarea părții de construcții a diverselor obiective de investiții în dauna proiectării unor utilaje noi, perfecționate, de mare eficiență.** „Remedii“ la situația semnalată există. Iată cîteva acțiuni necesare și, totodată, posibile. Pe de o parte, ar fi util, în acest sens, ca ministerele și celelalte organe titulare de investiții, atunci cînd își propun să realizeze construcții grele să desfășoare, în prealabil, toate analizele necesare pentru amplasarea acestor obiective în mai mare măsură în zone care nu ridică probleme deosebite de fundare. Pe de altă parte, o contribuție substanțială la rezolvarea favorabilă a problemei sînt chemate să-și aducă chiar institutele de proiectare, prin promovarea, în studiile tehnico-economice, a soluțiilor tehnice privind amplasarea în aer liber a unui număr sporit de utilaje care, bineînțeles, se pretează la acest lucru.

Din tabelul nr. 2, reiese că nu numai perfecționarea soluțiilor tehnice este chemată să-și dea contribuția la îmbunătățirea calității documentației, ci și **adîncirea fundamentării economice a soluțiilor oferite de cercetare-proiectare.** Dintre elementele apreciate de cei testați că ar fi cele mai importante în realizarea acestui deziderat (vezi tabelul nr. 4) ne vom opri la evidențierea unui prim aspect.

Faptul că pe locul I se regăsește **extinderea în rîndurile proiectanților al unei concepții orientate, cu prioritate, spre eficiență**, nu ni se pare de loc a fi doar rezultatul unui simplu joc al cifrelor. Cu atît mai mult cu cît realitatea ne demonstrează că, în acest domeniu, cu toate rezultatele îmbunătățite obținute față de trecut, persistă lipsuri serioase. În această direcție, o atenție deosebită se cere acordată **eliminării supradimensionărilor de orice natură**, care se mai înregistrează încă într-o serie de proiecte, cu efecte negative asupra costurilor de producție și uneori chiar asupra funcționalității capacităților respective. Dimensionarea optimă a traveelor, a deschiderilor, a înălțimilor de deasupra podurilor rulante, reprezintă condiții importante, de care trebuie să se țină mai mult seama, în așa fel încît orice clădire să „îmbrace“ cît mai strict tehnologia. La acestea se adaugă necesitatea unor preocupări sporite pentru stabilirea gradului optim de ocupare a suprafețelor de producție cu utilaje și spații tehnologice.

În al doilea rînd, se cere, de asemenea acționat pe linia **creșterii utilizării iluminatului natural în halele industriale**, a înlăturării hotărîte a practicii de a concepe clădiri „oarbe“ atunci cînd procesul tehnologic nu o impune.

Extinderea gamei de materiale de construcții și instalații ocupă nu numai tabelul nr. 4, dar și în cel precedent locul 2. Faptul ni se pare semnificativ. Noul are într-adevăr (mai ales în domeniul materialelor de construcție) profunde implicații și nu numai economice. Pentru aplicarea lui în practica nemijlocită de producție se cer însă amplificate eforturile tuturor factorilor de resort pentru diversificarea și creșterea producției de materiale de construcții, dezvoltarea și folosirea prefabricatelor, extinderea folosirii materialelor din polimeri în construcții, precum și a diverselor accesorii pentru instalații și feronerie, paralel cu recuperarea restanțelor care se înregistrează încă în acest domeniu. Totodată, pentru a se crea o mai mare posibilitate de utilizare în proiecte a diverselor materiale și elemente de construcții și instalații noi, apare necesar ca **ministerele producătoare să elaboreze fișe cu caracteristicile, cu cantitățile fabricate, cu prețurile unitare precum și întreprinderile furnizoare a acestor produse, difuzate operativ tuturor organizațiilor de proiectare și de construcții-montaj.**

Ne bucură să sesizăm și o altă preocupare. Cadrele de conducere testate, au depășit aspectul tehnic-economic al problemei și au socotit ca o necesitate a unei economii moderne, **sporirea preocupărilor** nu numai pentru o realizare perfecționată și eficientă a obiectivului de investiții în sine, ci și **pentru modul în care el se integrează în ansamblul geografic social-politic al zonei respective și în strategia sa de dezvoltare** (vezi tabelul nr. 2). În acest sens un interes deosebit reprezintă și măsurile pe care le propun în tabelul nr. 5.

• Operativitate în asigurarea documentației

AȘA CUM AU RELEVAT primele părți ale anchetei, beneficiarul și constructorul consideră **sporirea operativității în avizarea documentației** un factor principal, de natură să contribuie la o reducere substanțială a duratei de execuție a obiectivelor de investiții. La acest punct de vedere se raliază și proiectantul, considerîndu-l ca prioritar pentru sporirea operativității în asigurarea noilor obiective cu documentația necesară (vezi tabelul nr. 6). Problema în cauză se află — așa cum am mai arătat și cu alte prilejuri — în atenția forurilor de resort. Urgentarea rezolvării ei ar interesa un cerc larg de specialiști din întreaga economie și, totodată, ar fi de natură să aducă îmbunătățiri substanțiale în întregul sector investiții-construcții.

Tot în prima parte a clasamentului din tabelul nr. 6 se situează și **extinderea acțiunii de tipizare.** Avînd în vedere avantajele certe pe care le oferă, folosirea pe scară largă a proiectelor tip de către institutele de proiectare din toate ramurile de producție, apare ca necesară **stabilirea anuală a unor programe de elaborare a proiectelor, elementelor și detaliilor constructive tip, pe diverse categorii de obiecte.** De asemenea, factorii de conducere investigați au apreciat că în acest domeniu, o importanță deosebită ar prezenta-o **elaborarea unor normative unitare cu privire la modul de întocmire, aprobare și utilizare a proiectelor tip pentru construcții.**

În completarea acestui punct de vedere, apar opiniile formulate la punctul 4 al aceluiași tabel. **Cunoașterea realizărilor celorlalți proiectanți în domenii similare**, reprezintă și după părerea noastră o acțiune necesară care, deși relativ ușor de realizat, are o eficiență ridicată. Astfel, **organizarea anuală sau chiar de două ori pe an a unor expoziții cu materiale de construcții și utilaje existente sau propuse a se asimila, precum și cu proiecte tip de mare eficiență**, reprezintă o ilustrare — desigur nu singura posibilă — a unor prime acțiuni. Gama lor este extrem de variată (organizarea la sediile institutelor de proiectări a unor expoziții permanente, a unor biblioteci cu caracter documentar, afișarea normelor și normativelor de proiectare etc.) și ea mai poate fi încă completată.

Ultimele întrebări se referă la o serie de activități care, deși se desfășoară în afara „planșetei“, au o importanță hotărîtoare pentru contribuția pe care activitatea de proiectare poate și trebuie s-o aducă la scurtarea duratei de realizare a obiectivelor de investiții. Investigațiile noastre arată că, factorii de conducere testați au considerat că deosebit de important pentru rezultatele activității lor ca **beneficiarul să sporească precizia și operativitatea cu care elaborează tema de proiectare.** Cum s-ar putea realiza acest lucru ?

În primul rînd (vezi tabelul nr. 7) prin **asigurarea contractării ferme, din vreme și deci prin cunoașterea din timp de către beneficiar a tuturor caracteristicilor echipamentului tehnologic complex din țară și din import** necesar noilor obiective. Astfel, va fi posibilă pe viitor evitarea în mai mare măsură a tuturor modificărilor ulterioare, pe care proiectantul este nevoit în prezent să le facă — și nu de puține ori — la cererea beneficiarului, care, din diverse motive, este obligat, la rîndul său, să achiziționeze utilajele cu caracteristici diferite față de cele prevăzute inițial.

În final, ne-a interesat care este părerea conducătorilor de institute de proiectare în legătură cu **urmărirea realizării proiectului pe teren**, cu acțiunile cele mai importante, necesare pentru sporirea asistenței tehnice acordate de proiectant pe șantier.

Din răspunsurile pe care le-am primit (vezi tabelul nr. 8) reiese faptul că se manifestă o preocupare sporită în rîndurile proiectanților pentru urmărirea proiectului pe teren, și chiar pentru studierea comportării produsului (a uzinei nou construite) la beneficiar. Deci, în concepția cadrelor de conducere din institutele de proiectare, crearea tuturor condițiilor pentru **o conlucrare permanentă pe șantier în faza de execuție între proiectant și constructor, apare ca o condiție indispensabilă pentru scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor de investiții.**

Bogdan PĂDURE

---

1. ÎNTREBARE : **Care sînt, după părerea dv., cele mai importante domenii în care se cere acționat, pentru ca activitatea de proiectare să-și sporească contribuția la scurtarea duratei de realizare a obiectivelor de investiții ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 1

Clasament	Domenii	Coeficient de prioritate
1.	Îmbunătățirea calității propriu-zise a documentației	0,28
2.	Creșterea operativității în asigurarea documentației	0,27
3.	Elaborarea cu mai multă precizie și operativitate a temei de proiectare de către beneficiar	0,26
4.	Sporirea asistenței tehnice acordate de proiectant la realizarea prevederilor din proiecte	0,19
	Total :	1,00

2. ÎNTREBARE : **Care sînt principalele acțiuni de natură să sporească calitatea propriu-zisă a documentației ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 2

Clasament	Acțiuni	Coeficient de prioritate
1.	Sporirea calității soluțiilor tehnice (constructive și tehnologice) oferite de cercetare-proiectare	0,36
2.	Adîncirea fundamentării economice a soluțiilor oferite de cercetare-proiectare	0,31
3.	Analiza mai aprofundată a soluțiilor prin prisma strategiei de dezvoltare a zonei respective, a încadrării optime a noului obiectiv în ansamblul geografic, social, politic, actual și de perspectivă	0,27
4.	Alți factori	0,06
	Total	1,00

3. ÎNTREBARE : **Ce măsuri considerați că sînt mai importante pentru sporirea calității soluțiilor tehnice formulate de cercetare-proiectare ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 3

Clasament	Măsura	Apreciere (în procente din totalul răspunsurilor)		
		Importantă	Mai puțin importantă	Fără opinie
1.	Introducerea și extinderea organizării activității de proiectare după sistemul șefului de proiect, înconjurat de un colectiv complex, care să poarte întreaga răspundere pentru proiectul elaborat	100	—	—
2.	Diversificarea gamei de materiale de construcții și instalații	98	2	—
3.	Adoptarea unor criterii mai precise de apreciere a calității diferitelor variante	96	2	2
4.	Reducerea volumului de muncă ce se alocă în prezent în institutele de proiectare tehnologică pentru realizarea părții de construcții în favoarea proiectării unor utilaje noi, perfecționate	95	2	3
5.	Creșterea calificării personalului din cercetare-proiectare	92	2	6
6.	Sporirea gradului de specializare a institutelor de proiectare	79	6	15

4. ÎNTREBARE : **Care sînt cele mai importante măsuri pentru îmbunătățirea fundamentării economice a soluțiilor oferite de cercetare-proiectare ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 4

Clasament	Măsura	Apreciere (în procente din totalul răspunsurilor)		
		Importantă	Mai puțin importantă	Fără opinie
1.	Extinderea în rîndul proiectanților a unei concepții orientate cu prioritate spre eficiență	100	—	—
2.	Diversificarea gamei de materiale de construcții și instalații	97	3	—
3.	Abordarea relației cost-eficiență în perspectivă în promovarea tehnologiilor și utilajelor moderne	95	1	4
4.	Cunoașterea și aplicarea metodelor moderne de analiză economică a diferitelor variante	95	—	5
5.	Dezvoltarea colaborării cu beneficiarul în prognoză și marketing	85	5	10
6.	Reanalizarea normativelor de calcul a duratelor de realizare a obiectivelor	80	7	13

5. ÎNTREBARE : **Apreciați care sînt cele mai importante măsuri prin care s-ar putea realiza sporirea eficienței soluțiilor oferite de cercetare-proiectare privind încadrarea viitorului obiectiv în ansamblul geografic, social-politic al zonei respective și în strategia sa de dezvoltare ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 5

Clasament	Măsura	Apreciere (în procente din totalul răspunsurilor)		
		Importantă	Mai puțin importantă	Fără opinie
1.	Sporirea colaborării dintre diversele institute care proiectează obiective industriale diferite în aceeași zonă	100	—	—
2.	Lărgirea colaborării dintre institutele de proiectări și toate celelalte instituții și organe care activează în aceeași zonă	100	—	—
3.	Întronarea la cadrele de conducere din proiectare a preocupării pentru o integrare optimă a noului obiectiv nu numai în mediul geografic, economic, politic, actual, ci și de perspectivă	93	—	7
4.	Dezvoltarea colaborării cu beneficiarul în elaborarea studiilor de prognoză și marketing pentru noul obiectiv	75	5	20
5.	Sporirea atribuțiilor proiectantului la modelarea strategiei de producție a noului obiectiv	60	10	30

6. ÎNTREBARE : **Care sînt principalele acțiuni prin care se poate realiza o creștere a operativității în asigurarea noilor obiective cu documentația necesară ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 6

Clasament după coeficientul de prioritate al acțiunilor necesare în perspectivă	Acțiuni	Coeficient de prioritate	
		Necesare în perspectivă	Desfășurate în prezent
1.	Operativitate sporită în avizarea documentației	0,20	0,07
2.	Introducerea și extinderea organizării, activității de proiectare pe sistemul șefului de proiect	0,18	0,05
3.	Extinderea acțiunii de tipizare	0,18	0,15
4.	Cunoașterea realizărilor altor proiectanți în domenii similare	0,13	0,10
5.	Creșterea gradului de dotare cu aparatură modernă de calcul	0,12	0,24
6.	Sporirea calificării cadrelor din cercetare-proiectare	0,10	0,33
7.	Creșterea capacității de cercetare-proiectare (inclusiv prin cooptarea de cadre din institutele de învățămînt superior, de la constructori, etc.)	0,09	0,06
	Total	1,00	1,00

7. ÎNTREBARE : **După aprecierea dv., care sînt cele mai importante acțiuni de natură să sporească precizia și operativitatea beneficiarului în elaborarea temei de proiectare ?**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 7

Clasament după coeficientul de prioritate al acțiunilor necesare în perspectivă	Acțiuni	Coeficient de prioritate	
		Necesare în perspectivă	Desfășurate în prezent
1.	Asigurarea și cunoașterea din vreme a echipamentului tehnologic complex din țară și din import, necesar noului obiectiv	0,30	0,10
2.	Efectuarea unor studii de marketing mai ample asupra posibilităților de desfacere a produselor viitorului obiectiv	0,26	0,30
3.	Cunoașterea mai aprofundată a caracteristicilor obiectivelor similare realizate pe plan național și internațional	0,24	0,25
4.	Amplificarea studiilor de prognoză asupra profilului de producție și a dezvoltării unității	0,20	0,35
	Total	1,00	1,00

8. ÎNTREBARE : **Evidențiați cele mai importante acțiuni prin care se poate realiza sporirea asistenței tehnice acordate de proiectant la realizarea prevederilor din proiecte.**

RĂSPUNS :

Tabelul nr. 8

Clasament după coeficientul de prioritate al acțiunilor necesare în perspectivă	Acțiuni	Coeficient de prioritate	
		Necesare în perspectivă	Desfășurate în prezent
1.	Introducerea și extinderea organizării activității de proiectare după sistemul șefului de proiect	0,30	0,05
2.	Sporirea cointeresării în urmărirea executării proiectului „pe teren“	0,25	0,17
3.	Creșterea operativității în recepționarea și rezolvarea sesizărilor constructorului	0,18	0,18
4.	Controlul și urmărirea exigentă a modului de respectare a prevederilor de amplasare a utilajelor tehnologice	0,11	0,35
5.	Perfecționarea activității de coordonare și integrare a proiectelor elaborate de constructor în proiectele „de ansamblu“	0,06	0,25
	Total	1,00	1,00

conducere și organizare

Adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi

RESPONSABILITATE ȘI ANGAJARE COMUNISTĂ

ÎN PREZENT, în întreprinderi, se desfășoară cea de-a doua sesiune din acest an a adunărilor generale ale oamenilor muncii. În spiritul înaltei responsabilități comuniste, colectivele de oameni ai muncii analizează modul în care se încadrează, prin realizările lor, în marele angajament național de îndeplinire a actualului cincinal înainte de termen, evaluează rezultatele obținute, pun în evidență și hotărăsc noi modalități concrete de acțiune pentru atingerea obiectivelor economice și sociale ale planului pe anul în curs și cel viitor.

Principiul conducerii colective, al participării maselor la conducere, a devenit o realitate vie a vieții noastre sociale, o expresie concretă superioară a democrației socialiste. Formele de aplicare ale acestui principiu — concepute și adopate de conducerea superioară de partid și de stat — au creat cadrul organizatoric în care masele de oameni ai muncii participă direct la conducerea activității economice și sociale, hotărăsc și controlează modul în care se exercită dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor și rezultatelor proceselor de muncă. Ele și-au dovedit din plin capacitatea de a contribui la optimizarea opțiunilor privind obiectivele, privind alocarea și utilizarea resurselor unităților economice, de a facilita dezvoltarea și manifestarea spiritului de responsabilitate și angajare revoluționară, caracteristic maselor populare, de a declanșa și mobiliza energia creatoare a colectivelor de oameni ai muncii spre realizarea sarcinilor ce le revin din programul de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Rezultatele celor două cercetări pe care le prezentăm în acest număr pun în evidență importante posibilități de perfecționare a mecanismului participării oamenilor muncii la conducerea unităților economice — în cadrul instituțional creat — prin mai buna organizare a activității organelor de conducere colectivă, prin adoptarea unor forme îmbunătățite de legătură între aceste organisme și masele de salariați din unități.

● Cum trebuie întocmită o dare de seamă care să trezească interesul tuturor membrilor adunării generale pentru rezultatele de ansamblu ale întreprinderii, să constituie un mijloc eficient de formare și dezvoltare a conștiinței economice a oamenilor muncii.

● Cum trebuie și cum poate adunarea generală să exercite un control profund și individualizat asupra conducerii operative a întreprinderii.

FUNCȚIA DE CONTROL A ADUNĂRII GENERALE

UNA dintre funcțiile adunării generale a oamenilor muncii, ca for suprem de conducere a unităților socialiste este și aceea de control. Astfel, ea analizează, pe baza dării de seamă prezentate de organul de conducere colectivă, mersul îndeplinirii sarcinilor de plan, stadiul de realizare a angajamentelor și al prevederilor din contractul colectiv. Totodată, adunarea generală aprobă darea de seamă anuală asupra activității unității și a organului de conducere colectivă, precum și modul de utilizare a beneficiilor rezultate. În sfîrșit, ea exercită controlul asupra activității comitetului oamenilor muncii.

Participarea directă la o serie de adunări generale ca și studierea conținutului unui număr de 20 dări de seamă reprezentînd bilanțul activității a opt întrepinderi din municipiul București ne-au oferit posibilitatea unei analize a modului în care darea de seamă își îndeplinește rolul de instrument de control al adunării generale a oamenilor muncii.

Prezentăm în continuare principalele concluzii desprinse din această analiză care considerăm că pot fi utile în organizarea adunărilor generale din actuala sesiune.

Cea mai mare parte a dărilor de seamă analizate a fost consacrată, cum era și firesc, prezentării realizărilor întregului colectiv în perioada dată. O primă observație pe care am notat-o se referă la forma în care aceste prezentări au fost făcute. De multe ori ele s-au dovedit a fi greu accesibile masei salariaților, nesemnificative pentru realitatea la care se referă. În măsura în care o asemenea prezentare s-ar realiza într-o formă mai sugestivă, cu o informație mai bogată și mai expresivă, interesul fiecărui muncitor pentru succesele sau insuccesele întreprinderii în ansamblu ar crește, desigur, în mod simțitor. Astfel, evidențierea legăturilor existente între fenomenele concrete, cunoscute direct de către muncitori și rezultatele economice dobîndite ar face din aceste analize ținute în adunările generale, **un mijloc deosebit de eficient de educare a spiritului și conștiinței economice ale fiecărui membru al unităților respective.** În sfîrșit, interesul pentru analiza activității economice a întreprinderii în ansamblu ar fi infinit mai mult captat dacă s-ar preciza, de la început, ce implicații concrete are pentru fiecare muncitor un anumit nivel atins în realizarea indicatorilor economici ai întreprinderilor.

Am acentuat asupra acestor probleme, deoarece exercitarea funcției de control de către salariați în și prin intermediul adunării generale este de neconceput fără existența și manifestarea unui interes real, subiectiv întemeiat, pentru succesele întreprinderii în ansamblul ei. Fără acest interes, nu sînt posibile controlul și autocontrolul exigent al propriilor decizii luate cu un an sau o jumătate de an în urmă.

Rezultă, deci, că prezentarea rezultatelor economice ale întreprinderii în cadrul adunărilor generale nu trebuie considerată drept un scop în sine, ci se impune a fi aleasă o formă de prezentare ale cărei implicații individuale și sociale să devină explicite, sporindu-se, prin aceasta, receptivitatea și interesul asistenței.

Analiza rezultatelor obținute în funcție de factorul uman care le-a condiționat, în ambele lor situații posibile — de suces și de nerealizare — permite și facilitează, în continuare, exercitarea concretă a funcției de control a adunării generale. Unui asemenea scop îi este destinată acea parte a celor mai multe dintre rapoartele de activitate consacrate exemplelor pozitive și negative. Cînd se trece, însă, la analiza comparativă a acestei probleme se ridică, imediat, întrebarea : cine pe cine controlează și apreciază prin intermediul acestor exemple, adunarea generală — conducerea operativă sau invers ? — La prima vedere, întrebarea ar fi fără sens : evident, adunarea generală trebuie să fie aceea care să controleze conducerea operativă și, totodată, pe toți salariații întreprinderii în îndeplinirea sarcinilor lor. Analiza întreprinsă de noi, studiul dărilor de seamă din întreprinderile cercetate ne-a relevat însă următorul fenomen : la un exemplu pozitiv din conducerea superioară a întreprinderii revin, în medie, 7 exemple de același fel luate dintre membrii organizației (între cei remarcați pozitiv se cuprind și conducătorii de nivel inferior : șefii de secție, ateliere, brigadă, echipă). Acest raport nu trebuie să surprindă : majoritatea salariaților întreprinderii activează la nivelele ierarhice inferioare. Numai că atunci cînd se analizează raportul similar privind exemplele negative, acesta devine 1 la 55.

Iată, deci, că controlul și aprecierea prin exemplele pozitive și negative din dările de seamă — cel puțin în întreprinderile cercetate arată că aprecierile pozitive privesc cu prioritate conducerile de unități, în timp ce critica se îndreaptă mai mult spre salariați sau spre conducători de nivel inferior. De altfel, chiar și lipsurile generale ale întreprinderii nu sînt, în cele mai multe cazuri, puse în legătură cu activitatea personală a cadrelor din conducerea operativă, care răspund de un serviciu sau altul, ci apar, aproape integral, ca „greutăți obiective“ sau greșeli „fără autor“. Incontestabil că unele dintre ele

---

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Cum își concepe firma japoneză „Sony“ dezvoltarea

FONDATĂ în 1946 de către Akio Morita (actualul președinte — director general) și Masaru Ibaku, firma japoneză „Sony Trading Corporation“ a cunoscut o rapidă dezvoltare mai ales în ultimii ani. Deși poate fi încadrată în categoria firmelor de mărime medie (cifra de afaceri este de ordinul a 4 miliarde de franci francezi), strategia de dezvoltare adoptată i-a permis să concureze cu succes puternicii giganți americani sau vest-europeni, actualmente grupul acoperind 4% din piața mondială de material electronic.

Obiectivele pe care firma și le-a propus să le atingă în viitorii 10 ani sînt foarte îndrăznețe : o creștere de 3 ori a numărului personalului, de 8 ori a volumului de vînzări și de 10 a beneficiilor. Iată, succint, principalele coordonate strategice pe care firma va acționa pentru consolidarea poziției sale :

a) În condițiile menținerii domeniului de activitate tradițional, acela al produselor electronice de mare difuzare, firma va căuta exploatarea marelui avans deja înregistrat în cadrul a două creneluri : videocasetele și televizoarele portative în culori ;

b) O atenție deosebită se va acorda, în continuare, activității de cercetare-dezvoltare căreia grupul îi alocă, anual, 4—5% din cifra sa de afaceri.

c) Calitatea produselor este considerată a fi unul din factorii care au ocupat o pondere însemnată în obținerea succeselor de pînă acum ale firmei, îmbunătățirii ei permanente fiindu-i subordonate : o selectare cît mai riguroasă a personalului, o ridicare permanentă a calificării acestuia, alocarea unei părți mari din resursele materiale, umane și financiare de cercetare etc.

d) Considerînd că viitorul firmei „se va juca“ în afara Japoniei, conducerea firmei caută să ia din timp măsurile necesare facilitării acestei tendințe. Una dintre direcțiile de acțiune o constituie sporirea participării partenerilor externi la formarea capitalului firmei, actualmente 40% din capital fiind deja deținut de acționarii americani Rețineau externă a firmei acoperă actualmente 115 țări și desface mai mult de 50% din cifra sa de afaceri. A construit deja o mare uzină de televizioare la San Diego, S.U.A., reprezentînd de pe acum 33% din activitatea grupului. Uzinele sale din Hong Konk și Tailanda produc pentru piața nord-europeană. Pentru piața britanică va intra în curînd în producție uzina de la Bridgend care va produce într-o primă etapă 5 000 de televizoare în culori pe lună. Sînt, de asemenea, în proiect construirea a încă două uzine în Europa.

e) O altă particularitate a strategiei firmei nipone este și aceea că pentru a compensa vînzările masive în exterior „Sony“ a devenit unul din marii importatori japonezi, distribuind în Japonia producțiile americane și europene. Prin intermediul rețelei sale de distribuție, firma desface o gamă variată de produse : de la vinurile, brînzeturile și tablourile franceze pînă la țigările americane.

I. BĂDIN

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ion ARDELEANU
director al Întreprinderii de prelucrare a lemnului-Constanța

● Ce funcții ați mai îndeplinit înainte de a fi director al acestei întreprinderi ?

— Am terminat secția de industrializare a lemnului a Institutului Politehnic Brașov în 1962. Am lucrat apoi, sucesiv, la Codlea, ca inginer tehnolog la o fabrică de mobilă dintre cele mai mari și apoi, la Focșani unde am participat la punerea în funcțiune a unei noi și moderne fabrici de mobilă, ca șef secție și inginer șef ; la Vaslui, unde am participat la toate fazele de la investiție, punerea în funcțiune, atingerea parametrilor proiectați, începerea activității de export a unei noi fabrici de mobilă de mare capacitate. În 1969, odată cu organizarea combinatelor am fost transferat în funcția de director tehnic la CEIL Constanța.

● Așadar, ați schimbat multe posturi de conducere, rămînind însă în permanență la „profilul“ lemn. Care credeți că este cea mai importantă particularitate a muncii de conducere, valabilă independent de nivelul și profilul funcției ocupate ?

— Cred că principala particularitate a muncii de conducător constă în a ști să participe activ și conștient la formarea, închegarea și dezvoltarea unui colectiv de muncă care să poată face față responsabilităților pe care le reclamă un obiectiv sau un grup de obiective precis definite.

● Care sînt principalele trei probleme cu care este confruntată întreprinderea în prezent ? De ce și de cine depinde rezolvarea lor?

— Ele derivă din obiectivul nostru fundamental în acest moment : realizarea sarcinilor planului cincinal de export în trei ani și jumătate. Cele trei probleme sînt : modernizarea fluxurilor tehnologice în secția de mobilă și secția de furnire, pentru a ne alinia tendințelor existente în acest domeniu pe plan mondial ; sporirea exigenței față de calitatea muncii fiecărui salariat ; lărgirea gamei de produse, în special la mobilă, de așa natură încît să avem întotdeauna asigurat un portofoliu de comenzi la export acoperitor sarcinilor din ce în ce mai mari.

Pentru rezolvarea acestor probleme avem, desigur, nevoie și de sprijin din partea centralei și a ministerului nostru. Dar considerăm că esențial este să acționăm noi cît mai energic, cu alte cuvinte în primul rînd să ne sprijnim singuri, dacă se poate spune așa.

● Cum stimulați spiritul de inițiativă ? Ce ați întreprins pentru valorificarea acestuia ?

— În primul rînd prin atragerea unui număr cît mai mare de salariați la rezolvarea problemelor, prin promovarea muncii colective în stabilirea obiectivelor, prin urmărirea organizată a modului cum se îndeplinesc măsurile stabilite pe baza pro-

sînt realmente greutăți obiective, dar, în același timp, este tot atît de adevărat că multe dintre greutățile obiective ce se invocă s-ar fi putut evita printr-o mai bună organizare.

Acest fenomen micșorează și limitează posibilitatea adunării generale a oamenilor muncii de a exercita un **control profund și individualizat asupra conducerii operative**. De fapt, în destule cazuri, nici nu se urmărește o raportare a activității de către conducere mai ales sub aspectul ei autocritic, ci o prezentare cu caracter general și neindividualizat. În consecință, darea de seamă vizează îndeosebi contribuția colectivului de muncă la obținerea respectivelor rezultate pozitive și negative. Ca atare, avem de-a face mai mult cu aprecierea activității productive a membrilor adunării generale, decît cu exercitarea unui control eficace de către colectivul unității respective asupra conducerii.

Cele de mai sus nu trebuie înțelese în sensul unei transformări a dării de seamă asupra rezultatelor generale ale întreprinderii într-o analiză unilaterală a stilului de muncă și a activității conducerii operative. Fără îndoială, adunarea generală a oamenilor muncii analizează mersul îndeplinirii sarcinilor care revin tuturor salariaților din unitate și, în ultimă instanță, propriile sale acte de decizie și planificare anterioare. Nu trebuie uitat, însă, faptul că, în general, conducerii operative îi revin multe din sarcinile stabilite anterior, în special pe linia coordonării și organizării. Or, analiza îndeplinirii acestor sarcini este de multe ori nesistematică și incompletă.

În măsura în care adunarea generală, ca întreg, controlează conducerea operativă, ea trebuie să aibă posibilitatea unei aprecieri competente, să-i stabilească și să-i atribuie răspunderi atît pentru nerealizări, cît și pentru succese și, în consecință, sancțiuni, respectiv, recompense. Întrucît raportul este elaborat de către conducerea operativă, referirile sale sînt făcute cu precădere dinspre conducerea operativă spre adunarea generală ca sumă a salariaților și nu ca for suprem de conducere care trebuie să controleze și să analizeze întreaga activitate depusă, inclusiv cea a comitetului oamenilor muncii. Iată un aspect care merită în continuare atenția specialiștilor.

Aceste carențe ale modului de alcătuire a dării de seamă sînt suplinite, de regulă, prin **discuțiile pe marginea raportului de activitate.** Discuțiile evidențiază, în majoritatea cazurilor, și deficiențele de organizare și coordonare ale conducerii operative, subliniind efectele negative ale acestora asupra unor sectoare și locuri de muncă anumite. Tot prin intermediul discuțiilor, deficiențele generale constatate sînt uneori precis individualizate.

Astfel, adunarea generală are totuși, posibilitatea, de a exercita și funcția de control asupra conducerii operative, evident însă cu anumite limite care depind de nivelul informației, de operativitatea și completitudinea sa. Putem vorbi, deci, despre posibilitatea exercitării intense a funcției de control de către adunarea generală în ce privește activitatea concretă a tuturor oamenilor muncii și, mai mult sau mai puțin parțială, în funcție de informațiile pe care le are, asupra conducerii operative.

Toate cele arătate indică existența unor posibilități de acțiune în direcția întăririi funcției de control a dării de seamă a adunării generale a salariaților. Din ansamblul acestora am evidențiat, fără pretenția de a fi exhaustivi, pe acei factori ce privesc forma de întocmire a dării de seamă ca și cîteva aspecte referitoare la conținutul acesteia. Considerăm că analize amănunțite vor permite depistarea și a altor căi de acțiuni, iar preocupările permanete de perfecționare a conducerii activității economice se vor concretiza, între altele, într-o ridicare rapidă a nivelului calitativ a acestor instrumente de control ale conducerii colective.

Maria POPESCU
cercetător științific principal
Institutul de filozofie

CONDIȚIILE SPORIRII GRADULUI DE PARTICIPARE

— Rezultatele unei anchete sociologice —

PREZENTĂM în cele ce urmează rezultatele unei cercetări sociologice concrete asupra procesului de participare, care a cuprins salariații unităților Combinatului petrochimic-Borzești și care a avut ca obiectiv observarea **modului în care personalul** (grupat în două categorii : muncitori și personal TESA) **este informat, consultat și participă** atunci cînd se stabilesc sau se iau măsuri și hotărîri care privesc sectorul lor de activitate. Rezultatele sînt prezentate succint în tabelul nr. 1.

Referitor la etapa de informare a personalului asupra acestor măsuri și hotărîri se constată un **grad ridicat de informare a personalului**, de circa 87%, din care aproape 65% „întotdeauna". Situațiile de neinformare sînt rare (2,8% la muncitori și 0,9% la personal TESA). Se impune totuși luarea de măsuri pentru reducerea ponderii celor care nu sînt informați și a celor informați „uneori" (12,1% la muncitori și 11,8% la personal TESA), astfel încît gradul general de informare a salariaților să fie cît mai apropiat de 100%.

A doua etapă, cea de **consultare a salariaților în luarea anumitor decizii de conducere** ne-a prilejuit constatări mai puțin îmbucurătoare. Aici intervin, de altfel, deosebiri cantitative, esențiale și între cele două categorii de salariați anchetați. Astfel, la întrebarea : „vi se cere părerea cînd se iau măsuri și hotărîri care privesc activitatea din sectorul dumneavoastră de muncă ?", la categoriile de răspuns „desori" și „întotdeauna" procentul înregistrat a fost în total de 62% la muncitori și 80,7% la personalul TESA. Categoria de răspuns negativ a fost ridicată (9,7 la muncitori și 2,5 la personal TESA), iar procentul de răspuns „uneori" a fost mai mare decît la etapa anterioară, respectiv de 28,5% la muncitori și 16,8% la personal TESA.

Observăm că aici posibilitățile de acționare în direcția îmbunătățirii sînt mult mai mari, oricît de mult ar atenua rezultatele prezentate, jocul factorilor de „scuză" obiectivi și subiectivi.

Am continuat ancheta pentru a vedea care este **situația participării salariaților la elaborarea respectivelor hotărîri și măsuri.** Ținînd cont de rolul esențial al acestei etape în ansamblul procesului de particpare la conducere, rezultatele obținute ni se par, în general, bune. Aproape 80% din muncitori au răspuns afirmativ la întrebarea pusă, iar la categoria de personal TESA procentul este mult mai mare, atingînd cifra de cca. 94%. Totuși pentru a se obține o participare efectivă, la stabilirea măsurilor, a celor care activează nemijlocit în activitatea productivă, considerăm că trebuie acționat, astfel ca procentul de neparticipare (de circa 20%) să fie mult diminuat.

EXISTĂ deci posibilități de aplicare cu mai multă consecvență a principiului conducerii colective, al participării masei de salariați la conducerea întreprinderilor, principiu statuat de către legislația noastră în vigoare. Pentru aceasta este însă necesară îmbunătățirea în conținut a procesului de participare în toate fazele sale componente : informare, consultare, participare propriu-zisă la procesul decizional. Necesitatea acestei îmbunătățiri derivă din constatarea că participarea s-a dovedit a fi o modalitate eficientă de rezolvare a problemelor de ordin economic, tehnic-productiv, de organizare a producției și a muncii etc., cu care sînt confruntate unitățile noastre economice.

lector univ. Petru CRISTEA
Universitatea București

Tabelul nr. 1

Cînd se iau măsuri și hotărîri care privesc activitatea în sectorul dv. de muncă ? :

conținutul întrebării	Total răspunsuri	din care : Nu	Uneori	Deseori	Întotdeauna
a. **sînteți informat ?**					
— muncitori	100	2,8	12,1	22,1	63,0
— personal TESA	100	0,9	11,8	21,8	65,5
b. **vi se cere părerea ?**					
— muncitori	100	9,7	28,3	27,0	35,0
— personal TESA	100	2,5	16,8	27,7	53,0
c. **participați la elaborarea lor ?**					
— muncitori	100	20,6	35,8	22,3	21,3
— personal TESA	100	5,9	21,8	35,3	37,0

punerilor. De pildă, la întocmirea proiectului de modernizare, pe care-l realizăm în prezent, fiecare salariat din secțiile productive și-a adus contribuția prin propuneri de soluții îmbunătățite și avizarea celor proiectate. Fiecare s-a legat de proiect și fiecare participă la aplicare cu toată energia sa creatoare.

• Ce credeți că lipsește sau nu există în suficientă măsură la cadrele noastre din economie pentru a-și asuma și realiza cu succes mai mari responsabilități ?

— Pe lîngă pregătirea și perfecționarea profesională continuă, ridicarea permanentă a nivelului politico-educativ al fiecăruia, ar trebui să găsim mereu noi forme de stimulare materială. În această direcție introducerea și generalizarea acordului global în activitatea economică este de mare importanță și e necesar ca ea să fie extinsă cu încredere în toate colectivele de muncă și încurajată de toate forurile de conducere.

• Vă delegați atribuțiile ? Cum ? Cui ? Cu ce rezultate ?

— Am înțeles de mult că cine se crede atît de bine pregătit, capabil să rezolve de unul singur totul, de obicei, realizează foarte puțin. Poziția de conducător impune ca o necesitate munca cu colaboratori. Aceștia pentru a-și aduce contribuția și a avea satisfacții pentru efortul depus, trebuie ca, pe lîngă stabilirea precisă a răspunderilor, să primească și competențe corespunzătoare. Aplic acest principiu pe scară largă, avînd grijă însă să controlez permanent modul cum delegările de competențe sînt utilizate în interesul colectivului. Am avut și eșecuri, dar nu fiindcă principiul a fost greșit, ci pentru că, uneori, n-am ales bine cîte un colaborator.

• Prin ce mijloace credeți că pot fi obținute de la oameni cît mai multe idei aplicabile ? Care anume factori credeți că primează în implementarea ideilor noi în întreprinderi ?

— Pe lîngă o pregătire profesională și etică în continuă creștere a fiecăruia, în colectivul respectiv trebuie să existe un climat intern de muncă favorabil, care să-l facă pe fiecare să fie mulțumit de munca sa, și să se simtă util. De o mare importanță în această direcție este precizarea clară pentru fiecare salariat, la toate nivelele, a obiectivelor întreprinderii și a ceea ce se așteaptă de la fiecare pentru realizarea lor. Dialogul direct între conducător și echipă e mai eficient decît emiterea de circulare. Am avut situații cînd, de exemplu, pentru lansarea în fabricație a unui nou produs, cu toate că documentația tehnică și condițiile materiale și de dotare erau normale, asimilarea s-a făcut cu multe dificultăți. Analizînd ce s-a întîmplat, am ajuns la concluzia că de vină era stilul de lucru al conducerii care nu a asigurat cunoașterea de către toți salariații a scopului urmărit ca și participarea fiecăruia la reușita acțiunii.

• Ce preocupări aveți în afara activității strict profesionale ? În ce măsură viața extraprofesională o influențează pe cea profesională ?

— Încerc ca în timpul liber să fac totul pentru a-mi menține o pregătire generală la un nivel suficient pentru un om civilizat. Consider că nu poate fi un bun profesionist și cu atît mai puțin un bun conducător acela care nu are o cultură generală suficientă, care să-i permită în orice moment să selecteze și să aplice din noianul de informații și solicitări ceea ce este absolut necesar pentru o viață normală. De aceea, încerc să nu neglijez să citesc cît mai multă literatură beletristică, să vizionez spectacole și să particip la orice manifestare din care cred că este de învățat ceva.

Mircea POSTELNICU

VADEMECUM

20 de reguli pentru utilizarea timpului conducătorului modern

ÎN LUNA septembrie a.c., în editura McGraw-Hill Book, va apărea cartea **Ce să faci și ce să nu faci pentru a-ți ușura munca**, *a lui Al. Kelley, din care reținem următoarele reguli referitoare la modul de utilizare a timpului de către conducătorul modern.*

1. Nu stați la taifas mai mult de un minut după ce ajungeți la birou.

2. Cea mai productivă muncă este în prima jumătate de oră în care nu au început încă să sune telefoanele.

3. Nu vă luați de lucru acasă; aceasta va deveni în timp o „boală".

4. Fiți la serviciu înaintea sau cel puțin în același timp cu subalternii.

5. Părăsiți locul de muncă la ora terminării serviciului. Aceasta vă va forța să rezolvați sarcinile zilnice la timp.

6. Niciodată să nu dați prioritate unei chemări telefonice cînd lucrați cu cineva. Răspundeți la telefon imediat : „Pot să vă rechem mai tîrziu ? Este cineva la mine".

7. Dacă telefonul sună exact în momentul în care plecați la o întîlnire, nu răspundeți. Veți întîrzia la întîlnire chiar dacă numai îi veți spune celui ce vă cheamă că nu aveți timp să vorbiți cu el.

8. Dacă chemați pe cineva la telefon pentru a cere o informație și acesta n-are nici o idee despre problemă, nu încercați să-i faceți „educație".

9. Primiți de îndată pe oricine vrea să vă vadă „acum", nu într-o jumătate de oră sau într-o oră. Dacă îl primiți imediat urgența este de îndată rezolvată, el își va ușura inima și va acționa apoi în locul dv.

10. Să nu dispăreți niciodată fără urmă. Dacă întîrziați anunțați la birou. Dacă sînteți în altă parte trebuie să se știe.

11. Nu stați niciodată în biroul altcuiva cînd puteți evita acest lucru. Stînd în picioare, dați impresia că sînteți grăbit. Dacă sînteți invitat să luați loc, stați pe marginea scaunului pentru o retragere cît mai rapidă

12. Vizitați-l pe salariatul „vorbăreț" în biroul său ; îl veți putea părăsi de îndată ce ați obținut informația dorită.

13. Începeți orice problemă cu partea ei cea mai recentă (actuală) și reîntoarceți-vă pe firul problemei numai cît este necesar.

14. Nu lăsați nerezolvată nici o problemă. Poate vreți să impresionați auditorul cu complexitatea ei, înainte de a o rezolva. Ei bine, auditorul nu va fi impresionat !

15. Triați și trimiteți toată corespondența îndată și direct omului care este implicat în problema respectivă.

16. Înainte de a fixa o ședință faceți să circule o convocare — nu numai în ajun, ci cu trei sau patru zile înainte.

17. Nu uitați că ședințele se pregătesc din timp de către cel care le va conduce.

18. Vorbiți, foarte puțin și nu întrerupeți niciodată pe cei ce vorbesc. Ascultați cu atenție punctul de vedere al celorlalți, dar atunci cînd vorbiți impuneți atenție și respect. Pentru a realiza acest adevăr, gîndiți-vă la cei a căror opinie o respectați și aduceți-vă aminte ce puțin vorbesc ei în ședințe.

19. Scurtați ședințele fiind de acord cu oricine încearcă să ajungă la o rezolvare rapidă, rațională, directă, mai degrabă decît să vă alăturați la soluțiile acelora care fac propuneri „tangențiale".

20. Scrieți „minuta" ședinței, sau organizați să fie consemnat procesul verbal al acesteia, chiar în timpul ședinței. Dacă este necesar, prelungiți ședința cu trei minute pentru a redacta procesul verbal pe loc. Astfel veți economisi timpul necesar de a scrie o „proză frumoasă" o săptămînă sau o lună mai tîrziu, numai pentru a umple dosare.

INFORMATIE-DECIZIE

Consfătuirea de lucru, organizată de I.C.S.C.M.A.*), la Iaşi, pe tema :

SISTEME DE GESTIUNE (I)

GESTIUNEA ŞI CONTROLUL STOCURILOR

ÎN PERIOADA 25—26 iunie 1973 a fost organizată din iniţiativa Institutului central pentru sisteme de conducerea cu mijloace de automatizare, de către Centrul teritorial de calcul electronic Iaşi o consfătuire de lucru privind proiectele unor sisteme de gestiune a stocurilor de valori materiale şi a mijloacelor fixe.

La această consfătuire au participat peste 80 de specialişti din cadrul centrelor teritoriale de calcul electronic, Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare, precum şi specialişti din unităţile economice socialiste în care au fost implementate aceste aplicaţii.

MEMBRII colectivului de la Centrul teritorial de calcul electronic, analiştii Daniel Gheorghiu, Cornelia Alexa, Vasile Herţanu şi programatorul Ileana Sternberg, care, coordonaţi de şeful serviciului programare Nicolae Negoiescu, au proiectat şi implementat aplicaţia GESTOC, au prezentat concepţia, etapele de analiză şi proiectare, schema de prelucrare şi procesul de implementare a acestei aplicaţii.

Orientarea centrului spre proiectarea unui subsistem de gestiune a stocurilor de valori materiale a fost determinată de următoarele considerente :

— acest subsistem, în complexul activităţilor interdependente ale întreprinderii, ocupă un loc central, avînd legături în special cu subsistemele de pregătire a fabricaţiei, de programare-lansare şi urmărire operativă a producţiei, de aprovizionare-desfacere, de folosire a forţei de muncă ;

— ponderea importantă a materialelor în valoarea produsului finit şi valoarea ridicată a stocurilor de materii prime, materiale, piese de schimb şi obiecte de inventar din întreprinderi, impun luarea unor măsuri de raţionalizare a consumurilor, de optimizare a mărimii stocurilor, precum şi de descoperire şi mobilizare a tuturor rezervelor interne, ale căror rezultate economice pot fi deosebit de importante ;

— existenţa unei legislaţii unice privind recepţionarea, păstrarea şi consumul (darea în folosinţă) a materialelor, creează un cadru propice pentru abordarea proiectării şi implementării subsistemului :

— receptivitatea beneficiarului faţă de avantajele pe care le prezintă utilizarea unui subsistem informatic de gestiune a valorilor materiale.

Obiectivele principale ale GESTOC-ului sînt :

— asigurarea unei evidenţe clare a stocurilor şi a tuturor mişcărilor de valori materiale, care cuprind materiile prime, materialele, piesele de schimb, produsele finite, obiectele de inventar, combustibili etc. — practic toate bunurile materiale ale unei întreprinderi cu excepţia mijloacelor fixe ;

— realizarea unei baze de date a cărei exploatare ulterioară, utilizîndu-se procedee statistico-matematice, să permită aplicarea unor metode ştiinţifice de conducere (optimizare) a stocurilor.

PENTRU A IDENTIFICA complet un stoc de materiale, corespunzător cu cerinţele GESTOC-ului, este necesar, în cazul general, ca, în afară de codul materialului, să se indice şi gestiunea (G), contul (C) şi partenerul (P), ca urmare forma generală a unei tranzacţii este :

$$(G_1, C_1, P_1) - (G_2, C_2, P_2)$$

Tranzacţiile elementare, definite astfel, permit realizarea unei scheme de prelucrare şi a unor proceduri de constituire, actualizare şi validare a fişierelor mai eficiente.

Acest mod de abordare a problemei, utilizînd pentru culegerea informaţiilor privind tranzacţiile documentele primare întocmite, de regulă, la locul şi la data producerii acestora, a condus la necesitatea proiectării şi introducerii în fluxul informaţional a unor noi documente, care constituie un set structural în jurul notei de „Intrare-Recepţie".

Rezultatele prelucrării automate a datelor în cadrul GESTOC-ului, prezentate sub forma unor liste editate la imprimantă, servesc utilizatorilor pentru luarea deciziilor.

La proiectarea listelor s-a ţinut cont de una dintre cerinţele fundamentale ale eficienţei prelucrării automate şi anume, stabilirea corectă a necesarului de informaţii pe diferite niveluri ale conducerii întreprinderii. Nivelurile cărora se adresează listele proiectate sînt : gestionar, compartimente funcţionale (contabilitate, financiar, aprovizionare, plan, producţie), director întreprindere, organe teritoriale şi centrale (B.N., B.I., D.C.S., for tutelar).

În determinarea necesarului de informaţii s-a avut în vedere volumul şi gradul lor de agregare corespunzător nivelului respectiv de conducere precum şi periodicitatea lor. Din acest ultim punct de vedere listele se împart în :

— periodice (au o frecvenţă bine determinată în timp : zilnice, decadale, lunare etc.) ;

— la cerere.

ÎN GESTOC, conceput spre a putea fi generalizat la întreprinderi din diverse ramuri de activitate, s-a proiecat un set de liste în mai multe variante (totalizînd 47 liste), cuprinzînd informaţii de la cel mai mare grad de detaliere pînă la cel mai mare grad de sinteză.

Grupele de liste mai semnificative sînt :

— listele cuprinzînd informaţii referitoare la intrările de valori materiale ;

— listele cuprinzînd informaţii referitoare la ieşirile de valori materiale ;

— listele privind mişcarea şi stocurile valorilor materiale ;

— listele referitoare la relaţiile cu partenerii întreprinderii.

Una din variantele de bază cuprinde un număr de 10 liste, necesare în perioada de exploatare curentă.

Rapoartele (listele) pun în evidenţă intrările de valori materiale în patrimoniul întreprinderii, erorile de facturare, stocurile fără mişcare şi cu mişcare lentă, relaţiile cu partenerii întreprinderii, respectiv obligaţiile reciproce de plată, situaţia aprovizionării cu materiale pe furnizori şi fluctuaţia preţurilor de achiziţie a unor materiale pe o anumită perioadă, date care pot fi utilizate în elaborarea planului de aprovizionare, precum şi date pentru urmărirea planului de producţie.

Informaţiile privind mişcarea valorilor materiale pe puncte gestionare, feluri de materiale (cantitativ şi valoric) sînt utilizate pentru încărcarea (descărcarea) gestiunilor cu materiale intrate (ieşite), în vederea urmăririi integrităţii avutului obştesc şi evidenţierea cantitativă şi valorică a stocurilor pe gestiuni şi pe total întreprindere, din toate conturile de materiale, inclusiv conturile în afara bilanţului, în vederea verificării scriptice a garanţiei creditelor.

Spre a se putea furniza informaţii corespunzătoare pentru luarea deciziilor, se impune utilizarea tuturor mijloacelor de control, începînd cu controlul datelor de intrare în sistem, cu ajutorul calculatorului, şi terminînd cu controlul rezultatelor (după prelucrare) efectuat atît de către executant, cît şi de către beneficiar.

IMPLEMENTAREA GESTOC-ului de către colectivele Centrului teritorial de calcul electronic Iaşi într-o serie de întreprinderi ca : Uzina de fibre sintetice, Fabrica de antibiotice, Uzina mecanică Nicolina, Uzina metalurgică Iaşi, Uzina de prelucrare a maselor plastice Iaşi, Fabrica de ulei „Unirea" etc., a permis să se tragă unele concluzii în legătură cu modul în care este indicat să se desfăşoare această acţiune.

În condiţii normale implementarea poate dura circa 3 luni după care sistemul mai trebuie totuşi supravegheat un timp, întreprinderea avînd încă nevoie de asistenţă tehnică. În cazul în care se implementează şi modulul privind decontarea furnizorilor, perioada de implementare este mai lungă. În ceea ce priveşte perioada de funcţionare în paralel a sistemului manual şi a celui automat, aceasta trebuie scurtată la maximum chiar cu unele riscuri, deoarece personalul întreprinderii este tentat să acorde, în continuare, toată atenţia funcţionării vechiului sistem, neglijînd cerinţele noului sistem, în curs de implementare.

Dintre greutăţile mai deosebite întîlnite cu ocazia implementării GESTOC, cităm :

— nerespectarea instrucţiunilor care reglementează evidenţa contabilă ;

— necunoaşterea posibilităţilor reale ale sistemelor de prelucrare automată a datelor manifestată fie prin subestimare, fie prin supraestimare şi, în general, neînţelegerea modului de funcţionare a sistemului ; de exemplu s-au întîlnit utilizatori care vedeau în listele de erori un efect al unei funcţionări defectuoase a calculatorului ;

— lipsa de colaborare a personalului, beneficiarului datorită celor mai diferite cauze, una din ele putînd fi şi credinţa că prelucrarea automată a datelor este o activitate secundară, care priveşte exclusiv centrul de calcul.

Deşi problema determinării exacte a eficienţei economice a utilizării GESTOC este complexă, se pot menţiona, cu titlu de exemplu, rezultatele obţinute într-un caz concret (vezi caseta).

ing. Vladimir ŢICOVSCHI
şef-sector I.C.S.C.M.A.

*) I.C.S.C.M.A. — Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare.

Date elocvente pentru eficienţa proiectului

În numai primele 6 luni de cînd s-a început implementarea GESTOC-ului la Uzina de fibre sintetice Iaşi, valoarea stocurilor, ca urmare a măsurilor de bună gospodărire şi conducere operativă, a fost diminuată cu 22,3 milioane lei. În aceeaşi perioadă stocurile supranormative au scăzut la circa 20% din valoarea iniţială. La aceeaşi uzină dacă la 1 iulie 1973 la biroul de contabilitate a materialelor funcţionau 7 contabili, în prezent de aceste probleme se ocupă numai 2 contabili, restul de 5 fiind redistribuiţi pe alte posturi.

INFORMATICA ŞI DEZVOLTAREA

ÎN CÎŢIVA ANI, calculatoarele electronice au pătruns în toate sectoarele economiei ţărilor industrializate. Folosite corect, ele s-au dovedit a fi un puternic factor de dezvoltare.

Mai mult decît o simplă maşină de tratat informaţii, calculatorul apare ca un element indispensabil care ajută la luarea deciziilor. De fapt, el schimbă natura şi dimensiunile unor probleme, exemplul cel mai concludent privind însăşi formarea specialiştilor a inginerilor şi tehnicienilor care nu trebuie numai să „facă să meargă o maşină", ci trebuie să cunoască modul în care trebuie prezentată problema calculatorului, să înţeleagă posibilităţile şi limitele lui.

Principalele aplicaţii ale informaticii

FĂRĂ pretenţia de a fi exhaustivă, expunerea aceasta intenţionează să facă un tur de orizont a principalelor aplicaţii ale informaticii.

● Administraţia guvernamentală

ÎN gestiunea administrativă, domeniul de lucru al calculatoarelor este extrem de vast, avînd în vedere capacitatea de stocare a informaţiilor, posibilitatea de calcul şi de obţinere rapidă a rezultatului. Au un cuvînt de spus şi capacitatea de înregistrare şi de comunicare a faptelor, de calculare a poziţiei de regăsire, de încasare, a impozitelor şi taxelor diverse în funcţie de dispoziţiile legale, de a gera elemente ale cheltuielilor publice, calcule de tip bancar, calcule de cecuri poştale, case de economii, securitate socială.

● Gestiunea intrep inderilor

DINCOLO de gestiunea contabilă şi financiară a întreprinderilor, ordinatorul este în măsură să urmărească exploatarea, producţia (controlul industrial), marketingul. În egală măsură poate fi util în planificare datorită metodelor de gestiune integrată, de gestiune previzională devenind astfel un instrument indispensabil pentru luarea de decizii.

● Inventarul resurselor

CALCULATORUL poate ţine la zi datele exprimînd bogăţiile solului şi subsolului şi să controleze astfel dezvoltarea. El permite, în egală măsură, urmărirea mutaţiilor demografice şi furnizarea de statistici precise asupra mîinii de lucru la un moment dat.

● Transporturi

CALCULATOARELE electronice sînt curent utilizate pentru construirea autostrăzilor ; le aparţine nu numai definirea celui mai bun traseu pe hartă, ci şi efectuarea planurilor de execuţie.

Controlul navigaţiei aeriene şi rezervarea locurilor sînt, de asemenea, operaţii pe care calculatorul este în măsură să le efectueze cu o precizie superioară metodelor utilizate pînă în prezent.

● Învăţămînt — cercetare

ROLUL pe care ordinatorul îl are în învăţămînt şi cercetare devine din ce în ce mai important ; este un instrument care asigură dialogul, punînd întrebări şi analizînd răspunsurile studenţilor. În funcţie de aceasta, calculatorul adoptă o filieră care permite fiecăruia să se informeze conform unui ritm propriu, în timp ce console vizuale permit explicarea cursului cu ajutorul diapozitivelor şi filmelor.

Controlul cunoştinţelor, cercetarea şcolară sau profesională sînt, în egală măsură, elemente ce pot fi încredinţate calculatorului.

Ca instrument de cercetare el permite colecţionarea de date, tratarea lor şi controlul cu aparate (etalonajul, de exemplu).

● Medicină

UTILIZAREA calculatorului în spitale poate lua multiple forme : în serviciile administrative, contabilitate, facturări şi plăţi ; el poate asigura, între altele, gestiunea dosarelor medicale şi statistica noilor internaţi. S-a recurs la ajutorul calculatorului pentru automatizarea laboratoarelor de analiză şi observarea permanentă a bolnavului (ritm cardiac, tensiune etc.). El este, de asemenea, de mare folos în determinarea compatibilităţii donator-primitor în cazul grefelor de organe.

★

Pentru ţările în curs de dezvoltare, informatica, ţinînd seama de lipsa de cadre calificate, poate juca un rol de mare însemnătate sub două aspecte :

— pe de o parte ordinatoarele pot efectua cu un personal foarte specializat, dar restrîns, un volum de muncă care necesită în mod normal un mare număr de persoane calificate ;

— pe de altă parte, ordinatorul este în măsură să preia în condiţii bune sarcini de învăţămînt în formarea de categorii de personal ca : medici, ingineri, economişti etc.

L. RAIN

prin vînzare stocurile existente influențează, de asemenea, prețurile, și nu numai ale produselor vizate, ci și ale celor similare sau de substituire.

Acestor elemente obiective li se adaugă uneori altele subiective : cererea și oferta sînt sau pot fi influențate în mod artificial prin zvonuri, prin crearea unei atmosfere de febră sau de panică. Prețurile produselor și mai ales cursurile hîrtiilor de valoare sînt manevrate de grupuri speculative, ele cresc sau scad cu mare rapiditate, îmbogățind sau ruinînd pe cei care dețin mărfurile sau titlurile respective. Astfel de acțiuni au luat în unele cazuri asemenea proporții încît efectele lor negative s-au făcut simțite în întreaga economie a țării respective sau chiar au depășit frontierele acesteia. Cu toate criticile ascuțite care se aduc burselor cu diferite ocazii, nu se poate ignora faptul că defectele bursei sînt în realitate defectele pieței, că legile pieței guvernează fenomenele din bursă, că funcțiunile bursei nu se pot realiza decît reflectînd piața pe care o reprezintă.

● Organizarea și funcționarea burselor

ORGANIZAREA burselor și modul lor de funcționare păstrează o anumită similitudine în aproape toate țările. Din bursă fac, în general, parte ca membri asociați principalele bănci și institute financiare, marile companii comerciale și întreprinderi industriale din orașul, zona sau țara respectivă care, sub diferite forme, efectuează tranzacții sau sînt interesate în operațiuni de bursă. Reprezentanții acestora aleg un comitet de conducere.

În timpul cît bursa lucrează, accesul în sala (sau sălile) de ședință este permis numai membrilor asociați ai bursei, curtierilor (agenților oficiali), remizierilor oficiali și funcționarilor bursei.

Curtierul sau agentul oficial. — Dreptul de a trata și a face încheieri în bursă îl au numai curtierii (respectiv agenții oficiali). Ei sînt, de altfel, organele centrale în activitatea unei burse. Încheierile dintre ei se fac numai după strigări de ofertă sau cerere — într-un spațiu anume rezervat lor, care se numește „corbeille". Tranzacția este încheiată în momentul în care curtierul care cumpără strigă „ți-am luat", iar curtierul vînzător confirmă strigînd „ți-am vîndut". Toată operațiunea se desfășoară sub supravegherea **sindicului bursei,** care este, în același timp, șeful curtierilor. Acesta, împreună cu membrii care compun comisiunea „cotei", întocmește lista încheierilor după care aceste încheieri sînt trecute în registrul de procese verbale.

Fiecare curtier face operațiuni pentru clientul său, numai pentru mărfuri sau valori înscrise oficial în bursă și numai în limita mandatului pe care l-a avut. Mandatul dat curtierului poate fi : fix ; limitat; fără limită sau „au mieux". Ordinul fix și cel limitat permit agentului oficial să încheie valabil o tranzacție numai în momentul cînd cursul zilei respective ajunge la nivelul indicat de client sau se înscrie între limitele stabilite de el. Prin ordinul fără limită se înțelege că agentul respectiv poate încheia operațiunea de vînzare-cumpărare la orice curs din cele ce s-au tratat și încheiat în ziua respectivă. Ordinul „au mieux" („cît mai bine") acordă curtierului dreptul să aleagă cursul și momentul cel mai favorabil la care să încheie tranzacția.

Curtierul nu are dreptul să încheie operațiuni pe cont propriu, el nu poate da sfaturi clienților, nu poate face parte din Consiliul de administrație al unei societăți ale cărei acțiuni se negociază în bursă sau care face comerț cu mărfuri înscrise la bursa respectivă și nu poate fi procurist, mandatar sau salariat al unei astfel de întreprinderi. Operațiunile făcute de curtier și înscrise în registrul de tranzacții fac probă deplină în justiție.

Remizierii sînt numiți de Comitetul bursei, avînd menirea să recruteze clientela, să adune ordinele de cumpărare-vînzare pe care sindicul bursei — pentru a se asigura o cît mai perfectă obiectivitate a tranzacțiilor — le împarte pe curtieri.

Cursul sau prețul de deschidere și cel de închidere, este stabilit de curtier, sub supravegherea sindicului bursei. Tot el calculează cursul sau prețul unitar al zilei potrivit unor norme bine precizate. La unele burse, cotația se poate face în scris. La deschiderea ședinței ordinele de ofertă sau cerere sînt depuse în clasoare rezervate pentru fiecare valoare, iar după ce sînt operate la sfîrșitul ședinței clasoarele se golesc. La bursele modernizate cotația prin strigare este înlocuită cu un sistem electronic foarte complex, afișîndu-se pe tablouri uriașe titlurile hîrtiilor de valoare, cursurile, ofertele, încheierile. În cazul acesta, curtierul nu mai face strigările la „corbeille", ci manevrează butoane înregistrînd automat tranzacțiile.

Operațiunile se pot încheia **în numerar (la vedere)** sau **la termen.**

În cazul operațiunilor la termen condițiile contractului de cumpărare-vînzare sînt stabilite în ziua negocierii, dar perfectarea lui se realizează la termenul stabilit. De exemplu, se cumpără, la prețul de 1 200 dolari tona 500 tone de cupru elecrolitic livrabil peste 3 luni ; se vînd astăzi 1 000 acțiuni x sau y la termen de 90 zile cu 750 dolari bucata etc. Dacă cursul la termen va fi sub 750 dolari bucata vînzătorul a cîștigat diferența, dacă va fi peste 750 dolari — a pierdut. Dacă operațiunile la termen permit industriașilor prevăzători să-și asigure materia primă din timp și în condiții favorabile, aceste operațiuni permit și speculații de mari proporții, care se fac fie „à la baisse" (în așteptarea sau speranța unei scăderi), fie „à la hausse" (în speranța unei urcări). Pentru că contez pe scăderea cursului la acțiunile x (sau la marfa y), vînd astăzi și răscumpăr peste 3 luni ; sau invers, contînd pe creșterea cursului sau a prețului respectiv, cumpăr astăzi și revînd la termen. În acest context, pentru anumite valori ale pieței la termen se pot încheia și operațiuni condiționate — respectiv : operațiuni pe bază de opțiuni ; operațiuni cu primă sau alte forme de operațiuni convenite între doi parteneri. La unele burse operațiunile la termen sînt îngrădite prin lege sau se cere cel puțin depunerea unui provizion pentru garantarea operațiunii respective.

Admiterea (sau înscrierea) mărfurilor sau a hîrtiilor de valoare la bursă se face de un oficiu sau comitet special care funcționează pe lîngă conducerea bursei respective și care fixează și limita valorică minimă a fiecărei tranzacții.

Camera de arbitraj. Neînțelegerile ce se nasc din executarea operațiunilor de bursă au un regim juridic și o procedură specială. Arbitrii aleși dintre reprezentanții membrilor asociați constituie o instanță specializată în practica și tehnica bursieră și care dă decizii definitive și executorii. Tot aici funcționează **Comisia de onoare** în fața căreia sînt chemați cei care s-au făcut vinovați de acțiuni care contravin normelor privind onoarea, obiectivitatea etc. sau care au lezat încrederea ce li s-a acordat.

Comisarul guvernului. — Pe lîngă bursele importante, care tratează operațiuni internaționale, funcționează în unele state reprezentanți ai guvernelor care supraveghează atît organizarea și buna funcționare a acestora cît mai ales operațiunile care se derulează, în vederea prevenirii fenomenelor negative care ar putea să afecteze stabilitatea economică a țării respective sau politica economică sau valutară a acesteia.

Măsura cel mai des luată în astfel de cazuri este închiderea bursei pentru un număr de zile, în care timp guvernul adoptă măsuri legislative sau de altă natură menite să corecteze tendințele spontane negative manifestate în bursă sau acțiunile speculative deseori dirijate din afara frontierelor țării respective.

● Bursa de comerț sau de mărfuri

PARALEL cu creșterea volumului de operațiuni în bursă, începînd încă din secolul XVIII a avut loc și un proces continuu de specializare a burselor în : a) burse de comerț sau de mărfuri, și b) burse de valori, care, la rîndul lor, s-au împărțit mai tîrziu în burse de efecte și burse de devize.

Primele păstrează cel mai fidel cadrul și formele organizatorice ale burselor clasice. Aici nu se negociază orice fel de marfă, ci numai mărfuri fungibile și, în cadrul acestora, numai acele tipuri de mărfuri care prezintă omogenitate și caracteristici bine definite, elemente pe baza cărora se pot stabili calitățile mărfurilor tranzacționate, spre exemplu : grîul Manitoba 2 sau grîul american 2 roșu de iarnă cotate la bursa din Chicago pot fi identificate cu ușurință după mărimea bobului, culoarea acestuia, greutate hectolitrică, conținutul în gluten etc. *).

Burse caracteristice se numesc acele burse al căror volum de tranzacții într-unul sau altul dintre produse

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

Ritmuri, tendințe, mutații recente ale conjuncturii în țările capitaliste dezvoltate

INDUSTRIA construcțiilor de mașini constituie una dintre ramurile cele mai dinamice și, în același timp, de primă importanță pentru promovarea progresului tehnic și dezvoltarea economică. În țările industrializate ea ocupă o mare pondere în totalul producției industriale, fiind supusă influențelor puternice pe care le exercită revoluția tehnică-științifică contemporană. Analiza evoluțiilor înregistrate în ultimii 10—12 ani este deosebit de relevantă în acest sens și ea poate furniza concluzii interesante mai ales dacă schimbările cantitative și calitative sînt corelate cu cele din domeniul exporturilor și importurilor de mașini și utilaje. Desigur că în țările capitaliste aceste evoluții se află și sub influența unor factori de conjunctură economică, a prețurilor și conjuncturii generale economice din fiecare țară, precum și de pe piața mondială. Dincolo de acestea, însă, analiza ritmurilor și a mutațiilor ce au loc poate servi și la desprinderea tendințelor mai recente ce se conturează în evoluția construcțiilor de mașini.

● Privire generală

DUPĂ CE ÎN ANII 1970 și 1971 producția industrială a țărilor capitaliste dezvoltate a cunoscut o încetinire a ritmului de dezvoltare (creșterea a fost de circa 2% față de anul precedent), 1972 a marcat o anumită înviorare, sporul fiind de aproape 6% în raport cu nivelul atins în 1971 [1]). Deși producția industrială s-a dezvoltat într-un ritm mai rapid în țările în curs de dezvoltare (un spor de peste 7%, în 1971 și de 7—8% în 1972), decît în țările capitaliste industrializate, acestea din urmă furnizează în continuare aproape nouă-zecimi din întreaga producție industrială a lumii capitaliste. Anul trecut s-a observat revenirea la un ritm mai accelerat de dezvoltare a industriei prelucrătoare din țările capitaliste dezvoltate, comparativ cu industria extractivă (un spor de circa 6,5%, față de 1%), în timp ce în 1971 avusese loc o apropiere între cadențele celor două mari sectoare industriale. În acest cadru, prelucrarea metalelor a întregistrat anul trecut o creștere de 6%.

În ceea ce privește producția industriei propriu-zisă de construcții de mașini din lumea capitalistă, aceasta a crescut în 1972 — după cum se arată într-un amplu studiu, elaborat de Institutul de cercetări științifice în domeniul conjuncturii de pe lîngă Ministerul Comerțului Exterior al U.R.S.S. [2]) — cu 5%, față de o creștere medie de numai 0,6% în doi ani precedenți.

Printre factorii care au determinat o anumită înviorare a conjuncturii pentru industria constructoare de mașini, trebuie menționată intensificarea activității de investiții. Acest factor a acționat anul trecut mai ales în Japonia, S.U.A. și Canada (unde s-au înregistrat creșteri mai susținute ale producției de mașini și utilaje) și mai puțin în principalele țări capitaliste din Europa occidentală. În S.U.A. volumul fizic al producției acestei ramuri a crescut cu 8% (comparativ cu o reducere de 3% în 1971 și de 10% în 1970), în Japonia — cu circa 8% (față de 2,6% în 1971), în Canada — cu peste 6% (față de 4% în 1971) ; în același timp, în Anglia și R.F.G. nivelul producției a stagnat în prima jumătate a anului, iar în Franța s-a înregistrat o creștere de 5% (față de 10% în 1971). Dintre țările industrializate mici din Europa occidentală, doar Austria a cunoscut o accelerare a ritmului de creștere a producției construcțiilor de mașini (9,8% în 1972 — 8% în 1971).

Un factor dinamizator, (cu influență permanentă) al acestei ramuri îl constituie progresul tehnico-științific, care — prin perfecționarea continuă a mașinilor și utilajelor existente, prin realizarea și lansarea altora noi, cu parametri superiori — accelerează uzura morală a echipamentelor, accentuează concurența pe piață. Ca un corolar, se lărgește specializarea și cooperarea îndeosebi în construirea de mașini și instalații din ce în ce mai complexe, fapt care explică de ce în ultima perioadă **comerțul internațional cu produse ale industriei constructoare de mașini se extinde mai repede decît producția însăși a ramurii.**

Creșterea concurenței pe piața capitalistă determină, de asemenea, accentuarea proceselor de concentrare și centralizare a producției și a capitalurilor investite în această ramură ; tendința este mai evidentă în Europa occidentală, companiile respective căutînd să-și asigure — prin acorduri de fuziune sau colaborare — poziții mai trainice în confruntarea cu monopolurile din S.U.A. sau Japonia. Totodată, devin din ce în ce mai frecvente acordurile dintre firme constructoare de mașini din diferite țări pentru efectuarea în comun a unor cercetări, pentru elaborarea unor proiecte tehnice complexe, pentru folosirea în comun a unei licențe.

Un factor mai recent, dar cu perspectivă în dinamizarea industriei constructoare de mașini, îl constituie cerința tot mai imperioasă de a se crea și produce mașini și utilaje care să polueze cît mai puțin mediul înconjurător sau să preîntîmpine poluarea. Mai evidentă în industria constructoare de vehicule cu motor, această preocupare capătă treptat amploare în cazul tuturor fabricațiilor de mașini și instalații destinate unor procese tehnologice, care reprezintă surse potențiale de poluare (din industria chimică, industria materialelor de construcții, industria alimentară ș.a).

De remarcat, că tendințele menționate au avut ca efect, printre altele, **o oarecare încetinire în 1972 a ritmului de creștere a prețurilor la producția industriei constructoare de mașini din țările capitaliste, în ciuda persistenței conjuncturii inflaționiste.**

● Orientări calitative

ESTE EVIDENT că în perioada examinată diversele ramuri și subramuri ale industriei constructoare de mașini au evoluat în mod diferit. Cele mai dinamice s-au dovedit a fi producția mijloacelor purtătoare de progres tehnic (volumul producției industriei electronice, de pildă, a sporit de 3,2 ori între anii 1960 și 1972), cea de mijloace de transport (îndeosebi construcția de nave), de mașini și utilaje pentru construcții rutiere. Printre subramurile cu dezvoltare lentă se numără producția de material rulant (care a cunoscut chiar scăderi absolute ale volumului producției în numeroase țări), cea de tractoare, de utilaje pentru industria hîrtiei și celulozei ș.a.

Pe lîngă subramurile constructoare de mașini cuprinse în tabelul nr. 1, trebuie amintite producția de instalații energetice și de forță (inclusiv cele destinate centralelor atomice) și construcția de avioane. Cea dintîi cunoaște o dezvoltare susținută (se apreciază că numai producția de instalații pentru centrale atomice s-a apropiat de 2 miliarde dolari în țările capitaliste, cu o creștere de 5% în cursul anului trecut), situîndu-se — alături de industria electrotehnică și cea electronică, de construcția de automobile și nave — printre subramurile cu ponderea cea mai mare în cadrul construcțiilor de mașini. În ceea ce privește construcția de avioane civile, producția ei a înregistrat anul trecut o ușoară creștere în S.U.A. (principalul producător din lumea capitalistă) și o serie de dificultăți în țările vest-europene.

Modificări în structura producției, îndeosebi în sensul înnoirii și diversificării acesteia, au loc — în ritmuri și proporții diferite — în sînul tuturor subramurilor construcției de mașini.

În domeniul mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor, al instalațiilor de forjat și presat, atenția firmelor din S.U.A., Japonia, Anglia etc. se îndreaptă în ultimul timp către realizarea de mașini-unelte care se pot încadra în sisteme de conducere directă pe bază de program (cu ajutorul calculatoarelor). În industria electrotehnică, în centrul preocupărilor se află utilizarea unor materiale cu conductibilitate superioară, reducerea gabaritelor, sporirea puterii unitare a generatoarelor etc., creșterile cele mai importante cunos-

cîndu-le producția de aparatură electromenajeră și de aparataj electric care funcționează la tensiuni joase. În cadrul industriei electronice, anul trecut a sporit îndeosebi producția de mașini de calculat electronice, televizoare în culori, de instalații pentru înregistrarea și reproducerea sunetului ș.a., în condițiile reducerii relative (iar în unele țări chiar și absolute) a fabricării de echipament pentru telecomunicații, de aparate de măsură, de receptoare radio și televizoare alb-negru. În domeniul instalațiilor energetice și de forță, se observă extinderea continuă a producției de turbine cu abur și hidraulice, de motoare cu combustie internă, cu reducerea concomitentă a livrărilor de cazane cu abur și turbine cu gaze. Firmele din industria atomică își îndreaptă în prezent atenția către realizarea de reactori-multiplicatori, bazați pe neutroni rapizi (investițiile înfăptuite în acest scop în țările capitaliste dezvoltate ridicîndu-se la 500 milioane de dolari în 1972), standardizarea anumitor elemente ale reactoarelor etc.

Printre tendințele actuale ce se manifestă în producția de utilaje pentru industria chimică și subramurile conexe, se înscrie orientarea către instalații mari și cu productivitate sporită, către extinderea automatizării proceselor tehnologice, care se corelează cu sporirea cererii pentru uzine chimice complete (îndeosebi în cazul rafinăriilor de țiței). Conjunctura puțin favorabilă pe piața utilajelor pentru industria celulozei și hîrtiei a determinat întreprinderile respective să se reorganizeze în ultimii ani, modernizînd instalațiile și procesele tehnologice, perfecționînd sistemul de conducere și diversificînd în numeroase cazuri producția.

Firmele producătoare de tractoare și mașini agricole din țările capitaliste dezvoltate au căutat să facă față conjuncturii defavorabile din anii 1970—1971 prin perfecționarea tractoarelor, sporirea capacității și funcționalității lor, precum și prin diversificarea mașinilor agricole și a utilajelor anexe.

În sfîrșit, în domeniul complex al mijloacelor de transport se urmăresc concomitent sporirea puterii de tracțiune și a capacității de transport, a economicității precum și a securității în exploatare, crearea condițiilor necesare pentru o cît mai eficientă corelare a utilizării diferitelor mijloace în transportul de mărfuri, ceea ce se obține pe calea diversificării și modernizării producției, a aplicării celor mai recente realizări tehnico-științifice în acest domeniu.

Cînd vorbim de mutațiile în industria constructoare de mașini nu putem omite problema modificării contribuției țărilor capitaliste dezvoltate la producția uneia sau alteia din subramurile sale. Dacă ponderea celor șase țări din tabelul nr. 1 s-a menținut sau a variat ușor — de la caz la caz — între trei-pătrimi și nouă-zecimi din ansamblul producției acestui grup de țări, aportul fiecăreia dintre ele s-a modificat, uneori considerabil, din 1960 încoace. În șapte subramuri din tabel, Japonia a realizat — în perioada 1960—1972 — adevărate salturi, afirmîndu-se net pe primul loc în lume în construcția de nave, pe locul doi în producția de autovehicule, de mașini și aparate electronice și electrotehnice. Progrese semnificative au realizat, la unele grupe de produse (de pildă la instalații și aparatură electrotehnică), R.F.G., Italia și Franța. Dezvoltarea inegală a economiei țărilor capitaliste a afectat îndeosebi S.U.A. și Anglia, indicii lor de creștere situîndu-se — în majoritatea subramurilor constructoare de mașini — sub cei realizați pe ansamblul țărilor capitaliste industrializate, producătoare.

Tabelul nr. 1

Producția țărilor capitaliste dezvoltate la principalele grupe de mașini și utilaje

	Utilaje pentru prelucrarea metalelor	Mașini și aparate electrotehnice	Instalații și aparatură electronică	Utilaje și instalații pentru industria chimică[3]	Utilaje pentru industria celulozei și hîrtiei	Mașini și utilaje pentru construcții rutiere	Mașini agricole	Tractoare	Material rulant feroviar[8]: locomotive	Material rulant feroviar[8]: vagoane de marfă	Automobile[10]: turisme	Automobile[10]: autocamioane și autobuze	Nave lansate
	în miliarde		dolari (rotunjit)					mii bucăți (rotunjit)			mil. bucăți (rotunjit)		mil. t.r.b. (rotunjit)
Pe ansamblu													
1972 x)	5,75	54,45[2]	51,7	4,0	1,1[4]	7,7[5]	...	645[6]	...	...	24,5	6,2	24,3[11]
1972/1960 (%)	223	235	322	250	161	302	...	110	...	...	200	245	314
din care:													
- S.U.A.													
1972x	1,33[1]	29,3	28,8	2,0	0,4	4,6	1,65	230	1,65	55,3	8,8	2,4	0,6
1972/1960 (%)	118	211	243	216	104	250	165	129	89	71	132	205	127
- R.F.G.													
1972x	1,74	7,45	6,7	0,5	0,3	0,8	0,6	80	0,32	10,7	3,5	0,3	1,6
1972/1960 (%)	327	260	563	283	216	357	156	66	33	95	194	127	149
- Japonia													
1972x	0,96	8,8	8,5	0,5	0,08	1,3	...	75	...	...	4,0	2,3	12,8
1972/1960 (%)	601	494	852	254	205	1000	...	...	...	...	2436	720	741
- Anglia													
1972x	0,42	3,9	3,3	0,5	0,13	0,6	0,2	145[7]	0,27	1,8[9]	1,9	0,4	1,2
1972/1960 (%)	157	176	411	395	200	234	133	...	37	...	142	89	93
- Franța													
1972x	0,39	3,3	2,7	0,3	0,06	0,4	...	57	0,33	15,3	3,0	0,3	1,1
1972/1960 (%)	247	223	397	279	239	404	...	89	70	102	255	173	190
- Italia													
1972x	0,38	1,7	0,95	0,25	...	...	...	58	...	...	1,7	0,1	0,95
1972/1960 (%)	345	250	415	347	...	...	...	151	...	...	291	218	219

*) Evaluări. 1) Inclusiv utilajele recondiționate și mărunte, destinate laboratoarelor, atelierelor casnice etc.; 2) Producția totală a celor șase țări. 3) Datele pe țări nu sînt întrutotul comparabile. 4) Total pentru principalii 7 producători (S.U.A., R.F.G., Anglia, Japonia, Finlanda, Suedia și Franța); 5) Total pentru primele 5 țări din tabel; 6) Total pentru țările din tabel; 7) Numai tractoare pe roți; 8) Datele sînt pe anul 1971, iar procentele reprezintă 1971/1965; 9) Anul 1970; 10. Date definitive pe 1972; totalul se referă la țările din tabel, plus Canada și Suedia; 11) Totalul se referă la principalele 13 țări capitaliste dezvoltate, producătoare de nave (date definitive).

Sursa: „Sostoianie kapitalisticeskogo hozeaistva i koniuktura osnovnih tovarnih rinkov v 1970 godu"; Idem pentru anul 1972; Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1973.

Tabelul nr. 2

Comerțul unor țări capitaliste dezvoltate cu produse ale industriei constructoare de mașini

ȚARA	Export 1960: mlrd. dolari	Export 1960: ponderea %	Export 1972 *): mlrd. dolari	Export 1972 *): ponderea %	Import 1960: mlrd. dolari	Import 1960: ponderea %	Import 1972 *): mlrd. dolari	Import 1972 *): ponderea %
S.U.A.	7,0	34,5	21,1	24,6	1,5	20,0	17,35	33,6
R.F.G.	5,0	24,2	21,1	24,6	1,0	13,2	7,35	14,3
Japonia	0,9	4,7	13,0	15,2	0,4	5,5	2,35	4,6
Anglia	4,3	21,1	10,3	12,0	1,0	13,1	5, 7	11,1
Franța	1,7	8,4	7,5	8,8	0,9	12,3	6,35	12,3
Italia	1,0	5,0	6,5	7,6	0,6	8,3	3,45	6,7
Canada	0,4	2,1	6,2	7,2	2,0	27,6	9, 0	17,4
TOTAL:	20,3	100,0	85,7	100,0	7,4	100,0	51,55	100,0

*) Evaluări.

Exportatori și importatori

EXTINDEREA și diversificarea continuă a producției industriei constructoare de mașini, necesitatea adîncirii specializării și cooperării pentru realizarea unui sortiment tot mai vast și mai complex de produse, determină intensificarea comerțului internațional cu produsele respective. **Se evaluează că în 1972 exporturile de mașini, instalații și alte produse tehnice ale țărilor capitaliste dezvoltate au sporit (valoric) cu 15% (față de 13% în 1971), reprezentînd mai mult de o treime din ansamblul exporturilor lor [3]).**

Celor șapte țări incluse în tabelul nr. 2 le revin mai mult de patru-cincimi din totalul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate în acest domeniu. Dar dinamica exporturilor lor variază mult: față de o creștere de 4,3 ori a valorii exporturilor de mașini, instalații și alte produse tehnice pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate în perioada 1960—1972, aceasta a sporit doar de 2,4 ori în cazul Angliei, de 3 ori în cazul S.U.A. și de 4,2 ori în cel al R.F.G.; în schimb, Japonia și-a mărit de 14,4 ori exporturile la această grupă de mărfuri, iar Canada de aproape 15 ori.

Importurile acestor țări au evoluat în mod diferit. În primul rînd, în perioada 1960—1972 valoarea lor globală a crescut mult mai repede decît cea a exporturilor, respectiv de 7 ori. În al doilea rînd, mai ales țările ale căror exporturi au înregistrat o creștere mai lentă au cunoscut o amplă extindere a importurilor de produse ale ramurilor constructoare de mașini (de pildă, importurile S.U.A. au crescut de 11,6 ori, cele ale R.F.G. — de 7,5 ori, în timp ce importurile Canadei au sporit doar de 4,4 ori).

Această evoluție a determinat o remodelare a ponderilor țărilor respective în comerțul internațional cu această grupă de produse. Astfel, S.U.A., care în 1960 se detașau net ca exportator de produse ale construcțiilor de mașini, au fost ajunse din urmă de R. F. Germania și — într-o anumită măsură — de Japonia; totodată, ele au devenit cel mai mare importator de asemenea produse, depășind substanțial Canada. Pe de altă parte, singura țară care și-a redus ponderea atît în exporturi, cît și în importuri este Anglia.

Aceste modificări dinamice ale participării diferitelor țări capitaliste dezvoltate pe piața mașinilor, instalațiilor și altor produse tehnice duc inevitabil la ascuțirea concurenței între diferitele societăți și monopoluri naționale și internaționale, la intensificarea acțiunilor cu caracter monopolist de stat, care urmăresc — în ultima analiză — cucerirea de noi piețe de desfacere sau menținerea zonelor de influență deja acaparate.

Nicolae POPOV

1) Vezi U.N., Monthly Bulletin of Statistics, mai 1973.
2) Situația economiei capitaliste și conjunctura pe principalele piețe de mărfuri în 1972, Supliment nr. 1/1973 la revista B.I.K.I.
3) De menționat că — ca și la producție — creșterea exporturilor de produse ale industriei constructoare de mașini apare, în 1972, mai mare în expresie valorică, decît ca volum fizic, sub efectul devalorizării dolarului și revalorizării altor monede.

BURSA este o instituție cu atribuții și norme precise de funcționare, ea este un loc sau o clădire în care se întîlnesc negustorii și bancherii sau reprezentanții acestora pentru a încheia afaceri între ei; dar, în primul rînd, **ea este o piață, este piața liberă unde se cumpără și se vînd produse fungibile, hîrtii de valoare și valute, pe bază de cerere și ofertă.** Aici, pe această piață, și prin intermediul mecanismului ei se stabilesc prețurile produselor care se negociază la bursă, cursurile devizelor și ale hîrtiilor de valoare.

Prin mijloacele ultramoderne de telecomunicații prețurile și cursurile ce se stabilesc la bursele reprezentative se transmit aproape instantaneu între toate bursele din lume, fapt care duce nu numai la o influențare reciprocă, dar și la o anumită apropiere a acestor prețuri și cursuri, tinzîndu-se spre egalizare. După aceste prețuri, care, in fapt, sînt prețurile pieței mondiale, se orientează în activitatea lor toți cei care într-o formă oarecare participă la circuitul economic internațional.

Bursele au apărut prin secolele X—XI în porturile italiene sub formă de piețe sau localuri unde, în cadrul unor norme sau uzanțe proprii, se negociau bani străini, metale prețioase și mărfuri pe bază de mostre. Deseori, localurile respective, purtau ca firmă o pungă de bani, în italienește „borsa", de unde se pare că vine și numele instituției. Mai tîrziu, prin secolul XII, bursele se răspîndesc și în Franța, remarcîndu-se cele de la Marsilia, Lyon, Toulouse și Paris, iar prin secolul XIV în nordul Europei, în aproape toate orașele hanseatice. Dintre bursele orașelor din nordul Europei informații mai numeroase există despre bursele din Flandra, între altele menținîndu-se faptul că în secolul XIV în casa familiei Van der Borse din Bruges se negociau bani, metale prețioase, valori mobiliare și numeroase tipuri de mărfuri.

Încă din secolul XVII bursele își extind activitatea în domeniul hîrtiilor de valoare. De la operațiuni accidentale cu polițe și angajamente personale, ele trec la negocierea acțiunilor (a titlurilor de capital), a obligațiunilor și a altor titluri de împrumut, lansate de întreprinderi, de orașe, de alte instituții publice sau chiar de state. Bursele devin astfel principalele instrumente de colectare de pe piața a fondurilor necesare finanțării marilor companii comerciale care, în secolele XVII—XIX, și-au extins sfera de activitate peste toate continentele, finanțării construcțiilor de canale navigabile, de porturi și de căi ferate; finanțării industriei mari în plină ascensiune, a lucrărilor edilitare și de construcție din marile orașe; împrumuturilor publice lansate de numeroase state în toată această perioadă.

Bursa este o instituție foarte sensibilă la orice fenomen care ar putea să influențeze cererea și oferta. Ea este informată prin mii de antene despre tot ce se petrece pe glob în toate domeniile, fie că este vorba de economie sau politică, de tehnică sau știință sau de apariția unor calamități naturale etc., și reacționează spontan reflectînd fenomenele respective prin urcări sau scăderi de prețuri sau cursuri. O secetă prelungită în Australia sau Argentina, spre exemplu, ridică prețul grîului la bursa din Londra, Winnipeg sau Chicago cu cel puțin o lună înaintea începerii însămînțărilor de primăvară în emisfera nordică. Descoperirea unui important zăcămînt de petrol sau de cupru sau introducerea unor tehnici noi, mai eficiente, în exploatarea zăcămintelor existente face să scadă prețul acestor materii prime mult înainte ca oferta să se fi materializat pe piață. Hotărîrea unui guvern de a-și crea stocuri strategice sau de a lichida

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XXV)

(Urmare din numărul trecut)

IV Construcții

DEZVOLTÎND în mod susținut și armonios toate ramurile și domeniile activității economico-sociale, țările socialiste au acordat o atenție deosebită dezvoltării industriei construcțiilor, ramură a producției materiale care contribuie în mod hotărîtor atît la creșterea capacității economice, cît și la creșterea nivelului social-cultural al popoarelor lor prin materializarea eforturilor de investiții în obiective industriale, agricole, de transporturi, social-culturale etc.

Ca urmare a dezvoltării bazei tehnico-materiale a industriei construcțiilor, a creării unor unități puternice și specializate pe diferite genuri de construcții, a creșterii gradului de industrializare a lucrărilor, volumul producției de construcții-montaj a crescut an de an în ritm susținut (vezi tabelul nr. 57), în toate țările europene participante la activitatea de colaborare în cadrul CAER, atrăgînd după sine sporirea continuă a contribuției acestei ramuri la crearea venitului național, în fiecare din aceste țări.

Din datele prezentate în tabelul de mai sus rezultă că România a înregistrat cel mai înalt ritm mediu de creștere a producției de construcții-montaj, fiind urmată în ordine, cu ritmuri apropiate, de Bulgaria și R.D. Germană. Creșterea producției de construcții-montaj a determinat și creșterea ponderii venitului național produs în această ramură, pondere care în anul 1971 era cuprinsă între 8,4% în R. D. Germană, 13,2% în Ungaria, și 9,6% în România. În aceeași perioadă ritmul mediu anual de creștere a părții din venitul național creată în ramura construcțiilor a devansat aproape în toate țările la care ne referim, ritmul mediu anual de creștere a venitului național total.

Creșterea în ritmuri înalte a producției de construcții-montaj determinată de necesitățile realizării vastelor programe de investiții din țările la care ne referim, s-a realizat pe baza alocării pentru dezvoltarea și modernizarea ramurii construcțiilor a unor importante mijloace materiale și bănești. Indicele de creștere al investițiilor pentru ramura construcțiilor este superior atît celui care caracterizează creșterea investițiilor pe întreaga economie națională, în toate țările la care ne referim, cît și celui corespunzător creșterii investițiilor în ramurile producției materiale. Din acest punct de vedere se remarcă efortul deosebit făcut de România care în această ramură înregistrează, în perioada 1960—1971, un ritm mediu anual de creștere a investițiilor de 31,7%, superior ritmurilor realizate în toate celelalte țări.

O tendință demnă de semnalat este și creșterea constantă a ponderii numărului personalului ocupat în ramura construcțiilor în totalul populației ocupate în economia națională, în țările la care ne referim. Astfel, în anul 1960 această pondere era de 4,9% în România (la finele anului), 5,2% în Bulgaria, 8,3% în Cehoslovacia, 6,6% în Polonia, 5,6% în Ungaria (la începutul anului) și 7,5% în U.R.S.S., iar în anul 1971 era de 8,1% în România (la finele anului), 7,6% în Bulgaria, 8,7% în Cehoslovacia, 7,7% în Ungaria (la începutul anului), și de 8,6% în U.R.S.S.

Creșterea producției în ramura construcțiilor a fost însoțită de o sporire însemnată a productivității muncii. În anul 1971, în comparație cu 1960, indicele de creștere a productivității muncii a înregistrat valori cuprinse între 157% în Ungaria și 186% în R. D. Germană, România situîndu-se pe locul doi cu un indice de 181%.

Cu toate acestea, creșterea productivității muncii pe un salariat a fost în perioada 1960—1971 mai mică, în toate țările europene membre ale CAER, decît creșterea producției de construcții-montaj. Raportul dintre creșterile între acești indicatori reprezintă, în perioada la care ne referim, valori cuprinse între 1,09 în Cehoslovacia și 1,75 în România. Cu cît acest raport este mai mare cu atît se evidențiază aportul mijloacelor extensive de sporirea producției, ceea ce pentru țara noastră impune ca necesar un efort suplimentar în direcția folosirii unor metode de sporire prin mijloace intensive a producției de construcții-montaj.

Toate aceste date ilustrează efortul deosebit făcut de poporul român, sub îndrumarea conducerii superioare de partid și de stat, de a asigura realizarea volumului mare de construcții prevăzut în toate ramurile economiei naționale și îndeosebi în industrie, agricultură și sectorul social-cultural.

Obiectivul fundamental al întregii activități din ramura construcțiilor îl constituie creșterea eficienței investițiilor, respectiv materializarea cu maximum de eficiență a eforturilor făcute pentru dezvoltarea economico-socială a țării. **„Este de înțeles** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român — **că înfăptuirea importantului program de construcții pe care ni-l propunem în cadrul actualului plan cincinal, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor și realizarea unor construcții eficiente, moderne, nu sînt posibile decît în condițiile asigurării unui grad sporit de industrializare a construcțiilor, utilizării largi a prefabricatelor și a metodelor industriale de execuție"**. 35)

Pentru creșterea gradului de industrializare al construcțiilor, în toate țările socialiste europene care participă la activitatea CAER, s-a dezvoltat intens producția de prefabricate din beton ceea ce a permis utilizarea largă a acestora în construcții, conducînd la scurtarea termenelor de execuție a lucrărilor și realizarea unor construcții din ce în ce mai eficiente. În perioada 1960—1971, producția de prefabricate din beton a crescut în România de 12,8 ori (ajungînd la o producție de 2,8 mil. m.c. în anul 1971), în Bulgaria de cca. 6 ori, în Uniunea Sovietică de cca. 3 ori, în Cehoslovacia de 2,6 ori, în Ungaria de 1,9 ori etc. Iată cum a evoluat producția de beton prefabricat raportată la 1 000 de locuitori în anii 1965 și 1970, în țările la care ne referim (tabelul nr. 58).

Tabelul nr. 58

ȚARA	Producția de beton prefabricat la 1 000 locuitori exprimat în m.c.			În % față de R.D. Germană	
	1965	1970	1970/1965 în %	1965	1970
România	62	150	242,0	20,6	31,2
Bulgaria	78	178	228,2	26,0	37,0
Cehoslovacia	210	320	152,4	70,0	66,6
R. D. Germană	300	480	160,2	100,0	100,0
Polonia	90	150	166,6	30,0	31,2
Ungaria	40	80	200,0	13,3	16,6
U.R.S.S.	248	320	129,0	82,6	66,6

Din datele prezentate în acest tabel rezultă că în toate țările a avut loc o creștere a producției de beton prefabricat cuprinsă între 142% — în România și 29% — în U.R.S.S. De asemenea, se constată că în perioada 1965—1970, între toate aceste țări are loc un proces lent de apropiere de R. D. Germană, țara cu consumul cel mai mare la 1 000 de locuitori.

Tabelul nr. 57

ȚARA	Creșterea investițiilor 1971/1960 în %			Producția de construcții-montaj		Productivitatea muncii în construcții-montaj
	Total în economia națională	În ramurile producției materiale	În ramura construcții-montaj	1971/1960 în %	Ritm mediu anual de creștere	1971/1960 în %
România	321	360	367	315	11,0	181
Bulgaria	268	267	586	252*)	9,7	168
Cehoslovacia	165	159	176	179**)	5,5	164
R. D. Germană	204	216	246	271	9,5	186
Polonia	227	253	276	221	7,5	169
Ungaria	229	243	255	230	7,9	157
U.R.S.S.	209	225	274	194	6,2	165

*) Creștere în 1970/1960.
**) Nu este inclusă valoarea montajului utilajelor.

Introducerea metodelor industriale în construcții a fost posibilă, în primul rînd, prin creșterea parcului de mașini și utilaje ceea ce a permis mecanizarea principalelor lucrări de construcții și industrializarea în ansamblu a activității de construcții. Parcul de mașini de construcții raportat la 10 000 muncitori constructori în anii 1962 și 1970, în țările la care ne referim, este caracterizat prin datele prezentate în tabelul nr. 59.

Tabelul nr. 59

în buc.

ȚARA	Anul	Excavatoare cu o cupă	Buldozere	Macarale turn
România	1962	21,4	14,6	6,0
	1970	59,4	57,1	14,1
Bulgaria	1962	28,6	17,6	4,3
	1970	47,4	44,9	13,4
Cehoslovacia	1962	74,4	70,6	141,9
	1970	67,1	47,3	54,2
R. D. Germană	1962	60,4	41,4	34,8
	1970	...	63,0	...
Polonia	1962	22,6	29,4	13,8
	1970	64,4	58,7	22,8
Ungaria	1962	6,6	9,5*)	7,9
	1970	43,3	14,0	25,6

*) Anul 1966.

Din datele prezentate se constată că în perioada 1962—1970, în țările la care ne referim, parcul principalelor utilaje de construcții a crescut astfel : excavatoare între 165,7% în Bulgaria și 656% în Ungaria (în România creșterea este de 277,5%); buldozere între 147,3% în Ungaria și 391,0% în România ; macarale turn între 165,2% în Polonia și 324% în Ungaria (în România — 235%).

Creșterea parcului de mașini și utilaje de construcții a condus la mecanizarea lucrărilor de construcții cu volum mare de muncă influențînd în mod pozitiv asupra creșterii productivității muncii, scurtării termenelor de execuție și îmbunătățirii calității lucrărilor. Următorul tabel (nr. 60) prezintă indicii de mecanizare a lucrărilor de pămînt (săpături) și de preparare a betonului, în anii 1960 și 1971.

Din aceste date rezultă că în toate țările la care ne referim indicele de mecanizare a lucrărilor de săpături a crescut, fiind cuprins, în anul 1971, între 81,2% în Ungaria și 99% în U.R.S.S. În această privință se remarcă creșterile importante înregistrate de România și Ungaria. În ce privește indicele de preparare mecanizată a betonului se constată salturi substanțiale înregistrate în această perioadă de țările care în anul 1960 aveau indice scăzut și anume R. D. Germană, Bulgaria, U.R.S.S. Fără a intra în grupul țărilor care au un indice de mecanizare a lucrărilor de săpături în construcții ce depășește 90%, România face un salt spectaculos de la 50,6% în anul 1960 la 87,3% în anul 1971.

Ca și în cazul celorlalte ramuri ale economiei naționale, prezentate pînă în prezent, creșterea producției în construcții, constituie rezultatul efortului depus de întregul nostru popor, ca urmare a mijloacelor materiale și financiare alocate de conducerea partidului și statului nostru. La această dezvoltare a ramurii construcțiilor, desigur, că o contribuție a adus și colaborarea și cooperarea desfășurată de țara noastră cu celelalte țări socialiste, atît pe cale multilaterală, cît și pe cale bilaterală.

Activitatea de colaborare, cu țările socialiste, în cadru multilateral este îndreptată spre dezvoltarea capacităților de construcții-montaj și introducerea unor noi tehnologii, de edificare a clădirilor și construcțiilor, creșterea calității soluțiilor de proiectare și reducerea duratei de execuție. Prin Programul complex adoptat în anul 1971, țările membre ale CAER își propun să intensifice colaborarea pentru introducerea unor noi tehnologii de execuție a lucrărilor pe calea modernizării complexe și automatizării, să efectueze specializarea în edificarea unor anumite obiecte de construcții, să dezvolte specializarea și cooperarea în lucrările de proiectare, să perfecționeze baza unică de proiectare. În acest sens, în cadrul Comisiei permanente CAER pentru construcții sînt în curs de elaborare convenții multilaterale privind specializarea și cooperarea în domeniul dezvoltării lucrărilor speciale, în prima etapă, pentru coșuri de fum, turnuri de răcire, silozuri și cuptoare tunel, precum și o convenție privind specializarea și cooperarea în domeniul realizării construcțiilor ușoare. Aceste convenții se referă, pentru genurile respective de construcții, la specializarea și cooperarea în domeniul lucrărilor de cercetări științifice, lucrări de experimentare, elaborarea de proiecte, tehnologii și metode de construcții, executarea în mod reciproc de lucrări de construcții și utilaje de construcții.

Tabelul nr. 60

în %

ȚARA	La săpături		La prepararea betonului	
	1960	1971	1960	1971
România	50,6	87,3	92,6	94,4
Bulgaria	62,2	84,2	81,3	96,5
Cehoslovacia	86,3	91,0	...	...
R. D. Germană	68,5	93,9	68,6*)	81,9
Polonia	84,0	96,4	...	...
Ungaria	53,5	81,2	98,0	96,7
U.R.S.S.	95,7	99,0	79,0	83,3

*) Anul 1965 ; inclusiv transportul.

De asemenea, pentru dezvoltarea colaborării în cadrul multilateral, țara noastră a propus elaborarea următoarelor probleme : cercetarea, proiectarea și experimentarea procedeelor de creștere a capacității de rezistență a construcțiilor la acțiunea cutremurelor ; cercetarea proiectarea și experimentarea procedeelor de creștere a capacității de rezistență a construcțiilor la acțiunea focului; cercetarea prin metode nedistructive a calității construcțiilor și semifabricatelor pentru construcții ; colaborarea tehnico-științifică în domeniul protecției anticorozive a elementelor de construcții. Soluționarea acestor probleme ar putea avea loc în cadrul unor forme organizatorice de tipul organizațiilor internaționale, centrelor coordonatoare sau laboratoarelor comune pe care țara noastră s-a declarat dispusă să le găzduiască.

Se dezvoltă în mod susținut și activitatea de colaborare pe linie bilaterală. În acest scop, Ministerul Construcțiilor Industriale din țara noastră a încheiat cu ministerele similare din celelalte țări socialiste membre ale CAER convenții de colaborare care prevăd în principal : efectuarea de lucrări de cercetare științifică în comun (7 teme cu Cehoslovacia, 6 cu Ungaria, 5 cu U.R.S.S., 2 cu Polonia) : cooperări în producție în realizarea vibratoarelor cu ax flexibil cu Ungaria ; schimb de specialiști etc.

AȘA DUPĂ CUM nădăjduiesc că a reieșit din lectura articolelor prezentate în acest spațiu, pus la dispoziție cu generozitate de redacția revistei „Viața economică", relațiile economice, respectiv colaborarea economică și tehnică a R. S. România cu țările socialiste în toate domeniile și, în special, în domeniul producției materiale se transformă într-un factor esențial al creșterii economice. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, **„O condiție esențială a dezvoltării rapide a economiei noastre este extinderea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, care ne permite să asigurăm satisfacerea unor nevoi de materii prime, mașini, utilaje și tehnologii și, totodată, să realizăm exporturi stabile. În această ordine de idei, va trebui să acordăm, în continuare, toată atenția lărgirii cooperării cu țările din Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, în cadrul Programului complex, menit să contribuie la progresul multilateral al fiecărei țări, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a statelor membre, la valorificarea tot mai eficientă a resurselor lor materiale și umane, în spiritul independenței, deplinei egalități, întrajutorării tovărășești și avantajului reciproc. Vor trebui, de asemenea, dezvoltate acțiunile de cooperare cu celelalte țări socialiste, în interesul progresului fiecăreia, al propășirii generale a socialismului"** 36).

De aceea și prezentarea acestui domeniu al colaborării economice, în mod obiectiv, a ocupat un spațiu relativ mai larg. Cu toate acestea, problemele teoretice precum și numeroasele aspecte ale practicii colaborării economice a R. S. România cu țările socialiste nu au putut fi epuizate.

Îmi exprim pe această cale recunoștința profundă celor care, urmărind această serie de articole, au făcut aprecieri dintre cele mai încurajatoare, asigurîndu-i că în capitolele următoare în care vor fi tratate celelalte domenii ale colaborării, precum și cu ocazia examinării formelor pe care practica colaborării economice între țările socialiste le cunoaște, voi reveni asupra acestui domeniu atît de important al colaborării și anume domeniul producției materiale astfel ca, privind din punctul de vedere al formelor, cititorul să poată avea o imagine cît mai completă a acestei complexe și vaste probleme — relațiile economice internaționale socialiste în toate domeniile.

Îmi exprim speranța că acest început va fi urmat de studii și analize ale diferitelor aspecte ale problematicii relațiilor economice dintre țările socialiste, studii din care să decurgă propuneri și sugestii menite în ultimă instanță să ajute pe cei care în practică realizează linia partidului nostru de a dezvolta cu precădere legăturile economice cu țările socialiste.

Radu CONSTANTINESCU

35) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Editura Politică, pag. 664, București 1971.

36) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7. București, Editura Politică, 1973, pag. 489.

VITRINA CU CĂRȚI

● Dr. Olga Constantinescu, **Critica teoriei „România — țară eminamente agricolă"**, București, Ed. Academiei, 1973, 323 pag. 10,50 lei. Apărută postum, în colecția „Bibliotheca oeconomica" (nr. 26), lucrarea reprezintă o cercetare aprofundată a teoriei amintite, de la începuturile acesteia și pînă la completa ei infirmare, atît pe planul teoriei cît și al practicii sociale (din al doilea pătrar al sec. XIX pînă la mijlocul sec. XX).

● Redacția publicațiilor pentru construcții, în colaborare cu Centrul de organizare și cibernetică în construcții continuă colecția „Perfecționarea pregătirii personalului din construcții" cu două noi lucrări : **„Timpul de muncă al conducătorului"** și **„Conducerea colectivă în unitățile socialiste de stat — principii, organizare, participanți"**.

● **Colectiv de autori. Metode de previziune a fondului de consum și a elementelor sale componente,** București, Ed. Academiei, 1973, 412 pag. 13 lei. Probleme metodologice privind prognoza consumului populației. Sint prezentate detaliat unele metode de previzionare, simple și analitice (metodele normative, metoda extrapolării prin analogie, metoda corelației, elasticitatea cererii populației etc.). Ultimul capitol este consacrat problemelor modelării fondului de consum și a elementelor sale componente.

● A. Hiriăoanu, **Limba rusă. Manual de limbă și corespondență comercială.** București, 1973, 394 pag. Apărut sub egida M.C.E., manualul pentru anul III este destinat lucrătorilor din comerțul exterior, dar și celorlalți specialiști din economie. Cuprinde o bogată terminologie de specialitate, expresii, locuțiuni frecvent folosite în limbajul comercial, ca și 50 de dialoguri simulînd desfășurarea unor tratative și exerciții de lexicologie. Vocabular rus-român la sfîrșit.

● Robert U. Ayres, **Prévision technologique et planification à long terme** (Previziunea tehnologică și planificarea pe termen lung), Entreprise Services Livres 13, rue Saint-Georges, Paris, 9 e (F 2845). Principii și metode pentru orientarea cercetării și dezvoltării spre domeniile cele mai promițătoare.

● Maurice Dobb, **Economie du bien-être et économie socialiste** (Economia bunăstării și economia socialistă), Paris, Calmann-Levy, 1972, 314 pag. Traducerea cunoscutei lucrări a economistului socialist englez.

metodologie

ÎMBUNĂTĂŢIREA REPARTIZĂRII CHELTUIELILOR

la 1000 lei producţie în preţ de deviz

RIDICAREA EFICIENŢEI ECONOMICE, reducerea continuă a preţului de cost al producţiei nu sînt posibile fără cunoaşterea costurilor reale de producţie, pe baza îmbunătăţirii metodologiei de evidenţă şi calculare a tuturor componentelor şi factorilor care le determină. La Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie—2 martie a.c. tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat că este necesar să se introducă mai multă ordine în formarea preţului de cost. **„Pe lingă reducerea cheltuielilor,** — a subliniat secretarul general al partidului — **se impune perfecţionarea planificării, evidenţei şi calculării preţului de cost pe fiecare produs. În fiecare întreprindere, secţie şi loc de producţie trebuie să existe planuri de cheltuieli care să fie urmărite şi îndeplinite în modul cel mai riguros".**

O asemenea sarcină este deosebit de actuală şi pentru organizaţiile de construcţii-montaj a căror responsabilitate în domeniul gospodăririi materialelor, introducerii unei ordini şi discipline ferme pe şantiere, este în prezent deosebit de mare. Pentru o cît mai obiectivă apreciere a activităţii organizaţiilor de construcţii-montaj, se impune repartizarea corectă a sarcinilor de preţ de cost pe subunităţi.

În prezent repartizarea indicatorului „cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie în preţ de deviz" se efectuează în dependenţă de următoarele criterii : **valoarea lucrărilor de construcţii-montaj, realizările din anii precedenţi, propunerile grupurilor de şantiere şi a şantierelor, stadiul lucrărilor**.

Trebuie arătat însă că aceste criterii se iau numai orientativ fără aplicarea lor exactă şi unitară pentru toate subunităţile. Spre exemplu, din anexa 1 reiese că şantierul nr. 5 cu valoarea trimestrială a lucrărilor de 22505 mii lei are aceeaşi sarcină de reducere a preţului de cost cu şantierul nr. 2 care are lucrări de numai 17.303 mii lei. Asemenea situaţii se întîlnesc aproape în fiecare trimestru în cadrul unităţii studiate. La şantierul nr. 4, deşi valoarea lucrărilor este mare în comparaţie cu celelalte şantiere, depăşirea cheltuielilor la 1000 lei producţie este mai mare decît la celelalte subunităţi.

Reiese că nerepartizarea corectă, unitară, a sarcinilor de plan privind preţul de cost duce la o apreciere eronată a activităţii economice a subunităţilor, la imposibilitatea aplicării corecte a principiului cointeresării şi răspunderii materiale.

După părerea noastră, pentru înlăturarea subiectivismului în repartizarea indicatorului „Cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie în preţ de deviz" pe subunităţi ar fi indicată folosirea **metodei punctajului, care stabileşte pe baze unitare sarcinile de plan privind preţul de cost ce revine fiecărei subunităţi. Aceasta cu atît mai mult este necesară, cu cît subunităţile din ramura construcţiilor diferă mult între ele din punct de vedere al dispersării teritoriale, al condiţiilor concrete de aprovizionare, al complexităţii lucrărilor, al stadiilor de execuţie a lucrărilor etc.**

Pentru aplicarea acestei metode se aleg **un criteriu de bază** şi cîteva **criterii suplimentare**, care să oglindească condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea şi posibilităţile reale ale subunităţilor în obţinerea economiilor din reducerea preţului de cost. Pentru fiecare criteriu se acordă un număr de puncte unitar pentru toate subunităţile. Suma economiilor planificate (depăşirilor) se repartizează pe subunităţi proporţional cu punctajele acestora.

Luînd situaţia preţului de cost pe un trimestru la trustul analizat, constatăm că acesta are de repartizat pe subunităţi următoarele depăşiri :

$$D_0 = \frac{\Sigma L_0 d}{1000} = (\overline{\overline{c_0/1000}} - \overline{\overline{c_0'/1000}}) =$$

$$= \frac{214.683.000}{1000} (1010{,}66 - 991{,}67) = +4.077$$

mii lei în care :

— $c_0/1000$ lei — cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie planificată la preţ de deviz ;

— $c_0'/1000$ lei — cheltuieli de producţie la preţ de cost de deviz la 1000 lei producţie planificată.

— $\Sigma L_0 d$ — valoarea lucrărilor planificate la preţ de deviz.

Pentru repartizarea unitară a cheltuielilor de producţie la 1000 lei producţie, pe subunităţile trustului, am ales drept criteriu de bază — valoarea lucrărilor de construcţii planificate la preţ de deviz. Am folosit acest criteriu, considerînd că în măsura în care valoarea lucrărilor este mai ridicată, posibilităţile de obţinere a economiilor în sumă absolută cresc datorită faptului că structura preţului de cost este relativ aceeaşi. În mod convenţional se acordă un punct pentru 80.000 lei valoare a lucrărilor la preţ de deviz, la fiecare subunitate a trustului.

Dacă urmărim situaţia şantierului 1, acesta ar obţine următorul punctaj de bază : 17.503 mii lei : 80.000 lei = 217 puncte, şi în mod identic s-ar proceda pentru celelalte şantiere.

Pentru evidenţierea particularităţilor şantierelor, a condiţiilor concrete ale acestora am ales şi următoarele criterii suplimentare : a) **dispersarea teritorială a subunităţilor.** Avînd în vedere că pe măsură ce punctele de lucru sînt mai dispersate, creşte distanţa faţă de sursele de aprovizionare cu materiale, cresc cheltuielile de transport, se înregistrează pierderi de materiale mai mari, creşte preţul de cost al lucrărilor de construcţii şi scad posibilităţile de obţinere a economiilor.

La nivelul trustului, a reieşit că, în medie, cheltuielile de transport la 1000 lei cheltuieli cu materiale sînt : între 5 şi 20 km = 10 lei/1000 lei, 21—50 km = 18 lei / 1000 lei, 51—150 km = 29 lei / 1000 lei.

Cunoscînd că în cazul trustului este vorba de depăşiri la preţul de cost, acestea se vor acorda invers proporţional cu distanţa, iar punctajul se stabileşte luînd ca bază distanţa minimă pentru care se acordă 0,1 puncte iar pentru 21—50 km = 0,2 puncte, şi de la 51—150 km = 0,3 puncte.

Coeficientul de corecţie pentru şantierul 1 (K_1) avînd în vedere că acesta are trei puncte de lucru (A — 10 km cu valoarea lucrărilor de 8.503 mii lei, B — 30 km cu valoarea lucrărilor de 7000 mii lei, C — 52 km cu valoarea lucrărilor de 2000 mii lei), se poate determina :

$$K_1 = \frac{106 \times 0{,}1 + 86 \times 0{,}2 + 25 \times 0{,}3}{2683} = 0{,}02$$

în care :

106 = 8503 : 80 ; 2683 = 214.683 : 80

Concluzia este că cu cît punctele de lucru sînt mai dispersate şi au o valoare mai mare, cu atît vor primi o sarcină de depăşire mai mare şi deci punctajul creşte ;

b) un alt criteriu suplimentar ales este **stadiul lucrărilor executate de şantier.** Din practica economică reiese faptul că la începutul execuţiei obiectelor de construcţii pînă la finisare (stadiul I) se utilizează cea mai mare parte a materialelor la care se obţin economii (agregate, ciment, cărămidă, lemn ecarisat etc.), iar în stadiul de finisare (stadiul II) apare mai multă manoperă la care se înregistrează depăşiri. Spre exemplu, la nivel de trust pe semestrul I.1972 s-a înregistrat la materiale economii în valoare de 1496 mii lei, iar la manoperă o depăşire de 4443 mii lei. Rezultă că în medie se poate acorda punctajul în următorul raport : stadiul I = 1, stadiul II = 6.

Cunoscînd că la şantierul nr. 1 întîlnim valoarea lucrărilor la preţ de deviz în stadiul I = 12.000 mii lei, iar în stadiul II + 5500 mii lei punctajul suplimentar la acest criteriu este egal 558 puncte.

Coeficientul de corecţie privind stadiul lucrărilor (K_2) este de 0,20 (558:2683).

c) un alt criteriu suplimentar este **gradul de complexitate al lucrărilor executate de subunităţi.** Adică cu cît lucrările sînt mai complexe, cu atît necesită mai multă manoperă, mai multe materiale, soluţiile de construcţie sînt mai dificile, posibilităţile de obţinere a economiilor sînt mai reduse.

Gradul de complexitate ar putea fi extins şi în cadrul construcţiilor industriale, deoarece o hală industrială are un grad de complexitate mai redus faţă de executarea unui cuptor pentru obţinerea carbidului.

Avînd în vedere rezultatele prezentate mai sus, la nivel de trust gradul de complexitate al lucrărilor de construcţii s-ar putea grupa astfel : obişnuit = 0,1 puncte, mediu = 0,3 puncte, ridicat = 0,7 puncte. Considerînd că şantierul 1 are un grad mediu de complexitate, coeficientul de corecţie (K_3) este de 0,3 puncte. Adică cu cît gradul de complexitate creşte se acordă dreptul la depăşiri mai mari faţă de celelalte subunităţi.

În urma luării în considerare a acestor criterii, care reflectă condiţiile concrete ale şantierului nr. 1 în ceea ce priveşte preţul de cost, vom stabili totalul punctelor acordate acestuia (P_1) după relaţia :

$P_1 = P_b (1 + \Sigma K) = 217 (1 + K_1 + K_2 + K_3) = 217 \times 1{,}52 = 329{,}84$ puncte în care :

P_b — punctajul de bază.

În mod asemănător se determină punctajul pentru toate şantierele, obţinînd un punctaj pe întreg trustul (P_t) de 3500 puncte.

Cunoscînd că trustul are de repartizat suma de depăşiri planificate (D_0t) de +4077 mii lei, şantierului nr. 1 îi revine ca sarcină planificată privind preţul de cost (D_0^1) :

$$D_0^1 = \frac{P_1}{P_t} \cdot D_0^t = \frac{329{,}84}{3500} \cdot 4077 \text{ mii lei} = +$$

+366,93 mii lei, în care : D_0^1 — sarcina planificată a depăşirilor preţului de cost pentru şantierul 1 ; P_t — punctajul pe total trust ; D_0^t — depăşirea planificată a preţului de cost pe total trust.

Pe baza depăşirilor planificate se determină preţul de cost planificat al lucrărilor de construcţii după cum urmează: $\Sigma L_0 c_0 = \Sigma L_0 d + D_0' = 17503$ mii lei + 366,93 mii lei = 17869,93 mii lei.

Avînd astfel determinat preţul de cost planificat al lucrărilor, putem stabili sarcina de plan ce revine şantierului nr. 1 exprimat prin indicatorul „cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie în preţ de deviz" (C_0/1000 lei) :

$$C_0/1000 \text{ lei} = \frac{\Sigma L_0 c_0}{\Sigma L_0 d} 1000 = \frac{17869{,}93}{17503} 1000$$

În mod identic se repartizează sarcinile privind preţul de cost şi la celelalte şantiere.

Rezultă că metoda propusă oferă posibilitatea repartizării pe subunităţi a sarcinilor planificate privind preţul de cost pe baza unor criterii unitare, care ţin seama de condiţiile concrete ale activităţii acestora şi care influenţează preţul de cost al lucrărilor de construcţii-montaj.

Această metodă poate fi generalizată şi la repartizarea altor indicatori economico-financiari, pe subunităţi, în construcţii sau în alte ramuri ale economiei naţionale. După părerea noastră, aplicarea metodei prezentate este posibilă la orice nivel : la minister pentru repartizarea sarcinilor privind preţul de cost pe trusturi de construcţii, la trusturi — pentru repartizarea sarcinilor pe grupuri de şantiere sau pe şantiere, iar la şantiere pentru repartizarea sarcinilor pe loturi.

Desigur că pe lîngă aceste criterii pot fi folosite şi altele cum ar fi : realizările din perioadele precedente, gradul de dotare tehnică a subunităţilor, gradul de pregătire a cadrelor etc. Tot în scopul perfecţionării metodei expuse se pot aduce precizări în privinţa acordării proporţiilor punctajelor între criteriile suplimentare şi în cadrul fiecărui criteriu în parte.

Desigur, că această metodă este susceptibilă de îmbunătăţiri, dar, după părerea noastră, ea reprezintă o cale bună pentru repartizarea unitară, după criterii fundamentale, a sarcinilor de plan privind preţul de cost.

lector univ. Ioan CĂINAP
Universitatea Babeş-Boliay — Cluj

ANEXA 1

Situaţia preţului de cost al producţiei (cifre convenţionale) — mii lei

Şantierul	Prod. glob. plan		Prod. glob. ef.		Structura la pr. deviz		C/1000 lei	
	Preţ de deviz	Preţ de cost pl.	Pr. de deviz	Pr. de cost ef.	Plan	Efectiv	Plan	Efectiv
Şantierul 1	17503	17503	24590	22833	8,15	11,00	1000,00	928,54
Şantierul 2	17303	17303	16919	17186	8,06	7,57	1000,00	1115,78
Şantierul 3	25533	25827	25238	24400	11,89	11,29	1011,51	996,71
Şantierul 4	34238	34738	33569	35258	15,95	15,02	1014,60	1050,31
Şantierul 5	22505	22505	22648	24789	10,48	10,13	1000,00	1094,53
Şantierul 6	31430	31899	32595	32109	14,64	14,61	1014,92	985,18
Şantierul 7	19441	19633	22827	22327	9,06	10,21	1009,87	978,09
Şantierul 8	33678	34178	30860	30836	15,69	13,81	1014,84	999,22
Şantierul 9	13052	13386	14223	15661	6,08	6,36	1024,91	1101,10
Total	214683	216972	223469	225399	100,00	100,00	1010.66	1008,63

FIŞE

Economia ştiinţei — dezbatere

● În revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 5/1973 a început o discuţie pe tema obiectului, metodei şi structurii economiei ştiinţei, sistemului ei de categorii etc. Deschiderea este făcută în acest număr de articolul lui G. Lahtin **Predemet ekonomiki nauki** (Obiectul economiei ştiinţei). Referindu-se, printre altele, la diferitele definiţii care au fost date cu privire la obiectul economie ştiinţei, autorul observă că ele pun accentul pe latura fundamentală a conducerii ştiinţei, dar ea trebuie să cuprindă şi o latură aplicativă, sub forma unor soluţii şi recomandări practice.

De asemenea, obiectul unei discipline ştiinţifice nu se poate caracteriza numai prin ceea ce ea studiază. Studierea nu este un scop în sine. Dezvăluind legităţile economice ale dezvoltării activităţii ştiinţifice, economia ştiinţei oferă cunoştinţe necesare în măsura în care ele pot fi utilizate în scopuri practice. De aceea, este de aşteptat ca specificul obiectului economiei ştiinţei să determine şi un specific al metodelor cu ajutorul cărora legităţile descoperite de teorie acţionează asupra acestui obiect. Conducerea ştiinţei, spune G.L., începe cu faptul că, la nivelul societăţii, se stabileşte o limită economiceşte fundamentată a mijloacelor atribuite ştiinţei. Lanţul următor de obiective se referă la utilizarea raţională a acestor mijloace şi reprezintă propriu-zis obiectul conducerii ştiinţei. Rolul economiei ştiinţei în aplicaţiile ei practice ar consta în a asigura conducerea ştiinţei, în primul rînd, prin metodele elaborării deciziilor optime, în al doilea rînd, prin informaţia iniţială.

Inovaţia: riscul şi progresul

● Sub acest titlu **(L'innovation : le risque et le progres)**, Michel Drancourt discută la rubrica „Puncte de vedere" din ENTREPRISE (nr. 929/28 iunie — 4 iulie 1973) diferite opinii cu privire la inovaţie şi rolul ei în dezvoltarea economică. Între altele, autorul consideră că există un fel de regulă, conform căreia marile grupuri industriale ar fi într-o măsură mai mare apte să amelioreze tehnicile existente, decît să lanseze veritabile produse noi. În această privinţă întreprinderile tinere reuşesc de obicei mai bine. Inovaţia presupune un risc şi unele întreprinderi tinere, care încearcă să se lanseze printr-o inovaţie nu au suficientă forţă şi cad în acest caz în orbita celor mari. Cu acest nou suport însă, întreprinderea nouă prosperă. În consecinţă, se întreabă M.D., de ce întreprinderile mari ar aştepta astfel de situaţii şi nu le-ar iniţia ele prin crearea unor întreprinderi noi. Ele ar putea s-o facă sprijinindu-se, în special, pe unii din inginerii lor care au pus la punct anumite invenţii, dar care nu intră în vocaţia întreprinderii mai mari, la care sînt angajaţi. După M.D., se atribuie mai multă importanţă realizărilor spectaculare decît creaţiilor în aparenţă modeste, dar care sînt una din formele cele mai utile ale inovaţiei.

știință și societate

- Orientări noi în asigurarea proteinelor necesare omenirii
- Raționalitatea în utilizarea resurselor biologice ale oceanelor presupune părăsirea metodelor și obișnuințelor tradiționale
- Acvacultura permite nu numai asigurarea proteinelor de origine animală necesare omenirii, dar și eliberarea orașelor de o parte din deșeurile producției industriale.

Rezervele alimentare ale oceanelor

DE LA PESCUIT LA ACVACULTURĂ

CEEA CE OFERĂ oamenilor mările și oceanele drept hrană se regenerează în mod natural. Desigur, cu condiția ca mediul propice diferitelor soiuri de viețuitoare acvatice — plante și animale — să nu fie fundamental alterat prin deversarea pînă la urmă în mări și oceane a reziduurilor activității industriale a omului. Și cu încă o condiție: ritmul de exploatare a resurselor naturale ale oceanelor și mărilor să nu depășească ritmul natural al reproducerii acestora. Acest dublu echilibru este însă de pe acum amenințat și, ca în multe alte domenii, lucrurile nu mai pot fi lăsate să meargă de la sine. Dacă reziduurile organice aruncate în apele curgătoare nu sînt excesiv de mari, ele pot să nu altereze calitatea acestora. Bacteriile le descompun rapid și, la o distanță nu prea mare în aval de locul de deversare, apa este tot atît de pură ca și în amonte. Dar, pentru a-și îndeplini această activitate a lor, bacteriile consumă oxigenul liber, dizolvat în ape. Este tocmai de ce au nevoie diferitele soiuri de pești și alte viețăți acvatice pentru a putea trăi. (Vezi Jacques Vernier, La bataille de l'environnement, 1971, p. 32).

Activitatea bacteriilor și deci și consumul de oxigen sînt cu atît mai importante cu cît este mai mare cantitatea reziduurilor organice ce se scurg în ape. Așa se poate produce situația, în aparență paradoxală, ca la locul deversării, viețățile acvatice să se comporte încă foarte bine și întreprinderile în cauză să găsească în aceasta un argument în sprijinul tezei caracterului nepoluant al reziduurilor lor, dar la cîteva zeci sau sute de metri în aval, unde apa a devenit din nou pură, ele să piară din lipsă de oxigen. În unele locuri ca, de pildă, Marea Baltică, cantitatea de oxigen liber este de pe acum infimă. Ca să nu mai vorbim de poluanți ca plumbul, mercurul ș.a., despre care este greu de spus în ce măsură și în cît timp pot fi făcuți inofensivi. În majoritatea marilor lacuri dintre Statele Unite și Canada, cantitatea de substanțe nocive acumulată este atît de mare încît peștii au dispărut.

Presupunînd însă că se vor găsi soluții împotriva poluării apelor, rămîne cealaltă problemă — a tendinței de devansare a ritmului creșterii naturale de către ritmul exploatării. Acesta din urmă nu poate fi scăzut, deoarece oceanul ocupă aproape trei sferturi din suprafața globului și cele circa 70 milioane tone de pește pescuite anual sînt departe de a satisface nevoile alimentare ale omenirii în prezent și — în condițiile actuale de exploatare — cu atît mai puțin în viitor.

DAR FOLOSESC oamenii în mod rațional rezervele biologice ale oceanului? Cu alte cuvinte, nu există și alte resurse decît cele exploatate în mod tradițional? Pescuirea cu predilecție a anumitor soiuri de pește se explică doar prin valoarea lor nutritivă și gustul lor deosebit, sau doar prin inerție? Nu ar fi mai prudent ca pescuirea anumitor soiuri de pești să fie uneori temporar întreruptă? De ce ar trebui să ne mulțumim în această privință cu ceea ce „dă" natura în mod nemijlocit, activitatea omului mărginindu-se la a căuta și a prelucra acest dar al naturii și nu ar interveni în însuși actul producerii, favorizînd dezvoltarea unei anumite faune și flore acvatice?

Astăzi, de pildă, pescuitul batogului atinge doar cifra de 10 milioane funți (1 funt = 454 g), față de 85 milioane cît era acum vreo 10 ani (1961). Între Islanda și Norvegia scrumbia este pe cale de dispariție. La fel o specie de batog lîngă coastele Africii și Americii de Sud.

Omenirea pare să se afle astăzi în situația de a trece de la o economie maritimă primitivă la exploatarea științifică rațională a resurselor oceanice și la transformarea acestei activități într-o mare ramură industrială. Este posibil ca pentru aceasta să fie nevoie ca oamenii să-și schimbe și gustul. În fond, gustul s-a format și el istoricește și nu exprimă neapărat un grad mai mare sau mai mic de adecvare la necesitățile de hrană ale omului. În consolidarea unei obișnuințe poate să fi jucat adesea un rol întîmplarea, cantitatea existentă a unui anumit soi la un moment dat, într-un loc dat, accesibilitatea pescuitului respectiv etc. Fapt este că astăzi, din 20 de mii de specii de pești care populează oceanul, oamenii folosesc pentru hrană doar cîteva zeci de specii. Cam 70% din întregul pescuit îl dețin 7 specii, printre care hamsiile, scrumbiile, batogul, sardelele. În apele europene sînt rezerve mari din specii de pești foarte apropiat de batog, dar fie de culoare neagră, fie roșie. Deși au carnea albă și sînt foarte buni la gust, nu sînt pescuiți, sau sînt folosiți doar pentru făină. Tot așa sînt soiurile de moluște, considerate în unele locuri delicatese, dar nefolosite în altele. Pescarii scoțieni aruncau înainte înapoi în mare crevetele cînd le găseau în plasele lor, astăzi însă sînt la preț.

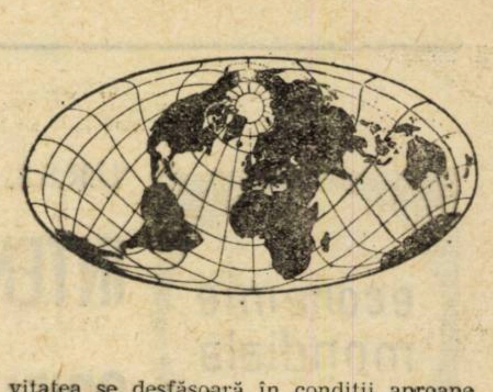

O CALE de introducere a unei mai mari raționalități în utilizarea resurselor biologice ale mărilor pare să fie consumarea directă de către om în diferite preparate a făinei de pește, bogată în proteine. În prezent, ea este utilizată la creșterea animalelor, prin intermediul cărora este consumată de om. Această cale poate fi scurtcircuitată cu un randament mai mare. După părerea unor specialiști, în medie 10 grame de făină de aceasta pot satisface nevoile zilnice de proteină animală ale omului. În prezent, după datele F.A.O. 35% din totalul pescuit este transformat în făină de pește, peste 27% este consumat ca atare, proaspăt, 14% se congelează, 13% se afumă și 9% se folosesc pentru prepararea conservelor. Deocamdată oamenii preferă peștele proaspăt, se pare însă că, în viitor, cea mai mare parte a peștelui va fi utilizată pentru producerea făinei de pește care are avantajul că este mult mai economicoasă, poate fi bine conservată și utilizată în cele mai diferite feluri de mîncare. Pentru producerea unui funt de făină de pește sînt necesari 6,8 funți de pește, ceea ce reprezintă un randament destul de mare dacă se ține seama că 72% din peștele proaspăt constă din apă. În plus, făina de pește presupune posibilitatea de a folosi practic orice specie de pește care nu conține substanțe toxice. Făina de pește este de pe acum folosită de unele întreprinderi străine la fabricarea pîinii, a biscuiților etc. Japonezii au reușit să fabrice și pastă de pește, utilizată la fabricarea mezelurilor.

DEȘI MAI SÎNT MULTE DE REALIZAT și în ce privește studierea deplasărilor și localizărilor bancurilor de pește, deci în direcția unui pescuit lăsat mai puțin la voia întîmplării, ceea ce poate asigura, într-o oarecare măsură, o sporire a rezultatelor pescuitului, este tot mai limpede că speranța într-o mărire semnificativă a producției mărilor se află în larga aplicare a **acvaculturii**. Aceasta poate presupune o primă perioadă în care, de la caz la caz, de la icre pînă la un anumit stadiu de dezvoltare, activitatea se desfășoară în condiții aproape de laborator. Apoi, peștele este transportat într-un fel de iazuri amenajate la marginea mărilor, în golfuri etc., Bineînțeles, trebuie lichidată mai întîi poluarea și exploatarea necontrolată a apelor din apropierea litoralului, cele mai potrivite pentru acvacultură. Iazuri maritime pentru acvacultură există de pe acum în diferite țări. Un eleșteu bun produce astăzi circa 2000 de funți de carne la ha, iar unul experimental, în care cultura se realizează pe baze științifice, vreo 8000 de funți la ha. Productivitatea cea mai mare nu este însă la pește, ci la moluște și stridii. Se lansează în golfuri plute de care se leagă numeroase sfori, de acestea se lipesc larve de moluște și se obțin astfel cantități de „carne" de stridie în medie de 46 mii de funți pe acru de apă „cultivată" (Japonia, Spania ș.a.). Se consideră că, dacă realizările japonezilor în cultivarea stridiilor ar fi introduse pe o suprafață egală cu 1% din platforma continentală mondială, aceasta ar fi suficient pentru a acoperi nevoile omenirii în proteine animale pe următorii 25—30 ani (Za rubejom, nr. 9/1973).

O anumită importanță o are în acvacultură primenirea apelor de suprafață cu cele din adîncime, pornindu-se de la constatarea rezultatelor favorabile ce se obțin în anumite locuri unde există curenți naturali de acest fel. Realizarea artificială pare însă deocamdată costisitoare.

DEOSEBIT DE MARE INTERES prezintă studiile făcute de Institutul oceanografic din Massachusets în direcția îmbogățirii apelor maritime destinate acvaculturii cu substanțe nutritive provenite din deșeuri industriale. Rezultatele obținute permit să se presupună că deșeurile acumulate într-un oraș cu o populație de 50 mii locuitori pot asigura materia primă pentru producerea a 900 de tone „carne" de stridii pe an. Explicația constă în aceea că îmbogățirea cu deșeuri a apei mărilor creează condițiile cele mai bune pentru dezvoltarea fitoplanctonului — baza întregii vieți maritime. Iată că deșeurile pot în anumite condiții să devină utile. Devenind „îngrășămînt" al apei destinate culturii, deșeul realizează nu numai condiția unui spor masiv de productivitate în acvacultură, dar oferă totodată mijlocul de a te debarasa de el. Este încă un caz în care producția își creează mijloacele unui circuit închis — irealizabil poate în mod absolut, dar spre care se poate și trebuie să se tindă în tot mai multe ramuri și industrii, deoarece este calea de maximă eficiență și cu subproduse indezirabile minime.

S. ANGHELESCU

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

„Noțiunea de economie politică mai adecvată decît cea de economics*)"

CRIZA pe care o parcurge gîndirea economică occidentală a devenit subiectul de predilecție al multora. Dacă discursul „contestatar" al lui J. K. Galbraith [1]) nu reprezintă o noutate — căci ne-am obișnuit să-l surprindem pe autorul „Noului stat industrial" în rîndurile iconoclaștilor — luarea de poziție a lui O. Morgenstern [2]) poate mira. După cum prea bine se știe, economistul de origine austriacă este unul dintre autorii teoriei jocurilor și a contribuit de asemenea, la dezvoltarea, în formă matematică, a teoriei cererii. Critica trebuie să atragă atenția acelora care, în mod superficial după părerea noastră, înțeleg că ceea ce este pus sub semnul întrebării azi este ... folosirea matematicii. Credem că această deplasare a discuției de la ce se spune la cum se spune nu face decît să ascundă esențialul.

Ce au în comun analizele critice efectuate de „instituționalistul" J. K. Galbraith și de „matematicianul" O. Morgenstern? În primul rînd faptul că ambii ridică problema **relevanței teoriei economice**, *înțelegînd prin aceasta capacitatea teoriei de a reflecta corespunzător realitatea înconjurătoare. Ambii economiști arată că actuala teorie consacrată* **nu este relevantă** *căci ignoră caracteristicile fundamentale ale capitalismului contemporan. În cuvinte aproape asemănătoare, cei doi critici remarcă existența unor centre de putere (respectiv, marile companii cu vocație monopolistă) care face ca alocarea resurselor să aibă loc sub anumite restricții de care, în mod inadmisibil, nu se ține seama pe plan teoretic.* „În locul sistemului pieței — *scrie J. K. Galbraith* — trebuie să admitem că aproximativ unei jumătăți din produsul economiei îi corespunde existența puterii sau a unui sistem de planificare" [3]) *Ideea este completată parcă de O. Morgenstern care spune:* „Teoria economică presupune că alocarea resurselor se realizează doar prin piață ... Această viziune trece cu vederea existența guvernului ... care nu alocă resurse pe baza cerințelor pieței". [4]).

De pildă — remarcă O. Morgenstern — întreaga teorie economică a deciziei este pusă sub semnul întrebării în condițiile în care consumatorul este supus unor forme de persuasiune tot mai puternice. La rîndul său Galbraith se întreabă în ce măsură explicațiile „ortodoxe" privind comportamentul rațional al consumatorului sînt consistente cu orientarea sa, nerațională, spre produse inutile și cu subjugarea sa unor nevoi artificioase. El consideră că răspunsul — pe care teoria economică îl ocolește — nu poate fi dat decît în legătură cu existența marilor companii.

Teoria firmei și aspectele privind repartizarea veniturilor legate de ea — arată atît unul cît și celălalt — nu rezistă nici ele unei critici serioase, care ține seama de existența centrelor de putere, de incertitudine etc. Legea productivității marginale, observă O. Morgenstern, se dovedește astfel o construcție șubredă căci: „nimeni nu mai poate ignora rolul puterii în formarea veniturilor, fiind obligat să observe fenomenul exploatării, jocul șanselor și rolul negocierilor". [5]).

Creșterea economică și instrumentul măsurării sale folosit în mod curent — produsul național brut (P.N.B.) — reprezintă o preocupare pentru ambii economiști. Ei pornesc, deopotrivă, de la faptul că P.N.B. înregistrează, fără deosebire, producția și risipa drept contribuții pozitive la creșterea economică. Faptul a permis un timp îndelungat ignorarea — pe plan practic și teoretic — a așa-numitelor dezeconomii externe, adică a lezării întregii societăți, prin poluare, distrugerea resurselor etc., de către firme care își „optimizează" activitatea. Se impune, în vederea aprecierii dezvoltării economice și a direcțiilor sale, remarcă cei doi, permanenta urmărire a mai multor indicatori (de preferință calitativi) și nu a unuia singur.

Remarcabil este că concluzia de ansamblu este și ea asemănătoare. Pentru O. Morgenstern este clar că **„...avem bune și numeroase motive să ne reîntoarcem la noțiunea mai veche de economie politică ca fiind mai adecvată decît aceea de economică"** [6]). *La rîndul său J. K. Galbraith subliniază că* **„... nu mai poate exista separarea dintre economie și politică efectuată de unii economiști"** [7]).

Ni s-a părut plină de semnificații relevarea a ceea ce converge în luările de poziție ale lui J. K. Galbraith și O. Morgenstern. Nu mai puțin demne de interes sînt însă și deosebirile care ne ajută să distingem două posibile moduri de abordare distincte. Critica lui J. K. Galbraith se mărginește, ni se pare, la aspectul destructiv și, în ceea ce privește soluțiile, devine difuză. Critica lui O. Morgenstern indică, în schimb, o cale de ieșire care ține seama de condițiile existente. Amintind de marele matematician D. Hilbert care, în anul 1900, indica colegilor săi mai tineri 26 probleme nerezolvate, O. Morgenstern se simte obligat față de tovarășii săi de breaslă să arate că există 13 puncte critice în știința economică contemporană. Apoi, el disecă conceptele teoriei consacrate (optimul paretian, axioma preferințelor evidente, tatonarea, substituția și încă numeroase altele), subliniindu-le slăbiciunile și prescriind remediul. Desigur, nu ne propunem să intrăm în detaliile tehnice ale operației; ne mulțumim să ne împărtășim părerea că este vorba despre o latură obligatorie pentru cel preocupat de problemele gîndirii economice contemporane.

Profesiunea de credință care însuflețește expunerea lui O. Morgenstern merită însă a fi amintită: „Orice teorie urmează ca, în final, să fie axiomatizată ... metoda axiomatică reprezintă cea mai puternică și cea mai exigentă modalitate de formulare a unei teorii" [8]). *Matematica, se arată, nu reprezintă garanția că ceea ce spune este adevărat, ci garanția* consistenței logice *și a sesizării exhaustive a implicațiilor. Citindu-l pe O. Morgenstern înțelegem încă o dată că nu folosirea matematicii este pusă azi la îndoială, ci ideile false exprimate uneori* **cu ajutorul ei**. *În ceea ce privește teoriile solide, formalizarea lor este azi mai actuală decît oricînd.*

Andrei A. POPPER

---

*) Autorul propune traducerea termenului „economics" prin „economică".

1) J. K. Galbraith, Power and the Useful Economist, The American Economic Review, March 1973, p. 1.

2) Oskar Morgenstern, Thirteen Critical Points in Contemporary Economic Theory, Journal of Economic Literature, December 1972, vol. X, No. 4.

3) J. K. Galbraith, loc. cit., p. 4—5.

4) O. Morgenstern, loc. cit. p. 1 174.

5) O. Morgenstern, loc. cit., p. 1 186.

6) O. Morgenstern loc. cit., p. 1 175.

7. J. K. Galbraith loc. cit., p. 6.

8) O. Morgenstern, loc. cit., p. 1 165.

economie mondială

U.R.S.S.

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI – ORIENTARE GENERALĂ ÎN DEZVOLTAREA AGRICULTURII

PROBLEMELE agriculturii URSS continuă să rămînă în centrul atenției partidului comunist și guvernului sovietic. Pentru rezolvarea lor e nevoie de investiții mari, de eforturi mari ale lucrătorilor din agricultură și industrie. Comitetul Central al P.C.U.S. a elaborat un larg program complex de dezvoltare a agriculturii sovietice, la baza căruia stă intensificarea pe toate căile a agriculturii și creșterii animalelor.

Anul acesta, în fața lucrătorilor din agricultură stă sarcina nu numai de a îndeplini planul economiei naționale, ci și de a compensa producția scăzută de anul trecut. O atenție deosebită se acordă creșterii maxime a producției de cereale, pe întreaga țară, colhozurile și sovhozurile trebuind să stringă cel puțin 197 milioane de tone.

O verigă importantă în rezolvarea acestei sarcini este ameliorarea în continuare a pămînturilor. Se ține seama de faptul că peste 60% din teritoriul URSS este supus periodic influenței secetei. În această zonă se află 177 milioane hectare de teren arabil care, de obicei, dau 75% din achizițiile de cereale. Chiar în anii normali, aici plantele nu au adesea suficientă umiditate în sol. Ca urmare, îmbunătățirile funciare au devenit în URSS unul din aspectele principale ale intensificării agriculturii, condiție esențială pentru sporirea producției agricole și zootehnice. Ocupînd doar 5% din suprafața arabilă, ogoarele ameliorate dau aproape 1/5 din producția globală agricolă. O contribuție și mai mare au îmbunătățirile funciare în producția zootehnică și legumicolă. În anii cincinalului precedent, colhozurilor și sovhozurilor țării le-au fost predate aproape 1,5 milioane hectare de noi terenuri irigabile, date în exploatare din investiții de stat. Pe lîngă aceasta, cu mijloacele colhozurilor și sovhozurilor au fost realizate canale de irigație și construcții hidrotehnice pe o suprafață de peste 300 mii hectare.

O amploare și mai mare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare a fost prevăzută pentru actualul cincinal, în acest scop alocîndu-se 18 miliarde ruble. Numai din investițiile de stat vor fi irigate trei milioane hectare de teren arabil, pășuni cu culturi perene și limanuri. Măsurile prevăzute pe anii 1971—1975 cu privire la ameliorarea pămîntului vor permite ca, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, totalul suprafețelor irigabile să ajungă la 13,7 milioane hectare și a celor desecate — pînă la 11,2 milioane hectare.

Dacă privim azi harta sistemelor de irigații ale URSS, vedem că lucrările de îmbunătățiri funciare au cuprins toate zonele țării. Mari sisteme de irigații se creează în republicile Asiei Centrale și Kazahstan, unde se rezolvă cu succes problema cultivării bumbacului. În anul trecut, cu condiții climaterice nefavorabile, cultivatorii de bumbac au strîns de pe terenurile irigate o recoltă record de 7,3 milioane tone de bumbac brut. Se extind suprafețele terenurilor irigate pentru plante tehnice în republicile din Transcaucazia și din sudul țării.

Alături de dezvoltarea, în continuare, a îmbunătățirilor funciare în raioanele cultivatoare de bumbac, orez, sfeclă de zahăr, în prezent se desfășoară în ritmuri accelerate lucrările de irigație pe terenurile din zonele secetoase, în primul rînd în regiunea Povoljie, în partea de stepă a Ucrainei, în Caucazul de Nord și în Kazahstan. Aici se creează vaste raioane în care producția de cereale va fi garantată, independent de capriciile naturii.

Anul acesta, în regiunea Povoljie continuă construcția canalelor Saratov, Kuibîșev, și a altor sisteme de irigații. Începe construcția celei mai mari lucrări din partea europeană a U.R.S.S. — canalul Volga-Ural cu o lungime totală de 475 km. De-a lungul canalului se vor iriga 2,5 milioane hectare de pămînturi secetoase. În ceea ce privește ogoarele din partea sudică, secetoasă a Ucrainei și R.S.S. Moldovenești, acestea vor primi apă din Nipru, Nistru și Dunăre.

Sistemul de irigație Kahovka, canalul din nordul Crimeii, în curs de construcție, și alte lucrări vor aproviziona cu apă circa un milion de hectare de terenuri fertile. Cel mai mare bazin de acumulare din partea europeană a U.R.S.S. va fi cel de la Krasnodar, care va iriga 155 mii hectare de terenuri destinate în principal culturii orezului.

Oamenii de știință și practicienii din agricultură consideră că îmbunătățirile funciare reprezintă o pavăză de nădejde împotriva secetei. Această sarcină nu este numai a actualului cincinal, organelor de planificare și ministerelor respective trasîndu-li-se sarcina de a elabora proiectul de plan privind îmbunătățirile funciare și creșterea continuă a eficienței în utilizarea pămînturilor ameliorate, pe anii 1975—1980.

UN LOC IMPORTANT în programul agrar al partidului îl deține **dezvoltarea continuă a sectorului zootehnic.** Pe baza directivelor Congresului al XXIV-lea al P.C.U.S., colhozurile, sovhozurile și alte întreprinderi de stat din agricultură vor trebui să sporească în cincinal producția de carne cu 44%, de lapte cu 30%, de ouă cu 64%. Rezolvarea acestei sarcini complexe necesită unirea eforturilor lucrătorilor din agricultură și din industrie. Crescătorii de animale consideră că ritmurile atît de ridicate ale dezvoltării ramurii lor sînt pe deplin reale.

O altă trăsătură caracteristică a etapei actuale de dezvoltare a creșterii animalelor este trecerea treptată a acestei ramuri pe făgașul industrializării. Pentru accelerarea creșterii producției animaliere și ridicarea eficienței acesteia, în țară se desfășoară larg construcția de ferme mecanizate de creșterea animalelor în colhozuri și sovhozuri, iar în apropierea orașelor ce creează mari complexe de stat, colhoznice și intercolhoznice pentru producția animalieră pe baze industriale, precum și ferme avicole. În prezent, în țară există peste trei mii de mari complexe specializate și mecanizate pentru producția de carne de vacă, carne de porc, lapte și circa 1 000 de complexe avicole. Crearea bazei industriale a zootehniei intensive este în curs de desfășurare. Conform prevederilor planului, în anii 1971—1975 vor trebui să fie date în exploatare peste 1000 de mari complexe zootehnice de stat, peste 500 de ferme avicole, circa 1 500 de complexe intercolhoznice și colhoznice.

Rezultatele primilor doi ani ai cincinalului dovedesc că, în pofida unui șir de dificultăți serioase, această sarcină se înfăptuiește în linii mari. Anul trecut, de pildă, au fost date în exploatare complexele zootehnice de stat din regiunile Ilinogorsk și Gorki și cele din regiunile Gubkin și Belgorod pentru creșterea a cîte 108 mii de porci anual. În regiunea Leningrad a fost dat în exploatare complexul pentru creșterea tineretului bovin, cu o capacitate de 10 000 de capete anual. Se termină construcția unor astfel de întreprinderi în regiunea Moscova, în Ucraina, în republicile Asiei Centrale și în alte raioane ale țării.

Complexele zootehnice de stat se construiesc pe baza proiectelor tip pentru 108 mii, 54 mii, 24 mii și 12 mii de porci anual, pentru 10 mii de capete de tineret bovin. A fost acumulată o anumită experiență în construcția de clădiri de producție pentru agricultură, prin utilizarea construcțiilor industriale din lemn, beton ușor, produse din asbociment, cu sisteme de încălzire eficiente etc. În regiunea Moscova a intrat în funcțiune Combinatul de construcții agricole din Egorievsk, care va produce anual pînă la 100 clădiri zootehnice și avicole din elemente constructive ușoare.

Industrializarea zootehniei necesită reutilarea tehnică completă a acestei ramuri. Marile complexe de stat colhoznice și intercolhoznice sînt înzestrate cu utilaj modern care asigură producția în flux continuu, mecanizarea și automatizarea tuturor proceselor de producție, o mai profundă diviziune a muncii în cadrul fermelor. În prezent, progresul tehnico-științific în domeniul mecanizării și electrificării zootehniei permite să se înfăptuiască trecerea de la mecanizarea diferitelor procese și operațiuni la mecanizarea complexă a producției pe baza tehnologiei în flux și a sistemelor de mașini. Tocmai acestor cerințe le corespunde automatul gigant unical pentru creșterea porcilor, creat și dat în funcțiune la sfîrșitul anului 1971 la Uniunea agroindustrială din Tambov. Noua fermă de creștere a porcilor, prevăzută pentru 13 500 de capete, este formată din 10 linii automate, constituind un singur bloc sub același acoperiș. Concentrarea efectivului de animale într-o singură încăpere, plus mecanizarea complexă și automatizarea proceselor, au permis creșterea rapidă a productivității muncii. Potrivit unor calcule preliminarii, cheltuielile la 100 kg spor de greutate reprezintă aici numai 0,66 ore-om, iar prețul de cost nu depășește 42 de ruble.

Uzinele sovietice creează în prezent și au început să fabrice pe bază de comenzi mașini și utilaje sub formă de loturi cu destinații speciale pentru ferme de vaci cu stabulație liberă, pentru creșterea tineretului bovin, ferme de porci de reproducție și de îngrășare, ferme de oi și ferme avicole. În cel de al nouălea cincinal se prevede să se livreze agriculturii mașini și utilaje pentru mecanizarea lucrărilor în zootehnie și în producția de nutrețuri, în valoare de 6,5 miliarde ruble — de două ori și ceva mai mult decît în cincinalul trecut. Oamenii de știință, constructorii și întreprinderile constructoare de mașini urmează să creeze încă 147 modele de mașini care să asigure mecanizarea complexă a tuturor proceselor în zootehnie.

Introducerea largă a sistemelor de mașini în zootehnie oferă posibilitatea creșterii considerabile a productivității muncii în această ramură. Revista „Voprosî Ekonomiki" oferă date care ilustrează că mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de producție în zootehnie asigură creșterea productivității muncii de 2—3 ori în comparație cu fermele obișnuite. Totodată, cu cît complexul este mai mare, cu atît este mai ridicată productivitatea muncii. De pildă, în complexe pentru 800 vaci, consumul de muncă la 100 litri de lapte reprezintă 3,6—4,6 ore-om, iar pentru 1200 vaci — doar 1,6—1,7 ore-om.

Înalta eficiență a specializării și concentrării producției, rentabilitatea complexelor și a fermelor mecanizate au fost demonstrate în practică. Sumele investite în complexe se amortizează, de regulă, în 2—4 ani.

Industrializarea zootehniei atrage după sine importante modificări social-economice la sate. Crește continuu volumul lucrărilor efectuate cu mașini și mecanisme. La sate apar o mulțime de profesiuni noi : operatori, ajustori, lăcătuși etc., se ridică nivelul de calificare a cadrelor, crește nivelul de cultură al lucrătorilor din agricultură.

Intensificarea consecventă a agriculturii și zootehniei reprezintă o parte inseparabilă a programului partidului de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Gleb SPIRIDONOV
comentator A.P.N.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Acord de cooperare între R.D.G. și Franța. *Ministrul pentru economia externă al R. D. Germane, Horst Sölle, și ministrul economiei și finanțelor al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, au semnat la 19 iulie la Paris un acord pe zece ani privind colaborarea economică, industrială și tehnică. Pentru relațiile economice, îndeosebi în ramuri industriale atît de importante în ambele state cum sînt construcțiile de mașini, electrotehnica — electronica și industria chimică, există premise favorabile, care vor duce la o dezvoltare rapidă a comerțului, a declarat Horst Sölle. La rîndul său Giscard d'Estaing a remarcat că pînă în prezent Franța a încheiat un acord de acest gen numai cu Uniunea Sovietică.*

Acord sovieto-american pentru schimb de informații științifice și tehnice. *Firma americană „I.T.T." și Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnologie al U.R.S.S. au semnat un acord pe cinci ani privind schimbul de informații științifice și tehnice în patru domenii : telecomunicații, electronică și componente electronice, bunuri de consum și publicații științifice și tehnice.*

Pregătirea de tehnicieni egipteni de către R.F.G. *Egiptul și R. F. Germania au semnat un acord de cooperare tehnică pe o perioadă de cinci ani. R. F. Germania va ajuta Egiptul să creeze un număr de centre de pregătire și de consultații tehnice și va trimite profesori și experți pentru formarea de tehnicieni egipteni. R.F.G. va furniza, de asemenea, Egiptului materialul științific de care acesta are nevoie pentru centrele sale de cercetări și va acorda burse studenților egipteni pentru a se specializa în diverse discipline ale științei și tehnologiei.*

● Schimburi comerciale

Gaz metan livrat Finlandei de U.R.S.S. *Începînd din anul 1974, U.R.S.S. va livra Finlandei 1,4 miliarde mc de gaz metan pe an. Conducta principală de gaz va avea o lungime de 125 km. Cantitatea amintită va putea atinge într-o etapă ulterioară 4,5 miliarde mc gaz metan anual.*

Calculator american cumpărat de Polonia pe credit. *Polonia va beneficia de un credit american de 2 190 000 dolari pentru a cumpăra din S.U.A. un calculator de tip „Cyber 72-14" destinat Institutului de cercetări nucleare din Swierk. Creditul este alcătuit dintr-un împrumut de 1 090 000 dolari acordat de Banca de Export-Import și dintr-un alt împrumut, din partea lui „Security Pacific Bank" din Los Angeles. Polonia va plăti în numerar 243 000 dolari.*

Diversificarea structurii comerțului indiano-cehoslovac. *Un document semnat recent la Delhi prevede lărgirea cooperării industriale pe termen lung între Cehoslovacia și India și diversificarea structurii actuale a comerțului, în vederea creșterii substanțiale a exporturilor de*

Interviul nostru cu prof. MYROW URETSKY despre

TEORIA JOCURILOR ȘI EFICIENȚA CONDUCERII

PROF. MYROW URETSKY este președinte al Departamentului de Sisteme de Informație la Universitatea New York. Cu ocazia unei vizite în țara noastră domnia sa a avut amabilitatea să ne răspundă la cîteva întrebări.

• Vă rugăm să ne vorbiți despre experiența dv. privind aplicarea teoriei jocurilor și simulării în procesul de învățămînt și în pregătirea cadrelor de conducere.

— Noi folosim jocurile și simularea atît pentru a pregăti studenții în universități, cît și pentru a pregăti cadrele de conducere. Utilizăm aceste metode pentru a încerca să oferim cursanților posibilitatea unor experiențe în rezolvarea problemelor în grup, care „funcționează" ca o firmă. Cursanții pot raporta deciziile pe care le iau la rezultatele obținute înăuntrul firmei exact în același fel în care ar decurge lucrurile într-o firmă reală. Furnizăm cursanților posibilitatea de a organiza o firmă și apoi de a o conduce pentru o perioadă simulată de doi ani. În această perioadă, care în realitate poate dura între două săptămîni și două luni, ei iau toate deciziile necesare pentru funcționarea firmei. În aceste decizii ei țin seama de condițiile existente înăuntrul firmei precum și de mediul exterior, de regulamentele guvernamentale, de condițiile economice în schimbare. Pentru fiecare lună (o săptămînă în timp real) pe care o simulăm, cursanții trebuie să ia aproximativ 350 de decizii. Ele se referă la toate domeniile activității : producție, marketing, cercetare, finanțare, relații de muncă etc. Dar este clar că un grup de 8 oameni nu pot lua 350 de decizii inteligente într-o perioadă atît de scurtă. Pe măsură ce jocul avansează ei vor trebui să ia cel puțin 1 350 decizii (pentru trei luni simulate) într-o săptămînă reală. Dacă nu se pot lua 350 decizii, cu atît mai mult nu se pot lua 1.350. **Am ales acest procedeu pentru a demonstra cursanților că resursa cea mai rară și cea mai valoroasă este timpul cadrelor de conducere și talentul lor.** În consecință îndemînarea principală pe care ei trebuie să și-o însușească este să aleagă **ce să facă** și **ce să nu facă.** Și pentru fiecare lucru pe care îl hotărăsc să nu îl facă, ei vor trebui să decidă să creeze un sistem de control care urmărește activitățile respective, adoptă deciziile automat și îi informează cînd ceva merge prost : atunci ei vor trebui să se ocupe și de domeniile respective și să ia decizii pentru ele. În general trebuie să treacă jumătate din perioada de simulare pînă ce cursanții încep să învețe acest lucru. Un grup tipic de cursanți începe prin a încerca să ia toate cele 350 de hotărîri. Din cauza încordării ei trebuie să lucreze între 50 și 100 de ore pe săptămînă. Curînd însă vor ajunge la momentul în care, din cauza oboselii fizce nu vor mai putea face față acestei sarcini. Atunci ei vor decide să nu se mai ocupe de toate problemele și să se concentreze asupra celor mai importante. Odată ce au luat această decizie ei vor acorda mai mult timp unui număr mai mic de decizii. Din acest moment ei devin mai eficienți și firma lor începe să funcționeze mult mai bine.

Un alt lucru pe care îl învață în acest proces este cum să lucreze în grup. Avem de-a face cu un grup de oameni care nu s-au cunoscut nici o dată și acum trebuie să trăiască împreună timp de 100 de ore pe săptămînă și să coopereze. Evident se ajunge la situația în care acei care se ocupă de producție și doresc să producă cît mai mult vor opta pentru o anumită strategie și acei care se ocupă de marketing urmăresc să vîndă cît mai mult și vor opta pentru o altă strategie. Deci ei sînt în dezacord și trebuie să ajungă la o înțelegere. Acest lucru este foarte greu cînd ești foarte obosit și trebuie să iei repede o hotărîre. Va trebui deci să învețe că divergențele lor și interesele lor individuale trebuie subordonate atingeri unui obiectiv comun. Toate aceste lucruri și le însușesc cursanții prin teoria simulării.

• După cîte știm s-au realizat acțiuni de cooperare cu instituții de învățămînt din unele țări socialiste, pentru aplicarea teoriei jocurilor și simulării. Care sînt rezultatele acestei colaborări ?

— Acum doi ani am început realizarea unei cooperări cu Universitatea Karl Marx din Budapesta. La acest proiect de cooperare am participat eu, alți cîțiva specialiști de la universitatea noastră și cîțiva profesori de la universitatea Karl Marx.

Am studiat condițiile economice din Ungaria împreună cu specialiștii unguri și am elaborat un sistem de simulare specific pentru Ungaria. El cuprinde sistemul financiar din această țară, fiscalitatea, sistemul de planificare, condițiile de muncă și eficiența forței de muncă, condițiile de marketing. În ce privește marketingul, de exemplu, dacă în versiunea de simulare pe care o utilizăm în S.U.A. o firmă își realizează activitatea de marketing în patru regiuni din S.U.A., în sistemul unguresc am decis că echivalentul celor patru regiuni vor fi : Ungaria, celelalte țări socialiste, țările din Europa Occidentală și țările în curs de dezvoltare, fiecare avînd caracteristici foarte deosebite.

Am experimentat această versiune a simulării și ea este folosită acum la Universitatea Karl Marx unde metoda servește instruirii cadrelor de conducere din întreprinderi. Am început apoi o cooperare similară cu Universitatea din Varșovia. Aici simularea avea un scop oarecum diferit. Din experiența ungară știam deja, că se poate simula o altă economie. Știam și că această metodă sporește eficiența activității de conducere. Se puneau două probleme interesante : în primul rînd dacă se poate utiliza simularea pentru a îmbunătăți sistemul de comunicare și o problemă tehnică : dacă putem modifica simularea astfel încît să poată funcționa într-o asemenea economie ? Pe la mijlocul acțiunii de cooperare am modificat obiectivele noastre, la cererea colegilor polonezi, deoarece în acel moment s-au introdus unele elemente de reformă în economia Poloniei. Colegii polonezi ne-au cerut să modificăm obiectivul inițial, care era de a ridica nivelul muncii de conducere și de a răspunde la problema mai urgentă, aceea a pregătirii cadrelor de conducere care să poată acționa în noul sistem economic. Am elaborat acest sistem și îl verificăm împreună cu colegii noștri polonezi. Ne-am bucurat de sprijinul ministerelor, ai conducătorilor de întreprindere și ai cadrelor didactice. În general în Ungaria și în Polonia cercetările noastre au arătat că instruirea cursanților a dat roade bune. Am ajuns la această concluzie pe baza declarațiilor cursanților, pe baza discuțiilor cu directorii întreprinderilor în care lucrează acești cursanți, la cîtva timp după întoarcerea lor în întreprindere și aplicarea îndemînărilor obținute. Am făcut de asemenea unele teste în care participanții au analizat unele cazuri înainte de urmarea cursului și după aceasta. S-a constatat o ameliorare semnificativă în ce privește capacitatea lor de a identifica problemele, de a le formula în așa fel încît să poată fi rezolvate și de a găsi soluțiile cele mai bune.

Discuțiile cu colegii polonezi se vor termina în curînd. Vom dezbate apoi laturile bune și cele rele și vom elabora un plan de acțiuni. Efortul continuă. Colegii noștri unguri studiază de asemenea modalitățile de a extinde metoda și în alte domenii. Noi menținem contactele cu ei și vom fi oricînd bucuroși să le furnizăm date despre rezultatele cercetărilor noastre viitoare.

Interviu realizat de
Irina VIANU

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

„EDUCAȚIA RECURENTĂ"

DEZVOLTAREA rapidă a științei și tehnologiei și implicațiile acesteia asupra structurii profesiunilor, precum și asupra felului de viață în general, ridică probleme acute în ce privește structura învățămîntului, în raport cu noile necesități. Căutări privind modalitățile de adaptare a acestuia la viață, la cerințele economiei moderne au loc în mai multe țări și constituie obiectul preocupărilor în diferite organisme internaționale. În acest context se înscrie și un articol publicat în l'Observateur de l'O.C.D.E. semnat de **J. R. Gass**, director al centrului O.C.D.E. pentru cercetare și inovație în învățămînt.

Amintind extraordinara dezvoltare a învățămîntului în ultimii ani, autorul se oprește asupra deficiențelor sistemului actual pentru a defini apoi soluțiile posibile.

În ansamblul țărilor O.C.D.E., aproximativ 180 milioane de oameni, sau a patra parte din populație, urmează astăzi o formă tradițională de învățămînt în școli sau în universități. Mulți alții — între 15 și 20 milioane — urmează alte forme de învățămînt. Numărul cadrelor didactice este de 9 milioane sau aproximativ 3% din populația activă. În decurs de 10 ani, din 1960 pînă în 1970, numărul persoanelor care urmează diverse forme de învățămînt a sporit cu o pătrime. Cel mai mult a crescut numărul acelora care urmează învățămîntul neobligatoriu — cu 26 milioane, în timp ce numărul celor ce urmează forme obligatorii ale învățămîntului a crescut cu 10 milioane.

Una din problemele care se pune acum este dacă această dezvoltare a învățămîntului va putea continua în anii '70 fără a pune în cauză însuși caracterul sistemului de învățămînt. Printre motivele pentru care actualul sistem de educație se dovedește a fi necorespunzător nevoilor actuale ale societății, autorul amintește următoarele :

— „la terminarea școlii, absolvenții învățămîntului secundar sînt nevoiți să aleagă între urmarea studiilor în instituții de învățămînt superior sau intrarea fără tranziție în rîndurile populației active; acest lucru nu le permite să-și manifeste toate aptitudinile ;

— pentru mulți tineri viața productivă extrașcolară este necunoscută căci nu există suficiente contacte între cele două lumi ;

— deși învățămîntul pregătește pentru anumite cariere, foarte adeseori după absolvire, în viața activă, mulți tineri își schimbă complet orientarea profesională ;

— un număr crescînd de cadre mature devin șomeri căci pregătirea lor rămîne în urma evoluției științei".

Drept soluție a acestor inconveniente J. R. Gass, propune recurgerea la „educația recurentă", prin care înțelege o alternanță, de-a lungul întregii vieți, a perioadelor de studiu cu acelea de muncă productivă.

„Educația recurentă este mai mult decît formațiunea continuă, formațiunea permanentă sau educația adulților, spune autorul. Ea implică o reorganizare a posibilităților de formațiune, o reexaminare a structurii sistemului de învățămînt, care să permită fiecăruia să-și sporească șansele în viață. Această reorganizare nu poate fi efectivă decît dacă sistemul învățămîntului tradițional și diversele filiere de formare a adulților se integrează într-o politică de ansamblu, care să permită fiecărui individ să-și continue studiile oricînd în timpul vieții sale adulte. Pentru aceasta este nevoie de o legătură mult mai strînsă între diversele politici sociale, adică între politica educației, a utilizării forței de muncă și politica veniturilor".

Reforma învățămîntului secundar ar trebui să implice un drept la studii superioare, drept ce ar trebui să poată fi amînat, la dorință, în cadrul unui sistem post-secundar, mai suplu, continuă autorul. Transformările structurale preconizate nu vor avea efect decît dacă se vor baza pe metode pedagogice noi care să lege efectiv teoria de practică.

Dacă tinerii adulți vor constitui într-o zi o parte importantă din cei care vor urma o formă de învățămînt, va fi nevoie să se rupă cu actualele tradiții pedagogice. Spre deosebire de animal, care învață numai prin practică, omul învață atît din teorie cît și din practică. Acest principiu pedagogic este adesea ignorat în învățămînt din cauza despărțirii dintre învățămîntul general și învățămîntul profesional și a divorțului dintre teorie și practică.

În consecință, școlile și universitățile sînt izolate de lumea înconjurătoare... Dar tinerii și copiii înțeleg mai bine teoria cînd înțeleg incidențele ei practice. Este un nonsens să se înregistreze cunoștințe fără legătură cu lumea reală și acest lucru îi duce pe mulți copii la un eșec sigur. Acesta este motivul discreditării școlilor și universităților. Fenomenul „deșcolarizării", resimțit în unele țări, se explică prin sentimentul că pedagogia tradițională nu poate rivaliza cu experiența căpătată în afara școlii. Concluzia noastră este că trebuie stabilite multe puncte de contact între școală și realitatea exterioară, între sistemul de învățămînt tradițional și munca activă în industrie, între dezvoltarea intelectuală și dezvoltarea practică a individului. Acest lucru ar fi realizabil dacă s-ar recunoaște tuturor instituțiilor sociale și nu numai instituțiilor școlare și universitare o funcție pedagogică", conchide autorul.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

produse indiene în Cehoslovacia. Aceasta din urmă va livra Indiei în special mașini și utilaje pentru industria energetică și metalurgică.

Cuptoare vest-germane pentru o firmă iugoslavă *Firma vest-germană „Degussa" a obținut o comandă în valoare de 3 milioane mărci privind livrarea a 6 cuptoare cu reglare automată destinate firmei iugoslave „Fab-Famos". Aceste cuptoare vor fi utilizate pentru tratarea la cald a pieselor de camion fabricate de „Fab-Famos" sub licență „Daimler-Benz AG".*

Navă iugoslavă construită pentru R. P. Chineză. *La șantierele navale din Split (Iugoslavia) a fost lansată la apă cea de-a 5-a navă din seria construită pentru Republica Populară Chineză. Nava, cu o capacitate de 13 000 dwt, dezvoltă o viteză pînă la 19,3 noduri pe oră. Ea este dotată cu un motor MAN construit de asemenea la Split.*

Creșterea producției mondiale de oțel. *Producția de oțel a 24 de țări principale producătoare ale lumii capitaliste a crescut la 236,2 milioane tone în primele șase luni ale acestui an, de la 206,4 mil. t în aceeași perioadă a anului trecut. Totalul include (în mil. t) : S.U.A. 68,5 (59,9), Japonia 57,8 (45,2), Piața Comună a celor șase 60,2 (56,1), Anglia 13,5 (12,2), alte țări 36,1 (32,9). Cele 24 de țări au obținut 98% din producția de oțel a lumii capitaliste pe primele șase luni din 1973.*

Preîntîmpinarea insuficienței de produse agricole în S.U.A. *Statele Unite au luat o serie de măsuri destinate să evite anul viitor insuficiența produselor agricole care s-a făcut simțită anul acesta. Astfel, agricultorii americani sînt solicitați să cultive din nou 7 700 000 ha lăsate necultivate în urma acordării de subvenții în acest scop de către guvernul american. Aceste terenuri vor fi însămînțate cu grîu, bumbac și cereale furajere. La sfîrșitul anului 1974 ele vor putea produce o cantitate de cereale echivalentă cu 15% din exporturile americane. Avînd în vedere necesitățile interne, Statele Unite speră să-și poată spori anul viitor exporturile de cereale furajere cu 5%.*

Exportul de televizoare japoneze în culori. *Exportul de televizoare japoneze în culori va depăși în acest an 2 milioane de aparate, față de 1 840 000 anul trecut. Exporturile în primele cinci luni ale anului curent au atins 841 000 bucăți, față de 660 000 în aceeași perioadă a anului trecut.*

S.U.A. interzic exportul de soia. *Departamentul Comerțului al S.U.A. a interzis exportul de boabe de soia și produse derivate, care în 1971 atinsese 1,3 miliarde dolari. Una din explicațiile date este că triplarea în ultimele 12 luni pe piața internă americană a prețului boabelor de soia, bogate în proteine, folosite la furajarea vitelor, a contribuit în mare măsură la creșterea prețurilor interne americane la carne.*

Consecințele acestei măsuri au și fost resimțite puternic în Japonia, unde soia este mult folosită și direct în hrana umană, iar aprovizionarea cu soia depinde în proporție de 90% de importurile din S.U.A. Se apreciază că în Franța măsura americană va avea drept consecință o scumpire îndeosebi a cărnii de porc și de pasăre, deoarece înlocuirea soiei, importate din S.U.A., în crescătoriile industriale va avea ca urmare pentru rasele și soiurile selecționate în vederea acestui furaj, o încetinire a dezvoltării, deci o creștere a duratei de furajare și implicit a prețurilor.

mondorama

PRODUCTIVITATE ȘI RETRIBUȚIE

GRAFICUL alăturat, care arată evoluția cîștigului mediu al salariaților din industria britanică și evoluția salariului pe unitatea de produs dovedește că productivitatea a crescut mai repede decît retribuția. Sînt infirmate astfel tezele celor care susțin că competitivitatea industriei britanice suferă datorită poverii exagerate a salariilor asupra prețului de cost.

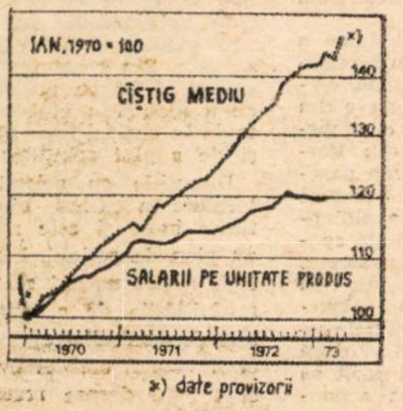

Evoluții în industria prelucrătoare
(După „The Economist", 30 iunie 1973).

IMPORTANTĂ SURSĂ DE DEVIZE

O IMPORTANTĂ sursă de devize pentru Cuba a devenit exportul de languste; după Australia, Cuba se situează pe locul doi în lume în această privință. În general, industria pescuitului se dezvoltă intens în ultimii ani. Punerea în funcțiune a unor uzine de preparare și conservare a peștelui, modernizarea și dezvoltarea flotei de pescuit au îmbunătățit radical condițiile de muncă ale lucrătorilor din această ramură. La Caibarien, o mică localitate situată pe coastă nordică a regiunii Las Villas, sînt vizibile schimbările survenite în viața pescarilor, care sînt organizați în cooperative, au salarii garantate (începînd de la naționalizarea, în 1962, a acestei ramuri) și prețuri fixe pentru produsele livrate. Dotată în prezent cu 3 000 de ambarcațiuni moderne, industria pescuitului asigură pentru consumul intern și export 100 000 tone produse anual (față de 21 000 tone anual în anii cei mai buni premergători revoluției).

POD SAU TUNEL ?

SAU amîndouă ? Disputa continuă în Marea Britanie și, la scurtă vreme după publicarea de către guvernul britanic a unei „Cărți verzi", pentru construirea tunelului pe sub Canalul Mînecii, un grup de ingineri de la „British Steel Corporation" (B.S.C.) a prezentat un proiect de pod între coastele franceze și engleze. Potrivit autorilor, acest pod, care ar dubla tunelul, ar facilita trecerea a 120 000 de automobile pe zi în ambele sensuri ; el ar avea și două linii de cale ferată. Podul preconizat în forma unui bumerang, se va sprijini pe 22 de piloni construiți pe insule artificiale și va măsura 40 de km lungime. Podul va lega două puncte situate între Calais și Boulogne pe coasta franceză și între Dover și Folkstone pe coasta britanică. Specialiștii britanici sînt de părere că, în prezent, progresul tehnic permite depășirea obstacolelor în calea construirii unui astfel de pod.

EURODOLARII ȘI ACHIZIȚIONAREA UNOR FIRME AMERICANE

LA DOAR CÎȚIVA ANI după apariția bestsellerului scris de J.—J. Servan-Schreiber („Sfidarea americană"), se vorbește azi tot mai mult despre o „Sfidare europeană" fenomen prin care se înțelege intrarea a tot mai numeroase firme americane sub controlul unor giganți europeni (Unilever, Nestlé, Olivetti, Plessey, St. Gobain, Shell, Bayer etc.). Într-adevăr, în 1972, tendința s-a inversat, S.U.A. devenind o țară importatoare de capital, investiția netă înregistrată fiind de + 322 milioane de dolari (față de 1971 cînd fusese de — 67 milioane). Recenta devalorizare a dolarului a determinat intensificarea penetrației firmelor europene. Numai în prima jumătate a acestui an ele au achiziționat în S.U.A. acțiuni în valoare de 720 milioane de dolari. Sursa principală de finanțare a acestor investiții o reprezintă, după cum era de așteptat, eurodolarii deținuți de băncile europene. Acestea din urmă sînt gata să acorde pe termen scurt credite în dolari, practic nelimitate, care, ținînd seama de actuala conjunctură de pe piață monetară, sînt folosite pentru achiziționarea în condiții extrem de favorabile a unor firme americane.

UN NOU GIGANT PETROLIER

„VEBA", conglomeratul vest-german care acționează în domeniul producției de energie și se află în proporție de 40% în proprietatea statului, va perfecta în curînd o tranzacție pentru achiziționarea grupului petrolier Gelsenberg. Rezultatul : cea mai mare firmă a R. F. Germania, de dimensiuni comparabile cu acelea ale marilor concerne petroliere străine. Firma va avea o cifră de afaceri de aproximativ 2,4 miliarde lire sterline (din care aproximativ jumătate din tranzacțiile cu petrol) și o capacitate anuală de rafinare de 25 milioane tone.

Pînă în prezent 3/4 din piața petrolieră a R. F. Germania era dominată de trei firme străine : Esso, B.P. și Shell.

GHIȘEU PENTRU SFATURI PRACTICE

ÎN principalele orașe ale R. D. Germane s-au deschis 190 de centre pentru acordarea de sfaturi practice gospodinelor. Ele sînt solicitate în special de femei salariate. Inițiativa este apreciată ca foarte utilă întrucît reduce mult timpul necesar găsirii de soluții la diferite probleme gospodărești cum ar fi folosirea noilor aparate de uz casnic, alcătuirea unui meniu rațional, organizarea concediului în funcție de preferințe și de fondurile bănești disponibile etc.

CONJUNCTURA SIDERURGIEI

ÎN PRIMELE cinci luni ale anului 1973, producția siderurgiei franceze a sporit cu 5,7%, iar comenzile înregistrate au progresat global cu 18,60%. Se apreciază că această conjunctură va continua, ea înscriindu-se în contextul internațional, caracterizat de următorii factori : datorită puternicei cereri interne, siderurgiștii japonezi se orientează mai puțin spre export ; țările socialiste, care pînă acum vindeau metale țărilor occidentale, au devenit ele însele importatoare de oțel, încheind contracte nu numai pe 1973, dar și pe 1974 ; în Marea Britanie și în S.U.A. există o tendință spre penurie, capacitățile lor de producție actuale nefiind în măsură să satisfacă cererile crescînde. Deși în acest an siderurgia americană, scrie **Les Echos**, va atinge recordul absolut de 104 milioane tone, capacitatea de producție va trebui să sporească cu 20—22 milioane tone, dacă S.U.A. vrea să evite o gravă penurie care le amenință spre sfîrșitul deceniului.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PREVEDERI ȘI REALIZĂRI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE

ESTE CUNOSCUTĂ cerința legică a egalizării nivelului de dezvoltare economică a țărilor, care au pășit pe calea către socialism și comunism. Ea se realizează, în principal, prin diferențierea corespunzătoare a ritmului de creștere a produsului social și a venitului național, a principalelor ramuri ale economiei naționale, a nivelului de trai al populației.

Datele din tabelul nr. 1 ilustrează această tendință pe exemplul a șapte țări socialiste europene, și al R. P. Mongole. Se observă că, în ceea ce privește creșterea venitului național, cele mai înalte prevederi pe perioada 1971—1975 există în România și Bulgaria, iar la producția industrială în România, Bulgaria și R. P. Mongolă, țări cu un nivel mai scăzut de dezvoltare a industriei. La ceilalți indicatori, printre țările cu un ritm accelerat de creștere se situează și Ungaria.

Realizările din primii doi ani ai cincinalului (tabelul nr. 2) relevă — cu unele nuanțări — obținerea unor creșteri susținute dar și diferențiate la principalii indicatori. Astfel, în perioada 1971-1972 venitul național și producția industrială au înregistrat cele mai ridicate sporuri în România, Polonia, și Bulgaria, circulația mărfurilor cu amănuntul — în Polonia, România și Bulgaria, iar veniturile populației — în România, Polonia și Cehoslovacia.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei naționale
(1975/1970, în %)

Indicatori	Bulgaria	Cehoslovacia	R.D.G.	R. P. Mongolă	Polonia	România	Ungaria	U.R.S.S.
Venitul național	147—150	130—132	126—128	130—133	138—139	168—182	139	128
Producția industrială globală	155—160	132—134	134—136	152—156	148—150	168—178	147	134
Producția agricolă globală	117—120	115—116	120—122	122—125	118—121	136—149	120—122	114
Investițiile	138	132—137	128—130	...	142	163	140	135
Circulația mărfurilor cu amănuntul	138—140	138—140	121—123	124—126	141	146	142	128—130
Veniturile reale pe locuitor	125—130	125—127	121—123	122—123	117—118[1]	132—137	131	128

1. Salariul real.

Tabelul nr. 2

Realizări în primii doi ani ai cincinalului
(1972/1970, în %)

Indicatori	Bulgaria	Cehoslovacia	R.D.G.	R. P. Mongolă	Polonia	România	Ungaria	U.R.S.S.
Venitul național	115	111	110	107	118	124	112	110
Producția industrială	118	114	112	121	119	125	111	115
Circulația mărfurilor cu amănuntul	113,6	111	110,1	109,7	121,6	116,1	110,7	114,2
Veniturile reale ale populației	109	110,8*	109,5**	...	112,4***	120,6	108,7	108,4

*) Consumul personal. **) Veniturile bănești nete. ***) Salariile reale.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 31 (518)
vineri 3 AUGUST 1973
20 PAGINI 2 LEI

31

INTENSĂ ACTIVITATE INTERNĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

SĂPTĂMÎNA care s-a scurs de la precedenta noastră cronică a actualității s-a desfășurat sub semnul unei munci avîntate, pline de abnegație, desfășurate de poporul nostru, pentru ca bilanțul prilejuit de cea de-a 29-a aniversare a zilei de 23 August să se prezinte cît mai rodnic. Complexitatea crescîndă a vieții noastre economice și sociale conferă totodată conturării din timp și fundamentată științific a perspectivelor dezvoltării viitoare o excepțională importanță. O dovadă elocventă a preocupării constante a conducerii partidului și statului nostru de a studia în mod nemijlocit și concret modalitățile cele mai adecvate de realizare a marilor obiective industriale ale țării în condițiile unui grad ridicat de eficiență economică o constituie și recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu în zona orașului Mangalia. Precedată de o întîlnire a secretarului general al partidului cu factori de răspundere, în cadrul căreia au fost analizate coordonatele programului de dezvoltare a șantierelor maritime și fluviale — program aflat în curs de elaborare — corespunzător exigențelor actuale și de perspectivă ale economiei noastre naționale, vizita a reprezentat, în fapt, continuarea acestei discuții rodnice pe teren, acolo unde programul prevede construirea unui puternic șantier naval. Mobilizînd eforturile și capacitatea creatoare a tuturor celor chemați să contribuie la modernizarea șantierului naval existent și organizarea celui viitor, care va face ca în Mangalia să pulseze o viață economică înfloritoare, vizita a prilejuit, în același timp, exprimarea directă a profundelor sentimente de dragoste și recunoștință ale locuitorilor acestui vechi oraș dobrogean pentru conducătorul partidului și statului nostru.

Ultima săptămînă a prilejuit, de asemenea, prin vizita în țara noastră a delegației de partid și guvernamentale a R. D. Vietnam, condusă de tovarășul Fam Van Dong, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului celor ce Muncesc din Vietnam, primul ministru al guvernului R. D. Vietnam, o manifestare elocventă a relațiilor strînse de prietenie și colaborare frățească dintre țările noastre. Permițînd constatarea cursului mereu ascendent al relațiilor de prietenie româno-vietnameze, vizita solilor poporului vietnamez — care, după ani de luptă dîrză, animat de dragostea de libertate și progres, își consacră acum talentul și energia operei de reconstrucție pașnică, de consolidare a păcii — a marcat un nou și important pas pe calea cunoașterii reciproce, evidențiind numeroase posibilități pentru a lărgi și diversifica, în continuare, legăturile de prietenie și colaborare dintre cele două țări socialiste frățești, în spiritul solidarității internaționaliste și întrajutorării tovărășești.

Agenda de lucru, bogată și fructuoasă, a secretarului general al partidului nostru a cuprins și participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întîlnirea prietenească, din Crimeea, a conducătorilor unor partide comuniste și muncitorești. Participanții la întîlnire s-au informat reciproc asupra vieții și activității partidelor lor, asupra dezvoltării statelor lor socialiste, au examinat probleme ale colaborării politice, economice și ideologice dintre partidele și țările frățești. Întîlnirea a prilejuit, totodată, un larg schimb de păreri asupra problemelor internaționale actuale. S-a ajuns la concluzia comună că în ansamblul situației internaționale s-au produs importante schimbări pozitive, concretizate în tot mai larga recunoaștere internațională a principiilor coexistenței pașnice între țări cu sisteme sociale diferite, lărgirea legăturilor economice reciproc avantajoase între țările socialiste și cele capitaliste, deschiderea unor perspective mai favorabile pentru noi pași constructivi meniți să contribuie la întărirea păcii și securității internaționale, evidențiindu-se necesitatea consolidării, prin eforturile comune ale tuturor statelor interesate, a acestor mutații pozitive de pe arena internațională.

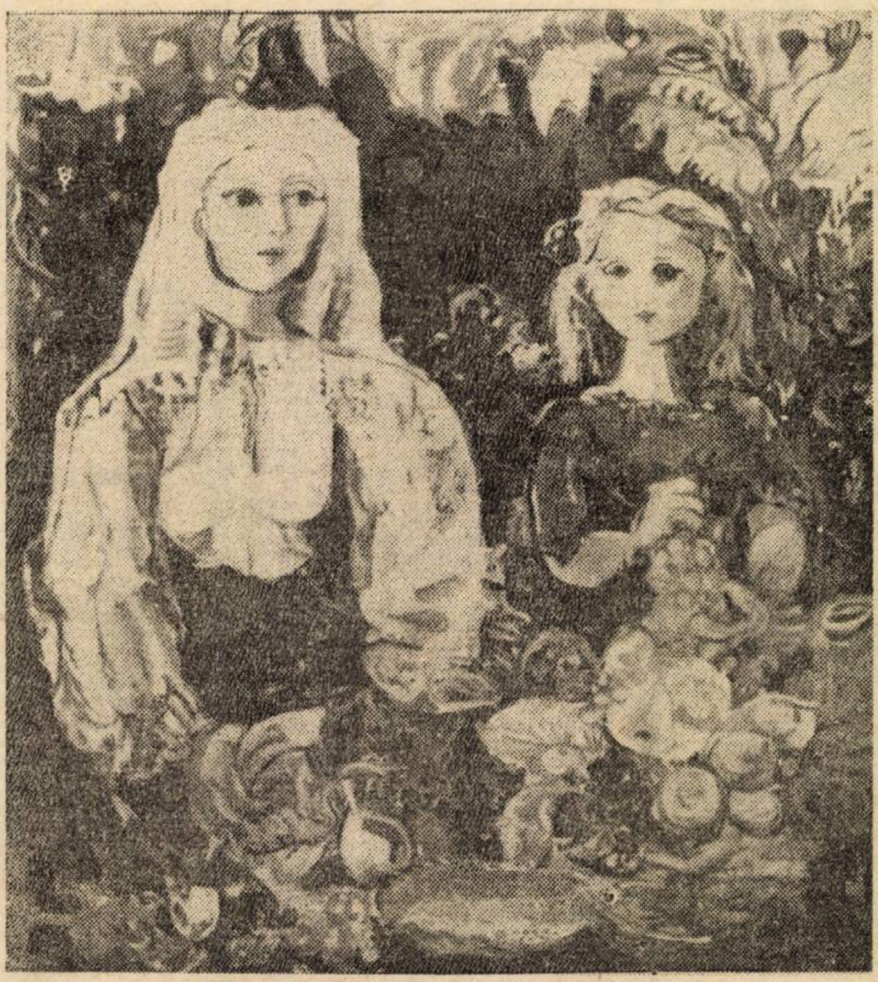

LIGIA MACOVEI — Bucuria recoltei

În acest număr:

- Acțiunea de reorganizare (VI) STRUCTURA APARATULUI MINISTERELOR
- FLUXURILE INFORMAȚIONAL-DECIZIONALE ÎN MARKETING
- INFLAȚIA ȘI „PUNCTELE VULNERABILE" ALE CAPITALISMULUI

COMERȚ EXTERIOR

Coordonate ale strategiei exportului de produse agroalimentare

ORIENTAREA PRODUCȚIEI PE BAZA STUDIILOR CONJUNCTURALE ȘI DE RENTABILITATE

AGRICULTURA, pentru a cărei modernizare au fost făcute mari eforturi materiale și financiare, constituie în etapa actuală o ramură de bază a economiei noastre naționale, ea fiind chemată să asigure produsele agroalimentare de care populația are nevoie, materii prime pentru industria alimentară și ușoară, precum și disponibilități pentru export.

Industrializarea socialistă, cheia de boltă a politicii partidului nostru de dezvoltare economică a țării, a adus schimbări esențiale și în domeniul comerțului exterior, an de an crescînd ponderea produselor industriale în structura exportului. Cu toate acestea, produsele agroalimentare continuă să aibă un rol important în exporturile României, (vezi tabelul nr. 1) agricultura contribuind la asigurarea resurselor valutare necesare lărgirii schimburilor economice externe.

Pentru anul 1973 și, în continuare, în actualul cincinal, sînt prevăzute creșteri substanțiale ale exportului de produse agroalimentare. Aceste creșteri reprezintă rezultatul firesc al intensificării agriculturii, al dezvoltării anumitor ramuri ce permit atît satisfacerea nevoilor interne, cît și crearea de disponibilități pentru export, a creării unor ramuri ale industriei alimentare care asigură o valorificare superioară a produselor vegetale și animale, precum și a schimbărilor conjuncturale ce au intervenit în ultimii ani pentru o parte însemnată a produselor agroalimentare.

Tabelul nr. 1

Exportul de produse agroalimentare

	Dinamica volumului — în % —	Pondere în exportul țării
1968	100	22,4
1969	109	22,0
1970	91	16,1
1971	114	17,8
1972	146	20,0

Realizarea sarcinilor mari în domeniul exportului de produse agroalimentare ridică probleme multiple, de o mare complexitate, localizate fie în domeniul producției agricole, fie în domeniul prelucrării și valorificării. Paralel cu îmbunătățirea calității produselor și formelor de prezentare, trebuie reconsiderată activitatea de studiere a piețelor de desfacere în vederea **stabilirii pe această bază a produselor ce pot fi realizate în condițiile cerute pe piețele externe, asigurînd un aport valutar maxim pe unitate de suprafață la un consum determinat de muncă vie și materializată.**

Exportul produselor agroalimentare impune o **cunoaștere amănun-**

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor

(Continuare in pag. a 6-a)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 31 din 3 august 1973

1
— **Comerț exterior**
Coordonate ale strategiei exportului de produse agroalimentare: Orientarea producției pe baza studiilor conjuncturale și de rentabilitate, de **Ion Stanciu**, adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor.

3—4—5
• **Plan-angajamente**
Centrala de transporturi auto: Rezultate favorabile pe ansamblu — de ce nu și pe fiecare întreprindere ?, de **V. Mihai, B. Pădure**
• **Investiții**
Principalul: punerile în funcțiune, de ing. **Florian Mihalache**
• **Productivitate**
În industria județului Bacău: Punct de convergență a eforturilor: utilizarea maximă a resurselor, de ing. **T. Hofman**
• **Credit**
Niveluri de plăți, lunare sau trimestriale ?, de **Ioan Baraș**

7
— **Marketing**
Fluxurile informațional-decizionale în marketing de **Ioan Georgescu**

8—9
— **Investigații — sinteze-evaluări „V. E."**
Acțiunea de reorganizare (VI)
Structura aparatului ministerelor, de **Constantin Cojocaru, Iulian Bădin, Stere Popescu, Emil Zamfirescu**

10—11
— **Dezbateri „V.E.".**
Reducerea cheltuielilor materiale în întreprinderile și centralele industriale. Unde se găsesc și cum pot fi valorificate marile rezerve din economie, de **V. Boescu, L. Țintea**

12—13
— **Conducere și organizare**
• **Experiențe în actualitate:** Conducerea colectivă văzută din interior, de **Mircea Boldescu**
• **Cazuri în dezbatere**
Funcții de conducere și execuție: Opinia specialistului, de dr. ing. **Mihail Dumitrescu**
• Cadrele de specialitate și ergonomia, de **Gh. Rangu**

14
— **Informație • decizie**
Consfătuirea de lucru, organizată de I.C.S.C.M.A., la Iași, pe tema: Sisteme de gestiune (II) Gestiunea mijloacelor fixe • Un cadru de strînsă cooperare între centrele teritoriale de calcul, de ing. **Vladimir Țicovschi**

15
— **Creștere economică**
Inovația — temeiul avantajelor absolute și comparative, de **Ihor Lemnij**
— **Școli — curente — economiști**
Spre o critică apologetică ?, de dr. **Ioan Cristescu**

16
— Dimitrie Cantemir — o politică a neatîrnării, de **Al. Zub**

17
— **Economie mondială**
Inflația și „punctele vulnerabile" ale capitalismului, de **I. Nicolae-Văleanu, Dan Negrea**

18
— **Din presa țărilor socialiste**
Promovarea progresului tehnic cere perfecționarea activității în domeniul invențiilor

19
— Interviul nostru cu dr. **Assad Kotaite**, secretar general al Organizației Internaționale a Aviației Civile despre: • Perspectivele dezvoltării transporturilor • Colaborarea cu România

ÎN SUPLIMENT:

— Noțiunea de pierdere în contractul de transport, de **V. Atanasiu**
— Ipoteca — modalitate de garantare a creditelor, de **T. C. Jipescu**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

În cele 5 C.A.P.-uri din raza municipiului Tg. Mureș

Efecte ale recentelor măsuri stimulative

MĂSURILE adoptate în ședința comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Consiliului de Miniștri, cu privire la modificarea prețurilor de contractare la animale și produse animaliere, au stîrnit un viu interes în cadrul colectivelor de muncă din sectoarele zootehnice ale C.A.P.-urilor din raza municipiului Tg. Mureș. Deși această ramură nu constituie o pondere prea mare din activitatea unităților, totuși pentru ele prevederile Hotărîrii au o semnificație deosebită.

C.A.P. Mureșeni, de exemplu, va beneficia de un venit suplimentar din diferențe de preț de 34.000 lei, din sporul de greutate 23.200 lei, iar la grupa peste 400 kg. — 10.000 lei, totalizînd un venit de 67.000 lei. Producția de lapte va crește cu 271 litri pe cap de vacă furajată față de rezultatele obținute în anul trecut, astfel încadrîndu-se în prima de 0,5 lei, socotind la o cantitate de 120.674 litri producție rezultă o sumă în plus de 60.000 lei. Veniturile suplimentare obținute din carne și lapte însumează 127.000 lei. Din acest venit suplimentar 53.000 lei se vor aloca dezvoltării zootehniei, din care 25.000 lei pentru cumpărări de animale de prăsilă și 28.000 lei pentru îmbunătățirea bazei furajere, membrilor cooperatori li se va acorda o retribuție în plus de 65.000 lei.

C.A.P. Sîntana de Mureș, din cele 70 tone carne bovine contractate, va livra cca 40 tone în următoarea perioadă, din care 26 tone tineret bovin. Efectuînd un calcul cu noile prețuri, rezultă un venit suplimentar de 120.000 lei. Prin livrarea la fondul de stat a unei cantități de 5.800 hl lapte, cooperativa va beneficia de încă 200 000 lei. Veniturile suplimentare din toate activitățile vor depăși 400.000 lei. Este evident că aceasta va stimula dezvoltarea în continuare a sectorului zootehnic. Crescînd veniturile, se pot aloca sume mai importante pentru modernizare; în mod practic se va da în folosință un grajd modern, cu o capacitate de 124 locuri, în care lucrările de bază inclusiv mulsul, vor fi mecanizate. Pentru asigurarea unei baze furajere corespunzătoare se va depozita 950 tone furaje fibroase, cu 200 t mai multe decît prevederile planului, și cu 500 t mai multe furaje însilozate.

Creșterea venitului cu cca 170.000 lei la C.A.P. Nazna influențează în mod pozitiv și veniturile membrilor cooperatori. Pentru a beneficia din plin de condițiile avantajoase prevăzute, membrii C.A.P. și Consiliul de conducere s-au hotărît să îmbunătățească în mod substanțial activitatea de producție. Astfel se preconizează să se obțină un spor de greutate de 50 kg pe cap de bovine îngrășate, și tineret bovin, iar la producția de lapte, se va depăși cu 400 de litri nivelul producției anului trecut, pe cap de vacă furajată. În vederea obținerii acestor rezultate există o intensă preocupare pentru asigurarea unei puternice baze furajere, asigurîndu-se depozitarea în bune condițiuni și la timp a fiecărei recolte de fînețe naturale și cele cultivate. În viitorul apropiat se va pune în funcțiune o bucătărie furajeră, prin care se va putea trece la hrănirea animalelor numai cu furaje preparate.

Avantajele și posibilitățile de dezvoltare în viitor sînt evidente și în C.A.P.-urile Tg. Mureș și Sîngeorgiu de Mureș.

Astfel, cele cinci cooperative agricole de producție din raza municipiului Tg. Mureș, vor avea condiții mai bune pentru dezvoltarea într-un ritm mai intens a creșterii animalelor, asigurîndu-se o aprovizionare mult îmbunătățită a populației cu carne, lapte și alte produse agroalimentare. La acestea se mai adaugă contribuția producătorilor individuali, care au contractat 400 capete bovine și aproape 500 capete porcine ce vor fi livrate în acest an.

Caracterul stimulativ a măsurilor adoptate asigură o mai justă corelare dintre cheltuielile de producție și prețurile de livrare, ceea ce, în final, va contribui la creșterea gradului de rentabilitate a fermelor zootehnice și la accelerarea ritmului lor de dezvoltare.

IOSIF PETHŐ
Tg. Mureș

Cu studii medii ?

RECENT, am cumpărat cursul de statistică economică de conf. dr. C. Ștefan. La capitolul statistica forței de muncă și a salariilor am întîlnit expresia „economiști cu studii medii" (pag. 220). Reamintesc că revista „Viața economică" a mai semnalat în coloanele sale acest paradox. În cazul de față, mi se pare însă că autorul, a fost nevoit să redea clasificarea pe profesii stabilită pe linie de statistică. Cînd va fi revăzută această clasificare ?

Mihail ȘERBAN
economist
Ploiești

Operativ și obiectiv

DACĂ la nivel de întreprindere, sau chiar de centrală, părțile se întîlnesc și discută neînțelegerile ivite în termenul prevăzut de dispozițiile legale, găsind soluții mai mult sau mai puțin acceptabile, nu același lucru se poate spune despre obiecțiunile trimise de furnizori organelor superioare, respectiv ministerelor, care adesea rezolvă neînțelegerile după 3—4 luni, deci după expirarea perioadei de plan.

Pentru o rapidă rezolvare a neînțelegerilor precontractuale propun ca, după epuizarea încercărilor de conciliere la nivel de întreprindere, sau centrală, să se apeleze la arbitraj. În orice caz, aici, neînțelegerile ce se ivesc cu ocazia încheierii contractelor economice, se rezolvă mai operativ și obiectiv.

ec. **Fl. BOȘOTEANU**
Brașov

Atribuții de control ierarhic

VERIFICĂRILE efectuate într-un număr de 100 de unități din județul Iași, în domeniul organizării și exercitării controlului ierarhic operativ curent, scot în evidență cîteva deficiențe pentru eliminarea cărora trebuie acționat la nivelul conducătorilor, al organelor de conducere colectivă din întreprinderi.

În primul rînd, inițiativa, în mod justificat lăsată la dispoziția conducerilor de unități pentru organizarea acestui control și pe alte obiective decît cele indicate, nu a fost folosită. În aceste condiții, sfera controlului ierarhic operativ curent a rămas limitată la obiective ce privesc aproape exclusiv compartimentele economice din întreprinderi. De asemenea, organizarea controlului ierarhic operativ curent la nivelul întreprinderilor, a fost afectată de nereglementarea posibilității de delegare a unor sarcini către șefii direcți ai compartimentelor, neindicarea dispozițiilor legale, ce trebuie aprofundate de cei care efectuează acest control, necomunicarea sarcinilor către cei care trebuie să le execute etc.

Trebuie reținut, ca o concluzie, faptul că nu a fost învinsă concepția potrivit căreia efectuarea acestui control nu ar face parte din atribuțiile funcțiilor respective. Rezultatul: neefectuarea controalelor lunare stabilite prin deciziile emise de conducerile întreprinderilor la care s-au analizat aceste probleme. În sfîrșit, un alt aspect se referă la faptul că problemele identificate cu ocazia acestor controale, informațiile referitoare la fenomenele negative, nu au fost transmise factorilor de decizie în vederea corectării anomaliilor, astfel încît controlul a rămas, de fapt, un scop în sine

Sînt necesare măsuri, în primul rînd, pentru extinderea controlului în toate compartimentele activității întreprinderilor. De asemenea, în virtutea faptului că nu poate fi concepută o activitate de conducere, la orice nivel, fără controlul îndeplinirii obiectivelor propuse, considerăm necesar ca **sarcinile și atribuțiile de control ierarhic operativ curent să fie incluse în regulamentele de organizare și funcționare pentru toate compartimentele și, respectiv, funcțiile de conducere.**

Teodor ONOFREI
director adjunct
Inspecția financiară teritorială de stat — Iași

Nu-s tot pentru fondul pieței ?

ÎNTREPRINDEREA noastră are în plan să producă peste 4 000 de mașini de gătit cuptor înalt pe an. Pentru vopsirea lor este necesară o vopsea email negru — „Titan" E 901-10. Deși am solicitat-o în nenumărate rînduri, pînă acum nu ni s-a repartizat nici o cantitate, sub motivul că acest produs se vinde în cutii mici, fiind destinat numai fondului pieței.

Am depus la Grupul industrial de lacuri și vopsele din București mai multe comenzi, am trimis mai multe scrisori, dar nici măcar nu ni s-a dat vreun răspuns. Fără numita vopsea nu ne putem realiza produsele, destinate tot fondului pieței.

ing. D. PARFENE
director
Întreprinderea metalurgică de industrie locală — Rădăuți

CURIER

• Încadrare

PAVEL MIHAI, București. — Dacă în perioada celor 90 de zile de întrerupere a activității ați fost în incapacitate temporară de muncă și puteți dovedi aceasta cu o adeverință de la policlinică, timpul respectiv prelungește în mod corespunzător termenul de 90 zile. De asemenea, ziua în care vi s-a desfăcut contractul de muncă și ziua reîncadrării nu se includ în perioada de întrerupere.

★

MARIETA COTRUȚ, București. — Încadrarea dv. ca planificator și nu ca planificator principal corespunde reglementărilor în vigoare. Perioada cît ați fost casieră de unitate operativă, nu se include în vechimea în funcții medii economice. Decizia UCECOM nr. 100/1967, la care vă referiți, nu cuprinde precizarea că funcțiile de facturist, calculator principal, casier sau altele similare sînt funcții economice medii. Vechimea în aceste funcții dădea posibilitatea celui care avea o activitate de peste doi ani, avînd ca studii învățămîntul mediu de cultură generală, să ocupe o funcție economică medie. Această reglementare a fost confirmată și de prevederea similară existentă în anexa a II-a la Legea nr. 12/1971.

• Promovare

VICTORIA BARBALATĂ, Roman — Pentru promovarea în funcția de planificator principal, în afară de vechimea de cel puțin 5 ani în funcții economice, mai este necesar ca absolventul învățămîntului de cultură generală să fie și absolvent al unui curs de specializare cu profil economic. În aplicarea acestei prevederi, prin curs de specializare cu profil economic se înțelege orice formă de perfecționare a pregătirii profesionale în condițiile stabilite de art. 3 din Legea nr. 2/1971. Conducerea unității unde lucrați are obligația, prevăzută de legea susmenționată, de a organiza o asemenea formă de perfecționare a pregătirii profesionale.

• Transfer

EUGEN A. DUMITRU, Pitești — Angajatul transferat în interesul serviciului trebuie să se prezinte la noua unitate, la termenul stabilit prin ordinul de transfer. În cazul neprezentării, unitatea este îndreptățită să aplice sancțiunea disciplinară a desfacerii contractului de muncă prevăzută de Legea nr. 1/1970 și de art. 130 alin. 1 lit. i din Codul muncii. Transferul nu poate fi efectuat decît la unitatea prevăzută în Ordinul eliberat în condițiile prevăzute de art. 8 din Legea nr. 1/1970 și art. 69 din Codul muncii. Ulterior desfacerii contractului de muncă, salariatul nu mai poate fi transferat, nici în interesul serviciului și nici la cerere, la o altă unitate, deoarece nu se mai află în raporturi juridice cu unitatea de la care a plecat. Instrucțiunile nr. 7 000/1964 ale Ministerului Finanțelor și ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii sînt și în prezent în vigoare, în măsura în care n-au fost modificate implicit prin art. 8 din Legea nr. 1/1970 și de art. 69 din Codul muncii.

• Vechime

GRUP MUNCITORI, Gura Humorului — Pentru muncitorii sezonieri (cu contract de muncă pe durată determinată) care au lucrat cîte 200 zile pe an în aceeași unitate, numărul anilor de vechime neîntreruptă pentru care se acordă spor de vechime se determină prin împărțirea la 306 a perioadelor efectiv lucrate. Menționăm că, după 26 martie 1970, salariații cu contracte de muncă pe durată determinată au vechime neîntreruptă în aceeași unitate dacă au lucrat în fiecare an, în funcție de necesitățile serviciului, cel puțin 6 luni în aceeași unitate sau în unități diferite unde au trecut în mod organizat, la indicația unui organ competent (art. 8 lit. b din Legea nr. 1/1970). Pentru muncitorii din exploatările forestiere, angajați cu contracte de muncă pe durată nedeterminată, cărora li s-au înscris în carnetul de muncă zile efectiv lucrate, fără a se specifica ce reprezintă timpul nelucrat, numărul anilor de vechime neîntreruptă pentru care se acordă spor de vechime se determină prin împărțirea la 306 a perioadelor efectiv lucrate. La fel se calculează vechimea neîntreruptă în aceeași unitate pentru angajații cu contracte de muncă pe durată nedeterminată din fabricile de cherestea, cărora în carnetul de muncă li s-au înregistrat zilele efectiv lucrate, fără a se specifica ce reprezintă zilele nelucrate.

• Stagiu

IOAN DOBRESCU, Buzău — Din punctul de vedere al aplicării H.C.M. 914/1968 — în ce privește remunerarea muncii, ca urmare a faptului că ați fost încadrat, după promovarea examenului de stat, direct cu salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate, face ca la sfîrșitul primului an de activitate desfășurată după încadrarea ca economist, să aveți dreptul la salariul de bază al acestei funcții. Din punctul de vedere al stagiului prevăzut de Decretul nr. 158/1970, pentru absolvenții învățămîntului superior de la cursurile de zi, acest stagiu are o durată de trei ani, astfel că — în cazul dv. — se încheie la 13 august 1974. După expirarea perioadei de stagiu va fi necesar ca, în conformitate cu prevederile art. 57 din Legea nr. 12/1971, să susțineți o probă practică. În cazul nereușitei la această probă, urmează să vă continuați stagiul, avînd dreptul să susțineți alte asemenea probe, la intervale de cel puțin 6 luni.

• Înlocuire

AL. MIHU, Tg. Ocna — Dacă îndepliniți condițiile cerute pentru ocuparea funcției de contabil șef și puteți dovedi cu diferite documente ale întreprinderii, precum și cu eventuala recunoaștere de către conducerea acesteia că ați îndeplinit efectiv atribuțiile funcției de șef contabil (în care ați fost trecut temporar, pentru înlocuirea titularului aflat în incapacitate temporară de muncă) puteți solicita Comisiei de judecată din unitatea unde lucrați, diferența de salariu precum și indemnizația de conducere, la limita minimă. În susținerea cererii ce veți înainta Comisiei de judecată, vă veți baza pe probele din care să rezulte că ați exercitat efectiv funcția de șef contabil (semnătura pe actele de control preventiv ce reveneau șefului contabil etc.) precum și pe prevederile art. 15 și 33 din vechiul Cod al muncii — pentru perioada pînă la 1 martie 1973, respectiv pe prevederile pct. 67 alin. 2 și 82 pentru perioada 1—31 martie 1973.

economie națională

ACTUALITATEA ● **Apropierea zilei de 23 August marchează** noi și însemnate realizări **în industrie, construcții, transporturi și agricultură, în înfăptuirea exemplară a angajamentelor asumate** ● **În adunările generale ale salariaților, care au loc în prezent, concomitent cu bilanțul realizărilor, se fac noi propuneri pentru** utilizarea mai largă a unor rezerve interne ● Creșterea rentabilității — **obiectiv major în activitatea fiecărei întreprinderi** ● **Pe șantierele de construcții-montaj se impun eforturi suplimentare pentru recuperarea unor restanțe și** punerea la termen în funcțiune a tuturor obiectivelor planificate pe acest an. ● **În dezbatere : simplificarea** creditării **agriculturii.**

PLAN-ANGAJAMENTE

Centrala de transporturi auto

REZULTATE FAVORABILE PE ANSAMBLU —

de ce nu și pe fiecare întreprindere ?

DAT FIIND specificul său de intermediar între producător și consumator — sectorul transporturilor se găsește în fața unor sarcini a căror complexitate crește an de an. În acest cincinal, industria s-a angajat să realizeze importante cantități de produse peste plan ; pentru ca ele să se integreze însă rapid și eficace în circuitul economiei naționale este necesar ca, mecanismul activității de transport să funcționeze nu numai cu întreaga sa capacitate, dar și cu precizie de ceasornic.

Tabelul nr. 1

Nivelul realizării planului

Întreprinderea de transport auto	Realizarea planului pe 6 luni din 1973 %	
	tone transportate	călători/km
Cluj	104,8	100,5
Galați	102,3	101,6
Oradea	102,6	100,0
Pitești	102,0	102,2
Piatra Neam,	101,0	100,2
București	100,9	100,1
Timișoara	100,1	102,5
Brașov	100,1	101,7
Constanța	100,0	97,0
Deva	98,7	100,1
Iași	93,8	96,4
. . . .		
Total Centrală	100,9	100,5

Conștienți de importanța sarcinilor care le revin, **lucrătorii din cadrul Centralei de transporturi auto s-au angajat să depășească prevederile de plan nu numai în domeniul transporturilor de mărfuri (cu 1,8 milioane la indicatorul tone transportate), ci și de călători (cu peste 45 milioane la indicatorul călători km). De asemenea Centrala s-a angajat să reducă prețul de cost în 1973 cu circa 3,6 milioane lei.** Eforturile desfășurate în fiecare întreprindere în parte au permis ca, în primele 6 luni a.c., angajamentele asumate să fie depășite pe total Centrală (vezi tabelul nr. 1). De asemenea în majoritatea întreprinderilor s-au înregistrat progrese considerabile pe linia sporirii eficienței economice a activității de transport, fapt oglindit, între altele, de reducerea prețului de cost cu 7 milioane de lei față de 3,6 milioane cît era angajamentul asumat. Care au fost căile de acțiune care au permis obținerea acestor rezultate ?

O atenție deosebită a fost acordată, în principal, **folosirii judicioase a parcului de autovehicule din dotare.** În acest sens, s-a urmărit realizarea unei **exploatări intensive**, fapt oglindit de îmbunătățirea coeficientului de utilizare a parcului, de scăderea continuă a parcursurilor de înapoiere fără încărcătură, sau a celor situate sub tonajul maxim al autovehiculelor. Aceste acțiuni au influențat de asemenea, pozitiv coeficientul de utilizare a capacităților de transport, comparativ cu situația înregistrată în perioada corespunzătoare a anului trecut (vezi tabelul nr. 2).

Rezultatele înregistrate sînt, printre altele, o consecință directă a utilizării parcului în 2 și 3 schimburi prin metoda organizării șoferilor în brigăzi în paralel cu preocuparea continuă pentru **creșterea nivelului lor de califcare.**

Tabelul nr. 2

%

Întreprinderea de transport auto	Coeficientul de utilizare a capacităților de transport auto pe primele 5 luni ale anului 1972	Coeficientul de utilizare a capacităților de transport auto pe primele 5 luni ale anului 1973
Oradea	62,2	64,9
București	59,7	63,1
Timișoara	67,4	68,1
Iași	60,2	59,4
Piatra Neamț	64,4	62,0
. . . .		
Total Centrală	62,3	63,2

Pentru ca activitatea Centralei să deservească și mai prompt cerințele beneficiarilor, s-a acționat, de asemenea, pe linia **măririi capacității, modernizării și diversificării mijloacelor de transport ale parcului din dotare.** Cîteva cifre sînt semnificative în acest sens. În primele 5 luni a.c., sectorul de transporturi auto a fost dotat cu peste 1850 de autovehicule noi față de cele existente în 1972. Pe lîngă sporirea operativității în rezolvarea cererilor beneficiarilor, se realizează în acest fel și o diversificare a serviciilor.

O analiză complexă a activității relevă faptul că, cu toate rezultatele bune înregistrate, **există încă sectoare și întreprinderi a căror activitate nu se încadrează în totalitate în prevederile de plan.** În acest sens, se remarcă două aspecte. Pe de o parte, faptul că **atît în sectorul transporturilor de mărfuri cît și în cel al transporturilor de călători există încă indicatori a căror realizare se situează sub nivelele planificate.** Astfel, pe primele 6 luni ale a.c., **indicatorul tone-km,** unul din indicatorii de bază în activitatea de transport a mărfurilor, a fost realizat pe total Centrală în proporție de 90,1%.

Desigur, cauze sînt multiple. În primul rînd trebuie arătat că distanța medie planificată de 22,1 km la confruntarea cu cererile concrete ale beneficiarilor s-a scurtat la numai 19,8 km. Pentru evitarea pe viitor a acestei situații ar fi de dorit ca modul în care se efectuează această planificare să țină mai mult seama de cerințele de „pe teren", să-și dezvolte instrumentele și tehnicile de investigare a cererii viitoare.

Nu trebuie uitat, de asemenea, nici faptul că natura mărfurilor transportate este în cea mai mare parte basculabilă (70%). Datorită acestui fapt și necorelării între volumul acestei categorii de mărfuri și numărul de basculante existente au fost utilizate pentru satisfacerea cererilor și autovehicule platformă ceea ce a făcut ca eficiența activității să fie scăzută din toate punctele de vedere. Și la indicatorul **călători transportați** rezultatele înregistrate în perioada ce a trecut din acest an pe fiecare întreprindere de transporturi în parte demonstrează că există încă rezerve a căror utilizare ar fi de natură să ducă la ridicarea eficienței activității de transport în ansamblu.

Pe de altă parte, trebuie arătat că **media favorabilă a realizărilor pe Centrală ascunde totuși rezultate nesatisfăcătoare obținute de unele întreprinderi din componența ei.** Sarcinile de plan nu au fost îndeplinite în totalitate de către întreprinderile de transporturi auto din Iași, Deva ș.a. Este adevărat că acestea se datoresc, în principal, unei **încărcări sub capacitate la autovehicule de mare tonaj** datorită lipsei unor mărfuri în stațiile de colectare și expediere. Dar, alături de acestea, s-au manifestat și neajunsuri proprii. Faptul că în întreprinderile respective parcul de autovehicule este folosit de multe ori sub nivelele planificate, iar organizarea activității la locurile de încărcare-descărcare lasă de multe ori de dorit, face necesară aplicarea grabnică a unui complex de măsuri care să permită recuperarea restanțelor, îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan.

Și un alt aspect. În întreprinderile analizate se constată că rezultatele activității economice au fost influențate negativ și de **calitatea** de multe ori necorespunzătoare a modului în care se realizează **întreținerea mijloacelor de transport.** Care sînt consecințele unei atari stări de fapt ? Iată cîteva dintre ele. Numai în decursul trimestrului I a.c. s-a înregistrat o creștere a numărului zilelor de staționare a autovehiculelor cu peste 20 000, față de perioada corespunzătoare a anului trecut. De asemenea, pe primele 3 luni a.c., datorită lipsei de piese de schimb, a avut loc o creștere a staționărilor pe total Centrală, cu peste 8 000 de zile față de perioada corespunzătoare din 1972.

O analiză mai amănunțită asupra posibilităților existente ar permite atît Centralei cît și fiecărei întreprinderi în parte să-și orienteze activitatea spre o valorificare eficientă a tuturor resurselor, concomitent cu luarea de măsuri (reparații de calitate, reducerea orelor de staționări, creșterea calificării cadrelor ș.a.) în vederea eliminării neajunsurilor manifestate, astfel încît în semestrul II.1973 să se obțină rezultate mai consistente.

V. MIHAI
B. PĂDURE

INVESTIȚII

PRINCIPALUL :

punerile în funcțiune

Realizări, dar și restanțe ce trebuie recuperate încă în acest an

PE BUNĂ DREPTATE se apreciază că anul 1973 reprezintă o etapă hotărîtoare în îndeplinirea principalelor imperative ale cincinalului, fiind considerat ca an de vîrf în înfăptuirea programului de investiții al țării. De aceea, respectarea termenelor de punere în funcțiune a tuturor obiectivelor și capacităților prevăzute, devansarea acestora acolo unde este posibil, reprezintă imperative economice majore, de a căror îndeplinire depinde în mare măsură înfăptuirea cincinalului înainte de termen. În 1973 urmează să se execute un volum total de investiții din fondurile centralizate ale statului cu cca. 12% mai mare decît cel realizat în anul precedent. Numai în industrie se prevede ca potențialul productiv să sporească cu 488 obiective moderne, față de 260 care au fost integrate în circuitul productiv cu întreaga capacitate în 1972. De asemenea în acest an peste 37% din sporul producției globale industriale, respectiv cca 22 miliarde lei, urmează să se obțină pe seama capacităților noi.

Cunoscînd coordonatele de bază ale planului de investiții și implicațiile îndeplinirii lui asupra întregului mecanism economic al planului de stat, este necesar ca, la jumătatea drumului, după parcurgerea primului semestru, să ne întrebăm în ce stadiu se află înfăptuirea planului de investiții, ce concluzii se desprind și ce măsuri se impun a fi luate. **Analizele efectuate pînă în prezent arată că pe majoritatea șantierelor lucrările se execută în ritmul prevăzut în grafice, experiența valoroasă a colectivelor de muncă fiind pusă în aplicare în mod eficient pentru rezolvarea problemelor complexe care se ridică. Aceasta a permis ca în primul semestru al anului curent să se execute un volum de investiții cu circa 5%** (2,5 miliarde lei) **mai mare față de perioada corespunzătoare a anului trecut : industria noastră socialistă s-a îmbogățit cu un număr de 118 obiective noi și capacități moderne care au fost integrate în potențialul productiv al țării** (dezvoltarea Uzinei de strunguri-Arad, Exploatare de minereuri cuprifere-Moldova Nouă, instalația de formaldehidă de la Combinatul chimic Victoria-Făgăraș, instalația de fire poliesterice de la Uzina de fire sintetice-Iași, Fabrica de PAL Comănești, Filatura de fire tip bumbac-Baia Mare etc.).

REALIZĂRILE, deși importante, nu acoperă în întregime prevederile pe perioada celor 6 luni ce au trecut din 1973. Faptul că nu pe toate șantierele au fost recuperate restanțele din 1972, că pe altele au apărut noi rămîneri în urmă, reliefează pe deplin existența unor neajunsuri în pregătirea unor investiții, lipsa de organizare a execuției, insuficiențe în asigurarea utilajelor necesare etc. Aceste deficiențe au acționat încă de la începutul anului și s-au menținut în permanență, lucru ce a făcut să se înregistreze restanțe de cca. 10—18% față de planul cumulat la sfîrșitul fiecărei luni, așa cum rezultă din graficul nr. 1. **Cadența mai lentă, comparativ cu prevederile în care s-au desfășurat lucrările a determinat executarea unei medii lunare de numai 7,3%**

ing. Florian MIHALACHE
C.S.P.

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

● **În avans față de grafic**

● **Constructorii și montorii de pe șantierul uzinei de fibre sintetice din Iași** *au reușit să cîștige un avans de trei luni față de grafic, în cadrul lucrărilor destinate punerii în funcțiune a unei noi capacități de fire tehnice din poliester. Această performanță va aduce uzinei ieșene o producție suplimentară de circa 25 de milioane de lei, situînd-o pe un loc fruntaș în întrecerea socialistă în cinstea zilei de 23 August.*

Prin punerea în funcțiune a acestei linii, uzina își dublează capacitatea de producție a firelor tehnice — materie primă deosebit de solicitată pentru diverse articole industriale, ca benzi transportoare, curele trapezoidale, furtune de incendiu, plase de pescuit etc. Costul investiției a fost redus simțitor, ca urmare a montării acestei capacități în spațiile existente, prin organizarea mai bună a locurilor de producție.

● **Constructorii de pe șantierul de dezvoltare a Întreprinderii miniere Bălan,** *din județul Harghita, se află în avans față de grafic atît la lucrările în subteran, cît și la cele de la suprafață. Frontul de lucru pentru mineri este pregătit în proporție de 95%. În stadiu avansat se află și lucrările vizînd asigurarea abatajelor. Devansarea graficului lucrărilor principale, și mai ales a celor din subteran, va face posibilă intrarea în mină a primelor echipe cu peste o lună înainte de termen.*

● **Autoutilare — acțiuni și rezultate**

● **Colectivul Uzinei mecano-energetice și de automatizare a Combinatului petrochimic de la Brazi** *s-a angajat să realizeze în acest an, cu forțe și mijloace proprii, 400 tone de utilaje tehnologice. Între obiectivele finalizate pînă acum se numără două cuptoare de 35 tone fiecare, trei turnuri de crtstalizare, un mare număr de vase de depozitare și de schimbare a temperaturii. S-au creat astfel condiții pentru majorarea angajamentului de la 400 la 650 tone. Valorificarea posibilităților existente asigură creșterea în anul 1974 a volumului de utilaje, scule și dispozitive din producție proprie la 1 000 tone.*

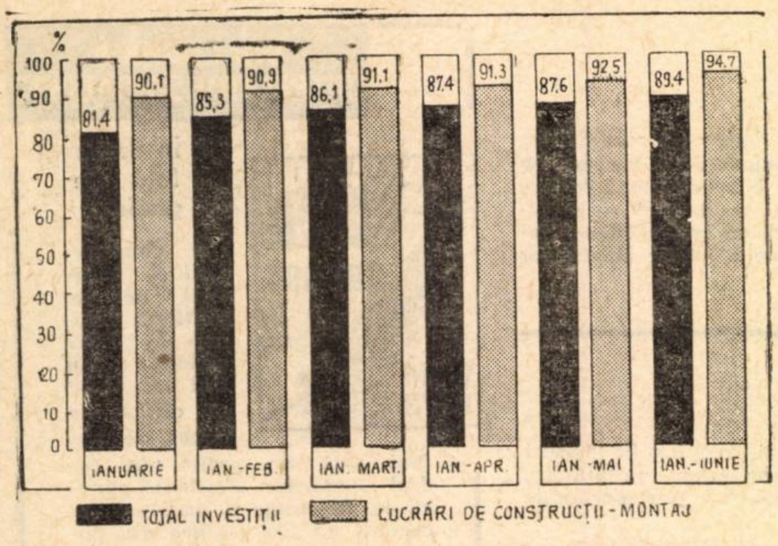

Dinamica îndeplinirii planului de investiții din fondurile centralizate ale statului în semestrul 1/1973 (perioade cumulate)

←

din planul anual față de 8,1% cît ar fi trebuit să se realizeze pentru îndeplinirea integrală a planului. Cele mai mari nerealizări sînt localizate la MIM (20,4%), M.I.U. (18,1%), M.I.Ch. (14,8%), M.I.C.M. și M.E.F.M.C. (10,5%), M.A.I.A.A. (13,2%), Consiliile populare (8,3%).

Deși în luna iunie a.c., s-a realizat pe total cel mai mare volum de investiții de la începutul anului (9,8% din planul anual), la unele ministere s-au majorat restanțele în această perioadă. Așa este cazul la M.I.Ch. (cu 215 mil. lei), M.I.M. (cu 165 mil. lei), M.E.F.M.C. (cu 52 milioane lei), M.I.C.M.U.E. (cu 33 mil. lei). Cele mai mari restanțe sînt la șantierele unor obiective de importanță deosebită ca de exemplu extinderea rafinăriei 2 Pitești), instalația de policlorură de vinil de la Combinatul Chimic Rm. Vîlcea și laminorul de benzi la cald — etapa 1 și 2 de la Combinatul siderurgic-Galați, Întreprinderea de rulmenți-Alexandria și Bîrlad, forja de blocuri și bare de la Întreprinderea de oțeluri aliate-Tîrgoviște.

Pe lîngă restanțele mari, analizele efectuate au scos în evidență și faptul că **nu este asigurată nici corelația stabilită prin plan între elementele de structură componente.** Astfel structura planificată pe sem. I a.c. la lucrările de construcții-montaj reprezintă 43,6% iar pentru utilaje cu montaj 25,5%, iar realizările — 46,2% și respectiv 23,4%. Structura necorespunzătoare este determinată, în principal, de rămînerile în urmă la montarea utilajelor la unele obiective aparținînd în special M.I.Ch., M.I.M., M.I.C.M.G., M.E.F., M.C.

Pe lîngă celelalte implicații ale nerealizării planului de investiții pe sem. I a.c. cum sînt imobilizările de fonduri materiale și financiare și influențele negative asupra eficienței economice, consecințele cele mai greu de suportat de către economia națională sînt cele legate de **întîrzierea punerii în funcțiune a noilor fonduri fixe, pe seama cărora a fost luată în calcul realizarea unor cantități însemnate de produse.** În ansamblu, **planul de punere în funcțiune a noilor fonduri fixe pe sem. I s-a realizat în proporție de circa 76%, reprezentînd numai 27% din planul anual. Din numărul total de 221 obiective, prevăzute a fi integrate în producție în prima jumătate a acestui an, numai 118 funcționează cu întreaga capacitate și 30 au intrat în producție parțial** (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Număr de obiective prevăzute a intra în funcțiune în sem. I. 1973

	Prevederi	Realizate	
		integral	parțial
M.I.M.	18	10	3
M.I.C.M.G.	40	25	15
M.I.C.M.U.E.	26	10	10
M.I.Ch.	38	19	5
M.E.F.M.C.	44	16	4
M.I.U.	35	21	5

Neritmicitatea în execuția investițiilor și întîrzierile în realizarea capacităților de producție se reflectă în faptul că **în sem. I. 1973 au crescut imobilizările de lucrări pe investiții neterminate cu peste 8 miliarde lei.** Cele mai grele implicații le reprezintă restanțele la unele produse de bază ale economiei, determinate de întîrzierea sau neintrarea în funcțiune a noilor capacități ca de exemplu: cocs metalurgic (întîrzierea de la prima baterie și neintrarea în funcțiune a celei de a doua baterii din cadrul Combinatului Siderurgic-Galați); strunguri universale, revolver și automate (întîrzieri în dezvoltarea capacității la frezele portal de la Întreprinderea-Arad și nepunerea în funcțiune a noilor capacități pentru tratament termic secundar, stația de compresionare și instalația de acoperiri metalice la Întreprinderea Tîrgoviște); ciment (n-au intrat în producție liniile tehnologice nr. 4, 5 și 6 de la Combinatul C. Lung Muscel, cu termenele planificate în lunile februarie, mai și iunie și replanificate în lunile iulie, august, septembrie).

Studiul și analizele desfășurate atrag totodată atenția asupra situației speciale care s-a creat la M.I.Ch. pentru care anul 1973 este un an de vîrf în înfăptuirea programului de investiții. În această ramură este prevăzut să se dea în exploatare 160 capacități productive, reprezentînd mai mult de 1/3 din numărul total al obiectivelor cincinalului. Din păcate aici s-au acumulat cele mai mari restanțe la punerea în funcțiune. Este adevărat că sînt condiții ca în perioada imediată să mai intre în funcțiune cîteva capacități importante care se află în probe tehnologice (Instalația de amoniac și uree de la P. Neamț și Slobozia). Rămîn însă, în continuare, în stadiul de construcții-montaj alte instalații deosebit de importante a căror producție este cuprinsă în planul de stat și care, la această dată, trebuiau să înceapă să producă. Este vorba, în primul rînd, de Rafinăria II Pitești, instalațiile de îngrășăminte fosfatice de la Valea Călugărească, la care se alătură alte 12 unități care trebuiau să fie date în exploatare încă din trim. I. a.c. și care nici în prezent nu produc.

De asemenea, atenția este reținută și de întîrzierile create la noile capacități de ciment din cadrul M.E.F.M.C. care grevează încă de pe acum cu sute de mii de tone balanța acestui produs cu perspective de a se accentua acest deficit.

NEAJUNSURILE care au determinat neîndeplinirea planului de investiții și de punere în funcțiune din sem. I. a.c., precum și situația necorespunzătoare în ceea ce privește structura investițiilor și volumul lucrărilor neterminate au fost generate de aceleași cauze semnalate și cu alte ocazii, care pot fi grupate astfel: **neasigurarea la termen și în ordinea montajului a unor utilaje tehnolgice, instalații și aparataje din țară și din import; întîrzieri în crearea fronturilor pentru montaj; întîrzieri în elaborarea și definitivarea documentațiilor tehnico-economice; nerespectarea graficelor de execuție a lucrărilor de construcții-montaj ca urmare a deficiențelor în organizarea activității constructorilor, în domeniul utilizării depline a utilajelor, aprovizionării ritmice a șantierelor și asigurării forței de muncă.**

În asigurarea utilajelor tehnologice din țară și din import s-au menținut greutăți și deficiențe în întreaga perioadă de la începutul anului pînă în prezent, continuînd să influențeze negativ realizarea ritmică a investițiilor și darea în exploatare la termen a unor capacități noi și în perioada următoare. **Contractarea utilajelor tehnologice din țară și din import necesare pentru anul 1973 nu s-a încheiat nici pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c. cînd mai erau necontractate 6,8 mii tone din țară și 417 mil. lei valută din import, reprezentînd 3% și respectiv 9% din volumele anuale.** Cu excepția lunii ianuarie cînd s-a contractat un volum important de utilaje tehnologice din țară, media lunară a contractărilor din celelalte luni ale semestrului a fost foarte scăzută (2,3 mii tone în lunile februarie-iunie față de 18,4 mii tone în ianuarie). Cele mai mari restanțe în contractarea utilajelor tehnologice din țară sînt localizate la MICMUE (22%), MIU (19%), MEE (9%), iar cele din import la MICMUE (26,4%), MICh (12,3%), MEFMC (11,1%), MIU (6,3%), MEE (6%).

Întîrzierile în contractare sînt agravate de cele în livrarea utilajelor care au determinat ca la 30 iunie a.c. să fie restante la livrare 17,4 mii tone utilaje tehnologice din țară și 125 mil. lei valută din import, reprezentînd 17,6% și respectiv 7,9% din volumele scadente la 30 iunie a.c. Trebuie reținut faptul că, în mare parte, restanțele la livrări reprezintă utilaje aferente capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an (31%) din restanțele la intern și 44% din restanțele la import. Aceste restanțe au determinat neintrarea în funcțiune a 45 capacități de producție în sem. I. a.c și condiționează darea în exploatare a altora cu termene planificate în trim. III. În același timp, **întîrzierile în contractarea și livrarea utilajelor tehnologice la care se adaugă neasigurarea la timp a frontului de montaj, precum și livrările dezasortate și necorelate cu ordinea montajului au determinat existența în permanență a unor stocuri mari de utilaje pe unele șantiere, al căror volum a crescut cu peste 50% în perioada 1 ianuarie-30 iunie a.c.** La încheierea semestrului, aproape 37% din volumul acestor stocuri avea durata de staționare pe șantiere depășită față de cea normată.

O altă cauză care a generat perturbații în desfășurarea programului de investiții în sem. I, din cauza căreia încă nu începuseră lucrările la un număr de 40 obiective (din cele 104 cu termene de începere planificate pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c.) este **întîrzierea în predarea documentațiilor tehnico-economice** care a influențat negativ ritmul contractărilor utilajelor, eliberarea amplasamentelor, obținerea autorizațiilor de construcții, contractarea lucrărilor de construcții-montaj etc. **Din cele 215 documentații cu termene planificate în sem. I. a.c., 62 erau încă neaprobate la 30 iunie, unele avînd cu mult termenul depășit.**

ÎNFĂPTUIREA planului pe semestrul II 1973, recuperarea restanțelor din trimestrul I și II, impun măsuri energice pe întreaga filieră a factorilor implicați — beneficiari, proiectanți, constructori, furnizori de utilaje. Ținînd seama de faptul că eficiența investițiilor noi este influențată direct de durata realizării lor, fundamentarea decizei în privința punerii în funcțiune constituie o sarcină de mare răspundere și, ca atare, ea trebuie să aibă la bază criterii științific determinate în toate fazele ei; termenele de începere și încheiere a lucrărilor, precum și fazele intermediare trebuie stabilite în mod corelat atît cu necesitățile cît și cu posibilitățile reale a tuturor condițiilor materiale care să permită desfășurarea în bune condiții a întregului program de realizare. În acest scop, se impune ca, la întocmirea graficelor coordonatoare să se utilizeze în mai mare măsură metoda drumului critic, stabilind pentru fiecare fază durata strict necesară, iar urmărirea să se facă după aceste grafice. Aceasta ar facilita renunțarea la practica folosită de unii titulari de a prinde în plan lucrări sau părți din lucrări, indiferent dacă sînt urgente sau nu, dacă sînt pregătite sau nu, practică ale cărei consecințe duc la dispersarea fondurilor și a capacității de execuție și, ceea ce este mai grav, la prelungirea duratei de execuție.

Colaborarea susținută dintre constructori și beneficiari, asigurarea documentației de execuție la timp și completă, asigurarea la vreme și în ordinea impusă de graficul de montaj a utilajelor și instalațiilor tehnologice din țară și din import, planificarea judicioasă și urmărirea permanentă a execuției lucrărilor de construcții conform graficului, sînt căi sigure pentru recuperarea restanțelor și asigurarea punerii în funcțiune a noilor capacități planificate.

PRODUCTIVITATE

În industria județului Bacău

Punct de CONVERGENȚĂ a eforturilor: utilizarea maximă a resurselor

ÎN ÎNTREPRINDERILE județului Bacău, la fel ca și în celelalte județe ale țării se desfășoară larg întrecerea pentru îndeplinirea înainte de termen a prevederilor actualului plan cincinal. Acordînd încă din prima lună a anului întreaga atenție valorificării unor resurse existente, cele mai multe colective de întreprinderi au reușit să depășească substanțial nu numai prevederile de plan, ci și angajamentele asumate. Aceasta a făcut posibil ca, la nivelul județului, în primele 6 luni din 1973, să se realizeze față de plan, o producție globală industrială de 101,1%, ceea ce echivalează cu o importantă depășire valorică. În același timp, planul producției marfă a fost îndeplinit în proporție de 101,8%, depășindu-se prevederile.

Merită menționat faptul că, în primul semestru din 1973, s-a realizat peste 60% din angajamentul luat pentru întregul an. Producția suplimentară se concretizează în importante cantități de produse destinate consumului productiv, fondului pieței și exportului. Astfel, s-au produs peste plan 54 milioane kWh energie electrică, 21073 tone benzină, 2 512 tone cărbune, 584 tone polistiren 2 781 tone cauciuc sintetic, peste 7 500 mc cherestea rășinoase și fag, mobilă diversă în valoare de 10 milioane lei, 333 tone hîrtie, 44 800 m țesături textile, confecții în valoare de 4 milioane lei, 3 100 perechi încălțăminte, 1 131 hl bere și alte produse. S-au creat astfel premisele livrării pentru consumul populației a unui volum de mărfuri peste plan în valoare de cca 54 milioane lei, planul la export fiind și el depășit cu 1,7 milioane lei valută.

Aceste rezultate au fost posibile, în primul rînd, datorită utilizării mai bune a capacităților de producție, folosirii raționale a materiilor prime și materialelor, lărgirii mecanizării și automatizării proceselor de producție. O importantă contribuție au adus-o și capacitățile de producție intrate în funcțiune în acest semestru: o nouă instalație de esteri și amine și o instalație de acizi grași în cadrul Combinatului petrochimic-Borzești, dezvoltarea întreprinderii de confecții-Bacău cu o producție anuală de 52 milioane lei, o fabrică nouă de PAL la Combinatul de prelucrare a lemnului — Comănești etc.

UNUL DIN MARILE OBIECTIVE, urmărite, începînd din primul an al actualului cincinal, este acela ca **prevederile de plan cît și angajamentele asumate în întrecere să fie înfăptuite în condițiile creșterii eficienței întregii activități economice.** În acest context, o atenție sporită a fost acordată îmbunătățirii activității productive, în așa fel încît aceasta să conducă la **creșterea eficienței ei, și în primul rînd, a productivității muncii.** În acest an, de pildă, **peste 70% din sporul de producție globale s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii, planul la acest indicator fiind realizat în proporție de 100,8%.** În același timp, cheltuielile de producție realizate în primele 5 luni ale anului au fost cu 1,27 lei la fiecare 1 000 lei producție marfă sub nivelul celor planificate.

Rezultate bune în acțiunea de creștere a productivității muncii au obținut în acest prim semestru al anului, ca și în perioadele anterioare, colectivele de muncă de la Combinatul petrolier-Moinești, Întreprinderea de șuruburi-Bacău, Combinatul petrochimic-Borzești, Întreprinderea „Letea"-Bacău, Combinatul pentru prelucrarea lemnului — Comănești, Întreprinderea de postav — Buhuși, Întreprinderea de spirt, drojdie, bere — Mărgineni etc.

Creșterea productivității muncii cu 38,2%, față de 1970 — sarcină înscrisă în planul cincinal pentru județul nostru — cere în continuare eforturi din partea tuturor colectivelor de muncă. Cu toate succesele dobîndite în răstimpul de doi ani și jumătate cît a trecut din cincinalul 1971—1975, sînt încă multe de făcut atît pentru înfăptuirea prevederilor de plan cît mai ales pentru realizarea angajamentului asumat.

În acest sens, o rezervă importantă o constituie **atingerea parametrilor proiectați la noile obiective puse în funcțiune.** Lipsurile ce dăinuie în acest domeniu afectează nivelul productivității muncii pe întregul județ. Amintim cazul Întreprinderii metalurgice — Bacău, care — de la intrarea în funcțiune, în urmă cu doi ani, a noii fabrici de vane, cu linii automate de turnătorie — nu a reușit să realizeze indicatorul de productivitate planificat. Aceeași situație există la Fabrica de PFL din cadrul Complexului pentru industrializarea lemnului.

O altă sursă importantă de creștere a productivității muncii o constituie **utilizarea deplină a capacităților de producție.** Faptul că, în primul semestru din 1973, indicele de utilizare a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor a fost, pe întreg județul, de numai 70,6%, (majoritatea timpului nelucrat înregistrîndu-se la „schimburi neprogramate") subliniază pregnant marile posiblități existente în acest domeniu. Nici folosirea forței de muncă nu oferă motiv de deplină satisfacție, mai ales sub aspectul încadrării celor 3 schimburi. Coeficienttul numărului de schimburi pe total județ este de numai 1,74, de unde reiese că generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III în industria băcăuană sînt de stringentă actualitate.

Va trebui intensificată preocuparea pentru recrutarea și calificarea de noi cadre, concomitent cu perfecționarea în continuare, a organizării producției și a muncii. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în actualul cincinal, producția industrială a județului urmează să crească încă o dată și jumătate față de 1970, iar noile obiective vor reclama cadre bine pregătite, capabile să mînuiască, la un înalt nivel, tehnica înaintată cu care acestea vor fi dotate.

Într-un recent studiu, efectuat de Consiliul județean de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale-Bacău, a rezultat că este necesară intensificarea eforturilor pentru **mecanizarea și automatizarea unor procese cu volum mare de muncă.** În unitățile industriei lemnu-

→

←

lui, în general, și în exploatările forestiere, în special, — sectoare cu o pondere mare în ansamblul economiei județului — ca și în industria petrochimică, constructoare de mașini, extractivă și ușoară sînt rezerve serioase de creștere, pe această cale, a productivității muncii. Pe lîngă aceasta, se impune sporirea indicelui de utilizare a timpului de lucru, rezervă de creștere a productivității muncii ce trebuie mai bine valorificată. În cursul semestrului I. a.c., aproape 4% din timpul maxim disponibil n-a fost lucrat, în mare măsură datorită stagnărilor și absențelor de tot felul. Dacă la aceasta adăugăm și faptul că se irosește timp și pe parcursul zilei de lucru, rezultă clar necesitatea de a se acționa în vederea desfășurării unei activități productive optime, la nivelul zestrei tehnice de care dispunem.

Cu prilejul adunărilor generale ale oamenilor muncii, care au avut loc în cursul lunii iulie a.c., în întreprinderile băcăoane, concomitent cu bilanțul realizărilor, s-au făcut numeroase referiri critice la unele neajunsuri, și propuneri pentru eliminarea lor. Studierea și aplicarea acestor propuneri făcute în fiecare întreprindere, cît și la nivel de centrală, crearea de condiții pentru desfășurarea tot mai bună a producției, vor face ca pînă la sfîrșitul anului să se obțină realizări care să depășească substanțial prevederile, să asigure pe deplin înfăptuirea angajamentului de a îndeplini cincinalul înainte de termen.

ing. T. HOFMAN
Consiliul județean de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale — Bacău

CREDIT

NIVELURI DE PLĂȚI

lunare sau trimestriale?

ACTUALA etapă de dezvoltare a economiei naționale și perfecționarea continuă a întregii activități economico-sociale necesită simplificarea tuturor mecanismelor de lucru, inclusiv a celor din sistemul financiar-bancar. În acest cadru, și pornind de la ideea creditului ca o pîrghie extrem de importantă prin care statul urmărește ca fiecare unitate economică să-și desfășoare activitatea în cadrul unor fonduri normale de producție, să-și realizeze și să depășească sarcinile planificate paralel cu creșterea eficienței economice, am considerat necesar ca, în urma aplicării noilor norme metodologice de creditare a unităților de stat din agricultură, să supunem dezbaterii specialiștilor — atît a celor din unitățile băncii, cît și din întreprinderile agricole de stat și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii — unele probleme de natură să simplifice sau să completeze aceste norme de lucru.

Alături de limita de creditare, prin normele metodologice de creditare a I.A.S. și S.M.A. elaborate la sfîrșitul anului 1972 este reglementată utilizarea noțiunilor de **nivel de plăți** și **nivel de încasări lunare**, care altfel spus, reprezintă planul de acordare, respectiv de rambursare a creditelor prin contul curent. **Amplitudinea** dintre aceste două mărimi este de natură să confirme în trimestrul de plan o rambursare sau o acordare de credite față de soldul contului curent existent la sfîrșitul trimestrului precedent.

Pentru a reuși să reliefăm mai bine considerațiile propuse, prezentăm succint modul în care aceste niveluri acționează practic în cadrul metodologiei actuale de lucru. Astfel, avînd în vedere faptul că limita de creditare este trimestrială, prin toată activitatea de control, preventiv sau ulterior, se urmărește luarea de către unități a tuturor măsurilor cu conținut economic care să asigure încadrarea în ultima zi a trimestrului a angajamentelor din conturile de credite curente și restante în limita de creditare aprobată, situația fiind întru totul corespunzătoare cînd împrumuturile restante lipsesc atît la sfîrșitul trimestrului, cît și după verificarea garanției creditelor pentru perioada respectivă. Pentru reușita acestei încadrări, s-a apelat la nivelurile de încasări și plăți, dar care de fapt acționează numai în primele două luni ale trimestrului, în ultima urmînd să opereze numai limita de creditare. Pentru aceasta, în situația în care la sfîrșitul lunii a doua, soldul creditelor curente și restante este mai mare decît limita de creditare aprobată pentru sfîrșitul trimestrului, se procedează la determinarea unor limite decadale descrescătoare, plățile urmînd să se facă în continuare numai din încasări, în ordinea legală de preferință.

Avînd în vedere volumul de muncă ocazionat de determinarea acestor limite, caracterul lor relativ prin lipsa unor elemente suficiente de fundamentare, **opinez pentru efectuarea în ultima lună a plăților din încasări, fără a fi necesară calcularea unor limite intermediare, neîncadrarea în limită urmînd să fie sancționată numai în ultima zi a trimestrului prin trecerea depășirii la credite restante.**

Defalcarea pe luni a nivelului de plăți în actualul sistem de lucru considerăm că este de natură să complice activitatea de creditare a I.A.S. și S.M.A., determinînd frecvente justificări și analize din partea unităților și organelor băncii, pentru a pune de acord nivelurile de plăți lunare (luna I și a II-a) cu necesitățile trimestriale de fonduri, care, pe parcurs, nu mai corespund cu cele avute în vedere la întocmirea cererilor de credite. Astfel, dacă se fac aprovizionări în devans din luna a II-a în luna I a trimestrului, atît I.A.S.-urile cît și S.M.A.-urile trebuie să prezinte justificări care se analizează de organele băncii în vederea redistribuirii nivelurilor de plăți stabilite inițial. Pe lîngă consumul de timp, această operațiune afectează implicit și intervenția oportună a creditului bancar în asigurarea fondurilor normale de producție. În cazul în care s-au identificat imobilizări de fonduri, pentru care credite de egală valoare s-au trecut la restanță, iar unitatea n-a fost trecută la plăți din încasări, acestea se scad în întregime din nivelul de plăți al primei luni, fapt ce stînjenește unitățile în asigurarea fondurilor necesare pentru activitatea desfășurată la începutul trimestrului.

Plecînd de la inconvenientele arătate, legate de defalcarea pe luni a nivelului de plăți ce rezultă din cererea de credite trimestrială, în vederea simplificării relațiilor I.A.S., S.M.A. pe de o parte și unitățile băncii pe de altă parte, fără vreo concesie de ordin calitativ în creditarea acestor unități, **am considera necesar să se utilizeze în continuare nivelul de plăți trimestrial**, care alături de limita de creditare și nivelurile de încasări prevăzute de normele de creditare să asigure determinarea și intervenția optimă a creditului bancar în cadrul fondurilor normale reclamate de desfășurarea în bune condiții a procesului de producție în I.A.S. și S.M.A. **Renunțarea la nivelurile de plăți lunare și urmărirea acordării creditelor în cadrul unui nivel de plăți trimestrial, ar fi de natură să simplifice activitatea de creditare a acestor unități**, ar reduce timpul care se utilizează în prezent pentru analiza documentațiilor prezentate de unități în vederea redistribuirii nivelurilor lunare de plăți în cadrul unui trimestru, ușurîndu-se munca de la resortul operativ al unităților băncii. Totodată, ar fi posibilă împărțirea mai echitabilă pe toată durata trimestrului a influenței negative pe care o au imobilizările trecute la credite restante, prin faptul că acestea ar urma să fie scăzute din nivelul de plăți trimestrial și nu numai din cel al primei luni, așa cum se procedează în prezent. Acest lucru ar fi de natură să mobilizeze unitățile economice la lichidarea cauzelor creditelor restante, respectiv să recupereze depășirile de cheltuieli, nerealizările de producție, să lichideze imobilizările în stocuri, debitori etc.

În situația urmăririi nivelurilor lunare de plăți se poate întîmpla ca în prima parte a lunii să se facă numai plăți pînă la epuizarea disponibilului, iar încasările să se facă numai în a doua parte, cînd unitatea poate să angajeze noi plăți prin bancă în conformitate cu ordinea de preferință prevăzută de Legea finanțelor. În acest fel, chiar în situația în care avem de-a face cu o creștere a necesităților de credite de la un trimestru la altul, s-ar putea întîmpla ca la sfîrșitul lunii a doua să avem de-a face cu depășirea limitei de creditare prevăzută pentru sfîrșitul trimestrului.

În situația urmăririi numai a nivelului de plăți trimestrial, încadrarea în volumul normal de fonduri s-ar asigura prin acordarea de împrumuturi numai pînă la epuizarea acestuia sau a limitei de creditare. În situația în care nivelul de plăți trimestrial s-ar epuiza, dar mai există limită de creditare disponibilă, înseamnă că s-a depășit nivelul încasărilor avut inițial în vedere, aceasta fiind un indiciu pentru unitate să solicite, iar pentru organele băncii să analizeze, suplimentarea limitei de creditare. Dacă dimpotrivă, creditele curente și restante au ajuns la nivelul limitei de creditare, dar mai există nivel de plăți disponibil, înseamnă că unitatea nu și-a realizat încasările prevăzute și, în continuare, plățile ar urma să se facă numai din încasări. Deci, în oricare din situații, prin sistemul de lucru propus nu s-ar ajunge la depășirea limitei de creditare stabilită pentru sfîrșitul trimestrului.

În schimb, pentru trimestrele la care limita de creditare planificată este inferioară trimestrului anterior se pune problema unor limite lunare descrescătoare, urmînd ca în situația în care nu se realizează încadrarea creditelor curente și restante în limita stabilită pentru sfîrșitul primei luni, din cauze subiective, să se treacă, începînd cu luna a doua, la plăți din încasări.

Ioan BARAS
Sucursala județeană Cluj a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

Brevete

• Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare (U.R.E.M.O.A.S.) din București aplică brevetul de invenție nr. 55 346 referitor la un **procedeu de lustruire a aluminiului și a aliajelor sale**, cu un conținut bogat în siliciu. Se obține o suprafață lucioasă, netedă, cu aspect deosebit de plăcut, avînd totodată un strat de 3—5 mm de fosfat care asigură o rezistență și la coroziune.

• Brevetul de invenție nr. 55 361 se referă la un **procedeu de ascuțire a burghielor elicoidale**, aplicabil în special la burghiele pentru prelucrarea fontelor și oțelurilor cu duritate mare. Aplicat cu succes la Întreprinderea mecanică din Suceava, procedeul asigură condiții bune de ascuțire, întrucît suprafața de contact dintre piatră și fața de așezare a burghiului este mult diminuată, cu efect pozitiv asupra regimului termic de lucru și asupra randamentului ascuțirii.

• **Conteinerul pentru manipularea semifabricatelor din lemn** în procesul de uscare descris în brevetul de invenție nr. 55 362 este folosit pentru manipularea și așezarea semifabricatelor din lemn în poziție verticală în spații amenajate în vederea uscării. Aplicat la C.E.I.L. Piatra Neamț, el sporește capacitatea instalațiilor de uscare prin micșorarea timpului de tratare termică și mărirea numărului de serii în unitate de timp, obținîndu-se o bună uscare.

• Inginerii R. A. Manicatide, I. Olteanu și I. Georgescu au cesionat Institutului de mecanica fluidelor și cercetări aerospațiale o nouă **instalație de împrăștiere aeriană a substanțelor solide**, descrisă în brevetul de invenție nr. 55 366. Această instalație, aplicată cu succes în agricultură, permite deformarea structurii fuselajului în timpul lucrului, datorită unui cazan suspendat elastic în fuselaj. Instalația aduce și o economie de material, se demontează ușor de pe avion, asigură o distribuție uniformă a îngrășămintelor, prezintă siguranță în funcționare și un preț de cost redus.

• Grupul industrial de lacuri și vopsele din București este titularul brevetului de invenție nr. 55 392 care se referă la **noi grunduri pentru protecția anticorozivă a tablelor sablate.** Pelicula de protecție se aplică într-un singur strat, este aderentă pe metal și rezistentă la intemperii și coroziune. De asemenea, se usucă rapid, putînd fi aplicată în flux tehnologic direct de la mașina de sablat, iar metalul acoperit cu astfel de pelicule poate fi tăiat, îndoit și sudat electric, fără ca grundul de pe restul suprafeței să se altereze.

• Brevetul de invenție nr. 55 395, avînd ca titular Fabrica de hîrtie din Bușteni, se referă la un **procedeu de fabricare a hîrtiei-suport pentru confecționarea șervețelelor parfumate.** Hîrtia obținută are aceeași rezistență cu hîrtiile importate, folosindu-se o celuloză papetară, de preferință celuloză înălbită sulfat.

• Întreprinderea agricolă de stat din Murfatlar, județul Constanța este titulara brevetului nr. 55 355 care se referă la o **instalație de transport pentru stațiile de sortare a strugurilor de masă.** Permite o creștere a productivității muncii, conducînd și la îmbunătățirea condițiilor de muncă și la împiedicarea degradării strugurilor.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Pentru ușurarea muncii și creșterea productivității

Mecanizarea activităților în exploatările forestiere

O PARTICULARITATE a ramurii forestiere din țara noastră o constituie condițiile naturale dificile de exploatare a lemnului (intemperii, pante mari, locuri izolate, dispersarea parchetelor), ceea ce necesită un volum mare de muncă. Această situație face ca volumul cheltuielilor unitare efectuate pentru valorificarea masei lemnoase, să se mențină la un nivel ridicat, comparativ cu alte țări. Îmbunătățirea eficienței economice în acest sector, paralel cu ușurarea activității, se realizează prin mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă. Datorită investițiilor alocate de stat, an de an a sporit nivelul de dotare a exploatărilor forestiere cu mijloace mecanizate. **În decurs de 13 ani** (1960—1973) de pildă, **INDICII DE MECANIZARE au crescut la faza doborît-secționat de peste 6 ori, la faza scos-apropiat de aproape 5 ori, iar la faza încărcat — de cca 20 ori.** Pentru cincinalul următor se prevede creșterea, în continuare, a gradului de mecanizare, în special la fazele scos-apropiat și încărcat (pentru faza doborît-secționat nivelul planificat pentru 1975 se consideră a fi optim).

Ritmul susținut, imprimat mecanizării lucrărilor din pădure, se reflectă nemijlocit în CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII: în perioada 1960—1975 aceasta sporește cu 38%, iar în intervalul 1970—1980 se prevede să crească cu încă 27%. Ridicarea gradului de mecanizare permite reducerea cheltuielilor de producție pe metru cub de masă lemnoasă cu cca 15% ceea ce la nivelul unui singur an, înseamnă sute de milioane de lei. În legătură cu extinderea mecanizării în faza scos-apropiat, este de menționat că acțiunea va duce la înlocuirea, în mare măsură, a atelajelor (vitele cetățenilor particulari sau ale întreprinderilor), eliberîndu-se astfel pentru necesitățile altor sectoare economice numeroase brațe de muncă și atelaje.

Atingerea nivelelor de mecanizare prevăzute, cere din partea organelor Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții preocupări susținute pentru a asigura din timp mecanismele și utilajele necesare. În acest scop, **în programul de asimilări și modernizări** de utilaje, trebuie să se acorde prioritate tipurilor de utilaje destinate lucrărilor care în prezent se execută cu mijloace manuale și hipo, sau a acelora mecanizate parțial (cojitoare mobile și fixe, tractoare forestiere pentru colectarea lemnului din produse secundare, tocătoare mobile pentru crăci, funiculare pentru apropiatul lemnului din rărituri ș.a.). Nu de mică importanță este continua îmbunătățire a performanțelor utilajelor din fabricația curentă, astfel încît acestea să se ridice la nivelul tehnicii moderne.

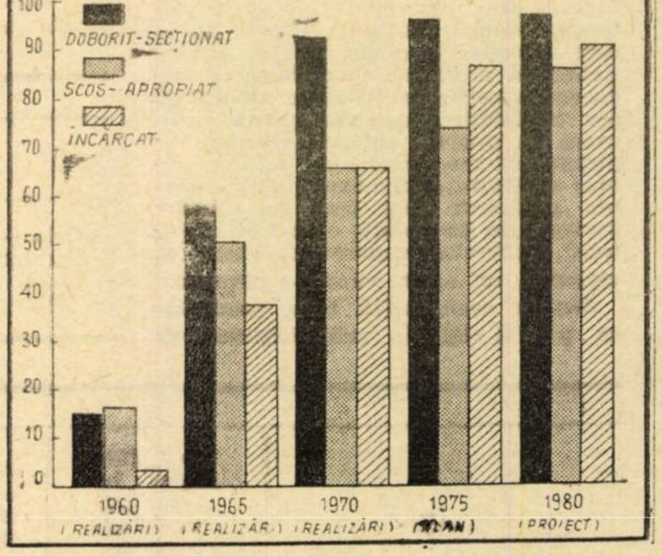

Evoluția gradului de mecanizare a principalelor activități în exploatările forestiere.

ORIENTAREA PRODUCȚIEI PE BAZA STUDIILOR CONJUNCTURALE ȘI DE RENTABILITATE

(Urmare din pag. 1)

țită a tendințelor conjuncturale pe termen scurt, mediu și lung în raport cu care să fie orientată producția agricolă în așa fel ca să fie realizat un aport valutar maxim.

Cunoașterea tendințelor conjuncturale pe perioade scurte permite intervenția pe piețele externe atunci cînd se obțin cele mai mari prețuri. Asemenea situații acționează îndeosebi la produsele de conjunctură și în perioadele în care intervin anumite fluctuații monetare. Din acest punct de vedere, evoluția prețurilor externe la unele produse agricole din recolta anului 1972 sînt concludente. Luînd în considerare faptul că exportul unor asemenea produse poate fi efectuat din perioada depozitării pînă la noua recoltă, prețurile ce pot fi obținute, luînd ca bază de comparație pe cele din trimestrul IV.1972, au evoluat spre exemplu la grîu, porumb, soia și zahăr, astfel (tabelul nr. 2).

Rezultă deci că, în condițiile menținerii produselor respective pînă în luna iunie, chiar dacă s-ar fi preluat un credit temporar în valută, aportul valutar total ar fi fost cu 40% pînă la peste 300% mai mare decît în ipoteza exportării produselor respective în prima parte a trimestrului IV.1972. Situații similare sînt și la uleiul de floarea soarelui, produs la care livrările din lunile iulie-august au prețuri mai mari cu circa 40% în comparație cu cele din luna mai.

Caracteristicile procesului de producție din agricultură impun, de asemenea, **studii care să fundamenteze creșterea pe termen mediu și lung**, deoarece în această ramură schimbările în orientarea producției necesită, de regulă, o perioadă mai îndelungată de timp. De exemplu, producția de carne de taurine ce se va obține peste 4—5 ani depinde de măsurile ce se iau în prezent, plantațiile de pomi și vița de vie de azi hotărăsc mărimea și structura producției de struguri și fructe pentru mai multe cincinale.

Vorbind despre orientarea producției, avem în vedere în primul rînd, **îmbunătățirea structurii culturilor**. În acest sens o acțiune dintre cele mai însemnate ce a fost începută din acest an și va fi continuată și în anii următori se referă la extinderea suprafețelor cultivate cu plante tehnice și, în mod deosebit, cu sfeclă de zahăr și tutun. În actuala conjunctură, deosebit de favorabilă pentru cereale și unele leguminoase, se obține totuși un aport valutar mai mare la sfecla de zahăr și tutun. Luînd ca bază de comparație exportul de grîu, în condițiile producțiilor planificate pentru anii 1973-1975 se estimează următorul aport valutar pe hectar (tabelul nr. 3).

Ținînd seama de efectul pozitiv pe care îl are extinderea plantelor tehnice pentru creșterea aportului valutar, precum și de faptul că subprodusele rezultate din prelucrarea sfeclei de zahăr asigură furaje aproximativ egale cu cele ce se obțin de pe un hectar cultivat cu plante de nutreț, prin planul îmbunătățit pe perioada 1974—1975, s-au majorat suprafețele destinate acestor culturi, în comparație cu prevederile cincinalului, cu 125 000 hectare la sfecla de zahăr și cu 8 200 hectare la tutun.

Valorificarea superioară a fondului funciar, care urmărește, între altele cultivarea solului cu acele plante de la care se obține un aport valutar maxim, trebuie să se îmbine cu **prelucrarea produselor vegetale în industria alimentară sau cu folosirea acestora pentru realizarea de produse animale solicitate pe piețele externe.** Asemenea acțiuni trebuie desfășurate în măsura în care permit realizarea unui curs de revenire favorabil în comparație cu cel al exportului produselor vegetale ca atare și, respectiv, un aport valutar suplimentar.

Analiza comparativă între rezultatele ce pot fi obținute prin exportul de produse vegetale și cel al produselor animale, realizate prin folosirea primelor ca furaje, scoate în evidență eficiența dezvoltării zootehniei. Carnea de bovine în viu și cea de ovine se poate obține prin folosirea în furajare a masei verzi și produselor secundare vegetale completate cu un consum de circa 3 kg concentrate pe kilogramul de spor în greutate vie, în timp ce la actualele prețuri de pe piața externă, fovorabile atît pentru furaje, cît și pentru carne, raportul se prezintă astfel :

— Concentrate luînd ca bază de comparație porumbul	100
— Carne de bovină în viu	800—850
— Carne de ovină în viu	750—800

Studiile de perspectivă cu privire la conjunctura diferitelor produse evidențiază faptul că raportul între furaje și animale în viu se va îmbunătăți, în continuare, în favoarea cărnii, mai ales a celei de bovină, ceea ce impune ca în dezvoltarea agriculturii țării noastre să fie intensificată creșterea și îngrășarea bovinelor, precum și extinderea îngrășării mieilor pînă la o greutate normală de 35—40 kg, sursă principală pentru realizarea de cantități sporite de carne ce se pot valorifica în condiții favorabile pe piețele externe.

În grupa produselor horticole, realizările de pînă acum și studiile de perspectivă evidențiază faptul că, mai ales din punct de vedere al cursului de revenire, este mai avantajos să fie extins exportul produselor prelucrate, diminuîndu-se treptat exportul de legume și fructe proaspete. Această situație este determinată de faptul că pe principalele piețe importatoare din Europa Occidentală țara noastră nu poate livra produsele decît cu o anumită întîrziere în comparație cu statele din zona mediteraneană. O asemenea decalare duce la o scădere însemnată a prețului de valorificare a produselor în stare proaspătă, în timp ce la conserve de legume și fructe putem fi competitivi cu orice stat exportator. Ca urmare a acestui fapt, spre exemplu, cursul de revenire la legume proaspete este de peste două ori mai mare decît în cazul conservelor de legume sterilizate.

Rezultă fără echivoc că în orientarea exportului trebuie să se acorde, pe viitor, o atenție mai mare **creșterii ponderii legumelor prelucrate sub formă de conserve și pastă de tomate**, în stare proaspătă, urmînd să se livreze numai cele foarte timpurii pentru care se obțin prețuri avantajoase și la care se realizează un curs de revenire corespunzător.

O analiză a acelorași probleme la exportul de fructe scoate în evidență faptul că la caise, spre exemplu, prețul ce poate fi obținut pe tona de produs transformat sub formă de pulpe, este mai mare cu cel puțin 60% în comparație cu aceeași cantitate de caise exportată în stare proaspătă. La aceasta se adaugă avantajele suplimentare pe care le prezintă exportul de pulpe de caise în comparație cu fructele proaspete prin : cheltuieli mai reduse cu ambalajele, exigența diferită la transport determinată de perisabilitățile relativ mari la exportul în stare proaspătă, folosirea unor mijloace de transport care au tarife mai mici etc.

Tabelul nr. 3

	1973	1975
— Grîu — secară	100	100
— Porumb boabe	116	105
— Sfeclă de zahăr	369	309
— Tutun	407	349

Tabelul nr. 2

	Preț obtenabil în trim. IV. (luna octombrie)	Preț obtenabil în luna martie 1973	Preț obtenabil în luna iunie 1973
— grîu	100	170	118
— porumb	100	147	119
— soia	100	324	174
— zahăr	100	120	111

Aspectele arătate pentru un singur sortiment de fructe se amplifică, dobîndind valențe și mai mari — în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pentru creșterea eficienței exportului — dacă analiza se extinde la întreaga gamă de fructe ce poate fi oferită la export pe diferitele piețe ale lumii.

ACESTE TENDINȚE conjuncturale sînt bine cunoscute, dar cuprind numai orientarea generală. Studiile privind fundamentarea strategiei exportului trebuie să vizeze și alte probleme, mai de detaliu, care să permită adoptarea, în timp util, a măsurilor care să asigure ofertarea produselor pe care piața le solicită și a căror valorificare garantează obținerea unei eficiențe maxime. Dintre aceste probleme menționăm necesitatea cunoașterii zonelor importatoare și zonelor exportatoare pe produse ; tendința consumului spre diferite sortimente (carne refrigerată, congelată, conserve, preparate ; cerere mai mare de vinuri roșii sau albe, de vinuri cu un conținut alcoolic mai ridicat sau mai redus) etc.

În același timp, dezvoltarea în perspectivă a producției trebuie să ia în considerare eventualele adaptări ale ofertei la modificarea cererii ce pot interveni de la an la an pe piețele externe, acționînd atît pe calea obținerii unor produse de calitate, prezentate în mod corespunzător, cît și pe calea prospectării conjuncturale și apariției pe piețe în perioadele în care prețurile se situează la nivelul cel mai ridicat.

Orientarea curentă este facilitată de **utilizarea indicatorilor rentabilității exportului** cum sînt : cursul de revenire și aportul net de valută. **Determinarea pe o bază științifică a cursurilor de revenire** impune o așezare a prețurilor interne de natură să dea posibilitatea constatării cazurilor în care abaterile cursului de revenire sînt datorate cheltuielilor de muncă trecută și vie pentru realizarea produsului respectiv, sau nivelului ratei rentabilității luate în calcul.

Asemenea abateri sînt destul de frecvente la produsele agroalimentare și în cadrul acestora, la produsele vegetale și animale ce se exportă ca atare. În timp ce unele au prețuri interne de livrare ce cuprind o rentabilitate ridicată, la altele se înregistrează pierderi. Luarea în calcul a prețurilor interne cu o structură foarte diferită influențează și cursul de revenire în sensul că acesta nu oglindește în mod real rentabilitatea mai mare sau mai mică a exportului anumitor produse agroalimentare.

De exemplu, la flori, pentru producerea cărora s-au făcut investiții însemnate prin construirea unor suprafețe de sere, se înregistrează la export un curs de revenire ridicat determinat de faptul că prețul intern se calculează cu o rată a rentabilității ce depășește 40%. În condițiile în care s-ar lua în calcul o rentabilitate normală, cursul de revenire s-ar îmbunătăți substanțial la acest produs, realizîndu-se o imagine reală asupra acestui export. **Pentru calcularea reală a cursului de revenire la toate produsele agroalimentare este necesar să existe prețuri interne cu structură uniformă, care să acopere cheltuielile de producție și să cuprindă o rentabilitate normală de 10—15%, iar cursul de revenire să fie analizat în funcție de asemenea prețuri.** Pentru anumite destinații interne se pot aplica prețuri calculate potrivit altor criterii, în funcție de interesele economiei de a stimula în mod diferențiat, pe produse, creșterea producției agricole.

Marea majoritate a produselor noastre agroalimentare atît în prezent cît și în următorii ani, aduc un aport valutar însemnat deoarece pentru realizarea lor se consumă cantități reduse de materii prime și materiale din import, agricultura folosind, în mare măsură, ca materii prime, produsele realizate de ea însăși (furaje, semințe, material săditor, carne, lapte, sfeclă de zahăr, semințe destinate industriei uleiului etc.).

O problemă importantă ce se cere analizată o reprezintă **aportul valutar ce se poate obține la exportul produsului finit în comparație cu materiile prime și materialele consumate** ; în agricultură, aceasta se referă la exportul de produse animale față de exportul furajelor și la unele sortimente din industria alimentară.

Dezvoltarea zootehniei asigură o valorificare superioară a produselor vegetale principale și secundare, dînd posibilitatea realizării unor produse mult solicitate atît pentru satisfacerea nevoilor interne, cît și la export. Sumele (în valută) ce se pot realiza la carne de bovină, ovină și la alte produse animale sînt net superioare în comparație cu cele obținute din exportul furajelor și a altor materiale consumate în procesul de producție ; la aceasta trebuie adăugat și faptul că pentru realizarea cărnii de bovină și ovină se folosesc anumite produse vegetale principale și secundare cărora nu li se pot da alte destinații : masa verde de pe pajiști, coceni, pleavă etc.

În anul 1972 și mai ales în acest an pe piețele externe a intervenit o creștere deosebită a prețurilor la făinurile proteice, majorîndu-se în proporții însemnate și prețul la furajele concentrate. Această tendință nu a fost însoțită de o creștere similară și a prețurilor la speciile consumatoare de asemenea produse, creîndu-se probleme deosebite în legătură cu eficiența exportului.

Evoluția prețurilor la făinuri proteice și furaje concentrate și a prețurilor la ouă, luînd ca bază de comparație semestrul I. 1972, se prezintă ca în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

SPECIFICARE	sem. I 1972	trim. I 1973	trim. II 1973
— Șroturi de soia	100	133	296
— Concentrate cultivate (porumb)	100	139	171
— Ouă	100	120	117

În aceste condiții, din calculele întocmite rezultă că valuta încasată din exportul ouălor se situează în prezent sub nivelul valutei aferente făinurilor proteice importate și a concentratelor ce pot fi exportate, care se consumă pentru producția de ouă. O asemenea stare de lucruri, caracterizată pe de o parte prin existența unui disponibil pentru export și prin nerealizarea unui aport valutar care să compenseze pe cel ce ar putea fi obținut pe materiile prime și materialele consumate, impune reducerea exportului prin depozitarea producției în vederea livrării în sezonul rece, cînd se pot obține prețuri mai avantajoase. În cazul în care se menține conjunctura nefavorabilă, trebuie revăzut programul de producție în creșterea păsărilor spre a fi limitată producția de ouă la nivelul cerințelor interne.

Adoptarea unor asemenea măsuri trebuie bine analizată, ținînd seama de tendințele de perspectivă, deoarece renunțarea în întregime la export, pe baza unei situații de scurtă durată poate duce la pierderea unor piețe a căror recîștigare, în ipoteza modificării prețurilor la un nivel corespunzător, ridică probleme deosebite.

Asemenea situații de proporții mai reduse se ridică și la anumite conserve din carne ce trebuie comparate cu exportul cărnii și importul de tablă pentru conserve și alte materiale ca și la produsele zaharoase.

Pentru fiecare produs în parte este necesară, așadar, o analiză temeinică conjuncturală și de rentabilitate. Pe această bază se impune adoptarea de măsuri care să ducă la concentrarea mijloacelor materiale și financiare cu care este înzestrată agricultura și industria alimentară, precum și a forței de muncă și a experienței cadrelor din aceste ramuri spre realizarea produselor agroalimentare cele mai solicitate pe piețele externe și la care se poate obține un aport valutar maxim, în comparație cu cheltuielile făcute pentru producerea lor.

MARKETING

FLUXURILE INFORMAȚIONAL-DECIZIONALE ÎN MARKETING

● Caracterul necesar și obligatoriu al succesiunii: informație — decizie — acțiune.

● Cum poate deveni întreprinderea consumator de informație de marketing?

● Cu ce fel de informații poate întreprinderea să influențeze, în mod favorabil ei, mediul?

CREȘTEREA continuă a complexității fenomenelor pieței, dinamica accelerată a evenimentelor din mediul economic înconjurător fac ca necesitățile de informații de marketing ale întreprinderii, privind atît mediul economic național cît și cel internațional, să fie în continuă creștere. De calitatea deciziilor care preced acțiunea depind rezultatele întreprinderii, respectiv rentabilitatea ei.

Contribuția informației de marketing la diminuarea entropiei unui organism economic, în cazul de față a întreprinderii, se realizează pe de o parte din fluxurile informaționale externe : Mediu — Întreprindere — Mediu, iar pe de altă parte prin fluxurile informaționale interne care circulă pe plan vertical și orizontal între diversele compartimente ale întreprinderii. Prima latură a fluxurilor informaționale de marketing externe (Mediu-Întreprindere), se referă la informațiile produse în afara întreprinderii și colectate prin cercetarea de marketing. Cea de a doua latură a fluxurilor informaționale de marketing externe (Întreprindere-Mediu) se referă la influența exercitată de întreprindere asupra mediului prin eforturile sale de marketing privind : calitatea și adaptarea produsului la mediu, eforturile de organizare a vînzării potrivit mediului, eforturile de persuasiune a mediului prin acțiuni promoționale, precum și buclele de conexiune inversă privind reacțiile mediului la eforturile întreprinderii.

În ceea ce privește organizarea fluxurilor informaționale de marketing interne, aceasta constituie obiectul marketing-managementului. Prin canalele sistemului informațional de marketing al întreprinderii se realizează coordonarea funcției de marketing cu celelalte funcții ale întreprinderii : cercetare-dezvoltare, producție, financiar-contabilă, personal

PRELUAREA fluxurilor informaționale de marketing externe de către sistemul informațional de marketing al întreprinderii se realizează prin intermediul cercetării de marketing care cuprinde următoarele capitole mari : I. studierea produselor și serviciilor oferite de întreprindere ; II. studierea pieței ; III. analize economice și conjuncturale ; IV. studierea metodelor și politicilor de vînzare ; V. studierea publicității.

I. **Studierea produselor și serviciilor cuprinde :** studiul receptivității clientului față de noile produse ; studii comparative cu produsele concurenței ; estimarea dezvoltării produselor concurenței ; determinarea beneficiarilor actuali ai produselor actuale ; analiza noilor produse și servicii propuse ; testarea produselor ; determinarea surselor de nemulțumire ale clienților ; descoperirea unor noi clienți pentru produsele actuale ; estimarea cererii pentru noi produse ; simplificarea liniei de fabricație ; studierea ambalajului, condiționării etc.

II. **Studierea pieței cuprinde :** analiza gradului de pătrundere al întreprinderii pe piață ; analiza vînzărilor ; analiza dimensiunilor pieței și tendințelor volumului acesteia ; determinarea caracteristicilor piețelor ; analiza potențialului piețelor în profil teritorial ; testele de piață ; studii privind consumul utilizatorilor : studierea rentabilității produselor vîndute ; studierea mișcărilor ale pozițiilor pe piață a diferitelor firme concurente ; schimbări importante în tipul de consum.

III. **Analize economice și de conjunctură :** previziuni pe termen scurt, previziuni pe termen lung ; analiza și studierea tendințelor conjuncturii economice generale; beneficiile și analiza valorii ; studii asupra ciclului de viață și diversificării producției ; localizarea producției și distribuției ; studii de cooperări internaționale industriale și comerciale.

IV. **Studii asupra metodelor și politicilor de vînzare privind :** stabilirea sau revizuirea teritoriilor de vînzare ; urmărirea variațiilor desfacerilor în profil teritorial ; aprecierea eficienței metodelor actuale de vînzare ; studierea competitivității prețurilor ; analiza activității comis-voiajorilor ; evaluarea metodelor de vînzări propuse ; măsurarea eficacității vînzărilor ; studierea canalelor de distribuție și a cheltuielilor de markenting ; stabilirea sarcinilor de vînzări.

V. **Cercetarea publicității :** eficiența diferitelor medii publicitare ; studierea corelată a politicii de preț, distribuție și publicitate proprii și ale concurenței ; studii motivaționale.

Analiza mediului în marketing (considerat ca o unitate între marketingul intern și internațional) se desfășoară pe cele trei componente de bază : concurență, consumatori, conjunctură comparativ cu resursele întreprinderii proprii (vezi fig. nr. 1).

Pentru a putea trece, în continuare, la definirea obectivelor de marketing ale întreprinderii, trebuie completată investigarea prezentului realizată prin cercetarea de marketing cu investigarea viitorului, utilizîndu-se prognoze de marketing care urmează să stabilească cît mai exact : produsele interesante pentru viitor ; piețele interesante pentru viitor ; ponderea diferitelor forme de promovare în succesul diferitelor produse, pe diverse piețe în viitor ; potențialul de vînzare și volumul desfacerilor așteptat pentru fiecare produs și poziția lui pe diferitele piețe. De exactitatea acestor aprecieri depinde succesul strategiei de marketing, deoarece prognoze greșite duc la stabilirea de obiective nerealiste, la oferirea de informații eronate conducerii întreprinderii.

Definirea strategiilor de produs, preț, distribuție, publicitate este urmată de elaborarea programelor tactice de : planificare și dezvoltare a produsului, programelor de promovare, programelor de vînzări (volum, preț, spațiu și timp), integrate, potrivit criteriilor de mix marketing, în planul de marketing al întreprinderii.

Prin intermediul sistemului informațional de marketing se realizează coroborarea planului de marketing cu celelalte secțiuni de plan (vezi fig. 2).

Executarea planului de marketing presupune influențarea activă a mediului de către întreprindere. Această influență se realizează prin cea de a doua latură a fluxurilor informaționale externe (Întreprindere-Mediu). Să exemplificăm, în continuare, această influență prin analiza fluxurilor informaționale ale comunicațiilor de marketing ce cuprind promovarea produsului și promovarea vînzărilor.

Promovarea vînzărilor are o acțiune complimentară față de promovarea produsului sau serviciului, realizînd ceea ce se numește „împingerea produsului spre consumator", în timp ce promovarea produsului realizează „atragerea consumatorului către produs", acțiuni reunite sub denumirea generică de mixul comunicațiilor.

Ca forme de desfășurare a promovării vînzărilor menționăm : publicitatea la locul vînzării (P.L.V.). activitatea de merchandising desfășurată de comerciant (condiționare, fracționare, grupare în ambalaj de detaliu, aplicarea mărcii de comerț etc.), campanii comerciale (în țara noastră se practică, de pildă, luna cadourilor, luna cărții la sate, luna preparatelor culinare etc.), influențarea liderilor de opinie etc. În accepțiunea de marketing activitatea, de promovare a produsului constă în transmiterea pe diferite căi de mesaje menite să informeze pe consumatori asupra produselor întreprinderii, să le dezvolte o atitudine pozitivă față de produse și întreprindere, să provoace modificări favorabile produselor în mentalitatea și obiceiurile cumpărătorilor potențiali. Această sarcină complexă este realizată pe diferite căi, dintre care enumerăm : publicitatea prin comunicații de masă ; publicitatea directă (prin poștă, delegați comerciali) ; tîrgurile și expozițiile ; activitatea de relații publice.

Pentru a putea trece la conceperea unei campanii publicitare (pentru a putea realiza comunicația) trebuie elucidate în prealabil următoarele chestiuni :

1. Cine urmează să fie ținta campaniei publicitare (ce segment sau segmente de consumatori) ;

2. Ce se va comunica segmentelor care sînt ținta campaniei publicitare (care este obiectivul — conținutul conotativ al mesajului publicitar) ?

3. Care este motivația psihologică de bază corespunzătoare obiectivului ?

4. Cum va fi prezentat mesajul publicitar (care este tema creației publicitare — conținutul denotativ al mesajului publicitar) ?

5. Unde se va difuza mesajul publicitar (la radio, T.V., cinema, în presă) ?

6. Cînd se va difuza mesajul publicitar (perioada, ziua, ora) ?

7. Cît de exact și cu ce efect a fost atins segmentul urmărit de consumatori, respectiv randamentul campaniei publicitare ?

Să ne oprim în continuare asupra acestor întrebări.

1. Segmentul de consumatori (ținta campaniei publicitare) căruia se adresează campania publicitară se determină prin segmentarea pieței, operațiune efectuată în cadrul activității de cercetare. Succesul înregistrat de unele firme producătoare de automobile cum sînt Ferrari, Porsche sau Volvo se datorește unei bune segmentări a pieței. Acestea și-au fixat cu precizie segmentul de consumatori și au creat produsul cel mai potrivit dorințelor și preferințelor segmentului. Întreprinderile noastre exportatoare trebuie să considere această tehnică de segmentare atunci cînd intenționează să realizeze o specializare a producției pentru export. Produsul, astfel realizat, trebuie suținut printr-o campanie publicitară care să aibă în vedere particularitățile psihosociologice ale segmentului de consumatori (obținute prin anchete, sondaje).

2. Obiectivul campaniei publicitare, respectiv conținutul conotativ al mesajului publicitar reprezintă elementele tehnice, funcționale, ale produsului ce urmează să fie comunicate prin campania publicitară. De exemplu : caracteristici tehnice superioare, numele, marca, garantarea, service-ul prompt, prețul avantajos, facilitățile create prin măsuri de promovare a vînzărilor (rabat, cadouri) etc.

Acest obiectiv va fi stabilit în conformitate cu obiectivul strategic al campaniei publicitare, adică va sublinia acele elemente ale produsului care realizează, spre exemplu :

a. întărirea și menținerea atitudinii actuale a segmentelor-țintă față de produs (obiectiv strategic = menținerea poziției pe piață) ;

b. informarea asupra apariției unui nou produs (obiectiv strategic = introducerea unui nou produs pe piață) ;

c. crearea unei opinii favorabile față de produs în cadrul unui nou segment de consumatori (obiectiv strategic = cucerirea unui nou segment de consumatori) ;

d. schimbarea atitudinii nefavorabile față de produs (obiectiv strategic = recucerirea unui segment de consumatori).

3. Motivația psihologică de bază a segmentului-țintă, corespunzătoare obiectivului campaniei publicitare, denumită axa campaniei publicitare este reprezentată de necesitățile sau motivațiile de bază ale consumatorilor vizați, de exemplu : sănătatea, preferințe gastronomice, înclinația față de modă etc. Ele sînt depistate, de asemenea, în cadrul etapei de cercetare de marketing.

4. Tema creației publicitare reprezintă mijloacele artistice prin care se încearcă sensibilizarea profilului psihosociologic al consumatorilor desemnat de axă.

Dacă luăm ca exemplu de produs pentru care se face campania publicitară „automobilul de turism marca X" ; axa campaniei publicitare pentru segmentul vizat „nevoia de confort" ; obiectivul campaniei publicitare — „a face să se cunoască faptul că automobilul marca X este foarte spațios și cel mai confortabil din categoria sa", vom avea următoarele teme de creație publicitară :

a. prezentarea interiorului automobilului, cu detalii de finisare ;

b. prezentarea pasagerilor instalați comod în automobil ;

c. sugerarea prin imagine că după 800 km pasagerii sînt încă în plină formă.

5—6. Desemnarea mijloacelor publicitare și a suporturilor, ca și programarea difuzării mesajului publicitar se realizează prin activitatea de planificare a mediilor.

7. Controlul feed-back-ul campaniei publicitare asupra întreprinderii, respectiv transformarea persuasiunii publicitare, asupra consumatorului într-o creștere a volumului vînzărilor (sau introducerea unui nou produs pe piață etc.) se realizează prin fluxurile informaționale care leagă întreprinderea cu canale de distribuție, prin cercetarea de marketing.

Astfel se încheie circuitul cibernetic al informației în comunicațiile de marketing. Urmărirea celorlalte bucle de feed-back ale informației de marketing va forma obiectul unor investigații la care vor participa specialiști din sectoarele respective.

Ioan GEORGESCU

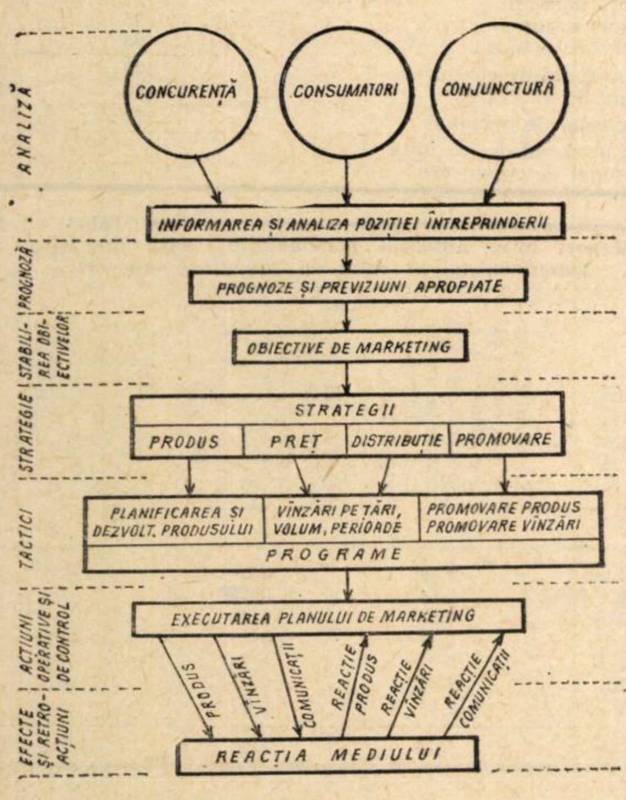

Fig. 1

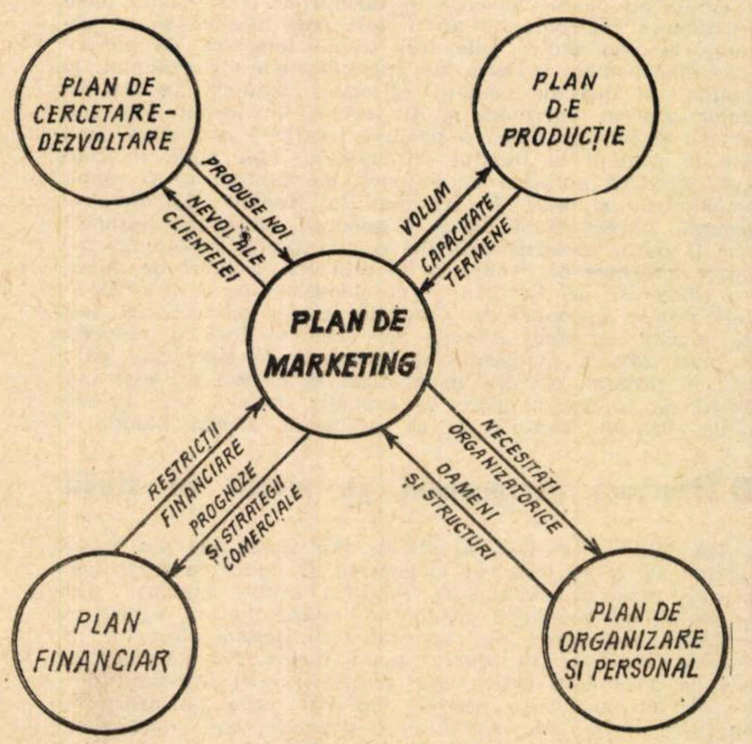

Fig. 2

OBIECTIVE NOI

Galați

La Combinatul siderurgic Galați au fost livrate primele cantități de cocs de către bateria nr. 2, intrată recent în funcțiune. Pînă la sfîrșitul cincinalului aici vor mai fi puse în funcțiune, succesiv, încă trei baterii de cocsificare.

Brazi

La scurt timp de la intrarea în probe tehnologice, instalația de clorură de colină, din cadrul Combinatului petrochimic de la Brazi, lucrează la parametrii proiectați pentru luna decembrie a acestui an. Se vor realiza astfel, peste prevederile de plan, circa 600 de tone substanță activă utilizată ca biostimulator în zootehnie. La nivelul anului 1974 lucrează și noua fabrică de anhidridă maleică, de pe aceeași platformă industrială.

Adjud

La Adjud a început construcția unei moderne fabrici de produse din beton celular autoclavizat. Valorificînd bogatele resurse de materiale de construcții din bazinul mijlociu al Siretului, noua unitate industrială va produce anual cîteva milioane de tone de blocuri de zidărie, panouri pentru pereți exteriori, plăci pentru acoperișuri și alte elemente prefabricate, din care se vor putea construi circa 10 mii de apartamente.

Iași

La Iași a început construcția unei noi fabrici de bere, care va produce de șapte ori mai mult decît cea existentă în prezent în orașul de pe malul Bahluiului.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

IN CURSUL trimestrului II a.c. șase colective, constituite din activiști ai Consiliului de control muncitoresc al Comitetului județean de partid Dîmbovița, ai consiliilor de control municipal, orășenești și din întreprinderi, au controlat modul în care au fost înfăptuite — în unitățile economice din raza județului — programele stabilite pentru ridicarea productivității muncii.

In urma dezbaterii concluziilor controlului, comitetul județean de partid a aprobat un plan de măsuri, dintre care menționăm:

— întreprinderile în care s-au constatat rămineri în urmă la realizarea planului productivității muncii (Fabrica de aparataj electric — Titu, Întreprinderea „Automecanica"-Moreni, Întreprinderea de utilaj chimic-Găești ș.a.) le vor recupera prin acțiuni urmărind folosirea deplină a capacităților de producție, creșterea indicelui de utilizare a timpului disponibil și încărcarea maximă în tot cursul anului a mașinilor-unelte, instalațiilor și agregatelor ;

— se vor analiza posibilitățile de aplicare a salarizării în acord global în unitățile economice și se va trece la aplicarea acestei forme de salarizare, mai ales în sectoarele care reprezintă locuri înguste în procesul de producție.

— în fiecare întreprindere vor fi determinate concret utilajele care urmează a fi modernizate și echipate cu instalații de mecanizare și automatizare a operațiilor ce necesită un volum mare de muncă, astfel încît — pînă la sfîrșitul anului — numărul locurilor de muncă reclamînd eforturi fizice mari să se reducă cu cel puțin 30%.

Folosirea optimă a capacităților de producție

— în vederea ridicării indicelui de utilizare a mașinilor și agregatelor, pe baza unei analize temeinice, vor fi trecuți să lucreze la acestea toți muncitorii calificați în meseriile respective, dar care depun diferite activități auxiliare ;

— întreprinderile de construcții-montaj vor adopta neîntîrziat măsuri pentru mecanizarea lucrărilor de săpături (la șanțuri pentru cabluri subterane gropi de fundații) și extinderea mecanizării turnării betonului (cu pompe).

Aceste măsuri urmează a fi aplicate paralel cu cele avînd un caracter permanent, cum sînt extinderea procedeelor tehnologice moderne, îmbunătățirea coeficientului de schimburi ș.a.

Amintim, de asemenea, studiul elaborat de un colectiv larg (format din activiști de la toate organele de partid interesate) cu privire la posibilitățile de colaborare între două întreprinderi din Găești și una din Tîrgoviște. În baza analizei s-a convenit că Întreprinderea de utilaj chimic-Găești și Întreprinderea de prefabricate și construcții metalice-Găești vor utiliza în viitorul apropiat disponibilul de capacitate la turnătoriile lor pentru a turna — în colaborare cu Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște — piese de oțel (volane ș.a.), destinate acesteia din urmă.

Un alt studiu interesant, întocmit recent de consiliul județean de control muncitoresc (în colaborare cu consiliul de control municipal Tîrgoviște), îl reprezintă prognoza necesarului de produse agroalimentare și industriale, pentru asigurarea aprovizionării ritmice — în 1974 — a populației județului, și îndeosebi a celei din noile zone industriale.

N. P.

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE (VI)

STRUCTURA APARATULUI MINISTERELOR

• De ce continuă să existe trepte ierarhice intermediare care n-au, în medie, decît 1—3 subordonați direcți?
• Personalul din aparatul unor ministere desfășoară o activitate de două ori mai complexă decît altele?
• De ce în unele direcții și servicii personalul de execuție este sută la sută economic, iar cel de conducere este aproape sută la sută tehnic?

IN NUMERELE 22, 23, 25 și 27 din a.c. ale revistei „Viața economică" au fost publicate și comentate rezultatele unei ample investigații asupra modului cum au fost aplicate Decretele nr. 103 și 162 în direcția îmbunătățirii structurilor organizatorice și a structurii personalului din unitățile economice. Au fost prezentate date care se refereau la ansamblul a cinci ministere de ramură și la mai multe întreprinderi din Capitală și din diferite județe ale țării.

În continuarea acestor analize, în numărul de față vom prezenta date privind numai aparatul ministerelor. În cadrul acestei etape a investigației, accentul a fost pus pe structura de specialitate și nivele de studii a personalului, ministerele avînd sarcina — trasată de Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. — să elaboreze în scurt timp normative privind cele două caracteristici ale structurii personalului din aparatul propriu. În analiză au fost cuprinse șase ministere industriale și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

• Trepte și ponderi ierarhice

TABELUL nr. 1 ne prilejuiește constatarea că la nivelul aparatului ministerelor prin aplicarea Decretului 103, numărul total de personal s-a redus, în general, mai puțin decît la nivelul centralelor și întreprinderilor. S-a înregistrat, însă, o reducere mult mai pronunțată a numărului personalului de conducere, care la unele ministere a ajuns la jumătate. În schimb, personalul de execuție s-a redus în medie cu 10%, maximul fiind de 24% și minimul de 3%. Aceste diferențe în procentul de reducere a personalului de conducere și de execuție au determinat o creștere puternică a raportului dintre numărul personalului de execuție și cel de conducere, care în unele ministere s-a dublat

Constatări interesante ne oferă datele din tabelul nr. 2. Ele indică modificările produse în ponderile diferitelor trepte ierarhice din structura organizatorică a ministerelor. O primă constatare este aceea că în aparatul ministerelor nu s-a redus numărul de trepte ierarhice. Și înainte și după acțiunea de reorganizare, structurile organizatorice cuprindeau și cuprind șase trepte ierarhice : executant-șef serviciu (birou) — director general (director) — director general (director) adjunct — adjunct al ministrului — ministru.

Schimbările produse constau în aceea că : a) s-a redus numărul de posturi de pe fiecare și de pe toate cele șase trepte ierarhice ; b) ponderile ierarhice s-au modificat în sensuri și în proporții diferite de la o treaptă ierarhică la alta și de la un minister la altul.

Prima schimbare este reflectată mai direct în tabelul nr. 2 care redă numărul de posturi ocupate pe cele șase trepte ierarhice înainte și după acțiunea de reorganizare, în medie pe cele șapte ministere. Acest tabel redă, de fapt, structurile organizatorice tip ale unui minister (construite ca medie a celor șapte ministere investigate) înainte și după aplicarea Decretului 103.

Se constată că, atît pe ansamblu, cît și pe fiecare minister în parte, în timp ce cele trei trepte intermediare — adjunct de ministru, director general (director), director general (directori) adjunct — au rămas, aproximativ, cu aceleași ponderi — relativ reduse, pe prima treaptă — aceea de ministru — ponderea s-a redus peste tot și substanțial, iar pe ultima — aceea de șef serviciu și birou — ponderea ierarhică a crescut peste tot și, de asemenea, substanțial.

Analizînd datele cuprinse în tabelul nr. 2 se poate pune următoarea întrebare : n-ar fi fost oare posibil să se renunțe la una dintre cele trei trepte ierarhice de conducere intermediare ? Dacă, de exemplu, s-ar fi renunțat la treapta de director general (director) adjunct, la un director general (director) ar fi revenit, în medie, 7,25 șefi servicii și birouri, adică o pondere ierarhică mai mică decît este în prezent la treapta șef serviciu. Mai mult, se constată că dacă numărul de adjuncți de miniștri ar fi rămas neschimbat, și s-ar fi renunțat la treptele de directori generali (directori) și directori generali (directori) adjuncți, s-ar fi putut construi structuri organizatorice cu numai trei trepte ierarhice de conducere — ministru, adjunct de ministru (director), șef serviciu — cu ponderile de 7; 7,3; 9,2 — deci relativ apropiate și ordonate invers proporțional față de nivelul ierarhic. Aceasta ar însemna însă o reducere cu încă 25% a numărului de personal de conducere existent în prezent. Rămîne de analizat în ce măsură este mai dificil de condus 9 cadre de execuție decît 7 șefi de serviciu. Oricum, considerăm că problema merită atenție.

• Structura personalului pe nivele de studii

LA PLENARA C.C. al P.C.R. din iunie a.c. s-a trasat sarcina de a se trece la elaborarea și aplicarea unor normative care să stabilească raportul dintre numărul personalului cu pregătire medie ce revine la un cadru cu pregătire superioară din aparatul ministerelor. Tabelul nr. 3 arată care este în prezent acest raport. Se observă că nici pe ansamblul celor șapte ministere, nici într-unul dintre ele nu există în prezent nici cel puțin un cadru cu pregătire medie (de specialitate, generală, sau amîndouă categoriile) la un cadru cu pregătire superioară. Raportul este, peste tot, subunitar. În medie, la 10 cadre cu pregătire superioară revin 6 cadre fără o astfel de pregătire. Aceasta înseamnă că două treimi din munca care se depune în aparatul ministerelor necesită pregătire superioară și numai o treime — pregătire medie. Desigur, pentru a ne putea pronunța asupra mărimii acestui raport ar trebui să cunoaștem structura pe nivele de complexitate a activităților desfășurate de personalul în cauză. Nu ne-am propus acest obiectiv în această fază a investigațiilor.

Nu putem însă să nu observăm diferențele mari existente în nivelul acestui raport între ministere. Ne punem întrebarea : munca îndeplinită de personalul din cadrul Ministerului Industriei Chimice, de exemplu, este de două ori mai complexă decît aceea din cadrul Ministerului Metalurgiei ? Structura pe nivele de studii a personalului încadrat în prezent în cele două ministere indică acest lucru.

• Structura pe specialități a personalului de conducere și de execuție

CONSTATĂRI interesante relevă și analiza structurii de specialitate a personalului din cele șapte ministere (tabelul nr. 4).

Întrucît personalul tehnic și economic ocupă ponderea hotărîtoare în ansamblul personalului ministerelor, ne vom referi în principal la corelațiile dintre aceste două categorii de salariați. În medie, pe cele șapte ministere, din 100 de cadre teh-

Tabel nr. 1

Raport personal de execuție la personal de conducere

Ministerul	Reducerea numărului total de personal	Reducerea numărului personalului de conducere	Reducerea numărului personalului de execuție	Raport personal de execuție la personal de conducere	
A	%	%	%	Înainte	După
1. M.I.Ch.	17	47	9	3,6	6,2
2. M.E.F.M.C.	30	53	24	3,9	6,3
3. M.M.P.G.	16	40	10	4,0	6,0
4. M.I.U.	17	47	11	3,6	6,9
5. M.E.E.	13	35	8	3,6	5,6
6. M.M.	10	39	3	3,0	6,4
7. M.T.T.	11	41	4	3,7	6,2
8. Total	17	44	10	3,9	6,3

Tabel nr. 2

Personalul de conducere și de execuție, pe diferite trepte ierarhice, în medie pe un minister, înainte și după aplicarea decretului 103/1973.

Categorii de personal	Înainte	După
ministru	1	1
adjuncți de ministru	7	4
directori generali (directori)	13	8
directori generali (director) adjuncți	25	13
șefi servicii și birou	93	58
total personal de conducere	139	84
personal de execuție	570	532
număr total de personal	709	616
raport personal de execuție la personal de conducere	4	7

Tabel nr. 3

Raport între numărul personalului fără pregătire superioară și al celui cu pregătire superioară

Ministerul	Numărul de personal cu pregătire medie de specialitate care revine la un cadru cu pregătire superioară	Număr de personal cu pregătire generală medie și elementară care revine la un cadru cu pregătire superioară	Număr total de personal fără pregătire superioară care revine la un cadru cu pregătire superioară 1+2
A	1	2	3
1. M.I.Ch.	0,13	0,25	0,38
2. M.E.F.M.C.	0,14	0,47	0,61
3. M.M.P.G.	0,24	0,23	0,47
4. M.I.U.	0,31	0,26	0,58
5. M.E.E.	0,48	0,26	0,74
6. M.M.	0,67	0,19	0,85
7. M.T.T.	0,45	0,24	0,69
8. Total	0,34	0,27	0,61

nice şi economice cu pregătire superioară, 60 sînt ingineri şi 40 sînt economişti. Ca personal de execuţie, ponderea se schimbă, ajungînd la 55 ingineri şi 45 de economişti. Şi invers, la personalul de conducere din 100 de posturi, inginerii deţin 75, iar economiştii numai 25.

Conform structurii personalului de execuţie ar fi trebuit deci ca structura personalului de conducere să fie de 55 cadre tehnice şi 45 cadre economice.

Analiza devine mai categorică dacă coborîm la nivelul direcţiilor şi al serviciilor. Există multe servicii şi chiar direcţii întregi în care nu activează, ca personal de execuţie, nici un inginer, dar respectivele direcţii sau servicii sînt conduse exclusiv sau în cea mai mare parte de ingineri. Datele din tabelele 6, 7 şi 8 stau mărturie în acest sens.

Poate că unele ministere industriale sînt mai tehnice decît altele, poate că unele ministere sînt mai economice decît altele. Rămîne de discutat. Este însă indiscutabil — aşa arată datele statistice certe, că există ministere în care în direcţia plan-dezvoltare majoritatea personalului de execuţie cu pregătire superioară este constituit din economişti. Aceasta înseamnă că cea mai mare parte din activităţile ce trebuie îndeplinite în direcţia de plan-dezvoltare pot fi şi sînt realmente îndeplinite de cadre cu pregătire superioară economică. Din păcate, în unul din aceste ministere, în respectiva direcţie, din unsprezece cadre de conducere, şapte sînt ingineri şi patru sînt economişti. Această situaţie se regăseşte în multe servicii din cadrul altor direcţii: organizare, comercială — chiar şi la direcţia financiară. În cadrul unui minister, de pildă, din 14 cadre de conducere în direcţia financiară, 7 sînt ingineri, fără ca în cadrul personalului de execuţie din această direcţie să existe vreun inginer. Aceste situaţii readuc în discuţie problema încadrării şi utilizării specialiştilor în conformitate cu calificarea lor. Întrucît în cadrul etapelor anterioare ale investigaţiei noastre am putut constata că, practic, obiectivul de întărire cu cadre tehnice îndeosebi a noilor unităţi industriale din provincie se realizează cu multe dificultăţi, că fluxul de cadre tehnice din aparatul ministerelor şi centralelor spre activităţile de cercetare tehnică şi conducere nemijlocită a producţiei a fost destul de redus, nu putem să nu ne întrebăm de ce aceste cadre continuă să conducă compartimente financiare şi comerciale din aparatul ministerelor? Drept concluzie a acestei etape a analizei noastre formulăm următoarele două probleme: cum se explică faptul că în unele ministere raportul dintre numărul personalului cu pregătire superioară şi al celui cu pregătire medie este dublu faţă de altele; cum se explică disproporţiile existente în ceea ce priveşte structura pe specialităţi a personalului de conducere şi de execuţie. Asupra acestor probleme ne gîndim să organizăm o dezbatere cu specialiştii din ministere şi organele centrale de sinteză interesate.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU
Emil ZAMFIRESCU

Tabel nr. 4

Structura personalului cu pregătire superioară pe funcţii de conducere şi de execuţie şi pe specialităţi

Nr. crt.	Ministerul	Total personal cu pregătire superioară			Personal cu pregătire tehnică superioară			Personal cu pregătire economică superioară			Personal de execuţie cu pregătire superioară			Personal de conducere cu pregătire superioară		
		total	tehnică	economică	total	pe funcţii de conducere	pe funcţii de execuţie	total	pe funcţii de conducere	pe funcţii de execuţie	total	tehnică	economică	total	tehnică	economică
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	M.I.Ch.	100	70	30	100	22	78	100	11	89	100	67	33	100	83	17
2.	M.E.F.M.C.	100	65	35	100	26	74	100	13	87	100	61	39	100	78	22
3.	M.M.P.G.	100	68	32	100	23	77	100	11	89	100	64	36	100	81	19
4.	M.I.U.	100	33	67	100	20	80	100	15	85	100	31	69	100	40	60
5.	M.E.E.	100	61	39	100	33	67	100	17	83	100	54	46	100	82	18
6.	M.M.	100	51	45	100	34	66	100	12	88	100	47	53	100	76	24
7.	M.T.T.	100	62	38	100	27	73	100	13	87	100	59	41	100	79	21
	TOTAL:	100	49	41	100	26	74	100	13	87	100	55	45	100	75	25

Tabel nr. 5

Structura personalului cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie şi de conducere pe specialităţi, încadrat în direcţiile de plan-dezvoltare

Ministerul	Personal cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie				Personal cu pregătire superioară pe funcţii de conducere			
	Total	din care: tehnic	economic	alte sp.	Total	din care: tehnic	economic	alte sp.
1. M.I.Ch.	100	54	32	14	100	100	—	—
2. M.E.F.M.C.	100	50	41	9	100	70	20	10
3. M.M.P.G.	100	67	32	1	100	90	10	—
4. M.I.U.	100	33	67	—	100	64	36	—
5. M.E.E.	100	37	63	—	100	84	16	—
6. M.M.	100	51	45	4	100	100	—	—
7. M.T.T.	100	48	51	1	100	86	14	—
TOTAL:	100	47	48	5	100	84	14	2

Tabel nr. 6

Structura personalului cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie şi de conducere pe specialităţi, încadrat în direcţiile organizare-control

Ministerul	Personal cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie				Personal cu pregătire superioară pe funcţii de conducere			
	Total	din care: tehnic	economic	alte sp.	Total	din care: tehnic	economic	alte sp.
A	1	2	3	4	5	6	7	8
1. M.I.Ch.	100	52	32	16	100	66	16	18
2. M.E.F.M.C.	100	68	30	2	100	88	12	—
3. M.M.P.G.	100	59	35	6	100	100	—	—
4. M.I.U.	100	50	47	3	100	40	60	—
5. M.E.E.	100	57	28	15	100	100	—	—
6. M.M.	100	85	15	—	100	85	15	—
7. M.T.T.	100	35	15	50	100	50	12	38
TOTAL:	100	55	30	15	100	76	15	9

Tabel nr. 7

Structura personalului cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie şi de conducere, pe specialităţi, încadrat în direcţiile comerciale

Ministerul	Personal cu pregătire superioară pe funcţii de execuţie				Personal cu pregătire superioară pe funcţii de conducere			
	Total	din care: tehnic	economic	Alte sp.	Total	din care: tehnic	economic	Alte sp.
1. M.I.Ch.	100	49	21	30	100	86	—	14
2. M.E.F.M.C.	100	37	43	20	100	69	25	6
3. M.M.P.G.	100	[illegible]	[illegible]	[illegible]	100	73	27	—
4. M.I.U.	100	6	92	2	100	5	95	—
5. M.E.E.	100	12	81	7	100	75	25	—
6. M.M.	100	13	76	11	100	71	29	—
7. M.T.T.	100	85	15	—	100	100	—	—
TOTAL:	100	27	63	10	100	62	36	2

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

„RECLAMĂ SE FACE, DAR PÎNĂ LA KEFIR"...

(„V. E.", nr. 24/1973)

Răspunde Direcţia generală comercială a municipiului Bucureşti

„ÎNTR-ADEVĂR, în urma reclamei şi recomandării produsului „kefir" ca panaceu, solicitarea pentru acest derivat al laptelui a crescut. În acest sens sînt edificatoare cifrele de mai jos privind producţia Întreprinderii de produse lactate Bucureşti pe lunile mai şi iunie a.c. la produsele „Sana" şi „Kefir":

	Luna mai	Luna iunie
— kefir-sticla 240 g	58.940	76.778
— Sana „	27.998	27.728

Greutăţile întîmpinate de consumatori în procurarea acestor produse se datoresc capacităţii deocamdată limitate de producţie, dar mai ales lipsei condiţiilor de frig în reţeaua de desfacere, kefirul fiind foarte perisabil. Produsele diversificate din lapte printre care „kefirul" şi „sana" se desfac în prezent îndeosebi prin 35 unităţi de consum pe loc.

La lipsa spaţiilor de frig în unităţile de desfacere, care să permită ca întreaga cantitate de produse lactate să poată fi păstrată la frig, chiar din momentul livrării ei de către furnizor, se adaugă faptul că nici furnizorul nu dispune de maşini frigorifice, astfel că produsele sînt transportate în autocamioane deschise. De asemenea, a intrat în obişnuinţa consumatorilor să se aprovizioneze cu lapte îndeosebi la primele ore ale dimineţii. Pentru ca laptele să fie la toate unităţile la ora 6 dimineaţa, aprovizionarea se face în cursul nopţii cînd magazinele sînt închise, ceea ce duce, îndeosebi în zilele de caniculă, la alterarea sa.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, pe plan local au fost luate următoarele măsuri:

— pînă la sfîrşitul lunii septembrie a.c. va creşte cu 25 numărul unităţilor cu consum pe loc (mini lacto-baruri) în care se desfac produsele „sana" şi „kefir";

— un număr de peste 170 unităţi sau raioane care dispun de spaţii frigorifice sînt aprovizionate şi în cursul zilei cu cca 20 mii litri lapte, ceea ce le permite să aibă în permanenţă produsul la vînzare. Pe măsură ce populaţia se va încredinţa că se găseşte lapte şi după amiază şi deci va scade cererea dimineaţa, ca şi pe măsură ce se vor crea noi spaţii de frig, cantitatea de lapte în aprovizionarea diurnă va ajunge la cca 60 000 litri. Trebuie să arătăm că laptele ce se livrează în ruta a doua se transportă de furnizor în mijloace frigorifice, iar cînd ajunge la unităţi este introdus de asemenea în spaţii cu frig. La unităţile cu autoservire, care dispun de conservatoare, vînzarea laptelui se face direct din acestea în linia de autoservire.

În ceea ce priveşte livrarea laptelui şi iaurtului la domiciliul consumatorilor pe bază de abonament, într-adevăr, faţă de Cluj, Capitala se află mult în urmă, la aceasta contribuind atît unele greutăţi şi lipsuri ce aparţin întreprinderilor comerciale cît şi faptului că populaţia Capitalei solicită mai puţin această formă, îndeosebi în perioadele cînd produsele se găsesc din abundenţă la vînzare. Vă informăm că s-a întocmit un plan de măsuri pe etape prin care am preconizat ca pînă la finele anului curent să se ajungă la cca 60 000 litri lapte livraţi la domiciliu, adică de trei ori mai mult ca în trimestrul I. a.c.".

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN ÎNTREPRINDERI ȘI CENTRALE INDUSTRIALE

UNDE SE GĂSESC ȘI CUM POT FI VALORIFICATE MARILE REZERVE DIN ECONOMIE

● Cum gospodărim materiile prime, materialele, combustibilul și energia electrică? ● Ce valențe capătă această avuție națională în producția materială? ● Analizarea și revizuirea normelor de consum — de la o acțiune cu caracter de campanie la o preocupare permanentă

DIN STUDIILE și analizele efectuate, an de an, în scopul depistării posibilităților de utilizare mai eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, au rezultat de fiecare dată noi căi de ridicare a gradului de gospodărire și valorificare a acestora. Este concludentă, în acest sens, acțiunea desfășurată în toate întreprinderile industriale în perioada anilor 1972—1973 privind revizuirea normelor de consum, acțiune care s-a soldat cu identificarea unor însemnate resurse, a căror valoare se ridică la peste 3,5 miliarde lei. În ce se materializează, de fapt, aceste rezerve? În mii de tone de metal, lînă, bumbac, metri cubi de lemn, sute de mii de litri de benzină și motorină, milioane de kilowați oră de energie electrică etc.

În dorința de a contribui la extinderea experienței înaintate, acumulate de unele colective de întreprinderi, și de a facilita un larg schimb de opinii în legătură cu căile ce se cer urmate pentru a se obține maximum de eficiență în activitatea productivă, revista noastră a organizat o anchetă în rîndul specialiștilor din diferite ramuri și întreprinderi ale economiei naționale și apoi, cu sprijinul Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale-Brașov, o dezbatere la „masa rotundă" pe marginea problemelor prioritare reieșite din răspunsurile primite în cadrul anchetei.

● Ce a ilustrat ancheta „V.E."

CEI APROAPE 240 de specialiști (din întreprinderi constructoare de mașini, chimie, de prelucrare a lemnului, din industria ușoară, industria materialelor de construcții) care au binevoit să răspundă la chestionarul întocmit de redacție privind CĂILE CELE MAI EFICIENTE DE DIMINUARE A CONSUMURILOR SPECIFICE PE UNITATEA DE PRODUS, ÎN CONDIȚIILE ACTUALE DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE, au indicat următoarele priorități (vezi tabelul nr. 1):

Tabel nr. 1

Căile	Număr de opțiuni
1. Introducerea de tehnologii avansate și perfecționarea celor existente	124
2. Utilizarea unor norme de consum corespunzătoare gradului de dotare tehnică și de calificare a cadrelor	40
3. Aprovizionarea ritmică în cantitățile, sortimentele și calitățile solicitate, valorificarea pe scară mai largă a deșeurilor	30
4. Gospodărirea judicioasă la nivel de întreprindere, secție și loc de muncă a materiei prime, a materialelor și transportul lor cu mijloace moderne	21
5. Alte măsuri tehnico-organizatorice	19

Fiecare participant la anchetă și-a argumentat punctul de vedere și opțiunile pe baza situației concrete a întreprinderii în care își desfășoară activitatea, a analizei diferitelor situații înregistrate în ultimii ani, a planurilor de măsuri tehnico-organizatorice întocmite pentru acest cincinal și, în special, pentru anul 1973. Totodată, s-a luat în considerație perspectiva producției din anii viitori, nivelul consumurilor practicate pentru realizarea diferitelor produse, în comparație cu cele similare din țări avansate din punct de vedere industrial.

Pentru a ilustra, în lumina răspunsurilor primite, argumentele ce stau la baza priorităților stabilite în cadrul anchetei, redacția a invitat cîțiva specialiști, cadre de răspundere din cele mai reprezentative întreprinderi din județul Brașov — la o dezbatere la „masa rotundă". Ce probleme noi s-au conturat, încotro se cer concentrate preocupările și eforturile pentru a valorifica într-un grad mai înalt materia primă și a obține din aceeași cantitate produse cu valoare de întrebuințare mai ridicată?

> PARTICIPANȚII la „masa rotundă": ing. **Nicolae CHIRIL**, șeful serviciului pregătire a producției, Întreprinderea de autocamioane; **Socrate VÎNĂTORU**, inginer principal serviciul C.T.C., Întreprinderea de tractoare; **Ioan IONUȚ**, inginer-șef, Întreprinderea de unelte și scule; **Ștefan MOLDOVAN**, inginer principal atelierul de proiectare tehnologică, Întreprinderea „Hidromecanica"; **Osvald HAGĂU**, inginer principal serviciul proiectare, Fabrica de șuruburi; ec. **Gheorghe SAVA**, șeful serviciului financiar — prețuri, Întreprinderea de stofe; ing. **Florin POPESCU**, șeful biroului programare, Combinatul de prelucrare a lemnului; ing. **Marcel NICOLAU**, serviciul tehnic Centrala de rulmenți și organe de asamblare; ing. **Dumitru ENE**, șef birou pregătire și normare a producției, Întreprinderea „Colorom"-Codlea; ing. **Aurel ALBU**, șeful atelierului proiectare tehnologică, Fabrica de scule — Rîșnov; **Traian PANAITESCU**, inginer șef, Întreprinderea de celuloză și hîrtie — Zărnești; ec. **Marin STOIANOVICI**, vicepreședintele Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale — Brașov.

● De ce pe locul I promovarea tehnologiilor avansate?

TEHNICA și știința progresează în zilele noastre în ritm rapid. Elocventă este în această privință evoluția pe care au cunoscut-o în ultimii ani tehnicile de prelucrare a metalului, chimizarea diferitelor resurse naturale pentru obținerea de bunuri de consum sau materii prime necesare industriei, realizarea de înlocuitori ai metalului, lemnului, lînii, bumbacului, pieleî naturale etc. Toate acestea au condus și conduc la necesitatea adoptării de noi tehnologii de execuție, la promovarea de procedee și metode avansate de muncă în toate ramurile producției materiale.

Însușirea celei mai adecvate tehnologii trebuie să se bazeze pe o analiză judicioasă a diferitelor variante, pe calcule ale eficienței. Numai o asemenea analiză a posibilităților de aplicare, a eficienței maxime ce se poate obține, permite adoptarea deciziilor celor mai raționale. Așa cum au subliniat în cadrul anchetei și dezbaterii numeroși participanți, o înaltă eficacitate, prezintă pentru întreprinderile constructoare de mașini, de pildă, INTRODUCEREA ȘI EXTINDEREA PROCEDEULUI TEHNOLOGIC MODERN DE EXTRUZIUNE LA RECE. Aplicarea lui la Uzina de autocamioane de pildă, a permis evidențierea unor importante avantaje economice, pierderile prin oxidare devenind nule, iar piesele rezultate pe această cale nemai necesitînd decît prelucrări minimale. Prin extinderea acestui procedeu la un număr de 224 repere, economia de metal ce urmează a se realiza în 1973 însumează 1043 tone. Totodată noul procedeu facilitează economisirea unui milion ore manoperă, eliberarea a 70 utilaje de strunjit și dublarea productivității muncii.

„Aplicarea unui asemenea procedeu cum este extruziunea la rece — spunea ing. **Nicolae CHIRIL** — n-a fost și nu este ușoară. Au fost necesare studii de alegere a pieselor care se pretează la o asemenea tehnologie, investirea unor fonduri de investiții pentru achiziționarea instalațiilor necesare; s-a impus, totodată, pregătirea unor cadre pentru aplicarea noii tehnologii i perfectarea unor înțelegeri cu furnizorii de metal, în sensul realizării unor sortimente corespunzătoare. Au fost făcute studii pentru a se vedea dacă investițiile ce se impun pot fi recuperate într-un termen scurt etc. Preconizăm, în continuare, accelerarea extinderii acestui procedeu modern, cît și a altora, în scopul utilizării mai raționale a materiilor prime și a materialelor".

Asemenea procedee de înaltă eficiență economică se aplică și de către alte întreprinderi. Exemplele prezentate în cadrul dezbaterii de diferiți interlocutori, au evidențiat, că astăzi nu mai este posibil să nu fii receptiv la tot ceea ce apare nou, că așa-zisele „metode clasice" pot fi înlocuite cu succes cu procedee mai avansate.

„Întreprinderea în care lucrez — relata ing. **V. DAMIAN**, produce organe de asamblare metalice, deci produse mărunte — șuruburi, prezoane etc. Specialiștii noștri, preocupați de mărirea producției prin mai buna utilizare a metalelor, au introdus și generalizat în urma unor studii minuțioase, o serie de metode moderne (refularea la rece, la cald, extruziunea la rece etc.), prin care obiectivul urmărit va fi realizat. Noile procedee permit obținerea în acest an a unor economii de metal de peste 315 tone, din care se pot produce mii de diferite organe de asamblare".

Oprindu-ne la aceste două exemple, se cuvine să apreciem că rezultatele economice dobîndite de cele două întreprinderi menționate, obligă la reflecții, la necesitatea generalizării lor. De altfel, așa cum au apreciat și alți specialiști — TEHNOLOGIILE DE EXTRUZIUNE LA RECE ȘI LA CALD — **sînt la ora actuală cele mai moderne procedee care se aplică în industria constructoare de mașini.** Ce preocupări există în întreprinderile noastre din această ramură pentru extinderea și generalizarea lor? Cu unele excepții — 3 întreprinderi brașovene, întreprinderile de mecanică fină-Sinaia și București, unde aceste procedee au căpătat aplicații mai largi — în celelalte se acționează încă lent pentru însușirea lor. Desigur, nu este vorba de a aplica aceste tehnologii sau altele, în orice condiții. **Varietatea proceselor tehnologice utilizate în fiecare ramură și, în mod special, în construcțiile de mașini, pune pe prim plan problema criteriilor și a modului de orientare în alegerea celor care urmează a fi introduse în procesele de producție.** Așa cum se subliniază în documentele de partid, la baza adoptării lor de către întreprinderi, trebuie să stea **eficiența ridicată**, privită multilateral.

Sintetizînd experiența acumulată, diferitele măsuri aplicate în unitățile brașovene pentru determinarea eficienței economice a proceselor tehnologice, rezultă că la alegerea acestora trebuie avute în vedere: volumul investițiilor capitale necesare; creșterea prevăzută (planificată) a productivității muncii; reducerea prețului de cost și, în legătură cu aceasta, economia prevăzută de materiale și manoperă. În afară de acești indicatori, este necesar să se folosească și o serie de alți indicatori suplimentari, care completează analiza economică a introducerii în producție a unor procese tehnologice noi, cum sînt: îmbunătățirea utilizării mașinilor, instalațiilor, agregatelor și creșterea, pe această bază, a capacității de producție a întreprinderii; reducerea duratei ciclului de producție; îmbunătățirea calității produselor; ușurarea și îmbunătățirea condițiilor de muncă etc.

Dar nu numai în întreprinderile constructoare de mașini aplicarea de tehnologii noi are un rol important în diminuarea consumurilor specifice. Bunăoară, specialiștii de la Întreprinderea „Colorom" Codlea, prin utilizarea de noi tehnologii, prin reducerea consumurilor specifice și înlocuirea unor materiale din import cu altele indigene, vor economisi în acest an mai bine de 14 milioane lei. De asemenea, la Combinatul de celuloză și hîrtie-Zărnești, prin perfecționarea proceselor tehnologice la fabricarea celulozei și hîrtiei, prin introducerea unor utilaje moderne, se prevede economisirea în 1973 a unui volum de materii prime și materiale în valoare de circa 500 000 lei. Valoroase acțiuni, pe linia reproiectării unor produse, a aplicării de noi procedee, se desfășoară și la întreprinderea de stofe — Brașov. Prin reutilarea unor secții de bază, perfecționarea procesului de încleiat urzeli, generalizarea procedeului de ceruire, reproiectarea unui număr de 18 articole etc., s-a prevăzut obținerea în 1973 a unor economii de materiale în valoare de cca 10 mil. lei.

Subliniind în cadrul dezbaterilor diferite aspecte ale preocupărilor și rezultatelor pozitive dobîndite pe linia promovării tehnologiilor moderne, unii participanți au făcut referiri și la alte aspecte nu mai puțin importante. **Eficiența economică a tehnologiei noi** — arătau pe drept cuvînt în intervențiile lor economistul **Marin Stoianovici** și inginerul **Nicolae Chiril — nu trebuie să se oglindească doar în economisirea muncii vii și materializate în întreprinderea sau secția unde urmează să fie aplicată, ci ea trebuie să se reflecte și în activitatea întreprinderilor beneficiare și, în ultimă instanță, la nivelul economiei naționale. În acest scop, este important să se stabilească în ce măsură unele procese tehnologice noi ce se aplică, de pildă, în întreprinderile siderurgice și cele constructoare de mașini asupra diferitelor materii prime, semifabricate și piese de schimb, influențează însușirile structurale fizico-mecanice ale mașinilor și utilajelor, astfel încît să asigure prelungirea duratei de funcționare, creșterea randamentului, micșorarea cheltuielilor de exploatare și reparații ale acestora etc. Pentru a determina cît mai real eficiența economică a noilor tehnologii, se impune și analizarea corelațiilor dintre economisirea resurselor materiale și nivelul prețului de cost. Aceasta, deoarece este posibil ca un anumit proces tehnologic să micșoreze consumul de materiale, dar să determine, în schimb, o majorare la alte elemente de cheltuieli** (manoperă, regie).

Dar, pentru ca tehnologiile înaintate să-și croiască drum cît mai operativ în procesele de fabricație, să capete generalizare, este necesar să se învingă inerția și pasivitatea de care mai dau dovadă unele cadre tehnice. Există — și în această privință au fost date numeroase exemple — cazuri flagrante, cînd unele cadre tehnice, pentru a nu-și crea „probleme", mențin în fabricație procedee învechite, deși au apărut altele mai eficiente. Elocventă în această privință este situația care se menține încă în sectoarele calde — turnătorii și forje — din industria construcțiilor de mașini. Deși se cunosc o serie de tehnologii avansate (turnarea centrifugală, în coji de bachelită sau materiale ușor fuzibile, forjarea în matrițe etc.), acestea sînt aplicate pe scară redusă, ceea ce face ca, în sectoarele respective, (lucru valabil nu numai pentru industria construcțiilor de mașini grele), să se consume anual zeci de mii tone de metal în plus, care se pierd prin bavuri, șpan etc. Iată, de ce, **este necesar ca acțiunea de promovare a tehnologiilor înaintate, moderne, să fie transformată într-o preocupare continuă, sistematică, și să cuprindă toate sectoarele producției materiale.** Paralel cu aceasta, sînt necesare luarea unor măsuri tehnico-organizatorice la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale industriale care să faciliteze introducerea și aplicarea noilor procedee: ridicarea calificării cadrelor la nivelul impus de acestea și de utilajele moderne utilizate; intensificarea schimbului de experiență între întreprinderi; îmbunătățirea continuă a informării și documentării tehnico-științifice în legătură cu tot ceea ce apare nou pe plan mondial etc.

● Un barometru al exigenței — nivelul normelor de consum

LARGILE acțiuni care se desfășoară în întreprinderi pe multiple planuri în vederea creșterii gradului de gospodărire și de valorificare a materiilor prime și materialelor, trebuie să se regăsească în mod concret în nivelul normelor de consum practicate. Sînt acestea, într-adevăr, un barometru al înaltelor exigențe, concordă ele cu nivelul tehnic din dotare, cu gradul de calificare al cadrelor?

Răspunsul poate fi doar parțial afirmativ. **La multe produse noi, sau reproiectate se practică, în majoritatea întreprinderilor, norme de consum cu o fundamentare tehnico-științifică, ele constituind un instrument mobilizator în folosirea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei electrice.** Pot fi date în acest sens numeroase exemple:

„La Întreprinderea de scule Rîșnov — sublinia în cuvîntul său ing. **Aurel ALBU**, normele de consum cunosc, an de an, îmbunătățiri însemnate, datorită acțiunilor de revizuire a lor, de punere în acord cu progresele tehnice ce le înregistrează producția. Bunăoară, datorită măsurilor tehnico-organizatorice aplicate la execuția fierăstraielor circulare, frezelor, segmenților de fierăstraie circulare etc., cît și introducerii unor noi tehnologii, normele de consum au fost reduse substanțial, reușindu-se ca să economisim în acest an 18 tone de oțel special. În ansamblu, pe întreprindere, datorită revizuirii normelor de consum — care sînt mult îmbunătățite în acest an față de 1972 — vom economisi circa 27 tone metal.

Nu mai puțin semnificative sînt și rezultatele obținute de întreprinderea „Rulmentul"-Brașov în acțiunea de aducere a normelor de consum la un nivel cît mai apropiat de produsul realizat.

„Întrucît este vorba de rulmenți, unde se consumă oțel superior — spunea în cuvîntul său ing. **Marcel NICOLAU** — preocuparea specialiștilor noștri a fost concentrată spre reproiectarea unor tipuri la care consumurile erau ridicate, spre asimilarea de noi sortimente, spre îmbunătățirea proceselor tehnologice de execuție. Pe baza acestor măsuri, normele de consum prevăzute pentru 1973 sînt mult reduse față de 1972, permițînd obținerea unei economii anuale de peste 700 tone metal".

Bune rezultate în acest sens au dobîndit și Întreprinderea „Tractorul", Combinatul de celuloză și hîrtie — Zărnești, Fabrica de șuruburi, Uzinele de autocamioane etc. **Însumînd rezultatele obținute în acțiunea de revizuire a normelor desfășurată în perioada iulie 1972 — mai 1973, volumul economiilor de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică se estimează la nivelul județului Brașov la cîteva sute de milioane de lei.**

Dar aceste rezultate reprezintă oare maximum la care se poate ajunge? Firește că nu. Realitatea este că, dacă s-au întreprins unele acțiuni fructuoase, dacă au fost analizate din punctul de vedere al consumurilor unele produse de bază, au rămas totuși în afara oricăror cercetări alte numeroase produse. Totodată dacă am raporta consumurile specifice utilizate la unele produse de bază cu cele similare practicate în diferite țări dezvoltate industrial, apar încă diferențe, deci posibilități ce se cer mai bine fructificate. La Întreprinderea „Hidromecanica", de pildă, se mai practică forjatul liber deși tehnica în acest domeniu a evoluat mult, utilizîndu-se din această cauză cantități aproape duble de metal pentru realizarea fiecărui sortiment. Tot aici, se toarnă diferite piese cu greutăți mult mai mari decît cele necesare, aceasta motivîndu-se prin faptul că prin reducerea grosimilor de pereți, s-ar ajunge... la creșterea rebuturilor etc. Și exemplul nu este izolat. El ilustrează o concepție, dar și marile rezerve ce există încă în utilizarea gospodărească a materiilor prime, cît de umflate sînt încă unele norme de consum.

Din păcate, **revizuirea normelor de consum are, de obicei, un caracter de campanie și nu de studiu permanent; nu întotdeauna se urmărește aplicarea de măsuri tehnico-organizatorice care să conducă la perfecționarea tehnologiilor, la reproiectarea produselor cu consumuri mari, la asimilarea unor fabricate mai eficiente etc.** Criticînd asemenea stări de fapt, participanții la anchetă și dezbatere au arătat că înlăturarea acestor neajunsuri este strîns legată și de o serie de alți factori cum ar fi: îmbunătățirea ritmicității în aprovizionare și a calității unor materii și semifabricate, creșterea exigenței în producerea și asigurarea cu scule și dispozitive, utilizarea cu mai multă exigență a fondurilor de investiții pentru achiziționarea de mașini și utilaje corespunzătoare tehnicii moderne etc.

Evident, introducerea de norme de consum cît mai apropiate de cantitatea ce se încorporează în produsul finit nu este o treabă ușoară. Ea este dependentă de numeroși factori. Dar nici unul din aceștia nu sînt imuabili. **Înlăturarea unor cauze care mențin încă norme de consum umflate depinde de activitatea pe care o desfășoară fiecare colectiv de muncă, de preocuparea pe care o manifestă specialiștii și conducerile întreprinderilor în direcția eliminării diferitelor neajunsuri în organizarea producției și a muncii, aprovizionarea tehnico-materială, în perfecționarea proceselor tehnologice, ridicarea calificării cadrelor** etc. Ceea ce se impune însă în prezent este ca experiența acumulată în acțiunea de revizuire a normelor în perioada iulie 1972—mai 1973, să fie continuată. Aceasta este o sarcină ce nu revine exclusiv unor organisme centrale, ci fiecărei întreprinderi și centrale industriale. Trebuie ajuns în final, ca la **fiecare produs să se analizeze nivelele consumurilor, să se stabilească măsurile tehnico-organizatorice ce se impun pentru diminuarea lor, astfel încît să se creeze posibilitatea ca, pentru producția anului 1974, normele de consum specific să reflecte un grad mai înalt de gospodărire și valorificare a acestei importante avuții naționale pe care o prezintă materiile prime, materialele, combustibilul și energia electrică.**

● Deficiențe în aprovizionarea tehnico-materială — cine și cît se suportă din pagube?

DEȘI APROVIZIONAREA tehnico-materială ocupă, în ordinea priorităților — așa cum a rezultat din anchetă — locul al 3-lea între căile care permit diminuarea consumurilor specifice pe unitatea de produs, ea a format obiectul unei largi și aprofundate dezbateri. Acest lucru, este și firesc dacă ținem seama de faptul că **aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale, în cantitățile, sortimentele și calitățile solicitate de întreprinderi, în funcție de natura produselor ce urmează a fi executate, valorificarea completă a fiecărui gram de metal, lemn, bumbac, lînă etc., constituie factori de cea mai mare însemnătate nu numai pentru desfășurarea normală a procesului de producție, ci și pentru obținerea unei înalte eficiențe economice.**

Recunoscînd în unanimitate faptul că, în ultimii ani, în urma măsurilor luate de partid și guvern, mecanismul aprovizionării tehnico-materiale s-a perfecționat, că a crescut, în general, răspunderea furnizorilor în ce privește încheierea și respectarea contractelor economice cu beneficiarii — toate acestea reflectîndu-se pozitiv asupra activității întreprinderilor — participanții la dezbateri au relevat și unele neajunsuri care se soldează, nu de puține ori, cu serioase pierderi de materii prime sau materiale.

„În Întreprinderea „Tractorul" — a subliniat ing. **Socrate VÎNĂTORU** — ca urmare a unui complex de măsuri s-a prevăzut pentru acest an economisirea unei cantități de metal echivalentă cu materia primă necesară pentru realizarea a 940 tractoare U-650 sau a 1600 tractoare U-445. Firește, aceste economii n-au ajuns nici pe departe la limită, ci, dimpotrivă, mai avem resurse în această direcție. Din păcate însă, nu în toate cazurile sîntem sprijiniți și de furnizorii noștri, îndeosebi de cei care ne livrează laminate și țevi. Acestea ne sînt trimise cu depășiri de toleranțe la laminare față de STAS și nu la lungimi fixe. Numai din aceste cauze, întreprinderea noastră a consumat suplimentar în primele 6 luni ale anului aproape 500 tone de metal, pierdere ce afectează serios consumul specific pe unitate de produs".

Alți vorbitori, relevînd aceleași neajunsuri privind dimensiunile unor produse siderurgice livrate, au scos în relief și aspecte de ordin calitativ.

„În domeniul gospodăririi și folosirii cu maximum de economie a materiei prime — a arătat ing. **Osvald HAGĂU** — întîmpinăm unele greutăți din cauza calității necorespunzătoare a unor materii prime, care prezintă defecte de structură și suprafață: recoaceri necorespunzătoare și incluziuni metalice, suprapuneri de material și fisuri care sînt descoperite uneori abia în procesul de producție. Apoi, unii furnizori ne trimit materiale amestecate, care nu corespund certificatelor de calitate, acestea fiind identificate de recepția făcută în întreprinderea noastră. În cursul acestui an, de pildă, am fost nevoiți să respingem la recepție peste 10 tone bare primite de la „Industria sîrmii" din Cîmpia Turzii, peste 25 tone de la Întreprinderea „Oțelul roșu" și altele".

Respingeri pentru calitatea necorespunzătoare a unor materii prime s-au înregistrat și în întreprinderile din cadrul Centralei de rulmenți și organe de asamblare. Numai Combinatului siderurgic Reșița i-au fost respinse în acest an din cauza retasurii — așa cum a arătat ing. **Marcel Nicolau** — o cantitate de 76 tone de oțel.

Și alți vorbitori s-au referit la faptul că **nerespectarea prevederilor contractuale de către unele întreprinderi siderurgice** constituie o frînă în acțiunea de reducere a consumului specific.

„În acest an, pe baza măsurilor pe care le-am luat — a subliniat ing. **Nicolae CHIRIL** — vom obține o reducere a consumului de metal de 1623 tone. Această cantitate reprezintă necesarul de materie primă pentru fabricarea a peste 500 autocamioane de 5 t SR 113 sau pentru realizarea a 3400 motoare de 140 CP tip SR 211 cu care se echipează autocamioanele de tip SR. Dar aceste economii sînt diminuate datorită faptului că unii furnizori — Combinatul siderurgic — Hunedoara, Combinatul siderurgic — Galați și alte întreprinderi furnizoare de materii prime — ne livrează unele laminate cu capete deformate, mutilate și netușate, iar tabla prezintă serioase dificultăți la ambutisare".

În cadrul dezbaterii, participanții au făcut o serie de propuneri în legătură cu posibilitatea îmbunătățirii relațiilor furnizori-beneficiari. S-a subliniat, printre altele, **necesitatea ca uzinele furnizoare să respecte întocmai prevederile stipulate în contracte privind ritmul de livrare, cantitățile, sortimentele și calitățile comandate, în acest sens un rol important avînd și plata penalizărilor. S-a propus revizuirea de către factorii de decizie a nivelului penalizărilor, ținînd seama că sumele plătite de uzinele furnizoare, în cadrul nerespectării unor prevederi din contractele încheiate, nu acoperă nici pe departe pagubele reale înregistrate de întreprinderile beneficiare, și, deci, ar fi indicat să fie majorate la nivelul acestor pagube.**

O altă propunere se referă la **posibilitatea aprovizionării în tot cursul anului cu diferite materiale ce rezultă în urma unor experimentări privind înlocuirea unor tehnologii sau a unor materiale clasice cu altele mai eficiente.** Sistemul actual de aprovizionare, cu depunerea specificațiilor de materiale pe un trimestru sau pe un an de zile înainte, facilitează — ce-i drept — operațiile de centralizare și repartizare a materiilor prime și a materialelor. Dar, atunci cînd, în decursul anului, se ivește nevoia altor materiale, întreprinderea beneficiară întîmpină refuzuri pe considerentul că, odată centralizate, cererile inițiale nu se mai pot modifica. Or, este absolut necesar și în interesul reducerii normelor de consum, ca și această problemă să-și găsească o rezolvare, știut fiind că în întreprinderi se inițiază acțiuni multiple de găsire a unor căi care să ducă la gospodărirea din ce în ce mai bună a bazei de materii prime, în condițiile realizării unor produse cu parametri tehnico-economici superiori.

În sfîrșit, referindu-se la îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, alți participanți au abordat și **problema creării condițiilor pentru introducerea mai largă a înlocuitorilor materialelor tradiționale, îndeosebi a maselor plastice.** Această acțiune este însă frînată de faptul că în unele situații — ca, de pildă, la Întreprinderea de autocamioane și Întreprinderea de tractoare — unitățile producătoare de mase plastice pretind prețuri de 2—3 ori mai mare pentru unele piese (motivarea fiind legată de costurile acestor materii prime în industria chimică), față de prețul ce rezultă din fabricarea lor din metal. În plus, producătorii de piese din mase plastice nu acceptă execuția unor piese pentru autocamioane sau tractoare, deoarece trebuie să respecte diverse condiții cerute de documentația tehnică: toleranță, rezistență, elasticitate, comportare bună atît la temperaturi ridicate, cît și la cele scăzute etc. Și în această direcție vorbitorii au subliniat **necesitatea ca organele de decizie să ia măsuri astfel încît înlocuitorii să capete o pondere din ce în ce mai mare în balanța de materii prime.**

Cît privește partea de materii prime netransformate în producție materială, ci în deșeuri, toți participanții la dezbateri au manifestat un acord unanim că trebuie acționat cu mai multă fermitate, pe de o parte pentru diminuarea volumului actual de **deșeuri**, iar pe de altă parte, pentru utilizarea lor, în limita posibilităților la realizarea de produse utile.

„Sînt astăzi în unitățile brașovene, ca de altfel în toate unitățile industriale — spunea în cuvîntul său economistul **Marin STOIANOVICI** — cantități însemnate de deșeuri de țesături, reziduuri chimice etc., care, readuse în circuitul economic, ar facilita, pe lîngă diminuarea unor cereri de materii prime și materiale, și ridicarea eficienței economice. Acțiunile desfășurate pe această linie, sînt încă departe de a satisface. Specialiștii, cercetătorii ar trebui, deci, să lărgească analizele și studiile, să răspundă mai operativ la această cerință importantă prin rezolvări eficiente".

Nu insistăm mai mult asupra problemei, întrucît revista noastră a pus la dispoziție un larg spațiu posibilităților de valorificare a deșeurilor. Dar socotim că este necesar ca, în continuare, factorii de răspundere din întreprinderi, centrale industriale, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să persevereze pe linia găsirii unor soluții, astfel astfel încît deșeurile să fie utilizate într-o proporție din ce în ce mai mare în toate ramurile industriale.

● Spirit de răspundere în gospodărirea avuției naționale

CREȘTEREA coeficientului de utilizare a materiei prime și a materialelor, diminuarea consumurilor specifice pe unitatea de produs, se hotărăsc, în primul rînd, pe planșeta proiectantului și a tehnologului. Dar, ținînd seama de filiera largă pe care o parcurge materia primă și materialele în producție — de la sosirea de la furnizor pînă la încorporarea în produsul finit — există multiple alte căi care pot facilita utilizarea lor mai eficientă. În aceste activități totul depinde de gradul de gospodărire, de exigențele și răspunderile existente la fiecare loc de muncă.

O cale importantă pe linia gospodăririi exigente este aceea a **reducerii la minimum a procentului de rebuturi.** Datele prezentate de unii participanți la dezbateri atestă că, în acest domeniu, s-au înregistrat progrese însemnate, proporția rebuturilor fiind, în multe întreprinderi, simțitor redusă în 1973, în comparație cu anii anteriori. La Întreprinderea de autocamioane, de exemplu, comparativ cu 1972, rebuturile au marcat o scădere, în primele 6 luni ale anului curent, de circa 40%. Prin îmbunătățiri tehnologice și măsurile luate la matrițarea bielei pentru autocamionul SR-211, se prevede o reducere a rebutului cu 25% față de 1972, fapt ce se va materializa într-o economie de circa 50 tone de metal. O situație asemănătoare se înregistrează și la Întreprinderea de tractoare.

Sînt realizări meritorii și ele s-au reflectat pozitiv asupra utilizării mai eficiente a materiei prime. Totuși, așa cum au subliniat mulți vorbitori, **nivelul la care se situează încă procentul de rebuturi este susceptibil de a fi mult coborît,** mai ales că, acolo unde apar, „mănîncă" o parte din materia primă care nu poate fi încorporată în produse și, în plus, atrag după sine cheltuieli mari privind manopera, uzajul mașinilor și instalațiilor. Tocmai de aceea, este absolut necesar ca, la specificul fiecărei secții și loc de muncă, să fie luate asemenea măsuri tehnico-organizatorice, de ridicare a calificării, de dotare cu S.D.V.-uri și de întărire a spiritului de răspundere, încît procentul de rebuturi să fie din ce în ce mai mic.

O altă cale care poate mări gradul de gospodărire al materiilor prime, este aceea a **creării unor condiții optime de depozitare, sortare și manipulare,** atît în secții, cît și la nivel de întreprindere. Nu arareori, au arătat participanții la dezbateri, pot fi întîlnite în întreprinderi, în cadrul secțiilor, a locurilor de muncă, materiale risipite sau de care nu răspunde nimeni. Și, în timp ce astfel de materiale prisosesc la unii, în alte locuri se duce lipsă de ele. Un asemenea fel de „gospodărire" este dăunător, provocînd serioase pierderi pentru producție. Sînt, ce-i drept, și adevărați gospodari care, prin măsurile ce le adoptă, asigură o bună evidență a materiilor prime pe întregul parcurs al proceselor de producție, înlăturînd stocajele și risipa.

„Dat fiind că întreprinderea noastră — a arătat ing. **Dumitru ENE** — operațiile de depozitare și manipulare a materiei prime provoacă uneori pierderi mari, am luat măsuri ca acestea să fie repartizate mai judicios între depozitele existente (pentru a se scurta pe cît posibil traseele dintre magazii și secții) și, în plus, să introducem paletizarea în transportul lor".

„La Fabrica de șuruburi Brașov — arăta ing. **Osvald HAGĂU** — ținînd seama că depozitarea barelor de oțel și a colacilor de sîrmă direct pe sol are ca efect corodarea în timp a acestora, deci pierderea unor importante cantități de materii prime, se va extinde suprafața depozitului care va fi dotat cu suporți orizontali pentru bare și cu suporți verticali pentru oțelul în colaci. Depozitul, în curs de amenajare, este prevăzut și cu mijloace de ridicat și transportat corespunzătoare pentru a se evita astfel deteriorarea unor materiale".

Relevînd faptul că, la fiecare loc de muncă poate fi gospodărită mai bine, mai eficient, materia primă, participanții la dezbatere s-au referit și la modul cum se folosesc în întreprinderi **pîrghiile cointeresării materiale,** la felul cum se aplică prevederile HCM 151 din 1970 cu privire la acordarea de premii pentru cei ce fac economii de materii prime. Din diferite referiri a reieșit că, în condițiile fiecărei întreprinderi, se aplică diferențiat aceste prevederi, dar că, în ansamblu și, mai ales, în întreprinderile constructoare de mașini, nu se aplică de loc. La Întreprinderea de autocamioane, de pildă, recompensarea economiilor se face din fondurile destinate inovațiilor și raționalizărilor. În schimb, la Întreprinderea „Rulmentul" — unde există circa 15 000 de repere — economiile nu se urmăresc și, ca atare, nu se recompensează, deoarece nu se ține evidența pe fiecare mașină și loc de muncă. Și în alte locuri se înregistrează același fenomen.

Din cele arătate rezultă necesitatea ca centralele industriale, ministerele, să sprijine efectiv întreprinderile în găsirea unor soluții corespunzătoare, care să permită recompensarea, potrivit legii, a celor care realizează economii.

☆

CUM ERA ȘI FIRESC, atît în cadrul anchetei, cît și în dezbaterile ce au avut loc în jurul „mesei rotunde", specialiștii au evidențiat și alte diverse căi ce pot sta la îndemîna întreprinderilor pe linia utilizării și gospodăririi eficiente a materiilor prime și materialelor, pentru diminuarea continuă a consumurilor specifice pe unitatea de produs: utilizarea mai largă a resurselor proprii din țară, în locul unor importuri costisitoare, repartizarea între întreprinderi pe plan local a unor părți de materiale (capete de bare metalice, fîșii de tablă, unele produse secundare rezultate din diferite procese tehnologice chimice etc.).

Așadar, posibilități există. Totul depinde însă de felul cum sînt utilizate, de grija și răspunderea ce se imprimă pe întreaga filieră a desfășurării proceselor tehnologice. **Este în interesul fiecărei întreprinderi, al economiei naționale, să facem totul ca materiile prime, materialele, combustibilul, energia electrică, să fie utilizate cît mai rațional, astfel încît să se obțină din aceleași cantități produse mai multe, de calitate superioară și la un preț de cost cît mai redus.**

V. BOESCU
L. ȚINTEA

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

CONDUCEREA COLECTIVĂ VĂZUTĂ DIN INTERIOR

— Rezultatele unei anchete de opinie la nivelul unei intreprinderi —

O ETAPĂ importantă a procesului de perfecționare permanentă a relațiilor de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a constituit-o instituționalizarea principiului conducerii colective la nivelul intregii noastre economii. Expresie a inaltului democratism al vieții noastre sociale, constituirea organelor de conducere colectivă în unitățile socialiste de stat a ridicat la un nivel superior munca de conducere, contribuind la creșterea rolului maselor populare în viața economică a țării, în gospodărirea avuției naționale. Participarea nemijlocită a oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor activității economico-sociale, la elaborarea și infăptuirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și de viață — conținutul însuși al principiului conducerii colective — se manifestă în planul concretului în mod diferit de la o unitate la alta, de la un colectiv de oameni ai muncii la altul, în funcție de o complexitate de factori.

*Analizele întreprinse arată că în toate cazurile există multiple posibilități de perfecționare și că totodată „...***se impune** *— așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din 1972 —* **îmbunătățirea, în continuare, a activității comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, creșterea rolului adunărilor generale în conducerea activității economico-sociale".**

Prezentăm, în cele ce urmează, rezultatele unei anchete sociologice de opinie efectuată într-o întreprindere bucureșteană, în legătură cu modul de exercitare și căile de perfecționare a conducerii colective.

CONȘTIENȚI că izvorul perfecționării, în sensul creșterii eficienței activității organelor de conducere colectivă, în cazul de față al comitetului oamenilor muncii, se află, în propunerile făcute de salariații înșiși, un loc important în cadrul anchetei noastre am acordat evidențierii opiniilor acestora asupra activității desfășurate de reprezentanții lor în C.O.M., căutînd să desprindem direcțiile principale ale propunerilor făcute de ei pentru perfecționarea activității de conducere. În acest scop a fost difuzat la 80 de subiecți (circa 8,5% din totalul personalului întreprinderii), salariați cu profesii diferite (muncitori, brigadieri, maiștri, șefi de schimb) și cu o vechime de minimum 5 ani în unitate, un chestionar cuprinzînd un set de 8 întrebări.

Pornind de la ideea că munca și conducerea colectivă, mai ales prin activitatea C.O.M., realizează schimbări esențiale în climatul general al întreprinderii, am căutat să stabilim cum se reflectă acestea nu numai în rezultatele economice obținute, ci și în conștiința muncitorilor. Interesul pentru acest aspect a fost amplificat și de convingerea că nivelul acestei percepții constituie, în ultima analiză, un indicator principal de eficiență a C.O.M. și a activității reprezentanților salariaților în C.O.M.

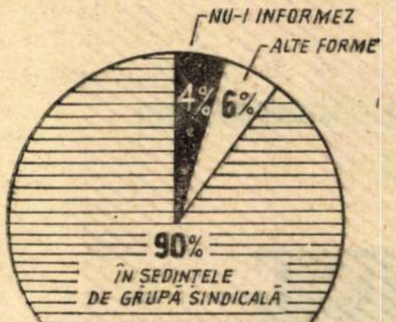

Structura modului de informare a reprezentanților în C.O.M. de către salariați

Prima concluzie desprinsă, faptul că nici unul dintre subiecții anchetați nu a reușit să-i numească pe toți cei 5 reprezentanți ai muncitorilor în C.O.M., nu a avut darul să ne mulțumească. Mare ni s-a părut și procentul celor care au răspuns prin „nu știu" — 20%. Se remarcă și un alt fapt, la fel de puțin îmbucurător : majoritatea celor care au numit exact reprezentanții din C.O.M. au făcut-o fie datorită faptului că aceștia lucrau în aceeași secție cu ei, fie că dețineau ei înșiși o muncă de conducere, fiind maiștri sau șefi de schimb. Această necunoaștere, cu rezerva că eșantionul ales a fost destul de mic, se pare că ar avea mai multe cauze, dintre care pe prim plan se situează existența unor deficiențe în fluxul informațional la nivelul C.O.M., ca și pe circuitele muncitor — reprezentant — C.O.M. și invers. Perfecționările pe fluxul amintit se impun a fi făcute cu atît mai repede cu cît ele afectează și un alt aspect, mult mai important, acela al transmiterii de informații necesare reprezentanților salariaților în C.O.M. și, ca atare, al însăși eficienței participării lor și, prin ei, a masei de salariați pe care îi reprezintă, la conducerea unității.

În legătură cu formele utilizate de salariați pentru informarea reprezentanților lor asupra problemelor pe care ei le doresc dezbătute în ședințele C.O.M., rezultatele obținute ni se par a fi deosebit de bune. Majoritatea celor chestionați, 90%, au indicat drept principală cale de informare ședințele de grupă sindicală ; numai în cazuri urgente, circa 15% dintre aceștia au arătat că recurg și la informarea individuală. Cei care folosesc diferite formule indi-

→

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Accent pe cercetare și service

O SUCCINTĂ analiză a „concepției" economice a grupului american „Mobil Oil Corporation", întreprindere internațională de talie foarte mare (implantată în mai mult de 100 de țări, cu peste 75 000 de salariați, ea a realizat în 1971 o cifră de afaceri de 47 miliarde franci francezi), a 7-a în cadrul întreprinderilor industriale ale lumii capitaliste și a 3-a între societățile petroliere, ne indică o structurare a strategiei sale de dezvoltare într-o asemenea manieră încît să facă posibilă luarea simultană în considerație a trei factori : nevoile pieței, cerințele revoluției științifico-tehnice și... eficacitatea.

Fundamentarea unei asemenea concepții de acțiune a fost posibilă datorită acordării unei atenții deosebite, în primul rînd, activității de cercetare-dezvoltare, grupul considerînd în permanență competența tehnică drept unul din factorii dominanți ai reușitei. Programul strategic de cercetare pe termen lung elaborat de firmă orientează efortul de cercetare, în principal, în următoarele direcții :

1. Punerea la punct de noi produse. *Grupul este în permanență preocupat de înnoirea și diversificarea gamei sale de produse (peste 3 000 în 1972) atît în domeniile în care el a dobîndit notorietate (uleiuri industriale, uleiuri de automobil, unsoare etc.) cît și în noile domenii în care firma se afirmă : produse chimice și petrochimice, lubrifianți speciali (pentru „Concorde", spre exemplu) etc.*

2. Conservarea aerului și apei. *Grupul afectează anual peste 400 milioane de franci francezi luptei contra poluării. Programul de cercetare special lansat în această direcție (I.I.E.C. — Inter-Industrie Emission Control) a permis realizarea unor progrese sensibile în cercetarea de noi sisteme motor-carburant, nepoluante.*

3. Găsirea de noi procedee tehnice de prospectare-explorare. *Este vorba, în special, de un sistem nou de măsurări electrice a terenurilor, de noi echipamente pentru exploatarea submarină, de tehnici speciale pentru determinarea vîrstei rocilor sedimentare.*

4. Îmbunătățirea permanentă a calității produselor.

Adecvată caracterului novator și dinamic al strategiei grupului este și politica sa de marketing-comercială, în cadrul căreia o importanță deosebită se acordă activității de service, considerată al doilea factor al reușitei după cercetare. Desfăcîndu-și singur produsele, grupul a căutat să-și creeze un sistem de distribuție suplu, rapid și funcțional, în care scop și-a organizat cele peste 48 000 puncte de vînzare în principal în două variante : — stații tip „self-service" (cu autoservire) ; stații „mini-markets", care oferă automobiliștilor posibilitatea de a-și procura furnituri curente la orice oră din zi.

I. B.

CAZURI ÎN DEZBATERE

FUNCȚII DE CONDUCERE ȘI EXECUȚIE

OPINIA SPECIALISTULUI

ÎN INTERPRETAREA cazului „Funcții de conducere și de execuție" consider că este bine să pornim de la următoarele premise :

a. În interiorul colectivelor de muncă avînd mai puțini conducători (coordonatori cum în mod eronat li se mai spune) este posibilă crearea, în mai mare măsură, a unui climat favorabil de muncă, participativ, motivat pentru inovație și creativitate.

b. Delegarea de autoritate operează numai la nivel de funcții de conducere — care au în subordine un anumit număr de colaboratori ; la ultimul nivel — al funcțiilor de execuție — avem de-a face cu o delegare de atribuții care este proprie persoanei căreia i se adresează.

c. Orice funcție de conducere se află într-un raport dublu, cu caracter ierarhic : de conducere față de colaboratorii de pe nivelele imediat următoare și de subordonare față de conducătorul ierarhic superior. În aceste condiții, în conținutul atribuțiilor unui conducător apar, cum este și firesc, și unele sarcini de execuție, al căror volum însă trebuie bine dimensionat.

d. Oricărui conducător, indiferent de nivelul ierarhic pe care este situat, îi sînt proprii ca atribute : previziunea, organizarea, coordonarea, comanda (decizia) și controlul. Nu există activitate de conducere la care să lipsească unul din atribute. Ele se pot manifesta însă în proporții diferite.

Dacă acceptăm aceste premise, putem face următoarele considerații asupra cazului supus dezbaterii :

- Atribuțiile și sarcinile stabilite economistului principal păstrează, ca și în vechile reglementări cu acest caracter din întreprinderi, aceeași formă echivocă (întocmirea proiectelor de plan financiar pentru planurile de perspectivă, întocmirea cererilor de credite pentru nevoi temporare — atunci cînd este cazul, întocmirea tuturor lucrărilor... începînd și terminînd cu...).

- Din modul cum sînt formulate aceste atribuții și sarcini, nu rezultă precizarea elementelor de legătură în elaborarea unor lucrări, a relațiilor în care se poate angaja lucrătorul respectiv etc. În legătură cu aceasta este necesar să menționăm utilitatea elaborării fișelor de descriere a posturilor, operarea, pe cît posibil cu obiective și rezultate așteptate, cu exprimări cantitative ale acestora.

- Atribuțiile de la pct. 20 și 21 sînt proprii unei funcții de conducere. Răspunderea și coordonarea realizării unor lucrări, a unor obiective de către alții implică, în mod obligatoriu, dreptul de decizie, altfel autoritatea conferită — și ne aflăm într-o asemenea situație — este numai aparentă.

La această problemă, comentariul se impune cu atît mai mult cu cît sensul Decretului 162/1973 a fost tocmai de a avea cît mai puține trepte ierarhice intermediare, artificial create. Se obține în acest fel : o circulație mai rapidă a informațiilor și a ideilor într-un colectiv de muncă ; intensificarea relațiilor de colaborare ; creșterea gradului de motivare a lucrătorilor pentru activitatea desfășurată ; autonomie și independență, favorabile creșterii spiritului de responsabilitate. În acest sens sînt necesare : un regulament de organizare și funcționare elaborat pe baze științifice, cu fișe de descriere a posturilor, cu obiective de realizat de fiecare lucrător, cu rezultatele pe care aceștia trebuie să le aibă, cu menționarea ansamblului de legături în care se plasează ; un sistem informațional, în continuă perfecționare, care trebuie să renunțe la multe evidențe pe care unii conducători le creează fără nici o justificare ; reevaluarea, în aceste condiții, a viziunii despre încărcarea conducătorilor, a cărei dimensiune se corectează : cu cît există o mai mare precizare a atribuțiilor și sarcinilor, o mai mare autonomie în exercitarea acestora, cu atît se reduce, cum este și firesc, frecvența intervențiilor conducătorului ; formarea unui adevărat spirit de echipă în fiecare compartiment de muncă.

Principiile de conducere și organizare, elaborate de conducerea de partid și de stat, prevederile diferitelor acte normative, între care și Decretul nr. 162/1973, subliniază importanța contactului cît mai direct cu fenomenele economico-sociale, cu realitatea. Se face o mare greșeală atunci cînd se încearcă realizarea unei noi ierarhii (în cazul în speță economistului principal trebuie să-i revină sarcini de mai mare dificultate și complexitate și nu intervenții de natură ierarhică).

Să facem tot ce depinde de noi pentru a materializa indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie-2 martie 1973, spunea : „Ministerele, centralele economice, întreprinderile vor trebui să reducă substanțial numărul treptelor ierarhice, care generează formularistică și birocratism...".

În concluzie mai puține nivele ierarhice intermediare, mai mult angajament și mai multă inițiativă.

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

←

viduale de informare (audienţe, adrese scrise) sînt puţini (circa 6%) ca şi cei care nu au avut prilejul de a-i informa pe reprezentanţi asupra vreunei probleme — 4%. Aprecierile rămîn valabile şi pentru sensul invers al informării : 87,5% din salariaţi indică faptul că sînt informaţi în şedinţe (de grupă sindicală sau de partid) şi 7,5% individual (personal sau la locul de muncă).

Pozitiv ni se pare a fi şi modul în care este structurată problematica pe care salariaţii o propun reprezentanţilor lor spre a fi discutată în şedinţele comitetului oamenilor muncii. Astfel, faptul că din cei aproape 40% care au făcut propuneri (una sau mai multe), peste 65% au venit cu probleme de organizare a muncii, a producţiei sau a conducerii, atestă un înalt nivel de conştiinţă socialistă a salariaţilor, faptul că ei văd în îmbunătăţirea organizării activităţii un factor esenţial în obţinerea de rezultate economico-financiare bune în unitatea în care lucrează. Dar, se pare că măsuri energice trebuie să fie luate pentru a face mai eficientă însăşi activitatea C.O.M., deoarece faptul că, din totalul celor care au făcut propuneri, numai 48% au fost satisfăcuţi de rezolvarea primită, nu este în măsură, credem noi, să mulţumească aparatul de conducere al întreprinderii bucureştene. Oricît de mulţi factori obiectivi ar fi invocaţi, ei nu pot în nici un caz justifica integral procentul mare de nerezolvare a propunerilor înregistrate. Situaţia e cu atît mai semnificativă cu cît ţinem seama de vechimea mare în unitate a celor selecţionaţi în eşantion, o garanţie în plus a importanţei şi seriozităţii propunerilor făcute.

Tabelul nr. 1

Cum este apreciată activitatea reprezentanţilor în C.O.M.

Calificativul acordat	Nr. de salariaţi	%
Nu-i cunosc şi nu le pot aprecia activitatea	16	20,0
Slabă	11	13,8
Satisfăcătoare	6	7,5
Bună	43	53,7
Foarte bună	4	5,0
Total :	80	100,0

Tabelul nr. 2

Cum este apreciată influenţa introducerii conducerii colective asupra activităţii întreprinderii

Categoria de răspuns	Nr. de salariaţi	%
Nu pot aprecia	8	10
Nu am sesizat o schimbare esenţială	11	13
S-au produs schimbări esenţiale	61	77
Total :	80	100

Faptul că se impun a fi luate măsuri pe linia îmbunătăţirii activităţii C.O.M., rezultă şi din analiza modului cum este apreciată activitatea reprezentanţilor lor, oamenilor muncii în acest organ şi a felului cum este motivată această apreciere de către salariaţii înşişi. Abstracţie făcînd de cei 20% dintre subiecţii chestionaţi care, necunoscîndu-şi reprezentanţii, nu le pot aprecia activitatea, numai 58,7% acordă calificativele „foarte bun" şi „bun", restul încadrîndu-se în categoria de răspuns „satisfăcător" (7,5%) şi „slab" (13,8%). Mai mult, analiza motivării calificativelor acordate arată că cei ce au răspuns prin calificativul „bun" au avut în vedere numai activitatea reprezentantului secţiei lor, pe care l-au apreciat exclusiv pentru străduinţa depusă în rezolvarea problemelor secţiei, iar cei care au acordat calificativul „foarte bun" sînt chiar reprezentanţi ai salariaţilor în C.O.M.

Toate concluziile desprinse pînă aici indică necesitatea îmbunătăţirii atît a activităţii organului de conducere colectivă, a comitetului oamenilor muncii, cît şi a tuturor fazelor componente ale procesului de participare la conducere : informare, consultare, participare propriu-zisă. Semnificaţiile instituţiei conducerii colective ar putea fi mai profunde în conştiinţa masei de salariaţi, în urma acestor îmbunătăţiri, ţinînd cont mai cu seamă de faptul că, la ultima întrebare a chestionarului, referitoare la schimbările constatate în activitatea întreprinderii, comparativ cu faza anterioară (aceea a conducerii unipersonale), răspunsurile înregistrate au fost relativ bune. Astfel, majoritatea subiecţilor chestionaţi, peste 77%, au constatat existenţa unor schimbări în activitatea întreprinderii, sesizînd just avantajele conducerii colective.

În final, se cer a fi sesizate o serie de corelaţii între răspunsurile primite la diferitele întrebări ale chestionarului lansat. Se observă, de exemplu, că procentul de 77% al celor care au constatat o schimbare în activitatea întreprinderii este sensibil asemănător cu cel al celor care au reuşit să numească reprezentanţi în C.O.M., ca şi al acelora care au apreciat activitatea reprezentanţilor lor în organul colectiv de conducere ca fiind bună sau foarte bună. Această corelaţie, ca şi altele care pot fi uşor făcute pornind de la observaţia anterioară, indică drept obiectiv esenţial al preocupărilor pe linia perfecţionării instituţiei conducerii colective — îmbunătăţirea sistemului informaţional în toată complexitatea sa.

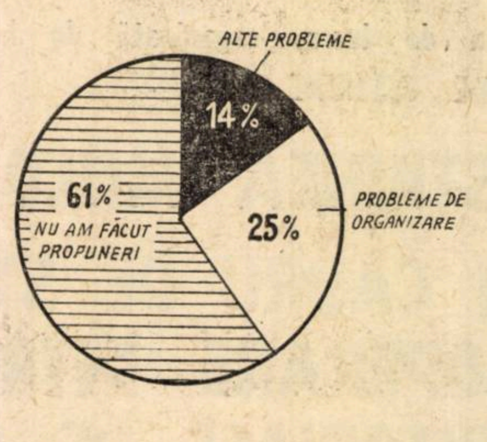

Participarea reprezentanţilor salariaţilor la activitatea C.O.M.

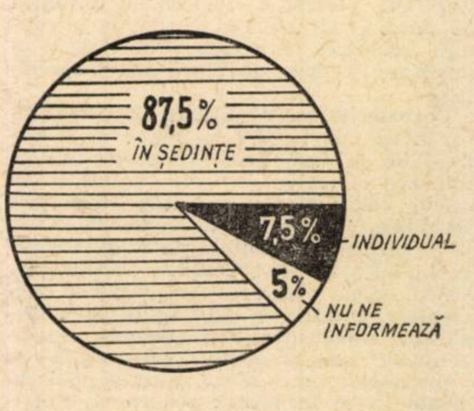

Structura modului de informare a salariaţilor de către reprezentanţii lor în C.O.M.

Aceasta nu înseamnă că preocuparea în această direcţie poate face abstracţie de alte aspecte cum ar fi : activitatea reprezentanţilor salariaţilor în C.O.M. ; perfecţionarea metodologiei de lucru ; cointeresarea masei salariaţilor la conducere, prin luarea în consideraţie a tuturor aspectelor ridicate de aceştia şi explicarea, în toate situaţiile, a motivelor nerezolvării lor, ş.a.

Luarea în considerare a acestor elemente, ca şi a altora, de către conducerea unităţii bucureştene, în special de către organizaţia de partid şi cea sindicală, permiţînd ridicarea conducerii colective pe trepte noi, calitativ superioare, o vor face să răspundă întru totul menirii pentru care a fost creată.

Mircea BOLDESCU
student anul IV — A.S.E.

VADEMECUM

Definirea funcţiilor şi iniţiativa personală

ESTE SIGUR că rezultatele obţinute de un colectiv de muncă sînt cu atît mai mari cu cît la toate nivelurile organizatorice se cunoaşte cine şi ce face, de la cine se primesc sarcini şi cine poate să le dea. Pentru aceasta este necesară definirea exactă a tuturor funcţiilor din organigramă. Pe de altă parte, rezultatele depind de iniţiativele individuale, care vin deseori în contradicţie cu precizarea atribuţiilor. În rezolvarea acestei contradicţii pot fi avute în vedere următoarele reguli :

1. **La nivelul întreprinderii trebuie elaborate descrieri, care să precizeze atribuţiile esenţiale ale fiecărei funcţii,** *urmînd ca fiecare conducător să întocmească o listă exhaustivă a sarcinilor care aparţin tuturor posturilor din subordine; aceasta trebuie să conţină activităţile ce urmează a fi îndeplinite, propunerile, informaţiile, deciziile ce pot fi primite sau luate de fiecare salariat. Într-o a doua etapă trebuie să se precizeze locul diferitelor funcţii în ierarhie, astfel ca fiecare să ştie de la cine primeşte ordine şi de ce echipă de muncă dispune.*

2. **Să se elimine „spaţiile albe" sau întrebuinţările duble.** *Căutaţi să inventariaţi sistematic toate activităţile serviciului pe care-l conduceţi, încercînd să evitaţi suprapunerile de activităţi ca şi nonafectarea anumitor sarcini necesare bunei funcţionări a întreprinderii. Pentru aceasta este suficient să strîngeţi într-un tablou cu dublă intrare pe de o parte activităţile serviciului dv., pe de altă parte persoanele sau subdiviziunile care îndeplinesc aceste sarcini : „spaţiile albe" şi dublele întrebuinţări vor apărea imediat. O astfel de raţionalizare a atribuţiilor fiecăruia va permite, între altele, subordonaţilor să cunoască responsabilităţile ce sînt obligaţi să şi le asume şi, deci, pe baza căror criterii vor fi apreciaţi. Eliminînd sentimentul de incertitudine, inerent absenţei preciziei asupra limitelor muncii de efectuat, se va crea în acelaşi timp un bun climat psihologic în serviciul respectiv.*

3. **Vegheaţi să nu fie îngrădită iniţiativa.** *O definire prea riguroasă a atribuţiilor fiecăruia riscă, dacă nu sînteţi atent, să conducă la o sclerozare a structurilor, la o paralizare a iniţiativelor individuale. Dacă colaboratorii vor aştepta de fiecare dată să fie nominal desemnaţi pentru a îndeplini sarcini noi care apar inerent în dinamica dezvoltării unităţii se vor ivi dese situaţii în care problemele sînt soluţionate defectuos şi cu întîrziere. Deci, evitaţi o descriere prea rigidă a funcţiilor, care ar dăuna finalmente dinamismului întreprinderii.*

4. **Un auxiliar preţios : metoda PERT.** *Realizînd ordonanţarea activităţilor personalului, metoda vă va oferi o proiectare a activităţii colaboratorilor dv. pe 6 sau 12 luni viitoare. Astfel vor apărea, pentru fiecare sarcină, datele „pentru mai devreme" şi „pentru mai tîrziu", permiţînd degajarea unui „drum critic".*

Aplicarea metodei vă va permite să evitaţi „închiderea" colaboratorilor dv. în definiri de funcţii artificiale sau atemporale. Ea vă oferă într-adevăr posibilitatea :

- *de a defini sarcinile individuale de îndeplinit, în corelaţie cu activitatea altor servicii sau persoane exterioare întreprinderii ; sarcinile nu mai sînt definite „în abstracto", ci sînt implantate în funcţiunea generală a serviciului.*

- *de a preciza importanţa relativă a fiecărei sarcini, ceea ce permite nu numai de a i se afecta un coeficient de timp de execuţie minimal, dar, de asemenea, de a fi încredinţată persoanei celei mai apte de a o îndeplini.*

CADRELE DE SPECIALITATE ŞI ERGONOMIA

IN CONDIŢIILE actualelor perspective de dezvoltare a economiei noastre, cînd ergonomia capătă o importanţă practică deosebită în procesul de perfecţionare a organizării muncii, se impune ca, pe lîngă formarea de specialişti în exclusivitate pentru acest domeniu, cunoştinţele de ergonomie să fie tot mai mult însuşite şi de specialiştii (antrenaţi îndeosebi în activitatea de cercetare-proiectare) şi cadrele de conducere din unităţile noastre economice. În întîmpinarea acestei cerinţe, Academia „Ştefan Gheorghiu" organizează, începînd din 1971, programe speciale de instruire, formare şi specializare a cadrelor în domeniul ergonomiei. Remarcate ca „noutate" şi la Congresul Internaţional de Ergonomie de la Amsterdam, aceste programe se definesc prin cîteva coordonate de bază.

În primul rînd, pornindu-se de la caracterul multidisciplinar al ergonomiei, pentru programul amintit cadrele de specialitate selecţionate au fost organizate sub forma „echipelor complexe", alături de ingineri şi economişti în procesul de instruire fiind recrutaţi şi specialişti în medicina muncii, psihologie sau sociologie, de regulă din acelaşi sector de activitate. Prin tematica programelor, axate pe module specifice activităţilor respective, s-a căutat crearea unui cadru unitar de abordare a problemelor ergonomice, facilitîndu-se un util schimb de informaţii între diferiţi specialişti ce formează „echipa complexă". S-a urmărit ca fiecare cadru, prin participarea la cursuri, pe lîngă îmbogăţirea cunoştinţelor teoretice şi practice din specialitatea sa, să dobîndească cunoştinţe generale şi în celelalte specialităţi şi, ceea ce este mai important, să ştie cînd şi cum să facă apel la sprijinul specialiştilor din domeniul respectiv. Au fost astfel instruiţi circa 100 de specialişti din cadrul Ministerului Industriei Uşoare, Ministerului Construcţiilor de Maşini Grele, Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei, Ministerului Industriei Chimice, etc.

În scopul legării procesului de instruire de activitatea productivă, o parte din prelegeri, exemplificări şi determinări au fost realizate în diferite întreprinderi şi laboratoare, în final fiind elaborate studii la activităţile analizate. În cursul acestui an, de exemplu, au fost întocmite astfel de studii la liniile de fabricaţie, decorare şi ambalare ale Fabricii de articole de sticlărie-Bucureşti din cadrul Ministerului Industriei Uşoare.

După terminarea primului ciclu, cu o durată de 4 săptămîni, participanţii au obligaţia ca, în decurs de circa 6 luni, să întocmească studii şi proiecte privind raţionalizarea ergonomică, sub diverse aspecte, a activităţilor din unităţile din care provin. Aceste studii şi proiecte, însuşite de conducerea unităţii, sînt prezentate spre analiză, în ciclul II al programului, urmînd ca, pe baza lor participanţii să fie atestaţi ca specialişti în acest domeniu.

Dintre cele aproximativ 35 de studii cu o importantă eficienţă economică, întocmite cu acest prilej, menţionăm : — Studiul ergonomic al secţiei trăgătoria de oţel tare de la Uzinele Industria Sîrmei — Cîmpia Turzii ; — Optimizarea locurilor de muncă din atelierul de stoluit şi croit, precum şi determinarea cauzelor de diferenţiere a randamentului muncitorilor de l.. croit al Fabricii de piele şi mănuşi-Timişoara ; — Analiza ergonomică a secţiei reparaţii electrice a Combinatului siderurgic-Hunedoara ; — Îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi creşterea productivităţii muncii prin aplicarea principiilor ergonomice la fabricarea sulfurii de sodiu în cadrul Centralei industriale de metale neferoase şi rare-Baia Mare ; — Studiul ergonomic la secţia „Fibră III" din cadrul C.I.F.C.-Săvineşti ; — Diagnostic ergonomic la Exploatarea de preparare Săsar-Baia Mare.

Paralel, cunoştinţe de ergonomie, prezentări de filme şi diapozitive specifice acestei activităţi sînt introduse în majoritatea programelor de perfecţionare, îndeosebi la cadrele de conducere.

Trebuie arătat însă că transpunerea în practică a principiilor ergonomiei în unele unităţi economice nu se realizează întotdeauna la nivelul cerut. Chiar şi în unităţile care au preocupări pe linia raţionalizării proceselor tehnologice şi de muncă, aspectele legate de fiziologia, psihologia şi sociologia muncii sînt în mică măsură abordate şi rezolvate, ceea ce împietează asupra eficienţei economice. În această direcţie este necesar ca factorii de răspundere, conducerile de unităţi economice să acţioneze, în continuare, cu fermitate pentru rezolvarea urgentă a problemelor ce se mai pun.

În concluzie putem spune că pornind de la rolul important pe care ergonomia îl joacă în realizarea dezideratului de importanţă majoră care este grija faţă de om în procesul de muncă şi asigurarea condiţiilor de sporire a productivităţii muncii, este necesar ca procesul de instruire şi specializare în acest domeniu să fie continuat şi dezvoltat la toate nivelurile : cadre de conducere, proiectare, universităţi, şcoli profesionale etc.

GH. RANGU
expert-instructor,
Academia „Ştefan Gheorghiu"

INFORMATIE-DECIZIE

Consfătuirea de lucru, organizată de I.C.S.C.M.A., la Iaşi, pe tema: SISTEME DE GESTIUNE (II)

• GESTIUNEA MIJLOACELOR FIXE
• UN CADRU DE STRÎNSĂ COOPERARE ÎNTRE CENTRELE TERITORIALE DE CALCUL

IN CADRUL consfătuirii a fost prezentat, de asemenea setul de programe pentru evidenţa mijloacelor fixe denumit MIFIX, de către colectivul care l-a realizat şi implementat, compus din analiştii Elena Pali şi Domnica Rotaru şi programatoarea Magdalena Felea.

Proiectul MIFIX furnizează beneficiarului informaţii structurate care permit urmărirea existentului de mijloace fixe, intrarea şi ieşirea acestora, evidenţa mijloacelor fixe pe locuri de folosire, includerea în cheltuielile de producţie a perioadei de uzură a mijloacelor fixe şi determinarea exactă a cuantumului uzurii, precum şi calculul sistematic al cotelor de amortizare încadrate pe categoriile : mijloace fixe neamortizate integral, amortizate integral şi casate înainte de expirarea duratei de serviciu normate.

Utilizarea MIFIX-ului asigură, în afara prelucrării mai lesnicioase şi în timp mai scurt a datelor pentru întocmirea situaţiilor lunare privind mijloacele fixe, situaţiile cerute prin reglementările în vigoare, şi înlăturarea erorilor care ar putea conduce la vărsăminte de cote de amortizare mai mari la bancă, care se reflectă în preţul de cost.

Odată cu concepţia setului de programe MIFIX, colectivul care l-a elaborat a prezentat schema de prelucrare, organizată pe 3 lanţuri de programe, care asigură un timp scurt de prelucrare şi exploatare a aplicaţiei pe o configuraţie minimă, compusă din două unităţi de bandă magnetică şi două unităţi de discuri magnetice.

MIFIX-ul poate fi considerat ca o primă etapă pregătitoare în abordarea unui subsistem de gestiune a capacităţilor de producţie ; ca urmare s-a recomandat implementarea MIFIX-ului numai la beneficiarii care solicită acest lucru, eforturile urmînd a fi concentrate pe elaborarea unui subsistem de gestiune a capacităţilor de producţie, a cărui utilizare să fie apoi generalizată.

IN CURSUL DISCUŢIILOR, marea majoritate a participanţilor, reprezentanţi ai centrelor teritoriale de calcul electronic, Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare şi ai beneficiarilor utilizatori ai subsistemului GESTOC, au apreciat utilitatea acestuia şi excelenta colaborare cu colectivele Centrului teritorial de calcul electronic Iaşi, împreună cu care l-au implementat.

Specialiştii celorlalte centre teritoriale de calcul electronic, apreciind de asemenea calităţile GESTOC-ului, au făcut o serie de observaţii critice, bazate pe experienţa acumulată ca urmare a implementării unor subsisteme de gestiune a stocurilor elaborate pe baza unei concepţii proprii, fie ca urmare a implementării GESTOC, preluat de la Centrul teritorial de calcul electronic Iaşi şi adaptat la condiţii specifice, observaţii demne de a fi analizate şi puse de acord între specialişti.

Dezbaterile au confirmat că GESTOC-ul, astfel cum a fost conceput de colectivul de la Iaşi, poate fi generalizat în utilizare de către centrele teritoriale de calcul electronic în unităţile economice socialiste. Generalizarea experimentală, pe o perioadă delimitată de timp, trebuie să conducă la perfecţionarea acestui subsistem prin integrarea programelor segmentate, corelat cu extinderile de configuraţie, înlănţuirea mai eficientă a subrutinelor de program, parametrizarea programelor etc. Ca un criteriu de bază trebuie avut în vedere reducerea timpului calculator necesar prelucrării, deci sporirea eficienţei în exploatare a subsistemului GESTOC.

S-a confirmat, de asemenea, de către specialiştii Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare faptul că GESTOC-ul poate fi încadrat în concepţia unitară de sistem informatic integrabil, elaborată de institut, ceea ce justifică generalizarea lui. Merită să fie subliniat faptul că specialiştii şi-au exprimat în unanimitate adeziunea la ideea de a-şi conjuga eforturile în vederea perfecţionării şi definitivării subsistemului GESTOC.

Consfătuirea a elaborat şi propus spre aprobare conducerii Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare un plan de măsuri, cu termene determinate de realizare a următoarelor etape :

— implementarea experimentală a GESTOC de către centrele teritoriale de calcul electronic şi transmiterea la Centrul teritorial de calcul electronic Iaşi a soluţiilor propuse pentru perfecţionarea GESTOC ;

— stabilirea cerinţelor tehnice impuse GESTOC pentru încadrarea acestuia în concepţia unitară de sistem informatic elaborată de Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare ;

— integrarea în GESTOC de către Centrul teritorial de calcul electronic Iaşi a soluţiilor propuse pentru perfecţionarea acestuia ;

— verificarea eficienţei GESTOC definitivat din punctul de vedere al timpului calculator utilizat pentru aplicaţiile standard la Uzina de fibre sintetice Iaşi, în raport cu versiunea actuală, făcîndu-se uz pentru comparabilitate de fişierele istorice ;

— depunerea GESTOC definitivat ca pachet de programe — produs eventual vandabil la export — la Biblioteca naţională de programe a Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare.

S-a stabilit ca termen final pentru realizarea acestor acţiuni data de 15 martie 1974.

În legătură cu proiectul MIFIX unii participanţi la consfătuire au apreciat că utilitatea acestei aplicaţii este limitată — abordînd mai mult probleme de evidenţă contabilă — fără a furniza informaţii referitoare la întreţinerea şi repararea fondurilor fixe, la planificarea şi încărcarea capacităţilor de producţie, deci fără a permite gestiunea integrală a acestora. Ca urmare nu s-a recomandat generalizarea lui.

Se poate aprecia că, consfătuirea de lucru privind aplicaţiile de gestiune a stocurilor de valori materiale — GESTOC şi de mijloace fixe MIFIX de la Iaşi, a fost un succes.

Fără a subaprecia utilitatea consfătuirilor şi dezbaterilor axate pe problemele tematice fundamentale ale informaticii, adeseori atît de controversate, este evident că succesul consfătuirii de lucru de la Iaşi se datorează faptului că a pus în discuţia specialiştilor practicieni o realizare concretă, verificată în exploatare, cu obiectivul primordial de a se găsi căi organizatorice pentru evitarea paralelismelor, concentrarea eforturilor în vederea perfecţionării unui subsistem care şi-a atras aprecierea utilizatorilor.

Este de asemenea meritul colectivului Centrului teritorial de calcul electronic Iaşi — care a pus la dispoziţia specialiştilor din alte centre de calcul, în spiritul perfectei colaborări, documentaţia tehnică şi asistenţa necesară implementării GESTOC-ului.

Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare îşi propune ca pînă la sfîrşitul anului 1973 să mai organizeze şi alte consfătuiri, în care să se dezbată în acelaşi mod, subsistemul pentru aprovizionare-desfacere şi subsistemul programare-lansare-urmărire operativă a producţiei, considerînd că prin concentrarea eforturilor şi generalizarea experienţei specialiştilor vor putea fi îndeplinite cu succes prevederile Hotărîrii Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecţionarea sistemului informaţional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor şi dotarea economiei naţionale cu tehnică de calcul în perioada 1971-1980".

ing. Vladimir ŢICOVSCHI

şef sector Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare

Cerc de consultanţi în domeniul propagandei comerciale

FILIALA „Aromar"-Braşov a organizat recent, cu sprijinul Laboratorului judeţean de cercetări economice şi social-politice, un cerc de consultanţi în domeniul propagandei comerciale. El grupează cadre competente — economişti, technicieni, ziarişti, psihologi, graficieni — care-şi vor pune priceperea, inventivitatea în slujba promovării produselor braşovene pe piaţa internă şi pe cea externă.

În prima jumătate a lunii iulie a.c., cercul, abia înfiinţat, a organizat prima sa acţiune : expoziţia „Publicitate '73" deschisă la Consiliul judeţean al sindicatelor. Expoziţia cuprinde afişe, prospecte, ambalaje, embleme ale întreprinderilor etc., realizate pentru a face reclamă unor produse braşovene (rulmenţi, autocamioane, biciclete, produse ale industriei uşoare şi alimentare) şi servicii (îndeosebi cele turistice).

În cadrul expoziţiei s-au purtat discuţii cu factorii de răspundere din întreprinderile şi organizaţiile economice braşovene (industrie, comerţ, turism). A rezultat necesitatea sporirii eforturilor pentru utilizarea mai raţională a fondurilor de reclamă şi sporirea eficienţei reclamei. Reprezentanţii filialei „Aromar", alţi vorbitori referindu-se la exponate, la experienţa altor ţări, au subliniat că propaganda trebuie făcută cu concursul unor oameni competenţi, de diferite specialităţi, pe baza cunoaşterii pieţei, a psihologiei cumpărătorului ea trebuie să facă cunoscute cu claritate şi cu fantezie avantajele produselor şi serviciilor oferite.

În preocupările filialei „Aromar" şi, repectiv ale cercului de propagandă comercială, se află organizarea unor studii în întreprinderi, sprijinirea acestora în organizarea reclamei comerciale (există de pe acum solicitări în acest sens de la I.C.E. „Autotractor-Dacia", Oficiul judeţean de turism, Uniunea judeţeană a cooperativelor meşteşugăreşti), organizarea unor concursuri cu premii, îmbunătăţirea expoziţiilor permanente de prezentare a produselor şi chiar a sălilor de protocol.

Se preconizează, de asemenea, ca peste cîteva luni să se organizeze o expoziţie care să reflecte un stadiu superior al propagandei comerciale a mărfurilor şi serviciilor oferite de întreprinderile şi organizaţiile economice braşovene.

Nicolae PROSAN

economist, secretar ştiinţific al Laboratorului judeţean de cercetări economice şi social-politice

Cercul utilizatorilor de calculatoare C.I.I.
CEA DE A II-a REUNIUNE A GRUPEI IRIS-50

CERCUL utilizatorilor de calculatoare C.I.I. din Franţa, înfiinţat în anul 1967, constituie o asociaţie a reprezentanţilor firmelor care exploatează calculatoare electronice de fabricaţie C.I.I. organizată sub egida Planului Calcul francez, vizînd dezvoltarea informaticii naţionale franceze. El este structurat pe grupe de lucru specializate corespunzător unor tipuri determinate de calculatoare ; una dintre grupele de lucru cu activitate intensă este Grupa IRIS — 50.

Cercul utilizatorilor de calculatoare C.I.I., ca de altfel şi alte cercuri de utilizatori ai sistemelor de calcul produse de diferite firme constructoare — IBM, CDC, Siemens etc. — îşi propune, prin acţiunile pe care le întreprinde, obiective ca : schimbul de experienţă şi programe de calcul între utilizatorii aceluiaşi tip de calculator electronic, definirea, din punctul de vedere al utilizatorilor, a cerinţelor generale şi specifice pentru hardware şi software care trebuie satisfăcute de firma constructoare, determinarea acesteia din urmă să aducă anumite îmbunătăţiri serviciilor pe care le oferă etc.

În cazul special al acestui cerc al utilizatorilor C.I.I., discuţiile, menţinîndu-şi poziţia critică faţă de firma constructoare C.I.I., realizează un schimb de opinii util ambelor părţi, utilizatori şi firmă constructoare, constituind un factor de progres atît în domeniul hardware-ului cît şi al software-ului.

Colaborarea şi cooperarea româno-franceză în domeniul informaticii şi-a găsit, între altele, expresia şi în colaborarea între utilizatorii români de calculatoare electronice Felix C-256 şi utilizatorii francezi de calculatoare electronice IRIS-50.

Pe această linie, în iunie 1970 s-a semnat un protocol de colaborare care stipulează promovarea accesului utilizatorilor români la biblioteca de programe a utilizatorilor membri ai Cercului C.I.I., dezvoltarea cooperării între utilizatorii din cele două ţări în realizarea unor programe de interes reciproc, participarea la reuniunile specialiştilor, schimbul de informaţii şi documentaţii etc.

În octombrie 1971 a avut loc la Timişoara prima reuniune comună a utilizatorilor români şi francezi, care s-a bucurat de o largă participare din ambele părţi şi care a pus în evidenţă primele realizări din Franţa în exploatarea calculatoarelor electronice IRIS-50, precum şi preocupările din cele două ţări pentru folosirea eficientă a informaticii în diferite domenii ale economiei.

Specialiştii români au participat la o serie de reuniuni de lucru ale Grupului IRIS-50 din Franţa, cu care ocazie au luat cunoştinţă cu o serie de probleme concrete ale exploatării calculatoarelor IRIS-50. Astfel, de exemplu, la ultima reuniune a Grupului IRIS-50 din aprilie 1973 au fost puse în discuţie probleme privind stadiul eliminării anomaliilor la versiunea 14 a sistemului de operare SIRIS-2, definirea problematicii grupei „Baze de date", prezentarea rezultatelor obţinute de societatea de prestări de servicii de calcul EURINFOR în exploatarea sistemelor de calcul IRIS.

Pe baza reciprocităţii în relaţiile de colaborare a utilizatorilor din România şi Franţa, după prima reuniune din 1971 de la Timişoara, în mai 1973 a avut loc la Chartres în Franţa cea de-a II-a Reuniune comună a utilizatorilor români şi francezi de calculatoare Felix C-256 şi IRIS-50.

La lucrările acestei manifestări tehnico-ştiinţifice au participat specialişti români de la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Energiei Electrice, Academia de Studii Economice, Centrul de organizare şi cibernetică în construcţii, Institutul de tehnică de calcul din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii, Întreprinderea de întreţinere şi reparaţii utilaje de calcul din cadrul aceluiaşi minister, Grupul de lacuri şi vopsele al Ministerului Industriei Chimice, Ministerul Finanţelor, Centrul de pregătire a cadrelor de conducere, Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei, Centrul de informatică şi organizare al Municipiului Bucureşti, Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare, precum şi specialişti francezi din serviciile de informatică ale unor organisme ale administraţiei de stat şi societăţi particulare, precum şi specialişti de la C.I.I.

Specialiştii români au prezentat în cadrul lucrărilor reuniunii referate privind concepţia şi structura bazelor de date în întreprinderi industriale, pachetele de programe pentru conducerea operativă a lucrărilor de construcţii, concepţia unitară de proiectare şi introducere a sistemelor informatice în întreprinderi şi centrale industriale, cu exemplificări în industria constructoare de maşini şi siderurgică, sistemul informatic pentru aprovizionarea tehnico-materială la scara economiei naţionale, realizările în dezvoltarea software-ului de bază al calculatorului electronic Felix C-256, organizarea unui sistem informatic în timp real pentru mari întreprinderi industriale, aspecte de sinteză ale exploatării şi întreţinerii echipamentelor electronice de calcul.

Expunerile specialiştilor francezi s-au referit la proiectarea pachetului de programe de gestiune a bazelor de date SOCRATE, gestiunea integrată a activităţilor medicale şi administrative în spitale, sistemul informatic de gestiune a activităţilor unei uniuni cooperatiste producătoare de lapte, organizarea prelucrării datelor la atelierele de construcţii de maşini ale Arsenalului din Tarbes, experienţa acumulată în decurs de 2 ani în exploatarea calculatoarelor IRIS-50 la Centrul de calcul al Oficiului de taxe şi pensii din Ministerul Finanţelor, utilizarea calculatoarelor C.I.I. în aplicaţii de teleinformatică etc.

Mesele rotunde organizate pe teme de interes general au dat posibilitatea specialiştilor români şi francezi să facă un larg schimb de idei, să-şi împărtăşească experienţa dobîndită. Astfel, în cadrul mesei rotunde cu tema „Conducerea proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice" au fost dezbătute diferite probleme privind modelarea proceselor şi identificarea lor, realizarea sistemelor de programe pentru calculatoare de proces, a programelor şi limbajelor specializate, siguranţa în exploatare, culegerea datelor, sisteme ierarhizate şi hibride. La masa rotundă avînd ca temă „Teleinformatica" s-au discutat aspectele tehnice cele mai importante referitoare la echipamentele terminale moderne, comutarea şi transmiterea mesajelor, interconectarea locală şi la distanţă a calculatoarelor, calitatea liniilor pentru transmiterea datelor, limbaje şi compilatoare conversaţionale, limbaje specializate.

Cea de a doua reuniune comună a utilizatorilor români şi francezi ai calculatoarelor electronice FELIX C-256 şi IRIS-50, a pus în evidenţă, după cum a subliniat preşedintele Cercului utilizatorilor francezi de calculatoare C.I.I., Jean Gravot — directorul departamentului de informatică al societăţii franceze Électricité de France (E.D.F.), progresele realizate de specialiştii români în proiectarea şi implementarea sistemelor informatice. Progresele realizate, după aprecierea sa, îi situează pe informaticienii români pe plan egal cu cei francezi ; aceasta constituie, de fapt baza cea mai sigură pentru dezvoltarea unei cooperări fructuoase, orientată pe obiective concrete, între utilizatorii de calculatoare electronice din cele două ţări, în spiritul avantajului reciproc.

Fără îndoială că, urmare a cunoaşterii reciproce a preocupărilor şi realizărilor, a contactelor directe dintre specialişti, este necesar să se întreprindă acţiuni de cooperare prin care să se valorifice, în comun, potenţialul tehnico-ştiinţific al colectivelor de informaticieni din cele două ţări.

Totodată, faptele demonstrînd utilitatea reuniunilor utilizatorilor aceloraşi tipuri de calculatoare este necesar ca împreună cu Fabrica de calculatoare electronice şi Institutul de tehnică de calcul să se activizeze schimbul de experienţă între utilizatorii din ţara noastră şi confruntarea necesităţilor acestora cu liniile de dezvoltare a echipamentelor electronice de calcul care se produc în România.

creștere economică

INOVAȚIA — TEMEIUL AVANTAJELOR ABSOLUTE ȘI COMPARATIVE

IDEILE fundamentale pe baza cărora știința economică a încercat să răspundă la întrebarea „de ce fac țările comerț între ele ?" ar putea fi împărțite în două categorii. Cele din prima categorie explică comerțul între țări prin diferențele care există între partenerii schimbului în ceea ce privește eficiența producției : fiecare dintre partenerii de schimb exportă mărfurile în producerea cărora au un avantaj relativ sau absolut de cost și cumpără pe acelea la producerea cărora eficiența sa este mai mică, din punct de vedere absolut sau relativ. În aceasta constă, teoria ricardiană a **costurilor comparative și absolute**, care, date fiind ipotezele de la care pornește, se remarcă printr-o consistență logică indestructibilă, chiar dacă ipotezele sînt extrem de restrictive. Într-o formă mai nouă, explicația diferențială a comerțului exterior constă în diferențele în ceea ce privește **înzestrarea cu factori de producție.** După teoria lui Heckscher și Ohlin, țările exportă acele bunuri în care intră cantități mari de factori abundenți și ieftini în țările respective. Aceasta este binecunoscuta teorie a înzestrării cu factori. Evident că această teorie nu se deosebește fundamental de teoria costurilor comparative fiind și ea o explicație prin eficiența diferențiată a comerțului exterior.

Oricît de trainice ar fi fiecare dintre aceste explicații pentru universul circumscris de ipotezele pe care sînt clădite, ele devin foarte fragile atunci cînd sînt scoase din aceste universuri de laborator ideal. Căci doar se știe că cea mai mare parte a comerțului mondial se desfășoară între țările industrializate și dezvoltate. Structurile lor economice sînt mai degrabă similare decît diferite. În orice caz, diferențele nu sînt nici generale, așa încît să acopere ramuri întregi de activitate economică și nici sau cu atît mai puțin determinate natural, încît să nu poată fi modificate într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat. În producția modernă factorii naturali nemodificabili joacă un rol relativ redus și numai o parte mică a volumului comerțului mondial o reprezintă mărfurile a căror producție depinde, în măsură decisivă, de factori naturali și geografici. Este vorba în special de materii prime ca de petrol, precum și de unele produse alimentare, cum sînt fructele care nu se pot produce decît în anumite condiții de climă și de sol.

Încercînd să se apropie de această situație reală a comerțului internațional, recent, economistul suedez Staffan Burenstam Linder emite o teorie paradoxală în raport cu tradiția gîndirii economice, afirmînd că volumul comerțului unei țări cu produse ale industriei prelucrătoare cu fiecare din partenerii ei de

> **• În producția modernă factorii naturali nemodificabili joacă un rol relativ redus în comerțul exterior.**
>
> **• Avantajele absolute și comparative nu mai sînt rezultatul unui monopol natural.**

schimb, privit ca proporție din veniturile naționale corespunzătoare, va fi cu atît mai mare cu cît este mai pronunțată **similitudinea structurii** consumului în fiecare pereche de țări care fac comerț. Această explicație prin similitudine nu pretinde să fie atotcuprinzătoare. Linder admite că o parte din comerț poate fi explicată prin costuri absolute, și o altă parte prin costuri comparative. Dar pentru produsele industriei prelucrătoare similitudinea structurii consumului este cauza principală a schimbului.

Nici slăbiciunea acestei explicații nu necesită o subliniere deosebită. Țările cu consum similar și-ar putea satisface în întregime cererea prin producția proprie, dacă nu ar acționa și alți factori care să determine diviziunea internațională a muncii.

CÎT NE PRIVEȘTE, credem că sîntem departe de situația de a da o explicație simplă, elegantă și plauzibilă a comerțului exterior al țărilor, așa cum a încercat la timpul său Ricardo. Bănuim că și în comerțul cu produse ale industriei prelucrătoare joacă un rol important avantajele absolute și cele comparative. Numai că acestea nu sînt rezultatul unui monopol natural, cum sînt la Ricardo, ci se datoresc **monopolurilor parțiale și temporare pe care le aduce cu sine inovația.** Similitudinea structurală a economiilor naționale între care comerțul este cel mai intens este mai ales o similitudine a condițiilor pentru inovație. Această similitudine a condițiilor este departe de a fi o identitate. De fapt, țările schimbă între ele și în zilele noastre produse diferite. Ceea ce este specific comerțului internațional contemporan este faptul că diferențele dintre bunurile care fac obiectul schimburilor dintre țări sînt diferențe infrastatistice. Sînt deosebiri de calitate sau de configurație a unor produse care poartă, eventual, aceeași denumire tehnică și statistică, execută funcții similare, dar între care pot exista deosebiri mai ales calitative apreciabile. Aceste deosebiri sînt de cele mai multe ori rezultatul inovației, rezultatul unei politici inovaționale și tehnice ale întreprinderilor și țărilor. De exemplu, unele firme din unele țări preferă să producă relativ ieftin pe scară mare un tip de produse, în timp ce altele fabrică produse scumpe a căror eficiență este mai mare datorită performanțelor tehnice superioare. Țările schimbă între ele strunguri, freze, automobile etc. Dar fiecare țară și fiecare firmă încorporează în aceste mașini concepții tehnice și economice diferite. Sub aceeași denumire apar pe piața internațională produse foarte deosebite.

Deși statistica, datorită limitelor pe care le comportă limbajul și metoda sa, prezintă o tendință de despecializare a economiilor naționale, în sensul că toate țările tind să aibă o structură fundamentală similară în ceea ce privește compoziția pe ramuri, în realitate, în comerțul mondial specializarea economiilor naționale progresează continuu prin aceea că devine tot mai subtilă și mai diversificată.

Procesul de specializare are loc nu atît datorită costurilor comparative și absolute în sens ricardian, ci datorită **deosebirilor de eficiență absolută și comparativă.** Noțiunile de eficiență comparativă și absolută se deosebesc de paralelele lor ricardiene prin faptul că nu se referă la costul pur și simplu al produselor, ci la costul raportat la efectele tehnice și economice ale produselor negociate pe piața mondială.

Eficiența absolută și comparativă fiind un produs al inovației, care se succede cu o frecvență ridicată, avantajele absolute și comparative cu care intră țările în comerțul mondial nu mai sînt „eterne", date o dată pentru totdeauna, ci se cîștigă și se pierd odată cu inovația care le-a dat naștere. Ca atare, factorii care determină aceste avantaje pot fi creați, ei nu mai sînt dați de natură. Capacitatea inovațională este un produs superior al industrializării. La un nivel superior de dezvoltare economică, ea întreține în permanență avantaje absolute și comparative, dar nu într-o singură ramură sau într-o singură întreprindere, ci le distribuie permanent între elementele sistemului economic. Ea este un factor constant de mobilitate și adaptabilitate la exigențele pieței mondiale.

Așadar, după părerea noastră, apelul la progresul tehnic rezolvă paradoxul comerțului internațional contemporan care se desfășoară cu cea mai mare intensitate între țări avînd o structură economică similară.

Ihor LEMNIJ

VITRINA CU CĂRȚI

• Cornel V. Olariu, **Economia și organizarea construcțiilor**, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1973, 301 pag., 14,50 lei.

• Harry Back, Horst Cirullies, Günger Marquard,**POLEC — Dictionary of politics and economics** (Dicționar de politică și economie), Ed. Walter de Gruyter, 1037 pag., Dicționar englez-francez-german și lexicon în același timp.

• J. Koucy, L. Riha, **Komplexni socialisticka racionalizace** (Raționalizarea socialistă complexă), Praga, Ed. Prace, 1972, 258 pag. Noțiunea și caracteristicile raționalizării socialiste complexe, programe de raționalizare la nivelul economiei naționale și al întreprinderii, experiențe în domeniul raționalizării în țările socialiste și din practica mondială.

• Jean-François Baudraz, **L'horaire variable de travail** (Orarul variabil de muncă), **Entreprise** Services Livres, 136 pag. Avantajele și dezavantajele pentru producție și pentru salariați ale orarului mobil în lumina experienței acumulate de întreprinderile din cîteva țări occidentale care aplică acest sistem.

• Jeremy Brecher, **Strike : The True History of Mass Insurgence in America from 1877 to the Present** (Greva : istoria adevărată a mișcărilor de masă de la 1877 pînă în prezent), San Francisco, Straight Arrow Books, 1972, 330 pag.

• B. Iliev, **Stopanska smetka na dărjavnite stopanski obedinenia** (Gestiunea economică a uniunilor economice de stat), Sofia, Ed. BAN, 1972, 188 pag.

• **Angewandte Informatik** (Informatică aplicată), editor Peter Mertens, Ed. Walter de Gruyter, 1972, 198 pag.

• Emil Dovifat, **Handbuch der Publizistik** (Manual de publicistică), în trei volume, Ed. Walter de Gruyter, 334—583—656 pag.

• J. B. Say, **Catéchisme d'économie politique (Catehism de economie politică), Paris, Ed. Mame, 1972.**

• D. Roux, **La dévaluation** (Devalorizarea), Paris, Ed. Mame, 1972.

• Horst Stevenson, **Electronische Datenverarbeitung in Kreditinstituten** (Prelucrarea electronică a datelor în instituțiile de credit), Ed. Walter de Gruyter, 178 pag.

• **Informationssysteme in Wirtschaft und Verwaltung** (Sisteme informaționale în economie și administrație), editori H. R. Walter și R. A. Fischer, Ed. Walter de Gruyter, 402 pag.

• Michel Bataille, **Sans toit ni loi** (Fără acoperiș și lege), Entreprise Services Livres, 169 pag. Analiza critică a mecanismului construcției de locuințe în Franța.

• Carl Hundhausen, **Werbung** (Reclama), Ed. Walter de Gruyter, 118 pag. Funcțiile economice de bază ale reclamei.

• Gustav Feichtinger, **Bevölkerungsstatistik** (Statistică demografică), Ed. Walter de Gruyter, 1973, 128 pag. Manual cuprinzînd și aspecte privind metodica prognozelor demografice.

• Carl Hundhausen, **Wirtschaftswerbung** (Reclama economică), Ed. Walter de Gruyter, 357 pag. Forme și metode.

• Hans R. Hansen, Alexandre Thabor, **Marketing-Modelle** (Modele în marketing), Ed. Walter de Gruyter, 1973, 224 pag.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Spre o critică apologetică ?

ATUNCI cînd îndoielile și întrebările puse „științei economice" erau adresate de eminențe ale gîndirii, fie că erau J. M. Keynes, J. A. Schumpeter, J. K. Galbraith, O. Morgenstern, P. A. Samuelson, ne puteam închipui că apologia capitalismului face noi eforturi de înscriere în raționalitate. În ultimii ani însă, denunțurile se țin lanț, ceea ce pe drept cuvînt poate fi considerat ca un exces verbal și pus, de aceea, el însuși sub semnele îndoielii și întrebării : cum, adică, nimic nu mai este bun acum în arsenalul apologiei ? S-a petrecut ceva într-atît de semnificativ în viața economică a capitalismului încît denunțarea „științei economice" să treacă implacabil de la ideologie și mesaj la instrumentar și operatori, de la logica și metodologia abordării unor probleme ale teoriei la audieri și interpelări de politică economică ? Desigur, la astfel de întrebări se poate răspunde, à la longue, afirmativ și, de ce n-am spune-o, ne-ar tenta să credem că ofensiva criticii marxist-leniniste creatoare se resimte favorabil în curățirea orizontului gîndirii economice de denaturările și fetișizările apologeticii capitalismului. Dar oare așa să fie ? Oare dezicerile recente relevă deja o recunoaștere silită a unor adevăruri pînă mai ieri escamotate ? Oare, în ultimă analiză, este pus à la sellette (sub acuzare) capitalismul ca sistem economico-social care nu mai corespunde noilor cerințe ale progresului istoric ? Și la această serie de întrebări s-ar putea răspunde, cu eleganță, afirmativ. Pentru cei care vor să trăiască fără griji s-ar putea chiar găsi confirmări corespunzătoare : s-a dovedit coliziunea capitalismului cu problematica umană — a „calității vieții", și nu mai puțin cu problematica ecologică, creșterea economică de tip calitalist, ca „religie" a sporirii produsului global, a venitului global sau pe locuitor s-a dovedit vulnerabilă, deoarece nu ia în calcul numeroase costuri, care ar putea măsura prețul adevărat al civilizației profitului, s-a dovedit incapacitatea capitalismului de a remedia problema subdezvoltării economice, pe care a întreținut-o timp de secole, au ieșit la iveală tarele „societății industriale unice", s-au dovedit distopice elegantele prospecții **extrapolante** *à la Meadows.*

Problema nu este însă deloc simplă. În primul rînd, pentru că oricît am căuta esențialul, fondul denunțurilor burgheze celor mai recente, nu vom găsi în ele acuzat sistemul capitalist, ci, așa cum reiese din lucrările publicate ale Congresului economiștilor de limbă franceză (Teheran, septembrie 1972)[1]*, „cursul unic pe întreaga planetă al omenirii...cu atît mai mult în viitor" (J. Dufour), obișnuita „explozie demografică" ; dar și „consumatorul poluant", pe ici pe colo insuficiența indicatorilor existenți ai creșterii (C. — C. Déschamps). Nici nemulțumirile „economiștilor avocați"*[2] *nu țintesc dincolo de exercitarea acestei meserii prin dezbateri publice și audieri în Congresul S.U.A. în probleme de politică economică (grupul Public interest economic center — PIEC, condus de A. R. Ferguson de la Harvard și grupul Taxation with representation, întemeiat de T. Field, fost avocat al Tezaurului). Cu atît mai mult denunțarea metodelor și tehnicilor de managerism și marketing, devenite simple rutine ale subordonării salariaților, respectiv consumatorilor față de interesele marelui business. În al doilea rînd, pentru că în denunțurile apologetice de ultimă oră se încearcă doar mimarea unei critici, pentru a se putea astfel acredita luciditatea, raționalitatea apologeticii, în raport cu „orbirea" ideologică a contestatarilor de „stînga" și cu atît mai mult a marxiștilor. „Mărunțirea" problematicii pînă la detaliile și firimiturile care pot fi relativ ușor „digerate" de omul mediu poate fi considerată ca una dintre reușitele manevrelor de ultimă oră ale denunțului apologetic.*

Dacă și în măsura în care problema este corect pusă, rezultă că nu avem motive să ne legănăm în iluzia că denunțurile de ultimă oră ar fi altceva decît o cochetărie, o modă ca oricare alta. Numai că, fiind mai aventuroasă, mai șocantă, se dorește și mai seducătoare, mai greu de judecat cu capul limpede, deci cu șanse mai mari de reușită durabilă. Fără a renunța să folosim caracterul de informație secundară pe care continuă să-l reprezinte aceste deziceri, se cuvine, totodată, demascat caracterul lor esențialmente apologetic ; în același timp trebuie notat că uneori invocînd raționalitatea în sprijinul capitalismului, care numai „în treacăt" este, uneori, pus în discuție, cînd este vorba de „libera inițiativă" (!) ea orientează dezbaterea de opinie împotriva punctului de vedere marxist, împotriva contestatarilor. Este nu numai o problemă a științei economice, ci a conștiinței sau măcar a eticii să replicăm acestor noi tentative apologetice cu raționamente menite să regleze fluxul denunțului istoriei împotriva singurului vinovat de viciile denunțate, dar mai ales de cele nedenunțate de apologeți — sistemul economic-social al capitalismului. Fără a renunța să relevăm ceea ce este realmente lucid, rațional, în gîndirea unor eminențe ale „științei economice" de tradiție burgheză, fără a renunța să medităm noi înșine la ceea ce conștiințe limpezi și responsabile ne avertizează, se cuvine, în numele științei și al conștiinței, să respingem conștiința încărcată a apologeticii care cochetează cu denunțul.

dr. Ioan CRISTESCU

1) Revue d'économie politique, nr. 1, 1973.

2) Business week, 20 ianuarie 1973.

Demetrius Cantemirius, Palatinus Moldaviae.

DIMITRIE CANTEMIR — O POLITICĂ A NEATÎRNĂRII

DOUĂ PRIORITĂȚI se afirmă, obișnuit, în legătură cu personalitatea domnitorului-cărturar: una în planul culturii, alta în acela al politicii externe. Priorități incontestabile, însă nu absolute. Fiindcă și într-o direcție și în cealaltă Dimitrie Cantemir continua o tradiție, căreia a putut să-i confere, în împrejurările specifice de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor, prestigiu și adîncime. În ambele tărîmuri personalitatea lui marchează momente distincte, care au adus într-o măsură mult mai mare decît predecesorii săi poporul român în atenția lumii. Între cele două planuri e o relație directă, insuficient relevată pînă acum, o relație caracteristică pentru cărturarii români care au avut, în același timp, și o activitate politică. Miron Costin și stolnicul Constantin Cantacuzino, ca să cităm doar două exemple din apropierea lui Cantemir, s-au manifestat în ambele direcții, aflate într-o strînsă conexiune. Ce ne spune însă demersul politic al principelui-cărturar ?

Cu mult înainte de a fi putut acționa ca domnitor al Moldovei în sensul unei politici de independență națională, Dimitrie Cantemir își consacrase toate „osteninţile" înălțării poporului său, încercînd să-i probeze, cu armele erudiției, **obîrșia latină** („a neamului evghenie") și **continuitatea**. Inspirat de „dulce dragostea patriii", el nu s-a limitat la demonstrația științifică, ci a folosit schimbările politice petrecute pe continent după asediul Vienei (1683) pentru a dobîndi neatîrnarea poporului său. **Istoria ieroglifică** (1705) era nu numai o satiră la adresa boierimii, dar și un rechizitoriu adresat Porții otomane, căreia cărturarul îi reproșa corupția, crunta exploatare a țărilor supuse, „mulțimea strîmbătăților". Țarigradul apărea aici ca „Templul Pleonexii", adică al lăcomiei, iar dregătorii săi ca oameni avizi de îmbogățire prin orice mijloace. Atitudinea antiotomană era încă de atunci evidentă și e de presupus că D. Cantemir își fixase deja programul politic, pentru eventualitatea reocupării tronului Moldovei. Fiindcă după ce stătuse cinci ani ostatec în capitala Imperiului, la moartea tatălui său (1693) el a fost ales domn, însă neconfirmat de Poartă : un scurt intermezzo de trei săptămîni în cele peste două decenii de pribegie constantinopolitană. Legături strînse cu Poarta și cu lumea diplomatică i-au înlesnit o bună cunoaștere a situației politice, iar bătălia de la Zenta (1697), la care a luat parte, i-a revelat și slăbiciunea militară a Imperiului, încredințîndu-l că era posibilă desfacerea țării sale din orbita acestuia.

O direcție nouă se schițase de altfel, în politica externă a Moldovei chiar înainte de pacea de la Karlowitz. În 1698 Antioh Cantemir trimitea o solie la Moscova, cerînd sprijin împotriva dominației otomane. Din acest punct de vedere el poate fi socotit un precursor al politicii fratelui său, cărturarul, o politică a independenței naționale. Solia a fost bine primită, promițîndu-i-se sprijin și cerîndu-i-se domnitorului moldav să furnizeze știri despre situația din imperiul vecin.

Succesorul lui Antioh, Constantin Duca, înscăunat a doua oară (1700—1703), a continuat, pe plan extern, aceeași politică ; profitînd de trecerea prin Moldova a ambasadorului rus Dimitrie Golițîn, trimis la Constantinopol (1702), acesta propuse un tratat moldo-rus asemănător celui încheiat cu cîteva decenii în urmă de Gheorghe Ștefan, prin care domnul ar fi primit un titlu princiar iar țara ocrotire din partea puterii aliate. Privilegii speciale se prevedeau pentru negustorii ruși care voiau să folosească drumurile Moldovei. Țarul, care încheiase de curînd pace cu Turcia, n-a putut consimți însă decît la strîngerea legăturilor bilaterale și acordarea titlului princiar. Asemenea demersuri, ajungînd la cunoștința Porții, au determinat mazilirea lui Duca. Bănuiala de a se fi înțeles cu Rusia, după victoria acesteia contra suedezilor (1709), avea să determine și îndepărtarea lui Mihai Racoviță, pe seama căruia se punea intenția de a recurge la sprijin extern. Așa se explică de altfel și ostilitatea lui față de Carol al XII-lea, la prinderea căruia ținea să coopereze cu detașamentele rusești din Polonia. Colaborarea lui Cantemir cu Rusia se înscria astfel pe linia unei evoluții politice, care, pe plan intern, însemna diminuarea puterii boierești și întărirea autorității centrale, iar pe plan extern încercarea de a scăpa de suzeranitatea otomană. Așa se face că adus în scaunul Moldovei, după scurta domnie a lui N. Mavrocordat (1709—1710), D. Cantemir găsea terenul pregătit pentru o atare politică. Poarta îl numise domn fiindcă avea nevoie, în pragul războiului cu Rusia, de un om fidel, mai ales că domnul muntean nu inspira nici-o încredere.

A FOST o domnie scurtă: doar șapte luni, din noiembrie 1710 pînă în vara anului următor. Semnificația ei e însă singulară, fiindcă în acest răstimp Cantemir a imprimat politicii externe a țării, asumîndu-și toate riscurile, o orientare hotărîtă spre obținerea neatîrnării. O domnie autoritară, însă luminată de principii umanitare, credea el, trebuia să se substituie regimului nobiliar. Fiindcă politica pe care voia să o promoveze reclama consolidarea puterii centrale, eliberarea acesteia de sub influența facțiunilor boierești. Împotriva acestora, Cantemir s-a înconjurat de dregători tineri, precum N. Costin, numit acum mare logofăt, și I. Neculce, căruia îi încredința oștirea, iar la rigoare n-a ezitat să aresteze pe șeful opoziției boierești.

Împrejurările războiului ruso-turc din 1711, în care Moldova a participat alături de oștile rusești, antrenînd importante consecințe pentru destinele ei, se cunosc. Îngrijorată de succesele Rusiei în conflictul cu Suedia, Poarta a decis să atace înainte ca noul ei concurent la supremație să-și fi refăcut forțele. Petru cel Mare, care abandonase pentru moment planul sudic, riposta făcînd apel și la popoarele aflate sub stăpînire otomană. În proclamația dată cu acest prilej, el amintea pe grecii, românii, bulgarii și sîrbii care „gem, asupriți sub jugul barbarilor". Motivul e ușor de închipuit : în conflictul său cu Turcia, insurecția acestor popoare îi putea fi de mare folos.

Încă pe cînd se afla la Istanbul, Cantemir discutase cu ambasadorul rus, Petru Tolstoi, promițînd că în cazul unui război între cele două imperii el va fi de partea Rusiei, în care întrevedea, pentru Moldova, singura șansă de a-și dobîndi independența. E de mirare că ajuns domn, într-un moment cînd criza orientală era iminentă, el a și trimis la Moscova, în taină, pe căpitanul Pricopie, iar mai apoi, pe cînd oștile rusești se apropiau de fruntarii, o solie condusă de marele vistiernic Ștefan Luca ? La 3/14 aprilie 1711 se și încheia, la Luck, un tratat, sub forma unei diplome dată de țar aliatului său, diplomă prin care emitentul lua sub ocrotire „poporul Moldovei" și pe „celelalte popoare creștine", cu obligația de a nu se amesteca nicidecum în treburile interne ale țării. Domnia devenea ereditară, fortificată prin măsuri care trebuiau să paralizeze obișnuitele intrigi boierești. „Toată puterea", se spunea în tratat, va fi în mîna lui D. Cantemir și a urmașilor săi. Cetățile și teritoriile alienate după Ștefan cel Mare și Petru Rareș vor fi restituite Moldovei. În ipoteza unei înfrîngeri, se prevedea refugiul aliatului în Rusia, unde urma să i se acorde posesiuni și demnități corespunzătoare. Cum se vede, tratatul, elaborat integral de Cantemir și doar confirmat de țar, exprimă o concepție politică unitară, opțiunea fermă pentru o politică de neatîrnare, întemeiată pe alianța cu Rusia și abolirea regimului nobilar. Se înțelege că o atare politică stînjenea interesele boierimii, care n-a întîrziat să se opună, invocînd, prin glasul lui Iordache Ruset, dreptul „țării" de a-și alege domnii.

La 20 mai 1711, pe cînd oștile rusești înaintau pe teritoriul Moldovei, Cantemir adresa mitropolitului, clerului, boierilor de curte și de țară, căpitanilor, oștenilor, întregului popor o proclamație care amintea („ceea ce voi înșivă bine cunoașteți") de vechile privilegii ale țării, privilegii pe care Poarta le încălcase, dărîmîndu-i cetățile, cotropindu-i teritoriul, sporind nemăsurat obligațiile acesteia. Era nevoie deci „să ne unim prin alianță armată" cu puterea pravoslavnică și „să pornim din toată inima" pentru dobîndirea libertății. Poporul a răspuns cu entuziasm, adunîndu-se sub arme, în timp ce boierimea — scrie Neculce — mai toți fugiseră... de-l lăsasă singur" pe Cantemir. Doar „boierii mazili au și început a veni de prin bejenii la oaste... Așijdere și slujitorii, dac-au audzit, au și început a vini toți de toate părțile și a să scrie la steaguri". Și nu numai aceștia, „ce și ciobotarii, croitorii, blănarii, crîșmarii". Oastea s-a alcătuit deci mai cu seamă din boierimea mijlocie și mică, din slujitori și tîrgoveți. „Moldovenii, se spunea într-un raport rusesc, vin la noi fără încetare, cu mare dorință de a ne ajuta, și cei din urmă țărani vor să intre în slujba militară", desigur spre a scăpa de împovărătoarele sarcini feudale. Cete de voluntari moldoveni, conduse de căpitanii Nicula, Cîrje, Abaza, Donici ș.a. se alăturară armatelor ruse, care la 30 mai 1711 și pătrundeau în capitala țării. Peste o lună, la 24 iunie, țarul însuși sosea, încîntat de locuri, oameni, monumente, obiceiuri, tratîndu-l pe Cantemir cu mare cinste și cu afecțiune, în timp ce Brîncoveanu, ridicînd tabăra la Urlați, sta în așteptare, „ca să le vază — scrie Radu Greceanu — sfîrșitul în ce fel și cum va fi", și oferindu-se chiar să medieze pacea cu turcii, deși încheiase el însuși, în 1709, un tratat cu Rusia. Un curent popular exista și aici în favoarea războiului antiotoman : „mulți îl îndemna să meargă la moscali, iar el nici cum nu vrea". Chiar mitropolitul Antim Ivireanu milita pentru o politică antiotomană, iar unii boieri, în frunte cu Mihai și Toma Cantacuzino, se și alătură oștilor ruse, participînd la cucerirea Brăilei, în timp ce turcii înaintau pe valea Prutului. Trupele lui D. Cantemir încearcă să respingă invazia, ținînd în loc mai multe ceasuri pe turci și pe tătari. „De mirat era, scrie cronicarul, ce putincioși era ei să să bată cu oastea turcească". Bătălia decisivă a avut loc la Stănilești (18—22 iulie) și rezultatul a fost dictat de supremația numerică a turcilor și de lipsa proviziilor pentru tabăra rusă. Țarul s-a văzut constrîns să încheie pacea la Vadul Hușilor.

Tot restul vieții, pînă la 21 august 1723, Cantemir l-a petrecut în Rusia, solicitat mereu pentru sfaturile și inteligența sa. În 1712 țarul intenționa să întreprindă o campanie în Crimeea sub comanda lui Cantemir, devenit principe serenisim al imperiului. S-a renunțat însă, în favoarea lichidării conflictului cu Suedia. O nouă șansă, pentru principele pribeag, părea să se ivească în 1716, cu prilejul conflictului austro-turc care s-a încheiat cu pacea de la Pojarevaț (Passarowitz), cînd Rusia era pe cale de a interveni în desfășurarea evenimentelor. El trimitea chiar, de la Kiev, mesaje secrete în Moldova, Muntenia și Transilvania, pregătindu-și întoarcerea în țară și a continuat să spere în această șansă pînă prin 1719.

POLITICA de independență promovată de Cantemir avea să rodească abia mai tîrziu, conducînd, după alte crize orientale, la slăbirea dominației turcești și la eliberarea, în cele din urmă, a țărilor române. Cărturarul se vădește astfel un precursor curajos și lucid al neatîrnării naționale, un precursor a cărui politică n-a fost servită însă de împrejurări. Ceea ce popoarele oprimate din sud-estul Europei simțeau instinctiv, la sfîrșitul secolului al XVII-lea, îndreptîndu-se spre Rusia, el a examinat cu luciditate politică, formulînd un program a cărui înfăptuire trebuia să însemne independența Moldovei și fortificarea ei pe plan intern, prin sporirea prerogativelor domnești, după modelul monarhiilor apusene. Ca și în viitoarele dezbateri din epoca regenerării, Cantemir apela la istorie, invocînd tradiția. În **Istoria ieroglifică** el făcea apologia statului centralizat, schițînd efigia unui domn puternic, luminat, atent la „șoapta gloatelor" și răspunzînd pentru faptele sale doar față de „țară".

S-a putut afirma, după un examen pripit al situației, că alăturarea lui Cantemir la politica lui Petru cel Mare era doar un act de oportunitate, de prudență, cînd el se manifestase în acest sens, destul de clar, cu mult înainte, în scrieri și chiar în relațiile cu lumea diplomatică din capitala Imperiului. De altminteri, nici nu era el inițiatorul acestei orientări, căci alți domni și boieri încercaseră anterior o apropiere de Rusia, precum ne informează chiar Neculce : „că atunce era toți creștinii bucuroși moscalilor, nu numai eu, că scria alții ..." Încercări de a obține mai multă libertate de mișcare în raport cu puterea suverană făcuse și Constantin Duca, atacînd cu succes garnizoanele polone rămase în nordul Moldovei și înnoind, la 1694, tratatul de alianță cu Habsburgii, ceea ce i-a și adus de altminteri căderea. Urmașul său, Antioh Cantemir, deși socotit credincios turcilor și prieten al diplomației franceze, întreținea la rîndul său legături cu adversarii Porții. Mihai Racoviță va fi mazilit sub învinuirea de a se fi înțeles cu Rusia. Era vorba de Rusia reformelor lui Petru cel Mare, acea Rusie căreia Engels îi va recunoaște un rol civilizator în zona Mării Negre și a Mării Caspice. În acea epocă imperiul contribuia, dincolo de interesele diplomației țariste, la eliberarea popoarelor creștine de sub stăpînirea otomană. Așa se și rostea trimisul lui Petru I către locuitorii Moldovei, la 1711, asigurîndu-i, scrie Neculce, că „marele împărat silește să scoată această țară din robie, de supt mîna păgînilor și nu-i trebuie nimică de la dînsa să iee". În tratatul încheiat cu D. Cantemir, el garanta în mod expres hotarele Moldovei pînă la Dunăre și Mare, asigurînd întreținerea unei armate moldovene de 10.000 de ostași, capabilă să facă față oricărui atac neprevăzut și să constituie nucleul apărării naționale. Este ceea ce l-a întărit pe principele-cărturar în demersul său din 1711, demers a cărui semnificație avea să o fixeze el însuși, lapidar și obiectiv, ca într-un epitaf : „lăsînd toate măririle și foloasele pentru **o singură mărire** a trecut cu oștile sale de partea creștinilor" (**Descrierea Moldovei**). Mărirea căutată era demnitatea țării, libertatea ei, o mărire pe care după înfrîngerea de la Stănilești avea să o servească indirect, cu mijloacele erudiției.

Al. ZUB

FIȘE

Milton Friedman — control sau recesiune?

● „O nebunie monumentală" (**Monumental Folly**) este titlul unui articol semnat de Milton Friedman (NEWSWEEK, 15 iunie 1973), și, în același timp, caracterizarea dată de economistul american fazei a patra a controlului asupra inflației inițiate recent de administrația S.U.A. Mai întîi, el face un scurt istoric al celor trei faze anterioare, încercînd să demonstreze că măsurile de înghețare nu au avut efectul dorit și că rezultatele obținute au fost mai mult decît modeste.

De altfel, este de părere M.F., majoritatea economiștilor — atît practicieni, cît și teoreticieni — știe prea bine că controlul este ineficient și că generează lipsuri de produse pe piață. De ce se recurge atunci la control ? — se întreabă M.F. Fiindcă, răspunde tot el, medicamentul adevărat — recesiunea economică — este prea amar și majoritatea refuză administrarea sa. Mai mult decît atît, scrie M.F., încercările de „răcire" a economiei prin recesiune inițiate în 1960—61, 1966—67 și 1969—70 și care au dat unele rezultate, au fost curmate înainte de a fi dat roadele scontate. De aceea, încheie M.F., recesiunea, ca instrument de moderare a inflației, a fost discreditată și se recurge la control, o formă total ineficientă după părerea sa. . .

Criteriul alegerii — crearea de locuri de muncă

● După Raymond S. Milne, de la Centrul internațional de perfecționare profesională și tehnică din Turin, nu orice tehnologie avansată, modernă poate asigura într-o țară slab dezvoltată obiectivele sociale ce și le propune pe termen scurt sau mai lung. Autorul militează în articolul **La technologie doit se soumettre** (Tehnologia trebuie să se supună) — CÉRES, martie-aprilie 1973 — pentru o tehnologie care să asigure, în funcție de condițiile naționale, ocuparea maximă a forței de muncă, creșterea venitului național și a nivelului de trai. În concepția autorului, nici politica unei „tehnologii intermediare" sau „adecvate" nu este salutară, întrucît ea încearcă rezolvarea problemei doar în termeni de tehnologie și poate duce la „întîrzierea dezvoltării sociale și agravarea situației relative a țărilor în curs de dezvoltare". După R.S.M., soluția nu ar fi nici tehnica cea mai avansată în genere, nici o tehnică intermediară, ci ea s-ar afla în depistarea, în primul rînd, a operațiilor care promovează în gradul cel mai înalt în țara respectivă ocuparea forței de muncă și în implantarea unor întreprinderi și tehnici menite să asigure acest obiectiv. Importarea în orice condiții, într-o țară slab dezvoltată, a unei tehnologii avansate, complet puse la punct, poate fi vătămătoare și pentru că nu ar stimula suficient inventivitatea proprie.

economie mondială

INFLAŢIA ŞI „PUNCTELE VULNERABILE" ALE CAPITALISMULUI

INFLAŢIA a devenit un fenomen generalizat în ţările capitaliste iar persistenţa şi acuitatea cu care ea se manifestă provoacă îngrijorare în rîndul economiştilor şi al oamenilor politici. S-au întreprins cercetări de amploare, s-au emis şi se emit teorii dintre cele mai felurite, se preconizează şi se aplică politici economice în care inflaţia ocupă un loc de seamă. Gîndită în strategiile keynesiene ca măsură tămăduitoare în cadrul planurilor de măsuri anticiclice şi antişomaj, inflaţia se pare că azi se răzbună ; ea a contribuit la remedieri parţiale ale unor fenomene de instabilitate, generînd însă riscul autotransformării într-o formă importantă de manifestare a instabilităţii şi a dezvoltării ciclice.

Pînă nu de mult, instabilitatea era judecată în termenii dilemei : economie stagnantă cu şomaj, dar fără inflaţie, sau economie dinamică fără şomaj (un fel de a zice !), în schimb cu inflaţie. Sau, în alţi termeni, economia era socotită ca navigînd între Scilla crizelor şi Caribda inflaţiei iar stategiile economice se construiau pe ideea navigării cît mai aproape de răul cel mic şi cît mai departe de răul cel mare. J. K. Galbraith aprecia că, în general, între două rele — depresiunea şi inflaţia —, s-a preferat inflaţia. Dar, menţiona el, **„inflaţia loveşte economia în punctul cel mai vulnerabil"** [1]) şi, în final, **„dezechilibrul social este rezultatul material al inflaţiei persistente. Inflaţia prin natura ei loveşte în chip diferit pe diverşii indivizi şi grupurile sociale"** [2]). Favorizînd interesele unora şi lezînd interesele altora, inflaţia apare ca un element de **accentuare a contradicţiilor economice**, sociale şi politice ale lumii capitaliste.

Astăzi, cînd a apărut fenomenul — neaşteptat de lumea burgheză dar prevăzut de marxişti — al stagflaţiei, adică al stagnării în condiţii de inflaţie, se pare că al doilea termen al dilemei criză sau inflaţie nu mai poate fi judecat ca un rău mai mic. S.U.A., Anglia, R.F.G., Franţa şi alte ţări capitaliste dezvoltate au inclus în strategiile lor politico-economice măsuri antiinflaţioniste care par a o lua înaintea măsurilor antirecesiune.

● Inflaţia tîrîtoare „a învăţat să fugă" ?

FENOMENUL inflaţionist se impune azi atenţiei nu numai prin amploare şi persistenţă, dar şi **prin conţinutul său întrucîtva deosebit faţă de trecut.** Cercetările burgheze de specialitate acordă mare atenţie diverselor categorii de inflaţie din zilele noastre şi deosebirilor faţă de inflaţia din trecut. În acest sens am reţine atenţia asupra lucrării lui H. Guitton „La Monnaie" în care autorul, făcînd clasificările şi delimitările de rigoare, pune accentul pe analiza „inflaţiei tîrîtoare" (creeping inflation). Inflaţia, devenită un rău inevitabil, trebuie stăpînită, ţinută în frîu, obligată să se tîrască pentru a evita crearea situaţiilor explozive, de faliment total, dar dacă inflaţia a învăţat să fugă, ce trebuie făcut ? Iată problema de care se izbeşte ştiinţa şi practica burgheză şi căreia i se caută o soluţie. Inflaţia tîrîtoare este socotită cea care poate fi domesticită şi care pare să favorizeze întreprinderile capitaliste, determinînd o atmosferă de „boom". Datorită disponibilităţilor băneşti mărite, cresc posibilităţile de vînzare, creşterea cererii urcă preţurile şi implicit eficienţa economică. Aceasta face ca randamentul clădirilor şi instalaţiilor să depăşească uşor costul lor, iar datoriile contractate să poată fi rambursate mai uşor ca urmare a prosperităţii afacerilor.

Cu timpul însă, inflaţia „tîrîtoare" „învaţă să meargă", şi după un antrenament de cîţiva ani, pare „s-o ia la fugă" şi să scape de sub control. În împrejurarea defavorabilă creată la un moment dat de inflaţie, se investeşte prea mult, se împart profituri în asemenea cote încît este ameninţată chiar existenţa întreprinderii (de exemplu : cazul Rols-Royce), iar planificarea pe termen lung este falsificată de inflaţie. Ca urmare a creşterii accentuate a preţurilor într-o anumită ţară, produsele sale devin necompetitive la export. Întreprinderile profilate pe export se vor vedea astfel într-o situaţie dificilă, dar şi cele care lucrează numai pentru piaţa internă, pentru că vor avea de luptat cu produse de import mai ieftine.

În acest punct al evoluţiei sale, inflaţia începe să se „autoalimenteze", ea creşte ameninţător. Din acest moment, avem de-a face cu o inflaţie „galopantă" sau „hiperinflaţie". Toate contractele conţin preţuri umflate ; pentru a anihila efectele previzibilei deprecieri, depunătorii cer dobînzi mai ridicate, iar lupta revendicativă, în scopul de a adapta salariile la preţuri, se amplifică. La acest punct economiştii burghezi strigă : stop ! Muncitorii au obţinut salarii prea mari, ei au demarat cursa salarii — preţuri şi trebuie sancţionaţi. Politica economică neokeynesiană sau neoliberală trebuie să controleze salariile şi preţurile. Şi în acest punct, conţinutul ei de clasă cu greu poate fi disimulat. Dacă inflaţia lentă putea fi considerată aliată a capitalului, inflaţia „galopantă" îi ameninţă interesele fundamentale.

Ameninţate de sporirea continuă a costurilor de producţie, o seamă de întreprinderi, îndeosebi dintre cele mici şi mijlocii, îşi restrîng investiţiile, fuzionează sau chiar dau faliment. Productivitatea muncii nu mai creşte în acelaşi ritm pentru că mărfurile se vînd oricum, ca urmare a cererii mari stimulate de inflaţie. Tot mai multe capitaluri se îndreaptă spre sfera serviciilor, ceea ce, aşa cum vom vedea mai tîrziu, accentuează inflaţia.

Masele populare sînt vădit afectate de inflaţie ceea ce explică mişcările de protest. Însăşi ordinea de stat capitalistă este ameninţată.

Statul intervine nu pentru a desfiinţa inflaţia, ci de fiecare dată pentru „încetinirea" ritmului inflaţionist prin diferite programe de „stabilizare". Dar curînd după ce, ca urmare a „stabilizării", preţurile se aşează la un anumit nivel, apare şomajul, recunoscut unanim ca fiind alternativa inflaţiei şi, în general, fenomene de recesiune.

Se trece în consecinţă, după o vreme, la „relansare", ceea ce duce însă imediat la inflaţie. Aceste două mişcări se repetă mereu.

● Particularităţile formelor actuale de manifestare

MIŞCAREA de la inflaţie tîrîtoare la inflaţie galopantă şi invers, efectuată cu ajutorul politicii de stat, a căpătat denumirea de „stop-go". Ea are o seamă de efecte nefavorabile prin fluctuaţiile de conjunctură pe care le determină. Aceste fluctuaţii solicită costuri de ajustare importante, împiedică agenţii şi pieţele să se adapteze cît mai bine unei folosiri a forţei de muncă „rezonabile" şi unei anumite inflaţii, creează o incertitudine nefastă asupra preţurilor, debuşeelor, veniturilor şi nevoilor viitoare.

Dar inflaţia a existat de multă vreme, fără să provoace, cu excepţia crizei din 1929—1933, atîta preocupare din partea autorităţilor. S-ar părea că inflaţia actuală prezintă anumite particularităţi. S-au înregistrat creşteri ale preţurilor şi în frumoşii ani cu etalon aur de dinainte de 1914, creşteri de o amploare analogă chiar. Dar urmau sistematic perioade de scădere a preţurilor, în funcţie de ciclul economic. Astfel, în 1913, preţurile en gros nu erau mai mari ca în 1875, iar costul vieţii a crescut în acei 40 de ani cu numai 30%, deci mai puţin de 0,5% pe an [3]). Nicicînd nu s-a afirmat despre statele capitaliste cele mai dezvoltate că ar fi într-o „stare inflaţionistă".

Din analiza inflaţiei actuale au reieşit următoarele elemente care o deosebesc de oricare din cele precedente [4]) :

1) în ultimele 2 decenii, creşterea inflaţionistă a avut un caracter permanent. Nu au mai avut loc acele scăderi cu care ne obişnuiseră inflaţiile precedente ;

2) o accelerare a ritmului inflaţionist. Potrivit celor mai recente date furnizate de OCDE, rata inflaţionistă înregistrată în luna ianuarie 1973 a fost de 6,6% în Franţa, 7,6% în Olanda, 6,8% în Norvegia, 6,5% în R.F.G., 7,4% în Italia, 7,7% în Marea Britanie, 6.2% în Suedia, 8,2% în Irlanda, 7,4% în Elveţia, 6,9% în Belgia, 8,8% în Finlanda, 8,1% în Austria, 6,5% în Grecia, 9,1% în Portugalia, 3,7% în S.U.A. (1972), 5,7% în Canada, 5,3% în Japonia. Economiştii s-au văzut obligaţi să modifice succesiv ritmul inflaţiei „normale" de la 2% la 3%, apoi la 4% ;

3) inflaţia a cuprins practic toate ţările capitaliste ;

4) rezistenţa inflaţiei la terapeutica aplicată : inflaţia s-a arătat imună la aproape toate tentativele de temperare ;

5) apariţia „stagflaţiei". Stagflaţia se pare a fi „copilul monstruos" al recesiunii şi inflaţiei. Practic, la măsurile antiinflaţioniste reacţionează nu inflaţia, ci creşterea economică, ajungîndu-se la o stare de coexistenţă între inflaţie şi recesiune, fiecare cu tarele sale.

● Cauzele inflaţiei trebuie căutate în mecanismul intern al capitalismului

AJUNŞI la acest punct, se impune să încercăm o elucidare a cauzelor generatoare de inflaţie în zilele noastre.

Pentru marxism a fost şi este clar că nu orice creştere a preţurilor este de natură inflaţionistă. Aşa cum arăta şi E. Varga, inflaţia este ruperea preţurilor exprimate în unităţi monetare de preţurile exprimate în cantitatea de aur pe care continuă s-o reprezinte formal unitatea monetară respectivă. De aici, apare logic că „creşterea sumei banilor în circulaţie a fost o consecinţă şi nu o cauză a creşterii preţurilor" [5]).

Există şi creşteri de preţuri care n-au caracter inflaţionist :

1) mărfurile au preţuri mai mari în anumite faze ale ciclului economic ;

2) nu este inflaţionistă nici creşterea frecventă de preţuri la unele mărfuri, provocată de operaţii speculative la bursele de mărfuri ;

3) nu este infanţionistă nici creşterea de scurtă durată datorită unei recolte slabe (cantitatea de muncă socială întruchipată într-o unitate de marfă agricolă creşte vremelnic).

Numai depăşirea mai mult sau mai puţin permanentă a valorii mărfurilor, exprimată în aur, de către preţurile lor are caracter inflaţionist. Ştiinţa economică actuală este încă datoare în ce priveşte investigarea fenomenului inflaţionist. Economiştii burghezi şi-au concentrat mai mult atenţia asupra soluţiilor decît asupra cauzelor reale. Drept cauze sînt date nu de puţine ori fenomene ale economiei capitaliste, care, fie că au o legătură specială cu inflaţia, fie că, uneori, sînt ele generate de inflaţie. Adesea printre cauze sînt enumerate : 1) un dezechilibru între cererea şi oferta generală ; 2) o creştere a masei monetare ; 3) creşterea cheltuielilor publice (dacă nu sînt finanţate prin impozite) ; 4) excedentul exportului asupra importului sau importul de capital ; 5) creşterea vitezei de circulaţie a monedei ; 6) distorsiuni în sistemul valutar internaţional ; 7) ponderea sporită a sectorului serviciilor în totalul populaţiei ocupate ; 8) cheltuielile uriaşe cu cercetarea, lansarea şi comercializarea noilor produse ; 9) politica de eliminare a scăderii preţurilor ca armă a luptei de concurenţă, ca urmare a poziţiei tot mai puternice a monopolurilor.

Desigur şi cele enumerate au o legătură sau alta cu inflaţia şi cercetarea lor poate sugera unele soluţii de moment, dar cauzele adevărate şi profunde ale inflaţiei pot fi înţelese în **cadrul mecanismului capitalist monopolist de stat şi al particularităţilor reproducţiei lărgite capitaliste actuale. Inflaţia trebuie legată nu de revendicările maselor pentru creşterea salariilor, cum fac economiştii burghezi — chiar statistica burgheză arată creşteri mai accentuate ale profiturilor corporaţiilor decît ale salariilor reale —, ci de momente ca finanţarea pieţei de stat, cheltuielile militare, subvenţiile monopolist-statale** etc. Distorsiunile din sistemul valutar internaţional nu pot explica inflaţia pentru că ele însele sînt în mare parte cauzate de o inflaţie şi anume de cea din S.U.A. Chiar dacă, printr-o inflaţie importantă, o parte din creşterile inflaţioniste din alte ţări s-au datorat valului de valută cheie a dolarului, tot nu putem explica inflaţia prin inflaţie.

SĂ VEDEM mai întîi de ce o cerere excedentară duce la inflaţie şi apoi cum acţionează în aceste direcţii anumiţi factori. Vom defini ca **cerere** banii pe care persoanele, întreprinderile sau statul îi au şi vor să-i afecteze pentru cumpărarea de bunuri şi servicii (putere de cumpărare activă sau cerere „ex ante") şi **ofertă** toate bunurile şi serviciile care se pot pune pe piaţă pentru a satisface cererea (bunuri şi servicii disponibile sau ofertă „ex ante"). În aceste condiţii vom considera ca fiind inflaţiogen orice factor care face ca puterea de cumpărare disponibilă să fie superioară cantităţii ofertei de bunuri şi servicii. În această direcţie acţionează creşterea veniturilor de orice fel, precum şi orice înlesniri de credite, în condiţiile în care economia este exploatată la un nivel aproape maxim, cînd deci oferta se apropie de limita superioară.

Dacă oferta ţine pasul cu creşterea cererii nu există nici un motiv să crească preţurile. Ce se întîmplă însă în cazul cînd avem o folosire deplină a braţelor de muncă, cînd nu există deci şomaj, cînd maşinile sînt folosite la maximum şi totuşi oferta este deficitară ? În acest caz, se mai pot încerca măsuri de raţionalizare, se pot importa braţe de muncă şi servicii. Dar importul poate afecta balanţa de plăţi. Referindu-se la fenomenul inflaţionist, P. A. Samuelson scria : „Va exista o prăpastie inflaţionistă ori de cîte ori investiţia planificată tinde să fie mai mare ca folosirea deplină a braţelor de muncă, iar întreprinzătorii vor cere mai multe bunuri decît pot fi produse şi preţurile încep să crească" [6]).

În modelul creşterii economice a lui Harrod aceasta ar corespunde aşa-numitei rate garantate a creşterii, convenabile într-un fel capitaliştilor dar generatoare de nereguli şi distorsiuni pentru societate.

Pentru apariţia unor presiuni inflaţioniste nici nu este necesar ca dezechilibrul între cerere şi ofertă să fie în toate sectoarele economice, ci numai în unul sau cîteva.

Aşa după cum am arătat, cererea poate fi stimulată de una, de mai multe, sau de toate pîrghiile cum sînt : 1) emisiunea de monedă ; 2) creşterea cheltuielilor publice ; 3) excedentul exportului asupra importului şi importul de capital; 4) creşterea vitezei de circulaţie.

Pentru un moment, o creştere a proporţiilor masei monetare stimulează, în anumite condiţii, o sporire oarecare a cererii.

În privinţa emisiunii de monedă, vom spune numai că ar fi cel mult o condiţie necesară dar nicidecum suficientă pentru a genera inflaţia. Tabelul reprodus mai jos este edificator : nu există o corespondenţă directă între emisiunea monetară şi creşterea preţurilor [7]) :

Perioada	Cantitatea de bani	Preţurile
1930—1940	+ 70%	—15%
1940—1950	+175%	+80%
1950—1960	+ 20%	+20%
1960—1969	+ 40%	+20%

Creşterea cheltuielilor publice este unul din mijloacele relansării. Se creează slujbe şi, în anumite cazuri, se stimulează cererea de maşini şi utilaje. Dacă aceste cheltuieli nu sînt acoperite prin impozite, adică micşorînd cererea celor impuşi, aceste cheltuieli alimentează fenomenul inflaţionist.

Creşterea vitezei de circulaţie a monedei se calculează ca un raport între produsul naţional brut (PNB) şi cuantumul disponibilităţilor băneşti (monedă în circulaţie şi monedă de cont) existente în economie la un moment dat. Creşterea acestui indicator arată preocuparea guvernelor respective pentru limitarea emisiunii băneşti la nevoile economiei naţionale, pentru retragerea din circulaţie a semnelor monetare care depăşesc trebuinţele reale ale pieţei [8]). Invers poate fi un simptom al inflaţiei.

Serviciile şi construcţiile au furnizat între anii 1960—1970 aproximativ 70—90% din creşterea preţurilor, afirmă François Perraux [9]). El remarcă însă că în perioada amintită scade cererea de bunuri casnice şi creşte cea de servicii de turism, voiaje etc. În consecinţă, şi marile bănci de investiţii se depărtează de sectoarele de bază şi se apropie de sectoarele de servicii. Serviciile nu creează bunuri, ci numai consumă ; or, salariile şi profiturile din acest sector sînt o cerere puternică.

I. NICOLAE-VĂLEANU
Dan NEGREA
(va urma)

1) J. K. Galbraith. L'ère de l'opulence.
2) idem.
3) Dr. Helmut Schlesinger. La contribution de la politique monétaire à la stabilisation des prix.
4) Ilie Şerbănescu. Inflaţia — cea mai virulentă gripă economică, „Lumea".
5) E. Varga. Studii de economie capitalistă.
6) Paul A. Samuelson. Economics
7) Lawrence S. Ritler şi William L. Silter. Money.
8) I. Văcărel. Tendinţe în evoluţia postbelică a finanţelor publice.
9) François Perroux. L'inflation des années '60, Economie apliquée.

DIN PRESA ŢĂRILOR SOCIALISTE

PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC CERE PERFECŢIONAREA ACTIVITĂŢII ÎN DOMENIUL INVENŢIILOR

PROMOVAREA largă a progresului tehnico-ştiinţific constituie astăzi un factor de bază al creşterii economice în ţările socialiste. Ea este legată nu numai de lărgirea mişcării de invenţii şi inovaţii, ci şi de perfecţionarea activităţii în domeniul gospodăririi raţionale a acestora, al ridicării eficienţei utilizării lor, ceea ce presupune, pe lîngă dezvoltarea cercetării ştiinţifice proprii, stimularea brevetării invenţiilor în ţară şi peste graniţă, precum şi stabilirea unui sistem îmbunătăţit de analiză comparată a eficienţei în cazul importului de licenţe etc. Acestea sînt, de altfel, probleme larg dezbătute în presa ţărilor socialiste.

Remarcînd amploarea activităţii de invenţii, de exemplu, revista iugoslavă **Ekonomska politika** *din 25 iunie 1973 menţionează că numai în 22 ţări ale lumii se publică anual circa 2 milioane de articole de specialitate, se anunţă 320.000 de invenţii, 700 mii de realizări tehnico-ştiinţifice şi se susţin 70 mii disertaţii la doctorat. S-a calculat că în lume, la fiecare minut se nasc una pînă la două idei tehnice. Această activitate intensă în domeniul invenţiilor duce la faptul că în anumite domenii industriale tehnologia complexă se învecheşte în 3—5 ani, iar în acest timp se învechesc şi cunoştinţele pe care şi le-au însuşit în şcoală numeroşi specialişti.*

„Cea de a 2-a consfătuire în domeniul invenţiilor şi inovaţiilor tehnice în industrie şi minerit desfăşurată la Opatija, la 7 şi 8 iunie a.c. a analizat situaţia existentă în Iugoslavia în acest domeniu de activitate. Între 1965—1971, Institutul federal pentru brevete a înregistrat 6321 invenţii interne din care 1046 brevete au fost acceptate. În raport cu alte ţări, în 1970, Iugoslavia a participat la fondul mondial de invenţii publicate cu 0,21%, România cu 1%, Bulgaria cu 0,44%, Cehoslovacia cu 1,3%, Spania cu 0,7% iar Japonia cu 23,3%.

Alte date arată că un patent revine în Bulgaria la 1900 locuitori, în Grecia la 1400, în Polonia la 5000, în Iugoslavia 140 000 locuitori.

Într-o asemenea situaţie, invenţiile proprii sînt înlocuite cu cele străine, pe care economia iugoslavă se bazează în mare parte. Economia iugoslavă a reuşit să vîndă altor ţări de circa 10 ori mai puţine „idei" decît a cumpărat, în special datorită faptului că n-au existat brevete la nivelul exigenţelor mondiale produse de inventatori iugoslavi sau că n-au putut fi asimilate şi valorificate pînă la capăt. Sistemul iugoslav de valorificare a invenţiilor durează 3—4 ani (numai 1% din cele înregistrate se rezolvă în cursul unui an)".

Revista subliniază că pentru promovarea mai largă a invenţiilor trebuie utilizaţi în mai mare măsură stimulenţi materiali şi morali.

Elemente metodologice

ÎN ZILELE noastre, cînd un rol tot mai important în rezolvarea diferitelor sarcini tehnice revine nu inventatorilor izolaţi, ci unor colective puternice, înzestrate cu mijloace tehnice moderne, **devine deosebit de actuală elaborarea unei metodologii unice de abordare şi rezolvare a problemei invenţiilor, a activităţii legate de brevete şi licenţe** — relevă V. Polukarov în nr. 2/1973 al revistei **Ekonomiceskie Nauki (U.R.S.S.).** După opinia autorului, sensul reformei economice, pe planul accelerării ritmurilor progresului tehnico-ştiinţific constă, între altele, în faptul că ea pune în acţiune stimulentele economice care permit cointeresarea — în rezolvarea rapidă a problemei tehnice preconizate — atît a întregului colectiv de creaţie, cît şi a diferiţilor inovatori. Totodată, prin complicarea tehnicii, munca de inovaţie se transformă într-o activitate uriaşă, cercetările necesită cheltuieli materiale considerabile şi aparatură complicată, reactivi de o deosebită puritate, bancuri de încercare perfecţionate şi un consum considerabil de energie. De aceea, pentru a proteja drepturile inventatorilor precum şi pentru apărarea intereselor statului, esenţa unei invenţii nu trebuie adusă la cunoştinţa publică înainte de acordarea certificatului de autor, iar în cazul brevetării în străinătate — pînă la obţinerea brevetului de la departamentul corespunzător străin.

După cum subliniază autorul, unul din mijloacele principale de prognozare judicioasă a dezvoltării tehnice a unei ramuri este **studierea structurii, dinamicii şi proporţiilor activităţii de brevetare pe diferite orientări ale tehnicii şi tehnologiei, adică reliefarea tendinţelor lor dominante**. Compararea acestor tendinţe cu cele mai noi date asupra realizării în practică a ideilor tehnice permite evidenţierea celei mai eficiente căi a progresului tehnic.

Amploarea şi complexitatea acestei activităţi pot fi apreciate după faptul că în lume apar zilnic circa 500 de invenţii. În ceea ce priveşte Uniunea Sovietică, — scrie în continuare autorul, — 3,5 milioane de inventatori şi raţionalizatori au făcut în 1970 circa 4,5 milioane de propuneri, din care 3,4 milioane au fost aplicate. Economiile realizate prin aplicarea invenţiilor reprezintă în ultima perioadă cel puţin 200—250 milioane de ruble anual.

Referindu-se la modalităţile de a aprecia eficienţa economică a activităţii legate de invenţii şi raţionalizări, V. Polukarov menţionează că aceasta se poate efectua mai obiectiv pe baza gradului de îndeplinire a normativelor privind economiile la cheltuielile de muncă şi materiale. Analizele ce se fac pe această temă în întreprinderi (de salariaţii în atribuţiile cărora intră planificarea capitolelor de bază ale planului tehnic, de producţie şi financiar) permit să se tragă concluzii asupra situaţiei invenţiilor şi raţionalizărilor pe ansamblul întreprinderii, precum şi pe subunităţile ei structurale.

Achiziţionarea de licenţe...

OCUPÎNDU-SE de importul de licenţe şi brevete, V. Polukarov relevă că cunoştinţele tehnice dobîndite din străinătate pot constitui temelia realizării unor construcţii sau procese tehnologice proprii, originale, care să depăşească prin caracteristicile lor tehnico-economice modelele străine. Analiză oportunităţii importului trebuie să se bazeze pe criterii fundamentate ştiinţific ; asemenea criterii economice pot fi următoarele :

— Cînd elaborarea construcţiilor sau proceselor tehnologice corespunzătoare de către instituţii şi întreprinderi de cercetare ştiinţifică naţionale este mult mai costisitoare şi necesită timp mai îndelungat pentru asimilare decît procurarea licenţei respective din străinătate şi organizarea producţiei pe baza acesteia. Lucru valabil şi în cazul în care lipseşte baza necesară de cercetare-experimentare.

— Cînd achiziţionarea de licenţe stimulează accelerarea lucrărilor de cercetare efectuate în ţară, creează premise obiective pentru executarea lor la un nivel calitativ superior şi permite concentrarea eforturilor specialiştilor interni asupra altor cercetări importante.

— Cînd achiziţionarea de licenţe contribuie la creşterea competitivităţii producţiei naţionale pe piaţa externă şi oferă posibilitatea de a extinde exporturile, precum şi de a satura piaţa internă cu cele mai noi produse.

„Achiziţionarea de licenţe poate să privească atît faza pregătirii tehnice a producţiei, cît şi faza soluţiei tehnologice de realizare a produsului în serie. În cele două cazuri avem de-a face cu condiţii tehnico-economice diferite, care determină eficienţa utilizării licenţei achiziţionate de către beneficiar pentru realizarea produselor respective" — afirmă, la rîndul lor, W. Brzost şi T. Stolarzewski, în nr. 1/1973 al revistei **Handel Zagraniczny** (R. P. Polonă). Achiziţionarea licenţei pentru executarea produsului aflat în faza de pregătire tehnică a producţiei vizează, de regulă, proiectul tehnic, prototipul trecut prin probe tehnologice sau seria tehnologică. **Cu cît licenţa achiziţionată se referă la fazele mai de început ale producţiei cu atît preţul licenţei este mai scăzut, dar şi riscurile tehnice privind lansarea produsului în fabricaţie pe baza acestei licenţe sînt mai mari. Pentru a diminua riscul, cumpărătorul licenţei pune condiţia ca — la cumpărare — să beneficieze şi de experienţa acumulată de vînzătorul licenţei în cursul elaborării produsului pentru care transmite licenţa.**

O astfel de politică în achiziţionarea de licenţe se aplică cel mai frecvent în legătură cu produsele supuse la modificări rapide ale nivelului tehnic — arată, în continuare, autorii. Ea asigură cumpărătorului de licenţă posibilitatea să menţină sau să atingă mai repede nivelul tehnic cel mai înalt în producţia produsului respectiv. Acest lucru reclamă însă posedarea unei puternice baze de cercetare ştiinţifică (capabilă să continue şi în mod independent lucrările de construcţie, tehnologice şi de aplicare), precum şi a unui înalt nivel tehnic general al producţiei în ramura respectivă — factor decisiv în privinţa posibilităţii de a însuşi rapid tehnologia noului produs.

Lansarea producţiei fără întîrziere pe baza licenţei este posibilă prin schimbul reciproc de experienţă în producţie între vînzătorul licenţei şi cumpărătorul acesteia şi prin plata licenţei pe calea livrărilor de produse realizate pe baza ei de către cumpărător. Achiziţionarea de licenţe pentru produse aflate în faza pregătirii tehnice poate duce cu timpul la situaţia ca unele soluţii ulterioare sau chiar şi întreaga lor construcţie să depăşească — sub aspect tehnic — ultimul rezultat obţinut de cel care vinde licenţa.

Achiziţionarea de licenţe pentru produse în faza de producţie se practică cel mai frecvent în cazul grupelor de produse la care progresul tehnic se dezvoltă lent şi diferenţele dintre diferitele versiuni tehnice (ale produsului respectiv) sînt neînsemnate. De obicei, achiziţionarea unei licenţe pentru un produs care a fost deja realizat de vînzătorul licenţei este însoţită de importul de linii tehnologice, de utilaje şi maşini, de subansamble şi piese de schimb.

Achiziţionarea de licenţe poate reprezenta o importantă economie de cheltuieli în dezvoltarea unei ramuri sau întreprinderi, mijloacele şi forţele proprii din domeniul cercetării şi proiectării putînd fi concentrate pentru rezolvarea altor sarcini şi utilizate mai raţional — apreciază dr. R. Pätzold, în nr. 18/1973 al revistei **Die Wirtschaft** (R.D.G.). **Decizia de achiziţionare a unei licenţe trebuie să cuprindă variante comparative între dezvoltarea prin mijloace proprii şi cea posibilă în urma cumpărării licenţei.**

Eficienţa economică a achiziţionării de licenţe se poate determina cel mai simplu prin sporul anual de venit net faţă de cel planificat — susţine autorul. Diferenţa dintre sporul general de venit net realizat pe seama licenţelor şi totalul cheltuielilor pentru procurarea lor poate constitui un criteriu de decizie. Astfel, avem :

$$E_{lt} = \sum_{a=1}^{m} \Delta_{vl} - (C_l + C_{up})$$

unde :

E_{lt} = eficienţă economică totală din producţie pe bază de licenţă (în mărci) ;

Δ_{vl} = spor planificat de venit net anual prin producţie pe bază de licenţă (în mărci) ;

a = numărul de ani pentru care se planifică producţia pe bază de licenţă ($a = 1, 2, \dots m$) ;

C_l = cheltuială unică şi cheltuieli continue faţă de furnizorul licenţei (în mărci) ;

C_{up} = cheltuială unică pentru producţia pe baza licenţei respective, de exemplu investiţii (în mărci).

Drept criteriu în adoptarea deciziei privind achiziţionarea unei licenţe serveşte şi perioada de recuperare a cheltuielilor. După cum arată autorul, eficienţa economică rezultă în primul rînd din faptul că, în condiţiile preluării de licenţe, este posibil să se realizeze un spor de venit net mai curînd decît în condiţiile dezvoltării proprii.

...şi cedarea lor—alternative de eficienţă

OCUPÎNDU-SE de vînzarea de licenţe, V. Polukarov menţionează că aceasta este indicată cînd capacităţile de producţie respective nu sînt în stare să satisfacă pe deplin cerinţele pieţei interne şi externe, cînd rezultatele lucrărilor de cercetare ajunse în stadiul prototipurilor nu pot fi asimilate timp îndelungat de către industria naţională, cînd exportul de mărfuri direct este împiedicat de taxe vamale ridicate, de contigentări sau de alte bariere comercial-politice etc ; vînzarea de licenţe este avantajoasă şi atunci cînd atrage după sine exportul utilajelor corespunzătoare, al proceselor tehnologice şi pieselor de completare pentru produsele respective.

„Criteriul care stă la baza deciziei de cedare a unei licenţe este de asemenea eficienţa economică — afirmă, la rîndul său, dr. R. Pätzold. Efectul economic obţinut de pe urma activităţii tehnico-ştiinţifice este cu atît mai mare cu cît ea poate fi valorificată de mai mulţi. Prin aceasta poate fi scurtată durata recuperării alocaţiilor pentru cercetare şi dezvoltare, poate fi sporit venitul net de pe urma fiecărei mărci alocate.

Termenul de recuperare realizabil prin creşterea venitului net din producţia proprie se diminuează prin cedarea licenţei, deoarece cheltuiala legată de licenţa cedată este mai mică decît încasările de la beneficiarul licenţei.

$$Tr = \frac{C_d}{\Delta_{vp}} \text{ (ani)};$$

$$Tr' = \frac{C_d + C_{pa}}{\Delta_{vp} + B_l} \text{ (ani)};$$

$$St = Tr - Tr' \text{ (ani)}$$

unde :

Tr = Termenul de recuperare a cheltuielilor pentru dezvoltare pe baza sporului de venit net realizat din producţie proprie (în ani) ;

Tr' = Termenul de recuperare a cheltuielilor pentru dezvoltare şi a celor legate de licenţa cedată, pe baza sporului de venit net din producţia proprie şi a beneficiului rezultat din cedarea licenţei (în ani) ;

St = Scurtarea termenului de recuperare a tuturor cheltuielilor prin cedarea licenţei (în ani) ;

C_d = Cheltuielile pentru dezvoltare (în mărci) ;

C_{pa} = Cheltuieli pentru pregătirea şi aplicarea licenţei, precum şi pentru asistenţă tehnică (în mărci) ;

Δ_{vp} = Sporul mediu al venitului net din desfacerea producţiei proprii (pe an şi în mărci) ;

B_l = Beneficiul din cedarea licenţei, obţinut într-un an (în mărci).

Eficienţa cedării licenţei reiese şi mai clar dacă creşterea venitului net din producţie proprie şi din cedarea licenţei este raportată la o unitate de cheltuială. Acest indicator trebuie exprimat sub **forma randamentului polivalent al realizărilor tehnico-ştiinţifice"**.

Pagină realizată de :
V. BRĂNEANU şi M. MELNIC

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• R.S.C.S.: Proiecte pînă în 1990

ÎN R. S. Cehoslovacă a fost elaborat proiectul de plan pentru cincinalul 1976—1980 și pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei naționale pînă în 1990. Potrivit concepțiilor de dezvoltare, pentru perioada 1976—1980 se prevede o creștere medie anuală a producției industriale cu 5,5% și în perspectivă cu 4,6%, în construcții cu 6% respectiv cu 5,4% și în agricultură cu 2,2%, respectiv cu 1,8%.

Ramura industrială de bază va fi și în viitorii 15 ani reprezentată de construcția de mașini pentru care se prevede în cincinalul 1976—1980 o creștere medie anuală cu 6,9% și în perspectivă cu 6,1%) urmată de industria chimică cu o creștere cu 9% și respectiv 6,6%

După cum se vede, dezvoltarea cea mai dinamică este prevăzută pentru industria chimică. Aceasta este orientată în continuare pe dezvoltarea producției de mase plastice, fire sintetice dar și îngrășăminte chimice, de uleiuri și combustibili (carburanți) pentru motoare, de anvelope și de alte produse necesare în dezvoltarea automobilismului.

Construcția de mașini, cea de a doua ramură industrială ca ritm de dezvoltare, va continua să îndeplinească funcția de furnizor de ansamble pentru investiții, precum și de producător al unei largi palete de produse pentru piața internă și externă. Un loc important este rezervat producției de utilaj pentru industria chimică și a bunurilor de consum, mașini-unelte, industria automobilelor, a utilajelor pentru energetica nucleră, pentru asigurarea automatizării proceselor de producție în domeniile cele mai variate ale economiei naționale.

Creșterea producției de bunuri de consum se va menține ușor sub nivelul creșterii producției industriale în ansamblu. Aceeași situație va fi în extracția de cărbune, minereu și în siderurgie.

În concordanță cu dezvoltarea economică prevăzută va crește și venitul național și, bazat pe aceasta, se va ridica nivelul material și cultural al populației.

Vl. JOSEF

• R.F.G.: Declinul cărbunelui

CONFORM unor studii oficiale elaborate în R.F.G., rolul cărbunelui în asigurarea necesarului de energie din această țară va continua să scadă în anii următori. Astfel, în 1976 ponderea cărbunelui în consumul total de energie va reprezenta 15,3% (față de 23,5% în 1972), în timp ce ponderea petrolului va crește la 59% (față de 56% în 1972), iar cea a gazelor naturale la 12,2% (8,7%).

Ca urmare, încă în cursul acestui an în R.F.G. vor fi închise opt mine de cărbuni, ceea ce va atrage după sine punerea în disponibilitate a circa 80 000 de mineri și alți salariați

Interviul nostru cu dr. ASSAD KOTAITE, secretar general al Organizației Internaționale a Aviației Civile, despre

• PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII TRANSPORTURILOR
• COLABORAREA CU ROMÂNIA

• Vă rugăm, să ne vorbiți despre principalele obiective ale Organizației Internaționale a Aviației Civile ?

— O.I.A.C. a fost înființată în 1947 și are în prezent 128 de state membre. Organizația își propune să contribuie la dezvoltarea aviației civile, să asigure securitatea zborului prin promulgarea unor norme și prin elaborarea unor convenții.

Prin promovarea cooperării între națiuni, O.I.A.C. urmărește standardizarea instalațiilor tehnice, a serviciilor aeriene și a pregătirii profesionale, precum și încurajarea folosirii măsurilor de siguranță, furnizarea informațiilor economice și statistice, simplificarea formalităților vamale, sanitare și de imigrație, activități de asistență tehnică, codificarea dreptului internațional aerian, facilități și servicii financiare cu privire la navigația aeriană.

• În prezent se discută mult, în literatura de specialitate, despre perspectivele dezvoltării aviației în raport cu dezvoltarea altor forme de transport. Care este părerea dv în această privință ?

— Sînt optimist în ceea ce privește perspectivele transportului aerian, care se dezvoltă în ritm alert. În anul 1972, avioanele civile cu caracter comercial au transportat 550 milioane pasageri. Creșterea a fost de 13% față de 1971, an în care creșterea a fost de 7% față de 1970. Anul 1973 se anunță din nou bun din acest punct de vedere.

Trăim într-o epocă a tehnologiei moderne și, deci, a unor solicitări rapide cărora trebuie să le facem față pentru a fi competitivi. Din acest motiv consider că nu numai transportul aerian de pasageri, dar și transportul de mărfuri este promițător. Unele mărfuri trebuie să fie transportate foarte repede ca urmare a perisabilității lor sau a cererilor consumatorilor și, de aceea, nu pot fi transportate prin mijloace terestre sau maritime. În același timp multe regiuni ale lumii sînt greu accesibile și transportul terestru este, practic, inexistent. În Peru, de exemplu, din cauza reliefului țării, o bună parte din transportul de mărfuri se efectuează cu avioane care decolează și aterizează pe piste foarte scurte.

Și din punctul de vedere al costului transportului aerian, sînt de părere că perspectivele acestei forme de transport sînt bune. Putem constata, de pildă, că, în comparație cu ritmul de reducere al tarifelor la alte mijloace de transport, tarifele transportului aerian au scăzut în mult mai mare măsură. În plus utilizarea de avioane gigant și transportul unor grupuri mari de pasageri cu tarife globale accesibile, va grăbi de asemenea trecerea la transportul aerian de masă.

• Vă rugăm să ne vorbiți despre modul în care se desfășoară colaborarea cu România ?

— Mă aflu în România la invitația guvernului român. România este membră a organizației noastre din 1967. Aceasta nu înseamnă, desigur, că istoria aviației civile românești este atît de scurtă. Sînt cunoscute tradițiile dv. în acest domeniu. Transportul aerian a început în România îndată după primul război mondial. Aveți deci o istorie de 42 de ani de transport aerian, în timp ce întreaga istorie a transportului aerian este de aproximativ o jumătate de secol.

Întrevederile pe care le-am avut cu oficialități românești au dus la schimburi de vederi fructuoase pe plan tehnic, economic și juridic. Am vizitat aeroportul Otopeni și am putut constata că instalațiile corespund exigențelor tehnologiei aeronauticii moderne.

Am fost informat că în 1972 în România dezvoltarea traficului aerian civil a înregistrat o creștere de 14%, mai rapidă decît ritmul creșterii pe plan mondial. Am fost bucuros să aflu că TAROM are proiecte pentru dezvoltarea mai departe a traficului aerian prin deschiderea de noi căi aeriene și că ați comandat avioane de cursă lungă. Acest trafic este cu atît mai important dacă se ține seama de interesul turistic pe care îl prezintă România, care dispune de frumoase stațiuni de odihnă și balneoclimatice la munte și la mare și care are un trecut și un prezent bogat în civilizație, artă și cultură. Eu am vizitat de exemplu mînăstirile din Nordul Moldovei unde am avut posibilitatea să cunosc o artă unică și mi-am delectat privirea și sufletul.

Pe plan juridic colaborarea cu România se desfășoară de asemenea bine. Sînt bucuros să pot arăta că România a semnat convenția de la Haga împotriva deturnărilor de avioane.

Mă întorc la Montreal impresionat de seriozitatea acordată de guvernul român problemelor aviației civile, de importanța acordată aici transportului aerian.

Interviu realizat de
Irina VIANU

NOTE

S.U.A. și Japonia mîine

EVOLUȚIA economică a Japoniei suscită un interes mereu crescînd. Adesea îl stimulează analizele comparative ale economiștilor. În prezent, produsul național brut per capita în Japonia a depășit cifra de 3000 de dolari și se apropie de cel din S.U.A., care este de 5 500. Evident, pentru a parcurge întreaga distanță, timpul necesar nu este exact atît de scurt precît îl arată unii. Totuși, dacă se ține seama de cursurile actuale de schimb și de venitul mediu la fiecare locuitor, americanii aproape au fost ajunși din urmă și de alte state. Ca de pildă Suedia, Elveția, Franța, R.F.G. Calcule precise nu sînt, ele fiind dificile din cauza diferențelor în prețurile interne și în nivelurile de consum. Devalorizarea repetată a dolarului reprezintă cu toate acestea o ilustrare grăitoare.

Mulți economiști în Vest sînt de părere că Japonia are toate șansele să devină „cea mai bogată națiune a lumii" occidentale. Despre căile folosite pentru a ajunge la asemenea rezultat, economiștii occidentali spun însă lucruri foarte diferite. Dezacordul se datorează faptului că elemente numeroase, de natură deosebită, influențează ritmul înalt de creștere economică a Japoniei (8—10%). Cei mai mulți subliniază tendința, de durată, spre economisirea unei părți considerabile din venit pentru investiții.

În căutarea unor explicații și comparînd trendurile în politica economică a Japoniei și a S.U.A., Henry C. Wallich, care scrie la revista americană „Newsweek", este de părere că, în timp ce Statele Unite cred în concurența neîngrădită și fac încercări de a proteja „jocul liber", Japonia — fără a subestima competiția — crede în cooperare. Ea promovează metoda cooperării înlăuntrul unor grupuri sau firme, încurajează fuziunile, împiedică falimentul marilor întreprinderi, intervine pentru a asigura stabilitatea și eficiența firmelor. Așa se întîmplă, de pildă, în prezent, în domeniul producției de computere. Marile bănci în Japonia se constituie ca un centru energic al grupurilor industriale și comerciale, firmele putîndu-și asuma lesne mari riscuri financiare. Banca Centrală a Japoniei sprijină în mod curent băncile implicate.

Economistul citat este de părere că americanii nu pot urma metodele de control și, în general, calea Japoniei, deoarece ei sînt „o societate liberă". Această imagine de liberalism a economistului american nu este desigur cu totul fidelă, îngrijorarea lui este însă explicabilă, deoarece „excesiva competitivitate" a mărfurilor japoneze a agravat în ultimul timp dificultățile balanței americane de plăți, deteriorînd continuu relațiile între cele două state. Atît de mult, încît Henry C. Wallich, ținînd seama de realități, scrie că miza în relațiile S.U.A. cu „o țară de importanța viitoare" a Japoniei este mult mai mare decît un curs de schimb avantajos și decît „subtilitățile redresării balanței externe". Trebuie să ținem seama, spune el, de „rolul politic în creștere al Japoniei" deoarece „economia nu este totuși destul de importantă pentru a îngădui economiștilor să provoace o confruntare internațională".

A. A.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Cooperare

Cooperare sovieto-vest-germană în industria carboniferă. — *În baza acordului pe cinci ani semnat la Moscova de Comitetul pentru știință și tehnică și Ministerul Industriei Carbonifere al U.R.S.S. și societatea vest-germană „Ruhrkohle AG", cele două părți vor coopera pentru îmbogățirea și desulfurarea cărbunelui, obținerea de combustibili lichizi pe bază de cărbune, producerea de gaz prin distilarea huilei, producerea de energie electrică cu ajutorul generatoarelor magneto-hidrodinamice etc.*

Subcontractare internațională. — *Peste 200 de întreprinderi din țări în curs de dezvoltare, în măsură de a respecta condițiile de calitate și termenele de livrare solicitate de firme din țări industrializate, figurează în registrul subcontractanților întocmit de O.N.U.D.I. Contractele de subcontractare se referă la mașini-unelte, lentile, produse farmaceutice, mici tractoare Diesel, îmbrăcăminte, mobilă etc. O.N.U.D.I. s-a oferit să furnizeze asistență tehnică, economică și juridică.*

Societate mixtă iugoslavo-americană pentru prospecțiuni. — *În eventualitatea că prospecțiunile geologice comune întreprinse de societatea mixtă „Iugo-Petrol-Adriatic-Kotor" — în care partenerul iugoslav participă cu 51% din capital — vor avea succes, investițiile societății pentru exploatarea țițeiului din zăcămintele iugoslave se vor ridica la circa 200 milioane dolari, iar contractul va avea o durată de 30 de ani.*

Reprezentanță la Moscova a unei bănci italiene. — *„Banca Comercială Italiană" a obținut din partea Băncii de Stat a U.R.S.S. autorizația de a deschide o reprezentanță la Moscova. Ea este prima bancă italiană care beneficiază de acest avantaj.*

• Schimburi comerciale

Expoziții industriale la Pekin. — *La expoziția economică austriacă organizată de Camera federală de comerț la Pekin în 1974 vor participa 70 de cunoscute firme exportatoare. De asemenea, în luna mai 1974 se va deschide la Pekin cea mai importantă expoziție industrială franceză organizată vreodată în străinătate.*

Avioane iugoslave pentru agricultură livrate Indiei. — *Fabrica de avioane pentru agricultură și sport „Utva" din Pančevo (Iugoslavia) a primit o comandă din partea unor firme indiene pentru livrarea a nouă avioane, destinate utilizării în agricultură. Ele vor fi livrate în luna septembrie, iar valoarea comenzii se ridică la 7 milioane dinari.*

Extinderea relațiilor comerciale dintre Ungaria și Kuweit. — *În ultimii cinci ani, Kuweitul a achiziționat din Ungaria de patru ori mai multe mărfuri decît în perioada anterioară de cinci ani, îndeosebi utilaje pentru industria energetică și diferite aparate de măsură și control. În prezent în Kuweit funcționează trei stații medii de transformare, livrate de întreprinderea ungară de comerț exterior „Transelektro". Cu ajutorul Ungariei se construiește în Kuweit cea mai mare stație de transformare din țară.*

Comerțul S.U.A. cu țările socialiste. — *Departamentul comerțului al Statelor Unite anunță că în 1972 schimbul de mărfuri între S.U.A. și statele socialiste s-a ridicat la 1,2 miliarde dolari. Exporturile americane în țările socialiste din răsăritul Europei au reprezentat 818,5 milioane dolari, față de 434 milioane în 1971.*

• Reglementări la import-export

Liberalizarea importurilor R.F.G. din țările socialiste. — *R.F.G. a anunțat liberalizarea importurilor sale din țările socialiste privind benzina (super și normală), unele produse din oțel, micromotoare, biciclete etc., (în total 186 articole). Afectate de contingentări rămîn importurile de încălțăminte și unele textile. Liberalizarea va duce la sporirea importului R.F.G. cu circa 900 milioane mărci anual. Importul R.F.G. de produse alimentare din țările socialiste europene, acum aproape total liberalizat, a fost anul trecut de 1,2 miliarde mărci.*

Reducerea generală a tarifelor în Australia. — *Guvernul australian a anunțat reducerea cu 25% a tuturor tarifelor, cu excepția taxelor antidumping. Urmînd să stimuleze importurile, pentru a face față cererii, măsura este menită să frîneze majorările de prețuri pe piața internă.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Creșterea producției mondiale de huilă. — *Producția mondială de huilă a atins anul trecut 2,2 miliarde tone, țările socialiste înregistrînd o creștere mai rapidă decît media mondială. În țările Europei occidentale extracția s-a redus, sporind în schimb în S.U.A., Canada și Australia.*

Comenzile șantierelor navale japoneze. — *Asociația exportatorilor japonezi de nave a anunțat că comenzile primite în trimestrul II a.c. se ridică la 132 de nave cu o capacitate totală brută de 4 480 000 tone, în valoare de 478 miliarde yeni. Se remarcă creșterea comenzilor pentru cargouri de 60 000 și 80 000 de tone, care pot trece prin Canalul Panama, în vederea satisfacerii cerințelor comerțului cu cereale Est-Vest. Marile șantiere navale japoneze au comenzi pentru export pînă la sfîrșitul anului 1976. În prezent sînt negociate comenzi cu livrarea în 1977.*

Producția de aur a R.S.A. — *Producția de aur a Republicii Sud Africane a crescut în luna iunie la 71 270 kg, față de 70 080 kg în luna mai. Producția pe primele șase luni ale acestui an a fost de 426 647 kg, față de 455 774 kg în prima jumătate a anului trecut. Veniturile totale de pe urma aurului în perioada ianuarie-iunie a.c. au depășit 745 milioane ranzi.*

mondorama

EXPECTATIVĂ

ÎN PREAJMA negocierilor GATT din septembrie, Statele Unite și Canada caută să ajungă la o poziție comună. Deși ambele țări au unele obiective similare, în primul rînd reducerea barierelor comerciale ale Japoniei și Pieței Comune, netezirea divergențelor dintre ele nu este de loc ușoară.

Statele Unite cer Canadei să reducă nivelul general al tarifelor vamale, care, susțin ele, este încă unul din cele mai ridicate în țările dezvoltate, și îndeosebi să reducă tarifele la produsele industriei electrotehnice, chimice și de mașini-unelte. De asemenea, cer să fie reduse barierele netarifare — subvențiile pentru export, alocațiile pentru dezvoltarea regională etc., precum și să se ridice interdicția existentă la importul unor produse. După cît se pare, însă, ministrul canadian al comerțului ascultă, deocamdată, plîngerile americane, dar nu ia vreo măsură pentru a le satisface. Căci, Canada consideră că este nedreptățită oricum în comerțul internațional, deoarece multe țări acordă un tratament preferențial importului de materii prime neprelucrate, ceea ce frînează dezvoltarea industriei prelucrătoare a Canadei. În plus, Canada urmărește cu atenție dezbaterile din Senatul SUA privind legea de comerț exterior, care ar putea impieta în măsură importantă asupra exporturilor canadiene în Statele Unite.

CONCENTRARE ȘI EFICIENȚĂ

ÎNAINTE de a se angaja mai departe pe calea concentrării, țările vest-europene ar trebui să studieze mai atent efectele acesteia. Iată concluzia unui studiu întocmit sub egida Ministerului Industriei și Comerțului din Anglia. După examinarea problemei în cîteva țări vest-europene, autorul ajunge la opinia că ceea ce contează pentru eficiență nu este dimensiunea firmei ca atare, ci dimensiunea unităților sale de producție. O fuziune care duce la alcătuirea unei firme importante și care posedă un număr mare de uzine mici ar putea dezavantaja firma respectivă față de concurenții săi de talie mai redusă, dar ale căror unități de producție sînt mai voluminoase. În orice caz, dacă economiile datorate dimensiunii producției în marile uzine sînt ușor de evaluat, efectul dimensiunii asupra gestiunii este cu mult mai dificil de apreciat

REGRUPARE NUCLEARĂ

„FINMECANICA", holding financiar al industriilor constructoare de mașini ale IRI (Institutul pentru Reconstrucția Industrială Italiană) va reuni toate întreprinderile cu participare de stat din sectoarele termomecanice și nucleare italiene. Ca urmare a acestei restructurări, IRI va deveni principalul grup italian și unul din principalele grupuri europene care vor putea realiza centrale termoelectrice și nucleare complete. În prezent, „Finmecanica" controlează 6 întreprinderi, avînd 30 000 salariați. La acestea se vor adăuga: Breda Thermomeccanica, care realizează o cifră de afaceri de 26 miliarde lire și are 2 000 salariați și Thermo-Sud, cu o cifră de afaceri de 4 miliarde.

CUM GOSPODĂRIM PROTEINELE ?

RECENT un grup de experți americani a elaborat un raport privind modul de utilizare a proteinelor într-o perioadă cînd se manifestă o limitare relativă a producției de alimente. Ei arată că cel mai mare conținut de proteine îl are hrana dată în mod curent animalelor, a căror carne urmează a fi ulterior consumată de oameni. Însă, doar o mică parte a proteinelor administrate animalelor este preluată prin consumarea cărnii. Sînt prezentate o serie de cifre semnificative; astfel ființele umane preiau din carnea de vită, porc și pasăre respectiv 5%, 12% și 20% din proteinele consumate de acestea. Membrii grupului de experți sînt de părere că modalitatea mai sus descrisă reprezintă o gospodărire nerațională a proteinelor și propun consumarea directă, de către oameni, a alimentelor cu înalt conținut de proteine. Desigur, subliniază ei, nu se poate cere oamenilor să mănînce... grăunțe. De aceea restructurarea consumului de proteine este condiționată de capacitatea industriei alimentare de a crea noi tipuri de alimente, bogate în proteine, care să fie fabricate, în primul rînd, din cereale.

DEMONETIZARE DIFICILĂ

ACORDUL din 1968 pentru înființarea pieței duble a aurului și-a pierdut rațiunea de a exista. Scopul său fusese de a sprijini convertirea dolarului în aur la cursul oficial, dar au trecut deja 2 ani de cînd Statele Unite au suspendat această convertibilitate. De aceea este probabil că băncile centrale vest-europene, care nu vindeau aur pe piața liberă, vor reîncepe foarte curînd asemenea tranzacții —, arăta într-un interviu acordat ziarului „Handelsblatt" Otmar Emminger, vicepreședintele Băncii federale a R.F.G.

În prezent aurul aflat în depozitele băncilor centrale se vinde în tranzacțiile dintre bănci la prețul oficial de 42,22 dolari uncia, în timp ce pe piața liberă metalul se vinde la peste 120 dolari uncia. Evident, participînd la tranzacții, băncile centrale și-ar valorifica mult mai avantajos stocurile de aur. Părerea vicepreședintelui Bundesbankului dovedește astfel că demonetizarea aurului, preconizată de o seamă de economiști, este încă departe de a fi realizabilă.

ELECTRONICĂ ȘI TURISM

POTRIVIT ultimului recensămînt, din aprilie 1973, Austria dispune de 67 863 hoteluri cu 804 226 paturi. Dintre acestea 48 300 sînt pensiuni particulare, totalizînd 285 516 paturi.

În baza unui contract de cooperare între societatea Austria Hotelbetriebs AG și Compagnie de Téléinformatique (CITEL), societate afiliată la American Express Reservations, Inc., New York, o parte considerabilă a hotelurilor austriece a fost inclusă în sistemul internațional de înscriere electronică instantanee a serviciilor turistice, referitor în special la rezervarea camerelor, relatează un buletin editat de Oficiul Național Austriac al Turismului (O.N.A.T.).

FURTURILE DE OPERE DE ARTĂ SE ÎNMULȚESC

ÎN PRIMELE patru luni ale acestui an, în Italia au fost furate 2 420 de opere de artă. Un bilanț întocmit de direcția generală pentru „Antichități și arte frumoase" indică o creștere considerabilă a numărului de asemenea furturi în comparație cu aceeași perioadă a anului 1972, cînd au fost sustrase 1 860 de picturi, sculpturi, materiale arheologice etc. Furturile au fost săvîrșite în colecțiile unor particulari (669 de opere de artă), în muzee de stat (606), în muzee locale (638) și în biserici (453). În 1972 proporțiile furturilor au fost următoarele: muzee locale: 752 opere; colecții particulare: 577; biserici: 511.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII ÎN COMERȚUL MONDIAL

ÎN ULTIMUL DECENIU comerțul internațional s-a caracterizat printr-o dinamică susținută, volumul exporturilor mondiale crescînd de la 140 miliarde dolari în 1962 la peste 400 miliarde în 1972, respectiv de 2,9 ori. Se cuvine să menționăm, însă, că sporul valoric considerabil (de 17—18%) înregistrat anul trecut a fost influențat, printre altele, de devalorizarea dolarului S.U.A.

Urmărind evoluția pe cele trei categorii mari de țări (conform grupării adoptate în statisticile O.N.U.), se constată o creștere diferențiată a comerțului exterior: exporturile țărilor în curs de dezvoltare crescînd de 2,3 ori, cele ale țărilor socialiste de 2,6 ori, iar exporturile țărilor capitaliste dezvoltate de 3,1 ori. Ca urmare, acestea din urmă și-au consolidat ponderea în exporturile mondiale (de la 67,4% în 1962, la 72,6% în 1972), îndeosebi pe seama locului ocupat de exporturile țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare (16,3% în 1972, față de 20,3% în 1962).

Din datele tabelului alăturat se observă, de asemenea, că schimburile dintre țările capitaliste dezvoltate și țările socialiste s-au dezvoltat mai repede decît pe plan mondial; cu toate acestea, ponderea lor în volumul comerțului mondial rămîne încă modestă. Totodată, continuă să crească ponderea schimburilor reciproce în sînul grupului țărilor capitaliste dezvoltate, ele ajungînd să reprezinte în 1972 aproape 78% din ansamblul exporturilor acestui grup. În ceea ce privește comerțul exterior al țărilor socialiste, tendința de diversificare s-a manifestat și în direcția extinderii schimburilor cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare, exporturile către acest grup de țări crescînd de 3,2 ori între anii 1962—1972.

N. P.

Dinamica exporturilor, pe grupe de țări *)

	În întreaga lume		Din care în: țări capitaliste dezvoltate		țări socialiste		țări în curs de dezvoltare	
	mlrd. dolari	%	mlrd. dolari	%	mlrd. dolari	%	mlrd. dolari	%
Total mondial								
1962	140,7	100	91,8	66,5	16,5	12,0	29,6	21,5
1972	408,9	100	291,3	71,6	43,9	10,7	71,9	17,7
din care:								
Țări capitaliste dezvoltate								
1962	94,8	100	67,9	73,0	3,4	3,6	21,6	23,4
1972	297,0	100	230,3	77,8	13,8	4,7	51,8	17,5
Țări socialiste								
1962	17,3	100	3,1	18,3	11,6	68,7	2,2	13,0
1972	45,0	100	11,8	26,2	26,1	58,2	7,0	15,5
Țări în curs de dezvoltare								
1962	28,6	100	20,9	74,7	1,5	5,3	5,6	20,0
1972	66,9	100	49,1	74,4	3,9	5,9	13,0	19,7

*). Diferența între suma inscrisă pentru fiecare an la col. 1 și între totalul sumelor din coloanele 3, 5 și 7 provine din faptul că la unele exporturi n-a putut fi precizată destinația.

Sursa: United Nations, Statistical Yearbook 1963 și Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1973.

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 32 (519)
vineri 10 AUGUST 1973
20 PAGINI 2 LEI

32

RĂSPUNDEM PRIN FAPTE

ÎNDEPLINIREA — la cota maximă a prevederilor sale — a programului de investiții din acest an constituie, după cum bine știm cu toții, o condiție hotărîtoare pentru realizarea ritmului de creștere a producției materiale prevăzut pentru 1973 și anii următori, pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, pentru accelerarea progresului economic și social al țării.

Pe numeroase șantiere de pe întreg cuprinsul patriei, în lunile care au trecut din acest an s-a desfășurat o muncă intensă, rodnică, în urma căreia potențialul productiv al economiei naționale s-a lărgit și consolidat prin intrarea în funcțiune a 135 de capacități industriale importante, precum și a altor unități în agricultură. Totuși, în acest important domeniu al realizării la timp și în condiții optime a investițiilor trebuie să fie depuse, în continuare, eforturi susținute pentru a se lichida rămînerile în urmă care se mai manifestă încă pe unele șantiere.

În cadrul recentei ședințe a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat constructorilor de pe șantiere, muncitorilor din industria construcțiilor de mașini, muncitorilor din industria materialelor de construcții chemarea de a-și concentra eforturile în perioada care urmează spre recuperarea restanțelor și realizarea integrală a planului de investiții și de producție, de a participa cu toate forțele la îndeplinirea angajamentului național de înfăptuire a planului cincinal înainte de termen. Tot în același cadru, referindu-se la stadiul lucrărilor agricole, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat un apel comitetelor județene de partid, comitetelor executive ale consiliilor populare județene, comuniștilor și tuturor oamenilor muncii din agricultură să ia toate măsurile pentru depozitarea în cele mai bune condiții a întregii recolte, să acționeze cu toate forțele pentru strîngerea furajelor și a altor culturi, pentru efectuarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole. Analizarea acestor probleme în Comitetul Executiv al C.C. al partidului, chemările secretarului general, constituie o expresie elocventă a preocupării stăruitoare a conducerii partidului pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale și, totodată, un puternic îndemn pentru intensificarea, perfecționarea și mai buna organizare a activității în toate domeniile.

A devenit o tradiție pentru oamenii muncii din patria noastră, pentru întregul nostru popor să răspundă prin fapte la sarcinile care le stau în față. Astfel au răspuns și oamenii muncii de pe ogoare care și-au intensificat în aceste zile eforturile raportînd despre încheierea recoltării grîului în numeroase județe și despre măsurile luate pentru pregătirea temeinică a recoltelor viitoare. Tot astfel au răspuns, constructorii bucureșteni și, după ei, desigur, mulți alții, la chemarea secretarului general al partidului. În telegrama adresată Comitetului Central al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, se subliniază că Adunarea generală a reprezentanților salariaților din Trustul de construcții industriale-București, din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, „ținînd seama de indicațiile izvorîte din ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august 1973, a hotărît ca în zilele de 23 și 24 august 1973 să se lucreze normal, cu eficiență sporită, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă".

Puternicul și largul ecou stîrnit de chemarea secretarului general al partidului privind recuperarea restanțelor și realizarea integrală a planului de investiții și de producție se concretizează în aceste zile printr-o amplă mobilizare a tuturor colectivelor de pe șantiere și din întreprinderi, prin acțiuni ferme, pe planuri multiple, printr-un complex de măsuri politice și tehnico-organizatorice pentru ca fiecare obiectiv de investiții să intre neîntîrziat în circuitul productiv, pentru ca economia națională să beneficieze la timp de aportul productiv al noilor capacități, pentru a asigura condițiile înfăptuirii cincinalului înainte de termen, pentru a accelera dezvoltarea multilaterală a patriei.

ÎN ACEST NUMĂR:

O sarcină permanentă și acută în activitatea de comerț exterior:

CUNOAȘTEREA SITUAȚIEI MONETARE INTERNAȚIONALE

de Vasile Voloșeniuc, președintele Consiliului de administrație al Băncii Române de Comerț Exterior.

● o analiză cuprinzătoare a efectelor modificării raporturilor de curs; ● o sinteză a implicațiilor „mișcărilor seismice" ale sistemului valutar occidental asupra procesului diviziunii mondiale a muncii; ● un îndreptar pentru activitatea firmelor exportatoare în condițiile impuse de criza valutară interoccidentală.

★

Ancheta „V.E." în 184 de cooperative agricole de producție pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII (III) CREDITUL

Rolul creditului, ca a doua resursă a dezvoltării cooperativelor agricole de producție. Constituindu-se ca o continuare distinctă a concluziilor publicate în numerele 27 și 29, sinteza de față redă dimensiunile și direcțiile utilizării acestei importante resurse. Pe lîngă mărimea și orientarea creditelor, sînt relevate, de asemenea, dinamica și zonalitatea utilizării creditelor, precum și intensitatea rambursării lor către stat.

INVESTIȚII

Pe fiecare șantier de construcții — montaj

RITM INTENS DE LUCRU, REALIZĂRI LA NIVELUL GRAFICELOR

REALIZAREA amplului program de creștere și modernizare a economiei naționale, de ridicare, într-o perioadă istorică scurtă, a României socialiste în rîndul statelor cu o industrie și agricultură înaintate, cu un înalt grad de cultură și civilizație, stabilit de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului din iulie 1972, situează problema investițiilor între preocupările majore ale partidului și statului nostru îndreptate spre mobilizarea întregului potențial material și uman al patriei, pentru accelerarea ritmului dezvoltării economico-sociale.

În contextul acestor preocupări, **Comitetul Executiv al Comitetului Central al P.C.R. a analizat, în ziua de 2 august a.c. stadiul lucrărilor de investiții, modul în care se înfăptuiesc sarcinile de plan pe 1973.** Examinarea situației existente a reliefat, pe lîngă importantele realizări obținute și unele deficiențe care au împiedicat înfăptuirea conform graficelor stabilite a prevederilor de plan pe unele șantiere. În vederea remedierii neajunsurilor semnalate, s-a stabilit un amplu program de măsuri prin înfăptuirea căruia, în lunile august și septembrie a.c. să fie lichidate rămînerile în urmă înregistrate, să se asigure un ritm intens de lucru pe toate șantierele.

AN HOTĂRÎTOR pentru transpunerea în viață a angajamentelor asumate de către toate colectivele de oameni ai muncii și organizațiile județene de partid, în marea întrecere socialistă pentru îndeplinirea actualului cincinal înainte de termen, 1973 **prevede înfăptuirea unui vast program de investiții a cărui valoare se ridică la 93,8 miliarde lei, cu aproape 20% mai mare decît totalul investițiilor realizate din fondurile centralizate ale statului în întregul cincinal 1956-1960.** Potențialul industriei românești urmează să sporească în acest an cu 488 noi obiective și capacități de producție, cu 228 mai multe decît în 1972. Integrarea lor în circuitul economiei naționale la termenele și parametrii planificați urmează să asigure obținerea unei producții industriale de circa 22 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape 37% din sporul producției globale industriale, planificate în 1973.

Aceste cîteva cifre ilustrează pregnant semnificația deosebită pe care o are pentru înfăptuirea echilibrată a reproducției sociale realizarea integrală a programului de investiții, de punere în funcțiune la termenele prevăzute și atingere a parametrilor proiectați la noile capacități, menite să asigure dezvoltarea, în continuare, în ritmuri înalte, a întregii noastre economii naționale. Care este stadiul înfăptuirii programului de investiții în perioada celor 7 luni ce au trecut din acest an? În ce direcții se cer orientate în continuare eforturile, ce măsuri concrete se impun?

Drăguț LUCIAN
vicepreședinte
Cornel IUGA
Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 32 din 10 august 1973

1
— **Investiţii**
Pe fiecare şantier de construcţii-montaj : Ritm intens de lucru, realizări la nivelul graficelor, de **Drăguţ Lucian, Cornel Iuga**.

3—4—5
● **Plan-angajamente**
Judeţul Brăila : Priorităţi şi realizări în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, de **Ştefan Ilieş**.
● **Salarizare**
În întreprinderile prahovene : Acordul global — rezultatele aplicării justifică extinderea largă a acestui sistem stimulativ, de **Vasile Ilie**
● **Finanţe**
Pentru prevenirea imobilizărilor : Control bancar selectiv, diferenţiat, eficient, de **N. Hirizan**

6
— **Comerţ exterior**
O sarcină permanentă şi acută în activitatea de comerţ exterior : Cunoaşterea situaţiei monetare internaţionale, de **Vasile Voloşeniuc**

7
— **Marketing**
Arta de a te face cunoscut şi „industria" ce o deserveşte
● Despre cerinţe, posibilităţi şi mai ales optici asupra publicităţii, de **Octavian Moarcăş**
● Interviuri cu : dr. **Gusztáv Holló**, director al Agenţiei de publicitate „Hungexpo" ; **Vladimir Ipatov**, — „Maşpriborintorg" — U.R.S.S.

8—9
— **Studii-analize**
În sectorul construcţiei de nave : Este necesară extinderea metodei analitice de normare a mijloacelor circulante, de asist. univ. **Mihai Chirilă**

10—11
— **Ancheta „V.E."**
184 cooperative agricole de producţie participă la ancheta pe tema : Resursele dezvoltării (III), de dr. **Sabin Nica-Sirbeşti, Ion Manea**

12—13
— **Conducere şi organizare**
● Experienţe în actualitate : Sistem modern de conducere la F.M.U.-Bacău (I), de **V. Marinescu**
● **Cadre şi răspunderi** : ing. **Victor Gîrjoabă**, director general, Centrala sării şi nemetaliferelor-Bucuresti
● Marginalii la un simpozion : Conducerea microsistemelor economice

14
— **Informaţie — decizie**
Rezultatele obţinute impun o singură concluzie : Intensificarea eforturilor de introducere a informaticii în întreprindere (Din experienţa T.C.I.-Constanţa şi C.P.C.S.-Bucureşti)
Semnează : ing. **Ion Istrati**, ing. **Barbu Petrescu**

15
— **Concepte — teorii**
Puncte de vedere : „Falsa valoare socială" şi renta diferenţială, de conf. dr. **C. Sirbu**

16
— **Metodologie**
● Contribuie indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei", la cointeresarea întreprinderilor ?, de **I. Lachsz**
● Calculul eficienţei metodelor moderne de transport şi manipulare a mărfurilor, de **Mihai Georgescu**
● **Şcoli ● curente ● economişti**
Pierre Viau despre evoluţia agriculturii, de dr. **Virgil I. Ionescu**

17
— **Date de prognoză**
Industria aeronautică occidentală, de **Valeriu Nicolae, Gheorghe Nistor**.
— O colecţie academică de prestigiu, de dr. **Gh. Dobre**

18—19
— **Economie mondială**
● Inflaţia şi „punctele vulnerabile" ale capitalismului, de **I. Nicolae-Văleanu, Dan Negrea**
● R. P. Polonă : Preocupări pentru extinderea „analizei valorii", de **N. Popov, M. Melnic**

ÎN SUPLIMENT
— Modificarea legii contractelor economice, de **I. Iczkovits**
— Contractul de depozit la organizaţiile socialiste beneficiare, de **Al. Horvat**
— Cu privire la atribuţiile Curţii Superioare de Control Financiar, de **I. Oprescu**
— Unele aspecte privind menţinerea ofertei în relaţiile comerciale internaţionale, de **Gh. Ţigăeru**

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

REDACŢIA SI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

Între realizări şi posibilităţi — concordanţă deplină

(V. E. nr. 22)

● Întreprinderea „Unio" — Satu Mare

ARTICOLUL din „Viaţa economică" corespunde realităţilor şi oglindeşte unele aspecte negative în organizarea producţiei de utilaje tehnologice, chimice şi miniere în întreprinderea noastră. Ne însuşim întrutotul cele cuprinse în material şi vă mulţumim pentru ajutorul acordat.

Întreprinderea noastră şi-a îndeplinit şi depăşit angajamentele asumate pe primul semestru al anului cu peste 2,1 mil. lei, şi-a realizat şi depăşit sarcinile de execuţie şi livrare a utilajelor tehnologice complexe pe total utilaje chimice-miniere şi metalurgice, realizînd o depăşire de 300 t, dar nu şi-a realizat sarcina de execuţie şi livrare la maşinile de încărcat minereu şi la morile de măcinare.

În cadrul acţiunii de urmărire a execuţiei şi livrării utilajelor tehnologice, s-au întocmit grafice pe obiective şi pe termene de intrare în funcţiune, precum şi un grafic de recuperare a restanţelor. În secţiile de bază cu trei schimburi complete pentru maşinile de performanţă, s-au întocmit grafice de încărcare şi urmărire a utilizării acestora, asigurîndu-se un indice de utilizare de 92—95%.

Vom căuta ca lipsurile semnalate în articolul la care se referă prezentul răspuns, precum şi alte deficienţe, să fie eliminate asigurînd astfel o utilizare mai eficientă a capacităţilor şi condiţii optime pentru realizarea planului cincinal înainte de termen.

ing. V. CADARIU
director

● 1 „Mai" — Ploieşti

ÎNTREPRINDEREA constructoare de utilaj petrolier „1 Mai" — Ploieşti are un plan concret de pregătire a cadrelor, care va asigura intrarea în producţie a unui număr de 715 muncitori în acest an. Dintre aceştia, 394 au şi absolvit diferite forme de calificare, fiind încadraţi în producţie. Aceasta ne-a permis să generalizăm schimbul II şi să extindem schimbul III la toate maşinile la care este nevoie. În acest fel, indicele de utilizare al maşinilor, care, la sfîrşitul anului 1972, era de 71,8% în secţiile direct productive şi 62,7% în secţiile indirect productive, a crescut la 79,8%, respectiv 67%.

Şcolarizarea a 321 muncitori pînă la sfîrşitul trim. III va asigura forţa de muncă la maşinile care se vor aduce în această perioadă, precum şi creşterea indicelui de utilizare al maşinilor la 85%, cît este planificat pe acest an. În plus, s-au luat măsuri de îmbunătăţire a exploatării şi întreţinerii, prin întărirea echipelor de reparaţii, asigurarea pieselor de schimb, perfecţionarea pregătirii profesionale a salariaţilor, măsuri ce vor conduce la reducerea stagnărilor utilajelor şi mărirea ciclului de funcţionare a acestora. În scopul folosirii intensive a utilajelor, s-au iniţiat măsuri de programare a producţiei, pe maşini şi schimburi — în principal la maşinile grele — şi aprovizionarea ritmică cu materialele necesare realizării planului.

ing. Gh. DINU
director

● Întreprinderea mecanică utilaj tehnologic — Moreni

PE BAZA unei analize concrete a posibilităţilor de utilizare a maşinilor, am elaborat balanţa de capacitate şi planul de măsuri cu obiective, termene şi responsabili de realizare. Printre măsurile care au vizat, în mod deosebit, utilizarea integrală a fondului de timp la maşini exemplificăm : repartizarea pe maşini a ucenicilor din anul III; programarea la trei schimburi a maşinilor din atelierul strungărie uşoară; îmbunătăţirea calităţii reparaţiilor la maşini şi utilaje în scopul reducerii întreruperilor neprogramate cauzate de defecte accidentale ; realizarea integrală a reparaţiilor programate, cuprinse în planul grafic şi asigurarea cu piese de schimb necesare în vederea scurtării timpului de staţionare şi altele.

Se acordă atenţie utilizării maşinilor unelte, generalizării schimbului II, introducerii şi extinderii schimbului III, ceea ce se materializează în rezultate economice obţinute de colectivul nostru de muncă în această perioadă. Astfel, în prima parte a anului, situaţia realizării principalilor indicatori ai planului de producţie, este următoarea :

— producţia globală	100,8%
— producţia marfă	103,7%
— productivitatea muncii	100,7%
— beneficii peste plan 2392 mii lei.	

ing. Th. GONGU
director

La ce nivel se situează cheltuielile pentru 1000 lei producţie-marfă

(V. E. nr. 18)

● Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii

ÎN BAZA prevederilor art. 28 din H.C.M. nr. 1480/1972 şi a ordinului nr. 1872/1972, întreprinderile din cadrul ministerului nostru au elaborat încă din luna ianuarie 1973 programe de măsuri care să asigure realizarea indicatorilor de preţ de cost şi financiari pe anul 1973.

Economia preconizată a se realiza faţă de anul 1972 prin reducerea normelor de consum este de cca. 208 mil. lei. Pentru sprijinirea întreprinderilor, s-au constituit brigăzi complexe cu specialişti din minister şi centrale pentru participarea la analize lunare şi identificarea de noi măsuri şi soluţii de recuperare a restanţelor şi asigurarea îndeplinirii planului. Spre exemplu, la analiza îndeplinirii planului pe 5 luni s-au deplasat din minister şi centrale 165 lucrători.

În cursul lunii mai a.c. s-a organizat şi desfăşurat acţiunea de rentabilizare a întreprinderilor planificate cu pierderi, acţiune la care au participat peste 600 lucrători din minister, centrale şi întreprinderi, identificîndu-se noi soluţii pentru reducerea cu peste 70 mil. lei a costurilor şi îmbunătăţirea rezultatelor financiare. Aceasta, de asemenea, contribuie la realizarea cheltuielilor planificate la 1 000 lei producţie marfă şi a sarcinii de beneficii din acest an.

Ca urmare a acestor preocupări, nivelul cheltuielilor la 1000 lei pe primele 4 luni, deşi n-a fost îndeplinit conform planului, reprezintă o depăşire de numai 6,2 lei/1000 lei, deci cu mult sub depăşirea de 13,7 lei/1000 lei, menţionată în articol. Recuperarea, în continuare, a depăşirilor de cheltuieli, astfel încît să se realizeze nivelul planificat pe anul 1973 constituie o preocupare principală a colectivelor din sectorul nostru.

Ştefan PIRVULESCU
director

● Combinatul pentru lianţi şi azbociment — Aleşd

AM ANALIZAT cu multă atenţie problemele prezentate în „Viaţa economică" care se regăsesc şi în activitatea tehnico-economică a combinatului nostru. Pentru atingerea perametrilor proiectaţi şi pentru reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, colectivul combinatului nostru şi-a întocmit un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, aprobat de adunarea generală a reprezentanţilor salariaţilor. Măsurile înscrise se realizează potrivit programului aprobat. Dintre acestea menţionăm : modificări în instalaţiile de presortare a calcarului, pentru a asigura materia primă necesară funcţionării cuptoarelor de var ; creşterea indicilor intensivi şi extensivi ai cuptoarelor de clincher; completarea, calificarea şi perfecţionarea pregătirii profesionale a salariaţilor; reducerea locaţiilor, a penalizărilor pentru nerespectarea contractelor economice şi a imobilizărilor în stocuri supranormative etc.

Multitudinea temelor care trebuie rezolvate necesită eforturi din partea colectivului nostru precum şi un sprijin mai substanţial din partea Centralei cimentului, a uzinelor furnizoare de piese de schimb din cadrul ministerului nostru.

ing. Gheorghe BULINSCHI
director

CURIER

● Încadrare

IOAN CSASZAR, Oradea — Potrivit prevederilor pct. 69 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971 absolvenţii liceelor de cultură generală care şi-au însuşit în practică cunoştinţele economice strict necesare, avînd cel puţin 2 ani de activitate, pot fi încadraţi în funcţii de planificator, merceologi, statisticieni, contabili etc., pe baza examenului sau concursului instituit în acest scop. Întrucît aţi lucrat peste 2 ani în funcţia de calculator principal, îndepliniţi condiţia prevăzută de lege pentru a ocupa funcţia de merceolog.

★

IOAN BEJAN, Suceava — Pentru a ocupa funcţia de economist, este necesar să fiţi absolvent al învăţămîntului superior economic. Salariaţii care, în anul 1960 — pe baza Hotărîrii nr. 1053/1960 — au avut derogare de la condiţiile de studii, ocupînd funcţii economice superioare, pot ocupa, în continuare, asemenea funcţii, în condiţiile prevăzute de art. 68 din Legea nr. 12/1971. Cei care n-au beneficiat de asemenea derogări şi care au ocupat funcţii pentru care era prevăzută condiţia studiilor medii, sau condiţii alternative, nu pot fi trecuţi într-o funcţie pentru care este prevăzută cerinţa studiilor superioare.

● Vechime

EDGAR NICOLAUS, Mediaş. — Termenul de 90 de zile în care trebuie să se reîncadreze un salariat care a trecut dintr-un loc de muncă într-altul, într-una din situaţiile prevăzute de lege, pentru a avea beneficiul vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, se calculează pe zile libere, în sensul că prima şi ultima zi a intervalului nu se includ. De asemenea, dacă în intervalul celor trei luni sînt şi luni de 31 de zile, se consideră din punct de vedere al termenului susmenţionat ca fiind de 30 de zile. Termenul de 90 de zile se consideră suspendat şi în cazul ivirii incapacităţii temporare de muncă şi atunci cînd intervine îndeplinirea unor obligaţii militare.

★

M. MOTORA, Slatina — La pct. 2 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, se prevede că la determinarea vechimii în specialitate se iau în calcul şi perioadele de activitate remunerată în organizaţiile obşteşti, în cazul în care — după încetarea activităţii în organizaţia respectivă — salariatul este încadrat într-o unitate din ramura din care a fost scos din producţie sau se încadrează într-una de care se ocupa în cadrul organizaţiei. Pentru cei care au deţinut o funcţie de specialitate economică, de pildă, contabil, şi care, trecînd în aparatul de stat, au îndeplinit funcţii exclusiv administrative, nu există nici o prevedere care să permită luarea în considerare a perioadei lucrate în aceste funcţii ca fiind utilă la calculul vechimii în funcţii economice.

● Salarizare

ROZALIA PASCU, Orăştie. — Funcţiile deţinute la U.E.I.L. sînt echivalente, astfel că, în mod corespunzător normelor legale, organele jurisdicţionale de muncă nu au considerat trecerea dv. în funcţia de contabil principal preţ de cost ca o promovare. Referirea dv. la exemplul dat în suplimentul revistei noastre nu este concludentă, deoarece situaţiile avute în vedere sînt diferite. În exemplul la care vă referiţi, era vorba de salariul tarifar cuvenit unui angajat care a prestat efectiv o muncă fără să aibă studiile necesare ocupării postului respectiv, în timp ce în cazul dv. este vorba de încadrarea într-o anumită gradaţie a salariului tarifar, corespunzător funcţiei ce o deţineţi. Organele jurisdicţionale de muncă n-au încălcat principiul remunerării după cantitatea şi calitatea muncii atunci cînd au considerat că sînteţi bine încadrată la salariul tarifar al funcţiei ce o deţineţi, nefiind obligatorie încadrarea salariatului la gradaţia maximă.

★

GHEORGHE TANASE, Craiova — În nici un caz nu se pune problema stabilirii unui salariu tarifar care să corespundă unei alte funcţii decît aceea pe care o deţineţi la noua unitate. Această reglementare nu contravine H.C.M. nr. 914/1968. Într-adevăr, pct. 5 din anexa XI la această Hotărîre se referă la păstrarea gradaţiilor avute de salariatul transferat în interesul serviciului pe aceeaşi funcţie sau pe o funcţie echivalentă, în unităţi din aceeaşi grupă de salarizare şi de acelaşi grad de organizare (în cazul funcţiilor de conducere cu salarii stabilite pe gradaţii).

● Spor de vechime

NICOLAE GH. BUJOR, Arad. — Dacă pensionarea s-a făcut la cererea dv., unitatea neavînd obligaţia desfacerii contractului de muncă, sînteţi îndreptăţit la sporul de vechime în cota procentuală avută înainte. Baza legală a acestui drept rezidă în prevederile pct. II din anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968, potrivit cărora, prin vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, se înţelege perioada cît un angajat a fost în raporturi de muncă cu unitatea la care lucrează, pe baza unuia şi aceluiaşi contract. Numai dacă la pensionare s-ar fi desfăcut contractul de muncă şi apoi aţi fi fost reîncadrat pe baza unui nou contract, aţi fi pierdut acest drept. Menţionăm că stabilirea unui program de jumătate de normă reprezintă o modificare a contractului de muncă, rămas în vigoare, astfel că, în acest caz, nu este vorba de o întrerupere a vechimei.

● Gradaţii

MIHAI STAN, Bucureşti. — Potrivit prevederilor circularei nr. 170 052/1970, a Ministerului Muncii la transferarea, în interesul serviciului, a unui salariat pe aceeaşi funcţie pe care era încadrat sau pe alta echivalentă, dar la o unitate la care are un nivel de salarizare superior, conducerea unităţii, poate să-i acorde un număr de gradaţii, fără să depăşească pe cea avută la unitatea de unde a provenit. Acordarea numărului de gradaţii nu constituie o obligaţie pentru conducerea unităţii. Această încadrare este condiţionată, în primul rînd, de existenţa fondului de salarii necesar.

● **VASILE STOENESCU, Tîrgu Jiu.** — Pentru locuinţele construite în regie în condiţiile Legii nr. 9/1968 şi a H.C.M. nr. 1735/1968, dobînda penalizatoare de 6% pe an, peste cea prevăzută în contractul de împrumut, se aplică în cazul cînd titularul creditului nu termină locuinţa din culpa sa, la termenul prevăzut în contract. Acest termen era de maximum doi ani de la data acordării creditului. În condiţiile Legii nr. 4/1973 şi a H.C.M. nr. 880/1973, s-au menţinut aceleaşi dispoziţii. Pentru elucidarea unor cazuri de aplicare eronată a dispoziţiilor legale este bine să vă adresaţi Centralei C.E.C.

● **VALERIU RACANEL, Motru.** — Perioada cît aţi fost calculator chirii şi pontator transporturi nu se include în vechimea în funcţii economice, acestea fiind considerate ca făcînd parte din categoria personalului administrativ, de execuţie. Nu îndepliniţi condiţia de vechime în specialitate, minim necesară, pentru a putea ocupa funcţia de contabil principal.

● **GRIGORIE NICHIFOREANU, Timişoara.** — Calculator principal este o funcţie administrativă, de execuţie. Perioada lucrată în această funcţie nu se include în vechimea pentru activităţi economice medii.

● **IVAN KLEIN, Mediaş** — Reglementarea în vigoare nu prevede posibilitatea echivalării cursului postliceal pe care l-aţi absolvit în anul 1971, cu învăţămîntul de subinginer (nu este posibilă deci încadrarea dv. în această funcţie). Hotărîrea Comisiei de judecată poate fi revizuită la sesizarea comitetului sindicatului în termen de 30 zile şi a procuraturii în termen de 60 zile de la pronunţare. Aceasta numai dacă nu sînt supuse unei căi de atac obişnuite, deci numai în cazul litigiilor a căror valoare nu depăşeşte 1 000 lei

economie națională

ACTUALITATEA ● Cronica marii întreceri pentru **îndeplinirea cincinalului înainte de termen,** consemnează în aceste zile premergătoare aniversării lui 23 August **noi și însemnate succese în toate domeniile de activitate.** În acest număr — în obiectiv, întreprinderile județului Brăila ● O problemă prioritară în activitatea economică — **investițiile.** Articolul inserat în paginile revistei în legătură cu această temă, scoate în evidență însemnătatea punerii în funcțiune, la termen, a tuturor obiectivelor ca un **criteriu hotărîtor de apreciere a eficienței întregului ciclu de investiții** ● În actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, definită prin exigențe sporite privind calitatea întregii activități economice, salarizarea în **acord global** este de natură să stimuleze eforturile colectivelor de muncă pentru realizarea și depășirea sarcinilor ce le stau în față. Și experiența întreprinderilor prahovene **justifică necesitatea extinderii largi a acestui sistem stimulativ.** ● Pledoarie pentru un **control bancar selectiv, diferențiat, eficient** — în scopul accelerării vitezei de rotație a fondurilor, prevenirii imobilizării mijloacelor materiale și bănești.

23 AUGUST 1944–1973

PLAN-ANGAJAMENTE

Județul Brăila :

PRIORITĂȚI ȘI REALIZĂRI

în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen

ÎN ÎNTRECEREA ce se desfășoară între județele țării pentru realizarea cincinalului înainte de termen, colectivele de muncă brăilene se străduiesc să fie la înălțimea angajamentelor pe care și le-au asumat. Fosta Brăilă a marilor și micilor ateliere de reparat nave, puternic industrializată în anii socialismului, a **livrat economiei naționale numai în primul semestru al anului, peste prevederile planului, produse în valoare de 130,8 milioane lei, îndeplinindu-și astfel angajamentele pe întregul an.** Fizic, acesta se traduce în peste 2500 MWh energie electrică, peste 9200 mc gaze sondă, 5000 tone laminate finite, 35 697 mp PAL, confecții textile în valoare de 1,3 milioane lei, însemnate cantități de produse alimentare și altele.

Semnificativ este faptul că **aproape 50% din depășirea planului pe această perioadă s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.** La rezultatele bune obținute pe ansamblul județului, o contribuție importantă au adus colectivele de muncă de la Întreprinderea „Progresul", care a depășit prevederile de plan cu 1,1%, de la Uzina de reparații (4,6%), Șantierul naval (5,9%), precum și cele ale Fabricii de confecții și Întreprinderii „Laminorul", care, de asemenea, s-au situat pe linia unor rezultate favorabile, depășind prevederile de plan cu 7,5 și respectiv 4,6% etc.

La finele primului semestru din 1973 întreprinderile județului nostru au raportat îndeplinirea angajamentului pe întregul an ; venind în întîmpinarea propunerilor oamenilor muncii, la indicația biroului Comitetului județean de partid a avut loc o acțiune de reconsiderare a sarcinilor asumate, ceea ce a permis ca angajamentul pentru acest an să ajungă la 180 milioane lei.

Realizarea cantitativă a indicatorilor de plan și a angajamentelor nu a constituit o preocupare singulară, acordîndu-se, concomitent, o atenție deosebită calității produselor, productivității muncii, în general tuturor factorilor ce contribuie la sporirea eficienței activității economice.

Concret, în ce s-au materializat aceste preocupări ? O atenție deosebită a fost acordată **acțiunilor și măsurilor menite să ridice la un nivel superior calitatea produselor.** În acest sens, munca politică și organizatorică a fost orientată spre cunoașterea și aprofundarea de către fiecare lucrător a cerințelor și sarcinilor de calitate. Concomitent au fost constituite comisii de calitate, în toate unitățile. Periodic, comitetele de partid și organizațiile de masă au analizat diferite aspecte, atît ale rezultatelor obținute cît și ale măsurilor întreprinse pentru îmbunătățirea calității produselor. Toate acestea au permis obținerea unor rezultate superioare, nu numai la produsele în fabricație, dar și în ceea ce privește caracteristicile tehnico-funcționale ale produselor noi. Astfel, au fost inițiate discuții între furnizori și beneficiari, s-a urmărit îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, creșterea gamei de sortimente și înnoirea produselor, asimilarea și introducerea acestora în producție. Preocupările concertate ale tuturor factorilor implicați au permis ca, **în prima jumătate a acestui an, pe lîngă nivelul calitativ ridicat al produselor în fabricație, să se realizeze circa 100 produse noi, din care s-au omologat peste 50, față de numai 13 în aceeași perioadă a anului precedent.**

O contribuție substanțială la obținerea acestor rezultate au adus Întreprinderea „Laminorul", Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", Fabrica de confecții, Combinatul de celuloză și hîrtie, Complexul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de industrializare a cărnii și Întreprinderea județeană de industrie locală. Merită, de asemenea, evidențiate eforturile depuse de colectivul de muncă de la Combinatul de fibre artificiale, care a reușit să obțină rezultate îmbunătățite de la an la an în ce privește calitatea celofibrei, procentul realizat pe primele 6 luni ale acestui an fiind de 75% calitatea I. față de 70% planificat și numai 59% realizat în anul precedent.

CONCOMITENT cu aceste preocupări, în centrul atenției noastre a stat și **realizarea planului de investiții și scurtarea termenelor de execuție a obiectivelor productive.**

Pentru realizarea acestor sarcini, în condiții de maximă eficiență, la principalele obiective de investiții își desfășoară activitatea, cu rezultate deosebite, comandamente care întrunesc cadre de proiectanți, constructori și beneficiari sub conducerea membrilor biroului Comitetului județean de partid. Periodic, cu sprijinul și participarea largă a specialiștilor din producție, aceste comandamente analizează stadiul lucrărilor și posibilitățile de îmbunătățire a activității, ceea ce contribuie substanțial la soluționarea operativă a problemelor de natură să favorizeze încadrarea și chiar devansarea executării lucrărilor față de prevederile din graficele de execuție.

Pe de altă parte, pentru scurtarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, și în județul nostru s-au luat măsuri pentru atragerea unor forțe sporite la realizarea lucrărilor de investiții. Avînd în vedere că în acest domeniu „problema cheie" o reprezintă dotarea noilor hale cu utilaje tehnologice necesare, la eforturile constructorilor s-au adăugat și cele ale beneficiarilor de investiții, cu a căror participare nemijlocită s-au organizat 25 de echipe de montori, cuprinzînd peste 170 de lucrători care, fie prin detașare, fie după orele de program, ajută la realizarea sarcinilor de montaj.

În fiecare colectiv, s-a desfășurat o largă activitate de stimulare a inițiativei creatoare, în așa fel încît preocuparea pentru continua ridicare a eficienței întregii activități — prin organizarea superioară a producției, prin extinderea și generalizarea metodelor înaintate de muncă, prin folosirea tehnicii și tehnologiilor avansate — să devină problema majoră la fiecare loc de muncă în parte. Iată cîteva rezultate : sondorii brăileni au lansat inițiativa **„Nici o grupă sindicală sub angajamentul asumat în întrecere — cincinalul înainte de termen";** la propunerea colectivului de muncă de la Complexul de prelucrare a lemnului, inițiativa **„Fiecare cadru tehnic să rezolve cel puțin o problemă tehnică în afara sarcinilor de serviciu"** a fost generalizată în întreg municipiul ; colectivul Întreprinderii „Progresul" s-a angajat ca fiecare salariat să realizeze în anul 1973 economii echivalente cu salariul pe o lună. S-au obținut rezultate importante pe linia optimizării proceselor tehnologice, prin folosirea calculatorului electronic îndeosebi la întreprinderile „Progresul", „Laminorul" ș.a.

ÎN PERIOADA ce a mai rămas din acest an, preocupările noastre se vor axa atît pe realizazarea sarcinilor și angajamentelor pentru anul 1973, cît și pe pregătirea temeinică și din vreme, a planului pe anul 1974. Încă de pe acum, în întreprinderile noastre se acționează pentru asigurarea cu materiile prime și materialele necesare, pentru încheierea contractelor economice în țară și în străinătate și pentru pregătirea complexă a lucrărilor de investiții. O importanță deosebită **se** acordă, de asemenea, **valorificării superioare a rezervelor interne, pentru creșterea productivității muncii, folosirea intensivă a capacităților de producție și a fondului de timp.**

Toate acestea au menirea să contribuie la asigurarea unui bun demaraj pentru anul viitor. Folosind prilejul oferit de dezbaterile din adunările generale ale organizațiilor de bază, din adunările semestriale ale oamenilor muncii pe secții și întreprinderi, organele și organizațiile de partid, toți oamenii muncii din județul nostru acționează hotărît în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, sporind tot mai mult contribuția brăileană la dezvoltarea și mai puternică a economiei noastre socialiste.

Ștefan ILIEȘ
secretar al Comitetului județean Brăila al P.C.R.

SALARIZARE

În întreprinderile prahovene

ACORDUL GLOBAL

— rezultatele aplicării justifică extinderea largă a acestui sistem stimulativ

UNA DIN FORMELE de salarizare, menită să realizeze o strînsă îmbinare între interesele generale ale dezvoltării construcției socialiste și cele individuale, o constituie ACORDUL GLOBAL. În actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, definită prin exigențe sporite privind calitatea întregii activități economice, salarizarea în acord global este de natură să propulseze eforturile colectivelor de muncă pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor planului cincinal.

Experiența dobîndită de întreprinderile județului Prahova confirmă însemnătatea promovării acestei forme de salarizare, efectele sale multilaterale asupra activității economice, concretizate în creșterea productivității muncii, scurtarea termenelor de execuție, creșterea calificării și stabilității cadrelor, dezvoltarea spiritului de echipă etc. Punîndu-se în aplicare prevederile H.C.M. nr. 1509 din decembrie 1972, în numeroase întreprinderi s-a creat cadrul organizatoric corespunzător introducerii acestei forme de retribuire : întocmirea regulamentului pentru introducerea acordului global și a deciziilor de aplicare ; prelucrarea metodologiei și a instrucțiunilor cu toate categoriile de muncitori și personal tehnic de specialitate cu care urma să se încheie contract-angajament ; inventarierea producției neterminate ce se contractează cu formațiile de lucru și stabilirea șefilor acestora ; calcularea categoriei și treptei medii a lucrătorilor în funcție de care se stabilește media orelor normă diferențiat, pe specificul producției ; asigurarea condițiilor tehnico-materiale etc.

Rezolvîndu-se în bună măsură condițiile ce se impun organizării brigăzilor și echipelor, concomitent cu diferitele probleme organizatorice necesare — aproape în toate întreprinderile industriale din județ s-a trecut în prezent la experimentarea și extinderea lucrului în acord global. Dacă în 1972 această formă de retribuție era aplicată numai la întreprinderile „1 Mai" și Utilaj chimic-Ploiești, în 1973, îndeosebi după Plenara C.C. al P.C.R. din februarie-martie, acordul global a cuprins 14 unități, cu un număr tot mai mare de secții, **sectoare și formații de lucru** (vezi tabelul nr. 1).

Într-o serie de întreprinderi, odată cu creșterea simțitoare a numărului formațiilor de lucru cuprinse în acord global, a sporit și gradul de cuprindere a muncitorilor salarizați în acest fel în totalul muncitorilor de bază, de la 23,7 la 31,5% la Întreprinderea de utilaj chimic, de la 45,4% la 54,2% la Întreprinderea mecanică de utilaj minier, de la 12,6% la 24,5% la Întreprinderea mecanică — Plopeni, de la 14,6% la 21,4%; la Întreprinderea mecanică — Cîmpina, de la 20,1% la 28,6%, la Întreprinderea de reparat motoare grele și tractoare — Cîmpina. Totodată, la unele întreprinderi, numărul formațiilor de lucru salarizate în acord global a rămas redus, ponderea muncitorilor cuprinși în această formă de salarizare fiind sub 10% (Întreprinderea „Feroemail — Ploiești — 8,7%, Întreprinderea „Flacăra" — Ploiești — 5,3%, Întreprinderea de reparații utilaj petrolier Teleajen — 6% etc.) fapt ce afectează media generală pe județ.

SEMNIFICATIV este însă faptul că, treptat, pe baza experienței acumulate, **structura formațiilor care au încheiat contract-angajament a cunoscut deplasări calitative, în sensul creșterii ponderii formațiilor de lucru din secțiile de bază ale întreprinderilor.** Astfel, în timp ce la începutul anului 1973, mai mult de 70% din numărul formațiilor de lucru aflate în acord global alcătuiau sectoarele de deservire și auxiliare (S.D.V.-uri, reparații și întreținere etc.), în prezent raportul s-a schimbat în favoarea sectoarelor de bază (prelucrări, construcții metalice, montaj general) pe secții sau linii tehnologice în întregime. Așadar, barierele de ordin metodologic și organizatoric au fost înlăturate, existînd în prezent toate condițiile de a se trece la generalizarea sistemului.

Din analiza diferitelor aspecte și probleme legate de aplicarea acordului global se evidențiază laturi noi calitative, intervenite în bilanțul realizărilor obținute la sfîrșitul semestrului I din 1973 de formațiile care au lucrat pe bază de contract-angajament. **La secția sculărie a Întreprinderii „1 Mai" Ploiești, de pildă, unde se aplică acordul global începînd cu 1 aprilie 1971, realizările me-**

ec. Vasile ILIE

(Continuare în pag. 4)

Tabelul nr. 1

Întreprinderea	Nr. formațiilor în acord global (1973)		Gradul de cuprindere a muncitorilor de bază % (1973)	
	Sem. I	Sem. II*)	Sem. I	Sem. II*)
Total județ	98	190	—	—
Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești	19	21	48,0	63,0
Întreprinderea de utilaj chimic	13	21	23,7	31,5
Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic	3	5	12,0	14,5
Întreprinderea de reparații-Ploiești	3	18	8,0	40,0
Întreprinderea „Cablul românesc"	2	17	8	40,0
Întreprinderea mecanică de utilaj minier-Filipeștii de Pădure	7	12	45,4	54,2
Întreprinderea mecanică-Plopeni	3	15	12,6	24,5
Întreprinderea mecanică-Cîmpina	8	12	14,6	21,4
Întreprinderea de reparat motoare grele și tractoare-Cîmpina	11	22	20,1	28,6
Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia	20	24	10,3	14,0

*) Date prevăzute ca sarcini în programele de măsuri întocmite la începutul anului.

RITM intens de lucru, REALIZĂRI la nivelul graficelor

(Urmare din pag. 1)

PRIN ACŢIUNILE conjugate ale constructorilor, benficiarilor, proiectanţilor şi furnizorilor de utilaje, la o serie întreagă de obiective s-a reuşit să se sincronizeze eforturile astfel încît programul de investiţii şi de punere în funcţiune să fie nu numai respectat, dar şi devansat ; activitatea desfăşurată pe primele 7 luni a.c., în sectorul investiţii-construcţii prezintă creşteri constante faţă de realizările perioadei corespunzătoare a anului trecut, atît la investiţii în ansamblu cît şi la fondurile fixe puse în funcţiune.

Pe multe şantiere „cadenţa" execuţiei a înregistrat un ritm alert, ceea ce a permis constructorilor nu numai realizarea dar şi depăşirea prevederilor de plan. Ca rezultat al eforturilor depuse, au fost realizate numeroase obiective productive şi edificii social-culturale care au sporit avuţia naţională, patrimoniul economic al ţării. **Numai în primul semestru al anului în industrie au fost conectate, în premieră la circuitul productiv al economiei, 118 obiective industriale, capacităţi de producţie care aparţin, cu prioritate, unor ramuri de importanţă hotăritoare pentru modernizarea şi progresul rapid al economiei noastre.** Demn de remarcat este şi faptul că 20 din acestea au fost realizate în devans faţă de prevederi şi, ceea ce nu este de neglijat, cu o eficienţă economică sporită faţă de unele realizări comparabile ale anilor precedenţi. Printre premierele industriale pot fi menţionate, spre exemplu, capacităţile de la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice — Bucureşti ; dezvoltarea Uzinei de strunguri — Arad şi Uzinei mecanice-Muscel, instalaţia de formaldehidă de la Combinatul chimic „Victoria"-Făgăraş si altele

IN PARALEL însă, cu realizările bune obţinute, pe unele şantiere, din diferite motive nu s-au înfăptuit integral sarcinile de investiţii, nu s-au respectat termenele planificate de punere în funcţiune a noilor capacităţi de producţie, dintre care unele obiective prezintă o deosebită importanţă pentru economia naţională. În semestrul I, din cele 221 de obiective care erau prevăzute a intra în producţie, doar 118 au fost realizate la întreaga lor capacitate, iar 30 au intrat în funcţiune parţial.

Nerealizarea la timp a planului de investiţii, de dare în funcţiune a noilor obiective şi de atingere a parametrilor proiectaţi se răsfrînge nefavorabil asupra îndeplinirii planului în ansamblul său, asupra capacităţii economiei noastre de a asigura consumul productiv şi individual prevăzut în plan cît şi asupra posibilităţilor de export, creează greutăţi în circuitul productiv al ţării. Desigur, **darea în exploatare cu întîrziere a obiectivelor de investiţii antrenează după sine pierderi de producţie şi de acumulare, conduce la o creştere a mijloacelor tehnico-materiale şi băneşti care stau imobilizate în lucrări de investiţii în curs de execuţie şi neterminate, face ca eforturile pe care poporul nostru le depune pentru dezvoltarea economiei naţionale să nu poată fi pe deplin fructificate.** În industria chimică, unde 1973 este an de vîrf în înfăptuirea programului de investiţii prevăzut în actualul cincinal, unele capacităţi sînt încă în stadiul de construcţii-montaj, cu termene de punere în funcţiune de mult depăşite. În această situaţie se află instalaţiile de îngrăşăminte fosfatice de la Valea Călugărească, Rafinăria II-Ploieşti, pentru a nu mai enumera şi alte capacităţi care, deşi trebuiau date în exploatare încă în decursul trimestrului I a.c. nu produc nici pînă în prezent. Din păcate şi în alte ramuri — metalurgie, construcţii de maşini, materiale de construcţii — sînt capacităţi de producţie care nu au intrat încă în funcţiune.

Investigarea cauzelor care perturbează procesul de realizare a investiţiilor conduce la concluzia că, printre principalele elemente care au influenţat nedarea în funcţiune la timp a noilor capacităţi de producţie, se situează **modul în care se asigură utilajele tehnologice necesare.** În pofida eforturilor depuse în această direcţie, **nici pînă la sfîrşitul semestrului I a.c. — contractarea utilajelor tehnologice din ţară şi din import, necesare pentru anul în curs, nu a fost încheiată integral.** Este evident că necontractarea utilajelor sau contractarea lor cu întîrziere face ca acestea să fie realizate la alte termene decît cele solicitate de fluxul normal de montaj, deregleează sincronismul care trebuie să se manifeste în activitatea unităţilor producătoare şi a şantierelor de construcţii, conduce, în final, la întîrzieri în punerea în funcţiune.

Şi **în domeniul livrării utilajelor sînt încă serioase deficienţe.** Ele au făcut ca la 30 iunie a.c. să mai fie restante la livrare circa 17,4 mii tone utilaje tehnologice din ţară, din care aproape 40% sînt aferente obiectivelor de investiţii din industria chimică. Printre principalii furnizori la care s-au înregistrat însemnate restanţe în livrarea la termenele contractuale a utilajelor tehnologice, se înscriu Întreprinderile de utilaj chimic „Griviţa Roşie" din Bucureşti şi Ploieşti, „Independenţa"-Sibiu, „Unio"-Satu Mare. La această stare de lucruri a contribuit şi faptul că **nu s-au luat din timp măsuri pentru realizarea sarcinilor stabilite privind sporirea capacităţilor de producţie destinate satisfacerii nevoilor de utilaje tehnologice. Se acţionează timid de către Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele pentru reprofilarea unor întreprinderi pe producţia de utilaje tehnologice ca de exemplu** Întreprinderea de utilaj minier — Dr. Petru Groza, Întreprinderea de utilaj tehnologic-Buzău, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic-Moreni etc.

În unele cazuri neexecutarea la timp a utilajelor tehnologice se datoreşte, în bună măsură, şi întîrzierilor cu care beneficiarii de investiţii şi proiectanţii au predat uzinelor producătoare documentaţiile tehnice şi caracteristicile utilajelor tehnologice care urmau a fi realizate. Din această cauză uzinele producătoare au întîmpinat greutăţi în elaborarea documentaţiilor de execuţie a utilajelor, în aprovizionarea cu materiile prime, materialele şi aparatura necesară, în lansarea în fabricaţie a acestora.

Datorită neajunsurilor în ciclul de asigurare a utilajelor — documentaţie, execuţie,livrare— au fost ridicate hale în care s-a încorporat materiale şi muncă, dar ele nu dau produse, nu contribuie la sporirea avuţiei naţionale. Cu toate că în multe judeţe există astfel de situaţii, acestea fac numeroase solicitări pentru a obţine fonduri în plus, dar nu pentru utilaje, ci pentru construcţii. Pentru eliminarea acestor neajunsuri, pe baza indicaţiilor conducerii de partid şi de stat, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele economice, a trecut la stabilirea de măsuri în vederea utilizării şi folosirii spaţiilor construite la capacitatea proiectată. Consiliile de control muncitoresc şi comisiile de investiţii vor trebui să sprijine efectiv şi să controleze modul în care se realizează această indicaţie astfel încît în cel mai scurt timp spaţiile construite să fie realmente date în circuitul economic.

ASIGURAREA maşinilor, instalaţiilor şi utilajelor tehnologice — condiţie de prim ordin pentru realizarea programului de investiţii — necesită măsuri energice, concentrarea eforturilor şi organizarea mai bună a muncii în toate uzinele constructoare de maşini şi utilaje tehnologice şi, în primul rînd, în unităţile la care s-au înregistrat rămîneri în urmă în livrarea acestora. Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, centralele industriale şi beneficiarii de investiţii au datoria de a sprijini efectiv şi nemijlocit unităţile producătoare în asigurarea condiţiilor tehnico-materiale care să permită executarea cu prioritate şi livrarea de urgenţă a utilajelor tehnologice aferente capacităţilor de producţie restante şi a celor cu termene de punere în funcţiune în acest trimestru. În acţiunea respectivă o mare importanţă o are organizarea lucrului în 3 schimburi complete ca şi extinderea cooperării şi întrajutorării între unităţile constructoare de maşini. De asemenea, se impune o preocupare sporită din partea Ministerului Comerţului Exterior şi a întreprinderilor de comerţ exterior pentru urgentarea aducerii în ţară a maşinilor, utilajelor, instalaţiilor şi aparaturii destinate capacităţilor de producţie cu termenul de punere în funcţiune în acest an şi cu deosebire a celor restante şi cu termene în trimestrul III a.c.

Examinarea mersului lucrărilor de investiţii evidenţiază şi faptul **că o influenţă negativă asupra realizării sarcinilor de punere în funcţiune a exercitat şi ritmul necorespunzător în care se desfăşoară montarea utilajelor.** Paradoxal, dar în timp ce se reclamă lipsa de maşini şi utilaje tehnologice, stocul de utilaje nemontate existente pe unele şantiere a crescut lună de lună, parte din aceste utilaje avînd de mult depăşite duratele normate de staţionare.

Eforturile care se fac în unităţile constructoare de maşini pentru executarea şi livrarea utilajelor vor trebui conjugate cu cele ale constructorilor de pe şantiere astfel încît maşinile şi utilajele tehnologice să fie montate rapid, să se lichideze de urgenţă stocul de utilaje a căror durată normată de staţionare este depăşită. Unităţile beneficiare de investiţii pot şi trebuie să-şi aducă o contribuţie sporită în sprijinirea unităţilor de construcţii, în sporirea numărului de montori, organizînd în acest scop grupe speciale de montori ca formaţii permanente, aşa cum a indicat conducerea de partid şi de stat.

Realizarea ritmică a planului de investiţii a fost îngreunată şi de **întîrzierile care s-au înregistrat în elaborarea documentaţiilor tehnico-economice, în obţinerea şi eliberarea amplasamentelor şi contactarea lucrărilor de construcţii montaj,** fapt ce a făcut ca unele obiective de investiţii să nu poată fi atacate la termenele prevăzute în plan. Beneficiarii de investiţii, institutele de proiectări, organele de avizare a documentaţiilor au datoria de a întreprinde toate măsurile care să asigure lichidarea rămînerilor în urmă din acest domeniu, acordînd o atenţie deosebită obiectivelor de investiţii planificate în 1973 şi 1974.

Organele de sinteză economică trebuie să urmărească ca, la elaborarea şi avizarea documentaţiilor tehnice pentru investiţii, să se realizeze utilizarea completă a spaţiilor construite, să nu se înceapă ridicarea de noi hale şi spaţii de producţie pînă nu se asigură utilizarea deplină a celor existente, iar programul executării halelor industriale să se facă în strictă concordanţă cu posibilităţile de asigurare a maşinilor, instalaţiilor şi utilajelor tehnologice.

RAMÎNERILE în urmă înregistrate pe unele şantiere de construcţii se datoresc, în bună măsură, şi **neajunsurilor existente în activitatea constructorilor.** Ele îşi au originea, în primul rînd, în modul defectuos în care a fost organizată activitatea şi s-a asigurat folosirea efectivelor de lucrători pe şantiere, a utilajelor şi bazei tehnico-materiale de care acestea dispun. **Intensificarea ritmului de construcţii montaj în lunile august şi septembrie, luni cu condiţii deosebit de favorabile pentru construcţii, realizarea integrală a sarcinilor de plan şi recuperarea restanţelor înregistrate în perioadele anterioare constituie o condiţie esenţială pentru înfăptuirea programului de investiţii pe întregul an 1973.** În această direcţie, eforturile se cer concentrate, spre acele şantiere unde s-au înregistrat nerealizări de plan, sînt întîrzieri în punerea în funcţiune, precum şi spre obiectivele şi capacităţile prevăzute a intra în producţie în acest trimestru. **Ministerele constructoare şi cele beneficiare, organele şi organizaţiile de partid, consiliile de control muncitoresc şi consiliile judeţene de investiţii au datoria de a sprijini şi interveni operativ pentru soluţionarea promptă a tuturor problemelor care condiţionează înfăptuirea sarcinilor de investiţii.**

Măsurile hotărîte de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. săptămîna trecută, menite să impulsioneze activitatea de investiţii-construcţii, pentru întărirea muncii de partid pe marile şantiere trebuie să se materializeze într-un ritm înalt de lucru, în recuperarea integrală, în cel mai scurt timp, a tuturor restanţelor. Comitetele oamenilor muncii din unităţile de construcţii, sprijinite îndeaproape de organele şi organizaţiile de partid, sindicat şi U.T.C., trebuie să-şi intensifice preocupările pentru organizarea optimă a activităţii pe şantiere, pentru stabilirea şi luarea tuturor măsurilor politico-organizatorice şi tehnico-economice care să asigure mobilizarea tuturor resurselor existente în scopul urgentării lucrărilor de construcţii, a montării unui volum cît mai mare de utilaje tehnologice. **Organizarea muncii în trei schimburi pe şantiere, întărirea supravegherii şi asistenţei tehnice a lucrătorilor, creşterea ordinei şi disciplinei în muncă, folosirea deplină, la întreaga capacitate, a utilajelor de construcţii, a întregii baze tehnico-materiale din dotare, extinderea şi generalizarea acordului global sînt cîteva din pîrghiile ce se cer folosite din plin şi cu maximum de randament în această perioadă.**

Un rol însemnat în realizarea ritmică a planului îl are îmbunătăţirea relaţiilor de aprovizionare, asigurarea la timp cu materiale în cantităţile, sortimentele şi calităţile necesare efectuării lucrărilor, respectarea cu stricteţe a obligaţiilor contractuale de către furnizori. Totodată însă, este necesară instaurarea unei discipline ferme în mînuirea materiilor prime şi a materialelor, utlizarea cu maximă economicitate a acestora pe baza unor norme fundamentate ştiinţific, eliminarea risipei care se mai manifestă în gospodărirea materialelor de construcţii.

ACTIVITATE de interes naţional — înfăptuirea programului de investiţii antrenează puternic în prezent eforturile creatoare ale tuturor oamenilor muncii angajaţi plenar în înfăptuirea angajamentelor asumate pentru îndeplinirea actualului cincinal înainte de termen. Răspunzînd cu entuziasm chemării adresate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la recenta şedinţă a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. privind recuperarea restanţelor şi realizarea integrală a planului de investiţii, colectivele de oameni ai muncii de pe şantierele de construcţii, din centralele industriale şi întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice şi materiale de construcţii, din institutele de cercetări, ministerele, organele şi organizaţiile de partid, sindicat şi U.T.C. îşi sporesc permanent eforturile pentru intensificarea ritmului de producţie şi investiţii.

Pretutindeni, în toate unităţile industriale, pe toate şantierele de investiţii ştacheta realizărilor poate şi trebuie ridicată la cote mai înalte, asigurîndu-se astfel noi posibilităţi pentru înfăptuirea exemplară a programului de investiţii pe acest an, concomitent cu buna pregătire a condiţiilor pentru 1974, cel de al patrulea an din actualul cincinal.

- **Lunile august şi septembrie — perioade din cele mai favorabile pentru construcţii.**
- **Recuperarea rămînerilor în urmă — cerinţă majoră impusă de înfăptuirea exemplară a sarcinilor economice pe acest an.**
- **Eforturi conjugate pentru executarea, livrarea şi montarea utilajelor.**
- **Punerea în funcţiune la termen a tuturor obiectivelor şi capacităţilor de producţie, criteriu hotărîtor de apreciere a eficienţei întregului ciclu de investiţii.**
- **Aprovizionarea ritmică şi gospodărirea raţională a materialelor de construcţii, în centrul atenţiei**
- **Utilizarea deplină a timpului de lucru şi a bazei tehnico-materiale pe toate şantierele, loturile şi punctele de lucru, contribuţie efectivă la sporirea nivelului realizărilor.**

ACORDUL GLOBAL

(Urmare din pag. 3)

dii la volumul de ore normă S.D.V., în trimestrul II.1973 au fost de 118% faţă de realizările din trimestrul II. 1970 cînd nu se lucra în acord global, în timp ce salariul mediu a fost realizat în aceeaşi perioadă în proporţie de 113% respectiv cu o creştere de 297 lei pe total secţie, iar în unele cazuri, chiar mai mult, în funcţie de timpul efectiv lucrat, după cum reiese din tabelul nr. 2.

Aceleaşi concluzii se desprind şi din analiza îndeplinirii principalilor indicatori, în comparaţie cu perioadele precedente, la secţiile unor întreprinderi care lucrează cu întregul efectiv în acord global. Prin aplicarea acordului global la secţia butoaie metalice de la Întreprinderea de utilaj chimic Ploieşti, producţia globală a crescut cu 16,2%, productivitatea muncii a înregistrat un spor de 14,6%; iar fondul de salarii total s-a mărit cu 13,6%. În acelaşi timp, exprimînd sporirea eficienţei forţei de muncă, fondul de salarii la 100 lei producţie globală a fost de 97,7%. Acest exemplu ilustrează avantajele ce decurg din introducerea formei de salarizare în acord global atît în ce priveşte atingerea obiectivelor majore ale întreprinderii — creşterea producţiei şi a eficienţei acesteia, — cît şi veniturile muncitorilor.

Şi sub raportul îndeplinirii normelor, productivităţii muncii şi cîştigului mediu, experienţa întreprinderilor din judeţul Prahova ilustrează caracterul stimulator al acordului global, fapt ce re-

⟶

Tabelul nr. 2

Formaţia de lucru	Nr. muncitorilor planificat	Nr. muncitorilor realizat	Nr. ore SDV planificat pe lună	Nr. ore SDV realizat pe lună	Salariul mediu realizat (lei)
Trimestrul III — 1970					
Total secţie	345	326	68.600	68.854	1.571
Trimestrul III — 1973					
— scule	110	108	24.400	28.339	2.018
— dispozitive	71	75	16.600	18.085	1.891
— verificatoare	63	74	16.000	16.572	1.768
— matrite	71	81	18.000	18.375	1.740
Total secţie	315	338	75.000	81.371	1.868

←

iese din tabelul nr. 3. Ca urmare a aplicării acordului global, productivitatea muncii a înregistrat, în toate întreprinderile menţionate, creşteri ce au ajuns pînă la 21%, sporind totodată cîştigurile muncitorilor între 3 şi 18%.

Aşadar, pe planul organizării producţiei şi a muncii, acordul global se dovedeşte a fi o metodă capabilă să conducă la evidenţierea şi valorificarea pe plan superior a rezervelor existente, la mobilizarea mai bună a întregului potenţial uman şi material de care dispun întreprinderile noastre. El s-a manifestat multilateral în îmbunătăţirea activităţii întreprinderilor, contribuind nu numai la sporirea volumului producţiei marfă lunare, ci şi la lichidarea unor comenzi restante, la îndeplinirea celor mai multe obligaţii contractuale şi în acelaşi timp la creşterea salariului în medie cu 15—16% faţă de anul precedent.

CA URMARE a aplicării acordului global a fost simplificat sistemul de evidenţă, manopera nemaifiind înregistrată în lei la toate operaţiile, creîndu-se astfel premise favorabile pentru aplicarea măsurilor privitoare la îmbunătăţirea structurilor organizatorice. Totodată acordul global a avut un important rol educativ, conducînd la sudarea spiritului colectiv, la îmbunătăţirea disciplinei în muncă, ceea ce s-a manifestat în mod pregnant în reducerea cu 80—90% a numărului muncitorilor care se aflau sub normă, în lichidarea fluctuaţiei. Extinderea acordului global a determinat, în acelaşi timp, dezvoltarea responsabilităţii în muncă nu numai a muncitorilor, ci şi a celorlalte categorii de personal. În adunările lunare, dezbaterile care au loc se manifestă mai puternic opinia colectivului faţă de cei care nu se încadrează în disciplina de producţie şi se întăreşte spiritul de întrajutorare.

Impulsionarea acestei acţiuni presupune însă, în cadrul întreprinderilor noastre, luarea unor măsuri ample şi ferme pentru aprovizionarea ritmică cu materiile prime şi materialele necesare şi asigurarea la timp a documentaţiilor tehnice de execuţie. Lipsurile manifestate în aceste domenii au dus la reţineri în introducerea acordului global şi în încheierea de contracte-angajament, estompează însăşi eficienţa acestei forme, aducînd prejudicii atît economiei naţionale cît şi cîştigurilor fiecărui muncitor. Apare necesară, totodată, soluţionarea la timp de către forurile tutelare a unor probleme de principiu: tarifarea lucrărilor executate în condiţiile trecerii formaţiilor de lucru de la munca remunerată în regie la cea din acord global, problemele legate de elaborarea normelor de muncă, fundamentarea tehnică şi altele. Aceasta întrucît nu totdeauna şi peste tot ele au reieşit clar din metodologia şi instrucţiunile primite, ceea ce a făcut ca, în astfel de cazuri, să fie nevoie de o perioadă mai lungă pentru pregătirea condiţiilor introducerii acordului global.

La extinderea acordului global şi cuprinderea în cadrul acestuia a unui număr tot mai mare de formaţii de lucru, secţii şi sectoare, vor trebui, de asemenea, avute în vedere şi aspectele referitoare la desfăşurarea unei activităţi susţinute pentru cunoaşterea de către toţi factorii a prevederilor cuprinse în actele normative care reglementează această formă de remunerare, aplicarea cu mai multă hotărîre a măsurilor cuprinse în programele stabilite la nivelul organelor de conducere colectivă, şi mai ales asigurarea condiţiilor optime de aplicare şi generalizare a acestui sistem stimulativ de salarizare.

Tabelul nr. 3

Spor — %

Întreprinderea	Îndeplinirea planului în ore normă	Creşterea productivităţii muncii	Cîştig mediu lunar (muncitori)
— „1 Mai"	111,6	7,3	6,9
— Întrepr. Utilaj Tehnologic	109,8	14,7	11,1
— Întrepr. Mec. Utilaj Minier Filipeştii de Pădure	108,0	3,5	3,1
— Uz. Mec. Plopeni	102,4	6,8	4,2
— Întrepr. de Rep. Motoare Grele şi Tract. Poiana — Cîmpina	103,0	6,8	5,3
— Întreprinderea „Neptun" — Cîmpina	102,9	21,0	18,0
— Întreprinderea „Flacăra"	102,0	6,8	5,1
— Întrepr. „Feroemail" —	105,6	6,6	4,5

FINANŢE

Pentru prevenirea imobilizărilor

CONTROL BANCAR

selectiv, diferenţiat, eficient

ACCELERAREA vitezei de rotaţie a fondurilor, prevenirea imobilizării mijloacelor materiale şi băneşti au o deosebită însemnătate pentru dezvoltarea economiei naţionale, pe această cale putîndu-se realiza un volum mai mare de bunuri materiale cu fonduri mai puţine. Ca urmare a măsurilor întreprinse pe linia perfecţionării activităţii economice, unităţile economice au reuşit să gospodărească mai bine fondurile puse la dispoziţie şi să obţină o eficienţă economică mai mare. Cu toate acestea, la sfîrşitul semestrului I, volumul datoriilor anormale, în scădere faţă de suma înregistrată la sfîrşitul lunii mai a.c., se ridica în judeţul Argeş la sume importante, din care ponderea cea mai mare o deţineau împrumuturile restante — 32%, împrumuturile nerambursate în termen — 25% şi plăţile restante către furnizori — 30%.

Cauzele de ordin obiectiv şi subiectiv care au determinat apariţia unei astfel de situaţii sînt multiple. De exemplu, volumul datoriilor anormale pe care il înregistrează Întreprinderea de autoturisme Piteşti se datoreşte, în proporţie mare, faptului că în stoc se găseşte un număr însemnat de autoturisme pe care beneficiarul nu le-a recepţionat sau le recepţionează foarte încet. Totodată, trebuie arătat că întreprinderea nu a putut livra partenerului odată cu produsele finite şi o serie de piese de schimb pe care unitatea nu le are în fabricaţie în sortimentul cerut. În aceste condiţii, produsele finite nu au putut fi admise la creditare, situaţia lor urmînd a se rezolva pe măsura recepţionării lor de către beneficiar.

O altă problemă majoră cu care este confruntată această întreprindere este cea a calităţii. Se impune, aşadar, intensificarea controlului calităţii produselor finite în interiorul întreprinderii, pentru ca defecţiunile să nu mai constituie motive de reclamaţie pentru beneficiari, ci calitatea superioară să fie atributul esenţial al tuturor produselor ieşite pe poarta acestei mari uzine piteştene.

Greutăţile întîmpinate sînt nu numai de ordin subiectiv, ci şi obiectiv. Astfel, Întreprinderea mecanică Muscel, la care volumul datoriilor a scăzut în luna iunie cu peste 6,5 mil. lei faţă de luna mai, a întîmpinat greutăţi în expedierea unui lot de autoturisme de teren partenerului extern datorită nesosirii vasului de transport în portul Constanţa, lucru ce face ca valoarea lor să nu fie admisă la creditare. Totuşi, nu trebuie omis faptul că la această unitate stocurile supranormative la producţia neterminată erau relativ mari datorită executării în avans a unor piese, în timp ce la alte sortimente planul de producţie nu a fost îndeplinit, nerealizîndu-se astfel sarcinile ce decurgeau din contractele economice cu beneficiarii; ca urmare, producţia neterminată respectivă a fost exclusă de la creditare.

Stocuri supranormative mari înregistrau şi Combinatul pentru articole tehnice din cauciuc Piteşti, în special la materii prime şi materiale; „Textila"-Piteşti în primul rînd ca urmare a aprovizionărilor neraţionale cu fire şi coloranţi; Întreprinderea judeţeană de industrie locală (sub formă de produse finite, materii prime şi materiale) etc. Eliminarea acestei stări de lucruri reclamă luarea unor măsuri energice, o strînsă conlucrare între conducerile unităţilor în cauză şi organele băncii. Totodată, se impune efectuarea unui cît mai riguros control preventiv al aprovizionării pentru a se evita aducerea în avans a unor materiale, în timp ce alte materiale necesare lipsesc, îngreunînd în acest fel îndeplinirea sarcinilor ce decurg din planul de producţie. Mai sînt întreprinderi ale căror conduceri, preocupate doar de realizarea planului de producţie, lasă problemele de gospodărire a mijloacelor financiare exclusiv pe seama serviciilor funcţionale, care uneori nu reuşesc să se descurce singure şi nici nu se angajează total şi direct în înlăturarea neajunsurilor în utilizarea fondurilor.

Trebuie arătat că, pe lîngă stocurile supranormative, există o serie de datorii ale unor terţi, neclarificate sau neîncasate în termen, iar alte întreprinderi au un mare volum de refuzuri, multe dintre ele pentru calitatea necorespunzătoare a unor produse.

Problema gospodăririi fondurilor trebuie să constituie un obiectiv permanent de analiză temeinică şi acţiune pentru comitetele şi consiliile oamenilor muncii. Conducerile unităţilor economice trebuie să ia măsuri care să ducă la prevenirea şi lichidarea neajunsurilor în folosirea fondurilor, pentru prevenirea pagubelor şi a oricăror cheltuieli neeconomicoase. Împreună cu compartimentele financiare, cele de control preventiv şi oficiile juridice, ele trebuie să aplice sancţiunile prevăzute de reglementările legale celor care, nerespectînd disciplina în muncă, aduc prejudicii întreprinderilor.

După cum se ştie, îndeplinirea cu succes a sarcinilor actualului cincinal este determinată, în bună măsură, de modul în care întreprinderile folosesc fondurile pe care le au la dispoziţie. De aceea, este necesar ca în fiecare întreprindere să se mobilizeze eforturile întregului colectiv, să se valorifice preţioasele propuneri făcute în adunările generale ale salariaţilor, astfel ca şi în utilizarea fondurilor să se desfăşoare o activitate mai eficientă.

Un rol important în gospodărirea judicioasă a fondurilor, în vederea realizării sarcinii de apărare a integrităţii proprietăţii socialiste, revine aparatului bancar. Acesta va trebui să verifice cu maximum de atenţie exactitatea datelor din bilanţuri şi dări de seamă şi, în legătură cu aceasta, existenţa, utilitatea, condiţiile de conservare şi depozitare a valorilor materiale care constituie o garanţie a creditelor bancare. Totodată, în efectuarea controlului, accentul trebuie pus, pe caracterul operativ al controlului bancar, pe prevenirea fenomenelor negative. Organizarea şi orientarea acestui control trebuie să răspundă cît mai bine cerinţei de a fi exercitat selectiv şi diferenţiat pe întreprinderi şi pe probleme, în funcţie de specificul lor.

N. HIRIZAN
directorul Sucursalei judeţene Argeş a Băncii Naţionale

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

La ce nivel sînt utilizate maşinile-unelte din dotare?

În spatele unor cifre medii — satisfăcătoare ca tendinţă — diferenţieri importante pe ministere şi intreprinderi

INDUSTRIA construcţiilor de maşini din ţara noastră a fost dotată, an de an, cu noi şi moderne maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor, ca astfel să poată asigura în cît mai mare măsură necesarul de utilaje, instalaţii şi aparatură al celorlalte ramuri. Folosirea cît mai bună a acestei valoroase zestre constituie o sarcină permanentă pentru toate ministerele care au în dotare maşini şi utilaje de prelucrare a metalelor. Din evoluţia pe 9 trimestre a indicilor medii de utilizare a fondului de timp disponibil, atît în ce priveşte secţiile direct productive cît şi cele auxiliare se desprinde o tendinţă de continuă îmbunătăţire, datorită mai ales creşterii coeficientului numărului de schimburi care, în anul 1973, va trebui să ajungă la 2,5.

Aceste cifre medii — satisfăcătoare ca tendinţe — ascund însă situaţii foarte diferenţiate pe ministere, iar, în cadrul acestora, pe utilaje sau grupuri de utilaje. Astfel, la maşinile de găurit radiale din secţiile direct productive, limitele sînt cuprinse între 67,9% şi 88,3%, iar la secţiile auxiliare — între 40,8% şi 81,5%. Pe de altă parte, există întreprinderi care au indici de utilizare a maşinilor sub 50% sau cu puţin peste 50%. În acelaşi timp, întreprinderile aparţinînd unor ministere nu realizează nivelul planificat al indicilor de utilizare. Din toate acestea reiese că există încă, la nivelul întreprinderilor, posibilităţi largi de folosire mai bună a maşinilor şi utilajelor.

Ţinînd seama de faptul că neatingerea indicatorilor prevăzuţi conduce, printre altele, la livrarea cu întîrziere sau nelivrarea unor maşini şi utilaje care sînt aşteptate pe şantiere pentru montaj, sînt necesare măsuri care să ducă la eliminarea cauzelor ce frînează realizarea indicatorilor planificaţi. Printre aceste măsuri se situează, în primul rînd, **ocuparea cît mai completă a schimbului 2 şi 3** care va duce la reducerea volumului de timp neprogramat (încă foarte mare: 18% din timpul disponibil la secţiile direct productive şi 33% la secţiile indirect productive); **eliminarea opririlor accidentale,** care, la nivelul anului 1972, au însumat peste 30 mil. ore/maşini. Se impun totodată măsuri pentru **efectuarea la timp a reparaţiilor, întreţinerea în bune condiţiuni a maşinilor şi exploatarea lor raţională, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, pregătirea şi calificarea din timp a forţei de muncă, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii etc.** În acest fel se va putea asigura o creştere a gradului de utilizare a maşinilor unelte, ceea ce va contribui la ridicarea eficienţei atît pe întreprinderi, centrale industriale cît şi pe ansamblul economiei naţionale.

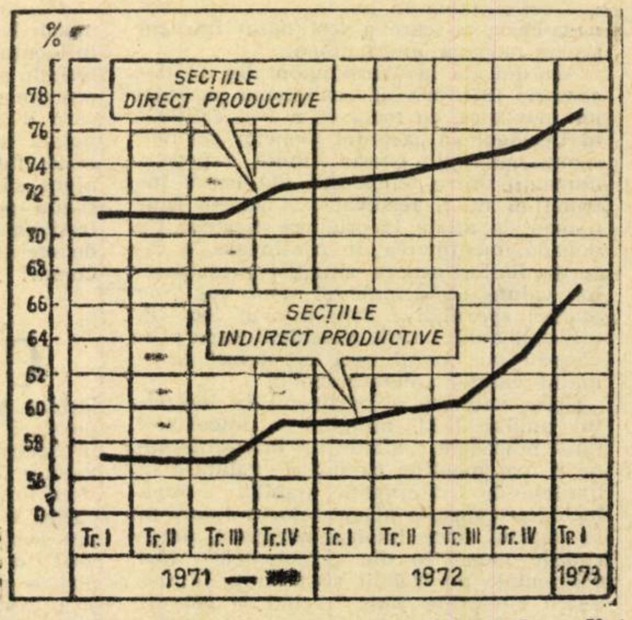

Evoluţia indicilor de utilizare a fondului de timp, disponibil la maşinile-unelte pentru prelucrarea metalelor

O sarcină permanentă și acută în activitatea de comerț exterior:

CUNOAȘTEREA SITUAȚIEI MONETARE INTERNAȚIONALE

RELAȚIILE valutar-financiare constituie o parte integrantă, de o deosebită importanță, a relațiilor economice internaționale. Experiența arată că ele exercită o influență importantă asupra desfășurării schimburilor economice dintre state. Această influență este în creștere mai ales în etapa actuală, cînd schimburile economice dintre țările lumii au atins proporții neîntîlnite în perioadele anterioare, ele manifestînd tendința de accelerare și de diversificare pe măsura adîncirii diviziunii mondiale a muncii și a îmbunătățirii climatului politic internațional. Iată de ce crește și preocuparea pe plan internațional față de seismele care au loc în sistemul valutar occidental și de implicațiile lor .

Necesitatea stabilirii și respectării anumitor reguli generale, precum și a unei colaborări între state pentru asigurarea stabilității pe plan monetar internațional s-a afirmat cu toată claritatea încă în cursul anilor '30. Felul cum au acționat atunci țările capitaliste, prin protecționism comercial, măsuri de control valutar și crearea de blocuri monetare — în scopul izolării de consecințele crizei economice și al apărării intereselor marelui capital din țările respective, — nu a făcut decît să agraveze situația generală și să sporească dificultățile economice și sociale interne. Economiștii occidentali au ajuns la concluzia că pentru evitarea repetării unei asemenea evoluții, cu grave implicații, ca și, în general, pentru favorizarea schimburilor economice, se impunea stabilirea unui cadru de norme generale privind relațiile valutar-financiare internaționale.

● Trebuie reacționat operativ la modificările ce intervin în raporturile cursurilor de schimb ;

● Reacție diferențiată între operațiunile de export și import;

● Nivelul dobînzii, cursul valutar și condițiile de credit.

Concretizarea acestei idei a avut loc abia spre sfîrșitul celui de al doilea război mondial, la Conferința de la Bretton Woods, din anul 1944, cînd după cum se știe, a fost instituit sistemul monetar internațional bazat pe etalonul aur-devize. Întrucît el a pus la baza relațiilor valutar-financiare internaționale o serie de principii, menite să mențină o anumită disciplină în acest domeniu, sistemul creat la Bretton Woods, cu toate laturile negative, și contradicțiile sale, a reprezentat un pas înainte, față de perioada anterioară cînd nu existau asemenea reguli. Prin asigurarea mijloacelor de rezervă și de plată, precum și a stabilității cursurilor valutare, acest sistem a facilitat intensificarea schimburilor comerciale între diferite țări.

Este cunoscut că, datorită unui șir întreg de factori, legați de politica principalelor țări capitaliste, și, în primul rînd, de cea a S.U.A., au apărut, începînd din anii '60, dificultăți în funcționarea sistemului monetar internațional, care au culminat cu criza din anul 1971. Evenimentul cu cele mai profunde implicații care s-a produs în cursul acestei crize l-a constituit hotărîrea luată de Administrația americană la 15 august 1971 de a suspenda convertibilitatea în aur a dolarului, moneda-cheie pe care a fost bazat întregul sistem monetar internațional.

Acordul de la Washington din 18 decembrie 1971 privind realinierea parităților monetare, cu toate că a fost calificat în Occident ca „acordul monetar cel mai semnificativ din istoria lumii", a permis numai o ieșire temporară din criză, întrucît el nu a rezolvat problemele fundamentale aflate la originea acesteia. Ca dovadă, menținerea, în continuare, a incertitudinilor asupra situației principalelor valute occidentale și noul val de atacuri speculative care a avut loc la mijlocul anului 1972, speculații care prevesteau noi manifestări ale crizei sistemului valutar interoccidental.

Criza valutară a reizbucnit la începutul anului 1973, atingînd o intensitate fără precedent. Aflate în imposibilitate de a mai menține cursurile valutare în limitele de intervenție stabilite, după închideri repetate ale piețelor valutare și la capătul unor intense negocieri, autoritățile monetare din principalele țări occidentale au trebuit să renunțe la sistemul cursurilor fixe, trecînd la cursuri fluctuante. Sistemul monetar internațional, așa cum el a fost instituit la Bretton Woods, a încetat să mai funcționeze în fapt, avînd în vedere că dolarul, care reprezintă pivotul sistemului, nu mai este convertibil, iar principiul fundamental al stabilității cursurilor valutare a fost abandonat, fiind înlocuit cu sistemul cursurilor fluctuante.

În aceste condiții, raporturile de curs între valute pot înregistra, și practic înregistrează, schimbări într-o proporție importantă de la o zi la alta și uneori chiar în decursul unei zile de la o oră la alta, în funcție de cerere și ofertă. Astfel, nu mai există nici o siguranță în ce privește suma ce poate fi obținută într-o anumită valută prin convertirea dintr-o altă valută, exceptînd doar cele opt monede occidentale care fluctuează în comun și între care trebuie să se păstreze permanent un ecart de 2,25%. Principala dificultate constă în faptul că nu există o certitudine, nici măcar într-o perspectivă mai apropiată, asupra cursului dolarului, valuta în care se efectuează cea mai mare parte a tranzacțiilor comerciale și financiare internaționale.

De subliniat că în jocul pieței valutare nu mai este reflectată cu adevărat situația economiei ce se află în spatele unei valute. Slăbirea unor valute ca dolarul, lira sterlină, lira italiană și, invers, fermitatea unor valute ca marca vest-germană, yenul japonez, francul francez, francul elvețian, au reflectat în mod nemijlocit schimbările intervenite în raporturile de forțe pe plan comercial și monetar interoccidental, evoluția schimburilor economice externe concretizată în deficitele sau excedentele înregistrate de balanțele de plăți ale țărilor respective. În ultimele săptămîni s-a ajuns, însă, ca poziția valutelor pe piață să fie influențată și să se modifice substanțial de multe ori sub incidența unor factori subiectivi, exemplul cel mai concludent fiind variațiile de curs ale dolarului în funcție de evoluția situației politice interne din S.U.A.

În prezent, din cauza oscilațiilor foarte mari de curs ce se înregistrează de la un moment la altul, pe piețele valutare există o atmosferă de tensiune și incertitudine determinate de amploarea atacurilor speculative ce se produc sub influența celor mai diferiți factori. Referindu-se la aceste probleme, ministrul economiei și finanțelor al Franței, Giscard d'Estaing, care nu de mult califica numai ca fiind „nerealist" cursul dolarului, față de alte valute occidentale, a ajuns să declare la 26 iulie 1973 că situația pe piețele valutare este „complet irațională" și că dolarul continuă să se deprecieze „în condiții aberante" atingînd cursuri „caricaturale".

CRIZA VALUTARĂ a avut și are consecințe negative pe multiple planuri. Devalorizarea dolarului și a lirei sterline a determinat pierderi importante pentru multe țări, în special pentru cele în curs de dezvoltare, ale căror rezerve monetare constau într-o proporție mare din valutele cheie. De asemenea, incertitudinile asupra evoluției principalelor valute a provocat o creștere rapidă a dobînzilor pe piețele monetare și de capital, precum și o restrîngere a creditului pe termen lung, consecințele negative fiind resimțite cel mai mult tot de țările în curs de dezvoltare.

În mod special trebuie subliniate incidențele pe care le are criza valutară asupra desfășurării comerțului internațional. Modificările substanțiale care s-au produs în raporturile de curs dintre principalele valute occidentale au redus competitivitatea firmelor din țările cu monede puternice, avantajînd în schimb pe cele din țările cu valută mai slabă.

Dacă se ia ca exemplu o firmă vest-germană producătoare de automobile, rezultă că aceasta obținea în prima decadă a lunii februarie a.c., o sumă de 6 300 mărci pentru fiecare mașină exportată în S.U.A. la un preț de 2 000 dolari, (avînd în vedere că dolarii încasați erau convertiți în moneda națională la cursul existent atunci pe piață, de 1 dolar = 3,15 mărci). Vînzînd cu același preț de 2 000 dolari, în a doua jumătate a lunii iulie a.c., cînd cursul de schimb s-a situat în jur de 1 dolar = 2,30 mărci, firma vest-germană nu mai obținea decît 4 600 mărci pentru mașina exportată în S.U.A., ceea ce înseamnă o pierdere de 1 700 mărci în mai puțin de 6 luni. Firmele exportatoare din S.U.A. au fost în schimb avantajate de modificarea raporturilor de curs, întrucît aceasta a însemnat, practic, ieftinirea mărfurilor americane care aveau anterior o capacitate concurențială mai redusă pe piețele internaționale din cauza prețurilor mai ridicate comparativ cu mărfurile altor țări occidentale.

În aceste condiții, unele firme din țările cu valute puternice întîmpină greutăți în dezvoltarea producției de export și sînt cazuri în care ele trec prin serioase dificultăți financiare.

Așa cum se poate observa, exportatorii din țările respective, ca și cei care vînd mărfuri în mod tradițional cotate și tranzacționate în dolari, aflați în situația de a nu mai putea încasa sumele corespunzătoare în moneda lor națională, au început să majoreze prețurile. Ca urmare, pe piețele internaționale se manifestă în ultimele luni o tendință pronunțată de urcare a prețurilor la un mare sortiment de mărfuri. La această tendință mai contribuie și reținerea temporară în oferta de mărfuri din partea unor producători, în așteptarea unei reveniri la o anumită stabilitate pe plan monetar internațional.

SEISMELE monetare de pe piețele occidentale nu afectează însă numai firmele și țările respective. Dat fiind faptul că schimburile comerciale cu țările capitaliste presupun operațiuni de plăți și încasări, precum și de credite în valutele afectate de criza sistemului valutar occidental, se impune cu stringență cunoașterea operativă și profundă a evoluției situației monetare de pe piețele occidentale.

Problemele complexe rezultînd din actuala situație monetară internațională nu privesc numai un cerc restrîns de specialiști, ci prezintă un deosebit interes practic pentru toate unitățile productive și instituțiile antrenate în schimburile economice cu țările cu care plățile și decontările se fac în valute afectate într-un fel sau altul de criza sistemului valutar occidental. Se impune ca evoluția situației monetare internaționale și influențele pe care ea le are asupra desfășurării schimburilor economice ale țării noastre cu străinătatea să fie urmărite și analizate permanent, acționîndu-se în așa fel încît interesele noastre economice să fie cît mai bine apărate.

Modul de a acționa trebuie diferențiat între operațiile de export și cele de import. În cazul exporturilor românești de mărfuri și servicii, este necesar ca, pe cît posibil, să se încheie contracte direct în acele valute care au o poziție fermă în prezent și în perspectivă. Cu atît mai mult se va urmări acest lucru la vînzările pe credit, ținînd seama că întărirea în timp a cursului monedei în care este încheiat contractul înseamnă, practic, o sporire a încasărilor în valută.

Dacă nu este posibil să se realizeze această indicație, se impune folosirea unei clauze valutare pentru legarea cursului valutei în care se face încasarea de o valută fermă, sau a altor modalități cum ar fi, de exemplu, prevederea în contract a posibilității modificării prețului mărfii în funcție de scăderea cursului monedei în care s-a făcut contractarea.

Cît privește importurile de mărfuri și servicii, situația este alta, urmărindu-se ca acestea să fie contractate pe cît posibil în valute care nu prezintă riscul de a fi revalorizate, de drept sau de fapt, sau să se stabilească prin contract reducerea prețului în această eventualitate. Pentru tranzacțiile la termen, respectiv cu plata sau încasarea pe credit, există o strînsă legătură între problema dobînzii și aceea a valutei în care este încheiat contractul. De exemplu, o lungă perioadă de timp dobînda la creditele în franci elvețieni s-a situat între 2% și 5%, uneori ajungînd chiar la 1%, în timp ce la creditele în dolari dobînda depășea 8%. Este evident că, în acest fel, apărea tentația angajării de credite în franci elvețieni, mult mai ieftine decît în dolari. Dacă se are în vedere însă că între prima decadă a lunii februarie a.c. și sfîrșitul lunii iulie a.c. francul elvețian s-a revalorizat față de dolar cu peste 20% rezultă că avantajul obținut la dobîndă nu acoperă decît într-o proporție redusă pierderea suferită prin modificarea cursului valutar.

De aici se impune concluzia că trebuie făcute analize profunde și multilaterale întrucît o economie acumulată într-un an dintr-o diferență de dobîndă se poate pierde într-o singură zi, printr-o revalorizare a monedei în cauză.

De aceea, toate întreprinderile noastre, conducerea acestora și mai ales cei ce lucrează în operațiunile de comerț exterior trebuie să cunoască și să analizeze totdeauna toate aspectele, atît comerciale cît și monetare, înainte de a hotărî cum este mai bine să fie încheiat un contract, pentru a fi clar ce anume se va cere partenerului.

Manifestarea prelungită a crizei valutare și dificultățile pe care ea le creează în desfășurarea schimburilor economice internaționale au fost discutate în ultimul timp cu ocazia a numeroase întîlniri la nivelul conducătorilor de state, precum și în cadrul diferitelor organisme internaționale, fiind subliniată necesitatea adoptării unor măsuri eficiente pentru ieșirea cît mai curînd posibil din această situație. Este concludentă, în această privință includerea în proiectul declarației comitetului de pregătire a viitoarei sesiuni G.A.T.T. a punctului de vedere al țărilor membre ale Pieței Comune, potrivit căruia politica de liberalizare a schimburilor internaționale nu poate fi continuată cu succes dacă nu se depun eforturi pentru instituirea unui sistem monetar durabil și echitabil, astfel încît economia mondială să fie ferită de dezechilibrele ce se manifestă în ultimul timp.

După cum se știe, în septembrie 1972 a fost constituit, în cadrul Fondului Monetar Internațional, „Comitetul pentru reforma sistemului monetar internațional", cunoscut sub denumirea de „Comitetul celor 20", la ale cărui lucrări participă și țara noastră. Deși se constată persistența unor divergențe între pozițiile diferitelor țări asupra problemelor de bază ale acestei reforme, este posibil totuși să se tragă anumite concluzii asupra configurației noului sistem monetar internațional.

Întrucît sistemul cursurilor fluctuante se dovedește că are incidențe negative asupra schimburilor economice internaționale, apare probabilă o revenire la un sistem de cursuri fixe, care va fi însă diferit de cel anterior prin aceea că vor fi lărgite limitele de fluctuație a cursurilor valutare. De asemenea, este de așteptat să se convină asupra posibilității unor modificări mai frecvente de parități monetare, de cîte ori acestea se vor dovedi necesare, pornind de la o serie de criterii obiective.

Aceasta înseamnă că și într-o perspectivă mai îndepărtată, după ieșirea din criza valutară și crearea unui nou sistem monetar internațional, vor continua să existe riscuri valutare legate de decontarea exporturilor și importurilor, în general a schimburilor economice cu străinătatea.

În aceste condiții, se impune ridicarea, în continuare, a pregătirii profesionale a celor ce lucrează în operațiunile de comerț exterior, precum și întărirea colaborării între unitățile producătoare, sistemul bancar și organele de sinteză, știut fiind că numai în acest fel se va putea asigura creșterea necontenită a eficienței schimburilor economice externe ale țării noastre.

Vasile VOLOȘENIUC
președintele Consiliului de administrație al Băncii Române de Comerț Exterior

ARTA DE A TE FACE CUNOSCUT ȘI „INDUSTRIA" CE O DESERVEȘTE

DESPRE CERINȚE, POSIBILITĂȚI ȘI MAI ALES OPTICI ASUPRA PUBLICITĂȚII

UN ELEMENT component principal al activității de promovare a exporturilor îl reprezintă propaganda și reclama comercială. Azi nu poate fi concepută o politică economică în domeniul exportului fără o elaborată strategie publicitară adaptată la specificul produselor și al piețelor externe.

Dacă ne gîndim că în anul acesta exportul României va atinge un volum de 19 miliarde lei valută, ceea ce înseamnă o creștere de peste 37% comparativ cu anul precedent, și că, în consecință, acestuia îi revine un rol tot mai mare în cadrul programului de dezvoltare economico-socială a României, vom realiza dimensiunile reale ale problemei promovării exportului prin publicitate și propagandă comercială.

Pornind de la realitățile contemporane, de la cunoașterea tendințelor ce se manifestă pe plan internațional, precum și de la necesitatea popularizării potențialului economic și de export al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la încheierea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c.: **„Este necesar ca centralele industriale și întreprinderile să-și exercite mai bine atribuțiile ce le revin în domeniul comerțului exterior, desfășurînd o mai intensă activitate de prospectare a piețelor, elaborînd studii proprii de marketing, asigurînd adaptarea rapidă a producției la condițiile pieței externe, intensificînd acțiunea de propagandă și publicitate, participarea la tîrguri și expoziții, contractele cu firme comerciale de renume internațional".**

Analizînd succint stadiul actual al activității de propagandă economică și de reclamă comercială, desfășurată pe linia promovării exportului românesc, constatăm o creștere continuă a fondurilor valutare alocate, paralel cu o preocupare majoră a factorilor de resort pentru îmbunătățirea sub aspect calitativ al acestui domeniu de activitate.

În cele ce urmează ne vom referi la una din formele de bază ale propagandei economice și reclamei comerciale externe, reclama în presa externă.

La derularea acțiunilor de reclamă în presa externă își aduce contribuția, evident, în cadrul sarcinilor care le revin: Ministerul Comerțului Exterior, care stabilește anual bugetul publicitar, repartizat pe unități cu activitate de export; Agenția de publicitate internațională „Publicom", organism de specialitate, care, pe lîngă asistența tehnică pe care o acordă întreprinderilor românești, se angajează în numele acestora în relațiile cu corespondenții săi din străinătate (Agenții de publicitate, edituri, reviste, cotidiene etc.; Unitățile cu activitate de export, care, în funcție de interesele pe care le au pe anumite piețe externe, elaborează planul de acțiuni publicitare, în limitele fondurilor valutare repartizate.

Principalele atribuții ale serviciilor de propagandă și reclamă din cadrul întreprinderilor — în ceea ce privește reclama în presa externă — sînt următoarele: colaborarea cu serviciile operative și funcționale din întreprinderi pentru elaborarea planului privind acțiunile de reclamă în presa externă; avizarea machetelor și textelor pentru anunțurile de reclamă ce vor apărea în presa externă; urmărirea modului de realizare a planului.

Elaborarea planului de acțiuni reprezintă punctul de plecare al oricărei campanii publicitare, deci inclusiv pentru cea realizată în presa externă. Întreprinderile cu activitate de export beneficiază la cerere de asistență tehnică de specialitate din partea Agenției PUBLICOM în toate fazele de elaborare a planului de acțiuni. Se urmărește astfel ca alegerea produselor care vor face obiectul anunțurilor de reclamă și repartizarea lor pe relații și țări să se facă în strînsă legătură cu orientarea geografică a exportului întreprinderii respective, cu interesele ei pe diferitele piețe externe. În selecționarea suporturilor publicitare, un element de bază în elaborarea planului de acțiuni, colaborarea cu Agenția Publicom permite producătorilor să se orienteze spre publicațiile corespunzătoare fiecărui produs și piețe în parte.

Anual se transmit cca 3 000—4 000 de anunțuri de reclamă pentru produsele românești destinate exportului, care apar într-un număr de 300 reviste de specialitate și 120 cotidiene din întreaga lume. De la an la an, Agenția Publicom a sporit exigența în selecționarea publicațiilor străine, astfel încît ele să corespundă specificului produselor, care fac obiectul anunțurilor de reclamă și, bineînțeles, să se adreseze acelor cititori care pot deveni consumatori ai produselor românești.

> - **Agenția Publicom și colaboratorii săi din cinci continente — la dispoziția exportatorilor români.**
> - **Justa înțelegere a funcției de informare a publicității și greșita înțelegere a „economiei" la aceste fonduri.**
> - **Publicitatea — o latură importantă a activității de marketing a întreprinderii.**

Pe linia propagandei economice generale au fost realizate pagini speciale și suplimente dedicate României, apărute în publicații de prestigiu. În felul acesta s-a reușit să se formeze o imagine asupra potențialului economic și de export al României, în rîndul opiniei publice din țările respective.

Fără îndoială că succesele obținute ar fi putut fi mult mai mari dacă s-ar fi luat din timp măsurile cuvenite pentru lichidarea unor neajunsuri ce se manifestă încă în acest domeniu de activitate. În primul rînd, aș dori să mă refer la modul cum sînt utilizate sau, mai bine zis, neutilizate fondurile valutare alocate pentru reclama produselor românești în presa externă. Mai există, din păcate, unele ministere, centrale și unități cu activitate de export, care nu acordă atenția cuvenită propagandei și reclamei comerciale ca instrument de promovare, întocmirii documentate și la timp a planurilor de acțiuni publicitare, fapt ce conduce la planificarea cu întîrziere a acțiunilor și, în consecință, cheltuirea cu eficiență redusă a sumelor ce le-au fost repartizate în acest scop. De exemplu, nici pînă la această dată nu și-au elaborat programul de acțiuni publicitare în presă întreprinderi ca: METAROM, AZOEXPORT, „Uzinexportimport", „Mercur".

Factorul timp — ca și în alte domenii de activitate — are o importanță deosebită pentru obținerea de rezultate corespunzătoare. În mod practic, aceste unități nu mai au posibilitatea utilizării integrale a fondurilor valutare ce le-au fost alocate, putînd, în schimb, raporta la sfîrșitul anului „economii" la fondurile valutare ale întreprinderii.

Realizarea de economii în sensul celor de mai sus înseamnă, de fapt, o pagubă mult mai mare în „propriul buzunar" ce se reflectă negativ în expansiunea pe piețele externe a produselor din nomenclatorul de export al întreprinderii.

Un alt neajuns, care exercită o influență negativă asupra modului de realizare a acțiunilor de reclamă este cadrul organizatoric necorespunzător la nivelul unor întreprinderi și centrale cu activitate de export. Aceasta contravine tendințelor întîlnite pe plan internațional de perfecționare continuă a compartimentelor de specialitate dată fiind importanța pe care acestea o au în promovarea produsului odată realizat.

Acolo unde conducerile întreprinderilor au înțeles rolul și importanța activității de reclamă, au creat servicii de resort cu atribuții bine stabilitate. Pot fi exemplificate în acest sens întreprinderile de comerț exterior „Mașinimportexport", „Mecanoexport", „Prodexport", ILEXIM, ICECOOP, FOREXIM, „Exportlemn", „Centrala industriei confecțiilor", „Românoexport", „Geomin" etc. De altfel și rezultatele obținute de aceste unități sînt cu mult superioare celor realizate de întreprinderile care nu dispun de servicii de resort sau de nuclee, care să asigure desfășurarea la nivel corespunzător a acțiunilor de reclamă întreprinse.

În scopul sporirii aportului reclamei comerciale la introducerea, popularizarea și menținerea produselor românești pe piețele externe, este necesară înlăturarea lipsurilor menționate, plecînd de la schimbarea opticii față de acest domeniu important al activității de comerț exterior al unor conducători de întreprinderi. Numai astfel vom putea folosi din plin aportul reclamei la promovarea produselor românești pe piețele externe.

Octavian MOARCĂȘ
director adjunct
Agenția „Publicom"

UN „COMBINAT" AL PROMOVĂRII

Interviu cu dr. GUSZTÁV HOLLÓ, director al Agenției de publicitate „Hungexpo"

● Agenția de publicitate pe care o conduceți este, după cîte știu, o direcție în cadrul Oficiului de comerț exterior ungar pentru tîrguri și publicitate. V-aș ruga, mai întîi, să prezentați pentru cititorii noștri domeniul de activitate al Oficiului — acest veritabil „combinat" al promovării.

— Oficiul „Hungexpo" a luat ființă în 1968 prin fuziunea cîtorva întreprinderi de comerț exterior ce activau în diferite sectoare ale promovării, astfel că, în prezent, sîntem într-adevăr o întreprindere mare dacă vreți, un combinat — 800 de salariați înseamnă foarte mult în această branșă.

Prin fuziune, sfera de activitate a noii întreprinderi a devenit foarte variată, începînd cu conducerea și organizarea Tîrgului Internațional Budapesta și a expozițiilor internaționale specializate și terminînd cu execuția și livrarea de material publicitar și standuri expoziționale pentru orice client, din orice zonă a globului.

Oficiul este organizat în prezent pe 6 direcții cu gestiune economică proprie, și anume: Direcția pentru Tîrgul Internațional Budapesta, Direcția pentru expoziții agricole și de industrie alimentară, Direcția pentru expoziții în străinătate, Agenția de publicitate „Hungexpo", Direcția pentru editură și tipărire, și, în fine, Direcția Decor-service.

● Întrucît este oarecum inedită această formulă organizatorică, cred că ar fi interesant să ne prezentați în cîteva cuvinte specificul activității acestor direcții, inclusiv Agenția de publicitate.

— Prima direcție — T.I.B., pe lîngă organizarea tîrgului, care, începînd de anul viitor, se va desfășura în două ediții (primăvară — bunuri de investiții și toamnă — bunuri de consum) se ocupă și de organizarea expozițiilor internaționale specializate cum sînt: Hungaroplast — mase plastice, Otthon — mobilă de interior; Agromasexpo — echipament agricol, Hungarokorr — anticorozive, Micronika — Electronika — Automatika — echipament electronic și de automatizare, etc. Cea de a doua direcție are o activitate identică, axată însă pe produse agroalimentare, organizînd totodată și participările ungare la tîrgurile și expozițiile agricole din străinătate.

Direcția pentru expoziții în străinătate organizează participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale a întreprinderilor industriale și comerciale ungare sub forma expozițiilor colective — pentru 1973 sînt planificate 55 asemenea participări — ca și expoziții individuale, prezentări de mostre, ale firmelor ungare în străinătate — planificate 300 în acest an. Ea organizează, de asemenea, „zilele" sau „săptămînile" — ungare în străinătate — ca acțiuni de promovare. Prin această direcție sînt reprezentate în Ungaria 12 tîrguri internaționale din 7 țări, ceea ce facilitează informarea sistematică a întreprinderilor ungare asupra desfășurării și caracteristicilor acestor tîrguri la fiecare ediție.

Direcția pentru editură și tipărire își recrutează clienții, în primul rînd, dintre participanții străini la Tîrgul Internațional Budapesta ce doresc să-și tipărească local materialele publicitare. Apoi sînt instrucțiunile de folosire pentru toate mărfurile ce se importă în Ungaria, conform legislației în vigoare neputîndu-se vinde pe piața internă mărfuri fără instrucțiuni în limba ungară. De exemplu, avem comenzi pentru instrucțiuni de service la automobilele Zhiguli, ca și la o gamă largă de produse sovietice (de la radio pînă la macarale). Edităm o serie de periodice specializate pe publicitatea nomenclatorului de export al marilor întreprinderi ungare de comerț exterior ca: Ganz-Mavag, Nikex, Chemokomplex, Hungarocoop, etc. ca și magazinul ilustrat „Ungaria se prezintă" — în 5—6 numere anual, ce se difuzează la tîrgurile din străinătate. Și, în sfîrșit, o mare varietate de calendare comerciale. Circa 75% din cele peste 2 000 de comenzi pe care le primim anual se execută în țară în tipografia proprie — 20% și în alte întreprinderi poligrafice ungare 55%, iar circa 25% este comandat în străinătate, de regulă la solicitarea clienților noștri.

Direcția Decor-service oferă, de asemenea, o gamă largă de servicii, începînd cu prestațiile de servicii, în cadrul tîrgului (energetice etc.) și pînă la livrarea de pavilioane expoziționale la cheie, atît pentru întreprinderi ungare, cît și pentru expozanți străini la Budapesta, sau la alte tîrguri și expoziții internaționale. Design-erii acestei direcții sînt dotați cu ultimele sisteme modulare: OCTONORM, SYMA etc., astfel încît, chiar în timpul tratativelor de comandare a unui pavilion, sînt prezentate clientului cîteva variante de realizare a ideii de pavilion solicitat de acesta. Contractarea este facilitată de existența unei expoziții permanente de mobilier și materiale de decor a direcției ce poate fi vizitată de clienți.

Agenția de publicitate, al cărei director sînt, execută comenzi publicitare „full service", începînd cu cercetarea de marketing prealabilă și sfîrșind cu sondajul de control al eficienței companiei publicitare întreprinse. Executăm comenzi publicitare atît pentru întreprinderile ungare exportatoare cum ar fi: Uzinele Csepel, Hungarotex etc., cît și pentru firme străine ce doresc să se introducă pe piața ungară (De exemplu Bulgartabac, Polski-Fiat, Zhiguli, Luchnik, Orwo etc.).

În desfășurarea campaniilor publicitare, utilizăm toate mijloacele de comunicații mass-media, ca și panouri luminoase, afișaj, publicitatea directă prin poștă, simpozioane, conferințe tehnice. Agenția realizează integral planificarea (media planing), proiectarea (design-ul), execuția materialului publicitar și difuzarea lui în Ungaria, ca și în străinătate, pe baza convențiilor de colaborare încheiate cu principalele agenții de presă din 74 de țări. Aceste relații se datoresc în bună parte și faptului că avem specialiști cu peste 20 de ani vechime în acest domeniu.

● Ne-ați putea prezenta o companie publicitară la care a-ți realizat toate etapele prin agenție (full-service) ?

— Pot exemplifica cu campania desfășurată pentru marca bine cunoscută Woolmark. Deoarece intenționăm să introducem simultan pe piața internă și la produsele de lînă de export marca internațională pentru lînă pură Woolmark, am desfășurat timp de un an și jumătate o campanie susținută prin T.V., presă, film etc. pentru cunoașterea semnificației semnului respectiv. Apoi am efectuat o amplă cercetare de teren în rîndul a circa 1 000 de persoane care au fost întrebate asupra semnificației a 6 embleme diferite, dintre care una era Woolmark. Rezultatul a fost mai mult decît satisfăcător: 77,8% din cei anchetați au recunoscut în respectiva emblemă că reprezintă produse de lînă. De acum încolo se putea folosi eficient marca de lînă pură de către producători. Asemenea rezultate contribuie nemijlocit la sporirea prestigiului „Hungexpo", la creșterea numărului de clienți.

Ar mai fi apoi campania pentru Polski Fiat, pe care am desfășurat-o timp de doi ani de zile cu rezultate foarte bune — circa 20 000 de automobile vîndute.

● Ce rol ocupă marketingul în activitatea oficiului „Hungexpo" ?

— În cadrul oficiului „Hungexpo" a fost creat recent un compartiment „Economic-Marketing" care se ocupă atît de orientarea strategiei de ansamblu a întreprinderii, cît și de analize economice de preț, prognoze, plan. Acest compartiment are reprezentanți la Moscova, Londra, Viena și Varșovia, care furnizează prețioase informații privind activitatea de promovare în lume. În cadrul acestui compartiment se realizează și activitatea de relații publice, un alt canal important de informații de marketing.

Dintre acțiunile întreprinse, în perioada de timp, relativ scurtă, de la înființare, aș menționa studierea oportunității transportării diferitelor exponate la diverse tîrguri internaționale în funcție de posibilitățile de valorificare locală sau pe terțe piețe, aprecierea eficienței diverselor expoziții internaționale.

Deciziile de specializare a Tîrgului Internațional Budapesta pe două ediții, ca și expunerea în pavilioane specializate pe produse și nu pe firme sînt fundamentate tot de acest compartiment. Concluziile compartimentului de marketing privind interesul în creștere pe care-l au expozițiile specializate față de cele generale, au condus la organizarea prin întreprinderea noastră a expozițiilor internaționale specializate de care aminteam mai sus. Prin acest compartiment de stat major, subordonat direct conducerii oficiului, se realizează coordonarea planurilor celor șase direcții, sesizîndu-se debușeele pe care una le poate oferi celeilalte.

Interviu realizat de
Ioan GEORGESCU

Forma cea mai veche de comerț și cea mai nouă de propagandă comercială : CARAVANA

Interviu cu VLADIMIR IPATOV, — „Mașpriborintorg" U.R.S.S.

CONTINUÎNDU-ȘI turul european de propagandă comercială, început cu cîteva luni în urmă, autocaravana — expoziție, organizată de către întreprinderea sovietică de comerț exterior „Mașpriborintorg" din Moscova, a vizitat recent și țara noastră cu care ocazie personalul standurilor a făcut demonstrații în orașele Petroșani și București. Miniexpoziția mobilă și-a propus să facă cunoscute ultimele realizări ale specialiștilor sovietici în domeniul echipamentelor și aparatelor pentru protecție și respirat — destinate acelor ramuri industriale în care munca se desfășoară, într-un mediu saturat de agenți externi cu efecte dăunătoare sau cu conținut redus de oxigen — de pildă, în producția metalurgică și chimică la exploatarea și repararea unor anumite utilaje, în agricultură la curățirea cu substanțe toxice și încorporarea îngrășămintelor chimice, mediile de acțiune ale echipelor de salvare (pompieri și mineri) etc. .m

● Dat fiind specificul muncii de promovare și desfacere a unor astfel de produse, destinate unor domenii de folosință relativ înguste, și noutatea formei de propagandă comercială pentru asemenea produse, v-am ruga în calitate de „comandant" al autocaravanei să ne spuneți în cîteva cuvinte, cum ați ajuns la această soluție în activitatea de promovare.

— Acest gen de expunere a produselor este destul de nou și pentru întreprinderea noastră — îl folosim doar de cîțiva ani — iar pentru produsele pe care le vedeți este, în felul ei, chiar o experiență de început. Faptul că aparatele de protecție și respirat reprezintă un domeniu pentru clienți deosebit de specializați — ne-a determinat să punem accentul pe latura contactării — a căutării — directe, personale, a utilizatorilor. Motiv pentru care, am și lansat această acțiune de vizitare a lor la locul de muncă, pentru a face mai ales demonstrații practice și a-i convinge să utilizeze produsele pe care le oferim. Pînă acum am vizitat întreprinderi interesate din Polonia, R.D. Germană, Cehoslovacia, Ungaria; zilele acestea ne aflăm în țara dv., după care ne vom deplasa în Bulgaria. N-aș putea spune că maniera de expunere mobilă ar fi mai comodă decît cea fixă, dimpotrivă. Însă nu-i mai puțin adevărat că și eficacitatea ei, superioară celeilalte, rămîne, un fapt de necontestat. În toate punctele în care ne-am oprit am fost solicitați, cu predilecție, de oameni competenți, de strictă specialitate, care ne-au pus întrebări, de detaliu, exprimîndu-și — mărturisesc, cu plăcere — opinii favorabile față de produsele pe care le-am oferit. Faptul că am avut posibilitatea să încercăm aparatele chiar pe locul unde ar urma să funcționeze, după achiziție, a crescut mult interesul pentru ele.

Este subînțeles, însă, și un alt fapt — și anume că organizarea prealabilă a unor astfel de acțiuni în care se vizează expunerea mobilă, cere mult efort și, în genere, o pregătire de ansamblu excelentă. În primul rînd, pentru că în fiecare centru vizitat timpul avut la dispoziție este minim — de ordinul a 1—3 zile — ceea ce impune ca toate contactele de prezentare și de tratative comerciale cu factorii de decizie comerciali și tehnici să funcționeze ireproșabil, conform programului.

● Cum apreciați eficacitatea altor metode de promovare, pe piața utilajelor dv., pentru a realiza desfaceri de durată și în volum crescînd ?

— Folosim, în egală măsură, atît formele de contact și tratare nemijlocite, cît și pe cele realizate cu ajutorul intermediarilor. Pentru început, lansăm — de regulă, prin poștă și cu titlu neangajator — oferte, așa-numite „de prospectare", în care facem prezentarea produsului și îl invităm pe cumpărător să-și manifeste interesul pentru el. Domeniile de întrebuințare ale acestor mărfuri, cum sînt cele de care ne ocupăm, acum, fiind destul de specifice, impun nu arareori, trimiterea propriilor noștri specialiști, cu misiunea de a lua legătura cu factorii interesați, în scopul prezentării modului de funcționare a aparatelor și a avantajelor tehnice și economice obținute prin întrebuințarea lor. Pe lîngă expunerile de specialitate, acești delegați oferă și o bogată literatură de specialitate, cu caracter de reclamă comercială — prospecte, cataloage etc.

Odată interesul partenerului stîrnit, ne străduim să-l convingem să și cumpere. Aici intervine elementul „calitate", care este, în majoritatea cazurilor, hotărîtor pentru cîștigarea clienților.

Interviu realizat de
George HAȘEGANU

CONSILIUL municipal de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale din Sighetu Marmației este sprijinit în activitatea sa de un colectiv obștesc lărgit, ai cărui membri, — de diferite specialități — sînt antrenați, la cîteva acțiuni în primul rînd în unitățile în care lucrează.

O preocupare de seamă a Consiliului — în lumina sarcinilor trasate de plenarele din noiembrie 1972 și februarie-martie a.c. ale C.C. al P.C.R. — este identificarea posibilităților de îmbunătățire a utilizării capacităților de producție și a timpului de lucru. Concluziile analizelor și controalelor efectuate în acest scop în unitățile de producție sighetene au format, printre altele, obiectul dezbaterilor plenarei din trimestrul II a.c. a Comitetului municipal de partid.

Obiectul concret a fost de a identifica unele spații existente în corpurile actuale ale fabricilor, folosite cu alte destinații etc., și de a le reda producției, urmărindu-se lichidarea locurilor înguste extinderea capacității, valorificarea deșeurilor sau alte scopuri direct productive. Redarea în producție a spațiilor nefolosite se va realiza cu cheltuieli minime, acoperite parțial prin programul de investiții, dar majoritatea o vor reprezenta fondurile din investiții necentralizate (credite pentru mica mecanizare).

Astfel, pe 650 mp din cadrul fabricii de PAL a Combinatului de prelucrare a lemnului, folosiți pînă acum ca magazie, se va putea realiza o secție de producție, urmînd ca pentru depozite să se amenajeze magazii de tip ușor, mult mai economicoase. Fabrica de furnire din cadrul aceluiași combinat s-a realizat în fostele spații de depozitare a materialelor tehnice, iar magazia de produse finite se afla și ea într-un spațiu de fabricație.

Sighetu Marmației

Valorificarea unor suprafețe nefolosite

În cadrul acțiunilor pentru extinderea capacității de producție a fabricii de tricotaje „Unitatea", spațiul afectat magaziei de produse finite în corpul fabricii a fost destinat unei noi secții de fabricație, depozitele amenajîndu-se în exterior, în condiții economicoase.

Preocuparea pentru folosirea judicioasă a spațiilor de producție se întîlnește și în industria locală. Astfel, spațiul fostei secții de prefabricate de beton a fost reprofilat pentru realizarea de produse din metal (mobilier comercial pentru marile depozite, box-palete, iar în viitor și cazane). Micile extinderi de capacități prevăzute vor fi realizate în majoritate din fonduri pentru mica mecanizare.

Pe ansamblu, analizele efectuate în întreprinderi au permis identificarea a 7300 mp suprafețe folosibile pentru producție. În continuare, preocupările Consiliului municipal de Control Muncitoresc vizează verificarea asigurării condițiilor pentru executarea lucrărilor pe spațiile identificate (elaborarea documentației, stabilirea executantului — în antrepriză sau în regie etc.).

D. D.

În sectorul construcției de nave

ESTE NECESARĂ EXTINDEREA METODEI ANALITICE DE NORMARE A MIJLOACELOR CIRCULANTE

● **Reducerea cu un procent a mijloacelor circulante = economii de 15 mil. lei**

● **Obligativitatea calculului analitic al normativului pentru șantierele navale**

● **Creditarea în totalitate a elementului „agregate și utilaje"**

● **Neconcordanță între execuția fizică și nivelul cheltuielilor**

ÎNSEMNĂTATEA deosebită ce trebuie acordată folosirii cît mai eficiente a mijloacelor circulante în sectorul construcțiilor de nave decurge din ponderea pe care acestea o dețin în totalul cheltuielilor de producție — 71%. Reducerea cu un singur procent a acestei ponderi, la sfîrșitul anului 1973, la nivelul Centralei industriale a construcțiilor de nave, reprezintă un volum de economii de peste 15 mil. lei. De asemenea, particularitățile procesului de producție din acest sector de activitate — se execută unicate sau produse de serie foarte mică, dar cu o valoare mare, durata mare a ciclului de fabricație (1,5—2 ani), distanța mare de aprovizionare cu utilaje și agregate — au determinat stabilirea în cursul anilor 1969—1973 a unor normative de mijloace circulante de 3 sau chiar 4 ori mai mari față de alte subramuri din cadrul industriei constructoare de mașini, ceea ce, evident, a influențat gradul de rentabilizare a șantierelor navale.

Viteza de rotație a mijloacelor circulante este determinată, cu preponderență, de factorii din sfera producției și într-o anumită măsură de cei din sfera circulației. În această direcție, durata mare a ciclului de fabricație determină ca durata unui circuit să fie de 4—5 sau chiar de 10 ori mai mare decît în alte sectoare de activitate.

Ținînd seama de influența productivității muncii asupra reducerii duratei ciclului de fabricație, precum și de specializarea constructorilor de nave în fabricarea anumitor tipuri de vase, pe baza datelor existente, se poate aprecia că există posibilități de accelerare a vitezei de rotație. De pildă, în anul 1972, Șantierul naval Galati a înregistrat o productivitate a muncii pe salariat relativ ridicată în condițiile în care coeficientul de schimburi era de 1,16—1,20. Prin generalizarea schimbului II se poate realiza o creștere a productivității muncii cu peste 30—40%. După calcule estimative, pe seama acestei productivități sporite s-ar putea reduce ciclul de fabricație a unei nave de la 1,5 ani în medie, la aproape 1 an. Evident, influența ar fi substanțială și din punct de vedere al volumului de mijloace circulante, al normativului și, bineînțeles, al vitezei de rotație.

Accelerarea vitezei de rotație depinde și de factorii care condiționează desfășurarea normală a aprovizionării tehnico-materiale. Analiza efectuată la Șantierul naval Galați demonstrează că nu întotdeauna intrările de materiale sînt în concordanță cu necesitățile producției, aceasta fie din cauza furnizorilor care nu-și respectă termenele contractuale sau nu acceptă datele de livrare solicitate la încheierea contractului, cît și din cauza beneficiarului care nu întotdeauna insistă asupra respectării termenelor de livrare. De aceea, în calcularea stocurilor de rezervă și siguranță se utilizează de multe ori și norme de stoc în zile mult mai largi decît cele necesare în realitate, influențînd astfel negativ viteza de rotație a mijloacelor circulante. Astfel, în 1972, deși condițiile de aprovizionare s-au modificat (avantajos) la o serie de materiale intervalele medii dintre livrări ca și durata rezervei de siguranță, au fost mult mai mari decît cele calculate în anul precedent. La elementul profile grele, în anul 1971 totalul zilelor luate în calcul la stabilirea stocului de rezervă și siguranță era de 70, iar în 1972—102; la tablă mijlocie și groasă în 1971 — 45 zile, în 1972 — 58 zile etc. Există și situații cînd bazele de aprovizionare, veriga intermediară între șantiere și furnizori, calculează pentru stocul de rezervă curent un număr de zile de 2 și chiar 3 ori mai mic decît zilele luate în calculul stocului de siguranță de către șantiere. Exagerarea numărului de zile utilizat la calcularea stocurilor de rezervă și siguranță mărește nejustificat normativul de mijloace circulante, încetinește viteza de rotație a acestora.

Un rol hotărîtor în folosirea eficientă a mijloacelor circulante, în accelerarea vitezei de rotație a acestora, îl are determinarea justă, științifică, a necesarului de mijloace circulante. Deși potrivit normelor metodologice, pentru reducerea volumului de muncă la majoritatea unităților economice necesarul de mijloace circulante se determină prin calcule sintetice, șantierele navale se încadrează în excepțiile prevăzute de aceste norme, în sensul că normativul mijloacelor circulante este recomandabil să fie determinat prin **calcule analitice.** Această metodă este cea mai adecvată pentru construcțiile de nave, întrucît producția se execută pe bază de comandă în unicate sau în serie foarte mică, fapt pentru care prin metoda sintetică nu se poate stabili necesarul de fonduri corespunzător sarcinilor de plan.

În prezent, nu toate șantierele navale utilizează în determinarea normativului de mijloace circulante metoda analitică; cu toate recomandările instrucțiunilor, a avantajelor metodei sus-menționate, acestea folosesc totuși, în continuare, sistemul de calcul sintetic. Prin specificul procesului de producție, șantierele navale nu pot îndeplini cerințele acestei metode de calcul, ceea ce conduce la apariția repetată de imobilizări de mijloace circulante. Mai mult, concluzia generală la care s-a ajuns prin cercetarea aplicării metodei globale de normare în mai multe șantiere navale este că acestea fac calcule pornind de la viteza de rotație a mijloacelor circulante din anul de bază fără să-i aducă corecturile necesare, în funcție de influențele noi care vor interveni în anul de plan, așteptînd ca sarcina de accelerare a vitezei de rotație să fie stabilită de organul tutelar. Astfel, pentru anul 1973 Șantierul naval Galați a utilizat viteza de rotație transmisă de Centrala industrială a construcțiilor de nave pentru toate materialele luate în calcul la stabilirea normativului de mijloace circulante. Totodată, analiza a scos în evidență faptul că, uneori, consumurile specifice luate în calcul la întocmirea planului de aprovizionare și apoi a normativului de mijloace circulante sînt exagerate, contribuind la imobilizarea unor valori materiale în stocuri supranormative. În acest mod, la Șantierul naval Galați s-a ajuns la aprovizionarea în plus în cursul semestrului I al anului 1972 a unor materii prime și materiale de peste 18 mil. lei, consumurile specifice avînd la baza stabilirii lor doar aprecieri provizorii.

În acelasi timp, trebuie să amintim că nu întotdeauna există corelație între planul de aprovizionare și planul de producție, restructurările din planul de producție nefiind operate și în planul de aprovizionare. La Șantierul naval Galați sînt suplimentate de multe ori comenzile navale pentru anumite tipuri de nave cu noi operațiuni de executat care solicită un plus de materiale.

⟶

OBIECTIVE • PRODUSE • TEHNOLOGII NOI

• Strungul SNB-320

Strungul SNB-320, introdus în ultima vreme în nomenclatorul cunoscutei uzine specializate din Arad, a fost premiat de ministerul de resort pentru calitățile sale tehnice superioare. Acest strung este dotat cu un variator de turație care modifică din mers viteza de așchiere a metalului. El are un randament cu 20% mai mare în comparație cu tipurile de strunguri existente.

• Rulouri compresor

La întreprinderea de utilaje terasiere Buzău s-a realizat primul lot de zece rulouri compresor R. 8—14. În prezent se află în diferite faze de execuție încă un lot de 20 rulouri compresor la care întregul uzinaj se face în întreprindere.

• Mașină de tricotat

În cadrul întreprinderii „Metalul roșu" din Cluj a fost lansată în fabricație o nouă mașină românească de tricotat, proiectată de inventatoarea Virginia Juncu. Față de toate celelalte tipuri de mașini fabricate în țară, aceasta apare net superioară, prin gradul său de automatizare și precizie.

• Nou procedeu de asfaltare

În nordul țării, pe Valea Cormoaia, din apropierea stațiunii balneare Sîngiorz-băi, constructorii de drumuri forestiere aplică un nou procedeu de asfaltare. Bitumul lichefiat, tratat cu o emulsie cationică, se întinde la rece, prin stropire. Metoda prezintă numeroase avantaje: se elimină „focul continuu", bitumul aderă mai bine la rocă și asfaltarea poate continua și pe timp mai răcoros sau chiar pe ploaie.

● Brevete

Mașina pentru ascuțit cuțite și burghie elicoidale după suprafețe cilindro-eliptice multiple, utilizabilă și la ascuțirea cuțitelor și burghielor elicoidale armate cu plăcuțe metaloceramice, este realizată în producția de serie la Întreprinderea mecanică din Suceava și formează obiectul brevetului de invenție nr. 55 209. Cu ajutorul acestei mașini se asigură creșterea de 6 ori a durabilității tăișului burghiului și se reduce cu pînă la 50% forța axială de găurire.

Dispozitivul de ancorare a sîrmelor utilizate la realizarea prin pretensionare a elementelor de beton precomprimat cu ajutorul mijloacelor electrotermice este aplicat cu succes la Fabrica de prefabricate „Progresul" din București și formează obiectul brevetului de invenție nr. 54 823. Cu ajutorul acestui dispozitiv se mărește siguranța la rupere a sîrmelor pentru ancorare. De asemenea, se permite precomprimarea elementelor scurte.

În cadrul Institutului de cercetări în construcții s-a obținut o **pastă pentru tratarea și finisarea suprafețelor din beton și azbociment,** formînd conținutul brevetului de invenție nr. 55 438, care se aplică manual sau mecanizat, constituind fie gletuirea feței acestora, peste care se poate aplica un alt finisaj, fie chiar stratul de finisare. Această pastă își menține fluiditatea timp îndelungat, permițînd executarea lucrărilor în ritm corespunzător obținerii unei calități superioare a finisajului. Are aderență pe beton sau azbociment.

● Stație de transformare la Baia Mare

La Baia Mare a fost recepționată stația de 220/110 kilovolți — cel mai mare obiectiv de transformare a energiei electrice din această parte a țării. Datorită acestui fapt, sistemul de alimentare a schemei de 110 kv din zona Baia Mare și Satu Mare s-a îmbunătățit radical. Intrarea în funcțiune înainte de termen a acestui important obiectiv economic este rezultatul conlucrării rodnice dintre proiectant, constructor și beneficiar.

Pe șantierul Combinatului de îngrășăminte azotoase de la Piatra Neamț au început probele tehnologice la noile fabrici de amoniac și azotat de amoniu. Echipamentul tehnic este asigurat, în cea mai mare parte, de uzinele specializate din București, Făgăraș și Ploiești.

←

După metodologia actuală, determinarea normativului de mijloace circulante la capitolul materii prime şi materiale se efectuează uniform pentru toate elementele componente, deşi, unele din acestea au un regim diferit de aprovizionare, condiţii speciale de contractare. Ne referim, de pildă, la elementul „agregate şi utilaje" achiziţionate din import, pentru care, aşa după cum demonstrează situaţiile contabile şi contractele existente la Şantierul naval Galaţi, nu se poate stabili cu exactitate intervalul mediu dintre livrări. Considerăm că este mai corect să se utilizeze termenul de „aprovizionări" decît „livrări" şi aceasta pentru că este vorba de o întreprindere care se aprovizionează. În ceea ce priveşte norma de stoc în zile, în practica curentă, bazele de aprovizionare stabilesc numărul de zile necesare rezervei curente, iar şantierele navale numărul de zile necesare rezervei de siguranţă. Zilele calculate de bazele de aprovizionare (15 în cazul Şantierului naval Galaţi) ca şi cele stabilite de Şantierul naval Galaţi (45) nu sînt şi nici nu pot fi determinate cu exactitate. Aşa se explică că în anul 1971 Şantierul naval Galaţi avea stabilite 60 zile pentru rezerva de siguranţă, în anul 1972 — 50 zile, iar pentru anul 1973 sînt prevăzute 45 zile, în condiţiile în care volumul agregatelor şi utilajelor importate a crescut, iar condiţiile de aprovizionare s-au modificat. Spre fundamentarea acestei concluzii converg şi stocurile mari de agregate şi utilaje constituite în custodie de către bazele de aprovizionare la şantierele navale ; la 30 iunie şi 31 decembrie 1972, Şantierul naval Galaţi avea în custodie motoare şi piese de schimb reprezentînd o valoare importantă Ţinînd seama de ponderea mare a acestor elemente (agregate şi utilaje) în totalul normativului de mijloace circulante (35%), de eficienţa ce s-ar putea realiza prin reducerea mijloacelor circulante normate, precum şi de imposibilitatea determinării cu exactitate a necesarului de zile **considerăm că ar fi util ca acest element să fie creditat şi nu finanţat pe baza unui normativ.** Propunem aceasta din două motive : în primul rînd, **s-ar evita calcularea aproximativă a normei de stoc în zile şi ca atare apariţia unor imobilizări de fonduri, iar în al doilea rînd, prin intermediul creditului, întreprinderea ar fi cointeresată în luarea unor măsuri organizatorice şi financiare pentru reducerea volumului împrumuturilor, pentru accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante utilizate.**

Metodologia în vigoare permite, în anumite cazuri, o supradimensionare a timpului pentru rezerva curentă cu intervalul aferent timpului pentru rezerva de siguranţă. Acest lucru este posibil deoarece atunci cînd intervalul mediu dintre două aprovizionări se determină pe baza realizărilor din anul de bază, se include în calcul şi depăşirea de către furnizori a termenelor de livrare planificate. Metodologia în vigoare permite ca abaterile de la termenele prevăzute în contracte să fie cuprinse atît în calculul timpului aferent rezervei de siguranţă, cît şi în calculul timpului aferent stocului curent. Ca urmare, normativul aferent rezervei de siguranţă se ia în calcul odată în mod distinct, şi altă dată, camuflat, în normativul pentru stocul curent. Numai prin înlăturarea acestor „rezerve", în anul 1973 Centrala industrială a construcţiilor de nave a redus, pe total şantiere, normativul de mijloace circulante cu 15 milioane lei. După părerea noastră, **pentru rezolvarea acestei probleme s-ar impune ca în indicaţiile metodologice să se prevadă expres ca atunci cînd intervalul mediu dintre aprovizionări se calculează pe baza realizărilor din anul de bază acesta să fie diminuat cu media abaterilor faţă de nivelul intervalelor dintre aprovizionări prevăzute în contract, nivel care trebuie avut în vedere la stabilirea stocului de siguranţă şi a normativului corespunzător.**

Avantajele metodologiei de calcul analitic a normativului de mijloace circulante sînt anihilate datorită prevederii de a se utiliza în calculul necesarului trimestrial de fonduri de materii prime şi materiale a normativelor medii anuale (ne referim la norma de stoc în zile). Aceasta datorită faptului că în calcularea normativelor medii anuale nu se poate determina cu exactitate structura de producţie din fiecare trimestru, ceea ce elimină influenţa pozitivă asupra normativelor trimestriale a condiţiilor proprii trimestrului respectiv. Aşa de pildă, în cursul trimestrului III al anului 1972 s-au terminat două nave de 7500 tdw şi a fost introdusă în fabricaţie altă navă, lucru care nu a fost evidenţiat de normativul mediu, dar care a influenţat volumul mijloacelor circulante. **Considerăm că este necesar ca normativul în zile necesar calculării mijloacelor circulante să se determine de la trimestru la trimestru în funcţie de structura de plan.**

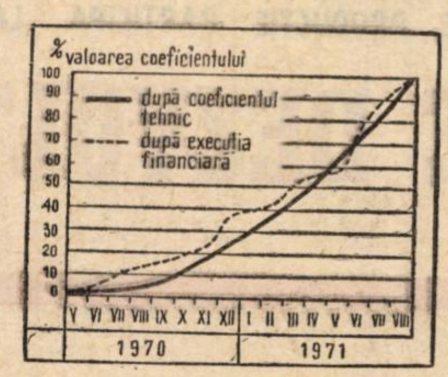

Evoluţia cheltuielilor de producţie pentru o navă de 4 500 tdw comanda 611

Referindu-ne la elementul **producţie neterminată** trebuie să amintim că, conform instrucţiunilor în vigoare, la întreprinderile ale căror produse au un ciclu lung de fabricaţie (cazul construcţiilor de nave) şi la care se practică metoda decontărilor periodice pe baza situaţiilor de lucrări, normativul de mijloace circulante este egal cu totalul cheltuielilor de producţie dintre două decontări. Acestor întreprinderi li se asigură prin normativ acoperirea cheltuielilor de producţie pe o perioadă de 15 zile, intervalul dintre două decontări succesive la care are loc reîntregirea mijloacelor circulante din avansuri de la clienţii interni sau din credite bancare în cazul produselor (nave) destinate exportului. În perioada 1969—1972 normativul total al mijloacelor circulante a crescut la Şantierul naval Galaţi cu 12% iar normativul aferent producţiei neterminate cu 45%. Creşterea mai accentuată a normativului aferent producţiei neterminate a fost determinată de creşterea volumului producţiei globale în perioada analizată, precum şi creşterii complexităţii producţiei şi a ciclului de fabricaţie ca urmare a lansării în fabricaţie a navelor de tonaj mai mare (12 500 tdw).

Reglementările în vigoare privind calcularea normativului de mijloace circulante pentru producţia neterminată, indică unele modalităţi de calcul care, după opinia noastră, sînt discutabile. Aşa de exemplu, în cazul situaţiilor de lucrări chenzinale se ivesc cazuri cînd acestea nu reflectă cu exactitate cheltuielile efective pe comenzi, de unde rezultă fie greutăţi financiare, fie formarea de resurse suplimentare. Ele sînt provocate de lipsa de concordanţă care poate exista în anumite momente între evaluarea execuţiei fizice şi nivelul cheltuielilor (vezi graficul). Aceasta, întrucît evaluarea fizică, efectuată după coeficienţi tehnici, este dependentă numai de manoperă, în timp ce cheltuielile depind atît de manoperă cît şi de valoarea materialelor intrate în producţie. Din alt punct de vedere, pentru calcularea situaţiilor de lucrări şi a normativului de mijloace circulante, se utilizează drept durată a decontărilor termenul fix de 15 zile. Din analizele întreprinse la Şantierul naval Galaţi pentru perioada 1969—1973, rezultă că la stabilirea termenului respectiv nu stă o bază de calcul ştiinţifică ; practic, s-a pornit doar de la volumul probabil de lucrări necesare a se efectua pentru întocmirea situaţiilor de lucrări, de la un anumit grad de mecanizare a producţiei şi evidenţelor. Însă, odată cu schimbarea tehnologiilor de fabricaţie, cu reducerea ciclului de fabricaţie şi introducerea pe scară largă a mecanizării evidenţelor tehnico-operative, se poate modifica şi intervalul dintre două decontări, lucru care nu este prevăzut de indicaţiile metodologice. Lichidarea neconcordanţelor dintre evaluarea execuţie fizice şi nivelul cheltuielilor, precum şi dintre intervalul de 15 zile şi cel rezultat în practică, considerăm că se poate face prin intermediul creditelor acordate de bancă, credite care stimulează întreprinderea în accelerarea rotaţiei fondurilor.

asist. univ. Mihai CHIRILĂ
Institutul Politehnic Galaţi

AGRORAMA

● Făina verde

Urmărind obţinerea de furaje combinate la un preţ de cost mai scăzut, ţările cu agricultură dezvoltată extind procedeul de uscare a furajelor verzi, în special a lucernei, şi transformarea lor în făină.

În ultimii zece ani, în Olanda, consumul de făină verde s-a dublat, iar în Franţa şi R.F.G. a crescut de cinci ori. În Franţa, producţia de făină verde constituie o nouă ramură industrială, utilată cu mari şi moderne capacităţi de producţie, care, în 1972, a realizat peste 600 000 tone de făină (în 1961 producţia a fost de 75 000 t). În Danemarca, producerea acestui furaj valoros a crescut de 15 ori, de la 22 000 t în 1961 la 350 000 t în 1972. Trebuie menţionat că atît în Franţa cît şi în Danemarca producţia depăşeşte consumul intern, surplusul fiind exportat în R.F.G. La rîndul său, Japonia îşi asigură necesarul de făină verde prin importul acesteia din S.U.A., Noua Zeelandă şi Australia. Producţia anuală a Marii Britanii se menţine anual la nivelul de 90 000 t, fiind folosită, în special, în hrana păsărilor şi a porcilor.

● Dinamica producţiei de ouă

În ultimele două decenii, producţia mondială de ouă de găină a crescut — conform statisticilor F.A.O. — de la 200 de miliarde bucăţi (media pe anii 1948—1952) la circa 412 miliarde în 1971. Ritmuri mai intense de creştere au înregistrat ţările din Asia şi Europa, mai lente — America de Nord şi Oceania. Raportată la populaţia fiecărei ţări producţia de ouă de găină cunoaşte totuşi decalaje impresionante : de la cîteva zeci de ouă pe an şi locuitor în numeroase ţări slab dezvoltate din Asia, Africa sau America Latină şi pînă la 300—320 de ouă pe an/loc. în Japonia şi Noua Zeelandă, de pildă, şi chiar 340—350 ouă pe an/loc. în S.U.A. şi Olanda.

Plantele medicinale — produs important de export

În Ungaria, în 1972, s-a înregistrat o producţie de 1346 vagoane de plante medicinale, din care 77% s-a recoltat de pe aproximativ 17 000 ha cultivate pe terenuri improprii altor culturi şi 23% reprezintă recolta din floră spontană. Această producţie aduce substanţiale venituri, fiind un important articol de export (70% din totalul producţiei obţinute).

Din tabelul de mai jos rezultă dinamica încasărilor de forinţi-devize din exportul de plante medicinale în ultimele două decenii.

Anul	Suma încasată (mii devize)
1950	5 537
1955	11 721
1960	12 748
1966	18 651
1968	20 642
1970	30 152
1972	31 400

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Diversificare reală sau formală ?

ÎN CE CONDIŢII se poate vorbi de diversificarea unui produs ? Dacă este vorba de un singur produs, diversificarea înseamnă fabricarea lui în mai multe sortimente, modele, poziţii coloristice etc. Şi, o condiţie de bază, odată ce s-au creat mai multe sortimente din acelaşi produs este imperios necesar ca ele să apară pe piaţă. Altfel, diversificarea nu are loc decît pe hîrtie.

Scriind rîndurile de faţă avem în vedere un caz recent de diversificare formală. Este vorba de diversificarea sortimentală a unui produs mult solicitat, mai ales acum în sezonul cald, şi anume berea.

În urmă cu cîteva luni, la magazinul de prezentare şi desfacere al Departamentului industriei alimentare „Delta Dunării" de pe strada Beldiman din Capitală au fost introduse în vînzare o serie de sortimente noi de bere. Pe un panou vitrat Centrala berei, spirtului şi amidonului oferă consumatorilor 10—12 noi sortimente de bere cum sînt : Gambrinus, Rahova, Cazino, Cişmigiu, Zimbru, Minerva, Poiana, Turist, Club, Primăvara, Trivale şi altele. Frumos ambalate, în butelii de capacitate diferită şi cu etichete atrăgătoare, noile sortimente de bere s-au bucurat încă din primele zile de o bună primire din partea publicului consumator. Din păcate însă, noile sortimente de bere nu pot fi găsite decît la acest magazin, şi nu permanent.

Nu cunoaştem cauzele pentru care noile sortimente de bere se găsesc numai în acest magazin. Dar ne întrebăm : este oare acesta un proces real de diversificare sortimentală, atîta timp cît noile sortimente nu devin producţie de masă, bunuri de larg consum ?

Cel mai concludent răspuns pe care l-am putea primi din partea Centralei berei, spirtului şi amidonului ar fi ca noile sortimente să se găsească cît mai repede şi în reţeaua comercială şi de alimentaţie publică a Ministerului Comerţului Interior, Ministerului Turismului şi Centrocoop.

A. N.

„Ca să-ţi procuri un bec"...

(V. E. nr. 23/1973)

Răspunde Direcţia comercială a municipiului Bucureşti

„REFERITOR la nota „Ca să-ţi procuri un bec trebuie să-ţi cumperi o lustră ?» apărută în nr. 23 din 8 iunie 1973, vă comunicăm următoarele : Într-adevăr, becurile speciale (sferice, lumînare şi tubulare) au fost deficitare în aproape tot trimestrul I 1973, întrucît producătorul — fabrica „Steaua electrică" Fieni — nu a livrat cantităţile contractate decît în proporţie de 20%, datorită transferării liniilor de fabricaţie a becurilor normale la I.I.S. „Romlux" Tîrgovişte. După instalarea celui de al doilea grup de fabricaţie pentru becuri speciale, situaţia aprovizionării magazinelor de articole electrice cu becuri sferice, lumînare şi tubulare s-a îmbunătăţit, producătorul livrînd cantităţile contractate pe semestrul I 1973 în proporţie de 85%. Am primit asigurări că în semestrul II 1973 furnizorul va livra în întregime cantităţile de becuri speciale contractate".

184 COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE PARTICIPĂ LA ANCHETA PE TEMA:

RESURSELE DEZVOLTĂRII (III)

CREDITUL

FIECARE cooperativă agricolă de producție folosește pentru dezvoltarea averii obștești — pe lîngă fondul propriu de dezvoltare — credite: pentru producție și investiții, pe termen scurt și lung. Practic, toate cele peste 4 500 cooperative agricole din țara noastră s-au dezvoltat utilizînd și surse împrumutate. Astăzi, nu există cooperativă agricolă care să nu fi solicitat credite.

Ținînd seama de locul unde se formează sumele din care se constituie creditele — în întreaga economie națională — și de locul unde se utilizează — în cooperativele agricole — se poate aprecia că sursele atrase temporar reprezintă o formă concretă a sprijinului statului de care cooperativele au beneficiat sau beneficiază din plin. Constituind o resursă principală a dezvoltării economice (a doua ca importanță, după efortul propriu), în investigația noastră i s-a acordat o atenție specială, determinată de rolul și intensitatea cu care acționează în procesul neîntrerupt de creștere.

● Raportul dintre efortul propriu și sursele atrase

DIN CELE 184 cooperative cuprinse în anchetă, 155 au solicitat (primit) *) credite în ultimii trei ani; volumul acestora oscilează, de la unitate la unitate, între 17 mii lei și peste 18 mil. lei (vezi tabelul nr. 1). Pe zone, frecvența solicitării și acordării creditelor a oscilat între 80% — în zona a III-a și 88% — în zona a II-a, frecvența medie — la nivelul eșantionului — fiind de circa 84%. Restul unităților — 29 (16%), constituit de cooperativele care n-au solicitat (primit) credite în ultimii trei ani, formează un segment special, cercetat în cuprinsul acestei părți. Din acest tabel (nr. 1) este pus în evidență faptul că frecvența (intensitatea) solicitării creditelor este mai accentuată în primele două zone — I și a II-a — fapt ce permite anticiparea unei concluzii deosebit de importante, și anume că **un efort propriu intens din partea cooperativelor agricole pentru dezvoltarea lor economică antrenează și un credit sporit.**

În ultimii trei ani, cele 155 cooperative au solicitat (primit) credite în valoare de peste 243 mil. lei (ceea ce reprezintă circa 45% din fondul de dezvoltare al acestora). Suma reflectă rolul important jucat de credit în viața economică a cooperativelor agricole.

Distribuția în teritoriu a acestui volum considerabil de credite, redată în tabelul nr. 2, reflectă accesul mai larg al cooperativelor dezvoltate la această sursă de creștere economică. Rezultă, din tabelul menționat, că 77% din totalul creditului a fost primit de cooperativele situate în zona I, 21% — de cele din zona a II-a și numai 2% — de cele din zona a III-a. Deci, volumul surselor proprii condiționează direct și în măsură hotărîtoare volumul creditului.

Cu toate că este cît se poate de firesc ca unitățile mai dezvoltate să dispună de un volum mai mare de credite, explicația nu poate justifica — prin sine însăși — aceste diferențieri în distribuția pe zone a surselor împrumutate. Nivelul resurselor creșterii, reprezentat în principal de fondul de dezvoltare și de credit, poate fi reglat prin mijloace economice, astfel încît să stimuleze folosirea lor mai intensă de către toate cooperativele agricole. Și, deoarece în partea a II-a a anchetei am tratat unele aspecte legate de intensificarea efortului propriu, în cele ce urmează vom face unele considerațiuni privind modalitățile de participare, mai activă, a sprijinului statului la creșterea economică a tuturor cooperativelor.

Și în condițiile societății socialiste nevoia socială are un rol determinant asupra producției materiale. Cu atît mai mult, rolul determinant al nevoii sociale acționează în producția agricolă. Agricultura, pentru a satisface integral cererea socială, în continuă creștere, trebuie să ia în cultură sau să mențină în exploatare și acele terenuri sau efective de animale al căror randament este mai scăzut. Se explică astfel nu numai necesitatea economică, și deci obiectivă, a valorificării tuturor suprafețelor agricole și a exploatării tuturor efectivelor de animale, ci și necesitatea coordonării procesului de creștere în toate cooperativele agricole, de dezvoltarea cărora depinde însăși valorificarea deplină a potențialului de producție existent în agricultură. Așa cum arătam în primele două părți ale acestei anchete, dezvoltarea economică a cooperativelor agricole constituie, în primul rînd, o sarcină proprie, realizabilă prin intensificarea efortului propriu.

Pe lîngă acest efort, la dezvoltarea lui, poate și trebuie să contribuie, într-o măsură tot mai mare, creditul, ca expresie a efortului social. Astfel, caracterul concret al nevoii sociale se regăsește în forme concrete de stimulare a producției, în vederea acoperirii cererii de consum productiv sau individual.

În mod deosebit, **creditul trebuie să contribuie în mai mare măsură la dezvoltarea cooperativelor slab dezvoltate,** ale căror resurse proprii de creștere sînt reduse în prezent. În cazul anchetei noastre, cele mai multe din cooperativele mai slab dezvoltate sînt situate în zona a III-a. Față de unitățile din zona I, acestea alocă anual pentru dezvoltare, în medie, numai jumătate sau cel mult 1/3 din fondul alocat de unitățile dezvoltate. Din tabelul nr. 3 rezultă că, față de cooperativele din zona I, care au primit în medie în ultimii trei ani peste 3,2 mil. lei, cele din zona a III-a au primit numai 120 mii lei — deci de circa 27 ori mai puțin.

Efortul propriu, în cazul cooperativelor situate în zona a III-a, trebuie susținut mai intens — în această etapă de dezvoltare — de sprijinul statului. Anularea, în 1971 a unor însemnate datorii ale cooperativelor agricole față de stat a constituit o formă de sprijinire a acestora. Fără a nega acest adevăr, sîntem de părere că nu aceasta este calea cea mai potrivită de sprijinire a cooperativelor slab dezvoltate, aflate în imposibilitatea de rambursare a unor datorii cronice. O formă mult mai eficientă de sprijinire a procesului de dezvoltare a acestora, de care să beneficieze în egală măsură toate cooperativele agricole dintr-o anumită zonă, este sistemul de a acorda credite pentru extinderea numai a acelor sectoare care îndeplinesc condiții de eficiență, precum și de a stabili dobînzi diferențiate, în funcție de condițiile și zona de producție.

În eventualitatea acordării unor credite în condiții mai avantajoase cooperativelor agricole situate în zone cu condiții de producție mai puțin favorabile, procesul de creștere economică poate fi impulsionat și grăbit. O asemenea modalitate de acordare a creditului, sprijinită de măsuri judicioase de constituire a garanțiilor, poate sprijini într-o mai mare măsură decît sistemul actual dezvoltarea cooperativelor chiar dacă este însoțit periodic de măsuri de anulare a unor rambursări.

În tabelul nr. 4 este redat și raportul dintre fondul de dezvoltare și credit, în ultimii trei ani, raport care reflectă gradul de participare a principalelor resurse la creșterea averii obștești. Evoluția acestui raport, pe zone, vine în sprijinul propunerii de mai sus referitoare la necesitatea adoptării unor măsuri de stimulare a interesului cooperativelor față de utilizarea creditului. De unde, în primele două zone, volumul fondului de dezvoltare a devansat cu puțin volumul creditului, în zona a III-a, fondul de dezvoltare a fost de 14 ori mai mare decît volumul creditelor primite. De aici se desprinde și concluzia că, în cooperativele din zona a III-a, mai mult decît în celelalte zone, rolul hotărîtor în creșterea economică revine fondului de dezvoltare, adică efortului propriu, creditul avînd un rol mult mai puțin important decît în cazul unităților mai dezvoltate.

● Același raport, cînd lipsește un termen — creditul

DINTRE COOPERATIVELE cuprinse în eșantion, 29 nu au solicitat (primit) credite în ultimii trei ani. Cauzele sînt multiple. În primul rînd, o parte din aceste cooperative se află în curs de restituire a creditelor primite anterior, altele n-au primit noi credite pentru că nu au restituit la timp și integral datorii mai vechi, iar altele n-au solicitat credite, considerînd că sursele financiare proprii le sînt suficiente pentru producție și dezvoltare. Situația economică a celor 29 cooperative care nu au primit (solicitat) credite în ultimii trei ani este redată în tabelul nr. 5 A. Nivelul principalilor indicatori, realizați în ultimii trei ani în aceste unități, nu justifică renunțarea la credite, ca sursă importantă a creșterii economice. În 1971, față de 1970, cele 29 de unități au cunoscut o oarecare dezvoltare însă, în 1972, aceasta este neînsemnată. Creșterea venitului global numai cu 1 mil. lei, în 1972 față de 1971, și a fondului de dezvoltare cu 2 mil. lei, nu corespunde unui ritm îndeajuns de dinamic pentru a vorbi de o dezvoltare susținută a averii obștești. Ultimii indicatori, dar nu mai puțin semnificativi — rata acumulării și tariful de retribuire a unei norme de muncă convenționale — au evoluat chiar contradictoriu: rata acumulării s-a redus, iar tariful de retribuire a crescut în 1971 pentru ca, în 1972, să scadă.

Datele de mai sus reflectă o serie de influențe care trebuie excluse. Între cele 29 de unități, 11 (a căror fond de dezvoltare a fost mai mare de 1 mil. lei **) pot relua procesul de producție pe scară lărgită, bazîndu-se numai pe efortul propriu. În unele perioade scurte, aceste unități se pot dezvolta fără a solicita credite. Celelalte cooperative — 18 —, al căror fond de dezvoltare a fost mai mic de 1 milion lei, nu se pot dezvolta suficient de rapid folosind numai acumulările proprii. De altfel, valorile absolute ale fondului de dezvoltare stabilit în 1972 în cadrul acestor unități variază între 25 și 765 mii lei, ceea ce reflectă un potențial economic extrem de diferit.

Nivelul principalilor indicatori, realizați în ultimii trei ani în aceste unități (vezi tabelul nr. 5 B) nu se înscrie într-un proces firesc, evolutiv de creștere. Toți indicatorii înregistrează oscilații mari, de unde se desprinde concluzia că procesul dezvoltării economice nu este dirijat, nu este stăpînit, ci se desfășoară uneori fără o concepție economică clară și eficientă. Practic, în 1972 față de 1970, fondul de dezvoltare s-a menținut la același nivel, iar rata acumulării a scăzut cu 1,1%; creșterea, cu aproape trei lei, a tarifului de retribuire a unei norme de muncă convenționale s-a realizat tocmai prin reducerea fondului de dezvoltare și sporirea fondului de consum, procedeu care nu poate continua fără a avea repercusiuni negative asupra ritmului de creștere a averii obștești. În concluzie, situația economică a cooperativelor care n-au primit credite, ca și a celor situate în zona a III-a și care au beneficiat, într-o măsură mult mai redusă, de sprijinul statului, trebuie să constituie principala motivație a adoptării unor măsuri de natură să accelereze procesul de dezvoltare a averii obștești a acestora.

● În ce măsură și cum este utilizat creditul ca resursă a dezvoltării economice a C.A.P.-urilor?

● De ce există o distribuție necorelată a creditului, pe zone, cu cerințele dezvoltării economice (vezi tabelul 2)

● Poate fi considerat raportul de 1:14 (între utilizarea creditului și a fondului de dezvoltare) satisfăcător? (tabelul 4)

● Un fond de dezvoltare de 25 000 lei nu justifică oare necesitatea de a utiliza și creditul ca resursă de dezvoltare? (tabelul 5 — B)

● Neutilizarea creditului înseamnă a nu utiliza o cale ce poate contribui la accelerarea dezvoltării economice (tabelul 5 — A)

● Utilizarea eficientă a creditului oglindește și concepția conducerii cooperativei asupra accelerării dezvoltării acesteia (tabelul 6)

● Priorități în orientarea creditelor

ASEMENEA EFORTULUI PROPRIU, creditele sînt orientate în primul rînd în direcția extinderii efectivului de animale: din totalul de 210 răspunsuri, 62 menționează pe primul loc dezvoltarea sectorului zootehnic. Totuși, frecvența răspunsurilor în cazul utilizării creditului pentru procurarea de animale (62) este mai redusă decît în cazul utilizării acumulărilor proprii (71). O primă explicație constă în aceea că volumul fondului de dezvoltare este mai mare decît cel al creditelor, ceea ce permite unităților să orienteze acumulările proprii în direcția dezvoltării mai multor sectoare. În al doilea rînd, sumele necesare pentru cumpărări de animale sînt în general mai mici, fiind vorba, în cele mai multe cazuri, de completarea efectivului și nu de dezvoltarea, de la început, a unor mari ferme zootehnice. Or, în această situație, cooperativele pot utiliza unele sume din acumulări proprii. În al treilea rînd, comparînd ordinea sectoarelor economice care s-au dezvoltat pe baza efortului propriu (redată în tabelul nr. 6 în cifrele din paranteză) cu cea în care sectoarele s-au dezvoltat pe baza creditelor, se constată unele modificări în ordinea, și deci în intensitatea dezvoltării acestora, de unde se desprind o serie de concluzii utile celor care se ocupă cu coordonarea activității economice a cooperativelor agricole.

Extinderea efectivului de animale, și deci dezvoltarea sectorului zootehnic, este domeniul cel mai important în care unitățile agricole cooperatiste dirijează, ca intensitate și volum, resursele dezvoltării. Din acest punct de vedere, procurarea animalelor, ca sferă de preocupări, nu poate fi comparată cu nici o altă activitate. Ceea ce trebuie precizat, însă, este faptul că fondurile proprii și creditele sînt destinate **completării efectivului** și, într-o măsură mult mai redusă, procurării unor animale de rasă, cu care să se acționeze asupra potențialului productiv al animalelor aflate deja în proprietate obștească.

Desigur, în acest context trebuie menționată recenta Hotărîre a C.C. al P.C.R., a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României și a Consiliului de Miniștri care este de natură să stimuleze chiar interesul economic al factorilor de răspundere din cooperativele agricole față de dezvoltarea sectorului zootehnic. Subliniind marea importanță a acestei Hotărîri, avem în vedere faptul că aplicarea ei cere eforturi multiple din partea C.A.P., a organelor coordonatoare la diferite nivele. Printre altele, resursele proprii și împrumutate ale cooperativelor trebuie orientate mai intens către dezvoltarea zootehniei, îndeosebi sub aspect calitativ, prin procurarea unor animale de mare randament, organele județene — agricole și financiare — avînd obligația să influențeze acest proces în spiritul recentei Hotărîri.

Extinderea plantațiilor ocupă locul doi și în cazul orientării efortului propriu și în cel al orientării creditului, ceea ce demonstrează un interes economic evident din partea unităților agricole pentru dezvoltarea unor ramuri eficiente.

Prima neconcordanță între intensitatea utilizării efortului propriu și cea a utilizării creditelor se constată în domeniul extinderii irigațiilor. Fiind, de regulă, una din cele mai costisitoare acțiuni de investiții, fondurile proprii acoperă în mai mică măsură cheltuielile ocazionate de amenajările hidroameliorative, fiind solicitate, intens, creditele. În schimb, procurarea de autocamioane și diverse utilaje este mai intensă în cazul folosirii acumulărilor proprii (locul 3) decît în cazul utilizării creditelor (locul 7). Referitor la acest aspect, se poate face remarca că și frecvența solicitării creditelor este mai redusă și chiar criteriile de acordare a creditelor mai puțin favorabile dezvoltării acestui sector.

În orientarea resurselor dezvoltării către sectoarele care-și mențin locurile trebuie menționate și cele privind procurarea animalelor de rasă (5) — la care ne-am referit —, și extinderea serelor și solariilor (9). Cu toată importanța lor economică, frecvența cu care au fost menționate în cadrul orientării acumulărilor proprii și creditelor reflectă, cel puțin pentru perioada analizată, un interes scăzut din partea cooperativelor agricole.

● Rambursarea

RAPORTUL dintre creditele primite și cele rambursate redă intensitatea cu care sînt solicitate acestea de către cooperativele agricole sau, invers, intensitatea cu care acestea sînt restituite. În investigația noastră, în ansamblu, raportul este de 2,5: volumul creditelor primite în ultimii trei ani este de 2,5 ori mai mare decît al celor restituite. (În tabelul nr. 7 este redat, în cifre absolute, volumul creditelor primite în ultimii trei ani pe zone, și cel al creditelor restituite).

În perioada analizată, cooperativele care alcătuiesc eșantionul au primit credite în valoare de peste 243 mil. lei și au restituit numai 96 mil. lei. În mod normal, între cele două sume trebuie să existe unele diferențe, determinate de faptul că ritmul primirii creditelor este întotdeauna mai accelerat decît ritmul lor de rambursare. Totuși, explicația nu justifică întrutotul diferențele mari care există, în cazul de față.

O altă observație se referă la capacitatea sporită de restituire a creditelor de care dispun cooperativele din zona I, datorită nivelului atins în dezvoltarea lor: în timp ce în ultimii trei ani acestea au restituit 48 mil. lei, cele din zona a III-a au restituit numai 14 mil. lei.

Cel mai semnificativ aspect îl constituie, însă, faptul că unitățile din zona a III-a au restituit un volum de credite de aproape trei ori mai mare decît cel primit. Aceasta înseamnă că datoriile acestora față de stat s-au acumulat de-a lungul anilor, iar acum s-a intensificat procesul de atragere a datoriilor restante în circuitul economic, paralel cu adoptarea unor restricții în privința acordării de noi credite. În ce privește intensitatea restituirii creditelor în ultimii trei ani, ea a fost în zona I de 0,26, în zona a II-a de 0,70, iar în zona a III-a de 2,80; după opinia noastră, raportul se apropie de normal în cazul unităților din zona a II-a. Privită în dinamică (tabelul nr. 8), capacitatea de restituire a creditului a crescut de la un an la altul în cazul cooperativelor din zona I: de la 11,4 mil. lei în 1970, a crescut la 17,8 mil. lei în 1971 și la 18,5 mil. lei în 1972. Capacitatea de rambursare crește, cu mai mică intensitate însă, și în cazul cooperativelor situate în zona a II-a și se menține la același nivel în cazul celor din zona a III-a. În ansamblul unităților chestionate, nivelul rambursărilor a crescut de la 28,8 mil. lei în 1970, la 34 mil. lei în 1971 și la 35,5 mil. lei în 1972 (vezi tabelul nr. 9).

Participarea cooperativelor, sub aspect numeric, la restituirea creditelor se caracterizează, de asemenea, printr-un proces dinamic, aspect reflectat în tabelul nr. 10 și în graficul nr. 1. Din totalul cooperativelor anchetate, în 1970 au rambursat credite 153 unități, în 1971 — 162, iar în 1972 — 175, ceea ce exprimă tendința de generalizare a utilizării creditului în toate cooperativele agricole, indiferent de zona în care sînt situate. Din grafic rezultă de asemenea, că unitățile din zona a III-a cunosc cel mai intens proces de restituire a creditelor, în comparație cu forța lor economică și cu volumul creditelor acordate: din 56 unități, 51 au restituit diferite sume în contul creditelor primite, sume care, așa cum am arătat mai sus, depășesc valoarea creditelor primite în această perioadă.

Dat fiind volumul important de credite și dinamica acestora în ultimii trei ani, ne exprimăm convingerea că procesul creșterii, în ritm susținut, a economiei cooperativelor agricole este de neconceput fără nu sprijin substanțial din partea statului. Rolul acestuia ar putea fi amplificat în măsura în care această resursă de bază a dezvoltării ar avantaja dezvoltarea acelor cooperative ale căror condiții de producție sînt mai puțin favorabile.

dr. Sabin NICA-SIRBEȘTI
ION MANEA

În partea a IV-a a anchetei noastre — ALOCAREA RESURSELOR — ne preocupă investigarea direcțiilor în care sînt utilizate aceste resurse pentru: investiții producție, cote de participare la asociațiile intercooperatiste și rambursarea creditelor pe termen lung. Vom urmări astfel să evidențiem concordanța ce există între orientarea resurselor și eficiența lor.

*) În această parte — a III-a — am folosit adesea expresia: solicitat (primit) ceea ce înseamnă că nu s-a luat în considerare posibilitatea ca unele cooperative să fi solicitat credite fără să li se acorde;

**) Am folosit acest criteriu în gruparea unităților deoarece în partea a II-a, a anchetei (vezi „Viața economică“ nr. 29, 20 iulie a.c.) în tabelul nr. 1 B, fondul mediu de dezvoltare a evoluat în jurul acestei valori, astfel: 1970 — 940 mii lei, 1971 — 980 mii lei, 1972 — 1170 mii lei.

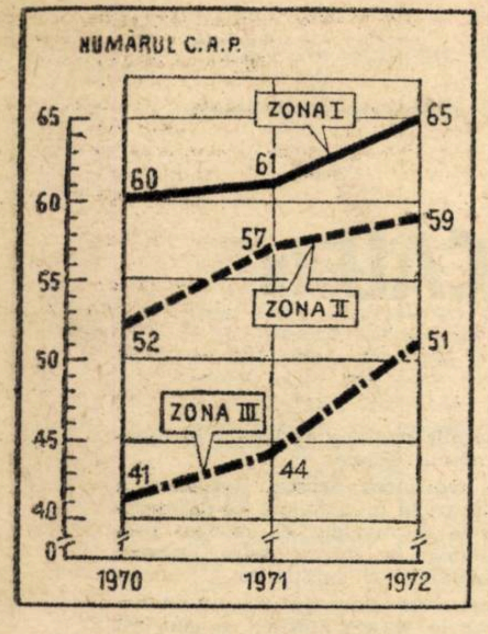

Evoluția numărului cooperativelor care au rambursat credite în ultimii trei ani

Tabelul nr. 1

INTENSITATEA SOLICITĂRII ȘI ACORDĂRII CREDITULUI

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a	Total
1. Numărul total de cooperative	69	59	56	184
2. Numărul cooperativelor care au solicitat și primit credite	58	52	45	155
%	84	88	80	84

Tabelul nr. 2

VOLUMUL TOTAL AL CREDITULUI PRIMIT ÎN ULTIMII TREI ANI PE ZONE

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a	Total
Volumul creditului (mil. lei)	188	50	5	243
%	77	21	2	100

Tabelul nr. 3

REPARTIȚIA CREDITULUI PRIMIT ÎN ULTIMII TREI ANI, PE ZONE

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a	Total
1. Numărul unităților care au primit credite	58	52	45	155
2. Volumul creditului (în medie, pe cooperativă) (mii lei)	3200	970	120	1570

Tabelul nr. 4

CORELAȚIA DINTRE EFORTUL PROPRIU ȘI CREDITE, ÎN ULTIMII TREI ANI, PE ZONE

(în medie, pe o cooperativă — mii lei)

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a
1. Fondul de dezvoltare (F.D.)	4350	1700	1680
2. Creditul (C)	3200	970	120
3. F.D. / C.	1,36	1,75	14

Tabelul nr. 5

SITUAȚIA ECONOMICA A COOPERATIVELOR CARE NU AU PRIMIT (SOLICITAT) CREDITE ÎN ULTIMII TREI ANI... (A)

	Nr. de unități	Venitul global (mil. lei)	Fondul de dezvoltare (mil. lei)	Rata acumulării (%)	Tariful de retribuire (lei)
1970	29	86	20,6	23,3	18,7
1971	29	121	25	22	22,3
1972	29	122	27	22,5	22
...și în special a celor a căror fond de dezvoltare a fost mai mic de 1 mil. lei în 1972 (B)					
1970	18	21	4,5	21,8	13,8
1971	18	28	6,7	21,8	17,7
1972	18	27	4,7	19,7	16,4

Tabelul nr. 6

PRIORITATEA ORIENTĂRII CREDITELOR *)

Sectoare economice	După frecvența menționării locului I.	După media primelor trei locuri
1. Extinderea efectivului de animale (1)	62	35
2. Extinderea plantațiilor (2)	38	27
3. Irigații (6)	31	14
4. Construcții productive (4)	26	19
6. Procurarea animalelor de rasă (5)	23	14
6. Mecanizarea operațiunilor în zootehnie (9)	11	12
7. Procurări de autocamioane și utilaje (3)	7	12
8. Desecări (8)	6	5
9. Extinderea serelor și solariilor (7)	4	5
10. Alte sectoare (10)	2	5
Total	210 **)	

*) Comparați datele din acest tabel cu cele redate în prima parte a anchetei („Viața economică“ nr. 27 a.c.), în tabelul nr. 6: **Prioritatea orientării efortului propriu.**

**) 26 de unități au menționat cîte două sectoare pe locul I.

***) Cifra din paranteză redă locul ocupat de sectorul respectiv în cazul dezvoltării pe baza acumulărilor proprii.

Tabelul nr. 7

CORELAȚIA DINTRE INTENSITATEA ACORDĂRII ȘI RESTITUIRII CREDITELOR, ÎN ULTIMII TREI ANI, PE ZONE (MIL. LEI)

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a	Total
Credite acordate	188	50	5	243
Credite restituite	48	34	14	96

Tabelul nr. 8

INTENSITATEA RESTITUIRII CREDITELOR ÎN ULTIMII TREI ANI, PE ZONE

	1970	1971	1972
Zona I			
1. Numărul de unități	60	61	65
2. Volumul total (mii lei)	11400	17800	18500
3. Volumul mediu (mii lei)	190	290	280
Zona a II-a			
1. Numărul de unități	52	57	59
2. Volumul total (mii lei)	9900	11500	12500
3. Volumul mediu (mii lei)	190	200	210
Zona a III-a			
1. Numărul de unități	41	44	51
2. Volumul total (mii lei)	4550	4560	4580
3. Volumul mediu (mii lei)	110	105	90

Tabelul nr. 9

DINAMICA RESTITUIRII CREDITELOR

	1970	1971	1972
— Volumul total (mil. lei)	28,8	34	35,5
— Volumul mediu (mii. lei)	170	210	200

Tabelul nr. 10

DINAMICA PARTICIPĂRII COOPERATIVELOR LA RESTITUIREA CREDITELOR

	1970	1971	1972
1. Numărul cooperativelor anchetate	184	184	184
2. Numărul unităților care au primit și rambursat credite	153	162	175
%	83	90	95

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Explicația unei ascensiuni rapide : inovația

In 1933, „Boons Works Ltd", întreprindere producătoare de material textil, ia decizia de a construi primul automobil japonez, înființîndu-și în acest scop un departament specializat. Patru ani mai tîrziu este fondată „Toyota Motor Co Ltd", firmă specializată în fabricarea de autovehicule. În 1972, deci după numai 35 de ani de la înființare, firma niponă, cu o producție de 2.087.000 autovehicule, devansează pe „Wolkswagen", plasîndu-se pe locul al 3-lea în ierarhia constructorilor mondiali de automobile.

Care este explicația rapidei evoluții a firmei japoneze ? Aruncînd o succintă privire asupra istoricului activității firmei distingem adoptarea de către aceasta, de-a lungul evoluției sale, a două tipuri de strategii de dezvoltare, diferite în conținut, dar care se completează reciproc.

Prima etapă (1937—1959) se caracterizează în principal prin următoarele orientări : a) Firma se mulțumește să fabrice automobile mai puțin originale, în general replici (mai mult sau mai puțin bune) ale modelelor europene sau americane. Primul său prototip, de exemplu, denumit Al (1935), prezenta numeroase analogii cu Chrysler Airflow; b) Se orientează in exclusivitate spre piața internă, unde reușește să-l întreacă pe principalul său rival Nissan (marca „Datsun") ; c) Își diversifică producția, grupul fabricînd alături de automobile, și mașini textile, mașini de cusut, echipament de construcție etc.

Avantajele acestui mod de acțiune au fost multiple, cei aproape 25 de ani fiindu-i suficienți pentru a pune la punct calificarea forței sale de muncă, utilajele necesare, ca și pentru a recupera avansul în domeniul cercetării și tehnologiilor de fabricație deținut de cunoscute și renumite firme europene și americane. Prin toate acestea, prima etapă strategică de dezvoltare poate fi considerată, pe drept cuvînt, premisa celei de a doua și fundamentul întregii evoluții viitoare a firmei.

A doua eapă (după 1959), are următoarele coordonate strategice: a) Un deosebit accent pus pe inovație. Sînt perfecționate modelele anterioare și, pe această bază, sînt lansate noile modele, dintre care unele deosebit de competitive. Tipul „Corona", de exemplu, o mașină robustă, relativ performantă și puțin costisitoare, lansată în 1960, determină decalajul societății (plus 30% expansiune anuală), dîndu-i brusc o dimensiune internațională; b) Pentru a-și apăra piața internă de penetrația americană, firma își lărgește treptat gama de vehicule fabricate ; c) Sînt abordate cu succes și piețele externe, firma vinzîndu-și produsele pe toate continentele. Pentru viitor se urmărește întărirea poziției firmei pe piața japoneză (de la 40% la 50%), și orientarea exportului în special spre noile piețe (America Latină, Africa, Asia, Oceania, Australia). Pe piața americană firma nu are intenția să-și lărgească actualele poziții, iar piața europeană este considerată numai „o supapă de securitate marginală". d) O politică comercială și de marketing adecvată. Ei îi este afectat peste 8% din personalul firmei (3.800 salariați). Pentru distribuirea producției pe piețele externe, firma și-a creat o rețea specializată alcătuită din 160 importatori și 4.000 de concesionari. e) Un puternic efort de investiții, orientat în special pe construirea unor mari uzine de asamblaj în afara Japoniei — 19 în ultimii 10 ani.

Strategia adoptată i-a permis firmei nipone să obțină rezultate economice financiare foarte bune (beneficiul net de 3 ori mai mare decît la „Volkswagen" și de 5 ori decît „Fiat" ; productivitate ridicată : firma folosește numai 45.860 persoane, cam cît „Volvo". față de „Volkswagen" — 200.000, „Fiat" — 185.000, „Daimler-Benz" — 145.000) și se speră ca, în viitorii 2 ani, prin dublarea capacității față de 1969, să ajungă la o producție de 3,5 mil. vehicule pe an.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

SISTEM MODERN DE CONDUCERE LA F. M. U.-BACĂU [I]

— Considerațiile generale ale proiectantului —

STADIUL ACTUAL DE DEZVOLTARE economică-socială a țării noastre, cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, fac necesară perfecționarea continuă a activității de conducere în cadrul acestui proces, sistemul informatic relevîndu-se și impunîndu-se ca unul din instrumentele principale. De altfel, unul din obiectivele majore ale actualului cincinal pe planul perfecționării activității de conducere economică îl constituie tocmai modernizarea activității de conducere din întreprinderi și centrale industriale economice, precum și din ministere și organe de sinteză, prin introducerea treptată a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor. În realizarea acestui obiectiv o contribuție deosebită o aduce Academia „Ștefan Gheorghiu" care, prin colectivele sale de specialiști, elaborează și proiectează sisteme de conducere modernă pentru unitățile economiei noastre naționale. Asupra unuia dintre acestea — sistemul de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor al Fabricii de mașini-unelte — Bacău ne-am oprit, prezentînd în numărul nostru de astăzi opiniile proiectantului, Centrul de prelucrare automată a datelor și consultanță din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", urmînd ca într-un număr viitor să prezentăm opiniile beneficiarului, conducerea unității respective.

LA PROIECTAREA noului sistem, s-a pornit de la ideea de bază că în fapt fabrica reprezintă un sistem dinamic complex cu posibilități de autoreglare, format din mai multe subsisteme interconectate între ele și că rolul conștient de regulator pe ansamblul sistemului și pe subsisteme este asigurat de către conducere care se bazează pe informațiile furnizate de sistemul informatic. De asemenea s-a avut în vedere că fabrica nu reprezintă un sistem izolat, că ea face parte dintr-un sistem mai mare.

Acest lucru a permis formarea unui concept unitar asupra procesului de conducere ceea ce a facilitat, ca pe baza obiectivelor și sarcinilor de ansamblu ale întreprinderii, să se poată defini principalele activități, relațiile și legăturile dintre ele și în continuare în cadrul fiecărei activități sarcinile și atribuțiile precum și procedurile administrative pentru realizarea lor.

Gruparea omogenă, complementară sau convergentă a activităților a permis stabilirea subsistemelor și a relațiilor și legăturilor dintre acestea, în vederea asigurării funcționării armonioase a întregului sistem.

La realizarea subsistemelor s-a avut în vedere stabilirea unei delimitări cît mai precisă între activitățile de coordonare generală, de concepție și de pregătire tehnică a fabricației, de execuție, ceea ce a condus în final la o structurare corespunzătoare a compartimentelor funcționale și de execuție, la elaborarea în ultimă instanță a unei structuri organizatorice echilibrate, capabilă să asigure funcționarea întregului sistem de conducere și execuție, aptă în același timp la adaptări rapide în funcție de noile condiții și obiective pe care le poate avea întreprinderea în viitor.

Este de reținut faptul că la elaborarea procedurilor administrative ce asigură funcționarea subsistemelor și realizarea activităților, s-au avut în vedere acele metode și tehnici moderne de conducere și organizare, ce pot fi utilizate în condițiile specifice acestei întreprinderi, precum și posibilitățile de utilizare a unor elemente de cercetare operațională pentru optimizarea resurselor și capacităților.

Definirea conceptului de conducere și a cadrului organizatoric a permis ca în faza a doua să se treacă la elaborarea sistemului informatic.

Unul din principiile de bază de la care au pornit proiectanții a fost ca noul sistem informatic să asigure pe de o parte, o informare selectiv-operativă și de relevare a proceselor de durată pentru cadrele de conducere pe diverse nivele ierahice (ierarhizarea informațiilor), iar pe de altă parte să preia execuția efectivă a unor lucrări cu volume mari de prelucrare a datelor.

Asigurarea unicității informației a constituit de asemenea un criteriu important de la care s-a pornit la proiectarea noului sistem. El s-a realizat prin crearea unei bănci de date, care a fost astfel concepută și structurată încît să poată furniza atît datele ce caracterizează evoluția proceselor tehnico-economice, date necesare procesului de conducere — previzională, operativă și post-operativă — cît și datele primare cu caracter constant, necesare exploatării diferitelor programe cu ajutorul cărora se realizează lucrările necesare activităților din subsistemele operaționale.

În acest sens banca de date conține informații ce caracterizează produse, subansamble, repere, materiale, tehnologii, locuri de muncă, forță de muncă, furnizori, beneficiari etc. precum și informații privind evoluția realizării principalilor indicatori de plan și a modului de utilizare a resurselor.

Complexitatea sistemului în ansamblul său impunînd o „modularizare" a acestuia, a permis punerea eșalonată în funcțiune a noului sistem.

Pentru realizarea acestui deziderat a fost nevoie ca în prealabil să se definească punctele și nivelele de decizie precum și datele de intrare-ieșire pentru lucrări, activități și subsisteme.

Modularizarea sistemului a avut în vedere lucrările și activitățile, ce concură și închid conducerea și execuția unui proces tehnico-economic în ansamblul său, indiferent dacă la realizarea lor participă unul sau mai multe compartimente, asigurîndu-se astfel o reducere substanțială a dependenței sistemului de structura organizatorică și totodată, o raționalizare a lucrărilor și procedurilor administrative.

Utilizarea cît mai eficientă a tehnicii electronice de calcul a constituit de asemenea un criteriu major în proiectarea noului sistem, astfel încît calculatorul să preia numai acele activități ce se justifică din punctul de vedere economic, respectiv acele activități unde volumul datelor, frecvența de prelucrare, obiectivitatea și exactitatea acestora sînt determinante în elaborarea unor decizii eficiente, precum și în cazurile unde timpul de corecție a abaterilor trebuie să fie minim.

Încercînd o caracterizare sintetică a noului sistem informatic de conducere trebuie să evidențiem faptul că axul principal al acestuia îl constituie planificarea, programarea, lansarea și urmărirea producției.

Foarte pe scurt, conceptul general al sistemului proiectat, cu toate imperfecțiunile sale de care sîntem conștienți și pe care intenționăm să le eliminăm în etapa următoare de proiectare detaliată, prezintă totuși caracteristicile generale ale unui sistem de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor așa cum arătam anterior.

În același timp sistemul de conducere proiectat permite luarea în considerație a obiectivului principal al unității — realizarea planului de producție cu o utilizare rațională a resurselor și, prin aceasta, permite utilizarea planului ca instrument efectiv de conducere.

Stabilind conexiunile dintre sistemul de conducere și cel operațional, sistemul proiectat poate deservi în egală măsură sistemul de execuție — secțiile și serviciile operative — și sistemul de conducere prin agregarea selectivă a informațiilor.

Este de subliniat faptul că în cadrul sistemului sînt înglobate lucrările și activitățile ce nu au fost preluate pe calculator, proiectîndu-se și pentru aceasta acele metode, proceduri și mijloace de

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. VICTOR GÎRJOABĂ

director general. Centrala sării și nemetaliferelor — București

• Conduceți, după cîte știu, centrala de la înființarea acesteia. Ce elemente considerați că au fost determinante în procesul integrării dv. în funcția de director general ?

— Activitatea practică în industria minieră am început-o în urmă cu aproape 34 de ani, cînd, odată cu înscrierea la școala tehnică medie minieră, conform programului acesteia, trei zile pe săptămînă, cît și în perioada de vacanță, trebuia să lucrez în subteran. Am avut astfel posibilitatea ca, în anii tinereții, să-mi însușesc și să execut efectiv meseria de miner, iar apoi să ocup funcții de maistru și tehnician. După terminarea facultății, mi s-au încredințat diferite posturi de conducere, în cadrul sectoarelor exploatărilor și combinatului minier din Valea Jiului. Pregătirea profesională și experiența în activitatea direct productivă mi-au permis o cunoaștere aprofundată a domeniului de activitate și, prin aceasta, mi-au dat posibilitatea să ocup funcții în conducerea superioară a ministerului, din 1969 fiind numit director general al centralei.

• Ați avut probabil, în activitatea de pînă acum, multiple satisfacții profesionale. De ce natură apreciați că au fost cele mai importante ?

— Aș fi foarte mulțumit să se confirme și aș considera ca cel mai important succes al activității de pînă acum, satisfacția de a lucra în colective unite și de a fi stimat ca omul care a contribuit, pe măsura puterilor sale, la succesele obținute prin străduințe comune.

• Se poate vorbi și de insatisfacții profesionale ?

— Deși în mai mică măsură, da. Astfel, în perioada 1950—1954, ca proaspăt absolvent, am deținut funcții care nu erau legate de activitatea de producție, ceea ce îmi crea un sentiment de nerealizare...

• Ce ne puteți spune în legătură cu modul de aplicare a recentelor măsuri de îmbunătățire a organizării în centrala dv. ? Care apreciați a fi principalele avantaje ?

— În primul rînd, gruparea celor 11 întreprinderi componente, pe baza criteriului omogenității produselor și a tehnologiilor de producție, a făcut posibilă o coordonare unitară și mai eficientă a producției, dezvoltării și desfacerii la intern și export, atît pentru sare cît și pentru toate produsele nemetalifere. În al doilea rînd, a fost posibil ca, paralel cu reducerea a cca 30% din aparatul tehnico - administrativ, să se asigure integral cadrele de specialiști pentru toate unitățile și, în special, pentru activitatea direct productivă și de concepție. În al treilea rînd ar fi de subliniat că în noua structură or-

Marginalii la un simpozion

CONDUCEREA MICROSISTEMELOR ECONOMICE

HOTĂRÎRILE Congresului al X-lea al partidului, ale conferințelor naționale din 1967 și 1972, ca și ansamblul de măsuri adoptat ulterior, au declanșat în ultimii ani o susținută activitate de perfecționare a conducerii și organizării întregii vieți economice și sociale. Impulsionată de numeroasele contribuții personale și recomandări făcute de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea de perfecționare a conducerii și organizării în domeniul economic a antrenat masele largi de salariați din întreprinderi, centrale și ministere, specialiști, cadre de conducere și cercetători, toți concentrîndu-și eforturile spre găsirea celor mai bune soluții de concretizare în fapt a reglementărilor stabilite.

Nu de puține ori a fost necesară confruntarea de opinii între cei care aplică cunoștințele teoretice în practică și cei care studiază problemele legate de activitatea practică, între practician și cercetător. În contextul amintit se înscrie și simpozionul organizat recent de către Comitetul municipal de partid-București în colaborare cu Institutul de cercetări economice (I.C.E.)-București, pe tema: **Probleme ale perfecționării conducerii și organizării unităților industriale.**

Pornind de la ideea că azi mai mult ca oricînd se impune gîndirea din timp a tuturor perfecționărilor viitoare, testarea lor practică înaintea aplicării efective și a generalizării, intervențiile cercetătorilor economiști au căutat să pună accentul pe acele laturi și aspecte ale activității microsistemelor economice care sînt rezolvate în prezent numai parțial, necesitînd perfecționări de viitor, în special, în dimensiunea lor organizatorică și de conducere.

Faptul că intervențiile făcute au fost rezultatul unei largi investigații desfășurate în perioada 10—31 mai a.c. în întreprinderi și centrale din 4 ministere, că anterior definitivării concluziile preliminare au fost trecute prin filtrul unui test de verificare în 47 de întreprinderi și centrale industriale, au ridicat mult, așa cum au subliniat participanții la dezbateri, nivelul comunicărilor. O observație făcută de unii din participanți se referă la modul în care au fost prezentate rezultatele anchetei: a fost promovat punctul de vedere majoritar al întreprinderilor consultate, fără a se proceda la o interpretare proprie mai dezvoltată, la o analiză mai de detaliu a concluziilor.

Dintre comunicările făcute la simpozion relevăm:
- **Probleme generale ale perfecționării conducerii, organizării și planificării activității unităților industriale.**
- **Perfecționarea organizării și conducerii activității de investiții și construcții.**
- **Modalități de îmbunătățire a activității de cercetare-dezvoltare în unitățile industriale.**
- **Posibilități de îmbunătățire a activității de producție.**
- **Unele probleme privind perfecționarea sistemului de cointeresare materială individuală a salariaților.**
- **Posibilități de perfecționare a activității financiar-contabile.**

Conținutul comunicărilor prezentate (vezi caseta) confirmă încă o dată faptul că laturile esențiale ale procesului de perfecționare a formelor și metodelor de conducere și organizare a economiei, le constituie consolidarea activității centralelor industriale și concomitent a unităților lor componente, a întreprinderilor industriale — verigi de bază ale economiei noastre, în ambele cazuri fiind schițate direcțiile principale de îmbunătățire în viitor a activității.

Astfel, referindu-ne la perfecționarea activității centralelor, se observă orientarea tot mai accentuată spre găsirea de căi care să permită o creștere a eficienței activității acestora. Se remarcă, de exemplu, orientarea majoritară spre crearea de centrale pe baza criteriului omogenității produselor sau tehnologiilor de fabricație, ca și pe cel al realizării de produse, lucrări sau familii de produse în cooperare. În același context semnalăm opțiunile tot mai frecvente în direcția reducerii sistemului de indicatori de plan obligatorii, și concomitent a extinderii evantaiului de competențe și responsabilități acordat organelor de conducere colectivă.

Pornindu-se de la ideea că realizarea sarcinilor de plan, în actualul cincinal, ca și în perspectivă, trebuie să fie concepută nu pe seama intensificării efortului fizic, ci în principal pe seama creșterii eficienței economice, a promovării rapide a progresului tehnic în producție, extinderii mecanizării și automatizării, organizării pe baze științifice a producției și a muncii în fiecare întreprindere, s-a căutat desprinderea de posibilități de îmbunătățire în viitor a activității în toate funcțiunile întreprinderii și, în primul rînd a celor de cercetare-dezvoltare, de producție și financiar-contabilă. Multe din propunerile făcute au întrunit adeziunea participanților la simpozion. Cu titlu de exemplu amintim: perfecționări de ordin organizatoric (vizînd în principal sporirea competențelor acordate unităților industriale, în ceea ce privește constituirea și utilizarea fondurilor de tehnică nouă, încadrarea și promovarea specialiștilor, mai buna corelare a complexității sarcinilor cu calificarea cadrelor etc.), ca și pe linia stilului de conducere a cadrelor, a intensificării motivării și implicit a cointeresării tuturor factorilor ce contribuie la realizarea activităților de cercetare-dezvoltare; acționarea asupra tuturor elementelor de conținut ale activității de producție, în special a elementului principal al acesteia, fabricația sau exploatarea, prin: cunoașterea și nominalizarea din timp a sarcinilor de plan, asigurarea stabilității indicatorilor de plan, defalcarea la timp și în mod rațional a sarcinilor de plan pe secții, brigăzi, echipe și pe fiecare mașină în parte, asigurarea din timp a unei documentații tehnico-economice, aplicarea pe scară tot mai largă a programării și dispecerizării științifice a producției: perfecționarea activității finaciar-contabile în special prin îmbunătățirea actualului sistem de creditare și de planificare a respectivei activități.

Elementele succint prezentate, răspund întru totul unor necesități izvorîte din efortul de modernizare rapidă a economiei în care sîntem antrenați, și care, prin însăși amploarea și ritmul său impune găsirea în permanență de noi căi de îmbunătățire a conducerii activității unităților industriale.

←——

prelucrare care să permită realizarea unui sistem informatic unitar pentru conducere.

O ultimă observație, un nou avantaj al sistemului am putea spune, îl constituie asigurarea concomitentă a conducerii previzionale și operative pe nivele ierarhice.

Se poate aprecia că realizarea acestui sistem a fost condiționată nemijlocit de participarea directă a conducerii unității și a factorilor ei de răspundere la elaborarea conceptului general al procesului de conducere, la stabilirea metodelor și tehnicilor de organizare, la modularizarea sistemului și stabilirea relațiilor și legăturilor dintre acestea.

Colaborarea și conlucrarea permanentă dintre specialiștii în probleme de conducere și organizare și specialiștii în prelucrarea automată a datelor a asigurat unitatea procesului de conducere cu cadrul organizatoric și sistemul informatic, astfel încît acesta să dea răspuns cerințelor conducerii, să devină un instrument efectiv de conducere.

ing. Valeriu MARINESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

ganizatorică, volumul producției a crescut de cca 2,5 ori și concomitent cu aceasta, au sporit mult și posibilitățile de întrajutorare între unitățile componente, în toate domeniile și îndeosebi în utilizarea mai rațională a mijloacelor și capacităților de producție.

• Ce considerați că mai trebuie făcut pentru ca eficiența aplicării măsurilor să fie cea scontată?

— Din discuțiile și analizele care au avut loc pe parcurs, a rezultat că organizarea actuală este corespunzătoare și că fondul de cadre rămas poate să asigure, în general, desfășurarea activității în bune condiții. Pentru aceasta este însă necesar ca atît la nivelul fiecărei întreprinderi în parte, cît și la nivelul centralei, să fie luate, în continuare, măsuri pentru reducerea, simplificarea și raționalizarea lucrărilor de birou, evitarea paralelismelor și creșterea operativității.

• Care apreciați a fi factorul determinant asupra căruia ați gîndit să acționați în primul rînd?

— Este vorba de factorul om, căruia întotdeauna i-am acordat o importanță deosebită. Deoarece în forma îmbunătățită de organizare o serie de cadre și, în special cele cu muncă de teren, urmează să cuprindă și să rezolve o gamă mai largă de probleme, avem în vedere o preocupare sporită pentru perfecționarea pregătirii profesionale.

• Deoarece exportul are o pondere importantă în activitatea unității pe care o conduceți, cum gîndiți că trebuie acționat pentru perfecționarea organizării și conducerii lui.

— Este necesar, în primul rînd, să mai fie aduse unele îmbunătățiri în domeniul colaborării cu unitățile din domeniul transportului pe căile ferate și maritime. De asemenea, se resimte necesitatea unei mobilități mai sporite și a unor contacte mai directe în relațiile cu partenerii externi.

• Știut fiind că acțiunea economică implică existența unui factor de risc, am dori să vă cunoaștem opinia și asupra acestui aspect?

— Consider că în nici un domeniu de activitate nu se pot obține progrese dacă nu ne luăm asupra noastră și un anumit procent de risc. Este însă evident că, în prealabil, trebuie să fie luate toate măsurile previzibile pentru a reduce riscul la minimum și să fie cunoscute și apreciate în mod corespunzător avantajele care pot fi obținute. Instaurarea și aplicarea justă a principiului muncii colective are printre altele și menirea de a reduce la minimum factorii de risc. În concluzie, deci, cred că, în împrejurări speciale, un bun conducător trebuie să-și asume anumite riscuri. Ca atare, factorii care analizează situații de această natură au, după părerea mea, obligația ca să țină seama de împrejurările concrete și de rezultatele care se obțin prin anumite acțiuni și nu numai de un caz izolat de eșec.

• Cum se manifestă influența acestui factor în activitatea centralei dv.?

— În măsura în care această influență există, prin măsurile luate de conducerea centralei, efectele sale au fost reduse întotdeauna la minimum. Dovadă, rezultatele obținute de unitățile centralei noastre care, pe primele șase luni ale acestui an, și-au îndeplinit integral sarcinile ce le reveneau la toți indicatorii.

Pagini realizate de
Iulian BĂDIN

VADEMECUM

Ce se recomandă înainte de a da... o comandă

SPECIALIȘTII consideră că se procedează greșit atunci cînd atributul de „a comanda“ este identificat cu „a face probă de autoritate“. Actul de comandă trebuie să aibă ca scop, în special, de a controla comportamentul subordonaților pentru a face acțiunea lor eficace și coerentă. Iată de ce, atunci cînd vreți să dați un ordin colaboratorilor, căutați să luați în considerație următoarele sfaturi:

1. **Dați directive clare, concise, explicite.** — *Un ordin este un mesaj adresat subordonaților. Ca toate mesajele, prima sa calitate este de a putea fi ușor înțeles. Aceasta presupune în primul rînd ca limbajul utilizat să fie clar. O redactare în stil excesiv, „administrativ“ sau „juridic“ va conduce, fiți sigur, la o totală neînțelegere din partea celor cărora le este adresat. Altfel spus acesta va fi un ordin dat degeaba. În al doilea rînd, pentru a putea fi perceput ca atare un ordin trebuie să fie precis și explicit. Arta litotei și metafora diplomatică trebuie să contribuie la aceasta din plin. Toate consecințele ordinului trebuie să fie posibil de tras fără ambiguități. Între altle, este necesar să veghezi la eliminarea oricărui comentariu superfluu. Într-adevăr cînd un ordin e înecat în mai multe pagini ale unei circulare afișate pe un tablou, un mic număr dintre colaboratorii dv. își vor da osteneala să le citească.*

2. **Verificați dacă ordinul a fost bine înțeles de subordonații dv.** — *A emite un ordin într-un limbaj care vă pare destul de clar nu este suficient. Trebuie să vă asigurați că mesajul dv. a fost bine primit și înțeles, ceea ce implică o adaptare corectă a sa nivelului intelectual al persoanelor cărora le este adresat. Acest proces de autocontrol, analog a ceea ce ciberneticienii numesc feed-back, nu este evident posibil decît dacă vă cunoașteți bine subordonații. Pentru aceasta aveți interesul să-i reuniți frecvent sau să le telefonați pentru a le înregistra reacțiile: modul în care interpretează ordinele scrise sau orale va determina comportamentul dv. viitor.*

3. **Asigurați-vă că ordinele sînt executabile.** — *Cînd superiorii dv. ierarhici au tendința de a vă încredința noi sarcini, fără a examina dacă mijloacele de care dispuneți sînt suficiente pentru a vă îndeplini misiunea nu vă comportați în același fel cu propriii dv. subordonați. Înainte de a da ordine, dați-vă osteneala de a verifica adecvarea resurselor financiare, materiale și umane disponibile, cu obiectivele pe care le-ați fixat. Altfel ordinele date fie vor rămîne literă moartă, fie vor fi îndeplinite prost, în ambele cazuri obiectivele pe care le-ați urmărit nefiind atinse.*

4. **Ordinele date trebuie să se inscrie în cadrul unei politici obiective.** — *Ordinele pe care le dați nu trebuie să fie expresia bunului dv. plac personal. Ele trebuie să fie percepute clar de subordonați ca fiind mijloace necesare pentru a atinge obiectivele pe care și le-a fixat întreprinderea în ansamblu. Nimic nu e mai nefast decît ordinele, mai mult sau mai puțin arbitrare, sau cele a căror necesitate subordonații dv. nu o percep.*

5. **Subordonații dv. trebuie să fie motivați.** — *Am subliniat anterior că pentru a fi înțeles ordinul nu trebuie să fie însoțit de comentarii inutile. Nu înțelegeți greșit această idee. Pentru ca colaboratorii să poată sesiza semnificația, nu trebuie să vă temeți de a însoți ordinele de un ansamblu suficient de informații complementare.*

Acestea fiind spuse, informația nu este suficientă pentru a vă motiva colaboratorii. Trebuie, în același timp, ca aceștia să fie cointeresați, în executarea ordinelor pe care le dați. În caz contrar, oricît de simplu ar fi, ordinul nu va fi întotdeauna bine executat.

INFORMATIE-DECIZIE

REZULTATELE OBŢINUTE IMPUN O SINGURĂ CONCLUZIE:

INTENSIFICAREA EFORTURILOR DE INTRODUCERE A INFORMATICII ÎN ÎNTREPRINDERE

Din experienţa T.C.I. — Constanţa

PROGRAMAREA LUCRĂRILOR DE INVESTIŢII CU CALCULATORUL

TRUSTUL DE CONSTRUCŢII (T.C.I.) din Constanţa, a hotărît în urma unor analize şi studii folosirea unor noi metode moderne de conducere, cu ajutorul unor tehnici noi de prelucrare a datelor. Cu mijloacele curente nu mai era posibilă o prelucrare a datelor în timp util în vederea unor decizii fundamentate ştiinţific, operative.

În acest scop la T.C.I. Constanţa a luat fiinţă, încă din anul 1972, atelierul de proiectare pentru informatică — INFOPROIECT — încadrat cu specialişti şi dotat cu echipament electronic de prelucrare a datelor. Avînd în vedere necesităţile de informaţii ale trustului, specificul activităţii de construcţii, s-au stabilit atelierului următoarele obiective: introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor în conducerea şi organizarea trustului; perfecţionarea fluxului informaţional în condiţiile introducerii prelucrării automate a datelor şi a noilor sisteme de conducere; introducerea metodelor moderne de conducere în activitatea de antrepriză generală, privind folosirea graficelor tip reţea calculate pe baza metodei analizei drumului critic; introducerea formei de perfecţionare a pregătirii profesionale pe bază de proiecte individuale. Specializarea cadrelor a fost efectuată pe patru căi: prin programe proprii, programe C.O.C.C., programe CEPECA, precum şi prin cursuri la alte unităţi de învăţămînt sau de specialitate.

Preluînd de la C.O.C.C. sistemul de pregătire, programare-lansare şi urmărire a producţiei de construcţii-montaj (S.P.L.U.) pentru aplicare în cursul anului curent, Trustul de construcţii industriale din Constanţa a devenit unitate experimentală pentru aplicarea acestui sistem modern de conducere. În cadrul acestui sistem complex sînt cuprinse mai multe programe. Astfel, programul SIERRA pentru evidenţa personalului TESA, permite să se obţină în cîteva minute liste cu personalul încadrat, cu datele privind studiile, profesia de bază, vîrsta, situaţia militară etc.

Deciziile privind redistribuirea cadrelor de pe şantierele ce şi-au terminat activitatea, luate pe baza datelor furnizate de calculator, au redus mult problemele de încadrare, de asigurare a locuinţelor, au permis evaluarea exactă a necesarului de cadre pentru viitoarele şantiere. Subsistemul furnizează şi date privind fluctuaţia cadrelor din construcţii. Acest program, va fi completat prin altul denumit SURVEIOR, care creează colecţii de date, furnizînd informaţii cu privire la efectivul de personal direct productiv.

Sistemul GESTOC 1 pentru evidenţa mişcării materialelor şi gestiunea stocurilor pe calculatorul IRIS-50, permite o analiză fundamentată a stocurilor de materiale, în scopul reducerii lor la nivelul strict necesar. Pentru anul în curs se implementează programul GESTOC 2, care va introduce o codificare unică a materialelor, avînd la bază codificarea republicană. În afara acestora mai avem în vedere şi un program pentru întocmirea documentaţiei economice — DOCEC 2.

Folosirea calculatoarelor mici FC—15 şi FC—30, începută anul trecut, a devenit o activitate curentă în cadrul trustului nostru. Pe cele 10 calculatoare din aceste tipuri se rulează în prezent opt programe, urmînd ca, în curînd, numărul lor să depăşească 20. Cele opt programe privesc întocmirea automată a facturilor, comenzilor, extraselor de cont, livrărilor de betoane, inventarului etc. Transpunerea datelor pe bandă perforată compatibilă cu sistemul IRIS-50 al C.O.C.C. face posibilă centralizarea rezultatelor la diverse nivele organizatorice.

Aplicarea sistemului de pregătire, lansare şi urmărire la şase investiţii importante ale trustului nostru dau posibilitatea ca procesele de lucru să aibă la bază date certe, furnizate prin prelucrarea automată a graficelor-reţea (pe calculator) şi a graficelor liniare pentru toate lucrările din acest an. Totodată, va fi posibilă conectarea procesului decizional la programele PAD. Întocmirea acestor grafice prin metoda PERT-OLIVETTI cu suprapunerea activităţilor, este încredinţată unui colectiv specializat prin cursuri de perfecţionare. Acest colectiv conlucrează direct cu atelierul de proiectare a tehnologiilor deosebite şi cu conducerile şantierelor.

Din elementele fluxului informaţional perfecţionat pe care le utilizăm în prezent enumerăm: **tabloul de bord** — la nivel de conducere a trustului; **fişe tehnologice tipizate; diverşi suporţi de informaţii**, adaptaţi la prelucrarea automată a datelor. Extinderea lucrului în acord global (de la 60% în 1972 la 80% în acest an) constituie o condiţie favorabilă pentru simplificarea evidenţelor, pentru aplicarea metodelor moderne de gestiune economică.

În cursul primului trimestru au fost elaborate grafice de antrepriză generală tip reţea la şase obiective principale. După ce s-a stabilit — de comun acord cu conducerile şantierelor — activităţile, duratele şi condiţionările, s-a trecut la prelucrarea automată a datelor pe calculatorul IRIS şi la întocmirea reţelelor, în colaborare cu Institutul de proiectare tip şi tehnologii pentru construcţii (IPC). Am întocmit, de asemenea, grafice GANTT — liniare — pentru celelalte obiective. Pe baza programului DOCEC 2, s-a întocmit situaţia comparativă a consumului de materiale, lucrare de amploare care a constituit un adevărat examen de maturitate pentru INFOPROIECT.

Paralel cu acţiunea de programare prin grafice, s-a trecut la activitatea de lansare din cadrul sistemului de programare, lansare şi urmărire a lucrărilor, întocmindu-se fişa activităţii, programul de lucru şi fişa de calcul al manoperei pentru toate lucrările începute în primele patru luni, astfel că la sfîrşitul lunii aprilie plata drepturilor de salariu pentru muncitori s-a făcut pe baza noilor documente. Metodologia de calcul al manoperei a fost aceeaşi ca la acordul global la nivel de formaţie. Prin însumarea acestor fişe de manoperă s-a realizat acordul global la nivelele superioare (lot, şantier etc.).

Rezultatele obţinute anul trecut prin introducerea sistemului informaţional perfecţionat au justificat eforturile depuse. Prin realizările sale, Trustul de construcţii industriale din Constanţa s-a situat între primele unităţi ale ramurii; depăşind planul de producţie cu 1,9%, realizînd o creştere a productivităţii muncii, cu 16,8% faţă de anul 1971 (cu 3,5% peste nivelul planificat). În prima parte a anului în curs, evoluţia îndeplinirii sarcinilor de plan a fost şi mai bună, situaţie ce demonstrează că preocupările pentru introducerea informaticii trebuie intensificate.

ing. Ion ISTRATE
şeful atelierului de proiectare
pentru informatică
T.C.I.—Constanţa

Din experienţa C.P.C.S. — Bucureşti

INFORMAREA ŞI CONTROLUL OPERATIV ASUPRA COSTURILOR DE PRODUCŢIE

CONDUCEREA şi organizarea pe baze ştiinţifice a întreprinderii moderne presupune un control şi, deci, o informare permanentă asupra nivelului de eficienţă la care se consumă principalele resurse, forţa de muncă şi materialele în procesul de producţie.

Acest obiectiv este realizat fără excepţie de orice unitate economică, dar metodele clasice folosite, cum sînt bilanţurile, nu dau satisfacţie conducătorului care, folosind numai acest instrument, este lipsit de posibilitatea de **a cunoaşte în fiecare moment nivelul cheltuielilor de producţie, comparativ cu un etalon de eficienţă maximă propus ca obiectiv în cadrul politicii generale a întreprinderii.** O astfel de cunoaştere operativă dă posibilitate conducătorului să intervină oportun în timpul desfăşurării procesului, să remedieze şi să stabilizeze tendinţele spre consumuri optime de muncă şi materiale, spre o eficienţă maximă.

Metoda costurilor standard „clasică" realizează, pe produs, şi respectiv pe proces descompus în faze, comparaţia permanentă dintre costurile efective şi costurile standard prestabilite la un nivel pe care întreprinzătorul şi-l propune în cadrul politicii sale de dezvoltare şi în corelare cu gradul de dotare al întreprinderii.

De regulă nivelul „standard", indiferent de metoda prin care se stabileşte, reprezintă **un maxim posibil de realizat** cu minim de cheltuieli, în condiţii date.

Realizarea controlului şi informării prin metoda costurilor standard presupune existenţa unei tehnologii de fabricaţie bine pusă la punct, cu fişe tehnologice pe produs, conţinînd toate fazele de fabricaţie şi operaţii la care să se poată înscrie consumul standard, de manoperă şi materiale exprimat în unităţi fizice (ore, kg, metri etc.) şi valorice (salariu standard, cost materiale, valoarea pierderilor etc.).

În unităţile economice în care aceste proceduri sînt puse la punct, aplicarea metodei costurilor standard nu pune probleme decît pentru stabilirea costurilor unitare standard de manoperă şi materiale.

Necesitatea controlului şi informării asupra costurilor este, însă, universală şi independentă de existenţa unor proceduri de evidenţă a producţiei, la un nivel de detaliere avansat, astfel încît, în unele cazuri, încercările de implementare a metodei costurilor standard s-au sincronizat cu găsirea unor modalităţi particulare de aplicare.

O ASTFEL DE APLICAŢIE a fost realizată experimental, de consultanţii Academiei „Ştefan Gheorghiu", la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" pentru producţia de carte. Fiecare titlu în producţia de carte constituie o comandă separată şi, respectiv, un produs unicat. Cele aproximativ 600 operaţii tehnologice ale producţiei de carte se combină în mod diferit în grupaje de 20-50 de operaţii din care rezultă un număr foarte mare de combinaţii posibile care reprezintă, în fapt, varietatea binecunoscută a diferitelor tipărituri cu o personalitate definită. Acest mod de lucru pune reale probleme în proiectarea fiecărei cărţi, procedură care face obiectul unor proiecte de organizare separate.

În faza respectivă, aplicarea metodei costurilor standard nu putea viza produsul carte, în schimb a putut fi foarte bine aplicată pe operaţii. Rezultanta aplicării metodei de operaţii a fost optimizarea consumurilor de forţă de muncă şi de materiale.

Experimentul s-a realizat într-o secţie cu pondere mare în producţia de carte, respectiv secţia de imprimare prin procedeul „tipar înalt". Din costul cărţii în această secţie se înregistrează circa 80% din cheltuieli, repartizate în părţi aproximativ egale pe manoperă şi hîrtie (materialul cu ponderea covîrşitoare).

Obiectivul de bază vizat de implementarea metodei costurilor standard a fost deci, urmărirea costurilor de manoperă şi materiale, ocazionate de efectuarea diferitelor operaţii desfăşurate în această secţie, comparativ cu nivele standard de cheltuieli prestabilite la un nivel minim posibil în condiţiile tehnice de dotare identificate.

Pe scurt, etapele de implementare parcurse au fost următoarele:

— listarea tuturor operaţiilor efectuate în secţie şi împărţirea lor în productive şi neproductive;

— încadrarea operaţiilor în centre de control şi zone de control, după criteriul tehnologic, avînd în vedere şi responsabilizarea fiecărui centru sau zonă;

— stabilirea modalităţilor de măsurare a cantităţii de muncă şi material consumat pe fiecare operaţie, centru şi zonă de control;

— proiectarea purtătorilor de informaţii şi precizarea canalelor de circulaţie;

— stabilirea punctelor de decizie, a limitelor de competenţă decizională şi a modului de transmitere şi control al execuţiei, cît şi cel de raportare sintetică spre nivelele ierarhice superioare. Desigur că aceste rapoarte, pe măsură ce se avansează spre vîrful piramidei, devin mai sintetice, dar conţin elementele de cost ale fiecărei operaţii.

Nivelele standard ale costurilor au fost stabilite folosind date statistice din care s-au reţinut cele mai bune performanţe atinse în trecut. Standardele stabilite au fost testate o perioadă convenabilă şi modificate corespunzător, de regulă, prin ridicarea „ştachetei".

Fiecare conducător are drept de decizie (centrul de control = şef de echipă, zona de control = maistru, şef secţie etc.) şi primeşte raportul comparativ dintre consumul efectiv şi consumul standard, cu evidenţierea diferenţelor pe cauze. Nerealizările, înscrise cu roşu, permit o selectare rapidă în lectura rapoartelor şi, deci, decizii de corecţie imediate.

Rapoartele sînt zilnice şi se transmit a doua zi pentru ziua precedentă. Sub formă de grafice, rezultatele se afişează şi în secţie, astfel încît constituie bune stimulente între centre, zone şi schimburi.

Datele primare sînt înscrise chiar de către operatori, iar prelucrarea se face cu un personal redus (3 calculatori pentru cei 400 muncitori care lucrează în secţie). Procedura manuală proiectată a avut în vedere şi trecerea în viitor la prelucrarea automată a datelor, care va spori cu mult viteza de raportare, astfel încît zilnic şi pe fază pot fi transmise spre centrele de decizie abaterile de la standard.

Informarea operativă asupra consumurilor de muncă şi materiale pe operaţii a permis decizii de corecţie spre reducerea cheltuielilor de producţie, concretizate prin reducerea şi redistribuirea operatorilor în procent de 25% şi o creştere corespunzătoare a productivităţii.

Economia de hîrtie previzibilă după o primă perioadă de aplicare este de ordinul 1 milion lei/an.

Existenţa unui astfel de sistem de evidenţă pe operaţii va permite înscrierea costurilor în fişele pe produs odată cu punerea la punct a acestor proceduri şi deci controlul şi informarea se va face, în viitor, pentru fiecare comandă, respectiv titlu de carte, pe măsură ce acesta parcurge fazele tehnologice de fabricaţie.

ing. Barbu PETRESCU
consultant, Academia
„Ştefan Gheorghiu"

concepte-teorii

PUNCTE DE VEDERE

„FALSA VALOARE SOCIALĂ" ŞI RENTA DIFERENŢIALĂ

PORNIND de la concepţia lui Marx, manualele de economie politică analizează renta diferenţială în directă legătură cu formarea aşa-zisei false valori sociale, ultima avînd ca izvor monopolul asupra pămîntului ca obiect de exploatare economică şi, concomitent, determinarea preţului produsului agricol de condiţiile marginale de producţie. Deşi nu se afirmă întotdeauna direct că renta diferenţială presupune falsa valoare socială, ideea rezultă destul de clar din exemplul cifric folosit, din tabelul prin care schiţăm producerea rentei diferenţiale. Ideea falsei valori sociale este preluată din vol. III al Capitalului.

Dacă aceasta este realitatea, renta diferenţială provenind din falsa valoare socială, atunci :

a) **Renta nu e parte a plusvalorii creată în agricultură.** Falsa valoare socială nu este altceva decît un preţ de monopol, care depăşeşte în grade diferite valoarea reală a mărfurilor, aşa cum ea este determinată de cantitatea de muncă. Ca urmare, surplusul de profit care se plăteşte proprietarului funciar este o parte din valoarea creată în alte ramuri şi atrasă de către arendaşi — prin intermediul preţului — de la populaţie şi de la industriaşii care utilizează în producţie materii prime de natură agricolă. Această rentă nu este plusvaloare **creată** în agricultură, ci simplu profit de înstrăinare.

b) **Schimbul de echivalenţe dintre industrie şi agricultură încetează să mai funcţioneze.** Vînzînd mărfurile la falsa valoare socială, arendaşii cedează o cantitate mai mică de muncă cheltuită în agricultură (sub formă de produse), şi pot obţine o cantitate superioară de muncă industrială sau, în genere, neagricolă. Legea valorii mărfurilor îşi menţine, prin urmare, valabilitatea doar pentru schimburile interne din cadrul industriei, neavînd putere generală de acţiune. În acest caz, ea încetează a fi lege economică, pentru că orice lege implică, în afară de permanenţă, şi generalitate. Lipsa de generalitate apare cu atît mai reală — în ipoteza falsei valori sociale — cu cît în perioada în care Marx a scris despre rentă, agricultura avea dimensiuni destul de mari, ocupînd o poziţie cheie sau preponderentă în economia naţională. De acţiunea legii valorii în economia naţională nu se poate vorbi dacă valoarea reală nu are „aplicabilitate" într-un domeniu hotărîtor şi de largă cuprindere al producţiei materiale, precum şi în relaţiile dintre agricultură şi celelalte ramuri ale economiei. Considerînd valoare şi falsa valoare socială, dispare orice deosebire între valoare şi preţ, între **valoarea creată** şi cea **realizată**, piaţa însăşi devenind producătoare de valoare.

DUPĂ PĂREREA autorului acestor rînduri, valoarea reală are forţă de acţiune şi în agricultură, iar explicarea şi producerea rentei diferenţiale **nu au nevoie** de intervenţia falsei valori sociale. Renta diferenţială se poate forma paralel cu respectarea teoriei valorii muncă chiar atunci cînd valoarea este **reglată** de cheltuielile de producţie ale terenurilor de fertilitate slabă. O condiţie a reglării valorii de către aceste cheltuieli este însă producerea majorităţii produselor agricole în extrema nefavorabilă a activităţii agricole totale. Pentru ilustrare, dăm exemplul din tabelul nr. 1.

Aşa cum reiese din tabel, deşi valoarea e **reglată** de condiţiile nefavorabile, valoarea socială a produsului agricol total este egală cu cea creată în agricultură fără ca renta diferenţială să dispară. Terenul B a produs o rentă de 22, iar terenul C de 50. Dispărînd falsa valoare socială, renta diferenţială este acum o parte a plusvalorii create în agricultură, a valorii noi produse de supramunca efectiv prestată în această ramură, şi nu profit rezultat din schimb de neechivalente. De remarcat însă că în exemplul dat (ca şi în toate situaţiile în care preţul social nu e egal cu cheltuielile individuale cele mai ridicate), profitul obţinut la capitalul investit în terenul A este inferior celui mijlociu.

Profitul mijlociu nu este obligatoriu în principiu — după părerea noastră — pentru capitalul investit pe terenurile cu cea mai scăzută fertilitate. Socotim discutabilă deci premisa metodologică conform căreia profitul mediu **trebuie** încasat şi de arendaşii terenurilor inferioare, întrucît ei n-ar avea altfel interes material pentru cultivarea acestor terenuri, ale căror produse sînt cerute de piaţă. Din teoria lui Marx reiese că profitul mijlociu este profit egal la capital egal investit în diverse ramuri de activitate, că el vizează o medie obţinută pe ramură şi nu de fiecare capital în parte investit într-un domeniu dat, că formarea profitului mijlociu tolerează profitul suplimentar, rate foarte inegale ale acestuia, pentru diferite unităţi din **interiorul ramurii**, în funcţie de nivelul tehnicii utilizate, organizare etc. „De aci tendinţa de a nu tolera — scrie Marx — decît acele profituri suplimentare care decurg în toate împrejurările nu din diferenţa dintre valorile şi preţurile de producţie ale mărfurilor, ci, dimpotrivă, din diferenţa dintre preţul de producţie general regulator al pieţei şi preţurile de producţie individuale care diferă de el ; profituri suplimentare care, prin urmare, se formează **nu între două sfere de producţie diferite, ci înlăuntrul fiecărei sfere de producţie** şi care, aşadar, nu ating preţurile de producţie generale din diferite sfere, adică rata generală a profitului, ci, dimpotrivă, presupun transformarea valorilor în preţuri de producţie şi presupun rata generală a profitului" [1]).

Dacă profitul **inferior celui mijlociu** este încasat în mod necesar de o parte a întreprinderilor care acţionează în diverse ramuri neagricole, de ce el nu poate fi tolerat şi în agricultură ? De ce în agricultură fiecare capitalist (arendaş), indiferent de condiţiile pe care le exploatează, trebuie teoretic să obţină profitul mediu ? Metodologic nu procedăm bine, pentru că venim în contradicţie cu teoria formării profitului mijlociu şi pentru că creăm inevitabil falsa valoare socială. Plecînd de la ipoteza obligativităţii profitului mijlociu pentru fiecare categorie de teren negăm, totodată, diferenţierea profitului în agricultură, în măsura în care nu e provocată de investiţiile făcute în pămînt şi, paralel cu ea, procesul ruinării capitaliştilor arendaşi.

DIMENSIUNILE mari ale cererii de produse agricole care impun şi cultivarea terenurilor mai slabe ca fertilitate nu pot explica nici ele determinarea în orice condiţii a valorii sociale de către aceste terenuri. Societatea are nevoie de produsele întreprinderilor submijlocii ca dotare şi în alte ramuri de activitate, în industrie, construcţii etc. Pentru ele noi explicăm formarea valorii sociale prin condiţiile mijlocii şi ni se pare normal să procedăm astfel. Valoarea este **reglată** în agricultură, ca şi în industrie, de condiţiile cele mai slabe atunci cînd ele produc majoritatea produselor. Numai aşa legea valorii acţionează ca lege a valorii cu valabilitate generală. În rest, valoarea şi în agricultură este determinată de condiţiile mijlocii. În acest caz, se creează rentă **ca profit suplimentar produs** doar pe terenurile cu fertilitate superioară. Aşa şi demonstrează Marx iniţial producerea rentei folosind exemplul căderii de apă. Profitul suplimentar nu este în acest exemplu valabil şi pentru condiţiile mijlocii ale sferei. „Profitul lor — scrie Marx — ar fi deci de 25 în loc de 15 ; preţul regulator al producţiei le-ar da posibilitatea să realizeze un profit suplimentar de 10%, nu pentru că ar fi vîndut marfa peste preţul de producţie, ci pentru că o vînd la preţul de producţie, pentru că **mărfurile lor sînt produse sau capitalul lor funcţionează în condiţii excepţional de favorabile, în condiţii superioare nivelului mijlociu care predomină în această sferă"** (s.n.). Ulterior — aşa cum e cunoscut — luînd în calcul trei categorii de teren, Marx subliniază că preţul produselor agricole şi valoarea lor socială sînt determinate de condiţiile cele mai proaste.

Plecînd de la premisa că şi în agricultură valoarea e determinată de condiţiile mijlocii (exceptînd cazul în care majoritatea produselor se obţine pe terenurile slabe) şi preţul corespunde cu valoarea — cererea fiind în echilibru cu oferta — arendaşul care cultivă pămîntul de fertilitate superioară încasează în afară de profitul mediu şi un profit suplimentar, cel care cultivă pămîntul de fertilitate medie doar profitul mijlociu, iar cel care cultivă pămîntul de calitate inferioară, nici măcar profitul mijlociu. Dacă proprietarul nu e cultivator de pămînt şi e obligatorie plata arenzii, pentru terenul cu fertilitate medie sursa ei poate fi — aşa cum reiese din Capitalul, vol. III : a) o parte din salariul muncitorilor, ceea ce se şi întîmplă adesea în realitate, pentru că salariul în agricultură poate fi sub media normală ; b) o parte din profitul mijlociu ; c) o parte din salariu şi profitul mijlociu

DETERMINAREA valorii şi reglarea preţului de condiţiile mijlocii, cînd ele dau majoritatea produselor agricole, nu înseamnă imposibilitatea reglării preţului de condiţiile nefavorabile, şi a depăşirii de către preţ a valorii. O discrepanţă între cerere şi ofertă fixează preţul peste valoare, iar plata rentei pentru terenurile de calitate medie se poate face fără a ciunti profitul mediu şi salariul. În perioada istorică în care concurenţa exercitată de produsele agricole venite din ţările de peste mări nu s-a făcut simţită în Europa, aceasta a şi fost în bună măsură realitatea. Depăşirea însemnată a ofertei de către cerere a permis stabilirea preţului la un nivel superior valorii şi plata rentelor cu respectarea profitului mediu nu numai pentru terenurile mijlocii, dar şi pentru cele inferioare. Renta plătită proprietarilor terenurilor amintite — preţul fiind superior valorii — nu este însă plusvaloare creată în agricultură, ci valoare produsă în alte ramuri şi atrasă prin preţul produsului agricol. Preţul aşezat la nivelul cheltuielilor de producţie făcute pe terenurile cu fertilitate joasă în situaţia în care majoritatea produselor e creată în condiţiile mijlocii nu se confundă nici el cu valoarea, nu este egal cu ea.

Admitem, de asemenea, posibilitatea unui preţ aşezat deasupra valorii sociale determinate de condiţiile mijlocii şi în situaţia unui echilibru între cerere şi ofertă. Cauza acestui preţ peste valoare fără ca cererea să întreacă oferta poate fi doar proprietatea privată asupra pămîntului. Ea impune acest preţ pentru ca să se poată valorifica economic, prin însuşirea rentei. Dacă n-ar exista proprietatea privată şi practica plăţii rentei diferenţiale şi pentru proprietarii terenurilor mijlocii (considerăm iarăşi aici că proprietarul terenului inferior nu-şi apropie rentă) nu ar apărea necesitatea socială a preţului peste valoarea produsului, atunci cînd cererea este egală cu oferta. Formarea rentei diferenţiale nu este independentă de proprietatea privată. Aceasta nu este numai cauza transferului profitului suplimentar de la arendaş la proprietarul funciar, ci o bază a încasării iniţiale a profitului suplimentar de către arendaş.

Posibilitatea ieftinirii produsului agricol, a dispariţiei temeliei unei clase de proprietari funciari prin reducerea preţurilor ca urmare a dispariţiei proprietăţii private, subliniată de autorul „Capitalului", ne conduce la ideea că proprietatea privată este o cauză a rentei diferenţiale. Clasa proprietarilor funciari este nu numai întreţinută prin rentă, dar şi o bază a rentei, inclusiv diferenţiale. Aşa cum renta este o condiţie a existenţei proprietarilor funciari, tot aşa clasa proprietarilor funciari reprezintă o forţă generatoare a rentei.

conf. dr. C. SIRBU

1) K. Marx, „Capitalul", vol. III, partea a II-a, pag. 18.

Tabelul nr. 1

Teren cultivat	Cantitatea produsului	Cheltuieli de capital	Profit mijlociu	Preţ de prod. individual		Valoarea socială		Profit	Rentă
				al cant. totale	per quintal	per quintal	Total		
A	40*	1.000	200	1.200	30	28.4**	1.136	136	0
B	5	100	20	120	24	28,4	142	20	22
C	6	100	20	120	20	28,4	170	20	50
				1440			1448		

*) Terenul A este de 10 ori mai mare decît terenul B şi decît terenul C.

**) Preţul per quintal, de 28,4 este inferior valorii individuale (30) a produsului obţinut pe terenul A. El tinde însă către această valoare, ceea ce înseamnă că este reglat de ea. Reglarea valorii de anumite condiţii nu înseamnă aşezarea ei exact la nivelul cheltuielilor de producţie respective, tot aşa cum reglarea preţului de către valoare nu obligă coincidenţa absolută dintre el şi nivelul valorii.

Dacă preţul de piaţă ar fi în cazul nostru aşezat la nivelul valorii celei mai mari şi nu reglat de ea, o sumă mai mare sau mai mică de preţ nu ar avea corespondent în munca cheltuită. Datele din tabelul nr. 2 sînt o dovadă în acest sens.

Tabelul nr. 2

Teren	Produse	Chelt. prod.	Profit mijl.	Preţ. prod. total	Preţ prod. individ.	Preţ piaţă
A	4	100	20	120	30	120
B	5	100	20	120	30	150
C	6	100	20	120	30	180
				360		450
A	40	1 000	200	1 200	30	1 200
B	5	100	20	120	30	150
C	6	100	20	120	30	180
				1 449		1 530

Fireşte că discrepanţa dintre suma preţului total şi a muncii totale este prezentă ori de cîte ori există o ruptură între cerere şi ofertă.

FIŞE

Sincronismul sau asincronismul fazelor ciclului economic

● Referindu-se la **Starea actuală a ciclului capitalist** (Sovremennîi etap kapitalisticeskogo ţikla), MEMO, nr. 7/iulie a.c., B. Piciughin consideră că, deşi una din principalele particularităţi ale situaţiei actuale în sistemul capitalist este formarea a trei centre de forţă cu o relativă independenţă în dezvoltarea economică — S.U.A., Europa Occidentală şi Japonia — de unde posibilitatea unor tendinţe divergente în momentul apariţiei crizei, cunoscute în literatură sub termenul „asincronism", care determină o parţială compensare a indicelui producţiei industriale, nu se poate afirma că în perioada postbelică ciclul capitalist mondial s-ar fi descompus în trei sau mai multe cicluri locale.

Faptele arată, spune autorul, că, în anumite împrejurări, crizele de supraproducţie sau înrăutăţirea serioasă a conjuncturii în imensa majoritate a celorlalte ţări capitaliste, **coincid**, deşi nu foarte exact, cu crizele ciclice de superproducţie din S.U.A., care rămîn principalul centru industrial al capitalismului. Astăzi, independent de influenţa diferitelor măsuri ale capitalismului monopolist de stat, este evident că ciclul capitalist se află în faza de avînt. Acesta a cuprins imensa majoritate a ţărilor şi poartă astfel un caracter general pentru sistemul capitalist. Avîntul nu a lichidat însă nestabilitatea economiei capitaliste şi se desfăşoară în condiţiile agravării condiţiilor de concurenţă pentru Europa Occidentală şi Japonia, ceea ce vesteşte forme mai ascuţite de manifestare a contradicţiilor reproducţiei capitaliste în faza finală a actualului ciclu mondial.

Pledoarie pentru o politică de export concertată

● Astfel poate fi caracterizată analiza amănunţită, întreprinsă de François Debucourt în articolul **Commerce extérieur : changer d'orientation** (Comerţul exterior : să schimbăm orientarea), publicat în suplimentul pe mai 1973 al revistei L'USINE NOUVELLE.

Apreciind favorabil evoluţia cantitativă a comerţului exterior al Franţei în ultima perioadă, autorul evidenţiază totodată insuficienta diversificare atît a structurii exporturilor, cît şi a pieţelor de desfacere. După părerea sa, echilibrul balanţei comerciale externe depinde prea mult de exporturile de produse agricole (circa 21% din total), precum şi de specializarea îngustă a vînzărilor de produse industriale, trei grupe de mărfuri avînd o situaţie preponderentă (automobile, echipament aeronautic şi armament). De asemenea, autorul critică orientarea geografică a comerţului exterior francez — respectiv ponderea mare deţinută de celelalte ţări membre ale Pieţei Comune — şi consideră că perspectivele pe care le oferă schimburile cu ţările socialiste şi cu ţările „celei de-a treia lumi" nu sînt suficient valorificate de industriaşii francezi.

Ameliorarea situaţiei Fr. Debucourt o vede în activizarea industriei franceze pe piaţa externă, în realizarea unei politici industriale orientată cu faţa spre export, prin concertarea între cercurile de afaceri şi puterea publică.

metodologie

CONTRIBUIE INDICATORUL „CHELTUIELI LA 1000 LEI" LA COINTERESAREA ÎNTREPRINDERILOR?

ÎN CONDIȚIILE legislației actuale unul din indicatorii care reprezintă un principal resort al mecanismului cointeresării întreprinderii îl constituie „cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă". În diversele publicații cu caracter economic s-au exprimat mai multe opinii în legătură cu concludența acestui indicator și s-au prezentat argumentări pro și contra funcției acestui indicator. Vom prezenta părerea noastră pornind de la un exemplu practic.

Un beneficiar solicită unei întreprinderi să-i livreze din produsul x o cantitate peste prevederile contractuale inițiale. Existînd capacitate de producție, conducerea întreprinderii ar putea accepta comanda suplimentară, dar ezită să ia o hotărîre deoarece se află în fața unei dileme. Dacă acceptă să fabrice și să livreze produsul solicitat într-o cantitate sporită, întreprinderea va realiza un beneficiu suplimentar de 200 000 lei, ceea ce desigur, îndeamnă conducerea întreprinderii să primească cererea suplimentară a beneficiarului său. Acest produs se fabrică însă cu cheltuieli la 1 000 lei producție marfă superioare nivelului mediu planificat, el fiind un produs mai puțin rentabil comparativ cu celelalte produse ale fabricii, ceea ce ar atrage după sine o creștere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe ansamblul întreprinderii. Lucrul acesta nu mai convine întreprinderii pentru că rezultatele mai bune ce urmează să le obțină colectivul său printr-un efort suplimentar real nu se oglindesc în „cheltuielile de producție la 1 000 lei producție-marfă" și care singur creează sau anulează dreptul la plata reținerilor din salariu, indiferent dacă ceilalți indicatori au fost depășiți.

Discuția în jurul situației exemplificate naște în mod legitim întrebarea: dacă întreprinderea socialistă este condusă după principiile gestiunii economice și dacă cointeresării materiale îi revine un rol important în sporirea eficienței economice, nu ar fi normal ca legislația economică să pună mai bine de acord interesele imediate ale întreprinderii cu interesle generale ale economiei naționale?

Un alt aspect al acestei probleme și care se referă la noile capacități de producție care intră în funcție este cel determinat de legislația cu privire la realizarea indicatorilor proiectați. Realizarea la termen, în conformitate cu graficul, a indicatorilor proiectați condiționează plata diferențelor de salariu reținute proiectanților, constructorilor și beneficiarilor. Poate interveni însă o modificare a structurii producției. De pildă, la cererea Ministerului Comerțului Interior la Fabrica de frigidere Găești se realizează o producție mai mare de aparate de 180 litri în dauna frigiderelor de 240 litri, prevăzute într-un anumit sortiment în documentație, deoarece se facilitează astfel vînzarea către populație, dar frigiderele de 240 litri se realizează cu cheltuieli de producție cu 86 de lei mai puțin la mia de lei decît la cele de 180 litri. Satisfacerea unei cereri legitme poate determina deci sancționarea materială nejustificată a salariaților mai multor unități socialiste.

SĂ PRESUPUNEM că o întreprindere este planificată să realizeze un volum de producție marfă a cărei valoare în prețuri cu ridicata de întreprindere o vom nota cu R_p (lei/an). Pentru fabricarea acestei producții, întreprinderea este obligată să facă cheltuieli (materii prime și materiale, salarii, amortizare etc.) în valoare de C_p (lei/an). În aceste condiții, beneficiul planificat al întreprinderii (B_p) este egal cu diferența între valoarea producției marfă planificate și cheltuielile de producție aferente. Pentru exemplificare, să considerăm un volum planificat al producției de 2 000 mii lei/an și un volum de cheltuieli de producție de 1 800 mii lei/an. Rezultă un benficiu planificat de $B_p = 2000 - 1800 = 200$ mii lei an. Nivelul planificat al cheltuielilor la 1 000 lei producție se deduce împărțind totalul cheltuielilor de producție la volumul producției planificate: $1800 : 2000 \times 100 = 900$ lei.

În lucrările curente de plan calculul nu se desfășoară însă după modelul prezentat mai sus, deoarece volumul total al cheltuielilor de producție este imposibil de planificat direct; de aceea, în mod practic, se planifică întîi nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție și apoi cheltuielile totale de producție aferente volumului planificat al producției.

Să admitem că în perioada precedentă nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție a fost de 910 lei și că acesta ar putea fi coborît în perioada de plan la 900 lei. Dacă, prin urmare, volumul producției este de 2 000 mii lei/an și nivelul planificat al cheltuielilor va fi de 900 lei vom deduce mai întîi volumul cheltuielilor

$$\text{de producție: } Cp = 2\,000 \frac{900}{1\,000} = 1\,800 \text{ mii lei/an}$$

și apoi beneficiul planificat $Bp = 2\,000 - 1\,800 = 200$ mii lei/an Beneficiul întreprinderii suferă influența nemijlocită a doi factori: volumul producției și nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție. De mare importanță practică este în această ordine de idei, separarea influenței pe care o exercită fiecare din factorii menționați. Să presupunem că în perioada de plan întreprinderea realizează un vclum al producției în valoare de 2 100 mii lei/an cu cheltuieli la 1 000 lei producție de 890 lei. În aceste condiții, beneficiul întreprinderii realizat efectiv este egal cu: $B = 2\,100\,(1\,000 - 890) = 231$ mii lei, adică cu 31 mii lei mai mare decît beneficiul planificat. Nu este greu să observăm că beneficiul peste plan de 31 mii lei este rezultatul nu numai al reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție de la 900 la 890, ci și al creșterii volumului de producție planificat de la 2 000 la 2 100 mii lei/an. Economia obținută la cheltuielile de producție prin reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție de la 900 la 890 lei este

$$2\,100 \frac{900 - 890}{1\,000} = 21 \text{ mii lei/an, iar beneficiul}$$

peste plan realizat prin depășirea planului producției marfă cu 100 mii lei/an (de la 2 000 la 2 100 mii lei/an):

$$100 \frac{1\,000 - 900}{1\,000} = 10 \text{ mii lei/an.}$$

Masa totală a beneficiului peste plan $21 + 10 = 31$ mii lei/an.

Dacă cheltuielile planificate la 1 000 lei producție ar fi depășite de exemplu cu 2 lei (de la 900 la 902 lei) acțiunea acestui factor ar fi negativă și situația pe ansamblu s-ar prezenta astfel:

— influența creșterii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă

$$2\,100 \frac{900 - 902}{1\,000} = -4{,}2 \text{ mii lei;}$$

— influența creșterii producției

$$100 \frac{1\,000 - 900}{1\,000} = +\,10{,}0 \text{ mii lei.}$$

Beneficiul peste plan + 5,8 mii lei/an.

Beneficiul peste plan (B — Bp) este în funcție de reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție și de creșterea volumului de producție planificat (R — Rp). Acești doi factori sînt independenți și substituibili, participarea lor concomitentă nefiind strict obligatorie.

Deși succintă, această analiză este suficientă pentru a trage unele concluzii asupra locului indicatorului cheltuieli la 1 000 lei producție și asupra strategiei utilizării stimulentelor materiale în industrie. Economiile totale la cheltuielile de producție, determinate de reducerea nivelului planifcat al cheltuielilor la 1 000 lei producție constituie prin natura lor economică un beneficiu peste plan. Cointeresarea întreprinderii la realizarea unor astfel de economii este, în realitate, o cointeresare la obținerea de beneficii peste plan. De fapt, ceea ce trebuie să fie stimulat la nivelul întreprinderii este întreaga masă a beneficiului peste plan și nu numai acea parte limitată pe care o reprezintă economiile la cheltuielile de producție. Un model de cointeresare din care lipsește aportul unuia din cei doi factori ai beneficiului peste plan nu poate fi decît insuficient. Credem că nu există nici o rațiune economică sau de alt ordin care să justifice tratarea inegală a celor doi factori obiectivi, nesocotirea unuia dintre aceștia.

Realitatea arată că o[illegible]ît de bine fundamentat ar fi un plan de producție, pe parcursul execuției sale apar mereu noi posibilități de amplificare a eficienței capacităților de producție și a forțelor de muncă. Pe de altă parte, este absolut firesc ca în perioada realizării planului și în special în perioada realizării indicatorilor proiectați, perioadă de ajustare, să apară elemente noi, necunoscute în perioada de elaborare a documentației, care fac necesare modificări în structura sa.

Cointeresarea întreprinderii pe principiul exclusiv al reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție, departe de a avea o perspectivă favorabilă, este, după părerea noastră, necorespunzătoare pentru întreprindere, cît și pentru economia națională. Acest indicator ar putea deforma cu timpul optica unor conducători de întreprinderi, atenuînd sau dizolvînd treptat spiritul lor de inițiativă, de preocupare permanentă pentru valorificarea la un nivel mereu superior a potențialului tehnic și uman existent.

I. LACHSZ

Calculul eficienței metodelor moderne de transport și manipulare a mărfurilor

CEL MAI SIGUR mod de a proteja integritatea unui produs în timpul transportului și de a reduce cheltuielile de exploatare este ca acesta să fie manipulat cît mai puțin posibil. Calea pe care se poate asigura succesul este, deci, de a realiza transportul cu cît mai puține mișcări, cît mai repede posibil și în unități de încărcătură cît mai mari. Acestea sînt posibile numai prin manipularea unor unități mari de încărcătură paletizate sau pachetizate — prima treaptă spre utilizarea containerelor. Unitizarea mărfurilor face posibilă dezvoltarea transportului combinat, deoarece paletele sau pachetele se adaptează optim celor trei căi de transport: uscat, apă, aer, iar folosirea unităților mari conduce la eliminarea multiplelor manipulări și depozitări ale mărfurilor, ce apar în cazul prezentării lor în unități mici de încărcătură.

Acolo unde a fost deja aplicată, această nouă tehnologie de transport, s-a constatat o scădere a prețului de cost cu circa 30% în comparație cu metodele clasice de transport; o reducere a timpilor de operare a mijloacelor de transport cu circa 50%, o creștere a productivității muncii cu circa 80%, depozitarea mărfurilor pe palete mărind capacitatea depozitelor cu circa 80%. Aceasta se reflectă atît la beneficiari cît și la transportatorii înșiși.

ORGANIZAREA transportului și manipulărilor trebuie să aibă la bază calculele economice din care să rezulte eficiența propunerilor de introducere a noilor tehnologii de transport a mărfurilor.

Un element important de ordin economic, care intră în majoritatea relațiilor de calcul a eficienței economice este acela care exprimă cheltuielile anuale sau totale pe durata exploatării.

Într-o formă generală acestea se pot exprima sub forma:

$$C.\,tot = (I.\,tot + C.\,rep. - Ir) + n.\,C.\,expl. + n.\,A$$

în care:

C. tot = cheltuieli totale pe întreaga perioadă de funcționare;

I. tot = investiții total;

C. rep. = cheltuieli pentru reparațiile capitale pe întreaga perioadă de funcționare;

Ir = valoarea reziduală a investițiilor inițiale;

n = numărul de ani de funcționare;

C. expl. = cheltuieli de exploatare fără amortisment;

A = cheltuieli anuale pentru timpi neproductivi (așteptări) etc.

Dacă ne vom referi numai la cheltuieli totale, pe un an (C. an) vom împărți termenii cu „n" ani, vom obține:

$$C.\,an = \frac{(I.\,tot + C.\,rep. - Ir)}{n} + C.\,expl. + A$$

Se observă că termenul $\frac{(I.\,tot + C.\,rep. - Ir)}{n}$ reprezintă tocmai costul amortizării investițiilor pe un an și deci, formula devine:

$$C.\,an = C.\,am + C.\,expl. + A$$

unde:

C. am = costul amortizării anuale;

C. expl. = cheltuieli de exploatare;

A = ta. C/h unde:

ta = timp neproductiv de așteptare;

C/h = costul orar al mașinii;

A = total cost — neproductiv.

În calculul cheltuielilor de exploatare (C. expl.) trebuie să ținem seama de: cheltuielile pentru plata salariilor; cheltuielile generale; costul energiei consumate de mijloacele de transport; costul întreținerii și reparațiilor la mijloacele de transport și manipulare.

O dată terminate, cheltuielile generale de transport și manipulare pe perioada de un an, atît în varianta existentă, cît și în cea propusă, trebuie să aflăm economiile rezultate prin aplicarea măsurilor propuse.

În general, indicatorii de bază ce pot exprima economiile realizate și deci eficienta economică a măsurilor propuse, sînt:

a) **Prețul de cost** — al transporturilor și manipulărilor pe tonă.

Dacă C. an = cheltuielile totale pentru transport și manipulare pe an;

Q = cantitatea de mărfuri transportate într-un an;

P = prețul de cost pe tonă.

atunci:

$$P = \frac{C.\,an}{Q} \text{ în lei/t care se calculează atît}$$

înainte cît și după introducerea noii tehnologii de transport.

b) **Economiile anuale rezultate**

Dacă E = economiile totale anuale;

Q 1, 2 = cantitatea de mărfuri transportate într-un an în situația 1 și 2;

P 1, 2 = prețul de cost pe tona marfă în situația 1 și 2.

atunci:

$$E = Q_2 . P_1 - Q_2 P_2 = Q_2 (P_1 - P_2) \text{ în lei.}$$

c) **Productivitatea muncii**

Dacă W = productivitatea muncii:

Nh = numărul de ore om utilizate într-un an, atunci:

$$W = \frac{Q}{Nh} \text{ în t/om oră.}$$

Aceasta se calculează pentru ambele situații (W 1 = tradițional, W 2 = paletizat).

d) **Termenul de recuperare al investiției**

Dacă Tr = termenul de recuperare al investiției;

I. tot = investiția totală în lei;

E = economia totală anuală

atunci:

$$Tr = \frac{I.\,tot}{Q_2 (P_1 - P_2)} = \frac{I.\,tot}{E} \text{ (ani).}$$

Mihai GEORGESCU

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Pierre Viau despre evoluția agriculturii

ECONOMISTUL și sociologul Pierre Viau își propune să surprindă în cartea sa **L'avènement d'une agriculture industrielle** *) *„datele", „rezistențele" și „perspectivele" acestui proces în Europa occidentală, îndeosebi în Franța. Este evident că exercitarea activității agricole „în mod artizanal" a devenit caducă și că s-a impus adoptarea „modului industrial".*

Pentru aplicarea metodelor industriale în agricultură devine necesară o **dimensionare optimală a fondului funciar**, *astfel încît să se asigure utilizarea rațională a mijloacelor de producție. Dar, observă Viau,* **structura exploatărilor agricole** *în Europa occidentală nu satisface această exigență.*

O „rezistență eficace" la dezvoltarea agriculturii industriale în Franța și în alte țări euro-occidentale opun, subliniază P. V., regimul funciar și „viscozitatea" populației agricole. Rezistența regimului funciar consacrat de Codul lui Napoleon întreține dificultatea adaptării suprafeței agricole la necesitățile tehnice. Între 1946 și 1965, numărul tractoarelor a sporit în agricultura franceză de la 35 000 la 1 milion. Și totuși „talia" medie a suprafeței agricole n-a trecut decît de la 14 la 18 ha, constată P. V. „Viscozitatea" populației agricole înseamnă, în opinia autorului, neangajarea anumitor agricultori (îndeosebi a celor cu „exploatări marginale de subzistență și artizanale" reprezentînd, în 1963, peste 50% din totalul exploatărilor agricole) în fluxul „exodului agricol".

În aceste condiții, „preferințele diferitelor grupuri sociale și profesionale" ar contura trei perspective: 1) un fel de **statu quo** *adaptat datelor contemporane; 2) proiectarea unei „agriculturi net patronale"; 3) evoluția spre „structuri de inspirație socialistă". Prima perspectivă nu este realizabilă, deoarece, motivează autorul, menținerea unui sector agricol cu caracter „artizanal" este puțin compatibilă cu imperativele tehnice, ale mecanizării intensive și complexe, precum și cu cele economice, ale unei agriculturi integrate. Nici cea de-a doua perspectivă nu are sorți de izbîndă. Fiindcă, arată P. V., în pofida unei anumite compatibilități de ordin tehnico-economic, ea se dezvăluie inadecvată pe planul repartiției bogăției, făcînd să crească decalajul între „patronat" și „lumea muncitoare". A treia perspectivă are șansele cele mai mari. Deoarece, constată autorul, se observă o reacție permanentă a țăranilor față de „presiunea regimului capitalist". Iar o dovadă în acest sens o reprezintă, după părerea sa, însăși* **constituirea de instituții de ajutor reciproc**. *Acestea se dovedesc însă insuficiente față de actualele cerințe tehnologice. Așa că se încearcă „formule de tip asociativ" (un fel de cooperative de producție). Dar acestea nu conturează din punct de vedere social-economic decît o situație „tranzitorie". Pierre Viau nu consideră absolut necesară și fatală dominarea complexelor agro-industriale de către „marile firme capitaliste". Reușita unei „mutații socialiste" în agricultura franceză ar fi favorizată de „basculurea ansamblului țării spre socialism".*

Considerațiile economistului și sociologului francez privind contracararea social-economică a dezvoltării agriculturii industriale în Europa occidentală sînt, mi se pare, elocvente pentru reconstatarea caracterului istoricește perimat al relațiilor de producție capitaliste și, într-o anumită măsură, pentru reconstatarea deplinei compatibilități a socialismului cu agricultura industrială.

dr. Virgil I. IONESCU

*) Vezi **PIERRE VIAU, L'avènement d'une agriculture industrielle**, în „Les changements de la société française", Editions Economie et Humanisme, Paris, 1971, p. 34—64.

Un grad ridicat de concentrare • Cooperarea internaţională în producţie • Cel puţin 6 300 avioane cu reacţie în 1982

DUPĂ ANUL 1968, ca urmare a acţiunii conjugate a unui întreg complex de factori de natură economică şi extraeconomică (reducerea continuă a tarifelor practicate pe liniile interne şi internaţionale, intensificarea procesului inflaţionist reflectată în sporirea costurilor directe şi indirecte de exploatare, apariţia unui spaţiu de transport excedentar odată cu introducerea noilor tipuri de avioane gigant etc.), traficul aerian occidental a început să resimtă efectele unui acut fenomen de recesiune, în comparaţie cu evoluţia din anii anteriori.

Sub efectul interdependenţei ce se stabileşte între traficul aerian şi producţia de avioane, apariţia fenomenului semnalat nu putea să nu se transmită industriei aeronautice. Aşa se face că, în ultimul timp, pe fondul unei intensificări a concurenţei între marile firme producătoare, industria constructoare de avioane din ţările capitaliste traversează o perioadă plină de contradicţii, de amînări, de căutări şi soluţii de compromis.

Una din principalele caracteristici ale industriei de material aeronautic o constituie gradul ei ridicat de concentrare, un număr de zece ţări construind marea majoritate a avioanelor din dotarea companiilor de transporturi aeriene ale lumii capitaliste: S.U.A., Anglia, Franţa, Canada, R. F. Germania, Japonia, Italia, Olanda, Belgia şi Luxemburg. Dintre acestea primele trei deţin peste 90% din cifra de afaceri a industriei aerospaţiale în principalele ţări capitaliste. Această concentrare ridicată a producţiei pe plan mondial este determinată de gradul înalt de complexitate ce caracterizează construcţia aeronautică, de fondurile imense angajate în cadrul programelor de proiectare, experimentare şi realizare a noilor modele de avioane, într-o ramură de vîrf a progresului tehnic, deservită de un număr mare de specialişti şi tehnicieni cu o calificare superioară.

Strîns legat de factorii menţionaţi se conturează şi o altă trăsătură a industriei aeronautice şi anume cooperarea internaţională în producţie; în multe cazuri la construirea unor aeronave participă două sau mai multe firme din ţările interesate în realizarea programelor proiectate (exemple mai recente: Concorde şi Airbus A-300).

Paralel cu amplificarea acţiunilor de cooperare, pe piaţa internaţională a materialului aeronautic se observă, în ultimii ani, o intensificare a concurenţei între marile firme americane, ce deţin o poziţie net avantajoasă, şi cele vest-europene. Această poziţie a firmelor americane este determinată, printre altele, de tehnologia avansată de care dispun, de noua orientare imprimată de guvernul american de a nu acorda asistenţă tehnică în străinătate decît în contrapartidă, de posibilitatea de a vinde la preţuri mai reduse, de devalorizarea dolarului, precum şi de condiţiile de credit avantajoase. În legătură cu acest ultim aspect, menţionăm faptul că, în timp ce firmele americane acordă credite reprezentînd pînă la 90% din valoarea aparatelor civile, pe termen de 10 sau 12 ani şi cu o dobîndă de 6% anual, firmele vest-europene se limitează în prezent, în cel mai bun caz, la un credit echivalent cu 80% din preţul de vînzare, rambursabil în 7 sau 8 ani şi cu o dobîndă de 7,5% anual. În condiţiile unei asemenea concurenţe acerbe, importanţa introducerii rapide a progresului tehnic în această industrie este lesne de înţeles.

Deşi începînd cu anul 1969 în evoluţia industriei aeronautice americane se manifestă o tendinţă descendentă, Statele Unite ale Americii deţin de departe primul loc în producţia aerospaţială a lumii capitaliste — peste 83% din cifra de afaceri a primelor opt ţări mari producătoare. Poziţia firmelor americane este mult mai bună decît a celor vest-europene atît în ceea ce priveşte volumul producţiei, cît şi desfacerile pe piaţa internă şi internaţională.

În S.U.A. producţia de serie este mult mai ridicată decît în ţările vest-europene, iar raportul dintre cheltuielile specifice, ocazionate de cercetările pentru producerea unui anumit model de avion, şi cheltuielile legate de producerea unei serii întregi de asemenea aparate apare ca fiind net avantajos firmelor americane.

Principala companie americană constructoare de avioane — Boeing — este, în acelaşi timp, şi cel mai mare producător mondial de avioane de pasageri. Deşi în ultimul timp se observă o încetinire a ritmului vînzărilor, aparatele Boeing (B-707, B-727, B-737 şi B-747) pot fi considerate aparatele cu cea mai largă răspîndire în rîndul marilor companii aeriene de pasageri. Pentru a depăşi dificultăţile ce s-au înmulţit în ultimul timp, firma Boeing acordă, în prezent, o mare atenţie modernizării şi perfecţionării modelelor aflate încă în fabricaţie (dotarea lor cu motoare mai puternice şi mai silenţioase, sporirea distanţelor de zbor fără escală, reducerea distanţei pentru decolare şi aterizare etc.) şi realizării, în cooperare cu firma Aeritalia, a unui avion cu reacţie cu decolare şi aterizare pe distanţe scurte, capabil să transporte 100-150 de pasageri.

În ordinea importanţei, urmează compania McDonnell Douglas, care produce aparatele DC-8, DC-9, DC-10 şi compania Lockheed, care în prezent şi-a pus întregul său potenţial productiv în slujba lansării pe piaţă a modelului L-1011 Tristar.

În pofida eforturilor susţinute depuse în ultimii ani de firmele vest-europene şi a unor realizări notabile în domeniul construcţiei de avioane, industria aeronautică a ţărilor din Europa occidentală, în ansamblul ei, se situează încă în urma celei americane.

În **Anglia** al doilea mare producător al lumii capitaliste, industria aeronautică este teatrul unor înfruntări cu un pronunţat caracter de criză: în anul 1971, în urma refuzului guvernului de a participa la finanţare, a fost abandonat proiectul modelului BAC-311, iar celebra firmă Rolls-Royce, una dintre cele mai puternice firme din lume în domeniul construcţiei de motoare de avion, ca urmare a dificultăţilor de ordin financiar legate de realizarea motorului cu reacţie RB-211 comandat de firma americană Lockheed, a fost declarată în stare de faliment. În cursul anului 1972 amplificarea dificultăţilor întîmpinate de constructorii de avioane din Anglia i-a determinat pe mulţi specialişti să considere ca fiind iminente o serie de restructurări şi fuzionări, care vizează îndeosebi cele două mari firme constructoare, BAC şi Hawker Siddeley.

Pentru a evita pe cît posibil în următorii ani apariţia unor noi perturbări de amploarea celor înregistrate în ultimul timp, cercurile guvernamentale preconizează ca Anglia să nu se mai angajeze singură în proiecte militare sau civile de mare anvergură, ci, concentrîndu-şi potenţialul tehnic şi economic, să se orienteze spre programe mai puţin ambiţioase, care angajează şi fonduri mai reduse.

În **Franţa**, politica statului de sprijinire a firmelor constructoare de avioane (dintre care mai principale sînt: SNIAS, grupul Dasault-Breguet, SNECMA, MATRA) contribuie, într-o bună măsură, la diminuarea efectelor negative ale crizei ce se manifestă în industria aeronautică în ansamblul ei. Principalele proiecte realizate în 1972 au fost: Concorde (în cooperare cu Anglia), Airbus 300 B (în cooperare cu R. F. Germania), Caravelle, precum şi o serie de avioane de afaceri.

O situaţie asemănătoare o întîlnim şi în **R. F. Germania**, unde creditele acordate de stat (circa 450 milioane mărci) firmelor angajate în finalizarea principalelor programe civile ale industriei aeronautice (Airbus şi VFW-614) depăşesc de peste două ori capitalul disponibil al firmelor respective (circa 200 milioane mărci). În ordinea importanţei lor, principalele firme vest-germane sînt următoarele: Messerschmitt-Bölkow-Blohn GmbH, V.F.W.-Fokker GmbH, Dornier AG şi MTU — München GmbH.

În pofida fenomenului de instabilitate semnalat în prezent în industria aeronautică a unor ţări capitaliste, se apreciază că evoluţia viitoare a transporturilor aeriene va fi marcată de tendinţe ascedente. Conform unui studiu elaborat de Bendix Corporation (S.U.A.), flota mondială (exclusiv ţările socialiste) de cca. 3 800 avioane cu reacţie, care a realizat în anul 1972 cca. 263 miliarde pasageri-mile, va număra în anul 1982 cca. 6 300 aparate, care vor realiza 810 miliarde pasageri-mile. Estimările privind ritmul mediu anual de creştere a traficului aerian variază între 10,5 şi 11,5%. Firma Lockheed apreciază că în 1980 traficul aerian al ţărilor membre ale Organizaţiei Internaţionale a Aviaţiei Civile se va ridica la cca. 850 miliarde pasageri-mile, din care 650 pentru serviciile regulate şi 200 pentru serviciile charter. Firma Boeing indică aproximativ aceleaşi niveluri previzibile, în timp ce McDonnell Douglas face aprecieri şi mai optimiste. Oricum, estimările cele mai prudente apreciază că cel puţin 2 200 de avioane se vor construi în decursul următorilor zece ani dacă traficul aerian se va dezvolta în ritmul estimat, ceea ce deschide perspective interesante unei industrii aflate în prezent în imposibilitate de a-şi utiliza complet capacităţile de producţie şi care este confruntată cu multiple probleme pe termen scurt.

Valeriu NICOLAE
Gheorghe NISTOR
cercetători ştiinţifici
Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaţionale

Explicaţia graficului: Producţia de avioane civile a ţărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1950—1972 şi previziuni pînă în 1980. (După Interavia).

O COLECŢIE ACADEMICĂ DE PRESTIGIU

IN VARA ACESTUI AN s-au împlinit zece ani de la apariţia colecţiei academice „BIBLIOTECA HISTORICA ROMANIAE". Fondată din iniţiativa prof. univ. Miron Constantinescu, colecţia avea menirea, pe de o parte să valorifice prin ample şi documentate monografii cele mai reuşite rezultate ale cercetării de specialitate din ţara noastră, iar pe de altă parte să ofere străinătăţii, prin studii şi sinteze compacte, traduse în limbi de largă circulaţie internaţională, informaţii cît mai complete şi autorizate asupra principalelor momente din istoria României. Pentru realizarea unor astfel de sarcini, pe cît de importante pe atît de grele, conducerea publicaţiei — asigurată cu neobosită rîvnă de fondatorul ei, în asociaţie cu mult regretatul acad. C. Daicoviciu — a alcătuit un plan care, deşi părea pe atunci multora de domeniul fanteziei, s-a dovedit pînă la urmă realist. Printr-o perseverentă muncă, susţinută cu generozitate de numeroşi cercetători, publicaţia se prezintă, după un deceniu de existenţă, cu un bilanţ impresionant. Bibliografia colecţiei cuprinde astăzi aproape 70 de volume (peste 55 de titluri), ceea ce înseamnă şapte volume tipărite pe an.

În aceste volume s-au abordat probleme din toate perioadele istoriei patriei noastre: istorie veche, istorie medie, istorie modernă, istorie contemporană, ponderea cea mai mare fiind cu temei dată perioadelor mai noi. S-a acordat, de asemenea, o atenţie preferenţială acelor momente sau procese istorice care în trecut fie că nu se studiase, sau se studiase mai puţin, fie că cercetarea ajunsese la rezultate nesatisfăcătoare din punctul de vedere al respectării adevărului istoric.

Cîteva titluri sînt concludente în acest sens: „Formarea poporului român şi a limbii române", de C. Daicoviciu, B. Petrovici şi Gh. Ştefan; „Instaurarea şi consolidarea regimului democrat popular în România", de A. Petric şi Gh. Ţuţui; „Lupta pentru formarea Frontului Popular Antifascist din România", de P. Constantinescu-Iaşi; „De la Frontul Unic Muncitoresc la Partidul Unic al clasei muncitoare din România — aprilie 1944 — februarie 1948", de Carol Niri; „Soartă comună. Tradiţii frăţeşti", de L. Bányai; „Studii de istorie contemporană a României", de Miron Constantinescu, M. Rusenescu, Gh. Ioniţă, E. Cimponeriu, Tr. Udrea, V. Liveanu; „Unirea Principatelor Române" de D. Berindei; „Mişcarea culturală românească pentru unirea din 1918", de V. Curticăpeanu; „Din istoria Dobrogei" vol. I de D. Berciu şi D. Pippidi; vol. II de Radu Vulpe şi I. Bernea; vol. III de I. Bernea şi St. Ştefănescu ş.a.

Încă din primii ani de apariţie colecţia şi-a cîştigat, un îndreptăţit loc în cultura istorică românească postbelică. În prezent ea se bucură de o largă audienţă în rîndurile specialiştilor din ţară şi de peste hotare. O dovedeşte cu prisosinţă numeroasele ecouri-recenzii, note, informaţii, etc. — care au apărut, în decursul anilor, în publicaţii de specialitate din toate colţurile lumii.

Începînd din anul 1971, colecţia şi-a lărgit profilul, îmbogăţindu-se cu o nouă serie de lucrări privind **istoria economică**. Iată titlurile apărute pînă acum: „Le problème agraire pendant la révolution au XIX siecle", de Apostol Stan; „Englands Trade Policy in the Levant and Her Exchange of Goods with the Romanian Countries under the Latter Stuart (1660—1714)", de Paul Cernovodeanu; „L'industrie roumaine au cours de la seconde moitié du XIX siecle", de G. Zane, şi „Les foires de la Valachie pendant la periode 1774—1848", de Georgeta Penelea. Alte două lucrări, în această serie, sînt în curs de editare: „Contribuţii la istoria ştiinţei şi tehnicii româneşti în sec. XV — începutul sec. XIX", de C. C. Giurescu, şi „Tehnica producţiei cerealiere în Ţara Românească şi Moldova pînă în sec. al XVII-lea", de V. Neamţu. Sînt în pregătire, de asemenea, şi lucrări de istorie a gîndirii economice. În planul colecţiei sînt prevăzute spre a se tipări studii de istorie economică referitoare la epoci şi probleme contemporane.

Preocuparea pentru acest domeniu interdisciplinar — istorie economică şi gîndire economică — merită să fie cu atît mai evidenţiată cu cît ea se sincronizează cu noile tendinţe de anvergură din cercetarea istoriografică pe plan mondial, coincizînd, totodată, cu reanimarea simţitoare a studiilor de profil şi în ţara noastră, reanimare prilejuită de mobilizarea specialiştilor români în vederea elaborării a două mari sinteze de interes ştiinţific naţional: istoria economică a României şi istoria gîndirii economice româneşti.

dr. Gh. DOBRE

economie mondială

INFLAŢIA ŞI „PUNCTELE VULNERABILE" ALE CAPITALISMULUI

(Urmare din nr. trecut)

Uneori inflaţia, este legată de modificările care au loc în structura P.N.B., în dinamica părţilor sale componente şi în modul lor de utilizare. P.N.B. cuprinde în sine nu numai bunuri şi servicii civile, ci şi militare, ultimele neavînd însuşiri productive ci numai consumptive. Fr. Perroux, consideră, de exemplu, investiţiile în domeniul militar ca surse de provocare şi activizare a inflaţiei. În legătură cu aceasta, el scria că : „procente ridicate din VN finanţează un material de război stocat sau vîndut, sau distrus, sau menit a fi distrus într-un război viitor"[10]).

Un caz concret ne oferă Andrew F. Brimmer[11]) cînd analizează, cu ajutorul modificărilor din P.N.B., progresul inflaţiei în S.U.A. În perioada 1965—1968 (corespunde cu perioada intensificării războiului din Vietnam) PNB, în monedă curentă, a crescut într-un ritm anual de 8,1% din care însă 2/5 s-au datorat creşterii preţurilor.

În anul 1968 se apreciază, uneori poate cam exagerat, că aproape 3/4 din creşterea PNB s-au datorat inflaţiei şi numai 1/4 a reprezentat-o creşterea reală. Inflaţia a progresat atît de mult în S.U.A., încît spre sfîrşitul anului 1969 creşterea PNB reprezenta în bună parte creşteri ale preţurilor.

O „Principalul cost: deteriorarea climatului social"

ATÎTA VREME cît este tolerată, inflaţia este în fond un mijloc de redistribuire a venitului naţional în favoarea marilor monopoluri şi, prin influenţa nefastă asupra nivelului de trai al maselor, un factor de adîncire a inegalităţii sociale. Un minim de conştiinţă profesională îi determină şi pe unii economişti burghezi să recunoască faptul că „caracteristica unui fenomen inflaţionist este că îi slăbeşte pe cei slabi şi îi fortifică pe cei puternici, ceea ce nu poate fi un ideal moral sau un ideal etic"[12]). Inflaţia erodează veniturile. Este adevărat că lupta revendicativă îi determină pe capitalişti să mărească salariile, dar aceasta se face tîrziu, iar pentru perioada scursă despăgubirile sînt cel mult parţiale. Programele de asistenţă socială sînt micşorate de regulă prin inflaţie (în perioada de relansare) şi reduse sau suspendate ca urmare a politicii antiinflaţioniste (în perioada de stabilizare). Aşa cum arată şi Charles Ayman, referindu-se la situaţia din ţările Pieţei Comune : „Printre victimele inflaţiei trebuie menţionate cheltuielile privind investiţiile colective (cu scopuri sociale), care, după 1969, tind să-şi diminueze permanent ponderea lor reală în PNB"[13]). Tot masele populare suportă în principal eşecurile politicilor antiinflaţioniste. Dacă sporirea salariilor este blocată, în schimb, preţurile la bunurile de consum scapă de sub control. În această direcţie este orientată recent lansata a doua etapă a administraţiei americane de combatere a inflaţiei. Asupra maselor se reflectă aspectele negative atît ale stabilizării (cu şomaj), cît şi ale relansării (cu inflaţie) **„S-ar putea** — spune Serge-Cristophe Kolm — **ca principalul cost social al inflaţiei să fie deteriorarea climatului social general"**[14]).

Referindu-se la conferinţa miniştrilor de finanţe din ţările CEE, agenţia UPI vorbeşte de un „tablou întunecat" datorită „creşterilor inflaţioniste record înregistrate în 1972". Din raportul preşedintelui Nixon, prezentat la începutul lui 1973 şi în care sînt tratate principalele probleme economice ale S.U.A., răzbate îngrijorarea provocată de inflaţie.

Între neokeynesism şi monetarism

SUPORTUL teoretic cel mai important al monetariştilor, al căror principal reprezentant este prof. Milton Friedman, este **teoria cantitativă a banilor.** Potrivit acestei teorii, prin creşterea proporţiilor circulaţiei monetare se provoacă creşterea preţurilor mărfurilor, ceea ce atrage după sine creşterea profiturilor şi stimulează iniţiativa întreprinzătorilor. De aici se deduce că s-ar da un impuls înviorării şi avîntului economic în cadrul ciclului industrial. În sens invers, o restrîngere a circulaţiei băneşti este considerată a fi o măsură care duce la scăderea preţurilor mărfurilor, ceea ce determină un declin al activităţii economice şi de aici recesiune. Adesea se conchide că s-ar putea asigura un anumit ritm de creştere economică prin simpla reglementare a masei de bani pusă în circulaţie. Spre deosebire de adepţii lui Irving Fisher, considerat a fi autorul teoriei moderne cantitative a banilor, adepţii lui Friedman sînt mai ambiţioşi. Dacă primii vor să influenţeze preţurile cu ajutorul masei monetare, cei din a doua grupă vor să influenţeze, cu aceleaşi mijloace, conjunctura economică, ritmul creşterii economice şi, în general, procesul reproducţiei capitaliste.

Foarte importante sînt motivele după care monetariştii refuză o intervenţie directă şi maximă a statului în economie. **„Este cert** — afirmă Milton Friedman — **că politica monetară pentru care am optat — un ritm regulat de creştere a cantităţii banilor, — este strîns legată de ideile mele despre rolul statului. După părerea mea, acesta trebuie să fie limitat şi, în domeniile unde concursul său este indispensabil, reglementat strict de reguli bine definite şi nu lăsat la discreţia guvernelor"**.

După cum am văzut, monetariştii au creat un anumit model economic care funcţionează, teoretic, în sprijinul afirmaţiilor lor. Aplicat însă în practică, el a dat rezultate îngrijorătoare. Veniţi la „putere" odată cu preşedintele Nixon, care şi-a recrutat consilierii economici dintre adepţii lui Friedman, ei au avut ocazia să-şi verifice teoriile. Ce l-a determinat pe preşedintele Nixon să declare în noiembrie 1970 : „Am devenit keynesist" ? În timpul primului mandat al preşedintelui Nixon, monetariştii au înregistrat serioase eşecuri. Ritmul creşterii economice în S.U.A. a scăzut, şomajul a înregistrat cea mai mare rată din perioada postbelică, inflaţia şi preţurile au crescut vertiginos, iar balanţa de plăţi a înregistrat cele mai mari deficite. În consecinţă, sistemul Federal de Rezerve a permis masei monetare să depăşească o creştere de 4—6%. Reproşurile adresate monetariştilor au început să curgă.

În realitate, sarcina principală a circulaţiei monetare este să ofere mijloacele băneşti necesare efectuării tuturor plăţilor legate de reproducţia lărgită. Or, masa monetară nu poate fi fixată arbitrar, prin decizii ale unor economişti. Masa monetară este determinată de cererea de bani şi nu invers.

Limitele şi contradicţiile politicilor antiinflaţioniste

POLITICA neokeynesistă axează intervenţia statului în economie pe mijloacele oferite de buget şi finanţe. În practică se utilizează un dezechilibru bugetar — adică excedente în perioadele de „supraîncălzire" a economiei sau de inflaţie (prin restrîngerea mijloacelor de cumpărare supraabundente) şi de deficite în perioada recesiunilor (de preferinţă prin lansarea unor vaste programe de lucrări publice).

Trebuie să precizăm că nici Keynes, nici neokeynesiştii actuali n-au respins întru totul teoria cantitativă a banilor[15]). Mai mult chiar, ei recunoşteau importanţa schimbărilor masei monetare asupra conjuncturii. Dar ei subordonau schimbările cererii reale de bunuri şi servicii, cerere pe care ei o considerau influenţabilă prin măsuri cu caracter bugetar şi prin nivelul investiţiilor industriale. Ei sînt de acord pînă la un punct cu „lumea în viziunea monetaristă", în sensul că Banca Centrală poate mări masa monetară cumpărînd efecte de stat. Dar cheltuielile nu vor creşte în aceeaşi proporţie cu lichiditatea. În „lumea neokeynesistă" publicul nu ţine banii numai pentru operaţii curente, ci şi ca o masă de manevră pentru operaţii speculative la bursă sau pe piaţă. Diferenţele între monetarişti şi neokeynesişti apar cînd se pune problema ce se întîmplă cînd publicul îşi cheltuieşte banii. Monetariştii susţin că acesta cumpără numai bunuri şi servicii, în timp ce neokeynesiştii susţin că va cumpăra şi acţiuni. Ca urmare a cererii crescute, preţurile acţiunilor vor creşte, iar dobînzile vor scădea drept consecinţă a scăderii cererii de credite. Astfel, o masă monetară mai mare măreşte posibilităţile de credit fiindcă îi micşorează preţul. Potrivit teoriilor neokeynesiste, influenţa asupra PNB se realizează acum prin creşterea proporţiilor împrumutului şi de aici mărirea cererii de bunuri şi servicii.

Dintre modalităţile directe de intervenţie ale politicii neokeynesiste remarcăm încercările de **a influenţa creşterea inflaţiei prin acţiuni asupra dezvoltării economiei** şi apoi pe **cele care încearcă acelaşi lucru influenţînd cererea.** Profesorul James Tobin, unul din susţinătorii primei idei, afirmă că o creştere economică susţinută trebuie să ducă mai devreme sau mai tîrziu la o stabilitate a preţurilor. Oarecum tot în această direcţie se pronunţă şi o conferinţă a OCDE. De altfel, o stabilitate rezonabilă a preţurilor este la rîndul ei una din condiţiile indispensabile ale unei creşteri echilibrate[16]).

Prof. Galbraith, considerat a ţine de „stînga" neokeynesistă, nu este de acord cu această teorie şi invocă efectele inflaţioniste ale oricărei creşteri economice. Cazurile Franţei şi Japoniei, exemple invocate la conferinţa OCDE, pentru a dovedi că aceste ţări au reuşit să aibă o inflaţie relativ scăzută, în condiţiile creşterii economice, sînt neconvingătoare. S-ar părea însă că opinia majoritară printre economişti este că Franţa şi Japonia au realizat creşterea economică cu **„preţul"** inflaţiei.

Principalul învăţămînt cu privire la inflaţie — au susţinut unii participanţi la Conferinţa OCDE — este că nu trebuie s-o laşi să demareze[16]) — cu alte cuvinte, orice politică antiinflaţionistă este bună atîta vreme cît inflaţia nu a prins viteză. După aceea, inflaţia se autoalimentează, creşte şi scapă de sub control. Valery Giscard d'Estaing susţine că singura rată acceptabilă a inflaţiei este zero, în timp ce Serge Cristophe Kolm, mai intransigent, consideră că în condiţiile actuale se impune o scădere anuală cu 5% la toate preţurile.

O seamă de economişti americani resping ideea reducerii preţurilor, sub motiv că ar scădea rata profiturilor sau, cum spun ei, ar scădea eficienţa marginală a capitalului. Într-o manieră sugestivă revista „Bussiness Week" arăta că politicile veniturilor şi preţurilor încearcă să imite felul cum ar funcţiona o piaţă concurenţială, sub imperiul unei dispoziţii monetare şi fiscale stabile, dar sfîrşesc prin a crea injustiţii, a antrena o repartiţie proastă a braţelor de muncă şi distorsiuni în circuitul preţuri-salarii, deci în detrimentul bunului mers al afacerilor.

Bineînţeles că unora intervenţia statului în economie li se pare nedorită. Rolland Vouette, administrator civil la Ministerul Economiei şi Finanţelor din Franţa, suţine că statul ar trebui să se limiteze numai la reglementări macroeconomice. Nu este de acord cu intervenţia statului la nivelul întreprinderii din două motive : (1) din motive principale — nu este indicată imixtiunea în treburile întreprinderii ; (2) din motive de eficacitate — o asemenea intervenţie tulbură mecanismul pieţei, duce la distorsiuni, iar rezultatul ar putea fi de moment.

Actualul guvern englez, confruntat cu cea mai mare depreciere inflaţionistă a monedei naţionale şi cu intrarea în C.E.E. la 1 ianuarie 1973, a trecut la o blocare a salariilor şi preţurilor începînd cu 6 noiembrie 1972. Dar dacă salariile sînt stăpînite ferm, în schimb, preţurile (mai ales la bunuri de consum) au urcat în perioada scursă de la adoptarea măsurii de „îngheţare", care a expirat la sfîrşitul lui februarie. Faza a II-a a început sub semnul unei opoziţii serioase a sindicatelor. Se prevede în consecinţă o trecere la măsuri mai flexibile, ceea ce va pune sub semnul întrebării însăşi eficacitatea măsurii.

Binecunoscutul economist englez Lord Robbins, referindu-se la îngheţarea salariilor aprecia că este „cea mai simplă măsură care se poate improviza. Ea, pur şi simplu, opreşte evoluţia şi face obligatoriu statu-quo-ul". Dar, el precizează că este o măsură administrativă şi nu una economică. Este o măsură bună ? Nicidecum, continuă Robbins. Apar lipsuri în aprovizionare şi haos în distribuţie dacă se indexează preţurile în condiţii de inflaţie fără a se organiza un sistem de raţionare a consumului. Iar un plafon al salariilor anulează interesul pentru trecerea forţei de muncă din ramurile care-şi restrîng activitatea în cele care şi-o dezvoltă. Deci, conchide Robbins, acesta nu poate fi decît un provizorat[17]).

S.U.A. sînt un caz mai aparte. La 15 august 1971 administraţia Nixon a hotărît „îngheţarea" preţurilor şi salariilor şi instituirea unei suprataxe de 10% asupra importurilor. S-ar părea că aceste măsuri au avut un anumit rezultat, pentru că rata de depreciere a dolarului a scăzut la 3,5% anual în 1972, faţă de 4,3% în perioada 1966—1971. Dar perspectivele sînt mai puţin favorabile.

Prof. Edgar L. Feige prezintă concluziile sale cu privire la Raportul Consiliului Consilierilor Economici ai Preşedintelui — 1972 : „Şomajul a rămas la 6%, inflaţia a crescut, balanţa de plăţi s-a deteriorat, PNB a fost mai mic cu 18 miliarde dolari, deficitul fiscal a crescut de la 11 miliarde la 39 miliarde dolari". În Raportul din 1971 se propusese aducerea şomajului în zona lui 4,5%, iar a inflaţiei la 3%. Raportul din 1972 prevede o rată a şomajului „în vecinătatea" lui 5% la sfîrşitul anului în curs (nu se prevede nimic în timpul anului) şi o creştere a preţurilor de 3,5% în timpul anului[18]). Într-un studiu dedicat rezultatelor controlului inflaţiei, Milton Friedman prezintă un tabel din care apare rata anuală a inflaţiei :

Punctul culminant început 1970	6,4%
Primele 8 luni 1971	3,8%
August 1971 pînă în nov. 1972	3,2%

Prima cădere serioasă a ratei inflaţiei nu datorează nimic controlului care a fost introdus în august 1971.

Încercînd să interpreteze fenomenul, Milton Friedman afirmă că inflaţia ar fi scăzut oricum, cu sau fără control pentru că din 1968 pînă în 1969, masa monetară a fost redusă masiv şi că inflaţia a continuat să scadă şi după 1970 din acelaşi motiv. Dar că, dacă ritmul de creştere al masei monetare se păstrează, trebuie să ne aşteptăm la o nouă explozie inflaţionistă în anii 1973—1974.

UNELE REALIZĂRI dar şi eşecurile politicilor antiinflaţioniste de tip monetarist sau dirijist i-au determinat pe unii economişti şi oameni politici occidentali să socotească necesară un fel de continuare a celor două feluri de politici : după prof. Spencer s-ar putea realiza o politică a banilor ieftini combinată cu o politică fiscală severă. Aceasta, întrucît, după părerea sa, banii ieftini încurajează investiţii mari, dar pentru a realiza nivelul dorit de investiţie fără a crea inflaţia este necesară o politică guvernamentală de impozite ridicate şi cheltuieli guvernamentale reduse. O altă variantă a combinaţiei ar fi : bani scumpi şi politică fiscală largă. Politicile monetare restrictive determină o creştere a dobînzilor şi fac mai puţin interesant pentru oamenii de afaceri străini să împrumute în ţara respectivă iar acţiunile firmelor străine vor fi mai puţin interesante pentru oamenii de afaceri autohtoni, dar o politică monetară restrictivă tinde să reducă venitul naţional şi folosirea braţelor de muncă. Efectele sale în acest domeniu vor fi influenţate printr-o politică fiscală largă, adică prin impozite scăzute sau cheltuieli guvernamentale mai ridicate.

Aceştia sînt termenii între care se mişcă, de fapt, politicile antiinflaţioniste.

În ciuda unor rezultate locale şi temporare, ele au dat naştere însă unor reacţii în lanţ care, în esenţă, înseamnă creşterea complexităţii contradicţiilor economice şi sociale ale procesului reproducţiei capitaliste contemporane. Cei care resimt din plin consecinţele inflaţiei şi politicilor antiinflaţioniste sînt cei ce muncesc, în primul rînd clasa muncitoare.

prof. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU
Dan NEGREA

10) François Perroux, L'inflation des années '60, Economie apliquée.

11) Andrew F. Brimmer. Inflation and Society, The Review of Economics and Statistics, febr. 1971.

12) H. Guitton. La Monnaie — Paris 1970.

13) Vezi Ilie Şerbănescu „Inflaţia — cea mai virulentă gripă economică", Lumea 1972.

14) Serge Cristophe Kolm „Apprivoiser l'inflation" Problemes économiques, 8 iul. 1971.

15) C. Bichi „Teoria monetaristă contemporană — o nouă versiune a teoriei cantitative a banilor", Finanţe şi credit 8/1971.

16) „L'Observateur de l'OCDE" „Les politiques actuelles de la lutte contre l'inflation" PE 8 iul. 1971.

17) Dr. C. Kiriţescu „Inflaţie şi antiinflaţie", Probleme economice 2 febr. 1973.

18) Edgar L. Feige „Inflation and Unemployment", The American Economic Revue, martie 1972.

R. P. POLONĂ

PREOCUPĂRI PENTRU EXTINDEREA „ANALIZEI VALORII"

CA ŞI ÎN ALTE ŢĂRI, în Polonia se acordă în ultimul timp o atenţie susţinută „analizei valorii", ca metodă modernă de raţionalizare a economiei, de reducere a costurilor de producţie. În prezent ea se află numai în faza de experimentare. După cum arăta revista „Ekonomika i organizacja pracy" (nr. 3/1973), această situaţie se datorează — printre altele — faptului că, în condiţiile sistemului de planificare şi conducere economică, în vigoare pînă nu demult, întreprinderile nu erau interesate în reducerea cheltuielilor de producţie, a preţului de cost.

Pe plan central, sarcina popularizării metodei „analizei valorii", a studierii problemelor legate de adaptarea sa optimă la condiţiile specifice economiei socialiste, a revenit în primul rînd Centrului principal de perfecţionare a cadrelor de conducere (care funcţionează la Varşovia). A fost necesară o muncă complexă — ne relata într-o discuţie W. Bilinski, specialist principal în „management" din cadrul Centrului — orientată în mai multe direcţii, cum ar fi : popularizarea conţinutului şi avantajelor metodei (pentru a se crea o stare de spirit favorabilă aplicării ei în practică), pregătirea tematică şi metodologică a sistemului de predare a metodei, selectarea judicioasă a cadrelor care — la diferite nivele — să urmeze cursurile respective şi apoi să facă parte din colectivele de aplicare a metodei etc.

Proiectarea şi elaborarea programului cursului de analiză a valorii a parcurs o filieră complexă, începînd cu studierea metodei de plan teoretic (pe baza izvoarelor străine) şi practic (a modului în care este utilizată în întreprinderi capitaliste), precum şi a condiţiilor adaptării sale la specificul economiei socialiste ; a continuat cu experimentarea ei în întreprinderi poloneze (în contexte variate) şi dezbaterea ei cu specialişti din diferite instituţii şi unităţi economice, apoi cu realizarea unui bogat material didactic (audiovizual), ajutător.

Pentru a uşura predarea diferenţiată a temei, în raport cu nivelul pregătirii cursanţilor şi cu interesul direct pe care-l prezintă ea pentru un ciclu sau altul, au fost editate broşuri cu conţinut variat, ca „Analiza valorii în întreprindere", „Rolul, sarcinile şi obligaţiile contabilului şef în legătură cu analiza valorii" sau „Experienţa introducerii analizei valorii în uniunile de întreprinderi". Concomitent, pentru a asigura unitatea metodologică a predării acestei teme la diverse cicluri, a fost elaborat un fel de ghid pentru organizatori (lectori), cuprinzînd indicaţii concrete în acest sens, bibliografia şi modele de materiale documentare necesare etc.

Experimentarea metodei „analizei valorii" într-o serie de întreprinderi din diverse ramuri industriale a permis să se tragă unele concluzii metodologice. De pildă, revista „Ekonomika i organizacja producji" (nr. 11/1972) releva că, pentru a se asigura succesul introducerii metodei, este necesar ca pregătirea ei să parcurgă următoarele etape :

a. popularizarea metodei prin diverse mijloace (publicaţii, conferinţe, discuţii libere etc.), îndeosebi în rîndurile economiştilor şi inginerilor ;

b. concentrarea efortului pentru a obţine adeziunea cadrelor de conducere care urmează să pună în aplicare metoda, a realiza o atmosferă de cointeresare ;

c. stabilirea colectivelor de analiză a valorii şi desfăşurarea acţiunii de instructaj, de şcolarizare — la diferite nivele şi în diverse variante ;

d. definitivarea colectivelor de lucru şi trecerea la acţiune, în condiţiile schimbului reciproc de experienţă.

Specialiştii sînt unanimi în a aprecia eficienţa utilizării „analizei valorii". Se consideră că modificările pe care le determină aplicarea ei în ceea ce priveşte construcţia produsului, tehnologia şi materialele folosite pentru fabricarea lui, eliminarea funcţiilor de prisos (şi a proceselor de producţie respective), precum şi în ceea ce priveşte condiţiile de exploatare a produsului, determină economii de 25—60% din costurile iniţiale — în condiţiile perfecţionării concomitente a calităţii sale.

Aceste aprecieri sînt confirmate de datele statistice. Astfel, în 1971 economiile obţinute în baza unor asemenea analize s-au ridicat — pe întreaga economie — la 1,5 miliarde zloţi. După cum s-a menţionat la simpozionul ţinut în decembrie 1972, pe tema „Analiza valorii — rezultate, perspective", generalizarea metodei „analizei valorii" în industria şi administraţia de stat din R. P. Polonă va permite să se realizeze în 1974 economii însumînd 25-30 miliarde zloţi.

Un calcul interesant a fost prezentat recent de W. Mierzynski, directorul centrului pentru pregătirea cadrelor de conducere şi calificarea profesională din Ministerul industriei chimice al R. P. Polone. Se apreciază că volumul de muncă necesar pentru efectuarea unei teme de cercetare privind aplicarea „analizei valorii" se ridică la 300 de ore, iar reducerea medie a costurilor, obţinută de pe urma cercetării respective, este evaluată la 1,65 miliarde de zloţi. Aşadar, o oră de muncă afectată cercetării în acest domeniu contribuie la reducerea costurilor cu 5 500 zloţi pe an. Dacă admitem — spunea W. Mierzynski — că costul unei ore de muncă în cercetare este de 50 de zloţi, rezultă că fiecare zlot cheltuit în acest scop aduce un beneficiu de 110 zloţi.

N. POPOV
M. MELNIC

NOTE

Criza sistemului valutar interoccidental

În căutarea soluţiilor

ÎN AŞTEPTAREA tradiţionalelor runde autumnale privind tratativele monetare şi comerciale, experţii şi oamenii politici în Occident îşi pregătesc asiduu poziţiile. La jumătatea lunii august, potrivit informaţiilor din presă, administraţia americană urmează să anunţe un plan privind relaţiile monetare şi de comerţ. Polemicile îşi urmează cursul lor. Terminologic, încă se mai vorbeşte de „reforma actualului sistem monetar" în fapt însă, acordurile de la Bretton-Woods au încetat de mult să mai existe: cel puţin de la 15 august 1971, dată la care S.U.A. a suspendat convertibilitatea dolarului.

Ceea ce se poate desprinde însă din diferitele dispute pe plan monetar şi comercial dintre S.U.A., Europa de vest şi Japonia în ultimul timp, este totuşi intenţia unui efort concertat în vederea stabilizării situaţiei. Cu prilejul ultimei revalorizări a mărcii vest-germane — cînd cursul dolarului a coborît la Frankfurt la 2,30 mărci, — reprezentanţii vest-europeni au propus Băncii federale americane sume fabuloase pentru ca aceasta să poată interveni pe pieţele de schimb şi să-şi susţină moneda. Convingerea că lucrurile ar putea duce la prăbuşirea totală a dolarului, şi că aceasta ar antrena crahul tuturor, este destul de răspîndită. „Ne aflăm pe aceeaşi corabie" se spune din nou, ca în toate perioadele cînd se agravează situaţia: **Le bateau ivre,** (corabia beată) cum o numeşte revista franceză „L'Express", împrumutînd imaginea, fără să mai fie necesar s-o spună, de la Rimbaud.

Din nou Jacques Rueff recoltează satisfacţia de a-şi fi văzut previziunile din 1961 împlinite. Sistemul monetar Gold Exchange pe care cu atîta perseverenţă l-a denunţat, a dus la permanentizarea deficitului S.U.A., la inflaţie în ţările creditoare şi apoi, prin acumularea continuă de creanţe pe termen scurt asupra rezervelor americane de aur, la ruina lui. Conştiinţa de a fi „în aceeaşi corabie" l-a determinat însă şi pe acest cel mai ireductibil critic al politicii monetare americane, să propună, încă de la început, o soluţie de consolidare a datoriilor S.U.A. Din nou el reclamă întoarcerea la etalonul aur, la fixitatea parităţilor de schimb, la curmarea inflaţiei provocate în lume de uriaşele sume de dolari americani „migratori", (după calcule recente: 80 miliarde la băncile centrale şi aproximativ 100 miliarde în mîinile particularilor) la restabilirea convertibilităţii monedei americane ; dar, din nou, odată cu propunerea majorării preţului aurului, el propune ca diferenţele de valută obţinute în urma acestei operaţii, să fie puse la dispoziţia Statelor Unite, sub formă de împrumut pe termen lung şi cu dobîndă redusă, pentru consolidarea datoriei.

Evident, Rueff recunoaşte că din punct de vedere politic obiectivele propuse de dînsul sînt dificile, dar replica lui e invariabilă: cînd problemele sînt greu de rezolvat, nu atîta oamenii cît evenimentele şi presiunea necesităţilor le rezolvă.

Aspectul, evident politic — şi chiar acut — pe care-l are problema relaţiilor monetare interoccidentale l-a subliniat recent într-un interviu şi Edgar Faure, actualmente preşedinte al Adunării naţionale franceze, fost de două ori preşedinte al Consiliului de Miniştri şi de mai multe ori ministru al finanţelor sau al bugetului în cea de a IV-a Republică. Soluţiile pe care le propune iau de aceea în concepţia sa un caracter politic preeminent. El propune ca Franţa să ia iniţiativa unor ample negocieri monetare la care să ia parte toate ţările socialiste şi de asemenea, „cu o participare reală şi nu nominală" ţările în curs de dezvoltare. Dacă prezenţa trupelor americane în Europa occidentală, spune Edgar Faure, este necesară, atunci e normal ca aceasta să-şi asume sarcinile materiale aferente şi să nu furnizeze prin evitarea lor un „alibi pentru deficitul balanţei americane" — dar, adaugă el, în opinia sa „nu este indispensabil ca americanii să se instaleze în Europa...". Pe de altă parte, preşedintele parlamentului francez consideră că nici o monedă naţională, fie ea a celei mai puternice ţări, nu poate şi nu trebuie să joace rolul de monedă internaţională. El se pronunţă de asemeni şi pentru renunţarea la „ficţiunea şi arhaismul rolului monetar al aurului". Ca mulţi alţii, este de părere că moneda internaţională a viitorului trebuie să fie esenţialmente o monedă de cont, de tipul D.S.T.

Acelaşi sentiment, convingerea de a se afla călători cu toţii pe acelaşi vas în derivă, determină evident şi poziţia d-lui Edgar Faure cînd cere „iniţiative politice". Trebuie abandonate, spune el, „procedurile rutiniere" şi „expedientele pe termen scurt" la care apelează tehnicienii. O mare parte a datoriei flotante americane urmează şi în opinia lui a fi consolidată cu ajutorul băncilor deţinătoare de „balanţe dolari" — care ar deveni creanţieri necontestaţi — iar ca idee nouă el socoteşte necesară organizarea unui sistem ce ar permite investirea în S.U.A. a dolarilor de care dispun vest-europenii sau răscumpărarea de către europeni cu eurodolari a unui anumit număr de active „pe care americanii şi le-au apropriat prin efectul mecanismului atipic al monedei de rezervă".

Dacă convorbirile de la toamnă în jurul problemelor monetare — şi al celor comerciale pe care nu le-am evocat aici dar care sînt strîns legate de cele dintîi — vor duce de data asta la aplicarea unor soluţii de un caracter mai durabil decît cel din trecut, asta se va putea spune mult mai tîrziu.

Al. ANCA

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de îngrăşăminte azotoase: creşterea pe termen lung a preţurilor

ÎN ULTIMELE două sezoane, 1971/1972 şi 1972/1973, piaţa internaţională a îngrăşămintelor cu azot s-a caracterizat printr-o tendinţă ascendentă a preţurilor. Această tendinţă a fost sesizabilă îndeosebi în partea a doua a sezonului 1972/1973, adică în semestrul I 1973. Un exemplu elocvent îl oferă ureea, ale cărei preţuri s-au mărit înaintea devalorizării dolarului din februarie 1973 de la 70 dolari/tonă FOB (în saci) la 80 dolari/tonă FOB şi au continuat să se majoreze în cursul primăverii atît sub impactul ofertei insuficiente, cît şi a evenimentelor valutare care au avut loc în acest interval de timp.

În condiţiile în care au persistat insuficienţa ofertei şi creşterea constantă a cererii de import, piaţa internaţională a îngrăşămintelor cu azot a devenit treptat o piaţă a vînzătorilor, aceştia putînd să treacă cu uşurinţă şi aproape în întregime efectele modificărilor costurilor de producţie şi a schimbărilor în paritatea monedelor asupra cumpărătorilor.

Devalorizarea dolarului, revalorizarea altor monede occidentale, precum şi evenimentele ulterioare de pe pieţele valutare au îngreunat activitatea tranzacţională de pe piaţa îngrăşămintelor cu azot, determinînd, în ultimă instanţă, majorarea preţurilor externe în dolari şi afectînd direct şi indirect competitivitatea principalilor exportatori — Japonia, ţările C.E.E. În condiţii normale, creşterea preţurilor de export ale producătorilor japonezi şi vest-europeni ar fi fost parţial limitată de ieftinirea materiilor prime importate, ceea ce nu s-a întîmplat. Dimpotrivă, s-a făcut simţită o penurie generală a materiilor prime industriale şi, implicit, o tendinţă de creştere rapidă a preţurilor lor. În acest mod costurile principalilor exportatori au înregistrat salturi apreciabile, ceea ce a însemnat, practic, majorarea preţurilor de vînzare atît pe pieţele interne cît şi pe cele externe.

Ţările în curs de dezvoltare, care reprezintă principalele pieţe deficitare şi care au disponibilităţi financiar-valutare reduse, au încercat să limiteze efectele nefavorabile ale modificărilor cursurilor valutare şi ale sporirii costurilor exportatorilor prin instrumente specifice, cum sînt acordurile bilaterale, de barter, ajutor, credit. Acestea amortizează parţial şocurile schimbărilor radicale ale raportului cerere-ofertă, înlăturînd şi pericolul practicării unor preţuri de monopol de către exportatorii capitalişti.

Perspectivele pieţei mondiale a îngrăşămintelor cu azot trebuie privite prin prisma ofertei insuficiente, care se va menţine şi în sezonul curent (1973/1974). Preţurile de export FOB în dolari SUA vor creşte, în continuare, întrucît costurile producătorilor sporesc rapid pretutindeni, iar mulţi exportatori sînt interesaţi să majoreze preţurile în dolari pentru a compensa devalorizarea şi deprecierea continuă a monedei americane. Preţurile de livrare C&F şi CIF, reflectînd creşterea navlurilor şi insuficienţa de tonaj disponibil, vor spori mai rapid decît cele FOB.

Petre PRISECARU

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● **Un acord comercial între R. P. Chineză şi R.F.G.** *a fost semnat la Bonn, cu valabilitate pînă la finele anului 1974. Potrivit acordului, R.F.G. va acorda Chinei clauza naţiunii celei mai favorizate.*

● **Firmele americane explorează petrol în Iugoslavia** *pe baza unui contract privind exploatarea în comun a ţiţeiului, în partea sudică a Mării Adriatice. Suma de 5 milioane dolari, reprezentînd costul estimativ al lucrărilor de prospectare, va fi avansată de firmele partenere americane. În cazul descoperirii unor zăcăminte de importanţă industrială, va fi constituită o societate mixtă pentru exploatarea în comun a ţiţeiului.*

Cooperare sovieto-americană în agricultură. *Acordul sovieto-american de cooperare în agricultură prevede crearea în U.R.S.S. a unei ferme zootehnice de vite de 20 000 capete, cu asistenţa specialiştilor americani. Cooperarea se va extinde asupra culturii plantelor, creşterii vitelor, mecanizării agriculturii, lucrărilor de irigaţii, stocării produselor şi aplicării tehnicilor de calcul electronic în agricultură.*

Camioane japoneze achiziţionate de Cuba. *Guvernul cubanez a comandat Japoniei vehicule utilitare în valoare de peste 4 miliarde yeni, care vor fi livrate în martie 1974. Firma „Hino Motors" a obţinut o comandă de 900 camioane de 4—7 tone şi de 150 autobuze, în valoare totală de 2 miliarde yeni. Firma „Nissan Diesel" a obţinut o comandă de 540 camioane grele, în valoare de 2,3 miliarde yeni.*

Proiecte industriale egiptene realizate cu împrumut britanic. *Guvernul britanic a oferit Egiptului un împrumut de 10 000 000 lire sterline, rambursabil în 25 de ani cu o dobîndă de 2%, cu un moratoriu de 7 ani. El va fi utilizat la furnizarea de utilaje şi servicii britanice destinate realizării proiectelor de dezvoltare a Egiptului.*

Investiţii în industria textilă din Filipine. *Societatea Financiară Internaţională (SFI), membră a grupului Băncii Mondiale, a acordat un împrumut de 1 500 000 dolari firmei „Filipinas Synthetic Fiber Corporation" (FILSYN), producător de fire şi fibre din poliester. Acest împrumut va finanţa o parte a creşterii capacităţii de producţie de fire a acestei societăţi, producţie care va creşte de la 2 100 la 4 270 tone pe an. Costul total al proiectului este apreciat la 7 500 000 dolari.*

★

Şeptelul unor state africane afectate de secetă. *„IMF Survey", publicaţie a Fondului Monetar Internaţional, anunţă că, datorită secetei îndelungate care afectează cele 6 state subsahariene (Ciad, Mali, Mauritania, Niger, Senegal şi Volta Superioară) 33% din numărul de vite ale Ciadului au murit în 1972 şi circa 50% din rest vor muri anul acesta.*

Estimare privind producţia siderurgică japoneză. *Producţia de oţel a Japoniei va totaliza în acest an 122 000 000-123 000 000 tone. Se pare că în 1973 exporturile de produse siderurgice vor depăşi 25 000 000 tone în ce priveşte produsele finite de oţel, în comparaţie cu 22 700 000 tone în 1972. Sînt cereri substanţiale pentru exportul produselor siderurgice japoneze, îndeosebi din partea surselor neamericane care oferă preţuri ridicate.*

★

Cea de a 98-a ediţie a Tîrgului Internaţional de la Viena, *care se va desfăşura între 5 şi 9 septembrie a.c., va găzdui o expoziţie agricolă pe 70 000 mp, cuprinzînd maşini-unelte, maşini pentru prelucrarea maselor plastice, ca şi ultimele noutăţi în domeniul hidraulicii şi pneumaticii.*

mondorama

PIAȚA COMUNĂ ȘI LEGISLAȚIA ANTI-TRUST

RECENT Comisia executivă a Pieței Comune a propus statelor membre să încredințeze Departamentului pentru concurență punerea în aplicare a unei legislații anti-trust. Conform acestei legislații, firmele din diferite țări ale Pieței Comune, care doresc să fuzioneze și a căror sumă a cifrelor de afaceri depășește 1,3 miliarde de dolari, trebuie să notifice cu trei luni înainte respectivul departament. Acesta din urmă poate accepta tacit fuziunea sau o poate bloca timp de nouă luni. După expirarea celor nouă luni, fuziunea este, fie admisă, fie definitiv interzisă. Conform aceleiași legislații, firmele a căror sumă a cifrelor de afaceri este cuprinsă între 260 milioane și 1,3 miliarde de dolari nu sînt obligate să notifice intenția de a fuziona, însă fuziunea poate fi anulată dacă departamentul pentru concurență o consideră dăunătoare. În fine, firmele cu o sumă a cifrelor de afaceri sub 260 milioane de dolari și care nu controlează în nici o țară membră mai mult de 25% din piață, ies de sub incidența legislației. În cazul aprobării, legislația va intra în vigoare în 1975.

DINAMICA MASELOR PLASTICE

ÎN principalele șase țări capitaliste producătoare de mase plastice, producția acestora s-a extins rapid, crescînd de aproape 4 ori în deceniul 1961—1971. Cel mai de seamă producător rămîn S.U.A., care — după cum se poate vedea din graficul alăturat — s-au distanțat și mai mult de Japonia și R.F.G. (chiar dacă acestea au cunoscut un ritm superior de creștere a producției). Mai lent, dar într-un „pluton" mai compact, evoluează Italia, Franța și Anglia, acesta din urmă trecînd însă de pe locul patru (în 1961) pe ultimul loc.

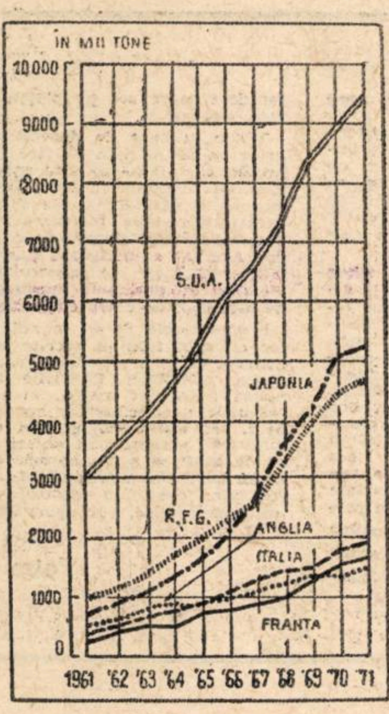

DIFICULTĂȚI NEPREVĂZUTE

POTRIVIT aprecierilor formulate de William Moody, șeful Departamentului Traficului Maritim din Federația Americană a Muncii, valoarea navlurilor plătite de companiile americane pentru închirierea tancurilor petroliere sub pavilion străin va adăuga aproximativ 600 milioane dolari deficitului pe care îl va înregistra în cursul acestui an balanța comercială a S.U.A.

Pe baza previziunilor privind sporirea importurilor de țiței ale S.U.A. în următorii ani, Moody apreciază că fără adoptarea unor măsuri speciale pentru dezvoltarea construcției de tancuri petroliere, în anul 1980, ca urmare a creșterii importurilor de țiței, cheltuielile pentru navluri vor greva balanța comercială cu circa 2500 milioane dolari. Una dintre soluțiile preconizate de W. Moody, pusă și în discuția Congresului american, ar consta în desființarea taxelor plătite pentru transporturile de țiței efectuate de tancurile petroliere sub pavilion american.

TURIȘTI ÎN... CĂMINE STUDENȚEȘTI

PENTRU prima dată în vara aceasta, 24 de universități britanice își pun căminele la dispoziția turiștilor străini, oferindu-le 20 000 de camere. Echipate cu instalații moderne, căminele, pînă acum pustii în timpul verii, au în plus avantajul de a fi răspîndite pe tot teritoriul țării, fiind situate, în același timp, în apropierea unor centre urbane de mare interes turistic cum ar fi Edinburgh, Dundee, Cardiff, Newcastle, Coventry sau Exeter. Ele vor oferi de la simplul „bed and breakfast" (cazare și mic dejun) pînă la pensiune completă, la prețuri convenabile.

LĂRGIREA COMPETENȚELOR

PRINTR-O hotărîre a guvernului bulgar, Camera de comerț a fost recent reorganizată în Camera comercial-industrială a R. P. Bulgaria. Ca urmare, pe lîngă întreprinderile și organizațiile de comerț exterior, ea va avea ca membre un număr de 66 de uniuni economice de stat, profilate pe ramuri. Printre noile atribuții ale Camerei se numără: furnizarea (către organizațiile de producție) a informației tehnico-științifice și tehnologice de peste hotare, achiziționarea în străinătate de modele ale diferitelor produse (îndeosebi mașini) și prezentarea lor la diferite expoziții interne etc. De asemenea, ea își va intensifica activitatea pe linia depistării și utilizării de noi posibilități și mijloace pentru extinderea cooperării unităților industriale bulgare cu întreprinderi similare sau complimentare din alte țări, îndeosebi în cadrul C.A.E.R.

R. P. UNGARĂ: CURBA EXPORTURILOR AGRO-ALIMENTARE

PRODUSELE agro-alimentare (proaspete sau prelucrate) au reprezentat în ultimii ani aproape un sfert din valoarea totală a exporturilor ungare; ele dețin o pondere și mai mare în exporturile către țările capitaliste dezvoltate — 42,4% în 1971 și 46% în 1972.

Anul trecut exporturile ungare de produse agro-alimentare au crescut cu 19% față de 1971; în 1973 se prevede un spor mai moderat, respectiv de 5,5—6% către țările socialiste și de 7% către țările capitaliste dezvoltate. Această evoluție este posibilă, printre altele, și datorită faptului că — după cum subliniază agenția „Hungaropress" — numeroase ferme de stat și cooperative agricole se înzestrează cu echipament modern, care le permite să păstreze produsele în condiții optime, în așteptarea perioadei conjuncturale favorabile pe piața externă.

MARCA ȘI DOLARUL ÎNTR-UN SFERT DE VEAC

DIN 1949 dolarul a pierdut aproape jumătate din valoarea sa, în raport cu marca vest-germană, rezultă din graficul de mai jos, reprodus după săptămînalul hamburghez **Die Zeit**. De cîteva luni, în urma flotării concertate a șase monede vest-europene printre care și marca, cursul ei de schimb în raport cu dolarul se fixează în mod liber, numai în raport cu cererea și oferta. În aceste condiții funcția dolarului de unitate de măsură monetară a fost preluată de drepturile speciale de tragere (D.S.T.) avînd un conținut în aur stabil, egal cu cel al dolarului înainte de devalorizarea din 1971. De la 29 iunie o marcă vest-germană valorează 0,311 D.S.T., cu 5,5% mai mult decît pînă atunci.

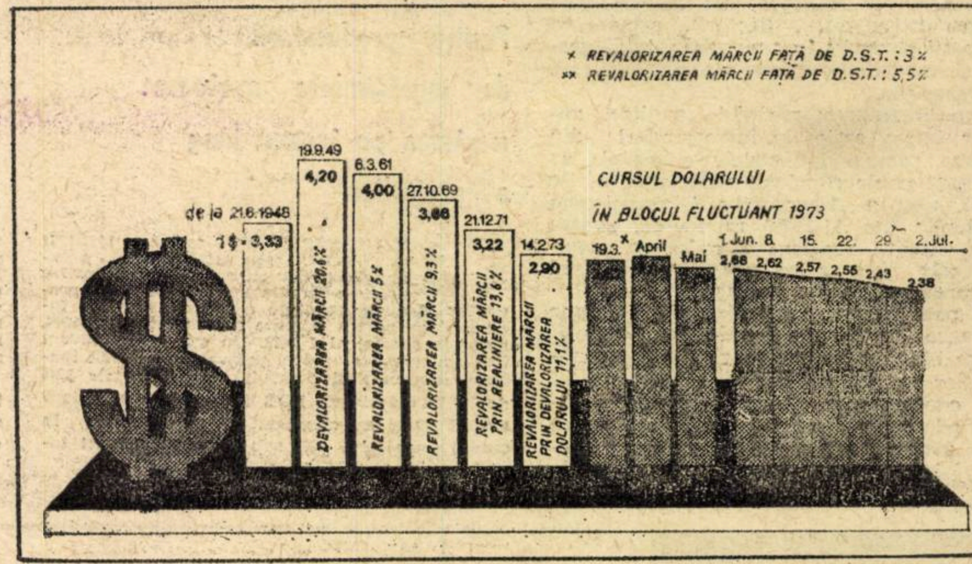

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

NUMĂR RECORD DE COMENZI ÎN CONSTRUCȚIA DE NAVE

CONFORM ultimelor date prezentate de „Lloyd's Register of Shipping", la sfîrșitul lunii iunie **1973 a fost înregistrat un număr record de comenzi de nave — 2 280 — cu un deplasament total de 78.765.916 tone, adică cu 5.267.838 tone mai mult decît în trimestrul trecut. Tot în luna iunie se aflau în construcție 2 102 vase (cifră record), totalizînd 26.550.507 tone, adică cu 865 759 tone mai mult decît în trimestrul anterior.**

Ca atare, totalul comenzilor a atins cifra de 105.316.423 tone, cu 6.133.597 tone mai mult decît în trimestrul trecut. Tonajul comandat în primele 6 luni ale anului în curs (34.500.000 tone mari) este mai mare decît tonajul total anual comandat în oricare alt an, cu excepția anului 1970.

Cele mai substanțiale sporiri în ce privește comenzile au fost înregistrate în Japonia, Marea Britanie și Spania; Japonia a înregistrat o sporire de 44%, în timp ce Marea Britanie a atins peste 63%, trecînd astfel pe locul III în lume.

Iată cum arată situația comenzilor de nave în tone (în paranteză se dă schimbarea față de ultimul trimestru):

— Japonia	46.091.817 tone	(+ 2.353.532 tone)
— Suedia	9.262.047 tone	(— 46.349 tone)
— Marea Britanie	6.891.101 tone	(+ 1.390.605 tone)
— R. F. Germania	6.736.405 tone	(+ 363.917 tone)
— Spania	5.446.624 tone	(+ 540.763 tone)
— Franța	4.531.295 tone	(+ 106.871 tone)
— Norvegia	4.218.214 tone	(— 43.024 tone)
— Danemarca	3.330.893 tone	(— 403.418 tone)
— Italia	3.261.594 tone	(+ 142.476 tone)
— S.U.A.	3.202.930 tone	(+ 98.473 tone)
— Iugoslavia	2.051.757 tone	(+ 91.540 tone)
— Olanda	1.805.982 tone	(+ 77.563 tone)

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 33 (520)
vineri 17 AUGUST 1973
*20 PAGINI 2 LEI

33

ÎN SPIRITUL ÎNALTELOR TRADIȚII MUNCITOREȘTI

AM ÎNSERAT adeseori în paginile revistei noastre exemple grăitoare ale abnegației, dîrzeniei și devotamentului cu care clasa muncitoare, toți oamenii muncii, participă la impresionanta și vasta operă de edificare a României moderne, multilateral dezvoltate. Atmosfera care domnește în aceste zile pe toate șantierele țării, angajamentele și inițiativele colectivelor de oameni ai muncii — constituie o nouă manifestare pregnantă a mutațiilor profunde pe care socialismul le-a determinat în însăși conștiința poporului, o manifestare a dublei calități de proprietari ai mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale, pe care au dobîndit-o oamenii muncii.

Sîntem martorii unei atmosfere pline de elan, a unui ritm intens de muncă pe întreaga durată a zilei-lumină pe aproape toate șantierele de investiții. Răspunzînd cu entuziasm chemării secretarului general al partidului, constructorii, montorii și beneficiarii de investiții, furnizorii de utilaje și de materiale de construcții acționează printr-un efort comun, pe toate căile și cu toate mijloacele, pentru recuperarea răminerilor în urmă, accelerarea ritmului de execuție și grăbirea punerii în funcțiune a capacităților cu termene în acest semestru.

Anul 1973 este, după cum bine știm, hotăritor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen în toate ramurile economiei naționale. Volumul investițiilor atinge în acest an o cotă de vîrf: circa 500 obiective noi urmează să fie puse în funcțiune, pe lîngă diferite alte dezvoltări și modernizări. Cît de important este ca noile capacități să intre în funcțiune la termen ne-o ilustrează faptul că în 1973 se prevede să se obțină pe seama acestora, 37% din sporul producției globale industriale, respectiv circa 22 miliarde lei. Realizările din prima jumătate a anului (135 capacități date în funcțiune) nu se ridică la cotele prevăzute. De aceea, cu prilejul analizei efectuate la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august a.c. s-a cerut tuturor factorilor care participă la realizarea planului de investiții, să facă totul ca în lunile august-septembrie, perioadă optimă pentru activitatea de construcții, să recupereze rămînerile în urmă, să se alinieze ritmului impus de plan și de graficele de lucrări pentru toate obiectivele prevăzute.

Răspunsul constructorilor de pe toate șantierele țării nu s-a lăsat așteptat: la chemarea partidului, ei s-au angajat să lucreze în toate zilele din această lună, inclusiv duminicile și zilele de 23 și 24 august. Este un răspuns demn, de înaltă ținută muncitorească, care reflectă hotărîrea de a înfăptui neabătut sarcinile trasate de partid, de a îndeplini și depăși prevederlie de plan.

Rezultatele acestui răspuns au și început să se facă simțite. Numai în decursul a cîtorva zile, pe un șir de șantiere s-au atins ritmuri înalte în realizarea lucrărilor de investiții, noi obiective au fost date în exploatare. Apreciind după stadiile atinse și angajamentele ferme asumate de constructori, în cursul acestei luni își vor face debutul industrial 50 de noi capacități productive, dintre care unele de importanță majoră pentru economie.

Șantierele sînt, deci, în aceste zile, în centrul actualității economice. Ritmul activitățiilor se sincronizează cu ritmul întregii țări, reflectînd voința fermă a întregului popor de a închina apropiatei sărbători a zilei de 23 august noi izbînzi semnificative în îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate.

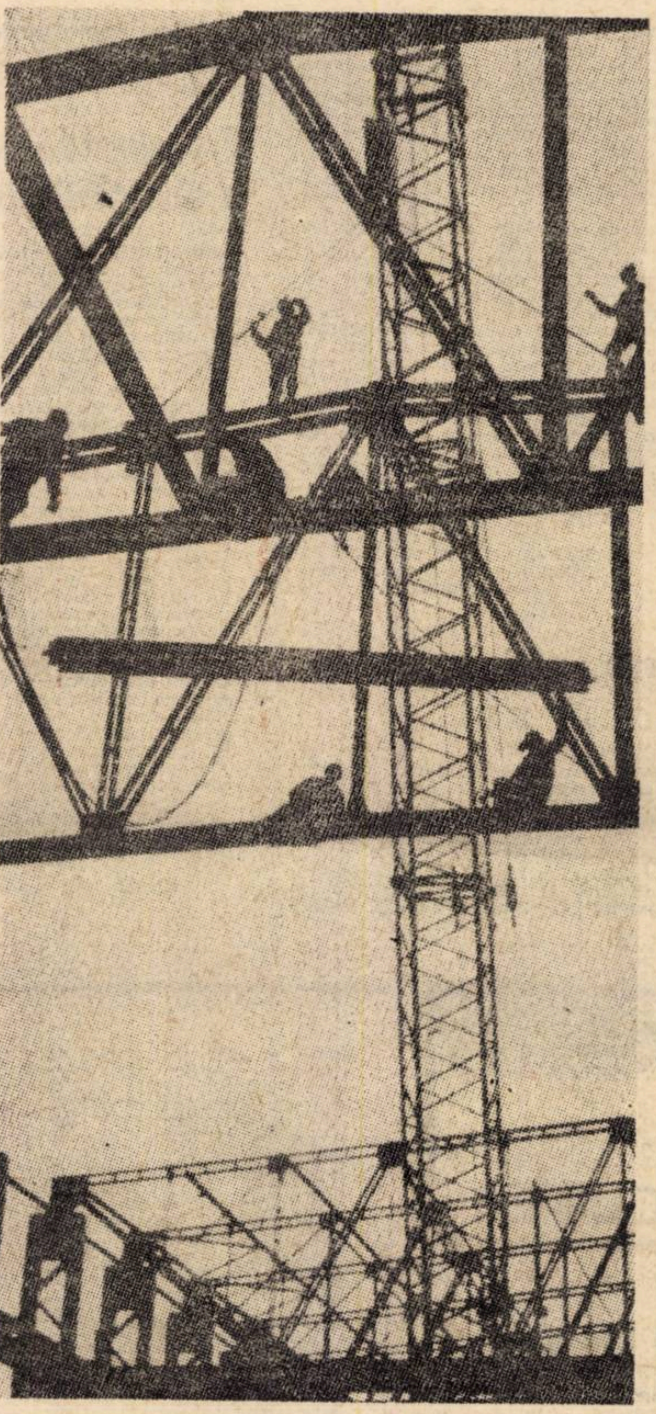

Efortul constructorilor pentru a fi la înălțime...

PLAN — ANGAJAMENTE

În județul Brașov

EFORTURI CONCERTATE

pentru impulsionarea ritmului lucrărilor, realizarea fiecărui obiectiv potrivit graficelor

IN LUMINA indicațiilor conducerii de partid, privind măsurile ce trebuie luate pentru realizarea planului de investiții pe 1973, colective de activiști și specialiști ai consiliului de control muncitoresc și ai comisiei județene pentru urmărirea activității de investiții, au efectuat un control pe 19 șantiere importante, la beneficiarii și constructorii respectivi. Cu acest prilej a reieșit că, în cele șapte luni ale acestui an, comitetele oamenilor muncii din unitățile de construcții și beneficiare de investiții au stabilit și aplicat o serie de măsuri tehnice și organizatorice privind asigurarea documentațiilor și a utilajelor tehnologice, a materialelor, utilajelor de construcții și forței de muncă, măsuri esențiale în îndeplinirea sarcinilor de plan.

Ca urmare a eforturilor depuse, **pînă la sfîrșitul lunii iulie au fost puse în funcțiune fonduri fixe reprezentînd 43% din planul anual și 131% din sarcinile pe 7 luni**. Dintre obiectivele mai importante puse în funcțiune menționăm: extinderea capacității de produse refractare la secția din Cristian a Fabricii „Răsăritul", o secție de utilaj din poliester armat cu fibră de sticlă la Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș, o nouă capacitate de formaldehidă la Combinatul chimic „Victoria" și altele. Totodată au fost date în folosință 1164 apartamente din care 554 din fondurile statului.

Totuși, în pofida multor realizări pozitive, rezultatele obținute pe total județ pe primele 7 luni sînt sub nivelul cerințelor. **Din planul anual, pînă la 31 iulie, s-a realizat numai 50,1% din total și 51.4% la construcții-montaje, reprezentînd din planul perioadei 92,5% și, respectiv, 91,3%.**

Nesatisfăcătoare se prezintă situația investițiilor din chimie, ramură importantă din județul nostru: pe 7 luni s-a realizat doar 41,9% la total și 52,9% la construcții-montaj. O situație similară s-a consemnat și la investi-

(Continuare în pag. 3)

În acest număr:

● Sarcină economică de cea mai mare actualitate, **REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII ȘI RECUPERAREA RESTANȚELOR** este oglindită și în numărul de azi al revistei noastre prin materiale de analiză (situația lucrărilor în județele Brașov și Prahova) și un studiu care argumentează de ce și cum trebuie acționat contra imobilizărilor în obiective neterminate (pag. 6—7).

● În seria anchetelor V.E. — un sondaj în rîndul a 150 de directori generali și directori în centrale industriale pe tema: **INOVAȚIA, PARTICIPAREA ȘI EFICIENȚA ÎN CONDUCEREA ECONOMICĂ** (pag. 10—13).

● **DEZVOLTAREA MEREU ASCENDENTĂ A RELAȚIILOR ECONOMICE ROMÂNO-SOVIETICE** constituie tema unui studiu al tovarășului **Radu Constantinescu**, vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică, pe marginea lucrărilor celei de-a VII-a sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică (pag. 9).

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 33 din 17 august 1973

1—3—4—5

Plan-angajamente
În județul Brașov: Eforturi concertate ... impulsionarea ritmului lucrărilor, realizarea fiecărui obiectiv potrivit graficelor, de ing. **I. Giraș**, ec. **M. Stoianovici**
— În județul Prahova: Sprijin concret, multilateral pentru recuperarea restanțelor, de **Ion Bălan**
● **Capacități de producție**
În industria chimică posibilități de sporire a producției prin utilizarea tuturor instalațiilor la parametri ridicați, de ing. **C. Constantin**, ing. **P. L. Călin**.
● **Cheltuieli materiale**
Reducerea costurilor necesită elaborarea unor programe de măsuri fundamentate, de **Gh. Marcu**, **Gh. Litinschi**

6—7
— **Studii — analize**
Investiții
Un imperativ: Creșterea eficienței fondurilor de producție — un amplu studiu ale cărui rezultate pledează convingător pentru necesitatea reducerii imobilizărilor în obiective neterminate — de **Gheorghi Ruscanu**

8
— **Comerț exterior**
Căi de creștere a eficienței exportului: Specializarea producției pe segmente de consumatori, de **A. Crăcea**, **T. Vlad**.

9
— **Relații economice externe ale României**
Dezvoltarea mereu ascendentă a relațiilor economice româno-sovietice. — Pe marginea lucrărilor celei de a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică — de **Radu Constantinescu**

10—11
— **Ancheta „V.E."**
Un sondaj în rîndul a 150 directori generali și directori de centrale industriale: Inovația, participarea și eficiența în conducerea economică (I), de **Constantin Cojocaru**, **Stere Popescu**

12—13
— **Conducere și organizare**
Rezultatele unei cercetări în 15 județe. 7500 subiecți și 33 întreprinderi industriale și de construcții: Parametrii sociologici ai forței de muncă, de **Oscar Hoffman**, **Marcel Doru**, **Iulia Iosub**, **Doina Gheorghiș**, **Alexandru Stahl**

14
— **Informație-decizie**
O importantă sursă de economii și de accelerare a introducerii sistemelor informaționale și de prelucrare automată a datelor: Tipizarea și generalizarea proiectelor — Opinii ale specialiștilor Centrului teritorial de calcul electronic-Cluj, — de ing. **Alexandru Leluțiu**

15
— **Metodologie-planificare**
Modele de prognoză macroeconomică. Evoluția fondurilor fixe și a investițiilor, de **Gh. Micu**

17
— **Știință și societate**
Umanismul tehnicii, de dr. **Ihor Lemnij**
— Școli ● curente ● economiști: Teoria inflației ca soluție „neg-entropică", de **I. Nicolae-Văleanu**

18—19
— **Economie mondială**
● Piața internațională a produselor de bază: Creșteri substanțiale de prețuri sub influența incertitudinilor valutare, de dr. **Traian Silea**, **Mugur Isărescu**
● Din presa internațională: Tendințe în comerțul internațional cu licențe.

ÎN SUPLIMENT
— Noua structură organizatorică a activității de construcții în cooperația de consum, de dr. **Emil D. Vicol**
— Reguli obligatorii privind folosirea fondului funciar agricol, de **V. Luncan**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Pentru elaborarea teoriei marketingului socialist

PRIMIM cu regularitate revista dv. săptămînală „Viața economică" în care am apreciat în mod deosebit atenția pe care o acordați marketingului. De multe ori am reprodus în revista noastră lunară de marketing rezumate ale articolelor publicate la dv. în această rubrică. De exemplu, interesanta anchetă „15 întrebări despre marketingul turistic". Cred că ar fi interesant ca asemenea cercetări asupra turismului să fie făcute și la scară internațională — în cel puțin cîteva țări socialiste, ca și în alte domenii cum sînt relațiile publice și publicitatea. Ar fi interesant de stabilit prin anchete ce forțe sînt angajate în prezent (bărbați, femei) în aceste sectoare de activitate, comparații etc.

Cred că ar trebui să colaborăm mai strîns la anchetele noastre, să utilizăm aceleași chestionare, astfel încît să putem face studii comparative ale: compartimentelor, atitudinilor, frînelor. În Europa de vest se desfășoară multe asemenea studii comune. Ex. Europlastics, Euroturism de către SEMA.

De mare interes ar fi studiile comparative privind conducerea întreprinderilor, marketingul, în special însoțite de studii de caz. O colecție de astfel de studii de caz din țările socialiste ar însemna o importantă contribuție la teoria și practica managementului și marketingului socialist.

Dipl. ing. Joseph V. JEBAVY
candidat în științe
Redactor șef al revistei
„Marketing în Cehoslovacia și străinătate".

Piese mici, necazuri mari...

DATORITĂ celor semnalate de „Viața economică", am găsit tubul flexibil pentru aspiratorul „Ideal", precum și alte piese de schimb de care aveam nevoie. Dar necazurile continuă... De două săptămîni caut baterii de 9 V pentru tranzistor. În zadar... Și nu este pentru prima dată. Un vînzător amabil de la magazinul „Electronica" din Bd. Magheru mi-a dat o soluție: două baterii de cîte 4,5 V. Ce folos însă? Una singură este de trei ori mai mare decît cea originală.

T. SÎRBULESCU
București

De unde certificat?

PE LÎNGĂ producția de bază, întreprinderea noastră execută și o serie de piese de schimb metalice și nemetalice pentru industria chimică. Avem cote de materiale repartizate dar, întotdeauna, ele sînt cu 30—40% sub nivelul cerut de noi, în special cînd este vorba de produse metalurgice, electrice, scule, materiale de construcții. Din această cauză procurăm unele dintre acestea de la alte întreprinderi, unde prisosesc.

La ridicarea lor, am solicitat certificate de calitate. Am fost refuzați pe motiv că unitățile nu au asemenea certificate, iar în laborator este foarte greu de stabilit calitatea. Pe de altă parte, reglementările în vigoare interzic efectuarea plății produselor cărora le lipsesc documentele de certificare a calității. Ce este de făcut în situația arătată?

ing. Alexandru DANARICU
director adjunct
I.F.A. „Viscofil"
Popești-Leordeni

Propuneri de simplificare a finanțării investițiilor

CONSIDER că actualul sistem de finanțare și executare a lucrărilor de investiții ar putea fi simplificat. O modalitate: beneficiarii lucrărilor capitale să asigure la banca ce servește pe constructor fondurile necesare finanțării pentru întreaga valoare a lucrărilor sau eșalonat, corespunzător unor grafice de execuție întocmite de executant. Recuperarea contravalorii lucrărilor executate ar constitui un raport direct de decontare între unitatea constructoare și banca finanțatoare, pe baza documentelor necesare, stabilite în prealabil de Banca de Investiții.

Sarcina supravegherii activității constructorului sub aspectul realității lucrărilor raportate prin documentele de decontare ar reveni Băncii de Investiții, care exercită, pe această cale, controlul în ce privește existența garanției pentru sumele avansate. Controlul calității lucrărilor executate și concordanța acestora cu documentațiile tehnice să revină organelor proprii de C.T.C. din unitatea de construcții, și, periodic, pe parcursul execuției, delegaților proiectantului sau (și) organelor pentru controlul lucrărilor de construcții. În aceste condiții diriginția de șantier dispare în totalitate, iar un important număr de cadre tehnice, care îndeplinesc aceste atribuții, se vor putea integra în procesul de producție.

ec. Corneliu SAVIN
șef serviciu
Combinatul Siderurgic Galați

Preocupări și rezultate în sporirea potențialului pămîntului

ACȚIUNEA de modernizare a agriculturii prin lucrări de irigații include și amenajarea incintei Albița — Fălciu, din județul Iași. Va aproviziona cu apă zona agroeconomică cu același nume, cuprinzînd în sistem un număr de 3 unități agricole de stat, 11 cooperative agricole de producție și un complex intercooperatist. În această zonă inundațiile erau frecvente, iar excesul de umiditate — permanent, fapt pentru care producțiile erau mici, iar în anii ploioși recolta era calamitată.

Ca urmare a lucrărilor hidroameliorative, au avut loc o serie de mutații ce se înscriu pe linia valorificării superioare a terenului, sporind suprafața principalelor categorii de folosință. Suprafețele ocupate cu pășunile naturale au fost desțelenite și transformate în fînețe, au fost înființate fînețe sub forma de benzi tampon pentru combaterea eroziunii solului, s-au defrișat viile hibride, s-au înființat livezi și plantații silvice pentru protecția solului. După amenajarea incintei s-a modificat favorabil și structura suprafețelor cultivate. Astfel, greutatea specifică a cerealelor a crescut cu 3,1%, iar a plantelor furajere cu 3,3%. Suprafața arabilă a crescut de 1,35 ori, ceea ce a permis aplicarea lucrărilor mecanizate la majoritatea culturilor, administrarea de îngrășăminte chimice și folosirea semințelor din cele mai productive soiuri pentru zona agroeconomică respectivă, înregistrîndu-se o creștere substanțială a randamentului la hectar.

Aprecierea efectelor economice ale executării acestei amenajări se reflectă în nivelul indicatorilor de eficiență. Valoarea producției de pe terenul arabil, cuprinzînd și valorile rezultate din alte folosințe înregistrează un spor valoric de peste 45 milioane lei. Calculele efectuate arată că sporul de producție rezultă atît din creșterea suprafeței arabile, cît și a creșterii randamentului la ha. Venitul net anual după amenajare se cifrează la peste 21 milioane lei. Acest indicator reflectă în sine eficiența sporită realizată în cadrul sistemelor hidroameliorative de mărime mijlocie, asupra cărora se va insista în perioada următoare. În acest sens și investiția specifică cu care s-a realizat acest sistem — de circa 7 760 lei/ha — este edificatoare.

Dacă la acești indicatori adăugăm pe cel al ratei rentabilității — de circa 15% — reiese eficiența economică ridicată a lucrărilor de hidroameliorație executate în incinta Albița — Fălciu și eficacitatea acțiunii de valorificare superioară a potențialului productiv al pămîntului.

Situarea complexului în preajma municipiului Iași, pentru care constituie o importantă zonă de aprovizionare cu produse agroalimentare, asigură totodată incintei indiguite Albița — Fălciu o perspectivă favorabilă producerii și desfacerii produselor în stare proaspătă, la un preț de cost redus.

ec. I. GAINA
Iași

CURIER

● Salarizare

OCTAVIAN GEORGESCU, București. — În cazul în care nerealizarea indicațiilor stabilite provine din cauze independente de activitatea întreprinderii, — inclusiv în cazul unor calamități naturale, — se poate aproba micșorarea cotelor de diminuare a salariilor tarifare în condițiile și **de către organele prevăzute la pct. 9 din anexa IV la H.C.M. nr. 914/1968**, cu modificările ulterioare, și care au calitatea de a analiza dacă situațiile apărute se încadrează în prevederile respective. Menționăm, de asemenea, că potrivit acelorași prevederi, cauzele independente care dau dreptul la micșorarea diminuărilor de salarii sînt limitative și nu pot fi extinse sau lărgite.

Prin noul sistem de salarizare s-a prevăzut legarea nemijlocită a cuantumului salariului plătit de realizările efective ale sarcinilor stabilite pe întreprindere, secție, atelier sau loc de muncă, plata integrală a salariului tarifar fiind condiționată astfel de realizarea în întregime a tuturor sarcinilor stabilite. Reglementările respective sînt cuprinse în H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. În ceea ce privește salarizarea în acord global, prin H.C.M. nr. 1509/1972 s-a prevăzut că această formă de salarizare poate fi aplicată la toate categoriile de personal ale subunităților, inclusiv cadrele de conducere ale acestora. Modalitățile concrete de aplicare ale acestei forme de salarizare sînt prevăzute în metodologiile de aplicare ce se elaborează de ministere, și celelalte organe coordonatoare pe ramuri, de comun acord cu uniunile sindicatelor de ramură și care țin seama de condițiile specifice ale ramurilor respective. Cînd cauzele care au determinat decretarea stării de necesitate, prin Decretul nr. 109/1973 au dus în anumite sectoare de activitate, la întreruperea procesului de producție, — sînt aplicabile prevederile art. 86 din noul Cod al Muncii, dacă pe timpul întreruperii respective personalul a rămas la dispoziția unității. Art. 86 se referă, în general, la „procesul de producție", care se poate întrerupe în anumite situații excepționale, în orice sector de activitate, nu numai în industrie, ca atare și în comerț, transporturi, prestări-servicii etc. Aplicarea prevederilor art. 86, în cazurile excepționale la care se referă, se aprobă de conducerea unității, nefiind nevoie de vreo aprobare superioară.

● Încadrare

DUMITRU MIERLĂ, Tîrgu Jiu; CONSTANTIN PLATON, Tîrgu Mureș. — Absolvenții institutelor de învățămînt superior juridic pot ocupa funcții pentru care, în anexa a II-a la Legea nr. 12/1971 și în indicatoarele în vigoare, se prevăd astfel de condiții de studii, dacă au și vechimea în specialitate stabilită pentru postul respectiv. Cei care au fost încadrați pînă la 1 ianuarie 1972 — data aplicării legii — în funcții la care se cer studii superioare economice, le pot ocupa, în continuare, chiar altele echivalente, în condițiile stabilite de art. 68. De asemenea, pot fi ocupate și funcții la care indicatoarele cer studii superioare într-o specialitate înrudită cu cea juridică. Aceasta în măsura în care ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene (pe baza pct. 1 — anexa II din lege) stabilesc că în asemenea funcții pot fi încadrați și absolvenți ai învățămîntului superior juridic.

● Gradații

T. NICULESCU, Timișoara — Potrivit Legii nr. 12/1971, atît funcția de merceolog principal cît și de tehnician principal sînt funcții medii de specialitate. Pentru tehnician și tehnician principal sînt prevăzute condițiile de studii și vechime în specialitate, de la punctele 66 și 67 din anexa a 2-a, iar pentru ocuparea funcțiilor de merceolog, respectiv de merceolog principal, cele prevăzute la punctele 68 și 69 din aceeași anexă. La stabilirea salariului tarifar de încadrare, în cazul trecerii unui merceolog principal ca tehnician principal, sînt aplicabile prevederile Circularei Ministerului Muncii nr. 170 052/1970, întrucît funcția de tehnician principal nu este considerată superioară funcției de merceolog principal. Ținînd seama că atît condițiile de studii cît și cele de vechime în specialitate, sînt diferite, în practică se întîlnesc foarte rare situații în care să fie posibilă ocuparea — de către același salariat — atît a funcției de merceolog principal cît și a funcției de tehnician principal. Menționăm că în Circulara nr. 170 052/1970 la care ne-am referit mai înainte, se stabilește numai o posibilitate de acordare a aceluiași număr de gradații la noua funcție și nu obligația pentru organul de conducere colectivă a unității de a stabili acest număr. Singura obligație este aceea de a asigura cel puțin salariul tarifar avut.

● Vechime

NICOLAE TUDOR, București. — Legea nr. 12/1971 prevede la art. 64 că organele de conducere colectivă ale unităților pot reduce vechimea minimă totală prevăzută pentru acordarea treptelor sau gradațiilor, în cadrul aceleiași categorii sau funcții, cu cel mult 1/5, pentru cadrele care au obținut rezultate bune în activitatea profesională. Această reducere se aplică la vechimea prevăzută pentru treptele sau gradațiile ce se acordă după intrarea în vigoare a legii. În consecință, muncitorul la care vă referiți, fiind încadrat la 1 iulie 1971 la treapta a doua, putea fi încadrat cu o reducere de 1/5 din 24 luni la treapta a treia. Reducerile de vechime de care salariatul a beneficiat la acordarea celorlalte trepte de salarizare, anterior aplicării Legii nr. 12/1971, nu se includ în calculul reducerii ce se poate acorda conform acestei legi.

● **G. N., Tîrgu Mureș.** — În învățămîntul postuniversitar pot fi înscriși absolvenții cu diplomă ai institutelor de învățămînt superior care lucrează în domeniul specialității respective. Ei trebuie să fie recomandați de către organizația în care își desfășoară activitatea, în limita planului de școlarizare aprobat.

● **LEONAȘ FILIP, Gurahonț, Județul Arad; EUGEN A. DUMITRESCU, Pitești; IOAN BENEA, Brașov; I. MARINESCU, Calafat; FABRICA DE NUTREȚURI COMBINATE, Periș; COOPERATIVA „METALICA", București.** — În nr. 32 al Suplimentului revistei noastre, sînt publicate comentarii care răspund și la întrebările dv.

● **ION COMAN, București.** — Absolventul învățămîntului mediu de cultură generală poate ocupa funcția de tehnician, numai dacă îndeplinește condițiile prevăzute de pct. 67 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971 și anume aceea de a avea o vechime de cel puțin 5 ani ca muncitor calificat sau ca desenator tehnic. Întrucît perioada lucrată ca funcționar tehnic nu se include în calculul vechimii ca muncitor, nu îndepliniți condițiile cerute pentru promovarea în funcția de tehnician.

economie națională

ACTUALITATEA ● **În întîmpinarea marii sărbători** – oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țarii își intensifică eforturile în vederea **îndeplinirii și depășirii angajamentelor asumate** ● **Șantierele** – în centrul actualității economice : **răspunzînd cu entuziasm chemării secretarului general al partidului,** constructorii, montorii, beneficiarii de investiții, furnizorii de utilaje și de materiale de construcții acționează, printr-un efort comun, pentru recuperarea rămînerilor în urmă, accelerarea ritmului de execuție și grăbirea punerii în funcțiune a capacităților ● În acest număr, **în obiectiv,** județele Brașov și Prahova : **eforturi concentrate spre impulsionarea ritmului lucrărilor,** realizarea fiecărui obiectiv potrivit graficelor, **recuperarea restanțelor** ● Un studiu privind utilizarea **capacităților de producție** în industria chimică, inserat în paginile revistei, scoate în evidență **noi posibilități de sporire a producției,** prin folosirea tuturor instalațiilor la parametrii optimi ● Sporirea **eficienței economice** prin **micșorarea cheltuielilor** pe unitatea de produs constituie o acțiune cu caracter de permanență ce impune o abordare riguros științifică, programe fundamentate de măsuri.

PLAN – ANGAJAMENTE

În județul Brașov

EFORTURI CONCENTRATE

pentru impulsionarea ritmului lucrărilor, realizarea fiecărui obiectiv potrivit graficelor

(Urmare din pag. 1)

țiile aparținînd Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, unde planul anual s-a îndeplinit doar în proporție de 44,8% la total și de 47,7% la construcții-montaje. Sînt mult rămase în urmă și investițiile aparținînd unităților Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. Necorespunzătoare pot fi calificate și realizările obținute la investițiile Consiliului popular județean, îndeosebi la cele aparținînd industriei locale, gospodăriei comunale și mai ales la construcția de locuințe, unde s-au realizat abia 34% din apartamentele planificate pe 1973.

O PRIMĂ CAUZĂ care a determinat această stare de lucruri este aceea că **nu s-au asigurat din timp toate condițiile pentru ca lucrările să se poată desfășura corespunzător,** așa cum s-a dat indicația de conducerea de partid și de stat și cum s-a stabilit de către Comitetul județean de partid. De exemplu, la Fabrica de motoare de la „Electroprecizia", studiul tehnico-economic s-a întocmit cu mare întîrziere ; la stațiile de epurare a apelor reziduale de la complexele de îngrășat porci-Codlea și Șercaia (care trebuiau să fie terminate odată cu punerea în funcțiune a primelor capacități), finanțarea s-a deschis cu mare întîrziere. Apoi, unii beneficiari nu au depus suficiente eforturi pentru **contractarea și aducerea la timp pe șantiere a utilajelor tehnologice din țară și din import.** La toate acestea s-a adăugat și faptul că **un volum important de utilaje din țară și import, nu a fost livrat la termenele prevăzute în contracte.**

O mare **parte din vină pentru rămînerea în urmă o poartă și unele întreprinderi de construcții.** Controlul efectuat a reliefat faptul că, în multe cazuri, **deși șantierele duc realmente lipsă de forță de muncă, nici cea existentă nu este folosită eficient.** Acordul global, de exemplu, formă avansată și eficientă de organizare și plată a muncii, nu este extins în mod corespunzător, după acest sistem lucrînd abia 55—65% din muncitorii de pe șantiere. Mult sub capacitate sînt folosite utilajele, îndeosebi în cazul macaralelor turn, excavatoarelor, buldozerelor, betonierelor, cilindrilor-compresori, precum și al mijloacelor de transport.

ÎN TRIMESTRUL III a.c. planul prevede punerea în funcțiune la nivelul județului a 14 capacități de producție, iar pînă la sfîrșitul anului a rămas de realizat un volum important de lucrări. Ținînd seama de aceasta cît și de necesitatea recuperării rămînerilor în urmă în perioada august-septembrie a.c., biroul Comitetului județean de partid a hotărît luarea de către organizațiile de partid și comitetele oamenilor muncii de pe șantiere a unor măsuri care să conducă la **accelerarea ritmului de execuție, în așa fel ca sarcina de plan pe 1973 să se realizeze atît din punct de vedere fizic cît și valoric.** În cadrul acestor măsuri, o atenție deosebită este acordată, în primul rînd, **asigurării necesarului de utilaje.** Totodată, pentru intensificarea lucrărilor de montaj au fost organizate echipe din salariații întreprinderilor beneficiare care, lucrînd permanent sau în timpul liber, ajută efectiv la realizarea investițiilor (la Combinatul chimic și întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș, „Electroprecizia"-Săcele, la Întreprinderea de tractoare și de autocamioane, la „Rulmentul" etc.). Avînd în vedere necesitățile mari ale șantierelor și posibilitățile întreprinderilor beneficiare, biroul Comitetului județean de partid a hotărît să se **extindă această acțiune la toate unitățile, pentru ca să sporească numărul formațiilor de lucru care să lucreze pe șantier permanent sau după program executînd lucrări în acord global.** Acțiunea se va conduce în așa fel încît în viitor, **întreprinderile să preia în întregime montarea utilajelor, așa cum de fapt se procedează și în prezent în multe locuri.**

Ținînd seama de situația deosebită în care se găsește șantierul Combinatului de materiale de construcții-Hoghiz (unde deși cu ocazia numeroaselor analize de comandament s-au luat multe măsuri de către Ministerul Construcțiilor Industriale în sensul de a repartiza obiecte fizice și altor șantiere ale Trustului de construcții industriale, precum și unor întreprinderi specializate proprii), este necesar să se depună, în continuare, eforturi pentru aducerea de forță de muncă calificată pe șantier, în special de dulgheri, fierari, conducători auto. De asemenea, s-a indicat să se formeze echipe de constructori din angajații beneficiarului, care să lucreze pe șantier. Pentru a asigura necesarul sporit de betoane, stația ar urma să funcționeze fără întreruperi în trei schimburi și la întreaga capacitate, iar parcul de mașini să fie în stare de a putea efectua transporturile respective.

Cunoscîndu-se numeroasele probleme ce se ridică pe șantierele din unitățile chimiei, s-au efectuat în mai multe rînduri analize la fața locului, cu participarea factorilor de răspundere la nivelul cel mai înalt, unde s-au stabilit măsuri privind reactualizarea graficelor de execuție, aducerea pe șantier a tuturor utilajelor tehnologice necesare, sporirea formațiilor de lucru ale constructorilor, aprovizionarea ritmică cu materiale și prefabricate.

URMĂRIREA APLICĂRII consecvente a acestor măsuri cît și a altora pe care le impune situațiile de moment și de perspectivă, vor avea darul să ducă la recuperarea restanțelor la toate obiectivele, iar la unele să se devanseze chiar termenele de punere în funcție. Eforturile conjugate ale tuturor participanților care concură la realizarea investițiilor, colaborarea strînsă în rezolvarea operativă a tuturor problemelor ce le ridică procesele de construcții-montaj, vor face cu putință înfăptuirea pînă la sfîrșitul anului a tuturor prevederilor stabilite pe 1973.

ing. I. GIRAȘ
ec. M. STOIANOVICI
Brașov

În județul Prahova

Sprijin concret, multilateral pentru

RECUPERAREA RESTANȚELOR

PENTRU ANUL 1973 județul nostru are de înfăptuit un volum important de investiții destinate, în continuare, dezvoltării și lărgirii bazei tehnico-materiale în toate ramurile de activitate. **Sumele alocate** — cu 17,2% mai mult decît în anul precedent — au fost orientate, în principal, spre modernizarea și dezvoltarea întreprinderilor existente, în paralel cu realizarea de obiective industriale noi. **Vor fi date în funcțiune 43 capacități industriale și agrozootehnice** (la care se adaugă 3 obiective din anul precedent) care vor aduce o contribuție importantă la sporirea potențialului economic al județului. De asemenea, vor fi construite 2250 apartamente din fondurile centralizate și din credite acordate de stat, în afara noilor săli de clasă, cămine, creșe și grădinițe etc.

În vederea înfăptuirii acestor prevederi au fost luate încă din anul trecut unele măsuri, între care : asigurarea din timp a unor documentații tehnice și de execuție, contractarea de utilaje, organizarea de șantiere, eliberarea unor terenuri destinate construcțiilor etc. Ca urmare în perioada 1 ianuarie — 31 iulie s-au executat în județul nostru lucrări reprezentînd cu peste 22,0% mai mult decît în aceeași perioadă a anului precedent. Au fost puse în funcțiune importante capacități industriale și agrozootehnice, ceea ce denotă că, în general, activitatea conjugată a constructorilor, proiectanților, beneficiarilor și furnizorilor de utilaje tehnologice, s-a dovedit mai fructuoasă. Toți factorii implicați au tratat cu mai multă răspundere problemele legate de activitatea de investiții, construcții, resimțindu-se în mod favorabil, în acest domeniu ajutorul colectivelor pe ramuri ale Comisiei județene de investiții sub conducerea și îndrumarea cărora s-au analizat în mod periodic stadiul lucrărilor la construcții-montaj, punctele nevralgice ale activității. În acest fel, problemele și-au găsit o rezolvare mai operativă prin dialogul direct între reprezentanții tuturor celor ce participă nemijlocit la activitatea din sectorul investiții.

ANALIZÎND REZULTATELE PE ANSAMBLUL JUDEȚULUI trebuie să arătăm că s-au înregistrat și unele rămîneri în urmă, care, prevenite din timp, ar fi adus activității de investiții un plus de lucrări executate la termen în valoare de circa 170,6 milioane lei și o creștere a ponderii realizărilor pe cele 7 luni expirate cu 5% în volumul total planificat pe acest an.

Una din cauzele care au determinat nerealizarea la termen a obiectivelor de investiții o constituie **neasigurarea într-o proporție corespunzătoare a documentației tehnice și de execuție** necesare. La sfîrșitul lunii iulie a.c. de exemplu, pe total județ, documentația tehnică și de execuție a fost asigurată în proporție doar de 88,8%. Într-o situație mai dificilă din acest punct de vedere se aflau capacitățile de producție de la Întreprinderea de anvelope „Victoria" — Florești, instalația de tripolifosfat de sodiu de la Combinatul de îngrășăminte chimice — Valea Călugărească, instalația de hidrofinare a uleiului de la Rafinăria Ploiești, liniile electrice aeriene de la Băicoi, Țintea și altele. Aceasta pentru că beneficiarii respectivi (Combinatul de anvelope de tractoare și camioane — Jilava, Rafinăria — Ploiești Nord, Combinatul Petrochimic — Ploiești, Consiliul popular județean Dîmbovița etc.) nu au înțeles să livreze la termenele fixate documentațiile aferente lucrărilor ce le aparțin.

O altă cauză, care se face din plin simțită pe unele șantiere, este **nelivrarea conform graficelor a utilajelor tehnologice, și chiar necontractarea acestora la termenele impuse de montaje.** Datorită acestor neajunsuri s-a creat o situație paradoxală : pe de o parte, unele hale construite stau încă în mod nejustificat goale, iar pe de altă parte, există stocuri de utilaje, pe diferite șantiere, nemontate. Analizele întreprinse au scos în evidență asemenea situații la Întreprinderea mecanică fină — Sinaia. Întreprinderea „Feroemail" — Ploiești, Întreprinderea „Neptun", Fabrica de ciorapi din Cîmpina și altele. În alte cazuri din lipsa de înțelegere a unor furnizori în a-și respecta obligațiile contractuale s-au produs întîrzieri în montajul utilajului tehnologic, înregistrîndu-se, pe cele 7 luni expirate ale acestui an o rămînere în urmă de cca 36 milioane lei față de prevederi.

Insistăm asupra necesității rezolvării favorabile a acestei probleme, deoarece ea condiționează în bună măsură realizarea planului de investiții și devansarea termenelor de punere în funcțiune. De asemenea, beneficiarii de investiții din județul nostru așteaptă mai multă înțelegere din partea furnizorilor printre

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

23 AUGUST 1944-1973

SUCCESE ÎN COMPETIȚIA CU TIMPUL

● *La combinatul pentru lianți și azbociment din Bicaz angajamentele asumate pe acest an înscrise în chemarea la întrecere socialistă adresată unităților și întreprinderilor de materiale de construcții din întreaga țară, au fost îndeplinite în mai puțin de 7 luni. Au fost livrate suplimentar economiei naționale 11 000 tone ciment, mai mult cu 1 000 tone față de prevederile angajamentului, 37 000 metri pătrați plăci din azbociment și 3 000 tone var, depășindu-se, totodată, și sarcinile de export cu 2,8 milioane lei-valută.*

Alături de cimentiștii din Bicaz, alte colective din județul Neamț și-au îndeplinit angajamentele anuale asumate în întrecere : Fabrica de celuloză și hîrtie „Comuna din Paris", Fabrica de produse ceramice și Grupul de șantiere pentru construcții forestiere din Piatra Neamț.

● *Pe ansamblul industriei județului Hunedoara s-au economisit de la începutul anului și pînă acum, ca rezultat al reducerii consumurilor specifice, 1 000 tone cocs metalurgic, 13 000 tone combustibil convențional, 240 tone benzină auto și alte materiale. Datorită perfecționării tehnologiei de lucru, laminatorii de la Combinatul siderurgic din Hunedoara au economisit o cantitate de metal din care se pot fabrica peste 300 de tractoare.*

● *Cele 22 de unități ale Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier au realizat — de la începutul anului și pînă acum — beneficii peste plan în valoare de aproximativ 18 milioane lei. Diminuînd cu 2,8 lei, peste prevederi, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, unitățile centralei amintite au realizat, în primele șapte luni ale anului, o economie de 10,6 milioane lei. Întreprinderea „Grivița roșie" a obținut aproape jumătate din volumul economiilor suplimentare realizat pe întreaga Centrală. O contribuție importantă în această direcție a adus și întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, al cărei colectiv a înregistrat economii în valoare de 4,8 milioane lei.*

● *Lucrătorii din schelele Combinatului petrolier de la Tîrgu Jiu, acționînd în direcția creșterii productivității muncii și a vitezei de foraj — indicatori care, prin nivelul atins, depășesc prevederile cu 2,5 și respectiv cu 13% — au realizat în acest an o producție globală superioară celei planificate cu 7 milioane lei, iar prevederile privind producția marfă au fost depășite cu 10 milioane lei. Aceste valori întrec de două ori nivelul producției globale și de peste trei ori pe cel al producției marfă suplimentare înscrise în angajamentul anual. Totodată, petroliștii Combinatului din Tîrgu Jiu au reușit să diminueze substanțial cheltuielile de producție, obținînd circa 9,5 milioane lei beneficii peste plan.*

● *Colectivul întreprinderii „Electromureș" din Tîrgu Mureș a realizat o producție suplimentară în valoare de peste 32 milioane lei față de prevederile la zi, prin concentrarea unui mare număr de mașini-unelte ateliere specializate și îmbunătățirea planificării și încărcării tuturor capacităților de producție. De asemenea, prin calificarea a 180 de tineri s-a obținut generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III. În momentul de față, întreprinderea din Tîrgu Mureș înregistrează un indice ridicat — 83,8% — de încărcare a mașinilor și un coeficient de schimburi de 2,7.*

care: FC Băileşti, UMC Reşiţa, IUCh Găeşti UNIO Satu-Mare, Întreprinderea „Vulcan“, „Griviţa Roşie“, UMUC din Bucureşti, Întreprinderea utilaj chimic „1 Mai“ din Ploieşti pentru lichidarea restanţelor şi asigurarea unei livrări ritmice, riguros eşalonată, conform prevederilor din grafice.

La deficienţele semnalate, **s-au adăugat şi unele lipsuri în activitatea constructorilor.** O serie de unităţi specializate de construcţii-montaj s-au situat încă de la începutul anului sub prevederile de plan, iar aceste restanţe s-au menţinut şi s-au amplificat în continuare. Astfel, în perioada cuprinsă între 1 ianuarie — 31 iulie a.c. la 5 unităţi de construcţii-montaj realizările sînt sub prevederi: la Întreprinderea de reparaţii construcţii în chimie — Ploieşti planul a fost realizat doar în proporţie de 95,3%, la Trustul de construcţii industriale-Ploieşti 99,0%, la Trustul de construcţii-montaj — Prahova 98,8%, iar la Combinatul petrochimic — Ploieşti şi la Întreprinderea de electromontaje — Cîmpina doar în proporţie de 98,6%, respectiv, 92,3%. Aceste nerealizări au lipsit judeţul de o producţie de construcţii-montaj în antrepriză în valoare de 12,4 mil. lei. De asemenea, alte organizaţii de construcţii, deşi pe ansamblu au depăşit planul, au înregistrat şi ele nerealizări de 1,9 milioane lei pe luna iulie a.c. (Întreprinderea de reţele electrice, Şantierul de construcţii-montaj şi Trustul construcţii instalaţii petroliere din Ploieşti).

DIFERITELE ASPECTE MENŢIONATE au stat şi stau în atenţia permanentă a Comitetului judeţean de partid care, cu prilejul unor analize, printre care se numără şi cea din 29 iunie a.c., a luat o serie de hotărîri menite să ducă la îmbunătăţirea situaţiei privind realizarea programului de investiţii pe acest an. **Au fost alcătuite comandamente speciale de sprijin pe şantierele cu cele mai slabe realizări, au fost reanalizate stadiile de execuţie a unor utilaje împreună cu uzinele furnizoare, s-au iniţiat acţiuni pe linia mai bunei organizări a activităţii pe şantiere** (extinderea acordului global într-o proporţie mai ridicată, asigurarea documentaţilor în timp şi calitativ, pregătirea fronturilor de lucru pentru anul următor) etc. De asemenea, **au fost preconizate acţiuni ferme privind urgentarea elaborării şi livrării documentaţiei tehnice, rezolvarea problemelor unor amplasamente ce necesită avize de scoatere din circuit agricol, urgentarea contractării de utilaje şi mai buna corelare a termenelor cu cele de montaj, asigurarea cu forţă de muncă pe şantiere etc.**

Sarcinile stabilite de recenta şedinţă a Comitetului executiv al C.C. al P.C.R. ca în lunile august şi septembrie să se lichideze rămînerile în urmă şi să se asigure un ritm intens de lucru pe şantiere, precum şi apelul adresat tuturor colectivelor de muncă, constituie un imbold puternic pentru toate colectivele de constructori din judeţul nostru care sînt hotărîţi să depună eforturi susţinute în vederea realizării integrale a planului de investiţii, asigurînd totodată la unele obiective devansuri în punerea lor în funcţiune.

Ion BĂLAN
director adjunct, Direcţia judeţeană de statistică Prahova

CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE

În industria chimică
Posibilităţi de sporire a producţiei prin utilizarea tuturor instalaţiilor la PARAMETRI ridicaţi

ANUL ACESTA, reevaluarea mărimii capacităţilor de producţie în industria chimică, — ca de altfel în întreaga industrie — a fost precedată de măsuri deosebite, constînd din instructaje cu factorii de răspundere ai tuturor centralelor industriale, combinatelor şi întreprinderilor, introducerea unor noi metode mai perfecţionate de dimensionare a potenţialului productiv, precum şi asigurarea în timpul desfăşurării lucrărilor, a unei asistenţe metodologice şi tehnice permanente din partea organelor economice centrale. Cu acest prilej s-a evidenţiat din plin preocuparea existentă pentru creşterea, în continuare, a potenţialului productiv atît pe ansamblul ramurii cît şi la produsele de importanţă majoră pentru economia naţională.

Prin intensificarea proceselor de perfecţionare a tehnologiilor de fabricaţie, promovarea progresului tehnic, diversificarea producţiei, concomitent cu asimilarea unor noi sortimente, s-a ajuns la sporirea ponderii produselor noi şi a celor reproiectate, la creşterea cantitativă şi calitativă a exportului. Ca urmare, **în 1973, an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen, producţia globală este cu 56,8% mai mare faţă de 1970,** iar în unităţi fizice **creşterile sînt substanţiale** (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1 (%)

Produsul	1973 / 1970 x 100
Acid sulfuric M.H	116,8
Îngrăşăminte chimice 100% S.A.	184,6
Fibre şi fire chimice	153,2
Produse macromoleculare de bază (materiale plastice şi răşini sintetice)	144,9
din care:	
— policlorură de vinil	149,5
— polietilenă	147,2
— cauciuc sintetic	131,5
— anvelope ATA	127,2
— lacuri şi vopsele	136,2
— antidăunători	131,4
— detergenţi	165,9
— plastifianţi	200,0

Nomenclatorul produselor planificate a fost mult îmbogăţit şi diversificat în ultimii ani, datorită introducerii în fabricaţie a noilor produse necesare satisfacerii nevoilor interne şi, în acelaşi timp, competitive pe piaţa externă (polietilenă de mare densitate, polistiren şi copolimeri, fibre şi fire poliesterice, fibre polipropilenice, diverse tipuri de cauciuc sintetic, octanol, anvelope radiale etc.). Dezvoltarea puternică şi rapidă a industriei chimice româneşti — al cărui ritm se situează pe primele locuri pe plan mondial — este subliniată şi de faptul că **în 1972 s-a obţinut o producţie globală de peste 100 ori mai mare comparativ cu cea din anul naţionalizării principalelor mijloace de producţie.**

Odată cu creşterea capacităţilor de producţie, s-a acordat o atenţie deosebită folosirii celor existente, rezultînd — din lucrările de evaluare efectuate — un grad de utilizare de 89,5% *) la nivelul realizărilor din anul 1972 şi 94,5% *) pe baza planului stabilit pe anul curent. De remarcat faptul că pentru 1973 — ca urmare a angajamentelor asumate de îndeplinire a cincinalului înainte de termen — s-a avut în vedere de către comitetele şi consiliile oamenilor muncii din întreprinderi şi centrale industriale, o valorificare superioară a potenţialului tehnic productiv pentru care sînt create condiţii ca gradul de folosire să fie îmbunătăţit faţă de prevederile planului.

Tabelul nr. 2 — % —

Produsul sau instalaţia	Gradul de folosire a capacităţilor de producţie 1972	Gradul de folosire a capacităţilor de producţie 1973
Negru de fum	92,0	97,8
Sodă caustică	97,7	97,8
Carbid	92,3	98,9
Metanol	93,2	96,8
Fenol	95,8	96,2
Policlorură de vinil	89,0	96,4
Polietilenă	89,8	95,6
Polistiren	92,2	98,5
Cauciuc sintetic	95,5	97,6
Anvelope ATA	92,4	94,7
Produse prelucrate din mase plastice	90,1	95,3

Ca rezultat al măsurilor asigurate pentru valorificarea superioară a capacităţilor existente, suprafeţelor de producţie disponibile diversificării produselor, precum şi a obiectivelor noi puse în funcţiune, a fost posibilă planificarea în 1973, a unei producţii mai mari cu peste 2700 milioane lei, comparative cu prevederile iniţiale ale planului cincinal. Efectul acestor măsuri se va resimţi din plin şi în următorii doi ani, producţia chimică ce se va obţine va fi mai mare cu 14000 milioane lei faţă de cît este prevăzut iniţial în planul cincinal.

INDICII **ridicaţi de utilizare** a fondurilor fixe productive se remarcă îndeosebi la produsele la care unităţile producătoare au acordat o atenţie deosebită îndeplinirii ritmice a planurilor de producţie, executării optime a reviziilor şi reparaţiilor periodice, aprovizionării din timp cu materii prime şi materiale în cantităţi şi calităţi corespunzătoare, îmbunătăţirii permanente a disciplinei tehnologice şi a muncii. Iată, comparativ pe anii 1972—1973, cum se prezintă situaţia la principalele produse chimice (vezi tabelul nr. 2).

La realizarea unor indici ridicaţi de utilizare a capacităţilor de producţie în 1972 au contribuit majoritatea unităţilor chimice, evidenţiindu-se în special Întreprinderea de produse sodice — Ocna Mureş la care gradul de utilizare a capacităţii de producţie la soda caustică prin caustificare a fost de 98,6%, Combinatul chimic-Borzeşti (sodă caustică electrolitică 98,5%), Combinatul petrochimic-Ploieşti (fenol 99,6%), Întreprinderea de fire sintetice — Iaşi (fibre poliesterice 98,9%), Întreprinderea de anvelope „Victoria“-Floreşti (anvelope ATA 98%) etc.

De asemenea, pe baza programelor de măsuri elaborate vizînd cu prioritate îmbunătăţirea indicilor de utilizare intensivă a instalaţiilor şi agregatelor, creşterea gradului de calificare a muncitorilor a operatorilor chimişti, tehnicienilor, intensificarea introducerii reparaţiilor preventive etc., s-a avut în vedere pentru anul în curs, ridicarea, în continuare, a indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie la cote şi mai înalte — la Combinatul petrochimic-Piteşti (negru de fum — 99,4%), Întreprinderea de produse sodice-Ocna Mureş (sodă caustică prin caustificare — 99,0%), Combinatul petrochimic-Ploieşti (fenol — 99,8% iar la polietilenă—99,9%), Combinatul chimic-„Victoria“ (aldehidă formică — 97,2%), Întreprinderea de fire sintetice — Iaşi (fibre poliesterice — 99,7%), Combinatul de articole tehnice din cauciuc-Jilava (benzi de transport — 97,7), Întreprinderea de prelucrare mase plastice — Buzău (produse prelucrate din mase plastice — 99,3%) etc.

DAR SITUAŢIA nu se prezintă peste tot favorabilă. Sînt şi unele cazuri — de altfel remarcate în cadrul analizei de reevaluare a capacităţilor de producţie — **cînd deşi au existat condiţii bune asigurate, unele capacităţi de producţie nu au fost bine utilizate obţinîndu-se producţii scăzute, sub nivelul prevederilor.** O încărcare mai redusă în 1972 s-a făcut remarcată în ce priveşte capacitatea unor unităţi producătoare de îngrăşăminte complexe (CIC Tr. Măgurele — 51,7%), fenol (C.C. Făgăraş — 85,1%), fire de vîscoză normale („Vîscoza“-Lupeni — 86,2%), răşini sintetice pentru lacuri şi vopsele („Policolor“-Bucureşti — 75,3%) etc. Pe de altă parte, ca urmare a neîndeplinirii ritmice a sarcinilor planificate la unele produse, se constată unele rămîneri în urmă în ce priveşte realizarea gradului de folosire a capacităţilor prevăzute pentru 1973. Asemenea rămîneri în urmă — care în perioadele imediat următoare vor trebui recuperate — au fost înregistrate şi în prima parte a anului curent la sodă caustică, îngrăşăminte chimice, fibre polinitrilacrilice, ierbicide etc.

La diminuarea indicelui total de folosire a capacităţilor, contribuie mai ales faptul că **unele obiective industriale nu şi-au atins parametrii proiectaţi la termenele prevăzute în grafice.** Aceasta datorită pe de o parte, defecţiunilor numeroase de natură tehnică a instalaţiilor, iar pe de altă parte a unei pregătiri insuficiente a cadrelor destinate exploatării acestor instalaţii de o tehnicitate şi grad de automatizare ridicat. Iată în tabelul nr. 3 cum se prezintă în mod concret situaţia:

Tabelul nr. 3

	% gradul de folosire 1972	% gradul de folosire 1973
Capacitatea de producţie-totală	86,1	90,6
din care:		
a) În funcţiune întregul an:		
— cu producţia proiectată realizată	89,5	94,5
— cu producţia proiectată în curs de realizare, din care:		
— în termen (conform graficelor)	93,5	96,5
— cu termen depăşit	65,5	91,8
b) Puse în funcţiune în cursul anului	65,2	70,7

Ca urmare a experienţei dobîndite în ce priveşte scurtarea perioadelor de atingere a parametrilor proiectaţi la unele capacităţi noi, se constată că la obiectivele aflate în funcţiune în întregul an 1972 — în termen faţă de grafice — gradul de folosire realizat a atins 93,5%, iar pentru anul în curs prevăzîndu-se să crească la 96,5%. Tendinţa de folosire mai deplină a potenţialului, se remarcă şi la obiectivele noi, chiar în cursul anului în care are loc punerea lor în funcţiune (exemplu 70,7% în 1973, faţă de 65,2% în anul precedent), deşi la această categorie mai sînt încă posibilităţi de sporire a gradului de utilizare.

Din păcate mai continuă să existe capacităţi de producţie date de curînd sau cu stagii mai lungi în funcţiune, care nu au realizat încă nivelele de producţie proiectate (exemple: liniile de acid sulfuric de la U. C. — Valea Călugărească şi U.S.A.S. Năvodari, amoniacul Sybetra, ureea, azotatul de amoniu şi îngrăşămintele chimice complexe de la C.I.C. Tr. Măgurele, butanolul prin oxosinteză de la C.C. Craiova etc.) **Nerealizarea în termenele stabilite a parametrilor prevăzuţi prin grafice are ca efect profunde implicaţii negative asupra întregii economii naţionale — dat fiind rolul chimiei de furnizoarele de produse pentru toate sectoarele industriale şi din agricultură — concretizate prin diminuarea resurselor avute în vedere la întocmirea balanţelor tehnice materiale, afectarea fondurilor valutare etc.** Este evident faptul că asemenea pierderi sînt ireversibile, nemaiputînd fi recuperate ulterior. De aceea este necesar ca pentru noile capacităţi date în funcţiune şi aflate în curs de atingere a parametrilor proiectaţi, să se urmărească cu deosebită atenţie îndeplinirea punct cu punct a programelor de măsuri tehnico-organizatorice elaborate pentru fiecare capacitate în parte. Obiectivul principal necesar a fi avut în vedere — ţinînd seama de condiţiile posibile de creat şi vasta experienţă dobîndită — trebuie să vizeze nu numai atingerea nivelelor de producţie stabilite în termenele înscrse în grafice, ci devansarea, pe cît posibil, a acestora. Integrarea mai rapidă a noilor capacităţi în circuitul economic creează premise importante pentru creşterea eficienţei întregii activităţi economice.

UN ASPECT important a lucrărilor de înregistrare a capacităţilor de producţie constă în aceea că reliefează principalele cauze calitative şi cantitative ale neutilizării depline a potenţialului productiv. Pe ansamblul industriei chimice, cauzele utilizării într-o măsură mai redusă a unor capacităţi de producţie la unele întreprinderi au la bază **existenţa unor locuri înguste pe diverse trepte de producţie, lipsuri legate de forţa de muncă, deficienţe în aprovizionare-desfacere, opririle accidentale ale utilajelor, precum şi alte lipsuri în organizarea producţiei şi a muncii.**

Dacă ne referim, de exemplu, la producţia de amoniac, rezultă că la C.C. Craiova aceasta a fost diminuată în 1972 (cu cca 57 mii t) iar în perioada ce a trecut din 1973 (cu cca 10 mii t), datorită opririlor accidentale în funcţionarea instalaţiilor şi a unor deficienţe în organizarea producţiei şi a muncii. Prezenţa aceloraşi cauze a frînat în 1972, creşterea producţiei de metanol la CC „Victoria“ cu circa 6200 tone făcîndu-se simţite şi în cursul acestui an.

Desigur că, dispunînd de toate elementele de analiză necesare — ca urmare a lucrărilor de recenzare a capacităţilor de producţie efectuate în cursul acestui an — factorii de răspundere din unităţile productive cu sprijinul centralelor industriale şi al organelor de sinteză economică, vor putea stabili şi urmări concret, măsurile necesare care să asigure valorificarea la parametrii optimi a capacităţii tuturor maşinilor, secţiilor şi întreprinderilor în ansamblu.

Urmărirea lună de lună, decadă de decadă, zi de zi şi pe fiecare schimb a încărcării uniforme şi la parametrii cei mai ridicaţi a capacităţii tuturor utilajelor, instalaţiilor şi agregatelor creează premise, îndeplinirii şi depăşirii planului şi a angajamentelor asumate în întrecere pe anul 1973, cît şi în ansamblu, al planului cincinal înainte de termen.

ing. C. CONSTANTIN
ing. P. L. CĂLIN

*) Se referă la capacităţile din ramura industriei chimice cu parametrii de producţie realizaţi.

CHELTUIELI DE PRODUCŢIE

Reducerea costurilor necesită elaborarea unor PROGRAME de măsuri fundamentate

O CONTRIBUŢIE însemnată la procesul de atragere a tuturor rezervelor în circuitul economic, de reducere simţitoare a preţului de cost pe produs, în scopul îndeplinirii şi depăşirii prevederilor cincinalului o are

stabilirea, încă de la începutul fiecărui an, a unor măsuri concrete și temeinic fundamentate, care să permită realizarea economiilor rezultate din indicatorii planificați.

Pornind de la însemnătatea practică pe care o prezintă realizarea de către toate întreprinderile a sarcinilor privitoare la creșterea eficienței economice prin micșorarea cheltuielilor pe unitatea de produs, în hotărîrea de aprobare a planului de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1973, s-a înscris obligativitatea elaborării de către fiecare unitate de producție a unui program de măsuri pentru reducerea costurilor de producție. Scopul întocmirii unui astfel de program este ca toate unitățile de producție să nominalizeze măsurile ce urmează a fi luate, stabilindu-se răspunderi și termene de realizare, care, prin efectul lor economic, să acopere integral volumul de economii determinat pe baza indicatorilor aprobați.

Pentru orientarea întreprinderilor, Comitetul de Stat al Planificării a elaborat încă din luna decembrie 1972 un îndrumar metodologic în care au fost înscriși principalii factori ce vor trebui avuți în vedere la elaborarea programelor de reducere a costurilor de producție, cum ar fi : reducerea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil, energie ; reducerea cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea produselor ; folosirea deplină a capacităților și suprafețelor de producție ; raționalizarea și reducerea cheltuielilor administrativo-gospodărești și altele.

Ministerele și celelalte organe centrale, în baza acestui îndrumar, au transmis unităților în subordine indicații detaliate potrivit specificului de activitate al acestora, care să contribuie la identificarea cît mai deplină a rezervelor. Elaborarea unor astfel de programe impune abandonarea mentalității, existente încă în unele întreprinderi, potrivit căreia încadrarea în indicatorii costurilor aprobați ar constitui o atribuție numai a cadrelor economice, mai precis a șefului contabil și a responsabilului cu prețul de cost ; dimpotrivă, pentru realizarea acestor programe este absolut necesar să fie atrase toate compartimentele tehnice pentru a descoperi și pune în valoare rezervele existente.

Analizele efectuate la sfîrșitul lunii mai a.c. la o serie de întreprinderi aparținînd mai multor ministere au scos în evidență faptul că a crescut în acest an preocuparea pentru elaborarea unor măsuri cît mai fundamentate, care să permită **realizarea integrală și în termenele prevăzute a sarcinilor de reducere a costurilor de producție** și, pe această bază, a acumulărilor bănești planificate. Măsurile elaborate au fost supuse discuției și aprobării consiliilor oamenilor muncii, iar periodic, în majoritatea întreprinderilor, cu ocazia analizelor de îndeplinire a planului s-a dezbătut și stadiul de realizare a acestora.

Cu toate acestea, au ieșit în evidență și unele lipsuri legate de modul de întocmire și de conținutul acestor planuri de măsuri, lipsuri care pot fi sintetizate astfel :

● insuficienta colaborare între compartimentele de concepție tehnică și cele economice pe linia reducerii mai accentuate a consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil, de reproiectare a produselor etc. Slaba participare a personalului tehnic în găsirea soluțiilor de micșorare a consumurilor materiale este reflectată de faptul că la o serie de întreprinderi normele de consum la unele produse bat pasul pe loc sau se prevăd a fi mai mari decît cele realizate în anul 1972. Asemenea exemple se pot da la Combinatul de prelucrare a lemnului Brăila (carton duplex pentru chibrituri), la Uzina chimică Valea Călugărească (sodă calcinată pentru fosfat trisodic), la Fabrica de produse din ceramică fină Ploiești (argilă, caolin ș.a., pentru obiecte sanitare de porțelan) etc. În unele cazuri, compartimentele de costuri au luat în calculul prețului de cost pe unitatea de produs norme de consum mai mobilizatoare, fără ca acestea să fie reflectate și susținute de planul tehnic al întreprinderilor, ca de pildă la uzina „Vulcan" și Uzina de mașini grele — București.

● neacoperirea integrală prin programele de măsuri a economiilor planificate calculate pe baza indicatorilor aprobați la unele întreprinderi, ca urmare a faptului că preocupările în acest domeniu nu se ridică încă la un nivel satisfăcător. Astfel, la uzinele „1 Mai" — Ploiești s-au acoperit prin măsuri concrete numai 65,7% din totalul economiilor, la Fabrica de mașini agricole Craiova 54,9%, la Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeș 78,6%, la Combinatul de fibre artificiale Brăila 40,5%, la uzinele textile „7 Noiembrie" București 22,7%.

● elaborarea unor programe de măsuri care nu țin seama de ultimii indicatori de reducere a costurilor aprobați, defalcați din sarcinile ce revin din planul de stat, de către centralele industriale coordonatoare. Așa se prezintă situația la uzinele textile „7 Noiembrie" — București, unde sinteza planului de măsuri avea la bază un plan inițial defalcat (decembrie 1972) care nu mai era în vigoare, precum și la fabrica de stofe „Dorobanțul" — Ploiești la care planul de măsuri întocmit ținea seama de indicatorii din faza de propuneri ale unității. Totodată, în planuri se înscriu măsuri cărora li se atribuie un caracter permanent, fără a se fixa termene precise de ducere la îndeplinire.

Concluzia de bază care s-a desprins din aceste analize este aceea că îndeplinirea sarcinilor deosebite prevăzute pe linia reducerii costurilor de producție reclamă luarea unor **măsuri, calitativ diferite de perioadele anterioare, pe linia gospodăririi cu maximă eficiență a fondurilor de producție și a forței de muncă.**

Pentru eliminarea neajunsurilor, se impune, după părerea noastră, întărirea colaborării între compartimentele tehnice și cele economice. Cadrele tehnice pot și trebuie să contribuie în mai mare măsură la scăderea costurilor de producție prin reducerea consumurilor, reproiectarea unor produse care, în prezent, înglobează un consum ridicat de materie primă, scoaterea din producție a unor produse depășite, asimilarea de produse și tehnologii noi.

De asemenea, se impune prevederea în programul de măsuri a unor **termene concrete de realizare a efectului economic pentru fiecare măsură în parte,** astfel ca evaluarea acestuia pe o lună sau un trimestru să concorde cu sarcinile defalcate pentru reducerea prețului de cost ; urmărirea permanentă, potrivit scadențarului, a realizării în termen a măsurilor prevăzute. Totodată, este necesar a se analiza atît în consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, cît și cu fiecare lucrător în parte — cu responsabilități înscrise în program — modul în care au fost realizate măsurile prevăzute, în vederea creșterii răspunderii pentru sarcinile asumate.

Centralelor industriale coordonatoare, le revine sarcina de a asigura, pe cît posibil, stabilitatea indicatorilor defalcați din planul de stat întreprinderilor, ținînd seama că orice schimbare a acestora aduce perturbații în realizarea programului de măsuri, cu implicații directe asupra realizării indicatorilor costurilor de producție și a celorlalți indicatori calitativi ai planului. Totodată, ministerele și centralele trebuie să îndrume îndeaproape întreprinderile în vederea repartizării judicioase a efortului pe toate perioadele anului, precum și pentru găsirea soluțiilor de încadrare în indicatorii planificați, avînd în vedere și faptul că anumite măsuri prevăzute în program pot fi realizate numai cu sprijinul direct al acestora. De asemenea, programele trebuie completate cu noi măsuri, acolo unde este cazul, pentru a se acoperi integral volumul de economii prevăzut pe acest an.

Experiența căpătată la elaborarea și fundamentarea planului pe anul 1973 trebuie folosită pentru elaborarea din timp a programelor de măsuri pentru anul 1974, astfel ca acestea să constituie un îndrumar pentru unitățile de producție încă din prima zi a anului.

În condițiile cînd planul de stat anual se aprobă cu cel puțin șase luni înaintea începerii anului, trebuie ca timpul care stă la dispoziție să fie folosit în mod corespunzător de către colectivele din întreprinderi pentru examinarea, la fiecare loc de muncă, a cauzelor care fac ca prețul de cost, la unele produse, să fie încă ridicat ; pe baza constatărilor și concluziilor reieșite trebuie să se pună un accent deosebit pe luarea măsurilor ce se impun, pe **eliminarea cauzelor care generează cheltuieli neproductive**, care continuă să constituie un balast în activitatea unor întreprinderi. **Finalizarea programelor de măsuri trebuie să se reflecte în scăderea prețului de cost pe fiecare produs față de cel care se obține în acest an, fără a afecta calitatea acestuia și competitivitatea pe piața externă.**

Începînd cu anul 1974, importanța programelor de reducere a costurilor de producție va crește prin includerea lor în planul național unic. De îndeplinirea acestora în bune condițiuni va depinde realizarea și depășirea sarcinilor legate de creșterea eficienței economice.

GH. MARCU
GH. LITINSCHI
C.S.P.

OBIECTIVE NOI

● Fabrică de hîrtie de ziar la Bacău

La Bacău au început lucrările de construcție a fabricii de hîrtie de ziar, care în final va avea o capacitate de 80.000 tone pe an. Noua fabrică, amplasată în incinta Combinatului de celuloză și hîrtie „Letea", va beneficia de utilaje de mare randament, complet automatizate, și va putea acoperi în bună măsură necesarul economiei naționale. Constructorii s-au angajat să devanseze termenul de intrare în funcțiune a noii fabrici cu cel puțin o jumătate de an.

● Secție de turnare continuă a oțelului la Galați

Pe platforma Combinatului siderurgic de la Galați a început, recent, construcția unei secții de turnare continuă a oțelului, obiectiv înscris în planul celei de-a doua etape de dezvoltare a marii cetăți siderurgice. Ea va scurta drumul oțelului de la convertizoare spre halele de laminare. Procedeul turnării continue înlocuiește turnarea clasică în lingotiere, cît și laminarea lingourilor în brame. Noua secție, prevăzută a fi pusă în funcțiune în anul 1974, va prelua producția de oțel realizată de convertizoarele actualei oțelării.

● Găești — extinderi de capacități

Întreprinderea de utilaj chimic de la Găești — unitate aflată în al cincilea an de existență — își mărește capacitatea. În perimetrul său a început construcția unei moderne turnătorii de oțel și fontă care va furniza o mare parte din necesarul de piese de schimb. Se extind, de asemenea, secțiile de cazangerie și montaj, iar la actualul potențial întreprinderea va adăuga o fabrică pentru piese de schimb confecționate din material plastic, necesare rafinăriilor și uzinelor chimice. Datorită lărgirii capacităților de producție și folosirii raționale a acestora, în 1975 întreprinderea de utilaj chimic de la Găești va realiza în mai puțin de un semestru producția din întreg anul 1970.

● Suceava — stație de epurare a apelor reziduale

La Suceava a fost pusă în exploatare o modernă stație de epurare a apelor reziduale de pe raza acestui oraș. Instalațiile și utilajele cu care este dotată stația asigură o capacitate medie de epurare de 790 litri apă pe secundă. Prin realizarea noului obiectiv antipoluant, conceput și realizat cu concursul specialiștilor Combinatului de celuloză și hîrtie din localitate, va fi soluționată o problemă de interes general — protejarea florei și faunei rîului Suceava.

● Fabrica de stofe din Sighișoara s-a extins

La Întreprinderea de stofe din Sighișoara a început să producă o nouă capacitate a cărei contribuție este apreciată la un spor de 1,5 milioane metri pătrați stofă pe an. Încheind lucrările cu 6 zile înainte de termen, constructorii și montorii noii secții au contribuit la obținerea unei producții suplimentare de 7.000 metri pătrați stofă. Noile suprafețe de producție permit, totodată, îmbunătățirea structurii sortimentelor și creșterea în acest semestru, a numărului lor de la 5 la 17.

SĂPTĂMÎNAL
UN GRAFIC COMENTAT

CONTRACTAREA ȘI LIVRAREA UTILAJELOR TEHNOLOGICE

O situație necorespunzătoare care impune măsuri atît la beneficiari cît și la furnizori

UNA DIN CAUZELE nerealizării planului de investiții (89,4%) și de construcții-montaj (94,7%) pe semestrul I. 1973 o constituie și modul nesatisfăcător în care au decurs contractările și livrările de utilaje din țară și din import. La 1 iulie 1973 erau încă necontractate 6,8 mii tone utilaje (cca. 3% din volumul anual) din care 1,7 mii tone pentru lucrările cu termen de punere în funcțiune în acest an (M.I.C.M.U.E — 22%, M.I.U — 19%, M.E.E. — 9% ș.a.). **În plus, importante cantități de utilaje au fost contractate în semestrul I a.c. cu termene necorelate cu punerile în funcțiune :** la M.E.E. aproape 900 tone, la M.I.C.M.G. peste 600 tone, la M.I.C.M.U.E. 300 tone, la M.E.F.M.C. peste 1000 tone etc. Răspunzători de această situație sînt atît furnizorii, care nu țin seamă de solicitări, cît și beneficiarii care tărăgănează, dintr-un motiv sau altul, efectuarea contractărilor. Pe semestrul I, din lipsă de documentații, nu s-a putut contracta 2,6 mii tone utilaje, din care la M.I.M. 0,8 mii tone, M.I.U. 0,8 mii tone, M.I.C.M.U.E. 0,4 mii tone, M.E.F.M.C. 0,4 mii tone ș.a.

De altfel, se constată **restanțe și la contractarea unor utilaje de serie, care nu necesită documentații speciale:** poduri rulante (35 buc.), cazane cu aburi (14 buc.), transformatoare și autotransformatoare de putere (14 MVA) etc., din care o parte sînt destinate unor obiective ce urmează a fi puse în funcțiune în acest an.

În ceea ce privește mersul livrărilor de utilaje, atît la cele nestandardizate și de serie din țară, cît și la cele din import, se constată rămîneri în urmă față de termenele prevăzute în contracte. La utilajele tehnologice din țară, din restanța de 17,4 mii tone pe sem. I (vezi graficul) 10,1 mii sînt destinate obiectivelor cu termene de punere în funcțiune în 1973 și ele afectează în special M.I.Ch. (7 mii tone), M.E.F.M.C. (4 mii tone), M.E.E. (peste 3 mii tone), M.I.M. (1,7 mii tone). Cea mai mare parte a restanțelor în livrări (88%) se datoresc unităților furnizoare din cadrul M.I.C.M.G. : Întreprinderea „Independența" Sibiu, Întreprinderile „23 August", „Grivița Roșie", întreprinderile de utilaj chimic și de mașini grele din București.

Și la **utilajele de serie**, restanțele de livrări afectează atît planul de investiții cît mai ales, lucrările cu termene de punere în funcțiune în 1973 : 18 poduri rulante, 14 cazane cu aburi, 1238 kVA transformatori și autotransformatori de putere, 9269 ml utilaje pentru transport continuu ș.a.

Faptul că restanțele la livrări s-au suprapus peste unele livrări dezasortate și peste contractări cu termene necorelate cu graficele de montaj, a determinat ca o serie de capacități de producție să nu poată fi puse în funcțiune la termenele prevăzute (14 la M.I.Ch., 10 la M.I.C.M.U.E., 8 la M.I.C.M.G. ș.a.).

În trimestrul III au termene de punere în funcțiune numeroase capacități : 19 la M.I.Ch., 13 la M.E.F.M.C., 9 la M.I.U. etc. Pe lîngă aceasta, titularii de investiții urmează să asigure punerea în funcțiune și a capacităților restante din sem. I. Concentrîndu-și eforturile pentru recuperarea restanțelor și încadrarea în ritmul prevăzut de graficele de lucrări, întreprinderile furnizoare de utilaje au reușit în luna august să trimită șantierelor de construcții-montaj un volum mult sporit de utilaje. Menținînd ritmul actual, este cu putință ca, în luna septembrie, cea mai mare parte a restanțelor să fie recuperată, să se livreze la termen toate comenzile.

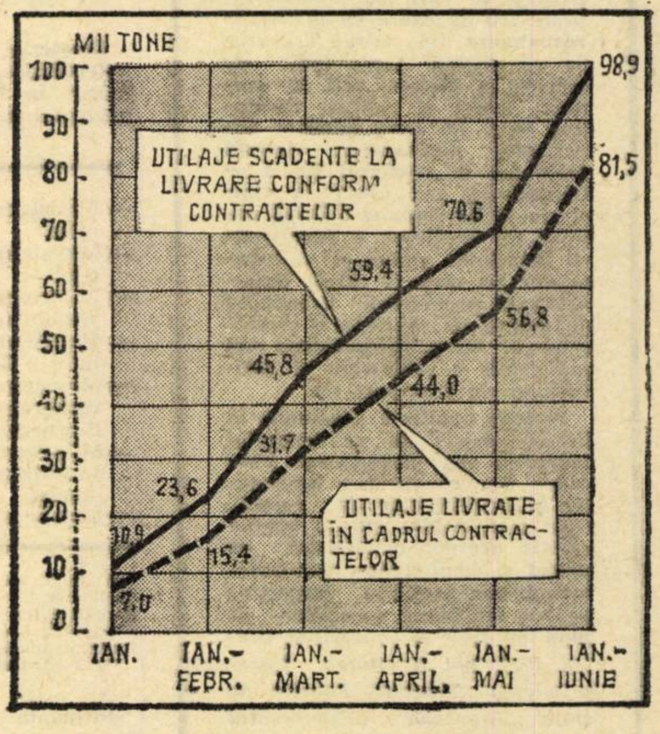

Livrările de utilaje tehnologice nestandardizate din țară, în sem. I/1978 (perioade cumulate)

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

ACTIVITATEA Consiliului de control muncitoresc al Comitetului județean de partid Argeș a desfășurat în primul semestru al acestui an, acțiuni de control asupra îndeplinirii planului de stat, analize și studii privind îmbunătățirea activității economice și sociale, precum și acțiuni de sprijinire a organizațiilor de partid în vederea realizării sarcinilor în acest domeniu. Corelarea acestei activități cu cea a altor organe avînd profil de control a permis să se evite paralelismele și controalele repetate la intervale scurte, în aceleași unități sau pe probleme similare, să se folosească mai bine aparatul de control, să se mărească operativitatea și finalizarea acțiunilor respective.

Organizarea unui fond de date privind mersul îndeplinirii sarcinilor de plan (situația realizărilor zilnice la peste 20 de sortimente ; a celor decadale la principalele sortimente la intern și export, precum și pe cele mai importante șantiere ; realizările lunare la principalii indicatori de plan ; analize preliminate în întreprinderi asupra îndeplinirii sarcinilor de plan pe următoarele luni etc., permite Consiliului de control muncitoresc, Comitetului județean de partid să intervină pentru prevenirea sau lichidarea unor neajunsuri. Instructorii Comitetului județean de partid și alți activiști s-au deplasat frecvent la furnizori pentru clarificarea unor situații, pentru urgentarea livrărilor. Astfel, de pildă, a fost necesar să se impulsioneze livrarea de piese turnate de la întreprinderile „Tractorul“ și „Steagul roșu“ (Brașov), ținînd seama că nelivrarea la timp a

— Județul Argeș —

Prevenirea neajunsurilor, impulsionarea inițiativelor creatoare

pieselor realizate în cadrul cooperării afecta îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1973 în două întreprinderi importante din județ (Întreprinderea mecanică Muscel și Întreprinderea de autoturisme Pitești) ; rezolvarea deplină a acestei situații rămîne însă în continuare în competența ministerului tutelar al celor două întreprinderi brașovene.

În vederea extinderii salarizării în acord global în toate unitățile de construcții din județ, Consiliul de control muncitoresc a organizat, în luna iunie, un schimb de experiență la Cîmpulung, la care au participat peste 100 de cadre cu munci de răspundere din cadrul Trustului de construcții Argeș (șefi de servicii și birouri, șefi de șantiere, loturi și echipe, normatori etc.). Pe baza analizei experienței obținute în această problemă la șantierul nr. 4 — Cîmpulung, s-a ajuns la concluzia că se impune o largă acțiune de explicare a funcționării acordului global și a avantajelor pe care le oferă, îmbunătățirea organizării procesului de muncă pe șantiere, a formațiilor de lucru, repartizarea mai judicioasă a utilajelor și mijloacelor de transport ș.a.

Printre analizele efectuate în întreprinderile de pe teritoriul județului (cu participarea unor cadre din conducerea centralelor și ministerelor de resort), care s-au soldat cu un sprijin efectiv acordat comitetelor de partid și comitetelor oamenilor muncii din unitățile respective pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1973 și pregătirea pentru 1974, pot fi citate : Întreprinderea „Textila“, Fabrica de stofe „Argeșana“, Combinatul de articole tehnice din cauciuc, Întreprinderea de autoturisme, Combinatul petrochimic etc.

N. .P.

INVESTIȚII

UN IMPERATIV: CREȘTEREA EFICIENȚEI FONDURILOR DE PRODUCȚIE

— Rezultatele unui studiu care pledează convingător pentru necesitatea reducerii imobilizărilor în obiective neterminate —

PROCESUL de realizare a investițiilor are, în general, un caracter complex și de lungă durată. **În măsura în care noile obiective planificate sînt puse în funcțiune la termen sau în devans, economia națională poate să recupereze mijloacele materiale și munca vie investite.** Imobilizările încep odată cu primele cheltuieli pentru proiectarea investițiilor și se amplifică continuu, pe măsură ce se realizează construcțiile, se achiziționează și se montează utilajele, și se mențin pînă la punerea în funcțiune a capacităților de producție.

În prezent, cea mai mare parte a imobilizărilor în investiții se raportează la capitolul „investiții neterminate". Acestea cuprind investițiile înfăptuite pînă la finele anului (cele realizate în anul respectiv plus cele din anii anteriori) la obiective care nu s-au pus în funcțiune, respectiv la cele ce nu s-au dat încă în folosință. De asemenea ele pot fi cele ale căror durată de execuție se întinde pe mai mulți ani, fie prin plan (investiții în continuare) ca urmare a specificului și volumului lucrărilor, fie prin depășirea termenelor planificate de dare în exploatare, datorită unor neajunsuri manifestate în faza de pregătire sau în cea de realizare (investiții realizate aferente capacităților și obiectivelor restante).

Avînd în vedere efectele economice și sociale importante pe care le implică, apare necesar ca toți factorii de răspundere care participă la realizarea unor noi obiective să se preocupe în mai mare măsură de reducerea volumului investițiilor neterminate. Ce relevă în acest sens o analiză efectuată pe o durată de 7 ani ?

URMĂRIND tendința volumului investițiilor neterminate, respectiv a „frontului de lucru" realizat în țara noastră la sfîrșit de an, în comparație cu cele realizate în anul respectiv de plan, în perioada 1966—1972, situația se prezintă așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

— % —						
1966	1967	1963	1969	1970	1971	1972
61,5	64,4	67,6	67.7	66,6	68,7	74,4

Creșterile procentuale ale investițiilor neterminate, respectiv ale „frontului de lucru" **în 1972 comparativ cu 1965 s-a** prezentat astfel (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

— Ministerul Industriei Chimice	21,9
— Ministerul Energiei Electrice	44.5
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini *	29,8
— Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	17,0
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	19,6**
— Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor	21,9
— Consiliile populare	23,1

*) date aferente perioadei anterioare scindării acestui minister în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii.

**) comparativ cu anul 1969.

Influența negativă, exercitată de creșterea nivelului investițiilor neterminate asupra eficienței utilizării fondurilor repartizate în perioada de execuție a acestora, este accentuată de faptul că, **în volumul celor neterminate, un loc important îl ocupă investițiile realizate la capacități și obiective nepuse în funcțiune**, parțial sau în întregime — la termenele planificate, iar structura acestora nu constituie, în multe cazuri, front de lucru activ. Calculele efectuate arată că ponderea investițiilor restante în totalul celor neterminate în perioada 1966—1971 a fost în medie de 11%, fapt care conduce la concluzia că nivelul „normat" al investițiilor neterminate, respectiv al frontului de lucru la sfîrșit de an, a fost depășit cu circa 11%.

Trebuie remarcat că **nivelul investițiilor neterminate, care este calculat la sfîrșit de an, este în cursul anului și mai mare**. Analizele efectuate pe bază de date operative, la sfîrșit de trimestre, pentru perioada 1966—1972, au evidențiat faptul că, datorită eșalonării neritmice pe trimestre a termenelor de punere în funcțiune, investițiile neterminate de la sfîrșitul anului precedent au o tendință de creștere pînă la sfîrșitul trimestrului al III-lea din anul următor, cînd ating punctul culminant, pentru a scădea la sfîrșit de an. În ce privește structura acestora, analiza ritmului lunar al realizărilor fizice din trimestrul I al anilor 1966—1972, comparativ cu cele ale lunilor trimestrului IV al anului precedent, demonstrează că un volum prea redus de investiții neterminate constituie front de lucru activ. Pe luni și trimestre, ritmurile realizate se prezintă astfel (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

ANII	Dinamica realizărilor (% din planul anual de investiții valabil le la finele anului respectiv)					
	Trim. IV.			Trim. I.		
	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Ianuarie	Februarie	Martie
Tr. IV.1966/tr.I.1967	7,6	8,6	15,2	3,6	5,1	9,5
Tr. IV. 1967/tr.I.1968	3,3	9,0	13,0	3,9	6,2	9,7
Tr. IV.1968/tr.I.1969	7,1	7,5	13,0	3,7	4,9	9,0
Tr. IV.1969/tr.I.1970	8,0	8,8	13,0	4,0	5,9	9,6
Tr. IV.1970/tr.I.1971	7,5	8,4	14,1	4,0	5,9	9,5
Tr. IV.1971/tr.I.1972	7,1	8,0	13,0	3,8	5,[illegible]	9,3

Din tabelul nr. 3 rezultă o mare disproporție între realizările lunilor noiembrie și decembrie și cele ale lunilor ianuarie și februarie din anul următor, luni în care, de regulă, pe teritoriul țării noastre, condițiile meteorologice sînt asemănătoare. Desigur, un decalaj este cauzat de creșterea absolută a volumului anual de investiții față de anul precedent ; dar acest considerent are o pondere redusă în raport cu neasigurarea din timp a unui „front de lucru activ" atît prin nivelele ce trebuiau atinse de unele construcții la începerea perioadei de iarnă, cît și a unor amenajări speciale pentru efectuarea lucrului pe timp friguros.

CAUZELE care au contribuit la menținerea unui nivel ridicat al investițiilor neterminate și a unui „front de lucru activ" destul de redus în prima parte a anului de plan, sînt multiple. Dintre acestea ne vom opri la cîteva mai importante, care constituie tot atîtea posibilități de reducerea nivelului investițiilor neterminate.

Dacă ne referim la **activitatea de planificare** constatăm, de pildă, că s-a continuat practica de a se prevedea în planul de investiții un număr mare de șantiere în execuție simultană, ceea ce a obligat executanții să-și răspîndească forțele pe un front larg, ceea ce a determinat transporturi suplimentare de materiale și utilaje de construcții, o insuficientă organizare a continuității lucrului pe șantiere, o slăbire a conducerii eficiente și o creștere într-un ritm redus a productivității muncii. În perioada anilor 1968—1972, numărul șantierelor și al obiectivelor în execuție simultană, precum și al celor rămase în continuare la finele anului, au avut următoarea dinamică (vezi tabelul nr. 4).

Din datele prezentate rezultă că **tendința de scădere a numărului de șantiere în execuție simultană din anii 1963—1971 a fost întreruptă în anul 1972, iar creșterea șantierelor în continuare la sfîrșit de an a reînceput din 1971.** De asemenea, **prin planul de investiții, termenele de punere în funcțiune n-au fost prevăzute eșalonat, pe trimestre, ci au fost masate mai ales în trimestrul IV al anului**, cînd s-au creat tensiuni atît în asigurarea unor materiale, cît și a forțelor de muncă necesare, cu consecințe negative asupra respectării termenelor planificate pentru realizarea probelor tehnologice și dării în exploatare la termen a capacităților planificate.

Repartizarea pe trimestre a termenelor de punere în funcțiune la lucrările nominalizate în planul de stat în perioada 1966—1973 a evoluat astfel (vezi tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 4

	— în procente — 1967 = 100 —				
	1963	1969	1970	1971	1972
Număr de șantiere în execuție simultană	97,5	88,2	80,8	72,4	78,3
Număr de obiecte în execuție simultană	115,0	177,0	115,2	110,4	121,1
Număr de șantiere rămase în continuare la sfîrșitul anului	109,2	93,6	82,4	97,7	103,0
Numărul de obiecte constituind front de lucru pentru anul următor	109,4	111,0	99,9	109,[illegible]	120,5

Tabelul nr. 5

— în % din totalul numeric anual —

Anul	I	II	III	IV
1966	3,0	23,9	13,9	59,2
1967	1,9	16,8	10,9	70,4
1968	5,2	24,1	12,6	58,1
1969	4,3	18,6	13,8	63,3
1970	4,1	19,9	22,3	53,7
1971	5,8	17,0	18,3	58,9
1972	7,7	21,3	24,7	46,3

←

PE BAZA indicațiilor date de Plenara C.C. al P.C.R. din 20-21 noiembrie 1972, în planul de investiții pe anul 1973 **se remarcă o relativă îmbunătățire a eșalonării punerilor în funcțiune pe trimestre** a capacităților de producție industriale, agrozootehnice și lucrărilor de îmbunătățiri funciare, așa cum se desprinde din tabelul nr. 6.

Tabelul nr. 6

— în % din totalul numeric anual —

	Trimestrul I	II	III	IV
Capacități de producție industriale	8,6	21,4	30,6	39,4
Capacități de producție agrozootehnice și lucrări de îmbunătățiri funciare	21,7	26,2	21,7	30,4

Trebuie remarcat însă că **unele ministere, cu valori importante de investiții, au masat și în acest an în luna decembrie numărul cel mai mare de capacități de pus în funcțiune :**

- — Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei 65,2%
- — Ministerul Industriei Chimice 44,3%
- — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele 43,4%
- — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii 41,8%

De asemenea, dacă prin planul pe anul 1973, pe trimestre, apare o eșalonare mai judicioasă a termenelor de punere în funcțiune și, în consecință, a eforturilor factorilor răspunzători de darea în exploatare a investițiilor, **în cadrul trimestrelor nu se manifestă aceeași preocupare în ce privește eșalonarea pe luni a punerilor în funcțiune** — așa cum se poate vedea din tabelul nr. 7.

În faza de pregătire a investițiilor de la un an la altul se manifestă, îndeobște, **neajunsuri cu privire la asigurarea cu documentație tehnico-economică și de execuție și cu utilaje tehnologice**, care constituie cauze frecvente ale prelungirii execuției lucrărilor, ale imobilizării fondurilor de investiții, ale neasigurării unui front de lucru activ. Astfel, studiile tehnico-economice aferente lucrărilor importante nominalizate în planul de stat erau aprobate, la începutul anului de plan, numai în următoarele proporții :

- — la 31 decembrie 1969 pentru 1970 57,3%
- — la 31 decembrie 1970 pentru 1971 65,9%
- — la 31 decembrie 1971 pentru 1972 77,1%
- — la 31 decembrie 1972 pentru 1973 54,5%

Utilajele tehnologice — partea activă a investițiilor — **nu au fost contractate în întregime în perioada de pregătire a investițiilor**, iar la o parte din cele contractate termenele de livrare au fost stabilite după cele de montare prevăzute în graficul de execuție al lucrării (pentru anul 1973 circa 1/5 din utilajele necesare nestandardizate nu erau contractate la 31 octombrie 1972, iar din cele contractate peste 3% termenele de livrare erau necorelate cu cele de montaj).

Tabelul nr. 7

— în procente din total anual —

	Trimestrul	Luna I	Luna a II-a	Luna a III-a	Total
A. Capacități de producție industrială	I	—	0,2	8,4	8,6
	II	0,6	1,2	19,6	21,4
	III	0,4	1,6	28,6	30,6
	IV	1,0	3,7	34,7	39,4
B. Capacități de producție agrozootehnice și lucrări de îmbunătățiri funciare	I	—	—	21,7	21,7
	II	2,2	2,2	21,8	26,2
	III	—	—	21,7	21,7
	IV	—	23,9	6,5	30,4

O ALTĂ CAUZĂ a nivelului ridicat al investițiilor neterminate o constituie durata planificată de execuție, care este mai mare decît cea din alte țări la obiective similare. În plus, înseși aceste durate planificate se depășesc. Analiza efectuată în anul 1972 la 28 lucrări din competența de aprobare a titularilor de investiții și la 50 lucrări din competența Consiliului de Miniștri a scos în evidență depășiri ale duratelor de execuție aprobate, în medie cu 11 luni.

Oprirea tendinței de creștere a nivelului investițiilor neterminate într-o proporție mai mare decît creșterea planului de investiții impune luarea unor măsuri de reducere prin plan de către fiecare minister și de către C.S.P. a nivelului celor neterminate la sfîrșit de an la minimul necesar, sub aspect tehnic și economic. **Este totodată necesară optimizarea structurii investițiilor neterminate** astfel încît acestea să poată constitui „front de lucru activ" care să permită utilizarea integrală a potențialului organizațiilor de construcții.

Acest deziderat s-ar putea realiza prin introducerea unui indicator de plan la nivelul ministerelor și pe total plan de investiții intitulat „frontul de lucru" rezultat din raportarea valorii investițiilor, în continuare, planificate la fine de an la valoarea investițiilor planificate a se realiza în anul de plan respectiv. Acest indicator urmează să fie diferit în funcție de specificul ramurilor și de amploarea investițiilor planificate a se realiza, urmînd să aibă o dinamică descrescătoare în viitorii ani pînă la atingerea nivelului minim optim din punct de vedere tehnic și economic.

În vederea unei planificări judicioase, propunem ca „frontul de lucru activ" să constituie obiectul unui capitol separat în documentația tehnico-economică de investiții (S.T.E. sau P.F.U.), în proiectul de organizare și în graficul de eșalonare a execuției. Ținînd seama de climatul țării noastre, în același capitol se propune să se trateze și obiectele și categoriile de lucrări care constituie front de iarnă. Pînă la înscrierea în procentele frontului de lucru ce urmează a se norma, se propune organizarea raportării trimestriale statistice și contabile a investițiilor neterminate grupate pe :

- ● investiții neterminate aferente investițiilor în continuare ;
- ● investiții neterminate aferente capacităților și obiectivelor nedate în funcțiune la termenele planificate.

Primirea acestor informații, trimestrial, va permite organelor de conducere politică și administrativă să ia măsuri prin accelerarea circuitului mijloacelor imobilizate în investiții.

Gheorghi RUSCANU
economist principal
Centrala Băncii de Investiții

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Electrofiltru de mare capacitate

Cel mai mare electrofiltru românesc (capacitate 560.000 metri cubi pe oră) a fost lansat în fabricație la uzina de utilaj greu pentru industria materialelor de construcții și refractare din orașul Bistrița. Primul agregat complex de acest fel va fi destinat fabricii de ciment Mintia. Tot uzina bistrițeană a început să producă noile electrofiltre de 31.000, 32.700 și respectiv 19.000 metri cubi pe oră și pregătește tehnologia de fabricație pentru electrofiltrele de 230.000 metri cubi pe oră. Asimilarea acestor produse va determina o substanțială reducere a efortului valutar.

● Mașină de filetat bumbac

„UNIMAT-FB 75" este denumirea noii mașini de filetat bumbac pieptănat și cardat cu inele realizată la uzina „Unirea" — Cluj. Față de cea mai bună mașină de acest tip, produsă pînă acum în țară, „UNIMAT-FB 75" dezvoltă 2.000 turații pe minut în plus și are un randament cu 16—18% mai mare, în condițiile reducerii consumului specific de metal cu 9%. La aceste performanțe mai trebuie adăugate îmbunătățirea sistemului de ridicare a băncii cu inele, care asigură uniformitatea depunerii firului pe fus, perfecționarea dispozitivelor de aspirare a scamelor, introducerea unui mecanism de antrenare silențios.

● Prima combină românească de recoltat sfeclă

Prima combină românească de recoltat sfeclă se află pe bancul de rodaj al Întreprinderii pentru mecanizarea agriculturii și industrie alimentară din Botoșani. Ușor manevrabilă, în raport cu complexitatea ei, combina poate efectua dintr-o singură trecere pe lan toate operațiunile necesare recoltării: decoletarea și strîngerea frunzelor, dislocarea rădăcinoasei, scuturarea și depozitarea ei la marginea rîndurilor. Mașina prezintă de asemenea, un grad mare de universalitate, putînd fi adaptată pentru culturile semănate în rînduri dispuse de la 45 pînă la 60 de centimetri. În acest an întreprinderea din Botoșani va pune la dispoziția unităților agricole circa 100 de combine pentru recoltatul sfeclei.

● Instalație complexă de vopsit, spălat și albit fire

Instalațiile „Fulard" pentru apretat, spălat și impregnat țesături, au fost asimilate în fabricația de serie la Întreprinderea „Metalul Roșu" din Cluj. Tot aici a fost lansată în producție o instalație complexă de vopsit, spălat și albit fire în sculuri. Instalația este de fapt, o întreagă linie tehnologică alcătuită din mai multe autoclave, stație de ventilație, centrală de termoreglare, sistem de vacuumare și alte subansamble. Notăm că efortul valutar care se făcea pînă acum prin importul instalației se ridica pentru un singur exemplar la 5 milioane lei. Cele dintîi întreprinderi textile dotate cu aceste instalații vor fi cele din Iași, Buhuși, Arad și Slatina.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

INSTANTANEE VÎLCENE

● Eternul inventar

SEZONUL ESTIVAL ne poartă pașii și prin locuri mai puțin străbătute în mod obișnuit. Unul din aceste locuri este și municipiul Rîmnicu-Vîlcea, oraș cu vechi tradiții istorice, culturale și spirituale. Ne-a impresionat deosebit de plăcut noua fizionomie a centrului comercial al orașului. Evident, de departe, se impune noul edificiu comercial de mari dimensiuni, magazinul universal Cozia, recent dat în funcțiune. În acest magazin sînt reunite, practic, zeci de vechi magazine, multe din ele în trecut necorespunzătoare și ineficiente. Un larg asortiment de mărfuri încearcă să facă față cerințelor tot mai exigente ale consumatorilor vîlceni. Din păcate însă la numai cîteva luni de la deschidere, la începutul lunii august, unele raioane, de exemplu metalo-chimice-sport, au fost închise pentru ...inventar, fapt ce a prilejuit nemulțumiri din partea consumatorilor, justificate mai ales dacă țineam seama că unele produse nu se găsesc decît în magazinul universal Cozia. Așa, bunăoară, dacă vrei să cumperi un termos, nu găsești acest articol în niciun alt magazin din Rm. Vîlcea. Pe unde întrebi ți se răspunde : „Încercați la Cozia". De încercat am încercat, dar ce poți face dacă raionul respectiv este în inventar ?

● Avem bere, dar... nu vindem

LUNI 6 august, ora 18,30. Sîntem spre sfîrșitul unei zile toride și dorim să bem o bere. Am intrat într-unul din puținele restaurante din Rîmnicu-Vîlcea și anume la „Casa Vîlceană". Din cele 25—30 de mese din curtea restaurantului erau ocupate 6—7, la care se servea, în principal, bere. După circa o jumătate de oră am fost întrebați de un ospătar ce dorim. La exprimarea dorinței noastre de a consuma bere ni s-a răspuns foarte categoric : „Nu mai avem bere ! Vă servim o sticlă de Cotnari, de Murfatlar, de Drăgășani sau de Odobești". La toate insistențele noastre răspunsul a fost același. Ni s-a explicat — ce-i drept — că restaurantul nu dispune decît de 1200 de sticle de bere zilnic și că de dimineață pînă seara s-au consumat.

În fața acestei situații, ne-am declinat calitatea și am chemat responsabilul restaurantului. Ce am constatat :

1. Fabrica de bere Pitești nu limitează comanda restaurantului „Casa Vîlceană" la 1200 sticle, ci onorează comanda și la nivel superior, respectiv cît se cere.

2. Fiind luni, există în continuare suficientă bere, dar „pentru a evita aglomerația și numai consumul de bere, fără altceva", de obicei la ora 19 nu se mai vinde bere.

Sîntem în fața unor bizare acțiuni comerciale. Restaurantul este aproape gol, bere există suficientă pentru sute de consumatori însetați, dar nu se servește dintr-un motiv foarte greu de înțeles. Oare colectivul de la „Casa Vîlceană" nu are interes să-și realizeze planul ? Și, pe lîngă plan, se mai ridică o întrebare : Cum își realizează alimentația publică menirea de a servi consumatorul în funcție de nevoile, gusturile și preferințele sale ?

● De ce numai de la distanță ?

AȘA după cum se știe, Rîmnicu Vîlcea este situat în apropierea unor importante stațiuni balneo-climaterice : Călimănești, Căciulata, Olănești, Govora, Ocnele Mari și altele. În aceste stațiuni, în special la Olănești, Călimănești și Căciulata, există o serie de izvoare cu ape minerale de o deosebită valoare terapeutică.

Din păcate ele nu pot fi consumate decît în stațiunile respective, deoarece în rețeaua comercială nu există ape de Olănești sau Căciulata. Explicația se pare că ar fi faptul că aceste ape își pierd o parte din calitățile terapeutice după un anumit timp. Dar problema care se ridică este următoarea : De ce în Rîmnicu-Vîlcea există în rețeaua comercială ape de Slănic, Hebe, Malnaș, Covasna, Harghita, Buziaș etc., care se îmbuteliază la sute de kilometri, iar apa de Olănești sau Căciulata care se află și în primul caz și în al doilea la numai 18—19 km nu există în magazine ? De fapt, la un chioșc de răcoritoare din parcul municipal un afiș anunță consumatorii de ape de Olănești și Căciulata că pot face abonamente pînă la 10 ale lunii, urmînd să-și ridice zilnic cota de apă de la acest chioșc.

Ne întrebăm însă cum se vor putea face înscrieri într-un număr optim (care să justifice cheltuielile de transport) dacă cei dornici nu au posibilitatea să ia cunoștință de inițiativa O.C.L. Alimentara decît dintr-un simplu anunț afișat la un chioșc foarte retras ? O publicitate la locul vînzării, respectiv în toate unitățile alimentare, credem că ar fi fost foarte eficientă. Din păcate ea nu s-a făcut. Sperăm că organele de resort vor examina mai atent această problemă.

„CE SE CERE ȘI CE SE OFERĂ"

V. E. nr. 26/1973

Răspunde Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești

„SESIZAREA privind lipsa unor mărimi la pantalonii din terom pentru femei este justă. Inițial magazinele menționate în articol au fost aprovizionate cu întreaga gamă de mărimi. Ulterior mărimile s-au descompletat și s-a încercat să se facă completări, dar nu s-a găsit materialul respectiv. Pentru a suplini această lipsă, magazinele amintite au fost aprovizionate cu pantaloni — doc China pentru femei mărimi : 42—48 și 41—47".

COMERȚ EXTERIOR

Căi de creștere a eficienței exportului

SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI PE SEGMENTE DE CONSUMATORI

ÎN ULTIMUL DECENIU o parte tot mai mare a investițiilor destinate sectorului prelucrării lemnului au fost dirijate către dezvoltarea industriei mobilei. Astfel se face că în prezent industria mobilei, aparținînd Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (MEFMC), este caracterizată prin concentrara verticală a producției în mari complexe de prelucrare, modern utilizate, capabile să asigure o valorificare superioară a lemnului și să producă o gamă variată de sortimente necesare atît pieței interne, cît și pentru export. Grație concentrării, reechipării unor fabrici cît și intrării în funcțiune de noi capacități moderne de producție, în ultimii douăzeci de ani producția de mobilă a crescut de peste 55 ori (vezi graficul nr. 1).

Numai în intervalul 1960—1972 au intrat în funcțiune 23 de noi fabrici de mobilă corp sau mobilă curbată, cu capacități anuale variind între 10 000 — 30 000 garnituri convenționale de mobilă sau 600 000 de scaune fiecare. Concomitent cu creșterea producției a avut loc și o lărgire a gamei sortimentale. Dacă în anul 1955 industria republicană de mobilă producea aproximativ 400 de modele de mobilier, în prezent ea realizează, în serii mari, peste 2 000 de modele, din care un număr însemnat de camere de zi, camere combinate, dormitoare, holuri, bucătării, diverse piese separate și scaune. Această lărgire a gamei sortimentale a fost însoțită și de o creștere a calității produselor atît din punct de vedere al materiilor prime și materialelor — de primă calitate — utilizate, cît și ca linie estetică generală.

Factorii enunțați au concurat la obținerea unui mobilier cu însușiri deosebite, fapt pentru care el a început să se afirme și să fie tot mai cunoscut și mai solicitat pe piața externă, exportul ocupînd în prezent o pondere de 63% din valoarea producției industriei republicane de mobilă. Ceea ce caracterizează exportul de mobilă este ritmul lui înalt de dezvoltare, ritm condiționat de expansiunea impetuoasă a producției în ansamblu. Astfel, numai în ultimul deceniu exportul nostru de mobilă a crescut de peste 10 ori, realizările înregistrate contribuind la situarea României pe locul 6 în ierarhia marilor exportatori mondiali de mobilă (după R.F.G., Belgia, Italia, Canada și R. D. Germană).

Ca rezultat al prospectării atente și permanente a piețelor externe s-a lărgit mult aria geografică a exporturilor. Astfel ISCE „Tehnoforestexport" — întreprinderea de comerț exterior care comercializează mobila industriei republicane — întreține în prezent relații comerciale cu aproape 300 de firme din 30 de țări situate în toate continentele. Menținerea în continuare a pozițiilor cîștigate pe piața internațională a fost condiționată de diversificarea ofertei, de producerea de mobilă într-o sortimentație specifică fiecărei țări în parte, uneori chiar fiecărei firme. Ca urmare, în mod inevitabil s-a ajuns la un mare număr de sortimente și modele, fapt ce a impus, ca o necesitate stringentă, specializarea producției de mobilă destinată exportului.

Această specializare s-a efectuat în două direcții principale și anume: 1. specializarea producției unor unități pe anumite tipuri sau grupe de mobilier, care înregistrează cereri mari din partea mai multor piețe externe; 2. specializarea producției unor unități pe fabricarea anumitor mobile solicitate de unul din clienții principali. Principalele grupe de mobilier la care s-a făcut specializarea pentru export sînt:

a) **mobilă stil** — reunindu-se în această categorie copiile după mobilă veche, clasică (copii după stilurile Ludovic XV, al XVI-lea, Altdeutsch, Biedermaier, Baroc, Regence, Rococo, Renaștere spaniolă etc.).

b) **mobilă modernă** — mobilă modulată, garnituri sau piese separate de mobilier, din PAL furniruit cu furnire naturale, finisate luciu oglindă sau combinații din suprafețe mate cu suprafețe luciu oglindă, de culori închise sau naturale.

c) **mobilă contemporană** — piese demontabile care, prin grupare, pot alcătui garnituri pentru diverse utilizări (camere de zi, de tineret, etc.) construită din PAL șpacluit, vopsit în culori vii (alb, verde, albastru, roșu etc.) și finisată mat opac. La acest gen de mobilier se utilizează pe lîngă lemn, care e materialul de bază și materiale plastice, metal etc.

d) **mobilă rustică** — inspirată ca linie și elementele decorative din folclorul românesc sau de inspirație nord-americană (colonial), olandeză (rustic flamand), mediteraneeană etc.

e) **scaune** care la rîndul lor se subdivid în trei mari categorii: scaune tîmplărești; scaune curbate; scaune pliante.

În acest fel a apărut posibilitatea de a satisface prompt cele mai diversificate și pretențioase solicitări ale clienților interni și externi, posibilitatea adaptării operative a industriei de mobilă la curentele și tendințele noi care au apărut pe diversele piețe. Această specializare nu s-a făcut însă fără greutăți. Au fost necesare eforturi mari de investiții în mașini și utilaje, recalificarea unor muncitori, organizarea de schimburi de experiență cu întreprinderi similare din țară sau străinătate, o largă deschidere spre inovație și o vastă activitate de raționalizare și perfecționare a producției.

Categoria mobilă stil — cea mai pretențioasă — se produce, în prezent, în proporție de peste 60% din total producție, în două dintre cele mai mari întreprinderi de fabricarea mobilei din țară și anume: C.P.L. Arad și C.P.L. Tîrgu-Mureș.

● **În ierarhia marilor exportatori de mobilă: România, locul 6**

● **Cum a fost posibilă adaptarea operativă a industriei de mobilă la curentele și tendințele apărute pe piața externă?**

● **Ce relevă analiza privind rezultatele specializării producției?**

Mobila stil produsă în unitățile menționate, este vîndută în mai mult de 20 de țări dintre care menționăm Franța, Olanda, U.R.S.S., Japonia, etc.

Mobila modernă reprezintă mai mult de jumătate din întreaga producție de mobilă a industriei republicane, intrînd în această categorie o gamă largă de mobilier: dormitoare și camere de zi, sufragerii, camere de copii și tineret, scaune, camere de lucru, bucătării, piese separate de mobilier etc. Caracteristic acestor mobile le este faptul că ele se produc în serii mari.

Necesități stringente de specializare a întreprinderilor producătoare s-au pus, în special, în cazul acestei grupe de mobilier, întrucît fiecare piață în parte solicită alt gen de mobilier modern, cu alte finisaje, în culori agreate de propria clientelă etc.

Soluția a fost găsită în specializarea unui număr mare de fabrici de mobilă dotate cu linii tehnologice de mare capacitate, la nivelul tehnicii mondiale, noi sau reutilate, în această direcție, cum ar fi: Complexele de prelucrarea lemnului Suceava, Rădăuți, Turnu Severin, Constanța, Focșani, Blaj etc. La întreprinderile citate producția este specializată pe fabricarea mobilei moderne în proporție de peste 80%. Principalii importatori de mobilă modernă sînt țările socialiste — din rîndul cărora se detașază Uniunea Sovietică — urmate de R.F.G., Franța, Țările Nordice, Italia etc.

O categorie aparte a mobilei moderne o formează **mobila contemporană**, mobila „viitorului apropiat" (spre deosebire de mobila de avangardă care vizează un viitor mai îndepărtat). Ea se deosebește de mobila modernă propriu-zisă prin linie, culoare, materiale introduse în fabricație, funcționalitate. Industria republicană produce în prezent mai multe variante din această categorie din care menționăm: camera de copii Mirela, camerele de tineret Cajut și a programelor Fembo, Prisma, Hep, Pix, Pop si altele.

Pe fabricarea acestei categorii de mobilă au fost profilate: fabrica de mobilă Codlea (din cadrul C.P.L. Brașov). Întreprinderea de prelucrarea lemnului Rădăuți și fabrica de mobilă Iași din cadrul C.P.L. Iași, Fabrica de la Codlea este profilată 100% pe programele Fembo și Prisma (diverse corpuri separate de mobilier care se pot grupa rezultînd fie o cameră de zi, fie hol, fie cameră de tineret sau un colț pentru studiu și odihnă etc. Cea mai mare parte a mobilei menționate este destinată piețelor Suediei, R.F.G. și Franței.

În ceea ce privește mobila rustică s-a constatat începînd cu anul 1968, pe majoritatea piețelor europene, cît și pe cea a S.U.A. și Canadei, o orientare a preferințelor consumatorilor către acest gen de mobilier. Cea mai mare cerere s-a înregistrat în prezent pentru mobilierul „Colonial" de inspirație nord-americană, urmat de mobilierul mediteraneean, flamand etc. Receptiv la tendindețele care apar pe piețele externe, M.E.F.M.C. a decis profilarea pentru producerea acestui tip de mobilier a fabricii de mobilă „Libertatea" din Cluj. În anul 1969 s-a inițiat aici fabricarea programului „Bonanza", care a debutat cu producerea a 4 piese care se exportă într-o singură țară, ca numai în 4 ani să se ajungă la 16 piese care se exportă către 21 de firme din 13 țări (Țările Nordice, R.F.G., Franța, Belgia, Japonia ș.a.). În prezent producția fabricii de mobilă „Libertatea" din Cluj este orientată în proporție de peste 97% pe fabricarea acestui gen de mobilier.

O situație similară se înregistrează și în domeniul producerii de scaune. Cele cîteva sute de modele se pot grupa — după structura materiei prime utilizate, metodele de prelucrare, durata ciclului de fabricație, așa cum am arătat, în trei mari categorii: scaune curbate, scaune tîmplărești și scaune pliante.

Pentru a putea răspunde numeroaselor solicitări înregistrate din partea majorității piețelor europene și extraeuropene s-a decis specializarea pe producerea în exclusivitate de scaune curbate a fabricilor de scaune „Răsăritul" Pîncota-Arad, „Bihorul"-Nadea, cea de la Sighet, Comănești etc., a fabricilor de scaune din cadrul C.P.L. Satu-Mare, C.I.L. Pipera și cea de la Gherla — pe producția de scaune tîmplărești, iar fabricile de scaune din cadrul C.P.L. Timișoara, Sighet și Iași — pe scaune pliante. Subliniem că producția fabricilor menționate mai sus este specializată în proporție de 100% pe fabricarea categoriei de scaune respective.

Care sînt rezultatele și avantajele acestei specializări a producției?

● În primul rînd faptul că aceeași unitate produce timp de 2—3 ani partizi mari dintr-un anumit tip de mobilă, conduce la creșterea productivității muncii unității, la o mai bună organizare a fluxului tehnologic, la reducerea consumurilor specifice și a costurilor de producție.

● În al doilea rînd se poate asigura o mai bună ritmicitate a aprovizionării cu materii prime și materiale și, de asemenea, o mai bună ritmicitate a livrărilor către clienți, putîndu-se respecta graficele contractuale. Ca urmare se simplifică mult documentele de vînzare și circulația acestora cît și corespondența cu clienții.

● Întrucît un anumit tip de mobilă se produce un timp relativ îndelungat (uneori cîțiva ani) crește experiența în execuție și se ajunge la produse superioare din punct de vedere calitativ, produse competitive pe piața externă.

● Un alt avantaj al specializării este că se poate interveni — în funcție de cererea înregistrată din partea unor anumite piețe — în sensul apropierii ofertei de cerere chiar în cadrul unuia și aceluiași tip, adăugîndu-i-se sau scoțîndu-i-se anumite piese.

● Prin specializarea producției pe programele anumitor clienți principali (mari firme importatoare) se satisfac în cel mai înalt grad solicitările acestora și acest fapt a condus — împreună și cu alți factori — la creșterea an de an a exporturilor de mobilă prin dezvoltarea piețelor create (vezi graficul nr. 2).

Specializarea producției a contribuit la creșterea prestigiului mobilei românești pe piața internațională, la creșterea reputației mărcii MOBIROM și implicit la afirmarea întreprinderii exportatoare Tehnoforestexport care, în anul 1971 a primit „Premiul internațional de promovare și prestigiu — exportul de mobilă, industrializarea lemnului", tocmai ca urmare a înaltei prețuiri de care se bucură în prezent mobila produsă de întreprinderile industriei noastre pe piața mondială.

A. CRĂCEA
T. VLAD
I.S.C.E. Tehnoforestexport

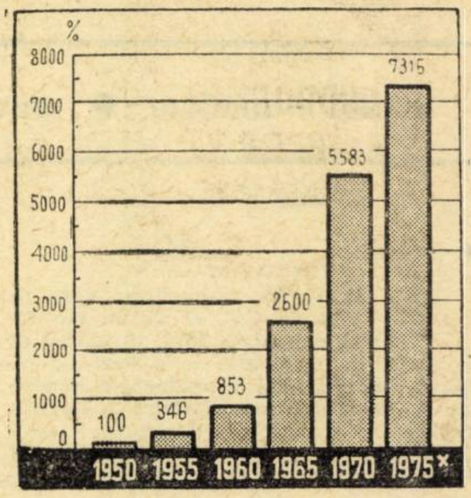

Grafic nr. 1 — Evoluția producției de mobilă în intervalul 1950—1975 (*previziuni).

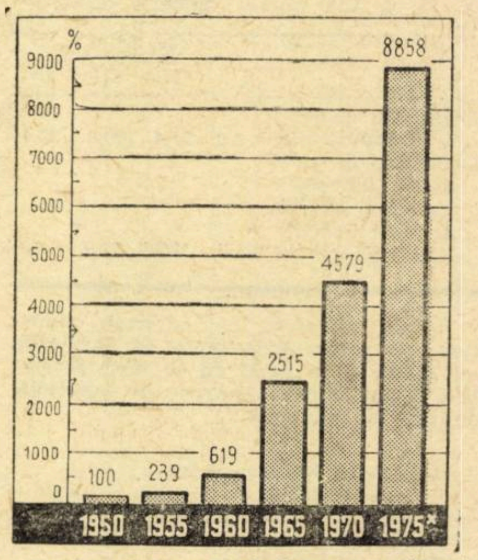

Grafic nr. 2 — Evoluția exporturilor de mobilă în intervalul 1950—1975 (*previziuni).

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de celuloză și hîrtie: Debușee ce pot fi avantajos fructificate

ÎN PRIMA JUMĂTATE a acestui an, cererea de pe piețele externe ale celulozei și hîrtiei s-a activizat continuu, determinînd în condițiile tulburărilor valutare internaționale, noi majorări ale prețurilor în tranzacțiile de import—export. Încă de la sfîrșitul anului 1972 s-a considerat că — sub influența unei cereri în creștere — prețurile efective de tranzacție pentru celuloză au ajuns la nivelul prețurilor de listă, după ce anterior fuseseră sub nivelul acestora. Înviorarea conjuncturii a permis ca în cadrul prețurilor de listă ale celulozei, pentru primul semestru al anului 1973, să se opereze majorări de preț de 4—8%, adică de 5—10 dolari/tonă. Ajungînd mai întîi la nivelul prețurilor de listă și crescînd ulterior împreună cu ultimele — probabil chiar mai mult — prețurile efective de tranzacție erau deja în luna martie a.c. cu peste 10% deasupra celor practicate anul trecut. Sub influența acestor majorări de prețuri pentru principala lor materie primă, producătorii de hîrtie au fost nevoiți inițial să-și revizuiască calculația de preț pentru ca ulterior să încerce să efectueze — la rîndul lor — majorarea prețurilor hîrtiei.

A doua devalorizare oficială a dolarului, cumulîndu-și efectele cu prima și cu modificările ulterioare din structura cursurilor de schimb, a accentuat majorările de prețuri pe piața internațională a celulozei. În primul rînd, s-a semnalat o tendință de creștere mai accentuată a prețurilor celulozei pe piața nord-americană, pentru a alinia nivelurile de preț (la noile raporturi de schimb) cu cele din Europa Occidentală și pentru a echilibra gradul de atractivitate a celor două mari piețe. În al doilea rînd, marii exportatori de celuloză au profitat de devalorizarea dolarului din februarie 1973 și de evenimentele valutare ulterioare pentru a efectua începînd cu luna mai 1973 noi majorări ale prețurilor de listă. Astfel, exportatorii suedezi au anunțat majorarea prețului de listă pentru celuloză kraft albită din rășinoase de la 201 dolari/tonă la 230 dolari/tonă, majorarea fiind forfetară dolarului; Canada a efectuat majorări de preț pentru celuloză în medie de 27 dolari/tonă, prețul celulozei kraft albită din regiunile de nord ale Canadei ajungînd la 231,5 dolari/tonă.

Datorită cererilor susținute în sectoarele de utilizare, producătorii de hîrtie au acceptat majorările de prețuri ale celulozei fără să-și reducă comenzile; în consecință, ei au încercat să treacă majorările de preț asupra consumatorilor finali. Astfel în Anglia, unde este în vigoare controlul prețurilor și veniturilor interne, producătorii de hîrtie au cerut majorarea prețurilor de livrare cu 7—10% — o tendință similară existînd și în alte țări vest-europene și în America de Nord.

Creșterea prețurilor internaționale ale celulozei și hîrtiei se înscrie în tendința generală pe care o înregistrează în prezent pe piața internațională prețurile celor mai multe produse — de bază sau manufacturate.

M. I.

relații economice externe ale ROMÂNIEI

DEZVOLTAREA MEREU ASCENDENTĂ A RELAȚIILOR ECONOMICE ROMÂNO-SOVIETICE

MARILE mutații care au loc în lumea contemporană creează condiții optime pentru o conlucrare economică în folosul tuturor țărilor și popoarelor. Țările socialiste — prin însăși rațiunea lor de a fi — promovează o politică de coexistență, de pace și înțelegere, de dezvoltare pe plan mondial a relațiilor economice și tehnico-științifice. În același timp, comunitatea de ideologie, de sistem economic și de țel final — construirea societății comuniste — constituie acel mediu ambiant propice dezvoltării complexe a relațiilor economice dintre țările socialiste. În acest context larg, relațiile economice de colaborare și cooperare pe multiple planuri dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste dispun de toate condițiile necesare pentru o dezvoltare mereu ascendentă și realizarea lor pe căi mai operative și eficiente.

Ca urmare a dorinței atît a României cît și a Uniunii Sovietice de a dezvolta și diversifica, în continuare, relațiile lor reciproce de colaborare economică și tehnică, cele două țări au promovat și adoptat o serie de modalități menite să conducă la realizarea consecventă a acestui deziderat. O formă de realizare organizată a colaborării reciproce, bilaterale dintre cele două țări care și-a demonstrat pe deplin viabilitatea este și Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, constituită cu șapte ani în urmă. Din însăși denumirea sa reiese că acest organism bilateral este constituit la nivel guvernamental, reprezentanții Părților numiți în comisie fiind vicepreședinți ai guvernelor țărilor.

Prin actele de constituire, Comisia interguvernamentală dispune de largi împuterniciri, putînd să examineze toate aspectele colaborării dintre cele două țări și să prezinte guvernelor propuneri menite să dea un nou impuls colaborării reciproce.

Activitatea desfășurată pînă în prezent demonstrează utilitatea sa, iar aportul adus în stimularea participării tot mai intense a celor două țări la diviziunea internațională socialistă a muncii, cu luarea în considerare a participării fiecărei țări la diviziunea mondială, constituie un factor esențial al progresului celor două țări.

După cum este cunoscut, în contextul acesta al cerințelor societății contemporane, în care, pentru a se putea dezvolta, fiecare țară trebuie să-și creeze posibilități de a intra în relații economice cu celelalte țări, România pune in centrul politicii sale externe dezvoltarea relațiilor economice de colaborare și cooperare cu toate țările socialiste de care este trainic legată prin comunitatea orînduirii de stat, a ideologiei și a scopului final. Dintre statele socialiste, atît din punct de vedere al ponderii pe care o ocupă în volumul total al schimburilor comerciale externe ale țării noastre, cît și prin multitudinea de forme și metode de colaborare, U.R.S.S. constituie principalul partener în relațiile economice externe ale R.S. România. Referindu-se la orientarea schimburilor economice ale țării noastre, respectiv la ponderea pe care țările socialiste o dețin în relațiile noastre externe și respectiv la ponderea U.R.S.S. în aceste relații, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972 arăta : **„În cadrul relațiilor noastre economice externe, un loc central ocupă schimburile comerciale cu țările socialiste, care dețin circa 55% din volumul comerțului exterior al României. Doresc să menționez în mod deosebit că, în cadrul schimburilor noastre internaționale, locul central îl ocupă Uniunea Sovietică, cu o pondere de 25%. Aceasta face necesar să acordăm o atenție permanentă lărgirii în continuare a schimburilor și cooperării în producție cu U.R.S.S."** *)

Este de la sine înțeles că la dezvoltarea ascendentă și diversificarea continuă a relațiilor economice dintre cele două țări un aport substanțial l-a adus și Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică. În cei peste șapte ani de activitate, Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică a examinat toate aspectele colaborării economice dintre cele două țări, recomandînd perfectarea unui mare număr de acțiuni concrete de cooperare economică și tehnică ceea ce a dus la adîncirea colaborării, la intensificarea și diversificarea acesteia.

COMISIA își desfășoară activitatea în sesiuni anuale sau ori de cîte ori Părțile consideră necesară o întîlnire. În perioade intersesionale, sub directa îndrumare a președinților fiecărei Părți în comisie au loc consfătuiri și ședințe ale grupelor de lucru special constituie pe ramuri ale economiei naționale, grupe de lucru conduse de miniștri, conducători de organe centrale din cele două țări sau de adjuncți ai acestora. Rostul grupelor de lucru constă în examinarea tuturor aspectelor colaborării în ramura economică respectivă, în elaborarea de propuneri concrete de colaborare și cooperare menite să contribuie la satisfacerea reciprocă în mărfuri — materii prime, mașini și utilaje, în tehnologii înaintate ș.a. pe care să le prezinte Comisiei interguvernamentale.

De fiecare dată, sesiunea Comisiei interguvernamentale constituie un prilej de examinare a realizărilor obținute, de profundă analiză a tuturor aspectelor colaborării, a măsurilor pentru accelerarea procesului de realizare a obiectivelor convenite, precum și punerea de acord a unor acțiuni de colaborare pe perioada următoare astfel ca această activitate să se înscrie în mod organic în efortul general al popoarelor celor două țări, depus pentru realizarea cu succes a sarcinilor care le revin din planurile de dezvoltare social economică a fiecărei țări.

În acest context larg se înscriu lucrările celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică desfășurate recent în București. Părțile au fost reprezentate de tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, președintele Părții române în Comisia interguvernamentală și de tovarășul M. A. Leseciko, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al URSS, președintele Părții sovietice în Comisia interguvernamentală. În cadrul lucrărilor Comisiei s-a procedat la o largă și amănunțită examinare a activității depuse, în perioada intersesională, de grupele de lucru constituite de către Comisie, luîndu-se act cu legitimă satisfacție de rezultatele obținute.

Acordurile de colaborare economică, de cooperare perfectate cu ocazia celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice atît prin amploarea mijloacelor materiale și financiare pe care le antrenează cît și datorită domeniilor pe care le abordează constituie elemente importante ale complexității colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice.

Comisia și-a desfășurat lucrările într-o perioadă în care popoarele român și sovietic — îndeplinind cu succes prevederile de dezvoltare economico-socială pentru prima jumătate a cincinalului în curs — își amplifică eforturile în vederea intensificării progresului lor economic și tehnic, progres la realizarea căruia este chemată să-și aducă un aport substanțial colaborarea economică româno-sovietică.

Ca urmare a dorinței ferme a României și Uniunii Sovietice de a dezvolta și diversifica continuu relațiile reciproce de colaborare economică și tehnică, în perioada care s-a scurs de la sesiunea precedentă, au avut loc numeroase intîlniri de lucru ale reprezentanților organelor centrale de planificare din cele două țări, dintre reprezentanții ministerelor comerțului exterior, precum și ai altor ministere economice cu care ocazie s-au examinat și elaborat măsuri în vederea semnării de convenții și contracte pentru realizarea unor importante acțiuni de colaborare economică. În același timp, au fost examinate posibilitățile de angajare a noi acțiuni de colaborare și cooperare, de specializare

— Pe marginea lucrărilor celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică —

în producție menite să ducă la lărgirea și adîncirea, în continuare, a colaborării în general, la creșterea volumului livrărilor reciproce de produse din diferite ramuri ale producției materiale.

Astfel, în domeniul siderurgiei activitatea grupei de lucru și-a concentrat, în special, atenția în direcția examinării posibilităților de acordare a asistenței tehnice la construirea în R. S. România a unor obiective industriale în această ramură deosebit de importantă pentru configurația dezvoltării în viitor a economiei naționale. Specialiștii ambelor țări au efectuat consultații pentru concretizarea unor aspecte tehnice legate de proiectarea și livrarea în R. S. România a utilajelor necesare, precum și pentru stabilirea condițiilor contractelor ce vor fi încheiate. Ca urmare au fost semnate contracte pentru livrarea de utilaje necesare la o serie de obiective industriale dintre care ținem să subliniem livrarea instalației biochimice, secției de prelucrare a gudronului și instalației de stingere uscată a cocsului pentru uzina cocsochimică cu o capacitate de pînă la două milioane tone cocs pe an, livrarea unor cuptoare electrice pentru producția de feroaliaje, a unor laminoare de țevi la rece împreună cu substații de redresoare și strunguri pentru fabricarea calibrelor ș.a.

Ca urmare a intensificării activității de colaborare economică în acest domeniu, a crescut volumul livrărilor reciproce de produse siderurgice realizate atît pe calea livrărilor de materii prime, materiale și produse metalice cît și pe calea schimbului sortimental de laminate feroase.

Un alt domeniu deosebit de important pentru economia națională a fiecărei țări și, în mod special, pentru economia țării noastre, datorită condițiilor sale specifice, este cel al prelucrării țițeiului și al petrochimiei. Comisia interguvernamentală a acordat o atenție deosebită cunoașterii reciproce în acest domeniu a realizărilor obținute de ambele țări în ce privește elaboarea unor tehnologii avansate, precum și în ce privește producția utilajelor de înaltă tehnicitate în scopul determinării posibilităților de încheiere a contractelor pentru livrări reciproce, pentru acordare de asistență tehnică și pentru efectuarea în comun a unor lucrări de cercetare tehnico-științifică. Intensificarea legăturilor în acest domeniu. tratativele purtate în cadrul grupei de lucru au creat condițiile necesare semnării unor importante contracte și convenții dintre care vom aminti contractul pentru livrarea din URSS către R. S. România a utilajelor necesare pentru fabricarea cauciucului izoprenic.

Asigurarea cu materii prime constituie una din problemele esențiale ale creșterii economice. Pe această linie se înscrie participarea țării noastre, alături de alte țări interesate, la construirea în URSS a marii fabrici de celuloză de la Ust Ilim. După cum este cunoscut, țările participante au semnat Convenția generală în perioada celei de-a XXVI-a Sesiuni a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, la Moscova în anul 1972. Potrivit prevederilor Convenției generale, țările participante urmau ca, pe cale bilaterală, cu Uniunea Sovietică, țara pe teritoriul căreia se construiește acest obiectiv industrial și al cărui proprietar este. să perfecteze convenții bilaterale care să precizeze modul concret de participare a fiecărei țări la construirea fabricii de celuloză. Și astfel, ca urmare a tratativelor fructuoase desfășurate de organele competente din cele două țări, în perioada scursă de la sesiunea precedentă a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică, a fost semnată convenția bilaterală româno-sovietică prin care se stabilește aportul pe care Partea română îl aduce, prin livrarea în avans a unor utilaje și alte mărfuri necesare construirii obiectivului industrial amintit, precum și condițiile în care Partea sovietică rambursează, prin livrări de celuloză, creditul primit ș.a.

O altă problemă care poate constitui obiectul colaborării economice și de care se preocupă îndeaproape și Comisia interguvernamentală de colaborare româno-sovietică este aceea a utilizării la maximum a capacităților de producție existente în ambele țări pentru fabricarea utilajelor, pe calea organizării specializării și cooperării în producție și a dezvoltării colaborării tehnico-științifice. Colaborarea fructuoasă în acest domeniu a creat premisele necesare ca Părțile să poată conveni, în condiții reciproc avantajoase, problemele tehnice și termenele posibile ale livrărilor de utilaje prevăzute în Acordul comercial de lungă durată. Nomenclatorul livrărilor reciproce de utilaje metalurgice, energetice, miniere. pentru ridicat și transportat se îmbogățește continuu.

Ca urmare a activității depuse, volumul livrărilor reciproce de mașini grele, energetice și de transport ce se va realiza in actualul cincinal va depăși de aproximativ două ori pe cel realizat în cincinalul anterior. Astfel, dacă vom compara volumul livrărilor reciproce de mașini, utilaje și mijloace de transport, realizat în anul 1965 cu cel realizat în anul 1972, vom constata că a crescut de la 1.415 mil. lei valută cît era în anul 1965, la 2.340 mil. lei valută realizat în anul 1972. În același timp, a crescut și ponderea acestei grupe de mărfuri în totalul comerțului reciproc de la cca 28% la cca 34%.

Menționăm, totodată, că au fost convenite probleme ale cooperării în acest domeniu printre care acordarea de către Partea sovietică a sprijinului tehnic pentru fabricarea în România a vagoanelor de marfă ce se livrează în URSS — completarea cu sisteme de frînare, livrarea mecanismelor de autocuplare și a boghiurilor pentru primul lot de vagoane de marfă acoperite, asistența tehnică la lucrările de organizare a fabricării autocuplelor și a boghiurilor pentru vagoane.

Trecînd în revistă activitatea fructuoasă depusă de grupele de lucru, de departamentele și ministerele din ambele țări, Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică a luat la cunoștință că recomandările și hotărîrile celei de-a VI-a, precedentei sesiuni a Comisiei au fost în principal îndeplinite iar unele se găsesc în stadiu de elaborare.

Lucrările celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaboare economică au fost marcate de semnarea unor înțelegeri bilaterale, realizarea cărora va contribui la adîncirea colaborării reciproce, la creșterea volumului schimburilor dintre cele două țări pe o perioadă îndelungată.

Astfel a fost semnată Convenția interguvernamentală privind colaborarea în construirea în R. S. România a unei uzine de sodă caustică, clor și produse clorurate, în scopul majorării livrării de asemenea produse către U.R.S.S. În contrapartidă, Partea sovietică va livra clorură de potasiu, clorură de vinil, bioxid de titan, fosfor galben, acetoncianhidrină și cord viscoză. Valoarea livrărilor reciproce generate de această convenție pe perioada de 20 de ani — se ridică la aproape șase miliarde lei valută. Pentru a ne putea da seama de importanța deosebită a acestei convenții, este deajuns să arătăm că volumul livrărilor reciproce, în medie pe un an, antrenat de această convenție este aproape egal cu volumul exportului de produse chimice, îngrășăminte și cauciuc al țării noastre către URSS în anul 1972. Tot cu ocazia celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică a fost semnată convenția interministerială privind specializarea în producția industriei de prelucrarea țițeiului în scopul satisfacerii în mod reciproc a necesităților în unele articole tehnice de cauciuc.

În cadrul Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare au fost pregătite documentele necesare în vederea construirii Nodului hidrotehnic Stînca-Costești pe rîul Prut, obiectiv economic realizat cu eforturile comune ale celor două țări menit să ducă la folosirea mai rațională a apelor Prutului în hidroameliorații. Cu ocazia celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale a fost semnat Statutul Comisiei mixte româno-sovietice pentru Nodul hidrotehnic Stînca-Costești pe rîul Prut stabilindu-se totodată sarcinile de viitor ale acestei comisii mixte în vederea realizării obiectivului amintit.

Radu CONSTANTINESCU

vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

(*Continuare în pag. 16*)

*) Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, București, Editura politică, 1973, vol. 7, pag. 488.

INOVAŢIA, PARTICIPAREA ŞI EFICIENŢA ÎN CONDUCEREA ECONOMICĂ (I)

Un sondaj în rîndul a 150 directori generali şi directori de centrale industriale

CARE SÎNT TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ALE STILULUI DE MUNCĂ AL ORGANELOR ŞI CADRELOR DE CONDUCERE CE ASIGURĂ UN GRAD SPORIT DE INOVAŢIE, DE PARTICIPARE ŞI DE EFICIENŢĂ? CE CORELAŢIE EXISTĂ ÎNTRE INOVAŢIE, PARTICIPARE ŞI EFICIENŢĂ? EXISTĂ UNELE TRĂSĂTURI ALE STILULUI DE CONDUCERE CARE ASIGURĂ, CONCOMITENT, ATÎT PROMOVAREA INOVAŢIEI CÎT ŞI SPORIREA GRADULUI DE PARTICIPARE ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI? EXISTĂ UNELE TRĂSĂTURI SPECIFICE CONDUCERII INOVATOARE, ALTELE CELEI PARTICIPATIVE ŞI ALTELE CELEI EFICIENTE?

Iată întrebările de la care am pornit în organizarea unei anchete de sondare a opiniei cadrelor de conducere din centralele industriale. În anchetă a fost cuprinsă marea majoritate a cadrelor din conducerea superioară (directori generali, directori generali adjuncţi, directori de funcţiuni) a centralelor industriale, a marilor unităţi economice româneşti. Gradul de cuprindere al eşantionului investigat, experienţa în munca de conducere a participanţilor la anchetă, reprezintă doi parametri, care, alături de importanţa şi actualitatea problematicii abordate, ne dau speranţa că rezultatele acestei anchete, prin semnificaţiile lor teoretice şi practice, vor avea un larg ecou în rîndurile cititorilor, specialiştilor noştri. Iată, succint, rezultatele anchetei.

MAI ÎNTÎI cîteva cuvinte despre tehnica utilizată în anchetă, menită să faciliteze urmărirea şi interpretarea rezultatelor.

Am pornit de la o inventariere a trăsăturilor prin care specialiştii în ştiinţa conducerii şi cadre de conducere din practica economică — în diverse forme şi cu diverse ocazii — cărţi, articole, interviuri etc. — au încercat să **caracterizeze stilul de muncă al cadrelor şi organelor de conducere.** Cu aceste prilejuri s-a opinat ca anumite **trăsături** favorizează inovaţia şi dinamismul, altele participarea, altele eficienţa. Am întocmit astfel o listă cuprinzătoare pentru fiecare stil de conducere, pe care le-am „amestecat" apoi într-un **inventar general al trăsăturilor stilului de muncă** al cadrelor şi organelor de conducere, din care am reţinut 44 (vezi tabelul nr. 1) pe care le-am considerat necesare şi suficiente — din punct de vedere al numărului şi conţinutului — pentru realizarea obiectivelor propuse, pentru a răspunde la întrebările menţionate.

Am împărţit **centralele industriale existente la data de 1 mai a.c. în trei grupe,** egale ca număr, urmărind ca în fiecare grupă să fie cuprinse centrale care activează în toate ramurile industriale principale.

Fiecărei centrale i s-a trimis inventarul de trăsături din tabelul 1 în 6 exemplare, cîte unul pentru fiecare **categorie de participanţi** cuprinşi în anchetă: directori generali, directori generali adjuncţi, directori tehnici şi de producţie, directori comerciali, directori economici (contabili şefi) şi secretari ai consiliilor oamenilor muncii. Deşi inventarul de trăsături a fost acelaşi, **solicitările către cele trei grupe de centrale au fost altele: la grupa I-a** s-a solicitat să se **ierarhizeze (prin notare de la 1 la 5) trăsăturile** după măsura în care se apreciază că ele contribuie la sporirea dinamismului conducerii economice, a **promovării inovaţiei în economie; la grupa a II-a** s-a cerut să se ierarhizeze (prin acelaşi sistem de notare) trăsăturile după măsura în care ele contribuie la **sporirea gradului de participare la conducere,** la asigurarea caracterului colectiv al conducerii; **grupei a III-a** i s-a cerut să ierarhizeze trăsăturile după măsura în care acestea asigură **sporirea eficienţei muncii de conducere.**

Însumînd notele date de participanţi fiecărei trăsături din inventar şi împărţind la numărul participanţilor care „au notat" respectiva trăsătură, am putut calcula pentru fiecare trăsătură, grupă de centrale şi categorie de participanţi o **notă medie,** în funcţie de care am ierarhizat trăsăturile obţinînd mai multe **clasamente** cuprinzînd: **„primele 10 trăsături ale unei conduceri dinamice,** inovatoare, după opinia generală şi după opinia fiecărei categorii de participanţi; **primele 10 trăsături ale unei conduceri participative,** de asemenea, după opinia generală şi a fiecărei categorii de participanţi; **primele 10 trăsături ale unei conduceri eficiente,** idem.

În inventarul nostru am introdus patru trăsături legate — după opinia noastră — direct, nemijlocit de inovaţie: **calitatea conducerii de a fi un izvor permanent de idei noi; de a impulsiona colaboratorii în a avea cît mai multe idei noi; de a accepta rapid ideile noi ale colaboratorilor; de a insista în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi.** În imediata apropiere a acestora — din punctul de vedere al contribuţiei la producerea de inovaţie — se plasau, după opinia noastră, o altă serie de trăsături, de calităţi ale conducerii: **decizia rapidă în situaţii critice, delegarea de atribuţii către colaboratori; aprecierea colaboratorilor după rezultate; cunoaşterea capacităţii colaboratorilor; informarea asupra evoluţiei mediului înconjurător, informarea colectivului despre situaţia reală a unităţii; alegerea de colaboratori capabili; acceptarea de schimbări în propriul stil de muncă; capacitatea de a-şi asuma riscuri; dezvoltarea capacităţii colaboratorilor; capacitatea de a reveni asupra deciziilor luate; luarea deciziei printr-o cît mai largă consultare.**

În tabelul nr. 2 se observă că după opinia generală, în primele 10 trăsături ale unei conduceri inovatoare, nu sînt cuprinse decît două din cele patru trăsături legate direct de inovaţie: **pe locul 7 — insistenţa în faţa organelor ierarhice pentru aplicarea ideilor noi,** iar **pe locul 10 — calitatea conducerii de a fi un izvor permanent de idei noi.** În clasamentul general, celelalte două trăsături se plasează astfel: impulsionarea colaboratorilor în a avea cît mai multe idei noi — pe locul 27, iar acceptarea rapidă a ideilor noi ale colaboratorilor pe locul 34.

Nici una din aceste patru calităţi nu se găseşte în primele 10 trăsături ale conducerii inovatoare, după opinia directorilor generali, a directorilor tehnici şi de producţie şi a secretarilor consiliilor oamenilor muncii. Insistenţa în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi se află pe primul loc al clasamentului trăsăturilor unei conduceri inovatoare construit după **opinia directorilor comerciali.** Tot opinia directorilor comerciali plasează pe locul 5 calitatea cadrelor şi organelor de conducere de a fi un izvor permanent de idei noi. Directorii economici (contabili şefi) plasează şi ei pe locul 8 al clasamentului insistenţa în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi.

Se constată cu uşurinţă că opinia acestor ultime două categorii de participanţi (directori comerciali şi directori economici) au determinat plasarea printre primele zece trăsături ale conducerii inovatoare a celor două calităţi legate direct de inovaţie.

Numeroase întrebări se ridică pe marginea acestor prime constatări.

Surprinde, în primul rînd locul modest ocupat de calitatea de a accepta rapid ideile noi ale colaboratorilor. Desigur, acceptarea **rapidă** de către conducere a ideilor noi ale colaboratorilor poate genera acţiuni inoportune şi, în consecinţă, ineficienţă, dar ea constituie sigur o cale de accelerare a procesului inovaţional, de producere efectivă a schimbărilor. Pe de altă parte, acceptarea **cu întîrziere** a ideilor noi ale colaboratorilor poate însemna pierderea de oportunităţi, care conduce automat la ineficienţă.

În egală măsură surprinde importanţa redusă acordată de eşantionul cuprins în anchetă impulsionării, stimulării colaboratorilor în a avea cît mai multe idei noi. **Ce favorizează oare mai mult inovaţia, schimbarea: acceptarea rapidă a ideilor noi şi stimularea producerii acestora sau cunoaşterea rezultatelor economice ale unităţii, controlul sistematic al executării deciziilor, precizia stabilirii sarcinilor?** Iată o întrebare asupra căreia ni se pare că trebuie să reflectăm cu toată atenţia.

Atrage atenţia faptul că după opinia generală a eşantionului cuprins în anchetă, în producerea inovaţiei, în accelerarea procesului inovaţional **este mai importantă insistenţa în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi decît calitatea conducerii de a fi un izvor permanent de idei noi, precum şi în comparaţie cu aceea de a impulsiona colaboratorii în a avea idei noi şi de a accepta rapid ideile noi ale colaboratorilor.** Trebuie să interpretăm această constatare în sensul că idei există (sau pot fi obţinute relativ mai uşor) dar că se întîmpină dificultăţi în aplicarea lor, astfel încît cea mai importantă calitate inovatoare a conducerilor de unităţi economice de dimensiunile centralelor industriale constă în capacitatea lor de a insista, a convinge organele ierarhice? O parte din răspuns se găseşte chiar în rezultatele anchetei. Conducerile de centrale industriale plasează capacitatea de a accepta rapid ideile noi ale colaboratorilor de abia pe locul 34 din cele 44 de caracteristici ale inventarului nostru, cu mult în urma unor astfel de trăsături ca: cunoaşterea rezultatelor economice ale unităţii, controlul executării deciziei, punctualitatea colaboratorilor etc. Desigur, cunoaşterea rezultatelor economice ale unităţii este foarte importantă pentru conducere, dar este dificil să acceptăm că ea singură contribuie în mai mare măsură la producerea de inovaţii decît calitatea conducerii de a avea idei, a impulsiona producţia de idei şi de a accepta aplicarea lor. La fel controlul şi punctualitatea.

Nu este lipsită de interes nici constatarea că capacitatea de a insista în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi este plasată de către directorii comerciali pe primul loc al trăsăturilor care caracterizează o conducere dinamică, iar de către directorii economici pe locul 8, celelalte categorii de participanţi la anchetă neamintind-o printre primele 10. Trebuie să interpretăm această constatare în sensul că în **domeniile comerciale şi financiar** ideile noi se acceptă mai greu de către celelalte organe de conducere? Sau că aplicarea ideilor noi în aceste domenii este mai strîns dependentă de structura organizatorică a conducerii economiei naţionale, de ierarhie, decît cele din domeniile tehnic şi de producţie? Sau că în domeniile tehnic şi de producţie drepturile de decizie ale conducerilor de centrale sînt mai largi decît în domeniile comercial şi financiar?

Prin natura lor, consecinţele economice şi sociale ale inovaţiilor în domeniile comercial şi financiar sînt mai ample şi mai profunde decît cele din tehnică şi producţie. De aici şi necesitatea unui grad sporit de centralizare a deciziilor şi a unei analize mai atente şi mai complexe în fazele premergătoare luării deciziilor în primele două domenii. Totuşi constatarea ni se pare că merită a fi reţinută, cel puţin ca semnal şi ca punct de plecare pentru o analiză mai detaliată.

Nu putem trece cu vederea că nici una din caracteristicile pe care noi le-am considerat cele mai aproape de actul inovaţional nu îşi găseşte loc în primele 10 trăsături ale conducerii dinamice definite de **directorii tehnici şi de producţie.** Aici inovaţia nu se produce în primul rînd prin aceea că conducerea constituie un izvor permanent de idei noi, stimulează producţia de idei noi, acceptă rapid ideile noi, insistă pentru aplicarea ideilor noi?

Cea mai importantă calitate a conducerii din punct de vedere al inovaţiei o reprezintă deci — cum se observă în tabelul nr. 1 — **capacitatea de a decide rapid şi în situaţii critice.** La plasarea pe primul loc în clasamentul general al acestei trăsături au contribuit, în ordine: directorii tehnici şi de producţie, directorii economici, directorii generali, directorii comerciali. Remarcăm că toate aceste categorii au plasat capacitatea de a decide rapid în situaţii critice pe unul din primele patru locuri ale primelor zece trăsături ale conducerii dinamice.

Tabelul nr 1

Inventarul trăsăturilor stilului muncii de conducere din care participanţii au putut alege pe cele ce caracterizează conducerea inovatoare, participativă şi eficientă.

1. — execută întocmai sarcinile încredinţate de organul ierarhic superior.
2. — ştie să delege atribuţiile către colaboratorii săi.
3. — controlează sistematic executarea deciziilor pe care le-a luat.
4. — controlează modul în care colaboratorii săi îşi exercită atribuţiile lor individuale.
5. — este bine informată asupra evoluţiei mediului înconjurător în care acţionează unitatea.
6. — este bine informată asupra rezultatelor economice ale unităţii pe care o conduce.
7. — dezvoltă capacitatea colaboratorilor.
8. — comunică eficient cu colaboratorii.
9. — este bine informată asupra situaţiei existente în unitate.
10. — asigură menţinerea unei stări de spirit bune în întreprindere.
11. — se înconjoară de colaboratori capabili.
12. — apreciază colaboratorii după rezultatele obţinute în muncă.
13. — cunoaşte capacitatea colaboratorilor.
14. — cunoaşte problemele personale ale colaboratorilor.
15. — sprijină colaboratorii în rezolvarea problemelor personale ale acestora.
16. — decide consultînd un număr cît mai mare de colaboratori.
17. — decide rapid în situaţii critice.
18. — insistă în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi.
19. — este un izvor permanent de idei noi.
20. — acceptă rapid ideile noi ale colaboratorilor.
21. — are discernămînt în evaluarea informaţiilor primite de la diferiţii săi colaboratori.
22. — impulsionează colaboratorii în a avea cît mai multe idei noi.
23. — este fermă în aplicarea hotărîrilor luate.
24. — are capacitate de a reveni asupra deciziilor luate.
25. — face cunoscut colaboratorilor săi ce rezultate se aşteaptă de la ei.
26. — stabileşte clar şi precis sarcinile colaboratorilor.
27. — ridică continuu stacheta exigenţelor faţă de colaboratori.
28. — repartizează corect sarcinile în funcţie de capacitatea colaboratorilor.
29. — informează colectivul despre situaţia reală a unităţilor.
30. — este dispusă să introducă schimbări în stilul său de muncă.
31. — ştie să scoată în relief rezultatele bune ale colaboratorilor.
32. — este uşor accesibilă.
33. — ştie să critice constructiv.
34. — acceptă critica.
35. — îşi utilizează eficient timpul său.
36. — ştie să canalizeze şi să mobilizeze colectivul spre obiectivele esenţiale ale unităţii.
37. — îmbină armonios preocuparea pentru obiectivele imediate şi cele de perspectivă ale unităţii.
38. — îmbină armonios preocuparea pentru interesele sale personale şi pentru cele ale unităţii.
39. — ştie să-şi asume riscuri.
40. — acordă credit colaboratorilor.
41. — instaurează un spirit de disciplină în cadrul colectivului.
42. — instaurează un spirit de respect faţă de competenţa profesională în cadrul colectivului.
43. — pretinde punctualitate din partea colaboratorilor.
44. — instaurează un spirit de colaborare în cadrul colectivului.

Tabelul nr. 2

Primele 10 caracteristici ale unei conduceri inovatoare, dinamice
— Opinia generală —

Număr de ordine	Denumirea caracteristicii	Nota medie
1.	Decide rapid în situaţii critice	4,74
2.	Ştie să canalizeze şi să mobilizeze colectivul spre obiectivele esenţiale ale unităţii	4,70
3.	Este bine informată asupra rezultatelor economice ale unităţii pe care o conduce	4,68
4.	Controlează sistematic executarea deciziilor pe care le-a luat	4,65
5.	Ştie să critice constructiv	4,50
6.	Îmbină armonios preocuparea pentru obiectivele imediate şi cele de perspectivă ale unităţii	4,50
7.	Insistă în faţa organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi	4,48
8.	Instaurează un spirit de disciplină în cadrul colectivului	4,45
9.	Stabileşte clar şi precis sarcinile colaboratorilor	4,38
10.	Este un izvor permanent de idei noi	4,36

Fermitatea cu care cadrele de conducere din centrale au aderat la această calitate ne îndeamnă la a evidenţia oportunitatea preocupărilor şi a măsurilor luate pe diverse planuri pentru crearea condiţiilor de dinamizare, de accelerare a procesului decizional din economie. Avem în vedere, în primul rînd, simplificarea structurilor organizatorice şi dotarea economiei naţionale cu tehnica modernă de calcul.

Pe locul doi al clasamentului opiniei generale asupra conducerii dinamice se plasează **capacitatea de a canaliza şi a mobiliza colectivele** spre obiectivele esenţiale ale unităţii. Ni se pare că nu întîmplător această calitate este plasată pe primul loc de către directorii generali. Ea face apel la ample şi diversificate cunoştinţe şi deprinderi privind stabilirea corectă a obiectivelor unităţilor economice, definirea clară a celor mai adecvate modalităţi de realizare a acestora, organizarea activităţii, distribuirea atribuţiilor, motivarea, orientarea şi antrenarea energiei creatoare a colectivelor pentru atingerea obiectivelor fixate. **Nu** ni se pare exagerat să amintim aici **de** curentul de gîndire mai recent din teoria conducerii care evidenţiază că una din condiţiile inovaţiei reuşite în economie o constituie **„normarea" procesului inovaţional,** integrarea cercetărilor şi, implicit a descoperirilor, a schimbărilor, în obiectivele strategice ale dezvoltării unităţilor economice. În această concepţie, se porneşte nu de la descoperiri

spre obiective ci de la obiective spre programarea cercetărilor, a căutărilor de soluții tehnice, amploarea și valoarea rezultatelor cercetărilor, ale inovațiilor, depinzînd de claritatea și ambiția obiectivelor, de capacitatea de mobilizare a colectivelor la realizarea acelor descoperiri tehnice cerute de obiectivele strategice ale dezvoltării.

Cunoașterea rezultatelor economice ale unității ocupă cel de-al treilea loc în clasamentul trăsăturilor conducerii inovatoare, dinamice. Această cerință este plasată pe locul doi de directorii generali și directorii tehnici și de producție, pe locul cinci de directorii economici și pe locul opt de directorii comerciali. Tangențial, ne-am exprimat deja surprinderea în legătură cu locul ocupat de această caracteristică în definirea conceptului ocupat de această caracteristică în definirea conceptului de conducere inovatoare, dinamică. Cunoașterea rezultelor economice ale unității, înțelegînd prin aceasta cunoașterea evoluției indicatorilor care caracterizează activitatea unității, constituie, desigur, o condiție importantă pentru așezarea procesului inovațional pe o bază sănătoasă, realistă, dar ea, în sine, nu ni se pare a constitui o premisă directă a inovației și, în orice caz, nu de prioritatea redată de clasamentele din tabele. Avem în vedere locurile modeste ocupate în clasamente de alte trăsături mult mai direct legate de inovație. Poate că explicația trebuie căutată în faptul că participanții la anchetă acordă conceptului de conducere care realizează întocmai obiectivele încredințate, decît de conducere care este capabilă să-și schimbe obiectivele în funcție de schimbările din mediul exterior, asigurîndu-și, prin această schimbare adaptivă și creativă, continuitatea dezvoltării. Desigur nu este singura opinie care trebuie avută în vedere. Corelarea cu conținutul celorlalte rezultate ale anchetei ne face însă să credem că mai este încă loc, mai sînt încă multe de făcut pe platforma forjării unei concepții într-adevăr dinamice și inovatoare de conducere, corespunzătoare exigențelor economiei moderne. De altfel, este de observat că **cunoașterea evoluției mediului înconjurător în care acționează unitatea nu figurează printre primele zece trăsături ale conducerii dinamice** definite de opinia generală a eșantionului investigat. Or, inovația, oricare ar fi ea, se face de către unitatea economică pornind de la și pentru mediul înconjurător.

Numai directorii generali plasează această calitate în primele zece trăsături ale conducerii dinamice, inovatoare. Este drept pe locul 8, după astfel de trăsături ca: solicitarea de punctualitate din partea colaboratorilor, capacitatea de a instaura un spirit de disciplină în cadrul unității; cunoașterea rezultatelor economice ale unității; fermitate în aplicarea deciziilor luate etc. Prin această opțiune, directorii generali se detașează net de celelalte categorii de participanți. Directorii tehnici și de producție, directorii comerciali și directorii economici nu găsesc că această calitate — capitală pentru promovarea inovației și dinamismului în economia modernă — trebuie să ocupe unul din primele locuri în definirea conceptului de conducere dinamică și inovatoare.

Aceste prime trei calități din clasamentul opiniei generale — rapiditatea deciziei, canalizarea și mobilizarea colectivului, cunoașterea rezultatelor economice ale unității — constituie și singurele care se regăsesc în primele zece locuri atît în clasamentul opiniei generale, cît și în toate clasamentele opiniei categoriilor de participanți. De remarcat că, prin prisma acestor trei trăsături, se pare că concepția directorilor comerciali și economici se apropie mai mult decît aceea a directorilor tehnici și de producție de concepția directorilor generali.

Pe locul patru în clasamentul opiniei generale asupra **conducerii dinamice figurează controlul sistematic al deciziilor luate.** Această cerință nu figurează la directorii generali și la directorii de producție, locul ei în clasamentul general fiind determinat de notele acordate de directorii comerciali (locul 7) și contabilii șefi (locul 1). Iată o ilustrare concretă a ceea ce numim îndeobște **deformație profesională.** Dintre toate cele 44 de caracteristici cuprinse în inventarul nostru, contabilii șefi găsesc că aceea care asigură în cea mai mare măsură promovarea inovației, asigurarea unui caracter dinamic conducerii economice, o constituie controlul sistematic al executării deciziilor luate.

Constatarea ni se pare de extremă seriozitate, actualitate și importanță. Controlul executării deciziilor, ca și cunoașterea completă și operativă a rezultatelor economice ale unității, sînt cerințe și totodată calități extrem de importante pentru asigurarea unei conduceri eficiente; ele nu sînt, de rerum natura, condiții **prioritare** ale promovării noului, ale inovației. Concepția contabililor șefi, ca, de altfel, a oricărui cadru de conducere, a oricărui membru al colectivelor unităților economice trebuie să se ridice dincolo de barierele stricte ale postului, ale funcției ocupate și să se racordeze, să se integreze într-o concepție unitară, de largă perspectivă, care să cuprindă și să răspundă necesităților, problematicii generale a întregului colectiv. Iată o direcție posibilă de avut în vedere în orientarea programelor de perfecționare a diferitelor categorii de cadre de conducere din unitățile noastre economice.

Priceperea de **a critica constructiv** ocupă cel de al cincilea loc în ierarhia trăsăturilor conducerii dinamice. Această calitate nu a reținut în mod deosebit atenția directorilor generali și a directorilor economici, locul în ierarhia generală fiind determinat de notele acordate **de directorii comerciali** (locul 2) **și directorii tehnici și de producție** (locul 8).

Sintem tentați să explicăm aceste diferențieri în preferințe pornind de la ideea că directorii comerciali, formați de regulă în cadrul relațiilor cu beneficiarii și furnizorii, și directorii tehnici și de producție formați, în cele mai multe cazuri, în cadrul relațiilor cu colectivele mari care realizează direct producția, acordă o pondere mare în succesul acțiunilor conducerii criticii, mai general, relațiilor interpersonale.

Armonizarea preocupărilor pentru obiectivele imediate și cele de perspectivă este plasată pe locul 6 în clasamentul general. Ea nu figurează la directorii generali, ocupă locul trei la directorii tehnici și de producție, locul patru la directorii economici și locul șase la directorii comerciali.

Locul 8 ocupat de **capacitatea de a instaura un spirit de disciplină** în cadrul colectivului, a fost determinat în principal de opinia **directorilor generali** care în clasamentul lor o plasează pe locul 5 cu mult înainte de capacitatea de a fi un izvor permanent de idei noi, de a stimula producția de idei noi sau a accepta aplicarea ideilor noi.

Pe locul 9 în clasamentul general figurează **capacitatea de a stabili clar și precis sarcinile colaboratorilor,** loc determinat, de asemenea, în principal, de opțiunea **directorilor generali.**

După cum am amintit deja, pe **locul 10 se află calitatea conducerii de a constitui un izvor permanent de idei noi.** Aceasta își datorează locul în principal **directorilor comerciali,** care-o plasează, în clasamentul lor pe locul cinci. Se pare că directorii comerciali reprezintă „gruparea“ cea mai dinamică și inovatoare a cadrelor din conducerea superioară a centralelor industriale.

În ceea ce privește opiniile diverselor categorii de participanți la anchetă remarcăm: la **directorii tehnici și de producție** — prezența calităților de delegare a atribuțiilor, înconjurare cu colaboratori capabili, instaurarea unui spirit de colaborare în cadrul colectivului; la **directorii comerciali** — cunoașterea capacității colaboratorilor; la **directorii tehnici** — spiritul de colaborare în cadrul colectivului, aprecierea colaboratorilor după rezultate, cunoașterea capacității colaboratorilor.

Nici o categorie nu a optat prioritar pentru calitățile: **capacitatea de a-și asuma riscuri, schimbarea stilului propriu de muncă, înconjurarea cu colaboratori capabili, dezvoltarea capacității colaboratorilor, consultarea unui număr cît mai mare de colaboratori în procesul luării deciziilor.**

În concluzie la această primă parte a analizei rezultatelor anchetei:

- concepția cadrelor de conducere cuprinse în eșantionul investigat cu privire la elementele care să definească conducerea dinamică și inovatoare în condițiile economiei moderne nu este, după opinia noastră, încă suficient de clarificată și fundamentată;
- confruntarea cu unele defecțiuni de natură organizatorică (exprimată prin atenția prioritară acordată unor astfel de cerințe cum sînt controlul, disciplina, punctualitatea, precizarea sarcinilor, atunci cînd se urmărește definirea condițiilor care facilitează schimbarea, inovația) împiedică pe unele dintre cadrele de conducere să sesizeze corelațiile reale, intime ale procesului inovațional în economia modernă;
- dezvoltarea la cadrele de conducere a unei concepții moderne cu privire la inovație în economie presupune, pe lîngă o susținută activitate în domeniul perfecționării pregătirii lor, și continuarea procesului de îmbunătățire a organizării conducerii economice, care să reducă în continuare și să elimine deficiențele și disfuncționalitățile organizatorice.

Succint inventar al trăsăturilor ce caracterizează stilul de muncă al cadrelor de conducere.

Inovația favorizată de acceptarea rapidă a ideilor noi și de stimularea producerii acestora.

Confruntarea cu o serie de defecțiuni organizatorice împiedică unele cadre de conducere să sesizeze condițiile procesului inovațional din economie.

Ce trebuie făcut pentru dezvoltarea unei concepții moderne cu privire la inovație.

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Este necesar ca întreprinderea să facă cercetare ?

NEÎNȚELEGEREA, o bună perioadă de timp, a procesului de inovație s-a datorat, în cea mai mare parte, confuziilor care se făceau între activitățile conexe ca cercetarea, dezvoltarea și producerea de produse noi, fără a mai vorbi de invenție. Mult timp accentul a fost pus pe cercetare ca factor indispensabil al inovației, investiția în materie cenușie fiind considerată elementul cheie și ceea ce este mai grav... o condiție suficientă. Apoi a urmat o altă etapă, aceea a supraestimării valorii invenției. În ambele cazuri se uita ceea ce conduce în fond la produsul nou: procesul de inovație însuși. Pînă s-a ajuns la înțelegerea complexă a inovației ca fiind realizarea unui produs sau a unui procedeu nou și „traducerea“ acestuia în cifră de vînzare și beneficiu, au fost necesare multe căutări.

Stigmatizînd această mitologie ce se constituise în jurul inovației A. Ferrari sublinia „credințele“ pe care aceasta se baza:

a. **Inovația** este un proces intern al întreprinderii

b. **Sursa** trebuie să fie căutată în efortul de cercetare și utilizarea lui a ști științific și a auxiliarului său cercetătorul imobilizat.

c. Ea este întotdeauna **binevenită** în ochii conducerii.

d. **Dezvoltarea** este un proces susceptibil de o planificare riguroasă.

e. **Efortul comercial** nu este decît accesoriul terminal.

f. Punctul de plecare, **inventatorul,** care este cheia de boltă, este complet aleatoriu și independent de orice influență economică.

Fără a fi negată ca element al procesului de inovație, cercetarea a fost în cele din urmă repusă la locul meritat, acela de inițiativă. Considerîndu-se că **lanțul inovațional** începe printr-o fază de cercetare tehnologică (care poate fi de asemenea calificată ca invenție), se continuă prin cea de punere la punct a unui prototip și prin munca de dezvoltare, și se încheie prin industrializarea și lansarea pe piață, s-a estimat că costul economic al acestor trei faze este în progresie geometrică: cercetare = 0, dezvoltare = 10, industrializare = 100.

Se poate chiar spune că inovatorul acționează într-o optică opusă cercetătorului. În felul lui Picasso el trebuie să-și spună „nu caut, găsesc...“ ceea ce semnifică în limbaj economic că inovația constă în a elabora un produs nou dar corespunzînd la o nevoie și care va găsi în acest fel o piață.

Corelînd aceste opinii cu rezultatele anumitor sondaje și anchete, unii specialiști au fost puși în situația de a sfătui întreprinderea să nu facă cercetare. Examinînd comparativ exemplele Marii Britanii (caracterizată prin investiții de cercetare importante și prosperitate economică foarte slabă) și Japoniei (cu un deficit de balanță a brevetelor de 428 mil. dol. în 1971), s-a ajuns chiar la încercarea de a formula unele concluzii. În mod normal, s-a pus și întrebarea: este mai avantajos să se procedeze la a face copie de cercetare? Chiar dacă se merge pe varianta de răspuns afirmativ, se impune în mod evident un aspect: **trebuie ca fiecare întreprindere să aibă o infrastructură științifică** și să facă un minimum de cercetare, cel puțin din următoarele considerente:

a. Pentru a **ști** ce au făcut alții în domeniul care o interesează

b. Pentru a-și **apăra** propriile brevete

c. Pentru a **înțelege, dezvolta** și **exploata** rezultatele de cercetare ale altora.

Încercînd să ne formăm o idee despre necesitatea cercetării să analizăm succint tabelul de mai jos care stabilește o comparație între opt întreprinderi europene aparținînd unor sectoare diferite. Cîteva caracteristici comune le apropie:

1. Sînt printre cele mai mari la scară europeană (cu excepția lui Saint Gobain și Mérieux).

2. Practică o mare diversificare în activitatea lor cu excepția cazurilor de specializare: Rolls-Royce, Saint-Gobain și Mérieux.

3 Toate sînt întreprinderi zise cu bază științifică, folosind în activitatea de cercetare 8—10% din personal și mai mult de 5% din cifra de afaceri.

4. Ponderea mare a exportului în totalul vînzăriior indică o competență tehnologică ridicată.

Dacă privim însă rezultatele lor economice apar foarte mari diferențe. Unele și-au triplat vînzările și profiturile fără ajutor guvernamental. Altele au trebuit să facă față unor mari dificultăți și să fuzioneze. În ceea ce privește Rolls-Royce, ea a dat faliment și a fost parțial naționalizată.

Din această comparație rezultă că este foarte dificil dacă nu imposibil să introduci o regulă generală despre rentabilitatea cercetării. S-a ajuns la concluzia că cele mai bune criterii rămîn succesul de piață și compararea cu concurența.

Rezultatele unei anchete întreprinse în S.U.A. vin să întregească această concluzie: din fiecare 100 000 dol. investiți în cercetare-dezvoltare, numai 45 000 dol. se traduc în procedee susceptibile de a aduce beneficii.

De altfel, chiar firmele care își fac ele însele cea mai mare parte a cercetării fac apel la exterior. La Du Pont de Nemours se estimează, de exemplu, că 80% din vînzări vin de la produse puse la punct în afara întreprinderii. Sau, la întreprinderi fondate pe inovație, cum sînt Xerox și Texas Instruments, 2/3 din invențiile industrializate vin din exterior.

Invers, dacă se consideră celălalt capăt al procesului de inovație, produsele lansate pe piață, care au găsit un crenel cu tot caracterul lor de noutate, se constată că inovația are o rentabilitate sigură.

Tabelul nr. 1

Cercetarea și dezvoltarea în opt întreprinderi europene (1969—1970)

Întreprinderea	Personal: Total	Personal: C+D: Total	Personal: C+D: Cu înaltă calificare	Cifra de afaceri: Total	Cifra de afaceri: C+D
1. General Electric Co Ltd	230000	20000	2000	900—1000 mil. £	50—60 mil. £
2. Imperial Chemical Industries Ltd	150.000	11000	3000	1300 mil. £	40 mil. £
3. Rolls Royce Ltd Divizia de motoare de avion	50000	5000	1600	200 mil. £	30 mil. £
4. Siemens A.G.	272000	18000	x	10400 mil. DM	713 mil. DM
5. A.E.G.-Telefunken A.G.	164000	11000	4200	7530 mil. DM	510 mil. DM
6. Farbwerke Hoechst A.G	99000	9500	1300	7760 mil. DM	340 mil. DM
7. Cie de Saint-Gobain S.A.	x	800	150	X	45 mil. F
8. Institut Mérieux S.A Lyon	1500	100—400	100	150 mil. F	15 mil. F

Sursa: Le Système de la recherche vol. 1. Allemagne, France, Royaume-Uni (O.C.D.E. — 1972)

Între cercetare și inovație, punctul nevralgic rămîne **piata.** Pentru întreprinderile mari aceasta înseamnă a adopta următoarea regulă de acțiune: evitarea lansării produselor revoluționare și preferința spre aducerea de ameliorări succesive. A te lansa în „marele necunoscut“, atunci cînd furat de mirajul inovației nu te asiguri de existența în structura pieței a unui crenel rentabil, înseamnă de cele mai multe ori un eșec comercial sigur. A fonda reușita inovației pe o reflecție tip marketing este o idee unanim acceptată. Așa au procedat de exemplu firmele Caravelle și Moulinex. Echipa de la Sud-Aviation, în momentul în care industria aeronautică mondială își concentra eforturile spre dezvoltarea fabricației de avioane cu reacție tip cursă lungă, a perceput posibilitatea oferită de turboreactoare pentru avioanele de cursă scurtă, lansîndu-se cu succes în acest domeniu. Cea de a doua și-a fondat reușita pe orientarea spre fabricația de aparate electrocasnice mai puțin costisitoare și mai puțin grele.

Luînd în considerare cele anterior prezentate credem că prima concluzie care se impune constă în aceea că inovația este o resursă a dezvoltării, dar că elementul definitoriu al procesului de inovație este complexitatea. Privindu-l într-o asemenea optică, orientat spre piață, inovația are drept componente esențiale, marketingul prospectiv, tehnologia, resursele financiare și evaluarea tehnologică. Inovația astfel concepută ne permite să afirmăm că răspunsul la întrebarea din titlu este pozitiv: **cercetarea este necesară !** Bineînțeles în proporții și intensități diferite de la întreprindere la întreprindere, ea fiind conținută atît ca element explicit, cît și ca element implicit în toate fazele și elementele care intervin în definirea procesului de inovație. Trebuie să se renunțe însă la unilateralitate și exagerarea importanței ei, ceea ce nu înseamnă o contestație, ci dimpotrivă, o reafirmare, dar, în ideea dialogului permanent între ea și celelalte elemente componente, subordonate toate ideii de eficiență economică...

Iulian BĂDIN

conducere și organizare

PARAMETRII SOCIOLOGICI AI FORȚEI DE MUNCĂ

Rezultatele unei ample cercetări ce a cuprins : ● 33 intreprinderi industriale și de construcții ● 15 județe ● 7 500 subiecți din care 7 300 muncitori ● și care merită să constituie material de analiză și reflecție pentru cadrele de conducere din centrale și intreprinderi

PORNIND de la importanța deosebită pe care factorul uman o are în activitatea productivă desfășurată în unitățile noastre economice, de la aspectele multiple pe care luarea sa în considerare le implică, prezentăm în continuare cititorilor unele aspecte specifice referitoare la structura și funcționalitatea forței de muncă. Este vorba de elemente ca : procesul de integrare în muncă a muncitorilor nou angajați, pregătirea muncitorilor în școlile profesionale, mobilitate profesională, navetism, fluctuație etc. Ele sînt rezultatul unei cercetări efectuate anul trecut de către un colectiv al Centrului de cercetări sociologice-București, pe baza unui contract încheiat cu Ministerul Muncii.

● Integrarea în activitatea productivă

DEZVOLTAREA economică accelerată în care țara noastră este angajată impune atragerea an de an a importante contingente de forță de muncă în activitatea productivă, în special în cea industrială.

Datele statistice relevă pregnant faptul că an de an crește numărul muncitorilor nou angajați, adică a acelor persoane care capătă pentru prima oară statutul social de muncitori. Dacă în 1961, de pildă, numărul total al muncitorilor nou angajați, pe întreaga economie, era de 166,8 mii, în 1970 acesta a ajuns la 273,6 mii. O foarte mare parte din aceștia provin din agricultură, iar o altă categorie se recrutează dintre tinerii care, terminînd școala, se angajează în producție, intrînd astfel în cadrul populației ocupate. Și într-un caz și într-altul, însușirea statutului de muncitor reprezintă începutul unui lung și complex proces de transformare socială a oamenilor în direcția căpătării fizionomiei de muncitor, a integrării sociale, a formării și maturizării deprinderilor și aptitudinilor de muncă, a realizării unei corespondențe tot mai depline între cerințele implicate de noua poziție socială și capacitatea de îndeplinire a acestora.

Cercetarea efectuată ne-a oferit un bogat material faptic, atestînd efectele multiple ale procesului de integrare în special asupra eficienței economice a muncii depuse și aceasta pe diferite planuri : capacitatea de îndeplinire a normei, calitatea produselor, adaptarea la noile mașini și repere, diminuarea rebuturilor etc.

Corelația dintre **gradul de îndeplinire a normei de către muncitori și vechimea lor în cîmpul muncii**, este sugestivă în acest sens (vezi tabelul nr. 1).

Se observă cu claritate faptul că subgrupul de muncitori cu pînă la un an vechime dă cel mai mare procent de neîndeplinire a normei (43,4%) față de cel cu peste 20 de ani vechime al cărui indice de îndeplinire a normei între 100 și 115% este de 71,3%, iar 13,7% depășesc norma cu peste 15%. Explicația constă tocmai în nivelul incipient de integrare realizat de muncitorii nou angajați ceea ce se exprimă în : lipsa de experiență în muncă, slaba dezvoltare a aptitudinilor și deprinderilor în muncă, neobișnuința cu disciplina muncii industriale etc.

Pentru a demonstra că avem de-a face cu acest fenomen de integrare, am luat în continuare în analiză încă doi factori: **vîrsta și pregătirea școlară**.

S-ar putea crede, la prima impresie, că randamentul scăzut în muncă își găsește originea în faptul că muncitorii nou angajați sînt în general mai tineri și deci elementul generator de productivitate redusă nu ar fi factorul social al integrării, ci doar cel biologic. Să analizăm însă modul de îndeplinire a normei de către cei în vîrstă de 18—24 ani, în raport cu vechimea ca muncitor (vezi tabelul nr. 2).

La aceeași vîrstă randamentul în muncă este puternic influențat de diferența dată de vechimea ca muncitor, fapt care demonstrează că elementul esențial nu este vîrsta în sine (cu toate că și ea are o anumită acțiune), ci vechimea ca muncitor (respectiv perioada de timp în care se desfășoară procesul social de integrare în muncă).

În legătură cu cel de al doilea factor — pregătirea școlară, cercetarea a evidențiat faptul că muncitorii absolvenți ai școlilor profesionale întîmpină în primul an de muncă unele dificultăți.

O serie de deficiențe proprii modului de funcționare a școlilor profesionale, cît și implicația directă a integrării în muncă fac ca absolvenții școlilor profesionale să aibă rezultate slabe în primul an de la angajare. Modul de diferențiere a gradului de îndeplinire a normelor de muncă de către absolvenții școlilor profesionale, în raport cu vechimea lor în muncă este redat în tabelul nr. 3. Faptul că în primul an de la angajare, aproape jumătate din muncitori nu reușesc să-și îndeplinească normele, constituie o realitate care cere o judecare și rejudecare foarte serioasă a eficienței pregătirii asigurată de școala profesională, a legăturii sale cu producția.

În afara modului de îndeplinire a normei cercetarea întreprinsă a căutat să descifreze și alte aspecte menite să contureze eficiența activității productive a muncitorilor nou angajați. Este vorba în special de capacitatea de a obține produse de calitate, capacitate care se dezvoltă treptat, pe măsura acumulării de noi cunoștințe, a însușirii experienței a formării aptitudinilor și deprinderilor în muncă.

Procesul de integrare în muncă a muncitorilor nou angajați are un cararter activ, efortul spre modelarea individului în raport cu normele și cerințele activității productive fiind depus atît de cel integrat, cît și de mediul integrator. Ajutorul primit din partea colegilor de echipă, a șefului direct poate scurta mult perioada incipientă a integrării. Uneori însă noul muncitor nu primește un ajutor real și substanțial din partea colegilor și în special a șefului direct. Unii muncitori nou angajați au arătat că nu posedă suficiente scule, nu primesc la timp materia primă, nu sînt îndrumați asupra modului de executare a unor piese etc. La întrebările noastre răspunsurile au condus la situația sintetică prezentată în tabelul nr. 4.

Există o foarte puternică corelație între modul de apreciere a ajutorului primit de la colectiv și cel primit din partea șefului direct (celulele diagonale subliniate), fapt care ilustrează că în general formațiunea de muncă generează un mediu unitar de ajutorare, comportamentul echipei și al șefului ei înscriindu-se în aceleași coordonate. Reține de asemenea atenția faptul că doar aproximativ 50% din subiecții anchetați au socotit ajutorul primit din partea echipei și a șefului direct ca putînd fi apreciat ca acordat în mare măsură sau în foarte mare măsură.

● Binomul : recrutare — opțiune profesională

TRAIECTORIA parcursă de procesul integrării debutează cu alegerea profesiei, moment decisiv în dezvoltarea ulterioară a personalității. Dacă la prima vedere alegerea este limitată doar de numărul meseriilor existente și al disponibilităților intelectuale și fizice ale candidatului, în fapt dificultățile acestei opțiuni sînt nenumărate și diferite ca natură. Una din dificultăți o constituie modul în care se organizează recrutarea elevilor. Astfel, din interviurile realizate la U.C.M.-Reșița, precum și din documentația primită în ce privește popularizarea meseriilor necesare la această mare uzină, procedeul de recrutare a elevilor este simplist.

Listele de meserii necesare uzinei, cu locurile respective, se afișează pur și simplu la școala profesională patronată de uzină. Un pliant editat în 1972, de exemplu, anunță că școala profesională a U.C.M.-Reșița recrutează elevi pentru următoarele meserii : sudori, turnători-

> ● Elementul care influențează cel mai adesea negativ productivitatea muncii nu este de natură biologică, ci **factorul social al integrării**.
>
> ● Citeva din **principalele influențe** ale procesului de integrare pe planul eficienței economice : capacitatea de îndeplinire a normelor, calitatea produselor, adaptarea la noile mașini și repere, rebuturile etc.
>
> ● **Alegerea profesiei** — începutul integrării în muncă și moment decisiv în dezvoltarea ulterioară a personalității.
>
> ● Cum **nu** trebuie popularizate meseriile în rîndul tineretului de la sate : „Școala profesională a uzinei X recrutează elevi pentru următoarele meserii..."
>
> ● Trebuie găsite noi procedee și căi de **ridicare a prestigiului** unor meserii „neatractive" la prima vedere pentru tineret.
>
> ● Să facem distincție intre **fluctuația internă și fluctuația externă** și să știm între ce limite prima este admisibilă iar a doua rezonabilă.
>
> ● 23,6% din salariați și 29,6% din muncitori sînt **navetiști.** Deci, atenție la multiplele implicații ale acestui fenomen!
>
> ● Poate primi „navetistul" o **calificare înaltă ? Da,** acesta este răspunsul anchetei noastre. **Cum ?** Stă în sarcina fiecărei întreprinderi să-și stabilească concret ce și cum trebuie făcut.

formatori etc., etc. Este tot ce aflăm noi, și deci tinerii care vor să urmeze cursurile aici, despre această școală profesională.

Este oare utilă această formă de prezentare a meseriilor în care se pot pregăti tineri ? Este ea suficientă, pentru absolvenții școlilor generale, în special cei de la sate, care au și așa foarte puține surse de informare asupra alegerii viitoarei meserii ? Credem că răspunsul negativ la aceste întrebări se impune de la sine.

Nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că este vorba de recrutarea forței de muncă din județe în care specificul industriei grele nu este practic cunoscut.

Popularizarea necorespunzătoare a meseriilor necesare unei întreprinderi are însă multiple implicații negative și pe alte planuri, ea putînd genera ușor fenomene cum este cel de fluctuație, de schimbări de profesie nejustificate din punct de vedere economic etc.

O altă dificultate se referă la modul în care se orientează tinerii spre diferitele profesii. Spunem aceasta pornind de la constatarea că prestigiul unor meserii a scăzut destul de mult (cazul meseriei de forjor, de exemplu), pe cînd la altele solicitările sînt foarte mari. Și aici considerăm că poate interveni întreprinderea, școala profesională, reluînd — în cazul în care nu poate găsi soluții noi—unele din procedeele folosite acum 15—20 de ani (relevate de muncitorii vîrstnici), constînd într-o serie de prevederi și stimulente astfel concepute încît să dea posibilitatea de a se obține, în condiții justificate științific (vizită medicală, supraalimentație, burse mai mari), necesarul de forță de muncă și pentru meseriile respective.

● Generatori de fluctuație

FLUCTUAȚIA forței de muncă este influențată de foarte mulți factori care pot acționa asupra muncitorului, fie direct, fie prin verigi intermediare, cu o intensitate mai mare sau mai mică, avînd un caracter mai general sau fiind specifici unui domeniu particular. Cunoașterea acestor factori, conturarea lor precisă în cadrul socio-economic general, distincția clară între ceea ce este necesar și elementele care pot fi înlăturate, prezentînd o deosebită importanță practică, a ocupat un loc important în cadrul cercetării noastre.

Un factor important care contribuie la fluctuația forței de muncă constatat de noi este **schimbarea meseriei.** Orientarea tineretului școlar (în special a absolvenților școlilor profesionale) spre noile meserii impuse de ramificarea industriei (de pildă unele meserii din industria chimică, electrotehnică ș.a.) nu acoperă în între-

Tabel nr. 1

Corelația între procentul de îndeplinire a normei și vechimea în muncă a muncitorilor (%)

Vechimea în muncă	Procentul de îndeplinire a normei		
	sub 100%	între 100—115%	peste 115%
Pînă la 1 an	43,4	52,4	4,2
1— 5 ani	24,7	64,1	11,2
5—10 ani	19,3	70,1	10,6
10—15 ani	19,4	68,5	12,1
15—20 ani	17,7	73,1	9,2
Peste 20 ani	15,0	71,3	13,7

gime necesarul și, în orice caz, aceasta nu se poate realiza dintr-o dată. De aceea, muncitorii care lucrează în alte meserii sau care prestează muncă necalificată se îndreaptă spre aceste domenii, atrași fie de posibilitatea unui cîștig mai bun, fie de profilul muncii ca atare. De cele mai multe ori însă, recalificarea nu se poate realiza în cadrul aceleiași întreprinderi, ceea ce contribuie la creșterea fluctuației.

Desigur că nu orice fluctuație este justificată din cauza meseriei. Nemulțumirea față de meseria practicată are multe cauze legate de modul de repartiție pe specialități a elevilor școlilor profesionale și cursurilor de calificare, de lipsa de prestigiu a unor meserii ș.a. Insatisfacția față de meserie influențează puternic tendința de fluctuație așa cum se vede în tabelul nr. 5.

Procentul cel mai mare de fluctuație datorat meseriei îl dau tinerii pînă la 24 de ani (23,5%) care pot cu mai multă ușurință să reia drumul unei noi calificări. Este vorba în special de tineri calificați în meseriile specifice sectoarelor calde (forjă, turnătorie) care de obicei, după efectuarea stagiului militar nu se mai întorc la meseria practicată și deci nici în întreprinderea în care au lucrat. S-a constatat că plata cheltuielilor de școlarizare ca urmare a nerespectării contractului cu întreprinderea respectivă nu constituie o motivație suficient de puternică pentru a asigura stabilitatea la aceste categorii de muncitori, ceea ce impune gîndirea de către conducerea unităților industriale a noi căi de motivație.

Tabelul nr. 2

Gradul de îndeplinire a normei de către grupul de muncitori în vîrstă de 18—25 ani (%)

Vechimea în muncă	Total eșantion	Îndeplinirea normei		
		sub normă	100—115%	peste 115%
Pînă la un an	100,0	39,3	55,5	5,2
1— 5 ani	100,0	22,9	64,7	12,4
5—10 ani	100,0	17,3	63,8	18,9

O atenție specială trebuie acordată absolvenților de licee care se încadrează în producție după terminarea școlii sau care își completează studiile la seral. Aceștia pot fi atrași și menținuți în producție prin creșterea complexității unor meserii, prin extinderea mecanizării și automatizării producției, în așa fel ca meseria pe care o practică să solicite din plin cunoștințele dobîndite, cu alte cuvinte ca munca exercitată să fie interesantă și să producă satisfacții.

Satisfacția în muncă depinde de confruntarea dintre ceea ce dorești și aștepți de la muncă și condițiile concrete de la locul de muncă. Dacă ambianța tehnică nu se ridica la nivelul așteptărilor, în mod firesc cei cu pregătire liceală folosesc primul prilej de a căpăta o ocupație nemuncitorească. În plus, pînă de curind, exista o mare discrepanță între pregătirea teoretică a unui absolvent de liceu și instrucția sa tehnică. Apărea astfel o situație anormală din cauza poziției inferioare pe care acesta o avea față de un absolvent de școală profesională sau curs de calificare.

Orientarea actuală a învățămîntului liceal, în sensul unei pregătiri tehnice temeinice, astfel încît la sfîrșitul liceului absolventul să posede alături de diploma de bacalaureat și o diplomă de muncitor calificat, este menită să amelioreze substanțial situația în acest domeniu. Astfel, nivelul calitativ al clasei muncitoare se ridică simțitor, iar prestigiul ocupației de muncitor crește.

Alte două nivele la care acționează factorii ce declanșează fluctuația sînt întreprinderea și locul de muncă. Studiul fluctuației interne nu poate fi neglijat, deoarece efectele sale provoacă pierderi întreprinderii, cu toate că forța de muncă respectivă nu se pierde în afară. Să amintim în acest sens că înmulțirea nejustificată a perioadelor de acomodare la un loc nou de muncă provoacă o scădere de ansamblu a productivității muncii. Așadar, cînd ne referim la fluctuație trebuie să avem în vedere ambele sale forme : externă și internă.

Un factor de cea mai mare importanță pentru stabilizarea forței de muncă este conducerea întreprinderii, care poate acționa în diverse feluri atît pentru a micșora plecările din întreprindere, cît și pentru a reduce mișcările între secții sau atelier.

O politică corectă la nivelul întreprinderii trebuie să țină seama de legătura care există între fluctuația internă și cea externă.

Astfel, o politică rigidă privind mișcarea cadrelor în interiorul întreprinderii poate micșora fluctuația internă reală sau o poate canaliza strict în direcția cerută de necesitățile de moment ale producției. Dar folosirea în acest fel a posibilităților de control absolut asupra transferurilor de la un loc de muncă la altul nu este în măsură să micșoreze fluctuația externă, ci din contră o intensifică. Muncitorul care inițial nu dorește să plece din întreprindere, ci doar să lucreze în altă secție, dintr-un motiv sau altul, izbindu-se de opoziția întreprinderii, nu are altă alternativă de a-și realiza dezideratul propus, decît să-și caute un loc de muncă corespunzător într-o altă întreprindere. În felul acesta, conducerea încercînd să atenueze efectele fluctuației interne, nu face altceva decît să intensifice fluctuația externă, cu efecte și mai neplăcute asupra întreprinderii.

Uneori, cînd condițiile concrete o impun, este de preferat să se tolereze o rată mai înaltă a fluctuației interne, cu scopul de a se menține fluctuația externă în limite rezonabile.

O altă pîrghie care poate fi folosită cu mai mare eficacitate de conducerea întreprinderii este îmbunătățirea condițiilor concrete la locul de muncă sub toate aspectele : organizarea producției, aprovizionarea cu materiale, ritmicitate în distribuirea sarcinilor, unelte și mașini corespunzătoare, climat uman corespunzător etc. Astfel, fluctuația internă va fi considerabil diminuată și odată cu aceasta și cea externă.

După cum se observă, toți factorii de care am vorbit sînt în strînsă legătură unii cu alții, se condiționează reciproc, acționînd asupra individului în mod multilateral și complex, determinînd în ultimă instanță actul de fluctuație sau, din contră, contribuind la o bună integrare a sa, fie că e vorba de ocupație, meserie, întreprindere sau loc de muncă.

● Implicațiile navetismului

PENTRU a evidenția importanța studierii problemei navetismului pentru utilizarea judicioasă a forței de muncă, trebuie arătat că 23,6% din salariați și 29,6% din muncitori fac parte din rîndul navetiștilor. Cercetarea efectuată de noi a urmărit investigarea unor aspecte proprii acestei categorii de personal, căutînd să abordeze dintr-o perspectivă sociologică aspecte ca : integrarea navetiștilor în întreprindere și în mediul urban, rolul navetiștilor în urbanizarea satului, bugetul de timp și modalitățile de petrecere a timpului liber al navetiștilor etc. În discuția de față vom reține însă numai cîteva chestiuni relevante pentru considerarea fenomenului prin prisma funcționalității sale economice. Destul de impunător din punct de vedere numeric 4561 de subiecți, grupul de navetiști selectat pentru cercetare s-a dovedit a fi alcătuit aproape în exclusivitate din muncitori (96%), dintre aceștia 25% fiind necalificați, iar 39% cu categoria I și II, de calificare.

Condiționată în bună măsură de vechimea redusă în cîmpul muncii a unei mari părți din navetiștii investigați (aproximativ 20% dintre ei au sub un an vechime în muncă) și de reconversiunea socioprofesională suferită de aproape jumătate dintre ei, prin trecerea, relativ recentă, de la categoria „țăran" la cea de „muncitor", structura profesională a grupului de navetiști studiat, cu predominența muncitorilor necalificați sau avînd categorii de calificare inferioare, este rezultatul unor serioase carențe în pregătirea lor profesională. Astfel, dacă 29,2% din subiecții cercetării au absolvit o școală profesională, iar 17,3% au trecut prin forme de calificare de nivel mai scăzut (cursul de calificare sau practică la locul de muncă), în schimb aproximativ 50% din navetiștii investigați nu au beneficiat de vreun fel de formare profesională. În general se invocă după cum am constatat două motive principale pentru a se explica slaba pregătire profesională a navetiștilor : nivel scăzut de cultură generală al unei mari părți din navetiști și dificultățile legate de navetă. Nimeni nu spune că aceste motive nu sînt reale, situația concretă dovedește însă că ele nu sînt suficient de puternice ca să justifice proporția atît de ridicată a navetiștilor necalificați sau slab calificați. Iată un exemplu în acest sens : jumătate dintre navetiștii fără nici o pregătire profesională din eșantionul nostru au absolvit școala generală sau liceul, posedînd deci un volum de cunoștințe de cultură generală suficient de mare pentru a constitui fundamentul formației profesionale necesare unei meserii.

Cît despre caracteristica de navetist, ea nu înseamnă un obstacol de netrecut în calea ridicării nivelului profesional al acestor muncitori. Din datele noastre reiese că 13,2% din navetiștii eșantionului cercetat urmează în prezent diferite forme de calificare sau perfecționare. Din cei 122 de muncitori navetiști cu care am discutat la U.C.M. Reșița, 117 au arătat, fie că frecventează în prezent o formă de calificare inițiată de întreprindere, fie că sînt gata oricînd să participe la un astfel de curs. În plus în rîndul navetiștilor există o opinie favorabilă participării la cursurile de calificare, cu tot efortul pe care-l implică acest fapt din partea lor.

În acest sens s-ar impune credem luarea în considerare de către conducerile întreprinderilor a unor forme de calificare specifice pentru acest grup de muncitori, ca de pildă cursuri intensive cu scoatere din producție pentru cei necalificați. În cazul programării cursurilor de calificare după orele de lucru se impune gruparea navetiștilor care le urmează în același schimb și asigurarea într-o formă sau alta a transportului navetiștilor cursanți spre casă.

Tabelul nr. 3

Corelația între vechimea în muncă și gradul de îndeplinire a normelor la absolvenții școlilor profesionale

Vechimea în muncă	Gradul de îndeplinire a normei		
	sub 100%	100—115%	Peste 115%
Pînă la 1 an	49,7	46,7	3,6
Între 1— 5 ani	20,0	69,0	11,0
Între 5—10 ani	10,3	73,0	46,2

Tabelul nr. 4

Corelație dintre ajutorul din partea colectivului de muncă și a șefului direct, în procesul integrării tineretului în muncă

%

Cum vă ajută în muncă **colectivul** în care lucrați	Total eșantion	Cum vă ajută în muncă **șeful direct** cu care lucrați					
		în foarte mare măsură	în mare măsură	suficient	insuficien	deloc	nu pot aprecia
în foarte mare măsură	100,0	79,7	11,4	6,1	0,8	0,2	1,8
în mare măsură	100,0	21,8	51,7	21,2	1,9	—	3.4
suficient	100,0	7,0	17,5	64,5	2,6	2,3	6,1
insuficient	100,0	5,0	5,0	42,6	31.1	9.8	6,5
deloc	100,0	9,3	13,9	21.1	6,9	46,5	2.3
nu pot aprecia	100,0	5,1	9,1	22,5	5,1	5,1	53,1

Tabelul nr. 5

Fluctuația latentă în funcție de gradul de satisfacție față de meserie

%

Gradul de satisfacție față de meserie	Total eșantion	Fluctuația latentă
Nu doresc schimbare	100	10,4
Nedeciși	100	20,8
Doresc schimbare	100	38,6

De fapt, este sarcina fiecărei unități productive să stabilească concret ce și cum trebuie făcut pentru ridicarea calificării muncitorilor navetiști. Totul este ca această acțiune să fie pe măsura importanței pe care o are în prezent și o va avea și în viitor acest grup de muncitori în cadrul forței de muncă din țara noastră.

Vom înfățișa în continuare extrem de succint încă două aspecte legate de integrarea navetistului în întreprindere : fluctuația și mobilitatea profesională la nivelul acestei categorii de muncitori.

Analiza grupului studiat relevă că proporția fluctuației este mare atît în cazul celei externe (2/3 din eșantion) cît și al celei interne. Motivația fluctuației latente la muncitorii navetiști are pe prim plan dorința acestora de a lucra mai aproape de casă. Există însă la acest grup și motive „nespecifice", care trebuie luate în considerare pentru că reflectă situații posibil de remediat de către conducerile unităților respective : dorința de a căuta condiții mai bune de calificare, încadrarea pe un post necorespunzător calificării pe care o avea subiectul, insuficiența unor dotări sociale în întreprindere (cămin pentru salariații care locuiesc la distanțe prea mari, cantină). În ce privește mobilitatea profesională, în grupul cercetat există o proporție ridicată de muncitori navetiști care nu și-au schimbat niciodată meseria (aproximativ 70% dintre subiecți).

ASPECTELE prezentate, rezultînd din cercetarea sociologică întreprinsă, considerăm că relevă elemente importante în legătură cu factorul deosebit de important al procesului de producție care este forța de muncă. Luarea lor în considerație, de către conducerea unităților noastre economice poate conduce la rezolvarea multor probleme, în special legate de utilizarea rațională a potențialului uman antrenat în procesul de producție, la creșterea, în ultimă instanță. a eficienței economice a întregii activități.

Oscar HOFFMAN
cercetător științific principal
Marcel DORU
sociolog
Iulia IOSUB
sociolog
Doina GHEORGHIȘ
sociolog
Alexandru STAHL
investigator social

VADEMECUM

PE PLANUL MUNCII nu mai există aproape de loc diferențe între bărbat și femeie : aceleași funcții, aceleași responsabilități. Se poate spune, pornind de la această constatare, că reacțiile profunde și psihologia feminină au fost modificate ? Majoritatea specialiștilor răspund negativ la această întrebare. Iată o comparație între modul de comportament al bărbatului și al femeii în aceleași situații (numărul de ordine indică situația) făcută de specialistul francez H. Lefvebre ce vine în sprijinul acestei opinii :

A. **Bărbatul :**

1. își înțelege **munca ;**
2. se atașează de **profesia** *sa ;*
3. vrea să fie **convins ;**
4. iubește **prietenia ;**
5. pune preț pe **avansare ;**
6. este în general **discret ;**
7. suportă destul de bine **singurătatea ;**
8. își păstrează **stăpînirea de sine ;**
9. **acceptă observațiile** *și le refuză rezonabil ;*
10. vrea **să înțeleagă** *ceea ce face ;*
11. **se adaptează** *deseori* **greu la** *lucrul repetitiv și monoton este inventiv și caută îmbunătățiri ;*
12. acceptă să-și **schimbe obiceiurile,** *dacă i se explică.*

B. **Femeia :**

1. este sensibilă la **ambianța** *muncii ;*
2. se atașează de **postul** *său de muncă ;*
3. cere a fi **înțeleasă ;**

Cum trebuie condus personalul feminin

— Cîteva reguli bazate pe cunoașterea particularităților psihologice specifice —

4. caută **simpatie,** *dar în special în cadrul grupurilor mici ;*
5. este sensibilă la **amabilități,** *la gentilețe și politețe ;*
6. **are sentimentul curiozității** *mai avansat ;*
7. simte nevoia să **schimbe** *în permanență idei și impresii ;*
8. își **pierde** *mai ușor* **calmul;**
9. nu vrea să se lase de înțeles că nu are dreptate.
10. este minuțioasă și răbdătoare ;
11. se atașează de existent, caută mai puțin schimbarea, inovația ;
12. **ține la propriile obiceiuri,** *suferă la o schimbare de procedeu sau de post.*

Pornind de la particularitățile psihologice recunoscute ca fiind specifice femeii, specialiștii indică anumite reguli de care trebuie ținut cont în conducerea personalului feminin. Amintim dintre ele :

1. Conducerea personalului feminin necesită un plus de tact, gentilețe, bună dispoziție, răbdare, indulgență, diplomație și o autoritate fermă, dar... surîzătoare.

2. Șeful trebuie să creeze o ambianță de calm și de securitate, punînd accent pe prevenire și explicație ;

3. E necesar să fii amical, păstrînd totuși distanța, să remarci eforturile, să clarifici imediat toate neînțelegerile și să faci să domine egalitatea :

4. Trebuie să se evite cu strictețe preferințele și favoritismul, ironia, familiaritățile, discuțiile și reproșurile în fața „altora" ;

5. Nu trebuie uitată calitatea de femeie și respectul care i se datorează acestei calități ;

6. Să nu uităm că, de fapt, adesea femeia este solicitată să facă „două zile de muncă" avînd în sarcină multe din grijile familiei.

În concluzie, regulile de conducere a personalului feminin, neepuizate, bineînțeles, în cele spuse, indică un singur lucru : necesitatea cunoașterii particularităților psihologice ale femeii și acționarea în consecință.

i. b.

O importantă sursă de economii și de accelerare a introducerii sistemelor informaționale și de prelucrare automată a datelor:

INFORMATIE-DECIZIE

TIPIZAREA ȘI GENERALIZAREA PROIECTELOR

— Opinii ale specialiștilor Centrului teritorial de calcul electronic — Cluj —

CONTINUÎND seria de articole privind „Conturarea unei concepții de proiectare tipizată“ în informatica românească (vezi Viața economică nr. 48, 51/1972 ; 2, 3, 4, 5, 23, 24/1973) prezentăm în acest număr unele opinii privind multiplele avantaje și eficiența economică a tipizării și generalizării în folosire a proiectelor.

Reînnoim apelul nostru către specialiștii din informatică de a utiliza paginile revistei în scopul informării asupra proiectelor realizate, pentru evitarea angajării de forțe în cercetări paralele, pentru formarea unei concepții unitare în proiectarea sistemelor, pentru extinderea sau chiar generalizarea utilizării unor proiecte.

IDEEA reducerii consumului de forță de muncă la proiectarea sistemelor informaționale și a sistemelor de prelucrare automată a datelor, concentrează în mod justificat atenția specialiștilor, avînd în vedere valoarea, încă prea ridicată, care trebuie investită în realizarea proiectelor în acest domeniu. Avantajele pe care le oferă în această privință **proiectele tipizate, bazate pe module** cît mai generalizate, a căror combinare convenabilă să conducă la acoperirea a cît mai multor activități concrete desfășurate de o întreprindere, indiferent de specificul ei, sînt atrăgătoare. Chiar dacă gradul de generalizare nu s-ar verifica decît în cadrul unor anumite ramuri de activitate, iar în cadrul acestor ramuri, numai pentru anumite funcțiuni ale întreprinderii, și totuși cîștigul ar rămîne însemnat. Dar raportul existent, chiar pe plan mondial, între valoarea eforturilor depuse în această direcție și valoarea realizărilor efective, impune o analiză mai atentă a duratei și a costurilor de realizare a unor asemenea proiecte.

Aceste aspecte determină ca în paralel cu efectuarea studiilor de unificare a proiectelor de sisteme informaționale și de sisteme de prelucrare automată a datelor, să se întreprindă și alte acțiuni de reducere a cheltuielilor legate de activitatea de proiectare.

Stadiul actual de dotare a economiei cu tehnică de calcul impune rezolvarea necesităților crescînde de programe și aplicații prin utilizarea la maximum a tuturor resurselor existente.

O metodă de utilizare mai rațională a capacităților existente în domeniul programelor aplicative, o reprezintă **generalizarea proiectelor deja experimentate.** Această metodă merită atenție cu atît mai mult cu cît experiența în realizarea sistemelor de prelucrare automată a datelor, nu este încă suficientă pentru a limita volumul lucrărilor de adaptare a proiectelor executate la condițiile concrete de funcționare. Dificultățile legate de implementarea (introducerea în exploatare) sistemelor de prelucrare automată a datelor (S.P.A.D.), sînt determinate atît de un nivel nesatisfăcător al sistemului informațional (codificare, circulația informațiilor, definirea activităților) în momentul introducerii S.P.A.D., cît și de gradul de dotare a beneficiarului sistemului (dotare cu personal, dotare cu echipament de culegere a datelor, acces la sistemul de calcul). Aceste dificultăți pot conduce chiar la abandonarea exploatării unor proiecte pentru care s-a cheltuit un volum însemnat de muncă de concepție.

Aceste riscuri sînt substanțial reduse prin prelucrarea unor subsisteme, existente în exploatare, la care se cunosc precis performanțele realizate și a cerințelor impuse.

Pentru început, este recomandabilă încercarea extinderii prelucrărilor, între întreprinderi cu un profil cît mai apropiat, urmînd ca în continuare, în funcție de rezultatele obținute, să se analizeze generalizări la nivelul întreprinderilor cu specific diferit.

La realizarea unor asemenea generalizări trebuie să-și dea concursul atît întreprinderile interesate și forurile lor tutelare (centrale, ministere), cît și centrele de calcul, care vor trebui să asigure în final prelucrările de date. Acești trei factori urmează să stabilească de comun acord, cadrul organizatoric în care astfel de acțiuni sînt posibile, prin precizarea răspunderilor concrete care le revin.

Pentru generalizare nu trebuie să se aștepte proiectarea sistemului în formă finală, fiind chiar recomandată pentru început generalizarea numai a unor subsisteme din cadrul sistemului, ceea ce necesită eforturi de adaptare mai mici din partea întreprinderii care preia proiectul. Preluarea unor sisteme prea complexe, ar putea întîmpina multe din dificultățile de implementare enumerate anterior. Aceasta nu înseamnă că înainte de preluarea unei prelucrări nu trebuie analizat și proiectul general al sistemului în care prelucrarea se va încadra în final.

Prin astfel de generalizări nu este exclusă efectuarea anumitor modificări în subsistemele existente sau chiar a unor reproiectări, în vederea satisfacerii unui număr sporit de condiții impuse, dar această activitate trebuie inițiată numai atunci cînd interesul pe care îl prezintă rezultatele estimate justifică o nouă investiție în muncă de proiectare.

Un început bun în extinderea prelucrărilor deja experimentate ar putea conduce forurile tutelare ale întreprinderilor la selectarea unor subsisteme, care să satisfacă inițial pretențiile mai multor unități beneficiare similare, și să angajeze proiectarea unor S.P.A.D. unificate. În măsura în care aplicațiile nu sînt prea complexe și au la bază activități care sînt într-un anume grad unificate (activitatea de contractare cu comerțul, activitatea de aprovizionare, activitatea de raportare către forurile tutelare etc.). proiectantului va putea să execute proiectul astfel încît generalizarea să fie ușurată. Și în acest caz experimentarea proiectului la o unitate pilot apare necesară. Prin acest procedeu s-ar obține și o diminuare a contribuțiilor materiale ale unităților pilot la realizarea proiectelor, prin repartizarea cheltuielilor pe toate unitățile beneficiare. De altfel, generalizarea sistemelor experimentate reprezintă pentru forurile tutelare o sursă importantă de valorificare a investițiilor efectuate de unele întreprinderi, care, la nivelul utilizării izolate a sistemelor, poate nu se justifică.

Activitatea de generalizare prezintă și pentru proiectant, un cîștig însemnat, prin observarea modului cum se comportă sistemul proiectat în condiții diferite, putînd trage astfel concluzii însemnate în privința posibilităților de tipizare a sistemelor proiectate. În acest fel se contribuie la cristalizarea ideilor în vederea formării unei concepții unitare în proiectarea și realizarea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor din unitățile economice.

După cum am mai precizat, nu este recomandabilă generalizarea sistemelor prea complexe, fiind de preferat în acest scop acele activități care au un caracter unitar și sînt suficient de bine definite cum ar fi :

— sisteme de colectare a datelor ; sisteme de validare a datelor ; sisteme de organizare a datelor în fișiere ; modele matematice de programare, analiză statistică, simulare etc. ; modele economice de previziune, planificare, programare, lansare etc. ; sisteme de evidență (gestiunea stocurilor, gestiunea vînzărilor, și aprovizionării, evidența financiară și contabilă etc.).

Dispunînd de aceste module de prelucrare automată a datelor, proiectanții vor putea economisi muncă de rutină în proiectarea sistemelor de conducere ale unităților economice, potrivit specificului acestora.

În susținerea ideilor expuse anterior, se poate vedea proiectul de programare a producției executat de noi pentru Fabrica de tricotaje „SOMEȘUL“ din Cluj, a cărui concepție permite generalizarea lui la nivel de ramură de activitate. (vezi Viața economică nr. 24/1973).

Subsistemul realizat face parte din sistemul de conducere a producției pe care fabrica „SOMEȘUL“ intenționează să-l realizeze în colaborare cu Centrul de calcul, prin utilizarea sistemelor de prelucrare automată a datelor. Sistemul de conducere preconizat va cuprinde în final atît modele de optimizare (optimizarea încărcării capacităților de producție, optimizarea livrărilor de produse către beneficiari, optimizarea programelor de aprovizionare cu materie primă), care vor permite o mai bună fundamentare a deciziilor luate, cît și subsisteme de urmărire (gestiunea stocurilor de produse finite și nefinite, gestiunea stocurilor de materii prime și materiale), care vor asigura un control mai operativ al realizării acestor decizii. În cadrul acestui sistem de conducere se prevede interconectarea modulelor de optimizare cu cele de urmărire și totodată, conectarea întregului sistem de prelucrare automată a datelor cu stația mecanografică a fabricii, care asigură, odată cu primul nivel de prelucrare a informațiilor, și pregătirea suporților primari de date ai S.P.A.D.

Din cadrul sistemului de conducere aflat în proiectare am ales, pentru exemplificarea posibilităților de generalizare, subsistemul de programare a producției, avîndu-se în vedere importanța pe care, încărcarea utilajelor și a forței de muncă o are în activitatea de producție.

În cazul extinderii parțiale a unui sistem aflat în proiectare, subsistemele propuse pentru generalizare trebuie să aibă un caracter esențial în cadrul sistemului, astfel încît întreprinderea care preia prelucrarea să poată constata utilitatea rezultatelor oferite și totodată, să poată în final să exploateze corespunzător subsistemul.

ing. Alexandru LEȚUȚIU

● Argumente în sprijinul extinderii proiectelor tipizate de structură modulară, adaptabile la cerințe specifice de prelucrarea datelor

● Cum pot fi reduse riscurile implementării prin preluarea unor proiecte verificate în exploatare ?

● De ce în acțiunea de tipizare și generalizare a proiectelor la nivel de ramură ar fi salutară coordonarea ministerului ?

În lumea calculatoarelor

CONFLICTUL ECHIPAMENTELOR DE CALCUL

DE CÎȚIVA ANI asistăm la o creștere a rolului firmelor producătoare de echipamente periferice pentru sistemele cu calculatoare electronice. Acest lucru nu este de natură să surprindă ; în prezent echipamentul periferic nu mai este considerat ca partea mai puțin nobilă a informaticei. Explicația rezidă în apariția calculatoarelor din generația a treia, mai puternice și mai rapide. Pentru rentabilizarea acestor calculatoare sînt necesare echipamente periferice cu performanțe asemănătoare celor deținute de unitățile centrale.

Costul materialelor periferice, în raport cu prețul unui ansamblu informatic, a înregistrat o tendință generală de creștere, reprezentînd în prezent, după unele aprecieri, circa 50% din investițiile utilizatorilor de echipament electronic de calcul. Toate acestea confirmă că avem de a face cu un segment de piață important, cu o evoluție dinamică, sector avînd la bază o industrie deosebit de modernă, care materializează trepte de vîrf ale gîndirii tehnice.

Principalele firme din sectorul de informatică sînt confruntate cu o serie de probleme ; acestea sînt legate de riscul de a pierde o parte din piața, dominată categoric. pînă de curînd, de un număr redus de firme. Pentru a răspunde unei astfel de concurențe, marii producători de calculatoare electronice au fost nevoiți să recurgă la mijloace speciale, deoarece produsele oferite clienților comuni, de către noile companii producătoare de echipamente periferice erau, de regulă, mai bune și mai ieftine.

Într-o primă etapă s-a adoptat o tactică de influențare a beneficiarilor de echipamente periferice. Marile firme producătoare de material informatic avansau ideea că nu pot garanta buna funcționare a sistemului cu calculator, în cazul folosirii unor materiale realizate de alte firme. Această tactică nu a avut sorți de izbîndă, în special în S.U.A., unde General Service Administration a propus beneficiarilor de calculatoare cumpărate prin acest organism, să achiziționeze unități cu bandă magnetică produse de alte firme decît cele care livraseră sistemul cu calculator. Măsura care a urmat a afectat volumul desfacerilor pe piața S.U.A. de echipamente periferice produse de compania IBM, precum și de alți mari producători. În acest context, accentuat și de alte elemente defavorabile, firma IBM a procedat la o reducere a prețurilor la unele echipamente periferice.

Menținîndu-ne în aceeași arie de activități, subliniem faptul că IBM are de înfruntat nu numai concurența noilor firme independente, ci și a altor firme mari. Astfel. compania Control Data Corp. (C.D.C.) s-a raliat firmelor care construiesc echipamente compatibile cu sistemele IBM. De curînd firma CDC a anunțat că va comercializa direct utilizatorilor finali, o gamă de echipamente periferice compatibile cu sistemele IBM, dar realizate la prețuri inferioare cu 15—20% celor ale grupului concurent. Desigur, acțiunea menționată nu este străină de rezultatele îndelungatului proces IBM—CDC, care a implicat concesii importante din partea firmei IBM.

Activitatea de service pentru echipamentul electronic de calcul a reprezentat un alt spațiu de confruntare în intenția marilor firme de informatică de a contracara ofensiva firmelor independente producătoare de echipamente periferice.

Legat de acest aspect a apărut un element nou : în cadrul unui sistem cu calculator, în care diverse părți de hardware au fost livrate de firme diferite, avem de a face cu responsabilități diferite. Această împărțire a responsabilității pentru buna funcționare a calculatorului a constituit elementul psihologic — și nu numai atît — folosit de marile firme producătoare. Acestea au descoperit urgent numeroase dezavantaje pentru beneficiarii care intenționau să utilizeze hardware mixt. Dar atitudinea „marilor“ nu a îmbrăcat numai această formă pașnică. Pentru exemplificare menționăm următorul fapt. Compania franceză Gachot posedă numeroase materiale IBM. În luna octombrie 1972, compania Gachot a conectat la unul din calculatoarele sale IBM 360/30, o memorie adițională Itel de 32 K. Informată de această acțiune firma IBM a făcut cunoscut că va sista acordarea de service la 3 ianuarie 1973, invocînd o clauză din contract, conform căreia își poate rezerva un astfel de drept cînd întreținerea devine anormal de dificilă pentru IBM. Pe de altă parte firma americană a propus companiei Gachot să retragă memoria Itel la fiecare operațiune de întreținere a sistemului IBM. Aceasta presupune circa cinci ore pierdute de beneficiar pentru reconexiune.

Față de situația existentă, IBM caută noi soluții și, confirmîndu-și ingeniozitatea de care a dat dovadă în ultimii ani, firma are în vedere nu numai aspecte de ordin comercial, ci și elemente de ordin tehnic.

Evident, astfel de măsuri au făcut mai dificile sarcinile societăților independente producătoare de echipamente periferice. Totuși se poate afirma că pînă în prezent, din confruntarea marilor producători de calculatoare electronice cu noile societăți independente, acestea din urmă au înregistrat succese importante. În continuare ele militează pentru o cunoaștere mai bună. de către beneficiari a sistemelor cu calculator electronic, în general și a posibilităților diferitelor echipamente periferice, în special.

ing. Gavril STOICESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

metodologie-planificare

Modele de prognoză macroeconomică

EVOLUȚIA FONDURILOR FIXE ȘI A INVESTIȚIILOR

REALIZAREA, în continuare, a unui ritm înalt al dezvoltării economico-sociale a țării noastre presupune efectuarea unor analize complexe a indicatorilor macroeconomici de sinteză, luînd în considerare structura relațiilor de interdependență dintre acești indicatori, existente la nivelul planurilor anuale, cincinale și de perspectivă. Aceste analize impun luarea în considerare a unor ipoteze privind atît necesitatea de asigurare a continuității în procesele creșterii economice prin îmbinarea activității de planificare curentă cu cea de perspectivă, cît și obligația de a menține — în fiecare an al perioadei de perspectivă — echilibrul dintre valorile acestor indicatori cu scopul major de a obține folosirea optimă a resurselor materiale și ritmuri cît mai înalte ale creșterii economice și ale nivelului de trai.

IN ACESTE analize prospective, prezintă o deosebită importanță prognoza evoluției mărimii fondurilor fixe și a structurii complexe și multicriteriale a acestor fonduri, respectiv a volumelor de investiții alocate în diferite etape (cincinale) ale intervalului de prognoză. Aceasta deoarece atît fondurile fixe, reprezentate prin volumul și eficiența lor cît și mărimea și destinația investițiilor sînt factori esențiali în asigurarea atingerii obiectivelor economice majore și evoluției lor, parametrii considerați (fonduri fixe, investiții) depinzînd, în mare măsură, de evoluția viitoare a structurii producției.

În conceptul de mai sus, prognoza fondurilor fixe și a investițiilor poate fi realizată pe două căi mai importante și anume :

— fie, ca un model autonom în care să se urmărească, în principal, determinarea tendințelor de evoluție a acestor mărimi în funcție de evoluția pe ansamblu a economiei naționale, introdusă sub forma unui șir de date exogene modelului, stabilite, la rîndul lor, cu ajutorul unui model macroeconomic preliminar ;

— fie, ca un model complex în care problema fondurilor fixe și a investițiilor să fie încadrată în problema de prognoză a evoluției întregului set de indicatori principali care definesc creșterea economică într-o perspectivă mai lungă.

Optînd pentru cea de a doua cale, considerăm indicat să se stabilească evoluția de ansamblu a economiei naționale, făcînd totodată și o analiză a evoluției tendențiale a celor mai importanți indicatori specifici de fonduri fixe și de investiții ; astfel se pot furniza elemente de analiză și de decizie pentru strategia dezvoltării economice viitoare. Vom urmări o asemenea formulare a modelului, care, pornind de la analiza tendinței indicatorilor pe principalele ramuri ale economiei cu ajutorul unor ecuații de corelație, să realizeze agregarea acestor indicatori la nivelul economiei naționale, pentru a cărei evoluție de ansamblu să se poată simula un număr de variante care să ofere o orientare asupra desfășurării în viitor a procesului de creștere economică.

O dezvoltare și mai largă a unui asemenea model ar necesita adîncirea și extinderea modelării pentru următoarele aspecte : estimarea consumului final, determinarea ritmurilor de dezvoltare pe ansamblu și pe diferite ramuri mergînd pînă la subramurile industriei, stabilirea proporțiilor optime dintre aceste ramuri în ipoteza proiectării unei structuri optime și dinamice a economiei naționale și, în sfîrșit, determinarea condițiilor pentru asigurarea realizării în perspectivă, a nivelelor normative stabilite de conducerea de partid și de stat.

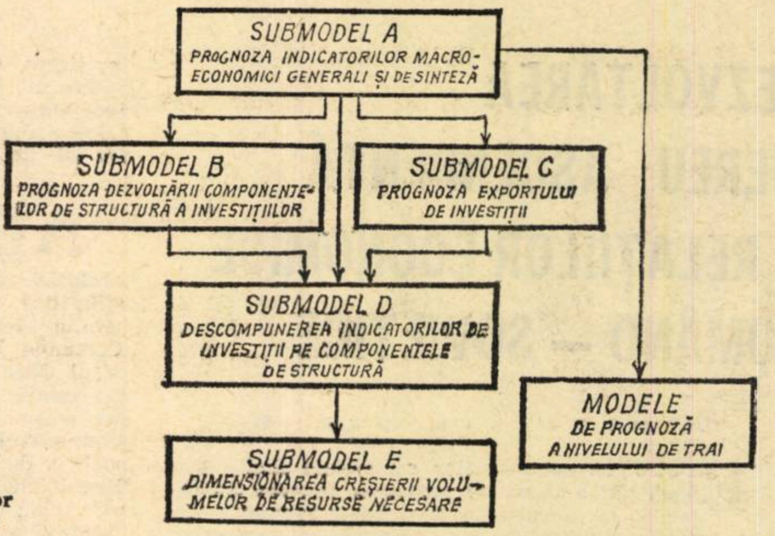

Fig. nr. 1
Legătura submodelelor componente

IN FORMA COMPLEXĂ în care se propune construirea sa, modelul va trebui preconizat să realizeze **trei funcții distincte**, și anume, utilizarea sa **ca model macroeconomic de sinteză, ca model pentru determinarea evoluției și structurii fondurilor fixe**, și, în fine, **ca model pentru determinarea creșterii contribuției diferitelor ramuri la realizarea programului de investiții.**

În prima funcție, modelul ar trebui să urmărească determinarea principalilor indicatori economici de sinteză în ipoteza unor ritmuri anuale de creștere și a unor valori normative, care trebuie atinse la finele orizontului de prognoză. În acest sens, va trebui folosită experiența și încercările tuturor unităților care s-au preocupat și se preocupă de întocmirea unor prognoze ale dezvoltării economice. Pentru realizarea acestei funcții, este suficientă utilizarea numai a unor părți (submodele) ale prezentului model, respectiv numai a submodelului A (vezi fig. nr. 1). Ca atare, submodelul A va adopta concepția modelului macroeconomic monosectorial în scopul simulării, în dinamică, a indicatorilor, cu ajutorul unor relații de definiție și de creștere, folosind ca date exogene parametrii de comandă stabiliți, datele statistice ale perioadei de bază și unele normative. În acest submodel se va realiza și dezagregarea valorilor prognozate ale indicatorilor macroeconomici de sinteză.

În a doua funcție, se presupune utilizarea întregului model, exclusiv submodelul E, obținîndu-se de astă dată defalcarea indicatorilor generali de investiții (investiții brute, investiții nete, puneri și scoateri din funcțiune de fonduri fixe productive etc.) pe componentele de structură a investițiilor (construcții-montaj, din care construcții, total utilaje — din care, din țară sau din import etc.).

Ultima funcție a modelului, determină, de fapt, — cu ajutorul unor ecuații de tipul balanței legăturilor dintre ramuri — creșterea volumelor resurselor pentru investiții (utilaje și materiale de construcții), furnizate de fiecare ramură a economiei naționale. În acest sens, utilizînd ca date de intrare fie datele statistice ale balanței legăturilor dintre ramuri pentru anul 1970, fie rezultatele submodelului D, creșterile, pe ramuri, a volumelor de resurse necesare pentru investiții se determină cu ajutorul submodelului E, rezultatele putînd fi date atît în cifre absolute, cît și în procente de creștere.

Este evident că utilizarea integrală a unui asemenea model oferă și alte posibilități prin cuplarea unor submodele ale acestuia cu modelele elaborate pentru prognoza nivelului de trai. Ca urmare a acestei concepții se ajunge la schema prezentată în figura 1, funcțiile fiecărui submodel putînd fi dezvoltate în continuare.

Realizarea celor trei direcții de utilizare a modelului, precum și a variantelor de cuplare ulterioară a unor submodele conduce la necesitatea de partajare a acestuia în cinci submodele A, B. C, D, E, fiecare avînd nu numai un rol în funcționarea modelului întreg, ci și o funcționalitate proprie, prin aceea că poate furniza date, care se pot utiliza ca atare.

Legătura acestor submodele este concepută conform schemei (vezi fig. 1).

În această concepție, modelul realizează mai întîi prognoza indicatorilor sintetici ai creșterii economice, la nivel macroeconomic și de ramură, analizează în continuare evoluția viitore a structurii diferitelor categorii de investiții și apoi descompune indicatorii de investiții ai ramurilor pe componentele de structură ale investițiilor. În final, modelul se utilizează pentru stabilirea creșterii necesare a resurselor furnizate de ramurile economiei pentru realizarea volumului total de investiții.

Un submodel separat (C) se va ocupa de dimensionarea optimă a efortului de investiții avînd în vedere estimarea cerințelor de investiții în alte țări și a solicitărilor privind sarcinile de aport valutar și cursurile de revenire.

Realizarea legăturilor dintre submodele — așa cum indică fig. 1 — se face cu ajutorul datelor transmise de la submodel la submodel, aceste date fiind endogene pentru submodelul „cu output" și exogene pentru submodelul „cu imput". În afară de aceasta, fiecare submodel, inclusiv submodelul A, primește ca date de intrare cele deja menționate : valorile statistice din anul de bază. parametrii de comandă și coeficienții. După cum s-a mai arătat, modelul poate fi utilizat pentru multiple scopuri, în diferite alternative de cuplare a submodelelor sau prin intercalarea unor modele adiționale în diferite puncte ale structurii sale logice actuale.

În forma prezentată, modelul este util

Gheorghe MICU
Institutul pentru studii de planificare — CSP

(Continuare în pag. 16)

Grupa A. Indicatori de eficiență a fondurilor fixe productive și productivitate a muncii

	Simbol	Formula de calcul	Observații
1	2	3	4
1. Venitul național creat (VNC_t) și producția netă (PRN_{it}) în anul t pentru 1000 lei fonduri fixe productive medii (FFP), pe ansamblul economiei și respectiv, pe ramuri.	E_t	$E_t = \frac{VNC_t}{FFP_t} \cdot 1000$	Reprezintă eficiența fondurilor fixe productive pe total și pe ramuri.
	E_{it}	$E_{it} = \frac{PRN_{it}}{FFP_{it}} \cdot 1000$	
2. Produsul social (PSG_t) și produsul global ($PSGi_t$) create în anul t la 1000 lei fonduri fixe productive medii, pe total economie și respectiv pe ramuri	e_t	$e_t = \frac{PSG_t}{FFP_{it}} \cdot 1000$	Reprezintă — în altă exprimare — eficiența fondurilor fixe productive pe total și pe ramuri. Fondurile fixe productive medii se calculează ca mai sus.
		$e_{it} = \frac{PSG_{it}}{FFP_{it}} \cdot 1000$	
3. Venitul național și producția netă create în anul t de o persoană ocupată în sfera producției materiale (POM_t), pe ansamblul economiei și respectiv pe ramuri	W_t	$W_t = \frac{VNC_t}{POM_t}$	
		$W_{it} = \frac{PRN_{it}}{POM_{it}}$	
4. Volumul de fonduri fixe productive medii pe o persoană ocupată în sfera producției materiale, pe total economie și respectiv pe ramuri, în anul t.	g_t	$g_t = \frac{FFP_t}{POM_t}$	
		$g_{it} = \frac{FFP_{it}}{POM_{it}}$	
5. Creșterea volumului de fonduri fixe productive în anul t față de anul t — 1, pe o persoană ocupată în sfera producției materiale, pe total economie și respectiv pe ramuri.	g'_t	$g'_t = \frac{FFP_t^{(s)} - FFP_{t-1}^{(s)}}{POM_t}$	Indexul (s) indică valoarea la finele anului.
		$g'_{it} = \frac{FFP_{it}^{(s)} - FFP_{it-1}^{(s)}}{POM_{it}}$	
6. Produsul social, respectiv produsul global pe o persoană ocupată în sfera producției materiale în anul t, pe total economie și respectiv pe ramuri	P_t	$P = \frac{PSG_t}{POM_t}$	
		$P_{it} = \frac{PSG_{it}}{POM_{it}}$	
7. Coeficientul de innoire a fondurilor fixe productive	a_t	$a_t = \frac{PFP_t}{FFP_t^{(i)}}$	$\frac{PEP_t}{FFP_t^{(i)}} = \frac{FFP_t^{(s)} - FFP_t^{(i)} + SFP_t}{FFP_t^{(i)}}$
		$a_{it} = \frac{PFP_{it}}{FFP_{it}^{(i)}}$	
8. Valoarea în lei a investițiilor brute productive (IBP_t) în anul t pentru creșterea cu 1 leu a venitului național în anul t+1, pe total și pe ramuri.	IV_t	$IV_t = \frac{IBP_t}{VNC_{t+1} - VNC_t}$	Indexul (s) arată valoarea la finele anului, iar indexul (i) arată valoarea la începutul anului.
		$IV_{it} = \frac{IBP_{it}}{VNC_{it+1} - VNC_{it}}$	
9. Valoarea în lei a investițiilor brute productive în anul t pentru creșterea cu 1 leu a produsului social (produsul global) în anul t+1, pe total și respectiv pe ramuri.	IP_t	$IP_t = \frac{IBP_t}{PSG_{t+1} - PSG_t}$	
		$IP_{it} = \frac{IBP_{it}}{PSG_{it+1} - PSG_{it}}$	
		$\frac{IBP_t - IBP_t - 1}{IBP_{t-1}}$	
		$PV_t = \frac{VNC_{t+} - VNC_t}{VNC_t}$	
10. Valoarea investițiilor brute productive pe o persoană ocupată în sfera producției materiale în anul t, pe economie și pe ramurile acesteia.	IN_t	$IN_t = \frac{IBP_t}{POM_t}$	
		$IN_{it} = \frac{IBP_{it}}{POM_{it}}$	
11. Valoarea investițiilor brute neproductive pe un locuitor în anul t.	IL_t	$IL_t = \frac{IBN_t}{POT_t}$	

DEZVOLTAREA MEREU ASCENDENTĂ A RELAȚIILOR ECONOMICE ROMÂNO — SOVIETICE

(Urmare din pag. 9)

EVOLUȚIA schimburilor comerciale dintre cele două țări a făcut, de asemenea, obiectul dezbaterilor în cadrul celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică. Cu acest prilej s-a relevat că dezvoltarea colaborării și cooperării economice se reflectă în creșterea continuu ascendentă a schimburilor comerciale reciproce. Astfel, volumul acestora realizat în anul 1972 a fost cu 12,5% mai mare decît realizările anului 1971, iar potrivit protocolului comercial pe anul 1973, va prezenta o creștere de 9% față de prevederile anului 1972. Creșterea schimburilor reciproce pe anul 1973 va avea loc, în principal, pe seama sporirii, în acest an, cu peste 20%, față de anul precedent, a livrărilor reciproce de mașini și utilaje.

Așa cum s-a arătat, Uniunea Sovietică reprezintă principalul partener economic al țării noastre. În anul 1972 volumul comerțului exterior al țării noastre cu URSS reprezenta aproape un sfert din totalul comerțului exterior al României.

Evoluția comerțului exterior al țării noastre cu URSS pe principalele grupe de mărfuri în anul 1972 față de anul 1965 — anul precedent creării Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică — se prezintă în tabelul alăturat.

Dezvoltarea în continuare a relațiilor economice româno-sovietice a constituit, de asemenea, obiectul dezbaterilor în cadrul lucrărilor celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale. Astfel pe baza analizei rezultatelor obținute, precum și a schimbului de păreri, Comisia a stabilit un program concret pentru finalizarea unui important număr de acțiuni de colaborare, cooperare și specializare în producție, aflate în stadiu de pregătire de către organele respective din cele două țări. Aceste acțiuni se referă, în principal, la construirea unor noi capacități de producție în domeniile siderurgiei, metalurgiei neferoase, chimiei, construcțiilor de mașini, industriei ușoare, la livrări reciproce de instalații și utilaje complexe ș.a. Creșterea volumului schimburilor comerciale dintre cele două țări în perioada care a mai rămas din cincinalul în curs, precum și diversificarea schimburilor au constituit un obiectiv către care Comisia interguvernamentală și-a îndreptat atenția. Examinînd posibilitățile de lărgire și intensificare a schimburilor reciproce, Comisia a recomandat ca, în cadrul lucrărilor de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale R.S. România și ale U.R.S.S., organele centrale de planificare ale celor două țări să aibă în vedere asigurarea dezvoltării și adîncirii, în continuare, a colaborării economice reciproce și, pe această bază, creșterea mai intensă a schimburilor de produse, în special a mașinilor și utilajelor.

În timpul lucrărilor Sesiunii ca și cu alte ocazii, Partea română și-a exprimat convingerea că folosirea mai eficientă a posibilităților pe care cadrul organizatoric al relațiilor noastre bilaterale le oferă, va duce în mod implicit la amplificarea și diversificarea acțiunilor de colaborare economică și tehnico-științifică, la creșterea operativității în perfectarea diferitelor convenții sau contracte, ceea ce, în final, va contribui la îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor pe care fiecare dintre țările noastre și le înscrie în planurile lor de dezvoltare economico-socială.

AȘA CUM S-A SUBLINIAT în numeroase rînduri, conducerea superioară de partid și de stat a țării noastre acordă o atenție deosebită evoluției relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică româno-sovietică. Recenta ședință a Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român a apreciat că întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Brejnev reprezintă o nouă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare frățească dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, că aceasta servește atît celor două popoare, cît și cauzei generale a socialismului și păcii. În același timp, Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român a stabilit să se acționeze cu hotărîre pentru transpunerea în viață a celor convenite în cadrul întîlnirii dintre secretarii generali ai celor două partide, să se ia măsuri, în continuare, pentru lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice, precum și în alte domenii, între România și URSS.

O dovadă grăitoare a interesului deosebit pe care conducerea superioară de partid și de stat o acordă activității de colaborare economică româno-sovietică o constituie faptul că în perioada lucrărilor celei de-a VII-a Sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a primit pe președintele Părții sovietice în Comisie, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al URSS tovarășul M. A. Leseciko. Cu acest prilej secretarul general al partidului nostru, interesîndu-se în mod amănunțit de activitatea Comisiei a subliniat importanța intensificării relațiilor reciproce de colaborare economică atît pentru ambele țări cît și pentru întărirea coeziunii țărilor socialiste în general.

Apreciindu-se pozitiv cursul ascendent al raporturilor economice bilaterale, al cooperării industriale, s-a relevat faptul că rezultatele obținute se înscriu pe linia îndeplinirii recomandărilor și măsurilor stabilite de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev în vederea intensificării și diversificării conlucrării în aceste domenii. Totodată s-a relevat existența unor largi posibilități pentru extinderea și adîncirea colaborării economice și tehnice, pentru aplicarea unor noi forme și modalități de conlucrare, corespunzător potențialului actual și perspectivelor de dezvoltare a economiilor naționale ale celor două țări vecine și prietene.

Evocînd contribuția activă pe care o aduce Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, rolul sporit ce-i va reveni în viitor în această direcție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că progresul economic al celor două țări socialiste frățești deschide perspectiva unei colaborări și cooperări tot mai largi și mai fructuoase, creează noi posibilități pentru adîncirea conlucrării multilaterale, în interesul dezvoltării construcției socialiste și comuniste în România și URSS, al ridicării bunăstării popoarelor noastre, al creșterii forței și influenței socialismului în lume.

Este cunoscut faptul că, în timpul lucrărilor sesiunii, președintele Părții sovietice în Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică tovarășul M. A. Leseciko a fost primit, de asemenea, de către tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R. S. România. Și cu acest prilej, manifestîndu-se satisfacția pentru rezultatele obținute în colaborarea economică dintre cele două țări, s-a pus accent deosebit pe necesitatea folosirii în mai mare măsură a posibilităților largi ale colaborării reciproce, posibilități subliniate de altfel cu ocazia convorbirilor anterioare purtate de președintele Consiliului de Miniștri al țării noastre cu tovarășul A. N. Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice.

PRIN REZULTATELE concrete obținute — perfectarea unor importante înțelegeri privind colaborarea economică româno-sovietică și prin recomandările adoptate — Sesiunea a VII-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice se înscrie ca un moment important în letopisețul colaborării economice dintre România și URSS, în folosul ambelor popoare, în folosul întăririi socialismului și păcii în lume.

Structura comerțului exterior al R. S. România cu URSS

Grupele de mărfuri	Exportul în URSS				Importul din URSS			
	1965		1972		1965		1972	
	mil. lei val.	% din total	mil. lei val.	% din total	mil. lei val.	% din total	mil. lei val.	% din total.
Mașini, utilaje și mijloace de transport	477,6	18,1	898,1	23,2	949,1	38,8	1437,4	44,9
Combustibili, materii prime, metale, produse chimice, materiale de construcție	1023,1	38,9	916,4	23,7	1281,3	52,6	1429,2	44,6
Mărfuri alimentare și materii prime pentru producția alimentară	359,4	13,7	478,3	12,4	11,3	0,4	47,4	1,5
Mărfuri industriale de larg consum și materii prime nealimentare	770,5	29,3	1574,8	40,7	195,4	8,2	289,5	9,0
Total	2630,6	100,0	3867,6	100,0	2437,1	100,0	3203,5	100,0

←

îndeosebi la nivel macroeconomic, pentru analiza problemelor dezvoltării economice de perspectivă, dar el poate furniza elemente interesante și pentru prognoza ramurilor economiei și ale industriei.

Pe un loc central în fundamentarea relațiilor sale, se situează indicatorii de eficiență a investițiilor și fondurilor fixe, pentru care s-au efectuat unele analize ale factorilor care contribuie la creșterea acestora. În acest sens, utilizînd datele statistice pentru intervalul 1960—1971 și prevederile de plan pentru 1972—1975 este posibilă determinarea coeficienților unor ecuații de regresie cu care să fie corelați o parte dintre indicatorii de eficiență. În aceste analize, relațiile de calcul ale indicatorilor de eficiență pot fi astfel stabilite încît să reflecte structura pe ramuri a investițiilor și fondurilor fixe, precum și efectele investițiilor la nivelul economiei naționale și al ramurilor acesteia.

Întrucît se acordă prioritate aspectelor de eficiență absolută a investițiilor productive, în analiză se vor considera indicatorii sintetici la nivelul economiei naționale și al principalelor ramuri ale acesteia. Ei au fost împărțiți în două grupe și anume :

A — indicatori ce reflectă eficiența fondurilor fixe și productivitatea muncii ;

B — indicatori ce reflectă eficiența investițiilor și a fondurilor fixe.

În acest fel, cu ajutorul celor 17 indicatori de eficiență aleși se consideră că se poate analiza în mod complex aspectele ciclului : „investiții productive — fonduri fixe productive — creștere economică" cu evidențierea laturilor legate de eficiența economică.

Din prima grupă (grupa A) fac parte atît indicatorii de eficiență și, respectiv **productivitate,** bazați pe raportarea la 1 000 lei fonduri fixe sau pe o persoană ocupată, a produsului social total (produsului global al ramurilor) și a venitului național (producția netă a ramurilor), cît și indicatorii de **înzestrare tehnică a muncii** sau de creștere a acestei înzestrări. De asemenea, este inclus coeficientul de înnoire a fondurilor fixe productive, prezentat în dinamică.

În cea de-a doua grupă au fost incluși indicatorii care determină valoarea investițiilor brute productive pe total economie și pe ramuri, față de creșterea procentuală a venitului național, a produsului social — respectiv valoarea lor pe o persoană ocupată în sfera producției materiale — precum și mărimea investițiilor brute neproductive pe un locuitor. De asemenea, sînt calculate (în dinamică) punerile în funcțiune a fondurilor fixe productive, astfel încît să se scoată în evidență (procentual) investițiile neterminate, față de valoarea investițiilor productive și a celor totale.

Cu ajutorul acestor relații și folosind datele statistice din perioada 1960—1971 și prevederile de plan pînă în anul 1975 se pot calcula funcții de trend care să fie incluse ca atare în model.

ÎN ÎNCHEIERE, trebuie dezbătut un ultim aspect, cel legat de dificultățile pe care le implică dezagregarea pe ramuri și departamente a unui model unisectorial construit la nivelul economiei naționale. În cele mai recente modele macroeconomice de ansamblu (modelul S.U.A., modelul japonez, modelul economiei naționale a R. P. Ungare etc.), principalii parametri economici sînt determinați pe ramurile economiei, iar indicatorul corespunzător de sinteză este calculat prin însumarea componentelor sale pe ramuri.

Pornind de la acest concept și extinzînd aplicarea sa și asupra indicatorilor propriu-ziși de investiții, le vom împărți după modul lor de calculare în patru grupe .

Felul indicatorilor	Exemple de indicatori	Tipul corespunzător al relațiilor de calcul
1. Indicatori de sinteză regăsiți numai la nivelul economiei naționale.	Venitul național Fondul național de dezvoltare. Fondul de acumulare Consumul final.	Relații de definiție. Relații de creștere.
2. Indicatori de sinteză regăsiți numai la nivelul ramurilor.	Producția netă. Productivitatea muncii.	Relații econometrice.
3. Indicatori de sinteză la nivelul ramurilor care pot fi agregați la nivelul economiei naționale.	Fonduri fixe. Fond de amortizare. Valoarea adăugată. Valori de investiții.	Relații econometrice.
4. Indicatori de sinteză la nivelul economiei naționale, obținuți prin agregare.	Fonduri fixe. Fonduri de amortizare. Valoarea adăugată. Valori de investiții.	Relații de însumare.

Modelul cu relațiile astfel constituite ar urma să fie ulterior completat în următorul mod :

● considerînd fiecare relație de bază ca o etapă de calcul, vor fi intercalate etape de verificare în care se va urmări pentru unii indicatori calculați, încadrarea între o limită maximă și una minimă, obținute prin proiectarea în recul și cea în avans ; în situația în care această încadrare nu se realizează, se va recalcula corespunzător, conform unui algoritm specific, valoarea indicatorului respectiv, în acest fel obținîndu-se o traiectorie acceptabilă. Nucleul submodelului A constituie, ca atare, ansamblul etapelor de calcul, forma finală a acestui submodel fiind obținută prin intercalarea unui număr de etape de control egal cu numărul de indicatori pentru care sînt fixate valori ce trebuie atinse la sfîrșitul perioadei de perspectivă. Aceste valori normative pot fi constituite fie din nivelele publicate în documentele cu caracter de directive, fie dintr-o serie de valori alese pe baza unor calcule preliminare de prognoză ;

● se introduc relații de verificare care să asigure echilibrul economic, prin armonizarea ratelor de creștere a fondurilor fixe productive, forței de muncă, investițiilor și a venitului național creat. În acest sens, se iau în considerare, într-o primă abordare, relații de creștere proporțională a principalilor indicatori de sinteză, urmărind obținerea prin simulare a unei creșteri economice echilibrate. Ansamblul relațiilor de bază reprezentate printr-un sistem de ecuații simultane, asigură transmiterea acestui echilibru pînă la ultimele faze, respectiv cele de calcul a indicatorilor secundari.

În acest fel, modelul va simula evoluția în perspectivă a indicatorilor de investiții și de fonduri fixe asigurînd legarea cifrelor prognozate de mărimile normate care trebuie atinse la sfîrșitul fiecărui cincinal.

știință și societate

UMANISMUL TEHNICII

ÎN ISTORIA gîndirii omenești au existat izbucniri de spaimă apocaliptică în fața tehnicii, a acestei creații esențialmente și specific umane, a acestei proiecții deformate prin abstractizare a mădularelor omului în materia inertă. Asemenea izbucniri au luat uneori și forme de revoltă fizică și de nimicire a creațiilor tehnicii. Ele revin mereu de-a lungul secolelor din urmă și însoțesc și actuala proliferare a creației tehnice. Astfel, un scriitor francez, Jacques Ellul, exclamă disperat: „Nu mai există nimic de natură sociologică în stare să înrîurează tehnica, deoarece în societate orice este robul acesteia. Prin esența sa, tehnica este independentă de ființa umană, care se află în fața ei dezbrăcată și lipsită de apărare“ [1]).

Această dedublare și opunere este, după cum spuneam, frecventă și stăruie în istorie. Nu putem nega că, la fel ca în multe alte orientări și atitudini extremiste, și în această viziune apocaliptică zace un sîmbure de adevăr. Omul descoperă, inventează și încearcă să-și supună mașini și forțe pe care, la început, nu e în stare să le controleze întru totul. Primul foc aprins cu sute de mii de ani în urmă a fost o sursă de accidente și de poluare. Curînd, probabil, omul a folosit în mod deliberat această nouă forță descoperită pentru nimicirea semenilor săi.

Dar chiar în strădania pașnică de folosire a descoperirilor și inovațiilor în scopul sporirii puterii productive a omului, orînduirile sociale exploatatoare au potențat efectele negative ale tehnicii, subordonînd o parte a societății servituților acesteia și revenind unei minorități privilegiul de a-i culege roadele. Caracterul ambivalent al tehnicii a fost distribuit pe clase sociale. Căci tehnica constituită ca și procrearea ei continuă pe baze și principii noi sînt produse ale societății, ale unui număr mare de oameni care se încadrează cu eforturile lor în curentul general al producției sociale și al producției de invenții.

Marx și Engels, cu vastă viziune istorică, au lăsat moștenire un tablou dramatic al situației clasei muncitoare din Anglia primei jumătăți a secolului al XIX-lea. Acest tablou este confirmat și reconfirmat de cercetătorii istoriei care au scris mai tîrziu, chiar dacă prin concepția lor sînt departe de marxism. Dar chiar martori fiind la faza de dezvoltare a tehnicii, care a dus la limite extreme suferințele omului muncitor, Marx și Engels au avut imensa fermitate teoretică de a constata lucid faptul că **omenirea progresează datorită forțelor naturii puse în propriul ei serviciu prin cheltuială de putere și inteligență. Propășirea tehnicii nu poate fi oprită, ea este inerentă istoriei omenirii**, mai mult chiar, ea este în permanență temelia ei.

Desigur, aspectele inumane ale tehnicii din primele decenii ale evului industrial s-au datorat și stării relativ precare a forțelor de producție în general, ca și lipsei de maturitate a sistemelor tehnice. După o dezvoltare de cîteva decenii și datorită luptei continue a clasei muncitoare tehnica modernă a început să-și arate efectele binefăcătoare chiar și înlăuntrul societății capitaliste. Clasele dominante n-au reușit și nici nu puteau să reușească să-și însușească în întregime binefacerile progresului tehnic, chiar dacă nici astăzi această împărțire nu este dreaptă.

A închide deci ochii la efectele pozitive ale progresului tehnic, așa cum o face mai sus-citatul scriitor, înseamnă a ignora realitatea. Căci prin potențarea puterilor productive ale omului, tehnica modernă încorporată în sistemul industrial a izbăvit pe om de molimele pustiitoare ale evului mediu, l-a scăpat de opintirea în unealtă, de fapt l-a scutit, în general, de rolul de sursă de energie. A mutat majoritatea populației unor țări (pe care astăzi obișnuim să le numim dezvoltate) din mediul rural în orașe bine alcătuite. L-a făcut pe om mai mobil. Din glebae adscriptus, lipit de o bucată de pămînt care nici măcar nu-i aparținea, în numai cîteva secole omul a devenit și devine din ce în ce mai mult călător în jurul lumii.

DESIGUR, toate acestea au avut și au un cost. Reversul creșterii anabolismului social este o amplificare corespunzătoare a catabolismului. Efectele secundare ale producției și deșeurile consumului amenință societatea de consum. Riscăm să ne sufocăm în propriile noastre produse. Se știe că, în ultimii ani, strigătele de alarmă ale unui număr tot mai mare de oameni, unii de o solidă competență, alții publiciști, luați de curentul general pe care-l amplifică, s-au înmulțit și se înmulțesc. Adeseori aceste strigăte de alarmă manifestă accente de deznădejde. Fantoma lui Malthus, în straie moderne, a reînviat și plutește în aerul multor congrese și întîlniri, răzbate printre rîndurile multor articole de ziar și de revistă.

Cît ne privește, socotim că strigătele de alarmă trebuie înregistrate cu calm și luciditate, fie și pentru faptul că sînt emise de oameni a căror competență este mai presus de orice îndoială. Pe de altă parte, nu putem să nu vedem că progresul tehnic nu poate fi oprit. Există pentru aceasta multe motive. Dacă am reduce creșterea economică la zero, așa cum ne sfătuiesc unii, ar însemna ca cea mai mare parte a omenirii să rămînă la marginea supraviețuirii, iar o parte pradă foametei, bolilor și secetelor pustiitoare, așa cum se întîmplă de cîțiva ani încoace pe teritorii vaste ale acestui pămînt.

Singura soluție care se poate întrevedea este nu de a opri progresul tehnic, ci aceea de a-l îndrepta în așa fel încît o parte potrivită a efortului inventiv să fie îndreptată către frînarea și înlăturarea produselor și efectelor păgubitoare ale progresului tehnic și ale creșterii economice. Este îndoielnic dacă sistemul capitalist va putea înfăptui această cerință. Căci fiecare proprietar de fabrică, luat de unul singur, fiecare consiliu de administrație individual va urmări, în continuare, producerea de bunuri și servicii aducătoare de profit. Consumatorii individuali sînt ei bucuroși să cumpere mereu lucruri noi, sperînd fiecare că efectele nocive nu-l vor lovi pe el, ci pe altul. Numai societatea comunistă are șansele de a rezolva într-un chip radical această problemă.

Credem că, cu această precizare, putem împărtăși opinia matematicianului John von Neuman cu privire la problema efectelor negative, păgubitoare omului ale progresului tehnic: „Singurul fapt cert este că dificultățile (determinate de progresul tehnic) se datoresc unei evoluții care, fiind folositoare și constructivă, este, în același timp, și primejdioasă. Răspunsul cel mai plin de speranță este că specia umană a mai fost pusă la asemenea încercări și pare a avea o aptitudine înnăscută de a răzbate prin ele, cu mai mult sau mai puțină bătaie de cap. A cere cu anticipație o rețetă completă ar fi neînțelept. Nu putem să rostim decît însușirile omenești de care este nevoie pentru aceasta: răbdare, flexibilitate, inteligență“.

dr. Ihor LEMNIJ

1) Jacques Ellul, La Société tehnologique — Citat după Engineering: Its Role and Function in Human Society. Edited bd William H. Davenport and Daniel Rosenthal. New-York, 1967, p. 237.

VITRINA CU CĂRȚI

● **Maîtriser le futur** (A stăpîni viitorul). Paris, Ed. Albin Michel, 1973. 232 pag. Lucrările prezentate la o cónferință ținută la New York pe tema „Mediul și societatea în tranziție“ de 17 savanți din diferite țări, printre care americanul G.T. Seaborg, laureat al Premiului Nobel.

● M. V. Solodkov ș.a.: **Teoreticeskie problemi uslug i neproizvodstvennoi sferi pri soțializme** (Problemele teoretice ale serviciilor și sferei neproductive în socialism), Ed. Moskovskogo universiteta, 1972. 348 pag. Rolul și locul sferei neproductive și serviciilor în legătură cu problema muncii productive și neproductive; o încercare de trecere de la analiza teoretică la rezolvarea unor probleme practice

● E. I. Danilov, **Naucinaia organizațiia truda v sfere obslujivaniia** (Organizarea științifică a muncii în sfera serviciilor), Moscova, Ed. Znanie, 1973, 64 pag.

● R. Baretje, P. Defert, **Aspects économiques du tourisme** (Aspecte economice ale turismului), Paris, Ed. Berger-Levrault, 1972, 356 pag. Investiții și cheltuieli pentru turismul de masă, devenit „o realitate economică și socială“.

● **The Multinational Entreprise in Transition — Selected Readings and Essays** (Întreprinderea multinațională în schimbare), editori Ashok Kapoor și Phillip D. Grub, Darwin Press, Princeton, 1972, 505 pag. Contribuțiile a peste 30 de experți în controversata problema a rolului societăților multinaționale în lumea capitalistă contemporană.

● I. R. Talbot și C. D. Ellis, **La formation dans l'entreprise** (Pregătirea cadrelor în întreprindere), Paris, Entreprise Moderne d'Edition, 1973. Scopurile urmărite de sistemul de pregătire și modalitățile cele mai eficiente, pe diferite categorii de salariați.

● Schulze-Machalz ș.a., **Richtig entscheiden — wirksam kontrollieren** (Decizii corecte — control eficient), Berlin, Staatsverlag der D.D.R., 1972, 160 pag. Metode de luare a deciziilor în colectiv și de urmărire a rezultatelor lor.

● **Problèmes d'économie de l'environnement** (Probleme de economia mediului înconjurător), O.C.D.E., Paris, 1972, 304 pag. Lucrările unui seminar organizat de O.C.D.E. privind instrumente de analiză a costului protejării mediului.

● J. J. Salomon, **Le système de la recherche** (Sistemul cercetării), O.C.D.E., Paris, 1972, 260 pag. Studiu comparativ al organizării și finanțării cercetării fundamentale în R.F.G., Franța și Anglia, legătura dintre industrie, cercetare și universitate.

● Michael Argyle, **The Social Psychology of Work** (Psihologia socială a muncii), New York, Taplinger Publishing Co., Inc., 1972, 263 pag.

● Jean Chardonnet, **Les sources d'énergie** (Sursele de energie), Paris, Ed. Sirey, 1973, 613 pag. Cunoștințe fundamentale privind structura actuală și viitoare a producției mondiale de energie.

● Georges Gallais-Hamonno, **Des loisirs** (Timpul liber), Paris S.E.D.E.I.S. (colecția Futuribles), 1972, 600 pag. Analiză economică a cererii de servicii în Franța.

● Pietzsch-Hülm, **Datenverarbeitung in der Industrie** (Prelucrarea datelor în industrie), Leipzig, Fachbuchverlag, 1973, 272 pag.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Teoria inflației ca soluție „neg — entropică“

*L*UMEA OCCIDENTALĂ *este speriată de inflație. Pe muncitori, funcționari și, în general, pe cei ce-și asigură existența din salariu îi îngrozește faptul că cursa salariu-preț a prins viteză și din ea salariaul pierde, veniturile lor fiind handicapate de prețuri. Cei cu venituri din pensii, din ajutoare de șomaj etc. sînt mai grav afectați. Dar pînă și cei care beneficiază, într-un fel sau altul, de pe urma inflației au început să se teamă de cele mai noi efecte și implicații ale ei. Economiștii burghezi sînt atît de preocupați de inflație încît n-au lipsit propuneri de redefinire a obiectului economiei politice în funcție de acest fenomen.*

Să se adeverească oare gluma răutăcioasă, la adresa economiștilor, a unui preot isteț? Acesta spunea că primul specialist care l-a ajutat pe Creator la plămădirea lumii a fost economistul; el a făcut haosul primitiv din care Creatorul și-a luat materia primă. Gluma pare a avea un pic de adevăr în măsura în care dă expresie derutei din rîndul economiștilor occidentali.

J. K. Galbraith dă glas temerii că inflația amenință cu dezorganizarea economiei. Spusele lui sînt amplificate de ecourile teoriei lui J. Robinson despre inflație ca instrument de accentuare a conflictelor sociale. Iar J. Rueff își imaginează lumea occidentală ca negociind pe un vulcan din cauza inflației, acest „păcat monetar“ al economiei de piață. Rețetele promovate și aplicate sînt apreciate de el ca planuri de irigație în vremea diluviului.

Binecunoscutul economist francez H. Guitton se pare că și-a luat sarcina de potolire a spiritelor. El susține în fond... că dracul nu-i așa strașnic, cum și-l închipuie lumea. Ba mai mult, precum în basmele populare, că istețimea norodului a găsit căi să-l pună pe satana la treburi utile. În cea de-a doua ediție a lucrării sale, despre monedă [1])*, inflația ne este mai întîi prezentată ca „problema capitală, fundamentală a timpurilor moderne“ și care stă „în centrul problemelor contemporane“ (p. 289). Aprecierea poartă în ea un sîmbure de adevăr, dar și ceva exagerare. Adevărat e că lumea capitalistă se confruntă direct, nemijlocit, ca o problemă a cotidianului, cu inflația. Dar aceeași lume este confruntată cu marea problemă a statutului ei, în ansamblul căreia inflația ocupă un loc ceva mai modest. Inflația este însă tratată de Guitton în cadrul noilor forme ale dezechilibrelor economiilor occidentale ca un fel de preț al concesiilor făcute salariaților, ca un efect al dispariției crizelor ciclice sau ca o fatalitate a progresului tehnic. „Inflația, spune el, este o problemă a dezechilibrului“ (p. 399) și, ca mai toți autorii occidentali, „înclină spre ideea că inflația este o manifestare a unui fenomen care se cheamă accelerație, adică creșterea vitezei lucrurilor și, mai ales, a vitezei monedei sau a vitezei prețurilor“ (p. 401). Încadrată în problematica conjuncturii (pe termen scurt) și a creșterii economice (pe termen lung), inflația ne apare la Guitton într-o altă ipostază, și anume cea de alternativă a crizelor și stagnărilor. Eroarea comisă în acest caz — nu numai de Guitton, ci de toți economiștii burghezi — constă în desprinderea creșterii economice de relațiile economice propriu-zise, adică a acelor relații care țin de proprietate.*

Pe eroarea amintită se întemeiază și teoria lui Guitton despre inflație **ca soluție neg-entropică**, *adică de preîntîmpinare a entropiei economice.*

Despre entropia economică a început să se scrie în ultima vreme în legătură cu accentuarea aplicării cuceririlor revoluției tehnico-științifice, cu o seamă de efecte negative legate de aceasta și cu „pierderea de energie“ de către economie. Este cunoscută, printre altele și din unele comentarii din această revistă, lucrarea substanțială despre entropia economică a economistului american de origine română, Georgescu-Roegen.

Se știe din termodinamică a) că energiile fizice se conservă în cantitate (principiul conservării materiei); b) că energiile fizice se degradează în calitate (principiul degradării energiei). După aprecierea lui Guitton „toate transformările acestui univers conduc la o creștere a pierderilor de energie în calitate... Evoluția lumii are loc o dată cu creșterea entropiei, adică odată cu tendința spre moarte“ (p. 419), datorită dispariției „diferențelor de nivel“ și a pierderii de energie în calitate.

Redusă la elementele ei cele mai simple, dar fundamentale, aplicarea teoriei entropiei la inflație ar însemna cam următoarele: economiile de azi, bazate pe știință și înaltă tehnicitate, lungesc drumul prefacerilor și verigile de parcurs ale bunurilor de la materia oferită de natură pînă la consumul efectiv al omului. Pe acest drum prelungit se pierde mult din energia economiei. Pe de altă parte, economiile actuale tind să reducă „diferențele de nivel“ și marile contraste dătătoare de energie, fapt care ar duce la accentuarea pierderii de energie.

Guitton nu-i însă pesimist. El socotește că mecanismele economice își creează totodată niște forțe care contracarează pierderea de energie, mersul spre entropie. Printre acestea se numără și inflația. „Neg-entropia, scrie Guitton, este efortul prin care omul încearcă să se opună entropiei. Inflația este neg-entropie“ (p. 420). Iată cum — într-o formulare foarte savantă, cu peregrinări prin fizică, mecanică și alte cele — inflația devine o forță creatoare în implacabila luptă între forțele distructive și cele creative. Dar privite lucrurile mai îndeaproape, savanta teorie își dezvăluie un substrat cu totul pragmatic. Căci inflația ca forță neg-entropică este menită să contracareze efectele luptei pentru diminuarea contrastelor sociale, de venituri și avere. Și într-adevăr, inflația îndeplinește o asemenea funcție, dar, prin aceasta, sapă la rădăcinile capitalismului actual. Teoria inflației ca soluție neg-entropică ne apare ca o formă foarte rafinată de apologie a capitalismului actual, cu o importantă încărcătură ideologică.

I. NICOLAE-VĂLEANU

1. H. Guitton — La Monnaie, IIe édition. Dalloz, Paris, 1971. În text, în paranteză indicăm pagina de unde se citează.

economie mondială

Piaţa internaţională a produselor de bază:

CREŞTERI SUBSTANŢIALE DE PREŢURI SUB INFLUENŢA INCERTITUDINILOR VALUTARE

***PE PIAŢA INTERNAŢIONALĂ** a produselor de bază (materii prime şi semifabricate) s-au înregistrat în ultimul timp noi majorări substanţiale de preţuri. Fenomenul continuă şi accentuează o tendinţă care, cu intermitenţe, datează încă din vara anului 1972.*

Creşterea susţinută a preţurilor internaţionale ale produselor de bază în ultimele 12 luni se distinge prin proporţiile sale, actualele majorări fiind fără precedent în perioada postbelică. În plus, ele vin după o perioadă (anul 1971 şi prima jumătate a anului 1972) cînd preţurile nu au scăzut, ci au fost relativ stabile. Ca sferă de cuprindere, se poate spune că tendinţa de creştere a preţurilor este generalizată la toate produsele de bază. La foarte multe materii prime au fost deja atinse recorduri absolute (istorice) de preţ, depăşindu-se „vîrfurile" înregistrate în perioada războiului din Coreea (1950—1952). Graficele 1 şi 2 ilustrează tendinţele pe piaţa mondială a produselor de bază aşa cum reies din evoluţia recentă a principalilor indici ai preţurilor internaţionale.

● Niveluri record

CUANTUMUL de creştere neobişnuit al preţurilor produselor de bază, atingerea unor niveluri record nu pot să fie explicate decît în contextul general al conjuncturii economiei mondiale. În perioada de recesiune prin care au trecut economiile capitaliste dezvoltate în primii doi ani ai deceniului în curs, preţurile internaţionale ale produselor de bază nu au scăzut aşa cum se întîmplase în perioadele corespunzătoare anterioare. Înviorarea activităţii economice începînd cu anul 1972, amplificînd cererea pentru produse de bază, a determinat majorarea preţurilor pornind de la o bază relativ ridicată. În acelaşi timp, creşterii importante a cererii de import, datorită campaniilor de aprovizionare cu materii prime şi semifabricate atît pentru consumul curent, cît şi pentru stocuri, i s-a adăugat limitarea relativă a ofertei principalilor furnizori de produse de bază, în special de materii prime. În acest ultim sens publicaţiile de specialitate vorbesc tot mai intens despre reducerea disponibilităţilor de export pentru materii prime sau despre accentuarea penuriei de produse agroalimentare, considerente care justifică ideea că în domeniul produselor de bază se instaurează condiţii specifice „pieţei vînzătorului". Aici este cazul să se amintească faptul că accelerarea procesului inflaţionist în economiile capitaliste în ultimii ani a dat posibilitate exportatorilor de materii prime şi semifabricate să ceară majorări de preţuri, un argument fiind şi acela al creşterii costurilor proprii de exploatare.

Studierea fiecărei pieţe specifice de materii prime şi semifabricate scoate în evidenţă că la aceste cauze generale ale creşterii preţurilor s-au adăugat şi unele cauze locale precum nivelul redus al stocurilor la consumator sau în canalele de distribuţie, conflictele de muncă din ţările producătoare, măsurile de politică economică luate de guverne etc. Speculaţiile au jucat un rol important în actuala fază de majorare a preţurilor produselor de bază, observatorii de la principalele burse de mărfuri semnalînd existenţa unei cereri speculative susţinute care a contribuit la apariţia unor „zile fierbinţi" pe unele pieţe de materii prime, zile în care au avut loc majorări de preţuri deosebit de mari.

Urmărirea în timp a mişcării preţurilor internaţionale ale produselor de bază poate scoate în evidenţă, empiric, existenţa unei corelaţii între momentele de tensiune pe pieţele valutare şi majorarea preţurilor unor materii prime. Se poate sesiza, de altfel, şi din urmărirea evoluţiei indicilor de preţuri prezentaţi anterior că majorările au fost mai evidente începînd cu a doua jumătate a lunii ianuarie 1973 şi pînă la mijlocul lunii martie, precum şi în perioada mai-iulie, adică în cele două intervaluri cînd momentele de tensiune pe pieţele valutare au fost mai dese şi de mai mare amploare. Declanşarea actualului ciclu de majorare a preţurilor produselor de bază corespunde cu criza lirei sterline şi apoi cu trecerea ei în regim de schimb flotant, în luna iunie 1972.

Analiza unor aspecte ale corelaţiei incertitudine valutară—majorarea preţurilor produselor de bază furnizează argumente în sensul că acest fenomen sesizat empiric nu este întîmplător. Factorul valutar a fost atît o cauză directă a majorărilor de preţuri, cît şi un amplificator al celorlalte cauze care au contribuit la această tendinţă. Considerăm că această corelaţie este o caracteristică deosebită a actualului ciclu de majorări, interesantă atît sub aspect teoretic în schiţarea unui mecanism care acţionează în prezent pe piaţa internaţională a produselor de bază, cît şi sub aspect practic pentru proiectarea unor tendinţe pe termen scurt.

Reforma proiectată a sistemului valutar internaţional, modificările importante din structura cursurilor de schimb generează un climat de incertitudine în plăţile internaţionale care are influenţe multiple asupra comerţului internaţional. Amplificînd riscurile de tranzacţie, aceste incertitudini au mărit tensiunea din activitatea de export-import cu materii prime ceea ce, în condiţiile deficitului ofertei faţă de cerere, a dus la accentuarea creşterii preţurilor. Măsurile luate atît de cumpărători cît şi de vînzători pentru micşorarea riscurilor valutare, chiar dacă au dus la un grad mai ridicat de siguranţă în tranzacţii, au suplimentat cheltuielile de comercializare, iar acest lucru s-a oglindit în ultimă instanţă tot în majorări de preţuri.

Pot să fie semnalate şi alte aspecte, toate avînd ca efect final majorarea preţurilor internaţionale ale materiilor prime şi semifabricatelor. Speculaţiile de pe pieţele valutare, scăderea cursului dolarului au sporit neîncrederea în „activele de hîrtie", amplificînd cererea pentru „active materiale", în special pentru metalele preţioase şi metalele neferoase; în acest sens s-au semnalat lichidări importante de poziţii în diferite hîrtii de valoare şi îndreptarea fondurilor astfel disponibile spre pieţele de materii prime, în special de metale. Observatorii au semnalat o activizare a folosirii materiilor prime ca elemente de „hedge" (ca acoperire în mărfuri pentru prevenirea consecinţelor deprecierii valutare) în diferite operaţiuni speculative pe pieţele internaţionale de mărfuri şi de capital. Toate acestea au fost elemente care au mărit cererea pentru produse de bază, contribuind în final la creşterea preţurilor.

● Compensare complexă

ESTE ŞTIUT că materiile prime şi semifabricatele sînt produse care se tranzacţionează în special în dolari sau lire sterline datorită atît rolului acestor monede în plăţile internaţionale, cît şi poziţiilor deţinute de S.U.A. şi Anglia în comercializarea produselor de bază. Atît dolarul cît şi lira sterlină s-au depreciat faţă de celelalte valute occidentale *) şi din această cauză preţurile internaţionale ale produselor de bază, în dolari sau lire sterline, au trebuit să se majoreze într-o proporţie mai mare pentru a „acoperi" procentele de depreciere. Acest proces nu trebuie înţeles ca unul simplu şi mecanic, de creştere automată a preţurilor în dolari datorită devalorizării dolarului (aşa cum s-ar fi întîmplat în cazul preţurilor în altă valută dacă aceasta s-ar fi devalorizat), deoarece în fapt dolarul a rămas etalonul internaţional al preţurilor produselor de bază datorită ponderii hotărîtoare pe care o deţin tranzacţiile derulate în dolari şi în acest caz el rămîne punctul de referinţă. Complexitatea acestui proces reiese din faptul că nu în toate cazurile exportatorii de produse de bază au obţinut de la importatori măcar parţial sumele compensatorii care să acopere deprecierea dolarului. De obicei importatorii au acceptat majorarea preţurilor pe considerente valutare atunci cînd au avut loc devalorizări oficiale faţă de aur ale monedei americane şi numai în limita procentelor de devalorizare; or, „devalorizarea valutară" (de facto) a dolarului este aproape dublă faţă de devalorizarea în raport cu aurul. Cotarea directă a produselor de bază şi în alte valute occidentale, mai „puternice" în prezent, sau practicarea diferitelor clauze valutare în tranzacţii sînt metode care pot să ridice în mod automat preţurile în dolari în funcţie de procentele de depreciere a valutei americane, dar, deşi s-a semnalat utilizarea acestor practici, este greu de presupus o folosire a lor unitară şi generalizată cel puţin din considerentul că există diferenţe apreciabile între evoluţiile celorlalte valute, ceea ce dă naştere la dispute în legătură cu punctul de referinţă.

În consecinţă, admiţînd că preţurile în dolari sau lire sterline au crescut mai rapid pentru a „recupera" deprecierea acestor valute faţă de celelalte monede occidentale, trebuie subliniat că fenomenul s-a manifestat numai ca o tendinţă şi nu neapărat ca o legătură cauză-efect. Aflaţi în posesia unor active materiale solicitate şi certe, care, în acelaşi timp, sînt obţinute în majoritatea cazurilor şi la costuri mai ridicate, exportatorii de produse de bază sînt avantajaţi faţă de importatori, posesori ai unor active nemateriale (dolari) aflate într-un proces continuu de depreciere. Este şi acesta un element care caracterizează „piaţa vînzătorului" în comerţul internaţional cu produse de bază.

Prezentarea succintă a aspectelor de mai sus scoate în relief în mod concludent, după părerea noastră, cadrul în care incertitudinile valutare au influenţat şi amplificat majorarea preţurilor internaţionale ale produselor de bază.

dr. Traian SILEA
Mugur ISĂRESCU

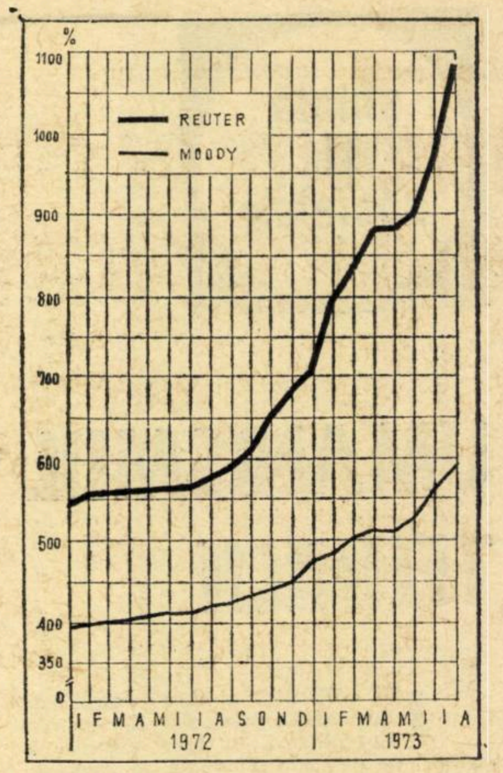

Fig. 1. — **Evoluţia indicilor de preţuri** *Moody* **şi** *Reuter* **în perioada ianuarie 1972 — iulie 1973; graficul este întocmit pe baza mediilor lunare, din care cauză este reliefată mai mult tendinţa**

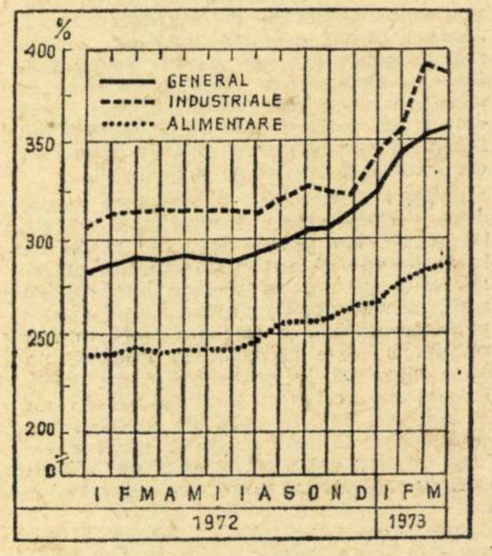

Fig. 2. — **Evoluţia indicelui de preţuri** *Volkswirt* **în perioada ianuarie 1972 — aprilie 1973; graficul este întocmit pe baza mediilor lunare, din care cauză este reliefată mai mult tendinţa**

*) Faţă de aur, şi Drepturile Speciale de Tragere dolarul s-a devalorizat în două rînduri, odată cu 7,6% în decembrie 1971 şi a doua oară cu 10% în februarie 1973. Faţă de principalele valute occidentale deprecierea globală a dolarului începînd cu anul 1971 este însă mult mai mare. Nivelul mediu al devalorizării dolarului faţă de celelalte valute în decembrie 1971 a fost calculat de experţi la aprox. 12%. Conform indicelui valutar Reuter, la începutul lunii iulie a.c. deprecierea dolarului faţă de parităţile stabilite în decembrie 1971 ale principalelor 11 valute occidentale a fost de 20—22%, variind de la o zi la alta datorită sistemelor de schimb flotante.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● Cooperare

Cehoslovacia interesată în proiecte de cooperare cu Argentina. *Cehoslovacia îşi propune să participe la planurile de dezvoltare industrială ale Argentinei, fabricînd acolo, eventual cu participarea industriei din această ţară, maşini şi unelte care ar putea fi exportate în alte ţări, inclusiv în Cehoslovacia. Încă din 1972, uzinele cehoslovace „Vhirana" colaborează cu firma argentiniană „TAR" în domeniul producţiei de aparate cu raze X. În prezent, au loc negocieri în vederea fabricării în Argentina de turbine cu apă şi cu aburi „Skoda" şi „CKD".*

Topitorie de nichel în Iugoslavia, pe baza unui acord de cooperare cu un consorţiu internaţional. *Firma „Krupp" duce tratative cu guvernul Provinciei Autonome Kosovo privind construcţia unei topitorii de nichel. Investiţiile se vor ridica la 100 000 000 de dolari. Această realizare este prevăzută în cadrul unui acord de cooperare care ar fi încheiat cu un consorţiu internaţional, aflat sub conducerea grupului vest-german.*

Asistenţă tehnică bulgară acordată Egiptului. *Cu asistenţa specialiştilor bulgari şi cu ajutorul tehnicii bulgare, în Egipt (oraşul Idfu) vor fi construite o mare uzină pentru producţia de ferosiliciu, un agrocomplex experimental în care, după cum se preconizează, va fi aplicată experienţa bulgară, cunoscută în această direcţie. Bulgaria şi R.A. Egipt vor efectua în comun cercetări, îşi vor acorda reciproc asistenţă în domeniul industriei chimice, farmaceutice, prelucrării petrolului, conservării bunurilor alimentare şi în alte domenii de interes reciproc.*

● Schimburi comerciale

Utilaje vest-germane pentru industria aluminiului furnizate U.R.S.S. *Filiala societăţii vest-germane „Farbwerke Hoechst"-„Friedrich Uhde Gmbh" din Dortmund anunţă că a primit o comandă sovietică de 80 milioane mărci pentru furnizarea utilajelor necesare pentru trei uzine de folii de aluminiu.*

Date statistice privind schimburile comerciale ale Ungariei cu ţările socialiste europene. *Potrivit datelor pe primele şase luni ale anului 1973, exportul ungar în ţările socialiste europene, a crescut în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului trecut cu 19%, iar importul s-a redus în total cu 6%.*

● Materii prime

Descoperirea unor zăcăminte de crom şi nichel în Chile. *Comisia Naţională de Cercetări Ştiinţifice şi Tehnologice (CONICYT) a anunţat descoperirea, în provinciile Cautin şi Valdivia, a două zăcăminte de crom şi nichel. Ese vorba de primele zăcăminte de aceste metale descoperite în Chile.*

Acord franco-american pentru prospectări de uraniu în Texas. *Un acord referitor la prospectări de uraniu în Texas a fost încheiat cu „Continental Oil Company" (CONOCO) de către „Total Compagnie Minière et Nucléaire" (filială a „Compagnie Française des Petroles") şi „Pechiney Ugine Kulhmann". Cele două societăţi franceze vor participa timp de trei ani şi jumătate fiecare cu 25% în asociaţie, iar CONOCO cu 50%.*

Mină de sare în Egipt. *Geologii egipteni au descoperit zăcăminte de sare în apropierea Mării Roşii, la sud de Marsa Alam. Se apreciază că această mină*

Din presa internațională

TENDINȚE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU LICENȚE

CAPITOL important al comerțului numit invizibil (cu bunuri imateriale), comerțul internațional cu licențe privește drepturile de proprietate industrială protejate prin lege (brevete, designul unor produse, drepturi de reproducere) cît și cunoștințele tehnice cunoscute sub numele de know how *Un articol publicat sub semnătura lui Alfred Wolf, în revista* **Intereconomics** *(nr. 5/1973), editată de Institutul de cercetări economice din Hamburg, al cărui conținut îl prezentăm mai jos, oferă, pe baza unei ample documentări, o imagine asupra evoluției recente și a perspectivelor acestui sector al comerțului mondial, deosebit de dinamic în epoca revoluției tehnico-științifice.*

DECALAJELE care caracterizează economia mondială contemporană se regăsesc și în comerțul internațional cu licențe, în care pozițiile cele mai importante ca cumpărători și vînzători sînt deținute de țările puternic industrializate și în special de șapte dintre acestea : S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța, Italia, Elveția și Japonia. Țările în curs de dezvoltare apar aproape exclusiv în postura de cumpărători, ele achiziționînd anual cam 8% din totalul licențelor oferite pe piața mondială. Deși ocupă încă un loc relativ puțin important în comerțul internațional cu licențe, țările socialiste manifestă un interes crescînd pentru participarea la dezvoltarea acestuia în ambele sensuri.

Principala țară vînzătoare de licențe sînt **Statele Unite ale Americii,** despre care se estimează că încasau în 1966 circa 70% din totalul redevențelor pentru licențe, în vreme ce ponderea lor în cheltuielile mondiale pentru achiziționarea de licențe străine nu depășea 7%. După cum rezultă din tabelul de mai jos, S.U.A. continuă să ocupe detașat primul loc între exportatori la acest capitol modern al comerțului.

O trăsătură specifică pentru exportul american de licențe o constituie faptul că numai un sfert din taxele pentru licențe încasate de S.U.A. de peste hotare provin de la firme străine independente, în vreme ce trei sferturi din aceste încasări provin de la filiale operînd în străinătate, al căror număr este totuși considerabil mai redus decît al firmelor străine indepedente lucrînd sub licențe americane.

În ultimii ani se constată chiar tendința ca tot mai multe firme americane să prefere să-și stabilească propriile lor filiale în străinătate mai curînd decît să acorde licențe unor firme independente străine, considerind că primele valorifică mai bine aceste licențe din punct de vedere tehnic și economic, aducînd profituri mai ridicate. Astfel se explică de ce, dacă din 1964 pînă în 1970 veniturile de pe urma licențelor acordate unor firme străine independente au sporit cu numai 92%, cele de la filiale activînd în străinătate au crescut cu 148%.

Importantul sold activ al S.U.A. în comerțul cu licențe, evidențiat de același tabel, reflectă nu numai avansul tehnologic al S.U.A. în raport cu celelalte state industrializate menționate, ci și poziția specială a S.U.A. ca exportator de mărfuri. O serie de factori, printre care în primul rînd costul mai ridicat al forței de muncă americane, distanțele mari de principalele piețe de export exprimate în costul mai ridicat al transportului și în durata mai lungă a acestuia, stimulează firmele din S.U.A. să acorde o atenție sporită creșterii investițiilor directe în străinătate și exportului de licențe în raport cu exportul de mărfuri.

Anglia, al doilea mare exportator mondial de licențe, după S.U.A., se numără alături de acestea și de **Elveția** (neinclusă în tabel pentru că nu există date statistice oficiale privind comerțul ei cu licențe), printre puținele țări cu o balanță a licențelor activă. Datele disponibile evidențiază că în 1970 circa 27% din încasările Angliei de pe urma licențelor vîndute în străinătate proveneau din S.U.A., iar 22% din cele — pe atunci — șase țări membre ale Pieței Comune. Se apreciază că recenta aderare a Angliei la Piața Comună, avînd ca efect dispariția barierelor vamale din calea produselor britanice spre această piață, va atrage în bună măsură înlocuirea vînzării de licențe cu exportul de bunuri, eliberat acum de obstrucții, ceea ce s-ar putea solda în timp cu un deficit pentru balanța engleză a licențelor, dar în favoarea balanței comerciale în ansamblul ei. Celelalte țări cu pondere în comerțul internațional cu licențe — **Franța, R.F.G. și Italia** — înregistrează toate solduri pasive la acest capitol.

Cunoscută mai ales ca principalul importator mondial de licențe, **Japonia** a devenit în ultimii ani tot mai activă și ca exportator (vezi tabelul), evidențiind că decalajul tehnologic care o separa prin anii '50 de țările puternic industrializate s-a redus foarte mult, iar în unele domenii chiar a dispărut.

De asemenea, dacă în trecut exportul japonez de licențe se îndrepta cu precădere spre țările în curs de dezvoltare din Asia de Sud, Africa și America Centrală și de Sud, în ultima vreme tot mai multe licențe sînt vîndute în țările puternic industrializate, inclusiv în S.U.A. De notat totodată că 44% din vînzările japoneze de licențe efectuate în perioada 1950—1964 au fost legate de exportul unor fabrici întregi sau instalații complete și că 41% din vînzătorii de licențe au utilizat propriile lor filiale din străinătate pentru producerea articolelor respective sub licență. Un alt semn al participării tot mai intense a Japoniei la schimburile internaționale cu licențe îl constituie organizarea luna viitoare la Tokyo a unui tîrg internațional pentru licențe sub numele TECHNO '73.

În condițiile în care costul forței de muncă crește în Japonia mai rapid decît în majoritatea țărilor dezvoltate, se consideră că producția unor bunuri pentru care cheltuielile cu salariile sînt ridicate va fi mutată în măsură sporită spre țările în curs de dezvoltare din Asia de Sud, unde salariile sînt mai scăzute. Aceasta va antrena exportul a tot mai multe licențe spre filialele japoneze constituite sau achziționate în aceste țări. Factorul amintit, ca și progresul tehnologic rapid, sînt de natură să transforme în timp Japonia într-o țară cu un sold activ în comerțul cu licențe.

Din considerentele expuse pînă acum se desprinde clar concluzia că tranzacțiile cu licențe au loc în ambele sensuri și că cele mai multe dintre ele se realizează tocmai între țările dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă nici cele mai industrializate țări nu se pot izola, privîndu-se de importul de licențe, este cu atît mai explicabil de ce tot mai multe țări consideră necesar să-și intensifice participarea pe piața internațională a licențelor, desigur în condiții justificate din punct de vedere economic, beneficiind în măsură sporită de avantajele pe care le oferă diviziunea internațională a muncii.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, confruntate cu lipsa de capital și de devize, ponderea lor în importul mondial de licențe ar urma mai degrabă să scadă în cele mai multe cazuri. Această perspectivă pune cu și mai multă acuitate în fața organismelor internaționale consacrate problemelor dezvoltării sarcina de a găsi mijloacele cele mai adecvate de intensificare a transferului de tehnologie în țările în curs de dezvoltare, ca un factor accelerator al progresului lor economic și social.

D.D.

Încasările și cheltuielile din comerțul cu licențe ale unor țări dezvoltate
în milioane dolari [1])

Țara		1964	1967	1970	1971
Încasări (export de licențe)	S.U.A.	1057	1488	2459	...
	R.F.G.	62	89	113	141
	Franța	...	194	213	248
	Anglia	...	154	263	...
	Italia	39	61	78	...
	Japonia	7	27	59	60
Cheltuieli (import de licențe)	S.U.A.	127	137	193	...
	R.F.G.	153	192	304	358
	Franța	...	229	349	445
	Anglia	...	143	249	...
	Italia	157	191	312	...
	Japonia	155	239	433	488
Sold	S.U.A.	+930	+1351	+2266	...
	R.F.G.	— 91	— 103	— 186	—217
	Franța	...	— 35	— 136	—197
	Anglia	...	+ 11	+ 14	...
	Italia	—118	— 130	— 234	...
	Japonia	—148	— 212	— 374	—428

1) Conform parităților oficiale din 1972
Sursa : Intereconomics nr. 5, mai 1973, pag. 152.

NOTE

Se întîmplă și altfel

OBSERVATORII economici occidentali rămîn uneori derutați în fața unor fenomene care contrariază ideile lor curente despre cauză și efect. Afirmația că devalorizarea monedei favorizează comerțul exterior al unei țări și că creșterea valorii ei dăunează exporturilor, este considerată ca o axiomă. Și totuși, în pofida logicii economice evidente care stă la baza unui asemenea raționament, se întîmplă și altfel. Să luăm un exemplu : marca R.F.G. a cărei valoare reflectă destul de fidel expansiunea economică a țării, a fost pusă în repetate rînduri în situația de a se revaloriza față de dolarul S.U.A. și față de alte monezi. Numai în anul acesta R.F.G. și-a reevaluat marca de trei ori : în februarie, iunie și iulie. Potrivit conceptului curent, scumpindu-și mărfurile, ar fi urmat ca R.F.G. să vîndă mai puțin și deci să sufere o deteriorare în balanța ei comercială. Ceea ce nu s-a întîmplat. Dimpotrivă, excedentul a continuat să sporească. Cifrele publicate arată că de la 5 miliarde de dolari în 1969, excedentul balanței de comerț a R.F.G. a trecut la 6,4 miliarde în 1971 și la aproape 8 miliarde în 1972. Potrivit unor preliminări, anul acesta excedentul ar putea să crească la 10 miliarde de dolari și să se mențină la acest plafon și în 1974. În patru ani el se va fi dublat deci, în timp ce marca a fost revalorizată față de dolar cu aproape 50%, iar rezervele valutare ale R.F.G. au crescut de trei ori, sau chiar mai mult.

Evident, explicațiile fenomenului pe care economiștii le caută în efectele distorsionante ale schimbării parității, în rolul firmelor multinaționale pe planul comerțului mondial, în ritmul accelerat al inflației etc., nu sînt fără logică, dar ele nu pot satisface pe deplin. Pentru că nici luate separat, nici luate împreună, nu epuizează analiza unui fenomen care se dovedește a avea durată.

S-a subliniat că excedentul balanței comerciale a R.F.G. este însoțit de deficitul altor posturi ale balanței curente — servicii, turism, transferuri — dar aceasta pare să fie adevărat numai în parte. Balanța curentă a fost excedentară în 1972 cu 400 milioane de dolari și se dă ca probabil că va fi excedentară cu 800 milioane în anul curent.

Toate acestea nu infirmă desigur, conceptul axiomatic cu privire la raportul invers proporțional dintre creșterea monedei și scăderea exporturilor, dar ele subliniază în mod evident aptitudinea industriei și mărfurilor R.F.G. de a face față adversităților conjuncturale.

Ar mai putea fi evocat și alt aspect, acela al influenței mișcării capitalurilor. Economiștii țărilor din Occident fac adesea referințe la ceea ce ei numesc în engleză „basic balance“ — adică balanța de bază, care unește balanța curentă cu aceea a mișcărilor de capitaluri pe termen lung. Se consideră că, lăsînd la o parte fluxurile și refluxurile neregulate ale capitalurilor pe termen scurt, cifra balanței de bază exprimă, în principiu, tendințele profunde ale unei economii. În 1969 balanța de bază a R.F.G. înregistra un deficit de 4,4 miliarde de dolari deoarece ieșirile de capital pe termen lung prilejuite de investițiile R.F.G. în străinătate depășeau excedentul important al balanței curente. Dat fiind că, potrivit concepțiilor din Vest, o țară cu economie dezvoltată nu are de ce să se teamă de deficit în „balanța sa de bază“, ba dimpotrivă trebuie să-l caute chiar, dacă bineînțeles i-o permite nivelul rezervelor de schimb — deoarece acesta este de natură să contribuie la afirmarea puterii și influenței sale în lume — observatorii economici nu se aflau surprinși de faptul că Bonnul își declarase o asemenea orientare în mod public. Numai că, în ciuda „căutării unui deficit“ și în balanța de bază, aceasta era aproape echilibrată în 1970 ; avea în 1971 un excedent de aproape 2 miliarde de dolari, iar în 1972 de 4 miliarde. Pe 1973 cifra este încă imprevizibilă. Un observator economic francez explică acest fenomen arătînd că specula financiară, jenată oarecum de măsurile luate pentru a se controla mișcarea capitalurilor pe termen scurt, s-a reportat parțial asupra valorilor R.F.G. pe termen lung. Aceste valori cumpărate de străini în 1971 și 1972, aproape s-au triplat și nu s-ar mai putea spune astfel că rezultatele „balanței de bază“ sînt independente de mișcările neregulate ale capitalurilor.

Puși așadar în fața unor efecte de natură contrarie celor scontate pe baza ideilor curente despre devaluări și reevaluări, ca și despre deficite și excedente, economiștii occidentali, care urmăresc evoluția situației economice în R.F.G., așteaptă acum să vadă ce se va întîmpla dacă etapei actuale de „expansiune — inflație“ îi va urma etapa „inflație — stagnare“.

AL. ANCA

va putea produce 250 000 tone de sare pe an.

Bauxită în Venezuela. *La Santa Elena de Uairen din Venezuela, în apropiere de frontiera braziliană, s-au descoperit mari rezerve de bauxită.*

Prospectarea unor zăcăminte de cupru în Pakistan. *Guvernul pakistanez va aloca 270 000 dolari pentru lucrările de prospectare a zăcămintelor de cupru de la Saindak, în partea de vest a Belucistanului. Experți canadieni au constatat că acest minereu ar avea un grad de concentrație de 0,7% și ar fi de o calitate superioară. Dacă forajele exploratorii vor găsi o concentrație asemănătoare a întregului zăcămînt, atunci valoarea acestuia s-ar cifra la 1 miliard dolari, iar exploatarea sa s-ar dovedi rentabilă.*

Reglementări la import-export

C.E.E. a interzis exporturile de grîu moale spre terțe țări. *Comisia Pieței Comune a extins la grîul moale măsurile interzicînd exporturile de grîu tare spre terțe țări. Certificate de export pentru grîu moale nu mai sînt eliberate de la 6 august a.c., iar exporturile de grîu tare au fost interzise de la 4 august la cererea Franței. Aceste măsuri, care afectaseră deja exporturile de orez, sînt justificate prin necesitatea de a apăra stocurile de cereale ale Comunității, în momentul în care există o penurie pe piața mondială.*

R. F. Germania autorizează importul unor cantități sporite de produse petroliere *pentru a combate creșterea prețurilor în acest sector al energiei. Contingentele de import au fost majorate, în ansamblu, cu 850 000 tone.*

Din motive sanitare, S.U.A. suspendă importurile de porci și de carne de porc din Europa. *Departamentul Agriculturii al S.U.A. a hotărît să impună noi restricții importului de porci, de carne de porc și de mezeluri. Această hotărîre urmărește să interzică importurile provenind din cea mai mare parte a țărilor europene și din Hong Kong, întrucît în unele din aceste țări s-au declarat epidemii de febră porcină.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Recoltă record de porumb în Franța. *Asociația cultivatorilor francezi de porumb a anunțat că se așteaptă ca anul acesta recolta totală de porumb să atingă recordul de 10 000 000 tone metrice față de recolta de anul trecut, care a fost între 8 200 000 și 8 500 000 tone. Pentru sezonul viitor se așteaptă ca suprafețele cultivate să crească cu aproximativ 200 000 ha, adică să ajungă pînă la 2 140 000 ha.*

Penurie de oțel și ciment în S.U.A. *Un număr de peste 30 de state americane cunosc o penurie de oțel și ciment. Barele de oțel pentru consolidare și grinzile de oțel nu se găsesc în cantități suficiente, iar prețul lor a fost majorat. Numeroase regiuni semnalează dificultăți în obținerea cimentului, paralel cu întîrzieri în livrarea cantităților solicitate. Principalele motive ale acestor deficiențe sînt reglementările stricte privind mediul înconjurător care impun închiderea a numeroase fabrici de ciment. Totodată importul anumitor produse siderurgice este în prezent nerentabil din cauza devalorizării dolarului, iar furnizorii interni au renunțat la producția acestor articole în favoarea produselor siderurgice mai rentabile.*

mondorama

COOPERARE PETROLIERĂ

NEGOCIERILE dintre Compania Națională Iraniană a Petrolului (NIOC) și una din cele mai mari firme petroliere americane, Ashland Oil, pentru o cooperare pe piața americană sînt pe punctul de a se încheia. NIOC urmează să participe la activitatea de rafinare și distribuție a firmei americane, angajîndu-se, la rîndul său, să furnizeze petrol brut și capital. Acordul se referă la o perioadă de 20 de ani. În prezent NIOC negociază acorduri similare pentru construirea de rafinării în Belgia, R.F.G. și Franța. Se estimează că țările producătoare de petrol vor deține în 1980 capitaluri de 200—250 miliarde dolari. Din acest motiv se consideră posibil ca asemenea investiții în industria țărilor vest-europene și a S.U.A. să se extindă în viitor.

SFÎRȘITUL AUTOMOBILULUI DECAPOTABIL ?

FIRMA „Ford" din Detroit a anunțat că a construit ultimul ei automobil decapotabil și că banda de montaj pentru acest tip va fi desființată. În prezent numai „General Motors" mai produce în S.U.A. acest gen de autoturism, întrucît, odată cu introducerea aerului condiționat în automobile, „Chrysler" și „American Motors" — celelalte două mari firme constructoare americane — renunțaseră la producția de decapotabile.

CEA MAI MARE CONDUCTĂ DE ȚIȚEI DIN LUME

O PARTE din importantele rezerve de petrol din regiunea Tiumen au pornit recent prin conducta lungă de 2.200 km ce leagă localitatea siberiană Samotlor de Almetievsk, în partea europeană a U.R.S.S. În mai puțin de doi ani, constructorii și montorii au instalat cei 2.200 km de conducte au construit opt stații de pompare, linii pentru transportul energiei electrice și subcentrale electrice, precum și alte obiective auxiliare. Datorită faptului că mare parte din ținuturile străbătute de conductă în partea siberiană se transformă în mlaștini în timpul dezghețului, lucrările de așezare a țevilor s-au desfășurat mai ales în timpul iernii, pe geruri.

Conducta străbate regiunile Tiumen, Kurgan, Celiabinsk, Bașkiria și Tataria, traversează sute de cursuri de rîuri, 120 șosele și căi ferate.

DECALOGUL PĂSTRĂRII SECRETULUI

AMPLOAREA crescîndă a spionajului industrial din țările capitaliste dezvoltate, varietatea și subtilitatea crescîndă a metodelor și mijloacelor utilizate în acest scop au pus în alertă atît victimele potențiale, cît și autoritățile publice respective. După unele aprecieri, în Franța — de pildă — activează în permanență 35—40 de mii de spioni industriali. Concomitent, se perfecționează continuu metodologia de protejare a documentelor, informațiilor, brevetelor etc., fiind elaborate sisteme speciale de securitate pentru întreprinderi. După opinia unor experți, prezentată în revista **L'Usine Nouvelle**, la baza unui asemenea sistem trebuie să stea o serie de principii, și anume :

— un sistem de securitate cuprinde un complex de măsuri care se completează reciproc ;

— eficiența sistemului se apreciază în raport cu punctul său cel mai slab ;

— un sistem de securitate bine pus la punct trebuie să întîrzie cît mai mult posibil „agresiunea" externă și să reducă la minimum timpul necesar pentru intervenția factorului de apărare ;

— orice sistem de securitate trebuie să includă cel puțin un element surpriză pentru eventualul agresor;

— este necesar ca riscurile să fie regrupate, iar secretele să fie divizate ;

— tot ce servește la protejarea unui secret trebuie de asemenea considerat ca un secret ;

— elementele secrete trebuie plasate sub o responsabilitate bine definită, stabilită odată pentru totdeauna ;

— persoanele „vulnerabile" nu trebuie să aibă acces la informațiile considerate secrete ;

— documentele secrete să poată fi consultate numai de persoanele care, prin natura funcției lor, au nevoie să le cunoască ;

— măsurile de securitate nu trebuie în niciun caz să stînjenească activitatea întreprinderii.

WHISKY-UL SCOȚIAN AMENINȚAT DE CEL JAPONEZ

ÎN PREZENT, whisky-ul scoțian este fabricat în numeroase țări, fapt care i-a determinat și pe japonezi să depună un zel deosebit pentru fabricarea acestei băuturi. O firmă japoneză a anunțat recent că va da în exploatare cea mai mare distilerie de whisky „autentic scoțian" din lume, la Hakushu. Ea va produce anual 16 milioane litri, în timp ce cea mai mare distilerie scoțiană produce doar 8,8 milioane litri. La aflarea știrii, producătorii scoțieni de whisky au intrat, bineînțeles, în alertă.

ECONOMIA FRANȚEI ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI

DATELE statistice comparabile privind evoluția Franței în decurs de aproape un secol (1872—1968) evidențiază pe de o parte accentuarea factorului inflaționist, iar pe de altă parte creșterea rolului statului în economie.

În timp ce populația țării a crescut în acest interval doar de aproape 1,4 ori, venitul național a sporit de 6,3 ori, iar prețurile de cca. 240 de ori. Concomitent, cheltuielile publice totale (ale statului, departamentelor și comunelor) s-au mărit de 34 de ori, ajungînd să reprezinte 63% din venitul național în 1968, față de 11% în 1872.

TELEFOANE PREINSTALATE

ÎN Franța, apartamentele din imobilele de locuit, care se vor construi de acum înainte, vor fi înzestrate cu telefoane, așa cum se procedează în cazul instalării conductelor de electricitate, gaz și apă. Aceasta nu va afecta sensibil prețul apartamentelor, costul mediu al instalației telefonice revenind la mai puțin de 100 de franci pe locuință. Serviciile de telecomunicații vor asigura, în continuare, întreținerea instalațiilor. Această măsură va înlătura în viitor un mare număr de cereri de instalare a telefonului, care prin tragerea și racordarea exterioară a firelor, implică soluții economice și estetice nesatisfăcătoare. Pe de altă parte, noua măsură va facilita realizarea obiectivului de instalare a 12 milioane de linii telefonice pînă în 1978 în Franța.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RELAXAREA TENDINȚEI SPRE GIGANTISM?

AUTORII unui studiu efectuat de Institutul național de statistică și studii economice din Franța asupra evoluției întreprinderilor mari (avînd peste 1 000 salariați) din această țară relevă că — în deceniul 1961—1970 — numărul lor a crescut doar cu 3%, în timp ce efectivul salariaților ocupați în întreprinderile respective a sporit cu 16%. În aceeași perioadă, pe ansamblul întreprinderilor (de toate mărimile) efectivul salariaților s-a mărit cu 20%. Ca urmare, în 1970 personalul unităților mari reprezenta 13,7% din populația activă salariată (exclusiv cea din agricultură), față de 14,8% în 1961.

Desigur, aici acționează nu numai o anumită reținere în fața inconvenientelor gigantismului întreprinderilor, ci și alți factori ; se face simțit, de pildă, efectul automatizării și mecanizării producției, de regulă mai avansate în cazul întreprinderilor mari, ceea ce determină ca necesitățile lor în forță de muncă să fie comparativ mai reduse decît cele ale întreprinderilor mici și mijlocii.

Datele din tabelul alăturat ilustrează repartiția și dinamica diferențiate ale marilor întreprinderi, în profil regional și pe ramuri de activitate. Cea mai mare concentrare a întreprinderilor mari se constată în regiunea Parisului și în bazinul parizian (45—46% din numărul lor total) ; totodată, această zonă a cunoscut un ritm susținut de creștere a efectivelor (+23%) depășit doar de regiunea Vest. În același timp, regiunea Nord — cu un pronunțat profil minier — a înregistrat reducerea atît a numărului de întreprinderi mari, cît și a efectivelor ocupate în acestea.

Regiunea	Numărul întreprinderilor (unități)		Efectivul salariaților (mii persoane)	
	1961	1970	1961	1970
Regiunea Parisului	282	291	548,5	653,0
Bazinul parizian	169	184	220,3	294,7
Nordul	120	110	255,7	225,0
Estul	122	126	266,3	284,9
Vestul	64	70	94,1	139,5
Sud-vestul	67	71	91,2	111,3
Centru-estul	128	130	219,1	259,9
Regiunea mediteraneană	56	58	98,7	109,4
Total :	1008	1040	1793,9	2077,7

Ramura	Numărul întreprinderilor (unități)		Efectivul salariaților (mii persoane)	
	1961	1970	1961	1970
Industrie	690	704	1322,4	1443,6
Construcții și lucrări publice	54	54	48,2	66,1
Transporturi	56	57	143,4	148,4
Servicii (inclusiv telecomunicațiile)	90	97	111,1	175,4
Comerț	28	31	37,2	49.2
Instituții financiare	24	26	41,6	61,8
Întreprinderi de stat (inclusiv militare)	66	71	90,0	133,2
Total :	1008	1040	1793,9	2077,7

Sursa : Economie et statistique, nr. 43/1973.

Pe ramuri de activitate, în deceniul amintit numărul întreprinderilor mari și efectivele ocupate au sporit cel mai mult în domeniul serviciilor, în sectorul de stat, precum și în comerț. În cadrul industriei, ramură căreia în Franța îi revin două-treimi din numărul total al întreprinderilor mari și circa 70% din efectivul lor de salariați, evoluția pe subramuri este net diferențiată. Una dintre subramurile principale — extracția combustibililor minerali solizi — și-a văzut numărul întreprinderilor mari scăzînd de la 71 în 1961 la 58 în 1970, iar efectivul salariaților de la 182.4 mii la 112,2 mii persoane. Scăderi mai puțin importante s-au înregistrat, de asemenea, în alte subramuri ale industriei miniere, în metalurgie și prelucrarea metalelor, în ramura textilă. În schimb, creșteri sensibile au avut loc în producția de mașini și aparate electrice (de la 100 la 114 întreprinderi și de la 148,3 la 191,9 mii persoane), în industria de automobile, motociclete și biciclete (de la 64 la 74 întreprinderi și de la 211,7 la 289,5 mii persoane), în industria chimică și a cauciucului (de la 60 la 67 unități și de la 102.5 la 142,2 mii persoane), industria sticlei ș.a.

N. P.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR NOȘTRI

Numărul viitor al revistei „Viața economică" va apărea MIERCURI 22 august 1973.

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 34 (521)
MIERCURI 22 AUGUST 1973
20 PAGINI 2 LEI

34

ANI DE ISTORICE ÎMPLINIRI

DE 29 DE ANI, ziua de 23 August este înscrisă în istoria patriei noastre cu majuscule. Marcînd o cotitură decisivă în destinele poporului român, insurecția națională antifascistă armată a deschis calea revoluției populare, înfăptuirii unor transformări radicale în domeniile politic, economic, social, cultural. De aceea, cînd privim astăzi în urmă spre drumul parcurs în toți acești ani, înțelegem cu și mai multă claritate și profunzime că aniversăm un act istoric prin care poporul, într-o supremă manifestare a voinței sale, și-a luat soarta în propriile-i mîini.

Tot ce am înfăptuit vreme de aproape trei decenii, tot ce înfăptuim și ne propunem să înfăptuim de acum încolo, poartă amprenta acestui nou destin pe care poporul român, liber și stăpîn în țara sa, a hotărît să și-l croiască. Cifrele nu pot reflecta decît parțial saltul uriaș, mutațiile profunde pe care anii edificării socialiste le-au determinat în viața noastră, a tuturor. Astăzi, România are o producție industrială de circa 25 de ori mai mare decît în 1938, anul cu cea mai ridicată producție antebelică. Tot astăzi, ritmul de dezvoltare industrială pe care îl înregistrează țara noastră este printre cele mai înalte din lume. Dar dincolo de sfera de cuprindere a cifrelor și comparațiilor se află și alte realități și împliniri cu un impact istoric asupra destinelor poporului. Deținerea întregii puteri politice și economice de către cei ce muncesc, dezvoltarea democrației socialiste au făcut ca poporul român să devină efectiv stăpînul propriilor destine, conducînd treburile obștești conform voinței și intereselor sale, fructificînd în propriul folos roadele muncii sale, întreaga avuție națională.

A devenit o tradiție a României socialiste ca fiecare an să-l depășească pe cel precedent sub raportul realizărilor economico-sociale. În spiritul acestei tradiții, cu hotărîrea fermă de a accelera ritmul dezvoltării multilaterale a țării, au întîmpinat oamenii muncii sărbătorirea zilei de 23 August. Întreaga lor activitate poartă amprenta perspectivelor însuflețitoare deschise de programul de dezvoltare economico-socială elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, care are drept coordonată majoră accelerarea ritmului de înaintare prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pe baza încorporării celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii. După cum bine se știe, caracteristic pentru etapa actuală este nu numai creșterea cantitativă, ea însăși deosebit de spectaculoasă, cît mai ales schimbarea calitativă exprimată în profunda modernizare a structurii economiei naționale, în asigurarea unui înalt grad de valorificare a bogățiilor naturale și a capacității de creație a poporului nostru, în afirmarea puternică a factorilor intensivi de creștere economică.

În cadrul ședinței de lucru consacrată unor probleme economice actuale, care a avut loc săptămîna trecută sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost reliefate noi direcții concrete de concentrare a eforturilor în etapa actuală, atît în domeniul agriculturii cît și al industriei. Această ședință de lucru s-a înscris în cadrul acțiunilor inițiate de secretarul general al partidului în scopul stabilirii unor programe de măsuri eficiente menite să valorifice pe deplin resursele de care dispune economia noastră națională, să asigure dezvoltarea sa accelerată, pe un plan superior, pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen, în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare permanentă a bunăstării materiale a poporului.

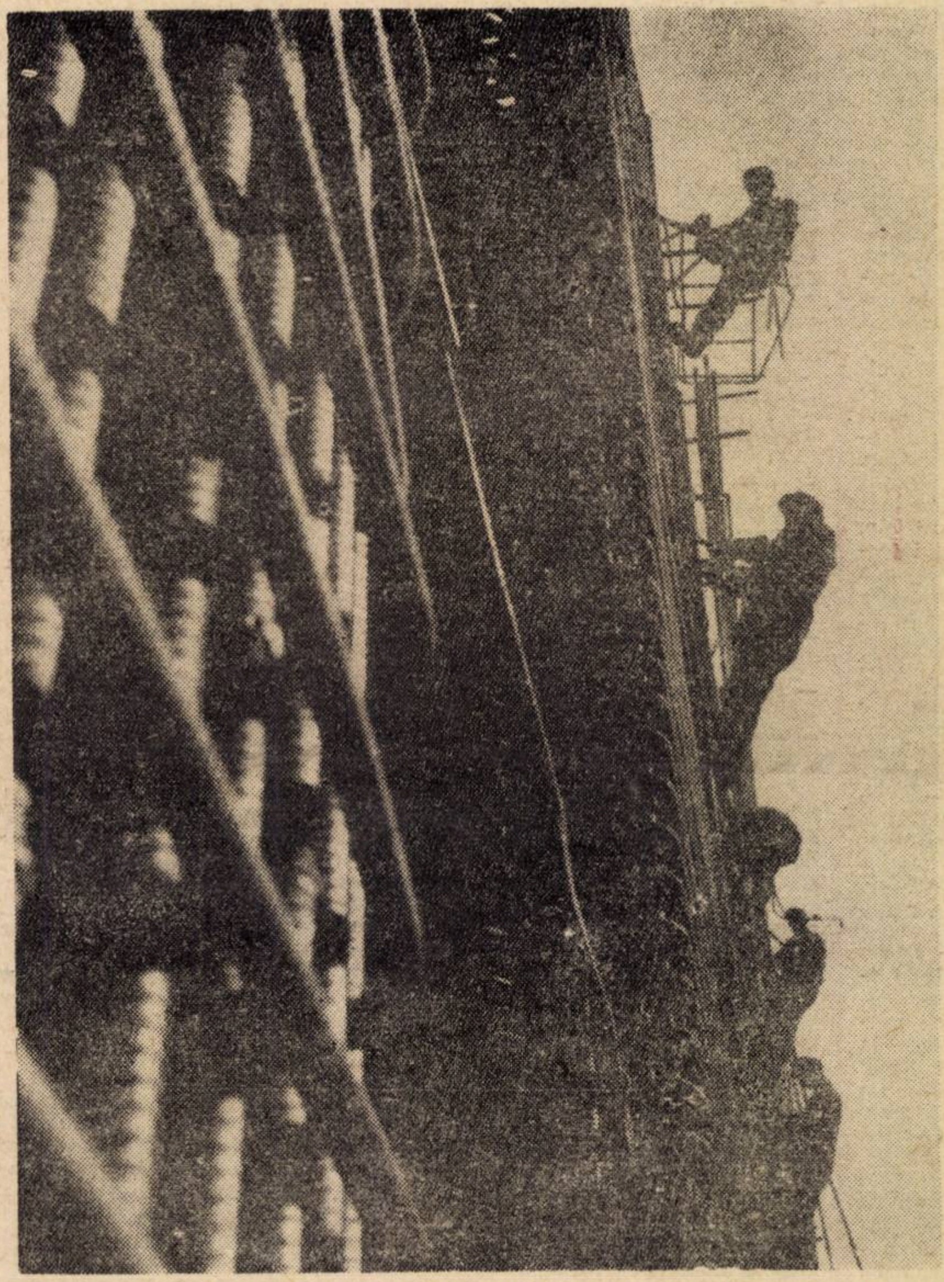

Cu elanul forțelor noastre în continuă ascensiune ...

1944–1973

TRĂIASCĂ 23 AUGUST – ZIUA INSURECȚIEI NAȚIONALE ANTIFASCISTE ARMATE!

SOCIALISMUL A DESCHIS PENTRU ROMÂNIA CALEA EDIFICĂRII UNEI ECONOMII DINAMICE, MODERNE

DUPĂ VICTORIA la 23 August 1944 a insurecției naționale antifasciste armate și, apoi, cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și celelalte pături de oameni ai muncii, țara noastră a trecut la transformarea socialistă a economiei și a întregii vieți sociale — singura în stare să asigure lichidarea rămînerii în urmă moștenite, să pună, într-o perioadă istorică scurtă, bazele unei economii moderne, ale echității sociale și ale bunăstării materiale și spirituale.

S-a impus în mod obiectiv opțiunea pentru politica de industrializare socialistă ca un mijloc fundamental pentru valorificarea rațională a resurselor naturale și de muncă, pentru lichidarea decalajului față de țările cu economie avansată și pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Astăzi industria României este orientată în direcția unei dezvoltări multilaterale, în cadrul căreia se îmbină armonios ramurile extractive cu ramurile prelucrătoare, ramurile producătoare de mijloace de producție (grupa A) cu ramurile producătoare de bunuri de consum (grupa B). Demn de remarcat este și faptul că se are în vedere îmbinarea sectoarelor așa-zis clasice ale industriei cu sectoarele de vîrf ale acesteia, generate

Constantin GRIGORESCU

→

←——

nemijlocit de progresul tehnic contemporan. Se impune, de asemenea, constatarea creșterii rapide a producției industriale, la nivelul celor mai înalte ritmuri realizate pe plan mondial. Grăitoare, în acest sens, sînt următoarele cifre care arată creșterea producției industriale în anul 1970 față de anul 1948, cînd s-a trecut la aplicarea politicii de industrializare: producția industrială totală, spre exemplu, a crescut de 20 ori, grupa A de 27 ori și grupa B de 12 ori. Deosebit de rapid au crescut ramurile producătoare de energie electrică și termică, metalurgie feroasă și neferoasă, construcțiile de mașini și chimia. Față de anul 1938, anul cu producția cea mai înaltă din perioada regimurilor burghezo-moșierești, producția industrială este astăzi mai mare de circa 25 de ori. În 1938 produceam circa 280 000 tone oțel și 1,1 mld kWh energie electrică, în timp ce în 1973 vom produce 8 milioane tone oțel și circa 48 mld. kWh energie electrică.

Trăgîndu-se concluziile din experiența de pînă acum, în actualul plan cincinal de dezvoltare a economiei României (1971—1975) se prevede ca rata acumulării în venitul național să fie de 30—32%. Corespunzător acestui spor de acumulare, paralel și cu creșterea eficienței economice, venitul național și consumul pe locuitor vor înregistra creșteri superioare celor din perioada precedentă: 10—11% și respectiv 6,3%.

Îmbinarea armonioasă a industriei extractive și prelucrătoare se realizează în condițiile unui efort considerabil pentru sporirea bazei proprii de materii prime, prin intensificarea prospecțiunilor geologice și prin introducerea unor tehnologii ameliorate de exploatare a resurselor minerale cu conținut util mai sărac. În explorarea și exploatarea bazei de materii prime necesare, s-a acordat prioritate industriei energetice, metalurgice și chimice. Dezvoltarea anumitor ramuri (de plidă metalurgia), pentru care resursele naturale interne sînt insuficiente, este asigurată prin importul de materii prime.

Este cunoscut faptul că, în ultimul timp, s-a conturat o tendință accentuată de diversificare a producției industriale, de adîncire a diviziunii interne și internaționale a muncii. Asistăm totodată la formarea unui tip nou de diviziune internațională a muncii. De la specializarea țărilor pe ramuri ale economiei și industriei se trece la o specializare pe tipuri de produse și operațiuni în condițiile dezvoltării lor multilaterale. Corespunzător acestei tendințe progresiste, în procesul de industrializare a României s-a urmărit diversificarea producției pe sortimente și totodată specializarea ei. Dat fiind stadiul său de dezvoltare industrială, România parcurge în prezent un accentuat proces de diversificare. Dar, în înfăptuirea acestui proces, sînt luate în considerare posibilitățile de cooperare și cu alte țări.

În trecut economia României se caracteriza și printr-o mare suprapopulație agricolă. Această situație are, firește, legături cu combinarea factorilor de producție și substituția lor. Luîndu-se în considerare interesele imediate și mai ales de perspectivă ale economiei, s-a optat pentru tehnicile de producție intensive. De aceasta depinde atragerea de noi resurse în circuitul economic și diversificarea producției, obținerea unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piața mondială, sporirea acumulărilor și, respectiv, crearea în perspectivă a unui număr mereu crescînd de locuri de muncă. Paralel cu această orientare, aplicată inițial mai ales în sectoarele de bază ale proceselor de producție, s-au folosit și posibilitățile de ocupare imediată cît mai deplină a resurselor de muncă (creșterea numărului de schimburi).

Pe baza acestor orientări, industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, principalul factor al progresului economic și social al țării. Ponderea industriei în venitul național a crescut astfel de la 30,8% în 1938 la 36,8% în 1971. Au fost create și s-au dezvoltat numeroase ramuri noi, de înaltă tehnicitate, electrotehnica și electronica, construcția de mașini-unelte, a elementelor de automatizare, petrochimia și altele. A crescut capacitatea industriei de a realiza produse de mare complexitate care pot sta cu succes alături de cele mai reușite exemplare realizate pe plan mondial. Industrializarea socialistă a asigurat valorificarea mai intensă, în condiții de eficiență superioară, a potențialului material și uman al țării. În perioada 1965—1970, spre exemplu, valoarea obținută dintr-o tonă de metal a crescut cu 40%, iar valoarea obținută dintr-o tonă de masă lemnoasă a crescut cu 36%. Dezvoltarea în ritm rapid a producției industriale a determinat crearea a numeroase locuri de muncă, atît pentru sporul natural al populației apte de muncă, cît și pentru atragerea în ramurile neagricole a unei părți însemnate a populației agricole. În acest sens, concludente sînt și datele din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Structura populației ocupate

	1950	1971
Populație ocupată — total	100,0	100,0
din care:		
Industrie	12,0	24,7
Construcții	2,2	8,1
Agricultură	74,1	46,4

Experiența de peste un sfert de secol de dezvoltare economică a României arată, așadar, justețea opțiunii industrializării. Această opțiune continuă să stea la baza dezvoltării economice a României și în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. O dată cu creșterea în ritm înalt a producției industriale, se are în vedere și un proces mai accentuat de modernizare a structurii industriei și a aparatului său de producție, realizarea unor produse mult mai complexe, cu caracteristici tehnice și economice superioare. Potrivit orientărilor de bază ale dezvoltării economiei, pînă în 1990 producția industrială va crește de 6—8 ori; o creștere deosebită vor înregistra sectoarele moderne: producția de oțeluri aliate, electronica, optica și mecanica fină, chimia de sinteză etc. Se tinde astfel spre o aplicare largă a cuceririlor contemporane ale științei și tehnicii, spre valorificarea cît mai deplină a resurselor naturale și de muncă, care să ne apropie de țările dezvoltate economic.

Cooperativizarea agriculturii, care a marcat o schimbare revoluționară în viața satului românesc, a deschis calea realizării unor creșteri a producției și a randamentelor. Pe baza industrializării, s-a asigurat, totodată, dotarea agriculturii cu o tehnică nouă, proprie marii producții agricole. Iată cîteva elemente definitorii ale noii baze tehnice:

Tabelul nr. 2

	1938	1971
— Suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic ha	2493	85
— Îngrășăminte chimice — substanță activă — folosite pe un hectar de teren arabil (plus plantații de vii și pomi) kg	0,8	67
— Suprafața amenajată pentru irigare mii ha	15,4	956,7

Cercetarea științifică fundamentală și aplicativă contribuie la crearea de noi soiuri de semințe, la ameliorarea raselor de animale și la îmbunătățirea agrotehnicii. Au sporit considerabil cadrele de specialiști cu studii superioare, în fiecare cooperativă agricolă existînd cel puțin un inginer agronom. Pe baza noilor condiții s-au obținut producții vegetale și animale superioare, capabile să asigure tot mai bine nevoile de consum ale populației și cerințele de materii prime ale industriei. Producția de cereale din anul 1972 a fost aproape dublă față de producția medie din perioada 1934—1938, cei mai buni ani agricoli din perioada de dinainte de război. Față de 700—800 kg la hectar, cît era producția medie de grîu înainte, anul acesta se va obține, de pildă în județul Constanța, o producție de circa 3400 kg la hectar.

Se urmărește ca în perioada 1970—1990 producția agricolă să crească de 3 ori, iar în cadrul acesteia să se dezvolte prioritar sectorul zootehnic. Pînă în 1975 se va asigura mecanizarea complexă a lucrărilor agricole, se vor aplica 180—190 kg îngrășăminte la hectar (substanță activă), spre anii 1980 se va ajunge la doza maximă de îngrășăminte, iar pînă în 1990 va fi amenajată pentru irigat jumătate din suprafața arabilă a țării.

Lărgirea și modernizarea bazei tehnice, paralel cu diminuarea relativă și absolută a populației active din agricultură, va permite o utilizare mai rațională și mai intensivă a populației rămase în agricultură (circa 10—15% în 1990).

ESTE UN ADEVĂR unanim recunoscut că nici o țară, independent de dimensiunea ei, de gradul său de dezvoltare sau de bogăția resurselor naturale de care dispune, nu se poate dispensa de legături economice cu restul lumii. În lumina experienței recente, importanța relativă a schimburilor internaționale crește mai mult decît proporțional cu gradul de dezvoltare, de diversificare și specializare a producției.

O dată cu extinderea comerțului exterior, România promovează pe scară largă și cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, inclusiv sub forma întreprinderilor mixte de producție sau comerciale pe teritoriul României sau al partenerilor.

România promovează relațiile economice multilaterale cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială. În prezent ea întreține relații economice cu 110 state ale lumii. În mod firesc, România dezvoltă relațiile sale economice externe în primul rînd cu țările socialiste, îndeosebi cu țările vecine. România dezvoltă, totodată, pe baza principiului egalității și avantajului reciproc, relații economice multilaterale cu tinerele state independente precum și cu celelalte țări.

Corespunzător dezvoltării economiei naționale, comerțul exterior a cunoscut o evoluție ascendentă, ceea ce reflectă o participare tot mai intensă a României la diviziunea internațională a muncii. Astfel, în perioada 1950—1971, volumul comerțului exterior al României a crescut de peste 9 ori în raport cu creșterea de 7 ori a produsului social material. Concomitent cu creșterea volumului comerțului exterior, s-a modificat structura lui. În privința exportului, spre exemplu, s-a pus accentul pe creșterea ponderii produselor fabricate, din ce în ce mai complexe, care încorporează o valoare adăugată urcată. Se are în vedere, între altele, evitarea inconvenientelor raporturilor de schimb nefavorabile ce rezultau în trecut din predominarea exportului de produse primare sau foarte sumar prelucrate. În acest cadru, și pe măsură ce procesul de industrializare a progresat, s-a urmărit diversificarea compoziției exportului odată cu specializarea în anumite tipuri de produse exportate.

În perioada menționată ponderea mașinilor și utilajelor în totalul exportului a crescut de la 4,2% la 23,7%, iar a mărfurilor industriale de larg consum de la 1,3% la 13,5%. În schimb, a scăzut exportul de produse primare sau foarte slab prelucrate (combustibil, materii prime, produse agricole și materiale de construcție) de la 92,8% la 49,6%. Chiar și în cadrul exportului de produse de origine agricolă a crescut simțitor importanța relativă a mărfurilor alimentare supuse unui anumit grad de prelucrare, de la 19,7% în 1950 la 53% în 1971 din exportul total al acestei categorii. Importul a cunoscut, de asemenea, importante modificări structurale. Printre acestea este de semnalat o creștere firească a ponderii materiilor prime și a metalelor de la 24,8% la 30,2%. Paralel s-a asigurat o dimensionare corespunzătoare a ponderii importului de materii prime de origine agricolă și a produselor alimentare, acestea ajungînd de la 22,3% la 16,1%. Mașinile și utilajele ocupă o pondere din ce în ce mai importantă în totalul importului. Această pondere a crescut de la 37,1% la 42,1%. A scăzut în schimb, pe măsura extinderii aparatului industrial propriu, importanța relativă a importului produselor industriale de consum individual (de la 10,2% la 5%).

Se are în vedere ca, în întreaga perioadă 1976—1990, ritmul comerțului exterior să devanseze ritmul produsului social. Ponderea produselor industriale, în special a construcțiilor de mașini, va crește de la 25% la circa 45%. Se vor promova forme variate de cooperare economică, contribuind astfel la asigurarea unor surse stabile de aprovizionare cu materii prime și la realizarea unor serii mari de fabricate cu înaltă eficiență.

REPARTIZAREA RAȚIONALĂ, în teritoriu, a producției materiale, îndeosebi a industriei, asigură dezvoltarea economică și socială a tuturor regiunilor, punerea în valoare a resurselor materiale și de muncă și crearea unor condiții de viață ridicate pentru populația întregii țări. Sînt evitate dezechilibrele demografice teritoriale, în principal concentrarea excesivă a populației în cîteva mari centre economice și urbane. Prin crearea unor condiții de viață și sociale asemănătoare în toate zonele țării se conturează totodată un proces de omogenizare în profil teritorial a fenomenelor și structurilor sociale.

Cadrul general în care se dezvoltă România în anii socialismului asigură condițiile necesare pentru ca la baza repartizării teritoriale a producției materiale și a infrastructurii sociale să stea atît criterii de eficiență cît și criterii sociale. Principalele instrumente folosite în politica regională sînt planurile naționale de dezvoltare economico-socială, întocmite atît în profil de ramură cît și în profil teritorial. Cu ajutorul planurilor anuale și de perspectivă, investițiile sînt astfel repartizate încît odată cu dezvoltarea de ansamblu a economiei să se asigure o creștere economică mai rapidă o zonelor mai puțin dezvoltate. Pe această bază, s-a îmbunătățit structura socială a populației prin creșterea numărului de salariați și s-a redus decalajul privind gradul de urbanizare. Comparativ cu anul 1965, în anul 1971, spre exemplu, creșterea relativă a salariaților din industrie în județele dezvoltate sub raport economic a fost sub nivelul creșterii medii pe țară de 31%, în schimb, în județele mai puțin dezvoltate s-au înregistrat creșteri superioare, care au mers chiar pînă la dublarea numărului de salariați. Cît privește gradul de urbanizare, se constată că acesta a reprezentat 41,1% în anul 1971 față de 23,4% în anul 1948. Prin amplasarea obiectivelor industriale în zonele mai puțin dezvoltate, cu resurse de forță de muncă relativ abundente, deplasările teritoriale ale populației au fost reduse, fapt ce se poate vedea și din ritmul mediu anual de sporire a populației urbane: 5% în perioada 1948—1966 și 3% în perioada următoare.

Dezvoltarea economică și socială în profil teritorial se sprijină și pe o rațională determinare a rețelei de localități, inclusiv a numărului de sate și de comune, astfel încît acestea să poată fi unități administrative teritoriale puternice. În acest cadru, potrivit studiilor efectuate, un număr de 300—350 localități rurale cu perspective de dezvoltare întrunesc condiții să devină centre economice și sociale cu caracter urban în următoarele două decenii. Ținînd seama de numărul actual al orașelor și al comunelor suburbane (381), rezultă așadar aproape o dublare a localităților cu caracter urban. O dată cu sporirea gradului de urbanizare a populației va fi asigurat și echilibrul demografic teritorial, problemă care confruntă în prezent numeroase țări dezvoltate.

DEZVOLTAREA susținută a economiei României în actualul cincinal, ca și în perioadele următoare, se va sprijini, într-o măsură crescîndă, pe factorii intensivi ai creșterii economice, pe aplicarea pe scară largă a progresului tehnic în înțelesul său cel mai larg. În acest cadru se va asigura o extindere a gradului de mecanizare-automatizare a producției și introducerea unor tehnologii moderne în toate procesele de producție. Vor fi asimilate noi produse, se va asigura modernizarea unora din cele existente și va fi sistată producția acelora cu nivel tehnic scăzut. Astfel, în 1973 produsele noi sau modernizate vor reprezenta jumătate din producția industrială. În industria constructoare de mașini proporția produselor noi va fi de 63%, iar în industria ușoară se are în vedere reînnoirea aproape integrală a sortimentului de mărfuri.

Odată cu progresul tehnic material, se vor extinde progresul tehnic organizatoric, metodele moderne de organizare a producției și a muncii precum și de conducere a întreprinderilor. Se conturează, de asemenea, o creștere a rolului forței de muncă calificate și o mai judicioasă utilizare a acesteia precum și a rolului cadrelor tehnice cu studii medii și superioare care urmează să activeze nemijlocit în producție și în sectoarele de cercetare și de concepție.

Măsurile privind perfecționarea conducerii și planificării economiei, inițiate în 1967, au creat un cadru mai adecvat pentru o mai bună utilizare a resurselor materiale, financiare și de muncă. O mare însemnătate principială și practică are în acest sens extinderea continuă a democrației economice. Instituțiile create în acest scop la nivelul unităților economice, comitetele și consiliile oamenilor muncii, ca organe de conducere colectivă și adunările generale ale salariaților, dau posibilitatea unei participări nemijlocite a oamenilor muncii la organizarea și conducerea activității economico-sociale, de manifestare din plin a calității lor de producători și proprietari ai mijloacelor de producție.

ANGAJAMENTUL național de depășire a planului este și o mărturie a faptului că opțiunile de bază ale dezvoltării economice a României, corespund intereselor fundamentale ale poporului român. Într-un timp relativ scurt s-a asigurat nu numai dezvoltarea rapidă a economiei, dar și o îmbunătățire radicală a condițiilor de viață materiale și spirituale ale populației. În cei peste 25 de ani de construcție socialistă, salariul real a crescut de peste trei ori. Au sporit de asemenea substanțial veniturile reale ale țărănimii. Populația se îmbracă și se hrănește mult mai bine decît în trecut. Se consumă mai multă carne, lapte și ouă. În perioada amintită, cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut de peste 10 ori. S-a dezvoltat și îmbunătățit considerabil învățămîntul și ocrotirea sănătății. Sub aspectul numărului de elevi și studenți sau al numărului de medici care revin la 100 de locuitori, România se situează la nivelul țărilor dezvoltate. Se generalizează școala obligatorie de 10 ani și în perspectiva anilor 1985 se va trece la școala obligatorie de 12 ani.

S-a creat o rețea largă de creșe și cămine pentru populația preșcolară și s-a introdus și extins alocația de stat pentru copii. S-au îmbunătățit condițiile de locuit, construcțiile de locuințe crescînd mai rapid decît sporul populației.

Caracteristic pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă ale populației este și faptul că durata medie de viață a crescut la 67—68 ani în 1972, față de numai 42 ani în 1932.

Se poate formula concluzia că opțiunile economice din ultimul sfert de veac au permis înaintarea rapidă a României pe calea dezvoltării multilaterale economico-sociale. Exigențele regimului socialist vor face ca acest proces să fie însoțit de îmbunătățirea „calității“ traiului și de afirmare deplină a potențialităților umane.

CINCINALUL ÎN PATRU ANI ȘI JUMĂTATE

Gheorghe CIOARĂ
prim secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.

MĂREȚUL PROGRAM de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate, înfățișat de Congresul al X-lea al partidului, construirea unei economii avansate, întemeiată pe o industrie modernă și pe o agricultură de înalt randament. promovarea largă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, creșterea continuă a nivelului de cultură și bunăstare al întregului popor, presupun în mod necesar dezvoltarea accelerată și echilibrată a economiei noastre, imprimarea unui ritm tot mai dinamic activității productive, creșterea continuă a eficienței muncii sociale.

Intemeiat pe cunoașterea legilor sociale, pe estimarea realistă a potențelor materiale și umane, pe cunoașterea profundă a realităților, partidul nostru a desfășurat în ultimii ani o vastă activitate de perfecționare a întregii vieți economice și social-politice a țării, orientînd energiile creatoare ale poporului nostru spre îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului, spre înfăptuirea exemplară a sarcinilor actualului cincinal — etapă hotărîtoare în programul de dezvoltare economico-socială a patriei noastre, pentru ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Subliniind realismul sarcinilor stabilite, partidul a relevat. totodată, existența unor importante rezerve de creștere, a căror punere în valoare poate duce la ritmuri mai rapide de dezvoltare. Apelul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru valorificarea mai eficientă a rezervelor de care dispune economia noastră a găsit un larg ecou în rîndurile comuniștilor, muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, întregului nostru popor — organele și organizațiile de partid, colectivele de oameni ai muncii angajîndu-se ca printr-o mai bună gospodărire a resurselor interne, materiale și umane, să îndeplinească înainte de termen prevederile actualului cincinal.

Propunîndu-și acest obiectiv **organizația de partid a Capitalei. care numără peste 230 000 de membri, s-a angajat să realizeze, peste prevederile planului cincinal inițial, o producție în valoare de 52 miliarde lei, ceea ce echivalează cu îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate.** Acest angajament se întemeiază pe o analiză aprofundată a realităților existente, a resurselor importante ce există în unitățile economice din București. Astfel, au fost efectuate studii amănunțite mai întîi într-un număr de întreprinderi, apoi în toate celelalte, în urma cărora s-au descoperit rezerve suplimentare care, printr-o mai judicioasă folosire, ne permit să scurtăm cu șase luni termenul de îndeplinire a cincinalului.

Însemnătatea acestui angajament este pe deplin ilustrată de ponderea pe care Capitala o deține în producția industrială a țării. **In cele 235 de întreprinderi industriale ale sale se realizează o șesime din producția industrială a țării** (din care peste 25% din producția industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor. peste 20% din producția industriei chimice, aproape 27,5% din producția de textile, mai mult de 23% din cea de confecții, peste 56% din producția industriei poligrafice). Totodată, producția globală va crește în 1975 cu 97,5% față de 1970. Ca urmare a sporirii continue a productivității muncii (cu 58% în 1975 față de 1970) se va obține 78% din sporul de producție prevăzut pentru perioada 1971—1975. Ce căi au fost investigate și ce mijloace au fost depistate pentru asigurarea acestor sporuri de producție ?

ȚINÎND SEAMA de potențialul important de producție cu care a fost dotată industria Capitalei (numai în primii doi ani ai cincinalului, fondurile fixe din industrie au crescut cu 31%) **o primă direcție a fost studiul amănunțit asupra utilizării judicioase a capacităților și suprafețelor de producție.** Analizele întreprinse au arătat că în multe unități existau mașini și utilaje insuficient utilizate. La sfîrșitul anului 1970, de pildă, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte de prelucrat metale era de 66,7% în secțiile de bază și de 51,1% în cele auxiliare. Pentru o cunoaștere mai aprofundată a situației din fiecare întreprindere. Comitetul municipal de partid, comitetele de partid ale sectoarelor au constituit colective de activiști și specialiști din întreprinderi, învățămîntul superior, institute de cercetări și proiectări care au analizat la fața locului gradul de încărcare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, suprafețele de producție disponibile, capacitățile care nu lucrau la parametrii proiectați etc. În urma acestor studii și cu sprijinul colectivelor din întreprinderi au fost elaborate programe de măsuri care, aplicate, vor aduce un spor de producție în valoare de 6,2 miliarde lei.

Ca urmare a traducerii în viață a acestor măsuri, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte de prelucrat metale a fost în primul trimestru al acestui an de 73,7% (față de 66,7%) în secțiile de bază și de 60.7% (față de 51,1% în 1970) în secțiile auxiliare. Numeroase întreprinderi constructoare de mașini însă au realizat în aceeași perioadă (trimestrul I 1973) indici de utilizare a mașinilor mult superiori nivelului mediu pe ansamblul industriei (Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" — 81,9%, „Electroaparataj" — 88,2%, „Electromagnetica" — 80,2%. Întreprinderea mecanică de material rulant — Triaj — 87,5%, Uzina de reparații auto „Grivița" — 82,9%, „Vulcan" — 76.8%, „23 August" — 75,6%) ș.a.

Determinarea riguroasă a capacităților de producție existente a făcut posibilă **elaborarea unor măsuri eficiente pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, diminuarea întreruperilor planificate, prin îmbunătățirea calității reparațiilor, a întreținerii mașinilor și instalațiilor.** Pe baza programelor stabilite în acest sens se prevede a se obține un spor de producție de peste 16 miliarde lei.

Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III sînt indisolubil legate de asigurarea forței de muncă calificate în structura și volumul necesar. Pe baza studiilor elaborate în toate unitățile a reieșit că, pentru a-și **putea realiza angajamentul, municipiul București are nevoie să pregătească în acest cincinal 121 000 muncitori calificați în 86 de meserii, pe această cale urmînd să se realizeze o producție suplimentară în valoare de peste 16 miliarde lei.** Prin acțiunile desfășurate în 1972 a fost asigurată forța de muncă necesară pentru anul 1973. Pentru anul viitor au fost recrutați și încadrați în diferite forme de calificare aproape 60 000 de oameni, ceea ce va asigura forța de muncă necesară generalizării schimbului II și extinderii schimbului III la nivelul capacităților de producție. O contribuție însemnată au adus în acest sens cele peste 1 000 de colective obștești, alcătuite din activiști de partid, de sindicat și U.T.C., cadre didactice, deputați, responsabili de blocuri ș.a. care au depistat și îndrumat pînă la 14 august a.c., spre întreprinderile industriale peste 16 000 de cetățeni care nu erau ocupați în producție.

Paralel cu atragerea de noi muncitori în producție s-au întreprins măsuri pentru înlăturarea unor neajunsuri în ce privește folosirea forței de muncă existente, pentru întărirea disciplinei și spiritului de răspundere al salariaților față de îndeplinirea sarcinilor profesionale. O influență pozitivă în acest sens au avut inițiativele „Brigăzile de producție și educație" (inițiată de întreprinderea Grivița Roșie), care se aplică în 25 de unități, „Prietenii noului angajat" (inițiată de colectivul întreprinderii „Semănătoarea"), care se aplică în 37 de unități, și a altor peste 50 de inițiative, care vizează recrutarea. stabilizarea și perfecționarea pregătirii forței de muncă, folosirea mai bună a timpului de lucru, a capacităților de producție, modernizarea tehnologiilor și produselor, gospodărirea rațională a fondurilor de producție etc. În primele 27 de luni ale actualului cincinal indicele de fluctuație al forței de muncă s-a micșorat cu 36%, iar numărul muncitorilor care lucrează sub normă cu 32,4%.

● Ample studii și acțiuni pentru fructificarea deplină a potențialului material și uman.

● Prin îmbunătățirea indicilor de utilizare a capacităților existente — un spor de producție de 6,2 miliarde lei.

● O resursă importantă de creștere — îmbunătățirea coeficientului de schimburi, perfecționarea activității de reparații, reducerea întreruperilor planificate.

● Acțiuni intense pentru atragerea în munca productivă a populației neocupate.

● Rezultatele obținute — o confirmare deplină a realismului angajamentelor asumate.

REALIZAREA exemplară a sarcinilor cincinalului a pus pe prim plan urmărirea aspectelor calitative ale acestuia, modernizarea producției și a proproduselor, ca o condiție hotărîtoare pentru obținerea unei eficiențe sporite în toate ramurile economiei naționale. În acest sens, Comitetul municipal de partid a organizat colective de specialiști care, împreună cu conducerile întreprinderilor. au elaborat programe de grăbire a ritmului de modernizare, diversificare, concepere și asimilare de noi tehnologii și produse care vor atrage după sine creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor specifice și ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor. Analiza efectuată a relevat posibilitatea realizării în patru ani și jumătate a sarcinilor inițiale privind însușirea în perioada cincinalului de tehnologii și produse noi, precum și a asimilării în perioada 1973—1975 a unui număr de 250 tehnologii și aproape 1.000 produse noi. În acest scop, în toate unitățile au fost elaborate programe concrete de asimilare a tehnologiilor și produselor noi, iar pentru urmărirea realizării acestor programe au fost constituite în întreprinderi, la sectoare și la municipiu comisii speciale.

Totodată, Comitetul municipal de partid a întreprins o serie de acțiuni menite să mobilizeze organizațiile de partid și toate colectivele de muncă pentru găsirea surselor și elaborarea unor soluții în vederea **reducerii cheltuielilor de producție.** în primul rînd al celor materiale. Ca urmare, prin reducerea consumurilor la unele materiale, diminuarea pierderilor din rebuturi, înlăturarea unor cheltuieli neproductive, pe ansamblul industriei Capitalei s-a realizat în semestrul I al anului în curs o economie de aproape 28 mil. lei la cheltuielile planificate, iar față de perioada corespunzătoare a anului trecut s-a obținut o reducere de 27,4 lei la total cheltuieli la 1.000 lei producție.

Rezultatele obținute pînă acum confirmă realismul angajamentului de a realiza cincinalul în patru ani și jumătate. **În primii doi ani ai cincinalului, volumul producției globale industriale a municipiului nostru a crescut cu 23% față de 16% cît era prevăzut inițial. Anul trecut,** de pildă, s-a **obținut o producție marfă suplimentară de 2,5 mi-**

(Continuare în pag. 6)

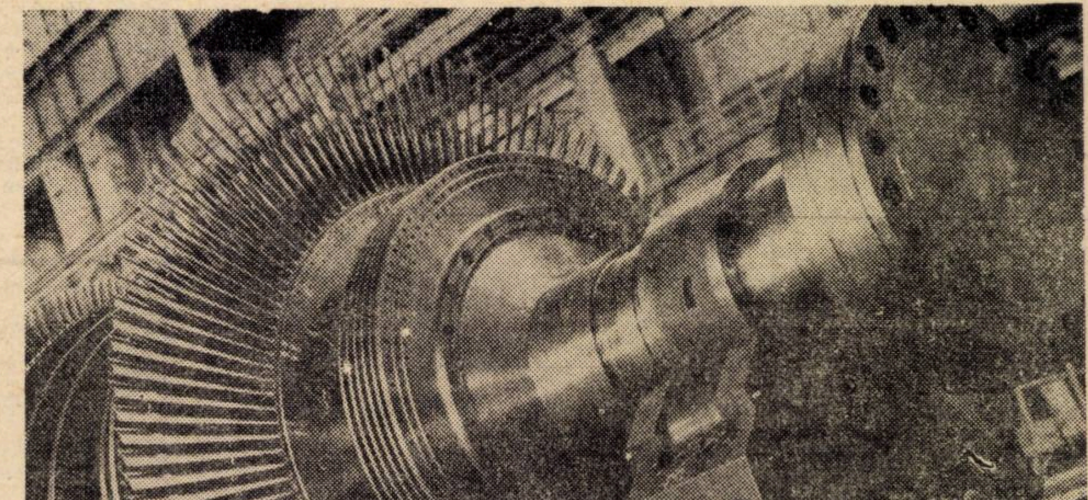

In cinstea celei de-a XXIX aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, colectivul Întreprinderii de Mașini Grele din București a raportat conducerii de partid dobîndirea unui mare succes în activitatea sa, care constituie, în același timp, o premieră a industriei românești : **realizarea primei turbine de 330 MW — cel mai mare turboagregat fabricat în țara noastră.** Gigantul utilaj poate asigura singur necesarul de energie electrică al Bucureștiului. Ultimele probe finale au evidențiat în mod deosebit comportarea excepțională la vibrații : o amplitudine de 2,5 microni la turația de regim de 3 000 rotații pe minut față de 30 microni – valoare uzuală obținută de constructorii de turbine reputați pentru grupuri energetice similare.

Această turbină este prima care va fi instalată în inima Gorjului la centrala de la Rogojelu.

V-aţi angajat! Cum vă onoraţi cuvîntul dat?

1973 — AN HOTĂRÎTOR ÎN ÎNFĂPTUIREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN

Nicicînd ca în acest an, întrecerea pentru înfăptuirea prevederilor de plan şi a angajamentelor asumate nu a cunoscut o asemenea mobilizare de forţe şi ritm de înfăptuiri. Stimulaţi de măreţele perspective deschise dezvoltării accelerate a economiei ţării, cei ce muncesc, într-un efort concertat, şi-au propus să obţină cele mai înalte realizări dobîndite pînă în prezent, atît în ce priveşte nivelul producţiei, productivităţii muncii, îmbunătăţirea calităţii produselor, cît şi în ce priveşte creşterea beneficiilor şi rentabilităţii întreprinderilor, pentru a crea astfel condiţii favorabile înfăptuirii cincinalului înainte de termen.

Realizările dobîndite în răstimpul celor mai bine de 7 luni ce au trecut din acest an confirmă pe deplin faptul că, atît pe fiecare întreprindere, centrală, cît şi pe economie în ansamblu, au fost mai bine valorificate rezervele existente, s-au pus la dispoziţia pieţei interne cît şi pentru export cantităţi mai mari de produse într-o gamă deversificată, la costuri mai reduse şi de calitate îmbunătăţită. Acum, cînd se face bilanţul realizărilor în cinstea marii sărbători — ziua de 23 August — oamenii muncii raportează cu mîndrie partidului, ţării întregi, că angajamentele luate sînt onorate pe deplin. Este o nouă şi grăitoare dovadă a responsabilităţii muncitoreşti, a modului exemplar de traducere în viaţă a politicii înţelepte a partidului care, prin obiectivele concrete, mobilizatoare stabilite de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională, stimulează şi mobilizează eforturile creatoare ale tuturor celor ce muncesc pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a economiei, pentru scurtarea drumului de aducere a României în rîndul statelor dezvoltate economic, cu un înalt grad de civilizaţie şi bunăstare.

Consemnăm, în cele ce urmează cîteva exemple din sutele şi miile existente cu privire la felul în care se materializează angajamentele asumate în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, exemple ce reliefează pregnant răspunderea muncitorească pentru onorarea cuvîntului dat.

Judeţul Galaţi

Laturile calitative ale planului, în atenţie...

IN CADRUL angajamentelor, în scopul materializării sarcinilor trasate de conducerea partidului privind ridicarea la un nivel mai înalt a eficienţei economice a întregii activităţi, organele şi organizaţiile de partid, comitetele oamenilor muncii şi-au concentrat eforturile îndeosebi în direcţia **scăderii cheltuielilor de producţie şi obţinerii unor rentabilităţi ridicate pe fiecare întreprindere şi produs** — indicatori al căror nivel oglindeşte, în ultimă instanţă, întreaga activitate de producţie şi gospodărire a întreprinderilor.

Bilanţul încheiat în preajma marii sărbători de 23 August atestă că oamenii muncii din judeţ, potrivit tradiţiilor din anii construcţiei socialiste, ştiu să-şi onoreze cuvîntul dat: **la toţi indicatorii de plan, angajamentele anuale asumate au fost realizate pe 7 luni, iar la unele chiar depăşite** (vezi tabelul de mai jos). În ce priveşte cheltuielile totale la o mie de lei producţie marfă, **acestea au fost reduse faţă de plan în industria republicană, în primul semestru, cu 3,7 lei, situîndu-se sub sarcina prevederilor iniţiale ale cincinalului pe 1974.** Ca rezultat direct al reducerii acestora, economiile obţinute se ridică la 24,2 milioane lei, angajamentul anual asumat fiind depăşit.

Pentru industria judeţului, care se dezvoltă într-un ritm accelerat, reducerea cheltuielilor materiale de producţie — care reprezintă 72% din produsul global din industrie — se pune cu deosebită acuitate, întrucît constituie calea hotărîtoare de sporire a eficienţei, a acumulărilor socialiste. Diminuarea cheltuielilor materiale la o mie de lei producţie marfă cu 52,4 lei faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, evidenţiază faptul că măsurile adoptate îşi dovedesc eficienţa, că eforturile depuse se materializează concret în rezultatele obţinute.

În vederea eliminării cheltuielilor materiale de producţie, au fost întreprinse acţiuni pe multiple planuri, în funcţie de condiţiile specifice ale fiecărei întreprinderi. Pretutindeni însă a fost acordată o atenţie deosebită **reducerii consumurilor specifice de materii prime şi materiale, în special la metal, material lemnos, combustibil şi energie electrică.** În acest sens, în toate întreprinderile s-au desfăşurat acţiuni pentru revizuirea normelor de consum la materii prime şi materiale, în aşa fel încît să lucreze cu norme de consum îmbunătăţite. Drept efect, numai în primul semestru, consumul de metal a fost redus faţă de norme cu aproape 4100 tone, iar cel de energie electrică cu 28 000 kwh. Desigur, acţiunea de revizuire a normelor de consum nu poate fi considerată încheiată, conducerile întreprinderilor avînd sarcina de a urmări permanent noi posibilităţi ce apar în procesul de producţie. În general, există încă în domeniul micşorării cheltuielilor materiale serioase rezerve care pot şi se cer a fi mai bine fructificate.

O cale importantă de reducere a cheltuielilor materiale o constituie **modernizarea produselor.** Faptul ca în acest an peste 50% din produse vor fi noi sau reproiectate, arată direcţia în care ne-am concentrat, cu prioritate, preocupările. Pentru realizarea acestei importante sarcini a fost mobilizat potenţialul tehnic şi de concepţie din Institutul Politehnic, Institutul de cercetări şi proiectări navale, Centrul de proiectări şi cercetări metalurgice şi din unităţile productive pentru reproiectarea unor produse cu consumuri exagerate de materiale, în vederea îmbunătăţirii indicelui de utilizare a acestora, extinderea înlocuitorilor şi reducerea importurilor. Comitetele oamenilor muncii, consiliile de control muncitoresc şi comisiile pe domenii din întreprinderi au acţionat şi acţionează în direcţia lărgirii asistenţei tehnice în toate schimburile şi la fiecare loc de muncă, pentru întărirea disciplinei tehnologice şi de producţie. S-au luat măsuri de revizuire a tehnologiilor de fabricaţie prin introducerea şi extinderea metodelor moderne de turnare şi laminare, a albumelor de croire şi debitare centralizată a tablelor şi profilelor, reducerea adaosului de prelucrare ş.a.

În domeniul reducerii cheltuielilor materiale de producţie există însă şi întreprinderi care nu se încadrează în sarcinile planificate de micşorare a cheltuielilor materiale, depăşesc normele de consum sau înregistrează rebuturi şi cheltuieli neeconomicoase. Organizaţiile de partid şi conducerile întreprinderilor sînt îndrumate să acorde o atenţie sporită cunoaşterii temeinice a nivelului şi structurii cheltuielilor de producţie, să analizeze permanent rezultatele obţinute în fiecare lună, să acţioneze cu fermitate pentru diminuarea, atît a cheltuielilor materiale, cît şi a regiilor de fabricaţie. În mod deosebit trebuie avute în vedere eliminarea cauzelor care generează apariţia şi menţinerea unor cheltuieli neeconomicoase.

Plenara Comitetului judeţean de partid din luna mai a.c., analizînd preocuparea organelor şi organizaţiilor de partid şi conducerilor de întreprinderi privind reducerea cheltuielilor materiale, a adoptat o hotărîre a cărei îndeplinire va permite valorificarea la un nivel superior a potenţialului de care dispun unităţile industriale din judeţ, încadrarea în nivelul cheltuielilor de producţie planificate şi realizarea angajamentelor asumate.

dr. ing. Ion IOSEFIDE
secretar al Comitetului judeţean Galaţi al P.C.R.

REALIZAREA ANGAJAMENTELOR
în perioada 1.I.—31.VII.1973

INDICATORI	U.M.	Angajament anual	Realizat peste (+) sau sub (—) plan pe 7 luni	În % faţă de angajamentul anual.
Producţia marfă industrială	mil. lei	230,0	+258,1	112,2
Producţia marfă şi prestările de servicii în unităţile cooperatiste	mil. lei	5,9	+3,6	61,0
Producţia industrială în unităţi naturale:				
— oţel brut	mii tone	50,0	+53,6	102,7
— laminate finite pline din oţel	mii tone	17,5	+7,7	44,0
— tablă zincată	mii tone	2,3	+1,8	78,3
— tabelă şi bandă din oţel laminată la rece	mii tone	5,0	+11,4	228,0
— uleiuri comestibile	tone	200	+931	465,5
Livrări de mărfuri către fondul pieţei	mil. lei	13,7	+14,6	106,6
Productivitatea muncii în industria republicană	lei/sal.	1762	+3302	192,0
Economii din reducerea cheltuielilor de producţie în industrie *)	mii lei	—1381	—24216	17,5 ori
Economii din reducerea consumului normat de materiale în industrie *)				
— metal	tone	5394	—4085	75,5
— energie electrică	mii kwh	5730	—27980	488,3
Beneficii (la întreprinderile cu plan anual de beneficii) toate ramurile *).	mii lei	58221	214209	367,9
Economii din reducerea pierderilor planificate la întrep. planificate cu pierderi toate ramurile *).	mii lei	1429	+7330	513,0

*) semestrul I 1973

Întreprinderea „1 Mai"-Ploieşti

Utilaje tehnologice realizate în devans cu peste 45 de zile

COLECTIVUL de salariaţi ai uzinei noastre este preocupat ca, prin activitatea ce o desfăşoară şi prin realizările ce le dobîndeşte zi de zi, să cîştige timpul — respectiv cu 3 luni mai devreme — cu care s-a angajat să realizeze sarcinile actualului plan cincinal. De altfel, toate măsurile şi acţiunile ce se întreprind converg spre atingerea acestui scop.

Bilanţul încheiat cu ocazia adunării generale semestriale a salariaţilor, arată că rezultatele obţinute pe primele 6 luni ale acestui an la principalii indicatori, confirmă realismul angajamentelor asumate, aşa cum rezultă din datele alăturate:

— producţia globală industrială	= **101,0%**
— prod. marfă vîndută şi încasată	= **100,9%**
— chelt. la 1000 lei producţie marfă	**—7,3 lei/sub plan**
— producţie fabricată şi expediată din uzină la export	**+3,3 mil lei peste plan**
— beneficiu din activitatea de bază	**100%**

Comparînd volumul producţiei globale realizată pe primii 2 ani şi jumătate din cincinal cu sarcinile iniţiale din planul pe aceeaşi perioadă, constatăm cu satisfacţie că plusul de producţie obţinut este echivalent cu producţia pe o lună şi jumătate, ceea ce ne întăreşte convingerea că ne vom îndeplini exemplar angajamentul asumat privind realizarea cincinalului înainte de termen.

O caracteristică a activităţii pe primele şase luni din acest an o constituie realizările obţinute la unul din sortimentele de mare importanţă pentru economia naţională şi anume **„maşini şi utilaje pentru industria metalurgică"**, sortiment pentru care uzina a dat în exploatare încă din anul 1972 o secţie nouă, construită în regie proprie. Fabricaţia acestor utilaje şi maşini a înregistrat un salt cantitativ şi calitativ important de la perioadă la perioadă — după cum urmează:

— realizări totale în anul 1972 = 1927 tone
— realizări în trim. I 1973 = 892 tone
— realizări în trim. II. 1973 = 2510 tone

În cadrul sortimentului respectiv, întreprinderea a realizat utilaje de mare complexitate tehnică cum sînt: maşini de lucru în depozite pentru industria siderurgică, linii complete de fişiere a benzilor din oţel, căi cu role pentru industria de aluminiu, utilaje pentru turnătorii de piese din fontă şi oţel, printre care: maşini pentru întors forme, maşini de extras modele, dispozitive de înmagazinare forme, instalaţii rapide de prepararea amestecurilor de formare şi altele. **Ponderea valorică a producţiei de maşini şi utilaje tehnologice pentru industria metalurgică în volumul total de producţie al întreprinderii, a crescut de la 4,9% în anul 1972 la 10,7% în trim. I. a.c. şi la 27,6% în trim. II. a.c.**

Pe linia **diversificării producţiei de utilaje pentru forajul petrolier**, activitatea desfăşurată a avut şi are în vedere satisfacerea cerinţelor beneficiarilor interni şi externi.

În general, în cadrul diversificării producţiei **vom realiza în acest an 34 tipuri noi de sape de foraj şi alte utilaje necesare mecanizării şi automatizării proceselor de muncă din exploatările petrolifere.**

Adunările de dări de seamă ce s-au ţinut în secţiile de producţie în cursul lunii iulie ac., au confirmat hotărîrea colectivului de a realiza cincinalul înainte de termen. Cu acest prilej au fost făcute 109 propuneri menite să determine o mai bună valorificare a posibilităţilor de sporire a producţiei în acest an, îmbunătăţirea calităţii şi reducerea cheltuielilor de producţie, utilizarea integrală a capacităţilor de producţie, mai buna folosire a timpului de lucru, repartizarea judicioasă a specialiştilor şi a forţei de muncă în general, exploatarea raţională a utilajelor şi economisirea materiilor prime şi materialelor.

Modul în care au fost analizate problemele, precum şi valoarea propunerilor făcute de cei ce au luat cuvîntul cu ocazia adunărilor generale, ne întăresc convingerea că sarcinile ce revin întreprinderii noastre din actualul plan cincinal vor fi realizate înainte de termen, depăşindu-se chiar angajamentul asumat cu ocazia Conferinţei Naţionale a P.C.R. din iulie 1972.

ing. Gh. DINU
director
Întreprinderea „1 Mai" — Ploieşti

La Intreprinderea „Integrata" — Constanţa

Cantitate — calitate, obiective primordiale

DEŞI TÎNĂRĂ ca existenţă, întreprinderea noastră s-a impus, mai ales în acest an, prin realizările ce le-a dobîndit atît din punct de vedere cantitativ cît mai ales calitativ. Ţinînd seama de deficienţele manifestate în urmă cu 2—3 ani, **producţia din 1973 a fost pregătită cu mai multă minuţiozitate, prevăzîndu-se în acest scop un amplu plan de măsuri tehnico-organizatorice.** Acesta a vizat, în principal, măsuri cu privire la asigurarea stocurilor normate de fire şi bucăţi ţesute pentru ţesătorie şi finisaj în scopul reducerii staţionării utilajelor şi îmbunătăţirii indicilor lor de utilizare; introducerea acordului global la secţiile de vopsitorie de fibre şi pale, filatura cardată şi filatura pieptănată; revizuirea şi reactualizarea proceselor tehnologice pe faze, ţinînd seama de structura de plan pe articole; organizarea controlului de calitate pe faze şi în final; montarea înainte de termen a 46 de răboaie de ţesut; obţinerea din timp a contractelor pentru livrări la export etc.

În total, au fost prevăzute pentru acest an 52 de măsuri mai principale, din care 43 au fost realizate în primele 6 luni. Înfăptuirea multora înainte de termenul fixat, a avut o înrîurire pozitivă asupra bunului mers al producţiei, valorificării mai depline a potenţialului de care dispunem. La creşterea eficienţei activităţii întreprinderii a contribuit şi transpunerea în viaţă a hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie—2 martie 1973 privind reducerea numărului cadrelor de conducere şi îmbunătăţi-

ing. Iuliana BUCUR
director
Întreprinderea „Integrata" — Constanţa

(Continuare în pag. 14)

O COORDONATĂ DE BAZĂ A POLITICII PARTIDULUI NOSTRU:

SATISFACEREA LA UN GRAD TOT MAI ÎNALT A CERINȚELOR MATERIALE ȘI SPIRITUALE ALE OAMENILOR MUNCII

Mihai DALEA
președintele Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor.

INSURECȚIA NAȚIONALĂ ANTIFASCISTĂ ARMATĂ de la 23 August 1944 a deschis calea unor adînci și radicale prefaceri revoluționare în viața materială și spirituală a poporului român. Lichidînd înapoierea economică din trecut, România este astăzi o țară în plin progres, cu o industrie puternică în continuă dezvoltare, cu o agricultură într-un permanent proces de modernizare, cu o economie dinamică, prosperă, care asigură creșterea continuă a bunăstării tuturor oamenilor muncii.

Marile înfăptuiri obținute în făurirea societății socialiste sînt rodul vastei activități desfășurate de Partidul Comunist Român care, aplicînd în mod creator politica marxist-leninistă la condițiile concrete ale țării noastre, asigură creșterea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea organizării întregii societăți, adîncirea democrației, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, promovarea în raporturile sociale a principiilor eticii și echității socialiste. Ele se datoresc muncii eroice depuse de clasa muncitoare — forța de bază a societății noastre, clasă conducătoare în stat —, de țărănime, aliata de nădejde a clasei muncitoare, de intelectualitatea noastră nouă, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Răsturnarea vechii orînduiri, bazată pe exploatare, si instaurarea noii orînduiri, în care mijloacele de producție aparțin celor ce muncesc, întregului popor, au conferit clasei noastre muncitoare, oamenilor muncii o nouă poziție în societatea noastră, o dublă calitate — aceea de producători și în același timp de proprietari ai întregii avuții naționale. În calitate de proprietari, oamenii muncii iau parte directă la luarea tuturor deciziilor, la gospodărirea întreprinderilor, la întreaga activitate de conducere și dezvoltare a economiei naționale, baza trainică a ridicării gradului de bunăstare și civilizație a întregului popor. Totodată transformînd societatea împreună cu ceilalți oameni ai muncii, clasa muncitoare s-a transformat ea însăși, și-a sporit rîndurile cu noi și noi contingente, și-a ridicat nivelul politic, de cultură generală și profesională, dovedindu-și capacitatea de a asigura modernizarea industriei socialiste la nivelul cuceririlor revoluției tehnico-științifice mondiale.

Pornind de la aceste realități fundamentale, partidul nostru a întreprins un complex de măsuri menit să creeze cadrul organizatoric adecvat pentru participarea largă a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, la conducerea treburilor statului, la elaborarea și înfăptuirea politicii sale interne și externe. Ceea ce dă o valoare incontestabilă măsurilor luate de partid în această direcție și asigură transpunerea lor în viață este faptul că sînt izvorîte din consultarea directă a întregului popor, sînt rezultatul participării maselor largi la elaborarea și aplicarea lor. Această participare a oamenilor muncii, care înseamnă practic exercitarea calității și dreptului lor de proprietari, constituie expresia cea mai elocventă a adîncirii continue a democrației socialiste, care se manifestă în toate domeniile și compartimentele de activitate. Crearea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ca organe de conducere colectivă, investite cu largi competențe, instituirea adunărilor generale ale oamenilor muncii și alte măsuri similare, au dus la făurirea unui sistem de conducere cu adevărat democratic, prin care salariații participă nemijlocit la organizarea și dirijarea activității economice și sociale.

Activitatea vastă și complexă a partidului pentru dezvoltarea multilaterală a țării, remarcabilele succese obținute în anii ce au trecut de la insurecția armată, explică puternica unitate și coeziune a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor celor ce muncesc din patria noastră, hotărîrea lor de a înfăptui consecvent politica partidului de construire a socialismului și comunismului.

PROFUND UMANISTĂ, izvorîtă din interesele fundamentale și năzuințele de progres și pace ale poporului român, politica partidului își găsește expresia în măsurile luate, an de an, pentru creșterea continuă a bunăstării harnicului și talentatului nostru popor. **„Preocuparea fundamentală a partidului, țelul suprem al politicii sale, rațiunea însăși a construcției orînduirii socialiste și sensul a tot ceea ce înfăptuim** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din 1972 — **este creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, satisfacerea cît mai deplină a nevoilor întregului popor, asigurarea condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane".**

Întreaga perioadă de construcție a socialismului a dovedit pe deplin că pe măsura creșterii producției și productivității muncii, a făuririi unei economii avansate, de înaltă eficiență, a sporirii venitului național se creează condițiile necesare pentru ridicarea continuă a nivelului de civilizație și cultură a întregului popor. **Participarea efectivă a celor mai largi mase ale populației la realizarea înainte de termen a sarcinilor actualului cincinal, vine să confirme încă o dată înțelegerea profundă de către toți oamenii muncii a interdependenței între progresul economic și creșterea nivelului de trai.** Concludent în această privință este faptul că pe baza realizărilor dobîndite și a posibilității obținerii în anii viitori a unor sporuri suplimentare de producție, **salariul mediu va crește cu 35% față de 26% cît era prevăzut inițial.**

Activitatea depusă pentru realizarea angajamentului luat de întreaga națiune se materializează în fapte care vorbesc de la sine. În primul semestru al acestui an — hotărîtor în îndeplinirea cincinalului înainte de termen — ritmul de creștere a producției industriale a fost de 14,6%, cu aproape 2% superior celui prevăzut inițial în planul cincinal. Acest succes se adaugă celorlalte obținute în primii doi ani ai cincinalului, ani în care s-a realizat suplimentar o producție de 12 miliarde lei. Există toate condițiile tehnice și organizatorice ca însuflețitorul angajament asumat cu un an în urmă de oamenii muncii, de întregul nostru popor, să fie integral îndeplinit.

În perioada care a trecut de la Congresul al X-lea al partidului pe baza dezvoltării economiei și creșterii venitului național **au fost întreprinse măsuri pe multiple și variate planuri pentru continua ridicare a bunăstării cetățenilor țării.** După cum este cunoscut, **au sporit constant veniturile populației, salariul minim ridicîndu-se de la 800 la 1000 lei. Anul trecut au fost majorate pensiile, ceea ce a însemnat venituri în plus pentru această categorie de cetățeni de peste 1,8 miliarde lei.** De asemenea, **suma afectată creșterii alocațiilor pentru copii a sporit cu 2,2 miliarde lei pe an.** Pe lîngă cîștigurile directe rezultate din remunerarea muncii, STATUL ALOCĂ IMPORTANTE FONDURI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT, SĂNĂTATE, CULTURĂ, ASIGURĂRI SOCIALE, FONDURI CARE REPREZINTĂ 7000 LEI PE AN PENTRU FIECARE FAMILIE FAȚĂ DE 5500 ÎN 1970.

Creșterea veniturilor populației de o parte, sporirea și diversificarea bunurilor de consum pe de altă parte, au permis mărirea substanțială a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul. **Anul trecut populația a cumpărat prin unitățile comerțului socialist cu peste 70 la sută mai multe mărfuri decît în 1965, depășindu-se cu peste 2 miliarde de lei prevederile planului pe primii doi ani al cincinalului.** Pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din iulie 1973, **începînd de la 1 august se va trece în mod eșalonat, pînă la 1 noiembrie, la acordarea noilor majorări de salarii, de care vor beneficia 4,6 milioane de persoane.** În anii 1974—1975 se va trece la cea de-a doua etapă a majorării salariilor prevăzută pentru acest cincinal. Ca urmare, **salariul minim pe economie va ajunge la peste 1100 lei lunar, iar salariul mediu la 1950 lei.**

FĂCÎND BILANȚUL uriașelor realizări obținute în cei patru ani care au trecut de la adoptarea de către Congresul al X-lea al P.C.R. a grandiosului program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, completat și îmbogățit de Conferința Națională a partidului din anul trecut, putem spune cu certitudine că ne aflăm în perioada cea mai fecundă, cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga epocă a făuririi societății socialiste. Toate aceste mărețe realizări sînt legate în conștiința întregului nostru popor de activitatea neobosită, prodigioasă, desfășurată în fruntea partidului și statului nostru de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de aportul său esențial la elaborarea și înfăptuirea liniei generale a partidului, a politicii interne și externe a României socialiste.

Reunind în rîndurile lor clasa muncitoare, toți oamenii muncii salariați, sindicatele constituie în sistemul democrației socialiste din țara noastră un cadru organizat prin care oamenii muncii își exercită atît drepturile cît și obligațiile ce le revin, care permite reflectarea nemijlocită a cerințelor lor cît și participarea sub conducerea partidului, la rezolvarea tuturor sarcinilor construcției socialiste, a problemelor care privesc progresul multilateral al societății românești contemporane.

Plecînd de la premisa esențială că satisfacerea nevoilor crescînde, materiale și spirituale, ale celor ce muncesc depinde de sporirea volumului producției materiale, sindicatele situează în centrul muncii lor înfăptuirea sarcinilor în domeniul economic. Participarea sindicatelor la organizarea consultării largi a salariaților și la atragerea acestora la alcătuirea planurilor de stat, la elaborarea și înfăptuirea măsurilor menite să contribuie la sporirea producției și productivității muncii, creșterea eficienței întregii activități economice, îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor și a timpului de lucru, realizarea de economii și reducerea cheltuielilor de producție, generalizarea inițiativelor valoroase ce apar în realizarea sarcinilor de plan, extinderea experienței înaintate, îmbunătățirea calității produselor, sînt obiective majore ale întrecerii socialiste organizată de sindicate sub conducerea organizațiilor de partid.

Ca organizații profesionale ale oamenilor muncii, **sindicatele participă la elaborarea tuturor măsurilor care privesc ridicarea continuă a nivelului de trai, urmăresc și iau parte activă la realizarea în întregime a prevederilor de ordin social cuprinse în planul de stat.** Știut fiind că pregătirea profesională a salariaților influențează direct atît rezultatele muncii cît și nivelul remunerării, **o deosebită atenție se acordă pregătirii profesionale a cadrelor, perfecționării lucrătorilor din unitățile socialiste** în raport cu exigențele crescînde ale economiei noastre. În lumina Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România, sindicatele militează neabătut pentru îmbunătățirea învățămîntului profesional, sprijină acțiunea pentru formarea muncitorilor calificați prin cursuri de scurtă durată pînă la 6 luni — meserii simple, prin școli profesionale și ucenicie —, prin forme serale de pregătire a ucenicilor etc., concentrîndu-și preocupările în direcția pregătirii muncitorilor calificați în meseriile deficitare din unele ramuri economice (în special în industriile minieră, metalurgică, petrolieră, construcții) cît și a îmbunătățirii manualelor și programelor din învățămîntul profesional, astfel ca acestea să pună un mai mare accent pe cunoașterea principiilor de funcționare, exploatare și întreținerea utilajelor, pe metodele moderne de organizare științifică a muncii.

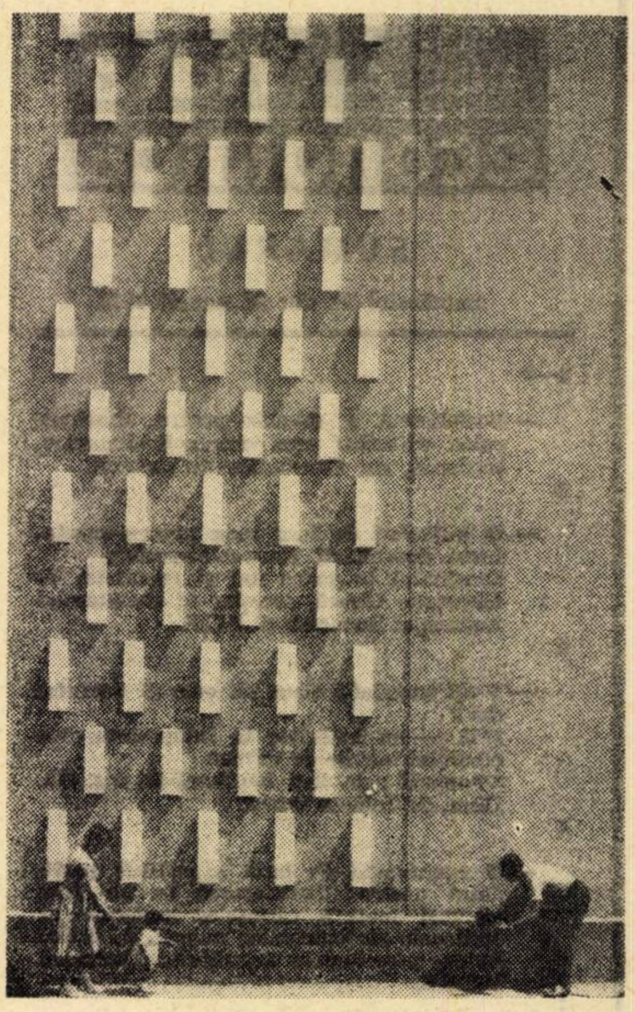

Grija față de om...

O expresie a grijii partidului și statului nostru față de om, o constituie amplul plan de măsuri pentru asigurarea celor mai bune condiții de lucru în întreprinderile și uzinele din țara noastră. CHELTUIELILE STATULUI PENTRU PROTECȚIA ȘI SECURITATEA MUNCII AU ÎNSUMAT ANUL TRECUT 2 MILIARDE LEI, întreprinderile, uzinele și fabricile noastre au fost înzestrate cu instalații moderne de tehnica și securitatea muncii. În acest domeniu, sindicatelor le revin sarcini de o deosebită importanță. Ele organizează și exercită controlul obștesc asupra protecției și securității muncii, urmăresc modul în care conducerile unităților economice își îndeplinesc obligațiile stabilite prin lege. În același timp, sindicatele desfășoară o susținută activitate de educare a salariaților pentru cunoașterea și respectarea cu strictețe a tuturor normelor și reglementărilor de tehnica securității și igiena muncii, activitate în care organele și organizațiile sindicale folosesc un larg activ obștesc format din peste 150.000 de membri de sindicat — muncitori, tehnicieni și ingineri.

În deplin acord cu scopurile fundamentale ale societății noastre socialiste, OCROTIREA SĂNĂTĂȚII PUBLICE ESTE UN OBIECTIV DE FRUNTE ÎN CADRUL PROGRAMULUI MULTILATERAL DE DEZVOLTARE A ȚĂRII ELABORAT DE PARTID. Dispunem azi de o intensă rețea de unități sanitare iar numărul medicilor la sfîrșitul anului 1972 a fost de circa 32.000, revenind în medie **un medic la 650 de locuitori.** În anul trecut unitățile sanitare au continuat să fie înzestrate cu aparatură modernă și au fost date în folosință 7 noi spitale cu 4600 locuri.

UN ALT DOMENIU în vasta arie de preocupări ale sindicatelor îl constituie ORGANIZAREA ODIHNEI ȘI TRATAMENTULUI BALNEAR AL OAMENILOR MUNCII ȘI MEMBRILOR DE FAMILIE AI ACESTORA. Datorită dezvoltării bazei materiale, prin alocarea de fonduri din bugetul statului precum și din bugetul sindicatelor, aproape un milion de oameni ai muncii își petrec anual concediul în stațiunile de la munte și mare. Dintre acestia, mai mult de jumătate suportă circa 35 la sută din costul biletelor, restul fiind acoperit din fondurile de asigurări sociale.

Pe lîngă toate aceste elemente care configurează umanismul politicii partidului și statului nostru, se pot adăuga și altele care întregesc imaginea grijii față de om. În acest sens nu putem să nu amintim despre dinamica construcției de locuințe, despre cele **522.000 de apartamente ce vor fi date în folosință în acest cincinal,** din care 270.000 din fondurile statului și 250.000 din fondurile populației cu ajutorul creditelor acordate de stat. Numai în anul ce a trecut au fost date în folosință 135 000 de apartamente (47 000 din fondurile statului și organizațiilor cooperatiste, 37.000 din fondurile

(Continuare în pag. 6)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 34 din 22 august 1973

1—2

— Socialismul a deschis pentru România calea edificării unei economii dinamice, moderne, de **Constantin Grigorescu.**

3

— **O inițiativă de larg ecou pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale**
Cincinalul în patru ani și jumătate, de **Gheorghe Cioară**, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.

4

— **V-ați angajat ! Cum vă onorați cuvintul dat ?**
1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen
Semnează : dr. ing. **Ion Iosefide**, ing. **Gh. Dinu**, dr. **Iuliana Bucur**

5

— O coordonată de bază a politicii partidului nostru : Satisfacerea la un grad tot mai înalt a cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii, de **Mihai Dalea**, președintele Consiliului Central al U.G.S.R.

7

— Coordonate ale dezvoltării agriculturii în actualul cincinal, de dr. ing. **Angelo-Miculescu**, ministrul agriculturii. industriei alimentare și apelor.

8

— Consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii — expresie a democratismului muncitoresc, a democrației socialiste, de **Nicolae Haneș.**

9

— **Investiții**
Eșalonarea rațională a programului de lucrări asigură înfăptuirea tuturor prevederilor, de **Gheorghe Paloș**, prim-secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R.

10—11

— **Dezvoltări de ramură**
Transporturile și telecomunicațiile la nivelul dezvoltării economice a țării, de ing. **Emil Drăgănescu**, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministrul transporturilor și telecomunicațiilor.

12—13

— **Conducere și organizare**
Formarea cadrelor de conducere, ca specialiști și oameni politici, de **Iulian Bădin**.

15

— Alumină la Tulcea, de **Gheorghe Filimon.**

16

— **Creștere economică**
Puncte de vedere în dezbatere : Funcția de optimizare în modelul economiei naționale, de dr. **M. Horovitz.**

17

— **Știință și societate**
Inovația și funcția de reglare a sistemului economic, de dr. **Ihor Lemnij**.

— **Școli • curente • economiști :** De la cercetarea utilitaristă la o teorie economică „globală" de dr. **Eugen Prahoveanu.**

18—19

— **Economie mondială**
- Documentar : Orientări recente în comerțul exterior latino-american, de **Valentina Gheorghiu**, **Marcel Moldoveanu.**
- Din presa țărilor socialiste : Seismele monetare occidentale și căile prevenirii efectelor lor negative, de **M. Melnic, V. Brăneanu, N. Popov.**

ÎN SUPLIMENT

— Constatările cu delegat neutru în circulația mărfurilor între întreprinderile socialiste de **V. Atanasiu.**

— Acceptarea ofertei și efectele ei de **Gh. Țigăeru**

— Valuta în plățile internaționale, de dr. **Marin Bălan.**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CINCINALUL ÎN PATRU ANI ȘI JUMĂTATE

(Urmare din pag. 3)

liarde lei, productivitatea muncii a fost realizată în proporție de 101,3%, iar sarcinile la export au fost depășite cu aproape 25 milioane lei valută.

Aceste rezultate, la care și-au adus contribuția toți oamenii muncii din Capitală, ne-au adus satisfacția obținerii locului I în întrecerea desfășurată anul trecut între organizațiile județene de partid și Ordinul Muncii clasa I, decernat organizației de partid a municipiului București. Această înaltă apreciere din partea conducerii de partid a stimulat și mai mult colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile bucureștene.

Anul 1973, an hotăritor în realizarea cincinalului în patru ani și jumătate, înscrie. față de anul 1972, creșteri importante la toți indicatorii, sarcinile planului fiind cu 17,6% mai mari decît cele din 1972, productivitatea muncii cu 13%, iar exportul cu 39%. În întîmpinarea zilei de 23 August, marea sărbătoare națională a poporului nostru, colectivele de oameni ai muncii din Capitală și-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan și angajamentele asumate. **În cele 7 luni care au trecut din acest an, s-a obținut o producție globală suplimentară de peste 797 milioane lei, iar la producția marfă — un spor de peste 850 milioane lei. Sarcinile de creștere a productivității muncii au fost realizate în proporție de 101,6% — pe această cale realizîndu-se 75,3% din sporul de producție, iar cele de export de 106,2%, livrîndu-se peste plan mărfuri în valoare de mai bine de 80 milioane lei valută.**

O atenție specială a acordat Comitetul municipal de partid înfăptuirii indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca sporul de producție să se materializeze în produse cerute de economia națională și la export. Ca urmare, producția marfă suplimentară obținută în această perioadă s-a concretizat în 786 tone laminate finite din oțel, 21.197 kW motoare electrice, 45 locomotive Diesel hidraulice de 250, 350,700 C.P., 24 826 bucăți anvelope. 2.764 tone uleiuri comestibile, produse ale industriei electrotehnice și electronice în valoare de peste 60 mil. lei și multe altele. În semestrul I a.c. exprimînd procesul de modernizare a producției noastre, a crescut sensibil ponderea produselor noi și reproiectate de la 22,9% planificat, la 28%.

Pentru municipiul București o importanță deosebită în sprijinul înfăptuirii angajamentului asumat, o are **realizarea la timp a investițiilor. Prin devansarea punerii în funcțiune a unor capacități de producție și scurtarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați, s-a estimat posibilitatea obținerii în perioada 1971—1975 a unui spor de producție în valoare de 8 miliarde lei.**

În perioada ce a trecut din actualul cincinal au fost întreprinse numeroase acțiuni în vederea bunei pregătiri și desfășurări a investițiilor. Prin stabilirea obiectivelor prioritare, urmărirea execuției și a termenelor de dare în funcțiune îndeosebi prin scurtarea duratei de execuție, în această perioadă **au fost puse în funcțiune 33 de capacități industriale, față de 31 planificate, din care 13 au fost realizate în devans.** Amploarea investițiilor ce urmează a fi efectuate în acest an, rolul lor în acoperirea sporului de producție scontate ne obligă însă să intensificăm eforturile pentru înfăptuirea exemplară a tuturor obiectivelor, concentrarea preocupărilor în direcția executării lor la termen și la parametrii proiectați.

Munca intensă ce se desfășoară în prezent pe șantiere, hotărîrea exprimată de lucrătorii din domeniul construcțiilor, ca răspuns la chemarea secretarului general al partidului, de a nu precupeți nici un efort în vederea recuperării în lunile august și septembrie a restanțelor existente. ne dau certitudinea că planul de investiții pe acest an va fi îndeplinit întocmai.

PARALEL cu preocuparea pentru optimizarea întregii noastre activități, în vederea îndeplinirii planului pe anul în curs, Comitetul municipal de partid a desfășurat ample acțiuni pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare realizării sarcinilor de plan pentru 1974. **Pentru anul ce vine ne-am propus să obținem o producție globală suplimentară de circa 16,5 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de 22% față de 1973.**

În vederea asigurării îndeplinirii acestui obiectiv, în toate întreprinderile s-au analizat și fundamentat științific sarcinile de plan, au fost reanalizate studiile întocmite anterior, aducîndu-se corectivele necesare în raport cu rezultatele obținute pînă acum. Totodată, Comitetul municipal P.C.R. a avut în vedere pregătirea din timp a desfășurării activității de producție, supunînd unor ample analize și prevăzînd măsurile de rigoare pentru asigurarea bazei tehnice-materiale, încheierea contractelor economice și perfectarea colaborărilor.

Adunările generale ale salariaților, desfășurate la finele primului semestru din acest an. au scos în evidență numeroase resurse de creștere a producției și a eficienței acesteia prin diminuarea unor consumuri specifice, eliminarea unor cheltuieli neproductive, introducerea unor tehnologii noi. Criticile formulate, propunerile făcute cu acest prilej, constituie o bază de reflecție pentru fiecare întreprindere în vederea completării planurilor de măsuri tehnico-organizatorice, stabilirii unor acțiuni eficiente pentru ridicarea, în general, a gradului de gospodărire a întreprinderilor astfel încît la realizările dobîndite să fie adăugate, în continuare, altele și mai consistente.

În ceea ce privește sectorul de investiții, din inițiativa Comitetului municipal s-a efectuat analiza studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție, precum și a stadiului contractării utilajelor din țară și din import. al încheierii contractelor cu constructorii pentru execuția lucrărilor în 1974, preconizîndu-se măsurile necesare pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de construcții. Totodată, s-a prevăzut urmărirea mersului lucrărilor pentru a se asigura, pînă la perioada de timp friguros, stadiile fizice care să permită continuarea lucrului și în perioada de iarnă.

Înfăptuirea sarcinilor economice majore ce ne stau în față reclamă din partea noastră, a organelor și organizațiilor de partid, de sindicat și tineret, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii o preocupare neslăbită, în continuare, pentru fructificarea la maximum a resurselor materiale și umane de care dispunem, în așa fel încît Capitala, onorîndu-și cuvîntul dat. să-și aducă contribuția pe măsura potențialului său la înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, la accelerarea dezvoltării economice și sociale a patriei noastre socialiste.

SATISFACEREA CERINȚELOR OAMENILOR MUNCII

(Urmare din pag. 5)

populației cu ajutorul statului și restul din fondurile proprii ale cetățenilor).

Legea privind organizarea și funcționarea **cantinelor-restaurant,** la elaborarea căreia și-au adus o directă contribuție și sindicatele, a pus bazele îmbunătățirii substanțiale a activității din acest sector. De la intrarea ei în vigoare, au fost date în folosință numeroase cantine-restaurant, altele au fost modernizate și dotate cu utilaj și inventar nou, iar calitatea meniurilor și a serviciilor a cunoscut un substanțial progres. A început, de asemenea, să prindă viață vastul PROGRAM DE CONSTRUCȚII DE CREȘE ȘI CĂMINE pentru copii, stabilit de Conferința Națională a partidului, program care prevede **să se construiască în acest cincinal de aproape trei ori mai multe asemenea obiective față de totalul existent în 1970.**

În cadrul formelor instituționalizate care permit angrenarea tuturor oamenilor muncii la o mai bună gospodărire a mijloacelor pe care le oferă societatea, un loc deosebit îl ocupă **controlul obștesc** organizat de Frontul Unității Socialiste în importantele sectoare social-economice și de servire a populației la care sindicatele, aduc o contribuție de prim ordin.

SOCIETATEA NOASTRĂ socialistă asigură drepturi egale pentru toți oamenii muncii, creează condiții pentru afirmarea multilaterală a tuturor cetățenilor, indiferent de sex, vîrstă, stare socială și naționalitate. Reprezentînd 51 la sută din populația țării, milioanele de femei, aflate în cele mai diverse domenii de activitate, participă tot mai intens la viața economică și socială a țării. Analizînd în lumina Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. activitatea organelor și organizațiilor sindicale în rîndul femeilor salariate, Comitetul Executiv al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor a stabilit noi măsuri în vederea sporirii contribuției sindicatelor la promovarea acestora pe măsura aptitudinilor organizatorice și profesionale, pentru continua îmbunătățire a condițiilor lor de muncă și de viață. În scopul creșterii rolului femeii, al atragerii ei tot mai mult la activitatea productivă, organizațiile sindicale acționează pentru aplicarea nomenclatorului cu meseriile și funcțiile în care femeile vor fi încadrate cu prioritate, pentru creșterea proporției tinerelor fete în școlile profesionale, tehnice, licee industriale și celelalte forme de pregătire. În același timp. sindicatele urmăresc în mod perseverent ca fiecare întreprindere să respecte întru totul obligațiile stabilite prin lege pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și igienico-sanitare. Pentru asigurarea timpului necesar educării copiilor precum și pregătirii profesionale și culturale, sindicatele urmăresc și sprijină realizarea la termen a obiectivelor sociale, organizarea schimburilor de patru ore în vederea angajării cu o jumătate de normă a femeilor mame, extinderea muncii sezoniere și la domiciliu, asimilarea și trecerea în producția de serie a unui bogat sortiment de obiecte de uz casnic, diversificarea prestărilor de servicii, lărgirea gamei de preparate și semipreparate culinare etc.

REALIZAREA în continuare a însemnatelor prevederi privind ridicarea nivelului de trai se sprijină și este nemijlocit condiționată de înfăptuirea obiectivelor actualului plan cincinal, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. Mobilizînd energia și entuziasmul tuturor celor ce muncesc din patria noastră, valorificînd pe un plan mereu mai înalt experiența și spiritul lor creator, sindicatele, sub conducerea organizațiilor de partid, își vor aduce pe mai departe contribuția la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea tot mai rapidă a țării noastre spre cele mai înalte culmi ale progresului și civilizației, la ridicarea permanentă a bunăstării maselor muncitoare — țelul suprem al întregii politici a partidului și statului nostru.

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ÎN ACTUALUL CINCINAL

dr. ing Angelo MICULESCU
ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor.

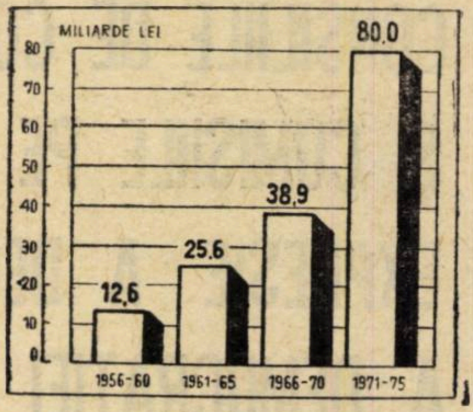

Dinamica investițiilor în agricultură (din fondurile statului)

ALĂTURI de întregul popor, oamenii muncii din agricultură, desfășurînd o activitate entuziastă obțin succese de seamă în îndeplinirea sarcinilor ce le revin în actualul cincinal sporind, de la un an la altul, producția vegetală și animală.

După cum este cunoscut, în primii doi ani ai cincinalului actual, s-au realizat cele mai mari recolte de cereale din istoria țării: 14,5 milioane tone în 1971 și 16,9 milioane tone în 1972. În aceeași perioadă, efectivele de animale au sporit cu 550 mii bovine, 2 426 mii porcine, 637 mii ovine, iar numărul păsărilor a crescut cu peste 10 milioane.

Și în 1973 — an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen — lucrătorii ogoarelor raportează însemnate succese. Desfășurînd larg întrecerea socialistă în cinstea zilei de 23 August ei au încheiat prima etapă a activității lor: recoltarea cerealelor. Și, cum agricultura este primul sector al economiei naționale care, odată cu însămînțările de toamnă, începe cel de-al patrulea an al cincinalului, **lucrătorii ogoarelor își concentrează acum atenția asupra pregătirii terenului și a tuturor celorlalte condiții care să asigure baze trainice recoltei de cereale din anul viitor.** Desfășurarea în bune condiții a activității în numeroasele sectoare și ramuri de producție ale agriculturii, presupune folosirea rațională a tuturor factorilor ce pot contribui la aceasta: organizarea științifică a producției și a muncii, aplicarea consecventă a tehnologiilor moderne, stimularea lucrătorilor prin aplicarea corectă a acordului global

Ritmurile dezvoltării bazei tehnico-materiale

DEFININD rolul și locul agriculturii în ridicarea civilizației pe noi trepte în patria noastră socialistă, partidul acordă un puternic sprijin acestei importante ramuri a producției materiale. „**Un element esențial al creșterii noastre economice** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din 1972 — **il va constitui dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre naționale**".

În acest scop, se înfăptuiește cu consecvență un vast și complex program de măsuri, program care vizează accelerarea modernizării agriculturii, perfecționarea structurilor de producție și, în final, creșterea eficienței muncii sociale în producția agricolă. Astfel, în perioada 1971—1975 se prevede ca producția globală agricolă să crească cu 36—49% față de media anilor 1966—1970, adică într-un ritm mediu anual de 6,3—8,3% față de 4,4% cît a fost în cincinalul trecut.

Realizarea ritmurilor stabilite este asigurată de baza tehnico-materială. Este important de subliniat încă odată că, în actualul cincinal, eforturile statului pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii se materializează în alocarea unui fond de investiții de 80 miliarde lei, la care se adaugă alte 20 miliarde de lei constituite din fondurile cooperativelor agricole. Fondurile alocate agriculturii sînt orientate spre obiective direct productive, care determină o creștere rapidă a producției și a productivității muncii.

Pentru accentuarea gradului de intensificare a producției, **o atenție deosebită se acordă înfăptuirii unor mari sisteme hidroameliorative**. Pentru extinderea suprafețelor irigate, îndiguirilor, desecărilor, combaterii eroziunii solului, ameliorarea terenurilor sărăturoase, nisipoase etc. au fost alocate în acest cincinal peste 30 miliarde lei. Vor fi amenajate pentru irigat, în total, în perioada 1971—1975, 1,2 milioane hectare; la sfîrșitul actualului cincinal, suprafața irigată va ajunge la peste 2 milioane hectare, ceea ce va reprezenta peste 20% din suprafața arabilă a țării, urmînd ca în perspectivă să se ajungă la o suprafață irigată de 5—5,5 milioane hectare. Noile amenajări se realizează, în cea mai mare parte, în sisteme mari, cu un grad ridicat de mecanizare.

Factor important de modernizare a agriculturii, **mecanizarea complexă a lucrărilor ocupă un loc central în accentuarea procesului de intensificare a producției.** Parcul de tractoare și mașini agricole număra la începutul acestui an 115 600 tractoare (revenind 84 hectare la un tractor fizic), 48 500 combine pentru recoltat cereale, 49 200 semănători mecanice etc. Pentru lărgirea mecanizării sînt alocate în acest cincinal 18,5 miliarde lei (cu 47,5% mai mult ca în cincinalul trecut).

În prezent se are în vedere folosirea tractoarelor de 55 CP în locul celor de 45 CP și înlocuirea tractoarelor de 65 CP cu altele cu putere mai mare (80 CP). De asemenea se va asigura o gamă largă de utilaje, de agregate complexe, care realizează simultan mai multe operații, precum și mașini sau instalații moderne, unele automatizate, necesare în horticultură sau în zootehnie.

Un alt aspect care ne preocupă stăruitor este **chimizarea agriculturii.** Odată cu intrarea în funcțiune a noilor capacități de producere a îngrășămintelor chimice, agricultura românească beneficiază de cantități tot mai mari de substanțe fertilizante. În actualul cincinal, ogoarele vor primi de 2,8 ori mai multe îngrășăminte decît în cincinalul anterior. Potrivit prevederilor, în 1975, agricultura va primi 2,1 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă: se va aplica circa 200 kg îngrășăminte chimice substanță activă pe hectarul de teren arabil, față de numai 61 kg în 1970. Totodată se vor produce îngrășăminte chimice complexe, cu efecte multiple, precum și erbicide și insectofungicide cu efect economic sporit.

Experiența arată că realizarea unor producții superioare, eficiente, pot fi obținute atunci cînd **concomitent cu modernizarea bazei tehnico-materiale se realizează modernizarea structurilor de producție, se asigură introducerea tehnologiilor avansate și se accentuează procesul de integrare agro-industrială.** Agricultura românească cunoaște în prezent o trecere rapidă de la formele tradiționale de muncă la sistemele agricole moderne, bazate pe principiile profilării, concentrării și specializării în producție: cooperativele agricole trec la dezvoltarea unei producții specializate, care caracterizează agricultura altor țări.

Concentrarea și specializarea producției favorizează introducerea metodelor industriale, accelerează creșterea economică, ridică în mod hotărîtor eficiența muncii sociale în agricultură. Unirea mijloacelor materiale și bănești, pentru constituirea asociațiilor intercooperatiste la care se adaugă sprijinul statului pentru realizarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare, a unor complexe zootehnice sau legumicole, plantații intensive de vii și pomi etc., constituie o cale sigură de punere rapidă în valoare a rezervelor mari pe care le avem, de creștere a producției agricole.

Potrivit sarcinilor inscrise în programul național de dezvoltare a zootehniei în anii 1970—1980 și în acest domeniu se va intensifica concentrarea și specializarea producției. În 1972 au funcționat în sectorul socialist 84 complexe pentru creșterea vacilor de lapte, 60 de complexe pentru îngrășarea taurinelor, 96 complexe pentru creșterea porcilor, 51 complexe pentru îngrășarea mieilor, 38 complexe avicole, precum și un număr însemnat de fabrici de nutrețuri combinate, stații de deshidratare a furajelor etc., unități în care se aplică tehnologii de tip industrial. Concentrarea și specializarea producției animalelor, introducerea tehnologiilor industriale vor permite ca, în perspectiva anilor următori, ponderea zootehniei în producția globală agricolă să ajungă la circa 50%.

Cercetarea — factor de creștere economică

ÎN CONTEXTUL dezvoltării intensive se situează și activitatea de **cercetare științifică**. Potrivit orientărilor date de conducerea de partid și de stat, cercetarea este tot mai profund angrenată în rezolvarea unor probleme majore, de interes deosebit pentru progresul și modernizarea agriculturii românești. Cercetătorii noștri au creat, în ultimii ani, numeroase soiuri sau hibrizi de mare randament. Totodată, ei contribuie la zonarea producției agricole, la perfecționarea tehnologiilor, la întocmirea și realizarea programelor de ameliorare a animalelor, la generalizarea rapidă în producție a cuceririlor științei și practicii avansate.

Progresul și modernizarea agriculturii noastre implică, totodată, perfecționarea activității organizatorice și de conducere. În acest sens **punem un accent deosebit pe crearea fermelor specializate, la conducerea cărora se află specialiști cu înaltă calificare**. Cum arătam, dezvoltăm rapid formele de asociere intercooperatistă, acțiune în care **un rol deosebit revine consiliilor intercooperatiste.** De asemenea, intensificăm cooperarea dintre unitățile agricole de stat și cooperatiste, se accentuează procesul de integrare agro-industrială. **Principiul integrării stă și la baza creării centralelor și trusturilor specializate** și tot el a stat la baza îmbinării activității agriculturii cu industria alimentară, în cadrul unui singur minister. Astfel, se creează condiții pentru sporirea și diversificarea mai rapidă a producției.

Creșterea permanentă a eficienței economice în agricultură este rațiunea întregii noastre activități. Aceasta înseamnă o producție superioară, obținută cu cheltuieli cît mai mici pe unitatea de produs, înseamnă o valorificare superioară a muncii și a producției, un venit net cît mai mare pentru fiecare unitate agricolă și deci pentru economia națională.

Baza tehnico-materială în continuă modernizare, perfecționarea activității organizatorice și de conducere (avem în vedere perfecționarea sistemului informațional și folosirea calculatoarelor electronice pentru luarea unor decizii optime) stăruința pentru continua ridicare a calificării profesionale a cadrelor pe calea reciclării sistematice, ca și preocuparea insistentă pentru promovarea a tot ce e nou în marea producție, ne vor permite să punem mai deplin și mai rapid în valoare rezervele existente, să reducem cheltuielile de producție și îndeosebi cheltuielile materiale. În actualul cincinal, avem sarcina de a asigura o creștere mai rapidă a productivității muncii, astfel ca nivelul acesteia să se apropie de cel din industrie și, în perspectivă, chiar să-l depășească. Pătrunderea tehnicii moderne, integrarea agroindustrială, conducerea modernă, vor asigura transformarea agriculturii noastre într-o variantă a muncii industriale, într-o ramură care să contribuie tot mai substanțial la înflorirea României socialiste, la creșterea nivelului de trai al poporului nostru.

OBIECTIVE NOI

Sulina — industria frigului

La Sulina a intrat în funcțiune o fabrică de gheață. Ea furnizează 30 de tone de gheață în 24 de ore, îndeosebi pentru industria peștelui. Tot la Sulina se află în probe tehnologice două hale frigorifice cu o capacitate de depozitare de 1400 tone

Oțeluri aliate la Tîrgoviște

Pe șantierul celei mai tinere unități siderurgice a țării — Uzina de oțeluri aliate de la Tîrgoviște — lucrările de construcție a primelor obiective — oțelăria electrică și forja de blocuri și baze — se apropie de sfîrșit. Constructorii au devansat termenul de punere în funcțiune a acestor capacități cu 30 de zile.

În Valea Jiului

În incinta exploatării miniere **Vulcan** a intrat în funcțiune puțul cu schip de mare capacitate. Complet mecanizat, el rezolvă integral problema transportului pe verticală al cărbunelui, contribuind la îmbunătățirea substanțială a aprovizionării fronturilor de lucru din subteran. În cadrul exploatării miniere **Lupeni** s-au deschis două abataje frontale de mare capacitate pentru extragerea cărbunelui cocsificabil, iar la **Livezeni** se fac pregătiri pentru punerea în funcțiune a unei combine utilizată la săpatul unor galerii.

Roznov — centralizare electrodinamică

În stația C.F.R. Roznov a fost pusă în funcțiune o instalație pentru centralizarea electrodinamică a circulației feroviare. Instalația, de fabricație românească, poate dirija simultan circulația pe 14 linii. Centralizarea electrodinamică a stației contribuie la o mai mare siguranță a circulației și la o creștere cu 20% a traficului feroviar de mărfuri și călători într-o zonă industrială dezvoltată a județului Neamț, care cuprinde platformele chimice de la Săvinești și Roznov.

Cîmpulung Muscel — fabrică de granulit

În cadrul Combinatului de materiale de construcție de la Cîmpulung Muscel s-a deschis un șantier industrial. Este vorba de construcția unei moderne fabrici de granulit și blocuri ușoare de zidărie. Producția de granulit ce va fi realizată aici va putea acoperi întregul necesar al județului Argeș și al celor limitrofe.

Focșani — unitate specializată în S.D.V.

La Focșani și-a început activitatea, cu șapte luni mai devreme, o nouă unitate a industriei constructoare de mașini, specializată în producția de scule, dispozitive și verificatoare. Unitatea este dotată cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate a căror funcționare este în cea mai mare parte automatizată. Recent, de pe benzile de montaj ale fabricii au ieșit primele cuțite din oțel rapid pentru strunguri, cele dintîi mașini de marcat, instalații de protejat cu masă plastică, scule, dispozitive și alte produse.

CONSILIILE DE CONTROL MUNCITORESC ȘI COMISIILE PE DOMENII — EXPRESIE A DEMOCRATISMULUI MUNCITORESC, A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

Sistemul relațiilor organelor de conducere colectivă ale centralei industriale

TRANSPUNÎND în practică Directivele Congresului al X-lea și hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972, instituționalizarea principiului conducerii colective la nivelul întregii economii a constituit o etapă importantă a perfecționării permanente a relațiilor de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Relațiile de producție în acest vast proces al construcției socialiste adîncesc tot mai pronunțat colectivitatea în cadrul conducerii și dezvoltării organismelor economice, acțiune care se reflectă pregnant atît la nivelul central cît și la nivelul unităților productive.

În această perspectivă, mereu experimentată și confirmată de viață, dobîndește o semnificație deosebită concepția partidului nostru care, în elaborarea programului de construire a societății noastre pornește de la faptul că, odată cu dezvoltarea forțelor de producție, socialismul trebuie să asigure o cît mai largă punere în valoare a capacităților creatoare ale membrilor societății, în interesului social.

O asemenea înțelegere și definire complexă a conceptului noilor relații instituționalizate în etapa actuală de dezvoltare a României socialiste nu poate decît să întărească sublinierea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, făcută în cadrul Conferinței Naționale din iulie 1972 potrivit căreia **„conducerea activității economico-sociale devine un factor hotărîtor de care depinde înfăptuirea cu succes a programului partidului nostru"**. În acest fel, eficiența conducerii generale a activității economice, determină și. la rîndul ei este determinată, de eficiența conducerii domeniilor concrete, productive, a relațiilor care condiționează interdependența acțiunilor și rezultatele organelor de conducere colectivă ale unităților socialiste.

Expresie a înaltului democratism al vieții noastre sociale, constituirea organelor de conducere colectivă în unitățile socialiste a ridicat la un nivel superior eficiența muncii de conducere, contribuind la creșterea rolului maselor populare în viața economică a țării, în gospodărirea avuției naționale. Pentru lărgirea și dezvoltarea democrației socialiste partidul nostru consideră că una din sarcinile principale în această etapă constă în perfecționarea căilor de atragere multilaterală a maselor populare la conducerea activităților. În acest spirit, lucrările Conferinței Naționale a partidului au indicat necesitatea de a se asigura perfecționarea cadrului instituțional în care cetățenii să-și poată exprima opinia asupra modului în care se realizează obiectivele colectivelor, se înfăptuiesc hotărîrile partidului și statului, să poată critica neajunsurile ce apar în activitatea unităților productive, să facă propuneri pentru remedierea acestora, participînd cu toată energia și priceperea la înlăturarea lor, la progresul societății.

Creșterea complexității proceselor economice și necesitatea ca oamenii muncii să se manifeste în dubla lor calitate de proprietari și producători ai mijloacelor de producție a determinat apariția și dezvoltarea unor relații specifice condiționate de modul de instituționalizare a acțiunilor organelor de conducere colectivă, de crearea unor astfel de organisme care să asigure prezența la conducerea centralelor și întreprinderilor a unui număr cît mai mare de salariați.

Economia țării noastre parcurge o etapă de dezvoltare în care ritmul, proporțiile și direcțiile acesteia sînt direct condiționate de modul de utilizare a investițiilor mari de forță de muncă și de materiale, imperativ în realizarea căruia funcționalitatea organelor de conducere colectivă are o deosebită importanță. Aceasta pentru că folosirea experienței și dezbaterii colective este argumentul unei conduceri competente, calificate, singura capabilă să înlăture arbitrarul și subiectivismul să rezolve just și eficient problemele ce apar în activitatea economică.

Faptul că la conducerea centralelor și întreprinderilor se găsesc consilii și respectiv comitete ale oamenilor muncii că adunările generale ale oamenilor muncii sînt investite, prin puterea legii, cu largi atribuții de a analiza și soluționa problemele esențiale ale activității economico-sociale ale acestor unități, întregește în mod armonios cadrul instituțional al conducerii colective, care capătă pe parcurs noi coordonate ale eficienței funcționării sale.

Astfel, pentru adîncirea democrației muncitorești, a democrației socialiste — proces și concept de bază al dezvoltării societății noastre, înscriindu-se în contextul măsurilor de perfecționare a cadrului stabilit, sînt și cele inițiate de partid referitoare la crearea consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii de activitate în toate întreprinderile industriale, de transporturi, de construcții și șantiere în întreprinderile agricole de stat și de mecanizare a agriculturii, în institutele de proiectări și cercetări, precum și în alte unități economice.

Organisme obștești ale comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, formate din muncitori de înaltă calificare și cu experiență îndelungată în producție, ingineri, tehnicieni, economiști și alte cadre de specialitate, consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii își desfășoară activitatea sub îndrumarea nemijlocită a organelor și organizațiilor de partid.

Regăsim astfel în cadrul legal stabilit, **organe de conducere colectivă** cu putere de decizie în problemele majore ale unităților economice, **organe de dezbatere** promovînd forme active de ridicare a conștiinței și responsabilității fiecărui salariat și **organe obștești** de sprijinire a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, întregind astfel un sistem eficient al participării la luarea unor decizii fundamentate, circumscris permanent de procesul conștinet al comunicării experienței și angajării totale a oamenilor muncii. în scopul îndeplinirii aceluiași obiectiv: creșterea eficienței conducerii și, implicit, a întregii activități economico-sociale.

ÎNTREG ACEST SISTEM circumscris al acțiunilor și deciziilor colective, care definește conceptul conducerii înregistrînd și promovînd coordonate de certă eficență, are în vedere perfecționarea elementului dinamic, motor, în permanentă adaptare la noile condiții impuse de realitatea concretă a untiăților productive de contextul de **relații** ale acestor categorii de organisme menite să aibă un rol hotărîtor în creșterea eficienței muncii de conducere.

Domeniu al conducerii mai puțin analizat, relațiile dintre organele de conducere colectivă ale centralei, întreprinderilor și unităților componente nu trebuie privite strict sub raportul dependenței ierarhice rezultată în parte și din faptul că, pe baza legii, de exemplu consiliul oamenilor muncii stabilește numărul și numește membrii comitetului oamenilor muncii sau aprobă încadrarea unor funcții de conducere din întreprinderile subordonate și celelalte unități componente.

Complexul de măsuri menite să pună mai puternic în valoare resursele de care dispune economia națională a transpus în viață ideea centrală, de a apropia conducerea de unitățile de bază, înlăturarea verigilor și treptelor intermediare, deplasarea în mare măsură a specialiștilor spre producție, unde se hotărăște dezvoltarea economică a țării. Ca un imperativ al noilor condiții obiective create, avînd în vedere necesitatea concentrării, specializării și cooperării în producție, a creării unor unități economice puternice, complexe, care să asigure o înaltă eficiență economică, reorganizarea centralelor și întreprinderilor s-a concretizat nu numai printr-o reducere a numărului acestora — cu peste 50% — ci și prin redistribuiri de întreprinderi și alte unități, comasări și raționalizări ale structurii lor organizatorice.

• Instituționalizarea principiului conducerii colective la nivelul intregii economii — etapă importantă a perfecționării relațiilor de producție.

• Eficiența conducerii generale a activității economice a unităților socialiste determinată de relațiile din sistemul organelor de conducere colectivă.

• Sistemul **complex al** conducerii **unităților economice cuprinde :**

— organe de conducere colectivă **cu putere de decizie in problemele majore ale unităților economice ;**

— organe de dezbatere, **promovind forme active de ridicare a conștiinței și responsabilității fiecărui salariat ;**

— organe obștești, **de sprijinire a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii ;**

• Relațiile dintre organele de conducere colectivă ale centralei, intreprinderilor și unităților componente nu trebuie privite numai sub raportul dependenței strict ierarhice, ci ca un element dinamic, motor, în permanentă adaptare la noile condiții impuse de realitatea concretă a unităților productive.

• Principalele relații care definesc conlucrarea organelor de conducere ale centralei cu cele din unitățile sale componente, cu comisiile pe domenii și cu alte organisme exterioare, in procesul luării deciziilor de conducere :

— relațiile privind conducerea planificată a centralei și intreprinderilor ;

— relații privind dezvoltarea centralei și intreprinderilor subordonate, precum și perspectivele de dezvoltare ale ramurii, subramurii și activităților coordonate ;

— relații privind organizarea activităților funcționale ;

— relații referitoare la activitatea economico-financiară ;

— relațiile din domeniul activităților de personal ;

— relațiile de colaborare ale organelor de conducere colectivă cu diferite organisme exterioare ;

• Avantajele luării in colectiv a deciziilor trebuie consolidate prin stabilirea acelor relații care să determine creșterea eficienței acțiunilor consiliilor și comitetelor oamenilor muncii

---

ÎN PROCESUL de concentrare a producției întreprinderilor și gruparea lor în cadrul centralelor industriale s-a ținut seama de o serie de criterii în vederea organizării lor în așa fel încît să se asigure pe de o parte o cît mai bună funcționalitate a noilor unități create, iar pe de altă parte posibilitatea de a transmite și prelua o seamă de activități și competențe, definite pentru fiecare domeniu, prin relații specifice exercitate de către și între compartimente de specialitate. Pe acest considerent, centrala industrială și unitățile sale au putut reflecta în structura lor organizatorică perfecționările avute în vedere din punct de vedere funcțional, de concepție și de producție, avînd astfel asigurate condițiile trecerii într-o etapă imediat următoare, la definirea noului context de relații ale organelor sale de conducere colectivă.

Structura organizatorică a centralei și întreprinderilor stabilită în conformitate cu prevederile Decretului nr. 162/1973 poate reprezenta pentru acțiunile organelor de conducere colectivă suportul necesar, macheta prin care se poate declanșa proiectarea relațiilor circumscrise, elemente definitorii ale programelor și problematicii de pe agenda lor de lucru. Avînd la bază organizarea rațională a compartimentelor funcționale de producție și concepție. centrala și întreprinderile sale au astfel suportul necesar fundamentării deciziilor organelor lor de conducere colectivă. Acțiunile acestor organe de conducere trebuie însă să se bazeze pe **relații sincronizate** a căror coordonate sînt legiferate prin cadrul normativ aprobat, de modul în care acestea sînt realizate și urmărite în concretizarea obiectivelor preconizate depinde însăși eficiența muncii de conducere.

Macheta de mai jos își propune să contureze principalele relații care definesc conlucrarea organelor de conducere ale centralei cu cele din întreprinderi și unitățile sale componente, cu comisiile pe domenii și cu alte organisme exterioare.

1. Relațiile privind CONDUCEREA PLANIFICATĂ a centralei și întreprinderii legate de aprobarea planurilor cincinale și anuale. defalcarea indicatorilor de plan pe unități, aprobarea balanțelor materiale, modificarea sarcinilor de producție și urmărirea îndeplinirii acestora. Sînt relațiile permanente care înmănunchează problematica cea mai importantă a consiliilor și comitetelor oamenilor muncii. de conlucrarea lor cu consiliul de control muncitoresc și comisiile pe domenii depinzînd nu numai eficacitatea măsurilor luate ci și modul de traducere a lor în viață. De altfel activitatea acestor comisii, desfășurîndu-se pe baza programelor trimestriale aprobate de consiliul sau comitetul oamenilor muncii, modul comun de acțiune își regăsește eficiența în justețea și continuitatea rezolvării problematicii și a sincronizării relațiilor dintre aceste organisme. Totodată concluziile rezultate din acțiunile întreprinse de comisiile pe domenii precum și propunerile privind măsurile ce se impun pentru îmbunătățirea muncii în domeniul analizat sînt înaintate consiliului sau comitetului oamenilor muncii care au obligația de a le examina și adopta hotărîrile corespunzătoare. Este necesar ca, în funcție de obiectul ordinei de zi, la ședințele organelor de conducere colectivă. pentru dezbaterea problemelor din domeniile analizate, să participe și membrii comisiilor pe domenii.

Nicolae HANEȘ

(Continuare în pag. 14)

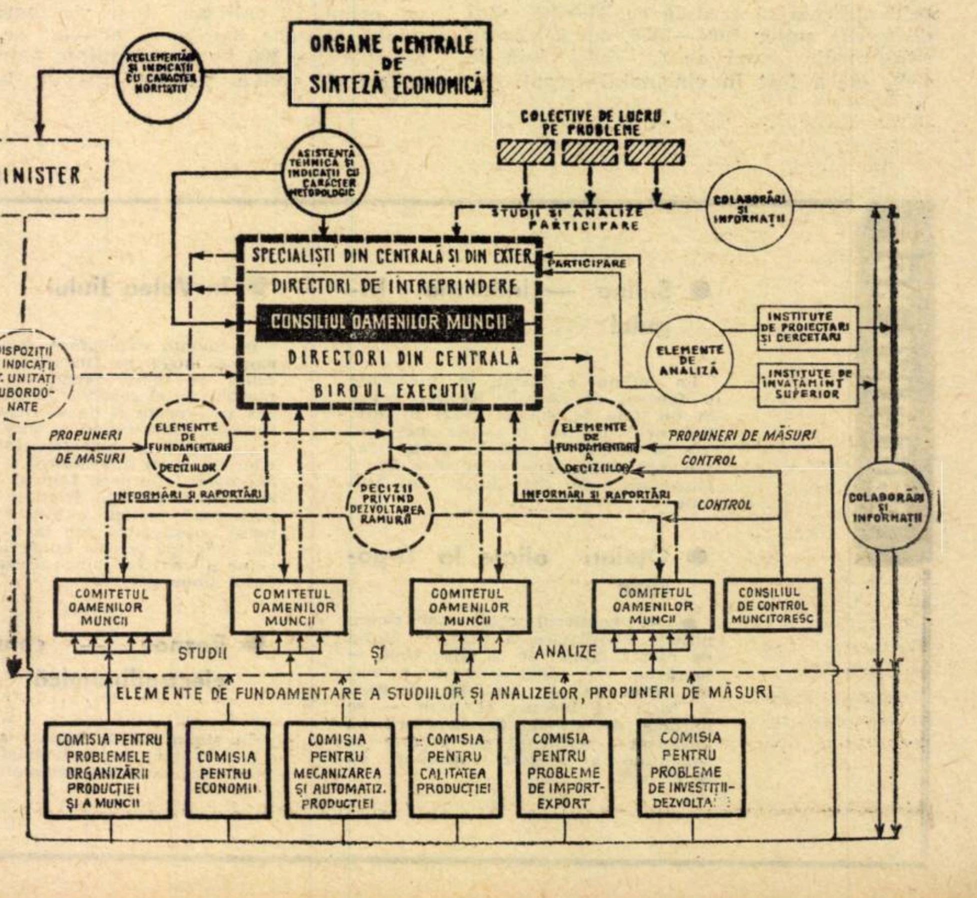

PE ȘANTIERELE GORJULUI

EȘALONAREA RAȚIONALĂ A PROGRAMULUI DE LUCRĂRI ASIGURĂ ÎNFĂPTUIREA TUTUROR PREVEDERILOR

Gheorghe PALOȘ
prim secretar al Comitetului
județean Gorj al P.C.R.

Se profilează conturul unui nou obiectiv industrial

AN DE AN județului Gorj îi sînt alocate însemnate fonduri de investiții pentru dezvoltarea sa economică și socială. Față de 1972, anul acesta volumul investițiilor este cu 30% mai mare, fondurile respective fiind utilizate atît pentru continuarea unor lucrări în curs de execuție — Termocentrala Rovinari (etapa a III-a), Combinatul de lianți și azbociment, deschiderea unor cariere și mine pentru extracția cărbunelui, Complexul pentru creșterea și îngrășarea porcilor, fermele „Avicola" etc — cît și pentru atacarea unor noi obiective : Termocentrala de la Turceni, bazinul carbonifer Jiet, Fabrica de obiecte tehnice din cauciuc regenerat și altele.

În vederea realizării, în bune condiții a planului de investiții pe 1973 și a respectării termenelor de punere în funcțiune și devansarea acestora acolo unde este posibil, încă în semestrul II al anului trecut biroul Comitetului județean de partid a analizat la fiecare obiectiv prevăzut în planul anului 1973, stadiul documentației tehnico-economice, al contractării utilajelor tehnologice și al lucrărilor de construcții-montaj, al asigurării amplasamentelor și a celorlalte condiții tehnico-materiale de care depinde realizarea planului. Ca urmare a acestei preocupări, la începutul anului curent a fost asigurată documentația tehnico-economică pentru 83% din volumul investițiilor iar utilajele erau contractate în proporție de 96,3%.

La stabilirea planului pe 1973 am insistat pe **eșalonarea proporțională a sarcinilor pe trimestre, atît sub aspect valoric cît și ca puneri în funcțiune**. Astfel. pe trimestrul I, s-au prevăzut 23% din planul anual. Totodată, s-a urmărit o eșalonare mai proporțională pe trimestre a obiectivelor și termenelor de punere în funcțiune, pentru a se evita situațiile înregistrate pînă acum cînd, în trimestrul IV, numărul mare al punerilor în funcțiune solicita un volum însemnat de lucrări de finisaj.

Pentru ca măsurile elaborate să prindă viață, biroul Comitetului județean de partid a pus un accent deosebit pe mobilizarea tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor. În acest sens la principalele obiective și platforme industriale s-au organizat comandamente, cu participarea reprezentanților ministerelor și centralelor industriale, care își aduc contribuția la realizarea ritmică a unor obiective de importanță națională cum sînt : Centrala termoelectrică Rovinari (cu o capacitate finală de 1720 MW) ; dezvoltarea producției de lignit în bazinele Rovinari, Motru, Jieț ; extinderea capacității de producție la Combinatul de lianți și azbociment și altele. O altă metodă de lucru, folosită cu bune rezultate, este repartizarea membrilor biroului Comitetului județean de partid pe obiective de investiții, participarea cu regularitate a acestora la analizele periodice ce s-au efectuat pe fiecare șantier, urmărind rezolvarea tuturor problemelor de care depinde bunul mers al lucrărilor.

Pornind de la creșterea volumului de investiții alocate județului nostru s-a pus un accent deosebit, pe baza hotărîrii plenarei Comitetului județean de partid din anul 1971, pe organizarea și desfășurarea cursurilor de calificare și ridicarea calificării, astfel **încît forța de muncă necesară fiecărui șantier să fie asigurată pe plan local.** Numai pe platforma Rovinari în 1972 au fost organizate 13 cursuri care au fost absolvite de 426 cursanți, iar în prezent pe această platformă funcționează 11 cursuri cu 314 cursanți.

Organul județean de partid a sprijinit în permanență conducerile șantierelor în rezolvarea operativă a diverselor probleme care s-au ridicat în procesul de realizare al lucrărilor. Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale, prin comisia de investiții, a ajutat concret la rezolvarea unor probleme deosebite în activitatea șantierelor. Spre exemplu, ținînd seama de rămînerile în urmă înregistrate în execuția etapei a III-a la Combinatul de lianți și azbociment Tîrgu Jiu, s-a acordat sprijin direct prin cadre de specialiști pentru stabilirea unor fluxuri de execuție și montaj la turnul cicloanelor, mori ciment, mori făină. cuptoare rotative etc. — măsuri care au dus la intensificarea ritmului de lucru. Pentru investițiile din agricultura județului, pe baza analizelor comisiei de investiții, au fost detașate de pe șantiere industriale echipe de betoniști, lăcătuși, montori și mijloace de construcții, care să grăbească punerea în funcțiune a obiectivelor restante.

AU FOST ÎNTREPRINSE măsuri pentru popularizarea experienței bune de pe unele șantiere privind folosirea metodelor moderne de organizare, conducere și urmărire a lucrărilor, pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă și a personalului tehnic administrativ. De asemenea a constituit o preocupare de prim ordin **extinderii acordului global, ceea ce a avut efecte pozitive asupra producției.** Sarcina prevăzută prin hotărîrea de aprobare a planului pe 1974 privind introducerea acordului global la cel puțin 60% din lucrări este de pe acum realizată pe majoritatea șantierelor din județ. (vezi tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

ACORD GLOBAL

	%
— Șantier G.S.C.I. Rogojelu	100
— Șantier I.F. Tg. Jiu	97
— Șantier T.C.M.N. Roșia	90
— I.P.J. Gorj	100
— Șantier Energo-montaj	100
— I.J.C.M.	28
— Șantier T.C. Ind. 4 Vădeni	60
— Șantier 5 Bîrsești	65

Așa cum rezultă din tabelul nr. 1. la grupul de șantiere construcții-instalații Rogojelu, Șantierul de construcții forestiere Tîrgu-Jiu și energo-montaj Rovinari acordul global a fost generalizat la toate lucrările. O situație încă nesatisfăcătoare există la Întreprinderea județeană de construcții-montaj ; dar și aici s-au luat măsurile menite să ducă la impulsionarea introducerii încă în acest trimestru a formei de remunerare a muncii în acord global.

Tabelul nr. 2

	% din planul anual
— G.S.C.I. Rogojelu	75,6
— Șantier Energomontaj	73,7
— Șantier I.C.F. Tg. Jiu	65,7
— Șantier T.C.M.M. Rovinari	64,0

Ca urmare a măsurilor întreprinse, **pe total județ. la 31 iulie a.c., s-a realizat 62,3% din planul anual și 61% la structura construcții-montaj ;** iar pe unele șantiere — așa cum rezultă din tabelul nr. 2 — realizările sînt superioare mediei pe județ.

Realizările obținute, condițiile tehnico-materiale existente pe șantiere. entuziasmul cu care constructorii răspund chemării tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, de a intensifica ritmul de execuție a obiectivelor pentru recuperarea rămînerilor în urmă și îndeplinirea integrală a planului de investiții, ne dau certitudinea că, **vom realiza pînă la 30 septembrie a.c., peste 80% din planul anual de investiții, vom pregăti în bune condiții producția anului viitor și că vom încheia anul acesta cu rezultate pozitive**.

ANALIZA EXIGENTĂ pe fiecare obiectiv scoate în evidență faptul că, pe unele șantiere, s-au înregistrat rămîneri în urmă, nerespectîndu-se termenele de punere în funcțiune a unor lucrări. Avem în vedere, în special, șantierele de construcții-montaj din municipiul Tîrgu-Jiu, ale Trustului de construcții industriale Craiova unde. din cauza neajunsurilor ce s-au manifestat în activitatea de conducere și organizare a muncii, în folosirea forței de muncă și a utilajelor, nu s-a realizat și pus în funcțiune la termen — 31 iunie a.c. — linia a VII-a de ciment (beneficiar Combinatul de lianți și azbociment Tîrgu-Jiu). De asemenea. sînt periclitate termenele de punere în funcțiune a liniei nr. 8 la 30 septembrie a.c. și nr. 9 la 31 decembrie 1973. Cu insuficient spirit de răspundere au fost privite de către susnumitul trust terminarea halei sculărie din cadrul industriei locale, care trebuia pusă în funcțiune în trimestrul al IV-lea 1972 și execuția complexului pentru creșterea și îngrășarea porcilor și fermele „Avicola" Tîrgu-Jiu (obiective care aveau termene de punere în funcțiune la 31 martie și, respectiv, 30 iunie a.c., nefiind însă terminate nici pînă în prezent).

Neajunsurile manifestate pe șantierele amintite au fost puse la timp în atenția factorilor de răspundere din Trustul de construcții industriale — Craiova și a ministerului, dar aceștia nu au dovedit suficientă solicitudine și operativitate în luarea măsurilor ce se impuneau. Din această cauză, deși linia a VII-a de fabricație a cimentului trebuia să intre în probe tehnologice încă din luna martie a.c. există și în prezent un volum însemnat de lucrări neexecutate.

Greutăți în execuția lucrărilor întîmpinăm și la Termocentrala Rovinari, ca urmare a volumului însemnat de restanțe în livrarea utilajelor de către unitățile M.I.C.M.G. Pe total obiectiv, acestea se ridică la o valoare de 29 milioane lei. Dar, în același timp, datorită întîrzierilor în livrare, cît și livrării dezasortate, pe total județ există pe șantiere un volum important de utilaje peste necesitățile de montaj, utilaje a căror valoare se ridică la 702 milioane lei, din care numai platforma Rovinari deține 367 milioane lei. În ultimul timp s-au intensificat eforturile montorilor pentru reducerea acestui volum mare de utilaje nefolosite.

În realizarea lucrărilor de dezvoltare a producției de cărbune, întîmpinăm greutăți în contractarea și livrarea utilajelor, precum și pe linia eliberării amplasamentelor și contractării pieselor de schimb. Nu sînt rezolvate amplasamentele pentru deschiderea carierei Lupoaia și a bazinului minier Jieț. În ultimul timp aceste probleme au fost analizate cu răspundere, împreună cu ministerele de resort, și s-au stabilit măsurile corespunzătoare.

REZULTATELE obținute în primele 7 luni din acest an, măsurile luate de biroul Comitetului județean de partid pentru pregătirea programului de investiții pe anul 1974, precum și entuziasta hotărîre a constructorilor și montorilor de a răspunde prin fapte la chemarea secretarului general al partidului, de a contribui cu toate forțele la îndeplinirea angajamentului patriotic — realizarea cincinalului înainte de termen — constituie garanția succeselor noastre viitoare.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Pupitru de comandă

La întreprinderea „Automatica" din cadrul Centralei industriale de electronică și automatizări se pregătește fabricația unui nou pupitru de comandă conceput pe baza sistemului mozaic, care va fi alcătuit din casete miniaturizate de 24/48 milimetri și va fi destinat grupurilor energetice de 300—600 MW.

Brevete

● În cadrul Grupului industrial de petrochimie din Ploiești se aplică brevetul de invenție nr. 54838 care se referă la un **procedeu de obținere a hidroperoxidului de dietilenbenzen.** Produsul obținut prin această invenție este un intermediar organic valoros, utilizabil în stare diluată sau concentrată în reacțiile de oxidare.

● Brevetul de invenție nr. 55 255 care se referă la un **reactor pentru sinteza catalitică a amoniacului** la temperaturi și presiuni ridicate are ca titular Combinatul Chimic din Făgăraș. Acest reactor poate fi folosit și pentru sinteza metanolului din hidrogen și oxid de carbon. Prin aplicarea acestui reactor se dublează capacitatea de producție ; reactorul are un volum mai mic de patru ori față de reactoarele obișnuite.

● Un nou procedeu, cu instalație adecvată, a fost elaborat în cadrul Institutului pentru proiectarea uzinelor și instalațiilor metalurgice — IPROMET București, fiind folosit pentru deshidratarea nămolului de la epurarea umedă a gazului de furnal, în vederea folosirii directe a materialului recuperat în șarja aglomeratului. Procedeul și instalația sînt protejate prin brevetul de invenție 54756. Materialul recuperabil provenit de la epurarea umedă a gazului de furnal conține elemente utile, ca fier, cocs mărunt și var. Un alt avantaj este că se degrevează spațiile importante necesare pentru stocarea acestui material.

● **Un nou procedeu de extragere a seleniului** din diferite materiale selenioase prin leșiere cu soluție de hidroxid de sodiu, în autoclavă, sub presiune de oxigen, se aplică în cadrul Centralei metalurgice de metale neferoase din Baia Mare și constituie conținutul brevetului de invenție nr. 55 198. Prin aplicarea acestui procedeu se permite valorificarea seleniului cu randamente mari, rezultînd în același timp și reziduuri bogate în Te Cu, Au, Ag care sînt ușor prelucrabile după procedee clasice.

conducere și organizare

FORMAREA CADRELOR DE CONDUCERE CA SPECIALIȘTI ȘI OAMENI POLITICI

— Prima promoție de absolvenți ai „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat“ din Academia „Ștefan Gheorghiu“ s-a reîntors la locurile de muncă —

REALIZAREA obiectivelor esențiale ale politicii economico-sociale a Partidului Comunist Român, în condițiile în care conducerea generală a societății devine tot mai complexă, presupune din partea tuturor cadrelor antrenate în procesul de conducere al unităților și organizațiilor din toate sferele de activitate și de la toate nivelurile, o pregătire multilaterală, o înaltă competență și un înalt nivel politico-ideologic.

Partea integrantă a vastei activități de perfecționare a organizării și conducerii întregii vieți economico-sociale, declanșată de hotărîrile Congresului al X-lea al partidului și ale conferințelor naționale din 1967 și 1972, procesul de ridicare a nivelului de cunoștințe al cadrelor de conducere ca și al tuturor oamenilor muncii, este concomitent coordonata sa principală, de maximă importanță pentru progresul continuu în toate domeniile. Se poate spune că acest proces, denumit în termeni generali **„perfecționarea pregătirii profesionale“**, *este elementul central ce dă configurație întregului nostru* **sistem național de instrucție publică.**

În concepția partidului nostru, **instruirea continuă** *a tuturor oamenilor muncii se realizează atît prin forme special organizate, de completare și reînnoire a cunoștințelor profesionale și de reprofilare a unor cadre în noi specialități, cît și prin forme de pregătire a cadrelor în domeniul organizării și conducerii științifice a economiei și societății.*

Acestei viziuni a căutat să-i răspundă organizarea în ultimii ani, pe baze noi, a Academiei „Ștefan Gheorghiu“ și crearea în cadrul acesteia a **Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrație de stat.** *Recent, prima promoție de absolvenți ai institutului, specialiști în organizarea și conducerea economiei și administrației de stat, după doi ani de studii, într-un cadru festiv, și-au luat, în fața tovarășului Nicolae Ceaușescu, angajamentul ca reluîndu-și activitatea în unitățile care îi așteaptă, să facă totul pentru a realiza în practică și a transpune în viață ceea ce au studiat în cadrul institutului, să nu precupețească nici un efort pentru traducerea în viață a întregului complex de măsuri politice și economice stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru triumful comunismului în patria noastră.*

Considerînd momentul în sine un binevenit prilej de reflecții, încercăm să prezentăm în cele ce urmează, cititorului nostru, cîteva din aspectele principale care definesc importanța locului ocupat de Institutul central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“ în sistemul nostru național de instrucție publică.

● Structuri actuale...

ÎN REALIZAREA scopului pentru care a fost creat institutul, perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat, pregătirea de specialiști în conducerea și organizarea unităților noastre socialiste, o primă remarcă se impune a fi făcută în legătură cu principiile generale care au fost luate în considerație la proiectarea atît a politicii sale de recrutare, pregătire și repartizare a cadrelor, cît și a structurii sale de funcționare.

Referindu-ne mai întîi la caracterul pe care l-am numi de **universalitate** al sistemului de instruire, se cuvine să îl argumentăm arătînd multiplele aspecte la care el se referă. Este vorba, în fond, de punerea în practică a unui sistem de recrutare — repartizare a cadrelor care să asigure concomitent pregătirea personalului de conducere:

- de la toate nivelurile ierarhice ale aparatului de conducere al unităților noastre socialiste;
- din toate ramurile economiei și sectoarele administrației de stat;
- din toate unitățile teritorial-administrative ale țării:
- de ambele sexe;
- de specialități diferite;

Astfel, cei 214 absolvenți ai promoției '72, români, maghiari, germani și de alte naționalități, sînt directori și conducători de compartimente, ingineri, economiști și juriști, din industrie, agricultură, construcții, transporturi, circulația mărfurilor, planificare, finanțe-bănci și administrația de stat, din aproape toate județele țării și municipiul București, bărbați și femei. De altfel, tabelele nr. 1 și 2, credem că sînt destul de sugestive, argumentînd cifric afirmația anterior făcută.

Nu trebuie să pierdem însă din vedere faptul că punerea în practică a susnumitului principiu s-a realizat prin corelarea sau cu un alt crtieriu, acela al **oportunității** economice. Aceasta a însemnat luarea în considerare a necesităților de cadre de conducere a economiei naționale, funcție de prioritățile stabilite prin obiectivele politicii economice, de capacitatea de pregătire a institutului ca atare etc.

La intersecția celor două principii generale, ca rezultantă a lor, s-a conturat structura pe secții, și concomitent, cifra de școlarizare pe total și pe fiecare din elementele structurii rezultate. Se poate astfel vorbi de funcționarea în anii școlari 1971/1972 și 1972/1973 a următoarelor secții: industrie, agricultură, construcții, transporturi, planificare-statistică-finanțe-bănci, circulația mărfurilor și administrația de stat. Dacă analizăm cifra de școlarizare a fiecăreia dintre aceste secții vom constata, că ea reprezintă o reflectare sintetică a coordonatelor majore de perfecționare a conducerii economice, că ea ține seama concomitent de nevoile în perspectivă ale economiei naționale ca și de nevoile zonale. Luînd numai un exemplu pentru a concretiza cele spuse, acela al secției industrie, vom constata că prioritatea pe care ea o are în structura institutului (numărul cel mai mare de cursanți — 66), oglindește rolul permanent prioritar ocupat de această ramură în ansamblul economiei naționale, faptul că ea în permanență a fost și va fi în politica economică a partidului și statului nostru, ramura nr. 1, ramura conducătoare a economiei.

Se impune, în concluzie, a remarca faptul că realizarea sistemului de recrutare-pregătire în structurile anterior evidențiate — ale căror principale atribute, raționalitatea și eficiența, cu toate că nu au fost evidențiate distinct s-au impus, credem, în mod clar atenției — a fost posibilă numai prin folosirea din plin și în mod conștient a avantajelor pe care, acțiunea legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale le oferă.

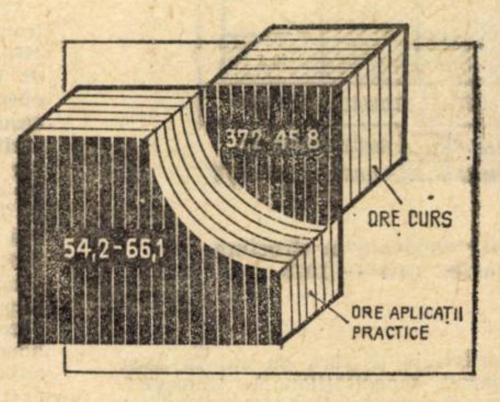

Structura orelor de studiu, afectate disciplinelor de specialitate

● Rațiunile deciziei de conducere

DECIZIA DE CONDUCERE, unul dintre elementele fundamentale ale procesului de conducere, spre care converg în ultimă instanță toate acțiunile conducătorului, are, și trebuie să aibă, în condițiile economiei socialiste unde omul muncii este concomitent producător și proprietar, executant și conducător, o triplă fundamentare: politică, tehnică și economică. **Politică** deoarece cel ce decide indiferent de sectorul, domeniul și nivelul la care funcționează, fiind un pinion în angrenajul general al societății, influențează prin modul său de acțiune, în ultimă instanță, felul în care consideră prin actul său de decizie că trebuie alocate resursele, întreaga structură decizională, ce caracterizează sistemul economico-social. **Tehnică**, pentru că fiecare decizie ce se ia privește un anumit sector de activitate, structurat la rîndul său în elemente avînd fiecare particularități care le definesc din punct de vedere tehnic specialitatea, și de care conducătorul nu trebuie să facă abstracție atunci cînd acționează. **Economică**, fiindcă în toate cazurile este vorba de alocare de resurse în scopul desfășurării unei activități rentabile și cît mai eficiente.

Cele trei rațiuni se întrepătrund reciproc în definirea actului de decizie, explicînd în același timp personalitatea ce trebuie să o posede cel ce astăzi ocupă funcții de conducere în diferitele domenii și la diferitele niveluri ale economiei și administrației de stat, ale oricărui sector de activitate economico-socială.

Luarea în considerare a acestor cerințe de către conducerea institutului în proiectarea sistemului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere este evidențiată, în principal, de două elemente:

- structura programei analitice;
- structura programului de studiu;

atît pe total institut cît și pe fiecare secție în parte.

Conștiința faptului că ceea ce îl definește pe **conducătorul comunist** este un înalt nivel de pregătire politico-ideologică, o concepție clară marxist-leninistă despre știința conducerii, este prezentă din plin în modul de gîndire al conducerii institutului, fiind de fapt elementul principal care o definește. Practic preocuparea se argumentează prin ponderea pe care disciplinele de pregătire politico-ideologică o ocupă pe total institut și pe fiecare secție în parte, prin gama diversă pe care aceste discipline o au, prin evantaiul larg de probleme pe care acestea îl cuprind.

În același timp nu se pierde din vedere faptul că **a fi conducător comunist înseamnă mai mult: a fi deopotrivă om politic și specialist**, a uni calitățile conducătorului politic cu cele ale specialistului. Trebuie să arătăm că analiza întreprinsă de noi, evidențiază o concepție originală a conducerii „Academiei Ștefan Gheorghiu“ și sub acest aspect. În ce constă ea? Pentru a fi conciși, trebuie să arătăm că mai întîi au fost luate în considerare următoarele aspecte:

- cursanții au absolvit anterior o facultate, în majoritate una tehnică (peste 68%);
- disciplinele de învățămînt care au suferit modificări substanțiale în ultimii ani sînt cu precădere de natură economică;
- este vorba de formarea unor specialiști în organizare și conducere;
- trebuie să se țină cont în permanență de mutațiile ce se produc pe plan mondial în domeniul tehnicii și științei în general, al științei conducerii în special;

Raționamentul — avînd asemenea premise — a condus în mod logic la minimizarea ponderii elementului pur tehnic în structura programei analitice, la axarea cursurilor și lucrărilor practice în exclusivitate pe elemente economice și, în sfîrșit, la acordarea unei atenții deosebite disciplinelor de „profil“, în cazul de față celor de organizare și conducere, cu luarea în considerare a celor mai avansate metode, tehnici și procedee apărute în „tehnologia“ conducerii economico-sociale pe plan mondial, adaptate la condițiile economice și politice proprii țării noastre. În același timp disciplinele de specialitate au fost orientate, în cadrul fiecăreia dintre secții, în raport cu specificul acesteia. S-a urmărit astfel ca

---

DORIND să cunoaștem opiniile absolvenților asupra unor aspecte importante ale activității institutului, ale lor personal, le-am adresat următoarele întrebări:

1. În ce considerați că constă plusul de capacitate de conducere pe care l-ați obținut prin absolvirea cursurilor?
2. Cum gîndiți să mențineți și să perfecționați în continuare cuantumul de cunoștințe obținute?
3. Care apreciați a fi principalele căi de aplicare a celor învățate în problemele concrete ale conducerii activității economico-sociale?
4. Ce recomandați a fi perfecționat (îmbunătățit) în funcționarea cursurilor pentru ca viitoarele serii de absolvenți să fie mai bine pregătite?

Publicăm în continuare cîteva din răspunsurile primite.

ec. Luiza Diaconescu,
absolventă a secției circulația mărfurilor

1. Absolvirea institutului a însemnat într-adevăr obținerea unui plus de capacitate de conducere concretizat într-o mai clară viziune a problemelor ce le ridică azi, mai mult ca oricînd procesul conducerii, în posibilitatea unei mai rapide abordări și selecționări a esențialului din problemele ridicate de această activitate, într-o mai mare putere de sintetizare, analizare și înlăturare a aspectelor rutiniere.

2. Fiind vorba de un proces concomitent de menținere și de perfecționare, principala cale rămîne folosirea, respectiv punerea în practică a cunoștințelor primite. Spunînd aceasta nu înseamnă că voi neglija un alt aspect important, cum este continua informare și studiere a materialelor de specialitate, ce apar. Pe această linie ar fi de preferat și pe viitor legătura cu „Academia Ștefan Gheorghiu“, în special prin mese rotunde cu cei ce se află la cursuri, schimburi periodice de vederi cu cei ce au absolvit cursurile, consultarea materialelor selectate etc.

3. Cred că nu poate fi vorba decît de o singură cale: prezența noastră la locurile pentru care am fost pregătiți, în vederea punerii în practică a celor însușite.

4. Mă voi referi, la o serie de aspecte ridicate în discuție încă din perioada cursurilor. Succint, este vorba de: defintivarea temei lucrării de diplomă în primele două-trei luni de la începerea cursurilor, și nu invers, așa cum a fost cazul seriei noastre; întocmirea de către cursanți a studiilor de caz pe marginea temei de lucrare aleasă și preluarea acestora după dezbatere, în cadrul lucrării; dezbaterea studiilor de caz de preferință la unitățile cursanților; organizarea de mese rotunde cu cadre de conducere din organe centrale; organizarea cursurilor în anumite zile după amiaza pentru a avea posibilități de cercetare la bibliotecile de specialitate.

ing. Vintilă POPESCU,
absolvent al secției industrie

1. Funcția pe care o am în cadrul întreprinderii am deținut-o și înainte de a urma cursurile. Atribuțiile în general îmi sînt aceleași. Totuși a intervenit ceva nou și anume o maturizare a gîndirii profesionale, economice și politice în realizarea acestora. Pot spune fără a greși și lăsînd deoparte modestia că astăzi dețin o mai mare capacitate de analiză a fenomenelor în general și a celor din procesul de producție al întreprinderii, în special. În acest fel luarea unei decizii într-o problemă oarecare constituie rezultatul parcurgerii, după anumite metode, a etapelor premergătoare acestui act, cunoașterea și aplicarea metodelor moderne de conducere ducînd în final la o activitate mai operativă și cu rezultate eficiente. Cunoștințele obținute au influențat asupra capacității de organizare a activității, conducînd la practicarea unui stil de muncă, care exprimă ordine și echilibru, pricepere în a lucra cu oamenii.

Cunoștințele dobîndite pe multiple planuri ale activității și pe care nu le puteam obține fără a urma aceste cursuri, conduc astfel, în final, la un plus de capacitate de conducere.

În mod special am lăsat la urmă în răspunsul la această întrebare problema care o consider printre cele mai importante și anume înțelegerea sensului necesității ca un conducător din activitatea economică să fie conștient de importanța politică a activității pe care o desfășoară.

2. Absolvirea cursurilor a fost un lucru relativ ușor în comparație cu ceea ce este necesar de întreprins pentru menținerea și perfecționarea lor. Spun aceasta deoarece sarcinile curente de zi cu zi, prin complexitatea lor reușesc uneori să învingă dorința și voința de a studia. Studiul permanent constituie în fond calea prin care se poate menține contactul cu explozia de informații existentă în toate domeniile, inclusiv cel al organizării și conducerii activității economico-sociale. Pentru a exista un stimulent care să con-

TRANSPORTURILE ȘI TELECOMUNICAȚIILE LA NIVELUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE A ȚĂRII

ing. Emil DRAGANESCU
vicepreședinte al Consiliului de Miniștri
și
ministrul transporturilor și telecomunicațiilor

DEZVOLTAREA, în continuare, în ritmuri înalte a economiei noastre naționale, stabilită de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, determină creșterea sarcinilor de transport și îmbunătățirea sistemului de telecomunicații. În acest context atît în prevederile planului cincinal 1971—1975 cît și în perspectivă, au fost prevăzute măsuri care să asigure transporturilor și telecomunicațiilor din țara noastră o dezvoltare continuă.

Militînd pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin, lucrătorii din transporturi și telecomunicații au obținut importante succese **în primii doi ani ai cincinalului** care, sintetic, pot fi exprimate prin **62 milioane tone și 130 milioane călători transportați mai mult în anul 1972 față de anul 1970 și vărsarea către bugetul statului, în anii 1971—1972, a 370 milioane lei beneficii peste plan.**

Baza tehnico-materială a transporturilor și telecomunicațiilor a continuat să se dezvolte permanent, prin dotarea cu locomotive electrice, Diesel electrice și Diesel hidraulice, cu vagoane de marfă și călători, camioane, autobuze, nave maritime și fluviale, prin instalarea de noi centrale telefonice, dublarea și electrificarea liniilor de cale ferată, modernizarea drumurilor și dezvoltarea porturilor. **Planurile de investiții pe anii 1971 și 1972 au fost îndeplinite în proporție de 101,2%, respectiv, 103,2%.**

Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 a subliniat cu tărie necesitatea sporirii ritmurilor de dezvoltare, perfecționarea continuă a producției și conducerii ei, creșterea eficienței economice, dînd indicații orientative pentru toate ramurile economiei naționale. Aplicarea lor deschide noi perspective îmbunătățirii activității de transport și telecomunicații. În cuvîntarea la Conferința Națională a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt prezentate coordonatele majore ale dezvoltării României în viitorii 15—20 de ani, căile de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale ale poporului nostru. Pe baza lor se elaborează studiile de prognoză și proiectele preliminarii ale planului cincinal 1976—1980. În condițiile dezvoltării în ritmuri înalte a economiei naționale, sarcinile de transport vor crește în continuare, după cum se arată în diagrama 1.

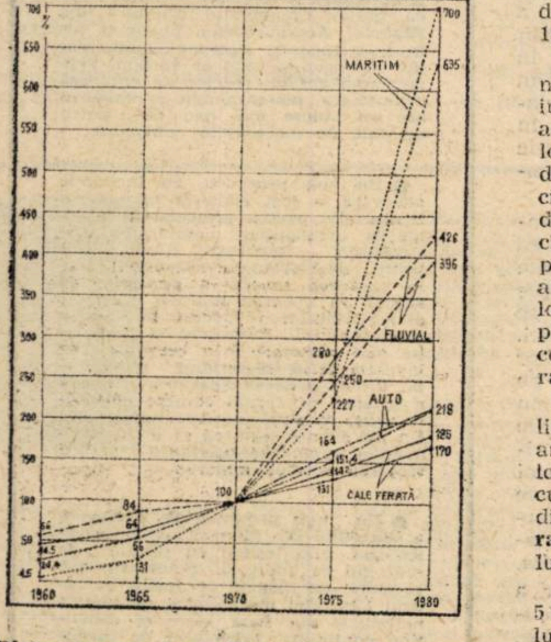

Diagrama nr. 1. — Dinamica mărfurilor transportate în anii 1960—1980 (Pentru perioada 1976—1980 se prezintă propunerile pentru viitorul plan cincinal).

Asigurarea capacităților de transport și telecomunicații la nivelul cerințelor economiei naționale în plină dezvoltare, solicită realizarea unui complex program de amplificare a bazei tehnico-materiale, în paralel cu o susținută preocupare pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de care dispunem. Grija deosebită pe care partidul și guvernul o acordă transporturilor și telecomunicațiilor se reflectă în alocarea unor fonduri importante (circa 11% din totalul investițiilor pentru dezvoltarea economiei naționale), aproape constant în ultimii 15 ani și previzibil a rămîne la același nivel și în perioada anilor 1976—1980.

ALĂTURI DE ÎNTREGUL POPOR, lucrătorii din transporturi și telecomunicații depun eforturi importante pentru a fi la înălțimea sarcinilor care le revin. Astfel, **față de perioada corespunzătoare a anului trecut, în primele șapte luni ale acestui an, au fost transportate aproape 5 milioane tone mai mult de calea ferată și 10 milioane tone de cel auto.**

Cu toate acestea, analiza realizărilor obținute, prin prisma nivelului **calitativ** al satisfacerii cerințelor economiei naționale și a eficienței economice a activităților de transporturi și telecomunicații, nu ne pot mulțumi. Pentru îmbunătățirea în ansamblu a activității de transport este necesar să militâm cu mai multă fermitate pentru aplicarea în practică a indicațiilor date personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia examinării și aprobării în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R a „Programului de dezvoltare a transporturilor pe perioada 1971—1975".

În ansamblul dezvoltării și perfecționării transporturilor un rol deosebit de important îl joacă stabilirea celor mai adecvate căi, specifice diferitelor mijloace de transport și stadiului lor de dezvoltare, care să asigure o înaltă eficiență a investițiilor și obținerea de indicatori tehnico-economici de exploatare cît mai ridicați. Elemente importante pentru analiza economică a unor aspecte ale dezvoltării diferitelor feluri de mijloace de transport și raționalizarea exploatării, le oferă comparația prețului de cost precum și analiza structurii acestora, prezentate în diagrama 2.

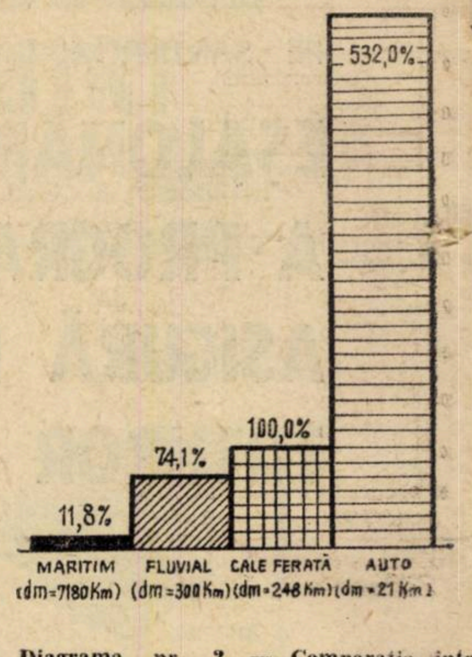

Diagrama nr. 2. — Comparația între prețurile de cost — 1972.

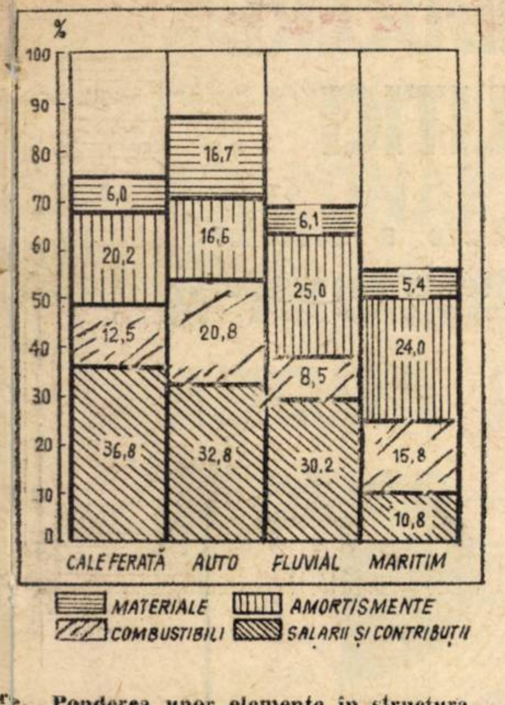

Ponderea unor elemente în structura prețului de cost — 1972

Raportul valorilor prețului de cost realizate de transporturile pe calea ferată, auto și navigația fluvială, cele trei mijloace de transport care concură la circulația mărfurilor pe **teritoriul** țării, ridică în primul rînd problema repartizării **raționale** a sarcinilor între diferitele feluri de transport.

La prima vedere raportul de circa 5 : 1 dintre prețul de cost al transportului auto și cel feroviar, aproape stabilizat în ultimii ani în țara noastră, ar putea duce la concluzia că transportul rutier trebuie folosit numai în relațiile neasigurate de calea ferată. Dacă se ține însă seama de faptul că acest raport s-a creat în condițiile concrete de realizare a unei distanțe medii de transport în jur de 20 km la transportul auto și de circa 250 km la calea ferată, precum și de variația prețului de cost în **funcție de distanță**, prezentate în diagrama 3, datele problemei se schimbă radical. De remarcat și faptul că circa 24% din mărfurile transportate pe calea ferată sînt primite sau expediate de la liniile publice din stațiile C.F.R. și că, în acest caz, datorită transportului local auto, costul de transport combinat, cale ferată — auto sau auto — cale ferată — auto, crește considerabil față de transportul auto direct, datorită cheltuielilor suplimentare de transbordare a mărfii. În aceste condiții, după cum se vede din diagrama 3, distanța economică a transportului auto direct variază în limite destul de largi și anume : pînă la distanța de 38 km... pentru orice feluri de transporturi combinate, iar între 38... 100 km numai comparativ cu transporturile combinate cale ferată — auto (transporturile directe pe calea ferată între liniile de garaj sînt mai ieftine). Întrucît distanțele economice sînt diferite pentru fiecare grupă de mărfuri, în situațiile concrete alegerea mijlocului de transport se face pe baza indicatorului de distanțe critice pentru transporturile feroviare și rutiere.

Aprofundarea aspectelor eficienței economice a efectuării transporturilor cu diferite feluri de mijloace, în funcție de distanță, prezentată succint mai înainte, constituie o sarcină de deosebită importanță, a cărei rezolvare integrală **trebuie accelerată**, astfel ca, într-un timp cît mai scurt, să se poată trece la **repartizarea rațională** a sarcinilor de transport.

Costurile ridicate ale transbordării mărfii, datorită **insuficienței mecanizări** a porturilor dunărene, frînează intensificarea transporturilor fluviale, deși prețul de cost al acestora este cel mai mic. Decurge de aici necesitatea accelerării rapide a dezvoltării și mecanizării porturilor. Rezerve importante în raționalizarea transporturilor rezidă în **optimizarea** distribuției mărfurilor pe teritoriu după criteriul distanței minime. Calculele efectuate de Centrul de calcul electronic al Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor pentru transporturile pe calea ferată la unele mărfuri și primele rezultate obținute în exploatare, arată că folosirea acestei metode aduce importante economii, prin reducerea distanței medii de transport. Este necesară extinderea utilizării calculatoarelor electronice în acest scop și pentru activitatea de distribuție locală cu mijloace auto, precum și pentru **studiile de amplasare a noilor obiective**, în vederea micșorării costurilor de transport pe ansamblul economiei naționale prin reducerea parcursului materiilor prime și a distanței medii a transportului de distribuție la consumatori.

UNA DIN PROBLEMELE CHEIE ale dezvoltării transporturilor o constituie stabilirea proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare ale diferitelor mijloace de transport, îmbinarea armonioasă a activității acestora, astfel ca folosind mai intens mijloacele de transport să se obțină o eficiență economică maximă pe ansamblu. La stabilirea rolului pe care urmează să-l îndeplinească fiecare mijloc de transport, s-a prevăzut includerea în rețeaua generală de transport a sistemului de navigație pe canalul Dunăre-Marea Neagră și construirea noului port maritim la Constanța Sud — Agigea, a căror realizare a fost aprobată de Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. Prin amploarea lucrărilor ce se vor executa, se deschide o perspectivă deosebită dezvoltării transporturilor fluviale într-un viitor apropiat pe unele canale interioare, ceea ce va conduce la o reducere importantă a prețului de cost al transporturilor. Elaborarea într-un timp scurt a studiilor privind traseul, nivelele și secțiunea canalului Dunăre-Marea Neagră constituie o sarcină de onoare a specialiștilor în amenajări hidrotehnice și transport fluvial din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, care se străduiesc ca, prin munca lor plină de abnegație, să prezinte soluții de o concepție superioară la înălțimea sarcinilor trasate acestui sector de partid și de guvern.

În ultimii doi-trei ani, o dată cu intensificarea preocupărilor pentru raționalizarea transporturilor în ansamblu, ca urmare a unificării fostelor ministere de căi ferate și transport rutier, naval și aerian, a apărut tot mai evident că actuala **metodologie de planificare** a sarcinilor de transport și sistemul de indicatori tehnico-economici care au rolul de a reflecta sintetic eficiența generală a activității, nu mai satisfac integral cerințele și interesele economiei naționale.

Principala deficiență constă în punerea unui accent prea mare pe latura **cantitativă** și mai ales pe aceea care determină nu numai cantitatea de mărfuri transportate (tone nete expediate) ci și pe aceea a **distanței** de transport (tone nete km) și neglijarea laturii **calitative**, cum sînt satisfacerea operativă a cererilor de transport, lichidarea restanțelor etc. Trebuie realizată concordanța între interesul economiei naționale de a reduce costurile **absolute** (globale) de transport și tendința unităților de transport de a realiza planul exprimat în tone nete km, între altele și în scopul realizării prețului de cost (costurile generale se raportează la tone nete km).

Fără a neglija importanța indicatorului tone nete km, (a cărei evidență este necesară pentru măsurarea volumului total de activitate și care va sta la baza dimensionării capacităților de transport, a forțelor de muncă, productivității și consumului de materiale și combustibil), la baza planificării activității de transport trebuie să stea în primul rînd satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de transport ale economiei naționale. **Elaborarea unui sistem îmbunătățit de indicatori tehnico-economici constituie o problemă de prim ordin și deosebit de actuală în ceea ce privește creșterea eficienței economice.** Este deosebit de important ca acest sistem să **stimuleze** interesul pentru **reducerea distanței medii** pe total activități de transport, astfel ca ponderea costurilor globale de transport să scadă în ansamblul cheltuielilor materiale ale economiei naționale.

Structura prețului de cost, prezentată în diagrama 2, indică principalele căi de creștere a eficienței economice în transporturi : reducerea consumului specific de combustibil și energie electrică, creșterea productivității muncii și mărirea gradului de utilizare a mijloacelor (reducerea cotei-părți a amortismentului care revine pe unitatea de produs).

În condițiile concrete ale procesului de transport, consumurile specifice de combustibil și energie electrică sînt puternic influențate de parametrii de exploatare. În acest scop pentru reducerea consumurilor planificate pentru anii 1974 și 1975 este necesară creșterea tonajului mediu pe tren, raționalizarea folosirii locomotivelor de manevră, mărirea gradului de utilizare a locomotivelor electrice, extinderea tehnicii împingerii convoaielor fluviale, mai buna **utilizare a capacității** de încărcare a vagoanelor, camioanelor și navelor maritime și fluviale, **extinderea folosirii remorcilor** în transportul rutier. Reducerea curselor goale constituie, de asemenea, una din principalele căi de micșorare a consumului de combustibil.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII și mai buna folosire a mijloacelor depind în mare măsură la calea ferată de **viteza comercială** a cărei mărire în etapa actuală o constituie, în principal, problemele tehnico-organizatorice. Este necesară o mai bună valorificare a capacității de remorcare a locomotivelor electrice și Diesel-electrice, în sensul măririi vitezei tehnice, reducerea rezervelor de timp de mers care sînt încă prea largi, organizarea mai rațională a circulației trenurilor, valorificarea deplină în acest sens a condițiilor favorabile pe care le oferă liniile duble, a căror pondere a crescut în ultimii ani și va crește în continuare. Rezerve importante de sporire a vitezei comerciale există la trenurile care circulă pe liniile secundare, precum și la trenurile locale de pe întreaga rețea.

Creșterea randamentului mijloacelor de transport și, prin aceasta, a productivității muncii, este puternic condiționată de reducerea timpilor de staționare la operațiile de încărcare-descărcare, iar în cazul căii ferate și de organizarea mișcării locale a vagoanelor în zona marilor centre industriale. Pe lîngă măsurile pe care le ia Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor pentru intensificarea mecanizării punctelor de încărcare-descărcare (liniile publice din stațiile de cale ferată, porturi etc.), o contribuție importantă la creșterea productivității parcului de vagoane pot și trebuie să o aducă beneficiarii de transport prin amenajarea și mecanizarea corespunzătoare a fronturilor de încărcare-descărcare.

Productivitatea navelor maritime ale flotei noastre este încă nesatisfăcătoare, datorită ponderii mari a timpului de staționare în porturi. Practica arată că durata staționării în porturile românești poate fi substanțial micșorată prin mai buna coordonare a activității de programare a navelor la sosire și livrarea la timp a mărfurilor în port de către ministerele exportatoare. Măsurile luate în ultimul timp în această privință vor trebui să fie aplicate cu mult mai mare fermitate. Rezerve importante în creșterea eficienței tehnico-economice există și în transportul fluvial. Aceste rezerve trebuie puse în valoare prin intensificarea folosirii flotei. **Este necesar ca în cel mai scurt timp să se realizeze circulația convoaielor după grafice de mers și să se micșoreze normele de staționare în porturi pentru operațiile de încărcare-descărcare.**

În condițiile dezvoltării în ritmuri rapide a traficului, **productivitatea** generală a muncii în transporturi poate fi substanțial mărită prin reducerea continuă a numărului mediu scriptic al salariaților și efectuarea modificărilor structurale necesare în folosirea rațională a forței de muncă, însoțită de calificarea sau recalificarea salariaților. Pentru creșterea productivității muncii în anul 1974, este necesar ca în cursul acestui an să se intensifice preocupările pentru reevaluarea folosirii forței de muncă în domeniile de activitate în care în ultimii ani au fost introduse instalații automate de dirijare și supraveghere a circulației pe calea ferată, precum și punerea integrală în valoare a investițiilor făcute pentru mecanizarea și perfecționarea proceselor de întreținere și reparații în toate sectoarele de activitate.

PENTRU ASIGURAREA capacităților de transport necesare satisfacerii cerințelor economiei naționale, statul alocă importante **fonduri de investiții**. Folosirea judicioasă a acestora constituie una din sarcinile principale ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Fundamentarea necesității și oportunității investiției trebuie strîns legată de gradul de utilizare a mijloacelor și instalațiilor existente. Sînt încă dese cazurile de solicitare din partea conducătorilor de unități a unor noi investiții pentru dezvoltare de capacități, fără ca cele existente să fie folosite integral. Generalizarea schimbului 2 și extinderea schimbului 3 în atelierele de întreținere și cele de reparații, inclusiv depouri și garaje, constituie principala cale de asigurare a capacităților necesare.

Folosirea autocamioanelor în 2 schimburi, mijloc eficient de reducere a investițiilor, este promovată încă prea încet, atît de Centrala de transporturi auto din cadrul M.T.Tc., cît și de celelalte ministere deținătoare de parc auto.

Probleme tehnico-economice importante se ridică în legătură cu **orientarea în viitor a structurii parcului de locomotive.** Avantajele tracțiunii electrice și Diesel față de cea de abur sînt evidente. Ele au fundamentat măsurile luate care au condus ca **într-un răstimp de numai 12 ani ponderea tracțiunii electrice și Diesel în total trafic să se ridice la 90%, deși traficul în această perioadă a crescut de mai bine de două ori.** Sînt, de asemenea, evidente avantajele tracțiunii electrice față de cea Diesel în condițiile traficului greu de munte, dar nu sînt elucidate suficient aspectele eficienței economice ale electrificării pe liniile cu profil ușor, chiar în condițiile unui trafic intens. **Avînd în vedere că în viitorii 2—3 ani vor fi electrificate practic toate magistralele feroviare de munte, este necesar să se treacă de urgență la cercetarea aprofundată a aspectelor tehnico-economice legate de electrificarea liniilor de șes, ținînd seama între altele și de influențele asupra balanței energetice generale a țării.** Trebuie remarcat de asemenea în această ordine de idei că investiția specifică a electrificării liniilor ferate este încă ridicată și că se cer folosite posibilitățile reale de micșorare a lor prin îmbunătățirea construcției liniei de contact.

Dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor unei activități, în vederea prevenirii formării locurilor înguste, care conduc la slaba utilizare a capacităților create, constituie un alt aspect important al folosirii eficiente a fondurilor de investiții. Este de remarcat în această privință că dezvoltarea, mecanizarea și automatizarea triajelor a rămas mult în urmă față de modernizarea generală a căilor noastre ferate și că în aceasta constă una din principalele cauze ale duratei mari a ciclului dintre două încărcări succesive a vagonului (rulajul vagonului).

În condițiile creșterii traficului, investițiile trebuie orientate spre mijloacele de transport de mare capacitate, reducînd astfel investiția specifică și mărind productivitatea muncii. Măsurile luate de conducerea de partid și de stat privind construcția noului Șantier naval de la Constanța, care va realiza nave mineraliere pînă la 55.000 tdw și tancuri petroliere pînă la 150.000 tdw vor avea o înrîurire deosebit de favorabilă asupra eficienței economice a flotei noastre maritime. Constituie o sarcină de onoare pentru constructorii noștri punerea în funcțiune cît mai devreme a obiectivelor care le revin în acest important sector al economiei noastre naționale.

Îmbunătățiri radicale în structura parcului auto se vor realiza în următorii 2—3 ani prin începerea fabricației camioanelor și autotractoarelor de mare capacitate, echipate cu motoare Diesel. În vederea valorificării depline a potențialului de transport care se creează este necesară pregătirea din timp a cadrelor, precum și determinarea condițiilor optime de exploatare.

Un rol important în asigurarea creșterii eficienței investițiilor revine proiectării, prin elaborarea unor soluții judicioase, promovarea tehnologiilor avansate de producție și construcții, reducerea consumului de materiale deficitare și crearea condițiilor de scurtare a duratei de construcție și punere în funcțiune a obiectivelor.

Intensificarea preocupărilor pentru elucidarea aspectelor fundamentale ale cooperării diferitelor feluri de transport, aplicarea în practică cu fermitate și în spirit creator a indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat, vor duce la îmbunătățirea activității de transport în vederea satisfacerii integrale și în bune condiții a cerințelor economiei naționale.

DEZVOLTAREA vieții sociale și economice ridică noi exigențe privitoare la mijloacele de comunicație între membrii societății, precum și între diferitele eșaloane ale producției materiale pe întreg teritoriul țării. De o importanță deosebită în etapa actuală de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt **mijloacele de comunicare în masă, cum sînt radioul și televiziunea.**

Creșterea nivelului de trai material și cultural al populației se reflectă, între altele, prin cererile sporite de instalare de telefoane la domiciliu. **Numai în cursul anilor 1971 și 1972 au fost instalate 100 000 linii telefonice automate urbane și se prevede instalarea a altor 210 000 în anii 1973—1975.** Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede realizarea unor ritmuri și mai înalte de dezvoltare a telefoniei, urmînd ca în această perioadă să se instaleze aproape 600 000 linii telefonice automate urbane. Dezvoltarea continuă a rețelei de telefonie impune luarea măsurilor corespunzătoare pentru creșterea productivității muncii, în principal prin automatizare. Se prevede în acest sens ca **gradul de automatizare în telefonia locală să crească la 81% în anul 1975 față de 74% cît a fost în anul 1970, iar în telefonia interurbană gradul de automatizare să ajungă la 41% în 1975 și 69% în anul 1980.** În cincinalul 1976—1980 se prevede ca toate reședințele de județe să fie conectate la rețeaua telefonică automată interurbană.

Alături de efectele pozitive ale dezvoltării rețelei și automatizării ei, care se reflectă într-o considerabilă economie de timp pentru abonați, trebuie avute în vedere și pretențiile justificate ale acestora privitoare la calitatea audiției și operativitatea primirii tonului și a legăturii. Este necesar în acest sens îmbunătățirea, în continuare, a calității instalațiilor, precum și întreținerii acestora.

Lucrări importante vor fi efectuate în actualul cincinal și pentru dezvoltarea rețelei de telegrafie automată de abonați (telex). La sfîrșitul anului 1975 toate reședințele de județe urmează a fi conectate la rețeaua națională. Oficiile P.T.T.R. din București și din 21 reședințe din județ vor fi de asemenea conectate la rețeaua automată între oficiile P.T.T.R. (gentex).

Crearea sistemului național de informatică, etapă de deosebită importanță în perfecționarea conducerii economiei naționale, implică realizarea rețelei de transmitere a datelor, sarcină care revine Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

În domeniul poștelor și difuzării presei eforturile sînt îndreptate, în principal, spre mai buna acoperire a teritoriului cu prestații și micșorarea duratei de parcurs a trimiterilor. Pentru creșterea productivității muncii în activitatea poștală este necesar să se promoveze cu mai multă fermitate mecanizarea proceselor de prelucrare a trimiterilor, precum și a operațiilor de manipulare a coletelor. Un pas important în această direcție se va realiza prin darea în exploatare, în anul 1975, a centrului de expediție din București.

În domeniul radiodifuziunii și televiziunii, în actualul cincinal se vor îmbunătăți, în continuare, condițiile de recepție. Cele trei programe radio vor asigura un grad de deservire a populației de 100%, 85% și respectiv 75%, iar cele două programe de televiziune 90%, respectiv 13%. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede asigurarea acoperirii aproape integrale a întregului teritoriu al țării cu trei programe de radio, monofonice și stereofonice, precum și extinderea programului doi de televiziune la circa 50% grad de deservire a populației.

CONȘTIENȚI DE SARCINILE care le revin, lucrătorii din transporturi și telecomunicații nu precupețesc nici un efort pentru satisfacerea deplină a cerințelor economiei naționale, muncind cu abnegație, alături de întregul nostru popor, pentru realizarea mărețelor sarcini trasate de Partidul Comunist Român, pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen.

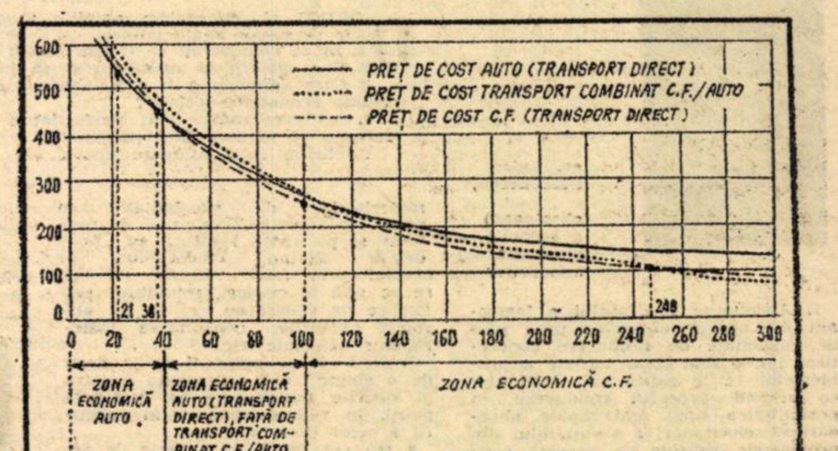

Diagrama nr. 3. — Variația prețului de cost pe C.F. și auto, în funcție de distanța de transport

- Pentru amplificarea bazei tehnico-materiale a transporturilor și telecomunicațiilor, 11% din totalul investițiilor alocate anual pentru dezvoltarea economiei naționale.
- Creșterea puternică a ponderii tracțiunii electrice și Diesel în totalul traficului de cale ferată.
- Accelerarea dezvoltării și mecanizării porturilor, precum și a fronturilor de încărcare-descărcare de către beneficiarii de transporturi, o necesitate stringentă pentru sporirea productivității muncii.
- Nivelul prețului de cost, în funcție de repartizarea rațională a sarcinilor de transport între diferitele mijloace — cale ferată, auto și navigație fluvială.
- Noul șantier naval de la Constanța va realiza nave mineraliere de 55 000 tdw și tancuri petroliere pînă la 150 000 tdw.
- Dezvoltarea în perspectivă a telefoanelor, radiodifuziunii și televiziunii.

„Înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, progresul în ritm înalt al industriei, agriculturii, al științei și culturii, organizarea întregii vieți economico-sociale pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane este strîns legată de oameni, de cadre cu pregătire corespunzătoare, în stare să înțeleagă bine schimbările din societate, evenimentele care au loc atît în viața internă, cît și în viața internațională, să fie în stare să tragă din toate aceste schimbări concluziile corespunzătoare pentru activitatea practică".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cuvîntare la întîlnirea cu prima promoție a Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu".

fiecare absolvent să fie la locul său de muncă, în județul, ramura, centrala și întreprinderea din care face parte, un adevărat promotor al organizării și conducerii moderne, un bun specialist și în același timp un militant activ al liniei politice a partidului nostru, cu adevărat un conducător comunist.

• Practică — teorie — practică

AȘA CUM ARATAM la începutul articolului, punctul de plecare al procesului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere îl constituie **practica**, activitatea concretă de conducere din unitățile noastre socialiste. Ea este primul jalon care determină traiectoria perfecționării activității personalului de conducere. Ea cere dar, în același timp, ea este cea care utilizează și verifică plusul de capacitate de conducere însușit. Ea este cea care pune probleme și totodată solicită rezolvarea lor urgentă. Ea impune, justifică și verifică raționalitatea și nivelul de eficacitate al anterior-amintitelor structuri, principii și obiective.

Etapa de perfecționare a pregătirii nu înseamnă însă că teoria este ruptă de elementul practic. Dimpotrivă, el este prezent din plin în cadrul ei, sub diferite forme: seminarii, dezbateri, studii de caz, lucrări de diagnostic, proiecte de absolvire pe probleme concrete importante ale activității unităților noastre socialiste etc. Cu variații mici de la o secție la alta, ponderea orelor afectate aplicațiilor practice în totalul orelor de studiu la disciplinele de specialitate (axate pe probleme de economia, conducerea și planificarea ramurilor și unităților economice) înregistrează limita minimă 54.2 limita maximă 66.1% și media pe total institut de circa 60%. Calculul se referă numai la anul de studiu efectiv, fără a lua în considerare perioadele de practică, incluse însă în planul de învățămînt.

Temele proiectelor de absolvire ale absolvenților institutului demonstrează aceeași idee: ancorarea puternică în activitatea practică a unităților noastre socialiste. Deoarece toate lucrările au în felul lor, în întreprinderea, centrala, ramura sau unitatea teritorial-administrativă pentru care au fost elaborate, o importanță deosebită, sîntem obligați să cităm la întîmplare: „Raționalizarea transportului materiei prime în cadrul centralei industrializării laptelui; criterii pentru organizarea și conducerea acestei activități, de exemplu „I.I.L. Timiș", „Organizarea transportului, depozitării și expedierii cherestelei la Fabrica de cherestea — Zărnești", „Proiect pentru îmbunătățirea activității de cercetare-dezvoltare a Combinatului petrolului — Tg Jiu", „Proiect pentru îmbunătățirea sistemului informațional privind acțiunile de pregătirea investițiilor, programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor de construcții-montaj la întreprinderea de construcții siderurgice — Hunedoara", „Proiect de îmbunătățirea organizării activității de exploatare pe Aeroportul Internațional București-Otopeni", „Studiu pentru îmbunătățirea organizării și conducerii sectorului mecanic la I.A.S. Slobozia", „Studiu privind utilizarea creditului extern în activitatea de comerț exterior", „Determinarea în perspectivă a tendințelor privind vînzările de mărfuri textile încălțăminte", „Proiect privind perfecționarea procesului de elaborare și adoptare a deciziilor organelor locale ale administrației de stat din județul Prahova" etc., etc.

Un argument al faptului că proiectele au fost bine pregătite, că absolvenții și-au însușit ample cunoștințe teoretice dovedind concomitent capacitate în aplicarea lor la rezolvarea problemelor practice, îl constituie și faptul că pe secții de studii media notelor acordate de comisiile de examinare variază între 8,76 (secția construcții) și 9.61 (secția planificare, statistică, finanțe-bănci), pe ansamblul institutului ea fiind de 9,26.

Practica va fi însă în cele din urmă cea care-și va spune ultimul cuvînt, ea va fi cea care va acorda ultimul calificativ absolvenților și, nu ne îndoim, că acesta va fi în majoritatea cazurilor „foarte bine".

• ...și tendințe

PERFECȚIONAREA conducerii planificate a societății noastre fiind un proces permanent, obiectiv determinat de însăși dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție sociale, constituie o preocupare permanentă a partidului și statului nostru. În toate cazurile **„această perfecționare continuă trebuie să pornească însă de la realizarea în viață a hotărîrilor adoptate"**.

Pornind de la acest adevăr general, sintetic reflectat în fraza anterioară, citată din Raportul la Conferința Națională din 1972, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducerea Academiei „Ștefan Gheorghiu", a Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat, și-a gîndit, pe baza experienței deja cîștigate, îmbunătățirea de viitor a activității, căutînd să răspundă cu aceeași promptitudine și eficiență importantelor sarcini ce-i revin în direcția ridicării nivelului de cunoștințe al cadrelor de conducere.

Aruncînd o succintă privire asupra principalelor direcții de îmbunătățire a activității, vom observa că este vorba de următoarele sectoare:

• sistemul de recrutare a cursanților, urmărindu-se ca în viitor ponderea conducătorilor de compartimente și a celor de sex feminin, în totalul cursanților, să crească;

• programa analitică, prin restructurarea ei și înnoirea conținutului cursurilor predate în funcție de necesități;

• programele de studiu, urmînd ca accentul principal să fie pus pe latura practică (volumul activității de clasă urmînd a fi redus la circa 20—25% din total), pe dezbaterea unor probleme aparținînd vieții concrete a unităților noastre socialiste, în același timp urmărindu-se lărgirea evantaiului aplicațiilor practice (dezbateri, studii de caz, simulări, aplicații în întreprinderi etc.);

• se va face efectiv un salt calitativ prin trecerea de la sistemul „laborator în școală" la sistemul „școală în laborator", urmînd a fi organizate în acest scop unități model în diferitele ramuri și sectoare de activitate;

• se va căuta o astfel de îndrumare a cursanților, încît toate proiectele de absolvire să fie o cercetare aplicativă, răspunzînd simultan la două cerințe: să rezolve o problemă reală și importantă în sectorul respectiv și să aibă un cît mai larg caracter de generalitate;

Analiza întreprinsă ne îndreptățește să sugerăm orientarea atenției conducerii și spre un alt aspect **atragerea unui număr mai mare de economiști în activitatea de perfecționare,** în special pentru secțiile industrie, construcții, transporturi, agricultură.

Se impune, credem, ca inițiativa valoroasă a conducerii institutului să fie sprijinită în mod efectiv de către conducerile organelor centrale și ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor, de către organele locale de partid și de stat, în special în tentativa sa de axare majoritară pe rezolvarea unor probleme practice cu largi posibilități de extindere a soluțiilor. Aceasta, va depinde desigur de fiecare absolvent, de modul în care el va acționa pentru aplicarea soluției pe care a propus-o, în unitatea din care face parte, de modul în care el va convinge că există posibilități de generalizare a respectivei soluții și în alte unități din cadrul centralei, ramurii sau chiar economiei naționale.

În același timp considerăm că este sarcina ministerelor, centralelor și întreprinderilor să utilizeze cadrele pregătite conform specializării primite numai astfel justificîndu-se investiția și eforturile făcute.

Salutînd aceste inițiativa deosebite, revista „Viața economică", se oferă a prezenta în paginile sale proiectele de absolvire valoroase, cu soluții generalizabile, și, în același timp, să organizeze, în diverse forme, analize periodice asupra modului în care se desfășoară activitatea de aplicare și generalizare efectivă a proiectelor de organizare și conducere a activității în unitățile noastre socialiste.

Iulian BADIN

Tabel nr 2

Structura cursanților pe secții și specialitățile formației profesionale de bază

Secții	Specialitățile: Total cursanți	Tehnice	Economice	Alte specialități
A	1	2	3	4
Industrie	66	63	3	—
Construcții	29	27	2	—
Transporturi	15	15	—	—
Agricultură	34	34	—	—
Circ. mărfurilor	20	4	16	
Planificare-statistică-finanțe-bănci	32	3	28	1
Administrația de stat	18	—	7	11
Total:	214	146	56	12

Tabel nr. 1

Structura cursanților după organele centrale din care au provenit

Organizația centrală din care cursantul face parte	Secții: Total cursanți	Industrie	Construcții	Transporturi	Agricultură	Circ. mărfurilor	Planif. statis. finanțe-bănci	Administrație stat
M.A.I.A.A.	40	3	—	—	34	1	1	1
M.I.U.	11	10	—	—	—	1	—	—
Comitetul pentru consiliile populare	50	13	13	2	—	1	5	16
M.E.E.	11	7	4	—	—	—	—	—
M.E.F.M.C.	14	12	1	—	—	1	—	—
M.T.Tc.	13	—	1	12	—	—	—	—
M. Turismului	2	—	—	—	—	1	—	1
M.C.E.	3	—	—	—	—	3	—	—
M.F.	3	—	—	—	—	—	3	—
M.C. Ind.	8	1	7	—	—	—	—	—
M.C.I.	11	—	—	—	—	7	4	—
M.M.P.G.	9	6	1	—	—	1	1	—
M.I.M.	5	3	1	—	—	—	1	—
M.IC.M.G.	7	3	1	—	—	2	1	—
M.I.C.M.U.E	4	3	—	—	—	1	—	—
M.I.Ch.	5	5	—	—	—	—	—	—
C.S.P.	1	—	—	—	—	—	1	—
B.N.R.S.R.	1	—	—	—	—	—	1	—
CENTROCOOP	2	—	—	—	—	1	1	—
D.C.S.	10	—	—	—	—	—	10	—
Alte unități	4	—	—	1	—	—	3	—
Total:	214	66	29	15	34	20	32	18
din care:								
— femei	7	2	—	—	—	2	3	—
— bărbați	207	64	29	15	34	18	29	18

tribuie la perfecționarea în continuare a cunoștințelor, mi-am propus să mă prezint pentru a susține o lucrare de doctorat în problemele organizării și conducerii activității economico-sociale, drept obținut prin absolvirea acestor cursuri.

3. Transpunerea în viața practică a cunoștințelor dobîndite în cadrul cursurilor constituie o problemă în a cărei rezolvare intervin o serie de factori de influență ce acționează atît de la nivelele ierarhice superioare, cît și de la cele inferioare. În ambele sensuri este necesar a se acționa pentru îmbunătățirea cunoștințelor de organizare și conducere, precum și a celor politico-ideologice. Legea nr. 2/1971 cu privire la perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste prevede ce trebuie făcut, însă este necesar a se veghea la o aplicare reală, lipsită de formalism a prevederilor acesteia. **Centrale de perfecționare existente** pe lîngă ministere **trebuie să** aibă rol activ în această **privință**. De asemenea foarte **important** în aplicarea în practică a cunoștințelor dobîndite este necesitatea de a se da o mai mare libertate de acțiune în cadrul întreprinderii. Deși în legislație există prevederi care pot conferi întreprinderilor o mai mare posibilitate de inițiativă, datorită unor metodologii elaborate la diferite niveluri de organe centrale de analiză și sinteză sau organe de conducere economică, se ajunge la o limitare a mobilității. Consider că este absolut necesar ca direcțiile de organizare din cadrul ministerelor economice să fie cele care își asumă rolul de coordonare a acțiunilor necesare a fi întreprinse în fiecare ramură sau subramură în parte în privința aplicării metodelor moderne de organizare și conducere a activității economice.

4. Pe lîngă îmbunătățirile deja aduse consider că este necesar a se mai acționa și în alte direcții, cum sînt: tratarea diferitelor probleme în mai mare măsură la nivelul întreprinderilor, nivel la care își desfășoară activitatea cursanții și mai puțin la nivelul economiei naționale; cunoașterea de către cadrele didactice, în special cele utilizate în cadrul dezbaterilor diferitelor teme, a specificului activității din cadrul întreprinderii; stabilirea unui contact mai strîns cu întreprinderile astfel ca unele teme să se desfășoare chiar în cadrul acestora pe baza situațiilor concrete de aci; mărirea numărului temelor practice pe care cursanții să le elaboreze la întreprinderi.

ing. Nicolae MIHĂILESCU absolvent al secției industrie.

1. Plusul de capacitate de conducere obținut prin absolvirea cursurilor se reflectă în posibilitățile sporite pe care le oferă cursanților în: aprofundarea problemelor construcției socialiste din țara noastră pe baza concepției materialist-dialectice despre lume și viață; extinderea cunoștințelor privind planificarea, organizarea și conducerea economiei și a vieții sociale; înțelegerea mai largă și aplicarea în lucrările practice și în proiecte a sistemelor informaționale, tehnicilor și metodelor moderne de analiză și prognoză în scopul fundamentării cu eficiență sporită a deciziilor în actul de conducere. El înseamnă totodată perfecționarea capacității de analiză a problemelor vitale din întreprindere privită ca sistem economico-social, dezvoltarea preocupărilor de îmbinare în actul de conducere a muncii politice cu cea profesională și cu cercetarea.

2. Menținerea și perfecționarea în continuare a cuantumului de cunoștințe obținute mă strădui a le realiza prin aplicarea în practică a soluțiilor preconizate în proiectul de absolvire, prin documentarea permanentă în problemele de organizare generală cît și în cele specifice transporturilor ca și prin participarea cu comunicări la sesiunile științifice ale Academiei „Ștefan Gheorghiu".

3. Consider ca necesară atragerea unor colective din ce în ce mai largi, și în primul rînd a organizației de partid, în rezolvarea concretă a problemelor de conducere a activității economico-sociale. Subliniez că această cale este deschisă de întreaga legislație economică actuală dar este încă puțin folosită efectiv. Metodele moderne de conducere, predate la cursuri trebuie adaptate corespunzător cerințelor din întreprindere prin grija absolvenților, devenind apoi un instrument de lucru operativ al organelor colective de conducere.

4. În primul rînd cred că se simte nevoia asigurării unei documentări mai bogate, incluzînd în acest fond și conferințele care se țin în cadrul cursurilor, pe această cale putîndu-se acorda un fond de timp sporit dezbaterilor și aplicațiilor practice. În al doilea rînd se impune organizarea pe secții, în primele două luni de curs, a unor dezbateri în scopul selectării principalelor probleme nerezolvate sau cu rezolvări grele în producție, pentru a orienta efortul cadrelor didactice și al cursanților în aceste direcții.

CONSILIILE DE CONTROL MUNCITORESC

(Urmare din pag. 8)

2. Relațiile privind DEZVOLTAREA centralei și întreprinderilor subordonate, precum și perspectivele de dezvoltare ale ramurii, subramurii și activităților coordonate, cum ar fi cele legate de măsuri de profilare a întreprinderilor, fabricilor și uzinelor, aprobarea studiilor tehnico-economice, a indicatorilor și graficelor de realizare a lucrărilor de investiții, punerea în funcțiune a unor categorii de investiții.

Se impune ca modalitatea de lucru, permanenta consultare a organelor de conducere colectivă cu comisia pentru probleme de investiții și dezvoltare, care trebuie să sprijine comitetul sau consiliul oamenilor muncii în organizarea și pregătirea activității de investiții și construcții-montaj. Cu această ocazie comisiile pentru investiții trebuie să verifice permanent modul în care sînt create condițiile necesare executării lucrărilor de construcții-montaj, conform graficelor și să asigure din timp utilajele pentru noile capacități. În această etapă o atenție deosebită trebuie să se acorde scurtării duratei de execuție și respectării sau devansării termenelor de punere în funcțiune a tuturor obiectivelor potrivit planului și realizării la termen a parametrilor tehnico-economici proiectați. Comitetul și consiliul oamenilor muncii urmează să primească de la comisia pentru investiții propuneri pentru folosirea completă a utilajelor și instalațiilor de construcții, a forței de muncă, asigurarea documentațiilor, folosirea metodelor moderne în construcții, gospodărirea materialelor pe șantiere, extinderea acordului global, modul de conlucrare cu întreprinderile beneficiare la lucrările de montaj.

3. Relațiile privind ORGANIZAREA activităților funcționale, de producție și concepție legate de aprobarea structurilor organizatorice ale centralei și unităților sale, regulamentelor de organizare și funcționare, înființarea și gradarea subunităților de producție, stabilirea numărului de personal TESA, normarea muncii și personalului.

În contextul acestor relații, se impune cu precădere sarcina comisiei pentru problemele de organizare a producției și a muncii, de a studia și conlucra îndeaproape cu compartimentul de organizare a producției și a muncii, modul cum este organizată această activitate, atît la nivelul unităților productive cît și la nivelul secțiilor, sectoarelor și atelierelor acestora, problemele legate de introducerea metodelor moderne de organizare și conducere a proceselor de producție, utilizarea judicioasă a capacităților și suprafețelor de producție, colaborarea dintre secțiile de producție, organizarea și funcționarea transporturilor uzinale. asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, elaborarea și aplicarea unor norme de muncă fundamentate științific. De asemenea consiliul și comitetul oamenilor muncii urmează să primească propuneri de măsuri ce se impun a fi luate pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor ce revin unităților în domeniul producției, productivității muncii și a reducerii prețului de cost.

În același timp, pe linia mai bunei organizări a producției organele de conducere colectivă ale centralei și întreprinderilor vor putea lua deciziile cele mai eficiente studiind propunerile de măsuri ale comisiei pentru mecanizarea și automatizarea producției, care trebuie să-și aducă o contribuție însemnată în acțiunea de reutilarea prin forțe proprii și aplicarea operativă în producție, a tuturor propunerilor de inovații în domeniul perfecționării mașinilor și utilajelor.

4. Relațiile privind activitatea ECONOMICO-FINANCIARĂ a centralei și unităților sale, a căror problematică este dezbătută periodic de organele de conducere colectivă ale acestora, stabilindu-se cu această ocazie cele mai potrivite măsuri de îmbunătățire. Este necesar să avem în vedere că consiliul oamenilor muncii aprobă situația economico-financiară a întreprinderilor subordonate fiindu-i necesar în acest sens să cunoască pe parcurs stadiile de realizare a indicatorilor economici, căile de îmbunătățire a lor, măsurile de luat în consecință. În acest sens rolul comisiei pentru economii și buna gospodărire a unităților economice este deosebit de important. deoarece pe baza analizelor efectuate, ea va prezenta, în mod operativ comitetului sau consiliului oamenilor muncii propuneri privind măsurile ce se impun pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale, economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, eliminarea risipei și introducerea unui regim sever de economii în scopul reducerii cheltuielilor materiale de producție.

5. Relațiile din domeniul activităților de PERSONAL legate de încadrarea și promovarea acestuia, perfecționarea criteriilor de selecționare și repartizare la locurile de muncă, protecția muncii, asigurarea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii și îmbunătățirea acestora, pregătirea cadrelor, remunerarea muncii.

În funcție de nivelul și modul de exercitare a atribuțiilor legate de activitățile de personal, consiliul oamenilor muncii urmează să stabilească conceptul cel mai eficient al relațiilor privind pregătirea și folosirea forței de muncă, pe baza unor studii elaborate de compartimentele de specialitate din întreprinderi împreună cu comisiile pentru problemele organizării producției și a muncii, și aprobate de comitetele oamenilor muncii, ținînd seama de dezvoltările ce se prefigurează, de complexitatea mereu crescîndă a locurilor de muncă, proceselor tehnologice, modernizărilor ce se aduc permanent capacităților în funcțiune sau noilor instalații tehnologice.

6. Relațiile de COLABORARE ale organelor de conducere colectivă pentru elaborarea de studii pe probleme comune, cu catedre de învățămînt superior și institute de cercetări și proiectări, pentru elaborarea unor tehnologii și produse cu înalte performanțe economice, îmbunătățirea calității fabricației unor produse competitive pe piață, cercetări aplicative care urmează să fie adîncite pe anumite planuri în stații pilot și altele. Se poate releva, de exemplu, că în domeniul atît de discutat al calității producției, se întrevăd posibilități noi de colaborare ținînd seama că în sprijinul comitetelor și consiliilor oamenilor muncii acționează, prin acțiuni eficace pentru ridicarea nivelului performanțelor tehnico-economice ale produselor, comisii pentru calitatea producției. Acest organism va putea face legătura necesară între factorul operativ și cel decizional, acumulînd toate informațiile necesare și aducînd corectivele curente prin colaborările exterioare, în ce privește perfecționarea și innoirea producției, asimilarea produselor noi, respectarea unor produse pentru a le aduce la parametrii realizați pe plan mondial și totodată va acționa pentru răspîndirea în rîndul salariaților a experienței, inițiativelor și acțiunilor valoroase.

Pe celălalt plan, comisia trebuie să sprijine organul de conducere colectivă în întărirea controlului și autocontrolului în vederea obținerii de produse de calitate ireproșabilă și competitive pe piață.

Contextul relațiilor organelor de conducere colectivă este de fapt rezultatul realităților obiective ale activității unităților de producție, confruntarea permanentă a opțiunilor cu rezultatele aplicării măsurilor adoptate. Este evident că adunarea datelor, selecționarea și ordonarea lor — ca etape de pregătirea deciziilor — sînt rezultatul contribuției membrilor consiliului oamenilor muncii în componența căruia se găsesc și directorii de întreprinderi, fabrici, uzine și alți specialiști din cadrul acestora. Este de subliniat însă că, în aceste etape, fiecare membru al consiliului oamenilor muncii trebuie să realizeze o largă consultare în sectorul său de activitate, în așa fel încît punctul de vedere pe care și-l formulează în legătură cu problematica relațiilor prezentate, să fie de asemenea rezultatul unei contribuții colective.

În acest sens, crearea unor colective de specialiști în întreprinderi, care împreună cu comisiile pe domenii sub îndrumarea unor membri ai consiliului oamenilor muncii analizează în diferite variante rezolvarea cu eficiență a propunerilor de măsuri, va conduce nemijlocit la cunoașterea aspectelor concrete din domeniile studiate și va pregăti organul de conducere colectivă al centralei pentru luarea celor mai corespunzătoare decizii.

Din prezentarea acestor aspecte reiese că, incontestabil predominante, avantajele luării în colectiv a deciziilor trebuie consolidate prin stabilirea acestor relații care să determine creșterea eficienței acțiunilor consiliilor și comitetelor oamenilor muncii.

Studierea și determinarea unui context rațional de relații va putea realiza în final coordonarea unitară a principalelor acțiuni ce se întreprind într-o perioadă sau alta de către comitetele și consiliile oamenilor muncii precum și de către consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii, evitîndu-se astfel suprapunerile și paralelismele în activitatea acestora.

Este de datoria fiecărei unități economice de a revedea cadrul de acțiune al organelor sale de conducere colectivă, stabilind conlucrările și metodele de lucru cele mai raționale, în vederea desfășurării unei activități eficiente, în spiritul unei exigențe sporite, pentru realizarea în cele mai bune condiții a tuturor indicatorilor de plan, a angajamentelor privind înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

1973 — AN HOTĂRÎTOR

CANTITATE — CALITATE OBIECTIVE PRIMORDIALE

(Urmare din pag. 4)

rea structurilor organizatorice. Prin eliminarea unor verigi intermediare în conducerea producției, prin îndreptarea spre activități productive a unui număr mare de specialiști și a unei părți din personalul neproductiv, am acoperit mai bine schimburile de lucru, concomitent cu asigurarea unei conducerii operative a proceselor de fabricație. Toate aceste măsuri, au condus la realizarea peste prevederile planului a unui volum de produse ce depășește suma de 6 milioane lei. De altfel, realizarea pe întreprindere a angajamentelor asumat pe acest an se prezintă astfel : (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Îndeplinirea angajamentului pe anul 1973

Indicatori	U/M	Angajament anual	Realizări pe perioada ianuarie-1 august
Producție globală	mii lei	10 000	8 700
Producție marfă	„	10 000	8 700
Sortimente :			
— țesături tip lînă	mii mp	25	138,2
— fire pieptănate	tone	12	31,1

Aceste realizări au permis colectivului nostru să-și depășească la toate capitolele prevederile de plan pe cele 7 luni ce au trecut din 1973 (producție globală 101,9%, producție marfă 102,43%, productivitate a muncii 100,25%, export 100,09% etc).

CONCOMITENT cu preocuparea pentru obținerea de depășiri cantitative de plan, multă atenție am acordat și ridicării calitative a produselor. Măsurile aplicate, exigențele crescînde ale fiecărui muncitor pentru activitatea prestată, au condus la reale îmbunătățiri pe întreaga filieră a producției. Este ilustrativ în acest sens saltul calitativ făcut în primul semestru din 1973 în comparație cu aceeași perioadă din anul trecut (vezi tabelul nr. 2)

Tabel nr. 2

Evoluția îmbunătățirii calității produselor în semestrul I 1973 comparativ cu semestrul I 1972

%

Indicatori	Semestrul I 1972	Semestrul I 1973
nivel de calitate	93,37	97,38
cupoane	2,75	1,64
bonificații	2,34	0,98
declasări	1,54	—

Îmbunătățirea calității s-a materializat, așadar, prin diminuarea accentuată a volumului de pierderi, ce surveneau în procesul de fabricație, prin reducerea substanțială a plăților de bonificații, obținînd prin aceasta creșteri însemnate la capitolul beneficii.

Paralel cu grija pentru ridicarea calității, **o mare atenție am acordat diversificării producției.** Au fost asimilate 5 noi articole, iar gama de desene a fost extinsă cu încă 44 în 426 de poziții coloristice. Prin aceasta, am reușit să acoperim mai bine solicitările beneficiarilor creîndu-se un bun prestigiu. ce a condus la creșterea continuă a cererii produselor ce le realizăm.

BILANȚUL cu care ne prezentăm în întîmpinarea marii sărbători de 23 August este bogat în împliniri. Nu pierdem însă din vedere că va trebui să ne amplificăm în continuare eforturile pentru consolidarea și desvoltarea acestora, încît angajamentul asumat de a înfăptui cincinalul actual în 4 ani și jumătate, să devină o realitate. Pentru aceasta, **cu prilejul adunărilor salariaților din secții, cît și pe întreprindere, concomitent cu analizarea realizărilor și prezentarea sarcinilor de plan pe 1974, au fost făcute și ample referiri la o serie de posibilități insuficient atrase încă în circuitul economic**. Calculul eficienței acestora, ne-a permis să prevedem, încă de pe acum, că este cu putință să **ne angajăm de a obține în plus în 1974 : 2000 mii lei producție globală, 10 mii mp țesături tip lînă, 5 tone fire pieptănate etc.**

Făcînd bilanțul celor 2 ani și 7 luni ce au trecut din cincinalul actual, rezultă că din toate punctele de vedere colectivul nostru se situează la cote meritorii, fapt ce ne dă certitudinea că ne vom onora pe deplin cuvîntul dat privind înfăptuirea prevederilor planului pe perioada 1971—1975 în 4 ani și jumătate.

Întreprinderea de construcții de mașini — Reșița

ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA NOMENCLATORULUI DE PRODUSE

HOTĂRÎT să participe cu toată puterea de muncă la înfăptuirea cincinalului înainte de termen. colectivul de constructori de mașini reșițeni depune o intensă activitate creatoare pentru ca să încheie anul 1973 cu rezultate din cele mai bune. În acest context, o expresie a contribuției sporite a fiecărui muncitor, inginer și economist reprezintă modul de îndeplinire a angajamentului luat în întrecerea socialistă pe acest an care, acum în cinstea zilei de 23 August, este în bună parte onorat. Tabelul nr. 1 ilustrează gradul de îndeplinire a angajamentului pe 7 luni :

Tabelul nr. 1

	angajament pe 1973	realizat pe 7 luni
— producție globală	13 mil	11,085 mil.
— producție marfă	13 mil	10,045 mil.
— producție marfă vîndută și încasată	13 mil	16,988 mil.
sortimente principale :		
— boghiuri	2 perech	7 perechi
— motoare Diesel	3 buc.	5 buc
— oțel lingou	15 tone	1582 tone

Pe lîngă aceste realizări (prezentate în tabel) **s-au fabricat, în plus, produse electrotehnice în valoare de 10,8 mil. lei, piese de schimb pentru turbine și generatoare în valoare de 393 mii lei. 5880 tone utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, 17,1 mil. lei mașini de ridicat și transportat.** Planul de beneficii pe primele 6 luni ale anului 1973 a fost realizat în proporție de 102,2%, obținîndu-se mai mult cu 21,6 mil. lei față de aceeași perioadă a anului trecut.

În activitatea desfășurată în acest an de colectivul nostru pentru valorificarea mai intensă a posibilităților un accent deosebit a fost pus pe **modernizarea permanentă a produselor, innoirea nomenclatorului de fabricație**. Studiile întreprinse pentru perioada curentă și de prospectivă de cadrele de concepție din întreprindere cît și la nivelul centralei, au în vedere profilarea producției pe mașini și utilaje de înaltă performanță tehnică pentru care există posibilități de cercetare, proiectare și execuție și perspectivă de desfacere sigură — produse care să conducă la valorificarea superioară a metalului. **În perioada ce a trecut din acest an s-au asimilat o serie de agregate noi cum sînt : grupul hidroenergetic de 23 MW pentru centrala Tarnița, motoare electrice normale și antiexplozive de 1250 kW, regulator mecanic hidraulic** și altele.

Paralel cu asimilarea de produse noi am inițiat o serie de acțiuni menite să ducă la îmbunătățirea normelor de consum, îndeosebi pe calea **promovării de tehnologii avansate.** Numai în sectorul de prelucrare la rece s-a realizat în primele 6 luni ale anului o economie de 30 tone de metal.

În acțiunea de **diversificare a producției**, de introducere a tehnologiilor avansate și de realizare de economii de materii prime, un aport substanțial aduce cercetarea uzinală proprie. Prin contribuția compartimentului de specialitate în secțiile de turnare, de pildă, s-au elaborat sau sînt în fază avansată fonte nodulare cu rezistență ridicată și turnarea cu rășini, care contribuie la utilizarea mai bună a materiei prime, la realizarea de piese de calitate superioară. În acest an, prin folosirea vopselelor refractare, s-au economisit peste 150 mii lei, iar utilizarea unui liant uleios antisicativ va permite, la nivelul unui an, economisirea a aproape 2 mil. lei.

Concomitent cu bătălia ce o desfășurăm pentru realizarea întocmai a planului pe acest an, pregătim de pe acum demararea în bune condiții a planului de producție pe 1974, care este deosebit de mobilizator. Astfel, față de 1973 producția globală va înregistra în anul viitor o creștere de 16,8%, producția marfă de 16,5%. Se prevede, de asemenea, sporirea sarcinilor întreprinderii în fabricația unor sortimente de bază și desfacere către beneficiarii externi.

ing. Mircea POPA
director
Întreprinderea de construcții de mașini Reșița

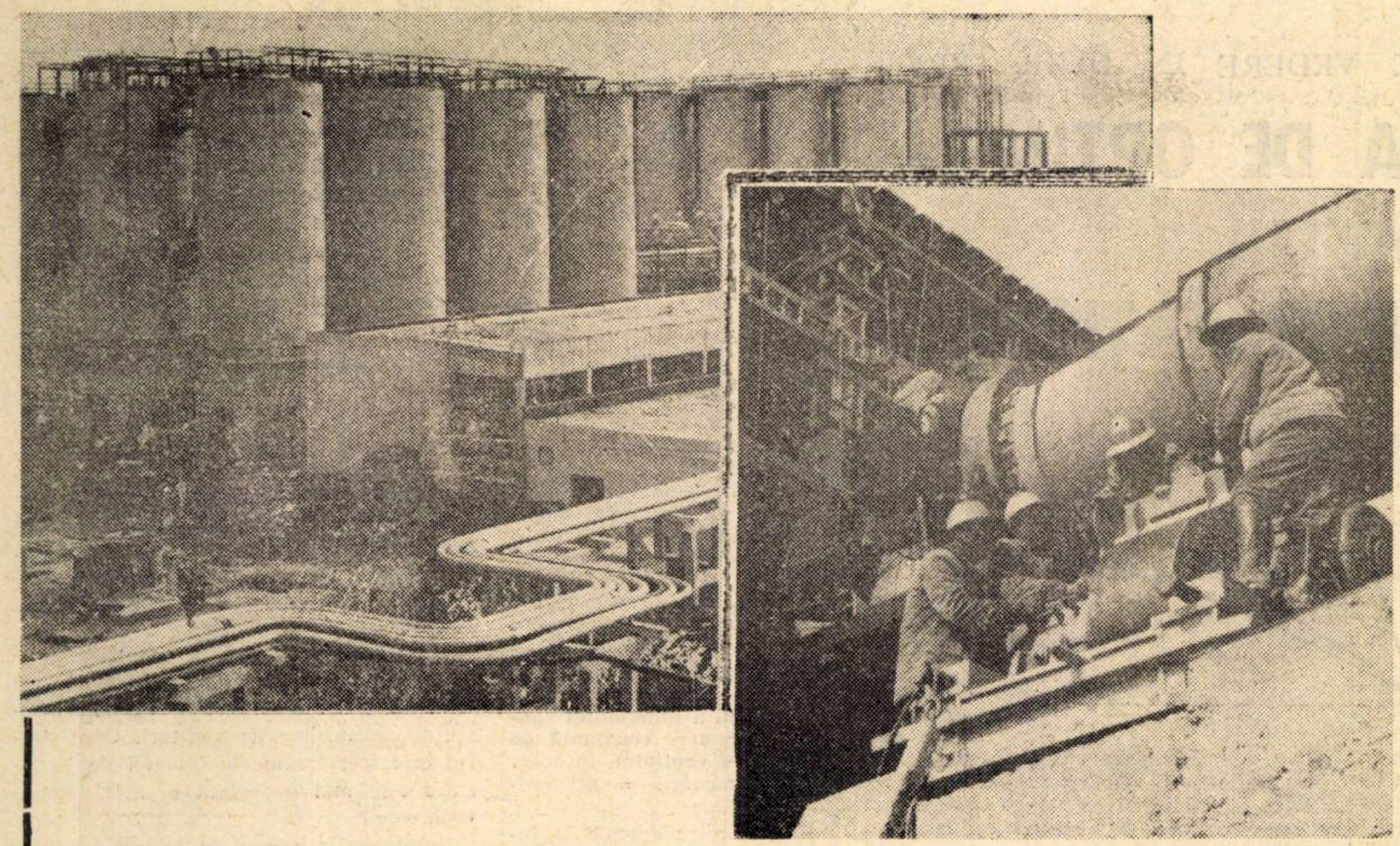

ALUMINĂ LA TULCEA

DE CÎTEVA săptămîni orașul din pragul Deltei are o întreprindere chimico-metalurgică. E mare, importantă, ce atribute i se cuvin ?

În loc de o apreciere care ar putea părea livrescă citez din angajamentul Conferinței organizației județene P.C.R. Tulcea, publicat la 15 ianuarie 1973: *„Cuprinse în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, colectivele întreprinderilor industriale vor realiza în acest an o producție marfă peste plan în valoare de 35 milioane lei...“* Ei bine, aproape jumătate din această producție suplimentară (14 000 000 lei) va fi obținută de întreprinderea abia intrată în funcțiune.

Iată, deci, locul și ponderea Întreprinderii de alumină-Tulcea în industria județului pescarilor și crescătorilor vestiților batali dobrogeni, care fac fala expozițiilor agricole. Dintr-o asemenea situare în spațiu se desprind o seamă de judecăți ; toate din alcătuirea silogismului industrializării întregului pămînt românesc. Dar aș medita, cu precădere, asupra situării în timp a aluminei tulcene. Fiindcă angajamentul s-a luat cînd Dunărea tălăzuia sloiuri sub malul unde sudorii împleteau rețele de foc, cînd montorii de utilaj pendulau prin viscol, aninați în chingi. Așadar, constructorii știau de atunci că vor ajunge în miezul verii cu un avans la termenul punerii în funcțiune. Prezicere în care credeau și chimiștii. Și pe care își bazau, la rîndu-le, generozitatea măsurabilă cu ordinul milioanelor. O previziune în timp. Posibilă la ora cînd se poate vorbi de experiența șantierelor chimiei românești.

Da, există o experiență. Chiar și în structurarea industriei metalului alb, a cărei filiațiune și-o atribuie atît chimia cît și siderurgia. O atare dispută, pur academică, are marele merit de a sugera un fantastic racord între furnalele Hunedoarei și retortele Iașiului, punți între electroliza Slatinei și convertizoarele Galațiului, între azotații Sloboziei și lingourile Reșiței. E o legătură artificială ? De loc. Inginerul Constantin Calețeanu, șeful proiectului pus în operă la Tulcea, extinde simbioza : *„Durata șantierului, 30 de luni între săparea fundației și prima șarjă de alumină, sintetizează potențialul la care a ajuns economia noastră. Cîteva zeci de firme românești de mare prestigiu au concurat la această realizare. Aș menționa, îndeosebi, contribuția uzinelor constructoare de mașini. Ne-au trimis peste 20 000 de tone de utilaj, livrări fără reproș“.* Deci, chimie, siderurgie, dar... îndeosebi construcții de mașini. Aceasta e situarea în contemporaneitate a aluminei dobrogene.

AM MAI SCRIS de pe acest șantier. Cînd era răscolit de excavatoare, cînd sonetele cutremurau pămîntul loesian, „armîndu-l“ cu șaisprezece mii de piloți, cînd macaralele îmbrățișau o pădure de oțel... Știam că va sosi o zi cînd din carapacea schelelor va răsări întreprinderea. Atunci, de ce acest sentiment tulburător !? Pentru că n-o privesc de pe colina Berceni, de pe Tîmpa, Docneci sau Chizid. Sînt pe dealul Aegissus, nume păstrat din poezia cetății antice. Și înaintea ochilor mi se deapănă un oraș pe care-l cunoșteam. Mi-e greu să-l desprind de ceea ce memorizasem, de străzile inguste, de casele cu gard din chirpici, de bazarele orientale, colorate de bragagii cu samar din alămuri strălucitoare, de muzica unei caterinci purtată, printre șiruri de scrumbii, prăjini cu marame și castroane de iaurt. Oare cîte străduțe și cîte căscioare s-or fi sacrificat sub tăișul buldozerelor, ca să facă loc ansamblurilor de blocuri, arterelor cu mare circulație de automobile ? Doar Dunărea e aceeași ; și nici ea, fiindcă văd la dane niște cargouri care n-ar fi ancorat dacă portul n-ar fi intrat în orbita chimiei. *„Întocmai ca la Piatra Neamț. Ce era acolo, înainte de platforma chimică ?* Întrebarea mi-o adresează inginerul Boleslav Saninschi, care m-a condus pe colină în calitate de gazdă, de ghid ; dar a tăcut minute în șir, mut de uimire. E șeful șantierului de construcții. Ne-am cunoscut pe vremea cînd se clădeau „regeneratoarele“ orașului de pe Bistrița, halele Roznovului și Săvineștiului. Are dreptate. Ba chiar ar putea asocia la ideea chimiei regeneratoare de urbe destinele Călărașiului, Turnului Măgurele, Vîlcei, Slatinei...

Alexandru Bonțoi, un fierar betonist prin mîinile căruia a trecut plămada prefacerilor, îmi spune cu nostalgie : *„Cînd trec prin locurile unde am copilărit, prin Dobrogea care îmi apare ca un tărîm în care pun piciorul întîiași dată, mă încearcă un sentiment de bătrînețe. Dar numai pentru o clipă“.* O, nu, Bonțoi care știe să comprime timpul, realizînd 15 ore-normă într-o zi, nu poate fi bătrîn ! Dar întinerește Dobrogea. Datorită muncii lui și a sudorului Nicolae Severineanu, a zidarului șamotor Gheorghe Bîrdeș, a tinichigiului Dumitru Buzea și a atîtor și-atîtor constructori care s-au acoperit de nepieritoare glorie pe șantierul aluminei. Dar metafora „unui alt tărîm“ nu e chiar fantezie. Fiindcă și întreprinderea cea nouă e plină de inedit. Mie mi se pare cînd o navă ciclopică, suspendată, ancorată deasupra Dunării, într-o etalare de conducte, întorsionate după legi de neînțeles. N-aduce nici cu retortele Ișalniței, nici cu instalațiile de la Brazi. Nu seamănă nici cu Întreprinderea de alumină de la Oradea, deși inginerul chimist Mircea Șuteu îi compară parametrii cu „sora“ bihoreană. Alumina tulceană este ea însăși. Așa cum au conceput-o aluminiștii, într-o viziune de generic pentru un film care ar putea prefigura viitorul. Însă, inginerul Șuteu e foarte prezent și prozaic : *„noi avem o capacitate dublă, față de proiectul inițial orădean“.* Sinteze complicate. Un lanț de reacții, jalonat la dimensiunile actualului cincinal. Procese grave, pline de misterul pe care numai chimia e în stare să-l dezlege, menit să dizolve oxidul de aluminiu, bauxita, să treacă prin hidratul de aluminiu și să ajungă la alumina de care este atît de avidă Slatina.

NU MI-AM PROPUS, în însemnarea de față, detalii tehnologice. Și-mi iau îngăduința să nu comentez nici parametrii economici ai proiectului. Firește, experiența orădeană trebuia să se materializeze în niște soluții noi, cu cheltuieli mai mici pe unitatea de produs, într-o productivitate a muncii (concret, cu 30 de procente mai mare decît la Oradea) superioară. Rețin aprecierea de sinteză a unui specialist cum este inginerul Ieremia Drăcea, directorul noii uzine : *„E un proiect românesc de mare prestigiu“.* Un elogiu. Care vine după opt ani de cînd, tot într-o fierbinte zi de vară, am văzut întîiul strop de aluminiu românesc. Era în palma unui slătinean pe care constructorii și chimiștii Întreprinderii de pe Olt cu zidurile reavăne îl conduceau la gară. Trenul, împodobit cu flori și steaguri, a pornit în urale. Era un picur din prima șarjă la Slatina, dovada împlinirii unui angajament, care pleca spre București în ziua deschiderii lucrărilor Congresului al IX-lea al P.C.R. Numai opt ani are experiența asta ! Atît. Sînt însă anii densității vieții unui popor ajuns la împlinirea năzuințelor de veacuri. Traversăm o perioadă istorică de epopee, de mari înfruntări cu posibilul și imposibilul, cu greutăți obiective și subiective ; dar cu sens ireversibil. Nu mergem pe drum pavat ca-n palmă, dar înaintăm. „Alrom“-ul, marca produsului atît de cunoscut azi pe piața mondială, a avut și poticneli, pînă a ajuns la rezonanța care ne încîntă acum auzul. Le-a trebuit un timp oamenilor, atît celor de la planșetă, cît și operatorilor de sinteze siderale la Criș și la Olt, ca să ajungă la elogii.

„Fiecare succes de pe șantier a fost un gînd de recunoștință închinat partidului nostru — îmi spune Stelian Mărgăritescu, unul dintre cei ce a scurtat termenele de punere în funcțiune ale turnurilor de răcire. *Pentru că toată primăvara țării noastre, renăscută, partidului i-o datorăm“.* Elogiu. Și o chintesență a industrializării socialiste. Și tot partidului, mentorului călit în aprige înfruntări, i se atribuie și înfrîngerea momentelor grele din cele 30 de luni de bătălie de șantier : *„Au fost și greutăți, n-am mers de loc ca pe roate* — mărturisește montorul Ion Cioranu, șef de brigadă la montaj. *Unde era greul, intervenea organizația și ieșeam din impas. Așa a fost la morile cu bile unde angajamentul era periclitat, la secția de leșiere...“* Partidul. Care nu e deloc impersonal. E întruchiparea personalității unor muncitori ca Cioranu, a unor ingineri ca Gheorghe Voinea, a unor maiștri ca Vladimir Zecheru, care au făcut din noapte zi, care atestă că partidul este alcătuit din inimi pline de dăruire.

LA TULCEA s-a sărbătorit prima șarjă. Apoi a fost momentul de mare trăire lăuntrică al expedierii primului tren spre Slatina. *Alumina de Tulcea intră în alcătuirea celor 152 000 de tone de aluminiu primar și aliaje de aluminiu planificate în 1973.* La timpul potrivit. Cînd platforma industrială slătineană s-a îmbogățit cu laminoare pentru platine albe și pentru mii de tone de țevi de irigații. Și pentru cabluri. Anul 1973 înseamnă și 43 de miliarde kilovați-ore, energie care se pulsează prin rețele de aluminiu. Energie fără de care n-ar fi posibilă industria de aluminiu, cu procesele ei exclusiv electrolitice. Schimb de înalte tensiuni, la care s-a racordat și nordul dobrogean.

Gheorghe FILIMON

creştere economică

PUNCTE DE VEDERE ÎN DEZBATERE

FUNCŢIA DE OPTIMIZARE ÎN MODELUL ECONOMIEI NAŢIONALE

- Este posibilă folosirea unei funcţii de utilitate în modelarea optimă a economiei naţionale?
- Necesitatea de a cuantifica noţiunile în modelarea economică

OPTIMIZAREA corelaţiei dintre fondul de dezvoltare şi fondul de consum este problema cheie a elaborării modelului de creştere optimă a economiei naţionale. Sînt posibile mai multe abordări ale problemei construcţiei modelului economic optim, în general, şi ale determinării criteriului de optim, în particular.

Pornind de la prezumpţia că situăm criteriul de optim în domeniul consumului, apare aşa-numita problemă a utilităţii sau, mai corect, a funcţiei de utilitate. Semnificaţia economică a funcţiei de utilitate trebuie circumscrisă în sfera consumului şi a repartiţiei. Nu găsesc necesară şi rodnică preocuparea de a o extinde în sfera producţiei şi schimbului. Voi încerca să evit consideraţii generale, abstracte, căutînd să pornesc de la unele adevăruri simple, intuitive, îndeosebi cu caracter cantitativ. Pentru a preciza mai bine cadrul acestei abordări cantitative a criteriului de optim, subliniez că nu discut despre conceptul de utilitate în ştiinţa economică, ci despre posibilităţile de folosire a unei funcţii de utilitate în modelarea optimă a economiei.

Un mare număr de economişti consideră că utilitatea nu poate fi măsurată şi deci ar fi o pierdere de timp orice încercare de a o studia. Partizanii funcţiei de utilitate compară atitudinea acestor economişti cu atitudinea unor fizicieni faţă de căldură, mai înainte de a se introduce noţiunile de temperatură şi cantitate de căldură. Nu ştiu dacă în economie se va inventa vreodată un instrument similar termometrului — ne amintim că la Harvard s-a elaborat cîndva un aşa-zis barometru pentru previziunea conjuncturii economice şi a dat greş. Mă îndoiesc dacă în condiţiile complexităţii fenomenelor social-economice putem folosi instrumente similare cu cele din fizică, dar ceea ce nu putem să ignorăm este necesitatea de a cuantifica noţiunile cu care lucrăm în modelarea economică.

Întrucît doresc să evit orice referire la conceptul de utilitate voi recurge la un sinonim. De aici mai departe, mă voi referi la **funcţia de bunăstare.** Făcînd aceasta, doresc să aduc în sprijinul meu autoritatea lui V. V. Novojilov: „...este firesc să considerăm, ca sarcină primordială a planificării optime, maximizarea funcţiei de bunăstare (sau a funcţiei nivelului de trai, a utilităţii sociale, a funcţiei preferinţelor, a funcţiei de consum — toate acestea fiind denumiri diferite ale funcţiei obiectiv a rezultatelor economiei sociale)“ [1]). Dînd preferinţă denumirii de „funcţie de bunăstare“, nu îmi propun să definesc noţiunea de bunăstare. Este neîndoielnic că fiecare dintre noi are o reprezentare suficient de clară a acestei noţiuni. Din punct de vedere teoretic, nu cred că se poate aduce vreo obiecţie folosirii unei funcţii de bunăstare în calitate de criteriu de optimizare, maximizarea bunăstării derivînd din însăşi legea economică fundamentală a socialismului. Totodată se ştie să baza nemijlocită a creşterii bunăstării este ritmul înalt de creştere a venitului naţional. Să începem a descifra conţinutul cantitativ al acestei funcţii economico-matematice. Vom analiza comportarea funcţiei de bunăstare individuală separat (nu izolat) de cea a funcţiei de bunăstare socială. În socialism bunăstarea individuală este o expresie a bunăstării sociale.

● Funcţia de bunăstare individuală

PENTRU ÎNCEPUT emitem ipoteza: **bunăstarea individului este în dependenţă de venitul său, bunăstarea individului creşte o dată cu sporirea venitului său.**

Evident că în condiţiile socialismului, referindu-ne la „venit“ includem în acesta şi salariul social. Dacă se acceptă ipoteza enunţată, cred că se pot admite încă două ipoteze de natură matematică, despre funcţie, mai puţin fundamentale, dar nu lipsite de importanţă:

— **continuitatea funcţiei;**
— **derivabilitatea ei.**

Propun trei posibilităţi prioritare de

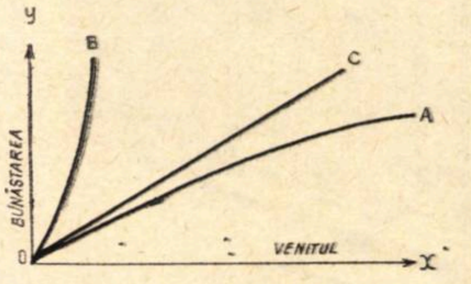

evoluţie a formei funcţiei, în conformitate cu ipotezele mai înainte menţionate:

(după cum vedeţi din trasarea curbelor, se mai introduce o ipoteză, **venitul 0 = bunăstarea 0).**

Forma A a funcţiei de bunăstare individuală corespunde cu cea trasată de matematicianul Daniel Bernoulli în 1738, cînd a descoperit — se pare pentru prima oară — utilitatea marginală, studiind problema luării deciziilor în condiţii de risc. Bernoulli afirmă că: „Utilitatea rezultînd dintr-o creştere mică în avuţie, va fi invers proporţională cu cantitatea posedată anterior“.

În limbaj matematic, această idee se exprimă prin ecuaţia:

$$dy = \frac{b\,dx}{x}$$

unde „b“ reprezintă o constantă.

Această formă a funcţiei se bazează pe ipoteza: **Bunăstarea totală a individului sporeşte cu o rată de creştere descrescîndă pe unitatea de majorare a venitului.** După cum se vede, în acest caz, forma funcţiei de bunăstare este curbiliniară, concavă, avînd tendinţa de aplatizare.

Este cazul de a reaminti că această curbă este conformă cu legea randamentelor descrescînde, pe care am putea să o formulăm astfel în condiţiile problemei noastre: **Bunăstarea care rezultă din orice creştere infinit mică a venitului este invers proporţională cu cuantumul venitului avut anterior.** Această ipoteză reprezintă o reformulare a ultimei ipoteze.

Forma B a funcţiei de bunăstare individuală se bazează pe ipoteza: **Bunăstarea totală a individului sporeşte cu o rată de creştere crescîndă pe unitatea de majorare a venitului.**

După părerea mea, este foarte dificil de acceptat o asemenea ipoteză pentru funcţia de bunăstare a individului.

În cazul C forma funcţiei de bunăstare este **liniară.** Aceasta se bazează pe ipoteza: **Bunăstarea totală a individului sporeşte cu o rată de creştere constantă pe unitatea de majorare a venitului.** În acest caz, maximizarea bunăstării = maximizarea venitului.

Cele mai multe opinii pledează în favoarea formei A a funcţiei de utilitate. O formă de tip A a funcţiei de bunăstare este susţinută recent de către Jan Tinbergen, care dă următoarea formă matematică a funcţiei de bunăstare pentru o persoană i din populaţia activă, folosind o corectare a venitului pe baza nivelului de şcolarizare. $y_i = \ln \{ x_i - c_0 s_i - c_1 v_i - \frac{1}{2} c_2 (s_i - v_i)^2 \}$ unde x reprezintă venitul consumabil (venit brut minus impozitele, deci venitul net) anual; s_i — nivelul necesar de şcolarizare (în unităţi de ani); v_i — nivelul real atins de şcolarizare, în aceleaşi unităţi; c_0, c_1, c_2 — coeficienţi. Tinbergen argumentează astfel în favoarea funcţiei sale de bunăstare: „Alegerea formei matematice a logaritmului (natural) exprimă o binecunoscută prezumpţie psihologică, şi anume, creşteri procentuale egale în venitul (corectat) produc creşteri absolute egale în bunăstare“ [2]).

● Funcţia de bunăstare socială

SE PUNE ÎNTREBAREA: dacă şi cum se pot aplica tezele acceptate pentru o funcţie de bunăstare individuală la nivel macro-economic, pentru elaborarea unei funcţii de bunăstare socială? Dacă acceptăm principiul egalităţii tuturor indivizilor în societate, se poate accepta ipoteza: **Funcţia de bunăstare socială rezultă prin agregare, din însumarea neponderată a funcţiilor de bunăstare individuală:**

$$W = \sum_i y_i$$

Problema formei funcţiei de bunăstare socială se complică însă din cauza existenţei categoriilor de venituri. Care dintre cele trei forme ale funcţiei de bunăstare este mai probabilă la nivel macro economic?

Propunem următoarele ipoteze:

Dacă cresc veniturile mici, sub venitul mediu, curba va fi de forma B, exponenţială;

Dacă este preponderentă creşterea venitului în categoriile superioare de salarizare, vom da de curba A;

Dacă creşterea veniturilor pe categorii se echilibrează, funcţia de bunăstare socială va avea forma C, liniară.

De aici rezultă că, în condiţiile unei politici echilibrate şi constante de repartizare a veniturilor, maximizarea bunăstării este egală cu maximizarea veniturilor populaţiei, iar funcţia macroeconomică a bunăstării este echivalentă cu funcţia maximizării veniturilor populaţiei.

Cred că cele de mai sus reprezintă o bază de discuţie în mult controversata problemă a criteriilor de optimizare a economiei naţionale.

dr. M. HOROVITZ

1) V.V. Novojilov — Măsurarea cheltuielilor şi rezultatelor în planificarea optimă, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1969, pag. 236.

2) Jan Tinbergen. An Interdisciplinary, Approvach to the Measurement of utility or welfare, 1972, pag. 7.

FIŞE

„Conglomerizarea“ băncilor

Sub titlul **La banque risque les services** (Banca riscă în domeniul serviciilor), Christian Marmain şi Christoph Kraus publică, în suplimentul din mai 1973 al revistei **L'Usine Nouvelle,** un studiu asupra tendinţelor de reprofilare funcţională a marilor bănci naţionale şi internaţionale. Cea mai pronunţată orientare din ultimii ani este către multiplicarea şi diversificarea serviciilor acordate clienţilor.

Alături de operaţiunile tradiţionale de creditare, băncile finanţează tot mai mult activităţile legate de informatică, engineering, consulting sau leasing, specialiştii lor elaborează pentru clienţi programe de politică industrială, de strategie comercială sau de gestiune, veghind apoi la aplicarea acestora. Băncile au recurs, printre primele, la utilizarea maşinilor electronice şi au acumulat o serioasă experienţă în acest domeniu, putînd oferi servicii corespunzătoare îndeosebi întreprinderilor mici şi mijlocii. Dar — relevă autorii — această „conglomerizare“ a funcţiilor bancare determină implicit o intervenţie crescîndă a sectorului bancar în domeniul industrial, accentuează influenţa capitalului bancar şi, totodată, contradicţiile sale cu capitalul industrial.

Enciclopedia economică cehoslovacă

În librăriile din Cehoslovacia a apărut **Enciclopedia economică cehoslovacă,** în două volume, rod al activităţii depuse de mai multe colective de autori, a căror muncă a fost coordonată de Şcoala superioară economică din Praga. Cele două volume ale Enciclopediei economice cehoslovace conţin studii în care sînt tratate şi elucidate o serie de probleme teoretice ale economiei politice, aspecte mai puţin cunoscute ale istoriei economiei naţionale, probleme ale dreptului economic. Tot aici sînt incluse studii cu privire la organizarea şi funcţionarea organizaţiilor economice, naţionale şi internaţionale, existente astăzi în lume, prezentări ale vieţii şi activităţii unor economişti iluştri din ţară şi străinătate.

Diminuarea părţii din P.N.B. ce revine muncii

● În articolul **Répartition et emplois du produit national dans la France contemporaine** (Repartiţia şi utilizarea produsului naţional în Franţa contemporană) apărut în **Revue d'économie politique,** nr. 2/1973, Jacques Lecaillon verifică, folosind modele de creştere şi de repartiţie şi introducînd datele statistice din Franţa pe perioada 1952—1971, teza că partea din produsul naţional brut (PNB) consacrată formării brute a capitalului creşte în detrimentul fracţiunii afectate consumului privat (C/Y, C fiind consumul privat şi Y produsul naţional brut). Totodată se constată că partea salariilor în PNB, luată ca aproximaţie a părţii relative a muncii (W/Y, W fiind masa salariilor, iar Y, cum s-a mai arătat, produsul naţional brut) se micşorează. Se remarcă un ritm „ciclic“ al ambelor serii (W/Y şi C/Y). În genere partea salariului creşte la începutul perioadelor de expansiune (1953—55; 1960—1963; 1969—71) şi se reduce cînd expansiunea degenerează în inflaţie sau trece în recesiune (1952—53; 1955—60; 1963—67). Explicaţia s-ar afla în faptul că salariile sînt mai sensibile decît preţurile la variaţia ratei şomajului. Fracţiunea din PNB afectată consumului privat creşte în perioada de expansiune şi se reduce în fazele de încetinire, de unde rezultă că consumul joacă un rol de amplificator al conjuncturii şi nu de stabilizator.

De la invenţie la inovaţie

● **LE MONDE** (nr. 8837/13. VI.a.c.) publică dezbaterile ce au avut loc la Paris la o masă rotundă pe problema atitudinii cercetătorului faţă de inovaţie. Pornindu-se, între altele, de la cunoscuta distincţie între invenţie şi inovaţie, în sensul că ultima apare atunci cînd produsul sau procedeul inventat şi brevetat întîlneşte piaţa în mod favorabil, s-au evidenţiat dificultăţile ce-l opun pe cercetător multora din oamenii producţiei, care privesc, în mod explicabil, cu rezervă nişte idei noi, deoarece acestea, la început, necesită cheltuieli şi eforturi mari pentru realizare. La întrebarea dacă un cercetător de tip fundamental poate să-şi desfăşoare activitatea de cercetare într-o întreprindere după propriul său arbitru sau trebuie să urmeze nişte linii directoare trasate de instituţia respectivă, s-a arătat că el trebuie să se conformeze acestora din urmă, dar că, pe linia acestor direcţii, cercetătorul poate şi trebuie să-şi dezvolte întreaga fantezie. Rolul cercetătorului este de a avea în vedere valoarea practică pentru societate a cercetărilor sale, deci inovaţia, şi totuşi de a se întoarce din cînd în cînd cu faţa şi către cercetarea fundamentală. Nu poate exista o contradicţie între aceste două direcţii ale cercetării, ele se completează reciproc, ţelul final al oricărei cercetări ştiinţifice fiind inovaţia.

Cercetarea noilor metode de organizare a muncii

● Într-un articol semnat de Jacques Barraux în revista ENTREPRISE (6 aprilie 1973) este pusă întrebarea: „Cine-i va urma lui Taylor?“. În legătură cu aceasta se discută despre modul de lucru al celor 3 milioane de muncitori din Franţa a căror activitate este redusă la operaţii foarte simple. Taylor a condamnat acest tip de muncitori la o serie de gesturi repetate „la bandă“, care duc la abrutizarea muncitorului, la lipsa sa de interes faţă de munca pe care o prestează. Frederic Herzberg, arată J. B., a opus metodei taylorismului o altă metodă care constă în „îmbogăţirea funcţiei“ (job enrichement) muncitorului, încredinţîndu-i o muncă mai complexă, în care să-şi găsească o anumită satisfacţie profesională, iar responsabilitatea sa, faţă de produsul muncii, să crească.

Unele mari întreprinderi din Occident au introdus într-o măsură mai mică sau mai mare noile metode de organizare a muncii. Institutul Tavistock din Norvegia, pornind de la ideea că întreprinderea trebuie considerată ca un sistem socio-tehnic, a elaborat un sistem de optimizare a condiţiilor de muncă care ţine seama de ambii factori — tehnic şi social. Sistemul este denumit „Joint optimisation“. Şcoala americană, condusă de L. David, intitulată „Job design“, conduce la aceleaşi concluzii, ca şi Institutul Tavistock. „Job design“ se defineşte ca „o specificare a conţinutului operaţiilor şi relaţiilor de muncă, destinate a satisface exigenţele tehnologice sau organizatorice, ca şi exigenţele personale ale salariaţilor“.

Bicentenarul lui Sismondi

● Cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la naşterea renumitului economist J. Ch. L. S. de Sismondi REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE nr. 2/1973 publică studiile lui J. Weiller **Les „Nouveaux Principes“. Refus d'une Economie sans Politique et Cadres Sociaux**; G. Dupuigrenet Desroussilles — **Sismondi, la machine et le système**; G. H. Bousquet — **La lecture de Sismondi et l'enseignement de la pensée économique.**

Cu acelaşi prilej, A. Anikin publică în VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 6/1973 studiul **Sismondi i ego rol v razvitii politiceskoi ekonomii** (Sismondi şi rolul său în dezvoltarea economiei politice). Evocînd poziţiile mic-burgheze de pe care Sismondi îşi desfăşoară critica sa, Anikin arată că economistul elveţian are meritul de a fi fost primul critic profund al sistemului economico-social capitalist şi al mecanismului său economic, primul economist care a pus într-o formă destul de precisă problema reproducţiei capitaliste şi a crizelor economice.

știință și societate

INOVAŢIA ŞI FUNCŢIA DE REGLARE A SISTEMULUI ECONOMIC

— EFICIENŢĂ TEHNICĂ ŞI EFICIENŢĂ ECONOMICĂ —

SURSA oricărei creşteri a eficienţei economice este inovaţia tehnică sau organizatorică, constînd într-o recombinare a factorilor de producţie umani, materiali sau informaţionali care măresc efectele materiale ale sistemelor productive. Întrucît însă tehnica de producţie (şi în alte domenii economice) formează un sistem integrat, orice avans tehnic atrage după sine, în perioada iniţială, o creştere a costurilor din cauza faptului că elementele conexe ale sistemului nu sînt adaptate la procedeul sau instalaţia tehnică nouă.

Faţă de sistemul tehnic, sistemul economic exercită o funcţie de reglare complexă, acoperind o multitudine de aspecte care afectează atît funcţionarea internă a sistemului forţelor de producţie, cît şi raportul acestuia cu consumatorii finali. În primul rînd, sistemul economic acţionează ca un filtru ce reţine invenţiile care nu sînt sau nu au şanse de a fi aducătoare de sporuri de eficienţă economică. În al doilea rînd, sistemul economic determină succesiunea temporală a invenţiilor (tehnice sau organizatorice) în ceea ce priveşte încorporarea lor în sisteme tehnologice materiale, creînd o „coadă" a invenţiilor care aşteaptă să fie aplicate. Evident că aceste procese de filtrare şi de ordonare în timp a intrării îşi datorează existenţa depăşirii capacităţii de aplicare de către capacitatea inventivă.

Sistemul economic reglează în mod subtil delicatele relaţii între elementele sistemului tehnologic. Orice invenţie mai importantă creează o cerere de perfecţionări în elementele conexe ale sistemului tehnologic. Dacă eficienţa tehnologică şi economică a unei invenţii nu este suficient de mare, ea va fi blocată de incapacitatea elementelor conexe de a-i satisface cererea. Aceste interacţiuni care, în multe cazuri, au loc nu între două, ci între mai multe elemente ale sistemului tehnologic se realizează prin reglarea economică. Un material pentru o maşină nouă poate fi „prea scump" şi atunci maşina nouă trebuie să aştepte pînă ce un progres tehnic în domeniul producţiei materialului respectiv va face materialul mai ieftin. O maşină nouă cere aptitudini umane noi şi atunci ea trebuie să fie coordonată cu crearea şi răspîndirea acestor aptitudini.

Acest ultim aspect explică, în mare parte, relativa încetineală cu care are loc difuzarea inovaţiei. Un sistem tehnic nou pretinde oamenilor care urmează să-l folosească atitudini şi aptitudini noi, depreciind, în acelaşi timp, aptitudinile vechi. Rezistenţa faţă de nou devine, din punctul de vedere al celor afectaţi, uşor de înţeles. Sistemul de reglare economică, prin stimulentele şi antistimulentele pe care le generează, accelerează şi frînează difuzarea inovaţiei, imprimîndu-i un ritm pe care am fi înclinaţi să-l socotim optim, dacă am avea şi alte ritmuri cu care să-l comparăm pe cel determinat de reglajul economic.

- **Sursa oricărei creşteri — inovaţia tehnică sau organizatorică.**
- **Faţă de sistemul tehnic, sistemul economic exercită o funcţie de reglare complexă: filtrare şi ordonare în timp.**

Căci un ritm prea rapid de inovare ar duce la mari pierderi de substanţă economică, transformînd sistemul forţelor de producţie menit să asigure, în ultimă instanţă, creşterea consumului, într-un teren de expunere a unor invenţii spectaculoase într-un mod analog cu cel în care, în antichitate, bruma de surplus economic s-a transformat în piramide, temple şi statui. Eliberaţi de restricţiile economice, inventatorii ar consuma totalitatea resurselor de care dispun pentru a-şi demonstra aptitudinile.

Desigur s-ar putea critica sistemul de reglare economic pentru una sau alta dintre comenzile greşite pe care le-a dat.

Sigur că în lumina experienţei istorice, o invenţie sau alta pare a fi fost adoptată prea tîrziu şi s-a răspîndit prea încet. Dar omenirea nu cunoaşte alt sistem de reglare a inovaţiei decît pe cel economic şi nu există altă creştere decît cea economică pentru a aplica o invenţie sau pentru a o respinge. Faptul că în timpul unor războaie recente progresul tehnic a cunoscut un impuls excepţional nu face decît să confirme corectitudinea funcţionării sistemului de reglare economic Costul acestui impuls a fost, după cum se ştie, uriaş.

Dar înainte de a fi nevoită să treacă filtrul economic, orice invenţie trebuie să satisfacă criteriile tehnice. Ea trebuie să se prezinte în faţa filtrului economic cu un certificat de validitate tehnică. Criteriile tehnice sînt locale, particulare, în timp ce criteriile economice reprezintă, în fapt, o însumare a unor criterii parţiale şi, ca atare, au o valabilitate mult mai generală.

Creşterea eficienţei tehnice sau fizice a sistemelor tehnice poate fi urmărită istoric, în măsura în care ni s-au păstrat date privind parametrii unor sisteme tehnice din trecut. În majoritatea cazurilor, a crescut viteza, presiunea şi temperatura cu care se operează în cadrul sistemelor tehnice. În general, a crescut dirijabilitatea proceselor tehnologice, ajungîndu-se pînă la automatizarea unor ansambluri de maşini. Deşi prezisă de multă vreme, uzina automată se lasă aşteptată, dar fără îndoială că evoluţia diferitelor sisteme de maşini tinde într-acolo.

Desigur că creşterea acestor parametri este suficient de generală pentru a fi bine cunoscută atît istoricilor tehnicii, cît şi tehnicienilor ca şi publicului larg. Adeseori însă se trece cu vederea faptul că creşterea acestor parametri nu a fost posibilă decît prin perfecţionarea a numeroase caracteristici de funcţionare a sistemelor tehnice. Este vorba, în primul rînd, de rezistenţa materialelor la diferite solicitări mecanice, tehnice şi chimice. Este vorba de precizia de funcţionare. Este vorba de reducerea rezistenţei faţă de mişcarea dirijată în sistemele tehnice: reducerea frecării în sistemele mecanice sau reducerea rezistenţei în transmiterea curentului electric. Este vorba de protejarea maşinilor împotriva diferiţilor agenţi nocivi externi sau interni, cum sînt coroziunea, trepidaţiile, vibraţiile, zgomotele. Este vorba de izolarea unor medii faţă de altele: izolarea corpurilor producătoare sau conducătoare de căldură sau electricitate faţă de celelalte părţi ale sistemelor tehnice. Procesele chimice care se desfăşoară cu o mai mare sau mai mică energie de reacţie trebuie izolate faţă de o ambianţă pe care ar distruge-o. Probleme uriaşe de izolare le ridică utilizarea energiei nucleare. Fiind în plină actualitate, este evident că eficienţa în folosirea paşnică a energiei atomice depinde, în mare măsură, de eficienţa tehnică şi economică a procedeelor de izolare a reacţiilor nucleare faţă de mediul exterior. Creşterea parametrilor tehnici sintetici menţionaţi la început ridică mereu noi probleme de dirijabilitate. Dincolo de anumite limite, omul, ca fiinţă biologică, nu mai poate dirija viteza, temperatura şi presiunea. Automatizarea este un rezultat necesar al acţiunii legilor interioare de dezvoltare a tehnicii.

Desigur că n-am putut cita decît cu titlu ilustrativ o parte din aspectele tehnice nenumărate pe care le coordonează sistemul economic de comandă a progresului tehnic. Acest sistem de comandă are această mare capacitate din cauză că este format din totalitatea participanţilor la progresul economic şi, implicit, la progresul tehnic.

dr. Ihor LEMNIJ

VITRINĂ CU CĂRŢI

- K. I. Pankov, **Voprosi intensifikaţii i ekonomiceskogo stimulirovaniie proizvodstva v sovhozah** (Probleme ale intensificării şi stimulării economice a producţiei în sovhozuri), Moscova, Ed. Statistika 1973, 126 pag.
- **The World of the Blue-Collar Worker** (Lumea muncitorului cu guler albastru), New York, Dissent Publishing Corp., (Irwing Howe, editor), 1972, 316 pag., Quadrangle Books, Inc.
- James Ridgewav. **The Last Play : The Struggle to Monopolize World's Energy Resources** (Ultima operaţie: Lupta pentru monopolizarea resurselor mondiale de energie), New York, E. P. Dutton and Co., 1973, 446 pag.
- **Japan Company Directory, 1973 edition** (Anuarul firmelor japoneze, ediţia 1973). Prezentare succintă a principalelor 800 firme industriale, comerciale şi bancare japoneze.
- Hubert Sales, **La croissance des revenus** (Creşterea veniturilor), Paris, P.U.F., 1972, 95 pag. De fapt este vorba de repartiţia veniturilor în ţările capitaliste dezvoltate şi în curs de dezvoltare.
- **Trends in British Society Since 1900 : A Guide to Changing Social Structure of Britain** (Tendinţe în societatea engleză după 1900: un ghid al structurii sociale în schimbare a Angliei), editor A. H. Halsey, Londra, The MacMillan Press, 1972, 334 pag.
- D. S. Lvov **Ekonomika kacestva produckţii** (Economia calităţii producţiei), Ed. Ekonomika, Moscova, 1972, 255 pag.

ŞCOLI · CURENTE · ECONOMIŞTI

De la cercetarea utilitaristă la o teorie economică „globală"

ATIT ÎN S.U.A., cît şi în ţările Europei Occidentale, căutările teoretice de ansamblu în domeniul ştiinţei economice apar în ultima vreme ca un deziderat stringent. Nu de mult latura cercetării utilitarise cu rezultate imediate părea să înlăture definitiv aceste preocupări. Astăzi se fac auzite păreri după care însăşi cercetarea aplicativă începe să-şi manifeste limitele, determinate de inexistenţa unei teorii economice globale. Implicit discuţiile în jurul acestei probleme abordează invariabil un aspect major al ştiinţei economice: matematizarea ei.

Abordînd raportul dintre matematică şi economie sub aspectul „obiectului ştiinţific" şi al „conflictelor sociale", Fr. Perroux [1]) face distincţia dintre matematica folosită de practicieni şi matematica omului de ştiinţă. Matematica practicienilor este cea folosită în birourile de studii, de inginerii economişti, de societăţile de matematică aplicată, de experţii în marketing, de specialiştii în organizarea producţiei şi a muncii, de informaticieni etc. Această matematică pregăteşte acţiunea imediată fie la nivelul întreprinderilor, fie al statului (contabilitatea naţională, planul, bugetul etc.). Nu însă asupra acestui aspect al problemei îşi apleacă atenţia autorul, ci spre matematica omului de ştiinţă care studiază fenomenele economice. Se face distincţia între diferitele domenii sau sectoare de aplicare a matematicii, departajate de gradul de complexitate sau, ceea ce corespunde folosirii unui aparat matematic tot mai complex, în vederea unei cunoaşteri cît mai reale a fenomenului. Sub acest aspect Fr. Perroux evidenţiază: a) folosirea matematicii pentru studierea echilibrului economic general; b) pentru determinarea creşterii economice echilibrate (a echilibrului dinamic) şi c) matematica econometriei de explorare.

În primul caz, în ecuaţiile de echilibru general neajunsul cel mai mare ar consta, în faptul că informaţia nu figurează explicit. Totul se reduce la informaţia pe care o oferă preţurile şi, în consecinţă, întreaga economie, stabilitatea ei şi optimizarea echilibrului depind de mişcarea preţurilor. Insuficienţa unei atari reprezentări este evidentă şi iată dece Fr. Perroux recunoaşte meritele lui K. J. Arrow şi R. Radner care ţin cont explicit de informaţie şi o incorporează în echilibrul micro şi macro economic. Cum informaţia pentru un agent economic într-o economie de piaţă este aleatorie, se consideră că această problematică nu se poate rezuma la ceva stabil şi în consecinţă în completarea ei este chemată probabilistica.

În cel de-al doilea caz, este vorba de continuarea cercetărilor care, de regulă, pleacă de la ideea că un echilibru general în economiile capitaliste trebuie să renunţe la presupunerea că se poate asigura o concurenţă „pură şi perfectă" şi care, în consecinţă, să nu deranjeze echilibrul. Autorul aminteşte contribuţiile în această direcţie ale lui J. Robinson, E. H. Chamberlin, Takashi Negishi (care încearcă să demonstreze existenţa unui echilibru într-o economie care comportă „o concurenţă completă" şi o concurenţă monopolistă). Un serios pas în această direcţie se produce o dată cu avansarea cercetărilor în domeniul echilibrului dinamic prin dezvoltarea modelelor de creştere economică, fiind amintite contribuţiile lui R. F. Harrod, E. Domar, J. R. Hicks, R. Solow. Cu toate progresele făcute, autorul recunoaşte că ştiinţa economică occidentală este încă departe de a fi elaborat o teorie completă a echilibrului, tocmai datorită multiplilor factori care acţionează în afara a ceea ce este cunoscut şi cuprins în echilibrul general.

Iată de ce se consideră un pas înainte în cercetarea structurilor reale ale economiilor de piaţă, dezvoltarea celei de-a treia direcţii de folosire a matematicilor în cercetarea fenomenului economic, pe care autorul o denumeşte convenţional: matematica econometriei de explorare. Prin aceasta se înţelege un ansamblu, impozant ca extindere şi calitate, care încearcă să cuprindă raporturile dintre structurile teoretice şi cele reale prin intermediul modelelor de tip stohastic, stabilind legăturile între frecvenţele diferitelor fenomene economice. Este vorba de contribuţiile lui J. Tinbergen, W. Leontief, T. Haavelmo, H. Wold. Dar cu toată dezvoltarea ei, econometria exploratorie nu se poate substitui unei teorii economice ştiinţifice de ansamblu. F.P. consideră că un astfel de efort urmează să fie făcut deoarece o teorie economică globală cere o matematică specială, adaptată, sau „renovată", pentru a cuprinde în toată complexitatea sa fenomenul economic şi factorii ce-l determină.

Autorul apreciază că formalizările au scos treptat în evidenţă necesitatea cuprinderii unor factori pe care încă nu de mult se considera îndeosebi că ar fi extraeconomici: efectul educaţiei, al ocrotirii sănătăţii, informaţia culturală. Şi aici, Fr. Perroux îşi invită colegii săi occidentali să recunoască o realitate — şi anume faptul că interesele contrarii şi puterea economică privată exercită o presiune continuă şi puternică asupra activităţii oamenilor de ştiinţă *în domeniul documentării, tratării datelor, orientării, difuzării ipotezelor şi rezultatelor provizorii ale cunoaşterii economice. Această constrîngere este legată de* viziunea idealizată a fenomenului de piaţă, *viziune ce ignorează prin construcţie o serie de realităţi contemporane: conflictele şi organizarea.*

Se deduce în continuare existenţa unei structuri noi a economiei ţărilor capitaliste dezvoltate, care se reduce la trei componente: 1) o circulaţie sau transfer presupus liber de mărfuri, cu condiţia ca o prestaţie să fie echivalată de o contraprestaţie; 2) transferul constrîns de valori (în care cel mai bun exemplu îl furnizează impozitul, care deplasează prin constrîngere resursele); 3) transferul de solidaritate (respectiv o formă particulară a transferului anterior, prin care se redistribuie resursele pentru a se realiza o repartiţie mai judicioasă).

În consecinţă, conchide F. P. economiştii occidentali sînt constrînşi să recunoască, chiar şi la nivelul formalizărilor matematice, că piaţa funcţionează în ţările capitaliste industrializate după o logică economică care depăşeşte logica pură şi simplă a pieţei.

Prezentarea în viziune proprie a structurii economice occidentale contemporane permite lui Fr. Perroux să-şi exprime optica sa asupra unei teorii economice globale pentru o economie capitalistă contemporană. Această teorie trebuie să integreze şi aspectele noi legate de intervenţia statului în economie şi o serie de alte constrîngeri. Fr. Perroux consideră acest lucru nu numai posibil (pentru aceasta pledează integrarea şi a altor variabile amintite mai sus), dar şi absolut necesar, deoarece domeniul de cercetare al economistului trebuie să se extindă asupra tuturor factorilor care nu numai că influenţează, dar şi determină fenomenul economic, iar, o dată cu integrarea lor în domeniul de cercetare economică, este normal ca asupra lor să se extindă şi cel mai eficient aparat de investigare şi formulare, aparatul matematic.

dr. Eugen PRAHOVEANU

1) Cahiers de l'I.S.E.A. Série H.S. Nr. 14/1973, 298 p.

economie mondială

Documentar

ORIENTĂRI RECENTE ÎN COMERȚUL EXTERIOR LATINO-AMERICAN

ȚĂRILE LATINO-AMERICANE au cunoscut în general în ultimul deceniu o creștere a volumului comerțului lor exterior, o continuă dezvoltare și diversificare a relațiilor lor economice externe. În perioada 1961—1970 comerțul lor exterior a crescut în medie cu 7,9% pe an, iar în ultimii doi ani (1971—1972) rata de creștere a fost de 10,5% pe an.

Cea mai importantă creștere a comerțului exterior au înregistrat-o în anii 1971—1972 Brazilia, Mexic, Venezuela, Argentina, Chile și Columbia. La sfîrșitul anului 1972 exportul țărilor latino-americane reprezintă un volum valoric de 20 miliarde dolari.

Ponderea principală **la export** o dețin materiile prime agricole și minerale. Ultimii ani au evidențiat, însă, îmbunătățirea structurii exporturilor prin creșterea livrărilor de produse manufacturate.

Creșterea **importurilor** a cunoscut un ritm mai ridicat, cu predilecție în ultimii ani, ca urmare a accelerării procesului de dezvoltare economică generală și a dezvoltării industriale în majoritatea țărilor latino-americane. Structura importurilor caracterizează procesul de industrializare — de intensitate diferită de la o țară la alta — mașinile și utilajele, echipamentul industrial și mijloacele de transport deținînd locul principal.

Creșterea și diversificarea comerțului exterior reprezintă fenomene caracteristice pentru majoritatea statelor din această zonă. Astfel, comerțul exterior **argentinian** a crescut în perioada 1966—1970 cu 28%, înregistrînd un ritm mediu anual de 6,4%. La import predomină mașinile, utilajele și instalațiile electronice, cu o pondere de aproximativ 25%, iar la export cerealele, carnea și unele produse manufacturate. Ultimii ani au confirmat tendința de creștere în ritm rapid a comerțului exterior **brazilian**: de la 4,57 miliarde dolari în 1969 la 6,15 miliarde în 1971. Exporturile sînt formate în special din cafea (24%), minereu de fier, bumbac și produse manufacturate (30%), iar importurile din mașini și utilaje, produse siderurgice, produse chimice și farmaceutice. Comerțul exterior **chilian** este caracterizat printr-o continuă diversificare, exportul fiind format în special din cupru, minereu de fier, salpetru, produse agricole și unele produse manufacturate, iar importul din mașini și utilaje pentru industria minieră, metalurgică și chimică, tractoare, autovehicule, bunuri de larg consum etc. Dezvoltarea industriei chiliene se va reflecta în perspectivă și în structura exportului său; ponderea produselor manufacturate în exportul chilian a crescut de la 7,6% în 1970 la 10,5% în 1971. Se are în vedere legarea în mai mare măsură a importurilor de exporturi în scopul echilibrării balanței comerciale și stimulării exporturilor chiliene. Comerțul exterior **columbian** a avut o dinamică susținută în perioada 1969—1972. În 1972 s-a înregistrat o creștere importantă a exporturilor (23,2%) în comparație cu importurile (5,4%). Aproximativ 59% din importul columbian îl reprezintă mașinile și utilajele, mijloacele de transport, produsele chimice și farmaceutice. Comerțul exterior al **Republicii Cuba** a cunoscut o creștere continuă în ultimii ani. Exportul de zahăr, reprezintă aproximativ 85% din valoarea totală a exportului, Cuba fiind unul din principalii furnizori pe piața mondială. Importul este constituit din combustibili, mașini și utilaje, echipament industrial. Calitatea de membră în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc conferă Cubei posibilitatea unei largi colaborări cu țările socialiste. În 1971 volumul total al comerțului exterior al **Ecuadorului** a crescut cu 20% față de 1970. De asemenea, **Costa Rica** a înregistrat o creștere de 5% a volumului comerțului său exterior. Comerțul exterior este un sector de bază al economiei **peruane**, reflectat de evoluția favorabilă din ultimii ani cînd balanța comercială a fost permanent activă. Guvernul a luat măsuri pentru stimularea producției de produse finite și semifinite destinate exportului. În **Venezuela** comerțul exterior reprezintă 35% din produsul intern brut, balanța comercială fiind permanent excedentară. Structura comerțului exterior venezuelean se caracterizează prin preponderența petrolului și a produselor petroliere la export (peste 90% din valoarea exportului anual) și prin ponderea principală pe care o dețin mașinile, utilajele și instalațiile tehnice la import (39%).

În pofida succeselor obținute și a tendinței generale de dezvoltare a comerțului exterior, țările latino-americane participă în prezent cu o pondere de numai 5,5% în comerțul mondial, față de 11% în 1950, 6,5% în 1960 și 5,7% în 1970. Deteriorarea poziției țărilor latino-americane în comerțul mondial se datorează unei evoluții mai lente a exporturilor, precum și fluctuației prețurilor pe piața internațională. Înrăutățirea raportului de schimb este determinată de dependența exportului acestor țări pe plan internațional de un număr restrîns de produse, în cea mai mare parte reprezentînd materii prime brute sau cu o prelucrare redusă. Astfel, exportul argentinian se bazează pe disponibilitățile de carne, porumb și grîu, cel chilian pe exportul de minereu de cupru. Exemple similare oferă și celelalte țări. Atît în Chile cît și în Venezuela, Ecuador, Columbia și Republica Dominicană principalul produs de export reprezintă jumătate și uneori chiar mai mult din volumul total al exportului lor.

Măsurile economice interne preconizate în ultimii ani în unele din aceste țări pe linia consolidării independenței economice sînt concretizate în tendința tot mai accentuată de îmbunătățire a structurii exporturilor. Această tendință se caracterizează, în general, prin creșterea exportului de produse prelucrate, cum sînt mașinile și utilajele, mijloacele de transport și unele produse chimice, care vor ocupa un loc din ce în ce mai important în volumul exportului. Paralel se vor menține la un nivel ridicat importurile acestor țări de bunuri de investiții, în timp ce importurile de produse industriale de consum vor avea o tendință de scădere în funcție de dezvoltarea unor ramuri industriale proprii. Evoluția viitoare a importului diferitelor țări din America Latină va fi condiționată pe de o parte de creșterea disponibilităților de export și crearea mijloacelor financiare necesare importului, iar pe de altă parte de dezvoltarea în perspectivă a ramurilor economice capabile să asigure consumul intern de produse prelucrate.

Dezvoltarea actuală și de perspectivă a comerțului exterior va fi determinată în bună măsură de eforturile acestor țări pentru extinderea relațiilor economice cu un număr tot mai mare de țări. Încă din a doua jumătate a deceniului trecut s-au produs anumite mutații în orientarea geografică a comerțului exterior latino-american, reliefate de creșterea schimburilor comerciale interregionale, a schimburilor cu țările vest-europene și în special a celor cu țările socialiste. Deși în prezent S.U.A. dețin în continuare ponderea principală în comerțul exterior latino-american, se observă o reducere a acesteia (de la 42% în 1960 la 29% în 1970 la exporturi și de la 45% în 1960 la 37% în 1970 la importuri). Cu ocazia unor reuniuni internaționale țările latino-americane s-au pronunțat pentru revizuirea relațiilor cu S.U.A. și cu alte state capitaliste dezvoltate.

Un rol important în dezvoltarea comerțului exterior latino-american este atribuit în prezent intensificării schimburilor reciproce în cadrul grupărilor economice regionale. Statele latino-americane se pronunță tot mai hotărît pentru dezvoltarea comerțului interregional. Astfel, la cea de a 4-a Conferință anuală a miniștrilor de externe din țările membre ale Grupului Andin (Chile, Columbia, Peru, Ecuador, Bolivia și Venezuela), care a avut loc recent la Lima, țările membre s-au pronunțat pentru creșterea colaborării reciproce, pentru extinderea relațiilor cu toate popoarele lumii dornice să coopereze. Dezvoltarea cooperării în cadrul Comisiei speciale de coordonare latino-americane (C.E.C.L.A.) și restructurarea Asociației latino-americane a liberului schimb (A.L.A.L.C.), obiective preconizate în cadrul aceleiași reuniuni, sînt de natură să sporească comerțul exterior interregional și să extindă aria geografică a schimburilor internaționale.

Ultimii ani au evidențiat creșterea continuă a schimburilor economice cu țările socialiste, concretizate prin încheierea de acorduri comerciale și de cooperare. România, țară socialistă în curs de dezvoltare, este profund interesată în dezvoltarea relațiilor economice și tehnico-științifice cu țările Americii Latine, cu toate țările lumii, pe baza principiilor respectului independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, o va întreprinde într-o serie de state latino-americane va deschide cu siguranță noi perspective colaborării și cooperării economice și politice dintre România și țările din America Latină.

Valentina GHEORGHIU
Marcel MOLDOVEANU
INSCIN

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Televiziunea în culori

ÎN Ungaria primele experiențe de teletransmisie în culori au fost făcute în urmă cu trei ani. În prezent numărul deținătorilor de aparate capabile să recepționeze asemenea programe se ridică la cîteva sute; potrivit unor estimări — care țin seama și de experiența internațională în acest domeniu — în perioada 1975—1980, odată cu reducerea prețului de cost și de vînzare al aparatelor de recepție, din fiecare 100 de televizoare vîndute 20 vor fi în culori.

● Giganți și limite

SOCIETATEA japoneză constructoare de nave „Tokyo Tankers", care a primit nu de mult comanda pentru un petrolier de 700 000 tone, a anunțat că, într-un viitor apropiat, va putea construi nave cu un deplasament de un milion de tone. Utilizarea acestora este însă limitată de faptul că în prezent nu există în lume decît două porturi capabile să primească asemenea nave, și anume: Kuré (Japonia) și Le Havre (Franța).

● S.U.A.: Perspectivele industriei hîrtiei

CONFORM unui studiu al Institutului american al hîrtiei, extinderea capacităților industriei cartonului și hîrtiei din S.U.A. se va încetini în perioada 1973—1975, creșterea medie anuală fiind de numai 1,4%. Capacitatea totală va spori astfel de la 61,9 milioane de tone la finele anului 1972 la 64,6 milioane în 1975. Din acest total, capacitățile de producție a cartonului vor însuma, în 1975, 30,7 milioane de tone, a hîrtiei 27,6 milioane, iar a produselor destinate sectorului construcțiilor 6,2 milioane de tone.

● Cuprul în 1978

CAPACITATEA minelor de cupru din lumea nesocialistă urmează să atingă în 1978 8,9 milioane tone, se subliniază într-un studiu publicat de Consiliul internațional al cuprului prelucrat. Ritmul cel mai rapid de sporire a extracției va fi realizat în Asia, de la 430 000 t în 1972 la 712 000 tone în 1978, dar cea mai importantă zonă producătoare va rămîne America de Nord și Centrală (3,2 mil. t în 1978, față de 2,6 mil. t în 1972). Africa va produce în 1978 circa 1,9 mil. t, iar America de Sud 1,7 mil. t (față de 1,4 mil. t și respectiv 0,95 mil. t în 1972).

Capacitățile de rafinare a cuprului urmează să atingă în 1978 (în mil. t) 1,65 în Europa, 1,12 în Africa, 1,32 în Asia, 3,6 în Asia, 3,6 în America de Nord și Centrală, 1 în America de Sud și 0,22 în Oceania.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Acorduri de cooperare între întreprinderi poloneze și firme occidentale pentru producția de macarale și excavatoare. — *Pe baza unui acord cu firma engleză „Jones-Cranes" în Polonia a fost pusă la punct producerea în comun a unei macarale autopropulsate cu o capacitate de 35 de tone. Pe baza unui acord, încheiat cu firma engleză „Kols Cranes", se vor produce macarale hidraulice cu braț telescopic avînd o capacitate de 30 de tone. Cu firma „Menk", filiala din Hamburg a firmei americane „Karing", s-a semnat un acord de colaborare tehnică în producția celor mai moderne excavatoare hidraulice.*

Lucrări de irigații în Yemenul de Sud executate de specialiști din R.P.D. Coreeană. — *Un grup de experți în irigații din R.P.D. Coreeană au sosit în Yemenul de Sud pentru a lucra la proiectul de amenajare a terenurilor în provincia Hadramaut. Acest proiect realizat de R.P.D. Coreeană în cadrul asistenței acordate Yemenului de Sud, prevede desțelenirea a 2 500 acri și construcția de canale.*

● Schimburi comerciale

Date privind exporturile peruane de fier. — *În cursul anului trecut Peru a produs 9 300 000 tone de fier, o creștere de 6,4% față de anul precedent. 80% din această cantitate a fost exportată în Japonia, 11,4% în S.U.A., 5,4% în Europa și 1,7% în alte țări din America Latină. Toate exporturile au fost efectuate de firma „Martecona Mining Company".*

Sulf polonez în schimbul acidului fosforic din Maroc. — *Polonia va aproviziona Marocul anual cu 530 000 tone metrice de sulf pentru producția noii uzine chimice de la Safi, pe coasta Atlanticului. La rîndul său, Marocul va livra Poloniei anual 70 000 tone de acid fosforic produs de uzina de la Safi. Anul viitor vor fi exportate în Polonia 1 400 000 tone de fosfat marocan, cifră care va crește pînă la 1 850 000 tone peste șapte ani.*

Structura exporturilor poloneze în India. — *Un acord de colaborare comercială pe termen lung între Polonia și India prevede pentru perioada 1973—1975 dublarea volumului schimburilor, ele cifrîndu-se la sfîrșitul perioadei la 200 milioane dolari. Polonia va exporta: mașini și utilaje ale industriei energetice, navale și constructoare de mașini, strunguri, aparatură de construcții, acumulatoare, vagoane și produse de larg consum.*

● Piața cerealelor

Comisia C.E.E. intenționează să introducă taxe la exportul de cereale. — *Comisia Pieței Comune intenționează să anuleze măsura ei recentă de desființare a licențelor la exportul de grîu tare și moale și să introducă în schimb taxe la export. Aceste taxe ar urma să descurajeze vînzările în străinătate.*

Majorarea prețurilor la achizițiile de grîu ale Italiei. — *Guvernul italian a autorizat organismul agricol de stat „Aima" să cumpere pe piața internă grîu tare la 10 000 lire per suta de kilograme, față de prețul de intervenție oficial de aproximativ 7400 lire. „Aima" a fost autorizat de asemenea să plătească imediat prima prevăzută de regulamentele C.E.E., care se ridică la 2 350 lire per suta de kilograme. De obicei, achitarea primei se făcea cu o mare întîrziere. Guvernul speră ca aceste măsuri să încurajeze vînzări rapide ale producătorilor.*

Creșterea prețurilor pe piața franceză a cerealelor. — *Surse ale pieței franceze au declarat că pe piața internă prețul porumbului din vechea recoltă a ajuns la 57 franci chintalul la 10 august față de 52,50 franci la 9 august. Porumbul din noua recoltă este cotat la aproximativ 60 franci chintalul, în comparație cu 57 franci la 3 august. Prețul la grîu, care săptămîna trecută era de aproximativ 55,65 franci chintalul este acum de 58,90 franci.*

Prețul record al grîului pe piața din Chicago. — *Cererea puternică de grîu s-a menținut pe piața din Chicago. La 13 august prețul bușelului a atins un nou record de 4,74 dolari.*

Cantitățile de grîu disponibile din Argentina vor fi achiziționate de un organ de stat. — *Tranzacțiile de grîu pe piața cerealelor din Buenos Aires au fost suspendate pe termen nelimitat. Această măsură urmează unui decret publicat la sfîrșitul săptămînii trecute, în baza căruia Departamentul cerealelor al Argentinei a fost numit singurul achizitor al cantităților de grîu intern încă disponibile.*

SEISMELE MONETARE OCCIDENTALE ȘI CĂILE PREVENIRII EFECTELOR LOR NEGATIVE

CRIZA SISTEMULUI MONETAR OCCIDENTAL, ale cărei răbufniri s-au manifestat cu deosebită acuitate în ultimii ani, determinînd oscilații bruște ale cursului valutelor și, prin migrații masive ale capitalurilor speculative, creează o atmosferă de instabilitate și de neîncredere pe piața valutară internațională, avînd influență nu numai asupra țărilor occidentale, ci, în ultimă instanță, și asupra relațiilor economice internaționale, a schimburilor comerciale și cooperării între țările lumii, inclusiv între state cu sisteme social-economice diferite. Ca urmare, în dezbaterile ce au loc în presa țărilor socialiste se manifestă tot mai mult preocuparea pentru repercusiunile pe care le poate avea criza sistemului monetar occidental asupra relațiilor economice, exprimîndu-se totodată diferite opinii cu privire la măsurile pe care pot și trebuie să le adopte țările socialiste pentru a contracara fenomenele negative cauzate de oscilațiile de pe piețele valutare occidentale.

Riscul valutar și căile prevenirii lui

DE FAPT, după cum subliniază revista sovietică **Voprosi ekonomiki** (nr. 6/1973), cea mai importantă armă de care dispun în acest sens țările socialiste este monopolul de stat asupra operațiunilor valutare, „care creează condiții pentru apărarea economiei socialiste de repercusiunile instabilității piețelor valutare din țările capitaliste. Aceasta se obține printr-o politică valutară unică și prin manevre flexibile în efectuarea decontărilor internaționale și a operațiilor valutare". La rîndul său, L. Košut precizează în revista cehoslovacă **Zahranicni obhod** (nr. 4/1972) că, întrucît valutele țărilor socialiste nu depind de piețele mondiale, nici politica lor valutară nu este dependentă de acestea.

Dar criza sistemului valutar capitalist poate influența asupra desfășurării, de pildă, a comerțului dintre țările cu orînduiri sociale diferite. Această problemă a fost analizată în diferite împrejurări, printre care și la conferința cu tema „Comerțul și cooperarea industrială Est-Vest", organizată anul trecut la Varșovia, cu participarea unui mare număr de specialiști din țările Europei occidentale, S.U.A., Japonia și dintr-o serie de țări socialiste. Participanții au ajuns la concluzia că seismele monetare generează elemente suplimentare de risc și contribuie la ridicarea costului tranzacțiilor comerciale și valutare dintre țările capitaliste și cele socialiste.

După cum relatează revista polonă **Handel Zagraniczny** (nr. 10/1972), în cadrul dezbaterilor conferinței s-a afirmat, printre altele, că :

— creșterea inflaționistă a prețurilor din țările capitaliste înrăutățește „terms of trade" pentru țările socialiste, în comerțul lor cu Occidentul, deoarece acestea exportă materii prime și produse agricole (ale căror prețuri cresc relativ lent), importînd în schimb mașini, utilaje și alte produse industriale (ale căror prețuri cresc mai repede) ;

— frecventa modificare a parităților și oscilația cursurilor valutelor capitaliste nu influențează negativ asupra tranzacțiilor comerciale efectuate în numerar sau în condițiile creditului pe termen scurt (pînă la trei sau șase luni). Ele prezintă însă importanță în cazul tranzacțiilor încheiate pe termen mediu sau lung, cu acordare de credite ; furnizorul încearcă să prevadă elementul de risc valutar, prin includerea lui în prețul mărfii, ceea ce duce la urcarea prețurilor respective, la accentuarea tendințelor de inflație ;

— după opinia unor participanți la discuții, o mare importanță pentru dezvoltarea viitoare a schimburilor comerciale și cooperării în industrie între țările socialiste și cele capitaliste ar prezenta crearea unui sistem corespunzător de finanțare a întreprinderilor respective în țările capialiste (referitor îndeosebi la acțiunile comune întreprinse de firme capitaliste cu întreprinderi socialiste).

M. Mladenov și I. Petkova reliefează — în nr. 4/1973 al revistei bulgare **Vinșna tirgovia** — că „problema riscului valutar și a mijlocelor de prevenire a acestuia se pune cu deosebită acuitate azi, în condițiile adîncirii continue a crizei sistemului monetar capitalist. Ascuțirea crizei monetare generale în a doua jumătate a deceniului trecut și primii ani ai acestui deceniu a fost determinată de o serie de cauze directe, care au dus — pe de o parte — la dezvoltarea inegală a diferitelor țări capitaliste și sectoare ale economiei, la accentuarea concurenței pe piața internațională, iar pe de altă parte — la greutăți în funcționarea actualului sistem monetar internațional, bazat pe dolarul american. La aceste cauze trebuie adăugat și acțiunea factorilor speculativi.

Examinînd importanța condițiilor valutare și a stabilirii lor judicioase în cadrul unei tranzacții, autorii scriu : „Alături de condițiile încheierii acordurilor cu firmele capitaliste și din țările în curs de dezvoltare privind cumpărarea-vînzarea de mărfuri, prestarea de servicii, asigurările etc. o deosebită importanță o prezintă condițiile valutare, întrucît ele determină în mare măsură rezultatul financiar al acestei operații.

După cum se știe, în toate acordurile de comerț exterior se stabilesc : prețul în valută și modul de determinare a prețului, valuta în care se vor face decontările (în cazul cînd diferă de valuta în care se stabilește prețul) și cursul la care una din valute va fi preschimbată în cealală, precum și condiițile și formele de plată, prevăzîndu-se, totodată, clauzele de prevenire a riscului valutar. Avînd în vedere faptul că valutele capitaliste sînt supuse unei devalorizări repetate din cauza inflației, care se manifestă prin scăderea puterii de cumpărare, raportată la aur, mărfuri și valute străine, este clar că din momentul încheierii tranzacției pînă în momentul realizării ei, plata în perspectivă este amenințată de modificări ale valorii reale a valutei care urmează să se primească în schimbul mărfii livrate. Aceste modificări se pot reflecta în schimbări oficiale ale conținutului în aur (a parității), în oscilarea prețurilor și a plăților exprimate într-o anumită valută sau în scăderea puterii de cumpărare a valutei de decontare. În acest caz devine evident că cu cît este mai lungă perioada stabilită, cu atît devine și riscul mai mare.

Condițiile valutare sînt puternic influențate de situațiile conjuncturale și de poziția partenerilor comerciali. În stabilirea prețului în valută, a decontărilor în valută și a cursului valutar la care se vor face decontările, o deosebită importanță prezintă cunoașterea tendințelor în evoluția fiecărei valute. Așa, de pildă, pentru exportator este mai avantajos cursul ridicat al valutei în care este stabilit prețul și un curs scăzut al valutei de plată, deoarece aceasta-i asigură încasări mai mari pentru marfa sa ; pentru importator, situația este inversă.

La stabilirea valorii valutelor apar unele particularități în cazul cînd tranzacția se face în cadrul decontărilor în cliring. Posibilitățile alegerii condițiilor valutare în cazul decontărilor în cliring sînt mult mai limitate decît în cazul plăților în valută convertibilă.

Aplicarea diferitelor clauze nu trebuie să se sprijine numai pe cifre privind dimensiunile devalorizării sau revalorizării

OCUPÎNDU-SE de posibilitățile de prevenire a riscurilor care rezultă pentru exportator sau importator din modificarea parităților valutare, a cursurilor valutelor și puterii lor de cumpărare, autorii arată că, în acest scop se poate folosi o întreagă gamă de metode și mijloace corespunzătoare. Astfel, **„in condițiile schimbării oficiale a parității in aur, interesele exportatorului vor fi apărate dacă la încheierea acordului în condițiile valutare se include clauza aur, utilizată la transformarea cursului și a parității valutare. Modificările puterii de cumpărare a valutelor, însă, se exprimă — atît pe piața internă cit și pe piața internațională — în mișcarea diferențiată a prețurilor mărfurilor, pe țări, grupe de mărfuri etc., ceea ce duce la beneficii sau pierderi de diferite proporții.** De aceea, și prevenirea acestui gen de risc este mai dificilă.

Cele mai răspîndite mijloace de înlăturare, sau cel puțin de reducere a riscului valutar și — cind este posibil — de realizare a unor beneficii valutare suplimentare, sînt clauzele valutare și clauza aur.

În epoca standardului aur s-au folosit diferite practici privind **clauza aur.** Azi își are aplicarea numai **clauza indirectă,** potrivit căreia suma de plată depinde de paritatea în aur a valutei în care se fac plățile sau de prețul (oficial ori liber) al aurului în această valută. În condițiile actuale, însă, clauza aur prezintă lipsuri esențiale care o fac aproape inutilizabilă. Paritatea în aur a valutelor capitaliste este ruptă de «valoarea» lor reală și nu reflectă oscilațiile continue a cursurilor valutare și modificările puterii de cumpărare a valutelor. În condițiile ritmului actual al inflației, valutele capitaliste pierd adesea jumătate din puterea lor de cumpărare în decurs de 10—15 ani. Clauza aur asigură încasările la valoarea nominală pentru exportator, numai în cazul schimbării oficiale a parității. Aceasta înseamnă că, prin includerea clauzei aur, în multe cazuri exportatorul va primi — în realitate — o sumă mai mică pentru marfa sa.

Totodată, multe valute capitaliste nu au în prezent o paritate oficială în aur, aceasta putînd fi stabilită indirect prin paritatea aur a dolarului. Aceste fapte arată — menționează autorii — că paritatea în aur a valutelor capitaliste capătă în prezent o funcție tot mai generală și că într-o serie de cazuri ea nu poate servi ca garanție în efectuarea tranzacțiilor.

În cazul **clauzei valutare,** valuta de decontare **se leagă de o altă valută, mai stabilă, denumită valută de baza, iar suma de plată se determină in funcție de evoluția pe piață sau de paritatea dintre cele două valute.**

Utilizarea clauzei valutare pe baza parității este cea mai simplă, dar cursul respectiv nu reflectă «valoarea» reală a valutelor și modificările zilnice ale cursurilor de pe piață. Afară de aceasta, întrucît unele valute nu au parități oficiale în aur, n-au nici parități valutare. Utilizarea **cursului pieței** (de regulă, cel din ziua precedentă decontării) oferă posibilități mai mari de valorificare a evoluției cursurilor, care reflectă relativ cel mai exact «valoarea» reală a valutelor. **Este însă necesar să se precizeze care piață valutară se va lua drept bază și ce fel de curs se va utiliza : „la vînzare", la „cumpărare" sau media lor aritmetică.**

Clauza valutară apără interesele exportatorului numai în cazul cînd valuta aleasă ca bază nu se devalorizează în perioada cuprinsă între încheierea tranzacției și decontarea mărfii. Afară de aceasta, în cazul clauzei valutare apar unele momente noi în legătură cu limitele oscilației cursurilor valutare față de dolar și cu introducerea de cursuri libere, fluctuante. Este clar că, cu cît sînt mai largi limitele între care oscilează și se modifică cursurile valutare, cu atît este mai mare nesiguranța valutară și, corespunzător, crește riscul valutar".

Trecînd în revistă unele tipuri speciale de clauze (cea cuprinzînd un grup de valute, clauza combinată „aur-valută", legarea prețului de export de evoluția valutei respective, clauza catalogului de prețuri sau clauza prețurilor „labile"), autorii relevă și limitele siguranței pe care o oferă acestea în cadrul acordurilor comerciale, precum și al celor de creditare, de plăți în cliring ș.a. Dar, arată ei, „din cauza multitudinii de modificări a parităților și cursurilor valutare capitaliste, nu se poate utiliza în toate cazurile una și aceeași clauză în prevenirea riscului valutar. **Aceste măsuri trebuie să fie aplicate în funcție de condițiile concrete de pe piața valutară.** De pildă, în multe cazuri pentru importator este dezavantajoasă includerea clauzei valutare. În condițiile unui risc valutar mare pentru exportator, abia dacă există posibilitatea de a aprecia în ce măsură este avantajos pentru el să încheie o tranzacție.

Este necesar ca determinarea variantelor și a posibilităților de aplicare a diferitelor clauze de prevenire a riscului valutar să nu se rezume la minuirea mecanică a diferitelor cifre privind dimensiunile devalorizării sau revalorizării, ci să fie luate in considerare, în măsura posibilităților, toate celelalte consecințe care însoțesc aceste măsuri — ca pluralitatea cursurilor valutare, limitele oscilației acestora, dimensiunile reale ale devalorizării sau ale revalorizării și influența sa asupra nivelului prețurilor, mărimea dobînzilor în cazul acordării de credite.

În concluzie, întreprinderile de comerț exterior trebuie să cunoască bine situația și perspectivele valutei, in care urmează să se perfecteze tranzacția. Abateri ale parităților și diferențe de curs în spațiu și timp ale valutelor, care par puțin semnificative la prima vedere, pot să însemne sume importante în cazul tranzacțiilor mai mari".

Pe aceeași temă, revista **Zahranicni obchod**, amintită anterior, ridică problema dificultăților ce apar — ca urmare a instabilității valutare — în domeniul exportului și importului efectuat în condițiile creditului pe termen lung, găsirii de soluții pentru asigurarea planificării judicioase a comerțului exterior al R. S. Cehoslovace. Se recomandă, de aceea, să se reacționeze față de situația instaurată astfel ca — la încheierea contractelor pe termen lung sau la acordarea de credite pe termen lung în valută capitalistă — debitorul sau creditorul cehoslovac să fie asigurat prin clauza care-l va ocroti de eventualele pierderi din modificarea cursului valutei. În acest caz, cel mai frecvent se utilizează clauza aur sau clauza valutară.

... Azi, aplicarea clauzelor valutare este mai actuală ca oricînd, chiar dacă acest lucru este dificil în multe relații. Este necesar să se clarifice conținutul și sfera de acțiune a fiecărei clauze și să se precizeze posibilitățile și avantajele aplicării acesteia. În timp ce clauza valutară poate fi aplicată imediat după modificarea cursului oficial al valutei, cu clauza aur nu se poate proceda la fel din cauza caracterului său juridic diferit. De regulă, trebuie să se aștepte pînă ce statul respectiv va modifica conținutul în aur al monedei sale și va stabili noua sa paritate.

Interesele țărilor în curs de dezvoltare se cer mai mult luate în seamă

IANKO SMOLE, secretar federal pentru finanțe al R.S.F.I., ocupîndu-se într-un articol publicat în **Revue de politique internationale** (nr. 555/1973) de criza monetară occidentală, arăta — printre altele — că aceasta afectează întreaga structură a relațiilor economice internaționale. „Realitățile mondiale modificate se manifestă și prin rolul crescînd al țărilor socialiste în relațiile economice internaționale, precum și al unui mare număr de țări în curs de dezvoltare. În principiu, sistemul monetar tratează în mod identic toate țările. În realitate, însă — datorită marilor diferențe în ceea ce privește poziția reală a diferitelor economii și monede — au loc efecte inegale, în detrimentul țărilor în curs de dezvoltare".

Pornind de la interesele economiei iugoslave, autorul face următoarele propuneri :

— Sistemul monetar trebuie să faciliteze transferul unor resurse importante ale țărilor dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare. Acest obiectiv poate fi atins stabilindu-se o legătură între emisiunea drepturilor speciale de tragere (DST) și necesitatea de a asigura resurse suplimentare pentru finanțarea dezvoltării.

— Pentru a garanta o participare mai echitabilă la procesul de luare a deciziilor în aplicarea noului sistem și la avantajele pe care le-ar putea oferi acesta, ar trebui să se permită țărilor în curs de dezvoltare să participe în mai mare măsură la structura și cotele F.M.I.

— Avînd probleme specifice atunci cînd este vorba să-și echilibreze balanța de plăți, țările în curs de dezvoltare au nevoie de mai multă libertate în alegerea metodelor și momentului de adoptare a măsurilor. În acest scop, este necesar să se asigure în cadrul F.M.I. resurse mai importante pentru finanțarea programelor complexe de stabilizare.

— Iugoslavia consimte la instituirea unui control internațional mai riguros asupra realizării solvabilității, la creșterea rolului D.S.T. în noul sistem și insistă asupra necesității de a se limita creșterea gradului de solvabilitate prin alte mijloace.

— Noul sistem monetar trebuie să corecteze repartiția D.S.T., luîndu-se în considerație nevoile individuale ale țărilor membre pentru ca cea mai mare parte a emisiunii respective să se îndrepte spre cele care efectiv nu pot fi solvabile.

— Iugoslavia manifestă un interes deosebit față de modul în care se vor aplica formulele monetare și tranzacțiile comerciale. Liberalizarea importurilor în țările dezvoltate trebuie să vizeze și produsele care interesează țările în curs de dezvoltare.

Referindu-se la stabilirea cursului flotant al dinarului (în condițiile menținerii parităţrii sale față de aur), **Ekonomska Politika** (16 iulie / 1973) preciza că această măsură este desinată să anihileze speculațiile valutare pe piața iugoslavă. Totodată, hotărîrea Consiliului Executiv Federal nu presupune o fluctuație nelimitată. Banca Națională a R.S.F.I. avînd misiunea de a interveni pentru asigurarea stabilității acestui curs. Totodată, se elaborează mecanismul de apărare a cursului flotant al monedei iugoslave, una din măsurile preconizate fiind **politica de creditare selectivă.** în vederea stimulării exportului atît în Statele Unite, cît și în alte țări cu decontarea în dolari.

M. MELNIC
V. BRĂNEANU
N. POPOV

mondorama

CENTRALE ATOMO-ELECTRICE ÎN ASIA

ULTIMUL raport anual cu privire la energia atomică publicat de guvernul japonez precizează că în Japonia funcționează în prezent cinci centrale atomo-electrice cu o putere totală de 1823 MW, alte 17 centrale, cu o putere de 13 653 MW, aflîndu-se în construcție. Producția de energie electrică obținută în centrale atomo-electrice a crescut în ultimii ani într-un ritm mediu de 12%. Se apreciază că în 1985 puterea totală a acestor centrale va ajunge la 60 000 MW, reprezentînd un sfert din întreaga capacitate a centralelor electrice din țară.

În Pakistan, după inaugurarea primei centrale atomo-electrice la începutul acestui an, se află în studiu construirea unei noi centrale, de patru ori mai puternică. Se studiază, de asemenea, proiectul unei uzine nucleare pentru desalinizarea apei de mare în scopul alimentării cu apă potabilă a orașului Caraci.

ACCIDENTE DE MUNCĂ

ÎN 1970 în R. F. Germania au avut loc nu mai puțin de 2 673 000 accidente de muncă, respectiv un accident la fiecare 13 secunde, unul mortal la fiecare două ore. În același an, în Franța s-au numărat 1 107 687 de accidente de muncă, din care 2284 soldate cu decese.

În timp ce în Franța numărul accidentelor s-a redus în ultimii ani, în R.F.G. el a crescut continuu. S-a calculat că spitalizarea victimelor, compensațiile bănești și pierderile de producție au însumat 10 miliarde mărci. Bilanțul prezentat a determinat autoritățile vest-germane să inițieze o serie de măsuri legislative pentru a obliga întreprinderile să întărească sistemul de protecție a muncii.

CERCETARE – DEZVOLTARE ÎN INDUSTRIA SUEDEZĂ

CHELTUIELILE pentru cercetare-dezvoltare efectuate de întreprinderile industriale suedeze au sporit cu 41% între 1969 și 1971, atingînd 1590 milioane de coroane în acest din urmă an, rezultă dintr-un studiu publicat de Oficiul central de statistică al Suediei referitor la circa 600 întreprinderi. Un studiu similar privitor la cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ale organizațiilor, institutelor și fundațiilor guvernamentale (cu excepția universităților) indică un spor de 19% în aceeași perioadă, suma cifrîndu-se la 480 milioane coroane.

Din totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare din 1971 ale industriei, industriei „electrice" îi reveneau 26%, transporturilor 22%, mașinilor 16%, industriei metalurgice și siderurgice 13%. În cercetările grupului neindustrial, cheltuielile pentru apărare reprezentau 26%, energia nucleară 19%, electrotehnica 9%, medicina și agricultura 6% fiecare.

NOI CUCERIRI ALE SISTEMULUI METRIC

GENERAL MOTORS, cel mai mare constructor de automobile din lume, a hotărît să adopte sistemul metric pentru toate produsele noi pe care le va fabrica în Statele Unite. Sucursala sa vest-germană Opel și cea engleză Vauxhall folosesc de acum acest sistem. Înfăptuirea acestei decizii presupune scurgerea a mai multi ani, dar experiența engleză arată că trecerea se face mai ușor decît se credea. Ea va reveni mai scump întreprinderilor și fabricanților de mașini-unelte furnizoare decît constructorilor înșiși. Numai în Statele Unite, General Motors are 4000 de astfel de furnizori — scrie **Les Echos**.

TROLEIBUZE-AUTOBUZ ÎMPOTRIVA POLUĂRII

UZINA de mijloace de transport electrice „F. Dzerjinski" din Kiev a produs primul lot industrial de troleibuze pentru transportul mărfurilor. Un astfel de vehicul este echipat cu două motoare și poate funcționa atît în regim de troleibuz, cît și în cel de autobuz. Troleibuzul poate să transporte mărfuri în greutate pînă la 8 tone, cu o viteză pînă la 80 km/h, iar în regim de autobuz pînă la 50 km/h. Folosirea în orașe a vehiculelor cu motor electric, dublat de un motor cu combustie internă permite reducerea poluării aerului cu gaze de eșapament și diminuarea zgomotului.

REDUCEREA CONSUMULUI DE PÎINE ÎN ANGLIA

O ANCHETĂ efectuată în rîndurile populației din Anglia a relevat că în perioada 1967—1971 deși consumul de pîine la domiciliu s-a redus — atît global, cît și pe locuitor — cu circa 10%, încasările din vînzarea pîinii au crescut cu peste 20% ca urmare a scumpirii produselor de panificație, scrie revista **Union Agriculture**.

Anii	Volumul vînzărilor (mii tone)	Valoarea (milioane lire sterline)	Consumul pe locuitor (grame/săptămînă)
1967	3106	331	1128
1970	2969	390	1080
1971	2797	399	1015

VACANȚA ÎN FRANȚA

PROPORȚIA francezilor care pleacă din localitatea lor de reședință în vacanță a crescut în mod continuu din 1965 pînă în 1971, de la 41% la 46%, după cum arată unele date publicate de I.N.S.E.E. Acest procent global de plecare în vacanță descrește însă pe măsură ce se coboară în ierarhia profesională. Astfel, muncitorii, personalul de serviciu și salariații agricoli pleacă foarte puțin în vacanță, spre deosebire de categoriile socio-profesionale ca patronii din industrie și comerț, liber profesioniștii și personalul de conducere. În aceeași perioadă procentul funcționarilor care pleacă în vacanță a rămas constant.

PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ÎN POLONIA

ÎN CURSUL actualului cincinal, Polonia va cheltui 23 miliarde zloți pentru construirea unor stații de tratare a apelor, iar între 1976 și 1980 pentru protejarea apelor vor fi alocate alte 40 miliarde zloți. Aceste măsuri vor permite neutralizarea a 94% din deșeurile deversate în rîuri. În Polonia se estimează că 26% din rîuri și 7% din lacuri au în prezent un grad de poluare care depășește nivelul acceptabil.

O CLASIFICARE A DIRECTORILOR DE FIRME

ANALIZÎND structura și caracteristicile președinților-directori generali (p-d.g.) ai societăților franceze (cca 70 000), Claude de Marcilly a ajuns la concluzia că aceștia pot fi grupați în următoarele categorii:

a) P — d.g. care „domnesc, dar nu guvernează", deoarece sînt promovați nu atît pentru competența lor, cît pentru prestigiul de care se bucură.

b) P — d.g. „compleți", care dețin și majoritatea capitalului societății respective. Avînd întreaga autoritate, fiind „mandatari" ai celorlalți acționari, ei se află în poziție de guvernare, care necesită însă competență.

c) P. — d.g. „parțiali", subordonați unui acționar preponderent și supuși, în general, unor presiuni sporite în ceea ce privește politica de urmat.

NIVEL RECORD ÎN COMERȚUL S.U.A. CU ȚĂRILE SOCIALISTE

ATINGÎND 1,1 miliarde dolari în 1972, comerțul S.U.A. cu țările socialiste din Europa răsăriteană inclusiv U.R.S.S. a înregistrat cel mai înalt nivel de pînă acum, creșterea față de 1971 fiind de 532,1 milioane dolari, anunță la Washington un raport al Departamentului Comerțului. Printre produsele americane care nu au mai avut nevoie anul trecut de licențe de export validate se numără: produse chimice, piese de avion și aparatură de navigație aeriană, utilaje de transport, utilaje industriale și de control tehnologic. Importurile S.U.A. din Europa răsăriteană s-au ridicat în 1972 la 320,6 milioane dolari (+97,6 mil. față de 1971), iar exporturile la 818,5 mil .dolari (+434,3 mil. față de anul precedent).

SCĂDEREA COMENZILOR DATORITĂ NERESPECTĂRII TERMENELOR DE LIVRARE

ÎNTRE 1955 și 1957 ponderea Angliei în construcțiile navale mondiale s-a redus de la 27% la 5%. Dintr-o analiză, făcută la cererea guvernului britanic de către consultanți în problemele întreprinderii, rezultă că unul din motivele deteriorării situației ține de nerespectarea termenelor de livrare de către producătorii britanici. Din acest motiv, se arată în analiză, „mulți armatori englezi și străini ezită să încredințeze comenzi anumitor șantiere navale engleze, chiar dacă prețurile lor sînt competitive pe plan internațional". Astfel, între 1967—1971, din totalul vaselor lansate la apă, mai puțin de jumătate au fost predate beneficiarilor la termen, 21% din vase au suferit o întîrziere de peste 3 luni, 39% de o lună. Consultanții văd cauzele acestor întîrzieri în unele lipsuri ale managementului mai ales în sectorul ne-tehnic.

ELECTRICAR

AȘA SE NUMEȘTE noul autoturism electric cu patru locuri, care va fi lansat pe piața americană încă în toamna acestui an. Automobilul va fi dotat cu o caroserie „Gremlin" și echipat cu baterii cobalt. El va putea rula cu 100 km pe oră pe o distanță de 160 km înainte de reîncărcare. Prețul mașinii se va ridica aproximativ la 4000 de dolari. De pe acum, inventatorul mașinii a primit peste o mie de comenzi, printre care figurează și cele ale unor societăți care închiriază automobile.

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 35 (522)
VINERI 31 AUGUST 1973
20 PAGINI 2 LEI

35

UN ITINERAR ISTORIC AL PRIETENIEI ȘI SOLIDARITĂȚII

UN EVENIMENT cu semnificații istorice în evoluția relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și țările Americii Latine — astfel poate fi caracterizată vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în mai multe state ale acestui continent. Această primă călătorie a unui șef de stat român pe continentul latino-american constituie o nouă și pregnantă afirmare a politicii externe a partidului și statului nostru, politică de solidaritate activă cu toate popoarele angajate în lupta pentru consolidarea și apărarea independenței naționale, pentru progres, securitate și pace în lume. După cum se știe, situînd statornic în centrul activității ei internaționale preocuparea pentru întărirea raporturilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, România militează, totodată, consecvent pentru extinderea legăturilor sale cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Ea însăși țară în curs de dezvoltare, România acordă o însemnătate deosebită colaborării cu statele în curs de dezvoltare, cu acele state ale lumii care, dobîndindu-și independența, depun eforturi stăruitoare pentru a redeveni stăpîne pe resursele lor naționale, pentru a-și făuri o economie puternică, pentru a se afirma ca factori activi ai vieții internaționale.

În acest context, vizita șefului statului nostru în America Latină oferă perspective deosebit de ample, atît pentru analizarea stadiului actual al relațiilor dintre România socialistă și țările care vor fi vizitate, cît și, îndeosebi, pentru extinderea acestor relații pe baza posibilităților existente, rezultate din dezvoltarea economică și socială a acestor țări. „Vizita — sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu — are loc în condiții internaționale deosebite, cînd s-au obținut o serie de rezultate pozitive pe calea destinderii în viața internațională. Totodată, ea are loc în condițiile cînd în America Latină tot mai multe state și popoare își afirmă cu putere hotărîrea de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și făuri viitorul așa cum îl doresc, fără nici un amestec din afară. Ținînd seama de aceste tendințe din viața internațională și din America Latină, fără îndoială că vizita va avea o importanță deosebită, cu atît mai mult cu cît, după cum cunoașteți, România se pronunță cu fermitate pentru realizarea unor relații noi între state, bazate pe egalitatea în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi pe deplin stăpîn pe destinele sale".

În ansamblul raporturilor țării noastre cu statele Americii Latine, un loc însemnat dețin schimburile comerciale și cooperarea economică. Anul trecut, volumul total al comerțului României cu țările acestui continent s-a dublat față de 1969. Cu multe din aceste țări au fost încheiate acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnică, iar în unele din ele s-au fondat societăți mixte. Vizita, va deschide, fără îndoială, perspective mult mai largi și în acest domeniu.

Este bine cunoscut faptul că ne simțim legați de țările latino-americane prin afinități de limbă și cultură, dar, mai presus de toate, și prin năzuința comună a națiunilor noastre de a se dezvolta liber pe calea progresului, de a clădi o lume a păcii și colaborării între toate popoarele. Vizita șefului statului român va aduce, desigur, o contribuție istorică la consolidarea și amplificarea acestor legături, va servi intereselor tuturor popoarelor, cauzei generale a păcii și colaborării în lume.

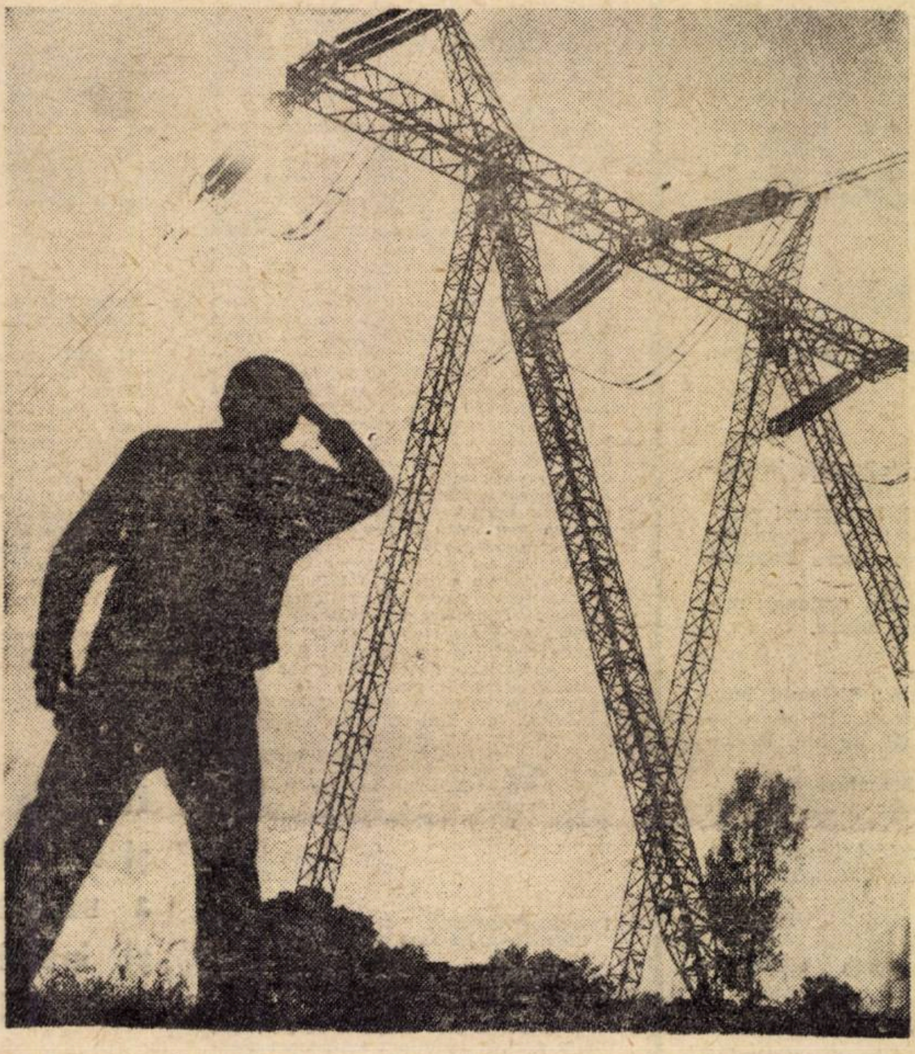

În confruntare cu energia și eficiența...

ÎN ACEST NUMĂR:

● Dezbateri „V. E."

În pregătirea planului pe 1974: Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționări.

● Ancheta „V. E."

Inovația, participarea și eficiența în conducerea economică.

● Concepte — teorii

Proprietatea socialistă — baza economică a orînduirii socialiste.

● Documentar

Grupul ANDIN: Colaborarea economică — un factor al accelerării dezvoltării.

În fiecare întreprindere, sporirea eficienței economice impune:

REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI COMBUSTIBILI ȘI MAI BUNA LOR VALORIFICARE

AN DE AN producția mondială de combustibili și energie atinge noi niveluri fără precedent în istorie, pentru a răspunde unor consumuri la rîndul lor fără precedent. Se apreciază, de exemplu, că în acest deceniu în lume se va consuma tot atita petrol cit în ultima sută de ani. Față de actualul consum mondial anual de energie de circa 8000 miliarde tone cărbune convențional, rezervele energetice cunoscute — de cărbune și hidrocarburi — sînt suficiente pentru a acoperi consumul unui mileniu. Inegal distribuite geografic, necesitînd investiții însemnate pentru punerea lor în valoare și trebuind să facă față unor exigențe sporite legate de protecția mediului înconjurător, aceste resurse sînt chemate să acopere un consum care se dublează, pe plan mondial, la fiecare 15 ani, crescînd cu alte cuvinte mai rapid decît populația globului, care acum se dublează la circa 30 de ani. Dacă mai adăugăm și majorările de prețuri cunoscute de unele surse de energie, și în special de cea mai utilizată dintre ele, petrolul, preocupările existente în diferite țări pentru a găsi noi surse energetice, utilizabile în condiții avantajoase din punct de vedere economic, dar și pentru a raționaliza producția și consumul resurselor existente, în cadrul unor veritabile politici energetice, își găsesc pe deplin justificarea.

În țara noastră, producția de combustibili și energie a urmat o linie ascendentă, cifrele oferite de Anuarul Statistic fiind concludente în acest sens, mai ales în ce privește energia hidroelectrică și gazul metan, dar și producția de cărbune și într-o măsură și cea de țiței. Nevoile de energie nu încetează să crească, în vreme ce resursele de energie primară nu numai la noi în țară, dar și pe plan mondial, sînt totuși, pe termen scurt, limitate. În condițiile în care atît producerea energiei în țară cît și importul unor purtători de energie sînt foarte costisitoare, ultimul și datorită creșterii prețurilor pe piața mondială, imperativul gospodăririi cît mai judicioase a acestor resurse — înțelegînd prin aceasta o întreagă gamă de acțiuni, de la măsuri imediate pentru raționa-

(Continuare în pag. 3)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

Numărului 35 din 31 august 1973

1—3—4—5

— În fiecare întreprindere, sporirea eficienţei economice impune : Reducerea consumurilor de energie electrică şi combustibil şi mai buna lor valorificare. Semnează : ec. **Ion Mateescu**, ing. **Florian Mihalache**, ec. **Const. Bărbosu.**

6

— **Comerţ exterior**
Transportul maritim — factor de sporire a eficienţei comerţului exterior, de **Gh. Trandafir.**

7

— **Marketing**
Cercetarea de marketing asupra preţurilor externe în activitatea de comerţ exterior : Adaptare dinamică la evoluţia fenomenelor monetare, de **Mugur Isărescu.**

8—9

— **Dezbateri „V.E."**
În pregătirea planului pe 1974 :
Aprovizionarea tehnico-materială, — un mecanism susceptibil de perfecţionări. „Masă rotundă" consemnată de **L. Ţintea, Florence Costin.**

10—11

— **Ancheta „V.E."**
Inovaţia, participarea şi eficienţa în conducerea economică (II)
Un sondaj în rîndul a 150 directori generali şi directori din centrale industriale, de **Constantin Cojocaru, Stere Popescu.**
— **Strategie şi acţiune**
Un nou mod de a gîndi şi acţiona : modul inovaţional, de **Iulian Bădin.**

12—13

— **Conducere şi organizare**
- Experienţe în actualitate : Sistemul integrat de conducere a producţiei de construcţii-montaj SICOP (I), de ing. **H. Mănescu**, ing. **D. Ivanov.**
- Cazuri în dezbatere : Structuri organizatorice adaptate cerinţelor producţiei. de ing. **N. Haneş.**
- Tehnica modernă de calcul şi conducerea unităţilor economice, de **Paraschiv Başturea.**

14

— **Economistul in economie**
Angajare activă în creşterea eficienţei, de ec. **Cornel Suciu.**

15

— **Concepte — teorii**
Proprietatea socialistă, baza economică a orînduirii socialiste, de prof. univ. dr. **Mihai Părăluţă.**

16

— **Creştere economică**
- Puncte de vedere în dezbatere
Criteriul de maximizare a utilităţii consumului populaţiei în modelele de prognoză, de **Gh. Micu.**

17

— **Ştiinţă şi societate**
Este posibilă salvgardarea ecosistemului în condiţiile creşterii economice ? de dr. **M. Horovitz.**
— **Şcoli • curente • economişti**
Curentul radical în gîndirea burgheză americană, de dr. **Ioan Cristescu.**

18—19

— **Economie mondială**
- **Documentar**
Grupul ANDIN : Colaborarea economică — un factor al accelerării dezvoltării, de **D. Constantinescu. S. Stănescu.**
- Interviu cu Friedrich Wonsack, director general al Tîrgului de la Leipzig : O tradiţională manifestare expoziţională internaţională.

ÎN SUPLIMENT

— Înstrăinarea sau consumarea produselor lăsate în custodie, de **I. Iczkovitz.**
— Revocarea ofertei în relaţiile comerciale internaţionale de **Gh. Ţigăeru.**
— Aspecte privind executarea contractelor de vînzare internaţională, de **T. Gheorghe.**
— Soluţii adoptate în aplicarea legislaţiei de pensii, de **I. Stoian.**

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • Bucureşti

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

Fetişul pierderilor

Nr. 18

TRUSTUL DE CONSTRUCŢII — ARGEŞ

DEFICIENŢELE semnalate în articolul „Fetişul pierderilor" sînt reale şi ne aparţin în marea lor majoritate. Depăşirea cheltuielilor de producţie la şantierul din Cîmpulung, la capitolul manoperă, nu este întîmplătoare. Acest şantier este situat în nordul judeţului Argeş, în zonă de munte, unde forţa de muncă este adusă mai greu. La o depărtare mare de familie, recrutarea muncitorilor se face cu anumite sporuri legale de manoperă. De exemplu, la şantierul respectiv, în cadrul instrucţiunilor metodologiei de acord global s-a acordat un spor de manoperă de 15%. În acest an, sporul acordat în condiţii legale, reprezintă 2 400 mii lei. În timp ce metodologia de acord global reglementează acest lucru, prin devize acest spor nu se încasează.

Bine este sesizat în articol faptul că documentaţiile de deviz sînt întocmite după H.C.M. nr. 744/1957, la care s-au mai adus unele corectări în anul 1968, pentru locuinţe existînd o mare diferenţă între normele de deviz şi cele de plata muncii. Asemenea diferenţe există şi la materiale, la care preţurile majorate apărute după reaşezarea din anul 1963, nu au mai fost puse de acord cu normele de deviz. De asemenea, în urma aplicării Legii nr. 62/1968, cu privire la amortizarea mijloacelor fixe, s-a reglementat suportarea în cheltuielile de producţie, fără corespondent în deviz, a reparaţiilor capitale, care la noi se ridică anual între 3,5 — 5 milioane lei.

Existînd aceste diferenţe între ceea ce încasăm şi ceea ce plătim noi considerăm improprie denumirea de pierdere sau subvenţie planificată şi propunem să fie denumită „diferenţă de preţuri". Acordarea acestei diferenţe să se facă la cererea justificată a fiecărei unităţi, nu cum se procedează în prezent cînd noi nu cunoaştem ce reprezintă şi ce acoperă subvenţia acordată. C.S.P. şi M.F. să acorde aceste diferenţe pe fiecare întreprindere. Considerăm justificată această cerere, deoarece trebuie să se ţină seama de condiţiile concrete din fiecare judeţ (amplasarea fabricilor de var şi cărămidă, numărul punctelor de lucru, dispersarea acestora etc.), de structura lucrărilor (locuinţe de stat, proprietate personală, creşe, grădiniţe, şcoli) şi de soluţiile constructive (panouri mari, glisante, diafragme, cărămidă).

În prezent singurul criteriu îl reprezintă compararea cu întreprinderile de acelaşi grad şi volum de lucrări.

ing. **C. OLTEANU**
director

ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE CONSTRUCŢII-MONTAJ — SĂLAJ

REZULTATELE nefavorabile au făcut obiectul unor analize minuţioase, fiind stabilite atît cauzele care le-au generat cît şi măsurile care urmează să fie luate. Dintre acestea amintim : extinderea acordului global; ridicarea calificării muncitorilor prin organizarea cursurilor de calificare la locul de muncă ; asigurarea unei corelaţii corespunzătoare între utilajul din dotare şi necesar, precum şi folosirea cu maximum de eficienţă a acestuia şi a parcului auto; introducerea schimbului II la utilajele grele în proporţie de 50% şi în proporţie de 100% la autobasculante; transferarea utilajelor din parcul propriu ce depăşesc nevoile planului de producţie; confecţiile metalice şi prefabricate de beton vor fi asigurate la nivelul integral al planului în secţiile proprii; urmărirea permanentă a realizării contractelor economice pentru evitarea formării de stocuri supranormative sau a stagnărilor în producţie din lipsă de materiale.

ing. **Nicolae MANTA**
director adj.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCŢII—MONTAJ A JUDEŢULUI SIBIU

DATORITĂ unor diverse cauze nu ne-am putut încadra în preţul de cost planificat. Numai la capitolul manoperă diferenţa dintre preţurile de deviz şi normele de plata muncii sînt de circa 10%, în medie, de unde ar rezulta o depăşire logică de 10 lei la fiecare 100 lei. Deşi nu facem o problemă, totuşi ne considerăm nedreptăţiţi în privinţa fixării cheltuielilor la 1000 lei producţie deoarece avem condiţii similare cu alte judeţe care au reuşit să obţină condiţii de preţ de cost cu mult mai favorabile. Un punct important este şi faptul că datorită lipsei forţei de muncă nu am realizat planul, ceea ce a dus la un procent mai mare din cheltuielile indirecte fixe la preţul de cost. Am întocmit un plan de măsuri aprobat de Consiliul popular judeţean Sibiu şi înaintat la Consiliul de Miniştri, pe care îl urmărim cu multă răspundere şi cu sprijinul organelor locale de partid şi de stat, credem că ne vom încadra în preţul de cost planificat.

Sîntem de acord cu afirmaţia din articol că orice efort nu va fi încununat de succes dacă se va lucra în continuare pe documentaţia de deviz elaborată în anul 1957, care nu mai corespunde condiţiilor actuale.

ing. **Ion MOTEA**
director

ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE CONSTRUCŢII-MONTAJ — VÎLCEA

ŞI NOI am analizat cauzele care au condus la depăşirea cheltuielilor planificate pe anul 1972 şi am stabilit măsuri cu responsabilităţi precise, care să conducă la încadrarea în nivelul planificat a cheltuielilor la 1000 lei producţie pe anul în curs. Programul de măsuri elaborat, priveşte îmbunătăţirea muncii prin: dimensionarea la nivelul planului a capacităţilor de producţie; pregătirea şi organizarea execuţiei pe baza documentaţiilor prezentate în termen legal de către beneficiari; utilizarea eficientă a mijloacelor materiale şi forţei de muncă; reducerea cheltuielilor neeconomicoase.

Aplicarea unor măsuri, încă din prima parte a anului a condus la realizarea unei economii de la 50 lei la 1000 lei producţie faţă de perioada corespunzătoare a anului 1972.

ing. **C. POPESCU**
director

Livrarea la termen şi în ordinea montajului a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice

Nr. 18

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI GRELE

PRINCIPALA cauză a înregistrării de restanţe se datoreşte întîrzierilor în prezentarea de către beneficiari a documentaţiei tehnice. Aceasta a condus atît la întîrzieri în pregătirea tehnologică, cît şi în asigurarea cu materii prime, materiale din ţară, dar în special din import, precum şi în obţinerea unor cooperări strict necesare. Alte cauze care au influenţat negativ sînt: întîrzieri în punerea în funcţiune a unor capacităţi de producţie pe care, înainte de începerea anului de plan, s-au lansat sarcini de plan; neasigurarea — temporară — cu oxigen sau argon, care au condus la pierderi de capacitate ; lipsă de mînă de lucru calificată.

Dată fiind importanţa asigurării la timp a utilajelor contractate, s-au luat unele măsuri în acest sens. Astfel, s-au întocmit încă de la începutul anului, de comun acord cu beneficiarii principali interni, grafice de livrări lunare, pe întreprinderile furnizoare, obiective şi produse; s-au stabilit responsabilităţi pe bebeneficiar şi poziţie de plan atît în cadrul ministerului cît şi în cadrul centralelor şi întreprinderilor; se fac analize lunare cu beneficiarii principali interni asupra stadiului livrărilor. Analizele privesc obligaţiile la zi de utilaje tehnologice nestandardizate conform graficelor şi, în mod distinct, acele pentru obiectivele cu puneri în funcţiune în anul 1973. Obligaţiile pentru obiectivele industriei chimice se analizează săptămînal la nivelul conducerii ministerului.

Referitor la utilajele de serie, respectiv poduri rulante peste 5 tf, sarcină utilă şi cazane de abur industrial, am vrea să precizăm că ar fi mai normal ca acestora să li se atribuie denumirea de utilaje standardizate şi nu de serie, deoarece gradul de repetabilitate este foarte redus, diversitatea fiind în funcţie de caracteristici.

Cele arătate în „Viaţa economică" sînt juste şi sîntem convinşi că vor contribui la îmbunătăţirea muncii lucrătorilor din cadrul ministerului, centralelor şi întreprinderilor.

Gh. NESTORESCU
director general

MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE ŞI MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII

PRIN măsurile luate de Biroul executiv al ministerului nostru volumul de utilaje necontractate faţă de total necesar pe anul 1973, a fost redus simţitor. În urma acţiunilor întreprinse a rămas necontractat un procent de 3% din necesar, din care 1,6% pentru investiţiile cu punere în funcţiune în 1973, furnizorii motivînd lipsa de capacităţi de producţie. Acest procent reprezintă o cantitate neînsemnată şi nu condiţionează punerile în funcţiune a investiţiilor din anul 1973.

În ceea ce priveşte utilajele restante unităţile furnizoare ale MICMG şi MICMUE înregistrează creşteri simţitoare. Pentru remedierea situaţiei de mai sus lunar, delegaţii ministerului analizează împreună cu unităţile furnizoare stadiul restanţelor şi se depun eforturi susţinute pentru lichidarea lor şi încadrarea în graficele de livrare stabilite.

ing. **Gh. VASILESCU**
director

MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

AU FOST cazuri cînd întreprinderile M.I.M. nu au reprezentat documentaţiile la timp. Ne permitem însă să menţionăm că o mare parte din tergiversările duse la încheierea contractelor se datoresc înşişi furnizorilor de utilaje, din cauza neînţelegerilor privind preţurile, termenele, sau alte condiţii de livrare uneori inacceptabile pentru beneficiari. Pentru anul 1974 s-a luat măsura de corelare a termenelor de livrare pe ansamblul unităţilor ministerului sub îndrumarea organelor corespondente de la Ministerul Industriei Metalurgice şi Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, întocmindu-se între fiecare beneficiar şi furnizor grafice care stau la baza emiterii repartiţiilor şi a încheierii contractelor.

ing. **Mircea NISTOR**
director general adjunct

CURIER

• Salarizare

Venţel IAVORSCHI, Sibiu — În ipoteza în care trecerea dv. din funcţia de şef serviciu în aceea de şef birou a fost determinată de recomandarea medicală de schimbare definitivă a locului de muncă, deci de un motiv independent de activitatea desfăşurată, la stabilirea salariului tarifar, erau aplicabile prevederile Circularei Ministerului Muncii nr. 170 001/1970, şi în prezent în vigoare. Potrivit acestor prevederi, stabilirea gradaţiilor este de competenţa conducerilor unităţilor care au dreptul să acorde salariatului trecut într-o funcţie mai mică, un număr de gradaţii care să corespundă vechimii lor în specialitate, precum şi calităţilor şi aptitudinilor lor profesionale, fără ca prin aceasta să depăşească salariul tarifar de încadrare avut la funcţia deţinută anterior. Acest drept acordat conducerii unităţii nu constituie o obligaţie pentru aceasta, astfel că încadrarea dv. la nivelul de bază al funcţiei de şef birou nu este contrarie dispoziţiilor legale susmenţionate.

★

Henriete MIHAIL, Brăila — Contestaţia împotriva încadrării la aplicarea H.C.M. nr. 2841/1968, trebuia depusă la termen de cel mult 60 de zile — respectiv 1 martie 1969. Întrucît îndepliniţi condiţiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, organul de conducere colectivă a unităţii are competenţa ca, în limita fondului de salarii existent, să vă treacă într-o gradaţie superioară (nu constituie o obligaţie pentru unitate).

• Vechime

Benone VLASA, Vatra Dornei. — În ipoteza în care aţi fi avut o vechime de cel puţin patru ani în funcţii economice, era posibil ca, la reîncadrarea în muncă, după absolvirea — cu examen de diplomă — a învăţămîntului superior economic, la cursul de zi, să fiţi încadrat la nivelul de bază al funcţiei de economist. Avînd însă trei ani de activitate într-o funcţie medie, în cazul dv. sînt aplicabile prevederile pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, fiind îndreptăţit la începutul reluării activităţii, la salariul prevăzut pentru anul al doilea de activitate. Atunci cînd se va pune problema promovării ca economist principal, perioada de 36 luni lucrată în funcţii economice medii va putea fi luată în considerare, pe jumătate, în calculul vechimii minim necesare de 8 ani, în funcţii economice superioare, necesară pentru ocuparea acestei funcţii.

Georgeta BERARIU, Rm. Sărat. — Fiind absolventă a unei şcoli medii tehnice, perioada cît aţi ocupat funcţiile de şef serviciu salarizare-normare şi şef serviciu plan se include în vechimea în funcţii tehnice, serviciile respective fiind tehnico-economice. În această situaţie, avînd o vechime de peste 17 ani, puteţi ocupa, în condiţiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, funcţia de tehnician principal.

★

Gheorghe FETEA, Oradea — Fiind încadrat în categoria a 4-a de calificare, fără să fi absolvit o şcoală profesională sau o altă formă de pregătire, sînteţi considerat — din punctul de vedere al aplicării Legii nr. 12/1971 — că aveţi calificare la locul de muncă. Perioada cît aţi lucrat ca tîmplar de la 1 septembrie 1951 la 1 iulie 1953, aşa cum rezultă din adeverinţa Întreprinderii de industrie locală — Crişana, se include în vechime, în meseria necesară pentru promovarea într-o categorie tarifară de calificare superioară.

• Prescripţie

Ion POPESCU, Tîrgovişte. — În ipoteza în care, după 1 martie 1973, data aplicării noului Cod al Muncii, aţi reuşit să procuraţi dovada din care a rezultat că trecerea dv. de la o unitate la alta s-a făcut în condiţiile de menţinere a vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, fiind efectuată şi rectificarea corespunzătoare în carnetul de muncă, aveţi dreptul să solicitaţi diferenţa de spor (conform art. 176, alin. 2 din Codul Muncii). O puteţi solicita pe trei ani în urmă de la data formulării cererii adresate unităţii, în acest sens.

• Cazare

Erno BIRO, Miercurea Ciuc — Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ şi reglementarea raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi, prevede şi posibilitatea încheierii unor contracte de închiriere, accesorii la contractul de muncă. Asemenea contracte sînt cele care au ca obiect : locuinţele construite din fondurile de investiţii centralizate şi nominalizate prin plan pe noile obiective mai importante (art. 55) ; locuinţele aflate în administrarea directă a unităţilor socialiste de stat, altele decît întreprinderile specializate subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare; locuinţele din proprietatea organizaţiilor cooperatiste şi a altor organizaţii obşteşti; locuinţele de serviciu (art. 55 şi 56).

Salariaţii nelocalnici din unităţile de construcţii-montaj care, nu pot fi transportaţi zilnic la locul de muncă, se cazează în locuinţe provizorii sau definitive, prin grija unităţilor ai căror salariaţi sînt, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 504/1962 şi nr. 1053/1959.

ERATĂ. În nr. 33 al revistei noastre, în articolul „Este necesar ca întreprinderea să facă cercetare ?" la pag. 11, coloana 2, rîndul 9, în loc de „cercetare = 0" se va citi „cercetare = 1".

economie națională

În fiecare întreprindere, sporirea eficienței economice impune:

REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI COMBUSTIBILI ȘI MAI BUNA LOR VALORIFICARE

(Urmare din pag. 1)

lizarea consumului pînă la reorientarea spre alte surse și utilizarea în perspectivă a energiei nucleare — se impune cu necesitate.

Fiind în general cunoscute, căile pentru realizarea primului obiectiv nu sînt pretutindeni urmate cu consecvență, ceea ce determină constatarea că reducerea risipei de energie nu este pe deplin satisfăcătoare, existînd încă numeroase rezerve care așteaptă să fie valorificate. Și rezerve există nu numai acolo unde au loc întreruperi accidentale sau mașinile merg în gol, dar și — în mare măsură — acolo unde combustibilii și energia sînt utilizate efectiv în producție, în tehnologii cu consumuri exagerate. Articolele ce urmează, ca și cele pe care le vom mai publica, caută să evidențieze aceste rezerve, ca și căile prin care ele pot fi mobilizate, în cadrul unei veritabile acțiuni de masă cu caracter permanent, inițiată de partid, cu convingerea că folosirea rațională a tuturor surselor de energie potențială este unul din factorii care condiționează dezvoltarea mai rapidă a țării noastre pe calea progresului și prosperității.

Cît prețuiește un kilovat de energie electrică

ÎN DOMENIUL INVESTIȚIEI

- **Instalarea unei puteri de un kilowat intr-o centrală electrică se ridică la :**
  — 3 000 — 5 000 lei
- **Pentru producerea unui Kilowat — oră este nevoie de un consum de 324 grame de combustibil convențional.**

ÎN DOMENIUL FOLOSIRII

- **La fiecare 1000 de kWh energie electrică economisită, se obține o reducere de :**
  — 1400 kg lignit sau 300 m.c. gaze naturale

CE SE POATE REALIZA DINTR-UN KILOVAT-ORĂ ENERGIE ELECTRICĂ ÎN PRODUCȚIE

— 1,2 kg oțel electric
— 25 kg fontă brută de furnal
— 7 kg îngrășăminte complexe
— 11 kg ciment
— 1,5 m.p. țesături finite.

NICI UN RABAT

măsurilor de înlăturare a risipei

IN MAREA ÎNTRECERE socialistă pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, numeroase colective din întreprinderi pun un accent deosebit — alături de creșterea producției, productivității muncii, de realizarea de produse la un înalt nivel calitativ — pe **micșorarea consumurilor de materii prime și, în cadrul acestora, pe diminuarea consumurilor de energie.** Cu prilejul zilei de 23 august, au fost evidențiate în toate județele țării succesele dobîndite în înfăptuirea planului și a angajamentelor asumate. S-a remarcat, de pildă, că multe întreprinderi din ramurile construcții industriale, mine, petrol, energie electrică, prin măsurile luate pentru gospodărirea rațională a parcului auto, au reușit nu numai să respecte în primul semestru al acestui an consumurile planificate de benzină, ci să și realizeze importante economii. La Rafinăria-Brazi, de pildă. prin recuperarea gazelor combustibile rezultate de la cuptoarele de cracare și instalațiile de olefine, se realizează o economie anuală de peste 100 000 tone combustibil convențional.

Și în alte întreprinderi a sporit grija pentru folosirea energiei și combustibilului : în 6 luni Întreprinderile Dacia și Relon Panduri — ambele din București — au economisit peste 1800 și, respectiv, 1600 tone combustibil convențional. **Pe ansamblul economiei naționale, s-a realizat în această perioadă, față de consumurile normate, economii de 32385 MWh la energie electrică și de peste 95 000 tone la combustibil convențional.**

RELEVÎND aceste aspecte — care nu sînt de loc singulare — nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în alte locuri, gospodărirea energiei și a combustibililor, în general, mai lasă de dorit, că în acest domeniu sînt încă nenumărate posibilități care se cer puse mai bine în valoare, că la nivelul economiei naționale s-ar putea realiza, printr-o utilizare rațională, economii mari de energie electrică, benzină, cărbuni, gaz metan etc. Iată și în această direcție unele exemple. Referindu-ne la **utilizarea benzinei**, trebuie arătat că datorită folosirii reduse a autovehiculelor de mare capacitate și a remorcilor, transporturilor efectuate pe distanțe mici, executării unui volum mare de parcursuri neproductive, o serie de unități ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor au depășit consumul normat, în primele 6 luni din 1973, cu peste 1000 tone de benzină la parcul de folosință generală.

Lucrurile nu se prezintă prea bine nici în ce privește **gazul metan.** Deși se știe că gazul metan constituie în țara noastră una din cele mai importante și eficiente surse de energie, că utilizarea lui în domeniul industriei chimice, de pildă, ridică de cîteva zeci de ori valoarea sa, el nu este gospodărit, peste tot, în mod eficient. Să luăm cazul termocentralelor electrice. La o singură unitate de acest fel — este vorba de cea de la Mintia, județul Hunedoara — s-au consumat suplimentar, într-un singur an, aproape 200 milioane m.c. gaz metan față de cantitățile repartizate. Cauzele depășirii frecvente a normelor de consum de gaz metan în sectoarele în care el este utilizat drept combustibil pentru producerea energiei electrice sau termice, sînt diverse : fie existența unor utilaje uzate sau întreținute necorespunzător, fie lipsa unor aparate de măsură și control sau a instalațiilor de recuperare a căldurii etc. La o serie de alte unități din sectorul termoenergetic — de la Luduș. Fîntînele, Ișalnița ș.a. — deși cazanele au fost prevăzute prin proiecte să lucreze la randamentul de 90—94%, acestea nu sînt atinse decît în proporție de 85—90%. În general, la termocentralele respective se înregistrează un consum în medie cu 37 gr. cc/kWh mai mare decît cel obținut la unități asemănătoare pe plan mondial.

Nu se poate spune că în domeniul consumului de **energie electrică** nu se obțin economii, că n-a crescut grija pentru folosirea ei cît mai gospodărească. Totuși în unele locuri sînt încă cazuri flagrante de depășire a consumului normat. Două cazuri sînt extrem de ilustrative : în primele șase luni ale acestui an la Întreprinderea de aluminiu din Slatina, consumul de energie electrică a depășit prevederile cu peste 5 mil. lei, iar la Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște depășirea cu mult a costurilor de producție pe tona de oțel turnat s-a datorat tocmai consumului exagerat de energie eletcrică.

Dacă la toate acestea adăugăm risipa care se face în unele unități, ca urmare a utilizării unui luminat excesiv în locuri în care cerințele producției nu reclamă acest lucru, a funcționării în gol al unor utilaje sau instalații și multe altele — avem un tablou mai larg, mai cuprinzător, a marilor posibilități care există pentru a se pune stavilă risipei de energie electrică și a combustibililor, pentru a se introna pretutindeni spiritul gosporăresc

→

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Ritmuri înalte pe șantiere

• ÎN ÎNTREAGA ȚARĂ, constructorii răspund cu noi fapte de muncă Chemării secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru recuperarea rămînerilor în urmă pe unele șantiere, pentru îndeplinirea exemplară a planului de investiții pe acest an, parte integrantă a obiectivului național : cincinalul înainte de termen.

Potrivit datelor centralizate la Ministerul Construcțiilor Industriale, în zilele de 23 și 24 august în întreaga țară au lucrat peste 128 000 de constructori, atenția prioritară acordîndu-se obiectivelor cu termen de punere în funcțiune în trimestrul III și celor rămase în urmă. Astfel, în aceste zile s-a realizat o producție de construcții-montaj de peste 70 de milioane lei, s-au montat peste 1 500 tone utilaje tehnologice, ceea ce reprezintă o depășire de aproximativ 200 tone față de prevederi. Constructorii și montorii de pe șantierele platformelor industriale Pitești și Rîmnicu Vîlcea, cei de la fabricile de ciment Fieni, Tîrgu Jiu și Cîmpulung Muscel, de la Uzina de aluminiu din Slatina, combinatul din Săvinești, cărora li s-au alăturat formații de specialiști din întreprinderile respective, au reușit în zilele de 23 și 24 august să întreacă cu 8—10% ritmul mediu zilnic obținut pînă acum, aducînd astfel o prețioasă contribuție la grăbirea punerii în funcțiune a noilor obiective din planul de investiții.

ENERGIA ÎN LUME

● Ce înseamnă semiconductorii pentru economie ?

Directorul Inspecției de stat pentru energie din RSCS ing. Jiri Posta, arăta într-un număr recent din HOSPODARSKE NOVINY :

În întreaga lume se caută căi de raționalizare și economisire a consumului energiei, în special ținînd seama de necesarul crescînd de energie în industrie, agricultură și în gospodăriile comunale. RSCS importă aproape 30% din energie primară necesară. Consumul său mediu pe an pe locuitor este de 5,6 tmp — ceea ce se consideră că nu este în concordanță cu nivelul produsului social și al venitului național realizat.

De regulă se caută rezerve în consumul de căldură, dar posibilități mari de economisire oferă consumul de energie electrică. Pe baza studiilor efectuate în acest sens s-a ajuns la concluzia că se pot economisi 1,23 mld kWh anual prin utilizarea mai rațională și sistematică a tehnicii semiconductorilor. Aceasta înseamnă pentru economia națională o economie de 1 milion tone de combustibil efectiv consumat pentru încălzirea cazanelor. Pentru producția acestei cantități de energie electrică ar fi nevoie de aproximativ 200 MW putere instalată și o investiție de aproximativ 5 000 coroane pentru 1 kW putere, ceea ce înseamnă un total de aproape 1 miliard coroane. **Semiconductorii oferă mari posibilități de reducere a consumului specific de energie electrică** în special în transformarea curentului alternativ în curent continuu sau de înaltă frecvență.

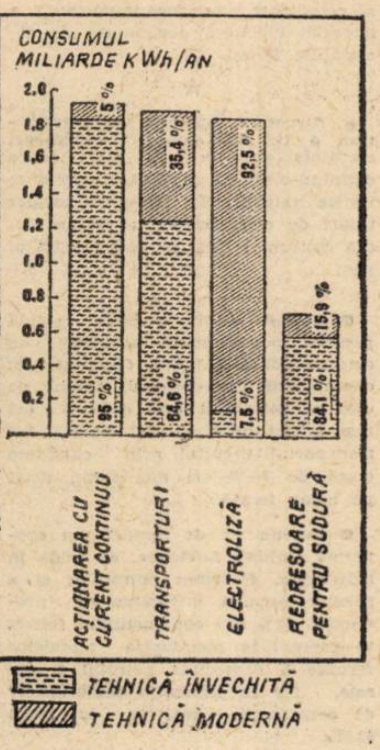

În cadrul programului de stat de raționalizare a consumului de combustibili și energie s-a efectuat o verificare a tuturor utilajelor la care se poate aplica tehnica semiconductorilor : în industrie, transporturi, în serviciile comunale. Prin control și supraveghere îndelungată în condițiile de exploatare s-a stabilit că prin utilizarea tehnicii semiconductorilor se pot realiza economii de energie electrică între 5—50%.

Tehnica semiconductorilor mai înseamnă :

— sporirea productivității muncii la majoritatea utilajelor ;

— economisirea suprafețelor de lucru ;

— economisirea de materiale și metale neferoase ;

— economisirea de forță de muncă pentru întreținere și reparații și o sporită siguranță în funcționare ;

— îmbunătățirea mediului de lucru.

Acest studiu, cu mici excepții, a fost efectuat aproape în toate întreprinderile industriale, în transport și gospodăria comunală din R.S.C.S. și a scos la iveală următoarele domenii prioritare de raționalizare a consumului de energie electrică :

— acționarea cu curent continuu ;

— tracțiunea pe bază de curent continuu ;

— în electroliză ;

— în redresoare pentru sudură în care utilajele consumă 86,7% din consumul total de energie, stadiul lor de modernizare în sensul folosirii semiconductorilor fiind cel din graficul 1.

● „Cum se poate realiza o eficientă gospodărire a energiei?"

Într-unul din articolele publicate de revista DIE WIRTSCHAFT, Wolfgang Mitzinger, secretar de stat în Ministerul cărbunelui și energiei, arată că trebuie să avem permanent în vedere faptul că fiecare kW de energie electrică necesită pentru instalații de forță, de exploatare, de transformare și rețea electrică investiții ce însumează 2 900 mărci.

Dintre soluțiile enunțate de autor, reiese că rezultatele cele mai bune privind economisirea de energie se înregistrează în întreprinderile în care utilizarea rațională a energiei este un element al planului întreprinderii, al întrecerii socialiste și al mișcării de inovații și evidența rezultatelor obținute se reflectă în evidența brigăzilor.

Din inițiativa unui colectiv al inovatorilor de la o fabrică de construcții de șine metalice din Brandenburg — Kirschmöser, numai cu forțe și mijloace proprii s-a reușit ca prin climatizarea interioară automată a halelor și încăperilor fabricilor în raport cu temperatura exterioară să se realizeze o economie de energie de 20—30%. Aceste rezultate au putut fi obținute în primul rînd pentru faptul că, pornind de la o analiză exactă a proceselor de producție din întreprindere, inițiativa lucrătorilor a fost orientată asupra înlăturării punctelor de pierdere de energie.

Se consideră că preluarea acestei experiențe și de alte întreprinderi este de o mare importanță pentru că ponderea de consum de energie pentru încălzirea încăperilor industriale în totalul consumului de energie reprezintă aproximativ 16%. Pierderile ce se pot înlătura în acest domeniu se ridică la 6 000—7 000 Kcal pe an. Aceasta corespunde unui consum de cărbune brun brut de 3—4 mil. tone.

În vederea obținerii unor astfel de rezultate, printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri a R.D.G. s-a stabilit ca întreprinderile distinse pentru economia sistematică de energie să fie considerate „centre de schimb de experiență".

Cuplajul căldura-forță, este o soluție care a condus la o simțitoare perfecționare a gospodăririi energiei în întreprinderile industriale. O cercetare întreprinsă în acest sens la Combinatul pentru construcția de utilaj greu „Ernst Thälmann" din Magdeburg a demonstrat că, cantitatea de abur necesară pentru producție și încălzire trecută printr-o stație de reducere poate fi folosită și pentru producția de energie electrică. Pe baza parametrilor, presiunea aburului, temperatura aburului și cantitatea de abur s-a prevăzut instalarea a două turbine de presiune de cîte 3 400 kW. În acest fel se

→

←

în utilizarea acestor prețioase avuții naționale.

HOTĂRÎT, însă, că munca politică educativă pentru creșterea responsabilității fiecărui om al muncii în folosirea cu maximum de grijă a resurselor energetice se cere împletită cu **luarea unor măsuri eficiente, tehnice și organizatorice, potrivit specificului activității fiecărei unități.** Trebuie să fie clar pentru fiecare că, de pildă, gazul metan în termocentralele electrice va putea da randamente mai înalte dacă instalațiile respective vor fi întreținute în mod corespunzător. sau în cazul transporturilor auto, consumul de benzină nu va fi depășit, dacă autovehiculele vor fi folosite cu maximum de grijă și evitate transporturile neproductive.

În sfîrșit, există și alte căi, printre care **introducerea unor tehnologii avansate** ar putea juca un rol primordial în reducerea consumului de energie în activitatea productivă. Vom aminti din nou aici un exemplu publicat cu cîteva luni în urmă în „Viața Economică" : dacă în locul procedeului actual de fabricare a negrului de fum s-ar utiliza un altul — așa numit „furnale" — s-ar putea obține o reducere a consumului actual de combustibil cu cca. 250 000 tone. Apoi, importante resurse ar putea fi repuse în valoare la Combinatul siderurgic-Hunedoara — de ordinul a zeci de mii de tone combustibil convențional — prin introducerea unor instalații pentru recuperarea căldurii gazelor arse la cuptoarele Martin.

Așa dar, să avem în obiectiv toate aceste aspecte, să luăm măsuri ca în toate domeniile de activitate energia electrică și combustibilii să fie utilizate cu maximum de eficiență.

ec. Ion MATEESCU

Acțiuni complexe pentru
RIDICAREA GRADULUI DE GOSPODĂRIRE
a resurselor materiale

INDICATORUL SINTETIC de maximă expresivitate care constituie coordonata de bază pentru definirea nivelului eficienței economice este reprezentat de ponderea cheltuielilor materiale în produsul social. Diminuarea acestei ponderi constituie o pîrghie de mare eficacitate prin care se poate asigura un ritm mai accelerat de creștere a venitului național, comparativ cu ritmul întregului produs social. Iată, de ce, această problemă se află permanent în centrul atenției conducerii de partid și de stat, al tuturor colectivelor de oameni ai muncii. La Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„În vederea economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, va trebui creată o adevărată acțiune de masă, cu caracter permanent, care să antreneze, alături de colectivele de muncitori, toți factorii de concepție tehnică și organizatorică din toate unitățile economice".**

Condițiile create în industria noastră (modernizarea capacităților de producție pe baza introducerii tehnicii noi de mare productivitate, asimilarea unor tehnologii de fabricație cu randamente înalte, proiectarea și reproiectarea parametrilor dimensionali și calitativi ai produselor, la care se adaugă creșterea continuă a gradului de calificare a forței de muncă), au condus an de an la scăderea consumurilor specifice de materii prime și materiale, de energie, și combustibili.

Studiile și analizele elaborate în acest an în întreprinderi și centrale industriale au demonstrat că există încă reale posibilități de reducere a consumurilor specifice la o serie de produse, de obținere de economii suplimentare față de cele luate în calcul la elaborarea planului. De altfel măsurile preconizate la nivelul fiecărui loc de muncă și preocuparea susținută pentru aplicarea lor s-au concretizat în **obținerea unei economii în trimestrul II a.c. (față de normele revizuite conform H.C.M. nr. 495/1973) în valoare de cca. 35 milioane lei**. La unele materii prime, materiale de bază, combustibili și energie electrică, consumurile specifice se situează detașat sub nivelele revizuite. Printre ele pot fi menționate : 10 285 tone cocs metalurgic pentru fontă brută de primă fuziune, 440 tone pentru oțel nealiat și slab aliat, economisite de către combinatele siderurgice și alte unități din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, precum și cca 600 tone laminate feroase pentru vagoane și motoare electrice economisite de unitățile constructoare de mașini aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii.

Însemnate sînt și economiile realizate în cadrul unor întreprinderi ale Ministerului Industriei Chimice : 5160 tone acid sulfuric monohidrat și 1353 tone concentrate fosfatice în producția de îngrășăminte fosfatice, detergenți. etc. și 414 tone sodă caustică pentru țiței prelucrat. În cadrul Ministerului Industriei Ușoare măsurile luate s-au materializat în economisirea a 131 tone sodă calcinată pentru producția de sticlărie și geamuri și 396 mii m^2 piei brute bovine și piei fețe pentru încălțăminte.

DESIGUR ÎN INTERESUL reducerii cheltuielilor de producție — sursă principală de sporire a venitului național — ar fi fost nu numai de dorit dar și necesar ca aceste economii să se regăsească, în final, în mod integral ca sold pozitiv în balanța cheltuielilor materiale din industrie. Din păcate însă, pe lîngă rezultatele pozitive consemnate la unele ministere și, în multe cazuri, la aceleași materii prime și materiale, **datorită unor deficiențe, volumul economiilor realizate** (cca 35 mil. lei) **a fost contrabalansat în aceeași perioadă de timp de volumul depășirilor înregistrate la un număr de 77 norme de consum** (din cele 127 urmărite operativ). S-ar putea spune că ceea ce s-a economisit cu eforturi într-o parte, s-a risipit cu ușurință, în altă parte. Cele mai multe norme depășite în trim. II. a.c. (după revizuirea efectuată conform H.C.M. 495/1973) au fost înregistrate la M.I.C.M.G. (36), M.I.M. (11), M.E.F.M.C. (10) M.I.U. (7) M.I.Ch. (6), M.T.T. (3), la care și depășirile valorice sînt mari, așa cum rezultă din graficul nr. 1.

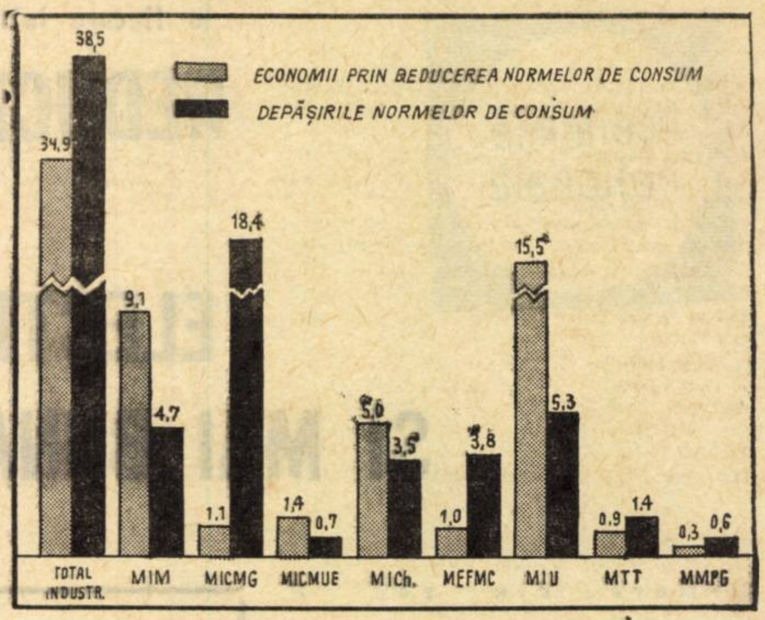

Îndeplinirea normelor de consum revizuite, în trim. II 1973, în milioane lei

Același fenomen s-a întîmplat și cu metalul : în primul semestru, în industria construcțiilor de mașini și prelucrări metalice, 158 întreprinderi au economisit 18 000 tone. dar depășirile consemnate la 83 întreprinderi s-au ridicat la 20 mii tone. Probleme deosebite se semnalează la întreprinderile aparținînd M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E. care dețin o pondere de 60% și, respectiv, 11% din consumul total de metal. Numai la aceste două ministere s-au înregistrat depășiri la 55 întreprinderi, depășiri care se ridică la 16 000 tone metal. Ținînd seama că economiile realizate au fost de numai 10 000 tone rezultă că, în final, s-a consumat suplimentar 6000 tone

Neîndoielnic, cauzele care determină depășirea consumurilor specificate normate sînt multe și diverse. Ele se datoresc, pe de o parte, unor **carențe în organizarea producției și a muncii, abateri tehnologice, funcționării defectuoase a instalațiilor și agregatelor, opririlor accidentale, rebuturilor etc., iar pe de altă parte, utilizării unor materii prime și materiale necorespunzătoare, cu alte însușiri calitative sau dimensionale, fie ca urmare a unor aprovizionări neraționale, fie a felului în care unele întreprinderi furnizoare înțeleg să-și respecte obligațiile asumate prin contractele economice încheiate cu beneficiarii.**

Din cercetările efectuate rezultă că cele mai reprezentative cazuri de abateri la tehnologiile de fabricație de exemplu, sînt cele înregistrate la unele întreprinderi din industria siderurgică. industria constructoare de mașini, industria chimică ș.a. Nerespectarea temperaturii optime și constante la adăugarea feroaliajului în oalele de turnare, a fost principala cauză care a determinat la întreprinderile siderurgice un consum suplimentar la ferosiliciu cu 144 tone și la feromangan cu 505 t în procesul de elaborare a oțelului de convertizor ; controlul insuficient al procesului de zincare, în special la Întreprinderea „Laminorul de tablă"-Galați, s-a soldat cu depășirea consumului normat cu 197 t la zinc pentru tablă zincată etc.

În industria chimică, prelungirea timpului de reacție la sulfonare, determinată de presiunea redusă a aburului livrat de centrala proprie a Combinatului chimic Făgăraș, precum și folosirea benzenului petrochimic cu randament mai scăzut în locul benzenului cocsochimic. s-au soldat cu consumarea peste norma planificată la acid sulfuric monohidrat și sodă caustică pentru fenol cu 469 t și respectiv 126 t. Menținerea acestei depășiri lună de lună încă de la începutul anului, a condus la utilizarea, în plus, în întregul semestru, a 859 t acid sulfuric și 228 t sodă caustică. La acestea se adaugă și consumarea suplimentară a unor mari cantități de combustibil și energie electrică.

De asemenea, folosirea unor materii prime și materiale necorespunzătoare, cu alte însușiri calitative sau dimensionale și respectiv cu alte randamente, decît cele prevăzute au dus la depășirea con-

Tabelul nr. 1 — tone —

Întreprinderea	Consumul suplimentar de metal determinat de : Folosirea materialelor cu alte dimensiuni decît cele prevăzute în documentația de fabricație	Procentul ridicat de rebuturi
— Întrepr. „Tractorul" — Brașov	522	700
— Întrepr. „Progresul" — Brăila	4	616
— Întrepr. de autocamioane — Brașov	203	740
— Întrepr. „1 Mai" Ploiești	82	343
— Întrepr. de Utilaj petrolier Tîrgoviște	116	55
— Întrepr. de vagoane Drobeta-Tr.Severin	199	17
— Întrepr. Mecanică — Medgidia	63	193
— Întrepr. Mecanică — Mîrșa	122	5
— Întrepr. „Autobuzul" — București	63	31
— Întrepr. de Vagoane — Arad	470	—
— Întrepr. de Autoturisme — Pitești	—	2864

←

poate produce în lunile de iarnă 24,25 milioane kWh și în lunile de vară 6,55 milioane kWh.

Pe lîngă faptul că soluția asigură economiei, energie electrică suplimentară, costul energiei electrice astfel obținut este cu 40% mai mic și duce la o economie la prețul de cost de peste un milion mărci.

● Căi de economisire a combustibilului

Academicianul sovietic T. Haciaturov, în articolul publicat de revista „Voprosî Ekonomiki" scoate în evidență unele căi de economisire a combustibilului în energetică, care se asigură în special prin **trecerea la parametri mai ridicați de presiune a aburilor ; dezvoltarea termoficării ; îmbunătățirea regimurilor de utilizare a utilajului etc.**

Deși consumul specific de combustibil în URSS pentru producția de energie electrică scade an de an, (de la 590 gr./kWh în 1950 la 359 gr. în 1971 — adică cu 39%) el este totuși mai ridicat decît în SUA. Consumul specific de combustibil la o tonă de oțel Martin în URSS este, de asemenea, mai ridicat decît în S.U.A., Japonia. Calculele arată, totodată, că acele cheltuieli suplimentare legate de asigurarea economiei de combustibil sînt cu mult mai mici decît cheltuielile legate de creșterea corespunzătoare a extracției acestuia. Astfel, numai instalarea de cazane recuperatoare în producția metalurgică poate da o economie de 12—14 milioane tone combustibil convențional anual. Investițiile necesare pentru instalarea acestor cazane reprezintă circa 35 ruble la o tonă de combustibil convențional economisit, ceea ce este de două ori mai puțin decît investițiile pentru extracția, înnobilarea și transportul combustibilului, care reprezintă 60—75 ruble per tona de combustibil convențional. Prețul de cost al combustibilului extras franco-focar, în partea europeană a URSS, este de 11—13 ruble tona de combustibil convențional, cheltuielile (calculate în unități convenționale cu includerea a 12% investiții) reprezintă 20 ruble tona de combustibil extras și de 2—3 ori mai puțin pe o tonă de combustibil economisit. O mare economie de combustibil se poate obține prin perfecționarea și înlocuirea instalațiilor învechite de cazane și cuptoare din sfera neproductivă (locuințe, gospodăria comunală etc.).

● Fizica plasmei și sinteza termonucleară dirijată

Lev Arțimovici, conducătorul programului termonuclear al U.R.S.S. arăta că rezervele de uraniu în lume — în scopuri energetice — vor ajunge, probabil, pentru următorul mileniu. Cu toate acestea — arăta el — de peste două decenii, un șir de țări fac cercetări pentru crearea unor noi surse de energie nucleară Pentru obținerea de energie se va folosi sinteza nucleară a elementelor ușoare, de pildă, a izotopilor grei de hidrogen. După rezolvarea acestei probleme, omenirea va avea accesul la rezerve de energie practic inepuizabile ; pentru că noul combustibil nuclear — deuteriul — se poate obține direct din apă. Prețul de cost al deuteriului din apa mării este de pe acum mai redus decît prețul extracției cărbunelui. Produsele de bază ale reactoarelor termonucleare nu sînt radioactive și, deci, sînt inofensive. Aceasta presupune că, spre deosebire de reactoarele cu uraniu, nu se pune problema înlăturării și îngropării deșeurilor radioactive.

În ultimii ani, în U.R.S.S. s-au obținut succese în studierea proprietăților plasmei de temperaturi ridicate cu instalația — capcană — Tokomak — 4. S-a obținut o plasmă de deuteriu compactă, încălzită la 8 milioane grade și avînd o durată de viață de cîteva sutimi dintr-o secundă. Există în diferite țări zeci de sisteme de acest fel. Sarcina oamenilor de știință în viitor este de a obține o reacție termonucleară intensivă, astfel încît energia degajată să reprezinte o pondere importantă a energiei electrice consumate de instalațiile însești.

★

● Structura balanței de combustibil a U.R.S.S. suferă modificări esențiale, ponderea cea mai mare deținînd-o în perspectivă, petrolul și gazele naturale. În 1971—1975 acestor tipuri de combustibili le revine 67% din consumul total de combustibil al țării.

● A fost creată o bază solidă pentru „petrolizarea" balanței de combustibil a U.R.S.S. Calculat în combustibil convențional, prețul de cost al petrolului este de 4—5 ori mai scăzut decît al cărbunelui, iar transportul țițeiului prin conducte costă de 7—12 ori mai ieftin decît pe calea ferată.

● Într-un șir de ramuri din economia Uniunii Sovietice, de pildă în siderurgie, folosirea petrolului și a gazelor permite intensificarea producției. 53% din combustibilul folosit în prezent în metalurgia metalelor feroase îl reprezintă petrolul și gazele, iar în industria materialelor de construcții, acestora le revin 63,5%.

● Pentru titlul de „Întreprindere model în gospodărirea energiei"

...În R.D.G. o cale de obținere a unor succese importante în utilizarea rațională a energiei o constituie bătălia pentru titlul de : „Întreprindere model în gospodărirea energiei". În acest scop energeticienii șefi din o serie de întreprinderi din domeniul construcției de mașini au format un colectiv de lucru și au fixat pentru fiecare întreprindere un program de lucru care prevede efectuarea de analize aprofundate a procesului consumului de energie și perfecționarea conducerii și planificării gospodăririi energiei. Întreprinderile trebuie să precizeze clar elementele întrecerii socialiste în domeniul gospodăririi raționale a energiei și să țină evidența rezultatelor în fișele de evidență contabilă, să intensifice acțiunea de inovație și să introducă un plan de norme de intensificare a economisirii energiei. O condiție indispensabilă în acest sens este continua calificare a colectivului și informarea lui largă asupra modurilor celor mai eficiente de economisire a energiei. Unul din rezultatele demne de a fi generalizat se referă la înlocuirea aerului comprimat cu abur în funcționarea unui agregat de forjă, ceea ce duce la o reducere a forței de acționare cu 200 kW.

sumurilor specifice și au avut consecințe nefavorabile asupra calității produselor. De exemplu, în procesul de elaborare a oțelului electric la întreprinderile MICMG s-a înregistrat o depășire a consumului de electrozi de grafit cu 148 tone datorită calității necorespunzătoare a electrozilor livrați de Fabrica de produse cărbunoase — Slatina și Uzina „Carbochim" — Cluj, la care nu s-au aplicat în întregime măsurile pentru îmbunătățirea fabricației acestora.

Funcționarea defectuoasă a instalațiilor și agregatelor tehnologice precum și opririle accidentale s-au soldat și ele cu depășiri însemnate ale consumurilor specifice a combustibililor și energiei electrice. La Întreprinderea chimică — Turda, de exemplu, în producția de sodă caustică electrolitică s-a consumat o cantitate de mercur de aproape 1,5 ori mai mare decît cea normală datorită frecventelor opriri pentru remedierea defecțiunilor la unele instalații, cum ar fi sistemul de recirculare a mercurului, precum și funcționării defectuoase a pompei de mercur pentru celulele de electroliză.

În sfîrșit, un consum sporit de materii prime a fost determinat, în multe situații, și de procentul ridicat de rebuturi. La Întreprinderea metalurgică Aiud și Întreprinderea „Victoria"-Călan rebuturile și pierderile mari de fontă lichidă a fost principala cauză care explică depășirea consumului de cocs metalurgic de turnătorie pentru piese turnate din fontă de cubilou cu 414 tone. Cantitatea consumată suplimentar în semestrul I echivalează cu necesarul pentru o producție de 3600 tone piese turnate. Aceeași cauză a determinat depășirea consumului de cocs la uzinele MICMG cu 768 tone.

REFERINDU-NE la cauzele care au determinat depășirea consumului de metal, ele pot fi sintetizate astfel:

- insuficienta preocupare pentru urmărirea valorificării superioare a acestuia la produsele la care normele sînt stabilite la producția valorică (construcții metalice, piese de schimb, utilaje tehnologice etc.);
- utilizarea unor laminate de dimensiuni diferite față de cele prevăzute în documentația de fabricație a produselor;
- modificarea structurii sortimentale a producției, comparativ cu cea avută în vedere la stabilirea normelor de consum, în sensul adoptării unor produse cu consumuri mai mari;
- nerespectarea disciplinei tehnologice și înregistrarea unui procent ridicat de rebuturi la care se adaugă deficiențele în asigurarea unei aprovizionări ritmice și în sortimentația necesară proceselor de producție.

Modul în care aceste ultime aspecte se repercutează asupra activității de producție a unor întreprinderi industriale își găsește o prezentare semnificativă în tabelul nr. 1.

Situația înregistrată în primul semestru al anului privind modul în care au fost respectate în general consumurile specifice, combustibile și energoelectrică planificate, reclamă o mai mare atenție din partea colectivelor din întreprinderi, centralelor industriale și ministerelor pentru luarea de măsuri cît mai corespunzătoare, astfel încît, peste tot, să fie respectate normele de consum stabilite. În același timp, se impune continuarea acțiunii de revizuire a normelor de consum, în așa fel încît nivelul acestora să se apropie cît mai mult de cele ale produselor similare realizate în țări dezvoltate industrial. Perseverînd pe linia sporirii preocupărilor pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale ale țării, colectivele de întreprinderi vor putea să realizeze planul cincinal înainte de termen în condiții de maximă eficiență economică.

ing. Florian MIHALACHE
CSP

ec. Constantin BĂRBOSU
MATMCGFF

INVESTIȚII

În județul Caraș-Severin

Pregătirea temeinică a fiecărei lucrări = RITM ACCELERAT de execuție

IMPULSIONAREA activității de construcții — factor major în îndeplinirea planului cincinal înainte de termen — recuperarea restanțelor și accelerarea punerilor în funcțiune se situează printre coordonatele fundamentale ale activității comuniștilor și tuturor colectivelor de muncă din județul nostru. Preocupările concentrate în acest domeniu sînt pe deplin justificate, ținînd seama că, în acest an, este prevăzută darea în folosință a unor importante obiective și capacități de producție industriale (deschiderea și punerea în exploatare a minei Sasca, mărirea capacității de preparare la I. M. Moldova Nouă, un atelier de material mărunt de cale la Combinatul siderurgic — Reșița, Fabrica de înnobilare P.A.L. din cadrul C.P.L. Caransebeș, extinderea trăgătoriei de bare de la întreprinderea Oțelul Roșu; în agricultură, realizarea unor complexe de creștere și îngrășare a taurinelor, porcilor și păsărilor; executarea a peste 2 000 apartamente în municipiul Reșița și în celelalte orașe ale județului, a 3.100 locuri în cămine pentru tineret, a 8 100 mp de noi suprafețe comerciale, 440 locuri în creșe și cămine etc.).

PORNINDU-SE de la ideea că dezvoltarea economico-socială a județului este condiționată de existența unor puternice întreprinderi de construcții, capabile să preia de la an la an volume sporite de lucrări, biroul comitetului județean de partid a cerut comitetelor oamenilor muncii, organelor și organizațiilor de partid să urmărească, prioritar, **dezvoltarea capacităților proprii de producție, prin înzestrarea cu utilaje de construcții moderne, de mare capacitate și cu randamente ridicate.** Au sporit totodată preocupările pentru **folosirea intensivă a utilajelor existente în dotare, organizarea de ateliere specializate în vederea ridicării gradului de prefabricare, extinderea mecanizării și introducerea unor metode moderne de execuție.**

Pentru ca noile obiective și capacități să înceapă să producă în cel mai scurt timp, **s-a luat inițiativa ca la toate obiectivele — unde există condiții — să se treacă la folosirea parțială a acestora pe măsura finalizării lucrărilor, fără a se aștepta realizarea lor integrală, sau a „etapei" respective.** De pildă, ferma pentru vaci de lapte de la Caransebeș a fost populată treptat, pe măsura terminării grajdurilor, în același fel petrecîndu-se lucrurile și la Complexul intercooperatist de creșterea porcilor pentru carne și a Complexului de îngrășarea tineretului taurin de la Berzovia. **Pentru folosirea imediată a suprafețelor de producție realizate, la hala etajată pentru mașini electrice din cadrul Întreprinderii de construcții de mașini din Reșița, beneficiarul și-a organizat activitatea productivă în momentul terminării fiecărui nivel, ceea ce a permis să se producă încă din cursul lunii mai, deși obiectivul va fi complet terminat abia la finele acestei luni.**

Întrucît asigurarea cu forță de muncă a șantierelor de construcții și stabilizarea muncitorilor constituie un element hotărîtor pentru efectuarea la timp a lucrărilor, în ultimii doi ani au fost acordate cu prioritate locuințe pentru muncitorii constructori, concomitent cu punerea la dispoziția tinerilor ce lucrează pe șantiere a unui număr mai mare de locuri în cămine.

Eforturile depuse de colectivele de constructori au condus la punerea în funcțiune — în semestrul I — a 6 capacități industriale. printre care cea de producție pentru utilaj metalurgic de la Întreprinderea de construcții de mașini — Reșița, cu un avans de aproape trei trimestre.

CU TOATE ACESTEA, rezultatele obținute în activitatea de investiții nu se ridică peste tot la nivelul cerințelor. Pe 7 luni au fost executate lucrări a căror valoare reprezintă 50,5% la total, respectiv 48,2% la structura de construcții-montaj față de sarcinile de plan. Se înțelege că nerealizarea planului valoric este în strînsă concordanță cu rămînerile în urmă a stadiilor fizice înregistrate la unele lucrări, mai ales la cele de pe noua platformă de la Oțelul Roșu, atelierul de construcții metalice de la Combinatul siderurgic — Reșița, secția de motoare Diesel navale și Centrul de calcul de la I.C.M. Reșița, în execuția Întreprinderii de construcții și montaje metalurgice. Se înregistrează rămîneri în urmă față de grafice și la alte obiective.

Întîrzierile amintite au fost determinate de unele **neajunsuri legate de organizarea producției și a muncii,** de coordonarea diverselor șantiere de specialitate. **Numai prin folosirea în cele 250.000 de ore nelucrate, la cele două unități de construcții din Reșița, s-ar fi putut realiza o producție de construcții-montaj de peste 7 milioane lei.** Totodată, ele s-au datorat unei **insuficiente pregătiri a condițiilor necesare atacării în timp util și din plin a lucrărilor prevăzute.** Întîrzierile mari în privința aprobării studiilor tehnico-economice și a elaborării proiectelor de execuție, la Fermele de vaci de la Fizeș și Vrani, Complexul avicol de la Bocșa, conjugate cu demararea greoaie a lucrărilor de către întreprinderile de construcții, au făcut ca realizările din sectorul agricol să reprezinte, pe cele 7 luni scurse din acest an, doar 34,3% din sarcina de plan anuală. Tot de unele întîrzieri în predarea documentațiilor de execuție, ca și de ritmul slab — în anumite perioade — de livrare și montare a panourilor de prefabricate sînt legate și rezultatele obținute în predarea locuințelor (doar 525 de apartamente în primul semestru) de către I.J.C.M.

ÎN ACESTE CONDIȚII, concluziile ședinței Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august 1973, indicațiile și chemarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu a constituit un prilej de profundă analiză a activității desfășurate pe toate șantierele județului, de stabilire a unor măsuri energice, menite să conducă la atingerea unui ritm de execuție de 12% în următoarele luni, în vederea recuperării restanțelor, a respectării tuturor termenelor de punere în funcțiune și a îndeplinirii planului pe întregul an.

Pentru realizarea acestui deziderat au fost întocmite programe concrete de acțiune.

De primă urgență a apărut necesitatea dezvoltării unor capacități de producție a unităților de construcții-montaj, cum sînt mărirea producției stațiilor de betoane la poligonul de prefabricate din Reșița și pe platforma Oțelul Roșu, precum și darea în folosință a unui nou poligon de prefabricate la Caransebeș și extinderea celui de la I.C.M.M.R. Pentru a impulsiona activitatea lucrătorilor din construcții, **o importanță deosebită s-a acordat extinderii lucrului în acord global, asigurării tuturor condițiilor necesare astfel ca, începînd cu această lună, 80% din valoarea totală a lucrărilor să fie executate în această formă de retribuire.** Au fost adoptate, totodată, **măsuri privind mai buna folosire a utilajelor de construcții, în așa fel încît coeficientul de schimburi al acestora să ajungă la I.C.M.M.R., de pildă, de la 1,2 la 1,6.**

Pentru a se evita staționarea utilajelor tehnologice pe șantiere și lichida stocurile de utilaje nemontate existente la întreprinderea Oțelul Roșu, la Întreprinderea de construcții de mașini — Reșița, s-au constituit echipe ale beneficiarilor care lucrează efectiv, alături de constructori, la operațiile de montare a utilajelor și instalațiilor tehnologice, preluînd nemijlocit întreg montajul unor mașini și utilaje.

Organizațiile de partid și de sindicat au desfășurat o largă muncă politică și organizatorică pentru trecerea imediată la lucrul în schimburi prelungite la turnarea de betoane, montarea de panouri prefabricate și construcții metalice, precum și organizarea lucrului în unele zile de repaus. S-a trecut la elaborarea unor măsuri vizînd principalele aspecte legate de recrutarea, calificarea și perfecționarea pregătirii cadrelor, de asigurarea unor condiții optime de viață și de muncă.

În vederea aplicării măsurilor preconizate, membrii biroului județean de partid au fost repartizați să răspundă de activitatea desfășurată la principalele obiective, să participe efectiv la analizarea și soluționarea operativă a problemelor ce se ivesc. Entuziasmul cu care s-a trecut la înfăptuirea chemării adresate de secretarul general al partidului pentru recuperarea restanțelor și înfăptuirea integrală a planului de investiții, constituie o garanție că programele de măsuri stabilite vor fi traduse în viață, că județul nostru va pune în mișcare întreaga sa capacitate organizatorică pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de partid în vederea accelerării dezvoltării economiei naționale.

ing. Chirilă VRĂJITOR
vicepreședinte al Consiliului Județean de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale — Caraș-Severin

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale

RESTANȚE RECUPERATE ȘI UNELE LUCRĂRI ÎN AVANS

MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE a realizat planul producției de construcții-montaj pe primele 7 luni ale anului 1973 în proporție de 102,2%, depășirea valorică reprezentînd un volum de peste 150 milioane lei. Analiza modului în care s-a înfăptuit planul în această perioadă reliefează, în principal, următoarele aspecte:

- înregistrarea unei dinamici accelerate în execuția lucrărilor de construcții-montaj, volumul realizat fiind cu 10% mai mare comparativ cu cel obținut în aceeași perioadă a anului 1972;
- îmbunătățirea continuă a ritmicității în execuția lucrărilor, concretizată în executarea pe primele 7 luni a 60,4% din volumul de lucrări planificat pe întregul an;
- realizarea de către unele trusturi a unor volume de lucrări care, raportate la planul anual, reprezintă proporții superioare față de media de 60,4% înregistrată pe total minister: T.C.T. municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej (64,8%), T.C.T. Constanța (64%), T.C.T. Iași (65,3%), T.C.T. București (64,8%) etc. iar raportate la planul pe 7 luni arată o îndeplinire a acestuia între 103,3% și 106,5%.
- creșterea ritmului de montare a utilajelor tehnologice, volumul acestora fiind cu peste 30% mai mare decît cel din aceeași perioadă a anului 1972.

În acest context dinamica realizării pe primele 7 luni a producției de construcții-montaj, a lucrărilor de montaj-instalații și a volumului de utilaje tehnologice montate reprezintă creșteri sensibile față de perioada corespunzătoare a anului trecut (vezi graficul).

Cu toate aceste rezultate, la unele investiții realizările sînt sub nivelul planificat și reprezintă procente reduse față de planul anual, ca antrepriză generală: Fabrica de ciment și var Hoghiz (31% față de planul anual). Extinderea rafinăriei Pitești etapa a III-a (32,1%), Uzina de table subțiri Tîrgoviște (40,4), Întreprinderea de materiale de construcții Deva (41,7%), Unitatea de îngrășăminte complexe Tg. Mureș (44,2%), etc. De asemenea stocul de utilaje nemontate la data de 30 iulie a.c. se menținea destul de ridicat.

În primele 7 luni au fost puse în funcțiune un număr însemnat de capacități de producție și obiective (183 integral și 36 parțial) Datorită însă unor cauze complexe determinate de livrarea cu mari întîrzieri a utilajelor tehnologice, necorelarea livrărilor cu ordinea tehnologică de montaj sau nelivrarea unor utilaje pînă la data punerii în funcțiune, precum și a unor întîrzieri în execuția lucrărilor de construcții-montaj, n-au fost puse în funcțiune un număr important de capacități de producție industrială și agrozootehnice.

Răspunzînd cu înaltă responsabilitate chemării adresate de secretarul general al partidului în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august a.c., de a depune toate eforturile pentru recuperarea pînă la sfîrșitul lunii septembrie a restanțelor, constructorii au reușit să obțină unele rezultate remarcabile; în perioada ce a trecut din luna august planul producției de

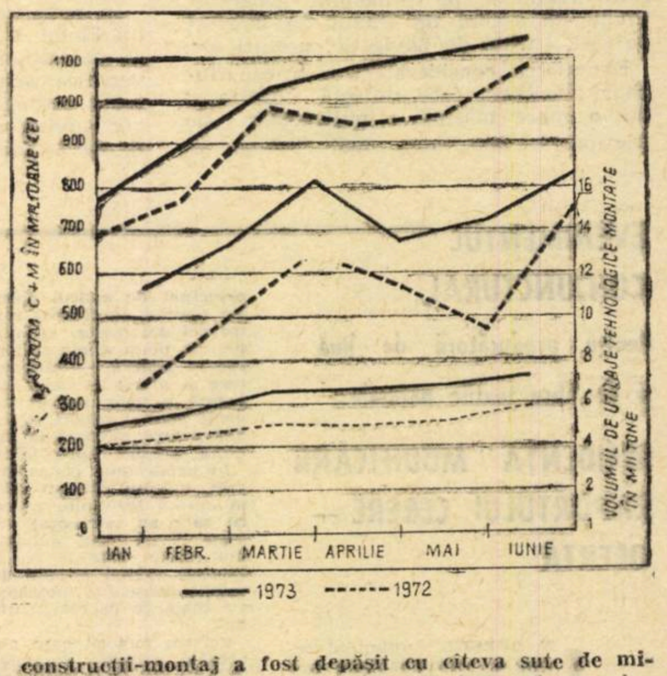

construcții-montaj a fost depășit cu cîteva sute de milioane de lei. Toate acestea dau certitudinea că prevederile planului de investiții și construcții-montaj pe întreg anul 1973 vor fi realizate în totalitate.

ing. Aurel DRAGOMIR
Ministerul Construcțiilor Industriale

COMERȚ EXTERIOR

TRANSPORTUL MARITIM – factor de sporire a eficienței comerțului exterior

DEZVOLTAREA comerțului nostru exterior în ultimele două decenii a fost însoțită de dezvoltarea transporturilor și expedițiilor internaționale maritime. Rolul acestora a crescut în mod considerabil în ultimul timp datorită diversificării gamei de produse oferite la export și măririi numărului țărilor cu care noi întreținem relații economice, din care mare parte situate la distanțe apreciabile față de țara noastră.

Avînd în vedere faptul că cheltuielile legate de transport reprezintă o parte integrantă a prețului de vînzare, a mărfurilor pe piețele de consum, acestea pot avea influențe apreciabile, pentru unele mărfuri, asupra valorii exporturilor și importurilor în anumite relații și în consecință asupra dezvoltării comerțului exterior.

Dacă ne referim la unele mărfuri cum sînt : minereurile, fonta, îngrășămintele, cimentul, costul transportului acestora pe distanțe mari, reprezintă cu 20 pînă la 60% mai mult, față de prețul mărfii inițial. În acest fel transporturile internaționale maritime reprezintă un factor important, care influențează asupra dezvoltării comerțului exterior iar problemele legate de acesta comportă o analiză amănunțită începînd cu condiția de livrare, alegerea mijlocului de transport, a rutei de îndrumare etc., întrucît în funcție de aceste elemente se pot obține însemnate economii în valută.

În prezent, transportului maritim îi revine aproape 50 la sută din traficul internațional de mărfuri al țării noastre, din care prin portul Constanța se derulează anual peste 23 milioane tone mărfuri.

Intreprinderea „Navlomar“ care conduce. coordonează și îndrumează direct prin serviciile de specialitate, activitatea de agenturare și aprovizionare de nave a agențiilor sale din porturile Constanța, Galați, Brăila și Sulina, precum și activitatea reprezentanților proprii din străinătate, navlosește astăzi de aproximativ 20 ori mai mult tonaj maritim decît în anul 1953 — primul an de grupare a activității de navlosire într-o întreprindere specializată.

Creșterea volumului de mărfuri transportate în trafic maritim a determinat și o creștere însemnată a numărului de nave străine, care au operat în porturile românești și au fost agenturate de „Navlomar“ prin agențiile sale portuare. Dacă în anul 1953 numărul navelor care intrau în porturile românești nu depășeau 700, în anul 1972 au fost agenturate peste 2500 nave. Pentru a cuprinde cît mai larg activitatea de navlosire atît la transporturile maritime pentru import. cît și la export, serviciile de navlosire din cadrul întreprinderii Navlomar au fost organizate pe principiul geografic, ținîndu-se seama de fluxul de mărfuri pe țări, bazine de navigație, porturi etc.

Extinderea considerabilă a transporturilor maritime, care reflectă utilizarea într-o mare măsură a mijloacelor de transporturi maritime, mai ieftine în multe cazuri, comparativ cu alte mijloace de transport, a condus la utilizarea deosebit de intensă a porturilor maritime și în special Constanța și Galați, care în anumite perioade cu greu au putut face față solicitării comerțului exterior.

În prezent, în aceste porturi se execută importante lucrări de modernizare și dezvoltare și în special în portul Constanța a cărui capacitate în viitorul apropiat va fi dublată (vezi desenul alăturat).

Dintr-o recentă analiză a modului în care se realizează activitatea de transport și derulare a mărfurilor prin portul Constanța, a rezultat că în condițiile actualei dotări există încă mari rezerve în creșterea volumului de transport și în asigurarea eficienței economice, prin reducerea timpului de staționare a navelor și de imobilizare a mărfurilor, concomitent cu îmbunătățirea condițiilor de manipulare, depozitare și conservare a acestora.

În vederea descongestionării portului Constanța s-a reglementat modul de dirijare a navelor spre porturile Galați și Brăila la care se adaugă, de dată relativ recentă, și portul Tulcea. Potrivit unui studiu recent întocmit, s-a trecut la specializarea spațiilor de depozitare și a danelor de operare pe relații de transport și feluri de mărfuri.

Sînt însă de semnalat unele greutăți în asigurarea ritmicității traficului portuar, în special la importul mărfurilor de masă (minereuri și fosfați), care conduc la congestionarea portului sau provoacă unele goluri în activitatea de încărcare-descărcare și, implicit. blocarea spațiilor precum și cheltuieli neeconomicoase.

Situații similare se înregistrează și la exportul mărfurilor în condiții F.O.B.* cînd, în anumite perioade, sosesc un număr de nave care din lipsă de capacitate portuară nu pot fi operate simultan. Pe de altă parte, sînt semnalate perioade cînd mărfurile staționează timp îndelungat în așteptarea navelor.

Problemele complexe ale perfecționării activității portului Constanța vizează, însă, deopotrivă toate ministerele care concură la realizarea traficului portuar. Practica a dovedit că ministerele care derulează un volum mare de mărfuri la export-import, cum sînt : Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. care au în port unități sau agenții permanente, pot coordona mai bine activitatea și regla în mod operativ curenții de mărfuri, față de celelalte ministere, a căror activitate de expediții internaționale se realizează de către Comandamentul Flotei Maritime „Navrom“. De aceea, considerăm oportun ca ministerele economice cu pondere mare în derularea mărfurilor prin portul Constanța, să înființeze agenții de comerț exterior, care să urmărească rezolvarea problemelor legate de sincronizarea sosirii mărfurilor și a navelor, atît pentru îndeplinirea contractelor încheiate în condiții C.I.F. cît și pentru cele încheiate în condiții F.O.B.

În noile condiții create, Comandamentul Flotei Maritime „Navrom“ va trebui să perfecționeze în continuare și să diversifice activitatea de prestații pentru toate unitățile de comerț exterior care vor prelua activitatea de expediții. Ar fi, de asemenea, credem oportun, să ia ființă o Casă de expediții internaționale de mărfuri subordonată Ministerului Comerțului Exterior, care să se ocupe de primirea și expedierea mărfurilor de import-export pentru acele ministere economice care au de derulat un volum mai redus de mărfuri. Agențiile de comerț exterior și viitoarea Casă de expediții internaționale vor trebui să dezvolte în mod simțitor tranzitul prin portul Constanța, ținînd seama de noile capacități de operare intrate în exploatare în actualul cincinal.

Considerăm necesar ca agențiile de comerț exterior să se preocupe în principal de menținerea unor legături operative cu întreprinderile de stat pentru comerț exterior, de dirijarea nemijlocită a curenților de mărfuri la încărcarea și descărcarea navelor, de pregătirea și ajungerea lor în bune condițiuni la beneficiarii externi și interni, conform contractelor încheiate.

Ele trebuie, de asemenea, să păstreze o legătură permanentă cu calea ferată și unitățile de transport auto pentru expedierea și transportul operativ al mărfurilor de export și import. Spațiile de depozitare pentru mărfuri, atît în magazii cît și pe platforme, vor trebui să fie închiriate pe termen lung sau vor fi puse la dispoziția Comandamentului Flotei Maritime „Navrom“. În felul acesta se dă posibilitatea agențiilor nou create să-și gospodărească eficient depozitele și să-și rezolve singure problemele legate de actuala staționare îndelungată a mărfurilor.

La încheierea contractelor pentru transport, Casa de Expediții Internaționale și agențiile de comerț exterior pot asigura într-o măsură mai mare folosirea unor sisteme moderne ca : pachetizare, paletizare și conteinerizare pe parcursul furnizor-beneficiar, precum și un program judicios de derulare a mărfurilor ce se expediază prin portul Constanța. Aceasta pentru evitarea staționării și imobilizării mărfurilor și a navelor.

Preluarea activității de expediții de către principalele ministere furnizoare și Ministerul Comerțului Exterior va da posibilitatea organelor portuare să se concentreze mai mult asupra organizării activității, asupra introducerii mecanizării complexe a operațiunilor de trafic și extinderii metodelor moderne de manipulare și transport.

● **Peste 23 mil. tone mărfuri derulate anual prin portul Constanța**
● **O nouă optică ce vizează organizarea activității de navlosire**
● **În viitorul apropiat: dublarea capacității portului Constanța**
● **Cum pot fi descongestionate capacitățile porturilor maritime**

Începînd cu 1 martie a.c. a fost introdusă munca în acord global la încărcarea-descărcarea unor nave maritime, obținîndu-se astfel importante reduceri în staționarea navelor și realizarea unei sensibile creșteri a productivității muncii docherilor. De exemplu, numai la descărcarea unui număr de 93 de nave cu un volum total de peste 1.000.000 tone mărfuri, pentru care s-au aplicat prime de salarizare în acord global, a fost obținută o reducere totală a staționărilor de 500 ore față de timpul alocat.

De reținut că aplicarea acordului global la un număr cît mai mare de muncitori presupune existența în port a loturilor de marfă pregătite încă înainte de sosirea navelor și un flux de vagoane care să dea posibilitatea operării cu continuitate. În prezent, aceste condiții sînt parțial îndeplinite, dar se impun măsuri care să creeze cadrul necesar pentru generalizarea muncii în acord global la operațiunile portuare.

Gheorghe TRANDAFIR
secretar al Comitetului județean P.C.R. Constanța

*) Vînzătorul este obligat să suporte cheltuielile pînă cînd marfa este adusă la bordul vasului indicat de cumpărător. Cumpărătorul trebuie să navlosească vasul. să plătească navlul, să procure documentele de transport, și să suporte riscurile din momentul în care marfa se află la bordul vasului.

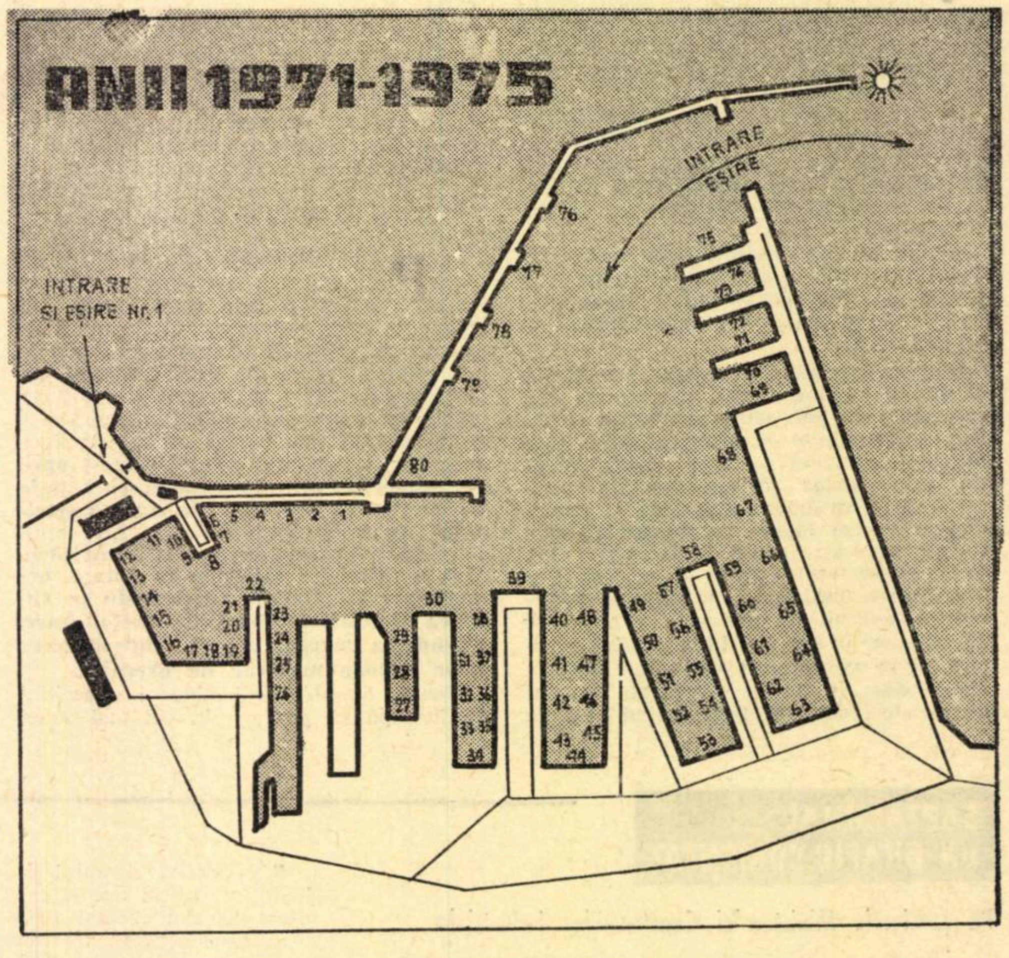

Dezvoltarea și sistematizarea portului Constanța în actualul cincinal : dublarea numărului de dane

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de lînă și de fibre textile naturale:

INCIDENȚA MODIFICĂRII RAPORTULUI CERERE – OFERTĂ

ÎN CURSUL ultimului sezon de comercializare (august 1972 — iulie 1973) piața internațională a lînii a cunoscut o evoluție și o conjunctură deosebit de susținută, determinată în principal de cadrul specific în care s-a realizat confluența raportului dintre cei doi factori esențiali ai evoluției de piață a materiilor prime textile în general — raportul dintre cerere și ofertă — ca și acțiunea conjugată a unor factori direct contingenți acestui raport, și care, au readus pentru moment în atenție importanța acestei fibre textile naturale.

În urma unei conjuncturi desfășurate într-un climat relativ normal, în cursul sezonului precedent, factorii care au influențat evoluția pieței s-au diversificat, acționînd în ultimul sezon 1972—73 cu o intensitate sporită, creînd situații de o complitudine deosebită, inexistentă pe această piață pe parcursul ultimilor 20 de ani.

Printre factorii care au determinat această evoluție dinamică a pieței lînii se numără: **scăderea producției,** începută din anii anteriori ca urmare a măsurilor luate de frînare a ofertei excedentare existente la un moment dat (ceea ce afecta veniturile producătorilor) ; **reducerea efectivului de ovine** ca urmare a condițiilor climatice nefavorabile și a sacrificărilor intense, în favoarea cărnii care era un produs foarte avantajos; **reducerea stocurilor mondiale; orientarea modei** care se axează tot mai mult pe confecționarea articolelor de îmbrăcăminte din lînă pură. În ultimul sezon producția era cu 4% mai scăzută decît cu un an înainte, atît la lînă nedegresată cît și la lînă spălată, din principalele sortimente: merinos și crossbred. Reducerea ofertei mondiale de lînă se poate remarca și din analiza exportului principalelor țări exportatoare, dintre care doar două au livrat în ultimul sezon mai multă lînă decît în sezonul precedent.

În contradicție cu tendința de scădere a ofertei mondiale, consumul din această fibră începe să manifeste (încă de la sfîrșitul sezonului trecut) o vădită tendință de creștere explicată prin evoluția înregistrată în ultimii ani în **dezvoltarea industriilor textile,** paralel cu creșterea veniturilor populației.

La acești factori se adaugă și **situația valutar-financiară** cu revalorizarea dolarului australian la sfîrșitul anului 1972 și devalorizarea dolarului american în februarie 1973, care accentuează mai puternic situația critică la care a ajuns piața internațională a lînii.

Toată această intensificare a ambianței conjuncturale, care a culminat în perioada ultimului sezon prin cererile sporite din partea unor țări care au cunoscut o înviorare economică evidentă, (ca S.U.A., Japonia, mai ales, Franța, Anglia, R.F.G.) a întîmpinat din partea producătorilor o reacție violentă — deoarece aceștia nemaidispunînd de o producție corespunzătoare au trebuit să satisfacă cererea din stocurile constituite. Lîna a devenit astfel un produs deosebit de scump.

Astfel, în luna martie 1973, la licitația din Australia lîna merinos 70'S mediu a atins nivelul de 8000 dolari/tonă, iar la Bradford lîna merinos din topsuri a depășit 9000 dolari/tonă. Un rol deosebit de activ în favorizarea unor asemenea niveluri record l-a avut Japonia care a achiziționat cantități foarte mari din Australia și Noua Zeelandă, datorită se pare acțiunii de promovare a unor noi mărci de produse textile.

Ulterior, tranzacțiile realizate au înregistrat niveluri de prețuri mai scăzute față de nivelurile vîrf din luna martie, dar au continuat să rămînă ridicate, ceea ce reflectă conjunctura foarte susținută la acest produs. Aceasta s-ar putea să afecteze cumpărările viitoare și să slăbească în final poziția competitivă a lînii avîndu-se în vedere și concurența susținută din partea produselor sintetice.

Lucian PRICOP
I.N.S.C.I.N.

Cercetarea de marketing asupra prețurilor externe în activitatea de comerț exterior

ADAPTARE DINAMICĂ LA EVOLUȚIA FENOMENELOR MONETARE

PROBLEMELE care stau în fața serviciilor de marketing-conjunctură din întreprinderile de comerț exterior devin pe zi ce trece mai complexe, pe de o parte datorită sporirii sarcinilor și atribuțiilor ce le revin în cadrul activității de import-export, iar pe de altă parte datorită fenomenelor noi cu care sînt confruntate relațiile economice internaționale. Activitatea de evidență a prețurilor externe pentru produsele din nomenclator, de urmărire a tendințelor, în vederea elaborării calculației proprii de preț a întreprinderii, trebuie să aibă în vedere o multitudine de factori, între care de o deosebită importanță în ultimul timp sînt **evenimentele de pe piețele valutare, modificările substanțiale și frecvente ale cursurilor de schimb dintre principalele valute internaționale.**

Pentru stabilirea nivelului și caracteristicilor prețului de export sînt necesare cercetări bine documentate privind: **evoluția prețului internațional al produsului în ultima perioadă, caracteristicile prețului pe piața regională sau națională pe care exportăm, prețul concurenței, costurile și prețul intern, prețul produselor similare și înlocuitoare, cheltuielile externe legate de exportul respectiv**, precum și alte considerente care țin de strategia și tactica de marketing. Evaluarea necorespunzătoare a tuturor acestor informații de preț se va reflecta nefavorabil în mod direct și imediat în determinarea prețului de export, cu toate consecințele negative care decurg de aici. De aceea se impune depistarea și înlăturarea — pe cît este posibil — a tuturor surselor de erori privind informațiile de prețuri externe.

O primă sursă de erori privind informația de preț externă este legată **de învechirea relativă a datelor.** Datorită unor factori obiectivi — în majoritatea cazurilor — informațiile de prețuri externe parvin întreprinderii cu o oarecare întîrziere. O asemenea sursă de erori poate să fie atenuată într-o oarecare măsură prin cunoașterea amănunțită a mecanismului pieței respective, care să permită anticipări orientative, privind tendințele prețurilor.

O a doua sursă de erori se referă la **probitatea izvoarelor de informații, la seriozitatea lor și la necunoașterea elementelor componente ale prețului comparat**, problemă deosebit de delicată ținînd cont că de multe ori clauzele contractuale sînt secrete.

O a treia sursă de erori, nu mai puțin importantă, constă în faptul că **informațiile de prețuri externe sînt date în monede naționale** ceea ce impune, în vederea utilizării lor, transformarea dintr-o unitate monetară națională într-alta sau într-un etalon internațional (dolarul). Și, deoarece raporturile dintre diferitele monede naționale nu sînt stabile, operațiunea de transformare a prețurilor externe în unitatea monetară care interesează, poate să introducă erori în nivelul de preț. Dacă primele două surse de erori pot fi evitate prin extinderea sistemului informațional de marketing, cea de-a treia sură necesită o perfecționare a însuși modului de analiză a informațiilor de preț.

Se poate aminti, în acest sens, că modificările în structura cursurilor de schimb au fost un factor important ce a contribuit la creșterea substanțială din ultima perioadă a tuturor prețurilor internaționale și în special a prețurilor internaționale la produsele de bază; că ele au generat schimbări rapide și importante în competitivitatea de preț a diferiților exportatori pe piața mondială: că au produs reorientări bruște în alegerea piețelor de export sau import, datorită modificărilor care au intervenit în prețurile de comerț exterior; că au declanșat o adevărată campanie pentru asigurarea prețului contractual, pentru atenuarea riscurilor valutare etc. Din aceste cîteva motive considerăm că modificările și fluctuațiile cursurilor de schimb trebuie să fie luate în considerare în cadrul cercetării de marketing, și sînt de natură să impună reconsiderarea metodologiei curente utilizate în stabilirea prețurilor externe din întreprinderile de comerț exterior în cel puțin trei principale direcții: **modul de organizare și ținere a evidenței de prețuri externe; aprecierea nivelului și tendințelor prețurilor externe; strategia prețurilor de export-import ale întreprinderii.**

Modalitatea în care este ținută evidența de prețuri externe diferă de la întreprindere la întreprindere în funcție de modul de organizare, structură etc.: de obicei evidența de prețuri externe este concentrată în serviciile de marketing — conjunctură sub forma fișelor sau tabelelor de preț.

Primul element — de care considerăm că vor trebui să țină seama cadrele din întreprinderile de comerț exterior, în special cele care au atribuții directe și precise privind evidența de prețuri externe, — este **necesitatea reactualizării datelor în mod cît mai operativ cu putință.** Evoluția piețelor de mărfuri din ultima perioadă confirmă existența unor modificări rapide și substanțiale (îndeosebi în sensul creșterii) a prețurilor pe piețele externe, din care cauză informațiile se perimează în intervale scurte de timp.

Un alt element care trebuie reconsiderat de lucrătorii din comerțul exterior este alegerea celui mai adecvat coeficient valutar de transformare. în cazul în care prețurile externe obținute într-o anumită valută sînt transformate în altă valută.

Operațiile de transformare a prețurilor externe dintr-o valută în alta sînt efectuate în cercetarea de marketing în special pentru a se putea face diferite comparații sau pentru a se depista o tendință; în funcție de ele se iau decizii importante în întreprinderile de comerț exterior, referitoare la alegerea pieței de export sau la stabilirea prețului de ofertă.

În perioada postbelică, pînă în anul 1971, transformările de prețuri externe erau ușor de efectuat deoarece paritățile și cursurile fixe paritare erau cunoscute, iar eventualele modificări nu puteau trece neobservate (toate devalorizările sau revalorizările — altminteri puține la număr — au fost oficiale și „zgomotoase"). De multe ori, pentru simplificarea calculelor, coeficientul valutar fix era unificat cu coeficientul fizic fix, astfel că se obținea un coeficient unic și fix de transformare. Spre exemplu, pentru transformarea unui preț dat în lire sterline pe tonă scurtă în preț comparativ în dolari pe tonă metrică, mai ales cînd o astfel de transformare trebuia să fie făcută repetat la intervale scurte de timp, paritatea lirei sterline (în dolari) împreună cu coeficientul de transformare tonă scurtă-tonă metrică putea forma un coeficient fix și stabil, utilizabil pe o perioadă îndelungată.

În situația actuală, de după anul 1971 și probabil și în viitorul apropiat (1—2 ani) metoda de transformare prezentată mai sus nu mai poate să fie utilizată în cadrul cercetării de marketing privind prețurile externe deoarece nu mai exista un sistem de cursuri fixe. Anterior, cotațiile de pe piețele valutare nu prezentau importanță pentru cercetarea prețurilor externe deoarece ele nu se puteau abate de la paritate decît cu cel mult ± 1%, ceea ce excludea posibilitatea unor erori considerabile în calculele care utilizau drept coeficient de transformare paritatea. În prezent, singurele puncte de referință reale privind situația diferitelor valute sînt cotațiile de pe piețele valutare, or, acestea variind de la o zi la alta este exclusă posibilitatea unor coeficienți ficși de transformare. Cele patru caracteristici ale modificărilor actuale ale cursurilor de schimb (intervalurile scurte de timp în care sînt efectuate, apariția unor devalorizări sau revalorizări „deghizate" prin flotare, cursuri multiple etc., amplitudinea fără precedent a acestor modificări) sînt argumente care arată necesitatea luării în considerare a cotațiilor de pe piețele valutare în stabilirea coeficientului valutar de transformare a prețurilor externe.

În condițiile actualelor tulburări valutare occidentale concretizate într-o dezordine generală în structura cursurilor de schimb, găsirea celui mai adecvat și corect coeficient de transformare este dificil de sintetizat în rețete. Subliniem acest lucru pentru a arăta necesitatea contactelor dintre întreprinderile de comerț exterior și specialiștii din cadrul Băncii de Comerț Exterior sau din cadrul INSCIN. Fără a le considera drept soluții unice, prezentăm în continuare unele variante — bazate pe unele experiențe practice — de calcul a coeficientului de transformare valutară.

1. Acolo unde condițiile o permit, utilizarea cotațiilor zilnice de pe piețele valutare (de obicei cele de la închiderea piețelor valutare, care pot să fie apreciate ca sinteză a zilei respective) pot fi folosite drept coeficienți valutari zilnici de transformare; mediile simple săptămînale ale acestor cotații pot să fie considerate coeficienți valutari săptămînali de transformare, mediile lunare drept coeficienți lunari ș.a.m.d. În acest mod întreprinderea de comerț exterior are la dispoziție „cursuri medii" de schimb, pe baza situației reale de pe piețele valutare. O asemenea metodă este folosită de unele publicații economice internaționale, ca și de Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale în evidența proprie de prețuri. În acest fel se evită apariția unor diferențe apreciabile de preț între două piețe importante pentru aceeași marfă, diferențe datorate exclusiv utilizării unor coeficienți de transformare depășiți. Această variantă este însă optimă numai atunci cînd sînt necesare calcule curente zilnice privind prețurile externe, în special în întreprinderile de comerț exterior care au în nomenclator produse de bază, și cînd nu există alte puncte de referință privind raportul de schimb decît cotațiile de pe piețele valutare.

2. Pentru întreprinderile care comercializează produse cu un grad ridicat de prelucrare ale căror prețuri internaționale sînt mai puțin sensibile la factorul valutar, nu este absolut necesară crearea unei evidențe proprii a cotațiilor de pe piețele valutare. Informațiile de prețuri externe pentru produse manufacturate sînt necesare periodic, astfel că cunoașterea detaliată a cotațiilor valutare este de prisos. În plus, prețul produselor manufacturate depinde, în special de o multitudine de parametri tehnico-calitativi, ceea ce face comparația de preț „mai flexibilă". Din aceste motive considerăm că pentru astfel de situații, întreprinderile de comerț exterior în cauză pot utiliza în locul informațiilor valutare bazate pe o evidență proprie informații valutare de la instituțiile specializate, atunci cînd este necesar, sau informațiile din diferite publicații, spre exemplu din „U.N. Monthly Bulletin of Statistics" care publică cursurile medii lunare pentru majoritatea valutelor din lume.

3. Tot pentru cazurile în care evidența de prețuri externe nu este zilnică, se pot lua ca bază de calcul vechile parități ale principalelor valute occidentale stabilite în urma realinierii valutare din decembrie 1971, corectate cu procentele de abatere. obținîndu-se astfel niveluri medii reale ale cursurilor de schimb. Se impune însă actualizarea periodică a indicilor valutari care arată pentru fiecare valută procentul de abatere a cotațiilor de pe piețele valutare de la paritate. Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale publică astfel de indici în buletinul zilnic „Piața internațională" ori de cîte ori apar modificări importante în structura cursurilor de schimb.

În toate cazurile însă, comparațiile de preț trebuie să fie făcute la produse și în condiții contractuale identice. Neglijarea elementelor componente ale prețului contractual practicat și a celui luat ca bază de comparație poate — și din nefericire duce în mod faptic la efecte economice nefavorabile.

Tot legat de evidența prețurilor externe, apare acum necesitatea ținerii unei evidențe de preț pentru aceeași marfă în mai multe valute. Considerăm că ținerea evidenței de prețuri numai într-o singură valută — spre exemplu numai în dolari — nu mai este suficientă deoarece: nu pot să fie făcute aprecieri corecte asupra tendinței (această problemă va fi tratată ulterior); nu se poate sesiza influența factorului valutar; se pierde explicația unor fenomene care pot să intereseze pe cercetător. Spre exemplu, avînd o singură serie statistică de prețuri care arată evoluția cotațiilor cauciucului (transformate din lire sterline în dolari) de la bursa de mărfuri din Londra, aprecierea tendinței prețului semnalează un anumit procent de majorare; în situația în care se ține și evidența cotațiilor în lire sterline, se poate sesiza un alt procent de majorare, în funcție de cum a evoluat cursul de schimb dolar-liră sterlină, lucru care completează tabloul real al tendinței.

ESTE CUNOSCUT că pornind de la informațiile evidenței de prețuri, cercetătorul de marketing urmărește să facă aprecieri cît mai juste referitoare la **nivelul și tendința prețului extern.** Importanța acestei etape este dată de faptul că ea furnizează datele cele mai apreciate, concluziile pe baza cărora se stabilește strategia de preț la import sau la export a întreprinderii respective, alimentînd în același timp și organele centrale cu o parte din informațiile necesare lor în vederea stabilirii unor indicatori de mare importanță economică precum prețul de plan de export, cursul de revenire planificat etc.

Dificultatea care intervine acum, în condițiile restructurărilor frecvente ale cursurilor de schimb, este că procentele de creștere a prețurilor diferă în funcție de valuta în care este exprimat prețul. Spre exemplu, prețurile internaționale ale produselor de bază au suferit majorări mai mari în situația în care ele sînt luate în dolari și majorări mult mai mici în alte valute occidentale, precum marca vest-germană, francul francez etc. Se pare totuși că nivelul, amploarea și tendința prețurilor internaționale (de comerț exterior) se pot desprinde mai ușor din evoluția acestora în dolari S.U.A. care reliefează mai bine transpunerea procesului inflaționist din principalele țări capitaliste asupra prețurilor din comerțul internațional.

În al doilea rînd, cercetătorul prețurilor externe trebuie să urmărească corelația dintre modificarea prețurilor externe și modificarea cursurilor de schimb. Găsirea cauzelor unei anumite evoluții a prețurilor externe și detectarea modului lor de acțiune contribuie la proiectarea tendințelor de viitor a prețurilor; în acest sens, aprecierea că pe piețele valutare cursul dolarului va continua să scadă este un argument care justifică aprecierea că prețurile internaționale (în dolari) vor continua să crească, dublarea prețurilor sub influența scăderii cursului valutei naționale pe o anumită piață la un produs de export indică sau limitarea cererii solvabile pentru acel produs sau apariția unor dificultăți în finanțarea importurilor respective, ambele generînd o scădere relativă a importurilor. Evident, elementele corelației curs de schimb-preț extern implică un cadru de discuție special, mult mai larg, pe care nu îl luăm în discuție fiindcă în cercetarea de marketing a prețurilor externe nu se face apel — în majoritatea cazurilor — decît la corelațiile directe și indirecte.

ELABORAREA unei strategii și tactici corespunzătoare de preț la export sau import trebuie să reprezinte scopul oricărei cercetări de marketing în domeniul prețurilor externe și care se impune a fi întreprinsă în mod sistematic de întreprinderile de comerț exterior. În acest domeniu, pe plan mondial se semnalează tendința de a nu se mai încheia contracte pe termen lung datorită modificărilor frecvente ale prețurilor internaționale. În cadrul contractelor de export pe termen mai lung este de semnalat și practicarea prețurilor la export care să urmeze în mod curent creșterea prețurilor internaționale, folosindu-se în acest scop „degajarea" poziției preț din contractul cadru și stabilirea curentă a prețului de export înaintea livrării oricărei partizi de mărfuri; în acest mod se asigură desfacerea mărfurilor pe termen lung și se evită realizarea unor venituri comparativ mai mici de pe urma exporturilor. Orientarea contractării la export în valute care au tendința de creștere a cursurilor și la import în valute care au tendința de scădere a cursului sau stabilirea în cadrul unei clauze exprese a valutei de contractare la un curs fix, sînt, de asemenea, mijloace de asigurare a prețului de export, însă ele depind în mai mare măsură de poziția clientului extern.

Mugur ISĂRESCU
cercetător științific
INSCIN

ÎN PREGĂTIREA PLANULUI PE ANUL 1974:

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ – UN MECANISM SUSCEPTIBIL DE PERFECȚIONĂRI

ÎNFĂPTUIREA **planului cincinal înaine de termen,** *acțiune majoră la care s-au angajat oamenii muncii din întreaga țară, presupune multiplicarea preocupărilor pentru depistarea și folosirea deplină a tuturor resurselor materiale și umane, organizarea superioară a muncii în scopul creșterii gradului de eficiență a întregii activități economice. Rezultatele dobîndite în cei doi ani ce au trecut din acest cincinal și îndeplinirea sarcinilor asumate pentru semestrul I. 1973 atestă hotărîrea celor ce muncesc de a înfăptui angajamentele pe care și le-au luat, de a traduce în viață politica partidului de dezvoltare accelerată a economiei noastre socialiste. Concludente în acest sens sînt și rezultatele dobîndite de* **colectivele de întreprinderi din județul Dolj: în primul semestru al anului planul producției globale a fost îndeplinit în proporție de 101,3%, ceea ce a reprezentat o producție suplimentară de mai bine de 960 milioane lei față de perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Una din problemele majore ale înfăptuirii planului o reprezintă **buna aprovizionare tehnico-materială,** *corelarea permanentă și riguroasă a producției cu baza materială. Pornind de la rolul pe care îl are sistemul de aprovizionare tehnico-materială în desfășurarea mecanismului întregii reproducții socialiste lărgite, rol atestat și de măsurile luate de partid și de stat pentru perfecționarea continuă a acestei activități, cît și de la necesitatea asigurării desfășurării optime a producției pe anul viitor, „Viața economică" — cu sprijnul Consiliului de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale a județului Dolj — a organizat o dezbatere pe tema „Aproviziorarea tehnico-materială — în contextul îndeplinirii planului pe 1973 și pregătirea condițiilor pentru 1974". Au participat specialiști din întreprinderi industriale și organe de sinteză din județ. În cele ce urmează consemnăm principalele probleme abordate, cît și unele propuneri privind necesitatea perfecționării, în continuare, a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale.*

Participanți la „masa rotundă"

Petru FOCȘANEANU, șeful serviciului aprovizionare și **Ion ISTRATE,** șef birou aprovizionare, Centrala industrială electrotehnică; ing. **Emil SURDU,** director adjunct comercial, Întreprinderea „7 Noiembrie"; **Gh. MATEESCU,** director comercial al Bazei județene de aprovizionare; **Anghel GHENEA,** inginer-principal, Trustul de construcții industriale; **Cezar GEORGESCU,** Trustul de construcții locale; **Grigore PAVEL,** director adjunct sucursala județeană Dolj, Banca Națională; **Ion MIULESCU,** inspector de credit sucursala județeană Dolj a Băncii de Investiții; **Ștefan OPRESCU,** serviciul de aprovizionare, Întreprinderea de reparații auto; ing. **Simion SCARLAT,** director Centrala de îngrășăminte chimice; **Ion MICU,** director comercial. Fabrica de confecții; **N. HUȘTEA,** Întreprinderea de prefabricate din beton; ing. **Ion VOICULESCU,** Comitetul municipal P.C.R. Craiova; ing. **Gh. LUPU,** din cadrul Consiliului de control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale — Dolj.

• Certitudini și incertitudini în stabilirea necesarului de aprovizionat

- Nominalizarea producției.
- Nivelul și stabilitatea sarcinilor de plan.
- Normele de consum.

ÎN ultimii ani, ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern — așa cum au subliniat în cuvîntul lor participanții la dezbatere — mecanismul aprovizionării tehnico-materiale a cunoscut o continuă perfecționare. Actele normative elaborate, printre care Legea contractelor economice, înființarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, organizarea bazelor județene de aprovizionare și altele au avut o înriurire pozitivă asupra aprovizionării întreprinderilor. Această activitate este în prezent mai bine coordonată, s-a accentuat și mai mult dublul caracter al contractului economic ca instrument de planificare și de realizare a planului, în vederea obținerii unor livrări mai ritmice, în concordanță cu necesitățile procesului de producție, sînt mai bine stăpînite toate resursele materiale ale țării și se asigură o distribuire mai echitabilă a acestora, în funcție de priorități și necesități.

Multe întreprinderi din județ cum ar fi, de pildă, cele ale Centralei industriale electrotehnice, Centralei de îngrășăminte chimice și altele, tocmai pe baza îmbunătățirii acestui mecanism, cunoscînd în prezent, pe un termen mai îndelungat, necesitățile beneficiarlior lor, reușesc să fundamenteze mai bine planul de aprovizionare la unele materiale de bază, să încheie cu diferiți furnizori contracte pe termen lung, ceea ce le asigură o mai bună desfășurare a producției, îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan.

Dar nu în toate situațiile lucrurilor se petrec astfel, și aceasta datorită unor cauze obiective sau subiective, asupra cărora dezbaterile s-au oprit pe larg. Încercînd o sistematizare a acestora, în raport cu evoluția însăși a sistemului de aprovizionare, putem aprecia drept **unul din fenomenele perturbatorii ale procesului de aprovizionare, necorelarea riguroasă a planului de aprovizionare cu planul de producție al întreprinderii, insuficienta fundamentare a planului de aprovizionare. „Ceea ce ne împiedică însă să fundamentăm riguros și în întregime planul de aprovizionare,** a arătat tov. **Petru Focșăneanu — este faptul că, fiind întocmit în lunile martie-aprilie a anului curent pentru anul viitor, el nu are la bază întreaga producție nominalizată, ci conține mai mult cifre orientative, date statistice. În același timp, planul de producție se definitivează în luna decembrie. Astfel, contractele se încheie pe baza planului de aprovizionare, ceea ce determină ulterior dereglări în aprovizionare și în cereri noi sau renunțări de contracte, fapt ce generează multe neajunsuri, atît producătorilor cît și a furnizorilor".**

La acest punct de vedere s-au raliat și alți interlocutori. S-a subliniat, de pildă, că Întreprinderea de mașini agricole Craiova nu avea fundamentat nici la sfîrșitul semestrului I planul de producție pe 1973, nefiind nominalizată o valoare de cîteva zeci de milioane lei. În același timp, din producția nominalizată prin plan, întreprinderea nu avea asigurată desfacerea pentru alte cîteva zeci de milioane lei, ca urmare a renunțării la unele produse de către diferitele unități agricole. Drept consecință, întreprinderea respectivă avea la 31 mai a.c. stocuri care se ridicau la 47% din normativul aprobat pentru materii prime și materiale, fapt care a pus-o într-o situație financiară foarte precară.

Alături de nominalizare, o altă latură care a format obiectul unor largi discuții, a fost **necesitatea stabilității sarcinilor de plan, ca premisă de bază pentru o aprovizionare în conformitate cu cerințele reale ale producției.** Accentuînd că activitatea întreprinderilor producătoare trebuie să fie mai elastică, să fie caracterizată, în primul rînd, printr-o rapidă adaptare la cerințele beneficiarilor, că o serie de nevoi interne sau pentru export pot impune la un moment dat schimbări de plan, numeroși vorbitori au subliniat că asemenea modificări sînt firești și absolut necesare. Numai că atunci cînd se ivesc asemenea situații **se cer, pe de o parte, reconsiderați unii indicatori de plan, iar pe de altă parte, asigurată materia primă respectivă și redistribuită cea care rămîne, ca urmare a aprovizionării efectuate potrivit sarcinilor de plan inițiale.**

„Este adevărat că întreprinderea noastră — a arătat ing. **Emil Surdu — nu are încă nominalizată întreaga productie pe acest an. Dar pe lîngă acest lucru înregistrăm și frecvente schimbări de plan, îndeosebi,** ca urmare a unor cereri suplimentare de mașini agricole, ceea ce împietează asupra realizării cantităților de produse stabilite inițial prin contracte, cît și asupra altor indicatori de plan: productivitatea muncii, fondul de salarii și duc, în final, la blocarea fondurilor".

Desigur, instabilitatea planului nu derivă întotdeauna din cauze obiecive. Nu puține sînt situațiile în care, din diferite considerente, întreprinderile cer reducerea sarcinilor de plan pe anumite perioade. De pildă, la Trustul de construcții industriale, în trimestrul II al anului curent planul a fost redus cu circa 15 milioane lei, la Trustul de construcții locale cu aproape 5 milioane lei etc. Sigur că aceste reduceri de plan au atras și în aceste unități stocuri supranormative de materiale de cele mai multe ori necesare altor întreprinderi. După cum au arătat unii vorbitori (A. Ghenea, I. Miulescu etc.) în special în construcții, **la elaborarea planurilor de aprovizionare de către întreprinderi, acestea ar trebui să țină seama și de stocurile existente la loturi și șantiere.** Materialele disponibile ar trebui să fie folosite în cadrul acestora, fie redistribuite în cadrul Trustului, deși aci o problemă deosebită o ridică cheltuielile lagate de transportul acestora.

O altă condiție de bază pentru fundamentarea judicioasă a planului de aprovizionare este aceea a existenței unor **norme de consum fundamentate științific.** Și în întreprinderile din județ a început, încă din anul 1972, o intensă acțiune de reviziure a normelor de consum-acțiune care s-a soldat cu rezultate meritorii și a avut o influență salutară asupra stabilirii mai reale a necesarului de materii prime și materiale pentru 1973. În acest an, în contextul pregătirii din timp a bazei materiale planului pe 1974, acțiunea de revizuire a normelor de consum continuă și urmează să capete un caracter permanent, ținîndu-se seama de progresele înregistrate în domeniul dotării tehnice a întreprinderilor, de schimbările care intervin în tehnologiile de fabricație, în creșterea calificării și experienței colectivelor de muncă.

Dar, în unele domenii de activitate — ca în cel de construcții, de pildă — problema normelor de consum n-a format obiectul unei atente analize. Concludentă în acest sens a fost intervenția făcută în dezbateri de tov. **Ion Miulescu. „La fundamentarea planului de aprovizionare în construcții** — a spus acesta — lipsesc îndeobște cele două elemente de bază: **norme de consum științific fundamentate și cunoașterea exactă, din vreme, a planului. În această ramură, cel puțin la nivelul Trustului de construcții industriale și ale Trustului de construcții locale, normele de consum n-au fost aduse la nivelul cerințelor actuale. Ele au rămas de mai mulți ani** (unele din 1952) **la același nivel".**

Dezbătînd aceste aspecte ale fundamentării cît mai judicioase a planului de aprovizionare, numeroși vorbitori au făcut o serie de propuneri care merită să stea în atenția factorilor de decizie:

• ÎN DOMENIUL NOMINALIZĂRII PRODUCȚIEI:

— centralele industriale să dezvolte mai mult activitatea de marketing, să intensifice studiul pieței pentru cunoașterea mai bună a cererilor de produse ale beneficiarilor interni și externi;

— fundamentarea planului de aprovizionare să se facă pe baza cunoașterii cît mai apropiate a planului de producție, al fermității acestuia;

— în cazul unor modificări de plan, organele centrale (centrala industrială, minister) **să ia măsuri pentru punerea de acord a celorlalți indicatori cu situația creată și, împreună cu întreprinderile în cauză, să anuleze unele contracte încheiate inițial cu întreprinderile furnizoare și să redistribuie materialele rămase; în sfîrșit, în situația în care intervin noi comenzi, centrala industrială și ministerul în cauză, să faciliteze aprovizionarea la timp cu materialele necesare.**

Un rol deosebit ar reveni în acest sens Ministerului Aprovizionării, ca principal coordonator al gestiunii materiale pe ansamblul economiei: împreună cu coordonatorii de balanță, ar trebui să-i revină ca atribuție și echilibrarea balanțelor, în raport cu modificările de plan efectuate, astfel ca fiecare modificare de plan să fie asigurată în ordinea priorităților cu materialele necesare.

• ÎN DOMENIUL NORMELOR DE CONSUM:

— întreprinderile, ajutate îndeaproape de centralele industriale și de ministere, să continue acțiunea de reanalizare a normelor de consum pentru a le da o fundamentare științifică și a le apropia cît mai mult de normele practicate la produse similare de țările avansate din punct de vedere industrial.

• Un triptic ce se cere corect armonizat

- Repartiții
- Contracte
- Termene

SE știe că în reglarea relațiilor contractuale un rol principal joacă **sistemul de repartiții.** Tocmai pentru a înlătura incertitudinile în ce privește destinarea unor materii prime sau materiale, potrivit necesităților stabilite prin planul de dezvoltare economico-socială, conducerea de partid și de stat a indicat ca, în legea contractelor economice, să fie inclusă obligativitatea emiterii și respectării repartițiilor pentru produsele cu rol hotărîtor în asigurarea bazei tehnico-materiale a planului. De aici decurge creșterea rolului și a răspunderii coordonatorilor de balanță. În calitatea de principali producători ai grupelor de materiale pe care le coordonează, aceștia trebuie să adopte o politică realistă atît în ce privește utilizarea la maximum a potențialului lor productiv, cît și în ce privește destinarea resurselor către diferiți beneficiari, în așa fel încît să găsească soluții eficiente pentru echilibrarea balanțelor.

Încheierea **contractelor economice** constituie, de asemenea, o fază importantă a aprovizionării în bune condiții a întreprinderilor. Aceasta presupune o corelare judicioasă a termenelor de livrare cu necesitățile de consum, determinarea strictă a tuturor elementelor calitative ale fiecărui produs care face obiectul livrării (sortimente, tipodimensiuni și calități), în așa fel încît unitățile beneficiare să poată, la rîndul lor, asigura o producție ritmică, în funcție de onorarea contractelor lor economice.

Din aceste puncte de vedere cum se prezintă însă lucrurile, în realitate?

Așa cum au afirmat mai mulți vorbitori, deși în general, se face tot mai mult simțit aportul coordonatorilor de balanță în activitatea de aprovizionare prin aceea că materialele pentru care se prezintă justificări sînt, în majoritatea cazurilor, onorate cu repartiții, nu **întotdeauna însă ei se achită de obligația de a elabora la timp repartițiile,** iar nivelele alocate sînt de multe ori prea mici față de nevoile beneficiarilor.

Unii coordonatori de balanță (în special D.A.D. din Ministerul Industriei Metalurgice) emit cu întîrziere repartițiile către furnizori sau înlocuiesc specificațiile prezentate. În acest sens au fost date numeroase exemple.

„Pentru unele materiale de bază — oțel beton, sîrmă neagră etc. — a arătat tov. Nicolae Huștea — repartițiile pentru întreprinderea noastră au fost emise abia în ziua de 18 iunie 1973 pentru semestrul II. În această situație nu am încheiat pînă la acea dată contractele pentru aceste materiale, deoarece nu cunoaștem persoana juridică a contractului (întreprindere sau centrală). Socot că repartițiile ar trebui emise cu 45 zile înainte de începerea trimestrului următor pentru a putea încheia contractele și a primi apoi materialele ritmic".

„Dintr-un sondaj efectuat la Întreprinderea „Electroputere" — Craiova asupra a 13 grupe principale de materiale, pentru 1973 — a completat tov. Grigore Pavel — a rezultat că se primiseră pînă în ultima zi a sfîrșitului anului trecut extrase de balanță pentru întreaga cantitate necesară doar la o singură grupă (laminate de alamă), iar pentru semestrul I numai pentru 5 grupe. La 31 mai a.c. situația rămăsese aceeași. În plus, la grupa profile ușoare și mijlocii unele extrase de balanță primite erau mai mici cu 19% decît necesarul anual, iar pentru semestrul I — cu 50%; la ulei electroizolant cu 27% și respectiv 16%, iar la electrozi de sudură cu 23% față de necesarul anual și 26% față de cel al semestrului I. Situații similare s-au înregistrat și la alte unități — Întreprinderea de mașini agricole, Fabrica de confecții, Grupul întreprinderilor de industrie locală etc.".

O serie de neajunsuri apar și în ceea ce privește termenele de livrare care sînt stabilite de către furnizori, de regulă, la finele trimestrului. De asemenea **se manifestă deseori tendința de a livra produse de dimensiuni și greutăți care să asigure în primul rînd furnizorului realizarea mai ușoară a planului propriu de producție**, ignorînd efectele negative în cascadă pe care le generează.

„La nivelul Trustului nostru — a arătat tov. Cezar Georgescu — nerespectarea sortimentului de oțel beton solicitat, bunăoară, a condus în 1972 la o depășire de 129 tone, iar în semestrul I a.c. de aproape 70 de tone. Pe de altă parte, datorită necontractării în termen ca și livrărilor neritmice am fost obligați să recurgem la achiziții ocazionale, de la distanțe mari cu mijloace auto pentru 12,5% din totalul materialelor de aprovizionat, fapt care a provocat cheltuieli suplimentare de 10 milioane lei. Cheltuielile suplimentare de aprovizionare au influențat nefavorabil prețul de cost al producției cu circa 2 milioane lei, respectiv 1,30 lei în plus la 1 000 lei producție".

Un caz flagrant de nerespectare a termenelor cît și a calității produselor îl constituie Fabrica de stofe — Pitești, care se află în permanență în restanță cu pînă la 60—70 mii m. liniari stofe pentru costum, față de Întreprinderea de Confecții — Craiova. În plus, nici calitatea stofei livrate nu este întodeauna corespunzătoare, întreprinderea fiind pusă în situația să restituie volume mari și să refuze plata lor. Situații similare se înregistrează și din partea altor furnizori — Fabrica „Integrata"-Constanța, „Industria Lînei"-Timișoara, Fabrica „Panduri"-București și Întreprinderea „Victoria"-Iași.

• Acoperă penalizările pagubele provocate?

UNA DIN PÎRGHIILE importante menite să determine funcționarea mai bună a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, în general, și să introneze o disciplină mai fermă în respectarea contractelor economice, în special, o constituie, potrivit HCM 306/1970, **plata de penalizări pentru neîndeplinirea la termen a obligațiilor asumate de furnizor.** Ținînd seama de pagubele mari ce decurg pentru întreprinderile beneficiare din primirea cu întîrziere a unor sortimente de materiale față de termenele contractuale sau din neprimirea unor cantități comandate, cît și de faptul că penalizările nu sînt suficient de stimulative pentru reglementarea optimă a relațiilor furnizori-beneficiari, unii interlocutori au ținut să sublinieze necesitatea perfecționării acestui instrument financiar.

În primul trimestru al acestui an, de pildă, a arătat tovarășul **Ștefan Oprescu,** IRA a cerut penalizarea Bazei Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor Craiova cu 31355 lei, — sumă calculată potrivit normelor în vigoare — pentru o serie de materiale nelivrate la termen, dar pagubele depășesc ca și în alte cazuri, cuantumul sumelor primite drept penalizări. Dată fiind această situație s-a apreciat ca necesară mărirea procentului de calcul al acestora.

Asupra eficienței penalizărilor au insistat și alți vorbitori, propunînd diferite metode de a transforma acest instrument financiar într-adevăr într-o pîrghie menită să ducă la respectarea strictă a contractelor. Penalizările nu-și ating întotdeauna scopul după părerea tovarășului Ion Istrate și pentru că soluționarea litigiilor de către Arbitrajul Ministerului Industriei Ușoare trenează între 1 și 2 ani.

„Apreciez că penalizările, a susținut tov. Gh. Mateescu, nu sînt suficiente pentru mobilizarea furnizorilor de a livra produsele la termenele comandate. Pentru ca producția beneficiarilor să nu sufere din lipsa materialelor nelivrate de la furnizori consider necesar să se analizeze posibilitatea creării unor rezerve de materiale ale statului, urmînd ca furnizorul să fie obligat să reîntregească aceste stocuri; în plus să plătească penalizările cuvenite".

Ar fi util ca factorii de decizie să reflecteze asupra posibilității **ca furnizorii în culpă să suporte — pe lîngă penalizările pentru întîrzieri — și cheltuielile conexe (transport, salarii etc.) provocate de aprovizionarea din alte surse a materialului nelivrat la termen.**

Discuțiile ca și propunerile făcute au reliefat astfel faptul că:

- **sistemul de încheiere a contractelor economice se cere îmbunătățit în sensul ca în ele să se concretizeze în mod detaliat toate problemele — termenele, sortimentele, tipodimensiunile, calitățile etc. — iar respectarea prevederilor să nu constituie o activitate facultativă, CI LEGE;**
- **pentru ca pîrghia penalizărilor să devină cu adevărat un instrument în reglementarea divergențelor dintre producători și beneficiari, despăgubirile să reflecte în mai mare măsură prejudiciul adus.**

• Pentru cantitățile nevagonabile — baze județene și baze specializate

PERFECȚIONAREA mecanismului de aprovizionare se caracterizează și prin găsirea unor forme mai adecvate menite să înlesnească obținerea de produse nevagonabile de către beneficiar — produse care, în cele mai multe cazuri, condiționează bunul mers al producției în întreprinderile beneficiare. Astfel, în locul numeroaselor baze și depozite (în număr de peste 200 aparținînd diferitelor ministere și organe centrale), care conduceau la paralelisme în aprovizionare, la pulverizarea stocurilor, la un număr foarte mare de contracte și, implicit, la creșterea aparatului funcționăresc, au fost create **baze de aprovizionare județene.**

Relevînd că bazele respective sînt menite să ducă la creșterea operativității în aprovizionare, atît prin simplificarea relațiilor contractuale, cît și prin executarea la termen a fiecărei poziții din contract, unii vorbitori au subliniat că activitatea lor se cere sprijinită și dezvoltată.

„Deși se află la începutul activității sale, — a arătat tov. Gh. Mateescu — baza noastră a reușit, în prima jumătate a anului 1973 să onoreze la termen majoritatea contractelor economice încheiate cu întreprinderile beneficiare, din raza județului. Au fost relevate și unele minusuri în activitatea noastră. Multe din ele vor fi înlăturate, datorită fondurilor de investiții alocate pentru dezvoltarea și dotarea corespunzătoare a bazei, cît și a grijii dovedite de ministerul nostru pentru asigurarea cu cadre de specialitate necesare. Ceea ce este mai greu de rezolvat — și în acest sens se cer luate măsuri — este faptul că unii furnizori nu respectă obligațiile contractuale, ceea ce privează pe beneficiarii noștri de importante cantități de produse. Cîteva exemple: Combinatul chimic Tîrnăveni are o restanță de 200 tone carbid; Uzina metalurgică Iași — 100 tone țevi instalații și profile metalice; Romlux-Tîrgoviște — 30 mii buc. becuri, CEIL-Tg. Jiu — 864 mc cherestea fag etc. Deși la nivelul economiei naționale cantitățile par minore, absența lor în cadrul întreprinderilor beneficiare produce perturbații ce se răsfrîng nemijlocit asupra realizării planului și, implicit, asupra respectării angajamentelor asumate către alte întreprinderi".

„Deși reprezintă viitorul aprovizionării cu materiale de uz general și în cantități nevagonabile — a arătat tov. Emil Surdu — noile baze nu reușesc încă să-și îndeplinească pe deplin rolul și astfel activitatea lor nu se face îndeajuns simțită de către întreprinderile beneficiare. Sînt cîțiva factori care concură la acest lucru. În primul rînd, ca la orice început de drum, aceste baze nu dispun încă de o dotare tehnică corespunzătoare, nu au linii de garaj și nici personal suficient și calificat. În al doilea rînd, ele nu se bucură de prioritate la furnizori, atît din punct de vedere al termenelor de livrare cît și al cantităților contractate. De pildă, din cantitatea de cuțite de strung solicitate pentru 1973 de întreprinderea noastră au fost aprobate doar 15%.

La această caracterizare a activității bazei județene de aprovizionare, au subscris și alți vorbitori. Subliniind că bazele de aprovizionare județene sînt extrem de utile pentru toate întreprinderile din zonă în ce privește aprovizionarea cu produse nevagonabile, mulți interlocutori (Petru Focșăneanu, Ion Istrate, Simion Scarlat și alții), au insistat asupra necesității **organizării și dezvoltării de baze specializate, profilate pe grupe de materiale principale, cum sînt metal, produse de metal, materiale electrotehnice, materiale de construcții etc.**

„Organizarea unor astfel de baze a precizat tov. Gh. Mateescu — este prevăzută de altfel și în H.C.M. 569. Din cele 40 de baze județene existente, 9 au fost deja specializate. Astfel de baze se vor crea, de pildă, la București, Craiova, Timișoara, Iași, Brașov și Cluj pentru piese de schimb auto, la Cluj, pentru abrazive, la Brașov pentru rulmenți etc. Baze specializate vor fi în continuare create pe măsura necesităților. De altfel, organizarea bazelor specializate are implicații favorabile nu numai asupra mersului aprovizionării, ci și asupra eficienței economice: se reduce numărul de contracte și, implicit, volumul și cheltuielile de transport. Amplasate pe lîngă marii furnizori (de pildă, tablă la C.S.-Galați, Oțelul Roșu sau Reșița) ele asigură o mai bună utilizare a capacităților de producție la furnizori și contribuie la reducerea normativelor de stoc la uzina beneficiară cu cel puțin 30%. În același timp, se asigură un înalt grad de operativitate în aprovizionare, se evită cheltuielile neeconomicoase generate de numeroasele deplasări ale delegațiilor pentru achiziționarea unor astfel de materiale".

• Condiții optime pregătirii producției lui '74

ÎN ȘEDINȚA Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 iunie a.c. s-a trasat ca sarcină ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, precum și comitetelor județene de partid și comitetelor executive ale consiliilor populare ca, paralel cu realizarea planului economic pe 1973, să se ia toate măsurile pentru a asigura îndeplinirea planului pe 1974. În acest scop, s-a indicat să se treacă imediat la asigurarea aprovizionării cu materii prime și materiale, la încheierea contractelor economice, atît în țară, cît și pe plan extern, la buna pregătire a lucrărilor de investiții.

În lumina acestor indicații, apare cu deosebită urgență analiza stadiului pregătirii planului pe anul viitor, ținînd seama de amploarea activității economice ce se cere desfășurată pentru înfăptuirea în condiții optime a celui de al 4-lea an al cincinalului. **În unele unități — ca, de pildă, la Întreprinderea „7 Noiembrie", Întreprinderea de reparații auto, Întreprinderea de prefabricate din beton și altele — după cum s-a arătat — planul pe 1974 a fost nominalizat în mare proporție (peste 70%).**

Situația apare cu totul schimbată atunci cînd este vorba însă de primirea repartițiilor de materii prime și materiale. În acest caz, după cum au ținut să sublinieze aproape toți participanții, **întreprinderile nu erau încă în posesia repartițiilor de materiale.** „Probabil, a arătat tov. **Emil Surdu,** că ele ne vor parveni în cursul trimestrului IV al acestui an. După experiențele trecute contractarea materialelor din dirijare centrală, nu se desfășoară mai devreme de lunile noiembrie-decembrie, termen care s-a dovedit destul de întîrziat".

„Noi am fundamentat planul de aprovizionare pe baza normelor de consum C.S.P. și a cifrelor de plan pe care le cunoaștem a adăugat tov. Șt. Oprescu. Dar trebuie să spun că planul de aprovizionare pentru 1974 este prezentat prin indicatori orientativi, incerți, fiind susceptibil de modificări. În acest sens, am făcut numeroase intervenții la centrala noastră industrială pentru definitivarea planului de producție pe 1974 pentru ca, în funcție de acesta, să stabilim și necesarul real de materiale".

Spre deosebire de întreprinderile industriale, în construcții planul de aprovizionare are la bază documentațiile tehnice, Or, pînă la finele semestrului I după cum a menționat tov. **Anghel Ghenea,** Trustul nu dispunea de documentație de execuție decît în proporție de 42,5% din valoarea planului pe anul viitor. Este adevărat că încă din luna aprilie 1973 s-au lansat comenzi la furnizori pentru materialele descentralizate. dar aceste comenzi au fost stabilite **prin apreciere** în comparație cu anii trecuți. Pe măsura primirii documentației de execuție, urmează ca aceste comenzi să fie reașezate, în sensul majorării sau restrîngerii lor, în funcție de cele ce vor rezulta din extrasele de deviz.

Din cele arătate, se desprinde clar ideea că, în interesul pregătirii producției pe 1974, se cer intensificate eforturile pe mai multe linii. **Este absolut necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să impulsioneze acțiunea de nominalizare a producției încît această fază să fie terminată potrivit H.C.M. nr. 720 din 20 iunie a.c. pînă la data de 31 august, astfel încît planul de aprovizionare pe anul viitor să reflecte fidel necesarul de materii prime și materiale. În același timp, coordonatorii de balanță aveau sarcina să stabilească repartițiile pînă la data de 15 august 1973 pentru ca întreprinderile beneficiare să poată transmite furnizorilor, eșalonat, comenzi atît pentru produsele pentru care au fost emise repartiții cît și pentru restul produselor, să încheie contractele economice, să stabilească în amănunt data livrărilor și să pregătească fabricația cu un avans suficient de mare față de începerea anului de plan.**

Numai în acest fel se vor putea crea toate premisele îndeplinirii exemplare a sarcinilor pe 1974, an menit să adauge noi succese în înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Dezbatere realizată de

L. ȚINTEA
F. COSTIN

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Opțiuni ale consumatorului de servicii

CU CONCURSUL unor studenți de la Institutul de arhitectură „Ion Mincu" din București, Laboratorul de sociologie urbană de pe lîngă Institutul „Proiect"-București a organizat un sondaj în rîndul vizitatorilor unor locuri de agrement din jurul Capitalei ca: Buda-Argeș, Cernica, Mogoșoaia și Snagov. Sondajul a avut ca tematică generală cercetarea cererii pentru servicii, în care scop s-a folosit un chestionar compus din 14 întrebări. Întrebările au vizat calitatea unor servicii cum sînt: transportul în comun spre și din zonele de agrement, gradul de înzestrare cu mijloace de agrement și în general preferințele vizitatorilor în funcție de locul de rezidență, vîrstă, sex, stare civilă etc. Au fost intervievate 2500 persoane.

Din răspunsurile primite a rezultat că există încă multe posibilități de diversificare a gamei serviciilor oferite de aceste baze turistice de agrement.

O constantă la toate cele patru zone de agrement o constituie solicitarea amenajării unor terenuri de tenis, acum practic inexistente. Cei ce au solicitat acest lucru reprezintă 17% la Snagov, 16% la Mogoșoaia, 13% la Cernica și 9% la Buda. O altă dorință manifestată în acest domeniu o constituie crearea posibilităților de a practica o serie de sporturi nautice cu bărcile cu motor, cu vele, schi nautic etc. La Snagov 13% din cei solicitați au manifestat asemenea opțiuni, iar la Cernica și Mogoșoaia 11% și respectiv 7%.

Tot sub aspectul înzestrării s-au mai formulat opțiuni pentru dotări comerciale și de alimentație publică, în special în zonele Buda și Cernica. La Buda, 22% din cei interogați socotesc insuficient numărul dotărilor comerciale (alimentație publică, chioșcuri de ziare și reviste, articole de sport sau plajă, închirieri de materiale de plajă etc.). Ponderile sînt de 22% la Cernica, 19% la Snagov și 18% la Mogoșoaia. Evident, cei cu copii mici au formulat opțiuni pentru dotări de agrement pentru copii în proporție de 7% la Buda, 4% la Mogoșoaia, 4% la Snagov și 3% la Cernica.

În legătură cu calitatea transporturilor în comun. element important în aprecierea gradului de revenire în zonă, numai 38% au făcut aprecieri pozitive. Circa 25% au făcut aprecieri negative, iar 37% nu au răspuns sau au furnizat răspunsuri echivoce. Se pare că din cauza mijloacelor de transport majoritatea persoanelor interogate nu revin în zona de agrement decît de două-trei ori într-un sezon. De fapt, la gradul scăzut de revenire în zonă contribuie și faptul că în majoritatea locurilor de agrement sînt asigurate mijloace speciale de transport în comun numai în zilele de sărbătoare.

Cercetarea întreprinsă de Laboratorul de sociologie urbană a pus așadar în evidență faptul că în zonele limitrofe de agrement ale Capitalei există încă multe posibilități de diversificare a serviciilor pe toate planurile: turistice, comerciale, prestații etc. Faptul că o mare parte din vizitatori solicită terenuri de tenis sau ambarcațiuni, desigur contra cost, reprezintă un fenomen pozitiv. Tenisul devine sport de masă și în țara noastră, dar cu condiția de a exista baza materială a practicării lui. Și, evident, cineva trebuie să se ocupe de acest lucru.

Credem că aprecierile unui eșantion de 2500 de persoane ca și opțiunile acestora oferă o serioasă bază de reflecție pentru cei ce răspund de administrarea acestor locuri de agrement.

E. B.

Un nou mod de a gîndi și acționa: modul inovațional

TOT MAI MULTE întreprinderi sînt astăzi conștiente de faptul că „axul“ pe care trebuie să-și edifice strategia de dezvoltare este inovația. Pentru a rămîne sau pentru a fi mai rentabile și eficiente, pentru a realiza ritmuri de creștere cît mai înalte pentru a se integra sub toate aspectele într-un mediu economico-social caracterizat printr-o tot mai accentuată mobilitate, ele nu au altă opțiune de făcut. Revoluția științifico-tehnică contemporană a transformat treptat o iluzie în evidentă: **accelerarea ritmului de înnoire a produselor și tehnicilor.**

Pornind de la această constatare, majoritatea specialiștilor consideră că se poate vorbi de „începutul unei adevărate revoluții a managementului“, unii abandonînd chiar relativ noua formulă de **„gestiune a inovației“** în favoarea celei de **„conducere prin inovație“**. Se poate spune că este vorba doar de formulări diferite? Răspunsul negativ la această întrebare implicînd o explicație conduce la ideea că avem de a face cu un nou mod de a gîndi și acționa în domeniul economic, **modul inovațional!**

A integra rapid factorul inovațional în politica întreprinderii este o necesitate obiectivă. Inovația fiind „traducerea“ unui produs sau a unui procedeu nou în volum de vînzări și beneficii, apare în mod logic întrebarea: cum să operezi această „traducere“? Înainte de a încerca un răspuns, fiecare își va da seama că inovația este înainte de toate o problemă de resurse și de eficiență. Pe plan mondial se pune în termeni diferiți pentru marile și micile întreprinderi. Marea întreprindere este în principiu destul de puternică pentru a mobiliza în permanență o parte din resursele sale umane, bănești și materiale în vederea pregătirii înlocuirii unuia sau mai multor elemente din gama sa de produse comercializată. Pentru mica întreprindere apar o serie de dificultăți, ea avînd de rezolvat două sarcini atît de diferite ca exploatarea de zi cu zi a unui produs care și-a făcut probele și lansarea unei inovații. Paradoxal însă, pînă acum, se constată că cele care au făcut mai mult pentru inovație nu sînt întreprinderile mari, ci întreprinderile medii și mici pe de o parte și... inventatorii izolați pe de altă. Pentru a veni în sprijinul acestei afirmații se aduc numeroase

Repartiția premiilor Nobel pe unele țări capitaliste dezvoltate

Nr. crt.	Țara	Numărul de premii Nobel obținute: Perioada 1901—1915	Numărul de premii Nobel obținute: Perioada 1945—1970
1.	Franța	11	4
2.	Marea Britanie	7	24
3.	Statele Unite ale Americii	2	57

argumente cifrice dintre care cităm unul: din 100 de inovații majore ale secolului XX 61 au fost creația indivizilor izolați sau întreprinderilor de talie mică. Numai în ramura tratamentului aluminiului din 194 de inovații, doar 7 sînt datorate „giganților“ aluminiului.

Ținînd seama de cadrul socio-politic al economiei capitaliste, trebuie, pentru a întregi viziunea, să remarcăm încă două aspecte: a) **pentru o întreprindere capitalistă** inovația devine tot mai mult o **condiție de supraviețuire** (să cităm un exemplu: în 1930 două societăți furnizau 80% din piața de locomotive a Statelor Unite; în 1955 una dispăruse, iar cealaltă nu mai deținea decît 17% din piață... între timp General Motors lansase locomotiva Diesel). b) ritmul inovațional este mult mai **accelerat în unele țări capitaliste.** Explicația acestei ultime situații, rezidă în primul rînd în cantitatea și calitatea resurselor afectate implementării inovației. Să luăm exemplul S.U.A.: 3 000 de produse noi apar în fiecare an; 50% din actualele produse care se comercializează nu existau acum 10 ani; 80% din produsele care se vor vinde în 1985 nu există încă astăzi. Ambele aspecte pot fi considerate ca avînd aceeași importanță, definind împreună un același aspect: conștiința rolului fenomenului inovație, în accelerarea creșterii economice. Tabelul alăturat este sugestiv din acest punct de vedere.

Pledînd în favoarea unui nou mod de gîndire și acțiune în domeniul economic, pe care l-am numit modul inovațional, subliniem totodată multiplele transformări pe care acesta le implică atît în sfera economicului ca atare cît și în sfera mai largă în care economicul este integrat, sfera socialului. În plan economic, micro sau macro, este vorba în orice caz cel puțin de o regîndire și reorientare a însuși termenului de strategie de dezvoltare, de o restructurare organizatorică amplă, de o transformare a însuși sensului noțiunii de întreprindere ca și de un nou mod de a o conduce. Tot mai mulți specialiști opinînd în favoarea inovației drept criteriu de diferențiere a întreprinderilor, ajung la a face distincția între:

a) „Întreprinderile întreprinzătoare“, a căror dezvoltare se bazează pe inovație;

b) „Întreprinderile instituții“, care în fond se reduc la administrarea rezervelor de care dispun;

Se poate deci spune că inovația deschide noi perspective...

Iulian BĂDIN

INOVAȚIA, PARTICIPAREA ȘI EFICIENȚA ÎN CONDUCEREA ECONOMICĂ (II)

— Un sondaj în rîndul a 150 directori generali și directori din centrale industriale —

● PARTICIPAREA

GRADUL de participare a colectivelor la conducere este determinat de un număr mare de factori, foarte diferiți din punct de vedere al ponderii lor și al modalităților concrete prin care-și exercită influențele; printre acești factori se situează: natura, conținutul și formele relațiilor de proprietate; regimul juridic al participării (modul cum este instituționalizată participarea la conducere). Relația de proprietate și regimul juridic fiind date, gradul de participare depinde însă în principal de stilul de muncă al conducerii.

În organizarea anchetei noi am pornit bineînțeles, de la premisa existenței relațiilor de proprietate socialiste, de la faptul că Legea nr. 11/1971 a instituționalizat principiul conducerii colective în conducerea unităților economice din țara noastră, în formele cunoscute (adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii, comitetele și consiliile oamenilor muncii). Considerînd aceste premise ca existente, nu le-am introdus în chestionarul nostru, orientîndu-ne atenția spre desprinderea premiselor care țin de stilul de muncă al conducerii.

În acest sens, am inserat în inventarul de anchetă un număr de calități, de trăsături ale conducerii care, după opinia noastră, au incidență mai directă asupra gradului de participare a membrilor colectivelor la conducere, urmărind ca, prin intermediul concepției participanților la anchetă, să le ierarhizăm după **forța lor** de influențare asupra participării.

În alegerea acestor trăsături noi înșine am pornit de la cîteva premise, care, pe scurt, pot fi formulate astfel:

1. Capacitatea conducerii unei unități economice de a atrage colectivul la rezolvarea problemelor cu care este confruntată, este formată dintr-un **număr mare de calități, dificil de definit și de ierarhizat.** De pildă, unii teoreticieni și practicieni pun pe prim plan o cît mai largă consultare, alții — armonizarea intereselor personale ale membrilor colectivului cu interesele generale ale unității. Din acest motiv, am introdus în inventar formularea „știe să canalizeze și să mobilizeze colectivul spre obiectivele esențiale ale unității“, formulare care ni se pare că dă o definire foarte largă și cuprinzătoare a cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească o conducere ca să asigure un grad ridicat de participare a membrilor colectivului la conducere.

2. Am pornit de la ideea că **participarea este indisolubil legată de competența cadrelor, a membrilor colectivului.** Cu cît nivelul de pregătire, de calificare, cu cît capacitatea membrilor unui colectiv de a înțelege și a soluționa problemele cu care este confruntată unitatea este mai mare, cu atît și participarea este mai largă. În acest sens, am introdus în inventar astfel de caracteristici ca: înconjurarea de colaboratori capabili, cunoașterea și dezvoltarea capacității colaboratorilor, instaurarea în cadrul colectivului a unui spirit de respect pentru competența profesională, precum și delegarea de atribuții, ținînd seama că aceasta constituie una dintre modalitățile cele mai sigure și mai eficiente de formare a competenței de conducere.

3. Există o etică a participării, prin care desemnăm un mănunchi de principii relative la conduita membrilor unui colectiv în relațiile ce iau naștere între ei în procesul participării la conducere. Am avut în vedere în acest sens: existența sau inexistența în unitate a unui spirit de colaborare, de consultare între conducători și subordonați și între colegi; acceptarea și finalitatea criticii; informarea colectivului de către conducere asupra situației unității; instaurarea unui spirit de disciplină; claritate în stabilirea răspunderilor; aprecierea oamenilor după rezultate; modul cum se asigură îmbinarea intereselor personale cu cele ale colectivului etc.

Rezultatele opțiunilor celor cărora li s-a solicitat să ierarhizeze caracteristicile cuprinse în inventar în funcție de forța incidenței lor asupra participării sînt redate în tabelul nr. 3.

În clasamentul opiniei generale, pe primul loc se situează **capacitatea de a canaliza și a mobiliza colectivul** spre obiectivele esențiale ale unității. Această caracteristică ocupă tot primul loc și în clasamentul directorilor generali și al secretarilor consiliilor oamenilor muncii, locul 3 la directorii economici, locul 4 la directorii tehnici și de producție și nu figurează în primele 10 caracteristici alese de directorii comerciali.

Dintre cerințele legate de formarea unui colectiv competent, capabil să participe activ și eficient la conducere, în clasamentul opiniei generale apare numai **capacitatea conducerii de a se înconjura de colaboratori capabili,** care ocupă locul 5. Această calitate nu ocupă un loc în primele zece la directorii generali, dar ocupă locul 1 la directorii tehnici și de producție, locul 3 la directorii comerciali și locul 6 la directorii economici. De observat, însă, că la **directorii generali** figurează pe locul 2 **capacitatea de a delega atribuțiile către colaboratori,** calitatea care, așa cum am subliniat, constituie unul dintre mijloacele esențiale ale formării și dezvoltării capacității de conducere a membrilor unui colectiv. Pentru delegarea de atribuții au mai optat și directorii tehnici și de producție (locul 8).

Mai consemnăm opțiunea **directorilor economici** pentru cerința cunoașterii de către conducere a capacității colaboratorilor.

Celelalte cerințe legate de dezvoltarea competenței membrilor colectivului pentru a-i face capabili să-și sporească participarea la conducere nu figurează în primele zece trăsături ale conducerii participative: nici în clasamentul general, nici în cele ale categoriilor de participanți. În clasamentul opiniei generale **instaurarea în cadrul colectivului a unui spirit, a unei mentalități de respect față de competența profesională ocupă locul 18; dezvoltarea capacității colaboratorilor ocupă locul 22.** Surprind aceste poziții, mai ales că cerințe cum sînt cunoașterea de către conducere a rezultatelor economice ale unității și controlul executării deciziilor sînt plasate în primele zece locuri ale clasamentului. Ne vine greu să acceptăm că aceste ultime două cerințe contribuie mai direct și în mai mare măsură decît dezvoltarea capacității profesionale a membrilor colectivului la sporirea gradului de participare la conducere a acestora din urmă.

Mai clar exprimată și mai fermă ni se pare adeziunea participanților la anchetă față de principiile eticii participative. Nu mai puțin de cinci dintre acestea se găsesc plasate în primele zece locuri ale clasamentului opiniei generale: **instaurarea unui spirit de colaborare în cadrul colectivului; informarea colectivului despre situația reală a unității; menținerea unei stări de spirit bune în unitate; pretinderea de punctualitate; stabilirea clară și precisă a sarcinilor.** Nu se găsesc în primele zece astfel de cerințe ca: **acceptarea de către conducere a criticii** (locul 21); **consultarea cît mai largă cu colectivul** (23); **acceptarea de schimbări în stilul de muncă al conducerii** (31), **evidențierea rezultatelor bune ale colaboratorilor** (34) **cunoașterea și sprijinirea colaboratorilor în rezolvarea problemelor** (41 și 37).

În concluzie, putem aprecia că și în ceea ce privește concepția cadrelor de conducere cu privire la participare există posibilități de îmbunătățire — în sensul acordării unei „ponderi“ mai mari, ridicării gradului de competență și aderării cu mai multă fermitate la principiile de conduită, favorabile participării, la principiile eticii participative.

Tabelul nr. 3

Primele 10 caracteristici ale unei conduceri participative — opinia generală —

Numărul de ordine	Denumirea caracteristicii	Notă medie
1.	Știe să canalizeze și să mobilizeze colectivul spre obiectivele esențiale ale unității	4,8[illegible]
2.	Este bine informată asupra rezultatelor economice ale unității pe care o conduce	4,74
3.	Îmbină armonios preocuparea pentru obiectivele imediate și cele de perspectivă ale unității	4,72
4.	Instaurează un spirit de colaborare în cadrul colectivului	4,64
5.	Se înconjoară de colaboratori capabili	4,58
6.	Informează colectivul despre situația reală unității	4,42
7.	Asigură menținerea unei stări de spirit bune în întreprindere	4,40
8.	Pretinde punctualitate din partea colaboratorilor	4,28
9.	Stabilește clar și precis sarcinile colaboratorilor	4,26
10.	Controlează sistematic executarea deciziilor pe care le-a luat	4,24

Tabelul nr. 4

Primele 10 caracteristici ale unei conduceri eficiente — opinia generală —

Numărul de ordine	Denumirea caracteristicii	Notă medie
1	Este bine informată asupra rezultatelor economice ale unității pe care o conduce	4,90
2	Știe să canalizeze și să mobilizeze colectivul spre obiectivele esențiale ale unității	4,86
3	Se înconjoară de colaboratori capabili	4,78
4	Îmbină armonios preocuparea pentru obiectivele imediate și cele de perspectivă ale unității	4,78
5	Controlează sistematic executarea deciziilor pe care le-a luat	4,66
6	Stabilește clar și precis sarcinile colaboratorilor	4,60
7	Instaurează un spirit de colaborare în cadrul colectivului	4,60
8	Insistă în fața organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi	4,53
9	Își utilizează eficient timpul său	4,38
10	Instaurează un spirit de disciplină în cadrul colectivului	4,58

● EFICIENȚA

VORBIND de eficiența conducerii, este necesar, în prealabil să precizăm ce înțelegem prin acest concept. Sigur că, foarte general, **eficiența conducerii** unității economice poate fi definită și măsurată prin **eficiența unității.** Utilizăm în acest sens indicatorii de beneficiu, de productivitate etc. Rata rentabilității depinde de prețul de vînzare și de cost — de costul materiilor prime și al utilajului, de salariu, de tehnologie, de organizarea procesului de producție etc. Costul materiei prime depinde de la rîndul lui de locul din care a fost achiziționată, cu ce preț, cînd, cum a fost depozitată, transportată, prelucrată etc. Conducerea acționează asupra tuturor acestor factori de care depinde eficiența unei unități printr-un singur intermediar — **decizia.** Prin decizie se stabilește ce se produce, **cu ce preț** se vinde, cu ce costuri se fabrică și se comercializează, cine și cînd fabrică și comercializează; tot prin decizie se motivează, se antrenează oamenii în a fabrica și a comercializa, se creează mentalități și stări participative și non-participative, se stimulează sau se frînează inovația etc.

Întrucît rațiunea de a fi a unității economice o constituie fabricarea și comercializarea de produse și servicii care să răspundă unor cerințe sociale cu minim de efort, trebuie să acceptăm că modalitatea cea mai potrivită de definire și măsurare a eficienței conducerii unei unități economice o constituie **gradul de adecvare a deciziilor sale față de rațiunea de a fi a unității.** Eficiența conducerii este dată deci de măsura în care deciziile sale asigură ieșirilor sistemului unității — produselor — dubla calitate de a satisface anumite nevoi ale mediului social înconjurător și a fi fabricate și comercializate cu cheltuieli minime și rentabilitate ridicată. Gradul de adecvare al deciziilor sale față de rațiunea de a fi a unității depinde de: **capacitatea conducerii de a cunoaște cerințele mediului** (pe care trebuie să le satisfacă cu produsele unității) **și capacitatea sa de a „construi“ și a „pilota“, de a „mînui“ mecanismul de funcționare al sistemului unității**, al cărui „motor“ îl constituie oamenii (pe care trebuie să-l conceapă și să-l mînuiască în așa fel încît să funcționeze cu eficiență maximă). Capacitatea conducerii de a construi și manevra sistemele organizatorice se definește prin capacitatea sa de a **prevedea și planifica,** a alege obiective, acțiuni și mijloace conforme cu cerințele mediului, **a organiza**, a repartiza obiectivele, acțiunile și mijloacele pe oameni, a **motiva și antrena** oamenii; **a controla**, a corecta acțiunile și mijloacele spre realizarea obiectivelor.

În diferite formulări, toți acești factori, toate aceste cerințe au figurat în inventarul anchetei. În cea mai mare parte, ele se regăsesc și în primele 10 locuri ale clasamentului trăsăturilor conducerii eficiente. Sînt prezente: **informarea** ca bază a unor decizii rapide și adecvate, reprezentată prin capacitatea conducerii de a cunoaște rezultatele economice ale unității (locul 1); **planificarea** — armonizarea obiectivelor imediate cu cele de perspectivă (4); **organizarea** — stabilirea clară și precisă a responsabilităților (10), instaurarea unui spirit de disciplină în unitate (6); **motivarea și antrenarea** — canalizarea și mobilizarea colectivului spre obiectivele esențiale ale unității (2), instaurarea spiritului de colaborare în cadrul colectivului (7); **controlul** — controlul sistematic al deciziilor luate (5); **oamenii** — înconjurarea de colaboratori capabili (3).

Două observații se impun:

— Prima pornește de la constatarea că, atît în clasamentul opiniei generale, **cît** și în cele ale opiniilor categoriilor **de** participanți, lipsește din primele 10 trăsături ale conducerii eficiente cerința **cunoașterii evoluției mediului înconjurător în care acționează unitatea.** În clasamentul opiniei generale, aceasta ocupă de-abia locul 36! Constatarea surprinde, cu atît mai mult cu cît ancheta redă opinia nu a unor conduceri de secții sau ateliere de producție, ci a conducerilor de vîrf ale centralelor industriale.

— A doua observație privește din nou prezența în „plutonul“ din față al trăsăturilor conducerii eficiente a capacității de a insista în fața organelor ierarhice și din nou ne punem întrebările notate la inovație în legătură cu această cerință.

Tabelul nr. 5

Caracteristici comune și specifice celor trei stiluri de conducere

Număr de ordine	Denumirea caracteristicii	Conducere inovatoare	Conducere participativă	Conducere eficientă
1.	știe să canalizeze și să mobilizeze colectivul spre obiectivele esențiale ale unității	x	x	x
2.	este bine informată asupra rezultatelor economice ale unității	x	x	x
3.	îmbină armonios preocuparea pentru obiectivele imediate și cele de perspectivă ale unității	x	x	x
4.	controlează sistematic executarea deciziilor luate	x	x	x
5.	stabilește clar și precis sarcinile colaboratorilor	x	x	x
6.	instaurează un spirit de disciplină în cadrul colectivului	x		x
7.	instaurează un spirit de colaborare în cadrul colectivului		x	x
8.	se înconjoară de colaboratori capabili		x	x
9.	insistă în fața organelor ierarhice superioare pentru aplicarea ideilor noi	x		x
10.	pretinde punctualitate din partea colaboratorilor		x	
11.	este un izvor permanent de idei noi	x		
12.	decide rapid în situații critice	x		
13.	își utilizează eficient timpul său de lucru			x
14.	asigură menținerea unei stări de spirit bune în unitate		x	
15.	informează colectivul despre situația reală a unității		x	
16.	știe să critice constructiv	x		

● COMPARAȚII

CARE sînt cerințele prioritare față de conducere care asigură, concomitent, promovarea inovației, a participării și a eficienței?

Analiza tabelelor 2—4 ne permite să facem cîteva observații interesante.

Se constată că din primele zece trăsături ale celor trei tipuri de conducere (inovatoare, participativă, eficientă) numai cinci sînt comune tuturor celor trei tipuri: **capacitatea de a orienta și antrena colectivul spre obiectivele esențiale ale unității; cunoașterea rezultatelor unității; armonizarea preocupărilor pentru viitor și prezent; controlul executării deciziilor: organizare — stabilirea clară și precisă a sarcinilor, a responsabilităților.** Patru caracteristici sînt comune la cîte două tipuri de conducere. **Instaurarea spiritului de disciplină și insistența în fața organelor ierarhice** superioare sînt comune conducerii inovatoare și **celei** eficiente, iar **instaurarea spiritului de colaborare și înconjurarea cu colaboratori capabili** sînt comune **conducerii** participative și celei eficiente. Cu excepția primelor cinci trăsături, menționate, comune la toate trei tipurile, nu mai există nici o altă trăsătură comună conducerii inovatoare și participative. Aceste două tipuri par a fi mai îndepărtate între ele, decît sînt fiecare în parte **față** de conducerea eficientă. Există o mai strînsă corelație între eficiență și participare și între eficiență și inovație, decît între inovație și participare.

Există trei trăsături specifice numai CONDUCERII INOVATOARE: **calitatea conducerii de a fi un izvor permanent de idei noi, de a decide rapid și a critica constructiv.** De asemenea, se detașează trei trăsuri caracteristice numai CONDUCERII PARTICIPATIVE: **punctualitatea, starea de spirit bună în unități și informarea colectivului asupra situației reale a unității.** În sfîrșit, CONDUCEREA EFICIENTĂ are numai o singură trăsătură specifică: **utilizarea eficientă de către conducere a timpului său de muncă.** Aceste trăsături particularizează deci cele trei tipuri de conducere.

Ținînd seama de locurile ocupate în cele trei clasamente ale opiniei generale și de faptul că unele apar în toate trei, în două sau numai într-unul, putem construi un **clasament general al trăsăturilor care caracterizează în același timp toate cele trei tipuri de conducere.** Obținem clasamentul din tabelul nr. 5. Conform acestui clasament, eliptic, am putea deci defini conducerea care este în același timp inovatoare, participativă și eficientă prin următoarele 20 de trăsături: OBIECTIVE — ORIENTARE — ANTRENARE — INFORMARE — PERSPECTIVĂ — PREZENT — CONTROL — ORGANIZARE — DISCIPLINĂ — COLABORARE — COMPETENȚĂ — CADRE — INSISTENȚĂ — IERARHIE — PUNCTUALITATE — INOVAȚIE — DECIZIE — TIMP — STARE DE SPIRIT — CRITICĂ CONSTRUCTIVĂ.

Cu credința că rezultatele anchetei — prima de acest gen în țara noastră — vor suscita interesul cititorilor și va declanșa o dezbatere fructuoasă asupra acestor trei concepte centrale ale teoriei și practicii conducerii economiei moderne — inovație, participare, eficiență — ne oprim aici cu comentariul nostru și așteptăm opiniile specialiștilor, cadrelor de conducere din economie.

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU

VADEMECUM

Păstrați-vă capul limpede

— Cîteva sfaturi ce trebuie luate în considerare atunci cînd se încearcă evitarea efectelor negative ale suprasolicitărilor nervoase —

CONSTRÎNGERILE vieții moderne, exigențele vieții profesionale sînt astăzi sursa a numeroase neplăceri cu care sînt confruntate cadrele preocupate de a-și atinge obiective tot mai ridicate. Majoritatea se manifestă prin reacții binecunoscute:

● **Indecizie:** *dacă ieri treceați drept un îndrăzneț, astăzi vă este frică de a vă angaja pe un drum plin de incertitudini. Ezitați mult timp înainte de a lua o decizie fără a vă putea explica de ce.*

● **Obsesie:** *vă îngrijiți de o multitudine de detalii, dar neglijați elementele esențiale. Cereți perfecțiune pentru lucrurile cele mai banale (de exemplu: marcarea unei scrisori).*

● **Irascibilitate:** *vă enervați pentru pretexte ușoare. Vă „chinuiți“ secretarele sau colaboratorii apropo de tot sau de nimic.*

● **Ineficacitate:** *nu mai ajungeți să vă terminați lucrările în timpul pe care anterior îl afectați acestui scop. Nu mai executați anumite sarcini sau le executați prost. Acumulați întîrzieri.*

Cîteva sfaturi pe care specialiștii le formulează și pe care le redăm în continuare credem că vă vor ajuta să nu ajungeți într-una din aceste situații:

1. **Aveți curajul să priviți în față, dificultățile.** *Încercați să decelați cu grijă cauzele și stabiliți dacă ele sînt superficiale sau profunde. Constatați dacă ele provin:*

● *din tracasările vieții profesionale (dezinteres pentru meserie, neînțelegere cu un coleg sau cu un superior);*

● *din grijile vieții familiare (examenele copiilor dv., sănătatea soției etc.);*

● *din neliniștile pe care vi le procură propria dv. sănătate fizică sau morală (somn insuficient, boală cronică, anxietate permanentă, emotivitate puternică).*

Consacrați 10 minute din fiecare zi acestei reflecții asupra dv. înșiși, notîndu-vă în ce circumstanțe și în contactul cu care persoane ele s-au produs.

2. **Organizați-vă munca.** *Pentru aceasta se recomandă să se procedeze astfel:*

● **Fixați-vă un scop,** *un rezultat de atins în cursul fiecărei zile și nu vă lăsați distras de alte sarcini atîta timp cît nu le-ați dus la capăt pe cele stabilite.*

● **Înscrieți pe o foaie de hîrtie ce aveți de făcut,** *pentru aceeași zi sau pentru a doua zi. Organizați-vă planul zilnic, calculînd timpul pe care vi-l ia fiecare muncă, ierarhizînd sarcinile funcție de gradul lor de urgență sau importanță. Faceți bilanțul fiecărei zile înainte de a vă întoarce acasă.*

● **Evitați** *dacă este posibil cînd sînteți într-o perioadă depresivă* **să luați de lucru acasă,** *seara sau în zilele de sărbătoare. Dacă nu sînteți convins de adevărul celor spuse, rețineți cel puțin cuvintele lui Jean Prévost... „atenția care se încăpățînează și se crispează paralizează gîndirea mai mult decît o ajută“.*

3. **Mențineți-vă un bun echilibru fizic.** *Numeroase tulburări psihice sînt consecința dezechilibrelor fizice datorate unei sedentarități excesive, unei proaste alimentații sau a unei odihne insuficiente. Dacă vreți să le evitați trebuie să:*

● **Faceți exerciții.** *Dacă domiciliul nu este departe, nu ezitați să veniți pe jos de la birou. Găsiți timpul pentru a face sport: o oră pe săptămînă este suficientă. Fiți atent să nu cădeți în extrema inversă: multiplicînd exercițiile fizice veți accentua oboseala în loc de a o anihila.*

● **Echilibrați-vă regimul alimentar.** *Fiți atent la surmenajul digestiv pe care poate să-l suscite o masă prea rapid luată, o hrană prea grea, un abuz de tutun sau alcool. Nu uitați să compensați excesele dejunului printr-o masă lejeră seara.*

● **Dormiți suficient.** *Nu sacrificați distracțiilor sau muncii rația cotidiană de somn: 7—9 ore pe zi, după structura dv. individuală. Riscați să plătiți scump mai devreme sau mai tîrziu neglijența dv.*

4. **Trebuie să știți să vă destindeți.** *Vă puteți destinde în diverse maniere: practicînd un „violon d'Ingres“, citind, plecînd la țară la sfîrșit de săptămînă etc. Toate formele de destindere sînt bune în măsura în care ele nu agravează tensiunea nervoasă, fie direct (cerînd un efort fizic prea important, de exemplu), fie indirect (o prea mare aglomerație pe șosea la întoarcerea din excursie, de exemplu).*

Puteți de asemenea să vă destindeți, relaxîndu-vă zilnic. Numeroase exerciții fizice au fost puse la punct cu această intenție de către specialiști. Nu ezitați să le practicați fie singur, fie sub controlul medicului.

Pentru a triumfa asupra diverselor depresiuni psihice inerente vieții moderne trebuie să știți cînd și cum să vă relaxați. Cu acest preț veți ajunge să rezistați multiplelor solicitări care vă așteaptă și în același timp... să vă păstrați capul limpede.

i. b.

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

SISTEMUL INTEGRAT DE CONDUCERE A PRODUCȚIEI DE CONSTRUCȚII-MONTAJ – SICOP (I)

— În activitatea de proiectare, realizare și implementare se impune regîndirea, adaptarea și reformularea conceptelor elaborate sau schițate în literatura de specialitate, în vederea folosirii lor în condițiile particularităților economice ale întreprinderilor noastre —

PROBLEMELE MEREU MAI AMPLE, *mai complexe și mai profunde ale necesității de a asigura producția bunurilor materiale și serviciilor în condiții cît mai eficiente, căutarea optimului între diferite moduri de a organiza și conduce procesul de producție pun în fața specialiștilor sarcina închegării unei concepții unitare în abordarea tehnicilor de conducere. În cadrul acestora un rol de primă mărime îl joacă definirea unor concepte fundamentale și stabilirea limitelor de valabilitate ale fiecărei definiții pentru ca, pe baza unor concepte deja acceptate, să poată fi constituite moduri (metode) unitare de tratare și interpretare a tehnicii de conducere.*

Nu de mică importanță este și realizarea pe aceste baze a unei terminologii unitare proprii, capabilă să preia selectiv concepte deja elaborate sau schițate de literatura mondială pe care să le adapteze sau să le reformuleze în vederea folosirii lor în condițiile particularităților economice ale întreprinderilor noastre.

Meritorie este în direcțiile amintite activitatea desfășurată în cadrul Centrului de organizare și cibernetică în construcții (C.O.C.C.) — București, cu atît mai mult cu cît domeniul pe care acesta este axat — activitatea de construcții-montaj — prezintă destul de multe particularități, fiind și puțin abordat în literatura de specialitate.

Prezentăm în continuare rezultatele la care specialiștii centrului au ajuns în efortul lor de clarificare a unor probleme ridicate de proiectarea, realizarea și implementarea (parțială pînă la această dată) a sistemului integrat de conducere operativă a producției de construcții montaj S.I.C.O.P. Alte amănunte asupra sistemului amintit vă propunem să le urmăriți într-un număr viitor ale revistei noastre.

• Clarificări în legătură cu conceptul de „sistem de conducere"...

SISTEMUL de conducere este definit în termeni cibernetici ca o **structură vizînd o finalitate**, înțelegînd prin structură — dispunerea tempo-spațială a elementelor constitutive, iar prin finalitate — orientare ce predomină la executarea unui anumit lucru. În această optică sistemul apare ca o **intercorelare logică și omogenă a metodelor de conducere ce se aplică într-o întreprindere.** Omogenizarea trebuie în acest caz înțeleasă atît sub aspectul compatibilității metodelor (chiar dacă acționează pe arii informaționale diferite) cît și sub aspectul coerenței informațiilor și deciziilor.

Reiese de aici că, față în față cu diversitatea mijloacelor tehnice de prelucrare a informației pe care le folosește fiecare metodă de conducere, **conceptorul de sistem** trebuie să asigure omogenitatea de ansamblu pentru a asigura libera circulație, detalierea și sinteza datelor specifice fiecărei arii informaționale.

Un **sistem de conducere** este prin definiție un **sistem autoreglat** (cibernetic) deoarece, în lipsa autoreglării, perturbațiile (ce nu pot fi controlate) duc la distrugerea organismului economic. El este divizat funcție de criteriile adoptate în **subsisteme** (față de sistemul inițial) ce se leagă între ele și totodată cu restul sistemului, astfel că orice imformație externă a unui subsistem este internă pentru sistem etc. Considerăm **arie informațională** totalitatea deciziilor, informațiilor, canalelor de vehiculare a informației, producătorilor sau prelucrătorilor de informație, aflate într-o relație de apartenență cu un anumit sistem (subsistem) sau cu alte cuvinte, deciziile, informațiile și mijloacele de prelucrare aflate în interiorul unui sistem. Se poate vorbi de exemplu de aria informațională a subsistemului de aprovizonare etc.

În sensul logic cel mai simplu, **decizia** apare ori de cîte ori există posibilitatea de a acționa (de a comuta acțiunea) în două moduri distincte. Alegerea între mai multe moduri (n) posibile de a acționa se descompune în n-1 decizii elementare, ce rezultă din compararea două cîte două a alternativelor oferite și eliminarea succesivă a celor nefavorabile, pînă la obținerea celei mai corespunzătoare obiectivului urmărit.

Schematizat un proces de decizie presupune existența următoarelor elemente :

- o mulțime de alternative de acțiune ;
- un decident d ce urmărește un grup de obiective ;
- o mulțime (ierarhizată sau nu) a criteriilor față de care se evaluează alternativele ;
- o mulțime de consecințe (certe sau probabile) asupra decidentului datorate alternativelor considerate ;
- o mulțime de utilități (foloase) ce rezultă din consecințele aferente alternativelor ;

Decidentul apreciază alternativele prin prisma criterilor, analizează utilitatea diferitelor alternative și alege una dintre acestea.

Trebuie arătat că decizia (în sensul științei conducerii) presupune cel puțin existența a două criterii independente. În cazul unui singur criteriu, un simplu algoritm de selecție (de tipul „se reține ce este peste 20, se ignoră ce este sub 20") definit o dată pentru totdeauna creează imediat posibilitatea înlocuirii decidentului printr-un automat (uman sau nu). Schematic decizia multidimensională este reprezentată în fig. 1.

Dacă se poate reduce decizia la o alegere unidimensională, atunci. dotînd prelucrătorul de informație cu un algoritm de selecție în trepte, vom avea următoarea reprezentare (fig. 2).

Din analiza figurii se poate ușor observa de ce **o decizie unidimensională este o falsă decizie în sensul conducerii.**

Totodată atragem atenția că formularea criteriului de selecție trebuie astfel făcut încît pragul inferior, să fie deasupra sensibilității sistemului altfel algoritmul este inoperant.

Ajungînd aici cîteva întrebări se impun. Dintre ele se evidențiază prin importanța ei deosebită următoarea : ce relație există între noțiunea de sistem informațional și cea de sistem de conducere ? În general cei ce proiectează sisteme informaționale își propun o ameliorare simțitoare a circulației informaționale, de la producerea ei pînă la nivelele superioare ierarhice (prin agregare, modificare, sintetizare) folosind sau nu mijloace de prelucrare automată (în care caz, unii autori folosesc denumirea de sistem informatic) precum și asigurarea drumului invers al deciziilor (prin defalcare, explicitare, analizare) de la factorul decident la cel executant. Unii specialiști analizează și mecanismul deciziilor (recurgînd la denumirea de sistem informațional decizional) propunînd și aplicarea unor modele adaptate ale cercetării operaționale.

De fapt, proiectarea unui sistem de conducere include și metodele de conducere necesare a se aplica precum și modul în care acestea se corelează (spre exemplu conducerea prin obiective pentru activitatea de personal etc.) se poate spune deci **că un sistem de conducere include și sfera de noțiuni legate de sistemul informațional.**

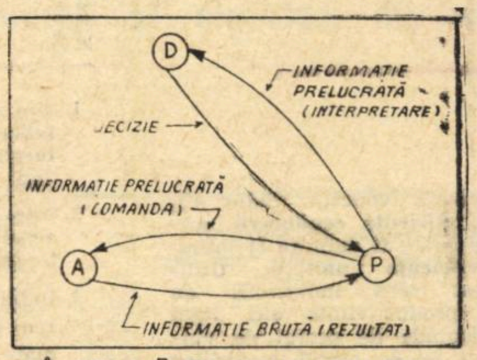

A-ACTIUNE P-PRELUCRAREA INFORMATIEI
D-DECIDENT

Fig. 1.

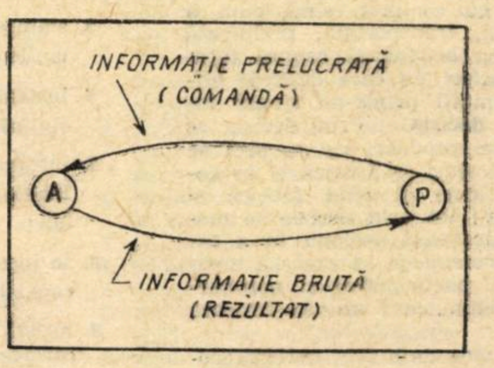

Fig. 2.

• ...„Sistem integrat de conducere"

NOȚIUNEA de sistem integrat de conducere este mult controversată astăzi și aceasta poate datorită senzației de multilateralitate și competenței deosebite pe care noțiunea de integrare o sugerează. Recurgînd la axioma lui Hennix (după care orice definiție este de fapt descrierea comportării) vom constata ușor că de exemplu un sistem de rezervare (cu ajutorul calculatorului electronic) a locurilor în avion și hotel pentru o călătorie în jurul lumii pe orice rută este integrat din punct de vedere al rezervării în totalitate a locurilor necesare. al asigurării corelațiilor optime între călătorie și repaos, al satisfacerii maximale a rutei cerute, dar nu este integrat sub aspectul determinării implicațiilor asupra parcului de avioane datorită utilizării avioanelor mai rapide (și deci cu un cost mai ridicat) și în consecință a micșorării repausurilor necesare, față de utilizarea unor avioane mai lente și a măririi corespunzătoare a repaosurilor. Analog, utilizarea unui sistem integrat de gestiune a stocurilor are o influență pozitivă redusă asupra programării sau lansării producției. **Există** deci **totdeauna aspecte ale conducerii față de care un sistem nu este integrat.**

Integrarea unei noi componente (de exemplu un subsistem) la un sistem existent este un proces de durată, etapizat, în decursul căruia de la un maxim de legături existent în prima fază se ajunge la un număr mult mai mic repartizat pe toate nivelurile ierarhice.

În procesul de integrare se „topesc" legături, prin micșorarea treptată a intervenției umane la interfața aferentă subsistemelor componente.

O definiție operațională a unui **sistem integrat** poate fi aceasta : **sistemul cu minim de decizii și cu redondanță minimă a informațiilor ce circulă în interiorul lui.**

Literatura mondială, evaluînd integrarea în procente, citează sisteme de întreprinderi integrate în proporția de 70—80%, eliminînd integrarea între planificarea pe termen lung și prognozele cu caracter global ținînd de strategia întreprinderii. Impedimentele nu au fost de natură tehnică, ci financiară și umană, lipsind experții care să realizeze integrarea în acest domeniu.

După opinia noastră **integrarea este un proces permanent în realizarea unor sisteme de conducere care vizează lega-**

CAZURI ÎN DEZBATERE

STRUCTURI ORGANIZATORICE ADAPTATE CERINȚELOR PRODUCȚIEI

PRIN PUBLICAREA acestui nou caz avînd ca temă structurile organizatorice, revista noastră încearcă să răspundă unei necesități stringente, multor probleme care preocupă astăzi pe specialiștii noștri, cadre de conducere din unitățile economice și cercetători. Conștienți că numai cazurile izvorîte din problemele concrete ale unităților noastre socialiste, ale activității dv., deci numai cele reale răspund pe deplin nevoilor practice ale procesului conducerii, reînnoim invitația solicitîndu-vă să ne trimiteți în continuare spre publicare, odată cu opiniile dv. asupra celor publicate de noi și cazuri reale, pe care le întîlniți în munca dv. de zi cu zi.

COMITETUL *oamenilor muncii al Uzinei „Sîrma", în ultima sa ședință luind în discuție o serie de aspecte negative apărute în ultima vreme în activitatea unității, a hotărît să analizeze și să reproiecteze structura organizatorică a acesteia ; totodată să stabilească regulamentul de organizare și funcționare corespunzător noii organizări structurale.*

Pe agenda de lucru a organului de conducere colectivă al uzinei figurau rezolvarea următoarelor probleme :

1. Lansarea producției — *Ea se realizează cu întîrzieri din ce în ce mai mari, datorită necorelării factorilor răspunzători de această activitate (serviciul aprovizionare și serviciul de programarea și urmărirea producției) iar în activitatea directorului adjunct de producție ca și a celui comercial se reflectă aceleași deficiențe.*

2. Planul de producție al uzinei — *Actualmente el este defalcat de către serviciul planificare, subordonat directorului, iar elaborarea planului de aprovizionare este realizată în cadrul serviciului aprovizionare, subordonat directorului adjunct comercial, situație în care între aceste acțiuni și sarcini nu există coordonare corespunzătoare.*

3. Raportarea producției — *Făcîndu-se direct serviciului de planificare, serviciul programarea și urmărirea producției este pus în situația de a nu cunoaște operativ producția zilnică și de a nu avea posibilitatea să răspundă imediat solicitărilor cu privire la realizarea producției zilnice.*

4. Problemele pregătirii tehnologice a producției — *se regăsesc atît în activitatea serviciului programare, pregătire și urmărirea producției cît și în cadrul serviciului organizarea producției și a muncii și a atelierului de proiectare tehnologică, în funcție de specialiștii care au sarcina să studieze domeniul respectiv, aceștia fiind însă încadrați în compartimente diferite. Din această cauză studiile și proiectele nu pot avea în cele mai multe cazuri, aplicare imediată, unele aspecte ale lor fiind insuficient studiate.*

5. Probleme de desfacere — *Serviciul de desfacere ce trebuie să asigure transportarea produselor contractate la stația c.f., dar fiind subordonat directorului adjunct comercial, nu se ocupă și de repartizarea mijloacelor de transport pe secții pentru asigurarea onorării în timp a contractelor cu beneficiarii, sarcină îndeplinită de către serviciul administrativ.*

În cadrul dezbaterilor comitetului oamenilor muncii unele funcții de conducere au prezentat justificări ale situațiilor reieșite din neajunsurile constatate. Astfel :

a. Directorul adjunct comercial *arată că serviciul de programarea și urmărirea producției nu ține seama de greutățile întîmpinate în aprovizionarea cu materii prime și materiale. În acest sens se relevă că serviciul programează un anumit ritm de producție, legat de utilizarea rațională a capacităților secțiilor de producție, iar*

- O decizie unidimensională este o falsă decizie in sensul conducerii.
- Un sistem de conducere include și sfera de noțiuni legate de sistemul informațional.
- Există totdeauna aspecte ale conducerii față de care un sistem nu este integrat.
- Sistemul cu minim de decizii și cu redondanță minimă a informațiilor care circulă in interiorul lui = sistem integrat.
- Un sistem de conducere este unic și se poate administra numai acelei întreprinderi pentru care a fost conceput. Tentativa de extrapolare la un alt organism economic este 100% un eșec sau implică atîtea intervenții ulterioare pentru a „cîrpi" sistemul, incit obiectivul urmărit (economisirea de forță de muncă (inalt specializată) nu este atins, dimpotrivă, rezultă un sistem nou, ce a costat... dublu.
- Ce se ințelege prin sistem de conducere integrat standard? Cind și unde poate fi aplicat ?
- Nu există sisteme de conducere descentralizate în sensul propriu-zis al cuvîntului, după cum nu există nici sisteme de conducere la care cele mai mici amănunte ale vieții întreprinderii să fie controlate de conducerea acesteia.
- Un sistem descentralizat costă mai puțin dar corelarea deciziilor și controlul lor costă mai mult.
- Un sistem centralizat are o concepție unică în luarea deciziilor dar conducerea de la nivelurile superioare ale întreprinderii este asaltată de informații de importanță redusă.
- Trebuie găsită soluția optimă ce permite suficientă elasticitate pentru descentralizarea sau centralizarea deciziilor în funcție de organizarea de moment a întreprinderii.

rea organică a subsistemelor concepute separat. Ca **factori de integrare ai unui sistem de conducere** trebuie să fie luați în considerare :

- elaborarea unei concepții unitare pentru proiectarea sistemului de conducere (obiective, etape, căi, mijloace) ;
- corelarea fiecărei aplicații (subsistem) ce se rezolvă cu cele rezolvate și implementate anterior și cu principiile definite de concepția unitară ;
- adaptarea pe parcurs a sistemului realizat parțial la noile cerințe și modificarea in consecință a concepției unitare (dacă este cazul) ;
- controlul integrării pe toate fazele realizării fiecărui subsistem ;
- controlul realizării subsistemelor în concordanță cu concepția de principiu definită anterior.

Deseori în dorința de a economisi forță de muncă înalt specializată, ce proiectează și apoi implementează un nou sistem de conducere, există tendința de a aplica unui alt organism economic similar același sistem de conducere, tentativă soldată 100% cu eșecuri sau cu atîtea intervenții ulterioare pentru a „cîrpi" sistemul încît cel rezultat este practic un sistem nou care însă a costat dublu. Rezultă de aici că **un sistem de conducere este unic și se poate administra numai acelei întreprinderi pentru care a fost conceput.**

Există posibilitatea de a proiecta **sisteme de conducere** care, în esență, să poată fi **utilizate pentru mai multe întreprinderi** (sub rezerva unei adaptări specifice). Proiectarea unor astfel de sisteme trebuie să fie precedată de **un studiu de tipologie a intreprinderilor** care va clasifica organismele economice în funcție de caracteristici. Se vor obține ca urmare a acestui studiu grupe de întreprinderi similare pentru care sistemele de conducere vor avea caracteristici esențiale comune. Remarcăm că grupele obținute în urma clasificării nu sînt identice cu ramurile economiei naționale și nici nu includ toate întreprinderile unei ramuri.

Se manifestă uneori tendința de a elabora **sisteme standard** valabile pentru orice întreprindere. Rezultate în acest sens nu s-au obținut. Una din cauze este fără îndoială diversitatea foarte mare a întreprinderilor pentru care sistemul ar fi trebuit să funcționeze. Pentru a acoperi toate particularitățile, sistemul a devenit un „multiplu comun" ceea ce a implicat adaptări ulterioare la fiecare întreprindere. Este deci necesar ca **sfera de acțiune a sistemului standard să fie redusă la nivelul unui grup de intreprinderi** (un astfel de sistem este SICOP pentru unitățile de construcții-montaj). O a doua observație importantă referitoare la sistemul standard este că proiectarea sa nu trebuie, în mod voit, să acopere detaliile pentru a putea fi adaptat fiecărei întreprinderi în parte. Conținutul minim va trebui să cuprindă descrierea subsistemelor, a corelațiilor dintre ele, urmînd ca sintezele informaționale destinate tabloului de bord al conducătorului întreprinderii să fie precizate amănunțit de la caz la caz.

...și cel de „centralizare — descentralizare" a unui sistem de conducere...

Dacă comanda, organizarea și coordonarea pot fi delegate, controlul și previziunea trebuie să rămînă atributul exclusiv al conducerii întreprinderii. Se poate spune deci că **nu există sisteme de conducere descentralizate** în sensul propriu-zis al cuvîntului, după cum **nu există sisteme de conducere la care cele mai mici amănunte ale vieții intreprinderii să fie controlate de conducerea acesteia.** Un sistem descentralizat deplasînd în jos pe scara ierarhică unele decizii, costă mai puțint, dar corelarea deciziilor și controlul lor costă mai mult.

Un sistem centralizat are o concepție unică în luarea deciziilor, dar conducerea de la nivelurile superioare ale întreprinderii este asaltată cu informații de importanță redusă.

Opinia noastră este că **sistemul de conducere trebuie să fie suficient de elastic pentru a putea descentraliza sau recentraliza deciziile funcție de organizarea** de moment a întreprinderii. De exemplu în activitatea de construcții se deleagă atribute ale conducerii către un șantier de îndată ce a atins o anumită mărime și se recentralizează atunci cînd șantierul merge spre desființare. Conducerea va trebui descentralizată dacă aria lucrărilor de construcții-montaj este largă (dificultățile de comunicație) și recentralizată cînd aria se restrînge prin concentrarea lucrărilor.

Proiectantul de sisteme de conducere (de fapt echipa care proiectează și implementează, compusă din consultanți, analiști în probleme de conducere și organizare, analiști în sisteme de prelucrare automată a datelor, programatori etc.) va trebui să aleagă între metodele de conducere potrivite întreprinderii pe cea care asigură maximum de elasticitate pentru a putea asigura centralizarea sau descentralizarea ori de cîte ori este nevoie de a adapta sistemul de conducere schimbărilor întreprinderii (extindere sau restrîngere de activitate, schimbare specificului etc).

ing. H. MĂNESCU
ing. D. IVANOV
Centrul de organizare și cibernetică în construcții — București

TEHNICA MODERNĂ DE CALCUL ȘI CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE (I)

PRINTRE PROBLEMELE actuale importante ale științei conducerii, abordate de altfel și în intervențiile participanților la Congresul al XV-lea al Comitetului internațional de organizare științifică (C.I.O.S.) de la Tokio, aflate în curs de tipărire într-un volum selectiv la Editura Politică, un loc deosebit ocupă cele referitoare la efectele introducerii calculatoarelor asupra organizării conducerii unităților economice. Prezentăm în continuare extrase din intervențiile prof. E. Dale (S.U.A.) — „Efectele introducerii calculatoarelor electronice asupra unității economice, funcțiilor de conducere și folosirii forței de muncă", și Maurice Teper (Franța) — „Folosirea eficientă a calculatoarelor electronice și modificările în organizarea întreprinderii"

Calculatorul și cadrele medii de conducere

A CARACTERIZA actualele calculatoare electronice drept „creiere mecanice sau electronice" înseamnă a ignora faptele cu privire la ceea ce ele sînt sau nu sînt capabile să facă. Fără îndoială, ele pot să realizeze o mare parte din volumul de muncă ce nu ar putea fi înfăptuit altfel decît de creierul uman.

Unele activități îndeplinite de calculatoare ca cele de planificare și de programare a producției, de gospodărire a stocurilor și de pregătire a rapoartelor ce trebuiau înaintate conducerii superioare necesitau mai înainte un personal cu o înaltă pregătire intelectuală. Alte sarcini pe care le îndeplinesc astăzi calculatoarele cum sînt cele de verificare documente și luarea unor decizii de rutină erau îndeplinite de personal cu pregătire medie.

Firește, toate acestea au dat naștere la cîteva întrebări, cum ar fi următoarea : pe măsură ce utilizarea calculatoarelor devine din ce în ce mai răspîndită, ce se va întîmpla cu cadrele de conducere medie ?

S-au emis trei ipoteze diferite :

1. Rolul cadrelor de conducere medie (șefi de serviciu, birou, secție, etc.) va deveni mai important, deși numărul lor nu va crește, deoarece calculatorul va furniza date care le vor permite luarea de decizii mai importante decît cele pe care le-au luat vreodată în trecut.
2. Multe funcții de conducere medie vor dispărea deoarece conducerea superioară va putea obține atît de rapid toate informațiile disponibile încît va putea lua singură toate deciziile de fiecare zi.
3. Nu va interveni nici un fel de modificare în numărul cadrelor de conducere medie, ca pondere în totalul forței de muncă, și nici în importanța deciziilor pe care le adoptă.

Desigur, previziunile privind efectele asupra structurii unității economice vor depinde de punctul de vedere acceptat. Dacă se acceptă prima idee, cadrele superioare vor putea elimina nu numai anumite funcții de conducere medie luate separat, ci întregi niveluri de conducere. Acest lucru ar însemna noi scheme de organizare în care conducerea superioară s-ar afla mult mai aproape de nivelurile de execuție.

Pe de altă parte, în cazul în care conducerea medie va deveni mai importantă, iar cadrele medii vor putea lua mai multe decizii, întrucît au acces la informațiile furnizate de calculator, structura unităților economice va avea cel puțin tot atîtea niveluri ca și astăzi, iar descentralizarea adoptării deciziilor va fi probabil mai mare decît în trecut.

Dacă însă cea de-a treia ipoteză va deveni modelul viitorului, se vor produce puține schimbări în ce privește numărul cadrelor medii de conducere și importanța deciziilor adoptate de ele ; structura unității s-ar putea schimba întrucîtva, dar aceste schimbări nu se vor datora introducerii calculatoarelor.

Plutocrația calculatoarelor ?

S-A MAI EMIS o ipoteză care susține că un calculator va putea adopta decizii ce sînt acum luate de conducerea superioară, iar unitățile economice vor fi conduse de o plutocrație a calculatoarelor ; funcția de conducere superioară va căpăta un caracter atît de pur științific încît nu va mai necesita o lungă experiență. Dacă acest lucru s-ar adeveri, cea mai importantă condiție pentru a deține o funcție de conducere superioară va fi cunoașterea „științei conducerii" (cercetarea operațională), iar cadrul de conducere superioară va obține cunoștințele necesare mai degrabă în universitate decît în cursul exercitării funcției sale.

Nu există însă nici un semn că s-ar crea o plutocrație a calculatorului și nici că ea ar fi pe cale să se creeze în viitorul apropiat. Este adevărat că departamentul calculatoarelor furnizează mai multe informații decît în trecut conducerii superioare, care ia deciziile. Un exemplu este o aplicare destul de nouă, cunoscută în multe unități economice sub denumirea de „Ce se va întîmpla dacă ?". Conducerea superioară pune întrebarea „Ce se va întîmpla în unitatea mea dacă vom lua această decizie în loc de cealaltă ?", iar calculatorul furnizează o serie de răspunsuri bazate pe diverse evoluții viitoare posibile în afara unității și pe extrapolări ale tendințelor existente.

Acest lucru însă este foarte diferit de acordarea dreptului specialiștilor în calculatoare de a lua deciziile. Cunoașterea activității economice rămîne mai valoroasă pentru luarea deciziilor la nivelul conducerii superioare decît cunoașterea care permite utilizarea calculatorului. De fapt, cei mai mulți conducători consideră că este mult mai ușor să se instruiască în tehnica mînuirii calculatoarelor personalul cu experiență din unitățile lor decît să se instruiască specialiștii în computere pentru a ocupa funcții economice în alte ramuri ale unității economice.

Mai mult decît atît, însăși atitudinea specialistului în computere militează uneori împotriva avansării lui în rîndurile conducerii, deoarece îl interesează mai mult perfecționarea software-ului decît să ajute conducerea să realizeze profituri. Semnificativă este relatarea unui conducător de întreprindere despre un grup de experți care au propus cumpărarea unui nou echipament în valoare de 200 000 de dolari. Cind i-a întrebat „care va fi folosul pentru unitate ?", nu au putut răspunde. Ei știau numai că acest echipament era cel mai nou și doreau să se „joace" cu el. Atît timp cît ei vor păstra o asemenea atitudine, este foarte puțin probabil că conducerea superioară îi va lăsa să ia singuri vreo decizie mai importantă.

Totuși există pericolul, așa cum remarca Rosemary Stewart, o binecunoscută autoare de lucrări în domeniul conducerii, că introducerea calculatoarelor ar putea să afecteze puterea de luare a deciziilor de către cadrele superioare fără ca ele înseși să fie conștiente de acest fapt. Numeroase conduceri, scria dînsa, „pot să-și dea seama numai treptat că metodele rafinate de prelucrare a datelor sînt folosite pe baza unor date, informații neprecise și inadecvate".

Așa cum o recunosc înșiși specialiștii în calculatoare încercările de a cuantifica factori inevitabili, intangibili și care nu pot fi evaluați decît în mod imprecis pe baza unor raționamente informative pot duce la încărcarea calculatorului cu date calificate drept intrări și ieșiri irelevante.

Calculatorul este un dispozitiv minunat care poate ajuta conducerea să devină mai științifică. Dar, marea sa utilitate în multe activități nu trebuie să ne facă să uităm nevoia continuă de rațiune umană și să privim în continuare conducerea ca fiind cel puțin parțial o artă.

Paraschiv BAȘTUREA

în momentul lansării, se lovește de lipsa de materiale și chiar în unele cazuri de materii prime, împrejurare care nu a avut-o în vedere.

b. *În replică,* directorul adjunct cu producția *subliniază că aceste capacități trebuie folosite la maximum, de aceea programarea se face pe aceste capacități. Este de părere că aprovizionarea trebuie subordonată producției pentru a se ajunge la o corelare perfectă între aceste activități. De asemenea, menționează că nu se poate cunoaște imediat stadiul îndeplinirii planului de producție deoarece serviciul planificare, căruia i se raportează realizările, prelucrează și comunică datele aferente serviciului programarea producției prea tîrziu pentru a putea informa în timp util pe cei care le solicită.*

c. Șeful serviciului planificare *arată că acest compartiment defalcă planul de producție pe sortimente, folosind datele referitoare la capacitățile de producție și la realizările anterioare. Este de părere că aprovizionarea trebuie să-și adapteze planul acestor situații și să nu se ajungă la aspectele negative sesizate în ședință. Compartimentul de statistică din cadrul serviciului de planificare nu poate prelucra mai rapid datele privind realizarea producției pentru că nu primește raportările în timpul stabilit, iar capacitatea pe care o are este insuficientă pentru a prelucra și transmite mai repede raportările menționate de directorul adjunct cu producția.*

d. În ce privește studiile legate de pregătirea tehnologică, remarcă șeful serviciului organizarea producției și a muncii, *ele se fac nu în funcție de un plan tematic dinainte stabilit și aprobat, ci ținînd seama de cadrele existente în compartimentele de pregtăire, de organizare sau proiectare care au experiență în realizarea unor asemenea lucrări și le pot termina într-un timp scurt. Din această cauză se menționează că serviciul de organizarea producției și a muncii desfășoară în unele perioade activități de intervenție pentru a ajuta sau „împrumuta" cadre altor compartimente de muncă sau colective de elaborare a unor lucrări pe probleme tehnologice.*

e. Șeful serviciului administrativ *arată că nu știe de ce trebuie să se ocupe de planificarea transporturilor interne atita timp cît nu cunoaște situația livrărilor și planificarea lor. Consideră că nu trebuie să se regăsească în acest compartiment coordonarea transporturilor interne pe motivul că administrarea activității conducătorilor auto ai uzinei se face de către serviciul administrativ. În urma debzaterilor și hotărîrii luate de comitetul oamenilor muncii, directorul a încredințat serviciului de organizarea producției și a muncii executarea studiului de evaluare a structurii organizatorice. În afara părerilor prezentate în cadrul ședinței comitetului oamenilor muncii colectivul de elaborare a proiectului noii structuri organizatorice a solicitat punctul de vedere cu privire la subordonările existente și greutățile întîmpinate și altor salariați. De asemenea, în elaborarea propunerilor de raționalizare a structurii organizatorice și de îmbunătățire a regulamentului de organizare și funcționare al uzinei, colectivul respectiv urmează să respecte prevederile normelor unitare de structură pentru unitățile economice aprobate prin Decretul nr. 162/1973.*

Ținînd seama de situațiile prezentate, invităm cititorii să-și spună opinia asupra următoarelor aspecte :

1. — Ce greșeli considerați că s-au făcut în elaborarea organigramei uzinei ?

2. — Care este punctul dv. de vedere asupra opiniilor prezentate de șefii de compartimente ?

3. — Cum ați proceda dv. pentru remedierea neajunsurilor constate de comitetul oamenilor muncii ?

4. — Care credeți că ar trebui să fie principalele elemente de care este necesar să se țină seama la stabilirea noii structuri organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare ?

5. — Dacă au fost cazuri asemănătoare în unitatea unde lucrați, cum au fost rezolvate și care este opinia dv. asupra modului de rezolvare adoptat ?

ing. N. HANEȘ

ANGAJARE ACTIVĂ ÎN CREŞTEREA EFICIENŢEI

— Cum poate fi sporită contribuţia la accelerarea dezvoltării —

A DEZBATE tema: „În ce constă şi cît de mare este şi poate fi contribuţia economiştilor în accelerarea dezvoltării economice a ţării" înseamnă, în esenţă, a analiza ce trebuie, practic, să întreprindă economistul pe locul său de muncă pentru obţinerea eficienţei economice maxim posibile în condiţiile locale.

Se pare că, în prezent, există tendinţa de a se analiza numai un aspect al problemei, şi anume, să se arate ce a făcut cutare sau cutare economist pentru a aduce o economie, de o anumită valoare, aşa cum aduce inginerul sau tehnicianul X care, printr-o inovaţie, a reuşit să mărească productivitatea muncii sau să reducă norma de consum. Da, acesta este un aspect al contribuţiei economistului, dar nu singurul şi nu cel mai plauzibil. Prin natura pregătirii sale, economistul nu creează bunuri materiale, nu produce, ci concură la realizarea acestora, în sensul că planifică, organizează aprovizionează, desface, ţine evidenţa, execută operaţii financiare, calculează preţul etc. ..., deci creează acel cadru economic în care ciclul aprovizionare-fabricaţie-desfacere să se poată desfăşura normal, fără pierderi şi cu eficienţa cît mai ridicată. Or, toate acestea sînt aspecte care se cer a fi analizate temeinic, pe bază de exemple concrete, atunci cînd vorbim de contribuţia economistului la accelerarea dezvoltării economice, deoarece unul din mijloacele prin care se realizează aceasta constă tocmai în prevenirea şi înlăturarea „frînelor" dezvoltării. A limita dezbaterea numai la unul sau cîteva aspecte, înseamă a trage concluzii incomplete. De aceea susţin că problema trebuie dezbătută multilateral pentru a se vedea ce măsuri se impun în diversele domenii de activitate, atît la forurile de conducere, cît şi la cele de execuţie. Şi spunînd aceasta, am în vedere modul de soluţionare practică, la toate nivelurile, a problemelor legiferate.

Rămînînd la nivelul unităţilor economice, voi încerca, referindu-mă la un caz concret, să arăt modalitatea prin care economiştii din serviciul de desfacere a două unităţi economice, Combinatul petrochimic — Borzeşti şi combinatul petrochimic — Brazi, cu sprijinul conducerilor de unităţi au reuşit să lichideze stocuri supranormative la unele produse cu mişcare lentă sau fără desfacere asigurată prin contracte, preîntîmpinînd astfel pierderi importante pentru unităţile lor şi contribuind la realizarea de economii.

Combinatul petrochimic Borzeşti produce P.V.C. suspensie de diverse sortimente cu caracteristici bine definite. Datorită procesului tehnologic, la trecerea de la un sortiment la altul, apare un produs intermediar care conţine ceva din caracteristicile ambelor, dar este inferior fiecăruia din acestea, iar beneficiarii îl refuză cu ocazia contractării. În consecinţă, sortimentul respectiv, în volum de cîteva sute de tone anual, nu avea desfacere asigurată prin contracte. De aici, o serie de căutări, recomandări, demersuri către diverşi consumatori pentru a-l vinde, operaţie care se făcea cu mare greutate şi după perioade lungi de timp, în care produsul nu avea mişcare, în unitate existînd aproape în permanenţă un stoc de 300—400 tone. Cu timpul, serviciul desfacere al unităţii a observat că

> ● **Factor de sesizare a oportunităţilor, de evaluare şi selecţie a acţiunilor întreprinderii.**
>
> ● **Modalităţile de intervenţie, ca şi finalităţile, sînt multiple, toate însă trebuie să conducă la sporirea eficienţei şi să fie apreciate în termeni de rezultate măsurabile.**

sortimentul respectiv poate fi întrebuinţat la obţinerea unor produse finite. Ca urmare, şeful serviciului a prevenit pe beneficiari demonstrîndu-le posibilitatea utilizării, apoi a propus, şi conducerea unităţii a acceptat, să se prevadă în contracte şi produsul intermediar. Pentru anul 1973, aceasta înseamnă vînzare a circa 700 t produs în valoare de 6 700 000 lei.

Aceeaşi unitate produce alcooli graşi folosiţi în industria săpunului şi detergenţilor. Anumite fracţii din aceştia, ca C12-C14 şi C15-C18 erau refuzate de consumatori pe motiv că nu îndeplinesc condiţiile celor similare din import. În această situaţie, şeful serviciului desfacere s-a informat la beneficiar asupra cauzelor refuzului de contractare, după care a pregătit o documentare din care rezulta deosebirea dintre sortimentele produse în ţară şi cele din import. Apoi problema a fost analizată de specialişti şi s-a ajuns la concluzia că produsul fabricat în ţară ar putea substitui, în bună parte, pe cel din import, dacă s-ar aduce unele îmbunătăţiri procesului tehnologic de fabricaţie şi dacă beneficiarul ar manifesta mai multă solicitudine. Pentru a demonstra acest lucru, furnizorul a trimis la beneficiar un specialist care, prin experienţe de laborator, a demonstrat posibilitatea utilizării respectivelor produse. Rezultatul a constat în aceea că, de unde pînă la acel experiment, furnizorul avea în permanenţă stocuri supranormative la respectivul produs, în prezent el nu poate face faţă cererii. Ca urmare, s-a diminuat importul, asigurîndu-se şi o serie de efecte favorabile pentru economia naţională. Putem arăta că dacă în anul 1972 s-a importat o cantitate de 1257 t valorînd 17,4 mil. lei, în balanţa anului 1973 s-au prevăzut la import numai 710 t, cu o valoare de 9,8 mil. lei, deci s-a înregistrat o reducere faţă de anul 1972 de 7,6 mil. lei.

Din procesul tehnologic al polietilenei, obţinute la combinatele petrochimice din Piteşti şi Ploieşti, rezultă şi o calitate inferioară care, iniţial, era apreciată ca deşeu. Economiştii din serviciile desfacere ale celor două unităţi analizînd destinaţia produselor finite realizate din polietilenă au ajuns la concluzia că poate fi utilizată şi polietilena obţinută din polimeri inferiori. În acest sens, le-au demonstrat beneficiarilor posibilitatea întrebuinţării şi a acestor produse. În anul 1972 s-au livrat la intern 700 tone în valoare de 2 800 000 lei, iar în primele 5 luni ale anului 1973 s-au vîndut 370 tone valorînd 1 430 000 lei. Mai mult, a fost oferit produsul la export în anul 1972 realizîndu-se pe această cale 2 240 tone.

Iată, deci, un mod de acţiune a unor economişti din serviciile de desfacere a trei unităţi economice, din care rezultă că, prin perseverenţă şi competenţă comercială, se pot vinde produse care, iniţial, erau refuzate de beneficiari, această acţiune aducînd beneficii pentru unitate şi valută sau economie de valută pentru ţară.

Aşa cum subliniam la început, rolul economistului în accelerarea dezvoltării economice a ţării, este deosebit de complex. Prima verificare a eficienţei acţiunii sale se evidenţiază la locul de muncă al fiecăruia. Depunînd toate eforturile, economistul îşi poate dovedi capacitatea sa, îşi poate demonstra utilitatea, prin ceea ce face pe linia conducerii şi organizării eficiente a proceselor economice, prin rolul important pe care-l are în crearea unui cadru optim pentru desfăşurarea ciclului aprovizionare-producţie-realizare în fiecare unitate economică. A doua verificare are loc la nivelul de ramură şi economie naţională. Aici, prin corelarea eforturilor tuturor economiştilor, efectele activităţii lor sînt mult mai mari şi evident ele înseamnă o contribuţie majoră la accelerarea dezvoltării economice a ţării, la înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan.

ec. Cornel Suciu
Centrala de aprovizionare şi livrare a produselor chimice — Bucureşti

CONGRESUL MONDIAL AL ECONOMIŞTILOR

Budapesta 19-24 august 1974

● **Întîlnire mondială a economiştilor cu participarea ţărilor socialiste.**

● **Cifră record de participare: 2 400 de persoane.**

ULTIMUL CONGRES mondial al economiştilor a avut loc în 1968, la Montreal-Canada. Anul viitor între 19—24 august, capitala Ungariei va fi gazda unei noi întruniri mondiale, peste 2400 de participanţi ai asociaţiilor economiştilor din majoritatea ţărilor lumii urmînd a se întîlni aici. Este vorba deci de un dublu record: de participare şi de organizare, pentru prima oară gazda lucrărilor congresului fiind o ţară socialistă.

Pentru pregătirea lucrărilor congresului, anunţate oficial de preşedintele Asociaţiei internaţionale a economiştilor, prof. Fritz Macklup (S.U.A.) a luat fiinţă un comitet de organizare compus din 12 membri, reprezentanţi ai asociaţiilor economiştilor din Anglia, Argentina, Franţa, R. F. Germania, Ghana, Japonia, Polonia, Suedia, Statele Unite şi Uniunea Sovietică.

Tematica congresului referindu-se la problemele integrării regionale şi sectoriale, fenomen ce caracterizează economia multor regiuni ale globului, va fi discutată în cadrul a 20 de şedinţe, 10 plenare şi 10 de lucru, în cazul ultimelor ea fiind structurată pe următoarele aspecte: 1) Stabilirea progreselor înregistrate în integrarea economică; 2) Integrarea în diferitele sectoare economice (agricultură, industrie, transporturi etc.) şi efectele ei asupra celei regionale; 3) Fenomenul integrării industriei pe plan mondial; 4) Mişcarea forţei de muncă şi integrarea pieţei forţei de muncă; 5) Circulaţia internaţională a capitalului şi problemele economice ale integrării pieţelor capitaliste; 6) Influenţa politicii monetare şi a impozitelor asupra integrării; 7) Aspectele şi măsurile privind politica socială a integrării; 8) Consecinţele integrării ţărilor în curs de dezvoltare; 9) Dezvoltarea integrării şi a mecanismelor de piaţă şi efectul lor asupra planificării; 10) Problemele organizării şi dinamicii relaţiilor comerciale între diferitele regiuni ale globului.

M. MELNIC

UNIUNEA ECONOMIŞTILOR DIN R.S.F. IUGOSLAVIA

Corespondenţă din Belgrad de la Simion MORCOVESCU

ANUL TRECUT s-au împlinit 20 de ani de existenţă a Uniunii economiştilor din Iugoslavia. Începuturile organizării economiştilor în Iugoslavia datează însă mai de mult. Încă în 1930 la Zagreb a fost formată Asociaţia economiştilor cu diplomă, iar după aceea au luat fiinţă asociaţii similare la Belgrad, Liubliana şi Maribor. În iunie 1937, la Zagreb, a avut loc primul congres al economiştilor, prilej cu care a fost constituită Uniunea economiştilor. Al doilea congres a avut loc în septembrie 1939 la Belgrad. În timpul războiului toate asociaţiile de economişti şi-au încetat activitatea.

Formarea noilor asociaţii în unele părţi ale ţării a început în timpul războiului sau imediat după război, pînă în 1952 luînd fiinţă asociaţii ale economiştilor în toate republicile şi provinciile Iugoslaviei. În acelaşi an s-a luat şi iniţiativa formării Uniunii asociaţiilor de economişti din Iugoslavia avînd ca scop coordonarea la nivel federal a activităţii economiştilor şi asociaţiilor lor. Congresul de constituire s-a ţinut la Belgrad în aprilie 1952.

Statutul defineşte Uniunea economiştilor din Iugoslavia ca organizaţie voluntară de specialitate a economiştilor, care are drept scop: stimularea dezvoltării ştiinţei economice şi popularizarea ei; stimularea activităţii de urmărire a ideilor noi în acest domeniu în ţară şi străinătate; desfăşurarea muncii de studiere a unor probleme economice; colaborarea cu organizaţii politice, sociale şi economice pe care să le ajute în rezolvarea activităţii economice; sprijinirea activităţii de traducere în viaţă a politicii economice, explicarea ei, influenţarea acesteia, precum şi a organizării muncii ştiinţifice în domeniul economiei; ridicarea pregătirii profesionale a economiştilor, folosirea lor justă, grija pentru situaţia şi rolul lor în societate; întreţinerea de legături şi organizarea colaborării cu celelalte organizaţii sociale din ţară, precum şi cu organizaţiile corespunzătoare din străinătate.

Forma principală de organizare a economiştilor o constituie asociaţiile, grupate în uniuni pe republici şi provincii. La nivel federal, Uniunea economiştilor din Iugoslavia este alcătuită din uniunile republicane şi provinciale şi este constituită ca organ comun de coordonare a tuturor organizaţiilor de economişti. Calitatea de membru într-o asociaţie de economişti este în acelaşi timp şi calitatea de membru al Uniunii economiştilor din Iugoslavia. Toate persoanele care au absolvit o facultate de economie sau o şcoală superioară corespunzătoare, precum şi o şcoală medie de economie, au dreptul de a fi membrii ai asociaţiilor.

Cel mai înalt organ al Uniunii economiştilor din Iugoslavia este adunarea, respectiv congresul, între două adunări, respectiv congrese, organul suprem fiind comitetul central, ales pe principiul paritar, de adunare, respectiv de congres. Potrivit statutului, Uniunea poate forma comisii, secţii şi alte forme prin care să îşi desfăşoare activitatea. În prezent, la nivelul Uniunii economiştilor din Iugoslavia îşi desfăşoară activitatea secţia pentru munca ştiinţifică şi este în curs formarea comisiei care să se ocupe de problemele colaborării directe cu economia. De regulă, activitatea comitetului central se desfăşoară întotdeauna în colaborare directă cu una sau mai multe uniuni republicane, respectiv provinciale şi, mai multe asociaţii.

Se estimează că, în prezent, în cele 127 de asociaţii ale Uniunii economiştilor din Iugoslavia, din totalul de 25000 economişti absolvenţi de facultăţi şi 20 000 absolvenţi ai şcolilor superioare de economie, îşi desfăşoară activitatea 16 500 membri.

În primii ani, activitatea organizaţiilor de economişti a fost orientată în direcţia organizării asociaţiilor şi uniunilor şi a luptei pentru afirmarea economiştilor. Pe măsură ce aceste organizaţii s-au maturizat, activitatea lor a fost îndreptată mai mult spre cerinţele economiei, respectiv căutarea de soluţii pentru problemele dezvoltării sistemului economic.

Formele de activitate sînt diverse. Asociaţiile îşi desfăşoară activitatea prin intermediul conferinţelor, seminariilor, colocviilor, consfătuirilor etc. Ca tematică, problematica se referă la zona în care îşi desfăşoară activitatea, precum şi la problemele mai largi ale dezvoltării republicilor şi a ţării întregi. Asociaţiile colaborează, de asemenea, foarte intens cu organizaţiile economice, acordînd sprijin în analizele problemelor de microeconomie şi în căutarea căilor de rezolvare a acestora.

Astfel congresul III al Uniunii economiştilor pe întreaga Iugoslavie a fost consacrat dezbaterii temei „Dezvoltarea economică şi criteriile orientării producţiei". Acest congres constituie de fapt începutul perioadei de muncă propriu-zisă, în consfătuirile şi întîlnirile de lucru fiind dezbătute problemele făuririi sistemului economic, ale politicii economice şi ale politicii de dezvoltare. În total pe perioada 1962—1971, Uniunea economiştilor din Iugoslavia a organizat 17 întîlniri şi consfătuiri, fiind angajată în cele mai actuale probleme ale dezvoltării sistemului economic bazat pe autoconducere şi ale politicii de dezvoltare. Începînd cu 1969, în fiecare an, sînt organizate consfătuiri la care se fac aprecieri asupra situaţiei economice şi a politicii economice curente urmărindu-se a se influenţa luarea măsurilor în vederea aceleiaşi dezvoltări.

Activitatea pe plan internaţional a început după congresul II, din 1953, Uniunea economiştilor din Iugoslavia fiind membră a Asociaţiei internaţionale a economiştilor la ale cărei întîlniri participă activ din 1958. În afară de aceasta, sînt întreţinute contacte bilaterale cu organizaţii similare din alte ţări.

În cei 20 de ani de existenţă Uniunea economiştilor din Iugoslavia a desfăşurat o largă activitate editorială. Este editată revista „Ekonomist" (înfiinţată în 1950 şi de 16 ani organ al U.E.I.); a fost înfiinţată „Biblioteca economică" şi stimulată activitatea editorială în domeniul literaturii economice.

În primii ani ai activităţii sale, Uniunea economiştilor din Iugoslavia îşi acoperea cheltuielile din subvenţii bugetare, inclusiv cheltuielile pentru activitatea editorială. Din 1966, în conformitate cu modificările intervenite în sistemul economic şi financiar, Uniunea nu mai primeşte subvenţii, ci îşi realizează mijloacele financiare exclusiv din activitatea desfăşurată (cotizaţii şi venituri din activitatea editorială etc., din contribuţii, ajutoare ş.a.). Potrivit statutului, membrii plătesc o cotizaţie care este stabilită de uniunile din republici şi provincii. Din mijloacele realizate prin cotizaţii, 70% revin asociaţiei de economişti, 20% uniunilor economiştilor din republici şi provincii, iar 10% U.E.I.

Se apreciază că Uniunea a acţionat în cei 20 de ani în direcţia mobilizării economiştilor pentru găsirea de soluţii la numeroasele probleme puse de situaţia economică concretă a ţării, că a contribuit şi stimulat dezvoltarea gîndirii economice teoretice iar rezultatele obţinute în practica economică demonstrează că dezvoltarea gîndirii teoretice, în ciuda unor dificultăţi, a găsit un cîmp rodnic aci.

Activitatea uniunii demonstrează că marea majoritate a economiştilor, a fost întotdeauna angajată din punct de vedere profesional, ştiinţific şi social împreună cu forţele care au luptat pentru progresul economic şi social al ţării.

concepte-teorii

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ, BAZA ECONOMICĂ A ORÎNDUIRII SOCIALISTE

PROBLEMA rolului și importanței proprietății în sistemul relațiilor de producție al unei orînduiri date, în schimbarea revoluționară a naturii modului de producție și instaurarea unei noi orînduiri, în organizarea și conducerea producției materiale ocupă un loc de frunte în teoria marxist-leninistă despre revoluție. Fondatorii comunismului științific au considerat lichidarea pe cale revoluționară a proprietății privat-capitaliste și instaurarea proprietății socialiste drept legitate universal-valabilă a revoluției și construcției socialiste. Importanța covîrșitoare a proprietății socialiste pentru crearea condițiilor obiective necesare pentru făurirea economiei socialiste rezultă din faptul că proprietatea socialistă reprezintă **baza economică** a orînduirii socialiste. Numai pe baza socializării socialiste a mijloacelor de producție, a relațiilor socialiste de proprietate, în care **rolul predominant** îl deține sectorul de stat, acționează legitățile și legile economice proprii economiei socialiste, se pot introduce în întreaga economie națională principiile socialiste de organizare și conducere planificată a economiei.

Proprietatea socialistă, prin noile relații de producție pe care le generează, asigură de facto unirea forței de muncă cu mijloacele de producție, convergența intereselor individuale cu cele generale, iar dreptul la muncă și obligația de a munci creează cadrul economic necesar pentru o egalitate deplină a tuturor membrilor societății față de mijloacele de producție, o poziție egală în procesul de producție a producătorilor socialiști uniți.

Societatea socialistă, avînd la temelia sa proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, se prezintă ca o comunitate de oameni liberi, legați între ei prin relații de colaborare și întrajutorare tovărășească, toți membrii societății socialiste fiind în același timp, ca proprietari ai întregii bogății naturale, și beneficari ai roadelor eforturilor comune pentru dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste. Administrarea și gospodărirea proprietății socialiste, în numele poporului, se realizează de statul socialist pentru proprietatea de stat și de organismele de conducere, pe principii democratice, pentru proprietatea cooperatistă. Toate acestea asigură în fond egalitatea economică a tuturor membrilor societății socialiste.

În societatea socialistă, în condițiile dominației proprietății sociale în toate sectoarele economiei naționale, dispare pentru totdeauna orice izvor de exploatare a omului de către om și se creează premisele pentru retribuția fiecărui membru al societății după cantitatea și calitatea muncii prestate. Aceasta face din societatea socialistă orînduirea cea mai dreaptă și echitabilă cunoscută pînă acum de istorie, în care totul este subordonat omului, asigurării nevoilor sale.

Importanța proprietății socialiste în progresul societății socialiste este subliniată într-o formă sintetică de tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 : **„La baza superiorității orînduirii noastre se află proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, care pune în slujba poporului întregul potențial al țării, permite desfășurarea unui efort coordonat și eficient în vederea propășirii societății, ridicării ei pe trepte tot mai înalte de civilizație".**

Experiența internațională a construcției socialiste, cît și propria noastră experiență, arată că proprietatea socialistă, în care se reflectă relațiile noi ce s-au creat în sfera producției materiale între oameni, constituie un factor propulsor major al lărgirii și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, al creării unei societăți socialiste dezvoltate.

ÎN LITERATURA economică marxistă, atît din țara noastră, cît și din alte țări socialiste, au loc de peste două decenii discuții despre raportul dintre proprietatea socialistă și relațiile de producție socialiste. În general se recunoaște că conținutul și caracterul proprietății socialiste exprimă, în ultimă instanță, esența relațiilor de producție socialiste. Unii economiști marxiști consideră că proprietatea socialistă reprezintă punctul de pornire în făurirea relațiilor de producție socialiste, însă nu reflectă, în condițiile dominației proprietății socialiste, relația fundamentală în cadrul relațiilor de producție socialiste. În funcție de autor, această relație este considerată : caracterul muncii, colaborării și schimbului de activități, caracterul planic al dezvoltării economiei naționale. Fără a identifica proprietatea socialistă cu totalitatea relațiilor de producție, trebuie, după opinia noastră, clar arătat că **proprietatea socialistă exprimă cu toată plenitudinea relația fundamentală, dă conținut tuturor celorlalte elemente ale relațiilor socialiste de producție.** Altfel ar însemna să considerăm proprietatea socialistă ca ceva derivat și nu ca punct de pornire și temelie pentru economia socialistă. Oare nu prin schimbarea naturii proprietății privat-capitaliste și instaurarea proprietății socialiste se schimbă caracterul muncii, relațiile dintre producători, apar noile forțe motrice ale progresului societății socialiste, noile legi și categorii economice, noile forme socialiste de organizare și conducere ?

Prin inversarea acestor raporturi se încalcă logica economică, relația dintre cauză și efect, a fenomenelor, categoriilor și proceselor care au loc în economia socialistă.

Trebuie subliniat că proprietatea socialistă, ca o relație socială, apare sub două aspecte : **legitate** generală a revoluției și construcției socialiste fără de care construirea societății socialiste este de neconceput, **categorie** economică care exprimă relațiile sociale care se creează între producătorii socialiști uniți în toate fazele reproducției socialiste lărgite, în procesul de producție, repartiție, schimb și consum. Știința economică marxist-leninistă are o reprezentare clară despre rolul, locul și conținutul proprietății socialiste ca o categorie economică. Spre deosebire de economia politică burgheză care, de regulă, tratează proprietatea mai ales sub raport juridic, ca o relație a subiectului față de obiect, a omului față de lucruri, economia politică a socialismului tratează proprietatea ca o categorie economică ce ocupă o poziție fundamentală, determinantă în sistemul relațiilor de producție socialiste. În manualele de economie politică a socialismului apărute la noi în țară analiza relațiilor de proprietate prin prisma implicațiilor economice, a relațiilor economice pe care le generează este făcută în general în mod corespunzător. În acest context, pentru noi par de neînțeles opiniile unor economiști și, mai ales juriști, care direct sau voalat consideră că proprietatea socialistă exprimă mai ales relații juridice și deci ține de suprastructură și nu de baza economică. Fără îndoială, proprietatea socialistă are și o latură juridică, însă aceasta nu se confundă cu latura economică care este prioritară și determinantă.

De aceea analiza temeinică a proprietății socialiste ca o relație economică, dezvăluirea tendințelor și legităților ei de dezvoltare, a dialecticii evoluției formelor sale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă o sarcină importantă a cercetării economice. Partidul Comunist Român, statul nostru socialist, în elaborarea politicii economice de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, în planurile anuale și de perspectivă, au avut în permanență în vedere faptul că de întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste depinde mersul înainte spre comunism al societății noastre.

DE PRECIZAT că proprietatea socialistă, ca una din forțele motrice ale progresului neîntrerupt al societății socialiste, ca un factor de dinamizare a progresului în toate compartimentele economiei naționale, corespunde pe deplin atît nivelului actual de dezvoltare a forțelor de producție, cît și nivelului pe care acestea îl vor atinge în întreaga epocă istorică de construire a societății socialiste dezvoltate. Această apreciere nu trebuie înțeleasă în sensul că proprietatea socialistă își dezvăluie prin sine însăși potențele, că anumite forme de organizare a relațiilor de proprietate la un moment dat nu pot veni în contradicție cu cerințele impuse de progresul tehnico-științific contemporan. Pentru ca proprietatea socialistă să-și manifeste superioritatea, să-și pună în valoare toate avantajele pe care le conține, este necesară o adaptare permanentă a formelor și metodelor de organizare și conducere a proprietății socialiste la schimbările intervenite în structura forțelor de producție, care reprezintă latura cea mai dinamică a modului de producție socialist. Și la noi în țară și în alte țări socialiste au existat situații cînd anumite forme de organizare a proprietății socialiste sau elemente ale acestora au rămas în urmă, nu s-au adaptat la cerințele forțelor de producție contemporane, fapt ce s-a materializat în rezultate economice sub posibilități.

Se cunoaște perseverența și fermitatea cu care conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., a întreprins o serie de măsuri energice menite să dezrădăcineze definitiv din viața economică din țara noastră orice formă de birocratism. Aplicarea măsurilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. de anul trecut, privind perfecționarea în continuare a sistemului de organizare și conducere a economiei naționale, simplificarea aparatului de stat și a relațiilor dintre diferitele verigi ale economiei naționale și ale ramurilor sale, a constituit un pas decisiv în eliminarea fenomenelor de birocrație, în îmbunătățirea substanțială a mecanismului funcțional al economiei socialiste. Prin descătușarea relațiilor de producție socialiste de anumite forme de birocratism s-a creat mediul propice pentru ca proprietatea socialistă să-și pună cît mai pe deplin în valoare valențele sale. Pornindu-se de la existența recunoscută în mod oficial în unele țări socialiste, în anumite perioade, a unor fenomene de birocratism, unii economiști, sociologi etc., în primul rînd din occident, au emis teza falsă precum că proprietatea socialistă, prin însăși natura sa, generează birocratism. O astfel de interpretare nu are temei științific, ea avînd un caracter speculativ, de diversiune. Este știut că proprietatea socialistă corespunde în gradul cel mai înalt nivelului actual de dezvoltare a forțelor de producție, reprezintă forma cea mai corespunzătoare pentru progres și punerea în valoare cu maximum de eficacitate a întregului potențial material și uman de care dispune societatea, permite atît optimizarea dezvoltării economiei naționale, cît și adoptarea celor mai eficiente și raționale soluții organizatorice.

DEZVOLTAREA și întărirea proprietății socialiste se realizează în procesul reproducției socialiste lărgite. Pe baza ritmului rapid de dezvoltare a economiei noastre naționale, a politicii de industrializare susținută a țării, s-au multiplicat continuu volumul și dimensiunile proprietății socialiste. În actualul plan cincinal și în deceniile următoare, în dezvoltarea proprietății socialiste, în sporirea conținutului său material, prin construirea unor noi obiective economice, modernizarea și dezvoltarea celor existente, accentul se pune, cum este și firesc, pe laturile **intensive** ale reproducției socialiste lărgite. Dezvoltarea forțelor de producție, creșterea potențialului economic al țării, care se vor realiza prin continuarea industrializării socialiste a țării, creșterea aportului industriei la sporirea venitului național, accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, înfăptuirea unui program susținut de investiții, promovarea largă a progresului tehnic în economia națională, ridicarea în ritm susținut a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale, creșterea permanentă a eficienței economice, extinderea relațiilor de colaborare economică vor contribui la sporirea ponderii și importanței proprietății socialiste de stat în ansamblul economiei naționale și vor permite lărgirea și întărirea neîntreruptă a proprietăți socialiste. La rîndul lor, relațiile socialiste de proprietate, relațiile socialiste de producție în totalitatea lor, vor acționa. bineînțeles, nu automat, ci printr-o politică științifică, bazată pe legile economice obiective, ca factor dinamizator al producției materiale și al sporirii eficienței ei, ca stimul al progresului multilateral al societății socialiste, ca forțe motrice în crearea premiselor pentru trecerea la comunism.

Numai analizînd proprietatea socialistă în marea sa varietate de formule concrete, pe care le îmbracă într-o țară socialistă sau alta, într-o etapă sau alta a construcției socialiste, în funcție de o serie de particularități, numai înțelegînd procesele, legitățile și fenomenele noi pe care le generează proprietatea socialistă și așezîndu-le la baza întregii politici economice, se poate valorifica cu maximum de rezultate superioritatea orînduirii socialiste, a proprietății socialiste.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

FIȘE

Confuzii asupra capitalului

● Joan Robinson în studiul **La pertinence de la théorie économique,** apărut în versiune franceză în ÉCONOMIES ET SOCIÉTÉS — Cahiers de l'I.S.E.A., Seria H.S. nr. 14/1973, scoate în evidență limitele teoriilor economice dominante în prezent în țările occidentale.

După 1945, consideră cunoscuta profesoară de la Cambridge, teoria dominantă a laisser-faire-ului este înlocuită cu teoriile creșterii economice, ambele teorii avînd ca element comun apărarea întreprinderii particulare. Ideea dominantă în teoriile „creșterii" este, după aprecierea lui J.R., acumularea de capital. Se consideră că rata profitului corespunde „produsului marginal al capitalului", fără să se fi definit și precizat ce anume poate să reprezinte acest din urmă termen. Confuzia, consideră economista engleză, constă în aceea că nu se face distincția dintre două noțiuni care se referă la capital și anume se confundă fondurile financiare controlate de capitaliști și raportate la profit cu echipamentul fizic și cu mașinile care permit muncii să producă. J.R. apreciază în continuare, că între capitalul financiar și rata profitului există o independență, în timp ce între capitalul fizic și aceeași rată a profitului este o strînsă cauzalitate. De unde se deduce că noțiunea de „productivitate marginală a capitalului" este o extindere nejustificată a conceptului de „raritate" la fenomenul acumulării.

Autoconcurență

● A. Pokrovski și G. Sokolnikov fac în articolul **Ekonomika kapitalizma segodnia : proțessi i tendenții** (Economia actuală a capitalismului : procese și tendințe), apărut în revista MEJDUNARODNAIA JIZN (nr. 6/1973), o analiză a contradicțiilor ce se manifestă în economia S.U.A. și a consecințelor lor sociale. Referindu-se, printre altele, la măsurile luate de S.U.A. pentru a face față concurenței produselor străine, autorii arată că aceste măsuri constau, pe de o parte, în bariere vamale prohibitive, pe de altă parte, în escaladarea barierelor în special în țările Pieței Comune, prin crearea de filiale. În goana după supraprofit cele mai multe uniuni monopoliste americane și-au mutat o bună parte din producția lor în alte țări, mai ales în țările Europei occidentale. În prezent, aceasta a dus la rezultatul că cifra de afaceri a filialelor americane și a companiilor multinaționale controlate de capitalul american în țările C.E.E., depășește aproximativ de 2,5 ori cifra exportului de mărfuri în aceste țări. Astfel, pe de o parte, producția filialelor europene ale corporațiilor de peste ocean concurează pe piețele europene produsele „pur" americane, iar pe de altă parte, mărfurile produse cu costuri mai mici în întreprinderile americane din Europa occidentală subminează, pătrunzînd pe piețele S.U.A., pozițiile întreprinzătorilor locali.

Șomaj

● Edmond Faltermayer își expune esența studiului său **A Better Way to Deal with Unemployment** (O metodă mai bună de a lupta împotriva șomajului), apărut în revista FORTUNE (iunie 1973) în subtitlul articolului **Begin by ignoring the over-all rate and then concentrate on some particular groups with some special problems** (Să începem prin a ignora rata generală și să ne concentrăm asupra unor grupuri particulare cu probleme speciale). După autor statistica generală ar ascunde problema reală. Rata actuală de 5% a șomajului în S.U.A., prezentată de statistici nu ar reflecta o economie în stagnare, deoarece, în realitate, în rîndurile oamenilor muncii cu grad înalt de calificare ea ar fi numai de 2,5%. Șomajul ar fi o problemă **acută** pentru diferite subgrupe ale forței de muncă, cum ar fi cea a negrilor, tinerilor și femeilor. Autorul vede soluția în programe „structurale" ale forței de muncă, în cadrul cărora accentul să nu se pună pe ajutorul pentru șomaj, ci pe ajutorul pentru a dobîndi o anumită calificare.

Economia S.U.A. și prețul „păcatului monetar"

● Referindu-se la evoluția actuală a economiei americane, Armand Lepas o caracterizează în CHRONIQUES D'ACTUALITÉ (nr. 20/iulie 1973) ca fiind într-o „expansiune profund dezechilibrată". Dacă expansiunea conjuncturală americană, spune A.L., s-a desfășurat în cursul primelor șase luni ale anului 1973, într-un ritm foarte viu, ea nu a fost totuși echilibrată. Pe cea mai mare parte a piețelor situația s-ar fi deteriorat sensibil și dezechilibrele ce se dezvoltă ar prevesti un viitor destul de întunecat. Căderea liberă a cursului dolarului ar determina celelalte țări să ia măsuri de apărare împotriva concurenței produselor americane și să se refugieze în mod anarhic în protecționism. Autorul consideră că economia americană este în prezent foarte aproape de apogeul său conjunctural și că nu este exclusă, spre sfîrșitul anului, o prăbușire definitivă a sistemului monetar internațional. În orice caz, spune el, nu se vede cum ar putea să se dovedească operante politicile anti-conjuncturale clasice, care se înscriu într-un context de termen scurt. Apreciind că economia americană și, o dată cu ea, cea occidentală, este roasă de un „cancer", autorul se întreabă dacă nu se va plăti astfel prețul păcatului monetar.

Ascensiunea organizării pe unități

● Revista L'EXPANSION nr. 62, aprilie 1973 publică analiza lui Bruce Scott, profesor la Harvard, asupra evoluției structurilor organizatorice și de conducere ale marilor întreprinderi din țările capitaliste dezvoltate în ultimele două decenii. În articol, intitulat **Les quatre stratégies de grandes firmes** (Cele patru strategii ale marilor firme), se împart marile firme în patru grupe, care corespund celor patru strategii de dezvoltare și anume : firme cu o singură activitate, firme cu o activitate dominantă, firme cu activități legate între ele și firme cu activități ce nu au nici un fel de legătură (conglomerate). Autorul constată că, dintr-un eșantion de 200 de firme, numai 7% reprezintă prima categorie, 42% cea de-a doua, iar restul de 51% ultimele două. Tendința spre diversificare este deci evidentă. Corelînd acest lucru cu structurile organizatorice, B.S., observă că în această perioadă, are loc un declin continuu al organizării pe funcțiuni și un progres constant al organizării pe unități separate, fiecare corespunzînd unui produs.

creștere economică

PUNCTE DE VEDERE IN DEZBATERE

CRITERIUL DE MAXIMIZARE A UTILITĂȚII CONSUMULUI POPULAȚIEI ÎN MODELELE DE PROGNOZĂ

IN MODELELE de prognoză a dezvoltării economico-sociale sînt tot mai frecvente criteriile de optimizare prezentate sub forma maximizării utilității consumului populației. Pornind de la mărimea globală a acestui consum, ca însumare a consumului individual și a celui social, exprimate cel mai des pe cap de locuitor, utilitatea acestui consum reflectă în fiecare an t, în mod indirect, ecartul dintre consumul înregistrat în anul respectiv și acel consum propriu așa numitei „stări de bunăstare". Considerînd că această stare reprezintă, de fapt, în concepția noastră, nivelul de satisfacere maximă a cerințelor de consum, conceptul de utilitate a consumului populației va caracteriza stadiile intermediare ale dezvoltării economice în curs de atingere a nivelului maxim, iar criteriul de maximizare a acestei utilități *) va asigura realizarea unei viteze suficient de ridicate de evoluție către acest nivel. Dacă luăm în seamă și o serie de restricții și condiții care să realizeze corelația optimă între acumulare și consum, în măsură să asigure un ritm înalt de creștere economică, se ajunge la întocmirea unor prognoze economice care se înscriu mai bine în cerințele legii fundamentale a socialismului.

Interpretarea adeseori confuză dată conținutului noțiunii de utilitate a consumului și problemele complexe legate atît de metodologia de cuantificare a acestor noțiuni, cît și de rezolvarea modelelor care le includ, obligă încă de la început la o analiză atentă de conținut în spirit marxist-leninist, luînd în considerare condițiile proprii economiei socialiste.

Astfel, introducerea în modelele noastre macroeconomice de prognoză a unor criterii de optimizare a consumului, prezentate sub forma maximizării utilității acestuia, atrage nu numai apariția unor greutăți legate de stabilirea algoritmului concret de rezolvare, de apariție a unor probleme de stabilire concretă a formei funcției de utilitate, dar mai ales de interpretarea corectă a semnificației pe care o au noile categorii introduse cu acest prilej : utilitatea consumului, maximizarea utilității consumului, starea de saturație.

Deși conceptul în sine, de maximizare a utilității consumului populației, are pentru economia socialistă o semnificație care poate fi pe deplin acceptată, aplicarea acestui concept este împiedicată de dificultățile de interpretare economică a proprietății de saturare pe care trebuie s-o aibă funcția de utilitate a consumului.

În această privință trebuie pusă mai întîi problema oportunității „stării de bunăstare", ținînd seamă că o asemenea stare prezentată ca o stagnare asimptotică (fig. 1) a utilității consumului la o mărime û corespunzătoare unui t^* și valabilă pentru orice $t > t^*$, nu poate fi în concordanță deplină cu legea fundamentală a socialismului care presupune creșterea continuă a cererii de consum, atît cantitativ, cît și calitativ, pornind de la principiul satisfacerii cît mai depline a necesităților mereu crescînde ale populației.

Cu privire la existența în sine și a semnificației stării de bunăstare într-o economie capitalistă, pot fi făcute observații interesante, care contribuie la clarificarea sensului pe care-l are această „stare". Astfel, în ipoteza în care curba consumului total (individual și social) per capita s-a considerat că are o evoluție ascendentă, noțiunea de „utilitate a consumului" și proprietatea sa de saturare s-au justificat și s-a explicat că sînt necesare prognozei dezvoltării unei economii avansate (în acceptul economiilor capitaliste) în condițiile acțiunii următorului grup de principii economico-politice :

1°. — există o stare de bunăstare care corespunde satisfacerii cerințelor unui standard de viață mediu ;

2°. — introducerea funcției crescătoare de utilitate a consumului trebuie să satisfacă necesitatea de atingere a stării de bunăstare într-un timp t finit ;

3°. — proprietatea de saturare a utilității consumului corespunde consumului unei persoane medii la nivelul standardului de viață mediu. Ca urmare, în cazul unei economii capitaliste, utilizarea conceptului „stării de bunăstare" poate acționa în sensul reglării politico-economice a repartizării venitului către populație, prin mărginirea consumului la o limită aleasă, la care se produce saturarea utilității acestui consum.

Funcționarea acestei pîrghii se produce însă în mod defectuos dacă ținem seama de diferențele mari în venitul consumat între diferitele categorii ale populației. Astfel, în condițiile existenței unor clase, reduse numeric, dar cu un consum foarte mare de venit pe persoană, acceptarea conceptelor stării de bunăstare și a utilității conduce prin compensare, pentru marea majoritate a populației, la saturarea consumului individual per capita la un nivel mai scăzut decît cel al standardului de viață ales și prezentat în mod oficial.

Mai mult, forma funcției de utilitate permite să se formuleze și o altă concluzie falsă, din punct de vedere economic, datorată standardului de viață coborît prin compensare. Astfel, pentru nivelul acestui standard, momentul de saturare a utilității se produce, în mod evident, mai devreme decît momentul de saturare care ar fi corespuns nivelului oficial al standardului. Ca urmare, aparent apare concluzia falsă de atingere mai rapidă a standardului de viață (starea de bunăstare) preconizat, fără ca de fapt să se scoată în evidență că saturarea s-a produs, pentru marea majoritate a populației, la un nivel mult mai redus.

Este astfel explicabilă atenția acordată în capitalism conceptelor de maximizare a utilității consumului de către ideologii acestor societăți care întrevăd în folosirea acestor principii, posibilități mai ample de apologizare a societății capitaliste, cu atît mai mult cu cît mecanismul complex al acțiunii utilităților de consum este mai greu de înțeles în esența sa. În acest sens noile concepții merită un studiu mai aprofundat, întrucît teoria utilității consumului reprezintă în capitalism o exprimare mai modernă a teoriei plusvalorii. Condițiile schimbate ale societății socialiste și ale economiei sale cer deci revizuirea acestor concepte. Astfel, ar fi mai propice acestei economii să interpretăm starea de bunăstare, ca avînd o dinamică proprie de creștere, cu un ritm determinat în funcție de viteza și caracteristicile de schimbare a structurii consumului. În acest fel, reprezentarea grafică a stării de bunăstare va putea fi cea din fig. 4.

Matematic, o asemenea alură a stării de bunăstare ar fi obținută cu ajutorul funcției — înfășurătoare a curbelor de schimbare a structurii consumului populației, adică a celor de schimbare a ponderii componentelor consumului, forma înfășurătoarei permițînd și extrapolarea funcției noii stări de bunăstare.

În condițiile creșterii continue în socialism a consumului global (individual și social) per capita

$$c_t > c_{t-1}, \text{ pentru orice } t \in (0, \infty) \quad (1)$$

are loc

— o creștere rapidă a consumului social per capita

$$c_t^{(s)} > c_{t-1}^{(s)}, \text{ pentru orice } t \quad (2)$$

— o creștere pozitivă, cu tendințe de stabilizare, a consumului individual divers (neindustrial și nealimentar) per capita

$$c_t^{(d)} > c_{t-1}^{(d)}, \text{ pentru un } t \text{ suficient de mare} \quad (3)$$

— o creștere în continuă saturare a consumului individual, industrial și alimentar, per capita

$$c_t^{(i,a)} \cong c_{t-1}^{(i,a)}, \text{ pentru un } t \text{ foarte mare} \quad (4)$$

avînd în vedere că

$$c_t = c_t^{(s)} + c_t^{(d)} + c_t^{(i,a)} \quad (5)$$

Relațiile (1, 2, 3, 4, 5) permit trasarea curbelor de schimbare a structurii consumului, definind prin înfășurătoarea acestor curbe starea de bunăstare ca o funcție monoton crescătoare.

În această formă, existența stării de bunăstare este justificată în condițiile unei economii socialiste, traiectoria sa putînd reprezenta pentru țara noastră **traiectoria de satisfacere a consumului în continuă creștere, traiectorie ce devine caracteristică societății socialiste multilateral dezvoltate.**

NOUA DEFINIȚIE a stării de bunăstare obligă la o redefinire a conceptelor referitoare la saturarea utilității, în sensul următor :

1. Deși se menține condiția de asimptotizare a funcției de utilitate a consumului global per capita din momentul t^* de atingere a stării de bunăstare, traiectoria acestei stări exclude posibilitatea de saturare a utilității acestui consum, concluzie perfect valabilă în condițiile unei societăți în continuu progres.

2. Analizînd forma curbelor de schimbare a structurii consumului global putem deduce că utilitatea û, corespunzătoare momentului t^* de asimptotizare corespunde stadiului de saturare a utilității consumurilor industriale și alimentare per capita pentru toate grupele de produse de acest fel.

Pentru înțelegerea semnificației pe care o are stadiul de saturare, vom introduce pentru simplificare, denumirea de „curba de necesitate", pentru mulțimea perechilor $\{c(t), t\}$, menținînd denumirea de „curbă de utilitate" pentru mulțimea perechilor $\{u(c(t)), t\}$.**) Tendința de saturare a consumului individual (industrial și alimentar) reprezentată de obicei cu această curbă logistică de necesitate va implica o curbă de utilitate de forma din fig. 5.

În această situație este interesant de menționat faptul că **momentul $t^{(s)}$ de saturare a utilității consumului este același cu momentul de saturare a utilității aceluiași consum,** condiția fiind valabilă pentru **consumul individual (industrial și alimentar) și pentru fiecare grupă de produse aparținînd acestui consum.**

Revenind la analiza semnificației stării de asimptotizare vom putea înțelege că această stare corespunde situației de saturare a tuturor curbelor de necesitate a consumurilor individuale alimentare și industriale sau mai exact spus, **momentul t^* este momentul în care a fost saturată și ultima curbă de necesitate de consum industrial și alimentar** al populației, exprimat per capita :

$$t^* = \max(t_1^{(s)}, t_2^{(s)}, \ldots, t_j^{(s)}, \ldots) \quad (6)$$

în care 1,2 ....,j,... sînt categorii de produse industriale și alimentare supuse consumului individual al populației.

O A DOUA PROBLEMĂ care s-ar pune aplicării conceptului de utilitate a consumului în economia socialistă ar fi de a analiza dacă este oportună sau nu folosirea, în contextul prezentat, a unor funcții de utilitate a consumului diferențiate atît pe grupe de produse pentru consumul alimentar și industrial, cît și pe categorii de populație, obținute prin gruparea pe sexe, vîrste, profesii, venit mediu lunar etc. Pornim de la ideea că în acest caz condiția de oportunitate a unor asemenea funcții de utilitate este determinată de faptul dacă folosirea lor permite adîncirea analizei problemei maximizării utilității consumului.

O analiză sumară permite să se ajungă la concluzia că introducerea unor asemenea funcții de utilitate diferențiate pe grupe de produse și pe categorii ale populației ar fi justificată, în economia socialistă, numai în cazul că ar exista o **diferențiere a interesului de consum,** proprii acestor categorii de populație pentru diferite grupe de produse. Asemenea situație este într-adevăr proprie unor produse alimentare și industriale cerute mai mult în mediu urban, a altora cerute mai mult în mediu rural ; în cazul grupării populației pe sexe sau pe vîrste, diferențierea interesului de consum este mai puternică și extinsă asupra mai multor grupe de produse.

Formularea și optimizarea funcțiilor de utilitate, în aceste situații, ridică însă probleme legate de scrierea funcționalei globale, aplicînd într-un mod specific proprietatea de aditivitate asupra funcționalelor — componente, impuse de existența mai multor funcții de utilitate.

O asemenea analiză — care în acest caz s-a rezumat în a puncta numai elementele esențiale ale problemei maximizării utilității consumului populației — ar trebui întreprinsă de fiecare dată cînd, datorită sarcinilor sporite de îmbunătățire a calității prevederilor de prognoză economică, se abordează principii și concepții noi, a căror utilizare nu are un precedent în economia socialistă.

Gh. MICU

Institutul pentru studii de planificare — C.S.P.

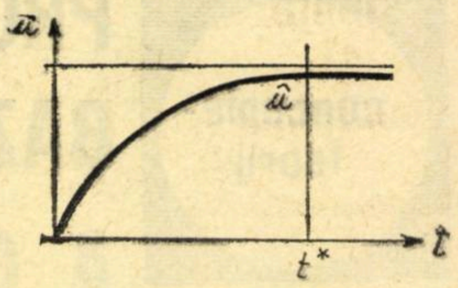

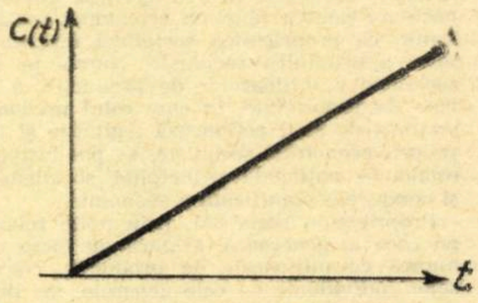

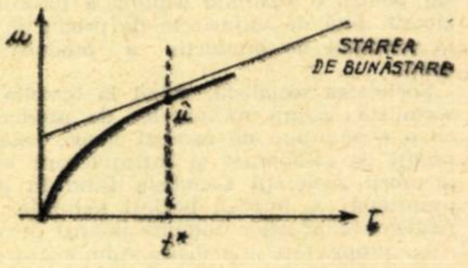

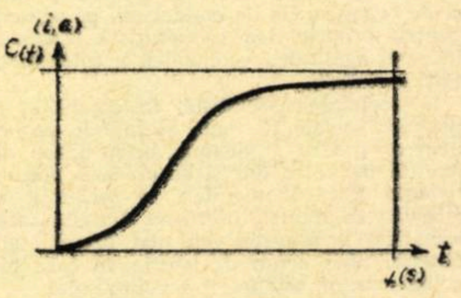

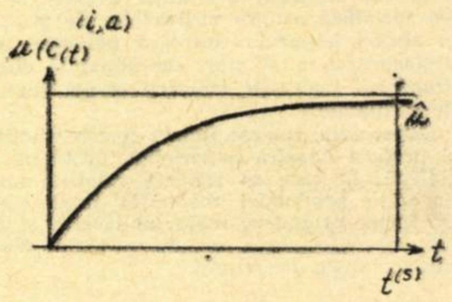

*) Sub forma maximizării sumei utilităților pînă în momentul indicat.

**) C (t) — consumul la timpul t, per capita (pe cap de locuitor) u (C (t)) — utilitatea consumului per capita, la timpul t.

știință și societate

ESTE POSIBILĂ SALVGARDAREA ECOSISTEMULUI ÎN CONDIȚIILE CREȘTERII ECONOMICE ?

OAMENII sînt avertizați cu insistență în ultimul timp de pericolul unei explozii iminente pe „Terra". Trei elemente majore ar declanșa acest deznodămînt fatal : a) supra-aglomerarea ; b) epuizarea resurselor de energie și de hrană ; c) asfixierea ; — toate aceste fenomene fiind considerate o expresie a contradicției irezolvabile dintre tendința umanității către o creștere economică continuă și caracterul limitat al resurselor terestre de care poate dispune omul. Tehnica de calcul cea mai avansată este utilizată pentru a demonstra matematic inevitabilitatea catastrofei dacă nu se acționează rapid pentru frînarea ritmurilor de creștere economică, pentru „de-dezvoltarea" economică.

De regulă, poziția mai sus formulată este susținută în special de non-economiști, care impută economiștilor orizontul lor limitat și preocuparea lor pentru rezolvarea problemelor pe termen scurt. S-ar putea să existe un sîmbure de adevăr în această critică ; dar teza despre „iminența" sfîrșitului civilizației umane are cu totul altă semnificație.

Știința economică a abordat pe planuri multiple și din unghiuri diferite raportul dintre creșterea populației și resursele disponibile. cel puțin de la provocarea lansată de Malthus, căutînd să determine o traiectorie optimă a creșterii economice, ținînd seama de restricțiile existente. Planificarea economiei socialiste și-a propus să orienteze în mod conștient eforturile creatorilor de bunuri materiale și spirituale în direcția făuririi unei economii echilibrate și eficiente.

Nu se poate însă trece cu vederea că problemele economiei mediului înconjurător au fost ignorate pînă nu de mult timp, în analiza coordonatelor creșterii economice făcîndu-se abstracție de efectele activității economice asupra patrimoniului natural. Atîta timp cît natura a suportat în tăcere acțiunile omului, nimeni nu s-a sinchisit ; abia cînd au apărut la suprafață leziunile interne provocate de intensificarea exploatării iraționale a resurselor terestre, s-a trecut la studierea complexă a relațiilor reciproce dintre om și natură. În prezent, includerea deteriorării mediului înconjurător în ecuația creșterii economice a devenit un obiectiv însemnat al teoriei și practicii modelării economiei naționale ; menționăm că W. Leontief a introdus recent poluarea în balanța legăturilor interramuri, oferind astfel o imagine mai adecvată a interdependențelor economice.

Amenințarea pe care o prezintă poluarea mediului înconjurător pentru specia umană este astăzi studiată de oameni de știință din variate domenii de cercetare. O contribuție însemnată în această direcție a adus-o ecologia. Întrepătrunderea domeniilor de cercetare, caracteristică revoluției din știința și tehnica contemporană, a determinat o conlucrare rodnică și un schimb util de informații între cercetătorii din sfere apropiate de preocupări.

Pentru economiștii care abordează economia mediului înconjurător, cercetările de ecologie constituie o sursă imprevizibilă de reflecții și un stimulent de gîndire. În acest context, un studiu [1]) recent. consacrat problemelor de ecologie umană oferă economiștilor un material inedit de analiză și judecată, cu condiția de a păstra spiritul critic față de unele generalizări neîntemeiate (cum ar fi, de pildă : suprapopularea actuală a planetei noastre)

Cîteva aspecte concrete ale poluării sînt relevante.

Poluarea aerului. Amploarea poluării aerului în S.U.A. este ilustrată de faptul că în fiecare an vehiculele americane degajă în atmosferă : 66 milioane tone de oxid de carbon. 1 milion tone de oxizi de sulf. 6 milioane tone de oxizi de azot. 12 milioane tone de hidrocarburi. 1 milion tone de alte substanțe nocive. printre care. tetraetil de plumb. Dacă la acestea se adaugă poluarea realizată de întreprinderile industriale. se ajunge la cifra de 140 milioane tone de poluanți care se degajă anual în atmosferă. ceea ce revine la 3/4 de tonă de poluant pe locuitor.

Efectele nocive ale poluării atmosferice asupra sănătății au fost constatate de foruri medicale competente. Se estimează că pierderile economice anuale din S.U.A. datorate efectelor poluării aerului asupra sănătății variază între 14—29 miliarde dolari. În Anglia, care are un procent superior de poluare atmosferică față de S.U.A., decesele de cancer pulmonar sînt de două ori mai numeroase printre bărbații englezi decît cei americani; ratele de mortalitate din cauza cancerului pulmonar sînt corelate în Anglia cu densitatea poluării atmosferice.

Poluarea apei. Conținutul de impurități al apei de băut este în creștere în regiunile industriale. În 60 de orașe americane sursele de apă au fost declarate de organele sanitare ca fiind „nesatisfăcătoare" sau prezentînd un risc potențial pentru sănătate. O mare primejdie o reprezintă poluarea apei cu nitrați, în urma folosirii îngrășămintelor chimice ; nitrații ca atare nu sînt periculoși. dar dacă în aparatul digestiv sînt prezente anumite bacterii. acestea îi transformă în nitriți. care sînt foarte toxici.

Deșeuri solide. În fiecare an se utilizează în S.U.A. 55 miliarde cutii de conserve, 26 miliarde sticle și borcane, 65 miliarde capsule și alte materiale de ambalaj în valoare de peste o jumătate de miliard dolari. Fiecare bărbat, femeie și copil din S.U.A., produce în medie aproape o tonă de gunoi anual. Distrugerea acestor deșeuri este foarte dificilă.

Pesticide și compuși înrudiți. Cel mai cunoscut dintre insecticide este DDT. S-a constatat că majoritatea laptelui de mamă din Statele Unite conține atît de mult DDT (pînă la 5 părți per milion), încît ar fi declarat ilegal în rețeaua comercială; nivelul permisibil de DDT în laptele de vacă este de 0,05 părți per milion.

PLANTELE, animalele și microorganismele care trăiesc într-o zonă și formează o comunitate biologică sînt interconectate printr-o țesătură complicată de relații care includ mediul fizic înconjurător. Aceste componente biologice și fizice independente formează un ecosistem. Conceptul de „ecosistem" scoate în relief relațiile funcționale existente între organisme și cele dintre organisme și mediul fizic înconjurător. relații funcționale care pot fi exemplificate prin traseele pe care elementele chimice esențiale vieții le străbat prin ecosistem. Aceste trasee sînt, în general, circulare ; elementele trec prin sistem în ciclu. Ciclurile biogeochimice cele mai importante se referă la trei elemente : carbon, azot și fosfor. Perturbarea acestor cicluri prin activitatea industrială înseamnă distrugerea sistemelor ecologice de care depinde însăși existența speței umane.

Modificarea sistemelor ecologice în urma acțiunii omului este evidentă. începînd cu defrișarea pădurilor și terminînd cu scurgerea petrolului în apa oceanelor. Poluarea termică — irosirea căldurii în urma generării de energie electrică — este mai puțin cunoscută, deși consecințele ei sînt multiple și de durată : media anuală de temperatură în orașele americane este cu 0,9° pînă la 1,4°F, mai ridicată decît în vecinătățile rurale ; precipitațiile sînt cu 30% pînă la 100% mai răspîndite. Efectele termale periculoase ale generatoarelor de energie electrică se manifestă și asupra vieții acvatice : conținutul de oxigen dizolvat în apă se reduce, în timp ce ritmul metabolismului animalelor acvatice crește ; astfel. în timp ce animalele au nevoie de mai mult oxigen. ele capătă mai puțin; consecința ultimă a încălzirii artificiale a apei este reducerea diversității speciilor acvatice și scăderea capacității apei de a absorbi deșeuri organice.

ÎN FAȚA societății umane se pune astăzi problema menținerii condițiilor favorabile pentru continuarea vieții pe pămînt. Transpusă pe plan economic, aceasta înseamnă să se răspundă la întrebarea : ce fracțiune din produsul social trebuie cheltuită pentru mediul înconjurător ?

Economistul francez Serge Christophe Kolm a dat o soluție riguroasă acestei probleme [2]). El a propus o funcție a mediului înconjurător :

$$E = E\ (Y, B)$$

unde Y este produsul social, B este bugetul mediului înconjurător și E este un indice al calității mediului înconjurător.

Dacă notăm prin s — costul social marginal al deteriorării mediului înconjurător de către economie, Kolm demonstrează că $\frac{B}{Y} = s$ (1).

Teorema 1. Dacă mediul înconjurător are un randament calitativ constant trebuie să i se consacre o fracțiune din produsul social egal cu costul social marginal al deteriorării sale de către activitatea economică.

În cazul cînd se înlătură prezumția constanței randamentului calitativ al mediului înconjurător, Kolm introduce un nou element : h — compensabilitatea mediului înconjurător, care înseamnă că o creștere a bugetului mediului înconjurător cu 1% poate compensa efectul asupra calității mediului înconjurător a unei majorări a produsului social Y cu h%.

În aceste condiții : $\frac{B}{Y} = sh$ (2).

Teorema 2 : O societate trebuie să consacre mediului său înconjurător o fracțiune din produsul său social egal cu rezultatul înmulțirii compensabilității mediului înconjurător prin costul social marginal al degradării sale de către activitatea economică.

Este evident că în cazul unui randament calitativ constant, h = 1 și atunci relația (2) se reduce la (1).

COSTUL SOCIAL al deteriorării mediului înconjurător prin activitatea economică se impune în prezent cu autoritate ca o variabilă majoră în decizia economică. Ea este menită să restituie naturii degradările suferite în urma transformărilor care primejduiesc echilibrul ecologic al planetei noastre. O poziție activă poate și trebuie să împiedice înrăutățirea condițiilor naturale ale existenței umane.

M. HOROVITZ

1) Paul R. Ehrlich, Anne H. Ehrlich : Population, Resources, Environment, W. H. Freeman and Company, San Francisco, 1972.

2) Serge-Christophe Kohn : Macro-économie de l'environnement, Revue d'économie politique, nr. 4, 1971 pag. 595—598.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Curentul radical în gîndirea burgheză americană

AMATORII de scheme „binare" sau „ternare" pentru clasificarea curentelor, doctrinelor, orientărilor, tendințelor, teoriilor din gîndirea economică burgheză actuală sînt din ce în ce mai deconcertați. Contrarietatea, diversitatea, excentricitatea noilor elaborate de gîndire economică derutează tot mai mult spiritele „disciplinate", tocmai prin refuzul, respingerea oricăror „alinieri" la canoane și tradiții „de aur". Tot atît de adevărat este, însă, și reflexul de apărare, care se degajă din acest imbroglio problematic — și anume că singurul lucru definitiv (în cazul nostru, în clasificări) este provizoratul, iar nonconformismul este, de fapt, noul nume al conformismului ! Astfel de impresii contradictorii năpădesc pe cei ce nu trăiesc în și prin scheme, atunci cînd vor să dea o explicație valului de radicalism, care spală țărmurile gîndirii economice „oficiale" (nemarxiste) din S.U.A.

Ceea ce se evocă drept carte de vizită a radicalismului din gîndirea economică, mai ales universitară, din S.U.A., este constituirea spre sfîrșitul anului 1968, pe lîngă Universitatea din Michigan, a Uniunii pentru economia politică radicală (Union for radical political economy-URPE), care și-a publicat manifestul-program un an mai tîrziu după constituire, ca replică critică, denunțătoare la adresa „științei economice" existente, dar nu mai puțin și la adresa marxismului. Se afirmă că anii '70 au început în gîndirea economică nemarxistă americană sub zodia radicalismului. Este, totuși, prematur să ne propunem aprecieri, altele decît cele care rezultă din relatări din unele comentarii inițiale. Pare însă justificat să se afirme că această orientare se inspiră mai ales din tradiția de gîndire a instituționalismului american, în care a strălucit figura lui Thorstein B. Veblen (1857—1929). S-ar putea crede că sfîrșitul de secol XX coincide în multe privințe cu sfîrșitul de secol XIX, dacă n-am avea în vedere că, în dauna sistemului capitalist și a relațiilor caracteristice imperialismului, s-au dezvoltat acum sistemul socialist și lupta pentru independență politică și economică a țărilor coloniale și dependente. Altminteri, atmosfera de scepticism și pesimism din gîndirea economică „oficială" americană pare să justifice reevaluarea lui T. Veblen — atît împotriva legii junglei dominante în economia „corporațiilor mature" cum s-ar putea numi, parafrazînd pe John Kenneth Galbraith, economia S.U.A., cît și împotriva canoanelor dominante în economia politică de catedră. Urmînd tradiția de gîndire a mentorului lor, radicalii americani demască finalitatea privat-capitalistă a creșterii economice, sistemul economic capitalist în ansamblu, dar nu mai puțin „democrația" caracteristică unui astfel de regim politic, pe care nu se sfiesc să o taxeze democrație fascistă (Fusfeld), invocînd necesitatea luptei de clasă. Dar nu este mai puțin adevărat că, în spiritul aceleiași tradiții, radicalii americani cochetează cu marxismul pentru a-l discredita. Desigur că această ipostaziere dialectică a unor prime cunoștințe despre gîndirea economică a contestatarilor radicali americani nu este suficientă pentru o caracterizare. Dar în sprijinul unei caracterizări inițiale vin, totuși, astfel de informații, cum ar fi cele despre ecoul și sprijinul pe care-l acordă, prin patronajul și prin participarea lor nemijlocită, astfel de figuri ale gîndirii economice nemarxiste americane și neamericane, ele însele greu de catalogat, de clasificat în curente, doctrine etc. cum ar fi (în ordine alfabetică): J. K. Galbraith, M. Friedman, J. Robinson, respectiv rezerva unui „sceptic" față de radicalism, cum este R. Solow. Este un fapt, totodată, că URPE adună membri, editează cărți, se face simțită în Asociația economiștilor americani, este luată în seamă de Congresul S.U.A., procură burse de stat pentru membrii săi. Din scrierile radicale se vădește un pluralism de strategii și tendințe — unele etatiste, care ar putea fi atribuite influențelor neokeynesiene, altele libertar-democratice, posibile de atribuit influențelor neoliberale, dar nu mai puțin accente care se vor nici mai mult nici mai puțin decît „neomarxiste". Dacă adăugăm că radicalii se alătură corului denunțător față de „știința economică", pe care o acuză că a devenit un magazin de cutii goale, de „lipsuri" axiologice, ca părăsirea idealurilor egalității și libertății, etnocentrismul (privilegierea albilor în S.U.A.) și dacă îi considerăm postulările metodologice proprii — în jurul problematicii finalității, vestejirii nedreptății (sociale) și ameliorării organizării sociale — tabloul eterogen, caracteristic unor concepții și metodologii eclectice, se profilează și mai pregnant.

Ce se poate, atunci, afirma despre radicalismul din gîndirea economică nemarxistă americană a anilor '70 ai secolului nostru ? Ceea ce afirmă Angus Black în „Ghidul" său, în spiritul concepțiilor lui M. Friedman sau ceea ce denotă „cumințile" îndeletniciri operaționale, cu decurg din folosirea burselor acordate de Ministerul Muncii al S.U.A. — greu ne putem decide. Singura consolare rămîne aceea de a nu avea veleități taxonomice. Să fim de acord că acest curent radical propune, sugerează reorientări gîndirii economice nemarxiste americane. Să fim de acord că unele dintre replicile sale le confirmă pe cele ale marxismului. Să nu ignorăm însă nici tentativa eclectică, vizibil antimarxistă, din gîndirea economică radicală americană. Și să lăsăm timpul să dovedească ce se alege din mulțimea de idei, metode, instrumente pe care le avansează și le utilizează radicalii pentru a se constitui în alternativă la multiplele curente, doctrine, orientări, tendințe, teorii din gîndirea economică nemarxistă, ca și la cea marxistă. Fără idei preconcepute, radicalismul pare să fi apărut pe avanscena gîndirii economice a anilor '70 ca „forță purificatoare", deși încă nu și-a găsit propriile principii călăuzitoare, propriile paradigme (în sensul lui T. Kuhn). Dar s-ar putea să avem și de această dată prilejul să recunoaștem că non-conformismul este noul nume al conformismului, căci încurcate sînt adesea căile adevărului...

dr. Ioan CRISTESCU

economie mondială

DOCUMENTAR

GRUPUL ANDIN

COLABORAREA ECONOMICĂ – UN FACTOR AL ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII

• Lărgirea ariei eforturilor comune

IN LUNA AUGUST s-au desfășurat la Lima lucrările celei de-a patra reuniuni a miniștrilor de externe din țările membre ale Grupului Andin. Semnat la Cartagena, la 26 mai 1969 de către cinci țări membre ale Asociației Latino-Americane a Liberului Schimb (Chile, Columbia, Peru, Ecuador, Bolivia), acordul consfințește hotărîrea acestora de a acționa pentru „dezvoltarea echilibrată și armonioasă a țărilor lor". Ulterior, la 13 februarie 1973, a aderat la acest organism economic regional și Venezuela. Organizatorii au urmărit realizarea unei structuri organizatorice suple. care să corespundă diferențelor apreciabile între nivelurile dezvoltării economice ale țărilor andine și să asigure respectarea independenței și suveranității fiecărei țări membre, a particularităților și tradițiilor ei naționale. Astfel, organul de conducere al Grupului Andin, **Comisia**, este alcătuit din cîte un reprezentant al fiecărui guvern din țările membre, rolul ei fiind în principal acela de a formula orientările generale de politică economică în vederea atingerii obiectivelor stipulate în acordul de la Cartagena. Comisia are dreptul de a adopta, refuza sau modifica propunerile care îi sînt înaintate de către **Juntă**, organul executiv și administrativ al Grupului. Aceasta își are sediul la Lima și numără printre atribuțiile sale întocmirea planurilor de dezvoltare regională, efectuarea studiilor și elaborarea proiectelor privind accelerarea dezvoltării economice a țărilor membre. Organul financiar al Grupului este **Confederația Andină pentru Dezvoltare**, ale cărei resurse sînt asigurate în principal prin cote părți vărsate de țările membre. În ideea strîngerii legăturilor existente și întăririi solidarității țărilor continentului latino-american. ministrul de externe columbian Alfredo Vasquez Carisoza s-a pronunțat la ultima reuniune ministerială a Grupului Andin pentru crearea unui fond comun de dezvoltare a Americii Latine. Propunerea ministrului columbian constituie în ultimă instanță o ripostă la adresa unor organisme anacronice, depășite de schimbările care s-au produs pe continent. La reuniunea Comisiei speciale a Organizației Statelor Americane, desfășurată de asemenea în capitala peruană la începutul acestei veri, s-a afirmat puternic opoziția statelor latino-americane față de vechiul cadru al relațiilor pe continent, considerat a nu mai corespunde noului tip de relații care își fac loc în viața internațională. Colaborarea țărilor andine apare în acest context, așa cum arăta la recenta reuniune ministerială a Grupului ministrul peruan de externe, Miguel Angel de la Flor, un factor care duce la accelerarea procesului lor de dezvoltare, întărește independența economică a acestor țări și sporește capacitatea popoarelor lor de a hotărî ele însele propriul lor destin.

Spre deosebire de Asociația Latino-Americană a Liberului Schimb, în care cadrul colaborării se limita la libera circulație a mărfurilor între țările participante. la măsuri de liberalizare a comerțului, țările Grupului Andin au lărgit considerabil aria eforturilor comune destinate dezvoltării lor economice. Printre obiectivele vizate prioritar se află conturarea unei politici comune față de investițiile externe făcute în țările Grupului, coordonarea planurilor de dezvoltare națională și armonizarea politicii economice, monetare, financiare și fiscale, coordonarea politicii comerciale și punerea în funcțiune, pînă la sfîrșitul anului 1980, a unui tarif vamal extern comun.

Dintre aceste obiective, menționăm în primul rînd intrarea în vigoare la 1 iulie 1971 a regimului comun aplicat capitalurilor străine, mărcilor de fabrică. brevetelor și licențelor. Conform acestei hotărîri, toate societățile străine cu sediul într-una din țările Grupului Andin, care beneficiază de liberalizările vamale hotărîte prin acordul de la Cartagena, sînt obligate să se transforme în societăți mixte în care capitalul țărilor membre ale Grupului va trebui să atingă 51%. În acest sens, societățile străine dispun de un termen de 15 ani în Chile, Columbia, Peru și de 20 ani în Bolivia și Ecuador. Pînă la 30 ianuarie 1974 se prevede ca cel puțin 15% din acțiuni să intre în patrimoniul național al țărilor andine. De asemenea, nu se vor admite investiții directe de capital străin în transporturi interne, distribuție ca și în sectoarele de publicitate. radioteleviziune și presă. Întreprinderile străine existente în aceste sectoare vor trebui să se transforme în întreprinderi naționale într-o perioadă de trei ani. Băncile străine care operează în prezent în țările Grupului, vor trebui să se transforme în bănci naționale.

Două din cele cinci țări semnatare ale acordului de la Cartagena, Peru și Ecuador, au cerut dreptul de a aplica norme diferite de cele fixate, invocînd existența unor situații specifice. Aceste reglementări au ca scop canalizarea fluxului capitalului străin în diferite sectoare de bază, după o ordine prioritară stabilită de țările respective.

• Trecerea resurselor naturale în patrimoniul național

ÎN PLANUL măsurilor concrete de trecere în patrimoniul național a resurselor naturale și a unor sectoare cheie ale industriei, transporturilor și comerțului, guvernul peruan a naționalizat în ultimul timp căile ferate, compania de telefoane, industria peștelui. a instaurat controlul statului asupra exporturilor de cafea. În mesajul adresat de președintele Juan Velasco Alvarado cu prilejul celei de-a 152-a aniversări a proclamării independenței se menționează că guvernul urmărește în prezent preluarea cît mai grabnică a controlului asupra instalațiilor uneia din cele mai mari societăți cuprifere care acționează pe teritoriul țării. Aceste măsuri sînt sprijinite de Confederația generală a oamenilor muncii peruani, trecerea marilor întreprinderi industriale, a zăcămintelor petrolifere și mineraliere sub controlul statului fiind considerată singura cale ce asigură valorificarea și administrarea lor conform intereselor naționale. Acțiunile inițiate de guvernul președintelui Republicii Chile, Salvador Allende, în vederea naționalizărilor în sectoarele metalurgic, minier, trecerea unor întreprinderi bancare sub controlul statului chilian au de asemenea adeziunea unor mari organizații de masă reunite în jurul guvernului Unității Populare. Pe aceeași linie se înscriu măsurile pentru lărgirea atribuțiilor Corporației ecuadoriene a petrolului ca organism de stat menit să asigure protejarea zăcămintelor și venituri echitabile pentru statul ecuadorian, ca și instituirea în Venezuela a controlului de stat în distribuirea benzinei. Guvernul columbian și-a anunțat hotărîrea de a expropria fără nici un fel de indemnizații minele de metale prețioase controlate de trei societăți nord-americane, ca urmare a refuzului acestora de a accepta propunerile guvernului vizînd obținerea unei participări majoritare a statului la exploatare.

Un alt aspect al politicii de colaborare a țărilor andine îl constituie coordonarea activității de producție pe baza unor programe sectoriale. În esență această coordonare vizează o specializare a producției industriale pe baza utilizării mai bune a resurselor disponibile din fiecare țară. Ca modalitate de înfăptuire s-a prevăzut determinarea produselor care vor fi înglobate în diferite programe sectoriale. programarea comună de noi investiții la scară zonală, prognoze în materie de localizare a industriei etc.

Luînd în considerare stadiul realizării programelor economice comune, reuniunea de la Cartagena din mai 1971 a miniștrilor industriei și economiei din țările andine a luat în discuție posibilitatea elaborării unor planuri de coordonare industrială în domeniul metalurgiei, industriei chimice, industriei de automobile, electronice și industriilor legate de sectorul agricol. În iulie 1972, proiectul programului sectorial a fost adoptat.

Prima etapă a procesului de liberalizare a schimburilor comerciale stabilit prin tratatul de la Cartagena constă în eliminarea totală a restricțiilor comerciale interzonale, altele decît dreptul de vamă. Aceste restricții au fost eliminate la 31 octombrie 1970.

În ceea ce privește regimul tarifelor vamale se prevede ca în a doua etapă a liberalizării comerțului, conform articolului 45 al Acordului de la Cartagena, să se ajungă pînă la sfîrșitul anului 1980 la un comerț complet liber între țările membre. Bolivia și Ecuador, în interesul dezvoltării producției naționale, vor beneficia de un tratament preferențial.

Procesul liberalizării se va înfăptui pe etape. în funcție de apartenența produselor la următoarele cinci categorii: 1. produse de pe lista comună a A.L.A.L.C.; 2. produse înscrise în programele sectoriale de dezvoltare industrială; 3. produse care nu sînt fabricate în subregiune; 4. produse din lista națională de excepții; 5. produse care nu intră în nici una din categoriile menționate mai sus.

Ca efect al acestor măsuri ce favorizează dezvoltarea legăturilor comerciale dintre țările membre ale Grupului, volumul schimburilor externe pe continentul latino-american a cunoscut în anul 1972, potrivit unui studiu dat publicității de Banca mexicană de comerț exterior, un indice de creștere de 20%. Un raport al Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină relevă că în ultimele 12 luni produsul intern brut al acestor țări a crescut în medie cu 6,6%, ritm superior celui din perioada 1965—70. Exporturile țărilor continentului au cunoscut cel mai mare spor înregistrat în ultimii 13 ani. Ecuadorul și Columbia se numără printre țările care au înregistrat cele mai importante creșteri în acest domeniu.

Pe linia diversificării relațiilor lor comerciale, extinderii contractelor cu celelalte țări latino-americane, cu toate țările lumii, în spiritul avantajului reciproc, se înscriu tendințele manifestate de țările Grupului Andin pentru strîngerea relațiilor cu țările socialiste. Pe aceeași linie se situează contactele inițiate de Grupul Andin cu Piața Comună și cu Japonia, cu care a fost creat un comitet mixt.

În cursul anilor care au trecut de la adoptarea Acordului de la Cartagena. țările semnatare au făcut pași importanți în dezvoltarea lor economică și socială, fapt care a suscitat interesul și al altor țări latino-americane ca Mexicul și Argentina. În ceea ce privește Mexicul o comisie mixtă andino-mexicană a luat ființă la 15 decembrie 1972, în vederea punerii la punct a unui program de investiții, dezvoltare comercială, schimburi de informație tehnică etc. Pentru a stimula această colaborare Mexicul va acorda credite în valoare de 6 milioane dolari proiectelor Grupului Andin. Cu Argentina există de asemenea un proiect de acord comercial.

Se poate aprecia astăzi că Grupul Andin este o entitate a cărei existență nu poate să nu rețină atenția observatorilor fenomenului economic și politic latino-american. Rezultatele de pînă acum ale Grupului dovedesc în plus că diversitatea de orientări în politica țărilor membre nu constituie o piedică în calea adîncirii legăturilor lor economice.

D. CONSTANTINESCU
S. STĂNESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Tendințe conjuncturale

Oferta mondială de grîu este aproape corespunzătoare cererii. — *Potrivit Ministerului Agriculturii al S.U.A., indiciile actuale arată că în 1973—1974 producția mondială de cereale va înregistra o creștere substanțială care va fi aproximativ suficientă pentru a satisface cerințele de consum. Se va produce, probabil, o reducere netă a stocurilor în țările exportatoare din emisfera nordică, în special S.U.A. Totuși, această reducere ar putea fi compensată parțial sau total de creșterea ofertei ulterior în cursul anului, după recolta din emisfera sudică. În 1973—1974, producția mondială la toate cerealele va crește, probabil, cu ceva mai mult de 50 milioane tone față de 1972—1973.*

• Cooperare

Uzine chimice în Bulgaria construite de o firmă italiană. — *„Technipetrol" (T.P.L.) din Roma a încheiat un contract privind construirea în Bulgaria, la Devnia (Marea Neagră) a unei uzine producătoare de clorură de vinil monomer în valoare de 9 000 000 dolari. Uzina va avea o capacitate anuală de 150 000 tone și va utiliza pentru producția sa etilena fabricată de o altă uzină, aflată în imediata apropiere, pe care o construiește în prezent „T.P.L.". Cele două uzine urmează să fie date în exploatare în 1975.*

Autostrăzi în Ungaria construite de întreprinderi străine. — *Întreprinderi străine vor construi în Ungaria pînă în anul 1985 autostrăzi cu o lungime de peste 500 km. În acest scop a început elaborarea planurilor necesare. Este vorba de construcția a patru autostrăzi. Prima pornește de la granița ungaro-austriacă pînă la Budapesta pe o distanță de 160 km. și va constitui o parte a autostrăzii transeuropene E-5 Londra-Istanbul. O altă porțiune a acestei autostrăzi va trece la sud de Budapesta pînă la Kecskemet și Szeged și în continuare spre granița ungaro-iugoslavă. Lungimea ei va fi de 175 km. Sectorul ungar al autostrăzii internaționale E-96 Liubliana-Kosice va constitui segmentul Miskolc-Budapesta în lungime de 168 km. El va continua cu autostrada Budapesta-Balaton din care o porțiune, pînă la orașul Szekesfehervar, a și fost construită.*

• Schimburi comerciale

Utilaj pentru fabrici de textile exportat de Polonia. — *La Cairo se montează în prezent mașini de filat, războaie de țesut, mașini de finisare poloneze în marile întreprinderi ale industriei bumbacului. Două secții complete de filatură de bumbac au fost vîndute recent în Iran — client tradițional al mașinilor textile poloneze. Recent „Varimex" a încheiat o tranzacție privind livrarea primului lot de războaie de țesut în Singapore. În regiunea agricolă Havsa-Edirne din Turcia se va construi în curînd prima mare întreprindere industrială din această zonă, o uzină textilă echipată cu instalații și mașini poloneze.*

Acord pe termen lung pentru livrări de armături iugoslave unei firme vest-germane. — *Fabrica de armături din Belgrad, membră a întreprinderilor integrate „Minel", va livra la începutul lunii septembrie firmei „Porringer und Schindler GmbH Armaturen Fabriken" din Zweibruecken (R. F. Germania) primul transport de armături, în cadrul unui acord de cooperare pe zece ani semnat între cei doi parteneri în iunie a.c. Furnizorul iugoslav s-a obligat ca în cursul anului curent să livreze firmei vest-germane armături în valoare de 1 500 000 mărci vest germane. În baza contractului, în fiecare an firma vest-germană va comanda producătorului iugoslav armături în sumă de cel puțin un milion mărci vest-germane. Fabrica din Belgrad a obținut, de asemenea, dreptul exclusiv de a desface în Iugoslavia și în unele țări din Europa răsăriteană produsele ei cu marca „Porringer".*

• Comerțul cu licențe

Strunguri automate fabricate în Iugoslavia după un procedeu vest-german. — *Fabrica iugoslavă de mașini unelte „Potisje" a dat în exploatare la uzinele*

Interviu cu FRIEDRICH WONSACK, director general al Tîrgului de la Leipzig

O TRADIȚIONALĂ MANIFESTARE EXPOZIȚIONALĂ INTERNAȚIONALĂ

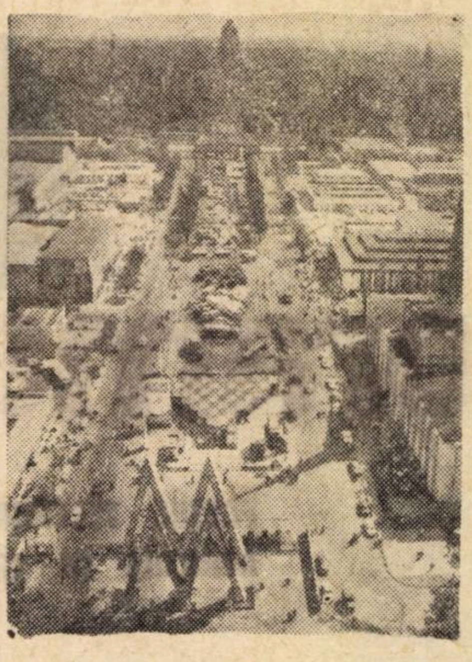

● V-am ruga să puneți în evidență unele aspecte ce caracterizează Tîrgul de toamnă 1973 de la Leipzig ?

Tîrgul de la Leipzig, ce se va desfășura între 2 și 9 septembrie, va oferi în multiple privințe noi realizări, atît pentru vizitatorii interesați din punct de vedere comercial cît și pentru cei interesați din punct de vedere tehnic. La începutul unei scurte caracterizări a actualei ediții aș aminti din nou de importanta participare internațională a cca. 6.000 de expozanți din mai mult de 50 de țări, care în 8 ramuri ale tehnicii și în 24 ale bunurilor de larg consum își prezintă oferta lor.

Ca și la alte tîrguri, și-au anunțat participarea în ambele sectoare, întreprinderi de frunte de comerț exterior din țări socialiste și numeroase și renumite firme din țări capitaliste. Pentru a nu numi decît un exemplu : cu produse ale chimiei participă pe o suprafață de 18.000 mp. 22 de țări. Dintre țările socialiste sînt reprezentate U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, România și Iugoslavia. Dintre cele mai mari 12 concerne chimice vest-europene, expun în cadrul Tîrgului de toamnă de la Leipzig un număr de 11. Se numără printre acestea : al doilea mare concern al chimiei din Franța, Rhône-Poulenc ; apoi Montedison din Italia ; Shell și ICI din Marea Britanie ; Ciba-Geigy din Elveția și Hoechst din R.F.G. Alte ramuri cu o participare internațională în cadrul Tîrgului de toamnă sînt cele de mașini textile, cu expozanți din 20 de țări ; vehicule rutiere — din 17 țări ; tehnică medicală — din 16 țări ; textile și îmbrăcăminte — din 20 de țări precum și produse ale industriei alimentare și de delicatese — din 36 de țări. Trebuie amintită de asemenea desfășurarea pentru prima oară a activității grupelor de specialitate de „Producerea progresivă de suprafețe textile și înnobilare" în cadrul ramurii mașinilor textile, la care participă 20 de țări. Pentru a doua oară se va prezenta grupa de specialitate a mașinilor de producere și prelucrare a materialului plastic pe o suprafață de cca 5.000 mp. și numărind expozanți din 12 țări.

Grupele de specialitate sînt forme perfecționate ale specializării ofertei. Prin acestea continuăm noua profilare a Tîrgului de la Leipzig în mod permanent. Grupele de specialitate fac posibilă informarea cît mai concludentă asupra unor părți de mare importanță ale ofertei în ramuri cheie și asupra problemelor ce le ridică beneficiarii. Se creează astfel premise bune pentru încheierea de relații și tratative comerciale. La centrul de informații și relații ale grupei de specialitate mașini de producerea și prelucrarea materialului plastic este amplasată și o expoziție internațională de mostre de produse din material plastic.

Se anunță de asemenea interesantă paleta multilaterală a manifestărilor tehnico-științifice în sălile de conferințe din imediata apropiere a standurilor.

Asemenea tîrgurilor din București, Budapesta, Poznan, Brno sau Plovdiv — pentru a nu numi decît cîteva — Tîrgul de la Leipzig privește promovarea cooperării și integrării economice socialiste ca pe o sarcină esențială. Se poate constata că fructuoasa colaborare a țărilor socialiste în domeniile cercetării și producției se reflectă și la Leipzig de la un tîrg la altul, mai mult în expozițiile pe ramuri și în cele colective.

● V-am ruga în încheiere să ne dați unele informații privind participarea României la Tîrg ?

Republica Socialistă România ocupă la actuala ediție a Tîrgului de la Leipzig cca 1.100 mp. suprafață de expunere. Oferta tehnică se axează pe construcția de mașini (textile și de prelucrare a lemnului, precum și vehiculele rutiere). „Mașinexport" expune mașini de tîmplărie, precum și pentru prima oară, mașini de dărăcit bumbac și mașini de țesut.

„Auto-Tractor-Dacia" prezintă autoturisme și vehicule utilitare. Cele șapte întreprinderi de comerț exterior, care și-au anunțat participarea în ramura chimiei vor expune produse petrochimice, produse chimice organice și anorganice, îngrășăminte, lacuri și vopsele, produse din material plastic, fibre sintetice și produse din PVC. Oferta tehnică este completată de mobilă și de material necesar industriei mobilei.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Necesarul de apă al Japoniei în 1985

NECESARUL de apă al Japoniei pentru anul 1985 este estimat la 40 miliarde tone, se arată într-o prognoză elaborată de Ministerul nipon al Construcțiilor. Acoperirea lui presupune ridicarea pînă atunci a circa 570 baraje, al căror cost ar atinge circa 10 mii miliarde de yeni. Deși pe ansamblu „balanța apei" se prezintă echilibrată, unele orașe și centre industriale mari se vor vedea confruntate cu o acută lipsă de apă. Astfel, deficitul de apă în regiunea Kanto din jurul capitalei nipone ar putea ajunge în 1985 la 2 miliarde tone, în zona Kyoto-Osaka-Kobe la 1,3 miliarde t, iar în nordul insulei Kyushu la 500 milioane t. Pentru a preveni o astfel de situație, ministerul citat avansează ideea limitării extinderii marilor orașe citate, ca și reamplasarea unor industrii din zonele cel mai dens populate. **Japan Times Weekly**, *care relatează aceste cifre, subliniază de asemenea că, fără măsuri drastice de sporire a apei disponibile, populația actuală a regiunii Kanto (de circa 32 milioane de oameni) va trebui redusă cu circa 4 milioane pînă în 1985.*

● Importul de petrol al S.U.A.

DEFICITUL actual de petrol brut al S.U.A. este estimat la 100 000 t zilnic. Se apreciază că în 1980 S.U.A. vor trebui să acopere din import aproape o treime din nevoile lor de energie și 50% din necesarul de petrol, față de 23% în prezent. O măsură în această direcție o constituie suprimarea la 18 aprilie a.c. a tuturor taxelor vamale și contingentărilor importului de produse petroliere în S.U.A. cu scopul de a încuraja importul de petrol din zonele în care este cel mai avantajos, ca și construirea de rafinării în S.U.A., favorizînd importul de țiței în raport cu cel de produse rafinate.

Anul trecut valoarea importului american de țiței și produse rafinate (160 milioane de tone) s-a ridicat la aproape 4 miliarde dolari, cu perspectiva de a depăși 20 miliarde dolari în 1980 (față de 25 miliarde în Europa occidentală și 15 miliarde în Japonia).

NOTE

CINE S-O ACCEPTE ?

RAPORTUL Clubului de la Roma asupra „limitelor creșterii" a promovat în Occident multe profesiuni de credință pesimiste, inacceptabile, dar a avut și meritul de a trezi din letargie, într-o anumită măsură, conștiințele ; de a mobiliza atenția asupra unor injustiții grave, de neescamotat. Noua carte a lui René Dumont „L'Utopie ou la mort" (Ed. Seuil, Paris), sub influența vizibilă a raportului de la Roma în ceea ce privește aprecierea perspectivelor în domeniul mijloacelor de subzistență și al aprovizionării cu materii prime pe planeta noastră, conține o vehementă denunțare a soartei rezervate „țărilor dominate". Evident, o serie de fapte asupra cărora se insistă pe plan mondial în ultimul timp — — crizele de aprovizionare cu petrol (în SUA și în alte țări), neputința crescătorilor de animale de a satisface cererea de carne a pieței mondiale și altele — furnizează în general motivele și argumentele sumbrelor profeții. Seceta deosebit de gravă care bîntuie anul acesta în Africa — problema apei deci, constatarea bunăoară că rezervorul barajului de la Assuan se umple mai încet decît se crezuse — au semănat îndoieli cu privire la posibilitățile „revoluției verzi"; deosebit de faptul că această „revoluție", pentru a rodi necesită investiții tehnice și de instruire dincolo de mijloacele țărilor slab dezvoltate. „Sistemul economic în care trăim, scrie Dumont, pune întotdeauna surdină la nevoile celor mai săraci și la nevoile colective". Limbajul autorului francez în ceea ce privește realitatea contemporană e fără menajamente. Pentru un cîine american, spune el, se cheltuiește mai mult decît poate cheltui un cetățean indian pentru nevoile sale; automobilul devine un cancer și ar trebui să i se interzică cel puțin accesul în centrul marilor orașe : ravagiile cauzate mediului înconjurător sînt intolerabile ; orașele ajung la un gigantism inacceptabil. După René Dumont „societatea risipei" își trăiește ultimele decenii. Dacă este necesar un control demografic mai ferm, apreciază el, acesta ar trebui făcut mai întîi în țările bogate, care risipesc cel mai mult și poluează cel mai mult". Autorul proclamă ca necesare în țările dominate „revoltele organizate", care să se exprime prin „rupturi" și „reforme îndrăznețe", de natură să sfărîme „economia bazată pe profit". Aceste revolte ar trebui să ducă la oprirea acelor importuri care nu sînt cu adevărat necesare, la crearea unor oficii internaționale pentru materiile prime al căror rol ar fi să asigure îmbunătățirea condițiilor de negociere ale țărilor producătoare; la repudierea datoriilor abuzive — acestea constituind majoritatea obligațiilor actuale —; la naționalizarea subsolului. Pentru a se face față nevoilor elementare și a se reduce șomajul, autorul cărții este de părere că trebuie acordată prioritatea agriculturii și că este necesară „bizuirea pe propriile forțe".

Pentru țările industrializate, „bogate", René Dumont, nu recomandă „încetarea creșterii", ci oprirea consumului global al produselor industriale; reducerea și apoi suprimarea armamentelor; „penalizarea automobilului" particular; internaționalizarea oceanelor; o fiscalitate descurajatoare pentru „obiectele și manifestările de lux"; taxarea sporită a drepturilor de moștenire și instituirea unui impozit pe capital. El mai propune înființarea în fiecare țară a unui „minister al blocării", ca formă premergătoare instituirii unui organism mondial de alocație centralizată a resurselor rare.

Într-o viziune mai cuprinzătoare, alternativa pusă de autor ar putea avea și alți termeni. Ideea mutațiilor în sistemul social-economic — pe care însuși îl condamnă și-l denunță ca fiind întemeiat pe „economia de profit", nu este dezvoltată în toate consecințele sale. Programul propus, în ciuda limbajului virulent, nu trece dincolo de unele amendări, chiar dacă „curajoase", în situația dată. El se oprește exact acolo unde istoria îi implică și-i reclamă pe oameni în procesul transformărilor esențiale, de structură.

Al. ANCA

de la Ada un nou atelier destinat fabricării strungurilor automate multibroșe pe baza licenței vest-germane „Gildemeister". Pentru construirea acestui atelier au fost investiți 3 880 000 dolari. Producția este destinată partenerului vest-german, valoarea livrărilor ridicîndu-se la circa 8 000 000 mărci anual.

Aluminiu cu preț redus în S.U.A. pe bază de tehnologie sovietică. — *Societatea „National Steel Co." a anunțat că filialele sale „Southwise Steel Co." și „Earth Science Inc." sînt pe cale să pună la punct o uzină-pilot în Colorado capabilă să producă aluminiu cu preț redus. Grupul studiază mijloacele tehnologice pe care i le pune la dispoziție U.R.S.S.*

● Reglementări la export-import

Dezvoltarea unei zone libere de export în Filipine. — *Guvernul filipinez a încredințat unei comisii specializate coordonarea dezvoltării unei zone libere de export la Mariveles. Această zonă ar urma să fie similară cu zonele libere existente deja la Singapore. În prezent 21 de întreprinderi, cu un personal de 11 000 salariați, au primit aprobarea pentru a se instala în această zonă, investițiile cifrîndu-se la 600 000 000 pesos. Investitorilor li s-au acordat numeroase stimulente, cum ar fi libera admitere a societăților străine și a personalului lor, exceptarea de taxe de export.*

Suspendarea taxelor de import la oleaginoase în Marea Britanie. — *La 13 august Marea Britanie a suspendat pînă la 31 octombrie taxele de import la semințe, făină și turte de oleaginoase.*

● Solicitări de oferte

● *Grecia solicită oferte pentru 53 de autobuze cu 40 de locuri și două autobuze cu 51 de locuri.*

● *Algeria solicită oferte pentru utilarea unei fabrici de producere a drojdiei furajere.*

● *Libia solicită pînă la 24 IX. 1973 oferte pentru utilarea a 11 centre medicale și 40 de farmacii.*

● *Siria solicită pînă la 31.IX. 1973 oferte pentru o filatură completă de bumbac.*

● *Marocul solicită oferte pentru construirea unei fabrici de zahăr din trestie de zahăr în regiunea Gharb. Capacitatea proiectată trebuie să fie dimensionată pentru prelucrarea a 2 500 tone trestie de zahăr zilnic. Urmează să intre în funcțiune în 1975.*

● *Departamentul resurselor minerale din Tailanda a lansat companiilor petroliere un apel de oferte pentru exploatarea zăcămintelor din nordul țării. Mai multe companii canadiene și-au manifestat interesul pentru această regiune, în special pentru provincia Tak, unde a fost depistat un zăcămînt conținînd 2 000—3 000 barili de petrol, apreciat a fi de calitate excelentă.*

● Construcții navale

Comenzi la șantierele navale poloneze. — *Șantierul de construcții navale din Gdansk a construit pentru U.R.S.S. o nouă navă cu o capacitate de încărcare de 7 500 tdw, destinată pentru încărcături de coletărie. Trei companii de navigație vest-europene — „Harrison Line" din Liverpool, „Hapag-Lloyd" din Hamburg și „Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij" din Amsterdam au comandat cinci nave de transport conteinerizat la șantierul naval polonez din Stocznia Gdanska. Fiecare navă va putea transporta aproximativ 1 200 containere și va avea o viteză de 22 noduri, prima navă urmînd să fie livrată în luna iulie 1976.*

Nou șantier naval în Turcia. — *Societățile „Turkish Maritime Bank Ishukawa" și „Jima Harima Heavy Industries" au ajuns la un acord final în vederea construirii unui șantier naval la Pendik, pe coasta turcă. Costul se va ridica la circa 41 000 000 dolari. Șantierul naval de la Pendik intră în cadrul unui program guvernamental urmărind mărirea tonajului flotei comerciale care trebuie să crească de la 850 000 tone pînă la 3 000 000 tone pînă în 1980.*

mondorama

CC.AERȚUL AMERICII LATINE CU ȚĂRILE SOCIALISTE

REPREZENTÎND actualmente mai puțin de 6% din exporturile țărilor latino-americane, exporturile către țările socialiste, ca și importurile de altfel, dispun de însemnate posibilități de dezvoltare.

După cum rezultă din datele tabelelor de mai jos, culese din Buletinul statistic lunar al O.N.U., iunie 1973 avînd un volum redus în raport cu potențialul economic al partenerilor, comerțul dintre țările latino-americane și statele socialiste din Asia a înregistrat o dinamică mult mai rapidă în contextul general al comerțului cu țările socialiste și în raport cu totalul comerțului exterior latino-american. Schimburile comerciale ale Americii latine cu țările socialiste europene au sporit între 1967 și 1972 cu 47% la exporturi și cu 35% la importuri.

Exporturile latino-americane spre țările socialiste
— în milioane dolari —

Anul	Europa (inclusiv U.R.S.S.)	Asia
1967	700	105
1970	980	170
1971	970	160
1972	1030	185

Importurile latino-americane din țările socialiste
— în milioane dolari —

Anul	Europa (inclusiv U.R.S.S.)	Asia
1967	810	70
1970	930	110
1971	960	120
1972	1090	200

PREȚUL TERENURILOR AGRICOLE ÎN CREȘTERE

ANUL 1972 s-a caracterizat printr-o creștere cu 10% față de 1971 a prețurilor terenurilor agricole, relevă o anchetă efectuată de serviciul statistic din Ministerul francez al Agriculturii.

Experții, care nu s-au considerat surprinși, explică creșterea prețurilor nu numai prin influența unor factori tradiționali — cumpărarea de reședințe secundare (de vacanță) și extinderea exproprierilor urbane, ci și prin acțiunea unor factori conjuncturali specifici anului 1972: în climatul puternic inflaționist al acestui an achiziționarea de terenuri agricole a părut mai atrăgătoare decît de obicei pentru plasarea veniturilor obținute de pe urma unor producții ridicate.

PIPE-LINE TRANSALASKIAN

DUPĂ tergiversări de mai bine de doi ani — legate de discuțiile aprinse privind protecția mediului înconjurător — Camera Reprezentanților a S.U.A. a votat cu o mare majoritate proiectul de construire a conductei petroliere ce va aduce țițeiul din Alaska. Dacă mecanismul formalităților parlamentare va funcționa normal, lucrările pe teren vor putea începe la sfîrșitul acestui an, urmînd ca nu după multă vreme sondele Alaskăi să furnizeze cîteva sute de milioane de tone de petrol brut pe an.

COOPERAREA ECONOMICĂ SOVIETO-JAPONEZĂ

ÎNTR-UN INTERVIU pentru televiziunea sovietică, transmis la 18 august și reluat de agenția TASS, în legătură cu vizita oficială pe care o va efectua în luna octombrie în U.R.S.S., primul ministru japonez Kakuei Tanaka a declarat că în ultima perioadă comerțul japono-sovietic a crescut cu peste 10% pe an, volumul total al schimburilor comerciale dintre cele două țări depășind anul trecut 1 miliard dolari. Sînt în curs de realizare o serie de proiecte de cooperare mai vechi, printre care cele privitoare la exploatarea și importul de lemn în Japonia și la construcția portului Vranghel. Un proiect important, a declarat primul ministru japonez, se referă la valorificarea petrolului din regiunea siberiană Tiumen, necesitînd construirea unui lung oleoduct. În prezent, a mai declarat el, au loc convorbiri în problema participării companiilor americane la diferite proiecte de cooperare japono-sovietice. Unul dintre proiectele la care S.U.A. și-au exprimat dorința de a participa se referă la valorificarea gazelor naturale din Iakuția.

Primul ministru japonez și-a exprimat convingerea că dezvoltarea relațiilor țării sale cu U.R.S.S. servește nu numai intereselor celor două țări, dar și păcii în Asia și în întreaga lume.

PIAȚA OBIECTELOR DE ARTĂ

INFLAȚIA, dar și numărul în creștere al amatorilor, au animat piața obiectelor de artă, atît la celebra firmă londoneză „Christie's", care în perioada noiembrie 1972—iulie 1973 a avut o cifră de afaceri echivalentă cu 340 milioane de franci, acesta fiind cel mai bun sezon de la întemeierea firmei în anul 1767, cît și la firma rivală „Sotheby" și la nu mai puțin celebrele firme Drouot și Galliera din Paris (228 milioane de franci), relatează **L'Express**. Unele prețuri au cunoscut ascensiuni extraordinare. Astfel, o ediție din secolul 18 a fabulelor lui La Fontaine s-a vîndut la Galliera cu 2 milioane de franci. Cifrele sînt totuși greu de comparat, dacă se are în vedere că englezii au în vedere la calculul cifrei de afaceri toate obiectele scoase la licitație, în vreme ce francezii iau în considerare numai obiectele adjudecate efectiv.

CONCLUZIA ANCHETEI ÎN FALIMENTUL LUI ROLLS-ROYCE

REACTORUL „RB-211" — cu care urma să fie echipat avionul „Tristar" — considerat remarcabil din punct de vedere tehnic, a dus totuși la faliment celebra firmă, care așa cum precizează ancheta Ministerului englez al Comerțului și Industriei, „era dominată de ingineri".

Astfel, costul reactorului — contractat încă din stadiul proiectării — fusese evaluat în mod nerealist, în 1968, la 90 milioane lire, pentru ca ulterior să ajungă, în urma unui salt spectaculos, la 200 milioane lire în 1971 — anul falimentului firmei Rolls-Royce.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICI ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

	Exporturi				Importuri				Raportul de schimb	
	indicele cuantumului		indicele valorii unitare *		indicele cuantumului		indicele valorii unitare *			
	1962	1972	1962	1972	1962	1972	1962	1972	1962 (3/7)	1972 (4/8)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Țări capitaliste dezvoltate	93	219	99	130	92	222	99	127	100	102
— America de Nord	92	180	100	131	97	238	99	133	102	98
— Europa Occidentală	83	225	99	131	91	214	99	126	100	105
— Japonia	89	389	101	132	86	289	99	118	102	112
— Australia, Noua Zeelandă	94	193	90	119	90	133	100	131	89	91
Țări în curs de dezvoltare	95	182	98	120	96	181	100	116	98	103
— Africa	92	171	97	126	96	163	98	122	99	103
— Asia	92	211	100	116	95	199	98	110	102	104
— America Latină	99	142	95	124	98	177	103	125	92	100
Pe ansamblul țărilor nesocialiste	93	211	99	128	93	212	99	125	—	—

*) Prețul per unitate, în dolari S.U.A.
Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, iulie 1973.

DESFĂȘURAREA comerțului internațional cunoaște în perioada recentă fenomene noi. Dacă acest lucru se remarcă mai puțin în cazul structurii teritoriale a exporturilor mondiale (vezi nr. 31/1973 al revistei), el devine mai evident la examinarea unor indici ca volumul exporturilor și importurilor, valoarea unitară sau raportul de schimb.

Astfel, după cum se vede din tabelul alăturat, decalajul între ritmul de extindere a exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate și cel al țărilor în curs de dezvoltare s-a accentuat de pe la jumătatea deceniului trecut, încît între cele două grupuri de țări se acumulează în 1972 o diferență (de ritm) de 37 de puncte, față de o ușoară depășire în sens invers în 1962. Aceeași evoluție se remarcă — chiar mai pregnant și încă din 1962 — în domeniul importurilor, unde decalajul amintit anterior a ajuns în 1972 la 41 de puncte. Desigur, zonal se constată rezultate net deosebite între ele.

Cea mai mare creștere atît a exporturilor cît și a importurilor a înregistrat Japonia urmată de Europa occidentală, în timp ce în America de Nord, Australia și Noua Zeelandă indicele cuantumului exporturilor a rămas sensibil sub nivelul lui mediu pe ansamblul țărilor nesocialiste. Dintre țările în curs de dezvoltare, la acest nivel se situează doar cele situate pe continentul asiatic, în timp ce exporturile Americii Latine și Africii au progresat mult mai lent. În domeniul importurilor, pe un loc de frunte se situează și America de Nord; se știe, de altfel, că balanța comercială externă a S.U.A. s-a încheiat în ultimii ani cu deficite crescînde. O deteriorare continuă a balanței comerciale externe are loc și în cazul țărilor latino-americane, deoarece ritmul de creștere al importurilor devansează tot mai mult pe cel al exporturilor acestui grup de țări.

În ceea ce privește indicele valorii unitare, acesta a crescut — atît la mărfurile exportate, cît și la cele importate — mai mult în cazul țărilor capitaliste dezvoltate (cu circa 30% și, respectiv, 27% în 1972 față de 1963), decît în cazul țărilor în curs de dezvoltare. O intensificare a tendinței menționate s-a menifestat în 1972, îndeosebi datorită revirimentului prețurilor pe piața mondială la o serie de materii prime industriale și agricole, reviriment care se menține și în acest an. Dintre regiunile în curs de dezvoltare cea mai lentă creștere a indicelui valorii unitare (la import și export) a cunoscut Asia.

În sfîrșit, anul trecut raportul de schimb a înregistrat o creștere de două puncte pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare (după o lungă perioadă de cvasi-stagnare), depășind — pentru prima oară din 1966 — indicele corespunzător pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. Pe de altă parte, în cadrul acestui din urmă grup de țări se remarcă eroziunea treptată (începînd din 1970) a raportului de schimb în S.U.A. precum și nivelul lui relativ scăzut pentru Australia și Noua Zeelandă (în 1971 el era de numai 71 puncte).

CA21M67

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 36 [523]
VINERI 7 SEPTEMBRIE 1973
*20 PAGINI 2 LEI

36

„DORIM SĂ COLABORĂM LARG CU TOATE POPOARELE LUMII"

„ȘTIM că realizarea unei lumi mai drepte și mai bune, în care fiecare popor să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale, cere încă eforturi mari. Știm că numai în măsura în care fiecare popor, fie el mare sau mic, va participa activ la soluționarea tuturor problemelor internaționale se poate realiza o lume mai dreaptă și mai bună". Aceste cuvinte, rostite de președintele Nicolae Ceaușescu în Adunarea Legislativă a Republicii Costa Rica, reflectă concludent aspirațiile majore ale politicii externe a statului nostru, hotărîrea fermă a României socialiste de a-și aduce plenar contribuția la realizarea unei lumi a păcii și securității, la dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare între toate popoarele lumii. Aceste deziderate sînt strălucit slujite și confirmate de vizita pe care o întreprinde președintele Consiliului de Stat al țării noastre în America Latină.

Un moment de însemnătate excepțională în cronica raporturilor de prietenie, solidaritate și colaborare româno-cubaneză, l-a constituit vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Cuba. Cordialitatea și prietenia cu care au fost întîmpinați pretutindeni solii poporului român au prilejuit o concludentă demonstrație a sentimentelor de stimă și prețuire pe care le nutresc reciproc popoarele român și cubanez, a solidarității lor militante în lupta pentru idealurile socialismului, progresului și păcii. În întreagă această primire și-a găsit totodată, o nouă expresie profunda simpatie și prestigiul de care se bucură România socialistă în rîndul poporului cubanez ca și pe toate meridianele globului, înalta considerație față de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, promotor neobosit al aspirațiilor înaintate ale omenirii contemporane.

În concordanță cu sentimentele de adîncă prietenie și solidaritate între partidele, țările și popoarele României și Cubei, convorbirile dintre delegațiile de partid și guvernamentale română și cubaneză s-au desfășurat într-o atmosferă tovărășească, de stimă și înțelegere reciprocă, ceea ce le-a asigurat o rodnicie deplină. După cum se relevă în Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, „relațiile de prietenie frățească, de întrajutorare tovărășească și colaborare multilaterală dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Cuba, dintre România și Cuba, dintre poporul român și poporul cubanez. se dezvoltă continuu, pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului socialist, solidarității militante, în interesul ambelor țări și popoare, al cauzei unității țărilor socialiste, mișcării comuniste internaționale, tuturor forțelor antiimperialiste, progresului și păcii în lume".

Sub aceleași favorabile și rodnice auspicii s-a desfășurat vizita șefului statului român în Costa Rica. Convorbirile avute cu acest prilej au reliefat hotărîrea reciprocă de a dezvolta colaborarea economică, științifică, culturală, umană dintre cele două popoare, acordurile și documentele semnate deschizînd perspective largi în acest domeniu, așezînd relațiile dintre cele două țări pe o bază trainică. Tratatul de prietenie și cooperare între România și Costa Rica, document de însemnătate istorică în relațiile dintre cele două țări și popoare, scoate pregnant în evidență „dorința comună de a realiza aspirațiile de apropiere și de înțelegere ale popoarelor român și costarican și de a dezvolta și în viitor relațiile de prietenie, de stimă și de cooperare dintre cele două state, de a promova extinderea contractelor în favoarea dezvoltării cooperării pașnice dintre popoarele lor, pe baza durabilă a respectării principiilor și normelor de drept și justiție internaționale".

„**Dorim** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să colaborăm larg cu toate popoarele lumii**". În acest sens. vizita în America Latină — prin rezultatele fructuoase obținute încă din aceste prime etape — se înscrie ca o contribuție istorică nu numai la consolidarea și dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și țările vizitate, ci și la materializarea eforturilor generale de creare a unui climat de pace, securitate și colaborare în lume.

CORNELIA ALBERT „Recolta"

ÎN ACEST NUMĂR:

● Plan — angajamente

Metalurgiștii angajați în realizarea planului: producție fizică, productivitate, eficiență.

● Ancheta „V. E."

Investiții: Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (IV). Opiniile furnizorilor de utilaje tehnologice.

● Concepte — teorii

Valoarea și productivitatea muncii sociale.

● Date de prognoză

Resursele și consumul mondial de energie.

În industria energetică

RESURSE MULTIPLE DE DIMINUARE A CONSUMULUI — CUM LE FRUCTIFICĂM?

FIIND O CONDIȚIE DE BAZĂ a dezvoltării economice și sociale, consumul de energie electrică în Europa este în continuă creștere. Considerînd consumul european de energie electrică din 1970 ca unitate se prevăd pentru viitor consumuri de **144% în 1975, 210% în 1980 și 306% în 1985** [1]. Creșterea procentuală a consumului de energie electrică în țara noastră depășește valorile medii europene.

Industria energiei electrice consumă în Europa cca. 20% din totalul energiei primare, tendința fiind de creștere. Se apreciază că în 1985 acest raport va fi de 30% [1]. Se observă, deci, că ponderea energiei electrice în balanța energiei primare este importantă și va spori, în viitor. Trebuie arătat însă faptul că resursele de energie primară sînt limitate. Europa, cu excepția U.R.S.S., se vede confruntată cu problema deficitului de energie. De la 130 milioane tone combustibil convențional (tcc) în anul 1955, deficitul de energie european a ajuns în 1968 la 485 milioane tcc și se află în continuă creștere. Este de înțeles că aceste constatări impun examinarea foarte atentă a modului în care se consumă energia electrică și combustibilii.

Sporirea eficienței economice în fiecare întreprindere impune:

REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI COMBUSTIBILI ȘI MAI BUNA LOR VALORIFICARE

● Realități

ÎN ȚARA NOASTRĂ preocuparea pentru creșterea surselor de energie electrică are un caracter permanent și s-a manifestat atît în proiectele noilor centrale electrice cît și în măsurile de urmărire și perfecționare aplicate în exploatarea instalațiilor. Ea se re-reflectă în indicii buni tehnico-economici realizați comparativ cu alte țări cu industrie avansată. **Consumul specific net** [1] **mediu de căldură pentru producerea energiei electrice în centralele termoelectrice ale Ministerului Energiei Electrice a fost în 1971 de 361 grame combustibil convențional pe kilowatoră (gcc/kWh)** [2]. Din statistica O.N.U., rezultă valorile acestui indice realizat în anul 1971 în centralele publice ale altor țări europene, dintre care le consemnăm pe următoarele:

dr. ing. Teodor POPA

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI Viata economica

SUMARUL

Numărului 36 din 7 septembrie 1973

1
— În fiecare întreprindere, sporirea eficienței economice impune: Reducerea consumului de energie electrică și combustibili și mai buna lor valorificare
În industria energetică: Resurse multiple de diminuare a consumului — cum le fructificăm?, de dr. ing. **Teodor Popa**

3—4—5—6
— **Economie națională**

● **Plan-angajamente**
Metalurgiștii angajați în realizarea planului: producție fizică, productivitate, eficiență. de **L. Țintea**

● **Investiții**
Înfăptuirea la termen a prevederilor pe 1973. — bază solidă pentru optimizarea condițiilor pentru anul viitor, de ing. **Aurel Dragomir**

● **Transporturi**
Pentru o utilizare rațională a parcului de vagoane, de **Dan Popescu, Paul Teodoru**

7
— **Comerț exterior**
Creșterea eficienței exportului prin cunoașterea facilităților vamale pe piețele țărilor membre ale C.E.E., de **Ștefan Niță, Iosif Pățan**

8—9
— **Studii ● analize**

Experiența industriei bucureștene în sprijinul pregătirii planului pe 1974: Asigurarea necesarului de forță de muncă, de ec. **Aurelian Proșcanu**

10—11
— **Ancheta „V. E.".**

Investiții: Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (IV). Opiniile furnizorilor de utilaje tehnologice. de **B. Pădure**

12—13
— **Conducere și organizare**
● **Experiențe în actualitate**
Absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței: Un nou sistem de conducere a unităților de construcții-montaj avînd ca obiectiv scurtarea duratei de execuție a lucrărilor
● **Cadre și răspunderi:** ing. **Constantin Ungureanu**, director general, Centrala Viei și Vinului.

14
— **Informație ● decizie**
Sistemul „Bucur". — în sprijinul conducerii și administrației locale de dr. **Nicolae Haiduc**

15
— **Concepte ● teorii**
Puncte de vedere
Valoarea și productivitatea muncii sociale, de **Gheorghe Răducanu**

16
— **Școli ● curente ● economiști:** „Revoluția managerilor contestată de economiști nemarxiști, de **Vasile Pilat**

17
— **Date de prognoză**
Resursele și consumul mondial de energie, de **Delia Popescu**

18—19
— **Economie mondială**
● Tendințe în dezvoltarea industrială a statelor latino-americane, de dr. **Gheorghe Marcu, Marcel Moldoveanu**
● Corespondență din Sofia: Avîntul continuu al construcțiilor de mașini, de **Svetlana Amariței**

ÎN SUPLIMENT

— Consecința încheierii contractelor de furnizare pentru investiții, fără finanțare deschisă de **Al. Horwath**
— Modificarea prețurilor cu amănuntul de către unitățile comerciale de stat de **V. Atanasiu**
— Calculul salariului mediu de **Ion Stoian**
— Transporturi internaționale — termeni uzuali (I) de **Al. Hossu**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

O radiografie a structurilor și imobilizărilor în industria bucureșteană

Nr. 20

„Autobuzul" — București

AM ANALIZAT cu toată atenția și spiritul de răspundere cele semnalate în cuprinsul articolului. Ca rezultat al acestei analize s-au luat o serie de măsuri menite să contribuie la lichidarea stocurilor, la redarea lor în circuitul economic național și la preîntîmpinarea în viitor a formării de noi stocuri supranormative. Cea mai mare parte din stocurile formate vor fi absorbite în procesul de producție în cadrul mobilizării pentru recuperarea rămînerilor în urmă din motivele arătate în articol. Această recuperare este condiționată și de respectarea termenelor contractuale de către colaboratorii noștri și, în primul rînd, de U.M.M. Cîmpulung. Vom acorda o atenție deosebită preîntîmpinării unor noi stocuri, controlului preventiv și a controlului ierarhic operativ, mijloace eficiente în acțiunea de preîntîmpinare a altor imobilizări.

ing. Gh. FICIU
director

„Automatica" — București

IN CADRUL întreprinderii noastre nu se poate întocmi un plan de aprovizionare înainte de începerea anului de plan. Pe de o parte nu avem în întreprindere toate comenzile de panouri unicate de automatizare, iar pe de altă parte nu avem capacitatea tehnică de prelucrare a proiectelor, respectiv în proiecte de execuție. Capacitatea de prelucrare este dimensionată în funcție de volumul planului și se realizează în tot cursul anului.

Necesarul de aprovizionat pe anul 1974 — necesar pentru care am lansat comenzile către furnizori (exceptînd semifabricatele) le-am determinat pe baza consumului specific la 1 milion producție globală sau pe bază de date statistice privind realizările, pe prima perioadă a acestui an. Oricînd sîntem de acord cu soluții mai bune — cu efecte pozitive — întrucît recunoaștem că acest mod de planificare nu este, poate, cel mai bun, că la realizarea contractelor consemnăm supranormative sau solicitarea unor materiale sub nivelul necesităților.

În legătură cu stocul supranormativ de produse finite, menționăm că în prezent situația s-a îmbunătățit în sensul lichidării acestuia și a realizării unei ritmicități îmbunătățite. Apariția articolului în perioada de realizare a măsurilor dispuse, a avut darul să mobilizeze colectivele de lucru în realizarea măsurilor preconizate.

ing. I. GEAMBAȘU
director general adjunct

„Vulcan" — București

APRECIERILE din „Viața economică" reflectă în bună măsură situația existentă. Cauzele sînt însă localizate numai la nivel de întreprindere. Existența stocurilor supranormative influențează negativ echilibrul financiar al întreprinderii, îngreunînd efectuarea plăților la termen. Din acest motiv toată atenția este concentrată în vederea lichidării stocurilor supranormative și readucerea în circuitul economic a materialelor devenite disponibile pentru necesitățile de consum ale producției actuale din uzină.

Pentru a realiza însă progrese pe linia sortării stocurilor și lichidarea stocurilor supranormative este nevoie de mai multă solicitudine din partea celor care prin diverse acte normative, au obligația să preia stocurile declarate disponibile.

ing. Mihai DROSU
director comercial

Întreprinderea de mașini unelte agregate — București

IN UNITATEA noastră stocurile supranormative s-au creat datorită întîrzierilor în asigurarea pieselor turnate de calitate corespunzătoare, lipsei de forță de muncă calificată și unor importuri sosite cu întîrziere. Pentru a determina principalul furnizor de piese turnate și forjate — „Uzina 23 August" — de a respecta clauzele contractuale, s-au introdus acțiuni la organele arbitrale, solicitînd penalități, în conformitate cu prevederile legii contractelor economice, de 4 300 000 lei.

Printre măsurile luate de întreprindere se numără și acțiunea de impulsionare a societăților de import-export pentru contractarea și aducerea în termen util a materialelor solicitate la import. De asemenea, subliniem că o serie de cuplaje electro-magnetice ce trebuiau livrate de către unitatea din Cugir nu au fost primite de noi la termenele stabilite prin contract. Minuta încheiată de către furnizor nu ne satisface și vom cere daune pentru nerealizarea planului de producție și imobilizarea unor stocuri materiale.

În scopul valorificării unor materiale aflate în stoc supranormativ, s-a stabilit ca sectoarele de proiectare și de producție să folosească aceste repere la execuția unicatelor și agregatelor, în special, acolo unde este posibil acest lucru.

Ne vom strădui și în viitor să fim mai exigenți cu furnizorii noștri, care nu respectă termenele de livrare și stipulațiile prevăzute în contractele încheiate, folosind în acest scop toate drepturile legale.

V. CIZMAȘU
director comercial

Există încă rezerve în folosirea zestrei tehnice

Nr. 19

„Industria lînii" — Timișoara

DIN CONFRUNTAREA cu situațiile statistice trimise pe anul 1972, reiese că indicele de utilizare a fondului de timp disponibil se situează, în întreprinderea noastră la un nivel scăzut. Acesta se datorește unor motive obiective, din care menționăm: montarea unui număr de 88 războaie dintr-o sală de lucru în alta, fără pierdere de producție, pentru a se monta alte 56 războaie noi, produse în țară.

La analiza făcută de către conducerea întreprinderii s-a hotărît ca acest indice să crească prin aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice mai eficiente. Și rezultatele nu au întîrziat să se vadă. În prima parte a anului 1973, am realizat un indice de utilizare a fondului de timp de 82,6% și acesta destul de mic, dar în creștere. Menționăm că reamplasarea secției țesătorie este încă în curs, astfel că în viitorul apropiat vom putea realiza indici la nivelul altor întreprinderi fruntașe.

Mulțumim pentru atenția cu care ne-ați urmărit și sîntem conștienți că luptînd pentru ridicarea fiecărui procent care indică gradul de utilizare în timp al mașinilor înseamnă tot mai mulți metri de țesături peste plan.

ing. D. VINEREANU
director

Întreprinderea de postav — Azuga

ÎN CURSUL anului 1971 întreprinderea noastră a fost modernizată prin montarea a 19 războaie de țesut automate cu greifer tip „Textima". Dacă în anul 1971, gradul de folosire a fost de 86,9%, propunîndu-se pentru 1972 un procent de 91,5%, cînd utilajul a atins parametrii optimi, după perioada de garanție, indicii de utilizare au scăzut continuu, datorită faptului că furnizorul nu a mai asigurat piesele de schimb necesare. Acest lucru a dus la dese staționări, ajungîndu-se pînă la scoaterea din funcțiune parțială a unora din aceste utilaje.

Colectivul nostru de muncă a depus eforturi serioase pentru înlăturarea acestei situații prin asimilarea unor repere și piese de schimb în atelierul propriu și în alte întreprinderi din țară, dar fiind de complexitate mare, nu în toate cazurile s-a reușit asigurarea unor piese corespunzătoare. Avînd în vedere măsurile întreprinse pînă în prezent, atît de întreprindere cît și de forul tutelar, avem speranța că se va asigura un grad de folosire a mașinilor de țesut superior, ceea ce va face posibilă realizarea coeficientului propus.

ing. Mihail CONDREA
director

CURIER

● Răspundere

ION I. SCOREI, Sadu. — Termenul de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare este un termen de prescripție. Aceasta înseamnă că, întocmai ca orice termen prevăzut de lege pentru exercitarea unui drept subiectiv, curgerea lui este susceptibilă de suspendare în cazul în care, considerîndu-se că paguba a fost cauzată unității printr-o faptă penală ce constituie infracțiune, au fost sesizate organele de urmărire penală. În această privință dacă sesizarea organelor de urmărire penală a fost făcută înlăuntrul termenului de prescripție de 60 zile, relevantă este data la care s-a comunicat unității ordonanța de încetare a urmăririi penale. Cînd printr-o hotărîre a organelor de jurisdicția muncii se constată că alte persoane poartă răspunderea pentru prejudiciul adus avutului obștesc, sau că alături de persoana față de care s-a stabilit inițial imputarea mai răspund și alți salariați, considerăm că față de aceștia curge un nou termen pentru emiterea deciziei de imputare de la data rămînerii definitive a hotărîrii organului de jurisdicție a muncii prin care se constată alte împrejurări și persoane vinovate cu privire la producerea pagubei.

● Taxe

SAMUEL BARDOCZ, Brașov. — Taxa de timbru pentru acțiunile formulate la arbitraj se plătește la bugetul statului potrivit Decretului nr. 199/1955 și Instrucțiunilor M.F. nr. 1711/1960. Taxele de timbru se plătesc în raport de valoarea pretenției din acțiune și, deci, nu se pot restitui în cazul cînd acțiunea se respinge sau se admite numai în parte. Diferențele achitate în plus intră în cadrul raporturilor dintre salariați și conducere. Dacă furnizorul a comunicat beneficiarului forța majoră în condițiile art. 22 din Legea nr. 71/1969 (Legea contractelor economice) împreună cu toată documentația, iar beneficiarul este mulțumit cu documentația primită și nu mai pretinde alte daune, poate să aprecieze existența reală a forței majore.

● **N. ARHIP, București** — Ministerul Educației și Învățămîntului echivalează unele studii cu altele. Ordinul la care vă referiți echivalează studiile făcute în unele unități școlare care au funcționat în trecut, cu studiile actualelor școli, în vederea încadrării în funcții a salariaților.

● Salarizare

VICTOR VIANU, Brăila — În unitățile salarizate după anexa III/4, economistul este încadrat la clasele 21—27, iar tehnicianul principal la clasele 18—25. În mod corespunzător sînt remunerați și economiștii — față de tehnicienii principali — din celelalte unități ale economiei naționale, păstrîndu-se diferența de 2 clase, în favoarea economiștilor care au studii superioare, față de a tehnicienilor principali, care ocupă funcții medii. Probabil că dv. ați trecut la o unitate care aplică nivele de salarizare mai mici decît la unitatea de unde proveniți și care era salarizată pe baza anexei III/4. Drept urmare, trebuie să clarificați cu organele de specialitate din unitate, diferența existentă între nivelul claselor de salarizare de la unitățile la care ați lucrat în trecut față de unitatea unde lucrați în prezent și, pe această bază, să se analizeze dacă încadrarea dv. corespunde reglementării în vigoare.

★

RADU MILITARU, Orăștie — Nu există și nici nu a existat prevederea legală care să stabilească exceptarea de la aplicarea prevederilor privind micșorarea salarizării angajaților care nu îndeplinesc condițiile de studii, care mai au încă trei ani pînă la pensionare. Criteriile de salarizare nu au în vedere apropierea limitei de vîrstă, ci volumul, gradul de răspundere, precum și nivelul studiilor necesare pentru ocuparea unei funcții. Salariații mai vîrstnici au dreptul la un salariu mai mare, pe baza sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, spor care se acordă diferențiat, în raport de anii de vechime.

● **MARIN DUMITRU, Mediaș** — Activitatea desfășurată în cadrul biroului financiar, analize economice, prețuri, se consideră o activitate economică, astfel că în mod corespunzător cu această caracterizare, compartimentul de muncă respectiv a fost subordonat contabilului șef al unității. Se consideră că un compartiment de muncă are caracter tehnico-economic atunci cînd lucrările ce se efectuează au acest caracter, necesitînd atît cunoștințe tehnice cît și economice. Acestea sînt: serviciile de planificare, de salarizare, de organizare a muncii etc.

ALEXANDRU SZEKELY, Acățari, Mureș — Numirea dv. — prin delegație — în funcția de șef contabil, se putea face numai cu condiția îndeplinirii cerințelor de studii și vechime în specialitate prevăzută de Legea nr. 12/1971, respectiv în indicatorul de studii și vechime ce se aplică în unitate. Diferența de salariu la nivelul de bază sau la o gradație care să vă asigure o creștere de 1—2 clase pentru perioada în care puteți dovedi că ați îndeplinit atribuțiunile și ați realizat efectiv sarcinile ce reveneau funcției de șef contabil, sînteți îndreptățit s-o solicitați prin Comisia de judecată. Dacă funcția de șef contabil este salarizată cu un salariu fix, aveți dreptul la diferența față de acest salariu tarifar, mai puțin o clasă de salarizare, pentru neîndeplinirea condiției de studii. Sînteți îndreptățit să solicitați și indemnizația de conducere — dacă există — la limita minimă prevăzută în nomenclator.

● Derogare

VIRGIL POPOVICI, București — H.C.M. nr. 914/1968 n-a prevăzut posibilitatea acordării unor derogări de la îndeplinirea condiției de absolvire a învățămîntului superior, prevăzută de indicatorul de studii și vechime pentru ocuparea funcțiilor. În această Hotărîre (pct. 28 din anexa IX) — s-a prevăzut modul de salarizare a celor care, ca urmare a aplicării unor noi condiții de studii la funcțiile ocupate la data aplicării Hotărîrii, nu mai îndeplinesc noile condiții. La fel la pct. 6 din Nota la anexa 2 — la Legea nr. 12/1971, se prevede că persoanele care ocupă funcții de conducere pentru care îndeplinesc condițiile prevăzute în anexă, pot ocupa — în continuare — aceste funcții și în cazul cînd unitatea unde sînt încadrate este trecută la un grad de organizare mai mare, la care, pentru funcția respectivă, se cer condiții superioare. Față de cele de mai sus nu este posibil să ocupați funcția de economist principal, dacă în anul 1960 nu vi s-a aprobat nominal, în condițiile prevăzute de Hotărîrea nr. 1053/1960, ocuparea unei funcții de conducere pentru care era prevăzută cerința studiilor superioare.

● **MARIANA BRUTAREA, comuna Colibași, județul Argeș.** — Perioada cît ați lucrat ca funcționar principal nu este inclusă în calculul vechimii de specialitate, de 5 ani, minim necesari pentru ocuparea funcției de dactilograf principal, astfel că nu puteți fi promovată în această funcție.

● **GHEORGHE G. MOȘTEANU, Cîmpulung** — Puteți ocupa — prin examen sau concurs — funcția de merceolog principal dacă ați absolvit și un curs de specializare cu profil economic.

● Gradații

GHIZELA MNIOV, Timișoara — Ținînd seama că trecerea dv. la gradația a 4-a s-a făcut pentru menținerea salariului avut, încadrarea nereprezentînd o majorare de salariu, vechimea minim necesară pentru gradația a 5-a, se socotește de la 1 februarie 1969. Faptul că la 30 martie 1971 s-a hotărît încadrarea dv. într-o gradație superioară și că ulterior s-a revenit asupra acestei măsuri nu modifică cele de mai sus.

economie națională

ACTUALITATEA : ■ Folosirea rațională, cu maximă chibzuință, a **energiei electrice**, a **combustibilului**, a **materiilor prime** și materialelor, în vederea obținerii unei **eficiențe economice tot mai ridicate**, constituie una din sarcinile majore, de excepțională însemnătate, ce stau în fața tuturor unităților economice, tuturor cadrelor de conducere, a tuturor inginerilor, economiștilor și muncitorilor. ■ În acest număr, un studiu privind preocupările în această direcție, în **industria energiei electrice**. ■ Metalurgiștii — participanți activi la marea întrecere pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an, hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. ■ Realizarea la timp și în bune condițiuni a planului de **investiții** — o coordonată permanentă a actualității economice. Înfăptuirea la termen a prevederilor pe 1973, luarea tuturor **măsurilor tehnico-organizatorice** necesare care să asigure condiții pentru **desfășurarea ritmică a producției** și pentru punerea în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități — o premisă esențială a **optimizării condițiilor** pentru înfăptuirea sarcinilor în anul viitor. ■ Creșterea eficienței în transporturile feroviare este condiționată de utilizarea rațională a parcului de vagoane.

PLAN — ANGAJAMENTE

Metalurgiștii angajați în REALIZAREA PLANULUI: producție fizică, productivitate, eficiență

ALĂTURI de oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, muncitorii, inginerii și tehnicienii din întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice își sporesc eforturile în întrecere pentru a realiza exemplar sarcinile de plan pe acest an — hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Mărturie în acest sens stau rezultatele dobîndite în îndeplinirea indicatorilor de plan în primele 7 luni ale anului, cînd au realizat o **producție globală suplimentară de 573 milioane lei și o producție marfă de 641 milioane lei peste plan**.

Depășirea planului atît la producția globală cît și la producția marfă s-a concretizat în obținerea în plus a unor importante cantități de produse siderurgice, atît de necesare tuturor ramurilor economiei naționale, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Principalele produse realizate peste plan

	(tone)
— Fontă	100.000
— Oțel	108.000
— Laminate finite pline din oțel	53.000
— Țevi din oțel	10.500
— Laminate din cupru	340

La realizarea acestor importante cantități suplimentare, au adus o contribuție deosebită colectivele Combinatului siderurgic — Galați (prin elaborarea în plus, a aproape 60 000 t fontă și peste 53 000 t oțel), Combinatului siderurgic — Hunedoara (15 000 t fontă — 34 000 t oțel și mai bine de 19 000 t laminate finite pline), Combinatului siderurgic — Reșița (19 000 t fontă, 15 960 t oțel și peste 14 000 t laminate finite pline), Uzinei „Laminorul“ — Brăila (550 t laminate finite pline), Întreprinderii de țevi — Roman (4400 t țevi din oțel) și altele.

În luna august, realizările au fost mult amplificate: **cumulat pe 8 luni, producția de oțel obținută peste plan s-a ridicat la circa 120 000 tone, reprezentînd aproape 85% din angajamentul anual asumat.**

Important este că sporurile de producție obținute peste plan în această perioadă se datoresc faptului că atît centralele industriale și combinatele, cît și fiecare uzină în parte s-au preocupat mai intens de luarea unor măsuri tehnico-organizatorice specifice **(aprovizionarea mai bună a locurilor de muncă, micșorarea pe cît posibil a timpului de stagnare a agregatelor, atît printr-o sincronizare mai bună a fazelor de lucru, cît și prin sporirea grijei pentru efectuarea la timp și la nivel calitativ corespunzător a reviziilor periodice și a reparațiilor etc.)**, care să permită valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne, **creșterea indicilor de utilizare a agregatelor, sporirea continuă a productivității muncii.** Astfel, în primul semestru al acestui an coeficientul de utilizare a timpului calendaristic la cuptoarele Martin s-a îmbunătățit cu aproape 1% față de 1972. Și la alte agregate metalurgice importante utilizarea fondului de timp s-a îmbunătățit simțitor ca, de exemplu, la instalațiile de laminare pentru profile (cu aproape 4% față de 1972), instalațiile de laminare a produselor plate (cu circa 4%), instalațiile de laminare, țevi fără sudură (cu 9%) etc.

Paralel cu îmbunătățirea coeficientului de utilizare a timpului calendaristic, la cuptoarele Martin, de pildă, s-a realizat în primele 6 luni ale anului **o producție mai mare pe fiecare m.p. și zi calendaristică față de aceeași perioadă a anului trecut**. La Combinatul siderurgic — Hunedoara, la cuptoarele Martin cu oxigen, producția pe m.p. și zi calendaristică a sporit cu 0,8 t, iar pe minister, s-a realizat o producție medie mai mare cu 0,5 t.

Folosirea mai bună a timpului de funcționare a agregatelor și utilizarea mai intensă a capacităților, a permis creșterea productivității muncii. **Pe ansamblul ministerului productivitatea muncii a crescut față de plan, pe un salariat cu 3300 lei.** Față de perioada corespunzătoare a anului 1972, productivitatea muncii a sporit cu 21 200 lei pe salariat. Semnificativ este și faptul că **66,7% din sporul producției globale realizate în primele 7 luni ale anului a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

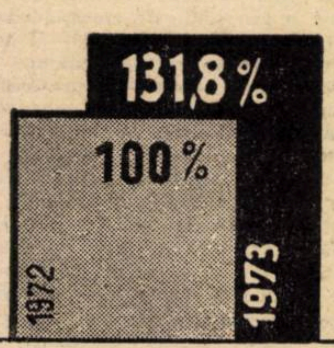

CREȘTEREA PRODUCTIEI DE OTEL ALIAT ÎN 1973 FAȚĂ DE 1972 (7 LUNI)

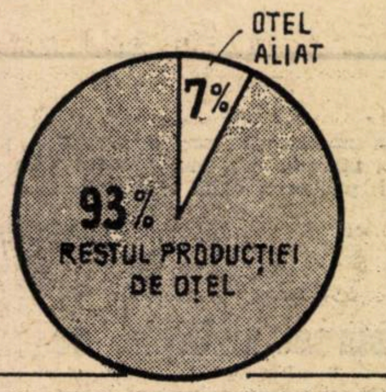

PONDEREA PRODUCȚIEI DE OȚEL ALIAT ÎN TOTALUL PRODUCTIEI DE OȚEL REALIZAT (1973 - 7 LUNI)

Colectivele de muncă din unitățile ministerului sînt hotărîte să identifice pe viitor noi posibilități privind folosirea mai bună a agregatelor și a timpului de lucru, care să le permită ca, pe baza creșterii într-o proporție și mai mare a productivității muncii, să elaboreze cantități sporite de fontă, oțel și laminate.

ȚINÎND SEAMA de promovarea progresului tehnic, de nevoile mereu crescînde de metal de calitate superioară ale economiei naționale, metalurgiștii au pus un accent deosebit în acest an și pe **diversificarea mai largă a producției, prin asimilarea de noi tipuri de laminate și țevi cu grad mai ridicat de prelucrare a metalului și**

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

● Gospodărirea judicioasă a resurselor

Prin îmbunătățirea tehnologiei de funcționare a agregatelor și prin eliminarea pierderilor și risipei de materii prime și combustibil, de la începutul anului și pînă acum la Combinatul Siderurgic Hunedoara s-au economisit aproape 500 tone cocs metalurgic, 5.000 tone cărbune, 3.300.000 kWh energie electrică și alte materiale. Oțelarii care deservesc cuptoarele Martin de mare capacitate, de pildă au inițiat o metodă eficientă de lucru care permite să se economisească, la fiecare tonă de metal elaborat, cîte 200 kg magnezită granulată, substanță adusă din import, utilizînd în locul ei dolomita metalurgică.

Înscriind între obiectivele întrecerii, folosirea rațională a combustibilului, lucrătorii Regionalei C.F.R. Brașov și-au realizat de pe acum angajamentul anual la acest capitol. Prețul de cost pe tona-kilometru convențional a fost redus cu 9,78%, obținîndu-se astfel o economie de peste 2,5 milioane de lei, angajamentul anual fiind astfel depășit cu 1,5 milioane lei.

Notăm existența unor asemenea preocupări și în unitățile industriale din județul Mureș. Atenția deosebită acordată îmbunătățirii factorului de putere și echilibrării curbei de sarcină din sistemul energetic național, modernizării sistemelor de alimentare a marilor consumatori, reducerii surselor de risipă și consumului neeconomicos a condus ca în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă acum să se economisească peste 20 milioane kWh energie electrică, cantitate suficientă pentru funcționarea pe timp de 18 luni a două întreprinderi industriale de nivel mijlociu.

● Indici record la Buzău

Colectivul întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău a înregistrat cei mai înalți indici economici din întreaga existență a acestei unități. Faptul a permis metalurgiștilor buzoieni să realizeze, de la începutul anului, o producție suplimentară evaluată la peste 15 milioane lei. Totodată, au fost onorate mai bine de 85% din sarcinile planului anual la export. Ca rezultat al acțiunilor pentru diversificarea producției, în această perioadă au fost asimilate în fabricația curentă noi tipuri de electrozi de mare rezistență, precum și alte produse competitive pe piața externă.

ENERGIA ÎN LUME

● Energetica nucleară în țările capitaliste

Evoluția continuă și perspectivele energeticii nucleare în țările capitaliste au impus necesitatea extinderii și modernizării producției de utilaje energetice, a capacităților de producție, fenomene însoțite și de o înviorare a exporturilor în acest domeniu.

Potrivit unor date preliminare, producția de utilaje pentru CNE în 1972 s-a situat la nivelul a 1,75 miliarde dolari, fiind cu 5% superioară anului 1971. Ponderea cea mai mare (circa 2/3) din producția mondială de utilaje pentru CNE a lumii capitaliste continuă s-o dețină S.U.A. Capacitățile de producție ale S.U.A. la finele anului 1972, au însumat 17—18 milioane KW anual, iar potrivit graficelor de livrări, în acest an, firmele americane urmează să predea 18 instalații pentru reactori cu o capacitate energetică de 15,8 mil. kW în care sînt incluse și cele livrabile pentru piața internă. De menționat că valoarea investițiilor pentru construcția de CNE în acest an se estimează la 3200 milioane dolari (210 mil. dolari în 1965).

Indicatori economici ai CNE și CTE în SUA (capacitate electrică — un milion kW)

	CNE	CTE cu cărbuni	CTE cu păcură
Costul construcției (dolari kW)	267	196	160
Cheltuieli permanente anual (%)	14,6	14,6	14,6
Consum specific termic (cal/KWh)	2585	2342	2342
Coeficient de sarcină %	80	80	80
Costul combustibilului (dol/calorie mare)	0,63	2,01	2,17
Total cheltuieli anuale (dol/kW)	53,04	63,16	60,54

O extindere a capacităților de producție a acestei categorii de utilaj energetic s-a înregistrat și în alte țări: R.F.G., Japonia, Suedia, Franța și Italia. În anii următori, de pildă, firma japoneză „Tosiba“ își propune să construiască cîte 20—22 corpuri de reactori nucleari anual. SUA se situează în fruntea țărilor capitaliste și în ce privește volumul de noi comenzi pentru reactori care în anul 1972 au fost la nivelul de 75,6% la capacități și 69,5% în ce privește numărul de reactori pe totalul țărilor capitaliste.

O înviorare a conjuncturii în energetica nucleară s-a manifestat și în unele țări în curs de dezvoltare. Dacă pînă în prezent au fost construite CNE numai în India și Pakistan, anul 1973 marchează darea în exploatarea a primei CNE de pe continentul latino-american, în Argentina, cu o putere instalată de 139 mii kW. În curs de construcție se află o CNE în Brazilia. Se prevede dezvoltarea energeticii nucleare în Mexic, Grecia, Turcia, Tailanda, Filipine. Circa 20 de alte țări în curs de dezvoltare examinează posibilitatea introducerii energeticii nucleare în perspectivă; potrivit unor estimări, volumul pieței acestui grup de țări se va situa în 1980 la 60 mil. kW.

Avantajele CNE în comparație cu CTE care funcționează cu păcură, cărbune și gaze naturale, constau în economicitatea CNE, după cum rezultă din tabelul de mai sus.

În 1972 progresul tehnic în industria nucleară s-a dezvoltat în direcția perfecționrii reactorilor pe bază de neutroni termici și a creării unor tipuri principal noi de reactori-breederi pe bază de neutroni rapizi, precum și a unor centrale termonucleare care în anul 2000 vor trebui să înlocuiască reactorii pe bază de neutroni termici și rapizi.

Comisia pentru energie atomică a SUA a adoptat în 1972 hotărîrea de a construi un reactor-breeder pe bază de neutroni rapizi, cu o capacitate de 300—500 mii kW (costul 500 milioane dolari) folosind drept combustibil natriu lichid. Totodată se prevede construirea unui reactor-breeder universal, pentru cercetări.

Pe plan structural, energetica nucleară a țărilor capitaliste se orientează îndeosebi pe reactori cu apă obișnuită cărora la finele anului 1972, le-au revenit 95% din totalul comenzilor.

Perspectiva de reproducere a combustibilului nuclear și folosirea a 80% din energia potențială conținută în uraniu (în reactorii pe bază de neutroni rapizi se utilizează doar 1% din energie) în reactorii-breederi pe bază de neutroni rapizi, este deosebit de stimulativă pentru crearea unui reactor de acest tip la scară mare, industrială.

● Restructurări în energetica țărilor comunitare

Autoritățile Comunității Economice Europene au publicat previziunile privind consumul energetic între 1975 și 1985 exprimîndu-și punctul de vedere asupra manierei în care vor fi acoperite necesitățile CEE în energie. Dacă în 1970 au fost consumate 973 milioane TEC, în anul 1975 va fi nevoie de 1 240 milioane TEC, în 1980 — de 1 580 și în 1985 aproape 2 000 milioane TEC, deci o dublare în cincisprezece ani.

	1970	1975	1985
Huilă	22	14	7
Lignit	4	3	2
Petrol	59	63	62
Gaze naturale	9	14	16
Energie hidraulică . .	5	4	3
Nucleară	1	2	10
Total	100	100	100

În anul 1970 s-a importat 61% din energia consumată în țările Comunității; în 1985 se va ajunge la 65%, după ce va fi marcat un maxim de

←

cu caracteristici tehnice solicitate mult de industria noastră, îndeosebi de cea constructoare de mașini grele, de mașini-unelte și electrotehnică. Ilustrativă în acest sens este, pe de o parte, creșterea producției de oțel aliat, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, iar pe de altă parte, sporirea producției de oțel aliat în totalul producției de oțel realizat.

La nomenclatorul de produse realizat pînă la finele anului 1972 de unitățile Ministerului Industriei Metalurgice, s-au adăugat în acest an altele noi, menite să satisfacă mai bine o serie de nevoi stringente ale economiei naționale. Astfel, au fost însușite în fabricație: tablă mijlocie și groasă din noi mărci de oțeluri pentru autocamioane, tablă de cazane și recipienți sub presiune, table rezistente la temperaturi scăzute și table pentru ambutisaj profund, precum și pentru caroserii. De asemenea, s-au produs noi sortimente de laminate finite pline pentru autocamioane și autoturisme Dacia 1300, noi sortimente de bare trase, țevi laminate și trase din oțel inoxidabil și multe altele.

Străduința metalurgiștilor din toate compartimentele de activitate — concepție, cercetare și execuție — este orientată ferm spre realizarea întocmai a prevederilor planului tehnic, spre larga diversificare a producției, ca mijloc principal de satisfacere mai bună a cerințelor de metal ale unor ramuri de producție și de micșorare a importului.

INTRECEREA metalurgiștilor este caracterizată în acest an și printr-o consecventă preocupare pentru **ridicarea eficienței economice, îndeosebi pe calea utilizării mai bune a resurselor de materii prime și materiale care au pondere mare în cheltuielile de producție.** În fiecare secție, accentul este pus, în primul rînd, pe **reducerea consumurilor specifice planificate.** De pildă, la furnale, muncitorii și tehnicienii, pe baza îmbunătățirii sistemului de aprovizionare și a ridicării temperaturii aerului și gazului ce se utilizează în procesul de producție, au reușit să reducă consumul specific de cocs — care, în bună parte, este adus din import — și să realizeze, pe această bază, importante economii. În primul semestru al anului, față de normele trimestriale planificate, colectivele de muncă de la secțiile furnale de la Hunedoara, Reșița și Uzina „Victoria"-Călan, au izbutit să facă o **economie de peste 1300 tone de cocs — cantitate cu care se pot realiza în plus, aproximativ 2 000 tone de fontă.**

Și la alte materiale s-au obținut economii, mai ales pe calea reducerii normelor de consum planificate. Tot în primul semestru, s-au economisit circa 2500 tone laminate exprimate în oțel lingou, peste 120 tone feromangan, 62 tone blocuri dolomitice și altele.

Consemnînd aceste realizări nu putem spune nici pe departe că în domeniul gospodăririi materiilor prime și materialelor rezervele și posibilitățile au fost epuizate. Tocmai de aceea, colectivele de muncă din toate întreprinderile își orientează eforturile în întrecere, în primul rînd, spre găsirea acelor măsuri care să ducă la **scăderea consumurilor specifice de materii prime și materiale, de energie și combustibili.** În al doilea rînd, ele sînt hotărîte să manifeste o mai mare exigență în munca pe care o prestează pentru a **micșora continuu procentul de deșeuri, pentru a evita risipa de orice fel.**

L. ȚINTEA

Resursele și consumul de energie primară ale țării

DEZVOLTAREA IMPETUOASĂ a economiei românești nu poate fi concepută fără asigurarea unei puternice baze de resurse energetice. Măsurile luate cît și cele ce vor urma în perspectivă sînt de natură să asigure o continuă creștere a acestora. Cîteva cifre sînt concludente în această privință. Astfel, **necesarul de energie primară** (combustibili, energie hidro și nucleară) **pentru producerea de energie electrică și termică — în termoficare, urmează să crească de 2,4 ori din 1975 pînă în 1980, spre a se putea asigura, în primul rînd, o producție de energie electrică de 80—85 miliarde kWh în 1980** (față de 50—57 mlrd. kWh în anul 1975) **și o producție corespunzătoare de energie termică.**

Materiile prime purtătoare de energie primară ce se vor consuma în industria organică de sinteză, vor însuma în 1980 cantități de aproape 2 ori mai mari față de anul 1975, iar în 1985 — de 2,7 ori. Totodată, pentru industria metalurgică necesarul de cărbune cocsificabil și de cocs, crește din 1975 pînă în 1980 de aproape 2 ori, iar necesarul de combustibil pentru sectorul de transporturi va crește cu 30%. Aceasta va duce la o sporire a necesarului total de energie primară pînă în 1980 de aproape 2 ori, asigurînd progresul economic și cultural al societății socialiste contemporane românești la nivelele care să ne situeze în rîndurile țărilor avansate.

România dispune de o serioasă bază de resurse energetice și se preocupă pentru continua ei dezvoltare, dar „foamea" de energie nu va putea fi satisfăcută pe deplin decît dacă se introduce o strictă raționalizare a consumurilor de energie în toate domeniile de activitate, și dacă se instaurează un înalt spirit de răspundere și disciplină în folosirea energiei electrice, a celei termice și a combustibililor.

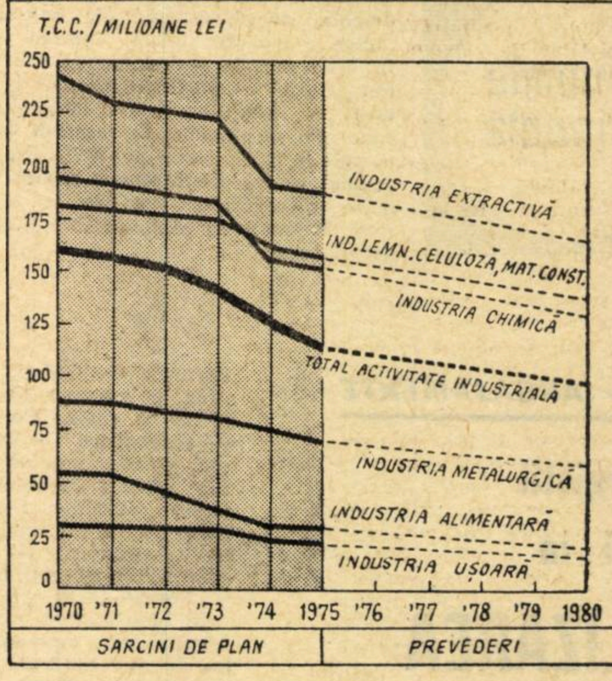

Evoluția indicilor consumului de energie primară în principalele ramuri industriale

Resurse multiple de DIMINUARE A CONSUMULUI – cum le fructificăm?

(Urmare din pag. 1)

Republica Socialistă Cehoslovacă	462	gcc/kWh
Republica Populară Polonă	420	gcc/kWh
Franța	329[1])	gcc/kWh
Republica Federală Germania	361	gcc/kWh

Se constată deci, locul bun pe care îl ocupă R.S.R. între aceste țări. Trebuie observat însă că o parte a diferenței de consum specific (20—30 gcc/kWh) dintre unele țări și România se explică prin ponderea mare a combustibilului solid în balanța lor energetică. **Valoarea bună a consumului specific de căldură în R.S.R. este influențată favorabil și de ponderea însemnată a energiei electrice produse în termoficare. Ea este datorată de asemenea performanțelor bune realizate de multe dintre centralele noastre de condensație.** Centrala Craiova, etapa a II-a, cu blocuri de 315 MW, combustibil lignit, a realizat în anul 1972 un consum specific net de 368 gcc/kWh, iar blocurile de 200 MW, combustibil gaze, din centrala Luduș au realizat un consum specific net de 330 gcc/kWh. Aceste valori sînt apropiate de consumul specific mediu net de 313 gcc/kWh[2]) al blocurilor de 250 MW din centralele societății Electricité de France, dacă se iau în considerare corecțiile de aplicat în funcție de unii parametri nominali mai buni ai acestora din urmă. Este cazul să fie menționate **consumurile specifice nete de căldură realizate în centralele de termoficare, de exemplu 232 gcc/kWh în Centrala Borzești sau 228 gcc/kWh în Centrala Brazi.**

În ceea ce privește preocupările actuale pentru asigurarea unei gospodăriri raționale a energiei se pot cita în domeniul proiectării și investițiilor noile echipamente termoenergetice, care se fabrică în țară și anume **blocurile de 330 MW.** Acestea sînt proiectate la nivelul actual al tehnicii cu consumuri specifice de căldură coborîte. De asemenea, termoficarea este extinsă în continuare în scopul reducerii consumului de combustibil. În exploatare au fost luate de asemenea măsuri ample pentru economia de combustibil. Pe baza lor **se vor realiza în centralele electrice economii de 475 mii tcc în 1973, de 538 mii tcc în 1974 și de 834 mii tcc în 1975.**

● Măsuri eficiente...

PRINCIPALELE soluții prin care se obțin economiile arătate au ca obiect:

● **creșterea capacității instalațiilor existente pentru livrarea de căldură prin termoficare;**

● **recuperarea unor pierderi de căldură din circuitele de gaze de ardere, abur și apă;**

● **îmbunătățirea sistemelor de ardere a combustibilului;**

● **asigurarea continuității în funcționarea sistemelor de automatizare;**

● **utilizarea resurselor energetice secundare;**

● **reducerea consumului de energie electrică al serviciilor auxiliare,** rod al activității unor largi colective de specialiști din unitățile Ministerului Energiei Electrice.

Pentru aplicarea acestor măsuri, au fost efectuate cercetări, studii și lucrări de proiectare.

● ...și noi rezerve

EVIDENT, în acest domeniu nu trebuie și nu se poate considera că s-au epuizat toate sursele de economii. Astfel,

ENERGIA ÎN LUME

(urmare din pag. 3)

67% în 1980. Evoluția diverselor surse de energie în CEE, se prezintă după cum urmează (vezi tabelul, în procente)

Acest tabel confirmă tendințele bine cunoscute: diminuarea accelerată a ponderii cărbunelui în favoarea petrolului, o puternică creștere pentru gaze și o progresie spectaculoasă a energiei nucleare.

Caracteristice în ce privește dependența tot mai mare a țărilor Europei Occidentale*) față de importul de petrol sînt următoarele date: față de 167 milioane tone cît a reprezentat în 1960, importul de petrol a crescut la 660 milioane tone în 1972. Această dependență față de importul de petrol care asigură, pentru țările menționate, peste 60% din necesarul energetic, le determină să caute — evitînd mijlocirea monopolurilor petroliere — căile unor contacte directe cu guvernele și societățile de stat ale țărilor producătoare de petrol pe calea extinderii relațiilor comerciale, acordării de ajutoare tehnice și financiare etc.

În acest sens, raportul special pregătit de Comisia energetică a CEE la sfîrșitul anului trecut, sub titlul „Perspective pe termen mediu și recomandări în sectorul petrolului" a ridicat necesitatea elaborării unei politici energetice unice pentru Piața Comună, menită să rezolve, în principal, trei probleme:

● asigurarea stabilității livrărilor ceea ce, se presupune, se va obține prin instituirea unor relații economice și comerciale directe cu țările producătoare de petrol, diversificarea maximă a izvoarelor de aprovizionare și dezvoltarea propriilor resurse energetice;

● unificarea pieței petrolului pe scara întregului teritoriu al țărilor CEE;

● asigurarea unui volum de investiții suficient pentru satisfacerea creșterii considerabile a necesarului de energie.

Potrivit opiniei autorilor raportului menționat, unificarea pieței petrolului trebuie să lichideze decalajele esențiale, existente în prezent între țări, în sistemul prețurilor, nivelul impozitelor și în alte domenii, începînd cu exploatarea petrolului și terminînd cu controlul asupra poluării apelor și aerului; în același timp, aceasta ar îngădui folosirea mai eficientă a capacităților rafinăriilor de petrol, a canalelor de distribuție și reducerea utilizării neraționale a resurselor energetice în cadrul grupării extinse.

Referindu-se la experiența americană, comisia energetică a CEE propune instituirea statutului de întreprindere comună pentru anumite societăți europene, care vor beneficia de privilegii speciale în domeniul impozitelor, îndeosebi de garanții față de riscul economic și politic al investițiilor în terțe țări. Aceste societăți vor înfăptui un program de creare a unor capacități de depozitare (inclusiv subterane), pentru a putea asigura la început o rezervă de petrol pe 90 zile (la nivelul consumului anual precedent), urmînd ca ulterior să se asigure rezerve de petrol pentru 120 zile.

Datele publicate de OCDE menționează următoarele creșteri ale investițiilor pentru construirea de CNE în perioada 1965—1973 (în milioane dolari): pentru Anglia de la 173,6 la 403, Franța 115,2 și 171; R.F.G. 88 și 164; Olanda 5,5 și 37; Italia 5 și 36; Spania 7,2 și 51.

● Anvelope vechi în loc de cărbune

ÎN S.U.A. se înlocuiesc anual 200 milioane de anvelope auto uzate, care pînă în prezent, în mare parte erau aruncate. O firmă americană a ajuns la concluzia că cea mai eficientă utilizare a lor ar fi arderea în loc de combustibil pentru obținerea aburilor. La o uzină din orașul Jackson, statul Michigan a fost instalat un cuptor special, în focarul căruia se introduc pentru ars anvelope întregi. Arderea nu produce nici fum, nici miros, singurul produs al arderii fiind cenușa. Anvelopele s-au dovedit un combustibil foarte bun, cu o putere calorică de 1,5 ori mai ridicată decît a huilei și aproape egală cu cea a petrolului, dar... nepoluant.

● În ajutor vine soarele

CRIZA de surse energetice care amenință tot mai mult omenirea, l-a determinat pe oamenii de știință să studieze aspectele economice ale folosirii energiei solare. La Congresul internațional al specialiștilor în energia solară, desfășurat în iulie la Paris sub egida UNESCO, doi specialiști de la Universitatea Massachussets au propus ca, prin intermediul energiei solare apa să fie încălzită la o temperatură de 1 500 grade Celsius din care apoi, prin descompunere chimică să se obțină hidrogen — „combustibil final". Ei preconizează captarea energiei solare pe o suprafață de 5,15 Km^2, pentru transformarea ei în energie electrică, ceea ce ar echivala cu producția zilnică a unei centrale electrice de 1 000 MW.

★

● Consumurile specifice de combustibil pe un **kWh**, reprezentau **în 1968: 332 gr. în Franța, 355 în S.U.A., 385 în U.R.S.S.; pentru o tonă de fontă** — 624 kg în S.U.A., 552 în Suedia, 540—550 în Japonia, 653 în U.R.S.S.; pentru o tonă de **oțel Martin** — 130 kg în S.U.A., 100 kg în Japonia, 158 kg în U.R.S.S.

● O noutate în energetică: generatorul supraconductor

Firma „Westinghouse Electric Corp" din S.U.A. a construit un generator electric supraconductor cu o putere de 5 MW, reprezentînd prototipul unor generatoare care vor fi folosite la grupurile electrogene din centralele electrice către mijlocul deceniului 1980—1990. Unele variante constructive de putere mai mică vor începe să fie utilizate încă spre sfîrșitul deceniului actual, pe nave maritime și în instalații energetice auxiliare. Un astfel de generator supraconductor ocupă un volum cu 70 pînă la 90% mai mic decît generatoarele obișnuite și contribuie la o reducere cu circa 66% a pierderilor de energie sub formă de căldură, prin micșorarea, în mare proporție, a rezistenței bobinajelor datorită efectului supraconductivității — menționează publicația Industry Week (S.U.A.).

*) Italia, Franța, Anglia, R.F.G., Olanda, Spania, Belgia.

comportarea la ardere a lignitului nu este încă suficient cunoscută și stăpînită, **instalațiile de ardere a păcurii** mai pot fi ameliorate, **posibilitățile de combatere a creșterilor de consum specific de căldură la sarcini parțiale** nu sînt încă suficient studiate, pentru **reducerea în continuare a căldurii sensibile din gazele de ardere evacuate** mai trebuie cercetate metode economice, **studiul utilizării pompei de căldură pentru valorificarea surselor secundare de energie trebuie să fie extins.**

Activitatea de găsire a căilor pentru economisirea energiei nu a fost limitată la măsurile cu aplicabilitate imediată descrise. **Se va aborda cercetarea unor metode noi, de perspectivă, de producere a energiei electrice cu randamente mai ridicate.** Dintre acestea ar trebui în primul rînd să se reexamineze **oportunitatea construirii în țara noastră a instalațiilor combinate abur — gaze, care sînt realizate în alte țări la scară industrială și care se potrivesc structurii actuale a balanței noastre de combustibil.** De asemenea energia nucleară reprezintă o importantă sursă, care va fi utilizată în mod progresiv și la noi în țară.

În paralel cu tehnologiile noi de producere și transport a energiei electrice **începe și investigarea posibilităților de utilizare în perspectiva mai îndepărtată a unor noi surse de energie și anume energia geotermică și energia solară.** Există așadar un program vast de activitate legat de asigurarea energiei electrice necesară dezvoltării noastre, dar la fel de important este să nu se uite niciodată în cursul activității curente necesitatea aplicării unui regim de severă economie.

---

1) Consumul specific net, spre deosebire de cel brut, care este mai mic, cuprinde și consumurile proprii ale centralelor electrice.

2) Valoarea recalculată pentru puterea calorică inferioară din indicele raportat la puterea calorică superioară.

INVESTIȚII

Înfăptuirea la termen a prevederilor pe 1973, bază solidă pentru OPTIMIZAREA CONDIȚIILOR pentru anul viitor

PLANUL producției de construcții-montaj pe anul 1974 marchează, pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale, o creștere de 9,1% față de cel din anul 1973.

Realizarea acestui volum de lucrări se va concretiza într-o serie de obiective industriale și agrozootehnice de mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale. Iată de ce se impune **luarea încă de pe acum a tuturor măsurilor tehnico-organizatorice necesare care să asigure condiții pentru desfășurarea ritmică a producției și pentru punerea în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități.**

Din repartizarea planului pe 1974 pe trusturile executante de construcții-montaj — instalații — izolații din subordinea ministerului nostru, reies o serie de caracteristici importante, care trebuie avute în vedere în activitatea de pregătire a producției de construcții-montaj pe anul viitor. În primul rînd se remarcă o **creștere a ponderii lucrărilor ce revin spre execuție trusturilor de construcții generale,** acestea reprezentînd 62,1% din volumul de construcții-montaj pe total minister, față de 59.7% în anul 1973. Drept consecință, volumul suplimentar de producție revine în proporție de 87,8% trusturilor de construcții, iar ponderea lucrărilor din execuția trusturilor de montaj-instalații și izolații se reduce, fără ca aceasta să determine o diminuare a volumului absolut de lucrări, față de nivelul anului 1973.

În al doilea rînd, datorită amplasării teritoriale a investițiilor, deși creșterea volumului de construcții-montaj pe total minister este de 9,1%, **planul de producție pe anul 1974 pentru unele trusturi prezintă creșteri foarte importante:**

Trustul de construcții industriale municipiul Gh. Gheorghiu-Dej (54,8%); Trustul de construcții industriale — Ploiești (48,1%), Trustul de construcții industriale — Constanța (33,0%); Trustul de construcții industriale și agrozootehnice — București (31,3%); Trustul de construcții industriale — Iași (28,6%); Trustul de instalații montaj — Brașov (17,1%).

Datorită caracteristicilor menționate, reiese cu pregnanță faptul că trusturile de construcții generale vor trebui să ia toate măsurile atît pentru dezvoltarea corespunzătoare a capacităților de producție, cît și pentru desfășurarea pe un front larg a noilor lucrări care vor începe în anul viitor.

UNUL DIN PRINCIPALELE OBIECTIVE ale planificării investițiilor și construcțiilor — anume **concentrarea resurselor materiale, financiare și de forță de muncă** în vederea executării în termene cît mai scurte a principalelor investiții productive (care au un rol important în dezvoltarea ramurilor și subramurilor economiei naționale), se concretizează și la lucrările prevăzute în anul 1974 în execuția trusturilor din subordinea Ministerului Construcțiilor Industriale.

Ca exemplu se pot arăta o serie de mari platforme industriale și un număr important de obiective la care volumul de lucrări de construcții-montaj prevăzut a se realiza în anul viitor este cuprins între 100 și 500 milioane lei sau chiar mai mult, ca: Întreprinderea de oțeluri aliate — Tîrgoviște; platforma petrochimică — Pitești, Uzina metalurgică — Iași, Întreprinderea de țevi — Roman, Unitățile de îngrășăminte complexe de la Arad și Tr. Măgurele; instalațiile de cauciuc poliizoprenic de la Borzești și Brazi, unitatea nouă de anvelope — Florești, dezvoltarea rafinăriei Teleajen, Fabricile de zahăr din județele Ialomița și Ilfov, Întreprinderea de prelucrare a aluminiului — Slatina ș.a.

Realizarea unor volume de lucrări deosebit de mari la principalele obiective productive impune **perfecționarea metodelor și tehnicilor de conducere a șantierelor respective** și, ca un factor deloc neglijabil, **executarea integrală în cursul anului 1973 a tuturor lucrărilor de construcții-montaj aferente investițiilor puse în funcțiune în anii anteriori sau care se vor pune în funcțiune în acest an și închiderea șantierelor respective.**

Planul pe anul viitor prevede pentru Ministerul Construcțiilor Industriale **importante sarcini de punere în funcțiune a noi capacități de producție industriale și agrozootehnice.** Deși numărul acestora — peste 530 —, este mai redus decît cel din planul pe anul 1973, complexitatea și importanța pe care o au pentru economia națională cere, în continuare, o concentrare maximă a mijloacelor de producție și a forței de muncă nu numai pe întregul an, ci și pe fiecare trimestru în parte. Din analiza eșalonării pe trimestre a sarcinilor de punere în funcțiune reiese că un număr de peste 350 de capacități și obiective au termen în sem. II 1974. Pentru a se realiza o îmbunătățire a repartizării pe trimestre și a se evita solicitarea în tr. III și tr. IV a unui vîrf de forțe de muncă de o calificare superioară — în special la lucrările de montaj și instalații — care cu greu ar putea fi asigurată, este necesar să se găsească soluții ca, prin reeșalonarea ponderii proiectelor de execuție, grăbirea ritmului livrării utilajelor tehnologice și a execuției lucrărilor, să se creeze condiții pentru punerea în funcțiune în devans, în primul semestru, a unui număr cît mai mare de capacități de producție. Datorită faptului că unor trusturi le revine un număr mai important de obiective (Trustul de construcții industriale și agrozootehnice-București — 100; Trustul de construcții industriale-Cluj — 70; Trustul de construcții industriale-Brașov — 69; Trustul de construcții industriale-Craiova — 47), se impune ca la aceste unități să se organizeze o urmărire deosebit de riguroasă și permanentă a stadiului lucrărilor, asigurîndu-li-se un sprijin intens și operativ din partea specialiștilor din minister în rezolvarea problemelor ce se vor ridica pe parcursul execuției lucrărilor.

PENTRU asigurarea ritmicității de execuție a lucrărilor de construcții-montaj și de punere în funcțiune la termenul planificat sau înainte de termen a capacităților de producție și a obiectivelor, un element esențial îl constituie **predarea integrală și operativă pe șantiere a documentației tehnico-economice și deschiderea finanțării pentru lucrările noi.** Din analizele efectuate în acest sens la investițiile prevăzute în execuția Ministerului Construcțiilor Industriale în anii 1973 și 1974, reies o serie de rămîneri în urmă care trebuie recuperate într-un termen cît mai scurt.

Astfel, la 72 investiții noi din anul 1973 studiile tehnico-economice nu erau încă aprobate la data de 30 iunie, deși termenele prevăzute erau cuprinse în perioada ianuarie — iunie, iar volumul de lucrări de construcții-montaj planificat a se realiza la obiectivele respective este de 256 milioane lei. Un număr important din aceste lucrări aparține următorilor titulari: Ministerul Industriei Chimice (—27), Ministerul Industriei Ușoare (—1); Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor (—10); Ministerul Industriei Metalurgice (8).

Întîrzierea în elaborarea și aprobarea studiilor tehnico-economice și neasigurarea la alte obiective a amplasamentelor și a unor elemente de contractare, au avut drept urmare faptul că, la 30 iunie a.c., nu era deschisă finanțarea la un număr de 104 investiții prevăzute cu termene de punere în funcțiune în cursul semestrului I și, deci, să nu se înceapă lucrările de construcții pentru un volum planificat pe anul 1973 de 458 mil. lei.

Printre titularii la care se înregistrează un număr mai important de lucrări la care nu s-a deschis finanțarea menționăm: Ministerul Industriei Chimice (23 lucrări cu un volum de construcții-montaj pe 1973 de 80 mil. lei); Ministerul Industriei Metalurgice (9 lucrări cu 87 mil. lei); Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (15 lucrări cu 78 mil. lei); Ministerul Industriei Ușoare (15 lucrări cu 57 mil. lei); Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor (18 lucrări cu 54 mil. lei).

Totodată trusturile executante din subordinea ministerului trebuie să acorde o atenție sporită **colaborării strînse cu beneficiarii de investiții pentru definitivarea graficelor de eșalonare a investițiilor, încheierea contractelor de antrepriză generală și să asigure toate condițiile ca, imediat după deschiderea finanțării, să se poată realiza un ritm alert în execuția lucrărilor,** în scopul atingerii unor astfel de stadii fizice care să permită o bună desfășurare a lucrărilor în perioada de timp friguros.

Nici situația în ce privește **aprobarea**

ing. Aurel DRAGOMIR
Ministerul Construcțiilor Industriale

⟶

OBIECTIVE NOI

● Două fabrici noi la Focșani

La Focșani au fost puse în funcțiune — cu șapte luni și respectiv cu 30 de zile mai devreme — două noi unități industriale: Fabrica de stanțe, matrițe și dispozitive și Fabrica de pîine. De asemenea, în orașul Odobești a intrat în probe tehnologice o nouă fabrică de produse ceramice.

★

● La Uzina „Timpuri Noi" din Capitală a început să producă, cu 45 de zile înainte de termen, o nouă secție de forjă.

★

● La Uzina de țevi din Roman a fost dată în funcțiune, cu o lună de zile înainte de termenul planificat, o nouă capacitate de producție, care, la atingerea parametrilor proiectați va asigura împreună cu capacitatea existentă, o producție anuală de 6 000 de tone de piese turnate din oțel.

● Reghin — secție pentru turnarea oțelului

La Întreprinderea „Republica" din Reghin a fost pusă în funcțiune o nouă capacitate de producție pentru turnarea în forme de precizie a pieselor de oțel. Noua unitate a atins parametrii proiectați cu șase luni înainte de termenul prevăzut și astfel se vor putea produce în plus peste 100 de tone de piese.

● Slatina — laminorul de folii

În cadrul Întreprinderii de prelucrare a aluminiului din Slatina a fost pus în funcțiune laminorul de folii. Acesta a și produs primele cantități de folii din aluminiu ce se vor utiliza în industria materialelor de construcții, industria electrotehnică, alimentară, și farmaceutică.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

EXTINDEREA CULTURILOR TEXTILE

ASIGURAREA unui standard de viață din ce în ce mai ridicat necesită sporirea producției bunurilor de larg consum de natură agricolă, ceea ce face să crească și mai mult importanța culturilor tehnice pentru economia națională. O importanță din ce în ce mai mare o capătă culturile textile — în special inul și cînepa — care au condiții pedoclimatice favorabile și o veche tradiție, în practicarea cărora țărănimea noastră are o experiență bogată.

Avantajele economice ale producției culturilor textile au determinat o sporire continuă a suprafețelor cultivate, România numărîndu-se printre cele mai importante țări cultivatoare de in. Cu toate acestea, producția obținută nu a satisfăcut integral nevoile industriei ușoare și, în consecință, stocurile s-au diminuat, apărînd necesitatea importării unor cantități însemnate de fuior, în special de in. Pentru remedierea acestei situații, la ședința de lucru din 17 august a.c. cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și directorii direcțiilor agricole județene s-a adoptat un program amplu de extindere a culturilor textile.

Suprafața cultivată cu in pentru fibră va crește de la circa 48 mii ha în prezent la 63 mii ha în 1975 și 70 mii ha în 1976, iar cea de cînepă va ajunge la 30 mii ha în 1975, suprafețe cu mult mai mari decît cele prevăzute de actualul plan cincinal. De asemenea, sporuri însemnate se vor realiza la randamentele la hectar în condițiile ameliorării continue a calității fibrei.

Creșterea substanțială a producției de fuior de in și cînepă este posibilă avînd în vedere măsurile adoptate. Astfel, amplasarea culturilor în microzonele care întrunesc cele mai favorabile condiții, concentrarea suprafețelor în unități specializate, asigurarea în întregime a necesarului de îngrășăminte chimice, erbicide și pesticide, asigurarea întregului necesar de mașini prevăzut în sistemă pentru a se putea mecaniza integral lucrările sînt numai cîteva dintre acestea. Totodată, se va îmbunătăți activitatea de producere a semințelor și vor fi extinse cercetările pentru realizarea de soiuri valoroase, de mare productivitate, paralel cu importul de semințe de mare randament. În același timp, vor fi folosite tulpinile de la inul pentru ulei, astfel încît să sporească cu peste 100 mii tone resursele de tulpini pentru fibre.

Asigurarea necesarului de materii prime, în continuă creștere, a industriei textile, impune ca paralel cu extinderea culturilor de in și cînepă să fie luate măsuri de sporire a producției de gogoși de mătase, lînă, fibre sintetice și de reintroducerea în cultură a bumbacului. La consfătuirea menționată s-a adoptat și programul de extindere a culturii bumbacului astfel încît suprafața deținută să ajungă pînă în 1975 la 10 mii hectare cu posibilități de creștere. Realizarea producției de fibre prevăzută necesită ca amplasarea bumbacului să se facă în zonele cele mai favorabile din sudul țării iar suprafețele să se concentreze într-un număr mai mic de unități pentru a se realiza o anumită specializare și folosire mai intensivă a dotărilor existente. În același timp, se vor introduce în cultură soiuri timpurii de bumbac și se va intensifica activitatea de creare de soiuri noi în țară, îmbunătățindu-se totodată tehnologia culturii. Totodată îngrășămintele chimice, erbicidele și defolianții vor fi asigurate la nivelul necesităților.

Programul prevede, de asemenea, crearea unei unități specializate care să se ocupe de cercetarea științifică, de formarea și specializarea cadrelor, de organizarea producției, precum și de acțiunile de cooperare cu alte țări în domeniul culturii bumbacului.

Acțiunile tehnice și organizatorice, îmbinate cu unele măsuri privind cointeresarea producătorilor, vor permite sporirea producției culturilor tehnice astfel încît să se acopere nevoile de perspectivă ale industriei ușoare de in și cînepă și să se diminueze importul de bumbac — materie primă deficitară pe piața externă, procurată la prețuri din ce în ce mai mari.

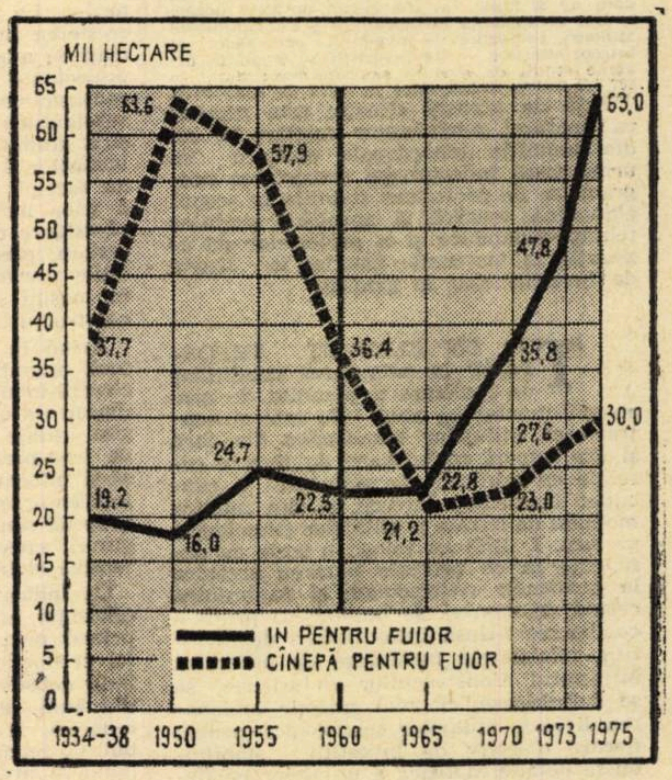

Ovidiu POPESCU
Șef serviciu în M.A.I.A.A.

PENTRU O UTILIZARE RAȚIONALĂ A PARCULUI DE VAGOANE

● Satisfacerea integrală a cerințelor economiei naționale.
● Creșterea vitezei comerciale
● Optimizarea curenților de transporturi.
● Diminuarea cheltuielilor de exploatare.

NE VOM OPRI în cele ce urmează — practic vom relua o problemă prezentată cu un an în urmă în paginile revistei (nr. 27 din 7 iulie 1972) — la transportul feroviar de mărfuri, prin rolul și caracteristicile sale definit ca o arteră vitală pentru activitatea de transport în general, sistemul circulator al economiei naționale. Ridicam cu un an în urmă problema utilizării mai judicioase a parcului de vagoane prin prisma satisfacerii integrale și eficiente a cerințelor de transport ale economiei naționale, a investițiilor considerabile pe care statul le face în această direcție. Cum răspund acum unitățile de resort — potrivit asigurărilor și angajamentelor asumate în repetate rînduri — rigorilor de utilizare mai bună a parcului de vagoane, astfel încît necesarul de transport în continuă creștere să poată fi satisfăcut nu numai prin prisma unor însemnate investiții, ci și a folosirii mai bune a dotării existente ?

O asemenea investigație se înscrie în contextul preocupărilor generale pentru găsirea celor mai eficiente soluții în vederea realizării înainte de termen a planului cincinal în special prin folosirea mai bună a mijloacelor materiale și bănești din dotare. Practic, aceasta înseamnă mai multă producție, investiții, schimburi interne și externe realizate în condițiile unei utilizări superioare a parcului de vagoane.

Multe din întreprinderi au apreciat într-o lumină reală necesitatea desfășurării în mai bune condițiuni a transportului feroviar de mărfuri. Accentul s-a pus pe realizarea ritmică a producției, astfel încît mărfurile să fie înaintate beneficiarului potrivit celor stabilite în contracte și, ca atare, vagoanele necesare să fie folosite potrivit prevederilor — felul vagonului, termenele etc. — stabilite de acord cu organele căilor ferate. Pe de altă parte, organele căilor ferate s-au preocupat de satisfacerea mai judicioasă a cerințelor economiei prin întreținerea mai bună a mijloacelor de transport, creșterea vitezei comerciale, optimizarea curenților de transporturi, diminuarea cheltuielilor de exploatare etc. Așa se explică, bunăoară, de ce în primul semestru al acestui an, în transportul de mărfuri s-au realizat în plus față de aceeași perioadă a anului trecut circa 1,2 miliarde tone km ; de ce în multe din zilele acestui semestru numărul de vagoane restante în raport cu cererea prevăzută a beneficiarilor din economie a fost mai mic decît în cursul aceleiași perioade a anului trecut, ceea ce semnifică un grad sporit de răspundere la solicitări, cu efecte evident favorabile asupra activității economice.

● Vagoanele puse la „păstrare"... costă

ASEMENEA fenomene sînt însoțite însă de unele aspecte care continuă să diminueze eficiența transportului de mărfuri pe calea ferată. În primul rînd este vorba de locații. Dacă în anul 1972 s-au înregistrat peste 137 mil. lei locații, în semestrul I al acestui an locațiile s-au ridicat la peste 73 mil. lei. Iată, de altfel, în tabelul nr. 1, o situație comparativă la cîteva ministere beneficiare ale transportului de mărfuri unde locațiile înregistrează valori mai ridicate.

Tabelul nr. 1

— milioane lei —

Ministere	Semestrul I	
	1972	1973
M.C. Ind.	4,5	12,6
M.E.F.M.C.	11,5	10,7
M.I.Ch.	8,2	7,1
M.I.M.	6,3	5,4

Din tabelul nr. 1, rezultă că, deși în scădere față de semestrul I 1972, la unele ministere valoarea locațiilor se menține încă ridicată, grevînd atît situația financiară a întreprinderilor cît și posibilitățile de organizare rațională și eficientă a transportului de mărfuri pe calea ferată la nivelul economiei. Se relevă, totodată, că la ministerele care ridică probleme serioase în ce privește transportul de mărfuri, satisfacerea lui cu vagoane — de pildă transportul minereului, cocsului, cărbunelui, produselor chimice — locațiile sînt în scădere, ca urmare a măsurilor care s-au luat pentru respectarea eșalonării inițiale în primirea materialelor, asigurarea operativă și mai bună, calitativ și cantitativ, cu mijloacele necesare a operațiilor de încărcare-descărcare și altele. Pe de altă parte, unități ale căror produse prin caracteristicile lor nu ar trebui să ridice probleme transportului de mărfuri pe calea ferată înregistrează locații în valoare de multe milioane de lei. Bunăoară, numai în primul semestru al acestui an la Întreprinderea de autoturisme Pitești locațiile au însumat 3,1 milioane lei, iar la Întreprinderea de autocamioane Brașov 1,7 milioane lei. Aceasta arată că problema transportului mărfurilor trebuie să se afle ca un punct central pe agenda de lucru a comitetelor oamenilor muncii din aceste unități, să constituie obiectul unor măsuri de urmărire zilnică, oră cu oră, a felului în care se primesc și se expediază mărfurile. Altfel, în timp ce vagoanele se află timp îndelungat „la păstrare" pe o linie de garaj sau alta, în alte unități economice lipsesc vagoane care să realizeze transportul de primă necesitate pentru economie. Tocmai asemenea situații explică, de pildă, de ce în decada a doua a lunii martie s-au înregistrat peste 17 mii vagoane restanță la beneficiar și de ce în decada întîi a lunii aprilie bunăoară, cererile restanță nesatisfăcute față de beneficiar se cifrau la peste 9 mii vagoane.

Satisfacerea mai bună a necesităților unităților economice cu mijloacele de transport feroviar, reducîndu-se totodată locațiile, s-ar putea realiza în condițiile mecanizării în mai mare măsură a operațiilor de încărcare-descărcare. Deși această problemă este reglementată, de altfel expres de legiuitor, aceste prevederi ale legii nu sînt respectate, mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare situîndu-se sub nivelul cerințelor. Această situație este reflectată de creșterea staționării medii a vagoanelor de marfă la operațiunile de încărcare-descărcare de la 18,7 ore în semestrul I.1972 la 19,4 ore în semestrul I al acestui an. O asemenea evoluție se explică și prin aceea că unitățile din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor trec prea ușor cu vederea peste cerințele menționate, fapt evidențiat de nerealizarea în acest semestru a indicelui de mecanizare a operațiunilor de încărcare-descărcare pe liniile publice, realizîndu-se circa 40% în loc de 51% cît a fost prevăzut.

Este cunoscută importanța pe care o au pentru buna desfășurare a transportului de mărfuri pe calea ferată și deci și pentru diminuarea locațiilor metodele moderne de transport. Ne referim la paletizare, conteinerizare și transconteinerizare. În semestrul I al acestui an prevederile de plan au fost îndeplinite și chiar depășite cu valori însemnate la toate aceste capitole. Desigur, faptul este meritoriu. Ținînd seama însă de ponderea mică pe care o reprezintă transportul desfășurat cu tehnologii moderne în totalul transportului — 1,5%, 0,5% și respectiv 0,5% — de avantajele atît pentru unitățile beneficiare cît și pentru transportator pe care le prezintă aceste tehnologii de transport, reiese cu pregnanță necesitatea stabilirii de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, chiar pentru anul 1974, a unor niveluri de plan mai ridicate pentru aceste capitole, în condițiile în care, desigur, și unitățile beneficiare vor oferi soluții și vor lua măsuri pentru a extinde gama posibilităților de efectuare a transportului în modurile arătate.

● Cînd abaterile de la plan devin regulă...

PRESUPUNÎND că operațiile de încărcare-descărcare sînt mecanizate, că ponderea transportului de mărfuri pe calea ferată desfășurat potrivit tehnologiilor moderne ar fi ridicată, ar putea să decurgă procesul de transport în condiții optime ? Da, dar numai atunci cînd se respectă cu rigurozitate disciplina de plan, adică acordul stabilit, potrivit legii, între beneficiar și transportator, asupra necesarului zilnic de vagoane, pe tipuri și puncte de încărcare. În articolul publicat anterior ridicam problema abaterilor de la această disciplină, devenite practic o regulă pentru unele întreprinderi, abateri care se mențin și în prezent. Dacă ne oprim numai asupra evidenței din luna iunie de pildă, se poate menționa că unitățile beneficiare au anulat peste 76 mii vagoane cerute inițial la transport, suplimentînd însă prevederile pentru alte tipuri de vagoane, zile sau puncte de încărcare cu peste 33,2 mii vagoane. „Nivele ridicate" în acest sens au înregistrat în principal unități aparținînd M.E.F.M.C., M.A.I.A.A., M.M.P.G., M.C.Ind., M.I.M., M.I.C.M.G. Iată deci, că o bună parte din parcul de vagoane a fost necesar să fie remanevrată și reîndrumată, ceea ce a determinat transporturi suplimentare de vagoane goale, scăderea indicilor de utilizare a acestora și, în ultima instanță, greutăți pentru activitatea economică. Cauzele acestei situații — care prin persistența ei demonstrează că nu este de ordin conjunctural sau accidental — trebuie căutat în **nerespectarea disciplinei planului de producție, a contractelor încheiate, în necorelarea judicioasă, la întreprinderi, a planului de transport cu cel de producție.** Numai eliminarea deficiențelor din aceste circuite va duce la respectarea riguroasă a planurilor de transport.

După cum se știe, o bună parte din timp — circa 80% — vagonul de marfă se află nu pe liniile industriale ale întreprinderilor, ci pe liniile publice, la dispoziția căilor ferate. În acest sector, acțiunile întreprinse au determinat o utilizare mai judicioasă a mijloacelor de transport. Este semnificativ că deși — așa cum am menționat mai sus — timpul de staționare a vagoanelor de marfă la beneficiar pentru încărcare-descărcare a crescut, rulajul vagonului s-a menținut la nivelul realizărilor din primul semestru al anului trecut, tocmai datorită eforturilor depuse în sistemul căilor ferate pentru creșterea vitezei comerciale, diminuarea timpului necesar pentru formarea trenurilor și parcursului acestora, diminuarea curselor goale ale vagoanelor.

Dar și în sistemul de căi ferate se mai mențin deficiențe care afectează eficiența utilizării mijloacelor de transport. Bunăoară, indicele de utilizare a unei tone capacitate din parcul de vagoane — indicator sintetic calitativ care exprimă eficiența generală a utilizării capacității parcului — nu numai că nu a fost realizat la nivelul planului (93%) dar a înregistrat și o scădere față de realizările perioadei similare a anului trecut (97%). Au acționat în acest sens realizarea sub nivelul prevăzut a indicatorilor de încărcătură statică și dinamică pe osie (99%) precum și depășirea timpului de staționare a vagoanelor în stații tehnice (numai în luna iunie de pildă, cu 18% la tranzit fără prelucrare și 2,2% la tranzit cu prelucrare). Asemenea neajunsuri existente în sistemul căilor ferate au drept cauze **nerespectarea proceselor tehnologice de transport stabilite, utilizarea sub posibilități a mijloacelor tehnice din dotare, preocuparea uneori insuficientă pentru ridicarea calificării cadrelor.** Și nu este deloc economic ca astfel de neajunsuri subiective să pretindă un plus de vagoane pentru realizarea aceluiași volum de transport, fapt ce afectează utilizarea eficientă a parcului, și — mai important — modul de satisfacere a necesităților sociale.

Analiza întreprinsă poate fi condusă pînă la sesizarea unor aspecte mult mai detaliate. Însă și cele arătate sînt suficiente pentru a releva că preocuparea susținută și permanentă a unităților beneficiare pentru felul în care se desfășoară transportul de mărfuri, acțiuni concrete la calea ferată pentru îmbunătățirea organizării muncii, colaborarea mai bună între beneficiari și transportator pot determina obținerea unor rezultate mai bune în semestrul II al anului curent. De altfel, măsurile în acest sens se impun cu și mai mare acuitate cu cît în această perioadă traficul de mărfuri pe calea ferată se intensifică — cresc masiv transporturile în ramura agriculturii, se dezvoltă industria cu noi capacități, se recuperează restanțele în construcții. Desigur, un rol important în acest sens poate să-l aibă experimentarea unor indicatori de plan, cum sînt **venituri brute în transporturi**, care, prin conținutul lor, mobilizează în mai mare măsură decît indicatorii în vigoare, atît pe beneficiar cît și pe transportator în efectuarea unor transporturi cît mai economice, adică pe rute cît mai scurte, cu mijloacele cele mai eficiente și în cele mai bune condițiuni.

Dan POPESCU
Paul TEODORU
— C.S.P. —

←

studiilor tehnico-economice pentru lucrările noi prevăzute să înceapă în anul 1974 nu este satisfăcătoare.

Astfel, din 277 investiții noi prevăzute în execuția Ministerului Construcțiilor Industriale, numai 56 au avut studii tehnico-economice la data de 30 iunie, iar din restul de 221 lucrări — din competența de aprobare a Consiliului de Miniștri, titularilor de investiții, centralelor și întreprinderilor — 114 investiții se aflau în diverse studii de avizare sau aprobare, iar la 107 obiective S.T.E. erau în curs de elaborare.

Față de această situație este necesar ca aparatul ministerelor tutelare și cel din unitățile subordonate acestora să urmărească îndeaproape respectarea programelor de proiectare stabilite în scopul elaborării, avizării și aprobării studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție la termenele înscrise în listele de investiții sau în grafice.

TOT UN ELEMENT IMPORTANT în asigurarea condițiilor de realizare a planului de construcții-montaj pe anul 1974 este și **contractarea utilajelor tehnologice din țară și din import** cu termene de livrare corelate cu graficele de eșalonare a execuției lucrărilor. Întrucît și din analiza modului de livrare a utilajelor tehnologice pe sem. I. 1973 au reieșit o serie de deficiențe în ce privește livrarea acestora la termenele contractuale și în ordinea cerută de montaj, se impune ca printr-o colaborare strînsă între titulari de investiții, ministerele furnizoare de utilaje și Ministerul Construcțiilor industriale, să se definitiveze, cît mai grabnic eșalonarea livrării utilajelor tehnologice pentru fiecare obiectiv de investiții, stabilindu-se detalierea fizică a utilajelor pe fiecare uzină producătoare.

Și în anul viitor Ministerului Construcțiilor Industriale îi revin sarcini importante privind **creșterea eficienței economice a activității de construcții- montaj.** Astfel, productivitatea muncii marchează o creștere de peste 12% față de nivelul planificat în anul 1973. Aceasta presupune întocmirea de către fiecare trust în parte a unui program, potrivit specificului lucrărilor ce urmează să le execute, care să permită folosirea din plin a utilajelor și a timpului de lucru al constructorilor. La asigurarea condițiilor pentru creșterea productivității muncii sînt chemați să aducă o contribuție mai mare și proiectanții prin adoptarea unor soluții constructive care să permită o creștere substanțială a gradului de prefabricare și a gradului de mecanizare a execuției lucrărilor. La rîndul lor, ministerele care au sarcini de asimilare și de producție a unor mașini și utilaje de construcții să asigure o diversificare mai mare a acestora, precum și livrarea lor în cantitățile prevăzute în programul de dotare cu mașini și utilaje a organizațiilor de construcții-montaj pe perioada 1971-1975.

Avînd în vedere că, în actuala structură organizatorică, trusturile de construcții-montaj din sistemul ministerului dispun de un parc propriu mărit de mașini, utilaje de construcții și de mijloace de transport, este necesar ca acestea să-și întocmească un program de măsuri tehnico-organizatorice detaliat pe fiecare grup de șantiere și șantier în scopul asigurării creșterii indicilor de folosire extensivă și intensivă a acestora.

Ca indicator sintetic de măsurare a eficienței economice, prețul de cost, exprimat prin nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție de construcții-montaj, trebuie considerabil redus față de nivelul din anul 1973. Pentru realizarea acestei reduceri, trusturile executante vor trebui să reanalizeze cu maximum de răspundere nivelul normelor de consum de materii prime și materiale, să adopte măsuri pentru gospodărirea mai bună a materialelor și să înlăture cauzele care generează cheltuieli neeconomicoase.

CREȘTEREA EFICIENȚEI EXPORTULUI PRIN CUNOAȘTEREA FACILITĂȚILOR VAMALE PE PIEȚELE ȚĂRILOR MEMBRE ALE C.E.E.

ÎN PREZENT, pe plan internațional, apare tot mai evidentă tendința manifestată de întreprinderile profilate pentru export în direcția lărgirii piețelor de desfacere, nu numai pe calea exportului obișnuit, în forma sa clasică, ci și sub forma abordării pe un plan mai larg a cooperării în domeniul producției și comercializării, a comerțului cu licențe, a importului temporar în scopul innobilării și al reexportului în țara de origină ș.a. Ca atare, apare justificată preocuparea exportatorului român pentru cunoașterea politicii vamale practicate în astfel de cazuri de diferitele țări și în primul rînd a facilităților vamale prin a căror fructificare se poate spori gradul de optimizare a unei astfel de acțiuni.

Problematica pe care încercăm să o abordăm în acest articol, care se va continua în numărul imediat următor, se referă la unele mijloace de promovare a relațiilor economice externe, și în egală măsură a importanței cunoașterii facilităților vamale admise în astfel de împrejurări precum și în cazul acțiunilor de cooperare, pentru un exportator preocupat de a valorifica toate posibilitățile menite să sporească eficiența acțiunilor pe care le întreprinde.

În relațiile comerciale internaționale se poate vorbi deja de existența unei legislații bine pusă la punct în această materie. Se pot cita în mod deosebit țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Există tendința chiar de armonizare și uniformizare a principiilor de bază ale acestei legislații, mai ales în cadrul unor Uniuni vamale și economice. Astfel, în cadrul Uniunii economice Benelux (Belgia, Olanda și Luxemburg), s-a realizat o uniformizare a acestor reglementări. În cadrul Comunității Economice Europene s-a realizat, în linii generale această armonizare pentru cele 6 țări fondatoare (R.F.G., Italia, Franța, Belgia, Olanda și Luxemburg), iar în viitorul apropiat și pentru noile țări membre (Anglia, Danemarca și Irlanda).

Cu toate acestea, însă, în fiecare țară există unele particularități naționale, în aplicarea legislației sau realizarea în practică a operațiunilor de comerț interior.

• Regimul „perfecționării active" și „pasive"

EXPRIMAT în cîteva cuvinte „perfecționarea activă" ca mijloc de promovare a schimburilor externe presupune importul temporar a unor mărfuri, care după o prelucrare suplimentară sînt destinate din nou exportului. Regimul „perfecționării active" exprimă, în practica internațională, întregul sistem administrativ care permite reexportul unei mărfi importată temporar și supusă prelucrării, fără ca în țara de destinație să mai fie supusă la plata impozitelor indirecte. Scutirea de la plata impozitelor indirecte presupune ca mărfii reexportate să i se dea o destinație care să justifice exonerarea acesteia de taxe.

Ceea ce reprezintă perfecționarea „activă" pentru țara care realizează importul temporar, reprezintă în același timp o acțiune de perfecționare „pasivă" pentru țara care realizează exportul temporar în scopul prelucrării și perfecționării mărfurilor ce fac obiectul exportului.

Considerate ca operațiuni speciale, autorizarea lor este supusă spre aprobare de obicei Ministerelor Economiei sau Finanțelor și în unele cazuri chiar Administrației vamale din țările respective.

La autorizarea operațiunilor de perfecționare activă se are în vedere interesul economic al țării respective, gradul de dezvoltare a unor ramuri industriale, lipsa unor materii și materiale, necesitatea utilizării mai raționale a forței de muncă, respectiv protejarea unor ramuri economice „sensibile", insuficiența forței de muncă etc.

În același timp, „perfecționarea activă" permite soluționarea rapidă și avantajoasă, a unor probleme de producție ce pot apare la un moment dat, în colaborare cu firme din alte țări specializate în realizarea unor astfel de operațiuni.

Așadar, în anumite condiții date, operațiunile de „perfecționare activă" ca și „pasivă", reprezintă o formă eficientă de colaborare și cooperare în realizarea unor bunuri materiale, o formă de promovare a relațiilor directe între întreprinderile și firmele din diverse țări.

• Tratamente tarifare aplicate mărfurilor reimportate

TAXAREA mărfurilor reimportate ca urmare a exportului temporar pentru transformare, prelucrare sau reparații se efectuează după reguli sensibil diferite de la un stat membru al C.E.E. la altul. Aceste reguli ar putea fi grupate astfel:

1) admiterea mărfurilor reimportate cu scutire totală de taxe vamale ; 2) taxarea mărfurilor reimportate luînd ca punct de plecare sporul de valoare care rezultă în urma prelucrării (sistemul valorii suplimentare) ; 3) plata diferenței între mărimea taxei aplicabile mărfurilor prelucrate și mărimea taxei aplicabile mărfurilor exportate inițial în scopul prelucrării (sistemul de taxare prin diferență).

În fapt, diferitele sisteme conduc la o aplicare mai mult sau mai puțin riguroasă a taxelor vamale la import. Prima formulă care neglijează impozitarea elementelor străine încorporate în marfa națională reprezintă un regim de favoare care nu se acordă decît în cazuri excepționale și în virtutea unei autorizări prealabile a exportului temporar, autorizare bazată pe anumite criterii economice ca cel al imposibilității efectuării unei astfel de operațiuni de către o întreprindere națională. Cea de a doua formulă este mai răspîndită. Și aceasta constituie adesea un regim de favoare, în măsura în care perfecționarea are în mod normal drept rezultat schimbarea încadrării tarifare a mărfii exportate inițial și nu se ține seama de creșterea nivelului de taxă care rezultă adesea dintr-o astfel de schimbare. În Italia, Franța și Republica Federală Germania, unde se aplică această formulă, sistemul autorizărilor prealabile este mai mult sau mai puțin strict.

În sfîrșit, cea de a treia formulă este cea care permite aplicarea cea mai corectă a tarifului vamal. Ea era în vigoare în țările Benelux însă numai față de mărfurile care nu erau de origină națională în momentul exportului temporar. Mărfurile indigene beneficiază de taxarea prin sistemul valorii suplimentare. În țările Benelux nu există autorizare prealabilă, exportul temporar fiind acordat în mod automat.

Punerea în practică a uniunii vamale facilitează în primul rînd înlăturarea divergențelor în regulile de taxare a mărfurilor. Se pare că ultimul sistem din cele trei enunțate mai sus, răspunde într-o mai mare măsură scopului urmărit de Comunitate și anume protecția pieței interne. Tariful vamal comunitar. este conceput, în linii generale, de o manieră care să asigure o protecție care crește pe măsură ce crește gradul de elaborare a produsului, creștere care intervine, de asemenea, în calculul taxării aplicabile mărfurilor reimportate.

Este deci prevăzut ca mărfurile reimportate, pentru consum, în teritoriul vamal al unui stat membru, ca urmare a exportului temporar pentru prelucrare sau transformare într-o țară terță din afara C.E.E. să fie supuse la plata taxelor vamale la care acestea sînt pasibile în momentul prezentării lor la vama respectivului stat membru. Cu toate acestea, în virtutea reglementărilor respectivului stat membru, în ceea ce privește exportul temporar pentru prelucrare și transformare, mărimea taxei vamale este diminuată cu taxa vamală la care ar fi fost supus produsul exportat inițial dacă el ar fi fost importat din țara în care a fost perfecționat.

Pentru efectuarea acestei operațiuni trebuie cunoscute condițiile în care sînt calculate aceste taxe. Mărimea taxelor vamale privind produsele exportate inițial în scopul prelucrării, vor fi calculate în funcție de cantitatea și natura produsului respectiv în momentul exportului lor, însă pe baza valorii și după taxa în vigoare la data reimportului.

Ilustrarea practică a principiului enunțat mai sus apare astfel :

Un produs A, cu o valoare de 1.000 dolari și pasibil de plata unei taxe vamale de 10% este exportat într-o țară în scopul transformării într-un produs B, cu o valoare de 2.000 dolari și pasibil de plata unei taxe vamale de 20%. Taxarea produsului B se face în următoarele condiții :

— mărimea taxei vamale aplicabilă mărfurilor perfecționate (produsul B) 2.000 dolari $\times$ 20% = 400

— mărimea taxei aplicabile mărfurilor exportate în scopul prelucrării (produsul A) 1.000 dolari $\times$ 10% = 100

— mărimea taxei de perceput 400 — 100 = 300

În sensul celor de mai sus trebuie precizat că, în toate cazurile în care produsele exportate de un stat membru al CEE pentru a fi perfecționate într-o țară terță și fiind de natura celui pentru care țara membră a CEE a acordat acesteia din urmă un contingent tarifar la import cu un nivel de taxă vamală redus sau zero, taxa luată în considerare pentru calculul mărimii taxelor vamale la reimport va fi nivelul de taxă prevăzut la produsele importate care beneficiază de acest contingent.

În exemplul prezentat de noi mai sus, nivelul taxei de perceput la reimport este în acest caz mai mare :

— mărimea taxei vamale aplicată la mărfurile prelucrate (produsul B) 2.000 dolari $\times$ 20% = 400

— mărimea taxei aplicate mărfurilor neprelucrate dacă ar face obiectul importului (produsul A) zero

— mărimea taxei vamale de perceput la reimportul produsului prelucrat 400 — 0 = 400.

Acest procedeu care conduce în toate cazurile la plata unei taxe vamale mai ridicate are la bază principiul luării în considerare a taxei vamale care se aplică în mod efectiv și nu cea înscrisă în tariful vamal care în acest caz nu mai reprezintă o protecție reală a pieței interne.

În concluzie, **exportul unei mărfi spre una din țările membre ale CEE, marfă în care se regăsesc produse importate din aceste țări, sînt scutite de plata taxelor vamale pînă la o valoare egală cu valoarea produselor respectivelor țări membre ale CEE care au fost încorporate în produsul exportat de o întreprindere românească de comerț exterior.** Dacă acest principiu este același la nivelul întregii Comunități, sistemele administrative uzitate pentru punerea lui în practică poate să difere de la o țară la alta.

Ștefan NIȚĂ
Iosif PĂȚAN

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de cereale:

AGRAVAREA DISCREPANȚEI ÎNTRE CERERE ȘI OFERTĂ PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ A GRÎULUI

SEZONUL de producție și comercializare a grîului 1972/73 care s-a încheiat la 30 iunie a.c. a fost caracterizat printr-o conjunctură excepțională, determinată de o scădere cu cca. 15 milioane tone a producției mondiale, care s-a cifrat la 307,5 milioane tone. Reducerea recoltei a fost urmată încă din primele luni ale sezonului (iulie, august 1972) de o creștere fără precedent a cererii de import pe plan mondial, mai ales din partea unor țări consumatoare care nu sînt tradițional importatoare.

Cu toate că pentru sezonul 1973/74 s-a prevăzut o redresare a producției mondiale de grîu în ansamblu, cererea se menține foarte ridicată, datorită perspectivelor de reducere a recoltei din acest sezon în numeroase țări sau zone producătoare și consumatoare de cereale (India, Pakistan, Orientul Apropiat, Africa de Nord, America Centrală și altele). În plus, stocurile principalelor țări capitaliste exportatoare se situează la nivelul extrem de scăzut, de numai 28 milioane tone, față de 48 milioane tone existent la începutul sezonului precedent. Pentru acoperirea necesarului de import mondial, estimat la 64 milioane tone de către Acordul Internațional al Grîului, disponibilitățile de export pentru 1973/74, cifrate la 56 milioane tone, se dovedesc insuficiente.

Dezechilibrul de proporțiile unei crize, al raportului cerere ofertă pe piața internațională a grîului s-a agravat considerabil în luna iulie și prima parte a lunii august, a.c., adică după începutul noului sezon, ca urmare a unei intensificări extraordinare a cererii de import din partea țărilor consumatoare, care au plasat comenzi importante, mai ales pe piața S.U.A., cu mult mai devreme decît în ceilalți ani. Această devansare a achizițiilor s-a datorat unei adevărate psihoze formate în rîndul importatorilor, privind posibilitatea introducerii unor restricții cantitative severe la exportul de cereale al S.U.A. (problemă care se discuta încă în cercurile comerciale și oficiale americane). De menționat că Argentina a interzis deja exportul, iar Piața Comună, după o scurtă perioadă de interdicție, a trecut la aplicarea unui sistem de taxe la exportul de grîu, porumb și orz.

De asemenea, la agravarea crizei grîului au contribuit în mare măsură și instabilitatea creată pe piețele valutare precum și curentele de operațiuni speculative.

În consecința, prețurile internaționale ale grîului care au fost majorate în sezonul 1972/73 de peste 2 ori, au manifestat o tendință cu totul neobișnuită de creștere în salturi, majorîndu-se cu încă 80%, numai în perioada 1 iulie — 15 august a.c.

În locul unei destinderi prevăzute la începutul anului, sezonul 1973/74 debutează printr-o adîncire a crizei ofertei, care caracterizează în mare măsură și piața altor cereale și în special a porumbului. Evoluția în lunile următoare a conjuncturii pe piața grîului va fi, după cum se poate prevedea, foarte susținută, avînd în vedere că este posibilă mai curînd o accentuare a tendinței actuale a exportatorilor de a controla livrările, decît o îmbunătățire sensibilă a ofertei.

Silvestru COVRIG
I.N.S.C.I.N.

COMUNITATEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ [Piața Comună]

UNIUNE VAMALĂ a șase state din Europa Occidentală (Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Luxemburg și Olanda), la care de la 1 ianuarie 1973 au aderat Anglia, Danemarca și Irlanda. Tarifele vamale între cele șase țări fondatoare au fost desființate treptat din ianuarie 1959 pînă în iulie 1968, dată la care a fost instituit și tariful vamal extern comun față de țările terțe. În iulie 1971 Piața Comună a adoptat preferințe vamale generalizate pentru produsele finite și semifinite provenind din 91 de țări în curs de dezvoltare.

Ca expresie a importanței comerțului exterior pentru economiile țărilor membre, ponderea exportului în produsul lor social brut era în 1971 de 12.5% în Franța, 14,9% în Italia, 16,4% în Anglia, 18% în R.F.G., 21,2% în Danemarca, 37,3% în Olanda și 41,1% în Belgia—Luxemburg, iar volumul exportului lor pe locuitor atingea, de asemenea, valori ridicate, chiar în raport cu celelalte țări dezvoltate (în dolari din 1971) : Italia 279, Franța 396, R.F.G. 644, Danemarca 746, Olanda 1 061, Belgia—Luxemburg 1 235, ca și importurile de altfel : Franța 450, R.F.G. 569, Danemarca 931, Olanda 1 173, Belgia—Luxemburg 1 260.

Potențialul economic al țărilor membre este evidențiat și de ponderea lor în exportul mondial, care era în 1971 (în %) ; Anglia 6,5, Belgia—Luxemburg 3,5, Franța 5,9, R.F.G. 11,1, Italia 4,4, Olanda 4,1 etc.

Comerțul exterior al țărilor Pieței Comune în 1972 cu :
(în milioane dolari)

	Întreaga lume	Țări capitaliste dezvoltate		Țările în curs de dezvoltare	Țări socialiste 1)	
		Total	din care: C.C.E.		Europa (inclusiv URSS)	Asia
Exporturi	123 580	101 535	61 550	15 200	5 775	495
Importuri	113 540	91 950	61 550	16 990	4 025	580

1) Exclusiv comerțul R.F.G. cu R.D.G.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul județean de partid Bistrița-Năsăud

AVIND ÎN VEDERE ponderea importantă pe care o are sectorul zootehnic în economia județului, Consiliul de control muncitoresc din cadrul Comitetului județean de partid Bistrița-Năsăud și-a concentrat în ultimul timp atenția asupra îmbunătățirii activității în acest domeniu. Astfel, s-au înființat — pe scheletul consiliilor intercooperatiste — **asociațiile intercooperatiste cu profil zootehnic**, *urmărindu-se o mai bună valorificare pe această cale a resurselor materiale și financiare ale cooperativelor agricole.*

Pînă la începutul acestei luni au fost create șase asemenea asociații în zootehnie (la care se adaugă alte două asociații, profilate pe valorificarea produselor agroalimentare și pe activitatea de construcții-reparații-servicii), ele incluzînd 52 de cooperative agricole de producție, specializate în îngrășarea tineretului taurin și a porcilor, în creșterea vacilor de lapte, a tineretului de reproducție, în creșterea și îngrășarea ovinelor. Se poate aprecia că circa un sfert din efectivul de animale al cooperativelor agricole a fost cuprins deja în cadrul asociațiilor amintite. În prezent, consiliul de control muncitoresc lucrează — împreună cu organele județene — la studiile preliminare pentru înființarea de noi asociații, pînă la sfîrșitul anului ele urmînd să cuprindă întregul sector zootehnic al cooperativelor agricole.

Concomitent, se află în curs de elaborare un studiu preliminar privind înființarea — încă în cursul acestui an — a patru **asociații intercooperatiste cu profil vegetal** *(pomicultură și viticultură) pe valea Șieului și în jurul orașului Bistrița.*

Comitetul județean de partid a luat, de asemenea, inițiativa extinderii culturii inului, pentru a se asigura în anii viitori din producția locală necesarul de materie primă pentru noua topitorie de in, construită la Beclean și care urmează să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul trimestrului III. În acest cadru, consiliului de control muncitoresc îi revine sarcina de a urmări elaborarea unui studiu complex privind zonarea culturii inului în unitățile agricole cu cele mai corespunzătoare condiții, precum și extinderea ei în gospodăriile populației din regiunile cu tradiție în acest domeniu.

N. P.

EXPERIENȚA INDUSTRIEI BUCUREȘTENE ÎN SPRIJINUL PREGĂTIRII PLANULUI PE 1974

ASIGURAREA NECESARULUI DE FORȚĂ DE MUNCĂ

Surse de recrutare ● Modalități de pregătire ● Implicații economice

REFLECTÎND modul în care este asigurat necesarul de forță de muncă — în special de muncitori — în industria bucureșteană, studiul pe care-l prezentăm atrage atenția asupra unor aspecte de fond ale acestei probleme. A asigura forța de muncă necesară activității economice nu înseamnă numai a recruta un anumit număr de muncitori, calculat prin compararea viitoarelor sarcini de producție cu volumul de producție realizat la un moment dat. **Surse importante de asigurare a necesarului viitor de forță de muncă se găsesc în însăși forța de muncă existentă.** *Analiza utilizării timpului de lucru al forței de muncă existente arată că, în unele cazuri, întregul așa-zis necesar suplimnetar de muncitori este, de fapt, non-necesar, întrucît, prin evitarea pierderilor de timp de lucru, de naturi și cauze care pot fi stăpînite printr-o mai bună organizare, se pot realiza sarcinile de producție anvizajate fără a fi necesară recrutarea și pregătirea de noi muncitori. Numărul suplimentar de muncitori ce poate fi „asigurat" pe această cale se ridică, la nivelul industriei bucureștere, la cîteva mii. De asemenea, o altă sursă de acoperire a „necesarului suplimentar" de forță de muncă o constituie ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă existente. Analiza gradului de îndeplinire a normelor arată că alte mii de muncitori, suplimentari pe hîrtie, ar putea fi „asigurați" fără noi recrutări, prin sporirea gradului de îndeplinire a normelor, adică prin ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă existente.*

Circumscriind în acest fel problematica asigurării forței de muncă, studiul abordează pe larg implicațiile ei asupra sarcinilor privind îndeosebi intrarea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la noile obiective economice. Se insistă asupra unor practici ineficiente utilizate în unele unități economice, asupra necesității abordării cu mai mult spirit de responsabilitate și de inițiativă de către conducerile de unități a problemelor legate de asigurarea cu forță de muncă a noilor obiective industriale.

● Calcule, obiective, acțiuni, rezultate

MATERIALIZAREA sarcinilor de plan pe care colectivele de oameni ai muncii s-au angajat să le realizeze în actualul cincinal este indisolubil legată de asigurarea forței de muncă calificată în structura și volumul corespunzător nevoilor producției, precum și de utilizarea rațională a întregului potențial uman. Realizarea volumului de producție industrială ce revine capitalei în cincinalul 1971—1975 necesită, în condițiile sporirii productivității muncii în medie cu 6,6% și realizării pe această cale a 78% din sporul de producție prevăzut în perioada amintită, creșterea cu 37.900 a numărului salariaților industriali. La aceasta trebuie adăugate nevoile suplimentare de forță de muncă determinate de dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale din industrie, transporturi și telecomunicații, de construirea unui număr sporit de apartamente, cămine muncitorești, școli etc. Astfel, prin alocarea unor fonduri de investiții superioare cu 46% nivelului din cincinalul trecut, în perioada 1971—1975 urmează să se creeze în București un număr de peste 75 mii noi locuri de muncă.

Pe de altă parte, încă din toamna anului 1972, ca urmare a unor ample studii și analize efectuate în peste 140 de unități productive a rezultat că, pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, precum și pentru asigurarea cu cadre a noilor capacități și obiective prevăzute să intre în funcțiune în perioada 1973—1975 — din care o bună parte înainte de termen — trebuiau recrutați și pregătiți 121 000 muncitori calificați în 86 meserii.

Pe baza concluziilor desprinse din analizele efectuate, s-au luat măsuri ca activitatea de pregătire a anului școlar și universitar 1972/1973 să fie subordonată creșterii aportului școlii la asigurarea forței de muncă necesară economiei capitalei. Întrucît prin rețeaua școlară și prin cursurile de calificare de scurtă durată se prevede pregătirea a 76 000 muncitori calificați, numărul celor care urmau să fie identificați și pregătiți direct de întreprinderi se ridica la 45 000, din care 10 000 pentru anul 1973. Pentru aceasta, Comitetului municipal de partid a organizat o vastă acțiune de depistare și atragere în activitatea productivă a forței de muncă neîncadrate, mai ales din rîndul tineretului. Valoarea social-politică a acestor acțiuni a constat și în aceea că ele au contribuit la crearea unei opinii publice în sprijinul principiului ca fiecare să trăiască din rezultatele muncii proprii, a unei atitudini de intoleranță față de manifestările de parazitism.

Potrivit unui studiu efectuat în luna mai a.c. pentru asigurarea forței de muncă necesară capacităților ce vor funcționa în anul 1974, astfel încît să se creeze condițiile de folosire în trei schimburi a tuturor utilajelor conducătoare de tehnologii, precum și a mașinilor-unelte, mai sînt necesari, peste efectivul existent, aproape 67 mii de muncitori calificați, din aceștia în schimbul II și III urmînd să-și desfășoare activitatea aproximativ 30 000 și respectiv 23 000 muncitori. În vederea acoperirii necestrului suplimentar de circa 67 mii muncitori calificați, la data efectuării studiului erau cuprinși în diverse forme de școlarizare și calificare peste 40 mii muncitori: pentru diferența neacoperită, Comitetul municipal de partid a inițiat și aprobat un program complex de noi acțiuni, care să asigure atragerea într-o activitate utilă, productivă, a resursei de muncă neocupată. Pînă la sfîrșitul lunii iulie a.c. au fost recrutați peste 18 mii muncitori din care peste 4 mii calificați, restul fiind înscriși la cursurile de calificare.

În multe întreprinderi aceste măsuri și acțiuni întreprinse de organele și organizațiile de partid au permis punerea în valoare a noi rezerve de creștere a volumului producției prin ridicarea coeficientului de utilizare a capacităților existente. S-a reușit ca, prin recrutarea, calificarea și angajarea în producție a unui număr sporit de muncitori, să se asigure o repartizare mai rațională a acestora pe schimburi și prin aceasta o îmbunătățire a coeficientului numărului de schimburi (vezi tabelul nr. 1). Trebuie arătat de asemenea că utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor în întreprinderile bucureștene a cunoscut în ultimii ani o continuă îmbunătățire atît pe ansamblul industriei de stat cît și în ramura industriei construcțiilor de mașini, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

● Noile obiective și practica „angajării de la alții"

ACESTE REALIZĂRI s-au situat însă sub nivelul posibilităților de care unele întreprinderi dispun, importante capacități de producție — în special în sectoarele calde și de prelucrări mecanice din industria construcțiilor de mașini — fiind folosite necorespunzător și aceasta în principal datorită neasigurării la timp a forței de muncă calificată sau a insuficientei preocupări pentru creșterea și perfecționarea continuă a calificării muncitorilor, în general, pentru folosirea rațională a forței de muncă existentă în întreprinderi.

Dintr-o analiză efectuată rezultă că la întreprinderile aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele urmau să fie recrutați și calificați pentru acoperirea necesarului suplimentar de forță de muncă pe anul 1973 peste 2 600 muncitori, deficitul constînd în: 429 strungari și 170 — frezori-rabotori mortezori; 420 lăcătuși; 90 electricieni, 40 sculeri matrițeri și 39 rectificatori, 107 forjori-tratamentiști.

În cadrul unităților ale căror rezultate economice și financiare sînt influențate

AGRORAMA

EVOLUȚIA CONSUMURILOR DE...

● ...nutrețuri combinate

UN studiu elaborat recent sub auspiciile U.N.C.T.A.D.—G.A.T.T. relevă perspectivele favorabile de utilizare a nutrețurilor combinate în lume, ca urmare a extinderii metodelor de creștere intensivă a animalelor. Astfel, în perioada 1967—1970, consumul de nutrețuri combinate într-un număr de douăsprezece țări (principale importatoare de aceste produse) a sporit de la 49 la 60 milioane de tone.

În mod deosebit a crescut consumul de turte de la 12,1, la 15,4 mil. t; importurile respective au sporit de la 7 la 8,5 mil. t. În 1970 turtele de soia reprezentau 56% din întregul consum, cele din semințe de bumbac — 8,6%, de arahide — 8,1%, din semințe de in — 5,9%, de floarea soarelui — 4,4% etc. Se estimează că în viitorul apropiat piața turtelor va rămîne dominată de soia, deși utilizarea altor turte în fabricarea nutrețurilor combinate ar putea crește mai rapid, în funcție de nivelul prețului lor de cost.

● ...fungicide

POTRIVIT opiniei specialiștilor, cheltuielile legate de consumul de fungicide în agricultura țărilor vest-europene vor spori de la 159,4 milioane de dolari în 1970, la 252,2 milioane în 1980, respectiv cu aproape 60%. O creștere importantă a consumului de fungicide va avea loc în Italia, ajungînd la 78 milioane dolari (un spor de circa 43%), apoi în Franța — 54,6 mil. (+75%), R. F. Germania — 31,2 mil. (+50%), Elveția — 12,2 mil. (+17%) etc.

...proteine

SE APRECIAZĂ că necesitățile mondiale de proteine de origine animală — ținînd seama și de obiectul sporirii consumului lor în țările în curs de dezvolaare — vor crește la 42,5 milioane de tone în 1980 și la 65 milioane în anul 2000. De aceea, se desfășoară ample cercetări pentru lărgirea resurselor de proteine, începînd de la exploatarea intensă a bogățiilor oceanice și pînă la producerea proteinelor sintetice, îndeosebi pe calea fermentației unor fracțiuni obținute din distilarea petrolului. Eforturile depuse în acest ultim domeniu n-au depășit încă stadiul producției experimentale, deși în Japonia, Italia, Franța și alte țări se află în curs de elaborare proiecte pentru fabrici de proteine, însumînd capacități de sute de mii de tone anual.

negativ și de către lipsa de muncitori calificați, o pondere însemnată o dețin întreprinderile care în ultimii ani au pus în funcțiune noi obiective și capacități. Deși este cunoscut faptul că, pentru mînuirea instalațiilor complexe, a mașinilor și utilajelor moderne — care măresc continuu zestrea tehnică a unităților economice — trebuie pregătită corespunzător și forța de muncă calificată, nu în toate întreprinderile s-a ținut seamă de această necesitate, lucru ce s-a reflectat nefavorabil asupra realizării integrale și la timp a parametrilor tehnico-economici proiectați la noile obiective și capacități puse în funcțiune.

Din analiza efectuată în luna iulie a.c. la un număr de 14 capacități și obiective cu termene de punere în funcțiune în semestrul I a.c., a rezultat că pentru acestea mai trebuiau recrutați și calificați 273 muncitori, situația necunoscînd îmbunătățiri substanțiale comparativ cu cea existentă la începutul anului cînd, pentru aceleași capacități și obiective, întreprinderile beneficiare reclamau lipsa a 440 muncitori calificați. Aceeași analiză efectuată la un număr de 35 capacități și obiective a căror termene de punere în funcțiune au fost trimestrele II—IV 1972, a evidențiat faptul că, la 31 decembrie 1972 acestora le lipseau peste 400 muncitori calificați, iar la 30 iunie a.c. necesarul neacoperit continua să fie de 110 muncitori calificați. În această situație se aflau dezvoltările de la Întreprinderile „Izolatorul" (168 muncitori calificați), „Borangicul" (105), cea de elemente pentru automatizări (110), ș.a.

Există la unele conduceri de întreprinderi practica ca, pentru noile capacități și obiective să se asigure numai în parte necesarul de forță de muncă calificată, restul urmînd să fie recrutat prin angajări directe sau cum se mai spune, „de la alții". Această practică se dovedește cu atît mai ineficientă în Capitală, unde cerințele de muncitori calificați sînt în continuă creștere datorită numeroaselor dezvoltări și modernizări ale proceselor de producție, ea avînd consecințe negative asupra realizării integrale și la timp a parametrilor tehnico-economici proiectați la noile obiective și capacități puse în funcțiune. Pe trimestrul I a.c. dintr-un număr de 27 capacități noi puse în funcțiune în perioadele precedente, nu au realizat nici-unul din indicatorii tehnico-economici proiectați 5 capacități și parțial un număr de 11 capacități, iar pe trimestrul II a.c. 3 și respectiv 8 capacități din totalul de 19 capacități cu termene planificate de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați. Așa de exemplu, Întreprinderea „23 August" nu a realizat indicatorul planificat al producției la turnătoria de fontă deoarece numărul de muncitori calificați (formatori, turnători, zidari, șamotori) a fost mai mic cu 200 față de prevederile studiului tehnico-economic ; realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați prevăzuți pentru trimestrul II a.c. la obiectivul „sistematizarea și dezvoltarea etapa II" de la Întreprinderea de mașini unelte și agregate s-a datorat nu numai calității necorespunzătoare a pieselor turnate din fontă, dar și structurii necorespunzătoare, pe categorii de calificare, a forței de muncă.

Consider că pe această linie, actualele reglementări privind finanțarea investițiilor ar trebui îmbunătățite, în sensul că deschiderea finanțării la noile capacități și obiective să fie condiționată și de asigurarea de către beneficiari a forței de muncă calificată, în volumul și structura impuse de aceste dezvoltări. Aceasta ar favoriza însușirea mai temeinică a meseriei de către muncitori, precum și exploatarea încă din primele zile a capacităților noi puse în funcțiune, la parametrii tehnico-economici proiectați.

Tabelul nr. 1

Repartizarea muncitorilor din secțiile direct productive după schimbul în care au lucrat %

Perioada	Total	SCHIMBUL		
		I	II	III-IV
iunie 1971	100	58,9	30,0	11,1
iunie 1972	100	56,9	31,4	11,7
iunie 1973	100	54,9	32,8	12,3

● **Probleme actuale ale creării uneia dintre condițiile fundamentale pentru pregătirea planului economic pe anul 1974.**

● **Sporirea coeficientului de utilizare a timpului și ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă existente — importante resurse (valorificate încă insuficient) de acoperire a „necesarului suplimentar" de forță de muncă.**

● **Numărul celor recrutați și școlarizați se ridică aproape la nivelul considerat necesar și totuși unele noi obiective nu intră în funcțiune și nu-și ating parametrii proiectați la termenele fixate și datorită lipsei de muncitori. De ce?**

● **Ce relație există între spiritul de responsabilitate și inițiativă al conducerii economice moderne și politica dusă de unele conduceri de unități industriale de a aștepta ca viitorii lor muncitori să le fie pregătiți de alții, și să-i „racoleze" apoi intr-o formă sau alta?**

● Probleme ce se intercondiționează: timpul de lucru, calificarea și necesarul suplimentar

SUBLINIIND rezultatele bune obținute prin acțiunile de prospectare și recrutare a unui număr mare de personal, care a fost sau este pregătit pentru a acoperi necesarul de muncitori și evidențiind, totodată, dificultățile întîmpinate încă în acest domeniu în industria Capitalei, trebuie să subliniem că o rezervă importantă, insuficient valorificată încă, de acoperire a necesarului de personal, se găsește în însăși forța de muncă existentă.

Ne referim, în primul rînd, la folosirea timpului de lucru. Pe trimestrul II 1973 muncitorii din industria Capitalei au utilizat productiv fondul de timp maxim disponibil pentru lucru în proporție de 93,1%, cu 0,5% mai puțin decît în trimestrul II al anului trecut. În totalul timpului neutilizat, o pondere ridicată o dețin în continuare absențele nemotivate (49,8%), învoirile și concediile fără plată (33,5%), în perioada amintită timpul neutilizat din motive subiective echivalînd cu munca a 4 558 muncitori. Numărul orelor nefolosite din motive subiective — în medie pe o lună din trimestrul II a.c. la 100 de muncitori — s-a situat la un nivel ridicat la multe unități, dintre care menționăm : la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate (709 ore), Întreprinderea mecanică de utilaj chimic (568 ore), „Antefrig" (392 ore), Întreprinderea de reparații auto-Obor (329 ore) etc. Reține atenția faptul că, pentru realizarea și depășirea sarcinilor de producție pe trim. II a.c. s-au lucrat suplimentar 4 234 mii ore-om, mai mult cu 41,1% decît în aceeași perioadă a anului trecut. Aceste date evidențiază necesitatea ca în întreprinderile mai sus amintite, precum și în celelale unde există asemenea neajunsuri, să se adopte de către organizațiile de partid și comitetele oamenilor muncii măsuri hotărîte, pentru mai buna organizare a producției, pentru întărirea disciplinei în muncă.

În insuficientă măsură se acționează încă în întreprinderi și în direcția creșterii și perfecționării continue a calificării muncitorilor, ceea ce face ca dispersia muncitorilor după gradul de îndeplinire a normelor să fie încă destul de mare. Un număr de 15 038 muncitori — reprezentînd 9,7% din totalul celor care au lucrat în trimestrul II a.c. în industria Capitalei — au realizat normele de muncă sub 90%, cele mai multe cazuri fiind înregistrate la întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare (13,5%), Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii (12,1%) și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (13,5%).

La Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale, de exemplu, din cei 495 muncitori care au lucrat în acord în luna mai a.c. (s-a luat în analiză luna de mijloc a trimestrului II) un număr de 397 muncitori nu au realizat normele de muncă ; la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic din 963 muncitori nu au realizat normele de muncă 724 muncitori, din care 238 au realizat normele sub 80%. Cazuri similare există și la Întreprinderile „Acumulatorul", cea de calculatoare electronice, „Electronica", „Tricodava", cea de stofe de mobilă ș.a. Nerealizarea normelor de muncă se datorează printre altele și slabei calificări a unor muncitori proveniți din școlile de ucenici, calificare la locul de muncă, cursuri de scurtă durată și care au categorii de încadrare cu mult mai scăzute decît cele care stau la baza elaborării normelor.

Pornind de la aceste constatări. Comitetul municipal de partid București a stabilit măsuri în vederea creșterii eficienței activității de perfecționare a calificării muncitorilor, cunoașterii și deservirii optime de către aceștia a mașinilor și utilajelor la care lucrează. De la 15 iunie a.c. în toate întreprinderile industriale din Capitală se desfășoară cursuri intensive cu toți muncitorii calificați, care nu se încadrează în norme și nu asigură exploatarea normală a utilajelor ce le sînt încredințate, menite să contribuie la cunoașterea temeinică și folosirea rațională a mașinilor din dotare. Pentru ceilalți muncitori calificați, care deservesc mașini sau utilaje complexe, de mare tehnicitate s-au luat măsuri pentru instruirea acestora asupra schemei de funcționare a utilajului respectiv, a performanțelor tehnice și a regimurilor optime în diverse condiții de lucru.

Realizarea întocmai a măsurilor privind pregătirea și perfecționarea forței de muncă, reprezintă o condiție esențială pentru înfăptuirea angajamentului asumat de organizația de partid a Capitalei de a îndeplini cincinalul în patru ani și jumătate, pentru folosirea deplină a capacităților de producție și ridicarea eficienței întregii activități economice.

Tabelul nr. 2

Utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor în industria de stat a Capitalei %

	Indicele de utilizare a fondului de timp disponibil, realizat în :		
	trim. II 1971	trim. II 1972	trim. II 1973
A. **În industria de stat**			
TOTAL	60,2	63,7	68,6
din care :			
secții direct productive	66,0	68,8	71,7
— secții indirect productive	50,9	55,2	58,8
B. **În ramura industriei construcțiilor de mașini**			
TOTAL	61,8	64,7	69,6
din care :			
— secții direct productive	66,4	69,0	71,7
— secții indirect productive	50,8	55,1	57,7

ec. Aurelian PROȘCANU
membru al Consiliului municipal București de control muncitoresc al activității economice și sociale

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Un comerț în continuă modernizare

ESTE SUFICIENT să aruncăm o privire în trecut pentru a ne da seama de progresele însemnate realizate în anii construcției socialiste în domeniul activității comerciale. An de an am fost și sîntem martorii unei evoluții continuu ascendente a fondului de marfă. Permanent gama sortimentală a produselor de pe piață s-a diversificat și îmbunătățit calitativ. Produse ce în trecut se importau se fabrică astăzi în țara noastră. Importante îmbunătățiri s-au înregistrat în structura fondului de mărfuri electrocasnice, de menaj, electrotehnice etc. Televizoare de diferite tipuri, frigidere, aparate de radio, aspiratorare, mașini de spălat sînt astăzi bunuri de larg consum la îndemîna oricui.

Dar, pe lîngă importantele creșteri cantitative și diversificarea fondului de marfă, consumatorul zilelor noastre beneficiază și de un nivel superior de servire. Introducerea autoservirii în urmă cu mai bine de un deceniu, ca și a altor forme moderne de comerț a contribuit la creșterea nivelului de servire, la scurtarea timpului destinat cumpărăturilor, într-un cuvînt la asigurarea unei distribuții civilizate.

Spațiul nu ne permite să evocăm cifre. Dar fiecare consumator poate să constate marile progrese înregistrate în domeniul modernizării activității comerciale, în special în ultimii ani. Tomis, Cocor, Trivale, Cozia, Delta, Putna *sînt numai cîteva din marile edificii comerciale, inexistente în urmă cu cîțiva ani, care au schimbat radical fizionomia comerțului în orașele țării. Vastul program de modernizare a comerțului prevede în continuare construirea unei serii de mari magazine universale la Timișoara, Deva, Tîrgu Mureș, Miercurea Ciuc, Suceava, Reșița, Slatina, Buzău, Brașov, Ploiești etc. În Capitală este în curs de execuție magazinul* Central, *cu o suprafață de peste 30 000 mp, ce va rivaliza cu marile magazine moderne construite în țări cu o rețea dezvoltată de servicii.*

Tot pe linia modernizării comerțului, se cuvine să menționăm ampla acțiune de transformare a vechilor hale acoperite din piețele tradiționale urbane în mari magazine cu autoservire de tip supermagazin. Succesul de care s-a bucurat supermagazinul din Hala Unirii din București a determinat edilii orașului să extindă acest tip de magazin și în Piața Rahova și Piața Traian din Capitală. Asemenea supermagazine, alături de supermagazinele din complexele comerciale din noile cartiere, au apărut sau sînt în curs de construcție și în alte orașe din țara noastră.

Și, deoarece sîntem la rubrica consumatorului, se cuvine să subliniem și preocupările tot mai intense ale Ministerului Comerțului Interior, ca și ale altor organe centrale, pentru adaptarea structurii fondului de marfă la cerințele consumatorului modern. Prin organul său de specialitate — Institutul de cercetări comerciale — M.C.I. a trecut de mai mulți ani la elaborarea sistematică a unor studii de piață, obiectul acestor studii fiind cel mai adesea cercetarea cererii consumatorilor. Prin anchete selective, sondaje, panele de consumatori și alte tipuri de cercetări, I.C.C. a pus la dispoziția beneficiarilor, în general întreprinderi producătoare sau comerciale, indicații prețioase cu privire la comportamentul consumatorului, atitudinile și intențiile de cumpărare, motivațiile, preferințele și nevoile sale. Organele beneficiare au avut și au astfel prilejul să-și adapteze programele de producție la cerințele consumatorilor, să se apropie mai mult de nevoile reale și preferințele acestora.

E. B.

INVESTIȚII

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE (IV)

— *OPINIILE FURNIZORILOR DE UTILAJE TEHNOLOGICE* —

Anchetă efectuată în rîndul a 10 principale întreprinderi furnizoare de utilaje tehnologice

INTENSIFICAREA pe toate șantierele a ritmului de realizare a noilor capacități de producție și încadrarea în prevederile „la zi" ale planului de investiții, constituie în această perioadă sarcina majoră, centrală, de adevărată răspundere politică a tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a lucrărilor de construcții-montaj. *Măsurile adoptate în luna august a.c., integrate organic în planurile de acțiune elaborate pentru întregul an, au permis prin transpunerea lor entuziastă și neîntîrziată în practică, cu sprijinul și participarea largă a tuturor colectivelor de muncă din sectorul investiții — construcții, recuperarea într-un procent însemnat, și în unele cazuri în mod integral, a restanțelor care se înregistrau în acest sector la 31 iulie a.c. Pentru sfîrșitul lunii septembrie este prevăzută — așa cum s-a stabilit în ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al P.C.R. din 2 august a.c. — recuperarea în totalitate a rămînerilor în urmă de pe unele șantiere urmînd ca, în continuare să se acționeze energic nu numai pentru realizarea tuturor prevederilor din planul de investiții și de producție, dar și pentru depășirea lor.*

În scopul îndeplinirii în bune condițiuni a acestui amplu program de acțiune, alături de eforturile conjugate ale constructorului, beneficiarului de investiții și proiectantului, furnizorii de utilaje tehnologice și de materiale de construcții sînt chemați să-și sporească substanțial contribuția la punerea la termen în funcțiune a obiectivelor productive.

Ca urmare, în continuarea dezbaterilor pe care revista noastră le-a angajat pe tema **„Scurtarea duratei de execuție între necesitate și posibilitate"**, *am socotit util să prezentăm și să analizăm — în această etapă concepția furnizorului de utilaje tehnologice asupra căilor de acțiune și a modalităților de reducere a duratei de realizare a obiectivelor de investiții.*

● **În luna august, planul de investiții a fost realizat... și totuși se mențin restanțe în livrări la:**
— utilaje cu ciclu lung de fabricație
— la cele a căror execuție solicită tehnologii noi
— la cele „transferate".

● **Ce se întîmplă cînd pregătirea fabricației ocupă abia locul 7 în clasamentul „principalelor măsuri ?**

● **Salarizarea în acord global — o „piesă de rezistență" în arsenalul mijloacelor de acțiune.**

● **Lipsa de capacitate un impediment real ?**

● **Nerespectarea planului de cooperare și depunerea cu întîrziere a documentației, sau cum se „colaborează" cîteodată...**

● **Întreprinderile reprofilate pe producția de utilaj tehnologic — debut în rezolvarea cererilor beneficiarilor.**

● Obiectivul nr. 1: utilizarea sporită a capacităților de producție

CHEMAREA ADRESATĂ de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** tuturor participanților la activitatea ce se desfășoară în sectorul investiții-construcții pentru recuperarea restanțelor și realizarea integrală a planului de investiții și de producție, s-a bucurat de un larg ecou și în rîndul furnizorilor de utilaje tehnologice.

Care au fost principalele măsuri adoptate ? Ce impedimente s-au ivit în buna desfășurare a procesului de producție, cum pot fi ele înlăturate și pe viitor prevenite ?

Investigați asupra strategiei lor de acțiune, factorii de conducere care au participat la anchetă, au apreciat că. (vezi tabelul nr. 1) că principala măsură luată pentru sporirea contribuției întreprinderii lor la asigurarea obiectivelor de investiții cu utilajele tehnologice necesare, a fost **creșterea gradului de utilizare a mașinilor, instalațiilor și agregatelor, preocuparea sporită pentru folosirea judicioasă a suprafețelor de producție.**

Totodată, **o atenție deosebită a fost acordată introducerii muncii în acord global în toate punctele „cheie" ale producției, extinderii viguroase a acestei forme de salarizare.** Deoarece s-a dovedit a fi „o piesă de rezistență" în arsenalul mijloacelor folosite pentru recuperarea restanțelor și încadrarea în prevederile de plan, a fost adoptat în fiecare întreprindere în parte un program complex de măsuri care vizează crearea tuturor condițiilor necesare extinderii în continuare a acestei metode eficiente de urmărire și retribuire a muncii.

AU PARTICIPAT la anchetă : ing. **N. VULCAN**, director general, — Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier — București ; ing. **I. GYÖRI**, director Întreprinderea de utilaj chimic — Ploiești; ing. **FLUTURE PETRE**, **director** Întreprinderea mecanică de utilaj chimic — București; ing. **I. CONSTANTIN**, director Întreprinderea „Vulcan" — București ; ing. **TH. GONGU**, director, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic — Moreni ; ing. **D. GLIGORESCU**, director, Întreprinderea „Electrobanat" — Timișoara ; ing. **C. TZITZECLIS**, director, Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște ; ing. **I. CONSTANTINESCU**, director. Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș ; ing. **JOVMIR LIVIU**, director comercial Întreprinderea „23 August" — București ; **T. GRECU**, ing. șef sector cald. Întreprinderea de mașini grele — București.

Ca urmare a numeroaselor acțiuni și inițiative elaborate, lansate și aplicate nemijlocit și în mod operativ în producție, a generalizării experienței favorabile dobîndite de numeroase colective de muncă, în activitatea furnizorilor de utilaje tehnologice desfășurată pe primele 8 luni a.c. se constată progrese evidente față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Cu toate rezultatele favorabile însă, din analiza nivelului pe care l-au atins în acest interval indicii de utilizare a mașinilor-unelte, coeficientul de schimburi precum și indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor, reiese cu claritate faptul că, rezervele care există sînt încă departe de a fi mobilizate la un nivel satisfăcător. Ce factori favorizează apariția și menținerea lor, cine împiedică integrarea rapidă și completă a acestor rezerve în circuitul productiv ?

După cum se știe, „barometrul" activității furnizorilor de utilaje și implicit al modului în care aceștia își utilizează capacitățile de producție și își organizează procesul de fabricație îl constituie frecvența și calitatea livrărilor, modul în care sînt onorate prevederile din contracte și deci satisfăcute cererile beneficiarilor. În acest sens, unele aspecte interesante, de natură să ofere răspuns la situația semnalată au fost oferite de opiniile formulate în diverse etape ale anchetei noastre.

Așa după cum se desprinde din aprecierile specialiștilor de pe șantiere și din cadrul unor ministere beneficiare, **întîrzieri importante s-au înregistrat** la principalele întreprinderi furnizoare în special **în livrarea utilajelor a căror execuție solicită tehnologii noi, la cele cu ciclu lung de fabricație, sau a căror execuție a fost transferată de la o întreprindere la alta.** Deși nedorit, acest lucru apare firesc dacă remarcăm că, procesul de asimilare a unor noi produse și tehnologii, a căror aplicare ar determina în bună măsură un grad sporit de utilizare a capacităților, o mai rațională utilizare a suprafețelor de producție și a forței de muncă existente, ocupă abia locul 7 în clasamentul măsurilor adoptate. Tot în partea inferioară a clasamentului (locul 8 în tabelul nr. 1) se situează de asemenea o etapă „vitală" nu numai pentru categoria de utilaje la care se înregistrează cele mai importante restanțe, dar și pentru buna desfășurare a procesului de producție în ansamblu. **Perfecționarea pregătirii fabricației** — căci despre ea este vorba — în măsura în care va sta și **trebuie să stea, mai mult în centrul atenției**, va putea oferi producătorilor de utilaje tehnologice toate avantajele unei producții ritmice. Desigur acestea reprezintă doar cîteva aspecte a căror rezolvare favorabilă ar fi de natură să conducă la îmbunătățirea activității întreprinderilor constructoare de mașini.

Este însă activitatea propriu-zisă a furnizorului de utilaje tehnologice singurul domeniu unde trebuie căutate și unde pot fi găsite explicații și eventuale remedii la felul în care decurge asigurarea noilor obiective cu mașinile, agregatele și instalațiile necesare ?

1. Întrebare : Care apreciați că au fost principalele măsuri luate, pentru sporirea contribuției întreprinderii dv. la asigurarea obiectivelor de investiții cu utilajele tehnologice necesare și implicit la reducerea duratelor de realizare a capacităților de producție ?
Răspuns :

Tabelul nr. 1

Loc în clasament	Măsura	Coeficient de prioritate
1.	Sporirea randamentului mașinilor și utilajelor, folosirea judicioasă a suprafețelor de producție	0,28
2.	Extinderea acordului global	0,18
3.	Întărirea disciplinei în muncă și tehnologică	0,17
4.	Asigurarea, calificarea forței de muncă	0,11
5.	Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III	0,07
6.	Îmbunătățirea întreținerii și asistenței tehnice în toate schimburile	0,06
7.	Asimilarea de produse și tehnologii noi	0,05
8.	Perfecționarea pregătirii fabricației	0,03
9.	Îmbunătățirea organizării propriu-zise și a conducerii producției	0,03
10.	Îmbunătățirea activității de desfacere și prospectare a pieței	0,02
	Total :	1.00

2. Întrebare : Precizați care au fost principalele probleme cu repercusiuni nefavorabile în respectarea prevederilor din contracte în perioada ce a trecut din acest an ?
Răspuns :

Tabelul nr. 2

Loc în clasament	Probleme	Coeficient de prioritate
1.	Deficiențe ale mecanismului de aprovizionare tehnico-materială	0,25
2.	Întîrzierile cu care unii beneficiari au depus documentația	0,19
3.	Nerespectarea în unele cazuri a planului de cooperare de către partenerii interni și externi	0,15
4.	Lipsa de capacitate în unele sectoare	0,12
5.	Greutăți în asigurarea forței de muncă	0,11
6.	Modificările efectuate de beneficiar la documentația inițială	0,09
7.	Folosirea insuficientă a capacităților de producție existente	0,05
8.	Deficiențe de organizare a producției	0,04
	Total :	1.00

3. **Intrebare : După părerea dv. care sint principalele coordonate de act.une necesare pentru recuperarea restanţelor acolo unde este cazul şi imbunătăţirea in continuare a asigurării cu utilaje tehnologice a noilor capacităţi ?**

Răspuns :

Tabelul nr. 3

I. În contractare

Loc în clasament	Acţiuni necesare	Coeficient de prioritate
1.	Urgentarea şi definitivarea acţiunii de stabilire a instalaţiilor complexe, a utilajelor tehnologice necontractate pînă în prezent pentru obiectivele cu termen de punere în funcţiune în 1974 şi întocmirea urgentă de grafice pentru contractarea lor	0,36
2.	Urgentarea depunerii documentaţiilor de către beneficiarii care au încă restanţe pe 1973 sau puneri în funcţiune în 1974	0,26
3.	Actualizarea colectivelor care au fost stabilite pentru contractarea şi urmărirea execuţiei şi livrării	0,20
4.	Amplificarea la beneficiar a activităţii de prognozare a dezvoltării noului obiectiv în scopul evitării modificării ulterioare a cererii iniţiale	0,12
5.	Sporirea numărului de furnizori unici pentru utilajele complexe	0,06
	Total :	1,00

II. În executare şi livrare

Loc în clasament	Acţiuni necesare	Coeficient de prioritate
1.	Perfecţionarea aprovizionării tehnico-materiale	0,29
2.	Îmbunătăţirea în continuare a activităţii întreprinderilor reprofilate pe construcţia de utilaj tehnologic	0,19
3.	Unităţile care dispun de capacitate să preia realizarea unui volum sporit de subansamble	0,17
4.	Reexaminarea destinaţiei aparatajelor, armăturilor, cablurilor şi livrarea lor cu prioritate la obiectivele cu termene imediate de punere în funcţiune	0,15
5.	Îmbunătăţirea utilizării capacităţii de producţie existente	0,09
6.	Extinderea acţiunii de tipizare	0,08
7.	Stabilirea împreună cu beneficiarul pentru o gamă mai largă de utilaje tehnologice a unor grafice de livrări în perspectivă	0,03
	Total :	1,00

III. În montare

Loc în clasament	Acţiuni necesare	Coeficient de prioritate
1.	Sporirea contribuţiei directe a beneficiarului la montarea utilajelor tehnologice	0,23
2.	Mărirea eficienţei activităţii pe care o desfăşoară grupele speciale de montori ce activează ca formaţii permanente	0,23
3.	Asistenţă tehnică sporită din partea furnizorului de utilaje şi proiectantului la montaj şi punere în funcţiune	0,19
4.	Sporirea eficienţei activităţii desfăşurate de comisiile de investiţii şi de comandamentele pe obiective	0,18
5.	Impulsionarea activităţii constructorului pentru crearea la timp a tuturor fronturilor de montaj necesare	0,17
	Total :	1,00

Ca orice producători industriali, integraţi în angrenajul complex al unei economii moderne, căruia cooperarea îi este caracteristică, ei acţionează condiţionat — în bună măsură — de modul în care îşi desfăşoară activitatea şi ceilalţi factori cu care colaborează. Dacă ar fi să ne referim la ultima problemă analizată — perfecţionarea pregătirii fabricaţiei — se cere menţionat faptul că, o componentă indispensabilă pentru buna desfăşurare a acestui proces o reprezintă **cunoaşterea precisă, din vreme, a nomenclatorului produselor ce vor fi fabricate.** În acest sens, pe lîngă acţiunile proprii, desfăşurate de producător, **se cere un sprijin susţinut din partea beneficiarilor,** în aşa fel încît cererea să poată fi din timp cunoscută, delimitată şi să se creeze în acest fel toate condiţiile pentru satisfacerea ei la nivelul exigenţelor. În prezent însă, aşa cum reiese din tabelul nr. 2 — şi realitatea din întreprindere confirmă acest lucru — **unii beneficiari depun cu întîrziere documentaţia de execuţie necesară viitoarelor utilaje.** Nu trebuie omis şi un alt aspect. **Nu puţine sînt cazurile în care chiar la aceste documentaţii „întîrziate", beneficiarii găsesc de cuviinţă** din diverse motive să efectueze modificări şi nu din cele neesenţiale. Toate acestea fac ca, pentru numeroase produse, timpul afectat pregătirii fabricaţiei să fie „comprimat" cu toate influenţele negative ce decurg de aici, nu numai asupra modului în care sînt utilizate capacităţile de producţie la producător dar şi în ceea ce priveşte respectarea termenelor de livrare şi a standardelor de calitate a producţiei.

Gama „problemelor" cu repercusiuni nefavorabile asupra respectării prevederilor din contract este însă din păcate, vastă. Cele mai mari greutăţi le provoacă aşa după cum semnalează factorii de conducere testaţi, unele **deficienţe care persistă încă în mecanismul de aprovizionare tehnico-materială** (locul 1, tabelul nr. 2). Faptul că de multe ori furnizorii întreprinderilor constructoare de maşini nu livrează materiile prime şi materialele necesare bunei desfăşurări a producţiei, la timp şi în sortimentele necesare, generează lucru în asalt, neritmicitate şi calitate de multe ori sub ştacheta exigenţelor. Împărtăşind, sub acest aspect, punctul de vedere al constructorului de utilaje tehnologice este însă firesc să ne întrebăm de ce dacă cunoaşte sau sesizează din timp aceste fenomene, nu intervine totuşi mai energic la furnizorii săi pentru respectarea prevederilor din contracte ? Faptul că acţiuni de asemenea natură nu se numără — aşa cum ne-am fi aşteptat şi cum ar fi fost normal în contextul prezentat — printre principalele măsuri cuprinse în tabelul nr. 1, ne determină să ne întrebăm dacă nu cumva producătorul de utilaje tehnologice contribuie şi el la formarea şi menţinerea unor asemenea deficienţe.

Nerespectarea în unele cazuri a planului de cooperare de către partenerii interni şi externi ocupă de asemenea un loc important în clasamentul „problemelor" pe 1973. Nerealizarea acestor obligaţii se datoreşte fie lipsei de corelare între capacităţile de producţie ale diferitelor uzine care cooperează, fie „strategiei" de acţiune a unor furnizori care preferă să plătească penalizări pentru nerespectarea prevederilor planului de cooperare, în schimbul libertăţii de a executa doar produse dintre cele mai eficiente. Chiar dacă ele nu răspund unor cerinţe stringente ale economiei... În acest sens sarcini importante revin ministerelor economice, centralelor industriale cît şi întreprinderilor specializate, de a depista căile şi mijloacele de acţiune adecvate, în cointeresarea întreprinderilor care cooperează la o coordonare a eforturilor şi la o respectare strictă a obligaţiilor ce le revin prin planul de cooperare. **Se cer amplificate** şi sporite de asemenea, **preocupările existente în cadrul Ministerului Comerţului Exterior şi a întreprinderilor de comerţ exterior care vizează urgentarea aducerii, din import a diverselor maşini şi utilaje destinate obiectivelor productive cu termen de punere în funcţiune în acest an şi în mod special a celor restante**

Deficienţele evidenţiate atît în activitatea furnizorului de utilaje cît şi a celorlalţi factori cu care acesta colaborează în procesul de producţie, contribuie deci, la o utilizare a potenţialului productiv în întreprinderile constructoare de maşini, situată sub posibilităţile reale, în primul rînd în domeniul capacităţilor de producţie. În acest context, cadrele de conducere din întreprinderile care au constituit eşantionul anchetei, menţionează ca o problemă importantă, ce a avut uneori influenţe nefavorabile asupra respectării prevederilor din contractele de livrare, **lipsa de capacitate înregistrată în unele sectoare de producţie.** Iată deci o „lipsă" semnalată în condiţiile în care indicii de utilizare ai maşinilor şi utilajelor, coeficientul de schimburi şi indicele de folosire a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor, pe lîngă faptul că nu reprezintă o mobilizare sporită a resurselor de care dispun întreprinderile, se situează uneori chiar sub prevederile de plan. Desigur, cererea mare de utilaje a industriei noastre este un adevăr incontestabil şi totodată firesc pentru o economie în plină dezvoltare. Dat fiind aspectele prezentate, se poate însă aprecia că, prin folosirea într-un grad mai înalt a rezervelor existente la furnizorii de utilaje, prin respectarea cu mai multă fermitate a disciplinei contractuale, în paralel cu aplicarea programului complex de măsuri adoptate de partid şi guvern pentru lărgirea capacităţilor de producţie ce asigură utilaje tehnologice noilor obiective de investiţii, sînt create toate premisele ca acest impediment să dispară în cel mai scurt timp din clasamentul problemelor pe 1973.

• La montarea utilajelor — o participare complexă

ÎN PARALEL cu evidenţierea experienţei existente în întreprinderile furnizoare de utilaje tehnologice am urmărit să relevăm care sînt coordonatele principale de acţiune în care este necesar să se situeze în continuare în 1973, activitatea acestora în aşa fel încît să-şi aducă o contribuţie sporită, la scurtarea duratei de realizare a obiectivelor de investiţii.

În condiţiile în care asigurarea noilor capacităţi productive cu maşinile, instalaţiile şi utilajele tehnologice necesare, reprezintă o condiţie primordială pentru realizarea programului de investiţii, prevăzut pentru întregul an, cadrele de conducere investigate opinează ca, în perioada care urmează este necesară în primul rînd **o adaptare mai completă şi totodată mai operativă a fazei de contractare a utilajelor tehnologice la prevederile planului de puneri în funcţiune.** În această direcţie, se acordă o atenţie deosebită (vezi tabelul nr. 3) **urgentării şi definitivării acţiunii de stabilire a instalaţiilor complexe a utilajelor tehnologice necontractate pînă în prezent pentru obiectivele cu termen de punere în funcţiune în 1974 şi întocmirea urgentă de grafice pentru contractarea lor.** Ca o finalizare şi totodată ca o concretizare a acestei acţiuni, furnizorii de utilaje solicită deasemeni **urgentarea depunerii documentaţiilor de către beneficiarii care au încă restanţe pe anul curent sau puneri în funcţiune în 1974** (locul 2, tabelul 3, punctul I). La reuşita deplină a acestei acţiuni va fi necesar să-şi aducă nemijlocit contribuţia Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, centralele industriale precum şi beneficiarii de investiţii care au datoria de a acorda un sprijin direct întreprinderilor producătoare pentru asigurarea tuturor condiţiilor care să permită şi să impulsioneze executarea cu prioritate şi livrarea imediată a utilajelor tehnologice aferente capacităţilor de producţie restante precum şi a celor cu termene de punere în funcţiune în acest trimestru.

În domeniul execuţiei şi al livrării utilajelor tehnologice, pe lîngă acţiunile desfăşurate în cadrul fiecărei întreprinderi constructoare de maşini, se cer aduse şi unele perfecţionări de mecanism. Alături de îmbunătăţirea modului în care se efectuează aprovizionarea tehnico-materială, ele vizează şi **sporirea în continuare a eficienţei cu care îşi desfăşoară activitatea întreprinderile reprofilate pe producţia de utilaj tehnologic.** După cum se ştie, pentru a satisface într-un grad mai înalt şi totodată mai operativ cererile de utilaj tehnologic, un anumit număr de unităţi economice, printre care Întreprinderea de utilaj tehnologic-Buzău, Întreprinderea de utilaj minier-Dr. Petru Groza, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic-Moreni ş.a. au fost reprofilate în acest sens. Dat fiind însă că ele şi-au făcut un debut timid în rezolvarea cererilor beneficiarilor, este necesar ca Ministerul Industriei Construcţiei de Maşini Grele să acţioneze în continuare, acordînd un sprijin mai susţinut pentru sporirea eficienţei activităţii de producţie a acestor unităţi.

Totodată, **furnizorii de utilaje fac apel către toate întreprinderile care dispun de capacitate să preia realizarea unui volum sporit de subansamble.** Şi aceasta deoarece există încă exemple de unităţi economice care ar putea prelua realizarea subansamblelor amintite, şi contribui substanţial în acest fel la degrevarea principalilor producători şi la creşterea corespunzătoare a eficienţei activităţii acestora.

Şi un alt aspect. Cadrele de conducere testate subliniază deasemeni, în contextul existenţei unor priorităţi pentru acest an, necesitatea **reexaminării destinaţiei aparatelor, armăturilor şi cablurilor.** Acţiunea semnalată va facilita livrarea lor în primă urgenţă către obiectivele cu termene imediate de punere în funcţiune, evitînd în bună măsură dispersarea pe un front prea larg de beneficiari, mai ales dat fiind faptul că pentru unii dintre ei aceste articole nu reprezintă o necesitate imediată.

Deşi depăşeşte cadrul propriu-zis al procesului de fabricaţie din întreprindere, o deosebită atenţie este acordată de către furnizorii de utilaje tehnologice **fazei de montaj a maşinilor, instalaţiilor şi agregatelor livrate.** Pentru buna desfăşurare în continuare a activităţii intense depuse pe şantiere care vizează montarea rapidă a maşinilor sosite şi pentru lichidarea grabnică a stocului de utilaje tehnologice cu durata normată de staţionare depăşită, apare necesar — aşa cum susţin şi cadrele testate — **o sporire a aportului unităţilor beneficiare de investiţii la sprijinirea efortului constructorilor** (vezi tabelul nr. 3 punctul III). **O contribuţie mai mare se aşteaptă în continuare din partea grupelor speciale de montori organizate de beneficiar, a căror activitate nu se situează încă la nivelul posibilităţilor de care dispun.** Ar fi util, în acest sens, ca forţa de muncă necesară viitoarelor directive să execute un stagiu de practică la unităţile furnizoare de utilaje tehnologice prin participare directă la realizarea şi asamblarea maşinilor şi agregatelor. Fiind iniţiate asupra întregii complexităţi constructive a utilajelor, viitoarele cadre vor fi în acest fel formate pentru întreţinerea şi exploatarea lor la randamente înalte. Totodată, ele vor putea fi folosite activ cu o eficienţă sporită, în perioada de formare şi la activitatea de montaj, care va avea de cîştigat în precizie şi operativitate.

O participare mai activă la operaţiunea de montaj şi de punere în funcţiune este necesară şi din partea furnizorului de utilaje şi a proiectantului. Aşa după cum au relevat cadrele de conducere care au participat la anchetă, prezenţa nemijlocită pe şantier a acestor factori de răspundere este absolut necesară pentru buna desfăşurare a activităţii din întreg sectorul de investiţii — construcţii, ea reprezentînd o contribuţie activă la reducerea duratelor de realizare a obiectivelor de investiţii. Sarcini importante revin ministerelor furnizoare, celor beneficiare precum şi Ministerului Construcţiilor Industriale în **impulsionarea activităţii colectivelor nominale şi a responsabililor pe obiective,** menite să contribuie la sporirea gradului de asistenţă tehnică pe care furnizorul de utilaje şi proiectantul o acordă la montaj şi la punerea în funcţiune a diferitelor obiective.

Este posibil să relevăm cu acest prilej şi o altă permanenţă în strategia de acţiune a tuturor factorilor ce concură la realizarea în bune condiţiuni a planului de investiţii, o concepţie comună constructorului, beneficiarului de investiţii proiectantului şi furnizorului de utilaje. **Procesul de reducere a duratelor de realizare a obiectivelor de investiţii este privit ca un mecanism complex, al cărui sincronism depinde de fiecare din componentele sale,** precum şi de modul în care acestea interacţionează în practică. În acest context, aşa cum de altfel a reieşit din toate etapele anchetei noastre, **se pune un accent deosebit pe colaborare, responsabilitate şi promptitudine în relaţiile dintre toţi factorii implicaţi, ca o condiţie definitorie pentru succesul acţiunilor comune desfăşurate în scopul reducerii duratei de realizare a obiectivelor de investiţii.**

Bogdan PĂDURE

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Ce este „intreprinderea inovatoare?"

MAJORITATEA specialiştilor împărtăşesc ideea că **inovaţia şi concepţia tradiţională de intreprindere sînt incompatibile.**

În condiţiile intreprinderii clasice rolul conducerii revine la a gestiona un patrimoniu dat în condiţii de eficacitate şi rentabilitate. Întotdeauna se urmăreşte creşterea şi înlocuirea resurselor existente căutînd a se răspunde la întrebarea: **„cum să atingem obiectivele pe care ni le-am fixat într-un fel eficace şi rentabil?".** *Cercetarea însăşi este văzută doar ca o investiţie de la care se aşteaptă rezultatele, în sfera ei de activitate conducătorul exercitîndu-şi mai puţin autoritatea.*

Inovaţia *dimpotrivă* **acoperă două noţiuni** *total opuse acestei concepţii de organizare statică a întreprinderii:* **conceptul de schimbare** *şi* **conceptul de proiect.** *Astfel,* **inovatorul** *se defineşte ca fiind* **purtătorul unui proiect a cărui realizare va antrena o schimbare:** *un produs nou, procedeu ameliorat, organizare transformată. În aceste noi condiţii, cînd conducerii îi revine sarcina de a administra şi inovaţia, interogaţia anterioară va trebui să fie reformulată în:* **„ce obiectiv să ne fixăm şi ce schimbări trebuie realizate pentru a-l atinge?".**

Ce înseamnă aceasta? **În primul rînd,** *că fără a abandona criteriile şi tehnicile obişnuite de gestiune financiară, comercială şi de personal, acestora li se vor adăuga altele privind: creativitatea, previziunea nevoilor, evaluarea riscurilor, prospectivitatea, posibilitatea de a comunica.* **În al doilea rînd,** *că pentru a se crea condiţii dezvoltării inovaţiei este necesar să se înlocuiască rigiditatea, ce caracteriza structura intreprinderii tradiţionale, cu supleţea.* **În al treilea rînd,** *că e necesar a transforma pe fiecare membru al aparatului de conducere într-un strateg al inovaţiei. Şi, în sfîrşit,* **în al patrulea rînd** *că gestiunea inovaţiei înseamnă a transforma incertitudinea în risc şi a-i analiza şi determina implicaţiile.*

Or, toate acestea înseamnă a vorbi despre un nou tip de intreprindere, **intreprinderea inovatoare,** *al cărei model de organizare şi de conducere este văzut de cea mai mare parte a specialiştilor ca avînd următoarele caracteristici:*

1. Este condusă de oameni capabili să-i imprime o **accelerare a creşterii prin inovaţie.** *Directorul general este definit ca un conducător activ ce stă la originea creativităţii şi a reuşitei.*

2. **Posedă structuri flexibile şi evolutive** *care-i asigură o autonomie generatoare de inovaţie şi cît mai aproape posibil de acţiune. Ea înseamnă renunţare la structurile ierarhice rigide care au ca defect principal faptul că protejează ceea ce există şi diminuează tentativele de schimbare.*

3 **Personalul** *chemat să pună în operă inovaţiile* **are o calificare şi competenţă ridicată.**

4. **Fluxurile de comunicaţii** *sînt astfel orientate încît* **oferă** *în permanenţă* **jocului combinatoriu inventiv elementele de inovaţie necesare.**

5. Politica economică pe care intreprinderea o promovează face ca **„frontierele"** *ei să fie* **permeabile la inovaţie în ambele sensuri.** *Deschiderea spre exterior are, în special, o importanţă deosebită prin dubla funcţie pe care o îndeplineşte: să permită perceperea necesităţilor, precum şi generarea şi adoptarea de idei noi.*

6. Este adevărat că inovaţia pune intreprinderea într-o situaţie de incertitudine. Prin metode şi tehnici adecvate de prognoză, creativitate, alegere şi selecţie a ideilor şi proiectelor de inovaţie, incertitudinea poate fi însă transformată într-o situaţie de risc, pentru care sînt deci posibile atît determinarea clară a obiectivelor cît şi controlul rezultatelor procesului (inovaţional).

Iulian BADIN

---

conducere şi organizare

EXPERIENŢE ÎN ACTUALITATE

Studiile absolvenţilor „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia şi administraţia de stat" în sprijinul creşterii eficienţei

UN NOU SISTEM DE CONDUCERE A UNITĂŢILOR DE CONSTRUCŢII-MONTAJ

ÎNCEPÎND CU ACEST NUMĂR, în cadrul rubricii „Experienţe în actualitate", revista noastră şi-a propus să prezinte mai multe studii de îmbunătăţire a activităţii de conducere şi organizare întocmite de absolvenţii **„Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia şi administraţia de stat" din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu".** *În principal, prin această iniţiativă urmărim următoarele obiective:*

- *prezentarea de experienţe valoroase în domeniul perfecţionării activităţii de conducere şi organizare a unităţilor noastre economice;*
- *evidenţierea modului în care au fost utilizate în rezolvarea unor situaţii concrete, metodele, tehnicile şi procedeele moderne de conducere;*
- *reliefarea posibilităţilor de generalizare a respectivelor soluţii în alte unităţi ale economiei naţionale.*

Vă prezentăm în continuare unul din aceste proiecte întocmite de ing. Ion Chira, a cărui aplicare a început în cursul acestui an la întreprinderea „Electromontaj"-Cluj, unitate profilată pe executarea lucrărilor de construcţii şi montaje energetice (linii de transport şi staţii de transformare electrice) avînd ca zonă de activitate teritorial a 11 judeţe din Transilvania: Cluj, Bistriţa-Năsăud, Sălaj, Maramureş, Satu-Mare, Mureş, Harghita, Bihor, Arad, Hunedoara şi Alba (ultimele trei parţial).

Dispersarea teritorială mare, ca şi dificultăţile legate de natura activităţii evidenţiază din capul locului greutăţile întîmpinate de autor dar şi importanţa proiectului. Prezentarea sa succintă în continuare aduce lămuririle necesare.

● Profunzimea analizei înseamnă descoperirea cauzelor...

TREBUIE SUBLINIAT că unitatea clujeană a obţinut rezultate bune în anii precedenţi (faţă de 1970 în anul 1972 productivitatea muncii a crescut cu 60%) în special ca urmare a eforturilor depuse de conducerea unităţii pentru ridicarea nivelului de mecanizare a lucrărilor şi extinderea acordului global (74%). Cu toate acestea se constată că nu toate rezervele de care dispune unitatea au fost valorificate, existînd încă multe posibilităţi de îmbunătăţire în special în domeniul organizării şi conducerii lucrărilor de construcţii. Astfel, **la liniile electrice de 220 şi 400 kv.** deşi ca urmare a concentrării resurselor (materiale, utilaje şi forţă de muncă) se reduc mult duratele de execuţie faţă de cele normate, datorită faptului că uneori concentrarea resurselor se face forţat de termene se ajunge la supraaglomerarea fronturilor de lucru muncindu-se în asalt şi în detrimentul realizării altor lucrări. **La lucrările mici** se constată o depăşire a duratei normate de execuţie datorită nerealizării obligaţiilor contractuale de către beneficiari şi ca urmare a unei slabe pregătiri a lucrărilor de către constructor.

Concluzia desprinsă din analiză evidenţiază că organizarea şi conducerea activităţilor de pregătire preliminară, programare, lansare, urmărire şi raportare a lucrărilor de construcţii montaj se realizează în mod defectuos, acest lucru reflectîndu-se în mod direct în special în următorii indicatori:

- duratele normate de execuţie a lucrărilor mici. mult depăşite;
- numărul actelor adiţionale la contracte pentru prelungirea duratelor de execuţie a lucrărilor, care este foarte mare;
- sarcina planificată de reducere a preţului de cost, care în cazul multor lucrări, nu se realizează.

Adîncirea analizei a condus la reliefarea principalelor cauze care duc la modificare în sensul arătat a indicatorului principal, durata de execuţie normată:

● **neîndeplinirea obligaţiilor contractuale de către beneficiari (în special la lucrările mici); ● programarea defectuoasă a executării lucrărilor; ● calitatea slabă a proiectelor şi greutăţi în corectarea greşelilor de proiectare; ● lipsa de concordanţă între prevederile legislaţiei pe linie de planificare a lucrărilor cu legislaţia privind planificarea resurselor; ● raportarea şi urmărirea defectuoasă a lucrărilor.**

Pe etape de organizare şi conducere a lucrărilor de construcţii, analiza critică a permis în continuare evidenţierea principalelor deficienţe existente. Este vorba de următoarele:

a. **Etapa de pregătire preliminară.** Lipsa documentaţiilor tehnico-economice de calitate corespunzătoare şi a filei de plan sigure care stă la baza programării resurselor materiale (în general) conduce la elaborarea de programe incerte de resurse şi la apariţia de neconcordanţe între programele de lucrări şi cele de resurse. Totodată necunoaşterea previzională a cererii de lucrări la beneficiari şi a oportunităţii acestora conduce la multe schimbări ale programelor de lucrări şi resurse.

b. **Etapa de programare a lucrărilor.** Programarea făcîndu-se pe baza unor nomenclatoare de lucrări inadecvate, nu există o corelare judicioasă a volumelor fizice şi valorice ale lucrărilor cu resursele necesare. Ca atare, nu se programează decît valorile lucrărilor şi termenele finale, ceea ce are implicaţii negative numeroase asupra activităţii subunităţilor (şantierelor).

c. **Etapa de raportare a lucrărilor.** Din cauza defecţiunilor existente în programarea lucrărilor rezultă o raportare imprecisă a producţiei şi un grad redus de informare.

● ...şi permite proiectarea noului sistem de conducere

PROFUNZIMEA şi rigoarea analizei critice întreprinse au permis conturarea noii soluţii de îmbunătăţire. În esenţă, aceasta a urmărit perfecţionarea activităţii de organizare şi conducere a unităţii, avînd ca obiectiv principal proiectarea

---

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

Ing. CONSTANTIN UNGUREANU

director general Centrala viei şi vinului

● **În activitatea dv. trebuie să ţineţi seama şi de influenţa exercitată de condiţiile climatice. Cum s-au manifestat acestea, îndeosebi în ultimii ani?**

— Anii agricoli 1970-1972 s-au caracterizat prin condiţii climatice, în general, nefavorabile viticulturii. În 1972, specialiştii din unităţi n-au fost confruntaţi cu nici-o altă problemă atît de dificilă ca aceea a timpului răcoros şi a umidităţii excesive.

● **În aceste condiţii — ale anului 1972 — care dintre deciziile luate consideraţi a fi fost cea mai importantă?**

— Cea mai importantă...? Desigur, decizia privind începerea recoltatului strugurilor la sfîrşitul lunii august poate fi considerată de o însemnătate deosebită; recoltarea strugurilor pentru vin în perioada respectivă s-a repetat de puţine ori în istoria viticulturii noastre.

● **Această decizie a fost adoptată numai de centrală?**

— În situaţia creată anul trecut, Centrala viei şi vinului, în colaborare cu Institutul de cercetări pentru viticultură şi vinificaţie— Valea Călugărească au elaborat un plan de măsuri, decizia menţionată fiind rezultatul studiilor şi analizelor efectuate în teren.

● **Efectele au justificat din punct de vedere economic măsura luată?**

— În multe unităţi, recoltarea a început cînd producţia medie de struguri a fost de 7—9 mii kg/ha pentru ca, după numai 8—10 zile, ca urmare a atacului mucegaiului, cantitatea de struguri recoltată de pe un hectar să ajungă la circa 1500 kg. La nivelul ramurii, decizia de a se recolta cu circa o lună şi jumătate mai devreme a avut ca rezultat recuperarea producţiei evaluate în proporţie de 78%. Acest procent justifică un răspuns afirmativ la întrebarea pusă, cu toate că pierderile, în ciuda măsurilor întreprinse, au fost destul de mari.

● **S-au înregistrat pagube numai în ţara noastră?**

— Condiţiile climatice nefavorabile au făcut să se înregistreze scăderi de producţie şi

● Obiectivul esențial urmărit prin noul sistem de conducere : scurtarea duratei de execuție a lucrărilor.

● In cadrul obiectivului general s-a căutat să se proiecteze o astfel de organizare a subsistemelor de programe, lansare și urmărire a producției, incit funcționarea lor să se realizeze concomitent cu cea a subsistemelor de asigurare cu resursele necesare executării lucrărilor.

● Gindit in sens cibernetic, proiectat pe baza metodei drumului critic, sistemul semnalează factorilor de decizie abaterile față de programe prin legături informaționale inverse.

● La intocmirea multiproiectelor pentru lucrările cuprinse in planul de stat s-au luat în consdierare trei restricții : ● reducerea numărului de lucrări în execuție simultană pe fiecare șantier în parte ; ● executarea simultană a cel mult două lucrări de un anumit profil (linii sau stații) ; ● asigurarea continuității și ritmicității lucrărilor.

unui nou sistem de conducere a lucrărilor de construcții montaj (linii de transport și stații electrice de transformare).

Sistemul privește planul de producție al unității ca un proces complex alcătuit din mai multe activități (lucrările) pentru care se programează, urmăresc și raportează permanent, inceperea, desfășurarea și terminarea. concomitent, a lucrărilor și resurselor.

Gîndit în sens cibernetic, el are capacitatea ca în toate etapele (de pregătire preliminară, programare, lansare, execuție și raportare a lucrărilor) să semnaleze punctelor de decizie abaterile față de programe prin legături (circuite informaționale) inverse.

La proiectarea noului sistem de conducere s-a folosit ca instrument matematic **metoda drumului critic.** În scopul eliminării lipsurilor arătate s-au întocmit **multiproiecte** pentru lucrările șantierelor cuprinse ca sortimente în planul de stat. La întocmirea acestora s-a căutat să se ia concomitent în considerare următoarele **restricții :**

- reducerea numărului de lucrări în execuție simultană pe fiecare șantier în parte ;
- executarea concomitentă a cel mult două lucrări de un anumit profil (linii sau stații) ;
- asigurarea continuității și ritmicității lucrărilor.

În esență, se propune o schemă bloc (de funcționare a sistemului) de programare a lucrărilor în trei etape :

Etala I. Se preconizează întocmirea la unitate a multiproiectelor cu eșalonarea lucrărilor. Pe baza programelor de lucrări se stabilesc în subsistemele respective necesarul de : materiale (în sistemul aprovizionare), utilaje și mijloace de transport (în sistemul de mecanizare), forță de muncă (în sistemul personal). Aceste programe interdependente de lucrări și resurse se corelează într-un program inițial, care se propune forului tutelar.

Etapa II. Constă în analizarea programului la nivelul resurselor alocate, cu stabilirea planului pentru șantiere.

Etapa III. Se referă la lansarea planului operativ de către unitate și programarea la șantiere a lucrărilor după grafice Gantt, drum critic și flux continuu, conform multiproiectelor.

Urmărirea respectării graficelor s-a preconizat a se efectua cu ajutorul unor tablouri de bord proiectate a se realiza în compartimentele principale de conducere șantier, producție-programare, aprovizionare , mecanizare, urmînd a fi sintetizate la conducerea unității. Abaterile constatate, din raportările primite de la șefii de lucrare vor fi analizate în punctele de decizie respective, efectuîndu-se reglarea procesului. Este vorba deci de corelarea activităților ce concură la realizarea obiectivului propus : scurtarea duratei de execuție a lucrărilor prin asigurarea continuității și ritmicității lucrărilor. Suplimentar, în vederea îmbunătățirii activității de pregătire preliminară a lucrărilor s-a considerat necesară luarea și a altor măsuri, dintre care reținem următoarele :

- Trecerea activității de elaborare a proiectelor de execuție la unitățile de producție, ceea ce elimină o serie de lipsuri și conduce direct la scurtarea uratei totale de realizare a investiției ;
- Ținerea evidenței duratelor de execuție pe fiecare lucrare în parte și arhivarea separată a acestor evidențe pentru îmbunătățirea programării ;
- Verificarea proiectelor, avizarea studiilor tehnico-economice, și însușirea proiectelor de execuție la proiectanți ;
- Depistarea previzională a stadiilor fizice ale obiectivelor industriale ;

Toate acestea evidențiază faptul că, în cadrul obiectivului principal urmărit — scurtarea duratei de execuție a lucrărilor — proiectarea noului sistem de conducere a avut în vedere o astfel de organizare a subsistemelor de programare, lansare și urmărire a producției, încît funcționarea conducerii lor să se realizeze concomitent cu cea a subsistemelor de asigurare cu resursele necesare executării lucrărilor. Luarea în considerare a restricțiilor anterior arătate permit o folosire mai rațională a resurselor și creșterea eficienței economice în cadrul fiecărei lucrări.

● Efectele economice justifică oportunitatea preocupării

IMPLEMENTAREA sistemului de conducere a lucrărilor de construcții-montaj propus, concretizîndu-se în principal în scurtarea duratelor de execuție, conduce la obținerea unui complex de efecte economice favorabile identificabile atît la unitatea de execuție, la cea de exploatare a instalațiilor cît și la unitatea beneficiară de energie electrică. Să luăm două exemple :

- numai prin reducerea cheltuielilor indirecte la o lucrare ca urmare a scurtării duratei de execuție cu 22% se obțin economii de peste 1,1 milioane de lei;
- prin încadrarea în durata normată de execuție la lucrările de linii de 110 kV în 1974 se pot obține economii de peste 7 milioane de lei.

Cele arătate evidențiază clar oportunitatea preocupării pentru scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de construcții-montaj, faptul că obiectivul esențial avut în vedere la proiectarea noului sistem de conducere a fost stabilit corect funcție de specificul activității unității printr-o analiză critică profundă și riguroasă a situației existente, prin folosirea judicioasă a instrumentarului matematic modern, posibilitatea extinderii soluției și în cadrul altor unități economice cu activitate similară fiind evidentă.

TEHNICA MODERNĂ DE CALCUL ȘI CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE (II)

● Calculatorul electronic și decalajul în domeniul conducerii

NUMĂRUL calculatoarelor electronice se dublează în lume la fiecare doi ani și jumătate. Numai în Franța, numărul celor instalate va crește probabil de la 4 000 în 1969 la 15 000 în 1975 și 30 000 în 1980. Capacitatea instalată crește și mai repede — se dublează în fiecare an. La această creștere a capacității se adaugă expansiunea serviciilor oferite : memorii de masă, accesul direct, interogarea, conversația și unități periferice cu vizualizare, teleprelucrarea, exploatarea în timp real și în timp divizat.

Această capacitate impresionantă și costisitoare este oare folosită din plin în domeniul conducerii ? Acest lucru se va întîmpla poate mîine, dar, fără îndoială, nu se realizează în prezent. Anchetele experților arată că chiar în S.U.A. calculatoarele sînt folosite cel mai frecvent pentru operații convenționale, adică prelucrarea de masă a lucrărilor obișnuite de birou (facturarea, întocmirea statelor de plată, evidența contabilă) etc. Un număr crescînd de aplicații la activitățile de nivel superior ca marketing-ul, aprovizionarea, controlul stocurilor și al producției rămîn fragmentare. Utilizări mai prețioase, năzuind la o integrare completă a sistemelor referitoare la un întreg sector sau întreprindere, sînt încă relativ puține, chiar în planurile de viitor ale cadrelor de conducere anchetate. Este deci evident că în calitate de instrument al conducerii calculatorul continuă să fie utilizat incomplet.

Cînd un calculator se folosește în mod corepunzător în domenii care au devenit în prezent convenționale, o întreprindere evoluează cu siguranță către o mai bună conducere, fără să lichideze prin aceasta însă decalajul în domeniul conducerii atunci cînd el există. Paradoxal, însă folosirea unui calculator scoate pe deplin în evidență toate decalajele care există în ceea ce privește metodele, procedeele și structura organizatorică a întreprinderii.

Vom enumera în continuare cîteva dintre cele mai frecvente motive de utilizare incompletă a posibilităților oferite de calculator :

a) întreprinderea nu este adaptată la necesitatea de a culege într-un mod precis și complet datele de bază interne și externe care ar trebui să alimenteze sistemele ;

b) utilizarea metodelor științifice sau cel puțin raționale și sistematice nu a devenit o practică în luarea deciziilor datorită, în parte, motivelor expuse mai sus :

c) cadrele de conducere nu sînt conștiente de posibilitățile uriașe oferite de metodele și sistemele avansate ; nu știu cum să le folosească pe cele care le-au fost oferite ; sînt foarte greu de acord să-și transforme radical propriul lor mod de a conduce :

d) există o lipsă acută de specialiști de înaltă calificare în domeniul prelucrării datelor ; această lipsă este chiar mai acută în ceea ce-i privește pe proiectanții de sisteme complexe de conducere ;

e) colaborarea dintre specialiștii în prelucrarea datelor și cadrele de conducere este o problemă spinoasă ; în funcție de poziția adoptată de conducere, dificultățile duc fie la neputința specialiștilor sau, dimpotrivă, la o atitudine dictatorială a acestora ;

f) în loc să fie integrate cu conducerea și cu diversele operații, sistemele sînt concepute „pe marginea lor" ;

g) structura există a întreprinderii și metodele de conducere practicate nu sînt potrivite pentru introducerea unor sisteme avansate.

● În loc de concluzii

FOLOSIREA calculatorului poate constitui un factor decisiv în dezvoltarea, în sporirea competitivității și rentabilității întreprinderii. Dacă acestea urmează să fie bine folosite, condițiile de eficiență a sistemelor trebuie respectate, iar structura întreprinderii și metodele de conducere adaptate în consecință.

Conducerea superioară trebuie să asigure impulsul inițial, să creeze condițiile cerute și să stimuleze evoluția care poate fi realizată numai cu participarea activă a tuturor cadrelor de conducere. Aceasta presupune eforturi din partea cadrelor de conducere la toate nivelurile pentru a-și modifica stilul de muncă și a adopta noul stil de conducere.

Evoluția poate avea loc numai în etape, determinate de un plan pe termen lung privind sistemele, metodele și structura, în strînsă legătură cu întregul plan pe termen lung al întreprinderii.

Astfel, evoluția către folosirea deplină a calculatorului și adaptarea structurii și metodelor este, desigur, progresivă, căci este periculos dacă vrei să înaintezi prea repede în acest domeniu. Este esențial să se aleagă un obiectiv ambițios și să se avanseze pas cu pas.

Paraschiv BAȘTUREA

în viticultura unor țări mari producătoare de vin, cum sînt : Franța, Italia, Bulgaria, U.R.S.S.

● Dezvoltarea forțelor de producție restrînge influența condițiilor climatice. Cum se reflectă această realitate în viticultura mondială ?

— Influențele nefavorabile ale factorilor naturali pot fi diminuate în oarecare măsură. Spre exemplu, pentru combaterea grindinei, pe plan mondial se folosesc o serie de metode cu rezultate încurajatoare. În U.R.S.S„ pentru prevenirea grindinei pe o suprafață de circa 3,5 mil. ha se folosesc rachete : pe suprafețe mai mici metoda se folosește și în Iugoslavia și Bulgaria. În Italia și Franța, pe lîngă rachete, se folosesc și fuzee de mică altitudine. În S.U.A., Canada și Japonia, pentru prevenirea grindinei, sînt utilizate avioanele. De asemenea, în zonele viticole secetoase se experimentează metode de provocare artificială a ploilor.

● În țara noastră, care sînt preocupările de a se asigura „securitatea" recoltei de struguri ?

— Există și la noi o preocupare de asigurare a recoltei de struguri, experimentîndu-se diferite metode de combatere a grindinei.

Totodată, in acest context, trebuie menționat programul național de extindere a irigațiilor prin înfăptuirea căruia vor fi restrînse considerabil influențele negative ale factorilor climatici. Punerea în valoare, prin plantarea cu viță de vie, a nisipurilor din sudul Olteniei (circa 10 000 ha irigate. n.n.) constituie una din măsurile eficiente întreprinse împotriva condițiilor climatice nefavorabile.

● Clima influențează calitatea strugurilor și deci a vinului. Această influență este modificată prin intervenția omului. Cu ce intensitate și în ce sens ?

— Metodele de vinificare aplicate trebuie să corespundă calității strugurilor obținuți. Astfel, în 1972, intervenția factorilor artificiali în procesul de vinificare a fost redusă, vinul obținut caracterizîndu-se printr-o concentrație mai scăzută în alcool, ceea ce corespunde în mai mare măsură gustului consumatorilor. Ca urmare, și în acest an vom urmări să păstrăm însușirile naturale ale vinului și în acest fel să ne apropiem în mai mare măsură de preferințele consumatorilor.

● În încheiere, vă rog să ne spuneți ce vă folosește cel mai mult în activitatea dv.?

— Îmi este deosebit de util faptul că nu m-am îndepărtat de această frumoasă meserie, care este viticultura, nici un moment de la absolvirea facultății și că am lucrat la toate nivelele — de execuție și de conducere — pînă a fi numit în acest post de mare răspundere. De cel mai mare folos îmi sînt colaboratorii — specialiști sau simpli viticultori — care au simțul datoriei și al răspunderii.

I. MANEA

VADEMECUM

Știți să ascultați ?

— Chiar dacă pretindeți că da, luați în considerare și următoarele sfaturi —

COMUNICAREA este cheia unei conduceri eficace. La baza acestei afirmații, împărtășite de majoritatea specialiștilor, stă supoziția că o parte tot mai mare din activitatea cadrelor de conducere este ocupată de convorbiri, discuții, reuniuni... Dar dacă toți cei antrenați în activitatea de conducere stăpînesc arta exprimării scrise sau orale, mulți neglijează esențialul comunicării... arta de a asculta. În scopul de a vă ajuta să comunicați eficace cu subalternii sau cu superiorii, vă facem următoarele recomandări :

1. Ascultați în special ultima frază a interlocutorului. *Această ultimă frază, fiind de obicei un rezumat a ceea ce interlocutorul așteaptă de la dv. este recomandabil ca răspunsul dv. să se inspire direct din ea.*

2. Rămîneți tot timpul atent. *A ști să asculți înseamnă, de asemenea, să acorzi suficientă atenție pentru a reține o aluzie, o idee vag schițată la un moment dat, numai astfel putînd să-l faci pe interlocutor sau pe participantul la discuție să aprofundeze cutare sau cutare aspect.*

3. Luați un minimum de note. *Deși opiniile specialiștilor sînt divergente în această privință, se pare totuși că luarea notelor este un obstacol al eficienței dialogului. Într-adevăr, este dificil de a scrie și de a fi atent în același timp. Făcînd singuri experiențe și veți constata că atenția vi se diminuează, destul de rapid, tendința de a reproduce aproape integral spusele interlocutorului făcîndu-vă să pierdeți firul dialogului. Dimpotrivă, a lua un minimum de note înseamnă a-ți impune un profund efort de atenție, a rămîne în permanență și integral disponibil. Procedînd astfel, descongestionați memoria, la sfîrșitul convorbirii putînd pune ușor în scris ceea ce pe parcurs ați constatat că merită a fi reținut și utitlizat.*

4. Respectați tăcerile. — *Este lucru cel mai greu de realizat, cerînd o mare stăpînire de sine. Dacă uneori discuția se oprește, pentru că interlocutorii au încetat să vorbească, nu uitați că tăcerea „traduce" o nevoie de reflexie, necesară fiecăruia pentru a-și face bilanțul. A întrerupe această tăcere necesară într-o manieră intempestivă înseamnă a risca să creați o stare de iritare și de agresivitate verbală ce prejudiciază reușita convorbirii.*

5. Acceptați privirea celuilalt. *— Observația demonstrează că nu este nimic mai neplăcut decît acei oameni care fixează cu „încăpățînare" vîrful pantofului lor sau fereastra, fără a înfrunta privirea celuilalt. Aceasta este valabil pentru toți căci nimic nu egalează „inteligența" privirii pentru a crea un climat de încredere și a permite comunicarea.*

6. Feriți-vă de mimici și reacții nepotrivite. *O figură sceptică sau chiar o aprobare prea sistematică, prin înclinarea capului, riscă să dezorienteze pe interlocutor. Aceasta din urmă, trebuie, pentru a fi în măsură să se exprime complet, să se simtă încurajat, nu criticat aprioric. Mai degrabă se recomandă adoptarea unei atitudini de susținere.*

Din cele spuse, rezultă că ascultarea departe de a fi o atitudine pasivă este, dimpotrivă, un proces activ care cere, o totală angajare a individului. A ști să asculți înseamnă a crea o condiție favorabilă afirmării capacității colaboratorilor, a recunoaște că ai totdeauna nevoie de alții și că veritabila forță a colectivului rezidă în calitatea oamenilor săi, în spiritul de echipă care-i animă.

I. B.

INFORMATIE-DECIZIE

SISTEMUL „BUCUR" – În sprijinul conducerii şi administraţiei locale

CU UN AN ÎN URMĂ Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Bucureşti a adoptat decizia privind trecerea la realizarea treptată a unui sistem informaţional economico-social, subordonat cerinţelor conducerii eficiente a activităţilor C.P.M.B., denumit sistemul „Bucur". Raţiunea acestei decizii a constat în necesitatea, realizării unui sistem perfecţionat de conducere, adecvat particularităţilor existente în economia şi administraţia locală din Capitală.

Preocupări concrete în vederea introducerii metodelor şi mijloacelor avansate de analiză şi decizie în economia locală a municipiului Bucureşti exista de aproape un deceniu. Dar experienţa căpătată în această perioadă — pe lîngă certe rezultate pozitive — a scos în evidenţă şi neajunsurile strategiei iniţiale, bazată aproape exclusiv pe iniţiativa unor unităţi beneficiare izolate.

Perpetuarea unui asemenea mod de lucru deşi se putea solda în continuare cu aplicaţii utile şi valoroase, ar fi amplificat mereu lipsa de unitate în concepţie, diversificarea inutilă şi neeconomicoasă a programelor de calculator, duplicarea efortului în proiectare, dificultatea integrării aplicaţiilor într-un sistem unitar. Pe de altă parte, lipsa unor criterii de gradare a priorităţilor a deschis cale largă atacării şi a unor probleme neprioritare, în dauna altora a căror necesitate reală şi stringentă nu se exterioriza din lipsă de iniţiativă. Inexistenţa unui program de perspectivă pentru perfecţionarea sistemului a început să genereze incertitudini în privinţa oportunităţii măsurilor luate pentru asigurarea cu cadre de informaticieni şi dotarea unităţilor cu echipament adecvat.

Devenea tot mai evident că această cale trebuie abandonată, şi că eforturile nu pot fi nici raţionale, şi nici eficiente fără existenţa unei concepţii unitare, a unui cadru închegat şi a unui program coerent şi realist, potrivit cărora să se realizeze treptat acele aplicaţii care dau conţinut concret măsurilor de perfecţionare a sistemului de conducere a C.P.M.B. Acestui deziderat major îi răspunde programul sistemului „Bucur".

● Avantajele abordării unitare a analizei sistemului
● Diversitatea obiectului de activitate impune considerarea simultană a delimitării de subsisteme pe funcţiuni, unităţi organizatorice şi ramuri economice
● Opţiunea pentru modalitatea de prelucrare a datelor fundamentată prin calcule comparative de eficienţă

● Scopuri şi premise

CONSTRUIREA treptată a acestui sistem urmăreşte realizarea a două scopuri esenţiale : a. perfecţionarea organizării şi conducerii economiei şi a administraţiei locale ; b. creşterea eficienţei conducerii prin : accelerarea vitezei de culegere, prelucrare şi transmitere — recepţie a informaţiilor ; sporirea preciziei informaţiilor ; ridicarea gradului de prelucrare şi sistematizare a datelor ; raţionalizarea şi simplificarea evidenţelor ; eliminarea paralelismului în circulaţia informaţiilor ; elaborarea unor soluţii optime pentru fundamentarea deciziilor cu caracter strategic şi tactic.

Premisele principale necesare trecerii la realizarea treptată a sistemului „Bucur" s-au acumulat în ultimii ani.

Două evenimente relativ recente pot fi considerate majore în privinţa premiselor : înfiinţarea şi funcţionarea — cu începere de la 1 ianuarie 1973 — a „Centrului de informatică şi organizare" (CINOR) proiectantul general al sistemului „Bucur" şi dotarea acestei unităţi cu primul calculator românesc (de capacitate medie), de tipul „Felix — C. 256".

În abordarea noului sistem, economia şi administraţia locală a Capitalei — în ansamblu — sînt tratate ca un sistem economico-social închegat. Subsistemele componente, cu legături de interdependenţă între ele şi în interacţiune cu mediul exterior, formează un sistem cibernetic deschis în care autoreglarea se realizează în mod conştient de către factorul decizional — uman, prin exercitarea atributelor conducerii. Deciziile care se iau vizează activitatea desfăşurată de către numeroasele organizaţii economice, de subordonare locală din diferite ramuri, care activează în municipiul Bucureşti, cu care economia şi administraţia locală din Capitală se interferează cel mai mult şi în relaţie cu care au loc cele mai semnificative interacţiuni. Ar fi suficient să ne gîndim la faptul că aproximativ 200 de mii de salariaţi din peste 1000 de unităţi desfăşoară o mare varietate de activităţi, de la cele de administrarea patrimoniului public, sistematizarea oraşului, transportul urban, pînă la oficierea actelor de stare civilă. De modul cum funcţionează toate resoartele C.P.M.B., depinde atît starea economiei şi a administraţiei locale din Capitală, cît şi starea de satisfacţie (sau de insatisfacţie) a mediului exterior.

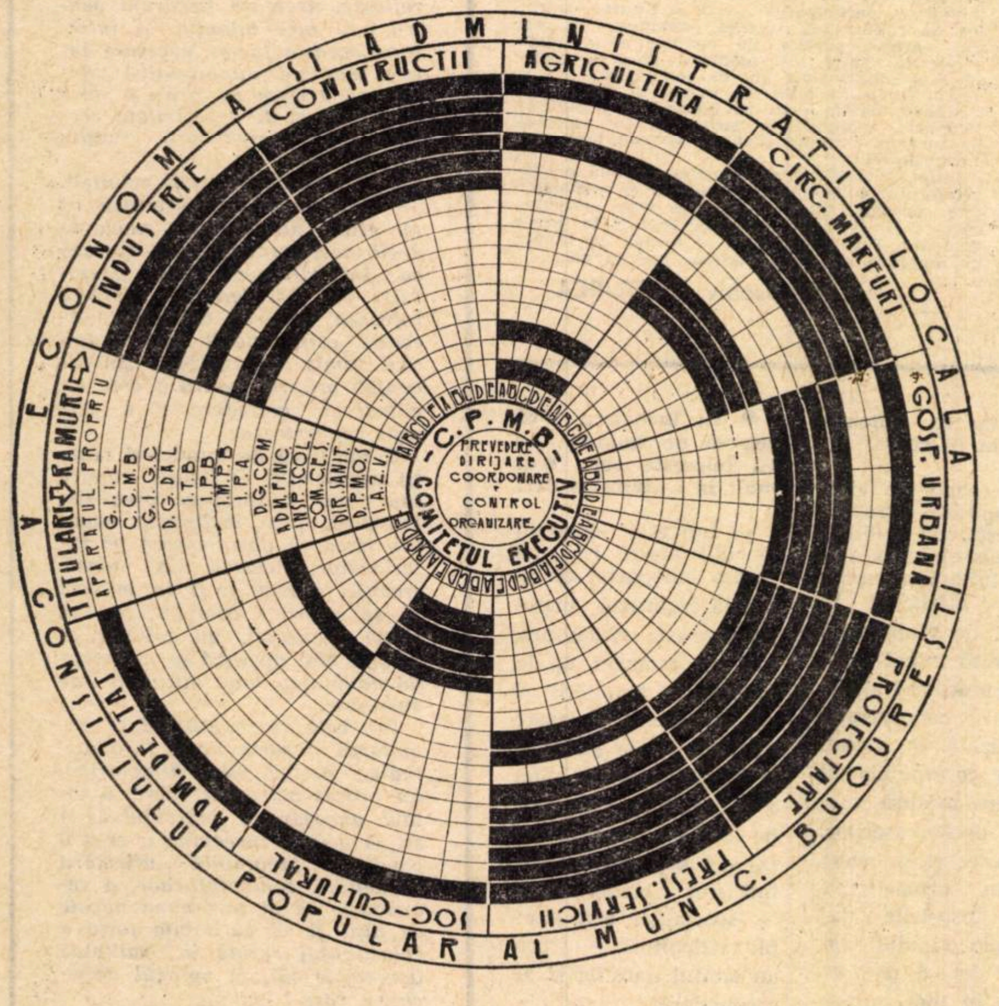

Fig. 1 — Sistemul „Bucur" integrat. Subsisteme funcţionale. A. Cercetare, dezvoltare ; B. producţie ; C. comercial ; D. financiar — contabilitate ; E. personal.

Pivotul sistemului „Bucur" va fi un sistem informaţional renovat, al cărui angrenaj trebuie să funcţioneze optim în procesul pregătirii şi fundamentării deciziilor pe care le iau organele de resort ale municipalităţii.

O dificultate majoră în construirea sistemului „Bucur" constă în aria largă a economiei şi administraţiei locale şi din ierarhizarea specifică a sistemului de organizare. În această situaţie, singura soluţie plauzibilă şi raţională pentru a netezi calea analizei şi a proiectării aplicaţiilor concrete a fost divizarea sistemului în subsisteme componente, după reguli proprii conceptului de sistem cibernetic.

Nomenclatorul — cadru şi programul de realizare al sistemului „Bucur" — se referă la trei tipuri de subsisteme componente : funcţionale, pe unităţi organizatorice şi pe ramuri.

Subsistemele funcţionale — la toate nivelele — sînt derivate din funcţiile organismelor economico-sociale. Începînd cu nivelul operativ (întreprinderea, instituţia etc.), continuînd cu cel tactic (organizaţii economice, organe locale de specialitate etc.) şi sfîrşind cu nivelul strategic, sistemul de conducere vizează activităţile — generatoare de informaţii prin care se manifestă funcţiile unităţilor (cercetare — dezvoltare, producţie, comercial, financiar-contabil şi personal).

Natura şi conţinutul activităţilor (a subsistemelor funcţionale) sînt determinate de locul şi rolul unităţii în ierarhizarea organizatorică a sistemului şi de profilul său economico-social. Nomenclatorul subsistemelor funcţionale din sistemul „Bucur" reflectă acest adevăr. Ca atare, la unităţile situate la nivel operativ predomină o mare varietate de subsisteme funcţionale caracteristice gestiunii economice a unităţilor etc. La nivelul strategic, pe prim plan se situează acele activităţi de sinteză prin care Comitetul executiv acţionează pentru soluţionarea problemelor majore : dezvoltarea urbanistică a Capitalei ; aprovizionarea populaţiei ; rezolvarea problemei locuinţelor ; îmbunătăţirea funcţionării serviciilor publice ; creşterea eficienţei activităţii economico-sociale ; diversificarea producţiei şi a serviciilor ; execuţia bugetului local etc.

Subsistemele pe unităţi organizatorice s-au stabilit prin identificarea unităţilor cu personalitate juridică existente în sistemul organizatoric al C.P.M.B. În fig. nr. 1 sînt menţionate organizaţiile economice, instituţiile şi unităţile pe care Comitetul executiv le conduce direct, nemijlocit. Pe lîngă aceste verigi, în sistemul de conducere al C.P.M.B. mai există tot atîtea subsisteme de tipul menţionat, cîte unităţi sînt în subordinea unităţilor de la nivelul tactic.

Delimitarea în cadrul sistemului „Bucur", a subsistemelor pe unităţi organizatorice constituie o necesitate obiectivă a conducerii economiei şi administraţiei locale. Conducerea planificată a acestor sectoare se realizează prin titulari de plan, cărora li se atribuie resurse şi li se stabilesc sarcini. De asemenea, prin acest mecanism se asigură condiţiile necesare nu numai pentru planificarea şi conducerea în profil departamental, ci şi în profil teritorial.

Sistemele pe ramuri s-au delimitat cu luarea în considerare a faptului că unităţile C.P.M.B. desfăşoară o mare diversitate de activităţi din numeroase ramuri ale producţiei materiale şi a serviciilor. Pe măsura creşterii autonomiei locale sectoarele conduse de consiliile populare se amplifică pe seama transferului de noi unităţi — din diferite ramuri — în subordinea consiliilor populare. Necesitatea delimitării acestor ramuri ca subsisteme de conducere izvorăşte din cerinţele dezvoltării planificate a economiei, ştiut fiind că prin planul naţional unic, resursele, nivelele, proporţiile şi ritmurile de dezvoltare sînt dimensionate şi în profil de ramură. Construirea etapizată a întregului sistem, începută în 1971, se prevede a fi definitivată în jurul anului 1990.

● Priorităţi

O PROBLEMĂ, dintre cele mai dificile, apărută cu ocazia elaborării programului de realizare a sistemului „Bucur" a constat în gradarea priorităţilor. La început păreau plauzibile două alternative extreme, oricare din acestea putînd sta la baza strategiei adoptate :

a) proiectarea concomitentă în cîteva unităţi şi generalizarea — în toate unităţile economiei şi administraţiei locale — a subsistemelor funcţionale (aplicaţiilor) într-o anumită succesiune ;

b) realizarea treptată a subsistemelor pe unităţi organizatorice şi — odată cu acestea — pe ramuri, prin proiectarea succesivă şi implementarea aplicaţiilor corespunzătoare subsistemelor funcţionale.

Nici una din aceste formule nu s-a putut accepta în exclusivitate, deoarece : în primul caz, deşi soluţia ar fi favorizat o utilizare optimă a cadrelor de informaticieni şi o rapidă încărcare a capacităţii echipamentului, în schimb ar fi întîrziat cu mult cîştigarea experienţei necesare integrării subsistemelor funcţionale în cadrul unităţilor organizatorice şi a ramurilor; în al doilea caz, dezavantajul utilizării lente a potenţialului tehnic şi imposibilitatea realizării unei raţionale specializări a cadrelor nu puteau fi ignorate. În acelaşi timp, ambele alternative păcătuiau, deopotrivă, prin aceea că nu luau în considerare gradul diferenţiat de pregătire şi de interes a unităţilor noastre.

Singura soluţie realistă care, în cele din urmă, s-a acceptat şi în funcţie de care s-a definitivat planul director, a constat într-o formulă mixtă, care se rezumă la următoarele :

1) Subsistemele funcţionale (aplicaţiile) se atacă — în ordinea priorităţilor fixate — de către „unităţi pilot" şi se generalizează (iniţial) numai la o parte din unităţile C.P.M.B. Pentru fiecare subsistem se stabilesc una sau mai multe „unităţi pilot", în funcţie de complexitatea şi particularităţile aplicaţiilor şi de gradul de generalitate al acestora

Priorităţile sînt gradate în concordanţă cu criteriile ce decurg din indicaţiile Hotărîrii C.C. al P.C.R. din 12 aprilie 1972, cu necesităţile şi posibilităţile C.P.M.B. Pe primele locuri se situează următoarele activităţi şi aplicaţii : gestiunea valorilor materiale ; relaţii cu furnizorii şi beneficiarii ; programarea, lansarea şi urmărirea operativă a producţiei ; investiţii; utilizarea fondurilor fixe ; financiar-contabil ; banca de date a cadastrului urban ; planificare etc.

2) În unităţile considerate prioritare, aplicaţiile (subsistemele funcţionale) se atacă într-un ritm mai rapid, astfel ca pînă în jurul anului 1980 în acestea să se realizeze sisteme integrate de conducere, avînd în vedere premisele existente şi importanţa sectoarelor de activitate pe care le patronează.

3) Prin interconectarea consecutivă a subsistemelor pe unităţi organizatorice — după criteriul diviziunii sociale a muncii — se realizează treptat subsistemele pe ramuri. Ritmul de punere în funcţiune a acestor subsisteme depinde mai ales de prioritatea unităţilor vizate.

În ce priveşte baza tehnică a noului sistem de conducere, componentele sale vor fi proiectate — ca regulă generală — în ipoteza utilizării echipamentelor moderne care să permită culegerea, prelucrarea, transmiterea, înregistrarea şi stocarea automată sau mecanizată a informaţiilor (tratarea şi vehicularea manuală a datelor nu se prevăd decît pentru cazurile în care această alternativă este fundamentată prin calcule comparative de eficienţă) şi ţinînd seama de posibilitatea achiziţionării şi adaptării unor programe de calculator elaborate de unităţi specializate — din ţară sau străinătate — atunci cînd calculele de eficienţă confirmă oportunitatea unei atari soluţii, cît şi de colaborarea şi cooperarea CINOR cu alte organizaţii de specialitate.

dr. Nicolae HAIDUC

ABREVIERI :

C.P.M.B. — Consiliul popular al municipiului Bucureşti.

G.I.I.L. — Grupul întreprinderilor de industrie locală.

C.C.M.B. — Centrala de construcţii-montaj Bucureşti.

G.I.G.C. — Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală.

D.G.D.A.L. — Direcţia generală de dezvoltare a construcţiilor de locuinţe şi social-culturale şi administraţie locativă.

I.P.B. — Institutul de proiectare „Proiect — Bucureşti".

I.T.B. — Întreprinderea de transport Bucureşti.

I.M.P.B. — Întreprinderea de morărit şi panificaţie Bucureşti.

I.P.A. — Întreprinderea produse alimentare.

D.G.Com. — Direcţia generală comercială.

D.P.M.O.S. — Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale.

Com.C.E.S. — Comitetul pentru cultură şi educaţie socialistă.

I.A.Z.V. — Inspectoratul agro-zootehnic.

PUNCTE DE VEDERE

concepte-teorii

VALOAREA ȘI PRODUCTIVITATEA MUNCII SOCIALE

● Datele statistice repun în discuție teza cu privire la raportul invers între productivitate și valoare.

● Explicații ca modificarea structurii mărfurilor, în sensul incorporării unei cantități mai mari de muncă complexă, nu ar putea motiva „ruptura totală" dintre preț și valoare, dintre valoare și productivitatea muncii.

● Valoarea suportă influența complexă a fazelor procesului de producție, a volumului și structurii mărfurilor existente pe piață, sau a sistemului de nevoi sociale.

IN LITERATURA NOASTRĂ economică este larg utilizată teza formulată de Karl Marx, în primul volum al „Capitalului", cu privire la raportul invers proporțional între creșterea productivității muncii și valoare, respectiv preț.

Realitățile economice de astăzi sînt mult mai complexe, evidențiindu-se că în timp ce productivitatea muncii sociale a crescut mult, a avut loc și o creștere a prețurilor în economia țărilor capitaliste. De exemplu, în S.U.A. productivitatea muncii sociale a crescut în perioada 1849—1962 de circa 7,43 ori. *) Pe aceeași perioadă, statisticile americane oferă serii de date ale indicelui prețurilor pe perioade de 10—20 ani care evidențiază o creștere netă a prețurilor. Aceste serii de date, dacă sînt legate între ele, ne arată că în perioada 1849—1961 prețurile au crescut de 4,20 ori **). Creșterea de 4,20 ori a prețurilor are mai mult o valoare orientativă deoarece în determinarea ei am folosit serii de date ale indicelui prețurilor calculate fiecare pe baza unei structuri specifice perioadei respective.

În explicarea neconcordanței dintre teza teoretică enunțată mai sus și practica economică se pot aduce următoarele argumente :

1. Structura mărfurilor este într-o continuă modificare. Apar noi mărfuri în condițiile în care alte mărfuri părăsesc circuitul economic. Reînnoirea permanentă a mărfurilor, care este din ce în ce mai rapidă, face ca structura grupei de mărfuri avută în vedere la calcularea indicelui prețurilor, care era reprezentativă pentru o anumită perioadă, să nu mai corespundă perioadei următoare. Această situație creează greutăți în calcularea evoluției indicelui prețurilor pe perioade mari de timp. 2. Produsele, chiar și cele tradiționale, în decursul timpului suferă modificări în sensul creșterii calității și a gradului de complexitate tehnică. Aceste modificări reclamă un consum de muncă complexă din ce în ce mai mare, care are ca efect creșterea valorii. 3. Raportul de inversă proporționalitate dintre valoarea și productivitatea muncii sociale are în vedere nu valoarea totală a produsului, ci numai valoarea nou creată. 4. Datorită anumitor împrejurări, în economia țărilor capitaliste a existat fenomenul de inflație care, după cum se știe, determină creșterea prețurilor.

Oricît ar influența mișcarea prețurilor, acești factori nu pot determina însă o ruptură totală între preț și valoare, între valoare și productivitatea muncii sociale.

Pentru a demonstra concordanța dintre valoare — productivitatea muncii sociale și viața economică am putea exprima valoarea în timp de muncă. Considerăm că un astfel de procedeu ar verifica teza mai sus amintită, dar această verificare ar fi neconcludentă deoarece acest procedeu are vicii care îl fac inutilizabil.

În primul rînd, gradul de complexitate al muncii încorporată în aceeași valoare de întrebuințare crește de la o perioadă la alta și, deci, valoarea exprimată în timp de muncă ar fi o mărime necomparabilă în timp.

În al doilea rînd, însăși conținutul muncii simple se modifică în spațiu și timp. Aceasta face ca, chiar dacă s-ar găsi o metodă de transformare corectă a muncii complexe în muncă simplă pentru fiecare perioadă, valoarea exprimată în timp de muncă să rămînă o mărime necomparabilă în timp.

În al treilea rînd, în practica economică de pînă acum valoarea nu s-a exprimat decît prin intermediul prețului.

AVÎND ÎN VEDERE toate aceste considerente, ne permitem să avansăm o ipoteză asupra modului de formare a valorii. În această ipoteză, considerăm că valoarea are un conținut mai complex care, în formarea sa, parcurge trei trepte.

Prima treaptă este determinată de gradul de dezvoltare al forțelor de producție. Aici, valoarea este dată, ca mărime, de timpul de muncă necesar pentru a produce o valoare de întrebuințare, în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social, și cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii. În această treaptă de formare mărimea valorii se exprimă numai potențial.

A doua treaptă este determinată de modul de repartizare a resurselor materiale și de muncă pe diferitele ramuri, subramuri și întreprinderi ale producției materiale. Valoarea unei mărfi este recunoscută de societate prin preț numai dacă marfa respectivă este produsă într-o cantitate egală cu cantitatea din acea marfă pe care societatea o cere la un preț egal cu valoarea formată în prima treaptă. Considerăm că, în a doua treaptă de formare, mărimea reală a valorii unei mărfi se exprimă incomplet.

A treia treaptă are în vedere ansamblul nevoilor sociale ale producătorilor unei anumite mărfi. În acest sens, K. Marx spune : **„în măsura în care societatea vrea să-și satisfacă anumite nevoi și în acest scop cere să fie produs un anumit articol, ea trebuie să-l plătească. Într-adevăr, dat fiind că producția de mărfuri presupune diviziunea muncii, societatea cumpără aceste articole întrebuințînd pentru producerea lor o parte din timpul ei de muncă disponibil, le cumpără deci cu o anumită cantitate din timpul de muncă de care dispune societatea dată. Acea parte a societății căreia prin diviziunea muncii îi revine sarcina de a întrebuința munca ei pentru producerea acestor articole trebuie să primească un echivalent exprimat prin munca socială cuprinsă în articolele care-i satisfac nevoile".** [1]) Aceasta înseamnă că schimbul de mărfuri pe bază de echivalente face ca mărimea valorii unei anumite mărfi. A să se găsească în conexiune și cu nevoile sociale totale ale producătorilor mărfii A privite în legătură cu productivitatea muncii sociale din ramurile care asigură bunurile materiale necesare satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor mărfii A. Considerăm că, în această treaptă de formare, valoarea devine complet reală. Ea este determinată de munca prestată într-un proces de producție cu un anumit nivel de dezvoltare, dar suferă o influență importantă din partea celorlalte sfere ale reproducției.

Această abordare a formării în trepte a valorii este necesară doar pentru înțelegerea fenomenului respectiv. În realitate, procesul complex de formare a valorii se desfășoară sub influența concomitentă a factorilor ce caracterizează fiecare treaptă. În lumina acestui conținut complex al valorii, ea apare și ca mărime ce rezultă din raportul dintre munca socială cuprinsă în bunurile și serviciile necesare satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor care produc o marfă oarecare și masa acestei mărfi. Dacă privim mărimea valorii unei mărfi în această accepțiune, constatăm că ea este o funcție și de munca încorporată în masa bunurilor și serviciilor care satisfac nevoile sociale ale producătorilor mărfii respective. În acest sens, legătura de inversă proporționalitate dintre mărimea valorii (v) și productivitatea muncii sociale (w) se menține numai într-un singur caz. Pentru a putea fi cît mai expliciți, vom lua un exemplu numeric.

Presupunem că producătorii unei mărfi oarecare, să-i spunem marfa „A", produc această marfă în perioada de bază în 10 000 bucăți, iar în perioada curentă, datorită dublării productivității muncii sociale, în 20 000 bucăți. Producătorii mărfii „A" au nevoie de bunuri și servicii echivalente cu 1 000 în perioada de bază și în perioada curentă, presupunem 4 cazuri : 1) echivalente cu 500 h ; 2) echivalente cu 1 000 h ; 3) echivalente cu 2 000 h ; 4) echivalente cu 4 000 h.

Cazul 1. Considerăm că productivitatea muncii sociale a crescut de două ori mai repede decît masa bunurilor materiale și a serviciilor necesare satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor mărfii „A"

$$v_0 = \frac{1.000\ h}{10.000\ b} = \frac{1}{10}\ h = 6' ;\ v_1 = \frac{500\ h}{20.000\ b} = 1,5'$$

În acest caz :
— w a crescut de 2 ori ;
— v a scăzut de 4 ori.

Cazul 2. Considerăm că productivitatea muncii sociale a crescut în același ritm cu masa bunurilor materiale și a serviciilor necesare satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor mărfii „A".

$$v_0 = 6' ;\ v_1 = \frac{1.000\ h}{20.000\ b} = \frac{1}{20}\ h = 3'$$

În acest caz :
— w a crescut de 2 ori ;
— v a scăzut de 2 ori, deci $w = \frac{1}{v}$

Cazul 3. Considerăm că masa bunurilor și serviciilor necesară satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor mărfii „A" a crescut de două ori mai repede decît productivitatea muncii sociale.

$$v_0 = 6' ;\ v_1 = \frac{2.000\ h}{20.000\ b} = \frac{1}{10}\ h = 6'$$

În acest caz :
— w a crescut de 2 ori ;
— v a rămas constantă.

Cazul 4. Considerăm că masa bunurilor și serviciilor necesară satisfacerii nevoilor sociale ale producătorilor mărfii „A" a crescut de patru ori mai repede decît productivitatea muncii sociale.

$$v_0 = 6' ;\ v_1 = \frac{4.000\ h}{20.000\ b} = 12'$$

În acest caz :
— w a crescut de 2 ori ;
— v a crescut de 2 ori.

Legătura de inversă proporționalitate între mărimea valorii și productivitatea muncii sociale se realizează numai atunci cînd viteza de creștere a ariei nevoilor sociale (respectiv masa bunurilor și serviciilor care satisfac această arie) ale producătorilor care produc o marfă oarecare este direct proporțională cu viteza de creștere a productivității muncii sociale cu care se produce masa respectivă de bunuri.

Cazurile 3 și 4 par neverosimile. Dacă avem în vedere că nevoile sociale ale producătorilor mărfii „A" se satisfac și cu servicii prestate de sfera neproductivă, iar timpul de muncă total al societății din care se plătește o parte producătorilor mărfii „A" este cheltuit în ambele sfere ale activității sociale, situația cazului trei poate fi reală atunci cînd ritmul de creștere a productivității muncii sociale este egal cu ritmul de creștere a sferei neproductive, iar situația cazului patru poate fi reală atunci cînd ritmul de creștere a sferei neproductive, este mai mare decît al productivității muncii sociale.

Rezultă că valoarea este determinată de cantitatea de muncă incorporată în marfa respectivă, de modul cum s-au repartizat mijloacele de producție și forța de muncă pe diferite compartimente ale producției, precum și de volumul și dinamica nevoilor sociale ale producătorilor privite în corelație cu productivitatea muncii sociale.

Această ipoteză explică mai bine sistemul de legături care se formează între valoarea unei mărfi și valoarea celorlalte mărfuri, precum și între formarea valorii și fazele procesului reproducției. Ea reflectă caracterul social al valorii și sistemul de interdependențe din economia națională. În același timp, ipoteza propusă explică de ce între preț și productivitatea muncii sociale nu există o legătură inversă, mai ales în condițiile în care sfera neproductivă are o pondere în continuă creștere.

IN SPRIJINUL ipotezei noastre cu privire la formarea valorii pot fi aduse următoarele argumente :

1. Locul și rolul valorii în economie. Una din problemele esențiale ale desfășurării normale a întregii vieți economice este realizarea, ca tendință, a concordanței dintre volumul și structura rezultatului producției cu structura sistemului nevoilor sociale. Această necesitate de ordin general se realizează **mijlocit sau nemijlocit** de către oameni prin forma de organizare a producției bunurilor materiale în mod spontan sau conștient.

Desființînd barierele ridicate de gospodăria naturală închisă, capitalismul a pus pe conducătorii procesului de producție în situația de a produce pentru nevoi sociale pe care nu le puteau percepe și ale căror dimensiuni nu le puteau determina. În acest fel realizarea concordanței dintre volumul și structura producției cu sistemul nevoilor sociale se putea realiza numai mijlocit. În cadrul acestei realizări mijlocite, valoarea apare ca locul de intersecție dintre nevoile sociale și rezultatul procesului de producție, fiind un mijloc de realizare a interdependenței dintre acestea.

Valoarea implică un mecanism care prin intermediul prețului determină punerea în concordanță a producției și consumului. Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, mobilitatea crescîndă a volumului și structurii nevoilor sociale, relațiile în cadrul cărora se produce, au făcut ca mecanismul valoare-preț să nu mai poată avea capacitatea de reglare spontană a concordanței dintre producție și consum. Aceasta a impus necesitatea reglării conștiente a producției și consumului. Oamenii au făcut și fac eforturi de identificare și cuantificare a nevoilor sociale, de determinare a evoluției lor, pentru a putea orienta producția, la nivelul întreprinderii sau economiei naționale, în conformitate cu volumul și structura acestora. În cadrul determinării mai puțin sau mai mult conștiente a concordanței dintre producție și consum, valoarea are rolul de măsură și instrument cu ajutorul căruia se pot stabili dimensiunile socialmente necesare ale nevoilor sociale și prin ele ale structurii producției. Realizarea acestui rol nu poate avea loc fără ca valoarea să nu sufere influența complexă a fazelor procesului reproducției, a volumului și structurii mărfurilor existente pe piață sau a sistemului de nevoi sociale.

2. Teza raportului de inversă proporționalitate dintre valoare și productivitatea muncii sociale a fost desprinsă de către Marx din analiza făcută valorii mărfii privită în stadiul producției. Considerăm că această teză era verificată de practica economică a primei jumătăți a secolului trecut, dar K. Marx nu a considerat că are un caracter general în analiza pe care o face valorii în raport cu întreaga viață economică.

3. Destinațiile pe care le au elementele componente ale valorii mărfurilor, cheltuielile cu munca materializată creează posibilitatea satisfacerii nevoilor productive ale producătorilor unei anumite mărfuri. Valoarea produsului pentru sine creează posibilitatea satisfacerii nevoilor neproductive ale producătorilor. Dacă se face abstracție de relațiile de producție, valoarea produsului pentru societate creează posibilitatea satisfacerii nevoilor de lărgire a producției și a nevoilor care se satisfac prin intermediul sferei neproductive (nevoi care sînt și ale producătorilor). Deci, elementele componente ale valorii sînt destinate satisfacerii tuturor nevoilor sociale ale producătorilor mărfii respective, valoarea fiind astfel legată și de nevoile sociale ale producătorilor acesteia.

4. Din discuțiile purtate în literatura de specialitate cu privire la conceptul de muncă neproductivă a reieșit că, indirect, o serie de activități considerate cîndva neproductive sînt factori de creștere ai producției influențînd procesul de formare a valorii.

Gheorghe RĂDUCANU

*) „Vestnic Leningradscogo Universiteta", nr. 23 din 1962; calculat de noi din 1950 din „Statistical abstract of the United States" din 1964.

**) Calculat din „Historical Statistics of the United States Colonial to 1957" și „Statistical abstract of the United States" 1964.

1) K. Marx. Capitalul, vol. III, partea întîia, ESPLP, București 1956, pag. 192.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

„Revoluția managerilor" contestată de economiști nemarxiști

ÎN EPOCA NOASTRĂ unul din cuvintele poate cu cea mai mare „frecvență statistică", teren și instrument al celor mai multe și mai pasionante lupte de idei, cuvîntul care a cunoscut nu numai cea mai grandioasă încărcătură umană pe care istoria a conferit-o vreodată unui cuvînt, dar și cel mai mare număr de falsuri — prin a căror largă și persistentă circulație s-a încercat și se încearcă discreditarea și anularea autenticului —, pe scurt cuvîntul epocii este cuvîntul „revoluție". El a pătruns în toți porii existenței noastre gîndite și exprimate. Cu el operează curent politologul, sociologul, filozoful, fizicianul, inginerul. Cu el operează curent și economistul. Mai ales economistul teoretician. Evident, conținutul ideologic al acestei noțiuni este în funcție de pozițiile de clasă.

Nu arareori drapate în haina radicalismului critic, numeroasele „revoluții" despre care vorbesc economiștii burghezi — „revoluția corporațiilor", „revoluția în venituri", „revoluția managerilor", „revoluția cibernetică", „revoluția structurii economice sau a serviciilor", „revoluția în psihologia omului de afaceri" etc. etc. — sînt în esența lor false revoluții, a căror identificare prezintă, pe lîngă interesul cultural-istoric, și o acută importanță ideologică. Aceasta este de altfel, și justificarea rîndurilor de mai jos — scurtă fișă pentru un posibil dicționar al falselor revoluții decretate de ideologii burghezi.

După apariția în 1941 a lucrării lui James Burnam, **The Managerial Revolution,** *unde a fost expusă explicit și analitic, așa numitei „revoluții manageriale" sau a managerilor i-a fost consacrată o imensă literatură. Ideea de bază a acestei teorii — repusă de curînd în discuție de profesorul William Letwin nu este însă chiar atît de nouă. Ea poate fi regăsită într-o formă incipientă încă în lucrările lui Th. Veblen și R. Commons și a fost expusă clar în lucrarea, devenită clasică în literatura economică burgheză,* **The Modern Corporation and Private Property** *a lui A. Berle și G. Means. În perioada postbelică ea a fost preluată de marea majoritate a economiștilor burghezi. Într-o formă prelucrată ea stă și la baza lucrării care a bătut toate recordurile de librărie pe care le-a cunoscut vreodată cartea economică americană —* **The New Industrial State** *a lui J. K. Galbraith.*

Teza „revoluției managerilor" este construită pe ideea că între proprietate (adică proprietari și obiectivele lor) și conducerea marilor corporații ar fi survenit un „divorț". Managementul profesional ar fi încetat a mai fi dependent de proprietarii de capital. Cauza? Uriașele dimensiuni ale unităților economice, strînsa interdependență dintre numeroasele lor compartimente și dintre acestea și mediul economic — toate generate **de uriașul progres tehnic și științific** *al ultimelor decenii — impun cu necesitate activități de conducere cu caracter științific. Activitatea de conducere s-a profesionalizat, a devenit un domeniu al cunoașterii științifice și rezultatele acesteia sînt și trebuie a fi urmărite de cei investiți a fi factori de decizie.*

Toate acestea sînt aspecte reale de indiscutabilă importanță cu ample și multiple implicații. Ele au fost analizate în literatura noastră. Ceea ce ne interesează aci este faptul că din acest proces obiectiv teoreticenii revoluției managerilor trag concluzia că marile corporații ar fi încetat definitiv a mai fi controlate de proprietarii lor. După ei managementul profesional nu numai că, prin competență, a preluat controlul marilor corporații, dar a devenit atît de puternic „încît nu mai poate fi contestat și cu atît mai puțin răsturnat, nici din interior, nici din exterior". Consecința acestui fapt ar fi că obiectivul activității marilor companii și concerne nu ar mai fi subordonat intereselor posesorilor capitalurilor, ci intereselor managerilor; ele nu ar mai fi administrate în vederea obținerii unor profituri maxime, deoarece de pe urma profiturilor ar beneficia proprietarii, nu directorii. Această schimbare radicală a obiectivelor — care definește conținutul pretinsei revoluții — echivalează cu o schimbare radicală a însăși naturii întreprinderii capitaliste, care chipurile ar înceta să mai fie instrument al posesorilor de capital. Pozițiile adoptate față de această „revoluție" sînt foarte diferite — de la ditirambele apologetice despre „capitalismul transformat" la proorocirea stagnării economice și deplîngerea romantică a epocii „capitalurilor business-ului".

Inconsistența acestei pretinse revoluții este remarcată azi și de tot mai mulți autori nemarxiști. Peter Drucker, care cu două decenii în urmă susținuse și el teza „revoluției managerilor" **(în The Concept of the Corporation și The New Society),** *subliniază autocritic — într-un recent studiu din* **THE PUBLIC INTERESTS** *că între „afirmațiile docte" ale acestei teorii și „evenimentele reale" există o adevărată prăpastie. Dacă controlul asupra corporațiilor ar fi fost preluat de managementul profesional — spune el — fuziunile de tot felul, dar mai ales „fuziunile de preluare" ar fi fost imposibile. În cazul fiecărei fuziuni, una din conduceri a abdicat. Nici o conducere însă nu s-ar sinucide astfel dacă și-ar putea asigura condițiile unei stăpîniri depline și sigure.*

Adevărul este — consideră William Letwin — că proprietarii, departe de a fi pierdut controlul asupra scopului în care sînt utilizate capitalurile lor, „îi țin în frîu pe administratori și conducători". Profesorul Letwin explică și cum: „Acționarii, indiferent cît de mărunți și cît de proști ar fi, pot în general să vadă dacă investițiile lor aduc dividende sau cresc în valoare, și ei manifestă o viclenie comercială nu neapărat foarte inteligentă, descotorosindu-se de acțiunile care nu aduc dividende sau cîștiguri de capital. Prin aceasta prețurile unor asemenea pachete de acțiuni scad simțitor și aceasta le face în ultimă instanță atrăgătoare pentru speculanți, oameni cu inițiativă... Prin acest mecanism foarte simplu, conducătorii și administratorii care-n mod vizibil nu dau randament, se trezesc adeseori concediați și înlocuiți de directori sau administratori care s-au dovedit mai atenți față de țelurile proprietarilor de sporire a beneficiilor... puterea proprietarilor de a se debarasa de o conducere ineficace, chiar dacă este bine înscăunată, se dovedește în general suficientă pentru a face cadrele de conducere să acționeze cum trebuie".

Și încă un argument: „din studiile recente referitoare la stimulentele pentru cadrele de conducere din economia Statelor Unite — scrie prof. W. Letwin — putem observa cum **directorii și administratorii de astăzi manifestă aceeași poftă viguroasă de venituri și bogăție care-i dădea pinteni omului de afaceri din trecut... Mai mult decît atît, cîștigurile personalului de conducere, în special sub forma priorității la achiziționarea acțiunilor, tind să-l transforme pe însuși conducătorul eficient al unei întreprinderi într-un proprietar, dîndu-i astfel un puternic imbold de a-și armoniza interesele ca director și ca proprietar; cu alte cuvinte făcîndu-l să acționeze ca și vechiul om de afaceri...".**

Transformarea muncii de conducere într-o activitate de înaltă competență profesională, profesionalizarea managementului nu a afectat astfel cu nimic natura întreprinderii capitaliste, obiectivul său central. Și nici nu o poate afecta, căci maximizarea profiturilor constituie condiția existenței și rațiunea de a fi a capitalului.

Vasile PILAT

RECENZIE

CONSTANTIN ȘTEFAN: Statistica economică și statistica principalelor ramuri ale producției materiale, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, 600 pagini

Recent, a apărut în librării lucrarea „Statistica economică și statistica principalelor ramuri ale producției materiale", sub egida Editurii Didactice și Pedagogice.

Statistician cu o vastă și îndelungată experiență practică și pedagogică, autorul, conf. univ. dr.

Constantin Ștefan, s-a străduit și a reușit în mare măsură să asigure lucrării atît o temeinică fundamentare teoretică, cît și un caracter practic, în sensul strict al cuvîntului.

O caracteristică evidentă a lucrării o constituie noutatea, observabilă atît în ceea ce privește punctul de vedere din care autorul abordează problemele statisticii, cît și instrumentarul metodologic utilizat. Dintre problemele ce intră în structura volumului și care relevă această caracteristică am indica în primul rînd: clasificarea ramurilor economiei naționale, statistica avuției naționale, statistica produsului social și a venitului național, balanța statistică a economiei naționale, perfecționarea sistemului de calcul a indicatorilor valorici ai producției și ai productivității muncii, indicatorii în expresie naturală, problemele îmbunătățirii sistemului informațional statistic ș.a.

Merită subliniat accentul pus de autor asupra rolului deosebit de important al științei statisticii în conducerea proceselor economice, în realizarea sistemului informațional al economiei naționale, în furnizarea informațiilor necesare conducerii, în creșterea eficienței deciziilor adoptate pe toate treptele ierarhice.

Scrisă într-un limbaj clar și precis, lucrarea este accesibilă și utilă unui cerc larg de cititori, studenților din învățămîntul superior, statisticienilor, economiștilor, precum și altor specialiști preocupați de cunoașterea și însușirea statisticii economice.

Sugerînd autorului aprofundarea în viitor îndeosebi a problemelor de statistică a prețului de cost în cooperativele agricole de producție și acelora privind perfecționarea în continuare a sistemului informațional statistic în lumina recentelor măsuri privind îmbunătățirea organizării activității economico-sociale, ne exprimăm convingerea că lucrarea la care ne referim va răspunde cu siguranță scopului esențial urmărit prin elaborarea ei: utilitatea.

Vasile NINI

directorul Direcției județene de statistică Timiș

FIȘE

Urbanizarea și mediul înconjurător

Aceasta este tema colocviului internațional care va avea loc între 12—16 septembrie 1973 la București. Reuniunea este organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și de Asociația Internațională de Istorie Economică, în colaborare cu Academia R. S. România, Ministerul Învățămîntului, Academia „Șt. Gheorghiu", Uniunea Arhitecților și Ministerul Turismului. Ea face parte din planul de pregătire al celui de al VI-lea Congres mondial de istorie economică prevăzut să se țină în august 1974 la Copenhaga și are drept scop nemijlocit să contribuie la întocmirea rapoartelor ce se vor prezenta într-una din cele cinci secții de lucru ale acestui Congres.

Problematica manifestării științifice internaționale de la București, prin actualitatea ei, prezintă și un larg interes științific. La dezbaterea ei au fost invitați să participe, pe lîngă istorici și economiști, și reprezentanți ai altor discipline științifice: sociologi, urbaniști, igieniști, demografi, biologi ș.a. Și-au anunțat participarea delegați din numeroase țări: Anglia, Belgia, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Franța, R. D. Germană, R.F. Germania, Italia, R. P. Polonă, S.U.A., R.P. Ungară ș.a.

Participarea românească va fi asigurată de o delegație în componența căreia fac parte oameni de știință, cercetători și cadre didactice cu preocupări direct legate de tematica colocviului.

În cinstea acestui eveniment științific s-a pregătit un volum de studii în care sînt cuprinse contribuțiile specialiștilor români la cercetarea urbanismului și mediului ambiant. Pentru popularizarea realizărilor și experienței românești, în domeniul dat, în anii construcției socialiste, se intenționează ca în timpul reuniunii să se organizeze „o seară românească" cu prilejul căreia invitaților străini le vor fi prezentate, într-o expoziție special amenajată, machete, panouri și filme documentare. De asemenea, se prevede o excursie de studiu, pe teren, pe traseul București — Brașov.

Se micșorează decalajul tehnologic?

● Încercînd să răspundă la întrebarea din titlul articolului său din MEMO nr. 8/1973 **Sokrașceaetsea li tehnologhiceskii razriv mejdu SȘA i Zapadnoi Evropoi?** (Se reduce oare decalajul tehnologic dintre S.U.A. și Europa Occidentală?), And. Haceaturov prezintă trei aspecte ale problemei: 1. pozițiile ce le dețin monopolurile americane în ramurile cheie ale economiei țărilor Europei Occidentale nu se explică numai prin resursele lor financiare uriașe, dar și prin faptul că dispun de tehnica cea mai nouă; 2. deși soldul S.U.A. cu aceste state este pasiv la mărfurile „tradiționale", el este activ la cele care implică un volum mare de muncă științifică; 3. există un deficit cronic al țărilor europene în schimbul de realizări tehnico-științifice cu S.U.A. A.H. constată că în toate aceste privințe situația se dezvoltă în mod continuu în defavoarea Europei Occidentale. S.U.A. cheltuiesc mult mai mult pentru știință și dezvoltare, punînd un accent deosebit pe stadiul final al acestui proces. Există însă și factori de reducere a decalajului: caracterul internațional al științei, transmiterea, odată cu exportul de capital, a noilor tehnologii — deși nu și a celor mai noi — reducerea potențialului S.U.A. în domeniul producției civile datorită militarizării științei; sporirea cheltuielilor pentru știință în cele 9 țări ale Pieței Comune și întărirea cooperării și integrării lor. Cu toate eforturile țărilor Europei Occidentale, conchide autorul, este încă prematur să se vorbească de lichidarea sus-amintitului decalaj.

Între urgent și important

● Într-un articol publicat în NEWSWEEK (iunie 1973) sub titlul **Trade and development** (Comerț și dezvoltare), Henry C. Wallich arată că administrația americană acordă prioritate comerțului cu țările industrializate din Europa și cu Japonia, ceea ce, apreciază el, este bine „cît timp merge". Dar această abordare a problemei ar pune totuși ceea ce este mai urgent înaintea a ceea ce este mai important. Expansiunea mai departe a comerțului cu țări care produc mai mult sau mai puțin aceleași lucruri devine tot mai mult o sursă de „iritare", așa încît problema critică reală este aceea a comerțului cu țările în curs de dezvoltare. H.C. Wallich consideră că o serioasă piață potențială pentru S.U.A. poate fi o țară ca India, care a pus accent în dezvoltarea ei pe industria constructoare de mașini și nu pe cea de bunuri de consum. „Sacrificînd bunăstarea de azi pentru cea de mîine", acest model de creștere — apreciază Wallich — „poate da roade în viitor". În loc să protejeze astăzi în țară industrii care au fost pionerele stadiului inițial de industrializare al S.U.A., administrația, propune Wallich, ar face mai bine să deschidă piața americană pentru produse similare celor ale întreprinderilor lor care nu mai sînt competitive, provenind din țările în curs de dezvoltare, fără „a bloca astfel dezvoltarea lor naturală" și să-și asigure astfel o piață largă pentru produsele lor.

Profit și echilibru

● Unele aspecte contradictorii în jurul „teoriei și practicii" profitului sînt relevate de Charles Dargent în: **Comment se pose le problème du profit en économie sous-developpée?** (Cum se pune problema profitului în economia subdezvoltată) din Archives de l'ISEA, Tome XXVI, 1973.

Apreciind că problema profitului se pune în mod diferit în țările capitaliste dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare, Ch. D. scoate în evidență o serie de contradicții ale „teoriei clasice a profitului" și unele probleme actuale pe care le ridică teoria și practica economică capitalistă. Una din contradicții se referă la conținutul și practica obținerii profitului și teoria și eforturile concrete de a asigura un echilibru în dezvoltarea economiei capitaliste. Pornind de la noțiunile fundamentale: creștere, acumulare, profit, Ch. D. arată că de regulă, în analizele economiștilor capitaliști, profitul este analizat într-un concept nou de echilibru, ceea ce înseamnă că profitul trebuie să fie egal cu o valoare normală, corespunzătoare unui cost, respectiv investiție. Aceasta înseamnă, arată în continuare Ch. D., că fiecare capitalist trebuie să anticipeze un profit egal cu acela al vecinului său. Considerentul intră în contradicție cu realitatea lumii capitaliste, cu concurența, deoarece dacă lucrurile s-ar petrece în realitate după judecata de mai sus, conchide autorul, capitaliștii nu ar mai fi incitați să mai investească și creșterea economică ar fi stopată.

date de prognoză

RESURSELE ȘI CONSUMUL MONDIAL DE ENERGIE

DE CURÎND sub egida O.N.U. a apărut studiul „Economia europeană din anii '50 în anii '70", conținînd și o schiță a evoluțiilor viitoare posibile, inclusiv sub aspectul resurselor și consumului de energie, pe continentul nostru și în întreaga lume.

În ceea ce privește consumul de energie, studiul constată că consumul aparent în 1975 va înregistra o serie de modificări, specificate în tabelul nr. 1.

- În ultimii șapte ani ai secolului nostru Europa va consuma tot atîta energie cît în primele șapte decenii.
- Ca sursă de energie gazele naturale vor rămîne mai costisitoare decît petrolul și energia nucleară
- Scade importanța relativă a energiei hidroelectrice
- Conducte transcontinentale pentru transportul cărbunelui sub formă lichidă.
- Concurența utilizării neenergetice a combustibililor primari.
- O dimensiune nouă a problemei energiei: protecția mediului.

Tabelul nr. 1

Regiunea	Anul	Consumul total de energie primară (în milioane t.c.c.)	Partea din piață (în %)			
			Combustibili solizi	Combustibili lichizi	Gaze naturale	Electricitate hidraulică și nucleară
Europa occidentală	1969	1246	37	53	6	4
	1975	1640	23	61	11	5
Europa (fără U.R.S.S.)	1969	1676	47	43	7	3
	1975	2230	32	51	14	4
U.R.S.S.[1])	1969	1011	43	32	24	1
	1975	1434	33	35	30	2
Europa (inclusiv U.R.S.S.)	1969	2687	45	39	14	2
	1975	3664	32	45	20	3
S.U.A.[2])	1969	2189	21	41	37	2
	1975	2940	21	40	36	3
Piața Comună	1969	4876	34	40	24	2
	1975	6604	27	44	25	3

1) Voprosi ekonomiki nr. 6/1972 pag. 51.
2) Bureau of Labour Statistics Forecast nr. 7/1971 pag. 259

Tabelul nr. 2

Evoluția și structura producției europene de energie primară

	Indici (1970=100)			Ponderi (în %)			
	1975	1980	1985	1970	1975	1980	1985
Cărbune	125	150	185	51	45	37	31
Petrol	180	270	390	15	18	19	19
Gaze naturale	170	280	410	6	7	8	8
Energie hidraulică	130	140	160	25	22	17	13
Energie nucleară	370	1260	2800	3	8	19	29

Sursa: C.E.E./O.N.U., Perspectives à long terme de l'industrie de l'énergie électrique en Europe. Document de lucru nr. 392. tabelele 14 și 15.

După cum reiese din datele tabelului nr. 2, în vreme ce rolul cărbunelui este în scădere în ansamblul producției energetice europene, gazele naturale și în special petrolul au o tendință de creștere pînă în 1985 cînd se speră că energia nucleară, devenită competitivă, va putea interveni masiv în bilanțul energetic al Europei. Cererea de electricitate va crește cu circa 7—8% anual, ceea ce ar însemna că proporția energiei primare convertite în electricitate va trece de la 24% în 1969 la 34% în 1985. (Documentul de lucru al C.E.E./O.N.U. nr. 392 — tabelul nr. 7). Capacitatea instalată va crește de la 490 GW la 1.400—1.500 GW. La prețurile actuale, noile centrale electrice ce vor trebui construite ar costa circa 200 miliarde dolari.

În plus, baza materială a producției de electricitate va suferi probabil profunde transformări. În special energia nucleară, care în 1970 nu furniza decît 3% din producția de electricitate, va putea contribui cu 30% în 1985, ceea ce presupune că zăcămintele de uraniu existente și exploatabile în condiții economice vor fi suficiente pentru acoperirea necesităților reactoarelor termice. Este de prevăzut că rezervele vor scădea, iar prețurile vor urca, dar se speră de asemenea că reactoarele supragenerątoare, al căror randament în raport cu cantitatea de combustibil utilizată va fi probabil de 100 ori mai mare, vor fi suficient de perfecționate.

Partea cărbunelui în producția de electricitate, diminuîndu-se relativ, va putea crește în valoare absolută cu circa 85% în perioada 1970—1980. Producția de gaze naturale va crește mult în valoare absolută, în schimb partea sa relativă nu va crește decît puțin, cu excepția țărilor care sînt ele însele producătoare; gazele naturale vor rămîne mai costisitoare decît petrolul și energia nucleară.

Amenajarea de lacuri de acumulare pentru producția de electricitate devine mai puțin economicoasă, fie datorită costului construcțiilor, fie din cauza depărtării de centrele de consum. Această sursă de energie se va dezvolta deci mai lent, și va pierde din importanța sa relativă.

În ceea ce privește sfîrșitul secolului XX este destul de dificil de apreciat care va fi consumul de combustibili, cu atît mai mult cu cît este imposibil de evaluat efectele pe care le vor avea instalarea de conducte continentale permițînd transportarea cărbunelui sub formă lichidă, utilizarea convertizoarelor magnetohidrodinamice, transporturile transcontinentale de curent electric, investițiile multinaționale în anumite sectoare (gaze naturale, petrol, cărbune), gazeificarea cărbunelui, folosirea reactoarelor supragenerątoare, îngrădirile care vor apare în vederea protejării mediului ambiant; precum și alimentația pe bază de hidrocarburi, obținerea petrolului din șisturi bituminoase, construirea de nave pe bază de gaz metan, transformarea unor industrii care solicită un consum mare de energie, ca de exemplu industria aluminiului sau siderurgia. Este dificilă, deci, o apreciere exactă, avînd în vedere că trebuie să se ia în considerație interacțiunea diferitelor elemente de care depinde situația viitoare a energiei în Europa.

Se estimează totuși că la ritmul actual de creștere, necesitățile de energie primară în Europa se vor mări de 4 ori în anul 2.000 față de 1969. În perioada 1994—2000, Europa va consuma aproape tot atîta energie ca în perioada 1900—1969.

La rîndul lor indicii actuali de creștere a producției de petrol brut, gaze naturale, electricitate de origine nucleară nu pot fi menținuți la infinit, deoarece rezervele economic exploatabile sînt limitate. Printre noile surse de energie (fuziune, forța mareelor, șisturile bituminoase, energie solară, utilizarea deșeurilor domestice *) etc. și noile tehnici, numai reactoarele supragenerątoare par a oferi posibilități suficiente pentru ameliorarea situației ofertei la sfîrșitul secolului, cu condiția ca ele să răspundă la așteptările pe plan economic și tehnic, ca și din punct de vedere al securității. (vezi în tabelul nr. 3 o estimare a rezervelor mondiale de energie).

După cum reiese din tabelul nr. 3 este dificil a se calcula volumul posibil al rezervelor naturale. Nu se poate spune că alte rezerve nu vor fi descoperite, dar estimările de mai sus pot da o idee asupra evoluției probabile și a costurilor și prețurilor relative ale surselor de energie primară.

Tabelul nr. 3

Rezervele mondiale de energie

Surse de energie pe categorii de rezerve exploatabile	Rezerve în 1970: 10^9 t.c.c.	Rezerve în 1970: %	Ponderea consumului în anul 2000 (în %)
1. Combustibili clasici			
Petrol (rezerve constatate și probabile, inclusiv zăcămintele submarine)	350	4	87
Gaze naturale (rezerve constatate și probabile)	233	3	73
Hidroelectricitate (rezerve constatate și posibile) 1000 kWh = 0,125 t.c.c.)	3	—	34
Cărbune (rezerve constatate și posibile)	7.600	93	
Total	8.186	100	
2. Combustibili „noi"			
Uraniu (rezerve constatate și posibile)			
a. costul extracției sub 30 dolari/kg (rezerve estimate 2,6 mil. t)			
— pentru reactoare termice	50	rezerve epuizate spre 1995	
— pentru reactoare supragenerątoare	3.750		
b. Costul extracției ajungînd pînă la 200 dolari/kg (rezerve 60 mil. t inclusiv uraniul extras din apa mărilor, fără U.R.S.S. și R. P. Chineză)			
— pentru reactoare termice	1.150		
— pentru reactoare generatoare	86.500		
Șisturi bituminoase (rezerve constatate și posibile)	111.000		
Nisipuri asfaltice (rezerve constatate)	1		

Sursa: O.N.U., Etat des besoins et inventaire des ressources en énergie du monde jusqu'a l'an 2000 (Doc. A/Conf. 49/P.420).

Comoditatea folosirii energiei electrice și necesitatea protejării mediului înconjurător vor putea să ducă la creșterea consumului final pînă la 45% din total pînă la sfîrșitul secolului (CEE/ONU, L'énergie nucléaire dans la production d'électricite, 1972, ST/ECE/EP/62 — Cap. I).

Centralele vor trebui să ardă cantități atît de mari de combustibil încît schimbarea va fi nu numai cantitativă, dar și calitativă. Lipsa de spațiu va duce la utilizarea diferitelor rețete pe scară continentală. Penuria de apă de răcire va duce la aplicarea de tehnici cu totul noi sau la transferul unor centrale în insulele din largul mărilor și oceanelor. Din producția totală de electricitate a țărilor industrializate, jumătate va putea fi de origine nucleară în anul 2000. Avînd în vedere că consumul de combustibil nenuclear în centrale va fi de trei-patru ori mai mare în anul 2000 decît în 1969, se pare că toate resursele de energie primară în Europa vor fi utilizate și în special cărbunele. De aici posibilitatea intensificării comerțului cu țări cu rezerve importante.

În privința celorlalte forme de energie, în afară de electricitate, există mai puține date exacte, cu toate că se apreciază că ele vor acoperi pînă la 55% din consumul total de energie în anul 2000. Este posibil ca proprietățile chimice ale diverșilor combustibili să fie preferate valorii lor calorice și că o parte mare va fi consacrată utilizării neenergetice a combustibililor primari, în special a petrolului (de exemplu la fabricarea de materiale plastice, îngrășăminte, produse farmaceutice). Este de asemenea posibil să se descopere noi combustibili secundari sau terțiari, care chimic și fizic să fie adaptați noilor necesități.

Avînd în vedere că Europa în ansamblul său este principalul importator mondial de energie, soluționarea acestor probleme tehnice și economice va presupune și o colaborare mai intensă pe scară continentală și mondială.

Delia POPESCU

*) Utilizarea deșeurilor domestice și a altora (inclusiv a hîrtiei) pentru producerea de electricitate crește în diferite centre urbane. Se apreciază că în Europa, valoarea calorică a deșeurilor va atinge în curînd 50 milioane t.c.c. pe an (producția de energie nucleară a atins 5 mil. t.c.c. în 1969). Valoarea calorică pe tona de deșeuri este de același ordin cu a lignitului de calitate inferioară.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• R.F.G.: Evoluția consumului de energie

Se apreciază că în deceniul actual consumul final de energie va spori în R. F. Germania, pe ansamblul economiei, cu 40% (respectiv de la 224,4 milioane tone echivalent huilă în 1970 la 314,2 mil. în 1980). Pe principalele sectoare, cel mai rapid ritm de creștere a consumului vor cunoaște transporturile (+49%, în total), urmate de sectorul „gospodării casnice și mici consumatori" (+47%) și de industrie (+31%).

Paralel se înregistrează o scădere continuă a consumului specific de combustibil în centralele electrice. În cazul centralelor termoelectrice publice din R.F.G. acest consum a fost de 692 grame echivalent huilă per kWh în 1950, de 408 gr. în 1960 și de 347 gr. în 1970; deși tot mai lentă, evoluția va continua astfel încît la sfîrșitul deceniului actual consumul specific va ajunge la 315 gr. echivalent huilă.

• Polonia: Structura surselor balanței energetice

Previziunile privind structura surselor balanței energetice a R. P. Polone evidențiază că pînă în anul 1980 aceasta se va modifica sensibil față de 1965. Ponderea totală a cărbunelui (huilă și cărbune brun) va scădea de la 87,6% la 70,3%, aproape în întregime pe seama reducerii relative a consumului de huilă. Se va micșora, de asemenea, contribuția energiei hidraulice și a celorlalți combustibili solizi (lemne, turbă) — respectiv de la 1,8% la 0,7%. În schimb, urmează să sporească puternic ponderea combustibililor lichizi (de la 7% la 19%) și cea a gazelor naturale (de la 2,1% la 8,5%).

economie mondială

TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ A STATELOR LATINO-AMERICANE

ÎN CADRUL PROCESULUI COMPLEX de transformări economico-sociale în care sînt antrenate în prezent multe din statele latino-americane, al eforturilor susținute de reorientare progresivă a priorităților economice, industria ocupă un loc de frunte. Efortul de industrializare a statelor din America Latină este evidențiat de ritmul mediu anual de creștere a producției industriale care, în deceniul trecut, a fost de 6,4%, superior celui realizat de statele capitaliste dezvoltate. Ca urmare ponderea industriei și construcțiilor în produsul intern brut (P.I.B.) însumat al țărilor latino-americane a crescut de la 26,4% în 1950 la 34,6% în 1970, în vreme ce ponderea agriculturii s-a redus de la 21,9% la 15,6%.

Strategia dezvoltării industriale diferă de la țară la țară, în funcție de resursele naturale, de mărimea pieței, de disponibilitățile financiare și de forță de muncă etc. Totuși, pe ansamblu dezvoltarea industrială a țărilor din America Latină este caracterizată în ultimii ani de diversificarea și continua modernizare a producției industriale, prelucrarea materiilor prime în mai mare măsură în țările respective și încurajarea producției de articole manufacturate.

Industria a cunoscut o creștere superioară față de celelalte sectoare economice într-un mare număr de țări din America Latină: Argentina, Brazilia, Chile, Mexic, Peru, Columbia etc. O dezvoltare mai rapidă a industriei în raport cu perioada anterioară se înregistrează, de asemenea, în Ecuador, Cuba, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua, Uruguay.

UN SECTOR IMPORTANT al economiei statelor latino-americane îl reprezintă industria extractivă, avînd la bază un potențial minier deosebit (ponderea producției miniere a Americii Latine în producția mondială este de 10,7% la minereu de fier, 42,6% la bauxită, 15,4% la cupru, 14% la mangan, 11% la zinc, 10% la plumb). Există de asemenea importante zăcăminte de minereuri de staniu, antimoniu, tungsten, molibden, precum și de petrol și gaze naturale. Astfel, America Latină deține 5% din rezervele și aproximativ 10% din producția mondială de petrol.

Dezvoltarea cu prioritate în ultima vreme a industriei prelucrătoare este ilustrată de faptul că în timp ce ponderea industriei extractive în produsul național brut a scăzut de la 16,8% în 1960 la 13% în 1970, crescînd ponderea industriei prelucrătoare al cărui indice anual de dezvoltare a fost de 7,3% (iar din anul trecut chiar de 9%), în comparație cu numai 4,4% cit a înregistrat industria extractivă.

Efortul de industrializare în majoritatea țărilor latino-americane este evidențiat de ponderea industriei în produsul intern brut al țărilor respective și de ritmurile de creștere înregistrate în ultimii ani. În Argentina, crescînd în ultimul deceniu într-un ritm anual de 5—6%, industria contribuie cu 36% la formarea P.I.B. fiind axată pe dezvoltarea cu prioritate a ramurilor metalurgică, energetică, petrochimică și a construcției de mașini și utilaje. În Brazilia, industria, care contribuie cu aproximativ 24% la formarea P.I.B., a crescut în ultimii ani într-un ritm de peste 10% (în 1972 creșterea a fost de 13,9%). În Chile industria extractivă deține o pondere de 10,8%,

● Industria — creștere superioară în raport cu celelalte sectoare economice.
● America Latină în 1980: 400 milioane tone de petrol, 32—40 milioane tone de oțel și 21—26 milioane tone de fontă.
● Siderurgia, chimia și construcțiile de mașini — dezvoltare prioritară în actualul deceniu

iar industria prelucrătoare de 33% în formarea P.I.B. În anul 1972 producția industrială a crescut cu 2,8% față de 1971, principalele sporuri înregistrîndu-le producțiile de autovehicule (12%), cupru prelucrat (38%), gaze lichefiate (38%).

În Mexic, dezvoltarea industriei este ilustrată de creșterea participării ei la formarea P.I.B. de la 27,7% la 33,3% în perioada 1950—1970. În deceniul trecut producția industrială a crescut într-un ritm de 8,3%. La rîndul său, guvernul peruan, a elaborat o legislație specială în scopul stimulării dezvoltării industriei. Se acordă o atenție sporită industriei miniere și petroliere (se are în vedere construirea unei conducte petroliere transandine), precum și dezvoltării cu prioritate a industriei petrochimice. În Venezuela industria a cunoscut o mai mare dezvoltare și diversificare în ultimii ani. În deceniul 1960—1970 valoarea producției industriale s-a dublat, ajungînd la 8 miliarde de bolivari, iar exportul de produse industriale a crescut cu 58%. Ramura de bază a economiei venezuelene o reprezintă industria petrolieră, care contribuie cu aproximativ 22% la formarea P.I.B. și asigură 64% din încasările bugetare. În 1972 producția industrială a Columbiei a crescut cu aproximativ 7—8%. Industria extractivă este reprezentată de producțiile de țiței și cărbune cocsificabil, destinate în mare parte exportului. Producția industriei prelucrătoare columbiene a crescut în ultimii ani într-un ritm mediu de 8%. Cele mai dezvoltate ramuri ale ei sînt industria chimică și petrochimică, industria alimentară și industria textilă.

Industrializarea, factor esențial al modificării vechilor structuri economice, va constitui în actualul deceniu opțiunea de politică economică fundamentală a unui mare număr de state latino-americane.

Industria extractivă va continua să se dezvolte ca urmare a intensificării cercetărilor și prospecțiunilor geologice și petrolifere, a accentului deosebit care va fi pus pe valorificarea superioară a resurselor minerale și petroliere. Investițiile sporite orientate în direcția intensificării prospecțiunilor miniere, extinderii și modernizării exploatărilor existente vor permite, în perspectiva anilor 1975—1980 creșterea importantă a producției și exportului de minereu de fier în Brazilia, Venezuela, Chile, Argentina și Mexic (în prezent Brazilia și Venezuela asigură 15% din exportul mondial la acest capitol), de minereu de cupru în Chile (al patrulea producător și al doilea exportator mondial), în Peru și Mexic, de mangan în Brazilia, Argentina, Chile și Peru, de zinc și plumb în Peru și Mexic și de bauxită în Jamaica (20,1% din producția mondială), în Haiti și în Brazilia. Se apreciază că producția de petrol a statelor latino-americane se va ridica în 1980 la 400 milioane tone, asigurînd 7,6—9,2% din producția mondială. Se prevăd creșteri importante ale producției de petrol în Venezuela (în prezent al cincilea producător din lume, cu rezerve estimate la 18 miliarde tone), Argentina și Ecuador.

În vederea valorificării superioare a resurselor naturale care să permită satisfacerea într-o mai mare măsură a necesarului intern de produse prelucrate, substituirea unor importuri și crearea unor disponibilități pentru export, planurile și programele de dezvoltare economică ale multor state latino-americane reflectă prin prevederile lor modificarea strategiei fondată anterior în mare măsură pe exploatarea și exportul materiilor prime, prin aceea că acordă o mare atenție industriei prelucrătoare. Dintre ramurile sale se estimează că în actualul deceniu cele mai rapide ritmuri de creștere le vor înregistra industria siderurgică, industria chimică și industria construcțiilor de mașini.

Industria siderurgică este reprezentată în America Latină de 22 combinate siderurgice, concentrate în special în Brazilia precum și în Mexic, Argentina, Columbia, Chile, Peru și Venezuela și de unele uzine semiintegrate. Se apreciază că producția latino-americană de oțel, care va crește într-un ritm mediu anual de 9%, va ajunge la 32—40 milioane tone în 1980 față de 12,8 milioane tone în 1970. Producția de fontă ar urma să atingă 21—26 milioane tone. Cele mai mari producții de oțel se vor înregistra în Brazilia, Mexic, Argentina și Venezuela. În Brazilia se prevede o producție de 12,5 milioane tone oțel în 1975 și de 20 milioane tone în 1980, ceea ce va crea și disponibilități pentru export. În Mexic se are în vedere dublarea producției de oțel pînă în 1980, ea urmînd să acopere necesarul intern de 10 milioane tone și să creeze unele disponibilități pentru export. Argentina prevede pentru 1975 o producție de 5 milioane tone oțel, care se va realiza pe baza creșterii capacităților existente, iar Chile o producție de 2,6 milioane tone în 1976, o parte din acestea fiind orientate spre export. De asemenea, creșteri ale producției siderurgice se vor înregistra în Venezuela (3 milioane tone în 1980), Peru, Uruguay, Columbia și Honduras, unde se are în vedere realizarea unor importante proiecte industriale.

Ritmul de 11,6% prevăzut pentru dezvoltarea industriei chimice pe ansamblul zonei va permite ca pînă la sfîrșitul actualului deceniu țările latino-americane să dețină cea mai ridicată pondere în producția chimică a țărilor în curs de dezvoltare. Industria constructoare de mașini, a cărei producție a crescut în ultimul deceniu într-un ritm anual de 9,1%, și industria materialelor de construcții vor cunoaște o dezvoltare rapidă în special în Argentina, Brazilia, Chile.

ÎN CONCLUZIE se poate afirma că o trăsătură definitorie a noului curs al politicii celor mai multe țări latino-americane o reprezintă afirmarea suveranității naționale asupra bogățiilor naturale prin înlăturarea dominației marilor monopoluri, adoptarea unor rezoluții privind mobilizarea resurselor interne în scopul dezvoltării și înființarea unor organisme care să permită intensificarea colaborării și cooperării economice între statele continentului latino-american. Întărirea sectorului public ca urmare a trecerii în proprietatea statului a unor sectoare cheie ale economiei, a înființării întreprinderilor proprietate de stat și asigurării controlului acestuia asupra ramurilor de bază ale industriei creează condiții propice realizării proiectelor și planurilor de dezvoltare schițate anterior.

Urmărind cu viu interes eforturile statelor latino-americane în direcția dezvoltării lor economice și politice de sine stătătoare, opinia publică din țara noastră vede în vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în mai multe țări ale Americii Latine un eveniment de importanță istorică în evoluția relațiilor dintre poporul român și popoarele latino-americane, care va deschide noi perspective intensificării relațiilor economice și politice cu aceste țări, reprezentînd în același timp o contribuție deosebită la cauza păcii și colaborării internaționale.

dr. Gheorghe MARCU
Marcel MOLDOVEANU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Firmă daneză comercializează autovehicule iugoslave. — *Fabrica de automobile „Crvena Zastava" din Kraguievaci și firma daneză „S.R.I." din orașul Hialles au semnat un acord de cooperare comercială. Achizitorii din Danemarca au primit deja 350 automobile „Zastava-750", iar pînă la sfîrșitul lunii septembrie vor mai primi încă 150 automobile de acest tip. Pînă acum, firma daneză a colaborat și cu alte întreprinderi iugoslave vînzînd motorete și motoare exterioare produse de firma „Tomos" din Koper.*

Mașini și instalații britanice și olandeze pentru industria de automobile poloneze. — *În vederea modernizării și reutilării industriei poloneze a cauciucului în anii 1974—1976 și în special a ramurilor care lucrează nemijlocit pentru necesitățile industriei de automobile, întreprinderea pentru comerț exterior „Polimeks-Cekop" a încheiat, în ultimul timp, contracte în baza cărora Polonia va cumpăra din Anglia prese pentru vulcanizare, mașini de rulat, utilaj pentru stabilizarea anvelopelor auto, linii pentru decuparea cordului și protecția anvelopelor. În Olanda vor fi cumpărate mașini pentru finisarea definitivă a anvelopelor.*

Algeria dorește să construiască o uzină de vehicule industriale mici. — *Societatea Națională Algeriană de Construcții Mecanice solicită oferte internaționale pentru instalarea în Algeria a unei uzine pentru fabricarea de vehicule industriale mici, cu o capacitate totală de încărcare variind între 2,7 și 4,5 tone.*

„Volkswagen" a înființat o nouă societate în S.U.A. — *Firma vest-germană „Volkswagenwerk A.G." anunță crearea la Englewood Clifs New Jersey, sediul întreprinderii sale din S.U.A., a unei noi societăți sub numele de „Volum Export and Trading Corporation". Noua societate va avea inițial ca misiune intensificarea la scară mondială a distribuirii pieselor de schimb și accesoriilor în cooperare cu societățile comerciale de același tip din Brazilia și Mexic.*

● Schimburi comerciale

Exportul industriei aviatice poloneze. — *Valoarea exportului tehnicii aviatice produse de către întreprinderile industriei aviatice poloneze „PZL" va depăși anul acesta 805 milioane zloți valută. Polonia exportă în primul rînd avioane utilitare pentru agricultură, planoare de antrenament și sportive, motoare de avioane și alte mijloace tehnice aviatice. Se dezvoltă cu succes exportul serviciilor aviației utilitare în agrotehnică ce vor fi prestate anul acesta în primul rînd în țări din Africa de nord — Egipt, Sudan și Etiopia. Organizația „PZL" a exportat în total, pînă în prezent, 10 000 de avioane, elicoptere și planoare.*

● Energie nucleară

Canada va construi o centrală nucleară în Argentina. — *Întreprinderea canadiană „Atomic Energy of Canada", asociată la firma italiană „Impiati", va realiza cea de-a doua centrală nucleară programată de guvernul argentinian. Tehnologia canadiană, care se bazează pe folosirea uraniului natural, ar putea fi utilizată, de asemenea, și în construirea altor două centrale prevăzute în planul energetic pînă în 1980.*

Un nou proiect de reactor nuclear. — *Doi oameni de știință britanici, dr. Pease, director la Centrul britanic de cercetări termonucleare din Culham, și colegul său D. R. Wilson, au conceput un nou proiect de reactor nuclear destinat să utilizeze procedeul bombei cu hidrogen. Cei doi savanți propun ca acest reactor, care este mai puternic decît cele existente în prezent în lume, să fie construit în comun de țările Europei occidentale. Costul reactorului ar fi de ordinul a unui miliard de lire.*

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

AVÎNTUL CONTINUU AL CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

IN VARA ACESTUI AN, Ministerul construcțiilor de mașini din Bulgaria s-a despărțit în două ministere: Ministerul construcțiilor de mașini și metalurgie și Ministerul electronicii și electrotehnicii. Este acesta un semn al faptului că sfera de cuprindere a principalei ramuri a industriei bulgare s-a lărgit foarte mult. Dar noua organizare, oricît de semnificativă ar fi ea, nu poate să oglindească adevăratele proporții ale dezvoltării și mai ales ale ritmurilor în care a avut loc această dezvoltare a construcțiilor de mașini în Bulgaria.

Datele statistice evidențiază o creștere a producției acestei ramuri în ritmuri superioare ritmurilor de dezvoltare a celorlalte ramuri ale economiei bulgare, practic avînd loc o dublare a volumului producției ei la fiecare 5 ani.

Vertiginoasa dezvoltare a construcțiilor de mașini de după 9 septembrie 1944, comparativ cu celelalte ramuri industriale, rezultă și mai clar dacă se ia ca bază anul 1939, cel mai înfloritor an al economiei bulgare antebelice: în timp ce producția industrială crescuse în 1972 de 40 de ori față de cea realizată în 1939, producția construcției de mașini înregistrase o creștere de 473 ori. Aceasta a făcut ca ponderea construcțiilor de mașini în volumul total al producției industriale să crească de la 16,5% în 1965 la 20,2% în 1970, cu perspectiva planificată de a ajunge la 22,9% în 1975.

Efect direct al unei politici economice de stat, construcția de mașini a trebuit să răspundă în principal la două sarcini importante: să satisfacă cît mai mult nevoile proprii impuse de dezvoltarea în ritmuri înalte a întregii economii și să consolideze exportul țării prin creșterea ponderii mașinilor, utilajelor și instalațiilor printre celelalte mărfuri de export. Sarcină deloc ușoară, întrucît marile șantiere industriale ale Bulgariei continuă să se țină lanț: o centrală atomoelectrică de 1760 MW la Kozlodui, o termocentrală de 840 MW la Bobov Dol, două mari centrale hidroelectrice în munții Rila și Rodopi cu o putere instalată de aproape 2000 MW; dublarea capacității Combinatului petrochimic de la Burgas de la 6 mil. la 12 mil. t. țiței prelucrat, un combinat chimic pentru celuloză și fibre artificiale la Sviștov, două mari combinate chimice la Pernik — unul de îngrășăminte minerale complexe, altul de sodă calcinată cu capacități ce depășesc fiecare 1 mil. t anual, extinderea Combinatului metalurgic de la Kremikovțî și încă multe altele pentru a căror echipare cu mașini și instalații se cerea participarea furnizorilor proprii, iar pătrunderea pe piața internațională nu se putea face decît cu produse ce demonstrau înalți indici tehnico-economici.

● Schimbări radicale de structură: ponderea construcțiilor de mașini, în volumul total al producției industriale, a crescut de la 16,5% în 1965 la 20,2% în 1970, cu perspectiva de a ajunge la 22,9% în 1975, iar în exportul general al țării — de la 24,3% la 29,1%, pentru a atinge la sfîrșitul cincinalului 42,7%.

● Principala consecință: modificarea raportului dintre exportul și importul de mașini și instalații în favoarea exportului cu tendința de-a se echilibra într-o perioadă relativ scurtă: de la 1: 21,2 în 1955, la 1: 3,8 în 1960, apoi 1: 1,8 în 1965 și 1: 1,4 în 1971.

Economia bulgară a reușit să impună cîțiva dintre marii ei producători ca: „Balcankar", „ZMM", „Izot" și să exporte astăzi în 92 de țări ale lumii produse ale construcției de mașini: electrocare și motocare, electropalane și acumulatoare, tehnică de calcul electronică, mașini-unelte, mașini agricole, mașini pentru industria alimentară și textilă, electromotoare, aparatură electronică, instalații de automatizare a proceselor de producție și conducerii.

Paralel cu satisfacerea unor nevoi proprii de mașini și instalații, ponderea construcțiilor de mașini în exportul țării a cunoscut și ea o dinamică permanent ascendentă: de la 3,6% în 1955, 24,3% în 1965, 29,1% în 1970 la 40,5% în 1973, cu perspectivă de a ajunge la 42,7% cît este prevăzut pentru 1975.

Punînd accentul pe dezvoltarea specializării și cooperării în producție, ramura construcțiilor de mașini din Bulgaria a demonstrat an de an tendința evidentă de a ieși tot mai mult pe piața internațională cu „export de întîmpinare".

În acest fel raportul dintre exportul și importul de mașini și instalații s-a modificat continuu în favoarea exportului, avînd perspectiva de a se echilibra total în următorii cîțiva ani: de la 1:21,2 în 1955 la 1:3,8 în 1960, apoi 1:1,8 în 1965 și 1:1,4 în 1971.

Aici se spune că prin anii '30, unul dintre miniștrii Bulgariei de atunci s-ar fi exprimat că „exportul Bulgariei este purtat pe aripile găinilor", deoarece produsul de bază de pe faimoasa „listă de export" a țării îl reprezentau... ouăle. Astăzi sînt suficiente argumente care permit să se spună că „exportul Bulgariei este purtat pe aripile Balcankar-ului și ale celorlalte firme de export specializate în construcția de mașini". Perspectivele care se deschid în fața construcțiilor de mașini din Bulgaria — o nouă dublare a volumului producției lor în actualul cincinal — întregesc și mai mult o asemenea constatare.

În același timp cu creșterea producției are loc însă și o intensă acțiune de modernizare și reconstrucție a tuturor uzinelor ramurii, acțiune declanșată în acest an de către constructorii de mașini din județul Gabrovo. În cadrul ei, o bună parte din noile investiții — 26—30% — se îndreaptă spre înnoirea mașinilor și utilajelor lor din dotare și introducerea de noi tehnologii. Cu potențialul de care dispune în acest domeniu economia bulgară încearcă să-și lărgească continuu acțiunile de specializare și cooperare cu economiile altor țări. Recent au fost inițiate studii comune ale constructorilor de mașini români și bulgari pentru cooperarea în domeniul proiectării și fabricației utilajelor și instalațiilor necesare construirii puternicului complex hidroenergetic „Tr. Măgurele-Nicopol".

Marile posibilități de care dispun furnizorii de mașini și instalații români și bulgari pentru lărgirea cooperării lor în acest domeniu constituie rezultatul pozitiv al potențialului tot mai ridicat al economiilor celor două țări.

Svetlana AMARIȚEI

VIZOR

DISPUTE ÎN LUMEA PETROLULUI

La multe din pompele de benzină care deservesc publicul în S.U.A. se află acum placardate inscripțiuni care sună: „Vă rugăm să ne scuzați — din cauza lipsei, nu servim combustibil decît în valoare de 3 dolari".

Mii de stațiuni de deservire, aparținînd rețelelor independente, au fost nevoite să închidă. Este adevărat că America, la o populație care nu constituie decît 6% din totalul celei a globului, consumă o treime din energia folosită în toată lumea. Dar Statele Unite nu sînt numai un mare consumator, ci și un mare producător. Producția americană de petrol o întrece de două ori pe cea a Iranului.

Opinia publică americană este deosebit de preocupată de cauzele penuriei. Mulți sînt înfricoșați. Anul acesta la redeschiderea școlilor administrațiile se plîng că nu dispun de petrol pentru instalațiile de încălzire. Îngrijorarea se manifestă în privința încălzirii imobilelor în general. Funcționarea aparatelor de climatizat aerul devine și ea o problemă. Turismul, care pentru multe din statele americane reprezintă o sursă principală de venit, se resimte și el. Cu deosebire neliniștitoare sînt considerate perspectivele în industrie. Cu începere de la 1 august, în regiunea Middle West, societatea „Cities Service Gas Co", cu baza în Oklahoma City — care distribuie prin conductă gaze naturale în Texas, Oklahoma, Kansas, Nebraska și Missouri — a redus cu 12—14% aprovizionarea clienților săi industriali.

Dacă încerci să identifici cauzele crizei de combustibil constați mai întîi că ea există și în alte țări. Și pe șoselele Italiei se află adesea în pană de benzină automobilele. În Spania, Anglia, Franța — în mai toate țările occidentale — autoritățile au de făcut față unor dificultăți în aprovizionare. O bună parte din aprovizionarea mondială cu petrol, după cum se știe, este condiționată de activitatea societăților americane. Ele sînt prezente pe terenurile cu zăcăminte și de exploatare în nenumărate zone ale lumii.

„Criza este înainte de toate o chestiune de bani" apreciază John Winger, vicepreședinte al băncii Chase Manhattan, banca petroliștilor, prezidată de David Rockefeller. Ar fi necesare mari fonduri de investiții. Pînă în 1985, pe puțin 140 milioane de dolari. Or, nu e realist să se creadă, precizează Winger că societățile vor investi atîta. Ziarele americane însă, scriu că este vorba de o „criză artificială". Chiar Comisia Federală pentru Comerț, însărcinată să facă a fi respectate legile asupra concurenței, pune răspunderea lipsurilor pe seama companiilor petrolifere. Nu de mult, creșterea rapidă a costului vieții a obligat autoritățile în S.U.A. să blocheze prețurile cu amănuntul și la petrol. În fața unei „Comisii pentru treburile interne", cunoscutul senator Henry Jackson punea problema în termenii următori: unele grupări industriale și aliații lor reclamă dreptul la prețuri mai ridicate, la impozite mai mici, la nici un control și la mai multă poluare. Petroliștii, adăuga senatorul, exagerează cînd cer în același timp și prețuri libere și subvenții. Sub efectul unor asemenea concesii înainte, societățile petroliere nu și-au plătit decît 6,7% din impozitele asupra veniturilor pe 1971, iar unele din ele chiar numai 1,6%.

De altfel, în ciuda plîngerilor cu privire la prețurile „nesatisfăcătoare", Banca Chase Manhattan a recunoscut că, în ultimii zece ani, media profiturilor a fost de 11,8% și că ultimele rezultate depășesc chiar această rată.

Sînt în prezent versiuni de mare circulație cu privire la „apropiata epuizare a rezervelor". De fapt Statele Unite însele dispun încă de mari resurse neexploatate: petrol, cărbune gazificabil, șisturi bituminoase etc. Mari rezerve se află în Marea Nordului, Alaska și în alte zone, spre a nu menționa mai întîi cele mai importante, din Golful Persic și din întreg Orientul Mijlociu. Arabia Saudită de pildă, anunța anul trecut creșterea producției sale de petrol pînă la un miliard de tone.

Tabloul „crizei" este deformat de omiterea a diferiți factori. Unul este și acela al rafinajului. Companiile petroliere dețin și monopolul rafinării — și cum arată Comisia federală americană citată, ele „violează legile asupra concurenței, menținînd o structură necompetitivă a pieței în statele americane din Est, în golful Mexic sau în Middle West". Cele 250 de rafinării din S.U.A. nu pot trata decît 13 milioane de barili de petrol brut pe zi, în timp ce cererea pe piață este de 16 milioane. Micile rafinării ale proprietarilor independenți duc însă lipsă de aproximativ un milion de tone de petrol pe lună și nu pot lucra astfel cu întreaga lor capacitate.

În 1959, cota importurilor americane de petrol fusese limitată la 10% din consumul intern. Guvernul Eisenhover tindea să reducă dependența de străinătate. Faptul că în 1971 numărul puțurilor forate în S.U.A. era de două ori mai mic față de cel din 1956, arată însă că nu s-au înregistrat rezultatele scontate. Potrivit societăților petroliere, în ciuda facilităților fiscale și a supraprețului plătit de consumator, exploatarea nu era „suficient de rentabilă". Ele cîștigă mai mult importînd petrolul din străinătate. Restricțiile la import au fost anul acesta ridicate, dar, cum s-a văzut, problemele le ridică capacitățile de rafinare. În cunoștință de cauză, un fost vicepreședinte al companiei „Shell" — citat de revista L'Express — concede că „naționalizarea sau controlul prețurilor sînt inevitabile pentru binele public".

Considerentele de mai sus sînt departe de a epuiza analiza pricinilor care au provocat actuala „criză a petrolului". În viitor, aspecte esențiale ale aprovizionării cu petrol ar putea fi influențate de evoluția nefavorabilă a relațiilor monetare, de orientările pe plan politic în general și mai ales de cele cu privire la situația din Orientul Mijlociu.

Al. ANCA

Acord de colaborare între Bangladesh și India. — *Bangladesh și India au încheiat un acord de colaborare în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. În concordanță cu acest acord, cele două țări vor colabora în planificarea și realizarea programelor comune privind folosirea energiei atomice în cercetarea științifică, medicină, agricultură și industrie. În decurs de cinci ani, în colaborare cu India, în Bangladesh va fi creat Institutul de cercetări nucleare. În afară de aceasta, guvernul examinează proiectul construirii unei centrale atomo-electrice.*

Seminar la Viena asupra comerțului Est-Vest — *„Practica cooperării Est-Vest în anii '70" — este tema unui seminar ce va fi organizat între 8 și 11 octombrie de Institutul european dunărean de la Viena. Participanții urmează să se ocupe îndeosebi de practica și de posibilitățile comerțului Est-Vest, pe primul plan situîndu-se probleme ale cooperării industriale. La seminar vor fi discutate, de asemenea, probleme tehnico-financiare pe baza unor exemple concrete din practică.*

Institutul proiectează ținerea în luna decembrie la Viena a unui seminar asupra cooperării Est-Vest. În martie 1974 urmează să aibă loc un congres internațional de cooperare la Varșovia. Institutul european dunărean, care posedă statut consultativ în cadrul Consiliului economic și social al Națiunilor Unite (ECOSOC), proiectează deschiderea în toamnă a unor reprezentanțe la Frankfurt, Bonn și Londra.

● Tendințe conjuncturale

Peru produce mai mult fier. — *În luna iulie producția de fier în Peru s-a cifrat la 9 300 000 tone, ceea ce reprezintă o creștere cu 6,4% față de anul precedent. Din exporturile peruane de fier, 88,8% au fost destinate Japoniei, 11,4% Statelor Unite, 5,4% Europei, iar restul altor țări latino-americane.*

Cerere sporită de oțel în Brazilia. *Anul viitor guvernul brazilian va importa 11 700 000 tone oțel pentru a satisface cererea internă în continuă creștere. După cum s-a anunțat, „Petrobras" și industria navală își vor spori consumul cu 70%, întreprinderile constructoare de automobile cu 50%, iar industria electronică cu 39%. Pe plan mondial prețurile la oțel au crescut cu 50% și anume cu 8 pînă la 12 dolari tona.*

Creșterea exporturilor de textile ale Greciei. — *Exporturile de textile de bumbac ale Greciei au crescut cu 78%, atingînd valoarea de 32 600 000 dolari în primul semestru al anului 1973 față de 18 500 000 dolari în perioada corespunzătoare a anului precedent.*

Penurie de cauciuc sintetic în Japonia. — *Fabricanții japonezi de cauciuc sintetic au redus exporturile pentru a face față serioasei penurii de cauciuc din stirenă-butadienă pe piața internă.*

Fabricanții afirmă că nu pot face față cererilor interne și externe la acest produs, întrucît au fost obligați să reducă producția din cauza lipsei de materii prime, în special de stirenă.

Exporturi sporite de cositor indonezian. — *În anul financiar 1972/1973 exporturile de cositor ale Indoneziei au totalizat 20 749 tone metrice, în valoare de 73 434 880 dolari.*

Aceasta reprezintă o creștere cu 8,6% față de exporturile de 19 099 tone, în valoare de 63 086 094 dolari, în anul financiar 1971/1972.

Perspective largi pe piața vest-germană pentru produsele industriei aparatelor foto. — *Deoarece deocamdată numai 10% din familiile vest-germane posedă un aparat de fotografiat și un aparat de proiecție (vest-german sau străin), această piață oferă largi posibilități.*

Firmele vest-germane din această ramură procedează în momentul de față la noi investiții, în scopul creșterii capacităților lor de producție.

Reducere a prețului la cobalt în S.U.A. — *Firma americană „African Metals Corp." a anunțat o reducere a prețului la cobalt din Zair la 3,20 dolari livra, față de 3,30 dolari livra cît era pînă acum. Reducerea prețului a intrat în vigoare la 28 august.*

mondorama

CAPITALUL STRĂIN ÎN JAPONIA

CA URMARE a măsurilor luate de guvernul de la Tokyo pentru liberalizarea importului de capital, numărul firmelor cu cel puțin 20% capital străin era în iunie 1972 în Japonia de 1176, relevă un studiu efectuat de Ministerul comerțului internațional și industriei. Ele sînt concentrate cu precădere în ramurile de vîrf ale industriei, dar sporesc constant și în sectorul terțiar. Potrivit aceleiași anchete, întreprinderile cu capital străin instalate în Japonia sînt în general de talie mijlocie, mai puțin de 10% dintre ele avînd un capital de peste un miliard de yeni. 60% din întreprinderile cu capital străin au capital american, care ocupă locul preponderent, iar 30% dintre ele au capital vest-european.

O CREȘTERE RAPIDĂ A SCHIMBURILOR

ÎN primele 6 luni ale anului 1973 comerțul Statelor Unite cu U.R.S.S. și țările socialiste din Europa de Est a înregistrat o creștere deosebit de rapidă, arată **International Herald Tribune**. În acest interval exporturile americane spre țările respective au depășit un miliard de dolari — de trei ori mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului 1972. Cel mai mare importator de produse americane a fost U.R.S.S., care a achiziționat bunuri în valoare de 639,9 milioane dolari, față de 186,6 milioane dolari în primele 6 luni ale anului trecut. Cea mai importantă creștere a înregistrat-o Polonia ale cărei importuri au sporit de la 44,7 milioane dolari la 183,6 milioane în intervalul amintit.

„PEPSICO" VA PRODUCE... VIN

SOCIETATEA Pepsico va începe să producă vinuri, anunță reprezentanții bine cunoscutei firme americane. În acest scop societatea a achiziționat recent 162 pogoane de vii în Valea Rinului și pivnițe de vin cu o capacitate de peste 2 milioane litri. Firma precizează: majoritatea producției de vin va fi destinată pieței interne din S.U.A.

O.N.U. ȘI SOCIETĂȚILE MULTINAȚIONALE

ÎNTRE 4 și 14 septembrie se desfășoară la New York lucrările unor experți desemnați de secretarul general O.N.U. pentru a studia incidențele activității firmelor multinaționale asupra diferitelor domenii ale vieții economice internaționale. Raportul, care stă la baza lucrărilor, arată că în 1971 valoarea adăugată a fiecăreia din cele mai mari 10 firme internaționale (din care 8 sînt americane) a atins sau a depășit 3 miliarde dolari, mai mult decît produsul național a peste 80 din țările lumii. Trei sferturi din activitatea firmelor respective se desfășoară în țări dezvoltate și numai un sfert în țările în curs de dezvoltare.

Raportul studiază rolul firmelor multinaționale în dezvoltarea economică a diverselor țări și pune un accent deosebit pe rolul acestor firme în evenimentele monetare. Se consideră că ar fi de dorit să se elaboreze un cod de conduită pentru aceste societăți.

AVANTAJE ȘI DEZAVANTAJE ALE TURISMULUI DE MASĂ

ÎN Spania, țară în care turismul atinge cifre record, se exprimă în ultimul timp rezerve privind extinderea în continuare a turismului de masă, în forma lui actuală.

Numai în luna august a.c. 6,5 milioane turiști au vizitat tărîmurile însorite ale Spaniei iar pînă la sfîrșitul anului se apreciază că numărul turiștilor va ajunge la 32 milioane, o cifră apropiată de aceea a întregii populații a țării. Activitatea turistică este de departe cea mai importantă activitate economică a Spaniei care i-a adus în ultimii 20 de ani venituri de 20 miliarde dolari, acoperind deficitul comercial persistent și furnizînd mijloace pentru a achiziționa echipamentul necesar industrializării. Cu toate acestea analize recente arătau că, alături de avantajele incontestabile ale turismului, în forma actuală acesta prezintă o serie de neajunsuri. Aceasta în primul rînd deoarece industria turismului din Spania depinde de societățile străine care organizează vacanțele. Acestor societăți le revin majoritatea încasărilor, turiștii străini cheltuind propriu-zis în Spania doar sume relativ mici. În plus, din cauza numărului foarte mare de turiști, specificul localităților spaniole dispare în favoarea îngrămădirilor de beton ale hotelurilor iar poluarea duce la degradări iremediabile ale mediului natural. În consecință din ce în ce mai multe opinii favorizează frînarea turismului de masă și dezvoltarea unui „turism de calitate", organizat în cea mai mare parte de firmele spaniole.

INDICELE DE MOTORIZARE ÎN CREȘTERE

POTRIVIT unei prognoze elaborate de trei bănci vest-europene (Crédit Lyonnais, Commerzbank și Banco di Roma), în cele nouă țări ale Pieței Comune vor circula în 1980 85,7 milioane de autoturisme, față de 75 milioane în 1971. Sub raportul numărului de autoturisme la 1000 de locuitori, pe primul loc se va situa Franța cu 384, urmată de R.F.G. cu 335, Italia cu 313 și Anglia cu 307.

SPRE LIMITAREA ZGOMOTULUI ÎN S.U.A.

ÎN Statele Unite sînt în curs de elaborare reglementări vizînd limitarea poluării sonore produse de camioane și avioane, care ar putea intra în vigoare la 1 octombrie 1974. Introducerea acestor reglementări, a căror definitivare trebuie realizată pînă la sfîrșitul anului, va atrage pentru industria automobilului cheltuieli suplimentare estimate într-o primă fază la o sumă variind între 10 și 30 milioane de dolari.

În ce privește aviația, primele propuneri avansate, vizînd măsuri pentru reducerea zgomotului motoarelor de avion și schimbarea metodelor de aterizare, ar necesita investiții de 700 milioane dolari din partea aeroporturilor și constructorilor de avioane, relatează **Les Echos**.

POPULAȚIA U.R.S.S.: UN SFERT DE MILIARD

LA 9 august a.c. populația U.R.S.S. număra 250 milioane de locuitori. Datele publicate de Direcția Centrală de Statistică a U.R.S.S. indică o creștere a populației sovietice în ultimii 60 de ani cu 90 milioane locuitori. De remarcat că, în aceeași perioadă, ponderea populației urbane a crescut de la 18% la 59%, pe seama sporului natural al populației urbane, a transformării a numeroase localități rurale în orașe, precum și prin mutarea unei părți a locuitorilor satelor în mediul urban, ca urmare a procesului rapid de industrializare.

Se echilibrează și raportul — deteriorat ca urmare a ultimului război mondial — între bărbați și femei. Dacă în anul 1959 erau cu 7,4 milioane mai multe femei decît bărbați în vîrstă de pînă la 46 de ani, în 1973 numărul locuitorilor de ambele sexe din aceste grupe de vîrstă a devenit egal. În comparație cu perioada prerevoluționară, mortalitatea populației U.R.S.S. a scăzut aproape de 3,5 ori, mortalitatea infantilă de peste 11 ori, iar durata medie a vieții populației a crescut de la 32 de ani la 70 de ani.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROGRESELE ALFABETIZĂRII ÎN LUME

ÎNTR-O EPOCĂ caracterizată de un progres științific și tehnic fără precedent în istorie, analfabetismul este încă departe de a fi lichidat pe plan mondial, în ciuda progreselor care s-au realizat în ultima vreme în această direcție. La sfîrșitul deceniului trecut 34% din populația adultă a lumii era încă neștiutoare de carte. După cum rezultă din graficul alăturat, proporția analfabeților în rîndul populației adulte diferă de la un continent la altul, iar în cadrul acestora de la o țară la alta. Astfel, date furnizate de U.N.E.S.C.O. și de B.I.R.D. scot în evidență că dacă pe ansamblul Africii știutorii de carte reprezentau în a doua jumătate a deceniului trecut 26% din populația adultă, în unele țări africane populația alfabetizată deține cote mult mai reduse (Etiopia 7%, Senegal 10%, Zair 13% etc). La fel în Asia, față de o medie continentală a populației adulte știutoare de carte de 53%, în India, de exemplu, ponderea respectivă era numai de 29%. În America Latină, față de o medie de 76%, unele țări ating niveluri mult mai ridicate: Venezuela 81%, Guyana 83%, Chile 90%. Cele mai înalte niveluri de alfabetizare se înregistrează, pe lîngă țările socialiste, în Europa Occidentală, S.U.A., Australia și Noua Zeelandă.

Pentru a cunoaște tendința fenomenului analizat, datele prezentate trebuie completate cu cele privind evoluția gradului de cuprindere în învățămînt a populației de vîrstă școlară (vezi tabelul).

Concluzia care se desprinde din tabel este cea a unei ofensive a științei de carte, chiar dacă numărul copiilor necuprinși în școli — analfabeții de mîine — rămîne încă, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, apropiat de jumătate, și aceasta în condițiile unui spor demografic deosebit de rapid.

Gradul de cuprindere în școlile primare și secundare a copiilor de vîrstă școlară (în %)

	1950	1968
Regiuni în curs de dezvoltare	26,5	50,1
Africa	13,5	32,7
Asia	25,0	48,1
America Latină	43,1	71,4
Europa de Sud	39,6	67,0
Orientul Mijlociu	19,1	46,1
Regiuni dezvoltate	83,7	93,0
TOTAL	45,1	62,3

Sursa: Trends in developing countries, World Bank, 1973.

D. D.

Cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 37 (524)
VINERI 14 SEPTEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

37

„PENTRU O LUME MAI BUNĂ, MAI DREAPTĂ, O LUME A PĂCII"

DÎND EXPRESIE gîndurilor și aspirațiilor întregului nostru popor, dorinței României socialiste de a ridica pe noi trepte colaborarea și legăturile prietenești cu popoarele Americii Latine, președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a vizitat, în săptămîna care a trecut, alte două state ale acestui continent — Venezuela și Columbia. Primirea călduroasă făcută înalților oaspeți români, cordialitatea convorbirilor purtate cu factorii de răspundere din țările vizitate, contactele ample avute cu cercuri largi ale opiniei publice — au scos în evidență pregnant sentimentele reciproce de stimă și prețuire, aprecierea de care se bucură realizările țării noastre pe tărîm economic și social, eforturile ei constante de a-și aduce o contribuție substanțială la îmbunătățirea climatului internațional, înalta considerație față de personalitatea proeminentă a președintelui Nicolae Ceaușescu, luptător neobosit pentru împlinirea aspirațiilor înaintate ale popoarelor.

Declarația comună româno-venezueleană, semnată de președinții Nicolae Ceaușescu și Rafael Caldera, proclamă solemn hotărîrea comună a celor două state de a dezvolta, pe baza principiilor fundamentale de echitate și justiție internaționale, relațiile de prietenie și colaborare, de a dezvolta relațiile comerciale reciproc avantajoase, diversifica tipurile de mărfuri ce vor fi schimbate între cele două țări, de a întări și extinde cooperarea de interes comun prin instrumente juridice care să reglementeze aceste relații și de a promova folosirea reciprocă a resurselor lor naturale și umane. Totodată, Declarația, care se definește ca un document de o largă rezonanță și semnificație internațională, reafirmă hotărîrea celor două state de a promova pacea, destinderea, buna înțelegere și cooperarea între toate națiunile lumii, de a acționa cu hotărîre pentru stabilirea și menținerea unei ordini mondiale, bazată pe justiție socială internațională, pentru instaurarea unei diviziuni internaționale a muncii mai raționale și realizarea transformărilor care trebuie să fie efectuate în structura economiei mondiale.

În aceeași ambianță favorabilă, sub semnul voinței de a da noi impulsuri operei de colaborare reciprocă, s-a desfășurat vizita șefului statului român în Columbia, care a prilejuit o amplă examinare a stadiului actual al relațiilor bilaterale, o definire a perspectivelor și modalităților concrete de dezvoltare a acestor relații. Sînt edificatoare, pentru a ilustra atmosfera care caracterizează această vizită, următoarele cuvinte, adresate solului poporului român, de președintele Misael Pastrana Borrero: „Cunoaștem preocupările dv. ca om al păcii, care a vizitat cele mai diferite colțuri ale omenirii, folosind limbajul înțelegerii și chemînd la colaborare între țări și popoare... Noi credem că această vizită va contribui în mod decisiv la făurirea unei prietenii durabile între țările noastre și la o cooperare fructuoasă între popoarele noastre". La rîndul său, exprimînd aspirațiile întregului nostru popor, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia: „Am venit în țara dumneavoastră, ca și în celelalte țări latino-americane pe care le vizităm, ca soli ai poporului român, animați de dorința de a dezvolta relațiile de prietenie și colaborare multilaterală dintre popoarele noastre, de a conlucra în vederea dezvoltării economico-sociale a popoarelor noastre, pentru o lume mai bună, mai dreaptă, o lume a păcii".

Rezultatele rodnice de pînă acum ale vizitei șefului statului nostru în America Latină confirmă din plin aprecierea că aceasta se dovedește a fi un eveniment de amplă rezonanță, cu o semnificație cu adevărat istorică atît în ce privește dezvoltarea raporturilor de colaborare în concordanță cu interesele fiecărei țări în parte, cît și prin prisma obiectivelor generale ale păcii și colaborării în lume.

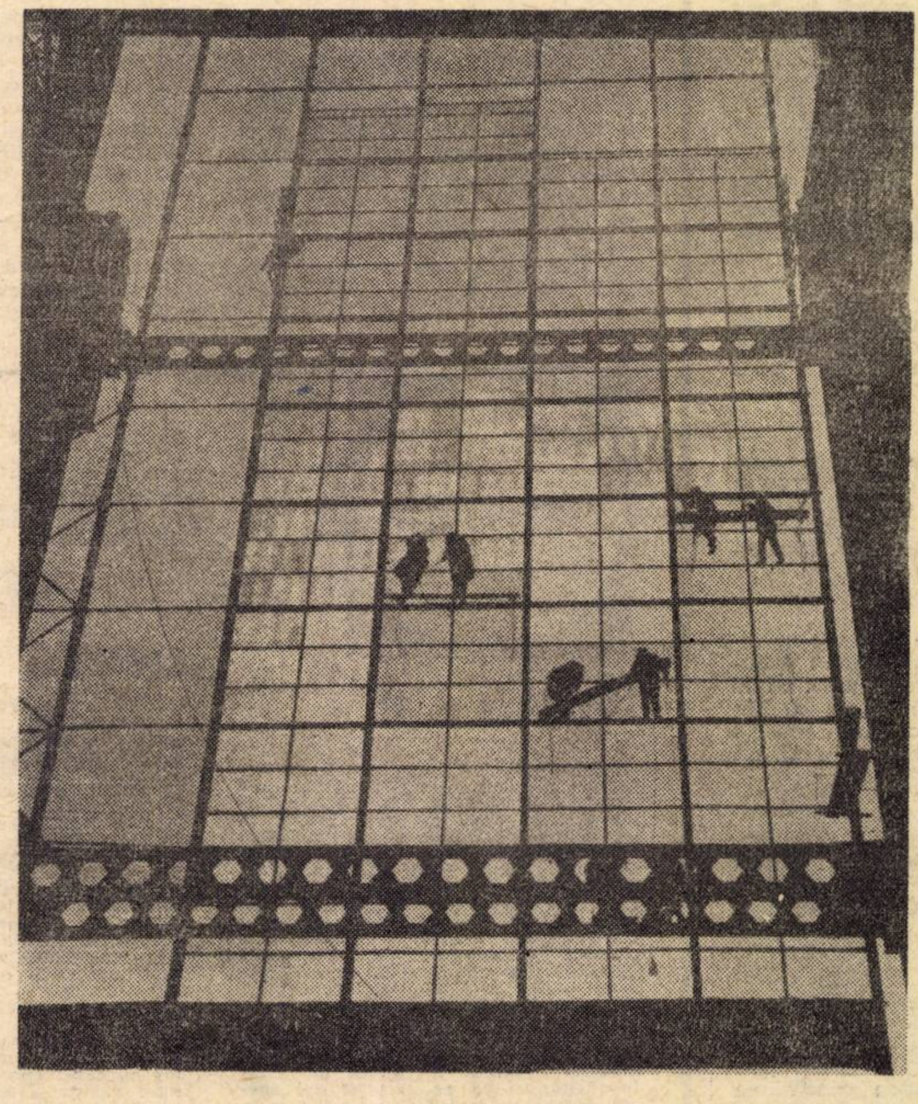

AUGUST a constituit o demonstrație a ceea ce înseamnă forța și capacitatea constructorilor și montorilor noștri.
SEPTEMBRIE va trebui să însemne amplificarea elanului și inteligenței creatoare.

INVESTIȚII

Pentru realizarea planului pe 1973 și pregătirea lucrărilor pentru 1974 în industria siderurgică și în septembrie

RITM ACCELERAT DE LUCRU

ÎNSUFLEȚITOAREA chemare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind recuperarea rămînerilor în urmă pe unele șantiere și asigurarea unui ritm susținut lucrărilor în vederea realizării integrale a planului de investiții pe acest an, a găsit o puternică rezonanță și în rîndurile constructorilor de pe șantierele obiectivelor siderurgice. Acest lucru s-a reflectat, practic, în **atingerea unor cote de realizări, pe marea majoritate a șantierelor, net superioare celor înregistrate în lunile scurse de la începutul anului.**

Drept urmare, în luna august, la cele 16 capacități din această ra-

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. a 5-a)

ORGANIZARE, ACȚIUNE ȘI RĂSPUNDERE ÎN ACTUALA CAMPANIE AGRICOLĂ

● Intensificarea recoltării cu toate mijloacele, cu toate forțele. Indecizia în acțiune în aceste zile echivalează cu pierderi însemnate de recoltă ● Spirit gospodăresc maxim în depozitarea și conservarea produselor ● Cum estimăm producția și cum ne îndeplinim sarcinile asumate? ● Acțiuni ferme pentru recoltat, arat, fertilizat și semănat sau despre succesiunea priorităților privind recolta '74.

TOAMNA acestui an concentrează în agricultură un volum deosebit de lucrări agricole, a cărui înfăptuire necesită **folosirea în întregime a tuturor mijloacelor de producție și a forței de muncă** existente în această ramură, precum și valorificarea deplină a sprijinului ce trebuie să-l primească agricultura din partea altor ramuri, mai ales în mijloace de transport. **Într-o perioadă scurtă,** care în raport de condițiile climaterice normale se încadrează în circa 60—70 zile lucrătoare, trebuie strînsă recolta de porumb, floarea soarelui, sfecla de zahăr, cartofi de toamnă, struguri, o mare parte din legume și fructe și alte produse vegetale ce reprezintă rezultatul eforturilor depuse în întregul an, paralel cu executarea unor lucrări importante, îndeosebi însămînțările și arăturile de toamnă — elemente esențiale pentru producția agricolă a anului viitor.

Un calcul sumar evidențiază faptul că în perioada menționată **trebuie recoltate și depozitate produse vegetale,** din care ponderea principală deținînd-o porumbul, sfecla de zahăr și cartofii, la care se adaugă o cantitate egală de produse secundare: coceni, colete etc. și furaje de volum folosite ca fîn sau siloz.

Paralel cu recoltarea, transportul și depozitarea acestor produse, unităților agricole socialiste le revine sarcina de a pregăti terenul și însămînța cu grîu-secară 2,5 milioane hectare, la care se adaugă aproape 500 mii hectare cu orz și alte culturi de toamnă, precum și executarea arăturilor pentru însămînțări de primăvară pe o suprafață de peste 6,3 milioane hectare.

Desfășurarea acestor lucrări are loc în condiții climaterice deosebite. Temperaturile mari din a doua parte a lunii august și din luna septembrie au diminuat rezerva de apă din sol sub limita normală, lucrările de pregătire a solului desfășurîndu-se în condițiile unor eforturi deosebite în multe zone din țară, concomitent cu coacerea bruscă a legumelor, mai ales

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor

→

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 37 din 14 septembrie 1973

1
Organizare, acțiune și răspundere în actuala campanie agricolă, de **Ion Stanciu**, adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor.
— **Investiții**
Pentru realizarea planului pe 1973 și pregătirea lucrărilor pentru 1974, în industria siderurgică și în septembrie ritm accelerat de lucru de **L. Țintea.**
3—4—5—6
— **Economie națională**
● **Plan-angajamente**
Creșterea productivității muncii la baza depășirii sarcinilor de plan ale întreprinderilor, de **Ilie Morodan.**
● **Cheltuieli materiale**
Consumul de energie electrică: Producătorii și consumatorii pe aceeași traiectorie, de ing. **Anibal Baciu.**
● **Finanțe**
Simplificarea muncii financiar-contabile în centrale și întreprinderi, corespunzător noilor structuri, de dr. **Maria Cojocaru, Stătică Stere.**
7
— **Comerț exterior**
Importanța practică a cunoașterii facilităților vamale pe piețele țărilor membre ale C.E.E. (II), de **Ștefan Niță, Iosif Pățan.**
8—9
— **Studii — analize**
Resursele umane în noile structuri organizatorice, (Concluzii rezultate în urma unei cercetări recente, efectuate în 12 întreprinderi industriale din 4 ministere economice), de **Ovidiu Nicolescu, Alexandru Blaga.**
10—11
— **Ancheta „V. E."**
În pregătirea planului pe 1974, un mecanism susceptibil de perfecționare: Aprovizionarea văzută din întreprindere. (50 de întreprinderi își exprimă opinia asupra rezultatelor unei ample cercetări privind problematica aprovizionării), de conf. dr. **Rudolf Dootz.**
12—13
— **Conducere și organizare**
● **Experiențe în actualitate**
Sistemul integrat de conducere a producției de construcții — montaj — S.I.C.O.P. (II), de ing. **A. Mănescu**, ing. **D. Ivanov.**
● **Cazuri în dezbatere**
Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției (Opinia cititorilor), de **Cornel Suciu.**
14
— **Credit**
Condiții avantajoase pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală, cu sprijinul statului, de **Eugen Ionescu.**
15
— **Concepte-teorii**
Unitatea și dezvoltarea celor două forme ale proprietății socialiste în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de prof. univ. dr. **M. Părăluță.**
16
— **Creștere economică**
Acumulare și consum: Orizontul de timp în modelele de optimizare (I), de dr. **A. Iancu.**
— **Școli ● curente ● economiști**: Criza științei economice occidentale, de prof. dr. **I. Nicolae-Văleanu.**
17
— **Știință și societate**
Economia și ecosistemul de dr. **Al. Ionescu.**
18—19
— **Economie mondială**
● Curs ascendent al relațiilor economice dintre România și țările latino-americane, de **S. Bobulescu, Gh. Caraiani.**
● Negocierile GATT sub influența contenciosului monetar, de **Al. Anca.**
IN SUPLIMENT
— Stabilirea prețurilor cu amănuntul de către întreprinderile și organizațiile comerciale de stat, de **V. Atanasiu.**
— Contractul de asigurare în transportul internațional, de conf. univ. dr. **Adrian Holan.**
— Debitele angajaților — transmitere, reținere, remiterea sumelor reținute, de **D. Marinescu.**
— Drepturile acordate ucenicilor din fondurile Asigurărilor sociale de stat, de **I. Stoian.**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

←

a tomatelor, care trebuie recoltate într-un timp record.

În același timp, ca urmare a condițiilor specifice din primăvara acestui an, cînd ploile și temperaturile scăzute au întîrziat însămînțările și au influențat negativ vegetația, s-au creat situații foarte diferite în ceea ce privește evoluția și, respectiv, modul în care se va desfășura recoltatul unor culturi de toamnă, mai ales a porumbului, la care în aceeași zonă paralel cu tarlale în care plantele au ajuns la maturitate și recoltatul trebuie să se desfășoare în ritm intens, există lanuri în care porumbul mai are nevoie de 20—30 zile pînă a ajunge în faza de recoltare.

Baza materială de care dispune agricultura noastră socialistă, experiența dobîndită de cadrele care lucrează în această ramură și măsurile îmbunătățite de cointeresare materială, adoptate în acest an, reprezintă factori care permit realizarea la timp și de calitate mai bună a tuturor lucrărilor agricole ce trebuie efectuate în toamna acestui an.

În desfășurarea lucrărilor agricole la nivelul județelor, a fiecărei zone și în unitățile agricole socialiste **se impune o îmbinare rațională și o corelare deplină între recoltarea culturilor, pregătirea terenului și executarea însămînțărilor de toamnă.** Din acest punct de vedere, trebuie avut în vedere faptul că, în condițiile structurii culturilor din țara noastră, griul se însămînțează parțial pe suprafețele de pe care se stringe recolta în iulie-august (după orz, mazăre, in pentru ulei, cartofi timpurii și după griu) și parțial pe terenurile de pe care se recoltează culturile de toamnă: sfeclă de zahăr, floarea soarelui, cartofi de toamnă și porumb boabe.

Programul de recoltare întocmit în fiecare unitate trebuie să urmărească eliberarea cu prioritate a terenului destinat însămînțărilor de toamnă. Aceasta constituie unul din obiectivele esențiale ale multiplelor acțiuni ce se desfășoară în campania de toamnă, deoarece tractoarele și semănătorile cu care sînt înzestrate unitățile agricole permit executarea semănatului în cel mult 10—12 zile (cu condiția executării anticipate a arăturii și a celorlalte lucrări de pregătire a solului, necesitînd altfel o perioadă mai lungă de timp). Din acest punct de vedere este subliniat că, pe ansamblul agriculturii, pînă la sfîrșitul primei decade din luna septembrie, cînd trebuie practic trecut la semănat, terenul necesar în acest scop este pregătit numai în proporție de aproximativ 51%.

Pentru eliberarea terenului este necesar să se acționeze diferit de la cultură la cultură pentru a îmbina armonios recoltarea la timp și fără pierdere cu pregătirea terenului pentru însămînțări. La sfecla de zahăr — bună premergătoare pentru griu — recoltatul trebuie să se desfășoare în concordanță strictă cu graficul de preluare și prelucrare a acesteia de către fabricile de zahăr. Recoltarea unor cantități mai mari generează însemnate pierderi mai ales în perioada în care temperatura este ridicată deoarece sfecla se deshidratează. Totodată, la această cultură, se înregistrează — prin evoluția vegetației — creșteri cantitative și unele delimitări în ceea ce privește conținutul de zahăr, fenomen de care trebuie să se țină seama la desfășurarea recoltatului.

La floarea soarelui și la cartofii de toamnă, precum și la porumb, pe măsură ce plantele au ajuns la maturitate, se **impune grăbirea recoltatului** pentru că orice întîrziere duce la pierderi de producție, iar la porumb recoltatul într-o perioadă scurtă permite stringerea în bune condiții a cocenilor și însilozarea acestora pentru completarea resurselor de furaje.

Probleme deosebite se ridică și la **recoltarea legumelor și strugurilor.** Datorită temperaturilor ridicate din august și septembrie, tomatele au ajuns în faza de coacere în cantități mai mari decît cele ce pot fi desfăcute în stare proaspătă și preluate pentru industrializare. În zona de aprovizionare a unor fabrici, pe lîngă capacitățile de industrializare existente, se impune dezvoltarea unor intense activități de preindustrializare, așa încît procesul de prelucrare propriu-zis să fie asigurat pe o perioadă cît mai îndelungată. Totodată, trebuie susținută activitatea de aprovizionare, din timp, a populației, punînd la dispoziția consumatorilor individuali și a celorlalți consumatori produse de cea mai bună calitate.

scrisori

Simplificare...?!

RENUNȚĂRILE la o parte din formulare — deși un început timid în acest domeniu — ne-a permis, cu personalul existent după aplicarea Decretului nr. 162, să întocmim și să depunem în termen bilanțul contabil pe primul semestru. Nu de mult însă am primit de la Banca Națională o adresă prin care ni se aducea la cunoștință că potrivit normelor metodologice, Ministerul Finanțelor a aprobat ca formularul „Decont privind impozitul pe circulația mărfurilor și impozitul de regularizare" anexă la bilanț, să nu se mai întocmească, dar în același timp se pretinde filialelor, citez „...veți lua măsuri ca unitățile plătitoare să depună la bancă deconturi de impozite după modelul prevăzut în anexa nr. 1 la instrucțiunile MF nr. 1600/1967 sau anexa corespunzătoare din instrucțiunile MF nr. 1506/1970, după caz". Cu alte cuvinte, nu se mai întocmește anexă la bilanț, dar se întocmește și depune la bancă.

Socot că hotărîrile odată adoptate să fie respectate și cei care le-au luat să vegheze la aplicarea lor. În cazul de față din bilanț se pot extrage toate datele necesare.

ec. Gheorghe MOTORGA
contabil șef-Întreprinderea „Automecanica" — Mediaș

Gestiunea în C.A.P.

CRED că, în condițiile aplicării acordului global în C.A.P., cînd retribuirea muncii nu mai este plafonată economic, problemele producției agricole și ale cheltuielilor efectuate pentru obținerea ei, ca și a plafonului optim al cheltuielilor materiale și a modului de organizare a muncii, se pun cu stringență. Pleeînd de la acestea socot că va trebui schimbat ceva în metodologia gestiunii economice interne în C.A.P. Mă gîndesc, în primul rînd, la organizarea — începînd cu 1974 — a unor ferme bine consolidate, a unor brigăzi, acolo unde este cazul, stabile și chiar a unor sectoare economice solide; la introducerea unei planificări corecte, la nivelul fiecărei unități; la planuri cu prevederi precise de cheltuieli materiale pe elemente.

Socot că organele băncii de specialitate ar putea să ne ajute mai mult pentru aplicarea corectă a gestiunii economice interne și acordului global.

ing. economist I. PERȘINARU
C.A.P. Dunăreni-Dolj

Activități anexe

IN completarea planului de producție, cooperativele agricole de producție din județul Argeș au dezvoltat un număr de activități anexe, aducătoare de mari venituri. Cele din zona șesului au amenajat eleștee, grădini cu flori, stupine, duzi pentru crescut viermi de mătase, crescătorii de nutrii, de păsări mari de apă, joagăre și mori ciupercării, iar cele situate în zona de deal-munte, în afara produselor provenite din creșterea animalelor, culturilor de pomi fructiferi, furnizează obiecte din lut și ceramică, din lemn moale și artizanat, cărămidă și cahle pentru teracotă și altele.

ec. Gheorghe CRUCEANA
Pitești

Stagiatura

PRINTRE salariații care lucrează în sectoarele economice ale unei întreprinderi sînt și foarte mulți studenți la cursurile fără frecvență. Unii dintre aceștia au 10—15 sau chiar 20 de ani de activitate în funcții pentru care nomenclatoarele prevăd studii superioare. Pentru ei îmi permit să propun ca atunci cînd absolvă învățămîntul superior să nu li se mai ceară termenul de stagiatură.

Vladimir CREȚ
Baia Mare

CURIER

● Delegare

TRAIAN EVGHENIE, București — Îndeplinind condițiile prevăzute de lege pentru delegarea dv. în funcția de șef, birou, titularul aflîndu-se în incapacitate de muncă, cu o durată mai lungă, aveți dreptul să fiți salarizat la nivelul de bază prevăzut pentru funcția de conducere în care ați fost delegat. Dacă încadrarea la nivelul de bază nu vă asigură o creștere a salariului cu 1—2 clase sînteți îndreptățit la o gradație care să vă asigure această creștere. Încadrarea în funcția ocupată prin delegare nu se face în raport de salariul stabilit pentru titularul postului, temporar lipsă din unitate.

● Vechime

G.N. Tg. Mureș — Pînă la 1 ianuarie 1972, data aplicării legii nr. 12/1971, fostul Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii, și, ulterior, Ministerul Muncii au precizat constant că perioadele lucrate în calitate de personal redacțional, în cadrul editurilor, organelor de presă, radio și televiziune, personal care are studii economice superioare și care lucrează în secțiile sau rubricile (redacțiile) cu caracter economic, elaborînd, în îndeplinirea atribuțiunilor ce le revin, materiale cu acest caracter, se consideră ca vechime în funcții economice superioare. După data de 1 ianuarie 1972, se aplică prevederile pct 2 din Nota la anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, potrivit cărora prin vechime în specialitate se înțelege perioada de timp în care salariații au lucrat corespunzător specialității funcției în care urmează să fie încadrați sau promovați, la determinarea vechimii în specialitate se pot lua în calcul și perioadele lucrate în specialități înrudite. Competent să stabilească dacă activitatea desfășurată în cadrul unui organ de presă — la secția economică — este înrudită cu specialitatea în care salariatul urmează să fie încadrat, este organul de conducere colectivă a unității unde acest salariat se încadrează.

● **ION PĂUN, Ploiești** — Soluția adoptată la problema ridicată de dv. a fost prezentată în suplimentul „Vieții economice" nr. 30 din 27 iulie. În situația arătată de dv. îndepliniți condițiile de vechime necesară pentru trecerea la o gradație superioară, deoarece data de la care se socotește această vechime este 1 februarie 1970 și nu 25 decembrie 1972 cînd ați fost transferat în altă unitate fiind încadrat la același salariu însă cu o gradație în plus.

● **VASILE VLAD, Slobozia Mîndra** — Salariatului care ocupă o funcție de contabil la o stațiune de mașini și tractoare, deci o funcție la care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu, i se reține o garanție de 10% din salariul tarifar și nu de 15% care se reține salariaților care ocupă funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare. Suma reținută drept garanție se restituie la finele anului, în funcție de rezultatele obținute.

● **POMPILIU T. LAZĂR, Cîmpulung** — În situația dv. puteți fi încadrat ca economist principal (prevederile art. 41 din Legea nr. 12/1971). Vechimea în funcțiile medii în specialitate se ia în considerare în proporție de pînă la jumătate, în calculul vechimii în funcții economice necesare, de minimum 8 ani, prevăzută pentru ocuparea funcției de economist principal.

● Imputare

STERE NICOLESCU, Galați — În cazul restituirii bunurilor constatate lipsă, decizia de imputare rămîne fără obiect — nu se mai aplică. Prin bunuri care se restituie înțelegem chiar obiectele în cauză, identificate prin ștampilă, număr de inventar etc. Pct. 5 din Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 8/1965, nu-și are aplicațiunea în cazul de față. Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 2061/1957 și-au încetat aplicațiunea prin Ordinul M.F. nr. 237/1973.

Gradul real de uzură al obiectelor de inventar de mică valoare sau scurtă durată, se stabilește în raport de cele ce rezultă din documente certe (fișa de inventar, procese-verbale de predare-primire, de inventariere etc.). Dacă uzura nu poate fi stabilită, atunci obiectul se impută la valoarea integrală, conform art. 6 din Decretul nr. 220/1960.

● **FL. BOȘOTEANU, Brașov, VIRGIL STAMATE, Borzești** — Absolventul învățămîntului mediu, încadrat înainte de aplicarea Decretului nr. 162/1973 ca șef birou, poate fi trecut în funcția de economist sau de economist principal, numai dacă în anul 1960 a obținut aprobarea nominală de derogare de la aplicarea condițiilor de studii superioare.

● **DUMITRU ILIESCU, Cîmpina** — În conformitate cu prevederile HCM nr. 1034/1968, transportul salariaților, între localitatea de domiciliu și locul de muncă, efectuat cu autobuze puse în exclusivitate la dispoziția organizațiilor socialiste și care circulă potrivit unor grafice stabilite în funcție de necesitățile de producție ale acestora, se execută pe bază de convenții încheiate între unitățile de transport auto și organizațiile socialiste beneficiare și se taxează la tariful din anexa la hotărîre. În anexa la hotărîre se mai prevede că „tariful se va aplica la capacitatea autobuzului pe distanța parcursă de acesta". De asemenea, la art. 2 din convenția tip ce face parte integrantă din instrucțiunile de aplicare a hotărîrii, aprobate prin Ordinul MTNNA nr. 312/1968, se prevede că „beneficiarul se obligă să organizeze muncitorii pe schimburi și rute în așa fel încît să asigure o utilizare rațională a autobuzelor puse la dispoziție". Din cele de mai sus rezultă că atunci cînd parcursurile goale sînt efectuate din vina beneficiarului (datorită modului cum acesta este organizat pe schimburi și rute), se taxează întregul parcurs efectuat de autobuz. Atunci cînd parcursurile goale se efectuează din vina ITA (pentru executarea unor reparații, întreținere, în scopul utilizării autobuzelor la alte transporturi pe timpul cînd acestea staționează între cursele în convenție etc.), ele se consideră parcursuri de regie și nu se suportă de beneficiar

ACTUALITATEA ● Ridicarea continuă a **eficienței economice** — obiectiv major în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen ● Creșterea **productivității muncii** — condiție de bază a depășirii sarcinilor de plan ale întreprinderilor și centralelor ● Folosirea rațională, **economisirea energiei electrice și combustibililor** constituie o sarcină de primă actualitate, o datorie patriotică a tuturor oamenilor muncii. În paginile revistei — un documentat studiu privind raportul între ritmul de creștere a consumului intern de energie electrică și cel al producției globale industriale ● **Realizarea integrală a planului de investiții** impune asigurarea, în continuare, a unei ample concentrări de forțe și mijloace pe șantiere, accelerarea continuă a ritmului de execuție, recuperarea rapidă a restanțelor ● Noi file la dosarul **„Centrala industrială pe traiectoria consolidării"**: simplificarea muncii financiar-contabile în centrale și întreprinderi, corespunzător noilor structuri.

●

PLAN — ANGAJAMENTE

Creșterea productivității muncii la baza DEPĂȘIRII SARCINILOR DE PLAN ale întreprinderilor

RIDICAREA CONTINUĂ a eficienței economice — obiectiv major în marea întrecere ce se desfășoară pentru realizarea cincinalului înainte de termen — stă în centrul preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii de pe meleagurile timișene — români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități — pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor pe 1973. Realizările obținute în primii doi ani ai cincinalului, cînd prevederile inițiale de plan au fost depășite cu peste 840 milioane lei la producția globală și cu peste un miliard la producția marfă, reflectă pe deplin justețea angajamentelor asumate, posibilitățile de care dispun unitățile economice din județul nostru de a livra peste plan produse necesare economiei naționale.

La un nivel superior se situează și realizările dobîndite în primele 7 luni din acest an. **Printr-o preocupare susținută de perfecționare a organizării producției și a muncii, mai buna folosire a capacităților de producție și a forței de muncă, introducerea de tehnologii moderne și valorificarea mai bună a rezervelor interne, planul de producție marfă a fost depășit, obținîndu-se o producție suplimentară de 229 milioane lei.** Au fost executate în plus 805 tone laminate, 5 099 Kw motoare electrice, 843 mii cărămizi și blocuri ceramice, 2 393 mc prefabricate din beton armat, 375 tone detergenți, 74,1 mii mp țesături, 21,1 mii hl lapte consum și alte produse necesare economiei naționale și pentru export. **Semnificativ este faptul că realizările pe 7 luni din acest an la producția marfă sînt cu 16,2% mai mari față de aceeași perioadă a anului trecut, ritm care va asigura depășirea planului inițial pe întreg anul 1973 cu 1 miliard de lei și va constitui un nou și important pas înainte spre îndeplinirea angajamentului de a înfăptui cincinalul în patru ani și jumătate.** Merită, de asemenea, remarcat că în această perioadă **49,1% din depășirea planului s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

O contribuție deosebită la obținerea acestor realizări au adus colectivele de muncă de la Întreprinderea Electromotor-Timișoara (cu 40 milioane lei la producția marfă față de 25 milioane lei angajament pe anul 1973), Întreprinderea Electrobanat Timișoara (37 milioane lei), Uzina „Azur" Timișoara (22 milioane), Uzina mecanică Timișoara (19 milioane lei) și altele.

● Prin organizare științifică, cercetare...

ÎN SCOPUL sporirii producției și productivității muncii, ridicării eficienței economice, munca organelor și organizațiilor de partid, a colectivelor de oameni ai muncii a fost orientată spre înfăptuirea tuturor măsurilor care vizează **folosirea extensivă și intensivă a capacităților de producție, încărcarea corespunzătoare a utilajelor și agregatelor, îmbunătățirea activității de reparații, înlăturarea întreruperilor neplanificate și a stagnărilor în producție și altele.** Materializarea lor este reflectată de **nivelul indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor în întreprinderile constructoare de mașini care, pe semestrul I a.c., s-au situat între 80—85%, așa cum a fost cazul la U.M.T., Întreprinderea Electrobanat, U.M.A.I.A., Tehnometal, „Ciocanul"-Nădrag și altele.**

Un aport susținut în creșterea producției și productivității muncii au adus și **cele două cabinete de organizare științifică a producției și a muncii din Timișoara și Lugoj care au efectuat peste 60 de studii a căror aplicare a dus la un spor de producție globală de peste 80 milioane lei pe an și obținerea unor economii însemnate de materii prime.** Numai aplicarea în producție a studiului valorii la motoarele din gabaritul 160—180, de exemplu, va permite Întreprinderii Electromotor-Timișoara să obțină o economie de metal de peste 1000 tone și o eficiență economică antecalculată de aproximativ 10 milioane lei pe an.

Un sprijin activ au acordat specialiștii din învățămîntul superior și institutele de cercetare colectivelor de muncă de a valorifica mai bine rezervele interne. Roadele colaborării fructuoase între aceștia s-au materializat în elaborarea de metode și procese moderne, toate vizînd creșterea producției, a productivității muncii, a eficienței economice. Merită subliniată aici activitatea de cercetare la întreprinderea chimică „Solventul" ale cărei rezultate sînt reflectate în faptul că astăzi 96% din valoarea producției este realizată după procedee tehnologice proprii și în colaborare cu ICECHIM București. Activitatea de cercetare în această întreprindere este rezultatul bunei colaborări între sectorul de cercetare și secțiile de producție, transpunerea imediată pe scară industrială a rezultatelor experiențelor din laborator și stații pilot. Recunoașterea rezultatelor muncii de cercetare de aici este atestată de cele 8 brevete acordate colectivului de ingineri și tehnicieni în perioada 1972—1973, dintre care două au primit Medalia de aur la expoziția de brevete de la Viena în septembrie 1972 fiind solicitate, împreună cu altele, spre adaptare și în străinătate.

Efectul preocupărilor majore pentru **perfecționarea tehnologiilor de fabricație,** prin aplicarea rezultatelor cercetării în producție, prin redimensionarea sistematică a consumurilor specifice, se oglindește în economisirea, pe cele 7 luni ale anului, a 882,5 tone metal, 524,7 mc, material lemnos, 14292 t combustibil convențional, 7 181 mii kwh energie electrică, 13956 mp piei pentru încălțăminte și altele, economii ce depășesc substanțial angajamentele luate pe anul 1973 de Conferința organizației județene de partid.

● ...și autoutilare

ATENȚIA pe care biroul comitetului județean de partid o acordă acțiunii de autoutilare este determinată de faptul că ea constituie un mijloc deosebit de eficace pentru sporirea producției și productivității muncii, o sursă importantă de economisire a fondurilor valutare și, în același timp, oferă cîmp larg de afirmare a inteligenței și capacității creatoare a cadrelor de ingineri, tehnicieni și muncitori din fiecare întreprindere. În 1972 a fost executat în cadrul autoutilării, mașini, utilaje, aparate, instalații complexe în valoare de peste 60 milioane lei. Cu rezultate bune pe această linie s-a înscris, în 1972, Uzina mecanică, Întreprinderea Electrobanat, Tehnometal și, în mod deosebit, Uzina Electromotor Timișoara care, executînd lucrări în valoare de peste 6 milioane lei la un înalt nivel tehnic, a obținut, în întrecerea cu celelalte întreprinderi din ramură, premiul pe țară. De altfel, preocuparea susținută a colectivului de ingineri, tehnicieni și muncitori de la această uzină pentru îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție prin autoutilare, este susținută și alimentată de activitatea de cercetare. De la începutul anului și pînă în prezent s-au realizat aici 6 lucrări de o importanță deosebită pentru producție, pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație și obținerea de produse cu performanțe tehnico-funcționale superioare.

În acest an pe baza hotărîrii luate de Conferința organizației județene de partid, **ne-am propus să realizăm, prin autoutilare, un volum de lucrări de 100 milioane lei,** care să contribuie la sporirea zestrei tehnice a unităților prin efort propriu, diminuarea importului și valorificarea mai bună a potențialului tehnic și uman de care dispune fiecare unitate. Se are în vedere realizarea unor mașini și utilaje complexe, de productivitate ridicată, printre care amintim: linia automată pentru prelucrarea carcaselor de gabarit 160—200 la motoarele electrice, instalația de sudură automată cu plasmă a pachetelor stator, modernizarea mașinilor de confecționat bobine la Uzina Electromotor Timișoara, precum și lucrări de mecanizare a unor sectoare la Uzinele mecanice Timișoara în valoare de peste 3 milioane lei etc. Caracteristic este faptul că autoutilarea a început să fie domeniul de preocupare din ce în ce mai mare și a întreprinderilor din industria ușoară, industria chimică și alimentară.

● Noi rezerve

RELEVÎND realizările dobîndite pe linia sporirii producției și productivității muncii, măririi eficienței economice, nu putem afirma că au fost epuizate rezervele de folosire intensivă și extensivă a capacităților de producție, de utilizare mai bună a timpului de lucru și a suprafețelor de producție. Dimpotrivă. Fructificarea lor este nemijlocit legată însă atît de înlăturarea unor neajunsuri interne din unele întreprinderi, cît și a unor greutăți în aprovizionarea tehnico-materială. De pildă, întreprinderile constructoare de mașini, cele chimice și de industrie ușoară, nu au acoperit cu contracte necesarul de materii prime și materiale pe anul 1973.

Ministerele de resort și conducerile centralelor industriale respective trebuie să acționeze mai hotărît pentru soluționarea problemelor aprovizionării tehnico-materiale, pentru respectarea cu strictețe a prevederilor legii contractelor economice, să dovedească o mai mare operativitate în asigurarea bazei materiale, astfel încît fiecare unitate să poată folosi la maximum potențialul tehnic și uman de care dispune, să-și poată realiza angajamentele asumate în întrecerea pe 1973 — an hotărîtor în îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Ilie MORODAN
secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

CHELTUIELI MATERIALE

Consumul de energie electrică: Producătorii și consumatorii PE ACEEAȘI TRAIECTORIE

UN INDICATOR SINTETIC, care caracterizează modul în care este utilizată energia electrică, îl reprezintă **raportul între ritmul de creștere a consumului intern de energie electrică și cel al producției globale industeriale al unei țări.** Cu cît acesta este mai mic cu atît eficiența economică a

Ing. Anibal BACIU
director general adjunct
Centrala industrială a energiei electrice și termice

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

CONCRETIZĂRI ALE SPIRITULUI GOSPODĂRESC

CERINȚELE unei activități eficiente în fiecare uzină sau ramură, în întregul ansamblu productiv al țării impun o atentă și judicioasă folosire a tuturor materiilor prime. Din numeroasele acțiuni întreprinse în acest sens vă vom prezenta cîteva, relevînd și efectele deosebit de favorabile ale acestora asupra desfășurării activității productive.

● Constructorii de motoare

La Întreprinderea „Electroputere" din Craiova, acțiunea de economisire a materialelor a luat un caracter de masă, cuprinzînd pe toți salariații. Ca urmare, de la începutul anului au fost economisite 123 tone metal, 348 tone cherestea, combustibil convențional cu care se pot obține mai mult de 25.000.000 kWh energie electrică, precum și însemnate cantități de alte materiale. Muncitorii, tehnicienii și inginerii marii întreprinderi craiovene au realizat astfel mai mult de 70 la sută din angajamentele privitoare la economii pe care și le-au asumat în întrecerea pe întregul an.

De remarcat că majoritatea materialelor și a materiilor prime economisite sînt rezultatul reproiectării unor sortimente și al inițiativelor luate de muncitori pentru mai buna lor gospodărire. Edificator în acest sens este faptul că pentru construcția transformatoarelor de forță din seria reproiectată de 100—1 600 kWh, este prevăzut acum un consum de metal, conductori și materiale electroizolante cu 6% inferior vechilor tipuri, iar pentru motoarele electrice consumurile specifice au fost diminuate cu 8—14 la sută.

● Siderurgiștii Hunedoarei

Ridicînd la parametri superiori indicii de utilizare a agregatelor, siderurgiștii de la Hunedoara au realizat, de la începutul anului și pînă acum, o producție globală suplimentară evaluată la 115 milioane lei. În toate secțiile productive ale combinatului s-au înregistrat depășiri substanțiale de plan. Ca urmare, furnaliștii au obținut în plus 16.368 tone de fontă, iar topitorii de la cuptoarele Martin și electrice au elaborat peste prevederi o cantitate de oțel echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 8.100 de tractoare.

Acționînd cu fermitate pe linia reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil și a eliminării cheltuielilor neproductive, muncitorii, tehnicienii și inginerii din cadrul acestui combinat au asigurat îndeplinirea ritmică și depășirea sarcinilor de producție și a angajamentelor în condițiile obținerii unei înalte eficiențe economice. Astfel, de la începutul anului, ei au înregistrat 17 500 000 lei economii la capitolul cheltuieli de producție planificate și aproape 50 milioane lei beneficii suplimentare.

● Laminoriștii Galațiului

Mai bine de 1 700 tone de metal au economisit laminoriștii de la Combinatul siderurgic Galați de la începutul anului și pînă acum. Succese apreciabile au obținut lucrătorii laminorului de benzi la cald și cei ai laminorului de benzi la rece, care au lansat inițiativa „fiecare tonă de laminate cu un consum minim de metal". De asemenea, prin încălzirea rațională a feburilor, respectarea diagramelor și prin trasarea și debitarea cu atenție a tablelor colectivul laminorului de tablă groasă a economisit, în acest an, aproape 500 tone de metal, reducînd, totodată, cheltuielile cu 5,3 lei la fiecare 1000 lei producție marfă.

…onsumului de energie electrică va fi mai mare. În țara noastră, acest coeficient a fost de 1,1 în cincinalul 1966—70 și se prelimină a ajunge la 0,87 în 1975. În primii doi ani ai planului cincinal actual s-a realizat 1,03 în 1971 și respectiv 0,98 în 1972. Aceste rezultate ne îndreptățesc să considerăm că prin măsurile luate și prin cele suplimentare ce trebuie luate, acest indicator are condiții de a fi îmbunătățit, față de prevederi. Pentru a compara acest indicator realizat în țara noastră cu alte țări, menționăm că pentru perioada 1962—1971 el a fost de: 1,0 în Austria, 1,1 în R.P. Bulgaria, Franța și Spania, 0,9 în R.P. Polonia și 0,74 în Republica Democrată Germană.

Consumul specific de combustibil pentru producerea energiei electrice trebuie corelat, în primul rînd, cu politica de combustibili din țara noastră. Iată, în tabelul nr. 1, cum se prezintă situația:

Tabel nr. 1

Producția în centrale	1970 %	1975 %	1980 (%)
1. Hidroelectrice	8,0	13,7	13,5
2. Nuclearoelectrice	—	—	1,0
3. Termoelectrice	92,0	86,3	85,5
din care:			
— lignit	17,1	18,6	25,5
— huilă	10,8	9,6	9,5
— gaze și păcură	61,4	53,3	45,3
— resurse secundare	2,7	4,8	5,7

Așa cum rezultă din tabel se poate vedea clar că în producția de energie electrică, potrivit aplicării politicii științifice a partidului, **se merge pe linia utilizării într-o proporție din ce în ce mai mare a resurselor de care dispune mai mult țara noastră și de scădere, în proporții accentuate. a gazelor și păcurei — combustibili care pot fi utilizați cu eficiență mult sporită în alte sectoare.**

Pentru ca previziunile să fie înbunătățite:

- **se cere accentuată și grăbită construcția de centrale hidroelectrice, existînd încă potențiale hidroenergetice economic amenajabile;**
- **corelat cu eforturile ramurii extracției de cărbuni, trebuie accentuat și mai mult consumul de lignit și început consumul de șisturi bituminoase;**
- **redus la minimum posibil consumul de gaze și păcură;**
- **utilizarea resurselor secundare trebuie să crească.**

Consumul specific de combustibil pentru producerea energiei electrice este relativ scăzut, comparativ cu alte țări. Aceasta se datorează, în primul rînd, efectului de producere combinată a energiei electrice și a energiei termice, procedeu utilizat pe o scară mai restrînsă în alte țări.

Dintr-o primă analiză a măsurilor luate pînă în prezent, precum și a celor preconizate pentru actualul plan cincinal, rezultă că **se poate face o economie de 1973,8 tone combustibil convențional în cincinalul 1971—1975, prin reducerea consumurilor specifice de combustibil pentru producerea energiei electrice și termice.** În anii 1971 și 1972 s-au realizat 431.1 tone combustibil convențional.

Este evident că măsurile nu trebuie să se oprească aci și vor trebui elaborate altele suplimentare pentru ca această economie să crească substanțial, în special **prin îmbunătățirea randamentelor agregatelor de bază, a funcțioanării arzătoarelor și a scoaterii din funcțiune într-un ritm mai accentuat a centralelor mai vechi și cu randamente scăzute.**

Tripticul eficienței pentru energia electrică:
- **norme de consum raționale;**
- **eliminarea pierderilor în transport și distribuție;**
- **evitarea risipei de orice fel.**

CONSUMUL PROPRIU al centralelor pentru producerea energiei electrice în anul 1971 reprezenta 6,5% din totalul surselor de energie electrică, preconizîndu-se ca în 1975 să ajungă la 6%. Acest indicator variază de la o centrală la alta (în funcție de vechimea instalațiilor, de gradul de încărcare a agregatelor de bază, de exploatarea rațională a electromotoarelor și a transformatoarelor de servici interne ș.a.). Cele mai ridicate consumuri proprii le reprezintă, evident, centralele electrice care funcționează cu cărbune, dar și între acestea există variații mari ale acestui indicator. Astfel, la nivelul anului 1972, în timp ce la CET-Ișalnița (etapa nouă) realizarea a fost de 7,56%, la CTE Mintia de 7,65%, la alte centrale mai vechi acest indicator prezintă valori mult mai ridicate, așa cum sînt: CTE Schitu Golești 10,05%. CTE Ovidiu 11,7% și CTE Gura Barza 16,86%.

Măsurile preconizate pînă în prezent prevăd, pe de o parte, **scoaterea din funcțiune a centralelor vechi**, iar pe de altă, **înlocuirea electropompelor cu consum ridicat și exploatarea rațională a transformatoarelor de servici interne.**

Consumul propriu și pierderile de energie electrică din transportul și distribuția energiei electrice, la nivelul anului 1971, reprezenta 9,8% din totalul surselor de energie electrică, din care 3,5% în instalațiile de transport și 6,3% în instalațiile de distribuție a energiei electrice. Fără a cunoaște în amănunțime metodologiile de calcul utilizate de alte țări pentru acest indicator, totuși comparativ cu cifrele prezentate pentru 1968 care variau între 10,37% în R.P. Ungară, 10,19% în Norvegia, 9,95% în Austria, 9,03% în Italia, 8,57% în R.P. Polonă, 8,14% în R.S. Cehoslovacă, 8,03% în S.U.A., 7,82% în Marea Britanie și 7,44% în Franța, rezultă că în acest domeniu mai sînt multe de făcut în țara noastră.

Măsurile stabilite pînă în prezent de Centrala industrială a energiei electrice și termice și întreprinderile de rețele electrice, prevăd în principal:

— trecerea de la 110 la 220 V a rețelelor electrice de joasă tensiune din municipiul București, acțiune preconizată a fi terminată în anul 1978, și care conduce la economii de energie electrică comparativ cu anul 1972, de 1400 MWh în anul 1973, 3700 MWh în anul 1974 și 6000 MWh în anul 1975;

— trecerea de la 15 la 20 kV a rețelelor electrice de medie tensiune din municipiul București, care vor conduce la economii de energie electrică, comparativ cu anul 1972, de 2600 MWh în anul 1973, de 4800 MWh în 1974 și 7300 MWh în 1975;

— trecerea dela 15 la 20 kV a rețelelor electrice de medie tensiune din țară, care vor conduce la economii de energie electrică. comparativ cu anul 1972, de 4300 MWh în 1973, 15100 MWh în 1974 și 25900 MWh în 1975;

— trecerea de la 110 kV la 220 kV, respectiv de la 220 kV la 400 kV a unor linii electrice aeriene de înaltă tensiune, care va conduce la economii de energie electrică comparativ cu anul 1972, de 29000 MWh în 1973, 89500 MWh în 1974 și 120.000 MWh în 1975;

— reducerea timpilor de indisponibilitate pentru executarea lucrărilor de revizii la liniile electrice aeriene de 220 și 400 kV, prin care, comparativ cu anul 1972, se economisesc anual cca 9800 MWh;

— executarea unor noi puncte de injecții în rețelele de medie tensiune, în cadrul planului de investiții aprobat, prin care sînt evaluate, comparativ cu anul 1972 economii de energie electrică de 8000 MWh în 1973, de 18000 MWh în 1974 și de 28 000 MWh în 1975;

— scoaterea de sub tensiune a unor transformatoare de rezervă și montarea unor instalații de anclanșare automată a rezervei, prin care se apreciază, comparativ cu anul 1972, posibilitatea de a se economisi, în perioada 1973—1975, cca. 2.000 MWh anual;

— prin concentrarea marilor consumatori și alimentarea acestora direct din rețelele de înaltă tensiune, comparativ cu anul 1972, se apreciază că se vor economisi 7.000 MWh în 1973, 11800 MWh în 1974 și 13.300 MWh în 1975.

Numai cu aceste măsuri nu se va reuși însă să se micșoreze substanțial consumul propriu și pierderile de energie electrică în rețelele electrice. Din acest punct de vedere, atît Centrala industrială a energiei electrice și termice cît și întreprinderile de rețele electrice, într-o colaborare strînsă și cu institutele de cercetări și proiectare ale Ministerului Energiei Electrice și cu întreprinderile constructoare de aparataje electrice și materiale electrotehnice, trebuie să ia măsuri suplimentare. Enumerăm în continuare, cîteva dintre acestea:

a) **măsurătorile de tensiuni la abonații particulari efectuate la vîrful de sarcină din iarna anului 1972/73 au arătat că la 5,89% din numărul total de abonați căderile de tensiuni la orele de vîrf depășesc limita de 5%. Deși în ultimii ani acest procent a prezentat o tendință de scădere** (9,9% în 1968, 7,8% în 1969, 7,3% în 1970 și 7,8% în 1971), **totuși nivelele de tensiuni la abonați vor trebui aduse cît mai grabnic în limitele valorilor admise**. În acest scop eforturi deosebite trebuie depuse în special de întreprinderile de rețele electrice Bacău, București, Galați Craiova, Deva, Tg. Mureș și Pitești, cu sprijinul Centralei industriale;

b) **la finele anului 1972 mai existau încă cca. 7,4% abonați, la care livrarea energiei electrice nu se efectua pe baza înregistrărilor cu ajutorul aparatelor** (contoarelor electrice), **ci prin sistemul paușal)**, care se bazează pe stabilirea de puteri instalate. **Acest sistem de apreciere a energiei electrice livrate nu este avantajos nici pentru consumatori, dar nici pentru întreprinderile furnizoare de energie electrică.** Pentru a nu fi nevoiți să apelăm la import de contoare electrice, un sprijin efectiv în această problemă îl poate da MICMUE **prin sporirea producției de contoare electrice pentru consumul intern**, astfel încît să asigure cca. 500 000 buc. contoare anual, față de 300 000 buc. în prezent. Aceasta ar permite ca în decurs de trei ani să se elimine complet sistemul de facturare în paușal al energiei electrice, asigurîndu-se și contoarele necesare noilor abonați. **Se apreciază că, anual, din lipsa contoarelor electrice nu se facturează și, deci, se încarcă artificial pierderile în rețele electrice cu aproximativ 90 000 MWh.;**

c) **MICMUE ar putea contribui, de asemenea, substanțial la reducerea pierderilor în rețele electrice, dacă ar reexamina și ar omologa tipuri de transformatoare și de autotransformatoare, care să prezinte pierderi de mers în gol și în sarcină mai mică decît cele pe care le fabrică în prezent;**

d) **o sarcină de mare răspundere care revine atît Centralei industriale de energie electrică și termică cît și MICMUE reprezintă compensarea energiei reactive. Dacă la nivelul consumatorilor, compensarea energiei reactive este o problemă în mare măsură rezolvată, nu este studiată corespunzător și nu se construiesc în țară elementele necesare pentru compensarea energiei reactive din rețelele de transport și distribuție a energiei electrice** (compensatoare sincrone de mare capacitate și condensatoare statice de tip exterior);

e) **deși valabilă pentru o perspectivă mai îndepărtată, problema stabilirii nivelului de tensiune imediat superioară celei de 400 kV trebuie atacată încă de pe acum, avînd în vedere. pe de o parte, ciclul lung de asimilare a unor echipamente de 750 sau 1100 kV, iar pe de altă parte, necesitatea ca actualul sistem de transport să se dezvolte corespunzător noii tensiuni superioare alese.**

f) **studierea posibilităților de a se evita dublele transformări, cum ar fi, de exemplu, transformarea directă a energiei electrice de la 400 la 110 kV, cu evitarea treptei actuale de 220 kV, trebuie, de asemenea, să stea în atenția centralei industriale și a Institutului de Studii și Proiectări Energetice;**

g) în afara măsurilor de exploatare rațională a instalațiilor existente, de îmbunătățiri calitative ale echipamentelor **este necesară și o schimbare structurală a sistemului energetic național, prin amplasarea cît mai echilibrată a surselor de producere pe teritoriul țării, corelat cu politica de combustibili și de compararea tehnico-economică a soluțiilor între transportul combustibililor sau al energiei electrice.**

Am arătat cîteva din principalele aspecte pe care vor trebui să le rezolve lucrătorii centralei noastre industriale într-o strînsă colaborare cu institutele de cercetare și proiectare ale M.E.E., în special cu MICMUE astfel încît **consumul propriu tehnologic și pierderile în rețele electrice să scadă substanțial.**

MARI ȘI NEBĂNUITE rezerve de utilizare rațională a energiei electrice există la consumatori și, îndeosebi, la consumatorii industriali. Iată cum se prezintă situația din acest punct de vedere.

Consumul industrial, inclusiv cel pentru extracție de petrol, reprezintă cca. 72,2% din totalul consumului de energie electrică, tendința acestuia în structura totală a consumului trebuind să fie în continuă scădere. Aceasta este pe deplin posibil. **Este nevoie însă ca, în funcție de specificul ramurii, să fie reanalizate normele de consum existente de energie electrică pe unitatea de produs și aduse la un nivel care să le apropie cît mai mult de cele practicate în țări cu o industrie dezvoltată.** În același timp, trebuie perseverat pe linia **modernizării tehnologiilor de fabricație, în special în ramurile mari consumatoare de energie electrică** (aluminiu, îngrășăminte chimice. ciment etc.). Totodată, este necesar să **se pună stavilă risipei de energie în întreprinderi, prin eliminarea funcționării**

ENERGIA ÎN LUME

● Energia electrică sub influența condițiilor meteorologice

În anul 1971, față de cotele deosebit de scăzute ale apelor din Austria ca urmare a secetei de lungă durată, a survenit o scădere a potențialului energetic, al apelor cu 22% față de anul 1970.

În perioada primelor trei trimestre ale anului 1971 termocentralele au fost obligate să consume în plus aproximativ 1 mil tone de cărbune brun și circa 200 mii tone ulei de combustie pentru a acoperi cererea. Producția de energie din anul 1971 prin centralele termice a crescut cu 45% în comparație cu 1970. Cu toate acestea producția globală de energie electrică care în anul 1971 a atins 24 450 mil kWh, a fost cu 5,2% mai scăzută decît în anul 1970, în timp ce consumul acestei energii a crescut cu 7%.

În această situație Austria, care înainte a dispus de surplusuri de energie electrică destinate exportului, a fost obligată să utilizeze energie electrică din import. În același timp creșterea cheltuielilor de producere și distribuire a energiei electrice, rezultată din necesitatea creșterii producției de energie termică (mai scumpă decît energia hidraulică) și importul de combustibili legat de aceasta precum și importul suplimentar de energie electrică a provocat o creștere a tarifelor pentru energia electrică.

Viitoarele intenții de dezvoltare în domeniul energeticii cuprind în primul rînd extinderea hidrocentralelor care — ca și pînă acum — constituie principala și cea mai ieftină sursă de energie; chiar în anul 1971 deosebit de nefavorabil sub acest aspect, 62% din energie electrică au furnizat hidrocentralele.

Principala sursă de energie o vor constitui centralele de pe Dunăre. A fost elaborat programul de 20 de ani de dezvoltare în acest domeniu. Pînă acum au intrat în funcțiune 4 hidrocentrale pe Dunăre, iar cea de-a cincea urmează să intre în funcțiune în 1974.

Potrivit publicației poloneze „Rynki Zagraniczne" în momentul de față Austria utilizează numai o parte din posibilitățile pe care le creează potențialul energetic al Dunării, care este totodată principala cale fluvială. Se estimează că după realizarea programului de dezvoltare ale cărui cheltuieli sînt evaluate la peste un miliard de dolari, hidrocentralele de pe Dunăre vor furniza circa 14 miliarde kWh de energie electrică anual.

● Energia atomică în fabricarea oțelurilor

PE PLAN MONDIAL, odată cu creșterea producției de oțel și fier, crește consumul de cocs și de alte surse de energie electrice. Așa de pildă, producția unei tone de oțel cu convertizoare LD și prelucrarea ei necesită 250—350 kWh. De aceea se urmărește utilizarea pe scară mai largă în acest domeniu a energiei nucleare. Se pornește însă de la premisa că utilizarea energiei nucleare este economică numai în cazul cînd energia termică degajată de reactor este de cel puțin 2 000 MW. De pildă, o oțelărie cu o capacitate anuală de 3,6 mil. tone oțel pe an consumă 750 MW de energie electrică. Din acest considerent se urmărește valorificarea optimă a reactoarelor nucleare utilizate atît în industria oțelurilor cît și cea chimică — cei mai mari consumatori de energie.

Utilizarea reactoarelor nucleare în oțelării este de actualitate și datorită posibilității de reducere a cheltuielilor de producție. După cum rezultă din studiile Euratomului, efectuate pentru perioada pînă în 1978, prin utilizarea reactoarelor în producția de oțel urmează să se realizeze o reducere a cheltuielilor de producție cu 10% și o economie de 30% din cheltuielile alocate pentru surse energetice.

În vederea realizării acestor proiecte a fost creat „clubul" producătorilor de oțel din țările Europei occidentale și Japonia. La ședința sa recentă de la Londra s-au întrunit 50 de specialiști care și-au propus elaborarea studiilor privind construcția de oțelării în anii '80 pe bază de energie nucleară. Cea mai avansată în acest sens este R.F.G. unde, se află în curs de construcție, lîngă Dortmund, un reactor nuclear de 300 000 kWh care va furniza energie la oțelării.

● În comparație cu perioada cincinalului anterior, cînd în R.D.G. au fost date în exploatare capacități însumînd 3.2 milioane kW, pînă în 1975 vor fi instalate noi grupuri generatoare cu o putere instalată totală între 5.9—6.4 milioane kW. În energetica R.D.G. se investesc în actualul cincinal — 14 miliarde mărci, față de 10 miliarde alocate în aceste scopuri în deceniul 1961—1970 Circa 60% din noile capacități vor reprezenta centralele TE. cu generatoare mari, care vor funcționa pe baza resurselor energetice locale — cărbunele brun, iar în perspectivă și gazul natural.

● Resursele energetice totale ale U.R.S.S. în anul 1975 — potrivit planului — se prezintă, după cum urmează: energie hidraulică 3,3%, atomică 0,5%, combustibil 96,2%, din care petrol: 44,1%, gaze naturale 23,3%, cărbune 29,5%, turbă, șisturi și lemn 3,1%.

● Una din ultimele realizări ale Cubei socialiste o reprezintă construcția termocentralei „Rente" (provincia Oriente) cu două grupuri generatoare avînd o putere instalată de 50 MW fiecare, a doua ca importanță în țară, după cea de la Mariel, provincia Havana.

● U.R.S.S.: Energetica în anul 2000

Potrivit opiniei acad. T.Haciaturov, exprimată în revista „Voprosî Ekonomiki", utilizarea principalelor surse de energie primară — legată de eficiența lor pentru economia națională a U.R.S.S. — se prezintă, în perspectiva anului 2000, după cum urmează:

● Extracția de cărbune, se va dezvolta pe seama exploatărilor la zi, mai ieftine, a căror pondere va ajunge la 70% în anul 2000. Asemenea bazine cum este cel de la Kansk-Acinsk pot asigura un preț de cost pe tonă de combustibil convențional (în prețuri neschimbate) de 1 rublă și 20 copeici, în condițiile prețului de cost mediu (în exploatările la zi) de 2 ruble și 80 copeici. În mod corespunzător ar scade ponderea extracției de huilă în minele din Kusbass și Donbass, în Nordul țării (unde prețul de cost pe tonă este de 7—12 ruble).

● Se va modifica amplasarea extracției de petrol. Dacă în prezent 3/4 din extracție revine regiunilor din Ural, Povoljie, Transcaucazia și Asia Centrală, în perspectivă ponderea acestora va scădea în favoarea Siberiei occidentale. Utilizarea petrolului drept combustibil trebuie limitată și orientată tot mai mult spre prelucrare, în vederea obținerii produselor de sinteză organică. fiind mai eficient, apreciază T. Haciaturov să crească ponderea altor izvoare de energie: atomică (îndeosebi cu condiția utilizării reactorilor pe bază de neutroni rapizi) și combustibilii solizi.

● Rezervele de gaze sînt suficient de mari pentru a asigura creșterea extracției de cîteva ori pînă la sfîrșitul mileniului. După anul 2000 se consideră mai utilă folosirea gazelor drept materie primă pentru industria chimică.

în gol a electromotoarelor, a transformatoarelor ş.a.

Este pe deplin posibilă, de asemenea, evitarea risipei care se mai intîlneşte în unele unităţi, ca de exemplu : la Întreprinderea de cinescoape Bucureşti, unde au fost găsite hale de producţie iluminate cu o putere instalată de 200 kV, fără a se lucra, ceea ce duce la o risipă lunară de cca. 7 500 kWh ; acelaşi fenomen a fost constatat şi la Întreprinderea Unirea-Cluj, cu o risipă lunară apreciată la 4 500 kWh, ca şi la Atelierul de material rulant 16 Februarie-Cluj, cu o pierdere suplimentară de cca. 4 500 kWh pe lună ; la Filatura Slobozia se menţine în mod inutil un transformator în funcţiune, ceea ce conduce la pierderi suplimentare de 2 880 kWh pe lună.

Pentru iluminatul public, consumul de energie electrică reprezintă 1,36% din consumul total şi a prezentat o creştere medie anuală de 15%, în perioada 1965—1971. Prin măsurile luate pînă în prezent de raţionalizare a iluminatului public, de centralizare a comenzii aprinderii şi stingerii lui, de utilizare mai largă a becurilor cu fluorescenţă în locul celor cu incandescenţă, la această categorie de consum se prelimină diminuarea creşterilor medii anuale la 5%, ceea ce va genera o economie medie anuală de cca. 125 000 MWh în anii 1973—1975, comparativ cu anul 1972.

Evident, măsurile nu trebuie să se limiteze numai la cele expuse mai sus, ci este nevoie să se intre în amănuntul problemelor prin **cercetarea mai adîncă a normativelor de iluminat public, corelat cu normativele existente în alte ţări, a întreruperii parţiale a iluminatului public după trecerea orelor de vîrf de circulaţie pe marile artere, pe extinderea în şi mai mare măsură a iluminatului cu fluorescenţă. mergînd pînă la reproiectarea corpurilor de iluminat, pentru a se asigura o şi mai bună repartizare a iluminării.**

Consumul pentru iluminatul comercial reprezintă 1,08% din consumul total, ritmurile medii de creşteri anuale fiind în anii anteriori de cca. 15%. Prin măsurile luate pînă în prezent, se apreciază că, în comparaţie cu 1972, ritmul mediu anual în 1973, 1974 şi 1975 să scadă la 10%, ceea ce înseamnă economii medii anuale de 42.000 MWh.

Consumul pentru iluminatul general reprezintă 2,60% din consumul total, ritmurile medii anuale de creştere în anii anteriori fiind de 13%. Şi la această categorie de consum se apreciază că, în comparaţie cu 1972, ritmul mediu anual în următorii trei ani să scadă la cca. 8%, ceea ce reprezintă economii medii anuale de cca. 155.000 MWh.

Pentru **iluminatul casnic** consumul reprezintă cca. 9,5% din consumul total. În perspectivă se prevede creşterea ponderii acestuia în structura totală a consumului, ca urmare a **extinderii largi, atît a gospodăriilor nou electrificate, cît şi a creşterii utilizării aparatajelor electrocasnice.**

Pentru cele trei genuri de consumuri — comercial, general şi casnic — în afara măsurilor de propagandă, raţionalizare şi control, măsurile trebuie aprofundate şi mai mult, în special în următoarele domenii :

- **utilizarea pe scară cît mai largă a iluminatului cu fluorescenţă în locul celui cu incandescenţă, care prezintă randamente de cca. 3 ori mai ridicate la aceeaşi putere instalată ; în acest scop, trebuie însă să crească corespunzător fabricarea în ţară a becurilor fluorescente şi cu vapori de mercur ;**
- **schimbarea concepţională a sistemului de iluminare al clădirilor, utilizînd cît mai mult iluminatul natural pe parcursul zilei ;**

— asigurarea prin proiectare a unor circuite separate care să asigure aprinderea şi stingerea parţială a iluminatului conform necesităţilor locale ;

— îmbunătăţirea calităţii şi creşterea cantităţii ceasurilor de contact pentru aprinderea şi stingerea automată a iluminatului casei scărilor, precum şi asigurarea, întreţinerea şi repararea acestora ;

— trecerea la încălzirea electrică numai cu sobe cu acumulare de căldură ; sarcini deosebite revin pe această linie Centralei industriale de energie electrică şi termică, MICMUE şi C.S.P..

ECONOMIA DE ENERGIE şi, în special, a energiei electrice reprezintă o datorie patriotică a tuturor cetăţenilor din ţara noastră şi, în primul rînd, al energeticienilor, al celor din Centrala industrială a energiei electrice şi termice şi din întreprinderile de electrocentrale şi de reţele electrice, ca şi a celor din institutele de cercetare şi proiectare specifice.

INVESTIŢII

În industria siderurgică

RITM ACCELERAT DE LUCRU

(Urmare din pag. 1-a)

mură, care au început să producă pînă acum, s-au adăugat şi alte lucrări la care existau rămîneri în urmă. printre care noile capacităţi de la întreprinderile „Victoria" din Călan şi „Carbochim" din Cluj. Tot ca rezultat al faptului că luna august a marcat un vîrf în activitatea şantierelor din siderurgie, au intrat în producţie, cu un avans de o lună şi jumătate, alte două capacităţi : prima, la întreprinderea „Laminorul" din Brăila ; a doua, la întreprinderea metalurgică de metale neferoase din Baia Mare. Rezultate superioare faţă de lunile precedente au fost înregistrate şi pe multe alte şantiere. cum ar fi, de pildă, la lucrările executate pe platforma siderurgică de la Galaţi şi pe şantierul întreprinderii de oţeluri aliate şi înalt aliate de la Tîrgovişte. Pe acesta din urmă, prin ritmul intens imprimat lucrărilor în luna august, constructorii şi montorii au reuşit să devanseze cu două săptămîni termenul de intrare în funcţiune a unor obiective : sînt asigurate toate condiţiile ca oţelăria electrică nr. 2 şi forja de blocuri şi bare să fie conectate în acest an, înainte de termen la circuitul producţiei.

REVIRIMENTUL produs în luna august pe multe şantiere ale obiectivelor siderurgice este un rezultat direct nu numai al muncii entuziaste a constructorilor, ci şi al luării unor măsuri eficiente, al unor preocupări şi conlucrări mai strînse între toţi factorii de răspundere. Eforturile au fost orientate, în principal, în trei direcţii :

● **ASIGURAREA FORŢEI DE MUNCĂ ŞI A UTILAJELOR DE CONSTRUCŢII.** Ţinînd seama că o cauză a rămînerii în urmă a unor lucrări a constituit-o lipsa de cadre, pe o serie de platforme siderurgice — Hunedoara, Galaţi şi Reşiţa — efectivele au fost mărite cu circa 600 muncitori. De asemenea, la unele lucrări executate de unităţile aparţinînd de Ministerul Industriei Metalurgice au fost sporite mijloacele mecanizate prin repartizarea de utilaje de transport de mare capacitate, macarale grele de montaj şi altele. Toate acestea au creat condiţii pentru accelerarea ritmului lucrărilor în unele locuri.

● **IMPULSIONAREA RITMULUI DE LIVRARE A UTILAJELOR TEHNOLOGICE.** Dată fiind importanţa acestora pentru punerea în funcţiune a obiectivelor planificate, a fost analizat săptămînal — împreună cu reprezentanţii ministerelor furnizoare de utilaje tehnologice — stadiul producţiei şi al livrărilor, potrivit contractelor economice încheiate. În plus, beneficiarii de utilaje au fixat delegaţi permanenţi în uzinele producătoare care se ocupă, la faţa locului. de execuţia şi livrarea comenzilor. În urma acestor măsuri, situaţia privind livrarea unor utilaje tehnologice s-a îmbunătăţit în luna august, fără a fi însă nici pe departe rezolvată în întregime.

● **SPRIJIN ACORDAT LA MONTAREA UTILAJELOR ŞI INSTALAŢIILOR.** În acest domeniu au fost luate măsuri pe două linii : pe deoparte, pe o serie de şantiere, întocmirea, împreună cu constructorii, a unor **programe de montaj ;** pe de alta, pentru a se micşora stocurile de utilaje existente pe unele şantiere şi spori viteza de montaj, întreprinderile beneficiare au venit şi ele în sprijinul constructorilor prin **detaşarea a circa 1000 de muncitori care să participe efectiv la montarea utilajelor.**

CEEA CE S-A OBŢINUT în luna august pe şantierele obiectivelor siderurgice, ca de altfel pe multe şantiere din alte ramuri, se cere consolidat şi dezvoltat în continuare. **Luna septembrie şi perioadele următoare trebuie să marcheze noi îmbunătăţiri în direcţia accelerării continue a ritmului de execuţie, recuperările în timpul cel mai scurt a tuturor restanţelor, asigurării unor condiţii optime pentru punerea în funcţiune la termen a capacităţilor de producţie planificate în acest an.**

În asigurarea succesului un cuvînt hotărîtor va avea, în continuare,**organizarea judicioasă a muncii pe şantiere, asigurarea cadrelor necesare de muncitori, precum şi folosirea din plin a utilajelor de construcţii şi a timpului de lucru.** Din punct de vedere al numărului de muncitori, este imperios necesar ca Ministerul Construcţiilor Industriale să completeze de urgenţă efectivele necesare pe unele şantiere ale obiectivelor siderurgice, îndeosebi pe cele de la Copşa Mică, Zlatna, Roman.

Nu mai puţin importantă rămîne şi pe mai departe problema **executării şi livrării la termen a utilajelor tehnologice de către întreprinderile constructoare de maşini.** În pofida eforturilor depuse în luna august, volumul restanţelor către şantierele Ministerului Industriei Metalurgice se ridică în prezent la cîteva mii de tone de echipamente tehnologice, din care multe sînt necesare la obiectivele de investiţii care au termene de punere în funcţiune în acest an. Eforturi mai susţinute sînt chemate să depună colectivele întreprinderii de utilaj chimic din Ploieşti, Întreprinderea de construcţii de maşini din Reşiţa, Întreprinderea Independenţa din Sibiu, Întreprinderea de construcţii metalice din Caransebeş **ca şi** ceilalţi furnizori, pentru a se achita **cît** mai bine de obligaţiile ce le revin privind asigurarea utilajelor şi echipamentelor tehnologice.

În sfîrşit, nu poate fi vorba de o bună desfăşurare a muncii pe şantiere şi cu atît mai puţin de recuperarea rămînerilor în urmă. atîta timp cît nu se asigură o **aprovizionare ritmică cu materiale de construcţii şi, mai ales, cu ciment.** Or, unele fabrici de ciment — din Medgidia şi Aleşd — au rămas în urmă cu cantităţi importante, ceea ce frînează în mare măsură ritmul lucrărilor de construcţii pe unele şantiere. Paralel cu aceasta **este absolut necesar ca pe fiecare şantier, pe fiecare lot de lucru, să se utilizeze cu maximum de eficienţă materialele de construcţii, să se reducă consumurile specifice, să se pună stavilă risipei şi proastei gospodăriri.** Aceasta atît în interesul asigurării materialelor necesare bunului mers al lucrărilor, cît şi în interesul reducerii costurilor care, pe unele şantiere, se menţin ridicate, tocmai pentru faptul că transportul, manipularea şi folosirea unor materiale lasă încă foarte mult de dorit.

Odată cu intensificarea ritmului lucrărilor, **este imperios necesar ca, pe toate şantierele, să se ia de pe acum măsuri pentru pregătirea unor fronturi de lucru care să permită desfăşurarea lucrărilor într-o cadenţă susţinuă pe toată durata toamnei şi a iernii, indiferent de asperităţile factorilor meteorologici — condiţie principală a îndeplinirii cu succes a planului pe 1973 şi pentru un început bun în desfăşurarea lucrărilor pe primele luni ale anului 1974.**

OBIECTIVE NOI

● La Întreprinderea „Feroemail" din Ploieşti a intrat în probe tehnologice — cu 90 de zile înainte de termenul stabilit — o nouă şi modernă secţie pentru turnarea centrifugală a tuburilor de fontă pentru instalaţiile sanitare. Acest însemnat succes este rezultatul unei mai bune colaborări între beneficiar şi formaţiile de constructori ale T.C.L.-Ploieşti, Trustului de montaj utilaj chimic şi Trustului de instalaţii şi automatizări, ceea ce a dus la obţinerea unui ritm ridicat de construcţii-montaj.

● La termocentrala de la Brăila au fost aprinse focurile la cazanele primului grup energetic de 210 megawaţi. Faptul marchează începerea probelor funcţionale ale termocentralei, obiectiv care în final va avea o capacitate de 1 950 megawaţi — fiind una dintre cele mai mari unităţi de acest fel din ţară. În stadii avansate se află şi cel de-al doilea grup. Au început de asemenea lucrările în cadrul etapei a doua care va cuprinde două grupuri de cîte 330 megawaţi. La noua sală a cazanelor, unde s-au terminat săpăturile, au şi fost plantaţi primii din cei 7 000 de piloţi precomprimaţi şi se pregăteşte fundaţia noului coş de fum de 250 metri. Notăm în acest context că puterea instalată în sistemul energetic naţional va ajunge în 1975 la 13.140 megawaţi, iar cantitatea totală de energie electrică se va ridica la peste 59 miliarde kilowaţi-oră.

● Construcţia celei de-a treia uzine de sodă de la Govora, obiectiv situat pe platforma industrială de la Rîmnicu-Vîlcea, a intrat în ultima fază. Pînă acum au fost asamblate 3 500 tone de utilaje şi 5 500 tone construcţii metalice şi s-au montat peste 15 kilometri conducte şi 400 tone de tubulatură de fontă. În momentul de faţă, construcţia metalică a calcinatoarelor montarea electrofiltrelor. pompelor de vid şi instalaţiilor din hala de compresie constituie punctele spre care au fost concentrate toate forţele.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Sprijin efectiv generalizării remunerării muncii în acord global

UNA DIN FORMELE DE RETRIBUIRE A MUNCII care îmbină interesele economiei naţionale cu cele ale formaţiilor de lucru şi al fiecărui lucrător, o constituie salarizarea în acord. S-a constatat că acolo unde se aplică şi se extinde munca în acord (mai ales acordul global), se obţin rezultate fevorabile : îndeplinirea şi chiar depăşirea indicatorului productivităţii muncii planificate şi creşterea cîştigului individual.

În activitatea de construcţii-montaj (antrepriză) se poate constata creşterea, în ultimi 2 ani, a ponderii muncii în acord în volumul total de muncă prestat (de la 71,4% în tr. I.1971 la 75,8% în trim. II 1973). **O analiză mai atentă arată că, de fapt, creşterea ponderii menţionate a avut loc lent, iar la unele ministere se constată chiar regrese faţă de perioadele anterioare.** Astfel, la Ministerul Construcţiilor Industriale ponderea muncii în acord global a scăzut de la 73% în trim. I. 1972 la 72,2% în tr. I. 1973 şi de la 75,9% în tr. II 1972 la 75,2% în tr. II. 1973. Totodată indicatorul productivitatea muncii nu a fost realizat tr. I. 1973 (cu 6,7%) şi nici pe sem. I. 1973 (cu 3.9%).

Această stare de fapt este determinată de lipsa de preocupare manifestată în unele întreprinderi în asigurarea condiţiilor materiale pentru desfăşurarea muncii pe bază de contract ale formaţiilor de lucru. Din această cauză, nici productivitatea muncii pe unele şantiere nu cunoaşte creşterea necesară potrivit posibilităţilor şi, mai ales, necesităţilor. La Trustul de construcţii industriale — Piteşti, de pildă, nivelul planificat al productivităţii muncii pe tr. II. 1973 a fost realizat în proporţie de 88,3%, iar în sem. I. 90,5%, în timp ce în acord global nu au lucrat decît 50% din totalul muncitorilor. Situaţii asemănătoare se înregistrează şi la alte ministere ca MAIAA, MTT, MEFMC, MIM, precum şi la Consiliile populare judeţene (pe total).

Avînd în vedere sarcina ca în următorii 4—5 ani să se dubleze productivitatea muncii în construcţii-montaj, **este necesar ca întreprinderile şi trusturile de construcţii, ministerele, consiliile populare judeţene, să acorde atenţia cuvenită şi să creeze condiţii corespunzătoare extinderii muncii în acord** (mai ales în acord global), **pentru a utiliza pe această cale mai eficient forţa de muncă şi mecanismele din dotare.** în scopul scurtării perioadelor de realizare a diferitelor obiective şi sporirii, în funcţie de realizări, a cîştigurilor salariaţilor.

Evoluţia ponderii muncii în acord, în volumul total de muncă, utilizat la activitatea de construcţii-montaj (antrepriză). →

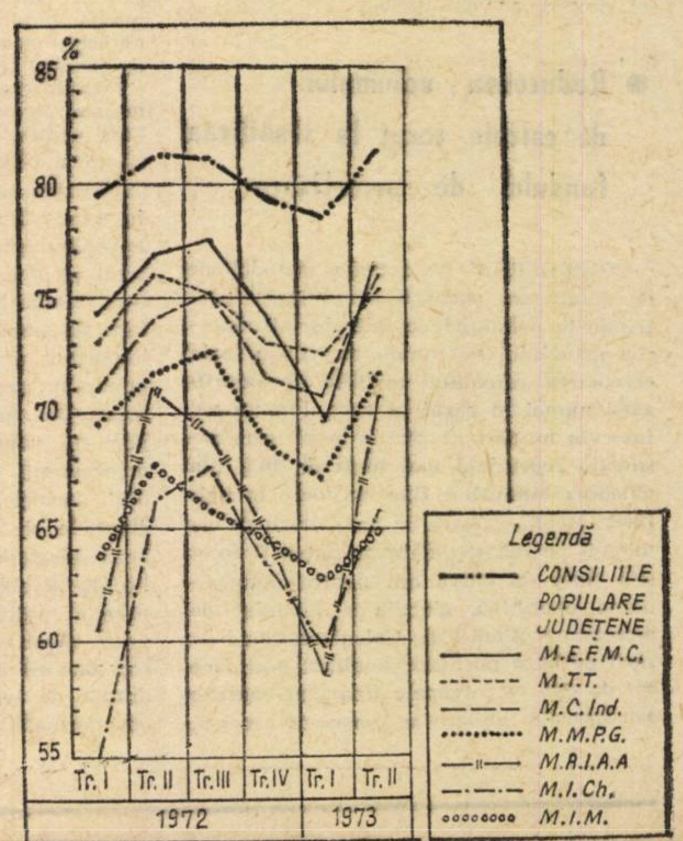

SIMPLIFICAREA MUNCII FINANCIAR-CONTABILE ÎN CENTRALE ȘI ÎNTREPRINDERI CORESPUNZĂTOR NOILOR STRUCTURI

RECENTELE REGLEMENTĂRI referitoare la introducerea normelor unitare de structură în centrale și întreprinderi au produs modificări importante vechilor forme de organizare ale compartimentului financiar-contabil, ceea ce implică în prezent căutări în direcția găsirii celor mai bune soluții pentru simplificarea lucrărilor, în mod special a celor care solicită un volum mare de muncă.

Ideea de bază de la care se pornește constă în aceea că raționalizările și simplificările care se cer a fi introduse trebuie să conducă la reducerea volumului de lucrări, dar, în același timp, să asigure corecta reflectare, cu ajutorul evidenței, a patrimoniului, exercitarea controlului permanent asupra existenței și mișcării valorilor, precum și informațiile necesare cu privire la realizarea planului economic și financiar.

Prezentăm în continuare cîteva opinii în legătură cu posibilitatea simplificării unor lucrări din domeniul financiar-contabil.

CU TOATE CĂ principiile care stau la baza actualelor reglementări privind amortizarea fondurilor fixe corespund cerințelor economiei, existența unor aspecte metodologice care cer un volum nejustificat de mare de muncă face ca în întreprinderi **planificarea amortizării să reprezinte unul din cele mai voluminoase capitole ale planificării financiare.**

Astfel, pentru a întocmi planul anual al amortizării, întreprinderile trebuie să grupeze în cadrul unei categorii toate fondurile fixe cu aceeași durată de serviciu normată, aplicînd la valoarea de inventar (media anuală a acestora) norma de amortizare. Prin efectuarea acestor grupări, fondul de amortizare se obține efectuînd 150—200 de înmulțiri între valorile de inventar (însumate) și norma de amortizare corespunzătoare. Adesea însă, nu se efectuează însumarea valorilor de inventar ale fondurilor fixe cu aceeași normă de amortizare, calculul fondului de amortizare făcîndu-se separat pentru fiecare poziție de fonduri fixe în parte, ceea ce evident, mărește numărul de operațiuni. Faptul că amortizarea se calculează separat pentru fonduri fixe amortizate și neamortizate integral, face ca numărul acestor calcule să se mărească. Deoarece nu se lasă întotdeauna la dispoziția întreprinderilor cota de 25% din amortizarea aferentă fondurilor fixe amortizate integral, ci numai de la caz la caz, cu aprobarea Ministerului Finanțelor pentru fiecare subramură în parte, în multe întreprinderi calculele care se fac pentru determinarea separată a amortizării aferente acestei grupe de fonduri fixe apare ca o operațiune inutilă.

În același timp. trebuie remarcat faptul că menținerea unor calcule anuale minuțios detaliate în vederea determinării fondului de amortizare anihilează în mare măsură economia de muncă ce se obține ca urmare a introducerii metodologiei simplificate de calcul a normativului de mijloace circulante.

• Reducerea volumului de calcule cerut la stabilirea fondului de amortizare

CONSIDERĂM că actuala metodologie de planificare poate fi simplificată, păstrîndu-se avantajele create de introducerea actualului sistem de amortizare prin **efectuarea calculului analitic al amortizării numai în cazul în care, intr-un an, intervin mișcări** (intrări și ieșiri) **care însumate reprezintă mai mult de 10% din valoarea fondurilor fixe existente în unitate.** O cotă globală de amortizare determinată pe întreprindere ar putea fi folosită timp de cîțiva ani pentru determinarea operativă, globală a fondului de amortizare planificat. Calcularea amortizării pe baza normelor analitice s-ar face ori de cîte ori organele financiar-bancare sau forurile tutelare ar considera necesar.

În ce privește determinarea fondului de amortizare efectiv considerăm că s-ar putea utiliza fie sistemul analitic pe bază de fișă lunară de calcul, fie norma globală de amortizare pe întreprindere, utilizată la planificarea fondului de amortizare. În acest fel, s-ar reduce la minimum volumul de calcule cerut de stabilirea fondului de amortizare planificat, păstrîndu-se însă același volum de operațiuni la determinarea amortizării efective. Avantajul acestui sistem constă în aceea că „aproximația“ ar acționa numai asupra planului de amortizare. Este adevărat că între amortizarea planificată și cea efectivă ar apare diferențe, dar aceste diferențe sînt foarte frecvente și în condițiile sistemului de amortizare în vigoare. La Întreprinderea de pompe din București, de exemplu, în anul 1972, diferența dintre amortizarea planificată și efectivă însumează 382 mii lei, iar în trimestrul I al anului 1973, 473 mii lei. Practic, amortizarea planificată nu coincide în nici o situație cu cea efectivă, datorită modificării intrărilor și ieșirilor de fonduri fixe față de cele planificate.

> • **Normă globală pentru determinarea amortizării planificate și efective.**
>
> • **Evidența analitică a facturilor emise în sistemul „per sold trimestrial“.**
>
> • **Evaluarea produselor finite la preț de producție.**

Introducerea normelor globale (determinate periodic pe baza normelor analitice) pentru obținerea amortizării planificate și efective ar face ca fondul de amortizare să cuprindă sume în plus sau în minus față de cel care ar rezulta din aplicarea calculului analitic. Aceste diferențe ar fi cu atît mai mari cu cît structura fondurilor fixe ar diferi mai mult față de anul luat ca bază. Considerăm important de subliniat pentru susținerea punctului nostru de vedere că aceste supra sau subamortizări nu apar în raport cu uzura reală, ci în raport cu cea determinată convențional prin intermediul normelor de amortizare analitice. Normele de amortizare analitice au la bază duratele de serviciu normate stabilite la nivelul duratei medii de funcționare a mijloacelor de muncă. Realitatea arată că nu se pot determina cu precizie toți factorii de influență în așa fel încît durata de serviciu reală să coincidă cu cea normală. Deci. și în condițiile normelor de amortizare actuale, între uzura reală și amortizare nu există o concordanță deplină.

Aceste considerente ne permit să apreciem că simplificările propuse nu ar afecta cu nimic folosirea eficientă a pîrghiei amortizării, permițînd, în același timp, creșterea fondului de timp utilizat pentru rezolvarea altor probleme financiare de bază în toate unitățile economice (în condițiile actuale circa 50% din timpul de lucru al unui salariat din compartimentul financiar-contabil este afectat planificării și calculului amortizării).

• Avantajele evidenței „per sold“ a facturilor

O ALTĂ POSIBILITATE de simplificare a activității compartimentului financiar-contabil este legată de **introducerea evidenței analitice a facturilor emise de intreprinderi în contul clienților** (contul 225 — „produse, lucrări și servicii facturate“) **în sistemul „per sold trimestrial“.** Acest sistem. într-o anumită formă, este cunoscut în cadrul întreprinderilor din M.I.C.M.G. încă din anul 1970, însă nu a fost aplicat decît într-un număr foarte mic de întreprinderi.

Considerăm că prin aducerea unor îmbunătățiri, acest sistem poate fi aplicat cu bune rezultate în toate întreprinderile care folosesc mijloace manuale de prelucrare a datelor, eliminînd un volum important de muncă de rutină, iar rezultatele pe care le oferă nu sînt cu nimic inferioare procedeului clasic (lucru demonstrat de experimentarea sa la Întreprinderea de pompe București).

Prezentată sumar, filierea operațiunilor simplificate este următoarea :

— facturile emise de întreprindere sînt numerotate în serii distincte în funcție de obiect și anume pentru vînzări de produse la intern, la export, vînzări de materiale, etc. ;

— la începutul lunii se deschide o evidență pentru înregistrarea zilnică — pe un singur rînd — a totalului facturilor emise distinct pe categoriile arătate mai sus, cu defalcarea pe elementele componente ale facturii (valoarea produselor sau a materialelor, ambalajelor și transportul). Înregistrările zilnice pot fi controlate prin confruntare cu totalul borderoului facturilor introduse zilnic în bancă care. după cum este cunoscut, se totalizează, în preț de producție, la care se adaugă facturile sub 500 lei pentru care nu se acordă credite pe documente (facturile ce se decontează pe bază de cecuri sînt introduse global în borderoul zilnic de facturi ce se depune la bancă pentru acordarea creditelor pe documente). Prin totalizarea la sfîrșitul lunii a acestei situații se obține valoarea produselor, lucrărilor și serviciilor facturate la preț de producție pentru luna respectivă, care se înscrie într-o situație centralizatoare a producției expediate și încasate;

— datele privind valoarea produselor expediate în preț planificat și diferența de preț față de prețul efectiv se preiau din evidența produselor finite (cont 220), reprezentînd rulajul creditor al contului 220 prin debitul contului 225 ;

— datele centralizate privind încasările din vînzarea produselor și materialelor se obțin sintetic din rulajul creditor al conturilor 600 „Venituri din activitatea de bază“ și 601 „Venituri din alte activități“ ;

— singurul element care la sfîrșitul lunii nu se determină pe bază de date certe este valoarea producției încasate în preț de cost. Acesta se determină printr-o simplă formulă, în raport cu producția expediată în preț de producție și preț de cost planificat.

La sfîrșitul trimestrului se totalizează facturile rămase neîncasate, atît în preț de producție cît și în preț de cost planificat, cu care ocazie se regularizează integral orice influență luată în calcul în primele două luni ale trimestrului.

În ceea ce privește urmărirea analitică a încasării facturilor, aceasta se realizează prin formarea a trei biblioraftе cu facturi emise, încasate și refuzate.

Există un mijloc eficace de control asupra corectitudinii efectuării operațiunilor în cadrul celor trei luni ale trimestrului prin relația: sold la începutul trimestrului + rulaj debitor — rulaj creditor = sold la sfîrșitul trimestrului, atît pentru prețul de producție cît și pentru prețul de cost planificat.

Prin acest sistem se elimină consumul de muncă necesar ținerii evidenței analitice pe fiecare factură, ceea ce reprezintă un avantaj substanțial, efortul principal putînd fi îndreptat spre urmărirea încasării facturilor.

• Metode de evidență și calcul ale prețurilor de cost

UN DOMENIU deosebit de important în care contabilitatea este chemată să-și aducă un aport mult mai mare decît pînă în prezent în conducerea generală a întreprinderii este cel referitor la **evidența cheltuielilor de producție și calculația prețului de cost.**

Este cunoscut faptul că, în majoritatea intreprinderilor constructoare de mașini, pentru evidența cheltuielilor de producție și calculul prețului de cost se folosește „metoda pe comenzi“ care prezintă o serie de neajunsuri și, în plus, implică un volum foarte mare de muncă. Pînă la crearea posibilităților de aplicare a unor metode moderne de evidență și calcul ale prețului de cost, ca de exemplu metoda „standard cost“, care se folosește cu succes de circa un an și jumătate la Întreprinderea de pompe București, sîntem de părere că în actualele condiții o simplificare importantă în acest domeniu o poate constitui **trecerea la sistemul de decontare a prețului de cost trimestrial.**

Această propunere este justificată de faptul că. în general, în construcția de mașini produsele au un ciclu lung de fabricație și că în primele două luni ale trimestrului de plan majoritatea comenzilor se decontează parțial, deci la preț de cost planificat.

În esență, acest procedeu constă în înregistrarea în contabilitate a produselor obținute în primele două luni ale trimestrului la preț de cost planificat (prin exprimarea în acest preț a tuturor notelor de predare a produselor) fără a se înregistra și diferența față de prețul efectiv. Această diferență se înregistrează o singură dată, la finele trimestrului. Este evident că prin această măsură s-ar elimina un volum important de muncă, menținîndu-se calculul exact al prețului de cost.

Un sector al contabilității care solicită de asemenea un volum mare de muncă, în special la întreprinderile care produc un număr mare de sortimente, este cel **al evidenței produselor finite** (cont 220).

Metodologia prevede că evidența contabilă a produselor finite se poate ține fie la preț de cost planificat, fie la preț de producție, separat înregistrîndu-se diferența între prețul de înregistrare și prețul de cost efectiv (cont 221). Adoptarea de către unități a uneia din metodele de evaluare se face cu aprobarea organelor ierarhic superioare.

Dar, majoritatea întreprinderilor țin evidența produselor finite la preț de cost planificat. Dezavantajul acestei metode constă în aceea că prețurile de cost planificate modificîndu-se de la trimestru la trimestru (în funcție de eșalonarea indicatorului „cheltuieli la 1000 lei producție marfă“) este necesar să se modifice și prețurile de înregistrare în contabilitate și să se facă regularizările necesare pentru trecerea de la vechile prețuri la noile prețuri.

În același timp, ținînd seama de faptul că raportarea indicatorului „producția marfă fabricată“ se face numai în preț de calcul, nu există posibilitatea efectuării unui control și nici a folosirii acestor date pentru raportarea statistică la finele fiecărei luni.

De asemenea, nu există un sistem unitar de evaluare ținînd seama de necesitățile de raportare a altor indicatori cum ar fi : situația vînzărilor, a stocului de produse finite din magazie la un anumit moment etc. În cadrul uzinei aceleași elemente sînt urmărite de mai multe compartimente (producție. desfacere, plan-dezvoltare, financiar-contabil) însă la prețuri diferite.

Pentru îmbunătățirea sistemului de evidență și pentru înlăturarea paralelismelor existente propunem ca toate **unitățile M.I.C.M.G. să treacă la metoda de evaluare a produselor finite la preț de producție** urmînd ca diferența între prețul de producție și cel de cost efectiv să se înregistreze în contul 221 („Diferențe de preț la produse finite“) ; această diferență reprezintă practic beneficiul realizat la producția marfă fabricată în luna în curs (după deducerea impozitului de regularizare).

Avantajele metodei prezentate față de metoda de evaluare la preț de cost planificat sînt concretizate în : reducerea volumului de muncă pentru contabilizarea produselor finite ; prețurile de evaluare au o mare stabilitate ; datele furnizate de contabilitate pot fi folosite și de alte compartimente ale întreprinderii ; se poate determina direct beneficiul realizat la producția marfă fabricată ; permite mecanizarea lucrărilor de evidență a mișcării produselor finite etc.

Metodele prezentate mai sus permit o valorificare superioară a informațiilor financiar-contabile, cît și degajarea salariaților de un volum important de muncă de rutină ; în același timp, ele oferă posibilitatea de a se afecta o mai mare parte din timp activității de concepție care trebuie să devină componenta principală a timpului de lucru a economistului financiar-contabil.

dr. Maria COJOCARU
Stere STĂTICĂ
contabil șef la Întreprinderea de pompe București

IMPORTANŢA PRACTICĂ A CUNOAŞTERII FACILITĂŢILOR VAMALE PE PIEŢELE ŢĂRILOR MEMBRE ALE C.E.E. (II)

Cum au acţionat I. C. E. „Autotractor — Dacia" şi Întreprinderea de autoturisme — Piteşti pentru creşterea eficienţei operaţiunilor de export

CONTINUĂM publicarea părţii a doua a materialului privind unele mijloace folosite în vederea promovării relaţiilor noastre externe şi a facilităţilor vamale admise în astfel de împrejurări, şi care vizează în primul rînd activitatea centralelor industriale şi a întreprinderilor de comerţ exterior.

● Principii ale identităţii

PENTRU a se beneficia de facilităţile vamale admise de regimul perfecţionării pasive se cere în egală măsură respectarea următoarelor condiţii :

— identitatea mărfii ;

— identitatea exportator-importator ;

— marfa exportată pentru prelucrare să fie reimportată într-un anumit termen maxim care variază de la o ţară la alta în limitele a 2—5 ani.

Condiţia de identitate a mărfii presupune că marfa reimportată de o ţară membră a Pieţei Comune poate beneficia de facilităţi vamale numai în măsura în care aceasta se identifică în aceeaşi calitate a produsului care în prealabil a făcut obiectul exportului dintr-o anumită ţară a Pieţei Comune spre România. Scutirea de taxe vamale se acordă, pînă la nivelul valoric al produsului care a făcut obiectul importului de către o întreprindere românească de comerţ exterior.

Dacă, de exemplu, Centrala Industriei Tricotajelor importă din Belgia stofă de calitatea A [1]) în valoare de 100.000 franci belgieni (nivelul taxei vamale la importul în Belgia a acestui produs fiind de 5%) şi produce confecţii în valoare de 200.000 franci belgieni care sînt exportate apoi în Belgia (nivelul taxei la importul acestei mărfi fiind de 10%) nu poate beneficia de facilităţi vamale decît în măsura în care în confecţiile exportate se regăseşte stofa care a făcut iniţial obiectul importului românesc.

Modul de transpunere în practică a acestui principiu cu valabilitate la nivelul întregii Comunităţi diferă însă de la ţară la ţară.

În Republica Federală Germania, de exemplu, dacă stabilirea identităţii nu este posibilă în urma prelucrării, este considerat suficient ca probă a identităţii declaraţia organului vamal din R. S. România care confirmă că produsul vest-german importat de noi a fost încorporat în marfa pe care o exportăm în Republica Federală Germania. În anumite situaţii în care această ţară are interese majore ca unele produse să fie înnobilate sau prelucrate într-o ţară terţă, există posibilitatea beneficierii de facilităţi vamale şi în cazul în care se utilizează un produs similar de altă provenienţă, cu condiţia ca produsul vest-german să fie importat ulterior. În Belgia, dacă marfa în urma prelucrării nu poate fi identificată cu uşurinţă, organul vamal are posibilitatea să ceară un eşantion dacă specificul mărfii permite acest lucru. În Franţa. condiţia identităţii este interpretată mai sever decît în alte ţări comunitare, produsul reimportat trebuind să fie acelaşi care a fost exportat temporar sau să provină din transferarea acestuia, el neputînd să primească o altă modificare decît aceea pentru care a fost dată autorizaţia iniţială.

Pentru a facilita identificarea, Consiliul de cooperare vamală de la Bruxelles a întocmit o „fişă de informare" în care se precizează că exportul este făcut pentru perfecţionarea pasivă într-o ţară terţă. Pe această fişă informativă, vama română trebuie să precizeze, că produsul respectiv a fost făcut cu marfă de import, provenită din ţara respectivă. Dacă ţara reimportatoare admite, fişa informativă poate fi înlocuită cu o atestare în acest sens dată de organele vamale din ţara noastră.

În afara condiţiei de identitate a mărfii, pentru ca exportatorul român să poată beneficia de facilităţile vamale admise de regimul perfecţionării pasive în ţările CEE se impune în egală măsură **respectarea identităţii exportatorului de produse care urmează a fi prelucrate în ţara noastră cu cea a importatorului produsului înnobilat.** Pe plan interpretativ, ceea ce merită a fi reţinut, este faptul că această identitate exportator-importator este privită într-un sens mai larg de autorităţile vamale vest-germane şi italiene care, în acest sens, iau în considerare nu numai o firmă naţională, ci şi o societate mixtă româno-vest-germană sau româno-italiană, precum şi o eventuală filială în aceste ţări a unei societăţi româneşti. În prezent la nivelul Comisiei CEE se află în pregătire un proiect de directive privind „perfecţionarea pasivă" în care nu se mai preconizează respectarea riguroasă a identităţii exportator-importator, acest principiu urmînd a fi extins la nivelul CEE (exportator comunitar — importator comunitar).

● Destinaţia şi utilizarea mărfii exportate

CEEA CE PREZINTĂ importanţă pentru activitatea practică a întreprinderilor noastre de comerţ exterior, a întreprinderilor şi centralelor producătoare cu activitate de comerţ exterior o constituie faptul că, în situaţia în care la un anumit produs de export se utilizează unele materii prime sau subansamble de provenienţă de la aceeaşi firmă căreia îi este exportat produsul finit obţinut în R. S. România, există posibilitatea de a beneficia de facilităţi vamale pînă la valoarea respectivelor subansamble sau materii prime. În stadiul actual de armonizare a politicii comunitare de import, acest lucru este posibil, nu numai în cazul bine cunoscut al prelucrării în lohn, în care, la importul materiilor prime în România exportatorul eliberează o autorizaţie de export temporar (pe un an) cu posibilitatea de prelungire, ci şi în cazul mai larg al importului de completare, precum şi al altor produse care se regăsesc în mărfurile noastre de export, cu condiţia respectării principiilor de identitate enunţate mai sus.

● De ce este importantă cunoaşterea de către centrale şi întreprinderi a structurii mărfii exportate, a destinaţiei şi a utilizării acesteia ?

● Cum se poate acţiona pentru îmbunătăţirea preţurilor de export?

● Care este stadiul actual al facilităţilor vamale admise în cadrul acţiunilor de cooperare ?

Importul din ţările CEE a o serie de produse (coloranţi, catalizatori, materiale electronice şi electrotehnice. piese metalice şi altele) regăsindu-se în exportul nostru spre aceleaşi ţări, subliniază interesul practic al preocupării pentru cunoaşterea de către unităţile cu activitate de export a acestei problematici.

Cu acelaşi interes se impune preocuparea îndeaproape pentru cunoaşterea de către exportatorul român a destinaţiei şi utilizării mărfii pe care o exportă într-o ţară a Pieţei Comune, întrucît o parte din aceste mărfuri pot fi incluse în produse ale industriei acestor ţări care se exportă spre România (deci un trafic de înnobilare activă pentru ţara străină şi în acelaşi timp un trafic de înnobilare pasivă pentru ţara noastră), şi ca atare, la exportul românesc se poate beneficia de facilităţi vamale. De exemplu, o parte din produsele laminate din oţel, produse ale industriei prelucrătoare din fier, produse trefilate, produse din oţel fasonat şi altele sînt exportate de ţara noastră spre Republica Federală Germania sau Franţa şi încorporate în produse ale industriei acestor ţări care apoi se exportă spre România. Fiind vorba de un trafic de înnobilare activă pentru Republica Federală Germania şi Franţa. produsele exportate de România se regăsesc, mai mult sau mai puţin prelucrate, în exportul acestor ţări spre ţara noastră şi ca atare exporturile noastre urmează să beneficieze de facilităţi vamale.

Întrucît declaraţia vamală la import este completată de importatorii străini, aceştia pot valorifica scutirile de taxe acordate de legea vamală în astfel de cazuri, obţinînd cîştiguri însemnate dacă exportatorul român nu este preocupat pentru valorificare în interesul său a acestei posibilităţi pe calea majorării preţului de tranzacţie cu un procent egal cu scutirea vamală acordată. Dacă importatorul nu cunoaşte exact destinaţia finală a produselor importate din România în momentul completării cererii, autorizaţie de import. el poate face precizările de rigoare în momentul completării declaraţiei vamale, scoţînd mărfurile de sub incidenţa tarifului vamal, în cazul în care acestor mărfuri li se dă o destinaţie care să permită beneficierea de astfel de facilităţi.

Sînt suficiente cazurile în care dacă importatorul a plătit totuşi taxa vamală şi ulterior face dovada utilizării produselor importate în condiţiile beneficierii de scutiri de la plata taxei vamale, sumele plătite drept taxe sînt recuperate. Facem aceste precizări întrucît această problemă cunoscută şi urmărită poate reprezenta un bun mijloc de îmbunătăţire a preţurilor de export la o serie de produse româneşti.

Pot apare şi sînt de altfel situaţii cînd produse de o anumită valoare la exportul nostru sînt înglobate de firmele importatoare în produse care sînt exportate de către acestea în alte ţări decît cele membre ale CEE. Această situaţie poate fi echivalentă cu un tranzit simplu sau un tranzit de înnobilare, putîndu-se beneficia la exportul produselor româneşti de scutiri de taxe vamale. Un exemplu este edificator. În baza cooperării cu regia Renault, care a pus la dispoziţie documentaţia tehnică şi utilaje de fabricaţie, Întreprinderea de autoturisme. Piteşti produce cutiile de viteză pentru autoutilitara Estafette, plata contribuţiei firmei franceze fiind făcută exclusiv prin livrarea de cutii de viteză. Parte din aceste cutii de viteză sînt montate de firmă pe autoutilitare Estafette şi livrate pe piaţa CEE, iar parte pentru autoutilitare livrate pe pieţele ţărilor dinafara Pieţei Comune. Întrucît la preţul cutiilor de viteză exportate în Franţa s-a ţinut seama de taxele vamale, ICE Autotractor-Dacia şi fostul Grup de uzine Piteşti s-a preocupat şi a obţinut pentru cutiile de viteză care sînt montate pe autoutilitare cu destinaţia extracomunitară, returnarea taxelor vamale. Acest exemplu este după părerea noastră o bună dovadă de cum se poate asigura creşterea eficienţei operaţiunilor de export prin cunoaşterea şi valorificarea facilităţilor vamale permise de legislaţia ţărilor partenere.

Astfel de reduceri de taxe pot fi obţinute şi la alte produse exportate de noi (chiar dacă nu sînt rezultatul unor acţiuni de cooperare), care sînt înglobate de importatorul comunitar într-un produs exportat ulterior pe piaţa altor ţări din afara CEE.

Întrucît **facilităţile vamale au o influenţă directă asupra obţinerii unor preţuri mai bune la export** şi ca atare a **creşterii eficienţei exportului** în general, precum şi asupra **creşterii capacităţii de concurenţă a mărfurilor româneşti pe pieţele externe,** se justifică din plin preocuparea mai atentă din partea unităţilor de comerţ exterior pentru cunoaşterea acestor posibilităţi şi în egală măsură a condiţiilor administrative diferite de la ţară la ţară, de a căror îndeplinire depinde beneficierea de facto de astfel de reduceri de taxe vamale.

$$\text{Taxa vamală pentru fiecare piesă exportată} = \left(\text{Valoarea (CIF) la export a unei piese} - \frac{\text{Valoarea licenţei}}{\text{Programul de producţie în unităţi}}\right) \times \text{Nivelul taxei vamale}$$

sau :

$$\text{Valoarea în vamă (valoarea la care se aplică taxa vamală)} = \text{Valoarea (CIF) la export a unei piese} - \frac{\text{Valoarea licenţei}}{\text{Programul de producţie în unităţi}}$$

● Cooperarea şi regimul facilităţilor vamale

O PROBLEMĂ **care este cel puţin tot atît de importantă se referă la cunoaşterea facilităţilor vamale care pot fi obţinute ca urmare a acţiunilor de cooperare** intervenite între întreprinderile noastre cu diferite firme din ţările membre ale Pieţei Comune. Întrucît în prezent, Comisia Pieţei Comune se află într-un stadiu avansat pe linia elaborării unor reglementări comunitare cu privire la facilităţile vamale care pot fi acordate în cadrul acţiunilor de cooperare şi ţinînd seama de diferenţele de interpretare a acestei probleme în cadrul ţărilor membre ale Pieţei Comune în cele ce urmează ne vom referi la un singur aspect, şi anume la facilităţile vamale obţinute la exportul unor produse (pe bază de licenţă) în ţara furnizoare a licenţei sau a documentaţiei tehnice.

În această direcţie, nefiind vorba de o uniformizare la nivelul întregii Comunităţi, Republica Federală Germania şi ţările Benelux recunosc astfel de facilităţi, în timp ce restul ţărilor membre ale Pieţei Comune nu recunosc o atare posibilitate.

Produsele fabricate de întreprinderile româneşti pe bază de licenţă achiziţionată din Belgia şi exportate pe piaţa belgiană — în virtutea Legii vamale a acestei ţări care prevede scutiri parţiale de taxe vamale pentru contravaloarea încorporată în marfuri sub formă de desene proiecte, brevete şi alte drepturi similare — pot beneficia de scutiri vamale cu condiţia ca administraţia vămilor să dispună de toate datele pe baza cărora să informeze punctele vamale de punerea în practică a unor astfel de reduceri de taxe vamale. Facilităţile vamale în astfel de cazuri sînt admise pînă la nivelul valorii licenţei şi pot fi stabilite la determinarea „valorii în vamă" pe fiecare piesă exportată sau global, în funcţie de produs.

Calculul facilităţilor vamale pentru fiecare piesă exportată, în cazul în care la achiziţionarea licenţei s-a convenit un anume program de producţie, se poate face prin determinarea taxei vamale pentru fiecare piesă exportată sau prin determinarea valorii în vamă la care se aplică nivelul de taxă uzitat la importul produsului respectiv (vezi tabelul de mai jos).

Dacă achiziţionarea unei licenţe din Belgia pentru producerea de posturi telefonice costă, de exemplu, 250 mii fr. belgieni, programul de producţie este de 5000 aparate, valoarea (CIF) a unui aparat de 150 fr. belgieni şi taxa vamală la import în Belgia de astfel de produse 10%, atunci pentru fiecare post telefonic exportat în această ţară se percepe o taxă vamală de :

$$150 - \frac{250.000}{5.000} \times 10\% = 10 \text{ fr. belgieni}$$

care faţă de taxa vamală normală, este cu 5 fr. belgieni mai redusă ($150 \times 10\% =$ 15 fr. belgieni).

Astfel de facilităţi vamale sînt admise şi la exportul nostru către Republica Federală Germania, dar cu condiţia ca produsul exportat să fi fost obţinut după licenţa unei firme vest-germane. Acest lucru nu este lipsit de interes dacă avem în vedere numărul mare de licenţe şi documentaţie achiziţionate din această ţară cu plata parţială sau totală a acestora în produse obţinute pe baza licenţei sau a documentaţiei respective (cazane de abur, fierăstraie circulare pentru lemn, părţi pentru laminoare şi altele).

După cum rezultă din conţinutul problematicii expuse cunoaşterea în detaliu a politicii vamale de import a partenerilor noştri comerciali a situaţiilor conjuncturale create la un moment dat, are un efect direct pe linia valorificării în cunoştinţă de cauză a tuturor posibilităţilor oferite de legislaţia naţională a acestor ţări, şi creşterea pe această cale a eficienţei exporturilor româneşti pe pieţele externe. Urmărirea şi cunoaşterea acestor probleme este nu numai necesară dar şi de strictă actualitate pentru fiecare lucrător care are tangenţă directă sau indirectă cu exportul de produse româneşti, pentru fiecare întreprindere de comerţ exterior şi în egală măsură pentru întreprinderile şi centralele industriale, pentru că de modul în care va fi la curent cu aceste probleme, va şti cum şi cînd trebuie acţionat pe piaţa externă.

Ştefan NIŢĂ
Iosif PĂŢAN

1) În acest caz, calitatea presupune identitatea materiei prime folosită la obţinerea firului, un fir de o anumită grosime şi cu un anumit număr de răsucituri pe unitate de lungime, aceeaşi structură de urzeală şi bătealã, greutatea pe cm. p., culoare etc.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

PRINTRE preocupările esențiale ale Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale din cadrul Comitetului de partid al sectorului 5-București au figurat, în trimestrul III a.c., o serie de probleme de importanță economică generală, cum sînt : realizarea în termen a investițiilor și devansarea pe cît posibil a termenelor de punere în funcțiune a capacităților planificate, îmbunătățirea consumurilor de combustibil și energie, pregătirea condițiilor de realizare a planului pe 1974 ș.a.

Pentru impulsionarea executării lucrărilor de investiții, membrii activului consiliului de control muncitoresc, ai comisiei pe domeniu au fost repartizați pe obiective, urmărindu-se pas cu pas realizarea lucrărilor conform graficelor și soluționarea unor probleme care depășeau cadrul întreprinderilor respective. De pildă, la Fabrica de pîine și biscuiți din Berceni, în curs de construcție, o serie de utilaje și instalații la care furnizorii inițiali nu și-au respectat angajamentele de livrare au fost asigurate făcîndu-se apel la posibilitățile existente în cadrul sectorului. Ca urmare, punerea în funcțiune a obiectivului va putea fi devansată cu 1—2 luni. Pe întregul sector, în primele opt luni prevederile de plan referitoare la montajul utilajelor și instalațiilor au fost îndeplinite, iar în prezent se depun

Comitetul de partid al sectorului 5 — București

eforturi susținute pentru recuperarea unei anumite rămîneri în urmă în sectorul construcțiilor propriu-zise, în special la întreprinderile Ministerului Industriei Chimice și Ministerului Industriei Ușoare.

În ceea ce privește reducerea consumurilor specifice și îmbunătățirea utilizării combustibililor și energiei, la indicația Comitetului municipal de partid se desfășoară o amplă acțiune de nominalizare a deșeurilor și a resurselor secundare de combustibil, existente în întreprinderi, precum și de studiere a posibilităților de valorificare a acestora. Bilanțul primului semestru a.c. relevă că pe sector s-au economisit 29 000 tone de combustibil convențional și 9 061 000 kWh de energie electrică, alături de 2377 tone de metal și 260 mc de material lemnos. Se poate aprecia că, datorită măsurilor aplicate, rezultatele pe semestrul II vor fi și mai bune.

Este în curs acțiunea de contractare a producției pe anul 1974, astfel încît pînă la sfîrșitul acestei luni întreprinderile din raza sectorului să aibă încheiate toate contractele atît în calitatea de furnizor, cît și în aceea de beneficiar. Desigur aceasta necesită o operativitate sporită din partea centralelor coordonatoare de balanță în difuzarea nivelelor și repartițiilor pentru materii prime și materiale. Totodată, Comitetul de partid al sectorului 5 se preocupă în permanență de activizarea consiliilor de control muncitoresc și comisiilor pe probleme din unitățile economice, pentru ca ele să exercite cu mai multă competență funcțiile ce le revin.

Adriana MORARU

RESURSELE UMANE ÎN NOILE STRUCTURI ORGANIZATORICE ALE ÎNTREPRINDERILOR

— Concluzii rezultate în urma unei cercetări recente, efectuate în 12 intreprinderi industriale din 4 ministere economice —

FOLOSIREA CÎT MAI RAȚIONALĂ a resurselor umane, unul dintre principalii factori ai creșterii economice constituie o coordonată principală a politicii partidului și statului nostru. O recentă cercetare efectuată în **12 unități industriale aparținînd mai multor ministere**, *a permis desprinderea unor interesante elemente referitoare la încadrarea și folosirea personalului în condițiile aplicării hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie—1 martie 1972, a prevederilor decretului nr. 162 din 22 martie a.c.*

● Structuri organizatorice simplificate

ANALIZA utilizării personalului în cadrul unităților investigate, a modalităților de conducere și organizare adoptate, a permis desprinderea a două caracteristici principale.

Din punct de vedere **dimensional** se constată că, fără excepție, în toate întreprinderile din eșalon, **aparatele de conducere și implicit ansamblul personalului TESA s-au redus.** Așa după cum nezultă și din **tabelul nr. 1** cele mai simțitoare modificări s-au înregistrat în cadrul unităților din industria meatalurgică și chimică, personalul TESA reducîndu-se aici cu 46,1% și respectiv cu 31%. Într-o măsură sensibil mai mică a fost diminuat aparatul de conducere în întreprinderile din industria ușoară, care, așa cum reiese din datele înserate în tabelul menționat, aveau și continuă să aibă cele mai reduse proporții ale personalului TESA în totalul salariaților.

De remarcat că, deși diminuările de personal TESA s-au făcut în mod diferențiat (așa cum a fost subliniat și cu alte prilejuri *), în cazul unităților cercetate procentele de reducere variind de la 9% la 46,1%, **între întreprinderi continuă să se mențină mari diferențe în ceea ce privește ponderea acestei categorii de personal în totalul salariaților.** Și aceste diferențe iau valori apreciabile nu numai între întreprinderile aparținînd unor ministere diferite — și între care există deci sensibile deosebiri implicate de specificul activității fiecăruia din punct de vedere tehnic, tehnologic, al aprovizionării, desfacerii etc. — ci și între cele aparținînd aceleiași ramuri industriale, ce sînt subordonate aceluiași minister. Spre exemplu, în cazul întreprinderilor din industria construcțiilor de mașini grele numărul muncitorilor care în medie la un salariat TESA variază de la 3,9 — într-o unitate recent înființată — la 10,5 (după aplicarea Decretului nr. 162/1973).

În pofida acestor discrepanțe între unități, pentru ansamblul întreprinderilor investigate se poate conclude că **din punct de vedere structural s-au asigurat structuri organizatorice mai simplificate și funcționale.** Pe baza remodelării atît a structurii de producție și concepție, cît și a structurii funcționale pornind de la o concepție unitară, s-a asigurat stabilirea unor **proporții mai raționale între diferite activități și categorii de personal.**

Un indice sintetic al acestei schimbări calitative îl reprezintă creșterea numărului de muncitori care revin în medie la un salariat pe ansamblul unităților cercetate de la 9,25 la 11,6, adică cu peste 20%... La această creștere au contribuit în cea mai mare măsură întreprinderile din chimie și metalurgie.

Există desigur și alte elemente care demonstrează această creștere a raționalității structurilor organizatorice, la unele dintre ele referindu-ne în continuare atunci cînd analizăm folosirea resurselor umane din punct de vedere al : (a) încadrării pe funcții de conducere și execuție, (b) structurii profesionale și (c) repartizării pe compartimente a personalului.

● Colective de conducere mai rațional dimensionate și structurate

PENTRU eficacitatea activității unei unități industriale, o deosebită importanță o are raționala dimensionare și structurare a conducerii pe diferite nivele ierarhice și, în special, la nivelul eșalonului conducerii superioare. Analiza întreprinsă a relevat că la acest nivel s-au produs serioase perfecționări prin eliminarea unor funcții de directori sau ingineri șefi care nu erau strict necesare ci, dimpotrivă, duceau la o divizare prea mare a celor mai importante sarcini și competențe, ceea ce se reflecta în diluarea responsabilității cadrelor de conducere, reducerea operativității luării și aplicării deciziilor, umflarea artificială a volumului de informații vehiculate etc. În unitățile eșantionului investigat asemenea situații disfuncționale au fost eliminate în cea mai mare parte ca urmare a **reducerii numărului posturilor de conducere superioară cu 19,7%.**

Concomitent cu reducerea dimensiunii eșalonului conducerii superioare a avut loc și o **ușoară îmbunătățire a structurii lor profesionale.** Așa după cum rezultă din examinarea figurilor 1 și 2 ponderea inginerilor în ansamblul cadrelor de conducere de nivel superior s-a redus cu aproape 8%, crescînd în special proporția economiștilor și a celorlalți specialiși cu studii superioare. La baza acestei îmbunătățiri se află reducerea numărului de componenți ai conducerii superioare numai prin eliminarea posturilor deținute de ingineri.

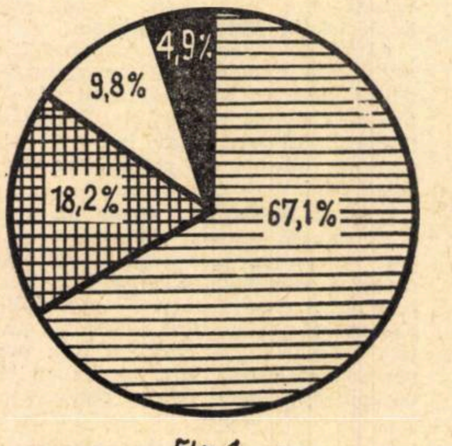

Fig.1

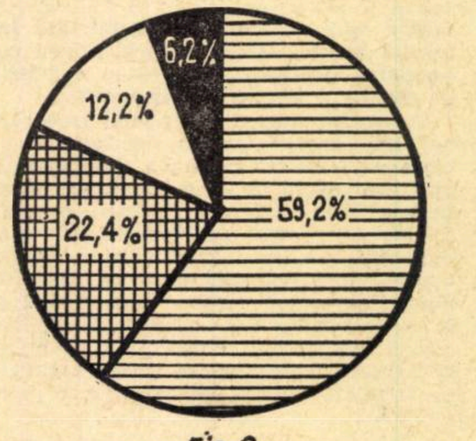

Fig.2

INGINERI — ECONOMIȘTI — ALTE STUDII SUPERIOARE — STUDII MEDII

Structura eșalonului conducerii superioare înainte de aplicarea Decretului nr. 162/22 martie 1973.

Structura eșalonului conducerii superioare după aplicarea Decretului nr. 162/22 martie 1973.

● **Între întreprinderi chiar aparținînd acelorași ministere, după aplicarea Decretului 162/1973, continuă să se mențină diferențe în ceea ce privește ponderea personalului TESA în totalul salariaților.**

● **Continuă să se mențină discrepanțe între natura responsabilităților care formează conținutul unor posturi de conducere și profesia de bază a titularilor acestor posturi. Astfel, mai puțin de 1/2 din posturile cu caracter predominant economic sînt ocupate de economiști ; din 12 directori comerciali, 11 au formație tehnică superioară sau medie ;**

● **Este necesară promovarea într-o măsură mai mare a specialistelor în rîndul cadrelor de conducere de nivel superior. În 4 întreprinderi din industria ușoară, din 16 posturi de conducere de nivel superior numai 2 sînt ocupate de personal feminin cu pregătire superioară.**

Posibilitățile de îmbunătățire nu s-au epuizat însă, întrucît **continuă să se mențină anumite discrepanțe între natura sarcinilor, competențelor și responsabilităților care formează conținutul unor posturi de conducere și profesia de bază a titularilor acestor posturi.** Din simpla comparare a figurilor 2 și 3 rezultă că **mai puțin de jumătate din posturile cu caracter predominant economic sînt ocupate de economiști.** La originea acestei situații se află în primul rînd încredințarea posturilor de **directori comerciali** — cu o singură excepție — unor **cadre de formație tehnică — superioară sau medie.** Singura unitate care face excepție este recent înființată, fiind subordonată Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele. **DE ASEMENEA, O PĂTRIME DIN POSTURILE DE DIRECTORI FINANCIARI-CONTABILI SAU CONTABILI ȘEFI SÎNT ATRIBUITE UNOR CADRE CU STUDII MEDII SAU CU PREGĂTIRE JURIDICĂ, DEȘI ÎN ÎNTREPRINDERILE RESPECTIVE SE AFLĂ NUMEROASE CADRE CU PREGĂTIRE ECONOMICĂ SUPERIOARĂ.** În schimb, **nici un post de director tehnic productiv sau inginer șef nu este încredințat unor cadre care nu au pregătire tehnică superioară.**

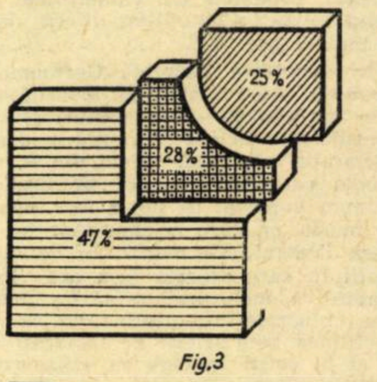

Fig.3

POSTURI CU CARACTER PREDOMINANT ECONOMIC (DIRECTOR ECONOMIC, CONTABIL ȘEF, DIRECTOR COMERCIAL)

POSTURI DE DIRECTOR

POSTURI CU CARACTER PREDOMINANT TEHNIC (DIRECTOR TEHNIC, DIRECTOR DE FABRICAȚIE, INGINER ȘEF)

Structura posturilor de conducere după natura conținutului sarcinilor.

În ceea ce privește **posturile de directori** — exceptînd o întreprindere din chimie — **toate sînt ocupate de cadre tehnice cu studii superioare.** Or, **analiza atribuțiilor ce revin directorului** așa cum sînt ele consemnate în **Legea nr. 11/1971 demonstrează că mare parte a lor necesită cunoștințe predominant economice și ÎNTR-O PROPORȚIE MAI REDUSĂ, CUNOȘTINȚELE ȘI EXPERIENȚA TEHNICĂ.**

În aceste condiții, ținînd seama și de accentul din ce în ce mai mare pe care conducerea partidului și statului o pune pe obținerea unei înalte eficiențe, considerăm că pentru obținerea unor rezultate economice superioare **s-ar recomanda promovarea într-o măsură crescîndă a economiștilor în posturile de directori și — fără excepție — în posturile de director financiar-contabil (contabil șef) sau directori comerciali.** O asemenea orientare se impune cu precădere **în întreprinderile din Ministerul Industriei Chimice** în care — în cazul celor 3 unități investigate — **12 posturi de conducere superioare doar 2 erau ocupate de economiști,** existînd deci o întreprindere care nu folosea pentru luarea deciziilor în cadrul colectivului de conducere operativă aportul nici unui economist.

Amplificarea randamentului conducerii

„Va trebui să ne preocupăm în mai mare măsură de asigurarea unui raport just între numărul celor care lucrează nemijlocit în producția materială — acolo unde se creează bunurile materiale, adevărata avuție națională — și numărul celor ocupați în alte activități și care se menține nejustificat de mare; aceasta este o problemă fundamentală a societății noastre socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972)

de nivel superior necesită și încadrarea ei numai cu specialiști cu pregătire superioară. În prezent, în fiecare unitate industrială există suficiente cadre cu studii superioare capabile și cu experiență, cărora le pot fi încredințate aceste posturi cu ample implicații asupra activității întreprinderilor. Subliniem acest aspect întrucît considerăm că dificultățile care se mai mențin încă în domeniul aprovizionării și desfacerii mărfurilor — în ciuda judicioaselor măsuri luate de conducerea partidului și statului în special după Congresul al IX-lea al P.C.R. — nu sînt străine de încadrarea necorespunzătoare a acestui sector. **Activitățile comerciale ca și cele financiar-contabile se caracterizează printr-o mare complexitate, reclamînd ample cunoștințe de specialitate pe care nu pot să le posede** la nivelul cerințelor de astăzi **decît cadrele economice cu studii superioare.**

● Specialistele — o prezență necesară

DE ASEMENEA considerăm că ar fi în avantajul desfășurării unei activități eficiente promovarea **într-o măsură mai mare a specialistelor în rîndul cadrelor de conducere de nivel superior**, în special în acele domenii de activitate în care forța de muncă este majoritar feminină. Ridicăm această problemă întrucît în cadrul întreprinderilor din eșantionul investigat **specialistele reprezentau doar 6,1% din totalul cadrelor care formau eșalonul conducerii superioare.** Doar **2 din cele 16 posturi de conducere de nivel superior** existente **în cele 4 întreprinderi din industria ușoară** anchetate, **în care predomină forța de muncă feminină, erau ocupate de cadre cu pregătire superioară.**

Încadrarea într-o măsură mai mare a posturilor de conducere de nivel superior cu **specialiste** în spiritul celor stabilite la plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., pe lîngă faptul că ar constitui un serios stimulent pentru inginere, economiste de a-și perfecționa continuu și temeinic pregătirea, ar putea contribui la luarea unor decizii și măsuri mai raționale, în care să se reflecte înclinațiile lor spre realizări estetice și funcționale.

● Diminuarea eșalonului conducerii de nivel mediu

TENDINȚA DE DIMINUARE a dimensiunilor eșalonului conducerii superioare, evidențiată de analiza efectuată mai sus, se regăsește și în cazul conducerii de nivel mediu reprezentată, precum se știe, de șefii de servicii, birouri, secții, ateliere și adjuncții acestora. În cazul a 6 din unitățile investigate, la care s-a analizat în detaliu situația anterioară aplicării decretului 162 din 22 martie a.c. comparativ cu actuala situație, se constată **o diminuare de 23,2%** a componenților acestui eșalon al conducerii. Aceasta atestă o reducere sensibilă a gradului de divizare a structurilor organizatorice, precum și o micșorare a numărului

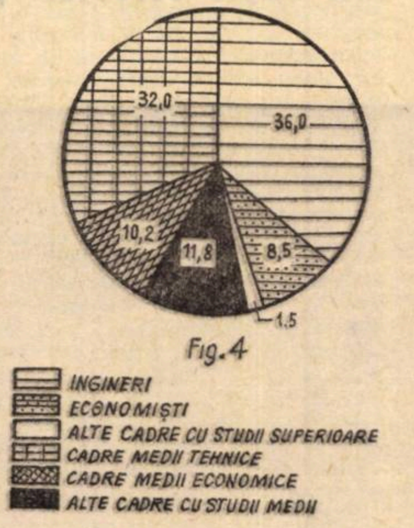

Fig. 4

Structura personalului de conducere de nivel mediu.

de posturi de adjuncți de șefi compartimente care înaintea introducerii recentelor perfecționări reprezentau în cazul întreprinderilor investigate peste o treime din numărul total al cadrelor de conducere de nivel mediu.

Merită să fie însă evidențiat faptul că deși numărul personalului de conducere de nivel mediu s-a redus, **numărul salariaților TESA care revin în medie la un asemenea cadru a scăzut de la 7,95 la 7,20.** Explicația acestei situații, aparent paradoxale, constă în aceea că numărul total al salariaților TESA s-a redus într-o proporție și mai mare, de circa 30%, decît personalul de conducere de nivel mediu. De menționat însă că pe ansamblul celor 12 întreprinderi cercetate valoarea acestui raport este mai mare: 7,5 salariați la un cadru de conducere de nivel mediu.

O altă constatare care reține atenția este aceea că diminuarea numărului de cadre de conducere de nivel mediu s-a făcut în mare parte pe baza **eliberării** din aceste funcții **de specialiști cu studii superioare.** În cele 6 unități în care am aprofundat analiza, numărul acestora a scăzut cu 39%, cele mai substanțiale reduceri înregistrîndu-se la categoriile economiști (de circa 2 ori) și alte cadre cu studii superioare (de 2,76 ori). Numărul inginerilor încadrați în posturi de conducere de nivel mediu a scăzut și el, dar într-o proporție mai mică, doar cu 32,5%.

Dar, în timp ce numărul specialiștilor cu studii superioare menținuți în posturi de șefi de compartimente s-a redus substanțial, numărul cadrelor cu pregătire medie care îndeplineau asemenea funcții s-a redus într-o proporție mult mai mică (de circa 2%), iar la cadrele medii tehnice (inclusiv maiștrii) ponderea acestora chiar a crescut cu cîteva procente. Acest procent se datorește în principal întreprinderilor subordonate MIU în care (datorită gradului de tehnicitate mai redus) funcțiile de șefi de ateliere și uneori chiar șefi de secții, au fost atribuite maiștrilor și tehnicienilor, inginerii ce dețineau aceste posturi fiind utilizați cu o eficiență sporită în compartimentele de cercetare, de creație, tehnic, nou înființate uneori, sau contribuind la întărirea compartimentelor tehnice de cercetare deja existente în unitățile respective. Aceste elemente arată în același timp că **pentru cadrele de conducere de nivel mediu**, factorii de decizie din întreprinderi au apreciat în unele cazuri **experiența în muncă. aptitudinile operaționale, calități** se pare, uneori. **mai utile** la acest nivel al conducerii (în special șefi de ateliere) **decît o înaltă pregătire teoretică de specialitate.**

Pe lîngă elementele pozitive prezentate, cercetarea a arătat fără echivoc că mai sînt necesare încă unele perfecționări în această direcție vizînd în principal **asigurarea unei corespondențe mai depline între conținutul posturilor și calificarea celor cărora le sînt atribuite.**

O primă direcție în care este necesar să se acționeze o constituie asigurarea conducerii activității fiecărui compartiment cu cadre calificate. Faptul că în cele 12 întreprinderi investigate mai există încă aproape **40 de funcții de conducere de nivel mediu deținute de salariați care nu au decît studii medii generale** constituie un argument ce nu mai trebuie comentat. **Și aceasta în condițiile în care specialiști bine pregătiți cu studii superioare sau medii au fost eliberați din posturi, iar cadrele tinere deosebit de capabile nu pot fi promovate din lipsa de posturi.**

Asigurarea corespondenței dintre natura conținutului posturilor de conducere și calificarea titularilor acestora — condiție indispensabilă pentru exercitarea unei conduceri adecvate — necesită încadrarea în conducerea activităților numai a specialiștilor din domeniul respectiv. Sîntem nevoiți să accentuăm acest aspect, întrucît și la acest nivel al conducerii se manifestă tendința de a încadra tehnicieni la conducerea unor compartimente cu profil economic. Așa se și explică faptul că **în totalul cadrelor de conducere de nivel mediu economiștii reprezentau numai 8,5%,** iar împreună cu cadrele medii economice aproximativ 20%, (vezi fig. 4) **deși peste jumătate din activitățile funcționale și de concepție ale unei întreprinderi au caracter predominant economic.**

Sporirea contribuției eșalonului conducerii de nivel mediu la realizarea planurilor de activitate necesită — credem — și o anumită reevaluare a proporției dintre specialiștii cu studii superioare și cei cu studii medii de specialitate. Faptul că jumătatea din salariații încadrați la acest nivel al conducerii care au numai studii medii ni se pare demn de reținut. Și cînd afirmăm aceasta avem în vedere în principal două elemente: a) complexitatea activității compartimentelor necesită în prezent cunoștințe de nivel superior; b) există numeroase cadre corespunzător calificate, care ar putea fi promovate, ceea ce ar reprezenta și pentru ceilalți specialiști cu studii superioare un imbold pentru o activitate susținută și perfecționare permanentă.

Deși, nu ignorăm faptul că în anumite activități, în special cele de producție, experiența și capacitatea unora dintre cadrele cu pregătire medie de specialitate este indispensabilă. Dar extinderea proporției acestor cadre pînă la jumătate din totalul personalului de conducere de nivel mediu este evident că nu are o temeinică justificare.

La încadrarea în condiții mai bune a posturilor de conducere de nivel mediu poate contribui și promovarea într-o măsură crescîndă și a specialistelor bine pregătite, cu putere de muncă și autoritate în rîndul colectivelor în care își desfășoară activitatea. O atare necesitate decurge din faptul că în prezent la realizarea acestor activități de conducere, femeile sînt atrase într-o măsură încă redusă. De exemplu, în cadrul eșantionului investigat de noi, în medie doar una din 12,4 specialiste cu studii superioare exercită, o funcție de conducere de nivel mediu, proporție de aproape 3 ori mai mică decît cea existentă la nivelul licențiaților.

Situarea specialistelor capabile cu aptitudini pentru munca de conducere în fruntea unor compartimente, în special în cele în care majoritatea o reprezintă salariatele, ar fi de natură să favorizeze luarea în considerare într-o măsură mai mare a specificului feminin, ceea ce s-ar reflecta pozitiv atît în stabilirea unor relații interpersonale mai bune, cît și în creșterea eficienței activității economice. Așa cum se arată în hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., antrenarea mai intensă a femeilor la conducerea activității se resimte îndeosebi în industria ușoară, alimentară și în alte ramuri industriale în care majoritatea salariaților o reprezintă totuși femeile.

Ovidiu NICOLESCU
Alexandru BLAGA

*) Vezi „Viața economică" nr. 19, 22 și 23 a.c.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Ministerul	Întreprinderea	Nr. de muncitori care revin în medie la un salariat TESA: Înainte de aplicarea decretului nr. 162	Nr. de muncitori care revin în medie la un salariat TESA: După aplicarea decretului nr. 162	Procent de reducere a personalului TESA (în %)	Procent de reducere a eșalonului conducerii superioare
		1	6,9	8.7	19,2	44,5
		2	4,5	5,6	19,7	—
1.	MICMG	3	8,4	10,5	18,0	—
		4*)	—	3.9	—	—
		Total	7,0	7,8	13.5	19,0
		1	11,3	16,0	28,5	33,3
2.	MICh	2	5,0	6.1	17,4	—
		3	5,2	8,8	38.1	—
		Total	7,6	11,2	31,0	14,2
		1	16.0	17.8	9,0	37.5
		2	16,8	18,3	11.7	20,0
3.	MIU	3	18.1	26,3	30,0	—
		4	18.1	22,0	17,0	—
		Total	16.7	19,3	12,7	20,0
4.	MIM	1	4.6	8,8	46,1	33,4
5.	TOTAL GENERAL		9,25	11,6	18,1	19,7

*) Întreprindere nou înființată.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Diversificarea unităților de alimentație publică

DUPĂ cum rezultă din datele statistice, în ultimii 12 ani ponderea tipurilor de unități de alimentație publică a înregistrat unele îmbunătățiri, și anume: restaurante de la 9,47% la 10,45%, bufete și bodegi de la 81,42% la 72,48%, cofetării și patiserii de la 9,11% la 17,07%.

Cifrele reliefează un ritm mult prea lent în ceea ce privește optimizarea rețelei de alimentație publică. Astfel, ponderea restaurantelor, în totalul unităților de alimentație publică, a crescut cu numai 0,98%, a cofetăriilor și patiseriilor cu 7,96%, iar cea a bufetelor și bodegilor a scăzut cu 8,94%.

După cum se constată, ponderea covîrșitoare continuă să revină bufetelor și bodegilor (aproape 2/3). Avîndu-se în vedere faptul că activitatea bufetelor și bodegilor se caracterizează în special prin vînzarea băuturilor, se poate afirma că în prezent rețeaua de alimentație publică prezintă încă mari rezerve pe linia diversificării.

Diversificarea optimă a rețelei unităților de alimentație publică vizează mai multe direcții: sporirea numărului de unități cu un pronunțat caracter culinar (unități „Gospodina", bucătării de bloc, cantine-restaurant, unități lacto-vegetariene, unități cu specific național, unități cu bucătărie corespunzătoare turiștilor din diverse țări etc.), asigurarea unor spații de alimentație publică corespunzătoare din punct de vedere funcțional, intime, înlăturarea tendințelor de „gigantism" în ce privește unele unități de alimentație publică, amplasarea cît mai la îndemîna diverselor categorii de consumatori.

După unele calcule estimative, spațiul existent de alimentație publică este încă insuficient, dar nici nu este folosit integral, atît din punct de vedere al procesului de preparare culinară, cît și din punct de vedere al procesului de deservire a consumatorilor. O gamă variată de tipuri de unități, cu o diversitate de preparate cultinare de calitate ridicată, dispersate rațional pe teritoriu, asigură o frecvență constantă a consumatorilor, ceea ce permite în spațiile existente de producție și de desfacere creșterea producției culinare, a volumului desfacerilor prin fiecare unitate.

Adîncirea diversificării în rețeaua de alimentație publică influențează puternic ridicarea nivelului de deservire a consumatorilor. Pe lîngă oferirea unei game variate de preparate și nepreparate, consumatorii pot să servească masa într-un climat mai agreabil, se înlătură acel „dute-vino" în căutarea unui loc de masă în orele de vîrf, ceea ce contribuie la reducerea sensibilă a timpului mediu de servire a mesei; de asemenea, pot servi masa în unități adecvate categorii diferite de consumatori (familii, mame cu copii, tineri, elevi etc.).

În Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială a țării, sînt cuprinse sarcini de o deosebită însemnătate referitoare la accentuarea diversificării și la amplasarea pe baze științifice a rețelei de alimentație publică, ceea ce va permite totodată, sporirea volumului livrărilor de semipreparate la domiciliu și pe această cale se va ușura substanțial munca femeilor în gospodărie.

Diversificarea pe scară largă a rețelei unităților de alimentație publică, necesită între altele, conjugarea eforturilor specialiștilor din acest domeniu, cu sugestiile într-un cadru organizat ale diferitelor categorii de consumatori, beneficiari efectivi ai serviciilor oferite de comerțul de alimentație publică.

conf. univ. dr. I. PĂUNESCU
Academia de Studii Economice-București

ÎN PREGĂTIREA PLANULUI PE 1974, UN MECANISM SUSCEPTIBIL DE PERFECŢIONARE

APROVIZIONAREA VĂZUTĂ DIN ÎNTREPRINDERE

— 50 de întreprinderi îşi exprimă opinia asupra rezultatelor unei ample cercetări privind problematica aprovizionării —

1. **Unde consideraţi că este indicată întocmirea planului de aprovizionare al unităţii dvs ?**

	%
1. 1. la nivel de secţie	10
1. 2. la nivel de întreprindere	78
1. 3. la nivel de centrală	12

2. Cine consideraţi că este indicat să stabilească nomenclatorul materiilor prime, materialelor pentru care diferitele compartimente întocmesc necesarul de aprovizionare ?

2. 1. întreprinderea	40
2. 2. centrala	32
2. 3. ministerul	28

3. Care este termenul la care consideraţi că puteţi da un **plan anual real al necesarului de aprovizionat ?**

3. 1. sfîrşitul lunii martie	4
3. 2. sfîrşitul lunii iunie	20
3. 3. sfîrşitul lunii septembrie	76

4. La ce dată poate fi socotită încheiată documentaţia tehnică legată de producţia anului viitor în întreprinderea dvs ?

4. 1. sfîrşitul trim. II	18
4. 2. sfîrşitul trim. III	40
4. 3. sfîrşitul trim. IV	42

5. **Pînă la ce dată aveţi asigurat portofoliul de comenzi al anului viitor ?**

5. 1. sfîrşitul trim. III	14
5. 2. sfîrşitul trim. IV	16
5. 3. în cursul anului de plan	70

6. Pînă la ce dată consideraţi că ar **trebui să aveţi asigurat acest portofoliu** de comenzi pentru a elabora un plan de aprovizionare real ?

6. 1. sfîrşitul trim. I	28
6. 2. sfîrşitul trim. II	44
6. 3. sfîrşitul trim. III	28

7. În condiţiile existenţei centralelor economice, cine consideraţi că **trebuie să încheie contractele de aprovizionare ?**

7. 1. unitatea de producţie fără personalitate juridică	4
7. 2. întreprinderea	80
7. 3. centrala	16

8. **Ce pondere au materialele deficitare** în întreprinderea dvs., pentru a căror aprovizionare trebuie făcute eforturi deosebite ?

8. 1. pînă la 10%	6
8. 2. 10—15%	10
8. 3. 15—20%	26
8. 4. peste 20%	58

9. **Care este mărimea disproporţiilor dintre cerinţe şi cotele alocate** prin repartiţii la *materialele deficitare ?*

9. 1. pînă la 5%	4
9. 2. 5—10%	16
9. 3. peste 10%	80

10. Care ar fi după părerea dvs. eficienţa **punerii la dispoziţia centralei a unui fond valutar** (format din încasările valutare din vînzarea produselor în exterior) pentru a acoperi necesităţile ce urgenţă imediată. Cum poate fi calificată o asemenea măsură ?

10. 1. ineficientă	—
10. 2. cu eficienţă slabă	2
10. 3. cu eficienţă mijlocie	12
10. 4. foarte eficientă	86

11. Ce părere aveţi despre **activitatea bazelor teritoriale de aprovizionare ?**

11. 1. sînt de natură să uşureze şi să îmbunătăţească activitatea în domeniul aprovizionării	48
11. 2. îngreunează activitatea de aprovizionare reprezentînd o verigă intermediară inutilă	34
11. 3. nu sînt eficiente	18

12. Consideraţi că în cadrul serviciului de aprovizionare, comparativ cu celelalte sectoare de activitate, **calificarea** trebuie să fie ?

12. 1. inferioară	—
12. 2. egală	78
12. 3. superioară	22

13. Cum apreciaţi că este corelaţia existentă în ceea ce priveşte retribuirea muncii şi specificul activităţii desfăşurate de personalul din sectorul aprovizionării ?

13. 1. satisfăcătoare	22
13. 2. nesatisfăcătoare	78

14. Consideraţi că în cadrul unităţii dvs. pentru **îmbunătăţirea activităţii** din domeniul aprovizionării este indicată ?

14. 1. centralizarea activităţii în cadrul unor baze de aprovizionare la nivel de centrală	42
14. 2. descentralizarea activităţii la nivel de întreprindere	58

15. Care este în unitatea dvs. **ponderea materialelor deficitare** atrase fără repartiţie ?

15. 1. pînă la 5%	16
15. 2. 5—10%	34
15. 3. peste 10%	50

16. Consideraţi necesară menţinerea **repartiţiilor pentru resursele deficitare**

16. 1. DA	[illegible]
16. 2. NU	[illegible]

17. Consideraţi că **defalcarea materialelor din import pe cele două grupe** (materiale de bază şi altele)

17. a. — este eficientă	58
17. b. — nu este eficientă	42

18. După părerea dvs., **aprovizionarea cu materiale şi materii prime din import** poate fi cel mai bine realizată de :

18. 1. un reprezentant al întreprinderii	34
18. 2. un reprezentant al centralei	60
18. 3. un reprezentant al unei firme de comerţ exterior	6

19. Consideraţi că **împărţirea activităţii din domeniul aprovizionării** în două grupe (grupa de decizie — plan — statistică şi grupa operativă)

19. 1. este indicată	74
19. 2. nu este indicată	26

O CERCETARE *întreprinsă asupra activităţii de aprovizionare desfăşurată în ultimul an de un număr mare de centrale şi întreprinderi ne-a condus la formularea unui ansamblu de probleme şi de opinii privind soluţionarea acestora. În vederea verificării acestor păreri şi a confirmării unor ipoteze desprinse din cercetare, am lansat la un număr de 50 unităţi economice o anchetă cu un număr de 19 întrebări. Iată, pe scurt rezultatele anchetei.*

• Relaţia contract—repartiţie

O PRIMĂ PROBLEMĂ care în prezent conduce în numeroase cazuri la dificultăţi în aprovizionare se referă la relaţia **CONTRACT** (de aprovizionare) — **REPARTIŢIE.**

După cum stipulează legea contractelor, acestea se încheie de unităţile economice cu personalitate juridică pentru toate materiile prime, materialele, combustibilul etc. cu excepţia acelor elemente care sînt lăsate în competenţa unităţilor fără personalitate juridică. În decursul cercetării am întîlnit cazuri cînd datorită faptului că centrala industrială era aceea care încheia contractele de aprovizionare şi în consecinţă centrala era obligată să asigure procesul de producţie cu cele necesare desfăşurării normale a producţiei, neputînd asigura o aprovizionare corespunzătoare. fie datorită unor cauze obiective — materiale deficitare — fie datorită unor cauze de ordin subiectiv — lipsă de organizare şi coordonare adecvată — nu putea trage la răspundere unităţile economice din subordine pentru neîndeplinirea planului.

În unele cazuri datorită necunoaşterii unor situaţii concrete de la unităţile din subordine, centrala dă indicaţii contrare intereselor unităţilor din subordine. De exemplu, la o unitate industrială am întîlnit cazul cînd unitatea convine cu un furnizor pentru livrarea unor materiale într-o anumită eşalonare cantitativă în timp. Centrala industrială, ca for tutelor nu este de acord cu ceea ce beneficiarul direct şi furnizorul hotărîseră, ci încheie contractul în alte condiţii decît cele asupra cărora beneficiarul direct şi furnizorul căzuseră de acord. Am întîlnit, de asemenea, cazuri cînd în locul unui anumit material necesar cerut de unitatea respectivă, centrala emite o repartiţie pentru un material asemănător, dar care pentru un anumit proces tehnologic nu este adecvat. Această situaţie nu poate fi pusă decît pe seama faptului că cel ce a întocmit lucrările de distribuire şi satisfacere a necesarelor la nivel de centrală, era un necunoscător al procesului tehnologic.

În general a fost emisă părerea că stabilirea necesarelor de materii prime şi materiale cît şi eşalonarea lor în timp este mai bine făcută de unităţile economice care folosesc nemijlocit aceste materiale decît de centralele, care, în multe cazuri, sînt mai departe (atît teritorial cît şi din punct de vedere al procesului nemijlocit de producţie) de realitatea imediată. Aproape 80% dintre întreprinderile chestionate, au confirmat prin răspunsul dat la întrebarea referitoare la competenţa şi aptitudinea întocmirii planului de aprovizionare, că întreprinderea care foloseşte nemijlocit materialele şi nu centrala sau secţia trebuie să întocmească necesarul de materiale, centrala trebuind să se rezume la centralizarea necesarelor care au fost întocmite de diferitele unităţi din subordine.

Legat de încheierea contractelor mai apar două probleme esenţiale :

— 1. **Termenul** de predare al necesarului pentru producţia anului viitor ;

— 2. Posibilitatea de **acoperire** a necesarului de materiale deficitare.

În prezent, necesarul de materiale pentru producţia anului viitor trebuie să fie predat la 31 martie al anului curent, termen la care sînt cunoscute prea puţine elemente certe referitoare la producţia anului viitor. Din răspunsurile la o altă întrebare referitoare la termenul de încheiere a documentaţiei tehnice a producţiei anului viitor a reieşit clar că această documentaţie poate fi socotită concludentă în linii mari la sfîrşitul trimestrului III (aproape 50% din răspunsuri) şi sfîrşitul trimestrului IV (aproape 50% din răspunsuri). În aceste condiţii este clar că necesarul stabilit la sfîrşitul trimestrului I are o fundamentare slabă şi se bazează în multe cazuri pe considerente de altă natură decît o fundamentare bazată pe datele reale ale producţiei anului viitor. La această fundamentare destul de precară a necesarului se mai adaugă şi numeroase modificări ale planului de producţie al anului viitor, modificări care, în general, nu mai pot fi corelate cu necesarul de materiale. În aceste condiţii, cei ce sînt chemaţi să întocmească necesarele de materiale merg pe ideea asigurării unor rezerve ceva mai mari decît cele necesare, în special din materialele deficitare, pentru restul materialelor stabilindu-se un necesar bazat pe experienţă şi intuiţie.

În consecinţă, la momentul începerii producţiei în anul viitor, se constată de multe ori că există materii prime şi materiale care nu au însă caracteristicile tipo-dimensionale cerute de producţia ce urmează să se realizeze. În această situaţie încep apoi demersurile între diferitele centrale care dispun de ceea ce nu au nevoie, în schimb au nevoie de ceea ce se găseşte în posesia altor întreprinderi (care la rîndul lor nu au nevoie de aceste materiale). Dar numai în puţine cazuri se întîmplă ca două unităţi să se poată ajuta reciproc prin cedarea de către una celeilalte, a materialelor de care nu au nevoie şi primirea în schimb a materialelor care le sînt necesare. De cele mai multe ori, acest proces este legat de eforturi umane şi materiale serioase.

La întrebarea pînă la ce dată aveţi asigurat **PORTOFOLIUL DE COMENZI** al anului viitor, aproape 75% din unităţile chestionate au ales din cele 3 posibilităţi :

1. sfîrşitul trimestrului III
2. sfîrşitul trimestrului IV
3. în cursul anului de plan

a 3-a variantă. Deci de-abia în cursul anului de plan marea majoritate a întreprinderilor ştiu exact cît, pentru cine şi ce produc. În această situaţie, ne întrebăm cît de realist este necesarul de aprovizionat determinat la sfîrşitul trimestrului I al anului anterior.

Răspunsul dat de 38 din întreprinderile chestionate (76%), indicînd sfîrşitul trimestrului III ca termene la care se poate da un plan real al necesarului de aprovizionat, poate fi considerat cu o mare probabilitate ca fiind un termen real şi în consecinţă — considerăm că în această direcţie vor trebui luate unele măsuri pentru revederea termenului de predare al necesarelor.

• La unii deficitare, la alţii excedentare

MATERIALELE DEFICITARE rămîn unul dintre elementele centrale în activitatea de aprovizionare. În condiţiile în care această problemă rămîne deschisă şi nu se întrevede posibilitatea rezolvării ei complete într-un viitor apropiat, se consideră ca indicată menţinerea repartiţiilor prin intermediul cărora aceste materiale să fie drămuite şi repartizate acolo unde necesitatea lor este cea mai stringentă. Această părere este confirmată şi de faptul că 90% dintre întreprinderile chestionate s-au pronunţat pentru menţinerea în continuare a repartiţiilor — pentru materialele deficitare în special — ca singur mijloc de a reduce pe cît posibil dificultăţile legate de procurarea materialelor deficitare. Aceste materiale deficitare deţin în 26% dintre întreprinderile analizate o pondere cuprinsă între 15—20%, iar în 58% dintre întreprinderi o pondere de peste 20%, ceea ce confirmă faptul că problema materialelor deficitare este încă departe de a fi rezolvată. Tot în legătură cu materialele deficitare notăm încă cîteva alte constatări

La întrebarea „care este mărimea disproporţiilor dintre cerinţe şi cotele alocate“, 38 de întreprinderi din cele 50 chestionate, deci peste 3/4 din total, au indicat că această mărime este de peste 10%. În această situaţie în mod firesc se pune întrebarea cum este posibil ca totuşi planurile de producţie să fie îndeplinite şi depăşite. Răspunsul este că această diferenţă dintre necesar şi cotele alocate este acoperită în cele din urmă pe alte căi decît cota normală a repartiţiei. În această direcţie este elocvent răspunsul dat la o altă întrebare referitor la ponderea materialelor deficitare atrase fără repartiţie unde 34% dintre unităţi afirmă că ponderea materialelor atrase fără repartiţie este între 5—10% iar în cazul a 50% dintre întreprinderi această pondere este de peste 10%.

În cazuri individuale această pondere merge pînă la procente ce se situează între 20—30% şi peste. Ca o trăsătură generală poate fi subliniat faptul că unităţile economice din industria grea sînt preferate celor din industria uşoară, iar ultimele îşi completează de regulă necesarul tocmai din cotele care au fost acordate primelor. Aceasta e posibil datorită faptului că organele de aprovizionare de la unităţile din industria grea au stabilit un necesar de materiale (se referă în special la materiale metalice feroase şi neferoase) **care în unele cazuri depăşesc necesarul real.** Şi atunci aceasta reprezintă una din sursele de unde unităţile din industria uşoară îşi atrag resursele deficitare.

În legătură cu materialele deficitare considerăm că este necesară o revedere a modului de întocmire a necesarului de aprovizionat. În primul rînd trebuie să se stabilească de cei în drept, necesare reale pe baza unor date cît mai certe, referitoare la producţia ce urmează să se realizeze în anul de plan. **Este absolut necesar ca mentalitatea înrădăcinată din păcate în multe unităţi economice, conform căreia se cere mai mult decît este absolut necesar (pentru că se ştie că o anumită cantitate se va tăia), să dispară şi să se stabilească necesare cu adevărat reale.** Acei factori care se fac vinovaţi de indicarea unor necesare mai mari decît cele adevărate, reale, să fie traşi la răspundere şi să suporte pierderile datorate faptului că alte unităţi care aveau nevoie de materialele respective, nu pot să-şi realizeze în bune condiţiuni sarcinile de plan sau că ele zac în stoc micşorînd viteza de rotaţie a mijloacelor circulante.

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE RELAŢIA MATERIALE DEFICITARE — EXPORTUL de asemenea materiale, trebuie observat că sînt numeroase cazurile cînd unităţile economice li se refuză livrarea unui material cu toate că există un contract pentru acest material pe motiv că acesta este destinat exportului. Adică unităţile care produc asemenea materiale deficitare acceptă cu destulă uşurinţă penalizări pentru nelivrarea materialelor către unităţile din ţară, materiale pe care între timp le livrează unor beneficiari externi.

După părerea noastră această problemă trebuie privită nu numai prin prisma penalizărilor pe care întreprinderea furnizoare le plăteşte întreprinderii beneficiare păgubite (şi care de regulă sînt mult inferioare pagubelor reale), ci şi prin prisma pierderilor reale înregistrate de unitatea beneficiară păgubită datorită nelivrării materialelor. Dacă aceste pierderi sînt inferioare efectelor pozitive obţinute prin vînzarea la export a materialelor respective, atunci se justifică favorizarea exportului. Dacă însă (cum se întîmplă de multe ori) efectele favorizării exportului sînt inferioare pierderilor realizate datorită nelivrării materialelor unităţilor beneficiare, — care uneori sînt destinate fabricării unor produse destinate tot exportului — atunci politica de favorizare a exportului merită să fie supusă unei analize mai profunde.

• Organizarea şi oamenii

O ALTĂ PROBLEMĂ specifică activităţii din domeniul aprovizionării se referă la UNITĂŢILE TERITORIALE DE APROVIZIONARE. Ideea existenţei acestor baze — privite ca unităţi de la care întreprinderile să se poată aproviziona în mod mai operativ — a fost împărtăşită în mod diferenţiat de unităţile anchetate, în sensul că 48% au considerat că aceste baze sînt de natură să conducă la îmbunătăţirea activităţii în domeniul aprovizionării, 34% au susţinut ideea că ele vor îngreuna activitatea de aprovizionare, reprezentînd o verigă intermediară inutilă, iar 18% din unităţi au considerat că bazele sînt ineficiente. Această diversitate de păreri are o bază obiectivă şi anume diversitatea ramurilor de activitate a întreprinderilor supuse anchetei. Dacă pentru unele ramuri bazele pot reprezenta într-adevăr unităţi care să conducă efectiv la îmbunătăţirea activităţii de aprovizionare (în special în ramurile cu producţie omogenă), în altele (ramurile cu producţie foarte diversificată) aceste baze teritoriale vor fi ineficiente.

Mutarea ponderii principale a materialelor depozitate, de la întreprinderi la bazele teritoriale, este în sine o idee care merită să fie fructificată, în sensul, că în acest fel se pot reduce considerabil normativele de la unităţile economice. Dar aceasta presupune ca bazele să dispună în permanenţă de întreaga gamă a materiilor prime şi materialelor de care au nevoie toate unităţile de pe teritoriul pentru care baza este competentă, lucru relativ greu realizabil cel puţin din două motive : problema materialelor deficitare se va accentua permiţînd crearea unor situaţii de favoritism la nivelul acestor baze ; marea diversitate a materialelor care urmează să fie depozitate ridică indiscutabil probleme legate de încadrarea cu specialişti multilaterali pregătiţi a acestor baze.

În această problemă a apărut opinia, că bazele teritoriale trebuie organizate diferenţiat pe ramuri de activitate şi că în nici un caz ele nu vor putea servi toate unităţile economice de pe un anumit teritoriu.

CADRELE din sectorul de aprovizionare, pregătirea şi retribuirea lor reprezintă una din problemele care-şi aşteaptă rezolvarea. Datorită unor prejudecăţi şi păreri care în prezent nu mai corespund, factorul uman din acest domeniu de activitate a fost şi nu este privit întotdeauna la justa lui valoare, realitate reflectată şi într-o retribuţie inferioară, care, după părerea noastră, nu are o justificare reală.

În aproape toate unităţile în care am purtat discuţii cu factorii de răspundere din domeniul aprovizionării, am întîlnit problema fluctuaţiei mari a forţei de muncă, fluctuaţie care este determinată de faptul că în cadrul serviciului de aprovizionare retribuţia este cea mai slabă. Cadre mai slab pregătite şi care în altă parte nu îşi găsesc locul, se angajează la sectorul de aprovizionare, pentru ca după un timp să-şi aranjeze într-un fel sau altul un loc mai bine retribuit permiţînd ca pe postul rămas vacant să fie angajat iar un începător care, neavînd de ales, acceptă şi situaţia şi retribuţia slabă de pe acest post. În special gestionarii de materiale, şefii de depozit, care au şi răspunderea materială (oprindu-li-se garanţia pentru aceasta) sînt cei care sînt greu de găsit, deoarece ca simplu manipulant de materiale cîştigă mai bine şi nici nu au răspundere materială. Achizitorii, respectiv merceologii sînt de asemenea într-o situaţie de inferioritate din punct de vedere al retribuţiei. În condiţiile actualei diurne (stabilită cu mulţi ani în urmă), tot mai puţini sînt aceia care sînt dispuşi să ocupe posturi de merceologi, funcţie în care o parte din salariu este cheltuită în deplasări.

Această situaţie este însă în contradicţie cu interesele întreprinderii pentru care activitatea de aprovizionare este vitală.

Referitor la calificarea celor care se ocupă de aprovizionare, 78% dintre întreprinderile chestionate au răspuns că este necesar ca această calificare să fie egală cu calificarea necesitată de celelalte sectoare de activitate, iar 22% au fost de părere că în acest sector se cere chiar o calificare superioară faţă de celelalte sectoare de activitate.

Dar la o calificare egală (sau superioară) bineînţeles că se impune şi o retribuţie egală, lucru care se pare că în momentul de faţă nu este realizat. Or 78% dintre întreprinderile chestionate consideră că retribuţia în sectorul aprovizionării este în prezent nesatisfăcătoare (neechitabilă).

Tot legat de problema forţei de muncă din domeniul de aprovizionare, din discuţiile avute, s-a desprins concluzia că este indicată împărţirea personalului din acest sector de activitate într-o grupă de decizie-plan-statistică şi o grupă operativă, care să se diferenţieze (datorită complexităţii diferite a muncii pe care o depun cei ce lucrează în aceste două grupe) şi din punct de vedere al încadrării şi retribuirii.

Considerăm deci că este necesară o revedere atentă a posibilităţilor de retribuţie a celor ocupaţi în acest sector de activitate în raport cu dificultăţile şi cu calificarea cerută de specificul activităţii. Rezolvarea acestei probleme va fi de natură să ducă la îmbunătăţirea activităţii în sectorul de aprovizionare, atît prin încadrarea personalului de specialitate cu calificarea corespunzătoare cît şi prin stabilizarea forţei de muncă (eliminarea fluctuaţiei forţei de muncă care, după cum s-a arătat, este în prezent relativ ridicată).

În sfîrşit, dar nu şi cea din urmă ca importanţă, vom analiza o problemă care a revenit de numeroase ori în discuţiile avute cu factorii de răspundere din sectorul de aprovizionare, la aproape toate unităţile economice. Este vorba de APROVIZIONAREA CU MATERII PRIME şi în special materiale, DIN IMPORT. Drept cel mai competent organ capabil să asigure o aprovizionare corespunzătoare cu aceste materiale, s-a indicat : un reprezentant de specialitate al centralei (60%) ; un reprezentant al întreprinderii (34%) şi un reprezentant al unei întreprinderi de comerţ exterior (6%).

Cum în prezent această activitate se realizează aproape în exclusivitate prin unităţile de comerţ exterior, iar din răspunsurile unităţilor economice se constată că numai 6% au considerat că aceasta este cea mai indicată modalitate de a rezolva problema aprovizionării cu materii prime şi materiale din import, se poate trage concluzia că pe această filieră există unele dificultăţi care sînt de natură să împiedice desfăşurarea în bune condiţiuni a procesului de aprovizionare, şi în consecinţă şi pe cel de producţie.

Din discuţii a reieşit că o asemenea deficienţă se referă în special la filiera relativ greoaie prin care se face în prezent aprovizionarea, mecanism care nu permite aprovizionarea operativă cu materiale de care este nevoie imediat. De multe ori întîrzierea în aprovizionare cu aceste materiale, are consecinţe din cele mai nefavorabile, atît asupra desfăşurării normale a producţiei cît şi în sensul pierderii în unele cazuri, a unor comenzi externe care nu pot fi onorate la timp.

În vederea creşterii operativităţii aprovizionării cu materiale din import, în multe întreprinderi s-a sugerat ideea constituirii unui fond valutar la dispoziţia centralei (care să fie eventual format dintr-o cotă parte din beneficiile realizate de întreprinderea respectivă din vînzările la export a produselor sale) şi care să poată fi folosit pentru aprovizionarea cu materiale de primă necesitate. La întrebarea referitoare la eficienţa punerii la dispoziţia centralei al unui fond valutar pentru acoperirea necesităţilor de urgenţă imediată în domeniul aprovizionării, 86% (din întreprinderi) au calificat o asemenea măsură ca fiind foarte eficientă, iar 12% au considerat-o de eficienţă mijlocie.

Considerăm deci că o analiză mai atentă a problemei, ar putea indica unele modalităţi care să vină în întîmpinarea celor afirmate şi dorinţelor întreprinderilor anchetate, legat de formarea acelui fond valutar la dispoziţia centralei pentru acoperirea unor necesităţi imediate din import. Ne exprimăm părerea că eficienţa unei asemenea măsuri nu se va lăsa aşteptată şi că ea va contribui în mod substanţial la înlăturarea unora din dificultăţile ce există în aprovizionarea din exterior.

UNELE CONCLUZII—SINTEZĂ CE POT FI LUATE ÎN CONSIDERARE LA PREGĂTIREA PLANULUI PE 1974

CONSTATĂRILE şi concluziile ce se pot desprinde **în** *urma studiului, ipotezele formulate şi confirmarea lor pe baza anchetei efectuată, pot fi sintetizate în felul următor :*

1. În legătură cu **termenul de predare al necesarului** *de aprovizionat este oportună revederea termenului de predare, pentru a se putea stabili un necesar real, corelat cu producţia stabilită pe baza portofoliului de comenzi.*

2. **Necesarele** *pentru aprovizionare să fie* **stabilite** *de întreprinderi.*

3. Necesarele să fie stabilite **în mod real** *şi nu în ipoteza „cer mai mult, pentru a mi se da după ce o parte a fost tăiată, ceea ce îmi este absolut necesar“. Pentru abateri dela necesarul real, să se aplice sancţiuni celor ce se fac vinovaţi.*

4. Organizarea diferenţiată a **bazelor teritoriale** *de aprovizionare, pentru diferitele ramuri de activitate, pentru unele ele fiind indicate, pentru alte ramuri, nu.*

5. Încercarea de a soluţiona problema **materialelor deficitare** *printr-o distribuire cît mai judicioasă a lor la toate ramurile în aşa fel încît să se evite ca aprovizionarea să se facă pe căi ocolite.*

6. Este necesar ca în cazul **favorizării exportului** *faţă de necesităţile interne, să se facă o analiză atentă a eficienţei unei asemenea măsuri, prin compararea pierderilor la nivelul economiei naţionale, datorată nerealizării planului pe seama lipsei acestor materiale, cu cîştigurile suplimentare ce se realizează prin valorificarea lor la export.*

7. Revederea posibilităţilor de **procurare a materialelor de primă urgenţă din import,** *direct de către centrală pe baza unui fond valutar format dintr-o cotă parte din beneficiile realizate din vînzarea în exterior a produselor întreprinderilor din cadrul centralei.*

8. Analiza posibilităţilor de rezolvare a problemei forţei de muncă din acest sector de activitate, prin încadrarea unui **personal cu calificarea corespunzătoare** *şi căruia să i se asigure o retribuţie echitabilă pentru munca prestată care nu este nici mai uşoară şi necesită o calificare cel puţin egală cu calificarea din celelalte sectoare de activitate.*

Conf. dr. Rudolf DOOTZ
Academia de Studii Economice

EXPERIENȚE IN ACTUALITATE

SISTEMUL INTEGRAT DE CONDUCERE A PRODUCȚIEI DE CONSTRUCȚII MONTAJ – S.I.C.O.P. (II)

- **Cum pot fi îmbunătățite performanțele unităților economice prin perfecționarea ansamblului de tehnici și decizii folosite în activitatea de conducere.**
- **Implicațiile particularităților activității de construcții-montaj asupra proiectării structurii SICOP, a subsistemelor de conducere, a bazei de date și a sistemelor de programe de prelucrare automată a datelor.**
- **Eficiența scontată a aplicării SICOP la nivelul anului 1980 comparativ cu 1972, se exprimă în: 35—40% spor de productivitate a muncii ; 15—20% reducerea duratei de execuție ; 3—6% reducerea prețului de cost.**

SISTEMUL INTEGRAT de conducere pentru organizațiile de construcții-montaj are **ca obiectiv esențial** îmbunătățirea performanțelor unităților economice pe calea perfecționării ansamblului de tehnici și decizii de conducere.

Detalierea conținutului acestui obiectiv conduce la observația că realizarea sa înseamnă de fapt realizarea unor **obiective derivate** cum ar fi : reducerea duratelor de execuție, micșorarea consumului de resurse, creșterea productivității muncii, sporirea rentabilității, realizarea și menținerea unui climat de muncă adecvat etc.

Problematica pe care SICOP o abordează poate fi privită din două unghiuri distincte. În primul rînd din punct de vedere al **planului de producție**, aspectele cuprinse se referă fie la o poziție de plan (pregătirea, programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor), fie aferentă patrimoniului — în sensul larg al noțiunii — organizației (asigurarea, menținerea, alocarea și evidența resurselor). În al doilea rînd din punct de vedere al **nivelului de detaliere** al problemelor, distingem acțiuni de planificare și acțiuni de execuție, fiecare dintre acestea incluzînd atît lucrările cît și resursele utilizate.

SICOP este un sistem de conducere puternic orientat spre activitatea de construcții-montaj datorită în special luării în considerare la proiectarea și realizarea sa a unor particularități specifice conducerii acestui tip de activitate. Este în principal vorba de particularități generate de :

a) **Fluxul de producție** care este într-o schimbare aleatorie continuă și rapidă atît în ceea ce privește resursele cît și tehnologia ;

b) **Produsele realizate** fiind unicate, singurul mod de programare posibil și acceptabil este cel care se referă la stadii fizice pe elemente (exprimate calendaristic) ;

c) La realizarea unui produs, **colaborarea diferitelor unități specializate** este necesară, dar repartizarea diferitelor lucrări (ce concură la realizarea obiectului) între diversele organizații diferă mult (și fără o lege determinată) de la produs la produs ;

d) **Distanța tradițional mare** între sediul unității și locul de executare a producției naște numeroase dificultăți de comunicație ;

e) Subunitățile de construcții-montaj au o **componență mereu variabilă** în funcție de stadiul de execuție a obiectelor, punînd astfel probleme permanente de delegare și recentralizare a atributelor conducerii între trust și șantiere ;

f) **Factorii de mediu** au o puternică influență asupra activității de construcții-montaj și în consecință asupra conducerii acesteia ;

g) La executarea producției de construcții concură cca 35000 produse (articole de deviz), 60 000 de materiale, 150 de meserii și peste 200 de clase de utilaje.

Toate aceste elemente specifice, caracterizînd activitățile desfășurate în ramura de construcții-montaj, își pun, normal, amprenta asupra organizării și conducerii activității unităților economice, iar luarea lor în considerare de către specialiștii centrului nostru a condus la concluzia că sistemul de conducere pretabil, în condiții de eficiență sporită, este și poate fi numai SICOP.

Trebuie subliniat totodată faptul că **la baza proiectării SICOP a stat și studiul de tipologie privind unitățile și subunitățile Ministerului Construcțiilor Industriale.**

Luarea în considerație a faptului real că organizațiile de construcții-montaj suferă permanent schimbări de structură (deschideri și închideri de șantiere, redistribuiri de sarcini între diferitele subunități, cooperarea de mare volum cu alte unități) ne-a impus de la bun început o astfel de proiectare a sistemului de conducere, încît acesta să se poată afla într-o independență relativă față de structura organizatorică. Urmează ca în faza sa de implementare, la diferitele unități să se efectueze cuplarea între activități și executanți conform structurii particulare a fiecărei unități. Rezultă clar de aici că sistemul de conducere propus este structurat pe **subsisteme de conducere** a diferitelor subfuncțiuni ale întreprinderii, fără a prevedea modul de desfășurare a activității diferitelor compartimente funcționale.

S-a căutat în același timp ca sistemul de conducere proiectat **să poată avea rolul de simulator,** adică să fie capabil să aleagă dintre alternativele de acțiune posibile, pe cele mai corespunzătoare momentului și resurselor existente în fiecare caz concret în parte (unitate de construcții-montaj). În această direcție SICOP folosește ca model al realizării producției **metoda drumului critic,** la nivelul de planificare — graficul de eșalonare al investiției (GEI) și graficul de antrepriză generală (GAG), iar la nivelul de execuție — graficul de execuție (GE) cu diferite forme de reprezentare (grafic rețea, GANTT, ciclograme).

Pentru a determina programele de resurse, **SICOP recurge la calculul exact al necesarelor pe baza normelor de deviz și al documentației de execuție al fiecărui proiect.** Realizarea acestui volum de calcul presupune adaptarea tehnicilor automatizate de calcul care permit reducerea masivă a costurilor legate de prelucrarea datelor. Trebuie specificat că un rol important le revine în acest sens mijloacelor de calcul de birou FC 15 și FC 30.

Luarea în considerare a particularităților ramurii de construcții-montaj ca și a principiilor generale izvorîte din a-

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Structurile organizatorice și promovarea inovației

MAJORITATEA specialiștilor recunosc că modelele de organizare clasice nu mai satisfac în totalitate cerințele produselor de inovație. Se aduc argumente, se fac comentarii, clasificări etc., în general se abordează aspectele teoretice ale problemei. Astfel, **Robert Kirk Mueller** în lucrarea sa **„Întreprinderea și gestiunea inovației"**, distinge cinci scheme clasice de organizare :

1. **Organizarea funcțională tradițională,** care se divide în compartimente specializate : marketing, finanțe, cercetare-dezvoltare.

2. **Organizarea pe produse :** în jurul fiecărei linii de produs sînt grupate serviciile anterior enumerate, fiecare produs fiind un centru de beneficii și pierderi.

3. **Gruparea pe sectoare :** întreprinderea are repartizate activitățile sale pe diviziuni sau filiale mai mult sau mai puțin independente, fiecare din ele avînd o anumită specialitate.

4. **Gruparea geografică :** în care fiecare unitate locală este un centru de beneficii și pierderi.

5. **Organizarea în jurul unui individ.** În acest caz, un om, prin personalitatea sa exercită conducerea (leader—ship).

Dificultatea întreprinderii de a produce inovație în structurile clasice este teoretic recunoscută, pe plan practic însă, încercările reușite de remediere sînt puține.

Iată cîteva dintre practicile, mai importante ce s-au conturat pînă în prezent :

a) **Adoptarea sistemului „grup proiecte".** Se constituie echipe pluridisciplinare (alcătuite din personal de cercetare și de conducere) care acționează cu o mare libertate de inițiativă. La firma franceză „Pechiney", de exemplu, caracterul unitar al proiectelor de cercetare este realizat prin dirijarea lor de către un „triumvirat" : cercetător — tehnician — comerciant.

b) **Crearea de filiale externe de operațiuni cu risc.** Acest sistem este practicat curent de firme ca „Du Pont", „Singer", „General Electric", „General Milles", „Dow Chemical", „American Telephone and Telegraph" etc.

c) **Utilizarea sistemului „conducerii prin inovație".** Sînt foarte puține întreprinderi care se pot lăuda cu implementarea reală a acestui sistem.

Un exemplu îl constituie societatea franceză **„Camping Gaz".** Aceasta a recurs, pentru a înlătura frînele ce se opuneau implementării inovației în structura ei, în special absența coeziunii între serviciile sale tehnice și comerciale, la următoarele măsuri :

a) Crearea „șefilor de produse" care să petreacă două zile pe săptămînă la biroul de studii ;

b) **Stabilirea unei diagrame PERT** pentru fiecare produs în curs de elaborare ;

c) Crearea pe lîngă directorul general a unui „comitet de produse" care să examineze oportunitatea comercială a fiecărui produs al biroului de studii ;

d) Definirea unor programe pe 3—5 **ani pentru produsele noi ;**

e) Acordarea unei atenții deosebite definirii prețului de vînzare și a fiabilității produselor.

În cadrul acestui tip de structură organizatorică, directorului general îi revine sarcina de a se ocupa de strategia de dezvoltare pe termen mediu, adică de „viitorii posibili ai întreprinderii". El deleagă sub controlul său toate problemele de gestiune a exploatării directorului general adjunct.

Realitatea constă deci, în aceea că experiențele sînt mult mai puțin numeroase decît comentariile teoretice că primele sînt mult mai dificil de realizat, și că deși toți contestă tipurile de structuri clasice, puțini reușesc să facă, deocamdată, abstracție de ele, chiar încercările reușite efectuîndu-se mai mult sau mai puțin în contextul lor.

Iulian BADIN

CAZURI ÎN DEZBATERE

Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției

– OPINIA CITITORILOR –

DIN CAZUL PREZENTAT, nu rezultă defecțiuni mari în organigramă, ci în regulamentul de funcționare și, mai ales, în îndeplinirea atribuțiilor funcționale, de către unele persoane cu funcții de răspundere. De asemenea, se observă că nu se cunosc suficient și nu se aplică întocmai unele prevederi legale în activitatea unității. Mă voi referi în continuare la ambele aspecte.

Referitor la organizare, am dedus că serviciile au o subordonare normală. Nu rezultă însă clar dacă unitatea are sau nu serviciu de transporturi și nici cui îi este subordonat acesta. Or, din restul datelor cazului se observă că este vorba de o întreprindere de grad special sau întîi (celelalte neavînd director adjunct tehnic și de producție), care, de regulă, au serviciul de transporturi subordonat directorului adjunct comercial.

Cît privește atribuțiile funcționale și modul cum se duc la îndeplinire sînt mai multe de spus.

Se fac răspunzători pentru lansarea cu întîrziere a producției serviciile aprovizionare și cel de programarea și urmărirea producției, datorită necorelării activității acestora. De asemenea, se afirmă că nu ar fi o coordonare corespunzătoare între serviciul planificare și cel de aprovizionare, deoarece au subordonări diferite.

Potrivit Legii nr. **1/1970,** art. **52** al. a, b, c, e, f și art. 55 al. a și d, **răspunderea pentru realizarea sarcinilor de plan,** deci inclusiv aprovizionarea și lansarea producției **revine Comitetului oamenilor muncii, directorului întreprinderii și colectivului de conducere operativă** (art 54), din care fac parte, de drept, directorii pe specialități. Să nu se confunde răspunderea cu organul (serviciul) care trebuie să execute lucrarea. La art. 52, al. f, Legea nr. 1/1971, enumerînd atribuțiile Comitetului oamenilor muncii, se arată clar că „stabilește măsuri pentru aprovizionarea cu materiile prime și materialele necesare înainte de începerea procesului de producție". De asemenea, aceeași lege, descriind atribuțiile întreprinderii în domeniul planificării, precizează la art. 9, al. a că la elaborarea planului cincinal și a planurlor anuale trebuie să se ia în considerare „folosirea maximă a tuturor capacităților de producție și a celorlalte resurse pe care le are la dispoziție, ținînd seama de posibilitățile de asigurare a materiilor prime și materialelor necesare..." Introducerea repartițiilor la unele produse vine să confirme textul de lege, în sensul că, la planificarea producției, obligatoriu trebuie să se țină seama de posibilitățile de aprovizionare. Conform metodologiei existente, contractele pentru asigurarea materiilor prime și a materialelor necesare realizării sarcinilor de plan se încheie înainte de începerea perioadei de plan. Cu toate că legea dă dreptul la modificarea „în cazuri bine justificate" a sarcinilor de plan anuale și trimestriale (art. 52 și 54 din Legea nr. 11/1971), nu există nici un act normativ care să prevadă că modificările se pot face fără a avea garanția asigurării bazei materiale necesare.

Apare limpede deci că, **înainte de a se trece la programarea producției trebuie să existe garanția procurării materiilor prime și materialelor necesare,** aceasta constituind un **factor determinant al realizării sarcinilor de plan.** Legea nr. 71/1969 (modificată prin Decretul nr 395/1973) face mențiunea expresă la art. 2 că „contractul economic este un instrument de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială".

Sub acest aspect, problemele ridicate atît de directorul adjunct comercial, cît și de directorul adjunct cu producția scot în evidentă faptul că directorul întreprinderii, colectivul de conducere operativă și comitetul oamenilor muncii nu-și execută în întregime atribuțiile legale. Aceste probleme trebuiau ridicate și analizate înainte de luarea deciziei privind aprobarea planului sau a modificărilor respective. Faptul că ele se pun acum, denotă că acțiunea de analiză a elaborării sau modificării planului nu a avut loc, de acest lucru, principalul vinovat fiind directorul întreprinderii și, în măsură aproape egală cu el, directorii adjuncți comercial, tehnic și de producție

Părerea directorului adjunct cu producția că aprovizionarea ar trebui subordonată producției „pentru a se ajunge la o corelare perfectă", nu reflectă decît o slabă cunoaștere a legilor economice și extrem de îngustă înțelegere a procesului economic în ansamblul său. **Nu producția stabilește ce și cît se produce și,** ca urmare **ce și cît se aprovizionează, ci comitetul oamenilor muncii,** în raport de o serie de factori. Pe această bază, serviciul planificare definitivează planul, toate celelalte servicii fiind obligate să-l execute. Dacă serviciul aprovizionare ar fi subordonat producției, șeful acestui sector nu ar putea face nici producție, nici aprovizionare, creîndu-se grele probleme pentru întreprindere, fie din lipsă de materii prime si materiale (care se contractează înainte de începerea perioadei de plan), fie reali-

conducere și organizare

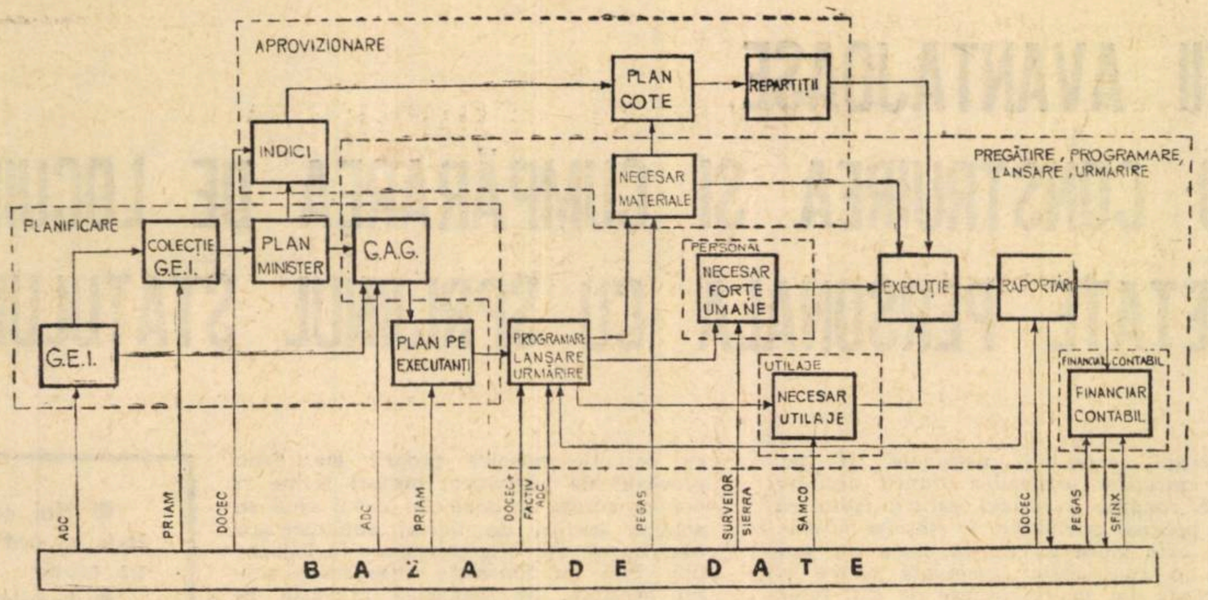

Fig. nr. 1. SICOP — sistem integrat de conducere a producției în construcții-montaj

cestea, a condus colectivul nostru de specialiști la stabilirea unei **structuri a sistemului integrat de conducere**

Este vorba la acest nivel al detalierii de trei paliere :

1) **subsistemele de conducere ;**

2) **baza de date** (definită ca ansamblul de date coerente necesare subsistemelor de conducere) ;

3) **sistem de programe și prelucrare automată a datelor** (din baza de date) **pentru elaborarea alternativelor de decizii de conducere.**

Subsistemele de conducere au fost grupate de noi în următoarele categorii : planificare și indici tehnico-economici ; pregătire, programare, lansare, urmărire lucrări, aprovizionare, resurse (utilaje și forță de muncă) ; financiar-contabil.

Baza de date cuprinde seturi de informații referitoare la norme de deviz, nomenclatoare, cataloage, liste, comenzi din planul organizației, mijloace de producție, date statistice.

Sistemele de programare au ca obiective practice organizarea și menținerea la zi a colecțiilor de date și exploatarea bazei de date prin furnizarea de rapoarte, conforme cu cerințele fiecărui subsistem de conducere.

O detaliere a modului de funcționare a sistemului prezentat, pornind de la structura anterior enunțată poate fi ușor urmărită pe circuitele trasate în figura nr. 2.

Fără ca la acest nivel de prezentare să intrăm în evidențierea unor elemente de amănunt, trebuie să arătăm totuși că punerea în practică în unitățile economice ale ramurii de construcții-montaj (bineînțeles cu luarea în considerație pentru fiecare caz special de implementare a particularităților existente) a sistemului proiectat de noi va conduce la realizarea obiectivului propus de îmbunătățire a performanțelor unităților economice, în sprijinul acestei afirmații venind în primul rînd calculele de eficiență întocmite.

Astfel, eficiența scontată a aplicării SICOP la nivelul de dezvoltare al anului 1980 comparativ cu 1972 pe milionul de lei producție de construcții-montaj este de 35—40% spor de productivitate a muncii ; 15—20% reducerea duratei de execuție și 3—6% reducerea prețului de cost.

Am estimat că în următorii 5 ani creșterea productivității muncii pe seama perfecționării conducerii activității de construcții-montaj va fi de 18%, ceea ce reprezintă de fapt aportul SICOP la sarcina generală de dublare a productivității muncii în ramura construcțiilor.

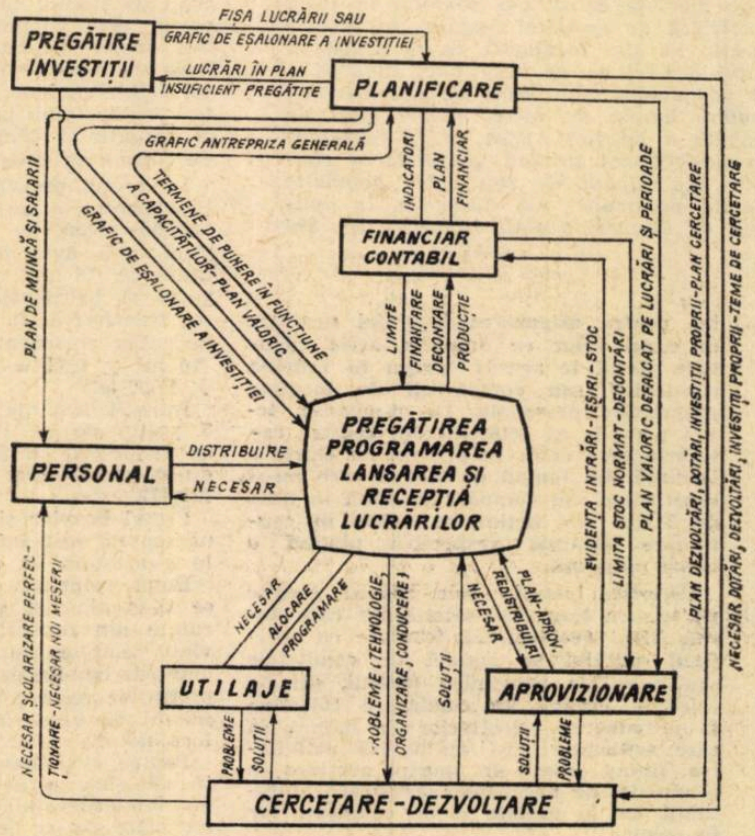

Fig. nr. 2. Structura S.I.C.O.P.

ing. A. MĂNESCU
ing. D. IVANOV
Centrul de organizare și cibernetică în construcții-București

zind produse fără desfacere asigurată prin contracte. Noțiunea de plan obligă conducerea întreprinderii să producă ceea ce este necesar și în măsura în care produsele au desfacere asigurată. Directorul tehnic deci singur, nu-și poate asuma această răspundere.

Directorul adjunct comercial greșește cînd afirmă că serviciul de programarea și urmărirea producției nu ține seama de greutățile întîmpinate în aprovizionare. Această problemă trebuia ridicată înainte de aprobarea planului sau a modificărilor. Ca membru în comitetul oamenilor muncii și în colectivul de conducere operativă, este obligat ca, odată ce a consimțit la luarea deciziei, să asigure realizarea ei.

În concluzie, din modul cum s-au pus problemele și s-au purtat discuțiile la ultima ședință a comitetului oamenilor muncii, rezultă că activitatea de bază a întreprinderii — planificarea și asigurarea condițiilor pentru realizarea sarcinilor de plan — este dezorganizată, fapt pentru care răspunderea revine mai multor persoane, dar în primul rînd, directorului unității.

Referitor la raportarea producției direct la serviciul planificare, aceasta este o greșeală, pe care directorul tehnic și de producție nu are voie s-o admită. Așa cum lansarea producției urmează drumul de la serviciul planificare la serviciul programare, pregătire și urmărirea producției și apoi la secțiile de producție, tot așa, raportarea realizării producției trebuie să urmeze drumul invers. De altfel în întreprinderile bine organizate, aceste două activități merg fără nici o dispoziție, astfel : serviciul planficare transmite planul și modificările ulterioare tuturor celor interesați, iar serviciul programare, pregătire și urmărirea producției întocmește zilnic raportul de producție pe care-l difuzează, de asemenea, tuturor celor interesați, inclusiv serviciului planificare.

Cît privește pregătirea tehnologică a producției, indiferent cui sînt subordonate serviciile care concură la aceasta, răspunderea legală revine directorului întreprinderii (art. 55 al. b din Legea 11/1971), iar organizarea de amănunt trebuie s-o facă directorul adjunct tehnic și cu producția.

Problema ridicată de șeful serviciului organizarea producției și a muncii, precum și faptul că studiile legate de pregătirea tehnologică nu se fac după un plan dinainte stabilit și aprobat, demonstrează încă o dată că directorul și directorul adjunct cu producția nu-și îndeplinesc atribuțiile legale.

Coordonarea transporturilor interne de către serviciul administrativ apare ilogică. Nu-mi pot da seama ce cauze au putut conduce la o asemenea situație. Subordonarea normală a compartimentului transporturi este la directorul adjunct comercial.

Toate cererile de transport de la toate serviciile (și nu numai de la serviciul desfacere) de perspectivă sau zilnice, interne și în afara întreprinderii se centralizează la compartimentul transporturi care întocmește planul, iar directorul comercial îl aprobă. În acest fel, se rezolvă și transportul produselor în stația de CF pentru a fi livrate conform contractelor.

Așa cum am subliniat, defecțiunile în această unitate provin, în majoritate, nu de la organigramă ci de la faptul că colectivul de conducere operativă și în primul rînd directorii unității nu-și îndeplinesc la timp și cu simț de răspundere atribuțiile funcționale.

Datorită acestei stări de lucruri, măsura luată nu rezolvă problema. După cît se pare, organizarea este bună, singurul semn de întrebare ridicîndu-l subordonarea compartimentului transporturi. Dar într-o atare situație, a lăsa defecțiunile grave să meargă înainte și a da sarcină unui serviciu să revadă organizarea, este un act nepermis pentru un director. După părerea mea, prima problemă pe care directorul trebuie s-o cunoască și s-o urmărească în permanență, este existența unui regulament de funcționare clar, cu atribuții precise, a căror executare să fie urmărită.

Măsura practică pe care o apreciez că trebuie luată constă în trecerea la aplicarea prevederilor art. 52 litera r din Legea nr. 11/1971, care pune în fața comitetului oamenilor muncii următoarea sarcină : „asigură luarea tuturor măsurilor pentru cunoașterea și aplicarea legilor și hotărîrilor partidului și guvernului". Și începutul aplicării acestei măsuri e necesar a fi făcut de însuși comitetul oamenilor muncii, care, prin lipsa de orientare, a dovedit că nu-și cunoaște și nu-și execută atribuțiile prevăzute de lege.

Și cum principalul răspunzător de această stare de lucruri este directorul, cred că măsura cea mai eficientă ce se impune în asemenea situație, este schimbarea directorului. Acesta este de fapt răspunsul meu la întrebarea a treia a cazului.

ec. Cornel SUCIU
Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice — București

VADEMECUM

ÎN ACTIVITATEA de promovare a personalului din unitățile economice în posturi de conducere se folosesc diverse metode și procedee. Între acestea, sondarea în scris a opiniei salariaților întreprinderii din care face parte cel propus pentru promovare, ocupă un loc important. Este vorba în acest din urmă caz de utilizarea unui set de întrebări, diferite ca număr și conținut funcție de mai mulți factori (importanța postului vizat a fi ocupat, natura activității unității etc.), la care cel chestionat trebuie să răspundă prin „da" sau „nu". Dacă este vorba de chestionarea subordonaților, setul trebuie să conțină, după opinia specialiștilor sovietici publicată în revista „EKO" următoarele întrebări :

1. Îl considerați un bun conducător ?

2. Posedă suficiente cunoștințe teoretice ?

3. Dar cunoștințe practice ?

4. Are calități de bun organizator ?

5. Este capabil să adopte rapid hotărîri ?

Cum poate fi cunoscută opinia subalternilor despre cadrele de conducere

6. Știe să ducă la îndeplinire hotărîrile adoptate ?

7. Ascultă de sfaturile subalternilor ?

8. Oferă acestora posibilitate să-și manifeste inițiativa ?

9. Este disciplinat ?

10. Știe să mențină disciplina în rîndul subordonaților ?

11. Manifestă grijă față de avutul obștesc ?

12. Este conștiincios în îndeplinirea propriilor sarcini ?

13. Poate fi un bun exemplu ?

14. Manifestă grijă față de subalterni ?

15. Este drept în relațiile cu ei ?

16. Este calm și reținut ?

17. Manifestă tact în relațiile cu subordonații ?

18. Reacționează just la critica subalternilor ?

19. Abuzează de sancțiuni ?

20. Folosește just stimulentele morale ?

21. Se bucură de autoritate în rîndul subordonaților ?

22. Își respectă promisiunile ?

23. Aveți încredere în el ?

24. Puteți să-i împărtășiți deschis frămîntările personale ?

25. Are sentimentul modestiei?

credit

CONDIȚII AVANTAJOASE PENTRU CONSTRUIREA ȘI CUMPĂRAREA DE LOCUINȚE PROPRIETATE PERSONALĂ CU SPRIJINUL STATULUI

CREȘTEREA în ritm rapid a întregii economii naționale și pe această bază sporirea continuă a veniturilor oamenilor muncii necesită dezvoltarea construcției de locuințe condiție esențială pentru ridicarea bunăstării întregului popor, țelul suprem al politicii partidului și statului nostru. Concomitent cu creșterea eforturilor statului care alocă an de an sume tot mai importante pentru construcția de locuințe, o contribuție însemnată aduce și populația care construiește sau cumpără locuințe din fondul locativ de stat folosind mijloacele bănești proprii, precum și sprijinul deosebit de însemnat al statului în credite pe termen lung, atribuirea de terenuri în folosință pentru construcție, asigurarea de materiale de construcție precum și în proiectare și execuție. Spre exemplu, numai în acest an se vor construi peste 50.000 de apartamente proprietate personală pentru care se acordă credit de circa 3,5 miliarde lei. La acestea se adaugă peste alte 10.000 de locuințe ce se vor construi în regie cu sprijin în credite. De asemenea, beneficiază de sprijinul statului în credite și cetățenii care cumpără din fondul locativ de stat locuințele ce le ocupă în calitate de chiriași; numai pînă la sfîrșitul acestui an pe baza unei Hotărîri a Consiliului de Miniștri, recent apărută, se vor vinde peste 20.000 de apartamente.

În luna martie a.c., după o dezbatere amplă de către masele largi de oameni ai muncii, Marea Adunare Națională a adoptat Legea nr. 4 reprezentînd noul cadru legislativ îmbunătățit și perfecționat privind „dezvoltarea construcției de locuințe, vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă proprietate personală". De asemenea, în aplicarea dispozițiilor legii respective. Consiliul de Miniștri a emis Hotărîrea nr. 880 din 16 iulie a.c.

• Delimitarea precisă a conținutului noțiunilor de „familie" și „locuință"

ÎN LEGATURĂ cu proprietatea personală, **noua legislație prevede că cetățenii au dreptul să aibă în proprietate personală o singură locuință și o singură casă de odihnă pentru ei și familiile lor. Membrii unei familii pot păstra în proprietate personală o singură locuință și o singură casă de odihnă; în cazul în care, la apariția legii sau ulterior, unii cetățeni sau membrii lor de familie sînt, respectiv devin proprietari a mai multor locuințe sau case de odihnă, legea prevede obligația înstrăinării** (la alegerea cetățenilor) **a celor în plus.**

Pentru evitarea unor interpretări eronate în legătură cu proprietatea personală asupra locuințelor, legislația actuală precizează componența familiei (soț, soție și copiii minori) și ce se înțelege prin „locuință" în sensul dispozițiilor din lege și anume „suprafața locativă care cuprinde una sau mai multe camere de locuit, cu dependințele aferente, formînd o unitate locativă de sine stătătoare determinată ca atare prin construcția sa".

În prezent, cetățenii care au avut sau au în proprietate o cotă parte dintr-o locuință iar aceasta nu se încadrează în caracteristicile locuinței stabilite prin lege, pot construi sau cumpăra locuință proprietate personală cu sprijinul statului.

Prin lege se interzice construirea sau cumpărarea de locuințe în scopul revînzării sau închirierii. **Pot să-și construiască sau să cumpere cu sprijinul statului o nouă locuință numai acei cetățeni care, mutîndu-se definitiv dintr-o localitate în alta în interes de serviciu sau familial, își înstrăinează locuința proprietate personală construită din mijloace proprii sau cu sprijinul statului. În aceste cazuri se prevede obligația cetățenilor de a depune avans la construirea sau cumpărarea unei locuințe, întreaga sumă încasată din vînzarea locuinței avute.** Rezultă deci, din economia legii, că exceptînd situația amintită în toate celelalte cazuri de înstrăinare, indiferent de cale (vînzare, donații etc.) a locuinței proprietatea personală a unuia din membrii familiei, cetățenii respectivi nu mai beneficiază de sprijinul statului în vederea construirii sau cumpărării de locuințe proprietate personală.

• Ce categorii de cetățeni beneficiază de sprijinul statului

BENEFICIAZĂ de sprijinul statului în vederea construirii sau cumpărării de locuințe, salariații (asimilații acestora) **și pensionarii, precum și membrii organizațiilor cooperatiste și ai altor organizații obștești cu caracter economic și social.** Deci alte categorii de cetățeni — cum ar fi spre exemplu liberii profesioniști—, nu beneficiază de sprijinul statului chiar dacă aceștia realizează venituri permanente sau achită integral costul locuinței.

Întrucît fondul de stat de locuințe va fi destinat, în primul rînd pentru salariații și pensionarii cu venitul mediu lunar sub 1100 lei pe membru de familie, pentru asigurarea locuinței necesare în cazul celor ce depășesc acest cuantum, statul le acordă sprijin în vederea construirii sau cumpărării de locuințe proprietate personală. De asemenea, **legea prevede că cetățenii din această categorie care dețin în prezent cu chirie o locuință din fondul de stat și care nu-și construiesc sau cumpără locuință în timp de 2 ani, pot deține cu chirie în continuare locuința respectivă plătind o chirie majorată.**

Cererile, inclusiv cele pentru credite pe termen lung, ale salariaților care doresc să-și construiască locuințe cu sprijinul statului se aprobă de comitetele sau consiliile oamenilor muncii, ori de celelalte organe de conducere colectivă la propunerea colectivelor de muncă în care solicitatorii își desfășoară activitatea, ținînd seama de aportul acestora în producție, de necesitatea asigurării stabilității lor în unitate și de condițiile lor de locuit.

Acordarea creditelor se face într-o anumită ordine ce se stabilește de comitetele oamenilor muncii pe baza prevederilor din lege care acordă prioritate muncitorilor calificați, în primul rînd din marile unități industriale, salariaților transferați în interes de serviciu din alte localități, cadrelor de specialitate care lucrează în producția materială, în activitatea de proiectare, cercetare științifică și învățămînt etc.

Cererile pentru construcția de locuințe aprobate de comitetele oamenilor muncii, se rezolvă în limita numărului de locuințe ce se stabilește anual fiecărei unități socialiste de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Pentru cumpărarea de locuințe din fondul de stat nu se prevede o ordine de prioritate întrucît acestea se vînd numai cetățenilor care le dețin cu chirie, cererile respective se aprobă însă tot de comitetele oamenilor muncii din organizațiile în care își desfășoară activitatea. În cazul pensionarilor, aprobarea cererilor și a creditelor pentru construcția sau cumpărarea de locuințe se face de către consiliile populare respective.

Sub aspectul determinării prețului locuințelor ce se construiesc sau se cumpără cu sprijinul statului dispozițiile noii legislații se deosebesc radical de ceea ce a fost pînă în prezent.

Prin H.C.M. nr. 880/1973 de aplicare a Legii nr. 4/1973, se delimitează relațiile cu populația ale organizației care se ocupa cu contractarea construirii sau vînzării locuințelor, de relațiile acesteia cu întreprinderile constructoare.

Dacă pînă în prezent prețul locuinței ce urma să se construiască era determinat de prețul de deviz (schimbările ce interveneau în prețul de deviz chiar în cursul execuției locuinței implicau schimbări și în prețurile de contractare cu beneficiarii), **prin noua legislație locuințele se execută pe bază de contracte încheiate la prețuri ferme stabilite prin hotărîre și care sînt valabile pe întreaga țară.**

Prețurile locuințelor prevăzute în hotărîre se diferențiază în raport de suprafața utilă mai mare sau mai mică decît cea menționată în hotărîre, în funcție de gradul de confort, numărul de nivele ale clădirii (etaje, nivelul la care este situată locuința). Legislația prevede de asemenea unele corecții pentru locuințele situate în zone cu un grad de seismicitate mai mare de 7°, pentru cele dotate cu centrale termice proprii etc. S-au prevăzut de asemenea, prețuri ferme și pentru garaje și boxe. În cazul cînd se solicită lucrări de finisaj suplimentare (dar numai din cele prevăzute în legislație), față de finisajele obligatorii, costul acestora, de asemenea prevăzut în hotărîre, se adaugă la prețul ferm al locuinței.

Modul de stabilire a prețului locuinței ce urmează a se contracta este foarte simplu, prețul respectiv putînd fi calculat de fiecare cetățean. Spre exemplu; prețul unei locuințe cu 3 camere, confort sporit (suprafață utilă 78 m^2 plus logii și balcoane 10 m^2), situată la etajul 5 într-un bloc de p + 10, grad de seismicitate pînă la 7°, fără termocentrală proprie și fără lucrări suplimentare de finisaj, se determină astfel.

La prețul prevăzut în H.C.M. nr. 880/1973 pentru o astfel de locuință de lei 122.450 (1500 lei pe m^2 de suprafață utilă; s-a avut în vedere o suprafață utilă de 78 m^2) se adaugă prețul logiilor și balcoanelor (suprafața acestora se transformă în suprafață utilă prin aplicarea coeficientului de 0,35) 5250 lei (10 $m^2 \times 0{,}35 = 3{,}5$ m^2 suprafață utilă $\times$ 1.500 lei).

Întrucît locuința este situată la etajul 5 prețul de lei 127.700 (122.450 + 5250) se majorează cu 1% adică 1277 obținîndu-se prețul ferm de contractare de lei **128.977.**

Prețul boxelor și garajelor se determină separat prin înmulțirea suprafeței utile a acestora cu prețul pe m^2.

După principii oarecum asemănătoare se determină și prețul locuințelor executate din fondurile statului și care se vînd celor ce le ocupă în calitate de chiriași cu precizarea că la stabilirea prețurilor respective se are în vedere și gradul de uzură în funcție de vechimea locuinței.

Pentru evaluarea locuințelor proprietate de stat, altele decît cele executate din fondurile statului în vederea vînzării lor către cei ce le ocupă în calitate de chiriași, legislația prevede o metodologie specială avîndu-se în vedere diversitatea acestora sub aspectul construcției, finisajelor, uzurii, stării în care se găsesc etc.

• Mărimea avansului constituit la C.E.C.

PENTRU CONSTRUIREA sau cumpărarea locuinței, legislația prevede obligația solicitatorilor de a avea avansuri constituite la C.E.C. reprezentînd cel puțin 20, 25, 30 % din prețul locuinței (exclusiv costul garajelor și al boxelor care se achită integral din mijloace proprii), **în funcție de mărimea salariului tarifar sau pensiei** (pînă la 1500 lei 20%, 1501—2000 lei 25%, peste 2000 lei 30%).

Cuantumul creditelor pe termen lung a fost plafonat în funcție de numărul de camere: pentru o cameră 35.000 lei, 2 camere 55.000 lei, 3 camere 70.000 lei, 4 camere 80.000 lei și 5 camere 90.000 lei.

Plafoanele de credit sînt maxime, cetățenii avînd obligația să aibă în orice situație cel puțin avansul minim. Dacă reluăm exemplul de mai sus — prețul locuinței cu 3 camere de lei 128.977 — în cazul unui cetățean cu un salariu tarifar de lei 2400 lei, rezultă că într-o asemenea situație creditul maxim este de 70.000 lei iar diferența pînă la 128.977 adică 58.977 reprezintă avansul minim pentru contractarea sau cumpărarea locuinței.

În toate cazurile, avansul minim este obligatoriu chiar dacă nu se ating plafoanele maxime ale creditului. Spre exemplu: pentru o locuință cu 3 camere confort I al cărei preț este de 96.000 lei, un cetățean care are un salariu tarifar lunar de peste 2.000 lei, trebuie să depună un avans minim de 28.800 lei (30% din 96.000) creditul maxim fiind în această situație nu de 70.000 lei ci de 67.200 (96.000—28.800).

Avansul minim se poate constitui din mijloace proprii sau din credite pentru avans care se acordă pe o perioadă de maximum 5 ani cu o dobîndă de 8% pe an. Cuantumul maxim al creditului pentru avans este dat de diferența dintre prețul locuinței (exclusiv costul garajului și al boxei) și creditul maxim pe termen lung.

Prin noile reglementări s-a lărgit sfera acordării creditelor pentru constituirea avansurilor în sensul că astfel de credite se acordă tuturor ce le solicită indiferent de gradul de confort al locuinței.

• Noi categorii de cetățeni își pot construi locuință pe credit
• Locuințele din fondul de stat se pot cumpăra numai de către cei care le dețin
• Prețuri ferme, valabile pe întreg teritoriul țării
• Se acordă credite pentru orice grad de confort
• Drept de moștenire — indiferent de gradul de rudenie

• Ratele și dobînzile se achită lunar în sume egale

UN ELEMENT **deosebit de important al legislației actuale este modul de repartizare a dobînzii pe întreaga perioadă de rambursare a creditelor.**

Pentru a veni în sprijinul cetățenilor, ratele și dobînzile la toate creditele se achită în sume lunare egale, față de vechea reglementare cînd în prima jumătate a perioadei de rambursare a creditelor, cetățenii achitau partea cea mai mare a dobînzilor.

Spre exemplu, pentru un credit de lei 50.000 pe termen de 25 de ani cu o dobîndă de 2% pe an, rata lunară este de lei 166 adică 50.000 : 300 (25 $\times$ 12), iar dobînda lunară de lei 41 adică

$$\frac{50.000 \times 2\% \times 25 \text{ de ani}}{2 \times 100} : 300.$$

Deci cetățeanul respectiv plătește timp de 25 de ani 207 lei (166 + 41 lei) față de 248 (166 + 82 lei dobînda) cît ar fi trebuit să plătească în primul an după vechiul sistem cînd dobînda se calcula la creditul datorat în fiecare an și nu la datoria medie anuală pe întreaga perioadă de rambursare.

Pe lîngă reducerea efortului bănesc pe care trebuie să-l facă cetățenii, noul mod de repartizare a dobînzii este foarte simplu (fiecare cetățean poate calcula cu ușurință rata și dobînda) și a dus la înlăturarea unor complicate planuri de rambursare care dădeau naștere la multe greutăți atît unităților C.E.C. cît și organizațiilor obligate cu reținerea ratelor.

În legătură cu acordarea creditelor. este de subliniat și faptul că procedura acordării acestora s-a simplificat de asemenea foarte mult prin faptul că încheierea contractului de împrumut se face pe numele solicitantului creditului, nemaiexistînd obligația semnării contractului și de celălalt soț în cazul celor căsătoriți decît dacă se cere expres acest lucru.

Creditele sînt garantate pe toată durata rambursării lor cu ipotecă asupra locuinței, pînă la rambursarea integrală a împrumutului, locuința respectivă neputînd fi demolată sau restructurată decît cu autorizarea prealabilă a C.E.C.-ului. **La solicitarea proprietarului de locuință pînă la rambursarea integrală a creditului, C.E.C.-ul avizează înstrăinarea locuinței respective** (prin vînzare, schimb de locuințe construite cu credite sau donații) **cu condiția ca cel ce preia locuința respectivă să îndeplinească condițiile prevăzute de lege privind construirea acestora cu sprijinul statului.**

La înstrăinarea locuințelor pe căile arătate mai sus, precum și ca urmare a moștenirii lor, indiferent de gradul de rudenie al moștenitorului cu persoana decedată. cel ce preia locuința, precum și moștenitorul, preia și drepturile și obligațiile ce decurg din contractul de împrumut. Prin preluarea obligațiilor din contractul de împrumut, rămîn neschimbate, nivelul dobînzii, durata rămasă de rambursare a creditului etc.

Eugen IONESCU
director în Centrala C.E.C.

concepte-teorii

UNITATEA ŞI DEZVOLTAREA CELOR DOUĂ FORME ALE PROPRIETĂŢII SOCIALISTE

în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate

TEORIA ECONOMICĂ MARXIST-LENINISTĂ, experienţa istorică a construcţiei socialiste atît în ţara noastră, cît şi în celelalte ţări socialiste au dovedit, pe de o parte, necesitatea apariţiei şi dezvoltării proprietăţii socialiste sub două forme — de stat, a întregului popor şi cooperatistă, aparţinînd unei colectivităţi determinate, iar pe de altă parte, oportunitatea şi utilitatea consolidării şi lărgirii continue a celor două forme ale proprietăţii socialiste, în decursul unei îndelungate perioade istorice în care se plămădesc premise obiective şi subiective pentru trecerea la comunism.

Crearea proprietăţii socialiste sub două forme, nu este o măsură subiectivă, ci o necesitate obiectivă, izvorîtă din stadiul dezvoltării forţelor de producţie şi a nivelului de socializare al producţiei atins în diferitele sectoare ale economiei naţionale în ţara unde s-a păşit pe calea construcţiei socialiste, din necesitatea asigurării fundamentului economic şi social pentru înfăptuirea unitară a reproducţiei socialiste lărgite.

Clasicii marxism-leninismului au subliniat legătura indisolubilă. organică, ce există între forma de proprietate şi formele producţiei materiale, între conţinutul material, obiectul proprietăţii şi relaţiile economice şi sociale pe care ea le exprimă. Proprietatea, spunea K. Marx în lucrarea sa „Bazele criticii economiei politice", se realizează numai prin producţia însăşi. Crearea proprietăţii de stat este rezultatul firesc, expresia legică a tendinţelor progresiste ale dezvoltării societăţii în general, ale forţelor de producţie în special. Marea producţie maşinistă, adîncirea şi amplificarea diviziunii sociale a muncii, caracterul social al producţiei, precum şi legităţile dezvoltării forţelor de producţie, cer o formă de proprietate care să aparţină întregului popor şi care să devină un factor propulsor al progresului multilateral al societăţii socialiste. Societatea socialistă trebuie, prin organele sale reprezentative să asigure administrarea şi gospodărirea bunurilor care-i aparţin, să ia în considerare nevoile sale, resursele materiale şi umane de care dispune. organizarea producţiei materiale, coordonarea dezvoltării planificate a ramurilor economiei naţionale. Acest rol în prima fază de dezvoltare a societăţii comuniste poate să-l îndeplinească numai statul socialist, care este proprietarul principalelor mijloace de producţie.

În ţara noastră, ca şi în alte ţări socialiste. proprietatea socialistă de stat deţine ponderea principală în venitul naţional, cuprinde sectoarele cheie ale economiei naţionale, reprezintă pîrghia principală în mîinile statului socialist în realizarea obiectivelor sale politice şi economice de făurire a societăţii socialiste. Ea constituie premisa obiectivă pentru apariţia proprietăţii cooperatiste, care atrage mica producţie de mărfuri, în primul rînd din agricultură, spre socialism şi includerea acesteia în sfera relaţiilor socialiste de producţie. Dacă proprietatea de stat apare la început, de regulă, printr-un act sau şir de acte revoluţionare, proprietatea cooperatistă se creează treptat, pe calea convingerii şi a liberului consimţămînt. În mod practic este de neconceput victoria orînduirii socialiste fără generalizarea relaţiilor socialiste de proprietate în întreaga economie naţională. Şi în domeniul proprietăţii cooperatiste avem de-a face cu un salt calitativ, de la mica proprietate privată, cu posibilităţi limitate de dezvoltare, la marea proprietate cooperatistă, care conţine în sine potenţe nelimitate pentru progres, pentru dezvoltarea forţelor de producţie şi permite extinderea acţiunii legilor şi legităţilor economice ale socialismului şi în aceste sectoare de activitate.

După cum se ştie, partidul nostru, în elaborarea politicii sale la sate, a pornit de la premisa că, în condiţiile ţării noastre, care a moştenit de la capitalism, o agricultură fărîmiţată, cu o ţărănime numeroasă, proprietatea cooperatistă reprezintă o componentă organică a proprietăţii socialiste, această formă de proprietate avînd de jucat pentru o lungă perioadă de timp un important rol stimulator, dinamizator al forţelor de producţie. De aceea în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în planul cincinal actual şi în studiul de prognoză se acordă atenţia necesară consolidării şi întăririi continue a ambelor forme de proprietate.

ÎN LITERATURA ECONOMICĂ MARXISTĂ atît din ţara noastră cît şi din alte ţări socialiste s-a discutat şi se mai discută relaţia dintre cele două forme ale proprietăţii socialiste, căile lor de dezvoltare, conţinutul pe care îl exprimă fiecare din aceste forme etc. La prima vedere s-ar părea că aceste probleme sînt simple discuţii teoretice. neavînd nici o legătură directă cu practica. Inexact. Înţelegerea exactă a conţinutului celor două forme de proprietatea dialecticii evoluţiei şi întrepătrunderii printre ele în viitor precum şi a direcţiilor de făurire a proprietăţii comuniste, care va constitui baza economică a societăţii comuniste, sînt coordonate obligatorii în stabilirea unei politici economice ştiinţifice, în elaborarea unui program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, care să se întemeieze pe luarea integrală în considerare a întregului potenţial material şi uman de care dispune societatea, care să valorifice la maximum forţele motrice de progres şi valenţele de superioritate ale ambelor forme ale proprietăţii socialiste şi care să aibă în vedere crearea într-o perioadă istorică determinată a premiselor obiective şi subiective pentru trecerea la comunism. Teza care a avut o anumită circulaţie în literatura economică, conform căreia proprietatea cooperatistă ar fi o formă inferioară şi că abia în comunism, prin contopire se va apropia de nivelul proprietăţii de stat, a avut efecte negative în practica economică. Aceasta a condus la subaprecierea proprietăţii cooperatiste. Partidul nostru, pe bună dreptate, a combătut orice tendinţă de contrapunere a celor două forme ale proprietăţii socialiste, de neglijare a proprietăţii cooperatiste. întrucît împreună alcătuiesc tipul socialist de relaţii de proprietate şi exprimă, în aceeaşi măsură (deşi gradul lor de socializare este diferit) relaţii noi, socialiste între oameni. Rolul conducător şi hotărîtor al proprietăţii de stat în economia socialistă nu trebuie înţeles în mod simplist, în sensul unei inferiorităţi a proprietăţii cooperatiste, din punct de vedere al relaţiilor de producţie pe care le exprimă, ci prin locul pe care îl ocupă în economia naţională, prin faptul că ramurile hotărîtoare ale producţiei materiale, purtătoare ale progresului tehnic, aparţin statului, întregului popor, prin posibilităţile materiale mai mari pe care le au unităţile de stat de a deveni „model". Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R., în raportul prezentat la Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1967, a subliniat că „îmbinarea strînsă a proprietăţii socialiste de stat şi a celei cooperatiste într-un tot unitar în ansamblul economiei naţionale oferă posibilităţi largi de folosire raţională a tuturor resurselor materiale şi umane ale societăţii, permite creşterea în ritm susţinut a producţiei, perfecţionarea relaţiilor sociale, satisfacerea tot mai înaltă a cerinţelor materiale şi spirituale ale oamenilor muncii de la oraşe şi sate". Acest mod de abordare a conţinutului celor două forme ale proprietăţii socialiste a determinat şi o reconsiderare a politicii economice faţă de sectorul cooperatist, fapt concretizat într-un ansamblu de măsuri menite să impulsioneze consolidarea şi întărirea proprietăţii cooperatiste, să sporească aportul acesteia la dezvoltarea întregii economii naţionale. Avînd în vedere că ambele forme de proprietate, în unitatea lor, stau la baza propăşirii economiei noastre naţionale, a întregii societăţi în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, partitdul şi statul nostru acordă o mare atenţie atît dezvoltării în ritm susţinut a proprietăţii de stat, cît şi celei cooperatiste, se preocupă de lichidarea decalajului care s-a creat între ele în decursul anilor, de punerea în valoare pe deplin a potenţialul economic şi uman existent în cooperativele agricole de producţie.

> ● **Sensul rolului conducător şi hotărîtor al proprietăţii socialiste de stat. Unitatea de esenţă a celor două forme de proprietate socialistă.**
>
> ● **Teza că proprietatea cooperatistă ar fi o formă inferioară a proprietăţii socialiste poate avea efecte negative în practica economică.**
>
> ● **Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune schimbări calitative în ambele forme de proprietate socialistă.**

Rezultatele obţinute pînă în prezent de sectorul cooperatist ilustrează superioritatea faţă de mica producţie, avantajele pe care le are acesta în sporirea producţiei agricole. Documentele Congresului al X-lea arată direcţiile de dezvoltare ale agriculturii cooperatiste în perioada 1971—1976, de consolidare şi întărire a averii obşteşti. Cooperativele agricole de producţie, aşa cum se arată în Directivele Congresului, trebuie să se dezvolte ca unităţi productive puternice, să valorifice în mod intentiv terenul agricol, baza materială şi forţa de muncă de care dispun.

Evidenţierea unităţii de esenţă a celor două forme ale proprietăţii socialiste, laturile comune generatoare de progres, nu înseamnă că între ele nu ar exista şi unele deosebiri legate mai ales de gradul de socializare a producţiei şi muncii, de limitele proprietăţii care presupune o anumită autonomie de organizare şi conducere, de sistemul de retribuire a muncii, de modul în care se realizează reproducţia socialistă lărgită. Acestea însă nu constituie o piedică în acţiunea şi folosirea în sectorul cooperatist a legilor şi legităţilor caracteristice orînduirii socialiste. De aceea considerăm nejustificat faptul că în unele manuale de economie politică a socialismului şi în unele articole publicate se insistă în principal pe deosebiri existente între cele două forme ale proprietăţii şi nu pe esenţa lor socialistă comună. pe unitatea de tip a relaţiilor de proprietate pe care le exprimă.

O PROBLEMĂ DE MARE ACTUALITATE în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate o constituie căile, direcţiile prin care se va realiza contopirea celor două forme ale proprietăţii socialiste şi crearea proprietăţii comuniste. Aceasta constituie o preocupare şi pentru alte ţări socialiste care se află în faza construirii societăţii socialiste dezvoltate şi a societăţii comuniste. Pe această temă s-au scris de economişti şi filozofi numeroase studii, articole, lucrări. Se poate, deci. aprecia că există o literatură bogată în acest domeniu. Este şi normal ca într-o problemă de asemenea complexitate, în care nu există o suficientă experienţă practică, să se exprime şi opinii contrare. Mult timp s-a crezut că este suficient să ridici proprietatea cooperatistă la nivelul celei de stat, a întregului popor, şi automat ai creat proprietatea comunistă. Această teză are însă serioase neajunsuri şi ea este abandonată. Este clar că nici proprietatea de stat, avînd în vedere nivelul ei de dezvoltare, forţele de producţie pe care se întemeiază, nu corespunde cerinţelor proprietăţii comuniste şi că pentru aceasta este nevoie de o perioadă istorică relativ îndelungată în care se vor dezvolta ambele forme ale proprietăţii socialiste. Relaţiile de proprietate socialistă, în sine, fără luarea în considerare a nivelului atins în dezvoltarea forţelor de producţie, nu pot exprima parcurgerea unei etape în drumul spre comunism. La temelia proprietăţii comuniste trebuie să stea baza tehnico-materială a societăţii comuniste. Aceasta înseamnă că procesul de formare a proprietăţii comuniste, a cărui etapă decisivă o constituie făurirea societăţii socialiste dezvoltate, presupune în primul rînd schimbări calitative în conţinutul şi esenţa ambelor forme de proprietate, în suportul material al proprietăţii, nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie.

Direcţiile de evoluţie treptată a celor două forme ale proprietăţii socialiste, în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în vederea creării premiselor necesare pentru transformarea lor în proprietate comunistă, pot fi prezentate astfel :a) întărirea şi lărgirea continuă a ambelor forme de proprietate, valorificarea la maximum a tuturor potenţelor economice care le conţin în sine fiecare, aplicarea cu consecvenţă. indiferent de forma de proprietate, a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, a celor mai avansate forme de organizare şi conducere, ridicarea gradului de socializare a producţiei şi a muncii pe o treaptă superioară. Proprietatea cooperatistă nu conţine nici un fel de limite, din punct de vedere al relaţiilor de producţie pe care le exprimă, în stimularea progresului tehnico-ştiinţific, în introducerea, la fel ca în sectorul de stat. a tot ceea ce este nou, progresist ; b) adîncirea permanentă a cooperării şi a interferenţelor dintre cele două forme ale proprietăţii socialiste.

ECONOMIA SOCIALISTĂ reprezintă un tot unitar. Între întreprinderile socialiste, indiferent de forma de proprietate, se dezvoltă şi se lărgesc, pe măsura amplificării economiei naţionale, relaţiile economice. Aceasta înseamnă că lărgirea şi întărirea atît a proprietăţii de stat, cît şi a celei cooperatiste se intercondiţionează reciproc. Această întrepătrundere constituie un factor de creştere pentru fiecare formă a proprietăţii socialiste, pentru proprietatea socialistă în ansamblul ei. O altă direcţie o constituie împletirea dintre cele două forme ale proprietăţii socialiste, crearea în domeniile de interes reciproc şi mai ales în vederea sprijinirii unor compartimente ale sectorului cooperatist, care prezintă interes pentru economia naţională, cînd posibilităţile colectivităţii respective sînt limitate, a unor obiective economice comune, de stat-cooperatiste. Se preconizează că aceste forme vor cunoaşte o extindere continuă. Aceste direcţii de dezvoltare a proprietăţii socialiste se întîlnesc, ca urmare a măsurilor luate în ultimii ani, şi în practică construcţiei socialiste din ţara noastră. Fără a se acţiona în aceste direcţii nu se va putea să se lichideze rapid diferenţele dintre sectorul de stat şi cooperatist care mai există în ceea ce priveşte nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul la Conferinţa Naţională a P.C.R. din iulie 1972, şi să se realizeze apropierea treptată a nivelului de viaţă dintre cele două clase prietene, clasa muncitoare şi ţărănimea, ştergerea deosebirilor dintre sat şi oraş, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

prof. univ. dr. M. PĂRĂLUŢĂ

FIŞE

Capitalismul nu a inventat motivaţii nobile

● Cunoscutul economist François Perroux reconstituie ideile lui Saint Simon în condiţiile capitalismului contemporan în studiul : **Une relecture de Saint Simon. L'industrie et l'universalisation de la culture,** apărut în Cahiers de l'ISEA Séria H.S. nr. 16, Tome VII, 1973.

„Recitirea" operei lui Saint Simon prin prisma realităţilor contemporane ale lumii occidentale îl îndeamnă pe Fr. P. să facă cîteva reflecţii critice. Autorul manifestă insatisfacţia faţă de termenii „societate de consum", „societate economică", „societate industrială", considerîndu-i confuzi, deşi au tendinţa să se răspîndească tot mai mult. În mod special se dezbate termenul „societatea industrială" şi, în legătură cu aceasta, se consideră că industria contemporană nu a putut „inventa" instituţii seducătoare, respectiv motivaţii nobile pentru marile grupări de oameni pe care îi mobilizează. „Societatea industrială" procură mai multe mijloace de trai, dar simultan cu aceasta distruge ţelurile vitale ale vieţii, sensul vieţii şi în consecinţă, conchide Fr. P., industria în ţările capitaliste contemporane corespunde numai sub aspectul eficacităţii, al cîştigului, al îmbogăţirii progresive, dar nu şi al eliberării omenirii. Fără să se precizeze cine cîştigă şi se îmbogăţeşte în condiţiile dezvoltării industriei în ţările capitaliste dezvoltate, autorul constată că abundenţa de produse nu înseamnă şi o dezvoltare a societăţii sub toate aspectele ei.

Dublul caracter al muncii în socialism

● În articolul **Dvoistvennaia priroda truda pri soţialisme** (Natura dublă a muncii în socialism), apărut în VOPROSI EKONOMIKI nr. 8/1973, N. Teapkin scoate în evidenţă importanţa pentru ştiinţa economică a descoperirii dublului caracter al muncii şi consideră nejuste unele caracterizări făcute în literatura sovietică de specialitate cu privire la faptul că munca ar fi dobîndit acest dublu caracter o dată cu apariţia producţiei de mărfuri, că într-o economie nemarfară natura socială a muncii s-ar exprima nemijlocit în munca concretă, că în comunism, cu dispariţia producţiei de mărfuri, munca va înceta să poarte un caracter dublu şi că, chiar în socialism, dat fiind că producţia se face pe seama societăţii, nu are loc şi nu se poate produce dedublarea ei. Munca, spune N.T., are întotdeauna un caracter concret — care se dezvoltă istoriceşte — şi un caracter general, social. În condiţiile producţiei de mărfuri, caracterul general, social al muncii se exprimă sub forma muncii abstracte. Ca în orice altă orînduire, şi în socialism munca îşi păstrează dublul caracter — concret şi general — social. Cu lichidarea producţiei de mărfuri — spune autorul — dispare caracterul abstract al muncii, dar nu şi caracterul ei social. Munca abstractă sau altă formă de manifestare a muncii sociale nu are acest caracter numai pentru că este o cheltuială de forţă de muncă în general. Nu uniformitatea fiziologică a muncii, ci condiţiile economice determină tipul de muncă socială şi forma ei de manifestare.

ACUMULARE ŞI CONSUM

creştere economică

ORIZONTUL DE TIMP ÎN MODELELE DE OPTIMIZARE (I)

IN LITERATURA economică din ţara noastră şi din alte ţări s-a pus în discuţie încă cu mulţi ani în urmă problema elaborării diferitelor criterii care să stea la baza determinării lungimii perioadei pentru care se urmăreşte maximizarea fondului de consum. Prof. Em. Dobrescu menţionează o serie de criterii *), iar în cadrul discuţiilor pe marginea lucrării sale „Corelaţia dintre acumulare şi consum", organizate de revista „Probleme economice", s-au adus precizări suplimentare în ce priveşte elementele şi criteriile care trebuie să stea la baza definirii orizontului de timp.

În cele ce urmează nu vom aduce argumente în plus asupra tăriei sau ponderii unuia sau altuia din criterii, ci vom arăta, pe baza unor materiale apărute în ultimii ani **), pe de o parte, influenţa mărimii orizontului de timp (inclusiv a mărimii stocului final de fonduri) asupra rezultatelor finale — de unde rezultă caracterul destul de labil al orizontului de timp în modelele intertemporale —, iar, pe de altă parte, necesitatea adoptării modelelor cu orizont de timp nedefinit şi combinarea acestora cu modele intertemporale.

PENTRU a construi un model intertemporal de optimizare trebuie precizate şi selectate două chestiuni: a) termenul final de planificare T; b) stocul final de fonduri de producţie per capita k_T.

Un criteriu unic şi riguros pentru evaluarea acestora nu există şi, după părerea noastră, nici nu poate fi găsit. Orice argumente s-ar aduce pentru o variantă sau alta sînt de natură mai mult sau mai puţin subiectivă. Şi acest lucru nu ar avea prea mare importanţă dacă variantele alese ar influenţa doar cu puţin rezultatele finale. Însă, în mod surprinzător, aceste variante, fie că este vorba de lungimea perioadei de planificare T, fie de mărimea stocului final de fonduri per capita k_T, influenţează în mod substanţial rezultatele.

Pentru a demonstra acest lucru, vom apela la un model simplu de optimizare a creşterii economice cu variabile exprimate per capita:

$$\mathrm{Max}\,J(k) = \int_{t=0}^{t=T} u(c)\,dt \qquad (1)$$

unde

$$c = f(k) - \dot{k} - nk \qquad (2)$$

avînd restricţiile:

$$k(0) = k_0 \qquad (3)$$

$$k(T) = k_T \qquad (4)$$

numite şi condiţia de transversalitate. Evident: u (c) — utilitatea de consum care se însumează în intervalul de timp indicat: $t \in [0, T]$; c — consum per capita; f(k) — output per capita; $\dot{k}$ — creşterea nivelului de înzestrare cu fonduri per capita $\dot{k} = \frac{dk}{dt}$; nk — sporul de fonduri k cerut de sporul natural al populaţiei (n) la nivelul actual de înzestrare tehnică; k_0 — stocul iniţial de fonduri per capita; k_T — stocul final de fonduri per capita.

Conform problemei date se caută deci valoarea extremală a funcţiei k_T în condiţiile maximizării funcţionalei J (k). Condiţia necesară pentru valoarea extremală este satisfăcută prin aplicarea ecuaţiei lui Euler:

$$F_k - \frac{d}{dt} F_{\dot{k}} = 0 \qquad (5)$$

ale cărei elemente:

$$F = u[f(k) - \dot{k} - nk] \qquad (6)$$

$$\mu = u'(c) = \frac{du}{dc} \qquad (7)$$

$$F_k + \mu\,[f'(k) - n] \qquad (8)$$

$$F_{\dot{k}} = \mu[-1] = -\mu \qquad (9)$$

$$\frac{d}{dt} F_{\dot{k}} = -\dot{\mu} \qquad (10)$$

introduse în ecuaţia de principiu (5) de mai sus, dau următoarea relaţie:

$$\mu\,[f'(k) - n] + \dot{\mu} = 0 \qquad (11)$$

$$\dot{\mu} = -\mu\,[f'(k) - n] \qquad (12)$$

Această ecuaţie diferenţială împreună cu relaţia

$$\dot{k} = f(k) - nk - c(\mu) \qquad (13)$$

constituie sistemul de două ecuaţii diferenţiale în μ şi k care pot fi analizate grafic.

Însă ecuaţia (12) de mai sus se poate exprima în c (consum) în loc de μ (utilitatea marginală a consumului). Fireşte, acest lucru este posibil întrucît cele două elemente (c şi μ) se află în relaţie reciprocă. Pentru aceasta vom introduce noţiunea de elasticitate a utilităţii marginale în raport de consum, notată cu

$$\epsilon = -\frac{d\mu}{dc} : \frac{\mu}{c} \qquad (14)$$

$$\epsilon = -\frac{\mu'(c)\cdot c}{\mu} \qquad (15)$$

în care $\mu = \frac{du}{dc}$, $\mu = \mu(c)$, $\mu'(c) = \frac{d\mu}{dc} = u''(c)$

$$u''(c) < 0.$$

Să introducem de asemenea derivata în raport cu timpul:

$$\mu'_c = \mu(c)\cdot\dot{c} \qquad (16)$$

$$\mu(c) = \frac{\dot{\mu}}{\dot{c}} \qquad (17)$$

Acum să revenim la relaţia (15) de mai sus, care se mai poate exprima şi astfel:

$$\frac{1}{\mu} = -\frac{c}{\epsilon\mu} \qquad (18)$$

$$\mu' = -\epsilon\frac{\mu}{c} \qquad (19)$$

În locul lui μ din (19) vom introduce valoarea sa corespunzătoare din (17)

$$\frac{\dot{\mu}}{\dot{c}} = -\epsilon\frac{\mu}{c} \qquad (20)$$

obţinînd:

$$\dot{\mu} = -\epsilon\mu\frac{\dot{c}}{c} \qquad (21)$$

Acum în relaţia (12) de mai sus vom introduce valoarea lui μ şi vom obţine:

$$-\epsilon\mu\frac{\dot{c}}{c} = -\mu\,[f'(k) - n] \qquad (22)$$

care, după ce o supunem următoarei transformări

$$\frac{\dot{c}}{c} = \frac{\mu}{\epsilon\mu}[f'(k) - n] \qquad (23)$$

obţinem ecuaţia diferenţială în c:

$$\dot{c} = \frac{c}{\epsilon}[f'(k) - n] \qquad (24)$$

care împreună cu

$$\dot{k} = f(k) - nk - c \qquad (25)$$

formează sistemul de ecuaţii diferenţiale în c şi k.

În vederea trecerii la analiza problemei propriu-zise pusă spre discuţie va trebui soluţionat sistemul de ecuaţii diferenţiale de mai sus, lucru pe care îl vom face în numărul următor.

dr. A. IANCU

I.C.E.

*) Em. Dobrescu, Corelaţia dintre acumulare şi consum, Ed. Politică, Bucureşti, 1971, pp. 79—80.

**) Ne referim în special la următoarele lucrări: Ph. Neher, Economic Growth and Development, John Hiley Sons Inc. New York 1971; G. Hadley şi M Kemp, Variational Methods in Economics, North Holland, Amsterdam 1971; E. Burmeister şi R. Dobbel, Mathematical Theory of Economic Growth, The Macmillan Company, 1970, New York; K. Sato, On the Adjustment Time in Neo-classical Growth Models, The Review of Economic Studies, Nr. 95/1966 (July).

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Criza ştiinţei economice occidentale

ACESTA ESTE UN TITLU ce revine azi frecvent în dezbaterile occidentale privitoare la starea ştiinţei economice occidentale. Că ea se află în criză pare un adevăr de necontestat nu numai pentru criticii ei de stînga, dar chiar şi pentru proprii creatori şi susţinători. Oskar Morgenstern se întreabă dacă ştiinţa economică este exactă şi-şi pune problema scoaterii ei din ghetto-ul matematic apreciind că econometria, de exemplu, „a produs un volum important de opere teoretice, dar rare sînt aplicaţiile experimentale care să permită extragerea a ceea ce este necesar: o imagine a modului cum funcţionează în mod real sistemele economice ale diverselor ţări". Vasili Leontief relevă starea ştiinţei economice precizînd şi el că „în nici un alt domeniu al cercetării empirice nu s-a făcut atîta caz de aparatul statistic atît de masiv şi de rafinat pentru rezultate atît de mediocre" ca în ştiinţa economică. Joan Robinson şi-a axat expunerea sa la Asociaţia Econometriştilor Americani pe tema „celei de-a doua crize a ştiinţei economice".

Literatura pe problema crizei ştiinţei economice burgheze s-a amplificat mult în anii actualului deceniu. Numai în ziarul „Le Monde" s-a publicat o suită de articole dintre care amintim: H. Hamon „Que faut-il enseigner?" din 8 mai 1970, R. Passet „Une science tronquée" din 12 ian. 1971, J. Attali „Un age mythologique" din 11 ian. 1972, M. Guillaume „Les silences des théoriciens" din 4 aprilie 1972, C. Goux „Les illusions d'une génération" din 12 dec. 1972, E. Claassen „Les hommes politiques face aux modèles des économistes" din 16 mai 1972, J. Lesourne „Un programme pour les économistes" şi Pierre-Louis Reynaud, „Transcender les options politiques" din 26 iunie 1973. În 1968 s-a constituit în S.U.A. „Union for radical political economics", printre ale cărei sarcini stă şi critica ştiinţei economice burgheze, însoţită de eforturi de reelaborare a teoriei economice în conformitate cu noua înfăţişare a lumii contemporane.

La 19 mai 1973 s-a întrunit la Paris prima Adunare generală a „Asociaţiei pentru critica ştiinţelor economice şi sociale". Asociaţia şi-a fixat ca scop să reunească „economiştii care au ca minimum comun situarea sau considerarea lor pe poziţii de ruptură faţă de tradiţia dominantă şi de punere în discuţie a problemei neutralităţii politice şi a obiectivităţii ştiinţei economice". Trei dintre economiştii iniţiatori ai „Asociaţiei" — este vorba de Suzanne de Brunhoff, cercetător la C.N.R.S.; Michel Beaud, profesor de economie politică la Universitatea Paris VIII şi Claude Servolin, cercetător principal — au elaborat un articol — manifest şi l-au publicat în „Le Monde" din 22 mai 1973 sub titlul „Criza ştiinţei economice". Elaboratul celor trei iniţiatori ai „Asociaţiei" se impune prin prospeţimea ideilor şi prin realismul critic de care-i străbătută abordarea controversatei probleme a crizei ştiinţei economice burgheze. „Cert este, îşi încep autorii materialul-manifest, că există o criză" [1], dovada constituind-o numeroasele critici din diferite direcţii, din interior şi din exterior, ale ştiinţei economice burgheze. Dar criza este în chip variat percepută de economiştii diverselor orientări.

O primă orientare este cea a „ortodoxiei academice", adică a economiştilor oficiali, ataşaţi integral capitalismului. Percepînd criza, aceştia o leagă de defecţiuni în informare şi în prelucrarea datelor, sau în pregătirea şi utilizarea cadrelor. „Autocritica" lor se încheie cu propuneri de perfecţionare a cadrului instituţional de dotare tehnico-materială a cercetării şi alte îmbunătăţiri în acest sens. Fundamentele ştiinţei economice burgheze nu sînt puse în discuţie. Acest gen de „autocritică" se întîlneşte la majoritatea economiştilor nemarxişti occidentali începînd cu Samuelson, Solow, Morgenstern, Leontief, H. Guitton, Cairncross.

Altă orientare este cea a „criticii interne" a ştiinţei economice burgheze, care pune sub semn de întrebare o seamă de postulate însoţite de cerinţa unei renovări substanţiale a acesteia. Caracteristice pentru această orientare sînt criticile adresate de J. Robinson, Fr. Perroux, H. E. Phelps-Brown, G. Myrdal, K. Boulding etc.

Cele două orientări promovează o critică din interior, dar de pe poziţii diferite, fapt care le diferenţiază în conţinut.

Alte orientări critică ştiinţa economică burgheză din exterior. În afară de critica marxistă, mai există orientarea radicală de stînga. În continuare ne vom ocupa de ultima orientare.

Radicalii de stînga pleacă de la ideea că fenomenul de criză este legat de „inadecvarea ştiinţei economice actuale la înţelegerea problemelor, dificultăţilor, crizelor... societăţii capitaliste contemporane". Dar această inadecvare ei n-o văd în probleme instituţionale, de organizare sau dotare a cercetării economice, ci în însăşi poziţia de clasă şi ideologică a economiştilor, în fundamentele ştiinţei economice pe care o profesează.

Criticii radicali de stînga socotesc că criza ştiinţei economice este o criză politică: un număr în creştere de economişti burghezi se îndepărtează de poziţiile conformismului tradiţional. Aceştia, „refuzînd rolul de savanţi-fantome, însărcinaţi să dezvolte teorii alibi, au din ce în ce mai mult grijă să studieze realităţile fundamentale ale sistemului capitalist (producerea şi apropierea valorii, sistemul de oprimare pus în funcţiune de clasele dominante, natura reală a statului); şi această criză politică este strîns legată de crizele şi de luptele sociale care au loc în societăţile capitaliste". Ieşirea din criză este văzută de radicali în elaborarea unei noi ştiinţe economice, care să plece de la realităţile exploatării şi ale inechităţilor flagrante ale capitalismului.

Criza ştiinţei economice burgheze nu este unicauzală şi nici unidimensională. Dînd expresie divorţului dintre necesităţile obiective fundamentale ale dezvoltării ştiinţei în epoca noastră şi practicile economiştilor burghezi, închistaţi în opticile înguste ale redresării şi apărării capitalismului, ea se proiectează ca un fenomen major al ştiinţelor despre societate, cu multiple cauze şi vaste implicaţii ce-şi aşteaptă în continuare elaborarea.

prof. dr. I Nicolae-VĂLEANU

1) Suzzane de Brunhoff, Michel Beaud, Claude Servolin. La crise de la science économique. În: „Le Monde" nr. 8818 din 22 mai 1973, pag. 24. Mai departe vom cita de aci fără indicarea sursei.

știință și societate

ECONOMIA ȘI ECOSISTEMUL

ÎNTR-O ERĂ în care miracolul sintezelor, al prelucrărilor de mare rafinament și al sofisticărilor neașteptate pe care le suferă materiile prime este prezent pretutindeni, sîntem adesea tentați să credem că rolul naturii în activitatea economică scade pînă la a deveni neînsemnat.

Relațiile om-mediu, statornicite încă de la începuturile genezei lui **Homo sapiens**, au cunoscut desfășurări și metamorfoze care au mers în sensul micșorării dependenței ființei umane de capriciile a tot ceea ce o înconjură. Progresul tehnic a înaintat încet, timid, stîngaci pînă cînd pe baza unor îndelungate căutări, acumulări și sacrificii s-a deslănțuit în realizări de dimensiuni uriașe, greu de închipuit cu ani în urmă : o epocă de industrializare fără precedent, baraje imense, exploatări submarine de petrol, insule artificiale, crearea de soiuri și rase extrem de productive, aventura cosmică, planuri de a modifica în mare parte clima Planetei, iată un șir din nesfîrșitele creații ale progresului tehnic-științific. Iar concluzia, care pare logică, firească și simplu de definit, ar spune că dependența omului de natură s-a sfîrșit, că el nu mai este tributar decît propriului său destin. Dar, ca de cele mai multe ori, iluziile se nasc din lucruri care par simple și sigure. În realitate, interrelațiile om-mediu n-au slăbit și n-au dispărut ci poate doar s-au evazat întunecate de strălucirea cuceririlor umane. Omenirea nu se poate despărți de natura care l-a creat, i-a fost și îi este un permanent model, sursă de hrană și de materii prime ; ea poate face însă ca fenomenele de adversitate pe care marile forțe ce sălășluesc pe Terra și în Cosmos să fie mai rare, mai puțin păgubitoare ; poate face ca natura să fie mai darnică, mai bogată, mai frumoasă pentru ca în felul acesta să-i folosească mai deplin. Dar, istoria poluărilor de toate felurile ne poate arăta multe din eternele frontiere care au împiedicat, în diferite maniere și grade, folosirea rațională a mediului și a naturii, în general. Ultimele decenii au arătat că Pămîntul a început să se „micșoreze“ repede : populația a trecut de 3 miliarde și locurile necălcate de pe glob au devenit extrem de rare. Deșeurile lumii contemporane au ajuns să fie imense, să depășească adesea, în multe părți, puterea de purificare a naturii. Pămîntul tinde să fie sărăcit de păduri și de pește, de combustibil și de vînat. Iar, în condițiile acestea, el trebuie să hrănească nu 5 milioane de oameni, ca în paleolitic, ci peste 3 miliarde acum și peste 7 miliarde în anul 2.000. Natura nu poate suporta asemenea imixtiuni în complicatele sale legi. De aici necesitatea cunoașterii și folosirii ecologiei în amenajarea și păstrarea mediului în așa fel încît umbrele care pot întuneca viitorul Terrei să se risipească.

ECOLOGIA este o ramură relativ nouă a biologiei și studiază raporturile pe care organismele le întrețin cu mediul înconjurător. Aceste raporturi exprimă influențele reciproce pe care mediul fizic, animalele și plantele și le aduc fără încetare ; concomitent, ele cuprind toate relațiile de vecinătate dintre indivizi și specii. **Mediul** reprezintă fondul pe care se desfășoară ansamblul de fenomene pe care-l studiază ecologia, el avînd deopotrivă un sens topografic (locul sau **biotopul)** și, mai ales, un sens funcțional, pe care-l imprimă factorii energetici (căldura, radiațiile), trofici (apa și materiile nutritive) și mecanici (ploaia și vîntul). Unitatea de bază a acestei științe este **ecosistemul**, ansamblul de acțiuni reciproce ce se petrec între numeroase ființe și mediul lor, într-un anumit biotop, un angrenaj de relații care se stabilesc între lumea vegetală și lumea animală sub oblăduirea acelorași factori fizici. Structura ecosistemului este caracterizată de 4 mari componente și anume : una **abiotică**, reprezentată de resursele energetice și trofice ale mediului, o **alta producătoare de materie organică** (plantele), o alta **consumatoare** (animalele vegetariene și carnivore) și ultima constituită din **microflora și microfauna solului** care descompun și mineralizează deșeurile organice pentru ca marile cicluri din natură să reînceapă.

Fiecare ecosistem are a anumită productivitate exprimată printr-o biomasă de o anumită calitate. Lacurile reci, nordice cu păstrăvi din S.U.A. au, în medie, 6.200 kg de pește pe km^2, în timp ce lacurile mai sudice, din aceeași țară au o biomasă dublă ; substanța uscată în prerie poate fi de cîteva mii de kg/ha și de zeci de mii kg/ha într-o pădure. Aceste productivități diferite sînt menținute printr-un anume echilibru între specii, între acestea și mediul lor. O descumpănire a balanței printr-o intervenție nechibzuită duce, de cele mai multe ori, la distrugerea ecosistemului, la scăderea productivității și calității sale. De aceea, echilibrele biologice trebuie păstrate și îmbunătățite ca urmare a cunoașterii exacte a ecologiei, a cărei importanță economică este enormă.

Se știe, de pildă, că peste 80% din plante sînt fecundate grație polenizării făcute de insecte și că fără existența acestora s-ar pierde un important potențial economic. S-au descris mai mult de 800.000 de specii de diferite insecte, dintre care cele mai multe trăiesc pe seama vegetației ; este de asemenea cunoscut însă că 98—99% din aceste specii de insecte, potențial dăunătoare plantelor, sînt controlate de alte insecte, inamici de totdeauna. Omul a tulburat echilibrul biologic natural în multiple feluri, de la înlocuirea pădurilor alcătuite din mai multe esențe cu păduri de o singură specie la monocultura intensivă, rentabilă din punct de vedere practic imediat. Introducerea unui asemenea sistem de cultivare a terenurilor a stricat echilibrul din natură și a favorizat dezvoltarea insectelor păgubitoare ; a fost nevoie apoi să se treacă la distrugerea acestor dăunători folosindu-se substanțe chimice dintre cele mai diverse. Dar frînînd speciile parazite, tratamentele chimice au omorît, de asemenea, speciile utile, inclusiv paraziții și prădătorii dăunătorilor ; foarte adesea s-au constatat fenomene de rezistență sporită tocmai la acele insecte (sau la alte microartropode) pe care dorim să le eliminăm. Mai mult: unele insecte, care la origine nu cauzau pagube pentru că paraziții și prădătorii le țineau sub control, se dezvoltă vertiginos atunci cînd dușmanii lor sînt decimați de substanțele chimice și devin extrem de dăunătoare.

În toate aceste cazuri lupta biologică favorizată de om poate restabili echilibrul natural. Și iată dovada. În Africa occidentală, larva unui gîndac **(Coelaenomenodera elaeidis)**, dăunător al palmierului de ulei, trăiește în grosimea frunzelor. În lupta contra adulților care-și depun ouăle s-au făcut repetate tratamente chimice iar rezultatul a fost că... toți paraziții dăunătorului au dispărut, în timp ce el a devenit rezistent și s-a înmulțit rapid devenind foarte păgubitor ; pe de altă parte, în uleiul de palmier s-au identificat insecticide în cantități de peste 8 ori doza admisă ! Adevărata soluție a fost aducerea de la o distanță de 10.000 de km (din ins. Fiji) a unei alte insecte (din ordinul albinelor) **Pleurotropis parvulus**, parazit al gîndacului **Coelaenomenodera**, care a restabilit cu repeziciune echilibrul natural, cu toate implicațiile sale economice.

Folosirea **nerațională** a bogatului arsenal chimic (această uriașă și utilă creație a progresului științific și tehnic) păgubește ecosistemele, dăunînd astfel economia. Ca urmare a poluării mediului, adesea sute de hectare agricole sînt compromise în jurul unor platforme industriale, păduri întinse s-au uscat din cauza fumurilor toxice în R. F. Germania, fructele sînt depreciate alături de cimenterii, bioxidul de sulf din cărbuni și de la fabricile de acid sulfuric corodează sănătatea oamenilor, hidrocarburile — considerate cancerigene — se răspîndesc odată cu plumbul din milioane de autovehicule ; creșterea animalelor este compromisă în multe zone pentru că pășcutul dă unele maladii foarte grave cum ar fi fluoroza sau intoxicațiile cu plumb ; multe ape au devenit improprii irigațiilor în multe părți iar viața în ele s-a împuținat fără încetare. Alături de aceste evidente manifestări ale poluării există primejdii încă și mai mari. Răspîndirea noxelor poate fi universală iar acumularea lor insidioasă poate duce la neprevăzute efecte genetice și fiziologice. Privind întreaga viață și omul, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, acțiunea negativă a poluării afectează economia, în totalitatea ei.

De aceea, pretutinderi, se pune problema îmbinării muncii biologilor și economiștilor pentru a valorifica (fără a epuiza) potențialul Terrei. Pentru că este evident că „economistul poate calcula cu mare precizie cîți bani va da hectarul cutare dacă va fi cultivat cu planta **x** și cît va da cultivat cu planta **y** dar nu va spune **cîți** ani va rodi, **dacă** va mai da ceva după un număr de ani și **ce** va da“ (E. Merdinger) ; naturalistul știe însă că fiecare ținut are o anumită vocație naturală care reclamă o anume (și nu oricare) valorificare. În acest sens putem aprecia faptul că în țara noastră a fost adoptată anul acesta de către Marea Adunare Națională, Legea privind protecția mediului înconjurător.

Reducerea poluărilor, este în primul rînd, o chestiune a industriei care le produce ; majoritatea legislațiilor prevăd ca toate construcțiile pentru protecția aerului sau a apei să fie finanțate de unitățile și uniunile industriale, ele făcînd parte integrantă din cheltuielile de investiție industrială. În România, de pildă, costul instalațiilor de epurare a emisiunilor de pulbere are o pondere variind între 12 și 16% în cocserii și între 15 și 20% în oțelării din totalul cheltuielilor de utilare. Pentru stimularea protecției mediului, economiștii au pus în acțiune, în multe părți ale lumii, o politică a impozitelor și a dobînzilor favorabilă acelor unități care nu poluează natura ; o politică în care diferitele materii recuperabile din deșeuri și din poluanți se bucură de prețuri avantajoase care aduc beneficii duble : se trag avantaje economice din bunurile provenite din poluanți și — în același timp — se lichidează aceștia din urmă.

ÎN PRIVINȚA problemelor legate de prezervarea mediului, foarte mulți economiști socotesc că măsuri eficiente nu pot exista **în afara unui cadru planificat central**, cuprinzînd toate sectoarele de activitate. Ei au solicitat colaborarea cercetătorilor naturii, a organelor competente și a opiniei publice pentru fixarea unei optime politici a mediului. În explicarea fluxului de bunuri într-o economie care ia în considerare, în totalitate, elementele mediului, reluăm succint diagrama și esența unui raport suedez prezentat Colocviului Comuniunii Economice pentru Europa de la Praga 1971. Potrivit acestui raport, problema principală într-un asemenea angrenaj constă în aceea că bunurile mediului sînt repartizate altfel decît prin mecanismele obișnuite ale pieței și că efectele potențiale ale unei repartiții rele pot fi deosebit de grave.

Pentru păstrarea mediului s-au propus diferite soluții printre care: a. includerea bunurilor mediului în sistemul prețurilor prin extinderea dreptului de proprietate socială ; b. măsuri și reglementări aplicabile diverselor activități de producție prin interzicerea lor în anumite zone, reguli relative la cantitățile maxime de resurse utilizate și la deșeurile produse; c. o politică de impozite și subvenții care să favorizeze pe protectorii naturii ; d. crearea prin educație și învățămînt a unei conștiințe a mediului care să decidă întotdeauna nu planuri de operații practice, pentru profilul particular, ci planuri vizînd profilul social.

Cercetările de biologie au adus însemnate diminuări pierderilor provocate de poluări și sînt absențe de neconceput atunci cînd se planifică amenajarea și folosirea mediului. Combinarea combaterii biologice cu metodele chimice, așa numita **luptă integrată**, s-a dovedit eficace contra dăunătorilor și bolilor și a păstrat la nivele neînsemnate substanțele care puteau fi nocive în produsele destinate publicului.

Studii complexe biologice (care pot forma prognoze pentru evoluția în timp a ecosistemelor și a productivității lor) și economice pot determina ceea ce numeam mai înainte „vocația naturală“ a unor ținuturi și pot da eficiență economică optimă într-un cadru neafectat de degradare și poluare. Pe de altă parte, cercetările economice pot da adevărata măsură a pagubelor provocate mediului de folosirea nerațională a resurselor naturale și de impurificările de tot felul.

O analiză de perspectivă, cu dimensiuni biologice, a exploatării resurselor naturale într-un mediu ambiant prosper poate fi piatra de fundație a unui nou domeniu de studiu al economiei ; un domeniu cu mari perspective într-o problemă esențială, în care amînările sînt nefaste și în care există foarte multe din elementele care pot asigura o dezvoltare multilaterală și armonioasă. Ecologia și protecția mediului devin astfel probleme ale economiei.

dr. Al. IONESCU
Institutul de științe biologice

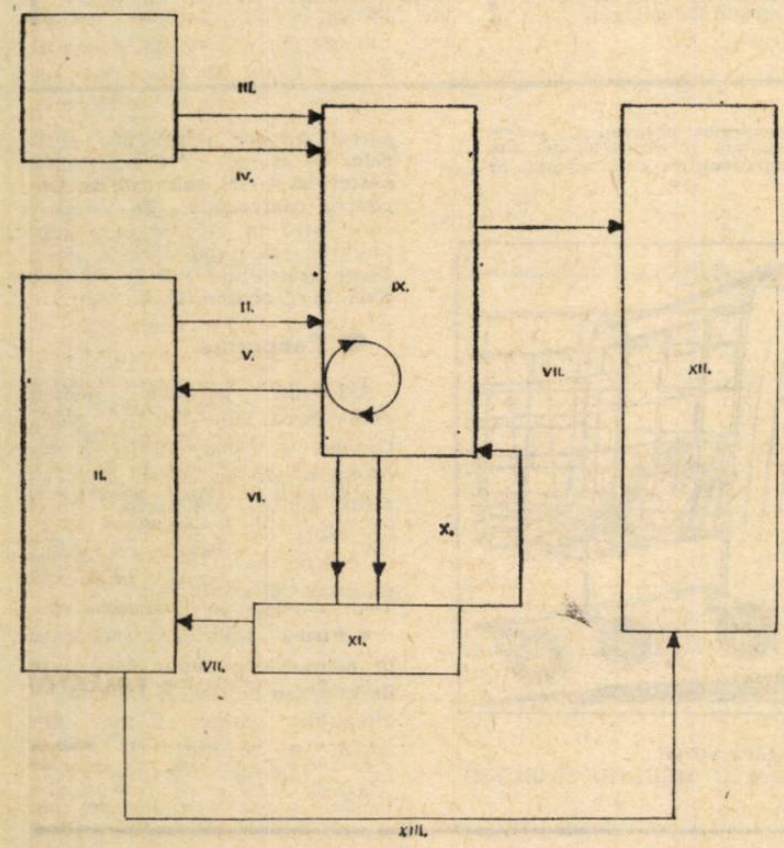

DIAGRAMA SIMPLIFICATĂ A FLUXULUI DE BUNURI

I Resurse care nu aparțin mediului natural ; **II** Bunuri ale mediului natural ; **III** Materii prime ; **IV** Mîna de lucru ; **V—VI** Deșeuri netratate ; **VII** Deșeuri tratate ; **VIII** Activitatea de producție ; **IX** Producția intermediară ; **X** Alte bunuri ; **XI** Tratarea deșeurilor ; **XII** Consumatorii (consumația finală) ; **XIII** Servicii datorate mediului.

Protecția mediului ambiant în lume

Ciclu de cursuri privind distrugerea deșeurilor prin combustie

Institutul francez de combustibili și energie (I.F.C.E.) organizează un ciclu de cursuri privind distrugerea prin combustie a deșeurilor lichide, solide și gazoase.

Acest curs se înscrie în preocuparea generală a institutului privind protecția mediului înconjurător și economia de energie, oferind — prin posibilitățile de recuperare termică — tehnici de distrugere a deșeurilor de origine industrială sau urbană.

Programul este conceput din inițiativa inginerilor și tehnicienilor, a administrației publice, colectivelor locale și întreprinderilor industriale interesate în construcția, instalarea ,exploatarea sau controlul echipamentelor. Programul, care se bucură de concursul specialiștilor de la Ministerul pentru protecția naturii și a mediului înconjurător și de la centrele de cercetări sau control, are drept scop punerea la punct a unui sistem bazat pe prezentarea datelor și tehnicilor de lucru ce reies din rezultatele celor mai recente cercetări. Conferințele vor fi completate cu cercetarea îndeaproape a instalațiilor respective, — menționează publicația „Chemie et Industrie“.

Prelucrarea reziduurilor

Oamenii de știință din Ucraina au elaborat proiectul modalității de prelucrare complexă a reziduurilor industriale și transformării lor în substanțe inofensive. O astfel de prelucrare poate fi realizată pe scară mare. Experiența a fost realizată în orașul Zaporojie — mare centru al industriei metalurgice din Ucraina. Toate reziduurile solide, lichide și gazoase din întreprinderile orașului au fost strînse într-un „cazan“. S-a stabilit astfel că prin simpla amestecare a 68 de substanțe toxice ele s-au neutralizat reciproc în totalitate. În amestecul astfel obținut a fost adăugat nisip, iar pe locul respectiv a fost însămînțat grîu, obținîndu-se o recoltă bună. Oamenii de știință consideră că acest sistem de prelucrare a reziduurilor oferă noi posibilități în protecția mediului ambiant.

Industria „antipoluării“

ÎN Japonia, una dintre țările în care poluarea mediului înconjurător a ajuns la cote înalte, se dezvoltă rapid și o industrie producătoare de mijloace pentru combaterea acestui fenomen. La începutul anului curent, aproape 500 de întreprinderi acopereau cerințele în creștere ale acestui segment de piață, iar după unele previziuni, cifra de afaceri a industriei „antipoluării“ din Japonia ar putea să crească de la 720 milioane dolari în 1971 la 3,8 miliarde în 1977. Importante investiții necesită lucrările de cercetare, specifice acestui domeniu, efectuate atît de firmele industriale, cît și de organisme de stat ca Agenția pentru știință și tehnologie, Agenția pentru mediul înconjurător, Ministerul Agriculturii, Ministerul Industriei și Transporturilor ș.a.

economie mondială

CURS ASCENDENT AL RELAŢIILOR ECONOMICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ŢĂRILE LATINO-AMERICANE

ŢARA NOASTRĂ promovează consecvent o politică de extindere a comerţului şi colaborării economice tehnice şi ştiinţifice cu celelalte ţări socialiste, cu toate statele lumii, conjugînd propriile eforturi de dezvoltare cu participarea la circuitul mondial de valori materiale şi ştiinţifice, la diviziunea internaţională a muncii. În cadrul intensificării generale a relaţiilor economice externe ale ţării noastre schimburile comerciale cu ţări din Asia, Africa, America Latină au înregistrat, în ultimii ani, un ritm înalt de creştere, superior creşterii de ansamblu a comerţului nostru exterior. Astfel schimburile României cu ţările din America Latină au crescut de peste cinci ori în perioada 1966—1972.

În acest an volumul schimburilor noastre comerciale cu Ecuador şi Columbia a crescut cu 71% şi respectiv cu 41% faţă de anul 1967, schimburile cu Argentina au fost de două ori mai mari decît în 1967. În totalul comerţului exterior al Argentinei cu ţările socialiste, ţara noastră, participînd cu 10% din total, ocupă locul patru după U.R.S.S., R.P. Polonă, R. S. Cehoslovacă. Încă în 1970 volumul schimburilor comerciale cu Brazilia şi Cuba era de 3 ori mai mare decît în 1966 iar pentru 1973 se prevede ca volumul schimburilor noastre cu Cuba să crească cu 63% faţă de 1972.

În scopul adîncirii şi diversificării relaţiilor economice dintre România şi ţările din această parte a globului, în ultimii ani, dar în special începînd din 1967, au fost întreprinse o serie de acţiuni printre care un rol deosebit l-au avut vizitele la nivel guvernamental.

Ca urmare a acestor contacte la nivel guvernamental au fost semnate acorduri comerciale cu Cuba, Columbia, Peru, Argentina, Costa Rica, Brazilia, Uruguay şi Bolivia. A fost de asemenea semnat un document interguvernamental privind desfăşurarea schimburilor comerciale cu Venezuela.

Cu Cuba, Peru, Columbia şi Bolivia s-au încheiat separat şi acorduri de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică.

De asemenea, a fost semnat un aranjament anual de plăţi între Banca Română de Comerţ Exterior şi Banca Centrală a Ecuadorului.

România exportă în ţările respective mai ales autoturisme de teren, tractoare, îngrăşăminte chimice, instalaţii de foraj, maşini-unelte etc., sprijinind astfel efortul lor de industrializare, şi importă cacao boabe. banane (Ecuador), piei de bovine, tananţi (Argentina), făină de peşte, cafea. minereuri (Peru) etc.

Politica ţărilor latino-americane de dezvoltare a industriilor naţionale, creează, de asemenea, un cadru favorabil intensificării acţiunilor de cooperare internaţională, cu avantajele pe care acestea le aduc pentru accelerarea progresului economic.

Pe linia cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice între România şi ţările latino-americane s-au realizat o serie de acţiuni în domeniul minier, petrolier, construcţii de maşini şi altele. Tot pe această linie au fost create: în Venezuela în martie 1971 un consorţiu mixt în domeniul forajului petrolier ; în Peru un birou de ingineri în scopul dezvoltării cooperării în domeniul minier, precum şi societatea mixtă „CONINSA" la Lima pentru vînzarea produselor industriei noastre constructoare de maşini.

O contribuţie însemnată la dezvoltarea schimburilor economice o au şi secţiile mixte de relaţii externe pe ţări organizate în cadrul Camerei de Comerţ şi care cuprind ca membri pe toţi exportatorii şi importatorii interesaţi în comerţul pe pieţele respective. Pînă în prezent, în cadrul Camerei de Comerţ a R. S. România au luat fiinţă 20 de asemenea secţii, precum şi o secţie pentru întreaga America Latină, căreia îi corespund în ţările latino-americane comitete sau secţii pentru promovarea comerţului cu România.

Prin participarea ţării noastre cu o gamă variată de produse la ultimele ediţii ale tîrgurilor internaţionale de la Lima, Bogota etc., am putut face cunoscute produsele noastre importatorilor din această parte a globului. De asemenea în 1971, la Caracas, în Venezuela, a fost organizată o expoziţie cu produse industriale româneşti. De remarcat că unele ţări latino-americane ca Cuba, Argentina, şi altele au participat la ultimele două ediţii ale Tîrgului Internaţional de la Bucureşti. De asemenea, pe linia intensificării cunoaşterii reciproce şi dezvoltării schimburilor comerciale se înscrie şi recenta expoziţie de bunuri de consum organizată la Bucureşti şi Brasilia.

Asigurarea cadrului juridic necesar dezvoltării schimburilor comerciale se concretizează în prezent prin încheierea de noi acorduri comerciale şi de cooperare cu o serie de state latino-americane. Pe linia intensificării cooperării economice şi tehnice cu ţările latino-americane vor fi luate o serie de măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii de service, crearea de noi societăţi mixte, intensificarea activităţii de prospectare şi de participare la tîrguri şi expoziţii etc.

Dezvoltarea susţinută a economiei româneşti, precum şi sporirea potenţialului economic al ţărilor latino-americane constituie premisele favorabile lărgirii şi diversificării, în continuare, a relaţiilor economice între România şi aceste ţări. Vizita pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R., preşedintele Consiliului de Stat, o întreprinde într-o serie de state latino-americane deschide noi perspective valorificării acestor posibilităţi.

S. BOBULESCU
Gh. CARAIANI

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Perspectiva metalurgiei bulgare

ACUM douăzeci de ani a intrat în funcţiune prima uzină metalurgică din Bulgaria (lîngă oraşul Pernik), cu o capacitate proiectată de 70 mii tone de oţel şi 50 mii tone de laminate pe an. În 1975 această uzină (lărgită şi extinsă între timp), împreună cu Combinatul metalurgic de la Kremikovţi, vor produce circa 3 milioane tone de laminate, iar la sfîrşitul deceniului actual — 5 milioane tone.

• Utilaje pentru industria alimentară

ÎN anul 1970, în principalele şapte ţări capitaliste producătoare de utilaje pentru industria alimentară — S.U.A., R. F. Germania, Franţa, Anglia, Japonia, Olanda şi Italia — valoarea globală a acestei producţii s-a ridicat la peste 1,6 miliarde dolari (din care 806 milioane de dolari pentru S.U.A.). Se apreciază că în anul 1975, valoarea producţiei globale a aceloraşi ţări va depăşi 2,6 miliarde dolari, din care S.U.A. vor furniza utilaje pentru un miliard dolari, R.F.G. (în creştere rapidă) — 786 milioane de dolari, Franţa — 231 milioane, etc. În aceeaşi perioadă R.F.G. îşi va consolida poziţia ca cel mai important exportator de utilaje pentru industria alimentară, fiind urmată de S.U.A., Anglia, Suedia şi Italia.

• S.U.A.: Piaţa ambalajelor

CONFORM previziunilor evoluţiei vînzărilor de ambalaje în S.U.A. în deceniul actual, valoarea acestora ar urma să sporească de la 20 miliarde de dolari în 1970, la 32 miliarde în 1980, respectiv cu 60%. Deşi ambalajele din carton şi hîrtie se menţin valoric pe primul loc, vînzările acestora nu vor creşte decît cu circa 50% faţă de o creştere cu 80% a vînzărilor de ambalaje metalice, cu 94% a celor din sticlă şi cu aproape sută la sută a celor din mase plastice.

• Ascensiunea maselor plastice

ÎN Polonia, în perioada 1971-1975, producţia de mase plastice se va dubla faţă de cincinalul precedent. Pentru a se atinge în 1990 o producţie de 6,6 mil. tone mase plastice, între anii 1976-1990 se vor investi aproape 300 miliarde zloţi — adică de 4 ori mai mult faţă de investiţiile din cincinalul 1966-1970. Ca urmare a acestei dezvoltări, în anul 2000 producţia de mase plastice a Poloniei va fi de ordinul a 18 mil. tone (faţă de o producţie mondială estimată la 1 500 mil. tone), comparativ cu 0,5 mil. tone din 1975. Consumul de mase plastice pe un locuitor în Polonia va fi la acea dată de 129 kg faţă de 14,5 kg în anul 1975, iar pe plan mondial — de 250 kg, faţă de 12,9 kg.

NOTE

S.U.A.: Operaţiunea „resurse energetice"

PROBLEMA resurselor energetice ale S.U.A. a constituit obiectul unei ample dezbateri pe care preşedintele Richard Nixon a organizat-o, sîmbătă, la Casa Albă, cu principalii săi consilieri economici. După reuniune s-a anunţat adoptarea unui program în opt puncte, care, în termenii preşedintelui, „este destinat să evite transformarea într-o adevărată criză a actualei penurii cu care sînt confruntate S.U.A.". Programul de acţiune pus la punct de administraţie comportă patru măsuri legislative care necesită o acţiune de urgenţă a congresului şi patru măsuri administrative care vor intra neîntîrziat în vigoare.

Cele patru măsuri legislative sînt: autorizarea construirii conductei pentru transportul ţiţeiului din Alasca; construirea unor porturi în ape adînci, capabile să primească petroliere gigant; anularea limitărilor de exploatare a gazului natural, în scopul sporirii producţiei naţionale; autorizarea exploatării la suprafaţă a resurselor energetice, în speţă a cărbunelui şi şisturilor bituminoase, în pofida obiecţiilor celor însărcinaţi cu conservarea mediului ambiant.

Măsurile administrative, tot în număr de patru, se referă la: atenuarea standardelor stricte privind conţinutul de sulf, care reduc cantităţile de uleiuri folosite pentru încălzire; darea în exploatare a unor zăcăminte de petrol aparţinînd legal marinei S.U.A.; accelerarea programelor de folosire paşnică a energiei nucleare; cercetări privind darea în exploatare a unor noi şi vaste resurse de cărbune.

După cum a precizat preşedintele S.U.A., într-o conferinţă de presă, aplicînd acest program, Statele Unite vor putea fi capabile în următorii ani să-şi acopere, în cea mai mare parte, din rezervele proprii, necesarul de energie.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

• Conjuncturi, tendinţe în agricultură

Perspectivele recoltei mondiale. — *Perspectivele pe termen scurt pentru sezonul agricol 1973—1974 indică menţinerea penuriei şi a preţurilor ridicate la principalele materii prime, relevă F.A.O. într-un studiu anual al pieţei mondiale de materii prime. Se aşteaptă ca producţia mondială de grîu în 1973—1974 să fie simţitor mai mare decît anul trecut ca urmare a preţurilor ridicate şi a măsurilor de sporire a suprafeţelor însămînţate. Dar oferta de export va continua să fie mai mică decît cererea de import. Se aşteaptă creşterea producţiei la fasole, soia, seminţe de bumbac şi uleiuri de palmier, dar producţia la aproape toate celelalte uleiuri vegetale şi la uleiurile de peşte va fi probabil mai mică. Preţurile medii urmează să fie ceva mai ridicate.*

Prognoze cu privire la producţia mondială de grîu. — *Potrivit Consiliului internaţional al grîului, în anii agricoli 1973—1974 producţia de grîu a principalelor ţări producătoare va fi de 321 000 000 tone. Stocurile mondiale la sfîrşitul actualului an agricol se vor reduce la 23 000 000 tone. În acelaşi an, cerinţele mondiale de importuri de grîu vor fi de 66 000 000 tone, dar disponibilul pentru export va fi de numai 57 000 000 tone, deficitul provizoriu fiind evaluat astfel la 9 000 000 tone. În momentul de faţă nu sînt disponibile credite pe termen scurt pentru achiziţii de grîu.*

Guvernul S.U.A. a ridicat, începînd din 8 septembrie, cea mai mare parte a restricţiilor la exportul tuturor produselor agricole. — *Ministerul Comerţului a arătat că vor fi publicate licenţe pentru contractele de export care intră în vigoare la 8 septembrie sau după această dată. Toate restricţiile vor fi ridicate pînă la 1 octombrie.*

„Ca urmare a actualei evoluţii a condiţiilor economice, statele industrializate occidentale vor fi confruntate, în următorii doi ani, în măsură tot mai mare, cu spirala inflaţionistă". (Din raportul anual al F.M.I.).

O cursă fără sfîrşit...
(După THE INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE)

• Cooperare

Asistenţă peruană pentru exploatarea cuprului în Noua Guinee. — *Noua Guinee a acceptat oferta de asistenţă a Perului pentru extinderea minei de cupru de la Ok Tedi care ar conţine de la 150 pînă la 200 milioane tone minereu.*

• Firmă americană angajată în prospectarea unor zăcăminte de minereu de fier în Liberia. — *„Republic Steel Corp" din S.U.A. a precizat că filiala sa, „Liberia Mining Co.*

NEGOCIERILE G.A.T.T. SUB INFLUENȚA CONTENCIOSULUI MONETAR

CEI MAI MULȚI comentatori din presa occidentală presupuneau că în septembrie, la Tokio, unde potrivit calendarului prestabilit are loc acum ședința oficială inaugurală a tratativelor comerciale G.A.T.T. nu se vor putea manifesta augurii cei mai favorabili. De altfel, luînd cunoștință din comunicate, declarații și polemici de presă de pozițiile fundamental opuse adoptate de unele țări ale Comunității Economice Europene, pe de o parte, și de Statele Unite ale Americii pe de alta, presupunerea nu părea lipsită de temei. Încă la 27 iulie, în cursul ultimei întîlniri a Comitetului de pregătire a „Rundei Nixon", părțile și-au recunoscut diferendul, hotărînd fără convingere ca în septembrie, la Tokio, să folosească prilejul doar pentru o tentativă de arbitraj.

Este vorba în esență despre deosebirea punctelor de vedere cu privire la problemele politicii și practicii monetare internaționale, fără a căror rezolvare n-ar fi posibilă o liberalizare și normalizare a schimburilor comerciale. După cum se știe, dolarului american — care în sistemul stabilit la Bretton Woods îndeplinea rolul de monedă cheie a schimburilor și plăților interoccidentale — începînd din august 1971 Statele Unite i-au suspendat convertibilitatea, iar apoi, abandonînd politica parităților fixe, ele le-au lăsat în voia liberei fluctuații. În două rînduri de atunci S.U.A. au procedat la devalorizarea monedei lor naționale, în ultima vreme vorbindu-se chiar tot mai insistent de o a treia devalorizare, care să pună de acord moneda cu prețul ei real, rezultat din flotarea liberă. Înlăuntrul Comunității Economice Europene, Anglia, Irlanda și Italia, părăsind sistemul parităților fixe stabilite anterior de comun acord, și-au lăsat și ele moneda să floteze în voie. În ce privește Franța, și restul țărilor C.E.E. au refuzat să procedeze în același fel.

Adesea, politica monetară și comercială americană este taxată în presa unora dintre țările C.E.E. ca fiind „machiavelică", întrucît ea tinde să pună pe umerii altora dificultățile create de imensul deficit în balanța plăților externe ale S.U.A. Partenerii Statelor Unite s-ar afla în fața unei alternative fără ieșire : or tolerează scăderea de curs a dolarului și astfel sînt nevoiți să absoarbă mai multe mărfuri americane — deoarece acestea devin implicit mai ieftine — or sprijină în continuare, prin masive achiziții de dolari, un curs stabil al monedei S.U.A. și se împovărează în felul acesta cu o monedă inutilizabilă, pentru că neconvertizilă, avînd în plus de luptat și pe mai departe cu inflația iscată de echivalenta în moneda națională a dolarilor asumați.

De fapt, după cum se desfășoară lucrurile, vest-europenii și japonezii au ales în prezent primul termen al alternativei. Au acceptat fluctuația liberă a dolarului. În timp de 18 luni moneda americană a pierdut însă 30% din valoarea sa. Volumul exporturilor S.U.A. e astăzi în creștere. După doi ani de deficit comercial „veștile sînt bune" scrie revista americană „Newsweek". Cele două operațiuni de devalorizare a dolarului „ne-au ieftinit și promovat exporturile" Revista franceză „L'Express" subliniază că mărfurile americane au devenit acum supracompetitive nu numai pe piața internă, ci în multe țări, S.U.A. fiind pe cale să recucerească pozițiile economice pe care partenerii lor vesteuropeni le ocupaseră fără a le putea consolida. Slăbiciunea dolarului deschide produselor S.U.A. uși pe care acestea le credeau nu de mult iremediabil închise. Anglia, pe baza scăderii cursului lirei sterline, și-a sporit de asemenea volumul exporturilor.

Este de înțeles că Franța reclamă revenirea la paritățile convenite anterior. Francul fiind subevaluat, o revalorizare a lui ar pune exporturile franceze într-o poziție dificilă. De curînd, ministrul finanțelor și economiei franceze, Valéry Giscard d'Estaing, declara în numele guvernului său că „este nerealist să credem că negocierile comerciale pot începe în mod util atîta timp cît pe piața de schimburi nu va fi restabilit un echilibru în conformitate cu limitele parităților stabilite de comun acord". Dar nu la un interval mare, ambasadorul S.U.A. la Paris, Irwin, declara la rîndul lui într-un discurs, să „în această perioadă de tranziție, caracterizată de o persistentă incertitudine și de un important grad de fluiditate, orice încercare care ar avea în vedere o structură rigidă a cursurilor de schimb, ar putea duce rapid la dezastru".

„Runda Nixon" a negocierilor G.A.T.T. din această toamnă se află, deci, după cum lesne se poate constata, sub semnul disputelor monetare, al prăbușirii vechiului sistem și al divergențelor continue în ceea ce privește instituirea unuia nou.

Reuniunea anterioară de la Washington, a Comitetului celor 20, care avea misiunea să prepare sesiunea Fondului Monetar Internațional din septembrie (la Nairobi) s-a încheiat fără iluzii. „Statele Unite nu sînt grăbite" scria „Le Monde". Relatînd poziția delegatului american ziarul scria că S.U.A. socotesc că sesiunea dela Nairobi ar trebui să fie „utilă și productivă" dar că ea „nu este destinată să ajungă la un acord".

Tendința de întoarcere la protecționism se discerne ușor. În ceea ce-i privește pe francezi, caracteristică pentru starea lor de spirit este poate adresa recentă depusă pe biroul Adunării Naționale de către deputatul François Mitterand, primul secretar al Partidului Socialist Francez. Nu trebuie să participăm la Runda Nixon !" se spune în această adresă. Într-o scrisoare către Pierre Mesmer, primul ministru, Mitterand își argumentează punctul de vedere : „Toată lumea știe că Statele Unite nu vor reveni la convertibilitatea dolarului, deoarece aceasta ar livra rezervele lor unei cereri formidabile imediate. Toată lumea știe că ele nu au intențiunea de a renunța la politica de investiții externe — care este una din cauzele dificultăților prezente — că pentru a restabili balanța lor de plăți ele au nevoie mai întîi să restabilească balanța lor comercială, și că pentru a restabili balanța lor comercială, nimic nu este mai comod decît să întreții slăbiciunea dolarului... A aștepta ca S.U.A. să accepte parități fixe, fie ele chiar flexibile, înainte de bătălia comercială pe care au angajat-o, ține de domeniul visului sau al orbirii". Și François Mitterand adaugă : dacă S.U.A. nu-și susțin propria monedă aceasta nu e o întîmplare, o neglijență, o neputință. „Statele Unite consideră mai oportun și mai urgent de a pricinui dezechilibrul constant al monedelor concurente — în special cele ale țărilor Pieței Comune — și în ajunul Rundei Nixon să profite de absența ordinei internaționale spre a-și avansa pionii pe un eșichier al cărui joc însele îl ordonă. Aceasta le îngăduie să cucerească piețe și să recîștige șansele pentru producția internă. O monedă slabă devine în felul acest un mijloc ca oricare altul de a instaura protecționismul".

Inflația, care dăinuie de atîta vreme în țările angajate în mecanismele economiei occidentale, războiul dobînzilor care cunoaște în prezent o virulentă relansare, sporește neliniștea. „Un fel de frizon, scrie „Le Monde", străbate vechiul continent". Niciodată expansiunea economică n-a fost atît de puternică în țările occidentale, scria și revista „L'Express", dor niciodată, în același timp, angoasa crizei n-a fost atît de prezentă". Președintele Franței, Georges Pompidou, într-o declarație recentă opina : „La capătul tuturor acestor lucruri riscul este ca totul să se dea peste cap".

Așadar, acum la Tokio are loc ședința inaugurală G.A.T.T. Potrivit tuturor prognosticurilor, adevărate negocieri nu vor putea începe însă decît poate mult mai tîrziu. Nu numai pentru că cei nouă membri ai Pieței Comune nu au împuternicit încă Comisia dela Bruxelles să angajeze tratative ; nu numai pentru că, așa cum se apreciază, Administrația americană nu va putea obține înainte de vara lui 1974 din partea Congresului mandatul necesar pentru a negocia cu principalii săi parteneri comerciali ; ci mai ales pentru că înainte de acest termen, nimeni nu poate spera ca divergențele între S.U.A. — și C.E.E. cu privire la efectele problemelor monetare asupra schimburilor internaționale, să poată fi lichidate. Dacă nu cumva chiar și acest termen nu reprezintă altceva decît o anticipare optimistă și pripită !

Un fapt este însă neîndoielnic : interesul tuturor popoarelor lumii este să li se asigure schimburilor economice și comerciale condiții mai favorabile. O ordine monetară echitabilă și durabilă este necesară. Principiile G.A.T.T. care tind la înlăturarea discriminărilor în comerțul mondial, la sfărîmarea tuturor ecluzelor tarifare și netarifare, trebuie promovate și în cele din urmă convertite în fapte reale.

Al. ANCA

Ltd." și guvernul Liberiei au încheiat un acord privind prospectarea unor importante zăcăminte de minereu de fier în Liberia. În baza acordului, „Liberia Mining" va efectua în cel mai scurt timp prima etapă a prospectărilor pentru a stabili amploarea zăcămintelor de minereu de fier.

În cazul în care zăcămintele descoperite se vor dovedi a fi în cantități suficiente, va fi înființat un consorțiu internațional.

● Schimburi comerciale

● **Structura schimburilor ungaro-finlandeze.** — *În exportul ungar în Finlanda sînt reprezentate produsele industriei ușoare, textile, articole de marochinărie, mobilă etc. 87 la sută din importul ungar din Finlanda îl ocupă diferite materiale și produse semifinite, o mare cantitate de hîrtie, fibre artificiale și piei de vite cornute mari.*

● **Export de becuri și lămpi poloneze.** — *Produsele uzinei de lămpi electrice „Polam" din Katovice (Polonia) sînt exportate în 23 țări din Europa, Asia și Africa. În 1973 lista importatorilor a fost completată cu Danemarca și R. F. Germania cărora uzina le livrează minibecuri cu comutator, precum și cu Suedia care a plasat o comandă de lămpi cu radiație infraroșie, folosite la aparatele pentru uscat. Anul acesta uzina „Polam" și-a lărgit considerabil exportul în țările socialiste, în special în Cehoslovacia și R. D. Germană.*

● **BANCĂ UNGARĂ LA LONDRA.** — *La 20 august la Londra s-a deschis o bancă ungară — Hungarian International Bank Ltd. — cu un capital de bază de 1 milion lire sterline. 60% din capital este subscris de Banca Națională Ungară, 15% de Casa de economii de stat 10% de Banca Ungară din Viena etc.*

Conferința țărilor nealiniate

PLEDOARIE PENTRU UN NOU TIP DE RELAȚII ÎNTRE ȚĂRI ȘI POPOARE

CEA DE-A 4-a CONFERINȚĂ la nivel înalt a țărilor nealiniate, ale cărei lucrări s-au încheiat duminică la Alger, s-a impus ca un eveniment important în viața internațională, caracterizat prin voința popoarelor din aceste state de a da un nou impuls luptei împotriva colonialismului și neocolonialismului, mișcărilor de eliberare națională, propășirii țărilor care și-au cucerit independența, luptei antiimperialiste, pentru securitate și cooperare internațională.

Marele forum al țărilor nealiniate a proclamat solemn, nu numai prin conținutul dezbaterilor ci și prin documentele adoptate, necesitatea democratizării vieții internaționale, a așezării relațiilor dintre state pe respectarea principiilor independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În Declarația conferinței, după ce se arată că șefii de state și guverne întruniți la Alger apreciază că în prezent, în lume, au loc transformări profunde datorită amplificării și consolidării forțelor păcii, independenței și progresului, se reafirmă hotărîrea țărilor nealiniate de a veghea strict la aplicarea principiilor egalității, suveranității și integrității teritoriale a tuturor statelor, de a se evita recurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, de a se reglementa problemele litigioase pe cale pașnică. „Preocuparea noastră — sublinia în cursul dezbaterilor primul ministru al Republicii Shri Lanka, Sirimavo Bandaranaike, — este bunăstarea întregii umanități, într-o lume în care interesele națiunilor, mari sau mici, sînt indivizibile și în care insecuritatea uneia poate constitui o amenințare pentru toate".

Cum era, de altfel și firesc, aspectele economice au avut o pondere cu totul deosebită, ele reliefînd preocuparea de a se pune capăt dezechilibrului care mai dăinuie în lume, a decalajului care separă țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare de cele avansate.

În declarația economică, adoptată de conferință se subliniează că țările în curs de dezvoltare, care reprezintă 70% din populația mondială, beneficiază de numai 30% din venitul mondial. În cursul decadei actuale venitul mediu anual pe cap de locuitor, în țările dezvoltate, se ridică la 3 600 dolari, iar în țările în curs de dezvoltare — cel mult pînă la 265 dolari. Din 2 600 000 000 locuitori din țările în curs de dezvoltare, peste 500 de milioane sînt analfabeți, circa un miliard sînt subnutriți, iar 900 milioane de locuitori au un venit zilnic de 70 de centime. La aceasta trebuie adăugate și alte dificultăți pe care le întîmpină în ultimul timp țările în curs de dezvoltare, cum ar fi creșterea inflației și, prin aceasta, și a prețurilor la mărfurile importate, presiuni asupra balanței de plăți datorită transferului de profituri, presiuni exercitate de către investitorii particulari străini, precum și consecințele crizei internaționale monetare.

Declarația scoate în evidență că actualul sistem al comerțului internațional multilateral acționează nefavorabil asupra intereselor economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Ponderea lor în comerțul mondial s-a micșorat de la 21,3% în anul 1960 la 17,6% în 1970. Deși în ultimul timp au crescut prețurile la unele materii prime exportate din țările în curs de dezvoltare, ele nu prezintă nici un avantaj pentru acestea deoarece prețurile mărfurilor pe care le importă sînt mult mai ridicate.

Luînd în considerare toate aceste realități, participanții la conferință consideră că la tratativele care vor urma cu privire la reforma sistemului comercial multilateral și a sistemului monetar, trebuie să participe activ țările nealiniate afectate de toți acești factori negativi. Ele trebuie să acționeze în comun pentru a-și asigura o mai mare participare la comerțul mondial și o diversificare a propriului export, pentru a contribui la acceptarea principiilor nediscriminării și pentru a obține înlesniri sub formă de preferințe acordate țărilor în curs de dezvoltare în comerțul acestora cu țările dezvoltate.

În declarație se reafirmă dreptul tuturor popoarelor de a deveni stăpîne depline asupra resurselor naturale proprii, și, în acest context, să efectueze naționalizarea. Referitor la această problemă, Conferința „sprijină fără rezerve dreptul la aplicarea principiului potrivit căruia naționalizarea în interesul apărării resurselor naturale ale unui stat, ca o expresie a suveranității lui, acordă acestui stat dreptul de a decide singur în ce privește valoarea unor eventuale despăgubiri și modul în care ele să fie achitate și ca fiecare conflict eventual referitor la această problemă să fie soluționat pe baza legilor naționale".

Șefii de state și de guverne ai țărilor nealiniate au condamnat, în acest document, practicile monopolurilor și cartelurilor internaționale, care încalcă suveranitatea țărilor în curs de dezvoltare și principiile neamestecului în treburile interne ale altor țări, dreptul lor la autodeterminare, principiile de bază ale progresului politic, economic și social.

Un capitol special din declarație este consacrat necesității ca țările nealiniate să activeze solidar în domeniul progresului tehnic și cultural, să organizeze schimburi de experiență în acest sens pentru a valorifica cît mai bine tehnologia modernă, ceea ce reprezintă o mare importanță pentru independența lor.

Necesitatea consolidării colaborării între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, pe bază de drepturi egale și în interesul întăririi economiei țărilor în curs de dezvoltare — ocupă, de asemenea, un loc deosebit în acest document. Acordînd o importanță majoră colaborării cu țările socialiste, țările nealiniate își reafirmă hotărîrea — în documentul menționat — de a acționa pe calea consolidării relațiilor comerciale, economice, științifice și tehnice, a relațiilor de colaborare cu aceste state pe baza egalității în drepturi.

Adresînd — prin conținutul dezbaterilor sale și prin documentele adoptate — un apel la intensificarea cooperării internaționale, la crearea tuturor condițiilor pentru exercitarea drepturilor suverane asupra bogățiilor proprii, la instaurarea unui nou tip de relații, între țări și popoare, forumul de la Alger a constituit o pledoarie elocventă a dreptului și necesității imperioase ca fiecare țară, fiecare popor să participe în condiții de egalitate la rezolvarea tuturor problemelor care confruntă lumea contemporană.

Barbu MAREȘ

mondorama

EFECTE CONTRADICTORII

DOUĂ ȘTIRI sosesc din Statele Unite privind efectele contradictorii ale devalorizării dolarului : pe de o parte așa-numita „explozie a exporturilor" (vezi grafic) care au crescut în primele 7 luni ale anului 1973 cu 33% față de perioada corespunzătoare a anului trecut ; pe de altă parte valoarea importurilor a sporit cu 20% și, ca urmare, saltul anual record al prețurilor alimentare a atins 20%.

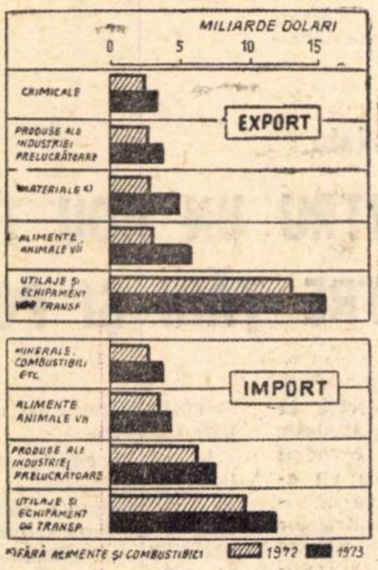

Reacțiile la aceste vești sînt desigur contradictorii în S.U.A. Îmbucurătoare pentru exportatori, creșterea exporturilor este o consolare redusă pentru consumatori, victime ale unei ascensiuni amețitoare a costului vieții.

CONSERVAREA ALIMENTELOR PRIN IRADIERE...

EXPERIENȚE efectuate în ultimele două decenii au dus la concluzia că tratamentul prin iradiere a unui mare număr de alimente poate fi utilizat cu succes pentru a prelungi conservarea calității lor fără refrigerare. Această metodă de conservare s-a dovedit a fi avantajoasă din punct de vedere tehnic și rentabilă, permițînd reducerea pierderilor rezultate din alterarea produselor alimentare. Într-o serie de țări a fost deja autorizat consumul de către populație a unor produse iradiate, cum sînt : cartofii, ceapa, ciupercile, căpșunile, bananele, fructele uscate, produse cerealiere și carnea.

Un grup de specialiști, reunit la Viena (în iunie a.c.) la sediul Agenției internaționale de energie atomică, a ajuns la concluzia că iradierea contribuie nu numai la menținerea calității produselor, ci chiar la îmbunătățirea acesteia (de pildă, în cazul făinii de grîu). Se preconizează studierea în continuare a eficienței economice a „radioconservării" alimentelor, pe baza efectuării unor experiențe tehnologice pe scară mare în diferite instalații-pilot.

CÎND NU FUNCȚIONEAZĂ C.P.O. ?

ESTE cunoscut importantul rol jucat de C.P.O., (Conducerea prin obiective) în eficiența conducerii. Nu totdeauna însă C.P.O. este aplicat în modul cel mai bun. În acest sens prezintă interes citeva concluzii ale unui studiu efectuat de Glenn Varney cu privire la unii factori ai insuccesului aplicării metodei, studiu publicat recent în revista Supervisory Management din S.U.A. :

— adesea conducătorii nu-și concentrează atenția asupra subordonatului individual, care este principalul factor al succesului sau eșecului C.P.O., și se preocupă în primul rînd de procedee, de abordarea generală a metodei ;

— metoda este prezentată subordonatului ca o răspundere suplimentară, mai curînd decît o modalitate pentru individ de a-și conduce propria sa activitate. Aceasta duce la atitudini negative considerîndu-se că se cer eforturi pentru a realiza scopurile altora ;

— conducătorii trec cu vederea adeseori faptul că C.P.O. necesită un nou stil de conducere. Este necesar să se renunțe la metodele autoritare și să se asigure o participare sporită a salariaților ;

— o altă cauză obișnuită a eșecului ține de părerea că C.P.O.reprezintă o metodă care poate fi introdusă într-o perioadă scurtă de timp. De fapt unui manager îi sînt necesari un an și jumătate sau doi ani pentru a învăța să aplice metoda și o perioadă egală de timp este necesară subordonaților pentru a învăța să utilizeze C.P.O. Pentru întreaga organizație perioada de timp necesară poate ajunge la 8—10 ani;

— uneori conducătorii insistă ca subordonații lor să-și schimbe metoda de muncă dar ei înșiși nu și-o schimbă pe a lor. Se creează astfel un conflict de personalități ;

— conducătorii consideră că oamenii trebuie conduși pas cu pas, că trebuie să li se dicteze, să li se spună cum să lucreze. Numai dacă managerul este convins că subordonatul său are competența și capacitatea necesară atunci C.P.O. poate fi aplicată cu succes.

O GREȘEALĂ ÎN POLITICA ECONOMICĂ

URCAREA în continuare a ratei dobînzilor în țările industriale din Occident este o greșeală în acest moment, consideră revista engleză The Economist. În efortul de a frîna inflația în Statele Unite rata scontului a fost urcată recent la 9,75% și în Anglia la 11%, iar Banca Japoniei a săltat această rată de la 4,5% în aprilie 1973 la 7%.

Dar momentul conjunctural culminant a avut loc în Occident în iarna 1972—1973. Din aprilie însă boomul a cunoscut un declin. În S.U.A. PNB a sporit în aprilie-iunie numai cu o treime din ritmul atins în lunile ianuarie-martie. În Anglia date preliminare arată o scădere similară, de la 6,5% la 3% și situația pare să fie similară în alte țări. Dacă nu se va renunța la dobînzi atît de ridicate. consideră revista, ele vor accentua încetinirea care a început.

PETROL SAU ENERGIE NUCLEARĂ ?

OPȚIUNEA pentru Franța pare dificilă. În orice caz, pentru sfîrșitul secolului Franța se va orienta cu hotărîre pe calea producerii energiei nucleare, vizînd să-și asigure prin forțe proprii o proporție însemnată din necesar. Comisia Peon, instituită special pentru a studia această problemă, recomanda ministerului dezvoltării industriale accelerarea instalării centralelor nucleare, cu aproximativ 50%, astfel încît Franța să-și asigure în anul 1985 din această sursă 8—10% din necesitățile totale de energie iar în anul 2000 — 35—40%. Pînă atunci însă dependența de petrol se va intensifica. Deci în prezent va trebui să continue activitatea de prospectare și dezvoltare a extracției petrolului, pentru care de asemenea este necesar să se aloce fonduri importante.

ÎNCURAJAREA TURISMULUI ÎN S. U. A.

TURISMUL internațional se dovedește o activitate importantă chiar într-o țară cu asemenea resurse ca cele ale Statelor Unite. Recent Comisia pentru trecerea în revistă a resurselor naționale pentru turism, constituită cu 3 ani în urmă, a dat publicității un raport în care constată necesitatea unor eforturi sporite în acest domeniu.

În anul 1972 turiștii străini au cheltuit în Statele Unite cu 23% mai mult decît în anul precedent, iar în primele 6 luni ale anului curent peste 1,5 milioane turiști străini au vizitat Statele Unite — cu 23% mai mulți decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Evoluția se datorează atît devalorizării dolarului, care a ieftinit vacanțele în Statele Unite, cît și unei intense campanii publicitare. Totuși acest progres nu este considerat încă suficient de către Comisie. Aceasta propune sporirea alocațiilor de stat pentru turism la 30 milioane dolari pe an și introducerea unor înlesniri speciale cum ar fi înmulțirea de centre de informare pentru turiști în orașele americane, pregătirea de ghizi care să cunoască alte limbi etc.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RESURSE ENERGETICE ESTIMATE ÎN DECENII...

CÎT TIMP vor putea fi exploatate în condiții economice rezervele de combustibili existente în subsolul planetei noastre ? Cînd poate surveni epuizarea lor, în condițiile descoperirii continue de noi zăcăminte exploatabile și perfecționării tehnologiei de exploatare — pe de o parte, ale creșterii neîncetate a consumului de combustibili și modificării structurii acestuia — pe de alta ?

Eforturile depuse de specialiști, îndeosebi în ultimele decenii, de a găsi răspuns la aceste întrebări s-au soldat cu numeroase prognoze, dintre care prezentăm — în tabelul alăturat — cele privind rezervele mondiale de cărbune, țiței și gaze naturale. Se poate vedea că în prima etapă rezultatele prognozelor difereau mult chiar în cadrul aceluiași an, fiind influențate — în jurul anului 1950 — și de pronosticurile deosebit de optimiste asupra utilizării energiei nucleare. În ultima perioadă aceste prognoze capătă un caracter tot mai științific, servind ca bază pentru elaborarea politicii energetice pe plan național și internațional.

Din ele rezultă că cea mai scurtă durată de viață vor avea resursele de gaze naturale (circa două decenii) urmate de cele de țiței (circa trei decenii) a căror durată de viață se menține aproximativ la același nivel în cadrul prognozelor efectuate începînd din 1961. În schimb, pentru durata de viață a rezervelor mondiale de cărbune evaluările au o tendință ascendentă, ținînd seama atît de descoperirea de noi zăcăminte cît și de restrîngerea consumului de cărbune în numeroase țări dezvoltate.

N. P.

Anul efectuării prognozei	Durata de viață (ani)	Anul probabil al epuizării
Cărbune		
1913	5940	7853
1937	217—3730	2154—5667
1948	2200—3600	4148—5548
1949	3780—4948	5728—6897
1952	258— 500	2210—2452
1953	3850	5803
1955	3846	5801
1957	700—843	2657—2800
1961	1270	3231
1968	3300	5268
1969	3700	5669
Țiței		
1920	57—81	1977—2001
1933	19	1952
1935	12—23	1947—1958
1937	26	1963
1948	22—160	1970—2108
1950	30	1980
1951	25	1976
1952	100—159	2052—2111
1953	23	1976
1955	25	1980
1957	118	2075
1959	38	1997
1960	38—40	1998—2000
1961	33	1994
1962	36	1998
1963	32—35	1995—1998
1964	31	1995
1965	30	1995
1966	35	2001
1968	35	2003
1969	35	2004
1971	30	2001
Gaze naturale		
1952	84	2036
1962	48	2010
1969	48	2017
1970	,38	2008
1971	20	1991

Sursa : The Futurist, S.U.A., nr. 4/1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 38 (525)
VINERI 21 SEPTEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

38

VIBRANTĂ SOLIE A PĂCII, COLABORĂRII ȘI PRIETENIEI

ÎNCEPUTĂ în imediata apropiere a Tropicului Cancerului, în Cuba, continuînd apoi în Costa Rica, Venezuela, Columbia, în „țara de la jumătatea lumii" — Ecuador, și ajungînd pînă în împărăția Anzilor — în Peru, țară care se întinde pînă dincolo de Tropicul Capricornului, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în America Latină s-a înscris ca un eveniment istoric în relațiile României cu aceste state, aducînd o contribuție decisivă la o mai bună cunoaștere și prețuire reciprocă, la consolidarea sentimentelor de prietenie și înțelegere, la extinderea și diversificarea colaborării în multiple domenii.

Convorbirile purtate cu factorii de răspundere din țările vizitate, acordurile încheiate, noile posibilități și domenii de colaborare puse în evidență, întîlnirile și contactele, prilejuite de această vizită, cu populația de la orașe și sate, cu intelectuali, tineri și vîrstnici, oameni de artă și cultură etc. au constituit tot atîtea momente de reafirmare și consolidare a dorinței comune de a amplifica, pe baze multilaterale, relațiile reciproce, în interesul progresului și prosperității propriilor popoare, de a contribui la edificarea unei lumi mai bune, mai drepte, a unei lumi a păcii.

Această vizită, care prin rezultatele și semnificațiile sale poate fi apreciată pe drept cuvînt ca istorică, constituie o nouă confirmare practică a justeței politicii externe a României socialiste care, acordînd o atenție deosebită relațiilor cu toate țările socialiste, dezvoltă în același timp, în spiritul coexistenței pașnice, legăturile de colaborare și cooperare cu toate statele lumii. După cum se știe, țara noastră acordă o mare importanță relațiilor cu statele care au trecut pe calea dezvoltării economico-sociale independente și depun eforturi energice pentru a lichida starea de subdezvoltare, stabilind cu acestea o largă colaborare economică, tehnico-științifică, culturală, în vederea progresului mai rapid al fiecărei națiuni. Această colaborare se înscrie, totodată, pe planul mai larg al luptei împotriva politicii imperialiste de forță și dictat, a colonialismului și neocolonialismului, al luptei pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării corespunzător voinței sale, fără nici un amestec din afară.

Am urmărit cu toții, cu mîndrie patriotică, etapele vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu, activitatea prodigioasă pe care a desfășurat-o purtînd solia prieteniei, prețuirii și solidarității poporului român față de popoarele latino-americane. Încercăm cu toții un sentiment de adîncă satisfacție în fața constatării că principiile pentru afirmarea cărora România a militat neobosit ani de-a rîndul, s-au impus cu putere pe plan internațional, fiind larg recunoscute ca singurele în stare să asigure o colaborare largă și o pace trainică în lume. Itinerariul istoric al șefului statului român constituie o reconfirmare viguroasă a adeziunii față de principiile suveranității și independenței, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

„Cunoaștem și ne exprimăm solidaritatea deplină cu preocupările țărilor Americii Latine în vederea dezvoltării lor economico-sociale, pentru a deveni pe deplin stăpîne pe bogățiile lor naționale și a le folosi în concordanță cu interesele fiecărui popor", — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acestor sentimente, opțiunilor ferme ale României în direcția intensificării relațiilor multilaterale, în folos reciproc, popoarele și factorii de conducere din țările vizitate le-au răspuns prin calde manifestări de simpatie și prețuire, prin vibrante omagii aduse efortului constant al țării noastre de a participa la destinderea climatului internațional, la înfăptuirea celor mai nobile idealuri ale omenirii.

Astăzi, pe continentul latino-american, numele României are, mai mult ca oricînd, semnificațiile prieteniei și colaborării.

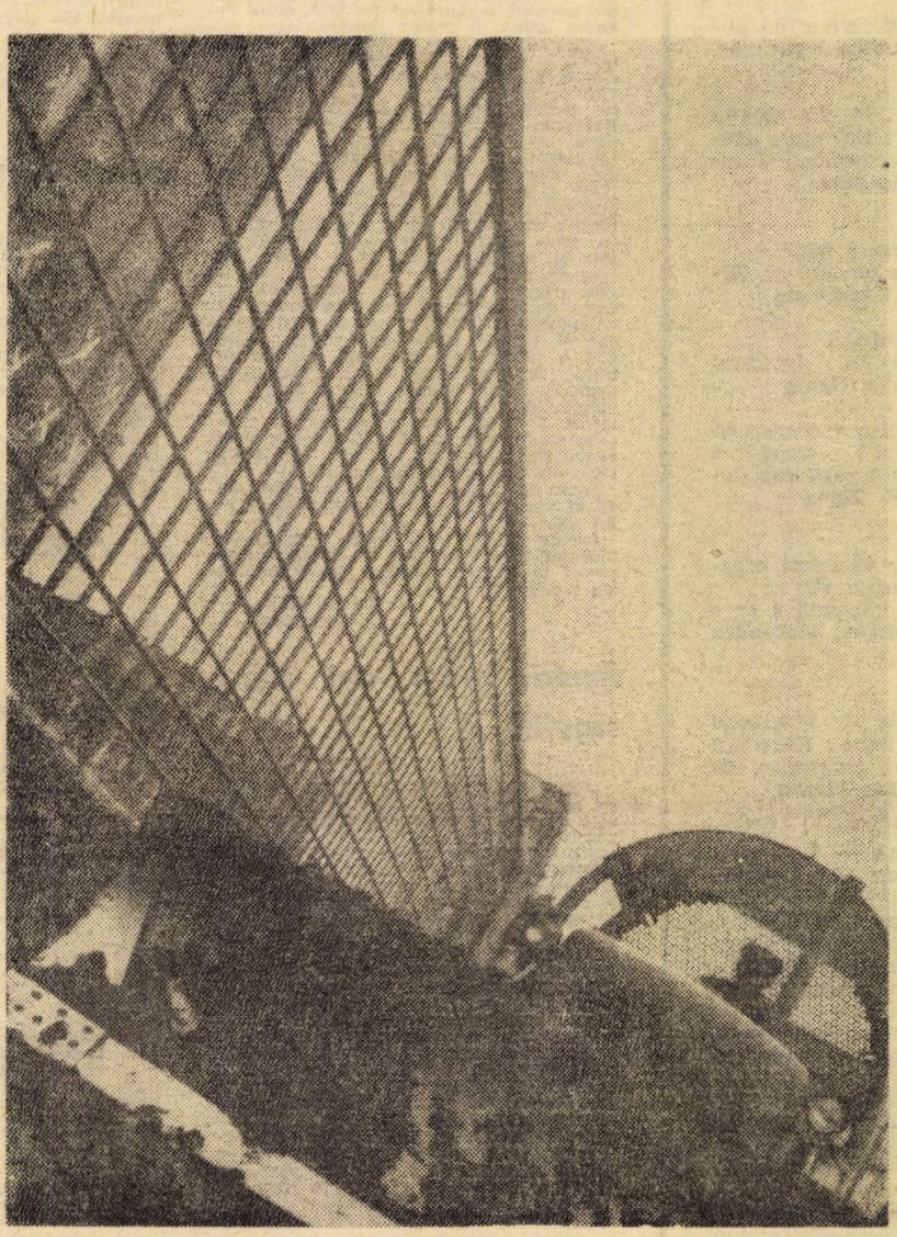

Imperative ale eficienței pe șantierele de investiții: RITM, DISCIPLINĂ, CALITATE

În acest număr:

● Campania agricolă — o mare bătălie

— Opinia unor cadre de conducere privind modul și condițiile de desfășurare a lucrărilor agricole de toamnă.

● Centrala și strategia dezvoltării

Creșterea responsabilității în domeniul investițiilor

● Resursele umane în noile structuri organizatorice ale întreprinderilor

Cum asigurăm utilizarea eficientă a specialiștilor?

● Ancheta „V. E"

184 C.A.P. participă la ancheta pe tema:

Resursele dezvoltării (IV)

FINANȚE

CONTROL PERMANENT, EXIGENT ȘI UNITAR

ÎN ANSAMBLUL măsurilor hotărîte de Congresul al X-lea și Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 privind perfecționarea continuă a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, a întregului mecanism de conducere a societății, un loc important îl ocupă întărirea controlului — ca parte integrantă a activității de conducere — exercitarea acestuia în mod exigent în toate domeniile economico-sociale.

Necesitatea întăririi controlului economico-social decurge din afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, din amplificarea rolului statului în conducerea unitară a întregii economii, din creșterea complexității sarcinilor și problemelor ce le ridică procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Organizarea unui control sever în economie este strîns legată și de cerințele obiective ale asigurării unei eficiențe maxime în utilizarea uriașului volum de mijloace materiale și bănești destinate dezvoltării economiei, sporirii venitului național și, pe această bază, creșterii nivelului de trai al poporului.

În cadrul controlului economico-social din țara noastră, un rol important revine controlului financiar, exercitat de organele de stat, care trebuie să capete din ce în ce mai mult un caracter unitar, atotcuprinzător, exigent și eficient, de la nivelele superioare și pînă la verigile de bază ale economiei. Etapa actuală de dezvoltare a societății noastre a impus și crearea cadrului organizatoric care să permită realizarea acestor cerințe. Astfel, în ideea întăririi funcțiilor de control ale organelor supreme ale puterii de stat și a creșterii rolului controlului financiar în stabilirea răspunderii tuturor organelor de stat în ce privește îndeplinirea hotărîrilor de partid și a legilor statului în domeniul financiar a fost înființată Curtea Superioară de Control Financiar — organ al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România.

Crearea Curții Superioare de Control Financiar răspunde deci unor necesități impuse de cerințele etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre, ea reprezentînd un act organizatoric și funcțional de concepție proprie, originală a conducerii partidului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului. Atribuțiile cu care este investită Curtea Superioară de Control Financiar îi permit să exercite un control axat pe aspecte și probleme majore actuale, care să ducă la cunoașterea fenomenelor și pro-

Emil HATOS
Prim vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar

→

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 38 din 21 septembrie 1973

1
— **Finanțe**
Control permanent, exigent și unitar, de **Emil Hatos**, prim-vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar
3—4
— **Economie națională**
• **Plan-angajamente**
Priorități în industria materialelor de construcții pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1973 : Valorificarea optimă a capacităților de producție de ing. **Florian Mihalache**, ing .**P. Călin**
• **Investiții**
Județul Cluj : Cadența lucrărilor de puneri în funcțiune în raport cu scadențele, de **Soos Manea Carol**
• **Aprovizionare**
Pregătirea planului pe 1974. În atenția centralelor coordonatoare : Balanțele analitice — etapă obligatorie, premergătoare repartițiilor. de ec. **Cornel Suciu**
5
— **Agricultură**
Campania agricolă — o mare bătălie
Semnează : ing. **Gheorghe Buzatu**, dr. **Nicolae Oprea**, ing. **Eugen Ungureanu**
6
Centrala și strategia dezvoltării
•Creșterea responsabilității în domeniul investițiilor, de ing. **Nicolae Haneș**
7
• Ce arată analiza activității a 6 combinate de prelucrare a lemnului ? Depășirea costurilor planificate diminuează rentabilitatea, de **I. Gherghin**, **M. Toma**
8—9
— **Studii • analize**
Resursele umane în noile structuri organizatorice ale întreprinderilor (II)
Cum asigurăm utilizarea eficientă a specialiștilor, de **Ovidiu Nicolescu**, **Alexandru Biaga**
10—11
— **Ancheta „V. E."**
184 cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema : Resursele dezvoltării (IV). Alocarea resurselor, de dr. **Sabin Nica-Sîrbești**, **Ion Manea**
12—13
— **Conducere și organizare**
•Experiențe în actualitate — Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă-Buzău
O importantă sursă de economii : Raționalizarea depozitării și a fluxurilor materiilor prime, de ing. **Valentin Dihoru**
• Dreptul și conducerea întreprinderilor, de dr. **Victor Dan Zlătescu**
• Cazuri în dezbatere : Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției. (Opinia cititorilor)
• Modernizarea sistemului japonez de conducere a întreprinderilor, de **P. Bașturea**
14
— **Informație • decizie**
Regăsirea automată a informațiilor de prețuri externe pentru produsele manufacturate : Sistemul I.S.I.S. — un auxiliar indispensabil centralelor și întreprinderilor cu activitate de comerț exterior, de **Mugur Isărescu**
15
— **Creștere economică**
Acumulare și consum : Orizontul de timp în modelele de optimizare (II), de dr. **A. Iancu**
— Prognoza fondului de consum, de **V. Smărăndescu**
16
— **Metodologie • planificare**
Puncte de vedere : Stabilirea mai exactă a resurselor proprii și asimilate, de lector univ. **Th. Roșca**
— **Școli • curente • economiști :** Pornind de la infailibilitatea profitului, nu se pot desprinde contradicțiile creșterii economice, de dr. **Eugen Prahoveanu**
17
— **Date de prognoză**
Petrolul submarin, — prezent și perspective, de **Petre Prisecaru**, **Gheorghe Nistor**
18—19
— **Economie mondială**
• America Latină : Extinderea relațiilor economice cu țările socialiste, de **Maria Desmireanu**
• G.A.T.T. : Start în noua rundă de negocieri comerciale, de **Emeric Dîmbu**
ÎN SUPLIMENT :
— Răspunderea materială a angajaților negestionari pentru pagubele din gestiuni, de dr. **C. Jornescu**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Primul tratat comercial româno-englez

ÎN SECOLUL al XVI-lea unele produse românești figurau pe listele cu articole de circulație internațională și în același timp, piețele din Țările Române atrăgeau numeroși negustori străini.

În acest sens stă mărturie tratatul comercial încheiat de Petru Șchiopul, domnitorul Moldovei și Elisabeta, regina Angliei.

În colecția E. Hurmuzachi (Documente III—1, 1880, pag. 108, nr. 114) se află documentul la care ne referim, scris în limba latină. Îl redăm textual :

„Noi, Petru, din grația lui Dumnezeu domn al Moldovei, facem cunoscut tuturor celor prezenți și viitori, care sînt și vor fi interesați, că am încheiat cu măritul Vilhelm Harbone, ambasadorul prea luminatei și puternicei Doamne, doamna Elisabeta, din grația lui Dumnezeu regina Angliei, Franței și Irlandei, pe lîngă prea luminatul și prea puternicul împărat al turcilor, convențiunea următoare : ca negreșit de aici înainte să fie cu totul liberi supușii prea luminăției sale și toți negustorii de a ședea în țara noastră, de a se statornicii, de a face negoț, de a vinde, a cumpăra, ba chiar de a face toate cele ce societatea omenească și obiceiul caută pentru negoț și pentru trebuințele vieții, fără nici o piedică sau greutate, păzindu-se întreg și nevătămat dreptul vămilor noastre, adică pentru fiecare lucru în valoare de o sută de ducați să ne plătească 3 ducați. Cerem ca ceea ce precede să fie bine stabilit și asigurat prin convențiunea noastră. Și spre mai bună tărie s-a pus și sigiliul nostru.

Făcut în cetatea noastră (Iași) în ziua de 27 ale lunei august, în anul domnului 1588".

Acesta este primul tratat comercial încheiat între Moldova și Anglia, menționat în istoria relațiilor internaționale ale românilor.

Ilie CIUTESCU
București

Aprecieri, dar mai ales... sugestii

„VIAȚA ECONOMICĂ" tratează o serie de probleme de economie agrară dintre cele mai importante, deosebit de utile pentru activitatea noastră. În mod deosebit urmăresc ancheta referitoare la **„resursele dezvoltării"**, care prezintă un interes special pentru noi, ca specialiști și cadre cu funcții de răspundere în conducerea cooperativelor. Dintre primele concluzii publicate, m-au interesat în mod deosebit cele referitoare la orientarea acestor resurse, din comparațiile efectuate rezultînd că avem încă multe de făcut, atît sub aspectul constituirii resurselor, cît și a investițiilor.

Totuși, am o nedumerire. Asemenea cooperativei noastre, și alte unități, care sînt interesate în dezvoltarea rapidă a averii obștești, se pot regăsi în concluziile acestei anchete. Urmărind însă rubrica „Ecouri" n-am întîlnit părerile președinților, ale specialiștilor sau celorlalți lucrători din cooperativele agricole referitoare la problemele puse în discuție. (Presupun că revista le-ar fi publicat dacă acestea soseau la redacție). M-am oprit asupra acestui aspect întrucît opiniile celorlalți colegi mi-ar fi utile, un schimb de păreri, realizat prin intermediul revistei, fiind de un real folos activității noastre.

De asemenea, din dorința de a sprijini redacția în eforturile sale de a cunoaște aspectele intime ale fenomenelor economice din cadrul C.A.P., propun organizarea unor acțiuni pe tema folosirii raționale a forței de muncă.

În încheiere, mulțumesc redacției pentru faptul că ne-a inclus în eșantionul de anchetă și vom fi bucuroși să participăm la celelalte acțiuni organizate în rîndul cooperativelor agricole de producție.

Ion VASILESCU
inginer șef la C.A.P. Leleasca, jud. Olt

Așteptăm solicitanți

INSTITUTUL nostru proiectează solarii pentru culturi de rășinoase, din prefabricate de beton, din cadru metalic curbat și din lemn. În cadrul proiectelor de pepiniere întocmite pentru unele inspectorate silvice — la solicitarea beneficiarilor (aviz autorului scrisorii „Puieți de rășinoase în solar" din nr. 20), s-au proiectat și instalațiile de udat pentru culturile din solarii și pentru repicajele din pepinieră.

ing. Tr. DUMITRESCU
șef atelier — Institutul de cercetare, proiectare și documentare silvică

Numai pentru fondul pieței

ESTE adevărat că noi livrăm numai la fondul pieței vopseaua solicitată de Întreprinderea metalurgică de industrie locală din Rădăuți (vezi scrisoarea „Nu-s tot pentru fondul pieței"? din nr. 31, al revistei). Aceasta și pentru faptul că avem stabilit un singur preț de vînzare. Tot atît de adevărat este însă și faptul că forul tutelar al amintitei întreprinderi nu ne-a transmis cotă pentru acest produs.

În dorința de a ajuta colectivul de muncă rădăuțean propunem forului său superior să-i repartizeze cotă de livrare și, implicit, să se facă formele legale pentru aprobarea prețului de industrie.

ing. A. ROGOJINĂ
șeful biroului organizare
Întreprinderea de lacuri și vopsele
București

N.R. Cine trebuie să facă formele legale pentru aprobarea prețului să le facă !

Premii pentru economii de materiale

REFERINDU-NE la materialul „Stimulente ce se cer... stimulate" apărut în nr. 28 al revistei, ne permitem să arătăm că potrivit prevederilor H.C.M. nr. 151/1970, premiile pentru economii de materiale se acordă numai cu îndeplinirea unor condiții, printre care și nedepășirea valorică a normelor de consum stabilite pentru totalitatea celorlalte materiale normate, utilizate la locul de muncă respectiv. Reglementarea are în vedere faptul că, în multe cazuri, există posibilitatea ca economiile la unele materiale să se realizeze pe seama depășirii normelor de consum la altele, astfel încît, pe ansamblu, economia să fie mult mai mică sau să se înregistreze chiar o pierdere.

Pe parcursul aplicării prevederilor H.C.M. nr. 151/1970 au fost încă sesizate și situații cînd nu s-au putut plăti premii pentru economiile realizate la unele materii prime sau materiale de bază, întrucît au existat unele depășiri ale normelor de consum la cele auxiliare. Această problemă va fi analizată odată cu definitivarea proiectului Legii remunerării, pentru a se găsi o soluție corespunzătoare.

Referitor la acordarea de premii pentru economiile realizate prin prelungirea duratei normate de funcționare a unor instalații sau utilaje, precizăm că H.C.M. nr. 151/70 prevede această posibilitate numai în cazul în care această prelungire reprezintă o economie de materiale — arătîndu-se exemplificativ unele situații de această natură — și numai la utilajele și instalațiile stabilite de ministerul coordonator. Stabilirea listei acestor instalații sau utilaje trebuie făcută cu o deosebită grijă, pentru a nu se stimula economisirea unor materiale de mai mică importanță sau de valoare redusă, care se consumă cu ocazia reparațiilor planificate, în situația cînd această „economie" este de natură să conducă la uzura prematură a unor elemente importante ale utilajului sau instalației respective sau chiar a întregului utilaj.

ing. A. BURLA
director în Ministerul Muncii

Preocupări pentru extinderea „Analizei valorii"

PUBLICĂM mai jos extrase dintr-o scrisoare sosită la redacție pe marginea articolului cu titlul de mai sus, apărut în „Viața economică", nr. 32/1973.

După ce subliniază necesitatea popularizării acestei metode în întreprinderile din țara noastră, autorul scrisorii arată că „în R. D. Germană preocupările oamenilor muncii în direcția utilizării analizei valorii în optimizarea funcțiunilor și costurilor produselor au depășit în prezent fazele de adaptare și popularizare, trecîndu-se la planificarea și includerea metodei în planul cincinal 1971—1975. În acest sens, tendința de evoluție a funcțiunilor și costurilor la produsele noi, cît și la cele existente, considerate de mare importanță pentru economia R. D. Germane, este urmărită și optimizată prin aplicarea procedeelor analizei valorii.

Din experiența acumulată rezultă că obținerea unei eficiențe maxime sub aspectul valorii de întrebuințare și costurilor este posibilă prin utilizarea analizei valorii înaintea începerii producției, întrucît fiecare modificare este legată de un nivel minim de cheltuieli, în condițiile stabilirii unei unități între evoluția produsului și tehnologia de realizare. Se evită astfel ca utilaje și tehnologii existente să constituie baza de pornire în conceperea unor noi produse.

În aplicarea de principiu a metodei analizei valorii, s-a procedat la elaborarea unei liste a funcțiunilor și costurilor, în scopul evidențierii funcțiunilor intensive, sub aspectul serviciilor aduse și nivelului de cost, cercetarea concentrîndu-se asupra grupului de funcții cu o pondere totală de 60—70%. Cercetarea critică a soluțiilor primare urmărește îmbunătățirea procesului de reproducție din întreprindere, pe calea depistării și promovării unor noi soluții, care oferă reale avantaje în raport cu cele vechi.

O atenție deosebită s-a acordat activității de lămurire a oamenilor muncii asupra avantajelor prezentate de noua metodă atît pentru întreaga societate, cît și pentru fiecare individ în parte. Participarea păturilor largi de oameni ai muncii din R. D. Germană la procesul de perfecționare a produselor a devenit astfel deosebit de activă. În acest sens, un rol important, îl dețin, așa numitele „conferințe de idei", adevărate izvoare de inițiative. Acestea, spre deosebire de întrunirile de grup de tip „brainstorming", promovează spiritul de contradicție al participanților.

Robert ARDELEANU
economist stagiar
Comitetul de Stat pentru Prețuri

(Urmare din pag. 1)

cestelor economice, a tendinței acestora și a cauzelor care generează unele neajunsuri, în scopul ridicării pe o treaptă superioară a rolului pîrghiilor financiar-bancare în mecanismul de conducere și planificare și să asigure creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate, sporirea continuă a fondului național de dezvoltare economico-socială, restituirea fondurilor avansate de societate, întărirea disciplinei financiare și a răspunderii pentru folosirea banului public, înlăturarea risipei.

În conformitate cu prevederile legii sale de organizare și funcționare, Curtea Superioară de Control Financiar se ocupă nu numai de modul cum este organizat și funcționează controlul financiar preventiv în economie, ci **exercită, prin organele sale proprii de control, la ministere și alte organe centrale de stat, controlul financiar preventiv asupra legalității, necesității, oportunității și eficienței cheltuirii principalelor fonduri administrate de ministerele respective, atît pentru nevoile proprii, cît și pentru cele ale unităților subordonate.** Pînă în prezent, a fost instituit controlul financiar preventiv al Curții la Ministerul Finanțelor, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și Ministerul Industriei Chimice, urmînd a fi extins pînă la sfîrșitul anului la încă 5 ministere.

O atenție deosebită acordă Curtea Superioară de Control Financiar ridicării calității controlului financiar ulterior atît prin acțiunile proprii cît și cele ale organelor cu sarcini de control financiar-bancar în economie. Primele acțiuni de control ale Curții au fost îndreptate către domeniile de activitate în care se semnalau fenomene de risipă, proastă gospodărire, lipsă de eficiență în utilizarea fondurilor alocate de la buget sau constituite din resurse proprii ale unităților. Pe baza constatărilor au fost luate măsuri de trecere a unor sume la fondul de rezervă bugetară la dispoziția Consiliului de Miniștri, de tragere la răspundere a celor vinovați și mai ales de înlăturarea și prevenirea abaterilor de la normele legale cu caracter financiar.

O caracteristică esențială a activității Curții o reprezintă **exercitarea atribuțiilor jurisdicționale în domeniul stabilirii răspunderii față de prejudiciile aduse avutului obștesc care atrag despăgubiri sau amenzi din partea persoanelor cu funcții de conducere, adică instituirea unui nou sistem jurisdicțional.** În acest context, procurorilor — prin actele de sesizare — și completelor de judecată — prin hotărîrile de fond, de recurs ordinar și extraordinar — le revine misiunea stabilirii adevărului obiectiv, astfel încît toate actele ce le întocmesc să reflecte întotdeauna preocuparea pentru continua întărire a disciplinei financiare și a legalității socialiste. Activitatea jurisdicțională a înregistrat deja pe rolul instanței un număr de circa 30 cazuri privind pagube în valoare de peste 550.000 lei.

Una din preocupările importante ale Curții privește **orientarea și coordonarea controlului financiar-bancar în economie, pentru asigurarea unității de concepție, de metodă și de organizare a acestuia, precum și pentru perfecționarea activității de control.**

Întreaga activitate de orientare și coordonare a controlului financiar-bancar se desfășoară în strînsă colaborare cu Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale.

În această perioadă, activitatea de control financiar-bancar a fost îndreptată spre problemele majore ale economiei, Curtea Superioară, pe baza sarcinilor rezultate din hotărîrile de partid și de stat, stabilind direcțiile principale de orientare a controlului financiar.

Traducînd în viață sarcinile de mare răspundere ce i-au fost încredințate de conducerea partidului și statului, Curtea Superioară de Control Financiar va aduce o contribuție importantă la exercitarea unui control temeinic, permanent, exigent și unitar, cu un puternic caracter preventiv și constructiv, menit să ducă la creșterea responsabilității organelor de stat pentru sporirea eficienței în toate sectoarele economiei noastre naționale.

economie națională

ACTUALITATEA ● Dezvoltarea impetuoasă a tuturor ramurilor economiei naționale, **înfăptuirea vastului program de investiții** solicită, an de an, cantități mereu sporite de materiale pentru construcții. În acest număr, o analiză privind **priorități în industria materialelor de construcții:** valorificarea optimă a capacităților de producție. ● Înfăptuirea la timp și în bune condiții a investițiilor continuă să fie **un imperativ major al actualității economice.** În paginile revistei — un articol analitic privind activitatea pe șantierele județului Cluj. ● Economiștii din întreprinderi își spun cuvîntul. **Propuneri privind perfecționa rea procesului aprovizionării tehnico-materiale :** balanțele analitice — etapă obligato rie, premergătoare repartițiilor.

● *PLAN — ANGAJAMENTE*

Priorități în industria materialelor de construcții pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1973:

VALORIFICAREA OPTIMĂ A CAPACITĂȚILOR

de producție

DEZVOLTAREA impetuoasă a tuturor ramurilor economiei naționale, înfăptuirea vastului program de investiții solicită, an de an, cantități din ce în ce mai mari de materiale pentru construcții. În același timp, ținînd seama de solicitările crescînde ale pieței externe, precum și de condițiile favorabile determinate de existența unor importante rezerve de materii prime pentru această ramură, țara noastră participă activ la comerțul internațional cu diverse materiale de construcții, printre care un loc prioritar îl ocupă cimentul. Aceste considerente de ordin economic explică faptul de ce industria materialelor de construcții s-a dezvoltat rapid, situîndu-se printre cele mai dinamice ramuri ale industriei noastre socialiste, mai ales în actualul cincinal cînd va înregistra o creștere de 2,1 ori față de 1970 ; în calculele preliminare pentru 1976—1980 se preconizează menținerea, în continuare, a unui ritm din cele mai ridicate astfel ca, în 1980, să crească de 1,6 ori față de nivelul atins în 1975.

ÎN ACEST AN valoarea producției globale a industriei materialelor de construcții este, conform calculelor de plan, cu 55% mai mare, comparativ cu realizările din anul 1970, această creștere fiind determinată de dezvoltarea prevăzută la principalele produse (ciment 43%, prefabricate din beton armat 29%, cărămizi și blocuri ceramice 23%) etc.

Îndeplinirea cu succes a nivelelor prevăzute pentru 1973 — an hotărîtor în realizarea cincinalului înainte de termen — ridică probleme complexe și solicită îndeosebi **folosirea într-un grad mai înalt a mașinilor, instalațiilor și agregatelor tehnologice, precum și a suprafețelor de producție.** De altfel, lucrările de determinare a potențialului productiv și a gradului de utilizare — elaborate la începutul acestui an în industria materialelor de construcții și la care au participat cei mai buni specialiști din întreprinderi, centrale industriale și organe centrale de sinteză — au relevat faptul că măsurile tehnico-organizatorice aplicate în mod consecvent în primii doi ani ai cincinalului, precum și cele prevăzute pentru anul în curs, au condus la creșterea continuă a gradului de valorificare a potențialului productiv. Intensificarea punerii în valoare a rezervelor potențiale identificate în unitățile productive din acest sector este ilustrată de faptul că, față de 85,6% cît s-a înregistrat în anul 1970, gradul de utilizare a capacităților de producție cu parametrii realizați **s-a ridicat în anul 1972 la 94,6% și, conform prevederilor de plan, în anul 1973 va urca la 97,6%** (este vorba de capacitățile din cadrul MEFMC care dețin 70% din potențialul întregii ramuri). Aceasta va permite ca **numai pe seama valorificării mai bune a capacităților de producție existente la începutul cincinalului să se obțină cca 42% din sporul producției globale ce urmează a se realiza în perioada 1971—1975.** Este edificator în acest sens (vezi graficul nr. 1) modul în care sînt utilizate capacitățile de producție în funcțiune și cu parametri realizați din cadrul MEFMC.

Așa cum rezultă din grafic, se remarcă faptul că, în comparație cu 1972, anul acesta marchează o intensificare a preocupărilor pentru folosirea mai din plin a capacităților de producție, ca urmare a angajamentelor asumate de a îndeplini și depăși planul pe acest an și, prin aceasta, de a contribui la realizarea cincinalului în termen mai scurt.

Este deosebit de grăitor faptul că muncitorii și tehnicienii din principalele fabrici de ciment, care dețin ponderea determinantă în producția acestui material de bază ca, de exemplu, cele din Tg. Jiu, Aleșd, Turda, Bicaz. Medgidia, Fieni **— s-au angajat să realizeze în acest an un grad de utilizare a capacităților existente între 98% și peste 99%, față de 94—96% în anul 1972.** Ca urmare, **gradul de utilizare mediu pe întreaga industrie a cimentului va fi în acest an de 98,4%.** Prin măsurile preconizate și aplicate pînă în prezent pentru utilizarea intensivă a cuptoarelor, instalațiilor și agregatelor tehnologice, prevederile pentru anul în curs se materializează zi de zi, obținîndu-se chiar producții suplimentare cu care se compensează parțial golul creat în balanța materială a acestui produs prin neintrarea în producție la termen a noilor linii tehnologice de la Combinatul Cîmpulung Argeș. În aceleași cote înalte se înscrie și folosirea cuptoarelor de var de la fabricile respective.

Semnificativ este și progresul înregistrat **în folosirea capacităților destinate producției de cărămizi și blocuri ceramice,** domeniu în care, în anii trecuți, existau uneori deficiențe cu implicații nefavorabile în desfășurarea programului de construcții. Efectul măsurilor luate pentru îmbunătățirea activității în acest sector de producție este oglindit în **creșterea gradului de utilizare a capacităților existente de la cca 90% în 1972 la peste 95% cît s-a luat în calcul pentru acest an.** Merită a fi menționate eforturile depuse de colectivele de muncă de la fabricile din Tg. Jiu, Jimbolia, Feldioara, P. Neamț, Roman, C. Turzii și Zalău care **s-au angajat să utilizeze în acest an instalațiile și suprafețele de producție în proporție de 98% și chiar peste 99%.**

În sfîrșit, preocuparea pentru folosirea din plin a capacităților existente se remarcă și la alte produse, la care pentru anul 1973 s-a luat în calcul **un grad de utilizare de 95% la prefabricate de beton armat, de 98% plăci de azbociment, de 96% la cărămizi refractare, 98,6% la obiecte sanitare și de 98,1% la plăci de faianță.**

DESIGUR, prin măsurile preconizate sau prin cele aplicate pînă în prezent nu se poate considera nici pe departe că toate rezervele potențiale vor putea fi identificate și puse în valoare și că adîncirea, în continuare, a analizelor în vederea găsirii de noi soluții de creștere a producției, n-ar mai fi justificate. Dimpotrivă. Însăși lucrările elaborate la începutul anului cu privire la determinarea potențialului productiv la nivelul întreprinderilor **demonstrează că mai există rezerve însemnate în acest domeniu care se cer fructificate** (vezi graficul nr. 2). Spre exemplu, la un număr important de unități continuă să se mențină la un nivel ridicat stagnările de producție, denumite **„opriri acidentale“.** În 1972, pierderile totale de producție datorate acestor cauze au însumat cca. 116 mii tone ciment, 12,7 mii m^3 prefabricate din beton armat 15,5 mil. buc. cărămizi și blocuri ceramice.

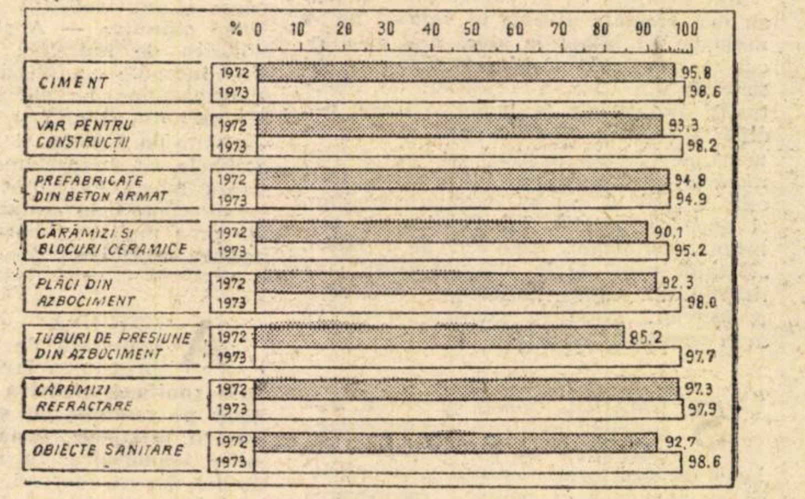

Graficul nr. 1.

Gradul de utilizare a capacităților de producție cu parametrii realizați în industria materialelor de construcții din cadrul M.E.F.M.C.

Graficul nr. 2.

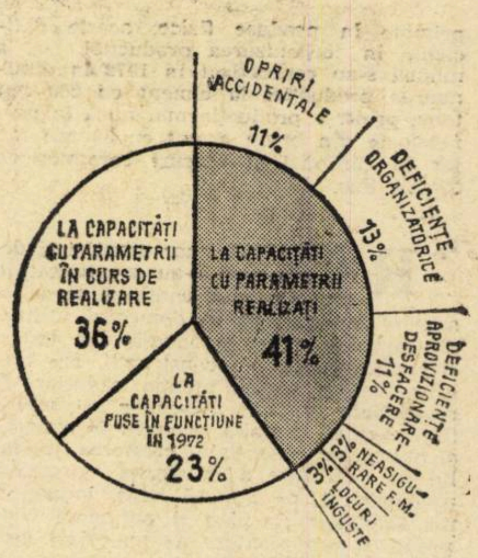

Structura rezervelor de capacități nevalorificate în 1972

Cauzele care generează opririle accidentale sînt multiple și uneori apar independent de întreprinderile respective (întreruperile în furnizarea energiei electrice și altele). În alte situații însă, ele sînt o consecință directă a **slabei preocupări pentru întreținerea utilajelor, a neefectuării la timp a reviziilor și reparațiilor planificate și aceasta din cauza neasigurării pieselor de schimb, în special a reductoarelor.**

Un alt neajuns care limitează creșterea nivelelor de producție îl constituie **existența locurilor înguste.** Ele se înregistrează, în special, în cadrul întreprinderilor producătoare de cărămizi și țigle ceramice, unde cuptoarele nu pot fi utilizate la nivelul capacităților, deoarece alte utilaje sau secții, cum sînt uscătoriiile sau secțiile de presare — fasonare, au o capacitate mai redusă, acționînd cu un efect de strangulare asupra ritmului producției. În alte cazuri, locuri înguste se semnalează la nivelul unor utilaje auxiliare, suprafețe productive sau indirect productive, a unor utilități etc. Prin întocmirea balanței capacităților pe utilajele de bază (conducătoare) și celelalte verigi de producție, pot fi descoperite cu ușurință locurile înguste, știind că lichidarea acestora se poate realiza într-un timp mult mai scurt și cu cheltuieli infinit mai reduse, decît în cazul construirii unor capacități noi.

Deficiențelor în **mecanismul aprovizionare-desfacere, lipsei forței de muncă precum și neajunsurilor organizatorice li se impută în anul 1972 cca 65% din totalul rezervelor neutilizate. În anul 1973 ele reprezintă 80% din potențialul care așteaptă să fie pus în valoare** (la capacitățile cu parametrii realizați). Ex-

ing. F. MIHALACHE
ing. P. CĂLIN
C.S.P.

(Continuare în pag. 4)

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Amplă mobilizare de forțe pe șantiere

CONSTRUCTORII din întreaga țară răspund cu noi fapte de muncă chemării secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, intensificînd ritmul lucrărilor la noile obiective industriale și social-culturale.

Acestui important imperativ al actualității economice i se răspunde prin acțiuni coordonate ale beneficiarilor și constructorilor, ale proiectanților și furnizorilor de utilaje. Tocmai de aceea, în cadrul întrecerii socialiste, constructorii s-au angajat să depășească ritmul de lucru din luna precedentă, iar întregul potențial al șantierelor este mobilizat pentru realizarea în septembrie a cel puțin 10% din sarcinile de investiții ale anului 1973.

● **Cooperarea constructor-beneficiar**

RECUPERAREA grabnică a tuturor restanțelor și accelerarea ritmului de execuție au impus măsuri energice pe toate șantierele. Pe platformele metalurgice de la Galați, Hunedoara și Reșița, de pildă, efectivele existente au fost completate cu încă 600 de muncitori. În același timp, au fost repartizate mijloace mecanizate suplimentare, între care, utilaje de transport de mare capacitate și macarale grele de montaj. A fost stabilit, de asemenea, un contact permanent cu toți furnizorii în vederea impulsionării ritmului de livrare a echipamentelor tehnologice.

Împreună cu constructorii de pe șantierele de la Galați, Tîrgoviște, Hunedoara, beneficiarii au întocmit programe de montaj, a căror îndeplinire se urmărește decadal. Ei participă, de asemenea, cu echipe de specialiști la montajul unor instalații. Pe majoritatea șantierelor, cum sînt cele de la Combinatul siderurgic Galați, întreprinderile metalurgice din Tîrgoviște, Slatina, Hunedoara, întreprinderile „Carbochim“-Cluj, „Alumina“-Tulcea, „Victoria“-Călan, „Republica“- București, peste 1 000 de muncitori lucrează cot la cot cu montorii din unitățile de construcții pe întreaga durată a zilei.

Ca urmare a măsurilor luate, o serie de restanțe au fost lichidate integral, iar pe platforma de la Galați, volumul lucrărilor executate în această lună, este superior celui din lunile precedente. Se fac intense eforturi pentru grăbirea punerii în funcțiune a unor importante capacități de producție cum sînt laminorul slebing și cel de tablă groasă de la Galați, oțelăria și sectorul de laminoare de la Hunedoara, trăgătoria de țevi de la Uzina „Republica“ din Capitală, precum și noua capacitate a Întreprinderii de aluminiu din Slatina.

● **Inițiative — rezultate**

COLECTIVELE șantierelor Întreprinderii de construcții căi ferate Brașov, desfășurînd în această perioadă o intensă activitate pentru realizarea unui volum de lucrări cu mult superior celui realizat în lunile anterioare, au predat beneficiarului, cu 90 de zile mai devreme, noua hală pentru construcția de utilaje feroviare. Acest rezultat se datorește noilor soluții aplicate la construcția halei : folosirea unor elemente prefabricate speciale în locul cărămizilor, utilizarea cu succes a plăcilor și panourilor de azbociment — soluție care a dus la sporirea productivității muncii de aproximativ 5 ori față de cea obținută prin procedeele clasice. De asemenea, a sporit ritmul de lucru la noua turnătorie de oțel din cadrul acestei unități, ceea ce a permis ca de pe acum să se înregistreze un avans de 35 de zile față de grafice.

(Urmare din pag. 3)

primate în produse fizice, aceste deficiențe în organizarea producției și a muncii s-au concretizat în 1972 în diminuarea producției la ciment cu 250 mii tone, printr-o producție mai mică la prefabricate din beton armat cu 30 mii m³, iar la cărămizi și blocuri ceramice cu 38 mil. buc.

RELEVAREA unor greutăți și deficiențe care s-au manifestat în anul trecut și continuă să acționeze și în acest an în domeniul utilizării capacităților de producție din industria materialelor de construcții, are menirea de a atrage atenția cadrelor de răspundere asupra măsurilor și soluțiilor, care să permită punerea în valoare a rezervelor potențiale, creșterea gradului de utilizare a întregului potențial productiv și, pe această bază, îndeplinirea sarcinilor de plan și obținerea unor producții suplimentare de materiale pentru construcții.

INVESTIȚII

Județul Cluj

Cadența lucrărilor DE PUNERI ÎN FUNCȚIUNE în raport cu scadențele

IN județul nostru, cu toate că datele statistice pe ultimele 7 luni reflectau o situație globală pe județ oarecum liniștitoare (planul anual de investiții se materializa în ritm corespunzător cotei matematice aferentă perioadei expirate, fiind îndeplinit în proporție de 58,4%), nu ne puteam declara totuși mulțumiți. Aceasta pentru că am constatat la sfîrșitul acestei perioade că nu **toate** investițiile care fac parte din programul anului în curs se realizează în **ritmul** și **modul** dorit. Deși mai multe capacități productive — printre care cele de la întreprinderile „Armătura" Cluj, Lianți și materiale refractare Turda, Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj, Fabrica de mașini de rectificat aparținînd întreprinderii „Unirea" etc. — au început să funcționeze cu 1—5 luni înainte de datele stabilite, altele erau în restanță. În momentul respectiv, la secția de abrazivi pe suporți a întreprinderii „Carbochim", secția de plăci de gresie de la întreprinderea de ceramică fină pentru construcții, mai multe capacități noi de la Industria sîrmei etc., care trebuiau să producă cel puțin la capacitățile inițiale (stabilite pentru primele etape în graficele de atingere a parametrilor proiectați), nu au fost începute nici probele tehnologice, iar la noua secție de celuloză nealbită a Combinatului de celuloză și hîrtie din Dej (cu o întîrziere pronunțată), se făceau primele probe care scoteau în evidență serioase defecte în funcționarea utilajelor. Restanțe s-au consemnat și la alte lucrări.

Chemarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresată tuturor factorilor responsabili de a transforma lunile august și septembrie în perioadă de recuperare a resurselor și de creare a unor condiții de punere în funcțiune în devans a capacităților, a găsit un puternic ecou și în județul nostru. Ritmul activității pe șantiere a devenit mai intens (unitățile de construcții au obținut în luna august construcții și montaje în valoare de peste 18 milioane lei mai mare ca media realizărilor pe lunile anterioare, respectiv un volum de lucrări corespunzător mai bine de 10% din planul anual). **După expirarea lunii a opta din an, din planul anual de investiții a fost îndeplinit 67,7%** (față de 66,6% cotă matematică), **iar din cel de construcții și montaje — 71,1%.**

Principalele forțe ale constructorilor și montorilor **au fost concentrate la obiectivele în restanță și la cele cu termene de punere în funcțiune apropiate** unde, după cum se știe, valoarea lucrărilor este mai redusă. Tocmai în aceasta constă **schimbarea opticii** în activitatea de investiții. Au fost date la o parte practicele de „corelare" a lucrărilor de valori mari cu cele de valori mici și speculațiile de a „scoate" fără eforturi corespunzătoare realizări mari, toate dăunătoare fructificării cît mai depline a fondurilor. Practic, activitatea depusă în luna august s-a soldat cu punerea în funcțiune a instalațiilor de pantotenat de calciu a întreprinderii „Terapia", secția de abrazivi pe suporți a întreprinderii „Carbochim", Complexul avicol de la Gilău (toate lucrări în restanță). De asemenea, au fost date în folosință 88 săli de clasă, 440 locuri în grădinițe și creșe, precum și un important număr de apartamente, instalații în domeniul transporturilor, lucrări edilitare ș.a.m.d.

Acesta este un aspect. Un altul este acela al **participării efective a unor formații de muncitori, tehnicieni și specialiști din unitățile beneficiare și suplimentarea efectivelor de constructori, montori, instalatori etc. de către întreprinderile de construcții**. În momentul de față pe șantierele de la „Metalul roșu". Industria sîrmei, Cazane mici și ale altor întreprinderi, lucrează 220 de montori și lăcătuși din efectivele proprii ale beneficiarilor, iar la Fabrica de nutrețuri combinate, Abatorul de păsări, Amenajarea hidroenergetică de pe Someș etc., efectivele și dotarea tehnică sînt completate în așa fel, încît restanțele să fie recuperate cît mai grabnic posibil.

Mai amintim că **în cursul lunii august au fost montate utitlaje în valoare de 50 milioane lei aflate în stoc**. Aici este locul să menționăm inițiativa Grupului de șantiere din Cluj, a Trustului de Construcții Industriale la lucrările unde, din diferite motive, clădirile sînt rămase în urmă, se creează fronturi parțiale pentru montori și instalatori, în așa fel încît cele 2 faze să nu se execute simultan, ci aproape paralel. La Fabrica de nutrețuri combinate, Abatorul de păsări, „Metalul roșu" și la alte investiții întîrziate din cauza tărăgănării elaborării proiectelor, inițiativa constructorilor va avea rezultata favorabile.

SUMARUL tablou prezentat este suficient pentru argumentarea afirmației că pe șantierele din județ constructorii, montorii și beneficiarii au luat măsuri pentru recuperarea restanțelor și respectarea termenelor de punere în funcțiune. Singurul sector în care sînt greutăți nesoluționate este cel al construcțiilor de locuințe. Din cauză că majoritatea apartamentelor vor fi date în folosință spre sfîrșitul anului (este un vechi viciu de planificare), va trebui găsită o soluție de majorare a capacității de finisare a acestora. Trustul de Construcții Cluj care, de altfel, execută în ritm satisfăcător blocurile de locuințe, nu dispune de suficiente forțe (zidari, zugravi, mozaicari etc.), cu care să facă față saltului de sfîrșit de an.

În luna august s-a produs un reviriment și în ce privește livrarea utilajelor tehnologice. Datele statistice arată că, în prezent, **beneficiarii dispun de 64% din utilajele care trebuie să sosească în 1973.** Restanța care se mai înscrie pe seama furnizorilor este de 7% față de planul perioadei. Situația este însă mai complexă decît tabloul sintetic reflectat de datele statistice. În timp ce angajamentele furnizorilor garantează (în cazul în care graficele întocmite vor fi respectate) punerea în funcțiune a capacităților de la „Tehnofrig", cazane mici și arzătoare etc. — alte obiective se află sub semnul incertitudinii.

Cauzele se împart în două : **mulți furnizori de utilaje nu au onorat pînă la sfîrșitul lunii august 23 de contracte, iar alții, în pofida demersurilor, insistențelor și diligențelor depuse, continuă să programeze livrările la termene care depășesc cu mult pe cele stabilite în graficele de montaj, și de punere în funcțiune.** Credem că în această privință ar trebui luate măsuri pe plan central. Ne gîndim, îndeosebi, la organele de planificare din ministere și centrale. Experiența a dovedit că o bună parte din furnizori au posibilitatea să-și respecte obligațiile. Dacă așa se prezintă situația de ce este nevoie de insistențe, intervenții, permanente care au loc între beneficiar și furnizor ?

Aceeași întrebare punem și în legătură cu relațiile dintre **beneficiari și proiectanți**. Se știe că numai acele unități pot începe din timp lucrările de investiții care urmăresc, pas cu pas, etapă cu etapă, elaborarea documentațiilor. Numeroase exemple din județul nostru demonstrează însă că documentațiile întîrzie cîte odată mai multe luni (este vorba despre proiectele pentru Fabrica de nutrețuri combinate, Abatorul de păsări și, mai nou, Întreprinderea 9 Mai din Turda).

Din noianul problemelor activității de investiții se desprinde cu claritate modul anevoios în care se materializează lucrările ce aparțin de unitățile agricole. În articolul de față am amintit în repetate rînduri de Fabrica de nutrețuri combinate, Abatorul de păsări și Complexul avicol. Toate sînt în restanță, cu excepția Complexului avicol care a fost pus în funcțiune, dar cu 5 luni întîrziere și cu instalații incomplete. Cele două obiective — Abatorul de păsări și Fabrica de nutrețuri combinate — au fost începute cu întîrziere din cauza documentațiilor. La ele se adaugă fermele de vaci din Gherla și Năsal, un bloc de locuințe la Gherla și un altul la Iclod (ambele cu 8 apartamente) care progresează foarte încet, tot din cauza documentațiilor. Cele semnalate nu au nevoie de prea multe comentarii ; sînt necesare măsuri operative.

ACȚIUNEA de intensificare a activității de investiții, a intrat în a doua fază. **În luna septembrie continuă ofensiva împotriva restanțelor pe șantiere, cît și în privința procurării utilajelor, instalațiilor și mașinilor tehnologice.** În această lună vor trebui depuse eforturi susținute, utilizate mai bine utilajele și forța de muncă pe șantiere, încît să se recupereze în cea mai mare parte restanțele creîndu-se condiții pentru realizarea în întregime a planului de investiții pe 1973.

SOOS MANEA Carol
secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R.

APROVIZIONARE

Pregătirea planului pe 1974 în atenția centralelor coordonatoare :

BALANȚELE ANALITICE

O etapă obligatorie premergătoare repartițiilor

- Cine și pînă cînd trebuie să predea desfășurătorul la coordonator?
- Cine verifică dacă totalul repartițiilor coincide cu prevederile balanței sintetice?
- Ce se întîmplă cînd distribuitorul nu este trimis la coordonator de către ministerul tutelar al consumatorului.

BALANȚELE SINTETICE reprezintă un indicator pentru stabilirea concordanței dintre resursele economiei și nevoile de consum. Ele exprimă la capitolul „Destinații" cantitățile de materiale alocate fiecărui minister (titular de plan), dar nu pe unitățile componente ale acestuia ; pe total produs dar nu pe sortimentele componente. Ca urmare, pe baza balanței sintetice nu se pot încheia contracte și, deci, nu se poate face aprovizionarea. Pentru traducerea în fapt a balanței sintetice, respectiv pentru încheierea contractelor economice între furnizori și beneficiari, coordonatorii trebuie să întocmească, în prealabil, balanțele analitice în care repartițiile alocate fiecărui titular de plan, prin balanța sintetică, se defalcă pe centralele subordonate, iar în cadrul acestora — pe unități componente și pe specificații.

Pentru a putea trece la întocmirea balanțelor analitice, coordonatorii trebuie să aibă însă la dispoziție desfășurătoarele din care să reiasă, pentru fiecare titular de plan, prevăzut în balanța sintetică, defalcarea pe specificații, pe

ec. Cornel SUCIU
Centrala de aprovizionare-livrare produse chimice

(Continuare în pag. 6)

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Eficiența valorificării produselor secundare ale pădurii

ÎN AFARA PRODUCȚIEI DE BAZĂ — masa lemnoasă — fondul forestier oferă posibilitatea obținerii și a altor bunuri cum sînt : produse vînătorești, piscicole, apicole și diferite alte accesorii ale pădurii. Aceste produse erau, într-o oarecare măsură valorificate și în trecut, dar în ultimii 10 ani s-au inițiat numeroase acțiuni pentru punerea lor cît mai deplină în valoare.

A fost intensificată acțiunea de achiziționare a fructelor de pădure (mure, afine, coarne, măceșe etc.) și a ciupercilor (hribi, gălbiori, ghebe, vinețele ș.a.), recoltîndu-se cantități apreciabile. **În 1972 s-au achiziționat, de pildă, 6 000 tone mure, peste 6 400 tone zmeură, 3 200 tone măceșe, peste 1000 tone coarne, peste 5.400 tone hribi, mai bine de 800 tone ghebe, 500 tone gălbiori ș.a.**

Pentru prelucrarea și conservarea fructelor de pădure și a ciupercilor, în așa fel încît acestora să li se păstreze într-o proporție cît mai mare calitățile lor naturale (gust, aromă, aspect, conținut), unitățile specializate au fost dotate cu instalații și aparatură adecvate, care să permită aplicarea unor tehnologii și rețete îmbunătățite. Calitatea ridicată a produselor obținute le face foarte căutate pe piața externă, obținîndu-se prețuri bune, ceea ce a dus la sporirea substanțială a exportului de fructe de pădure (proaspete, pulpe, sucuri) și de ciuperci (proaspete, în saramură, deshidratate). Ținînd seama de restrîngerea treptată a suprafețelor ocupate cu vegetația care asigură producția fructelor de pădure (consecință a unor cauze obiective), este necesar ca organele silvice să se preocupe de dezvoltarea, în compensare, a culturilor artificiale în terenurile goale din suprafața fondului forestier.

O altă măsură privește valorificarea intensivă **a fondului de vînătoare**, bogat reprezentat la noi în țară atît prin varietatea speciilor, cît și prin existența unor exemplare purtătoare de trofee deosebite. Efectivele bogate la majoritatea speciilor de vînat au permis aducerea în circuitul economic a unor cantități substanțiale atît la consumul intern cît și la export. Astfel, pentru popularea pădurilor din unele țări europene, s-a exportat vînat viu (iepuri, fazani, potîrnichi ș.a.). **Din 1965 pînă în 1972 cantitatea totală de vînat viu exportat a crescut de la 25 mii bucăți la 91 mii bucăți cu perspectivă de creștere în anii următori.**

La **vînat împușcat** — la care prețurile unitare pe piața externă sînt în continuă creștere — au fost create disponibilități pentru majorarea exportului, ceea ce a permis dublarea acestuia din 1965 pînă în anul 1973.

O bună **valorificare a fondului cinegetic al țării** este organizarea de vînători pentru străini, mai ales la vînat nerăpitor cu păr (cerbi carpatini, cerbi lopătari, căprioare, capre negre, mistreți), dar și la urși și vînat de deltă. Eforturile pe care le face în ultima vreme Oficiul Național de Turism Carpați pentru promovarea acestei activități pe piața externă, precum și rezultatele satisfăcătoare obținute de vînătorii străini, au dus la creșterea vertiginoasă a valorii realizată în devize libere (diminuarea nivelului din anul 1973 oglindită în grafic, se explică prin interdicția temporară a vînatului în Delta Dunării).

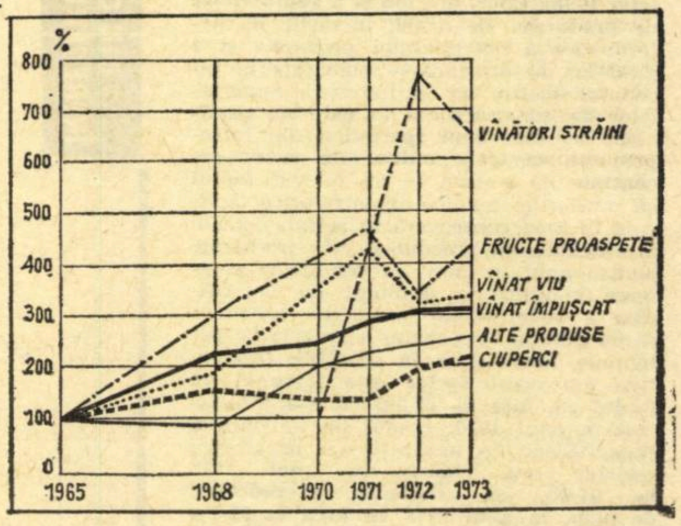

Dinamica exportului la unele produse accesorii ale pădurii și vînătorești (În expresie valorică)

Ținînd seama de valoarea și eficiența ridicată a acestor produse ale pădurii, pentru 1973 au fost stabilite noi măsuri și acțiuni speciale pentru intensificarea recoltării și achiziționării acestora, în vederea satisfacerii în mai bune condiții atît a nevoilor interne, cît și a cerințelor la export.

AGRICULTURĂ

CAMPANIA AGRICOLĂ — O MARE BĂTĂLIE

— Opinia unor cadre de conducere privind modul și condițiile de desfășurare a lucrărilor agricole de toamnă —

CAMPANIA AGRICOLĂ este în plină desfășurare. Așa cum se arată în scrisoarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu organelor și organizațiilor de partid, de stat, tuturor lucrătorilor și specialiștilor din agricultură, în această perioadă de vîrf nu există sarcină mai importantă pentru specialiștii din agricultură ca soluționarea operativă, la fața locului, a tuturor problemelor pe care le ridică stringerea la timp și fără pierderi a întregii recolte precum și obținerea unor producții sporite în anul viitor.

După opinia organizatorilor actualei campanii agricole timpul favorabil din ultimele zile trebuie să determine un ritm foarte intens de lucru, ritm care ar trebui să caracterizeze întreaga activitate pe ogoare în aceste zile.

Pentru a desprinde care sînt modalitățile de executare în termen, de integrare deplină în atmosfera caracteristică marilor bătălii agricole ne-am adresat unor factori de răspundere din domenii cu activitate deosebit de intensă în această perioadă, rugîndu-i să răspundă la următoarele întrebări :

1. Ce măsuri ați adoptat în domeniul dv. de activitate pentru a evita:
- întîrzierea recoltatului;
- pierderile de producție ;
- degradarea recoltei?

2. La ce soluții ați recurs pentru a extinde spațiile de depozitare, corespunzătoare volumului producției ce urmează a se recolta?

3. Care sînt orientările economice ce au stat la baza adoptării unora din modalitățile de valorificare și conservare a producției?

4. Considerați că sînt asigurate condițiile respectării succesiunii lucrărilor și executării lor în termen? În ce fel?

● LEGUMELE...

1. În acest an, condițiile climatice din primăvară au întîrziat procesul de producere a răsadurilor și a însămînțării legumelor în cîmp. Din această cauză, producția de legume este întîrziată cu circa 2—3 săptămîni, astfel că tomatele de toamnă semănate direct în cîmp sînt în plină producție abia acum.

Recoltarea legumelor, ținînd seama de întîrzierea menționată, nu trebuie să se efectueze „de la un capăt" așa cum se procedează la alte culturi, cum sînt : cartofii, sfecla de zahăr, porumbul etc. Pentru ca producția de tomate, ardei și vinete să fie folosită integral s-au luat o serie de măsuri, dintre care cele mai importante se pot enumera :

● **recoltarea producției în ritmul ajungerii ei în faza de coacere,** grăbind astfel și procesul de maturare a legumelor rămase în grădină ;

● recoltarea tomatelor și a celorlalte legume care au ajuns la mărimea normală dar nu s-au înroșit **numai înainte de căderea brumelor ;**

● organizarea activității de postmaturare a legumelor recoltate înainte de a fi ajuns la maturitate deplină.

Prin aceste măsuri, se realizează prelungirea consumului de legume în stare proaspătă cu 10—15 zile. La alte culturi cum este conopida, producția se va livra la fondul pieței pe măsura maturării ei, prelungind astfel, consumul de conopidă în stare proaspătă și în cursul iernii.

La cultura cartofului, potrivit graficului de recoltare întocmit de centrele de legume-fructe și conducerea cooperativelor, recoltatul trebuie efectuat într-un timp scurt. Pentru a urgenta livrarea producției de cartofi, la propunerea centralei, ministerul de resort a adoptat unele derogări de la S.T.A.S.-urile în vigoare. Rezultatele vor consta în creșterea operativității livrării și în sporirea cantităților de cartofi preluate.

Preluarea integrală a fondului de marfă constituie o obligație de bază a întreprinderilor și centrelor de legume și fructe.

2. Atît unitățile de producție cît și cele de valorificare au primit din timp sarcina de a pregăti spații suplimentare pentru păstrarea temporară a legumelor.

În primul rînd, în caz de nevoie, legumele — în special tomatele și ardeii — și cartofii se așează pe locul de producție pentru maximum 1—2 zile de la recoltare, după care se transportă la adăposturi speciale în vederea sortării și livrării lor la fondul pieței sau către locurile amenajate pentru postmaturare.

În al doilea rînd. s-au luat măsuri privind folosirea spațiilor de depozitare din sate și comune, cum sînt : magazii, beciuri, spații disponibile la cooperativele agricole, la celelalte instituții din raza comunelor etc.

În al treilea rînd, pentru produsele cu care se asigură aprovizionarea de iarnă, cum sînt : cartofii, ceapa, rădăcinoasele, varza etc., s-a organizat, potrivit unui plan precis pe localități, depozitarea cantităților de legume — temporar disponibile — de către fiecare centru de legume și întreprindere de industrializare. În aceste unități s-au asigurat spațiile de conservare a producției fie în depozite moderne, fie în silozuri, fie în alte mijloace obișnuite : șoproane, butoaie etc. Dacă se are în vedere și ritmul mai intens de aprovizionare a populației pentru iarnă, în această perioadă. practic, nu trebuie să se înregistreze deficite în balanța producție-depozitare.

3. Orientarea economică care a stat la baza adoptării unora din modalitățile de valorificare și conservare a producției de legume a fost cea a aprovizionării ritmice a industriei conservelor și a aprovizionării prelungite a populației cu legume în stare proaspătă.

● Condiții favorabile executării lucrărilor agricole în termen;

● Aprovizionarea abundentă a populației — criteriu de bază al organizării activității în aceste zile;

● Derogări de la unele acte normative în favoarea producătorilor.

4. Pe măsura eliberării terenurilor se trece la pregătirea lor pentru viitoarea recoltă. De cea mai mare atenție se va bucura operația de fertilizare de bază — cu îngrășăminte organice și chimice — și arătura adîncă de toamnă. Pentru culturile extratimpurii și timpurii, care se seamănă din toamnă sau primăvara devreme, se execută și alte lucrări, cele mai multe unități fiind pregătite să le efectueze în termen și de calitate. Conducerile unităților agricole producătoare — fără excepție — trebuie să țină seama de faptul că producția anului viior depinde de încadrarea lucrărilor actuale în perioade și în parametrii optimi de calitate.

ing. Gheorghe BUZATU
director
Centrala de legume-fructe

● FURAJELE...

1. Campania agricolă de toamnă din acest an cuprinde un volum mare de lucrări și în ce privește recoltarea furajelor. În întreprinderile agricole de stat se recoltează în prezent ultima coasă la culturile perene și fînețe naturale, porumbul siloz și sfecla furajeră. Dotarea existentă, precum și organizarea recoltatului va **permite realizarea vitezei programate de lucru,** astfel ca pentru perioada de stabulație 1973/1974 să se realizeze cantitățile prevăzute la suculente, fibroase și grosiere. Aici se mai adaugă și culturile duble de porumb care, cu toate condițiile nefavorabile din acest an, vor asigura cantitatea necesară de masă verde pentru perioada de toamnă, iar surplusul se va însiloza.

În același timp, s-au dat indicații tuturor unităților ca să **organizeze stringerea și depozitarea tuturor resurselor vegetale,** inclusiv producția secundară : vreji de leguminoase, capitule de floarea soarelui, tulpini de porumb, tescovină din struguri etc. Numai prin stringerea, depozitarea și utilizarea în hrana animalelor a circa 1000 mii tone tulpini de porumb (atît însilozate cît și balotate) se realizează echivalentul în valoare nutritivă a circa 400 mii tone fîn de calitate medie.

Pentru evitarea pierderilor în timpul recoltării porumbului boabe, s-au luat măsuri ca odată cu recoltarea știuleților să **se organizeze însilozarea imediată a tulpinilor,** astfel ca umiditatea acestora să nu se reducă, realizîndu-se în felul acesta o bună conservare.

Pentru economisirea furajelor depozitate s-au dat indicații ca întregul efectiv de ovine, tineretul taurin și animalele reformă să pășuneze integral suprafețele de pe care s-a recoltat porumbul, floarea soarelui, soia etc. pînă la executarea arăturilor.

2. În scopul reducerii perioadei de recoltare și a spațiului de depozitare a porumbului boabe, precum și pentru crearea condițiilor optime în vederea folosirii acestei plante ca premergătoare pentru grîu, s-a trecut la **recoltarea porumbului cu umiditate ridicată** (32—33%) și la **însilozarea știuleților tocați,** realizîndu-se, astfel, un furaj valoros, în special pentru taurine. Prin aceasta se realizează. pe lîngă avansul la recoltare și eliberarea terenului, o însilozare bună a tulpinilor care sînt încă verzi, precum și reducerea la maximum a pierderilor prin conservarea porumbului boabe.

3. Dintre modalitățile de conservare a furajelor, cea mai adecvată pentru această perioadă este **însilozarea,** întrucît posibilitățile de realizare a unui fîn de bună calitate sînt reduse din cauza timpului nefavorabil.

O altă metodă de conservare a nutrețurilor în această perioadă o constituie **deshidratarea**. În acest scop, la unitățile dotate cu instalații de deshidratat s-a prevăzut prelungirea activității de producție și după prelucrarea lucernei, urmînd a se deshidrata pese 2000 ha porumb boabe, precum și o cantitate de 75 000 tone tescovină rezultată din campania de vinificare.

4. Avînd în vedere volumul mare de lucrări în această perioadă, cînd în special mijloacele de transport sînt foarte solicitate, s-au luat măsuri de sprijinire a fermelor zootehnice cu utilaje de la celelalte ferme. În același timp, s-au repartizat sarcini de recoltare și depozitare a producției secundare la fermele vegetale, transportul acestor cantități la locul de consum urmînd a se realiza după terminarea campaniei de toamnă.

dr. Nicolae OPREA
director adjunct
în Departamentul Agriculturii de Stat

● STRUGURII...

1. Recolta bună de struguri din acest an poate și trebuie să fie strînsă fără pierderi. În prezent, se recoltează intens strugurii de masă ; în cele mai multe județe a început și recoltarea strugurilor pentru vinificare.

Pentru a preveni întîrzierea recoltatului și pierderile de recoltă s-a întocmit un plan de activitate de către întreprinderile județene ale viei și vinului și unitățile agricole de producție. În cadrul acestui plan. respectarea graficului de recoltare și prelucrare a strugurilor, pe zile, are rolul cel mai important în scopul încadrării operației de recoltare în perioada optimă. Totodată, pentru a determina producătorii să recolteze cît mai intens, s-a dispus ca întreprinderile județene ale viei și vinului să efectueze plata cantităților de struguri preluate în funcție de concentrația medie ponderată în zahăr. Astfel, cantitățile de struguri care au o concentrație de zahăr sub limitele prevăzute în H.C.M. nr. 675/1968 sînt preluate la prețuri stimulative celor utilizate în anii anteriori.

Dintre măsurile luate în scopul prevenirii pierderilor de producție, menționăm și pe cea referitoare la organizarea prelucrării unor cantități cît mai mari de struguri obținuți pe loturile în folosință ale membrilor cooperatori sau în gospodăriile individuale.

2. Problema depozitării strugurilor are o importanță relativ redusă în comparație cu cea a depozitării cerealelor, legumelor, a celorlalte fructe. După cum se știe, strugurii pentru vin, care au ponderea cea mai mare în cadrul producției de struguri, se vinifică pe măsura recoltării lor. Strugurii de masă sînt consumați în stare proaspătă și trebuie spus că există mari posibilități de aprovizionare a populației în această toamnă. Continuitatea procesului de vinificare, evitarea oricăror stagnări rezolvă în mare măsură problema depozitării producției. În acest scop, s-au organizat ateliere și echipe pentru intervenții urgente în vederea asigurării continuității lucrului. Totodată, producătorii — cooperativele agricole de producție — vor fi sprijiniți să recolteze strugurii pe soiuri și culori, punîndu-se la dispoziția acestora lădițe, coșuri. bene și mijloace de transport.

Uneori, în anii cu producții bogate, cum este și 1973, se creează unele deficite la capacitatea de depozitare. În scopul acoperirii acestui deficit previzibil, pentru unele întreprinderi s-au stabilit cantitățile de must și vin ce urmează să fie transportate în timpul campaniei la întreprinderile care au capacități disponibile. De asemenea, cu sprijinul Ministerului Industriei Chimice, s-au preluat, pregătit și condiționat rezervoare metalice cu o capacitate totală de circa 2000 vagoane.

3. Gradul de valorificare a producției de struguri poate fi extrem de diferit și depinde în mare măsură de perioada în care sînt recoltați. Astfel, pentru a obține un vin ușor, de consum curent, strugurii trebuie recoltați atunci cînd concentrația de zahăr nu este prea mare. Întrucît preferințele consumatorilor se îndreaptă către acest sortiment de vin, criteriul economic care stă la baza conservării producției de struguri din recolta 1973 îl constituie cererea de consum. Totodată, se recoltează separat strugurii roșii și cei aromați cultivați în amestec cu alte soiuri pentru a obține și cantități mai mari de vinuri, de mare valoare, din aceste categorii. În ce privește strugurii de masă, livrarea în stare proaspătă la fondul pieței constituie deja un mod economic de valorificare a lor. Totuși, conservarea lor în spații frigorifice și introducerea în consum pe măsura epuizării celorlalte fructe ar reprezenta o formă superioară de valorificare a strugurilor de masă.

4. Întrucît în viticultură nu se pune problema succesiunii culturilor. toată atenția trebuie acordată perioadei și modului de executare a lucrărilor de toamnă. Or, efectuarea lor în condiții agrotehnice optime influențează producția anului următor mai mult decît la celelalte culturi.

ing. Eugen UNGUREANU
director general
Centrala viei și vinului

Pagină realizată de
Ion MANEA

centrala şi strategia dezvoltării

CREŞTEREA RESPONSABILITĂŢII ÎN DOMENIUL INVESTIŢIILOR

Plenara Comitetului Central al P.C.R. din februarie-martie a.c. a stabilit un complex de măsuri menite să pună mai puternic în valoare resursele de care dispune economia noastră naţională, pentru perfecţionarea continuă a organizării vieţii sociale.. În acest context se înscrie şi concentrarea puternică a producţiei în mari unităţi economice de tipul centralelor industriale, prin reorganizarea şi regruparea unităţilor productive în centrale cu un pronunţat profil de ramură sau subramură. S-a ajuns, de exemplu, la constituirea unei singure centrale a cărbunelui sau a unei centrale de prelucrare a lemnului şi respectiv de exploatare a lemnului, care grupează fiecare zeci de unităţi productive

Luînd ca bază anul 1969 — cînd au fost înfiinţate marea majoritate a centralelor industriale — se constată că în prezent la nivel de ramură a crescut foarte mult, atît numărul întreprinderilor, fabricilor şi uzinelor subordonate unei centrale cît şi producţia globală ce se realizează în medie de către o centrală. Astfel, în industria lemnului şi a materialelor de construcţii, numărul fabricilor subordonate a crescut cu 60% ; în industria construcţiilor de maşini, cu 40% ; în industria extractivă, cu peste 20%. De altfel, **media unităţilor subordonate unei centrale** a ajuns la 24. În ce priveşte volumul producţiei globale, se evidenţiază creşterile înregistrate în ramurile industriei construcţiilor de maşini — 85% ; industria chimică — 55% ; industria uşoară — 44%.

Această nouă etapă în organizarea centralelor, deosebit de importantă în contextul general al perfecţionării conducerii şi dezvoltării lor, a marcat trecerea la integrarea completă a activităţilor unităţii pe care este grefată centrala şi ca urmare, reducerea substanţială cu peste o treime a aparatului funcţional şi a numărului compartimentelor de muncă. Prin eliminarea fenomenului de divizare excesivă a centralelor industriale. se înregistrează în prezent un salt organizatoric calitativ care are la bază fundamente economice reale şi un experiment valoros de peste trei ani.

Noile îmbunătăţiri organizatorice au drept consecinţă şi sporirea volumului centralelor în elaborarea politicii de dezvoltare a unităţilor componente, de fundamentare a opţiunilor în ce priveşte investiţiile pentru construirea de noi capacităţi de producţie.

Se cunoaşte că centrala este cea care elaborează planul de investiţii pe baza studiilor proprii, precum şi planul de finanţare şi creditare a acestora. Totodată ea trebuie să asigure elaborarea documentaţiilor tehnico-economice, să urmărească ca producţia noilor obiective să se realizeze în principal cu materii prime din ţară, să asigure amplasarea corespunzătoare a unităţilor productive, ţinînd seama de exigenţa forţei de muncă, de necesitatea reducerii transporturilor, de folosirea utilităţilor din zona respectivă.

De altfel în recentul Decret al Consiliului de Stat privind avizarea documentaţiilor tehnico-economice pentru investiţii, se menţionează că realizarea investiţiilor trebuie să fie precedată de o temeinică şi minuţioasă pregătire care să cuprindă toate elementele tehnico-economice şi organizatorice, de la întocmirea documentaţiilor, alegerea tehnologiei şi a utilajelor, pînă la pregătirea producţiei sub toate aspectele, în vederea realizării în bune condiţiuni şi la termen a obiectivelor prevăzute în planurile anuale şi cincinale de dezvoltare economico-socială.

Ca urmare, centrala trebuie să asigure elaborarea documentaţiilor tehnico-economice pentru obiectivele de investiţii, pe baza elementelor cuprinse în planul cincinal cu privire la capacităţi, profile şi amplasamente. În legătură cu elaborarea planului şi a studiilor tehnico-economice cu privire la dotarea cu noi fonduri fixe. la construirea de noi capacităţi de producţie sau pentru dezvoltarea celor existente, centrala trebuie să analizeze şi să cunoască gradul de utilizare a capacităţilor existente. Utilizarea incompletă a capacităţilor de producţie pe lîngă faptul că poate conduce la nerealizarea planului de producţie generează şi alte implicaţii cum ar fi consumul suplimentar de forţă de muncă, nerealizarea normelor şi a productivităţii muncii planificate.

● Sporirea gradului de concentrare şi organizarea pe profil de ramură — două condiţii create pentru transformarea centralei în principală verigă în sistemul de planificare.

● Ce fac, ce ar trebui şi ar putea să facă centralele pentru organizarea activităţii de investiţii, ţinînd seama de complexitatea şi rolul motor al acestora în procesul dezvoltării.

Sînt unităţi productive, în special în industria construcţiilor de maşini grele, energie electrică, transporturi şi industria alimentară unde utilizarea necorespunzătoare a maşinilor şi utilajelor contribuie direct la sporirea nejustificată a volumului de investiţii pentru dotarea cu noi capacităţi de producţie. De asemenea, necesitatea artificială, nereală de maşini şi utilaje generează la rîndul ei o investiţie neeficientă de lucrări de construcţii în care trebuie instalate capacităţile respective, ceea ce măreşte, de asemenea, volumul şi costul investiţiilor. Totodată în ambele situaţii creşte necesarul de forţă de muncă, de fapt incomplet utilizată şi ea.

Care este rolul centralei industriale în acest context de situaţii înregistrate îndeosebi în ramurile amintite ?

Pentru obţinerea unei eficienţe sporite pe linia creşterii gradului de utilizare a capacităţilor în funcţiune, atenţia centralei trebuie îndreptată în principal spre subramurile şi activităţile cu un înalt nivel de utilare cu maşini şi instalaţii, unde ponderea manoperei de deservire, este mai scăzută şi în special spre acele activităţi unde se asigură valorificarea superioară a materiei prime, unde modernizarea şi diversificarea producţiei deschid noi perspective din punct de vedere al duratei şi eficienţei realizării sortimentelor programate.

Circumscrisă acestor imperative ale dezvoltării, realizarea lucrărilor de construcţii urmează să se facă avînd la baza următoarea problematică: lărgirea producţiei fără investiţii suplimentare printr-o folosire mai eficientă a celor existente şi mai ales a capacităţilor moderne ; concentrarea investiţiilor pentru modernizarea şi dezvoltarea capacităţilor existente ; construcţia de noi capacităţi de producţie după o prealabilă studiere şi fundamentare a necesităţilor de realizare a unor modificări structurale în procesul de producţie şi printr-o analiză atentă a nivelului tehnic al maşinilor şi utilajelor din punct de vedere al dezvoltării lor şi al economisirii de forţă de muncă.

În realizarea lucrărilor de investiţii, centrala încheie contracte de antrepriză cu unităţile de construcţii sau poate să împuternicească unităţile componente să încheie aceste contracte. De asemenea. ea stabileşte în colaborare cu furnizorii, grafice pentru livrarea utilajelor şi instalaţiilor prin care se specifică obligaţiile reciproce privind : termenele de emitere a comenzilor, de predare a documentaţiilor tehnice, precum şi condiţiile de execuţie a utilajelor şi instalaţiilor corelînd termenele de livrare a acestora cu graficele de eşalonare a investiţiilor şi cu termenele de punere în funcţiune a capacităţilor. Această intervenţie operativă a centralei este totdeauna hotărîtoare pentru punerea în funcţiune la termnele stabilite a obiectivelor şi capacităţilor respective, deoarece atît pregătirea cît şi urmărirea realizării investiţiei trebuie în mod nemijlocit exercitate de către organele de specialitate ale centralei industriale.

În legătură cu aceste atribuţii, hotărîtoare pentru darea în funcţiune la termen a investiţiei, este necesar de menţionat că ele nu îşi găsesc un cadru eficient de realizare în organizarea structurală adoptată de unele centrale. Astfel, în ramuri cu valori mari de investiţii, cum ar fi, de exemplu, industria chimică (Combinatul petrochimic Piteşti — instalaţia de polietilenă de joasă presiune sau Rafinăria Teleajen — instalaţia de îmbunătăţire a calităţii uleiurilor), coordonarea activităţii de dezvoltare, în special urmărirea modului în care se realizează aceste importante investiţii de sute de milioane lei, este îngreunată de lipsa unui compartiment de specialitate, care ar putea fi constituit cu respectarea prevederilor normative în ce priveşte numărul minim de personal. Această situaţie se regăseşte de altfel şi în alte ramuri, cum ar fi industria uşoară sau industria extractivă. unde condiţionarea constituirii unui compartiment distinct de investiţii de o valoare minimă de lucrări — de exemplu 50 milioane lei anual — ar conduce nemijlocit la asigurarea condiţiilor optime pentru darea în funcţiune la termenele prevăzute în graficele de execuţie, a investiţiilor de dezvoltare şi ar putea elimina posibilele perturbaţii, cauzate de întîrzierea livrării produselor de către obiectivele noi.

În legătură cu repartizarea fondurilor de investiţii pentru unităţile componente este necesar ca centrala să dispună următoarea prioritate : în primul rînd, pentru punerea în funcţiune a capacităţilor şi obiectivelor ce urmează să fie date în exploatare în anul de plan şi în următoarea ordine de urgenţă, pentru realizarea stadiilor fizice stabilite prin grafice la obiectivele în continuare şi la cele noi. În acest fel, orice devansare a obiectivelor stabilite să fie puse în funcţiune în anul de plan contribuie şi la reactualizarea stadiilor fizice la obiectivele de dezvoltare şi la cele noi. Este cazul de exemplu al dezvoltărilor fabricilor de confecţii „Drobeta-Tr. Severin. Odorhei şi „Steaua Roşie" Sibiu, unde devansările în realizarea investiţiilor respective sînt urmate nu numai de importante sporuri de producţie, ci şi de reactualizări şi redistribuiri de fonduri de investiţii.

Aspectul care se impune în continuare a fi analizat este cel al preluării atribuţiilor legate de dezvoltare. Trebuie observat, că preluarea atribuţilor prevăzută de lege în legătură cu planificarea, organizarea investiţiilor a fost realizată numai parţial de către multe din centralele industriale. Unele centrale, cum sînt cele din industria uşoară, au preluat numai sarcinile de investiţii pentru obiectivele noi, lăsînd pe seama unităţilor sarcinile legate de dezvoltarea de noi capacităţi, reutilări, modernizări. De asemenea. un număr mic de centrale şi-au organizat activitatea de execuţie a unor lucrări cu volum redus de construcţii-montaj şi reparaţii capitale.

Legea menţionează obligativitatea ca centrala să stabilească pe bază de criterii economice. ţinînd seama de toţi factorii de influenţă, limitele în care atribuţiile din acest important şi hotărîtor domeniu de activitate se realizează de către întreprinderi sau se exercită în mod centralizat la nivelul centralei.

În acest sens se poate afirma că delimitarea atribuţiilor legate de dezvoltare, dintre centrală şi întreprinderi, precum şi unele situaţii înregistrate de exercitarea lor centralizată, a avut la bază elemente de fundamentare reieşite de cele mai multe ori din experienţa funcţionării mai mult sau mai puţin corespunzătoare a unor sectoare sau compartimente de muncă. Rezultatele obţinute determinau centralele să păstreze ierarhizarea existentă sau să experimenteze exercitarea unor atribuţii la nivelul centralei.

Desigur că nu se pot da soluţii tip, centrala fiind singura în măsură, ca pe baza unor studii fundamentate, să ia decizia cea mai corespunzătoare. Totuşi, unele criterii cu valabilitate generală pot fi avute în vedere. Astfel, pentru determinarea volumului de activitate, ce s-ar justifica din punct de vedere economic să se realizeze centralizat, se pot avea în vedere unii factori de influenţă, cum ar fi : numărul de obiective din planul de investiţii, valoarea investiţiilor ce se execută în regie proprie, dispersia unităţilor subordonate, mijloacele de transport şi baza tehnică existentă. complexitatea producţiei obiectivelor noi, numărul de unităţi care concură la realizarea investiţiei, perioada şi eşalonarea executării obiectivelor, valoarea mijloacelor fixe din import etc. Stabilirea unor criterii economice care să aibă în vedere influenţa acestor factori. constituie după opinia noastră o condiţie importantă pentru luarea unor decizii juste cu privire la delimitarea exercitării atribuţiilor privind realizarea activităţilor de dezvoltare, a celor de investiţii în special.

ing. Nicolae HANEŞ

BALANŢELE ANALITICE

(Urmare din pag. 4)

centrale industriale — iar în cadrul acestora pe unităţi componente şi unităţi subordonate nemijlocit, a cotei alocate prin balanţa sintetică aprobată. De asemenea. trebuie să existe certitudinea că totalul desfăşurătorului corespunde pe an şi trimestru cu cantitatea prevăzută în balanţa sintetică. Dar **din metodologia de lucru pentru anul 1974 lipseşte tocmai acest amănunt : cine şi pînă cînd trebuie să dea coordonatorului desfăşurătorul** (sau distribuitorul, cum i se mai spune) ; **cine trebuie să verifice şi cine poartă răspunderea ca totalul repartiţiilor, pe specificaţii, alocate tuturor unităţilor din compunerea unui minister — inclusiv din compunerea centralelor — să coincidă cu cantitatea prevăzută în balanţa sintetică aprobată ?**

În prezent, la aceste întrebări nu se poate da un răspuns clar, iar părerile sînt împărţite : unii susţin că operaţia trebuie făcută centralizat, prin ministerul tutelar al consumatorilor, iar alţii — descentralizat, prin centrale şi unităţi. După părerea mea, **desfăşurătorul trebuie trimis la coordonator de către minister. Logica impune ca titularul de plan, care a primit cota de materiale aprobată pe total minister şi a defalcat-o pe centrale, să verifice desfăşurătoarele centralelor pe unităţi, după care, cîte un exemplar din acestea să fie trimise centralizat la coordonatorul de balanţă.**

În prezent. unele ministere preconizează şi aplică următorul procedeu : ministerul, care a primit cota aprobată prin balanţă o defalcă pe centralele şi unităţile subordonate nemijlocit şi o trimite acestora, iar un exemplar la coordonator, urmînd ca centralele să defalce cota pe unităţi componente şi să o trimită la coordonator. Acest punct de vedere a fost acceptat de MATMCGFF. Cu alte cuvinte, coordonatorul este pus în situaţia să aştepte ca toate centralele şi unităţile din compunerea unui minister să-i trimită desfăşurătoarele, să le verifice şi apoi să le totalizeze, după care să verifice dacă totalul corespunde cu cantitatea din balanţa sintetică. Dacă mai ţinem seama şi de faptul că centralele din compunerea unui minister nu trimit toate la aceeaşi dată desfăşurătoarele (dată care în prezent nu e stabilită prin nici un document), coordonatorul va trebui să organizeze o strictă evidenţă de urmărire a primirii desfăşurătoarelor de la cîteva sute de centrale şi unităţi.

Ca urmare pledez pentru următorul sistem : **ministerul, după ce primeşte cota de la MATMCGFF, să o defalce pe centrale şi unităţi direct subordonate. Urmează apoi ca el să primească de la acestea desfăşurătoarele pe unităţi şi specificaţii, să le verifice asupra concordanţei pe an şi trimestre cu cifra alocată, la nevoie să le corecteze, apoi să le trimită la coordonator.**

Întrucît metodologia aceasta nu este precizată prin nici un document, şi nici data pînă la care coordonatorul de balanţă trebuie să fie în posesia cotelor alocate fiecărei unităţi pe specificaţii, Centrala de aprovizionare şi livrare a produselor chimice în care lucrez este în situaţia ca, pînă la data de 27 august a.c., să nu fi primit desfăşurătoarele complete dacît de la cîteva ministere, deşi le-a solicitat în scris de la 4 iulie 1972.De la multe centrale aparţinînd de ministerele cu pondere mare în consum (MEE, MIU, MMPG, MIN, MCInd, MEFMC, MICMUE), la data de mai sus încă nu avem primite situaţiile în acest sens. În plus, o parte din datele transmise de centrale. nefiind verificate de minister, erau greşite, sau incomplete, reclamînd relaţii şi intervenţii suplimentare pentru clarificare. Datorită acestei situaţii, la produsele cu mulţi furnizori, cu mai multe sortimente şi cu un număr mare de consumatori, termenul de 15 august pentru emiterea repartiţiilor nu a putut fi respectat.

Aşadar, spre a evita în viitor asemenea situaţii, este necesar să se elaboreze o metodologie clară şi precisă în această problemă. În acest fel se vor crea condiţii pentru ca repartiţiile să poată fi emise la termene, condiţie esenţială pentru încheierea contractelor în termenele prevăzute.

Ce arată analiza activităţii a 6 combinate de prelucrare a lemnului?

DEPĂŞIREA COSTURILOR PLANIFICATE DIMINUEAZĂ RENTABILITATEA

SUBLINIIND că problema esenţială a planului pe anul 1973 o constituie creşterea eficienţei în toate ramurile producţiei materiale, îmbunătăţirea calitativă a întregii activităţi economice, rezoluţia Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie—2 martie 1973 arată că trebuie dusă o luptă intransigentă împotriva consumului exagerat de materii prime şi materiale, a rebuturilor şi a oricărei forme de risipă, care măresc nejustificat costurile de producţie, diminuează venitul naţional şi resursele pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Pentru a descoperi cauzele unor asemenea fenomene şi stabili măsurile necesare care să conducă la reducerea cheltuielilor de producţie şi creşterea eficienţei activităţii economice — sarcină permanentă a organelor financiare — Ministerul Finanţelor a efectuat în cursul semestrului I a.c. acţiuni de analiză comparativă şi în dinamică a preţului de cost la diferite unităţi din economie care fabrică aceleaşi produse. O astfel de acţiune s-a desfăşurat la 6 combinate de prelucrare a lemnului din cadrul M.E.F.M.C. pentru produsele plăci aglomerate din lemn (PAL) şi placaj de uz general.

- **Consumuri specifice influenţate negativ de calitatea materiilor prime.**
- **Transporturile încrucişate dublează cheltuielile de aprovizionare.**
- **Pierderi din prelucrare cu 5—6% mai mari decît cele planificate.**
- **Pentru evitarea unor cheltuieli suplimentare — reexaminarea balanţelor de materii prime.**

● Evoluţie diferită a preţului de cost

DIN ANALIZA în dinamică a preţului de cost complet mediu realizat pe total sector rezultă că la produsele PAL şi placaj de uz general preţul de cost în perioada 1970—1972 a înregistrat variaţii, mai ales la cel de al doilea produs. Considerînd 100 preţul mediu pe sector din anul 1970, variaţia preţurilor medii pe perioada 1971—1972 se prezintă în felul următor (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Anul	Preţ de cost complet mediu	
	PAL (lei/mp)	placaj de uz general (lei/mc)
1970	100	100
1971	100,54	102,79
1972	99,83	103,89

La unităţile analizate preţul de cost pe unitate de produs a avut o evoluţie ascendentă în sensul că, de exemplu, la C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea un mp PAL a fost fabricat în 1971 cu o cheltuială mai mare cu peste 2% faţă de 1970 şi cu aproape 5% mai mare în 1972, situaţii similare existînd şi la combinatele de prelucrarea lemnului din Sighet, Gherla şi Brăila. La placajul de uz general preţul de cost complet pe unitatea de produs a crescut în anul 1972 faţă de anul 1970 la 3 din cele 4 unităţi analizate care fabrică acest produs (combinatele din Blaj, Gherla şi Sighet) cu 130,41, 77,83 şi respectiv 202,78 lei/mc, numai la C.P.L. Suceava avînd loc o reducere a preţului de cost pe produs cu 73,13 lei mc în 1972 faţă de 1970.

În ce priveşte nivelul comparativ al preţului de cost complet cu care se realizează produsul PAL la unităţile analizate se remarcă diferenţieri însemnate care fac ca preţul de cost să varieze destul de mult faţă de preţul de cost mediu pe ramură. De exemplu, în anul 1972 preţul de cost complet pe unitatea de produs la C.P.L. Gherla a fost cu 4,2% mai mic decît media pe ramură, iar la C.P.L. Suceava cu 8% mai mare decît media. De menţionat că, la 5 din cele 6 unităţi cuprinse în analiză, preţul de cost înregistrat în anul 1972 depăşeşte preţul de cost mediu realizat pe întregul sector, numai C.P.L. Gherla realizînd produsul cu costuri mai mici decît media pe ramură. Preţul de cost complet realizat în anul 1972 la placajul de uz general înregistrează, de asemenea, importante variaţii de la o unitate la alta, fiind la C.P.L. Suceava cu 6,5% mai mic şi cu peste 2% mai mare la C.P.L. Sighet faţă de preţul de cost mediu pe ramură pe unitatea de produs.

Cauzele identificate ca fiind generatoare ale situaţiilor negative mai-sus arătate se referă la faptul că, în general, **unităţile au efectuat cheltuieli suplimentare la majoritatea articolelor de calculaţie a preţului de cost ca urmare a unor lipsuri ce s-au manifestat în stadiile circuitului economic** (aprovizionare, producţie, desfacere) **şi în conducerea şi organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii.**

Realizarea sarcinilor de producţie sub nivelurile planificate, precum şi lipsa de ritmicitate în unele perioade au făcut posibilă apariţia cheltuielilor suplimentare şi nerealizarea preţului de cost planificat, fenomen care a favorizat depăşirea planului preţului de cost. În acest sens putem arăta că la produsul PAL la C.P.L. Reghin sarcina de plan a fost realizată în proporţie de 86,9%, la C.P.L. Suceava 92,8%, iar la C.P.L. Sighet 98,7%, situaţie datorată şi faptului că **eşalonarea sarcinilor de producţie nu s-a făcut în mod corespunzător pe luni, pe decade şi chiar pe zile ceea ce a determinat muncă în asalt cu precădere la finele perioadelor.**

● Oscilaţii ale unor articole de calculaţie care nu se justifică

DEŞI la unele dintre unităţile analizate cheltuielile cu materia primă şi materialele necesare producerii PAL-ului se situează sub media realizată pe sector, cum este cazul la combinatele din Sighet, Reghin şi Gheria, privindu-le în dinamică se poate constata faptul că unele unităţi au înregistrat creşteri de la un an la altul, ajungînd să depăşească nivelul mediu pe sector. Astfel, la C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea, care în 1970 se situa în ce priveşte preţul de cost pe unitatea de produs sub media pe sector, cheltuielile cu materia primă şi materialele au crescut cu peste 4,5% în 1972 faţă de nivelul înregistrat în 1970. La C.P.L. Brăila, în perioada 1970—1972, cheltuielile cu materia primă şi materialele au fost cele mai ridicate dintre toate unităţile analizate, depăşind în 1972 media pe sector cu peste 6,5%. La placajul de uz general, cheltuielile cu materia primă şi materialele, care reprezintă circa 48% din preţul de cost complet, au crescut pe total sector în 1972 faţă de 1970 cu peste 4%, creşterea cea mai mare înregistrîndu-se la C.P.L. Sighet, cu mult peste creşterea pe întreg sectorul.

Cauza principală care a generat **depăşirea cheltuielilor cu materiile prime şi materialele a fost creşterea consumurilor specifice de materii prime şi materiale, ca urmare a înregistrării unor supradimensionări a grosimilor la PAL peste cotele prevăzute de tehnologie pentru operaţiunea de şlefuire a plăcilor.** Aşa de exemplu, la unităţile analizate, faţă de grosimea de 1,5 mm prevăzută în tehnologie se realizează, în medie, grosimi mai mari cu 0,5—2,5 mm ceea ce s-a reflectat în consumul de materie primă care a crescut (mc/t) cu pînă la 5—6% în 1972 faţă de 1971 în unităţile analizate, excepţie făcînd doar C.P.L. Reghin unde consumul realizat nu prezintă creşteri. Această situaţie are drept principală cauză deformările intervenite la platanele de la piesele hidraulice a căror înlocuire nu se asigură pe măsura expirării duratelor de funcţionare, precum şi calităţii necorespunzătoare a cuţitelor folosite la sectorul de aşchiere. Consumul de materie primă (buşteni) pentru fabricarea unui mc placaj de uz general a crescut la C.P.L. Sighet cu peste 4% în 1972 faţă de 1970 şi cu aproape 2% la C.P.L. Gherla, situaţie determinată de neasigurarea materiei prime de calitate corespunzătoare, folosindu-se buşteni de calitate inferioară şi cu diametre mici.

O altă cauză care a determinat depăşirea costurilor planificate la materii prime şi materiale a fost **efectuarea de cheltuieli suplimentare la aprovizionarea materiei prime ca urmare a creşterii distanţelor de transport de la furnizori la unităţile prelucrătoare, a schimbării surselor de aprovizionare etc.** Astfel, la C.P.L. Brăila cheltuielile de aprovizionare au crescut pe metru ster din anul 1970 pînă în 1973 la lemnul de salcie copt cu peste 63%, iar la esenţe tari cu aproape 30%, aprovizionările făcîndu-se din ce în ce mai mult de la distanţe mari (Caransebeş, Hunedoara, Oradea, Timişoara, Rîmnicu-Vîlcea, Turnu-Severin). Este de menţionat că C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea aprovizionează o parte din materia primă de la Hunedoara şi Sebeş, în timp ce I.F.E.T. Rîmnicu-Vîlcea livrează materia primă la C.P.L. Brăila, determinînd transporturi încrucişate, şi în final, creşterea costului mediu pe ramură a produselor din lemn.

Folosirea deşeurilor în producţie se face încă în proporţie redusă, unele unităţi neacordînd atenţia cuvenită valorificării superioare a acestora. Astfel în anul 1972 în timp ce la C.P.L. Reghin pentru realizarea unei tone de PAL s-au folosit în medie 1,395 mc deşeuri şi rumeguş la C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea cantităţile de deşeuri utilizate au fost de numai 0,819 mc, la Sighet 0,701 mc, iar la Gherla de numai 0,457 mc. Folosirea într-o proporţie mai mare a deşeurilor la fabricarea placajului a influenţat în bună măsură rezultatele pozitive înregistrate de C.P.L. Suceava unde cheltuielile cu materia primă şi materialele sînt inferioare celor înregistrate pe total sector cu 54,78 lei/mc.

Cheltuielile cu întreţinerea şi funcţionarea utilajelor la placajul de uz general au fost pe total sector cu 48,09 lei/mc mai mari în 1972 decît în 1970 situaţie determinată în principal de creşterea cheltuielilor cu **reparaţiile curente — ca urmare a neefectuării la timp a acestora, uzurii premature a unor utilaje şi a calităţii necorespunzătoare a unor piese de schimb** (cuţite, pînză circulare etc.).

La produsul PAL numai 2 unităţi din cele 6 verificate (C.P.L. Brăila şi Gherla) au înregistrat un nivel al cheltuielilor cu întreţinerea şi funcţionarea utilajelor sub media pe sector, care în anul 1972 a fost de 4,96 lei/mp.

Creşterea acestor cheltuieli şi existenţa unor diferenţieri accentuate între unităţile analizate pentru produsul PAL sînt determinate de **defecţiunile şi reparaţiile la utilajele şi instalaţiile existente, consumul sporit şi cheltuielile suplimentare ocazionate de cumpărarea energiei electrice din reţeaua naţională în proporţie mai mare de la un an la altul.**

Preţul de cost complet pe unitatea de produs a fost influenţat nefavorabil şi de depăşirile înregistrate la celelalte articole de calculaţie care, la unele din unităţile analizate, prezintă creşteri de la o perioadă la alta. La placaj, de exemplu, cheltuielile de desfacere au crescut pe total sector cu 6,71 lei/mc în anul 1972 faţă de 1970.

● Factori favorizanţi pentru obţinerea unui preţ de cost optim

DACĂ se au în vedere costurile cele mai mici pe fiecare articol de calculaţie realizate de unităţile analizate şi se formează un **preţ de cost optim**, ce s-ar obţine în situaţia în care o unitate ar realiza la toate elementele cele mai mici cheltuieli, rezultă că acest preţ ar fi fost în anul 1972 cu 12% şi respectiv 10% mai mic decît media pe ramură la produsele PAL şi respectiv placaj.

Fără îndoială că prin compararea preţului de cost pe produs obţinut de către fiecare unitate cu preţul de cost optim se scot în evidenţă importante rezerve de reducere a preţului de cost şi, mai ales, sînt localizate cauzele realizării unor costuri ridicate şi factorii asupra cărora se poate acţiona pentru diminuarea cheltuielilor, sporirea rentabilităţii şi creşterea eficienţei acestui sector. Dar, trebuie arătat că aceste rezerve nu sînt integral valorificate, datorită condiţiilor concrete în care îşi desfăşoară activitatea fiecare unitate economică.

De aceea, în această analiză comparativă şi în dinamică a preţului de cost s-a avut în vedere că unităţile economice prezintă diferenţieri în ce priveşte structura şi destinaţia producţiei, tehnologiile de fabricaţie, capacităţile de producţie, sursele de aprovizionare etc. — factori care afectează nivelul cheltuielilor de producţie şi, ca atare, pentru o caracterizare cît mai completă a rezultatelor obţinute, în efectuarea analizei au fost utilizaţi şi alţi indicatori de eficienţă economică (cheltuieli la 1000 lei producţie marfă, preţul de producţie etc.).

Astfel, dacă avem în vedere îndeplininirea indicatorului cheltuieli la 1000 lei producţie marfă se poate constata că la produsul PAL nivelul cel mai scăzut al cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă s-a realizat în anul 1972 la C.P.L. Reghin, iar cel mai ridicat la C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea, care de altfel, împreună cu C.P.L. Sighet, sînt unităţile la care se depăşeşte nivelul mediu pe sector al cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă. De remarcat este faptul că în timp ce media preţului de cost pe sector la produsul PAL a fost depăşită de 5 din cele 6 unităţi analizate, prin prisma nivelului cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, numărul acestora este de numai 2 unităţi, situaţie influenţată de structura şi calitatea producţiei executate.

La 3 din cele 4 unităţi producătoare de placaj pentru uz general analizate — combinatele din Blaj, Gherla şi Sighet — nivelul cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă a crescut în anul 1972 faţă de 1970 ca urmare a creşterii preţului de cost complet şi diminuării preţului de producţie. Rezultate favorabile s-au obţinut la C.P.L. Suceava unde, deşi preţul de producţie a scăzut prin reducerea în măsură mai mare a preţului de cost, cheltuielile la 1000 lei producţie au fost diminuate în 1972 cu 26,53 lei faţă de 1970.

Pentru înlăturarea cauzelor şi fenomenelor care au influenţat negativ preţul de cost şi care au fost relevate de analiza efectuată, au fost luate sau propuse măsuri menite să conducă la reducerea cheltuielilor de producţie şi, pe această bază, la creşterea eficienţei activităţii unităţilor de prelucrarea lemnului şi sporirea rentabilităţii produselor analizate.

Principalele măsuri luate sau care sînt necesare a fi luate în continuare se referă la:

- **reducerea cheltuielilor cu materiile prime şi materialele** prin folosirea cît mai completă a materiei prime lemnoase prin creşterea utilizării într-o proporţie mai mare a deşeurilor, rumeguşului şi capetelor de buşteni; respectarea reţetelor şi a tehnologiilor de fabricaţie, respectiv a esenţelor de lemn, planificate şi contractate cu furnizorii; reexaminarea balanţelor de materii prime necesare fabricării PAL-ului pentru evitarea unor cheltuieli suplimentare efectuate cu transportul de la mari distanţe al acestora; eliminarea şi prevenirea pierderilor, precum şi a supradimensionării grosimilor peste cotele prevăzute de tehnologie.
- **diminuarea cheltuielilor cu manopera prin** o mai bună urmărire a grosimii plăcilor brute şi prevenirea abaterilor de la grosimile admise ceea ce implică operaţiuni de dublă şlefuire; extinderea mecanizării operaţiunilor de manipulare a materiilor prime în depozite; introducerea şi extinderea folosirii acordului global.
- **reducerea cheltuielilor cu întreţinerea şi funcţionarea utilajelor prin** respectarea termenelor şi a duratei de efectuare a reviziilor şi reparaţiilor şi eliminarea întreruperilor neprogramate de lungă durată; asigurarea pieselor de schimb; ridicarea calificării personalului de întreţinere şi reparaţii.
- **folosirea furnirelor tehnice de dimensiuni mici pentru fabricarea de lemn stratificat, placaje subdimensionate şi generalizarea experienţei utilizării deşeurilor de furnire umede în producţia de PAL** la toate unităţile, în funcţie de rezultatele ce se înregistrează la C.P.L. Sighet.
- studierea şi înlăturarea cauzelor care duc la scăderea calităţii şi scumpirea cuţitelor derulor, plaselor de sîrmă pentru uscătoare şi pînzelor circulare placate ce sînt produse de întreprinderile de specialitate din cadrul M.E.F.M.C. precum şi diminuarea costurilor pieselor de schimb produse şi a serviciilor prestate de secţiile proprii prin organizarea muncii, urmărirea utilizării raţionale a capacităţilor existente etc.

I. GHERGHIN
M. TOMA
Ministerul Finanţelor

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

RĂSPUNZÎND la chemarea adresată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, constructorii şi montorii din judeţul Maramureş şi-au intensificat în ultimul timp eforturile, mobilizînd toate resursele umane şi materiale pentru îndeplinirea exemplară a planului de investiţii pe 1973.

Prin analizele efectuate în acest sector de activitate, prin repartizarea membrilor biroului comitetului judeţean pe principalele obiective de investiţii, prin activitatea desfăşurată în cadrul comisiei judeţene de investiţii s-a realizat o participare efectivă la soluţionarea operativă a problemelor ridicate de executarea lucrărilor de investiţii. Consiliul de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale din cadrul comitetului judeţean, consiliile din municipii şi alte oraşe, din întreprinderile de construcţii au determinat intensificarea preocupării colectivelor din unităţi pentru organizarea mai bună a muncii pe şantiere, pentru folosirea eficientă a forţei de muncă şi a utilajelor din dotare. A fost impulsionat ritmul de execuţie, s-a generalizat lucrul în mai multe schimburi. Şi utilajele grele au început să funcţioneze în două schimburi.

Ca urmare, planul de investiţii pe primele 8 luni ale anului

Comitetul judeţean Maramureş al P.C.R.

Rezultate pozitive în confruntarea cu planul de investiţii

a fost îndeplinit în proporţie de 101% la total şi de 103% la operaţiunile de construcţii-montaj, fiind astfel realizate din planul anual — aproximativ 65,4% la total şi 69% la construcţii-montaj. Au fost puse în funcţiune înainte de termen o serie de capacităţi, şi anume: la Întreprinderea mecanică de maşini şi utilaj minier Baia Mare la Întreprinderea metalurgică de metale neferoase, la Filatura de bumbac Baia Mare şi la Fabrica „Unitatea" din Sighetu Marmaţiei. Devansări ale termenelor de date în folosinţă s-au obţinut şi în construcţia de locuinţe.

Deşi, în acelaşi timp, au fost recuperate — parţial sau total — restanţele existente în domeniul investiţiilor, se mai menţin dificultăţi îndeosebi în ceea ce priveşte asigurarea unor utilaje pentru întreprinderile prevăzute a intra în funcţiune în acest an (de pildă, cazul Întreprinderii mecanice de maşini şi utilaj minier Baia Mare). Pentru a grăbi soluţionarea acestor cazuri, consiliul judeţean de control muncitoresc a întreprins — împreună cu consiliile de control şi comisiile pe domenii din unităţile constructoare — noi controale şi analize, în vederea selectării şi urmăririi problemelor prioritare, inclusiv asigurarea la timp a obiectivelor în construcţie cu documentaţia necesară. Totodată, în cadrul preocupărilor consiliului judeţean de control muncitoresc se include şi aplicarea de noi tehnologii, care să determine reducerea consumurilor specifice de materiale şi manoperă, pentru a asigura rentabilizarea tuturor unităţilor în sectorul construcţiilor.

C. DOBRICAN

RESURSELE UMANE ÎN NOILE STRUCTURI ORGANIZATORICE ALE ÎNTREPRINDERILOR (II)

— Cum asigurăm utilizarea eficientă a specialiştilor —

EXAMINAREA PERSONALULUI TESA în unităţile investigate din punct de vedere al structurii profesionale a componenţilor săi indică faptul că acestea dispun de un număr apreciabil de cadre cu pregătire superioară şi medie de specialitate, îndeosebi tehnicieni. De altfel, inginerii împreună cu cadrele medii tehnice reprezintă — aşa cum se poate vedea din figura 1 — aproape 54% din personalul TESA, la care se mai adaugă încă aproximativ jumătate din celelalte cadre cu studii superioare — chimişti, fizicieni, farmacişti etc. Personalul de specialitate economic în unităţile cercetate reprezintă mai puţin de 16%, cifră inferioară proporţiei pe care activităţile cu caracter predominant economic o reprezintă în ansamblul activităţilor unei întreprinderi. Dacă ar fi să apreciem raporturile dintre activităţile tehnice şi economice în funcţie de raportul dintre personalul cu pregătire tehnică şi cel cu pregătire economică ar însemna că în întreprinderile din eşantion se efectuează de 3,5 ori mai multă muncă de concepţie şi execuţie tehnică decît economică, ceea ce evident că nu se petrece în realitate.

Dacă ne limităm doar la examinarea raporturilor dintre cadrele tehnice cu studii superioare şi economişti, discrepanţele sînt şi mai mari. Pe ansamblul eşantionului la un economist revin în medie 4,5 licenţiaţi în domeniul tehnic, medie care marchează însă decalaje şi mai mari. Aşa după cum se vede în figura 2, în întreprinderile din eşantion aparţinînd MIM şi MICh aceste raporturi iau valori mai mari : 12,8 şi respectiv 7.

În schimb în ceea ce priveşte raporturile dintre cadrele medii tehnice şi economice deşi se menţin diferenţe apreciabile, nu se mai înregistrează asemenea mari discrepanţe între întreprinderile aparţinînd diferitelor ministere. Faţă de raportul mediu de 3,5, în favoarea cadrelor medii tehnice — pe ansamblul unităţilor investigate, cea mai mare abatere se consemnează în cazul întreprinderilor din MICMG, în care la un cadru cu studii medii economice revin în medie 5 7 cadre medii tehnice (fără a avea în vedere salariaţii TESA cu pregătire medie teoretică).

● Prea multe cadre fără studii de specialitate

LA APARIŢIA unor asemenea decalaje între înzestrarea cu personal tehnic şi cu personal economic, contribuie în principal două cauze : a. **încadrarea unor specialişti cu formaţie tehnică în posturi care necesită cunoştinţe predominant economice ; b. atribuirea unui număr apreciabil de posturi cu profil economic unor cadre cu pregătire medie generală şi uneori chiar elementară.** Acest ultim factor explică de ce pe ansamblul unităţilor investigate cadrele fără o pregătire de specialitate reprezintă aproape un sfert din totalul salariaţilor TESA. O asemenea pondere depăşeşte cu mult procentul pe care-l reprezintă activităţile ce nu necesită cunoştinţe de specialitate în ansamblul activităţilor de concepţie şi funcţionale.

Situaţia diferă însă foarte mult de la o ramură de activitate industrială la alta. În întreprinderile din industria chimică şi uşoară ponderea personalului fără o pregătire de specialitate reprezintă, în totalul salariaţilor TESA, 39,4% şi respectiv 34,5%. Surprinde îndeosebi ponderea mare înregistrată în unităţile din chimie, ramură industrială cu o activitate deosebit de complexă şi dinamică, în care după părerea noastră, obţinerea unor eficiente rezultate economice reclamă prezenţa specialiştilor într-o măsură chiar mai mare decît alte activităţi industriale.

Deşi pe ansamblul unităţilor cercetate situaţia este mai bună într-o anumită măsură decît în perioada precedentă aplicării normelor unitare de organizare, ea necesită încă îmbunătăţiri. Acestea trebuie efectuate — **în cazul întreprinderilor analizate de noi — mai ales în chimie şi industria uşoară, unde raţionalizarea structurilor organizatorice prin aplicarea prevederilor Decretului 162 nu s-a finalizat în suficientă măsură în constituirea unor structuri funcţionale şi de concepţie puternice, prin reducerea la minimul necesar a personalului fără o pregătire de specialitate.**

● Raporturi optime între specialiştii cu studii superioare şi medii

DESFĂŞURAREA unei eficiente activităţi de către personalul TESA presupune nu numai înzestrarea cu un număr suficient de specialişti, ci şi asigurarea unor judicioase corelaţii între cadrele cu studii medii de specialitate şi cele cu studii superioare. În general, specialiştii apreciază că **la un cadru cu pregătire superioară este necesar să revină în jur de 3—4 cadre cu pregătire medie de specialitate.** Un asemenea raport permite concentrarea licenţiaţilor pe realizarea de activităţi de concepţie, de execuţie de mare complexitate sau de control şi îndrumare. concomitent cu folosirea cadrelor medii pentru munci a căror complexiatte corespunde nivelului lor de cunoştinţe.

În cazul întreprinderilor investigate de noi raportul dintre specialiştii cu studii superioare şi cadrele medii de specialitate era în medie de 1,9. Dacă luăm însă în considerare şi cadrele cu studii medii generale, care de regulă sînt încadrate pe posturi ce necesită pregătire medie de specialitate, valoarea indicelui considerat este de 2,4, mai aproape de cerinţele unei structurări raţionale a personalului TESA.

Restrîngerea orizontului analizei doar la ingineri şi cadre tehnice medii, principalul detaşament component al personalului TESA, relevă că pe ansamblul unităţilor cercetate situaţia nu diferă aproape de loc, raportul mediu dintre

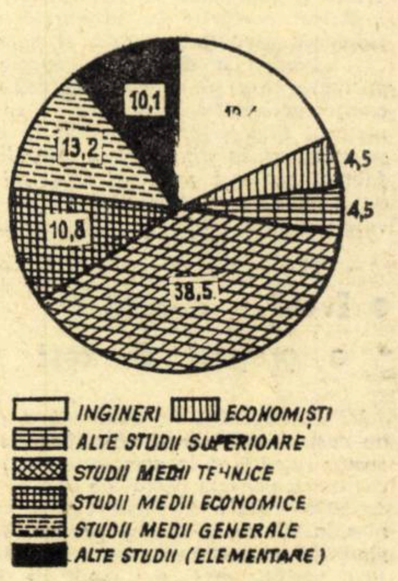

Fig. nr. 1. Structura profesională a personalului TESA

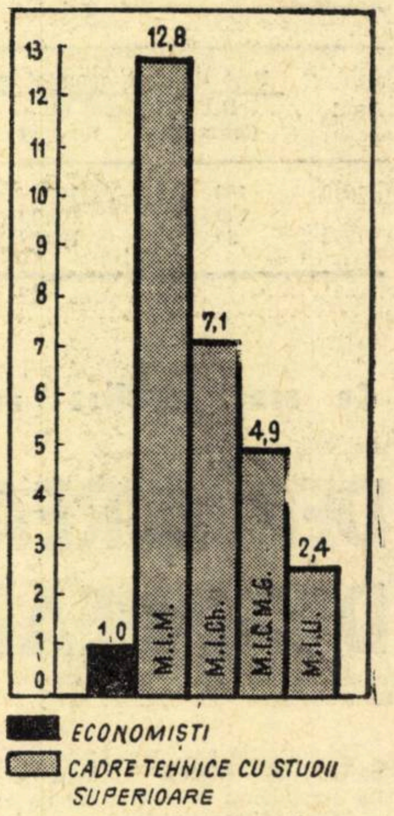

Fig. nr. 2. Numărul mediu al cadrelor tehnice cu studii superioare care revin la un economist

AGRORAMA

● Intensificarea producţiei de cereale în ţara noastră

SPRE deosebire de celelalte culturi, cerealele necesită investiţii şi cheltuieli de producţie mai mici; cu acelaşi volum de cheltuieli, suprafaţa ce poate fi valorificată prin cultura cerealelor este mult mai mare, în comparaţie cu alte culturi. Totodată, cultura cerealelor favorizează procesul de concentrare şi intensificare a producţiei. În ţara noastră, în perioada 1966—1970, producţia medie anuală de cereale a fost de 12 725,6 mii t, faţă de 801.,7 mii t între 1934—1938.

Este important de precizat, în acest sens, că sporirea producţiei este rezultatul intensificării culturii cerealelor (vezi graficul nr. 1). În aceeaşi perioadă, suprafaţa ocupată a scăzut la 76,1 (considerînd 100 suprafaţa cultivată şi recolta obţinută în perioada 1934—1938), iar producţia a crescut la 207,8. Din totalul suprafeţei, 94,5% se cultivă în sectorul socialist, care produce 96,4% din producţia totală de cereale.

Odată cu intensificarea producţiei, s-a adîncit procesul de concentrare a culturii cerealelor în zonele cele mai favorabile, fapt ce a dus la creşterea producţiei şi a eficienţei economice. Totuşi, în prezent, necesităţile economiei impun cultivarea cerealelor în toate judeţele ţării.

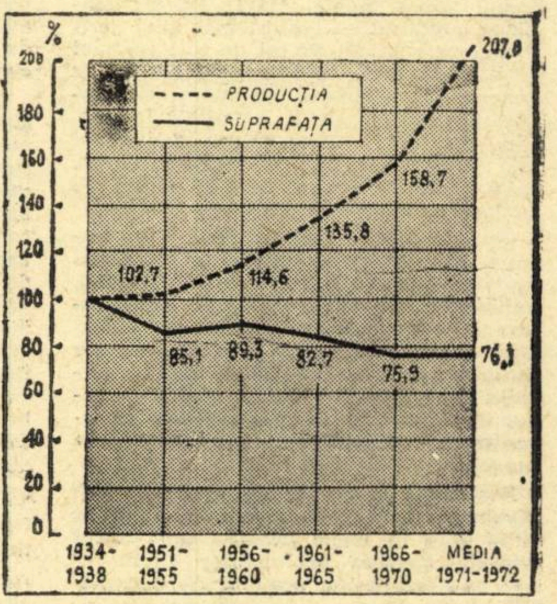

Dinamica suprafeţei cultivate cu cereale şi a producţiei totale

aceste categorii de specialişti fiind de 1,88 (vezi tabelul 1). Acest indice poate fi apreciat ca destul de redus faţă de necesităţi, mai ales dacă ţinem seama că în realitate el este mai mic, întrucît o parte din cadre, îndeosebi tehnicienii, efectuează activităţi cu caracter economic sau chiar funcţionăreşti.

ÎN UNELE ÎNTREPRINDERI NUMĂRUL INGINERILOR DEPĂŞEŞTE PE CEL AL CADRELOR MEDII TEHNICE. În această postură se află — în cazul eşantionului, investigat — întreprinderile din metalurgie şi chimie. Evident. se impune o îmbunătăţire a structurii cadrelor tehnice, în care scop este necesară atît atragerea unui număr sporit de cadre tehnice medii în aceste unităţi, cît şi eventual, o folosire mai judicioasă a licenţiaţilor, ponderea acestora în ansamblul personalului TESA fiind de 35% în unităţile din MICh şi de 38% în cele din MIM.

În ceea ce priveşte cadrele economice raportul este mai apropiat de mărimea optimă, la un economist revenind în medie 2,4 cadre cu studii medii economice. De remarcat că şi diferenţele între întreprinderile din diverse ramuri industriale sînt mai mici, în metalurgie încadrîndu-se chiar în intervalul indicat de specialişti.

Cu toate acestea trebuie luate măsuri de îmbunătăţire, întrucît aşa cum am mai arătat, numărul economiştilor este încă sub necesar, ceea ce de fapt determină în bună măsură valoarea mai mare a raportului dintre cadrele medii economice şi economişti. Concomitent este recomandabilă încadrarea în efectivul compartimentelor economice a unui număr sporit de cadre medii economice în locul celor cu studii elementare sau medii generale.

Acţionarea în aceste direcţii este de natură să asigure o folosire mai raţională a întregului personal TESA, determinînd crearea unor premise mai bune pentru desfăşurarea unei laborioase activităţi tehnice şi economice. Pentru aceasta este **necesară folosirea într-o măsură mai mare şi cu rigurozitate a descrierilor de posturi,** evitînd astfel atribuirea de sarcini salariaţilor care nu corespund ca domeniu şi nivel de complexitate pregătirii şi capacităţii lor.

Aspecte interesante relevă analiza structurii personalului în interiorul compartimentelor din întreprinderi.

● Ce se întîmplă în interiorul compartimentelor

CONCEPŢIE TEHNICĂ — Ca urmare a aplicării prevederilor Decretului nr. 162/1973, **NUMĂRUL PERSONALULUI DIN COMPARTIMENTELE DE CERCETARE-DEZVOLTARE.** axate în principal pe promovarea creativităţii tehnice — tehnic, tehnolog şef, metalurg şef, sculer şef, laborator, creaţie, cabinet tehnic — A CRESCUT, PE ANSAMBLUL CELOR 6 ÎNTREPRINDERI LA CARE S-A APROFUNDAT ANALIZA CU 25%. În acest fel, în concordanţă cu hotărîrile Plenarei C.C. a P.C.R. din 28 februarie — 1 martie a.c. s-au creat condiţii mai bune pentru desfăşurarea unei intense activităţi de cercetare-dezvoltare.

Concomitent cu creşterea efectivelor acestor compartimente, urmare a încadrării cu specialişti eliberaţi din munci ce nu necesitau o pregătire de specialitate superioară sau medie, precum şi a comasării unor birouri şi servicii, s-a înregistrat în acelaşi timp şi o diminuare a cadrelor de conducere cu 47%. În consecinţă, **dimensiunea medie a unui compartiment şi, totodată, indicatorul „ponderea ierarhică" a crescut de peste două ori, eliminîndu-se supradivizarea activităţilor şi implicit a obiectivelor şi responsabilităţilor,** existente în perioada anterioară aplicării Decretului nr. 162.

Observăm însă că, în nici unul din cele 20 de compartimente analizate, în care se realizează activitatea de creaţie tehnică nu există măcar un economist şi numai 2 cadre medii economice. În aceste condiţii este de aşteptat ca fundamentarea economică a soluţiilor tehnice preconizate să nu fie întotdeauna la nivelul exigenţelor actuale. În fapt, situaţia semnalată este reflectarea concepţiei care mai există din păcate, potrivit căreia tehnica reprezintă un obiectiv în sine şi nu un mijloc de realizare a unor produse sau servicii utile în condiţii de eficienţă economică ridicată. La modificarea acestei optici cu consecinţe negative asupra desfăşurării unei activităţi eficiente o contribuţie substanţială ar avea-o atît completarea pregătirii cadrelor tehnice cu cunoştinţe economice, cît şi atragerea de economişti la elaborarea studiilor şi proiectelor realizate în compartimentele de concepţie tehnică.

O altă constatare care merită reţinută este aceea că în compartimentele de concepţie tehnică raportul dintre numărul cadrelor tehnice medii şi al celor cu studii superioare este de 1,5, mai ridicat decît în perioada precedentă. cînd era de 1,2, dar încă redus, după opinia noastră.

PLAN — DEZVOLTRAE. Aceeaşi tendinţă de creştere a dimensiunii se manifestă şi în cazul compartimentului de plan-dezvoltare, o altă componenţă principală a sectorului de concepţie din întreprinderi. **În cazul unităţilor investigate, mărimea acestui compartiment a crescut cu peste 70%.**

În paralel, se constată şi o modificare a structurii profesionale a componenţilor săi, atît la nivelul personalului de conducere, cît şi la nivelul celui de execuţie. Astfel, **DACĂ ÎNAINTE DE APLICAREA NORMELOR UNITARE DE ORGANIZARE 2/3 DIN ŞEFII ACESTOR COMPARTIMENTE ERAU INGINERI, ÎN PREZENT JUMĂTATE SÎNT INGINERI, IAR JUMĂTATE ECONOMIŞTI.**

Întărirea rolului factorului economic în acest domeniu se manifestă şi prin faptul că a crescut şi numărul cadrelor economice de execuţie, **ponderea lor în totalul personalului compartimentului de plan-dezvoltare crescînd de la 18% la 35%.** În acest fel s-au creat condiţii mai bune pentru realizarea unor planuri sau a unor lucrări de investiţii cu o mai temeinică

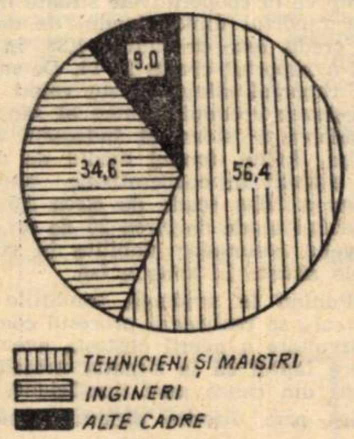

Fig. nr. 3. Structura personalului de conducere al secţiilor de producţie înainte de aplicarea Decretului nr. 162.

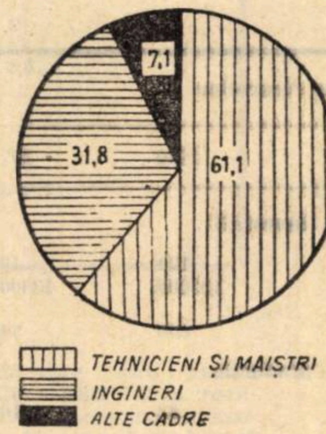

Fig. nr. 4. Structura personalului de conducere al secţiilor de producţie, după aplicarea Decretului nr. 162.

fundamentare tehnico-economică. Considerăm necesară atragerea unui număr mai mare de cadre economice la activitatea acestor compartimente, întrucît ponderea atribuţiilor cu caracter economic reprezintă mai mult de jumătate din ansamblul atribuţiilor ce le revin.

În compartimentele de plan-dezvoltare, se constată şi o anumită îmbunătăţire a raportului dintre cadrele cu pregătire medie economică şi economişti. Raportul **a crescut de la 0,5 la 1,6** ceea ce reprezintă o creştere simţitoare, deşi încă nu la nivelul cerinţelor. Nu aceeaşi afirmaţie se poate face în ceea ce priveşte **raportul dintre personalul cu pregătire tehnică medie şi cel cu pregătitre tehnică superioară.** Valoarea acesti raport, **deşi era destul de mică 1,7. s-a redus, ajungînd la 1,2.** Evident, o asemenea tendinţă este departe de a fi satisfăcătoare, impunîndu-se măsuri care să asigure o înzestrare şi folosire mai judicioasă a personalului acestui compartiment.

ORGANIZARE. **Compartimentul de organizare a producţiei şi a muncii,** care in prezent realizează şi sarcinile de protecţia muncii, pe lîngă **creşterea dimensiunii sale cu aproape 20%,** cunoaşte şi sensibile modificări în structură. Astfel, se constată o creştere masivă a ponderii cadrelor tehnice care în prezent reprezintă 82% din totalul efectivului, faţă de numai 67% înainte de introducerea structurilor organizatorice tip.

La o asemenea tehnicizare, s-a ajuns prin încadrarea de noi cadre tehnice în condiţiile diminuării sensibile a personalului economic aproape la jumătate. După opinia noastră o atare situaţie nu poate fi apreciată ca pozitivă întrucît conceperea şi implementarea studiilor şi măsurilor organizatorice care rămîn în continuare principalele atribuţii ale acestui compartiment. nu se pot realiza la un înalt nivel de eficienţă fără aportul unor cadre economice valoroase. OR, 2/3 DIN ÎNTREPRINDERILE INVESTIGATE NU AU PRINTRE COMPONENŢII ACESTUI SERVICIU NICI UN ECONOMIST, **spre deosebire de perioada anterioară, cînd, fără excepţie, în toate unităţile investigate, la organizare lucra minimum un cadru economic cu studii superioare.**

Îmbunătăţirea înzestrării cu personal a acestui compartiment este indicat să aibă în vedere pe lîngă asigurarea minimului necesar de cadre economice şi un raport mai judicios **între numărul cadrelor cu studii medii şi al celor cu studii superioare.** Subliniem aceasta întrucît **raportul nu numai că nu s-a îmbunătăţit, ci, dimpotrivă, s-a diminuat de la 2,8 la 2.**

PRODUCŢIE. Crearea unor mai puternice servicii şi birouri, îndeosebi în domeniul activităţii de concepţie tehnică, a creat posibilitatea preluării unora din activităţile tehnice şi economice care înainte se efectuau de către personalul TESA din secţia de producţie. Aceasta s-a reflectat în diminuarea personalului TESA din secţiile de producţie cu aproape 30%. Concomitent, se constată şi o mică reducere a personalului de conducere al acestora cu 7,8%.

Reducerea personalului de conducere din secţiile de producţie a fost însoţită şi de unele schimbări în structura lui (vezi figurile 3 şi 4), datorită eliberării unui mare număr de ingineri de pe posturi de şefi de ateliere, şi încadrării lor în compartimentele de cercetare şi de concepţie tehnică.

Pe ansamblul unităţilor investigate şi pe fiecare în parte se constată **o reducere a numărului de cadre medii tehnice care îndeplinesc funcţii de execuţie în cadrul personalului TESA. ÎN MEDIE NUMĂRUL ACESTORA A SCĂZUT CU 33%, SITUAŢIE CE O CONSIDERĂM POZITIVĂ** întrucît cadrele tehnice eliberate au trecut la realizarea unor sarcini de producţie de înaltă tehnicitate, intrînd în rîndurile personalului de producţie.

În schimb, se constată o amplificare a numărului de ingineri care ocupă posturi de execuţie, în medie cu 20% în întreprinderile investigate. Ca urmare a suprapunerii efectelor acestor două tendinţe de sens opus s-a produs şi o diminuare a numărului de cadre tehnice de execuţie din personalul TESA care revin în medie la un inginer de la 5,3 cît era înainte introducerii normelor unitare de organizare la 3 în prezent.

Aceeaşi tendinţă de diminuare s-a manifestat şi în rîndul cadrelor fără o pregătire de specialitate. Numărul lor a scăzut în cele două perioade analizate la mai puţin de 50%. Această tendinţă, credem, că ar putea fi continuată întrucît ele reprezintă în ansamblul personalului TESA din secţii încă 14%, ceea ce reprezintă mai mult în condiţiile în care acesta se ocupă de supervizarea şi modernizarea producţiei, iar activităţile funcţionăreşti au fost desfiinţate sau transferate în cea mai mare parte compartimentelor din structura funcţională.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Întreprinderi din :	Raportul dintre cadrele medii tehnice şi cadrele tehnice cu studii superioare	Raportul dintre cadrele medii economice şi economişti
1.	M.I.C.M.G.	2,6	2,2
2.	M.I.Ch.	0,7	2,5
3.	M.I.U.	1,8	2,4
4.	M.I.M.	0,6	3,5

Ovidiu NICOLESCU
Alexandru BLAGA

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Generatoare stabile de aer cald

Întreprinderea de construcţii metalice şi aparataje din Bucureşti a introdus în fabricaţie generatoare stabile de aer cald, cu putere termică de 75—90.000, 180.000 şi 550.000 kilocalorii/oră. Ele au un consum de combustibil redus şi un randament de 80%. De asemenea, a fost realizat şi un generator mobil, destinat încălzirii şantierelor în timpul iernii. În afară de acestea, întreprinderea a asimilat noi tipuri de ventilatoare centrifuge, silenţioase, microventilatoare pentru laboratoare şi încăperi mici, precum şi două modele de boilere cu caracteristici tehnice superioare celor produse pînă acum.

● „Romflexil" este denumirea unei noi mărci de chit special obţinut după o reţetă pusă la punct de specialişti ai Întreprinderii „Anticorozivul" din Capitală. Acest chit special se remarcă prin calităţile sale anticorozive şi prin elasticitate, ceea ce-l recomandă a fi folosit pentru protecţia unor utilaje care lucrează în mediu acid. Romflexilul este folosit şi la finisajele autoturismului românesc „Dacia".

● Specialiştii combinatului de celuloză şi hîrtie „Letea" din Bacău au realizat noi tipuri de cartoane şi hîrtie, ridicînd astfel gama sortimentelor produse la aproape 70. Printre acestea se numără cartonul dur vinilizat, destinat industriei de automobile, cartonul filtrant, utilizat pentru ambalarea substanţelor alimentare lichide, cartonul suport pentru maşinile de tipărit, benzile pentru teleimprimatoare şi maşinile de calculat. hîrtia extravelină cu filigran, hîrtia-filtru pentru automobile şi industria petroliferă şi altele.

● Brevete

● Prin aplicarea unui nou **procedeu de aliere cu azot a topiturilor metalice** (fonte. oţeluri, şi feroaliaje folosite în industria chimică), în cadrul Uzinei de maşini grele Bucureşti (brevet nr. 52895), se obţin oţeluri cu rezistenţă înaltă şi sudabile, precum şi fonte aliate direct cu azot şi feroaliaje. De asemenea, zgurile rezultate se pot folosi în agricultură ca îngrăşăminte valoroase.

● La Uzina „23 August" din Bucureşti a fost elaborat un **procedeu de acţionare a osiilor motoare ale locomotivelor cu transmisie hidraulică,** pentru a putea fi utilizate atît ca locomotive Diesel, cît şi ca locomotive electrice. Prin aplicarea acestui brevet (nr. 55 456) se extind avantajele tracţiunii electrice la activitatea de manevră şi la remorcarea trenurilor locale de marfă, simultan cu păstrarea avantajelor tracţiunii autonome. În acelaşi timp. procedeul valorifică proprietăţile acţionării colective a osiilor motoare, permiţînd obţinerea unor coeficienţi mari de aderenţă, lucru deosebit de util în activitatea de manevră, unde sînt necesare eforturi de tracţiune relativ ridicate.

● Prin brevetul de invenţie nr. 55 625 (convertizor staţie de sudură) se obţine un **agregat de protecţie împotriva scurt circuitelor** care au loc în cazul atingerii portelectrodului cu piesa de sudat. Prin aplicarea acestei invenţii se reduce numărul accidentelor de muncă.

● Institutul de proiectări şi cercetări pentru industria metalelor neferoase şi rare (I.M.N.R.) din Bucureşti este titularul brevetului de invenţie nr. 55 725, care se referă la un **procedeu de recuperare a telurului din nămolurile anodice de la electroliza cuprului,** deseleniate în prealabil. Faţă de procedeele clasice, care sînt greoaie şi costisitoare, noul procedeu are avantajul că permite să se lucreze la temperaturi scăzute, făcînd posibilă utilizarea unei aparaturi simplificate şi ieftine. De asemenea, se asigură randamente mari de extragere a telurului şi se permite recuperarea cuprului din soluţiile reziduale, prin electroliză.

● **Procedeul şi instalaţia pentru limpezirea şi decarbonatarea parţială a apelor brute,** destinate folosirii în scopuri industriale (brevet 51 605), avînd ca titular Institutul de proiectări metalurgice, foloseşte aer comprimat pentru realizarea concomitentă. a agitării, oxidării coagulantului şi recirculării apei. Apa limpezită este colectată la partea superioară a instalaţiei prin jgheaburi radiale, de unde este trimisă la consumator.

● Institutul pentru creaţie ştiinţiinţifică şi tehnică (INCREST) este titularul brevetului nr. 54 896 care se referă la un **dispozitiv pentru atenuarea zgomotului produs la evacuarea gazelor în atmosferă,** folosit la instalaţiile industriale. Avînd la bază ejectorul Coandă. dispozitivul realizează o atenuare puternică, are gabarit şi greutate reduse, oferă o siguranţă mare în exploatare, precum şi o durată îndelungată în funcţionare.

184 cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII (IV)

ALOCAREA RESURSELOR

*ÎN PRIMELE TREI CAPITOLE **ale** anchetei *) ne-am referit la modul de constituire a resurselor la nivelul cooperativelor agricole anchetate și la mărimea acestora. Din datele analizate a rezultat că unitățile cuprinse în eșantion au dispus de importante resurse, îndeosebi valorice **), constituite în principal din fondul propriu de dezvoltare și din credite. În capitolul de față ne propunem să analizăm direcțiile în care sînt orientate aceste resurse, proporțiile în care sînt utilizate pentru dezvoltarea unor sectoare, precum și eficiența cheltuirii resurselor din punct de vedere al creșterii economice a cooperativelor agricole.*

• Baza creșterii economice: fondul de dezvoltare

CONSTITUIREA resurselor reprezintă un moment, desigur important, în procesul dezvoltării economice a cooperativelor agricole de producție. **Decizia adoptată în cadrul fiecărei unități, atît în ce privește proporția în care se repartizează venitul global, cît și în ce privește oportunitatea solicitării unor credite este de natură să influențeze în măsură hotărîtoare creșterea economică a acesteia.** Desigur că forma de proprietate, în care gradul de socializare a mijloacelor de producție este restrîns, face ca, începînd cu acest moment, să apară unele diferențieri de la o unitate la alta. Aceste diferențieri se accentuează însă în momentul următor, care începe cu decizia privind alocarea resurselor. Așa se explică faptul că, în 1972, alături de cooperative care au dispus, pentru dezvoltarea lor, de sume mai mari de 4 mil. lei, au fost unele care au utilizat în acest scop numai 25—30 mii lei.

La nivelul celor 184 de cooperative agricole, resursele constituite în ultimii trei ani însumează circa 800 mil. lei, revenind în medie, pe o cooperativă, circa 4,3 mil. lei (vezi tabelul nr. 1). Și, așa cum am menționat în capitolele precedente, rolul principal, hotărîtor revine fondului propriu de dezvoltare. Față de volumul creditului primit, fondul de dezvoltare a fost, în perioada analizată, de 2,24 ori mai mare. Mai mult, pentru cooperativele care n-au solicitat (primit) credite, fondul de dezvoltare a constituit unica sursă de creștere în ultimii trei ani.

Rolul hotărîtor ce revine efortului propriu în creșterea economică a cooperativelor agricole este confirmat și de sporirea, destul de accentuată, a acestuia de la un an la altul (vezi tabelul nr. 2). Astfel, în 1972 față de 1970, fondul de dezvoltare a crescut cu circa 40%.

Sporirea resurselor destinate dezvoltării constituie o realitate puternică, pusă în evidență în concluziile desprinse în urma prelucrării anchetei. Această realitate, de natură **să** confirme superioritatea modului de organizare în comun, a producției agricole, este însoțită însă de un accentuat fenomen de zonalitate. Din tabelul nr. 3 rezultă că, în timp ce cooperativele situate în zona a III-a au dispus în ultimii trei ani de un fond de dezvoltare de circa 95 mil. lei, cele din zona a I-a au alocat pentu dezvoltare, din fonduri proprii, peste 290 mil. lei. [Reamintim că eșantionul este distribuit astfel pe zone: 69 C.A.P. (37,5%) din zona I-a, 59 C.A.P. (32%) din zona a II-a și 56 C.A.P. (30,5%) din zona a III-a]. Dacă la fondul de dezvoltare se adaugă creditul primit în ultimii trei ani — ca cea de a doua resursă importantă a creșterii economice — fenomenul zonalității se accentuează. În acest caz, cooperativele situate în zona a III-a au beneficiat de circa 100 mil. lei, iar cele din zona a I-a de circa 500 mil. lei. Raportul de 1:5 între resursele destinate dezvoltării de cele două grupe de unități reflectă condițiile diferite, inegale, de creștere economică în viitor.

Importanța diferită a celor două resurse în procesul dezvoltării averii obștești a cooperativelor agricole este pusă mai bine în evidență în tabelul nr. 3-B: în timp ce în cooperativele situate în zona a I-a raportul dintre fondul de dezvoltare și credit este de numai 1,36, în zona a III-a raportul crește la 14. De menționat că raportul atinge aceste valori nu prin creșterea vreunui termen al său, ci prin scăderea acestora, și îndeosebi a creditului. Astfel, fondul mediu de dezvoltare stabilit în cooperativele situate în zona a III-a scade de circa 2,5 ori, iar creditul scade de circa 26 de ori, față de nivelul resurselor stabilite în cooperativele situate în zona a I-a.

Punînd în evidență condițiile diferite în care se realizează procesul complex de dezvoltare a averii obștești, avem în vedere faptul că la situația actuală s-a ajuns din cauza unei insuficiente coordonări, prin diferite pîrghii economice, a eforturilor unităților îndreptate în acest scop. **Ca urmare, intensitatea creșterii economice a fost mai accentuată, iar procesul mai bine dirijat tot în unitățile care au dispus de resurse mai mari.** În cooperativele slab dezvoltate, pe lîngă acțiunea nefavorabilă a unor factori natural-economici locali, la încetinirea procesului de creștere au contribuit și alte cauze. Dintre acestea menționăm:

• modul de stabilire a planului de producție a cooperativelor, nu în funcție de condițiile existente, ci în funcție de sarcinile transmise județului și de aici cooperativelor agricole;

• condițiile de valorificare a producției — aceleași cu cele practicate în raporturile economice cu unitățile ale căror condiții naturale sînt cu mult mai favorabile;

• prețurile de achiziționare a unor produse industriale care, deși aceleași pentru toate cooperativele agricole, deveneau inechitabile pentru unitățile situate în zone cu condiții naturale mai puțin favorabile;

• condițiile de acordare a creditelor, aceleași pentru întregul sector cooperatist al agriculturii, indiferent de zonalitatea producției.

• Direcțiile utilizării

ODATĂ CONSTITUITE, resursele sînt utilizate, în principal, pentru investiții, pentru producție, pentru achitarea cotelor părți cu care cooperativa s-a angajat față de asociația intercooperatistă și pentru rambursarea creditelor. Rezultă de aici, după părerea noastră, că numai acele sume din fondul de dezvoltare care sînt destinate realizării unor investiții și achitării cotelor-părți la asociațiile intercooperatiste contribuie în fapt la dezvoltarea averii obștești. Cu alte cuvinte, cu cît fondul de dezvoltare este mai mare și cu cît acesta este destinat mai intens investițiilor productive în cadrul cooperativei sau a unor obiective intercooperatiste, cu atît aportul său la creșterea economică va fi mai mare. Acea parte din fondul de dezvoltare destinată rambursării creditelor poate fi, de asemenea, considerată ca parte activă în procesul dezvoltării averii obștești cu condiția ca, la timpul respectiv, creditul primit să fi fost utilizat pentru investiții.

În ce privește sumele care apar ca cheltuieli de producție în anul următor constituirii lor, dar care se constituie din fondul de dezvoltare acestea nu pot contribui în mod substanțial la dezvoltarea cooperativelor, cel puțin teoretic, întrucît nu sînt destinate reluării procesului de producție pe scară lărgită. În perspectiva generalizării calculului prețului de cost în toate cooperativele agricole, și a așezării criteriului eficienței economice la baza întregii activități desfășurate în C.A.P., cheltuielile pentru producție nu mai pot avea ca sursă fondul de dezvoltare.

Dinamica fondului de dezvoltare, redată în tabelul nr. 2, ca și sporirea volumului creditelor de la un an la altul se regăsesc în dinamica resurselor alocate pentru investiții, producție, cote de participare și rambursarea creditelor, prezentată în tabelul nr. 4.

Prima direcție în care cooperativele cuprinse în anchetă au alocat resursele au fost INVESTIȚIILE (tabelul nr. 4). Și, din punct de vedere al scopului cercetării noastre, acest domeniu interesează în mod deosebit, rolul investițiilor în dezvoltarea averii obștești fiind primordial. De asemenea, sumele destinate realizării unor investiții sînt cu mult mai mari față de sumele alocate pentru producție, pentru achitarea cotelor de participare sau pentru rambursarea creditelor.

Se constată totuși că nu toate cooperativele au alocat fonduri pentru investiții. Deși numărul acestora este de 4—5 dintr-un total de 184 (în fiecare an altele) faptul că trece o perioadă, chiar și de un an, fără a investi, are repercusiuni negative. Mai mult, în această situație se află cooperativele slab dezvoltate, ale căror resurse de dezvoltare sînt reduse. Totodată, sporirea resurselor alocate investițiilor cu circa 23% în 1972 față de 1970, reflectă un ritm lent de creștere, în comparație cu creșterea realizată în celelalte direcții. Atît ritmul de creștere, cît și creșterea în sine a sumelor destinate realizării unor investiții este mai edificatoare dacă le urmărim, de-a lungul ultimilor trei ani, în medie pe o cooperativă inclusă în eșantion. Rezultă astfel că, dacă în 1970, o cooperativă putea investi circa 690 mii. lei, în 1972 aceasta a investit circa 840 mii lei.

Volumul resurselor alocate pentru **reluarea procesului de producție**, destul de importante, situează această direcție de utilizare a fondurilor pe locul imediat următor investițiilor (tabelul nr. 4). După cum am mai arătat, acest segment de cheltuială nu duce la dezvoltarea averii obștești, în sensul acumulării resurselor la fondul indivizibil al cooperativei, cu toate că în anii cu condiții naturale favorabile, cheltuielile de producție efectuate din fondul de dezvoltare pot duce la realizarea unei producții globale ridicate. Ce este semnificativ în dinamica cheltuirii resurselor pentru producție este faptul că sumele alocate înregistrează o creștere rapidă: de la circa 35 mil. lei în 1970, la circa 65 mil. lei în 1972, ceea ce corespunde unui procent de 86%.

Respectarea tehnologiilor specifice fiecărei culturi, în sensul executării tuturor lucrărilor la timp și de calitate, presupune alocarea unor cheltuieli sporite. **Eficiența cu care sînt utilizate aceste cheltuieli înseamnă deci nu economii fizice, de la un an la altul, prin neefectuarea lucrărilor din devizele întocmite pe culturi, ci reducerea lor la unitatea de produs.** Totodată, creșterea volumului de cheltuieli efectuate din fondul de dezvoltare nu poate fi apreciat ca un fapt pozitiv întrucît acesta diminuează posibilitățile de extindere a cheltuielilor pentru investiții. Ca urmare, considerăm că acoperirea cheltuielilor de producție se poate realiza și din alte surse și în ultimă instanță din creditele curente de producție. Concluzia este confirmată și de faptul că **nu toate cooperativele folosesc sume din fondul de dezvoltare pentru producție**. Dacă în 1970 numai 44% din numărul cooperativelor chestionate au folosit diferite sume din fondul de dezvoltare pentru producție, în 1971 ponderea lor a crescut la circa 54%, iar în 1972 la 61%. **Rezultă deci că, partea din fondul propriu alocată pentru producție a crescut, în cei trei ani, datorită creșterii numărului de cooperative care au folosit aceste sume, dar și prin creșterea sumelor utilizate, în medie, de o cooperativă.**

Extinderea COOPERĂRII INTERCOOPERATISTE în ultimii ani **a** impus **intensificarea eforturilor cooperativelor agricole care, alături de sprijinul acordat de stat, au stat la baza realizării unor importante obiective agricole cu caracter productiv. Participarea cooperativelor chestionate la construirea unor obiective economice intercooperatiste** — redată în tabelul nr. 4 — poate fi caracterizată ca intensă, numărul unităților care au alocat sume în acest scop reprezentînd 50% din total. Dar, mai semnificativ este faptul că, deși numărul cooperativelor se menține relativ constant, PARTICIPAREA CU FONDURI PROPRII, exprimată cu ajutorul sumei totale alocate, cît și cu ajutorul cotei medii de participare— este din ce în ce mai intensă.

Datele referitoare la gradul de participare cu fonduri proprii la constituirea cotelor de participare (din tabelul nr. 4) trebuie comparate cu datele prezentate în tabelul nr. 5, în care este redată PARTICIPAREA CU CREDITE la realizarea unor obiective economice intercooperatiste. Rezultă, în primul rînd, că raportul dintre fondul de dezvoltare și credite este de 1:0,8, ceea ce înseamnă că cele două resurse participă, aproximativ, în aceeași proporție la realizarea obiectivelor intercooperatiste. (Aspectul zonalității utilizării creditului în scopul constituirii unor asociații intercooperatiste, deosebit de evident în tabelul nr. 5, este prezentat în subcapitolul următor).

În ultimii trei ani, fondul de dezvoltare a fost utilizat în proporție sporită și pentru RAMBURSAREA CREDITELOR. Concluzia referitoare la tendința de generalizare a utilizării creditului în scopul dezvoltării averii obștești, susținută cu numeroase argumente în partea a III-a — CREDITUL — (vezi „V. E." nr. 32, 1973), este confirmată și sub aspectul rambursării creditelor. Față de 153 de unități care au restituit credite în 1970, în 1972 numărul acestora a crescut la 175. În aceeași perioadă, suma totală reprezentînd rambursarea creditelor a crescut de la 26 mil. lei, la 61 mil. lei, ceea ce corespunde unei creșteri procentuale de 234%. Ca urmare, și suma restituită de o cooperativă, în medie, în contul creditelor primite, a crescut de la 170 mii. lei la 350 mii. lei.

• Zonalitatea

S-A ARĂTAT în subcapitolul referitor la constituirea resurselor că mărimea acestora este influențată direct de zona în care sînt situate cooperativele agricole. De aceea, faptul că alocarea lor, în direcțiile menționate, se caracterizează printr-o zonare accentuată apare ca o consecință firească a modului de constituire.

Fenomenul utilizării zonale a resurselor este redat în tabelul nr. 6. Menținînd cele patru direcții în care cooperativele orientează, în general, fondurile proprii și creditele — investiții, producție, cote de participare și rambursarea creditelor — am analizat care sînt proporțiile, pe zone, în care unitățile au distribuit resursele constituite în 1972.

Comparațiile privind modul de utilizare a resurselor în cadrul celor trei zone pun în evidență, odată mai mult, posibilitățile mai mari de care dispun cooperativele situate în zona I-a și a II-a pentru dezvoltarea lor economică. Dintre datele înscrise în tabelul nr. 6, sumele alocate, în medie, de o cooperativă, pentru investiții, producție, cote de participare și rambursarea creditelor asigură o comparabilitate deplină. Luînd ca bază de comparație (notată cu 1) sumele medii alocate de cooperativele situate în zona a I-a și recalculînd sumele medii alocate de cooperativele situate în zona a II-a și a III-a, obținem un tablou complet al posibilităților de dezvoltare, în funcție de zonele în care sînt situate cooperativele agricole.

	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a
— pentru investiții	1	0,50	0,28
— pentru producție	1	0,63	0,41
— cote de participare	1	0,52	0,40
— rambursarea creditelor	1	0,75	0,21

Cifrele de mai sus, recalculate pe baza datelor din tabelul nr. 6, exprimă posibilitățile pe care le-au avut în 1972 unitățile din zonele II și III, față de unitățile din zona a I-a. Rezultă că posibilitatea de a investi și de a participa la construirea unor obiective economice intercooperatiste a fost redusă la jumătate în zona a II-a, iar disponibilitățile pentru investiții ale cooperativelor situate în zona III-a de circa 4 ori mai mici, față de cele existente în cooperativele din zona a I-a.

Aceste date ne determină să (ne) punem următoarea întrebare: **care vor fi consecințele imediate și de perspectivă ale posibilităților reduse de creștere economică asupra economiei cooperativelor slab dezvoltate?** Desigur, la această întrebare nu se poate da un singur răspuns. Mai mult, pentru ca răspunsurile date să aibă valoare practică trebuie, înainte de toate, să ofere soluții privind intensificarea procesului de creștere economică în cooperativele situate în zone cu condiții de producție mai puțin favorabile.

Zonalitatea utilizării resurselor se manifestă și în cazul folosirii creditelor pentru construirea unor obiective economice intercooperatiste (vezi tabelul nr. 5). **Astfel, în zona a I-a, 21 cooperative au utilizat, în ultimii trei ani, peste 27 mil. lei credite pe termen lung pentru dezvoltarea unor activități intercooperatiste. În aceeași perioadă, 14 cooperative din zona a III-a au alocat, din creditele primite, numai 3,7 mil. Sub aspectul participării medii, o cooperativă din zona a III-a a alocat din creditele primite de 5 ori mai puțin decît una situată în zona a I-a.**

• Sectoarele prioritare

FACTORII DE RĂSPUNDERE din cooperativele incluse în eșantion au fost rugați să ordoneze, prin notare, **în funcție de importanța pe care au acordat-o dezvoltării averii obștești,** principalele sectoare și activități din cadrul unităților. În urma centralizării datelor a rezultat ordinea redată în tabelul nr. 7, cifrele înserate constituind o rezultantă **a** importanței acordate — întrucîtva subiectivă — sectorului respectiv. În concluziile publicate anterior ne-am exprimat și punctul de vedere referitor la faptul că, pentru a realiza o creștere cantitativă și calitativă a averii obștești este necesar să se realizeze nu numai numărul de animale planificat, ci și înlocuirea animalelor tarate, cu altele al căror potențial biologic este ridicat. Or, locul ocupat de „procurarea animalelor de rasă" nu reflectă această cerință de bază a progresului zootehniei cooperatiste. Totodată, „mecanizarea operațiilor zootehnice" ocupă în prezent un loc nesatisfăcător în vederile conducerii cooperativelor agricole analizate.

Alocarea resurselor, ca temă de cercetare, constituie un domeniu complex, cu valențe multiple. Importanța abordării ei în acest moment depășește cu mult cadrul interesului organizatorilor producției agricole, la nivelul cooperativei. **Înțelegerea fenomenelor economice care au loc la nivelul unităților este înlesnită tocmai de cunoașterea exactă a posibilităților de dezvoltare a cooperativelor la un moment dat și de cunoașterea opțiunilor factorilor de răspundere în ce privește direcțiile și modul de utilizare a resurselor.**

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

CONSTITUIREA RESURSELOR *)

Tabel nr. 1

Mărimea resurselor, la nivelul eșantionului (în ultimii trei ani)

1. Fondul de dezvoltare	(mil. lei)	544
2. Creditul	(mil. lei)	243
Raport (1:2)	—	2,24

Tabel nr. 2

Dinamica fondului de dezvoltare (mil. lei)

1970	1971	1972	Total
154	175	215	544

Tabel nr. 3

Distribuția, pe zone, a resurselor constituite în ultimii trei ani (mil. lei)

A. la nivelul eșantionului.

	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a
1. Fondul de dezvoltare	294	155	95
2. Creditul	188	50	5

B. în medie, pe o cooperativă (mii. lei)

	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a
1. Fondul de dezvoltare	4350	1700	1680
2. Creditul	3200	970	120
Raport (1:2)	1,36	1,75	14

*) Datele înscrise în tabelele referitoare la constituirea resurselor (1—3) sînt detaliate în primele trei părți ale anchetei, publicate în nr. 27, 29 și 32 ale revistei „Viața economică" a.c.

Tabel nr. 4

Alocarea resurselor

	1970	1971	1972
Pentru investiții			
— Numărul cooperativelor	179	180	180
— Suma totală alocată (mii.lei)	123000	134000	151000
— Suma medie, pe o cooperativă (mii. lei)	690	740	840
Pentru producție			
— Numărul cooperativelor	82	104	113
— Suma totală alocată (mii lei)	35900	47300	65500
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	440	450	580
Cote de participare la asociațiile intercooperatiste			
— Numărul cooperativelor	83	98	88
— Suma totală alocată (mii lei)	16100	22300	24700
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	200	230	280
Pentru rambursarea creditelor			
— Numărul cooperativelor	153	162	175
— Suma totală alocată (mii lei)	26000	33700	61000
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	170	210	350

Tabel nr. 5

Participarea cooperativelor cu credite la realizarea unor obiective economice intercooperatiste în ultimii trei ani

Specificația	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a
— Nr. cooperativelor care au vărsat diferite sume în contul asoc. intercooperatiste	21	20	14
— Suma totală vărsată (mii lei)	27600	21000	3700
— Participarea medie a unei C.A.P. (mii lei)	1320	1050	260

DECALAJE ÎNTRE NIVELUL ȘI MODUL DE UTILIZARE A RESURSELOR ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE

184 Unități participante la anchetă din care:

	dezvoltate (zona I-a—69 C.A.P.)	mai puțin dezvoltate (zona a II-a—59 C.A.P).	slab dezvoltate (zona a III-a—56 C.A.P.)
• Volumul resurselor constituite în ultimii trei ani (mil. lei).	482	205	100
• Exemplificarea modului de utilizare a resurselor în 1972 (mil. lei)			
— pentru investiții	94	40	19
— pentru producție	34,3	20,2	12,7
— cote de participare	8,4	4,45	2,07
— rambursarea creditelor	18,4	12,8	3

CONSECINȚELE ACESTOR REALITĂȚI:

- **accentuarea decalajului între nivelele de dezvoltare existente;**
- **valorificarea insuficientă a potențialului de producție în cooperativele agricole situate în zona a II-a și a III-a;**
- **participare diferențiată, cu mult sub posibilități, la constituirea fondului centralizat de produse agricole;**

Tabel nr 6

Zonalitatea utilizării resurselor în 1972

	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a
Pentru investiții			
— Numărul cooperativelor	68	60	51
— Suma totală alocată (mii lei)	94000	40000	19000
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	1400	700	400
Pentru producție			
— Numărul cooperativelor	41	37	36
— Suma totală alocată (mii lei)	34300	20200	12700
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	840	540	350
Cote de participare la asociațiile intercooperatiste			
— Numărul cooperativelor	34	34	20
— Suma totală alocată (mii lei)	8400	4450	2070
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	250	130	100
Pentru rambursarea creditelor			
— Numărul cooperativelor	65	60	49
— Suma totală alocată (mii lei)	18400	12800	3000
— Suma medie, pe o cooperativă (mii lei)	280	210	60

Tabel nr. 7

Prioritatea orientării resurselor

Sectoare economice	Fondul de dezvoltare	Creditul
— Extinderea efectivului de animale	1	1
— Extinderea plantațiilor	2	2
— Procurări de autocamioane și utilaje	3	7
— Construcții productive	4	4
— Procurarea animalelor de rasă	5	5
— Irigații	6	3
— Extinderea serelor și solariilor	7	9
— Desecări	8	8
— Mecanizarea operațiilor în zootehnie	9	6
— Alte sectoare	10	10

*) Cele trei capitole au fost publicate, în ordine, în numerele din 27, 29 și 32 a.c.

**) Precizăm că în chestionarul adresat factorilor de răspundere din cooperativele agricole am urmărit ca resursele să fie exprimate în unități valorice, fără a lua în considerare unele fonduri sau rezerve, statutar constituite în fiecare C.A.P. și care diferă de la unitate la unitate și de la un an la altul.

În partea a V-a a anchetei — INTENSITATEA ȘI DIRECȚIILE CREȘTERII ÎN PROFIL REGIONAL — vom prezenta, pe baza unui bogat material faptic, direcțiile de creștere economică spre care s-au orientat cooperativele agricole din unele județe situate în zone cu condiții de producție diferite.

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

O importantă sursă de economii:

RAȚIONALIZAREA DEPOZITĂRII ȘI A FLUXURILOR MATERIILOR PRIME

CONTINUÎND să publicăm unele din studiile întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", a căror adoptare și aplicare considerăm că ar putea fi extinsă, vă prezentăm astăzi sinteza proiectului întocmit de ing. **Valentin Dihoru**.

● De ce este necesară raționalizarea

ÎNTREPRINDEREA de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, unitate tînără a industriei noastre, produce într-o gamă largă de sortimente următoarele produse: sîrmă trasă, plase sudate pentru construcții, sîrmă moale neagră, sîrmă trasă mată pentru construcții, sîrmă zincată, cuie, electrozi sudură și sîrmă pentru șuruburi. În condițiile în care unitatea va cunoaște în continuare dezvoltări importante, în cadrul cărora un loc deosebit îl va ocupa laminorul de sîrmă și fabrica de cord metalic pentru anvelope, se impune luarea de măsuri care să permită o îmbunătățire considerabilă a organizării depozitării și circulației materiilor prime.

Circumscrisă acestor obiective, problematica proiectului întocmit pornind de la cunoașterea amănunțită a situației existente, de la analiza ei critică, și-a propus să rezolve în principal următoarele probleme: **raționalizarea depozitării și circulației materiilor prime; utilizarea mai bună a suprafețelor de depozitare; asigurarea unor condiții de integritate sporită materiilor prime; îmbunătățirea unor procedee tehnologice de debitare**.

În acest scop au fost temeinic analizați principalii indicatori economico-financiari care reflectă modul de desfășurare a activităților de depozitare și transport intern a materiilor prime de bază.

Analiza economică a făcut posibilă conturarea sectoarelor principale asupra cărora trebuie să se concentreze atenția conducerii unității, descifrarea principalelor aspecte susceptibile de îmbunătățire. Identificarea lor a condus la stabilirea măsurilor necesare de întreprins, permițînd elaborarea în fiecare caz în parte a mai multor variante, din care s-a ales apoi prin compararea efectelor și integrarea lor în procesul economic de ansamblu, varianta optimă. Aceasta din urmă, avizată pentru aplicare, de către conducerea unității buzoiene, are conținutul structurat în următoarele elemente:

a. **Depozitarea sîrmei laminate**. Propunîndu-și ca scop organizarea științifică a depozitului de sîrmă laminată, proiectul a căutat ca, în rezolvarea acestui obiectiv, să urmărească satisfacerea concomitentă **a următoarelor cerințe**: să asigure alimentarea cu materie primă la timp, în cantitatea și calitatea necesară a secțiilor de producție consumatoare; să permită corelarea consumului pe sortimente de sîrmă cu producția laminorului; să elimine dificultățile existente legate de distanța mare de transport; să permită ușurarea muncii și obținerea de economii la prețul de cost.

Pentru aceasta, **principalele îmbunătățiri aduse** vizează următoarele aspecte: **compartimentarea** depozitului pe sortimente de sîrmă, astfel încît sortimentele de mare consum să fie depozitate cît mai aproape posibil de consumatori; **prelungirea transportului** de colaci de la laminor pe toată lungimea depozitului; **înlocuirea procedeului** de decapare chimică a sîrmei laminate prin procedeul destunderizării mecanice, pentru cantitatea de sîrmă a cărei destinație o face pretabilă la decaparea mecanică.

b. **Depozitarea materiilor prime pentru fabricarea electrozilor.** În situația anterioară întocmirii proiectului, materiile prime necesare fabricării învelișului electrozilor de sudură erau depozitate într-o magazie situată la o distanță de circa 870 de metri față de atelierul de fabricație. Această situație, pe lîngă faptul că genera cheltuieli de transport importante, ducea datorită spargerii sacilor în timpul transportului, și la risipirea unei cantități, de loc neglijabilă, de materie primă. În plus magazia era prost organizată, nepermițînd o depozitare rațională a materiilor prime. Luarea în considerare a acestei situații, corelarea ei cu posibilitățile existente în unitate, a condus la conturarea soluției îmbunătățite care în esență constă în următoarele: construirea unui depozit ușor pentru materiile prime necesare fabricării învelișului electrozilor de sudură, în apropierea atelierului de confecționare a acestora; organizarea depozitării materiilor prime pe palete așezate pe rafturi în profunzime.

c. **Fabricarea și transportul vergelelor metalice pentru electrozii de sudură.** Dacă în situația veche, vergelele metalice se debitau în altă secție decît în cea de fabricare a electrozilor, această situație necesitînd cheltuieli mari de transport ca urmare a distanței mari (circa 650 m) ce separa în spațiu cele două operații complementare, prin soluția propusă se înlătură aceste deficiențe, propunîndu-se: reamplasarea mașinilor de debitat vergele; debitarea vergelelor din sîrmă destunderizată mecanic, în locul sîrmei decapată chimic.

d. **Dezafectarea stației provizorii de decapare chimică a sîrmei laminate și înlocuirea ei cu destunderizarea mecanică.** Se înlătură astfel cheltuielile mari de transport generate, în condițiile situației anterioare, de amplasarea stației de decapare chimică, în mod provizoriu, la stația de electrocare.

● ...și cît de mari sînt efectele acțiunii

PENTRU verificarea oportunității și utilizării soluțiilor adoptate considerăm că este indiscutabil necesară luarea în

---

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Dimensiune și inovație

DATELE STATISTICE ca și numeroase fapte readuc în discuție mereu problema dimensiunii întreprinderilor, îndeosebi în contextul mai larg al problematicii inovației în economia modernă. În ce privește țările capitaliste dezvoltate, este incontestabil faptul că atît numărul cît și aportul întreprinderilor mici continuă să se mențină la niveluri de loc neglijabile. La aceasta se adaugă constatarea că, **întreprinderile mici și mijlocii activează de regulă în ramuri industriale relativ noi și că ele ocupă un loc important în însăși CREAREA acestor ramuri,** *caracterizîndu-se printr-o mai mare receptivitate la nou decît întreprinderile mari. Astfel, dacă se analizează pe ultimii 10 ani coeficientul de creștere a cifrei de afaceri a întreprinderilor mici și mijlocii din Franța se constată că el înregistrează valori de 91% (industria agricolă și alimentară) și 78% (industria chimiei minerale și organice), în timp ce, în aceeași perioadă și la aceleași ramuri, la întreprinderile mari coeficientul de creștere este de 60%, și respectiv 62%.*

Interesant de observat că întreprinderile mici cheltuiesc proporțional mai mult decît marile întreprinderi pentru activitatea de cercetare-dezvoltare (vezi tabelul).

Relevînd astfel de aspecte specialiștii atrag însă de fiecare dată atenția asupra unor limite la fel de evidente de care se lovesc întreprinderile mici în realizarea acțiunilor lor inovaționale. Deși, proporțional cu cifra de afaceri ele investesc mai mult în inovație decît marile întreprinderi, sumele alocate sînt dispersate pe un mare număr de obiective, ceea ce le reduce considerabil eficacitatea.

Nu trebuie scăpat din vedere că întreprinderile mici își concentrează resursele de cercetare îndeosebi spre operațiile de dezvoltare a noilor procedee și produse puse la punct prin cercetări de nivel mai ridicat în cadrul laboratoarelor firmelor mari care dispun de personal mai numeros și mai calificat. Pe de altă parte, resursele financiare limitate privează întreprinderile mici de posibilitatea de a-și constitui o parte din fondurile financiare sub forma așa-zisului „fond de risc" care să le permită parcurgerea drumului de la invenții (pe care le-au realizat prin forțe proprii) la exploatarea lor, la inovație.

Deseori, disputa privind corelația între dimensiune și viteza proceselor inovaționale, dintre acestea și ritmul creșterii economice, ajunge în „filozofia" firmei la modul în care este ea orientată și și la probleme de natură **organizatorică**, *la sublinierea necesității adoptării unor structuri organizatorice care să faciliteze creșterea rapidității de răspuns la schimbările mediului înconjurător al unităților economice. Accentul este pus tot mai mult pe organizarea științifică a activității de marketing, de studiere a pieței, a nevoilor, pe capacitatea de orientare judicioasă și rapidă a cercetărilor în direcția satisfacerii acestor nevoi.*

în procente (%)

Indicatori	Întreprinderea		
	Mare	Mijlocie	Mică
1. Cheltuieli de C-D pe cifra de afaceri	3	3,9	7,1
2. Partea din personalul global afectat cercetării	4,9	7,6	10,8
3. Numărul de cercetări în totalul personalului	1.1	2	3,5

Iulian BADIN

CAZURI ÎN DEZBATERE

STRUCTURI ORGANIZATORICE ADAPTATE CERINȚELOR PRODUCȚIEI

— Opinia cititorilor —

CAZUL publicat de revista „Viața economică" în numărul 35 din 31 august a.c. ni s-a părut deosebit de interesant, în primul rînd prin actualitatea temei abordate. Credem că pentru orice cadru de conducere din unitățile economiei noastre naționale problema structurilor organizatorice este în prezent o problemă de primă importanță, fiecare întîlnind în practica sa de zi cu zi probleme de rezolvat, similare cu cele cuprinse în caz, în efortul de adaptare a structurilor organizatorice elaborate prin lege la realitățile producției. Considerăm că publicarea unor astfel de cazuri este deosebit de utilă, efortul de înțelegere și rezolvare a lor însemnînd un cîștig pentru fiecare dintre noi. În continuare vă rugăm să publicați opinia noastră asupra cazului respectiv.

În orice întreprindere apar la un moment dat „puncte calde" în care aparent se concentrează toate deficiențele în funcționarea întreprinderii. În realitate, recorelarea diferitelor subsisteme de conducere, schimbarea în timp a unor caracteristici ale întreprinderii sau faptul că tabloul de bord al conducătorului acesteia nu cuprinde toate elementele necesare controlării mersului întreprinderii (sau aceste elemente nu sînt corect exprimate) duc în mod logic la dereglări ce se constată în punctele cheie de coordonare. Unul dintre aceste puncte este desigur și **subsistemul de programare-lansare și urmărire a producției** ca subsistem principal al orcărui sistem de conducere a producției.

Deseori conducătorul întreprinderii este tentat să rezolve aceste probleme prin **decizii organizatorice**, transferînd atribuții de la un compartiment la altul, înființînd sau unind compartimente, numind inspectori sau conferind atribuții de coordonare-control unui compartiment (în ceea ce privește un subsistem). Rezultatele unor astfel de decizii **nu duc la ameliorarea situației** căci datele (analitice sau sintetice) precum și metodele de conducere care lipsesc (sau sînt greșit aplicate) nu apar din senin ca urmare a deciziei organizatorice. Dimpotrivă este mai probabil să constatăm că situația se înrăutățește căci adaptarea noului venit (om sau compartiment) la noile cerințe cere timp, iar rezultatele nu sînt decît o altă interpretare și prelucrare a acelorași informații.

Soluția este una singură: **necesitatea desemnării unui grup de analiză** (aparținînd întreprinderii sau unei unități specializate) **care să întreprindă un studiu de diagnostic al întreprinderii**.

Pe baza acestui studiu de diagnostic se poate începe o acțiune mai vastă de analiză a activității de conducere, care ar urma să stabilească obiectivele urmărite de conducerea întreprinderii și apoi odată cu definirea și adoptarea acestor obiective să întreprindă analiza detaliată și proiectarea noului sistem de conducere.

Un capitol al acestui proiect îl constituie considerațiile privind organizarea întreprinderii: atribuțiile fiecărui compartiment și legăturile acestuia cu celelalte compartimente.

Din acest moment se poate trece la **redefinirea organizării.** În acest mod conducerea întreprinderii are certitudinea că la nivelul la care se iau unele decizii sînt prezentate și toate variantele de acțiune posibile și că decizia adoptată este transmisă spre executare în jos și spre informare (în vederea altor decizii) în sus. Din aceste elemente se stabilesc subordonările funcționale și ierarhice, se definesc denumirile și responsabilitățile fiecărui compartiment și rezultă noua organigramă a întreprinderii.

Concluzionînd, cu rezerva impusă de experiența și specificul activității de construcții-montaj, **considerăm că sistemul de conducere primează, iar structura organizatorică de detaliu rezultă, ca o urmare firească, din** sistemul de conducere.

ing. D. IVANOV
prof. G. SIMA

considerare a criteriului eficienței economice.

Analizînd structura variantei de îmbunătățire, adoptată de autor și aprobată de conducerea întreprinderii, vom observa că **economiile anuale totale ce se obțin, peste 6,3 mii de lei**, sînt efectul a două categorii principale de măsuri. Primele, de raționalizare a depozitării și transportului intern, vizează toate palierele soluției propuse și se ridică la peste 1,5 milioane lei economii anuale. Celelalte, reprezentînd economii anuale de peste 3 ori mai mari, se referă la înlocuirea procedeului decapării chimice cu cel al deștunderizării mecanice și afectează toate subobiectivele analizate, cu excepția celui referitor la depozitarea și transportul materiilor prime necesare pentru învelișul electrozilor de sudură.

Eficiența soluției propuse justifică pe deplin atenția pe care conducerea unității buzoiene i-a acordat-o aprobînd-o și stabilindu-i un grafic cu termene și responsabilități precise de punere în aplicare.

DREPTUL ȘI CONDUCEREA ÎNTREPRINDERILOR

— Cîteva considerații asupra punctelor lor de contact și a intercondiționărilor lor —

UNUL DINTRE ASPECTELE cele mai însemnate ale evoluției ce se produce sub ochii noștri în științele juridice este întîlnirea ce se realizează, pe diferite planuri între știința dreptului și știința conducerii în general. În situația de față însă nu ne interesează raporturile ce se pot stabili, în general, între știința conducerii și cea a dreptului, ci relațiile dintre „știința conducerii **întreprinderilor**“ și „dreptul întreprinderii“.

Aria în care are loc întrepătrunderea ni se pare a fi mult mai largă la acest nivel al conducerii unităților socialiste de stat, lucru demonstrat de legislația în vigoare, în special de **Legea nr. 11/197 și Decretul nr. 162/1973**.

Cititorul avizat găsește în textul acestor acte normative o poziție clară față de probleme dintre cele mai însemnate ale științei moderne a conducerii întreprinderilor, descoperă preocuparea constantă a legiuitorului de a ține seama de anumite elemente fundamentale ale acestei științe, cum ar fi conceptul de structură a întreprinderii, funcțiile acesteia, sistemul de conducere, elementele și structura lui, funcțiile. sarcinile și atribuțiile conducerii etc.

În sfera juridicului, pătrund, în felul acesta, o sumă de concepte noi. Se deschid, în același timp. porțile unui domeniu de relații sociale care n-au format pînă în prezent (mai precis pînă la statutul centralei industriale), obiect de reglementare juridică.

După apariția Legii nr. 11/1971 și a decretului menționat, organizarea și conducerea întreprinderilor capătă un cadru juridic adecvat. Spațiul de mișcare al conducerii întreprinderii nu se mai poate produce decît în cadrul stabilit de lege.

Nu vom putea în cadrul de față să întreprindem o cercetare aprofundată a tuturor perspectivelor pe care le deschide impactul științei conducerii întreprinderii cu știința dreptului. Ne vom rezuma de aceea, pentru a pune cititorul în cunoștință de cauză asupra principalelor probleme ale științei conducerii ce și-au găsit reflectare în actele normative amintite, să evocăm unele aspecte mai însemnate ale întrepătrunderii de care aminteam.

Unul dintre acestea privește **modul în care reglementarea legală abordează problema structurii organelor unităților socialiste de stat**.

Literatura de specialitate a dezvoltat o întreagă teorie a tipurilor de structură ce sînt folosite în organizarea întreprinderilor. Ceea ce interesează din punct de vedere juridic este măsura în care legea ar impune unul sau altul din aceste tipuri.

Dacă mai sus arătam că spațiul de mișcare al conducerii întreprinderii trebuie să se desfășoare în cadrul stabilit prin lege, subliniem că nicăieri nu se verifică mai bine această aserțiune decît în problema alegerii tipului de structură.

Legea nu impune un anumit tip de structură. Ea nu poate da rețete, pentru că în această materie soluția de optimizare nu poate fi adoptată **in abstracto**. ci trebuie căutată de la caz la caz, în raport de specificul de producție și de condițiile concrete în care se desfășoară activitatea fiecărei unități.

Se dă astfel, pe plan juridic, **expresie principiului flexibilității structurale**, unul din principiile de bază ale științei conducerii și organizării întreprinderilor.

Dar, dacă legea nu prevede un tip obligatoriu de structură, **ea stabilește** însă **unele elemente minimale** de care va trebui să se țină seama în mod obligatoriu.

Astfel prin Decretul nr. 73/1973 au fost înființate la centrale, în locul consiliului tehnico-științific, **consiliile tehnico-economice**, iar la întreprinderi au luat ființă **comisiile tehnico-economice**, definite ca **organe de lucru, pe lîngă organele de conducere** ale acestora. Potrivit decretului, consiliile și comisiile amintite au sarcina de a face o analiză multilaterală și complexă și de a prezenta concluzii asupra temelor de proiectare, studiilor tehnico-economice, studiilor de amplasament, precum și asupra oricăror alte documentații privind activitatea tehnică și economică, stabilite de organele de conducere colectivă pe lîngă care funcționează. Se creează astfel, în mod obligatoriu, anumite **compartimente de stat major.** Este de remarcat că decretul amintit face un pas înainte față de Legea nr. 11/1971 prin faptul că aceasta **nu impune înființarea consiliului tehnico-științific decît în cazul centralei**, constituirea sa **la întreprinderi** rămînînd a fi stabilită — în tăcerea legii — de organele de conducere ale acestora, **numai dacă** s-ar fi făcut resimțită nevoia unor astfel de organe.

De asemenea Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 20—21 noiembrie 1972 a prevăzut organizarea în unitățile socialiste de stat a **consiliilor de control muncitoresc ale activității economico-sociale**, organe reglementate apoi în Legea nr. 15/1972 precum și constituirea **comisiilor pe domenii în unitățile economice**

Toate aceste organe au, în modul în care au fost concepute, însemnate **atribuții de stat major.** Organizarea și funcționarea lor nu formează, cel puțin pînă în prezent, obiectul vreunui act normativ. Constituirea lor se va putea face însă fără nici un impediment. Mai mult chiar, anterior amintita hotărîre prevede că, în măsura în care este necesar. comitetele și consiliile oamenilor muncii, de comun acord cu organizațiile de partid, vor putea organiza și alte comisii.

Va trebui de asemenea amintit, în aceeași ordine de idei, **Decretul nr. 162/1973** care pornește de la principiul, (stabilit prin Legea nr. 11/1971), constituirii centralei pe structura unei mari întreprinderi. **El stabilește norme raționale de organizare a întreprinderilor, institutelor, centralelor și unităților cu gestiune economică, dar fără personalitate juridică, din cuprinsul centralei.** Tot astfel sînt stabilite normele de structură (separate pentru structura de producție și concepție și structura funcțională) pentru întreprinderi, aplicabile în funcție de volumul, complexitatea, importanța și specificul activității acestora.

Față de prevederile la care ne-am referit mai sus, organele competente din centrale sau întreprinderi vor fi libere să aleagă orice tip de structură vor găsi de cuviință, încadrîndu-se însă în normele de structură prevăzute de lege.

Se asigură prin aceasta **posibilitatea adaptării structurii organizatorice la condițiile specifice ale diferitelor unități economice** ceea ce obligă **conducerile** acestora, consiliile oamenilor muncii, **la o** analiză foarte atentă a condițiilor concerete de desfășurare a producției pentru ca, în funcție de aceasta, **să decidă asupra structurii optime.**

Odată ce structura centralei sau întreprinderii **a fost** astfel **stabilită, ea devine obligatorie**, dînd naștere unor consecințe juridice de cea mai mare însemnătate.

Din sfera științei conducerii întreprinderii se trece acum în cea a juridicului. Actul chemat a marca această trecere și destinat a servi drept temei raporturilor juridice ce se leagă în cadrul întreprinderii este **regulamentul de organizare și funcționare.** Acesta stabilește care sînt compartimentele organizatorice ale unei întreprinderi și relațiile dintre acestea.

Uneori, în literatura economică de specialitate se face o confuzie între regulamentul de organizare și funcționare și organigramă, considerîndu-se, după părerea noastră în mod greșit, că aceasta din urmă ar avea întotdeauna caracterul unui act juridic care stabilește raporturile organizatorice. Eroarea constă credem, în faptul că **organigrama nu reprezintă**, de regulă, **temeiul acestor raporturi ci doar un document în care ele se reflectă.**

Subliniem aceasta deoarece în ultimul timp se poate remarca la unii specialiști ai științei conducerii și chiar la unii juriști o adevărată **tendință de fetișizare a organigramei**. Dintr-un instrument de informare și de studiu organigrama a devenit în „concepția“ acestora scopul către care tinde procesul de organizare a unităților de tot felul. O astfel de optică este, după părerea noastră, falsă. **Organigrama nu are valoare juridică prin sine insăși**, ea fiind numai **modul de exprimare grafică a relațiilor juridice ce se stabilesc între diferitele compartimente organizatorice ale unității, potrivit regulamentului de organizare și funcționare**.

În **două situații** doar organigrama poate căpăta o anumită semnificație juridică: atunci **cînd legea însăși o impune** ca atare sau **cînd ea detaliază unele prevederi ale regulamentului**. O astfel de organigramă, care introduce unele elemente de detaliu ce nu se regăsesc în regulament, în măsura în care este aprobată de organele competente a aproba regulamentul, capătă, pentru aceste elemente. aceeași valoare juridică ca regulamentul însuși.

dr. Victor Dan ZLĂTESCU
Consilier la Consiliul Legislativ

VADEMECUM

Portretul-robot al conducătorului inovator

PORNIND de la rezultatele deosebite obținute de întreprinderile inovatoare, s-a încercat să se definească caracteristicile conducătorilor acestora. De exemplu unii specialiști creionează următorul portret robot al conducătorului inovator.

1. STRATEG. — Dacă conducătorii celor mai multe dintre întreprinderile tradiționale sînt mai mult sau mai puțin gestionari sau administratori, cea mai mare parte a conducătorilor de întreprinderi inovatoare sînt oameni **îndrăgostiți de produs, avînd foarte dezvoltat simțul inovației tehnice, comerciale sau strategice, simțul „crenelului“ și al pieței.**

2. ACTIV. — Conducătorul inovator știe să acționeze cu claritate și rapiditate întotdeauna cînd este necesar, **are în permanență inițiativă.** *Or, acest lucru nu este posibil fără ca acțiunea să fie întemeiată pe gîndire eficientă prin prisma perspectivei și a rezultatelor finale.*

3. REALIST. — Nu sînt în general conducători birocratici, care să perceapă realitatea numai din rapoarte formalizate. Dimpotrivă, **sînt oameni ai concretului :** *le place să cunoască nemijlocit realitatea în toată complexitatea ei, să controleze singuri produsele, să observe, de exemplu, cum se manifestă ele pe platforma de încercare, să urmărească opiniile clientului, să se plimbe prin ateliere și secții.*

4. MUNCITOR. — Se spune adesea despre astfel de oameni, fără a se exagera, că **au bucuria muncii,** *că pentru ei a merge la muncă este echivalent cu a merge la cinema.*

5. CONVINGĂTOR. — Este într-adevăr necesar să posezi un **înalt grad de convingere,** *de fascinație chiar, pentru ca atunci cînd totul este de abia la început să știi să-i faci pe oameni să se entuziasmeze și să colaboreze.*

6. MOBIL. — Știu să **depășească înfrîngerile** *din trecut, să protejeze piețele amenințate... Întreprinderea condusă astfel de oameni este ca un radar, putînd să sesizeze și să exploateze cu succes oportunitățile noi, sau, dimpotrivă să se retragă la timp în caz de eroare.*

7. COMERCIANT. — În sensul milenar fenician sau hanseatic al termenului. Dacă în întreprinderile tradiționale se consideră că este „aristocratic“ să te ocupi doar de tehnici sau de procedeuri birocratice, în întreprinderile inovatoare, dimpotrivă, se consideră că **este necesar să te ocupi de piață, de clienți.**

O caracteristică frecventă a acestor oameni : sînt aproape întotdeauna călători, căutînd să știe ceea ce se face în lume.

8. MATUR. — Dorința de a realiza și motivarea de a atinge **ritmuri rapide de dezvoltare** *este precedată întotdeauna de o anumită răbdare în a acționa. Aceasta înseamnă să știi să te consacri acumulării de mijloace (bani, oameni, know-how...) multiplicîndu-ți eforturile pentru a trece apoi la ofensivă.*

i. b.

MODERNIZAREA SISTEMULUI JAPONEZ DE CONDUCERE A ÎNTREPRINDERILOR

UN FACTOR care a contribuit la îmbunătățirea rapidă a activității de conducere a întreprinderilor japoneze l-a constituit înlăturarea convențiilor tradiționale, introducerea fără ezitare a noilor tehnici și metode de conducere. În 1965 a fost înființat **„Centrul japonez pentru productivitate“**, promotorul unor intense campanii de creștere a productivității muncii pe baza tehnicilor și metodelor moderne de conducere.

În situația actuală a economiei japoneze se depun eforturi pentru modernizarea metodelor de conducere mai ales sub următoarele aspecte : introducerea unor noi concepte de conducere ; planificarea pe termen lung a activității de conducere ; descentralizarea organizatorică; introducerea unor sisteme globale de control ; delimitarea precisă între autoritate și răspundere în concordanță cu spiritul de grup; accent pe cercetare dezvoltare și marketing; folosirea calculatoarelor electronice.

Astăzi marea majoritate a întreprinderilor japoneze întocmesc **planuri pe termen lung.** Potrivit unui raport recent al Ministerului pentru Comerț Internațional și Industrie, 61% din cele 467 societăți înscrise la bursa de acțiuni întocmesc planuri de conducere pe termen lung. Alte 22% întocmesc planuri parțiale de conducere pe termen lung. Aceasta înseamnă **că 83% din societățile** analizate întocmesc într-o formă oarecare planuri pe termen lung.

În ultimii ani s-a îmbunătățit în mod considerabil și **calitatea** planurilor pe termen lung. Față de schimbările din ultimul timp ale mediului ambiant, **planurile** au devenit din ce în ce mai mult **instrumente de identificare a problemelor,** precum și **instrumente strategice.** O problemă care stă în fața celor care întocmesc planurile pe termen lung este dezvoltarea capacității de **prognoză** privind mediul care va exista în viitor. Conducătorii japonezi depun eforturi sistematice pentru a acumula și păstra informații atît din interiorul întreprinderii cît și din afara ei, pentru dezvoltarea metodelor de previziune și planificare.

Organizarea descentralizată a unităților economice pe subunități se aplică acum la o **serie** de întreprinderi. În comparație cu situația antebelică, se poate constata un progres considerabil în această direcție. Deși se înfăptuiește sistemul de organizare pe subunități, descentralizarea autorității nu este încă suficientă. De aceea se depun eforturi însemnate **în această** direcție.

În ceea ce privește **cercetarea și dezvoltarea,** conducerea japoneză se lovește de greutăți din ce în ce mai mari la importul tehnicii din străinătate. De aceea se depun eforturi însemnate pentru elaborarea independentă a unor metode tehnice proprii. S-a realizat stimularea lucrărilor de cercetare și dezvoltare și dirijare directă de către conducerea de vîrf din întreprinderi a acestei activități. Acum mai sînt necesare două lucruri. În primul rînd, stabilirea unor criterii de evaluare a metodelor de cercetare pentru a îmbunătăți calitatea cercetării. În al doilea rînd, înființarea unor centre de informații de referință unde să se poată găsi date complete despre tehnologii și patente din țară și din străinătate.

În ceea ce privește **controlul calității,** conducerea japoneză l-a introdus foarte repede după război și s-au obținut rezultate foarte bune. Astăzi mișcarea pentru QC (controlul de calitate) ca și pentru ZD (zero defecte) se desfășoară cu ajutorul unor colective mici de lucru.

Introducerea calculatoarelor electronice la întreprinderile japoneze avansează rapid. Cu toate acestea, gradul de folosire a calculatoarelor electronice pentru conducere este încă prea redus. Conducătorii japonezi consideră că este important să se modernizeze munca de conducere din punct de vedere al activității individuale, al răspunderilor și autorității, considerînd că este necesar ca aceste domenii să fie mai bine precizate. Se fac eforturi însemnate pentru delegarea autorității, limitîndu-se sfera de acțiuni a sistemului „Ringi“, în care întreaga autoritate se concentra la conducerea superioară. În prezent problemele răspunderii și autorității sînt precizate în mod oficial sub formă de reglementări sau dispoziții scrise. Există și unele întreprinderi care au introdus sistemul stabilirii independente de obiective și de autocontrol, adică sistemul conducerii pe bază de obiective. În felul acesta, sistemul „Ringi“ este în curs de modificare. Modul în care să se mențină motivarea de grup și să se asigure în același timp conștiinciozitatea și răspunderea individuală este problema importantă care stă în fața conducerii întreprinderilor japoneze.

P. BAȘTUREA

INFORMATIE
DECIZIE

Regăsirea automată a informațiilor de prețuri externe pentru produsele manufacturate

SISTEMUL I.S.I.S.

— Un auxiliar indispensabil centralelor și întreprinderilor cu activitate de comerț exterior —

DOCUMENTAREA în domeniul prețurilor externe, de o deosebită importanță în activitatea de comerț exterior, ridică multe probleme dificile care necesită a fi rezolvate. Deoarece în cele mai multe cazuri informațiile de prețuri externe se obțin dintr-o diversitate de purtători (telegrame, telexuri, cărți, periodice, informații directe etc.), culegerea documentației de preț înseamnă alocarea unei părți considerabile din timpul de muncă al întreprinderii de comerț exterior sau a celorlalte organisme care au tangență cu piața externă. Înmagazinarea și regăsirea acestor informații, dacă este făcută cu mijloace „clasice" (fișe, cataloage, caiete etc.) de multe ori dublează sau chiar triplează timpul care trebuie alocat documentării în domeniul prețurilor externe.

În sectorul produselor manufacturate, la diversificarea tot mai mare a purtătorilor inițiali de informații se adaugă nomenclatorul uriaș de produse, tipuri, sortimente, calități, etc., ceea ce este un obstacol aproape absolut în calea unei clasificări riguroase și utilizabile.

Practica de comerț exterior demonstrează importanța covîrșitoare pe care o are obținerea rapidă și la momentul oportun a anumitor informații în vederea luării celor mai adecvate decizii ; o informație de preț extern (privind spre exemplu prețul concurenței sau un preț de listă) are o valoare maximă numai dacă este disponibilă ori de cîte ori organul de decizie o solicită.

Din aceste motive este necesară organizarea fluxului informațiilor de prețuri într-un sistem operațional bazat pe calculator în vederea înmagazinării, prelucrării și regăsirii automate a datelor. Subliniem că în domeniul prețurilor externe ale produselor manufacturate, datorită multitudinii de parametri care pot să caracterizeze un preț și datorită dificultăților de a clasifica corect informațiile primite în grupe sau subgrupe care apoi să fie plasate pe același purtător, principala caracteristică a sistemului informațional bazat pe calculator ar trebui să fie aceea de a trata fiecare informație separat, a o înmagazina separat și a o regăsi separat prin elemente de descriere ; ISIS oferă această posibilitate.

● Avantaje, costuri și economicitatea implementării

PENTRU a putea vorbi de un sistem modern de regăsire a datelor trebuie să asigurăm rezolvarea următoarelor probleme : informația sau documentul trebuie **înregistrat undeva** ; înregistrarea trebuie făcută într-o **manieră ordonată** ; această manieră ordonată trebuie să ofere posibilitatea de a **localiza** informația.

Pornind de la aceste probleme a fost elaborat, începînd cu 1964, sistemul ISIS, conceput inițial ca un sistem de documentare care să permită ca analizele documentului să fie prelucrate cu ajutorul mașinii ; este un sistem de prelucrare și regăsire complet operațională a datelor și documentelor, destinat a fi folosit în principal de biblioteci și centre de documentare.

Principalul avantaj al sistemului constă în faptul că fiecare înregistrare conține o descriere (un rezumat) care este făcută în text liber, dar care cuprinde un număr de descriptori adecvați ce sînt selectați dintr-un vocabular controlat (tezaur). Modul de indexare coordonată întîrziată permite ca, printr-o cerere formulată cu un set de descriptori, să se obțină numai acele înregistrări care sînt importante pentru cererea formulată ; ISIS permite însă și căutarea înregistrării pe text integral. Deoarece sistemul permite o descriere completă a informațiilor există un mijloc sigur de a localiza înregistrarea fără a ști de existența ei.

Formularea cererii cu ajutorul expresiilor booleane („și"-uri, „or"-uri sau „nu"-uri) și a combinațiilor acestora cu alte elemente caracteristice permite utilizarea judicioasă și eficientă a vocabularului și a altor date în strategia de regăsire, cererea putînd să fie foarte flexibilă. Documentele de ieșire (outputs) sînt într-o gamă foarte vastă de alternative de conținut, dînd sistemului o utilitate sporită.

În plus trebuie arătat că, încă de la început, din considerente de economicitate, ISIS a fost proiectat de așa manieră încît să poată să fie utilizat și în alte domenii de activitate.

Conform aprecierii unor cercuri de specialitate, **costurile** unui sistem bazat pe calculator se pot împărți în 4 mari părți componente : 1) costul elaborării sistemului (analiză, programare, testare) ; 2) costul pregătirii și codificării datelor într-o formă vizibilă de către mașină și introducerii lor în calculator ; 3) costul dotării sau închirierii cu echipament de calcul, cu unități de discuri, terminale etc. ; 4) costul personalului necesar pentru operarea sistemului.

Economicitatea implementării unui sistem automat de înmagazinare și regăsire a informațiilor de prețuri externe în întreprinderile de comerț exterior, INSCIN sau MCE depinde însă și de o multitudine de alți factori care sînt determinați de condițiile concrete. Echilibrarea eforturilor făcute pentru implementarea unui astfel de sistem, de către avantajele utilizării lui este condiția hotărîtoare în luarea unei decizii în acest domeniu.

● Elementele „prețului singular" pentru intrare

ÎN VEDEREA analizării și prelucrării corespunzătoare a prețurilor externe pentru produsele manufacturate — pe care convenim să le numim „prețuri singulare" *) — pentru intrarea în SPAD (Sistem de prelucrare automată a datelor) trebuie să ținem seama de două elemente : părțile componente pe care le conține în mod obiectiv un „preț singular" ; modul cum sînt formulate cererile de către beneficiari cînd se reclamă o informație de „preț singular".

În mod obiectiv o informație de „preț singular" conține : nivelul de preț dat într-o anumită monedă națională ; data prețului sau a încheierii contractului, sau data primirii informației ; caracteristicile economico-tehnologice ale prețului.

Referitor la modul de formulare a cererilor pentru prețuri singulare de către beneficiari se pot remarca condițiile restrictive puse în legătură cu vechimea prețului, valuta în care este dat și piața de pe care este obținut.

Pornind de la aceste considerente și avînd în vedere Fișa de control bibliografic — ISIS, care a fost deja utilizată în cadrul unor testare propunem următoarele cîmpuri pentru FIȘA DE ANALIZĂ A PREȚURILOR :

1. cîmpul „DATA PREȚULUI" care cuprinde elemente privind vechimea prețului respectiv ;
2. cîmpul „MĂRIMEA PREȚULUI" care cuprinde prețul respectiv, exprimat într-una sau mai multe monede naționale ;
3. cîmpul „PIAȚA" care cuprinde locul unde a fost înregistrat prețul respectiv ;
4. cîmpul „CARACTERISTICI", cel mai voluminos și care corespunde cîmpului de rezumat din cadrul fișei de control bibliografic ISIS. El este divizat în două părți. În prima parte este făcută caracterizarea economico-comercială a prețului extern, adică se prezintă tipul de preț (preț de listă, preț de ofertă, preț efectiv de tranzacție etc.) condițiile de livrare, alte clauze contractuale care prezintă interes. Partea a doua cuprinde caracterizarea merceologică tehnologică a prețului, adică tipul produsului, parametrii de funcționare, marca, etc. Diferențierea cererii pentru prima sau a doua parte se poate face printr-un simbol special, de tipul punctului. Caracterizarea se va face cu ajutorul unor descriptori culeși dintr-un vocabular special pentru prețuri.

● „Dialog" interactiv cu calculatorul

ÎN ÎNCERCAREA de a satisface o cerere de informare privind prețurile externe, cercetătorul va căuta, mai întîi, să reformuleze întrebarea într-un limbaj care să conțină elemente de vocabular. Spre exemplu, întrebarea poate să fie formulată astfel : preț de export, nu preț de listă, pentru tractoare de tip x sau tip y, condiții de livrare Z pe piața Angliei și Franței ; prețurile nu trebuie să fie mai vechi de 1 ianuarie 1973. Cercetătorul va introduce treptat la terminal cîte un element al caracterizării, menținînd continuu dialogul cu mașina. Folosind expresiile booleane, întrebarea poate să fie formulată astfel :

(A) = Preț de export
(B) + = Tractor — cu descriptorii din vocabular
(C) (Tip x — cu descriptorii din vocabular
(D) x Tip y — cu descriptorii din vocabular
(E) + Condiții de livrare Z — cu descriptorii care se găsesc în vocabular
(F) (Anglia
(G) x Franța
(H) ˥ Preț de listă

Expresia booleană este :

A+B+(C×D)+E+(F×G)—H

În care expresiile de regăsire sînt :
= inițiatorul cercetării
— „sau"
+ „și", uniterm
(și, urmat de una sau mai multe condiții „sau" cu aceași fațetă.
) sfîrșitul fațetei
˥ nu
$ sfîrșitul cercetării.

Dialogul cu mașina decurge în mod obișnuit, astfel : introducînd un termen (descriptor) al cererii (spre exemplu „tractor"), programul afișează imediat la terminal numărul de înregistrări care conțin acest termen (elementul specific), deci următorul total de prețuri disponibile pentru tractoare (valoarea P) ; în același timp se afișează și numărul de corespondențe (valoarea T) adică dacă anterior fusese introdus termenul „preț de export" se elimină toate celelalte prețuri care nu sînt de export. În funcție de valoare P și de valoare T cercetătorul, acționînd într-o manieră interactivă poate : 1) opri cererea și va comanda afișarea înregistrărilor la terminal în situația în care valorile P și T sînt mici (spre exemplu sub 10) și deci nu are rost să se pună și alte condiții ; 2) reformula cererea dacă valorile P și T sînt foarte mici sau egale cu 0, deci condițiile au fost prea stricte pentru „disponibilitățile" din calculator ; 3) introduce și alte condiții (prin introducerea celorlalți termeni) dacă valorile P și T sînt mari și deci, din totalul de informații care ar fi afișat, o bună parte ar ieși din sfera strictă a cercetării.

La sfîrșitul formulărilor booleane cu descriptori, programul ISIS permite regăsirea prin folosirea cîtorva funcții de mare utilitate ; evident, acestea se vor folosi numai atunci cînd este cazul. Spre exemplu, în cererea prezentată anterior se formulase ca „prețurile să nu fie mai vechi de 1 ianuarie 1973" ; ISIS are pentru astfel de condiții funcția TEXT sau EXTRAGE DELA prin care se poate pune ușor condiția datei (funcția are acces la cîmpul „Data prețului"). De exemplu, dacă am fi formulat o cerere de preț pentru orice țară membră a Pieței Comune, în loc de a folosi expresiile booleane și a formula Franța x Belgia x..., programul ISIS permite un acces global prin tabele speciale (tabele ANY) ; formularea condiției în acest caz este deci mult mai ușoară (ANY PIATA COMUNA).

Subliniem că strategia de regăsire este mult mai complexă, oferind multe variante și tipuri de cereri ; programul dă posibilitate cercetătorului să fie foarte flexibil în formulări. însă aceasta implică deja cunoașterea lui amănunțită pentru alegerea rapidă a variantei optime. Dialogul cu calculatorul poate să fie de multe ori suficient pentru documentare în domeniul prețurilor externe : afișarea la terminal a prețurilor care interesează, rapid corect și fără eforturi, poate să fie ultimul pas în informarea asupra problemei care interesează. De multe ori este însă necesară scrisoarea rezultatelor cercetării ; în acest sens, ISIS asigură furnizarea rapidă a unor documente de ieșire (cataloage. liste ,indexuri etc). Prin analogie cu modul cum apreciază în prezent ISIS, se poate concepe introducerea în program a elaborării rapide de liste de prețuri pe o anumită piață, liste de prețuri pe un anumit produs, liste de prețuri într-o anumită monedă etc., programul oferind în acest sens și alte facilități (rutinele de regăsire în lot).

Mugur ISĂRESCU

*) Noțiunea de preț singular o propunem în opoziție cu prețurile produselor de bază care se înregistrează sub forma seriilor de prețuri.

DIN LUMEA INFORMATICII

Tendințe în evoluția calculatoarelor americane

MODUL DE DEZVOLTARE al prelucrării automate a datelor în S.U.A. a influențat și se apreciază că influențează evoluția tehnologică și modul de utilizare al calculatoarelor în celelalte țări ale lumii, atît datorită faptului că cei mai mari producători și utilizatori ai tehnicii de calcul sînt în această țară, cît și pentru motivul că cele mai multe calculatoare din lume sînt de concepție sau fabricație americană.

În acest context, este interesant să se cunoască unele tendințe mai importante în dezvoltarea informaticii din S.U.A. Pentru acest deceniu mai semnificative se apreciază că sînt :

1. raportul dintre costurile echipamentelor (hardware) și programelor (software) va continua să se schimbe, cheltuielile pentru software ajungînd în anul 1980 la circa 80% din costul total al unui sistem informatic;

2. producția brută de software (în milioane dolari), conform unor estimări ale societății de software „Informatics", va fi în 1980 de trei ori mai mare decît în 1970, schimbîndu-se însă mult raportul între software-ul cumpărat și cel construit de utilizatori, așa cum rezultă din tabelul de jos.

Se observă deci că dacă în 1970 marea majoritate (circa 86%) din software era realizat de utilizatorii sistemelor de calcul, în anul 1980 jumătate va fi cumpărat de la societăți specializate în realizarea pachetelor de programe sau de la constructorii de echipamente, care în acest domeniu își vînd ca produse separate echipamentele și programele;

3. conform comunicărilor, făcute de institutul Brandon, ale cărui preocupări și statistici în domeniul informaticii se bucură de multă apreciere în S.U.A., progresul în perioada 1970—1980 va fi marcat de următoarele jaloane principale :

— numărul de calculatoare în funcțiune în S.U.A. va crește de la circa 65 000 în 1970 la circa 300 000 în 1980;

— aceste calculatoare, care editau circa 1200 pagini de imprimante pe persoană și pe lună în 1970, vor imprima circa 14 000 pagini în 1980 ;

— numărul persoanelor care lucrează în informatică va crește de la 1 milion în 1970 la circa 4 milioane în 1980 ;

— nivelul de complexitate al problemelor va crește pînă în 1980 de circa 5 ori, crescînd și dificultățile în realizarea unui software corespunzător ; de acest lucru firmele producătoare de echipamente sînt perfect conștiente și de aceea nu pot lansa o adevărată nouă „generație" de calculatoare cu softwarul necesar adecvat ;

— deși pentru lucrul în „time-sharing" (timp real) există încă unele greutăți ca : necesitatea unor sisteme de calcul de mare putere (capacitate), insuficiente echipamente și programe specializate, costul încă foarte ridicat pentru asigurarea securității totale a informației — lucru strict necesar în astfel de sisteme —, este probabil că încă în 1975 jumătate din sistemele de calcul vor lucra în time-sharing, iar plata pentru aceste sisteme va crește de la 200 milioane dolari în 1970 la 2 miliarde dolari în 1975 ;

— industria informatică crește foarte rapid, cu cca. 17% pe an, creștere neîntîlnită în celelalte mari ramuri industriale ale S.U.A. ; aceasta va face ca în 1975 industria informatică să devină una din primele cinci industrii americane;

4. alte tendințe importante în dezvoltarea echipamentelor par a fi : răspîndirea terminalelor „inteligente" cu ecrane, dezvoltarea în paralel de mini-calculatoare și calculatoare „gigant", în timp ce ponderea calculatoarelor medii începe să scadă, dezvoltarea calculatoarele specializate pe tipuri de industrii și de aplicații, dezvoltarea rețelelor specializate în transmiterea datelor, amestec de echipamente periferice provenite de la diverse firme în cadrul aceluiași sistem de calcul. Pentru aceasta producătorii acestor echipamente au ca principală preocupare asigurarea unor interfețe (legături) standardizate, compatibile cu diverse tipuri de unități centrale etc.

În legătură cu mărimea calculatoarelor menționăm că „explozia" minicalculatorului se datorează faptului că performanțele sale au crescut foarte mult și tind să crească în continuare, în timp ce prețul lor a scăzut considerabil (de peste 5 ori în ultimii ani) și va continua să scadă, apreciindu-se că la finele anului 1970 a fost posibil ca în fiecare familie americană să existe un model simplificat de minicalculator. În același timp se dezvoltă giganții, de gen ILLIAC IV, STAR (CONTROL DATA — 7 600), IBM 360/195, care probabil vor deveni modulele principale ale viitoarelor rețele de calculatoare;

5. dezvoltările principale în domeniul softwareului și metodelor de calcul tind să conducă la : utilizarea calculatoarelor din ce în ce mai mult pentru analiza, proiectarea și construirea sistemelor de calcul, separarea datelor de programe și realizarea sistemelor în jurul marilor „bănci de date" care devin „inima" acestor sisteme, dezvoltarea unor metode și criterii pentru măsurarea performanțelor și eficienței sistemelor informației, dezvoltarea unor modele matematice și euristice care să permită construirea software-ului specific pentru „generațiile" următoare de calculatoare, dezvoltarea rapidă a software-ului pentru „time-sharing", apariția unor mari companii pentru realizarea software-ului.

În ceea ce privește actualele limbaje de programare cu scop general nu se poate spune cu precizie care va fi evoluția ; cine va învinge : FORTRAN-ul sau ALGOL-ul, PL/1 sau COBOL-ul ?

Producția software / anul	1970	1975	1980
1. cumpărat	400	3400	7500
2. gratuit de la producători de echipamente	300	400	500
3. construit de utilizatori	4300	6200	7000
TOTAL	5000	10 000	15000

Ing. Petre VASILESCU

ACUMULARE ȘI CONSUM

ORIZONTUL DE TIMP ÎN MODELELE DE OPTIMIZARE (II)

În prima parte a studiului au fost arătate ecuațiile care descriu traiectoriile acumulării și consumului *). Acum vom începe o scurtă reprezentare a acestui sistem folosind izocantele cunoscute din teoria producției. Aici cele trei dimensiuni reprezentate de dk/dt, k și c sau de dc/dt, k și c se reduc la două dimensiuni (k, c).

De asemenea, fiind vorba de un sistem de două ecuații, va fi nevoie de două grafice care, spre ușurarea analizei, vor fi suprapuse unul peste altul și în care se vor scoate în evidență, printre altele, și derivatele lui k și c depinzînd de k și c adică:

$$dk/dt = f(k, c) \qquad (26)$$
$$dc/dt = f(k, c)$$

prin așa-numitele izochine **).

Traiectoriile lui dk/dt și dc/dt rezultă din combinații ale k și c.

Modul cum evoluează variabila c poate fi dedus direct din ecuația diferențială dată mai sus (24) și iată cum. În evoluția sa, consumul va ajunge în stare staționară dc/dt = 0 (deci la saturație) numai dacă se atinge un asemenea nivel al fondurilor per capita k astfel încît

$$f'(k) = n \text{ și deci}$$

$$dc/dt = \frac{c}{\epsilon}[f'(k) - n] = 0$$

Izochina dc/dt = 0 este o linie dreaptă verticală care corespunde unei anumite valori a lui k și, anume, aceleia care asigură relația f′ (k) = n și împarte graficul în două: partea stîngă și partea dreaptă. Admițînd ipoteza potrivit căreia:

$$\lim f'(k) = o \text{ și } \lim f'(k) = \infty \qquad (27)$$

cînd $k \to \infty$ și, respectiv, $k \to 0$

atunci înseamnă că pentru valori cît mai mari ale lui k, valorile lui f′ (k) scad pînă ating o valoare egală cu n iar de acolo scad mai departe pînă ating valoarea zero.

În aceste condiții, mergînd pe grafic de la stînga la dreapta, pînă la linia verticală (izochina dc/dt = 0) dc/dt este pozitiv. Pe porțiunea din dreapta liniei verticale unde k asigură o eficiență marginală a fondurilor per capita f′ (k) mai mică decît n, atunci dc/dt este negativ (vezi graficul [1]).

Modul cum evoluează variabila k nu mai poate fi interpretat sau dedus direct din ecuația diferențială (25). De aceea, vom apela la unele dezvoltări suplimentare. Astfel, derivata totală indică efectul total al schimbărilor lui k și c asupra lui dk/dt și anume:

$$d(dk/dt) = f'(k)\,dk - n\,dk - dc \qquad (28)$$

Curba izochină a lui dk/dt se află dacă egalăm relația de mai sus cu zero:

$$f'(k)\,dk - n\,dk - dc = 0 \qquad (29)$$

de unde

$$[f'(k) - n]\,dk = dc \text{ sau } \frac{dc}{dk} = f'(k) - n \qquad (30)$$

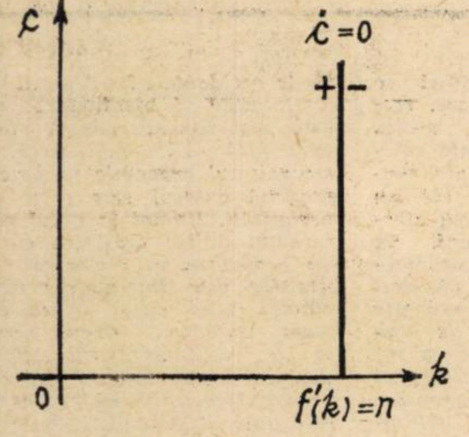

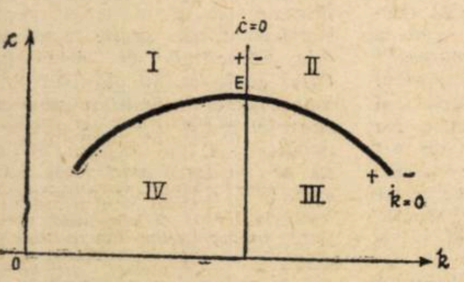

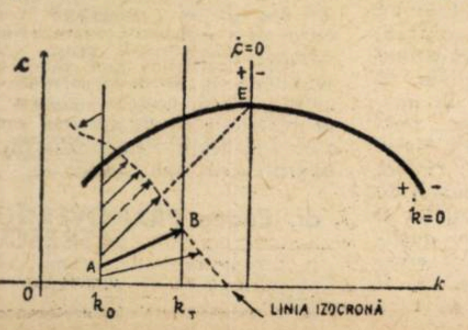

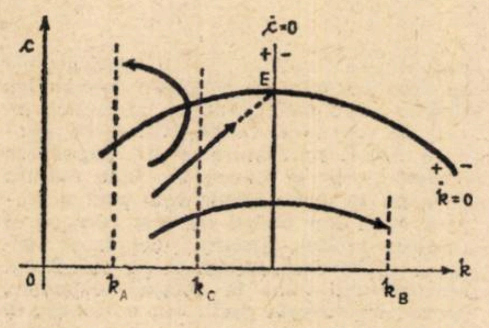

Luînd în considerare aceste relații împreună cu ipoteza potrivit căreia

$$\lim_{k \to \infty} f'(k) = 0\,; \quad \lim_{k \to 0} f'(k) = \infty$$

înseamnă că izochina dk/dt = 0 descrie o curbă de forma arătată în graficul din fig. 2, pe vîrful căreia, notat cu E (starea de echilibru) se realizează nivelul maxim al consumului.

Și în acest caz, valori tot mai mari ale lui k înseamnă că f′ (k) devine egală cu n, f′ (k) = n fiind punctul unde se realizează echilibrul E al sistemului.

Dacă rata consumului sporește prea mult, se ajunge treptat la așa-numita dezacumulare notată în grafic cu minus (deasupra izochinei dk/dt = 0).

De aici se deduce că izochina dk/dt = 0 împarte graficul în două: dedesubtul curbei — zonă notată cu semnul plus, care arată un proces de acumulare și deasupra curbei — zonă notată cu semnul minus, care arată un proces de dezacumulare. Cele două curbe izochine descrise mai sus formează patru cadrane avînd numerele în ordinea descrisă în graficul din fig. 2.

AVÎND acum precizate principalele noțiuni și instrumente de lucru, să revenim la problema propriu-zisă pusă în discuție; cum influențează lungimea perioadei de planificare T și mărimea stocurilor finale de fonduri k_T asupra programelor și calculelor de optimizare. Există un anumit nivel inițial al fondurilor de producție în economia națională notat cu k_0. Trebuie selectate diferite niveluri de consum, rezultate din alegerea ratelor de acumulare astfel încît în decursul perioadei de planificare T să se realizeze o astfel de traiectorie încît să fie posibilă atingerea nivelului cerut al stocului final de fonduri de producție k_T.

În graficul din fig. 3 se arată nivelul inițial al fondurilor k_0 de la care pornesc diferite traiectorii ale evoluției fondurilor, în concordanță cu diferite rate de acumulare și de consum ce se pot în mod virtual adopta. De asemenea, în același grafic se indică nivelul fondurilor de producție de la finele perioadei de planificare k_T. Deci nivelurile fondurilor de la începutul și de la sfîrșitul perioadei de planificare sînt arătate prin cele două linii verticale k_0 și k_T care pot fi unite numai printr-o singură traiectorie — de la A la B. Numai această traiectorie se poate încadra cu exactitate în perioada programului. Toate celelalte traiectorii, pentru a atinge nivelul k_T, au nevoie de perioade diferite. Sau dacă luăm perioada de plan fixă, deci egală pentru toate traiectoriile corespunzătoare variantelor de acumulare, și vom uni punctele finale printr-o linie, vom obține așa-numita linie izocronă, de-a lungul căreia sînt satisfăcute următoarele condiții: stocul inițial de fonduri, ecuația lui Euler și lungimea perioadei de plan. Rămîne neîndeplinită însă condiția mărimii stocului final de fonduri (vezi graficul din fig. 3).

După cum se observă, toate programele (variantele) de T ani au originea pe linia k_0 și se deosebesc unele de altele prin faptul că ratele de acumulare inițiale sînt foarte diferite, asigurînd astfel niveluri de consum și de acumulare diferite, atît la data inițială cît și în final. Acumularea are loc după intensități diferite numai sub curba izochină dk/dt = 0 (în zona însemnată cu plus). Deasupra acesteia (în zona însemnată cu minus) are loc așa-numita dezacumulare a fondurilor. Dar chiar și aici relația dintre cele două mărimi — perioada de plan și mărimea finală a fondurilor este arbitrară. De asemenea, nu se ține seama nici de tendința de a ajunge în perspectivă la starea de echilibru.

Pînă acum mărimea stocului final k_T și a perioadei de plan T au fost luate împreună, întrucît constituie probleme strîns legate între ele. Acum să le analizăm separat, subliniind totodată unele consecințe.

I. Să ne referim mai întîi la cazul selectării diferitelor mărimi ale stocurilor finale, păstrînd constantă perioada de planificare. Să luăm în acest sens un număr de trei programe notate cu A, B și C, toate avînd originea în k_0 însă caracterizate din punctul de vedere al politicii de acumulare în felul următor: k_A = consum exagerat care duce la dezacumulare k_B — acumulare forțată sau acumulare pentru acumulare; k_C — acumulare moderată care conduce la starea de echilibru.

Descrierea celor trei variante este făcută în graficul din fig. 4 (unde pe abscisă s-a luat evoluția stocurilor de fonduri și pe ordonată evoluția fluxului consumului) și în graficul 5 (unde pe abscisă s-a luat timpul t și pe ordonată evoluția fluxului de consum).

II. Acum să ne referim la cazul selectării diferitelor perioade de planificare păstrînd constantă mărimea fondurilor finale. Dacă vom lua ca mărimi constante stocul inițial și final de fonduri (respectiv k_0 și k_T), iar lungimea în timp a programelor va varia în limite foarte largi (T = 25 ani, T = 50 ani și T = 100 ani), atunci vom constata că, cu cît lungimea programului este mai mare, cu atît traiectoria descrisă de evoluția fondurilor este mai apropiată și stă un timp mai îndelungat pe lîngă starea de echilibru. Acest fenomen este descris în graficele din fig. 6 și din fig. 7. În cele două grafice s-au mai trasat traiectoriile care corespund orizontului infinit și care tind spre starea de echilibru.

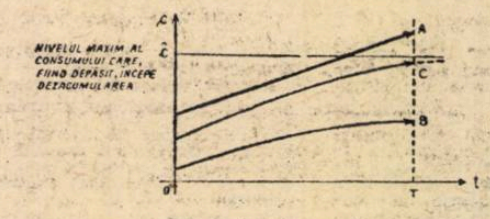

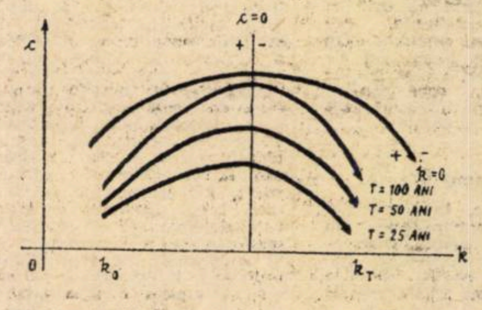

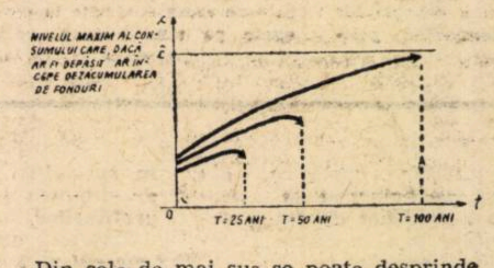

Din cele de mai sus se poate desprinde atît relativitatea lungimii orizontului de timp și a mărimii stocului final de fonduri, cît și influența lor foarte diferită asupra traiectoriilor. Însă, în plus, apar o serie de întrebări firești de următorul tip: de ce se stabilește cutare mărime a stocului final de fonduri, ce se va întîmpla dincolo de perioada T și ce evoluție vor avea traiectoriile după această perioadă etc.

Răspunsuri satisfăcătoare la aceste întrebări pot fi obținute, numai dacă se extinde analiza asupra orizontului infinit, în strînsă legătură cu orizontul finit.

dr. A. IANCU
I.C.E.

*) Pentru a evita eventuale erori, aici vom exprima derivatele lui k și c în raport cu timpul nu prin puncte, ci în forma dk/dt și dc/dt.

**) isos = egal; chinesis = mișcare.

ERATĂ — În prima parte a acestui articol (nr. 37/14 sept. 1973) au apărut, datorită unor defecțiuni tehnice, unele omisiuni în formule. Se vor citi cu punct deasupra următoarele simboluri: al doilea k din formula (2), k din rîndul al 5-lea și al 7-lea după formula (4), al doilea k din formula (5), al doilea k din formula (6), μ din formula (10), al doilea μ din formula (11), primul μ din formula (12), μ de la numărătorul din stînga egalității (20), μ din stînga și c de la numărătorul formulei (21), primul k din formula (25); al doilea termen al egalității (15) se va citi cu minus; primul termen al egalității 16 este μ cu punct deasupra; primul termen al egalității (17) este μ (c), iar al doilea termen este μ cu punct supra c cu punct; μ de la numitorul din stînga egalității (18) și din primul rînd după formula (19), precum și f din formula (24) au semnul ('); între μ și c din dreapta egalității (20) este o linie de fracție.

Prognoza fondului de consum

BIBLIOTECA OECONOMICA și-a îmbogățit de curînd patrimoniul prin apariția unei noi lucrări, de data aceasta consacrată prognozării fondului de consum*) domeniu deosebit de actual pentru activitatea pe tărîm practic și teoretic.

Rolul prognozelor în ansamblul activității de conducere a fost definit cu claritate în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972, subliniindu-se faptul că prognozele pe termen lung au menirea să asigure fundamentarea obiectivului strategic general al partidului nostru — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin aceasta, prognozele vor reprezenta, în fapt, o parte integrantă a programului general al Partidului Comunist Român.

Pe linia preocupărilor tot mai frecvente din acest domeniu, un grup de cunoscuți cercetători și specialiști au căutat și au reușit să pună la îndemîna cititorilor o lucrare închegată, cuprinzînd tehnici și metode de previzionare a fondului de consum.

Lucrarea nu este o simplă însumare a metodelor și tehnicilor de calcul ce se folosesc în previzionarea fondului de consum, ci tratează această problemă în strînsă dependență de ceilalți factori care-l influențează, făcînduse numeroase propuneri și sugestii utile pentru perfecționarea în continuare a arsenalului de previzionare.

În acest sens, remarcăm că în primele două capitole ale lucrării (autori Vergiliu Iordache — capitolul I și A. Rozen — capitolul II) se tratează principalele particularități ale prognozei fondului de consum și problemele metodologice ale planificării fondului de consum în țara noastră. Sînt de menționat în mod deosebit propunerile ce se fac în capitolul II, în legătură cu conținutul și evaluarea unor elemente ale consumului, precum și în ce privește determinarea unor noi grupări ale structurii fondului de consum.

Capitolul III (autor Elena Steiu) este consacrat sintetizării principalelor metode de previzionare a consumului populației folosite în unele țări, ceea ce creează cititorului o imagine de ansamblu în legătură cu aceste preocupări.

Interesantă este, de asemenea, problematica abordată în capitolul IV (autor Gheorghe Zaman), în care se analizează modul în care diferiții factori social-economici, geografici etc. contribuie la determinarea volumului și structurii cererii de consum a populației, precum și metodele de previzionare a consumului pe baza influenței acestor factori.

Un capitol special, al V-lea (autor Costache Moineagu), se ocupă de previzionarea consumului pe baza calculelor de corelație, tehnicile folosite în această direcție ocupînd un loc aparte pentru extrapolarea relațiilor cantitative dintre consum și factorii săi determinanți.

Interesant ni s-a părut, de asemenea, capitolul VI (autori Rudolf Dootz și Ion Iliescu), care se ocupă de modelarea economico-matematică a fondului de consum și a structurii sale. Autorii propun o schemă de principiu, detaliată, a sistemului de indicatori necesari elaborării de modele previzionale ale consumului și construiesc trei exemple de modelare macroeconomică a fondului de consum.

În ultimul capitol al lucrării (autori Ion Iliescu și Vergiliu Iordache) se prezintă unele metode de previzionare pe termen lung a consumului (metoda normativă și metoda extrapolării prin analogie).

Privită în ansamblu, lucrarea constituie o reușită încercare de a sintetiza principalele metode și tehnici de prognozare a fondului de consum. Ea pune la îndemîna studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și specialiștilor din producție un instrument util și de mare actualitate pentru practica planificării în țara noastră, însoțit de unele propuneri de perfecționare a activității într-un domeniu atît de complex, cum este cel privind previzionarea consumului populației.

V. SMĂRĂNDESCU

*) Metode de previzionare a fondului de consum și a elementelor sale componente. Editura Academiei Republicii Socialiste România. București 1973.

PUNCTE DE VEDERE

metodologie-planificare

STABILIREA MAI EXACTĂ A RESURSELOR PROPRII ȘI ASIMILATE

IN FOLOSIREA cu eficiență sporită a tuturor mijloacelor materiale, o deosebită importanță o are corecta stabilire a normativului de mijloace circulante, care să permită desfășurarea în condiții normale a activității economice, precum și **justa stabilire a resurselor proprii și asimilate acestora care influențează normativul.** În prezent, aceste resurse privesc: **pasivele stabile, normativul aferent planului tehnic și normativul aferent fondului pentru tehnica nouă. După părerea noastră, numai primele două categorii sînt resurse în adevăratul sens al cuvîntului, cea de-a treia nefiind o resursă proprie, ci doar un corectiv ce se aplică normativului. Mai mult, acest normativ aferent fondului pentru tehnica nouă nu corespunde nici ca denumire și nici ca mod de calcul. După părerea noastră, denumirea corectă ar fi: „normativ aferent cotei pentru tehnica nouă", iar calcularea sa ar trebui să privească numai normativul pentru produse finite, pentru semifabricate și pentru depunerea documentelor la bancă, nu și normativul pentru producția neterminată.** Prin luarea în considerare și a normativului pentru producția neterminată se stabilește un nivel al normativului aferent cotei pentru tehnica nouă mai ridicat, care are ca rezultat diminuarea celorlalte resurse care acoperă în final normativul. La întreprinderile industriale la care cota pentru tehnica nouă are o pondere ridicată în prețul de cost iar volumul producției neterminate este mare pot să apară unele greutăți financiare datorită calculării unui normativ mai mare aferent acestei cote, care, influențînd normativul, determină o participare mai redusă a celorlalte resurse.

Se cunoaște faptul că pînă în 1969, cînd s-a pus în aplicare Legea nr. 62/1968 privind amortizarea, normativul pentru producția neterminată avea ca bază de calcul producția marfă fabricată la preț de cost de uzină din care se deducea amortizarea, iar normativul pentru produsele finite, semifabricate și depunerea documentelor la bancă avea ca bază de calcul producția marfă fabricată la preț de cost complet din care se deducea amortizarea și cota pentru tehnica nouă. Cum amortizarea se varsă după Legea nr. 62/1968 în funcție de plan și nu pe măsura încasării producției vîndute, cum se proceda înainte de 1969, **nu mai apare necesară deducerea ei din baza de calcul a normativului,** unităților economice trebuindu-le resurse bănești în cadrul normativului și pentru vărsarea amortizării. Prin dispariția amortizării dintre influențele care corectau baza de calcul a normativului mijloacelor circulante a rămas numai cota pentru tehnica nouă care trebuie să corecteze în continuare baza de calcul a normativului pentru produse finite, semifabricate și depunerea documentelor la bancă. Corectarea este necesară datorită faptului că vărsarea cotei pentru tehnica nouă la forul tutelar pentru constituirea fondului pentru tehnica nouă se face pe măsura realizării producției. Pentru a nu mări volumul de muncă legat de calculul normativului la produse finite, semifabricate și depunerea documentelor la bancă s-a luat măsura de a nu se mai exclude cota pentru tehnica nouă din prețul de cost complet al fiecărui produs, această excludere urmînd să se facă numai după calcularea normativului total la aceste elemente, prin determinarea părții din normativ, în funcție de ponderea cotei pentru tehnica nouă în prețul de cost complet. Deci, **normativul aferent cotei pentru tehnica nouă reprezintă un corectiv al normativului pentru produse finite, semifabricate și depunerea documentelor, corectiv dictat de folosirea unei baze de calcul mai mari și, prin aceasta, calcularea unui normativ mai mare decît necesitățile.**

Avînd în vedere cele arătate, **mai corect ar fi ca acest normativ aferent cotei pentru tehnica nouă să nu mai apară în rîndul resurselor proprii și asimilate care influențează normativul total de mijloace circulante, ci să apară ca un corectiv al normativului stabilit la elementele la care se folosește ca bază de calcul producția marfă fabricată la preț de cost complet.** În „Situația centralizatoare a normativelor" s-ar putea determina normativul total de mijloace circulante corectat cu normativul aferent cotei pentru tehnica nouă, normativ care să se preia în continuare pentru a fi acoperit cu resurse bănești.

Determinarea concretă a normativului de mijloace circulante corectat s-ar face astfel:

$$N_k = N_t - \left(N_{(PF, S, DD)} \times \frac{c.t.n}{PMF(pcc)} \right)$$

în care:

N_K = normativul total de mijloace circulante, corectat cu normativul aferent cotei pentru tehnica nouă, din fiecare trimestru;

N_t = normativul total de mijloace circulante din trimestrul respectiv;

$N_{(PF, S, DD)}$ = normativul de mijloace circulante pe trimestrul respectiv pentru produse finite, semifabricate și depunerea documentelor la bancă;

c.t.n. = cota pentru tehnica nouă din trimestrul respectiv (cheltuială inclusă în prețul de cost);

PMF (pcc) = producția marfă fabricată la preț de cost complet din trimestrul respectiv.

În acest fel, printre resursele proprii și asimilate care influențează normativul de mijloace circulante ar rămîne numai pasivele stabile planificate și normativul aferent planului tehnic, acestea fiind de fapt resurse propriu-zise existente în întreprinderi și care pot acoperi o parte din normativul total de mijloace circulante. În legătură cu normativul aferent planului tehnic, acesta este necesar să influențeze normativul total de mijloace circulante deoarece planul tehnic (de asimilare la produse noi, de procedee tehnologice noi etc.) deși face parte integrantă din planul de producție al întreprinderii are o acoperire bănească pe seama fondului pentru tehnica nouă repartizat de către forul tutelar.

Rezolvarea acestei probleme prin prisma celor arătate mai înainte ar fi în măsură, după părerea noastră, să determine în mod corect participarea diferitelor resurse bănești la acoperirea mijloacelor circulante din întreprinderile industriale.

lector univ. Theodor ROȘCA
Facultatea de studii economice
Cluj

FIȘE

Structura cursului de economie politică

Sprijinind ideea expunerii cursului de economie politică a socialismului pe principiul succesiunii fazelor procesului de reproducție, A. Goș nu este de acord, în articolul **Dvijenie produkta truda po fazam vosproizvodstva — osnova strukturi kursa politiceskoi ekonomii** (Mișcarea produsului muncii după fazele reproducției — baza structurii cursului de economie politică), apărut în nr. 8/1973 al revistei EKONOMICESKIE NAUKI, cu cei care, admițînd teoretic acest principiu, propun totuși începerea cursului cu „teme generale" ale economiei politice, sau iau în considerare producția de marfă în mod izolat de relațiile de producție. Această din urmă tendință, observă A.G., generează opinia că schimbul poate fi prezentat doar în legătură cu circulația și că deci producția nu poartă un caracter de marfă. Expunerea cursului ar trebui să urmeze succesiunea: producție, repartiție, schimb, consum, care formează, după Marx, un silogism: producția reprezintă universalul, repartiția și schimbul — particularul, iar consumul — individualul.

Depresiune?

Henri Lepage, în articolul **L'expansion européenne en danger d'arrêt brutal** (Expansiunea europeană în fața pericolului unei opriri bruște) apărut în revista ENTREPRISE 915/1973, face o analiză a evoluției ciclice a economiilor occidentale, menționînd pericolele care ar putea duce la o depresiune economică.

Autorul scoate în evidență în mod special două aspecte: creșterea prețurilor și sporirea dobînzilor, în special la creditele pe termen lung. Referindu-se la creșterea prețurilor, H. L. avertizează asupra pragului de 8% pe care l-ar putea atinge ritmul inflației. Depășind acest ritm, se depășește și limita încrederii în monedă, ceea ce se apreciază a fi începutul depresiunii. În ceea ce privește creșterea dobînzilor ce se percep la credite, de asemenea un fenomen caracteristic depresiunii economice, și aici se înregistrează cifre foarte ridicate atît la creditele pe termen scurt, cît și la cele pe termen lung. Întreaga conjunctură determinată de creșterea vertiginoasă a prețurilor și, în consecință, de îngreunarea realizării, îl determină pe autor să atragă atenția asupra sporirii continue a ritmului în care cresc dobînzile la creditele pe termen lung, ceea ce ar putea să ducă la un nivel record pe care economia occidentală nu l-a înregistrat în perioada postbelică.

Programarea matematică a reparațiilor

În studiul **Mărirea eficienței activității de reparații la utilajele siderurgice,** apărut în nr. 4/1973 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICA ECONOMICĂ, dr. ing. I. Iosefide consideră că în ultimii ani a crescut pe plan mondial rolul și însemnătatea activității de întreținere și reparații ca urmare a acțiunii a 5 factori: creșterea valorii noilor utilaje; sporirea complexității utilajelor; riscurile de perimare rapidă tehnică și economică a instalațiilor și utilajelor; pierderile din ce în ce mai mari provocate în cazul avarierii echipamentelor și staționării lor în reparații; creșterea continuă a cheltuielilor de întreținere și reparații, și respectiv, mărirea ponderii lor în prețul de cost. Pentru sporirea eficienței acestei activități și, indirect, pentru micșorarea perioadei de reparații și întreruperi, a producției, autorul apreciază că stabilirea unui program optim de reparații se poate elabora pe baza programării matematice. Cercetările efectuate l-au condus pe autor la concluzia că în distribuția timpului de funcționare fără defecțiuni a agregatelor și sistemelor care nu sînt prevăzute cu redundanță, cum este cazul utilajelor siderurgice se poate utiliza, cu bune rezultate, distribuția Weibull.

Optimul economic și prețul de cost mediu

Serge — Cristophe Kolm, unul din promotorii francezi ai necesității protecției mediului înconjurător (a cărui carte în curs de apariție „L'economie de l'environnement" este așteptată cu mare interes), publică în REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE nr. 2/1973 articolul **Laissez-faire quand même** (Totuși laissez-faire), în care abordează o problemă de economie urbană: **mărimea optimă a orașelor.** Autorul afirmă că aceasta trebuie să constituie o preocupare a „economiei normative", o subdiviziune a științei economice, cunoscută în literatura anglo-saxonă sub denumirea de „Welfare Economics" (în limba română „economia bunăstării"). Concluzia la care a ajuns S. C. Kolm constituie un paradox pentru economia matematică occidentală. Autorul demonstrează că pentru realizarea mărimii optime a orașelor trebuie ca tarifele urbane pentru serviciile publice să fie stabilite pe baza prețului de cost **mediu** și nu a prețului de cost **marginal.** Or, aceasta vine în contradicție cu teza dominantă că optimul economic este legat în mod nemijlocit de existența prețurilor marginale.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Pornind de la infailibilitatea profitului nu se pot desprinde cauzele contradicțiilor creșterii economice

PUBLICAȚIA lunară franceză L'EXPANSION prezenta nu de mult [1]) o amplă dezbatere pe tema „riscurilor" pe care le înfruntă creșterea economică în țările occidentale. Paisprezece personalități franceze se întreabă care este „adevărata natură a pericolelor pe care actuala creștere le-ar putea atrage" și caută să imagineze „alte forme de creștere". „Grupul de lucru" — constituit oarecum instituțional, ca și „Clubul de la Roma", dar vizînd problematica în alt mod, se autointitulează „Creșterea II, creșterea de mîine"! Dar dacă raportul Clubului de la Roma își propunea să scoată în evidență în special implicațiile naturale ecologice, ale creșterii, participanții la dezbaterea organizată de sus-amintita revistă pun în discuție implicațiile ei sociale.

Problema în discuție este abordată mai complex de către Jean Denizet [2]), care, după o incursiune în istorie și în teoria clasică, ajunge la ceea ce el numește „supracreșterea economică" actuală și la inflație. Reputatul specialist francez în probleme monetare consideră, spre deosebire de alți economiști occidentali, că actuala inflație nu este cauzată exclusiv de un exces al **cererii**, care se manifestă de relativ puțin timp și că ea va dispărea la sfîrșitul fazei ascendente a ciclului conjunctural 1971—1973. Fenomenul inflaționist însă va continua să crească, după aprecierea lui Denizet, pentru că la baza lui stă creșterea **costurilor** de producție. Dar de ce cresc costurile de producție? Explicația s-ar afla în creșterea **salariilor** (apreciată a fi cea mai evidentă și deci principalul rău), creșterea **prețurilor materiilor prime și a energiei**; creșterea **prețurilor la produsele alimentare,** determinată în primul rînd de factorul demografic. Toate acestea, concentrate în domeniul inflaționist, ar fi rezultatele unei „economii de supracreștere". Supracreșterea însă nu se manifestă numai prin inflație, ci și prin alte fenomene, și anume prin șomaj în rîndul tineretului și în special a tineretului posesor de diplome și prin **reducerea profiturilor.**

Sîntem astfel introduși în „mecanismul supracreșterii economice", care, conform logicii autorului, se desfășoară în felul următor: creșterea cheltuielilor cu materiile prime, cu energia, cu măsurile de antipoluare și, în special, sporirea salariilor ar diminua profitul atît de mult încît este **periclitată autofinanțarea,** respectiv reproducția capitalistă. Iată deci cauza pentru care capitalismul poate intra într-o criză de sistem. „Dacă toate acestea sînt adevărate — conchide J. Denizet — numai o schimbare completă a modului economic ne poate pune la adăpost în fața dificultăților pur economice și imediate datorate supracreșterii". Tocmai această concluzie, care la prima vedere pare a fi radicală, îl face pe autor să se îndoiască de veridicitatea absolută a cauzelor care determină efectele negative ale creșterii economice occidentale, evidențiate de alți economiști. El pune la îndoială faptul că relele care însoțesc creșterea economică ar fi determinate de faptul că ea este prea rapidă, după părerea unora, sau prea înceată după părerea altora, de faptul că orientarea forțelor productive ar fi dictată de cererea teoretică spontană a posesorilor de venituri, de intervenția statului în economie precum și de faptul că întreprinderile urmăresc să obțină o rentabilitate cît mai mare, respectiv de goana după profit. Dacă în legătură cu toate celelalte cauze autorul nu are convingerea categorică că ele nu ar avea nici o legătură cu efectele negative ale creșterii, în privința profitului se consideră obligat să sublinieze că, deși „procesul profitului" reunește un număr considerabil de acuzatori, profitul capitalist va rămîne și în continuare singurul mobil al eficacității economice. Cînd J. D. vorbește de „schimbarea completă a modului economic", el nu are în vedere așadar un „mod economic" care să fi înlăturat mecanismul de producere a plusvalorii și respectiv a profitului. Ne putem explica astfel și un alt deziderat exprimat de autor, care, de asemenea, rămîne foarte vag. Respingînd cauzele efectelor negative ale creșterii invocate de alți economiști și sociologi, J. D. se pronunță la un moment dat asupra scopului creșterii economice, susținînd că actualei creșteri trebuie să i se găsească un scop. Și aici, s-ar părea că autorul se pronunță împotriva goanei după profit. În realitate, el critică numai faptul că în prezent se produce de dragul producției și tocmai acest fapt, care neglijează criteriul economic (respectiv asigurarea profitului), îl nemulțumește. Ce scop să i se găsească creșterii economice în țările occidentale? Autorul se mulțumește să menționeze numai necesitatea găsirii unui scop fără să-l definească. Și mecanismul economic pe care îl prezintă autorul este plin de neclarități. Numai în cazul cînd raportul dintre creșterea costului producției și creșterea profiturilor este într-adevăr defavorabil celui de-al doilea element, spune el, trebuie recurs la „o schimbare completă a modului economic".

Jean Denizet consideră că nu este greu să descoperi consecințele nefaste ale actualei creșteri economice din țările occidentale, apreciind că este ușor chiar să le critici, dar este mult mai dificil să distingi care sînt cauzele reale ale fenomenelor negative și, în funcție de ele, să se găsească remediile. Nu este însă dificil de observat de unde provin dificultățile reale. Este foarte greu, ba chiar imposibil, să descoperi cauzele reale ale efectelor negative ce decurg din actuala creștere economică occidentală, și cu atît mai mult să găsești remedii eficiente, dacă analiza pleacă de la restricții fundamentale cum sînt infailibilitatea profitului și apărarea capitalismului.

dr. Eugen PRAHOVEANU

1) L'Expansion Nr. 67/mai 1973: Pour une nouvelle croissance, pp. 129—158.
2) J. Denizet: A la croissance il faut un but, pp. 131—137.

date de prognoză

- **Un sfert din rezervele mondiale de petrol sint submarine**
- **Producția mondială de țiței se dublează la fiecare zece ani, iar extracția din zăcămintele submarine se triplează**
- **Extracția unui milion de tone de țiței submarin costă în prezent 50 milione de dolari**
- **Investițiile pentru forajul submarin (per sondă) de 25—30 ori mai ridicate decît în Orientul Mijlociu**
- **Instalații de foraj strict specializate**

PETROLUL SUBMARIN — prezent și perspective

PE PLAN MONDIAL, accelerarea dezvoltării economice, sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane, are drept rezultat o creștere fără precedent a cererii de energie, în condițiile în care posibilitățile de satisfacere a lor la un moment dat sînt limitate. În ultimii ani, cererea mondială de țiței a atins ritmuri înalte de creștere, ritmuri ce se vor menține probabil și în viitorul apropiat. Ca urmare, alături de căutarea unor forme noi de energie, valorificarea deplină a întregului potențial energetic al lumii capătă o deosebită importanță pentru omenire, iar exploatarea subsolului mărilor și oceanelor devine pe zi ce trece o necesitate imperioasă.

Deși tînără (cele dintîi foraje de prospectare au fost efectuate în Marea Nordului în 1964, primul mare zăcămînt fiind descoperit de grupul Phillips Petroleum în dreptul coastelor norvegiene la sfîrșitul anului 1969) activitatea de explorare și de exploatare a depozitelor submarine de țiței are implicații multilaterale, în desfășurarea sa fiind antrenate o serie întreagă de companii petroliere, centre de cercetare, firme industriale și instituții bancare din diverse țări.

Din punct de vedere economic intensificarea activității de explorare și exploatare **off-shore** se impune în primul rînd sub efectul creșterii apreciabile a nevoilor energetice ale lumii: se așteaptă ca în următorii 40—50 de ani producția mondială de țiței să se dubleze la fiecare 10 ani. Este probabil ca după anul 2000, să asistăm la un declin treptat al utilizării hidrocarburilor în favoarea altor forme de energie, îndeosebi în favoarea energiei nucleare și solare, pînă atunci însă se consideră că producția de țiței se va menține pe o linie continuu ascendentă *). De exemplu, în timp ce între anii 1859 și 1972 omenirea a consumat 37,5 miliarde tone țiței, o cantitate similară se prevede a fi consumată de-a lungul unui singur deceniu (1972—1982). În 1972 producția mondială de țiței a depășit 2,5 miliarde tone, din care numai o cincime a fost obținută din zăcămintele submarine.

Față de o creștere generală de două ori la fiecare 10 ani a producției mondiale de țiței, se apreciază că, în cadrul acesteia, producția obținută din exploatările submarine se va tripla pînă în 1982, ajungînd la 1,5 miliarde tone.

Creșterea impetuoasă a nevoii de petrol ridică problema depistării rezervelor disponibile. La nivelul anului 1973 rezervele mondiale totale de țiței sînt evaluate la cca 95 miliarde tone (Orientul Mijlociu și Africa 70%, America de Nord 7%, U.R.S.S. 11%, America de Sud 5%, alte zone 7%) din care se apreciază că peste 1/4 sînt înglobate în rezervele submarine.

În prezent o exploatare mai intensă a rezervelor **off-shore** (situate pe platforma continentală la adîncimi ce nu depășesc 180 m) este semnalată în zona Mării Nordului, Golfului Persic și a Mării Caspice. Alte rezerve potențiale a căror exploatare va începe probabil într-un viitor apropiat sînt cele din Golful Mexic, Marea Mediterană și Marea Neagră. Rezerve impresionante, care după opinia unor specialiști le-ar depăși pe cele din Orientul Mijlociu, se găsesc în extremitatea estică a Asiei, adică în Marea Japoniei, Marea Chinei de Sud și în arhipelagul indonezian. După epuizarea disponibilităților din aceste regiuni, prospecțiunile vor fi orientate spre zonele mai adînci, accesibile numai navelor echipate cu instalații speciale de foraj. Pare pe deplin posibil ca la sfîrșitul acestui secol mijloacele tehnice să-i ofere omului posibilitatea valorificării oricărui zăcămînt submarin, indiferent de adîncimea la care se află acesta.

O problemă reală de care s-au lovit, cel puțin pînă în prezent, firmele angajate în exploatarea rezervelor submarine, o constituie efortul financiar substanțial reclamat de activitatea de explorare și punere în funcțiune a instalațiilor de foraj submarin. Potrivit calculelor efectuate de profesorul David H. Moreby de la Institutul Politehnic din Plymouth (Anglia) pe plan mondial s-au cheltuit pentru finanțarea activității ce ține de forajul submarin numai în cursul anului 1972 3.900 milioane dolari. Pentru anul 1982 se așteaptă ca volumul cheltuielilor să atingă 6.250 milioane dolari. La prețurile curente costul exploatării unui cîmp petrolier submarin este apreciat la 50 milioane dolari pentru fiecare milion de tone de țiței extras în anii cu o producție de vîrf. În 1982 producția unei tone de țiței ar putea reveni la 3,33 dolari investiți în anul respectiv (**Norvegian Shipping News** nr. 9/1973, pag. 300).

În cadrul unui amplu studiu publicat în două numere consecutive ale cotidianului **The Financial Times** (19, 20 martie a.c.), Adrian Hamilton arată că în prezent investițiile medii de capital necesare pentru forarea și exploatarea unei sonde în Marea Nordului depășesc de 25—30 ori investițiile solicitate de terenurile petroliere din Orientul Mijlociu și de cel puțin 10 ori pe cele ce revin exploatărilor petroliere din Nigeria.

Extinderea producției de petrol din zăcămintele submarine reclamă sisteme complexe de forare, exploatare, transmitere și înmagazinare a țițeiului și a gazelor de sondă. Echipamentele de foraj submarin sînt instalații strict specializate, realizate la un nivel tehnic deosebit de înalt, la care existența unui sistem perfect de control și siguranță (prevenitoare de erupție, ventile de închidere, supape de reglare a debitului etc.) capătă o importanță excepțională. Gradul lor de specializare merge pînă acolo încît, spre exemplu, o instalație proiectată pentru foraj în Marea Nordului nu va asigura un randament optim în cazul utilizării sale în zona Capului Bunei Speranțe; pînă în prezent nu au fost realizate instalații cu destinație generală.

Prețul instalațiilor de foraj **off-shore** este destul de ridicat: spre exemplu dacă o instalație relativ simplă costă circa 9 milioane dolari, prețul unei instalații complexe semi-submersibile, autopropulsate poate ajunge pînă la 25—26 milioane dolari. Este interesant de semnalat faptul că prețurile variază nu numai în funcție de tipul instalației, ci și în funcție de adîncimea apei în care pot fi folosite, de modul în care poate fi asigurată o anumită poziție de lucru și de adîncimea maximă a puțului ce trebuie forat. Astfel, instalația americană de foraj **off-shore** SEDCO K semisubmersibilă ce poate lucra în ape cu o adîncime de 250 m, forînd un puț de 7800 m costă 20 milioane dolari în timp ce instalația norvegiană ODECO forînd un puț tot de 7800 m dar care poate lucra în ape cu o adîncime de 320 m, costă 25,3 milioane dolari. De fapt, așa cum se apreciază în literatura de specialitate, nu prețul este elementul determinant în cazul achiziționării unei instalații **off-shore**, ci calitatea, măsura în care firmele producătoare (concentrate într-un număr redus de țări: S.U.A., Japonia, Olanda, Norvegia, Anglia, Franța) urmăresc ca instalațiile livrate beneficiarilor să fie purtătoare ale unor înalte performanțe tehnico-funcționale. Dacă la toate cele de mai sus se adaugă cheltuielile reclamate de funcționarea instalației (energie, echipaj, nave însoțitoare etc.), de depozitarea intermediară sau transportul țițeiului și gazului (prin conducte sau cu tancuri), reiese că exploatarea țițeiului submarin este o activitate costisitoare, solicitînd cel puțin în faza incipientă, investiții considerabile, dar care, fiind apreciată de specialiști drept o activitate rentabilă, ce poate aduce profituri substanțiale întreprinzătorilor, tinde tot mai mult să intre în preocupările cotidiene ale companiilor petroliere.

Apreciind favorabil rezultatele ce pot fi obținute în urma extinderii activității de exploatare a țițeiului submarin nu putem trece cu vederea o serie de limite ale sale de ordin tehnico-economic. Principalul semn de întrebare îl ridică faptul că actuala tehnică de foraj și extracție nu permite valorificarea integrală a zăcămintelor de țiței aflate pe uscat (**on-shore**). Chiar din zăcămintele cele mai bogate nu se poate extrage mai mult de 50% din țițeiul existent. Sporirea gradului de valorificare a zăcămintelor **on-shore** pînă la 75% sau mai mult ar putea contribui la diminuarea interesului pentru exploatările **off-shore**; aceasta întrucît extracția țițeiului din zăcămintele aflate pe uscat pune mult mai puține probleme de ordin tehnico-financiar.

Pe de altă parte, dezvoltarea activității de extracție submarină are loc într-o perioadă în care glasul opiniei publice mondiale este tot mai ferm îndreptat spre adoptarea celor mai drastice măsuri împotriva oricăror surse de poluare a apei și atmosferei. Sînt tot mai mulți savanți, conducători de instituții guvernamentale și organisme internaționale care, deși sînt conștienți de avantajele pe care le prezintă pentru omenire valorificarea țițeiului submarin, se ridică împotriva extinderii insuficient controlate a acestei activități.

Petre PRISECARU
Gheorghe NISTOR

*) Savanți americani au calculat că necesitățile de energie electrică ale S.U.A. ar putea fi complet satisfăcute dacă ar putea fi captate, înmagazinate și transformate doar 0,5% din energia solară primită pe teritoriul lor.

VITRINA CU CĂRȚI

- Ovidiu Bădina, Cătălin Mamali (coordonatori), **Tineret industrial. Dinamica integrării socio-profesionale**, Ed. Academiei 1973, 155 pag., 7,75 lei, în seria „Tineretul și lumea de mîine". Structura eșantionului; raportul dezvoltare-integrare; integrarea socio-profesională a tinerilor din industrie; indicatori tehnici și umani ai integrării tinerilor în muncă.
- Guy Devillebichot, **Clefs pour l'économie politique** (Chei pentru economia politică), Entreprise Services Livres, 13 rue Saint-Georges, Paris 9e (F 3043), 256 pag. Introducere accesibilă în mecanismele economiei, occidentale, inclusiv sub aspectul intervenției statului.
- Jacques Petit-Roulet, **Le système monétaire international** (Sistemul monetar internațional), Entreprise Services Livres (F 3045), 160 pag. Nivelul și structura lichidităților, fenomenul eurodolari, analiza planurilor de reformă a sistemului monetar internațional.
- C. Geffroy, B.J. Loasby, **Concurrence monopolistique — concurrence imparfaite** (Concurența monopolistă — concurență imperfectă), Paris, Ed. MAME, 1972, 126 pag. Concurența imperfectă și formarea prețurilor.
- Jacques Austruy, **Le Prince et le Patron** (Prințul și patronul), Paris, Ed. Cujas, 1972, 206 pag. Resorturi ale societății capitaliste contemporane.
- **Le pétrole** (Petrolul), Paris, O.C.D.E., 1973, 317 pag. Previziuni pentru 1980 privind resursele de petrol și domeniile de utilizare, tendințele în rafinare și transport, protecția mediului, prețurile și politicile guvernamentale în materie în cele 23 de țări membre ale organizației.
- L. L. Rozanov, **Soțialno—ekonomiceskie i politiceskie aspekti deiatelnosti vsemirnoi organizații zdravoohraneniia** (Aspecte social-economice și politice ale activității Organizației Mondiale a Sănătății), Moscova, Ed. Nauka, 1972, 184 pag. Bilanțul activității O.M.S. în peste 20 de ani de la constituire.
- Denis Goulet, Michael Hudson, **The Myth of Aid. The Hidden Agenda of the Development Reports** (Mitul ajutorului. Agenda ascunsă a raporturilor dezvoltării), New York, An INDOC Book, Co-published by Orbis Books, 143 pag. Decalajul în creștere dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.
- W. Lange, **Gestaltung und Führung des polytechnischen Unterrichts** (Întocmirea și conducerea învățămîntului politehnic), Berlin, Ed. Volk und Wissen, 1972, 118 pag. Metodă specială de predare, rezultat al cercetărilor proprii.
- Gudermuth-Kriesel, **Kybernetik unde Weltanschauung** (Cibernetică și concepție despre lume), Leipzig, Ed. Urania, 1973, 134 pag. Implicațiile dezvoltării ciberneticii asupra celorlalte discipline.
- L. B. Alter, ș.a., **Ekonomické zakony a zdokonalovanie planovania** (Legile economice și perfecționarea planificării), Bratislava, Ed. Pravda, 1972, 160 pag.

IN ATENȚIA CELOR CE STUDIAZĂ IN CADRUL INVĂȚĂMINTULUI DE PARTID

PENTRU a veni în sprijinul celor ce studiază în cadrul învățămîntului de partid, revista VIAȚA ECONOMICA va publica, începînd cu numărul viitor, în mod sistematic și în timp util, consultații, sinteze, răspunsuri la întrebările cititorilor, documentare, bibliografii ș.a. referitoare la următoarele două cursuri:

a. Politica economică a Partidului Comunist Român

b. Probleme ale creșterii eficienței economice a întreprinderilor industriale.

Iată tematica acestor cursuri:

CURSURI DE STUDIERE A POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

1. Dinamismul creșterii economice, progresul rapid al vieții sociale — caracteristici definitorii ale evoluției României contemporane. Îndeplinirea cincinalului înainte de termen — condiție fundamentală a accelerării progresului social-economic, sarcină de onoare a fiecărui colectiv de muncă.
2. Modernizarea continuă a structurii economiei naționale. Reflectarea cerințelor progresului tehnico-științific contemporan, ale creșterii eficienței economice și ale ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului în procesul de modernizare a structurii economiei românești.
3. Accentuarea laturilor calitative ale activității economice — condiție esențială pentru realizarea progresului economic rapid, pentru folosirea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane.
4. Perfecționarea relațiilor de producție socialiste; evoluția dialectică a raporturilor dintre forțele de producție și relațiile de producție în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Contradicțiile sociale, manifestarea lor în economie; natura și modul de soluționare.
5. Fondul național de dezvoltare economico-socială. Problemele dezvoltării intensive și extensive a economiei naționale.
6. Principalii indicatori cantitativi și calitativi ai activității și dezvoltării economice.
7. Planificarea forței de muncă și dezvoltarea corespunzătoare a învățămîntului, a sistemului de pregătire și perfecționare a cadrelor.
8. Perfecționarea organizării și conducerii vieții social-economice — condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea continuă a forțelor de producție și a relațiilor de producție, pentru progresul general al societății. Măsurile adoptate de conducerea de partid și de stat în scopul perfecționării și raționalizării structurii organizatorice a întreprinderilor și centralelor industriale.
9. Dezvoltarea și modernizarea agriculturii — condiție esențială a creșterii venitului național în țara noastră. Rolul și importanța agriculturii în făurirea economiei moderne.
10. Realizarea în totalitate a programului de investiții și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate — condiție hotărîtoare a îndeplinirii înainte de termen a planului cincinal.
11. Creșterea eficienței economice — principala direcție de acțiune pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului.
12. Activitatea de comerț exterior — parte integrantă a planului unic de dezvoltare economică și socială. Sarcinile și răspunderile organizațiilor de partid pentru îndeplinirea exemplară a planului de export.
13. Utilizarea integrală, extensivă și intensivă, cu maximum de eficiență, a capacităților de producție — cale importantă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.
14. Produsul social și venitul național. Importanța reducerii cheltuielilor materiale pentru creșterea venitului național. Necesitatea aplicării unor norme și normative de consum bine fundamentate.
15. Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale — condiție esențială pentru buna funcționare a activității în întreaga economie națională. Sarcinile privind contractarea integrală a producției marfă și încheierea de contracte externe de lungă durată.

PROBLEME ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE A ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE

1. Întreprinderea — unitatea de bază a economiei naționale. Structura organizatorică și de producție a întreprinderii industriale. Rolul și locul organizației de partid în viața întreprinderii.
2. Organizarea științifică a producției. Căi și metode de alegere a variantei optime a procesului tehnologic.
3. Ciclul de fabricație și căile scurtării lui. Realizarea ritmică a producției și respectarea fermă a contractelor economice — obligații de bază ale fiecărei întreprinderi.
4. Raționalizarea aprovizionării tehnico-materiale și a mișcării materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor în cadrul întreprinderii. Eficiența economică a organizării științifice a transporturilor și manipulărilor.
5. Importanța și căile reducerii prețului de cost și cheltuielilor materiale de producție.
6. Modernizarea, înnoirea și ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor — mijloace principale de sporire a eficienței economice.
7. Rolul și sarcinile normării muncii în întreprinderile industriale. Metode de elaborare a normelor de muncă.
8. Organizarea lucrului în schimburi și eficiența ei economică. Sarcinile organizațiilor de partid, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III.
9. Îmbunătățirea activității de export — sarcină centrală a fiecărei întreprinderi. Căile sporirii rentabilității exportului.

Un proces în plină afirmare:

EDIFICAREA SECURITĂȚII ȘI A UNUI CLIMAT DE COLABORARE ÎN EUROPA

EDIFICAREA securității și a unui climat de cooperare în Europa reclamă eforturi susținute și perseverente, conlucrarea tuturor statelor pentru concretizarea căilor și măsurilor menite să slujească acestui obiectiv. În acest sens, faza doua a Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa, ale cărei lucrări s-au deschis în această săptămînă la Geneva, se înscrie ca un moment important în viața politică a „bătrînului continent" ale cărui popoare așteaptă noi și însemnate progrese în direcția instaurării între state a unor relații de esență democratică care să creeze condițiile unei conlucrări active între toate națiunile, pe baza deplinei egalități în drepturi, a respectării suveranității și independenței naționale, a dreptului fiecărui popor de a-și decide singur soarta.

După cum este bine cunoscut, realizarea securității europene constituie o preocupare de prim plan a politicii externe a țării noastre, ea aducîndu-și o contribuție larg recunoscută și apreciată la crearea premiselor pentru convocarea conferinței, participînd activ la lucrările reuniunii pregătitoare cît și la faza reuniunii miniștrilor de externe, acționînd, alături de celelalte state participante, pentru asigurarea unei reușite depline Conferinței europene, astfel ca aceasta să poată marca cu adevărat o piatră de hotar în istoria continentului nostru, răspunzînd aspirațiilor nobile ale popoarelor europene de a trăi în pace, deplină securitate și înțelegere.

Problemele ce stau pe agenda fazei a doua a Conferinței pentru securitate și cooperare sînt, desigur, multiple și complexe: aspectele politice, juridice și militare ale securității, principiile care trebuie să guverneze relațiile dintre state, soluționarea pe cale pașnică a diferendelor, dezangajarea militară și dezarmarea, cooperarea economică și culturală etc. Premisele pentru găsirea celor mai bune soluții în toate aceste probleme, pentru armonizarea punctelor de vedere — sînt favorabile. Ele decurg din ambianța de înțelegere care a caracterizat lucrările de pînă acum, din experiența dobîndită din rezultatele pozitive înregistrate și — mai ales — din dorința fermă a popoarelor continentului de a vedea îndeplinite deziderątele lor de pace și securitate. Desigur, un rol deosebit de important revine și de acum înainte luptei maselor populare, forțelor social-politice înaintate de pe continent, pentru triumful deplin al ideilor de pace, securitate și cooperare.

O importantă garanție materială a securității o constituie cooperarea largă între toate statele europene, pe bază de egalitate, fără nici un fel de restricții și discriminări. Iată de ce se așteaptă de la Conferința europeană deschiderea de noi căi pentru extinderea și intensificarea colaborării între state în domeniile economic și tehnico-științific, precum și în domeniul cultural. Interdependența elementelor politice cu cele economice în procesul de edificare a securității nu mai necesită argumentări. Acest proces trebuie să ducă la înlăturarea barierilor și a discriminărilor în relațiile comerciale, la măsuri care să stimuleze tranzacțiile economice, extinderea acordurilor pe termen lung, acordurilor de cooperare industrială, promovarea cooperării în producție, crearea de societăți mixte, realizarea de proiecte de interes general european, dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor, folosirea optimă a resurselor energetice și materiilor prime, cooperarea în domeniul științei și tehnologiei, asigurarea accesului tuturor statelor la informații științifice, colaborarea între centrele de cercetare din diverse țări, organizarea de cercetări în comun, cooperarea în domeniul formării și specializării cadrelor, în domeniul agriculturii — vizînd ameliorarea soiurilor de culturi și a raselor de animale, extinderea folosirii metodelor moderne în această ramură, cooperarea în sfera protecției mediului înconjurător, în dezvoltarea turismului etc. Această sumară trecere în revistă a implicațiilor edificării unui climat de securitate și cooperare scoate pregnant în evidență adevărul fundamental că popoarele continentului așteaptă de la acest proces nu pur și simplu consfințirea unei stări de nebeligeranță, ci crearea unui asemenea climat și adoptarea unor asemenea măsuri care să asigure condițiile dezvoltării lor continue pe calea progresului și civilizației, să le permită să fie beneficiare depline ale păcii și securității.

Barbu MAREȘ

economie mondială

AMERICA LATINĂ:

EXTINDEREA RELAȚIILOR ECONOMICE CU ȚĂRILE SOCIALISTE

O PRIVIRE retrospectivă asupra relațiilor economice desfășurate în deceniul trecut între țările din America Latină și țările socialiste arată o evoluție ascendentă. Evoluția relațiilor comerciale dintre aceste grupuri de țări, spre exemplu, a fost superioară evoluției volumului total al comerțului exterior efectuat de țările din America Latină. Informația statistică disponibilă demonstrează creșterea de 3,8 ori a volumului comerțului țărilor latino-americane cu țările socialiste în decursul deceniului trecut în condițiile unei creșteri a volumului total al schimburilor comerciale ale acestor țări de 1,8 ori. Un proces similar a avut loc și în evoluția schimburilor comerciale ale țărilor socialiste cu țările din America Latină, creșterea comerțului reciproc, în aceeași perioadă, fiind de 376% în condițiile unei creșteri a volumului total a comerțului de 125%. Nu lipsesc, desigur, și oscilațiile, și diferențierile, uneori destul de pronunțate, dar este demn de remarcat lărgirea acestor schimburi.

În aprecierea relațiilor comerciale dintre țările latino-americane și țările socialiste trebuie avuți în vedere o serie de factori, între care: poziția geografică, nivelul de dezvoltare economică a țărilor, gradul de participare pe piața internațională, etc. În prezent, în comerțul exterior al țărilor latino-americane comerțul cu țările socialiste reprezintă aproximativ 7%, iar în comerțul exterior al țărilor socialiste comerțul cu țările din America Latină reprezintă aproximativ 3%, cifre care nu reflectă desigur posibilitățile existente.

În ultimii ani s-au conturat în America Latină cîteva tendințe care acționează în sensul favorizării relațiilor economice cu țările socialiste, ele manifestîndu-se în mai multe direcții:

a. **În domeniul politicii economice**. În numeroase țări din America Latină se depun eforturi pentru intensificarea procesului de restructurare sectorială și intrasectorială a economiei, proces care, în etapa actuală, continuă să fie puternic dependent de importul de tehnică și tehnologie. Plecînd de la această realitate, a devenit o preocupare curentă în unele țări latino-americane alegerea judicioasă, în funcție de interesul național, a tehnicii și tehnologiei importate. Ca rezultantă a apărut preocuparea pentru o informare mai completă asupra posibilităților de aprovizionare de pe piața internațională și, pe această bază, diversificarea mult mai pronunțată a surselor de aprovizionare în vederea achiziționării celor mai corespunzătoare tehnici și tehnologii. În acest context a cunoscut o anumită dezvoltare importul de mașini și utilaje din țările socialiste, mașini și utilaje care și-au dovedit competitivitatea pe piața acestor țări. De regulă, mașinile și utilajele dețin o pondere ridicată în importul total efectuat de țările latino-americane din țările socialiste. Au mare frecvență la import instalațiile, mașinile și utilajele pentru înzestrararea tehnică completă a unor obiective economice (fabrici, uzine, linii de asamblare, termo și hidrocentrale) construite cu asistența tehnică a țării exportatoare.

Pe linia consolidării independenței economice, țările latino-americane reintegrează în circuitul economic național resursele lor naturale exploatate de capitalul străin sprijinind acest proces prin măsuri care urmăresc să limiteze în același timp și influența directă și indirectă a capitalului străin (în domeniul financiar, în domeniul desfacerii produselor pe piața externă etc.). Această politică urmărește o intensificare a participării întreprinderilor naționale la dezvoltarea economică a țării, în vederea exploatării și valorificării mai avantajoase a resurselor naturale. În acest context, întreprinderea mixtă — în care capitalul național este prioritar — a devenit o formă de colaborare agreată de mai multe țări latino-americane. Unele țări au adoptat măsuri care să impulsioneze crearea de întreprinderi mixte. Spre exemplu, țările din Grupul andin au adoptat, la sfîrșitul anului 1970, documentul „Regimul comun față de capitalul străin..." (intrat în vigoare în anul 1971) care prevede că „beneficiază de avantajele care decurg din programul de liberalizare a Acordului de la Cartagina produsele întreprinderilor naționale sau mixte ale țărilor membre...". În relațiile cu țările socialiste, întreprinderea mixtă este o formă în continuă dezvoltare, în prezent funcționînd, pe teritoriul cîtorva țări din America Latină, numeroase asemenea întreprinderi în cele mai diverse domenii de activitate economică. Întreprinderea mixtă se conturează ca o formă de colaborare de viitor care va sta tot mai mult la baza unei părți importante a fluxurilor comerciale reciproce.

b) **În domeniul promovării relațiilor comerciale.** Încă cu mulți ani în urmă, în țările din America Latină au devenit evidente cîteva tendințe care se înscriu pe linia eforturilor pentru o participare mai largă la schimburile internaționale. A avut loc extinderea ariei geografice a schimburilor comerciale în scopul evident de a micșora dependența puternică față de 2—3 surse de aprovizionare și, în același timp, piețe de desfacere. În acest context se înscrie și dezvoltarea relațiilor comerciale cu țările socialiste, piața acestor țări prezentînd un real interes pentru țările latino-americane.

O problemă importantă care a intrat în preocupările cercurilor conducătoare din numeroase țări latino-americane este aceea a intensificării eforturilor pentru creșterea producției pentru export (se adoptă măsuri economice cu caracter stimulatoriu). Această politică vizează atît produsele tradiționale care vor continua să fie exportate în cantități superioare (unele materii prime minerale, metale și produse agroalimentare — minereu de fier, petrol, cupru, cositor, metale prețioase, cereale, carne, cafea), dar în primul rînd, unele produse ale industriei prelucrătoare, produse care, conform prevederilor, vor trebui să îmbogățească nomenclatorul realizării unor schimburi comerciale mai diversificate cu țările socialiste. Ca urmare a unor rezultate obținute de acum de țările latino-americane în dezvoltarea unor ramuri ale industriei prelucrătoare, exportul spre țările socialiste include și produse industrializate: conserve și sucuri de fructe, conserve de pește, cafea solubilă, țigări și țigarete, făină de pește, fire și țesături textile, încălțăminte, anvelope auto, părți și piese auto etc.

Cursul favorabil al relațiilor economice dintre țările latino-americane și țările socialiste este influențat de măsurile întreprinse de multe țări din America Latină în direcția desfășurării unei largi colaborării internaționale atît pe plan regional cît și cu țările de pe alte continente, indiferent de orînduirea lor social-politică. În acest context se înscrie reluarea, de către o serie de țări latino-americane, a relațiilor diplomatice cu Republica Cuba. Faptul nu constituie o acțiune izolată, localizată la nivelul Americii Latine, întrucît o atitudine similară a fost luată de țări latino-americane și față de alte țări socialiste. În prezent, numărul țărilor din America Latină și numărul țărilor socialiste între care sînt statornicite relații diplomatice și economice este incomparabil mai mare decît în urmă cu 10 ani spre exemplu, ceea ce acționează în direcția unei cunoașteri reciproce mai profunde și a reliefării posibilităților de lărgire a colaborării, avînd în vedere interesul economic reciproc.

În acest context trebuie menționată dezvotarea relațiilor economice dintre România și țările din America Latină. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu într-o serie de țări latino-americare va contribui la intensificarea colaborării și cooperării pe multiple planuri dintre România și țările vizitate, în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului, înțelegerii și apropierii între popoare.

Maria DESMIREANU

SENSURI și CONSENSURI în ajunul sesiunii F.M.I.

APROPIEREA sesiunii anuale a F.M.I. (23 septembrie, la Nairobi) prilejuiește o intensă activitate vizînd atît pregătirea nemijlocită a lucrărilor acesteia cît și definitivarea sau armonizarea pozițiilor diferitelor state față de problemele ce vor fi abordate. Astfel, zilele trecute s-au încheiat lucrările reuniunii supleanților miniștrilor de finanțe ai „Comitetului celor 20" (organism creat de F.M.I. pentru dezbaterea propunerilor de reformă a sistemului monetar internațional) consacrată în cea mai mare parte soluționării a două probleme majore: stabilirea regulilor privind echilibrarea balanțelor de plăți și convertibilitatea monedelor. Surse apropiate reuniunii afirmă că „s-au înregistrat unele progrese, fără a se ajunge însă la rezultatele scontate".

Pe de altă parte, la Lagos (Nigeria) s-a desfășurat reuniunea guvernatorilor băncilor centrale africane care s-a încheiat cu un apel în favoarea reintroducerii sistemului de cursuri valutare bazat pe parități monetare fixe, „dar ajustabile". Participanții la lucrări au subliniat, totodată, necesitatea ca viitoarea reformă a sistemului monetar internațional să țină seama de interesele financiare ale țărilor în curs de dezvoltare.

Din S.U.A., în aceeași ordine de idei, se anunță crearea unui comitet consultativ privind reforma sistemului monetar internațional, condus de Henry Fowler, fost ministru al finanțelor și din care face parte, printre alții, David Rockefeller, președintele lui Chase Manhattan Bank.

Poziția delegației S.U.A. la apropiata sesiune a F.M.I. poate fi anticipată din conținutul Cărții albe, publicată zilele trecute la Trezoreria americană, în care se sugerează — potrivit cotidianului „Le Monde" — ca reprezentanți calificați ai guvernelor, avînd „responsabilități politice", să participe activ și regulat la activitatea F.M.I., „determinînd politica și hotărîrile ce vor avea o importanță crucială asupra sistemului monetar". Este vorba de fapt de o „politizare" a F.M.I. care, după cum apreciază oficialitățile americane, „a fost cam prea mult controlat de funcționari internaționali".

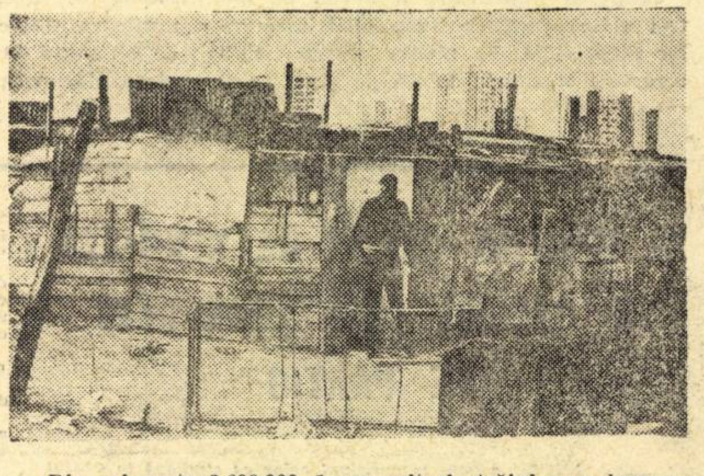

„Din cei peste 3 600 000 de muncitori străini care lucrează în Franța, aproximativ un milion trăiesc în condiții dramatice" — constată într-un amplu reportaj-anchetă revista „Croissance des Jeunes Nations".

START ÎN NOUA RUNDĂ DE NEGOCIERI COMERCIALE

ÎNTRE 12 şi 14 septembrie a avut loc, la Tokio, Conferinţa ministerială a G.A.T.T. care a marcat deschiderea negocierilor comerciale multilaterale ce urmează să aibă loc în cadrul G.A.T.T. în viitorii 2—3 ani. Conferinţa a adoptat „Declaraţia de la Tokio“, menită să constituie o bază de plecare şi un cadru al viitoarelor negocieri.

Interesul mare al cercurilor economice din lumea întreagă faţă de noua rundă de negocieri, denumite şi „runda Nixon“, se datorează faptului că, după toate probabilităţile, ele vor duce la modificări substanţiale în sistemul actual al relaţiilor comerciale internaţoinale, fixînd coordonatele lor pe o perioadă evaluată uneori la următorii 20—30 de ani. Organizarea negocierilor, care se întrevăd a fi de o amploare fără precedent, a fost determinată de necesitatea promovării, în continuare, a comerţului internaţional, în principal prin lărgirea pieţelor de desfacere şi reducerea, respectiv eliminarea obstacolelor de toate felurile, care mai împiedică dezvoltarea schimburilor.

Contextul internaţional

MERSUL negocierilor va fi, în mare măsură, influenţat de mutaţiile profunde care au intervenit atît pe plan mondial, cît şi în G.A.T.T. Dintre schimbările intervenite în domeniul politic şi economic reţin atenţia : modificarea raportului de forţe pe diferite planuri între principalele ţări şi grupe de ţări ale lumii, criza prelungită a sistemului monetar occidental, afirmarea din ce în ce mai viguroasă pe plan mondial a ţărilor în curs de dezvoltare, consolidarea şi dezvoltarea impetuoasă a economiilor ţărilor socialiste şi creşterea constantă a ponderii acestora în schimburile economice internaţionale. În ceea ce priveşte evoluţiile din G.A.T.T. care îşi vor pune amprenta asupra negocierilor menţionăm : dispariţia sistemului de a hotărî asupra orientării activităţii şi modului de rezolvare a problemelor de la un centru de decizie, care în trecut a fost la Washington sau Londra ; participarea, pentru prima oară, a ţărilor în curs de dezvoltare atît de masiv, organizat şi bine pregătit ; prezenţa la negocieri a unui număr mai mare de ţări socialiste, ceea ce creează condiţii adiţionale ca negocierile să decurgă în condiţiile echităţii.

Din declaraţiile făcute înainte de Conferinţa ministerială şi în cursul deschiderii oficiale a negocierilor la Tokio, de către reprezentanţi ai principalelor ţări şi grupe de ţări, cît şi din Declaraţia adoptată de miniştri, rezultă că obiectivele noii runde se deosebesc substanţial de cele ale negocierilor anterioare.

Obiective şi metode

ÎNAINTE DE TOATE, negocierile comerciale multilateral inaugurale la Tokio vor avea un caracter global, în sensul că, în principiu, va putea fi discutată orice problemă legată de liberalizarea şi dezvoltarea comerţului internaţional. Aceasta oferă posibilitatea ca multe domenii importante ale relaţiilor comerciale internaţionale, care n-au figurat pe ordinea de zi a negocierilor anterioare, să fie dezbătute corespunzător, de data aceasta. Astfel, runda urmează să se ocupe de toate produsele, atît de cele industriale, cît şi de cele agricole şi tropicale. Ea se va ocupa de toate felurile de obstacole, care frînează dezvoltarea comerţului internaţional. În acest sens, pe lîngă analizarea posibilităţilor reducerii sau eliminării totale a taxelor vamale tarifare, se va discuta, pentru prima dată, problema obstacolelor netarifare.

În cazul taxelor vamale tarifare, pe lîngă metoda tradiţională, prin care se acordă concesii egale, în mod reciproc, „pe produse“, şi cea „lineară“, prin care participanţii se înţeleg să-şi reducă taxele vamale cu un anumit procent (tehnică folosită în „runda Kennedy“), se consideră că se vor folosi şi alte metode. Una ar fi armonizarea tarifelor, prin alinierea de către diferitele ţări a taxelor vamale de import la acelaşi produs. Alta este abordarea sectorială, deducîndu-se sau eliminîndu-se într-o ramură industrială dată taxele vamale şi obstacolele netarifare la o materie primă, la semifabricatele obţinute pe baza ei şi la produsele finite în care acea materie primă constituie o componentă importantă.

În domeniul obstacolelor netarifare se întrevede tendinţa de a găsi soluţii practice pentru fiecare obstacol în parte, urmînd ca, apoi, fiecare guvern interesat să arate dacă este în măsură să le accepte sau nu. În acest sens, runda va beneficia de experienţa respectivă acumulată de G.A.T.T. şi concretizată în întocmirea unor proiecte de coduri de conduită privind elaborarea licenţeloor de import, metodele de evaluare în vamă, normele şi reglementările tehnice, iniţierea unor negocieri privind subvenţiile de export, regulile aplicabile la documentele de import, prevederile în materie de ambalare, restricţiile cantitative etc.

În problema comerţului cu produse agricole, care are o importanţă deosebită pentru multe ţări în curs de dezvoltare, şi dezvoltate se conturează posibilităţi de acţiune în direcţia : reducerii sau eliminării obstacolelor specifice la import, cum ar fi restricţiile cantitative, taxele de prelevare, reglementările sanitare, diferitele forme de subvenţionare a exportului etc.; a încheierii unor acorduri cu caracter general pe anumite produse sau a adoptării unui cod de bună conduită ; a autolimitării gradului de susţinere a producţiei naţionale.

Un alt obiectiv este cel al negocierii unui mecanism nou de salvgardare. După cum se ştie, în virtutea clauzei de salvgardare, obstacolele tarifare sau netarifare pot fi restabilite de o ţară oarecare, dacă importurile îi cauzează dificultăţi, cum ar fi dezorganizarea pieţei, şomaj etc. În cadrul rundei se preconizează adoptarea unui sistem nou şi variabil în acest domeniu.

Dintre obiectivele generale ale rundei se mai cere reţinut acela al promovării exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare şi al măririi veniturilor lor de pe urma acestor exporturi.

Poziţii

POZIŢIA principalelor ţări şi grupe de ţări din lumea capitalistă faţă de problemele rundei diferă în funcţie de o serie de împrejurări concrete.

În concepţia americană, ţările C.E.E. şi Japonia sînt răspunzătoare de actuala situaţie externă defavorabilă a economiei S.U.A. şi de dezechilibrele ce s-au produs în relaţiile economice internaţionale, deoarece n-ar fi aplicat în modul cuvenit politica de liberalizare în comerţul lor exterior. Se apreciază că, în cadrul negocierilor, partea americană va critica C.E.E. pentru introducerea „taxei pe valoarea adăugată“, acordarea creditelor speciale de promovare a exportului, încheierea acordurilor comerciale preferenţiale cu ţările asociate, care lezează interesele comerciale ale S.U.A. ; iar Japonia, îndeosebi pentru practicarea unei politici vamale protecţioniste.

S.U.A. se pronunţă pentru liberalizarea comerţului internaţional, în principal în sensul reducerii treptate şi eliminării complete, la unele produse, a taxelor vamale şi a obstacolelor netarifare. Ele sprijină promovarea exportului ţărilor în curs de dezvoltare prin acordarea preferinţelor tarifare generalizate la o gamă largă de produse industriale şi semi-industriale, de asemenea la unele materii prime şi produse agricole, cu condiţia ca ţările respective să nu facă discriminare faţă de exporturile americane şi să nu acorde tratament preferenţial (preferinţe inverse) unor ţări care practică metode discriminatorii faţă de produsele americane.

Poziţia „celor nouă“ ţări membre ale C.E.E. diferă mult, într-o serie de privinţe, de modul cum abordează partea americană problemele. Înainte de toate, ele refuză să admită ca bazele politicii agricole comunitare să fie puse în discuţie în cadrul rundei. De asemenea, ele resping teza după care C.E.E. ar putea fi făcută răspunzătoare de dezechilibrul balanţei de plăţi a S.U.A. Poziţia ţărilor C.E.E. nu este însă monolitică, ceea ce ar putea să ducă la diferenţieri în cursul negocierilor.

Japonia manifestă îngrijorare faţă de intenţia S.U.A. de a introduce, unilateral, contingentări de mărfuri din motive de echilibrare a balanţei de plăţi. În acelaşi timp, în multe probleme ea ar putea să se alăture Statelor Unite în criticarea politicii comerciale a C.E.E. faţă de terţe ţări.

În rîndul ţărilor în curs de dezvoltare se consideră că unul din obiectivele principale ale rundei trebuie să fie găsirea unor soluţii favorabile rezolvării problemelor comerţului lor. În cadrul negocierilor, ţările în curs de dezvoltare vor preconiza luarea de măsuri. în spiritul unor principii noi, care să favorizeze o diviziune internaţională nouă a muncii şi să permită statornicirea unor relaţii comerciale şi general-economice mai echitabile între state. În scopul de a se crea condiţiile necesare pentru reducerea rămînerii în urmă, ele vor acţiona în direcţia generalizării principiului nereciprocităţii, nu numai în cazul tarifelor preferenţiale generalizate, ci în toate domeniile relaţiilor economice internaţionale.

Importanţa noii runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. în lunile următoare, la Geneva, nu se va limita, nici pe departe la reducerea sau desfiinţarea unor obstacole tarifare şi netarifare. Ţinînd cont de mutaţiile importante intervenite pe plan mondial, de problemele deosebit de grave cu care economia mondială este confruntată şi a căror rezolvare devine din ce în ce mai stringentă, negocierile ar putea să devină, pe parcurs, preludiul reconsiderării unor principii ale relaţiilor economice internaţionale şi a rolului şi funcţiilor sistemului de instituţii economice internaţionale introdus, după cel de-al doilea război mondial, de către principalele ţări occidentale. România, aşa cum a arătat la Conferinţa ministerială de la Tokio şeful delegaţiei ţării noastre, Ion Stoian, adjunct al ministrului comerţului exterior, speră „că viitoarele negocieri comerciale multilaterale vor ajunge la rezultate importante pe calea sporirii continue a comerţului internaţional ,a eliminării decalajelor existente între ţările puternic dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, contribuind, în acelaşi timp, la eforturile pentru progresul economic şi social, pentru dezvoltarea popoarelor şi asigurarea păcii internaţionale“.

Emeric DÎMBU
I.N.S.C.I.N.

Flagelul secetei

SECETA abătută asupra unor zone întinse ale Africii afectează aproximativ 25 milioane de oameni. Ea a început cu şapte ani în urmă, dar consecinţele ei s-au făcut simţite mai acut la începutul acestui an, printr-o mare lipsă de alimente în şase ţări ale acestei zone — Senegal, Mauritania, Mali, Volta Superioară, Niger şi Ciad. Daunele suferite de ţările amintite sînt foarte mari. Mauritania şi Senegalul au pierdut între 20 şi 40% din şeptel, iar Nigerul şi Republica Ciad — între 10 şi 20%.

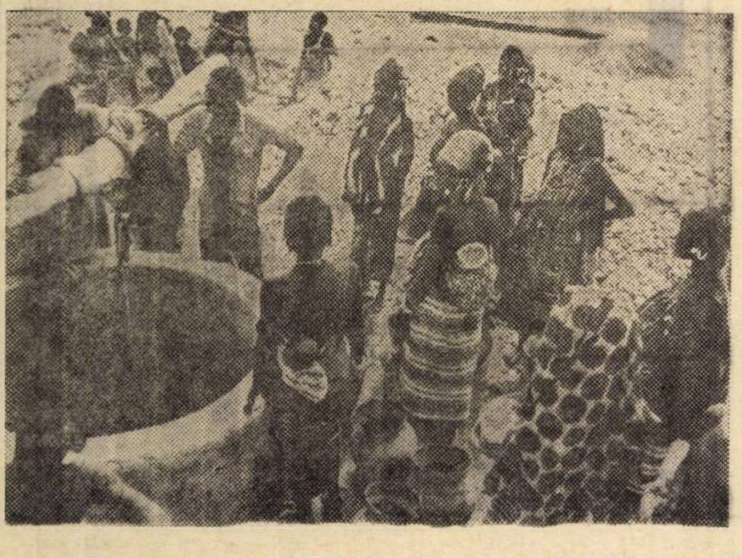

←

Apa trebuie căutată din ce în ce mai adînc, uneori la peste 60 m. (Imagine din Katyari - Volta Superioară).

Conferinţă antipoluare

ŞAISPREZECE ţări participă la Conferinţa de la Paris care îşi propune să găsească noi mijloace de luptă împotriva poluării mărilor. Participanţii la conferinţă — care se desfăşoară între 17 şi 21 septembrie — urmează să elaboreze un acord internaţional, care să reglementeze şi să interzică deversarea în mări şi oceane a substanţelor nocive, transportate de cursurile de apă sau aruncate direct de pe pămînt.

O convenţie în acest sens a fost semnată la 15 februarie 1972, la Oslo, de către ţările riverane zonei de nord-est a Oceanului Atlantic.

În dezbatere — acordul zahărului

LA GENEVA continuă lucrările Conferinţei Internaţionale consacrate problemei zahărului, vizînd punerea de acord a unor prevederi din proiectul noului acord internaţional asupra zahărului, care urmează să înlocuiască acordul pe cinci ani a cărei valabilitate expiră la sfîrşitul anului 1973.

După cum se ştie, ţinînd seama de situaţia conjuncturală de pe piaţa mondială a zahărului şi de fenomenele inflaţioniste în lumea occidentală, ţările producătoare urmăresc la conferinţă, elaborarea unui document care să le garanteze preţuri cît mai sigure în perioada viitorului acord. O problemă importantă a reuniunii o constituie aceea a relaţiilor dintre ţările producătoare şi Piaţa comună şi eventuala aderare a statelor membre ale comunităţii economice europene la Acordul internaţional asupra zahărului.

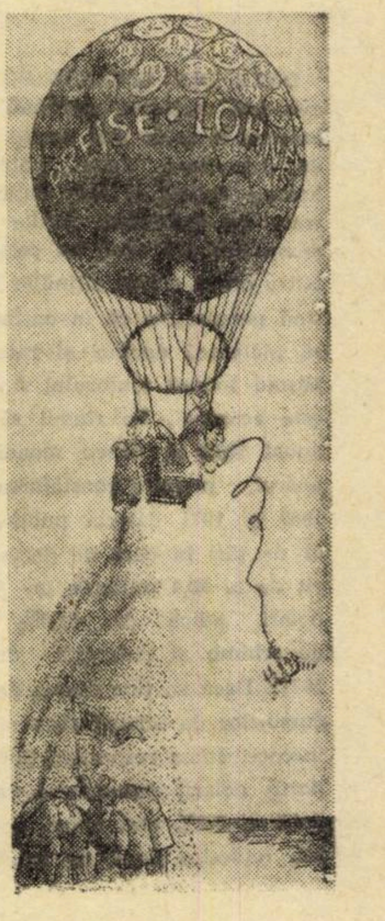

→

Escaladarea preţurilor a atins noi cote record în ultimul an, în ţările vest-europene : 11,7% în Irlanda şi Portugalia, 11,5% în Italia, 10,8% în Spania, 7,2% în R.F.G. etc.

mondorama

CURBA PHILLIPS RĂSTURNATĂ?

DATE empirice par să dovedească faptul că modificările în salarizare provoacă modificări în rata şomajului şi nu invers cum se susţine de obicei, afirmă profesorul Jack Johnston din Anglia. În acest caz teoria curbei Phillips, care afirmă că salarizarea ar fi determinată de cerere, ar fi şi ea răsturnată. În versiunea Jack Johnston cererile de sporire a salariilor depind în primul rînd de preţuri, de cursul inflaţiei. În lumina unei asemenea interpretări a faptelor se cere revizuită şi politica economică în ţările industriale din Occident, consideră unii economişti. Căci combaterea inflaţiei prin reducerea cheltuielilor de consum, mai ales pe calea urcării ratelor dobînzii, aşa cum se practică în prezent în multe ţări, nu are efect din cauza faptului că influenţează venitul real. Continuă deci cererile de sporire a salariilor şi venitul real al salariaţilor poate fi apărat doar cu preţul unei inflaţii mai rapide şi a unui şomaj sporit. În acest caz după opiniile unor economişti occidentali ar fi de preferat reducerea cheltuielilor publice, care nu are un rezultat nemijlocit asupra veniturilor reale ale maselor.

DECALAJE

ÎN ACTUALUL RITM de creştere a populaţiei (2% pe ansamblul lumii, 1% în ţările dezvoltate şi 2,5—3% în cele în curs de dezvoltare) numărul de ani necesari dublării populaţiei va fi următorul:

India — 27	Franţa — 88
Indonezia — 24	R.F.G. — 117
S.U.A. — 70	Elveţia — 63
U.R.S.S. — 70	Irlanda — 88
Anglia — 140	Grecia — 88
	Turcia — 26

În Europa în ansamblu numărul de ani va fi de 88, în Africa de 27, în Asia de 31, în America Latină de 24 şi în lume în general de 35.

DEPĂŞIREA PLANULUI DE EXPORT AL UNGARIEI

CIFRELE DE PLAN pentru comerţul exterior al Ungariei prevăzute pentru cincinalul 1971—1975 vor fi realizate încă în acest an. Acest lucru este posibil, arată agenţia MTI, datorită faptului că în prima jumătate a cincinalului în curs exporturile au crescut în medie cu 50% peste prevederi. Potrivit datelor furnizate de Ministerul Comerţului Exterior al Ungariei exportul în ţările socialiste a crescut cu peste 60% faţă de 43% cît era prevăzut, iar în celelalte ţări între 50 şi 55%, faţă de 35% prevăzut iniţial. În ultimii ani Ungaria a încheiat peste o sută de acorduri comerciale bi şi multilaterale, iar alte 43 sînt în curs de perfectare. În acelaşi timp au fost semnate 250 de contracte de cooperare între diferite întreprinderi şi organizaţii ungare şi parteneri străini.

„ŢAPUL ISPĂŞITOR" ÎŞI CAUTĂ RIVALI

„AUTOMOBILUL este mai bun decît reputaţia sa. El trece pe nedrept drept inamicul nr. 1 al mediului înconjurător". Cel puţin aşa se afirmă într-un studiu publicat recent de o firmă din Stuttgart-Zuffenhausen (R.F.G.) specializată în... construcţia de autovehicule.

Este, ce-i drept, incontestabil — se subliniază în studiu — că, într-un punct critic ca Los Angeles, 85% din emisiile de gaze provin de la automobile, dar pe întreaga suprafaţă a Statelor Unite procentajul nu este „decît" de 45%. În R.F.G. procentul de poluare datorat automobilului este mai mic. De exemplu la Köln. un oraş renumit pentru intensitatea circulaţiei sale, nu revin gazelor de eşapament decît 20%. Mult mai resimţite se fac gazele de ardere provenite din industrie şi case particulare.

Comparativ inofensive, susţine studiul, sînt efectele gazelor de eşapament ale automobilelor faţă de cele ale nicotinei. Pornind de la valoarea 1 a temutului monoxid de carbon în cazul unui aer complet pur, se ajunge la o valoare de 20 la o încrucişare de străzi dintr-un oraş mare, la o valoare de 50 într-o cameră în care se fumează şi la 90 într-un automobil în care tocmai au fumat doi călători. Un singur tras dintr-o ţigară aduce fumătorului în scurt timp o valoare de 40. Nici ziua cea mai plină de smog la Los Angeles nu poate duce la tulburări psihomotorii atît de grave ca o raţie zilnică de 40 de ţigări.

ÎNARMĂRILE ŞI DEZVOLTAREA

POVARA cursei înarmărilor pentru ţările în curs de dezvoltare reiese pregnant din date publicate recent. Dintr-o creştere anuală de 100 dolari venit naţional al ţărilor dezvoltate în anii 1960—70, 30 dolari au fost afectaţi creşterii cheltuielilor militare (şi 0,80 dolari numai unei asistenţe reale ţărilor în curs de dezvoltare). În anul 1970 s-au cheltuit pentru înarmare 207 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 8% din PNB-ul global al ţărilor dezvoltate sau 62% din acela al ţărilor în curs de dezvoltare (sau o treime din investiţiile totale ale lumii).

După calculele Institutului Internaţional de Cercetare a Păcii din Stockholm, dacă actualul ritm de creştere a cheltuielilor militare — care se dublează în decurs de 15 ani — va continua, sumele cheltuite în acest scop în primii ani ai secolului XXI vor depăşi ansamblul producţiei mondiale din 1968.

DATE DIN... „JURNALUL MIZERIEI"

O ANCHETĂ organizată sub auspiciile O.N.U. şi F.A.O. a stabilit că 33 la sută din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare suferă din cauza subalimentării. În ţările slab dezvoltate, peste un sfert din numărul copiilor mor înainte de a fi atins vîrsta de cinci ani. „Ameţeala pricinuită de foamete e mult mai teribilă decît ameţeala cauzată de alcool", scria Cariolina Maria de Jesus (Brazilia) într-o incisivă carte intitulată „Jurnalul Mizeriei". „Ameţeala alcoolului ne face să cîntăm. De foame, însă, tremurăm cumplit. Doamne, cît de teribil este să nu ai nimic în stomac...".

VÎNZĂRI ŞI BENEFICII

ÎN anul 1972 cele mai mari societăţi industriale din afara S.U.A. au cunoscut o creştere mai rapidă decît cele mai mari societăţi americane. Revista „Fortune" informează astfel că cifra de afaceri totală la cele mai mari 300 societăţi neamericane a sporit cu 18,8% în timp ce în cazul principalelor 500 societăţi americane creşterea a fost de 10,8%. Un fenomen similar se remarcă şi în domeniul bancar. Activele totale ale celor mai mari 50 bănci comerciale din afara S.U.A. au sporit cu 33% în 1972 (cel mai rapid au sporit activele japonezilor — cu 58%), iar activele celor mai mari 50 bănci americane — cu numai 19%.

În schimb, beneficiile au evoluat invers: + 14,5% în cazul firmelor industriale neamericane şi + 18,9% la cele americane.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

CREŞTEREA DATORIEI EXTERNE A ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DATE DIN DIVERSE SURSE scot în evidenţă creşterea continuă a datoriei externe a celor mai multe ţări în curs de dezvoltare. Astfel, potrivit agenţiei France Presse (12.IX) datoriile înregistrate pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare ale lumii au crescut de peste patru ori în cursul ultimilor 12 ani, „existînd perspectiva ca în curînd aceste ţări să plătească dobînzi şi rate anuale depăşind totalul ajutorului financiar ce le este acordat". La rîndul său, raportul anual 1973 al Băncii mondiale, recent apărut, permite constatarea că între 1967 şi 1971 datoria publică externă a 81 de ţări în curs de dezvoltare a sporit de la 48,4 miliarde la 79,2 miliarde dolari, adică cu 63,8% (la cursul de schimb al dolarului din decembrie 1971). Dacă se ţine seama de reajustările cursurilor de schimb survenite de atunci încoace, suma respectivă devine 81,7 miliarde dolari, respectiv o valoare nominală cu 3,1% mai mare. Graficul alăturat, reprodus după un buletin editat în august 1973 de B.I.R.D., prezintă situaţia comparativă a datoriei publice externe în 1970 faţă de 1965 pentru unele ţări conţinînd cu mai mult de două treimi în totalul amintit.

Căutînd să descifreze tendinţele viitoare ale fenomenului analizat, raportul anual al Băncii mondiale, citat anterior, semnalează că ponderea instituţiilor publice bilaterale şi multilaterale în cadrul creditelor externe a continuat să se diminueze, în vreme ce creşterea deja rapidă a împrumuturilor particulare s-a accelerat încă; acest fenomen va acţiona, alături de tendinţa generală de sporire a ratei dobînzilor, în direcţia creşterii serviciului datoriei externe şi a diminuării relative a fluxului net de resurse financiare către ţările în curs de dezvoltare, dat fiind că condiţiile în care se acordă împrumuturile particulare sînt în general mai puţin favorabile decît în cazul celor publice.

D. D.

Sursa: TRENDS IN DEVELOPING COUNTRIES, WORLD BANK GROUP— 1973.

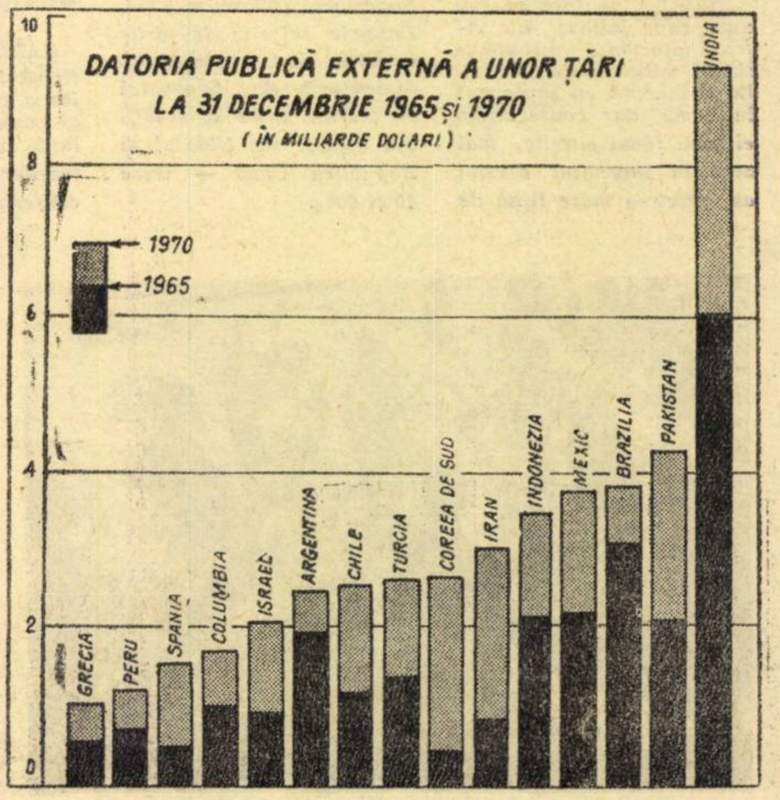

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 39 (526)
VINERI 28 SEPTEMBRIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

39

O MISIUNE ISTORICĂ STRĂLUCIT ÎNDEPLINITĂ

O ACȚIUNE politică de excepțională însemnătate, o strălucită solie a prieteniei, solidarității și colaborării internaționale, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în America Latină este salutată cu satisfacție de oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei care aprobă și elogiază rezultatele acestei misiuni istorice ce a prilejuit o puternică afirmare a politicii externe a României, elaborată de Congresul al X-lea și Conferința Națională, a ideilor socialismului, a voinței întregului popor român de largă conlucrare internațională în folosul păcii, progresului și fericirii tuturor popoarelor.

„Apreciem că rezultatele sînt deosebit de pozitive din toate punctele de vedere, — sublinia șeful statului român. **În urma acestei vizite în țările Americii Latine am pus bazele unei conlucrări trainice, îndelungate, am ajuns la concluzia comună de a adăuga la vechile tradiții ale relațiilor care leagă popoarele noastre. noile realități, la necesitatea întăririi solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială, pentru consolidarea independenței și suveranității, pentru o lume mai dreaptă, pentru prietenie și pace între toate popoarele lumii".**

Această importantă misiune de prietenie și colaborare s-a caracterizat printr-o intensă și prodigioasă activitate, prin ample și fertile contacte și convorbiri cu șefi de stat și de guverne, prin multiple întîlniri cu conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, cu exponenți de frunte ai celorlalte partide și forțe democratice din țările respective, cu reprezentanți ai cercurilor de afaceri și, în același timp, cu cercuri largi ale opiniei publice, cu muncitori, țărani, intelectuali, cu tineretul studios. Primirea plină de căldură de care s-au bucurat înalții oaspeți români în țările vizitate a exprimat elocvent sentimentele de stimă și prețuire reciprocă dintre poporul român și popoarele latino-americane, a constituit o mărturie convingătoare a simpatiei și prestigiului de care se bucură România socialistă pe toate meridianele globului, a respectului și înaltei considerații față de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, promotor ferm, neobosit, al idealurilor înaintate ale omenirii contemporane.

Activitatea rodnică, intensă, a conducătorului partidului și statului nostru pe planul relațiilor internaționale creează nu numai premise favorabile consolidării raporturilor de prietenie și înțelegere între popoare, statornicirii unui climat de pace și securitate în lume, ci deschide, în același timp, căi ample și trainice de dezvoltare a colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice, culturale, între România și numeroase țări ale lumii. Și în acest sens, vizita pe continentul latino-american s-a soldat cu rezultate excepționale. Declarațiile, tratatele, acordurile de cooperare economică, de colaborare științifică și tehnică, convențiile și protocoalele semnate au deschis perspective largi, fără precedent, extinderii și diversificării relațiilor economice ale României cu țările respective, au așezat aceste relații pe o bază trainică, îndelungată.

Exprimînd sentimentele și gîndurile întregului nostru popor, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., în Hotărîrea adoptată în legătură cu rezultatele acestei vizite, dă o înaltă apreciere activității rodnice, remarcabile, desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca sol al prieteniei și solidarității poporului român cu popoarele Americii Latine, își exprimă deosebita satisfacție pentru faptul că vizita a confirmat cu pregnanță aprecierea de care se bucură politica externă a României de extindere a colaborării cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu popoarele care luptă pentru dezvoltarea lor independentă, cu celelalte țări ale lumii, pe baza principiilor coexistenței pașnice, a respectării și promovării normelor internaționale fundamentale de drept și justiție — singurele capabile să asigure condițiile de pace și securitate necesare ascensiunii fiecărui popor pe drumul dezvoltării și progresului.

Medalie de aur la Tîrgul de toamnă Brno '73 : Sonda „F 320 3DH", produs al Uzinei „1 Mai" din Ploiești

ÎN ACEST NUMĂR :

● **Comerț exterior :**
PRIORITATE INSTALAȚIILOR COMPLEXE ÎN EXPORTUL DE MAȘINI ȘI UTILAJE

● **Ancheta V. E. :**
FUNCȚIUNEA DE PERSONAL VĂZUTĂ DIN CENTRALE și ÎNTREPRINDERI

● **Creștere economică :**
PROIECTAREA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

● **Date de prognoză :**
DEZVOLTAREA COMERȚULUI MONDIAL PÎNĂ ÎN 1980

● **În atenția celor ce studiază în cadrul învățămîntului de partid :**
— **Consultații**
1) Caracteristici ale evoluției României contemporane: DINAMISMUL CREȘTERII ECONOMICE, PROGRESUL RAPID AL ÎNTREGII VIEȚI SOCIALE
2) ÎNTREPRINDEREA — UNITATE DE BAZĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE.
— **Documentar**
PROTECȚIONISMUL ÎN STATELE UNITE ȘI ÎN PIAȚA COMUNĂ

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 39
din 28 septembrie 1973

3—4—5
— **Economie națională**
● **Plan-angajamente**
Imperativ permanent: Înnoirea, diversificarea și modernizarea producției, de ing. **Gh. Lupu**
● **Investiții**
Capacități de producție: Autoutilarea și multiplele ei efecte economice, reflectată în preocuparea centralelor, de ing. **Florian Mihalache**, ec. **Petre Cioclu**, C.S.P.
● **Cheltuieli materiale**
Perfecționarea proceselor tehnologice — utilizarea eficientă a resurselor materiale, de ec. **P. Drăgan**
6
— **Planificare**
Puncte de vedere privind accelerarea dezvoltării regionale, de **Marin Ceoponea**
9
— **Comerț exterior**
● În atenția centralelor industriale constructoare de mașini: Prioritate instalațiilor complexe în exportul de mașini și utilaje, de **O. Ionescu**
● Însemnări de la Tîrgul de toamnă de la Brno '73, de **Ioan Erhan**
10—11
— **Studii ● analize**
Resursele umane în noile structuri organizatorice ale întreprinderilor (III). Cum utilizăm specialiștii, de **Ovidiu Nicolescu, Alexandru Blaga**
12—13
— **Ancheta „V. E."**
Funcțiunea de personal văzută din centrale și întreprinderi, de **Ioan Bratu**
14—15
— **Conducere și organizare**
● Pe marginea concluziilor unui studiu efectuat în 20 de cooperative agricole de producție: Extinderea organizării științifice — o pledoarie bazată pe argumentul efectelor, de prof. univ. dr. **Sabin Nica-Sirbești**, lector univ. dr. **D. Tudorache**
● Cazuri în dezbatere: Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției, de **Corneliu Mogoș**
● Din presa țărilor socialiste
O metodă în plină afirmare: Analiza valorii, de **M. Melnic, N. Popov**
16
— **Creștere economică**
Proiectarea fondului național de dezvoltare economico-socială, de **Gh. Obreja, A. Cămară**
19
— **Știință și societate**
Dozaj și mediu
— Școli ● curente ● economiști: Modelul Kolm, de dr. **I. Nicolae-Vădeanu**
20
— **Date de prognoză**
Dezvoltarea comerțului mondial pînă în 1980, de **Napoleon Pop**
21—22—23
— **Economie mondială**
● Sesiunea F.M.I.: Coordonate ale reformei sistemului monetar internațional, de prof. dr. **C. Moisuc**
● Dosar „V. E". Propagarea influenței în țările O.C.D.E., de **I. Pădureanu**
● R. P. Chineză: Dezvoltarea impetuoasă a industriei grele, de **Ion Gălățeanu**
● Mediul ambiant și gîndirea economică (Interviul nostru cu prof. **J. F. Bergier**, secretar general al Asociației internaționale de istorie economică)
I—VIII
În atenția celor ce studiază în cadrul învățămîntului de partid
Consultații:
● Caracteristici definitorii ale evoluției României contemporane: Dinamismul creșterii economice, progresul rapid al întregii vieți sociale, de **Vasile Dumitrescu**
● Întreprinderea — unitate de bază a economiei naționale. Rolul și locul organizației de partid în viața întreprinderii, de prof. univ. dr. **Ion Zahiu**.
Documentar:
Protecționismul în Statele Unite și în Piața Comună, de **Ștefan Vela**

ÎN SUPLIMENT:
— Proprietatea industrială — obiect al exportului invizibil (I), de dr. **Al. Deteșan**, drd. **Gh. Țigăeru**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Contractele – înainte de începerea perioadei de plan!

ÎN CADRUL centralei noastre, pînă la ora actuală nu s-a emis nici o comandă privind anul 1974 și, implicit, nu s-au încheiat contracte cu furnizorii principali pentru materia primă de bază necesară fabricației de rulmenți, cuzineți și organe de asamblare, oțel de rulmenți, alte oțeluri și bandă laminată la cald, precum și tablă și bandă laminată la rece. Nu s-au primit pînă acum repartiții sau extrase de balanță de la organele tutelare (M.I.C.M.G. și M.I.M.).

Nu știu în ce stadiu se găsește stabilirea normativelor; dar se conturează situația că nici pentru anul 1974 contractele să nu se încheie înainte de începerea perioadei de plan. Nu se va asigura astfel realizarea sarcinilor de plan în bune condiții, furnizorii refuzînd (sau neputînd), ca și în anii precedenți, să livreze materiile prime și materialele la termenele cerute de beneficiari.

Este necesară accelerarea stabilirii normativelor, emiterea repartițiilor și extraselor de balanță, pentru a se putea porni de îndată la contractarea materiilor prime.

ec. **Fl BOȘOTEANU**
Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare — Brașov

Sugestii privind o anchetă „V. E."

CA SPECIALIST care lucrez în domeniul agriculturii cooperatiste, am urmărit cu mult interes ancheta inițiată pe linia evidențierii resurselor de dezvoltare care stau la îndemîna unităților cooperatiste. Apreciez ca un fapt pozitiv preocuparea autorilor în orientarea pe care o dau cu privire la nivelul acumulărilor, la utilizarea eficientă a surselor proprii și atrase, pentru dezvoltarea acelor sectoare de activitate care garantează obținerea de importante venituri bănești pentru cooperativele agricole.

Propun ca după epuizarea anchetei, să se afecteze spațiul necesar opiniilor specialiștilor cu privire la aspectele prezentate de autori. De asemenea, consider că este firesc ca, după analiza resurselor materiale, să se procedeze tot prin intermediul unei anchete în rîndul cooperativelor agricole la evidențierea utilizării resurselor de forță de muncă, precum și a implicațiilor folosirii acesteia asupra productivității muncii, a prețului de cost pe unitate de produs și a altor indicatori economici, în condițiile extinderii și generalizării sistemului de retribuire a muncii în acord global.

ec. **Gheorghe DINCA**
Direcția generală pentru agricultură Ialomița

N.R. Așteptăm opiniile specialiștilor.

Canal Dunărea — Marea Neagră pe vremea lui Traian

STABILIREA unei legături directe între Dunăre și Constanța a preocupat mai multe generații, încă de pe vremea lui Traian, care a construit un canal între Rașova (Cernavodă) și Kostendje (Constanța), iar în prima parte a secolului trecut în repetate rînduri, s-a readus în actualitate „ideea destupării vechiului canal al lui Traian".

În acest sens, reproducem spicuiri din presa vremii:

S-a preconizat „să se deschidă canalul lui Traian, numit de la Rașova la Kostendje care acum e plin cu nisip", și în care scop „s-a întocmit planul de lucru în comun de Poartă și o altă putere" — știre inserată de „Gazeta Transilvaniei", I (1838), pag. 66. Același ziar, în pag. 54, suplimentul 13 (1839) a reluat problema „destupării vechiului canal al lui Traian", arătînd că șansele de a se înfăptui această idee sînt minime și de aceea s-a elaborat un nou proiect „de a trage adică o linie de drum de fier de la Rașova la Kostendje, la Marea Neagră, unde se începe canalul lui Traian (în ținutul unde fusese Ovidiu exilat)". În pag. 290 „Cantor de Avis" II (1838—1839) precizează că „lucrările de construire a căii ferate de la Cernavodă la Constanța vor începe în cursul anului 1839", însă „Curierul românesc" era de părere că „acest proiect se va putea realiza abia peste cîțiva ani și numai cu aprobarea Porții". Același ziar, într-unul din numerele viitoare (pag. 244—245), a dezbătut problema unirii Rinului cu Dunărea, în care sens „o soțietate din Paris va executa o serie de lucrări pentru ameliorarea cursului superior al Dunării, în care scop se vor uni apele Rinului cu ale Dunării, încît, prin mijlocul Europei se va putea amenaja o cale de navigație, care va lega Londra de Constantinopol fără ocolul prin Marea Mediterană" și conchidea că „pacea în zioa de astăzi dă pas neamurilor să săvîrșească cîteva lucruri care folosesc mai mult spre creșterea împărățiilor, decît veacuri întregi la biruințe".

Deși construcția unei linii ferate între Cernavodă și Constanța avea sorți de izbîndă, nu s-a renunțat la planul inițial al canalului lui Traian. Totuși, linia ferată s-a realizat mai înainte.

În 1840, „Dacia literară", pag. 306, a anunțat posibilitatea ca „peste puțin se va călători pe calea de la Cernavoda la Custendțe", precizînd că știrea aparține „Societății de plutire cu aburi pe Dunăre".

O corespondență din Brăila publicată de ziarul „Gazeta Transilvaniei", VIII (1844) datată la 5 octombrie 1844, despre vizita colonelului von Birago, aflat în drum spre București, în legătură cu „proiectul unui canal Cernavoda la Kostenge".

Deziderattul lansat în urmă cu aproape un secol și jumătate, așa cum dovedesc publicațiile timpului se va înfăptui în zilele noastre, potrivit hotărîrii Partidului Comunist Român privind „reluarea lucrărilor pentru sistemul de navigație Dunăre — Marea Neagră și amplasamentul noului port maritim".

C. ILIE
București

Mărunțișuri?

ÎNTR-O VREME cînd se constată preocupări tot mai intense pentru diversificarea bunurilor de consum, cînd dotările pentru confort sporesc, provoacă surprindere faptul că pe piață, odată cu apariția produselor noi, nu se desfac și piesele de schimb necesare. Nu este vorba numai de neglijența unităților comerciale din diverse cartiere sau localități, ci, cred eu și de unele carențe în planificarea necesarului și producției pieselor de schimb pentru bunurile de uz casnic.

Printre cele mai concludente exemple menționez garniturile de tot felul la instalațiile sanitare, unde multe sortimente nu se găsesc pe piață de ani de zile sau poate că nu au existat niciodată (de exemplu garniturile inelare de la schimbătorul apei la dușuri, pe care le-am căutat la magazine din diverse localități, sau unele garnituri inelare de la robinetele de apă etc. Lipsesc cu desăvîrșire din comerț cuiele scurte pentru placheuri, precum și numeroase mărimi de placheuri pentru încălțăminte. Lipsesc cheile brute pentru unele tipuri de yale sau cele pentru uși. Lipsesc cablurile electrice cu trei fire pentru cordoane de alimentare la aparatele cu împămîntare sau cele care se găsesc sînt prea groase, fiind inutilizabile..

Toate aceste lipsuri creează necazuri consumatorilor...

Aș mai menționa și aprovizionarea defectuoasă cu bioxid de carbon pentru autosifoane. Capsulele, de multe ori, lipsesc de pe piață, chiar și în Brașov, unde ne aflăm mai aproape de locul de producție. De asemenea, desfacerea lor este prea concentrată, în numai 2—3 unități, ceea ce este foarte puțin pentru acest mare oraș. Consider că acesta este și unul din motivele pentru care nu se prea mai vînd autosifoanele.

Fără a avea pretenția că am epuizat lista reperelor de piese de schimb care lipsesc din comerț, consider că prin exemplele date am reușit să argumentez necesitatea unor măsuri pentru remedierea situației.

Gh. CONE
Brașov

De ce „îngheață" extinderea metodei frigului în tehnică

LA ÎNTREPRINDEREA de utilaj greu „Progresul" se folosește cu succes un procedeu tehnologic care permite montarea pieselor cu ajustaj strîns (presare) datorită... frigului. Instalația funcționează pe bază de alcool și zăpadă carbonică. Supuse temperaturilor de pînă la minus 40 grade Celsius, diametrul pieselor de montat scad îndeajuns pentru a fi ușor introduse în locase cu minimum de efort.

Iată însă că acest procedeu foarte comod și eficient, folosit inițial doar pentru cîteva tipuri de bucși, nu a fost extins la alte piese cum ar fi: coloane de ghidare, axe, știfturi cilindrice etc. El își poate găsi aplicarea la zeci de piese întîlnite la montaj în perimetrul întreprinderii „Progresul", începînd de la secțiile auxiliare, întreținere și reparații, terminînd cu banda de montaj unicate și serie. Dar să nu ne oprim aici. Ideea folosirii frigului în tehnica construcțiilor de mașini poate cunoaște succese remarcabile și se poate extinde și asupra altor categorii de materiale, bronzul și alama. Din aceste materiale se fabrică la ora actuală numeroase piese, în special bucși, lagăre, care la montajul prin presare suferă deformări ce duc la remanieri și o slabă calitate a produselor. Procedeul se poate utiliza și de alte întreprinderi cu profil asemănător, fiind foarte eficient.

Virgil GHEORGHIȚĂ
Brăila

CURIER

● Derogare

MARCEL DRĂGULESCU, Deva — Menținerea în funcția de șef de birou, prin efectul aplicării H.C.M. nr. 914/1968, cînd s-au schimbat la unele funcții condițiile de studii, nu echivalează cu o aprobare de derogare (după anul 1960 nu s-au mai dat). După desființarea funcției de șef birou puteați fi trecut într-o funcție de execuție, de economist principal, numai dacă în anul 1960 vi s-a aprobat — nominal — derogarea de la condițiile de studii și dacă, între timp nu s-a retras.

☆

NICOLAE ROMAN, Timișoara. — Potrivit prevederilor art 68 din Legea nr. 12/1971, personalul încadrat în unitățile socialiste de stat înainte de apariția acestei legi, care nu îndeplinește condițiile de studii sau vechime prevăzute în lege, poate ocupa, în continuare, aceleași categorii, respectiv funcții sau altele echivalente, dacă își îndeplinește, în mod corespunzător, sarcinile ce îi revin. Această reglementare se aplică și în cazul cînd se trece la alte unități, în aceleași funcții sau echivalente, dacă își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă, potrivit prevederilor art. 10 din Legea nr. 1/1970. În consecință, în cazul în care la încadrarea dv. ca economist principal, ați beneficiat de aprobarea de derogare dată în condițiile prevăzute de Hotărîrea nr. 1053/1960 și această derogare n-a fost retrasă de același organ care a aprobat-o, puteți ocupa această funcție și în viitor, la unitatea unde urmează să fiți transferat.

● Vechime

CONSTANTIN IONICA, Cîmpulung — Perioada în care ați ocupat funcții economice medii se poate lua în considerare, în proporție de pînă la 50%, ca vechime în funcții economice pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare, așa cum se prevede în art. 41 din Legea nr. 12/1971. Întrucît din scrisoarea dv. rezultă că din anul 1966, după ce ați absolvit școala medie, ați fost încadrat în funcții economice, nu îndepliniți condiția de vechime în funcții superioare, de minimum 8 ani pentru promovarea în funcția de economist principal. Perioada cît ați lucrat în funcțiile de casier, vînzător și gestionar de raion, nu se include în vechimea în funcții economice.

● **GRIGORE TEODORESCU, Baia Mare** — La absolvirea, cu examen de diplomă a învățămîntului superior economic, curs seral sau fără frecvență, salariatul are dreptul să fie încadrat în funcția de economist, la o gradație care să-i asigure salariul tarifar avut la funcția ocupată pînă la absolvire sau o clasă de salarizare în plus. (pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968).

● Salarizare

LUCREȚIA PĂTRAȘCU, Tg. Jiu — La promovarea dv. prin examen sau concurs — în funcția de șef birou, cu respectarea condițiilor prevăzute de Legea nr. 12/1971 și în Indicatorul specific de studii și vechime ce se aplică în unitatea unde lucrați, trebuia să fiți încadrată — la 1 februarie 1973 — la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru această funcție. Limitarea majorării salariului cu 1—2 clase de salarizare, în cazul promovării într-o funcție de conducere, se referă exclusiv la situațiile cînd, acordîndu-se această majorare, se depășește nivelul de bază prevăzut la salariul cuvenit. Atunci cînd, în urma reorganizării unității, ați fost reîncadrată în funcția de contabil principal, era posibil să vi se acorde un număr de gradații astfel ca salariul să fie apropiat sau cel mult egal cu cel prevăzut la nivelul de bază al funcției de șef de birou. Conducerea unității n-ar fi avut însă obligația de a vă încadra la acest salariu, ci numai posibilitatea s-o facă.

● Gradații

PETRICĂ CADÎR, Brăila. — În articolul „Acordarea gradațiilor" publicat în suplimentul revistei noastre (nr. 30) este prezentată soluția adoptată de Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, în problema care vă interesează. Deoarece vă referiți la răspunsul publicat în „Viața economică", nr. 23 din 18 septembrie 1972, vă precizăm că atunci cînd salariatul este trecut, în interesul serviciului, într-o funcție la care se aplică nivele de salarizare mai mici și cînd — pentru a i se păstra salariul tarifar avut — conducerea unității îi acordă un număr de gradații în plus, vechimea minim necesară pentru trecerea într-o gradație superioară se socotește de la data cînd a fost încadrat inițial la salariul tarifar avut și nu de la data cînd i s-au acordat gradațiile în plus.

● **GHEORGHE ARDELEAN, Ineu.** — În situația arătată se aplică prevederile pct. 28 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, salariul tarifar urmînd să fie redus cu două clase de salarizare față de cel prevăzut pentru personalul cu studii superioare.

● **N. VASILICA, Slatina** —. Dacă așa cum arătați nu există nici legături nemijlocite sau de subordonare cu soțul dv., nu există nici o prevedere legală care să interzică menținerea la locul de muncă pe care-l ocupați.

● **ION MUNTEAN, Constanța** — Ministerul de resort ne-a comunicat că atît încadrarea cît și reținerile efectuate sînt legale.

● **ION PÎSLARU, Drencova, București** — Întrucît salariile prevăzute pentru funcția de magazioner și casier sînt mai mari decît cel pentru postul de portar în care sînteți încadrat, în timp ce continuați să îndepliniți, în fapt, atribuția de casier și aceea de magazioner, sînteți îndreptățit să solicitați încadrarea în funcția de magazioner sau casier (care are aceleași clase de salarizare). Pentru ocuparea integrală a timpului de lucru, să îndepliniți și atribuția de portar.

economie națională

ACTUALITATEA ● Un front larg al **bătăliei pentru eficiență** în întrecerea vizînd **realizarea cincinalului înainte de termen** ● Acțiuni ample și eficace pentru asigurarea **calității** și ridicarea nivelului **performanțelor tehnico-economice** ale produselor. În acest număr, activitatea din întreprinderile industriale ale județului Dolj privind **înnoirea, diversificarea și modernizarea producției,** analizată prin prisma **preocupărilor și atribuțiilor Consiliului județean de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale** ● **Autoutilarea** — un proces cu vaste și profunde implicații economice — constituie una din **preocupările prioritare ale centralelor industriale** ● Diminuarea **cheltuielilor materiale,** sarcină de permanentă actualitate : perfecționarea proceselor tehnologice — premisă și condiție a **utilizării eficiente a resurselor materiale.**

PLAN-ANGAJAMENTE

Imperativ permanent:

ÎNNOIREA, DIVERSIFICAREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

PREOCUPAREA constantă a colectivelor de muncă din întreprinderile județului Dolj, pentru modernizarea produselor și îmbunătățirea calității, s-a soldat cu unele realizări deosebite : în 1972, au fost asimilate 577 produse noi. cu 418 mai mult decît în primul an al cincinalului actual, iar în trim. I. din 1973 un număr de 37, echivalent cu planul din această perioadă. Creșterea ponderii produselor noi în totalul producției fabricate în actualul cincinal la unele întreprinderi din județul nostru apare elocvent din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

	1971	1972	1973 (plan)
Întrep. „Electroputere"	15.6	24,5	45,7
Întrep. de mașini agricole	26.7	38.9	62,9
Întrep. de prefabricate	35.9	46.9	75,0
Fabrica de confecții	55,3	72,0	86,2
Combinatul chimic	43.8	[illegible]	53,0

● Produse noi cu performanțe ridicate

ACȚIUNI MULTIPLE cu bune rezultate pe linia înnoirii și diversificării producției s-au desfășurat la Întreprinderea „Electroputere". De altfel, colectivul de aci s-a angajat ca întregul program stabilit pe linia asimilării de produse noi din acest cincinal să-l realizeze în numai patru ani. **Pentru 1973 a fost prevăzut ca ponderea produselor noi și reproiectate să reprezinte peste 50% din volumul producției, față de 31,8% cît se prevede în cincinal.**

Desfășurînd activitatea pe baza unui program care ține seama de cerințele în perspectivă, specialiștii Combinatului chimic-Craiova au reproiectat și pus în fabricația de serie noi tipuri de îngrășăminte organo-minerale, cristaline, care aduc un mai mare aport la sporirea producției de cereale, legume și fructe. Preocupări pe linia înnoirii produselor au existat și în unitățile industriei de confecții. alimentare, cooperației meșteșugărești, care au reușit să-și îmbunătățească nomenclatorul de produse, multe din ele fiind solicitate la export.

Alături de activitatea de asimilare a unor produse noi s-au depus eforturi și pentru modernizarea produselor și tehnologiilor existente. În 1972 s-au modernizat 72 produse și tehnologii, mai mult cu 21 decît în primul an al cincinalului, iar în trim. I a.c., 22 produse și tehnologii. Anul trecut, **ca urmare a asimilării de produse noi s-au economisit pe total județ fonduri de peste 12 mil. lei valută, iar prin reproiectarea și modernizarea produselor și tehnologiilor, economiile antecalculate la prețul de cost s-au ridicat la peste 1,3 milioane lei.**

● Succese ale calității

UN IMPULS puternic a cunoscut și preocuparea pentru **menținerea și ridicarea calității produselor.** Organele și organizațiile de partid, conducerile întreprinderilor au inițiat studii și analize pentru găsirea unor forme și metode noi de control al calității pe întreaga filieră a proceselor de producție. Au fost extinse în majoritatea întreprinderilor metodele autocontrolului, sistemul evidențierii defectelor în „jurnalul calității", acțiune ce permite conducerilor întreprinderilor să urmărească operativ dereglările ce au loc în procesul tehnologic și să ia cele mai corepunzătoare decizii. Aceste acțiuni coroborate cu creșterea spiritului de exigență și răspundere a muncitorilor pentru lucrul efectuat, au avut o înrîurire pozitivă în ridicarea nivelului calitativ al produselor, diminuarea serioasă a respingerilor de produse de către beneficiari. Întreprinderea mecanică de material rulant, întreprinderea de reparații auto, Fabrica de confecții, Întreprinderea de transformatoare Filiași etc. se numără printre unitățile care au obținut, datorită căilor amintite, rezultate remarcabile pe linia îmbunătățirii calității produselor și a activității prestate.

● Produse vechi cu implicații noi

DIN ANALIZA EFECTUATA de Consiliul județean de controlul muncitoresc în legatură cu preocupările întreprinderilor din raza județului Dolj pentru înfăptuirea programelor de asimilare, diversificare și îmbunătățire a calității produselor a rezultat, pe lîngă aspectele pozitive arătate, și serioase deficiențe, multe dintre ele afectînd rezultatele economice. **Există încă în economia județului unități care, datorită faptului că nu s-au preocupat în mod permanent de înnoirea și diversificarea producției, realizează încă produse învechite, uzate din punct de vedere fizic și moral.** Întreprinderile de industrie locală au încă în nomenclatorul de fabricație curentă sortimente ca : mașini de gătit, cazane de baie și altele care au fost asimilate cu peste 10 ani în urmă ; Întreprinderea „7 Noiembrie" încă nu a reușit să înlocuiască unele mașini și agregate cu gabarite și greutăți mari, cu parametri tehnico-funcționali reduși și cu solicitări minime din partea agriculturii. La Fabrica de aparataj, în cadrul Întreprinderii „Electroputere", unele întrerupătoare, celule prefabricate cu întrerupătoare, precum și unele transformatoare de tensiune sînt, de asemenea. depășite din punct de vedere tehnic și se cer de urgență înlocuite, pentru a satisface mai bine atît sistemul energetic național, cît și solicitările destul de diversificate la export. Implicațiile menținerii în fabricație a produselor vechi se manifestă sub forma severă a unor multiple și noi implicații pentru unitățile care le produc, dar și pentru beneficiarii acestora.

● Întîrzieri și cauze... neomologate

ÎN UNELE CAZURI, noile produse realizate au apărut pe piață cu mari întîrzieri sau deloc, ca urmare a lipsei de receptivitate a unităților comerciale care au tărăgănat omologarea lor și avizarea introducerii în rețeaua comercială. De asemenea, în prea mică măsură s-a sondat opinia masei de cumpărători — unitățile comerciale nu au organizat forme de prezentare a produselor noi și nu au acționat pentru crearea unei opinii favorabile desfacerii noului produs. Așa s-au petrecut lucrurile cu unele sortimente de panificație și preparate de carne pentru care s-au depus documentații la Direcția comercială și apoi la I.C.R.A. încă din august 1972 — ianuarie 1973 fără ca pînă în prezent să adopte o soluție.

Totodată, au fost lansate în fabricație produse neomologate sau insuficient încercate, cu tehnologii incomplete, cu parametri tehnici sub nivelul celor fabricate de alte unități din țară sau de peste hotare, nu s-a organizat în mod corespunzător urmărirea comportării la beneficiari a produselor realizate, înregistrîndu-se importante creșteri ale cheltuielilor de producție datorită rebuturilor, declasărilor, remanierilor și lipsei de fiabilitate.

Neajunsurile înregistrate în marea majoritatea cazurilor au fost determinate de **lipsurile din domeniul organizării activității de concepție, proiectare, execuție a prototipurilor și omologarea acestora.** La „Electroputere", de exemplu, prin proiectare nu se rezolvă corespunzător unele soluții tehnice, din care cauză se întîrzie asimilarea și lansarea în fabricație de serie. Așa stau lucrurile cu unele produse la care soluțiile tehnologice adoptate nu au condus la realizarea în termen a acestor produse, ceea ce a făcut ca livrarea lor să întîrzie cu peste un an.

De asemenea, la Întreprinderea „7 Noiembrie" Craiova unde în general se realizează mașini pe bază de proiecte primite de la institutul de specialitate, nu s-a făcut o verificare corespunzătoare a părții de construcții, din care cauză la un tip de semănătoare în perioada de exploatare au apărut defecțiuni care au impus modificări de repere, ceea ce a avut consecințe negative asupra costurilor de producție și realizării sarcinilor de plan ale beneficiarilor.

Aceasta ilustrează **importanța organizării mai judicioase a activității de încercare și testare a produselor în condiții de severitate maximă, astfel ca încă înainte de fabricația de serie, să fie depistate și înlăturate deficiențele, creîndu-se disponibilități de mărire a fiabilității produsului** De asemenea, se impune ca la elaborarea documentației de proiectare să fie folosite în mai mare măsură cataloagele și cărțile tehnice ale produselor similare din alte țări, cunoscut fiind faptul că unitățile dispun de un bogat material de informare tehnică. Condițiile insuficieinte la unele unități pentru verificarea unor parametri specifici ai materiilor prime permit pătrunderea în procesul de producție a unor componente grave. Astfel, Combinatul chimic — Craiova datorită faptului că nu testează sacii din polietilenă aprovizionați conform normelor tehnice existente, a întîmpinat și întîmpină mari dificultăți în derularea producției, cantități mari de uree și nitrocolar neputînd fi livrate la export, ca urmare a ruperii sacilor în timpul transportului.

Pentru prevenirea în viitor a unor situații de acest gen apare necesară **activizarea comisiilor de recepție, folosirea în mod intensiv a laboratoarelor și dotărilor tehnice existente, crearea unor condiții tehnico-materiale pentru controlul, conform normelor, al întregii game de aprovizionat.** Se impune totodată cu necesitate revizuirea stării tehnice a utilajelor și instalațiilor, respectarea cu strictețe a graficelor de întreținere și reparații, cunoscut fiind numeroasele abateri de la calitate provocate de utilaje necorespunzătoare ca și costul ridicat al proastei funcționări.

O mare atenție se cere pentru elaborarea studiilor de marketing, pentru orientarea producției spre acele sortimente și cerințe care au desfacerea asigurată, de moment și în perspectivă, pe piața internă și externă. Se cere totodată o bună organizare în domeniul controlului de calitate, exercitarea acestuia de către cadre specializate, cu un înalt simț de exigență și responsabilitate.

Sub îndrumarea organizațiilor de partid, comisiile pentru calitatea producției vor trebui să sprijine nemijlocit comitetele oamenilor muncii în organizarea și desfășurarea unor acțiuni ample și eficace pentru asigurarea calității și ridicarea nivelului performanțelor tehnico-economice ale produselor, de aceasta depinzînd în mare măsură satisfacerea necesităților tot mai complexe și variate ale economiei naționale, sporirea competitivității pe piețele externe și creșterea continuă a nivelului de trai.

ing. GH. LUPU
Consiliul Controlului Muncitoresc al Actitvității Economice și Sociale — Dolj

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

● Pe șantierele de construcții

PE ȘANTIERELE ȚĂRII se desfășoară în continuare ample acțiuni pentru recuperarea întîzierilor și realizarea ritmică a sarcinilor în vederea îndeplinirii integrale a planului de investiții pe 1973.

În timp ce constructorii și montorii centralei din Brăila se pregătesc pentru punerea în exploatare a primului turboagregat de 150 MW, în cadrul centralei electrice de termoficare din zona industrială a orașului se instalează un nou grup de 150 MW. Cu bune rezultate se lucrează și pe șantierele centralelor electrice de termoficare București-vest și București-sud, unde prin măsurile luate au fost create condiții pentru recuperarea restanțelor și desfășurarea ritmică a lucrărilor. De asemenea, constructorii de pe șantierul centralei Borzești II au recuperat, în mare măsură, restanțele, pregătindu-se să termine lucrările pentru închiderea clădirii principale. În ritm susținut se lucrează și pe traseele viitoarelor linii de distribuire a energiei electrice. Recent a fost pusă în funcțiune, cu 40 de zile mai devreme, linia electrică de 220 kV Brazi-Tîrgoviște, al cărei principal beneficiar va fi uzina de oțeluri aliate. Eforturi susținute se depun, de asemenea, pentru terminarea liniei cu dublu circuit, de aceeași tensiune, Borzești-Iași.

Colectivul grupului de șantiere Drobeta-Turnu Severin al întreprinderii hidroenergetice București a realizat în perioada care a trecut de la începutul anului un volum suplimentar de lucrări evaluat la circa 8 milioane de lei. Nivelul planificat de creștere a productivității muncii a fost depășit cu 11%. Muncitorii, inginerii și tehnicienii de aici și-au exprimat hotărîrea de a obține în septembrie un volum de producție, cu 12,6% superior mediei din primele opt luni ale anului.

● În unități industriale

PREOCUPĂRILE pentru realizarea înainte de termen a prevederilor anului 1973 se îmbină strîns cu acțiunile menite să asigure o eficiență superioară muncii în toate ramurile producției materiale.

„În fiecare trimestru să lucrăm cel puțin o zi cu materiale economisite". În cadrul acestei acțiuni, colectivul întreprinderii de utilaj chimic din Găești a economisit pînă acum peste 200 de tone laminate feroase, mai mult de 210 tone bare de aluminiu, aproape 80 tone de oțel lichid, peste 2.240.000 kWh energie electrică, aproape 8.000 de litri benzină. Aceste economii au fost obținute prin aplicarea în practică a unor măsuri cum sînt croirea combinată și reproiectarea unor utilaje din cadrul secției forjă, extinderea debitării centralizate, reducerea rebuturilor și altele.

Prin reducerea normelor de consum, reproiectarea ansamblelor metalice, utilizarea în mai mare măsură a înlocuitorilor, în speță a maselor plastice, întreprinderea „Electromagnetica" din Capitală a economisit, de la începutul anului și pînă acum 80 tone de metal. Manifestînd o preocupare similară pentru utilizarea chibzuită a energiei și combustibilului, colectivul său a economisit, în aceeași perioadă o cantitate de energie electrică ce i-ar putea asigura funcționarea neîntreruptă, timp de o lună ; combustibilul economisit ar putea satisface cerințele pe timp de 54 de zile.

● La capacitatea proiectată — cu 8 luni înainte de termen

Prima baterie din cadrul Uzinei cocsochimice de pe platforma Combinatului siderurgic de la Galați, pusă în funcțiune anul acesta, a atins capacitatea de producție proiectată cu opt luni înainte de termen. De asemenea, cea de-a doua baterie de cocsificare, pusă recent în funcțiune, a atins 80% din capacitatea nominală proiectată.

● Fabrica de sticlă din Suceava

A intrat în producție cea de-a doua linie tehnologică la noua fabrică de sticlă din Suceava, echipată cu mașini semiautomate. Nu peste mult timp, aici se va produce și sticlărie de menaj. Noua fabrică suceveană utilizează ca materie primă, după o tehnologie modernă, cioburile de sticlă și nisipul de carieră, permițînd astfel valorificarea superioară a resurselor existente pe plan local.

● Extinderea portului Constanța

În zona portului maritim Constanța, în apropierea vechiului far, au început lucrările de dragare și executare a unui pat de piatră pe fundul mării pentru cheiurile navelor de pasageri și ale navelor tehnice. Prevăzut să intre în exploatare pînă la sfîrșitul acestui an, cheiul destinat navelor de pasageri, va avea o lungime de 132 metri și o adîncime de 13,5 metri, permițînd acostarea vaselor de mare capacitate. Cheiul pentru navele tehnice se construiește de-a lungul digului de larg al portului și va măsura în final circa 300 metri. Planul de execuție prevede dotarea lui cu instalații speciale pentru acostarea remorcherelor maritime, drăgilor, șalandelor și altor tipuri de nave tehnice.

● Săvinești — Melana II

O nouă capacitate de producție a intrat în funcțiune pe platforma chimică Săvinești. Este vorba de secția Melana-II, care va determina o dublare a producției de melană a combinatului de fibre sintetice de aici.

OBIECTIVE NOI

● Mărirea capacității salinei Cacica

Prin punerea în funcțiune a încă șapte evaporatoare și a două linii de uscare, realizate prin autodotare, capacitatea salinei Cacica, din județul Suceava, a înregistrat o creștere de 2,6 ori.

● Fabrică de produse lactate la Găești

La Găești a intrat în probe tehnologice fabrica de produse lactate. Această nouă unitate economică va dubla potențialul de prelucrare a laptelui existent în județul Dîmbovița.

● Fabrica de mase plastice din Oradea

Fabrica de mase plastice „Viitorul" din Oradea și-a triplat potențialul productiv prin intrarea în funcțiune a unor noi capacități. Noile secții asigură totodată diversificarea articolelor din mase plastice injectate și a rafiei sintetice și introducerea în producție a benzilor de balotat, care înlocuiesc benzile de metal utilizate în industria ambalajelor.

● Încheind lucrările proiectate pentru prima etapă, constructorii de pe șantierul noului port industrial de la Tulcea au trecut la realizarea altor obiective: cheiul maritim, platformele de stocaj și podurile rutiere de legătură între uscat și danele maritime. Ei au început, de asemenea, betonarea primelor coloane de mari dimensiuni plantate în albia Dunării pentru a susține platforma viitorului cheu, la care urmează să acosteze nave maritime de mare tonaj.

● La Uzina textilă Timișoara, a început să producă filatura de vigonie, care prin mașinile și utilajele sale de înaltă tehnicitate, asigură o producție-marfă de peste 1 000 de tone fire pe an.

CHELTUIELI MATERIALE

Perfecționarea proceselor tehnologice — UTILIZAREA EFICIENTĂ a resurselor materiale

ÎN ÎNTRECEREA pentru realizarea cincinalului înainte de termen, bătălia pentru eficiență se desfășoară pe un front larg. În acest context, un factor de primă mărime, cu influențe favorabile asupra reducerii prețului de cost îl reprezintă folosirea chibzuită a energiei electrice și a combustibililor de orice fel, „hrana" cotidiană a întregii industrii.

Acționînd cu răspunderea de adevărați gospodari, străduindu-se să înlăture consumurile exagerate, nemotivate de cerințele reale ale producției, numeroase colective de muncă din diferite sectoare ale economiei naționale au obținut rezultate însemnate în acțiunea de economisire a energiei electrice și a combustibililor. Cîteva exemple sînt concludente: **pe primul semestru a.c., oțelarii hunedoreni au economisit 9 850 tone combustibil convențional la șarjele obținute în cuptoarele Martin. Și lucrătorii din industria hîrtiei și cartoanelor au reușit, în urma programelor de măsuri adoptate, să se situeze în aceeași perioadă sub nivelele de consum planificate cu peste 1.000 MWh. energie electrică.**

● Supape deschise

REZULTATELE bune semnalate, precum și cele înregistrate la multe alte locuri de muncă, nu sînt însă peste tot — așa cum ar fi necesar — o caracteristică a procesului de producție (vezi tabelul nr. 1).

Așa cum rezultă din situația prezentată în tabelul nr. 1, depășiri importante ale normelor de consum planificate s-au înregistrat, în special la produse aparținînd de Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice și de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. Nerespectarea în aceste cazuri a nivelelor de consum prevăzute are numeroase implicații nefavorabile asupra eficienței activității desfășurate nu numai în unitățile economice producătoare, dar și asupra altor sectoare productive. Care sînt cauzele acestor consumuri ridicate? Care sînt „supapele deschise" prin care se scurge ineficient energia?

Din analizele întreprinse reiese că **frecventele întreruperi accidentale survenite la instalațiile tehnologice sau energetice** (cu precădere la cele chimice) au o importantă influență negativă asupra desfășurării în bune condițiuni a procesului tehnologic. Acestea determină o scădere considerabilă a randamentelor termice și implicit consumuri suplimentare de combustibil. În situația prezentată se află numeroase instalații și agregate de la combinatele chimice din Craiova și Turnu Măgurele, iar în industria metalurgică Întreprinderea Oțelul roșu și Combinatul Siderurgic — Reșița. Dese opriri și porniri — operațiuni care necesită un consum sporit de combustibil — au survenit de asemenea la CTE Rovinari cauzate, la rîndul lor, de o serie de defecțiuni tehnologice ale utilajelor. Situația semnalată determină nu numai o mărire a prețului de cost la produsele în cauză; datorită consumurilor ridicate, sînt private de energia electrică și combustibilul într-adevăr necesar alte sectoare de activitate.

La aceste aspecte se adaugă și **întreținerea necorespunzătoare a unor izolații de la rețelele termice.** În acest fel, pe lîngă pierderile mari de energie care se înregistrează la transportul fluidelor tehnologice, se irosesc suplimentar tone întregi de combustibil pentru recuperarea lor. Astfel de exemple se regăsesc în cadrul unor întreprinderi din cadrul MICh, MEE, MMPG și MAIAA. Nu este de neglijat nici faptul că **mai sînt încă în exploatare unele utilaje și aparate cu grad ridicat de uzură,** care din această cauză înregistrează cu regularitate depășiri substanțiale față de normele de consum planificate. Poate fi astfel semnalată menținerea în exploatare a unor **cazane cu randamente scăzute,** precum și folosirea unor **arzătoare necorespunzătoare,** în industria metalurgică, a construcțiilor de mașini grele, precum și în sectorul economiei forestiere și al materialelor de construcții.

Prelungirea în mod nejustificat a proceselor de fabricație și implicit consu-

Tabelul nr. 1

Depășirea unor norme de consum în semestrul I 1973

Consumuri pe categorii de produse	Combustibil convențional (tone)	Energie electrică (MWh)
Cărbune extras	—	26.149
Laminate finite, semifabricate, țevi laminate și benzi laminate la rece	13.770	—
Minereu feros aglomerat	—	12.280
Fontă brută de primă fuziune	—	5.230
Oțel electric	—	2.446
Amoniac anhidru (consum total) exclusiv Combinatul de îngrășăminte azotoase Slobozia	37.270	—
Acid azotic	—	12.236
Carbid	—	20.782
Vată minerală	3.149	—
Cărămizi, țigle, coame și olane	—	3.088

muri sporite de energie electrică și termică, au fost determinate și **de unele abateri față de prevederile tehnologice din documentații.** Astfel, încărcarea insuficientă a benzilor de aglomerare la Combinatul siderurgic Galați; funcționarea defectuoasă a podurilor rulante de la întreprinderea de aluminiu — Slatina, deci o deservire necorespunzătoare față de rețeta de fabricație a cuvelor din secția de electroliză sau prelungirea duratei șarjelor de oțel electric ca urmare a unor „locuri înguste" din secțiile de turnătorie, sînt numai cîteva exemplificări ale cauzelor ce determină consumuri ridicate de combustibil și energie.

● Acțiuni fecunde

FIREȘTE în situația semnalată se impune, în primul rînd, adoptarea unor programe complexe de măsuri care să permită în principal eliminarea și prevenirea cauzelor prezentate. Este necesar de aceea ca toate ministerele, centralele industriale și întreprinderile să acționeze, să intervină cu mai multă hotărîre pentru realizarea în practică a măsurilor prevăzute în programele de economisire a combustibilului și energiei și să devanseze, acolo unde este posibil, termenele de îndeplinire a unora dintre ele. Considerăm util, în acest sens, să supunem atenției specialiștilor, cîteva posibile direcții de acțiune.

Ministerele care au în subordine unități consumatoare de abur și de apă caldă pentru încălzire din rețele de termoficare, sînt cele care pot aduce o contribuție de seamă la gospodărirea resurselor energetice. Pentru a spori eficacitatea acțiunilor întreprinse în acest domeniu, este necesar ca ele să se preocupe în mai mare măsură de **asigurarea respectării riguroase a diagramei de reglaj, inclusiv a ecartului de temperatură corespunzător între intrare și ieșire precum și pentru restituirea integrală a agentului primar folosit.** O contribuție importantă în această direcție poate și trebuie să o aducă sectorul construcțiilor de mașini, prin realizarea unei aparaturi adecvate, menite să faciliteze succesul acțiunilor întreprinse. Spre exemplu, un apor deosebit îl va aduce, printre altele, **producerea, livrarea și montajul instalațiilor de automatizare a punctelor termice.**

În ce privește energia electrică avantaje certe ar putea fi obținute prin **extinderea studiilor și cercetărilor asupra posibilităților de utilizare a presiunii de zăcămînt și din conductele magistrale de gaze naturale pentru obținerea de energie electrică.** În prezent, spre exemplu, gazele naturale din conductele magistrale, pentru a putea fi utilizate de către beneficiari trebuie să fie aduse la o presiune corespunzătoare. În acest scop, în locul stațiilor actuale de reducere a presiunii, ar putea fi utilizate acolo unde este posibil turbine de trecere, care în plus, ar furniza și energie electrică, practic fără consum de combustibil.

Și un alt aspect. În prezent în rețeaua de distribuție urbană a gazelor naturale se pierd anual după unele aprecieri — peste 300 milioane m^3 de gaze. Pentru evitarea pe viitor a acestor pierderi, este necesar să capete o mai mare amploare acțiunile de **completare a rețelelor de distribuție cu dispozitive de depistare a pierderilor de gaze,** în paralel cu intensificarea eforturilor Consiliilor populare județene pentru remedierea defecțiunilor care mai există încă la o serie de conducte.

Un real interes ar putea de asemenea prezenta **reducerea treptată a celor peste 350.000 de consumatori în paușal,** a căror eliminare ar determina o economie de peste 30 de milioane KWh anual. Alte milioane de KWh ar putea fi economisite și prin **înlocuirea treptată a lămpilor cu incandescență cu cele cu vapori de mercur,** care au un randament de trei ori mai mare.

Acțiuni conjugate ale tuturor factorilor implicați este necesar să se desfășoare și pentru **mărirea gradului de impermeabilitate a canalelor de irigații în vederea reducerii pierderilor de apă prin infiltrații.** În prezent, pentru recuperarea lor, se consumă suplimentar o cantitate de energie electrică de peste 100 milioane KWh anual.

Aceste măsuri, precum și altele, vor determina o mai bună utilizare a resurselor energetice, în interesul sporirii producției de bunuri materiale în condițiile unei eficiențe economice ridicate.

ec. P. DRĂGAN

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

AUTOUTILAREA și multiplele ei efecte economice, reflectată în preocuparea centralelor

DEZVOLTAREA accelerată și multilaterală a economiei noastre socialiste și, în special, a industriei, este condiționată de amplificarea puternică a bazei sale tehnico-materiale și, în primul rînd, a parcului de fonduri fixe productive, pe baza introducerii celor mai noi cuceriri ale progresului tehnic. În cadrul vastului program de dezvoltare a industriei noastre, an de an, prin planurile de investiții s-au alocat importante fonduri materiale și financiare pentru creșterea și modernizarea permanentă a potențialului productiv al țării. În prezent, **peste 70% din necesarul intern de mașini și utilaje este asigurat prin producție proprie, iar în volumul exportului, industria constructoare de mașini deține o pondere din ce în ce mai mare, contribuind din plin la echilibrarea balanței de plăți externe.**

La înfăptuirea amplului program de creștere și modernizare a potențialului productiv din toate ramurile, o contribuție mereu mai substanțială o aduce **acțiunea de autoutilitare.** Caracteristic acestei acțiuni, este faptul că ea se axează, în principal, **pe realizarea prin mijloace proprii a unei game de mașini-unelte, agregate, utilaje și instalații destinate asigurării nevoilor interne ale unităților respective, contribuind în acest fel la reducerea importurilor.** În primii ani ai actualului cincinal, volumul producției realizat prin acțiunea de autoutilare a marcat o creștere susținută, **valoarea totală prevăzută în planul pe anul 1973 fiind de peste 5,5 ori mai mare față de cea realizată în 1970.**

REZULTATELE ECONOMICE obținute în acțiunea de autodotare, subliniează preocuparea susținută pentru extinderea ei în întreprinderile productive. Colectivele de muncă din majoritatea întreprinderilor s-au înscris cu hotărîre în direcția aplicării indicațiilor conducerii de partid și de stat cu privire la **sporirea contribuției forțelor proprii în domeniul înzestrării cu tehnică nouă, de concepție și creație originală înlocuindu-se în proporții crescînde dotarea din afară.** Începînd din 1972, s-a recurs în mai mare măsură la soluționarea unor probleme tehnologice pe calea mobilizării și punerii în valoare a forțelor proprii de proiectare și de execuție, realizîndu-se o gamă largă de mașini, instalații, utilaje, agregate etc., destinate satisfacerii necesităților interne legate de dezvoltarea și perfecționarea producției.

Din analiza activității de autoutilare desfășurată în 1972 rezultă că au fost proiectate, executate cu forțe proprii și încadrate în fluxurile tehnologice, mijloace tehnice în valoare de 200 mil. lei în prețuri de producție, contribuind pe această cale la reducerea importurilor planificate cu cca. 59 mil. lei valută. Prin darea în funcțiune a acestei tehnici de creație proprie, **s-a obținut în 1972 o producție în valoare de peste o jumătate de miliard lei, iar în balanța cheltuielilor de producție influența favorabilă s-a concretizat prin reducerea acestora cu 127 mil. lei.**

● Preocupări susținute

ÎN PRIMA PARTE a anului 1973 aceste rezultate au fost mult amplificate.

Acolo unde angajamentele colectivelor de muncă au fost susținute prin măsuri concrete și eficiente. **s-au obținut producții de utilaje și alte mijloace tehnice mai mari decît nivelele planificate.** Astfel, unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (care dețin cca. 40% din volumul producției totale în acțiunea de autoutilare, datorită preocupărilor susținute au înregistrat în trim. I.a.c. depășiri însemnate ale volumului planificat: Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare — Brașov (117,9%), Centrala industrială de materiale, instalații și echipament metalic — București (116%), etc., iar în sem. I.a.c., Centrala industrială navală — Galați (208%), Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — București (113,5%). De asemenea, unele unități ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii ca, de pildă, Centrala industrială a mașinilor-unelte și mecanică fină București care, în 1972, a depășit planul du 15,7%, a izbutit în sem. I. a.c. să-l depășească cu 33,3%.

Este semnificativ faptul că, pe lingă unitățile din cadrul celor două ministere profilate pe construcții de mașini — **mijloace moderne, de înaltă tehnicitate, au fost concepute și executate de unitățile care aparțin altor ministere.** Printre ministerele care și-au dezvoltat această activitate și se remarcă printr-un volum mai mare de realizări în sem. I. a.c., merită a fi menționate: M.I.Ch — 80 mil. lei realizate în sem. I. a.c. (față de 125 mil. lei în întregul an 1972). M.I.M. — 47 mil. lei (64 mil. lei în 1972), M.E.E. — 34 mil. lei (13 mil. lei în 1972), M.T.T. — 22 mil. lei (30 mil. lei în 1972).

• Sub posibilități

DESIGUR, lista întreprinderilor și centralelor industriale care au obținut rezultate bune în acțiunea de valorificare a potențialului propriu de proiectare și de execuție a mijloacelor tehnice pentru autodotare, este mult mai lungă. **Dar există în cadrul acelorași ministere și unități a căror realizări au fost mult sub posibilitățile reale și prevederile planului.** O situație oarecum ieșită din comun prezintă Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant — București, care în întregul sem. I.a.c., n-a neușit să realizeze decît 43,4% din producția destinată autodotării. **Aceste rezultate cît și a altor centrale care nu și-au realizat planurile în acest domeniu au cintărit greu în balanța realizărilor, determinînd ca planul departamental de autoutilare al MICMG să rămînă în urmă în trim. I.a.c. cu 4,7%, în trim. II cu 2,8%, iar pe sem. I cu 3,8%.**

La un alt minister cu pondere mare în acțiunea de autodotare — și anume Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii — **planul departamental de autodotare pe trim. I a fost îndeplinit în proporție de numai 76,7%. în trim. II 91,1%, iar pe sem. I 85,2%.** Centrala industrială de electrotehnică și tehnica vidului București, de exemplu, și-a realizat sarcinile de plan în proporție de numai 63,5%, iar Centrala industrială de electrotehnică Craiova — 89,3% etc. **Dacă rezultatele acestor unități cît și a altora care se află în aceeași situație s-ar fi ridicat la nivelul altora din cadrul aceluiași minister, fără îndoială că situația, pe ansamblu, se prezenta mult mai favorabil.**

Sînt alte ministere **a căror realizări nu ating nici pe departe cotele din anul trecut.** Iată cîteva exemple semnificative: M.E.F.M.C. a realizat în sem. I.a.c. un volum de producție pentru autoutilare de 74 mil. lei, în timp ce în anul trecut a realizat 161 mil. lei; M.C.Ind., a realizat numai 7 mil. lei față de 28 mil. în 1972, Departamentul Industriei Alimentare — 6 mil. lei (17 mil. lei în 1972). iar Consiliile Populare — 27 mil. lei (față de 72 mil. lei în anul trecut).

Ținînd seama de aceste situații **se impune ca fiecare minister și, în cadrul său, fiecare centrală industrială și întreprindere să ia măsuri pentru a îndeplini întocmai planul de autodotare stabilit, iar acolo unde se constată rămîneri în urmă acestea să fie recuperate cît mai operativ.** De altfel, în prezent, cînd există centrale industriale, **sînt reale posibilități și condiții de a se extinde acțiunea de autoutilare, de a se organiza o mai largă cooperare între unitățile proprii și între cele aparținînd altor centrale, atît în domeniul utilizării mai bune a capacităților de concepție, cît și în cel al folosirii din plin a potențialului productiv de care dispun.**

Eficiența acțiunii de autoutilare a fost nu odată demonstrată de practică: **pe lîngă soluționarea unor probleme majore legate de îndeplinirea și depășirea sarcinilor de producție, de creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității și diversificarea produselor, ea are și influențe directe asupra reducerii costurilor de fabricație în întreprinderi.** Pe această cale. de exemplu, în sem. I.a.c., s-au obținut economii în valoare de peste 40 mil. lei. Dar ceea ce e de subliniat în mod deosebit este faptul că înzestrarea prin forțe proprii a unităților cu diverse echipamente tehnologice are ca efect **renunțarea la mașini, utilaje, instalații, piese de schimb, aparate etc., prevăzute a fi achiziționate din import.** Această orientare privind înlocuirea în proporții crescînde a importurilor de mașini și utilaje de creație proprie, s-a concretizat în reducerea importurilor de utilaje cu 17 mil. lei valută în trim. I a.c. și cu peste 14 mil. lei valută în trim. II, repartizate pe ministere, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Reducerea importului planificat de mașini, utilaje și instalații
(mii lei valută)

	Anul 1972	Anul 1973 tr. I	Anul 1973 tr. II
MEE	283	—	—
MMPG	—	401	—
MIM	699	364	—
MICMG	32404	13.717	7403
MICMUE	12330	1636	2823
MICh	4000	379	1596
M.C.Ind.	173	189	37
MEFMC	2590	301	1126
MIU	3385	360	745
MTT	703	220	—
MAIAA	1257	—	54
Consiliile populare județene	806	78	566
TOTAL:	58630	17645	14350

Economisirea de fonduri valutare, ca urmare a dezvoltării acțiunii de autodotare, permite ca aceste fonduri să fie orientate spre satisfacerea altor cerințe ale economiei naționale.

• Concluziile unei analize...

PENTRU CA ACȚIUNEA DE AUTOUTILARE să capete o amploare din ce în ce mai mare, pentru ca ea să devină în viitor un factor și mai activ în acoperirea cerințelor înzestrării tehnice a întreprinderilor, cu un grad ridicat de eficiență economică. **este necesar să fie cunoscută și generalizată experiența bună obținută de unele întreprinderi, centrale industriale și ministere.** Tocmai în acest scop, pe baza indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat, s-a organizat recent o analiză care a prilejuit și un schimb larg de păreri și propuneri între principalele ministere productive, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Comitetul de Stat al Planificării. Dintre concluziile desprinse, reținem:

Efectele economice ale activității de autodotare ar putea fi mult mai consistente **dacă unele întreprinderi s-ar strădui să realizeze utilaje și alte echipamente tehnologice, nu numai pentru cerințele proprii, ci și pentru satisfacerea nevoilor altor unități din cadrul aceluiași minister sau chiar din alte ministere.** Bineînțeles, este vorba **să se producă agregate, utilaje și instalații ce nu se execută în întreprinderile specializate.** Scopul urmărit este, pe de o parte, **reducerea intensivă a importurilor pentru investiții, cît și pentru dotarea secțiilor de bază și auxiliare ale unităților existente din ramura construcțiilor de mașini**, iar pe de altă parte, **specializarea unor nuclee în realizarea unor produse care, ulterior, pot deveni sortimente de bază, cu posibilități de a se trece la producția de serie.**

Secțiile care încep să producă utilaje de același fel în mai multe exemplare pentru a satisface și nevoile altor întreprinderi să fie denumite „secții de mașini-unelte speciale și agregate".

• ...și măsuri propuse

• PENTRU ca activitatea de autodotare să se soldeze cu rezultate din ce în ce mai bune, s-a propus un program de măsuri care cuprinde, printre altele, următoarele:

• **Începînd cu anul 1974 această activitate să fie urmărită prin introducerea la toate ministerele a unui indicator departamental distinct de plan, intitulat: „producția de mașini, utilaje, agregate și instalații executate prin autoutilare";**

• **Raportarea periodică a realizărilor producției de autoutilare să se facă astfel: total producție pentru autoutilare, din care livrată la terți și valuta economisită;**

• **Finanțarea activității pentru autoutilare să se facă din fondurile de investiții, reparații capitale, credite de mică mecanizare sau din beneficii;**

• **Pe baza capacităților de producție existente în fiecare întreprindere să se stabilească volumul producției la autoutilare, iar propunerile să fie transmise și centralizate la CSP.;**

• **În scopul sporirii producției și productivității muncii să se organizeze. în funcție de necesități, colective speciale de proiectare și secții sau ateliere de execuție la nivel de centrală industrială, minister sau la nivelul unui județ pentru întreprinderile de industrie locală. Eficiența economică** (creșterea productivității muncii, reducerea importurilor etc.) **obținută pe baza producției de autoutilare, se va evidenția de către fiecare compartiment în parte, odată cu raportările statistice;**

• **Pentru popularizarea producției de utilaje obținută prin autoutilare se va organiza de către fiecare minister un sistem informațional prin publicarea periodică a unor cataloage sau fișe tehnice.** Se vor putea organiza conferințe și prezentări de diafilme pe această temă, comparîndu-se rezultatele obținute în comparație cu procedeele vechi utilizate etc. Acolo unde rezultatele obținute sînt concludente, popularizarea se va face prin presă, radio sau televiziune. Tot în acest scop, se vor organiza expoziții cu prezentarea de prototipuri, machete, fotomontaje, cataloage etc.;

• În sfîrșit, **pentru stimularea și mai puternică a activității de autoutilare se vor organiza concursuri dotate cu premii pentru realizarea programului de autodotare. cît și pentru sporirea eficienței economice a acestei importante acțiuni.**

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU
C.S.P.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

• BREVETE

• Brevetul de invenție 55 446 se referă la un **element prefabricat din beton precomprimat** și la procedeul de realizare a acestuia. După montare, se obține o structură de grindă continuă pe mai multe reazeme. Prin aplicarea lui Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej obține economii de oțel-beton, datorită dispunerii raționale a armăturii în zonele de moment negativ și pozitiv.

• Uzina de superfosfat și acid sulfuric Năvodari este titularul brevetului de invenție nr. 55 739 care se referă la un **procedeu pentru prepararea ipsosului pentru construcții din fosfogips,** deșeu rezultat la fabricarea acidului fosforic sau de la extracția în mediu apos a acidului fosforic din superfosfatul simplu. Avantajele aplicării acestei invenții constau în obținerea unui ipsos corespunzător multor domenii de utilizare, la un preț de cost relativ redus, ca și în valorificarea unui deșeu cu volum mare, care bloca suprafețe mari pentru depozitare.

• În cadrul Institutului de cercetare și proiectare pentru industria electrotehnică din București s-a pus la punct o metodă și instalația adecvată pentru **încercarea la uzină,** în regim capacitiv. **a contactelor tripolare** destinate conectării la rețele electrice a condensatoarelor necesare îmbunătățirii factorului de putere, formînd conținutul brevetului de invenție nr. 55 200. Aplicarea acestei invenții va permite multiple utilizări ale dispozitivului, întrucît se poate varia frecvența de conectare și se pot încerca mai multe aparate cu același dispozitiv.

• Prin aplicarea invenției nr. 55 201, în cadrul Uzinelor „Electroputere" din Craiova, se realizează o nouă **variantă a înfășurărilor combinate pentru indusul mașinilor electrice de curent continuu,** simplificînd procesul tehnologic de realizare a spirelor ambelor înfășurări. De asemenea, se obțin economii de materiale izolante, prin eliminarea izolării suplimentare a spirelor în zona transpoziției și se permite folosirea conductoarelor izolate cu materiale cu preț de cost scăzut, cum ar fi emailurile.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Contribuția reducerii prețului de cost la creșterea volumului de beneficii al întreprinderilor industriale

SPORIREA an de an a volumului de acumulări bănești constituie o sarcină de cea mai mare însemnătate a tuturor factorilor de răspundere din cadrul unităților economice în vederea creșterii permanente a eficienței folosirii resurselor și totodată a venitului național.

Importanța reducerii prețului de cost pentru creșterea acumulărilor este demonstrată și de faptul că odată cu creșterea volumului de producție, valoarea unui leu economisit la 1000 lei producție marfă este tot mai mare și implicit volumul de beneficii crește. Astfel, dacă în anul 1965 fiecare leu economisit la 1000 lei producție marfă reprezenta (în industria republicană) numai 150 mil. lei, echivalentul va fi în anul 1975 de aproape 500 mil. lei, avînd o creștere de aproape de 3,3 ori, ca urmare a ritmului impetuos de dezvoltare a producției industriale.

Rezervele existente în economie, precum și costul ridicat al unor produse, comparativ cu cel realizat în alte țări, determină ca planurile de perspectivă și cele anuale să prevadă, în consecință, ritmuri pentru scăderea accentuată a costului acestora. În perioada 1971—1975 s-a prevăzut ca din reducerea costurilor de producție să se obțină economii însemnate care să contribuie cu o parte tot mai mare la constituirea venitului net centralizat. Costul producției industriale din ultimul an al cincinalului (1975) urmează să fie mai redus cu 11—12% față de ultimul an al cincinalului precedent (1970), în timp ce în cincinalul 1966—1970 această reducere a fost de numai 8,3%. În aceste condiții se poate spune că efortul de reducere în actualul cincinal este mai accentuat cu peste 40% față de cel efectiv realizat în cincinalul anterior.

Sarcini deosebite pentru scăderea costurilor de producție revin în perioada 1971—1975 tuturor unităților industriale, dar, în principal, celor din ramurile prelucrătoare (industria construcțiilor de mașini 17,9%, industria chimică 14,8%, industria ușoară 11,8%), care vor trebui să facă eforturi susținute pentru identificarea cît mai completă și mobilizarea tuturor rezervelor interne.

Ținînd seama de faptul că unele întreprinderi din diferite ramuri ale industriei marchează în cursul anului 1973 rămîneri în urmă în îndeplinirea sarcinilor referitoare la reducerea prețului de cost, trebuie să se ia toate măsurile pentru lichidarea lor pînă la sfîrșitul anului, astfel ca aportul volumului de economii să se mențină la un nivel corespunzător în totalul acumulărilor realizate.

Respectarea strictă a programului de reducere a costurilor pe acest an cît și a celorlalte planuri elaborate în cadrul unităților de producție cu privire la reducerea consumurilor specifice, reproiectarea produselor cu gabarite mari, asimilarea de produse noi, creșterea productivității muncii reprezintă căi pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute în scopul realizării economiilor planificate și scăderea nivelului cheltuielilor totale și materiale de producție.

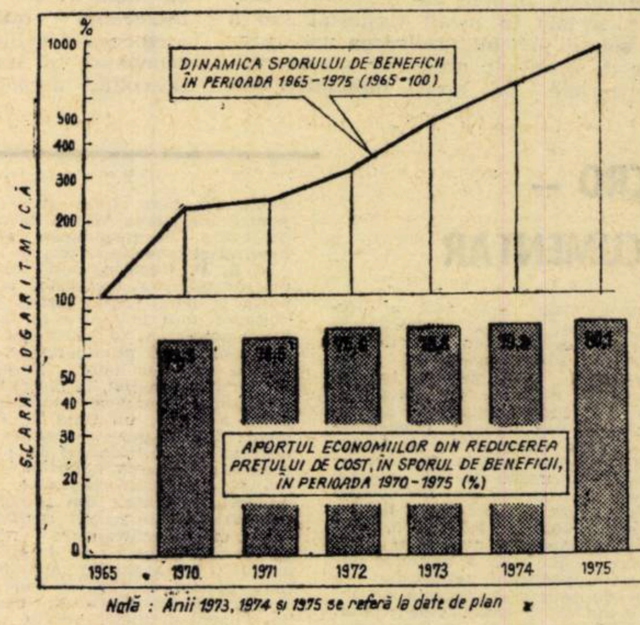

Notă: Anii 1973, 1974 și 1975 se referă la date de plan

PUNCTE DE VEDERE PRIVIND ACCELERAREA DEZVOLTĂRII REGIONALE

● Îmbinarea metodelor administrative cu cele economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție.
● Un program de opțiuni și priorități pentru accelerarea procesului de dezvoltare regională.
● Pîrghii financiare în sprijinul dezvoltării teritoriale.
● Criterii și stimulatori ai dezvoltării zonale.

LATURA ESENȚIALĂ a politicii economice a statelor socialiste, repartizarea teritorială a forțelor de producție, ridicarea economică a regiunilor mai puțin dezvoltate și făurirea unei structuri teritoriale eficiente, se realizează prin intermediul planurilor de dezvoltare economico-socială elaborate și în profil teritorial

Partidul Comunist Român, pornind de la situația concretă existentă în țara noastră, a acordat încă din primii ani de dezvoltare planificată a economiei naționale o atenție deosebită lichidării disproporțiilor regionale moștenite de la capitalism și înfloririi tuturor județelor și localităților existente pe teritoriu. În întreaga perioadă a construcției socialiste, importante fonduri de investiții au fost orientate pentru dezvoltarea tuturor județelor țării și, în mod deosebit, a celor care au moștenit un potențial industrial mai redus, statul avînd un rol activ în crearea condițiilor necesare dezvoltării industriei în toate regiunile țării. Baza energetică și de materii prime a crescut în măsură considerabilă în toate județele țării. Amenajarea complexă a cursurilor de apă și realizarea unor mari acumulări și aducțiuni de apă au asigurat, de asemenea, una dintre condițiile necesare industrializării socialiste a țării și dezvoltării intensive a agriculturii. În perioada actualului cincinal toate județele care în trecut au avut un potențial industrial mai scăzut, înregistrează un ritm mediu anual de creștere a producției globale industriale cu mult superior județelor avansate. Este deosebit de semnificativ faptul că, în prezent, județele din Oltenia, Dobrogea și Muntenia (exclusiv județul Prahova și municipiul București) dețin în producția industrială a țării o pondere dublă față de perioada antebelică.

Practica noastră ca și a altor țări a demonstrat că în înfăptuirea politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție se folosesc, în primul rînd, metode administrative statul intervenind direct, fie aprobînd amplasamentul principalelor obiective de investiții, fie introducînd măsuri restrictive de ordin administrativ cu privire la dezvoltarea întreprinderilor existente, controlînd, prin autorizațiile de construcții ce le acordă, dezvoltarea diferitelor centre aglomerate. Desigur că utilizarea acestor metode prezintă avantajul oferit de analizarea anticipată și într-un cadru corelat a problemelor legate de repartizarea teritorială a ramurilor economice atît din punct de vedere al intereselor economiei naționale, cît și ale unităților administrativ-teritoriale.

În același timp, se constată că folosirea în exclusivitate a metodelor administrative aglomerează organele de conducere și sinteză ale economiei în analiza și avizarea unui număr mare de documentații tehnico-economice, diminuînd timpul de studiu, analiză și precizare a coordonatelor majore ale dezvoltării economico-sociale în profil teritorial sau a unor soluții privind rezolvarea unor probleme de bază ale unităților administrativ-teritoriale. De aceea, **îmbinarea metodelor administrative cu metodele economice în realizarea repartizării teritoriale a forțelor de producție apare din ce în ce mai mult ca o necesitate.** Folosirea unor pîrghii economice, pe de o parte, în scopul promovării dezvoltării industriei în regiunile rămase în urmă din punct de vedere economic — prime de descentralizare, ajutor financiar, credite nerambursabile sau credite pe termen lung cu condiții avantajoase pentru executarea unor lucrări de investiții, reduceri și scutiri de impozite pentru întreprinderile noi pe termen limitat — iar pe de altă parte, în scopul evitării sau limitării concentrării excesive a industriei în centrele aglomerate — impozite și taxe comunale progresive pentru întreprinderile care se dezvoltă și creează noi locuri de muncă în aceste centre — și-a dovedit din plin utilitatea atît în țările socialiste cît și în țările capitaliste.

Avînd în vedere că în procesul elaborării planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial se manifestă din partea titularilor de plan o tendință de concentrare în continuare a industriei în centre cu tradiție (întrucît aceasta oferă momentan, din punct de vedere departamental, o serie de avantaje — posibilități de redistribuire a forței de muncă calificate, asistență tehnică de specialitate și anumite dotări tehnico-edilitare, iar studiile tehnico-economice nu reflectă decît în foarte mică măsură efortul de investiții făcut permanent de economia națională pentru construcția de locuințe, dotările tehnico-edilitare și social-culturale etc. în centrele de concentrare excesivă a industriei), considerăm necesar să facem în continuare unele propuneri cu privire la **folosirea pe scară mai largă a pîrghiilor economice în procesul de repartizare teritorială a forțelor de producție din țara noastră.**

● Constituirea unui fond de dezvoltare teritorială

PENTRU CREAREA unor condiții de impulsionare a dezvoltării în ritm mai accentuat a zonelor și localităților cu un potențial economic mai redus și pentru reflectarea cît mai obiectivă a cheltuielilor pe care amplasarea obiectivelor de investiții le antrenează la diferitele localități, ar fi oportun, după părerea noastră, să se studieze posibilitatea **de constituire a unui fond de dezvoltare teritorială, care să fie destinat, în principal, pregătirii condițiilor de dezvoltare a județelor și localităților retardate** și respectiv, preluării așa-zisului „șoc de început" al dezvoltării orașelor lipsite de industrie.

Este cunoscut faptul că titularii de plan manifestă rezerve la amplasarea unor obiective industriale în orașe mai puțin dezvoltate tocmai datorită faptului că implică și unele investiții pentru asigurarea utilităților, chiar dacă asemenea localități dispun de condiții economice și naturale favorabile unei dezvoltări accentuate. În fapt, privită din punct de vedere al intereselor economiei naționale, concentrarea excesivă a industriei în unele centre este mai costisitoare comparativ cu dezvoltarea industrială a orașelor de mărime mijlocie și mică.

Constituirea unui fond național de dezvoltare regională ar accelera procesul de dezvoltare și ar permite atît măsurarea mai rapidă a efortului economiei naționale pentru dezvoltarea regională, cît și dirijarea acestuia pe baza unor studii aprofundate și a unui program de opțiuni și priorități determinate la scara teritoriului național și a fiecărui județ în parte

Acest fond ar putea fi alimentat **de la bugetul statului** și din sumele ce ar rezulta prin plata unor impozite, taxe comunale, cote de participare a întreprinderilor ce se dezvoltă în centrele aglomerate direct la **bugetul consiliilor populare respective.** În acest sens ar fi necesar ca întreprinderile republicane care sînt amplasate în municipiul București și în zonele aglomerate din județele Prahova, Sibiu, Brașov, Timișoara Arad, Cluj etc. să suporte, proporțional cu consumul lor, valoarea investițiilor aferente pentru alimentarea cu apă, canalizări și stații de epurare, asigurarea transportului în comun, instalațiile pentru evitarea poluării mediului înconjurător, dezvoltarea căilor de transport, asigurarea energiei electrice și termice etc., cît și cheltuielile pentru deservirea sporului de populație pe care îl antrenează amplasarea noilor unități.

Cotele de participare, stabilite pe baza unor normative, aplicate diferențiat în funcție de gradul de dezvoltare a orașelor și județelor, ar urma să fie determinate de către consiliile populare care au devenit titulare pentru lucrările respective și care, în practică, răspund de asigurarea condițiilor de viață ale populației și deservirea unităților economice și social-culturale.

Asemenea măsuri ar putea asigura, în perspectivă, **autofinanțarea investițiilor destinate asigurării dotărilor tehnico-edilitare și social-culturale și pentru realizarea celorlalte deserviri economice** în orașele și centrele aglomerate, ceea ce ar contribui la degrevarea fondului centralizat de investiții și, implicit, la alimentarea fondului de dezvoltare regională.

Repartizarea prioritară pe județe și orașe a fondului de dezvoltare teritorială ar urma să se facă în concordanță cu directivele conducerii superioare de partid și de stat, în funcție de nivelul de dezvoltare și înzestrare atins în anul de bază al fiecărui cincinal, urmînd să fie utilizat, în principal, pentru echiparea în avans al zonelor industriale și de locuințe cu dotări tehnico-edilitare și asigurarea utilităților.

Considerăm că ar fi indicat ca **lista nominală a orașelor și localităților avute în vedere pentru dezvoltarea prioritară în perspectivă să fie aprobată prin planurile cincinale** atît pentru amenajările necesare cincinalului respectiv, cît și pentru cele necesare pregătirii cincinalului următor.

Asigurarea fondurilor în prima etapă de deschidere a unor noi platforme industriale pentru investițiile conexe și colaterale. determinate de amplasarea unor obiective în zonele lipsite de industrie **s-ar putea face prin creditarea organelor locale, avîndu-se în vedere dimensionarea dotărilor tehnico-edilitare la nivelul necesarului în perspectivă și nu a celui de moment.** Ar urma ca, pe măsura amplasării în zonele respective a unor noi obiective, creditele acordate consiliilor populare să fie rambursate de către întreprinderile nou create și să reintre în fondul de dezvoltare regională, asigurîndu-se, astfel, dimensionarea dotărilor tehnico-edilitare la dimensiunile de perspectivă ale orașelor și nu la dimensiunea îngustă a momentului, fapt ce, de regulă, determină dezafectarea și refacerea sau realizarea unor rețele tehnico-edilitare duble pe aceleași trasee chiar și în perioada unui cincinal.

● Optimizarea criteriilor și a stimulentelor economice

SE ȘTIE că una din problemele cheie pentru asigurarea eficienței scontate a noilor unități industriale, amplasate în regiuni mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, o constituie **recrutarea și stabilitatea forței de muncă.** În această direcție un efect pozitiv ar exercita o serie de măsuri printre care : calificarea gratuită, pe bază de contract, a salariaților, cu prioritate a celor recrutați din zonă sau din județ ; priorități la construcția de locuințe proprietate personală și acordarea de credite cu scutire de dobînzi sau cu dobînzi mai mici, facilități la cumpărarea pe credit a bunurilor de folosință îndelungată ; instituirea eventuală a unor prime de fidelitate, care să fie acordate, la anumite intervale, pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, urmînd ca acestea să fie progresive și să aibă o valoare stimulatorie, pentru stabilitatea forței de muncă în orașele în curs de dezvoltare.

De asemenea, ar fi util să se creeze întreprinderilor și consiliilor populare posibilități financiare pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale salariaților și familiilor acestora. Pe această linie, considerăm utilă acordarea, în prima etape de funcționare, a unor **scutiri de impozite și taxe comunale pentru întreprinderile noi** ce se realizează în localitățile avute în vedere pentru dezvoltare prioritară, precum și **lăsarea la dispoziția întreprinderilor și consiliilor populare respective a unor cote mai substațiale din beneficii,** urmînd ca acestea să fie folosite pentru asigurarea deservirii economice și social-culturale a populației și salariaților.

Descongestionarea centrelor aglomerate și grăbirea procesului de dezvoltare în localitățile și zonele rămase în urmă din punct de vedere economic mai poate fi stimulată acordînd întreprinderilor situate în centre aglomerate avantaje economice pentru **construirea de sucursale în centrele cu regim prioritar** și, eventual, prin condiționarea posibilităților de angajare de noi salariați în unitățile din centrele aglomerate, de crearea unui anumit număr de locuri de muncă în sucursalele realizate în localități mai puțin dezvoltate.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că aplicarea unor măsuri ca cele preconizate presupune, pe de o parte, selecționarea problemelor și experimentarea sistemului de stimulatori, precizarea criteriilor de aplicare, precum și stabilirea pe bază de studii — în principal pe baza studiului de sistematizare a teritoriului național și a rețelei de orașe — a județelor, zonelor, orașelor și localităților rurale alese pentru concentrarea economică și demografică în perspectivă, cît și a zonelor aglomerate cu regim limitativ.

Pe de altă parte, optimizarea criteriilor și a stimulatorilor economiei rămîne o problemă deschisă, aceștia urmînd a fi revăzuți și adaptați la condițiile fiecărui plan cincinal, în funcție de schimbările intervenite în structura economico-socială a unităților administrativ-teritoriale și ținînd seama de strategia dezvoltării în fiecare etapă.

Marin CEOPONEA
economist

MICRO — DOCUMENTAR

DEZVOLTAREA INEGALĂ a diferitelor regiuni a fost considerată mult timp un fenomen particular, caracteristic numai anumitor țări, determinat de repartizarea inegală a resurselor naturale pe teritoriu. Ignorarea îndelungată a acestei probleme a determinat concentrarea excesivă economică și demografică în unele centre și zone — cu consecințe economice și sociale negative — paralel cu nefolosirea cronică a potențialului unei întinse zone subdezvoltate. De aceea, în prezent aproape că nu există vreo țară care să nu aibă o anumită politică de repartizare teritorială a forțelor de producție, această activitate tinzînd să se transforme treptat și în țările nesocialiste dintr-un proces spontan într-unul dirijat de către stat.

În R. S. Cehoslovacă titularii de investiții sînt obligați să plătească integral investițiile conexe și colaterale determinate de construcția unor noi întreprinderi. Prețul pămîntului este fixat la valoarea medie a recoltei anuale pe 200 ani, iar la Praga terenul de construcție mai suportă și alte taxe. Pentru zonele aglomerate s-au fixat și impozite pentru angajarea de noi salariați industriali, întreprinderile suportînd integral și investițiile pentru locuințe.

În R. P. Ungaria, unde concentrarea excesivă a industriei la Budapesta a determinat apariția și dezvoltarea unor fenomene cu consecințe economice și sociale negative, statul folosește și stimulatori economici pentru mutarea unor întreprinderi în provincie. Astfel, în perioada 1966—1970 numai primăria orașului Budapesta a alocat un fond de 800 milioane forinți pentru sprijinirea mutării unor întreprinderi în provincie (pentru realizarea dotărilor, asigurarea altor condiții destinate primirii acestora în orașele din provincie).

În Franța, în scopul realizării politicii de descentralizare regională, statul acordă prime de localizare în provincie a anumitor activități terțiare pentru descongestionarea Parisului ; indemnizații de descentralizare pentru întreprinderile care se mută din Paris și regiunea pariziană în regiunile cu program prioritar de dezvoltare ; reduceri și scutiri de impozite pentru întreprinderile ce se amplasează în regiunile de program ; ajutor pentru mîna de lucru și pentru recalificarea personalului întreprinderilor care se închid (mine de cărbuni, filaturi de bumbac etc.) sau pentru cei care pleacă din Paris în regiuni de program ; acordarea de indemnizații pentru acoperirea cheltuielilor de transport ; indemnizații de instalare și ajutor pentru construcții de locuințe ; ajutor de stat pentru cumpărarea terenului pentru reconstrucție, atunci cînd o întreprindere părăsește zona pariziană ; împrumuturi în condiții avantajoase pentru antreprizele ce se amplasează în regiunile cu program prioritar. În scopul de a frîna dezvoltarea industriei și terțiarului, statul francez percepe taxe progresive deosebit de ridicate pentru angajarea de salariați noi în regiunea pariziană, cît și pentru construirea de birouri și alte construcții destinate terțiarului ; prețuri progresive pentru plata terenului în zonele aglomerate etc.

În Japonia, unde problema dezvoltării regionale a fost pusă în 1950, legea de incitație a construcției de noi zone industriale a fixat obiectivul de amenajare a 15 zone industriale în regiunile mai puțin dezvoltate, urmînd ca acestea să fie realizate cu ajutorul statului prin cumpărarea de noi terenuri și echiparea lor, acordarea de ajutoare, subvenții și împrumuturi cu dobînzi minime, precum și prin scutiri fiscale acordate întreprinderilor ce vin să se așeze în aceste zone. Gestiunea ajutorului de stat, elaborarea studiilor proiectelor și acordarea ajutorului de stat se realizează prin Banca de dezvoltare a Japoniei.

În Filipine se urmărește promovarea unei politici de dezvoltare regională pe aceeași linie. Spre exemplu, crearea unei zone așa-zisă de comerț exterior (în fapt, zonă industrială) situată la 5 km de centrul Mariveles (care cuprinde 556 ha, din care 220 ha sînt destinate amplasării unor noi industrii, iar 100 ha pentru locuințe) a fost realizată în contul statului, urmînd ca întreprinderile ce vin să se stabilească în această zonă să beneficieze de scutiri fiscale pentru importul de instalații și materii prime, împrumuturi și închirierea gratuită a terenului pe o perioadă de timp limitată. Scutirile de impozite acordate sînt de 100% în primii 3 ani de la înființare, scăzînd apoi din 2 în 2 ani la 75%, 50%, 20% și 10%, încetînd după 11 ani. Ca rezultat al acestei acțiuni, în perioada 1968—1971 s-au creat 179 întreprinderi și s-a început construcția altor 60 cu circa 32 mii locuri noi de muncă.

În Brazilia, pentru dezvoltarea regiunilor de nord-est a fost înființată o societate de animare și stimulare a industrializării (SUDRNE) și Banca Nord-Est Brazilia — societate anonimă mixtă — în care guvernul federal deține 70% din acțiuni, iar regiunile, comunele și întreprinderile particulare 30%. Această bancă acordă împrumuturi pe termen lung și mijlociu (pînă la 20 de ani) pentru industrie și agricultură, împrumuturi pe termen scurt întreprinderilor comerciale, împrumuturi orașelor și comunelor pentru căi de transport, alimentări cu apă, energie electrică etc. Banca Nord-Est Brazilia finanțează studiile și cercetările economice pentru orientarea dezvoltării teritoriale și plătește personal tehnic pentru executarea proiectelor și cercetărilor pentru nevoile regiunilor. Pînă în 1971 SUDRNE și Banca Națională Nord-Est Brazilia au aprobat și încurajat realizarea a 730 proiecte de investiții din care 87% în ultimii 5 ani.

În Canada, în anul 1968 a fost adoptată o lege privind ajutorul de dezvoltare a industriei în regiunile slab dezvoltate, care prevede, spre exemplu, acordarea de prime pînă la 500 milioane dolari pentru un proiect acelor întreprinderi care se amplasează în provincia Quebec. Se acordă, de asemenea, scutiri fiscale de pînă la 30% în regiunea Montreal, 50% în provinciile Ontario și Trois Rivieres, în cantoanele din est și din provincia Quebec și 100% în zonele periferice. De asemenea, se acordă subvenții de 20—25% și 5 mii dolari pentru un loc de muncă creat în noi uzine pentru fabricația de produse noi în zonele slab dezvoltate prevăzute în program.

În atenția centralelor industriale constructoare de mașini

PRIORITATE INSTALAȚIILOR COMPLEXE ÎN EXPORTUL DE MAȘINI ȘI UTILAJE

- Segment de piață cu eficiență majoră
- Dublarea exportului de mașini și utilaje din același fond de metal consumat
- Schimburi economice în lanț
- Nomenclatorul posibilităților... avantajoase
- Originalitatea și nivelul tehnic condiționează eficiența

NIVELUL volumului și eficienței exportului unei țări este în strînsă legătură cu structura fondului său de marfă. Ce mărfuri se exportă, în ce condiții se produc acestea, cu ce surse de materii prime, la ce prețuri, pe ce capacități de producție, la ce prețuri externe se exportă, dacă sînt sau nu solicitate, care este tendința cererii și ofertei pe piața internațională etc. sînt fiecare factori ce condiționează eficiența acțiunilor de export.

• Segment cu dinamică de vîrf

SE constată că țările care au obținut cele mai mari creșteri ale volumului și eficienței acțiunilor de comerț exterior și-au dezvoltat cu prioritate exportul de mașini și utilaje, în care sortimentele noi și instalațiile complexe dețin ponderi însemnate.

Ponderea mașinilor și utilajelor în exportul internațional a crescut de la 32% în 1960 la 44% în 1972, sporind și volumul exportului de mașini și utilaje pe locuitor. Astfel, între 1961—1968 creșterile au fost: în S.U.A. de la 36,2 la 75 dolari, în R.F.G. de la 102,1 la 188,7 dolari, în Anglia de la 86,2 la 112,4 dolari etc.

De asemenea, s-a amplificat cota de export în totalul producției marilor țări exportatoare de mașini și utilaje, ajungînd în 1968 la 89,8% în R.F.G., 48,1% în Anglia, 50,1% în Franța, 31,4% în R. S. Cehoslovacă, 32,8% în R. P. Ungară.

Rezultă că **piața mașinilor și utilajelor reprezintă segmentul cel mai dinamic și de perspectivă al comerțului mondial, domeniul de vîrf al diviziunii internaționale a muncii**, sectorul care oferă multiple și diverse forme de conlucrare internațională.

Privit în ansamblu, ca ritm, exportul nostru de mașini și utilaje s-a încadrat în tendința generală a pieței acestor produse. Volumul exportului de mașini și utilaje al R. S. România a crescut în 1972 de 2,2 ori față de 1967. În 1972, mașinile și utilajele reprezentau 24,9% din totalul exportului față de 19,0% în 1967. Aceste mutații de esență, scot pregnant în evidență unele progrese însemnate și rapide, care caracterizează conținutul acumulărilor calitative ale comerțului nostru exterior

• Ponderi și valori semnificative

CÎTEVA cifre conturează problemele pe care le ridică exportul nostru de mașini și utilaje noi și în primul rînd de instalații complexe. Astfel, se menține încă un decalaj în exportul României și cel realizat de alte țări (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Exportul de mașini și utilaje

Anul	Țara	% în total export
1972	R. S. România	24,9
1972	R.S. Cehoslovacă	49,4
1972	R. D. Germană	51,3
1971	Franța	34,0
1971	Italia	35,0

Exportul nostru de mașini și utilaje acoperă importul aceleiași grupe de produse într-o proporție mult mai mică decît în alte țări: România 48%, Polonia 104%, Ungaria 117%, Bulgaria 68%, Italia 190%, Danemarca 71%, Franța 109%.

Datorită structurii, precum și a altor factori, gradul de valorificare a metalului prin exportul nostru prezintă încă unele diferențe față de alte țări, ceea ce se reflectă în nivelul mai scăzut al prețului mediu realizat la exportul de mașini și utilaje, astfel: R. S. România sub 1000 dol/tonă, R. P. Polonă și R. P. Bulgaria peste 1800 dol/tonă, iar R. F. Germania și Anglia peste 2500 dol/tonă.

Desigur, situația de mai sus a exportului nostru de mașini și utilaje, se explică prin multiple cauze: cea mai mare pondere a producției este orientată pentru piața internă, industria noastră constructoare de mașini este în plină dezvoltare, gradul de specializare este încă într-un proces de adîncire, tocmai pentru a se acoperi cu capacitățile proprii majoritatea cerințelor celorlalte ramuri și sectoare.

Problema se pune însă și în alt mod și anume, dacă am reuși spre exemplu să producem din fondul de metal consumat pentru utilajele exportate, alte tipuri de mașini de nivel tehnic ridicat, cu un grad mai înalt de prelucrare, la fel ca unele din cele pe care le importăm de mult timp sau pe care le exportă țările puternic dezvoltate industrial, s-ar realiza desigur un volum mult mai mare de mașini și utilaje pentru export. Un simplu calcul aritmetic demonstrează că pe această cale, exportul de mașini și utilaje ar fi posibil să se dubleze, desigur fiind necesară depășirea unor dificultăți.

Specificul economiei românești, importatoare de minereu de fier și cocs, materii prime de bază pentru siderurgie impune decizii care să asigure valorificarea maximă a fondului de metal prin exportul unor mașini și utilaje de înalt nivel tehnic. Avem în vedere marile posibilități pe care le oferă scara de valorificare a oțelului prin ramura industriei constructoare de mașini și electrotehnică; de la circa 210 dol/tonă de oțel la peste 80 mii dol/tonă de motor de avion. Dacă raportăm prețul pe tonă al imensului nomenclator de mașini și utilaje — de sute de mii de produse și calități — la prețul tonei de oțel, selecționăm cu ușurință sortimente și calități de mașini și utilaje — cu valorificare maximă a oțelului și care să modifice și să influențeze procesul de mutații, specializare și modernizare a nomenclatorului nostru de mașini și utilaje la export care să asigure, așa cum am arătat, o egalizare a gradului de valorificare la un nivel de preț mediu pe tonă similar cu al țărilor dezvoltate industrial.

Această politică privind modernizarea exportului de mașini și utilaje ar urma desigur, să se înfăptuiască în timp, însă rapid, avînd ca bază condițiile existente, marea mobilitate a capacităților de producție din această ramură (pe un strung fiind posibil să se execute o gamă largă de produse), scopul fiind reducerea decalajului arătat și asigurarea unei eficiențe maxime a exportului nostru total.

În cadrul exportului de mașini și utilaje, un loc de seamă se cuvine acordat instalațiilor complexe al căror volum, în urma măsurilor luate, a condițiilor create și a experienței unităților noastre, a crescut în ultimii ani, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2.

Dinamica exportului de mașini și utilaje

%

	1970	1971	1972
1. Export mașini și utilaje total	100	116	142
2. Export instalații complexe	100	130	143
3. Ponderea exportului de instalații complexe în totalul exportului de mașini și utilaje	14	16	15

În anii trecuți, în cadrul exportului de instalații complexe s-au livrat: instalații de distilare atmosferică, instalație uleiuri, fabrici de ciment, fabrici de cărămidă, instalații pentru sectorul energetic, industria chimică și rafinării, industria metalurgică, industria alimentară ș.a.

• Argumente în favoarea instalațiilor complexe

DACĂ AVEM în vedere tendințele pieței internaționale, experiența țării noastre și multiplele avantaje pe care le reprezintă instalațiile complexe, considerăm că acest export ar trebui să se dezvolte într-un ritm mult mai rapid devenind veriga centrală a exportului nostru de mașini și utilaje.

Mai întîi avem în vedere curentul puternic al cererii pe piața mondială, curent determinat de programele de dezvoltare a economiei din aproape toate țările din Africa, Asia și America Latină. De asemenea, ca urmare a ritmului rapid de promovare a progresului tehnic, chiar țările dezvoltate industrial își modernizează permanent producția, importînd un mare volum de instalații complexe. În toate țările în curs de dezvoltare cîștigă din ce în ce mai mult ideea de a se înlocui importul unor mărfuri, cu instalații complexe pentru a se dezvolta o producție națională proprie.

Exportul de instalații complexe reprezintă un segment de piață, care, teoretic, se apropie de nivelul de vîrf al eficienței.

Realizarea instalațiilor complexe, de cele mai multe ori, prezentînd noutăți, include în costul acestora un mare volum de muncă de un nivel tehnic ridicat (cercetare, studii, proiectare etc.) și deci o categorie superioară de complexitate și retribuție, permițînd o mai bună utilizare a capacităților de producție, stimulînd o serie de alte schimburi economice în lanț prin valorificarea pe piața externă a unor materiale necesare construirii obiectivului respectiv și, totodată, exportul documentațiilor tehnice de proiectare, a tehnologiei de execuție a produselor care constituie obiectul acestora, livrarea de asistență tehnică și know-how, pregătirea de cadre în țară sau în străinătate etc., atrăgînd după sine chiar și execuția altor obiective. Exportul de instalații complexe constituie și un suport important, o garanție și o propagandă serioasă pentru exportul produselor care se obțin cu aceste instalații.

• Eficiență și competitivitate

PE BAZA analizei situației actuale, a unor neajunsuri existente și a cerințelor impuse pe piața externă pentru dezvoltarea și efectuarea unui export modern de instalații complexe, rezultă că **una dintre măsurile importante necesare ar fi alegerea și stabilirea unui nomenclator care să asigure pe de o parte valorificarea maximă a posibilităților și care să permită pe de altă parte obținerea unor avantaje cît mai mari**. Stabilirea acestui nomenclator ar trebui desigur să revină ministerelor economice exportatoare în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Comerțului Exterior. Acest nomenclator ar trebui să țină seama în etapa actuală de avantajele specializării, de fondul de documentații existent, de experiența și capacitățile de producție, nivelul cheltuielilor interne etc., toate acestea corelate cu nivelul și evoluția cererii precum și cu acela al prețului extern.

Desigur, un rol important la întocmirea și definitivarea acestui nomenclator ar trebui să-l aibă **studierea temeinică a piețelor externe**, a programelor de dezvoltare din diferite țări și a celor elabo-

O. IONESCU

(Continuare în pag. 23)

ÎNSEMNĂRI DE LA TÎRGUL DE TOAMNĂ DE LA BRNO '73

DE MULȚI ANI, prima jumătate a lunii septembrie aduce orașul Brno, în atenția opiniei publice mondiale. Și în acest an, în intervalul 7—16 septembrie, aici s-a desfășurat — pentru a cinsprezecea oară — Tîrgul internațional specializat în construcții mecanice. Remarcabil în tot cursul existenței sale, tîrgul din această toamnă desfășurat sub deviza „Tehnica în slujba păcii și a progresului" a beneficiat incontestabil de un plus substanțial de interes față de edițiile precedente, datorat unei mari diversități de factori.

În acest an, gazdele, prin cele 25 de organizații cehoslovace de comerț exterior expozante, au prezentat pe mai bine de o treime din suprafața tîrgului peste 5 220 de produse. Din această largă gamă de produse, aproape 440 au fost creații exclusiv noi, circa 140 de produse au fost înscrise la concursul pentru obținerea medaliilor de aur decernate de conducerea tîrgului celor mai bune realizări tehnice.

Organizat într-o manieră nouă, prin gruparea exponatelor pe grupe de produse în funcție de natura lor sau a destinației funcționale, — renunțîndu-se la formele obișnuite de pavilioane naționale — Tîrgul de la Brno a permis o mai bună confruntare a calității și a performanțelor.

La reușita deplină a ediției din această toamnă o contribuție substanțială au avut și expozanții străini. Mai numeroase ca oricînd cele 1 600 de firme străine, reunite din 31 de țări ale lumii au prezentat, de asemenea, o gamă de noutăți ale tehnicii contemporane, produse de o tehnicitate extrem de ridicată.

În ansamblul lor, cele aproape 20 000 de produse expuse pe aproape 160 000 mp au pus pregnant în evidență tendința industriei constructoare de mașini de a evolua către o dezvoltare accentuat intensivă, manifestată prin creșterea rapidă a valorii de întrebuințare a mașinilor, utilajelor și aparaturii, a tuturor parametrilor calitativi ai produselor. Potrivit aprecierii specialiștilor, în cursul ultimilor 10 ani, această creștere a atins valori cuprinse între 30—50%. Tocmai aceasta este cauza care a determinat ca spiritul de competitivitate să se afirme puternic la Brno, în primul rînd, pe tărîmul calității, performanțelor tehnico-economice ale produselor; și abia după aceea și pe planul prețurilor.

Dacă ar fi să alegem esențialul din esențial credem că nu ne-am înșela considerînd că electronica, a fost „zeița" din acest an a tîrgului. Ne îndreptățește să susținem acest lucru atît bogăția aparaturii electronice expusă în standurile specializate ale tîrgului, cît și ponderea ridicată a produselor electronice în totalul exponatelor. De asemenea, au putut fi întîlnite standuri întregi cuprinzînd aparatură și mașini electronice de calcul cu aplicabilitate în toate domeniile industriale. Din cele 390 de produse înscrise în concursul pentru obținerea medaliilor de aur ale tîrgului, cel mai mare număr a aparținut grupei intitulată: electronică, optică, mecanică de precizie (cu 58 de produse). În acest an, pentru cele 35 de medalii acordate de conducerea tîrgului au concurat 23 de țări. În cele din urmă au reușit să-și adjudece medalii de aur doar 13 țări, între care se numără și Republica Socialistă România.

În medie, din mai bine de 11 produse selecționate în concurs abia unul a primit cununa victoriei. O selecție aspră, a celui mai bun produs dintre cele mai bune! Mașinilor-unelte și celor de prelucrat metal prin deformare le-au revenit în acest an cele mai multe trofee. Prin aceasta se confirmă puternica tradiție a tîrgului din Brno în acest domeniu al construcțiilor de mașini.

Tîrgul internațional de construcții mecanice de la Brno nu a vrut să fie nici în acest an doar o simplă oglindă a ceea ce producția mondială oferă într-un sector vital al său, ci a vizat să contribuie la dezvoltarea tehnicii și impulsionarea progresului tehnic în ansamblu. Aceasta s-a dedus atît din riguroasa sa specializare, din puternicul său caracter selectiv, cît și din bogata agendă de manifestări cu caracter științific și tehnic organizate în această perioadă. Este vorba, înainte de toate, de colocviile care au reunit reprezentanți din diferite sfere științifice a numeroase țări, întîlniri cu caracter de anticipație a evoluției progresului tehnic. În acest an au fost organizate două asemenea colocvii: unul pe tema „Chimizarea în industria încălțămintei" ținut la Gottwaldow și altul privind „Metodele și tratamentul lor termic" la Bratislava. Lor li s-au adăugat așa-zisele „Zile profesionale" cu care prilej s-au dezbătut problemele de strigentă actualitate într-un domeniu sau altul, conferințele, proiecțiile de filme etc.

România, participantă la toate edițiile anterioare ale tîrgului, a fost prezentă și în această toamnă la Brno prin 7 întreprinderi de comerț exterior care au prezentat pe o suprafață totală de aproape 1 670 mp peste 120 de produse reprezentative ale industriei noastre constructoare de mașini. În pavilionul rezervat mașinilor-unelte întreprinderea „Mașinexportimport" a expus, pe lîngă alte produse specifice, strungul automat monoax SARO-25 fabricat în serie la noua întreprindere de strunguri din Tîrgoviște. Numeroase mașini-unelte expuse sînt dotate cu sisteme cu comandă numerică, cum este bunăoară freza de alezat AF-85. S-au mai impus atenției dispozitive de comandă pentru mașini-unelte, cît și accesoriile pentru automatizare.

Întreprinderile „Electronum" și „Electroexportimport" au prezentat o gamă largă de produse electronice și electrotehnice, între care se disting: mașinile electronice și electrice de calcul, transformatoarele de mare putere. La rîndul lor, întreprinderile „Mecanoexportimport" și „Autotractor-Dacia" au impus atenției specialiștilor, între altele și motoarele Diesel de 120 CP, locomotivele Diesel-electrice de 1 250 CP pentru mină, camionul cu benă basculantă DAC, vehiculele de tracțiune grea S-800 și S-1 800, autoturismul de teren ARO-240 ș.a. Dar produsul cel mai reprezentativ cu care ne-am înfățișat la Brno, produs ce a fost unul din punctele de atracție, ale actualei ediții a tîrgului este instalația de foraj F 320-3DH, creație a colectivului întreprinderii „1 Mai" din Ploiești. Uriașă, dominînd cu turla ei, în vîrful căreia flutura drapelul românesc, întreaga panoramă a tîrgului, instalația a fost privită cu admirație de specialiști pentru performanțele ei: forări la 6 000 m adîncime. În semn de recunoaștere a înaltului nivel tehnic și a randamentului ei ridicat, juriul tîrgului i-a atribuit binemeritata medalie de aur.

În zilele tîrgului, exponatele românești au fost vizitate de secretarul general al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, Gustav Husak, de președintele guvernului federal, Lubomir Strangal cît și de alți conducători de partid și de stat cehoslovaci. Tovarășul Gustav Husak a dat o înaltă apreciere nivelului tehnicii pe care România socialistă o expune la ediția jubiliară din acest an a tîrgului, felicitînd pe expozanții români pentru modul interesant de prezentare a produselor.

Prodigioasa activitate economică, a Tîrgului internațional de construcții mecanice de la Brno este o dovadă limpede că a fost îndeplinită principala sa misiune — ca prin cunoaștere reciprocă și confruntare directă să se realizeze cooperarea și dezvoltarea schimburilor economice cu toate țările lumii.

Ioan ERHAN

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul de partid al sectorului 4 — Bucureşti

Producţie suplimentară prin gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale

ÎN CURSUL ACESTUI AN, Comitetul de partid al sectorului 4 — prin controalele efectuate şi alte acţiuni — a căutat să urmărească situaţia concretă din unităţile economice, să ajute permanent conducerile acestora în desfăşurarea activităţii economico-financiare, să controleze modul de realizare a investiţiilor, a planului de export-import, gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale şi financiare. O preocupare concomitentă a constituit asigurarea cunoaşterii şi aplicării corecte a hotăririlor de partid şi de stat de către toţi oamenii muncii, participarea lor activă la îndeplinirea sarcinilor trasate şi creşterea responsabilităţii cadrelor pentru rezultatele muncii lor.

În acest scop, Consiliul de control muncitoresc din cadrul Comitetului de partid a atras în acţiunile iniţiate un larg activ obştesc, format din specialişti din diferite ramuri, menţinînd o permanentă legătură şi acţionînd în comun cu consiliile de control muncitoresc din unităţile economice de pe raza sectorului. În cursul trimestrului III a.c., sfera controlului a cuprins îndeosebi modul în care au fost pregătite şi s-au desfăşurat adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi; modul cum au rezolvat delegaţii forurilor tutelare problemele şi greutăţile întîmpinate de unităţile economice în realizarea sarcinilor de plan pe semestrul II, 1973 şi asigurarea condiţiilor pentru planul pe 1974; felul în care sînt îndeplinite hotăririle plenarei din iunie a.c. a Comitetului de partid al sectorului cu privire la reducerea cheltuielilor de producţie totale, şi în special a celor materiale.

Dintre unităţile care au obţinut rezultate remarcabile în acţiunea de reducere a cheltuielilor materiale de producţie, menţionăm Întreprinderea de tricotaje „Crinul". Aici, de exemplu, prin înlocuirea elementului „bandă de confecţii", cumpărată de la alte întreprinderi, cu tricot din deşeurile provenite din fabricaţie, s-au realizat economii de 300 000 lei în sem. I. a.c. În aceeaşi perioadă, prin economisirea a 15 tone fire de bumbac, s-a realizat o producţie suplimentară de 960 000 lei. La Întreprinderea de încălţăminte „Flacăra Roşie" studiile şi analizele efectuate au condus la adoptarea unor măsuri eficiente. Astfel, numai prin fabricarea unor produse din deşeuri de piele se preconizează să se obţină la sfîrşitul anului o producţie suplimentară de 3 milioane lei. Pe întregul sector, ansamblul acţiunilor iniţiate s-a finalizat în obţinerea unei economii de 1,4 lei la mia de lei cheltuieli materiale în cursul semestrului I. S-au economisit 230 tone de metal, 11,3 milioane kWh, 11 767 tone de combustibil convenţional, 41 mc material lemnos etc.

În domeniul investiţiilor, planul pe 8 luni pentru unităţile industriale a fost realizat (pe sector) în proporţie de circa 69% la construcţii-montaj, depunîndu-se în acelaşi timp eforturi susţinute pentru recuperarea rămînerilor în urmă la obiectivele ce urmează să intre în funcţiune în cursul trim. IV, reactualizîndu-se graficele de construcţii-montaj.

Această preocupare a Consiliului de control muncitoresc se corelează cu cea legată de asigurarea obiectivelor industriale aflate în construcţie, cu forţa de muncă necesară. A fost elaborată balanţa forţei de muncă calificată pe anii 1973—1975, stabilindu-se totodată programe concrete pentru recrutarea, şcolarizarea şi stabilirea necesarului de forţă de muncă.

T. POPA

RESURSELE UMANE ÎN NOILE STRUCTURI ORGANIZATORICE ALE ÎNTREPRINDERILOR [III]

— CUM UTILIZĂM SPECIALIŞTII —

ÎN NUMERELE 19, 22, 23, 25 şi 27 din a.c. ale revistei „Viaţa economică" a fost publicată o serie de articole în care s-au prezentat rezultatele unei ample investigaţii, efectuată de redacţie, privind consecinţele aplicării normelor unitare de structură asupra modului de utilizare a specialiştilor din unităţile economice. În ultimele două numere, sub titlul „Resursele umane în noile structuri organizatorice ale întreprinderilor", au fost prezentate rezultatele unei cercetări efectuate recent de specialişti din Institutul de Cercetări Economice în 12 întreprinderi. Această cercetare confirmă constatările făcute de redacţia noastră, scoţînd însă în evidenţă noi elemente prin aprofundarea analizei la nivelul compartimentelor organizatorice ale unităţilor.

În acest număr publicăm ultima parte a cercetării, dedicată analizei structurii pe studii şi nivele de pregătire a personalului din compartimentele de aprovizionare, desfacere, contabilitate, financiar şi personal.

COMPARTIMENTUL DE APROVIZIONARE se clasează pe primul loc în ceea ce priveşte reducerea numărului de personal. Diminuarea numărului salariaţilor care realizează atribuţiile ce revin întreprinderilor în domeniul aprovizionării a fost însoţită şi de o reducere a personalului de conducere cu 50% după cum se poate observa şi din tabelul nr. 1. Rezultanta acestor diminuări în proporţii diferite este o creştere a mărimii acestor compartimente.

Substanţialele reduceri ale numărului de salariaţi încadraţi în acest compartiment au fost însoţite şi de importante schimbări în structura sa. Astfel, aşa cum reiese şi din examinarea comparativă a figurilor 1 şi 2, ponderea cadrelor tehnice în totalul personalului compartimentului de aprovizionare a crescut cu aproximativ 60%. Aceeaşi tendinţă se manifestă şi în ceea ce priveşte personalul economic şi cel cu studii medii generale, care au înregistrat o anumită creştere.

Aceste amplificări ale ponderii personalului cu studii medii şi superioare s-au obţinut în special ca urmare a diminuării numărului cadrelor cu studii elementare încadrate în întreprinderile cercetate de aproape 4,5 ori, ceea ce a determinat o diminuare de peste 3 ori a proporţiei lor în ansamblul salariaţilor care realizează activităţi de aprovizionare. Totuşi ponderea acestei categorii de salariaţi este încă destul de mare — circa o optime — care, cumulată cu ponderea cadrelor cu studii medii generale, ridică la peste o treime proporţia cadrelor fără studii de specialitate.

Considerăm că în această direcţie se mai pot aduce îmbunătăţiri prin reducerea personalului fără o pregătire de specialitate, concomitent cu luarea măsurilor de sporire a personalului cu pregătire economică. Insistăm asupra acestui aspect întrucît, deşi activităţile desfăşurate de compartimentele de aprovizionare au un caracter predominant economic, personalul cu pregătire economică reprezintă mai puţin de un sfert din totalul salariaţilor lor, adică mai puţin decît personalul fără studii de specialitate, sau personalul tehnic, luate fiecare separat.

Unele măsuri hotărîte de înzestrare a compartimentelor de aprovizionare cu cadre cu pregătire şi calificare corespunzătoare ar contribui la eliminarea multora din lipsurile serioase care mai dăinuie încă în acest domeniu. Coroborate cu asigurarea în fapt a unei retribuţii egale cu cea de care beneficiază personalul altor compartimente, introducerea unui sistem de recompense şi penalizări mai operative, selecţionarea pe baza testării cadrelor care au aptitudini în acest domeniu etc., aceste măsuri ar crea premise pentru ridicarea activităţii de aprovizionare la nivelul celorlalte activităţi.

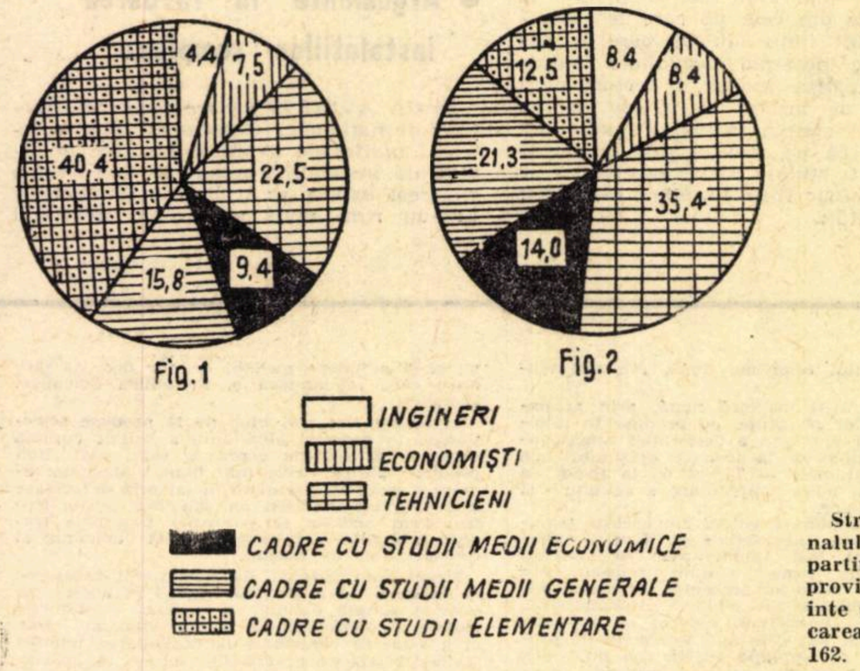

Structura personalului din compartimentul de aprovizionare, inainte şi după aplicarea Decretului 162.

Tabel nr. 1

Situaţia modificărilor personalului de conducere şi execuţie pe compartimentele analizate, inainte şi după aplicarea Decretului nr. 162

Comparativ	Aprovizionare		Desfacere-transport-turi		Contabilitate		Financiar-CFI-analize economice		Personal învăţămînt salarizare	
Perioada analizată	Conducere	Execuţie	Conducere	Execuţie	Conducere	Execuţie	Conducere	Execuţie	Conducere	Execuţie
1. Înaintea aplicării	16	90	13	76	14	87	16	105	16	90
2. După aplicare	8	64	10	75	9	76	14	125	7	71
3. Procentul de reducere	−50%	−29%	−23%	−1%	−36%	−13%	−12,5%	+19%	−56%	−21%

Tabel nr. 2

Structura personalului de conducere şi execuţie a compartimentelor de contabilitate ca urmare a aplicării Decretului 162

— în % —

Categorii de personal	Personal de conducere: înainte de aplicare	Personal de conducere: după aplicare	Personal de execuţie: înainte de aplicare	Personal de execuţie: după aplicare
1. Economişti	57,1	44,5	15.8	17,6
2. Alţi specialişti cu studii superioare	7,1	11,0	1,0	1,2
3. Cadre medii economice	35,8	44,5	58,5	64,8
4. Cadre cu studii medii generale	—	—	22,7	16,4
5. Personal cu studii elementare	—	—	2,0	—
6. Total	100	100	100,0	100.0

Tabel nr 3

Structura personalului de conducere şi execuţie a compartimentelor de personal învăţămînt-salarizare ca urmare a aplicării Decretului 162

— în % —

Categorii de personal	Personal de conducere: înainte de aplicare	Personal de conducere: după aplicare	Personal de execuţie: înainte de aplicare	Personal de execuţie: după aplicare
1. ingineri	18,7	14,3	5,6	6,4
2. economişti	18,7	42,8	6,6	7,7
3. alte specialităţi cu studii super.	6,3	14,3	1,0	3,8
4. cadre medii tehnice	18,7	14,3	35,9	20,5
5. cadre medii economice	12,6	—	4,7	5,1
6. cadre cu studii medii generale	25,0	14,3	39,6	52,7
7. cadre cu studii elementare	—	—	6,6	3.8
8. Total	100,0	100,0	100,0	100,0

● Lipsă acută de cadre economice în compartimentul de desfacere — transporturi

SERVICIILE desfacere-transporturi, celălalt tip de compartiment prin care se realizează activitatea comercială, s-au menţinut aproximativ la dimensiunile perioadei precedente, numărul salariaţilor care-şi desfăşoară activitatea în cadrul lor reducîndu-se cu mai puţin de 4%. Cu toate că, din punct de vedere dimensional, schimbările sînt nesemnificative, din punct de vedere structural se constată o serie de modificări care merită să fie evidenţiate.

În primul rînd se observă o creştere a mărimii medii a unui serviciu de desfacere-transporturi de peste două ori, în principal ca urmare a comasării serviciilor şi birourilor de desfacere-transporturi. Creşterea numărului salariaţilor grupaţi în cadrul fiecărui compartiment de desfacere-transporturi a fost însoţită şi de reducerea numărului personalului de conducere cu 23% (vezi tabelul nr. 1.)

Cu acest prilej s-au produs şi modificări sensibile în structura personalului →

de conducere din punct de vedere a pregătirii. Astfel, așa cum rezultă din examinarea figurilor 3 și 4 **ponderea cadrelor cu studii superioare s-a redus cu peste 50%, în principal pe baza eliberării de cadre tehnice.** În aceste condiții, cum este și firesc, a crescut ponderea cadrelor medii de specialitate care dirijează activitatea acestui serviciu și în primul rînd a celor economice. Ca urmare, peste 2/3 din totalul personalului de conducere îl reprezintă cadrele de formație economică.

Perfecționări necesare în acest domeniu vizează promovarea într-o măsură mai mare în posturi de conducere a cadrelor cu studii economice superioare, eliminîndu-se situațiile în care cadre cu studii medii, chiar și de cultură generală conduc activitățile de desfacere, deși în unități există cadre cu pregătire economică superioară. Aceste schimbări trebuie însoțite de serioase modificări și în structura personalului de execuție cu care este înzestrat compartimentul de desfacere-transporturi. După cum rezultă din analiza datelor înserate în figura 6, trebuie să se aibă în vedere în principal încadrarea acestui domeniu de activitate cu cadre de specialiști, în special de formație economică, și în măsura în care există, cadre specializate pe probleme de marketing.

Posibilitatea oferită de aplicarea normelor unitare de organizare, după cum se poate lesne observa din examinarea comparativă a datelor cuprinse în figurile 5 și 6, nu a fost folosită pentru îmbunătățirea structurii profesionale a salariaților acestui compartiment. Deși ponderea cadrelor fără studii de specialitate a fost diminuată într-o anumită măsură, ea a fost însoțită de o creștere a proporției cadrelor tehnice cu studii medii și implicit de o diminuare a personalului economic. Ca urmare, în totalul salariaților serviciului desfacere-transporturi, care realizează activități cu caracter predominant economic, personalul cu studii economice reprezintă în întreprinderile cercetate numai 33,9%, proporție inferioară celei existente în perioada precedentă.

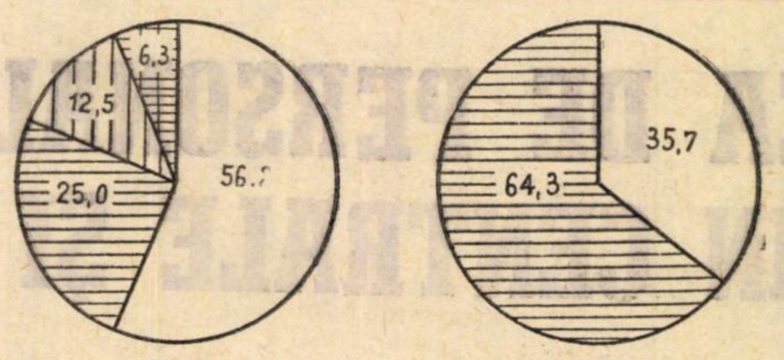

Fig. 7 Fig. 8

ECONOMIȘTI; CADRE CU STUDII MEDII ECONOMICE; CADRE CU STUDII MEDII GENERALE; CADRE CU STUDII MEDII TEHNICE

Structura personalului de conducere al compartimerntului Financiar C.F.I. inainte și după aplicarea Decretului 162.

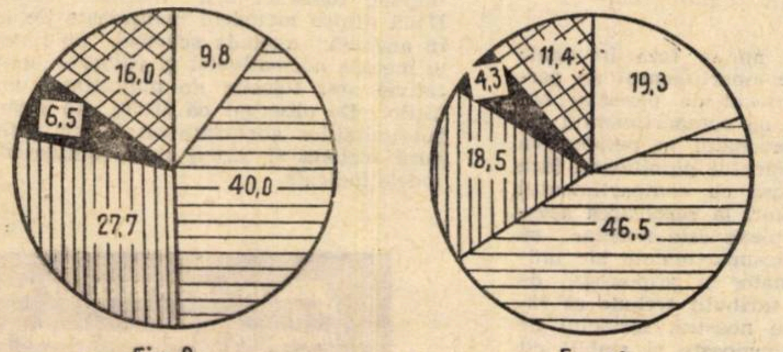

Fig. 9 Fig. 10

ECONOMIȘTI; CADRE CU STUDII MEDII ECONOMICE; CADRE CU STUDII MEDII GENERALE; CADRE CU STUDII MEDII TEHNICE; CADRE CU STUDII ELEMENTARE

Structura personalului compartimentului Financiar C.F.I. inainte și după aplicarea Decretului 162.

● Promovarea mai intensă a economiștilor la conducerea compartimentelor de contabilitate

ÎN CADRUL compartimentului de contabilitate acțiunea de raționalizare, efectuată cu ocazia introducerii structurilor organizatorice tip, s-a manifestat în primul rînd, printr-o diminuare a numărului de salariați care-l compun (vezi tabelul nr. 1). Pe ansamblul unităților investigate această reducere a reprezentat aproape o cincime din efectivul lor. De precizat însă că, diminuarea menționată este rezultanta celor două tendințe principale manifestate în cadrul întreprinderilor: de amplificare a mărimii acestui compartiment — cînd s-a trecut la constituirea unui serviciu — și de reducere a dimensiunii sale atunci cînd s-a constituit doar un birou. Comasarea micilor compartimente care existau în perioada precedentă a determinat, chiar și în condițiile reducerii numărului total de salariați din cadrul lor, o sporire a dimensiunii medii a compartimentului de contabilitate cu peste 60%.

O altă consecință a modificărilor menționate este reducerea ponderii personalului de conducere cu aproape 40%. Această ultimă modificare nu a fost însă însoțită și de o îmbunătățire a structurii lor profesionale. Posturile de șefi de compartiment, care, dat fiind natura și complexitatea sarcinilor circumscrise, necesită, cunoștințe economice superioare, sînt atribuite într-o măsură mai mare unor cadre cu studii economice medii sau superioare de altă specialitate după cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 2.

În ceea ce privește structura profesională a personalului de execuție se constată o tendință de îmbunătățire, exprimată în reducerea ponderii personalului fără studii de specialitate și creșterea — este drept foarte redusă, după cum se observă din analiza comparativă a datelor din tabelul sus menționat — economiștilor. De remarcat raporturile mai judicioase decît în alte compartimente care s-au stabilit între personalul cu studii economice medii și superioare (în medie 3,6).

Principala direcție de perfecționare în care poate fi acționat pentru a îmbunătăți înzestrarea cu personal a compartimentului de contabilitate este atragerea unui număr sporit de economiști care să asigure conducerea competentă a acestei activități, concomitent cu introducerea unor activități de mare complexitate legate de folosirea unor tehnici contabile și economice moderne.

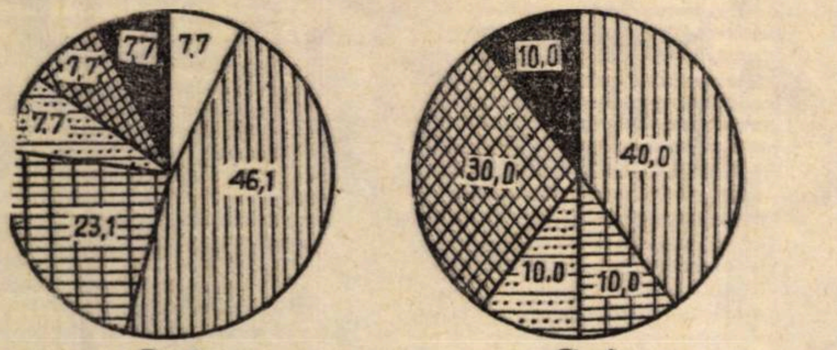

Fig. 3 Fig. 4

INGINERI; ECONOMIȘTI; ALTE SPECIALITĂȚI CU STUDII SUPERIOARE; TEHNICIENI; CADRE CU STUDII MEDII ECONOMICE; CADRE CU STUDII MEDII GENERALE

Structura personalului de conducere din compartimentul desfacere transporturi inainte și după aplicarea Decretului 162.

● Premise pentru ridicarea activității financiare pe un plan superior

COMPARTIMENTUL financiar-prețuri,— analize economice — C.F.I., spre deosebire de celelalte subdiviziuni organizatorice cu caracter predominant economic, a cunoscut în întreprinderile investigate, față de perioada anterioară aplicării prevederilor Decretului nr. 162, o sporire a efectivului în medie cu 14%. Sporirea numărului de salariați coroborată cu reducerea numărului de servicii și birouri prin care se realizează aceste activități au determinat și o mărire a dimensiunii medii a compartimentului financiar cu peste 50%.

În mod firesc în aceste condiții s-a redus și numărul personalului de conducere cu o optime, schimbare însoțită și de o modificare a structurii profesionale

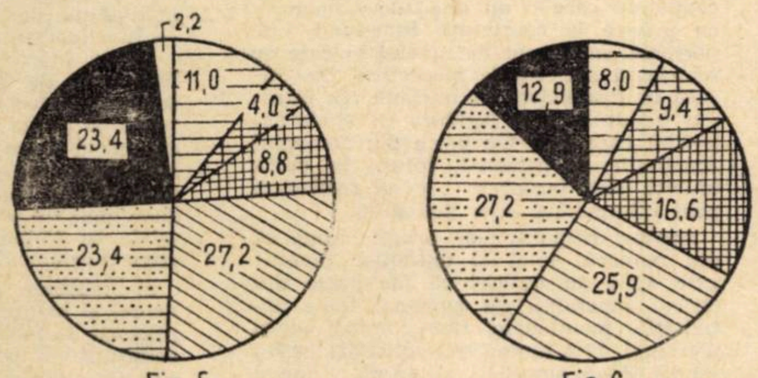

Fig. 5 Fig. 6

INGINERI; ECONOMIȘTI; ALȚI SPECIALIȘTI CU STUDII SUPERIOARE; CADRE MEDII TEHNICE; CADRE MEDII ECONOMICE; CADRE CU STUDII MEDII GENERALE; PERSONAL CU STUDII ELEMENTARE

Structura personalului compartimentului desfacere-transporturi inainte și după aplicarea Decretului 162.

Ovidiu NICOLESCU
Alexandru BLAGA

(Continuare în pag. 15)

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Momentul „Cocor"

DE CURIND, s-a deschis în Capitală, cel mai mare magazin de prezentare și desfacere al Ministerului Industriei Ușoare. Interesul pe care l-a stîrnit în rîndurile publicului este confirmat de cifre: în primele șapte zile, noua unitate a fost vizitată de peste un milion de cumpărători, iar volumul de vînzare zilnică s-a apropiat de două milioane lei.

Rezultat al indicațiilor conducerii de partid și de stat privind lărgirea și diversificarea rețelei de magazine proprii ale producătorului, Cocorul" oferă spre vînzare întreaga gamă de produse ale industriei ușoare.

— Chiar toate? îl întrebăm pe tovarășul Gheorghe Tamaș, director al ICS „Cocor".

— Aproape toate, cu excepția țesăturilor unde urmează a se efectua o largă informare în rîndul publicului în scopuri ușor de bănuit.

— De fapt, în afară de faptul deloc neglijabil că este cel mai mare din țară, ce aduce nou pentru consumator noul magazin?

— Propun mai întîi cîteva cifre: suprafața construită — 13 500 mp, suprafața utilă — 9 000 mp. Este magazinul cel mai dotat din punct de vedere al utilităților, atît pentru consumatori, cît și pentru lucrători.

— Ce anume reprezintă noutatea în noul magazin?

— Mai multe elemente, pe care ar trebui să le relatez ceva mai sistematizat. Așadar:

● este o unitate dintre cele mai moderne, adică dispunem de instalații de condiționare a aerului, de uzină termică proprie; noua și marea unitate este dotată cu un oficiu de calcul care stabilește viteza de desfacere, relația stoc-depozit în scopul cunoașterii permanente a cererii, a evoluției vînzării (inclusiv în vederea utilizării corespunzătoare a spațiilor); ● efectuează controlul permanent al codurilor și prețurilor mărfurilor vîndute, spre asigurarea integrității gestionare; ● asigură raționalizarea și simplificarea sistemului de evidență, automatizarea informării utile; ● asigură mecanizarea și automatizarea operațiilor scriptice de inventariere în raioane și depozit; ● furnizează un fond suficient de informații în timp util pentru conducerea științifică a activității din magazin, bazată pe prelucrarea automată a datelor.

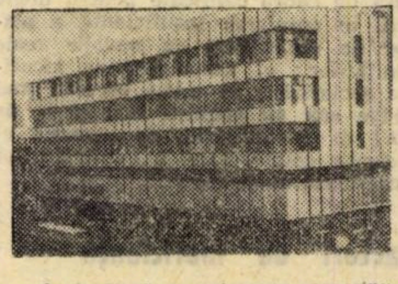

— În legătură cu raionarea magazinului, ce se poate spune, pentru informarea consumatorului potențial?

— „Cocorul" are mai multe nivele, fiecare dintre ele cu un profil propriu, conceput astfel încît cumpărătorul să poată fi satisfăcut cu tot ce-i trebuie, într-un perimetru comercial relativ redus. Astfel, la parter, ca peste tot, sînt prezentate „diverse", la etajul I articole pentru copii, la II cele pentru bărbați, la III cele pentru femei, la IV — articole pentru decorație interioară și uz casnic, iar la V este un café-bar — cofetărie etc.

Fiind un magazin de prezentare și desfacere al M.I.U., în primul rînd ne vom strădui să ofertăm mărfuri noi, cu caracteristici calitative superioare, modele inedite executate de către colectivele de creație ale diferitelor întreprinderi, toate fabricate pe baza unei temeinice cunoașteri a opiniei și opțiunii consumatorului.

— Și cum se vor putea stabili aceste preferințe?

— Am putea spune că, deocamdată, facem noi înșine un fel de teste asupra posibilităților și mijloacelor de testare: fie prin alegerea unui segment determinat de populație, ori prin alegerea unui eșantion selectiv, fie pe baza de chestionare întîmplătoare ori prin interogarea directă a cumpărătorilor de către economiștii și psihologul care alcătuiesc biroul de dezvoltare, promovare, publicitate.

— Toate acestea presupun însă o gamă întreagă de servicii vizibile și invizibile, pe care probabil că eventualul consumator nu le cunoaște în totalitate...

— Ne străduim să le facem cunoscute și să le dovedim utilitatea. Avem, de pildă, o casă de comenzi care e destinată să transporte mărfurile mai voluminoase la domiciliul cumpărătorilor, atelier de retuș, asigurăm supravegherea copiilor pe durata efectuării cumpărăturilor, avem un ghișeu CEC, curieri pe etaje pentru livrarea mărfurilor, un serviciu de informații din care fac parte și patru „hôtesses" ce fac oficiul de gazdă și îndrumătoare, un serviciu de consultații cu privire la modă și gust (cu funcție de sfătuire în alegerea cumpărăturilor). În această privință, ca și pe alte direcții, ne-am asigurat sprijinul și colaborarea unor institute de cercetări specializate, precum Laboratorul de marketing de la ASE.

— Proiecte?

— Avem în vedere constituirea unui comitet de cliente pe care probabil că-l vom numi „Opinia", stabilirea unor arii proporționale pentru prezentarea unor produse ale fabricilor executate pe baza unor comenzi speciale ale noastre, la rîndul lor întemeiate pe concluziile pe care le vom trage din fișele completate de către consumatori; aceste rezultate vor fi comunicate și reprezentanților comerțului spre informare și eventual înlesnire a contractărilor.

Spațiul nu ne îngăduie să continuăm. Încheiem aici convorbirea cu tov. Gh. Tamaș, dar nu înainte de a-i promite că vom reveni pentru a consemna, în calitate de consumator, ritmul de inedit și abundență în vastele raioane ale „Cocorului".

Mircea POSTELNICU

FUNCȚIUNEA DE PERSONAL VĂZUTĂ DIN CENTRALE ȘI ÎNTREPRINDERI

REALIZAREA ÎNAINTE DE TERMEN a obiectivelor actualului plan cincinal depinde în mare măsură de asigurarea fiecărei unități cu personalul necesar — atît ca număr, cît și ca structură profesională și de calificare — și de folosirea lui rațională. Atingerea acestui obiectiv presupune desfășurarea în cadrul fiecărei unități industriale a unui ansamblu de activități interdependente care constituie funcțiunea de personal.

În vederea cunoașterii problemelor care se ridică în acest domeniu și perfecționării activității de personal, Institutul de Cercetări Economice-București a efectuat în anul 1972 cercetări în 14 unități productive din industria construcțiilor de mașini grele, industria chimică și industria ușoară. Concluziile principale rezultate din investigația întreprinsă au fost testate în luna mai a.c. prin intermediul unei anchete de opinie în 50 unități industriale (centrale și întreprinderi).

Acoperirea necesarului

ÎN ANCHETA întreprinsă ne-a interesat în primul rînd faptul dacă unitățile industriale au întîmpinat greutăți în asigurarea necesarului de personal pentru acest an. La această întrebare, 76,6% din numărul total al unităților chestionate au răspuns afirmativ. Unitățile au indicat o serie de meserii la care nu au putut asigura necesarul de personal. În funcție de numărul mențiunilor făcute de unități **meseriile deficitare** pot fi ordonate astfel : a. **strungari,** b. **frezori,** c. **turnători-formatori,** d. **lăcătuși,** e. **electricieni,** f. **cazangii,** g. **sudori,** h. **forjori,** i. **reglori,** j. **vopsitori etc.**

Cauzele principale ale acestei situații menționate de unitățile investigate sînt : a) lipsa de cadre calificate pentru unele meserii, b) corelarea insuficientă a **planurilor de școlarizare** cu nevoile reale ale unităților ; c) necompletarea locurilor de școlarizare la unele **meserii mai complexe sau cu condiții mai grele de muncă ;** d) **posibilitățile de cazare ;** e) insuficienta cointeresare a lucrătorilor care prestează unele meserii.

Factori de ineficiență

PENTRU a evidenția măsurile ce se impun în vederea îmbunătățirii folosirii personalului, am solicitat opinia specialiștilor din unitățile investigate asupra factorilor care influențează asupra folosirii raționale a acestuia.

Potrivit aprecierilor unităților chestionate, principalul factor care împietează asupra folosirii raționale a personalului ține de posibilitățile insuficiente de stimulare materială de către conducerile de unități a cadrelor care au obținut rezultate bune și foarte bune. Pentru ca sistemul de cointeresare să stimuleze în mai mare măsură unitățile industriale în economisirea forței de muncă, s-a sugerat ca o parte mai însemnată din economiile obținute pe această cale să fie destinată fondurilor de cointeresare materială. După părerea noastră, cu toate că potrivit opiniei exprimate de unități unii factori ca : **acoperirea insuficientă a fondului zilnic de timp de muncă al fiecărui salariat cu lucrări corespunzătoare specialității și nivelului său de pregătire profesională ; neconcordanța între natura și nivelul de complexitate al lucrărilor de executat și specialitatea și nivelul de pregătire al executanților ; selecționarea necorespunzătoare a personalului, sînt situați pe ultimele locuri, totuși analiza întreprinsă în unități a relevat că în aceste direcții mai există încă rezerve prin mobilizarea cărora se poate realiza sporirea producției și a productivității muncii.**

Factorii menționați indică direcțiile în care ar trebui acționat în vederea îmbunătățirii utilizării personalului unităților industriale. Asupra folosirii raționale a personalului influențează, desigur, și alți factori care nu trebuie scăpați din vedere cum ar fi : a) **repartizarea cadrelor în funcție de nevoile reale ale unităților;** b) **ridicarea nivelului de calificare ;** c) **policalificare ;** d) **perfecționarea pregătirii profesionale în raport cu cerințele impuse de fiecare post sau loc de muncă ;** e) **reducerea fluctuației ;** f) **organizarea rațională a muncii ;** g) **întărirea ordinii și disciplinei în muncă etc.**

Cine și cum stabilește necesarul

ANALIZA întreprinsă a relevat că stabilirea necesarului de personal actual și în perspectivă nu se face în unele unități de către compartimentul de personal. Astfel necesarul de personal actual se stabilește de compartimentul de organizare, iar personalul în perspectivă de către compartimentul planificare, fără o conlucrare strînsă cu compartimentul de personal. Desigur, la rezolvarea acestei probleme complexe este necesar să participe diverse compartimente ale unității, însă coordonator și responsabil de realizarea acestei atribuții trebuie să rămînă, după opinia noastră, serviciul de personal. Fără a cunoaște și stabili cît mai precis necesarul de personal al unității nu pot fi realizate în mod eficient artibuțiile referitoare la recrutarea, selecția, încadrarea și repartizarea judicioasă a cadrelor pe locuri de muncă, precum și pregătirea și perfecționarea pregătirii profesionale.

La baza normelor unitare de structură stabilite prin Decretul 162/1973 stă numărul de personal. Deci, de modul de determinare a necesarului de personal depinde în ultimă instanță raționalitatea și eficiența structurilor adoptate.

Analiza întreprinsă a relevat că pentru stabilirea necesarului de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ se folosesc de regulă metode statistico-matematice, care prin caracterul lor relativ abstract nu permit determinarea nevoilor reale de personal. Spre deosebire de acestea, **metodele analitice asigură o analiză aprofundată a obiectivelor de realizat și determinarea sarcinilor și lucrărilor concrete de executat, gruparea acestor lucrări pe specialități și nivelele de complexitate, evaluarea consumului de muncă necesar și descrierea posturilor.**

La baza metodelor analitice stă **DESCRIEREA POSTURILOR.** La întrebarea „în unitatea dv. s-a elaborat descrierea fiecărui post", 51% din unitățile anchetate au răspuns afirmativ, 21,4% au menționat că nu au elaborat descrierea posturilor, iar 27,6% au indicat că descrierea posturilor este în curs de elaborare. Investigațiile făcute în unități au relevat însă, că în realitate numărul unităților care au elaborat descrieri de posturi este mult mai mic decît cel rezultat din anchetă, întrucît **multe unitătii au apreciat că PRECIZAREA UNOR SARCINI cu caracter general pe funcții ESTE SIMILARĂ CU DESCRIEREA POSTURILOR (!?).**

Considerăm că pentru folosirea eficientă a personalului **ESTE NECESAR SĂ SE IA MĂSURI DE GENERALIZARE A DESCRIERII POSTURILOR** în toate unitățile industriale și să se asigure întocmirea lor corespunzătoare. Drept argument folosim răspunsul la întrebarea 3 din chestionarul nostru : 91,5% dintre participanții la anchetă au aderat la metodele analitice de determinare a necesarului de personal. **Descrierea postului trebuie să cuprindă nu numai precizarea clară a obiectivelor de realizat, a sarcinilor, competențelor și răspunderilor circumscrise postului, ci și a cunoștințelor, aptitudinilor și deprinderilor pe care trebuie să le posede un salariat pentru ocuparea postului respectiv.** Existența unor descrieri de posturi corespunzătoare constituie, de asemenea, fundamentul unei judicioase selecții și promovări a cadrelor, stabilirii programelor, formelor și metodelor de formare și perfecționare a pregătirii salariaților. În unitățile economice din țările dezvoltate din punct de vedere industrial descrierea posturilor este apreciată ca un instrument deosebit de important pentru sporirea eficienței muncii.

Stabilirea necesarului de personal în perspectivă este o problemă complexă care presupune analiza aprofundată a obiectivelor și proiectelor de dezvoltare a unității, a nivelului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, a modificărilor constructive și tehnologice a produselor fabricate, a modificărilor organizatorice, a evoluției productivității muncii, a posibilităților de asigurare a forței de muncă etc.

Probleme mai dificile ridică planificarea necesarului de personal tehnic, economic și administrativ. În acest scop pentru a obține date cît mai reale se impune folosirea mai multor metode. Două dintre metodele menționate de noi în anchetă (metoda schemei de funcții și metoda normativelor și valorilor orientative) sînt folosite de majoritatea unităților. De observat că 56,5% din numărul unităților anchetate au folosit o singură metodă și 32,6% două dintre metodele indicate.

Imaginea conturată de anchetă trebuie interpretată ținînd seama că :

— unele din activitățile indicate s-au executat și se execută în continuare integral sau parțial de către compartimente de muncă care aparțin altor funcțiuni ; astfel elaborarea planului de muncă și salarii este încadrată în domeniul planificării, elaborarea normativelor de muncă specifice unității, evaluarea analitică a complexității lucrărilor, elaborarea și îmbunătățirea indicatorilor tarifari de calificare, elaborarea descrierilor de posturi — în domeniul cercetării — dezvoltării, întocmirea și urmărirea realizării programului de protecția muncii — în domeniul producției ;

— unii specialiști confundă încă funcțiunea de personal cu serviciul de personal ;

REZULTATELE SINTETICE ALE ANCHETEI

1. Unitatea dv. a intimpinat greutăți in anul trecut in asigurarea necesarului de personal

	%
1.1 DA	76,6
1.2 NU	23,4

2. Notați cu cifre de la 1 la 10 (1 fiind considerat maxim) următorii factori in funcție de măsura in care apreciați că impietează asupra folosirii raționale a capacității de muncă a personalului din unitatea dv. (note medii)

2.1. — neconcordanță intre natura și nivelul de complexitate al lucrărilor de executat și specialitatea, nivelul de pregătire al executanților acestora	9
2.2. — acoperirea insuficientă a fondului de timp zilnic de muncă al fiecărui salariat cu lucrări corespunzătoare specialității și nivelului său de pregătire profesională	10
2.3. — selecționarea necorespunzătoare a personalului	8
2.4. — existența unui sistem informațional necorespunzător etc.	5
2.5. — insuficiente mijloace de culegere, prelucrare și multiplicare a informațiilor	6
2.6. — insuficienta mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă	2
2.7. — posibilități insuficiente de stimulare materială de către conducerea unității a cadrelor care au obținut rezultate bune și foarte bune in muncă	1
2.8. — stagii prea mari de vechime in muncă stabilite pentru promovare	3
2.9. — pregătirea practică insuficientă a tinerilor absolvenți	7
2.10. — penalizări pentru neîndeplinirea unor indicatori de plan care nu se datoresc nerealizării sarcinilor de serviciu ce revin unor salariați	4

3. Care dintre următoarele categorii de metode ar trebui aplicate pentru determinarea necesităților reale, de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ.

	%
3.1. — metode statistico-matematice globale (metoda indicilor sau coeficienților, metoda corelației etc.).	8,5
3.2. — metode analitice, bazate pe analiza obiectivelor de realizat, a lucrărilor de executat, a naturii și complexității lucrărilor, pe aprecierea volumului de muncă cerut de realizarea fiecărei lucrări	91,5

4. In unitatea dv s-a elaborat descrierea fiecărui post sau loc de muncă care să cuprindă precizarea clara a obiectivelor sarcinilor, competențelor și răspunderilor circumscrise postului, precum și cunoștințele, aptitudinile și deprinderile necesare persoanelor pentru ocuparea lor.

4.1 DA	51,0
4.2 NU	21,4
4.3 Parțial	27,6

5. Ce metode și tehnici au fost folosite in unitatea dv. pentru stabilirea necesarului de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ in perspectivă :

	%
5.1. — metoda indicilor sau coeficienților	14,0
5.2. — metoda schemei de funcțiuni	50,0
5.3. — metoda extrapolării tendințelor	2,8
5.4. — metoda normativelor și valorilor orientative	25,0
5.5. — metoda comparației interne și internaționale	5,4
5.6. — metoda modelului	2,8

6. Care dintre următoarele activități sau atribuții considerați că fac parte din domeniul activității de personal :

	%
6.1. — Elaborarea și aplicarea metodologiei de stabilire a necesarului de personal actual și in perspectivă	60,0

Ce inseamnă funcțiunea de personal

NU ESTE lipsită de importanță concepția pe care o au unitățile economice cu privire la conținutul funcțiunii de personal, indiferent de nivelul la care se realizează activitățile respective. De aceea în formularul de anchetă am introdus o întrebare în legătură cu unele activități care deși fac parte din domeniul funcțiunii de personal, totuși, în unele unități, sînt încadrate și se realizează prin intermediul altor funcțiuni.

Analiza răspunsurilor primite arată că din numărul total al unităților investigate 4,2% au indicat că fac parte din cadrul funcțiunii de personal toate activitățile menționate, 19,2% numai patru activități, 17% numai trei activități, 29,8% numai două activități și 10,6% numai una din activități. Numărul maxim de răspunsuri afirmative s-a atribuit elaborării de studii privind îmbunătățirea sistemului de salarizare, iar numărul minim, elaborării normativelor de muncă.

— calificarea necorespunzătoare a unor cadre care activează în acest domeniu ;

— nu s-a avut în vedere în suficientă măsură interdependența dintre aceste activități ;

— persistă încă concepția depășită că din acest domeniu fac parte îndeosebi activitățile de „evidență, administrativ — funcționărești" etc.

Avînd în vedere practica mondială și literatura de specialitate, analiza efectuată în întreprinderi și centrale industriale, și ținînd seama de legătura strînsă ce există între activitățile care concură la asigurarea și folosirea rațională a personalului, considerăm că în cadrul funcțiunii de personal a unităților industriale ar trebui incluse următoarele activități principale :

a) **Stabilirea necesarului de personal actual și în perspectivă :** elaborarea și aplicarea metodologiei de stabilire a necesarului de personal actual și în perspectivă ; elaborarea de normative de muncă specifice domeniului respectiv de activitate ; întocmirea planului de muncă și salarii, elaborarea descrierilor de posturi.

b) **Asigurarea necesarului de personal,**

stabilirea de criterii științifice pentru recrutarea, selecționarea și repartizarea personalului ; urmărirea folosirii raționale a personalului ;

c) **Încadrarea, remunerarea, aprecierea și promovarea personalului ;** elaborarea și aplicarea de criterii științifice de încadrare, apreciere și promovare a cadrelor ; elaborarea de studii privind îmbunătățirea sistemului de salarizare ; încadrarea personalului pe posturi ; aplicarea sistemului de salarizare ; urmărirea realizării planului de muncă și salarii ; controlul respectării programului de muncă;

d) **Pregătirea și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului ;** stabilirea cerințelor de pregătire și perfecționare ; elaborarea programelor de pregătire și perfecționare și urmărirea realizărilor ; evaluarea analitică a complexității lucrărilor ; elaborarea și îmbunătățirea indicatorilor tarifari de calificare ; organizarea și urmărirea cursurilor de calificare și perfecționare.

e) **Asigurarea de condiții corespunzătoare de muncă și de viață a personalului ;** elaborarea și urmărirea realizării contractului colectiv, elaborarea și urmărirea realizării programului de protecția și igiena muncii ; asigurarea asistenței medicale, probleme sociale etc.

În concepția noastră, funcțiunea de personal cuprinde toate activitățile al căror obiect este omul, salariatul, determinarea necesarului de personal, recrutarea, selecția, pregătirea, și perfecționarea pregătirii profesionale, încadrarea, remunerarea, promovarea și asigurarea de condiții corespunzătoare de muncă și de viață ale salariaților unității respective. Prin urmare, în cadrul funcțiunii de personal se includ problemele de mare complexitate, a căror realizare trebuie să capete un caracter științific și care să poată furniza elemente pentru pregătirea deciziilor conducerii în acest domeniu. Acest conținut conferă funcțiunii de personal un loc și un rol deosebit de important în ansamblul funcțiunilor unei întreprinderi industriale moderne.

Unde se rezolvă problemele de personal

ORGANIZAREA și conducerea eficientă a funcțiunii de personal, presupune nu numai delimitarea mai precisă a conținutului ei față de celelalte funcțiuni, **ci și DELIMITAREA MAI RIGUROASĂ A ACTIVITĂȚILOR DE PERSONAL PE CELE TREI NIVELURI ALE ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII INDUSTRIEI : ÎNTREPRINDERE, CENTRALĂ MINISTER.**

Marea majoritate a participanților la anchetă apreciază că reglementările în vigoare asigură o delimitare clară a atribuțiilor de personal între centrale și întreprinderi.

Atît centralele cît și întreprinderile investigate din cadrul Ministerului Industriei Chimice s-au pronunțat în totalitate că sînt bine delimitate atribuțiile între centrală și întreprindere în domeniul activității de personal. În schimb unele unități din cadrul Ministerului Industrei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerului Industriei Ușoare au arătat că în actele normative în vigoare nu sînt delimitate corespunzător atribuțiile între centrală și întreprindere.

În cazul unităților care au răspuns cu „nu" la această întrebare, respectiv 12,8%, din numărul total de unități anchetate, ne-a interesat desigur, și de ce ? Unele unități au arătat existența unor **PARALELISME** în repartizarea atribuțiilor și răspunderilor pe cele două verigi. Astfel, multe din atribuțiile prevăzute de Legea nr. 11/1971, la nivelul întreprinderii se regăsesc și la nivelul centralei industriale. Au fost menționate în acest sens : **stabilirea necesarului de personal în perspectivă, elaborarea planului de pregătire a personalului, organizarea pregătirii personalului, organizarea și urmărirea practicii în producție a elevilor și studenților, asigurarea bazei materiale și încadrarea unităților școlare cu cadrele didactice de specialitate necesare etc.** Alte unități au menționat că nu sînt suficient de bine precizate și sistematizate atribuțiile din domeniul activității de personal atît pentru centrală cît și pentru întreprindere, precum și faptul că atribuțiile au un caracter prea general dîndu-se astfel posibilitatea interpretării lor neunitare.

S-au preluat atribuțiile ?

LA CONSTITUIREA centralelor industriale s-a avut în vedere că ele să preia unele atribuții atît de la întreprinderile subordonate cît și de la ministere și organe de sinteză anchetate.

Datele primite de la unitățile anchetate **RELEVĂ CĂ 84,6% DIN NUMĂRUL TOTAL AL CENTRALELOR NU AU PRELUAT DE LA ÎNTREPRINDERILE CU PERSONALITATE JURIDICĂ ȘI DE LA MINISTERUL DE RESORT** atribuții de personal. Numai în industria ușoară au fost preluate de către centrale unele atribuții cum ar fi : elaborarea de teste pentru selecția cadrelor, organizarea de cursuri și urmărirea realizării programelor de calificare. Una din centralele investigate din cadrul Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, preconizează să preia de exemplu, aprobarea planului de școlarizare a unităților subordonate. În ansamblu, se constată o slabă preocupare a centralelor în privința preluării de atribuții în domeniul personalului.

Printre atribuțiile care, după opinia noastră, se justifică să fie realizate de către centrală menționăm pe cele privind pregătirea și perfecționarea cadrelor în unități special constituite. În susținerea preluării acestei atribuții menționăm printre altele, mărimea centralelor actuale, care reunesc, de regulă, unități de producție ale unei întregi ramuri sau subramuri industriale, volumul important al producției realizate, numărul mare de salariați de care dispun și necesitatea asigurării unităților subordonate cu cadre calificate în domeniul respectiv.

În vederea delimitării pe niveluri a unor atribuții care nu sînt precis delimitate în legislația în vigoare, am solicitat opinia specialiștilor din centralele și întreprinderile anchetate în privința nivelului la care ar trebui realizate aceste atribuții.

Dacă luăm în considerare răspunsurile date de către centrale rezultă că cu excepția atribuției referitoare la organizarea și urmărirea pregătirii personalului prin școli, toate celelalte atribuții ar trebui realizate la nivelul centralei industriale. Dacă avem, însă în vedere răspunsurile date de întreprinderi, reiese că atît elaborarea de criterii privind selecționarea și încadrarea personalului în funcție de specificul domeniului respectiv de activitate, cît și organizarea și urmărirea pregătirii personalului prin școli, ar trebui realizate la nivelul întreprinderii, elaborarea metodologiei de determinare a necesarului de personal și elaborarea de studii privind perfecționarea sistemului de salarizare la nivelul centralei, iar elaborarea și îmbunătățirea indicatoarelor tarifare de calificare la nivelul ministerului de resort.

Desigur, la repartizarea acestor atribuții, trebuie să luăm în considerare obiectul activității fiecărei verigi, sfera competențelor acordate, posibilitățile concrete de realizare cu maximum de eficiență, necesitatea simplificării circuitului informațional pentru luarea de decizii operative și bine fundamentate.

Ce competențe au întreprinderile și centralele

INVESTIGAȚIA întreprinsă a urmărit să obțină și opinia centralelor și întreprinderilor privind modul în care competențele atribuite unităților industriale favorizează realizarea în bune condiții a activității de personal.

Răspunsurile primite relevă că 36,2% din numărul total al unităților investigate și respectiv 23,1% din cel al centralelor și 41,2% din cel al întreprinderilor au apreciat că nu dispun de suficiente competențe pentru buna desfășurare a activității de personal. Ponderea unităților care au indicat că nu dispun de suficiente competențe în acest domeniu variază pe centrale pînă la 40%, iar pe întreprinderi între 33,4 și 45,5%; întreprinderile care au răspuns negativ la această întrebare au arătat **lipsa de competențe** suficiente **în domeniul transferării cadrelor în interesul serviciului, al cointeresării materiale a cadrelor tinere valoroase, al stabilirii necesarului de personal, al aprobării planurilor de salarizare.**

La nivelul întreprinderilor se resimte îndeosebi necesitatea acordării dreptului de a aproba transferul în interesul serviciului a muncitorilor. De asemenea, ar fi util ca întreprinderea să dispună de competența necesară angajării unui anumit procent din numărul muncitorilor (3—5%) și din afara zonei de 50 km. din jurul localității în care este situată în situații temeinic justificate. La nivelul centralei industriale competențe sporite ar fi necesare în stabilirea numărului de muncitori specialiști ce pot fi încadrați de unitățile subordonate, în alocarea din beneficiile realizate a unor cote mai mari pentru activități sociale (cantine, cămine, creșe, grupuri sociale etc.), în aprobarea planurilor de școlarizare.

În privința cointeresării materiale este necesar să fie lărgite competențele comitetelor și consiliilor oamenilor muncii în aplicarea practică a sistemului de salarizare astfel, încît în cadrul fondului de salarii aprobat, ele să poată realiza diferențierea veniturilor individuale în funcție de capacitatea de muncă și de aportul efectiv adus la realizarea obiectivelor unității. De exemplu, comitetele și consiliile oamenilor muncii ar trebui să dispună de competența necesară pentru a reduce cu cel puțin 5% vechimea minimă stabilită pentru promovare de la o treaptă la alta pentru primele trei trepte, precum și pentru încadrarea tinerilor muncitori în funcție de rezultatele obținute la învățătură și în muncă. La întrebarea : **care din actele normative care reglementează activitatea de personal ar trebui îmbunătățite**, 21,2% din totalul opiniilor exprimate, au menționat Legea nr. 1/1970, a organizării și disciplinei muncii în unitățile socialiste de stat, 12,5% Legea nr. 2/1971, privind perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor din unitățile socialiste, **37,5% Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat** și 29,8% Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 914/1968 cu privire la experimentarea noului sistem de salarizare și majorarea salariilor.

Personalul de... personal

REALIZAREA în bune condiții a activităților care fac parte din cadrul funcțiunii de personal depinde în mod hotărîtor de încadrarea compartimentului de personal cu cadre de specialitate cu pregătire superioară. Rezolvarea operativă și eficientă a multiplelor probleme pe care de ridică asigurarea fiecărei unități cu personalul necesar și folosirea rațională a acestuia presupun colaborarea strînsă a inginerilor, economiștilor, psihologilor, sociologilor, medicilor.

Pornind de la faptul că încadrarea cu personalul necesar și îndeosebi cu specialiști cu pregătire superioară influențează în mod hotărîtor asupra rezolvării operative și eficiente a problemelor de personal am formulat o întrebare care să ne permită să caracterizăm potentialul existent.

Gruparea datelor pe ministere, centrale și întreprinderi **relevă că serviciile de personal ale unităților din industria metalurgică și chimică sînt mai bine încadrate cu cadre cu pregătire superioară decît cele din industria construcțiilor de mașini grele și din industria ușoară.** În 17,6% din numărul total al întreprinderilor investigate compartimentul de personal, învățămînt și salarizare nu a fost încadrat cu nici o persoană cu pregătire superioară.

În unitățile anchetate revin în medie 2,7% cadre cu pregătire superioară din care în centrale 4,3% iar în întreprinderi 2,2%. În totalul cadrelor cu pregătire superioară încadrat în acest compartiment cea mai mare pondere o dețin cadrele economice 50,7% urmate de cadrele tehnice 41,5%, juridice 3,8%, sociologice 1,5%, psihologice 1,0%.

Practica a demonstrat că factorii psihosociologici au un rol deosebit de important în viața întreprinderii. Soluționarea multiplelor probleme pe care le ridică perfecționarea organizării și conducerii unităților industriale și optimizarea folosirii forței de muncă de care acestea dispun implică contribuția psihologilor și sociologilor. Cu toate acestea numai două din numărul total al centralelor anchetate sînt încadrate cu astfel de specialiști și anume Centrala industrială pentru metale neferoase și rare — Slatina, cu un psiholog și un sociolog și Centrala industrială de autovehicule, tractoare și mașini agricole Brașov, cu un sociolog. Se ridică desigur problema dacă unitățile industriale au nevoie de asemenea specialiști. În acest scop am solicitat unităților anchetate să răspundă la întrebarea : dacă consideră necesar ca serviciul de personal să fie încadrat cu psihologi și sociologi. La această întrebare 80% și respectiv 55% din numărul total al unităților anchetate au răspuns că pentru realizarea în bune condițiuni a atribuțiilor ce revin acestui serviciu, este necesară încadrarea de psihologi și sociologi.

Încadrarea necorespunzătoare a unităților industriale cu specialiști în domeniul psihologiei și sociologiei industriale își găsește explicația după părerea noastră în mai multi **factori : a) neprevederea în nomenclatorul de funcții al unităților economice a unor asemenea funcții ; b) insuficienta atenție acordată de organele de conducere, folosirii raționale a factorului uman ; c) dezvoltarea insuficientă a cercetărilor științifice în domeniul activităților de personal ; d) preocuparea insuficientă pentru pregătirea unor astfel de specialiști.**

Ne exprimăm speranța că abordarea mai viguroasă a problemelor funcției de personal — problemă a cărei importanță pentru accelerarea dezvoltării economice justifică un asemenea deziderat — nu va întîrzia să conducă la adoptarea de soluții și măsuri pentru îmbunătățirea substanțială a acestui domeniu de activitate.

Ioan BRATU

6.2. Elaborarea normativelor de muncă pentru activități specifice unității respective — 17,0
6.3. Elaborarea de studii privind îmbunătățirea sistemului de salarizare — 78,5
6.4. Elaborarea și urmărirea planului de muncă și salarii — 61,7
6.5. Evaluarea analitică a complexității lucrărilor, elaborarea și îmbunătățirea indicatoarelor tarifare de calificare — 60,0
6.6. Elaborarea descrierilor de posturi — 42,7

7. Apreciați că în Legea nr. 11/1971 sînt bine delimitate atribuțiile între centrală și întreprindere în domeniul activității de personal ?

	%
7.1 DA	87,2
7.2 NU	12,8

8. Precizați dacă centrala dv. a preluat atribuții din domeniul personalului de la :

8.1. întreprinderile subordonate :

	%
8.1.1 DA	15,4
8.1.2 NU	84,6

8.2. ministerul de resort

	%
8.2.1 DA	15,4
8.2.2. NU	84,6

9. La ce nivel considerați că ar trebui realizate atribuțiile menționate mai jos ?

Atribuția	Nivelul la care ar trebui realizate	Opinia centralelor	Opinia întreprinderilor
a. Elaborarea de criterii privind selecționarea și încadrarea personalului	a. întreprindere	23,5	55,8
	b. centrală	52,9	20,6
	c. minister	17,6	20,6
	d. alte organe centrale	6,0	3,0
b. Elaborarea metodologiei de determinare a necesarului de personal	a. întreprindere	27,7	40,5
	b. centrală	50,0	45,9
	c. minister	22,3	13,6
	d. alte organe centrale	—	—
c. Elaborarea de studii privind perfecționarea sistemului de salarizare	a. întreprindere	21,0	33,4
	b. centrală	47,3	35,8
	c. minister	26,3	25,6
	d. alte organe centrale	5,4	5,2
d. Elaborarea și îmbunătățirea indicatoarelor de calificare	a. întreprindere	35,0	28,2
	b. centrală	40,0	33,3
	c. minister	15,0	28,5
	d. alte organe centrale	10,0	—
e. Organizarea și urmărirea pregătirii personalului prin școli profesionale, licee industriale, școli de maiștri etc.	a. întreprindere	48,0	66,7
	b. centrală	40,0	20,8
	c. minister	12,0	12,5
	d. alte organe centrale	—	—

10. Apreciați ca suficiente competențele acordate unității dv. pentru buna desfășurare a activității de personal ?

	%
10.1 DA	63,8
10.2 NU	36,2

conducere și organizare

Pe marginea concluziilor unui studiu, efectuat în 20 cooperative agricole de producție

EXTINDEREA ORGANIZĂRII ȘTIINȚIFICE — O PLEDOARIE BAZATĂ PE ARGUMENTUL EFECTELOR

În CONTEXTUL general al noțiunii de eficiență economică, obținerea unor producții maxime cu cheltuieli minime, se poate afirma că organizarea științifică a muncii în cooperativele agricole de producție este unul din factorii hotărîtori de creștere, deoarece acționează în ambele direcții. Pe de o parte, organizarea superioară a muncii duce la creșterea producției medii la hectar sau pe cap de animal, aceasta găsindu-și expresia în indicatorul creșterii productivității muncii, iar pe de altă parte, o organizare rațională a muncii contribuie la diminuarea necesarului de brațe de muncă din agricultură, ceea ce duce la reducerea cheltuielilor cu munca vie. În acest sens, unii din factorii care influențează rezultatele economice și financiare ale C.A.P. este folosirea mai completă a forței de muncă în cursul anului. Dintr-un studiu efectuat într-un număr de 20 cooperative agricole din vestul județului Timiș (zona de producție Sînnicolaul Mare) a reieșit că, datorită folosirii mai complete a forței de muncă în timpul anului, **productivitatea muncii pe un cooperator participant la muncă în timpul anului este de aproape două ori mai mare față de media pe țară.** În cazul cooperativelor agricole fruntașe din această zonă, cum sînt: C. A. P. Tomnatic, C. A. P. Lenauheim, C. A. P. Iecea Mare, C. A. P. Sandra, C. A. P. Lovrin, C. A. P. Sînnicolaul Mare, **producția globală pe un cooperator s-a apropiat în anii 1969—1971 de 25.000 lei pe an.**

Un alt factor privind raționalizarea consumului de muncă este și planificarea judicioasă a necesarului de norme convenționale și folosirea cît mai productivă a zilei de lucru. În cele 20 C.A.P. din zona agricolă Sînnicolaul Mare, gradul de folosire a forței de muncă în cursul anului este foarte ridicat: **numărul de norme convenționale pe un cooperator apt participant la lucru a variat în ultimii trei ani în medie, anual, între 242 și 272, adică de peste două ori mai mult față de media pe țară.**

Introducerea gestiunii economice limitate în fermele de producție constituie o formă superioară a organizării producției și a muncii. Ferma de producție agricolă, ca formațiune de producție și de muncă are plan propriu de venituri și cheltuieli, este dotată cu o suprafață de teren delimitată teritorial, cu mijloace de producție și forța de muncă necesară. Ca urmare, planul propriu de venituri și cheltuieli al fiecărei ferme constituie o parte integrantă a planului de producție și financiar al cooperativei. Ferma de producție agricolă, ca formă superioară de organizare a producției și a muncii, trebuie să asigure acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii realizate și să obțină un venit net superior de la un an la altul.

Organizarea științifică a muncii duce și în cooperativele agricole la **atenuarea caracterului ei sezonier și, ca urmare, la înlăturarea practicii de a angaja forță de muncă din afară.** Ca și în alte ramuri, munca în asalt duce la scăderea productivității ei, la folosirea nerațională a fondurilor de producție, la obținerea unor venituri mici și numai în anumite perioade ale anului.

Rezultatele financiare ale cooperativelor agricole, exprimate printr-o serie de indicatori sintetici, sînt urmare a unui complex de factori. Dar, atunci cînd într-o zonă agricolă, cum este aceea din vestul județului Timiș, care cuprinde în majoritate cooperative agricole cu aceleași condiții naturale, cu același grad de mecanizare a lucrărilor agricole, cu aceeași tehnologie a culturilor, cu același profil de producție, rezultatele economice sînt diferite, fapt ce se datorează — aproape în exclusivitate — modului de organizare a muncii și de folosire a forței de muncă.

Pe o treaptă superioară a organizării muncii, cînd surplusul de brațe de muncă din agricultura cooperatistă nu mai migrează întîmplător spre alte ramuri și sectoare ale economiei, ci în mod dirijat, se ajunge la situația cînd, cu un număr tot mai mic de brațe de muncă se realizează un volum egal sau mai mare de lucrări, datorită creșterii gradului de intensivitate a producției agricole. Spre exemplu, în zona agricolă Sînnicolaul Mare, **numărul celor care au lucrat în gospodăria obștească a scăzut între 1964—1971 la 76,3%, iar producția globală pe un cooperator care a lucrat a crescut la 185,7%, adică de la 12 084 lei la 22 445 lei.**

De mare însemnătate pentru creșterea producției globale, a veniturilor bănești și a venitului net în cooperativele agricole este **creșterea cointeresării materiale prin introducerea și generalizarea acordului global**, ca formă superioară de retribuire și organizare a muncii. Organizarea muncii în ferme și echipe, individualizarea sarcinilor de producție pe formații de lucru, grupe de cooperatori și cooperatori, dau posibilitatea înfăptuirii retribuției după munca depusă și producțiile obținute, ceea ce contribuie la creșterea răspunderii materiale, la folosirea cu grijă a timpului de lucru și a mijloacelor de muncă.

Din cele arătate mai sus rezultă că organizarea muncii influențează puternic asupra principalilor indicatori economici și financiari ai activității cooperativelor agricole. Astfel, printr-o rațională organizare a muncii, are loc o planificare realistă a producțiilor medii pe fiecare fermă și parcelă și o repartizare justă a sarcinilor de producție pe fiecare formație de lucru și pe fiecare cooperator. **Una din principalele urmări ale organizării raționale a muncii este executarea lucrărilor agrotehnice în timpul optim.** Or, executarea la timp a lucrărilor agricole este unul din factorii hotărîtori ai creșterii randamentului la hectar. Aceasta se poate dovedi pe exemplul unor C.A.P. din județele Iași și Dolj care, neexecutînd la timp unele lucrări (prășitul porumbului, plivitul păioaselor, stropitul viilor), au obținut producții la hectar foarte mici ceea ce este cu totul necorespunzător în condițiile actuale de dezvoltare a forțelor de producție din agricultură.

Reducerea cheltuielilor de producție este un domeniu important asupra căruia influențează organizarea muncii. Aceasta întrucît cheltuielile cu forța de muncă constituie unul din componentele cu o pondere mare în totalul cheltuielilor de producție. Evident că organizarea științifică a muncii duce la reducerea numărului de cooperatori necesari efectuării lucrărilor agricole, la efectuarea cu mai mare eficiență a fondului de norme convenționale. Deși ponderea cheltuielilor cu forța de muncă a scăzut în ultimii ani în unele cooperative agricole, totuși, aceste cheltuieli sînt destul de mari datorită numărului mare al celor care lucrează în agricultură și gradului încă prea mic de înzestrare tehnică a muncii. Ca urmare se impune activizarea, în mai mare măsură, a factorilor organizării muncii în creșterea eficienței muncii depuse în C.A.P. și în scăderea ponderii acesteia, care reprezintă, chiar în unele unități fruntașe din zona Sînnicolaul Mare, chiar 70—75% din totalul cheltuielilor materiale.

Organizarea științifică a muncii acționează în aceeași direcție și asupra celorlalți indicatori sintetici, cum sînt: producția netă, veniturile bănești și venitul net, punîndu-și în felul acesta amprenta asupra întregii activități economice și financiare a cooperativelor agricole de producție.

prof. univ. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
lector univ. dr. D. TUDORACHE

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

„Botezul" noilor produse

CREAREA de produse noi pune întreprinderea în fața a numeroase probleme. Între acestea un loc deloc neglijabil îl ocupă cele referitoare la alegerea numelor pentru aceste produse. Dacă altădată această alegere era făcută empiric, astăzi, ea cere să se aplice reguli cît mai precise. Specialiștii, recomandînd să se recurgă la organizarea în cadrul întreprinderilor a activității de creativitate, disting în majoritate trei etape în orientarea acesteia:

1. **Studiile prealabile.** Este vorba de studii de piață și de motivație ce vor permite să se traseze un fel de portret robot al mărcii de creat. Aceste studii definind clientela vizată, vor trebui să indice: dacă este vorba de piața internă sau de piața externă; categoria de vîrstă și de venituri cărora le aparține; ce imagine de marcă se vrea comunicată; care sînt mărcile concurente.

Astfel, prima companie petrolieră a lumii capitaliste, „Standard Oil Company", a hotărît să abandoneze cele 34 de mărci pe care le utiliza din 1911, în favoarea uneia singure care să permită identificarea concomitentă a societății, produselor și serviciile sale. Acțiunea de lansare a noii mărci a fost precedată de o vastă acțiune de prospectare considerată a fi, prin multiple implicații pe care le-a determinat, cea mai vastă acțiune de marketing întreprinsă vreodată.

2. **Crearea numelui.** În această etapă sînt definite caracteristicile numelui în speță: lungimea, forma, ceea ce el evocă și, „conceptele" pe care trebuie să le exprime. În acest scop sînt utilizate mai multe metode de creativitate prin intermediul cărora sînt găsite sute și mii de nume, examinate și triate apoi de specialiști. Se apelează și la calculator, căruia i se cere să prezinte toate combinațiile de nume posibile pornind de la cîteva date. În cazul lui „Standard Oil Company", s-a recurs la mai multe metode de creativitate, ca și la calculator, care a propus inițial 10 000 cuvinte, reduse succesiv 1 234 la 16 și în cele din urmă la patru: Esso, Enco, Homble și Exxon, primele trei deja utilizate.

Atunci cînd produsele sînt destinate unor piețe externe, se impun constrîngeri speciale: numele trebuie să fie pronunțabile în toate limbile și nu trebuie să suscite evocări defavorabile. Astfel, opțiunea făcută de „Standard Oil" pentru marca „Exxon" a avut drept premisă cea de a doua direcție, concomitent căutîndu-se ca noul nume să satisfacă două imperative: să nu aibă nici un sens precis în engleză sau vreo altă limbă și să fie concis.

3. **Testele și alegerea finală.** După efectuarea cercetărilor creative se impune o triere prin intermediul unor teste și cercetări de anterioritate.

a. **Testele.** Numele reținute sînt testate pe un grup de cumpărători potențiali cărora li se cere să exprime ceea ce cuvintele le inspiră. Pentru produse destinate pieței externe testele sînt efectuate în mai multe țări. „Exxon" de exemplu a testat cele patru nume reținute în peste 100 de țări concomitent fiind testat și grafismul noului nume, un oval și un dreptunghi.

b. **Cercetarea de anterioritate.** Constau în a determina dacă același nume nu aparține deja unei întreprinderi dintr-o altă țară și a alege un nume definitiv dintre cele două-trei cazuri în suspensie, intuiția umană luîndu-și atunci toate... drepturile.

În cazul lui „Standard Oil Company" s-a optat în final pentru numele „Exxon", în grafica dreptunghi, hotărîndu-se simultan și rebotezarea firmei. Pentru a nu exista pe piață nume posibil de asociat, cum a fost cazul numelui „Ex", firma americană a trebuit, în același timp, să suporte, și cheltuielile de schimbare a acestuia.

Toată această vastă acțiune de marketing a avut drept scop întărirea încrederii consumatorilor în produsele firmei, cîștigarea de noi piețe în ultima instanță sperîndu-se la o sporire rapidă a vînzărilor atît pe piețele tradiționale cît și pe cele actualmente potențiale.

Iulian BĂDIN

CAZURI ÎN DEZBATERE

STRUCTURI ORGANIZATORICE ADAPTATE CERINȚELOR PRODUCȚIEI — OPINIA CITITORILOR —

CONSIDER utilă inițiativa revistei „Viața economică" de a pune în dezbatere cazuri culese din unitățile noastre economice avînd în vedere importanța și actualitatea temelor alese și capacitatea lor de a facilita un larg schimb de opinii asupra unor probleme practice cu care sîntem confruntați direct.

Referitor la cazul publicat, intitulat „structuri organizatorice adaptate cerințelor producției", nu rezultă clar dacă situația s-a întîmplat înainte sau după elaborarea noilor structuri organizatorice, dar presupun că după. În acest context, plecînd de la propria noastră experiență, am face următoarele observații:

1. Dacă pregătirea tehnologică a producției s-ar fi atribuit unui organism indicat de structurile tip, atelierul de proiectare tehnologică, de care nu se vorbește în caz, considerăm că s-ar fi rezolvat una din cele mai importante laturi ale activității tehnice. În acest mod este rezolvată pregătirea fabricației la cele mai importante întreprinderi ale Centralei Industriei Bumbacului.

2. Atribuirea activității de planificare a transporturilor serviciului administrativ este, cred, nejustificată, ca de altfel și administrarea activității conducătorilor auto. În unitățile noastre, acolo unde nu există un compartiment separat de transporturi, acestea sînt atribuite fie serviciului aprovizionare, fie serviciului desfacere, aflate sub aceeași coordonare.

Cu această a doua observație, pătrundem și în partea cea mai deficitară a activității unității din caz și anume lipsa de precizie în stabilirea atribuțiilor compartimentelor din structura organizatorică și a relațiilor dintre compartimente. Această problemă poate fi rezolvată numai prin elaborarea cu răspundere și competență a regulamentului de organizare și funcționare al unității. Printre altele, acesta ar fi trebuit să prevadă ca atribuție a serviciului programare și nu a celui de pregătire a producției, întocmire și punere în termen la dispoziția conducerii și a altor compartimente (plan) a centralizării producției realizate, directorul adjunct cu producția asigurînd raportarea la timp de la secțiile de fabricație a realizărilor. În această manieră s-au stabilit sarcinile în regulamentele de organizare și funcționare ale întreprinderilor din Centrala Industriei Bumbacului.

Desigur, pot să existe și alte moduri de definire a atribuțiilor compartimentului de programare a producției și tocmai de aceea revenim asupra utilității schimbului larg de păreri ce se poate realiza în paginile revistei „Viața economică". Iată, de exemplu și alte aspecte legate de cazul în dezbatere asupra cărora ar fi de dorit un schimb de opinii: Activitatea de **protecția muncii** este bine să fie grupată la serviciul organizare pentru a fi mai strîns legată de urmărirea producției? Compartimentul **control tehnic de calitate** poate fi organizat în funcție de mărime, ca birou sau serviciu? Cum trebuie organizată coordonarea activității financiar-contabile la fabricile fără personalitate juridică ale centralelor industriale, situate în alte localități decît sediul centralei?

Corneliu MOGOȘ
director economic
Centrala Industriei Bumbacului — București

O metodă în plină afirmare: ANALIZA VALORII

ANALIZA valorii (sau analiza „cost-valoare de întrebuințare") se bucură de o recunoaștere tot mai largă, ca metodă eficientă de raționalizare complexă a producției. Experiența cîștigată într-o serie de țări socialiste în aplicarea acestei metode, condițiile necesare pentru asigurarea eficienței sale în diferite ramuri industriale, stabilirea metodologiei optime de aplicare — iată cîteva dintre aspectele esențiale dezbătute în presa de specialitate din țările respective

METODA analizei valorii nu constituie un panaceu universal, nici unicul instrument care contribuie la realizarea marilor sarcini economice, în special la creșterea productivității muncii — atrage atenția R. Vlček, în nr. 25/1973 al revistei cehoslovace **Hospodarske noviny**. Pe de altă parte, importanța sa nu poate fi nici minimalizată.

Complexul metodologic al analizei valorii este o formă exigentă de perfecționare a producției, urmărindu-se modalitățile de sporire a valorii de întrebuințare și de reducere a necesarului de muncă vie și materializată. Ea nu se poate realiza fără participarea largă a tuturor lucrătorilor. Astfel, aplicarea acestei noi forme de activitate creatoare determină activizarea lucrătorilor în procesul raționalizării socialiste complexe.

Efectul obținut în practică prin aplicarea acestei metode demonstrează că alocarea, în medie, a unei coroane pentru realizarea măsurilor preconizate de analiza valorii aduce un beneficiu net de 11 coroane, iar în unele cazuri atinge chiar 36 coroane.

Dacă analiza valorii este aplicată corect asupra întregului complex de probleme legate de realizarea produsului respectiv, se poate economisi, în medie, pînă la o treime din cheltuielile necesare obținerii acestuia Asemenea efecte economice se obțin în condițiile menținerii sau chiar ale creșterii nivelului calitativ al produsului și siguranței de funcționare

Autorul ilustrează aceste afirmații cu rezultatele analizei valorii, aplicată în raționalizarea procesului de producție în industria electrotehnică cehoslovacă. De pildă, aplicarea ei numai la instalația de răcire a stabilizatorilor a condus la realizarea unei economii de 71 % din cheltuielile de producție, în condițiile perfecționării funcționării produsului cu 35 %.

Răspunzind la întrebarea : cum este posibilă, în general, o atît de mare economie la cheltuielile de producție ? R. Vlček precizează că „miracolul" raționalizării constă tocmai în concepția cu totul nouă privind soluționarea problemei constructive. Produsul perfecționat pe baza analizei valorii este considerat ca un ansamblu de funcții pe care le îndeplinește sau ar trebui să le îndeplinească. În cazul instalațiilor frigorifice la crearea produsului constructorul a folosit unul și același tip de instalație pentru diverse scopuri, fără a ține seama de specificul funcției pe care urmau de fapt să îndeplinească — în diverse situații — diferitele elemente componente. În acest fel prin analiza funcției lor s-a constatat că la transformator si la unele circuite nevoia de răcire este atît de redusă încît se face de la sine. Această constatare a determinat unele adaptări constructive, care au dus la economii spectaculoase.

În practică abundă exemple asemănătoare de neeficiență, la originea cărora nu se află reaua voință sau neglijența, ci rutina și munca stereotipă, insuficiența de timp și de informare. Mai există și alte probleme a căror soluționare este ușurată de principiul analizei valorii.

Relevînd creșterea continuă a interesului, pentru această metodă, autorul arată că anul trecut analiza valorii a fost introdusă în 13 întreprinderi din Cehoslovacia ca activitate profesională. Cinci întreprinderi și-au raționalizat pe baza analizei valorii o parte din programul de producție, recurgînd la serviciile unor specialiști externi, iar peste 30 de întreprinderi au inițiat în prezent introducerea analizei valorii ca activitate profesională

ÎN PREZENT utilizarea analizei valorii (ar trebui să se numească mai corect **optimizarea relației funcție-cost)** cîștigă tot mai mult teren în industrie (în afara ramurii unde s-a aplicat inițial — construcția de mașini). Între acestea se numără și industria cărbunelui și a energiei. Cu ajutorul ei sînt analizate valorile de întrebuințare ale proceselor, fazelor proceselor și a diferitelor mijloace de producție — scrie dr. E. Welz în nr. 15/1973 al revistei **Die Wirtschaft** (R.D.G.).

Această metodă se utilizează în raționalizarea socialistă în ramura industriei cărbunelui și a energiei de asemenea și pentru faptul că dezvoltarea inițiativei maselor în domeniul reducerii costurilor necesită o orientare clară asupra relației dintre costuri și realizarea funcțională a produselor, a proceselor auxiliare etc Este necesar ca tehnicienii, economiștii și alți lucrători din economie să aprofundeze esența analizei valorii și să se simtă răspunzători pentru aplicarea ei. Spiritul „de clan", de pildă, al economiștilor și al tehnicienilor trebuie să fie depășit. Altfel factorul economic exercită încă o prea neînsemnată influență prealabilă asupra asigurării eficienței și a creșterii.

În ramura industriei cărbunelui și a energiei analiza se referă la următoarele domenii : eficiența folosirii utilajului auxiliar în extracție ; optimizarea relației „cost-valoare de întrebuințare" pentru utilaje auxiliare (investiții și costurile de producție) ; costul gospodăririi apei ; utilizarea rațională din punct de vedere economic a produselor secundare ; economia de materiale, în special prin menținerea utilajului în stare bună de funcționare ; rentabilitatea fondurilor fixe în transportul gazului prin conducte etc

Important este ca în aplicarea analizei „cost-valoare de întrebuințare" să fie stabilite concret responsabilitățile. În cadrul Ministerului Cărbunelui și Energiei s-au obținut rezultate favorabile și datorită faptului că, din ordinul ministrului, în această problemă activează un colectiv în care sînt reprezentate toate întreprinderile de stat și combinatele.

În viitor — menționează autorul — urmează să se realizeze o legătură și mai eficientă dintre raționalizarea socialistă și analiza „cost-valoare de întrebuințare". Directorii de combinate vor utiliza mai intens grupele de ingineri și economiști, întrucît a devenit clar că astfel se realizează o legătură și o colaborare mai rațională între cercetare, tehnologie și economie.

PUBLICAȚIA poloneză **Zycie gospodarcze** (nr. 49/1972) prezintă — sub semnătura lui A. Podgorski — aplicarea practică a metodei analizei valorii la fabrica de motoare electrice „Tamel" din Tarnow.

Colectivul de raționalizări, în componența căruia au intrat economiști și ingineri specialiști în acest domeniu, și-a propus să realizeze reducerea costului de producție a carcasei motorului electric. Dar, pe măsura aplicării metodei s-a constatat că ea are o mare rază de acțiune, avînd implicații și asupra modernizării și ridicării calității producției.

În general, se aleg drept obiect al analizei valorii produsele sau elementele (detaliile) produsului care sînt scumpe și reprezintă o pondere mare în volumul producției, deoarece numai în aceste cazuri reducerea costului pe unitatea de produs prezintă importanță pentru întreprindere. După strîngerea unui bogat material informativ-tehnic și economic, se trece la analiza funcțiilor și construcției produsului, urmărindu-se găsirea unor metode de realizare a produsului cu costuri cît mai mici, dar cu aceleași calități funcționale. Aici se fac propuneri de variante, se lansează idei și soluții privind procesul tehnologic de realizare a produsului, servindu-se de metoda analizei funcțiilor produsului respectiv.

Pe baza examinării comparative a variantelor s-au precizat funcțiile produsului ce urmează să fie menținute, precum și cele ce vor fi eliminate. În acest fel s-a redus costul prin simplificarea construcției produsului, prin utilizarea unor materiale mai ieftine etc. În etapa următoare s-a procedat la studierea aspectelor economice ale problemei, avîndu-se în vedere atît efectele obținute prin reducerea costurilor de producție, cît și eventualele cheltuieli legate de introducerea schimbărilor propuse, stabilindu-se eficiența lor economică reală. La Fabrica „Tamel" au fost elaborate patru variante de construcție, pentru fiecare în parte s-a făcut calculația și analiza comparativă a elementelor economice. În acest scop s-au realizat schițe și desene tehnice, s-au efectuat probe tehnologice pentru stabilirea cît mai exactă a parametrilor tehnico-economici necesari în calculul economic.

S-a trecut apoi la elaborarea planului de producție și stabilirea volumului anual al costurilor și beneficiilor ce urmează să fie realizate. Aplicarea variantei optime privind construcția carcasei motoarelor electrice la fabrica „Tamel" a dus la scăderea costurilor de producție cu 865 mii zloți pe an, în condițiile unei producții anuale de 420 mii motoare. Sursa principală a acestui efect economic a fost scăderea consumului de materiale, reducerea greutății elementelor substituite și perfecționarea însușirilor funcționale.

În nr. 23/1973 al revistei **Die Wirtschaft**, H. Neumann examinează posibilitățile de care dispun instituțiile bancare de a sprijini aplicarea metodei analizei „cost-valoare de întrebuințare".

În acest domeniu — arată el — banca acționează în strînsă colaborare cu alte instituții. Ea obligă, de pildă, organele de stat cărora le revine sarcina de a controla prețurile în domeniul investițiilor să supravegheze ca acestea să corespundă cu valoarea de întrebuințare. Menținerea acestei corelații constituie o premisă a creșterii planificate a economiei R.D.G.

Totodată, este necesar să se precizeze ce posibilități există de stimulare, de cointeresare materială, în efectuarea analizei valorii și ce fel de rezultat economic anume se urmărește să se obțină. Tot aici se ridică pretenția față de bănci ca ele să fie active și în fazele de pregătire a fiecărei acțiuni. O primă luare de poziție a băncii ar trebui să aibă loc chiar în legătură cu decizia de investiție.

Banca ar putea să exercite o puternică influență asupra aplicării analizei „cost-valoare de întrebuințare" cu ocazia tratativelor legate de creditare — conchide autorul.

M. MELNIC
N. POPOV

RESURSELE UMANE

(*Urmare din pag. 11*)

a componenților săi. Astfel, în prezent în toate întreprinderile investigate conducerea birourilor și serviciilor cu profil financiar se asigură — situație unică pentru compartimentele economice — de cadre de specialitate economică.

Dar, în mod paradoxal, **proporția compartimentelor conduse de economiști s-a redus cu aproape 40%. O asemenea situație este dificil de explicat întrucît reducerea absolută și relativă a numărului de economiști care asigură conducerea compartimentelor financiare și promovarea masivă de cadre medii economice în posturi de conducere s-a făcut în condițiile măririi de 2,25 ori a numărului de economiști cuprinși în efectivele acestor servicii și birouri.**

Concluzia firească care se desprinde din cele relevate este că pe linia continuării procesului de îmbunătățire este necesar să se asigure conducerea compartimentelor financiare numai de către economiști. În acest fel se creează premise mai bune pentru promovarea mai intensă — necesitate serios resimțită — a metodelor și tehnicilor moderne de analiza economică, astfel încît acest sector să se manifeste întotdeauna ca un adevărat creier economic al întreprinderilor.

La atingerea acestui obiectiv poate și trebuie să contribuie îmbunătățirea în continuare a structurii profesionale a salariaților serviciilor și birourilor cu profil financiar. Faptul că, cu toate plusurile de raționalitate manifestate în prezent, peste o treime din salariații acestor compartimente (vezi fig. 9 și 10) nu au nici o pregătire de specialitate, sau au o formație tehnică, constituie un argument suficient de puternic în acest sens

● Activitățile de personal la nivelul cerințelor actuale

O ALTĂ SUBDIVIZIUNE organizatorică a structurii funcționale a întreprinderii o reprezintă compartimentul de personal-învățămînt-salarizare. Ca și la majoritatea celorlalte servicii și birouri, efectivul său a înregistrat o tendință de diminuare. Concomitent, a scăzut și personalul de conducere și numărul compartimentelor. Rezultanta acestor modificări o reprezintă dublarea aproape a dimensiunii medii a compartimentului de personal-învățămînt-salarizare.

Analiza relevă că aceste raționalizări de ordin dimensional nu sînt însoțite în suficientă măsură și de transformări structurale necesare. Deși ponderea cadrelor cu studii economice superioare care asigură conducerea acestor activiști a crescut — după cum reiese din examinarea comparativă a datelor din tabelul nr. 3 — de peste 2 ori, se mai mențin încă într-o proporție apreciabilă cadre fără nici o pregătire de specialitate.

Transformarea acestor compartimente în veritabile centre de elaborare a politicilor de personal, de promovare a metodelor și tehnicilor moderne de selecție, promovare, încadrare și perfecționare a pregătirii cadrelor, necesită asigurarea conducerii lor de către cadre cu studii superioare (tehnice, economice, sociologice și psihologice). Pentru aceasta este necesară reducerea numărului cadrelor fără o pregătire corespunzătoare care exercită atribuțiile de conducere în majoritatea serviciilor și birourilor cu acest profil din întreprinderile cuprinse în eșantionul investigat.

Concomitent se resimte necesitatea luării unor măsuri similare și în ceea ce privește înzestrarea cu personal de execuție. Examinarea actualei structuri profesionale a personalului din acest compartiment, comparativ cu cea existentă în perioada precedentă aplicării normelor unitare de organizare (vezi tabelul nr. 3) nu indică o îmbunătățire semnificativă. Mai mult chiar, ponderea cadrelor fără nici o pregătire de specialitate a crescut cu 10%.

Evident, în interesul realizării la nivelul actual al exigențelor, a importantelor sarcini atribuite acestui compartiment este necesară luarea de măsuri pentru înzestrarea sa cu personal calificat corespunzător în domeniu tehnic, economic, sociologic și psihologic. Aceasta presupune schimbarea mentalității unor cadre de conducere de nivel superior din întreprinderi și centrale, care consideră în mod nejustificat că activitățile de personal și învățămînt prezintă mai puțină importanță pentru bunul mers al activității unităților industriale.

De altfel, hotărîrile și directivele stabilite de conducerea partidului și statului nostru, indicațiile date personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, oferă toate elementele necesare pentru o îmbunătățire radicală a situației în acest domeniu. Este nevoie doar de o reconsiderare a ponderii acestui sector de activitate în ansamblul activității unităților industriale, de măsuri concrete pentru eliminarea neajunsurilor care mai persistă încă.

VADEMECUM

Directorul de mîine sau directorul de astăzi?

DIRECTORII de mîine vor semăna colegilor lor de astăzi? Ce calități va trebui să posede conducătorul ideal de mîine? Aceste întrebări preocupă în ultimul timp tot mai multe categorii de specialiști, răspunsurile diferind de la o categorie la alta, completîndu-se însă în imagini de loc lipsite de interes. Iată un punct de vedere psihologic.

1. El va trebui, mai întîi de toate, **să rămînă un om de inițiativă și responsabil,** *care-și fixează lui însuși propriile obiective, alegînd, în același timp, și forma de a le atinge. Aceasta nu înseamnă că el va trebui și va putea să facă abstracție de anumite reguli, cum ar fi de exemplu cadrul legal dat. Lui îi va reveni însă mai mult decît astăzi sarcina de a-și defini obiectivele proprii în raport cu obiectivele generale. Conducătorul va trebui să posede dorința și „spațiul" de mișcare pentru a crea, a organiza, a realiza. Unul din principalii factori de progres va fi totdeauna facultatea de acțiune, iar viitorul oferă conducătorului de întreprindere tot mai multe posibilități în această direcție, lui revenindu-i doar sarcina ca, pe baza aptitudinilor și cunoștințelor pe care le posedă, să identifice riguros oportunitățile și să aleagă judicios obiectivele*

2. În al doilea rînd el va trebui să fie **un om motivat, justificat.** *El trebuie să creadă în rolul pozitiv al acumulării, în aceea că acesta răspunde în același timp unor nevoi materiale cît și sociale, atît ale societății, întreprinderilor, cît și indivizilor. Este imperios necesar ca el să se definească în primul rînd ca fiind un* **partizan al creșterii,** *dar al unei creșteri* **simultan calitative și cantitative.**

3. A treia calitate ce va fi pretinsă mîine unui conducător: el va trebui să fie **un om riguros.** *Aceasta înseamnă că se impune ca el să știe să se încline în fața verdictului cifrelor, ceea ce înseamnă că va trebui să posede atît o ridicată aptitudine intelectuală de a le înțelege, cît și o constantă atitudine de rezervă în fața realităților mai dificil de controlat. Fiind necesar să ia decizii în mod oportun atunci cînd se impune, el trebuie să știe în egală măsură să se adapteze la acțiunea legilor economice obiective și să muncească pentru a-și adapta eficient calitățile sale de judecată la noile restricții apărute în fiecare zi, la noile piețe ce se deschid, la noile tehnici ce apar etc.*

4. Conducătorul trebuie să fie tot mai mult **un om social.** *Întreprinderea nu este o lume închisă, dimpotrivă ea este o verigă într-un lanț de comunități locale, regionale, naționale și internaționale.*

Sociabilitatea implică existența unui spirit participativ, de muncă în echipă și numai posedîndu-l cel care va fi în fruntea unei întreprinderi se va putea numi cu adevărat „conducător".

5. În sfîrșit, conducătorul de mîine va trebui să fie tot mai mult **un om de dialog,** *un bun interlocutor. El va fi tot mai frecvent în situația de a trebui să-și explice, să-și justifice acțiunile sale și utilitatea lor socială și de aceea el va trebui să fie un spirit prin excelență comunicabil, numai astfel capacitatea sa de antrenare, de punere în mișcare a oamenilor, a întreprinderii în ansamblu, a mediului înconjurător chiar, va putea fi pusă într-adevăr în evidență.*

Este greu de definit cu precizie care trebuie să fie profilul conducătorului de mîine. Cert este că încă de astăzi el trebuie să posede aceste calități și multe altele încă...

i. b.

creştere economică

PROIECTAREA FONDULUI NAŢIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (I)

***D**EZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ a ţării presupune, după cum se ştie alocarea unei părţi importante din venitul naţional pentru fondul naţional de dezvoltare şi utilizarea raţională a acestuia. De aceea, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972,* **„partidul nostru acordă cea mai mare atenţie justei repartizări a venitului naţional pentru dezvoltare şi pentru consum, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor progresul general al societăţii".**

Introdusă în sistemul categorial al economiei politice prin Raportul prezentat Conferinţei Naţionale de către secretarul general al partidului nostru, noţiunea fondului naţional de dezvoltare economico-socială exprimă mai complex relaţiile multilaterale care apar în procesul de constituire a surselor dezvoltării. Fondul naţional de dezvoltare economico-socială se constituie din acea parte a venitului naţional alocată acestui fond, din amortizarea fondurilor fixe, precum şi din alte surse stabilite prin lege.

Prin constituirea şi folosirea fondului naţional de dezvoltare se asigură o creştere multilaterală şi rapidă a forţelor de producţie în toate ramurile producţiei materiale, paralel cu lărgirea bazei materiale a învăţămîntului şi culturii, a sănătăţii şi asistenţei sociale, precum şi a altor sectoare reproductive.

Constituirea fondului naţional de dezvoltare reprezintă o problemă de bază a muncii de planificare macroeconomică, la a cărei rezolvare trebuie să se ţină seama de complexitatea factorilor care influenţează acest proces, precum şi de gradul înalt de agregare a indicatorilor care-l exprimă. Dezbaterea acestei probleme poate contribui, după opinia noastră, la perfecţionarea acestei metodologii atît de necesare muncii de planificare.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm unele aspecte teoretice şi practice legate de determinarea şi proiectarea acestui fond în strînsă legătură cu alţi indicatori sintetici ce caracterizează un anumit nivel al creşterii economice. În acest cadru nu avem în vedere stabilirea cotei fondului naţional de dezvoltare economico-socială în consumul final, aceasta fiind o problemă a deciziei politice macroeconomice, ci numai determinările referitoare la nivelul, evoluţia şi structura acestui fond în perspectivă.

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, venitul naţional reprezintă sursa de bază a fondurilor băneşti ce se constituie în economie, el fiind rezultatul activităţii depuse în vederea creşterii permanente a producţiei, a productivităţii muncii, a reducerii cheltuielilor de producţie, a realizării unei eficienţe economice ridicate în toate domeniile de activitate. În ţara noastră, cota din venitul naţional ce a revenit fondului naţional de dezvoltare a reprezentat 17,3% în perioada 1956—1960, 25,7% în 1961—1965 şi 30,5% în perioada 1966—1970. În actualul cincinal această cotă reprezintă 30—32%, iar pentru următorii 15 ani (1976—1990) ea va fi în medie de 28—30%.

Mărimea celei de a doua componente a fondului naţional de dezvoltare — fondul de amortizare — este nemijlocit legată de masa fondurilor fixe, de rata medie a amortizării, de durata medie de funcţionare a acestor fonduri, precum şi de politica de introducere permanentă şi accelerată a progresului tehnic în economie. Aportul acestui element la formarea investiţiilor din economia noastră naţională a crescut în ultimii ani, pentru viitor preconizîndu-se o sporire şi mai mare a acestuia.

În lumina celor prezentate, mărimea fondului naţional de dezvoltare (FND) depinde de: mărimea venitului naţional (VN), cota din venitul naţional destinată fondului naţional de dezvoltare (p), şi de mărimea fondului de amortizare (AM).

$$FND = VN \cdot p + AM \qquad (1)$$

La rîndul lor, elementele relaţiei (1) sînt condiţionate de acţiunea altor factori. Astfel, mărimea venitului naţional este determinată de populaţia ocupată în sfera producţiei materiale (PM) şi de volumul fondurilor fixe productive (FP).

Întrucît reprezentarea venitului naţional în raport cu evoluţia fondurilor fixe şi a forţei de muncă ar fi mai puţin justificată, deoarece, aşa cum s-a subliniat în literatură, nu s-ar putea calcula elasticităţi concludente pentru factorul muncă, într-o perioadă relativ îndelungată în ţara noastră numărul persoanelor ocupate rămînînd aproape neschimbat[1]) ne-am propus să utilizăm o funcţie unifactorială de forma:

$$VN = f\,(FP) \qquad (2)$$

respectiv: $VN = FP \cdot e \qquad (2')$

unde: e = eficienţa fondurilor fixe productive.

Mărimea fondului de amortizare este la rîndul ei condiţionată de: volumul fondurilor fixe (FP) şi de rata medie de amortizare (a)

$$AM = FP \cdot a \qquad (3)$$

Introducînd în relaţia (1) relaţiile (2) şi (3) se obţine: $FND = FP \cdot e \cdot pt + FP \cdot a \qquad (4)$

Pornind de la elementele sale componente, de la sursele de formare, precum şi de la destinaţia acestora, fondul naţional de dezvoltare economico-socială se poate determina ca sumă a **investiţiilor totale** ale economiei naţionale (I) şi a **creşterii stocurilor materiale** (Δ SM) — (mijloace circulante şi de circulaţie, stocuri de produse agricole, şeptel, rezerve) $FND = I + \Delta SM \qquad (5)$

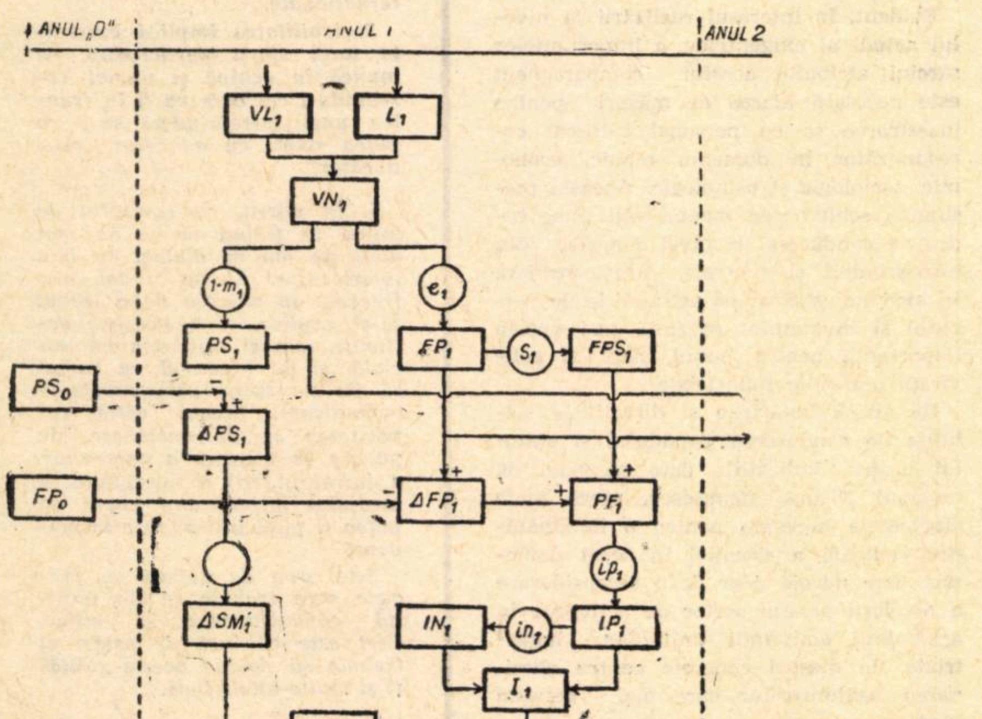

Schema logică a modelului.

Relaţia (5) poate fi utilizată atît în cazul determinării fondului naţional de dezvoltare pentru perioada statistică, cît şi pentru proiectarea lui în perspectivă. Dacă pentru perioada statistică poate fi utilizată tot atît de bine şi relaţia (4). pentru perioada de perspectivă ni se pare mai indicată relaţia (5) deoarece există o interdependenţă directă între volumul producţiei materiale şi cel al investiţiilor, între acesta şi mărimea stocurilor materiale necesare desfăşurării normale a proceselor de producţie.

Nivelul investiţiilor totale din economia naţională depinde de volumul investiţiilor efectuate în sfera producţiei materiale (IP) şi a celor destinate sferei neproductive (IN).

$$I = IP + IN \qquad (6)$$

Investiţiile alocate sferei producţiei materiale depind, la rîndul lor, de mărimea fondurilor fixe productive ce urmează a fi puse în funcţiune (PF), care, la rîndul său, depinde de nivelul de dezvoltare preconizat, de evoluţia eficienţei fondurilor fixe (e) şi de coeficientul scoaterii din funcţiune (s).

Rezultă deci:

$$IP = f\,(PF) \qquad (7)$$

$$PF = f\,(VN, e, s) \qquad (8)$$

Investiţiile aferente sferei neproductive (IN) ar putea fi estimate, fără a ne îndepărta prea mult de rezultatele ce ne propunem să le obţinem, în strînsă legătură cu cele din sfera productivă. O asemenea abordare porneşte de la ideea că de fapt primele asigură baza materială a acestora din urmă.

Putem scrie deci:

$$IN = f\,(IP) \qquad (9)$$

Notînd ponderea investiţiilor productive în totalul investiţiilor din economie cu „d", conform relaţiei (6) se poate scrie:

$$\frac{IN}{IP} = \frac{I}{IP} - 1 \quad \text{dar} \qquad (9.1)$$

$$\frac{I}{IP} = \frac{1}{d}, \text{ deci:} \qquad (9.2)$$

$$IN = \left(\frac{1}{d} - 1\right) IP \qquad (9.3)$$

Apare astfel justificată relaţia (9).

În ce priveşte al doilea element component (destinaţie) al fondului de dezvoltare — creşterea stocurilor materiale — mărimea lor este determinată de nivelul şi ritmurile creşterii producţiei materiale:

$\Delta SM = f\,(\Delta PS)$, unde Δ reprezintă creşterea stocurilor materiale, respectiv creşterea produsului social. (10)

Sintetizînd deci relaţiile de la (5) la (10) rezultă că volumul fondului naţional de dezvoltare economico-socială depinde de:

$$FND = f\,(VN, e, s, \Delta PS) \qquad (11)$$

Pornind de la rolul factorilor amintiţi în procesul creşterii economice şi îndeosebi a interdependenţelor ce se formează între aceştia, ne propunem în continuare să prezentăm un model cu ajutorul căruia să putem determina nivelul şi structura fondului naţional de dezvoltare economico-socială necesar pentru atingerea unui anumit obiectiv. El este conceput ca un model de recurenţă, care descrie fenomenul an de an. (Vezi schema logică a modelului).

Categoria cadru a modelului o constituie venitul naţional (VN) a cărui mărime este dependentă [illegible] nivelul venitului naţional pe locuitor (VL) şi a numărului de locuitori (L) [illegible] variabile exogene principale ale modelului:

$$VN_t = VL_t \cdot L_t \text{ unde } t = \text{anual} \qquad (12)$$

După cum este cunoscut, în raportul la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din iulie 1972, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că pe baza dezvoltării producţiei materiale, venitul naţional urmează să crească de 5—6 ori, trebuind să ajungă în 1990 la 2500—3000 de dolari pe locuitor.

Cît priveşte populaţia ţării noastre, la sfîrşitul deceniului viitor se prevede să se ajungă la 24—25 milioane locuitori, avîndu-se în vedere iniţierea şi adoptarea în acest sens a unui complex program de măsuri economico-sociale.

Pornind de la aceste opţiuni majore referitoare la dezvoltarea economico-socială a României în deceniile următoare, se poate estima cu ajutorul unor parametri de comandă exogeni (m şi e) mărimea produsului social (PS) şi a fondurilor fixe productive (FP) pe baza relaţiilor:

$$PS_t = \frac{VN_t}{100 - m_t} \cdot 100 \qquad (13)$$

$$FP_t = \frac{VN_t}{e_t} \cdot 100 \qquad (14)$$

Mărimea şi evoluţia celor doi parametri de comandă („m" şi „e") pot fi determinate luîndu-se în considerare:

- în ce priveşte parametrul „m" — ponderea cheltuielilor materiale în produsul social — acesta urmează să se reducă continuu ca urmare a necesităţii creşterii eficienţei activităţii economice. Avînd în vedere nivelurile proiectate pentru viitor, respectiv reducerea de la aproape 60% în 1970 la circa 50% în 1990, modelul ia în considerare ipoteza că această descreştere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social urmează să aibă loc după o funcţie liniară — respectiv de 0,3% anual;
- parametrul „e" (eficienţa fondurilor fixe) calculat ca raport între masa venitului naţional şi cea a fondurilor fixe productive; urmează să prezinte o tendinţă de creştere ţinînd seama că în cel mai scurt timp trebuie să se realizeze schimbări radicale în direcţia sporirii eficienţei acestor fonduri, componente hotărîtoare ale avuţiei naţionale. De altfel, mărimea acestui parametru poate fi stimulată ţinînd seama de interdependenţele sale cu o serie de factori cum ar fi de exemplu: reproducţia (reînnoirea) fondurilor fixe; structura după vechime a fondurilor fixe; gradul de dotare a muncii cu fonduri fixe; productivitatea socială a muncii etc.

Gh. OBREJA
Comitetul de Stat al Planificării
A. CĂMARA
Institutul pentru Studii de Planificare

1) Em. Dobrescu. Corelaţia dintre acumulare şi consum, Ed. Politică, Bucureşti, 1971, pag. 88.

ÎNTÎLNIRE DE LUCRU A ZIARIŞTILOR ECONOMIŞTI

ÎN ZILELE de 10—11 septembrie a.c. a avut loc la Praga o întîlnire a ziariştilor economişti din ţările membre ale C.A.E.R. la care au participat redactori şefi, redactori şefi adjuncţi şi redactori de la revistele economice din presa centrală şi de la radioteleviziunea din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R. D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria şi Uniunea Sovietică.

Întîlnirea a avut ca temă: realizarea programului complex al integrării economice socialiste şi aportul mijloacelor de comunicare în masă la dezvoltarea cooperării economice socialiste.

Participanţii au făcut un schimb de experienţă şi informaţii privind formele folosite de presă, în general, şi de cea economică, în special, pentru reflectarea şi stimularea colaborării şi cooperării economice.

În cea de a doua parte a întîlnirii gazdele au organizat o călătorie de documentare pentru participanţi, în cadrul căreia s-au vizitat Tîrgul de toamnă de la Brno, o serie de obiective industriale („Tesla" la Roznov, „Tatra", la Koprivnice, „Chemosvit" şi „Tatrasvit" la Svit) precum şi baze turistice în zona munţilor Tatra, cu care ocazie s-au organizat întîlniri şi discuţii cu cadre din conducerea aparatului economic central, ale organelor locale de partid şi de stat şi din unităţile economice vizitate.

știință și societate

DOZAJ ȘI MEDIU

REALIZAREA industrială a unor substanțe chimice — înlocuitori ai unor materiale naturale, îngrășăminte, medicamente, pesticide ș.a. — reprezintă una din performanțele revoluției tehnico-științifice din secolul nostru. Ea permite de pe acum și, cu atît mai mult în perspectivă, eliberarea omului de specificitatea unor resurse naturale inegal răspîndite pe glob, sporirea randamentelor în agricultură, lupta cu succes împotriva unor maladii infecțioase care altă dată secerau direct sau indirect zeci și sute de mii de vieți umane. Dar folosirea acestor substanțe chimice are sau poate avea și consecințe secundare, nedorite, asupra mediului nostru ambiant, ca, de altfel, și unele subproduse ale activității industriale în genere. De cîtva timp, în literatura de specialitate și în publicistică s-a dat un semnal de alarmă împotriva efectelor nefaste ale întrebuințării pesticidelor și, în special, a DDT-ului, cel mai răspîndit dintre ele. Care este adevărul în această privință? Reproducem mai jos, cu unele prescurtări, comentariul documentat al lui **Yvonne Rebeyrol**, *apărut în ziarul „Le Monde" din 29.VIII.1973.*

DDT-ul *) a fost sintetizat în 1874, dar este utilizat numai din 1942. Este cel mai cunoscut din pesticidele moderne. Proprietățile sale insecticide excepționale au determinat răspîndirea sa în toată lumea și au făcut cu putință înfrîngerea unor maladii transmise de insecte: malarie, tifos, febră galbenă, etc. Numai în ce privește malaria, DDT-ul a făcut posibilă eradicarea paludismului în zone vaste, altă dată infectate, în care locuiesc după O.M.S. mai mult de 1 miliard de oameni.

Remanența excepțională a DDT-ului duce la o acumulare a sa în mediul natural, în special în grăsimile anumitor specii de animale. S-a găsit DDT chiar în grăsimile unor specii de pinguini din Antarctica, foarte departe de regiunile unde este utilizat. Tehnicile actuale de analiză decelează în prezent o substanță existentă într-un singur produs într-o doză de 1 g/tonă și chiar de 1 mg/tonă. În afara DDT-ului, celelalte substanțe chimice (există în prezent circa 350—400 pesticide chimice utilizate în lume din care circa 50% nu existau încă acum 5 ani) au fost de asemenea acuzate că ar fi responsabile de diminuarea numărului de păsări și că ar reprezenta în general o amenințare pentru toată biosfera terestră, implicit omul.

Atacul împotriva pesticidelor ar fi fost deschis de Rachel Carson în 1962 în cartea sa **Printemps silencieux** (Primăvară tăcută). În această carte viitorul vieții pe planeta noastră era descris în mod apocaliptic: pesticidele chimice ar fi vinovate la om de cancer, sterilitate, mutații. Cartea a avut un mare succes de librărie, în schimb criticile severe la adresa ei, făcute de specialiști, au rămas neobservate de publicul mare. Așa, M. G. Viel, directorul laboratorului de fitofarmacie al Institutului național de cercetări agronomice (INRA) din Franța, sublinia încă din 1963 că sus-numita carte prezenta problema într-un mod foarte tendențios, care putea, fără suficientă justificare, să neliniștească pe cititor. Într-un raport din 1964, Comisia prezidențială a experților americani aprecia, și mai sever, că menționata lucrare „nu este științifică decît superficial", că concluziile ei „eronate" erau deduse din fapte între care nu se poate stabili nici o corelație, că nu există nici o dovadă că pesticidele remanente sînt cauza unor stări morbide ireversibile și că abia dacă s-a menționat acțiunea lor binefăcătoare exercitată pe o scară întinsă.

Mecanisme insuficient înțelese

MECANISMUL de acțiune al pesticidelor este încă foarte puțin cunoscut de către specialiști și totuși nespecialiștii au declarat că DDT-ul ar fi pe punctul de a infecta oceanele, blocînd activitatea fotosintetică a fitoplanctonului. Fără aceasta, spun ei, atmosfera noastră ar fi lipsită în curînd de oxigen. Unele studii, în special cele de la Woods Hole Oceanographic Institution (S.U.A.), au dovedit însă că cvasitotalitatea speciilor de fitoplancton nu suferă de loc de pe urma unei soluții suprasaturate de DDT. DDT-ul este foarte puțin solubil în apă. O soluție conținînd 1 ppb (o miliardime, sau, cu alte cuvinte, 1 miligram la o tonă) de DDT este aproape saturată. Cînd în scrierile apocaliptice se vorbește de saturarea oceanelor, se uită că ar fi necesară producția actuală mondială de DDT între 3500 pînă la 9000 de ani pentru ca oceanele să conțină 1 ppb de DDT și să fie deci saturate. Cercetările au estimat, de asemenea, că fotosinteza marină ar produce doar 150 milioane tone de oxigen pe an, ceea ce este fără îndoială puțin în comparație cu cele 1200 milioane de miliarde de tone de oxigen prezente în atmosferă. Dacă deci organismele fitoplanctonice și-ar înceta orice producere de oxigen, ar trebui 1 milion de ani pentru diminuarea conținutului în oxigen al atmosferei terestre de la 21% (rata actuală) la 19%!

Se acuză de asemenea DDT-ul și alte pesticide că ar amenința diverse specii de păsări, în special cele răpitoare. Este adevărat că sînt animale sălbatice care au murit otrăvite de insecticidele clorate depuse pe semințele absorbite de ele. Dar specialiștii, în special de la Institutul național de cercetări agronomice din Franța, nu se pot pronunța cu certitudine asupra faptului dacă DDT-ul este cu adevărat responsabil de subțierea continuă a cojilor de ouă ale vulturilor și șoimilor, ceea ce ar fi fatal pentru aceste soiuri. Organocloratele (din care DDT-ul este cel mai celebru) și unele din metabolismele lor au în adevăr o acțiune foarte nefastă asupra sistemului nervos central: păsări hrănite cu alimente cu conținut mare de organoclorate prezintă convulsii repetate care pot fi chiar mortale. În cazul subțierii cojilor se consideră că seriile statistice pe care se bazează concluzii contradictorii sînt pe **perioade** prea scurte pentru ca metodele **matematice** de interpretare să fie indiscutabile.

O teamă nejustificată

O.M.S. a publicat recent un raport (al 20-lea) asupra „Securității utilizării insecticidelor", întocmit de comitetul său de experți. Raportul arată categoric că neliniștea referitoare la insecticide este nejustificată. S-a încercat chiar să se obțină interzicerea fabricării D.D.T.-ului în special în S.U.A. Este interzisă anume din 15 octombrie 1969 dezinsectizarea grajdurilor și a nutrețurilor cu D.D.T., H.C.H. (hexacloro-ciclohexan), aldrină și dialdrină, iar din 19 februarie 1971 orice folosire agricolă a D.D.T.-ului (cu excepția combaterii pyrelei porumbului). Reușita acestor încercări s-ar explica prin moda răspîndită de cîțiva ani în țările occidentale, de reîntoarcere la natură, care este însoțită adesea de o necunoaștere a problemelor specifice populațiilor care trăiesc în regiunile subdezvoltate tropicale. Există însă și probabilitatea ca interdicția de a se importa produse agricole conținînd urme de pesticide să fie un mod camuflat de a ridica bariere pentru protejarea producției naționale. Raportul OMS se ridică împotriva proiectelor de interdicție a fabricării acestor produse, insistînd asupra necesității de a se menține la un nivel rezonabil producția și utilizarea pesticidelor dacă se dorește evitarea scăderii catastrofale a producției agricole și revenirea masivă la maladiile transmise de insectele vectoare.

● Sînt pesticidele cu adevărat periculoase?

● Dacă fitoplanctonul ar înceta să producă oxigen, ar trebui un milion de ani pentru reducerea cu două procente a conținutului de oxigen al atmosferei terestre.

● Necesitatea unor studii bazate pe serii statistice pe perioade lungi.

● Producția pesticidelor trebuie să rămînă la un nivel rezonabil.

Este tipic exemplul din Sri-Lanka. Cum în 1961 s-au numărat numai 100 de cazuri de maladie, în 1964 autoritățile au considerat paludismul lichidat și a fost oprită utilizarea masivă a DDT-ului. În 1965 au fost peste 300 cazuri de maladie, iar în 1967 — 1968 peste 2 milioane. Cu condiția luării unor măsuri de precauție, ceea ce presupune un efort imens de educație, O.M.S. consideră că inconvenientele eventuale determinate de utilizarea DDT-ului și altor pesticide sînt cu mult compensate de inconvenientele ce n-ar întîrzia să se producă s-ar interzice dintr-odată orice pesticid chimic. În mod nuanțat, totuși, raportul O.M.S. recunoaște că, deși accidentele se datorează nerespectării dozelor și modurilor de întrebuințare, se știe încă foarte puțin asupra consecințelor utilizării pesticidelor pe termen mediu și lung. În cazul DDT-ului, nu a fost dovedită toxicitatea produsului, dar nici totala sa lipsă de toxicitate. Cercetările trebuie continuate, pentru a se determina dozele acceptabile, modurile cele mai inofensive de întrebuințare, precum și pentru a se elabora noi substanțe mai puțin remanente și fără reziduuri toxice. Există încă de pe acum asemenea substanțe, dar deocamdată costul lor este mult mai ridicat. Pentru lansarea unui nou produs, pentru care să se fi făcut în prealabil toate probele referitoare la acțiunea lor specifică și toxică sînt necesari cel puțin 7—8 ani.

În fine, nu trebuie să se uite că simpla prezență a unor reziduuri nu reprezintă un pericol pentru om sau pentru mediu. Principiul fundamental al toxicologiei a fost enunțat încă din secolul al 16-lea de către Paracelsus: „Totul este toxină, nimic nu este toxină, doza determină toxina". Chiar fără intervenția artificială a omului, multe produse naturale conțin substanțe care, dacă s-ar afla în doză mare, le-ar face toxice.

*) diclorodiphenyl — triclor — etan.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Modelul Kolm

ÎN OPOZIȚIE cu soluția „creșterii zero", se afirmă și printre economiștii occidentali o orientare mai rațională — de asigurare a creșterii, concomitent cu măsuri de prevenire sau combatere a efectelor de degradare a mediului înconjurător. Atenția ne-a fost reținută de încercarea economistului radical, Serge-Christophe Kolm, de a construi un model de creștere economică cu funcții și măsuri de apărare și ameliorare a mediului înconjurător.

Kolm pleacă de la ideea că o creștere a produsului social (fie el produs național brut, net sau venit național), fără măsuri speciale de protejare a mediului înconjurător conduce, în condițiile actualului progres tehnico-științific, la deteriorarea acestuia. De aceea, pentru a păstra o anumită calitate a mediului, se cer efectuate anumite operațiuni care costă și deci trebuie întocmit un **buget** *al protejării mediului. Cu alte cuvinte creșterea produsului social deteriorează mediul cu a cărui calitate se află în raport invers proporțional, iar bugetul protejării utilizat sporește calitatea mediului și deci se află în raport direct proporțional cu aceasta.*

Dacă se notează produsul social cu Y, bugetul protejării mediului cu B, iar calitatea mediului cu E, vom avea: E = E (Y, B); în care E (Y, B) este numită **funcție a mediului înconjurător.** *Fiind vorba însă de anumite cheltuieli de efectuat, se cere determinată valoarea lor socială, costurile, cine, cum se suportă și dacă în acest caz este influențată creșterea.*

Întrucît deteriorarea mediului înconjurător afectează întreaga societate, Kolm socotește că cheltuielile de efectuat trebuie suportate de societate, aproximativ proporțional cu veniturile primite de membrii săi. Aceasta înseamnă că din Y se scade B, ceea ce diminuează acumulările și reduce posibilitățile de creștere. Dar acestea sînt costuri necesare unei „creșteri curate" în condițiile actuale.

Dacă se notează cu s **valoarea socială marginală a calității E a mediului** *și cu v^i înclinația marginală a fiecărei persoane i de a plăti pentru a se menține o calitate E acceptabilă a mediului, și dacă repartiția veniturilor pe membrii societății este optimă, atunci $s = \Sigma v^i$. În cazul în care repartiția veniturilor nu este optimă, v^i se cere ponderat.*

Pe lîngă valoarea socială marginală a calității E a mediului, notată cu s, interesează în mare măsură costul social marginal al deteriorării mediului înconjurător notat cu ϱ. Întrucît efectul marginal al produsului social (Y) asupra calității mediului (E) este negativ și-l notăm cu E_y, atunci

$$(1)\quad \varrho = -sE_y$$

Aceasta înseamnă că pentru o creștere, să zicem de 1 miliard fr. francezi, mediul se deteriorează cu ϱ. El trebuie readus la normal, cheltuind o parte corespunzătoare din bugetul B. Cu suma respectivă se diminuează consumul și investițiile, dar calitatea mediului se îmbunătățește corespunzător, ridicîndu-se de la nivelul E la nivelul E_B și deci se creează o valoare socială a calității mediului de care vor beneficia membrii societății (cu alte cuvinte se renunță la o parte din consum și investiții pentru a se crea un mediu înconjurător mai bun), pe care autorul îl notează cu sE_B. Cînd B este optim avem:

$$(2)\quad sE_B = 1,$$

iar dacă se elimină s din formulele (1) și (2) obținem:

$$(3)\quad \sigma = -\frac{E_y}{E_B}$$

Ajunși la acest stadiu al descifrării funcției mediului înconjurător, se poate spune mai precis că E nu depinde de y și B decît prin raportul $\frac{B}{y}$ sau $\frac{Y}{B}$

Cînd aceasta este situația, precizează Kolm, se spune că mediul este **de randament calitativ constant.** *În acest caz funcția E (y, B) este omogenă și de gradul zero, iar teorema lui Euler ne dă:*

$$y \cdot E_y + B \cdot E_B = 0$$

$$(4)\quad \text{de unde } -\frac{E_y}{E_B} = \frac{B}{y}$$

iar ecuația (3) se scrie în acest caz:

$$(5)\quad \frac{B}{y} = \sigma$$

La nivelul ecuației (5), Kolm formulează următoarea teoremă: „Dacă mediul înconjurător este de randament calitativ constant, trebuie să i se aloce o fracțiune a venitului global egală cu costul social marginal al deteriorării sale de către economie"[1]. Dar Kolm nu se oprește aici; el completează modelul cu noi elemente legate de „compensabilitatea mediului înconjurător".

Compensabilitatea mediului înconjurător este exprimată în ecuația:

$$(6)\quad x = -\frac{B}{y}\frac{E_B}{E_y}$$

iar pentru a descifra rațiunea numelui dat notează

$$x = \frac{B}{y}\left(\frac{dy}{dB}\right)_{E = \text{constantă}}$$

$$= \left(\frac{dY}{y} \Big/ \frac{dB}{B}\right)_{E = \text{constantă}}$$

Aceasta înseamnă, arată Kolm, că o creștere B de 1% poate compensa efectul asupra calității mediului al unei creșteri a produsului social y de x%. Cu cît x este mai mare cu atît este mai ușor de compensat o degradare a mediului și invers.

Atunci cînd avem de-a face cu un randament calitativ constant, (4) și (6) arată că x = 1. Din relațiile (3) și (5) rezultă că:

$$(7)\quad \frac{B}{y} = \sigma x$$

Teorema pe care o formulează autorul în final este următoarea: „O societate trebuie să aloce mediului său înconjurător o fracțiune din venitul său global egală cu produsul compensabilității mediului natural înconjurător prin costul social marginal al degradării sale de către economie"[2].

Autorul consideră că modelul său are pentru mediul înconjurător aceeași importanță pe care a avut-o teoria cantitativă pentru bani, și modelul Harrod-Domar pentru creșterea economică. Și într-un fel are dreptate. El deschide o pistă interesantă de investigare a unei probleme care frămîntă azi omenirea. Dar utilitatea modelului poate rămîne la nivelul celor cu care se compară dacă nu este transpus pe coordonatele unei concepții realmente științifice despre mecanismele economice care există astăzi în lume și care diferă esențial unele de altele.

I. Nicolae VĂLEANU

1) Serge-Christophe Kolm — Macro-économie et l'environnement. In „Revue d'économie politique" nr. 4/1971, p. 597.

2) Idem

date de prognoză

- Comerţul va continua să devanseze producţia
- Se va accentua „industrializarea" comerţului mondial, în sensul sporirii ponderii produselor industriale
- Schimburile cu produse agro-alimentare vor tinde să se reducă, în pas cu creşterea autoaprovizionării ţărilor

DEZVOLTAREA COMERŢULUI MONDIAL PÎNĂ ÎN ANUL 1980

PREVIZIUNILE privind evoluţia produsului intern brut în deceniul al optulea indică un ritm de creştere a acestuia pentru ţările nesocialiste de 4,2—5,2%. Pe grupe de ţări acest ritm va fi de 4,0—5,0% pentru ţările capitaliste dezvoltate şi de 5,0—6,0% pentru ţările în curs de dezvoltare. Diferenţa de ritm în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare este însă departe de a asigura o reducere semnificativă a decalajului economic existent între cele două grupe de ţări, avînd în vedere bazele economice total diferite la care se raportează.

Coeficienţi de devansare diferenţiaţi

COMPARATIV cu ritmul de creştere prognozat al produsului intern brut, ritmul comerţului mondial capitalist în deceniul 1970—1980 va continua să fie superior, situîndu-se la 6,5—8,3% (în preţurile perioadei de bază). Acest ritm corespunde unui coeficient de devansare a produsului intern brut de către comerţul exterior, pe plan mondial, de circa 1,56, foarte apropiat ca mărime de cel înregistrat în perioada 1960—1970.

Dispunînd de mijloace materiale şi financiare considerabile, ţările capitaliste dezvoltate îşi vor consolida poziţiile în comerţul mondial capitalist. Coeficientul de devansare a ritmului produsului lor intern brut de către cel al comerţului lor exterior este prognozat la valoarea de 1,75, ceea ce corespunde unui ritm de creştere a comerţului exterior al ţărilor capitaliste dezvoltate în perioada 1970—1980 de 7,0—8,5%. Ca urmare a acestui ritm, este de aşteptat ca ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate în comerţul mondial capitalist să ajungă în anul 1980 la 82—84%, faţă de 80,5% în 1970.

Perioada 1970—1980 constituie pentru marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare o nouă etapă în evoluţia ascendentă a economiilor naţionale. Dar coeficientul de devansare a ritmului produsului intern brut al ţărilor în curs de dezvoltare de către ritmul comerţului lor exterior este prognozat la valoarea de 1,20, ceea ce corespunde unui ritm mediu de creştere a comerţului exterior în perioada 1970—1980 de numai 5—7%. Diferenţa de ritm în ceea ce priveşte dezvoltarea relaţiilor comerciale externe ale acestei grupe de ţări faţă de ritmul comerţului exterior al ţărilor capitaliste se va materializa în final printr-o scădere a ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial capitalist, de la 19,5% în 1970 la 16—18% în 1980.

Factori stimulatori şi depresivi

PE FONDUL dezvoltării economice a ţărilor capitaliste se vor manifesta o serie de factori de influenţă cu acţiune stimulativă, depresivă sau contradictorie asupra evoluţiei comerţului mondial capitalist.

Fenomenul general de liberalizare a schimburilor comerciale externe va avea o acţiune stimulativă continuă atîta timp cît el este privit ca o simplă reducere — pînă la renunţarea totală — a barierelor tarifare şi netarifare între ţări. Din punctul de vedere al proceselor de integrare economică capitalistă, liberalizarea va avea o acţiune contradictorie: stimulativă în ce priveşte dezvoltarea comerţului exterior între ţările integrate şi limitativă faţă de dezvoltarea comerţului exterior al ţărilor integrate cu ţările terţe.

Criza financiar-valutară, la dimensiunile la care a ajuns în anii 1971—1973, va exercita o acţiune de frînare asupra dezvoltării comerţului internaţional, contrară fenomenului de liberalizare. Deşi în cursul deceniului al optulea este de aşteptat ca ea să-şi găsească o rezolvare se apreciază că ţările afectate vor mai institui, pe perioade determinate, bariere în plus faţă de cele existente în calea dezvoltării comerţului internaţional, în vederea îmbunătăţirii balanţelor comerciale.

În ultimii ani, o influenţă deosebită asupra evoluţiei valorice a comerţului internaţional o exercită inflaţia. Acţiunea fenomenului inflaţionist exercitîndu-se în continuare, sporurile anuale ale comerţului exterior al ţărilor capitaliste vor fi în mare măsură „umflate"

Structuri previzibile

ASOCIEREA factorilor de influenţă cu baza economică a celor două grupe de ţări duce la rezultate semnificative în ceea ce priveşte structura previzibilă a comerţului mondial capitalist. Ca tendinţă generală în acest sens este de remarcat faptul că toate prognozele indică creşterea, în continuare, a ponderii produselor industriale (fabricate) în detrimentul celor cu un grad de prelucrare redus. La nivelul anului 1980 se prognozează un raport de 4 : 1 între produsele fabricate şi materiile prime care vor intra în comerţul capitalist, iar în cadrul produselor fabricate: maşinile, utilajele şi produsele chimice vor deţine o pondere de 59—60%. Acest profil al structurii comerţului mondial capitalist la sfîrşitul deceniului al optulea va fi dat în special de structura comerţului exterior al ţărilor dezvoltate.

Accentuarea specializării ţărilor dezvoltate în cadrul diviziunii internaţionale a muncii, în producţia de tipuri şi tipodimensiuni de produse fabricate, se explică prin tendinţa de folosire cît mai eficientă a fondurilor de investiţii şi a forţei de muncă. Dispunînd de rezerve în general limitate de forţă de muncă, ţările dezvoltate caută să o folosească în acele ramuri de producţie în care aportul la crearea de valoare este, pe cît posibil, cel mai mare, respectiv în ramurile care asigură grade ridicate de prelucrare a produselor. Este explicabilă deci tendinţa ţărilor dezvoltate de a importa semifabricate în loc de materii prime, întrucît valoarea nou creată în stadiul de trecere de la semifabricat la produsul finit este mai mare decît cea realizată în stadiul de trecere de la materia primă la semifabricate.

Structura comerţului mondial capitalist la nivelul anului 1980 ar urma, după prognozele existente, să se prezinte astfel:

Tabelul nr. 1

Structura comerţului mondial capitalist în anul 1980

(în %)

Grupa de produse	1970	1980
Materii prime, fără combustibili	10,5	7,0— 8,0
Combustibili	9,2	8,0— 9,0
Produse chimice	7,0	9,0—10,0
Maşini şi utilaje	27,0	35—37,0
Produse alimentare	13,5	10,0—11,0
Alte produse fabricate	32,8	29,0—30,0

Evoluţia previzibilă a structurii comerţului exterior al ţărilor capitaliste, corelată cu intensificarea relaţiilor comerciale externe, în primul rînd între ţările capitaliste dezvoltate şi apoi între acestea şi ţările terţe, nu semnalează în general probleme deosebite în viitor faţă de cele existente în prezent în ceea ce priveşte posibilităţile de valorificare pe piaţa externă a mărfurilor naţionale. Ceea ce ar putea constitui un semnal de alarmă, în special pentru ţările din afara grupărilor economice formate din ţări capitaliste dezvoltate ar fi evoluţia previzibilă a comerţului cu produse agroalimentare.

Sfîrşitul deceniului al şaptelea şi începutul deceniului al optulea marchează o tendinţă de scădere a importului şi de creştere a exportului unor produse alimentare în ţările capitaliste dezvoltate. La nivelul grupărilor de integrare economică, aceasta înseamnă un grad mai ridicat de satisfacere a necesităţilor de consum din resurse proprii şi acţiuni de limitare a importurilor din ţările terţe prin politica vamală. Ţările capitaliste dezvoltate preconizează în cadrul grupărilor economice balanţe echilibrate de producţie şi consum la un număr sporit de produse agroalimentare (în C.E.E. acest lucru s-a realizat deja la carne de pasăre şi de porc, ouă, unt etc.), deficitare rămînind în special carnea de vacă, peştele şi vinul. Neluarea în consideraţie a acestor intenţii ar crea pentru anumite produse agroalimentare un dezechilibru între cerere şi ofertă, accentuat în special de politica vamală a grupărilor economice.

Comerţul exterior al ţărilor socialiste

RITMUL prognozat de dezvoltare a comerţului exterior al ţărilor socialiste pentru perioada 1970—1980 este cuprins în limite largi, 7—10% în funcţie de metodologia utilizată. Ritmul de 7% este puţin inferior celui prognozat pentru întregul comerţ internaţional (7,5—8,5%), deşi dezvoltarea produsului intern brut al ţărilor socialiste în perioada 1970—1980 urmează să aibă loc într-un ritm superior mediei mondiale: 5,5—6,0% faţă de 4,5—5,5%. Această situaţie este determinată de faptul că în ţările socialiste unele ramuri sau subramuri ale industriei (electrotehnică, electronică, chimie de mic tonaj, producţia bunurilor industriale de larg consum etc.), care asigură dinamizarea comerţului exterior, sînt încă în plin efort de dezvoltare. În acelaşi timp, cotele disponibile la export din producţia industrială sînt încă relativ reduse în comparaţie cu cele existente în ţările capitaliste dezvoltate. Totuşi, exportul ţărilor socialiste creşte mai repede decît producţia industrială şi produsul social total. Dezvoltarea economică a acestor ţări se face ţinînd seama şi de direcţiile şi avantajele diviziunii internaţionale a muncii, folosind specializarea şi cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică, care stimulează schimburile comerciale externe.

Analiza evoluţiei probabile a structurii exportului şi importului scoate la iveală aceleaşi tendinţe de creştere a ponderii schimburilor cu produse fabricate şi de scădere a ponderii schimburilor cu produse de bază ca pe ansamblul comerţului mondial. Scăderea ponderii produselor de bază va fi mai accentuată în cadrul importurilor (de la circa 30% în 1970 la aproximativ 21% în 1980), ca urmare a intensificării utilizării resurselor naţionale şi a înlocuitorilor. Şi în cazul ţărilor socialiste se manifestă deci o tendinţă generală de creştere a ponderii importurilor de produse finite şi semifinite.

Ponderea produselor fabricate va creşte în totalul exporturilor şi importurilor ţărilor socialiste de la 68,2% în 1970 la 74,5% în 1980, iar din acestea, peste jumătate vor fi maşini şi utilaje.

Tabelul nr. 2

Structura comerţului exterior al ţărilor socialiste în anul 1980

(în %)

Grupa de produse	1970	1980
Materii prime, fără combustibili	12,4	8,0— 9,0
Combustibili	8,0	5,0— 5,5
Produse chimice	6,0	7,0
Maşini şi utilaje	34,3	39,0
Produse alimentare	13,0	11,0—12,0
Alte produse fabricate	26,3	27,0—28,0

Evoluţia previzibilă a structurii comerţului exterior al ţărilor socialiste denotă înscrierea şi din acest punct de vedere în tendinţele generale manifestate la scara întregului comerţ internaţional. Ritmurile înalte de dezvoltare a economiilor naţionale, în general, şi a ramurilor promotoare ale progresului tehnic în special vor asigura, la sfîrşitul deceniului al optulea o proporţie de 4 : 1 între produsele fabricate şi materiile prime în exporturile şi importurile totale ale ţărilor socialiste, similară structurii comerţului exterior al ţărilor capitaliste dezvoltate.

Napoleon POP
I.N.S.C.I.N

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Avansul maselor plastice în construcţii

SPECIALIŞTII consideră că utilizarea maselor plastice în construcţii va înregistra progrese notabile în perspectiva apropiată, respectiv de la 1 065 000 tone în medie pe anii 1969—1971 la 2 792 000 tone în 1980 şi la 4 milioane tone în 1985. Deşi materialele polivinilice vor continua să se menţină pe primul loc, ca pondere, se va extinde mai rapid utilizarea materialelor poliesterice (de circa 8 ori pînă în 1985), a celor poliuretanice (de peste 7 ori), poliacrilice (de 5,75 ori) şi poliepoxidice (de 4,4 ori).

Iugoslavia: jaloane turistice

DOUĂ institute de specialitate — Institutul de studii asupra turismului din Belgrad şi Institutul de economie a turismului din Zagreb — elaborează planul de dezvoltare a acestei activităţi pe teritoriul Iugoslaviei pînă în 1985. Pentru acest an previziunile însumează 900 000 locuri în hoteluri şi 170 milioane de înnoptări. În ceea ce priveşte structura bazei hoteliere, se va urmări ca aceasta să cuprindă în proporţie de 10% hoteluri de categoria lux, 35% de categoria medie şi 55% de categorie inferioară. Se apreciază că litoralul Adriaticii va rămîne zona cea mai solicitată, urmînd să primească — în 1985 — 73% din totalul turiştilor străini şi circa jumătate din cei autohtoni.

Soarele — o inepuizabilă sursă de energie

ÎN anul 2000, căldura şi aerul condiţionat, într-o treime din toate clădirile din Statele Unite, vor fi asigurate prin utilizarea energiei solare. Această anticipaţie este făcută de Fundaţia Naţională pentru Ştiinţe, care opinează de asemenea, că radiaţia solară va furniza energia necesară generării a 35 la sută din energia electrică folosită în prezent şi va înlocui cel puţin parţial, alte surse de energie, cum ar fi gazul natural.

Directorul adjunct pentru cercetări şi aplicaţii al Fundaţiei Naţionale pentru Ştiinţe din S.U.A. dr. Alfred Egherth, vorbind despre preocupările din acest domeniu, a subliniat că energia solară oferă posibilităţi excelente de a se face faţă crizei de energie ce ar putea deveni ameninţătoare în ultimii ani ai acestui secol. Încălzirea prin utilizarea energiei solare poate fi obţinută la un preţ de cost mai scăzut decît prin folosirea electricităţii şi va putea concura, în ce priveşte costul, chiar sistemul de încălzire cu gaz natural şi petrol, reducîndu-se totodată efectele nefaste ale poluării mediului înconjurător.

Problema captării energiei solare, a transformării ei în energie electrică şi a conservării acesteia, a declarat dr. Egherth face obiectul unor susţinute cercetări şi experienţe menite să verifice posibilitatea aplicării diferitelor soluţii, care ar putea începe prin 1975.

Ungaria: perspective energetice

SE apreciază că în anul 2000 necesarul anual de hidrocarburi al economiei ungare se va ridica la 50 milioane tone de petrol şi 30 miliarde mc de gaze naturale. Cea mai mare parte a acestui necesar va trebui acoperită din import, deoarece zăcămintele descoperite pînă în prezent nu permit extinderea extracţiei de ţiţei peste nivelul actual de 2 milioane de tone, iar în ceea ce priveşte gazele naturale extracţia poate fi sporită doar de la 4,5 miliarde la 6 miliarde mc pe an.

Totodată, se desfăşoară susţinute lucrări de prospectare a unor noi zăcăminte de hidrocarburi, la adîncimi mergînd pînă la 4—5 mii de metri. Se prevede extinderea acestei activităţi în cincinalul 1976—1980, eforturile urmînd a fi concentrate îndeosebi în zona de şes din estul ţării.

SESIUNEA F.M.I.

COORDONATE ALE REFORMEI SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

LA 24 SEPTEMBRIE s-a deschis la Nairobi (Kenya) sesiunea Adunării Generale a Fondului Monetar Internațional a cărei sarcină principală constă în adoptarea principiilor care să guverneze noul sistem monetar internațional. Reforma sistemului monetar internațional ocupă, după cum se știe, un loc deosebit printre problemele controversate ale economiei mondiale contemporane, datorită implicațiilor pe care problematica monetară și cooperarea monetară internațională le au asupra realizării obiectivelor de progres economic și social ale fiecărei țări participante la circuitul economic mondial.

Realizarea unui consens general asupra necesității reformei sistemului monetar internațional este rezultatul unor confruntări îndelungate de interese, care au cunoscut o desfășurare sinuoasă. Tergiversările repetate, care s-au soldat de fiecare dată cu noi crize monetare, s-au datorat faptului că unele state capitaliste dezvoltate nu deveniseră pe deplin conștiente de mutațiile profunde ce au avut loc în lume, de schimbarea raportului de forțe în economia mondială contemporană, de necesitatea așezării cooperării monetare internaționale pe principii noi, mai echitabile. Complexitatea drumului parcurs se datorează și greutăților ce trebuiau depășite în formularea obiectivelor fundamentale ale noului sistem monetar — instrument al cooperării monetare internaționale, al dezvoltării fluxurilor economice internaționale. Participarea tuturor statelor interesate la găsirea unor soluții reciproc acceptabile, privind noul sistem monetar internațional, constituia chezășia sigură a găsirii formelor adecvate de armonizare a intereselor în atingerea obiectivelor generale ale reformei. Dacă în trecut deciziile cele mai importante în materie monetară erau luate de 10 țări capitaliste dintre cele mai dezvoltate, deci în afara cadrului Fondului Monetar Internațional, sesiunea de anul trecut a F.M.I. a creat „Comitetul pentru reforma sistemului monetar și problemele conexe“, format din miniștrii de finanțe și supleanții lor din 20 de țări (Comitetul celor 20), incluzînd 11 țări capitaliste dezvoltate și 9 țări în curs de dezvoltare.

De remarcat că în Comitetul celor 20 predomină opinia că soluțiile finale care vor fi adoptate urmează să faciliteze aderarea la noul sistem monetar și a altor state care în prezent — dintr-un motiv sau altul — nu participă la activitatea F.M.I.

În cele ce urmează sînt înfățișate cîteva din coordonatele principale ale reformei preconizate a sistemului monetar internațional, așa cum s-au cristalizat din negocierile de pînă acum dintre statele participante.

• Etalonul monetar

GĂSIREA unui etalon monetar acceptabil, realist și viabil constituie problema-cheie a reformei sistemului monetar internațional. În discuție au fost aduse practic toate etaloanele monetare pe care le-a cunoscut istoria mai veche sau mai recentă a economiei mondiale: etalonul aur, etalonul devize, etalonul D.S.T. (Drepturile speciale de tragere), precum și diferite variante de combinații între aceste etaloane primare (aur-devize, aur-D.S.T., D.S.T.-devize, sau etalonul hibrid aur-D.S.T.-devize, inclusiv moneda internațională garantată prin rezerve de mărfuri). Fără a intra în analiza virtuților și viciilor fiecăreia dintre aceste formule și nici în studiul intereselor politice și economice care fac ca statele să prefere pe una sau pe alta, menționăm doar că, în confruntările actuale, toate formulele își au adepți pe plan teoretic și practic. Totuși, discuțiile s-au axat, în principal, în jurul a două active: aurul și D.S.T. Mai recent s-a conturat ideea că D.S.T.-urile ar putea constitui în viitor principalul instrument de sporire a rezervelor și să servească, în parte, la reglementarea rezervelor globale, îndeplinind funcția de etalon monetar colectiv. Ceea ce desparte încă pe negociatori este problema legăturii dintre D.S.T. și aur. În prezent, o unitate D.S.T. are un conținut metalic precis: a 35-a parte dintr-o uncie de aur fin sau 0,888 grame.

Adepții menținerii acestei legături urmăresc să folosească avantajele etalonului aur (disciplina monetară internațională) și să înlăture totodată deficiențele lui (lipsa de legătură dintre sporirea producției și a rezervelor de aur și necesitățile de lichidități internaționale pentru schimburile economice). Adversarii legăturii cu aurul văd în etalonul D.S.T. pur posibilitatea de a reglementa în mod colectiv și rațional fluxul internațional de lichidități, depășind deficiențele etalonului devize prin care dolarii au pătruns în mod necontrolat în canalele sistemului monetar internațional. Franța — cea mai consecventă adeptă a etalonului aur-D.S.T. — nu a mai ținut să condiționeze etalonul D.S.T. de aur în actuala etapă a negocierii, considerînd că aurul se va impune de la sine ca activ de rezervă cu valoare intrinsecă, care nu depinde de voința unui stat sau a unei organizații internaționale. De reținut declarația, făcută de președintele Comitetului celor 20 în iulie a.c., conform căreia s-ar fi ajuns la concluzia că „aurul trebuie să fie eliminat în mod progresiv din sistemul monetar internațional, urmînd să fie înlocuit cu D.S.T.“

Este greu de imaginat cum va putea fi eliminat un activ de rezervă care, la ora actuală, exercită un maximum de putere de atracție atît asupra băncilor centrale cît și asupra achizitorilor particulari pentru a fi înlocuit cu D.S.T. care — pînă în prezent — există doar ca înregistrare memorizată pe banda electromagnetică a calculatorului electronic al F.M.I. Evident că gîndirea și acțiunea oamenilor trebuie să se adapteze la progresele înregistrate de decontare, dar aceasta — spun unii — ar fi prea mult pentru o singură generație. De aceea, se apreciază că aurul va continua să se impună în viitorul sistem monetar, indiferent de locul care i se va rezerva în acordurile scrise.

Discuțiile se concentrează acum asupra naturii și statutului D.S.T.-urilor în sistemul monetar, asupra modalităților de emitere, repartizare și utilizare etc. Deși pare a fi vorba de aspecte tehnice, ele vizează domenii de mare sensibilitate a căror soluționare necesită decizii politice pentru care actuala Adunare Generală a F.M.I. oferă cadrul necesar. De remarcat tendința unor autori de a pleda pentru transformarea D.S.T.-urilor într-un mijloc de circulație emis de F.M.I., care ar căpăta atributele unei superbănci mondiale. Aceasta ar afecta, evident, suveranitatea statelor, venind în contradicție cu principiile recunoscute ale dreptului internațional, precum și cu realitățile lumii contemporane.

În ce privește monedele naționale, există un consens general privind încetarea rolului dolarului ca etalon monetar și ca mijloc de rezervă, deși ca mijloc de plată și monedă de intervenție pe piețele financiare el va deține probabil în continuare, un rol important ce rezultă din locul economiei americane în economia mondială. Aceleași atribute le-ar putea avea și alte monede naționale (marca vest-germană, francul francez etc.) deși într-o măsură diferită, mai modestă.

• Echilibrul balanțelor de plăți

ESTE îndeobște recunoscut astăzi că viitorul sistem monetar trebuie să se bazeze pe echilibrul balanțelor de plăți. Acest principiu nu este nou, el a figurat și în Acordurile de la Bretton Woods, dar nu s-a realizat întrucît sistemul monetar putea fi alimentat cu lichidități noi tocmai din deficitul balanței de plăți a țării cu monedă-cheie — S.U.A. Devenind „o monedă ca oricare alta“, dolarul va putea să-și schimbe paritatea pentru a contribui la echilibrarea balanței de plăți.

Lucrurile se complică atunci cînd este vorba de a defini momentul dezechilibrării unei balanțe, de a aprecia de la ce nivel dezechilibrul devine fundamental și necesită măsuri corective. Apoi, dezechilibrului activ în balanța unei țări îi va corespunde întotdeauna un dezechilibru pasiv în balanța altei țări, și invers. Cui trebuie să-i aparțină inițiativa adoptării de măsuri corective: statelor cu deficit sau statelor cu excedent? Dacă există posibilități de presiune și penalizare asupra statelor cu deficit (termenele creditelor, dobînda la credite), în ce privește țările cu excedent nu există în prezent o asemenea posibilitate: ele pot avea excedente care, depozitate, sînt purtătoare de dobîndă.

În aceste condiții, S.U.A. au ținut și au reușit să obțină acceptarea principiului „simetriei obligațiilor“. Dar, spre deosebire de anul trecut, cînd cereau ca țările deficitare și cele excedentare să treacă automat la modificarea parității în raport cu modificările existente în rezervele valutare (indicatorul obiectiv) în prezent S.U.A. au admis: 1) că pot fi diferiți indicatori obiectivi, nu numai rezervele valutare, și 2) că pot exista multiple măsuri corective pentru redresarea balanței de plăți, modificarea parității nefiind decît una din ele. La rîndul lor, țările vest-europene și Japonia au acceptat să se adopte sancțiuni împotriva țărilor excedentare care, în ciuda evidenței dezechilibrului activ, nu adoptă măsurile necesare de redresare. Aceste elemente arată că se conturează perspectiva unui acord în problema echilibrului balanțelor de plăți. Rămîn însă în suspensie numeroase probleme concrete legate de aplicarea principiilor, găsirea unor modalități specifice în favoarea țărilor mai puțin dezvoltate, care au balanțe de plăți cronic deficitare ș.a.

• Mecanismul cursurilor de schimb

PROBLEMA tipului cursurilor valutare interesează în egală măsură pe toți participanții la schimburile economice internaționale. Există un consens general privind adoptarea principiului stabilității cursurilor, menit să asigure condiții favorabile dezvoltării comerțului și a altor fluxuri economice internaționale. Dar în legătură cu metodele de realizare a stabilității punctele de vedere diferă: în timp ce „dirijiștii“ susțin necesitatea cursurilor de schimb fixe, influențate de către state printr-o intervenție activă pe piața monetară, „liberalii“ apelează la întreg arsenalul „virtuților“ pieței pentru a demonstra necesitatea unor cursuri flotante. Deși ambele curente se pronunță pentru o mai mare stabilitate a parităților și mai multă flexibilitate a cursurilor, apar întrebări hamletiene: cît de flexibil este un curs stabil și cît de fix este un curs rigid? Cursul de schimb fix — în varianta aplicată în perioada postbelică — s-a dovedit a fi rigid pentru că paritățile monetare nu se schimbau nici cînd era evidentă subevaluarea sau supraevaluarea unei monede. Susținerea de către state a unui curs, cînd paritatea nu era reală, a compromis însuși principiul cursurilor fixe. După 1971, dar mai ales anul acesta, majoritatea valutelor flotează, ceea ce își pune amprenta asupra stabilității circuitului economic mondial.

În cadrul Comitetului celor 20, țările vest europene precum și țările în curs de dezvoltare s-au opus punctului de vedere american privind cursurile flotante și s-au pronunțat pentru cursuri fixe, argumentînd că schimburile economice externe joacă un rol prea important în viața lor economică pentru a fi lăsat la cheremul jocului liber al pieței monetare. Prin concesii reciproce, s-a conturat o perspectivă care ar putea fi astfel, formulată: „parități fixe, dar ajustabile: cursuri stabile, dar mai flexibile“, ceea ce înseamnă că paritățile monetare sînt fixate de către autoritățile monetare și modificate atunci cînd apare un dezechilibru fundamental semnalizat de sistemul de indicatori obiectivi. În ce privește cursul de schimb, el urmează a fi stabil ca urmare a fixității parităților și a intervenției băncilor centrale pentru susținerea sa, în limite suficient de largi pentru a asigura flexibilitatea necesară (cel puțin ± 2,25%). Au rămas nerezolvate însă multiple aspecte privind elaborarea sistemului indicatorilor obiectivi care conduc la modificarea parității, valutele de intervenție pe piața monetară, legătura acestora cu activele de rezervă etc.

Desigur, sînt și alte probleme care fac obiectul controverselor asupra reformei (convertibilitatea, consolidarea datoriei în dolari, mișcările destabilizatoare de fonduri, legătura dintre noua rundă de negocieri comerciale din GATT și reforma monetară, rolul F.M.I. etc.), care vor putea fi amplu dezbătute în cadrul actualei sesiuni a F.M.I.

Ne mai oprim pe scurt doar la un aspect esențial pentru țările în curs de dezvoltare, vitregite de sistemul monetar postbelic. După cum se știe, țările în curs de dezvoltare au suferit importante pierderi de pe urma crizei sistemului monetar creat la Bretton Woods. Ele au pierdut ca urmare a revalorizării aurului (avînd puțin aur monetar în rezerve), a devalorizării dolarului, acesta fiind puternic reprezentat în rezervele lor, precum și în acordurile de vînzare a materiilor prime, a revalorizării unor valute occidentale (fiind debitoare în aceste valute). Problema centrală care s-a pus în legătură cu situația lor, în cadrul negocierilor asupra reformei, a fost aceea a „legării“ D.S.T-urilor de nevoile finanțării dezvoltării. Țările industriale occidentale sînt pînă în prezent puternic divizate atît în ceea ce privește însăși ideea unor noi emisiuni de D.S.T. în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, cît și în problema formelor prin care D.S.T.-urile ar putea fi folosite în vederea finanțării subdezvoltării. În discuții se remarcă însă, pe bună dreptate, inechitatea repartiției actuale a D.S.T.-urilor — făcută proporțional cu cota statelor la F.M.I. — repartiție care amplifică lichiditățile valutare ale țărilor dezvoltate, și așa destul de importante. O distribuție viitoare a unei noi emisiuni de D.S.T. în favoarea țărilor în curs de dezvoltare ar fi, de aceea, un act de echitate, atît dacă se are în vedere lipsa acută de lichidități a acestor țări cît și în perspectiva creșterii rolului D.S.T. ca active de rezervă.

prof. dr. C. MOISUC
Academia „Ștefan Gheorghiu“

SESIUNEA Consiliului ministerial al Pieței Comune, întrunită zilele trecute la Bruxelles, a surprins pe comentatorii politici prin... lipsă de combativitate. „O mare parte din problemele înscrise pe agenda sesiunii — sublinia corespondentul A.F.P. — au fost abandonate“. Astfel, pe ordinea de zi figura problema adoptării unei poziții comune cu care „cei nouă“ să se prezinte la Conferința privind realizarea unui nou acord internațional asupra zahărului. Constatînd lipsa unui consens, miniștrii de externe participanți la sesiune au renunțat la negocierile de „armonizare“, hotărînd rediscutarea dosarului la viitoarea lor întîlnire, fixată pentru 15 octombrie, la Luxemburg. O altă problemă care figura prioritar pe agenda sesiunii — concesiile tarifare compensatorii pe care C.E.E. urmează să le acorde, în cadrul G.A.T.T., acelor țări care se consideră lezate de efectele lărgirii Pieței Comune — a fost, de asemenea, abandonată, fiind remisă spre rezolvare reprezentanților permanenți de la Bruxelles ai „celor nouă“, ca de altfel, și problema pregătirii negocierilor dintre C.E.E. și țările din Africa, Zona Caraibilor și Oceanul Pacific, care urmează să înceapă luna viitoare.

În cele din urmă, bilanțul sesiunii s-a dovedit a fi mai mult decît sărac: un supliment de credit pentru Fondul European de Orientare și Garanție Agricolă, sporirea cuantumului Fondului social comunitar și — pe linia hotărîrilor de intenții — aprobarea unui program cu

SESIUNEA ABANDONURILOR

privire la politica industrială și tehnologică a C.E.E.

Dincolo de dificultățile izvorîte din divergența pozițiilor participanților la sesiune, bilanțul acesteia a purtat amprenta unor dificultăți mai profunde pe care le au de înfruntat în prezent țările Pieței Comune. Este semnificativ, din acest punct de vedere, raportul anual prezentat la Bruxelles de Wilhelm Hafferkamp, vicepreședinte al Comisiei C.E.E., însărcinat cu problemele economice și monetare. Avertizînd asupra proporțiilor alarmante ale inflației, raportul relevă că „lupta pentru stabilizarea prețurilor, deși prioritară pentru guvernele respective, nu s-a soldat decît cu rezultate nesatisfăcătoare“. Recomandînd adoptarea de urgență a unor măsuri susceptibile să stopeze evoluția galopantă a fenomenului inflaționist, documentul preconizează limitarea cheltuielilor bugetare pentru anul 1974, reducerea deficitelor, continuarea unei politici restrictive în domeniile monetare și al creditelor. „Fără o acțiune comună de stopare a prețurilor — a avertizat W. Hafferkamp — „cei nouă“ nu vor putea trece la o nouă etapă a Uniunii Economice și Monetare“.

Avertisment care și-a confirmat din plin temeinicia la sesiunea de la Bruxelles.

B. M.

DOSAR „V.E."

PROPAGAREA INFLAȚIEI ÎN ȚĂRILE O.C.D.E.

DIMENSIUNEA INTERNAȚIONALĂ a actualului fenomen inflaționist din țările apusene nu se mărginește la faptul că nici una din ele nu este scutită de prezența lui. Internaționalizarea inflației sub forma propagării acesteia peste granițe, prin mecanisme insuficient cunoscute și ca atare mai greu de contracarat, este considerată astăzi la fel de preocupantă ca și originele fenomenului în fiecare economie națională în parte. Punînd-o în legătură cu interdependența economică crescîndă a țărilor membre ale O.C.D.E., experții acestui organism au consacrat recent un studiu special mecanismelor posibile de transmitere a presiunilor inflaționiste în cadrul zonei [1]), în încercarea de a pregăti terenul pentru crearea unor noi instrumente de acțiune politico-economică.

Presupunerea că factorii externi de alimentare a creșterilor de prețuri sînt pe cale să dobîndească o pondere mai mare în raport cu cei interni se sprijină pe un fapt de observație statistică : dispersia ritmurilor deprecierii monetare în diferite țări ale O.C.D.E., ritmuri măsurate prin indicii de prețuri ale bunurilor de consum, este mult mai redusă la începutul anilor '70 decît era la sfîrșitul anilor '50. Abaterile mai mici ale ritmurilor naționale ale influenței de la media calculată pentru întreaga zonă ar fi putut, teoretic, să fie expresia unei apropieri mai accentuate a fazei ciclului conjunctural în care se află și economia diferitelor țări. Dar experții au ajuns la concluzia că nu există dovezi concludente în sensul unei astfel de sincronizări. Studierea „inflației importate", adică a „influenței exercitate de factorii externi asupra costurilor și prețurilor interne", s-a impus astfel în mod logic drept calea pentru explicarea reducerii dispersiei creșterilor de prețuri.

EFECTUL prețurilor internaționale figurează pe primul loc printre factorii scoși la iveală de analiza elementelor de informație concretă. Un asemenea element, considerat fundamental, este importanța sectorului de comerț exterior (bunuri și servicii) calculată în procente din produsul național brut : mărimea deschiderii spre exterior a unei economii naționale, astfel măsurată, poate servi ca indicator al gradului în care țara respectivă este expusă inflației transmise din afară pe calea prețurilor internaționale. Din 18 țări ale OCDE. patru se caracterizează în ultimii ani printr-un sector de comerț exterior reprezentînd între 40% și 50% din produsul național brut, în alte opt țări cifrele se situează între 20% și 40% și numai una singură — Statele Unite — rămîne sub 10%. Majoritatea țărilor mici membre ale organizației se află în partea de sus a acestei scări. În plus, în cele mai multe țări membre procentul a avut o tendință de creștere în ultimi 10—15 ani.

Premisele sensibilității la prețurile externe fiind astfel date, nu se poate totuși conchide că mărirea influenței ar putea fi dedusă din procentele amintite. Efectul prețurilor internaționale se manifestă, de exemplu, diferențiat în funcție de natura importurilor. Experții O.C.D.E. fac distincție între importuri neconcurențiale și importuri concurențiale. Primele, constînd bunăoară din materii prime care nu se produc în țara dată, formează terenul celei mai evidente inflații importate care afectează fie costurile industriale, fie nemijlocit prețurile unor bunuri de consum. În cazul importurilor concurențiale mecanismul este mai puțin simplu, întrucît intervin producătorii interni ai produselor respective, dar și prețurile practicate de aceștia sînt supuse la rîndul lor influenței unor bunuri importate. Dacă se indentifică în mod convențional importurile neconcurențiale cu produsele de bază, iar cele concurențiale cu produsele fabricate, se poate stabili un cadru cantitativ aproximativ al celor două tipuri de influențe : produsele de bază reprezintă circa 35% din importurile țărilor europene ale OCDE și 70% din importurile Japoniei. Posibilitatea importului nemijlocit de impulsuri spre urcarea prețurilor este deci destul de largă.

Un alt factor de diferențiere a efectului prețurilor internaționale îl constituie reacțiile exportatorilor din fiecare țară la evoluția prețurilor pe piața externă. În această privință, studiul menționat la început, calculînd ecuații ale prețurilor de export pe perioada 1955—1970, constată că la o extremă a scării valorilor aflate, și anume în Statele Unite, influența prețurilor interne a fost mult mai mare decît aceea a prețurilor practicate de exportatorii concurenți din alte țări : la celălalt capăt, în țări mici ca Austria, Olanda, Norvegia, Suedia, prețurile externe au acționat mult mai puternic decît cele interne în direcția scumpirii exporturilor lor. Între cele două extreme există o serie de situații cu influențe mai puțin nete sau care se echilibrează reciproc.

MODIFICĂRILE de parități monetare au influențat în mod clar prețurile internaționale în decursul anilor 1965—1972. După calculele efectuate de economiștii și statisticienii de la O.C.D.E., acest interval de timp se împarte în subperioade cu caracteristici distincte. La început, în anii 1965—1967, a existat după aceste calcule o stabilitate generală a prețurilor de export ale R.F.G. și Japoniei care nu s-au modificat decît foarte puțin. Devalorizările de la finele anului 1967 vin să altereze radical situația : țările care își devalorizează moneda înregistrează în 1968 însemnate urcări de prețuri prin intermediul importurilor și exporturilor, pe cînd celelalte țări, beneficiare ale unei revalorizări implicite, cunosc efecte stabilizatoare. Invers, în 1969 cînd se revalorizează marca vest-germană, majoritatea celorlalte țări înregistrează urcări importante și generalizate ale prețurilor de comerț exterior. După o suită de influențe variate ale modificărilor de parități în cei doi ani următori, în 1972 realinierile dictate de crizele valutare succesive se reflectă în noile prefaceri din sfera prețurilor de comerț exterior, diferențiate în funcție de pozițiile valutare ale țărilor. În general însă, conchid autorii studiului, influența acestor din urmă realinieri și a flotării unor monede s-a făcut simțită mai mult în direcția frînării ritmului de creștere al prețurilor internaționale, mai ales pe termen scurt.

Iese la iveală faptul că modificările de parități monetare se manifestă într-o dublă calitate și anume atît ca mijloc de propagare a inflației peste granițe cît și ca instrument de luptă contra inflației internaționale. Însă, constată experții, nu există un răspuns simplu la întrebarea dacă un regim de parități fixe sau unul cu parități mai suple este mai mult sau mai puțin inflaționist „în sine". Ușoare revalorizări efectuate periodic pot, în principiu, să fie pentru economia țărilor mici cu relații economice externe dezvoltate, un mijloc de a se apăra împotriva inflației importate și a efectelor ei nocive.

ALTE EFECTE pe care le ia în considerație studiul cu privire la transmiterea internațională a creșterilor de prețuri se referă la cererea externă și la lichidități. În primul caz este vorba de faptul că o creștere a exporturilor și o îmbunătățire a balanței plăților curente pot să ducă în țara exportatoare la o creștere nedorită a cererii. În țările mari și mijlocii un asemenea rezultat, dacă este cît de cît anticipat corect de factorii responsabili de politica economică, nu ar trebui în mod normal să ridice probleme deosebite. În țările mici, însă, apreciază experții O.C.D.E., o subestimare relativ neînsemnată a cererii externe poate să ducă ușor la urcarea cererii totale cu 1—2% în decurs de 12—18 luni.

În cazul al doilea este vorba de influența balanței plăților curente asupra situației monetare interne a unei țări și prin intermediul ei asupra cererii și prețurilor interne. Aici mecanismul este mai puțin clar și părerile economiștilor sînt împărțite. Unii consideră că deficitele balanței de plăți a S.U.A. au fost în mare parte răspunzătoare de accelerarea emisiunii monetare în majoritatea țărilor O.C.D.E. cu începere de la mijlocul anilor '60 și că acesta a fost principalul factor de accelerare a urcărilor de prețuri în aceeași perioadă. Alții socotesc însă că lichiditățile sporite ca urmare a unor influențe externe pot fi neutralizate în diferite proporții, de țările afectate, de exemplu, reuntîndu-se parțial la emisiunea monetară internă. Testele statistice la care sînt supuse în cadrul studiului explicațiile și interpretările alternative nu par să dea rezultate destul de concludente. Autorii conchid că o explicație „monetaristă — prin efectul lichidităților internaționale", a evoluției recente a inflației în țările O.C.D.E. nu poate fi reținută. Ei socotesc însă posibil un consens asupra faptului că, în general, afluxul masiv de capitaluri speculative pe care multe țări din cadrul zonei l-au cunoscut în ultimii trei ani, a complicat simțitor traducerea în fapt a politicii monetare și de credit. Chiar dacă se apreciază deci că doza de inflație importată direct pe această cale este relativ redusă, rămîne un fapt că într-o măsură sau alta capacitatea autorităților naționale de a stăpîni situația a fost micșorată.

După părerea exprților, o serie de elemente imponderabile, cum ar fi de exemplu anticipările privind evoluția prețurilor internaționale, nu ar trebui neglijate în analiza propagării internaționale a inflației. Aceste influențe de natură psihologică sînt desigur imposibil de cuantificat. Este însă mai mult sau mai puțin clar că, de pildă, introducerea recentă a unor măsuri de control relativ riguroase asupra prețurilor în Statele Unite și în Anglia a determinat diverși factori interesați în alte țări să anticipeze asupra aplicării controalelor. declanșînd urcări de prețuri preventive.

Este rîndul politicii economice, încheie autorii studiului, de a găsi și aplica măsuri adecvate de contracarare a propagării inflației peste granițe sau, și mai bine, de preîntîmpinare a ei. Pentru moment, gradul ridicat de uniformitate a ritmurilor inflației, cel puțin în țările europene ale O.C.D.E., înseamnă că numeroase țări au fost puse în situația de a lua simultan și importante decizii de politică economică.

I. PĂDUREANU

1) Vezi : La transmission internationale de l'inflation. in Perspectives économiques de l'OCDE. Juillet 1973

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Acord între U.R.S.S. și „Stanford Research Institute" din S.U.A. privind cooperarea în diferite domenii. — *Guvernul sovietic a semnat un acord pe termen de cinci ani cu „Stanford Research Institute", societate particulară cu sediul la San Francisco. Acordul urmărește „promovarea unei cooperări mai largi în domeniul științific, tehnologic și comercial". Este vorba de schimburi de informații și experți, de studii comune asupra problemelor economice de interes reciproc.*

Acord siriano-cehoslovac privind construirea unei rafinării de petrol. — *Un acord privind construcția unei noi unități de rafinare a petrolului de la Homs a fost încheiat între Siria și societatea cehoslovacă „Technoexport". Această nouă unitate, a cărui cost se ridică la 6 245 000 dolari, va face să crească cu 1 200 000 tone capacitatea anuală a rafinăriei din Homs. Potrivit prevederilor acordului, lucrările vor trebui să se încheie după 22 de luni*

Utilaj și tehnologie ungară pentru o fabrică de sticlă în India — *La Hyderabad, în India, a fost dată în funcțiune recent o fabrică de sticlă cu asistența specialiștilor ungari. Ungaria a livrat și pus în funcțiune utilajul și a inițiat personalul local în tehnologia de fabricație. Fabrica produce sticle, articole de menaj și sticlărie decorativă.*

● Schimburi comerciale

Structura schimburilor sovieto-neozeelandeze. — *În anul 1972 schimburile comerciale dintre U.R.S.S. și Noua Zeelandă s-au cifrat la 22 600 000 dolari. Noua Zeelandă cumpără din Uniunea Sovietică mașini pentru așchierea metalelor, rulmenți, sulfat de sodiu, unele bunuri alimentare (conserve de somon și crabi), țesături din bumbac, ceasornice și aparate de fotografiat. Principalul articol al importului sovietic din Noua Zeelandă este lîna.*

Schimburile comerciale polono-suedeze în creștere. — *Schimburile comerciale polono-suedeze s-au cifrat în 1972 la 613 milioane zloți valută. Volumul acestora urmează să crească în acest an. Firma poloneză „Metalexport" va produce pentru firma suedeză „Malkus" mașini de șlefuit, „Elektrim" va livra palete și corpuri de turbine pentru vapoare, „Motoimport" — motoare de bord, piese de schimb și bărci de plastic. „Polomot" și „Volvo" au semnat un contract potrivit căruia Polonia va importa din Suedia camioane și va livra acestei țări diverse accesorii.*

Sporirea exporturilor egiptene de produse industriale. — *În primul semestru al acestui an, exportul egiptean de produse industriale a însumat 71 milioane lire egiptene. Anul acesta Egiptul va exporta în diferite țări ale lumii produse industriale în valoare de 141 milioane lire egiptene, adică cu 9 milioane lire egiptene mai mult față de indicatorii anului 1972. Din nomenclatorul mărfurilor, al căror export crește în 1973, fac parte produse ale industriei textile, constructoare de mașini și chimice, materiale de construcție, frigidere și mobilă.*

● Piața auto

Producția japoneză de autovehicule. — *În primul semestru al anului 1973 industria japoneză de automobile a produs peste 3 500 000 de automobile, inclusiv autocamioane și autobuze. Această cifră este cu 16% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Japonia ocupă, în continuare, în acest domeniu, locul al doilea, după S.U.A., în lumea capitalistă.*

Prognoze privind parcul de automobile vest-german. — *Parcul de autoturisme din R.F. Germania (inclusiv furgonetele de mărfuri și pasageri și salvările) va spori de la 17 030 000 la mijlocul acestui an la 22 950 000 în 1985, ajungînd la 23 500 000 în 1990. Compania „Deutsche Shell A.G.", care a comunicat această prognoză, adaugă că viitoarele achiziții vor fi destinate în principal înlocuirii actualelor automobile. În cursul acestui deceniu parcul de automobile va ajunge la saturație.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Producția mondială de aluminiu în 1972. — *Potrivit cifrelor furnizate de „World Metal Statistics", anul trecut s-au produs în lume 9 131,5 mii tone aluminiu față de 8 570,3 mii tone în 1971. Producția de aluminiu în 1971 și 1972 (în mii tone) în principalele țări producătoare a fost :*

	1971	1972
S.U.A.	3 560,9	3 737,6
Japonia	887,1	1 014,4
Canada	1 016,9	918,0
Norvegia	528,6	542,2
R.F. Germania	427,5	434,4
Franța	375,0	392,4

Posibilitatea creșterii prețurilor la alimente în S.U.A. — *John Dunlop, directorul Consiliului costului vieții din S.U.A., a declarat că se așteaptă ca indicele prețului de consum să cunoască o creștere substanțială la alimente, ca urmare a ridicării considerabile a prețurilor de vînzare în luna august.*

Penurie de produse lactate în Brazilia. — *Guvernul brazilian a făcut Belgiei și Olandei o comandă pentru o cantitate de 2 000 tone de unt, care este așteptată în Brazilia la sfîrșitul lunii septembrie. Acest import este necesar pentru acoperirea necesităților pieței din orașele Sao Paulo și Rio de Janeiro, zone în care penuria de produse lactate se face simțită în momentul de față.*

Tarifele la transporturile maritime transatlantice vor fi ridicate. — *La conferința maritimă „Continental and Scandinavia Baltic Westbound South Atlantic" s-a anunțat că, începînd de la 1 decembrie, tarifele la transporturile maritime transatlantice vor fi sporite cu 7%.*

R.P. CHINEZĂ

DEZVOLTAREA IMPETUOASĂ A INDUSTRIEI GRELE

ÎNCUNUNÎND îndelungata luptă a poporului pentru eliberarea națională și socială sub conducerea Partidului Comunist Chinez, proclamarea republicii populare, în urmă cu 24 de ani, a însemnat și începutul epopeii construcției socialiste a țării.

De la ce s-a pornit ? De la o economie cu trăsături semifeudale, semicoloniale, de la o bază industrială săracă, cu o ramură metalurgică ca și inexistentă. Nici nu se putea vorbi de o industrie grea, erau doar cîteva ateliere de asamblare și reparații. Cu toate că topirea fierului era cunoscută în China încă din secolul al treilea înaintea erei noastre, iar țara dispune de însemnate rezerve de minereu de fier, industria de extracție și prelucrare a acestuia erau într-o stare de stagnare. Acest lucru reiese și din datele statistice pe anul 1949, după care capacitatea de producție era redusă, realizîndu-se doar 160 000 tone de oțel.

Instaurarea puterii populare a deschis perspective luminoase și acestui sector important al economiei naționale. În perioada imediată — de refacere și a primului plan cincinal — el s-a dezvoltat considerabil. Se știe că fonta și oțelul constituie „hrana industriei constructoare de mașini", care furnizează utilaje moderne necesare tuturor ramurilor economiei naționale. În procesul de industrializare socialistă a țării este nevoie de dezvoltarea vtrtiginoasă și multilaterală a industriei grele, ușoare, comunicațiilor și transporturilor, iar mecanizarea agriculturii se bazează tot pe această ramură.

„Să privim oțelul drept punct nodal", „să mergem pe ambele picioare", „să dezvoltăm industria minieră", „să ne bizuim de forțele proprii", „să muncim cu dîrzenie" — aceste cuvinte-program le-am auzit de multe ori în timpul vizitelor pe care le-am făcut în marile combinate din Șanhai, Anșan, Uhan sau Pekin, cînd gazdele amabile au prezentat succesele și preocupările lor. Am văzut cum șuvoaie incandescente de metal se transformă zi de zi în laminate, oțeluri speciale. În prezent, în țară se produc peste 1 000 de sortimente de oțel față de cîteva tipuri de oțel-carbon înainte de eliberare, iar nomenclatorul de laminate se ridică la peste 20 000.

Principiul „mersului pe ambele picioare" înseamnă dezvoltarea simultană a industriei republicane și locale, a întreprinderilor de mare capacitate și a celor de capacitate medie și mică, dezvoltarea industriei și agriculturii, a industriei grele și ușoare, aplicarea simultană a metodelor moderne și indigene de ridicare a producției. În acest context se înfăptuiește indicația președintelui Mao Tzedun, care — sintetizînd în 1957 experiența realizării primului plan cincinal — a arătat că trebuie construite treptat întreprinderi moderne de mare capacitate pentru a forma osatura industriei, fără de care nu este posibilă transformarea țării într-o puternică forță industrială modernă în deceniile următoare, dar trebuie construite și multe întreprinderi mici și medii. În ultimele două decenii s-au construit numeroase combinate de mare capacitate, care joacă un rol important în construcția socialistă. Totodată, în funcție de condițiile locale, s-au construit numeroase uzine mici și mijlocii, care își aduc tot mai mult aportul la diversificarea economiei. Acestea din urmă produc de patru ori mai mult minereu de fier și de cinci ori mai multă fontă față de 1969.

Șanhaiul, cel mai mare oraș industrial al țării, s-a transformat în ultimii ani într-o puternică cetate a fontei și oțelului, cu numeroase uzine de capacitate diferită, unde se realizează un evantai larg de produse. Și aici, fonta și oțelul au început să fie obținute către sfîrșitul secolului trecut. Ritmul a fost însă foarte scăzut, producîndu-se anual ceva mai mult de 6 900 tone. Se realizau doar două sortimente obișnuite de oțel-carbon și în jur de 40 de varietăți obișnuite de laminate. În prezent, în multe secții de convertizoare se elaborează de zeci de ori volumul obținut pînă la eliberare, pe întregul oraș. O secție poate realiza într-o lună tot atîtea laminate cît se realizau în întregul oraș într-un an dinainte de 1949. Gama sorturilor de oțel și laminate este în prezent de cîteva sute. Oțelarii din numeroase uzine participă la campania de masă de inovații tehnice pentru a pune în valoare întregul potențial de producție. La secția de cuptoare electrice a Uzinei nr. 5, de exemplu, după ce s-au înregistrat succese deosebite în extinderea capacității de producție, s-a experimentat încărcarea instalațiilor cu mai multă materie primă, dublînd producția la fiecare șarjă. Au fost elaborate, totodată, noi procese tehnologice care determină reducerea cu 13% a consumului de energie electrică pe tona de oțel, s-a scurtat considerabil durata unei șarje. Șanhaiul produce o mare varietate de oțeluri obișnuite, slab aliate, aliaje superioare, cu proprietăți fizice speciale, laminate cu specificații diferite, cu o largă folosire în industrie și agricultură. Oțelarii obțin realizări de seamă în înfăptuirea celui de-al patrulea plan cincinal, anul trecut fiind produse în întreaga țară 23 milioane tone de oțel.

În suburbiile de nord-vest ale Pekinului se află combinatul „Capitala", cu o istorie de peste 50 de ani. Dacă în 30 de ani de la înființare și pînă la eliberare s-au produs doar 280 000 tone de fontă, în numai trei ani de refacere furnalele dirijate de oamenii Chinei noi au dat o producție de 2,4 ori mai mare. În ultimii ani combinatul s-a extins, s-a îmbogățit cu zece obiective mari, printre care o nouă secție de cuptoare, o cocserie, o oțelărie modernă. Cele peste 1 milion de tone de laminate, care părăsesc anual benzile laminoarelor, adaugă noi verigi la osatura industrială a Chinei.

O RAMURĂ în continuă dezvoltare este cea a industriei petroliere. În trecut, din scoarța pămîntului era adusă la suprafață o cantitate extrem de mică de aur negru. Pe harta țării se aflau doar cîteva bazine petroliere și în patru decenii s-au forat doar 70 000 metri, mai puțin decît a realizat echipa nr. 1205 din bazinul petrolifer Tacin în numai un an. Campania de prospectări, desfășurată în ultimul deceniu, a dus la descoperirea de noi zone petrolifere. La începutul deceniului al șaptelea a apărut Tacinul, cel mai modern bazin petrolifer, edificat în numai trei ani. În toate provinciile, în regiunile autonome s-au desfășurat acțiuni de prospectare pe scară largă și, după ani de muncă intensă, au fost trecute pe harta economică noi terenuri petrolifere despre care exista părerea că nu conțin asemenea zăcăminte. Totodată, s-a dezvoltat și industria petrochimică, cu fabrici de cauciuc sintetic, materiale plastice, fibre sintetice etc., s-au construit numeroase instalații de rafinare, de capacitate mare și medie.

Profundele schimbări în domeniul economic din ultimii ani au drept caracteristică dinamica dezvoltării industriei locale. Aceste întreprinderi, reprezentînd toate ramurile industriei, sînt administrate de provincii, regiuni autonome, comune populare sau brigăzi de producție, fiind — în majoritatea lor — unități de capacitate mică și mijlocie. Exprimat prin graiul cifrelor, fenomenul se prezintă astfel : în peste jumătate din județele țării au apărut fabrici de utilaje, de îngrășăminte chimice, ciment, fontă și oțel, precum și mine mici, iar celelalte dispun de două-patru fabrici mici. Un număr mare de mine de cărbune a fost dat în exploatare în provinciile Guandun, Hunan, Kiangsi, Fukien, Cechian și Kiangsu, iar în Podișul tibetan au fost construite microhidrocentrale, tăbăcării și alte unități — acolo unde înainte nu exista nici un obiectiv industrial. Cele peste 18 000 de fabrici și mine din provincia Șansi, de pildă, construite în ultimii ani, realizează o mie de produse : de la fontă și oțel, mașini și utilaje pînă la bunuri de larg consum.

Harta țării este în continuă transformare, îmbogățindu-se mereu cu noi obiective industriale.

Ion GĂLĂȚEANU

PRIORITATE INSTALAȚIILOR COMPLEXE

(Urmare din pag. 9)

rate de organisme internaționale financiare și de dezvoltare și a legislațiilor și practicilor privind exportul acestor instalații pe piața mondială.

Acest nomenclator este necesar să aibă în vedere pe lîngă factorii interni și tendințele și posibilitățile pe care le oferă piața externă în prezent, și în perspectivă.

Subliniem totodată faptul că un asemenea nomenclator **nu trebuie privit static, ci într-o permanentă adaptare și evoluție.**

Un alt aspect îl constituie **perfecționarea planificării, în sensul că aceste produse să reprezinte o secțiune distinctă a planului de export de mașini și utilaje.** De asemenea, această secțiune ar urma să se elaboreze **atît ca plan de contractări** cît și ca **plan de livrări** respectiv export propriu-zis. O asemenea planificare este necesară din cauza duratei mari de execuție a unor instalații, care în mod normal nu este posibil să fie contractate și livrate într-un an. Prin introducerea planului de contractare se creează condiții pentru studierea mai temeinică a pieței externe și pentru fundamentarea planului de livrare care de data aceasta se va baza pe contracte ferme, astfel încît uzinele producătoare, avînd portofoliul de comenzi asigurat au posibilitatea să-și organizeze și să-și desfășoare mai bine lucrul.

O secțiune distinctă pentru planul de instalații complexe este justificată și de faptul că la executarea acestora participă în general mai multe ministere și întreprinderi și se impune o urmărire riguroasă a planului, pentru a se sesiza la timp și complet neajunsurile și pentru a se putea lua măsuri operative de înlăturare a lor.

O asemenea secțiune distinctă de plan ar crea în același timp condiții pentru compararea continuă cu importul de instalații complexe, care se vor planifica și urmări ca o secțiune distinctă de plan. În acest mod, s-ar asigura posibilități pentru o politică comercială operativă și eficientă în ce privește echilibrarea volumului, structurii și eficienței exportului și importului acestor produse, luarea în considerație a creditelor la export și import, precum și alți factori care să permită măsuri pentru dezvoltarea maximă a exportului de instalații complexe.

Analiza exportului de instalații complexe pe baza aspectelor arătate a scos în evidență faptul că instalațiile complexe exportate au la bază un procent încă prea scăzut de procedee originale românești. Pentru unele din acestea importul de completare deține ponderi ridicate din valoarea furniturii, iar în multe cazuri nu se asigură piesele de schimb necesare.

Se relevă, de asemenea, faptul că în sectoarele de proiectare se dovedește încă o operativitate insuficientă pentru întocmirea ofertelor, unele tendințe de supradimensionare a utilajelor care duc la consum mare de metal și la dificultăți în tratative și care în final determină obținerea unor prețuri specifice inferioare. Se remarcă, de asemenea, receptivitate redusă a unor proiectanți față de normele și standardele internaționale solicitate de parteneri externi. Se semnalează chiar și faptul că modul de prezentare al ofertelor de către unele institute nu este încă la nivelul practicat de firmele concurente și societățile de engineering din străinătate.

După cum s-a arătat, **eficiența ridicată a exportului de instalații complexe este determinată în primul rînd de originalitatea și nivelul tehnic ridicat al acestora.** În țările capitaliste dezvoltate circa 70% din beneficiile care se obțin din exportul de mașini și utilaje provin din livrările de utilaje noi și complexe. Acesta pentru că prețul de export al acestora cuprinde pe lîngă cheltuielile mari de asimilare și cercetare și cote ridicate de beneficiu. Pentru a putea beneficia de aceste avantaje este necesară îmbunătățirea permanentă a organizării conducerii și producției la ministerele economice, pe linia stabilirii de către acestea pentru exporturile complexe, a furnizorului intern general și a proiectantului general și stimularea rolului acestora cît și al centralelor industriale în promovarea exportului de echipamente competitive, de concepție și execuție românească.

Obținerea unor asemenea realizări impune perfecționarea organizării în aceste sectoare, astfel încît anumite colective să răspundă concret de toate problemele pe care le ridică nivelul calitativ și operativitatea în ansamblul lucrărilor privind exportul de instalații complexe.

---

interviul nostru cu prof. J.F. BERGIER secretar general al Asociației internaționale de istorie economică, despre

MEDIUL AMBIANT ȘI GÎNDIREA ECONOMICĂ

● Domnule profesor, în lumina cercetărilor istorice, vă rugăm să ne spuneți în ce măsură este nouă problema apărării mediului ambiant și în ce măsură s-a pus ea altor generații ?

— Problemele poluării nu se pun în prezent pentru prima oară. Au existat și în trecut surse importante de poluare. De exemplu, ca urmare a lipsei de igienă au avut loc marile epidemii din secolele trecute cu efecte mult mai pustietoare decît cele ale oricăror războaie din acel timp. În prezent desigur, problemele mediului ambiant au căpătat dimensiuni atotcuprinzătoare dar cred că principalul lucru nou care a intervenit este luarea la cunoștință, la scară de masă, de pericolele implicate. Brusc, de cîțiva ani încoace a început să se vorbească peste tot despre mediu. Fără îndoială acest lucru corespunde unor necesități reale ale lumii moderne.

● Ce înțelegeți prin poluare și apărarea mediului ambiant în orașe ?

— Este vorba în primul rînd de aspectul biologic, de modul în care viața omului este afectată de toate activitățile din oraș. Mă refer la poluarea aerului, la poluarea vizuală sau la zgomot etc. De asemenea, sistemul locuințelor moderne, și prin aceasta mă refer și la spațiile de recreare, fac ca individul, care în trecut era integrat în mediul său, toți locuitorii cunoscîndu-se între ei, să se simtă astăzi uneori mai izolat. Toate acestea se cer studiate de psihologi și sociologi pentru a găsi soluții urbanistice adecvate.

● Ce părere aveți în legătură cu teza după care ar trebui oprită creșterea economică în vederea salvării mediului ambiant ?

— Nu sînt expert și deci nu mă pot pronunța categoric. Totuși am tendința să fiu optimist, cu experiența istoricului care constată că probleme foarte grele s-au pus în fiecare epocă și fiecare epocă a găsit în ultimă instanță soluții la acestea.

De fapt nici nu văd că s-ar putea opri creșterea economică, nu văd ce autoritate ar putea decreta acest lucru și nici ce popor ar accepta să renunțe măcar la speranța unei vieți mai bune. Ceea ce mi se pare important este să ne orientăm spre o calitate mai bună a vieții. Nu ar fi vorba de o oprire a creșterii, ci de o orientare diferită a ei.

● În legătură cu cele afirmate de dv., privind conceptul creșterii, considerați că ar putea avea loc modificări în modul în care se pun diferite concepte în gîndirea economică, în legătură cu noua dimensiune conferită ideilor noastre de problemele mediului ?

— Neîndoielnic că știința economică va trebui să-și revizuiască unele din conceptele sale anterioare, considerate pînă acum certe. Vă amintiți, cu aproximativ 40 de ani în urmă lumea capitalistă a fost zguduită de o criză economică extrem de puternică. Aceasta i-a obligat pe economiști să-și revizuiască teoriile și în primul rînd să reexamineze noțiunea creșterii, să analizeze condițiile în care aceasta poate avea loc fără asemenea întreruperi. Mi se pare că știința economică a avut de profitat de pe urma acestor dificultăți.

O sarcină care se pune astăzi economiștilor de exemplu, este aceea de a măsura precis fenomenele căci s-a constatat că cea mai mică schimbare cantitativă poate avea efecte deosebit de mari. În funcție de această constatare s-a dezvoltat un nou domeniu important al economiei legat de măsurarea fenomenelor — econometria.

Consider deci că va fi nevoie de o revizuire a noțiunilor cu care operează știința economică, și nu numai atît, noi domenii vor trezi curiozitatea noastră se vor ivi noi sfere în care va trebui să pătrundă analiza economică.

Interviu realizat de
Ileana VASILIU

mondorama

RELAȚIA DIMENSIUNE — EXPORT

CARE este relația între dimensiunea medie a firmelor într-o ramură industrială și performanțele acestei ramuri în export ? Această temă a constituit obiectul unor cercetări întreprinse în Anglia sub îndrumarea prof. Nicholas Owen, la cererea Ministerului Comerțului și Industriei. Cu cît mai mare este dimensiunea medie a firmelor într-o anumită ramură industrială, cu atît mai mare este și excedentul comercial al țării în ramura respectivă sau este mai puțin probabil un deficit comercial, se arată în studiu. Dar ceea ce contează nu este dimensiunea firmei, ci dimensiunea unităților de producție componente. Rezultă de aici că mișcarea de concentrare care duce la crearea unei firme mari, cu un număr important de uzine mici, va continua să fie dezavantajoasă în comparație cu o mișcare de concentrare la firmele rivale din alte țări care pot avea dimensiuni mai reduse, dar ale căror uzine sînt mai mari.

Studiul scoate, de asemenea, în evidență relația dintre ponderea pe piața internă a firmelor și performanțele lor la export. Astfel, datele referitoare la comerțul inter-european arată că acele firme care dețin o pondere importantă pe piața internă au și performanțe bune în export ; însă, după punctul în care cele mai mari 8 firme dintr-o ramură dețin 50% din piața internă, procesul se inversează. Firmele respective recurg la aranjamente internaționale cu caracter monopolist și schimburile externe se reduc.

SUBCONTRACTAREA SE PREZINTĂ

ÎNTRE 12 și 16 noiembrie va avea loc la Lyons, Franța, MIDEST (Al treilea tîrg internațional pentru difuzarea europeană a subcontractării). S-au anunțat 491 expozanți, între care 165 firme din afara Franței, față de 382 expozanți la manifestarea similară din 1972 și 137 la aceea din 1971. Vor fi reprezentate sectoarele mecanicii fine, a mașinilor-unelte, materialelor plastice, electricității, electronicii etc.

Succesul crescînd al MIDEST se explică prin importanța din ce în ce mai mare a subcontractării ca formă de cooperare în industria modernă. În Franța, de exemplu, ponderea subcontractării în elaborarea produsului finit este de 60% în industria automobilelor, 55% în aeronautică și în industria aparatelor de uz casnic, 40% în echipamentele electrice și în electronică.

ÎNCETINIRE

DUPĂ creșterea spectaculoasă a prețurilor mondiale la materiile prime, înregistrată în ultimele luni, sfîrșitul lunii august vădește o încetinire însemnată a acestei tendințe, așa cum reiese din graficul alăturat. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, prețul produselor alimentare a crescut în ultima săptămînă din august cu 47,4% (față de o creștere de 76,1% în a doua săptămînă din august), la textile cu 133,5% (față de 170,6%), la metale cu 78,5% (față de 89,5%), la alte materii prime cu 80,2% (față de 124,6%).

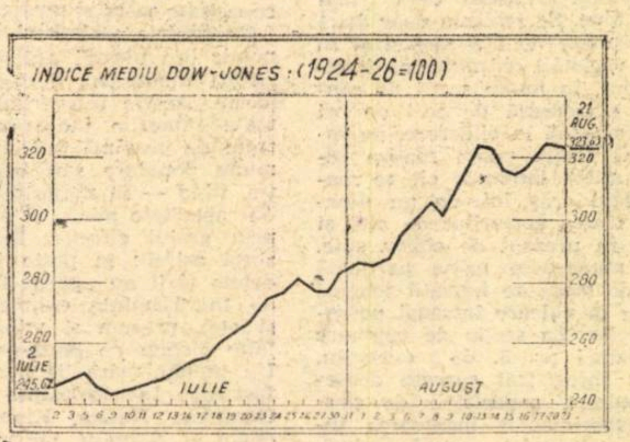

(după „The Economist")

EXODUL VENEȚIENILOR

APROXIMATIV 70 000 de locuitori ai Veneției au părăsit orașul în ultimii 20 de ani. Această „fugă din Veneția" a locuitorilor este datorită nu atît amenințării cu scufundarea treptată a orașului de pe lagune, cît creșterii continue a inflației și a costului vieții.

Marile companii turistice care se străduiesc să transforme „Perla Adriaticii" într-un fel de „club turistic închis" pentru străinii bogați favorizează această „fugă" încurajînd procesul de creștere a chiriilor și a costului vieții în oraș. Prețul unui apartament la Veneția depășește 30 milioane lire italiene.

ÎNTRE PRODUCȚIE ȘI CONSUM

PÎNĂ în 1980 nevoile de petrol ale S.U.A. vor crește mult mai rapid decît producția, mărind considerabil decalajul existent astăzi în acest domeniu. Graficul alăturat, reprodus după revista „The Economist", înfățișează plastic agravarea problemei de-a lungul a trei decenii.

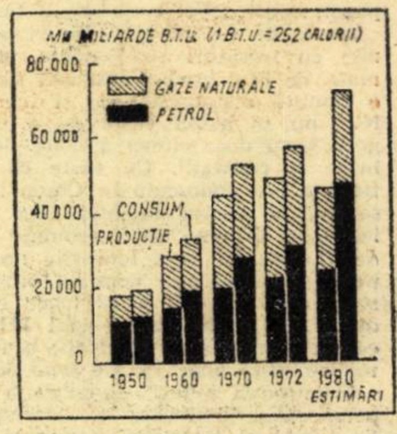

PRODUCȚIA DE GAZ METAN A OLANDEI

CONFORM unei liste a producătorilor de gaz metan, întocmită de firma americană Exxon Corp., Olanda ocupă în prezent locul 4 în producția mondială de gaz metan, după S.U.A., U.R.S.S. și Canada. Producția de gaz metan a Olandei s-a dublat aproape în ultimii doi ani, trecînd de la 31 miliarde mc în 1970 la 60 miliarde mc în 1972. În același an pentru S.U.A., U.R.S.S. și Canada cifrele respective au fost : 645 miliarde, 229 miliarde și 79 miliarde mc.

Olanda dispune de peste 4,6% din rezervele mondiale de gaz metan, care sînt de 53 000 miliarde mc.

NIMIC NU SE PIERDE...

ÎN Anglia a fost elaborată o interesantă metodă de prelucrare a cutiilor goale de conserve și a șpanului industrial de calitate inferioară. În prima fază a prelucrării, cutiile și șpanul sînt degresate cu detergenți obișnuiți, apoi sînt presate — cutiile la o presiune de 8 tone pe centimetrul pătrat, iar șpanul la 6 tone. Brichetele formate sînt supuse unei ștanțări la rece sau la cald și se transformă în bare cu un diametru de pînă la 15 cm. Din bare se fabrică cuie sau sîrmă.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COCSUL ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE COCS va crește de la 333,8 milioane tone în 1969 la 380,4 milioane în 1975 ; în aceeași perioadă consumul de cocs ar urma să sporească de la 331 la 378,8 milioane tone — scrie revista franceză „Industrie Minerale" (nr. 12/1972), reproducînd datele unui studiu elaborat pe această temă în cadrul O.C.D.E. Ca urmare, se extinde și cererea de cărbune cocsificabil ; pe plan mondial ea a trecut de la 336,7 milioane tone în 1960 la 464,5 milioane în 1969, avînd perspectiva de a ajunge la circa 530 milioane tone în 1975.

Experții prevăd că necesarul de cocs nu va crește în același ritm cu producția de oțel și fontă, deoarece — datorită progresului tehnic — consumul specific de cocs în furnale se reduce treptat (se apreciază că, în 1975, el va scădea la 500—550 kg per tona de fontă în țările Pieței Comune, Anglia sau S.U.A. și la 430 kg în Japonia). Pe de altă parte, perfecționarea continuă a procedeelor de cocsificare a cărbunelui permite obținerea de cocs metalurgic din cărbuni greu cocsificabili, ceea ce determină, implicit, sporirea rezervelor mondiale de cărbune cocsificabil.

Din datele tabelului nr. 1 se constată că întreaga creștere a necesarului mondial de cocs pînă în 1975 este determinată de sporirea cererii din partea siderurgiei, cantitățile de cocs folosite în alte scopuri fiind chiar în scădere. Cele mai importante creșteri, atît ale necesarului de cocs siderurgic cît și ale producției acestuia, se înregistrează în Canada și în țări europene membre ale O.C.D.E. (altele decît Anglia și cele șase țări fondatoare ale Pieței Comune). S.U.A. sînt singurul mare producător și consumator de cocs, al cărui necesar manifestă o tendință de reducere.

În ceea ce privește evoluția exporturilor de cărbune cocsificabil, progrese remarcabile realizează Canada, urmată de țările exportatoare din Asia, de Polonia ș.a. (vezi tabelul nr. 2).

N. P.

Tabelul nr. 1

Țara sau grupul de țări	Necesarul de cocs (milioane tone): total		cocs siderurgic		Variația (%)		Producția de cocs (mil. tone)		Variația (%)
	1969	1975	1969	1975	2/1	4/3	1969	1975	8/7
Piața Comună (cei șase)	68,9	67,7	52,3	56,7	— 1,7	+ 8,4	68,5	70,0	+ 2,2
Anglia	18,3	18,6	12,6	14,4	+ 1,6	+14,3	19,2	19,0	— 1,0
Alte țări europene membre ale O.C.D.E.	12,8	17,0	9,1	14,2	+ 32,8	+56,0	8,2	12,0	+46,3
Canada	4,2	5,9	3,6	5,5	+40,5	+52,8	4,2	6,0	+42,9
S.U.A.	62,0	60,8	57,7	55,0	— 1,9	— 4,7	58,7	61,0	+ 3.9
Japonia	36,5	48,1	32,9	44,7	+31,8	+35,9	37,0	48,4	+30,8
Restul lumii	128,3	160,2	99,6	131,0	+24,9	+31,5	138,0	164,0	+18,8
Total mondial	331,0	378,3	267,8	321,5	+14,3	+20,5	333,8	380,4	+14,0

Tabelul nr. 2

Țări sau regiuni exportatoare	Exporturile de cărbune cocsificabil: total (milioane tone) 1969	1975 (posibilități)	creșterea (1975/1969)
Piața Comună („cei șase")	1,0	1,0	—
Anglia	—	0—1,0	...
Alte țări europene membre ale O.C.D.E.	0,1	0,1	—
S.U.A.	37,3	40,3—44,3	1,1—1,2 ori
Canada	1,0	12,0—16,0	12—16 ori
Polonia *)	4,8	7,8—9,8	1,6—2 ori
U.R.S.S. *)	6,9	8,9—9,9	1,3—1,4 ori
Australia	15,5	21,0—24,0	1,4—1,5 ori
Asia	1,5	3,1—4,1	2,1—2,7 ori
Total mondial	68,1	94,2—110,2	1,4—1,6 ori

*) Exclusiv livrările către alte țări socialiste din Europa.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 40 [527]
VINERI 5 OCTOMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

40

RITMURILE TOAMNEI

ACESTE ZILE generoase de toamnă nu îndeamnă la reverii. Dimpotrivă. Parcă mai mult ca oricînd transparența poetică a acestui anotimp respinge nostalgia și contemplarea și revendică **acțiunea.** Este vorba aici, desigur, în primul rînd, de o stare de spirit: acea stare de spirit proprie efortului nostru de edificare, competiției noastre cu timpul, cu cutezanța cotelor a căror ascensiune am planificat-o riguros, științific.

În termenii preocupărilor noastre cotidiene și de perspectivă, acest anotimp al poeților are coordonatele preciziunii: trimestrul patru. Am intrat în ultimul trimestru al acestui an — decisiv pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, cu hotărîrea fermă de a ne concentra eforturile, de a ne mobiliza energiile, de a pune plenar în valoare inițiativa și întreaga capacitate de muncă pentru încheierea cu succes a anului economic 1973.

Perioada care a mai rămas din acest an este dominată, pe plan economic, de obiective mărețe și mobilizatoare. Rezultatele pozitive, în ansamblu, obținute în primele trei trimestre demonstrează că există toate condițiile ca planul și angajamentele pe 1973 să fie îndeplinite integral. Totodată, avînd în vedere sarcinile mari și complexe ce ne stau în față în aceste ultime luni ale anului, se impune o concentrare a eforturilor în cîteva direcții de acțiune prioritare.

Astfel, în centrul atenției colectivelor fiecărei întreprinderi și centrale industriale trebuie să se situeze permanent preocuparea pentru **realizarea exemplară a planului la fiecare produs în parte,** lichidarea rămînerilor în urmă în acest domeniu și realizarea ritmică, integrală a planului de export. Totodată, se impune a fi acordată o atenție sporită **indicatorilor de eficiență,** prin adoptarea de măsuri permanente, susținute pentru reducerea cheltuielilor de producție și a celor materiale, sporirea productivității muncii, punerea în valoare a tuturor rezervelor, atragerea în circuitul economic de noi resurse, prevenirea risipei — de timp, de muncă, de materiale sau de bani. Trimestrul patru va trebui să marcheze încununarea cu succes a acestui an hotărîtor pentru **realizarea programului de investiții** al cincinalului. Iată de ce, printre sarcinile prioritare ale oamenilor muncii de pe toate șantierele țării trebuie să figureze menținerea ritmului înalt de lucru din ultima vreme pentru ca **toate obiectivele să fie realizate le termen,** astfel încît **noile capacități industriale ale anului 1973 să producă necondiționat.** La ordinea zilei, în toate întreprinderile industriale, trebuie să se afle în permanență, în această perioadă, **pregătirea producției anului viitor:** asigurarea bazei materiale, perfectarea contractelor economice, organizarea internă a activității pînă la cele mai mici amănunte etc.

În aceste zile generoase de toamnă se desfășoară totodată ultima campanie a marii bătălii anuale pentru roadele pămîntului. Pe ogoarele țării se **decid acum nu numai belșugul recoltei acestui an, ci și perspectivele roadelor viitoare.** Este o responsabilitate patriotică căreia oamenii muncii din agricultură, întregul nostru popor sînt hotărîți să-i răspundă prin acțiuni ferme, operative, eficace.

Am enumerat în aceste rînduri doar cîteva din prioritățile prezentului care imprimă acestui anotimp o cadență energică, creatoare, imprimă ritmurile toamnei.

DEZBATERI „V.E."

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE '74

— Pe marginea unei anchete în 27 de întreprinderi industriale —

DE CURÎND filele calendarului ne-au vestit că am pășit în ultimul trimestru al acestui an — trimestru care va trebui să marcheze, prin realizările deosebite ce se vor adăuga celor obținute pînă în prezent, noi și hotăritori pași înainte pe drumul înfăptuirii cincinalului înainte de termen, al dezvoltării impetuoase a economiei noastre socialiste.

Desigur, în această perioadă eforturile se cer orientate spre acele domenii în care, în cursul anului s-au semnalat unele neajunsuri, în așa fel încît, prin înlăturarea lor și prevenirea apariției altora, întreprinderile, centralele industriale și ministerele să poată raporta că obligațiile ce le revenau prin plan și angajamentele asumate în întrecerea socialistă au fost în întregime înfăptuite. Paralel, se cer întreprinse acțiuni în vederea pregătirii optime a producției pe 1974 — penultimul an al cincinalului. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședința de lucru consacrată unor probleme economice actuale, ținută în luna august cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și directorii direcțiilor agricole județene, **avînd în vedere faptul că prevederile anului viitor s-au definitivat și sînt cunoscute de toate unitățile economice, va trebui ca încă de pe acum să se ia măsuri corespunzătoare în vederea pregătirii realizării planului pe 1974 în bune condițiuni și să se treacă neîntîrziat la încheierea de contracte atît pe plan intern, cît și extern.**

Ținînd seama de faptul că în practica unităților economice crearea din vreme a premiselor înfăptuirii sarcinilor de plan pe perioada următoare a devenit o tradiție, un proces firesc, redacția noastră a organizat o anchetă în 27 de întreprinderi industriale pe tema: **ÎN CE STADIU SE AFLĂ ÎN PREZENT PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE 1974 ?**

Concluziile desprinse din anchetă au format apoi obiectul unei discuții la o „masă rotundă" pe care revista noastră a organizat-o cu sprijinul Comitetului de partid al sectorului 5 al municipiului București la care au participat specialiști din principalele întreprinderi care au constituit eșantionul chestionat.

(pag. 10—11)

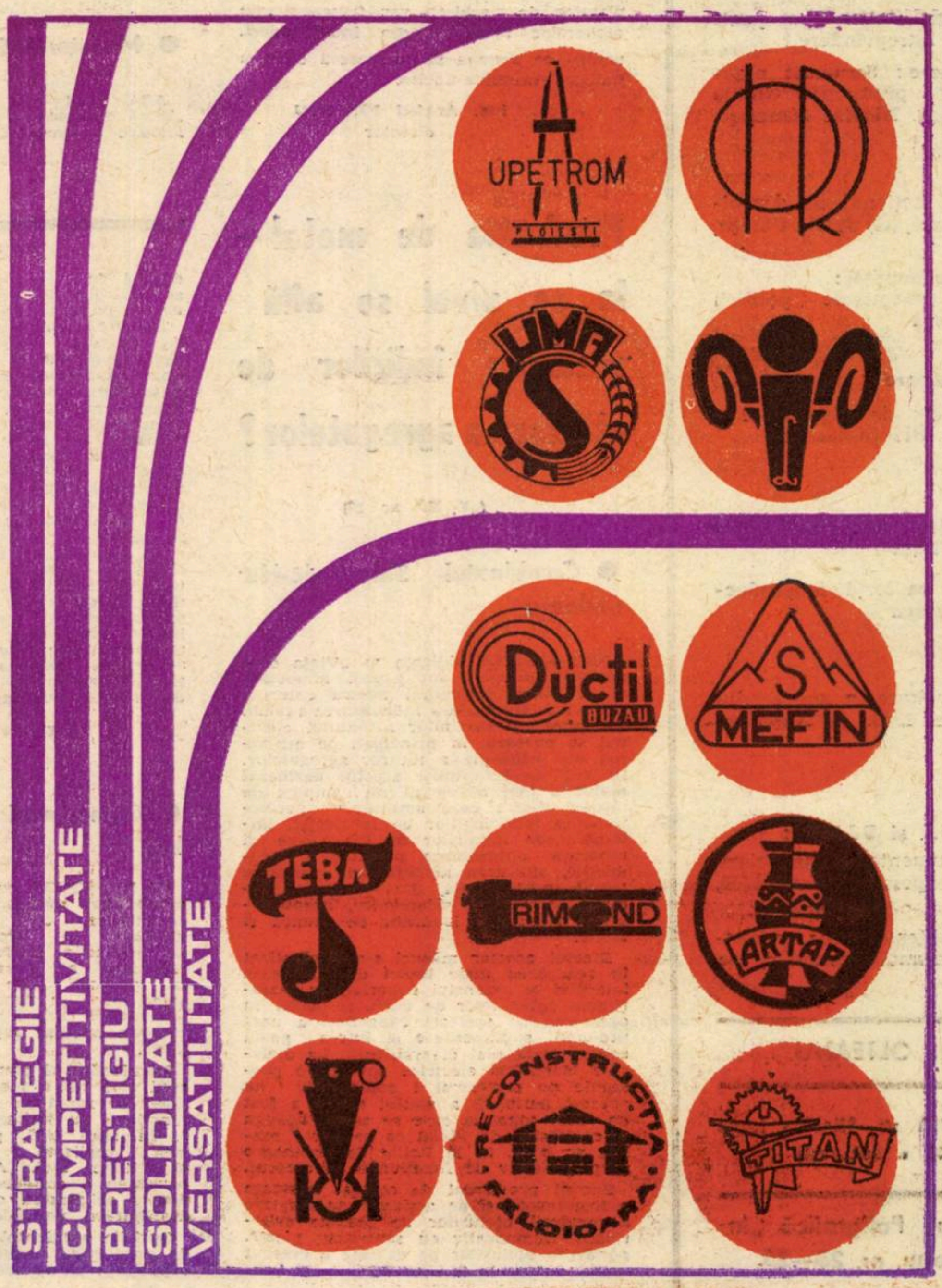

Marca-instrument în strategia de marketing a întreprinderii (pag. 6-a).

ÎN ACEST NUMĂR

- Plan-angajamente
  Criterii de apreciere a activității centralelor și întreprinderilor
  ÎNDEPLINIREA PLANULUI FIZIC ȘI REALIZAREA CONTRACTELOR ECONOMICE
- Ancheta „V. E."
  TINERETUL FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU ȘCOALA ȘI PROFESIUNEA
- Știință și societate
  ANTIUMANISMUL TEHNICII ARE O CONDIȚIONARE SOCIAL-ISTORICĂ
- Economie mondială: Sesiunea anuală F.M.I. și B.I.R.D.
  UN ROL SPORIT INSTRUMENTELOR FINANCIARE INTERNAȚIONALE ÎN COOPERAREA ECONOMICĂ

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

numărului 40 din 5 octombrie 1973

3—4
— **Economie națională**

● **Plan-angajamente**
Criterii de apreciere a activității centralelor și întreprinderilor: Îndeplinirea planului fizic și realizarea contractelor economice, de **Constantin Posa**

● **Investiții**
Județul Iași: Pentru lichidarea decalajului între realizarea planului de construcții și cel de montare a utilajelor, de **Ioan Crețu**

● **Cheltuieli materiale**
Aprecierea bunei gospodăriri: La 1000 lei producție — consumuri cît mai reduse de combustibil și energie electrică, de dr. ing. **Nicolae Mărculescu**

5
— **Comerț exterior**
Puncte de vedere privind: Antrenarea responsabilă a întreprinderilor producătoare în inițierea și desfășurarea tranzacțiilor, de cooperare de **I. Erdss, I. Mărgineanu, I. Zărnescu, I. Tăndureanu**

6
— **Marketing**
Marca — instrument în strategia de marketing a întreprinderii, de dr. **M. C. Demetrescu**

7
În dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii din industria alimentară: Problemele eficienței activității de producție, de **Maria Ioniță, Nicolae Manole**

8—9
— **Ancheta „V. E."**
Tineretul față în față cu școala și profesiunea, de **Dumitru Bazac**

10—11
— **Dezbateri „V. E."**
Pregătirea producției pe '74, de **L. Țintea, B. Pădure**

12—13
— **Condusere și organizare**

● Experiențe în actualitate: Cum poate fi rentabilizată o întreprindere?

● Cazuri în dezbatere: Structuri organizatorice adaptate producției. Opinia specialistului, de ing. **Nicolae Haneș**

14
— **Creștere economică**
Proiectarea fondului național de dezvoltare economico-socială, (II) de **Gh. Obreja, A. Cămara**

— **Școli ● curente ● economiști:**
Keynes, Kaldor și obiectivele politicii economice, de **L. Stroja**

15
— **Metodologie ● planificare**
Perfecționarea metodei de planificare a investițiilor, de arh. **Ilie Ștefănescu**

16
— **Știință și societate**
Antiumanismul tehnicii are o condiționare social-istorică de **V. Pilat**

— **Recenzie**: Știința — ca forță de producție, de **Barbu Zaharescu**

17
— **Date de prognoză**
Perspective de dezvoltare a comerțului est-vest pînă în anul 1980, de **Napoleon Pop**

18—19
— **Economie mondială**

● **Sesiunea anuală F.M.I. și B.I.R.D.:**
Un rol sporit instrumentelor financiare internaționale în cooperarea economică, de **V. Voloșeniuc**

● R. D. Germană: Intensificarea producției sociale și dinamismul economic, de **Gh. Roșu**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

O întrebare care revine mereu în actualitate:

Cum utilizăm mașinile-unelte din dotare?

(„V. E." nr. 22)

● Ministerul Industriei Ușoare

PRINCIPALELE cauze care au influențat negativ realizarea indicatorului de plan prevăzut pe prima parte a anului trecut, se desprind din următoarele: întreprinderile au avut o slabă preocupare pentru recrutarea și calificarea forței de muncă necesare în vederea ocupării cît mai eficiente a schimbului II și III; în unele secții indirect productive lipsește documentația tehnică necesară executării pieselor de schimb; mașinile-unelte din dotația secțiilor, indirect productive, sînt în cea mai mare parte, vechi și prezintă uzură fizică și morală avansată.

O influență negativă asupra calității reparațiilor capitale o constituie decizia fostului M.I.C.M. de a nu mai efectua asemenea reparații la întreprinderile de specialitate subordonate. De asemenea, avem unele dificultăți în aprovizionarea întreprinderilor cu materiale și scule necesare executării utilajelor și pieselor de schimb prevăzute în plan; pe de altă parte rețeaua de salarizare acordată secțiilor indirect productive din industria ușoară, diferă de aceea acordată ministerului de specialitate — diferență care creează greutăți în recrutarea cadrelor.

Pentru realizarea indicatorului prevăzut în plan pe anul 1973, s-a analizat cu fiecare centrală industrială posibilitățile de îmbunătățire și s-au luat următoarele măsuri: școlarizarea unui important număr de cadre prin cursuri de calificare cu și fără participare în producție; creșterea numărului de cadre de proiectare pentru întocmirea documentațiilor necesare producerii utilajelor prin autoutilare; asigurarea asistenței tehnice în cele trei schimburi. De la întreprinderile constructoare de mașini ale sectorului industriei ușoare o serie de documentații de execuție a pieselor de schimb vor fi transferate atelierelor mecanice din întreprinderi, pentru ca acestea să folosească cît mai judicios mașinile-unelte.

ing. **Anghel IONESCU**
director

● Ministerul Industriei Chimice

MINISTERUL nostru a luat măsuri energice de îmbunătățire a utilizării fondului de timp disponibil, obținîndu-se rezultate satisfăcătoare. Indicele de încărcare realizat pe primul semestru este de 73,1% față de 72,8% cît a fost planificat.

Pentru realizarea indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor în secții mecanice de producție, sculării, secții și ateliere de reparații și întreținere de 85%, s-au obținut fonduri de școlarizare a muncitorilor necesari și, pe măsură ce s-au găsit cursanți (ucenici) s-a trecut la școlarizarea lor. Întrucît sursa de angajare a muncitorilor necesari realizării sarcinii de plan este numai școlarizarea, s-a trecut, în cele mai multe cazuri, la școlarizarea prin cursuri de scurtă durată pentru a realiza sarcina de plan cît mai repede.

Credem că, pînă la sfîrșitul anului, majoritatea întreprinderilor din sector vor realiza indicele de 85%.

ing. **P. RAICIU**
director

● Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule

UTILIZAREA fondului de timp disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor este sub nivelul sarcinilor trasate întreprinderilor de mașini-unelte și agregate și mecanică fină din București, de unelte și scule din Brașov. Eliminarea cauzelor care generează o utilizare insuficientă a parcului de mașini existent se află în preocuparea conducerilor acestor întreprinderi și a centralei noastre.

Prin programele de măsuri elaborate pe anul 1973, sînt prevăzute o serie de măsuri care să conducă la folosirea deplină a capacităților de producție. Măsurile se referă, în principal, la asigurarea forței de muncă calificate pentru mașini-unelte, reducerea fluctuației muncitorilor calificați din secțiile de prelucrări mecanice și sectoarele calde, îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor, îmbunătățirea tehnologiei de fabricație etc.. Numai la Întreprinderea mecanică fină, pe linia asigurării necesarului de muncitori calificați, sînt cuprinși în diverse forme de școlarizare 413 muncitori, pregătindu-se deschiderea a încă 9 cursuri, cu un efectiv suplimentar de 300 muncitori în meseriile de strungari, frezori și rectificatori.

Ca efect al măsurilor luate pînă în prezent, indicele de utilizare a crescut la I.U.S.-Brașov de la 61,7% cît s-a realizat în trim. IV. 1972, la 70% în trim. II. 1973, iar la I.M.F. București, pentru aceleași perioade, de la 67,2% la 73,3%.

Horațiu MAICAN
director economic

● Ministerul Energiei Electrice

AȘA CUM S-A SEMNALAT și în „Viața economică", indicele planificat de folosire a timpului disponibil al mașinilor-unelte din activitatea de bază pe anul trecut, nu s-a realizat. Această nerealizare se localizează la Întreprinderea „Energoreparații" din București. Situația se datorește, în principal, faptului că, la această întreprindere nu s-au putut completa integral cu muncitori cele 3 schimburi, în special, din cauza lipsei de muncitori calificați în diverse meserii (mașini-unelte). Pe total sector industrial, la mașinile-unelte din activitatea de bază, în prima parte a anului curent s-a realizat un indice de folosire de 80,4%, mai mare ca în 1972, însă sub nivelul prevăzut (85%). Există însă atît din partea întreprinderilor cu profil de construcții de mașini, cît și din partea centralei și a ministerului preocupări în acest sens. Se depun eforturi susținute de creștere a indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil la mașinile-unelte și de atingere a nivelului planificat. Pentru aceasta a fost inițiată acțiunea de generalizare a schimbului II și de introducere a schimbului III. S-a intensificat preocuparea pentru pregătirea de muncitori calificați în întreprinderi; a fost îmbunătățită asistența tehnică și activitatea de proiectare.

ing. **A. ANDREIESCU**
director

● Întreprinderea de autoturisme-Pitești

PENTRU ÎNDEPLINIREA integrală a programului de producție, cît și a celorlalți indicatori economici prevăzuți în planul de stat, printre care și indicatorul de utilizare a mașinilor-unelte, comitetul oamenilor muncii a stabilit următoarele măsuri: reorganizarea fabricației de piese de schimb auto și tractor și a liniilor tehnologice; modernizarea strungurilor universale paralele prin adaptarea copierelor hidraulice; modernizarea mașinilor de găurit universale; executarea șuruburilor prin presare la rece; modernizarea tehnologiei și reamplasarea utilajelor în flux.

În scopul eliminării unor locuri înguste, s-au executat prin autodotare utilajele necesare realizării programului fizic de producție la piese de schimb auto și tractor. De asemenea, s-au creat condiții tehnico-organizatorice pentru asigurarea necesarului de forță de muncă în vederea generalizării schimbului II, extinderii schimbului III și introducerii lucrului continuu la sectoarele calde. Indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte, pe total uzină, nu a putut atinge valorile maxime planificate datorită capacităților noi intrate în exploatare, la care utilajele intră în funcțiune treptat, coeficientul de schimb fiind cuprins între 1 și 1,5, corespunzător programului de integrare a pieselor și subansamblelor de la autoturismul „Dacia-1 300". Ne referim la capacitățile intrate în funcțiune pentru cutii viteze, motor, presaj, acoperiri metalice și tratamente termice de suprafață.

ing. **Ion GIUVELCA**
director adjunct tehnic
și de producție

Producția de metal — la ce nivel se află stacheta indicilor de utilizare a agregatelor?

(„V. E." nr. 29)

● Combinatul Siderurgic-Hunedoara

PROBLEMELE ridicate în „Viața economică" prezintă un aspect important al activității întregului nostru colectiv. Și la C.S. Hunedoara îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor actualului cincinal se bazează, în principal, pe utilizarea mai eficientă a tuturor agregatelor. În vederea înfăptuirii acestui deziderat major a fost întreprins un complex de măsuri dintre care amintim: perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea lucrărilor de întreținere și reparații, optimizarea programării producției, ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională, dezvoltarea atitudinii înaintate a salariaților, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă și altele.

Efectul acestor măsuri s-a concretizat în realizarea unor indici de utilizare intensivi și extensivi superiori la majoritatea agregatelor de bază, respectiv în obținerea cu aceleași capacități a unei producții suplimentare și într-o gamă sortimentală mai diversificată. La oțelăriile Martin și electrice sporul de producție pe semestrul I comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut a fost de 95 113 tone, la care se poate adăuga și cantitatea de metal ce se poate realiza pe o zi. Și la liniile de laminoare timpul efectiv de funcționare a crescut.

Sporul producției de oțel și laminate a fost însoțit și de acțiunea de creștere a ponderii oțelurilor de calitate superioară. Comparativ cu semestrul I 1972, ponderea oțelurilor de calitate a crescut de la 54,76% la 57,12% din totalul producției de oțel. Colectivul nostru tinde să realizeze încă din acest an o pondere de cel puțin 60% oțeluri de calitate.

Resursele de îmbunătățire a indicilor de utilizare intensivi și extensivi ai agregatelor nu au fost epuizate. Mai există numeroase posibilități de ridicare a ștachetei de utilizare a agregatelor. Marea rezervă stă în specializarea laminoarelor. Faptul că aceleași tipodimensiuni de laminate se realizează în mai multe întreprinderi siderurgice, ne obligă la laminarea unei game tipodimensionale foarte mari și la diminuarea cantităților ce se execută pe întreprinderi. Laminarea unei game sortimentale foarte diversificate și de dimensiuni variate, determină dese schimbări de cilindri și, ca atare, și foarte multe staționări, cu implicații directe asupra timpului efectiv de funcționare. **Printr-o specializare la nivel de ramură, stabilind pentru fiecare laminor în parte tipodimensiunile economice, s-ar putea asigura un important spor de producție, fără ca pentru aceasta să fie nevoie de investiții suplimentare.**

ing. **Costache TROTUȘ**
director

● Combinatul Siderurgic-Galați

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul din „Viața economică" menționăm că la oțelărie capacitatea de producție a fost utilizată în proporție de 91,9%, iar producția, conform graficului de realizare a parametrilor proiectați în proporție de — 95,28%, oțelăria avînd puse în funcțiune capacități suplimentare care nu puteau fi utilizate complet imediat după punerea în funcțiune.

Menționăm că planul la oțelăria LD pe anul 1972 nu a fost realizat din cauza lipsei de fontă ca urmare a punerii în funcțiune cu întîrziere a furnalului nr. 3. În anul 1973, pe semestrul I a fost realizată o depășire de 48 660 tone oțel. Aceasta denotă preocuparea conducerii combinatului pentru asigurarea condițiilor necesare desfășurării normale a activității.

Opririle accidentale au dus la pierderi de producție, neutilizarea integrală a capacității la oțelărie, așa cum am arătat, se datorește lipsei de fontă, iar la laminate — lipsei de oțel. Se iau măsuri continue care să ducă la eliminarea cauzelor care duc la opriri accidentale. Printre aceste măsuri subliniem, în primul rînd, creșterea producției de piese de schimb în atelierele proprii.

ing. **I. POTOCEANU**
director

● Întreprinderea „Laminorul"-Brăila

UTILIZAREA cît mai completă a capacităților de producție, a constituit o preocupare permanentă a colectivului de muncă a întreprinderii noastre. Aceasta s-a materializat în creșterea continuă a indicelui de utilizare a capacităților de producție. Cu toate acestea, așa cum rezultă de altfel și din articolul publicat, în utilizarea capacităților de producție în anul 1972 și începutul anului 1973, s-au manifestat unele neajunsuri și la întreprinderea noastră.

În urma analizelor făcute, s-au luat măsuri de transferare la ISCL-Galați a unor mașini care produc dimensiuni groase, urmînd ca în locul acestora să se procure mașini pentru sîrme subțiri. De asemenea, ca urmare a unui studiu întocmit, s-a procedat la regruparea mașinilor de trefilat, creîndu-se posibilitatea efectuării mai multor trageri și, implicit, producerea de sîrmă subțire care se cere pe piața internă.

Utilizarea capacităților de producție la laminoare, deși a cunoscut o creștere importantă în ultimii ani, nu este încă la nivelul cerințelor actuale...

Pentru reducerea continuă a acestora s-au luat măsuri de asigurare cu piese de schimb la nivelul necesarului, de completare a schimbului III la atelierele de prelucrări mecanice, cît și de modernizare și modificare a unor instalații care se defectează mai des. Apariția articolului a prilejuit reanalizarea utilizării capacităților de producție la nivelul întreprinderii noastre și stabilirea de noi măsuri care, în final, se vor materializa în utilizarea cît mai completă a acestora. Vă mulțumim.

ing. **Gheorghiță ȘTEFAN**
director

economie națională

ACTUALITATEA ● Am intrat în **ultimul trimestru** cu hotărîrea fermă de a ne mobiliza toate resursele creatoare în vederea realizării și depășirii sarcinilor de plan pe acest an — hotărîtor pentru **indeplinirea cincinalului inainte de termen** ● **Centralele industriale** — nuclee decisive în ofensiva dezvoltării economice. Unicul criteriu de apreciere a activității acestora rezidă în **rezultatele concrete ale procesului productiv** ● **Pe șantierele de investiții,** experiența pozitivă dobîndită în lunile august-septembrie trebuie continuată și dezvoltată. În paginile revistei, acțiuni întreprinse în județul Iași pentru lichidarea decalajului dintre realizarea construcțiilor și montarea utilajelor ● **Reducerea cheltuielilor materiale** — o sarcină de permanentă actualitate, **un atestat al bunei gospodăriri.**

PLAN-ANGAJAMENTE

Criterii de apreciere a activității centralelor și intreprinderilor

Îndeplinirea PLANULUI FIZIC și realizarea CONTRACTELOR ECONOMICE

COLECTIVELE de oameni ai muncii din județul Timiș înregistrează succese remarcabile în îndeplinirea sarcinilor de plan și angajamentelor asumate pe anul 1973. Pe primele 8 luni ale anului sarcina de plan la producția globală a fost depășită cu 217,1 milioane lei, iar la producția marfă cu 295,9 milioane lei. **În comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, producție globală industrială a înregistrat o creștere de 16,8%, iar productivitatea muncii cu 8,1%.** Merită menționat că 50,7% din sporul producției globale a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii. Depășirea planului producției marfă s-a concretizat în obținerea de produse necesare economiei naționale, așa cum rezultă din tabel.

La realizarea acestor importante cantități de produse suplimentare și-au adus aportul colectivele întreprinderilor „Ciocanul"-Nădrag, „Electromotor"-Timișoara, „Electrobanat", „Azur"-Timișoara, Fabricii de detergenți, întreprinderii textile, întreprinderii „1 Iunie", Fabricii de zahăr din Timișoara și altele.

LA INDICAȚIILE biroului Comitetului județean de partid **fundamentarea angajamentelor în întrecere s-a făcut numai pe produse pentru care s-au încheiat contracte ferme de livrare** astfel că, de la bun început, s-a evitat realizarea unei producții fără desfacere asigurată sau a cărei ofertă pe piață ar fi depășit cererea consumatorilor. De altfel, în aceasta constă și rațiunea care a stat la baza luării angajamentului de depășire a planului la indicatorul producție-marfă.

Important este faptul că marea majoritate a întreprinderilor au înțeles că pentru a raporta înfăptuirea planului de producție, **acesta trebuie să fie îndeplinit riguros, integral, nu numai valoric, „pe global", ci și la fiecare sortiment în parte și cu atît mai mult la produsele de o deosebită însemnătate pentru economia națională.** Numai așa se poate explica faptul că unele unități, printre care „Solventul", „Azur", „Electrotimiș", „Ceramica"-Jimbolia, „Mondial"-Lugoj, „1 Iunie" și multe altele, **se prezintă pe 8 luni cu sarcinile contractuale realizate în proporție de 100%.**

Tabel

Principalele produse realizate peste plan

	U/M	Cantitatea
— Laminate finite	tone	855
— Motoare electrice	Kw	11229
— Produse macromoleculare	tone	298
— Spume poliuretanice	tone	12
— Detergenți	tone	457.6
— Cărămizi și blocuri ceramice	mii buc.	1077
— Cherestea de fag	mc	350
— Țesături	mii mp	99.4
— Produse tricotate	mii buc	67,7
— Pește	tone	76.0
— Unt	tone	132.5
— Zahăr	tone	209.4
— Fructe conservate prin sterilizare	tone	134.7

Numărul acestor unități ar fi fost mai mare dacă unii furnizori de materii prime, materiale, subansamble și-ar fi onorat sarcinile prevăzute prin contracte în planurile de cooperare și colaborare. Să luăm cazul Întreprinderii mecanice Timișoara: **ea și-a îndeplinit planul producției globale, dar nu și planul la sortimentele de poduri rulante** din cauza neprimirii pieselor turnate din oțel de la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița care, în 8 luni, a livrat cu 1000 de tone mai puțin. Greutăți asemănătoare au întîmpinat și alte întreprinderi. În astfel de situații, dacă problemele nu se rezolvă prin relațiile directe beneficiar-furnizor, **este absolut necesar să intervină prompt forurile coordonatoare pentru a pune capăt unor astfel de anomalii.**

REȚINÎND FAPTUL că marea majoritate a întreprinderilor din județul nostru își onorează cu punctualitate obligațiile contractuale, la termenele planificate și la calitatea cerută de beneficiari, nu putem să nu vedem și unele lipsuri care se mai manifestă privind **orientarea greșită a conducerilor unor unități spre realizarea sub orice formă a indicatorilor valorici, în detrimentul producției fizice în structura cerută de contractele economice încheiate cu beneficiarii.** Numai astfel se explică de ce unele întreprinderi, **deși de la începutul anului și-au realizat și depășit în mod regulat planul producției globale și marfă, au înregistrat, în același timp, un număr ridicat de contracte neonorate total sau în termen.** La 30 iunie a.c., întreprinderea „Ambalajul metalic" avea 193 contracte neonorate, fabrica „Dermatina" Timișoara — 130 contracte, Fabrica de nasturi Jimbolia — 80 contracte, iar fabrica „13 Decembrie" — 114 contracte.

O analiză mai atentă a substratului care a determinat o asemenea situație paradoxală, a permis evidențierea, în esență, a 3 cauze principale:

● **preocuparea de a realiza sarcinile de plan la indicatorii economici ce se raportează statistic;**

● **asigurarea fondului de salarii admisibil prin realizarea indicatorului „producție globală";**

● **orientarea spre acele produse din plan care asigură o valoare superioară în calculul producției globale și marfă, chiar dacă acestea nu fac obiectul unor contracte scadente.**

Desigur, aceste cauze nu pot fi generalizate; dar într-o măsură mai mare sau mai mică, ele se practică, din păcate, de unele întreprinderi economice, pentru atingerea unor scopuri înguste și imediate. Iată, de ce, considerăm că **se impune revizuirea criteriilor de apreciere a rezultatelor întreprinderilor economice prin condiționarea volumului fondului de salarii** — pe lîngă realizarea valorii producției globale planificate — **și de gradul de îndeplinire a planului fizic, în structura sortimentală planificată și chiar de proporția de realizare a contractelor economice.**

Primele 8 luni din acest an au reliefat și alte cauze care au condus la nerealizarea în totalitate a unor contracte economice: **refuzurile de produse de calitate necorespunzătoare.** Cele 27 de întreprinderi de industrie ușoară au înregistrat pe această perioadă peste 300 refuzuri de calitate, însumînd produse în valoare de peste 20 milioane lei, care au reclamat cheltuieli suplimentare de remediere de peste 2 milioane lei, fără a mai vorbi de efectele avute asupra realizării sarcinilor de plan a beneficiarilor afectați de neprimirea la timp a produselor contractate în cantitatea și calitatea cerută.

Lipsurile care se mai manifestă în întreprinderile de industrie ușoară din județ pe această linie, au constituit tema unor ample analize și elaborarea de programe la nivelul Comitetului județean de partid și, respectiv, la nivelul fiecărei unități în parte, prin care se urmărește îndeplinirea programului de măsuri pentru îmbunătățirea activității industriei ușoare, aprobată de Comitetul excutiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 2 iulie 1973, precum și a sarcinilor reieșite din concluziile secretarului general al P.C.R. la ședința din 6 august 1973 cu conducerea și cadrele de bază din Ministerul Industriei Ușoare.

PERIOADA care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului reclamă o maximă concentrare și colaborare a factorilor de răspundere din centrale și întreprinderi pentru soluționarea și lichidarea cauzelor obiective și subiective care au generat rămîneri în urmă față de prevederi la unele sortimente din plan, pentru crearea condițiilor de îndeplinire integrală a planului în unități fizice pe anul 1973. În acest scop este necesară o mai mare operativitate din partea tuturor organelor centrale în soluționarea problemelor ridicate de întreprinderile economice cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii, probleme care condiționează îndeplinirea în mod corespunzător a obligațiilor de plan și contractuale față de beneficiarii interni și externi și pregătirea temeinică a producției pe 1974. Cunoscînd greutățile întîmpinate în aprovizionarea tehnico-materială și în realizarea unor planuri de cooperare de către unele unități în anul 1973, Comitetul județean de partid a luat măsuri și a indicat conducerilor unităților de a asigura din timp baza materială a sarcinilor de plan pe anul 1974, pentru îndeplinirea, în mod ritmic, a planurilor fizice în structura sortimentală prevăzută prin contractele economice.

Constantin POSA
Consiliul Județean de control muncitoresc al activității economice și sociale Timiș

INVESTIȚII

Județul Iași

PENTRU LICHIDAREA DECALAJULUI

între realizarea planului de construcții și cel de montare a utilajelor!

ÎN ACEST AN, în județul nostru, ca urmare a fondurilor de investiții alocate, urmează să fie date în funcțiune importante obiective industriale, cum ar fi: noi capacități de producere a fibrelor și firelor poliesterice, instalațiile de biostimulatori și produse de extracție vegetală la Fabrica de antibiotice, Fabrica de perdele și tricotaje tip mătase de la Pașcani, Fabrica de prefabricate de beton, extinderea cu 7 700 tone a capacității de prelucrare din mase plastice, precum și alte asemenea obiective.

Pentru a se crea condiții favorabile realizării acestor obiective, cît și a altora, menite să ducă la dezvoltarea armonioasă a întregului județ și să permită folosirea mai bună a forței de muncă și a tuturor resurselor de care dispunem, încă la începutul anului Comitetul județean de partid a adoptat un plan amplu de măsuri ținînd seama de specificul activității, de planul de investiții și de punere în funcțiune a capacităților productive prevăzute pe 1973.

Cu toate rezultatele apreciabile obținute pe unele șantiere, ritmul lucrărilor în ansamblu nu s-a desfășurat în mod susținut lună de lună și, drept urmare, nici realizările nu s-au ridicat la nivelul sarcinilor prevăzute în plan. Chemarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a transforma lunile august și septembrie în perioadă de recuperare a restanțelor și de creare a unor condiții de punere în funcțiune în devans a capacităților, a stîrnit un deosebit entuziasm și în județul nostru. Iată doar un singur exemplu. Constructorii de pe platforma Combinatului de fibre sintetice Iași au recuperat rămînerile în urmă ce au existat, creînd astfel condiții pentru începerea probelor tehnologice la instalațiile de fibre și fire poliesterice, planificate să intre în funcțiune în septembrie a.c.

Pe toate șantierele s-a imprimat un ritm de lucru mai accentuat, a existat o conlucrare mai strînsă între toți factorii — titularii și beneficiarii de investiții, proiectanții, constructorii și unii furnizori de utilaje. Peste 200 muncitori puși la dispoziție de beneficiari, încadrați în echipe proprii de montare, au lucrat cu spor la principalele obiective de la Combinatul de fibre sintetice, Întreprinderea de antibiotice, Întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani, Întreprinderea de materiale de con-

Ioan CREȚU
secretar
al Comitetului județean Iași al P.C.R.

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Inițiative, eficiență

● Ritmuri record pe șantiere

PENTRU CONSTRUCTORII care realizează importante lucrări de extindere a șantierului naval Oltenița, luna septembrie a constituit perioada unor ritmuri record. Ei și-au concentrat forțele asupra principalelor obiective: hala de construcții corp cu o suprafață de 20 000 mp, estacada pentru blocsecții de nave, depozite de tablă și profile — reușind printr-o bună organizare a muncii să realizeze de pe acum sarcinile înscrise în planul pe 1973. Față de luna august ritmul de lucru a fost mai mare în septembrie cu 5%, ceea ce a asigurat terminarea lucrărilor de acoperire a halei de construcții corp, montarea podurilor rulante de 8 și 32 t, depozitului de materiale — obiective prevăzute a fi gata anul viitor. Eforturile constructorilor au fost susținute de preocuparea specialiștilor de a găsi soluții tehnice eficiente. Astfel, operațiunile de nivelare a terenului pentru hala construcțiilor corpnave au fost executate cu nisip din Dunăre, în loc să se transporte 400 de mii mc de pămînt cu autobasculantele — fapt care a dus la scurtarea cu șase luni a duratei lucrărilor și la obținerea unor economii evaluate la 3 milioane lei.

Tot din bilanțul lunii septembrie notăm și rezultatele colectivelor de muncă ale Trustului de construcții feroviare care, de asemenea, au îndeplinit angajamentele luate pe anul în curs. Sînt de semnalat terminarea și darea în funcțiune cu 15 pînă la 45 de zile mai devreme a peste 25 de obiective feroviare, printre care: extinderea și modernizarea Întreprinderii mecanice de material rulant din Roșiorii de Vede. Au fost economisite peste 200 t de metal, 75 mc material lemnos, peste 4000 t ciment și 30 000 kWh.

● Gospodărirea judicioasă a combustibilului

PE PLATFORMA siderurgică de la Hunedoara se desfășoară o susținută activitate pentru reducerea consumurilor de materiale, eliminarea risipei și utilizarea cît mai eficientă a combustibilului. Furnaliștii au economisit o cantitate de cocs metalurgic care poate servi la topirea și elaborarea a peste 1000 t fontă, lucrătorii de la Uzina cocso-chimică au consumat cu peste 7000 t de cărbune și semicocs mai puțin decît prevedeau normele. Pe ansamblul Combinatului s-a înregistrat anul acesta o economie de peste 12 mii t combustibil convențional și 3.500.000 kWh energie electrică. Finalizarea în practică a acțiunilor de gospodărire judicioasă a materiilor prime și combustibilului a contribuit în mare parte la realizarea celor 21 milioane lei economii, cît s-au obținut de la începutul anului la cheltuielile de producție planificate.

←

structii Iaşi etc. **În luna august s-a realizat 12,10% din planul anual, cu aproape 2% mai mult faţă de luna iulie a.c.** În comparaţie cu perioada corespunzătoare din anul trecut, realizările din acest an sînt mai mari cu 610 milioane lei la total investiţii şi cu 147 milioane lei la construcţii-montaj. **La sfîrşitul lunii august, s-a consemnat o realizare de 68% din planul anual la total investiţii şi de 70,2% la construcţii-montaj.**

NEÎNDOIELNIC, realizările din luna august puteau fi mult mai mari, dacă unele ministere şi, respectiv, centrale industriale **ar fi asigurat livrarea de către furnizorii din ţară şi firmele importatoare a utilajelor şi a unor confecţii metalice la termenele necesare pentru montaj**. Din păcate, această carenţă a determinat şi determină menţinerea unui decalaj pronunţat între gradul de îndeplinire a planului anual la lucrările de construcţii-montaj (70,2%), şi cel al utilajelor montate (62,6%), ceea ce nu este deloc de natură să influenţeze favorabil îndeplinirea planului de punere în funcţiune. Restanţe mari în livrarea utilajelor se înregistrează, de pildă, la instalaţiile de produse noi şi extracte din plante la Întreprinderea de antibiotice Iaşi (unde furnizorii U.M.U.C. Bucureşti, U.Z.U.C. Ploieşti, U.P.R.U.C. Făgăraş, U.P.S.R.U.C. Găeşti, Independenţa Sibiu nu au livrat peste 297 tone utilaje tehnologice).

Nelivrarea utilajelor tehnologice din ţară şi din import, influenţează negativ realizarea unor importante capacităţi de producţie restante, cît şi a altora, care au avut termene planificate în luna septembrie a.c. la Întreprinderea de materiale de construcţii Iaşi, Întreprinderea de tricotaje Moldova, Întreprinderea textila Iaşi. Totodată, la 31 august 1973 existau încă necontractate sau contractate cu termene necorelate utilaje în valoare de peste 35 milioane lei. La instalaţia de ţevi sudate longitudinal de la Întreprinderea metalurgică Iaşi, intensificarea ritmului de execuţie este frînat de neonorarea în termen a confecţiilor metalice pentru structura de rezistentă a halelor. Întreprinderea metalurgică Aiud a livrat pînă acum numai 40 ferme metalice din cele peste 84 cu termen contractual expirat la 30 iunie a.c. Întreprinderea Industria sîrmei Cîmpia Turzii, nu a livrat nimic din cele 259 tone grinzi de rulare, cu termen de livrare, eşalonat prin contract, pînă la 30.IX.1973.

Volumul fondurilor fixe puse în funcţiune pînă la 31 august a.c. — reprezentînd abia 26,8% din planul anual — **este influenţat, pe de o parte, de volumul mare de fonduri fixe prevăzute a se pune în funcţiune în lunile septembrie-decembrie 1973, iar pe de altă parte, de unele restanţe din perioada anterioară.**

În centrul atenţiei noastre stă şi analiza modului în care se realizează punerea în funcţiune a capacităţilor de producţie şi funcţionarea instalaţiilor, pentru atingerea şi chiar depăşirea nivelului parametrilor proiectaţi încă din primele luni de la darea lor în exploatare. Şi în acest domeniu au fost obţinute unele rezultate bune. De pildă, noua capacitate de fire tehnice (pusă în funcţiune în devans la 30 iunie a.c. faţă de septembrie a.c.) de la Combinatul de fibre sintetice Iaşi, a realizat o producţie suplimentară de 100 tone fire tehnice. Exemplul nu este unic.

Ţinînd seama de realizările deosebite obţinute pe luna august, Comitetul judeţean de partid a iniţiat noi acţiuni astfel că şi luna septembrie a marcat noi realizări în înfăptuirea planului de investiţii. În acelaşi timp, ne preocupăm de pregătirea în bune condiţii a planului de investiţii pe 1974.

CHELTUIELI MATERIALE

Aprecierea bunei gospodăriri:

la 1000 lei producţie — CONSUMURI CÎT MAI REDUSE de combustibil şi energie electrică

ÎNTREPRINDERILE Centralei industriale pentru rafinării şi petrochimie, sînt mari consumatoare de combustibil şi energie electrică. În cheltuielile lor de producţie, costul energiei termice şi electrice, are o pondere de circa 30%. Rezultă, aşadar, că orice economie dobîndită pe calea diminuării acestor consumuri, se concretizează în reducerea cheltuielilor de producţie, în ultimă instanţă în scăderea preţului de cost. De aceea, în toate întreprinderile centralei noastre s-au desfăşurat şi au loc în continuare acţiuni menite să conducă la reducerea consumurilor de energie termică şi electrică, la creşterea gradului de valorificare a acestora.

● Rezerve depistate şi valorificate

CĂ AŞA STAU LUCRURILE se poate vedea din rezultatele dobîndite în perioada ce a trecut din actualul cincinal (vezi tabelele I şi II).

Fireşte, **realizările obţinute** nu sînt rezultatul unei activităţi spontane. Ele **se datoresc unor măsuri complexe tehnice şi organizatorice, introducerii în permanenţă la instalaţii a unei exploatări energetice raţionale şi înlăturării risipei de energie**. Printre altele, s-a urmărit, ca la revizia instalaţiilor, să se execute lucrările care asigură o exploatare energetică normală : etanşarea cuptoarelor, curăţirea interioară şi exterioară a ţevilor din cuptor, revizuirea arzătoarelor, şiberelor de gaze arse etc. ; întreţinerea izolaţiilor termice la conductele şi aparatele cu fluide fierbinţi şi altele.

O mare atenţie a fost atribuită, de asemenea, recuperării resursele energetice secundare, respectării stricte a disciplinei tehnologice în exploatarea instalaţiilor, înlăturării opririlor accidentale, exploatării instalaţiilor la capacitatea optimă şi altele.

● Direcţii prioritare pentru fructificarea a noi resurse

APRECIEREA calităţii şi economicităţii unei exploatări energetice nu se poate face numai prin analizarea indicilor de consum energetici globali, pe întreprindere (care pot masca unele lipsuri în exploatarea unor instalaţii). **Numai analizarea indicilor de consum pe instalaţie şi, în primul rînd, a modului în care sînt îndeplinite măsurile de exploatare energetică economică, poate conduce la o apreciere realistă, şi, in final, să servească la mobilizarea resurselor potenţiale pentru reducerea consumurilor energetice.** Merită relevat faptul că **reducerea cu numai un procent a consumului de energie electrică în unităţile centralei noastre, ar echivala cu realizarea unei economii de peste 90 milioane kWh.**

I. Combustibil

Unitatea	Semestrul I.1973: Realizat tcc/t faţă de plan %	Semestrul I.1973: Cantitatea economisită tcc	1.I.1971—30.VI.1973: Realizat tcc/t faţă de plan %	1.I.1971—30.VI.1973: Cantitatea economisită tcc
Rafinării prel. ţiţei Prahova	99,26	5407	99,20	28 527
Raf. prel. ţiţei din afara jud. Prahova	95,11	20 129	—	—
Total prelucrare ţiţei	97,76	25 536	—	—
Producţie petrochimică Brazi				
Polietilenă	90,7	223	87,17	1 346
Fenol	97,68	240	101,40	—
Etilenă	100,00	—	95,81	4 666
Total producţie globală ptr. producţia petrochimică Brazi jud. Prahova (tcc 1000 lei)	98,02	953	91,16	29 032

II. Energie electrică

Unitatea	Semestrul I.1973: Realiz. kWh/t faţă de plan (%)	Semestrul I.1973: Cantit. econom. kWh/t	1.I.1971—30.VI.1973: Realiz. kWh/t faţă de plan (%)	1.I.1971—30.VI.1973: Cantit. econom. kWh/t
Rafinării prelucr. ţiţei Prahova	94,41	12 812	97,60	26 896
Rafinării prelucr. ţiţei din afara jud. Prahova	63,58	2 244	—	—
Total prelucr. ţiţei	95,69	15 056	—	—
Producţie petrochimică Brazi				
Polietilenă	99,48	75,6	94,00	4 552
Fenol	94,71	542,0	97,95	857
Etilenă	95,22	1994,9	98,39	3 050
Total prod. globală ptr. prod. petrochim. Brazi jud. Prahova	94,85	6828,2	95,49	28 336

Din analiza efectuată de specialiştii noştri a rezultat că este cu putinţă să se realizeze şi să se depăşească acest obiectiv. Pentru aceasta atît la nivelul centralei cît şi al fiecărei întreprinderi componente a fost reanalizată situaţia existentă şi au fost stabilite noi direcţii ce trebuie urmate pentru a valorifica cu maximum de economicitate combustibilii şi energia electrică. Între aceste obiective se află :

● **respectarea cu mai multă stricteţe a măsurilor de exploatare economică a instalaţiilor energetice**. În acest scop, pentru realizarea unei arderi optime în cuptoare şi cazane de abur se va finaliza acţiunea de înlocuire a arzătoarelor care nu asigură parametrii normali cu altele (din cele existente sau în curs de omologare la I.C.P.E.T. Bucureşti) ; se vor completa aparatele de măsură şi reglare a arderii ce se vor stabili ca necesare ; se va intensifica acţiunea de reinstruire şi ridicare profesională a fochiştilor de la cuptoare şi cazane de abur. Totodată, se va urmări atent ca instalaţiile de recuperare a resurselor energetice secundare să fie în perfectă stare de funcţionare şi să lucreze la capacitatea normală. De aceea la preîncălzitorul de aer se va aplica o soluţie de înlăturarea coroziunilor care apar în cazul combustibililor cu sulf. Schimbătoarele de căldură vor fi menţinute permanent în circuit, înlăturîndu-se rapid orice defecţiune ivită etc.

● **folosirea cît mai eficientă a aburului pentru încălzire cu oale de condens şi asigurarea bunei funcţionări a acestora ;**

● **realizarea recuperării căldurii din gazele arse la cuptoarele care nu sînt dotate cu recuperatoare,** cum ar fi, de pildă, la instalaţia de reformare catalitică de la Rafinăria Brazi (la care se estimează o economie de circa 15 000 tcc/an), la instalaţiile de distilaţie atmosferică nr. 1 şi de cracare termică nr. 7 (la care se estimează o economie de 3000 tcc/an, respectiv 1100 tcc/an) etc. De asemenea, va constitui o preocupare şi accentuarea recuperării căldurii din produsele fierbinţi.

Concomitent cu aceste acţiuni se vor desfăşura şi altele şi anume, **analizarea critică a tuturor proceselor tehnologice, în special mari consumatoare de combustibil şi energie electrică**. Cu acest prilej se vor face comparaţii a consumurilor de energie pe produs realizate în instalaţiile noastre, faţă de cele similare din alte ţări şi în funcţie de situaţia rezultată, se vor preconiza măsuri de îmbunătăţire sau de înlocuire a procesului sau a instalaţiei respective.

EVIDENT, aşa cum s-a desprins din analizele efectuate pînă în prezent, rezultatele dobîndite pe linia reducerii cheltuielilor de producţie prin mai buna gospodărire a combustibililor şi energiei electrice, nu epuizează încă însemnatele rezerve de care dispune fiecare întreprindere din cadrul centralei noastre. De aceea, vom continua, cu şi mai multă vigoare, aplicarea acelor măsuri care se dovedesc în practică a fi cele mai eficiente.

dr. ing. Nicolae MĂRCULESCU
director general adjunct
Centrala industrială pentru rafinării şi petrochimie Ploieşti

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În industria republicană

Realizări — dar şi rezerve de creştere a productivităţii muncii

ÎN ENTUZIASTA întrecere pe care o desfăşoară oamenii muncii din industrie pentru realizarea cincinalului înainte de termen, un obiectiv major îl constituie **creşterea productivităţii muncii**. Pe baza utilizării mai bune a tehnicii din dotare, a forţei de muncă şi a timpului de lucru, în prima parte a anului, productivitatea muncii planificată pe salariat în industria republicană a fost nu numai îndeplinită, ci şi depăşită. Trebuie semnalat însă faptul că rezultatele de pînă acum — satisfăcătoare ca medii şi pe total — cuprind în ele nerealizări în cursul unor luni şi la cîteva ministere, urmare directă a unor deficienţe privind folosirea şi punerea în valoare a întregului potenţial productiv al unităţilor.

La întreprinderile M.I.C.M.U.E., de pildă, la care productivitatea muncii planificate nu s-a realizat lună de lună, se constată o slabă utilizare a forţei de muncă : indicele de utilizare a timpului de lucru destul de slab în tr.I.1973 (94,4%), a coborît în tr.II.1973 la 93,7%, datorită mai ales înregistrării unui număr foarte mare de ore pierdute cu absenţele nemotivate, cu întreruperile etc. Totodată, numărul muncitorilor care nu au realizat normele de muncă, au reprezentat şi în tr.I.1973 şi în tr.II.1973 ponderi foarte mari (36,2% şi respectiv 35,3%) cu mult mai ridicate decît media pe total industrie republicană.

Nici pe ansamblul Ministerului Industriei Uşoare productivitatea pe unele luni (ianuarie, aprilie, mai, iulie) nu a fost îndeplinită. Aici situaţia a fost influenţată în mare măsură de deficienţele constatate la unele întreprinderi. Astfel, Întreprinderea textilă „Dunăreana"—Giurgiu, care a realizat productivitatea în tr.I. în proporţie de 81,6%, iar în tr.II. de 75,4%, a înregistrat întreruperi în producţie în tr.II de 900 mii ore-maşini ; la aceasta s-au adăugat nerealizarea normelor de muncă în proporţie foarte mare, neasigurarea asistenţei tehnice în schimburile II şi III etc.

Realizări oscilante pe luni se constată şi la M.M.P.G., M.I.C.M.G., M.I.Ch. M.T.Tc. Ele ar putea fi evitate pe viitor dacă ministerele în cauză ar lua măsuri tehnico-organizatorice care să ducă la eliminarea totală, sau în cît mai mare măsură, a deficienţelor de felul celor semnalate şi a celorlalte care trag în jos nivelul productivităţii muncii. În acest fel, planul la acest indicator va putea fi realizat ritmic, lună de lună, pe fiecare minister, precum şi pe total industrie republicană. Oscilaţiile nivelelor de realizare lunară şi în special rezultatele din ultima lună a fiecărui trimestru sînt o dovadă că există rezerve latente, nevalorificate ce se impun mobilizate permanent, de fiecare unitate de producţie industrială.

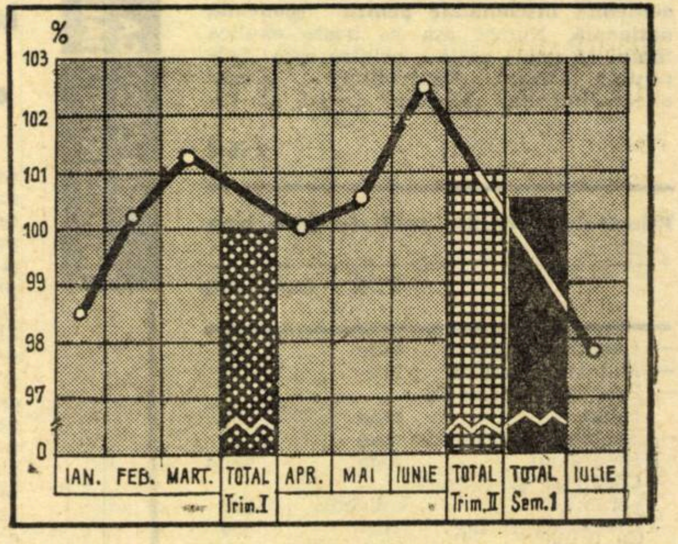

Evoluţia productivităţii muncii pe salariat, realizată în industria republicană

Puncte de vedere privind:

ANTRENAREA RESPONSABILĂ A ÎNTREPRINDERILOR PRODUCĂTOARE ÎN INIȚIEREA ȘI DESFĂȘURAREA TRANZACȚIILOR DE COOPERARE

— Oferta să se identifice cu posibilitățile și nevoile întreprinderii —

DACĂ, în general, se cunosc efectele cooperării la nivel macroeconomic mai puțin s-a studiat cum se desfășoară practic ea la nivel microeconomic.

Abordînd din acest punct de vedere problema se poate constata că nu s-a ajuns încă la o preocupare de evaluare continuă, de folosire intensă și plină de inițiativă a posibilităților întreprinderilor. Cooperarea efectivă, concretă se desfășoară la nivel de întreprindere și tocmai de aceea la acest nivel trebuie efectuată consultarea, stabilirea, căutarea posibilităților de rezolvare a necesităților economiei pe calea cea mai eficientă, prin reducerea importurilor, realizarea unor indicatori de tehnicitate superiori în condițiile economisirii muncii sociale evitînd situația de a căuta ceea ce un partener a găsit înaintea noastră.

Bineînțeles eficiența activității întreprinderilor, centralelor industriale și tuturor unităților românești cu sarcini de export — pe linia cooperării industriale și tehnice trebuie să fie exprimată într-un raport bine definit — atît la nivel microeconomic cît și la nivel macroeconomic — între efectele economice obținute în momentul realizării (în lumina evoluției tehnicii și organizării economice) și totalitatea cheltuielilor ocazionate pentru realizarea acestei activități.

Dezbătînd problema inițiativei în acțiunile de cooperare este foarte actuală susținerea ideilor de cooperare activă, respectiv după stabilirea obiectivelor și domeniilor în care cooperarea ar putea aduce rezolvări utile pentru țara noastră. Trebuie căutați în străinătate sau în țară partenerii de cooperare cei mai corespunzători dintre cei convenabili.

Acceptarea ofertelor propuse de unii parteneri străini este bună, dar și mai bine pentru dezvoltarea economiei este să se caute posibilități pentru abordarea mai activă a cooperării industriale și tehnice prin stimularea inițiativei specialiștilor noștri din întreprinderi care să devină partenerii propunători din partea țării noastre.

Nu este încă eficient modul de lucru al unor unități care se mulțumesc să analizeze și să răspundă la un număr destul de mare de propuneri venite de la diferiți parteneri externi și care de cele mai multe ori, cum este și firesc, vizează rezolvarea propriilor lor cerințe care nu coincid cu cele ale noastre.

La aceasta se mai adaugă și faptul că în unele situații se inițiază de către unitățile noastre anumite acțiuni și se duc tratative fără să existe o fundamentare clară a oportunității acestora, fără să fie asigurate fondurile valutare necesare, fără o analiză serioasă a posibilităților noastre și fără studii de piață externă. Măsurile luate pe linia planificării pot rezolva aceste probleme. Important este să se depună un interes deosebit pentru a se selecta din planul de import acele obiective care este rațional și eficient să fie realizate prin acțiuni de cooperare.

● De ce nu este posibilă analiza eficienței activității de cooperare cu indicatorii uzuali

ANALIZA eficienței activității de cooperare are rolul de a preveni transferarea fără echivalent a unei părți a avuției naționale prin intermediul comerțului exterior și de a asigura sporirea continuă a produsului social total și a venitului național prin activitățile de cooperare.

Datorită efectelor nemijlocite și a celor propagate, pe care le au acțiunile de cooperare asupra economiei naționale, se impune tot mai mult găsirea mijloacelor și metodelor care să facă posibilă alegerea soluțiilor optime în toate acțiunile de cooperare și în toate etapele conducerii concrete a acestor acțiuni, respectiv din etapa proiectării investițiilor și pînă la analiza rezultatelor economice ale acțiunilor de cooperare. Desigur, în diversele etape ale conducerii acestei activități apar foarte multe aspecte ce vizează eficiența activității de cooperare. Este deci necesară analiza foarte amănunțită a eficienței activității de cooperare care să se întemeieze pe date concrete, mărimi bine definite, cuantificabile și comparabile, și nu inegale aprecieri calitative cum se obișnuiește să se mai facă încă de către unii conducători.

Cadrul legal constituit privind domeniile cooperării se cere a fi completat cu un sistem de indicatori specifici pe ramuri de activitate care să permită fiecărei unități cu sarcini de export să-și stabilească obiective proprii și formele adecvate de cooperare.

Aprecierea eficienței unei acțiuni de cooperare la care participă o întreprindere românească oarecare trebuie să fie individualizată, tipizarea nefiind posibilă în general, decît pe acțiuni similare, scop în care conlucrarea specialiștilor din sfera producției și din sfera circulației trebuie să fie foarte strînsă, urmărindu-se reflectarea rezultatelor fiecărei acțiuni de cooperare în beneficiul real ce se obține la nivel de economie națională.

Pentru ca analiza eficienței operațiunilor de cooperare să devină un instrument eficace la îndemîna fiecărui conducător al acestor activități, soluția trebuie căutată nu într-un număr foarte mare și foarte complex de indicatori, nu în fetișizarea acestora, ci în stabilirea unei modalități unitare de prelucrare a informațiilor rezultate din analiza indicatorilor, care să ducă în final la decizii riguros fundamentate.

Ceea ce am dori să mai completăm ar fi ierarhizarea indicatorilor menținînd la nivelul superior de decizie indicatorii cei mai complecși, iar, scara indicatorilor „simpli" să coboare la nivelul unităților și întreprinderilor care realizează efectiv operațiunile de cooperare.

De asemenea un alt criteriu care ar trebui să asigure eficiența analizelor făcute la nivelul diverselor trepte de conducere, ar fi stabilirea acelor indicatori de eficiență la fiecare nivel de conducere, asupra cărora există posibilități de influențare directă din partea conducătorilor respectivi.

Ierarhizarea și selectarea indicatorilor de eficiență a cooperării tehnice și industriale pornește de la o exprimare analitică și sintetică a indicatorilor în așa fel încît la nivelul superior ierarhic să se exprime o situație clară, concisă care să servească unor comparații pe economie și să ajute la luarea unor decizii calificate de către forurile care avizează și aprobă (în diverse momente de desfășurare) o acțiune de cooperare.

● Marketingul cooperării și cooperarea in marketing

FABRICAREA de către unele întreprinderi românești în comun cu parteneri din străinătate a unor produse și apoi desfacerea lor pe diferite piețe, impune găsirea unor modalități de colaborare și în acțiuni de marketing, pentru ca astfel să poată realiza o unitate de interese atît în sfera producției, cît și în aceea a comercializării.

Considerăm că activitatea de marketing este necesară pentru fundamentarea tuturor formelor de cooperare ce se realizează de către întreprinderile românești cu partenerii străini.

Spre exemplu, în condițiile realizării unei acțiuni de cooperare de către o întreprindere românească de „livrare de utilaje pe credit rambursat prin produse", se poate constata că această formă de cooperare ridică numeroase probleme al căror răspuns se poate obține numai pe baza unor cercetări de marketing. Astfel, trebuie cunoscută cererea în perspectivă pentru produsul cu care urmează a se rambursa creditul, atît pe piața furnizorului de utilaje, pe terțe piețe ca și pe cea internă, deoarece după achitarea integrală a utilajelor acestea continuă să producă, iar desfacerea produselor trebuie asigurată în continuare. Intr-o astfel de formă de cooperare părțile pot conveni referitor la restituirea creditului ca acesta să nu se facă în produse obținute cu ajutorul utilajului respectiv, ci eventual cu alte produse care îl interesează pe creditor. Este mai rentabil în cele mai multe cazuri de a se găsi un cumpărător pentru produsele noi obținute, deoarece în mod invariabil furnizorul utilajului va solicita concesii, dorind să i se ofere la prețul cel mai scăzut al produselor. Rezultă așadar că se impune cunoașterea cerințelor pieței, pe de o parte pentru plasarea produselor realizate prin cooperare, pe de altă parte pentru depistarea produselor care ar prezenta cel mai mare interes pentru furnizor — paralel cu evaluarea posibilităților proprii, de livrare a unor produse competitive. Este deci necesar să se recurgă și în acest caz la cercetarea de marketing.

Ar fi deosebit de util ca în cadrul grupului de reprezentanți ai părții române în conducerea unor societăți mixte, să existe și 1—2 lucrători specializați în probleme de marketing, care să desfășoare această activitate în cadrul societății.

● Limite și perspective

ÎN CE PRIVEȘTE unele direcții de dezvoltare ale activității de cooperare, rezultă că pentru o mai mare eficiență și oportunitate, eforturile ministerelor ar trebui orientate către operațiuni de mai mare amploare și cu perspective îndelungate. De cele mici, temporare etc. ar fi mult mai oportun să se ocupe întreprinderile și centralele industriale.

Pentru obținerea unor rezultate bune pe linia cooperării este de mare importanță să avem parteneri cu experiență apreciați pe piața externă, care să dispună de resursele necesare, și să colaboreze într-un mod loial. În unele cazuri însă partenerii aleși nu au avut experiența și posibilitățile necesare pentru dezvoltarea activității în condiții optime — aceasta influențînd nefavorabil rezultatele.

Pornind de la situația actuală și experința cîștigată, prezintă interes să examinăm posibilitatea sporirii cotei de capital la noile societăți, sau chiar crearea unor societăți cu participare de 100% desigur în condițiile în care această practică este reglementată oficial în țările respective.

O asemenea orientare ar permite după părerea noastră o mai mare libertate de acțiune și inițiativă, efectuarea unui volum sporit de operațiuni pe cont propriu, a unor operațiuni cu mărfuri străine etc., pînă la consumatorul final sau verigile imediate acestora, ceea ce ar asigura condițiile necesare obținerii unor rezultate mai bune, desigur cu un risc sporit.

Sarcinile mari ale exportului pe diferite piețe necesită unele măsuri care să permită accesul produselor noastre pe aceste piețe. Societățile mixte de producție pot contribui la realizarea acestor cerințe. Important este însă să avem în vedere disponibilitățile limitate de capital cu care țara noastră poate participa. De mare utilitate este ca pentru fiecare inițiativă și propunere să se facă o apreciere cît mai exactă a riscului pentru capitalul și creditele acordate, desigur studiindu-se cu toată rigurozitatea avantajele care se prevăd a se obține. În prezent, eficiența economică se apreciază insuficient de concludent, limitată mai mult în sectoarele beneficiare direct, ceea ce nu reflectă ansamblul efectelor care se realizează. De aceea considerăm că la baza orientării întregii noastre activități de cooperare trebuie să stea o analiză corelată, exhaustivă a efectelor sale pe ansamblul economiei.

I. ERDÖS
I. MĂRGINEANU
I. ZĂRNESCU
I. TĂNDUREANU

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de uleiuri vegetale comestibile: pe piața internațională, prețuri record

CONTRAR PREVIZIUNILOR inițiale făcute de cercurile de specialitate occidentale, piața uleiurilor vegetale comestibile s-a caracterizat în sezonul comercial 1972/73 printr-o ofertă insuficientă, ceea ce s-a reflectat în tendința de creștere susținută a prețurilor.

Ca urmare a condițiilor meteorologice nefavorabile, producția de semințe oleaginoase din toamna anului 1972, care a stat la baza ofertei de uleiuri din anul 1973, s-a situat la niveluri sensibil inferioare așteptărilor, mai ales în două dintre principalele țări producătoare: S.U.A. (soia boabe) și U.R.S.S (semințe de floarea soarelui).

În raport cu cererea în creștere, producția mondială de uleiuri vegetale comestibile a înregistrat o creștere cu totul insuficientă în sezonul 1972/73. situîndu-se la 20,7 milioane tone, comparativ cu 20,5 milioane tone în sezonul precedent. La accentuarea deficitului ofertei de semințe și uleiuri pe piața internațională, au contribuit achizițiile de soia boabe din S.U.A. realizate la începutul sezonului de unele țări mari consumatoare care nu sînt tradițional importatoare, cererea susținută pentru făinuri oleaginoase, în condițiile insuficienței acute a ofertei de făină de pește, precum și politica rezervată de comercializare la export practicată de către țările furnizoare.

Evoluția situației conjuncturale pe piața uleiurilor vegetale comestibile, a devenit deosebit de agitată de la sfîrșitul lunii iunie și începutul lunii iulie a.c., ca urmare a intervenției unor factori de perturbare a raportului cerere-ofertă cum sînt:

— introducerea de către S.U.A. a unor restricții severe la exportul unui mare număr de produse din grupa semințelor oleaginoase și produselor derivate (vizînd mai ales livrările de soia boabe și făină de soia), care au fost urmate de măsuri de control la exportul Canadei și Argentinei;

— creșterea accentuată a cererii orientate către alte țări furnizoare;

— prudența excesivă a exportatorilor la încheierea de noi contracte, mai ales pentru partizi mari și pe termen lung;

— intensificarea operațiunilor speculative.

Reflectînd această agravare neașteptată a deficitului ofertei, prețurile uleiurilor vegetale comestibile (precum și cele pentru semințe și făinuri) au manifestat o tendință extraordinară de creștere. atingînd recorduri „ale tuturor timpurilor". Spre exemplu, prețul uleiului de floarea soarelui a atins la data de 16 august a.c. nivelul de 630 dolari/tonă, ceea ce reprezintă aproape o dublare față de prețurile de la începutul anului.

Totuși situația de tensiune excepțională pe piața uleiurilor nu a fost de lungă durată, deoarece piața a început să resimtă influența unor perspective deosebit de favorabile ale producției mondiale de semințe și uleiuri în sezonul 1973/74 (1 octombrie-30 septembrie). Conform unor estimări recente, producția de semințe oleaginoase va atinge un nivel record de circa 123 milioane tone, cu peste 11 milioane tone mai mult decît în sezonul 1972/73. Această majorare reflectă în proporție hotărîtoare creșterile prevăzute pentru producția de soia boabe — realizabilă în special pe seama unei recolte record în S.U.A. și pentru producția de semințe de floarea soarelui care va fi cu circa 1 milion tone mai mare decît în 1972/73, în principal datorită unei recolte sporite în U.R.S.S.

Producția ridicată de semințe oleaginoase se va reflecta în creșterea substanțială a ofertei de uleiuri, ceea ce va determina o tendință de normalizare a prețurilor, tendință care de altfel a început să se manifeste încă din a doua jumătate a lunii august a.c

Silvestru COVRIG
I.N.S.C.I.N.

MARCA – INSTRUMENT ÎN STRATEGIA DE MARKETING A ÎNTREPRINDERII

MARCA are funcția de a diferenția un produs sau o gamă de produse de cele identice sau similare ale altor întreprinderi, în scopul de a stimula îmbunătățirea calității bunurilor și serviciilor. În același timp, mărcile au și o funcție de comunicare în măsura în care simbolul mărcii, care nu avea inițial semnificație, devine progresiv purtător de informație în cadrul politicii de produs a întreprinderii. Marca are un nume atunci cînd poate fi rostită (de exemplu Guban, Cristal, Dacia) spre deosebire de marca figurativă care poate fi recunoscută vizual prin semnele, literele, culorile, sau grafica specifică.

Potrivit legislației românești există: **mărci de fabrică** *(Albalux), de* **comerț** *(I.C.R.A. București) sau de* **serviciu** *(Nufărul, C.E.C.)*

Mărcile pot fi individuale, în cazul cînd sînt folosite de o singură întreprindere sau colective, în cazul cînd se folosesc în comun de mai multe întreprinderi. Legea 28/1967 stipulează că mărcile pot fi folosite numai după înscrierea lor în registrul mărcilor de la Oficiul de stat pentru invenții și mărci. Nu pot fi înregistrate ca marcă semnele care nu se deosebesc suficient de alte mărci similare sau care constituie o copiere, imitare ori traducere a unei mărci din altă țară, sau cuprind indicații false ori înșelătoare. Legea nu admite înregistrarea mărcilor care cuprind numai denumiri care sînt sau au devenit uzuale, sau generice ori se referă la timpul și locul fabricației sau la natura, destinația, prețul, calitatea, cantitatea și greutatea mărfurilor. De asemenea, nu sînt înregistrate, fără o autorizare legală, mărcile care cuprind nume sau portrete de personalități sau denumiri de organizații sau zone geografice ori reproduceri sau imitații de steme, drapele, ordine, medalii, embleme și insigne, semne oficiale de marcare, verificare, calitate, control sau garanție. În România întreprinderile producătoare sînt obligate să înregistreze și să folosească mărci de fabrică pentru toate produsele lor destinate consumului intern. Pentru produsele destinate exportului sînt folosite mărci adecvate specificului produsului și pieței, imprimîndu-se de pildă „Made in România“, „Trade Mark“, „Warenzeichen“, „Marque déposée“ și se poate adăuga „Marcă internațională“ pentru mărcile înregistrate la Biroul de la Geneva.

- DILEMĂ: MARCĂ DE FABRICĂ SAU DE COMERȚ?
- CÎND MARCA CONSACRATĂ PE PIAȚA INTERNĂ NU POATE FI ÎNREGISTRATĂ LA EXTERN.
- CERCETAREA DE MARKETING ATESTĂ NOTORIETATEA PROPRIEI MĂRCI
- REPUTAȚIA MĂRCILOR TREBUIE SUSȚINUTĂ DE CENTRALELE INDUSTRIALE PRINTR-O POLITICĂ DE STIMULARE A CERERII.

• Supremația mărcii de fabrică

POLITICA de marcă internațională are exigențele sale proprii întrucît funcția de comunicare a mărcii este mai greu de realizat pe piețele externe, însă totodată mărcile pot oferi, chiar și în aceste condiții o serie de șanse comerciale. Politica de marcă este puternic influențată de politica urmată de anumiți distribuitori. Deși sistemul în plină dezvoltare al magazinelor cu preț redus (discount) se bazează în general pe mărcile fabricantului promovate de către acesta prin publicitate proprie, marca distribuitorului (de comerț) crește mereu în importanță în anumite țări. Este așa-zisa bătălie a mărcilor producătorilor cu acelea ale distribuitorilor în care apare o tendință de supremație a mărcii distribuitorilor și de micșorare a numărului de mărci ale producătorilor.

Din cauza volumului mare de desfacere, distribuitorii pot obține și vinde produsele cu marca lor la prețuri mai mici comparativ cu produsele avînd marca fabricantului, care trebuie să suporte cheltuielile proprii de promovare. Mulți producători, în special cei noi sau cei mici, nu pot introduce produsele lor sub marca lor proprie în rețeaua de distribuție. Distribuitorii se îngrijesc de verificarea calității produselor și o garantează aplicîndu-le marca proprie. Ex. Romarta. Fosta dominație a mărcii fabricantului pare a se apropia de sfîrșit. Această din urmă alternativă pune însă pe producător la discreția distribuitorului dacă acesta absoarbe o parte importantă din producția fabricantului. Cînd producătorul se lansează pe o piață nouă, acest risc se micșorează fiindcă oricum vînzările la început sînt limitate, iar fabricarea sub marca distribuitorului poate constitui o cale de pătrundere (ex. încălțămintea românească penetrează în acest fel pe piața americană).

O situație favorabilă este aceea în care numele străin al mărcii confirmă originea sa.

• Semnificații ale numelui

MARCA pe piețele internaționale implică probleme juridice importante, legislațiile din diferite țări fiind deosebite și nu sînt rare cazurile în care utilizarea unei mărci, contrar tuturor așteptărilor, se dovedește imposibilă în alte țări. De pildă, mărcii românești Detox i s-a refuzat protecția în Spania, datorită asemănării cu mărcile Detoxin și Deton și în R. F. Germania din pricina asemănării cu mărcile Altox și Selox; mărcii românești Aracet i s-a refuzat protecția în ultima țară pentru asemănarea cu mărcile Aracit, Alcent, Avatect, Aralit, Aralette și Luracet, iar în Olanda — pentru asemănările cu mărcile Albacet și Aquacet etc.

O importanță specifică prezintă **numele mărcii** prin care se înțelege denumirea verbală a unei mărci prin cuvinte sau combinații de litere sau cifre.

Numele trebuie **să sugereze unele din avantajele produsului**, folosirea lui, caracteristici, calitate, acțiuni și să atingă aceste obiective fără a fi descriptiv (Confex, Gerovital). **Numele trebuie să fie ușor de citit și pronunțat, de memorizat și de recunoscut.** Sînt eficiente în acest sens numele simple, scurte, monosilabice, (Aro, Dero, Adas, I.B.M., 3M). Numele trebuie **să fie rapid asociabil cu produsul** sau cu sensul general al numelor utilizate pentru produse similare (TAROM, Frigero). De asemenea, contextul evocat de nume trebuie să fie **plăcut** și să nu evoce neplăceri sau neîncredere(Zarea, țigările „Aroma“, pasta de dinți „Primăvara“). Cînd este cazul, numele trebuie să fie adaptabil unor produse noi adăugate gamei existente (Dacia 1100, Dacia 1300). O grijă deosebită trebuie să existe pentru numele mărcilor înregistrate internațional deoarece pronunția lor poate fi dificilă într-o limbă străină sau pot fi sugerate înțelesuri diferite de cele dorite. Numele trebuie să fie utilizabil și adaptabil pentru suporții publicitari. De asemenea, numele trebuie să fie distinctiv evitîndu-se expresii ca Național, Ideal, Standard sau Universal. Există riscul ca numele să capete o **utilizare generică**, devenind denumirea descriptivă a unui anumit produs și prin aceasta producătorul ajunge să piardă exclusivitatea mărcii cum a fost cazul în trecut cu celuloidul, celofanul, linoleum, nylonul, aspirina, ascensorul etc. Astfel de situații au apărut la articolele pe atunci noi la care marca a fost de îndată asociată cu produsul și nu cu producătorul căruia îi aparține marca. Du Pont a învățat din această evoluție spectaculoasă a nylonului dînd acum noilor produse două nume, unul generic și unul specific uzinei (Fibră Acrilică-Orlon). Un nume de marcă poate să devină generic atunci cînd un patent expiră și nu există un alt nume practicabil pentru masa consumatorilor, sau cînd a fost așa de bine promovat, încît cumpărătorii îl folosesc ca o denumire a produsului însuși.

Firmele doresc ca numele lor să fie cunoscute și preferate de public, depunînd mari eforturi în acest sens. Uneori asociază produsele asemănătoare, sau părți componente la numele mărcii (Kodakchrom și Kodakcolor film, Kodak, Instomatic etc.).

Se pot deosebi mai multe **strategii ale numelui unei mărci** și anume: un nume individualizat de marcă pentru fiecare produs, un nume de marcă pentru toate produsele întreprinderii, nume separate de marcă pe familiile de produse ale întreprinderii și combinarea numelui întreprinderii cu numele individual al produsului (ca în exemplu cu Kodak).

Problema numelui unui produs capătă o importanță și mai mare cînd e vorba de un produs nou, deoarece un nume adecvat poate contribui la succesul desfacerii lui, după cum unul nepotrivit poate frîna lansarea lui pe piață. Rezonanța sugesivă arată de ce numele unui produs poate determina o primă impresie favorabilă sau defavorabilă, de simpatie sau antipatie pentru produs.

• Imaginea mărcii: obiectiv de cercetare

CERCETĂRILE efectuate de Laboratorul de Marketing din cadrul Catedrei de Cibernetică Economică a ASE, în cadrul unui contract cu Fabrica de încălțăminte „Clujana“ privind notorietatea mărcii de fabrică „Clujana“, au oferit o serie de informații deosebit de utile pentru fundamentarea politicii de promovare a produselor sale.

Așa de pildă, cercetarea a relevat că marca „Clujana“ este foarte cunoscută în rîndul cumpărătorilor (86% din persoanele intervievate cunosc marca „Clujana“). Sursele de informare privind existența mărcii „Clujana“ au fost, în ordinea priorității: 1. cumpărarea de produse „Clujana“ (68%); 2. reclama comercială (15%); 3. aprecierile altor persoane (9%); 4. alte surse (8%). Rezultatele cercetării au indicat necesitatea intensificării informării consumatorilor privind marca pe calea unor susținute campanii publicitare pentru atragerea de noi consumatori.

Adîncind analiza datelor culese pentru a identifica ponderea consumatorilor care preferă marca „Clujana“ din totalul celor care o cunosc, s-a constatat că 46% o preferă față de alte mărci, 1% o evită, iar 53% sînt indiferenți. Această din urmă cifră a indicat producătorului faptul că produsele sale nu au în imaginea consumatorului o personalitate proprie consolidată, că trebuie să pună accent pe diferențierea produselor sale.

În ceea ce privește modalitățile de promovare a imaginii de marcă, cercetările au indicat următoarea ordine de prioritate: 1) reclama comercială (25% din eșantion); 2) lărgirea gamei sortimentale a produselor (21% din eșantion); 3) îmbunătățirea calității produselor (18% din eșantion); 4) prin magazine de prezentare proprii ale fabricii (13% din eșantion).

CENTRALELE industriale trebuie să ducă o politică de susținere a reputației mărcilor lor printr-o continuă ridicare a calității produselor pe care le fabrică, cu ajutorul unei bune ambalări, prin utilizarea diferitelor forme de promovare a vînzărilor și de publicitate. Mărcile întăresc individualitatea produsului și angajează responsabilitatea producătorului față de cumpărător întrucît identifică întreprinderea care a fabricat articolul respectiv. Centralele industriale trebuie să aplice riguros prevederile legislației noastre privind obligativitatea folosirii mărcilor de fabrică. Utilizînd mărcile distincte protejate de lege, centralele pot să acționeze direct asupra pieței în sensul stimulării cererii. O marcă spune mai mult decît aspectele tehnice ale produsului sau decît un text publicitar fiindcă îl ajută pe consumator să găsească produsul de care are nevoie, fără o cercetare amănunțită, și îl determină direct să treacă rapid la actul de cumpărare.

dr. M. C. DEMETRESCU
Directorul Laboratorului de Marketing — A.S.E.

„ETAVA“ 1973

— firme din 18 țări expun pe o suprafață de peste 19 000 m. p. echipamente pentru agricultură, industria alimentară, ambalaje, turism, vînătoare și pescuit —

— Interviu cu **I. BRAD**, directorul Complexului expozițional al Tîrgului Internațional București —

• În toamna acestui an urmează să aibă loc la București expoziția internațională „ETAVA“ 1973 ale cărei exponate vor purta amprenta unei puternice specializări. Vă rugăm să ne dați cîteva detalii în legătură cu această manifestare.

— După „ESTIMO“-73, expoziție internațională organizată în primăvara acestui an și care s-a bucurat de un real succes în rîndul firmelor participante și a vizitatorilor, complexul nostru expozițional va găzdui o nouă acțiune internațională cu caracter expozițional. Este vorba de expoziția „ETAVA“-73 care va avea loc în perioada 14—21 octombrie a.c. Profilul de expunere al acesteia va fi deosebit de îngust, ea urmînd de altfel linia generală a opțiunii pentru acele manifestări cu un mare grad de specializare. „ETAVA“ 73 va cuprinde materiale și echipamente pentru agricultură, industria alimentară, ambalaje, turism, vînătoare și pescuit.

Interesul față de manifestarea din octombrie a acestui an, de la București, este mare, faptul fiind marcat și prin larga participare a firmelor producătoare din țară și de peste hotare. Voi menționa, de pildă, că această acțiune va reuni firme din 18 țări, participarea acestora fiind fie individuală — cum sînt „Polimex“ din R.P. Polonia, „Transport Maschinen“ și „Chemie Export-Import“ din R.D.G., „Volvo“ din Suedia, „Tehnoimpex“ din R.P. Ungară, „Eastern Industrial Corporation“ din Anglia, „Anhidra“ din Danemarca, „Interlesti“ din Portugalia și multe altele — fie colectivă. De remarcat că, pe lîngă prezența tradițională a unui întreg șir de firme din străinătate la această manifestare vom avea și mulți oaspeți noi.

Țara noastră va fi reprezentată în cadrul expoziței prin unitățile sale cu activitate de comerț exterior ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Grele, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, Ministerului Industriei Ușoare, UCECOM, Ministerul Economiei Forestiere și a Materialelor de Construcții etc. Suprafața de expunere pentru prezentarea echipamentului și a materialelor românești depășește 4 500 mp.

• Ce alte manifestări internaționale figurează pentru viitorul apropiat pe agenda de lucru a dv.?

— Încă în toamna acestui an — în luna noiembrie — va avea loc în cadrul complexului nostru, o expoziție cu caracter petrochimic, organizată de către Departamentul de comerț din Washington. Suprafața de expunere va fi de cca 800 mp. Tot în luna noiembrie a acestui an vom organiza, în colaborare cu Camera de Comerț din Varșovia, o expoziție cu caracter tehnic, cuprinzînd o suprafață de 2 500 mp. Mai așteptăm, de asemenea, o expoziție din R.D. Germană a firmei „Electrotehnic Export-Import“.

Nu pot să închei fără să amintesc faptul că, în anul viitor, vor avea loc la București două manifestări expoziționale internaționale deosebit de importante și anume: prima ediție a Tîrgului internațional de bunuri de consum — din luna mai — și cea de a treia ediție a Tîrgului internațional de la București. Această din urmă manifestare va avea loc în luna octombrie 1974 bucurîndu-se de un profil mult mai larg, comparativ cu acțiunile similare din anii precedenți.

George HAȘEGANU

În dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii din industria alimentară

PROBLEMELE EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII DE PRODUCŢIE

ÎN CADRUL adunărilor generale ale oamenilor muncii din întreprinderile Departamentului Industriei Alimentare s-a făcut o amplă analiză asupra modului de îndeplinire a sarcinilor de plan pe primul semestru al anului şi s-au dezbătut cifrele de plan pentru anul viitor.

Expresie a participării concrete, democratice la organizarea şi conducerea producţiei, dezbaterile ample care au avut loc în cadrul adunărilor generale s-au concentrat asupra problemelor de interes major, de a căror soluţionare operativă depinde sporirea contribuţiei efective a fiecărei întreprinderi la dezvoltarea economiei naţionale. Atît dările de seamă prezentate de comitetele oamenilor muncii, cît şi dezbaterile s-au caracterizat printr-un profund spirit critic şi autocritic şi s-au axat, în principal, pe laturile calitative ale rezultatelor economice. În cele ce urmează prezentăm succint concluziile ce s-au desprins din aceste dezbateri, precum şi unele măsuri adoptate menite să sprijine îndeplinirea în mai bune condiţii a sarcinilor în viitor.

• Concludenţa creşterii activităţii

CONŞTIENŢI de rolul şi sarcinile care le stau în faţă, lucrătorii din industria alimentară raportează îndeplinirea sarcinilor de plan pe sem. I a.c. în proporţie de 107% la producţia globală, de 102% la producţia marfă şi de 100,4% la productivitatea muncii. Printre unităţile economice aparţinînd Departamentului Industriei Alimentare care au obţinut depăşiri substanţiale ale sarcinilor planificate menţionăm: întreprinderile de spirt şi amidon din oraşele Arad şi Oradea, Întreprinderea de zahăr Corabia, precum şi întreprinderile acestui departament din judeţele Bihor şi Dolj, în totalitatea lor. În acelaşi timp, la aproape toate produsele, livrările la fondul pieţei şi la export depăşesc în volum pe cele din perioada corespunzătoare a anului trecut, fapt care reliefează preocuparea susţinută a colectivelor de oameni ai muncii pentru creşterea nivelului activităţii economice.

Analizînd tematica dezbaterilor din cadrul adunărilor generale se observă o accentuare a preocupărilor pentru obţinerea unei eficienţe economice tot mai bune, pentru folosirea judicioasă a fondurilor materiale şi băneşti. Eforturile oamenilor muncii din industria alimentară în acest domeniu s-au concretizat în rezultate notabile. Astfel, faţă de sem.I. 1972 pe total departament în sem.I.1973 beneficiile *) realizate au fost cu 8,2% mai mari. De asemenea, volumul imobilizărilor reprezintă în sem.I.1973 numai 30%, al dobînzilor penalizatoare — 50%, iar cel al cheltuielilor neeconomicoase— 83% faţă de nivelul lor din sem.I.1972.

Totodată, în dezbaterile care au avut loc, participanţii au reliefat şi unele neajunsuri care s-au manifestat pe parcursul îndeplinirii planului economic.

• Extinderea zonei de contractare în sprijinul ritmicităţii

INDUSTRIA alimentară este legată organic de celelalte ramuri şi, în mod deosebit, de agricultură.

În dezbateri, la unele întreprinderi s-a semnalat lipsa de ritmicitate în asigurarea materiilor prime de natură agricolă

Neaprovizionarea la timp şi în cantităţile necesare cu materii prime a constituit cauza principală a nerealizării planului de producţie în sectorul industrializării cărnii, îndeosebi în judeţele Buzău, Dîmboviţa, Olt, Vaslui şi Vrancea, şi în cel al industrializării laptelui — în judeţele Covasna şi Mehedinţi. Eliminarea acestui aspect negativ a constituit ulterior obiectul de studiu al unor **colective de lucru formate la nivelul ministerului, departamentului şi centralelor industriale, acţiuni care cuprind peste 250 de specialişti.** S-a stabilit că aceştia, împreună cu personalul de specialitate din unităţi, vor urmări mersul realizării indicatorilor de plan, furnizării materiilor prime necesare procesului de producţie. În vederea lărgirii bazei de procurare a materiilor prime, îndeosebi la carne şi lapte, s-a hotărît **extinderea zonei de contractări în toate satele şi comunele,** astfel încît pînă la sfîrşitul anului rămînerile în urmă în acest domeniu să fie lichidate, asigurîndu-se în acest fel îndeplinirea integrală a planului de prelucrare a produselor agroalimentare.

În adunările generale ale oamenilor muncii desfăşurate în întreprinderile de zahăr, spirt, bere şi amidon s-a dezbătut problema **calităţii materiilor prime**. A reieşit că de multe ori aceasta nu satisface cerinţele procesului de producţie, fapt care are drept consecinţă realizarea unor indici de valorificare a materiei prime sub cei planificaţi sau fabricarea unor produse de calitate inferioară.

Pentru a ilustra însemnătatea creşterii conţinutului de zahăr din sfeclă în sporirea producţiei de zahăr este suficient să arătăm că o creştere cu numai 1% a acestui element ar conduce, faţă de rezultatele actuale, la un surplus de zahăr, pe instalaţiile existente, echivalent cu producţia unei fabrici mari de zahăr (55 000 tone zahăr/an). Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri, specialiştii din unităţile sus-menţionate au propus **corelarea indicelui efectiv de zahăr din sfeclă, al celui de ulei din floarea soarelui şi al celui de amidon din cartofi cu preţurile de achiziţie**, precum şi reducerea indicatorului „cheltuieli la 1000 de lei producţie marfă" în funcţie de indicele efectiv în substanţă utilă (zahăr, ulei sau amidon) din produsele agricole prelucrate.

• Pîrghii economico-financiare incomplet folosite

AŞA CUM AM MAI ARĂTAT, multe din unităţile de stat pentru industrializarea cărnii şi laptelui au întîmpinat greutăţi în realizarea planului de producţie din cauza lipsei de materie primă. Este ştiut faptul că producătorii agricoli primesc ajutor pe diferite căi din partea statului, ceea ce îi stimulează în contractarea de animale şi de lapte. Un fenomen negativ pe care dezbaterile din adunările generale l-au scos în evidenţă a fost acela că **repartiţiile de porumb acordate întreprinderilor de industrializare a cărnii şi laptelui nu au fost respectate,** din care cauză acestea nu şi-au putut onora integral şi la termen, obligaţiile faţă de producătorii contractanţi de animale şi lapte. Asemenea situaţii s-au constatat în judeţele Dolj, Sălaj, Bistriţa-Năsăud, Bacău, Argeş.

De asemenea, s-a relevat şi faptul că **cooperativele de credit n-au efectuat plata drepturilor băneşti cuvenite contractanţilor conform graficelor stabilite iniţial**, lucru ce nu este de natură să stimuleze creşterea numărului de contractanţi şi a cantităţilor contractate.

În adunările generale s-a criticat şi faptul că de multe ori **furnizorii nu însoţesc mărfurile expediate de certificatul de calitate** pe care trebuie să-l elibereze (conform Decretului nr. 282/1973). În aceste condiţii, beneficiarii ar trebui să refuze plata facturilor respective, dar unii nu procedează astfel deoarece nu vor să-şi strice „bunele relaţii" pe care le au cu furnizorii. De multe ori beneficiarii nu pretind nici plata despăgubirilor legale pentru pierderile de producţie din cauza calităţii slabe a produselor primite sau a nesosirii lor la timp.

• Colective permanente pentru intervenţii operative la obiectivele de investiţii

UN SECTOR în care unităţile aparţinînd de Departamentul Industriei Alimentare nu şi-au realizat sarcinile de plan este cel al investiţiilor. Pe total departament planul de investiţii a fost realizat în primul semestru al anului numai în proporţie de 66,5% şi în proporţie de 79,5% la construcţii-montaj, răspunderea majoră revenind trusturilor de construcţii, furnizorilor de materiale de construcţii şi de utilaje din ţară sau celor ce se ocupă cu aducerea lor din import etc. Aici pot fi menţionate întreprinderile „Vulcan"-Bucureşti şi „Independenţa"-Sibiu, care au mari restanţe în livrarea utilajelor, ceea ce a determinat decalarea unor termene de punere în funcţiune. Dar tot atît de adevărat este şi faptul că unii beneficiari de investiţii nu şi-au adus întregul aport la realizarea obiectivelor, nu au urmărit peste tot, cu consecvenţă, ritmul de lucru pe şantiere, nu au impulsionat constructorii acolo unde lucrările nu evoluau în concordanţă cu graficele de lucru stabilite iniţial. Se explică astfel de ce atît în adunările generale din întreprinderi, cît şi ulterior, la nivelul centralelor şi al Departamentului Industriei Alimentare, sectorul investiţiilor a făcut obiectul unor analize amănunţite. Ca urmare a dezbaterilor din adunările generale şi a studiilor şi analizelor întreprinse, au fost elaborate măsuri care să permită recuperarea pînă la sfîrşitul anului a rămînerilor în urmă. Pe această linie, **în fiecare întreprindere şi centrală au fost instituite colective responsabile cu investiţiile,** care au datoria să urmărească modul în care constructorul asigură frontul de lucru, ritmul sosirii utilajelor din ţară şi import pentru montaj, cum se respectă termenele din graficele de execuţie şi, acolo unde este cazul să intervină operativ pentru eliminarea oricăror aspecte negative, spre a se asigura condiţii normale de lucru în această perioadă cînd se dă bătălia decisivă pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan în domeniul investiţiilor. De asemenea, la obiectivele de importanţă deosebită, cum ar fi, de exemplu, întreprinderile de bere din Sadu şi Miercurea-Ciuc, Întreprinderea de conserve Sulina, întreprinderile de zahăr Roman şi Sascut, Întreprinderea de prelucrare a boabelor soia — Urziceni, **au fost numiţi responsabili de investiţii cu delegare permanentă.** Acolo unde forţa de muncă a constructorului s-a dovedit a fi insuficientă, s-a hotărît şi în adunările generale ca beneficiarii de investiţii să ia măsura de a o completa cu forţă de muncă proprie, ca de exemplu, pe şantierul Întreprinderii de zahăr Sascut, unde rămînerile în urmă la darea în funcţiune a unor secţii sînt de 50—70 de zile. La acest şantier beneficiarul participă în prezent cu 30% din forţa de muncă existentă pe şantier, fiind create astfel premisele pentru recuperarea în cea mai mare parte a rămînerilor în urmă.

Maria IONIŢĂ
Nicolae MANOLE

*) Din calcul a fost exclusă industria zahărului, datorită necomparabilităţii rezultatelor financiare, consecinţă a prelungirii campaniei de prelucrare a sfeclei în anul 1973.

CARNETUL CONSUMATORULUI

Mijloc participativ de legătură între producţie şi consum

ÎN ULTIMA VREME, dimensionarea şi orientarea producţiei, lansarea produselor noi pe piaţă, stabilirea caracteristicilor acestora, a formei şi însuşirilor lor calitative şi, în general, cercetarea de marketing sînt tot mai mult condiţionate de rezultatele studiilor de teren, în care consumatorul constituie obiectivul principal. Din multitudinea de metode şi tehnici ale cercetărilor de piaţă, în economia modernă capătă o amploare tot mai largă **panelul de consumatori,** *care permite cunoaşterea nemijlocită a consumatorului şi a opţiunilor sale,*

Formă specială a sondajului statistic, **panelul** *este un eşantion reprezentativ, constant, de unităţi de observare (persoane, familii, gospodării) de la care, continuu sau periodic, se obţin informaţii referitoare la piaţa unor produse, sortimente, mărci etc.*

Prin **panelul de consumatori,** *întreprinderile beneficiare dispun de posibilitatea cunoaşterii sistematice a evoluţiei pieţei produselor cuprinse în cercetare — sub aspect global şi în structură — a poziţiei pe care o ocupă diferitele întreprinderi în ansamblul şi în structura pieţei. În aceasta se realizează, în funcţie de diferite caracteristici socio-economice (cine sînt consumatorii produselor cercetate), cunoaşterea comportamentului şi obiceiurilor de consum şi cumpărare, caracteristice diferitelor categorii de consumatori, a rezultatelor acţiunilor de promovare a vînzărilor, a cauzelor şi motivaţiilor care explică o anumită reacţie a consumatorilor la produsele oferite etc.*

Pornind de la proprietăţile panelului — ca mijloc de investigare a consumatorului — precum şi de la cerinţele practicii vieţii noastre economice, caracterizată — printre alte — prin importantele realizări în direcţia creşterii producţiei bunurilor de consum, a diversificării şi innoirii sale sortimentale, Institutul de cercetări comerciale a constituit şi a pus în funcţiune un eşantion constant de gospodării din mediul urban şi rural. Caracteristic pentru acest panel este larga sa reprezentativitate, care decurge din alcătuirea sa pe bazele riguroase ale metodelor selective. Cuprinzînd un total de cca. 7000 gospodării (aproape 3.000 în mediul urban şi peste 4000 în mediul rural), eşantionul constituit are în componenţa sa familii din 13 oraşe de toate tipurile şi din 23 de localităţi rurale, amplasate în 14 judeţe ale ţării.

Structura socioprofesională a panelului reflectă îndeaproape structura socială a populaţiei ţării noastre. De la fiinţarea acestui eşantion, Institutul de cercetări comerciale a reuşit să efectueze o serie de cercetări de teren, care au furnizat o arie largă de informaţii deosebit de necesare şi utile în studiile complexe de piaţă privind piaţa diferitelor produse — mobilă, produse de spălat, maşini de cusut, conserve de peşte etc. Evident, beneficiarii acestor studii — industria şi comerţul — le-au putut valorifica la fundamentarea planurilor şi a prognozelor în domeniul producţiei şi în cel al comercializării, dar şi la adoptarea unor decizii privind activitatea concretă, pe termen scurt.

În esenţă, necesitatea şi utilitatea deosebită a panelului de consumatori rezultă din faptul că, în condiţiile economiei noastre, în plin proces de modernizare, asupra dezvoltării pieţei diferitelor produse acţionează numeroşi factori, care determină diferenţierea tot mai accentuată a pieţei pe segmente de consumatori, particularizate prin nevoi, preferinţe şi exigenţe variate.

I. LUCIAN

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul județean Suceava al P. C. R.

Rezultatele – pe măsura permanenței eforturilor

ACTIVUL Consiliului județean de control al activității economice și sociale își desfășoară activitatea în cea mai mare parte în întreprinderi, urmărind operativ (zilnic, decadal și lunar) modul de realizare a producției fizice, a principalilor indicatori tehnico-economici, și intervenind — acolo unde apar neajunsuri — pentru înlăturarea acestora și recuperarea restanțelor. În cadrul preocupării pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare utilizării depline a potențialului productiv material și uman, existent în unitățile economice, s-a urmărit — împreună cu consiliile de control municipal, orășenești și din întreprinderi — aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale, funcționarea riguroasă a mecanismului cooperării intersecții și interuzinale ș.a. Aceste acțiuni s-au materializat în rezultatele obținute în îndeplinirea planului și angajamentelor asumate: în industrie planul pe 8 luni a fost depășit la producția marfă cu 150 milioane lei, în condițiile realizării indicatorului „productivitatea muncii" în proporție de 101,8%, iar la exportul de mărfuri sarcinile s-au depășit cu peste 7 milioane lei valută.

Prin mobilizarea tuturor forțelor pentru realizarea exemplară a programului de investiții pe plan județean, scurtarea duratelor de execuție și a termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități de producție, pînă la 20. IX. a.c. planul anual era realizat în proporție de 71,6% la investiții și de 73,3% la construcții-montaj (respectiv cu o depășire de 1,5% și 4,2% a sarcinilor planificate pînă la data amintită). De menționat că un număr important de capacități de producție, cum ar fi: Fabrica de confecții și tricotaje-Siret, dezvoltarea Întreprinderii de utilaje și piese de schimb-Suceava, secția de brînză topită-Vatra Dornei și turnătoria de fontă a secției mixte de industrie locală-Suceava, au intrat în funcțiune la termenele planificate, unele cu un avans apreciabil.

Problema asigurării obiectivelor industriale cu cadre și calificării acestora, folosirea rațională a forței de muncă și disciplina în producție se află permanent în atenția consiliului județean de control, deoarece — cu toate progresele înregistrate — continuă să persiste o serie de neajunsuri în folosirea judicioasă a potențialului uman de care dispunem. În această direcție au fost întreprinse acțiuni și stabilite măsuri, împreună cu specialiștii din întreprinderi, pentru identificarea rezervelor de forță de muncă existente pentru acoperirea tuturor capacităților de producție, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III. Asigurarea forței de muncă necesară se realizează în acest an prin pregătirea a peste 5.000 de noi muncitori, din care aproximativ 3 500 lucrează în prezent efectiv în producție. În acțiunea de ridicare a calificării se urmărește ca fiecare lucrător să cunoască bine caracteristicile tehnice și funcționale ale mașinilor și instalațiilor complexe la care lucrează, astfel încît să crească răspunderea pentru mînuirea corectă și întreținerea corespunzătoare a acestora pentru efectuarea unor reparații și revizii de înaltă calitate, în scopul reducerii duratei opririlor cu caracter accidental, eliminării avariilor tehnologice. Ca urmare a măsurilor luate, coeficientul schimburilor în secțiile de bază a crescut în comparație cu perioadele precedente, iar la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb-Suceava indicele de utilizare al principalelor mașini-unelte s-a ridicat la 87,7%.

ing. A. ILIESCU

TINERETUL FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU ȘCOALA ȘI PROFESIUNEA

— Cum răspunde activitatea de orientare școlară și profesională imperativelor economice și sociale ale dezvoltării? —

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate, realizarea obiectivelor strategice ale Partidului Comunist Român de modernizare a structurilor economice și sociale presupune ca o condiție fundamentală asigurarea cu forța de muncă necesară din punct de vedere numeric și calitativ. Un moment hotărîtor în acest proces îl constituie orientarea profesională și școlară a tinerei generații.

Spre ce școli și meserii se îndreaptă atenția tinerilor absolvenți ai școlii generale; care sînt și cum acționează diferiții factori care determină opțiunile școlare și profesionale; cum se poate acționa asupra acestor factori pentru îmbunătățirea structurii opțiunilor școlare și profesionale ale tineretului nostru. Iată cîteva dintre întrebările la care încearcă să răspundă ancheta acestui număr al „Vieții economice".

CENTRUL de cercetări pentru problemele tineretului a inițiat în urmă cu 4 ani și a urmărit sistematic, ca un obiectiv permanent al preocupărilor sale, o investigație socio-profesională cu privire la **modalitățile de perfecționare a orientării școlare și profesionale** și la creșterea aportului organizațiilor de tineret în acest sens, intitulată pe scurt **„PROFESIA MEA"**. Concepută și desfășurată ca un **studiu longitudinal**, această investigație și-a propus ca **obiective**: cunoașterea **opțiunilor școlare și profesionale** ale elevilor, a dinamicii acestor opțiuni, a unor aspecte ale **motivațiilor** pentru opțiunile exprimate, a unor **influențe a diferiților factori educativi, a raportului cunoștințe-aptitudini-ideal profesional, a rolului activităților practice** desfășurate în familie, școală, organizația pionierilor și U.T.C. etc. Indirect sînt degajate implicațiile pe plan economic și social ale opțiunilor exprimate de adolescenții investigați. Accentul căzînd, în principal, pe cunoașterea dinamică a fenomenului menționat, investigația s-a desfășurat în trei etape corespunzătoare anilor școlari: 1969/1970, 1970/1971 și 1972/1973.

Ca și în alte investigații similare, a apărut și aici cu claritate ideea că alegerea propriu-zisă a profesiei viitoare subliniază întregul efort sistematic, depus de principalii factori educativi angajați în procesul de orientare profesionară a tinerilor: școala, familia, organizația pionierilor și U.T.C., presa, radio-ul, televiziunea etc. A fost confirmată ideea că este vorba mai degrabă de o anumită **perioadă opțională** caracterizată prin frămîntări intense, șovăieli, alegeri, renunțări și realegeri, care culminează cu oprirea asupra unei profesiuni și care, uneori a fost numită **situație opțională**. În realitate, investigația a înregistrat sub formă statistică, prin chestionarea anumitor colectivități școlare, un **evantai al stabilizărilor profesionale individuale, adică al momentelor de relativă limită a situațiilor opționale** amintite, cînd subiecții cercetați și-au încheiat deja (sau aproape) deliberările cu privire la viitorul lor profesional. Apariția stabilizării profesionale este efectul unei (cel mai adesea relative) **stabilizări emoționale** cauzată la început extern și, ulterior, asimilată, deci încheiată intern. Cu observația că absența și persistența prea îndelungată a situației opționale este dăunătoare nu numai evoluției ulterioare a personalității, dar chiar și orizontului imediat al adolescentului, întrucît îl lipsește de motive certe pentru activitatea școlară curentă și chiar pentru comportamentul civic cotidian, se deschide de fapt, aria implicațiilor — dintre care, în aceste rînduri, sînt formulate numai cîteva — ale actului cardinal al alegerii profesiei viitoare.

Investigația a inclus în cea de a treia etapă a sa (ultimul an școlar) 1087 de elevi ai claselor a VIII-a din școli ale Capitalei și din județele Galați, Ilfov, Olt și Teleorman.

Într-o formă sintetică, distribuția corelată a opțiunilor școlare și profesionale ale acestui din urmă eșantion investigat este înfățișată în tabelul cu dublă intrare din pagina alăturată. Nesepararea opțiunilor profesionale de cele școlare este dictată de motivul că școala reprezintă drumul însușirii profesiei îndrăgite de un tînăr și, ca urmare, este de așteptat să existe o corelare perfectă între opțiunile școlare și cele profesionale. După cum se poate constata însă din tabel, nu toți tinerii își aleg școlile corespunzătoare profesiilor dorite, unii optînd pentru școli cu profile adiacente sau chiar total diferite față de profesiile alese, trădînd o insuficientă preocupare a unora din factori, responsabili pentru orientarea profesională a acestor elevi. Asemenea cazuri au evident, consecințe nefavorabile asupra formării și evoluției profesionale a tinerilor respectivi, avînd și implicații mai largi de ordin economico-social.

De obicei, **alegerea școlii urmează exprimării opțiunii profesionale**, iar aceasta este **rezultatul raportării, pe baza evaluării obiective, a capacităților personale** (interese, înclinații, aptitudini, talente), **la nevoile economiei naționale actuale și de perspectivă**. Prin urmare, actul opțiunii profesionale împletește profunda autocunoaștere (mai ales în ceea ce privește posibilitățile biopsihologice de însușire și practicare a unei anumite profesii) cu o motivație puternică, ce își găsește consolidare — dacă nu este chiar inspirată de aceasta — în cadrul unei acțiuni de orientare profesională concepută și des-

Ce vor deveni cei care și-au ales școala...?

TABELUL redă opinia elevilor privind profesiile pregătite cu prioritate de diferite tipuri de școli. El trebuie citit astfel: dintre cei care și-au ales ca școală liceul industrial, cei mai mulți vor să devină tehnicieni, maiștri; dintre cei care și-au ales ca școală liceul teoretic cei mai mulți vor să devină ingineri ș.a.m.d.

ȘCOALA	PROFESIUNEA PRIORITARĂ
ucenicia la locul de muncă	muncitor
școala profesională	muncitor
școala generală de 10 ani	muncitor
calificare la locul de muncă	muncitor
liceul teoretic	inginer, arhitect
liceul industrial	tehnician, maistru
liceul economic	economist, jurist, administrator
liceul de muzică	personal didactic superior
liceul de arte plastice	artist, scriitor, activist obștesc
liceul padagogic	personal didactic mediu
liceul agricol	personal mediu în agricultură
liceul sanitar	personal sanitar mediu
liceul militar	personal militar
școala sportivă de elevi	personal didactic superior, activist obștesc

Ce școală trebuie urmată pentru a deveni...?

Tabelul de mai jos redă opinia elevilor privind tipurile de școli care ocupă primul loc în pregătirea diferitelor profesiuni. Tabelul trebuie citit astfel: dintre cei care și-au ales profesiunea de muncitor cei mai mulți vor să urmeze școala profesională, cu alte cuvinte pentru profesia de muncitor, școala cea mai adecvată este școala profesională; dintre cei care și-au ales profesiunea de inginer sau arhitect cei mai mulți vor urma liceul teoretic ș.a.m.d.

PROFESIUNEA	ȘCOALA PRIORITARĂ
muncitor	școala profesională
tehnician, maistru	liceul industrial
inginer, arhitect	liceul teoretic
economist, jurist, administrator	liceul teoretic
personal sanitar superior	liceul teoretic
personal superior agricultură	liceul agricol
personal didactic superior	liceul teoretic
artist, scriitor, activist obștesc	liceul teoretic
cercetător	liceul teoretic
personal mediu agricultură	liceul agricol
personal didactic mediu	liceul pedagogic
personal sanitar mediu	liceul sanitar
personal economic, juridic, administrativ mediu	liceul economic
personal militar	liceul militar

• De ce consideră elevii că, pentru a deveni ingineri, economişti, medici, arhitecţi etc., este preferabil să urmeze liceul teoretic şi nu liceul de specialitate industrial, economic, sanitar etc. ?

• Liceul agricol este cel care se integrează cel mai bine în lanţul formării cadrelor de specialişti ;

• De ce liceul teoretic ar fi mai apt decît cel industrial să pregătească candidaţi pentru facultăţile tehnice ?

fășurată în mod științific. Această motivație vizează sau, oricum, e necesar să se extindă și asupra celei mai potrivite școli în care poate fi însușită profesia dorită. Orientarea științifică pornește întotdeauna de la cunoașterea nevoilor economiei naționale, județene și locale, precum și a perspectivelor de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei și culturii. Se are în vedere, deci, între altele, necesarul de forță de muncă, de cadre calificate și necalificate, implicit fiind luate în considerare disponibilitățile în ceea ce privește rețeaua școlară și efectivele pe profile și specialități. Rezultă că opțiunea profesională este un **act (o trăire) subiectiv (ă)** care poartă pecetea influențelor educative concentrate asupra tînărului care optează.

Potrivit datelor incluse în tabelul prezentat, circa **40,0%** dintre elevii investigați tind să dobîndească o calificare în diverse **profesiuni muncitorești ;** 12% vor să devină ingineri și arhitecți ; 8% doresc să ajungă tehnicieni, maiștri, 6% cadre didactice cu studii superioare etc. Apreciem că tendințele lor corespund, în general, cerințelor noastre economico-sociale. Desigur, între aspirațiile profesionale și disponibilitățile școlare actuale se realizează o anumită armonizare a proporțiilor în funcție de necesitățile de perspectivă — delimitate, între altele și de durata necesară a școlarizării — ale economiei naționale. În ansamblu datele reflectă o situație pozitivă.

Adîncirea analizei relevă, însă și existența unor adolescenți care, nealegîndu-și școlile cele mai potrivite în vederea însușirii profesiilor alese, determină creșterea rîndurilor categoriei de tineri a căror realizare profesională plenară este incertă (în primă instanță, datorită nehotărîrii lor încă în pragul absolvirii clasei a VIII-a asupra profesiei viitoare). Această situație are drept consecință mai întîi necompletarea efectivelor școlare planificate și, apoi, neacoperirea necesarului estimat de forță de muncă avînd un anumit nivel de calificare.

Se remarcă, de asemenea, **o foarte slabă orientare spre munca în agricultură,** atît fără pregătire cît și cu pregătire superioară, deși o parte însemnată din eșantion provine din mediul rural. Este evident că aceasta are serioase implicații în ceea ce privește asigurarea forței de muncă necesare agriculturii noastre. În același timp, cercetarea a dezvăluit prin alte date că majoritatea elevilor din mediul rural se orientează spre meseriile muncitorești și spre profesiile fără nivel superior de pregătire școlară, iar elevii din mediul urban și mai ales cei din București dezvăluie o anumită orientare unilaterală îndeosebi spre profesii care necesită studii superioare. Mobilitatea înregistrată la nivelul opțiunilor profesionale are atît implicațiile economice menționate, cît și anumite consecințe de ordin socio-cultural. Analiza comparativă a evantaielor de opțiuni profesionale înregistrate în cele trei etape ale investigației noastre relevă, totuși, o **îmbunătățire a orientării tinerilor** în ceea ce privește meseriile dorite a fi practicate — element important al alegerii școlii și al pregătirii pentru muncă și viață — ceea ce este, între altele, **rezultatul aplicării primelor măsuri de legare a școlii cu viața, al creșterii eficienței activității de orientare profesională**, proces aflat la noi abia în curs de realizare sistematică și, de aceea, prezentînd încă neajunsuri cum sînt cele amintite.

Un sens mai realist al opțiunilor, ajungîndu-se la o mai echilibrată repartizare după tipurile de școală, a fost înregistrat în ultima etapă a investigației, comparativ cu etapele anterioare, în privința opțiunilor școlare ale absolvenților avuți în vedere. La nivelul întregului eșantion cuprins în etapa a treia, pe primul loc se situează (cu 28,8%) opțiunile pentru școala profesională ceea ce concordă cu locul întîi ocupat de năzuințele spre meserii muncitorești în ierarhia opțiunilor profesionale. Pe locul al doilea se situează, la o diferență de 9%, opțiunile pentru liceul teoretic, care sînt urmate de opțiunile pentru liceul industrial (18,1%), de opțiunile pentru ucenicia la locul de muncă (7,4%), de opțiunile pentru angajarea în producție cu scopul calificării la locul de muncă (5,2%) ș.a.m.d.

Însumarea opțiunilor pentru liceele de specialitate produce, în mod firesc, o modificare a ierarhiei analizate, întrucît acestea (35,1%) ajung pe primul loc, surclasînd opțiunile pentru școala profesională (care ajung pe locul al doilea) și pe cele pentru liceul teoretic (care ajung pe locul al treilea). În continuare, ierarhia se menține.

Și din acest unghi al analizei se constată carențe în ceea ce privește atracția pentru domeniul agriculturii ; au fost înregistrate puține opțiuni pentru liceul agricol și nu s-a înregistrat nici o opțiune pentru a lucra (fără calificare) în agricultură.

Ca și în etapele precedente, în ultima etapă a cercetării au fost constatate neînsemnate proporții ale opțiunilor pentru ultimii doi ani ai școlii generale de 10 ani. Examinarea ponderii reduse a acestor opțiuni evidențiază și mai mult valoarea ideii generalizării școlii de 10 ani — soluție optimă pentru instruirea și educarea metodică intensivă a tinerilor în spiritul dragostei pentru muncă și pentru judicioasa lor orientare profesională.

Așadar, opțiunile profesionale formulate de adolescenți au, în afara **implicațiilor de ordin economic** la care s-a făcut referire, anumite **consecințe în domeniul educației și învățămîntului,** al planificării efectivelor școlare, al distribuției cadrelor didactice, al dotării materiale a instituțiilor școlare, al repartizării teritoriale a absolvenților și, firește, în ultimul rînd, al reducerii pierderilor de efective prin reorientarea și reintroducerea în rețeaua școlară a tinerilor care au efectuat opțiuni necorespunzătoare propriilor capacități.

Opțiunile școlare și profesionale formulate de adolescenți au, firește, implicații și în ceea ce privește relațiile interumane, pe plan moral, cultural și psihologic, cărora e necesar să li se acorde atenție.

În lumina ultimelor hotărîri și indicații ale conducerii de partid și de stat, procesul de orientare școlară și profesională a adolescenților noștri intră într-o etapă caracterizată printr-o mai bună organizare, o corelare judicioasă, pe baze științifice a acțiunilor întreprinse de diferiți factori instituționali, obștești și informali. În această direcție în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în R. S. România, se arată pentru altele : „Avînd în vedere importanța pe care o are orientarea școlară și profesională a elevilor, Ministerul Educației și Învățămîntului și alte organe interesate vor lua măsuri pentru dezvoltarea acestei activități".

Orientarea școlară și profesională a generației tinere, concepută și desfășurată științific, se instituie — utilizînd o formulă concentrată de expresie — într-o condiție esențială a intensificării progresului economic și social.

Dumitru BAZAC

DISTRIBUȚIA CORELATĂ A OPȚIUNILOR ȘCOLARE ȘI PROFESIONALE (clasa a VIII-a, anul 1973)

OPȚIUNI ȘCOLARE \ OPȚIUNI PROFESIONALE	MUNCITOR	TEHNICIAN, MAISTRU	INGINER, ARHITECT	PERSONAL DIN AGRICULTURĂ FĂRĂ STUDII SUPERIOARE	PERSONAL DIN AGRICULTURĂ CU STUDII SUPERIOARE	PERSONAL DIDACTIC FĂRĂ STUDII SUPERIOARE	PERSONAL DIDACTIC CU STUDII SUPERIOARE	CERCETĂTOR	PERSONAL MEDICO-SANITAR FĂRĂ STUDII SUPERIOARE	PERSONAL MEDICO-SANITAR CU STUDII SUPERIOARE	PERSONAL ECONOMIC, ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC FĂRĂ STUDII SUPERIOARE	PERSONAL ECONOMIC, ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC CU STUDII SUPERIOARE	PERSONAL DIN ORGANIZAȚII OBȘTEȘTI + ARTIȘTI ȘI SCRIITORI	PERSONAL MILITAR	ALTE PROFESII	NEDECIȘI	TOTAL EȘANTION
UCENICIE LA LOCUL DE MUNCĂ	77,0 / 11,4	4,0 / 3,3	1,4 / 3,3					1,4 / 7,1					2,7 / 5,4			13,5 / 8,0	100,0 / 7,4
ȘCOALA PROFESIONALĂ	87,2 / 67,0	1,9 / 6,6				0,6 / 5,8	0,3 / 1,5		2,6 / 16,0		0,3 / 2,9				1,0 / 27,0	6,1 / 15,2	100,0 / 28,8
ȘCOALA GENERALĂ DE 10 ANI	50,0 / 0,8								12,5 / 2,0		12,5 / 2,9					25,0 / 1,6	100,0 / 0,8
LICEUL TEORETIC	2,7 / 1,2	1,3 / 3,3	26,5 / 47,0			2,7 / 17,4	19,5 / 67,0	3,5 / 57,4	4,0 / 18,0	12,4 / 90,4	1,3 / 8,7	5,8 / 45,6	6,2 / 43,9		1,3 / 27,0	13,3 / 24,0	100,0 / 19,5
LICEUL INDUSTRIAL	18,9 / 8,0	32,6 / 80,1	27,4 / 42,0				2,8 / 9,0	1,9 / 28,4	1,4 / 6,0		1,4 / 11,6	2,8 / 22,8	1,4 / 7,1	1,4 / 18,6	0,9 / 18,5	7,1 / 16,0	100,0 / 18,1
LICEUL ECONOMIC	6,0 / 0,6		8,0 / 2,8					2,0 / 7,1		2,0 / 3,2	48,0 / 71,0	16,0 / 31,6		2,0 / 6,2		16,0 / 6,6	100,0 / 5,0
LICEUL DE MUZICĂ							50,0 / 6,0						37,5 / 7,1			12,5 / 0,8	100,0 / 0,8
LICEUL DE ARTE PLASTICE	7,7 / 0,2	7,7 / 1,1	23,0 / 2,1			7,7 / 2,9	7,7 / 1,5						46,2 / 14,2				100,0 / 1,3
LICEUL PEDAGOGIC						80,6 / 73,9	12,9 / 6,0									6,5 / 1,6	100,0 / 3,1
LICEUL MILITAR	6,3 / 0,2		6,3 / 0,7											75,0 / 75,2		12,4 / 1,6	100,0 / 1,6
ȘCOALA SPORTIVĂ DE ELEVI							40,0 / 9,0						40,0 / 14,2			20,0 / 2,4	100,0 / 1,5
LICEUL AGRICOL		20,0 / 1,1		40,0 / 100,0	20,0 / 100,0						20,0 / 2,9						100,0 / 0,5
LICEUL SANITAR	6,5 / 0,6	3,2 / 1,1							80,6 / 54,0	6,5 / 6,4						3,2 / 0,8	100,0 / 3,1
CALIFICARE LA LOCUL DE MUNCĂ	77,0 / 8,0	1,9 / 1,1	1,9 / 0,7						1,9 / 2,0				1,8 / 2,7		1,9 / 9,0	13,5 / 5,4	100,0 / 5,2
VOI LUCRA ÎN AGRICULTURĂ																	
NEDECIȘI	30,3 / 2,0	6,1 / 2,3	6,1 / 1,4						3,0 / 2,0				6,1 / 5,4		6,1 / 18,5	42,3 / 16,0	100,0 / 3,3
TOTAL	40,2 / 100,0	8,0 / 100,0	12,0 / 100,0	0,2 / 100,0	0,1 / 100,0	3,1 / 100,0	6,0 / 100,0	1,3 / 100,0	4,4 / 100,0	2,9 / 100,0	3,1 / 100,0	2,4 / 100,0	3,4 / 100,0	1,5 / 100,0	1,0 / 100,0	10,4 / 100,0	100,0 / 100,0

NOTĂ. Tabelul va fi citit astfel : din totalul celor care au optat pentru ucenicie la locul de muncă, 77,0% au optat pentru profesia de muncitor, 4,0% pentru profesia de tehnician ș.a.m.d. : din totalul celor care au optat pentru profesia de muncitor 11,4% au optat pentru ucenicie la locul de muncă, 67,0% pentru școala profesională ș.a.m.d.

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE '74

— Pe marginea unei anchete în 27 de întreprinderi industriale —

• Imagine despre ritm și dinamism

ANCHETA întreprinsă prilejuiește, chiar de la început, o remarcă ce se cuvine subliniată: **în toate întreprinderile, sarcinile de plan pe 1974 sporesc în mod substanțial față de cele din acest an, oglindind astfel ritmul înalt și dinamismul producției în țara noastră.** O a doua remarcă, nu mai puțin importantă, este aceea că, și în anul viitor, se pune un accent deosebit pe **creșterea productivității muncii** — indicator pe seama căreia urmează să se obțină, în interesul realizării unei eficiențe înalte, sporul cel mai mare de producție planificat.

În sfîrșit, a treia remarcă, menită să completeze pe primele două și să arunce o lumină asupra tendinței pe care o urmează ferm industria noastră, este aceea **a diversificării largi a producției, a îmbogățirii în anul viitor a nomenclatorului cu zeci și sute de produse sau modele noi, în vederea mai bunei acoperiri și în proporții mai mari a nevoilor economiei naționale și a cerințelor la export** (vezi tabelul nr. 1).

Atingerea acestor 3 mari obiective, ca și a multor altora prevăzute în planul de stat pe 1974, presupune, ținînd seama de timpul relativ scurt ce a mai rămas pînă la începutul noului an, **atacarea și rezolvarea unui larg evantai de probleme,** — tehnice, organizatorice, de aprovizionare, de desfacere a produselor etc. — **în ordinea unei riguroase priorități, avînd în vedere succesiunea fazelor, condiționarea lor reciprocă și influențele directe pe care le au asupra demarării în bune condițiuni a producției viitoare.**

Pentru îndeplinirea exemplară a acestor sarcini, o deosebită importanță prezintă modul în care este pregătită încă de pe acum producția anului viitor. În această direcție, ancheta noastră a relevat cîteva aspecte, care caracterizează stadiul actual de desfășurare a acestei acțiuni în cele 3 ipostaze ale întreprinderii.

Au participat la dezbatere: ing. **D. NICOLAESCU**, director general adjunct, **M. TORCEANU**, șef serviciu aprovizionare, Întreprinderea Danubiana; ing. **I. TOMA**, director Întreprinderea Dîmbovița; ing. **J. BRÜLL**, director, Întreprinderea Viscofil; ing. **I. CARAMAN**, director, Întreprinderea Steaua Roșie; ec. **G. PETRESCU**, director comercial, Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Jilava; **V. GHELEȘEL**, ing. principal **I. C. NAHORNIAC**, ing. șef, Întreprinderea de mașini grele București; ing. **G. FISCHER**, șef serviciu plan-dezvoltare, Întreprinderea Autobuzul. Din partea Comitetului de partid al sectorului 5 al P.C.R. a luat parte **A. MORARU**, secretar.

I. FURNIZOR DE PRODUSE

- **deși producția este nominalizată în proporție mare, contractele de desfacere nu sînt încheiate la același nivel.**

II. BENEFICIAR DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE

- **în unele cazuri, față de prevederile legale, datele de emitere a repartițiilor nu au fost și nu sînt respectate;**
- **sînt situații cînd repartițiile nu acoperă necesarul justificat;**
- **între volumul repartițiilor și încheierea contractelor cu întreprinderile furnizoare, există o discrepanță sensibilă**

III. PRODUCĂTOR

- **capacitățile de producție pot fi mai bine utilizate;**
- **creșterea coeficientului de schimb, o caracteristică comună;**
- **acordul global are climat favorabil de aplicare și totuși...**

Avînd în vedere importanța deosebită a acestor probleme, am socotit util să le punem în dezbaterea specialiștilor. Ce au relevat discuțiile purtate, care sînt căile și metodele de acțiune în vederea perfecționării mecanismului complex de pregătire a producției?

Tabelul nr. 1

Indicatori (creșterea în 1974 față de 1973) %

Producția globală	% din total întreprinderi analizate	Productivitatea muncii	% din total întreprinderi analizate	Produse și modele noi (buc)	% din total întreprinderi analizate
0—10	33	1—5	18	1—15	37
10,1—15	33	5,1—8	18	16—30	22
15,1—30	18	8,1—15	45	31—80*)	16
30,1—67,6	16	15,1—24,7	19	80,1—160*)	4
				nu au răspuns	21

*) modele noi ale întreprinderilor din industria ușoară.

Tabelul nr. 2

Mijloace pentru realizarea creșterii indicatorilor de plan

Coeficientul de schimburi în 1974	% din total întreprinderi analizate	Indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor în 1974	% din total întreprinderi analizate	Salarizarea în acord global (nr. de întreprinderi) 1973	1974
1,5—2,0	26	0,70—0,80	7		
2,1—2,3	26	0,81—0,84	16		
2,4—2,6	11	0,85—0,90	18	Da 14	Da 18
2,7—3,0	16	peste 0,90	22	Nu au răspuns 13	Nu au răspuns 9
nu au răspuns	21	nu au răspuns	37		

• O relație de directă interdependență: nominalizarea producției și desfacerea ei

PRINCIPALUL în activitatea unei unități productive, în luarea de măsuri pe variate planuri — concepție, pregătirea fabricației, introducerea de tehnologii moderne, organizarea judicioasă a producției, a muncii ș.a. — este **cunoașterea din vreme, nu numai în ansamblu, ci și în amănunt, a sarcinilor de plan, a cantităților fizice și a sortimentelor ce urmează să le producă.** Or, privită din acest punct de vedere, situația se prezintă, în majoritatea întreprinderilor testate, favorabil la ora actuală: **producția este în cea mai mare parte nominalizată** (vezi tabelul nr. 3). Acolo unde lucrurile nu sînt în totalitate lămurite pînă acum, urmează ca ele să fie clarificate într-un timp scurt, beneficiarii avînd datoria să-și precizeze cît mai grabnic cerințele.

Așa cum demonstrează faptele, **situația se prezintă însă mai puțin favorabil în ce privește desfacerea producției, respectiv încheierea contractelor cu beneficiarii produselor.** Din anchetă rezultă că, cu mici excepții, asemenea contracte sînt încheiate într-o proporție foarte redusă (vezi tabelul nr. 3).

Se observă, deci, o situație paradoxală: pe de o parte, producătorii știu ce au de produs, pe de altă parte însă, nu au încheiat contracte ferme cu beneficiarii produselor lor, decît într-o proporție minimă. Care sînt cauzele și mai ales, ce se cere întreprins pentru accelerarea încheierii contractelor cu beneficiarii de produse?

Așa cum se constată în numeroase cazuri din practică, una din principalele cauze pentru care o serie de beneficiari de produse nu încheie la timp contracte economice cu furnizorii, este aceea că primii **nu au nominalizat în detaliu, în cadrul planului de investiții, lista utilajelor tehnologice și pentru alte dotări.** Interlocutorii noștri (ing. I. Caraman) au subliniat faptul că nenominalizarea utilajelor pentru investiții a creat întreprinderii „Steaua Roșie“ greutăți deosebite în cunoașterea necesarului și în încheierea contractelor de aprovizionare cu furnizorii de electromotoare, reductoare etc. Din discuțiile purtate în cadrul dezbaterii a reieșit că situația este pe deplin valabilă și pentru multe alte întreprinderi, îndeosebi din industria constructoare de mașini. De aici o primă concluzie pentru înlăturarea acestui impediment: **ministerele, centralele industriale și întreprinderile să concretizeze din vreme lucrările de investiții** (construcții, achiziții de utilaje, montaje), **în așa fel încît beneficiarii acestora să poată stabili, prin contracte ferme, necesarul, furnizorii, precum și ritmul livrărilor.**

O altă cauză a neîncheierii la timp a contractelor de către unii beneficiari, relevată în discuții și valabilă mai ales tot în industria constructoare de mașini, o reprezintă **întîrzierea cu care aceștia depun documentația tehnică.** În acest sens, se constată că, în multe cazuri, cererile adresate producătorilor sînt însoțite într-o proporție redusă de documentația tehnică necesară.

În ramura bunurilor de consum și, mai cu seamă, în industria ușoară, întreprinderile producătoare primesc comenzi ferme cu prilejul acțiunii de contractare cu comerțul. Faptul că contractarea între industrie și comerț se desfășoară în aceste două ramuri la date mult apropiate față de începerea perioadelor de plan, face ca termenele stabilite privind încheierea contractelor să nu poată fi respectate, ca întreprinderile producătoare să nu poată face din timp pregătirea necesară producției. Este semnificativ faptul că, din unitățile la care acțiunea de contractare a producției era în curs de desfășurare la 15 septembrie a.c., marea majoritate aparține ramurii industriei ușoare. Unii interlocutori (printre care și ing. I. Toma) au propus ca **operațiunile de contractare să se desfășoare cu un decalaj de cel puțin 6 luni față de perioada de plan.** De asemenea, s-a susținut ca, **de la caz la caz și mai ales în situația articolelor care nu sînt afectate de modă, contractarea să aibă loc anual.**

Pentru facilitarea încheierii de contracte economice, a fost adusă în discuție o altă latură importantă a activității întreprinderilor producătoare. Ținînd seama că industria noastră realizează o largă gamă de produse, cu caracteristici diferite — a spus tov. Adriana Moraru — **este necesar ca centralele industriale să desfășoare o susținută acțiune, organizatorică și propagandistică, pentru popularizarea produselor pe care le realizează întreprinderile lor, precum și a caracteristicilor acestora.** În acest sens ar fi necesar o activitate mai susținută în direcția editării de cataloage de produse, prospecte și participarea mai largă la tîrguri și expoziții.

• Termene cu scadențe depășite

PENTRU ASIGURAREA bazei tehnico-materiale a realizării planului, conducerea de partid și de stat a indicat ca în legea contractelor economice să fie inclusă obligativitatea emiterii repartițiilor de către coordonatorii de balanță, în calitatea lor de principali producători ai unor grupe de materiale. Pentru acest an, potrivit H.C.M. 720, **operația de întocmire a repartițiilor de materiale pe beneficiari și furnizori trebuia terminată pînă la 15 august, iar pînă la 30 septembrie urma să se definitiveze și acțiunea de încheiere a contractelor economice cu furnizorii de materii prime și materiale.**

Din ancheta făcută rezultă însă că, în aceste domenii persistă o serie de neajunsuri, care au făcut ca termenele stabilite prin lege să nu fie respectate.

În primul rînd, este vorba de faptul că, în unele cazuri, **termenele de emitere a repartițiilor nu au fost și nu sînt respectate** (vezi tabelul nr. 4). Iată numai două exemple: Întreprinderea de construcții metalice avea asigurată la 15 septembrie repartiții doar pentru 4 grupe de materiale. Pentru acestea ea a întocmit comenzile către furnizorii indicați în repartiții, urmînd să definitiveze apoi contractele economice. Pentru restul grupelor de materiale n-a primit repartițiile, nu cunoaște furnizorii, deci este pusă în imposibilitatea de a lansa comenzi. La o altă unitate importantă — Întreprinderea Autobuzul — repartițiile primite pînă la 15 septembrie reprezentau doar 5% din cantitatea specificată pentru semestrul I și pentru tot anul 1974. În schimb, nu primise repartiții pentru laminate feroase și neferoase (care au o pondere determinantă în construcția de autovehicule).

În al doilea rînd, în întreprinderile cuprinse în anchetă se înregistrează situații în care **nivelul repartițiilor la unele materiale nu acoperă necesarul justificat de cerințele efective ale producției.** În această situație a fost pusă Întreprinderea energo-reparații-București, avînd acoperit necesarul la unele materiale în proporție de 16—80%. Putem menționa printre altele și întreprinderea de reparații auto Oltenița-București. Aici, nivelele prevăzute în repartiții la laminate feroase și neferoase, abrazive și altele, se situează între 30—70% față de necesar.

În fine, pe parcursul anchetei a fost sesizată și **discrepanța sensibilă care există între volumul repartițiilor și încheierea contractelor cu întreprinderile furnizoare de materii prime** (vezi tabelul nr. 4).

Supuse dezbaterii, aceste constatări ale anchetei au făcut obiectul unor discuții și propuneri interesante, a căror studiere și eventuală aplicare ar fi de natură să prevină, pe viitor, repetarea deficiențelor semnalate.

Toți participanții au fost unanimi în a aprecia ca absolut necesară **respectarea de către toți coordonatorii de balanță a graficului cadru elaborat de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe privind termenele de întocmire a necesarului de materiale.** Avantajele ar fi multiple. Pe de o parte, s-ar elimina volumul mare de muncă și de situații care se întocmesc în prezent datorită metodologiilor diferențiate ale diverșilor coordonatori. Pe de altă parte, ar fi substanțial ușurată operația de centralizare la nivelul economiei naționale.

Pentru a se evita situațiile cînd din cauza nelivrării la termen a unor materii prime sau materiale de către furnizori se creează dezagramente în procesul de producție al beneficiarilor s-a propus (ec. G. Petrescu) **să se formeze în acest scop stocuri tampon la nivelul centralelor.** În prezent, neexistînd asemenea stocuri, unii beneficiari intră în gol de producție, penalizările percepute de la furnizorii în restanță neacoperind nici pe departe prejudiciul real adus.

Unii beneficiari au de suferit atunci cînd diferite materii prime sau materiale nu sînt contractate la timp din import sau cînd furnizorul nu respectă prevederile contractuale. Pentru a se preîntîmpina asemenea situații, s-a subliniat necesitatea ca **toți coordonatorii de balanțe să răspundă direct de asigurarea contractării importului în cazul în care capacitatea proprie de producție nu acoperă necesarul de materiale.** Totodată, **coordonatorul să răspundă și de respectarea termenelor stabilite cu furnizorii străini** (ing. M. Torceanu).

Faptul că la unele materiale nivelul repartițiilor nu acoperă necesarul, nu este de natură să ducă la buna desfășurare a producției în întreprinderi. În această direcție au fost făcute două sublinieri: a) **întreprinderile să-și fundamenteze cerințele de materiale pe baza unor norme de consum stabilite judicios;** b) **coordonatorii de balanță să ia măsuri pentru utilizarea maximă a potențialului productiv de care dispun, să dea dovadă de un înalt discernămînt în acordarea materialelor strict necesare îndeplinirii sarcinilor de plan.**

În cadrul dezbaterii, participanții au recunoscut importanța bazelor județene și a bazelor specializate în aprovizionarea cu cantități de materiale nevagonabile. S-a apreciat însă că **acestea ar trebui să contracteze cu unitățile furnizoare cu un trimestru înainte diversele materiale pentru a putea apoi satisface cît mai bine cerințele beneficiarilor lor** (ing. V. Gheleșel). În același timp, este imperios necesar ca **bazele județene să aibă prioritate la procurarea materialelor solicitate, întrucît de ele depinde realizarea planului multor întreprinderi mici, dar ale căror produse sînt deosebit de importante pentru economia națională.**

• Orientarea eforturilor spre rezolvarea problemelor cheie ale producției

REALIZAREA sarcinilor sporite pe 1974, precum și înfăptuirea angajamentului de a îndeplini cincinalul înainte de termen, presupun o asemenea organizare a producției și a muncii încît întregul potențial tehnic și uman să fie utilizat cît mai din plin. Din ancheta efectuată în cele 27 de întreprinderi cu prilejul anchetei, se desprinde orientarea de pe acum a eforturilor spre rezolvarea favorabilă a unor probleme cheie: **mărirea coeficientului de schimb și realizarea unor indici mai înalți de utilizare a mașinilor și instalațiilor** (vezi tabelul nr. 2).

Întrucît atingerea ambelor obiective sînt direct legate de asigurarea forței de muncă și de calificarea acesteia, în întreprinderile vizate se acționează pe două căi: pe de o parte, se merge pe linia unei mai judicioase organizări a producției și pe asigurarea unui **raport optim între personalul direct productiv și cel auxiliar** — ca sursă importantă de forță de muncă; pe de altă parte **au fost întreprinse acțiuni de recrutare de muncitori și de calificare a acestora prin diferite forme.** În unele unități ca, de pildă, la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Jilava, Autobuzul, Întreprinderea de reparații etc., zeci și sute de muncitori urmează variate forme de calificare și de ridicare a calificării în vederea generalizării, acolo unde este cazul, a schimbului II și extinderii schimbului III. În tot cazul așa cum rezultă din testul făcut, în marea majoritate a întreprinderilor, **coeficientul de schimburi va crește în 1974 față de acest an** (vezi tabelul nr. 2).

Măsuri eficiente sînt prevăzute în întreprinderi și pentru **ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor în 1974 față de acest an.** În această direcție, în afară de contribuția ce o vor aduce noile cadre calificate, au fost luate și urmează să fie desăvîrșite măsuri pe linia mai bunei întrețineri a zestrei tehnice, a evitării întreruperilor neplanificate, a scurtării perioadei reparațiilor, atît prin organizarea mai temeinică a acestei activități, cît și prin pregătirea din vreme a pieselor de schimb.

În ansamblul măsurilor ce au fost și urmează a mai fi luate pentru demararea în bune condițiuni a producției pe 1974 în întreprinderile menționate, se înscrie și aceea a **introducerii sau, după caz, a extinderii acordului global.** În unele întreprinderi această formă de remunerare a muncii a cuprins o bună parte din muncitori. În altele, acordul global va căpăta în 1974 o mai largă extindere. În sfîrșit, sînt și întreprinderi unde această formă de salarizare urmează să fie abia studiată.

Faptele atestă că nu numai în construcții, dar și în întreprinderile industriale **acordul global se dovedește a fi o formă stimulativă de creștere a producției fizice și, pe această bază, de realizare de venituri superioare.** În întreprinderea „Viscofil“, de pildă, în urma introducerii acordului global în unele secții și ateliere, cîștigurile muncitorilor au crescut, în raport direct cu sporirea productivității muncii, față de perioada premergătoare introducerii lui, cu circa 6%. Lărgirea sferei de aplicare a formei de salarizare în acord global sau de extindere a acesteia, presupune, **o mai mare preocupare din partea organizațiilor de partid, organelor sindicale și comitetelor oamenilor pentru analizarea în profunzime a posibilităților care există, pentru crearea condițiilor tehnico-organizatorice corespunzătoare.**

Făcînd obiectul unei largi discuții în cadrul dezbaterii, cei prezenți au subliniat că sporirea preocupărilor din întreprinderi pentru ridicarea și extinderea acestei forme de salarizare este o condiție necesară, dar nu și suficientă. La ea trebuie să se adauge eforturile organelor coordonatoare.

De un real folos în acest sens ar fi — așa cum au susținut marea majoritate a participanților la masa rotundă — **elaborarea de metodologii pe ramuri și sectoare.** S-a subliniat mai ales faptul că **ar trebui găsite pîrghii de stimulare mai accentuată a laturii calitative a activității executanților, deoarece practica din unele locuri demonstrează că, de multe ori, acest aspect important este neglijat, eforturile orientîndu-se spre realizarea sarcinilor cantitative ale producției.** Cunoașterea în detaliu de către fiecare muncitor a principiilor și condițiilor practice de aplicare, ar facilita, de asemenea, o mai largă extindere a acordului global.

În atenția participanților a stat și problema modului de încadrare și de retribuire în acord global a personalului T.E.S.A. S-a accentuat **necesitatea studierii posibilităților de remunerare a acestei categorii de salariați** (ing. C. Nahorniac) **în funcție directă de realizările obținute în producție, la locurile de muncă pe care le deservesc, întrucît în prezent această problemă nu este clarificată.**

CA ȘI CU ALTE PRILEJURI relevate de revista noastră și actuala anchetă și dezbatere au evidențiat unele domenii vitale ale pregătirii producției pe 1974, în care se consemnează pași înainte față de anii precedenți, dar și căi de îmbunătățire a acestui „moment“ important în realizarea planului. Analizarea atentă, luarea de măsuri eficiente se impune cu acuitate, pentru ca producția să se poată desfășura în cît mai bune condițiuni chiar din primele zile ale noului an de muncă.

L. ȚINTEA
B. PĂDURE

• Indicatorii de plan pentru 1974 — mărturie elocventă a dezvoltării impetuoase a producției industriale. (vezi tabelul nr. 1).

• Prin pregătirea producției trebuie să înțelegem nu numai măsurile organizatorice, ci și fundamentarea realizării indicatorilor de plan (vezi tabelul nr. 2).

• Un „lanț al slăbiciunilor“: cînd n-ai comenzi încheiate nu poți nominaliza planul și nu poți face o bună pregătire a fabricației (vezi tabelul nr. 3).

• Nominalizarea investițiilor și elaborarea documentațiilor creează încă dificultăți.

• Repartițiile de materii prime emise de coordonatorii de balanță și încheierea contractelor cu furnizorii — acțiuni care nu sînt în aceeași cadență (vezi tabelul nr. 4)

• Unanimitate în pledoaria pentru respectarea „graficului cadru“.

• Argumente economice în sprijinul unor „stocuri tampon“...

• Coordonatorii de balanță să răspundă și pentru importuri.

Tabelul nr. 3

Stadiul contractării producției %

Nominalizarea producției	% din total întreprinderi analizate	Contracte încheiate cu beneficiarii	% din total întreprinderi analizate
80—90	11	0	28
90,1—95	4	5—30	24
95,1—99	22	30,1—60	7
99,1—100	63	60,1—80	4
		80,1—100	7
		acțiunea este în curs de desfășurare	20
		nu au răspuns	10

Tabelul nr. 4

Stadiul aprovizionării cu materii prime și materiale %

Repartiții primite	% din total întreprinderi analizate	Contracte încheiate cu furnizorii	% din total întreprinderi analizate
0	43	0	68
0,1—20	16	1—5	11
20,1—80	11	5—10	7
80,1—90	4	10—20	7
90,1—100	26	35—45	7

NOTĂ: datele din cele 4 tabele oglindesc situația existentă la 15 septembrie a.c.

OBIECTIVE • PRODUSE • TEHNOLOGII NOI

• La Baia Mare

Întreprinderea „Băimăreana“, specializată în producția de repere și piese de schimb pentru industria de autovehicule, și-a lărgit capacitatea cu o nouă hală, pusă în funcțiune cu aproape două luni mai devreme față de termenul planificat. Noua capacitate determină o creștere a producției pieselor de schimb auto cu peste 50% față de nivelul atins în primul an al cincinalului.

• Stație de degudronare a gazelor

La Întreprinderea de produse cărbunoase din Slatina a fost pusă în funcțiune o stație de degudronare a gazelor rezultate din procesul de coacere a electrozilor siderurgici produși aici. Instalația asigură o reducere substanțială a poluării atmosferei orașului, precum și un tiraj mult mai bun cuptoarelor, contribuind astfel la diminuarea procentului de rebuturi înregistrate în operația de coacere a electrozilor.

• Un nou cîmp de sonde la Ocnele Mari

În sectorul Ocnele Mari al Întreprinderii miniere din Rîmnicu Vîlcea a fost pusă în funcțiune, cu 30 de zile în avans față de termenul planificat, un nou cîmp de sonde. S-au creat, astfel, condiții pentru asigurarea aprovizionării noilor obiective de pe platforma chimică vîlceană cu sare în soluție — principala materie primă care se prelucrează în instalațiile Centralei industriale de produse anorganice. Funcționarea noului cîmp de sonde la întreaga sa capacitate este preconizată pentru începutul anului viitor, cu mult înainte, în raport cu prevederile înscrise în proiect.

• Baraj la Negreni

La Negreni, județul Botoșani, se construiește un baraj care va permite acumularea a circa 21 milioane metri cubi de apă. Această lucrare va asigura atenuarea viiturilor de pe valea Bașeului și va crea condiții pentru irigarea a peste 700 hectare teren agricol și pentru alimentarea cu apă a orașului Săveni și a satelor Știubieni, Chiscăreni și Petricani. De asemenea, aici vor fi organizate pepiniere piscicole pentru reproducerea și creșterea puietului de crap.

• I.M.G.B. — cu 40 de zile în avans

La Întreprinderea de mașini grele București au început să producă cu 46 de zile în avans halele de degroșare și forjă, contribuind la sporirea cu 20% a producției din cele două sectoare. Notăm că în noile spații de producție au fost amplasate utilaje de mare tehnicitate: cuptoare de tratament termic, strunguri paralele și carusel de mari dimensiuni.

• Războaie automate de țesut mătase

„Unirea-120“ și „Unirea-175“ — războaie automate de țesut mătase — sînt realizări ale fabricii specializate din Cluj. Ele dispun de caracteristici tehnico-funcționale superioare războaielor realizate pînă acum. „Unirea-175“ este un război realizat special pentru țesături late.

• Grupuri electrogene

Întreprinderea de mașini electrice București a început să fabrice grupuri electrogene stabile și mobile pentru alimentarea cu energie electrică a instalațiilor de lumină și forță, a căror racordare la rețea impune cheltuieli importante. Ele dispun de dispozitive automate pentru pornire-oprire și încălzirea apei. Capacitatea sistemului de răcire asigură funcționarea acestor agregate și în zonele tropicale, ceea ce a făcut ca ele să fie solicitate la export.

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Studiile absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

CUM POATE FI RENTABILIZATĂ O ÎNTREPRINDERE?

CONTINUÎND prezentarea celor mai bune studii de îmbunătățire a activității de conducere și organizare întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat", *din cadrul Academiei* „Ștefan Gheorghiu", *publicăm astăzi proiectul întocmit de economistul* Victor PODGOREANU, *a cărei aplicare a început în cursul acestui an la Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaje (I.C.S.I.M.) — București.*

• Semnale de alarmă

ÎNFIINȚATĂ în 1950, Întreprinderea de construcții speciale și montaje (I.C.S.I.M.) București, este profilată pe executarea de lucrări de construcții industriale, beneficiarii ei actuali, în număr de 40—50 circa 90% situați în București, fiind în principal, unități economice aparținînd ramurilor industriei construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, metalurgiei și materialelor de construcții.

Pînă în anul 1971 activitatea întreprinderii a fost rentabilă, an de an înregistrîndu-se beneficii. După aceea însă rezultatele economico-financiare conturate în bilanțurile contabile ale anilor 1971 și 1972, devin tot mai nemulțumitoare, semnalînd conducerii unității că ceva nu merge bine. Primele „simptome" ce indică o situație financiară nefavorabilă sînt evidente la finele anului 1971. Rezultatele obținute în cursul anului 1972 le confirmă, iar faptul că în trimestrul I a.c. pierderile efective ajung să depășească cu peste 3 milioane lei pierderea planificată pe întreg anul 1973, face ca **diagnosticul de nerentabilitate** pus activității economice desfășurate în întreprindere să nu poată fi contestat.

• În ce constau pierderile?

RĂSPUNSUL la această întrebare putea fi găsit, desigur, numai printr-o analiză amănunțită a naturii pierderilor reflectate în bilanțul contabil. Aruncînd o scurtă privire asupra tabelului nr. 1, vom constata că este vorba de următoarele categorii de pierderi: **pierderi din activitatea de bază,** generate de depășirea prevederilor de deviz la toate articolele de calculație (materiale, manoperă, utilaj, cheltuieli indirecte); **pierderi din vînzarea materialelor aprovizionate peste necesar,** ca urmare a nerecuperării integrale a cheltuielilor de aprovizionare și transport; **pierderi din anii precedenți,** reprezentînd costuri neînregistrate și producție eronat raportată.

Cauza principală a fost „localizată" în sistemul de conducere și organizare al unității. Astfel, faptul că organizarea producției și a muncii este defectuoasă, că aprovizionarea este neritmică, că metodele de conducere operativă a producției nu sînt cele mai bune, se reflectă atît în depășirea cheltuielilor la mia de lei producție cît și într-o serie de indicatori derivați cum ar fi neuniformitatea depășirilor de deviz între trimestrele aceluiași an. Nedeterminarea corectă a volumului de producție realizat și neînregistrarea tuturor costurilor aferente acesteia, constituie, de asemenea, o problemă dificilă a întreprinderii, susceptibilă rezolvării imediate prin aplicarea unui sistem de urmărire operativă a producției și a costurilor, precum și a unor măsuri organizatorice pe șantiere. În sfîrșit, nestăpînirea fermă a costurilor din lipsa unei evidențe operative și corecte a acestora, lipsește conducerea de la diferite nivele organizatorice, de un instrument de mare utilitate pentru elaborarea unor decizii fundamentate în faza operativă a procesului de conducere.

• Încotro și cum trebuie acționat?

PE BAZA ANALIZEI dinamicii rentabilității și a evoluției prețului de cost al unității bucureștene pe perioada 1965—1972, a cunoașterii cauzelor nerentabilității **din ultimii trei ani, au putut fi stabilite principalele măsuri de îmbunătățire a** situației existente.

Proiectul elaborat în acest scop, avînd ca obiectiv principal rentabilizarea unității, a stabilit că principalele direcții în care trebuie acționat se referă la îmbunătățirea activității de conducere a unității, introducerea de metode și tehnici de planificare, analiză și calcul moderne, în stare să permită o justă reflectare a complexității procesului și fenomenelor economice prin care se definește activitatea unității în ansamblul său.

Astfel, s-a propus și introdus, în primul rînd, începînd cu semestrul II a.c. o **metodologie specifică de fundamentare a planului prețului de cost** care asigură stabilirea influențelor și a mărimii rezervelor interne la diferite niveluri organizatorice. În esență, metodologia propusă reușește să înlăture neconcordanța dintre prețurile de deviz de catalog și cele reale, la toate articolele de calculație, prin înlocuirea sistemului de fundamentare bazat pe simpla extrapolare a nivelului cheltuielilor din anul precedent, cu un sistem ce ține seama de condițiile concrete de execuție ale fiecărui obiect.

Aplicarea acestei metodologii a fost completată cu utilizarea de **metode de calcul determinist** (metoda separărilor alternative și metoda separării cumulative simple) **și probabilist** (metoda separării

Tabelul nr. 1

Structura pierderilor în anii 1971—1972

Nr. crt.	Ani	Cheltuieli la 1000 lei producție: plan	Cheltuieli la 1000 lei producție: realizat	Pierderi (mii lei): din depășirea prevederilor de deviz	Pierderi (mii lei): din vînzarea materialelor aprovizionate peste necesar	Pierderi (mii lei): din anii precedenți
A	B	1	2	3	4	5
1	1971	1000	1095	48 449	3 142	18 320
2	1972	1004,3	1126,3*) 1151,0**)	57 730*) 67 634**)	3 784	13 026

*) conform bilanțului contabil
**) în urma verificărilor organelor Ministerului Finanțelor

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Nevoia în procesul inovației și dezvoltării

NEVOIA ocupă un loc tot mai important în ansamblul conceptelor legate de procesul inovațional și de cel a creșterii economice. Se impune tot mai mult concepția că în elaborarea strategiilor de dezvoltare ale unităților economice, în deciziile de orientare a activităților de cercetare, de creativitate și de inovație, trebuie să se pornească de la întrebarea: ce nevoi există și ce produse trebuie fabricate și comercializate pentru satisfacerea lor.

Noua orientare se bazează pe cîteva constatări practice:

1. Multe industrii, ramuri și sectoare de activitate au cunoscut un al doilea mare salt în dezvoltarea lor, *ca urmare a descoperirii unor noi nevoi, noi aplicații, noi posibilități de utilizare a produselor deja cunoscute.*

2. Marea majoritate a invențiilor care au ca obiect perfecționarea produselor existente au consecințe economice modeste. De obicei ele perfecționează produsele cunoscute adresîndu-se unor nevoi cunoscute, care mai devreme sau mai tîrziu intră în faza de saturație, cu capacitate redusă de absorbție a produselor.

3. Marile inovații industriale rezidă nu atît în performanța lor tehnică în sine, cît în corespondență între soluția tehnică și nevoie. *Șaizeci dintre cele mai mari inovații ale acestui secol, n-au fost descoperiri în sens strict științific și n-au cerut decît mobilizarea cunoștințelor în mare parte stăpînite de inginerii, fizicienii și chimiștii unei generații. Marea inovație este o performanță pe care istoria științei și tehnicii ar uita-o rapid dacă simultan n-ar fi evidențiată o nevoie latentă la care să se adapteze perfect soluția propusă. Procedeul Xerox, de exemplu, în momentul creării sale, făcea apel la fenomene fizice (fotoconductivitatea anumitor materiale) bine cunoscute. Performanța și capacitatea inovațională a constat în a asocia utilizarea acestei proprietăți cu perceperea unei piețe potențiale uriașe, aceea a duplicației.*

Aceste constatări s-au repercutat asupra modului cum este concepută strategia dezvoltării prin aceea că: resursele de cercetare sînt orientate nu numai spre căutarea de noi combinații tehnice, dar și spre descoperirea de noi nevoi; ponderea resurselor de cercetare, ca și a numărului de invenții care urmăresc crearea de noi produse în ansamblul resurselor de cercetare și, respectiv, al numărului de invenții, crește, în timp ce cele destinate perfecționării produselor și tehnologiilor existente scad. Firma Siemens de exemplu, din totalul resurselor de cercetare, alocă 85% pentru produse noi și numai 5% pentru tehnologii, restul fiind destinate cercetărilor fundamentale.

Constatăm că din totalul celor mai valoroase invenții românești, premiate în ultimul an la diferite manifestări internaționale, numai o mică parte privește produsul, marea majoritate — circa 80% — se referă la procedee de fabricație de mai mică sau mai mare amploare.

Nevoia, via marketing, trebuie deci să fie mai mult prezentă în laboratoarele de cercetare și în deciziile de alocare a resurselor unităților noastre economice.

Constantin COJOCARU

CAZURI ÎN DEZBATERE

Structuri organizatorice

OPINIA SPECIALISTULUI

PENTRU INTERPRETAREA cazului „Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției", considerăm necesar a se avea în vedere următoarele premise:

a. Structura organizatorică adoptată trebuie să fie o rezultantă viabilă a stabilirii precise a atribuțiilor pe funcții și compartimente de muncă, precum și a raționalizării sistemului informațional și decizional pe fiecare din treptele ierarhice ale întreprinderii.

b. Aplicarea normelor unitare de structură să fie precedată de stabilirea precisă a volumului activităților întreprinderilor și, respectiv, a conținutului real al acestora.

c. Organizarea structurală optimă a unei unități economice nu poate fi concepută fără a se stabili relațiile dintre compartimentele de muncă, care determină, în final, și modul de grupare și de funcționare a acestora.

d. Centrele de decizie, pe fiecare din treptele ierarhice ale structurii organizatorice, să fie investite cu competențele respective în luarea hotărîrilor ce le revin și statuate în regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii.

e. Organul de conducere colectivă trebuie să aibă o intervenție concretă și operativă în stabilirea și aprobarea atît a structurii organizatorice cît și a regulamentului de organizare și funcționare.

f. Centrala industrială trebuie să studieze formele cele mai eficiente de exercitare centralizată a unor atribuții, stabilind în acest sens criteriile care să permită integrarea unor activități de la unitățile sale componente.

g. Organizarea este, de fapt, un produs în formă de prototip, supus permanent experimentării și adaptării la cerințele producției și, implicit, raționalizărilor impuse de procesul de perfecționare a conducerii activității economice.

Acceptînd aceste premise, se pot face următoarele considerații în legătură cu cazul supus dezbaterii.

1. Planificarea, urmărirea și raportarea producției se realizează după un sistem depășit, iar lacunele constatate sînt puse pe seama subordonării la funcții de conducere diferite, a compartimentelor de planificare, programarea producției și aprovizionare.

Subordonarea compartimentelor respective, prevăzută de organizarea tip pentru întreprinderi, nu poate, desigur, rezolva și relațiile dintre aceste compartimente precum și limitele de competență care trebuie să fie specificate ca atare în regulamentul de organizare și funcționare. Compartimentul de planificare este cel care are sarcina elaborării și defalcării planului, în colaborare cu compartimentele care au atribuții de planificare a secțiunilor de plan care le aparțin pentru realizare și urmărire (tehnic, aprovizionare, desfacere, financiar, personal etc.). Avînd atribuții de elaborare, sinteză, prognoză și urmărire a realizării indicatorilor de plan, compartimentul de planificare este cel care imprimă relațiile cele mai eficiente, în aceste domenii de atribuții, cu celelalte compartimente funcționale din structura organizatorică a întreprinderii.

Totodată, fără a multiplica canalele de informații, raportarea producției nu poate îndeplini pe deplin funcția sa de informare operativă, dacă este limitată numai la nivelul compartimentului de planificare. Desigur că concluziile reieșite din proiectarea sistemului informațional sînt cele care vor determina, în final, numărul de canale și centre de decizie care urmează să primească asemenea informații.

2. Lansarea producției reprezintă și problema serviciului de programare și urmărire a producției și a secțiilor de producție. Întîrzierile constatate în lansare nu au ca principală cauză necorelarea activității serviciului de programare cu cel de apro-

cumulative multiple și metoda corelației) pentru separarea componentelor unui efect economic de ansamblu, aferente factorilor de influență ce le-au generat. Pentru cazul dotării unității economice cu aparatură modernă de calcul, metodologia este astfel concepută încît face posibilă utilizarea unor metode de calcul și analiză adecvate, cum sînt metoda analizei factoriale sau metoda modelării.

În sfîrșit s-a căutat să se asigure **urmărirea operativă a costurilor de producție** în condițiile actualelor prețuri de deviz, **prin împărțirea devizului pe obiect în grafice tehnologice, cuprinzînd activitățile elementare care reprezintă lucrări unitare** ce pot fi executate de către o singură formație de lucru. Prin aceasta sînt aduse îmbunătățiri circuitului informațional, ceea ce va permite nivelurilor de decizie intervenții operative, în momentul apariției abaterilor, acestea din urmă fiind stabilite separat conform naturii lor ca diferențe între costurile programate și cheltuieli.

Trebuie să remarcăm faptul că toate îmbunătățirile aduse metodelor și tehnicilor de conducere, prezentate anterior, premisele necesare utilizării unei **metode moderne de calculație și urmărire operativă a costurilor :** — sistemul cost-oră-producție de construcții-montaj, rezultantă a combinării metodelor normative (de la care preia tehnica abaterilor) și tarif-oră-mașină (de la care preia procedeele de stabilire a centrelor de producție și a costurilor pe ora de producție).

● Eficiență și posibilități de generalizare

SE ESTIMEAZĂ că implementarea soluțiilor propuse va permite mobilizarea rezervelor interne stabilite, nivelul pierderilor reducîndu-se treptat, astfel încît ele vor putea fi lichidate definitiv, în condițiile actualelor prețuri de deviz, în anul 1975 sau în 1974, în condițiile aplicării unor prețuri de deviz reactualizate.

Trebuie subliniate, totodată, largile posibilități de generalizare la nivelul întregii ramuri de construcții-montaj pe care le conțin atît metoda logică de planificare, urmărire și analiza rentabilității cît și a sistemului cost-oră-producție de construcții-montaj, propuse în proiect de către autor.

Simpozion pe tema:

PERFECȚIONAREA CONDUCERII, PLANIFICĂRII ȘI ORGANIZĂRII PROCESULUI DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ

Între 24—30 septembrie a.c., s-au desfășurat la Mangalia — Nord lucrările celui de-al VIII-lea Simpozion internațional pentru aprovizionarea tehnico-materială. Actualitatea și importanța deosebită a tematicii abordate și anume **„Perfecționarea conducerii, planificării și organizării procesului de aprovizionare tehnico-materială, cu referire specială asupra utilizării metodelor economico-matematice și a prelucrării electronice a datelor"**, a atras o numeroasă **participare din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Mongolă, R P. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară, U.R.S.S.**

Din partea Consiliului de Miniștri al R. S. România, Simpozionul a fost salutat de tovarășul Maxim Berghianu, ministrul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe, care a relevat, cu acest prilej, într-o amplă și deosebit de interesantă expunere, realizările și preocupările actuale și de perspectivă care vizează perfecționarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale în țara noastră.

Referatele prezentate au fost grupate în patru secțiuni pe următoarele grupe de probleme, esențiale pentru rezolvarea sarcinilor complexe pe care economia modernă le ridică în fața procesului aprovizionării tehnico-materiale :

- **direcțiile actuale ale perfecționării sistemului de conducere, organizare și planificare a acestui proces ;**
- **balanțele materiale și rolul lor în planificarea aprovizionării ;**
- **metodele economico-matematice aplicate în planificarea și realizarea activităților din acest sector ;**
- **prelucrarea electronică a datelor și sistemul informațional în aprovizionarea tehnico-materială.**

Participanții au constatat cu satisfacție că, în perioada ce a urmat celui de al VII-lea Simpozion, au continuat și totodată s-au intensificat cercetările științifice, aplicate operativ în practică, cu rezultate favorabile atît în domeniul conducerii, organizării cît și planificării procesului de aprovizionare tehnico-materială. **O deosebită importanță și apreciere a fost acordată în acest sens progreselor realizate în domeniul cercetării și utilizării metodelor economico-matematice și a tehnicii electronice de calcul.**

Remarcînd actualitatea problemelor examinate și în concordanță cu referatele prezentate și cu discuțiile care au avut loc, în protocolul semnat în încheierea lucrărilor celui de al VIII-lea Simpozion pentru aprovizionarea tehnico-materială de către conducătorii delegațiilor participante, au fost adoptate, printre altele, o serie de recomandări. Ele vor putea constitui direcții principale în activitatea de cercetare științifică cu privire la perfecționarea continuă a aprovizionării tehnico-materiale, ținînd seama, bineînțeles, de condițiile specifice ale fiecăreia dintre țările participante.

CĂRȚI

O lucrare privind momentul decizional al conducerii

LITERATURA de specialitate românească în domeniul conducerii și organizării s-a îmbogățit recent cu lucrarea **Decizia-moment esențial în conducerea unităților economice**, de Paraschiv Vagu și Tiberiu Zorlențan, apărută în colecția „Probleme ale organizării și conducerii activități politice și economico-sociale" a Editurii politice.

Abordînd în primul capitol rolul deciziei în activitatea de conducere, autorii supun analizei cerințele luării unor decizii eficiente și responsabile. Aceasta le permite ca în cel de al doilea capitol să prezinte o descriere clară și riguroasă a procesului de luare a deciziilor, atît sub raportul conținutului cît și al etapelor sale. Cea de a treia parte a lucrării este destinată tratării unor probleme legate de raționalizarea procesului decizional, îndeosebi a deciziilor colective, autorii evidențiind drept direcții principale de acțiune : perfecționarea sistemului informațional, a structurii organizatorice și creșterea rolului factorului uman.

Fundamentată pe măsurile luate în ultimii ani de conducerea de partid și de stat în acest domeniu și utilizînd cu discernămînt concepte dintre cele mai noi elaborate de știința conducerii unităților economice, lucrarea se recomandă ca un instrument util pentru activitatea practică desfășurată de cadrele de conducere și specialiștii unităților noastre economice.

adaptate cerințelor producției

vizionare și, respectiv, a celor doi directori care coordonează compartimentele respective. De altfel, din relatările lor reiese un neajuns important și anume că lansarea în producție nu este, în prealabil, condiționată de o cunoaștere a încărcării optime a capacităților de producție și a posibilităților reale de aprovizionare a lor cu materiile prime și materialele necesare. Aceasta denotă, de asemenea, o conlucrare nesincronizată între compartimentele funcționale și cele din structura de producție, care sau se găsesc în fața unui fapt împlinit — lipsa materialelor, ceea ce conduce inerent la stagnări, sau lansarea unor produse nu are acoperire prin organizarea corespunzătoare a etapelor de pregătire a fabricației.

3. Considerăm că problemele pregătirii tehnologice a producției trebuie să se regăsească într-un singur compartiment, de altfel precizat prin organigrama tip — atelierul de proiectare tehnologică. Faptul că unii specialiști se găsesc încadrați și în alte compartimente de muncă (programare, organizare) nu poate constitui o rezolvare eficientă și trebuie considerată doar o etapă, pînă la încadrarea fiecărui compartiment cu cadrele ce pot realiza în totalitate și în modul cel mai operativ, atribuțiile conferite prin regulamentul care le statuează.

4. Activitatea de transporturi, în funcție de volumul și problematica impusă de desfacerea produselor, poate fi organizată în cadrul unui compartiment distinct sau grupată la serviciul de desfacere, conform specificului întreprinderii respective, a diversității produselor transportate și a prevederilor contractelor încheiate cu furnizorii și beneficiarii în ce privește condițiile livrării produselor. Atît coordonarea cît și repartizarea mijloacelor de transport trebuie să se regăsească în cadrul atribuțiilor acestui compartiment sau a celor care se ocupă direct de aprovizionarea sau desfacerea produselor, și nu în cadrul compartimentului administrativ, chiar dacă acesta răspunde de exploatarea autoturismelor, sau a altor autovehicule existente în dotarea întreprinderii pentru întreținerea și exploatarea unor fonduri fixe (reparații, aprovizionare cantine, exploatare fond locativ etc.). De altfel în ce privește această ultimă situație se poate analiza și varianta grupării tuturor atribuțiilor de transport, atît a produselor cît și pentru realizarea problemelor de administrare a fondurilor din dotare, în cadrul unui compartiment distinct, în condițiile îndeplinirii condițiilor din prevederile normative.

5. Comitetul oamenilor muncii al întreprinderii respective a hotărît să îmbunătățească structura organizatorică existentă fără a analiza în prealabil dacă sistemul informațional corespunde noilor cerințe de perfecționare a organizării structurale, precum și faptul că, concomitent, este necesară stabilirea atribuțiilor, prin regulament, nu numai pe fiecare compartiment de muncă, dar și pînă la nivelul posturilor din cadrul acestor compartimente. Aplicarea normelor unitare de structură trebuie să fie însoțită necondiționat de raționalizarea sistemului informațional și de statuarea și delimitarea precisă a atribuțiilor și competențelor prin regulamentul de organizare și funcționare, care, de asemenea, trebuie să fie aprobat de comitetul oamenilor muncii. Faptul că s-a lucrat pe planuri diferite în vederea înfăptuirii acestor acțiuni corelate a condus la neajunsurile semnalate în cazul supus dezbaterii.

6. În ce privește activitățile de organizarea producției și a muncii și de pregătire tehnică a fabricației, întreprinderea trebuie să folosească și experiența și asistența centralei industriale, care în domeniile atît de importante ale pregătirii materiale și organizatorice se pare că nu intervine operativ, lăsînd să se înțeleagă că nu a preluat în totalitate atribuțiile prevăzute de lege.

ing. Nicolae HANEȘ

CAZURI ÎN DEZBATERE

VADEMECUM

INTRAREA ÎN VIAȚA PROFESIONALĂ — Cîteva sfaturi pentru proaspeții absolvenți ai învățămîntului superior —

TERMINAREA studiilor înseamnă pentru dv., tinerele cadre, trecerea „pragului", intrarea în lumea productivă, în lumea muncii. Pentru a vă plasa pe un culoar care să vă ofere o evoluție profesională cu rezultate cît mai bune, atît pentru dv. cît și pentru întreprinderea în care lucrați, aveți la dispoziție 3—5 ani. Sînt anii decisivi ai lansării în viața profesională, și pentru ca reușita să fie deplină specialiștii vă sfătuiesc să țineți seama și de următoarele cerințe :

1. Învățați legile scrise și nescrise ale societății. *Orice întreprindere funcționează pe baza unor legi, tradiții, ierarhii, obiceiuri. Toate acestea constituie codul scris și nescris al societății pe care trebuie să-l învățați pentru a munci eficace. Vi se cere să :*

a. Cunoașteți exact numele, titlurile și funcțiile persoanelor cu care aveți periodic sau temporar contact.

b. Învățați cu grijă obiceiurile de muncă, modul de a întocmi o scrisoare, o notă sau un raport, de exemplu, sau modul de a aborda pe superiori.

c. Vă familiarizați cu rețelele de comunicație și de decizie, de exemplu să știți cui să vă adresați pentru a obține o adeverință.

2. Dați ascultare șefului sub autoritatea căruia învățați practic meseria. *Pe parcursul perioadei de formare, după ce ați învățat să puneți „motorul" în funcțiune, să mînuiți volanul și pedalele, să folosiți oglinda retrovizoare, urmează „perioada luării contactului cu pista" : vi se încredințează un post, avînd astfel de învățat efectiv meseria sub autoritatea unui cadru confirmat. În toată această perioadă în care vă „împingeți" motorul, vă luați riscuri sau întoarceți unde vă place, superiorul dv. vă supraveghează, ca un instructor de școală auto, veghind permanent lîngă dv., observînd drumul și conduita dv., autorizîndu-vă să mergeți mai repede sau mai încet. El este însă cel care păstrează controlul vehiculului, vă supraveghează progresele, cu riscul de a vă opri brusc dacă vreodată, imprudent, ieșiți din drumul drept.*

3. Depuneți tot efortul necesar cerut de trecerea de la învățămînt la activitatea profesională. *Veți reuși acest lucru dacă, toată această perioadă din cariera dv., o veți considera ca fiind nu o sursă de dificultăți psihologice majore, ci o etapă necesară pentru a depăși conflictul interior care a marcat trecerea dv. la noul sistem de viață. Dacă reușiți să realizați ușor această trecere, următoarele etape ale vieții profesionale vă vor apare ca fiind mai ușoare, nu veți mai resimți cu aceeași acuitate restricțiile organizaționale.*

4. Fiți atenți totuși pentru că nu este vorba numai de ... o „lună de miere". *Nu trebuie să vă entuziasmați prea devreme de rezultatele obținute, așa cum nu trebuie să fiți în permanentă pasivitate și așteptare, gîndind că tot ceea ce se face pentru dv., fără a vi se cere prea mult, vă aparține în mod indiscutabil. Nu uitați că, de competența pe care o veți dobîndi acum, de maturitatea de care veți da dovadă, depinde cea de a doua perioadă a evoluției dv., depinde avansarea, mai mult sau mai puțin rapidă, la un post unde veți exersa primele dv. responsabilități efective.*

Acești cîțiva ani de rodaj, *sau altfel spus* „de libertate supravegheată" *sînt foarte importanți pentru cariera dv. viitoare. Ei trebuie să vă permită să dobîndiți pe plan profesional o competență veritabilă într-o funcție și să atingeți pe plan personal un înalt grad de dezvoltare psihologică, sursă de eficacitate profesională.*

Iulian BADIN

creștere economică

PROIECTAREA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (II)

În cadrul modelului, ținînd seama de nivelul actual al parametrului „e“, calculat ca raport între venitul național și volumul fondurilor fixe existent în prezent, s-a luat în considerare la determinarea volumului fondurilor fixe productive — necesare atingerii nivelului proiectat al venitului național — o evoluție a acestuia de la circa 45 lei venit național la 100 lei fonduri fixe în 1975 la 51 lei în 1990, ceea ce reprezintă o creștere medie de 0,4 lei anual.

O astfel de proiectare a tendinței parametrului „e“ pornește de la necesitatea traducerii în viață a indicațiilor date de documentele ultimei Conferințe Naționale în legătură cu sporirea eficienței întregii activități de producție și în special a fondurilor fixe.

Odată determinată evoluția absolută a fondurilor fixe, se poate obține sporul anual al fondurilor fixe (Δ FP) care împreună cu scoaterile din funcțiune (FFS) alcătuiesc volumul punerilor în funcțiune (PF). Mărimea fondurilor fixe productive scoase din funcțiune (FPS) depinde la rîndul său de orientările avute în vedere în direcția înfăptuirii mai rapide a reproducției acestor fonduri, orientări cu implicații nemijlocite asupra mărimii coeficientului scoaterilor din funcțiune (s):

$$FPS_t = FP_t \cdot s_t \qquad (15)$$

$$PF_t = FP_t - FP_{t-1} + FPS_t \qquad (16)$$

Evoluția coeficientului scoaterilor din funcțiune este de asemenea legată de necesitatea asigurării unei structuri corespunzătoare ca uzură și vechime a fondurilor fixe, structură care să fie în stare să asigure realizarea eficienței proiectate.

Pornind de la faptul că din volumul total al fondurilor fixe existente în anul 1972 aproape 3/4 sînt capacități puse în funcțiune în ultimii 10 ani, deci cu un grad de tehnicitate superior, potrivit unor calcule orientative, pentru menținerea în continuare a unei astfel de structuri, s-a luat în calcul pentru viitor un coeficient al scoaterilor din funcțiune cuprins între 3,5—4%.

Cunoscînd volumul fondurilor fixe productive ce urmează a fi puse în funcțiune conform relației (7) se obține volumul investițiilor productive ce ar trebui afectate acestui scop:

$$IP_t = PF_t \cdot ip_t \text{ unde } ip_t \qquad (17)$$

este raportul între volumul total al investițiilor productive și volumul fondurilor fixe în funcțiune.

Analizînd evoluția acestui parametru (ip) în ultimii ani, rezultă că el oscilează în jurul valorii de 1,20, ceea ce reprezintă investițiile făcute pentru fiecare leu fond fix pus în funcțiune. Întrucît acest parametru exprimă, în forma cea mai generală, eficiența folosirii fondurilor de investiții, avem în vedere o reducere a acestuia de la 1,20 în prezent la 1,17 în 1990 în condițiile unei descreșteri lineare.

Ponderea investițiilor din sfera neproductivă în volumul total al investițiilor aferente sferei producției materiale (in), pentru aceeași perioadă, prezintă de asemenea o ușoară reducere, stabilizîndu-se către sfîrșitul perioadei în jurul valorii de 20%. Pornind de la această constatare și considerînd că și în viitor acest procent s-ar putea menține, deși s-ar putea lua în considerare și o eventuală reducere a acestuia în condițiile în care, în fapt, avem de-a face cu o sporire însemnată a volumului investițiilor totale ale economiei, se poate scrie:

$$N_t = IP_t \cdot in_t \qquad (18)$$

de unde se deduce volumul investițiilor destinate sferei neproductive.

Pe baza volumului investițiilor aferente sferei producției materiale (IP) și a celor neproductive (IN) se obțin prin însumare — conform relației (6) — **volumul total al investițiilor în economia națională (I).**

În ce privește **creșterea stocurilor materiale** (Δ SM) (al doilea element component al fondului național de dezvoltare) acesta se poate stabili în funcție de sporul produsului social (Δ PS) prin intermediul parametrului „h“, parametru care exprimă cota creșterii stocurilor materiale în raport cu sporul produsului social (PS).

$$\Delta SM_t = (PS_t - PS_{t-1}) \cdot h_t \qquad (19)$$

Cu toate că parametrul „h“ prezintă o oarecare stabilitate în perspectivă, am proiectat o reducere a acestuia de la circa 0,30 lei creștere de stocuri materiale pentru 1 leu spor de produse social în prezent, la 0,20 lei în anul 1990, ținînd seama că el trebuie să exprime o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante și în general a fondurilor de producție, ca urmare a măsurilor preconizate în direcția îmbunătățirii organizării producției și a muncii.

Tabelul nr. 1

	Simbolul	1975	1980	1985	1990
Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social (%)	m	54,4	52,0	51,4	50,0
Raportul dintre sporul creșterii stocurilor materiale și creșterea produsului social (lei)	h	0,25	0,23	0,21	0,20
Venit național creat la 100 lei fonduri fixe productive (lei)	e	45,0	47,0	49,0	51,0
Investiții productive pentru un leu fonduri fixe puse în funcțiune (lei)	ip	1,20	1,19	1,18	1,17
Ponderea investițiilor aferente sferei neproductive în volumul total al investițiilor destinate producției materiale (%)	in	20			[illegible]

În cele din urmă mărimea fondului național de dezvoltare — principala variabilă endogenă a modelului — se determină cu ajutorul relației (5).

$$FND_t = I_t + \Delta SM_t$$

Considerînd că evoluția variabilelor exogene ale modelului pentru perioada 1975—1990 este cea prezentată în tabelul nr. 1, evoluția fondului național de dezvoltare economico-socială ar fi cea din tabelul următor.

Tabel nr 2

— în % —

	1975	1980	1985	1990
Fondul național de dezvoltare	100	140	195	270—275

Modelul permite determinarea și a altor indicatori sintetici care caracterizează dezvoltarea economico-socială cum ar fi: produsul social, venitul național, volumul investițiilor, al stocurilor materiale, al fondurilor fixe productive etc. Ca urmare, există posibilitatea de a analiza evoluția fondului național de dezvoltare în corelație cu aceștia. Astfel, creșterea fondului național de dezvoltare de circa 2,7 ori în 1990 față de 1975 ar permite o sporire a venitului național într-un ritm mediu anual de circa 8%, asigurînd astfel resursele necesare creșterii în ritm susținut a economiei naționale.

Cu o serie de rezerve în ceea ce privește proiectarea parametrilor exogeni ai modelului, determinate de faptul că fundamentarea fiecărui parametru reclamă o analiză deosebit de complexă, rezultatele obținute oferă o imagine generală asupra evoluției fondului național de dezvoltare economico-socială.

Gh. OBREJA
Comitetul de Stat al Planificării
A. CĂMARA
Institutul pentru Studii și Planificare

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Keynes, Kaldor și obiectivele politicii economice

LA UN SFERT DE VEAC după moartea lui Keynes, destinele operei sale încep să prezinte caracteristicile contradictorii proprii atitor moșteniri intelectuale. Pentru a cita numai două aspecte extreme: Pe de o parte, fondatorul teoriei asimilate îndeobște cu intervenționismul statal în viața economică este revendicat de neoliberali (de exemplu, de cercetătorul vest-german Karl Georg Zinn care vede în el „un liberal neortodox“). Pe de altă parte, postkeynesienii sînt preocupați de necesitatea unor revizuiri, mai mult sau mai puțin profunde, ale politicii economice de inspirație keynesistă, pentru eliminarea efectelor indezirabile pe care le-a produs aplicarea acesteia în țările industriale avansate și printre care pe primul loc se află inflația, practic omniprezentată astăzi în Occident. Se bucură însă de atenție, în legătură cu moștenirea keynesiană, și probleme specifice de politică economică națională; examinarea unora dintre acestea, pe exemplul Angliei, de către N. Kaldor[1] arată, în același timp, că sugestiile de revizuire merg destul de departe și în problemele specifice.

Profesorul Nicholas Kaldor este socotit, și nu de astăzi, printre reprezentanții de frunte ai gîndirii keynesiste din Anglia. Activitatea sa în legătură cu înfăptuirea unei politici economice în spiritul „Teoriei generale“ datează cel puțin din perioada celui de-al doilea război mondial. Către sfîrșitul războiului, Kaldor a participat la definirea principiilor care și-au găsit reflectarea în celebra Carte Albă engleză din 1944 despre politica de folosire a mîinii de lucru în perioada postbelică și în nu mai puțin celebra carte „Full Employment in a Free Society“ de W. A. Beveridge. Cartea Albă amintită este apreciată de Kaldor ca „schema inițială pe baza căreia au apărut toate politicile postbelice de dirijare (management) a economiei“.

Dar în procesul aplicării acestor politici, în contrast cu optimismul originar, au apărut dificultățile, astăzi îndeobște recunoscute, în ceea ce privește atingerea simultană a obiectivelor majore, carențele în capacitatea autorităților de a adapta politica în cazurile de nerealizare a obiectivelor, ineficiența acțiunii lor în fața incompatibilității vădite dintre anumite obiective. Folosind cuvîntul „eșec“ în legătură cu modul de abordare de către economiști și de către responsabili a acestor aspecte, autorul nu pune nici un moment sub semnul întrebării bazele principiale teoretice ale politicii economice aplicate. Fără înfăptuirea ei, declară Kaldor, creșterea economică în Anglia ar fi fost mai redusă, șomajul mai mare, rata investițiilor mai scăzută. „Ceea ce vreau să spun este că, după o experiență de 25 de ani, e timpul să fie reexaminate bazele ei, spre a vedea dacă pentru viitor nu putem s-o înlocuim cu ceva mai bun“.

Critica se limitează în mod declarat la politica economică postbelică a Angliei. Dar ea pornește de la înseși principiile Cărții Albe din 1944, căreia i se reproșează că „a tratat problema folosirii depline a mîinii de lucru și (implicit) a creșterii ca o problemă de dirijare a cererii interne și nu a exporturilor și a competitivității internaționale“. Aceasta s-a datorat faptului că economiștii răspunzători de elaborarea politicii economice engleze în perioada postbelică nu au reușit „să examineze sau să evalueze adevăratele implicații ale modelului keynesian de echilibru în condiții de folosire incompletă a mîinii de lucru, model elaborat în termenii unei «economii închise», la o «economie deschisă» ca aceea a Angliei“.

În ochii lui Kaldor este vorba deci de un caz de adaptare defectuoasă la un specific național, și el înțelege să-și asume partea sa de răspundere pentru co-autoratul din trecut. În lumina experienței ultimului sfert de veac, profesorul Kaldor consideră că într-o economie de tipul celei engleze, cu o participare procentuală ridicată a exportului la produsul național brut, stimularea creșterii pe linia teoriei keynesiste nu trebuie orientată spre consumul intern, ci spre piețele de desfacere din afara țării.

„Teza mea de bază ... este că, alegînd drept piesă centrală a acțiunii noastre controlul asupra presiunii cererii cu ajutorul instrumentelor fiscale, noi am optat, cu totul neintenționat, pentru crearea unei structuri economice care a dus la un ritm mai lent al creșterii potențialului nostru de producție decît cel care ar fi fost posibil și dezirabil“. Acest rezultat este atribuit totodată și aderării Angliei la sistemul cursurilor de schimb fixe ale monedelor, care a handicapat-o sub raportul adaptărilor necesare față de concurența pe piața mondială. Reorientarea propusă spre o politică economică „export-led“, adică ghidată de necesitatea sporirii exportului față de volumul producției naționale, trebuie să fie însoțită de aceea, după opinia profesorului Kaldor, de trecerea la un curs de schimb flotant al lirei sterline, ca o modalitate de preîntîmpinare a unor perturbări majore ale balanței de plăți. Opțiunea mai recentă a Angliei — și a altor țări — pentru un curs de schimb flotant al monedei, e drept pe fondul unor repetate crize valutare, arată că opiniile profesorului Kaldor în materie nu sînt cu totul singulare sau exclusiv britanice.

Stabilirea și urmărirea unor obiective cuantificate de politică economică este apreciată de economistul englez drept „cel mai important rezultat politic al revoluției intelectuale generate de publicarea «Teoriei generale» a lui Keynes. Dar nevoia pe care o simte și o exprimă însuși Kaldor de a se revizui prioritățile naționale în cadrul acestor obiective și instrumentul pentru atingerea lor reflectă realizarea de către postkeynesiști a distanței la care se situează actuala economie capitalistă față de soluțiile de politică economică din anii '30.

L. STROJA

1) Vezi „The Economic Journal“, vol. LXXXI, nr. 321.

metodologie-planificare

PERFECȚIONAREA METODEI DE PLANIFICARE A INVESTIȚIILOR

CONFORM metodologiei actuale **graficul de eșalonare a investiției** constituie documentul principal pentru planificarea, contractarea, conducerea și urmărirea lucrărilor de construcții-instalații-montaj pe toată durata de realizare a unei investiții.

Se constată însă, în numeroase cazuri, că aceste grafice **au permis și chiar au stimulat dispersarea activității constructorului pe o multitudine de obiecte încă din prima fază a desfășurării lucrărilor,** cu toate implicațiile nefavorabile ce decurg de aici. Și aceasta, deoarece graficele menționate sînt elaborate adeseori, doar printr-o simplă înșiruire de valori ce trebuie realizate la diferite termene și stabilite în mod intuitiv.

Chiar atunci cînd pentru întocmirea graficelor de eșalonare a investițiilor se folosește „metoda drumului critic" planificarea și începerea execuției tuturor obiectelor din cadrul aceluiași complex se face cît mai devreme posibil (termenul T_1 din figura nr. 1). În acest fel, la obiectele a căror execuție este în afara „drumului critic" rezerva de timp prevăzută constituie un interval maxim de imobilizare a resurselor (fonduri de finanțare etc.).

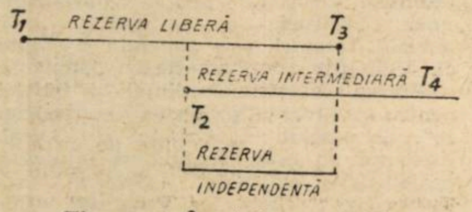

Fig. nr. 1 Împărțirea actuală

Avînd în vedere toate acestea, expunem în continuare o propunere de îmbunătățire a întocmirii graficelor de eșalonare a investițiilor prin metoda drumului critic perfecționată.

Aceasta constă în **calcularea și planificarea unor termene de începere a execuției lucrărilor respective în așa fel încît, fără a periclita terminarea obiectelor la datele cele mai tîrzii admisibile, să se realizeze intervale care să permită micșorarea duratei de imobilizare a resurselor**.

Orice activitate necritică reprezentînd un obiect în graficul de eșalonare a investiției, prezintă o rezervă de timp, fie pentru începerea ei mai devreme fie pentru terminarea ei mai tîrziu, fără a periclita termenul final planificat de punere în funcțiune a investiției. Această rezervă de timp se obișnuiește a fi defalcată, în prezent, în 3 părți : liberă, independentă și intermediară (vezi figura nr. 1, în care s-a făcut abstracție de duratele activităților).

• **Rezerva liberă** este cea cuprinsă între termenul cel mai devreme (T_1) la care poate începe lucrarea, dacă cele precedente s-au terminat și ele cît mai devreme posibil și termenul cel mai devreme de începere a lucrărilor următoare (T_3).

• **Rezerva independentă** este cea cuprinsă între termenul cel mai tîrziu (T_2) al lucrărilor precedente și cel mai devreme al lucrărilor următoare (T_3).

• **Rezerva intermediară** este cea cuprinsă între termenele cele mai tîrzii ale lucrărilor precedente (T_2) și cele următoare (T_4).

Actuala delimitare prin care rezerva independentă face parte atît din cea liberă cît și din cea intermediară prezintă dezavantajul lipsei de claritate în defalcarea rezervei totale. Această practică nu permite alegerea unui termen intermediar judicios fundamentat. De aceea propunem defalcarea rezervei totale în următoarele trei părți distincte : precedentă, independentă și următoare (vezi figura nr. 2).

T_1 Rezerva	T_2 Rezerva	T_3 Rezerva T_4
precedentă	independentă	următoare

Fig. 2. Împărțirea propusă

Date fiind semnificațiile arătate mai înainte pentru T_1, T_2, T_3, T_4 rezultă că intervalul dintre T_2 și T_3 nu poate fi folosit nici de lucrările precedente nici de cele următoare. De aceea l-am numit **interval de timp propriu independent al lucrării** ale cărei termene le calculăm. În el propun să fie planificată executarea lucrării respective.

În faza de execuție propun ca Banca de Investiții să admită finanțarea lucrării respective în afara acestui interval de timp, numai pentru motive de optimizare a folosirii resurselor, în primul rînd a forței de muncă.

Se observă astfel că **intervalul de timp T_1—T_2 a fost scos din perioada de imobilizare a tuturor mijloacelor de realizare a lucrării în cauză**. Intervalul T_3—T_4 reprezintă garanția suficientă pentru terminarea lucrării respective, fără a periclita respectarea termenului final planificat pentru realizarea investiției.

Pe baza acestor considerente, planificarea duratelor activităților urmează a se face ca în figura nr. 3.

Din observațiile făcute asupra unor grafice la care s-a aplicat această perfecționare reiese că, pe totalul investiții, prin aplicarea propunerilor făcute, deplasarea maximului finanțării este în medie de circa 35% din intervalul total de timp.

Valoarea lucrărilor ale căror termene de plan se deplasează este de circa 15% din totalul investiției. Aceasta face ca centrul de greutate al operației de finanțare să se deplaseze cu (0,35×0,15 = circa 0,05), respectiv 5% din intervalul de timp planificat. Luînd în calcul pentru finanțare echivalentul unei taxe de scont de minimum 2% s-ar obține o economie de (0,05×0,02 = 0,001) adică 1‰ din valoarea investiției prin faptul că pe intervalul de 5% din durata finanțării nu se mai plătește scontul respectiv.

Aceasta reprezintă (0,001×100.000.000.000) circa 100 milioane lei economisiți la totalul investițiilor din economia națională pe anul în curs ; la aceasta se adaugă și faptul că în acest fel șantierele de construcții-montaj scutesc fonduri însemnate prin nefolosirea creditelor suplimentare pentru lucrări neterminate la care dobînzile sînt deosebit de costisitoare.

Pe de altă parte, fondurile de finanțare

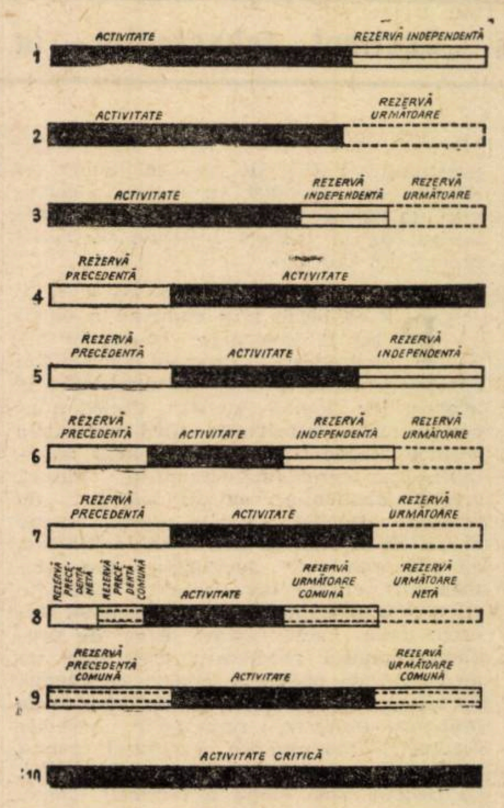

Fig. nr. 3. Planificarea duratelor activităților

neutilizate în acest fel, pot fi folosite pentru realizarea altor investiții care pot aduce beneficii de circa 5 ori mai mari.

arh. Ilie ȘTEFĂNESCU

FIȘE

Eficiența cercetării

Revista MEMO nr. 7/1973 publică studiul sinteză **O necotorîh zakonomernostiah obnovlenia producții** (Despre unele legități ale înnoirii producției), de E. Filippovski. Autorul împarte toate inovațiile în trei grupe : a) invențiile majore, de pionerat, care determină crearea unei noi ramuri de producție ; 2) invențiile de importanță mijlocie, care duc la dezvoltarea celor din prima grupă ; 3) invențiile obișnuite, care în cea mai mare parte contribuie atît la dezvoltarea celor din prima grupă, cît și a celor din grupa a doua. De regulă, acestea pot fi urmărite prin statistica patentelor (50 000 anual în S.U.A.). Această împărțire este corelată cu cheltuielile ce se fac pentru cercetare. Se constată că creșterea acestor cheltuieli nu este proporțională cu dezvoltarea invențiilor din prima grupă. Aceste cheltuieli sporesc în genere invențiile din grupa a doua și a treia. În consecință, arată E.F., eficiența cheltuielilor cu cercetarea trebuie să scadă, deoarece și efectul lor tehnico-economic este limitat de posibilitățile pe care le oferă invențiile din prima grupă. Această deducție, subliniază autorul, nu poate fi ignorată în elaborarea politicilor de cercetare, respectiv în repartizarea cheltuielilor destinate cercetării, dirijarea capacităților de cercetare etc.

Dolarul bolnav

● Economistul american Henry C. Wallich semnează în revista NEWSWEEK (20 august 1973) articolul **The Ailing Dollar** (Dolarul bolnav), în care trece în revistă unele probleme actuale ale sistemului monetar occidental. Mai întîi, el analizează consecințele introducerii cursurilor flexibile și exprimă părerea că acestea, contrar așteptărilor, nu au dus la o mai mare stabilitate. Jocul cererii și ofertei, scrie el, nu a făcut decît să încurajeze speculațiile și să împiedice fixarea parităților la un nivel corespunzător.

În continuare, H.C.W examinează posibilitatea rezolvării crizei prin vînzări masive de aur pe piață în scopul determinării scăderii prețului aurului și creșterii cursului dolarului. Nici această soluție nu apare ca fericită autorului articolului căci, spune el, creșterea prețului aurului nu este decît un simptom al unei maladii mai grave. Această maladie, se arată, este pierderea încrederii, pe plan mondial, în funcționarea economiei americane. H.C.W. consideră că doar lichidarea inflației, pe plan intern, poate reface în parte prestigiul dolarului. Indiferent însă de reușita controlului asupra inflației, conchide el, este de așteptat ca rolul dolarului să se reducă oricum, iar sistemul monetar occidental să nu-și regăsească pe deplin stabilitatea.

Repartiție inechitabilă

● Pierre Massé, directorul celui de al V-lea Plan francez, întreprinde în lucrarea sa **La crise du developpement** (Criza dezvoltării), apărută în editura Gallimard, Paris 1973, 192 pag., o trecere critică în revistă a realităților economice și sociale din Franța contemporană. Una din ideile asupra căreia se insistă mai mult este aceea a inegalităților sociale și, în special, a repartiției inechitabile a veniturilor. Autorul consideră că aceasta constituie principala cauză a tulburărilor sociale pe care le analizează (de la greva minerilor din 1963 la evenimentele din 1968), tulburări care sînt apreciate a fi principala formă de manifestare a crizei dezvoltării actuale a societății franceze contemporane. Drept remediu se consideră necesară elaborarea unei politici speciale a veniturilor, care, tradusă cu consecvență în viață, ar putea să diminueze consecințele nefaste amintite de autor. Autorul vede această politică posibilă în cadrul actualei „structuri a economiei".

Experimentul economic

● După ce prezintă în articolul **Rol ekonomiceskogo eksperimenta v soverșenstvovanii hoziaistvennoi praktiki** (Rolul experimentului în perfecționarea practicii economice), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 8/1973), următoarea structură a experimentului economic : 1) stabilirea obiectivului pornind de la o ipoteză științifică clar formulată ; 2) elaborarea programului și metodicii ; 3) crearea situației experimentale și asigurarea ei pe toată durata desfășurării ; 4) observarea și controlul sistematic al evoluției experimentului ; 5) analiza și aprecierea rezultatelor sale, autorul, N. Ivanov, atrage atenția asupra unor elemente specifice ale acestuia. Anume : obligativitatea ca experimentul să nu impieteze asupra desfășurării normale a activității economice ; dificultatea desfășurării sale în formă „pură", cu excluderea unor influențe nelegate organic de caracteristicile situației experimentale. Îndeosebi acest din urmă inconvenient cere să se atribuie analizei și aprecierii rezultatelor o atenție deosebită și să se reia eventual experimentul în condițiile eliminării unor elemente care ar fi putut să-l denatureze fundamental.

O optică schimbată

● Schimbarea opticii societăților japoneze în ceea ce privește „caracterul multinațional al afacerilor" este analizat în articolul **Japan goes multinational**, apărut sub semnătura lui Toshio Yoshamura în INTERNATIONAL MANAGEMENT din iunie 1973. În funcție de interesele economice, arată T. Y., firmele multinaționale, create la început în S.U.A. și apoi și în Europa occidentală, sînt prezentate în mod diferit în lumea japoneză contemporană. Dacă în ultimele două decenii anterioare, acestor firme multinaționale li se atribuiau toate lacunele : dificultăți în balanța de plăți, criza valutară, criză de resurse de materii prime, în prezent, constată T. Y., cînd economia japoneză este puternică și deosebit de activă, firmele japoneze devin ele însele multinaționale. Cauzele evocate de autor se referă la insuficiența capitalurilor pentru investiții, criza de materii prime și combustibil, agravate de concurența deosebit de ascuțită manifestată pe plan mondial. În consecință, T. Y. justifică intervenția statului japonez care, printr-o serie de măsuri noi, favorizează implantarea de întreprinderi japoneze în străinătate mai mult decît exportul de mărfuri.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Pe primul plan — poluarea apei

EXISTĂ în prezent o tendință de creștere continuă a cheltuielilor legate de combaterea poluării mediului înconjurător în țările industrializate. În Franța, de pildă, programul oficial de reducere a poluării prevedea cheltuieli totale de circa 106 milioane de franci în anii 1971—1972 și de 215 milioane în perioada 1973—1975. Prioritatea absolută — ca ritm de creștere și pondere — revine cheltuielilor pentru combaterea poluării apei (circa 98% din total, în 1973—1975).

● Industria „antipoluării"

ÎN Japonia, una dintre țările în care poluarea mediului înconjurător a ajuns la cote înalte, se dezvoltă rapid și o industrie producătoare de mijloace pentru combaterea acestui fenomen. La începutul anului curent, aproape 500 de întreprinderi acopereau cerințele în creștere ale acestui segment de piață, iar după unele previziuni cifra de afaceri a industriei „antipoluării" din Japonia ar putea să crească de la 720 milioane de dolari în 1971 la 3,8 miliarde în 1977. Importante investiții necesită lucrările de cercetare, specifice acestui domeniu, efectuate atît de firmele industriale, cît și de organisme de stat ca Agenția pentru știință și tehnologie, Agenția pentru mediul înconjurător, Ministerul Agriculturii, Ministerul Industriei și Transporturilor ș.a.

● Perspective pe piața proteinelor

SE APRECIAZĂ că necesitățile mondiale de proteine de origină animală — ținînd seama și de obiectivul sporirii consumului lor în țările în curs de dezvoltare — vor crește la 42,5 milioane de tone în 1980 și la 65 milioane în anul 2000. De aceea, se desfășoară ample cercetări pentru lărgirea resurselor de proteine, începînd de la exploatarea intensă a bogățiilor oceanice și pînă la producerea proteinelor sintetice, îndeosebi pe calea fermentației unor fracțiuni obținute din distilarea petrolului. Eforturile depuse în acest ultim domeniu n-au depășit încă stadiul producției experimentale, deși în Japonia, Italia, Franța și alte țări se află în curs de elaborare proiecte pentru fabrici de proteine, însumînd capacități de sute de mii de tone anual.

● Creșterea capacităților instalate în țările în curs de dezvoltare

Numeroase țări în curs de dezvoltare din America Latină, Asia și Africa acordă o atenție susținută extinderii producției de energie electrică, element indispensabil pentru asigurarea dezvoltării lor economice și sociale. Obiectivele energetice realizate pînă în prezent și cele care vor fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul actualului deceniu vor mări capacitatea instalată a centralelor electrice (față de cea din 1969) de aproape 5 ori în Peru, de 4,3 ori în Venezuela, de peste 4 ori în Columbia, de 3,2 ori în Argentina, de 2,9 ori în Brazilia de 3,7 ori în Thailanda, de 3,5 ori în Turcia, de 3,1 ori în Filipine, de 2,8 ori în Pakistan, de aproape 3 ori în Egipt ș.a.m.d.

● S.U.A. : Dinamica transporturilor

CONFORM estimației specialiștilor, volumul transporturilor de mărfuri va crește în S.U.A., în perioada 1971—1980, cu 4,1% pe an, urmînd să ajungă la 4446 miliarde t/km. Cea mai rapidă creștere va cunoaște traficul aerian (+17,8% pe an), urmat de cel prin conducte (+5,4%), cu mijloace auto (+4,4%), fluvial (+3,3%) și feroviar (+3%).

În ceea ce privește transporturile de pasageri, volumul lor urmează să sporească cu 3,4% pe an. În acest cadru, transportul aerian se va dezvolta într-un ritm susținut (+10,1% pe an), sporindu-și ponderea la aproape o cincime din volumul total al transporturilor de pasageri.

știință și societate

ANTIUMANISMUL TEHNICII ARE O CONDIȚIONARE SOCIAL-ISTORICĂ

— Marginalii la lucrarea „Declinul tehnologiei în civilizația modernă" —

IN FUNCȚIE de diferite criterii se poate imagina construirea unei multitudini de tipologii a orientărilor ideologice burgheze generate de revoluția științifică și tehnică contemporană. Oricare însă din aceste tipologii va trebui să surprindă, între altele, și acea orientare, calitativ plurală, denumită curent **pesimism tehnologic**. Numeroase glasuri, cu vibrații patetice impută tehnologiei — imaginată ca un monstru devorînd nu numai umanul din om, ci însăși societatea umană — toate marile și gravele probleme cu care omenirea este azi confruntată.

Pesimismul tehnologic nu este, desigur, un fenomen nou al vieții ideologice. El a însoțit, într-o măsură mai mare sau mai mică, progresul tehnic, ilustrînd nu numai și nu atît frămîntări subiective în fața urmărilor previzibile și imprevizibile ale forțelor tehnice create de om, cît mai ales, în epoca modernă, poziția obiectivă — prin însăși natura ei contradictorie — a unei clase a cărei rațiune de a fi, goana după profit, îi impune stimularea progresului tehnic dar a cărei existență este în același timp negată de acesta. Obiectiv, pesimismul tehnologic nu este, astfel, decît o formă disimulată a pesimismului social-istoric.

Căpătînd dimensiunile unei ideologii ilustrată și prin construcții teoretice tot mai ample, mai „pozitiv" fundamentate, pesimismul tehnologic devine un instrument al luptei de clasă : antiumanismului sistemului capitalist contemporan i se substituie „antiumanismul" tehnicii.

O asemenea substituire este ilustrată și de recenta lucrare a profesorului american Eugene S. Schwartz, tezist intitulată **Overskill. The Decline of Technology in Modern Civilization** (Chicago, 1971). Fie că este vorba de locul omului într-o lume a tehnicii — multiplicată și grandios potențată de actuala revoluție științifică și tehnică, fie că este vorba de implicațiile acesteia asupra structurilor social-economice ale lumii capitaliste, sau de efectele „civilizației tehnice" asupra „mondosistemului" și ecosistemului, optica negativistă asupra progresului tehnic și efectelor sale își găsea, în general, fundamentări în caracterul raportului (abstract conceput !) tehnică — om (societate). E. Schwartz încearcă să deschidă o nouă cale. El dă glas pesimismului social-istoric caracteristic unei orientări cunoscute deja în gîndirea burgheză făcînd apel la însăși logica și mecanismul progresului tehnic. Forța persuasivă a pozitivismului raționamentelor sale este amplificată, desigur, de prestigiul științific de care se bucură, în calitate de specialist în mașini electronice de calcul și teoria informației, profesorul de la Illinois Institute of Technology din Chicago.

PE SCURT, teza centrală a cărții lui E. Schwartz constă în următoarele : Procesul dezvoltării științei și tehnicii este determinat de propria lor „logică internă". Conform acestei logici rezolvarea unei probleme tehnice atrage după sine, în mod inevitabil, „noi probleme, numărul cărora crește exponențial, ca un bulgăre de zăpadă" (pag. 63). Cu alte cuvinte, spune el, cu cît se rezolvă mai multe probleme, cu atît numărul „punctelor" sau „domeniilor" critice care se cer depășite crește. Aceste puncte sînt de două feluri : unele sînt direct legate de problema supusă rezolvării, constituie un ansamblu de probleme conexe problemei de bază ; altele, nelegate de rezolvarea problemei-obiectiv, reprezintă efectele rezolvării (modului de rezolvare) asupra unor alte „sfere" sau „sisteme". Astfel, cu fiecare nouă etapă a creșterii vitezei de zbor a avioanelor s-au ridicat tot mai multe și mai complexe probleme noi — atît legate de particularitățile constructive ale aparatelor, de tipul și calitatea materialelor, a aparaturii de bord, a utilajului terestru, a utilajelor cu care sînt dotate și modului în care sînt concepute uzinele constructoare de avioane etc., cît și probleme legate de reducerea poluării sonice ș.a. Și mai elocvente pot fi o serie de exemple din domeniul industriei chimice, agrotehnicii, comerțului etc. Principalul este, arată prof. Schwartz, că „numărul problemelor crește mai rapid decît se găsesc mijloace și căi pentru rezolvarea lor" (p. 70). Progresul tehnico-științific ar duce astfel la un moment dat la apariția unei situații în care societatea nu mai este capabilă să rezolve problemele pe care și le pune. „Chiar dacă există posibilitatea rezolvării unei sau a unor probleme, cu siguranță îi va fi imposibil societății să rezolve toate problemele (interdependente) în ansamblul lor" (p. 76). Mai mult, Orientarea necesară a eforturilor — materiale și științifice — ale societății către înlăturarea urmărilor negative ale progresului tehnico-științific — deteriorarea mediului înconjurător etc. — va duce inevitabil, afirmă prof. Schwartz, la „declinul" societății în domeniul economic și social și, ca atare, la menținerea și permanentizarea caracteristicilor ei negative.

Concluzia profesorului din Chicago sună astfel : „Analiza ne conduce la concluzia că știința și tehnica nu pot contribui la rezolvarea problemelor care stau astăzi în fața omenirii întrucît chiar ele sînt cel mai mult vinovate de apariția acestor probleme. Cu toate că știința și tehnica au fost principala forță motrice a civilizației contemporane, ca urmare a tendinței către autonegare ce-i este proprie, ele mai curînd vor provoca distrugerea decît salvarea omenirii" (p. 281).

Evident, știința și tehnica se dezvoltă în respectul „logicii interne" a raporturilor cauzale și funcționale proprii sistemului tehnic sau de cunoștințe dat. Observațiile profesorului Schwartz, în legătură cu continua creștere a numărului problemelor care se ridică în fața cunoașterii științifice pe măsura progresului tehnic sînt, desigur, juste, cunoscute și necontestate. Dinamica cunoașterii științifice și a tehnicii ca și direcțiile mișcării lor sînt însă socialmente determinate. Ceea ce în mod figurat s-a numit „comanda socială" constituie mecanismul de selecție a obiectivelor și de reglare a ritmului și direcției mișcării gîndirii teoretice și mai ales a celei tehnice, în realizarea respectivelor obiective. Nu toate cuceririle cunoașterii științifice, nu toate invențiile și nu în orice moment, se transformă în inovații.

Transpunerea acestei gîndiri în sisteme materiale este reglată, așa cum s-a subliniat și în paginile „Vieții economice" prin selecție și ordonare în timp, de sistemul economic. Profesorul Schwartz pierde din vedere acest lucru. Nu însă asupra acestei funcții de reglare a sistemului economic vrem să ne oprim aici. Pentru problema ce o discutăm este necesar, credem, a preciza că sistemul economic nici el nu poate fi conceput abstract, în afară de spațiu și timp, așa cum concepe profesorul american logica progresului tehnic.

Modul în care sistemul economic își îndeplinește rolul de regulator nu este independent de natura sa. Criteriul prin intermediul căruia sistemul economic își desfășoară acțiunea de reglare îl constituie eficiența economică. Conținutul acesteia poate fi însă fie maximizarea profiturilor subiectului economic autonom, autor al deciziei de inovație, indiferent de gradul de eficiență pentru ansamblul economiei, ca în economiile bazate pe proprietatea privat-capitalistă ; fie maximizarea eficienței ansamblului economic ca în sistemul economic socialist.

Sistemul economic a acționat și acționează în capitalism ca unicul regulator al inovației. (Facem aici abstracție de inovațiile „antieconomice" realizate din considerente exclusiv militare, ele neafectînd legitățile existenței și dinamicii sistemului). Așa însă cum omenirea constată astăzi cu îngrijorare, progresul tehnic **reglat exclusiv prin criteriul eficiență economică** antrenează efecte nedorite și tot mai grave care ies din sfera acțiunii acestui „filtru" — deteriorarea mediului natural și a celui construit de om, efecte negative în plan social, psiho-social, cultural, etic și estetic etc. Constituirea unui „regulator" suplimentar al inovației, a unui nou „filtru", un filtru social, capabil să surprindă în raza sa tot ceea ce depășește sfera eficienței economice, se impune în actuala etapă cu o tot mai acută necesitate. În literatura economică burgheză se fac tot mai auzite glasuri în favoarea nu atît a „optimului economic", cît a „calității vieții, a „optimului social" — „un optim nu opus primului, dar căruia primul să-i fie subordonat". Sistemul economic bazat pe proprietatea privat capitalistă, cu legicul și unicul său obiectiv — profitul maxim — nu asigură, prin natura sa, un asemenea nou „filtru" — filtrul țelurilor sociale și umane ale popoarelor.

Criticînd lipsa controlului social asupra modului în care se realizează progresul tehnic, (în capitalism, desigur) un grup de membri ai Congresului S.U.A. scria : „În opoziție cu realizările tehnice și științifice, gîndirea noastră politică și **structura socială au rămas primitive...** Într-o serie de cazuri se impune compararea cu un dinozaur : noi am creat un trup tehnic uriaș, cu o minte socială și politică infimă" (American militarism, 1970, New York, p. 2). Cu și mai multă fermitate se pronunță membrii unei comisii special instituite de președintele S.U.A. pentru elaborarea unei „politici a științei" : criza actuală, spun ei, este generată de faptul că realitățile vieții americane „împiedică utilizarea cuceririlor științei și tehnicii pentru rezolvarea problemelor arzătoare". Și conchid : „...Orînduirea socială existentă nu este capabilă să folosească posibilitățile existente". („Science and Technology : Tools for Progress" The Report of the President's Task Force on Science Policy, april, 1970, p. 14—15).

Asemenea concluzii lucide, nu numai că infirmă optica profesorului Schwartz și, în general, pesimismul tehnologic, dar atestă teza marxistă conform căreia efectele negative în plan social ale progresului tehnic își au originea nu în tehnică ca atare și progresul ei, ci în mecanismul social ce îl reglează, respectiv în scopul producției capitaliste. Mai mult. Ele atestă necesitatea tot mai stringentă a unui „filtru social", sau mai corect „societal", al progresului tehnic, care operează nu la nivelul fiecărui autor de decizie, de inovație, ci la nivelul întregii societăți.

Dirijarea și planificarea progresului tehnic la nivelul întregii societăți, punerea lui nemijlocită și plenară în slujba omului, devin posibile numai o dată cu socializarea mijloacelor de producție. Lichidînd mitul antiumanismului tehnicii, socialismul conferă acestei uluitoare lumi pe care omul, demiurg, a creat-o, o funcție umanizatoare.

V. PILAT

RECENZIE

— O carte despre consecințele social-economice ale revoluției științifico-tehnice —

ȘTIINȚA — CA FORȚĂ DE PRODUCȚIE

SUB TITLUL „Știința și marxismul", a apărut recent lucrarea prof. dr. ing. Valter Roman, cunoscut cercetător al problemelor revoluției științifice-tehnice. Ea cuprinde un număr de eseuri, unele publicate la date diferite, altele inedite, dar legate de o idee generală: aplicarea concepției și a metodei marxiste la analiza dezvoltării furtunoase pe care o cunoaște știința și tehnica în prezent. Autorul pornește de la cunoscuta formulare a lui Engels că materialismul, ca o concepție despre lume și societate nu este o știință limitată, el dezvoltîndu-se și schimbîndu-și forma cu fiecare nou progres în domeniul științelor, cu fiecare salt calitativ care se produce în știință.

După cum se știe, Marx și Engels și-au bazat descoperirile lor epocale în domeniul filozofiei, economiei politice și științelor sociale pe stadiul pe care-l atinsese știința în vremea lor (concepțiile atomiste, legile conservării materiei și energiei, marile descoperiri ale lui Darwin, concluziile clasicilor economiei politice burgheze, Adam Smith și David Ricardo etc.). Lenin a dus mai departe concepția marxistă în filozofie pornind de la noile descoperiri din fizică (structura atomului), de la stadiul imperialist, atins de societatea capitalistă din vremea sa.

Actualmente științele naturii cunosc un nou salt calitativ în fizică, chimie, biologie, cu efecte directe asupra dezvoltării tehnicii. Marxismul trebuie să țină seama de aceste schimbări de structură în domeniul științelor și să-și reînnoiască, după expresia lui Engels, „forma" potrivit cu noile structuri ale științei. Problemelor acestei schimbări de formă le este consacrată lucrarea prof. dr. ing. Valter Roman. Ea nu se mărginește însă la o analiză în domeniul concepțiilor, ci examinează, urmînd exemplul lui Marx și Lenin, și schimbările sociale care au loc paralel cu descoperirile științifice. În felul acesta, lucrarea abordează un domeniu foarte larg în care intră atît probleme filozofice și sociologice, cît și economice.

Desigur, cartea are mai mult un caracter general, filozofic. Dar ea nu poate să nu atingă problemele bazei dezvoltării sociale, deci ale economiei și sub acest aspect mă voi ocupa, în continuare, de cartea prof. Valter Roman.

In ce privește latura economică a revoluției științifice-tehnice, ea privește, în primul rînd, dezvoltarea forțelor de producție ale societății. În mod firesc, autorul se ocupă de dezvoltarea forțelor de producție sub influența acestei revoluții. Dar progresul forțelor de producție atrage după sine schimbări, chiar dacă nu automat, și în relațiile de producție. În mod firesc deci, în lucrare se face o analiză ascuțită a relațiilor de producție în interacțiunea lor cu noile forțe de producție. Latura economică a cărții tovarășului Roman se limitează la această problemă a noilor forțe de producție, declanșate de revoluția științifică-tehnică și la relațiile de producție corespunzătoare acestora. Este deci problema economică cea mai generală care poate scăpa din cîmpul atenției economiștilor ocupați cu problemele mecanismului economic. Dar ea ocupă în științele economice, totuși, același loc pe care-l ocupă postulatele de bază în orice știință.

Elementul calitativ nou adus de revoluția științifică-tehnică în sfera producției materiale este introducerea științei ca o nouă forță de producție nemijlocită. Autorul scoate cu multă tărie în evidență, în eseurile sale, această latură a saltului calitativ petrecut în zilele noastre. Nu este, desigur, un fapt nou. Literatura marxistă l-a subliniat în repetate rînduri. Ceea ce este important în eseurile adunate în lucrarea pe care o analizez sînt însă consecințele pe care le aduce cu sine, în domeniul forțelor de producție și al relațiilor de producție această intrare triumfală a științei, în rîndul forțelor de producție.

În fond, forțele de producție sînt de două feluri : sînt forțe materiale — mașini, instalații, motoare, materii prime și așa mai departe; este apoi omul, cu priceperea sa de a acționa forțele materiale de producție. Dar știința, nu este o forță materială, nu este nici mașină, nici unealtă. Ea nu este nici forță de muncă. Apare deci în categoria forțelor de producție un al treilea element, produs al activității superioare a omului, gîndirea, care-și exercită acțiunea sa în procesul de producție atît prin mijlocirea forțelor materiale de producție cît și a oamenilor care le folosesc. Este adevărat că întotdeauna forțele de producție, mașinile, motoarele, procedeele tehnice puse în funcție prin intermediul acestora, au fost o creație a științei. Dar niciodată ca pînă acum, știința n-a fost pusă direct în serviciul producției. Între descoperirea puterii elastice a vaporilor de apă și inventarea mașinii cu aburi, între descoperirea curentului electric și utilizarea lui în motoarele electrice au trecut ani și ani. În secolul trecut omul de știință nu era inventator și inventatorul nu era om de știință. Astăzi lucrurile s-au schimbat. Știința creează direct pentru producție, între cercetarea fundamentală și cea aplicativă este din ce în ce mai greu să se facă o separare netă și ambele reprezintă cercetări, adică pătrundere tot mai adîncă în tainele științei.

Ca forță nemijlocită de producție știința acționează și asupra omului care produce, asupra forței de muncă. Muncitorul care lucrează la strungul automat cu program de producție fixat în prealabil nu mai este, nici din punct de vedere economic, același cu strungarul de la vechiul strung manual. Întotdeauna munca a fost o cheltuială de energie fizică și intelectuală, consum de mușchi și nervi. Dar, sub influența revoluției științifice tehnice munca fizică devine din ce în ce mai mult un consum de energie nervoasă, apropiindu-se de munca intelectuală propriu-zisă.

În lucrarea sa, profesorul Valter Roman se oprește la modul general, asupra implicațiilor pe care le are știința actuală asupra forțelor de producție și relațiilor de producție. Ținînd seama de scopul pe care îl

date de prognoză

PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE A COMERŢULUI EST-VEST PÎNĂ ÎN ANUL 1980

DIMENSIUNILE viitoare ale comerţului Est-Vest depind, în mare măsură, de efectele unor factori politici şi economici a căror influenţă s-a conturat încă din deceniul al şaptelea. Acţiunile în vederea normalizării relaţiilor politice dintre ţările capitaliste şi ţările socialiste, pe bază de principii reciproc acceptate, imprimă din punct de vedere al factorilor politici un caracter optimist prognozei de dezvoltare a comerţului Est-Vest pînă în anul 1980. În aceeaşi direcţie acţionează şi factorii economici, în primul rînd dezvoltarea economică generală a ţărilor socialiste în ritmuri peste media mondială.

Pentru viitorul apropiat, fenomenul de integrare a ţărilor vest-europene va influenţa desfăşurarea comerţului internaţional, deci şi a comerţului Est-Vest, în special prin modificările în politica comercială şi cea agrară.

Apreciind efectele influenţei factorilor economici şi politici, se prognozează că ritmul mediu anual de dezvoltare a comerţului Est-Vest în perioada 1970—1980 se va putea menţine la nivelul ridicat de 10,9%, superior ritmului de dezvoltare a comerţului internaţional în ansamblu, întrucît există foarte multe resurse neexploatate în domeniul intensificării relaţiilor comerciale între ţările socialiste şi cele capitaliste.

În perioada 1970—1980 este de aşteptat şi o îmbunătăţire a structurii relaţiilor comerciale între ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate din Europa de Vest, fenomen de care s-a ţinut seama atît la elaborarea prognozelor privind exportul ţărilor socialiste (tabelul nr. 1) cît şi a celor de import ale ţărilor Europei de Vest din ţările socialiste (tabelul nr. 2).

Aşa după cum rezultă din datele prezentate în tabele, îmbunătăţirea structurii pe mărfuri a comerţului Est-Vest va consta, în principal, în creşterea continuă, pînă în anul 1980, a ponderii produselor industriale în exporturile ţărilor socialiste spre ţările capitaliste — pînă la 50% după aprecierea experţilor din ţările socialiste şi 68% conform prognozelor elaborate de ţările vest-europene.

Această creştere susţinută a ponderii prevăzută pentru produsele industriale (mai mult decît o dublare faţă de anul 1970) este cu atît mai realizabilă cu cît în prezent structura comerţului Est-Vest este departe de a reflecta potenţialul economic real al ţărilor socialiste atunci cînd este vorba de exporturile lor în ţările capitaliste (în anul 1970 exporturile ţărilor socialiste erau formate în proporţie de 70% din materii prime, combustibili, produse agroalimentare şi semifabricate industriale).

Eliminarea diferenţei între structura economică internă şi cea a exporturilor, asociată cu dezvoltarea economică viitoare a ţărilor socialiste, este de natură să convingă asupra realismului prognozei.

Pe de altă parte, îmbunătăţirea structurii exporturilor ţărilor socialiste va fi determinată şi de un factor exogen. Comerţul Est-Vest concentrîndu-se într-o proporţie de 80% cu ţările din Europa de Vest, iar din acestea, principalele partenere comerciale ale ţărilor socialiste făcînd parte din C.E.E., se apreciază că politica agrară a acestei grupări economice va face ca (dacă nu vor surveni, schimbări) importurile ţărilor membre C.E.E. de produse agroalimentare din ţările socialiste să se menţină cantitativ sau să crească în măsură mică.

Menţinerea exportului de produse agroalimentare la acelaşi nivel cantitativ sau puţin modificat (ca urmare a politicii agrare a C.E.E.) precum şi o valorificare superioară a materiilor prime în ţările socialiste determină ca dezvoltarea, pînă în anul 1980, a comerţului Est-Vest să se facă în mod necesar pe seama creşterii ponderii produselor industriale, lucru confirmat de altfel de prognoza ţărilor vest-europene (tabelul nr. 2).

În aceste condiţii, prognoza structurii exporturilor ţărilor socialiste pe principalele grupe de mărfuri indică o creştere a ponderii maşinilor şi utilajelor (de la 9,0% în 1970 la circa 20% în 1980), a produselor chimice (de la 4,6% în 1972 la circa 11% în 1980), o menţinere a ponderii bunurilor durabile industriale la 14% şi o scădere a ponderii grupei de produse agroalimentare, combustibili, materii prime şi metale luate împreună cu circa 15 puncte procentuale.

Posibilităţile de creştere a exportului de produse industriale al ţărilor socialiste în ţările capitaliste dezvoltate depind, în mare măsură, de schimbările în strategia dezvoltării economice a ţărilor socialiste şi de cursul politicii de liberalizare a importurilor ţărilor capitaliste din ţările socialiste. De asemenea, un rol deosebit în îmbunătăţirea structurii comerţului Est-Vest revine participării la noile forme de colaborare economică între cele două grupe de ţări, din care cea mai indicată este cooperarea industrială, domeniu în care nu s-au exploatat nici pe departe toate posibilităţile.

În ceea ce priveşte importurile ţărilor socialiste din ţările capitaliste dezvoltate, structura lor se va modifica pe aceeaşi direcţie ca şi exporturile, în sensul creşterii, în continuare, a ponderii produselor cu un grad de prelucrare ridicat, pe seama produselor de bază. Această dezvoltare se înscrie în tendinţa generală manifestată pe plan mondial ca obiectul comerţului internaţional să fie constituit în proporţie de 75% din produse industriale în anul 1980.

Programele de investiţii şi progresul tehnic vor face ca importurile de maşini şi utilaje să se menţină la nivelele ridicate, 34—36%, această grupă de produse urmînd să deţină, în continuare, ponderea cea mai mare. În cadrul importurilor de maşini şi utilaje sînt previzibile unele mutaţii spre tehnicile de vîrf, ele urmînd să fie asimilate în producţiile interne ca urmare a acţiunilor de cooperare cu ţările capitaliste dezvoltate.

Napoleon POP
INSCIN

Tabelul nr. 1

Prognoza structurii comerţului ţărilor C.A.E.R. cu ţările Europei de Vest pînă în anul 1980 (în %)

Grupa de mărfuri	Export			Import		
	1960	1969	1980	1960	1969	1980
Materii prime şi produse agroalimentare	67,2	58,8	51,0	21,4	14,7	18,0
Produse industriale	32,8	41,2	49,0	78,6	85,3	82,0
Total:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa : După U.N. Handbook of International Trade, 1972.

Tabelul nr. 2

Prognoza structurii comerţului dintre ţările Europei de Vest şi ţările membre C.A.E.R. pînă în 1980 (în %)

Grupe de mărfuri	1965—1967	1975	1980	Ritmul mediu 1965/1967—1980
I. Produse agroalimentare	27,2	17,9	13,8	4,7
II. Combustibili minerali	11,2	9,1	7,7	7,1
III. Materii prime minerale şi metale	13,8	11,7	10,2	7,7
IV. Maşini şi utilaje	25,2	35,9	42,2	14,1
V. Produse industriale	22,6	25,4	26,1	11,1
Total	100,0	100,0	100,0	

Sursa : După Report on the State of Intraeuropean Trade, U.N., 1970.

VITRINA CU CĂRŢI

● L. A. Leontiev, **Ekonomiceskie problemi razvitogo soţializma** (Problemele economice ale socialismului dezvoltat). Moscova, Ed. Nauka, 1972, 207 pag. Analiza legităţilor şi tendinţelor de dezvoltare ale economiei socialiste

● Tibor Mende, **De l'aide à la recolonisation — Les leçons d'un échec** (De la ajutor la recolonizare. Lecţiile unui eşec). Paris, Ed. du Seuil, 1972, 315 pag. Analiză critică a ajutorului pentru dezvoltare, căruia, este de părere autorul, trebuie să i se aducă modificări chiar de concepţie.

● Robert Sobel, **The Age of Giant Corporations : A Microeconomic History of American Business 1914-1970** (Era corporaţiilor gigante : o istorie microeconomică a economiei americane 1914—1970). Westport, Conn., Greenwood Press, Inc., 1972, 257 pag.

● Campbell Balfour, **Industrial Relations in the Common Market** (Relaţiile industriale în Piaţa Comună). Londra, Routledge and Kegan Paul, Ltd., 1972, 132 pag. Rolul sindicatelor în ţările Pieţei Comune.

● Dr. Aleksandar Bazala, **Metode istraživanya tržista** (Metode de studiere a pieţei), Ed. Progres, Zagreb, 1973. Metode şi tehnici ilustrate cu exemple din practică, în ajutorul specialiştilor în marketing.

● N. S. Kalita, G. I. Manţurov, **Soţialisticeskie proizvodstvennie obedineniia** (Uniunile de producţie socialiste), Moscova, Ed. Ekonomika, 1972, 207 pag. O încercare de generalizare a experienţei uniunilor de producţie în condiţiile reformei economice.

● Raymond Guillien, Jean Vincent, **Lexique des termes juridiques** (Vocabular de termeni juridici). Entreprise Services Livres (F 2848), 353 pag. Include şi termeni ca franchising, know-how etc.

---

urmăreşte, de a cerceta noua înfăţişare pe care o capătă materialismul dialectic în cadrul răsturnărilor revoluţionare din ştiinţă, acest lucru este şi firesc. O serie de observaţii profunde şi judicioase caracterizează analiza făcută de autor în acest domeniu. Astfel, revoluţia ştiinţifică-tehnică este privită ca forma actuală a dezvoltării forţelor de producţie.

Arătînd falsitatea unor teorii mecaniciste din trecut care au frînat dezvoltarea ştiinţei marxist-leniniste, autorul se pronunţă pentru o ştiinţă dinamică, creatoare, care să ţină cont de toate schimbările care se produc şi să tragă concluziile respective. Astfel, a existat în perioada dintre cele două războaie mondiale în rîndurile mişcării muncitoreşti concepţia incapacităţii capitalismului de a mai dezvolta forţele de producţie, lăsîndu-se astfel practic deoparte teza leninistă care arăta în „Imperialismul..." că stagnarea dezvoltării acestor forţe este numai relativă şi că imperialismul nu poate împiedica în mod absolut această dezvoltare. În realitate, subliniază V. Roman în lucrarea sa, fenomenele care se produc sub ochii noştri în capitalism exprimă un anumit proces de adaptare a relaţiilor de producţie la condiţiile revoluţiei ştiinţifice-tehnice, la creşterea impetuoasă a forţelor de producţie. Dar această adaptare nu face, pe de altă parte, decît să agraveze contradicţiile capitalismului. Aceasta este însăşi dialectica dezvoltării în capitalism. Încercările de a soluţiona contradicţiile care apar pe parcurs nu fac decît să creeze alte contradicţii şi, în special, să agraveze contradicţia fundamentală a capitalismului, căci toate soluţiile nu fac decît să crească caracterul social al producţiei fără a se atinge, forma de proprietate care rămîne privată. Efectul de frînare pe care-l exercită relaţiile de producţie capitaliste asupra forţelor de producţie nu poate fi absolut din cauza dezvoltării inegale a capitalismului care face ca, în anumite momente, unele ramuri ale industriei, unele domenii ale tehnicii şi ştiinţei să fie stimulate în dezvoltarea lor. Este tocmai ceea ce se întîmplă astăzi cu anumite ramuri ale industriei chimice, ale electronicii şi automaticii. Aceste fapte nu infirmă teza leninistă că în stadiul imperialist „capitalismul a devenit o frînă în dezvoltarea impetuoasă, neîngrădită a societăţii, a ştiinţei" (pag. 82).

O latură importantă a dialecticii interacţiunii dintre forţele de producţie şi relaţiile de producţie subliniată de autor este caracterul variabil al acestei interacţiuni. Un anumit grad de dezvoltare al forţelor de producţie nu atrage în mod automat un anumit caracter al relaţiilor de producţie. Dar, desigur, neconcordanţa între caracterul forţelor de producţie şi relaţiile de producţie dă naştere la contradicţii care, mai curînd sau mai tîrziu, trebuie să ducă la punerea lor de acord. Ştiinţa devenind actualmente o forţă nemijlocită de producţie acţionează, de asemenea, asupra relaţiilor de producţie. Dar nu există o legătură directă între gradul de dezvoltare a ştiinţei şi caracterul relaţiilor de producţie. Este justă evidenţierea de către tov. V. Roman a faptului că ştiinţa dispune de o largă autonomie în cadrul oricărui mod de producţie.

Totuşi, sub impulsul dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, capitalismul este nevoit să adopte noi forme, superioare ale producţiei, cu efectul respectiv asupra relaţiilor sociale. Este foarte importantă observaţia făcută în lucrarea recenzată că monopolurile încearcă să facă faţă dezvoltării provocate de revoluţia ştiinţifică-tehnică, lărgind dominaţia monopolistă de stat cu ajutorul căreia se silesc să menţină sistemul exploatării capitaliste a omului de către om. Fără a-l numi, autorul a atins aci motivul principal care a dus capitalismul monopolist pe treapta capitalismului monopolist de stat.

Fără îndoială că în lucrarea lui Valter Roman se găsesc o serie de consideraţii importante cu privire la revoluţia ştiinţifică-tehnică şi în condiţiile societăţii socialiste. Revoluţia socialistă reprezintă şi o punere în concordanţă a relaţiilor de producţie cu caracterul forţelor de producţie, dîndu-le acestora un cîmp larg de dezvoltare. Căci „numai în socialism omul, făuritorul revoluţiei ştiinţifico-tehnice este şi unicul beneficiar al acestei revoluţii" (pag. 99).

Datorită împrejurărilor istorice, revoluţia socialistă a izbucnit mai întîi într-o serie de ţări cu nivel scăzut sau mediu de dezvoltare a forţelor de producţie. Dar, înlăturînd cătuşele capitaliste, ea a permis o dezvoltare rapidă a acestora. Ridicarea nivelului acestor forţe la acela atins de ţările cele mai avansate este o problemă care tocmai de aceea poate fi rezolvată într-un termen istoriceşte scurt. Dar a ajunge din urmă şi a întrece din punct de vedere al dezvoltării forţelor de producţie cele mai înaintate ţări capitaliste nu este o simplă problemă de introducere a procedeelor tehnice şi de producţie care acţionează actualmente în aceste ţări avansate. Căci ştiinţa şi tehnica nu stau pe loc. De aceea, pe drept cuvînt accentuează V. Roman pe necesitatea gîndirii şi creaţiei proprii în introducerea noilor forţe de producţie.

Lucrarea tov. Valter Roman este plină de idei bogate şi originale. Se evidenţiază o meditaţie adîncă şi îndelungată asupra unora din problemele cele mai actuale ale evoluţiei omenirii. În acelaşi timp, constînd dintr-o serie de eseuri independente şi scrise la epoci diferite, ea cuprinde şi o serie de repetiţii, de inegalităţi, de reluări ale unor probleme privite sub o optică nouă. Caracterul de eseu al studiilor cuprinse în carte nu permite, pe de altă parte, o argumentare mai dezvoltată care ar fi necesară în acest domeniu încă puţin cercetat. Poate că autorul, cu competenţa-i cunoscută, are intenţia de a consacra un studiu larg şi unitar problemei atît de arzătoare a implicaţiilor revoluţiei produse în ultimii ani în ştiinţă şi tehnică asupra ştiinţelor sociale, asupra concepţiei marxiste despre univers şi societate. Unele formulări, insuficient adîncite, pot da naştere la echivocuri. Astfel, la pag. 89, autorul se întreabă dacă drept rezultat al revoluţiei ştiinţifico-tehnice, „contradicţiile capitaliste şi, în mod deosebit, contradicţia dintre muncă şi capital, evidenţiate de Marx, au dispărut sau nu în societatea capitalistă contemporană". Desigur, nu trebuie să credem că autorul pune în discuţie existenţa contradicţiilor în societatea capitalistă. Este vorba aci numai de o formulare neprecisă. Pentru că în tot cuprinsul cărţii sale el analizează tocmai agravarea contradicţiilor din capitalism sub influenţa dezvoltării impetuoase a ştiinţei şi tehnicii.

Noua lucrare a tovarăşului Valter Roman denotă o gîndire matură, o cunoaştere aprofundată a problemelor şi chiar dacă soluţionarea acestora mai cere noi cercetări, ea indică o serie de căi preţioase. Scrisă, de asemenea, într-un limbaj accesibil, deşi cu o terminologie accesibilă numai celor iniţiaţi, cartea se citeşte cu plăcere şi incită pe cititor să gîndească cu seriozitate la unele din fenomenele cele mai actuale. Este şi acesta unul din meritele, şi nu dintre cele mai mici ale autorului.

Barbu ZAHARESCU

V. Roman — „Ştiinţa şi marxismul" — Editura enciclopedică română, Bucureşti 1973.

economie mondială

Sesiunea anuală F.M.I. şi B.I.R.D.

UN ROL SPORIT INSTRUMENTELOR FINANCIARE INTERNAŢIONALE ÎN COOPERAREA ECONOMICĂ

IN PERIOADA 24—28 septembrie a.c. a avut loc la Nairobi-Kenya sesiunea anuală a Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.) şi a Băncii pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.)

Este pentru prima dată în istoria celor două organisme financiare internaţionale că sesiunea anuală a acestora a fost organizată într-o ţară africană în curs de dezvoltare, al cărui venit pe cap de locuitor se ridică doar la 150 dolari.

Importanţa problemelor înscrise pe ordinea de zi a sesiunii, respectiv discutarea problemelor legate de reforma sistemului monetar internaţional şi a măsurilor de sprijinire a ţărilor în curs de dezvoltare, în primul rînd problema surselor de finanţare a dezvoltării acestor ţări, a determinat interesul sporit pentru lucrările acestei sesiuni. Au participat la această sesiune circa 3 500 delegaţi din 126 de ţări ale lumii.

SITUAŢIA pe pieţele valutare internaţionale în zilele premergătoare sesiunii anuale a F.M.I. şi B.I.R.D. s-a caracterizat prin reapariţia unor manifestări de criză care au determinat puternice speculaţii „a la baisse" asupra francului francez şi apariţia de zvonuri, tot mai insistente, în legătură cu o posibilă devalorizare a francului francez şi o revalorizare a mărcii vest-germane şi a francului belgian. Zvonurile au fost determinate de apariţia unor disparităţi între cele opt monede vest-europene care fluctuează în comun, disparităţi care au culminat cu revalorizarea cu 5% a florinului olandez.

În această atmosferă de tensiune şi incertitudine capitalurile speculative au căutat un plasament remuneratoriu, în special în mărci vest-germane şi franci belgieni, determinînd scăderea cursului dolarului, francului francez şi lirei sterline.

Recrudescenţa seismelor monetare internaţionale, precum şi influenţa negativă a acestora asupra proceselor inflaţioniste au creat o atmosferă de tensiune, aşteptîndu-se ca în cadrul sesiunii F.M.I. să se adopte hotărîri care să amelioreze situaţia.

În cadrul sesiunii nu s-au putut adopta însă hotărîri de fond privind rezolvarea principalelor probleme în suspensie, stabilindu-se numai un program de acţiune privind viitoarea reformă a sistemului monetar internaţional. Acest program are la bază un document de lucru elaborat în cadrul „Comitetului celor 20", care însă nu angajează guvernele ţărilor respective şi care cuprinde anumite principii susţinute de majoritatea participanţilor referitoare la: necesitatea menţinerii echilibrului balanţelor de plăţi şi a unor acţiuni energice în caz de dezechilibru; problemele cursurilor valutare, a instrumentelor de rezervă şi ale mişcărilor speculative de capitaluri, inclusiv problema reorganizării Fondului Monetar Internaţional, al democratizării, fucţionarii acestei instituţii specializate a O.N.U.

Dezbaterile, în cadrul cărora au luat cuvîntul peste 70 de miniştri de finanţe şi guvernatori ai băncilor centrale, s-au axat pe cîteva direcţii importante, în funcţie de problemele caracteristice fiecărui grup de ţări prezente la sesiune.

Reprezentanţii ţărilor dezvoltate au pus accentul pe analiza situaţiei monetare internaţionale, pe necesitatea combaterii inflaţiei, care s-a accentuat în mod deosebit în ultimul an, a echilibrării balanţei de plăţi a S.U.A., al cărui dezechilibru este considerat ca unul din cauzele principale ale actualei dezordini pe pieţele valutare occidentale. Au apărut şi cu acest prilej puncte de vedere diferite care separă principalele state capitaliste dezvoltate în ceea ce priveşte reforma actualului sistem monetar, subliniindu-se, în final, necesitatea unor acţiuni conjugate pentru găsirea, în lunile viitoare, a celor mai corespunzătoare opţiuni.

Reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare s-au referit mai ales la problemele finanţării dezvoltării, subliniindu-se necesitatea suplimentării resurselor destinate acestui scop şi a legării noilor active de rezervă de ajutorul destinat ţărilor în curs de dezvoltare. Referindu-se la reforma sistemului monetar internaţional, reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare au cerut pe de o parte asigurarea stabilităţii viitorului sistem monetar internaţional, iar pe de altă parte, ca proiectata reformă să nu prejudicieze dezvoltarea lor, ci, dimpotrivă, să contribuie la creşterea fondurilor destinate finanţării economiei lor naţionale.

Dezbaterile din cadrul sesiunii Fondului Monetar Internaţional au scos încă o dată în evidenţă în primul rînd marile decalaje între ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, decalaje care nu numai că nu se ameliorează, ci se adîncesc, în mare parte şi sub influenţa repetatelor seisme monetare din ultimii ani şi a influenţei nefaste a importului de inflaţie din ţările dezvoltate. În majoritatea luărilor de cuvînt s-a subliniat faptul că inflaţia, care s-a accentuat în ultimul an, atingînd nivele deosebite în unele ţări (9,5% în Anglia, 9% în Franţa, 7,2% în R. F. Germania etc.) constituie unul din factorii de dezechilibru, pe plan valutar-financiar internaţional, reliefîndu-se necesitatea unor măsuri mai eficace pentru reducerea presiunilor inflaţioniste.

Luînd cuvîntul în cadrul sesiunii, ministrul de finanţe al ţării noastre, a scos în evidenţă principiile politicii externe promovate de România, ţară socialistă în curs de dezvoltare, precum şi realizările obţinute în dezvoltarea economiei naţionale.

Participarea României la cele două instituţii specializate ale O.N.U. — F.M.I. şi B.I.R.D. — se înscrie pe linia politică trasată la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, cu care ocazie tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că **„activitatea îndreptată spre intensificarea schimburilor şi cooperării internaţionale cu toate ţările, fără deosebire de orînduirea socială, face parte integrantă din politica externă a României, consacrată apropierii dintre popoare, colaborării dintre naţiuni egale în drepturi în scopul instaurării păcii pe planeta noastră, asigurării progresului şi civilizaţiei fiecărui popor".**

În ce priveşte reforma sistemului monetar internaţional, reprezentantul ţării noastre a subliniat necesitatea intensificării cooperării internaţionale pentru realizarea acesteia. S-a susţinut, de asemenea, necesitatea ca reforma sistemului monetar să aibă un caracter universal, idee împărtăşită şi subliniată şi de alţi participanţi la sesiune. Totodată, s-a subliniat necesitatea ca măsurile de ajustare a parităţilor şi cursurilor să fie luate de fiecare ţară în parte, ţinînd seama atît de interesele proprii, cît şi de necesitatea bunei funcţionări a sistemului monetar internaţional.

În legătură cu reforma sistemului monetar internaţional este important de relevat că în cadrul actualei sesiuni a F.M.I. s-a convenit asupra unui calendar de lucru, conform căruia pînă la 31 iulie 1974 vor trebui elaborate principiile generale ale unui acord cu privire la reforma sistemului monetar internaţional care ar urma să fie prezentat viitoarei sesiuni a F.M.I. din septembrie 1974. Prevederile acestui proiect ar urma să se aplice începînd de la 1 ianuarie 1975. Se are în vedere însă ca principiile cuprinse în proiect să fie discutate de fiecare ţară membră la F.M.I. în parte şi să fie aprobate de organele supreme ale acestor ţări.

PARALEL cu sesiunea F.M.I. a avut loc la Nairobi Adunarea Generală a Băncii pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare. Cu acest prilej s-a relevat că în pofida progresului înregistrat în ce priveşte o abordare mai cuprinzătoare a dezvoltării economice, există încă probleme nerezolvate, care pot constitui un motiv de îngrijorare în viitor. Astfel, cele 25 ţări „cel mai puţin dezvoltate", continuă să bată pasul pe loc, înregistrînd chiar unele regrese. Ritmul mediu de creştere a produsului naţional brut al acestor ţări a scăzut de la 2,9% în anul 1970—1971, la numai 2,5% în anul 1971—1972, iar raportat pe cap locuitor, acesta nu a înregistrat nici o creştere.

Pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, s-a înregistrat un oarecare progres, ritmul de creştere a produsului naţional global sporind de la 5,8% în anul 1970—1971, la 6% în anul 1971—1972, dar s-a remarcat că raportată pe cap de locuitor această creştere reprezintă numai 3%.

În cadrul dezbaterilor s-a arătat că sărăcia caracterizează vieţile a milioane de oameni din ţările în curs de dezvoltare şi în special al celor din zonele rurale. Ei suferă de pe urma unui şomaj lărgit sau de pe urma nefolosirii totale a forţei de muncă, din cauza alimentaţiei necorespunzătoare şi a bolilor provocate de debilitate; productivitatea muncii este foarte scăzută. Se apreciază că circa 1 miliard de locuitori din ţările în curs de dezvoltare au un venit anual pe locuitor sub 100 dolari. Dintre aceştia, 300 milioane au venituri medii reprezentînd mai puţin de jumătate din această sumă.

Situaţia economică a ţărilor în curs de dezvoltare este tot mai mult agravată de serviciul datoriei externe, respectiv de datoriile scadente cărora aceste ţări trebuie să le facă faţă. Astfel, în perioada 1965—1970, serviciul datoriei publice externe depăşea jumătate din sursele primite de ţările în curs de dezvoltare sub formă de credite, ajungînd la finele anului 1970 să reprezinte aproape 2/3 faţă de aceste intrări de capital. Creşterea presiunilor datoriei externe contractate asupra economiei ţărilor în curs de dezvoltare este şi mai evidentă prin raportarea ritmului mediu de creştere a datoriei externe a acestora — în perioada 1960—1969, de 14% — la ritmul mediu de creştere în aceeaşi perioadă a produsului naţional global, pe totalul ţărilor în curs de dezvoltare de numai 6%.

O influenţă negativă asupra economiei ţărilor în curs de dezvoltare o au şi condiţiile de dobîndă la care acestea primesc credite. S-a remarcat că în ultimii ani, în condiţiile unei accentuări a presiunilor inflaţioniste pe plan mondial şi al instabilităţii cursurilor valutelor pe pieţele monetare internaţionale, a avut loc o tendinţă permanentă de creştere a nivelului mediu al dobînzilor la creditele acordate ţărilor în curs de dezvoltare, respectiv de la 4,010% în 1965 la 5,134% în 1970; în 1972—1973 aceste nivele aproape s-au dublat.

Desele modificări ale cursurilor unor valute occidentale, ca urmare a repetatelor seisme monetare occidentale, au influenţat de asemenea negativ situaţia economică a ţărilor în curs de dezvoltare şi mai ales valoarea datoriei externe a acestora. Conform calculelor, datoria externă a unui număr de 81 ţări în curs de dezvoltare era la finele anului 1971 de 81.705,2 milioane dolari la ratele de schimb în vigoare în martie 1973, sau cu 3,1% mai mare decît aceeaşi datorie evaluată la ratele de schimb în vigoare din decembrie 1971.

Iată cum a evoluat datoria publică externă de plată, inclusiv sumele nerambursate, în anii calendaristici 1967—1971, pentru un număr de 80 ţări în curs de dezvoltare (vezi tabelul alăturat).

Din datele respective rezultă o creştere a datoriei publice externe a ţărilor în curs de dezvoltare cu 14% în anul 1971 faţă de 1970. În cadrul acestei creşteri, datoria faţă de sectorul particular a crescut cu 19%, faţă de organizaţiile internaţionale cu 18%, iar datoria bilaterală cu 9%.

În cadrul dezbaterilor s-a accentuat de asemenea faptul că unul din obiectivele fundamentale urmărite de Naţiunile Unite pe linia sprijinirii ţărilor în curs de dezvoltare nu s-a realizat. Este vorba de obiectivul stabilit ca la finele anului 1975, ajutorul acordat ţărilor în curs de dezvoltare de către ţările dezvoltate să se ridice la 0,70% din produsul naţional al acestor ţări. După calculele făcute, acest procent se va ridica la finele anului 1975 doar la 0,35% din produsul naţional brut al ţărilor dezvoltate.

Pe această linie în cadrul sesiunii s-a făcut apel la ţările dezvoltate de a spori pînă la nivelul de 0,70% din produsul lor naţional brut, ajutorul acordat ţărilor în curs de dezvoltare.

DEZBATERILE care au avut loc cu ocazia sesiunii celor două organisme specializate ale O.N.U. sînt o ilustrare a preocupărilor existente pe plan mondial de a se găsi pe calea cooperării internaţionale, soluţii şi căi de a sprijini dezvoltarea economică a ţărilor, de a favoriza creşterea schimburilor internaţionale. Aşa cum arată realităţile, instrumentele financiare pot juca, desigur, un rol important în rezolvarea problemelor economice care frămîntă comunitatea internaţională, după cum ele pot fi şi o frînă, lucru demonstrat, de altfel, de evenimentele ultimilor ani.

De aceea, va fi necesar să se depună eforturi în continuare din partea tuturor statelor indiferent de orînduirea lor socială şi nivelul de dezvoltare economică, indiferent de faptul că sînt ţări mari, mijlocii sau mici, pentru a găsi soluţii universal valabile satisfăcătoare pentru întreaga comunitate.

Total datorie de plată la sfîrşitul anului (milioane dolari S.U.A.)	Total	Bilateral special	Multilateral	Particular			
				Total	Furnizori	Bănci	Alţii
1967	48 363,8	26 011,0	9 028,6	13 324,2	7 070,7	2 554,6	3 699,0
1968	54 830,0	29 521,6	9 771,7	15 536,7	7 981,3	3 215,3	4 340,2
1969	60 881,5	31 951,1	11 369,7	17 560,7	8 788,4	4 023,3	4 749,1
1970	69 310,4	35 554,7	13 624,6	20 131,1	9 733,2	4 810,5	5 587,4
1971 [1]	79 218,0	39 080,5	16 142,1	23 995.4	10 565,2	6 311,1	7 119,2

1) La ratele de schimb în vigoare la sfîrşitul lunii decembrie 1971

Vasile VOLOŞENIUC

R. D. GERMANĂ

INTENSIFICAREA PRODUCŢIEI SOCIALE ŞI DINAMISMUL ECONOMIC

ACESTEA ar fi două dintre cele mai importante caracteristici ale creşterii economice şi ale preocupărilor actuale în ţara prietenă, R. D. Germană. În perioada care s-a scurs din actualul plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale pe anii 1971—1975, s-au înregistrat progrese însemnate pe calea dezvoltării economiei, înfloririi ştiinţei şi culturii, ridicării nivelului de trai al poporului. Astfel, în anul 1972, în comparaţie cu anul 1970, venitul naţional a sporit cu 10,5%, iar producţia industrială marfă — cu 12,3%. Productivitatea muncii a fost în industrie cu 9,8% mai mare, asigurîndu-se pe această cale 80% din sporul producţiei industriale.

Creşterea nivelului de trai al populaţiei s-a materializat, în aceşti doi ani, între altele, în: mărirea veniturilor băneşti ale populaţiei cu 9,7%, sporirea volumului desfacerilor cu amănuntul cu 10%, achiziţiile de stat au fost în aceeaşi perioadă mai mari cu 12,2% la carne, cu 7,5% la lapte.

Prin îndeplinirea planului de stat pe 1973 se preconizează o anumită depăşire a nivelului prevăzut în Directivele planului cincinal în privinţa producţiei industriale marfă, venitului naţional şi investiţiilor.

În presa de specialitate din R.D.G. se menţionează că în prima parte a cincinalului sarcina principală a constat în consolidarea economiei şi atingerea, din nou, a unui ritm mai înalt de creştere. Se apreciază că, în linii mari, s-a reuşit să se realizeze această sarcină; în prezent, se impune tot mai mult necesitatea de a se asigura, pe o lungă perioadă, în mod stabil, ritmul de dezvoltare atins (considerat, în condiţiile R.D.G., drept corespunzător).

În primul rînd, este vorba de **politica structurală**, de stabilirea unei structuri optime, cît mai eficiente a industriei. Deşi baza energetică a fost ameliorată, lărgirea continuă a acesteia, la nivelul cerinţelor economiei naţionale, va necesita mari eforturi. Pe de altă parte, asigurarea aprovizionării cu materii prime, îndeosebi în metalurgia feroasă, atenuarea deficitului care se menţine în comparaţie cu capacităţile industriei de prelucrare a metalelor, se impune, de asemenea, ca o chestiune deosebit de importantă.

SARCINA centrală în domeniul economic în prezent o constituie **intensificarea producţiei sociale**, ca principală cale de creştere a eficienţei muncii sociale. Semnificaţia majoră a acestei orientări este şi mai evidentă dacă se ţine seama de faptul că, în perioada actualului cincinal, întregul spor al producţiei industriale — 34%, urmează a se realiza pe seama creşterii productivităţii muncii (creşterea prevăzută este de 35%). Se apreciază că în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, pe măsura înaintării R.D.G. pe calea făuririi societăţii socialiste dezvoltate, intensificarea producţiei sociale, pe baza unei înalte eficienţe a întregii economii naţionale, devine tot mai mult o necesitate legică.

Care sînt căile pe care urmează să se realizeze acest proces?

Una dintre laturile de maximă importanţă pentru dezvoltarea accelerată a forţelor de producţie şi intensificarea procesului de producţie este **introducerea în producţie**, în mod sistematic, **a celor mai noi realizări ale ştiinţei şi tehnicii.** R.D.G. dispune — după cum este cunoscut — de un puternic potenţial ştiinţific: peste 150 000 lucrători activează în domeniul cercetării şi dezvoltării ştiinţifice; **majoritatea lor covîrşitoare — cca. 90% — îşi desfăşoară activitatea în combinate şi întreprinderi industriale, de construcţii, transporturi şi în agricultură.** Pentru rezolvarea sarcinilor în acest domeniu sînt alocate an de an fonduri însemnate. În 1972, spre exemplu, aceste fonduri s-au cifrat la 5 mld. mărci.

Drept rezultat al eforturilor depuse în direcţia modernizării proceselor de producţie şi produselor, în primii doi ani ai cincinalului au fost introduse în fabricaţie un număr de 6 000 produse noi şi reproiectate. Totuşi se consideră că ponderea produselor industriale de un înalt nivel tehnic şi ştiinţific este încă prea mică, iar creşterea care se înregistrează este lentă; produsele de cea mai înaltă performanţă, purtînd marca Q, reprezentau, în 1971, mai puţin de 2% din valoarea producţiei globale industriale [1]).

Mecanizarea proceselor de producţie auxiliare se impune cu şi mai mare acuitate dacă se ţine seama de faptul că în perioada 1969—1971, numărul absolut al celor ocupaţi în acest sector a crescut, cu excepţia muncitorilor din transporturi. Avînd în vedere că în această perioadă numărul muncitorilor direct productivi în general nu a crescut, rezultă, în consecinţă, o redistribuire a forţei de muncă în favoarea proceselor auxiliare — mai slab mecanizate şi mai puţin productive — şi, în felul acesta, o utilizare mai puţin eficientă a forţei de muncă de care dispune societatea.

În ceea ce priveşte orientarea spre **automatizarea** proceselor de producţie, în ultimul timp s-au adus unele precizări în sensul că acestea se realizează treptat şi se bazează, în etapa iniţială pe mecanizarea mijloacelor de muncă şi a tehnologiilor deja existente; introducerea automatizării cere să fie create anumite premise tehnice, tehnologice, economico-organizatorice şi sociale. Orientarea dată de Congresul al VIII-lea al P.S.U.G. priveşte automatizarea ca o parte componentă a raţionalizării, adică în cadrul unităţii pe care o reprezintă modernizarea, mecanizarea şi automatizarea parţială a proceselor de producţie.

Obiectivele mai importante privind mecanizarea şi automatizarea în anul 1973 au fost astfel selecţionate, încît să conducă la dezvoltarea unor întreprinderi importante pentru economia naţională din sectorul de materii prime şi sectoarele industriei subfurnizoare; introducerea în fabricaţie de noi produse, creşterea mai rapidă a producţiei bunurilor de consum.

O IMPORTANTĂ rezervă a intensificării producţiei sociale o constituie **folosirea mai eficientă a fondurilor fixe din economie**. Nivelul acestora în întreaga economie naţională a R.D.G. se cifra în 1971 la 485,7 miliarde de mărci, dintre care în sfera producţiei materiale — 291,5 miliarde mărci. În industria socialistă, volumul acestora era de 189 miliarde mărci (66 mii mărci în medie pe salariat); procentul instalaţiilor automatizate faţă de valoarea totală a maşinilor şi instalaţiilor era de 38% în 1972, (faţă de 13% în 1965). Se apreciază însă că gradul de utilizare a fondurilor fixe nu corespunde posibilităţilor actuale. Aceasta reiese, în primul rînd, din faptul că în multe ramuri industriale înzestrarea cu fonduri fixe avansează mai rapid decît creşte productivitatea muncii.

O altă premisă importantă a intensificării producţiei sociale o reprezintă **stabilirea unui raport optim între investiţiile pentru crearea de noi capacităţi şi cele destinate reutilării.** Ţinînd seama de gradul de ocupare al forţei de muncă în R.D.G., se apreciază că investiţiile pentru extindere au sens numai dacă ele contribuie la asigurarea proporţionalităţii economiei naţionale, la un înalt nivel tehnico-ştiinţific şi, pe această cale, la intensificarea producţiei în întreaga economie; în general, realizarea lor este permisă numai dacă, prin măsuri de raţionalizare, se eliberează forţa de muncă necesară noilor obiective.

Această orientare de bază îşi găseşte reflectarea în aceea că ponderea investiţiilor destinate mecanizării şi automatizării a crescut continuu, ajungînd în 1973 la 47,8% din totalul investiţiilor.

În strînsă legătură cu investiţiile, se pune problema **ratei de acumulare**; în linii mari, ea se va situa la nivelul actual — 22,1% din venitul naţional (1971); din acesta, pentru investiţiile în sectoarele productive ale economiei naţionale se alocă 11,6%, pentru sectoarele neproductive — 8,0%, iar pentru creşterea stocurilor şi rezervelor — 2,5%. În perioada 1951—1971, fondul de acumulare a crescut cu 434% în timp ce fondul de consum — cu 105%. În presa de specialitate se apreciază că „ar fi o iluzie să se creadă că sarcina fundamentală trasată de Congresul al VIII-lea al P.S.U.G. ar putea fi realizată cu o rată scăzută de acumulare". Planul cincinal 1971—1975 prevede ca, la o creştere a venitului naţional de 27%, investiţiile să crească cu 29%. În stadiul actual de dezvoltare al R.D.G. se consideră că problema constă nu atît în a modifica raportul dintre rata de acumulare şi cea de consum, cît de a produce şi de a utiliza venitul naţional cu o cît mai înaltă eficienţă.

Utilizarea cît mai raţională a forţei de muncă se înscrie, de asemenea, ca o preocupare majoră în domeniul economic. După cum se ştie, sarcinile creşterii economice urmează a fi realizate în condiţiile în care numărul celor ocupaţi în economie nu va spori. De aceea, se pune cu acuitate problema economisirii de locuri de muncă şi a dirijării forţei de muncă în domenii ale proceselor de producţie şi în proporţii cerute de creşterea eficienţei.

O altă cale de folosire cît mai eficientă a forţei de muncă o constituie **utilizarea integrală a fondului de timp de lucru.** Conform datelor publicate, gradul de utilizare a acestuia era de 85%. Pierderile din timpul de muncă sînt apreciate ca fiind, pe muncitor şi an, cca 250—350 ore, adică 12—18% din timpul de lucru. Raportat la economia R.D.G., aceasta echivalează cu timpul de lucru anual a cca 1 milion de oameni. [2])

Intensificarea producţiei sociale este strîns legată de **reducerea cheltuielilor de producţie**, îndeosebi a consumului de materiale şi de energie. Conform datelor publicate, cheltuielile materiale în industria R.D.G. reprezentau în 1971 cca 70% din costurile generale. Planul cincinal prevede reducerea anuală, pe unitate de produs industrial cu cel puţin 2% a consumului de energie electrică şi de materiale importante din punct de vedere economic. În primii doi ani ai cincinalului s-a obţinut o reducere la consumul de materii prime şi materiale, luate împreună, de 4,7% calculat la 1 000 mărci producţie marfă. Se subliniază că reducerea în continuare a consumului intensiv de materii prime şi materiale poate fi obţinută prin înlocuiri de materiale, eficiente din punctul de vedere al economiei naţionale, introducerea de metode moderne de prelucrare.

Un pas important în domeniul aplicării unor normative de consum fundamentate din punct de vedere tehnico-economic s-a făcut prin introducerea în planul de stat pe 1973, cu caracter obligatoriu, a cca 300 normative de consum pentru materii prime de mare însemnătate pentru economia naţională şi materiale la principalele produse ale industriei de prlucrare a metalelor.

REALIZAREA sarcinilor menţionate mai sus sînt de neconceput fără **perfecţionarea în continuare a planificării economiei naţionale**. În acest scop la elaborarea planului de stat pe anul 1973 s-au introdus o serie de modificări de ordin principial şi unele îmbunătăţiri metodologice, care s-au răsfrînt pozitiv asupra creşterii nivelului planificării. Metodologia astfel modificată este menţinută şi la elaborarea planului pe anul 1974, mai ales că multe din îmbunătăţirile aduse urmează să fie aplicate în continuare pentru a demonstra întreaga lor eficienţă.

O preocupare majoră o constituie **elaborarea concepţiei de dezvoltare economică pe o perioadă de 10—15 ani.** La plenara C.C. al P.S.U.G. din mai 1973 au fost prezentate cifre orientative, în cîteva domenii hotărîtoare, care permit să se treacă la elaborarea concepţiei fundamentale privind dezvoltarea economică şi socială a R.D.G. pînă în anul 1990. În raportul prezentat cu acest prilej au fost menţionate ca posibile de realizat următoarele creşteri în 1990, în comparaţie cu nivelul anului 1970: venitul naţional produs — de aproape 3 ori; producţia industrială marfă — de 4 ori; productivitatea muncii — de 3,5 ori; veniturile băneşti nete pe locuitor — de peste 2 ori; fondul de consum — de 2,5 ori; prin construirea şi modernizarea a 700—800 mii locuinţe în cincinalul următor şi a 2,8—3 milioane locuinţe pînă în 1990, se prevede să fie rezolvată problema locuinţelor. [3])

Acum cînd oamenii muncii din R.D.G. sărbătoresc cea de-a 24-a aniversare a creării primului stat german al muncitorilor şi ţăranilor şi în pragul celui de-al 25-lea an de existenţă, în faţa Republicii Democrate Germane prietene se deschid noi şi luminoase perspective, pe drumul făuririi societăţii socialiste dezvoltate.

Gh. ROŞU

1) Vezi „Neues Deutschland", 29 mai 1973.
2) Vezi „Einheit", nr. 2/1973.
3) Vezi „Neues Deutschland", 29 mai 1973.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cooperare

Protocol polono-canadian de colaborare în domeniul industriilor extractive. — *Experţi canadieni şi polonezi au semnat un protocol privind bazele colaborării în domeniul industriilor extractive din cele două ţări.*

Extinderea cooperării industriale bulgaro-sudeze. — *Bulgaria colaborează cu Suedia în domeniile construcţiilor navale, metalurgiei, construcţiei de maşini, chimiei, industriei alimentare şi industriei de celuloză etc. În prezent, Bulgaria livrează Suediei electrocare, produse ale industriei grele, conserve etc. Se tinde spre lărgirea cooperării industriale dintre întreprinderile din cele două ţări. Pînă în prezent, între 45 firme bulgare şi suedeze au avut loc negocieri în vederea încheierii unor acorduri de cooperare.*

Acord sovieto-peruan în domeniul industriei piscicole. — *La Moscova a fost semnat un acord privind livrarea de echipamente sovietice pentru construcţia unui important complex piscicol în Peru. U.R.S.S. va acorda asitenţă tehnică şi economică pentru cercetarea rezervelor piscicole din regiunea peruană a Amazoniei, cît şi pentru construirea unei uzine de conserve de peşte în această regiune.*

Schimburi comerciale

Algeria livrează R. F. Germania gaze naturale. — *Algeria va vinde anual R. F. Germania 10 miliarde metri cubi de gaze, naturale pe o durată de 20 de ani. În acest sens, a fost semnat un acord cu Societatea vest-germană „Ruhrgaz". Livrările vor începe în 1979. Gazele vor fi lichefiate în Algeria şi transportate pe mare pentru a fi comercializate în R. F. Germania. Angajamentele de export de gaze naturale ale Algeriei depăşesc 60 miliarde metri cubi pe an.*

Motoare Diesel exportate de R. D. Germană în Siria. — *În virtutea unui acord încheiat de întreprinderile pentru comerţ exterior ale celor două ţări, R.D. Germană va exporta în Siria 200 de motoare Diesel.*

Credite-investiţii

Firmă daneză primeşte împrumut din partea C.E.E. — *Comisia C.E.E. a anunţat că va acorda un împrumut de 380 milioane de franci luxemburghezi firmei daneze „Staalvalsevaerk" în scopul dezvoltării şi dublării anuale a producţiei de oţel, la 1 milion tone şi a creării a 500 de noi locuri de muncă.*

Împrumut acordat Senegalului de un grup de bănci. — *Un sindicat de garanţie, condus de „Smith Barney and Co.", „Daiwa Bank Ltd." şi „Credit comercial de France", a acordat un împrumut de 20 000 000 dolari în eurodevize Republicii Senegal pe o perioadă de 10 ani.*

Investiţiile Venezuelei în industria petrolieră latino-americană. — *Valoarea investiţiilor venezueliene în industria petrolieră latino-americană în a doua jumătate a acestui deceniu va fi de 8970 milioane dolari, din care 5 200 milioane vor fi investite în acţiunile de exploatare şi producţie a petrolului brut, 1 700 milioane pentru rafinării, iar restul va fi investit în conducte petroliere, transporturi, comercializare, gaze şi alte servicii.*

TENDINŢE CONJUNCTURALE

Prognoză privind situaţia producţiei mondiale de grîu. — *Consiliul internaţional al grîului estimează că deficitul mondial de grîu, adică diferenţa dintre cerere şi ofertă, ar putea fi de maximum 6 milioane tone şi de minimum 3 milioane tone, în sezonul 1973—1974. El apreciază cantităţile disponibile de grîu la aproximativ 59 000 000 — 62 000 000 tone, iar cerinţele de import la 62 000 000 — 65 000 000 tone.*

Perspectiva menţinerii neschimbate a preţului la zahăr pe piaţa mondială. — *„Sucre et Denbrees" speră că piaţa zahărului alb se va menţine, în continuare, stabilă, deşi s-ar putea ca actualele prime de export pentru zahărul brut să nu se menţină la nivelul actual. C.E.E. va avea şi în acest an cantităţi disponibile de zahăr alb pentru export mai mari decît anul trecut, iar în 1974 India ar putea exporta între 400 000 şi 500 000 tone zahăr alb.*

Firmă americană majorează preţurile la unele metale preţioase. — *„Engelhard Industries.", filială a firmei „Engelhard Minetal And Chemical Corporation", a anunţat că, începînd de la 21 septembrie, a majorat preţul metalelor preţioase. Preţul platinei a crescut cu 8 dolari uncia, ajungînd la 158—163 dolari.*

mondorama

MIGRAȚIA PE AGENDA COMUNITARĂ

ODATĂ cu apropierea toamnei, pe agenda reuniunilor comunitare se va plasa din nou problema migrației forței de muncă, deoarece Comisia Pieței Comune cere celor 9 membri ai acesteia să-și coordoneze politicile în domeniul respectiv.

Încă în primăvară grevele din Franța ale muncitorilor străini au alertat opinia publică asupra statutului social al acestora — locuințele mizere, remunerate adesea sub minimul legal, lipsa de acces la serviciile de ocrotire socială etc. Forța de muncă străină constituie o proporție însemnată din totalul forței de muncă utilizate în țările membre. De la un milion în 1959, numărul total al muncitorilor străini în cele 6 țări care constituiau Piața Comună pînă la 1 ianuarie 1973, a ajuns la 4 milioane. Din aceștia 2,3 milioane în R. F. Germania, unde muncitorii străini reprezintă 10% din forța de muncă, 1,2 milioane în Franța, 750 000 sau 8% din forța de muncă în Belgia. Dintre muncitorii străini utilizați 1/4 au fost italieni iar restul proveneau din țări nemembre în Comunitate.

TRANCHILIZANTE PENTRU FIRMELE FARMACEUTICE

ÎN urma unei decizii a Comisiei monopolurilor din Anglia, proprietarii firmei Roche, furnizori a 99% din tranchilizantele distribuite prin rețeaua ocrotirii sănătății din Anglia, vor trebui probabil să recurgă ei înșiși la tranchilizante. Într-adevăr, comisia a cerut firmei să reducă prețul medicamentelor respective cu 50—60% față de nivelul lor actual și să restituie 1,5 milioane de lire sterline din profiturile încasate anterior, ca urmare a nivelului exagerat al prețurilor.

După cum apreciază însă revista „The Economist", proprietarii nu merită să fie compătimiți. Pînă nu de mult firma Roche deținea patentul exclusiv asupra tranchilizantelor respective, care îi furniza un monopol efectiv în acest domeniu, obținînd astfel rate ale profitului de 55—60%. Cu un an în urmă, Oficiul pentru patente a acordat unei alte firme dreptul de a produce și ea unul din cele două tranchilizante principale furnizate de Roche. Roche a răspuns prin reducerea la jumătate a prețului său la acest medicament, dar comisia nu s-a declarat satisfăcută. cerînd o nouă înjumătățire a prețului.

NAVE DIN PLASTIC ȘI STICLĂ

ÎN ULTIMUL deceniu și jumătate un nou material de bază și-a făcut apariția în construcția de nave — masa plastică, întărită cu fibre de sticlă. Cu toate că utilizarea sa a crescut progresiv, după opinia majorității specialiștilor, acest material este competitiv, în comparație cu oțelul, numai în construcția de nave cu tonaj redus, respectiv nave de agrement sau de pescuit. O serie de calcule, efectuate în S.U.A., arată că o navă construită din masă plastică, întărită cu fibre de sticlă, revine cu 25—50% mai scump decît din tablă de oțel. Alți specialiști își afirmă însă încrederea în capacitatea noului material de a se impune treptat — prin calitățile sale tehnice și economice — și în construcția de nave cu tonaj mare.

COCTEIL MONETAR

BANCA ROTSCHILD din Londra, B.N.P., Société Générale și Kredietbank au creat o nouă monedă, Eurco. Această unitate monetară este „un cocteil" a nouă monezi ale C.E.E. Fiecare eurco echivalează cu 0,90 mărci, 1,20 franci francezi, 0,05 lire sterline, 80 lire italiene, 0,35 florini olandezi, 4,5 franci belgieni, 0,2 coroane daneze, 0,005 lire irlandeze și 0,5 franci luxemburghezi. Această echivalență va fi imuabilă, dar valoarea unității va diferi în funcție de evoluția monedelor în care se exprimă.

Un prim credit exprimat în noua monedă, în valoare de 30 milioane eurco, a și fost acordat de Banca Europeană de Investiții.

O HARTĂ A POLUĂRII

UNA din primele hărți din lume care își propun să prezinte daunele provocate mediului ambiant de diferiți factori de poluare — este în curs de elaborare la Budapesta. Ca prim punct a fost ales cartierul puternic industrializat, Csepel, aflat în partea de nord a capitalei ungare. La scara de 1:2 000,harta va prezenta detaliat date despre mediul natural în această zonă, unde este planificată construirea unui mare grup de locuințe, recomandînd cea mai bună amplasare a noilor blocuri, în așa fel încît locuitorii să poată beneficia de condiții atmosferice optime.

Se preconizează trecerea la elaborarea unei hărți similare pentru întreaga capitală. Pe lîngă măsurătorile exacte privind gradul de poluare a aerului și mediului natural, vor fi folosite fotografii făcute din avion pe filme speciale, care prezintă, printre altele, scăderea clorofilei la plante și permit delimitarea cu destulă exactitate a limitelor și dimensiunilor poluării mediului natural.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

STRUCTURI ALE INDUSTRIEI FRANCEZE

Ramura	Numărul întreprinderilor (cu cel puțin 6 salariați)	Efectivul total de salariați al ramurii (persoane)	Cifra de afaceri (fără taxe): total (mil. franci)	Cifra de afaceri (fără taxe): pe o persoană ocupată (franci)	Valoarea adăugată brută (la costul factorilor de producție): total (mil. franci)	Valoarea adăugată brută: pe o persoană ocupată (franci)	Excedentul rezultat din activitate: total (mil. franci)	Excedentul rezultat din activitate: pe o persoană ocupată (franci)	Investiții: total (mil. franci)	Investiții: pe o persoană ocupată (franci)
Energetică	237	295675	45156,2	152700	18862,4	63800	8616,5	29100	8464,8	28600
- energie electrică	85	100144	13456,2	134400	9016,9	90000	5183,4	51800	5029,3	50200
- petrol și carburanți	125	43728	24050,6	550000	5162,3	18000	3284,4	75100	2398,0	54300
Minerit, metalurgie și prelucrarea metalelor	5024	659955	66947,8	101400	24658,5	37400	8926,7	13500	4333,8	6600
- extracția minereului de fier și siderurgie	71	201918	24316,2	120400	9663,8	47900	4476,0	22200	2162,1	10700
- prelucrarea metalelor	3891	241778	16773,1	69400	7223,3	29900	1958,9	8100	918,1	3800
Construcții de mașini utilaje și aparatură	9427	1042928	85755,2	82200	35890,7	34400	8988,5	8600	4860,1	4700
- construcții mecanice	5224	362645	30856,0	85100	12359,5	34100	2808,0	7700	1210,0	3300
- mașini și echipament electric și electronic	1808	473990	39399,6	83000	17084,4	36000	4754,2	10000	2866,9	6100
Mijloace de transport	1422	642900	54135,0	84200	20196,8	31400	3752,1	5800	4101,8	6600
- automobile și material rulant feroviar	981	491612	42311,8	86100	14579,1	29700	2637,1	5400	3547,8	7200
Industria chimică[x]	3334	513641	64227,8	125000	21654,1	42200	7489,5	14600	4886,5	9500
- produse chimice, farmaceutice, de parfumerie	1725	312041	45928,3	147200	15096,1	48400	5560,5	17800	3375,4	10800
- cauciuc	333	105757	8103,0	76600	3575,4	33800	1110,7	10500	833,2	7900
Materiale de construcție (inclusiv sticla).......	3606	246564	18010,0	73100	8339,8	33800	2561,6	10400	2101,7	8500
Prelucrarea lemnului mobilă, hîrtie etc.	4468	289432	22878,2	79500	8231,1	28400	2066,2	7100	1373,0	4700
- hîrtie, carton	1047	116919	11609,3	99300	3938,2	33700	1170,3	10000	874,4	7500
Industria textilă și de încălțăminte.........	9693	790615	47898,6	60600	17681,0	22400	3761,2	4700	2276,3	2900
- textile, tricotaje	3704	418758	29435,7	70300	10444,6	24900	2541,2	6000	1801,9	4300
- confecții	3635	221905	10214,4	46000	4170,2	18800	683,3	5100	236,1	1100
Poligrafie, presă, edituri	3273	178918	15428,6	86200	6537,9	36500	1099,6	6100	669,3	3700
Alte ramuri	1574	76215	4899,9	64300	2106,0	27600	524,4	6900	200,2	2600
Total:	42058	4.736843	425337,3	90000	164158,3	34700	47786,3	10900	33267,5	7000

x) Inclusiv produse farmaceutice, de parfumerie, cauciuc, mase plastice, uleiuri sintetice ș.a.

Sursa: I.N.S.E.E., Economie et statistique, nr.43, martie 1973.

ANALIZA STRUCTURALĂ a industriei unei țări capitaliste prin prisma unor indicatori ca cei din tabelul alăturat, permite o serie de constatări asupra importanței uneia sau alteia dintre ramuri, asupra eficienței activității lor, perspectivelor dezvoltării acestora etc. Ancheta efectuată de Serviciul central de statistică și informare industrială din Franța cu privire la situația industriei franceze la finele anului 1970 (fără industria alimentară) relevă că cel mai mare număr de întreprinderi se înregistrează în industria textilă și de încălțăminte (inclusiv prelucrarea pieilor și a blănurilor), precum și în construcția de mașini, utilaje și aparatură; în ceea ce privește efectivele de salariați, pe primele locuri se situează aceleași ramuri, urmate de minerit, metalurgie și prelucrarea metalelor, de industria mijloacelor de transport ș.a.

Gradul de concentrare a producției, respectiv „talia" întreprinderilor, atinge valori maxime în sectorul energeticii și al mineritului (8275 salariați. în medie pe o întreprindere, în extracția de combustibili solizi. 2844 — în mine de fier și siderurgie. 2306 — în industria de gaze combustibile): valorile minime se întîlnesc nu numai în domenii de îngustă specializare, ca blănăria (23 de salariați, în medie pe întreprindere), executarea diverselor articole de îmbrăcăminte (31) sau giuvaergia (39), ci și în ramuri ca industria de mobilă și poligrafia (43 de salariați pe întreprindere), sectorul pielărie (46), materiale de construcție (55), prelucrarea lemnului (57), etc.

Ponderea fiecărei ramuri în cadrul industriei franceze este mai bine reliefată de indicatorul „cifra de afaceri". Ca volum total al acesteia, pe primul loc se situează construcțiile de mașini, utilaje și aparatură. Raportat pe salariat, acest indicator înregistrează valori superioare îndeosebi în ramurile cu un înalt nivel de mecanizare și automatizare a procesului de producție (extracția și prelucrarea petrolului, metalurgia etc.). În valoarea totală, cele mai ample investiții s-au făcut în industria energiei electrice și cea de prelucrare a petrolului, în industria de automobile și material rulant feroviar, în sectorul produselor chimice, farmaceutice și de parfumerie, în construcția de mașini și echipament electric și electronic.

În ceea ce privește indicatorul „valoarea adăugată brută" (care include cheltuielile legate de personal și excedentul rezultat din activitate), acesta oglindește — într-o anumită măsură — ponderea muncii vii înglobate în produsele pe care le fabrică o ramură sau alta, sporul de valoare realizat. Comparînd cifrele raportate la o persoană ocupată, se constată că acest indicator înregistrează cele mai înalte nivele în producția de gaze combustibile și energie electrică, în unele subramuri ale industriei chimice ș.a. Desigur, nivelul acestui indicator este influențat de oscilațiile conjuncturale ale prețurilor pe piață, de nivelul diferențiat al salariilor, de nivelul mecanizării și automatizării, precum și de alți factori.

În sfîrșit, excedentul rezultat din activitate (care include profitul brut realizat, plus cheltuielile de ordin financiar) permite să se aprecieze eficiența, rentabilitatea fiecărei ramuri industriale. Ca valoare pe o persoană ocupată, pe primul plan se situează producția de carburanți din țiței și de energie electrică.

N. POPOV

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 41 (528)
VINERI 12 OCTOMBRIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

41

DIALOG VIU, NEMIJLOCIT

PREOCUPAREA constantă a conducerii partidului și statului nostru pentru cunoașterea nemijlocită a problemelor izvorîte din procesul cotidian al construcției economice, pentru a întreține un dialog viu, direct, cu masele de oameni ai muncii — și-a găsit o nouă reflectare convingătoare în vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu într-o serie de mari unități industriale din municipiile Galați și Brăila.

Această vizită, prin atmosfera de entuziasm și căldură umană de care a fost caracterizată, a constituit o expresie vibrantă a unității de nezdruncinat dintre partid și popor, a hotărîrii ferme a oamenilor muncii de a îndeplini marile obiective însuflețitoare puse în fața întregii națiuni de cel de-al X-lea Congres și de Conferința Națională ale partidului. Ca în multe alte rînduri, secretarul general al partidului s-a interesat îndeaproape, în întreprinderile vizitate, de mersul producției, de împlinirile, ca și de dificultățile ivite în procesul muncii, dînd indicații și sugestii prețioase privind îmbunătățirea continuă a întregii activități. Astfel, la Combinatul siderurgic gălățean au fost abordate probleme privind principalele preocupări de actualitate ale acestui mare colectiv: sporirea producției de oțel prin creșterea indicelui de utilizare a agregatelor, reducerea consumului de cocs, asigurarea de materii prime, inclusiv valorificarea superioară a subproduselor. La Șantierul naval din aceeași localitate — care a împlinit opt decenii de la înființare — secretarul general al partidului a recomandat să se generalizeze cele mai moderne tehnologii de execuție a navelor, să se treacă într-un timp cît mai scurt la realizarea navelor conteinerizate etc. În mijlocul constructorilor de mașini brăileni, conducătorul partidului și statului s-a informat despre modul de îndeplinire a sarcinilor stabilite cu prilejul vizitei din mai 1970, privind dezvoltarea întreprinderii, diversificarea și ridicarea parametrilor calitativi ai produselor.

Bilanțul cu care oamenii muncii, atît din întreprinderile vizitate, cît și de pe întreg cuprinsul țării au intrat în acest ultim trimestru al anului oferă temeiuri certe de satisfacție. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Galați, pe primele nouă luni ale acestui an sarcinile de plan sînt realizate cu o depășire de peste un miliard lei, producția industrială dezvoltîndu-se în această perioadă într-un ritm de 14,7% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Aceste realizări generale ale industriei românești demonstrează că angajamentele asumate la Conferința Națională de multe organizații de partid de a realiza cincinalul înainte de termen se îndeplinesc cu succes, că stă în puterea noastră de a accelera ritmul dezvoltării multilaterale a patriei, de a asigura creșterea mai rapidă a bogăției naționale, a bunăstării întregului nostru popor.

„Tot ceea ce facem, însăși esența socialismului — sublinia secretarul general al partidului — **este de a asigura bunăstarea și fericirea omului. Facem totul ca poporul, constructor al socialismului, să poată fi pe deplin stăpîn pe toate bogățiile naționale, să participe activ la întreaga conducere a societății noastre socialiste, să poată duce o viață tot mai demnă, tot mai fericită".**

Sînt cuvinte care confirmă pregnant adevărul istoric că țelul suprem al politicii partidului și statului nostru este bunăstarea și fericirea oamenilor

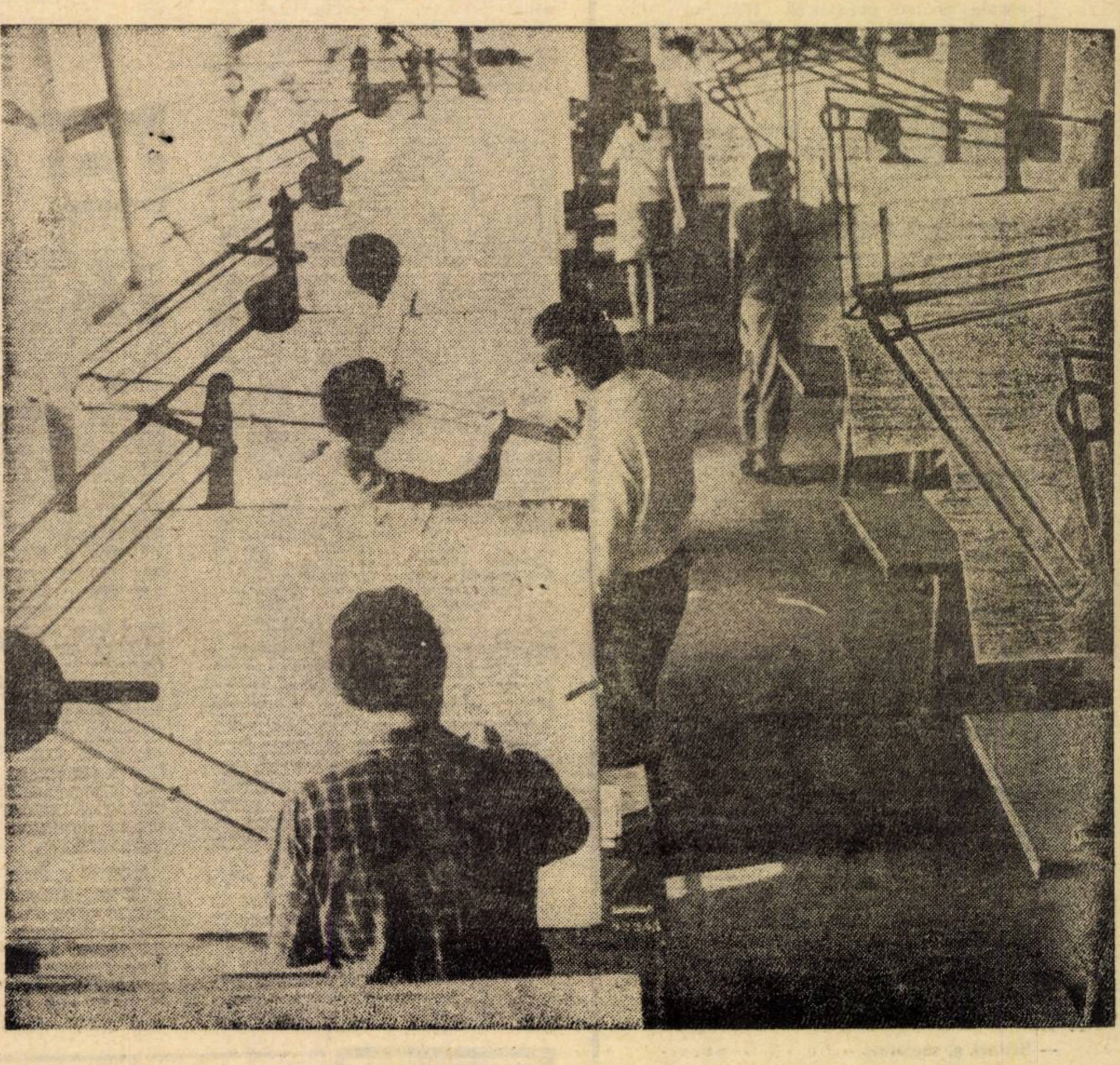

Eficiența unei alternative: *accelerarea dezvoltării prin intensificarea efortului de gîndire (pag. 8—9)*

ÎN ACEST NUMĂR

● Comerț exterio.

În centrale și întreprinderi, preocupări pentru PREGĂTIREA PLANULUI DE EXPORT PE 1974

● Informație — decizie

Acțiunea de simplificare a formularisticii

CUM TREBUIE FĂCUTĂ IMPLEMENTAREA FORMULARELOR TIPIZATE

● Dezbateri „V.E."

STRUCTURA APARATULUI MINISTERELOR

● Investigații „V. E."

FENOMENUL INOVAȚIONAL

Începînd cu acest număr, veți putea citi rezultatele unei ample investigații asupra fenomenului inovațional, a DIMENSIUNILOR lui, a FACTORILOR care-l influențează, a MODALITĂȚILOR de accelerare a proceselor de inovație în economie.

În prima parte:

● **Ce a însemnat momentul '67 pentru impulsionarea inovației românești?**

● **Cite miliarde valorează ideile emise într-un an în economia noastră?**

● **Care este mărimea decalajului între posibilități și rezultate?**

● Concepte — teorii

— AȘEZAREA PE BAZE NOI A RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

— Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

● Știință și societate

INDUSTRIALIZAREA RURALĂ

● Economie mondială

— DIMENSIUNILE SOCIALE ALE SUBDEZVOLTĂRII

— INTERVIU CU PROF. ALFRED SAUVY

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 41 din 12 octombrie 1973

3—4

— **Economie națională**

- **Plan — angajamente**
  Un raport perfect corelat : producția globală — producția fizică, de **L. Țintea**
- **Cheltuieli materiale**
  Căi multiple, un obiectiv comun : Economisirea resurselor, de **Mircea Savu, Dumitru Terente**

5

— **Comerț exterior**
În centrale și întreprinderi, preocupări ample pentru pregătirea planului de export pe 1974, de ing. **Gheorghe Ilie, Mihai Gheorghe Evăreanu**

6

— **Finanțe • credit**
Depistarea surselor de formare a imobilizărilor la centrale și întreprinderi, de **Emeric György**

7

— **Informație • decizie**
Acțiunea de simplificare a formularisticii : Cum trebuie făcută implementarea formularelor tipizate aprobate, de **Dan Agapescu**

8—9

— **Investigații „V.E."**
Fenomenul inovațional (I), de **Constantin Cojocaru, Iulian Bădin**

10—11

— **Dezbateri „V.E."**
Structura aparatului ministerelor (Opiniile specialiștilor din ministere pe marginea constatărilor rezultate la investigațiile „V.E.")

12—13

— **Conducere și organizare**
- Experiențe în actualitate — Întreprinderea de industrializare a laptelui — Timiș : Criterii de raționalizare a transportului materiei prime.
- Cazuri în dezbatere : Organizarea aprovizionării din import, de **M. Herescu**

14—15—16

— **Concepte • teorii**
- Așezarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale, de prof. univ. dr. **Mihai Părăluță**
- Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste : Domeniul tehnico-științific (I), de **Radu Constantinescu**
- **Școli — curente — economiști** : Herbert Stein și acțiunea statului în economie, de **I. Pădureanu**

17

— **Știință și societate**
Industrializarea rurală — componentă a dezvoltării, Interviuri cu : conf. univ. **Ion Drăgan, Emanuel Keukjian, I. Kreatovsky**

18—19

— **Economie mondială**
- Documentar : Dimensiuni sociale ale subdezvoltării (I)
- Interviu cu prof. **Alfred Sauvy** : „Există o problemă generală a populației, dar soluția ei nu este aceeași în toate țările".

ÎN SUPLIMENT

— Noi clauze obligatorii în contractele economice, de dr. **C. Jornescu**
— Promovarea în categorii de încadrare a muncitorilor, de **I. Stoian**
— Activități industriale și prestări de servicii, organizate în comun de C.A.P. și cooperația de consum, de dr. **Emil D. Vicol**
— Constatarea stării de insolvabilitate a debitorilor persoane fizice, de **D. Marinescu**
— Organele de control financiar pot efectua expertize contabile ?, de **I. Kirmaier**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Un experiment reușit. Să-l extindem...

DE CURÎND, la Galați, s-au încheiat cursurile postuniversitare pentru economiști. Organizate cu sprijinul Academiei de Studii Economice din București, ele au îmbrățișat disciplinele : analiza activității economice din întreprinderi și metode de determinare a eficienței activității economice. Pentru ambele discipline s-au prevăzut cîte 20 ore de prelegeri, 28 ore de aplicații practice și cîte 2 proiecte. Durata cursului a fost de 6 luni din care 3 săptămîni de pregătire în colectiv (cursuri, aplicații, discuții), restul — studiu individual și pregătirea proiectelor. Pregătirea la cursuri, seminarii și la colocviu, ca și îndrumarea proiectelor a fost asigurată de prof. dr. Al. Gheorghiu, conf. dr. Fl. Staicu și lector dr. A. Isfănescu, directorul cursului.

Încă de la primul contact dintre profesori și cursanți s-a evidențiat interesul reciproc pentru obținerea unor rezultate cît mai bune de pe urma acestui experiment. Cadrele didactice au acceptat propunerile economiștilor cursanți de adaptare a programei la problemele concrete care interesează practica conducerii economiei din întreprinderi, punîndu-se accent pe căile și tehnicile de implementare a teoriei economice în practica curentă din întreprinderi.

Studenții, absolvenți ai cursurilor universitare cu 3—20 ani în urmă, au participat cu entuziasm la aceste cursuri de perfecționare, care le-au pus la îndemînă tehnici și metode moderne de analiză economică pentru a le folosi în activitatea curentă. În proiectele elaborate ei au abordat, de regulă, problemele cele mai stringente din întreprinderi, folosind tehnicile și metodele învățate. Fără excepție, proiectele constituie ample analize a situațiilor concrete din uzine, sectoare și secții. Concluziile și propunerile proiectelor au fost prezentate conducerilor întreprinderilor, uzinelor sau secțiilor analizate.

Se pot evidenția proiectele elaborate de tovarășii Corneliu Savin: „Analiza imobilizărilor în mijloace circulante la C.S.G."; Costică Galidescu: „Analiza corelației dintre încasări și plăți și efectele acesteia asupra situației financiare la «Laminorul» de tablă — Galați"; Silviu Brătănescu : „Determinarea efectelor economice finale ale creșterii coeficienților de schimb la U.P.S.R.S., pentru mașinile unelte"; Ionel Stolniceanu: „Analiza productivității muncii la secția de benzi la rece — C.S.G." ; Aurora Gheler: „Analiza rezervelor de reducere a prețului de cost la Oțelăria L.D." etc.

Conducerea Academiei de Studii Economice, profesorii care au asigurat desfășurarea cursurilor — cărora le aducem calde mulțumiri — au apreciat în mod deosebit pregătirea și seriozitatea cu care economiștii au îmbrățișat ideea perfecționării.

Pe baza experienței cîștigată în acest an, ne-am propus să organizăm în anul 1973/1974, cursuri postuniversitare pentru ingineri cu concursul Institutului Politehnic București.

ec. Constantin ZAHARIA
contabil șef — C.S. Galați

Este nevoie de-o precizare

ÎN FABRICILE DE CONFECȚII unele categorii de salariați sînt remunerate pe bază de normă de plan. Aceasta înseamnă că salariile tarifare în regie pentru timpul efectiv lucrat, se diminuează sau se majorează în raport de unu la unu, corespunzător gradului de îndeplinire a planului fizic al formației pe care o deservesc.

În practică, o serie de unități consideră drept plan fizic norma de producție a formației, stabilită prin procesul tehnologic pentru un anumit număr de muncitori. În realitate, însă, se întîmplă că o serie de muncitori să lipsească zilnic. Acest fapt atrage după sine reducerea planului fizic zilnic la nivelul produsului rezultat dintre productivitatea fizică și numărul muncitorilor prezenți la lucru. Așa consider eu calculul corect. Noi, însă, adunăm planul fizic zilnic, la fel realizările și pînă la sfîrșitul lunii le comparăm, rezultînd un procent de îndeplinire, în funcție de care se acordă salariile unor muncitori. În acest fel, se diminuează procentul de îndeplinire a planului fizic, iar remunerarea nu răsplătește efortul ajutorului, de maistru, lăcătușului, electricianului etc. Este necesar ca forurile competente să precizeze modalitatea de calcul.

ec. Emil HALCIUG
șef birou OPM
Fabrica de confecții — Botoșani

Din istoria corăbieritului pe rîurile interioare românești

CĂ TRANSPORTUL pe apă este cel mai ieftin s-au convins nu numai locuitorii de pe malurile Dunării, ci și cei din interiorul Principatelor Române și din Transilvania, care, în prima jumătate a secolului trecut s-au străduit — și în parte au reușit — să dovedească că unele rîuri interioare ca : Oltul, Mureșul, Argeșul, Siretul și Bistrița sînt navigabile.

OLTUL. În 1838, la Sibiu, a luat ființă „Societatea de corăbiere pe Olt", cu un capital inițial de 50 000 florini (500 acțiuni a 100 florini), în scopul de a înviora comerțul ardelean, care decăzuse în urma avîntului luat de navigația pe Dunăre, prin Porțile de Fier. Noua societate se angaja să transporte diferite mărfuri, cu pluta pe Olt, mai ales cherestea, din Ardeal în Țara Românească. Problema navigabilității Oltului a fost readusă în actualitate. Studiile și planurile în curs de elaborare vor învinge „piedicile" de odinioară, încît, nu peste multă vreme, la energia electrică furnizată de Olt, se va adăuga și navigabilitatea lui.

MUREȘUL. Corespondența din Bălgrad (Alba Iulia), publicată de „Gazeta Transilvaniei", III (1840), pag. 61, col. II, s-a ocupat de problema folosirii rîurilor pentru transportul de mărfuri. După „corăbierea pe Olt", se impune și „plutirea pe Mureș", iar „începutul s-a făcut cu 22 plute încărcate cu sare la Ocna Mureș".

ARGEȘUL. Ziarul „Steaua Dunării", I (1855) pag. 80, a inserat știrea că „tratativele duse cu cîțiva ani mai înainte au fost reînnoite acum pentru navigabilitatea cu vapoare a rîului Argeș, din Țara Rmânească". Aceeași problemă a fost reluată și de publicația „Zimbrul", III (1855) pag. 971, care a anunțat că „deja au reînceput negocierile pentru a face navigabil rîul Argeș". Articolul s-a referit la ziarul austriac „Die Donau", care și-a exprimat părerea că „navigabilitatea Argeșului va înlesni simțitor comerțul Austriei cu Principatele Române".

I. CIUCU
București

Extruziunea la cald

O METODĂ tehnologică nouă la Uzina de autocamioane din Brașov. În secția de forjă procedeul respectiv a înlocuit, la unele repere, matrițarea clasică. Efectul ei economic se va concretiza în realizarea unei economii de metal de 20 tone în acest an. Maistrul Gh. Constantinescu, în colaborare cu ing. Ioan Bîrsan din această secție sînt autorii unei reușite inovații cu o eficiență anuală de 300 000 lei, constînd într-un procedeu original de extrudare la cald a manșonului canelat pentru autocamionul S.R. 114. Pe cînd preluarea tehnologiei și de secțiile forjă ale altor întreprinderi ?

Pe linia introducerii și extinderii tehnologiilor moderne, realizări deosebite s-au obținut și la „Hidromecanica" din Brașov. În cadrul acțiunii la un număr de 35 de repere s-a trecut de la metoda clasică a forjării la matrițare. Prin aceasta consumul anual de laminate se va reduce cu 28 tone, iar manopera de prelucrare cu cca 9 000 ore. De pildă, la reperul „arborele reductor-inversorului" se obține o economie de 36 kg metal, la fiecare piesă, la „inelele paletate ale transmisiei hidraulice" de 1 200 CP o economie de 14 kg, la „roata dințată a transmisiei hidraulice de 600 C.P." o economie de 16 kg și altele. În prezent, 56 la sută din piesele forjate se matrițează, colectivele de concepție și execuție, pregătindu-se de pe acum pentru extinderea procedeului în 1974 a unui număr mai mare de repere. Desigur, sînt cîteva aspecte pozitive, demne de a fi relevate. Acestea nu ne împiedică să arătăm că alte tehnologii moderne cum ar fi, de pildă, extruziunea la rece, n-au găsit încă un teren prielnic la „Hidromecanica".

ing. Ștefan BANARU
Brașov

Conform cu cerințele

ÎN LEGĂTURĂ cu opiniile transmise în articolul „În ce condiții realizăm planul" (nr. 26) menționăm că din analiza făcută cu M.I.U. și Centrala industrială pielărie, încălțăminte, asupra rezultatelor contractărilor pentru perioada sem. II, reiese că s-au prezentat 1 467 modele noi de încălțăminte piele și înlocuitori, iar din total modele contractate 83% sînt modele noi.

Este cunoscut faptul că nu se pot contracta toate modelele. Pe de o parte din cauza fondului de marfă insuficient, iar pe de altă parte unele sortimente, cu colecții bogate, nu se mai regăsesc în oferta fondului de marfă. La acestea se mai adaugă și faptul că unele modele prezentate se exclud la contractare întrucît nu corespund anatomiei piciorului, iar altele diferă între ele numai prin mici detalii nesemnificative.

Ministerul nostru urmărește și îndrumă întreprinderile sale în contractarea celor mai reprezentative modele pentru sezonul respectiv, cu o linie nouă, modernă, și în această acțiune colaborează cu M.I.U. și Centrala industrială pielărie, încălțăminte, dînd sugestii de completare a colecției prezentate pe linia noului și conform cu necesitățile de consum.

Al. GROSSMAN
director adjunct
Ministerul Comerțului Interior

CURIER

• Protecția mamei și a copilului

EMIL HALCIUG, Botoșani — Așa cum rezultă din conținutul prevederilor art. 156 din Codul Muncii, pauzele de cîte o jumătate de oră la fiecare trei ore ce se acordă salariatelor în cursul programului de lucru sau reducerea acestui program cu două ore zilnic, reprezintă o măsură de protecție a mamei și copilului. Scopul exclusiv este asigurarea alimentării și îngrijirii copilului în vîrstă de pînă la 9 sau — în cazuri de excepție — 12 luni. Aceste pauze acordîndu-se exclusiv pentru alimentarea și îngrijirea copiilor, este evident că nu se justifică atunci cînd copiii sînt în altă localitate decît aceea unde domiciliază mama salariată (dacă aceasta nu face naveta). Prevederea legală sus-menționată nu stabilește o restricție în cazul mamelor ale căror copii nu sînt alimentați natural, avînd aplicabilitate generală. Adresa Ministerului Sănătății la care vă referiți, fiind întemeiată pe dispozițiile art. 92 din vechiul Cod al muncii, în prezent abrogat, nu mai are aplicabilitate.

• Vechime

DUMITRU OLARIU, Botoșani — Neîndeplinind condiția vechimii minime în specialitate, nu puteți ocupa funcția de șef atelier. În art. 63 din Legea nr. 12/1971 se prevede că (în limita a 3% din totalul personalului tehnic-economic, de altă specialitate și administrativ) se poate aproba reducerea cu cel mult doi ani a vechimii necesare pentru promovarea în funcții de conducere, pînă la nivelul șefilor de servicii și a șefilor de secții inclusiv, a cadrelor care îndeplinesc condițiile de studii, au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitate.

★

S. MANOLACHI, Galați — La pct. 2 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, se prevede că la determinarea vechimii în specialitate se iau în calcul și perioadele de activitate remunerată în organizațiile obștești, în următoarele condiții : a) în cazul în care, după încetarea activității în organizația obștească, persoana respectivă este încadrată într-o unitate din ramura din care a fost scoasă din producție (muncă) sau dacă b) salariatul este încadrat într-o unitate din ramura de care se ocupa în cadrul organizației obștești. În măsura în care se consideră că una din aceste condiții este îndeplinită, vi se poate recunoaște vechimea în specialitate din anul 1961, astfel că puteți ocupa funcția de economist, precum și alte funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare (economist principal, șef serviciu, șef birou etc.).

★

A. KLEIN, Tîrgu-Mureș — Reglementarea în vigoare (art. 9 din Legea nr. 1/1970) recunoaște dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate a salariatelor care au încetat activitatea pentru a crește copiii, cu condiția reîncadrării în muncă, în termen de trei luni de la data cînd copiii au împlinit limita de vîrstă prevăzută de Codul Muncii. În ipoteza în care salariata la care vă referiți se reîncadrează în altă unitate, pentru a i se recunoaște vechimea neîntreruptă este necesară o confirmare a unității de unde provine că nu poate fi încadrată din lipsa unui post vacant corespunzător. În cazul în care reîncadrarea în muncă se face în aceste condiții, salariata nu este ținută să restituie cheltuielile de școlarizare.

• Salarizare

FLORIN DAN, Caransebeș. — Atît în cazul desfacerii contractului dv. de muncă, înainte de aplicarea noii legi a organizării apărării naționale, cît și după aplicare, unitățile au avut și au obligația ca după efectuarea serviciului militar să reîncadreze în muncă, în aceeași funcție sau într-alta echivalentă, salariații care au întrerupt activitatea în vederea efectuării acestui serviciu. Lămuriri cu privire la salariul maxim la care puteți ajunge în funcția pe care o veți deține sînt premature, ținînd seama că, încă în acest an, are loc o majorare cu caracter general a salariilor tuturor categoriilor de personal și că o nouă majorare este prevăzută pentru etapa anilor 1974—1975. Funcția pe care ați deținut-o are un nivel de bază și șase gradații. Trecerea de la nivelul de bază la gradația 1 se poate face după o vechime de cel puțin doi ani, iar de la o gradație la alta, după o vechime în fiecare gradație de cel puțin trei ani. În afara condiției de vechime, mai sînt necesare și alte condiții prevăzute de Legea nr. 12/1971.

● **I. ALEXANDRU, Timișoara.** — Problema ridicată de dv. a fost lămurită în suplimentul „Vieții economice" (nr. 31). În aplicarea prevederilor art. 121 din noul Cod al Muncii, salariații care îndeplinesc funcții de șef de formații de lucru, cum sînt maiștrii sau, după caz, subinginerii și tehnicienii, urmează regimul muncii suplimentare aplicat muncitorilor din formațiile de lucru conduse nemijlocit.

economie națională

ACTUALITATEA ● **Bilanțul** consemnează — **gîndirea** și **acțiunea** sînt cele care îi „plămădesc" conținutul. În confruntarea cu **ultimele luni** ale anului să nu uităm nici o clipă că întreaga capacitate creatoare trebu ie concentrată pentru **îndeplinirea cu succes, integrală a planului și angajamentelor pe anul 1973** ● Realizarea exemplară a planului la **fiecare produs în parte** — sar cină **prioritară** a fiecărei centrale, a fiecărei întreprinderi. În acest număr — o analiză privind preocupările pentru armonizarea raportului : **producție globală — producție fizică** ● Întreaga activitate trebuie privită prin optica economicității, subordonînd-o rigorilor eficienței. În paginile revistei — aspecte din experiența întreprinderilor județului Brăila privind **reducerea cheltuielilor materiale.**

PLAN — ANGAJAMENTE

Un raport perfect corelat:

PRODUCȚIA GLOBALĂ — PRODUCȚIA FIZICĂ

NU ODATĂ a fost subliniat faptul că, există o strînsă corelare între diferiții indicatori de plan, **că sarcinile lunare, trimestriale sau anuale trebuie îndeplinite integral nu numai valoric, ci și în unități naturale, potrivit sortimentelor stabilite.**

● Pe primul plan: obligațiile contractuale

MAREA majoritate a conducerilor unităților productive a înțeles și înțelege mereu mai bine acest comandament major și se străduiește să realizeze producția fizică planificată și, astfel, să se achite conștiincios de obligațiile ce le au față de beneficiarii produselor lor. Exemple sînt nenumărate. Ne vom opri însă la unele mai semnificative.

Combinatul siderurgic Hunedoara, de pildă, a fost criticat nu odată în trecutul nu prea îndepărtat pentru faptul că, deși depășea mult valoarea producției globale, nu reușea să producă o serie de sortimente și, deci, nu putea onora prevederile contractelor economice. Acest fapt avea repercusiuni negative în activitatea multor întreprinderi, îndeosebi din ramura construcțiilor de mașini.

În perioada ce a trecut din acest an, combinatul a produs importante cantități de oțel și laminate peste plan, care i-au creat posibilitatea nu numai să-și onoreze toate obligațiile contractuale din țară, ci să și livreze la export, peste prevederi, produse în valoare de 18 milioane lei valută. Este rezultatul preocupărilor intense de planificare internă a uzinei și de organizare judicioasă a producției. Producția de oțel și de laminate, se planifică nu în funcție de criteriul de a asigura, în primul rînd, realizarea valorii producției globale, ci ea este eșalonată potrivit termenelor și sortimentelor contractate. Pentru ca planificarea producției să nu rămînă doar un deziderat, se iau măsuri tehnice și organizatorice pentru a **preîntîmpina deranjamentele sau opririle la agregate, iar în cazul în care ele se produc, perioada de imobilizare a acestora să fie cît mai scurtă.**

Iată și un alt caz, oarecum asemănător : este vorba de Combinatul chimic din Craiova, unitate care nu-și onora obligațiile contractuale mai ales la îngrășăminte chimice și astfel afecta producția la hectar a unităților agricole. În cel de al treilea trimestru al acestui an, combinatul craiovean a furnizat beneficiarilor interni, peste cantitățile înscrise în contracte, cu 22% mai multă uree-îngrășămînt, cu 5% mai mult acetat de vinil monomer. Și aici, baza succesului l-a constituit **asigurarea bunei funcționări a instalațiilor și producerea sortimentului planificat și contractat de produse.**

Și asemenea cazuri nu sînt deloc izolate.

● Depășiri care nu acoperă nevoile reale ●

EXISTA însă și întreprinderi care procedează altfel : în timp ce îndeplinesc și depășesc (uneori chiar cu milioane și zeci de milioane lei) sarcinile de plan privind producția globală, ele nu realizează decît în parte sau de loc unele sortimente extrem de necesare beneficiarilor, economiei naționale. Din tabelul alăturat, se desprinde modul în care unele întreprinderi din județul Prahova au realizat sarcinile de plan pe primele 8 luni din acest an.

Așa cum rezultă din tabel, întreprinderile menționate — mai sînt și altele — și-au depășit sarcinile de plan la producția globală cu sute de mii și chiar milioane de lei ; în schimb producția fizică, respectiv fabricarea unor produse de stringentă necesitate pentru economia națională, prezintă minusuri de sute sau chiar mii de tone (ca în cazul utilajelor tehnologice), sau de zeci de mii de bucăți (în cazul cărămizilor și blocurilor ceramice). La o analiză mai atentă a cauzelor care au determinat această stare de lucruri, rezultă îndeosebi manifestarea unor neajunsuri interne de ordin organizatoric : lipsă de capacitate la unele mașini-unelte (în timp ce indicele lor de utilizare n-a atins nici pe departe cote optime) sau lipsă de forță de muncă, în timp ce întîrzierile, lipsurile nemotivate de la lucru și concediile fără plată se mențin încă într-o proporție apreciabilă.

%

Unitatea	Realizarea planului producției globale	Sortiment	Proporția de realizare
— Întreprinderea „1 Mai" Ploiești	100,8	— mașini și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică	91,6
		— utilaje tehnologice pentru industria chimică	95,2
— Întreprinderea utilaj chimic Ploiești	100,6	— utilaj tehnologic pentru industria chimică	72,1
— Întreprinderea de industrie locală „23 August" Cîmpina	100,4	— cărămizi și blocuri ceramice	95,5

Dacă nerealizarea în proporție planificată a sortimentelor s-ar reflecta negativ numai asupra activității întreprinderilor menționate încă ar fi un lucru grav. Dar nerealizarea sortimentelor planificate are implicații mult mai largi : **neproducînd și, deci, nelivrînd unele produse la termenele stabilite prin contractele încheiate cu alte întreprinderi, acestea nu pot, la rîndul lor, să-și îndeplinească obligațiile asumate și astfel are loc o reacție în lanț, fapt ce afectează serios, în ultimă instanță, interesele economiei naționale, care se vede privată de unele produse de care are absolută nevoie și pe care a scontat.**

Pînă la sfîrșitul lunii august de pildă, întreprinderile furnizoare de utilaje tehnologice din țară au rămas datoare șantierelor care înalță obiective chimice cu circa 6 000 tone. Dintre aceste restanțe, mai bine de o treime reveneau uzinei ploieștene. Tot din această cauză (cu tot revirimentul înregistrat în luna august) unele faze de lucru la diferite obiective chimice, îndeosebi cele de montaj, mai prezintă serioase rămîneri în urmă, fiind astfel periclitată intrarea în funcțiune la termenele planificate a acestora.

Fenomenul de a neglija, uneori, realizarea integrală a cantităților planificate, a unor sortimente, nu se manifestă numai în unele întreprinderi din județul Prahova. El poate fi întîlnit și în alte locuri, avînd însă, îndeobște, aceleași urmări : **afectarea intereselor economiei naționale**. De exemplu, în acest an, Combinatul siderurgic de la Galați a realizat cantități apreciabile de fontă, oțel și laminate peste plan, deținînd ponderea cea mai mare în producția suplimentară obținută pe primele 8 luni ale anului pe ansamblul Ministerului Industriei Metalurgice. Este, desigur, rezultatul unei munci entuziaste a colectivului, rodul unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente. Dar, în timp ce a depășit serios planul producției globale, Combinatul de la Galați n-a produs la nivelul planificat și, deci, n-a livrat o perioadă lungă de timp din trimestrul trecut o importantă cantitate de tablă Întreprinderii de construcții metalice din București. Care au fost urmările ? Întreprinderea bucureșteană, care trebuia, la rîndul ei, să fabrice și să livreze pentru unele investiții recipienți, boilere, schimbătoare de căldură și alte produse, a fost serios stînjenită în activitatea ei, neputîndu-și onora contractele decît cu prețul a mari cheltuieli de muncă și bănești, depunînd ulterior eforturi serioase pentru recuperarea restanțelor. Uneori, însă, asemenea acțiuni sînt tardive, **întrucît au fost compromise la vremea lor diverse angajamente asumate prin contractele economice, întîrziind punerile în funcțiune a unor obiective** (deci pierderi de producție), **formate stocuri supranormative** (în cazul în care materialele neprimite la vreme au fost achiziționate din alte surse).

Ce concluzii se desprind din felul în care unele întreprinderi înțeleg să-și îndeplinească sarcinile de plan ?

Prima, de **ordin practic**, este aceea că, peste tot, este imperios necesar **să se facă o judicioasă planificare a sarcinilor de plan** (pe trimestre, luni și, în cadrul lor, pe decade), **astfel încît să existe garanția că toate sortimentele vor fi realizate întocmai**. Nu trebuie neglijată nici **materializarea măsurilor tehnico-organizatorice privind utilizarea mai bună a capacităților de producție, a forței de muncă și a timpului de lucru.** În sfîrșit, **pe parcursul perioadei de plan se cere analizată, la intervale scurte, evoluția realizărilor**, în așa fel încît să se poată interveni operativ la luarea unor măsuri sau la preîntîmpinarea unor neajunsuri.

A doua, de **ordin principial**, este aceea că factorii de răspundere din întreprinderi, centrale industriale și ministere trebuie să înțeleagă în mai mare măsură faptul că **planul de stat fiind lege, nimeni, absolut nimeni, n-are voie să comită abateri, în sensul de a realiza, cu prioritate, sarcinile valorice și de a ignora uneori înfăptuirea prevederilor privind sortimentele, respectiv producția fizică, știut fiind că, pînă la urmă, aceasta constituie o condiție pentru ca economia națională să-și poată acoperi mai bine necesitățile.** În acest spirit se cere desfășurată și o muncă politico-educativă.

Pentru a se întrona pretutindeni o perfectă disciplină de plan, n-ar fi lipsit poate de interes ca organele de sinteză să analizeze posibilitatea ca, **de la caz la caz, volumul fondului de salarii acordat întreprinderilor să fie în raport atît cu îndeplinirea planului fizic, cît și cu cel al onorării contractelor economice.** Poate acest fapt ar constitui încă o pîrghie de a se păstra, atunci cînd este vorba de realizarea planului, un echilibru perfect corelat între producția globală și cea fizică.

L. ȚINTEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

● Înainte de termenul stabilit

AMPLA *concentrare de forțe pentru finalizarea la termen a noilor capacități de producție a asigurat de la începutul anului și pînă acum punerea în funcțiune a unui număr de circa 400 de obiective industriale, cu 50 mai multe decît în întreg anul 1972.*

Acționînd în spiritul angajamentului luat, ca răspuns la chemarea adresată constructorilor de conducerea partidului, muncitorii de pe șantierele industriei miniere, petroliere și din activitatea geologică au realizat în primele 9 luni ale anului, pe ansamblul ministerului de resort, 77,6% din planul anual de investiții, valoarea lucrărilor efectuate peste planul la zi ridicîndu-se la aproape 80 milioane lei. S-au pus în funcțiune pînă acum toate cele 13 obiective prevăzute pentru această perioadă, dintre care cinci înainte de termenul stabilit. Printre acestea se numără instalația de preparare a minereurilor neferoase de la Săsar, județul Baia Mare, și o exploatare de sare în soluție la Ocnele Mari.

Notăm de asemenea, că în lunile august și septembrie colectivul șantierului din Petroșani al Trustului de construcții-montaje miniere a realizat lucrări suplimentare în valoare de aproape 5 milioane lei, recuperînd, în mare parte, restanțele din primul semestru al anului. S-au finalizat o serie de obiective printre care instalația de extracție a puțului auxiliar, circuitul automotor, remiza de locomotive și conducta de alimentare cu apă ale exploatării Livezeni, noi stații de ventilare în cadrul exploatărilor Aninoasa și Vulcan și s-au efectuat importante lucrări de dezvoltare a capacității preparației de cărbune de la Lupeni.

ÎN SPRIJINUL ANGAJAMENTELOR ASUMATE

● Reducerea consumului specific de metal

GOSPODĂRIREA *cu maximă eficiență a metalului constituie o preocupare majoră în economie. În primele trei luni care au trecut de la aplicarea noilor norme de consum, într-un număr de 158 de întreprinderi metalurgice și constructoare de mașini s-au economisit 18.000 tone de metal.*

● Depășirea prevederilor de plan

DE LA *începutul anului și pînă în prezent, energeticienii din județul Mureș au furnizat economiei naționale peste prevederi 250 milioane kWh energie electrică. Paralel cu preocuparea pentru sporirea cantității de energie electrică, energeticienii mureșeni au economisit în această perioadă peste 13 tone de combustibil convențional, cantitate cu ajutorul căreia un turbogenerator de 100 MW ar putea să producă peste 40 milioane kWh.*

Notăm tot aici că întreprinderea „Electrobanat" din Timișoara — cea mai mare unitate producătoare de corpuri de iluminat din țara noastră — a intrat în ultimul trimestru al anului cu un volum suplimentar de producție în valoare de 50 de milioane de lei. Întregul spor a fost realizat pe seama creșterii productivității muncii, prin punerea în funcțiune a unor noi linii tehnologice cu comandă automată.

Sporuri însemnate de producție au înregistrat și alte unități ale industriei electrotehnice din județul Timiș, ramură în care de la începutul anului și pînă în prezent s-a realizat o producție cu peste 25% mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut.

CHELTUIELI MATERIALE

Căi multiple, un obiectiv comun:

ECONOMISIREA RESURSELOR

LA INDICAŢIA biroului Comitetului judeţean de partid, în toate întreprinderile industriale şi de construcţii ale judeţului Brăila s-au elaborat programe **pentru reducerea consumurilor specifice pe fiecare produs.** Însemnătatea acestei acţiuni apare mai elocventă dacă precizăm că **un singur procent de reducere echivalează, la nivelul judeţului nostru, cu cca. 2000 t metal, circa 3 500 mc material lemnos şi cu aproape 3 809 t combustibil convenţional.**

O cale asupra căreia s-a insistat o constituie **îmbunătăţirea tehnologiilor şi proceselor de fabricaţie.** La unitatea de celuloză şi hîrtie Brăila, de pildă, prin îmbunătăţirea tehnologiei de fabricaţie a hîrtiei şi cartonului, s-a mărit gradul de recuperare a sărurilor sodice de la 72% la 74% în ultimele 7 luni din acest an şi s-a redus consumul de material fibros cu 16 kg pe tona de produs.

Prin extinderea turnării de precizie şi a matriţării pieselor, debitarea pe maşini automate şi semiautomate a tablelor, la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" se prevede economisirea a peste 350 t de metal.

Pentru cheltuirea economicoasă a resurselor s-a trecut şi la **asimilarea unor produse noi, de înaltă tehnicitate şi modernizarea celor existente.** La Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", de pildă, unitate la care — aşa cum a remarcat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta adunare populară din Brăila — programul de modernizare şi însuşire a unor utilaje de înaltă tehnicitate se înfăptuieşte cu succes; au fost asimilate excavatoarele hidraulice, macaralele cu graifere pentru încărcarea şi descărcarea lemnului de 1,2 mc, aşchietoare şi tocătorul pentru lemn şi altele. Asimilarea produselor amintite a determinat o reducere a consumului de metal cu 3—7 tone pe utilaj, precum şi o creştere a parametrilor tehnici şi funcţionali cu 20—25%. Numai realizarea în acest an a cargourilor maritime de 4500 tdw. şi asimilarea în 1974 a celor de 7500 tdw. la Şantierul naval va mări de circa 3 ori gradul de prelucrare a metalului în raport cu navele propulsate care s-au realizat pînă în prezent.

O atenţie deosebită a fost acordată şi **reducerii şi recuperării deşeurilor.** În toate unităţile economice s-au întocmit programe de măsuri privind **reducerea deşeurilor pe fiecare fază a proceselor tehnologice şi, în acelaşi timp, valorificarea superioară a acestora** în mai multe cicluri ale procesului de producţie. Au fost luate în obiectiv îndeosebi unităţile la care se pierd importante cantităţi de materii prime, după primul ciclu de utilizare, fiind abandonate ca deşeuri, reziduuri şi altele. Astfel, la Combinatul pentru fibre artificiale s-a realizat o instalaţie de valorificare a deşeurilor de celofibră care va recupera 1000 t. pe an, iar la reţele cord deşeurile sînt valorificate ca fir tehnic în cantităţi anuale de peste 250 tone; la Unitatea de celuloză şi hîrtie, deşeurile de hîrtie sînt valorificate prin tăierea la formate mici, ce sînt solicitate tot mai mult la fondul pieţei; la Combinatul pentru prelucrarea lemnului, deşeurile se utilizează în proporţie de 80% la fabricarea plăcilor aglomerate şi drept combustibil în centrala termică.

O deosebită importanţă în acţiunea de reducere a consumurilor specifice de materii prime şi materiale, are **folosirea pe scară tot mai largă a înlocuitorilor metalului, lemnului, fibrelor textile etc. şi îndeosebi a materialelor cu cea mai mare utilizare în consumul productiv.** În acest sens în întreprinderile brăilene s-au întreprins unele măsuri în vederea înlocuirii materialelor deficitare. Astfel, la Uzina „Progresul" se utilizează modele metalice în locul celor din lemn, modele fuzibile din polistiren expandat, cît şi organe de maşini din mase plastice. Măsuri similare s-au stabilit şi la Complexul de prelucrare a lemnului şi Întreprinderea judeţeană de industrie locală pentru înlocuirea unor repere din lemn de la fabricarea mobilei cu mase plastice.

În acest domeniu sînt încă mari rezerve. Printr-o colaborare mai strînsă între constructorii de maşini, lucrătorii din industria lemnului şi chimişti s-ar putea găsi **mijloace de diversificare a producţiei de mase plastice şi de obţinere a ei la preţuri convenabile.** Un asemenea mijloc ar fi şi **prelucrarea acestor produse în întreprinderi specializate.**

> ● Tehnologii de vîrf în toate etapele proceselor de fabricaţie.
>
> ● Diversificarea producţiei de mase plastice cu preţuri convenabile.
>
> ● Argumente pentru îmbunătăţirea metodologiei de evidenţă şi planificare a cheltuielilor materiale.

Avînd în vedere importanţa naţională a cheltuirii cu maximă raţionalitate şi un înalt spirit gospodăresc a tuturor resurselor de energie, biroul Comitetului judeţean a stabilit un program de măsuri pentru toate unităţile economice din comerţ, cooperaţie, agricultură, privind reducerea consumurilor de carburanţi, lubrifianţi, energie electrică şi combustibili. Au fost luate măsuri de înlocuire a arzătoarelor cu gaz şi păcură tip SEITAW şi STANDARD cu arzătoare modernizate, s-a trecut la raţionalizarea consumului de energie electrică, îmbunătăţirea factorului de putere reducerea consumului la iluminatul public, prin înlocuirea lămpilor cu incandescenţă, respectarea programelor de iluminat şi altele.

Prin aplicarea studiilor şi a măsurilor stabilite de organizaţiile de partid şi comitetele oamenilor muncii, a iniţiativelor şi propunerilor lansate în întrecerea socialistă, s-a reuşit ca normele planificate pe acest an să fie realizate, obţinîndu-se şi importante economii. Astfel, **pe 7 luni, la nivelul judeţului, s-au economisit 276 tone metal, 5280 mc lemn, 13 740 tone combustibil convenţional şi 5675 MWh. energie electrică.**

PENTRU ANUL 1974, unităţilor economice din judeţ le revin **sarcini mari pe linia reducerii cheltuielilor de producţie şi îndeosebi a celor materiale.** Dar există posibilităţi de atingere a acestui obiectiv. De pildă, în domeniul utilizării metalului nu trebuie trecut cu vederea faptul că greutatea specifică funcţională a excavatorului mecanic de 0,6 mc, realizat la Întreprinderea „Progresul", deşi a scăzut cu 2 tone, este încă cu 7% mai mare decît a unui produs similar italian. În scopul reducerii consumurilor de metal şi a altor materii prime, se impune ca execuţia fiecărui produs, începînd de la reper pînă la ansamblu, de la planşetă pînă la materializarea finală, **să fie concepută în ideea aplicării, în toate etapele de fabricaţie, a unor tehnologii de vîrf, a respectării întocmai a prescripţiilor prevăzute în documentaţiile tehnice de execuţie.**

Nu de mică însemnătate este şi **diversificarea şi mărirea producţiei de aparatură de măsură şi control, pentru ca fiecare consum să poată fi urmărit în mod constant şi riguros.** În acest sens, trebuie arătat că numărul de contoare electrice de gaze, apă şi altele, este încă insuficient, ceea ce generează greutăţi în măsurarea parametrilor de consum la fiecare instalaţie, utilaj, loc de muncă.

Paralel cu îmbunătăţirea, pe toate planurile, a activităţii de reducere a cheltuielilor materiale, **apare necesară perfecţionarea metodologiei de evidenţiere şi planificare a acestor cheltuieli.** Astfel, urmărirea consumului fizic de metal, raportat la volumul valoric al producţiei, nu este de natură să dea o imagine clară asupra situaţiei reale. Variaţiile volumului valoric al producţiei, în special în condiţiile producţiei de unicate, micşorează şi mai mult concludenţa acestui indicator. După opinia noastră, **coeficientul de utilizare a metalului, ca raport între cantitatea încorporată în producţia obţinută şi cantitatea consumată efectiv pentru producţia respectivă** (tonă/tonă produs finit) **reflectă mai elocvent decît actualul indicator** (tonă/milion lei producţie marfă), **preocuparea pentru utilizarea eficientă a materialelor, ca şi rezervele existente încă de diminuare a consumurilor.**

Există, desigur, numeroase căi şi metode de reducere a consumurilor specifice de materii prime şi materiale. Acestea pot fi aplicate în mod diferenţiat de la unitate la unitate, potrivit specificului producţiei. Ceea ce credem că are maximă importanţă este analiza sistematică şi permanentă a normelor de consum, iar acţiunile întreprinse să constituie preocupări de bază ale organizaţiilor de partid, ale conducerilor întreprinderilor, ale organizaţiilor de masă şi obşteşti, ale tuturor salariaţilor.

Mircea SAVU
Dumitru TERENTE
Consiliul judeţean de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale, Brăila

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

Primul mineralier românesc de 55 000 tdw

În docul uscat al Şantierului naval din Constanţa au fost introduse primele bloc secţii din corpul celui dintîi mineralier de 55 000 tdw ce se construieşte în ţară. Într-o telegramă trimisă cu acest prilej Comitetului Central al P.C.R., tovarăşului Nicolae Ceauşescu, colectivul şantierului şi-a reafirmat hotărîrea de a traduce în viaţă indicaţiile conducerii partidului, astfel ca în anul 1975 primele două nave de 55 000 tdw să intre în dotarea flotei maritime a ţării.

300 modele noi de mobilă

● Fabricile de mobilă aparţinînd Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii au furnizat anul acesta reţelei comerciale din ţară peste 300 modele noi de biblioteci, fotolii, canapele extensibile, garnituri de bucătărie etc. Paralel cu diversificarea gamei sortimentale, volumul producţiei ramurii creşte cu circa 12% faţă de anul trecut. Produsele industriei româneşti a lemnului sînt exportate în prezent în 35 de ţări de pe toate continentele.

Brevete

● Un nou **procedeu cu instalaţie adecvată pentru reducerea subpresiunii apei subterane** ce acţionează asupra cuvelor umede, amplasate în zone cu nivelul apelor subterane variabil şi executate în incinte uscate a fost aplicat în cadrul Institutului de studii şi proiectări pentru construcţii şi instalaţii de gospodărie comunală din Bucureşti. Prin aplicarea acestui brevet de invenţie (nr. 55 744) se reduce atît consumul de beton şi armătură la construcţia cuvelor umede, cît şi timpul de execuţie a cuvelor.

● La uzina „Tractorul" din Braşov se aplică brevetul de invenţie nr. 55 754 care se referă la o **maşină automată pentru preîncălzirea prin inducţie a coroanelor dinţate** la temperatura de 450° C, în scopul micşorării ciclului tehnologic în procesul de călire şi a deformaţiilor precum şi măririi rezistenţei la oboseală. Se elimină astfel oxidarea suprafeţelor exterioare ale coroanelor în timpul procesului de călire în cuptor, precum şi deteriorarea danturii coroanelor în timpul manipulării şi se măreşte productivitatea prin reducerea totală a efortului fizic.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

ÎN ACTUALITATE:

Încheierea contractelor economice pentru producţia pe 1974

ÎN NUMĂRUL 40 al revistei noastre a fost analizat stadiul în care se află pregătirea producţiei pe 1974 într-un mare număr de întreprinderi. Cu acest prilej a fost relevat faptul că, deşi situaţia se prezintă sensibil îmbunătăţită faţă de anul trecut, în domeniul încheierii contractelor economice se înregistrează totuşi unele rămîneri în urmă. Cifrele confirmă că lucrurile din acest punct de vedere nu stau prea bine nici pe unele ramuri industriale — aşa cum rezultă din graficul alăturat.

Încheierea contractelor pe anul 1974 pînă la 15 septembrie numai în proporţie de 22,6% la total, presupune intensificarea acestei acţiuni, mai ales dacă ţinem seama că unele ramuri industriale şi unităţi se situează chiar sub această cifră. Iată cîteva exemple: Întreprinderea „Laromet" Bucureşti şi Întreprinderea de ţevi Roman (au încheiat contracte într-o proporţie de 1% faţă de plan); Întreprinderea de pompe Bucureşti (6,3%), Întreprinderea mecanică Ceahlăul Piatra Neamţ (5,6%), Întreprinderea „Tractorul" Braşov (2,6%), Întreprinderea de piele şi încălţăminte „8 Mai" Mediaş (3,7%) şi altele.

Un alt aspect — de loc îmbucurător — este faptul că un număr mare de întreprinderi importante nici nu au început pînă la 15 septembrie acţiunea de contractare. Dintre acestea pot fi menţionate: Combinatul minier Baia Mare, Întreprinderea de alumină Oradea, Întreprinderea de ţevi „Republica" Bucureşti, Întreprinderea „Rulmentul" Braşov, Întreprinderea de elemente de automatizări Bucureşti şi multe altele, deşi planul de repartiţii a fost cunoscut încă din luna iulie.

Aşa prezentîndu-se situaţia, se impune ca centralele industriale şi ministerele să impulsioneze acţiunea de încheiere a contractelor economice, să sprijine efectiv întreprinderile pentru a-şi stabili necesarele într-un termen cît mai scurt. Să nu uităm nici o clipă că de încheierea contractelor economice, de stabilirea fermă a condiţiilor de livrare a produselor sau, după caz, a materiilor prime sau a materialelor, depinde demararea în bune condiţiuni a producţiei pe 1974, înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan la toţi indicatorii.

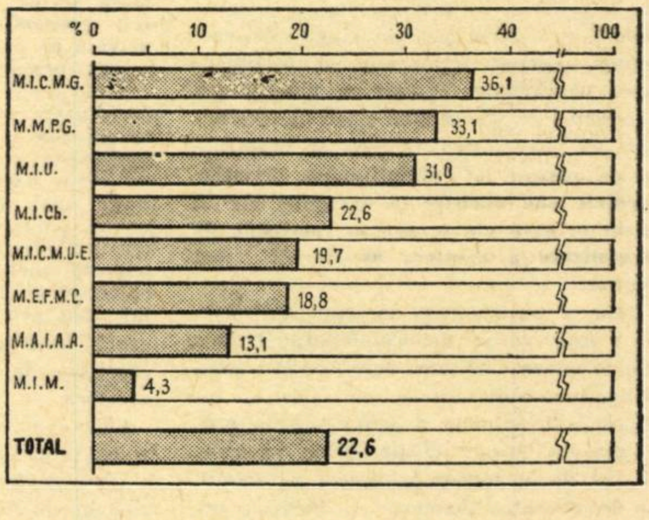

Gradul de acoperire cu contracte a producţiei-marfă pe anul 1974

În centrale și întreprinderi, preocupări ample pentru

PREGĂTIREA PLANULUI DE EXPORT PE 1974

● Antrenarea crescîndă a întreprinderilor și centralelor în activitatea de comerț exterior implică modificări în concepția și desfășurarea acțiunilor de pregătire a planului de export pe 1974.

● Prin valorificarea superioară a mărfurilor și prețuri externe avantajoase se poate realiza o creștere cu minimum 5% a valorii exportului în devize libere.

● Care sînt rațiunile și consecințele economice ale aplicării coeficientului fix de transformare a valutei în lei ?

● Cum se reflectă modificarea cursurilor valutare și a conjuncturii asupra prețurilor de export ?

● Mărfurile cu ciclu lung de fabricație se află în centrul preocupărilor de contractare ale unităților producătoare ? Cum se reflectă aceasta ?

IN VEDEREA pregătirii din timp a tuturor condițiilor care să conducă la realizarea și depășirea sarcinilor de export pe anul 1974, îmbunătățite față de prevederile planului cincinal 1971—1975, în toate sectoarele economice cu sarcini de export, au fost întreprinse unele măsuri încă din cursul acestui an, atît la nivel central, cît și la nivel de întreprinderi și centrale.

Astfel, pînă la sfîrșitul primului semestru al acestui an, a avut loc transmiterea de către ministere și organele economice centrale la nivelul centralelor industriale, unităților asimilate acestora și altor unități cu sarcini de export, a indicatorilor ce le revin prin planul național unic. Concomitent centralele industriale și unitățile asimilate lor au trecut la defalcarea sarcinilor de plan pe întreprinderi și alte unități cu activitate de comerț exterior subordonate, avîndu-se în vedere îmbunătățirea eșalonării sarcinilor trimestriale și în cadrul acestora pe luni, astfel încît trimestrele III și în special trimestrul IV să ocupe o pondere apropiată de celelalte trimestre.

Sarcinile de plan la export privind anul 1974 au fost discutate și analizate pe centrale, întreprinderi și unități economice cu activitate de comerț exterior, astfel încît angajamentele pentru depășirea planului pe anul 1974 să reprezinte sarcini suplimentare față de planul de dezvoltare economico-socială pe anul 1974, iar propunerile de depășire a producției industriale să se concretizeze în produse care să aibă desfacerea asigurată, fie prin valorificarea lor la export în vederea creșterii volumului acestuia, fie prin sporirea livrărilor la intern.

Tot ca o acțiune importantă privind pregătirea planului pe 1974, desfășurată atît la nivel de minister cît și la nivel de întreprinderi și centrale cu activitate de export, se referă la faptul că încă din cursul acestui an a avut loc nominalizarea integrală de produse a pozițiilor valorice prevăzute în planul de export pe anul viitor, Ministerul Comerțului Exterior avînd sarcina expresă de a urmări modul cum s-a îndeplinit acțiunea de nominalizare.

CENTRALELE și unitățile cu activitate de comerț exterior au declanșat acțiunea de contractare la export în cadrul sarcinilor prevăzute pentru anul 1974 pornind de la premisa necesității unei **valorificări superioare a mărfurilor și a obținerii unor prețuri sporite externe care să asigure creșterea cu minimum 5% a valorii exportului în devize libere.**

Tot în scopul creșterii eficienței operațiunilor de export și import conducerile Ministerului Comerțului Exterior, Ministerul Finanțelor, Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară și Băncii Române de Comerț Exterior au trecut la verificări preventive prin sondaj a proiectelor de contracte externe, precum și a punctelor de vedere pentru contractele ce urmează să se trateze și să se perfecteze în străinătate pentru operațiuni de export și import a unor mărfuri a căror contracte au valori de peste 5 milioane lei valută la export și peste 10 milioane lei valută la import.

Concomitent au fost analizate la nivel de întreprindere de comerț exterior, împreună cu specialiștii din organele menționate un număr important de operațiuni de comerț interior în valoare de circa 2 500 milioane lei valută, în domeniul importului și exportului de instalații complexe, exportului de mărfuri generale și materii prime, acțiuni de cooperare.

Discutarea acestor operațiuni în cadrul colectivelor de specialiști a permis abordarea problemelor într-un mod mult mai complex.

De asemenea, în vederea unei cointeresări mai mari a centralelor, întreprinderilor, și unităților cu activitate de comerț exterior, s-a luat măsura ca rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor să fie calculate nemijlocit — pe baza unui coeficient fix de transformare a **valutei străine în lei.** Această măsură aplicată încă din semestrul II al acestui an, are influență asupra eficienței produselor incluse în planul de export pe anul 1974. Astfel exportul de produse se decontează de către bancă la un coeficient intern de decontare fix atît pentru un dolar S.U.A. cît și pentru o rublă transferabilă. Pentru celelalte valute coeficienții interni de decontare sînt determinați în funcție de raportul existent între cursurile oficiale ale acestora și dolarul S.U.A. Concluzia ce se poate desprinde este că, pe de o parte exportul de mărfuri este efectuat în condițiile în care contravaloarea valutei încasate transformată în lei pe baza coeficienților interni de decontare (C.I.D) asigură recuperarea prețului intern în lei a acestor mărfuri, iar pe de altă parte creșterea veniturilor provenite din activitatea de export este posibilă în special prin obținerea unor prețuri externe superioare.

Lucrările privind eficiența activității de export pe produse și sortimente elaborate recent de centrale, întreprinderi și unitățile cu activitate de comerț exterior sînt extrem de utile în activitatea de contractare a sarcinilor de plan de export pentru anul 1974.

Măsurile de plan central au fost însoțite la nivelul întreprinderilor și centralelor producătoare de mărfuri pentru export de acțiuni hotărîte în vederea utilizării mai raționale și intensive a capacităților de producție, precum și pentru depistarea noilor resurse apărute în economie, care să aibă drept consecință creșterea volumului mărfurilor livrate la export ; analize privind stadiul realizării programului de investiții la capacitățile prevăzute pentru producția destinată exportului ; măsuri pentru îmbunătățirea repartizării pe trimestre și în cadrul acestora pe luni, a sarcinilor de export în vederea realizării unui export ritmic precum și evitarea asalturilor de la finele lunilor și trimestrelor, generatoare de dificultăți, în transportul pe apă și terestru, în realizarea planului de încasări valutare, influențînd negativ balanța de plăți externe.

UNA DIN PROBLEMELE principale și totodată actuale ale activității de export a constituit-o **problema prețurilor.** Ne referim atît la prețurile de plan în care sînt evaluate sarcinile privind livrarea mărfurilor la export, cît și la prețurile efective în care se consideră realizat planul de export. Prețurile de plan stabilite pe baza mediei prețurilor externe realizate pe ultimele 12 luni anterioare datei elaborării planului de export, trebuie corectate cu **influențele rezultate din conjunctură, de modificarea cursurilor valutare** în alte țări.

Exemplificînd cele de mai sus și cunoscînd că în decembrie 1971 dolarul S.U.A. a fost devalorizat cu 7,89 la sută și în februarie 1973 cu încă 10 la sută, putem concluziona că aceeași marfă comercializată în anul 1971 pe relația devize libere cu 1 000 dolari S.U.A. preț unitar, dacă s-a contractat în 1972 cu 1 078,90 dolari S.U.A. și se preconizează a se vinde cu 1 186,79 dolari S.U.A. în anul 1974, sintem la același nivel de preț al anului 1971, deși aparent volumul exportului a crescut înglobînd numai influențele devalorizării dolarului S.U.A. O altă modificare pe care o pot produce prețurilor în planificarea și urmărirea derulării operațiunilor de comerț exterior se datorește conjuncturii. Astfel, unele produse petroliere și chimice, cum sînt : benzinele, uleiurile, polietilena, p.v.c., soda caustică și altele, au avut în cursul anului 1973 creșteri mari de preț. Această situație comparată cu faptul că realizarea sarcinilor valorice de plan de export pe relația devize libere pe primele trei trimestre ale acestui an, pentru unitățile cu activitate de comerț exterior din cadrul Ministerului Industriei Chimice a fost în proporție de numai 100%, denotă că în cadrul ministerului mai sînt importante resurse de majorare a volumului exportului pe anul 1974.

Ca urmare a măsurilor luate, în contextul indicațiilor date prin planul de acțiuni în vederea contractării mărfurilor la export pentru anul 1974, în special pentru mărfurile care au un ciclu de fabricație mai lung, unele centrale și unități cu activitate de comerț exterior au reușit ca pînă în prezent să acopere, într-o proporție însemnată, cu contracte externe sarcinile de export prevăzute pentru anul viitor. Astfel unitățile socialiste subordonate Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele au contracte încheiate aferente anului 1974 în proporție de peste 43% ; unitățile din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, peste 36 la sută ; de asemenea, cele din subordinea Ministerului Industriei Ușoare au contractat mărfuri în proporție de peste 34% etc. I.C.E. „Mecanoexport-import“ are acoperit cu contracte în proporție de peste 98% sarcina de export pentru 1974 la vagoane, care au un ciclu de fabricație de peste nouă luni de zile. I.C.E. „Mașinexportimport“ la poziția „mașini-unelte“ a contractat pînă la această dată un număr dublu de strunguri pentru 1974 față de aceeași perioadă din anul 1972 pentru planul pe anul 1973 ; de asemenea a contractat, pînă la 30 septembrie a.c. un volum de șase ori mai mare de scule pentru anul 1974, față de anul curent.

Cu toate aceste rezultate pozitive, mai sînt situații în care au apărut unele rămineri în urmă în pregătirea planului de export pe 1974. Cauzele care au condus la o asemenea situație sînt multiple, dintre care nu lipsită de importanță este preocuparea pentru realizarea indicatorilor de rentabilitate prevăzuți.

Considerăm că printr-o mai bună organizare a procesului de producție, prin dezvoltarea unor relații de cooperare eficiente între unitățile socialiste, prin asigurarea unor livrări ritmice, în conformitate cu graficele de livrare, se poate obține o îmbunătățire substanțială a condițiilor tehnico-economice de realizare a poduselor destinate exportului, a calității acestora și, implicit, a nivelului de rentabilitate la care sînt tranzacționate.

ing. Gheorghe ILIE
Mihai Gheorghe IMIREANU

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pe piața zincului — prețurile record creează noi probleme

ÎNCADRÎNDU-SE în tendința generală de creștere a prețurilor la metalele neferoase, prețurile la zinc au înregistrat în primele opt luni ale anului curent cel mai spectaculos salt depășind nu numai recordurile anterioare înregistrate pe piața acestui metal dar și proporțiile creșterii prețurilor tuturor celorlalte metale.

Astfel, dacă se ia în considerație media cotațiilor la zinc la bursa din Londra, înregistrată în luna iulie a.c. de 844,43 dolari/tonă și se raportează la media cotației lunii ianuarie 1973 de 386,84 dolari/tonă se constată o creștere de 118,3%, în timp ce la alte metale neferoase (folosind aceleași elemente ca bază de comparație), cum ar fi cuprul, creșterea a fost de numai 81%, la aluminiu de 60%, iar la plumb de 48%.

Creșterile sînt și mai semnificative dacă se raportează media cotațiilor lunii iulie a.c. la media anuală a cotațiilor din 1971. În acest caz rezultă o creștere de 176,8% la zinc, de 89% la cupru, de 86% la plumb și de 61,9% la aluminiu.

Majorarea continuă a cotațiilor la zinc în perioada ianuarie-august a.c. și menținerea acestora la niveluri ridicate a reflectat pe de o parte cererea deosebit de susținută pentru zinc pe piața internațională, stimulată parțial și de intensificarea operațiunilor speculative la bursă, iar pe de altă parte lipsa ofertelor de zinc, îndeosebi a metalului de calitate superioară.

Lipsa capacităților de rafinare a zincului, situație care persistă încă din 1971, concomitent cu o creștere însemnată a consumului acestuia a condus la depășirea consecutivă a producției de către consum în ultimii doi ani și în consecință realizarea unui deficit al producției de zinc, pe ansamblul mondial de 39,5 mii tone în 1971 și de 19,5 mii tone în 1972.

Cel mai mare deficit al producției de zinc metal a apărut în S.U.A. ca urmare a intensificării consumului în această țară (în 1972 consumul a crescut cu 10% față de 1971, iar în acest an se preconizează o creștere de peste 5% față de anul trecut) și a reducerii capacității instalațiilor pentru producerea zincului care în ultimii 4 ani au ajuns aproape la jumătate. Deficite de producție au fost semnalate și în unele țări capitaliste din Europa unde consumul de asemenea a crescut apreciabil.

Pentru a compensa deficitul creat, atît producătorii cît și consumatorii au apelat în repetate rînduri la stocuri care s-au redus simțitor în ultima perioadă

Avînd în vedere că factorii care au acționat asupra conjuncturii acestei piețe și care au influențat creșterea deosebită a cotațiilor de zinc în primele opt luni ale anului curent, derivă din cauze ce nu pot fi înlăturate într-un timp scurt, se poate aprecia că cel puțin în perioada imediat următoare tendința susținută a prețurilor la zinc va fi menținută.

Perspectiva evoluției consumului de zinc va fi în strînsă legătură cu necesitățile de acest metal determinate de ritmul expansiunii economice în S.U.A., Japonia și țările din Europa Occidentală (considerați a fi cei mai mari consumatori din lume) și în același timp de posibilitățile de satisfacere a acestui consum.

Pe de altă parte, extinderea capacităților de producție impune, în condițiile actuale, unele cheltuieli suplimentare necesitate de măsurile de protejare a mediului înconjurător, precum și pentru acoperirea cheltuielilor legate de creșterea inflaționistă a costurilor de producție.

Virgil BLĂNIȚĂ

DEPISTAREA SURSELOR DE FORMARE A IMOBILIZĂRILOR LA CENTRALE ȘI ÎNTREPRINDERI

- Dimensionarea optimă a necesarului de mijloace circulante — posibilități și consecințe.
- De ce planificarea creditelor nu înlătură întotdeauna imobilizările ?
- O confruntare necesară : planul de credite cu bilanțul contabil.
- Utilitatea unui tablou sinoptic al imobilizărilor și surselor aferente.

IMPORTANTELE măsuri luate pentru perfecționarea legislației și a organizării sistemului financiar-bancar au avut menirea de a contribui la o mai bună gospodărire a întregii noastre avuții naționale. Pentru o cît mai bună evidență și gospodărire a acestei avuții, au fost lărgite sarcinile și răspunderile organelor de specialitate, mai ales, pe linia dimensionării optime, a necesarului de mijloace circulante reclamat de desfășurarea normală a circuitului economic.

Printre mijloacele pe care unitățile și organizațiile economice le au la dispoziție pentru acoperirea mijloacelor circulante, un loc deosebit îl ocupă creditul, caracterul său elastic și operativ dîndu-i posibilitatea să intervină la locul, în cuantumul și la termenul cel mai potrivit pentru acoperirea nevoilor de fonduri necesare desfășurării normale a circuitului valorilor materiale.

Experiența acumulată în perioada scursă de la aplicarea Legii finanțelor ne atrage însă atenția că **planificarea și acordarea unui volum de credite realmente necesar unităților economice nu conduce întotdeauna la o situație financiară lipsită de imobilizări, respectiv de greutăți în onoarea curentă a plăților.** Întreprinderile agricole de stat și de valorificare și industrializare a legumelor și fructelor din județul Harghita, spre exemplu, au înregistrat în prima perioadă a acestui an o creștere accentuată a imobilizărilor, cu toate că au avut stabilite prin planul lor economic pe anul 1973 și actualizate pe baza planurilor de credite trimestriale limite de credite corespunzătoare, întotdeauna corelate cu cifrele celorlalte secțiuni de plan.

În asemenea situație o activitate consecventă de lichidare a imobilizărilor vechi și de prevenire a celor noi nu poate ocoli — după opinia noastră — analiza minuțioasă a surselor financiare a imobilizărilor.

Pînă la apariția Legii finanțelor, conform cu concepția și tehnica valabilă în acel moment, era acceptată ideea acoperirii imobilizărilor, respectiv a oricăror goluri de mijloace circulante, cu credite restante. În condițiile consfințirii exprese în lege a faptului că „băncile acordă credite în limita planului de credite" și prin urmare „creditele curente și restante nu pot depăși limita de creditare aprobată", orice imobilizare poate exista numai pe seama unor credite pe care unitatea nu este legal îndreptățită să le primească, sau pe seama unor surse nesesizate în suficientă măsură pînă acum în calitatea lor de suport al fenomenelor financiare negative.

Procedeu simplu și util

TOATE ACESTEA impun adoptarea unor metode adecvate, operative și eficiente de identificare a surselor în cauză și de orientare a controlului bancar în direcția diminuării și lichidării lor.

În confruntarea dintre realitățile practice — caracterizate de menținerea unor imobilizări la unitățile deservite — și prevederile din Legea finanțelor s-a reușit conturarea unui procedeu simplu, dar extrem de util, de depistare a surselor de formare a imobilizărilor.

Procedeul se bazează pe un calcul rezultat din **confruntarea elementelor avute în vedere la întocmirea proiectului planului de credite cu cifrele din grupa B din bilanțul contabil**, avîndu-se în vedere unele reguli derivate din egalitatea cvasi-cunoscută între activele și pasivele circulante ale oricărei organizații economice. Astfel :

— orice abatere a elementelor din bilanț față de planul de credite constituie ori o imobilizare ori o sursă a acestora. Suma acestora este întotdeauna egală ;

— între limita propusă prin proiectul planului de credite și volumul creditelor aprobate pot exista diferențe, după cum pot exista diferențe și între limita aprobată și cea efectiv utilizată, diferențe care, în cazul unui plan judicios întocmit, se consideră ori o imobilizare (dacă soldul creditelor se situează sub limita planificată) ori o sursă a imobilizărilor (dacă s-a depășit limita prevăzută) ;

— volumul imobilizărilor efective poate depăși nivelul celui exclus din garanția creditelor datorită faptului că, la întocmirea planului de credite, nu întotdeauna se cuprinde întregul volum de mijloace circulante admisibile în garanție. La execuție se poate însă înregistra situația cînd, la unele elemente, se depășește nivelul planificat, fără însă să se ajungă la excluderea lor din garanție. Aceste depășiri, avînd totuși nevoie de surse de acoperire, se consideră imobilizări, avînd aceleași consecințe negative ca și cele reflectate de creditele restante ;

— privită în mod similar, orice nerealizare de surse prevăzute în planul de credite constituie o imobilizare, impunînd crearea altor surse echivalente, indiferent de influența asupra garanției creditelor.

Un exemplu puțin simplificat, dar reprezentativ, pe care îl redăm în tabelul alăturat ilustrează sugestiv cele descrise.

Mijloace și fonduri circulante ale unui I.A.S.	Elementele: planului de credite	Elementele: bilanțului pe tr. II	Imobilizări: total	Imobilizări: din care neluate în garanție	Surse ale imobilizărilor totale
Materii și materiale	15,4	10,9	0,1	0,1	4,6
Produse, mărfuri	0,7	1,5	0,8	—	—
Animale și păsări adulte	18,7	18,6	—	—	0,1
Chelt. de prod. și circ.	67,7	68,4	0,7	0,3	—
Mijloace bănești	—	0,1	0,1	—	—
Decontări și alte active	0,2	2,9	2,7	1	—
Vărsăminte și prelevări	0,2	0,2	—	—	—
Pierderi	—	1,8	1,8	1,7	—
I. Total active	102,9	104,4	6,2	3,1	4,7
Normativ finanțat de mijloace circulante	48,7	48,7	—	—	—
Venituri	18,7	17,9	0,8	0,8	—
Decontări (sold cred.)	3,6	6,8	—	—	3,2
Fonduri, rezerve, finanțări	0,2	1	—	—	0,8
Sold credite	31,7	30	1,7	—	—
II. Total pasive	102,9	104,4	2,5	0,8	4,0
III. Total imobilizări și surse (I + II)	x	x	8,7	x	8,7

Mijloace „clasice", dar eficiente

DISPUNÎND de un **tablou sinoptic al imobilizărilor și al surselor aferente**, se pot formula mult mai ușor măsurile care trebuie luate pentru îndreptarea situației financiare a unității respective, pe de o parte **prin acționare asupra tuturor imobilizărilor cu ajutorul mijloacelor devenite de pe acum „clasice", iar pe de altă parte prin diminuarea pînă la anulare a surselor financiare acoperitoare.** Această ultimă direcție de acționare chiar dacă nu este „modernă", dar este mai eficientă, izvorînd însuși din spiritul Legii finanțelor, care desființează în principiu două din sursele susținătoare de imobilizări și anume : creditul acordat peste necesitățile reale ale întreprinderii și sursele atrase din aprovizionări, apărute, de obicei, sub forma împrumuturilor respectiv plăților restante.

Referitor la munca de urmărire a surselor financiare susținătoare de imobilizări, trebuie să remarcăm **necesitatea includerii în cadrul măsurilor de reducere a surselor luate în obiectiv a operațiunii de actualizare a planului de credite pe trimestrul în curs pe baza rezultatelor analizei efectuate asupra bilanțului trimestrului expirat** în felul prezentat mai înainte. De asemenea, este necesară și **o activitate continuă și severă de combatere a tuturor aspectelor negative** prin mijloacele puse la dispoziție de aceeași lege sau de Legea nr. 5/1971 și alte reglementări care au lărgit diversitatea și eficacitatea acestor mijloace.

Totuși, pentru a nu elimina din raționament realitățile concrete, trebuie arătat că, la orice unitate economică, pot apărea imobilizări mai mari sau mai mici temporar, dar dacă se realizează acumulări peste plan, sau se accelerează viteza de rotație a mijloacelor circulante peste prevederi, se creează **surse legal-admisibile pentru acoperirea lor,** surse care, după dispariția imobilizărilor, devin disponibile și utilizabile pentru dezvoltarea întreprinderilor, centralelor și, implicit, a economiei naționale.

Emeric GYÖRGY
directorul Sucursalei județene Harghita a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară

OBIECTIVE NOI

Instalație medaliată de hidrofinare a uleiurilor

Noua instalație de hidrofinare a uleiurilor realizate în cadrul Rafinăriei de la Teleajen, a atins parametrii proiectați în avans cu un trimestru. Instalația, constituind o invenție românească, este rodul muncii specialiștilor Institutului de cercetări și proiectări pentru rafinării din Ploiești și a fost distinsă cu medalia de aur la salonul inventatorilor de la Bruxelles. Uleiurile hidrofinate în această instalație modernă au stabilitate la oxidare, indici de viscozitate și alte caracteristici superioare, fiind solicitate de parteneri din 50 de țări.

Hidrocentrala de la Noapteș

La Noapteș a fost conectată la sistemul energetic național cea de-a 11-a hidrocentrală din cele 14 prevăzute a fi date în exploatare pe Argeș, pînă la finele actualului cincinal. Noul obiectiv, este conceput ca o centrală de derivație, ce nu dispune de un lac propriu de acumulare. Prin intrarea în funcțiune a centralei hidroelectrice de la Noapteș, puterea instalată totală a hidrocentralelor construite pînă acum, în cadrul sistemului hidroenergetic de pe rîul Argeș, a ajuns la 330 MW, cît o turbină de la Porțile de Fier.

Caracal — Fabrica de tricotaje

Pe platforma industrială a orașului Caracal noua întreprindere de tricotaje se va integra în circuitul productiv cu întreaga sa capacitate, pînă la sfîrșitul anului, astfel încît, o dată cu atingerea parametrilor tehnico-economici înscriși în proiecte, să poată fabrica 12 milioane confecții din tricot, într-o gamă foarte variată de modele și culori.

La Borzești o nouă linie de cauciuc sintetic

Pe platforma industrială a Borzeștiului a intrat, în probe tehnologice o nouă linie de cauciuc sintetic. Noua capacitate a fost realizată cu un volum de investiții cu 10% mai redus în comparație cu liniile similare construite aici. Instalația ocupă un spațiu productiv de două ori mai mic în raport cu liniile de aceeași capacitate.

Blaj — Fabrica de accesorii pentru mașini-unelte

Construcția noii Fabrici de accesorii pentru mașini-unelte de la Blaj se apropie de faza finală. A fost terminată construcția halelor și în mare parte finisarea acestora, iar în prezent se desfășoară montarea utilajelor și instalațiilor.

Uzină constructoare de utilaj chimic

La Borzești a început construcția unei întreprinderi constructoare de utilaj chimic, care va fabrica coloane de sinteză, vase, schimbătoare de căldură, rezervoare, filtre, răcitoare, condensatoare din oțel inoxidabil și oțel carbon. De asemenea, noua întreprindere va putea efectua reparații capitale pentru circa 500 mașini-unelte din industria chimică. Potrivit proiectului, noua unitate urmează să-și înceapă activitatea în cel de-al doilea trimestru al anului 1975.

INFORMATIE-DECIZIE

Acţiunea de simplificare a formularisticii

CUM TREBUIE FĂCUTĂ IMPLEMENTAREA FORMULARELOR TIPIZATE APROBATE

● Prin analiza prealabilă a sistemului său informaţional, întreprinderea poate evita „şocul de respingere" a documentelor tipizate

● Volumul de muncă în formularele tipizate se reduce cu 55%

● Eficienţa utilizării noilor documente nu se transmite „de la centru" o dată cu documentele, ci este rezultatul căutărilor proprii ale întreprinderii

PROGRAMUL *de măsuri al Comisiei guvernamentale pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă, prevede implementarea formularelor tipizate aprobate, eşalonat pînă la 31 decembrie 1973, în toate unităţile economice şi social-culturale. Pentru realizarea cu succes a acestei acţiuni, care condiţionează în mare măsură atingerea obiectivelor întregului Program — printre care cel mai important este reprezentat de reducerea cu 40—50% a volumului muncii pentru evidenţă — trebuie să se ţină seama de toate implicaţiile acestor formulare în funcţionarea sistemului informaţional al fiecărei unităţi.*

În cele ce urmează prezentăm unele dintre implicaţiile care influenţează direct atingerea obiectivului de mai sus.

FORMULARISTICA utilizată în economia naţională pentru desfăşurarea activităţilor din unităţi care au corespondent în procesele informaţionale pe toate verigile organizatorice, de la unităţile de bază pînă la organele de sinteză economică inclusiv, a suferit în ultima vreme modificări esenţiale. Potrivit unor calcule preliminare făcute de organele coordonatoare de domenii de activitate, **aceste modificări reduc volumul de muncă folosit pentru formularele încă în uz, în medie cu 55%.**

Acest procent reprezintă în majoritatea cazurilor, reducerea volumului de muncă pentru desfăşurarea fiecărei activităţi, în legătură cu acele formulare care au stat la baza simplificării documentelor şi a tipizării unora dintre acestea.

Procentul de mai sus (55), raportat la activitatea generală, concretă, a fiecărei unităţi ar putea duce la concluzia că simpla implementare a formularelor tipizate aprobate şi înlăturarea acelor documente care sînt înlocuite de acestea, ar putea conduce în fiecare unitate în parte, la o reducere proporţională a volumului muncii pentru evidenţă, fără mari abateri.

Analizele şi experimentările efectuate arată însă că obiectivul trasat de conducerea superioară, reprezentat de reducerea cu 40—50% a întregului volum de muncă pentru evidenţă poate fi atins, numai dacă odată cu implementarea formularelor noi, unităţile ţin seama de posibilitatea îmbunătăţirii circuitelor informaţionale în care intervin formularele tipizate aprobate.

Şi să explicăm în cîteva cuvinte de ce. Obiectivul de reducere cu 40—50% a întregului volum de muncă pentru evidenţă dintr-o unitate nu poate fi obţinut numai prin implementarea formularelor tipizate aprobate, deşi ele conduc la reducerea cu 55% a volumului de muncă necesar actualmente completării formularelor pe care le înlocuiesc, pentru că:

a. Nu toate activităţile (sau subactivităţile) desfăşurate în unităţi, îşi găsesc corespondenţă în procesele informaţionale pe toate verigile organizatorice din economia naţională.

b. Nu pentru toate activităţile care au asemenea corespondenţă organele centrale coordonatoare de domenii de activitate au prezentat pentru aprobare propuneri de simplificare şi tipizare a formularelor.

c. Nu toate documentele folosite într-o unitate dată, pentru desfăşurarea unei activităţii oarecare, au stat la baza simplificări şi tipizării noilor formulare.

d. În sfîrşit, fără a fi exhaustivi în această înşiruire, nu toate formularele tipizate aprobate îşi găsesc aplicabilitate, în bloc, în una şi aceeaşi unitate.

De aceea, în activitatea concretă, practică, din unităţi, acest procent mediu de 55 nu va putea fi realizat numai prin implementarea noilor formulare, fără o atentă analiză a tuturor legăturilor dintre noile formulare şi restul documentelor din cadrul circuitelor informaţionale în care aceste noi formulare îşi au aplicabilitatea.

În elaborarea măsurilor de simplificare şi de perfecţionare pe care orice unitate trebuie să le ia, odată cu implementarea formularelor tipizate aprobate trebuie să se acorde o atenţie deosebită îmbunătăţirii circuitelor informaţionale în interiorul cărora apar noile formulare.

Astfel, să presupunem că în situaţia actuală, într-un circuit informaţional, o unitate foloseşte succesiv şase documente pînă în momentul în care introduce noile formulare. Un nou formular aferent circuitului respectiv înlocuieşte de exemplu, alte două documente existente. Deci, în noua situaţie vor fi numai cinci documente, inclusiv noul formular, în locul celor şase folosite. În cadrul procesului de implementare, unitatea nu trebuie să se rezume doar la introducerea noului formular, la înlăturarea celor două înlocuite prin acesta şi la calcularea reducerii volumului de muncă pentru evidenţă rezultînd din diferenţa dintre volumul de muncă necesar completării celor două documente înlocuite şi volumul de muncă cerut de noul formular. În această situaţie, în procesul de implementare, unitatea trebuie să vadă:

● în primul rînd dacă în raport cu modificarea survenită îi mai sînt necesare sau nu cele patru documente folosite pînă la utilizarea formularului tipizat aprobat;

● apoi, care sînt informaţiile din documentele rămase, care trebuie eliminate întrucît nu mai sînt necesare în circuitul informaţional folosit pînă la introducerea noului formular.

De exemplu, în cazul facturării produselor livrate, este cunoscut acum faptul că noua reglementare a formularului utilizat, factura, exclude înscrierea în dreptul preţului produsului, a preţului de cost al acestuia. Sigur că, rezumîndu-ne la calcularea volumului de muncă utilizat pentru această înscriere, procentul de reducere raportat la întregul circuit informaţional va fi neglijabil. Dar, procentul va fi mult mai consistent, dacă odată cu implementarea noului formular „factură", unitatea va elimina efectiv întreaga parte a circuitului informaţional care în situaţia actuală asigură circulaţia tuturor informaţiilor necesare de la calcularea preţului de cost pînă la completarea facturii.

Tot aşa, reglementarea eliminării din circuitele informaţionale existente, a formularului „tichet de transport" trebuie privită analitic. Nu este vorba numai de o reducere a volumului de muncă utilizat pentru completarea tichetului şi ataşarea lui pe documentul care însoţeşte produsul livrat. Trebuie văzut în ansamblu ce înseamnă această eliminare, ce reducere a volumului de muncă se realizează prin înlăturarea întregului circuit informaţional reprezentat de obţinerea carnetelor cu tichete de transport, evidenţa acestora, decontarea lor etc.

Dar, circuit informaţional înseamnă nu numai documente ci şi metode şi tehnici utilizate în fiecare unitate pentru folosirea lor.

Dacă pe lîngă toate aspectele arătate, unităţile vor avea în vedere şi perfecţionarea operării cu documentele, înţelegînd prin aceasta toate prelucrările de informaţii de la intrări pînă la ieşiri, (amintind numai în treacăt maşinile de facturat şi contabilizat ce stau nefolosite) practic întregul proces reprezentat de fluxul informaţional aferent fiecărui circuit, rezultatele vor fi cele scontate.

Nu vom exemplifica în acest caz cu lucrări mai complicate care vor fi parţial rezolvate într-un viitor apropiat, cu ajutorul echipamentelor electronice de calcul. Dar să ne referim la aspecte simple, cu aplicabilitate imediată. În cadrul procesului de implementare, spre exemplu un document cu frecvenţă mare, păstrat în sistem, nu va mai purta două semnături ci numai una. Aici nu trebuie avut în vedere doar volumul de muncă pentru semnătura eliminată, ci şi volumul de muncă utilizat pentru circulaţia documentului pînă la această semnătură eliminată şi apoi acelaşi lucru după semnare. Vom obţine astfel o creştere substanţială a acestui procent de reducere. Ca să nu mai vorbim despre utilizarea mai bună a timpului de lucru al cadrelor de conducere.

Nu vom putea implementa cu succesul aşteptat formularele tipizate aprobate, dacă nu vom cunoaşte în detaliu funcţionarea fiecărui sistem în parte, în fiecare unitate şi odată cu aceasta implicaţiile acestor formulare în întregul sistem precum şi volumul de muncă folosit pentru funcţionarea lui.

Or, analiza sistemelor de conducere şi informaţionale ne pune la dispoziţie mijloace sigure pentru îmbunătăţirea circuitelor informaţionale indiferent de dimensiunile lor sau de conţinutul informaţiilor specifice, ne asigură instrumentele necesare realizării obiectivelor care ne stau în faţă. Este adevărat că această analiză este pretenţioasă întrucît cere eforturi, dar nimeni nu a auzit încă despre realizări meritorii fără eforturi.

Dan AGAPESCU
expert la Academia „Ştefan Gheorghiu"

DIN LUMEA INFORMATICII

„UNIDATA"

PENETRAŢIA calculatoarelor americane în Europa de Vest, mai competitive comparativ cu o serie de companii naţionale din aceste ţări, trebuie să facă tot mai mult faţă intenţiei guvernelor gazdă de a-şi pune în aplicare programele naţionale de înzestrare cu echipament electronic de calcul, de preferinţă produs în ţările respective. În acest spirit, ultimii ani au evidenţiat un sprijin susţinut acordat de către stat firmelor locale din ţările vest-europene. Se încurajează edificarea unor companii puternice, în măsură să acopere prin producţia lor, o cotă importantă din cererea internă. Astfel, guvernul vest-german a susţinut ideea de asociere a departamentului de informatică a grupului AEG—Telefunken cu societatea Nixdorf Computer AG. Asocierea acestor două companii a condus la existenţa în prezent a unei puternice grupări în domeniul informaticii în R.F. Germania.

Dar principala acţiune de cooperare între firmele vest-europene constructoare de calculatoare electronice o constituie crearea „primei entităţi vest-europene veritabile, în domeniul informaticii — Unidata". Bazele acesteia au fost puse în februarie 1972, prin acordul dintre societăţile „Compagnie Internationale pour l'Informatique" şi Siemens. Conform acordului, departamentul de informatică al grupului Siemens a preluat controlul filialei vest-germane a firmei CII. Pe de altă parte, CII urma să comercializeze în Franţa materiale informatice realizate de Siemens şi reciproc, firma Siemens avea responsabilitatea desfacerii produselor CII pe piaţa vest-germană. Apropierea activităţilor firmelor CII şi Siemens s-a concretizat printr-o primă comandă pentru un sistem Siemens 4004 comercializat în Franţa prin intermediul societăţii CII.

În perioada următoare, au avut loc tratative între compania olandeză Philips şi societăţile CII şi Siemens, în scopul realizării unei cooperări mai largi, de astă dată în trei. Pentru firma Philips participarea la cooperarea vizată prezenta cel puţin 3 avantaje importante:

— Compania olandeză prin filiala sa Philips Data System se lansase destul de tîrziu — în 1969 — în construcţia de calculatoare electronice. Se poate vorbi deci, de un anume handicap datorat unei insuficiente experienţe, faţă de evoluţia deosebit de rapidă a sectorului de calculatoare. Precedentele create prin dezintegrarea departamentelor de calculatoare ale companiilor americane General Electric şi RCA, au fost de natură să impulsioneze participarea companiei Philips la tratativele purtate de CII şi Siemens.

— Deşi investise în 1970 echivalentul a 200 mil fr. fr. în domeniul calculatoarelor, firma Philips nu a beneficiat de nici un ajutor guvernamental; după unele aprecieri, era singura companie vest-europeană de informatică, aflată într-o asemenea situaţie. Mai mult, după opinia conducătorilor firmei, activităţile în sectorul de informatică vor deveni rentabile în anul 1976 În aceste condiţii şi neavînd intenţia să abandoneze sectorul de informatică, cooperarea cu alte firme mai puternice reprezenta o soluţie binevenită.

— Sectorul de tehnică de calcul fiind unul din principalii consumatori de componente electronice, grupul olandez — principalul producător vest-european de componente electronice — a fost afectat direct de declinul pieţei capitaliste de componente din 1970—1971. De aceea, s-a considerat că angrenarea într-o cooperare cu firme importante de calculatoare creează premisele pentru asigurarea unor clienţi mai fermi pentru componentele electronice marca Philips În cadrul Unidata, care are în vedere o gamă comună de 9 calculatoare universale, orientate în special pentru gestiune, firma Philips se va concentra asupra sistemelor mici iar CII şi Siemens vor dezvolta sistemele mari.

Referitor la echipamentele periferice, în ansamblu Unidata nu se va ocupa decît de echipamentele apropiate de calculatoare (unităţi cu discuri, unităţi cu bandă, cititoare de cartele etc.) la care telecomunicaţiile sînt puţin legate. După cum apreciază publicaţia l'Usine Nouvelle, Unidata pare să se dezintereseze de o parte deloc neglijabilă a pieţei materialelor informatice. Noua societate nu va lua în consideraţie, de exemplu, micile sisteme de tip Mitra 15 (CII), Siemens 300 sau P-800 (Philips), care în anumite versiuni sînt destinate telecomunicaţiilor. De asemenea sînt neglijate marile sisteme de tipul CS-40 calculator specializat în telecomunicaţii, destinat viitoarelor mari centrale telefonice. Aspectul menţionat va avea o serie de consecinţe directe. Astfel, se consideră că în urma acordului CII—Siemens—Philips, partenerul francez va fi divizat pe următoarele 3 sectoare: echipament electronic de calcul pentru gestiune care va face obiectul colaborării în cadrul Unidata; materiale informatice specializate în telecomunicaţii; produse destinate sectorului militar.

Comitetul de planificare şi programe de pe lîngă Unidata a făcut cunoscut că primele sisteme cu calculator vîndute sub o marcă comercială comună, vor fi realizate în 1975. Se apreciază că în domeniul care face obiectul cooperării celor trei firme şi-au unit eforturile principalii constructori vest-europeni, din grupul acestora lipsind numai compania britanică International Computer Ltd. De pe acum, din cercurile conducătoare ale companiilor menţionate s-a făcut cunoscut că o lărgire a cooperării cu alte firme vest-europene, va fi primită în mod favorabil. După opinia societăţii Diebold—Europe, piaţa calculatoarelor electronice din Europa de Vest, la nivelul anului 1980, va reveni în proporţie de 15—20% celor trei firme care au constituit Unidata; în prezent cota corespunzătoare este de circa 8%. (Constituirea societăţii Unidata, prin participarea unor societăţi din trei ţări membre ale Pieţei Comune, nu este străină de aşa-numitul „plan Colonna". Bazele acestuia au fost puse în 1970, cînd Comisia executivă a C.E.E. a adresat Consiliului ministerial un memorandum privind politica industrială a C.E.E. Acest document includea orientările principale în direcţia unei politici industriale comune a ţărilor membre C.E.E.)

Paralel cu acţiunile de cooperare ale marilor firme vest-europene producătoare de calculatoare electronice au loc operaţiuni similare ale unor firme de mai mică importanţă. Astfel, în aprilie 1973 s-a anunţat semnarea unui acord între societatea franceză Télémécanique şi firma vest-germană Dietz Computer System (D.C.S.). Conform termenilor acordului, Télémécanique va comercializa în Franţa, sub numele de T-621, calculatorul Mincal 621, realizat de firma D.C.S., asigurînd totodată şi activitatea de service. Reciproc compania D.C.S. va propune beneficiarilor vest-germani calculatorul T-1600 (Télémécanique) sub

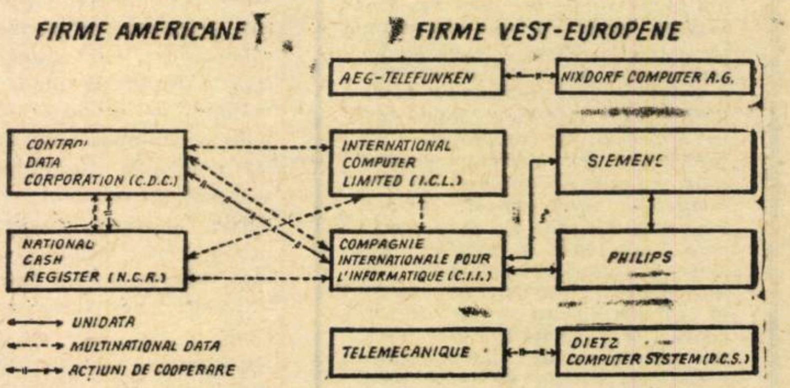

Relaţiile de cooperare între principalele firme constructoare de calculatoare electronice vest-europene şi unele acţiuni cu firme americane *(Întocmit pe baza datelor apărute în publicaţiile de specialitate)*

numele de Mincal 1 600. Coordonîndu-şi eforturile, cele 2 societăţi intenţionează să ofere clienţilor o gamă completă de minicalculatoare; calculatorul Mincal 621 completează gama T-1600. Activitatea comercială a celor 2 firme nu se va limita numai la piaţa franceză şi vest-germană. Astfel, Télémécanique va activa în Italia, Belgia, Luxemburg şi parţial în Elveţia. În acelaşi timp firma D.C.S. va comercializa calculatoare în Austria, R.S.F.I. şi zonele de limbă germană din Elveţia.

Cooperarea societăţilor Télémécanique şi Dietz Computer System, citată în paralel cu acordul CII—Siemens—Philips, constituie punctul de plecare pentru „recucerirea" pieţei vest-europene a miniinformaticii de către firme comunitare. În prezent, după aprecierea publicaţiei Inter Electronique, piaţa vest-europeană a miniinformaticii este dominată în proporţie de 70% de produsele americane.

Ca şi în cazul partenerilor din Unidata, societăţile Télémécanique şi Dietz Computer System au în vedere o extindere a acţiunilor lor comune de marketing şi service în alte ţări. Totodată, cele 2 companii sînt favorabile extinderii acordului deja încheiat, în sensul cooperării cu alţi parteneri complementari şi coordonarea activităţii comune de cercetare—dezvoltare.

În ultima perioadă, importante acţiuni de cooperare au stat în atenţia a numeroase firme din ţări şi continente diferite. De exemplu, 2 societăţi europene — CII din Franţa şi I.C.L. din Anglia — şi una americană — C.D.C. — au constituit o filială comună de studii, Multinational Data. Începînd cu a doua jumătate a anului 1973 această societate beneficiază de un nou partener; este vorba de compania americană N.C.R. Pe de altă parte, companiile C.I I. şi C.D.C. au încheiat un acord privind construirea în comun de calculatoare.

Societăţile Honeywell şi Siemens au încheiat un acord de cooperare în domeniul sistemelor cu calculator pentru controlul traficului.

Comitetul județean Suceava al P.C.R.

Intensificarea participării specialiștilor

O ACȚIUNE de stringentă actualitate, desfășurată de activul Consiliului de control muncitoresc în toate unitățile economice, urmărește dimensionarea judicioasă a necesarului de materii prime și materiale, combustibil și energie, în concordanță cu programele de producție, respectarea riguroasă a normelor de consum și eliminarea risipei, gospodărirea rațională a resurselor. Paralel cu eforturile depuse pentru prevenirea formării de stocuri supranormative, are loc o activitate susținută pentru formarea unei puternice opinii împotriva oricăror abateri de la tehnologiile de fabricație, neglijenței și risipei, proastei gospodăriri a bunurilor încredințate de societate. Pe această linie, reducerea consumurilor specifice s-a materializat în economisirea a 980 tone de metal, 11 630 mc material lemnos, a peste 11 000 kWh energie electrică etc.

S-au efectuat studii și analize privind, în special, laturile calitative ale activității economice; pentru folosirea deplină a capacităților și spațiilor de producție, s-a mers cu specialiștii în fiecare întreprindere și acolo — pe baza unor studii — s-au găsit soluții practice de rezolvare. Astfel, pe aceleași spații, la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb, Fabrica de tricotaje — Suceava, Combinatul de celuloză și hîrtie, Fabrica de piele și încălțăminte, Filatura de in și cînepă — Fălticeni și alte unități, s-au găsit soluții de amplasare a noi mașini și instalații, asigurîndu-se pe această cale o creștere anuală a producției de aproape 400 milioane de lei, indicele de utilizare a mașinilor-unelte crescînd de la 75% la peste 80% în prezent.

Pentru efectuarea unor studii de mare eficiență economică, au fost atrași specialiști din întreprinderi, din institutele de cercetări de specialitate. Rezultate bune s-au obținut în urma aplicării studiului privind debitarea buștenilor de cherestea în sistemul nordic (cu economii importante de masă lemnoasă), a celui privind reducerea pierderilor de metale neferoase în procesul de extragere și prelucrare (cu eficiență economică anuală de aproape 20 milioane lei producție de metale marfă în concentrate și o reducere importantă a dotației de stat), a studiilor referitoare la optimizarea transportului intern la Întreprinderea mecanică-Suceava, îmbunătățirea activității de metrologie din județ, reducerea consumului de lemn prin înlocuirea ambalajelor din cherestea cu saci de hîrtie la ambalarea sării ș.a.

În întreaga activitate de perfecționare a activității economice, Consiliul de control muncitoresc a acordat o atenție deosebită intensificării acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, creșterii aportului specialiștilor la rezolvarea problemelor majore ale întreprinderilor, la îmbunătățirea activității de concepție și cercetare. Astfel, în majoritatea întreprinderilor — și îndeosebi la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport, Combinatul de celuloză și hîrtie, Combinatul de prelucrare a lemnului ș.a. — s-a extins larg inițiativa ca fiecare inginer, tehnician și economist să elaboreze cel puțin un studiu pe an cu aplicabilitate în producție.

ing. A. ILIESCU

FENOMENUL INOVAȚIONAL (I)

DIMENSIUNI, CORELAȚII, MODALITĂȚI DE INFLUENȚARE

REALIZAREA obiectivelor strategice ale politicii social-economice a Partidului Comunist Român, crearea unei structuri economice moderne concomitent cu atingerea unor ritmuri înalte de creștere, presupune promovarea consecventă și pe scară largă a progresului științifico-tehnic în toate sectoarele de activitate, necesită folosirea tuturor căilor și mijloacelor pentru valorificarea cît mai deplină a multiplelor și diverselor potențe umane și materiale existente în unitățile noastre economice.

Vorbind de aceste resurse, avem în vedere în primul rînd faptul că în întreprinderi, centrale și ministere, în instituții și unități de cercetare, proiectare, învățămînt sau alte organizații economice, își desfășoară activitatea un contingent însemnat de tehnicieni, maiștri, ingineri și economiști, un număr crescînd de muncitori cu înaltă calificare, fiecare dintre ei fiind, într-un fel sau altul, într-o măsură mai mare sau mai mică, „agenți“ inovaționali, posesori ai unei capacități creatoare proprii, inovator sau inventator la locul său de muncă, în domeniul său de activitate.

Începînd cu acest număr revista noastră va publica rezultatele unei **analize de fond a FENOMENULUI INOVAȚIONAL în economie, a DIMENSIUNILOR LUI, a FACTORILOR** *care-l influențează, urmărind, în continuare, ca prin intermediul unor ample* **anchete de opinie și dezbateri** *să desprindem* **MODALITĂȚILE CONCRETE LA CARE TREBUIE SĂ APELĂM PENTRU ACCELERAREA PROCESELOR INOVATOARE** *în economie, pentru sporirea contribuției lor la dezvoltarea țării.*

● Cum măsurăm amploarea și finalitatea inovației ?*)

FENOMENUL inovațional este caracterizat prin intermediul mai multor indicatori care-i definesc **amploarea și finalitatea.** Indicatorii cei mai reprezentativi utilizați pentru măsurarea amplorii procesului inovațional sînt: numărul de propuneri de invenții și inovații; numărul de propuneri aplicate; volumul de economii obținute prin aplicarea invențiilor și inovațiilor. Tot ca indicatori dimensionali pot fi considerați și cei privind volumul resurselor alocate pentru activitatea inovațională; fond de invenții și inovații, planificat (constituit) și efectiv cheltuit, volumul recompenselor plătite inventatorilor și inovatorilor. Ca indicatori de finalitate, de eficiență ai inovației, sînt folosiți: raportul între numărul propunerilor de inovații și numărul salariaților — productivitatea creativă a forței de muncă; raportul între volumul de economii obținute prin inovații și volumul fondurilor cheltuite pentru realizarea inovațiilor; raportul între volumul de economii și numărul propunerilor aplicate; raportul între numărul propunerilor făcute și al celor aplicate etc. Tabelele 1 și 2 dau o listă completă a indicatorilor utilizați în prezent, mai exact a celor care pot fi determinați pe baza datelor statistice existente. Vom reveni, în analiza noastră, și asupra unor aspecte legate de sistemul de indicatori de planificare și evidență privind fenomenul inovațional.

Date statistice privind fenomenul inovațional în economia noastră au început a fi culese, centralizate și înregistrate sistematic începînd cu anul 1950. Datorită faptului că în deceniul 1950—1960 datele ce caracterizează dimensiunile fenomenului inovațional nu sînt concludente pentru investigația noastră, am considerat că putem începe analiza cu anul 1960.

Aruncînd o privire retrospectivă asupra perioadei 1960—1973 este de relevat că în 1967, adică la jumătatea acestei perioade, a fost adoptată legislația ce reglementează și în prezent fenomenul inovațional în țara noastră. Oportunitatea alegerii intervalului 1960—1973 pentru analiză constă în faptul că dispunem de o perioadă suficient de lungă pentru studierea comparativă și relevarea naturii și intensității corelațiilor dintre rezultatele și factorii procesului inovațional și, prin aceasta, a modalităților ce trebuie avute în vedere în viitor pe planul acțiunii.

Analiza datelor din tabelul nr. 1 și 2 și a graficului nr. 2, ne permite formularea unor observații și constatări pline de semnificații.

● Șase fenomene observabile după momentul '67

OBSERVĂM înainte de toate că indicatorul esențial pentru caracterizarea amplorii fenomenului inovațional — **volumul de ECONOMII OBȚINUTE EFECTIV —, A CUNOSCUT O CREȘTERE FOARTE PUTERNICA. EL A CRESCUT ÎNTR-UN RITM MEDIU ANUAL MULT SUPERIOR CELUI AL VENITULUI NAȚIONAL.** Cu excepția unui singur an — 1965 — creșterea este continuă, într-un ritm din ce în ce mai ridicat. Creșteri puternice au înregistrat și indicatorii: volum fonduri alocate și cheltuite efectiv și volum recompense.

Datele din tabele, dar mai ales graficul, pun în evidență cu deosebită pregnanță anul 1967 — cel al adoptării actualei le-

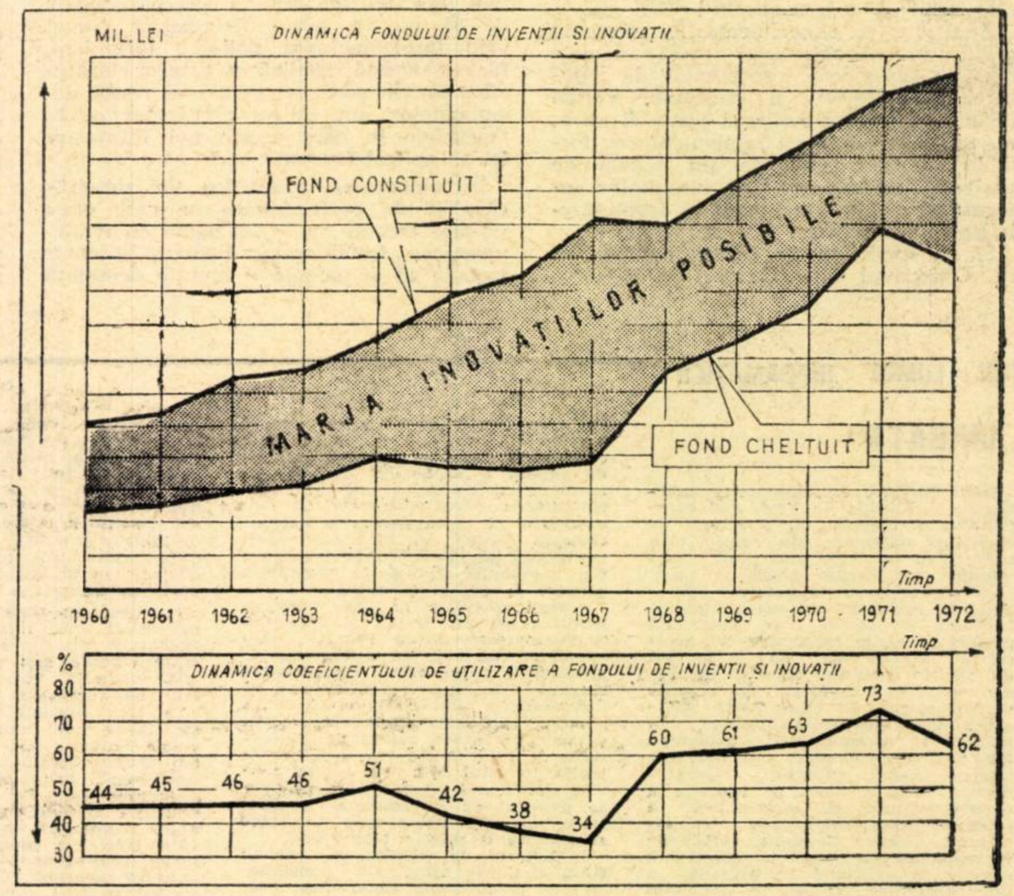

Tabel nr. 1

Dimensiunea fenomenului inovațional (1960 = 100)

Nr. crt. Indicatori / Ani	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
1. Propuneri înregistrate	100	110	112	114	99	92	94	56	51	49	59	59
2. Inovații aplicate	111	122	128	136	122	117	114	53	47	50	58	61
3. Volum economii	116	117	133	188	150	181	200	239	293	375	485	536
4. Volum recompense	112	121	166	154	158	150	158	179	183	253	283	287
5. Volum fond planificat	103	126	134	152	178	188	224	220	266	272	298	318
6. Volum fond cheltuit	109	131	141	177	168	164	173	300	341	386	491	445

● Un exemplu elocvent de manifestare a rolului factorului conștient în viața socială, de ceea ce înseamnă reușita unei intervenții în economie.

● Ce a însemnat momentul 1967 pentru impulsionarea inovației românești.

● Care sînt caracteristicile fenomenului inovațional românesc din ultimii ani ?

● De ce au dreptate unii specialiști cînd afirmă că cu cît dispunem de mai multe idei este cu atît mai bine ; sau, cîte miliarde valorează ideile emise de salariații angajați astăzi în economia noastră națională ?

● Marja inovațiilor posibile sau valoarea decalajului între resursele alocate și inițiativa agentului de decizie.

● Semne de întrebare pe traseul investigației : Există o relație de determinare între curba economiilor și cea a recompenselor ? Cum se manifestă ? Care sînt semnificațiile ? Ce legătură există între continuitate și accelerație în dinamica procesului inovațional ?

gislații în domeniul invențiilor și inovațiilor. Avem „in vivo", un exemplu elocvent de ceea ce înseamnă reușita unei intervenții în economie, de ceea ce înseamnă creșterea rolului factorului conștient în viața socială.

La această etapă a analizei nu putem afirma că fenomenele apărute după adoptarea legislației sînt determinate numai de aceasta. Le vom consemna deci cu titlu de constatare, urmînd ca în etapele următoare să aprofundăm analiza.

UN PRIM FENOMEN ce se relevă cu pregnanță după adoptarea legislației, deci începînd din 1967, este creșterea continuă, fără oscilații a principalilor indicatori analizați. Variațiile mari de ritm, de la un an la altul, din perioada anterioară, au fost înlocuite de o evoluție constant ascendentă. Subliniem aici, în principal, CARACTERUL DE CONTINUITATE care a fost imprimat procesului inovațional în ansamblul său.

O A DOUA SCHIMBARE importantă, ușor de sesizat din analiza evoluției curbelor din graficul nr. 1, o reprezintă ACCELERAREA creșterii volumului de economii și a fondului cheltuit după 1967.

În intervalul de șapte ani 1960—1966 volumul economiilor a crescut de 1,8 ori, iar în intervalul de șapte ani 1966—1972 același indicator a crescut de aproape 3 ori. În aceleași intervale, volumul fondurilor cheltuite a crescut de 1,6 ori și, respectiv, de 2,7 ori. Descifrarea cauzelor, semnificațiilor și consecințelor accelerării creșterii volumului de economii va constitui obiectul unor analize ulterioare.

AL TREILEA ELEMENT ce se remarcă după adoptarea legislației cu privire la invenții, inovații și raționalizări este **REDUCEREA NUMĂRULUI DE PROPUNERI ÎNREGISTRATE ȘI A NUMĂRULUI DE INVENȚII ȘI INOVAȚII APLICATE**. Ambii indicatori se reduc brusc în 1968 față de 1967, continuă reducerea, mai ușor, în 1969, an după care încep și continuă să crească, puțin, dar constant, pînă în 1972, an în care nu reușesc să atingă jumătatea nivelului din 1967. Rămîne de analizat în ce măsură acest fenomen trebuie apreciat ca fiind pozitiv sau nu. Pozitiv în sensul că au fost eliminate „inovațiile" care nu erau de fapt inovații, pentru că scăderea numărului de propuneri s-a realizat concomitent cu creșterea volumului de economii, negativ în sensul că el evidențiază un nivel necorespunzător al productivității creative, a fluxului de idei inovatoare. Vom reveni și asupra acestui aspect.

Menținîndu-se pe planul prezentării fenomenelor apărute după 1967, remarcăm faptul că, comparativ cu perioada anterioară, a scăzut ponderea propunerilor aplicate în totalul propunerilor înregistrate, adică în ultimii ani, ideile sînt mai puțin aplicate decît cele din anii premergători adoptării legislației.

Deși mai puține și aplicate în măsură mai redusă, după 1967, **IDEILE SÎNT MAI EFICIENTE** — acesta constituind **AL PATRULEA FENOMEN** observabil după apariția legislației. Volumul de economii pe propunere înregistrată și pe propunere aplicată a crescut considerabil față de perioada precedentă. În cazul celor aplicate, creșterea este de aproape cinci ori.

A CINCEA CONSTATARE privește **CREȘTEREA MAI ACCELERATĂ A VOLUMULUI ECONOMIILOR FAȚĂ DE CEL AL RECOMPENSELOR ;** raportul lei economii la un leu plătit drept recompensă crește continuu în ultimii ani. Curbele celor doi indicatori (economii și recompense) deși evoluează în același sens se îndepărtează continuu una de alta.

Cea de a **ȘASEA CONSTATARE** privește **dinamica coeficientului de utilizare a fondului de inovații** — care exprimă raportul dintre fondul planificat și cel efectiv cheltuit (vezi graficul). După o perioadă de relativă stagnare între 1960 și 1964 și de constantă dar ușoară reducere pînă în 1967, el crește brusc în 1968, continuă să crească ușor pînă în 1971, an după care se reduce, menținîndu-se însă la un nivel superior anului 1968. Reținem că în toată această perioadă au crescut continuu atît volumul fondului planificat cît și volumul fondului efectiv cheltuit. **ÎMBUNĂTĂȚIREA** coeficientului de utilizare trebuie considerată, celelalte condițiuni rămînînd neschimbate, a fi o consecință a unei mai susținute preocupări pentru inovație a celor care au drepturi de decizie asupra acestor fonduri. Observăm totuși că anual, în medie, **30—40% din volumul resurselor alocate inovației continuă să nu fie utilizate.** Există deci o marjă a inovațiilor posibile destul de importantă. Ea măsoară decalajul dintre resursele alocate de societate pentru inovație și dinamismul agenților inovaționali — factorii care decid asupra utilizării resurselor respective.

Tabel nr. 2

Indicatori factoriali și de finalitate

Nr. crt. / Indicatori / Ani	1967	1968	1969	1970	1971	1972
1. Număr de propuneri înregistrate la 1000 de salariați (buc.)	15,5	9,1	8,1	7,4	7,8	8,0
2. Număr de propuneri aplicate la 1000 de salariați (buc.)	8,7	4,0	3,4	3,6	3,9	3,9
3. Volum de economii obținute din inovații pe un salariat (lei)	154	181	212	265	327	344
4. Volum economii pe o propunere aplicată (mii lei)	18	46	62	75	84	88
5. Volum economii pe un leu fond cheltuit (lei)	19	13	14	16	16	20
6. Ponderea propunerilor aplicate în total propuneri înregistrate (%)	56	41	42	47	50	49
7. Coeficient de utilizare a fondului de invenții și inovații (%)	34	60	61	63	73	62
8. Ponderea volumului recompenselor în volumul total al fondului cheltuit (%)	100	65	57	70	62	70
9. Volum economii pe un leu recompensă (lei)	19	21	24	23	26	28

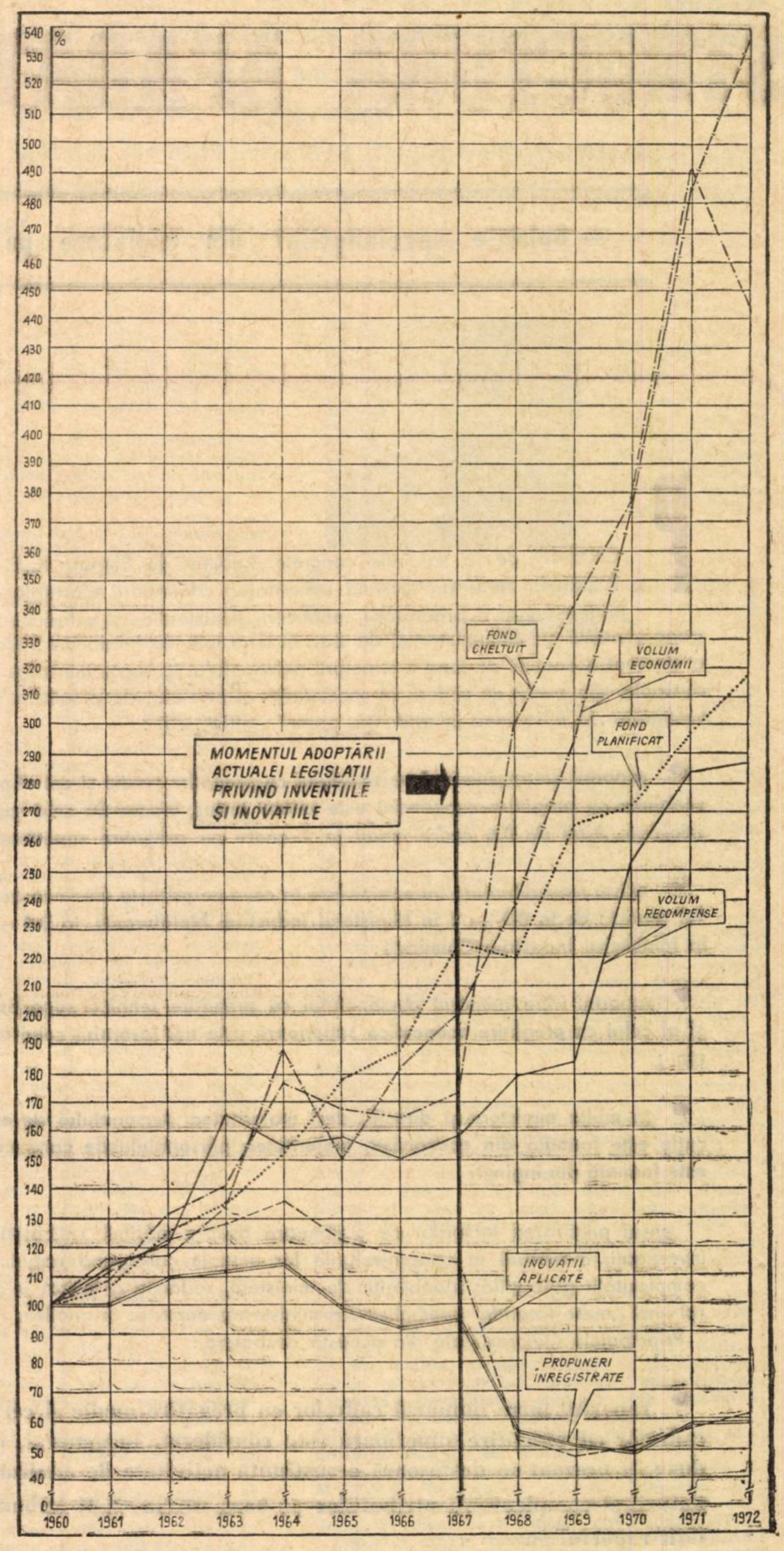

Dinamica indicatorilor volum economii, fond cheltuit, recompense acordate, număr de propuneri înregistrate și aplicate (1960 = 100).

Constantin COJOCARU,
Iulian BADIN

*) Pînă la o discuție mai analitică, facem precizarea că atunci cînd îl utilizăm singur, acordăm termenului de inovație înțelesul de noutate — includem deci atît invențiile cît și inovațiile (cu sensurile prevăzute de legislația în vigoare).

În numărul viitor : două corelații fundamentale ale procesului inovațional : număr idei emise și număr idei aplicate ; volum economii și volum fonduri cheltuite.

STRUCTURA APARATULUI MINISTERELOR

— Opiniile specialiștilor din ministere pe marginea constatărilor rezultate din investigațiile „V.E." —

„Organele centrale de resort, împreună cu ministerele interesate, sub îndrumarea directă a Consiliului Organizării Economico-Sociale, vor trebui să treacă la stabilirea de norme unitare cu privire la raportul dintre numărul personalului cu studii superioare și al celui cu studii medii din aparatul central al ministerelor și al celorlalte organe centrale de stat, precum și la stabilirea de norme unitare privind raportul optim dintre numărul personalului auxiliar și al celui direct productiv din întreprinderi".

(din Informarea aprobată de Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 „Cu privire la rezultatele aplicării măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie-martie a.c. în legătură cu îmbunătățirea organizării activității economico-sociale")

PORNIND de la sarcinile concrete stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. privind necesitatea continuării eforturilor de perfecționare a organizării conducerii ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, în luna iulie a.c. redacția noastră a efectuat o analiză de fond a structurii personalului în șapte ministere industriale, din punct de vedere al specialității și nivelului de pregătire. Investigația „V. E." punea în evidență, printre altele, că* :

- **raportul dintre numărul personalului cu pregătire medie și cel al personalului cu pregătire superioară este relativ redus, media pe cele șapte ministere fiind de 0,6 cadre medii la 1 cadru cu pregătire superioară ;**
- **există mari diferențe între ministere în ceea ce privește mărimea acestui raport : de la 0,9 — 1 în Ministerul Industriei Metalurgice, la 0,4 — 1 în Ministerul Industriei Chimice !**
- **raportul între numărul personalului cu pregătire tehnică superioară și al celui cu pregătire economică superioară este net favorabil celui tehnic ;**
- **în multe ministere și direcții, deși majoritatea personalului de execuție este formată din economiști, majoritatea personalului de conducere este formată din ingineri.**

Pentru precizarea factorilor ce acționează asupra mărimii indicatorilor investigați, a măsurii în care nivelurile lor actuale corespund naturii și complexității atribuțiilor îndeplinite de ministere, redacția a invitat în jurul unei „mese rotunde" specialiști din ministerele cuprinse în analiză.

Principalele idei rezultate din această dezbatere :

- **raportul între numărul cadrelor cu pregătire medie și cel al cadrelor cu pregătire superioară este considerat, în general, redus ; în prezent se desfășoară o susținută activitate de analiză a naturii și complexității atribuțiilor pe baza căreia va fi îmbunătățit raportul ;**
- **una dintre cauzele situației eixstente și, în același timp, una din modalitățile principale de îmbunătățire a ei, trebuie căutată în nivelul de calificare a cadrelor cu pregătire medie;**
- **raporturile dintre ingineri și economiști în ansamblul posturilor de conducere și de execuție din aparatul ministerelor sînt considerate necorespunzătoare ; cauza principală rezidă în persistența unor idei preconcepute în ceea ce privește competența profesională a celor două categorii de cadre.**

Multe alte idei interesante au fost exprimate în cadrul dezbaterii. Iată, pe scurt, conținutul stenogramei discuțiilor :

ing. Laurențiu **LUCA**

șeful serviciului organizarea conducerii, producției și muncii din Ministerul Energiei Electrice

„...nivelul de pregătire al cadrelor medii este, în general, nesatisfăcător..."

UTILIZAREA cît mai eficientă a cadrelor de specialitate din aparatul Ministerului Energiei Electrice este o preocupare de actualitate a conducerii sale, în condițiile noii structuri organizatorice, ale aplicării măsurilor de perfecționare a activității organelor centrale de stat.

Raportul dintre numărul personalului cu pregătire medie și cel cu pregătire superioară, poate constitui un indicator al utilizării eficiente a personalului cu studii superioare, în sensul degrevării acestuia de efectuarea lucrărilor de rutină, al calculelor de nivel mediu și a muncii administrative de birou. Nivelul acestui raport trebuie apreciat ținînd seama de factorii de infuență care îl determină, cît și de alte aspecte care nu pot fi reflectate în acest raport.

În cadrul ministerului nostru acest raport este după reorganizare **satisfăcător, dar nu cel mai bun**, fapt pentru care în prezent se efectuează o analiză detaliată a sarcinilor și atribuțiilor pe fiecare post de execuție, în vederea determinării cît mai corecte a volumului de muncă ce necesită studii superioare, a identificării tuturor lucrărilor de nivel mediu care se mai efectuează de către cadre cu studii superioare și a determinării valorii optime a acestui raport.

Valoarea optimă a raportului dintre numărul personalului cu pregătire medie și cel cu pregătire superioară diferă de la un minister economic la altul, în funcție de aspectele specifice ale ramurii economice pe care o coordonează, de problemele care se rezolvă la nivelul conducerii ministerului și al aparatului acesteia.

Dintre factorii care influențează acest raport, consider că trebuie luați în considerare următorii ;

- **volumul lucrărilor de rutină**, al calculelor de nivel mediu și al lucrărilor de birou efectuate în diversele compartimente, volum ce trebuie determinat pe baza **analizei posturilor și a atribuțiilor compartimentului respectiv ;**
- **sistemul informațional** și de decizie din aparatul ministerului respectiv, respectiv **relațiile cu unitățile subordonate și competențele acestora**, din care rezultă lucrările și analizele care se fac la nivelul aparatului ministerului ;
- **gradul de dotare cu mijloace de calcul de birou** și de prelucrare automată a datelor, care influențează volumul lucrărilor de nivel mediu.

Un factor care trebuie luat în considerare este **NIVELUL DE PREGĂTIRE AL CADRELOR MEDII** care lucrează în ministere, care **ESTE ÎNCĂ, ÎN GENERAL, DESTUL DE SCĂZUT, CEEA CE OBLIGĂ CADRELE SUPERIOARE SĂ EFECTUEZE O SERIE DE CALCULE ȘI PRELUCRĂRI DE DATE SAU SĂ ÎNTOCMEASCĂ LUCRĂRI DE RUTINĂ CE AR TREBUI EFECTUATE DE CADRELE CU STUDII MEDII**. Această deficiență consider că poate fi eliminată pe două căi : o mai exigentă examinare profesională a cadrelor medii care sînt promovate în aparatul unui minister și o pregătire suplimentară, prin specializarea și reciclarea acestora în domeniul respectiv (planificare, aprovizionare, secretariat etc.).

Un alt factor care influențează raportul dintre numărul cadrelor medii și al celor cu studii superioare este **mărimea compartimentelor** (numărul de posturi din cadrul serviciilor și birourilor). Înainte de reorganizarea ministerelor pe baza noilor norme de structură aprobate prin Decretul nr. 103/1973, într-un serviciu, erau circa 5 posturi și într-un birou 3. În aceste condiții, era dificilă repartizarea diferențiată a sarcinilor pe oameni în raport cu nivelul [illegible]e pregătire și chiar cu pregătirea tehnică sau [illegible]economică. **În noile condiții organizatorice, în c[illegible]drul unui serviciu care are cel puțin 10 postu[illegible], se poate lucra în echipă cu o mai bună repa[illegible]izare a elementelor ce intră în executarea unei [illegible]numite lucrări, între cadrele cu studii superioare ș[illegible] cele cu studii medii.**

Din analiza posturilor, făcu[illegible]i în cîteva compartimente din aparatul Minist[illegible]rului Energiei Electrice, a rezultat că, **printr-o [illegible]ai bună coordonare și repartizare a sarcinilor în[illegible]e cadrele cu studii superioare și cele cu studii medii, pot fi aduse îmbunătățiri substanțiale ra[illegible]ortului dintre numărul acestor două categorii de personal.** Astfel, într-un serviciu compus din [illegible]7 posturi cu studii superioare și 3 posturi cu [illegible]udii medii, analiza a indicat posibilitatea rezolv[illegible]rii acelorași sarcini cu 6 posturi cu studii super[illegible]are și 4 posturi cu studii medii. În cadrul minis[illegible]erului nostru aceste analize s-au făcut luîndu-se în considerare un ansamblu de factori de evalu[illegible]re și un sistem de punctaj aferent. Cu ajutorul [illegible]estora s-au evaluat lucrările efectuate în cadrul fi[illegible]cărui post.

În ceea ce privește structu[illegible] de specialitate în aparatul ministerului, respec[illegible]v **raportul dintre personalul tehnic și cel ec[illegible]nomic, consider că acesta poate fi, de asemen[illegible]a, îmbunătățit, pe baza unei analize a lucrărilo[illegible] ce se efectuează în diversele compartimente.** Con[illegible]ider că în prezent DĂINUIE ÎNCĂ O CONCEP[illegible]E GREȘITĂ ASUPRA CAPACITĂȚII ECONOM[illegible]ȘTILOR DE A REZOLVA ANUMITE PROBLE[illegible]E, din care cauză soluționarea multor problem[illegible] tehnico-economice este încredințată inginerilor, [illegible] reducîndu-se rolul economiștilor la întocmirea [illegible]or lucrări care se pot efectua de cadre medii [illegible] economice (statisticieni, planificatori). O prob[illegible]emă tehnico-economică, trebuie rezolvată desigu[illegible] și cu ajutorul inginerilor, în măsura în care i[illegible]tervin aspecte tehnologice, dar **analiza variant[illegible]or și determinarea unei soluții optime care să s[illegible]ea la baza deciziei intră în competența unui eco[illegible]omist.** Cred că **trebuie acordată o atenție mai m[illegible]re, din acest punct de vedere, posturilor de ingine[illegible]i din compartimentele de planificare, investiții, [illegible]personal-învățămînt și aprovizionare.** În această [illegible]rivință un exemplu semnificativ din cadrul Mini[illegible]terului Energiei Electrice îl reprezintă **servici[illegible]l de organizare a conducerii, producției și a mu[illegible]cii care era compus înainte de reorganizare numa[illegible] din ingineri și un tehnician, iar în prezent în [illegible]cadrul acestuia lucrează 4 ingineri, 3 economi[illegible]ti, un tehnician și un statistician, problemele rez[illegible]olvîndu-se în echipă prin colaborare dintre cadre[illegible] tehnice și economice.**

Desigur că determinarea [illegible]structurii optime a personalului din aparatul un[illegible]i minister nu se poate face decît pe baza une[illegible] analize de detaliu a posturilor, care este relativ[illegible] laborioasă. În cadrul Ministerului Energiei El[illegible]ctrice această acțiune este în curs de desfășu[illegible]are, urmînd să fie finalizată în cursul acestui an.

Niculina **NICULESCU**

economist principal, biroul Forme stimulative de plată, Ministerul Industriei Ușoare

„...o corelație int[illegible]e gradul de complexitate a lucrărilor efectuate și nivelul de pregătire al personalului..."

IN CADRUL ministe[illegible]ului nostru pentru a se stabili un rapo[illegible]rt corect între numărul personalului c[illegible]u studii superioare și cel cu studii medii, deci o [illegible]corelație între gradul de complexitate a lucrări[illegible]or efectuate și nivelul de pregătire al personalu[illegible]lui care le execută, a fost necesar, în primul rîn[illegible]d, să se delimiteze pe funcțiuni activitățile ce se desfășoară în cadrul ministerului (activitățile de plan-dezvoltare, cercetare, financiar-contabilă, personal, salarizare etc.). Au fost stabilite apoi atribuțiile, sarcinile și lucrările executate de personalul din compartimentele care concură la realizarea activităților respective. La rîndul ei, fiecare atribuție, sarcină sau lucrare **urmează să fie analizată** în ceea ce privește complexitatea, durata de execuție, structura acestei durate (timp de primire, citire, prelucrare, gîndire etc.), volumul de muncă, conținutul muncii. Analiza tuturor acestor elemente ne va permite să tragem concluzia, în final, dacă personalul în cadrul ministerului este corespunzător ca număr și ca pregătire și dacă este folosit rațional în funcție de volumul și complexitatea sarcinilor executate, iar dacă nu, ce măsuri trebuie luate.

În vederea stabilirii unui raport corect între numărul cadrelor cu studii superioare și numărul celor cu studii medii, mai este necesar a se stabili activitățile cu pondere în totalul activităților ministerului și de asemenea, în perspectivă, care sînt activitățile a căror sferă de cuprindere se va dezvolta. Această analiză va stabili dacă respectivul raport este bine să fie determinat pe total cadre cu studii superioare și medii sau poate fi stabilit separat pentru cadrele cu studii superioare tehnice și cadrele cu studii superioare economice.

Privind în viitor și ținînd seama de rolul ministerului nostru de coordonator al unei ramuri industriale, de sarcinile crescînde ale acestuia în ceea ce privește studiile de dezvoltare a unităților subordonate, a bazei de materii prime de cercetare, studii a căror realizare necesită, în special, cadre cu studii superioare, ar fi bine după părerea mea ca acest raport să fie determinat între anumite limite.

Numai după ce se vor executa în întregime și se vor definitiva aceste lucrări, se vor putea trage concluzii asupra raportului existent astăzi în cadrul ministerelor, inclusiv în ministerul nostru, între numărul cadrelor cu studii superioare și al celor cu studii medii, în ce proporție trebuie acesta îmbunătățit, pe ce structură trebuie să fie dat, care este ponderea activităților tehnice față de activitățile economice și ca atare care trebuie să fie structura personalului.

ing. Ioan **COSTEA**

șef serviciu Organizarea conducerii, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

...„utilizarea excesivă a cadrelor de ingineri pentru executarea unor atribuții de natură economică..."

TREBUIE MENȚIONAT că anterior aplicării noilor norme de structură prevăzute în Decretul nr. 103/1973, raportul dintre cadrele cu pregătire medie de specialitate și cele cu pregătire superioară din aparatul M.M.P.G. era de 0,12, iar în prezent este de 0,24, deci a înregistrat o oarecare îmbunătățire.

Pe baza experienței mele în domeniul muncii de organizare, pot afirma că actualul raport dintre cadrele cu pregătire medie și cele cu pregătire superioară înregistrat în aparatul ministerului nostru **poate fi în continuare îmbunătățit** în sensul creșterii numărului de cadre cu pregătire medie.

Nivelul raportului dintre cadrele cu pregătire medie și cele cu pregătire superioară este influențat, după părerea mea, de mai mulți factori, o parte din aceștia fiind specifici unor ministere economice, iar alții avînd caracter comun.

Dintre **factorii de influență specifici** unor ministere, menționez : gradul de complexitate și de tehnicitate al activității pe ansamblul ramurii coordonate de minister (procese complexe de producție, nivelul tehnic al dotării, gradul de automatizare etc.) ; volumul activității proprii de investiții ; existența, în diferite proporții, a unei rețele proprii de învățămînt ; volumul activității de comerț exterior și al relațiilor economice de cooperare tehnico-științifică cu străinătatea ; volumul aprovizionării proprii cu materiale, utilaje și instalații specifice etc.

Fiecare din factorii de mai sus influențează nivelul raportului dintre cadrele compartimentelor de specialitate care au în sarcină coordonarea sau executarea de lucrări din categoria factorilor enumerați.

Printre **factorii comuni** tuturor ministerelor, aș enumera : nivelul de pregătire profesională și de experiență al cadrelor cu pregătire medie, în special al tehnicienilor ; modul de constituire a birourilor sau serviciilor (constituirea lor cu numărul minim de posturi nu creează posibilitatea utilizării în mai mare măsură a cadrelor cu pregătire medie).

Din studiile elaborate și analizele efectuate în cadrul ministerului nostru a rezultat că la compartimentele tehnice cu caracter de studii, avizări și de dezvoltare, control tehnic, cum ar fi, în cazul ministerului nostru, compartimentele geologic, tehnic, investiții, protecția muncii, etc. numărul cadrelor cu pregătire superioară trebuie să reprezinte peste 85%, în aceste compartimente acționînd în mod hotărîtor factorii din prima categorie enumerată mai sus.

Existența unui număr mai mare de absolvenți ai facultăților de subingineri care capătă o pregătire superioară față de cea a actualelor cadre de tehnicieni, aceștia în bună parte ocupînd posturi de tehnicieni pe baza experienței și nu a pregătirii școlare, va crea posibilitatea reducerii ponderii cadrelor cu pregătire de inginer chiar în compartimentele de pură specialitate tehnică.

Nu este lipsit de interes faptul că ministerul nostru are numeroase relații de cooperare și asistență tehnică în alte țări, că trebuie să studieze și să aprofundeze nivelul de dezvoltare a industriei miniere și petroliere din statele respective, să judece fenomenele tehnico-economice în raport cu situația economică de pe plan mondial, astfel încît în minister este nevoie de un număr suficient de cadre cu pregătire și capacitate necesară înțelegerii și pătrunderii acestor fenomene pentru asigurarea îndeplinirii sarcinilor care ne stau în față. De aceea, consider că pe lîngă factorii specifici sau cei comuni menționați mai sus trebuie să se țină seama și de influența acestei sarcini majore asupra raportului dintre cadrele cu pregătire medie și cele cu pregătire superioară.

În ceea ce privește actuala structură de specialitate în cadrul ministerului nostru, trebuie subliniat de la început că aceasta este **influențată în bună parte de o situație existentă în trecut**. Numărul prea mic de absolvenți cu pregătire superioară economică, pe de o parte, cît și, uneori, **utilizarea excesivă a cadrelor de ingineri pentru executarea unor atribuții de natură economică**, pe de altă parte, au influențat și actualul raport dintre cele două categorii de cadre, aceasta fiind după părerea mea o situație generală în aparatul tuturor ministerelor economice.

Raportul dintre cadrele cu pregătire tehnică și economică în aparatul ministerului nostru, respectiv 32% cadre economice și 68% cadre tehnice, este însă viciat de modul cum a fost privită specialitatea de inginer economist. Consider că în compartimentele tehnico-economice (planificare, organizare, normare și salarizare, chiar investiții și aprovizionare tehnico-materială) inginerul economist nu trebuie inclus în categoria inginerilor în spiritul Decretului nr. 103/1973. Această specialitate este larg răspîndită în industria extractivă, atît în cea minieră cît și în cea petrolieră și a fost pregătită special pentru activitatea tehnico-economică și nu pentru activitatea de producție. În cazul că raportul dintre cadrele economice și cele tehnice s-ar calcula ținînd seama că inginerul economist este un cadru tehnico-economic, structura personalului în ministerul nostru ar fi de 40% cadre economice și de 60% cadre tehnice, corespunzătoare, după opinia mea, cu natura și conținutul mediu al nivelului de cunoștințe pentru lucrările care revin personalului din aparatul central al ministerului.

Bineînțeles că **raportul real dintre aceste categorii de cadre nu poate fi determinat decît în urma evaluării nivelului de pregătire a fiecărei lucrări în parte**, muncă laborioasă care se desfășoară în actuala etapă. Vreau să-mi exprim însă convingerea că nu poate fi vorba de rapoarte egale în toate ministerele, la aceste categorii de specialiști acționînd în bună măsură o parte din factorii specifici enumerați la raportul dintre cadrele medii și cele superioare.

Gheorghe **PUIU**

economist principal, serviciul organizarea conducerii, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

„...nu putem spune că acest raport ne satisface..."

IN ULTIMII ANI în ministerul nostru au avut loc importante transformări organizatorice determinate de comasarea a două foste ministere (cel al economiei forestiere și cel al industriei materialelor de construcții) și a departamentului silviculturii. Personalul a fost grupat în cadrul direcțiilor funcționale, plecîndu-se de la sarcinile fiecărui compartiment, stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare, în funcție de complexitatea lucrărilor și de nivelul de pregătire necesar. Nu s-au utilizat metode de analiză a postului din care să rezulte nivelul de pregătire cerut cadrelor utilizate.

Prin aplicarea recentelor norme unitare de structură, raportul dintre cadrele cu studii medii și cele cu studii superioare s-a mărit, ajungînd la 0,61 cadre medii pe un cadru cu studii superioare. În prezent **nu putem spune că acest raport ne satisface** atîta timp cît la stabilirea lui nu au fost utilizate metode sau tehnici de măsurare sau determinare a caracterului muncii, precum și a nivelului de pregătire cerut de postul respectiv.

După părerea mea, pentru a putea determina numărul optim necesar de cadre cu studii medii și superioare din cadrul ministerelor (organelor centrale), trebuie inventariate lucrările pe fiecare compartiment, urmînd să se facă apoi o clasificare a lor pe niveluri de pregătire și pe specialități.

Fără o fișă a fiecărui post, din fiecare compartiment, din care să rezulte caracterul lucrărilor (repetitiv, ocazional) și nivelul de execuție — mediu sau superior, tehnic sau economic — nu se poate ajunge la un raport optim între aceste niveluri de pregătire.

Printre FACTORII de care trebuie să se țină seama la stabilirea acestui raport trebuie avute în vedere: **caracterul lucrărilor** — repetitiv, de centralizare, de analiză, interpretare, soluții, statistice etc. ; **natura compartimentului** — de concepție, tehnic, tehnico-economic, economic ; **operativitatea execuției ; specialitatea obținută prin pregătirea școlară ; experiența** căpătată în activitate ; **nivelul la care se tratează problema cu cadre din alte instituții centrale sau unități.**

Pînă în prezent asemenea analize s-au făcut în M.E.F.M.C., folosindu-se metoda statistică (pe bază de experiență). Nu s-au folosit metode moderne de măsurare a muncii personalului TESA.

Raportul dintre numărul cadrelor cu pregătire superioară și al celor cu pregătire medie poate fi îmbunătățit în funcție de specificul fiecărei direcții din minister, la unele din acestea numărul personalului mediu poate fi mărit, iar la altele micșorat.

În cadrul ministerului nostru sînt în curs de elaborare unele normative privind proporția personalului cu studii tehnice și economice, superioare și medii, care vor conduce la stabilirea unui raport mai judicios între cadrele existente în ministere pe toate nivelurile de pregătire și specialități.

Prin aplicarea normelor unitare de structură în M.E.F.M.C. s-a reușit pentru prima oară să se stabilească o structură de specialitate cît mai echilibrată — între cadrele tehnice, economice și alte specialități. Această structură a fost determinată în funcție de specificul fiecărei direcții funcționale, astfel că la direcțiile tehnice și tehnico-economice se regăsesc în primul rînd cadre cu pregătire tehnică, iar la direcțiile economice — în principal cadre cu pregătire economică.

*) Vezi „Viața economică" nr. 31 din 3 august 1973, pag. 8—9.

În numărul viitor vom publica opinia exprimată în cadrul dezbaterii de ing. Petre ISAC șef de comisie la Consiliul Organizării Economico-Sociale

CRITERII DE RAȚIONALIZARE A TRANSPORTULUI MATERIEI PRIME

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

CONTINUÎND PUBLICAREA unora dintre studiile valoroase întocmite de către absolvenții „Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi, sinteza proiectului întocmit de **ing. Gheorghe Isac**. *Realizat pe exemplul Întreprinderii de industrializare a laptelui-Timiș, proiectul, în curs de aplicare, prezintă, prin originalitatea și eficiența economică ridicată a soluțiilor propuse, mari posibilități de generalizare în toate unitățile de prelucrare din cadrul Centralei de industrializare a laptelui — București.*

• Necesitatea optimizării transporturilor de materie primă de la cele peste 11000 surse de aprovizionare

POLITICA ECONOMICĂ a partidului și statului nostru de dezvoltare a zootehniei, sector important al producției agricole, conduce, printre altele, la creșterea în ritmuri rapide a sectoarelor de industrializare a materiilor prime oferite de această ramură a agriculturii. Industria laptelui ocupă în acest context un rol major, eforturile de accelerare a dezvoltării ei vizînd atît construirea de noi obiective de prelucrare, cît și modernizarea și extinderea capacităților de prelucrare existente.

Preocupările susținute, măsurile luate în ultimii ani, au făcut ca la toate materiile prime oferite de zootehnie să se înregistreze creșteri cantitative însemnate. Astfel, indicatorul intrări de lapte de vacă la fondul central al statului, a marcat creșteri semnificative, de 119,9% în 1972 față de 1968, în perspectivă acestea urmînd a atinge cote mult mai mari în ultimii trei ani ai actualului cincinal: în 1973, 1974 și 1975 cu 40%, respectiv 76% și 103% față de 1972.

Prelucrarea industrială a acestor mari cantități de lapte, realizată în unitățile Centralei de industrializare a laptelui-București, respectiv în cele 39 de întreprinderi organizate în profil teritorial (pe județe) și Fabrica de produse lactate-București, implică **importante transferuri de materie primă și produse finite**, ca urmare a faptului că sursele de aprovizionare sînt repartizate neuniform. Acest fapt apare cu atît mai semnificativ cu cît analiza repartiției surselor indică, la nivelul anului 1973, un număr foarte mare: 4 216 unități C.A.P., 1 200 unități I.A.S. și 6 000 localități din sectorul membrii C.A.P. și producători individuali.

Privită din această perspectivă, problema raționalizării aprovizionării cu materie primă, în cadrul centralei, apare ca o problemă majoră, cu atît mai mult cu cît este vorba de un produs care, pentru a-și păstra calitățile necesare unei prelucrări eficiente trebuie ridicat de la sursele de producție, în totalitate și imediat după obținerea lui, respectiv de 2—3 ori pe zi.

Implicînd utilizarea unor metode moderne, îmbunătățirea organizării și conducerii activității de transport a materiei prime în cadrul centralei, proiectul la care ne referim, vizează optimizarea planului de transport, urmărind realizarea concomitentă a următoarelor subobiective: ridicarea la timp a întregii cantități de materie primă disponibilă; utilizarea intensivă a parcului auto; minimizarea parcursului (în tone-km.); reducerea prețului de cost al transporturilor.

Proiectul pornește de la un caz concret, acela al Întreprinderii de industrializare a laptelui (I.I.L.)-Timiș, propunerile făcute putînd fi aplicate cu mici adaptări, în toate unitățile centralei.

• Analiza critică descoperă arbitrarul și rutina, fundamentînd propunerile de îmbunătățire

ÎNTREPRINDEREA de industrializare a laptelui (I.I.L.)-Timiș ocupă un loc important în cadrul centralei, în cele 9 secții de industrializare ale ei prelucrîndu-se aproape 6% din cantitatea de lapte intrată anual în centrală. Punctele de recepție, circa 476, sînt repartizate pe întreg teritoriul județului Timiș — dintre acestea 189 fiind unități C.A.P., 53 ferme I.A.S., iar 234 centre proprii de colectare din sectorul gospodăriilor populației.

Analiza efectuată a arătat că transportul materiei prime de la furnizorii menționați la beneficiari (cele 9 fabrici prelucrătoare) se face pe baza unor criterii neștiințifice, rutele de transport stabilindu-se în mod arbitrar și pe bază de rutină. Astfel, urmărirea și verificarea rutelor de transport existente arată că din totalul fondului de timp afectat pentru transportul laptelui doar 32,3% este timp de parcurs, restul de 67,7 fiind afectat altor activități: 32,3% este consumat pentru recepția cantitativă și calitativă în teren și la secțiile de producție, 25,4% pentru activitatea de încărcare-descărcare și 10% pentru întocmirea documentației.

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Creșterea prin diversificare

NUMEROASE întreprinderi capitaliste își asigură creșterea prin diversificare. Care sînt caracteristicile strategiilor și structurilor adoptate de marile întreprinderi capitaliste?

Cercetările întreprinse asupra evoluției primelor 500 de mari întreprinderi americane (clasate de revista „Fortune") efectuate de economiști renumiți ca Alfred D. Chandler, Bruce R. Scott, Leonard Wrigley, Richard Rumelt, ș.a. duc la concluzia că tendința care se impune în domeniul strategiilor de dezvoltare, este cea de **diversificare**, *de trecere de la întărirea poziției luate într-un sector industrial la cercetarea oportunităților oferite de mai multe sectoare.*

Adîncirea analizei, gruparea acestor întreprinderi funcție de importanța acordată diversificării, a permis conturarea următoarelor subdiviziuni:

a. **Întreprinderi cu produs unic** *— fabrică un produs, o linie de produse de diverse talii și modele sau un ansamblu de produse legate între ele prin tehnicile utilizate sau structura pieței, ca de exemplu „American Motors", „Peabody Coal" etc.*

b. **Întreprinderi cu produs dominant** *— unde 70—95% din vînzări provin dintr-un singur produs sau o linie de produse integrate vertical, ca de exemplu „General Motors", „I.B.M.", „Texaco", „U.S. Stell" și „Xerox".*

c. **Întreprinderi cu produse înrudite** *— diversificate în sectoare vecine, unde nici un produs nu reprezintă mai mult de 70% din vînzări, ca „Du Pont", „Eastman Kodak", „General Electric", „General Foods".*

d. **Întreprinderi cu produse neînrudite**, *care s-au diversificat fără a exista vreo legătură între vechile și noile produse și unde nici un produs nu reprezintă mai mult de 70% din vînzări, cum sînt „Litton", „L.T.V.", „North American Rocwell", „Textron" sau „Olin".*

Dacă tendința generală ce se manifestă în evoluția strategiilor este diversificarea, în privința structurilor, analiza acestor subdiviziuni conduce la ideea **preponderenței structurilor operaționale**. *Astfel, dacă întreprinderile cu produs unic au o structură funcțională, iar cele cu produs dominant una mixtă (funcțional-operațională), restul de întreprinderi, reprezentînd cea mai mare parte din cele 500, se caracterizează prin adoptarea de structuri operaționale.*

Concluziile rezultate din cercetările întreprinse pot fi rezumate astfel:

- *Aproape toate cele 500 de întreprinderi sînt diversificate într-o anumită măsură (pentru mai mult de 5% din cifra de afaceri-C.A.), iar în cazul a peste 80% din ele diversificarea reprezintă 30% din C.A.*
- *Activitățile diversificate sînt în majoritate exercitate în cadrul structurilor operaționale, peste 80% din întreprinderile analizate posedînd acest tip de structură.*
- *În ultimii ani se constată o accentuare a tendinței de diversificare și de îndepărtare de produsele unice sau chiar dominante concomitent cu creșterea ponderii structurilor operaționale.*

Pe scurt, deci, **creșterea prin diversificare** *a devenit* **strategia cea mai curentă**, *acest mod de acțiune fiind astăzi specific întreprinderilor din țările industriale.*

CAZURI ÎN DEZBATERE

Organizarea aprovizionării din import

CONTINUÎND publicarea de situații concrete, izvorîte din realitățile practice ale unităților noastre economice, prezentăm astăzi un caz avînd ca temă: organizarea aprovizionării din import. Solicitînd specialiștii din întreprinderile economiei noastre să-și spună părerea asupra cazului propus, reînnoim, invitația de a ne trimite spre publicare cazuri reale pe care le întîlnesc în munca lor de zi cu zi, astfel ei putînd să contribuie efectiv la îmbunătățirea muncii cadrelor noastre antrenate în diverse sectoare de activitate ale unităților economice, la obișnuirea lor cu rezolvarea unor situații cu grade de dificultate diferite, pe care le întîlnesc în practica lor.

1. Uzina „X", unitate cu gestiune proprie, a primit de la centrala căreia îi este subordonată, la data definitivării planului de aprovizionare cu materiale din import necentralizat pentru producția pe anul în curs, un plafon valutar de 6 milioane lei valută.

Analiza necesarului de fonduri valutare solicitat de uzină pentru importul necentralizat de materiale destinate producției, efectuată de către centrala industrială pe baza justificărilor prezentate, s-a făcut în următoarele condiții:

a. planul de producție era nominalizat numai 80%;

b. consumurile specifice pentru materii prime și materiale destinate producției, pe baza cărora s-a calculat necesarul de aprovizionat, au fost cele indicate în fișele tehnologice neactualizate, ale produselor prevăzute a fi executate;

c. situația stocurilor a fost întocmită de serviciul aprovizionării prin preliminarea realizării planului de import, realizare neurmărită însă printr-o evidență exactă. (Se menționează că în perioada respectivă uzina a introdus — în urma modificării planului de producție — numeroase cereri de anulări, reduceri și suplimentări privind materiile prime din import — operațiuni pentru care nu primise încă confirmările corespunzătoare de la centrala industrială);

d. în gama de sortimente prevăzute a se executa de către uzină, s-au introdus și produse noi, pentru care tehnologia de fabricație nu era încă definitivată;

e. la data cînd a obținut lucrarea justificativă a planului de import de la uzină, centrala, mai avea 3 zile pînă la termenul la care trebuia să prezinte ministerului proiectul centralizat al planului de aprovizionare.

Din plafonul valutar aprobat centralei de către minister, plafon situat sub necesarul solicitat, centrala industrială a alocat uzinei „X" suma de 6 milioane lei valută, pentru asigurarea următoarelor categorii de importuri:

	Solicitat	Alocat
— materii prime și materiale necesare direct în procesul de producție	3 500 000	3 500 000
— materiale de întreținere;	600 000	200 000
— aparate de măsură și control	300 000	100 000
— piese de schimb	700 000	200 000
Total:	5 100 000	4 000 000

La analiza făcută în vederea acordării acestor plafoane valutare, centrala industrială și-a însușit parțial justificările prezentate de către uzină, ajungînd la următoarele concluzii:

a. materiile prime și materialele solicitate pentru producție trebuie asigurate integral, la nivelul cererii;

b. necesarul de materiale pentru întreținere nu a fost solicitat pe baza planului de reparații și a unor consumuri determinate, justificîndu-se numai în parte cererea materialelor respective;

c. aparatele de măsură și control erau necesare numai parțial, (în inventarul laboratoarelor existau unele din aparatele cerute prin planul de import, dar care nu funcționau, fiind defecte);

Faptul că este vorba de utilizarea unor mijloace de transport speciale, arată că nu pot fi aduse argumente în favoarea ideii folosirii acestora în alte scopuri decît transportul laptelui și că realitatea este una singură : **repartizare nerațională a rutelor de transport între furnizori și beneficiari.**

Utilizarea în stabilirea rutelor de transport pentru materia primă, a unor criterii empirice, cum sînt experiența personalului antrenat în organizarea și conducerea acestei activități și stabilirea întîmplătoare a rutelor între furnizori și beneficiari, a făcut ca efectele datorate unor situații obiective nefavorabile să nu poată fi înlăturate. Pe de o parte, fluctuația producției de lapte, respectiv diferențele mari de intrări de materie primă între perioada de iarnă și vară, conduce, din lipsă de capacități de producție, la transporturi pe distanțe lungi pentru prelucrare în perioadele de vîrf,

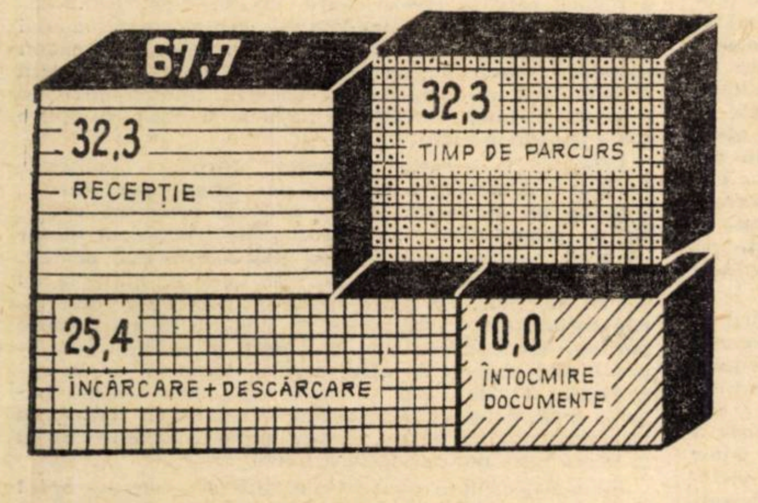

Repartiția fondului de timp de transport la I.I.L.-Timiș (%)

ceea ce încarcă prețul de cost și produce o depreciere a calității materiei prime. Pe de altă parte, la secțiile de prelucrare, în decursul celor 24 de ore există două vîrfuri de intrare a materiei prime, dimineața între orele 10—13 și seara între orele 21—24, fapt ce generează staționări la secții, folosirea neuniformă a utilajelor și suprasolicitarea lor.

Analiza amănunțită a situației existente la I.I.L.-Timiș a permis stabilirea principalelor propuneri de raționalizare a activității de transport în cadrul ei, cu valabilitate generală și la celelalte unități ale centralei. Este vorba de următoarele :

1. Dotarea furnizorilor ce livrează cantități mari de lapte la fiecare recepție (peste 5000 l) cu instalații de răcire și depozitarea laptelui pe o perioadă de 6—10 ore. Aceasta conduce pe de o parte la aplatizarea celor două sarcini de vîrf, ce apar în decursul a 24 de ore de prelucrare și, pe de altă parte, la o utilizare mai intensivă a parcului auto, întrucît aceeași autocisternă poate executa astfel mai multe transporturi.

2. **Stabilirea rutelor de transport a materiei prime de la furnizori la secțiile de producție prin utilizarea metodei de programare liniară-tip transport cu ajutorul unui calculator electronic.** Se disting în aplicarea acestei propuneri următoarele etape :

a) Determinarea traseelor de transport optim între diferitele puncte de recepție și centrele de prelucrare, precum și a cantităților de transportat, ținînd cont de distanțele dintre punctele de recepție și secțiile de prelucrare, cantitățile disponibile și capacitățile de prelucrare ale secțiilor, toate cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor ;

b) Stabilirea rutelor posibile, din aproape în aproape, ținînd cont în această etapă de folosire în condiții de eficiență a capacității mijloacelor existente.

Un exemplu este semnificativ pentru a ilustra valoarea propunerilor făcute. Prin prelucrarea pe calculator a datelor de la I.I.L.-Timiș pentru perioada lunii aprilie, lună medie de producție, și la o recepție, a rezultat un total de 17.615 tone/km față de 22.765 cît se realiza prin dirijarea obișnuită a rutelor, iar prin luarea în considerare a acestei soluții ca și a criteriului folosirii în condiții raționale a capacității mijloacelor de transport existente, s-a ajuns la cifra de 17.485 tone/km. ceea ce reprezintă de fapt o reducere cu 23,2% a volumului de transport a materiei prime.

În vederea reducerii timpului de staționare pentru diferite activități, care se ridică la 67,7% din fondul de timp total consumat de către autocisterne pe rute, s-au făcut și alte propuneri la nivel de centrală, dintre care amintim pe cea referitoare la dotarea furnizorilor cu bazine de depozitare a laptelui din care să se recolteze o singură probă pentru analiză, iar încărcarea cisternelor să se facă prin cădere sau pompare. Aceasta conduce la reducerea timpului afectat pentru recepție și încărcare la furnizor cu cel puțin 50%.

• Prin generalizare la nivel de subramură — economii posibile de 24 milioane lei

SITUAȚIA analizată la I.I.L.-Timiș, privind activitatea de transport a materiei prime, se regăsește practic la toate întreprinderile din cadrul centralei, propunerile de raționalizare prezentînd largi posibilități de aplicare generalizată.

Dacă la unitatea analizată, economia antecalculată, rezultată din introducerea sistemului de raționalizarea transportului de materie primă este de 1,1 milioane lei, ca urmare a reducerii volumului de transport cu 23,2% (ne referim la anul 1972), la nivelul centralei, rămînînd la volumul de transport aferent anului 1972, economiile potențiale se ridică la circa 24 milioane lei.

Necesitatea și oportunitatea introducerii sistemului propus de conducere și organizare a transporturilor de materie primă în toate întreprinderile centralei fiind evidentă, trebuie remarcată ca necesară și luarea unor măsuri suplimentare menite să asigure o mai mare eficiență implementării sale. Astfel, la furnizor, se impune construirea unor **centre de răcire**, ce vor conduce atît la folosirea mai intensivă a parcului auto cît și la aplatizarea celor două vîrfuri de intrare a materiei prime la secțiile de producție. Aceluiași scop îi este subordonată și măsura preconizată de a fi dotați toți furnizorii cu **bazine pentru depozitarea materiei prime** ele permițînd o încărcare mai operativă a cisternelor, deci o creștere a timpului afectat transportului efectiv. Proiectarea și dotarea sectorului cu **cisterne frigorifice** pentru traseele cu furnizori mulți și cantități mici de lapte la o recepție, va conduce în mod sigur la menținerea calității materiei prime, la o prelucrare corespunzătoare a acesteia.

Aplicat deja parțial începînd cu trimestrul II a.c. prin operarea de schimburi de rute conform datelor prelucrate de calculator, proiectul va conduce, prin generalizarea soluțiilor sale la toate întreprinderile centralei, prin optimizarea în cadrul fiecărei rute a traseului cel mai economic de efectuat de către cisterne, la economii însemnate, la raționalizarea activității întregului sector, la creșterea eficienței economice a activității fiecărei întreprinderi și a centralei în ansamblul său.

VADEMECUM

Zece sfaturi pentru directori

CUM POATE FI sporită eficacitatea muncii directorilor de unități economice ? Această întrebare pe care și-o pun specialiștii în organizarea conducerii capătă, de la caz la caz, rezolvări diferite, toate conducînd, în final, la a oferi persoanelor ce ocupă posturi de directori, sfaturi, recomandări și căi de acțiune de care acestea să țină seama. Specialistul francez J. Quibel în lucrarea „Politica și strategia la nivelul conducerii superioare", consideră că directorul trebuie să țină cont în activitatea sa de următoarele :

1. **Stimulați.** *Procedați astfel încît să stimulați pe toți colaboratorii dv. Veți fi cu atît mai eficace cu cît veți da dovadă de o mai mare capacitate în a impulsiona randamentul în muncă.*

2. **Fiți bine informat.** *Căutați să înlăturați toate obstacolele ce se interpun în realizarea comunicării în întreprinderea pe care o conduceți. Fiți bine informat în special asupra problemelor sociale din unitate.*

3. **Prevederea** *trebuie să fie atuul dv. principal în toate acțiunile pe care le întreprindeți. Conduceți privind spre mîine, dar neuitînd trecutul și prezentul.*

4. **Acordați prioritate creativității și inovației** *în toate domeniile activității unității pe care o conduceți. Urmăriți ca ele să fie o parte componentă nu numai a activităților de cercetare sau de marketing. Stabiliți în fiecare etapă cît din performanțele unității se datoresc inovației, pentru a ști cum și cît este de necesară impulsionarea procesului de creativitate în unitatea pe care o conduceți.*

5. **Stabiliți ierarhii precise.** *Delimitați clar competențele și nu uitați să le însoțiți de răspunderi precise. Porniți de la ideea că cu cît o funcție este mai înaltă și mai complexă, ea implicînd o mai mare răspundere, cu atît ea va trebui să fie atribuită unor persoane cu calificare corespunzătoare și posedînd un înalt simț al răspunderii. Lăsați să decidă subalternii dv. în cadrul competenței pe care le-ați acordat-o.*

6. **Dați dovadă de o înaltă capacitate de adaptare.** *Trebuie să știți să-i acceptați pe colaboratorii dv. așa cum sînt.*

7. **Posedați simțul deciziilor.** *Cînd luați o decizie, indiferent de natura ei, căutați să aveți precizate criteriile și restricțiile între care este posibilă, să dispuneți de toate informațiile necesare luării ei.*

8. **Faceți-vă simțită autoritatea** *nu suprapunînd deciziilor colective, decizii individuale, luate de dv. (chiar dacă nu apar deosebiri de conținut între ele), ci reușind să vă faceți înțeles și acceptat chiar și de acei subalterni care inițial nu sînt de acord cu dv. În modul în care ei transpun în practică deciziile dv. vă puteți verifica nivelul de autoritate de care dispuneți în cadrul colectivului pe care-l conduceți.*

9. **Să știți să controlați.** *În modul în care subalternii dv. îndeplinesc obiectivele încredințate și în gradul de corespondență al acestora cu obiectivele globale ale întreprinderii se verifică realismul sistemului de control pe care-l utilizați. Nu uitați că cel ce conduce este totodată și cel ce controlează.*

10. **Conduceți realist.** *Nu vă bazați excesiv pe obligativitatea subalternilor de a îndeplini necondiționat dispozițiile date. Verificați de multe ori, înainte de a le da, realismul lor. Căutați totodată să valorificați oportun și cu maximum de eficacitate orice ocazie se oferă întreprinderii dv., luînd, la timpul potrivit, deciziile ce se impun.*

B.

CAZURI ÎN DEZBATERE

d. piesele de schimb au fost solicitate, fără o justificare judicioasă, în cantități care depășeau necesarul pe un an, iar uzina nu a întreprins nici o acțiune pentru evidențierea exactă a pieselor aflate în magazii și nici pentru asimilarea parțială a acestora în sectorul de fabricație al întreprinderii de piese de schimb, recent intrată în funcțiune în cadrul ministerului economic din care face parte uzina.

2. În baza plafoanelor valutare alocate, uzina „X" a introdus fișe tehnice, specificînd integral sumele prevăzute pentru fiecare categorie de importuri, întrucît, potrivit dispozițiilor legale, neconsumarea acestora pînă la data de 31 martie a anului de plan, ar fi condus la anularea fondurilor neutilizate.

În cursul trimestrului I al anului de plan, majoritatea fișelor tehnice pentru materii prime și materiale, destinate producției, s-au contractat, începînd chiar să sosească în uzină, cotele aferente trimestrului I.

Pentru aparatele de măsură și control ca și pentru piesele de schimb, contractarea a rămas în urmă datorită faptului că specificațiile inițiale au fost redactate incomplet, iar uzina întîrzia să răspundă la clarificările tehnice cerute de către întreprinderile de comerț exterior.

Solicitările adresate de serviciul aprovizionării, organelor tehnice din uzină, privind aceste clasificări, nu au fost urmărite deoarece responsabilul cu planul de import, din cadrul serviciului mai sus arătat, singurul care cunoaște lucrările de import, lipsea din uzină, fiind obligat ca periodic să se deplaseze la cîteva întreprinderi furnizoare din țară, spre a urmări livrarea către uzină a unor produse strict necesare ca polietilenă și policlorura de vinil, de a căror aprovizionare răspunde personal.

3. Între timp, din cauza renunțărilor solicitate de către unii beneficiari ai produselor uzinei „X" ca și a unor sarcini suplimentare dispuse de către centrală, planul de producție al uzinei pe semestrul II a fost modificat, necesitînd întocmirea urgentă a formelor de anulare și reducere ca și de suplimentare a unor materii prime și materiale din import.

Evidența realizării planului de import, neoperată de la data plecării în provincie a salariatului responsabil cu această problemă (aflat în deplasare de circa 2 săptămîni) a creat mari dificultăți șefului serviciului de aprovizionare, care a fost obligat în termen de 3 zile să prezinte centralei industriale lucrările privitoare la modificarea planului de import. (Întreprinderea de comerț exterior a comunicat că neprezentarea modificărilor de plan în termen de 5 zile va conduce la contractarea fișelor tehnice inițiale deoarece reprezentanții firmelor furnizoare sînt prezenți în București pentru tratative).

Cu o întîrziere apreciabilă, șeful serviciului de aprovizionare a prezentat centralei industriale fișele de modificare a planului de import, exactitatea datelor cuprinse în aceste fișe fiind discutabilă.

4. La data de 30 iunie, după două trimestre de executare a planului de import, o echipă din direcția de revizie și control a Ministerului Finanțelor se prezintă la uzina „X" pentru a verifica modul cum au fost utilizate plafoanele valutare. Din concluziile raportului de verificare întocmit rezultă următoarele constatări :

— stocuri supranormative de materii prime din import, în valoare de 400 000 lei valută, din care sortimente prevăzute și contractate în planul de import pe anul în curs în valoare de 200 000 lei valută ;

— piese de schimb din import în valoare de 50 000 lei valută aflate în stoc supranormativ, din care repere prevăzute și contractate în planul de import pe anul în curs în valoare de 20 000 lei valută ;

5 Ținîndu-se seama de constatările consemnate în raportul întocmit de către organele de control și revizie ale Ministerului Finanțelor, se solicită următoarele :

1. aprecierea lucrării de justificare a necesarului de fonduri valutare, prezentată forului tutelar de către uzina „X";

2. aprecierea modului cum s-a făcut de către centrala industrială, analiza necesarului din import al uzinei ;

3. identificarea cauzelor care au condus la formarea stocurilor supranormative ;

4. Măsurile ce trebuie luate pentru evitarea unor situații cum a fost cea înregistrată la uzina „X".

a. la nivelul serviciului aprovizionării din uzină ;

b. la nivelul conducerii uzinei ;

c. la nivelul centralei industriale.

M. HERESCU

concepte-teorii

AȘEZAREA PE BAZE NOI A RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

DUPĂ CEL DE-AL DOILEA război mondial, în economia mondială s-au produs mutații profunde, concretizate în a) formarea și dezvoltarea continuă a sistemului economic mondial socialist, b) lichidarea colonialismului și crearea pe ruinele sale a unui mare număr de state naționale, care militează activ pentru dezvoltarea independentă a propriilor economii, pentru schimbarea locului lor în diviziunea internațională a muncii, c) revoluția tehnico-științifică contemporană ; legea dezvoltării inegale economice și politice, care acționează în sistemul mondial capitalist, au generat modificări importante în însăși dinamica și structura economiei mondiale capitaliste, ducînd la apariția, în afară de S.U.A., a încă două mari centre ale puterii economice în lumea capitalistă — Europa occidentală și Japonia, d) ca urmare a schimburilor intervenite în configurația lumii, a creșterii forței economice a sistemului mondial socialist și a luptei forțelor progresiste din întreaga lume, a avut loc recunoașterea coexistenței pașnice, ca unică bază a colaborării și cooperării economice dintre state cu orînduiri sociale diferite, pentru crearea unui climat de pace și securitate în lume

Sistemul economic mondial socialist, component al economiei mondiale, ca urmare a superiorității și avantajelor relațiilor socialiste de producție, se caracterizează prin dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, a întregii vieți sociale, pe această bază țările socialiste ajungînd să dețină în prezent aproape 40% din producția industrială mondială. Realizările obținute de țările socialiste în diverse domenii ale producției materiale, ale științei și tehnicii sînt astăzi tot mai mult obiect de referință pentru oamenii politici, oamenii de știință, care apreciază importanța lor crescîndă în economia mondială. Țările în curs de dezvoltare, deși potențialul lor economic este încă redus (circa 8% din comerțul mondial), exercită o înrîurire pozitivă asupra fenomenelor și proceselor care au loc în economia mondială, mai ales asupra sistemului de relații economice internaționale. Ele s-au convins, din propria lor experiență, că schimbarea tendinței actuale de adîncire a decalajelor economice dintre ele și țările avansate economicește, că lichidarea grabnică a stării de subdezvoltare se pot face numai prin crearea unui sistem nou de relații economice internaționale, bazat pe egalitate și pe comunitatea de interese a tuturor statelor. În aceste condiții, au loc modificări în însuși sistemul comerțului internațional, în diviziunea internațională a muncii, și mai ales în principiile și formele de colaborare și cooperare internațională.

Cea mai mare importanță pe această linie, mai cu seamă în abolirea din relațiile economice internaționale a inechității și inegalității, a politicii de dictat economic față de cei slabi, o au dezvoltarea țărilor socialiste și lupta acestora pentru întronarea unor norme noi în relațiile economice internaționale.

O dată cu constituirea sistemului mondial socialist s-a pus, după cum se știe, pentru prima dată în istorie, problema făuririi unui nou tip de relații economice între state, bazate pe deplina egalitate în drepturi și stimă reciprocă, care să devină un model convingător de raporturi pentru toate popoarele lumii. Aceste principii — respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, respectarea integrității teritoriale, egalitatea în drepturi, avantajul reciproc, întrajutorarea tovărășească, internaționalismul socialist — s-au cristalizat și consolidat tot mai mult pe măsura dezvoltării colaborării economice dintre țările socialiste Experiența internațională arată că închegarea și dezvoltarea unor noi relații de colaborare frățească între țări, între care au existat și există încă mari deosebiri, în privința nivelului de dezvoltare economică, a tradițiilor în domeniul culturii, istoriei etc. constituie un proces deosebit de complex. Viața a arătat că pentru înțelegerea conținutului acestor principii este necesar să se țină seama că a) aceste principii au o determinare obiectivă, ce rezidă din faptul că sistemul mondial socialist se dezvoltă ca un ansamblu de state libere, independente și suverane, ale căror legături de solidaritate internațională se bazează pe identitatea țelurilor fundamentale, ideologia comună marxist-leninistă, pe făurirea noii orînduiri sociale, întărirea forțelor socialismului și păcii în întreaga lume, b) principiile de bază ale relațiilor dintre țările socialiste formează un singur tot, neputîndu-se renunța la nici unul din ele fără a denatura esența acestor relații. Nu se poate contrapune principiul colaborării și întrajutorării tovărășești principiilor suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, deoarece colaborarea tovărășească este de neconceput fără asigurarea deplinei egalități în drepturi, iar acesta presupune în mod necesar respectarea strictă a independenței și suveranității, neamestecul reciproc în treburile interne.

Colaborarea tovărășească dintre statele socialiste înseamnă participarea la relațiile economice a unor parteneri egali în drepturi, fiecare țară participantă la colaborare beneficiind de roadele acestor relații. În acest fel, echitatea apare și ea ca un principiu esențial al relațiilor economice internaționale. Prin aceasta, relațiile internaționale de tip socialist își afirmă superioritatea asupra celor capitaliste pe plan internațional. A milita, pentru afirmarea acestor principii pe plan internațional este o dovadă elocventă a spiritului internaționalismului proletar.

Aceasta este cu atît mai necesar acum, cînd, trebuie subliniat, că ridicarea gradului de interdependență economică dintre țări, tendințele de internaționalizare a forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane nu eludează, nu slăbesc, așa cum afirmă unii economiști sau politologi occidentali, necesitatea respectării principiului suveranității de stat. Atîta timp cît va exista națiunea, și ea va juca mult timp încă un rol determinant în potențarea energiilor creatoare ale întregului popor, premisa esențială a unei colaborări economice internaționale rodnice dintre țările socialiste, între toate statele lumii o constituie respectarea independenței depline a fiecărei țări.

Realitățile lumii contemporane demonstrează tot mai mult că respectul deplin al suveranității reprezintă cheia de boltă a noului sistem de relații economice internaționale. Numai în condițiile sincronizării intereselor economice ale tuturor statelor poate progresa atît fiecare economie națională, cît și economia mondială în ansamblul său. Dialectica dintre suveranitatea națională și colaborarea economică internațională nu trebuie înțeleasă rigid, static, ci în sensul că atunci cînd un stat consideră că o formă sau alta de colaborare și cooperare este în interesul propriu al dezvoltării economice și nu afectează suveranitatea în esența sa, poate deci ca, în deplină libertate, fără nici un fel de constrîngeri din exterior, pe bază de reciprocitate, să adopte orice formă de colaborare economică. Stabilirea desinestătătoare a formelor de colaborare internațională la care participă fiecare țară este o formă de manifestare a suveranității naționale.

În Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R adoptat la cea de-a XXV-a sesiune C.A.E.R. de la București se arată : „Adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării și dezvoltarea integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. se vor înfăptui și în viitor în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, pe baza respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Experiența istorică a confirmat pe deplin forța vitală a acestor principii marxist-leniniste ale relațiilor interstatale de tip nou, care corespund cerințelor obiective ale construcției socialiste în fiecare țară și condițiilor dezvoltării sistemului mondial socialist, contribuie la crearea unor baze trainice pentru o colaborare internațională largă și fructuoasă".

Promovarea fermă a acestor principii fundamentale, așa cum se arată în documentele partidului nostru, ale relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, conlucrarea tovărășească, pe această bază, chezășuirea, rodnicia colaborării și cooperării, demonstrează convingător superioritatea socialismului în domeniul relațiilor interstatale și poate oferi lumii contemporane un model de colaborare economică, de conviețuire echitabilă între națiuni.

România, ca țară socialistă, acordă o atenție prioritară relațiilor economice cu țările socialiste, depune toate eforturile ca acestea să constituie un etalon de relații economice noi între state, un exemplu de urmat pentru toate popoarele lumii.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea cu privire la politica externă a partidului și guvernului — prezentată la sesiunea M.A.N. din iulie 1967 — **„Premisa fundamentală a colaborării normale între țări cu orînduiri sociale diferite este respectarea strictă a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și alege calea de dezvoltare, conform propriei sale voințe și, o dată cu aceasta, renunțarea categorică la folosirea forței ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase dintre state, la imixtiune în treburile interne ale altor țări. Numai respectarea strictă a acestor principii poate asigura dezvoltarea normală a raporturilor între state independente și suverane, egale în drepturi".**

Aceste principii devin din ce în ce mai mult recunoscute ca norme care trebuie să stea la baza relațiilor de colaborare și cooperare între țări, indiferent de natura orînduirii sociale. Se poate aprecia că numai pe asemenea baze astăzi se pot dezvolta cu succes relațiile de colaborare economice internaționale. Aceste principii se impun cu atît mai mult cu cît în comerțul internațional, constatăm existența atît a unor relații echitabile și reciproc avantajoase între parteneri, cît și a unor relații bazate pe inegalitate și dominație, promovate de statele imperialiste, în sînul sistemului mondial capitalist întîlnindu-se frecvent încălcări ale principiului echității în relațiile economice internaționale, în avantajul unor parteneri mai puternici și în dezavantajul altora mai slabi.

Colaborarea economică dintre țările socialiste devine tot mai mult prototipul colaborării economice internaționale. Democratizarea relațiilor economice internaționale, promovarea unei astfel de diviziuni internaționale a muncii care să creeze cadrul necesar lichidării decalajelor economice, extinderea și generalizarea noului model de relații economice la scara întregii economii mondiale reprezintă un imperativ al vremii, o cerință a stimulării colaborării și cooperării internaționale, o condiție a unei conviețuiri pașnice și trainice dintre toate popoarele lumii.

Referitor la aceasta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în interviul acordat unui grup de ziariști din R.F.G., sublinia nu de mult : „În ce privește problema noului tip de relații dintre țările socialiste, trebuie să declar că acest nou tip de relații se înfăptuiește mai demult, — desigur, cu unele greutăți, așa cum se întîmplă cu tot ce este nou. Se poate spune că realmente între țările socialiste se construiește un nou tip de relații care pornește de la necesitatea excluderii inegalității și asupririi unei națiuni de către alta și, totodată, de la necesitatea întrajutorării și colaborării active. După părerea mea, perspectiva viitorului o reprezintă tocmai un asemenea tip de relații, bazate pe o colaborare egală și liberă între națiuni egale și libere".

România, ca țară socialistă, a adus și aduce un aport deosebit la universalizarea noilor relații dintre state, la crearea unui climat care să permită tuturor statelor lumii posibilitatea de a participa activ la schimbul mondial de valori materiale, de a beneficia de avantajele diviziunii internaționale a muncii. O contribuție deosebită în acest sens o aduce tovarășul Nicolae Ceaușescu, militant neobosit pentru afirmarea și aplicarea în viața internațională a noilor principii, pentru crearea în bune condițiuni a unui climat favorabil păcii, înțelegerii și colaborării internaționale, pentru crearea unui adevărat cod al normelor noi de relații internaționale. O dovadă elocventă o constituie activitatea desfășurată de secretarul general al partidului nostru, președintele Consiliului de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul recentei vizite în țări ale Americii Latine ca și Declarațiile comune și Comunicatele comune semnate în ultimii ani cu prilejul vizitelor în 8 țări din Africa. De asemenea se remarcă contribuția pe care a avut-o și o are țara noastră, în continuare, la realizarea unei înțelegeri privind securitatea europeană, la promovarea cu fermitate a principiilor de drept internațional, a normelor de conviețuire dintre popoare. Documentele semnate de statul român cu numeroase state în curs de dezvoltare reprezintă un exemplu de relații noi de colaborare și de cooperare economică reciproc avantajoasă, întemeiate pe principii echitabile, de întrajutorare re-

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

(Continuare în pag. 16)

FIȘE

Seminar național de Istoria Gîndirii Economice

● În cadrul manifestărilor consacrate tricentenarului marelui cărturar român Dimitrie Cantemir, la Academia de Studii Economice din București, luni 15 octombrie va avea loc cea de-a treia sesiune a Seminarului național de gîndire economică modernă și contemporană, organizat de A.S.E., catedra de istorie a doctrinelor economice și Secția de științe economice a Academiei de științe sociale și politice a R.S. România. În programul sesiunii figurează comunicările : „Coordonate ale gîndirii economice a lui Dimitrie Cantemir", de prof. dr. I. Nicolae-Văleanu și asist. V. Stoenescu, „Independența și dezvoltarea economică în concepția lui Dimitrie Cantemir", de lect. dr. Vasile Iota și „Descriptio Moldaviae și locul ei în gîndirea social-politică, economică românească", de lect. Gh. Ciulbea.

Relații tehnico-științifice

● Schimburile tehnico-științifice au luat în ultimele decenii o mare dezvoltare între țările lumii capitaliste, ca și în general pe plan internațional. Pornind de la premisa că schimburile tehnico-științifice reprezintă un complex de relații, cu caracter economic, valutar-financiar și juridic ce se disting printr-un șir de trăsături specifice, în ansamblul relațiilor internaționale din capitalismul contemporan, — V. I. Markușina și-a propus o analiză multilaterală a acestor relații în lucrarea **„Mejdunarodnie- naucinie-tehniceskie sviazi v sisteme sovremennogo capitalisma (Relații tehnico-științifice internaționale în sistemul capitalismului contemporan)**, Editura „Misl" Moscova 1972.

Monografia reprezintă cea de-a treia lucrare din seria apărută sub titlul **„Monopolurile internaționale și integrarea imperialistă"**. Ea abordează următoarele probleme importante : Conținutul și trăsăturile relațiilor tehnico-științifice comerciale și necomerciale ; tendințele dezvoltării înțelegerilor internaționale pe bază de licențe ; caracterul și tendințele dezvoltării „engineering"-ului ; rolul statului în colaborarea tehnico-științifică contemporană în țările capitaliste ; structura și funcțiile organizațiilor tehnico-științifice internaționale. Una dintre concluziile lucrării subliniază că relațiile tehnico-științifice internaționale, ca fenomen economic de sine stătător, reprezintă un catalizator care favorizează apariția și dezvoltarea unor relații diferite între economiile naționale ; astfel, convențiile pe bază de licențe și prestarea de servicii de tipul „engineering"-ului lărgesc comerțul internațional cu mașini și utilaje, precum și cu produsele ce se realizează pe baza acestor licențe. Pe de altă parte, monopolurile folosesc aceste relații pentru exportul de capital pe piețele altor țări capitaliste.

Subcontractarea forței de muncă

● E. Epstein și J. Monat, specialiști ai Biroului internațional al muncii, își propun — în articolul **La sous-entreprise de main-d'oeuvre et sa réglementation** (Subcontractarea forței de muncă și reglementarea acesteia), publicat în nr. 5 și 6/1973 al revistei REVUE INTERNAȚIONALE DU TRAVAIL, să efectueze o radiografie complexă a acestei vechi practici în domeniul angajării și utilizării forței de muncă. În pofida numeroaselor măsuri legislative, adoptate pe plan național și internațional, metoda subcontractării (prin intermediari) persistă în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare, în special în domenii ca agricultura, construcțiile, unele sectoare industriale și de transporturi. Autorii evidențiază atît caracterul concret al exploatării suplimentare la care sînt supuși lucrătorii angajați pentru muncă pe această cale, cît și cauzele care contribuie la menținerea ei. Printre acestea ei citează : dezechilibrul între cerere și ofertă pe piața muncii pentru anumite categorii de personal, absența și insuficiența instituțiilor specializate în plasarea brațelor de muncă disponibile, faptul că conducerile întreprinderilor se pot eschiva astfel de la unele sarcini și obligații sociale inerente în cazul angajării directe a personalului, nivelul scăzut al legislației sociale și organizării sindicale în unele țări și sectoare de activitate

A VI-a Conferință de betoane

● Sub auspiciile Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor și ale Ministerului Construcțiilor Industriale au început ieri la Constanța lucrările celei de a VI-a Conferințe de betoane, avînd ca temă betonul precomprimat.

După un scurt bilanț al îndeplinirii concluziilor conferinței precedente de la Timișoara din octombrie 1972, actuala conferință abordează o serie de aspecte legate de stadiul actual și perspectivele de dezvoltare ale teoriei și aplicării betonului precomprimat, ale industrializării acestuia.

Numeroasele referate prezentate în sinteză aparțin unor lucrători din institutele de cercetare și învățămînt, unități economice din București și din țară cît și unor specialiști de peste hotare (R.S. Cehoslovacă, Anglia, Belgia, Grecia etc.). Lucrările conferinței se încheie în ziua de 13 octombrie.

Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (I)

ÎN CONTEXTUL AMPLU al colaborării pe multiple planuri a Republicii Socialiste România cu celelalte țări socialiste, cooperării tehnico-științifice îi revine un loc aparte, bine conturat ce decurge din importanța pe care știința o are în lumea contemporană. Revoluția tehnico-științifică ai cărei martori sîntem va rămîne înscrisă în istoria societății omenești drept o caracteristică specifică a perioadei pe care o parcurgem, știința și tehnica devenind, pe zi ce trece, elemente substanțiale ale forțelor de producție. De aci necesitatea că, pe lîngă folosirea la maximum a potențialului tehnico-științific autohton, fiecare țară, fiecare popor, să participe cît mai activ la schimburile internaționale în acest domeniu, schimburi care permit folosirea experienței deja cîștigate pe plan mondial și, în felul acesta, evitarea unor încercări infructuoase, iar în ultimă instanță — potențarea eficienței muncii sociale destinată cercetărilor științifice.

Țările socialiste care prin esența orînduirii lor își desfășoară relațiile reciproce în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, pe baza respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, promovează cu consecvență — atît în relațiile nemijlocite dintre ele, cît și în cadrul organizațiilor internaționale la care participă — o politică de adîncire și diversificare a colaborării tehnico-științifice.

Țara noastră este interesată în dezvoltarea colaborării tehnico-științifice, ca de altfel și a colaborării economice în general, cu celelalte țări socialiste, cu toate țările indiferent de orînduirea lor socială. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„viața internațională arată că în relațiile economice mondiale formele clasice de comerț exterior se schimbă tot mai mult, apar forme noi de cooperare economică, tehnică și științifică. Aceste forme au luat o amploare tot mai mare atît în cadrul relațiilor dintre țările socialiste, dintre cele capitaliste, cît și în relațiile dintre țări cu orînduiri sociale diferite. O extindere crescută și o diversificare continuă cunoaște cooperarea în domeniul industriei, construcțiilor, comerțului, în activitatea tehnico-științifică. Aceasta constituie în societatea contemporană, o formă avansată a relațiilor interstatale“** [37]).

În relațiile dintre țările socialiste imediat după terminarea celui de-al doilea război mondial, primele elemente ale colaborării tehnico-științifice și-au găsit reflectarea în prevederile acordurilor încheiate, care — în afară de schimburile economice — se refereau și la schimburile de experiență tehnică. Aceste acorduri conțineau prevederi potrivit cărora părțile contractante urmau să contribuie la dezvoltarea schimbului de experiență tehnică prin trimiterea reciprocă de specialiști, transmiterea de documentații tehnico-științifice, organizarea de expoziții industriale și agricole etc.

Ulterior pe măsură ce economia fiecărei țări se consolida, pe măsură ce însăși relațiile interstatale își găseau făgașul dezvoltării lor și se conturau, apar primele convenții interguvernamentale privind exclusiv colaborarea tehnico-științifică. Bunăoară, o asemenea convenție între România și Uniunea Sovietică a fost încheiată în februarie 1950.

Pornindu-se de la necesitatea extinderii și adîncirii schimbului de informații în domeniul tehnico-științific, precum și a schimbului de experiență în domeniul producției materiale, aceste convenții au pus bazele juridice constituirii comisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică sau a unor subcomisii cu același scop, în cadrul comisiilor mixte guvernamentale de colaborare economică.

În dorința sa de a dezvolta continuu colaborarea cu celelalte țări socialiste România are constituite asemenea comisii sau subcomisii ale comisiilor interguvernamentale cu toate țările socialiste.

Constituirea în anul 1949 a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc poate fi apreciată ca o nouă etapă în dezvoltarea colaborării tehnico-științifice dintre țările membre. Potrivit scopurilor și sarcinilor declarate prin Statut, Consiliul de Ajutor Economic Reciproc contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor țărilor membre la dezvoltarea planică a economiei naționale a fiecărei țări, la accelerarea progresului economic și tehnic în aceste țări, la ridicarea nivelului industrializării țărilor cu industrie mai puțin dezvoltată, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre ale Consiliului.

La atingerea acestor țeluri pe care țările membre ale CAER și le-au propus, un aport substanțial îl aduce colaborarea în domeniul tehnico-științific, colaborare destinată să contribuie în mare măsură la dezvoltarea potențialului științific și tehnic al fiecărei țări participante. Intensificarea schimburilor reciproce în acest domeniu, transmiterea în mod sistematic a informațiilor cu privire la realizările obținute, elaborarea cu forțe comune a unor probleme științifice în soluționarea cărora erau interesate mai multe țări, iată numai cîteva din perspectivele colaborării în acest domeniu pe care le-a deschis constituirea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

La Sesiunea a II-a a CAER (septembrie 1949), țările membre au convenit scopurile de bază, principiile și formele colaborării tehnico-științifice. Ca urmare a hotărîrilor Sesiunii schimbul reciproc de documentații în proiectare, precum și cel referitor la diferite licențe s-a intensificat. De asemenea, s-au intensificat contactele între oamenii de știință, a specialiștilor și a muncitorilor cu înaltă calificare în vederea cunoașterii reciproce a realizărilor pe tărîmul științei și tehnicii.

Colaborarea tehnico-științifică și-a adus un aport considerabil la opera de refacere a economiilor naționale ale țărilor membre ale CAER după război. Mijloacele materiale pe care fiecare țară le-a alocat dezvoltării și modernizării economiei sale naționale au putut fi folosite de către acestea cu mai multă eficiență, în condiții mai optime în mai bună măsură și ca urmare a inițierii și desfășurării activității de colaborare tehnico-științifică. De asemenea, pe măsură ce s-au conturat atribuțiile comisiilor permanente de ramură ale CAER, printre sarcinile stabilite pentru aceste organe s-a inclus și organizarea colaborării tehnico-științifice în domeniile respective de activitate.

Conținutul colaborării tehnico-științifice, precum și faptul că o serie întreagă de probleme de cele mai multe ori depășesc sfera de preocupare a anumitor comisii permanente de ramură ale CAER, a impus crearea unui organ specializat în cadrul Consiliului în atenția căruia să stea problemele metodologice și de sinteză privind dezvoltarea colaborării tehnico-științifice dintre țările membre indiferent de ramura economică căreia îi sînt destinate rezultatele cercetărilor științifice care fac obiectul acestei colaborări. Astfel Sesiunea a XVI-a a CAER (iunie 1962), a hotărît înființarea Comisiei permanente CAER pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice. Prin activitatea sa, Comisia a contribuit la organizarea eficientă a colaborării tehnico-științifice multilaterale, precum și la unirea și coordonarea eforturilor țărilor membre în vederea efectuării în comun a celor mai importante cercetări științifice sau tehnice, fapt care a adus un aport apreciabil la accelerarea progresului științific și tehnic al țărilor membre.

Înființarea Comisiei permanente CAER pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice a constituit cadrul organizatoric, în vederea efectuării unei largi și multilaterale coordonări a celor mai importante cercetări care prezintă interes reciproc pentru țările membre. Coordonarea care se realizează în cadrul CAER a unor astfel de cercetări efectuate de către țările membre are drept scop folosirea în mod eficient a posibilităților pe care le oferă diviziunea internațională socialistă a muncii în general, a condițiilor obiective sedimentate de-a lungul istoriei potrivit cărora unele țări au dobîndit rezultate remarcabile pe tărîmul științelor în anumite direcții, ramuri sau domenii ale științei, iar alte țări în alte domenii sau ramuri. Pe calea coordonării cercetărilor științifice se realizează, de asemenea, concentrarea eforturilor țărilor interesate în vederea soluționării unor importante probleme din domeniul științei și tehnicii, care își pot aduce un aport substanțial la dezvoltarea cu succes, pe mai departe a economiilor naționale ale țărilor socialiste.

Coordonarea cercetărilor tehnico-științifice s-a realizat în cadrul unor programe de perspectivă sau curente, elaborate pe baza propunerilor țărilor și care se refereau la acele probleme ale cercetării științifice și tehnice care prezentau interes reciproc pentru țările participante. Baza, programelor de coordonare a cercetărilor tehnico-științifice au constituit-o deci propunerile țărilor, care decurgeau din planurile lor naționale de dezvoltare a științei și tehnicii.

Evoluția colaborării tehnico-științifice, necesitățile obiective care au impus adîncirea și diversificarea acestei colaborări, formele concrete pe care viața le-a creat dau posibilitatea abordării unor considerente de ordin metodologic privind organizarea colaborării tehnico-științifice dintre țările socialiste.

Așa după cum s-a putut constata din cele publicate în legătură cu celelalte domenii, colaborarea economică dintre țările socialiste se realizează atît în mod nemijlocit între acestea, de regulă în cadrul comisiilor mixte guvernamentale, cît și în cadrul multilateral specific unor organizații internaționale create de către țările socialiste interesate. Aceste două căi de realizare a colaborării sînt proprii atît colaborării economice cît și colaborării tehnico-științifice.

COLABORAREA tehnico-științifică bilaterală a țării noastre cu celelalte țări socialiste se desfășoară în cadrul comisiilor și subcomisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică.

Ca urmare a acordurilor și convențiilor încheiate la nivel guvernamental cu celelalte țări socialiste, țara noastră are constituite comisii mixte de colaborare tehnico-științifică cu R.P. Albania, R.S. Cehoslovacă, R.P. Chineză, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Mongolă, R.P. Polonă, R.P. Ungară și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Cu celelalte țări socialiste, respectiv cu R.P. Bulgaria, R.P.D. Coreeană, Republica Cuba și R.D. Vietnam colaborarea tehnico-științifică a R.S. România, pe cale bilaterală, se realizează în cadrul subcomisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică — organe ale comisiilor interguvernamentale.

Activitatea comisiilor și subcomisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică are un caracter continuu desfășurîndu-se atît în cadrul sesiunilor — care, de regulă au loc anual, în mod alternativ în țările membre — cît și în perioada dintre sesiuni în cadrul grupelor de lucru sau în procesul soluționării cererilor reciproce curente de colaborare tehnico-științifică. Colaborarea tehnico-științifică propriu-zisă se desfășoară prin conlucrarea nemijlocită — pe baza celor stabilite de către reprezentanții împuterniciți ai guvernelor — ce se realizează între institutele de cercetare și proiectare sau între alte instituții care au probleme de soluționat, de această natură, probleme care decurg din planul național de dezvoltare social-economică a țării.

Comisiile mixte de colaborare tehnico-științifică sînt constituite pe baze paritare, fiecare parte reprezentînd țara participantă. De regulă țara este reprezentată de președintele părții și membrii acesteia numiți de fiecare țară în conformitate cu legislația sa internă. Președinții celor două părți ale comisiei se informează reciproc asupra componenței părților lor în comisie și asupra modificărilor care au survenit.

De regulă la lucrările comisiilor participă, în afară de membrii acestora, specialiști și oameni de știință care însoțesc, în calitate de consilieri și experți, pe membrii în comisie.

Modul de desfășurare a lucrărilor comisiilor se stabilește de comun acord în cadrul comisiilor. Soluționarea problemelor care fac obiectul dezbaterilor în cadrul sesiunilor comisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică se regăsește în recomandările și hotărîrile pe care comisiile le adoptă în cadrul sesiunilor.

Recomandări, comisiile adoptă în probleme privind activitatea de fond a colaborării tehnico-științifice, iar hotărîri numai în probleme organizatorice privind activitatea comisiilor, precum și în probleme procedurale. Recomandările și hotărîrile se adoptă numai cu acordul ambelor părți și se înscriu în protocoalele sesiunilor.

În cazul unor probleme urgente, soluționarea cărora nu poate suporta amînare, pot fi adoptate, cu acordul reciproc, recomandări și în perioada dintre sesiuni, urmînd ca cele convenite să fie incluse în protocolul viitoarei sesiuni a comisiei.

Vizînd probleme organizatorice și procedurale privind activitatea comisiei, hotărîrile acestora intră în vigoare de îndată ce au fost adoptate.

În ce privește recomandările, ele referindu-se la activitatea de fond a colaborării, la realizarea unor acțiuni concrete în procesul cărora sînt antrenate mijloace materiale sau de altă natură, respectiv presupune angajamente materiale ale părților, acestea intră în vigoare după ce organele competente din țări le aprobă. Președinții celor două părți se informează reciproc de îndată ce organele competente au aprobat recomandările adoptate de comisie.

Potrivit regulamentelor de organizare și funcționare ale comisiilor sau subcomisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică, acestea își concentrează atenția, în principal, în direcția convenirii —în cadrul sesiunilor sau în perioadele intersesionale — a acțiunilor de colaborare tehnico-științifică și a derulării acestora, elaborării și adoptării documentelor normative și metodologice privind activitatea de colaborare tehnico-științifică, elaborării de măsuri concrete în vederea dezvoltării, în continuare a acestei colaborări ; organizării, îndrumării și sprijinirii activității de colaborare tehnico-științifică desfășurată în mod nemijlocit între ministere, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări sau alte unități economice și științifice din țări ; urmăririi modului în care se desfășoară activitatea de colaborare tehnico-științifică dintre cele două părți.

Prin activitatea de colaborare tehnico-științifică bilaterală nemijlocită a țării noastre cu celelalte țări socialiste se realizează, în principal prin folosirea în mod reciproc a experienței înaintate, acumulate de către fiecare țară în parte, în vederea soluționării unor probleme tehnico-științifice cu care sîntem confruntați în eforturile depuse în vederea însușirii de noi tehnologii destinate să conducă la accelerarea procesului de producție, creșterea productivității muncii, obținerea de economii materiale, sporirea eficienței comerțului nostru exterior și în ultimă instanță să contribuie la realizarea obiectivelor prevăzute în planurile de dezvoltare a economiei naționale în condiții de eficiență economică sporită.

În decursul anilor, formele concrete ale colaborării tehnico-științifice bilaterale, nemijlocite au evoluat înscriindu-se în aria cerințelor obiective cărora le-au dat naștere o asemenea colaborare. Astfel, dacă în trecut colaborarea tehnico-științifică dintre țările socialiste se rezuma în special la delegări de specialiști pentru cunoașterea și însușirea experienței în producție și transmiterea de documentații tehnice, în ultima perioadă formele concrete ale colaborării s-au diversificat iar în sfera acesteia au fost antrenate domenii ale cercetării științifice atît fundamentale cît și aplicative, ale proiectării, experimentării ș.a.

Astfel se poate afirma că în prezent sînt bine conturate ca forme concrete ale colaborării tehnico-științifice realizate nemijlocit pe cale bilaterală între țările socialiste următoarele :

— transmiterea reciprocă de rezultate ale lucrărilor de cercetare științifică, de proiectare și experimentare, precum și de realizări obținute în procesul de producție, respectiv de noi tehnologii pentru temele sau problemele puse de acord în cadrul comisiilor și subcomisiilor mixte de colaborare tehnico-științifică ;

— efectuarea în comun de cercetări științifice pentru probleme sau teme care prezintă interes reciproc :

— efectuarea de schimburi de informații și consultații, efectuarea de stagii în producție, acordarea de asistență tehnică ;

— realizarea schimburilor de aparatură tehnico-științifică, precum și de diferite materiale necesare activității de cercetare ;

— realizarea schimburilor de mostre, de semințe, de material săditor și de reproducție.

Fiecare din aceste grupe de modalități sau forme de realizare a colaborării tehnico-științifice își găsesc o sferă de aplicabilitate mai largă sau mai restrînsă în funcție de ramura economiei naționale în cadrul căreia rezultatele cercetărilor și experimentărilor își găsesc folosință, în funcție de țările care participă la activitatea de colaborare.

După importanța, originalitatea și valoarea economică a documentației tehnico-științifice, a proiectelor, a rezultatelor cercetărilor sau experimentărilor, acestea pot fi transmise conform înțelegerii intervenite între părți, ținîndu-se seama de principiul avantajului reciproc, atît pe bază de contracte cu caracter comercial, respectiv contra plată, cît și în condiții de gratuitate — beneficiarul urmînd să compenseze numai cheltuielile materiale necesare operațiunilor de multiplicare, traducere și expediere.

REZULTATELE obținute pe cale bilaterală, nemijlocit, în procesul colaborării tehnico-științifice a României cu celelalte țări socialiste, sînt de natură să confere acestei forme de colaborare o importanță deosebită în contextul relațiilor pe multiple planuri ce se statornicesc între țările socialiste.

Pentru a ilustra activitatea de colaborare tehnico-științifică a R.S. România vom prezenta succint rezultatele obținute în cursul anului 1972.

Cu prilejul sesiunilor comisiilor și subcomisiilor de colaborare tehnico-științifică cu țările socialiste care au avut loc în cursul anului 1972, au fost convenite cca 630 teme de colaborare tehnico-științifică, din care pen-

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 16)

AŞEZAREA RELAŢIILOR ECONOMICE INTERNAŢIONALE

(Urmare din pag. 14)

ciprocă, pentru progresul economic şi social al fiecărei naţiuni.

În prezent are loc formarea unui concept nou, corespunzător situaţiei existente astăzi în lume privind relaţiile economice internaţionale. Schimburile economice dintre state constituie concretizarea în fapt a principiilor relaţiilor internaţionale. De felul cum sînt concepute relaţiile economice între state, depinde cultivarea încrederii între popoare. Recenta Declaraţie de la Alger a supus unui aspru rechizitoriu relaţiile anacronice de dictat impuse de imperialism, totodată, pentru aşezarea relaţiilor economice dintre state pe principii noi, echitabile care să promoveze nu să împiedice creşterea prioritară a economiilor mai puţin dezvoltate. De necesitatea schimbării şi adoptării acestui sistem la noile condiţii a început să se convingă şi guvernele multor state capitaliste. Nu trebuie uitat însă că există încă cercuri reacţionare, care se străduiesc, uneori în forme voalate, alteori în forme brutale să menţină din vechiul sistem principii sau mecanisme care să le permită în continuare avantaje unilaterale, o poziţie favorabilă în diviziunea internaţională a muncii. Importanţa renunţării la condiţionarea politică a schimburilor comerciale a fost subliniată nu de mult şi de cunoscutul senator amercan W. Fulbright care arăta la sesiunea Asociaţiei cercurilor financiar-bancare americane: „În cazul însoţirii tranzacţiilor economice de condiţii politice nu poate exista nici comerţ şi nici destindere", remarcînd apoi că „nu există alt domeniu mai promiţător pentru cultivarea încrederii între state decît cel al schimburilor comerciale şi investiţiilor"; în încheiere, senatorul solicita oamenilor de afaceri şi cercurilor financiar-bancare să sprijine acţiunea de aşezare a relaţiilor comerciale ale S.U.A. cu statele socialiste „pe baze nediscriminatorii".

În ultima vreme se discută tot mai mult în rîndul economiştilor despre necesitatea creării unui concept de relaţii economice internaţionale care să pornească de la principiile dreptului internaţional, cu valabilitate universală. La temelia conceptului de colaborare economică internaţională trebuie aşezate astfel de principii, norme, care să permită realizarea unei adevărate echităţi economice a tuturor statelor lumii. Astăzi mai mult ca oricînd popoarele sînt convinse că nu poate exista egalitate politică, fără cea economică. De aceea, egalitatea, echitatea, schimbul de echivalente, avantajul reciproc, înlăturarea oricărei restricţii discriminatorii şi bariere în cadrul schimburilor internaţionale, excluderea constrîngerii, ameninţării, şantajului economic din relaţiile economice dintre state, trebuie să caracterizeze comerţul mondial, diviziunea internaţională a muncii, sistemul valutar internaţional. O cerinţă importantă pentru crearea unui sistem nou de relaţii economice internaţionale, corespunzător schimbărilor în raportul de forţe pe plan mondial, afirmării politicii de independenţă a tuturor popoarelor, participării active, cu întregul lor potenţial material şi uman, a tuturor ţărilor la circuitul economic mondial, o constituie sincronizarea intereselor economice ale partenerilor, găsirea unor forme de colaborare şi cooperare reciproc avantajoase pentru toate ţările. În conceptul nou de colaborare internaţională, egalitatea în drepturi, respectarea normelor dreptului internaţional, principiul coexistenţei paşnice, trebuie să constituie componente esenţiale.

Pentru realizarea în practică a unui concept de relaţii economice internaţionale, mecanismul colaborării economice internaţionale trebuie să fie acceptat de toate popoarele lumii, astfel încît acest mecanism să nu permită nici unui stat sau unor organisme financiare internaţionale, să folosească puterea economică, mecanismul pieţei mondiale, pentru obţinerea de avantaje unilaterale, în detrimentul altor state. Acest mecansim trebuie să permită fiecărei ţări, conform voinţei şi intereselor sale să dispună şi să folosească bogăţiile sale materiale şi umane, elaborarea fără nici un fel de constrîngeri şi presiuni din exterior a propriei politici economice, accesul liber la cuceririle ştiinţei şi tehnicii, egalitate reală şi nu numai sub aspect juridic, tratament echitabil şi reciproc avantajos în comerţul internaţional, participarea, în condiţii de egalitate, la examinarea politicii economice şi monetare internaţionale etc. Mecanismul relaţiilor economice internaţionale trebuie să constituie cadrul care să favorizeze restructurarea diviziunii internaţionale actuale a muncii, aşezarea ei pe baze reciproc avantajoase pentru toate statele lumii, lichidarea decalajelor şi a subdezvoltării economice.

Este posibil de realizat astăzi acest sistem nou de relaţii economice internaţionale întemeiat pe principii şi norme larg acceptate? Toată evoluţia mondială din ultimii ani arată că da. Existenţa a două sisteme mondiale social-economice nu constituie un impediment. Realizarea unui consens între ţările europene privind principiile care trebuie să stea la baza relaţiilor dintre ele, soluţiile preconizate pînă în prezent în discuţiile pe această bază demonstrează posibilitatea înfăptuirii în practică a unui astfel de concept. De asemenea, ţările în curs de dezvoltare în majoritatea lor nu numai că acceptă, dar desfăşoară o intensă activitate pentru acceptarea şi traducerea în practică a acestor principii. Conferinţa de la Alger, prin documentele aprobate a acordat o atenţie prioritară democratizării efective a relaţiilor internaţionale, introducerii legalităţii şi echităţii în schimburile economice internaţionale, în comerţul mondial.

VIAŢA confirmă tot mai mult politica dusă de partidul şi statul nostru pentru intronarea unor noi principii în relaţiile internaţionale. Aşa cum s-a arătat în hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la activitatea internaţională a partidului şi statului aprobată în şedinţa Comitetului Executiv al P.C.R. din ziua de 2 iulie 1973 **spre deosebire de perioada de după ultimul război mondial, acum, la aproape trei decenii de la sfîrşitul războiului ne aflăm nu în faţa unei stări de încordare, ci în faţa unui puternic curs spre destindere, colaborare şi apropiere între popoare. Acest curs corespunde năzuinţelor tuturor popoarelor de a aşeza relaţiile dintre state pe baze noi, echitabile de a-şi consacra eforturile progresului economico-social, bunăstării şi prosperităţii fiecărei naţiuni.**

Toate acestea ilustrează că în prezent sînt create toate condiţiile pentru realizarea unui consens general, privind principiile, normele, formele şi metodele care trebuie să stea la baza noului sistem de relaţii economice internaţionale.

VITRINA CU CĂRŢI

● **Corneliu Russu, „Funcţiunile întreprinderii şi centralei industriale în sistemul de organizare şi conducere a economiei naţionale"**, în colecţia „Probleme ale organizării şi conducerii activităţii politice şi economico-sociale", Editura politică, Bucureşti, 1973, 60 pag., Conţinutul şi interdependenţa funcţiunilor întreprinderii şi centralei industriale în sistemul actual de organizare a conducerii industriei şi în perspectivă.

● **Elena Ciucur, „Conducerea şi organizarea acţiunii de generalizare a schimbului II şi de extindere a schimbului III în întreprinderi"**, în colecţia „Probleme ale organizării şi conducerii activităţii politice şi economico-sociale", Editura politică, Bucureşti, 1973, 46 pag. Rolul şi importanţa creşterii coeficientului de schimburi în condiţiile întreprinderii moderne, asigurarea condiţiilor tehnico-organizatorice necesare în acest sens.

● Virgil Stancovici, **Logica organizării întreprinderilor,** Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, 239 pag., 5 lei. Lanţurile logice ale întreprinderii economice şi ale intereselor umane sociale şi individuale; logica organizării proceselor de producţie şi de muncă; sistemul informaţional: organizare, conducere şi control operaţional; principiile modelului logic de organizare a structurii întreprinderilor etc.

● Jacques Arsac, **Informatica** (traducere din limba franceză) în colecţia „Enciclopedia de buzunar", Editura enciclopedică română, Bucureşti, 1973, 257 pag., 8,50 lei. Informaţia, informatica, calculatoarele, programarea, algoritmii, analiza, modurile de utilizare a calculatoarelor, perspective, glosar.

● O.N.U., **Annuaire Statistique 1972** (Anuarul statistic 1972). New York, august 1973. Section de la Distribution et des Ventes, Palais des Nations, CH — 1211 Genève 10, Elveţia.

● Richard Parker, **The Myth of the Middle Class: Notes on Affluence and Equality** (Mitul clasei mijlocii: note asupra bogăţiei şi egalităţii), New York, Liveright Publishing Corp., 233 pag.

● **International Trade and its Social and Economic Effects** (Comerţul internaţional şi efectele sale sociale şi economice). O.C.D.E., 2 rue André Pascal, 75775 Paris Cedex 16.

● Hellmuth Bergmann, **Guide to the Economic Evaluation of Irrigation Projects** (Ghid privind evaluarea economică a proiectelor de irigaţii), O.C.D.E., 2 rue André Pascal, 75775 Paris Cedex 16.

● Myrette Tiano, **Savoir-vivre** (A şti să te comporţi). Entreprise Services Livres (F 2808), 13, rue Saint-Georges, Paris 9e, 215 pag. Un ghid util pentru cele mai diferite împrejurări, dată fiind şi marea diversitate a obiceiurilor de la o ţară la alta, ca şi modificarea lor în timp.

● Ludwig-Maier-Wahse, **Bildung als Ökonomische Potenz** (Învăţămîntul ca potenţial economic), Berlin, Ed. Dietz, 1972, 376 pag. Despre importanţa şi efectele economice ale pregătirii şi calificării.

DOMENIUL TEHNICO – ŞTIINŢIFIC

(Urmare din pag. 15)

tru cca 330 beneficiar este Partea română, iar pentru celelalte teme beneficiari sînt ţările socialiste partenere.

Temele convenite, pentru care beneficiar este Partea română (trimiteri de specialişti pentru documentare, primiri de documentaţii tehnice, de mostre, seminţe şi material săditor etc.) se referă la soluţionarea unor probleme din ramurile construcţiilor de maşini, industriei metalurgice, industriei chimice, industriei miniere, energiei electrice, industriei uşoare, agriculturii ş.a. iar cele pentru care beneficiari sînt ţările partenere, cuprind probleme din industria chimică şi petrochimică, industria petrolului, industria construcţiilor de maşini, industria lemnului, industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii.

Realizarea temelor convenite în cadrul colaborării tehnico-ştiinţifice, teme care, cum rezultă din cele arătate mai sus, acoperă o arie largă a ramurilor economiei noastre naţionale, a oferit ţării noastre posibilitatea folosirii experienţei deja acumulate de ţările socialiste partenere fapt care a condus la economisirea unor cheltuieili ce ar fi fost necesitate de efectuarea a o serie de cercetări şi experimentări, iar pe de altă parte, a permis punerea în valoare pe plan internaţional a rezultatelor unor cercetări ştiinţifice din ţara noastră.

Modul în care colaborarea tehnico-ştiinţifică pe cale bilaterală este organizată, actualizarea şi perfecţionarea continuă a formelor şi metodelor de colaborare pe baza principiilor statornicite în relaţiile dintre ele, constituie o chezăşie a realizării obiectivelor pe care ţările şi le propun în acest domeniu.

CONCOMITENT cu colaborarea tehnico-ştiinţifică desfăşurată pe cale bilaterală ţările socialiste realizează o intensă activitate de colaborare tehnico-ştiinţifică în cadrul organizaţiilor internaţionale de colaborare economică şi tehnică, precum şi în cadrul unor numeroase organizaţii specializate, sau altor forme de colaborare multilaterală specifice, constituite tocmai în scopul adîncirii şi diversificării colaborării tehnico-ştiinţifice. Problematica colaborării tehnico-ştiinţifice dintre ţările socialiste în cadru multilateral va face obiectul unor prezentări viitoare.

(Va urma)

37) Nicolae Ceauşescu — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste. Editura politică, Bucureşti, 1968, vol. 2, pag. 224.

ŞCOLI · CURENTE · ECONOMIŞTI

Herbert Stein şi acţiunea statului în economie

VEDERILE existente la un moment dat în materie de politică economică sînt rezultatul unui proces îndelungat de interacţiune în care se află antrenate progresele analizei economice, evoluţiile de fapt din economie şi posibilităţile şi constrîngerile în limitele cărora se înscriu deciziile factorilor politici. Aceasta este doar o latură, dar dintre cele cu caracter concluziv, a viziunii asupra acţiunii statului capitalist în economie, ce se desprinde din lectura uneia din cele mai instructive şi bogat informate lucrări de teorie a politicii economice din ultimii ani, intitulată **Revoluţia fiscală în America** **) lucrare cu atît mai interesantă cu cît autorul ei, dr. Herbert Stein, actualmente conducătorul Consiliului experţilor economici al Administraţiei Nixon, a avut şi prin preocupările sale anterioare contingenţe strînse cu studierea surselor şi temeiurilor teoretice ale politicii economice a Statelor Unite.*

Herbert Stein şi-a făcut studiile şi a obţinut titlul de doctor în economie la Universitatea din Chicago, în preajma celui de-al doilea război mondial. După cîţiva ani de activitate în instituţii ale guvernului federal, intră în 1945 în aparatul Comitetului pentru dezvoltare economică (C.E.D.) unde devine în 1956 directorul cercetării ştiinţifice. Aici are un rol diriguitor în elaborarea unui şir de lucrări despre probleme fundamentale ale politicii economice a Statelor Unite, mai ales despre politica fiscală. Din 1967 intră la Brookings Institution, rămînînd consultant economic principal la C.E.D. În 1969 survine numirea sa ca şef al grupului special desemnat de preşedintele Nixon pentru studierea problemelor politicii fiscale şi bugetare şi ca membru al Consiliului experţilor economici, iar apoi în postul de conducător al Consiliului. Activitatea economistului american de-a lungul a peste un sfert de veac este deci strîns legată atît de cercetarea problemelor de politică economică ale SUA, cît şi de elaborarea unor idei directoare în acest domeniu şi a unor modalităţi concrete de aplicare a lor în vederea soluţionării diferitelor dificultăţi întîmpinate de economia americană — fenomenul inflaţionist, şomajul, tendinţele recesive din unii ani.

Lucrarea sa despre **Revoluţia fiscală, în America** *se înfăţişează ca o istorie a concepţiilor despre intervenţia statului capitalist în economie prin intermediul bugetului, aşa cum au evoluat ele în Statele Unite de la sfîrşitul anilor '20 pînă la mijlocul anilor '60. Sînt examinate pe rînd şi încadrate în contextul fiecărui moment, nu numai concepţiile teoreticienilor, ci şi cele ale responsabililor politicii economice din cadrul fiecărei administraţii şi chiar ale responsabililor politici începînd cu preşedinţele. De-a lungul acestei teme principale, autorul îşi expune ideile într-o serie de probleme, explicînd modificările de mentalitate şi noile atitudini faţă de relaţia dintre agregatele bugetare şi dezvoltarea economiei. Evoluţia acestor atitudini formează conţinutul a ceea ce autorul denumeşte „revoluţia fiscală", trecerea de la concep-*

știință și societate

INDUSTRIALIZAREA RURALĂ – COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII

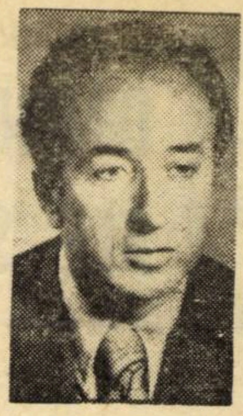

EMANUEL KEUKJIAN, reprezentant al Centrului pentru problemele dezvoltării sociale și umanitare

ÎNTRE 24 și 28 septembrie au avut loc la București, sub auspiciile Secretariatului general al O.N.U. lucrările reuniunii internaționale pe tema „Efectele sociale ale industrializării zonelor rurale“ Manifestarea a fost organizată în țara noastră de către Academia de științe sociale și politice în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Muncii și Comitetul pentru problemelor consiliilor populare.

Cu acest prilej ne-am adresat unor experți români și străini, cu rugămintea de a ne împărtăși preocupările lor privind programele de industrializare rurală.

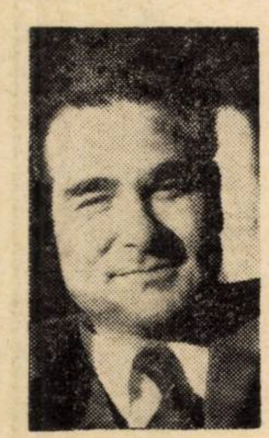

conf. univ. **ION DRĂGAN, directorul Laboratorului de sociologie al Universității București.**

UN PROCES PLANIFICAT LA SCARĂ NAȚIONALĂ

• În ce termeni a fost definită în cadrul reuniunii „industrializarea rurală ?“

— Conceptul de industrializare rurală a fost deosebit de controversat. Au fost exprimate puncte de vedere diferite și s-au formulat opțiuni, uneori divergente, fapt explicabil nu numai prin deosebirile de vederi și de concepție ale participanților, cît mai ales prin marile diferențe de ordin social și economic dintre țările reprezentate la reuniune. Dintre punctele de vedere exprimate aș menționa următoarele : a) o parte dintre experți reduc industrializarea rurală la proliferarea în zonele rurale a micilor industrii, a atelierelor meșteșugărești, a artizanatului utilitar și artistic, în general a **industriilor „casnice“**, tradiționale. În sprijinul acestei orientări, se afirmă că marile industrii moderne, cu tehnologie avansată, ar rămîne niște „enclave“ fără influență sensibilă, social-economică, asupra zonelor rurale în care ar fi amplasate ; b) după unii, chiar **micile industrii ar putea fi amplasate doar în localități cu peste 15.000 locuitori** (iar celelalte localități să beneficieze doar de ateliere, servicii, artizanat) ; c) majoritatea participanților au subliniat, pe bună dreptate, că industrializarea rurală trebuie să cuprindă, ca orientare esențială pentru dezvoltarea generală a zonelor rurale, **„industrializarea agriculturii“** (mecanizare, chimizare, sisteme industriale de irigații, zootehnie și legumicultură industrializate etc.) ; d) majoritatea participanților au căzut de acord că industrializarea rurală trebuie înțeleasă ca un proces complex prin care se realizează în regiunile rurale un **sector economic nou, complementar celui agricol**. Industria rurală ar constitui o activitate „complementară“ față de agricultură într-un triplu sens : în primul rînd, ar asigura „industrializarea“ materiilor prime și a produselor furnizate de agricultură ; în al doilea rînd, ar permite utilizarea deplină a timpului de lucru al populației agricole, mai ales în perioadele cînd nu există condiții pentru muncile agricole ; în al treilea rînd, în sensul că ar permite ocuparea surplusului de forță de muncă existent în mediul rural.

O mare parte dintre experți au pornit de la distincția care trebuie făcută între două procese legate dar totuși deosebite, și anume între : **„descentralizarea industriilor“** (crearea de noi centre industriale în regiunile și localitățile mai puțin dezvoltate, dar în genere urbane) și **„industrializarea rurală“** (promovarea industriilor, cu precădere mici și mijlocii, în localități rurale).

În ce-i privește pe reprezentanții țării noastre, ei au subliniat că industrializarea rurală trebuie înțeleasă ca un fenomen complex care se integrează în procesul de ansamblu al industrializării țării, al politicii de repartizare echilibrată, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, proces planificat pe scară națională și locală ; s-au subliniat, potrivit experienței țării noastre, efectele social-economice pozitive ale amplasării unor mari obiective industriale în zone rurale. S-a arătat, totodată, că în politica economică a țării noastre se acordă o deosebită importanță dezvoltării industriei locale, a atelierelor meșteșugărești, a artizanatului utilitar și artistic, a prestărilor de servicii în mediul rural.

• Ce criterii au fost subliniate pentru promovarea industrializării rurale ?

— În această chestiune a criteriilor de industrializare a zonelor rurale s-au remarcat două abordări diferite : a) unii dintre experți (economiști, reprezentanți ai băncilor) au tins să **reducă analiza problemei la termenii „cost-beneficii“**, tratînd-o aproape exclusiv prin prisma criteriilor economice ; b) marea majoritate a participanților, însă, au subliniat necesitatea **corelării criteriilor economice cu cele sociale**.

Pe bună dreptate s-a accentuat, însă, că este important să se **elaboreze strategii corespunzătoare condițiilor existente în fiecare țară**, „modele“ științifice de dezvoltare multilaterală a zonelor rurale, încît să se asigure în fiecare zonă o dezvoltare complementară a agriculturii, a activităților industriale și a serviciilor, formarea unor zone agro-industriale complexe. În această perspectivă, se poate asigura continua dezvoltare economică, socială și culturală a satului și apropierea lui continuă de oraș, ca mod de viață și nivel de civilizație.

I. KRESTOVSKY, reprezentantul Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială.

ABORDARE DIFERENȚIATĂ

V.E. : Care considerați că sînt condițiile specifice ale unor țări de care ar trebui, să se țină seama în programele de industrializare rurală ?

I. K. : — În acest context aș dori să menționez că după părerea mea problema industrializării trebuie să fie examinată diferențiat, în contextul nivelului de dezvoltare al țării respective. Consider că în țările cele mai puțin dezvoltate, unde nu există practic industrie, toate eforturile de creare a unei industrii ar trebui să se îndrepte spre centrele unde șansele de succes sînt cele mai mari, adică spre principalele centre populate. În aceste țări trebuie făcute eforturi în primul rînd pentru ameliorarea tehnicilor agricole, pentru dezvoltarea infrastructurii, realizarea unor programe de electrificare rurală, de construcții etc. Se poate încuraja desigur activitatea de artizanat care are o importanță crescîndă. Avînd în vedere dezvoltarea actuală deosebită a turismului, există o cerere mereu mai mare de obiecte lucrate de mînă, de unicate. Se pot dezvolta de asemenea în aceste țări în zonele rurale industrii mici bazate pe prelucrarea materiilor prime locale, agricole, forestiere etc.

Pe de altă parte, în țările în curs de dezvoltare relativ mai avansate, se pune accentul pe descentralizarea industriei. Aici industria s-a concentrat mai ales la orașe și este necesar să se stimuleze deplasarea ei în primul rînd spre zonele urbane de importanță secundară, unde există condițiile necesare. Desigur nu vreau să spun că nu trebuie să se facă nimic pentru dezvoltarea în mediul rural propriu-zis, aici există aceleași posibilități pe care le-am amintit și în cazul țărilor celor mai slab dezvoltate.

Aș vrea să adaug că am exprimat mai ales părerile mele personale. În ce privește organizația pe care o reprezint, ONUDI primește cereri de asistență pentru programe de industrializare rurală din partea tuturor guvernelor, fie ele din țări foarte slab dezvoltate, și le satisface. Cînd examinează cereri de asistență ONUDI respectă politicile guvernelor care solicită această asistență.

COORDONATE STRATEGICE

V. E. : Care este, după părerea dv., locul industrializării rurale în strategia generală a dezvoltării ?

E. K. : — După cum se știe Organizația Națiunilor Unite a elaborat o strategie internațională a dezvoltării, concretizată în primul și al doilea deceniu al dezvoltării. Avînd în vedere sărăcia de masă existentă în țările în curs de dezvoltare, accentul principal se pune acum, în acest al doilea deceniu, pe lupta împotriva sărăciei. Desigur, întîlnim sărăcie în proporții de masă atît în zonele urbane, cît și în cele rurale. Dar deoarece marea majoritate a locuitorilor țărilor în curs de dezvoltare se află la sate, problema sărăciei de masă este mai ales o problemă a mediului rural.

Industrializarea rurală ar putea fi unul din mijloacele de a rezolva această problemă, întrucît ea furnizează locuri de muncă, sporește veniturile etc. Primul pas în acest program ar fi de a stabili care anume ramuri industriale sînt potrivite pentru implantare în mediul rural, care se justifică din punct de vedere economic, social și politic. Trebuie să menționez că în trecut accentul pe dezvoltare în țările în curs de dezvoltare se punea mai ales pe zonele urbane, zonele rurale erau în general neglijate.

Desigur că industrializarea rurală ar urma să constituie o parte dintr-un program integrat al dezvoltării, cuprinzînd lărgirea infrastructurii, a producției meșteșugărești, pregătirea forței de muncă etc. În ce privește reuniunea noastră aș dori să menționez că ea nu urmărește să ofere rețete general valabile. Situația este diferită de la o țară la alta și trebuie examinată de la caz la caz. Important este în primul rînd să se atragă atenția guvernelor și a forurilor internaționale asupra necesității industrializării rurale în general.

V.E. : Cum vedeți relația industrializare rurală-migrație ? Nu credeți că industrializarea rurală poate frîna exodul excesiv spre orașe?

E. K. : Fără îndoială migrația spre orașe este o problemă preocupantă a zilelor noastre. Probabil că industrializarea rurală poate încetini acest proces, dar mă îndoiesc că îl poate opri căci mirajul marilor orașe va continua. Totuși, remarcăm acum în țările industrializate un proces invers, de exod al industriei din marile metropole spre suburbii sau chiar în afara orașelor, deoarece la un moment dat devine prea costisitor pentru întreprinderi să rămînă în orașe. Dar ar trebui găsită o cale pentru a se evita țărilor în curs de dezvoltare acest proces chinuitor — mai întîi de centralizare excesivă a industriei, cu apariția marilor metropole și a problemelor specifice lor — poluarea etc. — pentru ca doar apoi să aibă loc o descentralizare pe întreg teritoriul țării. Programele de industrializare rurală ar putea contribui la realizarea acestui deziderat.

Interviuri realizate de
Ileana VASILIU

ția că bugetul ideal trebuie să fie echilibrat și că în perioada de criză economică impozitele trebuie mărite pentru a acoperi deficitul cauzat de reducerea încasărilor statului ca urmare a încetinirii activității economice, la concepția că echilibrul bugetar nu este o necesitate, ba poate fi chiar dăunător pentru economie, și că în perioadele de recesiune impozitele trebuie să fie reduse pentru a se stimula înviorarea activității.

Este vorba deci, în viziunea autorului, de o transformare profundă în modul de a gîndi politica economică a statului capitalist, transformare care în S.U.A. a necesitat o perioadă de peste trei decenii. Revoluția, se arată în carte, a fost de fapt o evoluție cu mai multe puncte critice și cu o dinamică treptată între ele.

O serie de idei și interpretări cu privire la problemele tratate rețin în mod deosebit atenția cititorului. Astfel, Herbert Stein, spre deosebire de alți autori occidentali, consideră eronată părerea după care modificarea atitudinilor față de rolul bugetului și față de modalitățile de a-l utiliza pentru influențarea mersului economiei ar fi început numai o dată cu instalarea primei administrații Roosevelt. Încă în anii '20 arată el, au avut circulație în S.U.A. și au fost împărtășite de președintele Hoover și de colaboratorii săi două idei ce aveau să se afirme mai puternic în anii următori : că o reducere de impozite este de natură să ducă la creșterea venitului național și că sporirea cheltuielilor pentru lucrări publice poate să ducă la micșorarea șomajului în timp de criză.

Între „revoluția fiscală“ și doctrina keynesistă nu există, după Herbert Stein, o relație cauzală directă. Concepțiile și atitudinile noi s-au cristalizat în Statele Unite înainte și apoi paralel cu formularea ideilor lui Keynes, în anii '30. Scrierile lui Keynes, au contribuit la nașterea politicii fiscale și a noii mentalități în domeniul politicii economice în general, dar ele nu au fost indispensabile pentru apariția lor. „Evoluția politicii fiscale, chiar în perioada influenței lui Keynes, nu este o mișcare în linie dreaptă spre acceptarea tot mai largă a ideilor keynesiste. Mai corect este să se vorbească despre o convergență între ideile economiștilor keynesisti pe de o parte, și politica fiscală națională, pe de altă parte, ambii termeni fiind în mișcare“ (pag. 132). Ce-i drept însă keinesismul a contribuit la dezvoltarea politicii fiscale în S.U.A. prin apariția unui corp de economiști care i-au promovat ideile și au militat pentru aplicarea lor în forme adecvate, adaptate condițiilor specifice ale economiei americane. Acești economiști au ajuns treptat să facă parte din diverse foruri guvernamentale, iar după război și-au sporit rolul ca urmare a creării Consiliului experților economici de pe lîngă președintele S.U.A.

În ansamblu, apreciază autorul, „revoluția fiscală“ a fost o evoluție de la acceptarea și respectarea unor reguli generale ale politicii bugetare, reguli considerate pînă atunci sănătoase și obligatorii, la recunoașterea a tot mai puține reguli generale în acest domeniu, spre soluții mai accentuat pragmatice. Constatînd că „evoluția politicii (fiscale) pînă în stadiul actual a fost, în principal, o expresie a forțelor puse în mișcare de criza anilor '30“, Herbert Stein arată în încheierea lucrării sale (pag. 468) : „Istoria relatată aici sugerează că este puțin probabil ca viitorul să fie determinat de argumentele științifice. Deși finanțarea compensatorie (prin deficit — n.n.) se bucură de proeminență ca doctrină acceptată, adaptarea politicii la această doctrină continuă să fie foarte aproximativă. Influența a ceea ce facem noi asupra doctrinei viitoare va fi la fel de mare ca influența doctrinei actuale asupra practicii viitoare.

I. PĂDUREANU

*) Herbert Stein. The Fiscal Revolution in America The University of Chicago Press. 1969. 526 pagini.

DOCUMENTAR

DIMENSIUNI SOCIALE ALE SUBDEZVOLTĂRII (I)

PROBLEMELE grave ale subdezvoltării au stat, o dată mai mult, în atenția nemijlocită a comunității internaționale cu ocazia recentei sesiuni anuale a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Mondiale, la Nairobi (Kenya). În fața Consiliului guvernatorilor al Băncii Mondiale a luat cuvîntul președintele Băncii, Robert S. McNamara, care a expus, între altele, programul de asistență tehnică și financiară pentru țările în curs de dezvoltare pe perioada 1974—1978. Din analiza cuprinsă în această cuvîntare, ca și din alte materiale de curînd publicate de organisme internaționale, s-a desprins, totodată, un tablou bogat în semnificații al unor aspecte sociale — pe lîngă cele propriu-zis economice și politice — ale subdezvoltării, care contribuie la înțelegerea necesității urgente de a se acorda soluționării problemelor subdezvoltării în lume o atenție prioritară.

● Două feluri de decalaje

CA EXPRESIE concentrată a proporțiilor subdezvoltării servește de obicei suma produsului național brut pe cap de locuitor. Tabelul alăturat înfățișează stadiul cel mai recent al discrepanțelor care despart, sub acest aspect, principalele zone de subdezvoltare din lume, și, încă mult mai pregnant, un mare număr de țări în curs de dezvoltare, de zonele cu economie dezvoltată. Deosebit de frapant este faptul că numeroase țări cu un produs pe locuitor dintre cele mai reduse au înregistrat, în același timp, în deceniul al șaptelea ritmuri foarte scăzute, uneori chiar negative, de creștere a PNB pe cap de locuitor. Decalajul dintre economiile subdezvoltate și cele dezvoltate riscă deci să se adîncească în continuare. Produsul național brut al țărilor dezvoltate, exprimat în prețuri constante, care era evaluat la circa 2000 miliarde de dolari în 1970, va atinge în 1980, după prognozele actuale, 3500 de miliarde. Asemenea date l-au determinat pe președintele Băncii Mondiale să aprecieze că baza industrială puternică, tehnologia modernă a acestor țări le conferă avantaje atît de considerabile încît „este utopic să se spere că acest decalaj ar putea să se reducă înainte de sfîrșitul secolului. De fapt, totul pare să indice că prăpastia va continua să se lărgească"

Alături de decalajul față de țările dezvoltate, exprimat sintetic în mărimea produsului pe locuitor, țările în curs de dezvoltare se lovesc încă în eforturile lor pentru a ieși din rămînerea în urmă, de un alt gen de inegalitate, nu mai puțin accentuat după unele aprecieri și, în orice caz, handicapant pentru aceste eforturi. Este vorba de adîncile distorsiuni ale repartiției veniturilor. Deși statisticile tinerelor state independente sînt de dată prea proaspătă pentru a putea oferi un tablou exhaustiv al situației, este posibil să se afirme că 40% din populație, înglobînd păturile cele mai înstărite, primesc îndeobște 75% din venitul național, în timp ce la capătul opus al scării 40% din populație obțin de abia 10—15%. În 40 de țări în curs de dezvoltare pentru care Banca Mondială dispune de date, 20% din populație își însușesc 55% din venitul național, pe cînd păturile cele mai sărace, reprezentînd 20%, nu primesc decît 5%.

În această situație, și în absența unor măsuri adecvate vizînd redistribuirea veniturilor, se impune concluzia, pe de o parte, că rezultatele creșterii economice care are loc în țările în curs de dezvoltare revin precumpănitor păturilor înstărite, iar pe de altă parte, că 40% din populație, reprezentînd păturile cele mai sărace, nu pot nici să aducă o contribuție eficientă la eforturile naționale de eliminare a subdezvoltării.

● Zone ale sărăciei absolute

46% DIN POPULAȚIA țărilor în curs de dezvoltare echivalează cu 800 de milioane de persoane. Toate datele disponibile arată că marea majoritate a acestor pături dintre cele mai sărace trăiește în regiunile rurale, unde se află în momentul actual 70% din întreaga populație (pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare). Orașele nu sînt, firește, cîtuși de puțin scutite de fenomenul sărăciei, care și aici afectează multe milioane de oameni (la acest aspect vom reveni într-un alt număr al „Vieții economice"). Dar imensa majoritate a celor 800 de milioane trăiește la sate. Și, cu toate că, potrivit proiecțiilor demografice, pînă la sfîrșitul secolului populația va crește mai ales în zonele urbane (60% dintr-un spor de populație de 2 miliarde), totuși în anul 2000 mai mult decît jumătate din totalul locuitorilor vor continua să se afle în regiunile rurale.

Situația economică a maselor din aceste regiuni o caracterizează pregnant cîteva date privind gospodăriile agricole. În general, gospodăriile agricole din țările în curs de dezvoltare dețin suprafețe foarte reduse și deseori fărîmițate. Peste 100 milioane dintre ele au mai puțin de 5 hectare de pămînt, iar peste 50 milioane de gospodării rămîn sub 1 hectar. Proprietatea asupra pămîntului este concentrată în mîinile unei mici minorități. Conform unui studiu recent al F.A.O., în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, 20% din proprietari — cei mai bogați — dețin 50—60% din terenurile arabile (în Venezuela 82%, în Columbia 56%, în Brazilia 53%, în Filipine, India și Pakistan circa 50%). Cele 100 de milioane de gospodării, cu mai puțin de 5 hectare fiecare, dețin mai puțin de 20% din terenurile arabile. Arendașii sînt nevoiți să cedeze proprietarilor 50—60% din recoltă, fără ca aceasta să le asigure posibilitatea de a arenda pămîntul și în anul următor.

Acestea sînt condițiile care generează ceea ce președintele Băncii Mondiale a caracterizat drept „sărăcie absolută": o existență definită prin malnutriție, boli și analfabetism în proporții incompatibile cu demnitatea umană. Foamea sau malnutriția afectează între o treime și jumătate din locuitorii țărilor în curs de dezvoltare. Copiii familiilor respective mor în proporția de 20—25% înainte de a fi atins vîrsta de 5 ani. Speranța de viață este în medie cu 20 de ani mai redusă decît în țările dezvoltate, durata medie a vieții este cu 30% mai scurtă. Sînt condiții de existență ale căror efecte merg pînă la afectarea potențialului genetic al oamenilor.

● Strategii de contracarare

ANALIZA prezentată la sesiunea F.M.I. și a Băncii Mondiale cere răspunsuri în legătură cu pașii care se cer întreprinși pentru a îndigui tendințele nefavorabile constatate și a crea condițiile unor ameliorări. Centrul de greutate al analizei constituindu-l sărăcia rurală, direcțiile de acțiune schițate nu au fost nici ele atotcuprinzătoare, ca elemente ale unei strategii generale de dezvoltare economică a țărilor rămase în urmă. Au fost atinse însă cîteva aspecte de un neîndoielnic interes pentru aceste țări, pentru sporirea capacității lor de a ieși treptat din starea de subdezvoltare și de a atenua, pentru început, unele din implicațiile ei sociale cele mai traumatizante.

Unul din aceste aspecte este asistența financiară a țărilor dezvoltate, declarată fără echivoc ca fiind caracterizată printr-o „gravă insuficiență". În prezent proporțiile acestei asistențe sînt nu numai mult inferioare nevoilor țărilor în curs de dezvoltare și posibilităților țărilor dezvoltate, dar, în plus, ele reprezintă doar jumătate din obiectivul stabilit prin strategia hotărîtă de Organizația Națiunilor Unite pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării. Obiectivul era ca pînă în 1975 volumul asistenței financiare publice, acordată în condiții de favoare, să reprezinte 0,7% din produsul național brut al țărilor dezvoltate. În realitate, el se situează în anii recenți la 0,34—0,35% și nu va depăși acest nivel nici în anii următori. „Și totuși, arată președintele Băncii Mondiale, pentru ca acest obiectiv să fie atins nu este necesar ca populația țărilor bogate să-și reducă nivelul de trai, oricum foarte ridicat, sau să treacă pe planul al doilea obiectivele sale naționale prioritare... Pentru a dubla volumul ajutorului public destinat dezvoltării și a atinge obiectivul de 0,70%, ar fi suficient ca țările dezvoltate să-i consacre mai puțin de 2% din sporul propriei lor bogății în această perioadă, restul de 98% fiind mai mult decît suficient pentru a face față sarcinilor interne". În ceea ce privește Banca Mondială, ea își propune ca în perioada 1974—1978 să acorde împrumuturi totalizînd 22 miliarde de dolari (în prețurile din 1973), cu 40% mai mult — în termeni reali — decît în perioada 1969—1973. Urmează să fie finanțate astfel aproape 1000 de proiecte de dezvoltare, al căror cost total va atinge circa 55 miliarde de dolari.

Un alt aspect îl formează atenția ce ar trebui acordată ridicării randamentelor în agricultură, ca mijloc de a aduce îmbunătățiri imediate, sau pe termen mijlociu, situației milioanelor de oameni afectați de „sărăcia absolută". Banca Mondială preconizează în acest sens sporirea productivității micilor gospodării agricole, situînd-o totodată în contextul unei creșteri generale a economiei. Accentul cade însă pe ideea că „dacă mica agricultură nu se va dezvolta rapid în ansamblul lumii a treia, nu există nici o speranță de a realiza pe termen lung o creștere economică susținută sau de a reduce sensibil amploarea sărăciei absolute". Obiectivul propus în acest domeniu pornește de la ideea că și micile gospodării agricole au rezerve însemnate de ridicare a randamentelor, care pot fi valorificate în anumite condiții. Acestea sînt, de exemplu, accelerarea înfăptuirii de reforme agrare, mărirea facilităților de credit, asigurarea aprovizionării cu apă, dezvoltarea răspîndirii cunoștințelor agronomice și intensificarea cercetării agricole, ameliorarea serviciilor publice, crearea de instituții și organizații rurale capabile să pună în valoare potențialul de dezvoltare al păturilor sărace de la sate. Obiectivul formulat și socotit realizabil în aceste condiții este caracterizat de președintele Băncii Mondiale ca „ambițios". El constă într-o asemenea dezvoltare a producției micilor gospodării încît pînă în 1985 ritmul ei de creștere să ajungă la 5% anual, față de o medie anuală de 2,5% în ultimii zece ani. Atingerea și menținerea acestui ritm ar face posibil ca producția anuală a micilor gospodării să se dubleze între anii 1985 și 2000.

În sfîrșit, un aspect de mare însemnătate pentru țările în curs de dezvoltare se referă la schimburile lor comerciale.

Produsul național brut pe locuitor în 1970 și ritmul său mediu anual de creștere în anii 1960—1970 (în dolari din 1970 și în procente)

	PNB	Ritm
AFRICA	200	2,2
Algeria	300	1,7
Burundi	60	0,8
Camerun	180	3,8
Coasta de Fildeș	310	4,5
Republica Africa Centrală	140	0,2
Ciad	80	0,4
Dahomey	90	0,1
Egipt	210	1,7
Etiopia	80	2,8
Ghana	310	—0,4
Guineea	120	2,7
Kenya	150	3,6
Liberia	240	0,9
Rep. Malgașă	130	1,2
Malawi	80	2,1
Mali	70	4,4
Maroc	230	1,0
Mauritania	140	4,5
Niger	90	—2,0
Nigeria	120	0,1
Ruanda	60	1,5
Senegal	230	0,0
Sierra Leone	190	4,7
Somalia	70	—1,1
Sudan	120	1,0
Tanzania	100	3,6
Togo	140	1,2
Tunisia	250	0,5
Uganda	130	2,4
Volta Superioară	60	—0,6
Zair	90	2,7
Zambia	400	7,1
AMERICA CENTRALĂ ȘI DE SUD	560	4,3
Argentina	1160	2,5
Bolivia	180	2,5
Brazilia	420	2,4
Chile	720	1,6
Columbia	340	1,7
Costa Rica	560	3,2
Republica Dominicană	350	0,5
Ecuador	290	1,7
Guatemala	360	2,0
Haiti	110	—0,9
Honduras	280	1,8
Mexic	670	3,7
Nicaragua	430	2,8
Panama	730	4,2
Paraguay	260	1,3
Peru	450	1,4
Salvador	300	1,7
Uruguay	820	-0,4
Venezuela	980	2,3
ASIA ȘI ORIENTUL MIJLOCIU, FĂRĂ JAPONIA	150	4,2
Afganistan	80	0,5
Birmania	80	0,6
India	110	1,2
Indonezia	80	1,0
Iordania	250	2,9
Iran	380	5,4
Irak	320	2,5
Laos	120	2,9
Malayezia	380	3,1
Nepal	80	0,5
Pakistan-Bangladesh *)	100	2,4
Filipine	210	2,9
Siria	290	3,4
Sri Lanka	110	1,5
Tailanda	200	4,9
Rep. Arabă Yemen	80	2,0
Rep. P.D. Yemen	120	—5,0
EUROPA FĂRĂ U.R.S.S.	1950	4,0
U.R.S.S.	1790	5,8
JAPONIA	1920	9,6
AMERICA DE NORD	4660	3,4
OCEANIA	2330	4,2

*) Date separate încă nu există.
Sursa: Trends in Developing Countries. World Bank, 1973, tabelul 1.4.

Pentru majoritatea acestor țări, esența problemei schimburilor se reduce la faptul că ele nu își pot mări exporturile într-un ritm destul de rapid pentru a finanța cu ajutorul lor importurile de care au absolută nevoie. Aceste importuri condiționează la rîndul lor, deseori, creșterea capacității de export — și deci sporirea intrărilor de devize —, ceea ce face practic insolubilă problema dezechilibrului balanței comerciale a multor țări în curs de dezvoltare. Un factor agravant este încetineala cu care țările dezvoltate înlătură măsurile discriminatorii îndreptate împotriva importurilor din lumea a treia. Din studiile Băncii Mondiale reiese că eliminarea treptată a barierelor protecționiste din calea exporturilor de produse agricole ale țărilor în curs de dezvoltare le-ar permite acestora ca pînă în 1980 să obțină un spor de cel puțin 4 miliarde de dolari la încasările lor anuale din export. Evident că aceasta s-ar repercuta favorabil nu numai asupra dezvoltării lor economice generale, ci și asupra atenuării și înlăturării unora dintre aspectele cele mai dureroase ale consecințelor sociale, umane ale subdezvoltării.

I. P.

POLITICI ECONOMICE

Disc — un nou sistem de subvenționare a exporturilor

SINT BINE CUNOSCUTE dificultățile balanței de plăți a S.U.A. În bună parte ele sînt generate de activitatea tot mai intensă a filialelor societăților multinaționale americane, care atrage după sine o adevărată hemoragie de capitaluri peste graniță. Pentru a stăvili acest exod, pentru a-i cointeresa pe investitorii americani (și străini) să-și lărgească activitățile pe teritoriul S.U.A., administrația Nixon a decis să acorde avantaje fiscale excepționale societăților care produc pentru export și care se află situate în Statele Unite („Domestic International Sales Corporation" — DISC).

Elementele originale ale acestui nou tip de corporație sînt următoarele: este vorba despre întreprinderi specializate pentru export; capitalul lor va putea fi deținut și de către străini; societățile vor fi scutite de plata impozitelor pe veniturile din exporturi în măsura în care aceste venituri vor fi reinvestite în activitatea de export sau împrumutate altor întreprinderi aflate pe teritoriul american cu condiția să fie folosite tot în activități de export.

Pentru a obține statutul DISC, societatea respectivă, aflată pe teritoriul S.U.A., trebuie să obțină din exporturi cel puțin 95% din totalul veniturilor sale, să aibă un capital social de minimum 2500 de dolari și o singură clasă de acțiuni. Nu vor fi luate în calcul decît produsele exportate ale căror componente din import nu depășesc 50% din valoarea produsului finit. În afara vînzărilor directe în străinătate, vor fi considerate exporturi și vînzările de produse către un alt DISC.

Veniturile din exporturi ale unui DISC nu vor fi impozabile și atunci cînd ele servesc la finanțarea unor „împrumuturi pentru producție" (producer's loans) acordate unor întreprinderi situate pe teritoriul S.U.A., în măsura în care producția este destinată exportului.

După cum se vede DISC-urile reprezintă un sistem de subvenționare a exporturilor, cu largi implicații asupra producției interne.

S. D.

Interviul nostru cu prof. ALFRED SAUVY

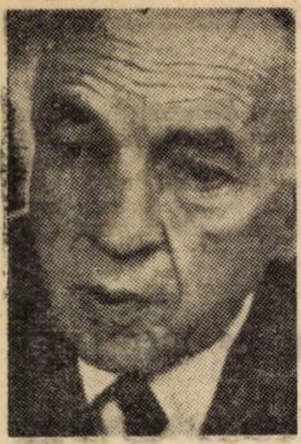

„EXISTĂ O PROBLEMĂ GENERALĂ A POPULAȚIEI, DAR SOLUȚIA EI NU ESTE ACEEAȘI ÎN TOATE ȚĂRILE"

LA INVITAȚIA Comisiei Naționale de Demografie, recent a făcut o vizită în țara noastră profesorul Alfred Sauvy, reputat economist, sociolog și demograf francez. Autor a numeroase lucrări, Alfred Sauvy, acum în vîrstă de 75 de ani, este membru al Consiliului Economic și Social al Franței și fondatorul Institutului Național de Studii Demografice, al cărui director a fost între 1945 și 1962; între 1950 și 1953 a fost președintele Comisiei Populației a O.N.U.

— Teoria economică contemporană incearcă în ultimul timp să precizeze care este rolul factorului uman în creșterea economică, încercînd chiar să-l cuantifice. Care sînt după părerea dv. motivele care explică atenția ce i se acordă ? Considerați că este posibil să se cuantifice acest factor ?

— În general, economiștilor le-a fost întotdeauna puțin teamă de oameni. Într-un regim liberal omului i se și spunea homo oeconomicus, fiind tratat ca un fel de animal care acționează mereu în același fel. Este mult mai comod pentru economist de a judeca astfel. Dar omul nu reacționează întotdeauna la fel. Mai întîi pentru că oamenii nu sînt identici între ei, dar și pentru că omul evoluează și nu se mai comportă în 1973 așa cum se comporta în 1850 și chiar în 1965. Omul se schimbă și de aceea trebuie ținut cont de reacțiile pe care le va avea la luarea unor măsuri economice. Acest factor uman nu este ușor de inclus în modelele economice, de aceea el este adeseori neglijat. Pot fi făcute desigur anchete de opinie, se poate cere unor persoane să spună ce cred despre un anumit lucru, ce preferă, cum ar acționa, dar aceste anchete nu sînt totdeauna sigure, pentru că individul se comportă diferit.

În concluzie, cred că economia nu poate fi pusă în formule prea rigide și că economistul trebuie să aibă o capacitate de judecată, să admită un anumit arbitrar, să aibă o anumită intuiție, fără de care riscă să comită erori serioase. Ceea ce s-a și întîmplat de altfel de multe ori.

Consider deci că factorul uman ar trebui să intervină în problemele economice. Pentru aceasta este necesar și ca oamenii — vorbesc de oamenii de rînd — să fie informați asupra problemelor economice, în caz contrar existînd riscul să se comită erori. Trebuie avută o informație economică convenabilă pentru ca individul să înțeleagă rațiunile politicii economice. Publicul trebuie să fie informat pentru a se comporta în felul în care se asteaptă de la el și care să fie cel mai adecvat bunului mers al economiei.

— Se acordă încă uneori prea puțină atenție pregătirii economice a elevilor și studenților, în special în ce privește economia practică.

— După părerea mea copiilor trebuie să li se dea noțiuni de economie practică. Din păcate în țările în care se țin lecții de economie spre vîrsta de 14—15 ani, profesorii au tendința să se ocupe de lucruri prea abstracte și teoretice, pe care copiii nu le înțeleg sau a căror însemnătate nu o sesizează. Ar trebui început cu microeconomia, întrebîndu-l pe elev ce face tatăl său, dacă e țăran sau brutar sau funcționar, dacă știe cum funcționează o brutărie, spunîndu-i că brutarul cumpără făină de la moară, unde țăranul aduce grîu, iar cu banii își cumpără alimente, îmbrăcăminte ș.a.m.d. Astfel, copilul începe să aibă o idee mai precisă despre economie, iar mai tîrziu toate acestea pot fi legate de legislație, de rolul statului etc., dar nu trebuie început cu teoria economică.

— Între multiplele dv. preocupări privind factorul demografic știm că se înscrie în mod deosebit studierea rolului investițiilor demografice în creșterea economică. Cum definiți noțiunea de investiții demografice și cum se poate determina eficiența acestora ?

— În orice țară, socialistă sau nu, există un patrimoniu național, case, pămînturi, cîmpuri, uzine, școli, spitale, universități etc. Cînd apare un om în plus, un copil, trebuie să i se asigure și lui o parte din toate acestea. Dacă ne limităm la a diviza ceea ce avem ținînd seama de copilul în plus, fiecare va avea mai puțin. Trebuie în consecință să construim pentru locuitorii suplimentari **noi** spitale, drumuri, clădiri publice, școli, uzine etc. Acestea sînt investiții demografice.

Aceste investiții demografice constituie o greutate incontestabilă. Este latura negativă a creșterii populației, pentru că trebuie împărțite cu noii veniți lucrurile pe care le aveau deja cei dinaintea lor, ceea ce nu înseamnă o ameliorare a nivelului lor de trai.

Dar investițiile demografice, care pot fi calculate destul de bine, au contrapartide în avantajele creșterii economice. Deci, nu trebuie calculate numai investițiile demografice ci trebuie calculate și avantajele economiei de a avea oameni suplimentari, care vor munci și vor produce bogății.

— Este un motiv de optimism.

— Cînd spunem optimism, acest lucru depinde desigur mult de țara despre care este vorba. Există țări cu o populație foarte numeroasă, care trăiește în condiții, grele, de subalimentație, și există și țări subpopulate, care nu au destui locuitori, în care politica trebuie să fie complet diferită. Există, de exemplu, țări în Africa neagră care au trei locuitori pe kilometru pătrat. Asemenea țări cîștigă din punct de vedere economic dacă își sporesc populația. Există deci o problemă generală a populației, dar soluția ei nu este aceeași în toate țările.

— Care ar trebui să fie după dv. direcțiile prioritare ale cercetării în materie de demografie ?

— Există numeroase domenii în care sîntem încă puțin informați. Dintre acestea aș menționa în primul rînd modul în care bărbatul și femeia acceptă să dea viață unui copil sau refuză acest lucru, adică să aibă doi, sau trei sau patru copii. Demografii s-au înșelat adeseori în această privință, ca și ceilalți de altfel, ceea ce dovește că noi nu cunoaștem încă bine legile. Or, este foarte important să le cunoaștem acum, cînd ne preocupăm să avem o politică demografică. Dacă se adoptă o lege, fie pentru a spori natalitatea, fie pentru a o diminua, trebuie să i se cunoască consecințele. Or, legile psihologice ale familiei nu sînt încă bine cunoscute, cu atît mai mult cu cît ele sînt adesea legi psihologice colective. Iată un capitol în care demografii au nevoie de psihologi.

Există încă multe alte probleme demografice care au nevoie să fie studiate, în special mortalitatea. Mortalitatea bărbaților este mai ridicată decît cea a femeilor, iar diferența se mărește de la an la an pe măsura dezvoltării economice. Este în consecință mai curînd un fenomen sociologico-biologic, dar în orice caz este o problemă care n-a fost bine studiată și care ar merita să fie privită îndeaproape, ca și natalitatea. Există și o altă problemă — mai curînd medicală decît demografică, dar care interesează pe demografi — de a ști la ce vîrstă este mai bine ca părinții să aibă copii. Medicii, biologii spun că este mai bine ca părinții să fie tineri, chiar foarte tineri (20—25 de ani în medie), în vreme ce economiștii spun că înainte de 25 de ani familiile nu au destui bani pentru a-și construi locuințe etc. Problema interesează pe demograf, pentru că trebuie căutate mijloacele de a concilia cele două păreri, de a acorda părinților tineri alocații, de a-i sprijini și de a-i informa, cu atît mai mult cu cît la 30 de ani un anumit număr de femei nu mai pot avea copii. Deci este o cunoștință care trebuie răspîndită pentru ca familia să-și poată stabili în consecință programul său de natalitate. Există și problema migrațiilor internaționale de populație, care în multe părți ale lumii joacă un rol important.

— În încheiere, am dori să cunoaștem impresiile dv. în urma discuțiilor avute la București asupra cercetării demografice românești.

— România se deschide studiilor demografice, are demografi de calitate, o Comisie națională de demografie... Cred, de aceea, că cele două țări ale noastre au interes să-și apropie experiențele, cercetările, pentru că și noi avem de învățat de la demografii români, stabilind cu ei legături frecvente. De asemenea, Congresul Mondial al Populației va avea loc anul viitor la București, ceea ce este, cred eu, un omagiu adus de Națiunile Unite demografiei românești.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Alertă privind rezervele de cereale

REPREZENTANȚII țărilor exportatoare de grîu s-au reunit, săptămîna trecută, la sediul Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură — F.A.O., pentru a examina riscurile penuriei provocate de diminuarea stocurilor mondiale de grîu. Această reuniune de urgență a fost convocată la cererea directorului general al F.A.O., Addeke Boerma, care a apreciat că „stocurile de cereale au ajuns la cel mai scăzut nivel înregistrat în ultimii douăzeci de ani". El a relevat totodată că „prețurile cresc vertiginos și că, după cum indică statisticile, producția alimentară mondială a fost ceva mai redusă în 1972 decît în 1971, în timp ce numărul consumatorilor a crescut". Directorul general al F.A.O. a propus, în aceste condiții, o coordonare a politicilor naționale de stocare a cerealelor.

UN GRUP de economiști europeni, americani și niponi, întruniți la Washington în cadrul unei conferințe asupra comerțului internațional cu produse agricole, organizată de „Brooking Institution" — organism particular de cercetări economice — a preconizat înființarea unei „bănci" internaționale a produselor alimentare, instituție care să fie destinată preîntîmpinării efectelor negative rezultate din eventualele crize din domeniul rezervelor de alimente.

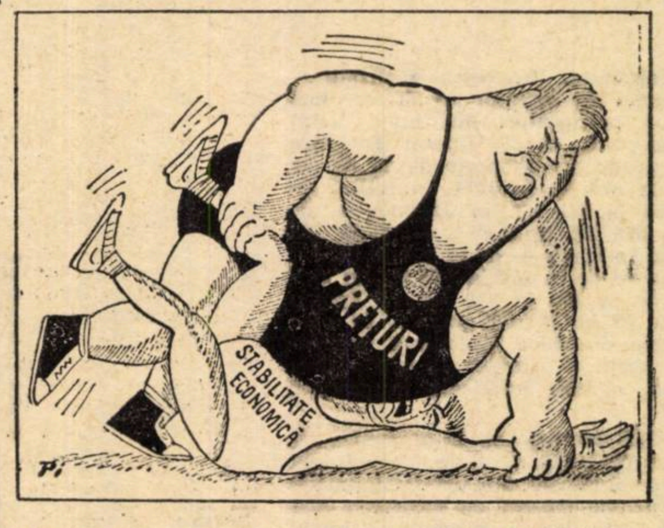

O luptă inegală (După HANDELSBLATT)

Europa occidentală: 2,5 milioane șomeri

SĂPTĂMÎNALUL elvețian „Wirtschaftsförderung", citînd statistici date publicității de O.C.D.E. (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică), relevă că, în prezent, numărul șomerilor din țările vest-europene se ridică la 2,5 milioane. Cel mai mare număr de șomeri — 700 000 — a fost înregistrat în Marea Britanie. Pe locurile următoare se situează Italia — 660 000, Franța — 366 000, R.F.G. — 210 000, Spania — 157 000, Olanda — 101 000 etc.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

Protocol bulgaro-belgian privind colaborarea în diferite domenii. — *Între reprezentanții Bulgariei și Belgiei a fost semnat un protocol care prevede măsuri comune în domeniul construcției de mașini, industriei electrotehnice, electronice și radioelectronice, chimiei, petrochimiei. Sînt prevăzute, de asemenea, lărgirea contactelor creatoare dintre diferite institute de cercetare științifică, schimbul de informații tehnice și de documentație.*

Acord ungaro-elvețian de colaborare comercială. — *A fost semnat un acord și planul de lucru comun privind colaborarea dintre Camera ungară de Comerț și Centrul elvețian pentru dezvoltarea comerțului. Acordul asigură celor două instituții un cadru organizat pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre Ungaria și Elveția prin intermediul schimbului de informații asupra posibilităților de colaborare, schimbului de specialiști, organizării de expoziții. Planul comun pe anul 1973—1974 prevede pregătirea unui îndreptar privind economia celor două țări.*

Colaborare sovieto-canadiană în domeniul industriei petrolului. — *Delegațiile U.R.S.S. și Canadei la ședința grupului de lucru mixt sovieto-canadian pentru industria petrolieră, care a avut loc la Ottawa, au hotărît să colaboreze, în continuare, în domeniul exploatării zăcămintelor petroliere, al forării și extracției de petrol, precum și al folosirii transportului prin conducte. S-a hotărît, de asemenea, participarea la simpozioane științifice și schimbul de oameni de știință, studenți, informații tehnico-științifice. A fost semnat un protocol care prevede măsuri concrete pentru dezvoltarea colaborării dintre cele două țări.*

Schimburi comerciale

Livrări poloneze de utilaje pentru industria textilă turcă. — *Lucrările de montare a unei filaturi de bumbac în orașul Gaziantep, furnizată Turciei de Polonia, se apropie de sfîrșit. Contractul, în valoare de peste 2 000 000 dolari, încheiat în anul 1971 cu întreprinderea „Varimex", a inaugurat seria livrărilor de mașini poloneze destinate dotării complete a filaturii din Turcia. Alte două importante contracte au fost încheiate ulterior.*

Filtre auto iugoslave pe piața externă. — *Fabrica de piese și filtre auto „Frad" din Aleksinac, Serbia, a început să livreze cele 28 000 filtre de ulei și combustibil pentru tractoare, pe baza contractului încheiat cu compania egipteană „El Naser". Ea va livra, de asemenea, 18 000 filtre firmei britanice „Vapormatic" și 16 000 filtre companiei ungare „Mogrit".*

Contract sovieto-italian. — *Trei întreprinderi sovietice de comerț exterior au semnat un contract cu firma italiană „Montedison", apreciat la 500 milioane ruble. Potrivit contractului, Uniunea Sovietică a comandat în Italia instalații pentru șapte întreprinderi chimice, care vor fi livrate pe bază de credit bancar, în perioada 1974—1978. Creditul va fi rambursat prin livrările pe piața italiană a unor produse realizate de întreprinderile respective. Pînă în prezent, Uniunea Sovietică a încheiat cu „Montedison" un număr de 12 contracte referitoare la achiziționarea unor întreprinderi chimice.*

Creșterea importurilor suedeze de echipament electronic. — *Importurile suedeze de echipament, aparate și componente electronice s-au ridicat în 1972 la 2,53 miliarde coroane suedeze (+19%) comparativ cu 1971; ele au reprezentat, de asemenea, 2/3 din nevoile interne. Principalul furnizor a fost R. F. Germania (710 milioane coroane), concurat de S.U.A. (350 milioane), Marea Britanie (250 milioane) și Japonia (190 milioane).*

mondorama

SECTOARELE CELE MAI DINAMICE

TABELUL de mai jos arată care au fost cele mai dinamice 15 sectoare ale comerțului mondial în 1971 și poziția relativă a exporturilor C.E.E. și Statelor Unite în aceste domenii. Țările C.E.E. dețin avantaje competitive mai ales în domeniul textilelor și în industria automobilelor, dar pozițiile americane rămîn mai puternice în sectoarele în care joacă un rol important cercetarea: mașinile de birou, lămpile și tuburile electronice, aeronautica.

Sectoare	Comerț mondial 1971 (mld. dolari)	Ponderea exporturilor %		Ritm de creștere mediu (%)		
		C.E.E.	S.U.A.	Mond.	C.E.E.	S.U.A.
Fibre și fire sintetice	2,2	57	4	+25	+24	+4
Țesături din fibre	1,7	38	4	+26	+29	+8
Ștofe croșetate	1,0	52	2	+33	+27	+2
Plăci și tablă de oțel	1,4	39	9	+21	+13	+42
Mașini de birou	2,0	33	49	+34	+32	+42
Posturi recepție TV	1,0	26	7	+31	+31	+21
Posturi recepție radio	1,3	17	2	+21	+9	+19
Lămpi și tuburi electronice	1,4	43	35	+20	+19	+22
Autoturisme	13,4	51	9	+23	+22	+12
Camioane	3,3	31	16	+20	+20	+10
Aeronave	3,0	10	84	+22	+8	+26
Piese aeronave	1,8	18	47	+23	+12	+19
Mobilă	1,3	62	4	+21	+25	+1
Instrumente de măsură, control și precizie	1,4	37	33	+11	+14	+7
Articole din materiale plastice (construcții și utilizări domestice)	1,1	51	13	+21	+22	+13
Total producție industrială	215,0	40	15	+15	+16	+10

CALITĂȚILE DIRECTORULUI ÎN COMERȚ

ODATĂ cu formele moderne de desfacere în comerț caracteristicile conducătorului unității trebuie să se schimbe și ele. Care sînt calitățile optime ale unui director al magazinelor cu autoservire uriașe? Aceleași ca și ale unui conducător de întreprindere, consideră Jacques Defforey, în revista „Entreprise", și anume:

— el nu trebuie să aibă o specializare limitată, fiind preferabil să fie polivalent căci dirijarea unor mari unități comerciale necesită o viziune largă și multă maleabilitate;

— importante calități umane. Într-un supermagazin de talie mijlocie personalul atinge adeseori 400 persoane. Directorul magazinului trebuie să se preocupe personal de salariați, de formarea lor;

— aptitudine pentru gestiune. Aceasta este calitatea fundamentală necesară. Aptitudinea pentru gestiune se verifică prin aptitudinea de a delega răspunderea. Directorul trebuie să se elibereze de anumite activități pe care urmează doar să le controleze.

— aptitudini comerciale. Pentru a facilita cumpărările, directorul trebuie să se priceapă nu să vîndă, ci să stabilească contacte cu clienții, de exemplu să creeze un birou de reclamații, de sugestii, să organizeze mese rotunde între consumatori și responsabilii magazinului etc., stimulînd acțiunea de cumpărare.

„SEDIUL PUTERII"

4,4% DIN POPULAȚIA Statelor Unite dețin 60% din toate activele corporațiilor, 77% din obligațiile emise de stat și de autoritățile locale, 1/3 din veniturile bănești ale populației, 1/4 din averile imobiliare. Aceste date, cuprinse într-un studiu întocmit de prof. James Smith de la Pennsylvania State University, au constituit obiectul unor dezbateri în rîndul unor politicieni și economiști din Statele Unite, preocupați de concentrarea excesivă a bogăției. Unul din aceștia, Fred Harris, fost senator, a declarat: „nu este nevoie să ne oprim mult asupra acestor cifre pentru a ne da seama unde este sediul puterii în societatea noastră".

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI ÎN IUGOSLAVIA

ANUL TRECUT industria iugoslavă și-a sporit potențialul cu 347 de întreprinderi și ateliere noi, contribuția acestora la totalul producției industriale fiind de 3,9%. Cele mai multe dintre ele au apărut în industria materialelor de construcții și chimică.

Totodată, potrivit agenției **Taniug**, care relatează aceste cifre, numărul produselor noi pe piața iugoslavă a evoluat în ultimii ani după cum urmează: 1026 în 1967, 1317 în 1968, 2143 în 1969, 1951 în 1970 și 2307 în 1971.

„SCARA" RISCULUI

ACCIDENTELE nu sînt, după cum am fi tentați să credem, rezultatul tragic a unor evenimente dominate de hazard. Cauzele sînt multiple și au fost adesea semnalate: oboseala, alcoolul, nervozitatea, viteza ș.a.m.d. Statisticienii unor societăți de asigurare din țări capitaliste, urmărind lista accidentaților mortali, au constatat că se poate stabili o „scară" a riscului de accidente, în funcție de meserie, vîrstă și sex. Iată, de pildă, rezultatele unui sondaj plecînd de la indicele 100 pentru nivelul de risc al ansamblului. Muncitorii din construcții sînt pe primul loc cu indicele 152, față de funcționarii superiori — 136. Lucrătorii din comerț și industrie: 110. Cei din agricultură: 75. Frecvența accidentelor mortale crește odată cu vîrsta: mai redusă pînă la 50 de ani, crește sensibil între 50 și 65 ani și foarte repede după 65. În sfîrșit, se numără mult mai multe victime printre bărbați decît printre femei.

REDIMENSIONĂRI ÎN CONSTRUCȚIILE NAVALE

CEREREA, în continuă creștere, de nave gigant determină reconsiderarea serioasă a planurilor de investiții la unele șantiere navale cunoscute din Europa Occidentală, mergîndu-se pe linia lărgirii capacității de producție, a adaptării ei la necesitățile construirii de nave tot mai mari, cu un tonaj de peste jumătate de milion tone. Șantierele navale norvegiene „Stord Verft A/S" amenajează un doc pentru construirea de nave de 370 000 tone, urmînd ca, ulterior, să se treacă la realizarea de tancuri petroliere cu un deplasament de 800 000 tone. La rîndul ei, societatea navală vest-germană „Howaldtswerke Deutsche Werft Ag" a afectat 200 milioane mărci realizării unui amplu program de investiții. Printre altele, va fi amenajat un nou doc care să permită construirea de nave petroliere de 700 000 tone. În prezent, firma vest-germană poate realiza nave cu un deplasament care nu depășește 263 000 tone.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INDUSTRIA CIMENTULUI: RITMURI ȘI DECALAJE

CREȘTEREA producției mondiale de ciment se menține de mulți ani într-un ritm constant; în perioada 1961—1971 ea a fost de peste 6% pe an, volumul său global trecînd de la 333 la 604 milioane de tone. După opinia specialiștilor, ținînd seama de dezvoltarea continuă a industriei construcțiilor, ritmul susținut de creștere a producției de ciment se va menține și în viitorul apropiat. Progresele realizate — la producția pe locuitor — de cei mai de seamă producători din lume sînt edificatoare: în cazul Uniunii Sovietice această producție a sporit de la 57 kg în 1950 la 410 kg în 1971, în S.U.A. — de la 255 la 391 kg, în Japonia — de la 54 la 566 kg, în R.F.G. — de la 258 la 665 kg, în Italia — de la 106 la 577 kg, în Franța — de la 154 la 568 kg, în Anglia — de la 198 la 320 kg, în Spania — de la 75 la 515 kg ș.a.m.d. În ceea ce privește dinamica recentă a producției de ciment a primilor 12 producători din lume, ea este înfățișată în graficul alăturat.

Consumul de ciment pe locuitor (1971)

Țara	kg.	Țara	kg.
Elveția	831	Spania	486
Luxemburg	713	Danemarca	481
Austria	703	Suedia	466
R.F.G.	637	Olanda	455
Italia	585	Norvegia	395
Islanda	554	Finlanda	364
Belgia	553	Anglia	316
Franța	548	Portugalia	254
Grecia	545	Turcia	181
Irlanda	495		

Sursa: Közgazdasági Szemle, 7—8/1973.

Specialiștii semnalează de asemenea că, în ultima perioadă de timp, dezvoltarea producției de ciment din țările capitaliste este întrucîtva frînată de creșterea mai rapidă a costurilor de producție (pentru combustibil și energie electrică, pentru piese de schimb și întreținere, cheltuieli de transport etc) decît a prețului de vînzare al cimentului. Ca o reacție dinamică la acest fenomen, se constată tendința de concentrare a producției în unități din ce în ce mai mari: de fapt, pe primul loc în lume sub acest aspect se situează Uniunea Sovietică (cu o producție medie pe o fabrică de 1 milion tone, în 1967), urmată de Japonia. Paralel, are loc un proces de perfecționare de modernizare a sistemului de cuptoare utilizat.

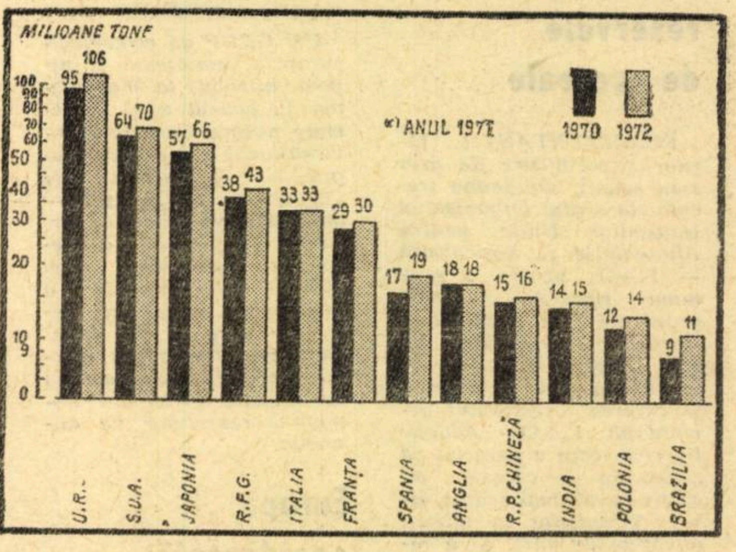

Sursa: *„Közgazdasagi Szemle"*, **7—8/1973** și *„U.N. Monthly Bulletin of Statistics"*, **July 1973**

Consumul de ciment, raportat pe locuitor, prezintă decalaje sensibile chiar în sînul grupului țărilor capitaliste din Europa; după cum se poate vedea din tabelul alăturat, în 1971 Elveția a consumat de 2,8 ori mai mult ciment decît Anglia, de 2,3 ori mai mult decît în Finlanda sau în Norvegia, decalajul fiind și mai pronunțat față de Portugalia sau Turcia.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 42 (529)
VINERI 19 OCTOMBRIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

42

PREOCUPĂRI PRIORITARE

ÎN FAȚA NOASTRĂ, a tuturor oamenilor muncii, stau — în această ultimă perioadă a anului — sarcini deosebit de importante. După cum se știe, prevederile de plan pe primele trei trimestre au fost îndeplinite cu succes, industria atingînd un ritm de dezvoltare de 14,7 la sută. Ultimul trimestru este, deci, hotărîtor pentru consolidarea succeselor înregistrate în activitatea economică, pentru realizarea și depășirea angajamentelor luate pe întregul an, 1973 — an hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. „Succesele pe care le-am înregistrat în realizarea planului în industrie și agricultură — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la adunarea populară de la Tîrgul Mureș — sînt, fără nici o îndoială,un motiv de mîndrie și de bucurie pentru toți oamenii muncii, pentru întregul nostru popor, dar nu trebuie să uităm că mai avem încă mult de făcut pentru a străbate drumul lung în vederea ridicării economiei țării noastre la nivelul țărilor dezvoltate, pentru a asigura un grad înalt de dezvoltare a industriei și agriculturii — condiție primordială pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru trecerea la edificarea societății comuniste pe pămîntul patriei noastre".

În acest sens, secretarul general al partidului a scos în evidență, în cuvîntarea la care ne-am referit, o serie de preocupări prioritare care trebuie să stea în centrul atenției tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor factorilor din procesul activității economice. Sînt necesare, astfel, măsuri și eforturi sporite pentru o mai bună folosire a capacităților de producție, a mașinilor și utilajelor, pentru ridicarea calității producției, reducerea prețului de cost, pentru realizarea la timp a investițiilor, punerea în funcțiune a capacităților la parametrii proiectați, obținerea eficienței maxime din cheltuielile materiale și de muncă efectuate pentru aceste investiții. Se impune, în același timp, ca o problemă de deosebită însemnătate, ca întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice să acorde cea mai mare atenție asigurării unei producții de înaltă calitate care să satisfacă exigențele actuale ale economiei noastre în plină modernizare, să respecte riguros prevederile legale care stabilesc obligația uzinelor furnizoare să efectueze, înainte de livrarea utilajelor, toate probele, în modul cel mai exigent, privind buna funcționare a acestora. La rîndul lor, întreprinderile beneficiare au datoria de a manifesta o exigență sporită la recepționarea respectivelor utilaje.

De asemenea, avîndu-se în vedere ritmul înalt în care se dezvoltă economia națională, amploarea construcțiilor de noi și noi obiective industriale, trebuie să se acorde mai multă atenție pregătirii cadrelor necesare tuturor unităților productive — atît industriale cît și agricole, ridicării nivelului general de calificare al celor care se află acum în producție.

Toate aceste direcții de acțiune constituie, desigur, condiții esențiale pentru ridicarea întregii noastre activități la nivelul cerințelor puse de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului. Această activitate se desfășoară în climatul preocupării continue a partidului și statului nostru pentru perfecționarea vieții economico-sociale, pentru crearea cadrului corespunzător în vederea participării tot mai active a maselor populare, a întregului popor, la conducerea întregii noastre activități, pornind de la convingerea că edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate este și trebuie să fie opera conștientă a poporului însuși, stăpîn pe destinele sale.

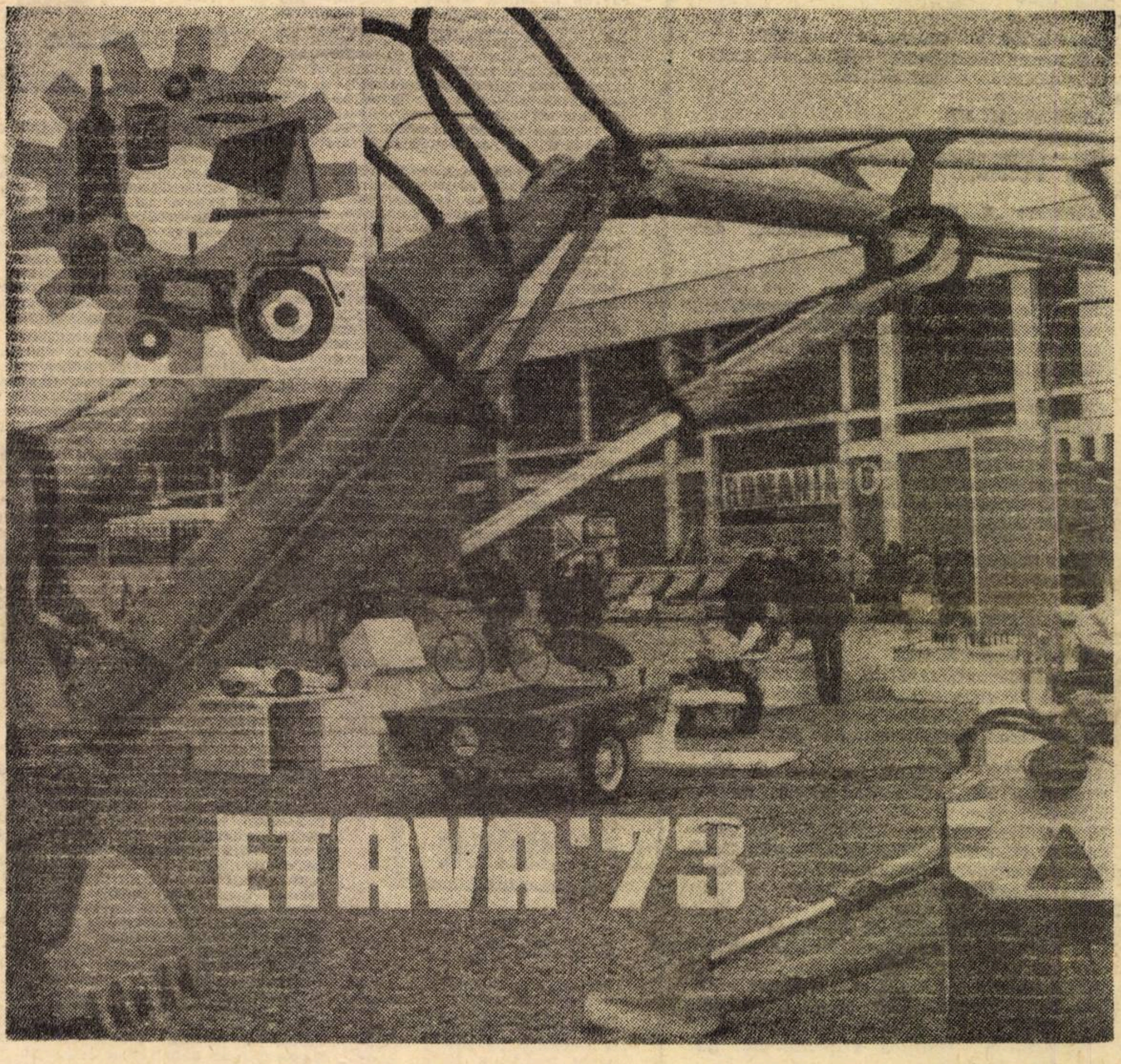

O manifestare expozițională de prestigiu...

ÎN ACEST NUMĂR

● Investigații „V. E."

Continuăm publicarea analizei unei probleme de o importanță deosebită pentru economia națională.

FENOMENUL INOVAȚIONAL (II)

● Agricultură

ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE

● Comerț exterior

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE DISPUN DE REZERVE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA PREȚURILOR EXTERNE

● Conducere și organizare

STRUCTURA APARATULUI MINISTERELOR

● Istorie economică

DOMINANTE ALE GÎNDIRII SOCIAL-ECONOMICE A LUI DIMITRIE CANTEMIR

● Ancheta „V. E."

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE (V)

Prezentăm în acest număr, **concluziile** unei ample anchete efectuate în rîndul beneficiarilor, proiectanților, constructorilor și furnizorilor de utilaje tehnologice asupra **căilor și mijloacelor de acțiune** necesare pentru „comprimarea" duratei de realizare a obiectivelor de investiții.

— Care sînt principalele acțiuni... de calitate în sporirea calității documentației ? Dar pentru creșterea operativității în elaborarea și avizarea ei ? Corelații necesare : capacități și cereri de utilaje tehnologice ; termene de livrare și de montaj. Scurtarea duratei de realizare — rezultanta colaborării dintre toți factorii implicați.

● Concepte — teorii

Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste. DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (II)

● Economie mondială

— B.I.C.E. la 10 ani, de activitate. DECONTĂRILE MULTILATERALE ȘI CREDITAREA ÎN COLABORAREA ECONOMICĂ.

● În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

— MODERNIZAREA CONTINUĂ A STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE.

— ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI

— CAPITAL FINANCIAR : CONCEPT ȘI STRUCTURĂ

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

numărului 42 din 19 octombrie 1973

3
— **Economie națională**
Investiții
Preocupări majore: Recuperarea restanțelor, îndeplinirea integrală a planului, de ing. **Aurel Dragomir.**
4—5
— **Agricultură**
Puncte de vedere
Orientări și tendințe, de dr. ing. **S. Hartia.**
6
— **Comerț exterior**
Centralele și întreprinderile dispun de rezerve pentru îmbunătățirea prețurilor externe, de **O. Ionescu**
9
— **Marketing**
Cine și cum desfășoară activitatea de publicitate.
10—11
— **Investigații • sinteze • evaluări**
Fenomenul inovațional (II), de **Constantin Cojocaru, Iulian Bădin.**
12—13
— **Ancheta „V. E."**
Investiții: Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (V), de **B. Pădure.**
14—15
— **Dezbateri „V. E."**
Structura aparatului ministerelor, de **Petre Isac.**
16
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste: Domeniul tehnico-științific (II), de **Radu Constantinescu.**
19
— **Creștere economică**
Matematica în prognoza creșterii, de dr. **M. Horovitz.**
— **Școli • curente • economiști:**
Ipoteze discutabile în prefigurarea viitorului economic al lumii, de dr. **Eugen Prahoveanu.**
20
— **Istorie economică**
Tricentenar **Dimitrie Cantemir**
Dominante ale gîndirii social-economice a lui Dimitrie Cantemir, de dr. **V. Ioța.**
21—23
— **Economie mondială**
• Banca internațională de colaborare economică la zece ani de activitate: Decontările multilaterale și creditarea în colaborarea economică, de dr. **Mitică Năstase.**
• Dosar „V.E.": Țările în curs de dezvoltare și Piața Comună lărgită, de **P. Rareș.**
• Interviul nostru cu **Willy Schyns**, secretar de stat pentru turism din Belgia, despre: Rolul economic al turismului și direcțiile dezvoltării sale.
I—VIII
— **Consultații, studii, documentare**
În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:
• Modernizarea continuă a structurii economiei naționale, de prof. univ. dr. **Ioan Totu.**
• Organizarea științifică a producției, de ing. **Ion Anghelina.**
• Capital financiar: Concept și structură în lumina noilor fenomene din capitalismul contemporan, de dr. **Nedelea Părăluță.**
ÎN SUPLIMENT
— Noi măsuri pentru întărirea exigenței privind fabricarea și livrarea produselor de **V. Atanasiu**
— Transportul și ambalarea produselor contractate de C.A.P.-uri cu unitățile de stat de dr. **Radu Gherghinescu** și **V. Luncan**
— Noi soluții adoptate de Comisia centrală de pensii de **I. Stoian**
— Instanța competentă în situația în care comisiile de judecată din cadrul unei unități se află pe raza mai multor judecătorii de **C. Jornescu**
— Transporturi internaționale — termeni uzuali de **Al. Hossu**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale, și difuzori din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Contul nostru: 64030103 S.M.B. — S.D.B.S.

Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București, Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001.

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Ambalajele de sticlă și... echitatea

TRUSTURILE și întreprinderile de alimentație publică sînt beneficiarii și, totodată, furnizorii ambalajelor de sticlă. Întrucît la primirea mărfurilor nu se poate efectua recepția calitativă a ambalajului datorită sistemului de închidere, în rețeaua comercială cu amănuntul pătrund sticle ciobite sau cu defecte de fabricație și care sînt refuzate la primire de către I.C.V.A. și celelalte unități colectoare de ambalaje.

În mod frecvent spargerile la partea superioară se produc în procesul de îmbuteliere mecanică. Pe de altă parte, din cauza capsulelor metalice de proastă calitate, confecționate din material gros și rigid care, în plus, mai și rugineşte, la deschidere se smulge o parte din buza sticlei.

Din constatările făcute pe teren în cadrul unităților noastre de desfacere, cu participarea organelor Inspecției Comerciale de Stat, prin desfacerea unor sticle de mai multe tipuri, a rezultat un procent mediu de 17% sticle ciobite sau cu defecte de fabricație. La sticlele de spumos sau șampanie, procentul de sticle ciupite constatat a fost de 22%. Tot cu această ocazie s-a mai constatat că se livrează băuturi în sticle scoase din circulație și care sînt refuzate de I.C.V.A.

Datorită lipsei unei reglementări precise cu privire la noțiunea de „sticlă ciupită", precum și exigenței rigide criteriilor arbitrare de apreciere, se refuză de către colectori primirea unor sticle cu spărturi cît un vîrf de ac, care nu ar împiedica cu nimic îmbutelierea și păstrarea în condiții normale a băuturilor. O altă consecință negativă o constituie creșterea considerabilă a imobilizărilor din ambalaje și plata unor dobînzi penalizatoare din împrumuturi restante. Socot că ar trebui luate măsuri menite să reglementeze mai echitabil problema ambalajelor de sticlă în ceea ce privește circuitul, recuperarea și valorificarea lor.

Pe de altă parte este necesar să se instituie un control sever asupra furnizorilor care îmbuteliază băuturi în sticle cu defecte de fabricație sau ne STAS. Întrucît un procent considerabil de sticle se sparg în procesul de îmbuteliere mecanică, este necesar și echitabil ca furnizorii să acorde comerțului cu amănuntul o bonificație pentru aceste pierderi.

Vasile V. STOICA
contabil șef la I.C.S. pentru Alimentația Publică — Galați

Simplificare în calcularea salariilor

OARE N-AR FI POSIBILE simplificări în domeniul calculării salariilor și a accesoriilor acestora? Eu cred că da. De pildă, reducerea perioadei de determinare a cîștigului mediu în vederea calculării indemnizației pentru concediul de odihnă la ultimele 3 luni, ar reduce volumul de muncă necesar culegerii datelor și ar ușura calculele. Alte căi de înlesnire ar fi: renunțarea la calcularea salariului tarifar pentru contribuția de 2% și calcularea acesteia la salariul tarifar de încadrare; includerea concediilor de odihnă plătite în luna respectivă în totalitate în statul de plată din acea lună, chiar dacă o parte (mai mare sau mai mică) din zilele de concediu de odihnă urmează a fi efectuate în luna următoare în așa fel ca numărul de zile lucrătoare plătite (cele lucrate + cele de concediu de odihnă) să fie egal cu numărul de zile lucrătoare ale lunii respective; acordarea integrală a sporului de vechime, în cazul absențelor motivate și anularea lui integrală în cazul absențelor nemotivate; calcularea salariului mediu tarifar pe o zi lucrătoare necesar pentru calcularea ajutoarelor materiale în cadrul asigurărilor sociale, precum și pentru calcularea indemnizației de concediu de odihnă să se facă prin împărțirea salariului tarifar la 25 în loc de 25,5.

ec. Ion TRANDAFIR
Fabrica de tricotaje „CRINUL"
București

O rezolvare care nu rezolvă...

FAȚĂ DE INSTRUCȚIUNEA nr. 3 / din 10 septembrie 1972 dată de Arbitrajul de Stat Central privind unele soluții în cazul cînd, cu ocazia încheierii contractelor economice, s-au ivit neînțelegeri, (pct. 3, al. 2) îmi permit să întreb: se sesizează arbitrajul după trecerea unui termen de 10, respectiv 15 zile, conform art. 10 lit. c. al. 2 din Legea nr. 71/1969, sau după un alt termen? Cine face sesizarea, furnizorul sau beneficiarul? După părerea mea, soluția de la punctul amintit nu este operativă și nu rezolvă deloc neînțelegerile.

La pct. 4 se prevede că: „Fără a distinge după cum neînțelegerile se află în curs de soluționare la nivelul părților sau la nivelul organelor competente, potrivit art. 10 al. 2 din Legea contractelor economice, executarea contractului nu este suspendată pentru obligațiile acceptate și care pot fi executate". Ce se întîmplă cînd neînțelegerile privesc termene de livrare îndepărtate? Se așteaptă soluționarea divergenței, — după 3 luni — sau o rezolvă timpul?

Aceste situații apar foarte des și se perpetuează an de an, deși prin H.C.M. nr. 306/1970 la art. 4 lit. c, se prevăd amenzi pentru neîndeplinirea de către organele, în subordinea cărora se află părțile contractante, a obligațiilor cu privire la rezolvarea neînțelegerilor precontractuale, iar prin H.C.M. nr. 1011/1972 (art. 5) unde, de asemenea, sînt prevăzute amenzi pentru încălcarea atribuțiunilor de serviciu.

Cred că ar fi bine dacă s-ar aplica celor vinovați amenzile prevăzute deoarece numai în felul acesta se va putea pune capăt tergiversării rezolvării unor divergențe, rezolvare de care depinde realizarea planului de producție.

ec. Fl. BOȘOTEANU
Brasov

Cine a găsit un dosar de inovații?

DOSARUL poartă nr. 177 și este datat 30 octombrie 1971. El a fost depus la fosta Întreprindere de transporturi Ploiești. La 22 decembrie 1972 s-a trimis (nr. 4/16746) la Centrala Transporturilor Auto care la rîndul ei... Inovația avea ca obiect montarea și demontarea arcurilor la autobasculante.

De la data aplicării inovației au fost realizate importante economii, dar eu nu am primit nici cel puțin mulțumirile cuvenite. Nu m-am descurajat, am perfecționat inovația și voi continua să fac și altele. Dar, nu este dreptul meu să știu unde este dosarul?

P. ARISTIDE
fierar la Autobaza 11 Ploiești

Ce este ECOSOC

CORNEL GRIGORESCU, Buhuși. România a devenit la 12 octombrie membră a Consiliului Economic și Social al O.N.U. Cu ce se ocupă acest organism?

Consiliul Economic și Social (ECOSOC) este un organ al O.N.U. care are sarcina de a promova cooperarea internațională în domeniul economic, social, cultural și umanitar, avînd o funcție de coordonare între O.N.U. și instituțiile sale specializate și funcționînd sub autoritatea Adunării Generale. Inițial alcătuit din 27 membri aleși de Adunarea Generală potrivit unui sistem de rotație, Consiliul numără începînd de la 12 octombrie a.c. 54 membri.

ECOSOC poate să efectueze sau să inițieze studii, rapoarte și recomandări asupra problemelor internaționale de ordin economic, social, cultural, educațional, sanitar etc., poate să convoace conferințe internaționale și să elaboreze proiecte de convenții asupra problemelor care intră în competența sa ș.a.

ECOSOC se întrunește de regulă în sesiune de două ori pe an, la New York și la Geneva. Pentru examinarea amănunțită a problemelor de care se ocupă, ECOSOC dispune de comisii tehnice (statistică; a populației; a dezvoltării sociale; a drepturilor omului; pentru situația femeii; a stupefiantelor) și patru comisii economice regionale (pentru Europa; Asia și Extremul Orient; America Latină; Africa).

CURIER

• Vechime

Octavian GĂVRUȘ, Arad — Dacă ați ocupat funcțiile de inspector de bancă pe baza aprobării de derogare de la condițiile de studii superioare prevăzute pentru ocuparea funcțiilor respective, perioada corespunzătoare se socotește ca fiind prestată în funcții economice superioare (astfel îndepliniți condiția de vechime necesară pentru ocuparea funcției de economist principal). În ipoteza în care, pînă la absolvirea învățămîntului superior economic, n-ați avut aprobarea de derogare, fiind prevăzute condiții alternative de studii, perioada se poate lua în considerare în proporție de numai 50% (art. 41 din Legea nr. 12/1971).

★

Maria GALATUȘ, Cluj — În cazul dv. este aplicabilă prevederea din art. 9 din Legea nr. 1/1970. Salariata care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a crește copilul în vîrstă de pînă la 7 ani (după 1 martie a.c. 6 ani) își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate dacă se reîncadrează în termen de cel mult trei luni de la împlinirea vîrstei susmenționate de către copilul aflat în îngrijire. Avînd vechime neîntreruptă în aceeași unitate, sînteți îndreptățită și la sporul de salariu corespunzător anilor de vechime neîntreruptă (cu excluderea perioadei nelucrate). Conform prevederilor Circularei 170001/1970, puteți fi încadrată, în condițiile prevăzute de această circulară a Ministerului Muncii, pînă la gradația avută înainte de desfacerea contractului.

• Examene

Ioana POPESCU, Slatina — Potrivit prevederilor Ordinului ministrului învățămîntului nr. 493/1971, absolvenții cu diplomă de bacalaureat ai liceelor de cultură generală care au un stagiu de cel puțin 5 ani în funcții pentru care se cer studii medii economice, înscriși la învățămîntul fără frecvență al liceelor economice, susțin pentru fiecare an de studii examene de diferență la obiectele de specialitate și de cultură tehnică generală care nu au fost studiate în liceul de cultură generală. Cei care promovează examenele de diferență pentru toți anii de studii se pot prezenta la examenul de bacalaureat al liceului de specialitate. În consecință, echivalarea examenelor de la obiectele de cultură generală s-a acordat numai pentru promovarea anilor de studii, nu și pentru obținerea diplomei de bacalaureat a liceului economic. Examenul de bacalaureat este unitar și se susține la toate obiectele prevăzute în planul de învățămînt. Candidații care nu promovează la unul din aceste obiecte repetă examenul la toate obiectele (inclusiv la cele pe care le-au promovat în sesiunea anterioară).

• Amortizare

Tiberiu BOZSODI, Miercurea Ciuc. — Potrivit prevederilor art. 18 din Legea nr. 62/1968, nevărsarea amortizării la termenele și în condițiile stabilite prin regulamentul emis în temeiul legii, se penalizează cu 0,05% din suma datorată pentru fiecare zi de întîrziere. Obligația întocmirii planului anual de amortizare, precum și termenul de depunere a acestuia la banca finanțatoare sînt reglementate prin pct. 16 din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1968, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969. Potrivit Deciziei de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 26 din 17 august 1961 amenzile, penalizările sau majorările de întîrziere constituie pagube directe aduse patrimoniului organizației, care atrag răspunderea materială a angajaților, în conformitate cu Codul Muncii. În ce privește întrebarea dv., dacă emiterea dispoziției de reținere este legală, avînd în vedere faptul că de la constatarea pagubei pînă la dispoziția de reținere au trecut 102 zile calendaristice, vă facem cunoscut că, în această problemă, se aplică prevederile Codului muncii, în sensul că persoana împotriva căreia s-a dat decizia de imputare avea posibilitatea căii de atac prevăzută de jurisdicția muncii.

• Tarife

Ion AGRIGOROAIE, Giurgiu. — Marfa „lădițe montate pentru struguri" se încadrează în tariful aprobat prin H.C.M. 1379/1962 la poziția „mărfuri normale, nedenumite în această listă", făcînd parte din grupa de „mărfuri generale". Tariful pentru operațiunea de încărcare sau descărcare a acestei mărfi este de 17,60 lei/tonă, potrivit aceluiași tarif, pag. 76, poziția 9, col. 5. Tariful de lei 11,40 per tonă se practică numai la lădițele demontate, iar sporul de 50% aplicat este necorespunzător, întrucît în speță, este vorba de manipulare (descărcări sau încărcări) din vagon sau navă și nu este o problemă de transporturi de mărfuri pe Dunăre cu navele al căror tarif într-adevăr este reglementat de H.C.M. nr. 1279/1962 (vezi pag. 13 și 14 Cap. „Stabilirea greutății expedițiilor de mărfuri", pct. 56 și 57, alin. ultim). În concluzie, tariful legal pentru descărcatul sau încărcatul lădițelor montate din sau în vagon este 17,60 lei per tonă, litigiul ivit între cele două părți, urmînd a fi reglementat după acest tarif, dacă operațiunea respectivă a avut loc într-unul din porturile fluviale.

• Impozit

Ion POPOVICI, Piatra Neamț — Diferențele de impozit sesizate de dv. se explică prin aplicarea cotelor de majorare diferențiate, prevăzute de Decretul nr. 1086/1966. Pentru a se atenua întrucîtva saltul la aplicarea majorării de impozit de 20% la sumele imediat superioare venitului de 2000 lei, la întocmirea calculatoarelor de impozite s-au avut în vedere și prevederile alineatului 1 al art. 14 din H.C.M. nr. 545/1970, potrivit căruia impozitul a fost modificat în mod corespunzător atunci cînd prin aplicarea cotelor prevăzute la art. 1 suma netă aferentă unui venit brut nu este corelată cu cea aferentă unui venit brut, imediat inferior sau superior, precum și progresivitatea pe tranșe a impozitului. Ca atare, nu este vorba de o greșeală în calculator, ci de aplicarea echitabilă a prevederilor legii, deoarece în situația în care nu s-ar fi ținut cont de prevederile menționate, la un salariu de 2020 lei de pildă, prin aplicarea majorării de 20% ar fi rezultat un impozit de 317 lei și un venit net de 1704 lei, inferior deci venitului net de 1714 lei, care revine la venitul brut de 2000 lei.

• **Ariclița TRĂSNEA, Cîmpulung.** — Drepturile elevilor liceelor de specialitate pe timpul practicii sînt reglementate de H.C.M. nr. 1378/1966. În acest sens, art. 11, al. 2 și 3 prevăd că „elevii nebursieri care efectuează practica în altă localitate decît aceea în care își are sediul liceul pe care-l urmează sau în care își au domiciliul, primesc de la liceu, pe toată durata practicii, alocația de hrană, de cazare și cheltuielile de regie pentru cantină în aceleași condiții ca și elevii bursieri. În perioada instruirii practice în unități productive, alocația de hrană pentru elevii bursieri și nebursieri este egală cu costul meselor servite la cantinele unităților în care se efectuează practica".

• **Vasile EPURE, Cluj** — Direcția de organizare și control din Ministerul Industriei Ușoare ne-a comunicat că problema încadrării inginerilor stagiari de la „Metalul Roșu", a fost rezolvată.

• **Nicolae MATEI, Izvorul Mureșului.** — Perioada cît ați ocupat funcția de impiegat de mișcare, avînd între atribuțiunile de serviciu și pe aceea de casier, de taxare de mărfuri, bagaje și mesagerii, precum și alte atribuții pe linie comercială, se ia în considerare ca vechime în funcții economice medii.

• **Marius PLOPEANU, Brașov** — Perioada cît ați ocupat funcția de inspector personal se poate lua în considerare, în proporție de 50%, ca vechime în funcții superioare. Din cele relatate de dv. rezultă că nu aveți cel puțin 8 ani vechime în funcții superioare, astfel că, nu este posibilă încadrarea ca inspector principal pentru probleme de învățămînt.

• **Dumitru VLĂDESCU-CRISTIAN.** — Avînd aprobare de derogare de la condițiile de studii, pentru funcția de șef serviciu, derogare dată în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 1053/1960, la aplicarea Decretului nr. 162/1973, puteați fi încadrat în funcția de economist principal sau în funcția de economist. Această posibilitate nu a constituit o obligație pentru conducerea unității.

economie națională

INVESTIȚII

Preocupări majore:

RECUPERAREA RESTANȚELOR, ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ A PLANULUI

● Un triptic al realizărilor: construcții, livrări instalații și montaj...

RĂSPUNZÎND cu înaltă responsabilitate chemării adresate de secretarul general al partidului în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august a.c., de a depune toate eforturile pentru recuperarea rămînerilor în urmă de pe unele șantiere și de a asigura un ritm intens de lucru în lunile august și septembrie, constructorii de pe șantierele aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale **au realizat planul pe 9 luni al producției de construcții-montaj cu 7 zile înainte de termen.**

Analiza modului de desfășurare a activității de construcții-montaj pe trim. III și pe întreaga perioadă de la începutul anului, precum și comparația cu realizările obținute în aceeași perioadă a anului 1972, evidențiază o serie de caracteristici principale.

În primul rînd, trebuie reliefat faptul că, pe total minister, s-a realizat o **dinamică rapidă în execuția lucrărilor de construcții-montaj** concretizată prin:

● **executarea unui volum de lucrări în trim. III 1973 cu 14% mai mare decît cel înregistrat în trim. III 1972, iar cumulat pe 9 luni 1973 cu 11,8% mai mare față de perioada corespunzătoare din 1972;**

● **depășirea planului de construcții-montaj pe trim. III 1973 cu 200 mil. lei, iar a planului cumulat pe 9 luni cu peste 300 mil. lei;**

● **realizarea în lunile august și septembrie a celui mai mare volum de lucrări — față de lunile anterioare — care reprezintă 9,8% din planul anual.**

În al doilea rînd, pe primele 9 luni ale anului 1973 s-au obținut o **creștere de 25,1% la lucrările de montaj-instalații și de 25,7% la lucrările de izolații și speciale,** față de aceeași perioadă a anului 1972.

În general, pe ansamblul ministerului, s-a obținut o mai bună uniformitate în execuția lucrărilor de construcții-montaj, volumul realizat față de planul anual reprezentînd 79,6% pe 9 luni (realizările pe 9 luni 1970 au reprezentat 75,6% față de planul anual; în 1971 au fost de 75,7%, iar în 1972 de 76%), cu toate că planul pe 1973 prezintă o creștere de 6% față de realizările din 1972.

Activitatea desfășurată în cele trei trimestre ale anului de către constructorii de pe șantierele ministerului, s-a concretizat în **punerea în funcțiune integrală a 282 de capacități de producție și obiective și parțial a 64 de capacități.** Prin colaborarea strînsă între constructor, beneficiar, proiectant și furnizorii de utilaje **au fost puse în funcțiune în devans** — integral sau parțial — **13 capacități de producție și obiective al căror termen planificat era în luna decembrie 1973.** Printre acestea se numără capacități noi de mașini-unelte pentru industria lemnului la Întreprinderea mecanică Roman, lămpi speciale la „Steaua electrică"-Fieni, tuburi de scurgere la Întreprinderea „Feroemail" Ploiești ș.a.

O altă caracteristică importantă o constituie faptul că **planul de construcții-montaj pe 9 luni a fost realizat și depășit de toate cele 18 trusturi de construcții-montaj-instalații-izolații din cadrul ministerului,** multe dintre ele obținînd rezultate situate peste medie (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Realizarea planului de construcții-montaj 1 ianuarie—30 septembrie 1973

	% față de planul pe 9 luni	% față de planul anual al 1973
— Trustul de construcții industriale Iași	108,3	86,2
— Trustul de construcții industriale Gh. Gheorghiu-Dej	106,6	82,6
— Trustul de construcții industriale Constanța	106,4	82,3
— Trustul de instalații și automatizări București	105,0	82,3
— Trustul de construcții industriale Cluj	104,0	81,7
— Trustul de montaj utilaj chimic București	103,4	80,5
— Ministerul Construcțiilor Industriale (total)	103,4	79,6

Realizări deosebite au fost obținute și în ce privește **montajul utilajelor tehnologice, volumul acestora fiind cu peste 34% mai mare față de perioada corespunzătoare a anului 1972.** În lunile august și septembrie s-au montat și cele mai mari cantități de utilaje tehnologice, acestea reprezentînd față de luna iulie creșteri de 12,1% respectiv 24,3%.

● Dinamica rapidă în execuția lucrărilor de construcții-montaj pe primele 9 luni se concretizează în depășiri de plan, dar și în 282 capacități de producție puse integral în funcțiune.

● Realizarea pe 9 luni a unei proporții sporite din planul anual de construcții-montaj este caracteristică tuturor trusturilor? Dar volumul utilajelor tehnologice montate? Da și... nu! Unde și cu ce efecte?

● Ce obstacole se opun tandemului „furnizori" — „constructori-montori"? Este necesar un ritm mai alert de colaborare! De ce mai ales acum?

● Titulari de investiții (deci beneficiari) și proiectanți în restanță față de programele de proiectare. Cum se reflectă aceasta în pregătirea planului de investiții pe 1974? De ce lipsesc studiile tehnico-economice la 135 obiective și proiecte de execuție la peste 30% din lucrări?

● ...și totuși restanțele nu sînt integral recuperate

CU TOATE ACESTE REALIZĂRI pe ansamblul ministerului și al trusturilor, sînt unele investiții la care nu s-a îndeplinit volumul de lucrări de construcții-montaj planificat pe 9 luni înregistrîndu-se procente mai reduse față de planul anual. Ca exemple pot fi menționate: extinderea rafinăriei Pitești etapa a III-a; Instalația P.V.C. Rm. Vîlcea; Instalația pentru prelucrare concentrate plumb Copșa Mică, Fabrica de ciment și var Hoghiz; dezvoltarea fabricii de ciment Fieni ș.a.

De asemenea, cu toată creșterea deosebit de importantă obținută în lunile august și septembrie la montarea utilajelor tehnologice, datorită creșterii mari a volumului de utilaje ce a fost livrat, pe șantiere în trim. III și îndeosebi în luna septembrie, **stocul de utilaje nemontate se menține ridicat, în special la investițiile chimiei, metalurgiei, economiei forestiere și materialelor de construcții.**

Dacă menționăm că la aceasta s-au adăugat și nelivrarea unor utilaje tehnologice sau livrarea lor incompletă, începerea cu mare întîrziere a lucrărilor de construcții datorită nedeschiderii la termen a finanțării, neasigurarea amplasamentelor libere și nepredarea proiectelor de execuție conform graficelor, precum și lipsa unor sortimente de materiale de construcții, avem o imagine cuprinzătoare a cauzelor care au determinat, pe lîngă realizările menționate, și restanțe la unele puneri în funcțiune.

● Ritmul de lucru actual și în perspectivă

AVÎND ÎN VEDERE numărul important de capacități de producție și obiective ce au rămas de pus în funcțiune în acest an, apare evident că sarcina principală ce revine în trim. IV al acestui an tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor este **concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a planului de punere în funcțiune.**

În acest sens beneficiarii de investiții și furnizorii de utilaje tehnologice pot și trebuie să intensifice măsurile pentru **lichidarea în cel mai scurt timp a restanțelor în livrarea utilajelor aferente obiectivelor prevăzute a fi puse în funcțiune.** Totodată, se impune ca utilajele pentru investiții să fie verificate de către întreprinderile producătoare la standuri de probă iar beneficiarii să dovedească mai multă exigență față de calitatea acestora. Se impune ca furnizorii de materiale de construcții să asigure recuperarea restanțelor înregistrate la unele sortimente de materiale și totodată **să asigure livrarea ritmică și la nivelul contractat a cantităților prevăzute pentru trim. IV,** în special la: armături industriale de oțel (Întreprinderea Armătura Zalău, I.U.P. Tîrgoviște); armături industriale din fontă (Întreprinderea metalurgică Bacău, Întreprinderea armătura Zalău, Întreprinderea metalurgică București), aparataj electric de joasă tensiune, cabluri de semnalizare etc. Și uzinele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele trebuie să-și aducă aportul la creșterea capacității de producție a trusturilor de construcții-montaj prin recuperarea în cel mai scurt timp a restanțelor înregistrate în expedierea utilajelor de construcții, în special a utilajelor de ridicat (macarale pe pneuri hidraulice autopropulsate și macarale turn cu braț orizontal) și să asigure livrarea ritmică a tuturor utilajelor contractate cu termen în trim. IV. 1973. Desigur, la acestea vor trebui adăugate eforturile colectivelor de constructori de pe șantierele ministerului care vor trebui să asigure **menținerea ritmului alert de execuție a lucrărilor** urmărind efectuarea cu prioritate a lucrărilor la obiectivele cu termen de punere în funcțiune, asigurarea unor fronturi largi de lucru pentru montaj-instalații și izolații, intensificarea ritmului de montaj-utilaje tehnologice, asigurarea unor stadii fizice pentru desfășurarea activității și în perioada de timp friguros.

ing. Aurel DRAGOMIR
Ministerul Construcțiilor Industriale

(Continuare în pag. 14)

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Masa lemnoasă – utilizată eficient!

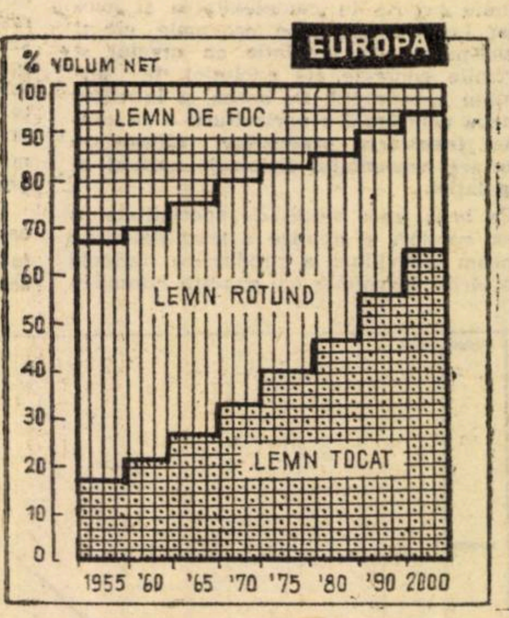

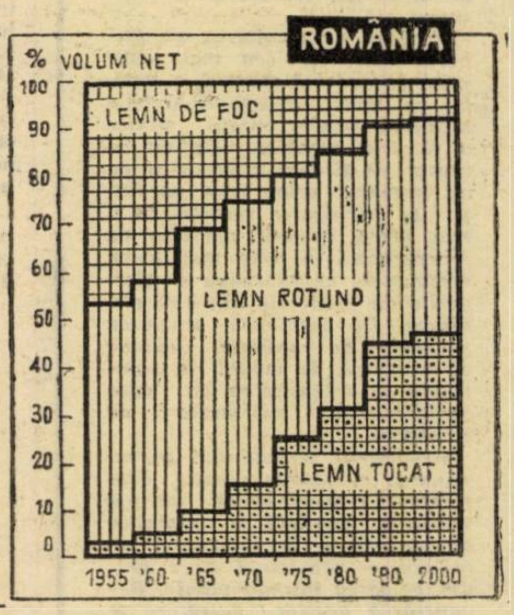

Evoluția structurii consumului de masă lemnoasă

DEZVOLTAREA țării noastre a dus, pe de o parte, la creșterea substanțială a consumului total de materiale lemnoase, iar pe de altă parte, la schimbarea structurii sale sortimentale. Pentru acoperirea necesarului de lemn de lucru și pentru industrie — în continuă creștere — în situația în care tăierile de masă lemnoasă trebuie să se situeze în jurul posibilității normale ale pădurii — s-a acționat pe mai multe direcții. În primul rînd, s-a avut în vedere creșterea ponderii lemnului de lucru prin diminuarea celui de foc, pe calea îmbunătățirii sortării și secționării lemnului la pădure. Prin diminuarea penderii lemnului de foc de la 46,9% în 1955 la 24,4% în 1970, au fost atrase în consumul productiv cantități importante de material lemnos. Creșterea în minuarea ponderii lemnului de foc de la 46,9% în 1955 și 84,6% în 1980 — vezi graficul) va contribui la asigurarea necesarului de lemn prevăzut în proiectul planului cincinal, acțiune care se înscrie în tendința constatată manifestată în toate țările europene.

Structura sortimentală a lemnului de lucru a suferit schimbări importante, determinate de creșterea producției de hîrtie și cartoane, precum și cea de plăci (PAL și PFL), care consumă lemn sub formă tocată. Cantitatea de lemn tocat a crescut de la perioadă la perioadă, reprezentînd la nivelul anului 1970 — 16% din volumul net de masă lemnoasă, urmînd ca pînă în 1980 să se dubleze această pondere. Aceasta va permite creșterea producției de hîrtie și cartoane în așa măsură încît să asigure sporirea consumului pe locuitor de la 11 kg în anul 1960, la 35 kg în anul 1975, cu tendință de creștere în continuare.

Un alt domeniu de utilizare a lemnului tocat este cel al plăcilor, a cărei producție a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă, asigurînd un consum mediu pe locuitor la PAL de 8,6 kg în 1970, 21,5 kg în 1975 și 28,5 kg în 1980, iar la PFL 8,8 kg în 1970, 17,3 kg în 1975 și 19 kg în 1980. Avantajul producției de plăci decurge din faptul că poate absorbi lemnul de calități inferioare, precum și lemnul de mici dimensiuni rezultat la sortarea masei lemnoase la pădure, cît și în procesul de prelucrare industrială a lemnului rotund. În ce privește lemnul rotund, ponderea sa în volumul total de masă lemnoasă se menține la un nivel aproximativ constant, asigurînd astfel producția de cherestea, placaj, lemn de mină etc.

Masa lemnoasă a pădurii se cere valorificată cît mai deplin și eficient. Este nevoie ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile consumatoare să depună eforturi, în continuare, pentru îmbunătățirea normelor de consum, pentru o utilizare gospodărească a acestei bogății naturale.

Priorități

TIMPUL prielnic executării lucrărilor agricole în această toamnă — unic în ultimii 8 ani — a creat condițiile încadrării lor, ca ritm și perioadă, în epoca optimă. Totuși, cum între posibilitate și realitate există unele deosebiri, uneori esențiale, și în actuala campanie agricolă se constată realizări — de regulă — sub nivelul posibilităților asigurate de starea favorabilă a vremii. Cifrele înscrise în tabelul următor sînt edificatoare sub aspectul valorificării insuficiente — la data de 16 octombrie — a condițiilor bune de lucru care continuă să existe în aceste zile.

Stadiul executării diferitelor lucrări agricole

(în procente față de prevederi)

	I.A.S.	C.A.P
Recoltări		
— porumb boabe	60	62
— sfeclă de zahăr	77	69
— Orez	33	[illegible]
— Soia	59	[illegible]
— Struguri — total	90	86
Furaje *)		
— Depozitat fînuri	81	87
— Însilozări	87	55
Arături		
— Pentru însămînțări, de toamnă	97	97
— Pentru însămînțări de primăvară	26	35
Însămînțări de toamnă		
— Total	93	94
din care :		
— grîu-secară	90	93
— orez	98	111
— legume-verdețuri	69	80

*) Sursa : „Buletinul informativ asupra mersului lucrărilor agricole" 12 octombrie 1973.

În primul rînd, din datele înscrise în tabel rezultă că lucrările care solicită un volum mare de muncă, de mijloace de transport și spații de depozitare cum sînt : recoltarea porumbului-boabe, a orezului și însilozarea furajelor, înregistrează procente de realizare mai scăzute, ceea ce pune în evidență unele realități de natură tehnică sau organizatorică. În mod deosebit, trebuie menționat aici gradul redus de mecanizare a operației de recoltare a porumbului, fapt ce face ca această activitate să se prelungească în timp, an de an, pînă spre sfîrșitul anului, iar uneori și în anul următor.

Ceea ce trebuie întreprins în prezent pentru a urgenta punerea la adăpost a producției, indiferent de cultură, ține de latura organizatorică și de intensitatea cu care factorii de răspundere din unitățile agricole mobilizează toate forțele pe cîmp, la strîngerea recoltei. *Mobilizarea la care ne referim vizează, în totalitate, mijloacele de recoltare și transport, dar și întregul efectiv de cooperatori, mecanizatori, lucrători, organizatori etc.*

Vorbind de recoltarea porumbului care, în cea mai mare parte se execută manual, o atenție cu totul deosebită trebuie acordată productivității zilnice a fiecărui lucrător. Cu cît aceasta va fi mai ridicată și cu cît numărul celor care participă la stringerea recoltei va fi mai mare, cu atît operația va fi executată în timp mai scurt, evitîndu-se astfel risipa și pierderile de producție din anii anteriori. De asemenea, scurtarea perioadei de recoltare depinde de numărul, de modul de organizare și intensitatea cu care funcționează mijloacele de transport.

Recoltarea porumbului presupune și recoltarea plantei. Precizarea este necesară întrucît valoarea nutritivă a tulpinilor de porumb — în momentul recoltării — reprezintă circa 40% din valoarea întregii plante. Recuperarea acestor nutrețuri se impune cu atît mai mult cu cît cantitatea lor este apreciată la circa 5—6 milioane tone și cu cît echilibrarea balanței de nutrețuri depinde de însilozarea a minimum 4 milioane tone de coceni și colete de sfeclă. Or, din tabel rezultă că **pînă la 12 octombrie în C.A.P. se însilozase numai 55% din cantitatea prevăzută**, *ceea ce impune din partea acestor unități eforturi deosebite în aceste zile.*

I. M.

AGRICULTURA

Puncte de vedere

ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE

CONGRESUL al X-lea și Conferința Națională a Partidului Comunist Român au trasat liniile directoare de dezvoltare a economiei naționale, dînd în felul acesta o imagine clară asupra principalelor tendințe ale dezvoltării social-economice în perspectivă. În acest context, funcțiile agriculturii în ansamblul dezvoltării economiei naționale au ca țel fundamental sporirea contribuției acesteia la progresul economic și social.

● Coordonate

ȚINÎND seama de necesitatea alinierii agriculturii la nivelul celorlalte ramuri de producție ale economiei naționale și la nivelul realizărilor mondiale, prin însăși concepția de dezvoltare, agricultura modernă diferă de agricultura tradițională și de cea practicată astăzi. Dezvoltarea ei este concepută ca o dezvoltare evolutivă, structurală, în care procesul adîncirii diviziunii sociale a muncii este mult accentuat. Ca urmare, principalele trăsături caracteristice ale dezvoltării agriculturii în perspectivă vor fi :

● **utilizarea, într-o proporție crescîndă, a rezultatelor revoluției tehnico-științifice**, ceea ce va face ca ramurile neagricole să participe tot mai mult la realizarea producției agricole ;

● **participarea tot mai largă a industriei alimentare și a comerțului la formarea produsului agricol de consum final**, procesul de integrare fiind o caracteristică a întregii activități de producție ;

● **accentuarea procesului de specializare a producției în cadrul întreprinderilor agricole** ; totodată, unele subramuri se vor separa tot mai mult de producția agricolă tradițională, organizîndu-se ca întreprinderi de tip industrial. Ca urmare, întreprinderile agricole vor pierde treptat caracterul natural, transformîndu-se în cea mai mare parte, în întreprinderi a căror producție va fi în exclusivitate marfă ;

● **dezvoltarea și accentuarea diferitelor forme de cooperare și integrare — verticală și orizontală — a producției agricole** ;

● **creșterea mult mai rapidă a randamentului plantelor și capacității productive a animalelor**, pe baza schimbării structurilor biologice în așa fel încît să se asigure o înaltă productivitate a muncii.

Desigur, aceste caracteristici vor constitui principalele premise ale integrării agriculturii în sistemul economiei naționale.

● Funcții

STABILIREA, pentru următorii ani, a rolului agriculturii presupune studierea canalelor prin care aceasta contribuie la dezvoltarea economiei naționale. Importanța și poziția agriculturii rezultă din rolul funcțiilor sale în ansamblul procesului de reproducție lărgită.

Funcțiile agriculturii, în perspectivă, trebuie privite în complexitatea și evoluția lor, atît pe plan economic, cît și social-politic, în corelație cu nivelul și sarcinile concrete ale evoluției de ansamblu a societății. De aceea, **și în viitor funcția principală a agriculturii o va constitui furnizarea produselor alimentare necesare consumului fiziologic normal al populației.**

Pe baza unor studii de specialitate, a unor corelări și analize a tendințelor de consum individual a produselor agricole din țările dezvoltate (cu condiții climatice similare) s-a determinat, ca normă de consum fiziologic normală, volumul de calorii zilnic, pe cap de locuitor, din care circa 35% de origine animală.

Față de situația actuală, numărul de calorii nu se mărește cu mult, în schimb se îmbunătățește substanțial structura rației alimentare prin aceea că se reduce consumul de cereale și se mărește consumul de produse animale, de legume și fructe. În felul acesta, rația alimentară se va situa la nivelul optim de consum al populației din țara noastră, fiind comparabilă cu cea utilizată în țările dezvoltate pînă în anii '90. Avînd în vedere condițiile de climă, structura de vîrstă, mutațiile în structura profesiunilor, precum și tradițiile culinare din țara noastră, rația alimentară, în perspectivă, va asigura un consum fiziologic normal întregii populații. Pe baza normelor alimentare stabilite și ținînd seama de complexul de factori care permit asigurarea unei alimentații raționale a populației pe baza normelor fiziologice, optime, s-a stabilit consumul anual pe cap de locuitor la principalele produse. Pentru a se asigura cantitățile necesare unei populații totale consumatoare de circa 25 mil. locuitori, se calculează cantitatea necesară din fiecare produs, adăugîndu-se cantitățile necesare pentru consum productiv (sămînță, furaje etc.) obținîndu-se, în felul acesta, producția totală necesară din fiecare produs. Pornind de la funcția principală a agriculturii privind asigurarea unei rații fiziologic-normale de consum, agricultura capătă o nouă orientare, impune restructurarea unor norme, răspunde unor mutații în structura consumului. Necesitatea asigurării unui consum mai mare de produse animale justifică întru totul orientarea dată agriculturii la Conferința Națională din 1972 privind sporirea ponderii produselor animaliere în totalul producției agricole, la peste 50% în 1990.

O altă funcție a agriculturii constă în **asigurarea bazei de materii prime pentru industria alimentară și a unei părți însemnate din baza de materii prime necesară industriei ușoare.** Cuprinderea unui volum sporit de produse agroalimentare în sfera prelucrării industriale, creșterea gradului de prelucrare a fiecărui produs, obținerea unei valori de întrebuințare tot mai variate din aceeași cantitate de materie primă prelucrată, face ca alimentația să depindă tot mai mult de dezvoltarea integrată a agriculturii cu industria alimentară.

De asemenea, în perspectivă, **agricultura va avea importanta funcție de a asigura un disponibil sporit de produse pentru export în condițiile participării tot mai intense a României la diviziunea internațională a muncii.**

În agricultură trebuie să se realizeze o productivitate înaltă a muncii, bazată pe mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor, eliberîndu-se o mare parte de forță de muncă agricolă care să poată lucra în alte ramuri ale economiei.

Agricultura modernă se va caracteriza prin folosirea, într-o proporție mult mai mare, a mijloacelor economice astfel încît să asigure aplicarea unor tehnologii moderne, productive și eficiente. Aceasta este impusă și de faptul că în viitor terenul agricol, ca suprafață, se va micșora cu puțin, cedînd anumite terenuri dezvoltării altor sectoare. Singura posibilitate de a folosi mai rațional acest mijloc principal de producție constă în îmbunătățirea calității sale, de fertilitate, proces ce nu se poate realiza decît prin dotarea continuă cu noi mijloace de producție.

În perspectivă, procesele de producție în agricultură se vor mecaniza complet, în anul 1990 trebuind să lucreze un număr de circa 200000 tractoare, universale și specializate. La fel, chimizarea agriculturii se va situa la un nivel înalt, folosindu-se cel puțin 3,1 mil. t îngrășăminte chimice substanță activă, iar suprafața irigată urmează să cuprindă cel puțin 3,5—3,7 milioane ha.

● Prognoza producției agricole

PROGNOZELE de dezvoltare a producției agricole în perspectivă au la bază prevederile cuprinse în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, și anume : „...**În aceste condiții, se poate conta pe realizarea în anul 1990 a unei producții de 28—30 milioane tone de cereale. Față de media anuală din perioada 1966—1970, ne propunem, de asemenea, ca pînă în 1990 să sporim de cîteva ori producția de sfeclă de zahăr, legume, fructe și struguri. Una din orientările de bază va fi dezvoltarea prioritară a zootehniei, astfel ca ponderea producției animaliere în totalul producției agricole să depășească 50% în anul 1990 și, în acest scop, efectivele de animale urmează să crească la 9—10 milioane bovine, 18—20 milioane porcine și 18—20 milioane ovine".**

În afara acestor orientări concrete ale creșterii producției agricole, în procesul de armonizare a ramurilor și culturilor s-a avut în vedere necesitatea realizării unui raport economic între creșterea producției globale și a cheltuielilor materiale, ridicarea productivității muncii din agricultură, astfel ca veniturile reale pe locuitor să crească de circa 3,5 ori în perioada 1970—1990.

Deoarece unele cifre directoare sînt calculate pe intervale — între minim și maxim — și reprezintă doar nivelul principalilor indicatori în dezvoltarea producției agricole, pentru a-i putea repartiza pe teritoriu și a stabili sistemele zonale, a fost necesar să se realizeze, în prealabil, balanțele producției agricole. În cadrul acestor balanțe s-a căutat să se cuprindă într-un tot unitar suprafața agricolă, pe categorii de folosință, producția diferitelor produse agricole, indicatorii economici și, totodată, să se realizeze un echilibru funcțional între resurse și rezultate. De asemenea, s-a avut în vedere armonizarea sarcinilor generale cu asigurarea produselor pentru o alimentație optimă a populației țării. Ca urmare, principalii indicatori care exprimă tendințe de creștere a producției vegetale pe total agricultură sînt redați în tabelul nr. 1.

— Tabel nr. 1 —

Principalii indicatori ai dezvoltării producției vegetale în perspectiva anului 1990

	Ha (mii)	Producția medie irigat	Producția medie neirigat	media	Producția totală (mii t)
Total cereale	5775				29000
din care : grîu	1550	4700	3150	3450	5500
porumb	3500	7200	4000	5470	21000*)
leguminoase boabe	790	—	—	—	1600
din care : soia	600	2430	2000	2330	1400
oleaginoase	650	—	—	—	1600
din care : floarea soarelui	540	3100	2160	2510	1400
Industriale :	325	—	—	—	11000
din care : sfeclă de zahăr	250	55000	41320	44600	11100
Textile	70	—	—	—	350
din care : in fuior	40	—	4200	4200	170
cartofi (timpurii și vară)	110	30000	20700	219000	4600
Legume	230	22800	—	22800	5200

*) inclusiv culturile duble.

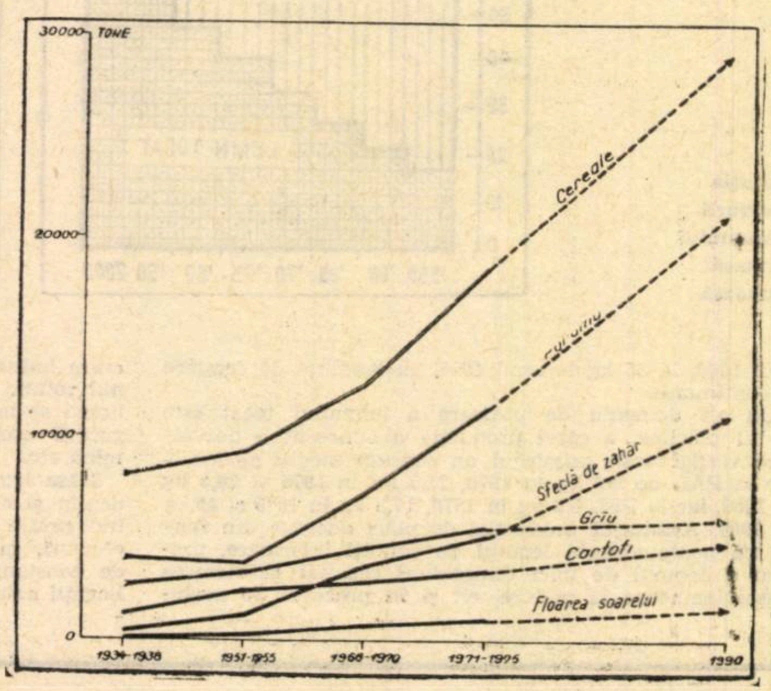

Dinamica producției totale la principalele produse agricole vegetale

Tabel nr. 2

Principalii indicatori ai dezvoltării producției animale în perspectiva anului 1990

specia	nr. de animale (mii cap.)	lapte (mii tone)	producția totală (mii tone) carne	lînă	ouă
bovine	9500	—	1200	—	—
vaci și juninci	4750	16000	—	—	—
ovine	19000	—	360	80	—
porcine	19000	—	1960	—	—
păsări (rulaj)	440000	—	460	—	350

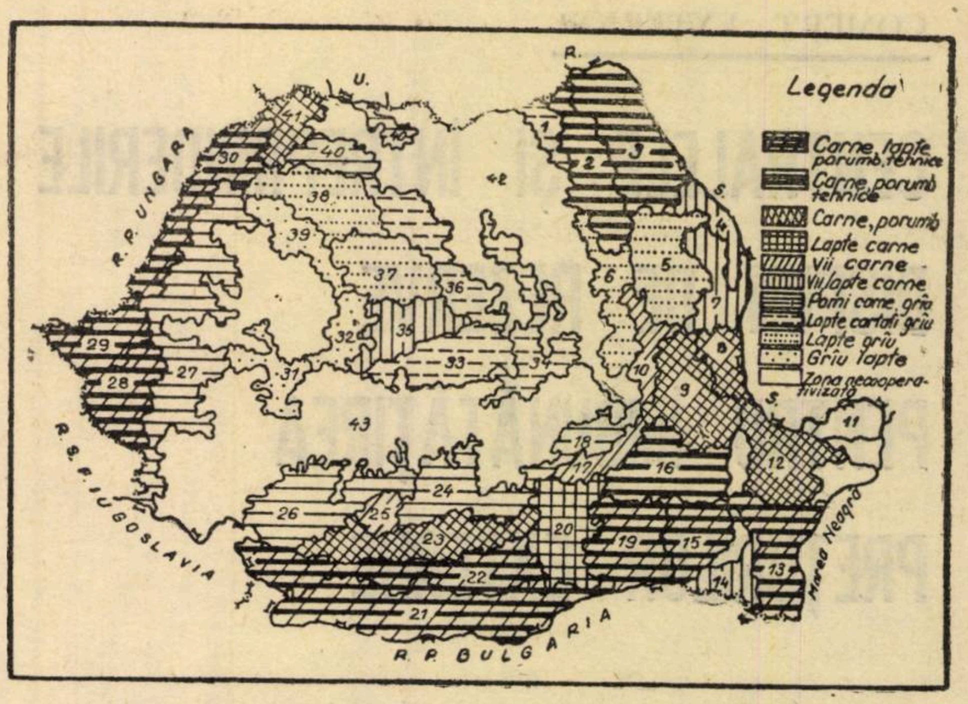

● Raportul dintre tradițional și modern în procesul dezvoltării agriculturii ;
● „Decantarea" subramurilor producției agricole ;
● Evoluția funcțiilor și funcția evoluției agriculturii ;
● Perspectivele alimentației : ce vom consuma și cît vom consuma ?
● Un acord între sarcinile de producție și necesarul de consum;
● Se reduce suprafața ocupată cu cereale ?
● Între zootehnie și producția vegetală — un „diferend" perpetuu ?

În cadrul cerealelor, cultura grîului are un ritm mai mic de creștere a producției totale. sporurile realizîndu-se prin creșterea substanțială a producțiilor medii la ha ; producția de porumb are un ritm ridicat de creștere. Pentru a se realiza cele 29 milioane tone de cereale în structura impusă de necesitățile economiei naționale, este necesar ca suprafața de porumb să crească cu puțin, iar producția totală să sporească la peste 21 milioane tone. Creșterea producției se va baza atît pe cultivarea porumbului în ogor propriu, iar în terenurile irigate și a porumbului în cultură dublă, cît și pe sporirea producției medii la ha. Pe aceleași principii se vor dezvolta, în perspectivă, culturile tehnice, inclusiv cele textile. Producția de floarea soarelui se va dubla, iar cea de sfeclă de zahăr se va tripla. În mod substanțial se va dezvolta cultura cartofului și a legumelor. Scăderea suprafeței de cereale, în special cea cultivată cu grîu, va permite dezvoltarea într-o proporție mai mare a culturilor tehnice și furajere, conferind structurii agriculturii noastre un conținut modern, intensiv. În ce privește producția animală, indicatorii principali care au stat la baza prognozei producției agricole au fost cei redați în tabelul nr. 2.

În sectorul producției animale se contează atît pe creșterea efectivelor, cît și pe sporirea randamentului pe animal, care să depășească ritmul de dezvoltare a producției vegetale, în așa fel încît să se poată obține un raport echilibrat între aceste două mari ramuri ale agriculturii.

● Perspectivele zonalității producției agricole

DEZVOLTAREA producției agricole nu se realizează uniform pe teritoriul țării sub aspectul nivelelor de producție la ha ale diferitelor culturi, a ritmurilor lor de creștere, a mijloacelor folosite și, în general, sub aspectul structurilor agrare teritoriale, ceea ce dă agriculturii un caracter zonal de dezvoltare. Această caracteristică de dezvoltare a agriculturii face ca încadrarea în ansamblul general de dezvoltare a forței de producție folosite de această ramură să se realizeze pe fondul unei varietăți mari a structurilor teritoriale, care diferă prin conținut, dar care, prin specificul lor, contribuie la realizarea pe ansamblu a sarcinilor agriculturii în diferite etape de dezvoltare a economiei țării noastre.

Diferențierile teritoriale zonale ale producției agricole se datoresc unor particularități ce caracterizează activitatea productivă din cadrul agriculturii și care fac parte organică din caracterul acesteia. Această particularitate își amplifică sau își micșorează diferențierea zonală de dezvoltare a agriculturii odată cu dezvoltarea mijloacelor de producție, dar în nici un caz nu o reduce. Dimpotrivă, odată cu dezvoltarea mijloacelor de producție, a adoptării noilor tehnologii, a intensificării procesului de concentrare și specializare a producției și a integrării economice, caracterul zonal al producției agricole se amplifică, îmbrăcînd forme noi.

Orientările și direcțiile de dezvoltare a producției agricole a României în deceniile următoare se referă la dezvoltarea de ansamblu, ca ramură, a agriculturii. Pentru a avea o imagine clară a tendințelor de dezvoltare a acestei ramuri, plecînd de la particularitățile sale tehnico-economice și avînd în vedere contextul dezvoltării generale economico-sociale a economiei țării noastre, în corelație directă cu dezvoltarea pe ansamblu și pe teritoriu a mijloacelor de producție de care va dispune agricultura în perspectivă, sarcinile acestei ramuri trebuie să îmbrace forma sistemului teritorial de producție.

Plecînd de la aceste indicații s-a întocmit o lucrare amplă privind zonarea economică a producției agricole în perspectiva anului 1990 care reprezintă transpunerea în profil teritorial a sarcinilor și directivelor de dezvoltare a agriculturii noastre trasate de Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972.

În delimitarea conținutului structural al zonelor de producție s-a plecat de la schimbările structurale social-economice ce vor surveni în perspectiva anilor 1990. Astfel, s-a avut în vedere că, în perspectivă, ponderea populației ocupate în agricultură urmează să se reducă la 10—15% din populația activă, fapt ce ridică serioase probleme în ce privește organizarea teritorială a producției. Totodată, gradul de mecanizare și de automatizare a executării lucrărilor trebuie să contribuie în mod hotărîtor la ridicarea productivității muncii din agricultură, în așa fel încît un producător agricol să asigure produse agricole necesare alimentației pentru cel puțin 20—25 de consumatori. Desigur, avînd în vedere densitatea diferită a populației, precum și gradul variat de absorbție, pe județe, a forței de muncă din agricultură spre alte ramuri, neagricole, acest coeficient va fi diferit de la un județ la altul. Această tendință de ordin demografic imprimă agriculturii un caracter intensiv de dezvoltare, bazat pe folosirea economică a unui volum mare și diversificat de mijloace de producție.

Stabilirea profilelor zonale, de dezvoltare în perspectivă a producției agricole, constituie o operație destul de dificilă datorită faptului că, în perspectivă, dezvoltarea agriculturii se va caracteriza printr-un proces rapid de intensificare, proces care se va baza pe dezvoltarea multilaterală a producției agricole. De aceea, de multe ori, este dificilă delimitarea profilului monocultural de producție al unei zone, fapt ce impune caracterizarea acesteia prin 3—4 și chiar 5 produse agricole. (Acest aspect reprezintă un proces normal, ținînd seama de nivelurile de intensificare a producției agricole, care vor duce la un sistem nou de agricultură, la o nouă concepție de amplasare pe teritoriu a activității agricole).

În procesul de stabilire a profilului zonelor și pentru determinarea sistemelor de agricultură ce se propun a fi introduse, încercările de a reda intensitatea procesului de zonare cu ajutorul structurii producției globale nu sînt suficiente întrucît, în perspectiva dezvoltării agriculturii pînă în 1990, producția zootehnică, față de producția vegetală, va fi preponderentă aproape în toate zonele. Astfel, în medie, producția de carne va deține circa 22% din producția globală agricolă a țării noastre, iar producția de lapte — circa 20%. Totuși, putem arăta că, datorită dezvoltării deosebit de intensive a producției vegetale din zonele irigate și chiar în zonele neirigate, **apare o nouă tendință în procesul de dezvoltare teritorială a producțiilor agricole în zonele relativ mai puțin intensive care constă în aceea că proporția producției animale în producția globală va fi mai mare decît în zonele foarte intensive**, prin faptul că volumul producției vegetale în zonele neirigate este mai mic, ca pondere, decît în zonele irigate. Aceasta, desigur, nu redă fenomenul complex de zonalitate, deoarece prin zonarea producției agricole ne interesează nu numai structura internă a fiecărei zone, și sistemul de agricultură practicat, ci și măsura în care anumite produse agricole se dezvoltă într-o zonă sau alta (față de ansamblul agriculturii sau restul zonelor), în condițiile în care cultura este amplasată pe o suprafață mai mare în zona respectivă.

De asemenea, trebuie pus în evidență și **caracterul zonal al produselor agricole,** nu numai pentru o zonă dată, dar în special, pentru ansamblul agriculturii, stabilindu-se în felul acesta o legătură strînsă între dezvoltarea zonală a produselor agricole pe teritoriu și satisfacerea nevoilor sociale cu produse agricole. Astfel, dacă ținem seama de faptul că, în condițiile în care producția agricolă tinde să se concentreze în ferme agricole specializate (mergînd pînă la monoproduse, în special în producția animală), este normal ca profilul de dezvoltare a zonelor să fie mai larg, îndeosebi cînd se are în vedere ansamblul producției agricole pe macrozone : **cu cît sistemul de agricultură preconizat reflectă o structură mai complexă, cu atît profilul zonal este mai multilateral**.

Sistemele zonale de agricultură elaborate la nivel de macrozone, se divid succesiv în subsisteme zonale care se materializează, în ultimă instanță, în practică, prin **determinarea profilurilor distincte pentru fiecare unitate de producție**. Profilul unei macrozone trebuie privit ca o sumă de profiluri a subsistemelor respective în care unele produse agricole se detașează în mod deosebit sub aspectul repartiției teritoriale.

Pe baza analizei concrete a conținutului structural și a nivelurilor de producție rezultate la diferite produse, ca rezultat al amplasării pe teritoriu a producției agricole, prognozei zonării acesteia pînă în 1990, în urma rezolvării modelului economico-matematic întocmit, au rezultat 11 tipuri macrozonale a producției agricole (vezi harta) și anume :

1. Carne-lapte-porumb-culturi tehnice (sfeclă de zahăr și floarea soarelui) ;
2. Carne-porumb-culturi tehnice (sfeclă de zahăr și floarea soarelui) ;
3. Carne-porumb ;
4. Lapte-carne ;
5. Vii-carne ;
6. Vii-lapte-carne ;
7. Pomi-carne-grîu ;
8. Lapte-cartofi-grîu ;
9. Lapte-grîu ;
10. Grîu-lapte ;
11. Zona necooperativizată.

Prin denumirea lor, aceste grupe de macrozone reflectă orientarea dezvoltării agriculturii noastre în perspectivă și prezintă, în mare, orientativ, tendințele de repartiție pe teritoriu a principalelor produse agricole.

În etapa următoare, cînd zonele se vor defalca în cadrul județelor, desigur vor ieși în evidență o serie de zone și subzone cu profile precise, delimitarea zonelor avînd numai un caracter orientativ-direcțional din punct de vedere spațial. Dacă analizăm conținutul noii orientări teritoriale a producției agricole, atît pe ansamblul agriculturii cît și a sectorului cooperatist, se remarcă unele schimbări calitative privind tendințele repartiției producției agricole. În perspectivă, zonele agricole vor avea un caracter complex prin aceea că în fiecare zonă, pe baza unei concentrări și specializări optime a producției, se îmbină mai multe ramuri. Creșterea animalelor are un rol preponderent în majoritatea zonelor. Chiar în acele zone în care produsele animale nu reflectă conținutul calitativ al zonei, zootehnia va avea o importanță deosebită. Totodată, **dezvoltarea irigațiilor va produce schimbări esențiale în zonarea producției agricole prin aceea că, în zonele irigate, se va dezvolta o agricultură mult mai intensivă.** Introducerea lucernei în rotația culturilor irigate determină dezvoltarea într-o proporție considerabilă a efectivelor de animale din aceste zone, ceea ce va avea o mare influență, în perspectivă, în repartiția pe teritoriu a animalelor.

Ritmul de dezvoltare a efectivelor de animale din zonele de deal și submontane este determinată, în mare parte, de folosirea integrală a masei verzi produsă pe pășunile și fînețele naturale, în timp ce, în zonele irigate, ritmul este determinat de volumul producției de furaje cultivate. Pentru realizarea șeptelului preconizat pentru anul 1990, ritmul de dezvoltare a efectivelor de animale din zonele de șes trebuie să fie mai mare decît în zonele de deal și submontane (a căror extindere este limitată de volumul de masă verde produs în mod natural). În zonele irigate, în afară de produse furajere concentrate (porumb, orz, soia etc.) se vor dezvolta într-o mare proporție și furajele de volum. Aceasta va face ca în zonele irigate să se dezvolte nu numai producția de carne de porc, pasăre și ouă, care se concentrează în aceste zone ca urmare a producției de porumb și a celorlalte furaje concentrate, dar o mare dezvoltare o va avea și producția de carne de bovină și ovină (tineret îngrășat) precum și de lapte de vacă. **Se stabilește în felul acesta o relație directă, în perspectivă, între culturile irigate și creșterea animalelor.** (Acum sîntem obișnuiți să stabilim o relație directă între irigații și sporirea producției vegetale). Lucrările de zonare a producției agricole au scos în evidență faptul că, în perspectivă, apare o relație directă și între irigații și producția animală, deoarece creșterea efectivelor de animale și, în special, a producției acestora, nu se poate obține fără o sporire substanțială a unităților nutritive și a proteinei vegetale, care se poate realiza numai prin irigarea terenurilor agricole.

Datorită lucrărilor hidroameliorative se vor produce mutații teritoriale și în cadrul producției vegetale. Astfel, cultura sfeclei de zahăr, a florii soarelui, și chiar a cartofului tind să se dezvolte și în zonele irigate, imprimîndu-le în felul acesta un caracter deosebit de intensiv.

În general, agricultura țării noastre va avea un conținut intensiv. Ca urmare, dezvoltarea teritorială a agriculturii este concepută într-o strînsă legătură cu ansamblul de dezvoltare a industriei, agricultura integrîndu-se organic în procesul de dezvoltare a întregii economii.

În concluzie, sistemul de agricultură se va schimba substanțial prin sporirea și diversificarea mijloacelor de producție, a sistemelor de cultură etc., asigurînd agriculturii țării noastre în toate zonele, un conținut intensiv, modern, capabil să răspundă prin producțiile realizate sarcinilor ce-i revin în această etapă și să asigure încadrarea agriculturii, ca ramură, în mod organic, în procesul de desăvîrșire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

dr. ing. S. HARTIA

Institutul de cercetări pentru economia agrară și organizarea întreprinderilor agricole socialiste

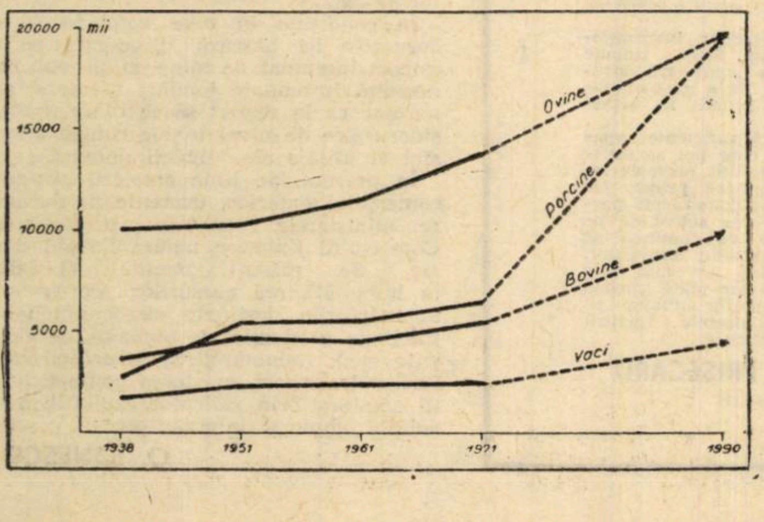

Dinamica efectivelor de animale

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE DISPUN DE REZERVE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA PREȚURILOR EXTERNE

EXPORTUL a devenit o cale însemnată de valorificarea producției noastre la un număr tot mai mare de produse, contribuind astfel la realizarea și sporirea venitului național. În anul 1972 s-a vîndut pe piețele externe 74% din producția de autoturisme de teren, 38% din producția de strunguri normale, 34% din producția de locomotive Diesel-electrice, 37% din producția de tractoare, 26% din producția de rulmenți, 51% din producția de sodă calcinată etc. Pe ansamblu, ponderea exportului în producția industrială este în prezent de circa 20 la sută ceea ce înseamnă că o cincime din volumul total al producției noastre industriale se valorifică pe calea exportului.

Ținînd seama de cerințele interne și tendințele care se manifestă pe piața internațională, România are în vedere dezvoltarea în continuare, în ritm rapid, a cooperării și schimburilor comerciale externe. Pentru perioada 1975—1980 se preconizează un ritm mediu anual de creștere a comerțului exterior cu circa 11—13%, care se prevede să devanseze produsul social și venitul național.

În acest context apare firesc să se pună un accent deosebit pe valorificarea superioară a resurselor materiale și umane prin modificarea structurii exportului, în sensul creșterii ponderii produselor ramurilor industriale moderne — a industriei construcțiilor de mașini, chimiei, industriei ușoare și materialelor de construcții — în totalul exportului (de la 45,6% în 1970 la peste 54% în 1975), prin încheierea de contracte reciproc avantajoase, prin obținerea unor prețuri externe mult îmbunătățite.

ACȚIONÎND cu perseverență pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, **centralele și întreprinderile au obținut o serie de rezultate pozitive în activitatea de comerț exterior.** S-a îmbunătățit cursul de revenire brut, indicatorul pe care-l folosim pentru aprecierea eficienței ; s-a redus diferența între prețul mediu per tonă la exportul total, față de prețul mediu per tonă la importul total, fapt ce reflectă unele succese în îmbunătățirea structurii schimburilor noastre comerciale externe ; a crescut, de asemenea, ponderea produselor industriale prelucrate la export și a materiilor prime la import.

În același timp, în cadrul unor grupe de produse prelucrate a sporit ponderea sortimentelor cu un grad mai ridicat de valorificare a resurselor și materiilor prime folosite, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea în ansamblu a eficienței comerțului nostru exterior.

La baza acestor realizări, au stat desigur eforturile depuse de centralele industriale și întreprinderile producătoare cu activitate de comerț exterior, pentru reducerea cheltuielilor de producție și obținerea unor prețuri externe mai bune.

Dar aceste realizări nu răspund încă în întregime, indicațiilor date de conducerea de partid și nu reflectă după părerea noastră, potențialul economic existent.

Cauzele acestei situații sînt multiple : ele se referă la **nivelul cheltuielilor interne de producție, structura producției, calitatea și nivelul tehnic al produselor, perioada de apariție pe piață a produselor românești, orientarea fondului de mărfuri pe țări și grupe de țări, alegerea piețelor și a momentelor conjuncturale optime, tehnica de negociere și contractare, modul de cunoaștere a pieței externe, formele de comerț exterior folosite**.

Din analiza avizelor care s-au dat pentru contractarea mărfurilor, se desprinde concluzia existenței unor multiple posibilități de valorificare mai bună a fondului de mărfuri.

Obținerea de prețuri avantajoase la export, nu poate fi asigurată fără o cunoaștere temeinică, aprofundată a pieței externe, a caracteristicilor și tendințelor sale. Satisfacerea acestei cerințe, este posibilă prin **studii de conjunctură și marketing, care să permită o informare temeinică asupra prețurilor și condițiilor de livrare și de plată.**

Urmărirea atentă și cunoașterea evoluției prețurilor pe fiecare piață externă, a permis unităților cu activitate de export o orientare justă în privința pieței celei mai avantajoase, (cazul unor țări din Africa și din Extremul Orient, pentru exportul de produse chimice și produse din lemn). Diferențele de preț între o piață și alta sînt în multe cazuri destul de mari, depășind chiar 30—40%. De pildă, tananții pentru industria pielăriei, pe piețele din America de Sud au prețul de 240 dolari/ tona, iar în Europa Centrală 400—500 dolari/tona ; bioxidul de titan se poate livra la prețul de cca. 500 dolari tona în Asia, față de 350 dolari tona în America ; țițeiul are cotații diferite în S.U.A., Venezuela, Orientul Apropiat, Africa de Nord (Algeria) etc.

Totodată, orientarea exportului într-o relație sau alta, se decide nu numai în funcție de posibilitățile plasării produselor, ci și a **obținerii mărfurilor necesare de pe piețele luate în considerare, ținînd seama de nivelul tehnic al produselor, posibilitățile de obținere de noi procese tehnologice, termenele de livrare, condițiile de plată etc.**

Obținerea unor prețuri avantajoase, care să influențeze favorabil eficiența operațiunilor de comerț exterior, necesită ca **exportul și importul mărfurilor să se efectueze în momentul cînd piața externă oferă condițiile cele mai avantajoase.**

O parte a mărfurilor care formează obiectul schimburilor internaționale și în primul rînd unele produse agroalimentare, combustibil, confecții, îngrășăminte chimice, materiale de construcție etc., înregistrează importante fluctuații sezoniere a prețurilor lor. Contractarea produselor de export în perioada cînd nivelul de prețuri este la limita superioară, precum și efectuarea importurilor în etapele cînd prețurile înregistrează cele mai mari scăderi, asigură realizarea unor însemnate venituri care sporesc eficiența operațiunilor efectuate. O examinare succintă a nomenclatorului nostru de comerț exterior, arată că mărfurile la care prețurile se modifică substanțial în diferite perioade ale anului sau chiar la intervale mai mari, dețin o pondere importantă. Este suficient să menționăm, la export, produsele agroalimentare ca porumbul, floarea soarelui, legumele proaspete și de seră, unele produse petroliere, iar la import bumbacul, cauciucul natural, pieile, unele metale neferoase etc. La aceste mărfuri și la altele, prețurile realizate în momentul optim de contractare sînt mult mai avantajoase decît cele practicate în altă perioadă; în unele cazuri, prețurile „optime" înregistrează variații de pînă la 30% și chiar mai mult, față de nivelul mediu de preț din cursul anului.

Pentru exportator și importator, **contractarea și derularea unor partizi optime de mărfuri.** influențează direct nivelul prețului extern. Această influență este determinată în principal, de reducerea cheltuielilor de transport, depozitare, conservare, de diminuarea unor cheltuieli de propagandă și altor speze comerciale. Prin livrarea unor partizi mari de marfă, se descongestionează depozitele exportatorului și se accelerează încasările, se obține o creștere a vitezei de rotație a fondurilor circulante.

Nivelul prețului extern se determină și în funcție de **condițiile de plată stabilite între parteneri.** Pe de altă parte există așa numitele „mărfuri tari", adică cele care răspund la cerințe de prim ordin, cum ar fi anumite materii prime și materiale de bază, produse alimentare, mașini și utilaje etc., la care nici o țară importatoare, care-și acoperă consumul intern din import, nu poate renunța vreme îndelungată și la care se practică de cele mai multe ori plata în devize libere.

Sub influența unor factori care au acționat și continuă să acționeze pe plan internațional, printre care existența controlului valutar într-o serie de țări, existența acordurilor bilaterale de plăți, necesitatea asigurării echilibrului balanțelor de plăți externe, în comerțul internațional. s-a extins mult plata în cliring, care exclude plata efectivă în monedă străină, decontările efectuîndu-se prin compensarea globală a soldului. Țara noastră utilizează această modalitate de plată atît pe relația est, cît și cu țările nesocialiste, cu care există acorduri sau aranjamente bilaterale în acest sens.

Dat fiind această situație, este deosebit de important ca la alegerea pieței celei mai avantajoase pentru exportul sau importul mărfurilor, unitățile să țină seama de acest fapt. Fondul de mărfuri existent la acestea se cere să fie orientat în mod judicios într-o relație sau alta, în funcție de prețul care se poate obține, dar și de natura mijloacelor de plată realizabile.

Un rol nu mai puțin important pentru obținerea de prețuri avantajoase, îl au **condițiile de acces pe diferite piețe,** legate de regimul vamal și de reglementările netarifare. Taxele vamale, aplicate de unele țări sau grupe de țări sînt de natură să influențeze nivelul prețurilor la export. Aceasta, întrucît prețul extern, majorat cu aceste taxe, este necesar să rămînă competitiv, față de prețul mărfurilor livrate de alte țări, care nu sînt supuse la asemenea taxe.

În general, exportul mărfurilor este orientat către firmele de export din țările partenere. În mai puține cazuri, importul se efectuează de firme care folosesc în mod direct mărfurile din import. Asemenea situație se referă de cele mai multe ori la mașini, utilaje și instalații. În general, între prețul importatorului și prețul de vînzare în magazine este o mare diferență.

Spre exemplu. Cehoslovacia încasează pe o pereche de pantofi în Anglia. 2 lire sterline. Aceeași pereche de pantofi se vînd în Londra, în magazinele cu amănuntul, cu 12—14 lire sterline. Un alt exemplu, Italia încasează pe o mașină de spălat exportată în Anglia 50 lire sterline, iar în magazinele cu amănuntul se obține un preț de 80 lire sterline.

Este de mare importanță pentru centralele și unitățile cu activitate de export să elaboreze unele analize din care să rezulte pentru fiecare marfă de export, nivelul diferenței dintre prețul de export și prețul cu amănuntul pe diferite piețe. În funcție de nivelul acestor diferențe de preț de la o marfă la alta și de la o piață la alta, se va putea trece la măsurile necesare pentru desfacerea produselor către consumatorii finali.

Au fost menționate doar cîteva dintre căile de obținere a unor prețuri avantajoase la produsele destinate exportului. Desigur, dintre acestea cea mai importantă rămîne alegerea și executarea unor produse cu grad ridicat de prelucrare din fiecare unitate de materie primă, atît din import cît și din resurse interne.

Experiența pe plan mondial demonstrează că în prețurile mărfurilor care se oferă la export, materiile prime din import sau interne trebuie să reprezinte cca 15—20% și nu peste 50% așa cum se întîmplă la exportul unor mărfuri livrate de unele întreprinderi, la care dintr-o tonă de metal se produc unele utilaje pentru care se încasează un volum de valută de cca 1,8 ori mai mic decît cel realizat de alte țări socialiste și de peste două ori mai puțin decît realizează țările capitaliste dezvoltate industrial. De asemenea, în semifabricate metalurgice oferite la export ca : oțel lingou, șleburi și țagle, costul materiilor prime importate deține o pondere însemnată în prețul de export.

În condițiile în care combinatele siderurgice își bazează producția pe un import însemnat de minereu și cocs, care necesită însemnate fonduri valutare, este necesar ca la export să se ofere produse siderurgice de nivel tehnic ridicat și mașini și utilaje ale tehnicii de vîrf.

În prezent, pe linia creșterii eficienței comerțului exterior, unitățile producătoare, ministerele economice și Ministerul Comerțului Exterior materializează o serie de măsuri menite să ducă la îmbunătățirea cursurilor de revenire la mărfurile destinate exportului (cheltuieli de producție, de ambalaj, de circulație etc.), îmbunătățirea structurii mărfurilor la export, creșterea competitivității acestora prin ridicarea calității, a nivelului tehnic și de prezentare.

O. IONESCU

- Cum se reflectă modernizarea structurii economiei asupra nomenclatorului de export al centralelor și întreprinderilor ?
- Prin scăderea ponderii materiilor prime importate în costul de producție al mărfurilor exportate, crește aportul net în valută. Care sînt obligațiile și interesele unităților de producție ?
- Diferența dintre prețul de export și prețul de vînzare cu amănuntul pe diferite piețe poate fi folosită la alegerea celei mai adecvate rețele de distribuție. Cum ? De către cine ?
- Există un moment optim de ofertare ; Poate fi cunoscut ? Este necesară planificarea lui ? Se poate interfera cu programele de producție ale întreprinderilor ? Cu ce efecte ?

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Pentru producătorii de cauciuc:

Ascendența prețurilor sub impactul costurilor și cererii

IN DECENIUL precedent prețurile de tranzacție ale cauciucului stiren butadienic (SBR) pe piața internațională au manifestat o tendință descendentă determinată, atît de reducerea constantă a costurilor de producție, realizată pe seama perfecționărilor de ordin tehnic și tehnologic și a ieftinirii materiilor prime, cît și de excedentul de capacități de producție, apărut concomitent cu intensificarea concurenței altor elastomeri sintetici și a cauciucului natural.

Incepînd cu a doua jumătate a anului 1972 și mai pregnant în cursul anului curent, prețurile internaționale ale cauciucului SBR s-au caracterizat printr-o tendință de creștere continuă cauzată de un complex de factori, dintre care se detașează sporirea considerabilă a prețurilor materiilor prime-butadiena și mai ales stirenul, cu o pondere mai mare de 3/4 în structura prețului de cost. Astfel, creșterea proporției de hidrocarburi aromatice în benzinele auto, datorită limitării conținutului de tetraetil de plumb prin prevederile antipoluante, a provocat o insuficiență acută de benzen, și implicit de stiren, în industria petrochimică a țărilor capitaliste ; în consecință prețurile stirenului au atins la începutul verii peste 500 dolari/tonă, față de 170—180 dolari/tonă cît erau în aceeași perioadă a anului trecut, iar în luna iulie s-au majorat la nivelul record de 700—750 dolari/tonă. Prețurile butadienei s-au mărit și ele cu aproape 100 dolari/tonă față de anul trecut, însă nu ca urmare a unei oferte insuficiente ci pe baza creșterii prețurilor petrolului.

In afară de situația materiilor prime (factorul producție-ofertă), un rol important în ridicarea prețurilor cauciucului SBR l-a avut intensificarea cererii totale de cauciuc pe piața capitalistă în condițiile înviorării activității din sectoarele mari consumatoare, în primul rînd din industria de anvelope. Ilustrativă este majorarea bruscă a prețurilor cauciucului natural la bursele de cauciuc ; ea oglindește cu fidelitate influența determinantă a creșterii rapide a cererii generale de cauciuc.

Desigur, pe piețele externe tendința prețurilor a fost afectată și de sporirea cererii de import a unor țări mari producătoare și exportatoare, cum sînt SUA și Japonia; aceasta din urmă a trebuit să-și restringă producția de SBR datorită disponibilităților insuficiente de etilenă; la fel au procedat și producătorii englezi confruntați cu o lipsă acută de stiren. In acest context, implicațiile pe care criza valutar-financiară le-a avut asupra prețurilor internaționale ale SBR-ului sînt mai greu de sesizat; totuși se poate spune că exportatorii americani s-au găsit în ușor avantaj comparativ cu cei vest-europeni, deși insuficiența de materii prime i-a afectat în egală măsură pe toți.

Perspectivele prețurilor internaționale ale cauciucului SBR trebuie privite prin prisma menținerii insuficienței de petrol și a disponibilităților limitate de benzen în următoarele luni.

Cu toate că există suficiente capacități de producție care pot să satisfacă cererea, în condiții normale de aprovizionare cu materii prime, ele nu vor putea fi utilizate decît parțial. In schimb cererea activă de pe piața internațională va continua să preseze asupra nivelului prețurilor, în direcția majorării lor, mai ales că oferta de export are toate șansele să se mențină deficitară, situație ce creează premise favorabile pentru exportul țărilor socialiste.

Petre PRISECARU
INSCIN

MARKETING

CINE ȘI CUM DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA DE PUBLICITATE

FUNCȚIA ECONOMICĂ A PUBLICITĂȚII

- Paradoxul publicității — un copil orfan dar cu două mame: comerțul și industria. Și totuși cine il tutelează ?
- O strategie publicitară eficientă lipsește. Este marketingul publicitar piatra sa de temelie?
- Acțiuni și programe publicitare „după fler", cu eficiență necunoscută, sau... foarte „aproximativă" De ce ?
- Publicitatea — o activitate pluridisciplinară. Ce profesii antrenează ? Cum sînt ele folosite? Cine trebuie să fie „vioara intii" in orchestrația publicității, economistul sau... ?
- Ați reținut vreun slogan publicitar in ultimii ani? Specialiștii afirmă că nu. De ce?

IN ULTIMA VREME, a de~enit evident faptul că publicitatea comercială joacă un rol activ în creșterea economică prin funcția sa de informare, deci de comunicație, între producători și consumatori. Promovarea, noțiune intîlnită tot mai frecvent în literatura economică, comercială și de marketing, a cărei necesitate este unanim recunoscută, are ca element fundamental publicitatea.

Aceste premise, ca și faptul că punerea pe baze științifice a publicității este condiționată de desfășurarea unei activități de marketing, deosebit de avansate, ne-a determinat să organizăm, împreună cu Asociația Română de Marketing, prezenta masă rotundă care urmărește să surprindă modul în care desfășurăm activitatea de publicitate, atît pe piața internă cît și pe piața externă. Începem publicarea dezbaterilor din cadrul mesei rotunde cu publicitatea internă.

Dr. M. C. Demetrescu : Desfacerea bunurilor este organic legată de publicitate. Ambele activități au apărut simultan în istoria societăților fiindcă mărfurile nu pot fi desfăcute dacă publicul cumpărător nu este informat despre existența produselor disponibile pentru vînzare. Comunicațiile comerciale și în cadrul acestora publicitatea în special asigură printr-un proces de informare convingătoare și stimulativă, funcționarea unor coincidențe și utilități a'e ofertei și cererii. Ca atare perfecționarea publicității reprezintă în fapt creșterea eficienței desfacerii mărfurilor și prin aceasta a producției însăși. În această concepție de marketing, publicitatea este un factor care accelerează vînzările și distribuirea mărfurilor pe teritoriu prin cumpărarea rapidă a bunurilor și înlăturarea excedentelor de stocuri. Publicitatea are un rol fundamental la introducerea produselor noi făcînd posibilă vînzarea acestora, ceea ce are directe și mari implicații asupra utilizării tehnicii noi, lărgirii și modernizării bazei tehnice a producției. În ansamblu, publicitatea constitue o principală latură a unui comerț modern și eficient, însă ea nu poate crea vînzarea numai prin ea însăși. Rolul ei este a aduce pe cumpărătorul potențial lîngă marfă, în continuare intervenind alte instrumente de marketing.

În acest context, al importanței deosebite pe care o reprezintă publicitatea pentru bunul mers al economiei, revista „Viața economică" în colaborare cu asociația AROMAR și-a propus să analizeze împreună cu specialiști din domeniu, modul de desfășurare, căile prin care putem ridica nivelul de eficiență al acestei forme de comunicație comercială.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERI

dr. M. C. DEMETRESCU — directorul Laboratorului de marketing ASE ; I. GIONEA — secretar permanent AROMAR ; dr. GH. FEȚEANU — directorul întreprinderii RECOOP ; dr. P. CÎMPEANU — directorul Oficiului de studii al Radioteleviziunii; dr. C. ZAHIRNIC — cercetător principal la Institutul de psihologie al Academiei; N. ZAGORODNII — directorul întreprinderii RECOM ; O. MOARCĂȘ — director adjunct al întreprinderii Publicom ; N. ARABU — șef serviciu Publiturism ; C. PUIOVICI — șef serviciu IPREC ; L. MUREȘAN — economist OSIM ; E. ȘUPANSKI, M. FLOREA — redactori IPREC; R. TARFUICĂ, estetician RECOOP ; V. ILIE — grafician RECOOP; I. GEORGESCU — redactor Viața economică.

N. Zagorodnii : Noi reprezentăm o întreprindere de reclamă cu un stagiu de 11 ani și cu un colectiv destul de numeros. Aș dori mai întîi să salut inițiativa revistei „Viața economică" de a organiza împreună cu AROMAR această masă rotundă, inițiativă cu atît mai valoroasă cu cît mi se pare că, în general, activitatea de publicitate este subapreciată la noi. S-a vehiculat teza că economia națională socialistă nu mai are nevoie de reclamă. Această teză se mai menține și azi la unii oameni și de aceea cred că uneori este subapreciată această activitate. Despre importanța publicității nu este cazul să mai vorbesc în acest loc.

Cadrul organizatoric al acestei activități lipsește însă pe ansamblul economiei naționale. Au fost create cîndva pe lîngă ministere niște direcții care s-au transformat în servicii și acum mai sînt prin anumite locuri niște birouri. Alte instituții centrale ca Ministerul Chimiei, Ministerul Economiei Forestiere, UCECOM, CENTROCOOP au întreprinderi de prezentare în atribuțiile cărora intră și aceste activități de publicitate. Cred că ar fi cazul ca și la noi în țară să se elaboreze **un cadru legislativ al activității de publicitate și poate n-ar fi rău să se inițieze un simpozion internațional pe tema publicității.** În celelalte țări socialiste am participat la astfel de simpozioane, de exemplu anul trecut în Polonia ; anul acesta am primit o invitație similară din Ungaria.

Mi se pare că nu **sînt încă delimitate atribuțiile între producător și comerț în domeniul publicității**. Producătorul, de regulă, pasează această răspundere comerțului. În legea de organizare a comerțului s-a arătat că publicitatea este o sarcină comună a întreprinderilor și comerțului. Astfel, la lansarea produselor la noi, ar trebui ca încă la calcularea prețurilor de cost ale produselor să **se includă, ca o cotă distinctă, cheltuielile de lansare.**

Aceste sarcini ar trebui să revină producătorului pentru că el este cel mai interesat în lansarea produsului. Există chiar o relație care spune : cheltuieli de publicitate = cerere mare = producție mare = preț de cost mai mare ; dar această relație nu este cunoscută. Centralele industriale în momentul de față nu repartizează asemenea fonduri pe produse. Din această cauză nici nu se poate urmări eficiența pe produs a acestei activități.

Este o problemă și cea a **cadrelor din domeniul publicitar,** care de fapt, sînt, fie absolvenți ai A.S.E., fie ai Facultății de Filologie, fie absolvenți din alte institute de învățămînt superior, neavînd însă specializare în acest domeniu. În străinătate există institute de învățămînt superior care formează astfel de cadre. La A.S.E. se predau, în cadrul unui curs, de marketing, doar două ore de publicitate. O agenție de publicitate comercială presupune existența în competența sa de specialiști sociologi, psihologi, economiști, graficieni, filologi. Noi nu avem așa ceva.

Cred că nu aș greși dacă aș spune că unele publicații au transformat publicitatea într-o sursă de subvenții. Dacă răsfoim unele reviste sîntem puși în situația de a ne întreba ce eficiență au unele anunțuri publicate în paginile lor.

I. Georgescu : Ceea ce spuneți este întemeiat, dar programele publicitare, și respectiv comenzile la media vă aparțin.

N. Zagorodnii : În legătură cu comenzile trebuie arătat că **nu se poate încheia cu organele de presă un contract pe baza căruia să se asigure un spațiu grafic de apariție.** Ziarele noastre apar într-un număr de pagini anumit, iar spațiul rezervat publicității, destul de redus, nu acoperă necesitățile noastre. De aceea se dau texte publicitare pentru a fi publicate în reviste cu eficiență destul de redusă, față de altele la care nu avem acces. Noi încercăm în prezent să creăm la nivel de intreprindere un astfel de nucleu de concepție și programare în domeniul propagandei comerciale care să întocmească programe de propagandă pe acțiuni.

Mai este o problemă, aceea a relațiilor dintre agenții și întreprinderile ce administrează mijloacele publicitare. Noi am încercat să încheiem un contract cu televiziunea. RECOM-ul are o secție care face filme publicitare. Ne-am gîndit că ar fi bine ca aceste scenarii să poarte girul televiziunii, pentru ca să nu facem aceste filme și apoi să ni se spună că nu pot fi difuzate. Dar televiziunea ne spune că aceste clauze contractuale nu pot fi admise. Dacă filmele sînt făcute de ei poartă răspunderea lor ; dacă nu, atunci cei care au făcut aceste filme poartă răspunderea pentru ele.

În legătură cu fondurile am spus că lipsind cadrul legislativ aceste fonduri se constituie separat pentru comerț și pentru industrie ; fiecare departament și-a creat un număr de surse de constituire a fondurilor printr-un ordin al ministerului. Tovarășii din industrie pot spune mai autorizat decît mine, care este sistemul lor.

La noi aceste fonduri se creează la unitățile de desfacere ; nivelul lor nu e prestabilit prin cotă unitară, ci trebuie să se încadreze în nivelul de cheltuieli și beneficii planificat. În fiecare întreprindere comercială există un fond centralizat de reclamă, la dispoziția ministerului pentru acțiunile mari care sînt prinse într-un plan aprobat de conducere. Comerțul utilizează pentru publicitate fondurile pe care le creează el.

Dr. P. Cîmpeanu : Pe ce se bazează aprecierea eficacității unor investiții de publicitate, și ce metodologie folosiți pentru a afla aceste rezultate ?

N. Zagorodnii : Eficacitatea campaniilor publicitare nu a fost încă calculată nici la RECOM și nici la alte întreprinderi profilate pe activitate publicitară, dar noi o urmărim după creșterea volumului de desfacere. La anumite acțiuni care s-au desfășurat în trecut, pentru anumite produse, s-au făcut asemenea calcule de eficiență.

Dr. P. Cîmpeanu: Deci metodologia dv., este să evaluați cum merge vînzarea, și să stabiliți o relație cauzală între campania publicitară și vînzarea unui anumit articol.

I. Georgescu : De obicei în limbajul oamenilor de publicitate se utilizează termenii de **serviciu complet** (full service) sau **serviciu parțial** pentru a desemna domeniul de activitate al unei agenții de publicitate. Aș vrea să vă întreb dacă dumneavoastră sînteți o agenție pentru serviciu publicitar complet sau parțial ; și o a doua întrebare: dacă există o convenție între producători și RECOM de a diviza activitatea de fundamentare a campaniei publicitare și de executare a ei, sau dumneavoastră efectuați ambele laturi în întregime ?

N. Zagorodnii : Noi avem sarcina să elaborăm programe de propagandă centralizate pentru Ministerul Comerțului Interior și în rest, să executăm lucrările cerute de diferiți beneficiari, din comerț, industrie. Programe de publicitate la producător nu există. Nouă nu ni s-au prezentat programe și nici nu s-a solicitat alcătuirea unor programe de publicitate pentru industrie. Noi am întocmit astfel de programe de publicitate pentru unitățile reprezentative ale comerțului.

I. Georgescu : Cînd faceți reclama unui produs luați în considerație caracteristicile produsului și de asemenea, segmentul de consumatori, căruia îi adresați reclama, audiența specifică a diferitelor importuri publicitare pentru segmentul considerat ?

N. Zagorodnii : Noi sîntem o întreprindere de execuție, nu o agenție și nu dispunem de specialiști în domeniul publicitar . **Alegerea suporturilor nu se face pe bază de calcule ci pe baza experienței și a flerului comercial.**

Dr. Constantin Zahirnic : Toată lumea, în acest domeniu chiar și RECOM-ul sînt pe posturi de executanți, adică de a executa unele comenzi prin preluare și fără să aibă nici un fel de intervenție asupra conținutului. Cîtă vreme ne menținem pe ideea unei execuții, nu facem ceea ce tov. Cîmpeanu prin întrebarea pusă sugerează să se facă.

Noi facem reclamă pentru a o face. Aș da un exemplu clasic : cînd electricitatea, pentru a face reclamă a instalat o firmă cu neon pe Magheru care invita la consum de electricitate.

Ceea ce lipsește este o **cercetare asupra a ceea ce vrem să facem, cui ne adresăm și o urmărire a eficienței activității noastre.** Fără a face acest lucru nu poate fi vorba de o reclamă de natură științifică, care să răspundă unei necesități reale, ci facem numai ca să avem și noi reclamă. De aici și necesitatea de a avea specialiști care să poată să cerceteze care sînt cerințele în general. Forurile centrale nu sînt împotrivă și dau chiar sprijinul lor în această situație. Nu este nici o lege care să specifice introducerea în costul unui produs a cheltuielilor de reclamă. Totuși, cînd am cerut un asemenea lucru, Ministerul Finanțelor ne-a dat această aprobare, și chiar Consiliul de Miniștri. S-au introdus în costul produsului respectiv cheltuielile de reclamă, putîndu-se face urnărirea directă a corelației dintre volumul cheltuielilor publicitare și volumul desfacerii produselor. Dar aceste forme de urmărire a eficienței reclamei, după ritmul vînzărilor, nu ne pot mulțumi.

Dacă s-ar lua exemplul margarinei, pentru lansarea căreia s-a făcut un film publicitar, se poate vedea că nu reclama a dus la creșterea desfacerii produsului, ci lipsa untului în acel moment de pe piață. Sau în cazul produsului cosmetic „Farmec", care a cunoscut o scădere a desfacerilor pentru că i se schimbase numele. Făcîndu-se cunoscut prin publicitate că este vorba de același produs, aceasta a dus la o creștere și mai mare a volumului desfacerilor, însă nu numai datorită publicității, ci și prestigiului cîștigat de produs.

O formă de constatare a eficienței o reprezintă sondajele asupra opiniei publice și urmărirea motivelor pentru care consumatorii au cumpărat sau nu cumpără un anumit produs : pentru că a citit anunțul publicitar, pentru că a fost sfătuit etc.

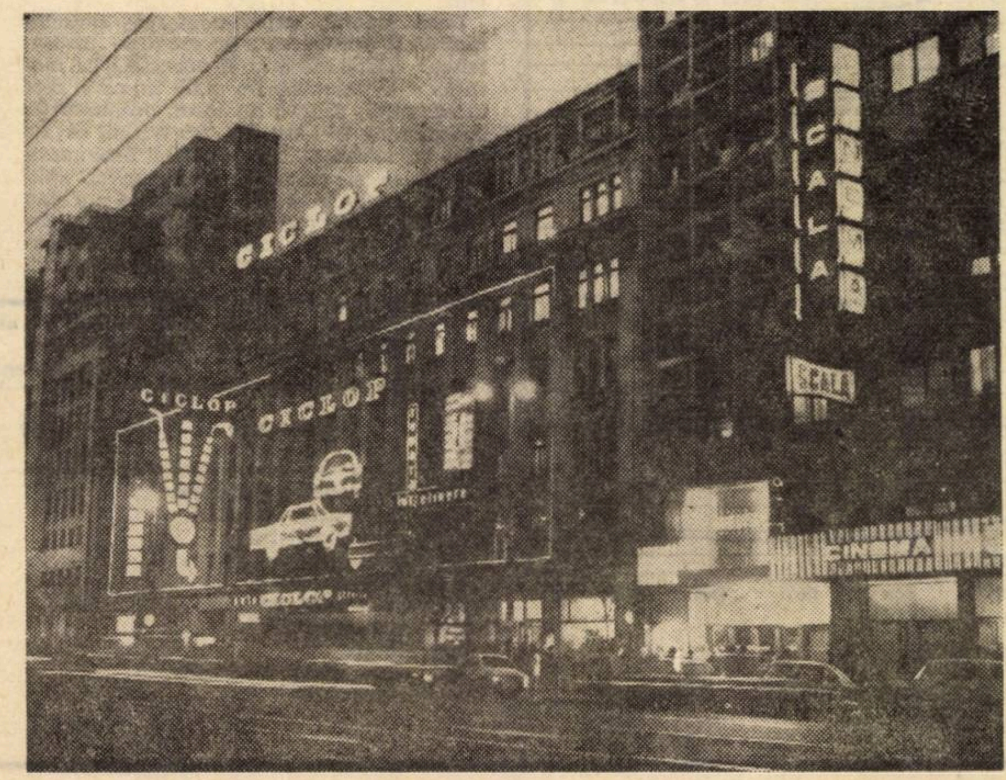

(Va urma)

FENOMENUL INOVAȚIONAL (II)

— Analiza corelațiilor fundamentale —

● **Forța creativității, a relației idei-soluții confirmată de analiza fenomenului inovațional.**

● **O constatare discutabilă și foarte relativă, dar nu de neglijat, dacă numărul inovațiilor s-ar fi menținut la nivelul anului 1966, s-ar fi putut obține o economie medie anuală suplimentară de circa 2 miliarde lei.**

● **4 inovații și invenții aplicate anual la 1000 de salariați : este mult ? este puțin ?**

● **Semnificațiile unui decalaj : idei emise-idei aplicate.**

● **Un „stoc" care s-a redus, dar care este încă prea mare : în medie circa 17—18.000 inovații își așteaptă rezolvarea la sfîrșitul fiecărui an.**

● **De ce este mai mic numărul de propuneri aplicate la 100 de propuneri emise în 1970 decît în 1960 ?**

● **Recompensa medie pe o inovație a crescut de la 673 lei în 1960 la 3317 lei în 1970. Care sînt implicațiile și semnificațiile acestui fenomen ?**

ÎN NUMĂRUL 41 din 12 octombrie a.c., revista noastră, a început publicarea unei analize de fond a fenomenului inovațional în economie, a dimensiunilor lui și a factorilor care-l influențează. Deoarece datele referitoare la perioada 1950—1960 au fost considerate că nu ilustrează fenomene care influențează datele problemei, referirile la fenomenul inovației în economia românească se sprijină pe date statistice centalizate în perioada de după anul 1960.

Pe lingă o analiză detaliată a indicatorilor ce caracterizează dimensiunile procesului inovațional, a celor definiți ca fiind indicatori factoriali și de finalitate, calculați pentru perioada 1960—1972, respectiv 1967—1972, prima parte a investigației se oprește pe larg la consemnarea și comentarea principalelor fenomene observabile după 1967, anul adoptării actualei legislații privind invențiile și inovațiile. În contextul general, al caracterului de continuitate, care se subliniază că a fost imprimat procesului inovațional în ansamblul său prin adoptarea acestei legislații, se consemnau ca principale aspecte vizibile în plan economic, următoarele : accelerarea creșterii volumului de economii și a fondului cheltuit, reducerea numărului de propuneri înregistrate ca și a celui de invenții și inovații aplicate, creșterea mai accelerată a volumului de economii față de cel al recompenselor și, în sfîrșit, îmbunătățirea coeficientului de utilizare a fondului de inovații.

Continuînd investigația, ne vom opri în numărul de astăzi la noi aspecte ce definesc specificitatea fenomenului inovațional în economia românească, la corelațiile fundamentate ale acestuia, în speță cea existentă între numărul de idei emise și numărul de idei aplicate, și între volumul de economii și volumul de fonduri cheltuite. Caracterul lor obiectiv este pus în evidență de analiza dinamicii fenomenului inovațional pe întreaga perioadă 1960—1972, importanța lor deosebită în cadrul investigației noastre rezultînd din faptul că ele sînt principalele „chei" pentru aflarea răspunsului corect la întrebarea : cum putem influența evoluția fenomenului inovațional ?

● Corelația dintre numărul de propuneri înregistrate și numărul de propuneri (invenții, inovații) aplicate

URMĂRIND în graficul numărul 2 (vezi numărul trecut al revistei) traiectoriile curbelor indicatorilor număr de propuneri înregistrate și număr de propuneri (invenții, inovații) aplicate două constatări se impun de la prima vedere : **reducerea bruscă a numărului de propuneri înregistrate și a celor aplicate**, imediat după momentul adoptării actualei legislații privind invențiile și inovațiile (anul 1967) ; **paralelismul celor două curbe**.

În legătură cu **PRIMA CONSTATARE, reducerea nivelului celor doi indicatori,** trebuie făcută precizarea că este vorba de un **fenomen temporar,** care se menține ca atare numai pe parcursul a doi ani : 1968 și 1969. După această perioadă, asistăm la o creștere, este drept într-un ritm destul de lent, dar continuă, în toată perioada care urmează, în speță anii 1970, 1971, și 1972.

Referitor la cea de **A DOUA CONSTATARE, paralelismul celor două curbe,** este necesară precizarea că el **se menține atît pentru faza de scădere, cît și pentru cea de revenire și creștere** a nivelului indicatorilor „propuneri înregistrate" și „inovații aplicate". Este incontestabil vorba de **o relație obiectivă, logică,** între cei doi indicatori, ceea ce impune căutarea unei relații de determinare între cele două mulțimi a căror evoluție este redată de cele două curbe.

Nu putem spune cu toată certitudinea că reducerea nivelului celor doi indicatori a fost un efect al adoptării amintitei legislații, ci numai că reducerea a avut loc după aplicarea acesteia. Este însă absolut cert că evoluția paralelă a curbelor celor doi indicatori nu a fost afectată de legislație.

Corelînd constatările anterior făcute — economia totală rezultată din aplicarea inovațiilor a crescut exponențial, totodată mărindu-se și economia medie pe o inovație aplicată — se impune a ne întreba, încă de pe acum, dacă nu cumva reducerea mărimii indicatorilor ce definesc dimensiunea fenomenului inovațional nu oglindește o creștere a exigențelor factorilor de decizie, o ridicare a nivelului calitativ a ceea ce înseamnă în ultima instanță — inovația legislației adoptată în 1967 se pare că acționează tocmai în aceste direcții.

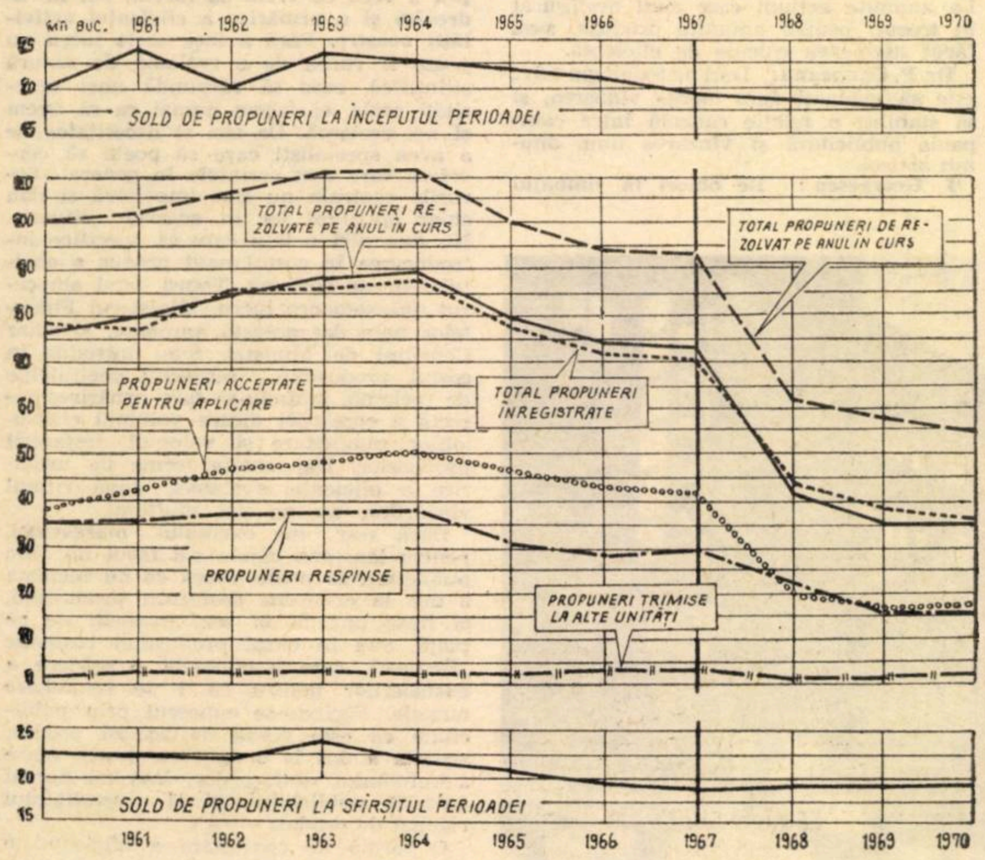

Grafic nr. 3.

Dinamica indicatorilor propunerilor de inovații in perioada 1960—1970

Ideea, susținută cu multă insistență în concepțiile moderne privind creativitatea — brainstorming-ul subliniază că putem dispune de soluții practice cu atît mai multe și mai valoroase cu cît dispunem de mai multe idei — este excelent confirmată de acest grafic, care redă o realitate pe o perioadă de peste un deceniu. Creșterea explozivă după anul 1967 a volumului total de economii, face, în mod logic ca, economia medie pe o idee emisă și aplicată să crească de la 18.000 lei în 1967 la peste 88.000 lei în 1972, în primii trei ani ai intervalului creșterea realizîndu-se în progresie geometrică. Presupunînd ipotetic că nu s-ar fi redus numărul de idei emise sau aplicate, ci el ar fi rămas constant sau ar fi crescut, în condițiile în care volumul de economii pe o propunere aplicată ar fi fost de cel puțin media valorii de după adoptarea actualei legislații privind invențiile și inovațiile, **volumul total de economii pe care în mod suplimentar l-ar fi putut obține economia națională** s-ar fi ridicat la circa **2 miliarde lei anual.** În cei cinci ani de după adoptarea legislației s-ar fi putut obține o economie suplimentară de **zece miliarde de lei,** adică volumul total de economii obținut pe toată această perioadă ar fi fost de peste 2 ori mai mare.

Insistăm și asupra indicatorului **productivitate creativă a salariaților noștri —** număr de idei aplicate care revin la un salariat — întrucît el ni se pare mic. Făcînd abstracție de faptul că unul și același salariat poate fi autorul a mai mult de o idee de inovație sau invenție aplicată, rezultă că, în toți cei cinci ani de după 1967, anual, din 1000 de salariați numai 4 au emis o idee care s-a transformat în inovație sau invenție aplicată. **Problema stimulării capacității creative a uriașei mase de salariați angajați în prezent în economia noastră națională, se impune ca una dintre cele mai actuale și importante.** Ca să avem mai multe idei importante trebuie să avem o mai mare efuziune de idei.

Cu aceasta însă nu am explicat nicidecum reducerea bruscă și ritmul lent de creștere înregistrat de cei doi indicatori în întreaga perioadă ulterioară adoptării legislației din 1967. Pentru a realiza acest deziderat este necesar să adîncim analiza, oprindu-ne cu insistență la elementele componente ale indicatorilor.

De la început se observă că între mulțimea numărului ideilor emise și cea a ideilor aplicate nu există o identitate, cea de a doua aparținînd celei dintîi, fiind o componentă a ei dar nici ea suficient de distinctă. În afară **de ideile aplicate,** din mulțimea ideilor emise mai fac parte : propunerile respinse ca neconținînd elemente de noutate, sau din alte motive (asupra cărora vom reveni) pentru a putea fi caracterizate ca invenții și inovații ; propunerile în curs de caracterizare, studiu, experimentare, aprobare.

Dacă studiul, experimentarea, caracterizarea și aprobarea s-ar produce „instantaneu", adică ideea ar fi apreciată ca inovație sau respinsă în anul în care este înregistrată, atunci numărul propunerilor înregistrate într-un an, ar trebui să fie egal cu suma dintre numărul propunerilor emise și numărul propunerilor aplicate în anul respectiv. Lucrurile nu stau însă astfel. O parte din propunerile înregistrate într-un anumit an sînt aplicate sau respinse în anul sau anii următori.

Propunerile neaprobate și neaplicate trec de la un an la altul prin intermediul așa numitului **sold de la sfîrșitul perioadei**. Acesta cuprinde toate propunerile înregistrate în întreaga perioadă premergătoare momentului de sfîrșit de an, deci nu numai pe cele înregistrate și neaplicate în anul respectiv, ci și pe cele înregistrate în anii următori, dar neaprobate și neaplicate încă.

Rezultă deci că mulțimea ideilor aplicate într-un anumit an are drept sursă ideile emise în anul respectiv, dar și ideile emise în anul sau anii anteriori. La fel, mulțimea ideilor respinse. Influența anilor anteriori asupra mulțimii ideilor aplicate și respinse într-un anumit an o putem determina prin diferențe dintre soldul de propuneri la începutul și sfîrșitul anului respectiv.

Mai trebuie notat faptul că datele statistice consemnează indicatorul „număr propuneri acceptate pentru aplicare" ; între mărimea acestuia și cea a indicatorului număr de propuneri aplicate existînd o diferență — **propuneri acceptate și neaplicate** — care de-a lungul perioadei 1960—1970 înregistrează o medie de 1700 (propuneri de inovații acceptate pentru aplicare, dar neaplicate în anul acceptării). Trebuie arătat că după 1967 situația se îmbunătățește și din acest punct de vedere în anii 1968, 1969 și 1970 această diferență înregistrînd o valoare medie mult mai mică, de circa 630.

Cu aceste precizări, putem scrie următoarea **formulă de determinare a numărului de idei aplicate**, funcție de factorii la care ne referim :

$$A = I - R - An \pm DS \qquad (1)$$

unde :

A = număr de propuneri aplicate ;

I = număr de propuneri înregistrate (idei emise) ;

R = număr de propuneri respinse ;

An = număr de propuneri acceptate pentru aplicare și neaplicate ;

DS = diferența dintre soldul la începutul și sfîrșitul anilor.

În graficul nr. 3 este de altfel redată dinamica componentelor amintite, iar în tabelul nr. 3 mediile înregistrate de acestea pe trei perioade distincte ; pe în-

Tabel nr. 3

Dinamica mediilor unor indicatori ai fenomenului inovațional inainte și după legislația din 1967, față de media anilor 1960—1972 (= 100)

în procente (%)

Nr. crt.	Indicatori / Ani	1960—1972	1960—1967	1968—1972
1.	Sold la începutul perioadei	100	110,3	88,3
2.	Sold la sfîrșitul perioadei	100	106,7	88,7
3.	Propuneri înregistrate	100	122,5	63,9
4.	Propuneri de rezolvat	100	117,5	72,0
5.	Propuneri acceptate	100	119,0	50,0
6.	Propuneri respinse	100	114,0	62,3
7.	Propuneri trimise la alte unități	100	114,6	69,0
8.	Propuneri efectiv realizate în anul respectiv	100	130,0	62,2

tregul interval 1960—1972, pe subintervalul 1960—1967 și pe subintervalul 1967—1972.

Subliniem că fiind nevoiți să utilizăm datele statistice existente, am fost obligați să pornim de la sistemul de indicatori oficial înregistrați și centralizați. Pentru a se putea urmări mai ușor graficul facem următoarele observații : indicatorul „total propuneri de rezolvat pe anul în curs“ reprezintă suma soldului de la începutul perioadei și numărul de propuneri înregistrate ; indicatorul „total propuneri rezolvate pe anul în curs“ avînd în structura sa, sub formă de sumă, indicatorii propuneri acceptate pentru aplicare, propuneri respinse și propuneri trimise la alte unități ; soldul la sfîrșitul perioadei reprezintă diferența dintre totalul propunerilor de rezolvat pe anul în curs și totalul celor rezolvate pe parcursul anului.

Analizînd modul în care au evoluat cei patru factori din termenul al doilea al ecuației definite mai sus, în peroiada 1960—1972, și comparativ în intervalele 1960—1966 și 1966—1972 observăm că **ultimii trei factori nu au avut după 1967, o influență marcantă asupra primului termen al relației.** Aceasta se datorește și se explică prin faptul că ponderea lor în numărul total de propuneri înregistrate a rămas cvasiconstantă. O influență aproape nulă asupra reducerii numărului de propuneri aplicate a exercitat-o și factorul „număr de propuneri respinse“. Apare mereu aceeași problemă : cum a acționat legislația din 1967 asupra numărului total de inovații propuse, acestea scăzînd, dar volumul economiilor din inovații crescînd exponențial ? A constituit această legislație o „sită“ mai deasă? A ridicat ea „ștacheta“ exigențelor față de înregistrarea propunerilor ? Dacă această explicație nu este valabilă trebuie căutată o alta pentru că față de numărul total de idei emise, înregistrate, după 1968, comparativ cu perioada anterioară, un procent aproape egal de idei n-au reușit să răspundă exigențelor noii legislații : 45% în anii 1960 și 1961 ; 42% în anii 1962 și 1964 ; 43% în 1969 ; 44% în 1970. Pornind de la procentele înregistrate în anii 68—72 de ideile respinse în totalul ideilor emise și considerînd că s-ar fi menținut numănul anual de idei înregistrate în perioada 64—67 (circa 71 000), ajungem la concluzia că economia națională ar fi putut beneficia anual de un număr suplimentar de 30 000 inovații.

Trebuie să precizăm că **procentul de idei respinse** în totalul ideilor emise nu este determinat numai și, după opinia noastră, nu în primul rînd, de nivelul de exigență al legii. El este determinat în primul rînd de gradul de cunoaștere al legii și, în consecință, de gradul de respectare al acesteia. De ce acesta este redus și cum poate fi sporit, vom prezenta într-o altă etapă a analizei. Important de notat aici este că **după 1967 n-au fost respinse** — procentual — **mai multe idei decît înainte** și că acest factor nu a avut o contribuție substanțială la reducerea numărului de idei aplicate.

Apreciem că **singurul factor** din relația de mai sus **care a influențat negativ asupra numărului de idei de inovații aplicate**, (repetăm, circumscriem acest concept atît asupra invențiilor, cît și asupra inovațiilor și raționalizărilor — în sensul în care acestea din urmă sînt definite de legislația în vigoare) **a fost numărul de idei emise.** Ca urmare a reducerii foarte mari a numărului de idei emise, dacă această reducere nu ar fi fost contrabalansată de ceilalți trei factori, am fi beneficiat de un număr și mai mic de idei aplicate decît cel de 4 la 1000 de salariați, cît s-a înregistrat în 1972.

Subliniem importanța indicatorului nostru de economii obținut prin aplicarea unei idei și ne bucură că putem constata că acest ultim indicator — economia medie pe o idee aplicată a crescut mult

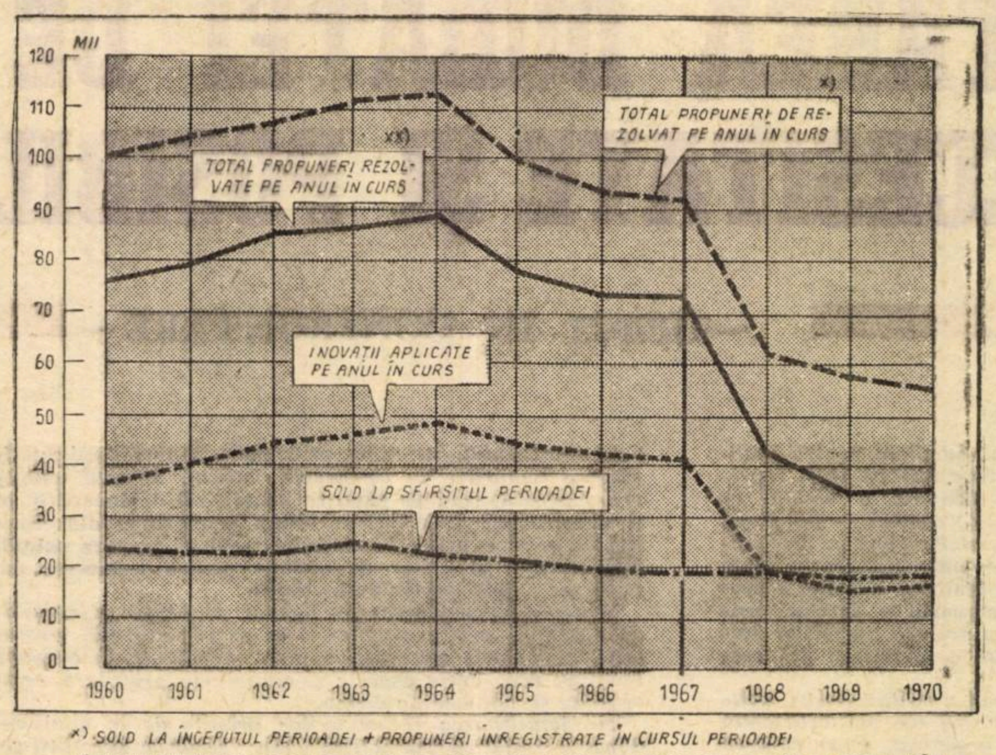

x) SOLD LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI + PROPUNERI ÎNREGISTRATE ÎN CURSUL PERIOADEI

x) PROPUNERI ACCEPTATE PENTRU APLICARE + PROPUNERI RESPINSE + PROPUNERI TRIMISE LA ALTE UNITĂȚI

Grafic nr. 4

Dinamica unor indicatori de conținut ai fenomenului inovațional

în ultimii ani (de 4,9 ori între 1967 și 1972) și că volumul total de economii obținute prin inovații a crescut între 1967 și 1972 de aproape 2,7 ori.

Indicatorul care ne interesează aici este numărul de inovații, de idei aplicate. Experiența perioadei 1960—1972 demonstrează că mărimea acestui indicator depinde în mod hotărîtor de numărul de idei emise. Concluza analizei acestei corelații ne conduce la întrebarea : **Cum putem mări numărul de idei emise, cum putem spori productivitatea creativă a forței noastre de muncă ?**

Aminteam anterior de propunerile neaprobate și neaplicate în anul, în care au fost înregistrate. Este momentul să arătăm acum că ele trec de la un an la altul prin intermediul așa-numitului „sold de la sfîrșitul perioadei“, care cuprinde propunerile întregistrate în întreaga perioadă premergătoare momentului sfîrșitului anului respectiv, deci nu numai pe cele înregistrate dar neaprobate și neaplicate în anul respectiv, ci și pe cele înregistrate în anii anteriori, dar neaprobate și neaplicate încă.

Dinamica volumului soldului la sfîrșitul perioadei raportată la dinamica numărului de propuneri înregistrate și al celor aplicate dă o primă indicație asupra influenței pe care o exercită operativitatea organelor de aprobare a ideilor asupra raportului dintre numărul propunerilor înregistrate și a celor aplicate. Este de observat în acest sens că, între 1960 și 1970 (interval pentru care există date statistice comparabile), numărul propunerilor înregistrate și al celor aplicate s-a redus de două ori, în timp ce volumul de propuneri nerezolvate la sfîrșitul celor doi ani (1960, 1970) s-a redus cu numai 20%, el rămînînd aproape constant de-a lungul întregului deceniu. După 1967 influența acestui indicator, asupra numărului de propuneri aplicate este mai puternică decît înainte. În 1960, la 100 de propuneri înregistrate reveneau 46 aplicate și 45 respinse, iar în 1970 procentele erau de numai 44 și respectiv 42, **Deci dintre propuneri se aplică mai puține dar se resping și mai puține. Comparativ cu 1960 gradul de aplicabilitate al propunerilor a crescut**. Ele îndeplinesc în mai mare măsură condițiile cerute de lege pentru a fi aplicate. Reducerea procentului propunerilor respinse a influențat favorabil asupra numărului absolut al propunerilor aplicate. **Ceea ce face totuși ca numărul de propuneri aplicate ce revine la 100 de propuneri să fie mai mic în 1970 decît în 1960 este sporirea întîrzierilor cu care sînt rezolvate propunerile.**

Cei doi factori, respingerile și întîrzierile, au influențat totuși în proporții relativ reduse numărul de propuneri aplicate — indicator care ne interesează în mod deosebit. Dacă dimensiunea lor ar fi rămas neschimbată, atunci, la nivelul anului 1970, am fi înregistrat un număr de propuneri aplicate cu circa 2% mai mic decît cel realizat efectiv. Ceea ce este foarte puțin față de cele 58,7 procente cu care s-a redus numărul de propuneri aplicate în 1970 comparativ cu 1960. **Factorul hotărîtor care a determinat reducerea numărului de inovații l-a constituit deci reducerea numărului de propuneri, a numărului de idei.**

● Corelația dintre volumul de economii obținut prin aplicarea invențiilor și volumul de fonduri cheltuite

O A DOUA CORELAȚIE fundamentală care definește fenomenul inovațional este cea dintre volumul de economii obținut prin aplicarea în producție a invențiilor și inovațiilor și volumul de fonduri cheltuite în acest scop.

Așa cum remarcam, după 1967, volumul de economii prin aplicarea inovațiilor a crescut vertiginos și în mod continuu, astfel încît în 1972, față de 1960, creșterea este de peste 5,4 ori.

Căutînd un răspuns la întrebarea : prin cheltuirea căror fonduri s-au realizat aceste economii ? — ajungem, în mod logic, la analiza indicatorului **fonduri cheltuite pentru realizarea procesului inovațional.** Vom observa că și acest fond a înregistrat o creștere continuă de la an la an, atît în calitatea de fond planificat și în cea din fond efectiv cheltuit, și în acest caz observîndu-se efectele favorabile ale aplicării legislației din 1967 astfel că, dacă în perioada anterioară acestui an, el înregistrează o creștere de 2,24 ori în 1967 față de 1960, în 1972 mărimea sa absolută crește de 1,42 ori față de 1967.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN

(Continuare în pag. 15)

Dimensiunile fenomenului inovațional în U. R. S. S.

ÎNTR-UN ARTICOL apărut în revista sovietică „Ekonomiceskie nauki“ (nr. 2/1973) este comentat pe larg fenomenul inovațional în Uniunea Sovietică. Redăm în tabelul de mai jos principalii indicatori sintetici obținuți în perioada 1960—1971 :

Anii	Număr de inovații aplicate (mii propuneri)	Suma economiilor anuale obținute (milioane ruble)	Economia medie pe o propunere (mii ruble)
1960	2535,7	1456,7	1,10
1966	2924,6	2082,5	1,43
1970	3304,1	2812,9	1,89
1971	3458,4	2941.4	1,10

În numărul viitor veți citi noi aspecte ale fenomenului inovațional în economia românească : caracterul său de masă ; nivelul calității și aspecte ale eficienței economice ; ritmul de generalizare a ideilor noi ; coeficientul de utilitate etc.

CARNETUL CONSUMATORULUI

Se expune, se cere, dar se și oferă ?

ORGANIZAT cu ocazia contractării fondului de marfă pe anul 1973, cel de al șaselea Tîrg de mostre de bunuri de consum a oferit, în același timp, un important prilej pentru cunoașterea preferințelor și gusturilor consumatorilor, pentru fundamentarea mai judicioasă a necesarului de mărfuri al organizațiilor comerciale și a programelor de fabricație ale întreprinderilor producătoare. Astfel, la inițiativa Institutului de Cercetări Comerciale au fost completate peste 17 000 de asemenea chestionare.

S-a ținut seama după aceea, în toate cazurile, de preferințele și gusturile consumatorilor ?

În rîndurile ce urmează ne vom referi numai la un singur produs, foarte solicitat atît pe piața internă cît și la export — bicicletele. Cu ocazia Tîrgului de mostre au fost expuse 12 tipuri de biciclete și anume : Junior 26 și Pegas 22 (pentru bărbați), Junior 26 și Pegas 22 (pentru femei), Pegas 11, Pegas 21, Pegas 31, Pegas 41, Pegas 51 și Pionier (pentru copii) și Pegas camping (pliantă) și Kent 41 (pentru toate vîrstele), avînd afișate și prețurile orientative. Dintre aceste 12 tipuri numai Kent 41 era produs nou.

Potrivit rezultatelor sondajului opiniei a 1632 consumatori, a rezultat că mai mult de jumătate (57,6%) și-au manifestat preferința și intenția de a cumpăra tipul Pegas camping (pliantă). Urmează în ordine Pegas 41 (16,2%), Kent 41 (13,0%), Pegas 5 (5,6%). Restul vizitatorilor (7,6%) și-au exprimat preferințele pentru diverse alte tipuri. De notat că tipurile Junior și Tohan nu au întrunit nici măcar 1% din preferințele consumatorilor.

Înarmată cu aceste date, redacția noastră a întreprins un sondaj la cîteva magazine din Capitală. Pentru început am vizitat de mai multe ori magazinul 56 din str. Doamnei 18, unitate specializată în vînzarea bicicletelor. În toate cazurile, erau inexistente tipurile Pegas camping (preferințe 57,6%), Pegas 41 (preferințe 16,2%) și Kent 41 (preferințe 13%). În schimb, magazinul era plin cu biciclete Tohan, Junior și Pionier (tipuri vechi, preferate în proporție de numai 4%). Situația era similară atît la magazinul universal „Victoria“, cît și la magazinul „București“ și altele.

Am solicitat responsabilului magazinului 56 din str. Doamnei 18 situația intrărilor de biciclete pe trimestrul anterior. Iată rezultatle :

- *Cea mai solicitată bicicletă la Tîrgul de mostre — Pegas camping (preferințe 57,6% pe total vîrste și sexe, iar la grupa bărbați 70%) — nu a intrat în magazin decît în proporție de 20%. La magazinul „Victoria“ proporția este de numai 0,4%, iar la alte magazine nu a intrat nici o bucată.*
- *Din cel de al doilea tip în ordinea preferințelor — Pegas 41 (preferințe 16,2%) nu a intrat în tot cursul trimestrului decît o singură bicicletă, iar la magazinul „Victoria“ nici una.*
- *Din tipul Kent 41 (preferințe 13%), produs nou, nu a intrat nici o bucată.*
- *În schimb, din grupa cea mai puțin solicitată — Tohan și Junior (preferințe 0,4%) — au intrat în unitatea 56, 402 bucăți (4% din total intrări). La magazinul „Victoria“ proporția este de 70%.*
- *Grupa diverse (inclusiv tipul Pionier) solicitată în proporție de 3,6%, a intrat la unitatea 56 în proporție de 40%, iar la magazinul „Victoria“ în proporție de 30%.*
- *Din declarațiile diferiților responsabili de raion sau magazin a rezultat în mod evident că foarte mulți vizitatori au solicitat bicicletele tip Pegas camping, Kent 41 și Pegas 41, dar, neexistînd în magazine, au renunțat să cumpere alt tip de bicicletă.*

Sîntem așadar în fața unui caz clar de neconcordanță între cerere și ofertă, de ignorare a preferințelor și intențiilor de cumpărare ale consumatorilor.

M. R.

INVESTIȚII

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE – ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE [V]

— OPINII IN CONFRUNTARE —

ACȚIUNILE și măsurile complexe adoptate pentru realizarea prevederilor planului de investiții pe 1973, reprezintă fără îndoială o trăsătură definitorie a acestui an hotărîtor în realizarea cincinalului. În acest context — așa după cum s-a subliniat și în ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al P.C.R. din 2 august a.c. — **intensificarea pe toate șantierele, în întreaga țară, a ritmului de realizare a noilor obiective industriale, reprezintă în această perioadă o sarcină centrală, de adevărată răspundere politică a tuturor factorilor implicați în desfășurarea în bune condițiuni a activității din sectorul investiții-construcții.**

Preocupată permanent în oglindirea, analiza și dezbaterea consecventă în paginile sale a problemelor majore ale economiei românești, revista „Viața economică“ a organizat, după cum se știe, în cadrul acțiunilor desfășurate în domeniul investițiilor, o amplă investigație pe tema „Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate“.

Conștienți de faptul că realizarea în devans a obiectivelor de investiții este rezultatul unui mecanism complex în care se intercondiționează o multitudine de influențe, am conceput analiza acestei probleme într-o suită de anchete (vezi „Viața economică“, numerele 21, 25, 30 și 36 din 1973), al căror eșantion l-au reprezentat, succesiv, principalii factori implicați în desfășurarea lucrărilor de construcții montaj. Această tehnică de lucru a permis, rînd pe rînd, ca **beneficiari de investiții, proiectanți, constructori, furnizori de utilaje tehnologice din economia națională să-și exprime în coloanele revistei noastre opiniile asupra modalităților și căilor de acțiune pentru reducerea duratei de realizare a obiectivelor de investiții.**

Pentru sistematizarea concluziilor și pentru a avea o imagine de ansamblu asupra problemei ce va fi analizată, prezentăm sintetic, în tabelele alăturate, opiniile formulate, în comentariu evidențiind doar acele aspecte și argumente prioritare, ce se impun reținute și mai ales... aplicate.

Din ierarhizarea răspunsurilor primite de la eșantionul chestionat rezultă că specialiștii din sectorul investiții-construcții consideră că există trei mari domenii ce se cer analizate și studiate, fiind definitorii pentru respectarea și devansarea termenelor planificate de punere în funcțiune și anume :

- **realizarea și avizarea documentației tehnice și de execuție ;**
- **asigurarea utilajelor tehnologice necesare viitoarelor obiective ;**
- **activitatea de execuție propriu-zisă.**

• Cum ar trebui să funcționeze mecanismul documentației de calitate...

SINTETIZÎND opiniile formulate în decursul anchetei, rezultă cu pregnanță că **modul în care se elaborează și se avizează documentația tehnică și de execuție, reprezintă o pîrghie deosebit de importantă în cadrul mecanismului complex de reducere a duratelor de realizare a obiectivelor de investiții.** Utilizarea ei cu maximum de eficacitate presupune cu necesitate, ca în asigurarea noilor capacități de producție, documentația să îndeplinească cîteva atribute esențiale.

Așa după cum se desprinde și din analiza opiniilor proiectanților (vezi „V.E.“ nr. 30 din 27 iulie 1973) — și cum de altfel rezultă și din realitatea de pe șantier o primă condiție pentru punerea la termen în funcțiune a obiectivelor prevăzute în plan constă în **îmbunătățirea calității propriu-zise a documentației.** Care sînt modalitățile de acțiune pentru realizarea ei ? Cum văd posibilă factorii implicați, accelerarea acestui proces ?

O contribuție deosebită o are **introducerea și extinderea organizării activității din acest domeniu pe sistemul șefului de proiect, înconjurat de un colectiv complex, care să poarte întreaga răspundere pentru proiectul elaborat.** Argumente : operativitate, asistență tehnică pe șantier și cointeresare sporită — deci o pledoarie într-adevăr de calitate.

Pentru proiecte „de calitate“, ca o altă condiție a fost de asemenea apreciată ca necesară **eliminarea supradimensionărilor de orice natură** și care din păcate se mai înregistrează încă într-o serie de proiecte. Pentru aceasta, alături de alte măsuri, la dimensionarea optimă a suprafețelor, traveelor, deschiderilor, înălțimilor etc. este necesar să se adauge și preocuparea sporită pentru stabilirea unui grad optim de ocupare a suprafețelor de producție cu utilaje și spații tehnologice.

Nu ar fi lipsit de interes ca ministerele producătoare să elaboreze fișe cu caracteristicile, cu cantitățile fabricate, cu prețurile unitare precum și întreprinderile furnizoare de materiale de construcții, care să fie difuzate operativ organizațiilor de proiectare și de construcții-montaj. În acest fel, noul va putea deveni o permanență în **extinderea gamei de materiale de construcții și instalații** și, implicit, în calitatea documentației.

Ca o condiție principală se impune și **sporirea efortului beneficiarului, pentru controlul calității documentației,** care nu ar trebui să neglijeze faptul că fiind principalul interesat în obținerea unei documentații de o calitate superioară dispune și de pîrghii importante, pe care însă nu le utilizează cu maximum de eficiență.

• ...cu multă operativitate

CALITATEA, este, așa după cum am arătat, o condiție importantă, necesară pentru ca documentația să participe în mai mare măsură, la respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a obiectivelor industriale. Nu însă și suficientă. De aceea este necesar, așa după cum au subliniat în unanimitate toți factorii implicați, **o sporire sensibilă a operativității, atît în elaborarea cît și în avizarea documentației.**

• În realizarea documentației o contribuție de seamă este chemat să aducă proiectantul. Care sînt propunerile înregistrate în această direcție ?

Un număr mare de specialiști s-au pronunțat hotărît pentru **extinderea acțiunii de tipizare.** În contextul eficienței înalte a utilizării pe scară largă a proiectelor tip de către institutele de proiectare din toate ramurile de producție, s-a apreciat ca necesară stabilirea anuală a unor programe de elaborare a proiectelor, a elementelor și detaliilor constructive tip, pe diverse categorii de obiecte.

Pentru evitarea paralelismelor în activitatea de proiectare, cunoașterea realizărilor celorlalți proiectanți în domenii similare a fost considerată ca o acțiune a cărei aplicare (expoziții, biblioteci, afișarea normelor și normativelor de proiectare) deși ușor de realizat, poate avea deosebite implicații favorabile.

• Întîrzierile în primirea la timp a documentației, sînt privite și de către constructor ca o componentă importantă, capabilă să afecteze mecanismul ce acționează în vederea respectării duratei de execuție planificată. Pentru eliminarea lor se impune ca **organizațiile de construcții să vină în ajutorul proiectanților printr-o preocupare mult mai susținută pentru găsirea diverselor căi și metode de preluare a unor lucrări de proiectare nelegate de tehnologia de fabricație.**

• Imaginea despre gama cuprinzătoare a mijloacelor de acțiune necesare pentru îmbunătățirea operativității în elaborarea documentației ar fi însă fără îndoială incompletă, dacă nu am sublinia rolul important pe care beneficiarul este chemat să-l joace în acest proces. Pentru aceasta însă, el trebuie să-și **clarifice încă de la început cu mai multă precizie tema de proiectare, — modul în care concepe funcționalitatea obiectivului, nu numai în prezent, dar și în perspectivă.** Cum s-ar putea realiza acest lucru ? S-a apreciat, pe bună dreptate, că în primul rînd este necesară o intensificare și, totodată, o aprofundare a studiilor de prognoză, de prospectare a profilului de producție și a dezvoltării noii unități precum și a unor analize de marketing asupra posibilităților de desfacere a producției viitoare.

În paralel cu aspectele menționate s-a desprins și importanța pe care cei investigați o acordă **sporirii operativității în avizarea documentației.** Astfel, în etapa II și III a anchetei noastre, specialiștii chestionați menționau că **numărul mare de avize, acorduri și aprobări necesare documentației răpește foarte mult timp și întîrzie trimiterea ei pe șantier.** Dat fiind importanța sa reală în sporirea operativității, problema semnalată a fost analizată de forurile de resort, supusă dezbaterii largi a specialiștilor și pe baza propunerilor făcute, au fost elaborate recent prevederi de raționalizare a operațiunilor de avizare.

• „Problema cheie“ ridică probleme...

ASIGURAREA noilor capacități de producție cu utilajele tehnologice necesare, reprezintă, după cum se știe „problema cheie“ a punerilor în funcțiune pe acest an și se conturează ca o acțiune deosebit de importantă și pentru 1974.

Și aceasta cu atît mai mult cu cît restanțele înregistrate în acest domeniu nu au fost în întregime recuperate, iar decalajul dintre partea de construcții executate și volumul de utilaje montate — cu toate eforturile și realizările remarcabile ale ultimelor luni — s-a accentuat pe unele șantiere. Care sînt cauzele care au generat aceste neajunsuri ? Cum trebuie acționat pentru ca perioada de livrare a utilajelor să nu se extindă nejustificat ci să permită reducerea duratelor de realizare a obiectivelor industriale ?

• **ÎN CONTRACTAREA** mașinilor, agregatelor și instalațiilor pentru noile capacități de producție, serioase dificultăți sînt create **de depunerea cu întîrziere a documentației de execuție la furnizori.** Pentru prevenirea și eliminarea acestei practici, s-a sugerat ca utilă efectuarea de către beneficiar a unor sondaje privind cererea — oferta pentru diversele utilaje tehnologice încă din faza de elaborare a documentației.

Greutăți în contractare provoacă și „practica modificărilor“. Astfel, pe de o parte, beneficiarul, prin necunoașterea din vreme și cu precizie a nomen-

CONSTATĂRI — ACTUALITATEA 1973

Întrebare : Care au fost principalele măsuri luate pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții ?

Răspuns :

Tabelul nr. 1

Clasament	Măsuri
	BENEFICIARII DE INVESTIȚII
1.	Asigurarea contractării utilajelor tehnologice pentru noile capacități
2.	Verificarea ritmicității în livrarea utilajelor tehnologice și participarea directă la montarea lor.
3.	Verificarea stadiilor fizice ale activității constructorului, conform graficelor de execuție.
	PROIECTANȚII
1.	Sporirea calității soluțiilor tehnice (constructive și tehnologice) oferite de cercetare-proiectare.
2.	Creșterea calificării cadrelor din cercetare-proiectare.
3.	Efectuarea unor studii asupra posibilităților de desfacere a produselor viitorului obiectiv.
	CONSTRUCTORII
1.	Creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj.
2.	Sporirea gradului de utilizare a mijloacelor mecanizate.
3.	Respectarea tuturor termenelor prevăzute în graficele de execuție.
	FURNIZORII DE UTILAJE TEHNOLOGICE
1.	Sporirea randamentului mașinilor și utilajelor, folosirea judicioasă a suprafețelor de producție.
2.	Extinderea acordului global.
3.	Întărirea disciplinei în muncă și tehnologică.

Întrebare : Care au fost principalele probleme cu care ați fost confruntat în acțiunea de respectare a termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții ?

Răspuns :

Tabelul nr. 2

Clasament	Probleme
	BENEFICIARII DE INVESTIȚII
1.	Întîrzieri ale furnizorului în livrarea utilajelor tehnologice.
2.	Numărul mare de avize și aprobări necesare pentru documentație.
3.	Întîrzieri ale constructorilor față de grafice.
	PROIECTANȚII
1.	Operativitate scăzută în avizarea documentației.
2.	Lipsa de precizie și operativitate a beneficiarului în elaborarea temei de proiectare.
3.	Insuficientă preocupare pentru extinderea gamei de materiale de construcții și instalații.
	CONSTRUCTORII
1.	Întîrzieri, anomalii, în primirea utilajelor tehnologice.
2.	Primirea cu întîrziere a documentațiilor tehnice și de execuție.
3.	Deficiențe în aprovizionarea cu materiale.
	FURNIZORII DE UTILAJE TEHNOLOGICE
1.	Deficiențe ale mecanismului de aprovizionare tehnico-materială.
2.	Întîrzierile cu care unii beneficiari au depus documentația.
3.	Nerespectarea în unele cazuri, a planului de cooperare de către partenerii interni și externi

factor de influență în unele cazuri și raportul dintre nivelul salariilor în aparatul ministerului și în unitățile subordonate. Acest aspect contribuie, într-o oarecare măsură, la explicarea diferenței între raportul referitor la cadre din Ministerul Industriei Metalurgice și, de exemplu, din Ministerul Industriei Ușoare.

Analizele întreprinse pînă în prezent au scos la iveală pe de o parte factorii enumerați mai sus, iar pe de altă parte au permis o mai bună precizare a metodologiei de stabilire a raportului optim. Legat de aceasta, s-a conturat mai mai bine că

TREBUIE PRECIZATE ÎN MOD FOARTE CONCRET ATRIBUȚIILE CE REVIN FIECĂRUI COMPARTIMENT, INCLUSIV DECIZIILE ȘI RELAȚIILE IMPUSE DE ACESTEA, LUCRĂRILE CE TREBUIE EFECTUATE PENTRU ÎNDEPLINIREA ATRIBUȚIILOR RESPECTIVE, NIVELUL DE PREGĂTIRE PROFESIONALĂ CERUT DE ACESTE LUCRĂRI, DESCRIERI DETALIATE DE SARCINI PE FIECARE POST DE LUCRU, STABILIREA UNOR NORMATIVE REFERITOARE LA VOLUMUL DE MUNCĂ NECESAR PENTRU REALIZAREA LUCRĂRILOR și în sfîrșit — **NORME PENTRU UTILIZAREA CADRELOR DE DIFERITE SPECIALITĂȚI.**

Pe baza indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, în cadrul măsurilor de organizare a aparatului ministerelor din primăvara acestui an, **sînt în curs de elaborare atribuții unice pentru fiecare compartiment cu activitate similară** în toate ministerele și organele centrale și, în continuare, pe baza acestora, urmează să se elaboreze **normative privind raportul optim ce trebuie să existe în cadrul fiecărui minister între numărul personalului cu pregătire medie și al celui cu pregătire superioară,** atît pe ansamblul personalului cît și pe specialitățile care-l compun. Realizarea acestor sarcini este încredințată, prin programul de lucru al Consiliului Organizării Economico-Sociale, unor ministere sau organe centrale care coordonează o anumită activitate, colaborînd însă cu celelalte ministere sau organe centrale principale în care se regăsește activitatea respectivă. De exemplu, stabilirea atribuțiilor pentru Direcția de planificare-dezvoltare, se efectuează de către Comitetul de Stat al Planificării, în colaborare cu ministerele economice; stabilirea atribuțiilor Direcției Tehnice se efectuează de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie în colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, și Ministerul Industriei Ușoare, iar stabilirea atribuțiilor Direcției Organizare și Control se efectuează de Consiliul Organizării Economico-Sociale în colaborare cu organele de sinteză și cu ministerele economice.

Pînă la încheierea acestei acțiuni, de o deosebită importanță pentru organizarea activității în cadrul ministerelor, este greu de făcut aprecieri dacă actualul raport pus în discuție este sau nu corespunzător. Deocamdată, din analiza lucrărilor amintite mai sus, elaborate pînă în prezent, se poate desprinde concluzia că **atribuțiile unice pe activități vor asigura o bază de fundamentare a normativelor referitoare la raportul dintre numărul personalului cu pregătire medie și al celui cu pregătire superioară.**

Petre ISAC

FENOMENUL INOVAȚIONAL

(Urmare din pag. 11)

Se constată, totodată, o îmbunătățire simțitoare a ponderii fondului efectiv cheltuit în fondul planificat, astfel încît nivelul maxim atins în perioada anterioară (50,9% în 1964) este în toți anii de după 1967 depășit, valoarea cea mai mare, de 72,4%, fiind înregistrată în 1971. Se menține totuși valabilă afirmația făcută în legătură cu posibilitățile existente, încă neexploatate de întreprinderi, oglindite în „decalajul" existent între volumul fondului planificat și a celui cheltuit efectiv. În medie, anual, pe perioada 1968—1972 a rămas necheltuită o cantitate de 37% din fondul de inovații constituit. Se impune deci ca factorii de decizie, conducerile de unități economice să-și intensifice preocupările pentru stimularea activității colectivelor de oameni ai muncii, pentru că dacă și această „rezervă de inovație" ar fi fost valorificată din plin, economia națională ar fi beneficiat pe această cale de economii suplimentare în valoare totală de 2,3 miliarde de lei.

O privire mai atentă asupra corelației amintite relevă însă și alte aspecte care merită să fie discutate. Cu atît mai mult cu cît ele sînt pline de semnificații și deosebit de importante.

Mai întîi, se observă că, **pe perioade mai mari, curbele celor doi indicatori se „urmăresc"**. Ne punem întrebarea dacă între cei doi indicatori există o relație de determinare și care anume dintre ei este determinant și care determinat. Trebuie să avem mai multe idei (indiferent pe ce cale le obținem) care să conducă la economii pentru care să plătim recompense (dinamica economiilor determină dinamica recompenselor) sau, dimpotrivă, să plătim mai multe recompense pentru a obține mai multe idei și, prin acestea, mai multe economii (dinamica recompenselor determină dinamica economiilor)? O parte substanțială a răspunsului se găsește chiar în grafic. Se observă că **dinamica recompenselor precede dinamica economiilor.** O reducere, o încetinire, o accelerare a ritmului volumului de recompense este urmată, sistematic, după un an, de o modificare de aceeași natură în dinamica recompenselor.

Nu se remarcă aceeași relație de precedență între dinamica volumului de economii și dinamica fondului planificat sau cheltuit. Fondul planificat, fiind stabilit prin aplicarea unei cote fixe la fondul de salarii, urmează dinamica acestuia — de creștere constantă, neputîndu-se stabili o corelație directă între el și ceilalți indicatori inovaționali. Dinamica fondului cheltuit este paralelă, mai puțin înainte și mai mult după, cu acea a volumului de economii.

Trebuie observat că, după 1967, pe ansamblul anilor 1968—1972, comparativ cu perioada anterioară de cinci ani (1963—1967), în timp ce numărul de lei economii la un leu plătit drept recompensă a crescut, numărul de lei economii care revin la un leu fond de inovații efectiv cheltuit a scăzut, de la 17 la 16 lei. În 1968, ultimul raport a cunoscut cel mai scăzut nivel din întreaga perioadă 1950—1972. După 1968 raportul crește continuu, în 1972 ajungînd la 20 lei economii pe 1 leu cheltuit, adică cel mai ridicat din întreaga perioadă 1960—1972.

Incontestabil, **volumul de economii obținute prin inovație este determinat de volumul de fonduri cheltuit prin inovație**. Este însă mai mult decît incontestabil că **volumul de economii este mult mai sensibil față de volumul de recompense, decît față de volumul total de fonduri cheltuit pentru inovație** (din care recompensele reprezintă numai o parte).

Noi apariții în colecția „Probleme ale conducerii activității politice și economico-sociale"

LITERATURA românească în domeniul conducerii și organizării s-a îmbogățit recent prin publicarea în Editura Politică a unor interesante și utile lucrări destinate specialiștilor din țara noastră, cadrelor de conducere din unitățile noastre economice, ministere, centrale și întreprinderi. Recomandînd cititorilor cele mai noi apariții, subliniem problemele esențiale la care ei pot găsi răspunsurile dorite.

● Care este conținutul și rolul deciziei în activitatea de conducere? Ce elemente logice implică procesul luării deciziei de conducere și ce se înțelege prin raționalizarea procesului decizional?

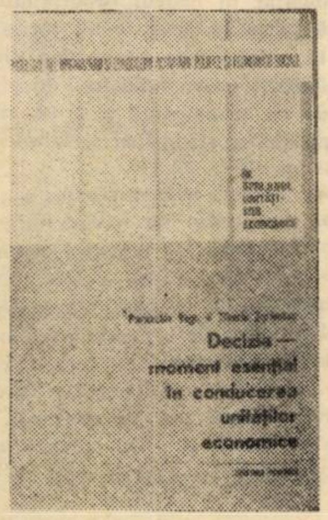

Iată principalele întrebări la care lucrarea **Decizia — moment esențial în conducerea unităților economice**, apărută sub semnătura lui **P. Vagu și T. Zorlențan,** oferă răspunsuri sistematice și concise, prin utilizarea celor mai noi idei apărute în literatura mondială de specialitate, adaptate în mod rațional la realitățile economiei noastre socialiste.

● Conceptul de funcțiune, rolul și utilitatea lui în ansamblul problemelor conducerii și organizării unităților noastre economice, conținutul și interdependența funcțiunilor întreprinderii și centralei industriale în sistemul actual de

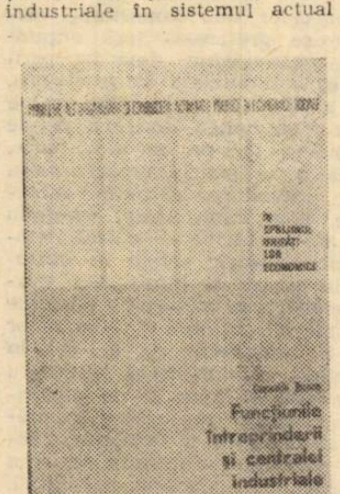

organizare a conducerii industriei și în perspectivă, sînt problemele centrale a căror tratare la un înalt nivel științific este realizată de **C. Russu** în lucrarea **Funcțiunile întreprinderii și centralei industriale.**

● Care este rolul aprovizionării și desfacerii în procesul asigurării bazei materiale a realizării sarcinilor de plan? Ce atribuții revin centralelor și întreprinderilor în exercitarea acestei funcțiuni? Prin ce se definește eficiența procesului de aprovizionare tehnico-materială? Care sînt căile concrete de perfecționare continuă a acestor activități? Lucrarea **Organizarea aprovizionării și desfacerii în centrala și întreprinderea industrială,** autor **D. Fundătură** vă oferă răspunsurile căutate și la aceste întrebări.

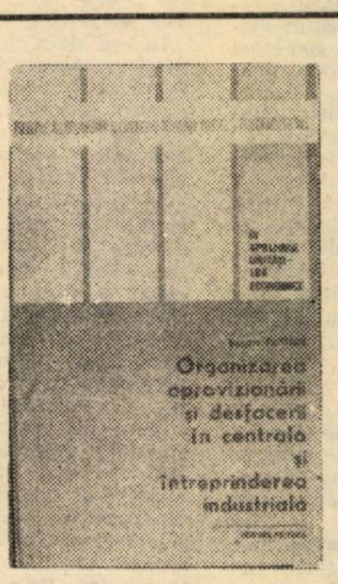

● Subliniind rolul și importanța creșterii coeficientului de schimburi în condițiile întreprinderii moderne, **E. Ciucur**, în **Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III în întreprinderi,** abordează aspectele principale pe care procesul asigurării condițiilor tehnico-organizatorice necesare generalizării schimbului II și extinderii schimbului III le implică.

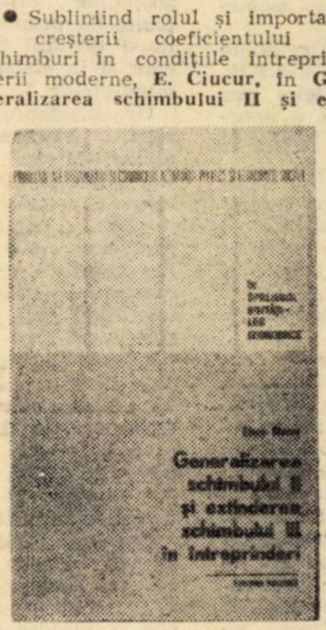

VADEMECUM

Știți să redactați un curriculum vitae?

NU DE PUȚINE ORI vă aflați în situația de a întocmi un dosar-document clar asupra carierei dv. Este vorba de a vă redacta un curriculum vitae.

Pentru a-l putea întocmi ușor vă recomandăm, în primul rînd, să procedați la o redactare îngrijită, căutînd să-i imprimați concomitent trei calități:

a. **Să fie ușor de înțeles.** Cel care îl citește (director, șef de personal, etc.) nu-și va pierde timpul căutînd să înțeleagă fraze alambicate și paragrafe interminabile, ci va încerca să-și formeze în minimul de timp o idee exactă despre formația și experiența dv. El vrea să vă citească curriculum vitae „dintr-o singură privire" și, de aceea, în alcătuirea acestuia, trebuie să folosiți un vocabular concis, distingînd cu grijă rubricile și paragrafele și subliniind pasajele cheie.

b. **Să fie un rezumat fidel al experienței dv.** Nu este necesară o autobiografie detaliată ci doar un minimum de date esențiale. Numai răspunzînd simplu așteptărilor celor interesați (director, șef de personal, etc.) nespunînd prea mult, le veți trezi curiozitatea de a ști mai multe despre dv.

c. **Să fie orientat.** Trimițînd un curriculum vitae unui șef de personal ca urmare a unei oferte de post apărute în presă, urmăriți fără îndoială un obiectiv: să-l convingeți mai întîi de calitățile dv. profesionale care corespund postului. Se impune deci, să știți să puneți în valoare elementele experienței și trecutului dv. care sînt în acord cu profilul cerut.

Nu uitați totodată că un curriculum vitae trebuie să comporte în conținutul său trei elemente:

1. **Identitatea dv.** Pentru a vă prezenta nu vă lansați în detalii inutile ci comunicați în legătură cu persoana dv. datele esențiale: numele, prenumele, vîrsta și data de naștere, adresa și numărul de telefon (eventual) etc. Nu prezentați aceste informații sub forma unui chestionar administrativ, cu menționarea rubricilor: nume, prenume, etc.

2. **Formația.** Această rubrică trebuie să fie scurtă. Trebuie să indicați diplomele în ordinea cronologică, precizînd durata studiilor urmate în vederea obținerii lor. Nu ajungeți cu detaliile pînă la clasele primare, ele nu oferă nici un interes! Nu menționați bacalaureatul, dacă aveți de exemplu zece ani de carieră și alte referințe universitare. Indicați doar diplomele de învățămînt superior, amintind și locurile unde le-ați obținut. Menționați de asemenea stagiile sau școlile de perfecționare pe care le-ați urmat. Nu uitați să semnalați limba străină pe care o practicați.

3. **Experiența profesională.** Scopul unui curriculum vitae este de a dovedi că sînteți omul cel mai capabil de a exersa postul pentru care concurați sau vreți să-l ocupați. Trebuie deci să concentrați în cîteva cuvinte, anii de activitate și capacitățile dv., pentru a atrage atenția celui însărcinat să vă angajeze. În legătură cu aceasta se recomandă să:

● **Începeți cu postul pe care-l ocupați actualmente.** Aceasta deoarece ceea ce faceți acum este mai semnificativ decît ceea ce ați făcut acum cinci ani, mai ales dacă sînteți în al zecelea sau al douăzecilea an de viață profesională. Apoi, urcați pe firul timpului, de-a lungul experiențelor dv. anterioare.

● **Pentru fiecare post** pe care l-ați ocupat **indicați durata, felul întreprinderii și localitatea ei de reședință** și, mai ales, **funcția pe care dv. ați exercitat-o,** precizînd calificarea.

● **Descrieți precis conținutul real al funcției dv.,** punînd în relief pe acela al caracteristicilor care se apropie cel mai mult de postul propus. Explicați experiența dv. (de preferință la persoana întîia), enunțînd într-un mod clar și net rezultatele obținute.

Se recomandă ca rubrica „formația" să preceadă pe cea referitoare la „experiența profesională" atunci cînd posedați o bună formație (dar nu și cînd v-ați întrerupt studiile).

Aceste informații diferite vor fi suficiente pentru a permite conducerii unității unde vă angajați să-și facă o idee precisă, nu numai despre competențele trecute, dar mai ales despre capacitatea dv. de a ameliora rezultatele întreprinderii în postul pe care-l veți ocupa.

i. b.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL TEHNICO — ȘTIINȚIFIC (II)

AȘA DUPĂ CUM S-A ARĂTAT în numărul anterior, concomitent cu colaborarea tehnico-științifică a Republicii Socialiste România cu celelalte țări socialiste. desfășurată pe cale bilaterală, are loc o intensă activitate de colaborare ce se desfășoară în cadrul organizațiilor internaționale de colaborare economică și tehnică, precum și în cadrul altor numeroase organizații specializate sau forme de colaborare multilaterală la care participă țara noastră.

Dezvoltarea economiei naționale a fiecărei țări socialiste, întărirea continuă a noului mod de producție, în contextul evoluției pe trepte superioare a societății socialiste, au pus, în mod inevitabil, problema perfecționării continue și a organizării colaborării tehnico-științifice în cadrul multilateral. Astfel, înființarea Comisiei permanente pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice, organ C.A.E.R. specializat de colaborare în acest domeniu, a creat condițiile necesare pentru examinarea întregii problematici, deosebit de vaste, a colaborării tehnico-științifice care, prin profunzime și suprafață, într-un mod sau altul, are tangență cu toate celelalte domenii ale colaborării în cadrul C.A.E.R.

Selectarea temelor, a căror soluționare poate fi accelerată pe calea colaborării, din multitudinea problemelor științei și tehnicii cu care sînt confruntate țările membre ale C.A.E.R. în procesul lor de dezvoltare economică a constituit și constituie una din principalele sfere de activitate a organului specializat de colaborare în cadrul Consiliului. Pe de altă parte, însăși perfecționarea activității de colaborare a stat în atenția permanentă a țărilor, o dovadă elocventă constituind-o transformarea, cu ocazia adoptării Programului complex, a Comisiei permanente C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice în Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică.

În perioada imediată după înființarea Comisiei permanente C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice principalul obiectiv al activității acestui organ de colaborare multilaterală l-a constituit elaborarea unui program de coordonare a acelor cercetări științifice și tehnice care prezentau interes reciproc pentru țările membre.

Ca urmare a eforturilor concentrate ale statelor membre, Comisia permanentă C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice a elaborat în cursul anului 1963 primul program sintetic de coordonare a cercetărilor științifice și tehnice care prezintă interes comun, pentru perioada anilor 1964—1965. Experiența elaborării acestui program a avut o importanță deosebită atît pentru procesul de adîncire, diversificare și intensificare a colaborării în acest domeniu, cît și pentru elaborarea programelor următoare, pentru perioadele 1966—1970 și 1971—1975.

UNA DIN PRINCIPALELE laturi ale muncii de elaborare a programelor la care ne referim a constituit-o alegerea temelor care pot constitui obiectul colaborării dintre țările interesate membre ale C.A.E.R. Tehnologia de elaborare a programului, a listei care cuprinde toate temele de cercetare prezentînd interes reciproc și pentru soluționarea cărora țările interesate își unesc eforturile, se perfecționează de asemenea de la o perioadă la alta.

O altă problemă, prezentă de altfel și în celelalte domenii ale colaborării între țările membre ale C.A.E.R., este aceea a gradului de participare a diferitelor țări la acțiunile comune de colaborare și, în speță, a aportului fiecărei țări la efectuarea de cercetări științifice și tehnice.

Este cunoscut că există o strînsă legătură de condiționare reciprocă între stadiul de dezvoltare economică, în general, a unei țări și dezvoltarea științei și tehnicii. Cercetarea științifică și, în general, realizările în acest domeniu nu pot fi concepute fără o bază materială adecvată de care pot dispune, în primul rînd, numai țările cu un potențial economico-industrial ridicat.

Deosebirile obiective în ce privește nivelurile de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R. apar, de regulă, în domeniul științei și tehnicii cu o pregnanță poate mai pronunțată decît în domeniul producției materiale, punînd în evidență tocmai gradul în care diferitele țări dispun de posibilități de a participa la elaborarea temelor înscrise în planul de coordonare, sau imposibilitățile de organizare a cercetărilor, în cadrul internațional. Astfel, dacă vom lua ca bază numărul de teme de cercetare — care se cifrează la peste 140 — incluse în programul sintetic de coordonare a cercetărilor de interes reciproc pe perioada 1964—1965, vom constata că din numărul total de teme, pe această perioadă — U.R.S.S. a participat la 91%. Polonia la 82%, Cehoslovacia și R. D. Germană fiecare la 79%, Bulgaria la 64%, Ungaria la 63% și România la 40%, iar în ceea ce privește ponderea temelor a căror cercetare a fost organizată de Uniunea Sovietică, aceasta reprezintă 40%, de R. D. Germană — 18%; de Cehoslovacia — 16%; de Polonia — 8%; de Ungaria — 7%; de Bulgaria — 6% și de către România — 5%.

Așa cum putem constata, din simpla comparare a acestor date, gradul de participare la elaborarea temelor de cercetare, precum și la organizarea propriu-zisă a cercetărilor în cadrul diverselor teme înscrise în programul de coordonare este, în mod obiectiv, diferențiat, în funcție de baza tehnică a cercetării din diferite țări, de posibilitățile de care dispune fiecare țară. Aceste posibilități au rădăcini adînci decurgînd din stadiul de dezvoltare economică și tehnico-științifică în care se găseau țările membre ale C.A.E.R. în momentul trecerii la noua orînduire socială, diferențe care, în mod obiectiv, vor continua să dăinuie încă o perioadă istorică relativ îndelungată.

În același timp, analiza activității de colaborare tehnico-științifică în cadrul C.A.E.R. a temelor de cercetare pentru soluționarea cărora țările respective își unesc eforturile, principiile care stau la baza colaborării între țările socialiste, constituie elemente de suport în demonstrarea aportului pe care colaborarea tehnico-științifică trebuie să-l aducă la accelerarea procesului de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, proces care, așa cum se precizează în Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R., constituie un fenomen istoric obiectiv în dezvoltarea sistemului mondial socialist.

Bineînțeles, că o atare situație poate fi interpretată totodată și ca o reflectare a modului în care, în cadrul lucrărilor unor organe ale Consiliului, este manifestată grija de antrenare, într-o măsură mai susținută a țărilor cu un potențial tehnico-științific încă în stadiul inițial de dezvoltare, la procesul de coordonare a unor principale probleme ale conlucrării țărilor membre ale C.A.E.R. în acest domeniu. În mod netăgăduit, antrenarea într-o măsură relativ egală a tuturor țărilor — și în special a acelora la care m-am referit mai sus — la organizarea și coordonarea principalelor probleme tehnico-științifice, este de natură să confere acestei activități atributul unei mai susținute contribuții la accelerarea procesului de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre.

PRIMUL PROGRAM al coordonării celor mai importante cercetări științifice cuprindea două grupe bine distincte de cercetări: cercetări științifice și tehnice în probleme complexe, a căror sferă de acțiune cuprinde activități din mai multe ramuri ale economiei naționale și cercetări științifice și tehnice grupate pe ramuri ale economiei naționale.

În prima parte a programului au fost cuprinse un număr de douăsprezece probleme și anume: folosirea maselor plastice în economie; chimizarea agriculturii; chimia substanțelor naturale și sintetice biologic active; elaborarea măsurilor efective pentru protecție împotriva coroziunii metalelor; elaborarea și crearea aparatelor unicat, a utilajelor și aparaturii pentru efectuarea cercetărilor științifice; elaborarea teoriei comenzii program; protecția apei și aerului împotriva poluării; fizica corpurilor tari; bazele științifice ale organizării și conducerii producției și a muncii; fotosinteza; mecanizarea complexă a lucrărilor de încărcare-descărcare și de înmagazinare în economia națională; elaborarea unui sistem eficient de informare tehnico-științifică al țărilor membre ale C.A.E.R.

În cea de-a doua parte a programului, cercetările — a căror elaborare s-a convenit să fie făcută pe baza colaborării — au fost grupate în cadrul a unsprezece ramuri economice și anume: industria chimică; agricultura; metalurgia neferoasă; siderurgia; industria petrolului; industria cărbunelui; energetica; industria ușoară; industria alimentară; transport; construcții.

În programul coordonării celor mai importante cercetări științifice și tehnice se precizează țara organizatoare a cercetării, țările participante, data începerii lucrărilor de cercetare și cea a finalizării. De asemenea, există o descriere precisă a temei și a scopului ce se propune a fi atins. Pentru a ne putea imagina, pe de o parte, amplitudinea temelor, iar pe de altă parte, importanța pe care acestea o au pentru modernizarea proceselor de producție sau dezvoltarea anumitor ramuri ale economiei naționale, vom aduce drept exemplu o temă din grupa a treia de probleme — chimia substanțelor naturale și sintetice biologic active — intitulată: „chimia și tehnologia sitezei și biosintezei vitaminelor și coenzimelor și elaborarea metodelor eficiente din punct de vedere economic de obținere a vitaminelor și cofermenților în special a vitaminelor A_1, B_1, B_{12}, în scopuri sanitare, pentru industria alimentară și pentru zootehnie". Prin elaborarea acestei teme țările participante își propuneau să contribuie la creșterea capacității și calității nutritive a alimentelor și furajelor, precum și la elaborarea unor modalități de administrare a vitaminelor în vederea protejării sănătății populației.

Organizatoare a cercetărilor științifice necesare pentru elaborarea acestei teme a fost țara noastră, alături de care au participat toate țările europene membre ale C.A.E.R. Punerea la punct a procedeelor practice de folosire a vitaminelor și coenzimelor, atît în profilaxia populației, cît și în zootehnie, constituie o problemă cu o puternică rezonanță politică și, în același timp, cu un bine conturat efect economic. Eficiența economică decurge din creșterea valorii nutritive a nutrețurilor prin folosirea pe scară largă a vitaminelor și coenzimelor. După cum este cunoscut, conducerea superioară de partid a atras atenția de nenumărate ori asupra necesității folosirii la maximum a posibilităților pe care chimia le pune la dispoziție în vederea creșterii substanțiale a producției zootehnice și, în general, asupra folosirii rezultatelor descoperirilor obținute, atît pe plan intern, cît și pe plan mondial în acest deosebit de dinamic domeniu al științei în vederea îmbunătățirii substanțiale a condițiilor de viață ale poporului.

Pornind de la teza potrivit căreia în epoca contemporană știința capătă un caracter universal, cînd nu se mai poate concepe desfășurarea izolată a muncii de cercetare, ignorarea evoluției gîndirii științifice din alte țări, a rezultatelor ce se obțin la nivel mondial, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„este necesar, de aceea, să se dezvolte contactele internaționale, colaborarea cu savanții din țările socialiste și din alte țări, cunoașterea și însușirea a tot ceea ce știința și tehnica mondială creează mai bun. În cadrul schimbului internațional de valori științifice și de opinii, oamenii noștri de știință trebuie să-și dea propria contribuție, participînd prin rezultatul muncii lor la progresul cercetărilor științei contemporane"** [38]).

Tema de cercetare științifică la care ne referim mai sus, datorită complexității sale, a multitudinii problemelor pe care le pune în evidență în mod inevitabil, nu a putut fi epuizată în cadrul unei perioade relativ restrînse de doi ani. De aceea, această temă, ca de altfel și altele, a fost reluată în cadrul programului de coordonare a celor mai importante cercetări științifice și tehnice de interes reciproc și care s-au efectuat în țările membre ale C.A.E.R. în anii 1966—1970. Prin implicațiile și aportul pe care îl aduce dezvoltarea zootehniei, în profilaxie — pentru sănătatea publică — tema respectivă rămîne, în continuare, obiect al colaborării între țările interesate membre ale C.A.E.R., transmiterea reciprocă a descoperirilor oamenilor de știință din acest domeniu continuînd să constituie rezultate concrete ale colaborării tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R.

În aceeași perioadă, țara noastră, prin institutele sale de cercetări, a coordonat, de asemenea, realizarea unor importante teme de cercetare referitoare la protecția utilajelor pentru prelucrarea țițeiului — împotriva coroziunii, prelucrarea fluidelor de foraj pentru sonde de țiței de mare adîncime, creșterea factorului de recuperare a țițeiului pe calea injectării de solvenți în strat, teoria generală a automatelor, folosirea și prelucrarea fibrelor poliacrilnitrilice, selecția culturilor agricole cu conținut ridicat de proteine. Dintre acestea, temele privind fluidele de foraj, teoria automatelor și selecția culturilor agricole au fost continuate și după anul 1966.

La elaborarea cercetărilor științifice și tehnice prevăzute în programul coordonării pe anii 1964—1965. au participat mai mult de 700 institute de cercetări științifice sau de proiectare, precum și alte organizații din țările membre ale C.A.E.R.

Conlucrarea dintre organizațiile de cercetare științifică din țările membre ale C.A.E.R., în vederea soluționării problemelor, a temelor cuprinse în programul coordonării pe perioada la care ne referim, a permis țărilor membre ale C.A.E.R., ca, într-o perioadă relativ scurtă de timp, să beneficieze de rezultatele cercetărilor științifice pentru un impresionant număr de teme științifice, să intre în posesia unor lucrări științifice finisate. De relevat faptul că, numai în cercetările științifice cu caracter general, coordonarea realizării cărora a revenit Comisiei permanente C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice, au fost elaborate și finalizate un număr de peste 500 lucrări științifice. La acestea se adaugă alte numeroase lucrări elaborate prin unirea eforturilor țărilor interesate și coordonate în cadrul comisiilor permanente C.A.E.R. de ramură.

Datele de care dispunem cu privire la participarea țărilor la elaborarea temelor înscrise în programul de coordonare respectiv, ne oferă posibilitatea să procedăm la o grupare a acestora în funcție de numărul țărilor participante la elaborarea lor, oferindu-ne, în același timp, posibilitatea să tragem concluzii asupra interesului țărilor în soluționarea problemelor înscrise în program. Astfel, din totalul temelor înscrise, ponderea covîrșitoare — 88,3% revine acelor teme în soluționarea cărora sînt interesate minimum patru din țările membre ale C.A.E.R.; din totalul temelor, 15% au fost soluționate cu participarea a patru țări, 20,9% cu participarea a cinci țări, iar 26,2% cu participarea a șase și o pondere egală cu aceasta, cu participarea a șapte țări.

Elaborarea programului de coordonare a celor mai importante cercetări științifice și tehnice, care prezintă interes reciproc și se efectuează de către țările membre ale C.A.E.R. în perioada 1964—1965 a constituit începutul unei experiențe în peisajul colaborării multilaterale dintre țările membre ale C.A.E.R., experiență care, în mod justificat, tinde să se permanentizeze, perfecționîndu-se necontenit. Astfel, în cadrul C.A.E.R., au fost elaborate și adoptate programe similare pentru perioadele 1966—1970 și 1971—1975.

Elaborarea programelor de coordonare pe perioade cincinale a constituit un pas pe calea corelării — obiectiv necesare — a organizării activității de colaborare din acest domeniu, cu elaborarea planurilor de cercetare științifică — parte componentă a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor membre C.A.E.R. O atare sincronizare a decurs și din necesitatea ca țările să-și poată aloca în planurile lor de dezvoltare. mijloacele necesare efectuării cercetărilor pentru care s-au angajat în cadrul programului de coordonare. Pe de altă parte în acest mod, țările pot lua în considerare, la elaborarea planurilor cincinale, posibilitatea îmbunătățirii unor indicatori de plan, în funcție de rezultatele ce se așteaptă a fi obținute prin soluționarea unor probleme științifice și tehnice elaborate în procesul colaborării.

Un alt aspect, asupra căruia se cuvine să ne oprim atenția, este acela al continuității multora din temele de cercetare care fac obiectul colaborării în cadrul programelor de coordonare a celor mai importante cercetări științifice și tehnice. Vastitatea problematicii unor teme face imposibilă epuizarea lor pe parcursul unui cincinal. Perenitatea celor mai multe din temele de cercetare științifică constituind o caracteristică specifică a acestora, solicită atenția continuă, din partea oamenilor de știință și, în mod corespunzător, cuprinderea lor în programele de coordonare.

ELABORAREA, în cursul anului 1965, a programului de coordonare pe perioada 1966—1970 a fost precedată de precizarea direcțiilor principale ale cercetărilor științifice și tehnice care prezintă interes reciproc și care ar urma să fie coordonate în cadrul organelor C.A.E.R.

De asemenea, trebuie menționat faptul că, în con-

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 22)

creștere economică

PUNCTE DE VEDERE

MATEMATICA ÎN PROGNOZA CREȘTERII

NORBERT Wiener, creatorul ciberneticii, atribuie matematicii rolul de **„a descoperi ordinea în dezordine"**.[1]) În acest studiu încercăm să răspundem la întrebarea în ce măsură poate fi utilizată matematica în „vederea descoperirii ordinii" în activitatea economică, ceea ce constituie premisa fundamentală a elaborării prognozei economice. Această „ordine" — pe care obișnuim s-o identificăm în termenii consacrați ai științei economice cu noțiunea de **echilibru economic** se realizează, în condițiile socialismului, în mod diferit de cele ale capitalismului. Evident că aceasta nu poate să nu influențeze asupra modului de abordare a problemei; preocupîndu-ne de problema prognozei economice în socialism, trebuie totuși să ținem seama de faptul că planul de dezvoltare a economiei naționale nu asigură echilibrul în mod automat, ci numai în măsura în care respectă cerințele obiective ale dinamicii economice. Pentru a evita erorile de planificare și a ridica gradul de precizie a prevederilor planului, este necesar pentru previziunea economică — pe care o putem caracteriza ca o activitate de planificare — să fie cercetate în mod aprofundat potențele **reale** ale matematicii în a contribui la „descoperirea ordinii economice", cu alte cuvinte, la determinarea echilibrului economic. Descoperirea poziției de echilibru economic reprezintă o condiție inevitabilă și prealabilă în vederea luării de decizii economice, deoarece în economie nu este posibil optim fără echilibru.

Mult controversata teorie occidentală a echilibrului economic general — criticată atît de pe pozițiile marxismului, cît și de pe poziții nemarxiste — încearcă o asemenea formalizare a economiei, pe o bază axiomatică atît de abstractă, cu prezumții atît de dificil de acceptat, încît nu rezistă la o confruntare cu datele statistice. Acestei teorii îi lipsește contingența cu realitatea economică, în pofida eleganței aparatului matematic utilizat. Deși de această teorie economică sînt legate nume atît de ilustre în istoria gîndirii economice, ca Leon Walras, Vilfredo Pareto, John von Neuman, Gerard Debreu, în prezent se conturează tot mai mult o critică multilaterală a tezelor de bază ale teoriei echilibrului economic general. Pînă în prezent nu s-a reușit în domeniul științei economice să se intreprindă o asemenea formalizare matematică a proceselor economice în dinamică, cum s-a reușit în fizică și în alte domenii ale științei, încît să se poată trece la generalizări de natură cantitativă unanim acceptate.

În timp ce procesele fizice sînt determinate de un număr relativ redus de variabile, în majoritatea proceselor economice se interferează o multitudine de variabile economice și non-economice, dintre care unele dificil de cuantificat. Ne putem deci întreba dacă este posibil să conducem procesele economice cu ajutorul computerelor, o dată ce nu sîntem în stare să le transpunem în formule matematice care să poată fi simulate pe mașinile electronice de calcul.

MAI ÎNAINTE de a pune problema optimului economic dinamic, este necesar să cunoaștem mecanismul de funcționare a economiei în timp, pentru ca să avem „ce anume" să ne propunem să punem în ecuație. Studiul dinamicii economice contrastează sensibil cu cel al staticii economice prin prisma realizărilor obținute în direcția utilizării matematicii în economie. În acest sens se pot cita îndeosebi rezultatele obținute în domeniul staticii economice prin aplicarea programării lineare ca și a balanței legăturilor dintre ramuri. Însă, economia este în esență dinamică, staticul economic nu poate fi considerat decît un caz particular al dinamicului. O dată cu intervenția factorului timp, situația se schimbă radical. Apariția variațiilor temporale ca și faptul că viteza schimbărilor este neuniformă în timp complică extrem de mult abordarea matematică a traiectoriei fenomenelor în timp. Este adevărat că s-ar putea ca opinia noastră să fie considerată de către unii economiști ca fiind prea pesimistă, susținîndu-se că am subaprecia stadiul actual real al dinamicii economice. De pildă, l-am putea cita pe economistul francez Serge Cristophe Kolm, care susține deja teza rezolvării depline a unor aspecte ale dinamicii economice. Astfel într-un studiu consacrat economiei mediului înconjurător, el afirmă că:

„Rezultatul prezentat aici este pentru economia mediului înconjurător ceea ce teoria cantitativă este pentru economia monetară, modelul keynesian simplu pentru economia ocupării forței de muncă, modelul Harrod—Domar pentru creșterea economică: o relație extrem de simplă între variabile într-un număr foarte mic, dar care totuși sesizează structura fundamentală a problemei și care va servi de bază la analize mai complexe, complete și rafinate, și folosirea acestui rezultat este analog utilizării acestora. Tot așa cum formula teoriei cantitative indică ce proporție a venitului național trebuie să fie deținută în monedă pentru a avea stabilitatea prețurilor, tot așa cum formula „multiplicatorului" indică ce proporție din venitul național trebuie cheltuită pentru a avea ocuparea deplină a forței de muncă, tot așa cum formula lui Harrod–Domar indică ce proporție din venitul național trebuie economisită pentru a avea o creștere economică echilibrată, formula dată aici indică ce proporție din venitul național trebuie consacrată mediului înconjurător"[2]).

După părerea noastră, nu se pot accepta toate aceste ecuații ca adevăruri absolute ale științei economice. Ce poate fi mai semnificativ pentru stadiul actual al dinamicii economice decît neputința teoriei economice monetare de a oferi o soluție satisfăcătoare sistemului monetar occidental?

Rămînerea în urmă a dinamicii economice este poate cel **mai bine pusă în relief de eșecul teoriei burgheze a ciclurilor economice.**

Dezvoltarea ciclică a economiei capitaliste este, desigur, o realitate evidentă, confirmată de istoria economică, deși în perioada postbelică asistăm la o deformare a ciclului. Ca urmare, noi nu imputăm matematicii neputința de a determina cauzele ciclului (acestea sînt analizate de economia politică), ci faptul că diferiți econometriști burghezi nu ajung, — utilizînd teoria dinamicii economice — la concluzii unanime sau apropiate în ceea ce privește amplitudinea ciclului; unii disting cicluri cu o durată de 54—60 ani, alții de **9—10 ani**, iar alții de circa 40 de luni. Dacă s-ar putea detecta în mod cert amplitudinea ciclului în evoluția economiei capitaliste, s-ar utiliza pentru previziunea economiei capitaliste o teorie bazată pe postulatul unei evoluții sinusoidale, căreia i s-ar putea determina regularitățile.

Teoria ciclurilor economice nu poate explica, desigur evoluția economiei socialiste, economie continuu ascendentă, lipsită de crize economice. Se pune însă problema care este alura curbelor de creștere, dat fiind că este posibilă o infinitate de curbe ascendente. Chiar și problema dacă se poate accepta sau nu curba logistică pentru previziunea creșterii economice este controversată.

Unele modele econometrice oferă curbe din cele mai variate pentru a reprezenta dinamica economică. Aceste curbe sînt mai mult sau mai puțin adecvate — în măsura în care datele statistice prezintă un coeficient satisfăcător de concordanță cu realitatea — pentru ilustrarea trecutului, dar nu sînt suficiente indicii pentru a crede că ele își vor continua aceeași alură și în viitor. Extrapolarea mecanică a tendințelor din trecut duce la rezultate neverosimile. În acest sens, este deosebit de semnificativă reacția împotriva extrapolărilor realizate de grupul de cercetători de la MIT, condus de Meadows, în controversatul studiu consacrat limitelor creșterii economice, deși sînt bazate pe o teorie a dinamicii sistemelor elaborată de matematicieni competenți.

Cercetătorii dinamicii economice investighează cu deosebită asiduitate capitolele matematicii pentru a găsi instrumente eficiente ca să ajute la cercetarea evoluției economice. O direcție majoră a dinamicii economice contemporane utilizează modele macroeconomice bazate pe ecuații cu derivate parțiale. O asemenea abordare nu este lipsită de temei. În acest sens putem cita pe Norbert Wiener, care arată că: „matematica tuturor cantităților care variază în spațiu și timp ține de domeniul ecuațiilor cu derivate parțiale, care este modalitatea matematică de a spune **că avem diferite relații între vitezele cu care aceste cantități se deplasează în diferite direcții și vitezele cu care ele se schimbă în timp".**[3]) Sînt însă și obiecții nu mai puțin întemeiate cu privire la potențele de previziune ale modelelor macroeconomice elaborate pe baza ecuațiilor cu derivate parțiale. Confirmarea statistică a tendințelor rezultate din aceste modele este în general nesatisfăcătoare.

În prezent, o seamă de economiști matematicieni occidentali își pun mari speranțe pe extinderea aplicării principiului de maxim al lui Pontreaghin în dinamica economică, pentru elaborarea unui model economic optim. Aceasta este cea mai nouă direcție de cercetare în economia matematică. Într-adevăr, acest principiu a fost folosit pentru determinarea traiectoriilor optime ale navelor cosmice. Se pare însă că este mai dificil de a pune o economie terestră pe o traiectorie optimă decît o navă spațială.

Din cele de mai sus nu am dori să se tragă concluzia unei poziții negativiste față de potențele instrumentarului matematic în previziunea economică. Părerea noastră este contrarie. Dacă există vreo metodă care să poată fi utilizată pentru previziunea economică aceasta nu poate fi decît de natură matematică.

dr. M. HOROVITZ

1) Norbert Wiener, Sînt matematician. Editura Politică, București, 1972.
2) Serge Cristophe Kolm, Macro-économie de l'environnement. Revue d'économie politique, nr. 4/1971, pag. 595.
3) Norbert Wiener, Sînt matematician. Editura Politică, București, p. 76.

VITRINA CU CĂRȚI

● Dumitru Fundătură, **Organizarea aprovizionării și desfacerii în centrala și întreprinderea industrială**, în colecția „Probleme ale organizării și conducerii activității politice și economico-sociale", Ed. Politică, București, 1973, 72 pag., 2,50 lei. Rolul și sarcinile centralelor și întreprinderilor industriale în domeniul aprovizionării și desfacerii; eficiența desfășurării procesului de aprovizionare tehnico-materială și căile perfecționării sale.

● E. Müller, **Volkswirtschaftlicher Reproduktionsprozess und Dynamische Modelle** (Procesul reproducției în economia națională și modelul dinamic), Berlin, Ed. Die Wirtschaft, 1973, 496 pag. Modul de reflectare într-un model dinamic a diferitelor elemente ale procesului de reproducție.

● K. I. Bakis, **Ekonomiceskaia efektivnost avtomaticeskih stanocinih linii v mașinostroenii** (Eficiența economică a liniilor automate de mașini unelte în construcțiile de mașini), Ed. Mașinostroenie, 1972, 144 pag. Repartizarea liniilor automate pe întreprinderi de diferite dimensiuni, costul lor comparativ.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Ipoteze discutabile în prefigurarea viitorului economic al lumii

PE MĂSURA intensificării dominației monopolurilor dincolo de granițele naționale, proces început de peste o jumătate de secol dar care astăzi capătă o importanță tot mai mare în viața economică și politică, preocupările economiștilor, politologilor și în special ale viitorologilor occidentali de a descifra configurația raporturilor de forțe economice pe plan mondial devin tot mai frecvente. O astfel de imagine ne-o oferă Jean Matouk pentru obsedantul prag al anului 2000).*

Deși pînă la începutul secolului următor au rămas mai puțin de trei decenii, evoluția raportului de forțe pe plan mondial capitalist nu se poate prefigura cu ușurință. Actuala dezvoltare foarte rapidă a forțelor de producție (sub impactul revoluției științifico-tehnice) pe de o parte, iar pe de altă parte amplificarea extraordinară a procesului de concentrare și centralizare a capitalului intensifică acțiunea legii dezvoltării inegale a puterilor capitaliste. Tabloul general al lumii economice și politice viitoare ar fi cu totul incomplet dacă ar neglija dezvoltarea rapidă și integrarea tot mai intensă a țărilor socialiste în sistemul mondial al economiei și în circuitul economic mondial. Toate aceste aspecte sînt atît de evidente încît ele nu pot lipsi dintr-o proiectare a viitorului mondial și ele nu lipsesc nici din scenariile lui Matouk.

Scenariul are ca punct de plecare trei premise-ipoteze. Prima ipoteză pune în discuție existența pentru următorii treizeci de ani a capitalismului ca sistem. Punerea problemei în acești termeni marchează o viziune realistă a autorului ei. Aceasta nu înseamnă însă că și rezolvarea sau concluziile la care se ajunge pot fi luate în considerație fără nici un fel de rezervă. Se consideră că, în ultimele decenii, capitalismul a dat dovadă de adaptabilitate la schimbările pe care le impune dezvoltarea și deci, în viitorul apropiat, nu sînt previzibile schimbări sociale radicale. În ceea ce privește însă schimbarea raportului de forțe în cadrul sistemului acest lucru este considerat a fi pe deplin posibil.

Cea de a doua ipoteză este legată de prima. Dacă în țările capitaliste, inevitabilele conflicte sociale nu vor fi de amploarea unor revoluții, autorul preconizează un statu quo. Trebuie remarcat că evoluția economico-socială a țărilor din „lumea a treia" este ignorată de autor. În sfîrșit, cea de a treia ipoteză are în vedere faptul că în următoarele trei decenii nu va avea loc un conflict nuclear între marile puteri.

Desigur că se pot aduce argumente care ar putea contesta ipotezele menționate. Să le reținem însă așa cum le prezintă autorul lor pentru a ajunge la viziunea lui J. M., la lumea „tetrapolară" a anului 2000. Deci, omenirea evoluînd în cadrul determinat de cele trei ipoteze, anul 2000 s-ar putea configura sub raportul unui echilibru între patru zone economice. Este vorba de Zona americană; dominată de S.U.A. Actualul declin al poziției S.U.A. pe plan mondial este apreciat a fi trecător și nicidecum un proces ireversibil. Zona eurafricană, alcătuită din țările vest europene și țările africane, țări între care se desfășoară raporturi economice privilegiate. Zona australiană, care include o serie de țări din Asia. Zona eurosocialistă cu țările socialiste europene.

Se impun două observații. În primul rînd, viziunea lui Matouk de a configura viitorul economico-politic sub forma de zone-blocuri este foarte puțin probabilă. Tendința actuală, care are toate perspectivele să se accentueze, este creșterea preocupărilor pentru mondializarea relațiilor economice, lupta pentru consolidarea independenței naționale și a suveranității naționale constituind una din trăsăturile definitorii ale năzuințelor tinerelor state de pe continentul african, asiatic și a țărilor latino-americane. În al doilea rînd, în cele patru zone nu sînt cuprinse țări ca India, Pakistanul, Bangladesh, Șri Lanka, Nepalul precum și țările din Orientul Mijlociu, respectiv țări cu populație foarte numeroasă și cu bogății naturale deosebit de importante pentru dezvoltarea economiei moderne. Semnificația economică și politică a acestor țări este atît de mare încît este greu de imaginat ca viitorul politic și economic al lumii să nu fie influențat și de dezvoltarea lor ulterioară. Odată în plus apare inconsistentă configurarea viitorului pe zone-blocuri și, cu atît mai mult, înglobarea unor teritorii întinse și populații numeroase în cîteva blocuri dominate de țările dezvoltate.

Mai trebuie remarcat încă un aspect esențial: decalajele. Datele furnizate de J.M. în acest sens sînt edificatoare. În prezent, produsul național brut pe locuitor este de aproximativ 4700 dolari în America de nord, 2000 în Europa occidentală și Japonia și numai 400 de dolari în America de sud, 200 de dolari în Africa și numai 100 în India. Chiar dacă pentru începutul secolului XXI autorul nu întrevede o apropiere între extreme, în vîrful piramidei însă astfel de modificări vor apărea ilustrînd acțiunea legii dezvoltării inegale. În acest sens se crede că P.N.B. pe locuitor al Japoniei îl va întrece pe acela din S.U.A., iar cel al țărilor din Europa occidentală se va apropia de cel nord-american.

Este interesantă și evoluția raportului dintre puterea economică și numărul populației. Acest raport tinde să se agraveze față de situația actuală, în sensul că zonele cu cea mai mare populație nu coincid cu zonele în care urmează să se concentreze puterea economică. Decalajele în general și în special discrepanța între centrele cele mai populate și centrele cele mai bogate pot răsturna imuabilitatea ipotezelor-premise pe care se construiește întreaga imagine a viitoarei hărți economice și politice a globului.

dr. Eugen PRAHOVEANU

*) J. Matouk: Le monde tétrapolaire de l'an 2000, „L'expansion" nr. 68/1973.

istorie economică

TRICENTENAR DIMITRIE CANTEMIR

DOMINANTE ALE GÎNDIRII SOCIAL – ECONOMICE A LUI DIMITRIE CANTEMIR

IDEEA LUPTEI PENTRU ÎNLĂTURAREA ASUPRIRII STRĂINE ȘI DOBÎNDIREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE, PENTRU UNITATEA TUTUROR ROMÂNILOR, PENTRU PROGRES

OPERA lui Dimitrie Cantemir ocupă un loc aparte în istoria gîndirii social-economice românești atît prin bogăția și profunzimea ideilor, cît și prin finalitatea lor politică progresistă, profund patriotică.

Aprecierea corectă a operei și gîndirii lui Cantemir, ca de altfel a oricărui alt gînditor, presupune depistarea ideii economico-sociale majore, fundamentale, căreia îi sînt subordonate toate celelalte și raportarea acesteia la condițiile concret istorice ale epocii, la cerințele fundamentale, esențiale ale progresului din epoca dată, la interesele clasei și grupului social cărora le-a dat expresie gînditorul moldovean. Numai pe acest fond de apreciere generală pot fi determinate corect părțile componente ale concepției de ansamblu, ideile secundare sau cele referitoare la aspecte parțiale ale vieții social-economice.

Gîndirea și opera social-economică a lui D. Cantemir aparțin perioadei feudalismului dezvoltat, cînd clasa feudală, fără să mai fie o clasă în ascensiune, nu devenise încă în totalitatea ei o clasă reacționară. Deși relațiile marfă-bani dobîndeau o importanță crescîndă, nu se conturează încă elemente de relații burgheze cît de cît importante, astfel că înlăturarea orînduirii feudale nu devenise încă o necesitate istorică, o problemă la ordinea zilei. În aceste condiții, părți importante ale clasei feudale mai puteau contribui la propășirea economico-socială și națională a Moldovei ; pozițiile de clasă îngăduiau încă analiza lucidă, realistă a unor aspecte ale vieții economice și social-politice.

Regimul feudal real din Moldova acelor timpuri devenise însă tot mai insuportabil, chiar pentru o parte a boierimii, datorită suprapunerii exploatării și jafului otoman peste cel al clasei feudale. autohtone, jugului străin peste cel autohton, amplificînd substanțial contradicțiile specifice epocii, generînd frămîntări sociale care, sub multiple aspecte, amenințau însăși situația și privilegiile clasei feudale. În aceste împrejurări, înlăturarea jugului otoman devenea o cerință ce se făcea resimțită tot mai mult. Dominația și exploatarea otomană devenise realmente piedica principală nu numai în realizarea aspirațiilor clasei feudale, dar a întregului progres economic, social-politic și național, iar **lichidarea acestei dominații devenise cerința fundamentală, esențială a progresului.**

Această idee majoră este ilustrată larg în scrierile lui Cantemir. O parte însemnată a venitului național se scurgea gratuit peste graniță sub formă bănească sau în natură pentru plata tributului, peșcheșurilor, bacșișurilor etc. Astfel, scad considerabil posibilitățile interne de acumulare, de dezvoltare economică. Opera lui Cantemir ne dă o imagine, desigur incompletă, dar suficient de edificatoare a uriașelor sume de bani pe care Moldova le plătea turcilor. Dările și veniturile visteriei, scrie Cantemir „nu sînt hotărîte după puterile supușilor, ci după măsura lăcomiei turcilor. Căci orice ar cere aceștia nu poate să nu li se dea..." [1]). Stabilirea obligațiilor țării și ale domnului după „pofta și lăcomia" turcilor și, în consecință, a obligațiilor în muncă, produse și bani ale țăranilor, care suportau întreagă această povară, era o cauză directă a decăderii agriculturii, a lipsei de interes a țăranului de a spori producția ; toți acești factori împiedicau exploatarea, punerea în valoare a unor importante bogății naturale. La toate acestea se adaugă pierderile din comerțul exterior, decurgînd din faptul că aproape întregul export era monopolizat de imperiul otoman și de negustorii străini. Cîștigurile acestor negustori (produsele moldovenești se vindeau la Țarigrad la prețuri de 2—3 ori mai mari, iar la Dantzig la prețuri de pînă la 10 ori mai mari) numai rareori se întorceau în țară. De aici, lipsa necontenită de bani în țară, deși exportul covîrșea importul. Monopolizarea comerțului exterior de către Poartă a împiedicat dezvoltarea unei tîrgovețimi mai înstărite, a unor elemente incipiente ale burgheziei ; decăderea unor orașe și tîrguri, a activității și veniturilor din navigația pe Dunăre, a porturilor moldovene sînt legate direct, în scrierile lui Cantemir, de dominația otomană.

Abordarea tuturor acestor aspecte, adesea cu lux de amănunte și sub multiple forme, atestă **înțelegerea profundă** de către Cantemir a faptului **că principala piedică în calea progresului economic, social, politic, național al Moldovei a reprezentat-o dominația și exploatarea străină**. Corespunzător, **ideea majoră, centrală, fundamentală** care se degajă din întreaga operă este necesitatea luptei pentru scuturarea jugului otoman, **ideea luptei pentru independența și suveranitatea țării.** În consecință, valoarea deosebită a operei și ideilor social-economice și politice ale lui Cantemir rezidă, după părerea noastră, înainte de toate, în faptul că **această idee majoră coincide întru totul cu cerința obiectivă, fundamentală, esențială a progresului din epoca respectivă.**

Acestei idei majore îi sînt subordonate aproape toate celelalte idei economice, politice, social-filozofice, cercetarea istorică, precum și activitatea practică politică. Crearea unui stat feudal centralizat, cu o puternică armată națională, în frunte cu un domn luminat i se părea a fi, și era realmente, mijlocul principal de dobîndire a independenței. Reținînd din cercetarea istoriei rolul nefast pentru independența țării a luptelor dintre marii boieri pentru tronul Moldovei, Cantemir optează pentru o domnie ereditară. Sesizînd opoziția unei părți a marilor boieri față de ideea de centralizare a puterii sau chiar poziția filoturcă a unora, precum și faptul că această opoziție slăbea puterea de rezistență și de luptă a țării, Cantemir critică abuzurile, lăcomia, necinstea și strîmbătățile săvîrșite de aceștia.

Elogierea vitejiilor străbunilor, a luptei lor pentru libertate și moșie vrea să trezească sentimentul mîndriei naționale, a patriotismului, atît de necesare pentru această luptă. Reluarea mai pe larg a originii latine a poporului moldo-vlah, stimulînd același patriotism, pledează totodată pentru **unitatea politică** a tuturor teritoriilor locuite de descendenții daco-romanilor ca o altă condiție a izbîndirii în lupta de eliberare. Ideea stăruinței neîntrerupte a urmașilor daco-romanilor pe teritoriile locuite de români fundamentează dreptul inalienabil al acestui popor de a stăpîni liber și independent aceste teritorii. Concluziile sale cu privire la creșterea și descreșterea puterii otomane fundamentează ideea posibilității unei lupte de eliberare încununate de succes deoarece, după părerea sa, justă de altfel, imperiul otoman se afla în faza de decădere. Alianța cu Rusia lui Petru I se părea de asemenea, a fi o posibilitate de dobîndire mai grabnică a independenței, chiar înainte de prăbușirea totală a imperiului otoman.

Pe un alt plan, dezvăluirea consecințelor negative ale dominației otomane sugera marile posibilități de progres, de îmbunătățire a traiului tuturor categoriilor de locuitori ai Moldovei în condițiile dobîndirii independenței. Prezentarea marilor bogății ale țării, a rodniciei pămîntului în contrast cu traiul „cel mai nenorocit" din lume al țăranilor moldoveni sugerează traiul îmbelșugat și fericit pe care l-ar putea duce aceștia în condițiile înlăturării dominației străine. Posibilitățile vînzării mai avantajoase a produselor agricole ar stimula dezvoltarea agriculturii, creșterea vitelor ; s-ar putea trece la explotarea mai largă a bogățiilor solului ; ar înflori orașele, negoțul, navigația, s-ar îmbogăți tîrgovețimea, boierii înșiși ar putea dobîndi mai multe bogății. Totodată, subliniind marile și diversele bogății ale țării, calitatea unor produse de export, Cantemir lasă să se înțeleagă foloasele pe care le-ar putea dobîndi diferitele țări europene din comerțul cu Moldova dacă aceasta n-ar fi subordonată imperiului turcesc.

Modul de abordare a problemelor economico-sociale lasă să se înțeleagă pe ce forțe sociale conta Cantemir în această luptă de eliberare : pe plan intern o parte a marii boierimi, boierimea mică și mijlocie, tîrgovețimea, țăranii liberi și chiar cei dependenți ; pe plan extern, sprijinul celorlalte provincii românești, eventual unite într-un singur stat, sprijinul Rusiei, eventual al altor popoare europene. În măsura în care concluzia independenței era principala cerință a progresului, opera lui Cantemir are un caracter profund progresist ; în măsura în care cucerirea independenței corespundea intereselor celor mai largi categorii sociale, intereselor poporului, opera sa are un profund caracter național, patriotic.

Dincolo de aceste idei majore și chiar legat de ele, se vădește pregnant conținutul de clasă feudal al concepției. Exploatarea țăranilor iobagi în limite „normale", fără abuzuri, i se părea un fenomen firesc, natural, chiar dacă recunoaște că, pe alocuri, țăranii au fost posedați și șerbiți prin vicleșug, strîmbătate sau constrîngerea boierilor ; originea marii proprietăți feudale o considera legitimă, provenind din danii domnești pentru faptele de vitejie ale străbunilor ; fastul de la curtea domnească i se pare firesc, deși recunoaște candid că întreaga ierarhie boierească și bisericească, toate cheltuielile curții, ale domnului, ale țării apasă pe spinarea țăranilor și tîrgoveților.

Toate aceste idei, ca de altfel și ideea majoră, amintesc cititorului faptul că limitele gîndirii lui Dimitrie Cantemir se află în realitatea epocii, în structurile social-economice date, cu legăturile și dependențele lor, că această realitate, ca și trecutul și viitorul, este prezentată, analizată, filtrată și interpretată prin prisma intereselor clasei feudale, mai precis prin prisma acelei părți a acesteia care, în condițiile date, mai putea contribui, într-o măsură sau alta, la progresul general al țării.

Dincolo de acestea, gîndirea social-economică a lui Dimitrie Cantemir reprezintă un moment de seamă în istoria gîndirii românești, prin tot ceea ce ea are mai valoros și mai trainic.

dr. V. IOȚA

1) D. Cantemir, Descrierea Moldovei, Ed. Minerva, București, 1973, p. 171.

FIȘE

Conexiunea inversă și creșterea economică

● Sub semnătura lui Ettore F. Infante și Jerome L. Stein, revista THE REVIEW OF ECONOMIC STUDIES vol. XI, (1) nr. 121/1973 publică studiul **Optimal Growth With Robust Feedback Control** (Creștere economică optimă cu comandă fermă de conexiune inversă), în care se încearcă aplicarea uneia din cele mai noi teorii matematice, și anume **principiul maximului**, elaborat de matematicianul sovietic Pontreaghin, pentru determinarea traiectoriei optime a creșterii economice.

Autorii afirmă că orice principiu de comandă optimă în economie trebuie să fie supus la cinci teste înainte de a fi acceptat : 1. starea sistemului nu trebuie să se abată de la soluția stării optime permanente dacă există erori de măsurare și de formulare sau perturbări exterioare ; 2) principiul de comandă optimă trebuie formulat explicit într-o formă care poate fi transpusă în practică ; 3) starea optimă permanentă trebuie să fie atinsă chiar dacă nu avem o cunoaștere precisă a funcției de producție; 4) principiul de comandă optimă trebuie să fie în stare de a urmări traiectoria creșterii economice optime, chiar dacă aceasta se schimbă în timp într-o manieră necunoscută ; 5) principiul de comandă optimă trebuie să aibă o conexiune clară cu mecanisme de piață, astfel încît procesul de creștere economică generat de piață să poată fi comparat cu traiectoria creșterii economice optime.

● Milton Friedman și remediile inflației

● În articolul **The Hard Truth** (Tristul adevăr) publicat de revista NEWSWEEK (17 septembrie 1973) Milton Friedman își asumă, în mod deschis, rolul Cassandrei. El consideră că inflația în S.U.A. a atins un nivel critic de peste 6% anual și că ea se datorează expansiunii monetare excesive, marilor cheltuieli ale statului și încercărilor nereușite de control asupra prețurilor. Ceea ce este mai grav, continuă M.F., este faptul că singurul remediu eficient al inflației a devenit azi mai dureros decît inflația însăși. Acum, consideră autorul, unica modalitate de întrerupere a creșterii susținute a prețurilor o reprezintă o criză de proporțiile celei din 1929—33, modalitate pe care nici o persoană rațională nu o poate accepta. Cu toate acestea, continuă el, o reducere simțitoare a ratei de creștere monetare, care ar provoca o ușoară recesiune, mai poate avea încă unele efecte pozitive. Recomandînd această soluție ca acceptabilă, M. F. avertizează că ea nu poate da roade decît dacă este consecvent aplicată mai mulți ani la rînd. Încheind articolul autorul admite dezamăgit că nu este de așteptat ca nici guvernul și nici opinia publică să privească aceste măsuri drept raționale.

S.P.G. a fost util ?

● THE ECONOMIC JOURNAL (iunie 1973) publică studiul **How Helpful is the Generalised System of Preferences, to Developing Countries ?** (Ce folos aduce sistemul preferințelor generalizate țărilor în curs de dezvoltare ?) semnat de Tracy Murray. După cum se știe, prin S.P.G. se înțelege reducerea substanțială (sau anularea) tarifelor vamale percepute de țările dezvoltate pentru importurile provenite din țările în curs de dezvoltare.

Autorul studiului își propune să determine măsura în care S.P.G. a fost introdus și care este folosul dobîndit. Mai întîi, el remarcă faptul că cea mai mare parte a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare (alimente și materii prime) nu fac oricum obiectul unor taxe vamale. În continuare se arată că, în ceea ce privește restul produselor, nu s-au acordat preferințe decît pentru un număr restrîns (4% din totalul de mărfuri). Avînd în vedere aceste date, T. M. consideră că pînă în prezent S.P.G. nu a jucat un rol important în intensificarea comerțului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Autorul studiului efectuează apoi o serie de calcule în care încearcă să evalueze ajutorul acordat prin S.P.G. El oferă cifra estimativă de 100 milioane de dolari, cifră insignifiantă dacă se ține seama de numărul și populația țărilor în curs de dezvoltare.

economie mondială

Banca Internaţională de Colaborare Economică — la zece ani de activitate

DECONTĂRILE MULTILATERALE ŞI CREDITAREA ÎN COLABORAREA ECONOMICĂ

SUCCESELE obţinute în dezvoltarea economică multilaterală a României socialiste au creat premisele creşterii necontenite şi îmbunătăţirii structurale a schimburilor economice cu străinătatea. Subliniind importanţa pe care o au pentru progresul rapid şi multilateral al ţării noastre schimburile economice cu alte state, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, arăta în cuvîntul de închidere a lucrărilor Plenarei C. C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973: **Pornind de la acest considerent, partidul şi guvernul promovează o politică de dezvoltare a relaţiilor de colaborare şi schimburi multilaterale cu toate statele lumii, în spiritul principiilor egalităţii depline în drepturi şi avantajului reciproc".**

În acest context, un loc central îl ocupă schimburile economice externe ale României şi, în cadrul acestora, cu ţările membre ale C.A.E.R. O dată cu dezvoltarea continuă a economiilor naţionale şi cu perfecţionarea formelor şi metodelor de conducere, s-au obţinut rezultate din ce în ce mai bune şi pe linia extinderii schimburilor economice între ţările socialiste.

S-a consolidat coordonarea bilaterală şi multilaterală a planurilor economice naţionale de lungă durată, ca formă de bază a colaborării între ţările socialiste care permite să se ia în considerare posibilităţile existente pentru dezvoltarea economiei fiecărei ţări, contribuie la adîncirea diviziunii internaţionale socialiste a muncii, la dezvoltarea eficientă a specializării internaţionale.

Datorită ritmurilor înalte de dezvoltare economică a ţărilor membre ale C.A.E.R., s-a înregistrat o puternică creştere a volumului comerţului lor exterior. Astfel, în 1972, faţă de 1963, volumul total al comerţului exterior al acestor ţări a crescut de peste 2 ori, iar schimburile reciproce de mărfuri cu 204%. Pentru toate ţările membre este caracteristic, în ultimii ani, faptul că ritmul de creştere a comerţului exterior întrece ritmul de creştere a venitului naţional şi a producţiei industriale. Modificări calitative s-au înregistrat şi în ceea ce priveşte structura mărfurilor în comerţul exterior, mărindu-se la export ponderea produselor finite şi mai ales a maşinilor, utilajelor precum şi a mărfurilor cu destinaţie de larg consum.

Relaţiile valutar-financiare şi de credit, care joacă un rol important în dezvoltarea relaţiilor economice între ţările socialiste, în adîncirea şi extinderea colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice, au cunoscut, la rîndul lor, perfecţionări treptate, corespunzător diferitelor etape ale colaborării reciproce între ţările membre ale C.A.E.R. În conformitate cu caracterul planic al desfăşurării schimburilor comerciale reciproce, bazat pe acorduri ferme de lungă durată şi pe protocoale anuale, încheiate între ţările membre ale C.A.E.R., s-a creat un mecanism corespunzător de decontare şi creditare bazat pe folosirea rublei transferabile.

Mecanismul de decontare şi de creditare utilizat pentru realizarea schimbului de mărfuri a trebuit să fie adaptat în permanenţă formelor concrete ale circulaţiei reciproce a mărfurilor între ţările socialiste membre ale C.A.E.R. După cum este cunoscut, la Consfătuirea din luna iunie 1962 de la Bucureşti a primilor secretari ai partidelor comuniste şi muncitoreşti din ţările membre ale C.A.E.R., unde s-au aprobat „Principiile de bază ale diviziunii internaţionale socialiste a muncii", s-a considerat necesar introducerea sistemului de decontări multilaterale şi înfiinţarea unei bănci corespunzătoare a ţărilor socialiste, trasîndu-se astfel această sarcină organelor Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

La următoarea Consfătuire a conducătorilor de partid şi de stat la cel mai înalt nivel, care a avut loc în iulie 1963, s-au aprobat propunerile Consiliului de Ajutor Economic Reciproc de a se institui sistemul de decontări multilaterale în comerţul dintre ţările socialiste membre şi de a se organiza **Banca Internaţională de Colaborare Economică**. Drept urmare, acum zece ani, la 22 octombrie 1963, România, împreună cu Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, R. P. Mongolă, Polonia, Ungaria şi U.R.S.S. au semnat Convenţia de decontări multilaterale în ruble transferabile şi organizare a Băncii Internaţionale de Colaborare Economică, care şi-a început activitatea o dată cu trecerea în anul 1964.

CONVENŢIA privind decontările multilaterale în ruble transferabile şi organizarea Băncii Internaţionale de Colaborare Economică, prevede, ca unul din scopurile principale ale înfiinţării băncii, acela de a contribui la extinderea şi întărirea colaborării economice şi dezvoltarea economiei naţionale a ţărilor membre şi, de asemenea, la lărgirea colaborării economice cu alte ţări.

Potrivit Convenţiei menţionate, Banca Internaţională de Colaborare Economică are următoarele sarcini de bază: **efectuarea decontărilor multilaterale în ruble transferabile; creditarea operaţiunilor de comerţ exterior şi a altor operaţiuni ale ţărilor membre ale băncii; atragerea şi păstrarea mijloacelor disponibile în ruble transferabile, a aurului, atragerea de mijloace în valute liber convertibile de la ţările membre ale băncii şi de la alte ţări, precum şi efectuarea altor operaţiuni cu aur, valute liber convertibile etc.**

La baza noului mecanism de decontări a fost pus **principiul balansării multilaterale a încasărilor şi plăţilor.** Astfel, cu ocazia încheierii de acorduri comerciale, fiecare ţară membră urmează să asigure, în cadrul anului calendaristic, un echilibru al încasărilor şi plăţilor în ansamblu cu toate celelalte ţări participante la decontările multilaterale.

Unul din principalele avantaje ale sistemului decontărilor multilaterale constă în aceea că s-a obţinut o accelerare a decontărilor şi respectiv o creştere a vitezei de rotaţie a mijloacelor. De asemenea este asigurată efectuarea fără întrerupere a decontărilor prin folosirea de credite în ruble transferabile în cazul lipsei de mijloace în conturile de la B.I.C.E. Noua formă de decontare multilaterală a însemnat, totodată, şi crearea unei noi unităţi de plată denumită rublă transferabilă, care are un conţinut în aur de 0,987912 g aur fin. Această valută de cont este denumită astfel, fiind transferabilă din contul unui partener în contul oricărui partener. Cu alte cuvinte, sumele în rubla transferabilă pot fi folosite de o ţară pentru a plăti mărfurile cumpărate sau serviciile din orice ţară participantă la acest sistem de decontare, lucru care n-ar fi fost posibil în vechiul mecanism de cliring bilateral, decît pe baza unei înţelegeri prealabile, intervenite în fiecare caz în parte.

Banca poate, de asemenea, să efectueze din însărcinarea ţărilor membre interesate, finanţarea şi creditarea activităţii de exploatare a întreprinderilor industriale comune şi a altor obiective, pe seama resurselor constituite în acest scop de către ţările respective la B.I.C.E. În acelaşi timp ea poate efectua decontări în ruble transferabile pentru operaţii comerciale şi cu alte ţări care nu sînt membre ale B.I.C.E., în măsura în care acestea sînt interesate şi sînt de acord cu respectarea condiţiilor stabilite în documentele de funcţionare şi instrucţiunile de lucru respective.

BANCA Internaţională de Colaborare Economică are un capital statutar în sumă de 300 milioane ruble transferabile, din care o parte este format din valută liber convertibilă şi aur. În prezent, capitalul vărsat este de 120 milioane ruble transferabile, din care jumătate în valută liber convertibilă. Banca are un fond de rezervă şi poate să-şi constituie şi fonduri speciale.

Activitatea B.I.C.E. se desfăşoară avînd la bază principiul egalităţii depline şi respectării suveranităţii ţărilor membre.

Funcţiile, obligaţiile şi drepturile băncii sînt determinate prin Convenţia şi Statutul de înfiinţare şi funcţionare. Sprijinind dezvoltarea economiei naţionale a ţărilor membre şi lărgirea colaborării lor financiare cu toate ţările, B.I.C.E. are îndatorirea să asigure, în acelaşi timp interesele tuturor ţărilor membre. În spiritul Statutului şi a Convenţiei, participarea ţărilor la B.I.C.E. şi activitatea acestei bănci nu pot constitui piedici pentru dezvoltarea relaţiilor financiare şi a altor relaţii de afaceri directe pentru ţările membre ale băncii sau ale acestora cu alte ţări.

Organul suprem de conducere este Consiliul B.I.C.E., el realizează conducerea generală a activităţii acesteia şi este format din reprezentanţii tuturor ţărilor membre, numiţi de guvernele respective, fiecare ţară avînd un singur vot, indiferent de mărimea aportului său la fondurile Băncii. Consiliul se întruneşte în şedinţe plenare, de regulă, de două ori pe an, iar hotărîrile se iau numai în unanimitate.

Conducerea activităţii operative a băncii se realizează printr-un organ colectiv de conducere, numit de Consiliu şi care este format din cîte un reprezentant al fiecărei ţări membre, din care unul îndeplineşte funcţia de preşedinte.

Banca Internaţională de Colaborare Economică este o instituţie deschisă tuturor ţărilor care doresc să ia parte la activitatea acesteia în măsura în care sînt de acord cu obligaţiile ce decurg din documentele de constituire, primirea de noi membri fiind stabilită a se face cu acordul tuturor ţărilor membre fondatoare.

ÎNFIINŢAREA Băncii Internaţionale de Colaborare Economică a marcat o etapă nouă în dezvoltarea relaţiilor valutar-financiare şi de credit între ţările membre ale C.A.E.R., corespunzător nivelului atins de dezvoltare a relaţiilor economice şi comerciale reciproce.

Adîncirea permanentă a colaborării şi cooperării economice şi tehnice, creşterea volumului schimburilor de mărfuri şi servicii dintre ţările membre ale Băncii, şi-au găsit reflectarea în indicatorii de bază ai activităţii Băncii Internaţionale de Colaborare Economică, şi, în primul rînd, în creşterea rapidă a volumului decontărilor în ruble transferabile.

Dacă în anul 1964 — primul an de activitate al Băncii — volumul total al decontărilor reciproce al băncilor împuternicite a fost de 23 miliarde ruble transferabile, în anul 1973 se apreciază că el va fi de 48 miliarde ruble transferabile *), ceea ce reprezintă o creştere de peste 2 ori. Pentru întreaga perioadă de zece ani, volumul total al decontărilor reciproce efectuate de ţările membre a înregistrat impresionanta sumă de 325 miliarde ruble transferabile.

Volumul acestor decontări între ţările membre ale băncii constituie un indicator economic important, deoarece el reflectă în principal volumul fizic al circulaţiei mărfurilor, iar din totalul acestora circa 95% se referă la decontarea operaţiilor comerciale ale ţărilor membre.

Dezvoltarea mai departe a colaborării economice dintre ţările membre ale Băncii, precum şi posibilităţile de atragere, în perspectivă, şi a altor ţări la sistemul de decontări în ruble transferabile, creează premisele pentru sporirea permanentă a volumului decontărilor în ruble transferabile.

În vederea asigurării neîntrerupte a operaţiilor de încasări şi plăţi ale ţărilor membre, sistemul de creditare — ca parte componentă a decontărilor multilaterale în ruble transferabile — permite satisfacerea tuturor necesităţilor băncilor împuternicite în mijloace băneşti, nevoi care apar datorită neconcordanţei temporare dintre încasările din exporturi şi plăţile pentru importuri, cum ar fi: sezonalitatea exportului, neritmicitatea importului, dezvoltarea circulaţiei mărfurilor, echilibrarea balanţei de plăţi şi alte cauze.

În cursul anului 1972, B.I.C.E. a acordat ţărilor membre credite în sumă de 3,0 miliarde ruble transferabile, ceea ce reprezintă o dublare faţă de volumul creditelor acordate în primul an de activitate. În perioada 1964—1972 volumul total al creditelor acordate a fost de 18 miliarde ruble transferabile. Creşterea de la an la an a volumului creditelor acordate de B.I.C.E. reflectă sporirea volumului schimburilor reciproce de mărfuri ale ţărilor-membre şi respectiv al volumului decontărilor în ruble transferabile.

Faptul că creditele ce se planifică anual şi semestrial au la bază indicatorii corespunzători din planurile economiei naţionale ale fiecărei ţări, ceează o bază reală pentru justa determinare a volumului de credite, în vederea satisfacerii cît mai depline a necesităţilor băncilor împuternicite în credite de la B.I.C.E.

În scopul unei utilizări mai eficiente a sistemului de decontare multilaterală şi de creditare în ruble transferabile şi, în special, al intensificării influenţei pîrghiilor valutar-financiare în vederea îndeplinirii obligaţiilor reciproce privind livrările de mărfuri şi totodată al stimulării utilizării eficiente a mijloacelor băneşti, în anul 1970 Consiliul Băncii, şi pe baza recomandărilor Sesiunii a XXIII (specială) a C.A.E.R., a luat măsuri pe linia creşterii eficienţei sistemului de creditare a B.I.C.E., vizînd îmbunătăţirea planificării creditelor, dezvoltarea decontărilor multilaterale, lărgirea operaţiunilor bancare, organizarea mai judicioasă a activităţii băncii etc.

Simplificarea sistemului de creditare a fost realizată prin reducerea categoriilor de credite în ruble transferabile la credite de decontare şi credite cu termen fix de rambursare. Totodată s-au realizat majorarea şi diferenţierea dobînzilor la operaţiile de activ şi pasiv, în funcţie de termenul de folosire a creditelor şi de păstrare sub formă de depozite a disponibilităţilor băncilor împuternicite, fapt ce a contribuit la folosirea mai economicoasă de către unele ţări a creditelor B.I.C.E., precum şi la lărgirea schimburilor reciproce de mărfuri prin mobilizarea resurselor interne la export, etc.

O dezvoltare însemnată au înregistrat şi operaţiile B.I.C.E. în valute liber convertibile, al căror volum a ajuns în anul 1972 la echivalentul de 27,2 miliarde ruble transferabile, în timp ce, în primul an de activitate, suma înregistrată a fost de numai 900 milioane ruble transferabile. Faţă de volumul anului precedent, operaţiile au crescut în 1972 cu 15,2%.

La început, activitatea pe această linie a B.I.C.E. s-a rezumat la atragerea şi plasarea de depozite în valută liberă; începînd însă cu anul 1966, după formarea unei părţi a capitalului în valută liberă, s-a trecut la efectuarea de operaţii de credite financiare în valută, care au cunoscut o creştere însemnată. Dezvoltarea acestor operaţii s-a datorat extinderii şi întăririi permanente a legăturilor B.I.C.E. în primul rînd cu băncile ţărilor membre şi a altor ţări socialiste, precum şi cu numeroase bănci de afaceri din diferite ţări ale lumii. În anul 1972, B.I.C.E. a întreţinut relaţii de corespondent şi a efectuat operaţii cu aproape 300 instituţii bancare din întreaga lume, bucurîndu-se de un renume binemeritat.

Organizarea corespunzătoare a activităţii sale, dezvoltarea operaţiilor atît în ruble transferabile, cît şi în valută liber convertibilă, au condus la obţinerea de rezultate favorabile în munca băncii, asigurîndu-se rentabilitatea operaţiilor respective. Astfel, beneficiul net realizat în perioada activităţii sale a fost de peste 70 milioane ruble transferabile.

O IMPORTANŢĂ deosebită pentru dezvoltarea în continuare a operaţiilor B.I.C.E. o are Programul complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R., adoptat la Sesiunea a XXV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ţinută la Bucureşti prin care se stabilesc principalele direcţii ale îmbunătăţirii şi lărgirii în continuare a activităţii Băncii. În acest context un rol important revine întăririi, în continuare, a rublei transferabile. De asemenea, se are în vedere lărgirea sferei de aplicare a rublei transferabile atît pe calea cuprinderii tuturor relaţiilor de comerţ exterior ale ţărilor membre, cît şi prin atragerea băncilor altor ţări nemembre la sistemul decontărilor în ruble transferabile.

În lumina sarcinilor ce decurg din Programul Complex, ţările membre ale C.A.E.R. vor dezvolta şi vor perfecţiona activitatea B.I.C.E., în conformitate cu cerinţele care decurg din realizarea sarcinilor legate de perfecţionarea relaţiilor valutar-financiare şi de credit, din sistemul schimburilor lor comerciale reciproce şi al decontărilor reciproce, precum şi de asigurarea transferabilităţii efective a rublei transferabile. Totodată, creditele şi dobînzile trebuie să contribuie mai activ la dezvoltarea schimburilor de comerţ exterior ale ţărilor şi la îndeplinirea obligaţiilor reciproce.

În spiritul prevederilor Programului Complex, activitatea Băncii trebuie să contribuie, în continuare, la apropierea şi egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a ţărilor membre C.A.E.R., în condiţiile respectării principiilor eficienţei acţiunilor întreprinse de Bancă.

România, ca ţară membră a Băncii Internaţionale de Colaborare Economică, a participat activ la crearea acestei instituţii şi la dezvoltarea operaţiilor sale, efectuînd decontările ce rezultă din schimburile comerciale cu celelalte ţări membre ale C.A.E.R. şi, de asemenea, operaţiuni în valute liber convertibile. Totodată, ţara noastră şi-a adus contribuţia la perfecţionarea activităţii de decontare şi de creditare a B.I.C.E. şi va participa activ şi în continuare la perfecţionarea activităţii acestei bănci.

Rezultatele obţinute pînă în prezent de Banca Internaţională de Colaborare Economică conduc la aprecierea că ea va contribui şi în viitor la dezvoltarea schimburilor comerciale dintre ţările membre, la întărirea rolului pîrghiilor valutar-bancare, contribuind prin aceasta la realizarea acestor schimburi şi fiind astfel un instrument important al colaborării dintre ţările socialiste membre ale C.A.E.R., în interesul propăşirii lor economice şi al socialismului.

dr. Mitică NĂSTASE
director şi membru în Consiliul de administraţie a Băncii Române de Comerţ Exterior

*) Cifra este preliminată.

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ȘI PIAȚA COMUNĂ LĂRGITĂ

LA 17 OCTOMBRIE a.c. au început la Bruxelles negocieri comerciale între C.E.E. și reprezentanți din 45 de țări în curs de dezvoltare în vederea adaptării sistemului de aranjamente comerciale dintre Comunitate și acest grup de țări la situația nou creată prin aderarea Angliei, a Irlandei și Danemarcei la Piața Comună. Urmează a fi abordate probleme privind renegocierea Convențiilor de asociere la Piața Comună de la Yaoundé și Arusha, precum și alăturarea a noi țări, membre ale Commonwealth-ului, la aceste aranjamente. Implicațiile actuale, manifestate deja, precum și cele probabile ale lărgirii C.E.E. asupra relațiilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare cu Comunitatea constituie fundalul pe care vor evolua discuțiile de la Bruxelles.

Forme de organizare

ÎN CONDIȚIILE instabilității prețurilor la produsele de bază și ale continuării sau pericolului unor convulsiuni valutare internaționale, țările în curs de dezvoltare caută să-și asigure stabilitatea exporturilor lor de materii prime și produse semifinite, unul din mijloace constituindu-l încheierea unor aranjamente cu Piața Comună lărgită.

Organizarea relațiilor comerciale ale Comunității cu țările în curs de dezvoltare se caracterizează, în general, prin tendința de atragere a noi țări în cadrul celor trei forme de organizare a schimburilor comerciale ale C.E.E. cu țările terțe, și anume asocierea unor țări în curs de dezvoltare la C.E.E., încheierea de acorduri comerciale preferențiale și încheierea de acorduri comerciale nepreferențiale. În contextul lărgirii Pieței Comune, în legătură cu organizarea structurală a relațiilor comerciale dintre Comunitatea lărgită și țările în curs de dezvoltare, se relevă trei grupuri de probleme: relațiile dintre noii membri ai C.E.E. și statele asociate; relațiile dintre Piața Comună lărgită și țările membre ale Commonwealth-ului; relațiile dintre Piața Comună lărgită și celelalte țări în curs de dezvoltare.

Între noile state membre ale C.E.E. și țările asociate se vor stabili, pînă la expirarea respectivelor acorduri, relații de aceeași natură ca și cele ale vechilor membri. Teritoriilor dependente de Anglia li se va acorda în acest sens regimul acordat teritoriilor dependente și de peste mări ale C.E.E. Țările africane membre ale Commonwealth-ului au posibilitatea, conform ofertei prezentate de C.E.E., de a opta pentru una din următoarele alternative: a) asocierea la C.E.E. prin aderarea la Convenția de la Yaoundé și, în consecință, participarea la renegocierea acestui acord; b) asocierea la C.E.E. printr-un acord asemănător Acordului de la Arusha; c) încheierea unui acord comercial cu C.E.E. În ceea ce privește celelalte țări în curs de dezvoltare, acestora le rămîne alternativa încheierii unor acorduri comerciale nepreferențiale.

Structurile și problemele specifice relațiilor comerciale ale Angliei cu grupul țărilor în curs de dezvoltare vor influența evoluția ulterioară a legăturilor economice ale C.E.E. cu aceste țări. Modificările ce vor surveni în orientarea geografică a relațiilor economice comunitare cu aceste țări se vor reflecta în reformularea unor elemente ale politicii comerciale comunitare față de țările în curs de dezvoltare.

Produse agricole

INCIDENȚA lărgirii Pieței Comune asupra exporturilor de produse agroalimentare ale țărilor în curs de dezvoltare spre Comunitate prezintă două aspecte esențiale diferite: pe de o parte, este vorba de implicațiile asupra exporturilor de produse care cad sub prevederile reglementărilor politicii agricole comune și, pe de altă parte, de implicațiile asupra exporturilor de produse agricole tropicale care nu sînt supuse acestor reglementări și al căror acces pe piața C.E.E. este controlat doar prin intermediul tarifului vamal comun.

Este probabil ca extinderea ariei geografice de aplicare a politicii agricole comune să aibă repercusiuni negative asupra exportului de produse astfel reglementate al tuturor țărilor nemembre ale C.E.E., în special prin modificarea gradului de autoaprovizionare cu produse agroalimentare al Pieței Comune. Impactul extinderii ariei de cuprindere a politicii agricole comune asupra exportatorilor din țările terțe se va manifesta cu atît mai nefavorabil cu cît produsele agroalimentare respective ocupă o pondere mai mare în structura exporturilor spre Piața Comună.

Avînd în vedere că atît acordurile de asociere, cît și acordurile comerciale preferențiale reglementează strict problema exporturilor de produse agroalimentare pe piața comunitară, marea majoritate a țărilor membre ale Commonwealth-ului, furnizoare tradiționale de produse agroalimentare pe piața engleză, vor fi confruntate cu o serie de dificultăți în plasarea produselor lor. Printre produsele agroalimentare exportate de aceste țări care în urma perioadei de tranziție vor fi afectate de aplicarea reglementărilor agricole comunitare, se numără zahărul, legumele, fructele, cerealele, carnea și produsele din carne, vinul ș.a.

De asemenea, unele dintre produsele tropicale, al căror acces pe piața C.E.E. nu este afectat de reglementări comunitare agricole, printre care cafeaua, cacaua, arahidele, uleiurile de palmier, copra, precum și produse ca arahidele, tapira și ananasul, exportate de țările membre ale Commonwealth-ului pe piața engleză, și care beneficiau de preferințe comerciale, vor fi supuse după 1977 taxelor vamale din tariful vamal comun. Asocierea sau încheierea unor acorduri comerciale preferențiale sînt soluții care ar putea rezolva unele dintre problemele cu care vor fi confruntate în acest context țările producătoare de cafea și cacao, membre ale Commonwealth-ului.

Noul proiect de asociație dintre C.E.E. și țările africane, propus la 14 aprilie a.c. de Comisia Pieței Comune, care urmează a înlocui actualele Convenții de la Yaoundé și Arusha, conține o clauză fundamental nouă, a cărei adoptare va fi de natură să producă modificări majore în relațiile comerciale ale acestor țări cu țările membre ale C.E.E. Comisia propune statelor africane garantarea sumelor realizate de pe urma exporturilor produselor de bază (cafea, cacao, bumbac, arahide, ulei de arahide, banane, zahăr) de care depind, în mare parte, veniturile din exporturi ale acestor țări. Formula propusă de Comisie reține de asemenea atenția prin originalitatea sa: este vorba de a garanta nu prețuri, ci venituri. Or, veniturile de pe urma exporturilor țărilor africane variază nu numai din cauza instabilității prețurilor, ci și din cauza fluctuației cantităților produse.

Produse neagricole

PRINTRE măsurile care se apreciază că vor avea influență asupra comerțului cu produse neagricole dintre țările în curs de dezvoltare și C.E.E. sînt cuprinse: 1) adoptarea de către Anglia, Irlanda și Danemarca a tarifului vamal comun; 2) adoptarea de către cei trei noi membri a schemei comunitare de preferințe tarifare nediscriminatorii și nereciproce; 3) existența, în paralel, a schemei comunitare de preferințe și a preferințelor comerciale în cadrul unui număr tot mai mare de acorduri de asociere la Comunitate; 4) funcționarea schemei comunitare de preferințe și formarea zonei de comerț liber pentru produse industriale A.E.L.S.—C.E.E. lărgită; 5) sistemul preferințelor inverse (preferințe comerciale reciproce) în contextul lărgirii cercului de țări în curs de dezvoltare asociate la C.E.E.

Conform unui studiu cu privire la tarifele vamale ale principalelor țări capitaliste dezvoltate *), nivelul mediu al taxelor vamale percepute la importul produselor industriale în C.E.E. este cel mai scăzut în comparație cu celelalte țări capitaliste dezvoltate. În schimb, se apreciază că adoptarea complexului de politici comerciale comunitare și, implicit, a mărfurilor de natură netarifară practicate de Comunitate față de importuri, ar putea afecta și exporturile de asemenea produse ale țărilor în curs de dezvoltare. Între aceste măsuri de politică comercială, contingentarea va produce efectele cele mai negative asupra exporturilor de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare în țările membre ale C.E.E.

Se estimează că, în condițiile funcționării sistemului generalizat de preferințe, acordarea unui regim tarifar avantajos tuturor exporturilor de produse fabricate din țările în curs de dezvoltare în țările membre ale Pieței Comune produce un efect de reducere a importanței preferințelor acordate de Comunitate țărilor în curs de dezvoltare asociate, sau țărilor cu care Comunitatea are încheiate acorduri comerciale preferențiale, la domeniul preferințelor acordate în comerțul cu produse agroalimentare și materii prime. În urma criticilor tot mai intense, atît din partea celorlalte țări capitaliste dezvoltate, cît și a țărilor în curs de dezvoltare, a început să-și facă loc ideea înlăturării acestor preferințe inverse, care se consideră că, în condițiile actuale, pun țările asociate într-o poziție dezavantajoasă față de celelalte țări în curs de dezvoltare. În cadrul conferinței de la Lagos (din iulie a.c.) a țărilor africane asociate la C.E.E. și a statelor membre ale Commonwealth-ului, s-a relevat hotărîrea statelor în curs de dezvoltare de a elimina preferințele inverse din legăturile comerciale cu C.E.E.

Desființarea treptată pînă în 1977, iar pentru unele produse sensibile pînă în 1984, a barierelor vamale în cadrul zonei de comerț liber A.E.L.S.-C.E.E. va acorda produselor industriale din țările membre A.E.L.S. același regim tarifar ca și cel al produselor industriale din țările în curs de dezvoltare asociate sau care beneficiază de preferințele tarifare nediscriminatorii și nereciproce. Or, în acest caz se vor manifesta dificultăți în calea exporturilor de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele comunitare, dificultăți legate de nivelul mai scăzut al competitivității lor.

Conflictul dintre principiul nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, care guvernează schema comunitară de preferințe ce se aplică unui grup numeros de țări, și principiul reciprocității, care stă la baza sistemului „preferințelor inverse", practicat de C.E.E. în relațiile cu țările în curs de dezvoltare asociate, este unul din aspectele dificile ale relațiilor comerciale în curs de dezvoltare cu Comunitatea.

În rîndul țărilor în curs de dezvoltare se manifestă în prezent tot mai pregnant un curent de opinie împotriva acestui sistem comunitar de preferințe, în vederea reorganizării relațiilor comerciale dintre Comunitate și acest grup de țări pe baze nereciproce. Țările în curs de dezvoltare acționează atît în cadrul U.N.C.T.A.D, al G.A.T.T., cît și în negocierile directe cu Piața Comună, în direcția eliminării unora dintre efectele pe care le are evoluția integrării vest-europene asupra relațiilor lor comerciale externe.

Spre poziții comune ?

PROLIFERAREA intensă, ca urmare a lărgirii Pieței Comune, a acordurilor de asociere, a acordurilor comerciale preferențiale și nepreferențiale, duce la diminuarea avantajelor pe care le dețineau statele semnatare față de celelalte țări terțe. Dacă însă, pentru țările în curs de dezvoltare participante la aceste acorduri avantajele pătrunderii pe piața comunitară sînt din ce în ce diminuate de mărirea numărului de participanți, proliferarea acestor acorduri deschide noi și noi piețe de desfacere și surse de materii prime în condiții avantajoase pentru țările membre ale C.E.E. lărgite.

Este probabil ca țările în curs de dezvoltare, care în cadrul actualei runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. vor fi masiv reprezentate, cu obiective strategice bine definite, să încerce, prin adoptarea unei poziții comune, să realizeze unele avantaje care să contrabalanseze consecințele negative ale lărgirii C.E.E. asupra exporturilor acestui grup de țări. În aceste condiții, se apreciază că proliferarea acordurilor comerciale preferențiale între Piața Comună și țările în curs de dezvoltare, acorduri stipulînd existența unor preferințe comerciale reciproce, deci preferințe inverse, vor constitui obiectul unor critici serioase nu numai din partea țărilor în curs de dezvoltare, ci și din partea altor țări ale căror interese comerciale sînt afectate de existența și funcționarea acestui sistem. Abordarea în cadrul viitoarei runde de negocieri a reducerii nivelului taxelor vamale și a eliminării unor obstacole netarifare, atît din comerțul internațional cu produse industriale, cît și din cel cu produse agroalimentare, va supune politica agricolă comună care, după cum s-a arătat, afectează în mod substanțial, prin lărgirea C.E.E., exporturile țărilor în curs de dezvoltare, unor puternice presiuni din partea acestui grup de țări.

P. RAREȘ

*) GATT, Tariffs in the Industrial Countries, 1972.

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (II)

(Urmare din pagina 16)

formitate cu convenția perfectată în anul 1964, între guvernul R.S.F. Iugoslavia și Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, în coordonarea cercetărilor pentru un număr de teme, incluse în program în cadrul Comisiei permanente pentru coordonarea cercetărilor științifice, pentru siderurgie, pentru metalurgia neferoasă, pentru industria chimică și pentru industria radiotehnică și electronică, participă și Iugoslavia.

Programul de coordonare a celor mai importante cercetări științifice și tehnice, care prezintă interes reciproc și s-au efectuat de către țările membre ale C.A.E.R. în anii 1966—1970 a conținut opt grupe de probleme și anume:

a) — cercetarea procedeelor noi și perfecționarea celor existente pentru obținerea și transportul energiei electrice;

b) — perfecționarea metodelor existente și căutarea de metode noi, mai eficiente, pentru explorarea geologică și exploatarea substanțelor minerale utile;

c) — elaborarea și utilizarea noilor tipuri de materiale;

d) — perfecționarea proceselor tehnologice în industrie, construcții și transporturi;

e) — dezvoltarea calculatoarelor, automaticii și electronicii;

f) — bazele științifice ale intensificării agriculturii și silviculturii;

g) — bazele științifice ale conducerii, organizării producției și muncii, dezvoltarea sistemului de informații științifice și tehnice;

h) — elaborarea de mijloace și metode noi în domeniul ocrotirii sănătății populației.

În aceste opt grupe au fost incluse circa 50 probleme din care au decurs circa 200 de teme — pentru fiecare în parte stabilindu-se țara organizatoare, țările participante, data abordării lucrării și data finalizării.

Dacă analizăm structura organizatorică a programului vom constata o îmbunătățire evidentă față de programul precedent, exprimată printr-o grupare judicios științifică a temelor și, în același timp, mai ușor de urmărit. Constatăm că s-a acordat o atenție deosebită problemelor cu care lumea contemporană este confruntată și anume, problemele energiei și materiilor prime minerale, elaborării de înlocuitori pentru materiile prime, problemele folosirii automaticii, electronicii ș.a.

În același timp, gradul de participare la elaborarea temelor de cercetare și, în special, măsura în care țările își asumă rolul de organizatori ai cercetărilor vădesc și în această perioadă o diferențiere accentuată, explicată parțial prin nivelul de dezvoltare economică și tehnico-științifică diferit. În timp ce Uniunea Sovietică organizează lucrările de cercetări pentru circa 41% din totalul temelor, R. D. Germană organizează pentru 18%; Cehoslovacia pentru 17%; Polonia pentru 10%; Ungaria pentru 7%; Bulgaria pentru 4%, iar România pentru 3%.

În ce privește gradul de participare la elaborarea te-

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Specialiștii bulgari acordă asistență tehnică Somaliei. — *În baza proiectelor bulgare, pe teritoriul Somaliei s-au construit și utilat cu mijloace tehnice bulgare o serie de obiective ale industriei alimentare. Specialiștii bulgari au acordat asistență în dezvoltarea agriculturii Somaliei, în proiectarea și construcția de instalații hidrotehnice. În prezent, specialiștii bulgari prospectează zăcămintele de plumb la Madjaian-Dalan. Se află în fază finală construcția unei fabrici de înnobilare în apropierea acestui zăcămînt.*

Realizarea unor proiecte în Tunisia cu ajutor belgian. — *În baza acordului de colaborare bilaterală pe anul 1974, Belgia va pune la dispoziție Tunisiei, 285 milioane franci belgieni pentru finanțarea unor proiecte în curs de realizare și a altora noi. Se are în vedere, în special, pregătirea de cadre tehnice, valorificarea a 50 000 ha de teren în valea rîului Medjera, înfăptuirea programelor naționale în domeniile sanitar și al planificării creșterii populației. Acordul mai prevede sporirea numărului de specialiști belgieni în Tunisia la 135.*

Acorduri între Bulgaria și R. D. Germană privind producția și controlul unor produse. — *Un acord privind colaborarea tehnico-științifică și activitatea comună în domeniul probării, controlului și recepției produselor și instalațiilor cu un grad sporit de periclitare în exploatare a fost încheiat la Sofia între Comitetul de calitate, standardizare și metrologie de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria și Departamentul pentru controlul tehnic de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria și Departamentul pentru controlul tehnic de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R. D. Germane.*

● Schimburi economice

Cupru polonez pentru export. — *Datorită bogatelor zăcăminte de minereu de cupru din regiunea Legnice și Glogow din voievodatul Wroclaw, Polonia s-a situat în grupul celor mai mari producători mondiali de cupru. Construcția minelor „Libin" și „Polkowice" și a topitoriei de cupru „Glogow" a permis ca, începînd din anul 1970, să fie mărită considerabil producția. În decurs de doi ani, producția de cupru electrolitic a crescut cu 60 000 tone, cifrîndu-se anul trecut la 131 000 tone, ceea ce a permis să se asigure în întregime necesarul pieței poloneze, precum și exportul (în special în Anglia, R. D. Germană, Olanda, R. F. Germania, Suedia).*

Interviul nostru cu WILLY SCHYNS, secretar de stat pentru turism din Belgia, despre

ROLUL ECONOMIC AL TURISMULUI ȘI DIRECȚIILE DEZVOLTĂRII SALE

● Cum vedeți locul turismului în creșterea economică ?

— Cred că astăzi mai sînt multe țări care subestimează rolul pe care turismul îl poate juca în dezvoltarea economiei. Desigur, în această afirmație pornesc de la situația din Belgia. În perioada de vară, a concediilor, activitatea economiei este stimulată în măsură importantă de sumele care se cheltuiesc în acest timp pentru odihnă, distracții etc. Se înviorează comerțul, se dezvoltă anumite servicii, se creează posibilități suplimentare de utilizare a forței de muncă. Un hotel de 150 paturi, de exemplu, are nevoie de un personal de cel puțin 50 oameni pentru deservire, deci este o adevărată mică întreprindere.

Turismul va constitui o activitate din ce în ce mai importantă pentru economie. Turismul va trebui să ofere salariaților în perioadele de concediu posibilități de odihnă, de evadare din mediul obișnuit, astfel încît ei să poată relua munca mai bine la întoarcere.

● Ne-ați vorbit despre rolul turismului intern. Dar cum vedeți rolul turismului internațional ?

— În multe țări turismul internațional contribuie la echilibrarea balanței de plăți și creează posibilitatea de a obține devize pentru achiziționare de echipament industrial. Nici noi, în Belgia, nu desconsiderăm intrările de devize din turism, ținem să avem cît mai mulți turiști. Turismul ne aduce încasări anuale de 20 miliarde în devize străine, ceea ce nu este deloc neglijabil.

În prezent, cu posibilitățile de transport existente, nu mai se poate vorbi practic despre distanțe. Agențiile de turism de la noi utilizează viteza transporturilor pentru a introduce o formă originală de reclamă : miniexcursiile. Se organizează excursii de două zile într-o țară sau alta. În aceste zile, oamenii cunosc cîte ceva din locurile respective, suficient pentru a căpăta dorința de a mai vedea alte obiective din țara vizitată și de a reveni acolo pentru un timp mai îndelungat. De obicei, turiștilor nu le place să se deplaseze undeva pentru 15—20 de zile fără a ști ceva despre acest loc. Dacă însă, în prealabil, se familiarizează cu țara respectivă, se vor hotărî mai ușor să-și petreacă o întreagă vacanță acolo.

Din toate considerentele amintite, sînt convins că turismul internațional se va dezvolta, ceea ce, de altfel, va contribui la o mai bună înțelegere între popoare. Cînd oamenii nu se cunosc între ei există o oarecare rezervă, o oarecare neîncredere. Cînd se cunosc, învață să se simpatizeze, să se înțeleagă reciproc.

● Ce forme de turism credeți că se vor dezvolta mai mult în viitor ?

— Turismul balnear. Din ce în ce mai mulți turiști vor urmări simultan două obiective : să-și petreacă timpul în afara mediului obișnuit, într-un mod plăcut, și să-și trateze diversele afecțiuni, mai ușoare sau mai grave. Această tendință se și remarcă la noi, în R.F.G., Franța, țările scandinave. Din acest punct de vedere, dv. sînteți foarte bine amplasați, căci aveți localități frumoase de tratament balnear, unde turiștii se pot odihni și își pot reface sănătatea.

● Pînă unde credeți că este rațional să se meargă cu „industrializarea" turismului, astfel încît aceasta să nu impieteze asupra cadrului natural ?

— Este necesar să avem un număr minim de turiști într-o localitate pentru a putea instala acolo cu oarecare rentabilitate anumite servicii, distracții etc. Este însă, de asemenea, necesar ca această bază turistică să nu depășească anumite limite, clădirile să fie implantate în cadrul natural al regiunii. Vizitînd Poiana Brașov și Păltinișul m-a frapat modul foarte reușit în care ați realizat acest lucru. Vilele sînt presărate ici-colo, nu există înghesuială și turiștii se pot plimba în voie. Un lucru consider că ar trebui dezvoltat în asemenea localități : facilitățile sportive. Mă refer la sporturi ușoare, de exemplu baschet, volei, tenis, care oferă o distracție și completează în mod fericit odihna.

● Cu ce impresii părăsiți România ?

— Vizita mea se încadrează în eforturile ambelor țări de a-și dezvolta colaborarea în domeniul turismului. Din convorbirile purtate și din vizitele efectuate pot afirma că există condiții foarte bune pentru turiștii belgieni în România. Cea mai bună reclamă turistică este calitatea serviciilor oferite. Stînd de vorbă cu turiști belgieni din România, am aflat că ei sînt mulțumiți și unii revin de cîțiva ani la dv. Am putut constata și eu că instalațiile pentru tratamente sînt de calitate bună și am auzit că îngrijirea este perfectă.

● Ați vizitat unele stațiuni de pe litoral și de la munte. Ce v-a frapat mai mult ?

— Schimbările intervenite. Am mai vizitat România cu 8 ani în urmă, dar acum nu am putut recunoaște unele locuri, atît de mari au fost schimbările. Pe litoral, arhitectura diversificată de la o stațiune la alta oferă turistului posibilitatea de a descoperi ceva nou. La munte, de asemenea, s-au ridicat construcții noi, teleferice etc. Cred că, în această privință, trebuie felicitați aceia care se ocupă de turism în România pentru munca imensă ce a fost depusă. Aveți o țară frumoasă și cred că trebuie neapărat să valorificați această bogăție.

Interviu realizat de
Ileana VASILIU

VIZOR

În căutarea unui nou preț al petrolului

TRATATIVELE dintre statele membre ale Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC) și reprezentanții a 13 companii occidentale importatoare, consacrate stabilirii unui nou preț pe tona de petrol brut neprelucrat s-au întrerupt, zilele trecute, la sediul din Viena al OPEC, urmînd să fie reluate după două săptămîni. Cele șase state membre ale OPEC — Iran, Irak, Abu Dhabi, Kuweit, Arabia Saudită și Qatar — au anunțat că vor avea, în această săptămînă, în Kuweit, consultări în vederea unei acțiuni colective pentru viitoarea rundă de negocieri. Într-o declarație a reprezentanților statelor importatoare se relevă că prețurile cerute de statele producătoare necesită consultări speciale cu guvernele lor, întrucît semnarea unor acorduri privind noile prețuri la petrolul brut prezintă o deosebită importanță pentru economiile țărilor lor.

Statele producătoare solicită, după cum se știe, revizuirea acordului de la Teheran din 1971 pentru a compensa pierderile înregistrate din cauza inflației în raport cu rata anuală mondială, care este superioară celei convenite în acordul amintit și luată în considerare la stabilirea prețului unitar. Noul preț al petrolului ar trebui să realizeze, totodată, potrivit opiniei acestor țări, un raport mai echitabil între veniturile înregistrate de cele două părți.

O știre de ultimă oră anunță că țările producătoare au hotărît majorarea cu 17% a prețurilor comerciale ale petrolului.

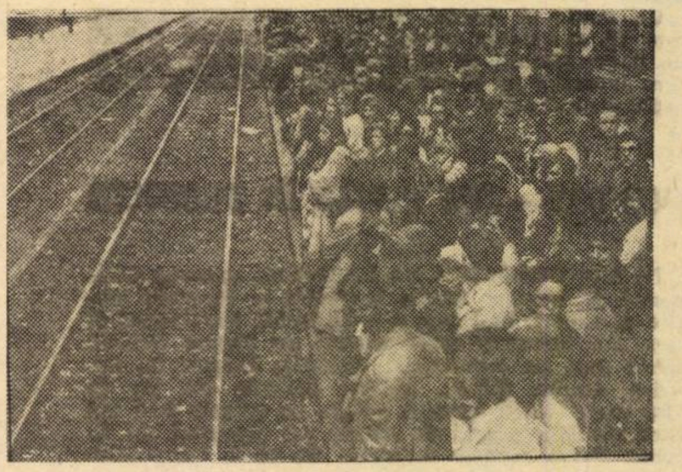

„Trenuri paralizate, revendicări ale funcționarilor, prețurile în spirală : în acest început de toamnă, francezii gustă primele fructe amare ale inflației" — scrie revista „L'Express" publicînd această imagine de pe peronul Gării de Nord din Paris, în timpul grevei feroviarilor.

Se clatină tabieturile britanice

CERCETĂRI întreprinse de persoane de specialitate au arătat că, într-un interval foarte scurt, respectiv în ultimii 15 ani, tabieturile gastronomice ale englezilor au suferit importante modificări. Una din cele mai vizibile abateri de la tradițiile în materie de alimentație ale britanicilor pare să fie preferința tot mai accentuată acordată cafelei în raport cu ceaiul. Ce e drept, ceaiul cu lapte, preparat în maniera engleză, sau ceaiul servit cu lămîie se mai bucură de popularitate, dar consumul de cafea pe locuitor a crescut în perioada indicată de aproape patru ori.

---

melor, constatăm aproximativ aceeași situație ca în perioada anterioară. Astfel, Uniunea Sovietică participă la un număr de teme care reprezintă 94% din totalul temelor cuprinse în program ; R.D. Germană — 87% ; Polonia — 85% ; Cehoslovacia — 83% ; Bulgaria — 69% ; Ungaria — 66% ; România — 37%.

Arătăm, de asemenea, că nu au avut loc schimbări importante, nici în ceea ce privește gruparea temelor în funcție de numărul țărilor participante la elaborarea lor. Astfel, în soluționarea a 10% din numărul temelor participă trei țări, 26% din teme — patru țări, 22% — cinci țări, 17% — șase țări, 18% — șapte țări, 5% — opt țări.

În perioada respectivă, institutele de cercetări de specialitate din țara noastră au coordonat realizarea unor noi teme de cercetare cum ar fi cele referitoare la procedeul de obținere a fibrelor și produselor elastice prin utilizarea amestecurilor cu fibre elastomere, precum și cu privire la determinarea unor metode raționale de planificare în perspectivă a cercetărilor științifice și tehnice. De asemenea, după cum am mai amintit, au fost coordonate, în continuare, teme de cercetare provenind din planul sintetic de coordonare pe perioada 1964—1965, cu privire la sinteza și biosinteza vitaminelor cu privire la fluidele de foraj, teoria automatelor și selecția culturilor agricole.

În procesul elaborării lucrărilor de cercetare științifică și tehnică, înscrise în programul de coordonare pe perioada 1966—1970, țările membre ale C.A.E.R. au obținut o seamă de rezultate concretizate prin finisarea unui mare număr de lucrări care și-au găsit deja aplicarea în știință și în producție. Printre lucrărlie elaborate sînt : soluții teoretice și condiții tehnice, noi soluții pentru construirea de aparate și mașini, instrumente și utilaje, noi tehnologii și materiale, produse și preparate farmaceutice etc.

Însuflețit de grandioasele perspective înscrise în directivele celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, în celelalte documente de partid și de stat care le-au urmat, poporul nostru a desfășurat o intensă activitate de dezvoltare multilaterală a economiei românești. Rezultatele acestei activități au influențat în mod direct asupra prestigiului de care se bucură România pe plan internațional și, respectiv, asupra posibilităților sale de participare mai intensă și mai largă la activitatea de colaborare economică și tehnico-științifică cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, cu celelalte țări ale lumii.

Ca urmare a creșterii potențialului său economic, științific și tehnic, chiar în perioada anilor 1966—1970, România a fost în măsură să prezinte o serie întreagă de propuneri concrete pentru intensificarea activității de colaborare tehnico-științifică, pentru lărgirea participării ei la această activitate, în vederea sporirii aportului său la elaborarea cercetărilor științifice și tehnice care se efectuează în colaborare cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

Documentele Congresului al X-lea al partidului și ale conferințelor naționale, hotărîrile plenarelor Comitetului Central, au dat un nou impuls dezvoltării pe multiple planuri a economiei și științei românești, fapt care a creat posibilități de intensificare a participării țării noastre la circuitul economic mondial și de valori spirituale, la acțiunile de colaborare tehnico-științifică în cadrul C.A.E.R.

Acțiunile inițiate de R.S. România de colaborare științifică și tehnică prevăzute a fi realizate în perioada actualului cincinal, programul de coordonare al celor mai importante cercetări științifice și tehnice care prezintă interes reciproc și se efectuează de către țările membre ale C.A.E.R. în perioada 1971—1975, precum și formele noi de organizare a colaborării tehnico-științifice în cadrul C.A.E.R. vor face obiectul prezentării lor viitoare.

(va urma)

38) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste" — București; Editura politică, vol. 1, pag. 236.

mondorama

CERCETAREA DEVINE PREA COSTISITOARE?

UN STUDIU întocmit de Departamentul Economic al firmei McGraw-Hill cu privire la orientările cercetării și dezvoltării în industria S.U.A. scoate la iveală o tendință de încetinire a cheltuielilor afectate acestui scop. De la 2,5% din cifra de afaceri a industriei în 1972, sumele alocate pentru R. & D. se reduc la 2,4% în 1973 și probabil la 2,3% în 1976. Și mai remarcabilă este modificarea obiectivelor cercetării : 44% din industriașii consultați au declarat că scopul lor principal nu va mai fi acela de a lansa produse noi, ci de a perfecționa produsele existente. Ca urmare, studiul prevede o încetinire în ritmul înnoirii produselor. În 1976 numai 13% din vînzările industriei vor consta din produse noi (într-un studiu anterior previziunile pentru 1975 fuseseră de 18%). Numai în 3 ramuri industriale — acelea de aparate de precizie, utilaje și echipament electric se consideră că în 1976 peste 20% din vînzări vor consta din produse noi.

Un motiv al acestei tendințe, consideră studiul, este că cercetarea devine prea costisitoare. Pentru un dolar cheltuit de cercetare sînt necesare în prezent investiții de 10 dolari pentru lansarea în fabricației a produselor.

LICENȚELE — MAI REPEDE ÎN PRODUCȚIE

ÎN R.P. BULGARIA s-a intensificat exportul și importul de licențe. Dintre brevetele și licențele oferite la export 40% sînt din domeniul metalurgiei și 38% din industria constructoare de mașini. Printre țările care au achiziționat licențele bulgare se numără Anglia, S.U.A., R.F.G., Japonia etc. Pe de altă parte, arată agenția B.T.A., în ultimii 2—3 ani Bulgaria și-a sporit de cîteva ori importul de licențe. De la firmele japoneze, de pildă, s-a achiziționat licența pentru producția de electrocondensatoare miniaturale, de la o firmă italiană o licență pentru producția de piele sintetică. O recentă hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu privire la introducerea rapidă în producție a cuceririlor tehnico-științifice, stabilește la doi ani termenul de introducere a acestora în producție.

RITMURI

DIN extrapolări ale O.C.D.E. privind evoluția P.N.B. și a venitului național pe locuitor în principalele țări membre, reiese că dacă ritmul de creștere a economiei engleze nu va fi accelerat, în anul 1985, Anglia va avea poziția cea mai nefavorabilă la acest indicator, dintre țările vest-europene membre O.C.D.E. Graficele alăturate înfățișează previziunile O.C.D.E. pînă în 1985.

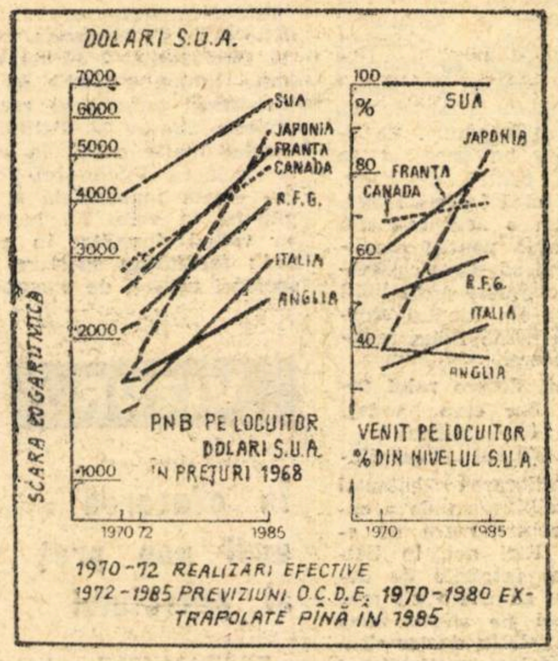

HOLDINGS-URI FRANCEZE

O STATISTICA din iunie 1973 a Centrului de studii asupra veniturilor și costurilor, clasifică cele mai mari societăți financiare care orientează economia franceză. Primele patru sînt :

— Pechiney — Ugine-Kuhlmann, 13 miliarde cifră de afaceri, controlează 9 societăți cu 95 000 salariați ;

— Rhône-Poulenc, 12 miliarde cifră de afaceri, controlează 565 societăți cu 120.000 salariați ;

— Saint-Gobain — Pont-à-Mousson, 10 miliarde cifră de afaceri, controlează 405 societăți cu 119 000 salariați ;

— Compania generală de electricitate, 9 miliarde cifră de afaceri, controlează 21 societăți cu 118.000 salariați.

...deci 4 grupuri cu o cifră de afaceri de 44 miliarde, controlează exact 1.000 societăți cu 452.000 salariați.

Fiecare din ele sînt conduse de cîte o echipă de conducere de 7 persoane pentru fiecare branșă, care dețin toată puterea în holding și numesc directorii societăților filiale.

ASCENSIUNEA NAVELOR PORTCONTAINERE

CONFORM datelor furnizate de Asociația tehnică maritimă și aeronautică din Franța, deplasamentul total al navelor pentru mărfuri generale, lansate anul trecut în lume, s-a ridicat la 4 352 000 t.r.b., înregistrînd o creștere de numai 4,3% față de 1971. Dintre diferitele tipuri, pe primul loc s-au plasat navele portcontainere, cu un tonaj global de 1 667 000 t.r.b. (respectiv 38% din total). După opinia specialiștilor, creșterea cu 58% a tonajului de portcontainere lansate în 1972, față de anul precedent, reprezintă punctul culminant în ritmul expansiunii acestui mijloc de transport, care a cunoscut investiții masive în perioda 1970—72.

PIAȚA ROBOȚILOR

DEȘI considerați încă de domeniul fantasticului, roboții reprezintă una din piețele în cea mai rapidă extindere. În Statele Unite, de exemplu, piața roboților a fost în 1972 de 15 milioane dolari și ritmul ei de creștere este de 35% anual.

În lume peste 2 600 roboți efectuează operațiile cele mai sofisticate. Japonia folosește 1 500 roboți, Statele Unite 800 și țările Europei de vest 300. Se consideră că cel mai rapid ritm în acest domeniu se remarcă în Japonia. 100 de firme japoneze produc roboți, în comparație cu numai 20 firme în Statele Unite și în Europa de Vest. Viitorul roboților ține mai ales de industria constructoare de mașini. Pe măsură ce piața roboților se va extinde, partea electronicii în această industrie va deveni neglijabilă. După estimări recente, în timp ce cu 12 ani în urmă partea electronicii reprezenta 75% din costurile totale, ea reprezintă astăzi 35%.

OFENSIVĂ SPAȚIALĂ

ÎN ANUL 1974 și 1975 Uniunea industriilor aeronautice și spațiale din Franța se așteaptă la o reducere substanțială a comenzilor. O cauză, consideră raportul anual al Uniunii, publicat recent, este „revenirea ofensivă a industriei americane pe piața internațională". Revenirea se explică prin aceea că, după ce a trecut printr-o criză care a obligat-o să-și reducă efectivele cu aproximativ 40% din 1970 pînă în 1972, industria aeronautică și spațială americană este acum ajutată de efectele devalorizării dolarului, precum și de reducerea relativ moderată a prețurilor în S.U.A., în raport cu creșterile de prețuri din alte țări. Potrivit evaluării Uniunii industriilor aeronautice și spațiale, aceste evoluții au creat un decalaj de competitivitate între industria S.U.A. și aceea a altor țări vest-europene de aproximativ 25%.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ALUMINIU: PRODUCȚIE ȘI CONSUM ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE

ACTIVIZAREA cererii de aluminiu și tendința de creștere a producției acestui metal au contribuit la dezvoltarea bazei de materii prime a industriei de aluminiu. Potrivit unor date preliminarii, extracția de bauxită în țările capitaliste a atins aproximativ 58 milioane tone în anul 1972, crescînd într-un ritm mediu anual de 8,35% în perioada 1960—1970. Cel mai mare producător de alumină din lumea capitalistă continuă să fie S.U.A., a căror pondere în producția generală de alumină este de circa 35%. Australia și Japonia, în ritmuri rapide își dezvoltă și ele această producție. Potrivit unor date estimative, producția de aluminiu primar în anul 1972 a crescut cu aproximativ 6%, îndeosebi pe seama construcției unor întreprinderi noi în Anglia, Olanda, Japonia, Australia, Ghana, Republica Sud-Africană și Venezuela.

În ceea ce privește consumul de aluminiu, acesta a crescut în 1972, cu circa 10%, o mare parte din sporul consumului revenind Japoniei și S.U.A., unde acesta a crescut cu 23 și respectiv cu 10%, datorită activizării cererii în ramurile consumatoare. Structura consumului de aluminiu, pe totalul țărilor capitaliste, în 1972, evidențiază (în % față de volumul total al consumului) preponderența ramurii construcțiilor de autovehicule — cu 25—30% — urmată de construcții — cu 17—18%, electrotehnică — 10—12%, producția de materiale pentru ambalaje — 9—10%, mărfuri de consum de folosință îndelungată — 9—10%, construcții de mașini în general — 8—10%.

Compararea structurii consumului din S.U.A. și din alte țări capitaliste evidențiază faptul că în multe țări, îndeosebi vest-europene, există mari rezerve de creștere a gradului de utilizare a acestui metal, îndeosebi în construcții și în producția de ambalaje. În S.U.A., de pildă, ponderea construcțiilor în consumul general de aluminiu reprezintă 25%, în timp ce în Anglia și Franța — 8%.

Datele statistice asupra consumului de aluminiu pe un locuitor situează S.U.A. în fruntea principalilor consumatori ai lumii capitaliste cu 22 kg în 1971 (față de 11 kg în 1960), față de Norvegia 15 kg (6), R.F.G. 15 kg (7), Elveția 13 kg (8), Canada 13 kg (5), Japonia 12 kg (2), Australia 11 kg (5), Anglia 11 kg (8), Franța 9 kg (5), Olanda și Italia cu cîte 7 kg (3) și Spania cu 4 kg (1).

Tabelul de mai jos indică producția și consumul de aluminiu primar în anii 1960 și 1972 în țările capitaliste care se situează în fruntea țărilor producătoare și consumatoare de acest metal.

În ceea ce privește comerțul exterior, în fruntea listei țărilor exportatoare de aluminiu s-au situat, în 1972, Canada și Norvegia cu cîte 710 mii tone și respectiv 540 mii tone, iar a celor importatoare — S.U.A. cu 625 mii tone și R.F.G. cu 360 mii tone.

Producție (mii tone)			Consum (mii tone)		
Țara	Anul 1960	Anul 1972 *	Țara	Anul 1960	Anul 1972 *
S.U.A.	1828	3730	S.U.A.	1541	4300
Japonia	133	1010	Japonia	151	1160
Canada	691	920	R.F.G.	313	700
Norvegia	171	540	Franța	213	425
R.F.G.	169	430	Anglia	357	370
Franța	235	394	Italia	99	300
Australia	12	270 **	Canada	102	250
India	18	190	India	25	200
Anglia	29	170	Belgia	64	200
Olanda	—	165	Spania	20	160
Italia	84	145	Australia și Oceania	39	145
Spania	29	135	Brazilia	33	95
Ghana	—	125	Elveția	48	90
Grecia	—	110	Austria	37	90

*) Estimări
**) Inclusiv Oceania.
Sursa : BIKI (URSS) anexa 1/1973.

cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 43 (530)
VINERI 26 OCTOMBRIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

43

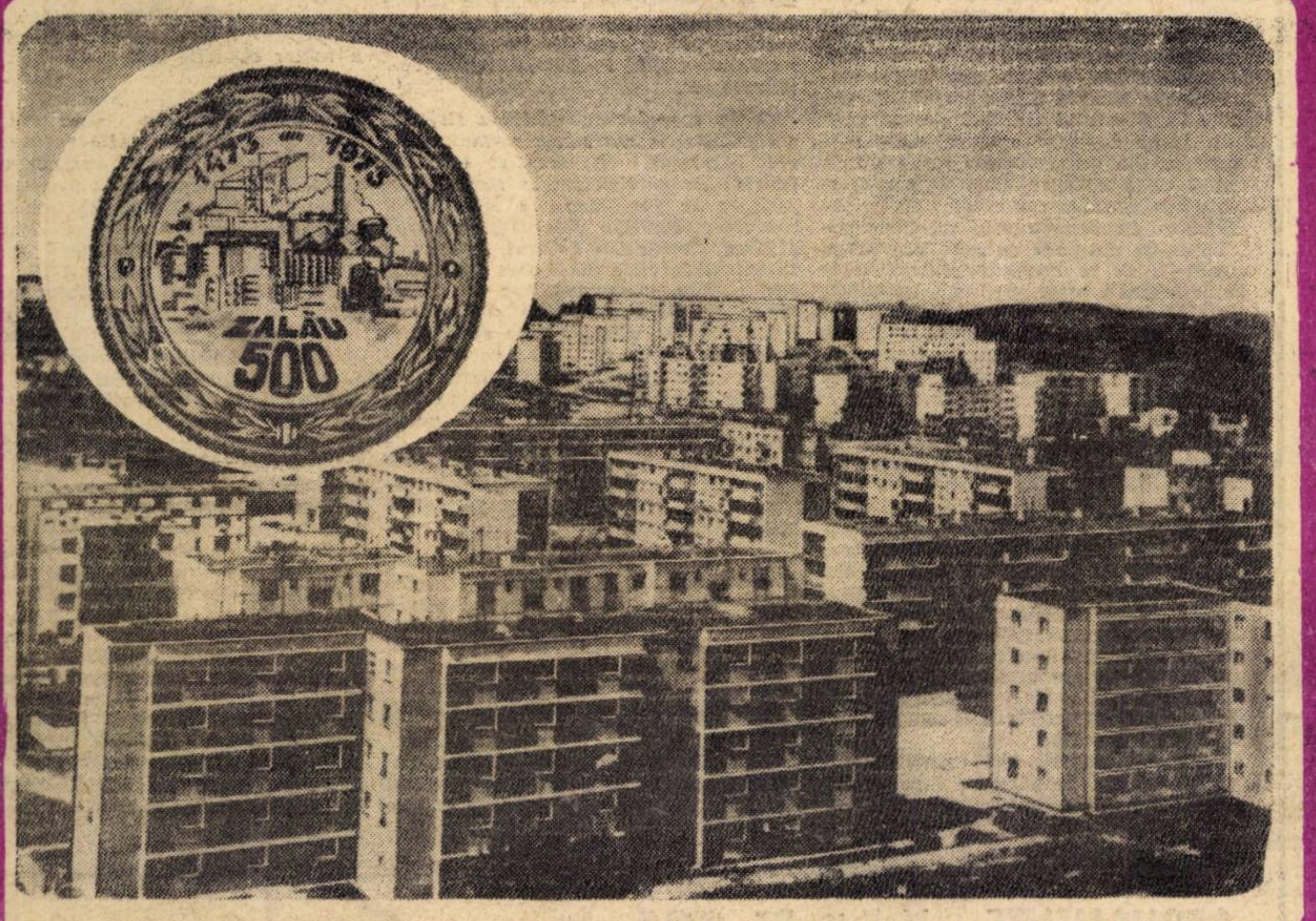

ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE...

ÎN ACEST NUMĂR

- **Investiții:**

ACUM SE PUN „TEMELIILE" OBIECTIVELOR DIN '74

Rezultatele unei analize întreprinse în 12 trusturi de construcții

- **Comerț exterior:**

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE CONFRUNTATE CU FUNDAMENTAREA PLANULUI DE COMERȚ EXTERIOR

Cu acest număr, începem publicarea concluziilor desprinse din analiza „V. E." asupra modului în care se desfășoară procesul de stabilire a sarcinilor planului de export în centrale și întreprinderi.

- **Investigații „V. E":**

Continuăm publicarea analizei noastre asupra unei probleme de o importanță deosebită pentru economia națională.

FENOMENUL INOVAȚIONAL (III)

Două noi aspecte abordate:
- Caracterul de masă
- Funcția socială a generalizării inovației

- **Ancheta „V.E."**

În 184 cooperative agricole de producție pe tema

RESURSELE DEZVOLTĂRII

Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional constituie o continuare a concluziilor publicate în numerele anterioare
Se evidențiază în acest număr:
- Dezvoltarea averii obștești — un proces complex, continuu;
- Un paradox economic: aceeași zonă de producție — ritm diferit de dezvoltare;
- „Dispersia" resurselor în defavoarea creșterii.

- **Marketing:**

Cum poate fi îmbunătățită calitatea produselor?

EVALUAREA ȘI TESTAREA PRODUSELOR NOI ÎN CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI

- **Concepte-teorii**

PROBLEME ALE FĂURIRII ȘI DEZVOLTĂRII BAZEI ECONOMICE A SOCIALISMULUI

CALITATEA UTILAJELOR TEHNOLOGICE — EXIGENȚĂ MAJORĂ A ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE

Ca urmare a aplicării consecvente de către partid a politicii de industrializare socialistă a țării, industria constructoare de mașini și-a lărgit continuu potențialul productiv, ajungind în prezent să asigure în bună parte utilajele necesare echipării sutelor de noi capacități de producție ce se construiesc anual. Calată pe exigențele cele mai noi ale progresului tehnic contemporan, industria constructoare de mașini realizează produse de înaltă tehnicitate, cu indici tehnico-economici superiori, produse care se situează alături de cele mai reușite exemplare similare din țările cu o industrie puternică. S-ar putea cita, în acest sens, multiple exemple. Ne vom rezuma doar la unul singur, socotindu-l extrem de semnificativ pentru a ilustra capacitatea creatoare, iscusința și măiestria constructorilor noștri de mașini: este vorba de realizarea, în cinstea celei de-a XXIX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, de către colectivul Întreprinderii de mașini grele București a primei turbine de 330 MW — cel mai mare turboagregat fabricat în țara noastră — pentru centrala de la Rogojelu.

Paralel cu diversificarea producției și modernizarea ei în pas cu cuceririle tehnico-științifice contemporane, colectivele de muncă din întreprinderile constructoare de mașini pun un accent deosebit pe nivelul calitativ al producției, socotind acest lucru ca un fapt obișnuit, ca o trăsătură primordială a eticii profesionale, ca o obligație firească ce decurge din dubla lor calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție. În contrast cu aceste fapte pozitive, apar uneori situații cînd unele produse sînt furnizate beneficiarilor cu defecțiuni, ca în cazul unor utilaje tehnologice livrate de Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești uzinei beneficiare Azomureș, al unor cazane livrate de Întreprinderea „Vulcan" București Întreprinderii chimice Valea Călugărească. În anul trecut cît și în 8 luni din acest an Întreprinderea „Grivița Roșie" București, a primit reclamații pentru utilaje în valoare de circa 4 milioane lei.

Asemenea situații au, îndeobște, o serie de efecte negative, atît la nivelul întreprinderii cît și pe planul întregii economii naționale.

Remedierile necesare împiedică, de pildă, montarea la termen a utilajului respectiv, atrăgînd întîrzieri în efectuarea probelor tehnologice, în începerea producției de masă, împiedicînd în ultimă instanță, pătrunderea în circuitul economic a unor cantități de produse necesare economiei naționale. De pildă, calitatea necorespunzătoare a unor compresoare de sinteză de amoniac primite de către Combinatul de îngrășăminte azotoase Slobozia din partea Întreprinderii „23 August" București a condus la întîrzierea punerii în funcțiune a capacității respective cu cca. 1 an. Ca urmare a defecțiunilor prezentate de cazanul recuperator de acid sulfuric produs de „Vulcan" s-au pierdut cca. 20.000 tone de acid sulfuric și, respectiv, o importantă cantitate de îngrășăminte în valoare de cca. 15 mil. lei.

Asemenea defecțiuni generează, în același timp, o serie de cheltuieli suplimentare uzinelor producătoare, încarcă prețul de cost, ducînd, implicit, la diminuarea indicatorilor de eficiență

V. DUTCHEVICI
inspector central șef
Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor

(Continuare în pag. 2)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 43 din 26 octombrie 1973

1

— Calitatea utilajelor tehnologice — exigență majoră a activității productive, de **V. Dutchevici**

3—4

— **Investiții :**

Acum se pun „temeliile“ obiectivelor din '74, de **L. Țintea, B. Pădure**

5

— **Comerț exterior**

Analiza „V. E.“ :
Centralele și întreprinderile confruntate cu fundamentarea planului de comerț exterior de **Ioan Georgescu, Victoria Olariu, George Hașeganu**

6

— **Marketing**

Cum poate fi îmbunătățită calitatea produselor ? Evaluarea și testarea produselor noi în construcțiile de mașini, de ing. **Scarlat Marinescu**

7

— **Dezvoltare regională**

Zalău — 500
Dinamism economic și social-cultural în județul Sălaj, de **Stere Popescu**

8—9

— **Investigații „V.E.“ • sinteze „V.E.“ • evaluări „V.E.“**
Fenomenul inovațional (III)

10—11

— **Ancheta „V. E.“**

184 cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema : Resursele dezvoltării (V), de dr. **Sabin Nica-Sirbești, Ion Manea**

12—13

— **Conducere și organizare**

• **Experiențe în actualitate**
Fabrica de cherestea Zărnești : Organizarea — preocupare permanentă, cu rezultate economice valoroase

• Cazuri în dezbatere : Organizarea aprovizionării dn import, de ing. **Ioan Urs**

14

— **Finanțe • Credit**

Puncte de vedere : Îmbunătățirea creditării sectorului zootehnic, de dr. **C. Grigorescu**

— **Școli • curente • economiști**

Wassily Leontief — premiul Nobel pentru economie 1973, de **Armand Popper**

15

— **Concepte • teorii**

Sesiune științifică cu participare internațională pe tema „Probleme ale făuririi și dezvoltării bazei economice a socialismului“.

16

— **Istorie economică**

Dimitrie Cantemir — spirit politic în cultura social-economică românească, de dr. **Gh. Dobre**

17

— **Date de prognoză**
Economia Turciei la orizontul anilor 1995, de **M. Georgescu**

18—19

— **Economie mondială**

• Documentar : Dimensiuni sociale ale subdezvoltării (II).

• Convorbire cu **Ralph Bateman**, vicepreședinte al Confederației Industriei Britanice : „Întrevedem posibilități foarte interesante de colaborare“.

Redactor șef: Ionițã OLTEANU

.DACȚIA SI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale, și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Contul nostru : 64030103 S.M.B. — S.D.B.S.
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001.

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informatia“ str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CALITATEA UTILAJELOR TEHNOLOGICE — EXIGENȚĂ MAJORĂ A ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE

(Urmare din pag. 1)

ai acestora. Astfel, pagubele suportate de Întreprinderea de utilaj chimic București pentru remedierea unor utilaje defecte s-au ridicat în perioada 1 ian. 1972 — 1 sept. 1973 la 6 mil. lei, iar cheltuielile pentru producția rebutată de „Independența“ — Sibiu au produs fabricii o pagubă de peste 3 milioane lei.

Cauzele care generează defecțiuni în producția utilajelor sînt desigur multiple și se pot regăsi pe întregul flux, de la proiectare și pînă la execuția finală. În numeroase cazuri o serie de deficiențe au fost provocate încă de la stadiul de proiect, acesta (efectuat fiind chiar de beneficiar) neconținînd condiții de probă și încercare, ceea ce a dus la ignorarea caracteristicilor de fiabilitate, nemaivorbind de cazurile, mai puțin frecvente, în care însăși concepția proiectului a fost greșită. Carențele în domeniul calității provin însă din însăși desfășurarea procesului tehnologic, din nerespectarea riguroasă de către unele colective de muncă a prescripțiilor tehnice sau a rețetelor de fabricație. La aceasta stau mărturie numeroasele derogări ce s-au acordat cu ușurință de la documentațiile tehnice și de la prevederile contractuale (numai în 1973 la Vulcan — peste 3000 de derogări, iar la I.U.C. Ploiești — peste 5000) și care au adus numeroase prejudicii nivelului calitativ al unor utilaje tehnologice. O serie de întreprinderi nu s-au preocupat suficient nici de pregătirea temeinică a fabricației, de procurarea S.D.V.-urilor necesare, acestea fiind adesea improvizate sau chiar lipsind, cît și a aparatelor de măsură și control indispensabile unor probe de fiabilitate. Într-o serie de cazuri, aparatul de control tehnic din considerente de realizare a planului fie datorită presiunilor din partea unor conduceri ale unităților au dovedit o insuficientă fermitate în urmărirea respectării riguroase a prescripțiilor tehnologice, pe faze de execuție, au efectuat un control superficial, cu efectele negative cunoscute.

În aceste cazuri, nici inspectorii de calitate n-au manifestat suficientă exigență pentru a împiedica ieșirea pe poarta uzinelor a unor astfel de utilaje.

Constatarea acestor neajunsuri impune o cotitură radicală în activitatea de producție și control tehnic care să vizeze multiplele laturi ale activității productive. Vizitele recente de lucru efectuate la Tg. Mureș, Buzău și Ploiești, discuțiile purtate, criticile formulate privind calitatea unor utilaje tehnologice, ca și scrisoarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, primilor secretari ai comitetelor județene de partid ne permit să desprindem cu claritate sarcinile importante ce revin principalilor factori răspunzători furnizorilor și beneficiarilor, centralelor industriale și ministerelor, tuturor oamenilor muncii pentru ameliorarea în continuare a calității în domeniul utilajelor tehnologice.

● *În scopul respectării cu strictețe a legislației economice, a normelor privind execuția, livrarea și asistența tehnică de specialitate la montajul și punerea în funcțiune a instalațiilor complexe, stabilite prin Decretul 398/ /1973 al Consiliului de Stat, se impune ca întreprinderile furnizoare să ia măsuri pentru preasamblarea în incinta lor a utilajelor fabricate și să efectueze probele și încercările de calitate prevăzute în norme. Pentru înfăptuirea acestor sarcini întreprinderile furnizoare vor trebui să realizeze pînă la sfîrșitul acestui an standurile de probă necesare executării operațiunilor de încercare și verificare a parametrilor de funcționare, pentru a se evita livrarea de instalații tehnologice nesupuse controlului tehnic.*

● *În lumina analizelor întreprinse, de o mare actualitate apare punerea la punct a unor tehnologii, asigurarea producției atît din punct de vedere material (S.D.V.-uri și A.M.C.-uri), cît și uman, respectiv organizarea în toate schimburile a asistenței tehnice cît și a controlului de către organele C.T.C.*

● *De asemenea, se cere grabnic suprimată practica derogărilor, practică ce aduce prejudicii serioase înfăptuirii unor produse corespunzătoare prescripțiilor tehnice.*

● *O mare răspundere pentru calitatea utilajelor și a aparaturii tehnologice destinate lucrărilor de investiții, revine și beneficiarilor. În scrisoare se menționează că aceștia au obligația de a nu mai recepționa nici un fel de utilaj care nu corespunde prescripțiilor tehnologice stabilite în documentație și care nu a fost supus probelor celor mai severe de calitate, în întreprinderile producătoare, potrivit dispozițiilor legale.*

● *La rîndul lor, comisiile de recepție a investițiilor au datoria de a efectua un control riguros asupra modului în care sînt executate lucrările de construcții-montaj, sînt asigurate toate condițiile pentru intrarea în funcțiune a noilor capacități de producție.*

Încetățenirea unui stil de muncă de înaltă responsabilitate în toate verigile procesului de producție, de la proiectant la ultimul executant, fără rabat de la exigențele calității, nu absolvă de fel, ci implică sporirea răspunderii lucrătorilor din compartimentele C.T.C. cît și din aparatul Inspectoratului general pentru controlul calității produselor. Activitatea acestora trebuie să fie caracterizată printr-o înaltă exigență și fermitate asupra modului cum sînt respectate normele de calitate, prin sancționarea cu severitate a oricărei abateri, prin interzicerea ieșirii pe poarta întreprinderilor producătoare a unor produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

Scrisoarea adresată de secretarul general al partidului primilor secretari ai comitetelor județene, prețioasele indicații și sarcini trasate cu acest prilej, constituie pentru toți oamenii muncii, inclusiv pentru lucrătorii din aparatul Inspectoratului de calitate un nou și puternic îndemn pentru întărirea exigenței în ce privește calitatea produselor, care trebuie să devină obiectivul esențial al activității fiecărui colectiv și al fiecărui om al muncii în acțiunea pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

ABONAMENTE „V. E.“ PE 1974

DOUĂ ÎNTREBĂRI ȘI DOUĂ RĂSPUNSURI

1) CUM VĂ PUTEȚI INFORMA CÎT MAI DOCUMENTAT ASUPRA PROBLEMELOR ACTUALE ALE ECONOMIEI NAȚIONALE ȘI MONDIALE ?

2) PE CE CALE PUTEȚI OBȚINE MATERIAL DOCUMENTAR ASUPRA UNOR METODE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU, TEORII ȘI CONCEPTE CARE SĂ VĂ PERMITĂ PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ȘI CUNOȘTINȚELOR DV. PROFESIONALE ?

În căutarea unor răspunsuri nu uitați două soluții extrem de eficiente :

1) ÎNCHEIEREA UNUI ABONAMENT ANUAL LA REVISTA „VIAȚA ECONOMICĂ“, care vă pune la dispoziție : articole de analiză și sinteză, INVESTIGAȚII V.E., ANCHETE V.E. privind fenomene actuale din cadrul economiei naționale ; tehnici și metode moderne de conducere și organizare, marketing și informatică ; comerț exterior ; finanțe și credit ; noi concepte și teorii economice ; reprezentări asupra modelelor de creștere economică ; statistică internațională, evoluții în economia mondială, în știință și societate etc.

2) OPTAREA ÎN CADRUL ABONAMENTELOR LA REVISTĂ, PENTRU UNELE DIN LUCRĂRILE EDITATE DE REDACȚIA „VIAȚA ECONOMICĂ“.

• „Drept și tehnică comercială internațională“ — două volume, 960 pag. — în care sînt cuprinse și temele pentru cursul de „Bazele comerțului exterior“ — 20 lei (poate fi primită începînd cu 10 noiembrie a.c.).

• „Uzanțe și norme de drept privind vînzarea internațională“ (texte originale, adnotate și comentate) — 20 lei.

• „Cartea gestionarului de întreprindere“ — 10 lei.

• „Cartea conducătorului de unitate comercială“ — 10 lei.

• „Norme de drept și tehnica activității compartimentelor financiare“ — 10 lei.

• „Controlul economic-financiar“ — 10 lei.

• „Legislația din sectorul agricol“ (textele în vigoare, adnotate și comentate) — 20 lei.

Lucrările de mai sus vor fi difuzate exclusiv pe baza abonamentelor la revista „Viața economică“ încheiate direct la redacție, prețul unui abonament fiind de :

— 104 lei pentru organizațiile socialiste și pentru persoanele fizice ;

— 52 lei pentru persoanele fizice încadrate în formele de învățămînt economic cu sau fără frecvență (liceal, universitar, postuniversitar etc.).

La prețul de mai sus se adaugă contravaloarea lucrărilor preferate, cunoscînd că un abonament dă dreptul numai la cîte un singur volum din fiecare titlu.

Valoarea abonamentelor va fi remisă redacției prin mandat poștal sau dispoziție de plată, contul nostru fiind 64.03.01.03. SMB-SDBS ; atît pe mandat, cît și pe dispoziția de plată vor fi înscrise clar titlul lucrărilor preferate pentru a putea fi luate în evidență și expediate la adresa indicată.

Vă amintim că, pe lîngă un bogat material documentar privind economia națională și mondială, pe care îl veți găsi în revista „Viața economică“, săptămînal publicăm în cadrul „Suplimentului“ oferte de produse și capacități disponibile, oferte de produse noi, cereri de materiale și capacități de prelucrare, precum și o rubrică permanentă „Curier economic-legislativ“ privind următoarele activități : desfacere-aprovizionare ; export-import ; ambalaje-transport ; contabilitate-financiar ; drepturi bănești ; jurisdicția muncii ; comerț-cooperație ; gestiuni : expertize contabile și tehnice. De asemenea, începînd cu anul 1974 la această rubrică veți găsi ordinele, îndrumările și avizele organelor centrale privind activitatea concretă din unitățile economice și alte organizații socialiste.

Prețul unui abonament la revista „Viața economică“ și Supliment este de 208 lei (abonamente numai la Supliment nu se pot încheia).

Abonamentele pot fi încheiate, în condițiile de mai sus, pînă la 15 noiembrie 1973.

economie națională

INVESTIȚII

ACUM SE PUN „TEMELIILE" OBIECTIVELOR DIN '74

— Ce arată o analiză în 12 trusturi ale Ministerului Construcțiilor Industriale

- **Punerile în funcțiune : o eșalonare care se cere... reeșalonată** (vezi tabelul nr. 3)
- **În planul constructorului sînt prevăzute și obiective care nu au asigurate toate condițiile. Cine le introduce ? Cu ce implicații ?**
- **Calitatea utilajelor tehnologice — exigențe sporite la producător, dar și la beneficiar !**
- **Cum să te aprovizionezi cînd nu știi precis de ce ai nevoie ?** (vezi tabelul nr. 4)
- **De ce și cînd este necesară redistribuirea stocurilor de materiale de pe șantiere și loturi ?**
- **Își îndeplinesc bazele județene de aprovizionare misiunea de verigă... de bază ?**

CONSTRUCTORII de pe șantierele trusturilor de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale au realizat în lunile august și septembrie — ca răspuns la chemarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ritmuri superioare de lucru față de luna iulie. **În primele 3 trimestre au fost realizate circa 80% din sarcinile anuale ce revin acestui minister.** *În această perioadă, au fost puse în funcțiune peste 300 de capacități de producție și obiective.*

Paralel cu activitatea intensă pe care o desfășoară în prezent pentru înscrierea în prevederile stabilite de grafice, șantierele și, respectiv, trusturile de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale sînt confruntate cu o problemă stringentă „la ordinea zilei" : **PREGĂTIREA INVESTIȚIILOR PE 1974.**

Pregătirea realizării în bune condițiuni a investițiilor pe anul viitor implică un ansamblu de măsuri nu numai din partea constructorilor, ci ea antrenează, deopotrivă, răspunderea beneficiarilor, proiectanților, furnizorilor de utilaje și de materiale, a unor cadre din diferite organe de sinteză și planificare. Dat fiind specificul activității în domeniul investițiilor, am socotit util să întreprindem o anchetă în unele trusturi ale Ministerului Construcțiilor Industriale pentru a cunoaște **cum se pune „temelia" obiectivelor ce urmează să intre în funcțiune în anul viitor și ce probleme se cer încă rezolvate.**

● Prezențe noi în peisajul industrial

PLANUL producției de construcții-montaj pe anul 1974 al Ministerului Construcțiilor Industriale — minister care este chemat să materializeze o parte importantă din volumul construcțiilor industriale — **marchează, pe ansamblu, o creștere de 9,1% față de cel din 1973**, iar planul de producție pe anul viitor al unor trusturi de construcții prezintă creșteri foarte mari, așa cum rezultă din tabelul nr. 1 : 49% la Trustul de construcții industriale Ploiești, 29,3% la Trustul de construcții industriale Constanța, 18,3 % la Trustul de instalații-montaj din Brașov etc.

Imaginea ar fi însă incompletă dacă nu am adăuga și faptul că 1974 urmează să fie un an de masive puneri în funcțiune, că acest minister are sarcina să **predea beneficiarilor mai bine de 500 noi capacități de producție industriale și agrozootehnice,** dintre care unele de o complexitate și importanță deosebită pentru economia națională. Și în domeniul punerilor în funcțiune — așa cum rezultă din tabelul nr. 1 — sarcinile diferă de la un trust la altul. De exemplu, Trustul de construcții industriale municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej are prevăzut să pună în funcțiune 28 obiective, Trustul de construcții industriale Timișoara 27 și altele.

Așadar, un plan de activitate vast, mobilizator. Înfăptuirea lui exemplară implică de pe acum o severă pregătire a planului de investiții pe anul viitor prin măsuri complexe menite să imprime lucrărilor un ritm susținut încă din prima zi a noului an.

Ancheta noastră a relevat unele probleme, atît din domeniul colaborării cu ceilalți factori implicați în respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a obiectivelor industriale și agrozootehnice, cît și din activitatea proprie a constructorului. (vezi Sinteza concluziilor).

● Documentație cu... „picătura"

ÎN CADRUL acțiunilor de pregătire se degajă, ca elemente esențiale, **aprobarea studiilor tehnico-economice, predarea la timp a documentației de execuție, eliberarea terenurilor pentru amplasarea noilor construcții, deschiderea finanțării etc.**

Din anchetă rezultă că aprobarea studiilor tehnico-economice și predarea documentației tehnice de execuție, în comparație cu alte perioade, se prezintă mai bine, totuși unele trusturi de construcții (vezi tabelul nr. 4) acuză faptul că, la începutul acestui trimestru, sînt încă multe lucrări de investiții din 1974 care nu au aprobate studiile tehnico-economice. Dacă analizăm din acest punct de vedere situația la nivelul Ministerului Construcțiilor Industriale, constatăm că, **la data de 30 septembrie a.c., nu erau încă aprobate studiile tehnico-economice la 135 investiții, avînd o valoare de construcții montaj de aproape un miliard și jumătate lei**. Printre titularii de investiții la care se consemnează restanțe serioase se numără : Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor (51 lucrări), Ministerul Industriei Chimice (45 lucrări), Ministerul Industriei Ușoare (10) și Ministerul Industriei Metalurgice (9).

Ancheta a relevat, în același timp, că lucrurile nu stau prea bine la ora actuală nici în ce privește predarea integrală pe șantiere a proiectelor de execuție. Sintetizînd situația, la nivelul Ministerului Construcțiilor Industriale **n-au fost predate pînă la 30 septembrie pentru lucrările din planul pe 1974 decît 69,7% din proiectele de execuție prevăzute.** Sînt ministere care se plasează cu mult chiar sub această cifră : Ministerul Industriei Metalurgice a predat numai 59,4% din volumul de proiecte de execuție, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — 56,6%, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii — 49,2% etc.

Stadiul în care se află în prezent operația de aprobare a studiilor tehnico-economice ca și cea de predare a documentației de execuție poate afecta, chiar de la început, desfășurarea în bune condițiuni a lucrărilor de construcții la unele obiective, poate împinge spre începerea cu întîrziere a altora, cu tot cortegiul de implicații tehnice și economice ce decurg din atari situații. Pentru a remedia această stare de lucruri, conducerile trusturilor la care ne-am adresat au subliniat necesitatea ca **aparatul ministerelor și cel din unitățile subordonate acestora** — centrale, întreprinderi, institute de proiectare — **să urmărească îndeaproape elaborarea, avizarea și aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție la termenele inscrise în listele de investiții sau în grafice.**

● În ce stadiu se află contractarea utilajelor tehnologice ?

PENTRU ca noile obiective industriale să poată produce la termenele planificate sau chiar în avans, este nevoie ca **termenele de contractare a utilajelor tehnologice din țară și din import să fie perfect corelate cu graficele de eșalonare a execuției lucrărilor noi, îndeosebi cu cele de montaj.**

Pe unele șantiere se consemnează rămîneri în urmă în livrarea unor utilaje sau — adevărat paradox — utilaje care stau în stoc pe motivul că au fost livrate fără a se ține seama de graficele de montaj. De aici, nenumărate efecte negative : pe de o parte, „asalt" în munca celor care montează, atunci cînd utilajele tehnologice ajung cu întîrziere pe șantiere și riscul de a da în funcțiune obiectivul sau obiectivele respective după termenele prevăzute ; de pe altă parte, stocarea unor valori materiale însemnate peste duratele normate de staționare, care atrag după sine plata unor importante penalizări din partea întreprinderilor beneficiare.

Din ancheta efectuată la trusturile de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale rezultă că pentru investițiile din anul viitor, această acțiune este

L. ȚINTEA
B. PĂDURE

⟶

Tabel nr. 1

Indicatori (creșteri în 1974 față de 1973)

Producția de construcții-montaj și instalații %	% din total trusturi analizate	Productivitatea muncii %	% din total trusturi analizate	Puneri în funcțiune număr (obiective)	% din total trusturi analizate
0—10	33	0—10	8	0— 50	33
10,1—15	17	10,1—15	50	51—100	33
15,1—20	17	15,1—20	33	101—150	25
20,1—30	25	peste 20	9	peste 150	9
peste 30	8				

Tabel nr. 2

Mijloace de realizare a creșterii indicatorilor de plan

Indicele de utilizare a utilajelor de construcții în 1974	% din total trusturi analizate	Utilizarea timpului de lucru al muncitorilor în 1974 %	% din total trusturi analizate	Salarizarea în acord global față de total %	% din total trusturi analizate	Număr de șantiere	% din total trusturi în 1973	% din total trusturi în 1974
0,75—0,80	75	94,1—95,0	23	70 —75	25	6— 9	34	[illegible]
0,81—0,85	17	95,1—96,0	8			9—11	25	8
0,86—0,90	8	96,1—97,0	61	75,1—80	9	11—15	25	33
peste 0,90	—	97,1—98,0	8	80,1—85	66	15—17	8	25
						peste 17	8	—

Tabel nr. 3

Repartizarea pe trimestre a punerilor în funcțiune

Trim. I %	% din total trusturi analizate 1973	1974	Trim. II %	% din total trusturi analizate 1973	1974	Trim. III %	% din total trusturi analizate 1973	1974	Trim. IV %	% din total trusturi analizate 1973	1974
0— 5	25	—	10 —20,0	8	[illegible]	15 —20	8	—	20 —25	8	—
5,1—10	51	75	20,1—25,0	[illegible]	49	20,1—25	—	18	25,1—30	8	—
10,1—15	8	8	25,1—30,0	8	8	25,1—30	41	41	30,1—35	—	8
15,1—20	8	8	30,1—38,7	8	8	30,1—35	33	41	35,1—40	50	75
20,1—22,5	9	[illegible]				35,1—44	18	—	40,1—51	34	17

←

întîrziată și deci se impune impulsionarea ei. Acțiunea de contractare a utilajelor tehnologice pentru obiectivele care vor intra în funcțiune în 1974, începută de curînd, vizează mai multe aspecte:

- **punere de acord a necesarului de utilaje tehnologice cu capacitățile de producție ale ministerelor furnizoare;**
- **fixarea unor termene precise de contractare și livrare, stabilindu-se detalierea fizică a utilajelor pe fiecare uzină producătoare, ținîndu-se seama de graficele de eșalonare a execuției lucrărilor și de ordinea cerută de montaj.**

Este nevoie ca **documentația de execuție să fie elaborată și predată la timp și cu maximum de responsabilitate, astfel încît uzinele producătoare de utilaje tehnologice să-și poată procura, pe de o parte, necesarul de materii prime în sortimentele și tipodimensiunile respective, iar pe de altă parte, să fie puse în situația de a putea utiliza din plin potențialul tehnic și productiv de care dispun.**

Potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului cu prilejul vizitei de lucru de la Tg. Mureș, **toate utilajele tehnologice pentru obiectivele de investiții urmează să fie montate și încercate, în prealabil, de către întreprinderile producătoare la bancurile de probă pentru a se evita livrarea unor mașini sau instalații necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.** În același timp, **beneficiarii au obligația de a recepționa cu maximum de răspundere comenzile livrate de întreprinderile furnizoare și de a nu face nici o concesie cînd este vorba de calitate și parametrii instalațiilor.**

● Cum sînt eșalonate punerile în funcțiune

ÎN VEDEREA realizării în bune condițiuni a obiectivelor planificate să intre în funcțiune în anul viitor, o mare însemnătate are **modul în care este făcută eșalonarea predării pe trimestre a capacităților de producție**. Din ancheta întreprinsă rezultă că, din punct de vedere al eșalonării dărilor în funcțiune, lucrurile nu se prezintă prea bine (vezi tabelul nr. 3). **În primul pătrar al anului viitor, numărul obiectivelor ce urmează a fi date în exploatare este mic, ca apoi în celelalte trimestre și, îndeosebi, în trimestrele III și IV, să crească, în medie, între 35—40%.**

O asemenea eșalonare poate avea următoarele implicații negative: a) imprimarea unui ritm mai lent în primele luni ale anului și apoi „asaltul" în celelalte luni; b) aglomerarea pe șantiere a unui mare număr de utilaje tehnologice și imposibilitatea montării acestora decît cu prețul mobilizării unui număr sporit de montori. Perspectiva unor asemenea efecte posibile o confirmă situația înregistrată în ultimele luni ale acestui an pe șantiere cînd deși au fost mobilizate echipe de montori și de la beneficiari, totuși zac în stoc importante volume de utilaje, antrenînd imobilizarea a mari fonduri bănești.

Apreciem că ar fi indicat **ca, după caz, să se reanalizeze termenele de punere în funcțiune în scopul ca în primul trimestru sau semestru să crească numărul obiectivelor ce urmează a fi date în exploatare și desigur predarea mai devreme a proiectelor de execuție și a echipamentelor la termenele corespunzătoare pentru montaj.**

Este nevoie și de o concentrare maximă pe șantiere a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe întregul an, fără perioade de relaxare la început și apoi de aglomerare de sarcini în ultimele trimestre ale anului.

Este necesară apoi și o concentrare „în spațiu", cu referire directă la **stabilirea optimă a numărului de șantiere.** Desigur, așa cum ne arată practica din ultimii ani și din 1973, în foarte multe locuri se găsesc obiective în execuție simultană. Potrivit sarcinilor trasate de conducerea partidului, **eforturile trusturilor de construcții vor trebui orientate, cu prioritate, în direcția concentrării forțelor, materiale și umane, spre execuția capacităților de producție care au asigurate toate condițiile de punere în funcțiune.**

● Aprovizionarea, la început de drum...

SARCINILE mari ce revin pentru 1974 trusturilor de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale pun cu acuitate necesitatea **definitivării planului de aprovizionare tehnico-materială a șantierelor.** În această direcție, ancheta noastră a reliefat unele particularități, care merită a fi subliniate.

În primul rînd, ținînd seama că spre deosebire de întreprinderile industriale, planul de aprovizionare în unitățile de construcții are la bază documentațiile tehnice, se poate spune că **posibilitatea șantierelor de a cunoaște necesarul de materiale este îngreunat de faptul că pînă la ora actuală pe șantiere a sosit un volum încă mic de documentație** (vezi tabelul nr. 4).

În al doilea rînd, aprovizionarea tehnico-materială este stînjenită și de faptul că încă **nu sînt cunoscute repartițiile la unele materiale de bază**, iar la altele — nivelele stabilite sînt inferioare celor reale (vezi tabelul nr. 5).

Pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a șantierelor, unii interlocutori au făcut propunerea ca **etapa de întocmire a specificațiilor tipodimensionale pentru semestrul I al anului de plan să se întocmească în luna noiembrie a anului anterior, iar pentru semestrul II în luna martie a anului de plan**. Propunerea se bazează pe faptul că, în general, în aceste perioade, șantierele dispun de documentația de execuție aferentă stabilirii necesităților reale de materiale.

Totodată, specialiștii care au răspuns la anchetă, au sugerat ca imperios necesară **îmbunătățirea activității bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială.** În acest sens, s-a opinat ca Ministerul Aprovizionării să acorde un mai mare sprijin acestor baze încît ele să satisfacă mai bine cerințele constructorilor.

Pe unele loturi și șantiere mai sînt încă dispersate cantități importante de materiale. De aceea, la întocmirea planului de aprovizionare, ar fi indicat ca trusturile de construcții să țină seama de aceste stocuri și să le redistribuie potrivit naturii lucrărilor din 1974, ceea ce ar evita scoaterea altor cantități din circuitul economic. Pe șantiere este necesar să se **organizeze o severă evidență, pe obiective și loturi, încît să se preîntîmpine risipa și să crească răspunderea pentru gestionarea și utilizarea cu grijă a fiecărei tone de ciment și de fier beton, a fiecărui metru cub de material lemnos etc.**

SINTEZA CONCLUZIILOR

I. ÎN DOMENIUL COLABORĂRII CU CEILALȚI FACTORI IMPLICAȚI

1. Asigurarea cu documentație

- restanțe în aprobarea studiilor tehnico-economice
- elaborarea proiectelor de execuție este în unele cazuri încă în faza de... proiect

2. Contractrarea și livrarea utilajelor tehnologice

- capacitățile de producție ale furnizorilor și solicitările beneficiarilor trebuie corelate
- livrarea utilajelor la termenele de montaj, un mecanism ce trebuie perfect sincronizat...

3. Eșalonarea punerilor în funcțiune

- defalcarea pe trimestre, generează asalturi
- concentrarea activității pe șantiere, nu este întotdeauna respectată.

II. ÎN ACTIVITATEA PROPRIE

1. Aprovizionarea tehnico-materială

- repartițiile întîrzie
- în elaborarea planurilor de aprovizionare nu se ține seama de stocurile existente pe loturi și șantiere

2. Capacitățile de producție

- utilizare sporită a principalelor utilaje de construcții

3. Forța de muncă

- rezervele însemnate de utilizare a timpului de lucru sînt valorificate . . . cu rezervă
- în extinderea acordului global, converg interese comune.

Tabel nr. 5

Aprovizionarea cu materiale de construcții

Repartiții primite %	% din total trusturi analizate	Contractarea cu furnizorii %	% dni total trusturi analizate
0—25	18	0—10	16
25,1—40	8	10,1—25	24
40,1—60	33		
60,1—80	33	25,1—50	44
peste 80	8	50,1—75	16

● Colaborare, sprijin, dar și efort propriu

IMPRIMAREA unui ritm accelerat lucrărilor chiar din primele zile ale noului an de muncă, presupune și **pregătirea temeinică a șantierelor, crearea unor condiții ca atît utilajele, instalațiile, forța de muncă și timpul de lucru să fie folosite la cote cît mai înalte.**

În 1974 — așa cum rezultă din răspunsurile primite în cadrul anchetei (vezi tabelul nr. 1) — trusturile de construcții au de atins o productivitate net superioară celei planificate pe 1973. Pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale, **productivitatea muncii pe 1974 marchează o creștere de peste 12% față de nivelul planificat pe acest an.** Aceasta reclamă din partea fiecărui trust — ținînd seama de specificul lucrărilor care urmează să le execute — întocmirea unui cuprinzător plan de măsuri pentru **folosirea din plin, intensivă și extensivă, a utilajelor de construcții.** În această direcție, în afară de faptul că utilajele se cer dirijate, pe bază de grafice, spre locurile unde pot avea o cît mai mare continuitate în funcționare, **se impune și o asemenea organizare a reparațiilor, încît să se preîntîmpine defectarea lor și, în caz de ivire de deranjamente, să fie oprite pe perioade foarte scurte de timp.** De altfel, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, fiecare trust în parte și-a propus — și a luat măsuri — ca utilajele de bază să atingă indici mai înalți față de cei realizați în acest an.

Măsuri eficiente au fost luate și pentru **folosirea mai bună a forței de muncă și a timpului de lucru.** În aceste direcții, un rol însemnat îl va juca **aplicarea pe scară mai largă a acordului global** — formă de salarizare care se dovedește, pe tot mai multe șantiere, o pîrghie puternică de creștere a producției și productivității muncii și de sporire a cîștigurilor constructorilor. Așa cum rezultă din tabelul nr. 2, acordul global va cuprinde în 1974 la trusturile chestionate, în medie 80% din salariații de pe șantiere.

AM PREZENTAT doar cîteva probleme și unele direcții în care se cer concentrate eforturile pentru a se crea condiții prielnice înfăptuirii integrale și la termenele planificate a investițiilor pe anul 1974. Îndeplinirea acestei sarcini majore depinde de felul în care vor acționa toți factorii care participă la realizarea investițiilor, de felul în care, în cazul nostru, trusturile, întreprinderile și șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale se vor preocupa de pe acum de crearea condițiilor corespunzătoare bunei desfășurări a muncii chiar de la începutul noului an.

Tabel nr. 4

Stadiul pregătirii investițiilor pe 1974 (la 30.IX.1973)

Asigurarea cu documentație tehnică %	% din total trusturi analizate	Deschiderea finanțării %	% din total trusturi analizate	Eliberarea amplasamentelor %	% din total trusturi analizate
30 —40	8	0—30	17	0—40	8
40,1—60	41	30,1—40	33	40,1—60	33
60,1—80	41	40,1—60	17	60,1—80	41
peste 80	10	60,1—80	33	peste 80	18
		peste 80	—		

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Coordonate ale spiritului de economisire

ACTIVITATEA Casei de Economii și Consemnațiuni care permite utilizarea în circuitul economic — în condiții avantajoase pentru depunători — a sumelor economisite de aceștia, cunoaște o amploare crescîndă. Soldul general (la sfîrșitul anului) al depunerilor populației pe diferite instrumente de economisire a sporit de aproape 19 ori în perioada 1960—1973 (vezi graficul 1). În ceea ce privește soldul general mediu pe locuitor, între anii 1960—1972 acesta s-a mărit de circa 15 ori.

De remarcat că ritmul de creștere al soldului general a fost mai rapid în mediul rural (de peste 23 ori, în perioada 1960—1 octombrie 1973), decît în cel urban (de 17,7 ori). Ca urmare, ponderea soldului din mediul rural a progresat de la 20% în 1960 la 24,7% anul acesta, menținîndu-se cvasi-constantă în ultimii ani, în pofida reducerii treptate a populației rurale (graficul 2).

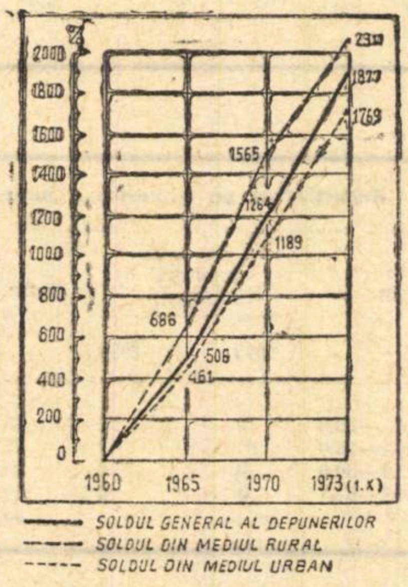

← Graficul nr. 1

În ceea ce privește structura soldului general pe instrumentele de depunere, pe primul loc se situează volumul depunerilor pe libretele de economii cu dobîndă (care — după o perioadă de descreștere — tinde în ultimii ani să se stabilizeze la 63—64% din total); pe al doilea loc se află depunerile pe librete de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme (care progresează de la an la an, depășind în prezent 21%), urmate de depunerile pe librete cu dobîndă și cîștiguri (peste 6% din total).

Graficul nr. 2.

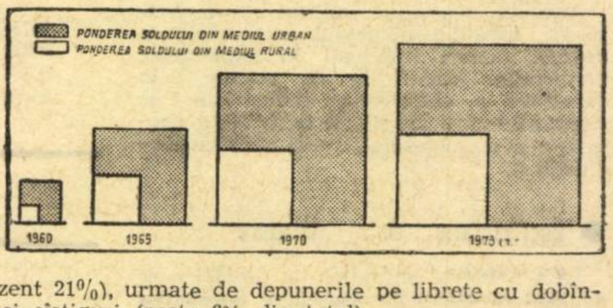

Un alt indicator care ilustrează afirmarea tot mai puternică a spiritului de economisire în rîndul maselor este dinamica numărului libretelor de economii. În timp ce în 1960 populația țării deținea ceva mai mult de 2,7 milioane de librete (unul la fiecare 7 locuitori), la 1 septembrie 1973 existau 9,1 milioane de librete, respectiv cîte unul la fiecare 2,3 locuitori.

Concomitent, în ultimii ani Casa de Economii și Consemnațiuni desfășoară o susținută activitate de creditare a populației, pentru construirea de locuințe personale în condițiile prevăzute de lege. Anual, zeci de mii de cetățeni beneficiază de această formă de sprijin financiar din partea statului, suma totală a creditelor acordate crescînd de la 2,1 miliarde de lei în 1970, la circa 3 miliarde în 1973.

ANALIZĂ „V. E."

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE CONFRUNTATE CU FUNDAMENTAREA PLANULUI DE COMERȚ EXTERIOR

ÎN IDEEA de a contribui la îmbunătățirea activității de comerț exterior a întreprinderilor și centralelor industriale cu sarcini de export, revista noastră a luat inițiativa organizării unei anchete în cadrul acestor unități economice, cu scopul de a surprinde cîteva aspecte ce caracterizează practica de planificare a comerțului exterior.

La întocmirea chestionarului am avut în vedere principalele elemente de fundamentare a propunerilor de plan utilizate în cadrul unităților economice, printre care :

- *instrumentele folosite de centrale în vederea anticipării condițiilor conjuncturale și de piață în care vor fi nevoite să acționeze în perspectivă ;*
- *aportul actualilor indicatori de rentabilitate la fundamentarea științifică a planului de comerț exterior ;*
- *corelarea propunerilor de plan ale unității cu pozițiile nominalizate de forul tutelar etc.*

În acest număr prezentăm concluziile desprinse din răspunsurile primite, pînă în prezent, din partea unor unități economice din ramura industriei ușoare : **Centrala industriei tricotajelor. Centrala industriei mătăsii, inului și cinepii și Centrala confecțiilor București.**

● Elementele și instrumentele folosite de trei centrale industriale în fundamentarea planului de comerț exterior.

● Prognoza tehnologică se reflectă în creșterea competitivității externe Ce importanță i se acordă ? Este asociată cu studii conjuncturale și de marketing ?

● În ce direcție trebuie să se îndrepte eforturile de investigație ale colectivului de marketing ? Există un flux unidirecțional al formațiilor de marketing ?

● Dezvoltarea exportului se fundamentează prin studiul cererii, studiul capacităților sau prin studii comparative ?

● Cum se poate organiza și ce cuprinde un sistem informațional operativ și eficace privitor la piețele externe ?

● Factorii de decizie din centrale sînt interesați să cunoască „ce va fi" sau „ceea ce este" ?

● FUNDAMENTAREA **propunerilor de plan fără** FUNDAMENTUL **studiilor de conjunctură și de marketing ? Efectele multiple ale operațiunilor de export sînt surprinse de actualii indicatori (criterii) de planificare a exportului ?**

O IMPORTANȚĂ deosebită în fundamentarea științifică a planului de comerț exterior, revine activității de prognoză tehnologică. Desfășurarea acestei activități la nivel de centrală industrială presupune elaborarea de studii și documentații tehnice, de către specialiștii din cadrul centralelor sau de către instituții specializate, în vederea determinării principalelor tendințe de realizare a proceselor tehnologice de profil. Avem în vedere, în acest sens, depistarea de noi materii prime, tehnologii, produse, care să ofere unităților economice posibilitatea creșterii competitivității pe piețele externe prin îmbunătățirea condițiilor de fabricație a acestora.

În ce măsură există aceste prognoze tehnologice în cadrul unităților economice, care este cadrul organizatoric al desfășurării activității de prognoză, de cine sînt întocmite prognozele tehnologice și care este eficiența utilizării concluziilor desprinse din acestea ? Sînt doar cîteva din întrebările la care am căutat răspuns în ancheta noastră.

O primă concluzie desprinsă din analiza chestionarelor primite la redacție, de la centralele amintite scoate în evidență faptul că **acestor previziuni nu li se acordă o egală importanță de către toți factorii de răspundere,** aceasta implicînd o serie de consecințe negative asupra activității de planificare a operațiilor de export. Astfel, la Centrala tricotajelor, în cadrul serviciului tehnic funcționează un compartiment format din ingineri specialiști, tehnologi, tehnicieni, care, pe baza propriilor studii de cercetare și a celor întocmite de către Institutul de cercetări textile, testează modul de comportare a noilor tipuri de fire ce apar, la tehnologia deja existentă. Pe baza concluziilor desprinse, au putut fi întocmite diferite variante ale procesului de fabricație al tricotajelor. Acest compartiment s-a dovedit a fi deosebit de util în planificarea sarcinilor de producție și, implicit, în elaborarea planului de export, astfel încît azi nici nu mai poate fi concepută munca de planificare a producției fără utilizarea concluziilor desprinse în urma cercetărilor acestui compartiment.

La celelalte două centrale activitatea de prognoză tehnologică se confundă cu rezolvarea unor probleme curente de ordin tehnic, de moment. Or, la Centrala mătăsii inului și cînepii, în cadrul serviciului de cercetare-producție, se conturează numai anumite preocupări de informare în legătură cu noutățile tehnice și tehnologice existente pe plan mondial, fără ca prognoza tehnologică să se folosească în strategia de viitor a Centralei.

În vederea unei planificări judicioase a sarcinilor de export, cercetările tehnice și tehnologice trebuie dublate de competente studii conjuncturale și de marketing, cu referiri previzionale la condițiile de piață în care vor trebui să acționeze centralele. În funcție de posibilitățile de cercetare existente în centrale, de complexitatea ariei de cuprindere a studiilor propuse, precum și a orizontului de investigație, cele trei centrale au abordat problema fundamentării de marketing a cifrelor de plan fie prin mijloace proprii, fie prin colaborare, pe bază de contracte cu institute și instituții specializate.

Credem că un bun exemplu în acest sens, îl constituie Centrala mătăsii, inului și cînepii București. Serviciului de marketing existent în centrală îi revine sarcina de a experimenta și contura dimensiunile, condițiile, limitele, particularitățile piețelor în care centrala își desfășoară sau își poate desfășura în perspectivă activitatea de export. **Eforturile de investigație ale colectivului de marketing sînt îndreptate spre asigurarea unui flux continuu de informații de la consumatorii externi la centrală și de aici spre întreprinderile producătoare.** În vederea dezvoltării viitoare a unităților și fabricilor subordonate, s-au elaborat în cadrul serviciului de marketing studii comparative ale cererii pe tipuri de țesături cu capacitățile și utilajele existente. Pentru atingerea în bune condiții a acestui obiectiv, a fost acordată o atenție cu totul deosebită, organizării prospectării pe teren ca și studierii documentației privind principalele piețe externe (consumatoare de țesături tip mătase) cum sînt: R.D.G., Franța, Italia, Austria, Olanda, Suedia, Anglia, Canada, S.U.A. etc. Pe baza acestor cercetări s-au elaborat, de asemenea, programe de marketing-mix, de natură să permită fundamentarea și adoptarea unor măsuri realiste de lărgire a exporturilor pe piețele respective. După stabilirea cuantumului și a structurii globale ale cererii pe piață, Centrala industriei mătăsii inului și cînepii a elaborat propuneri de plan de dezvoltare corespunzătoare cu aceste cerințe — propuneri care stau la baza analizelor Ministerului Industriei Ușoare, Comitetului de Stat al Planificării, în vederea încadrării lor în sistemul de necesități și resurse la nivel de centrală și minister.

La toate nivelele de decizie, colectivul de conducere al Centralei mătăsii, inului și cînepii a înțeles să-și organizeze sistemul informațional în mod operativ și eficace, prin organizarea culegerii de date demografice asupra caracteristicilor principalelor piețe, accesibilității acestor piețe, a dimensiunilor, elasticității cererii, a obiceiurilor de folosire, reglementărilor naționale și internaționale privind produsele și ambalajele corespunzătoare, prin consultarea unor paneluri de cumpărători externi, prin studii de motivație și comportament, studii periodice de notorietate etc. O parte din aceste cercetări au fost abordate direct de serviciul de marketing din centrală, iar restul în colaborare sau pe bază de contract cu Centrul de documentare al Ministerului Industriei Ușoare, Ministerul Comerțului Interior, Ministerul Comerțului Exterior, Camera de Comerț, INSCIN etc. Tot în cadrul acestui serviciu sînt elaborate microstudii de marketing (anexă la studiile tehnico-economice de dezvoltare) care fundamentează orice investiție de noi obiective, reutilare, extindere sau modernizare, din punct de vedere al cererii viitoare pentru produsele propuse a intra în fabricație. Aceste studii includ și analiza tendințelor manifestate pe plan mondial privind evoluția materiilor prime textile de bază, pînă în anii 1980, 1990 sau 2000. În acest fel poate fi dedusă compoziția fibroasă a articolelor din producția viitoare. În aceste studii se fac, de asemenea, referințe asupra evoluției texturii și modelelor viitoarelor țesături, ceea ce conduce la aprecierea genului de utilaj care va satisface cerințele perioadei 1980—1990.

Un ultim studiu de marketing elaborat aici referitor la dezvoltarea unei capacități de producție pentru Fabrica de stofe de mobilă „Arta textilă" din Timișoara, a reprezentat o contribuție originală a serviciului, argumentată și bine documentată, la modificarea soluției din proiectul inițial.

Cît privește Centrala confecțiilor București — care acționează pe piața externă prin intermediul I.C.E. „Confex" — activitatea de marketing pare să se rezume, din punct de vedere al cercetărilor proprii, la investigații de piață pe baza literaturii de specialitate primite din străinătate, cu ajutorul căreia colectivul de marketing din „Confex" efectuează informări periodice necesare factorilor de decizie. O situație similară am întîlnit-o și la Centrala tricotajelor, unde sub numele de „activitate de marketing" un singur salariat întocmește documentații pe baza informațiilor culese din presa străină.

O cale de rezolvare a necesităților de informații și prognoze de piață sînt contractele cu întreprinderi de specialitate pentru întocmirea, de către acestea din urmă, a studiilor pe produs. Pot fi menționate, în acest sens, contractele cu INSCIN privind piața mondială a confecțiilor și tricotajelor (pentru Centrala confecțiilor și Centrala tricotajelor) și cea a cravatelor (pentru Centrala mătăsii, inului și cînepii). În ceea ce privește eficiența acestor studii se impune accentuarea laturii de previziune a concluziilor reieșite din ele. Menirea acestor studii este mult mai largă decît de a prezenta — foarte argumentat, într-adevăr — situația existentă. Factorii de decizie din centrale sînt interesați să cunoască, „ce va fi", nu numai „ceea ce este".

Acolo unde astfel de studii de prognoză conjuncturală și de marketing există, prezintă evident o latură pozitivă a activității centralelor — însă, conform informațiilor pe care le-am primit, aceste date nu întotdeauna parvin în timp util, pentru a folosi la întocmirea planurilor — ceea ce conduce la diferențe uneori substanțiale între diferitele variante de plan elaborate. Această întîrziere în obținerea rezultatelor studiilor de prognoză conjuncturale și de marketing vine, credem, să explice starea de fapt că „fundamentarea" propunerilor de plan se face de regulă pe baza planului perioadei precedente, majorat cu un coeficient, a capacității de producție disponibilă pentru export, pe baza indicațiilor forului tutelar, a necesităților de valută etc. Chiar și la Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii, de pildă, elaborarea propunerilor de plan se face din această cauză nu pe baza considerării studiilor de conjunctură și de piață, ci prin practicarea unui coeficient de majorare a planului perioadei precedente, a capacității de producție disponibilă pentru export și pe baza indicațiilor forului tutelar. O constatare comună se referă la termenul de **elaborare a propunerilor planului de export fixat de către forul tutelar avînd o durată mult prea scurtă, uneori de ordinul zilelor.**

Se presupune, probabil, din partea forului tutelar că, în momentul cînd cifrele de control sînt trimise spre dezbatere și confruntare cu capacitățile existente, aceste centrale cunosc, în fapt, situația pieței în așa măsură încît în cîteva zile pot elabora cifrele conform cu posibilitățile lor — în primul rînd — și apoi cu necesarul de piață.

În legătură cu **aportul actualilor indicatori de fundamentare științifică a planului** (curs de revenire, aportul net de valută, valoarea export-import la 1 mil. producție globală sau marfă etc.), toate răspunsurile indică calificativul „suficient", mai puțin Centrala confecțiilor București care l-a notat cu „foarte bine". Aprecierea rezervată privind numărul indicatorilor de plan, lansare-raportare este corelată cu propunerea (Centrala tricotajelor, Centrala confecțiilor București) de reducere a acestui număr ceea ce ar permite urmărirea permanentă și eficientă a variației mărimilor acestora și luarea operativă a măsurilor corective, necesare. Întrucît în prezent nu apare ca evidentă posibilitatea stabilirii unui indicator sintetic simplu și eficace care să exprime simultan raportul dintre creșterea producției fizice, creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost, Centrala mătăsii, inului și cînepii opinează pentru întărirea exigenței, poziției și rolului Comitetului de Stat pentru Prețuri precum și sporirea continuă a competenței și responsabilității părților contractante.

În vederea stabilirii sarcinilor de export, un rol deosebit revine **nominalizării** acestor sarcini. Este interesant, credem, să relevăm că centralele, al căror plan este nominalizat într-o mai mare proporție refuză anumite cereri la export — deși le-ar putea satisface fără probleme deosebite — numai pentru simplul motiv că sortimentele solicitate nu figurează în lista-nomenclator primită de la forul tutelar. **Credem că se impune o mai strînsă corelare între nominalizarea sortimentală a planului de export — transmisă de la forurile superioare — și posibilitățile concrete de mobilitate ale centralelor față de cererile imediate ale pieței externe.**

Activitatea de planificare a exportului este o sinteză a unui ansamblu de elemente vizînd posibilitățile și necesarul — posibilitățile de oferire și necesarul de a oferi acele produse care se cer pe piață. Planul de export trebuie să devină o pîrghie eficientă de conducere economică, care să stimuleze adaptarea operativă a producției la cerințele pieței internaționale. Pentru aceasta credem că este de neevitat delegarea unor mai mari atribute de decizie centralelor industriale, în legătură cu desfacerea sortimentală la extern.

Ioan GEORGESCU
Victoria OLARIU
George HAȘEGANU

În numărul viitor :

CONCLUZII PE ACEEAȘI TEMĂ DIN ANALIZA NOASTRĂ LA ALTE UNITĂȚI.

MARKETING

Cum poate fi îmbunătățită calitatea produselor?

EVALUAREA ȘI TESTAREA PRODUSELOR NOI ÎN CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI

● **Marketing — nu numai pentru promovarea vînzărilor, ci și pentru definirea producției.**

● **Optimizarea simultană a parametrilor tehnici, economici și de utilitate în ideea de produs nou.**

● **Succesul în cursa pentru prioritate tehnică condiționat de fiabilitate.**

● **Opțiunea pentru un nou produs prin prisma cheltuielilor post-vînzare.**

● **Argumentele estetice și ergonomice valabile și pe piața mașinilor.**

Cu toate că înfăptuirea concretă a sarcinilor de dezvoltare a produselor revine în primul rînd compartimentului de cercetare-dezvoltare al centralei, este necesară o largă colaborare a tuturor compartimentelor unităților industriale, inclusiv a institutelor de cercetări și proiectări ale centralei, colaborare ce trebuie organizată și coordonată de către sectorul de marketing.

În prezent, în problema evaluării noilor produse (potențiale), se aplică o serie de modele și metode, alegerea unora sau a altora fiind dictate de factori interni și externi.

Un model specific producției de serie din ramura constructoare de mașini, rezultat dintr-un studiu privind preocupările actuale de cercetare-dezvoltare ale unor întreprinderi și institute din această ramură este cel prezentat în schema de mai jos.

Din acest model vom adînci momentele (2) și (10) în care după părerea mea intervenția marketingului poate fi esențială pentru succesul pe piață al noului produs.

Prima etapă în elaborarea modelului, după definirea produsului potențial (1) este determinarea criteriilor de bază ale elaborării produsului (2) și stabilirea parametrilor corespunzători acestor criterii. (3)

Pe baza analizei acestor criterii, proiectantul poate să aleagă dintr-un număr oarecare de idei de produse noi, pe cea care răspunde în cea mai mare măsură cerințelor de mai sus. (4)

După elaborarea proiectului (5), pentru a avea o reușită deplină, se trece la verificarea elementelor care au stat la baza conceperii produsului.

Această etapă cuprinde executarea prototipului (6) și verificarea lui (testarea) după criteriile de evaluare (7) prin: efectuarea de încercări în laborator sau instalații de simulare, în condiții de solicitare superioare celor din exploatare; verificarea produsului pe un grup de utilizatori aleși ca etalon; luarea în considerare a reacției unor specialiști în domeniul respectiv (din afara întreprinderii).

După terminarea acestei etape de testare și modificare a părților necorespunzătoare din documentația constructivă și tehnologică a produsului (8) se trece la lansarea acestuia în fabricația curentă (9) urmărind o perfectă corelare a sistemelor de control, cu studiul fiabilității produsului, în scopul eliminării complete a avariilor precoce.

O ultimă etapă a modelului de evaluare a produsului este urmărirea comportării acestuia în exploatare (10), etapă ce cuprinde: acordarea asistenței tehnice la montarea, punerea în funcțiune și modului de utilizare a produsului, precum și studierea pe o anumită durată a comportamentului produsului în exploatare pe baza reacției utilizatorului asupra funcționării, defectelor apărute în exploatare, etc. totalitatea acestor informații conducînd în final la luarea unor măsuri eficiente de remediere a defecțiunilor atît la produsele livrate cît și la cele aflate în fabricație.

● Criteriile de evaluare a ideilor de produse noi (de serie) în construcții de mașini

I SIGURANȚA ȘI FIABILITATEA **în exploatare** — ca importanță, se află pe primul loc în programul de evaluare a oricărui produs. Acest criteriu trebuie privit din mai multe puncte de vedere, începînd cu determinarea gradului de funcționalitate a produsului în condițiile prevăzute și mergînd pînă la evidențierea riscului pentru utilizator sau alte persoane care sînt indirect afectate de produs.

Un produs, chiar dacă este fabricat în condițiile asigurării unui control de calitate riguros, nu poate prezenta siguranță și durabilitate în exploatare, decît în măsura în care s-a avut în vedere din faza de concepție, asigurarea capacității produsului respectiv de a satisface toate condițiile de siguranță prevăzute pentru utilizarea sa.

Dacă la produsele unicate sau fabricate în serie mică, calitatea muncii de concepție (măsurată prin fiabilitate) și calitatea execuției (măsurată prin controlul tehnic de calitate) au o pondere oarecum egală în asigurarea unui produs corespunzător, în producția de serie sau de masă, defecțiunile de calitate datorate execuției, influențează negativ doar un lot relativ restrîns de produse, pe cînd un defect de concepție poate influența întreaga producție.

În cele ce urmează vom prezenta principalele tipuri de defecțiuni de concepție, care contribuie la scoaterea prematură din uz a unor produse sau subansamble, datorate în primul rînd faptului că în faza de concepție a produsului nu s-a făcut o cercetare satisfăcătoare privind asigurarea unei fiabilități corespunzătoare, defect ce conduce la deprecierea produsului respectiv și deci la o stagnare a vînzărilor.

Printre principalele cauze pot fi menționate:

● **Insuficiența mijloacelor și a timpului destinat pentru desfășurarea în bune condițiuni a activității de concepție și proiectare în problema studierii condițiilor de exploatare și ambianță.**

Două exemple sînt semnificative: Unul din principalele produse ale Întreprinderii de Mecanică Fină — Sinaia este pompa de injecție tip PES-4A. Deși în fișa de garanție era specificată o durată de funcționare de 2 000 de ore, după o perioadă de funcționare în condiții perfect normale de 1 000—1 200 ore, datorită uzurii avansate a elemenților, pompa era practic scoasă din uz. Acest defect a fost înregistrat la peste 50% dintr-un lot de pompe urmărit în exploatare. Ca urmare a studiilor efectuate de uzină, împreună cu principalul său beneficiar „Tractorul" — Brașov și Institutul de cercetări și proiectări automobile și tractoare, din cadrul centralei, s-a găsit soluția pentru a aduce fiabilitatea pompei de injecție la nivelul solicitat.

Un alt exemplu concludent îl prezintă întrerupătorul de tip IA-2, produse de I.I.S. Electrobanat Timișoara. La acest produs, cu toate că determinările efectuate în laborator au confirmat că soluția aleasă este corespunzătoare, în condițiile normale de exploatare un număr însemnat de întrerupătoare din lotul urmărit au prezentat defecțiuni nejustificate.

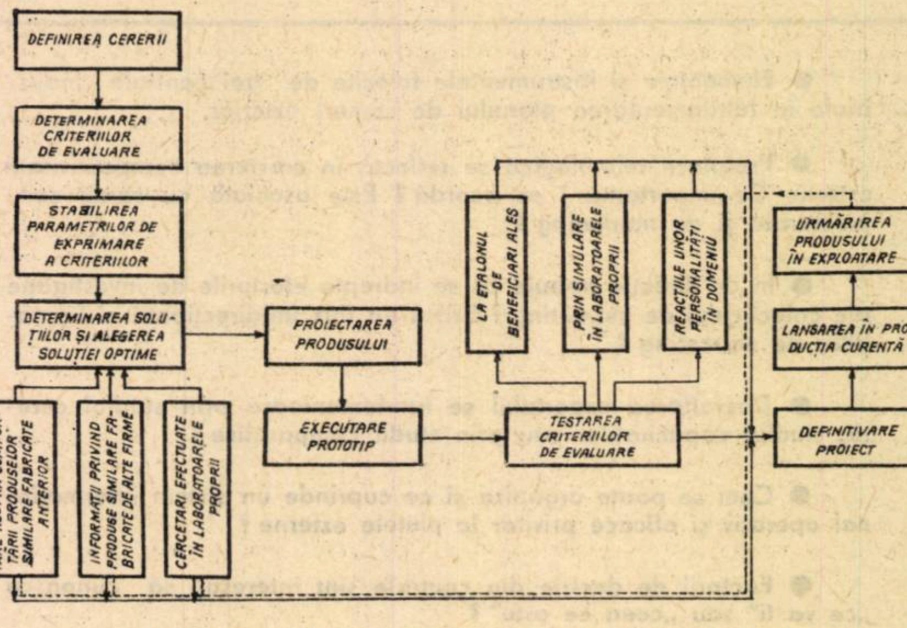

Model de evaluare a produselor noi, (pentru construcții de mașini, producție de serie)

● **Neacordarea atenției cuvenite diferitelor încercări și probe efectuate în faza de elaborare a noilor produse** — încercări deosebit de importante, datorită rolului acestora de a confirma ipotezele personalului de concepție.

Astfel la subansamblul de cale de la sistemul de curenți purtători ST-24 (produs al Întreprinderii Electromagnetica) dintr-un lot de 10 sisteme urmărit în laborator, ponderea defecțiunilor a prezentat-o releele de apel — 47% din totalul defecțiunilor — Aceste defecțiuni se datoresc uzurii premature a contactelor sub acțiunea scînteilor produse la anclanșarea și declanșarea releelor. Defecțiunea putea fi remediată, bineînțeles, prin introducerea unui dispozitiv de stingere a arcului.

● **Neacordarea atenției cuvenite, comportării în exploatare a produselor livrate,** deși acest lucru constituie o prețioasă sursă de informații privind performanțele produselor în condiții reale de funcționare, pe baza cărora se pot lua măsuri imediate de remediere a eventualelor defecțiuni sau îmbunătățirea unor caracteristici la produsele similare existente în fabricație.

Un exemplu pozitiv îl constituie activitatea desfășurată de grupa de fiabilitate din cadrul Întreprinderii Tractorul — Brașov. Acest colectiv, punînd la punct un sistem informațional eficient cu acces atît la utilizatorii interni cît și la cei din străinătate, efectuează cercetări complexe pe linie de concepție, fabricație și exploatare, pentru fiecare tip de tractor fabricat. În urma acestor cercetări, se întocmesc planuri de măsuri cu termen și factori responsabili, pentru remedierea defecțiunilor constatate și îmbunătățirea indicilor de fiabilitate.

În numai un an de activitate, acest colectiv a elaborat peste 120 măsuri tehnico-organizatorice din care 47 de îmbunătățiri constructive și 37 îmbunătățiri tehnologice, restul fiind măsuri de reorganizare a locului de muncă, a controlului.

II. ● EFICIENȚA ȘI EFICACITATEA. — constituie un alt parametru important pentru evaluarea produsului și reprezintă capacitatea acestuia de a satisface nevoia pentru care a fost conceput, la un anumit nivel calitativ. Este vorba deci de două elemente care trebuie avute în vedere: **eficiența unui produs din punct de vedere al proiectării și efectele folosirii produsului respectiv asupra utilizatorului**

Astfel, efortul necesar unui muncitor de a manipula un utilaj constitue un exemplu de eficiență tehnică, iar capacitatea aceluiași utilaj de a efectua o operație la un nivel calitativ și într-un timp corespunzător reprezintă eficacitatea tehnică a acestuia.

Un exemplu concludent îl constituie înlocuirea selectorului de canale T.V. de construcție clasică cu tuburi electronice și condensator variabil cu 3—4 secțiuni, cu un selector de canale complet tranzistorizat. Acest selector este compact, are o greutate redusă, prezintă o stabilitate mai mare în funcționare la vibrații și variații de temperatură, permite comanda de la distanță, în curent continuu, are un consum redus de energie și nu prezintă un aport termic asupra restului subansamblelor, contribuind astfel la scăderea temperaturii în interiorul televizorului.

III. ● ECONOMICITATEA — reprezintă de asemenea un criteriu de bază în evaluarea produsului. Astfel, dacă la produsele de folosință relativ scurtă se poate urmări numai costul inițial în proiectare, la produsele de folosință îndelungată, pe lîngă costul inițial, trebuie luat în calcul și volumul costurilor ulterioare rezultate din exploatarea produsului.

Evaluarea pe baza acestui criteriu, va ajuta pe proiectant să determine dacă costul mărit inițial — în faza de fabricație — care atrage după sine prelungirea durabilității produsului, este justificat atunci cînd se ține seama de costurile suplimentare care îl privesc pe utilizator pe întreaga perioadă de funcționare a produsului.

Deci acestea sînt dimensiunile reale ale economicității produsului, la analiza costului inițial. De exemplu, pentru cazanul tip CR-16, produs al Întreprinderii Vulcan — București s-a determinat că acesta prezintă o creștere față de al unui produs similar — din punct de vedere al parametrilor de exploatare — cazanul CR-9 cu cca. 25—30%. Concepția modernă a cazanului CR-16 — monobloc — cu pereți membrană — conduce însă la o scădere substanțială a costurilor de montaj și punere în funcțiune — cu peste 50% — la creșterea apreciabilă a duratei normelor de funcționare — 35—40% — și la cheltuieli de exploatare reduse cu peste 20% față de cazanul CR-9.

IV. ● ESTETICA ȘI CALITĂȚILE SPECIALE, legate de noutatea produsului, joacă de asemenea un rol important în evaluarea acestuia. Aceste criterii au scopul de a obține un plus de avantaje în desfacerea produsului — în condițiile existenței unor produse similare pe piață, avînd un caracter mai mult subiectiv, dar care de multe ori sînt decisive în satisfacerea gusturilor utilizatorilor (exemplu: fabricația de autoturisme, aparate electronice, etc.) și respectiv desfacere.

● Testarea produselor noi

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice, ale ritmului rapid de dezvoltare a industriei, în etapa actuală, se pune în mod acut problema valorificării cu maximum de eficiență a rezultatelor cercetării. Or, se știe că cu cît durata proiectării, executării și testării produsului este mai mică, cu atît mai rapid își recuperează unitatea cheltuielile efectuate, reducîndu-se totodată riscul uzurii morale a produsului.

Nevoia reducerii duratei acestei perioade conduce în multe cazuri la luarea deciziei de lansare în fabricație a produselor, pe baza rezultatelor cercetării fără a realiza o fază absolut necesară a procesului de înnoire — testarea produsului nou. În această situație întreprinderile respective se trezesc asaltate de utilizatorii produselor cu reclamații privind comportamentul nesatisfăcător al produselor în exploatare.

Bineînțeles, întreprinderile vor suporta o serie de prejudicii imediate, evidențiate în costurile remedierii produselor și ulterioare prin pierderea încrederii în utilizarea produselor respective și deci pierderea clientului.

Mai mult, și utilizatorii sînt prejudiciați prin blocarea unor capacități pe durata remedierilor.

De aceea produsele noi, pentru a putea fi lansate în fabricație curentă, trebuie să prezinte certificarea testării cu considerarea tuturor criteriilor de evaluare și în special al siguranței și durabilității în exploatare.

Trebuie remarcat în această direcție, efortul și rezultatele unor întreprinderi cum sînt cele ale Colectivului de fiabilitate al Întreprinderii Tractorul Brașov care în colaborare cu I.C.P.A.T.-Brașov depune o intensă activitate în direcția testării și perfecționării producției de tractoare românești, prin:

● Analiza comportării produselor în condiții de exploatare prin grupe specializate de „service" atît în țară cît și în străinătate și înlăturarea operativă a defecțiunilor apărute în exploatare atît la produsele livrate cît și la cele în curs de fabricație;

● Urmărirea unor loturi experimentale în scopul stabilirii subansamblelor și pieselor cu nivel critic de fiabilitate și verificarea soluțiilor constructive îmbunătățite, pe aceste loturi;

● Încercarea în cadrul laboratoarelor uzinale a diferitelor subansamble executate în întreprindere și primite prin colaborare prin metode de simulare;

● Inițierea unui program de cercetări de fiabilitate pe baza unui plan tematic riguros întocmit;

● Elaborarea unui program de calcul a parametrilor de fiabilitate cu ajutorul calculatorului I.B.M. din dotarea întreprinderii.

La reușita acestei acțiuni a contribuit și sprijinul conducerii întreprinderii și al celorlalte compartimente ale întreprinderii, atît prin informațiile cît și și prin aparatura și personalul de specialitate pus la dispoziție.

BINEÎNȚELES, modelul prezentat nu poate fi aplicat la întreaga gamă de produse din nomenclatura întreprinderilor constructoare de mașini. Analizînd însă cu competență particularitățile modului în care funcția de evaluare și testare a produselor noi din cadrul activității de marketing acționează în condițiile interne ale întreprinderii și în cele existente pe piață acest model poate fi îmbunătățit astfel ca tot ceea ce va fi creat nou să prezinte caracteristici maxime de eficiență, atît pentru producător cît și pentru utilizator, contribuind astfel din plin la promovarea vînzărilor, la dezvoltarea întreprinderii și la satisfacerea tuturor cerințelor cumpărătorilor.

ing. Scarlat MARINESCU
expert C.S.P.C.-M.I.C.M.G.

DEZVOLTARE REGIONALĂ

ZALĂU – 500

DINAMISM ECONOMIC ŞI SOCIAL-CULTURAL ÎN JUDEŢUL SĂLAJ

„...se va acorda şi in viitor toată atenţia repartizării teritoriale judicioase a forţelor de producţie. În stabilirea amplasamentelor noilor obiective industriale vom continua să îmbinăm organic considerentele de eficienţă economică cu criteriile sociale legate de necesitatea ridicării judeţelor şi localităţilor mai puţin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic şi social".

Nicolae CEAUŞESCU

SUBORDONATĂ obiectivului strategic general al partidului nostru în actuala etapă istorică — făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, realizarea, în continuare, a unei cît mai judicioase repartizări a forţelor de producţie în profil teritorial, constituie unul din principalele obiective ale politicii economice a partidului nostru.

• Cotele industrializării

CEA DE A 500 aniversare atestării documentare — a oraşului Zalău — numit pentru prima dată ca oraş de Matei Corvin, într-un privilegiu acordat în 1473 — ne oferă astăzi prilejul unei succinte retrospective a dezvoltării economico-sociale a oraşului şi a întregului judeţ Sălaj, precum şi a direcţiilor sale de dezvoltare în viitor.

În România burghezo-moşierească, judeţul Sălaj se număra printre acele locuri unde activitatea industrială era extrem de redusă, ocupaţia de bază a populaţiei fiind agricultura, dar şi aceasta într-un stadiu în care greu se puteau asigura cele necesare traiului. În momentul memorabilului act al proclamării Republicii — 30 decembrie 1947 — în peisajul economic al judeţului figurau, amăgind rămînerea în urmă şi sărăcia, 4 aşa-zise mine de lignit, 2 aşa-zise uzine electrice, o fabrică de cărămidă şi ţiglă, o moară şi cîteva ateliere meşteşugăreşti, dar în nici una din aceste unităţi nu lucrau mai mult de 40 muncitori.

Anii construcţiei socialiste au adus modificări substanţiale în economia judeţului Sălaj iar îmbunătăţirea împărţirii administrativ-teritoriale a ţării a creat condiţii noi pentru valorificarea mai bună a resurselor sale materiale şi umane. În mintea şi în inimile sălăjenilor stăruie cuvintele secretarului general al partidului nostru tovarăşul Nicolae Ceauşescu, rostite la Sesiunea Marii Adunări Naţionale din 15 februarie 1968: **„înfiinţarea judeţului Sălaj contribuie la dezvoltarea mai intensă din punct de vedere economic şi social-cultural a acestei zone"**. Fără îndoială că pentru locuitorii Sălajului şi, în mod deosebit, pentru cei din Zalău, anii care au trecut de la înfiinţarea judeţului, reprezintă perioada cea mai fertilă, anii de naştere a unor importante obiective economice şi social-culturale. Dacă la constituirea judeţului, pe harta sa economică nu figura nici un obiectiv industrial de importanţă republicană, numărul acestora se ridică în prezent la nouă.

În anul 1968 au intrat în funcţiune noi unităţi în cadrul Întreprinderii de armături industriale din fontă şi oţel-Zalău cu dezvoltări în 1972 şi 1973, congelatorul de unt — Şimleul Silvaniei, hala de tîmplărie de la Cehu Silvaniei, în 1969 — distileria de ţuică şi rachiu-Zalău, în 1970 — Întreprinderea de produse ceramice pentru construcţii-Zalău, dezvoltată în 1972, Centrul de vinificare-Zalău, în 1971 — Complexul pentru valorificarea legumelor şi fructelor-Crişani-Zalău, Filatura de bumbac-Zalău (cu dezvoltare în 1972), în 1972 — Întreprinderea poligrafică, iar în 1973 — prima oţelărie din judeţ la Întreprinderea de armături-Zalău şi Fabrica de conductori electrici emailaţi.

Ca urmare a construirii de noi obiective, modernizării şi lărgirii celor existente, volumul **producţiei industriale este în acest an de peste 2,23 ori mai mare comparativ cu 1967, iar ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale în perioada 1968—1973 este de 14,4%.** În anul 1972, de pildă, industria sălăjeană a produs în numai 23 de zile un volum al producţiei globale egal cu cel obţinut pe aceste locuri în întregul an 1950.

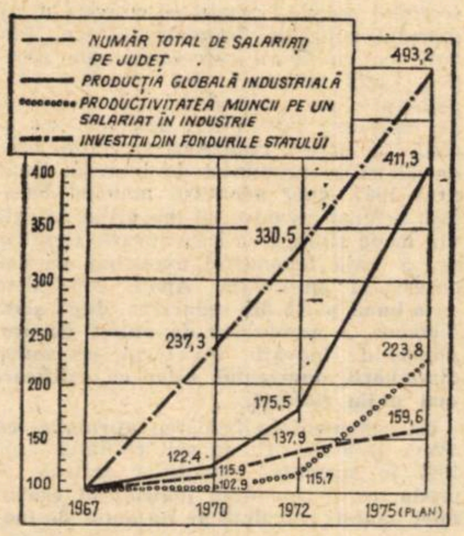

Dinamica principalilor indicatori ai economiei judeţului Sălaj, în perioada 1967—1975

Eficienţa activităţii economice din judeţul Sălaj este dată de creşterea în actualul cincinal a productivităţii muncii în industrie de 2,04 ori, a exportului total de 3,14 ori, şi sporirea volumului de beneficii de peste 11 ori.

Industria construcţiilor de maşini şi prelucrarea metalelor, care în 1975 se estimează prin studiul de prognoză la nivel judeţean că va deţine o pondere de 44,5% în totalul producţiei industriale a judeţului, se prognozează că va ajunge în 1990 la o pondere de 61,3%. Se conturează necesitatea şi eficienţa profilării îndeosebi a oraşelor Zalău şi Şimleu-Silvaniei pe unităţi industriale cu specific de prelucrare a metalelor şi electrotehnic.

Din cincinalul viitor, producţia industriei construcţiilor de maşini-unelte şi electrotehnice va reprezenta, atît ca volum absolut cît şi ca pondere, partea cea mai dinamică. Prin dezvoltarea Întreprinderii de conductori electrici emailaţi din Zalău şi prin realizarea obiectivelor propuse în oraşul Zalău şi Şimleu-Silvaniei se realizează o concentrare a prelucrării cuprului în cele două oraşe, începînd de la laminare şi pînă la produse finite (motoare electrice şi cabluri).

Industria chimică va lua naştere în cincinalul 1976—1980, ponderea sa în totalul producţiei industriale a judeţului crescînd de la 6,1% în 1975 la 7,6% în 1990.

În industria materialelor de construcţii, pentru valorificarea rezervelor mari de calcar, alabastru şi a agregatelor de balastieră se vor construi noi unităţi şi se vor dezvolta actualele capacităţi, astfel că producţia globală industrială realizată în această ramură va spori de 4 ori în 1975 şi de **18 ori în 1990 faţă de 1970.** O dezvoltare dinamică se prognozează, de asemenea pentru industria minieră, uşoară, alimentară şi prelucrarea lemnului.

• Sporirea rodniciei pămîntului

AGRICULTURII care dispune de 45% teren arabil din suprafaţa agricolă a judeţului, i s-au acordat în anii care au trecut de la constituirea judeţului o atenţie deosebită. Sporirea investiţiilor din fondurile statului şi ale cooperativelor agricole de producţie, în perioada 1968—1973 s-a materializat în dezvoltarea bazei tehnice-materiale, element primordial al reducerii efortului fizic şi creşterii necontenite a rodniciei pămîntului. Comparativ cu anul 1968, pe ogoarele sălăjene lucrează în prezent mai mult cu 364 tractoare fizice, s-au dublat cantităţile de îngrăşăminte chimice administrate şi s-au extins lucrările de îmbunătăţiri funciare. Suprafaţa arabilă ce revine pe un tractor va fi în anul 1975 de 75 ha, faţă de 635 ha în anul 1960 iar cantitatea de îngrăşăminte ce revine pe un ha teren agricol va creşte de 10 ori în anul 1975 comparativ cu 1965.

Aceasta va conduce la creşterea **producţiei globale agricole în 1975 de 75,2% comparativ cu cea a anului 1960.**

În vederea îmbunătăţirii calităţii terenurilor, se prognozează că în perioada 1976—1990 vor fi efectuate lucrări de ameliorare pentru combaterea eroziunii solului pe 108 000 ha. **Producţia vegetală va creşte la principalele culturi de 2 pînă la 6 ori în 1990 faţă de 1970.**

În domeniul **zootehniei**, efectivele de animale vor creşte în perioada 1978—1980 cu 5% iar în anii 1981—1990 cu 8,3%. Ponderea producţiei animale în producţia globală totală a agriculturii judeţului Sălaj va ajunge în 1980 la 49,5% iar în 1990 la 51,2%.

La realizările obţinute pînă în prezent în dezvoltarea economică a judeţului Sălaj, o contribuţie deosebită a avut-o **creşterea de peste 2,6 ori a volumului de investiţii alocat de stat în acest cincinal**, comparativ cu perioada 1966—1970 şi a ponderii investiţiilor pentru industrie de la 35,5% în cincinalul precedent, la 50,6% în perioada 1971—1975.

• Ridicarea standardului de viaţă

POLITICA de dezvoltare economică a judeţului Sălaj a avut consecinţe profunde asupra **dinamicii şi structurii populaţiei.** Numărul salariaţilor pe total judeţ a crescut de peste două ori în 1972 faţă de 1960, ponderea muncitorilor fiind în 1972 de 74% din numărul total de salariaţi. În 1975 numărul de salariaţi la 1000 locuitori va creşte cu 50% faţă de 1967. Ponderea populaţiei ocupate în agricultură a scăzut de la 82% în 1965, la 68% în 1970, iar pentru 1975 se prevede reducerea la 64%, cu creşteri în ramurile: industrie, construcţii, transporturi şi telecomunicaţii.

Ponderea populaţiei urbane în totalul populaţiei se estimează că va ajunge în 1975 la 23,03% faţă de 19,31% cît a fost în 1966, fapt ce dovedeşte creşterea gradului de urbanizare pe ansamblul judeţului.

Studiul de prognoză demografică la nivel judeţean, estimează că faţă de 1972, cînd populaţia Sălajului a fost de 270,3 mii locuitori va ajunge în anul 2000 la 366 mii locuitori.

Efectul constituirii judeţului Sălaj şi dinamismul susţinut al dezvoltării sale economice şi a oraşului Zalău îşi găsesc o vie ilustrare în creşterea continuă a **nivelului de trai** material şi cultural al populaţiei. Astfel, în perioada 1967—1972 salariul nominal a crescut cu 23% iar indicele salariului real s-a mărit în perioada 1965—1972 cu 24,7%. Veniturile membrilor cooperatori au înregistrat şi ele creşteri substanţiale ca urmare a măsurilor de stimulare adoptate cît şi a unei mai bune participări la muncă.

Sporirea salariului nominal şi a veniturilor populaţiei au dus la creşterea volumului desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist. În anul 1972 s-au vîndut cu 297 milioane lei mai multe mărfuri către populaţie decît în anul 1967. În aceeaşi perioadă reţeaua comercială s-a mărit cu 146 unităţi. Pentru 1990, volumul desfacerilor prin comerţul socialist se estimează că va creşte de 3,1 ori faţă de nivelul ce va fi atins în 1975.

Au fost alocate de asemenea fonduri importante pentru îmbunătăţirea condiţiilor de locuit. Astfel, numai din fondurile alocate de către stat s-au construit în perioada 1961—1970 un număr de 2.032 apartamente iar pentru cincinalul 1971—1975 sînt prevăzute 3.395 apartamente la care se mai adaugă un număr însemnat de locuinţe construite de populaţie din credite şi fonduri proprii.

O dezvoltare continuă a cunoscut-o şi învăţămîntul. Astfel, numărul elevilor înscrişi în diferite tipuri de şcoli a crescut pe ansamblul judeţului în 1972 faţă de 1960 cu 7 440 elevi iar numărul cadrelor didactice cu 906. În perioada 1968—1973 au fost construite 421 săli de clasă noi s-au înfiinţat 88 grădiniţe de copii, au fost amenajate şi dotate corespunzător 139 laboratoare şi 338 ateliere şcolare pentru pregătirea tehnico-productivă a elevilor din şcolile generale şi liceele de cultură generală.

Îmbunătăţirea asistenţei sanitare în judeţ este redată pregnant de reducerea cu peste 40% a numărului de locuitori ce revin la un medic în 1972 faţă de 1967.

★

Cea de a 500-a aniversare a oraşului Zalău găseşte oamenii muncii sălăjeni antrenaţi în însufleţitorul efort patriotic de îndeplinire a cincinalului înainte de termen.

Realizările obţinute pînă în prezent cît şi cele viitoare vor contribui la ridicarea economică, socială şi culturală a judeţului Sălaj, la creşterea nivelului general de trai al oamenilor muncii din această parte a ţării, la încadrarea şi mai organică a Sălajului în circuitul naţional de valori materiale şi spirituale.

Stere POPESCU

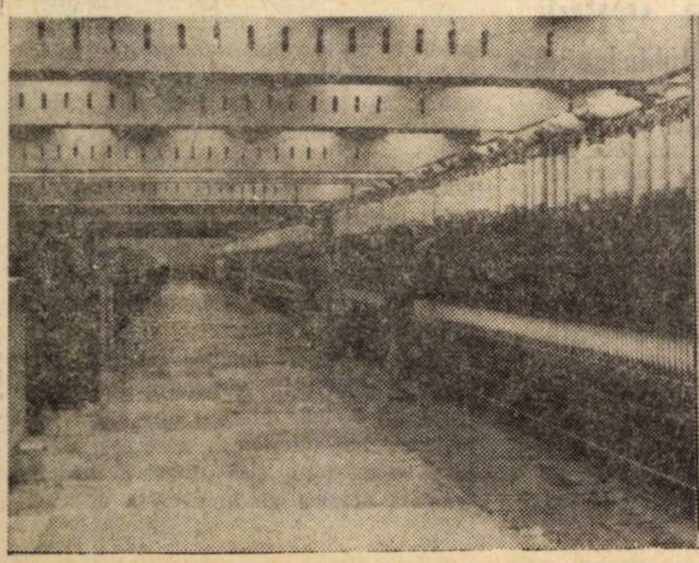

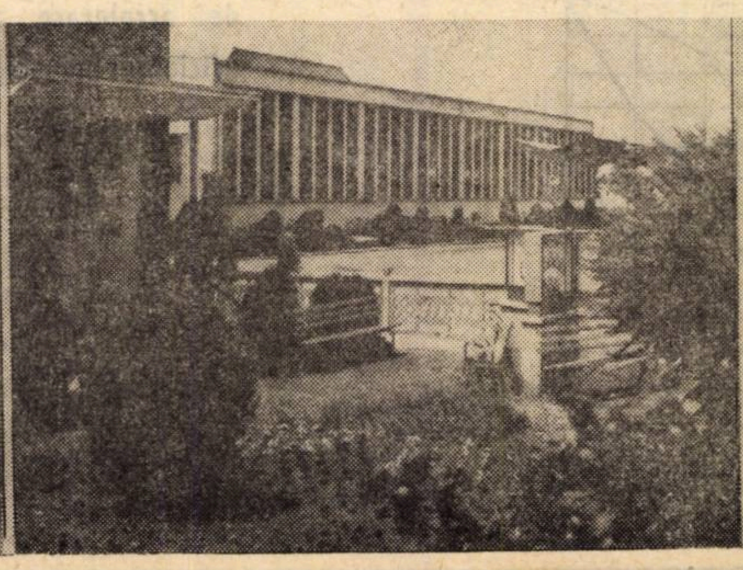

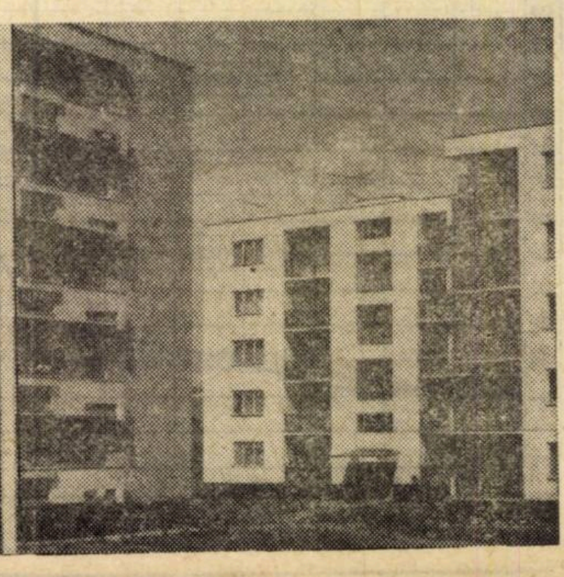

Secvenţe contemporane din Zalău: Filatura de bumbac Autobaza de mărfuri şi blocuri noi de locuinţe în cartierul Păcii

FENOMENUL INOVAȚIONAL (III)

— Sursele de generare și cîmpul de difuziune —

ÎNCEPUTĂ în numărul 41 din 12 octombrie a.c., și continuată în numărul 42 din 19 octombrie a.c., analiza de fond a fenomenului inovațional în economie, este odîncită în numărul de astăzi al revistei noastre, prin prezentarea a două noi aspecte definitorii ale ei: caracterul de masă al inovației și generalizarea — căi sigure de accelerare a creșterii eficienței investiției în inovație.

Reamintim cititorului că, dacă prima parte a analizei reflecta indicatorii dimensionali și de finalitate ai fenomenului inovațional, consemnîndu-se principalele fenomene observabile după 1967, cea de a doua parte constituie o profundă analiză a celor două corelații fundamentale ale fenomenului.

● Caracterul de masă al mișcării de inovații

DESPRE CARACTERUL de masă al fenomenului inovațional în economia noastră vorbesc o serie de **indicatori,** între aceștia mai importanți fiind: **numărul anual al celor ce înregistrează propuneri de inovații, ponderea lor în totalul salariaților și în totalul populației țării.**

Urmărirea dinamicii acestor trei indicatori pe parcursul a **20 de ani** (1951—1970), ne-a oferit posibilitatea unor observații deosebit de interesante.

Astfel, în primul **interval de 10 ani (1951—1960)** constatăm că inovația capătă o tot mai mare adeziune în masa salariaților și locuitorilor țării, cifra anuală a autorilor de propuneri de inovații marcînd o creștere vertiginoasă, de peste 7 ori, iar numărul de locuitori, ca și cel de salariați ce revin la un autor de propunere de inovații înregistrează scăderi continue (în anul 1960, la circa 528 de locuitori revenind un autor de propuneri de inovații, față de 1500 de locuitori la un propunător, cît se înregistrase cu 10 ani în urmă).

Așa cum am mai subliniat, datele ce caracterizează dimensiunile fenomenului inovațional, pentru perioada 1950—1960, nu sînt totdeauna concludente. Ca atare, pentru a formula concluzii reprezentative am stabilit ca obiect al analizei noastre intervalul de timp 1960—1970. În această perioadă, în legătură cu caracterul de masă al fenomenului inovațional, observam mai întîi existența a două perioade distincte (vezi graficul nr. 5):

a) Perioada 1960 — 1967. Numărul celor ce înregistrează propuneri de inovații este ridicat, în fiecare din acești ani depășindu-se nivelul înregistrat în perioada anterioară lui '60.

b) După 1967. Indicatorii amintiți înregistrează scăderi de la an la an, astfel încît nivelul anului 1970 reprezintă, în privința numărului autorilor propunerilor de inovații, mai puțin de jumătate din cel consemnat în 1964, anul de vîrf al întregii perioade 1950—1970.

Care sînt explicațiile acestei situații și cum trebuie apreciată ea — iată două întrebări pe care situația constatată le impune.

Deocamdată, neavînd toate elementele necesare, nu putem da răspunsul. Ne vom limita la cîteva observații cu valoare explicativă.

În primul rînd: trebuie luat în considerare faptul că avînd de-a face cu o perioadă imediată aplicării unei legislații, este posibil ca nu toate efectele să fie manifeste, unele dintre ele putînd apărea total diferite de forma lor reală, ulterioară.

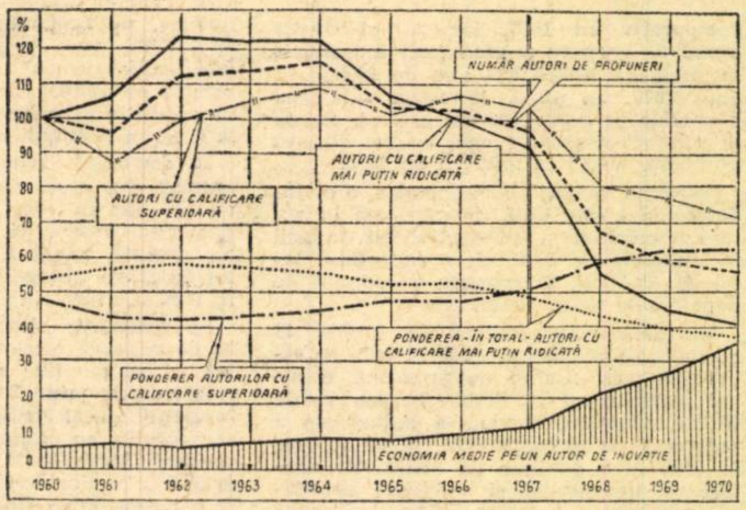

Grafic nr. 5. Dinamica indicatorilor ce definesc caracterul de masă al fenomenului inovațional

În al doilea rînd: nedispunînd de date statistice internaționale nu putem aprecia comparativ cu situația din alte țări.

În al treilea rînd: fenomenul inovațional este prea complex pentru a putea reduce discuția asupra caracterului său de masă la analiza cîtorva indicatori, în cea mai mare parte cantitativi.

În al patrulea rînd: economia țării noastre fiind o economie dinamică, în plin proces de modernizare structurală și perfecționare organizatorică, este destul de greu de a trage concluzii cu caracter general numai pe baza datelor de care dispunem, concluzii care să reflecte esența fenomenului inovațional, el însuși în plin proces de restructurare și consolidare.

Din punct de vedere structural, pornind de la constatarea că masa inovatorilor din economie este alcătuită din diverse categorii de salariați, am împărțit-o, funcție de nivelul de pregătire, în **două categorii de autori de propuneri de inovații: autori cu calificare superioară și autori cu calificare mai puțin ridicată.** Analizînd dinamica numărului autorilor de propuneri de inovații pe cele două categorii, vom constata că evoluția lor **în timp este diferită.** În întreaga perioadă 1950—1960, ambele categorii înregistrează sporuri continue de la an la an, în prima parte a intervalului ritmul lor de creștere fiind apropiat, pentru ca în ultimii ani să înregistreze numărul celor cu calificare mai puțin ridicată, o accelerare mai rapidă. După anul 1960, în primii 3—4 ani situația din ultima parte a intervalului anterior continuă să se mențină, pentru ca începînd cu 1965 ea să se schimbe radical: ritmul de creștere a numărului autorilor propunerilor de inovații cu calificare superioară este superior, atît ritmului de creștere înregistrat de numărul de personal cu calificare mai puțin ridicată, cît și celui pe care-l realizează numărul total de autori de propuneri de inovații. După anul 1967, anul adoptării actualei legislații privind invențiile și inovațiile, această din urmă situație se accentuează. Graficul nr. 5 redă fenomenul explicînd parțial, observația anterioară. Apare concludent **că o bună parte din reducerea, după acest moment, a numărului de autori de propuneri de inovații, s-a făcut pe seama diminuării numărului celor cu calificare mai puțin ridicată.**

Un argument în favoarea afirmației că avem de-a face cu un salt calitativ după 1967 în structura inovațiilor aplicate în producție, îl constituie **indicatorul economiei bănești calculată pe un autor de inovație.** El înregistrează creșteri succesive, de la an la an, în întreaga perioadă 1951—1967, dar ritmul anual, deși progresiv, înregistrează salturi mari numai după 1967, cînd accelerarea sa face ca în numai trei ani economia postcalculată pe un propunător de inovație să se tripleze; în 1970 nivelul înregistrat este de aproape 7 ori mai mare decît în 1960 (vezi graficul nr. 6 dar și graficul nr. 5).

Un fapt deosebit de important, constatat, rămîne deci **creșterea calității inovației,** oglindită și de indicatorii: **ponderea salariaților cu calificare superioară și a celor cu calificare mai puțin ridicată, în numărul total al autorilor propunerilor de inovații.** (Vezi graficul nr. 5).

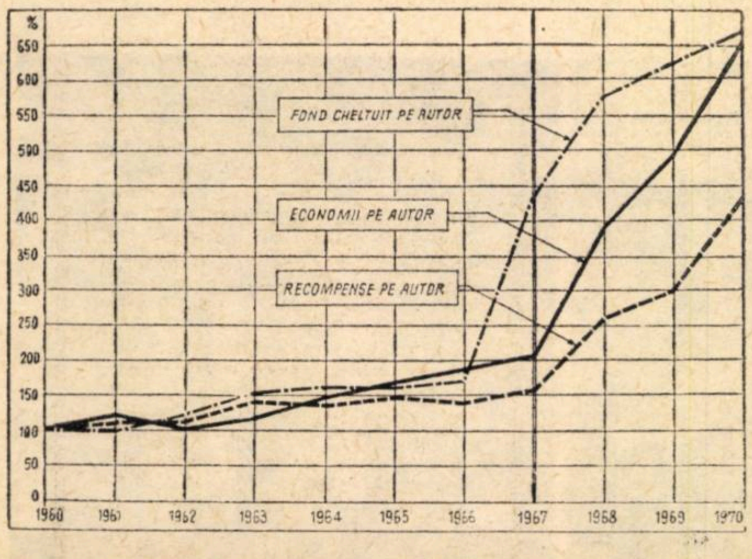

Grafic nr. 6. Dinamica indicatorilor: economii, recompense și fond cheltuit pe un autor de inovație (1960—1970)

● Generalizarea — cale sigură de accelerare a creșterii eficienței investiției în inovație

TRANSFORMAREA ideii în inovație, parcurge în afara celor trei faze amintite, propunere—aprobare—aplicare, și o a patra: **generalizarea,** adică extinderea aplicării inovației și în alte unități, sau la alte activități decît cea sau cele pentru care inițial ideea a fost propusă, bineînțeles cu adaptările necesare.

Definiția dată generalizării ideii inovatoare, de **aplicare extinsă corectată a inovației inițiale,** indică deja faptul că avem de-a face, în acest caz, cu o creștere rapidă a volumului absolut de economii, în condițiile în care cheltuielile implicate de efectuarea corecturilor necesare sînt infime. Este vorba deci de o etapă în care are loc o sporire la maximum a rezultatelor cu minimum de efort de cheltuieli și timp.

Analiza fenomenului inovațional în economia românească, în perioada 1950—1970, ne-a permis cîteva constatări cu caracter mai sintetic, pe care le-am adîncit prin calcule statistice, oprindu-ne la cele care am considerat că evidențiază mai bine amploarea și profunzimea fenomenului generalizării inovației. Este vorba de o serie de indicatori: **numărul inovațiilor trimise spre generalizare; coeficientul de generalizare a propunerilor înregistrate, respectiv a propunerilor aplicate; media anuală a inovațiilor generalizate; numărul de inovații generalizate pe inovator; economia medie pe o inovație generalizată; volumul de fonduri cheltuite, respectiv de recompense plătite pentru o inovație generalizată; coeficienții de generalizare a temelor pentru inovații admise, respectiv rezolvate anual.** Tabelul nr. 4 și graficul nr. 7, redau sintetic dinamica acestora pe perioada 1960—1970.

Principalele concluzii pe care le putem desprinde din analiza datelor prezentate, corelate bineînțeles cu celelalte date și concluzii expuse (vezi nr. 41 și 42 ale revistei), sînt următoarele:

1. Cu toate că după 1967, comparativ cu perioada anterioară, numărul de propuneri de inovații înregistrate, numărul de inovații aplicate, ca și numărul de inovații trimise spre generalizare, scad, ponderea numărului de inovații trimise spre generalizare în totalul inovațiilor aplicate crește în aproape toți anii. Nivelul ponderii inovațiilor trimise spre generalizare în inovațiile aplicate evidențiază clar acest lucru, ca de altfel și dinamica sa, iar media anuală a ponderii inovațiilor generalizate în totalul inovațiilor aplicate, arată că, în mod cert, este vorba de un fenomen pozitiv: dacă pe perioada 1960—1970 ea este de 54%, pe perioada 1968—1970 se înregistrează un procent de 58% față de 53% în intervalul de 8 ani anteriori.

2. O dovadă a faptului că **se acordă o mai mare atenție asigurării resurselor financiare și materiale necesare punerii în operă a inovațiilor cu mai mare capacitate de generalizare,** o constituie alura pe care o înregistrează curba dinamicii fondului cheltuit pentru o inovație generalizată ca și cea a recompenselor plătite pe o astfel de categorie de inovație, care devansează cu mult dinamica fondului cheltuit și a recompenselor plătite pentru o propunere de inovație înregistrată, respectiv pentru o inovație aplicată, în special după anul 1969 (vezi graficul nr. 7).

3. Creșterea exigenței factorilor de decizie în privința ideilor admise ca inovații ca și creșterea ponderii personalului cu calificare mai ridicată în totalul salariaților înregistrați ca inovatori, corespund exigențelor științifico-tehnice tot mai ridicate ale structurilor în continuă modernizare a economiei naționale și au făcut **ca nivelul calitativ al volumului de inovații să fie, an de an, tot mai ridicat.**

Faptul că în cazul inovațiilor generalizate, nivelul lor calitativ a crescut foarte mult după 1967, este dovedit și de evoluția indicatorului **număr mediu de inovatori** la o inovație generalizată. (Vezi tabelul nr. 4).

Cele arătate sînt noi **argumente în favoarea rolului pozitiv jucat de legislația adoptată în 1967, pentru direcționarea și impulsionarea procesului inovațional în economia noastră.** Se verifică în cazul de față și o afirmație teoretică deseori făcută: efectele adoptării unei legislații nu apar imediat, ci sînt precedate, pregătite, de acumulări cantitative însemnate, vizibile ulterior adoptării lui în dimensiunea saltului calitativ obținut, exprimate de nivelul indicatorilor ce caracterizează fenomenul sau procesul în cauză. În situația de față, anii 1968 și parțial 1969 sînt, în mod obiectiv, destinați acumulărilor cantitative începutul anului 1970, uneori chiar sfîrșitul lui 1969, purtînd deabia, în fapt, amprenta noii legi adoptată. Iar aceste afirmații se verifică prin mărirea mai tuturor dimensiunilor pe care fenomenul inovației le însumează.

Și dacă uneori analiza parțială oferă anumite concluzii, caracterul lor nongeneral nu trebuie pierdut din vedere, completarea lor ulterioară, necesară, dezvăluind o cu totul altă „față“ a medaliei. Spunem aceasta gîndindu-ne la eventuala

● Funcţia socială pe care legislaţia adoptată în 1967 a îndeplinit-o este creşterea eficienţei fenomenului inovaţional.

● Caracterul de masă al fenomenului inovaţional poate fi demonstrat numai pe baza argumentelor oferite de indicatorii cantitativi? Este necesară luarea în considerarea a unor indicatori structurali şi calitativi?

● Îndeplineşte generalizarea inovaţiei rolul de accelerator al creşterii eficienţei investiţiei în inovaţie?

● Două decalaje: propuneri de inovaţii — inovaţii aplicate şi inovaţii aplicate-inovaţii generealizate. Care este sensul lor de influenţă?

● Unele rezerve conţinute în factorul inovaţie: rezerve din aplicare = anual economii de 0,86 miliarde lei; rezerve din generalizare = anual economii de 25,7 miliarde lei.

interpretare a decalajului dintre propunerile de inovaţii şi inovaţiile aplicate, ca şi a celui dintre acestea din urmă şi inovaţiile trimise spre generalizare. Dacă primul decalaj, luat separat, ar putea fi interpretat ca un fenomen oarecum negativ, completarea cu analiza celuilalt înlătură, această întrepretare posibilă, impunînd reversul ei, aspectele pozitive ale efectelor fenomenului fiind predominante. Astfel, vom observa că dacă numărul de propuneri înregistrate scade cel mai rapid, cel de inovaţii aplicate şi apoi inovaţii generalizate se reduc într-un ritm mult mai lent, diferenţa dintre inovaţiile aplicate şi cele generalizate fiind mult mai mică decît cea care se înregistrează între propuneri şi inovaţii generalizate sau între propuneri şi inovaţii aplicate; ultimele două diferenţe, de fapt, comparativ cu 1960 se reduc cu mai mult de 50%, în cazul primei reducerea fiind cea mai accelerată.

Este necesar să insistăm asupra rolului **de imens rezervor de eficienţă** pe care **generalizarea inovaţiilor** îl joacă în economia naţională.

Ritmul de creştere exponenţial care pot să-l înregistreze economiile din inovaţii, în valoare absolută, este condiţionat între altele, şi de următorii trei factori: numărul de propuneri înregistrate, numărul de inovaţii rezultate din acestea şi numărul inovaţiilor aplicabile generalizat. Cu cît primul factor este mai mare, iar diferenţa dintre el şi ceilalţi doi mai mică, cu atît volumul de economii posibil de atins în economie, este mai mare. Atenţia factorilor de decizie se impune a fi canalizată spre toţi aceşti factori, fără a pierde din vedere importanţa deosebită a naturii şi calităţii primului factor — propunerile de inovaţii. În măsura în care acceptăm ideea că legislaţia din '67 a acţionat din acest punct de vedere în mod pozitiv, eliminînd ideile cu slabe potenţe inovaţionale, acţionînd asupra lor ca o „sită" mai deasă, ridicînd „ştacheta" exigenţelor faţă de înregistrarea propunerilor, trebuie arătat că se impune, în continuare, amplificarea eforturilor pentru accelerarea aplicării şi respectiv generalizării inovaţiilor aplicate. Iar nivelul calitativ al acestora, structurile organizatorice noi, eficiente, ca şi nevoile economiei, fac această acţiune pe deplin posibilă şi integral realizabilă.

Un calcul sumar al rezervelor conţinute în factorul inovaţie, ne indică următoarele situaţii (considerăm în ambele cazuri că factorul inovaţii înregistrate a fost în concordanţă cu posibilităţile economiei):

Varianta I: În condiţiile mediei de inovaţii înregistrate anual în perioada 1968—1972, menţinîndu-se procentul de aplicare mediu consemnat pentru intervalul de timp 1960—1972, la o economie pe inovaţia aplicată egală cu media 1968—1972, rezultă că anual economia naţională ar putea beneficia în plus de 0,86 miliarde lei economii din inovaţii.

Varianta II: Menţinînd economia medie obţinută pe o inovaţie generalizată în perioada 1968—1970, în condiţiile în care numărul mediu de inovaţii înregistrate, şi procentul de aplicare a lor se menţin identice cu situaţia din prima variantă, iar ritmul de generalizare ar fi fost egal cu cel înregistrat în perioada 1960—1967, economia anuală ar fi putut obţine anual beneficii de circa **25,7 miliarde de lei.**

Sînt doar cîteva calcule. Le-am făcut pentru a evidenţia care este diferenţa dintre inovaţia definită ca idee emisă, inovaţia aplicată şi inovaţia generalizată. Se observă clar, că, **şi numai printr-o judicioasă redistribuire a pîrghiilor de impulsionare a procesului inovaţional, celelalte restricţii rămînînd cele cunoscute, se poate accelera rolul inovaţiei în economie, se pot valorifica mai bine uriaşele rezerve pe care aceasta le conţine.** În acelaşi timp sumarele calcule completate cu observaţiile făcute pînă acum vin cu destulă forţă de convingere să confirme ideea rolului de accelerator al creşterii pe care inovaţia este tot mai mult chemată să-l joace în economia modernă.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN

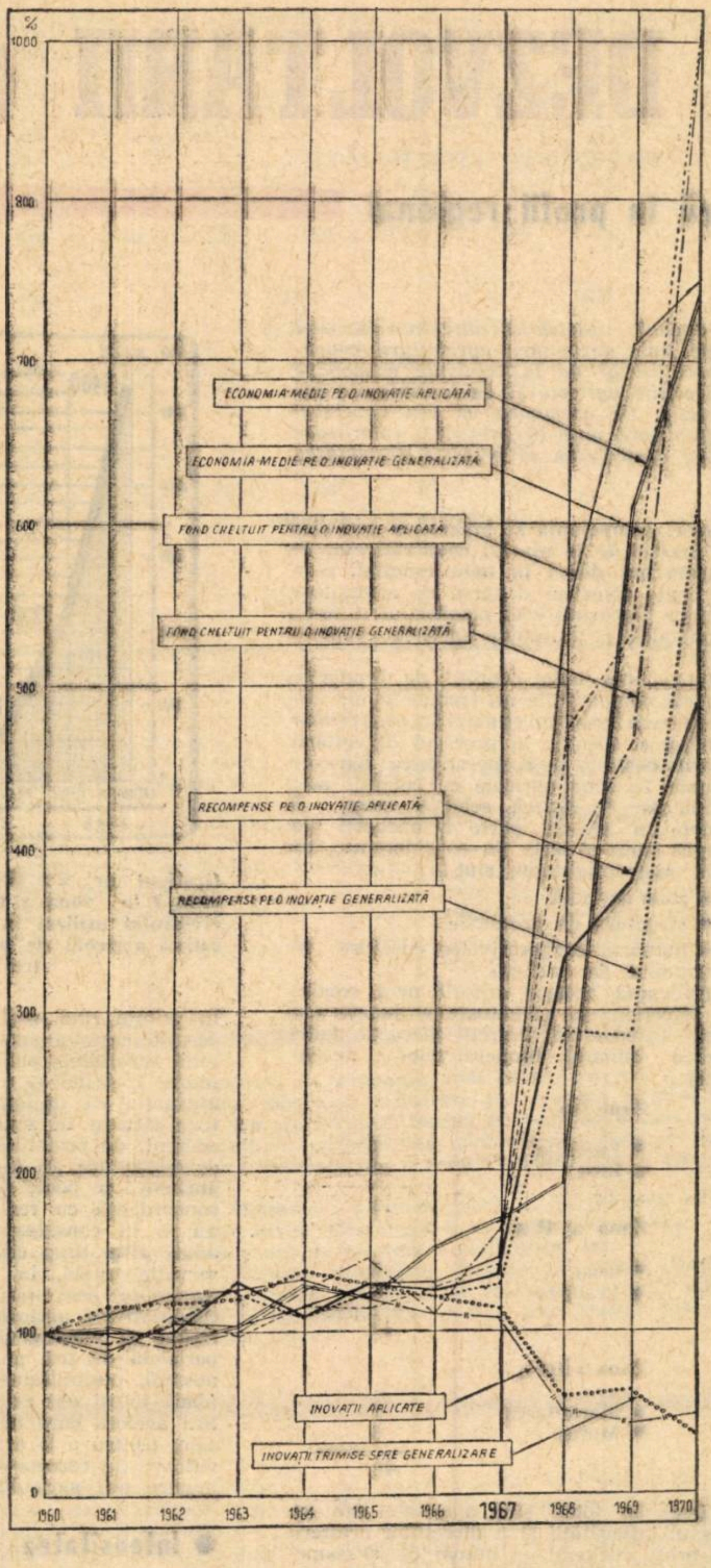

Grafic nr. 7
Dinamica indicatorilor ce reflectă eficacitatea aplicabilităţii şi generalizării.

În numărul viitor: **Fenomenul inovaţional în anul 1973 şi primele concluzii.**

Tabel nr. 4

Dinamica principalilor indicatori ce caracterizează fenomenul de generalizare a inovaţiilor în economie
(1960—1970)

Nr. crt.	Indicatori / Anii	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
1.	Inovaţii trimise spre generalizare (%)	100	116	121	132	136	130	122	117	61	63	41
2.	Coeficientul de generalizare a propunerilor întregistrate	2,4	2,8	2,6	2,8	2,9	3,1	3,2	3,1	2,6	3,2	2,1
3.	Ponderea inovaţiilor trimise spre generalizare în inovaţiile aplicate	5,6	5,5	5,2	5,4	5,3	5,6	5,5	5,4	6	7	4,3
4.	Coeficientul de generalizare a temelor de inovaţii admise de la începutul anului	12	11	9	8	7	7	7	7	9	2	12
5.	Coeficientul de generalizare a temelor de inovaţii rezolvate de la începutul anului	5	4	4	3	4	4	3	3	3	4	3
6.	Numărul mediu de inovatori la o inovaţie generalizată	34	28	21	29	29	27	29	28	38	33	47
7.	Fondul cheltuit pe o inovaţie generalizată (%)	100	93	108	103	126	127	131	143	478	533	910
8.	Volumul recompenselor plătite pentru o inovaţie generalizată	100	97	105	126	113	127	128	135	292	289	611
9.	Volumul de economii obţinut pe o inovaţie generalizată	100	99	93	101	127	148	116	170	392	465	906

CARNETUL CONSUMATORULUI

Ce preferă consumatorii şi ce se găseşte în magazine

ÎN VARA acestui an, Institutul de cercetări comerciale, la cererea M.C.I. şi M.I.U., a organizat un sondaj în cadrul expoziţiei industriei uşoare ce a avut loc în Complexul expoziţional din Piaţa Scînteii, cu scopul de a servi la orientarea şi structurarea mai judicioasă a fondului de marfă ce avea să fie contractat în continuare pentru anul 1974. Totodată sondajele aveau menirea să ofere producătorilor un fond documentar asupra cererii de consum, astfel ca aceştia să-şi adapteze mai bine programele de producţie la cererea populaţiei.

Au fost supuse observaţiei 30 de produse, în general textile, încălţăminte şi metalo-chimice, în care scop au fost completate în total 15 000 chestionare, numărul lor diferind evident de la un produs la altul.

Ne vom opri astăzi la un produs de mare vogă feminină şi anume pantalonul pentru femei. De notat că 93% din femeile şi adolescentele intervievate au declarat că posedă cel puţin un pantalon în garderoba personală.

Potrivit sondajului au rezultat următoarele:

- *90% din persoanele intervievate au declarat că preferă croiala evazată, în special tineretul;*
- *81% din vizitatoare preferă pantalonii din material supraelastic;*
- *82% din persoanele anchetate au declarat că preferă pantaloni din ţesături sau tricoturi uni;*
- *aproape 50% din vizitatoare au declarat că preferă culoarea bleumarin.*

Se regăsesc aceste preferinţe şi în oferta magazinelor?

Sîntem la magazinul de confecţii (Unitatea nr. 3) din str. Lipscani 76, din Capitală, unde constatăm că pantalonii pentru femei sînt în cea mai mare parte (80%) evazaţi. Deci sub acest aspect nu se poate spune nimic. În legătură cu celelalte caracteristici însă nu se mai pune problema ce preferi (uni, supraelastic sau bleumarin) pentru că nu există nici una.

„Într-adevăr, culoarea bleumarin se cere foarte mult — ne-a declarat şefa raionului. Din păcate, într-o lună dacă ne vin cîteva bucăţi. Aceeaşi situaţie o întîlnim şi la pantalonii din ţesături uni, cei mai solicitaţi. În luna septembrie am primit maximum 10% din ce ar fi trebuit să primim. În ceea ce priveşte pantalonii din material supraelastic, nu am primit nici o bucată în ultima lună. Dacă am fi avut 1000 de bucăţi, 1000 de bucăţi am fi vîndut. Avem în schimb pantaloni vărgaţi în culori deschise şi din ţesături obişnuite care nu se mai solicită de cliente". Şi la magazinul „Familia" din str. Lipscani 55, gama expusă era sărăcăcioasă, atît sub aspectul taliilor şi mărimilor cît şi sub aspect sortimental. Situaţii similare am întîlnit şi la magazinul universal „Victoria" şi din păcate, şi la magazinul universal „Cocor", recent deschis.

Rezultă aşadar, că în destule locuri oferta din magazine reprezintă inversul cererii, inversul preferinţelor exprimate de consumatoare. Dacă pînă acum cîtva timp nu existau studii şi anchete special organizate în acest scop, prilej de a da vina pe organele comerciale că nu cunosc cererea de consum a populaţiei, azi lucrurile stau cu totul altfel. În foarte multe cazuri, atît organele comerciale, prin anchetele şi sondajele Institutului de cercetări comerciale cît şi producătorii, prin intermediul organelor comerciale, iau cunoştinţă de nevoile şi preferinţele reale ale consumatorilor. Din păcate, în multe cazuri ele sînt încă ignorate, cel puţin parţial dacă nu chiar complet.

E. B.

184 COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE PARTICIPĂ LA ANCHETA PE TEMA:

RESURSELE DEZVOLTĂRII (V)

Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional

ÎN ACEASTĂ PARTE — a V-a — ancheta noastră se adresează în mod prioritar factorilor de răspundere pe linia dezvoltării agriculturii cooperatiste de la nivelul județelor: specialiștilor de la comisiile economice ale comitetelor județene de partid, de la direcțiile agricole și de la uniunile județene ale cooperativelor agricole de producție. De asemenea, și din cuprinsul acestei părți reiese importanța concluziilor publicate pînă în prezent[1]*) referitoare la rolul factorilor de decizie din cooperativele agricole în ce privește dezvoltarea unităților pe care le conduc.*

• De ce rezultate diferite în condiții asemănătoare?

TOT MAI des se face remarca, că unități agricole — de stat sau cooperatiste — situate în zone cu condiții similare de producție obțin rezultate diferite. Excluzînd deci, chiar și în mare parte, influența factorilor naturali asupra nivelului producției agricole realizate în diferite unități cu condiții similare de sol, climă, dotare etc., **este pus în evidență, în prim plan, rolul primordial ce revine omului**, ca agricultor și cu atît mai mult **ca organizator al procesului de producție.** De cele mai multe ori, excluderea acestor influențe de ordin pedoclimatic se face cu scopul depistării cauzelor care au generat rezultate diferite fie între două unități, între două județe sau în cadrul unei zone restrînse de producție, fie la o cultură sau la un grup restrîns de culturi și, desigur, toate acestea la nivelul unui singur an.

Comparațiile analitice, efectuate în această parte a anchetei, între forța economică a cooperativelor agricole situate în județe cu condiții de producție întrucîtva asemănătoare, vizează indicatori și domenii foarte importante. Desigur, este relevant sub aspectul spiritului gospodăresc și faptul că lucrările agricole nu se execută în același ritm în unități apropiate, că producția medie la unele culturi vegetale sau în zootehnie diferă etc. Totuși, remarcăm faptul că **gradul de generalizare — în cazul anchetei noastre — este mult mai avansat, analizînd resursele dezvoltării pe o perioadă de trei ani, sub aspectul ratei acumulării, al volumului resurselor ce se constituie în medie, într-un număr de cooperative situate în județe cu condiții întrucîtva similare.**

• Criterii de selecție

CONCLUZIILE deosebit de importante, după părerea noastră, desprinse din această parte a anchetei impun — prin ele însele — precizarea criteriilor de selecție a județelor comparate. În primul rînd trebuie precizat că atît autorii cît și ceilalți specialiști consultați sînt de părere că **nu există — și nu pot exista — condiții de producție identice** între două județe, între două unități sau între două ferme — vegetale sau zootehnice. În schimb, aceiași specialiști sînt fermi în recunoașterea faptului că **spiritul gospodăresc, competența și pregătirea cadrelor de decizie de la nivelul cooperativelor agricole pot diferi în mod esențial**, ceea ce poate constitui o sursă de acumulare a unor disparități în potențialul și forța economică a unităților agricole cooperatiste.

Inexistența unor condiții de producție perfect comparabile nu trebuie să ne împiedice să încercăm să stabilim ceea ce este general și specific în procesul dezvoltării averii obștești a cooperativelor agricole situate în zone agricole cu condiții asemănătoare.[2]) Astfel, selecția celor 6 județe în această parte a anchetei s-a impus dintr-o serie de considerente, din care mai importante sînt:

- zona agricolă
- structura de producție
- numărul cooperativelor cuprinse în eșantionul de anchetă.

Aplicarea acestor criterii ne-a condus la selecționarea următoarelor județe (cifrele înscrise în dreptul fiecărui județ indică numărul cooperativelor anchetate):

Zona I-a

• Ialomița	7
• Ilfov	6
	13

Zona a II-a

• Gorj	7
• Prahova	6
	13

Zona a III-a

• Maramureș	7
• Mureș	6
	13

Deci, în total, sînt analizate sub aspectul intensității și a direcțiilor creșterii în profil regional un număr de 39 cooperative, repartizate în mod egal pe județe.

• O problemă de fond: caracterul reprezentativ

ÎNTREBAREA care ne-a preocupat în mod deosebit a fost următoarea: **acest număr de unități care reprezintă sectorul cooperatist al agriculturii în fiecare județ și pe zone asigură o deplină comparabilitate a datelor?** La această întrebare, răspunsul este afirmativ și iată de ce.

DESCREȘTEREA RESURSELOR DEZVOLTĂRII

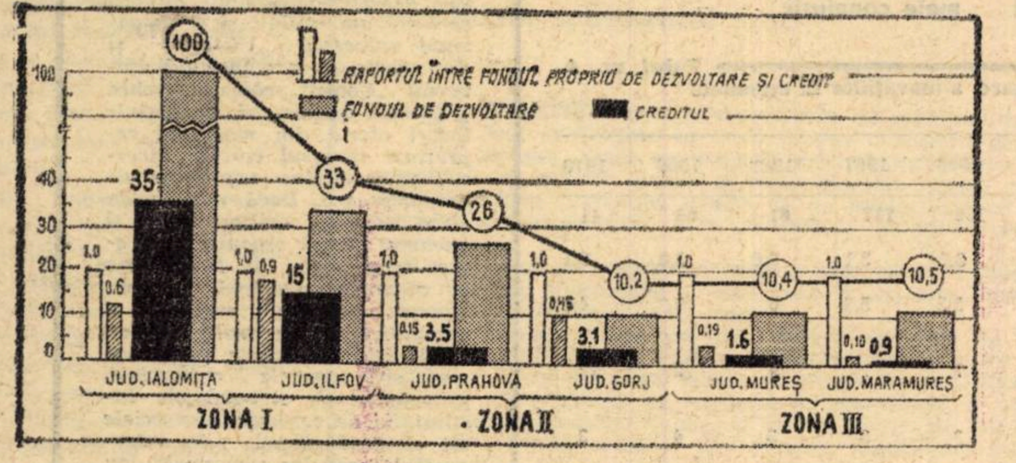

Graficul nr. 1. — Cifrele se vor citi astfel (pe exemplul județului Prahova): volumul total al resurselor constituite în același număr de cooperative, în ultimii trei ani, a reprezentat 26% din resursele alocate în județul Ialomița, creditul — luat separat — reprezentînd 3,5% din acestea

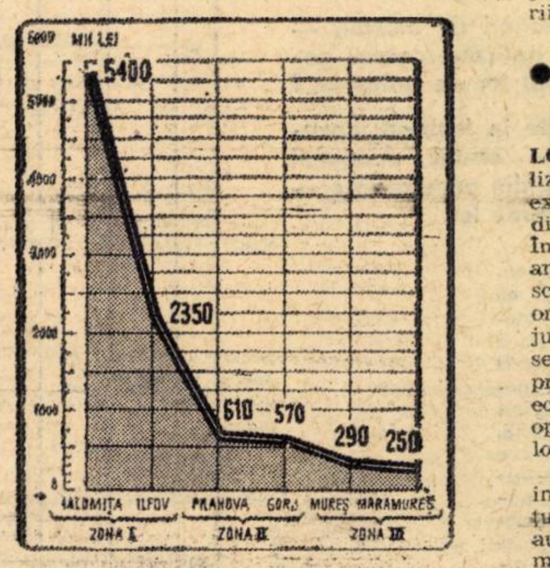

Graficul nr. 2: Descreșterea — de la zona I la zona a III-a — a volumului creditului utilizat în medie, de o cooperativă agricolă de producție, în ultimii trei ani

În primul rînd, concluziile desprinse din această parte a anchetei confirmă întrutotul rezultatele publicate în celelalte capitole, întărind — cu puterea cifrelor — afirmația că unitățile agricole cooperatiste situate în zona a III-a dispun, în prezent, de posibilitățile cele mai reduse de dezvoltare. În al doilea rînd, oricărei anchete i se poate reproșa o anumită neconcordanță cu realitatea atîta timp cît nu ia în considerare întregul fenomen, adică atîta timp cît nu constituie o observație totală, în cazul nostru asupra resurselor dezvoltării existente în toate cooperativele agricole. În al treilea rînd, faptul că fenomenul este studiat pe o perioadă de trei ani exclude, în mare măsură, posibilitatea unor erori esențiale (dacă totuși ele există, am fi recunoscători acelora care ne-ar ajuta să le sesizăm, pentru a le evita în munca noastră viitoare de cercetare a fenomenelor economice din agricultură).

• Intensitatea constituirii resurselor

CEA mai importantă concluzie referitoare la constituirea resurselor — în acest sistem de analiză — o constituie aceea că **rata acumulării și volumul fondurilor proprii și împrumutate diferă în mod substanțial chiar între județele situate în aceeași zonă de producție.** (Din concluziile publicate anterior aceste diferențe se aplatizau, în final rezultînd numai că resursele dezvoltării descreșteau de la zona I-a la zona a III-a).

Fiecare cooperativă din cele anchetate, situate în județul Ialomița, a alocat pentru dezvoltarea averii sale obștești, în ultimii trei ani, peste 21% din venitul global anual. Pe lîngă rata ridicată a acumulării trebuie remarcată și constanța acesteia sub aspect procentual, variațiile anuale fiind de plus 1—4%. În județul Ilfov, situat în vecinătatea județului Ialomița, și nivelul ratei acumulării și amplitudinile anuale ale acesteia înregistrează oscilații mari, ele mergînd în medie, pe o cooperativă, pînă la plus-minus 13—15%. Stabilitatea ratei acumulării, ca și nivelul ridicat al acesteia pe de o parte și oscilațiile anuale mari pe de altă parte se reflectă în mod corespunzător asupra volumului fondurilor destinate dezvoltării. Astfel, în timp ce o cooperativă situată în județul Ialomița a alocat pentru creșterea economică, în medie, cu circa 1 mil. lei mai mult în 1972 față de suma alocată în 1970, în județul Ilfov creșterea — în aceeași perioadă — a fost tot de circa 1 mil. lei însă în condițiile în care baza de comparare a fost de circa 4 ori mai redusă: în 1970, o cooperativă din județul Ialomița a alocat, în medie, 2,7 mil. lei pentru dezvoltare, în timp ce o cooperativă din județul Ilfov a alocat doar circa 670 mii lei.

În zona a II-a, sub aspectul constituirii surselor, întîlnim aceeași situație. În județul Prahova, fiecare cooperativă din cele anchetate a alocat din fonduri proprii, în medie, în ultimii trei ani, circa 3,4 mil. lei în timp ce fiecare cooperativă din județul Gorj a alocat circa 1,1 mil. lei. În zona a III-a, față de 1,34 mil. lei alocați, în medie, în ultimii trei ani de o cooperativă situată în județul Mureș, în cooperativele anchetate din județul Maramureș s-au alocat 1,6 mil. lei. Sub acest aspect, datele înscrise în tabelele comparative, ca și graficul nr. 1, redau în mod convingător tendința de descreștere a principalei surse de dezvoltare — fondurile proprii. Din graficul nr. 2 rezultă aceeași tendință și în ce privește cea de a doua resursă a devoltării — creditul.

• Direcții...

...PRIVIND UTILIZAREA RESURSELOR. Direcțiile și modul concret de utilizare a resurselor accentuează decalajul existent între unitățile situate în zone diferite și chiar în cadrul aceluiași județ. În Ialomița, fiecare cooperativă din cele anchetate a utilizat pentru reluarea pe scară lărgită a producției sume de 2—3 ori mai mari decît cooperativele din județul Ilfov. Același raport se regăsește și în cazul sumelor alocate pentru producție, pentru construirea obiectivelor economice în cadrul cooperării intercooperatiste și pentru rambursarea creditelor.

În zona a doua, sumele alocate pentru investiții de către cooperativele din județul Prahova — cuprinse în eșantion — au fost de 4—6 ori mai mari decît sumele alocate în județul Gorj, situat în aceeași zonă de producție. De asemenea, gradul de participare la constituirea asociațiilor economice întrecooperatiste poate fi apreciat ca fiind de 5—7 ori mai intens în județul Prahova față de cel din județul Gorj, dacă apreciem fenomenul după volumul cotelor de participare achitate asociațiilor intercooperatiste în ultimii trei ani de cooperativele agricole anchetate. Or, menținerea în continuare a acestor decalaje în ce privește constituirea de obiective economice intercooperatiste între județele situate în aceeași zonă de producție echivalează în fapt cu o valorificare necorespunzătoare a unui factor de progres pentru agricultura cooperatistă.

Deosebiri mari apar în zona a III-a, în ce privește utilizarea resurselor, atît între cele două județe — Mureș și Maramureș — cît mai ales între acestea și județele din zona I și chiar a II-a. În concluzie, în județele din zona a III-a se alocă anual mult mai puțin pentru dezvoltare în comparație cu sumele destinate anual pentru sporirea averii obștești în zona I. Spre exemplu, fiecare cooperativă din județul Mureș, inclusă în eșantion, a alocat pentru investiții, în medie, de circa 5 ori mai puțin în 1970, de 5 ori — în 1971 și de 7 ori în 1972 în comparație cu sumele alocate în județul Ialomița. Se constată, din aceste cifre, o oarecare accentuare a diferențelor în ce privește sumele alocate dezvoltării sectorului investiții, ceea ce mărește decalajul existent în acest moment. Din tabelele comparative se constată diferențe mai mari sau mai mici decît cele menționate și sub aspectul proporțiilor de utilizare a resurselor pentru producție, pentru construirea de obiective economice intercooperatiste sau pentru rambursarea creditelor.

Concluzii importante care trebuie să stea la baza unor decizii viitoare privind creșterea economică, se desprind și din modul de utilizare a resurselor. Referitor la acest aspect, în partea a IV-a a anchetei (vezi subcapitolul: „Direcțiile utilizării") arătam că numai sumele destinate realizării unor investiții și achitării cotelor-părți la asociațiile intercooperatiste contribuie în fapt la dezvoltarea averii obștești. De asemenea, acea parte a resurselor destinată rambursării creditelor poate fi considerată ca parte activă în procesul creșterii dacă sumele împrumutate au fost utilizate pentru investiții. Rezultă că cheltuielile efectuate din fondul de dezvoltare pentru producția anului curent nu sînt alocate în scopul reluării procesului de producție pe scară lărgită și deci, cel mult, pot contribui la obținerea unor rezultate anuale bune, ceea ce numai în parte presupune o dezvoltare economică propriu-zisă. Privit astfel, modul de utilizare a resurselor în ultimii trei ani, în cele 6 județe, reflectă o serie de realități care pot fi corectate. Din graficul nr. 3 rezultă că în trei județe — Ialomița, Gorj și Maramureș — sumele din fondul de dezvoltare și credite folosite drept cheltuieli de producție în anul următor devansează pe cele utilizate pentru investiții.

Din graficul nr. 3 reiese și importanța deosebită a cheltuielilor pentru investiții și pentru producție, reflectată de ponderea ridicată a acestora în volumul total al resurselor. Ca urmare, descreșterile cele mai accentuate se constată tocmai la aceste direcții prioritoare în ce privește utilizarea fondurilor; curbele care redau volumul cotelor de participare la asociațiile intercooperatiste și sumele utilizate pentru rambursarea creditelor înregistrează variații mai reduse. Din cele 6 județe, considerăm că s-a realizat un raport economic optim în ce privește modul de utilizare a resurselor numai în cooperativele analizate din județul Prahova: în ultimii trei ani, în medie, într-o cooperativă, s-au utilizat pentru investiții circa 63% din totalul resurselor constituite. În celelalte județe, ponderea investițiilor în totalul resurselor destinate dezvoltării a oscilat între 38% și 46%. De aceea, ținînd seama de faptul că investițiile sînt acelea care creează baza economică a dezvoltării, este important ca ponderea acestora să crească în structura modului de utilizare a fondurilor proprii și împrumutate.

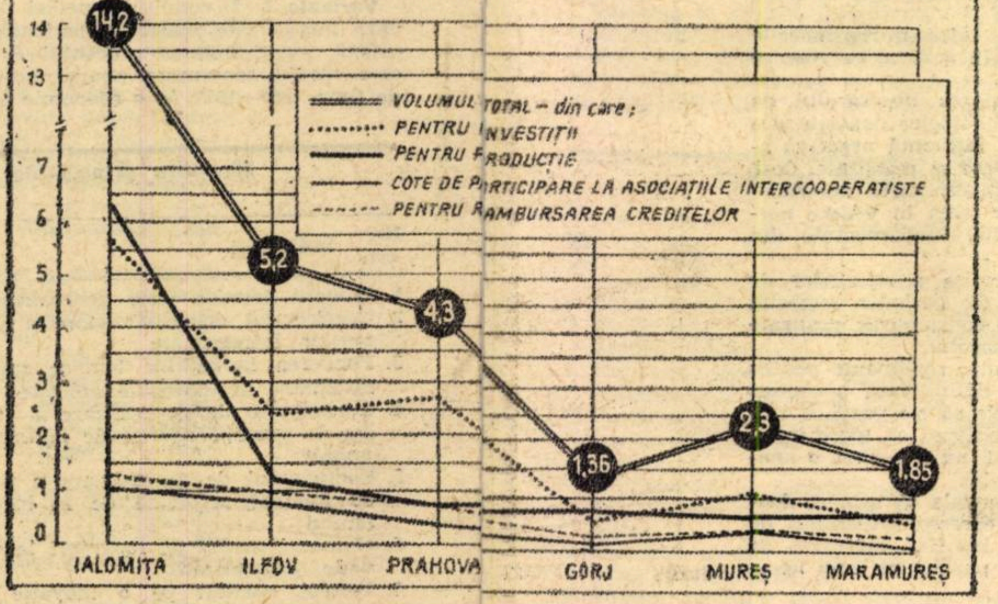

Graficul nr. 3: Volumul total al resurselor și proporțiile în care au fost alocate, în medie, într-o cooperativă agricolă de producție pe perioada 1970—1972

TABELE COMPARATIVE *)

Dinamica principalilor indicatori privind constituirea resurselor, alocarea lor și retribuirea muncii

		Județul IALOMIȚA 1970	1971	1972	Județul ILFOV 1970	1971	1972	Județul PRAHOVA 1970	1971	1972	Județul GORJ 1970	1971	1972	Județul MUREȘ 1970	1971	1972	Județul MARAMUREȘ 1970	1971	1972
		ZONA I						ZONA a II-a						ZONA a III-a					
CONSTITUIREA RESURSELOR																			
— rata acumulării	%	31	25,4	22,1	18,7	15,8	31,1	23,3	16,3	19	21	18	23	18,6	19,4	19,3	31,7	28	[illegible]
— volumul fondului de dezvoltare	mii lei	2700	3140	3680	670	930	1530	1210	950	1270	330	280	550	340	500	502	550	460	594
— volumul creditului primit în perioada 1970—1972	„		5400			2350			610			570			290			250	
ALOCAREA RESURSELOR																			
— pentru investiții	„	1700	1860	2030	620	860	900	1050	720	910	175	120	240	350	390	300	240	210	234
— pentru producție	„	1550	2660	2220	16	—	1090	100	100	440	130	70	380	140	200	330	370	380	454
— cote de participare la asociațiile intercoop.	„	338	325	300	140	500	130	100	120	70	30	20	10	90	150	65	—	50	20
— pentru rambursarea creditelor	„	240	410	570	210	310	360	180	260	230	80	60	70	90	130	60	160	160	62
RETRIBUIREA MUNCII																			
— valoarea cu care a fost retribuită o normă de muncă convențională	lei	27	30	31	15,7	19,6	20,7	23,2	23,2	25,8	13,8	15,7	20	15	24	22	13,7	14,5	15,3

*) Datele înscrise în tabelele paralele sînt comparabile, fiind calculate în medie pe o cooperativă.

Nivelul retribuirii muncii — un efect al creșterii

MODUL de constituire a resurselor și de utilizare a lor se reflectă direct asupra nivelului retribuirii muncii. Mai mult, oscilațiile anuale ale ratei acumulării ca și volumul anual al fondului de dezvoltare se răsfrîng asupra valorii cu care a fost retribuită o normă de muncă convențională sub două aspecte: a) cînd condițiile de producție au fost favorabile a crescut volumul fondului de dezvoltare (chiar dacă rata acumulării a scăzut) și odată cu acesta și valoarea unei norme de muncă convenționale; b) creșterea fondului de dezvoltare de la un an la altul a fost însoțită — de regulă — și de o creștere a tarifului cu care a fost retribuită o normă de muncă. Din tabelele comparative rezultă că 1972 a fost un an cu condiții de producție mai favorabile, că fondul de dezvoltare a fost superior celor anterioare în toate județele cu toate că rata medie a acumulării a scăzut uneori; în aceste condiții în 5 județe din cele 6 analizate a crescut în mod absolut valoarea cu care a fost retribuită o normă de muncă convențională.

Din punct de vedere economic și psihologic considerăm ca fiind foarte importantă tendința constantă de creștere — de la un an la altul — a tarifului de retribuire, pusă dealtfel în evidență în acest studiu. Participarea la muncă a membrilor cooperatori este influențată în mod direct de tendința de creștere, sau de descreștere, a valorii unei norme de muncă convențională. De aceea, considerăm că într-o cooperativă în care a crescut valoarea producției globale în ultimii 5—10 ani, a sporit fondul de dezvoltare și tariful de retribuire nu se poate vorbi de o participare redusă la muncă, aspect cu care se motivează tot mai frecvent nerealizarea unor indicatori economici în ultimul timp. (Nu insistăm asupra tarifului de retribuire ca nivel, dinamică și decalaje între cooperativele și județele analizate în această parte a anchetei întrucît în tabelele comparative și în graficul nr. 4 acestea sînt puse cu claritate în evidență, iar în numărul următor vom analiza, în exclusivitate, aspectele privind retribuirea muncii).

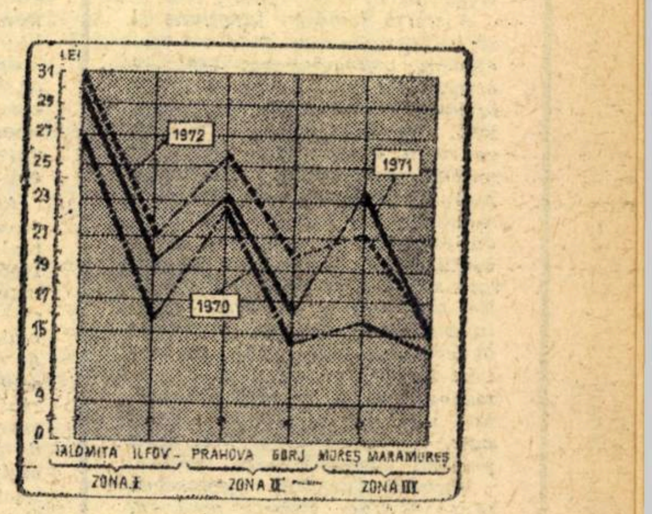

Graficul nr. 4: Variația retribuirii unei norme de muncă convenționale, în medie într-o cooperativă agricolă de producție, în perioada 1970—1972

dr. Sabin NICA-SIRBEȘTI
Ion MANEA

Cîteva sfaturi privind căile de intensificare a creșterii cooperativelor agricole

• Fixați un termen — cît mai scurt — în care principalii indicatori economici să înregistreze un salt calitativ; supuneți termenul fixat de dv. discuției consiliului de conducere;

• În urma îmbunătățirilor aduse, popularizați-l cît mai larg, folosind toate mijloacele: adunări generale cu cooperatorii, gazete de perete, lozinci, pliante și bineînțeles, presa. Nu uitați că fiecare cooperator trebuie să-l cunoască.

• Susțineți — și veți fi sprijinit — ca indiferent de condițiile naturale, începînd cu 1973, fondul de dezvoltare să crească; socotiți-i prieteni pe cei care vă sfătuiesc să accelerați dezvoltarea cooperativei.

• Pe același plan cu creșterea fondului de dezvoltare puneți problema tarifului de retribuire. Dacă fondul de dezvoltare și valoarea unei norme de muncă convenționale cresc, cooperativa dv. prosperă.

• Amintiți-vă de aceste sfaturi nu numai la sfîrșitul anului, cînd se împarte producția globală: ori de cîte ori sînteți în compania unui cooperator sau a unui specialist discutați mijloacele de creștere a producției.

• Nu „fărămițați" fondul de dezvoltare (sau creditul). Căutați cu perseverență acel obiectiv care ar putea aduce o intensificare a creșterii economice a cooperativei dv.

• Obișnuiți-i pe cooperatori să fie economi cu avutul cooperativei. Convingeți-i că acesta constituie o sursă importantă de creștere a cîștigurilor lor.

• Fiecare cooperator trebuie să caute soluții pentru creșterea producției și eficienței, cu atît mai mult cadrele de conducere: acesta este scopul pentru care au fost alese.

1) Primele două părți din ancheta „V.E." pe tema: RESURSELE DEZVOLTĂRII, apărute cu subtitlul — **Efortul propriu** — s-au referit la dinamica și rolul fondului de dezvoltare în creșterea economică a cooperativelor (vezi nr. 27 și 29 a.c.). În partea a III-a am tratat probleme referitoare la constituirea și utilizarea celei de a doua mari resurse a dezvoltării — Creditul (nr. 32). În partea a IV-a — **Alocarea resurselor** — au fost abordate direcțiile și modul de utilizare a resurselor (nr. 38).

2) Repartiția județelor pe zone a fost redată în prima parte a anchetei. La baza acestei repartiții a stat criteriul actual de raportare a datelor statistice operative către Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. În legătură cu acest aspect, menționăm că în curînd va fi elaborată o hotărîre specială care va stabili împărțirea județelor în trei zone ținînd seama de condițiile specifice acestora.

În partea a VI-a a anchetei — RETRIBUIREA MUNCII ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ — vom prezenta corelațiile care s-au stabilit în ultimii trei ani între nivelul retribuției și intensitatea formării resurselor dezvoltării la nivelul eșantionului anchetat.

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

ORGANIZAREA - PREOCUPARE PERMANENTĂ, CU REZULTATE ECONOMICE VALOROASE

CONTINUĂM prezentarea studiilor valoroase întocmite de către absolvenții „Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economia și administrația de stat", din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prin publicarea sintezei proiectului întocmit de ing. **Gheorghe Barbu.**

Avînd ca obiectiv major îmbunătățirea organizării transportului, depozitării și expedierii cherestelei la Fabrica de cherestea-Zărnești, proiectul, este în curs de aplicare, lucrările necesare implementării sale executîndu-se în regie proprie și fără întreruperea procesului de producție.

FABRICA de cherestea-Zărnești, subunitate importantă a Întreprinderii forestiere de exploatare și transport (I.F.E.T.) — Brașov este profilată pe prelucrarea a 60% din buștenii de gater-fag produși anual de întreprindere în cherestea, producerea de doage și traverse, precum și prelucrarea a 16% din cheresteaua de fag de calitate inferioară în diferite tipuri de lăzi și ambalaje. Obiectivele politicii sale economice stabilite pentru actualul cincinal: producția industrială va trebui să crească față de 1970 în 1975 cu 4,5%, cheltuielile de producție să scadă cu 10%, iar acumulările să înregistreze o mărire cu 56,3%. Conducerea fabricii a ajuns la concluzia că atingerea lor necesită luarea unor măsuri de organizare a producției care să conducă la eficientizarea întregii activități a unității.

Astfel de măsuri au fost luate permanent după 1965, anul definitivării actualului profil al unității. În intervalul 1966—1972, prin lucrări de mică mecanizare s-au perfecționat și mecanizat procesele tehnologice din depozitul de bușteni, hala de gatere, precum și sistemul de evacuarea, depozitarea și încărcarea deșeurilor și rumegușului de la fabricarea cherestelei. Organizarea și modernizarea proceselor de producție din hala de fabricație și depozitul de bușteni, necesită ridicarea nivelului tehnic și la celelalte activități desfășurate în fabrică. Organele de decizie de la unitatea din Zărnești, au stabilit că se impune imediat îmbunătățirea activității din depozitul de cherestea la același grad cu restul proceselor.

Oportunitatea îmbunătățirii activității de depozitare se justifică și prin locul important pe care ea îl ocupă în structura organizatorică a unității, prin incidențele pe care ea le are asupra celorlalte activități. Costul activităților din depozitul de cherestea reprezintă 48% din totalul costurilor de producție; 26% din numărul total de muncitori din fabrică sînt ocupați cu operațiunile de sortare, transport, depozitare și expediere a cherestelei; partea aferentă subactivității de transport este cea mai ridicată în totalul costurilor, iar beneficiarii externi cer pachetizarea produselor fabricii. Este deci necesară urgentarea modernizării acestui domeniu rămas în urmă din punct de vedere tehnic.

● Analiza critică — baza fundamentării obiectivelor proiectului

OBIECTIVELE proiectului s-au concretizat prin studierea temeinică a proceselor de producție. Raționalizarea și îmbunătățirea activităților de sortare, transport, depozitare și expediere a cherestelei, s-a stabilit că este posibilă numai prin utilizarea unor metode moderne de muncă.

> ● Oportunitatea îmbunătățirii activității de depozitare se justifică prin importanța locului pe care aceasta îl ocupă în structura organizatorică a unității, prin incidențele pe care le are asupra celorlalte activități.
>
> ● Aplicarea noii soluții de organizare necesită sistematizarea prealabilă a întregii activități. Rezultatele compensează efortul?
>
> ● Este posibilă anticiparea dificultăților de aplicare și a căilor de rezolvare? În ce scop?
>
> ● Generalizarea este eficientă — pe cînd și în fapte?

Analiza critică s-a efectuat pe un sistem complex de informații rezultate din evidențele fabricii, și din discuții purtate cu conducătorii unor locuri de muncă, privind: amplasarea și utilizarea depozitului; organizarea depozitului de cherestea; introducerea, depozitarea și expedierea produselor; utilizarea forței de muncă; mecanizarea lucrărilor din depozit; realizarea obligațiunilor contractuale.

S-au făcut următoarele constatări de bază în legătură cu situația actuală:

a. **Amplasarea actuală** generează o serie de ștrangulări în fluxul tehnologic de manipularea cherestelei în depozit.

b. **Suprafața ocupată** este excedentară tranzitului actual de material, organizarea ei defectuoasă rezultînd atît din faptul că numai 33% este amenajată și pregătită pentru o conservare corespunzătoare a materialului, cît și din repartizarea ei, căile de circulație și acces ocupînd un spațiu prea mare (51%) față de cel afectat stivelor (16%). De asemenea suprafața ocupată de șoproane și rampe de expediție (17%) este insuficientă în condițiile actuale de sortare și manipulare manuală a materialelor.

c. **Organizarea actuală** a depozitului nu permite efectuarea unor munci mecanizate; din numărul de stive se folosesc doar 77% cu toate că în depozit există material nestivuit; încărcarea produselor se execută mecanic numai în proporție de 15%; se creează încrucișări de fluxuri de materiale etc.

d. **Forța de muncă** utilizată depășește normativele stabilite de literatura de specialitate, condițiile de muncă nefavorabile impunînd un efort fizic excesiv; absențe nemotivate, îmbolnăviri și mai ales fluctuații numeroase. Productivitatea fizică a muncii înregistrează în alte unități cu profil similar din țară, dar cu procesele tehnologice organizate în flux continuu și cu un indice de mecanizare ridicat este cu 23—100% mai mare decît cea realizată de fabrica din Zărnești.

● Soluția de îmbunătățire și eficiența ei

POSIBILITĂȚILE reale existente în perspectivele dezvoltării fabricii, completate cu dorința întregului colectiv de îmbunătățirea situației actuale, oferă condiții propice introducerii unor metode și mijloace moderne de transport, depozitare și expediere.

Analizîndu-se dimensional toate produsele ce se tranzitează prin depozit în vederea transportului sau depozitării lor s-a stabilit că 85% din acestea pot fi pachetizate, iar 15% din ele paletizate.

Pentru rezolvarea problemelor semnalate, prin proiectul întocmit au fost selecționate ca fiind posibil de realizat un număr de **trei soluți**, respectînd **următoarele restricții: producția maximă de produse gaterate** prevăzută a se realiza în anul 1980, **stocul anual normat de cherestea de fag** ce trebuie asigurat la

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Optica inovației

SE DISCUTĂ foarte mult, în ultimul timp, despre inovație, despre diferitele ei dimensiuni. Pornind de la premisa că procesul de inovație este din ce în ce mai bine înțeles, majoritatea specialiștilor sînt de acord cu ideea că inovația nu trebuie să fie numai cercetarea de produse și tehnologii noi, altfel spus că acesta nu este singurul mod eficace și rentabil de a utiliza creativitatea membrilor unităților economice.

Teoria Y a lui Mc. Gregor, este, din acest punct de vedere, o invitație la inovație, *fondată pe mobilizarea unui imens potențial:* resursele umane ale întreprinderii.

A ști să pună în funcțiune și să utilizeze într-un mod cît mai eficient imensul potențial de creativitate pe care membrii oricărei întreprinderi îl posedă, iată una din sarcinile majore ce revin astăzi conducerilor de unități economice. Conștiința faptului că fiecare om din personalul unei întreprinderi posedă facultăți de creație a căror inutilizare constituie o adevărată risipă de bani, trebuie să fie o prezență de prim ordin în modul de gîndire și acțiune al conducătorilor. A ști să inovezi în ceea ce privește dimensiunea umană a întreprinderii, iată una din trăsăturile principale, ce definește tot mai mult profilul conducătorului modern.

Vorbind despre conducerea prin inovație, *trebuie spus că, în optica inițiatorilor ei, ea implică o schimbare de atitudine pentru toți membrii întreprinderii, în același timp, necesitînd adoptarea de către unitățile economice a unor astfel de structuri organizatorice — în care locul ierarhiei să fie tot mai mult luat de interdependența membrilor întreprinderii — încît să facă posibilă extinderea* funcției inovaționale *la ansamblul organizației. În acest cadru,* individul *este considerat elementul central, fiind necesar ca el să fie bine informat, să poată să-și utilizeze facultățile de inovație. Fiecare individ colaborează la* un grup centrat pe un proiect, *responsabilitatea realizării acestuia din urmă aparținînd fiecărei echipe. Rigiditatea tradițională a comportamentelor autoritare este tot mai mult înlocuită cu delegarea de autoritate, cu conducerea participativă prin obiective.*

Totuși, conducerea prin inovație *nu implică abandonarea regulilor de gestiune clasică. Ea presupune o planificare riguroasă a activităților. Cheltuielile de inovație dificil de izolat și dorința de schimbare prin inovație ce prezintă un caracter de improvizație în prima sa fază mărind factorul de risc, obligă la o gestiune previzională riguroasă și la stabilirea unor programe precise integrate într-o strategie bine definită a întreprinderii.*

Funcția inovațională *conturîndu-se tot mai mult ca una din funcțiile întreprinderii moderne impune o nouă viziune însăși asupra inovației, ce apare acum ca rezultantă a activității creative a tuturor membrilor întreprinderii. A face din* fiecare salariat un inovator, *astfel încît* ansamblul întreprinderii să participe la inovație, *iată principala calitate a conducerii întreprinderii de azi și mai cu seamă de mîine.*

I. B.

CAZURI ÎN DEZBATERE

ORGANIZAREA APROVIZIONĂRII DIN IMPORT

— Opinia cititorului —

DIFERITELE aspecte consemnate de organele de control, evidențiate în cazul propus dezbaterii de către revista „Viața economică", privind organizarea aprovizionării cu materii prime și materiale din import necentralizat pentru producție, merită să fie analizate fiind frecvent întîlnite în practică, în activitatea unităților noastre economice.

Mă voi opri în continuare asupra unor cauze, considerate de mine mai importante, și care cred că au determinat în principal situația descrisă în „caz".

1. Justificarea necesarului din import prezentat de întreprinderea X a avut ca bază o fundamentare, în mare parte subiectivă. Este cunoscut faptul că planul de producție este întocmit și definitivat de serviciul de planificare și aprobat de comitetul oamenilor muncii al întreprinderii, iar toate celelalte servicii sînt obligate să-l execute, îndeplinind sarcinile ce le revin.

În condițiile în care lucrarea privind necesarul de materii prime și materiale pentru producția anului viitor trebuia să fie predată pînă la sfîrșitul trimestrului I al anului curent, în multe cazuri acest necesar nu poate avea o bază de fundamentare fermă, dacă ținem seama de faptul că definitivarea planului de producție în toate detaliile are loc de obicei în a doua jumătate a anului curent, deci în perioada în care acțiunea de contractare a necesarului de import este în plină desfășurare.

Aceasta conduce la determinarea de către întreprinderile beneficiare a unui necesar de materiale în general cu rezerve mai mari „pentru asigurare".

O altă cauză o constituie fundamentarea necesarului de către întreprindere pe baza unor fișe tehnologice depășite din punct de vedere tehnic, aceasta avînd o influență negativă asupra volumului solicitat de materii prime și materiale, deși legea 71/1969 prevede la art. 5 că „la dimensionarea necesarului de materii prime și materiale se vor avea în vedere normativele și normele de consum stabilite, fundamentate din punct de vedere tehnico-economic".

De asemenea, lipsa unei evidențe precise a stocurilor de materiale și piese de schimb, care să fie periodic urmărită ținîndu-se seama atît de livrări cît și de consumurile realizate a denaturat mult aprecierea justă a necesarului.

Prevederea în planul de producție a unor sortimente pentru care tehnologia de fabricație nu a fost definitivată a condus și ea la situația ca necesarul de materiale să nu poată fi stabilit decît tot cu rezerve. În sfîrșit, prezentarea cu mare întîrziere de către întreprindere a necesarului nu a permis o analiză temeinică a acestuia la nivelul centralei.

2. În situația creată era normal ca centrala să asigure fondul valutar numai în măsura în care cererea prezentată de întreprindere era documentată, luînd imediat măsurile de adîncire a justificării necesarului și în paralel pe cele necesare definitivării planului de producție.

În acest caz s-ar fi produs o întîrziere a specificării fondului valutar alocat centralei de minister, însă aceasta ar fi obligat întreprinderea să acționeze pentru stabilirea unui necesar obiectiv, eliminînd estimările și prevenind consecințele financiare negative.

nivelul acestui an și **ponderea produselor ce urmează a se livra sau depozita în stare verde (47%), în aer liber** în vederea uscării naturale.

Toate soluțiile au comun : mecanizarea întregului flux tehnologic ; reducerea distanțelor de transport la minimum posibil și odată cu ele a numărului de manipulări.

Alegerea soluției optime s-a făcut în funcție de treisprezece criterii stabilite prin temeinice analize științifice, determinîndu-se totodată condițiile tehnico-materiale necesare a fi create pentru implementarea acesteia.

Menținînd cele patru procese tehnologice existente, soluția propusă afectează numai elementele organizatorice implicate în desfășurarea activităților din depozit, reducînd diferențele dintre nivelul optim posibil și cel actual al indicatorilor principali. Este vorba de : reducerea cu 20% a suprafeței de depozitare ; creșterea cu 6% a gradului de utilizare a depozitului ; reducerea numărului de faze cu 30%, a normei de timp cu 3,8 ore/mc. și a consumului de manoperă cu 44% : reducerea cu 33% a necesarului de forță de muncă prin creșterea de la 3,4% la 29,2% pe total produse a gradului de mecanizare a lucrărilor ; reducerea pierderilor din conservare și depozitare, a cheltuielilor de depozitare cu 15,8%. Noua soluție conduce la îmbunătățirea substanțială a celor mai importanți indicatori astfel : **productivitatea fizică a muncii va crește cu 56,1%, iar volumul acumulărilor cu 38%** față de 1973, **valoarea producției marfă suplimentar obținută** ca urmare a aplicării soluției fiind de **2,2 mil. lei,** iar **valoarea totală a economiilor de 1,5 mil. lei.**

Tot pe linia efectelor se impun amintite : asigurarea calității superioare a produselor ; asigurarea stocurilor necesare de material uscat pentru export și organizarea unei producții de semifabricate din cherestea pentru producția de mobilă ; derularea normală a contractelor economice pe comenzi atît la beneficiarii interni cît și la cei externi ; amenajarea rațională și eficientă a spațiilor de depozitare și expediție etc. Totodată s-au creat condiții ca pînă la sfîrșitul anului 1974 tot volumul producției livrate la export să fie pachetizat iar pentru 80% din manipulări să se folosească sistemul paletizării.

În aplicarea proiectului s-au întrevăzut o serie de dificultăți, între care mai importante sînt : reorganizarea fluxurilor de transport (cale ferată și auto), asigurarea mijloacelor mecanizate pentru transportul din interiorul depozitelor, ridicarea actualei calificări a personalului afectat acestor activități. Posibilitățile de înlăturare a lor au fost stabilite concret, prevăzîndu-se mijloacele de transport ce trebuie cumpărate, investițiile necesare reorganizării căilor de acces din afară și modalitățile de antrenare a actualului personal la diferite forme de ridicare a calificării astfel încît eficiența scontată a aplicării soluției propuse prin proiect să nu poată fi afectată. Totodată s-a stabilit, de comun acord cu conducerea întreprinderii, graficul de programare a aplicării studiului, eșalonat în funcție de posibilitățile existente pe perioade progresive în cursul anilor 1973 și 1974.

Studiul are o valoare deosebită pentru raționalizarea activității fabricii, aplicarea sa putînd fi generalizată atît la celelalte unsprezece unități ale I.F.E.T.-Brașov cît și la alte unități cu profil similar ale economiei noastre forestiere. Calitatea soluției propuse și eficiența sa ridicată îl recomandă deopotrivă.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul județean de partid Covasna

Valorificarea rațională a patrimoniului forestier

PROFUNDELE mutații economice și sociale care se realizează în județul Covasna reclamă mobilizarea tuturor resurselor existente în diferite domenii de activitate, începînd de la investiții, trecînd prin sectorul comercial și terminînd cu valorificarea optimă a principalei bogății naturale de pe teritoriul său — pădurile.

În acest cadru, Consiliul județean de control muncitoresc a efectuat în ultima perioadă o serie de controale complexe, de fond, ale activității întreprinderilor din raza județului. Verificarea, bunăoară, a modului în care se realizează de către întreprinderea județeană de construcții-montaj amplul volum de lucrări de investiții prevăzut în acest cincinal, a condus la elaborarea unui program concret de acțiune. Prin aplicarea măsurilor prevăzute, au fost sensibil reduse stocurile de materiale supranormative, întreprinderea s-a dispensat de un important parc de utilaje și s-au obținut progrese pe linia respectării termenelor de predare a noilor obiective.

O analiză efectuată în trimestrul III. a.c. asupra desfășurării activității comerciale din județ a evidențiat, pe lîngă înfăptuirile obținute și o paletă largă de resurse și posibilități pentru îmbunătățirea servirii populației. S-a constatat că rețeaua desfacerii cu amănuntul a întreprinderii de legume și fructe nu ține pasul cu dezvoltarea localităților, cu dinamica cererii pentru aceste produse ; că ponderea unităților organizate pe principiul autoservirii este încă redusă, că producția și desfacerea semipreparatelor nu se află la nivelul corespunzător ; că nu se realizează totdeauna o aprovizionare ritmică cu produse de cerere curentă ș.a. Și aici a fost întocmit un amplu program de măsuri, care vizează eradicarea acestor deficiențe, program a cărui materializare este urmărită în mod curent de activiști ai consiliului de control muncitoresc.

Un loc bine definit în activitatea acestuia din urmă îl ocupă studiile și analizele de perspectivă, cum ar fi asigurarea forței de muncă necesare în actualul cincinal și pe o perioadă mai lungă, folosirea judicioasă a capacităților de producție, valorificarea patrimoniului forestier etc., Covasna situîndu-se pe unul din primele locuri printre județele țării în ceea ce privește patrimoniul forestier, studierea complexă și în dinamică a condițiilor de valorificare și dezvoltare a acestuia s-a impus de la sine. Printre direcțiile de acțiune stabilite, menționăm triplarea în 1974, față de acest an, a suprafeței pădurilor de protecție (respectiv la 24 000 ha), asigurarea materialului necesar pentru împăduriri (din asortimente și specii de înaltă productivitate) integral în pepinierele de pe teritoriul județului, sporirea cu 10%, față de sarcina planului cincinal, a ritmului anual de creștere a valorii obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată, ridicarea procentului de lemn de lucru din total masă lemnoasă exploatată la cel puțin 85% în 1975 ; punerea în funcțiune cu cel puțin o lună înainte de termenul planificat a noii fabrici de P.A.L. din Covasna ș.a.

L. BENEDEK

În privința preîntîmpinării pericolului pierderii fondurilor valutare nespecificate, centrala avea două posibilități :

a) Să accepte specificarea fondului valutar alocat întreprinderii sub rezerva avizării suplimentare a contractării, urmînd a face operațiunea de anulare și înlocuire a unor importuri care nu mai sînt solicitate pe baza fundamentării obiective a necesarului de import.

b) Să obțină acordul ministerului pentru specificarea unei cote din fondul valutar solicitat de întreprindere, în mod excepțional după data de 31 martie, în scopul fundamentării obiective a necesarului respectiv.

Subscriem pentru varianta a doua, dat fiind faptul că fondul valutar este la dispoziția ministerului cel puțin pînă la definitivarea planului de stat pentru anul următor, ceea ce are loc mult mai tîrziu ulterior datei de 31 martie.

3. Stocurile supranormative, de materiale și piese de schimb așa cum rezultă din datele cazului prezentat, provin din mai multe cauze grupate în două categorii :

a) cauze subiective : lipsa unei evidențe clare a necesarului care să corespundă cerințelor producției și normativelor legate de consum ; necunoașterea în suficientă măsură a normelor și normativelor de consum de către cadrele din sectorul producției și aprovizionării; lipsuri în organizarea controlului din partea conducerii întreprinderii și a centralei privind modul de întreținere și reparații a instalațiilor din dotare ; neverificarea periodică a depozitelor și magaziilor în scopul prevenirii stocurilor supranormative ;

b) cauze obiective: lipsa de sincronizare a întocmirii planurilor de import, de producție și de desfacere ; modificări în cifrele de plan după înaintarea specificațiilor și mai ales după încheierea contractelor economice ; nerealizarea capacităților de producție la obiectivele de investiții la termenele planificate ; ciclul în prezent încă foarte lung din momentul întocmirii specificației de import pînă la livrarea importului solicitat, ceea ce creează o anumită nesiguranță la beneficiari.

4. Pentru evitarea unor cazuri similare cu cele de mai sus, rezultă necesitatea înlăturării cauzelor subiective enumerate și prevenirea cauzelor obiective. Astfel, se impune ca serviciul producției și cel de aprovizionare să cunoască și să aplice normele de consum îmbunătățite, care să ajute la fundamentarea comenzilor de materiale și piese de schimb. Serviciul de aprovizionare trebuie să organizeze și să țină la zi evidența stocurilor și urmărirea contractării importurilor, conducerii uzinei revenindu-i sarcina de a organiza efectuarea reparațiilor curente și capitale și de a corela modificările sarcinilor de producție survenite în cursul anului de plan pe ansamblul tuturor sectoarelor care contribuie la realizarea planului.

Centrala industrială, prin atribuțiile ce i-au fost acordate prin Legea 11/1971, trebuie să asigure, pe de o parte, îndrumarea mai eficientă în vederea asigurării unei evidențe clare și corecte în cadrul întreprinderii a necesarului de materii prime, materiale și piese de schimb, a mișcării stocurilor și să organizeze un control sistematic asupra modului de aplicare a normativelor de reparații a instalațiilor din dotarea unității. Pe de altă parte este necesar ca în cadrul centralei să se asigure o mai mare operativitate în realizarea importurilor.

Pentru lichidarea stocurilor supranormative de materii prime, materiale și piese de schimb, care produc neajunsuri economiei naționale, se impune cu necesitate organizarea în mod centralizat de către un organ din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a evidenței, publicării și redistribuirii acestor bunuri imobilizate către unitățile cărora le sînt necesare.

ing. Ioan URS

șef serviciu export-import,
Centrala cimentului-București

VADEMECUM

Cinci sfaturi pentru tinerele cadre

INTEGRAREA cît mai rapidă a tinerilor absolvenți ai învățămîntului superior în producție, în activitatea unității căreia i-au fost repartizați, este un important deziderat al tuturor conducătorilor de întreprinderi. Realizarea sa efectivă este condiționată obiectiv de o serie de factori, între care modul de comportare și acțiune a tînărului angajat reprezintă elementul „cheie".

Pentru a ușura integrarea, specialiștii în conducere și organizare, psihologii și sociologii, dau tinerelor cadre numeroase recomandări, dintre acestea, de o importanță deosebită bucurîndu-se următoarele :

1. **Faceți-vă munca și faceți-o bine.** Importanța acestui sfat apare cu mai multă claritate dacă este formulată mai întîi în termeni de interdicție : nu vă credeți mai competent decît șeful dv. în exercitarea atribuțiilor care îi revin lui și nu acționați ca atare ; nu vă pierdeți timpul formulînd recomandări despre ce ar trebui făcut ; nu vă faceți un obicei din a contesta fundamentul ordinelor care vi se dau. Dimpotrivă, se recomandă să îndepliniți cît mai exact posibil sarcinile încredințate ; faceți ce vi se cere la orele și datele indicate ; dați importanța cuvenită detaliilor ; străduiți-vă în a obține rezultate cuantificabile sau constatabile ; faceți-vă o datorie din a atinge obiectivele care v-au fost fixate sau care vi s-au dat. Toate acestea vin să sublinieze ideea că competența se obține în activitatea practică de zi cu zi. O atare atitudine nu vă interzice să aveți propriile dv. idei, să formulați sugestii despre maniera de a organiza munca (și mai ales munca dv.), de a o face mai operațională și mai eficace.

2. **Solicitați o evaluare a rezultatelor dv.** Încredințîndu-vi-se o sarcină specială, vi s-au dat obiective mai mult sau mai puțin precise de realizat : să organizați cutare sau cutare serviciu, de exemplu. O dată terminate, aceste realizări trebuie să facă obiectul unor aprecieri, pozitive sau negative, atît din partea dv. cît și a superiorilor dv. Discutarea performanțelor rezultatelor dv., bune sau rele, cu superiorii dv. imediați, este mijlocul cel mai eficace de care dispuneți pentru a le face apreciate la justa lor valoare dacă sînt favorabile, sau de a le corija înainte de a fi prea tîrziu, dacă sînt insuficiente. Aprecierea rezultatelor, printr-o discuție deschisă cu superiorul dv. ierarhic, vă va permite întocmirea bilanțului, și, totodată, de a ști unde ați ajuns, cum sînteți apreciat și conform căror criterii. Acceptînd criticile, punerile în discuție, confruntările severe, provocîndu-le deliberat, în interesul dv. bineînțeles, veți dovedi că posedați o reală maturitate de gîndire și acțiune.

3. **Nu pierdeți din vedere perfecționarea dv. intelectuală.** Faceți-vă un bun obicei, oricare ar fi efortul cerut, din a vă reîmprospăta rapid și în permanență instruirea și din a nu vă mulțumi să învățați doar ceea ce este strict necesar muncii dv. Țineți cont de faptul că studiile universitare nu sînt decît o etapă a procesului dv. de educație. Nu trebuie să încetați niciodată să vă dezvoltați intelectual, dacă vreți să evoluați ascendent pe scara responsabilităților. Nu comiteți eroarea de a considera reciclarea inutilă înainte de 40 de ani.

4. **Dezvoltați-vă creativitatea personală.** Într-o economie modernă, unde nevoile se dezvoltă fără încetare, iar produsele au o viață din ce în ce mai scurtă, viitorul întreprinderilor se sprijină pe capacitatea lor de a utiliza în posturile de decizie, oameni creativi și imaginativi. Dacă doriți să obțineți rezultate bune pe parcursul activității dv., căutați să faceți tot ce este posibil pentru a înlătura blocajele psihologice, dezvoltîndu-vă imaginația prin mijloacele cele mai diverse.

5. **Perfecționați-vă aptitudinile de a intra în relații cu ceilalți.** Unitatea în care lucrați, este un ansamblu de grupuri umane, ea însăși o mare colectivitate. În activitatea pe care o desfășurați, sînteți obligat, în mod obiectiv, să intrați în relații cu ceilalți colegi, superiori sau subalterni. Căutați să întrețineți relații bune cu toți, să-i tratați cu respect pe colegi și cu deferență pe superiori. Obișnuiți-vă să munciți în echipă, să vă judecați obiectiv colaboratorii.

Finanțe — credit

Puncte de vedere

ÎMBUNĂTĂȚIREA CREDITĂRII SECTORULUI ZOOTEHNIC

- **Avantaje legale nefolosite.**
- **Rol sporit cooperativelor de credit.**
- **O propunere: creditare integrală pentru valoarea animalelor.**

UN APORT destul de însemnat la formarea fondului central de produse agroalimentare îl aduc, alături de unitățile socialiste, gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție, precum și producătorii cu gospodărie individuală. Aceasta mai ales în județele unde pășunile și fînețele ocupă suprafețe întinse, iar terenul arabil în folosința membrilor cooperativelor agricole și cel deținut de producătorii cu gospodărie individuală este mai mare.

Această categorie de producători potrivit H.C.M. nr. 886/1971, beneficiază atît de credite pe termen scurt pentru produsele contractate cu statul, cît și de credite pe termen lung, în condiții avantajoase, pentru procurări de vaci, juninci, ovine, stupi. În vederea acordării unor astfel de credite. Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară a elaborat normele metodologice corespunzătoare, iar prevederile din hotărîrea mai susmenționată au fost aduse la cunoștința producătorilor prin grija unităților bancare și consiliilor populare comunale.

Dat fiind sprijinul bănesc deosebit pe care îl acordă statul pe calea creditului, precum și rolul stimulator pe care trebuie să-l joace creditul în dezvoltarea creșterii animalelor, apare necesară analiza modului cum se desfășoară procesul de creditare în relațiile cu acești producători și dacă, pînă în prezent, creditul bancar a constituit un factor suficient de stimulator pentru dezvoltarea zootehniei.

Din evoluția volumului creditelor acordate rezultă că, în anul 1972, unitățile teritoriale ale Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară au pus la dispoziția membrilor cooperativelor agricole și producătorilor cu gospodărie individuală credite pe termen lung într-un volum cu 15% mai mare decît acela din anul 1971. Volumul creditelor acordate în anul 1973 scade însă față de acela din 1972, pe semestrul I al anului 1973 acordîndu-se credite mai mici cu circa 50% față de perioada corespunzătoare a anului precedent. În unele județe (Brăila, Ialomița) nu s-au acordat deloc credite în primul semestru al acestui an, iar în altele (Bacău, Bihor, Buzău, Galați, Mehedinți, Satu Mare, Vaslui) creditele acordate reprezintă sume neînsemnate, care nu sînt de natură să contribuie la dezvoltarea șeptelului. Chiar și în județele cu condiții deosebit de favorabile pentru creșterea animalelor volumul creditelor acordate este destul de mic. Acest aspect se poate reliefa mai bine prin prezentarea comparativă, pe cîteva județe, a ponderii creditelor acordate pentru acest obiect de creditare în totalul creditelor acordate în anul 1972, cu ponderea suprafețelor de teren agricol aflate, potrivit anuarului statistic al R.S.R., la 31 decembrie 1971 în folosința gospodăriilor personale ale membrilor cooperatori și a gospodăriilor individuale în totalul suprafețelor existente pe țară (vezi tabelul nr. 1).

Comparația poate fi considerată destul de concludentă, deoarece s-au luat în analiză județe cu suprafețe întinse de pășuni și fînețe naturale care constituie o excelentă bază furajeră pentru bovine și ovine, animale ce fac obiectul creditării.

Tabelul nr. 1 — în procente —

Județul	Suprafața terenului agricol în totalul suprafeței agricole (la 31 dec. 1971)	Credite în total credite acordate în anul 1972
— Alba	5,5	1,9
— Botoșani	1,6	6,3
— Caraș Severin	5,1	3,4
— Dîmbovița	2,8	1,2
— Gorj	4,8	0,8
— Hunedoara	6,6	2,0
— Maramureș	4,7	12,2
— Suceava	5,4	10,4
— Vrancea	2,4	9,0

Situația nefavorabilă din unele județe (Hunedoara, Gorj, Alba, Dîmbovița) nu poate fi trecută pe seama unor cauze obiective, deoarece în alte județe ponderea creditelor depășește pe aceea a suprafețelor (Maramureș, Suceava, Vrancea). Este semnificativă, din acest punct de vedere, situația din județul Botoșani unde, deși suprafețele de teren agricol în folosință sau deținute de producătorii în cauză sînt destul de reduse, ponderea creditelor este relativ însemnată.

Utilizarea în mai mare măsură a creditelor pe termen lung pentru creșterea șeptelului a fost influențată, după părerea noastră, de faptul că **avantajele H.C.M. nr. 886/1971 nu au fost explicate suficient de către cei ce erau în măsură să o facă.** Din această cauză, un număr însemnat de cereri de credite sînt respinse de către organele băncii, producătorii necunoscînd condițiile de creditare. Astfel, pe semestrul I/1973, în județul Neamț au fost respinse 43% din cererile de credite depuse, în județul Timiș 39%, Bacău 37% Ilfov 33%, Sibiu 31% etc.

Considerăm că o mai bună cunoaștere de către producători a condițiilor de acordare a creditelor pentru procurări de animale s-ar putea asigura cu sprijinul cooperativelor de credite, care, în prezent, efectuează, în numele Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, operațiuni de plată a creditelor pe termen scurt și plata produselor contractate cu statul de către membrii cooperativelor agricole și producătorii cu gospodărie individuală, precum și plata creditelor pe termen lung la care ne refeream. Cele peste 900 de astfel de unități vin în contact direct cu o masă importantă de producători cărora le poate aduce la cunoștință și explica avantajele pe care le oferă statul pe calea acordării de credite pentru procurări de animale.

Un alt factor care a frînat utilizarea creditelor îl constituie și faptul că producătorii întîmpină greutăți la procurarea animalelor din alte județe, unele organe locale căutînd să păstreze efectivele existente în raza lor de activitate. Credem că **procurarea de animale din orice parte a țării și fără nici un fel de restricție** ar duce la o redistribuire a efectivelor către zonele cu condiții mai favorabile de creștere, ceea ce ar influența pozitiv dezvoltarea șeptelului. De asemenea, în unele cazuri, consiliile populare comunale eliberează cu întîrziere biletele de proprietate pentru animalele cumpărate (aspect constatat în județele Vrancea, Brașov, Maramureș), iar întreprinderile contractante întîrzie eliberarea angajamentelor ce trebuie prezentate la bancă la perfectarea creditelor (județul Arad), ceea ce duce la apariția de greutăți în desfășurarea procesului de creditare.

Faptul că cuantumul creditelor ce se acordă este pînă la cel mult 70% din valoarea animalelor face, după părerea noastră, ca unii producători, care au posibilități de creștere a animalelor, să nu solicite credite sau să procure un număr mai mic de animale decît acela pe care l-ar putea întreține. **Creditarea integrală a valorii animalelor** ar avea, pe lîngă un caracter stimulator mai pronunțat, un efect economic mai mare prin aceea că valoarea produselor animale și produșilor ce s-ar livra la fondul central ar crește proporțional cu cuantumul creditului, cunoscînd că rambursarea acestuia are loc numai pe seama livrării către stat a produselor și produșilor ce se obțin de la animalele procurate din credite.

Ne exprimăm, de asemenea, opinia că **nu ar trebui să se procedeze în mod rigid în ceea ce privește vîrsta maximă a animalelor care fac obiectul creditării.** Normele metodologice de creditare prevăd vîrsta de 6—7 ani la vaci și 4 ani la ovine care, după părerea noastră, ar putea fi depășită, de la caz la caz, dacă exemplarele procurate cu ajutorul creditelor sînt de mare productivitate și se poate asigura rambursarea creditului într-un termen mai scurt de 5 ani, cît se prevede în normele menționate. La aprecierea utilității acestei propuneri trebuie să se aibă în vedere faptul că nici un producător nu este interesat să procure animale necorespunzătoare din punct de vedere al productivității.

Un rol deosebit în creșterea influenței creditului asupra dezvoltării zootehniei îl are aparatul Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, care trebuie să urmărească toți factorii ce pot influența negativ desfășurarea procesului de creditare și să intervină pentru înlăturarea lor.

dr. C. GRIGORESCU
Centrala Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară

FIȘE

Monopolurile multinaționale și sistemul valutar

● Revista MEMO nr. 9/1973 publică studiul **Mejdunarodnie monopolii i valiutnaia sistema zapada** (Monopolurile internaționale și sistemul valutar occidental), în care I. Sisoev analizează implicațiile actuale a două tendințe caracteristice capitalismului contemporan: internaționalizarea afacerilor și criza sistemului valutar.

În mod special autorul se referă la tactica valutară pe care o adoptă monopolurile ce își desfășoară activitatea în mai multe țări capitaliste în condițiile actualei crize valutare. Astfel, I. S. constată că o bună parte dn pierderile ce se înregistrează de filiale, în țările în care a avut loc devalorizarea valutei naționale, reprezintă pierderi fictive ce apar numai în registrele de contabilitate ale direcției generale. Aceasta se explică prin aceea că se realizează cîștiguri compensatorii în țările în care are loc reevaluarea valutelor naționale. Pierderile sînt reale numai în cazul cînd are loc un transfer real de bunuri materiale. În această categorie autorul include operațiile de schimb efectuate o dată cu transferarea profiturilor, redistribuirea resurselor financiare pentru investiții de capital, amortizarea împrumuturilor externe și achitarea mărfurilor realizate în afara țării producătoare. Și în ultimul caz autorul atrage atenția asupra faptului că actualele monopoluri „multinaționale" au posibilitatea să evite pierderile fie prin realizarea mărfurilor pe piețele locale, fie prin schimburi interfiliale.

Alfred Sauvy despre plusvaloare

● Cunoscutul om de știință francez, economist și demograf de renume mondial, Alfred Sauvy, semnează în revista **L'EXPANSION** nr. 66, septembrie 1973, articolul **Plus-values et réalités,** în care abordează critic problema redistribuirii veniturilor în Franța.

Punctul de plecare îl constituie observația că în jurul acestei probleme se poartă foarte multe discuții, se fac critici, toate însă pleacă de la o intuire a realității și nu de la o cunoaștere reală a situației veniturilor în societatea franceză contemporană. În special, se au în vederea veniturile marelui capital. Mai mult, subliniind semnificația economică și socială a acestei probleme, A. S. constată că, deși au trecut mai bine de o sută de ani de la apariția teoriei marxiste asupra plusvalorii, nu s-a făcut nici un efort serios de a evalua mărimea profiturilor, de a cunoaște creșterea lor și a le localiza. Cauza principală, după părerea autorului, constă în frica capitalului de a arăta public profiturile sale reale (ceea ce se manifestă în eschiva de a publica date clare și sincere) și în acțiunea nehotărîtă din partea sindicatelor în această direcție. Această situație, pe de o parte, și semnificația ei, de pe altă parte, îl fac pe A. S. să salute unul din obiectivele majore cuprinse în programul comun al stîngii franceze: inventarierea resurselor, a veniturilor și a transferurilor.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

WASSILY LEONTIEF — premiul Nobel pentru economie 1973

ÎN ACEST AN juriul Academiei suedeze a acordat premiul Nobel pentru economie lui W. Leontief, economist american, pentru „dezvoltarea metodei de analiză input-output și pentru aplicațiile sale la probleme economice importante". În expunerea de motive se mai arată că el „este unicul și necontestatul creator al tehnicii input-output" care și-a găsit utilizare extensivă în planificare și în previziunea economică.

W. Leontief s-a născut în anul 1906 la Petersburg. Primele sale lucrări în domeniul economiei datează din vremea studenției, la Universitatea din Leningrad. Între anii 1925 și 1928 el și-a continuat atît studiile, cît și activitatea științifică la Berlin. Apoi, el se stabilește în S.U.A. În 1931 își începe activitatea didactică — neîntreruptă pînă în ziua de azi — la Universitatea Harvard, urcînd mereu treptele ierarhiei universitare. Începînd din anul 1948 el este totodată director al Proiectului Harvard de cercetări economice.

Primele elaborări teoretice l-au impus pe W. Leontief ca pe un analist competent al echilibrului parțial. În deceniul al treilea și la începutul deceniului al patrulea el s-a ocupat de studiul elasticității cererii de mărfuri, în funcție de venit și de prețuri, utilizînd aparatul pus la punct de neoclasici. Ca și John Hicks, el a cercetat în perioada respectivă „micile agregate", adică grupele de mărfuri al căror preț variază în aceeași proporție. Eforturile desfășurate pe această linie l-au condus pe W. Leontief, ca și pe economistul britanic mai sus amintit, la formularea teoremei mărfii compuse, conform căreia, în anumite condiții, o grupă de mărfuri poate fi privită din punct de vedere analitic ca o singură marfă.

Deși contribuțiile sale microanalitice ar putea să-i asigure, ele singure, un loc în istoria gîndirii economice contemporane, W. Leontief este cunoscut și apreciat mai cu seamă pentru crearea și dezvoltarea **analizei input-output.** *El a formulat, în primă formă, concepția sa asupra structurii economiei în ultimii ani ai deceniului patru și a dus-o spre desăvîrșire în anii ce au urmat celui de al doilea război mondial. Ceea ce el și-a propus să realizeze a fost studiul empiric al sistemului echilibrului general, în care agregarea este efectuată doar pînă la o anumită limită.*

Concepția lui Leontief are la bază privirea economiei ca un sistem simultan de relații liniare în care mărimile relative ale inputurilor necesare producerii outputurilor sînt considerate a fi fixe și se exprimă sub forma unor coeficienți ficși. Ideea își are, desigur, originea în opera lui L. Walras și W. Leontief însuși notează în acest sens: „Metoda input-output este o adaptare a teoriei neoclasice a echilibrului general la studiul empiric al interdependenței cantitative dintre activități economice corelate". Aportul original al economistului american nu este însă cu nimic diminuat de sesizarea acestei ascendențe. El este acela care, dînd dovadă de o mare inventivitate, a reușit, pe de o parte, să aducă simplificările necesare studiului empiric și, pe de altă parte, să utilizeze în acest scop algebra matriceală. Fără aceste remarcabile inovații modelul lui Walras nu s-ar fi ridicat niciodată peste nivelul unei elegante speculații intelectuale.

Astfel, W. Leontief a formulat principiile structurării economiei adecvate prezentării sale sub forma unei balanțe a legăturilor dintre ramuri. Totodată, el a enunțat principiile de calcul indispensabile studiului empiric. Printre acestea din urmă se remarcă utilizarea matricei inverse $(I-A)^{-1}$, *„inversa Leontief", care conduce spre determinarea consumurilor totale de inputuri pentru producerea unui output dat.*

Posibilitățile analizei input-output sînt multiple și folosirea tabelelor cu același nume a devenit strict necesară activității de planificare. Cu prilejul acordării premiului Nobel, distinsul economist suedez Assar Lindbeck sublinia că metoda descoperită de W. Leontief permite surprinderea întregului sistem de interdependențe din economie, atît sub raport cantitativ, cît și sub raportul prețurilor. Din acest motiv, planificarea, folosirea rațională a informației economice și previziunea nu pot fi concepute azi fără o balanță a legăturilor dintre ramuri de tip Leontief.

Analiza input-output poate fi extinsă spre a servi studiului comerțului exterior și activității economice intra și multi regionale. W. Leontef însuși a contribuit la dezvoltarea tehnicilor input-output în această direcție, obținînd rezultate remarcabile.

Armand POPPER

(Continuare în pag. 19)

concepte-teorii

Sesiune științifică cu participare internațională pe tema

„PROBLEME ALE FĂURIRII ŞI DEZVOLTĂRII BAZEI ECONOMICE A SOCIALISMULUI"

IERI S-AU ÎNCHEIAT în Capitală lucrările sesiunii științifice cu participare internațională pe tema „Probleme ale făuririi și dezvoltării bazei economice a socialismului", organizată de Academia de științe sociale și politice, Academia „Ștefan Gheorghiu" și Academia de studii economice, cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție în țara noastră.

La lucrările sesiunii, au luat parte academicieni, cadre didactice universitare, cercetători, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai unor instituții centrale și organizații obștești. Au fost prezenți, de asemenea, delegați din 24 de țări din Europa, Asia și Africa — reprezentanți ai unor partide comuniste, ai unor partide socialiste, precum și ai altor partide și organizații politice progresiste, ai școlilor de partid și institutelor de marxism-leninism, ai academiilor de știință și învățămîntului economic superior.

La lucrările sesiunii au luat parte tovarășii Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul educației și învățămîntului, Leonte Răutu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de conducere și rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu".

După cuvîntul inaugural, rostit de prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, membru al C.C. al P.C.R., președintele Academiei de științe sociale și politice, au fost expuse trei referate, urmate de ample dezbateri. Publicăm, în continuare, rezumate ale referatelor prezentate.

SEMNIFICAŢIA NAŢIONALIZĂRII PRINCIPALELOR MIJLOACE DE PRODUCŢIE ÎN ROMÂNIA

IN PRACTICA SOCIALĂ, în doctrinele social-politice și în confruntările de idei privind destinele societății, a spus **prof. dr. GHEORGHE DOLGU, rectorul Academiei de studii economice**, problematica naționalizării nu este nouă. Interesul, pozitiv sau negativ, față de ea a sporit însă considerabil în ultimele decenii ca urmare a profundelor transformări care caracterizează epoca noastră. Oricum însă, naționalizarea s-a impus ca una din marile căi ale progresului în lumea contemporană, iar problematica ei a ocupat și ocupă un loc important în programele partidelor clasei muncitoare și ale mișcărilor de eliberare națională sau în dezbaterile privind strategia și tactica lor.

In confruntarea cu practica socială a revoluției și construcției socialiste, cu întreaga noastră experiență acumulată în decursul a 25 de ani, naționalizarea principalelor mijloace de producție și-a dovedit, pe deplin, justificarea istorică.

După ce a făcut o caracterizare a stadiului atins de economia românească în perioada antebelică, autorul a subliniat că naționalizarea s-a înfăptuit într-o perioadă inaugurată de insurecția națională antifascistă armată de la 23 August 1944, perioadă caracterizată prin desfășurarea ascendentă în anii următori.

În concepția partidului nostru comunist realizarea obiectivului strategic al construirii socialismului și comunismului impunea nu numai cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, ci și utilizarea conștientă a acestei puteri pentru instaurarea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție și desființarea exploatării capitaliste a omului de către om.

De asemenea, amorsarea unui proces de creștere rapidă în vederea lichidării subdezvoltării și edificării unei economii moderne impunea ca puterea populară să concentreze în mîinile sale toate principalele surse de acumulare din sectorul industrial și financiar-bancar și să utilizeze resursele astfel obținute potrivit unui program de ansamblu alcătuit în funcție de interesele societății, ale națiunii.

Prin votul Marii Adunări Naționale, naționalizarea principalelor mijloace de producție, act revoluționar prin esența lui, în baza căruia se opera un transfer de proprietate din mîinile capitaliștilor în patrimoniul poporului român, a avut loc în România pe baza unei legi adoptate de organul suprem al puterii de stat, în temeiul Constituției țării. Referindu-se la trăsăturile procesului de trecere a mijloacelor de producție în proprietate socialistă, vorbitorul a subliniat, printre altele, că, pentru a oferi elemente suficiente de apreciere a concepției și experienței românești în domeniul naționalizării se impune luarea în considerare nu numai a ce a intrat sub incidența legii, ci și a ceea ce, în mod deliberat, a fost lăsat în afară, atît din considerente economice, cît și, mai ales din considerente politice. Este vorba, înainte de toate, de pămînt, a cărui socializare s-a realizat ulterior, treptat, în procesul și ca rezultat al cooperativizării agriculturii. N-au făcut obiectul naționalizării nici întreprinderile sau atelierele mici, micii meseriași și meșteșugari fiind reuniți în cooperative meșteșugărești. De asemenea, n-a intrat în prevederile legii naționalizării nici comerțul.

O evocare a semnificației istorice a naționalizării înfăptuite la 11 Iunie 1948 în România nu poate, să nu sublinieze caracterul său socialist, precum și caracterul antiimperialist al acestui act fundamental. Proprietatea socialistă de stat a devenit temelia economică a independenței și suveranității naționale.

Proprietatea de stat a oferit încă de la început posibilitatea aplicării strategiei unui progres economic rapid. Faptul că între 1948 și 1972 producția industrială globală a crescut de 25 de ori, venitul național de 13 ori, că ritmurile noastre de creștere industrială continuă să se situeze printre cele mai înalte din lume, atestă că dincolo de certul avantaj macroeconomic pe care-l constituie dirijarea prin plan a utilizării resurselor și a programelor de investiții, proprietatea socialistă de stat generează un nou sistem de interese și stimulente economice.

În concluzie, vorbitorul a subliniat că în lumina experienței pe care am acumulat-o se poate aprecia că deși n-am fost scutiți de lipsuri și greșeli, naționalizarea principalelor mijloace de producție este validată de viață ca unul din cele mai importante momente ale revoluției și construcției noastre socialiste, iar proprietatea socialistă de stat, așa cum funcționează ea, alături de proprietatea cooperatistă, în cadrul sistemului nostru de organizare, conducere și planificare se dovedește o bază adecvată pentru făurirea unei societăți superioare din toate punctele de vedere societății capitaliste, pentru asigurarea progresului multilateral al României.

SCHIMBĂRI STRUCTURALE ECONOMICO-SOCIALE ÎN PROCESUL DE EDIFICARE A SOCIALISMULUI

IN referatul său, prof. **ROMAN MOLDOVAN, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România,** după o amplă caracterizare a stadiului dezvoltării țării noastre în momentul cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare și socializării principalelor mijloace de producție, ca țară relativ slab dezvoltată, a făcut o analiză a principalelor schimbări în structura economică și socială a României în ultimul sfert de veac.

Autorul a relevat, înainte de toate rolul determinant al industrializării, subliniind că strategia industrializării socialiste a României este indisolubil legată de ideea echilibrului dinamic general al economiei și pune, odată mai mult, în relief importanța deosebită a asigurării unor proporții economice raționale, pentru progresul social multilateral, pentru dezvoltarea echilibrată a economiei naționale și ridicării nivelului de trai.

O schimbare de natură structurală, privește locul principal pe care-l dețin subramurile hotărîtoare ale industriei devenită ea însăși ramură conducătoare. Tot în cadrul industriei, se evidențiază creșterea relativ mai rapidă a producției finite, în primul rînd a celei cu un grad mai înalt de prelucrare.

Un alt proces central în cadrul transformărilor de structură a avut loc în agricultură : înlocuirea formelor de producție presocialiste prin forme de producție socialistă.

S-a relevat totodată, că pentru o țară aflată în curs de dezvoltare, o rată ridicată, optimă, a acumulării și realizarea pe această bază a unor ritmuri înalte de creștere economică este o cerință cu atît mai imperioasă. Programul amplu de investiții, alocarea lor diferențiată pe ramuri ale economiei naționale și în cadrul acestora pe subramuri și în profil teritorial, este instrumentul prin care se asigură promovarea generală a progresului tehnic și, în același timp, împletirea efectului economic al acestuia cu cerințele sociale.

Cercetarea științifică, pregătirea profesională — tehnică și culturală a cadrelor, constituie factori antrenanți ai schimbărilor de structură.

S-a mărit aria geografică a relațiilor economice externe ale țării noastre, s-a schimbat structura comerțului exterior. Comerțul exterior a devansat în dinamica sa produsul social și venitul național, modificări importante producîndu-se în structura acestuia.

În repartizarea teritorială a forțelor de producție și în primul rînd a industriei, s-au înregistrat substanțiale schimbări cu importante implicații economice și sociale cum sînt valorificarea resurselor materiale, ocuparea în activități productive a forței de muncă, stimularea procesului de omogenizare a structurilor sociale ș.a.

S-au realizat importante schimbări în structura forței de muncă pe ramuri. Dintre ramurile neagricole, creșteri deosebite au avut loc în primul rînd în industrie și construcții. Schimbări notabile s-au produs în structura pe categorii a salariaților. În 1950 muncitorii reprezentau 58% din numărul salariaților, în 1972 ponderea lor ridicîndu-se la 76,1%, ceea ce reflectă contribuția sporită a clasei muncitoare la dezvoltarea economică. În același sens sînt considerate și datele privind inginerii, tehnicienii și personalul de specialitate, ponderea cărora a sporit de la 13,2% in 1950 la 18,2% în 1972.

Întreaga dezvoltare economică și socială a țării se reflectă în îmbunătățirea condițiilor de viață materială și spirituală a populației. În cei peste 25 de ani de construcție socialistă, salariul real a crescut de peste trei ori ; au sporit de asemenea substanțial veniturile reale ale țărănimii, iar cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut de peste 10 ori. S-a dezvoltat și îmbunătățit considerabil învățămîntul și ocrotirea sănătății ; sub aspectul numărului de elevi și studenți sau al numărului de medici care revin la 1 000 de locuitori, România se situează astăzi la nivelul țărilor dezvoltate.

În finalul comunicării sale, tov. prof. Roman Moldovan a subliniat că prin realizarea cincinalului prezent — 1971—1975 — țara noastră va păși în rîndul țărilor cu dezvoltare medie, ceea ce va reprezenta un nou pas în procesul de dezvoltare și modernizare a structurilor economico-sociale ale României.

PROCESUL DE FĂURIRE A SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ÎN ROMÂNIA

CONSTRUCŢIA societății socialiste — a spus **LEONTE RĂUTU, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de conducere și rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu"** — este un proces revoluționar îndelungat, care cuprinde diferite etape, guvernate de legile trecerii de la capitalism la socialism. În fața partidului se punea deci problema elaborării independente a strategiei și tacticii corespunzătoare condițiilor concrete istorice și naționale, aplicînd principiul unității dialectice dintre general și particular.

În faza actuală a dezvoltării, cînd progresul societății noastre se înfăptuiește în mod planificat, pe propria sa bază tehnico-materială, pe temelia structurilor sociale și de clasă, a instituțiilor, normelor și valorilor cu caracter socialist, se ridică în mod deosebit necesitatea unei cuprinderi profunde și multilaterale a sarcinilor construcției socialiste, prevenind orice tendință spre unilateralism și reducționism.

Acordînd o importanță permanentă și primordială dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre, partidul ridică pe o treaptă superioară sarcina perfecționării relațiilor de producție și, în genere, a relațiilor sociale, promovează și înfăptuiește în practică principiile eticii socialiste, creează condiții optime pentru afirmarea multilaterală a personalității umane. La baza planurilor pe perioada 1976—1980 și a prognozei dezvoltării țării noastre în următoarele decenii (1975—1990) stă conceptul societății socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R. (1969) și Conferința națională din 1972. Subliniind rolul excepțional al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în elaborarea concepției și măsurilor practice menite să ducă la împlinirea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate în România, vorbitorul a analizat amplu strategia de dezvoltare economico-socială concepută de partid pe termen lung, strategie călăuzită de imperativul realizării integrale a trăsăturilor proprii socialismului, al fructificării cît mai depline a avantajelor sistemului socialist de organizare și conducere socială.

Este de la sine înțeles, a spus autorul, că cheia întregii noastre strategii în această direcție este continuarea ritmului înalt de creștere a forțelor productive, crearea unei puternice baze tehnico-materiale moderne.

După ce se critică iluziile referitoare la „îmbunătățirea" capitalismului, apărute în legătură cu dezvoltarea mai intensivă a economiei și cu rezultatele revoluției tehnico-științifice, în referat se arată că, lichidînd decalajul tehnologic ce ne desparte de țările dezvoltate, noi înfăptuim un model radical deosebit de dezvoltare socio-economică, ținînd seama de scopurile specifice socialismului, de necesitatea integrării organice a economiei și vieții sociale, de îmbinarea armonioasă a intereselor individuale și a celor sociale. În acest scop, în documentele noastre de partid se analizează mijloacele de acțiune în cadrul perspectivei generale, pe perioada 1976—1990, se subliniază necesitatea creării unei structuri economice echilibrate și raționale, se arată că cercetarea tehnico-științifică trebuie să devină o sferă de importanță decisivă a reproducției sociale. O importanță principală, depășind aspectele pur cantitative o au repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, pregătirea cadrelor, ridicarea nivelului cultural al întregului popor. Clasa muncitoare va cuprinde cea mai mare parte a populației. Spre sfîrșitul perioadei de perspectivă amintită, numărul celor ocupați în agricultură se va reduce la 15%. Va crește puternic greutatea specifică a specialiștilor înalt calificați. Se apropie tot mai mult și se întrepătrund diferitele categorii sociale, se formează o nouă clasă muncitoare, un nou tip de om al muncii.

Numai organizarea socialistă a economiei este capabilă să îmbine optimul microeconomic cu cel macroeconomic, optimul economic cu cel social. În noua etapă a dezvoltării se vor accentua bazele științifice ale conducerii planificate a economiei și vieții sociale, se va lărgi în mod continuu democrația socialistă, participarea nemijlocită și efectivă a maselor muncitoare — în calitate de coproprietari ai mijloacelor de producție și de producători — la conducerea întreprinderilor. În continuare, autorul trece în revistă măsurile luate de partid pentru a transforma pe fiecare om al muncii într-un participant la actul elaborării, aplicării și controlului hotărîrilor luate, atît la nivelul întreprinderilor productive, cît și pe plan național : introducerea generală a principiului conducerii colective, al rotării cadrelor, al promovării pe baza aprecierii colectivului, instituționalizarea adunărilor generale ș.a. Se arată că între structura proprietății și înfăptuirea unei democrații reale există o strînsă interdependență.

Un rol important îl are limitarea sferei de acțiune a elementelor de spontaneitate, crearea de condiții tot mai adecvate pentru activitatea creatoare conștientă. Crește rolul factorului subiectiv. Se creează condiții tot mai prielnice pentru rezolvarea contradicțiilor ce apar în procesul creșterii sociale. Expresia generalizată a întăririi rolului factorului subiectiv în dezvoltarea societății noastre este creșterea rolului conducător al partidului nostru comunist, creștere care reprezintă, una din legitățile procesului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

istorie economică

DIMITRIE CANTEMIR – SPIRIT POLITIC ÎN CULTURA SOCIAL–ECONOMICĂ ROMÂNEASCĂ

ÎNTERESUL manifestat de Dimitrie Cantemir pentru investigarea aspectelor economice ale vieții sociale descinde din două laturi dominante ale personalității sale: preocuparea pentru acțiunea politică și pasiunea pentru cunoașterea fenomenelor sociale. Problematica economică cuprinsă în celebra sa **Descriere a Moldovei**, *ca și în altele, nu mai puțin celebre, care i-au precedat* **(Istoria Ieroglifică)** *sau i-au urmat* **(Hronicul Româno-Moldovlahilor)** *poartă în întregime pecetea îmbinării strînse, organice dintre preocupările omului politic cu cele ale savantului cercetător și reflectă, totodată, virtuțile supreme ale lui Dimitrie Cantemir: patriotismul înflăcărat și umanismul profund. Poziția de excepție pe care opera sa o ocupă în cultura social-economică românească se datorește în esență acestei împrejurări. Ea a fost pregătită de patru veacuri premergătoare de sforțare spirituală românească și ridicată un veac mai tîrziu la rang de simbol național cînd gîndirea noastră economică va intra cu Școala ardeleană și cu pașoptismul în faza ei de dezvoltare modernă.*

Dar ce înseamnă economia în opera lui Dimitrie Cantemir? Care îi este conținutul? Ce idei majore prezidează la abordarea și tratarea ei?

VĂZUTĂ prin sumarul **Descrierii Moldovei** economia însemna două lucruri: plata tributului către Poarta otomană și dările sau impozitele la care erau impuși locuitorii țării. O dureroasă practică seculară a țărilor române de pînă atunci atesta în mod limpede că sub acest raport opera lui Dimitrie Cantemir reflecta o stare reală în cea mai comună expresie a ei. Privită în cuprinsul operei citate, economia în concepția lui Dimitrie Cantemir capătă o determinare nouă: ea înseamnă pentru el înainte de toate politică, mai precis acea parte a politicii care exprimă raporturile de putere în forme valoric-bănești pe de o parte între statul român („Moldova") și puterea suzerană („Poarta otomană"), iar pe de altă parte între clasele și grupurile sociale dominante și cele supuse din interiorul țării. Două dintre capitolele lucrării, Dimitrie Cantemir le-a consacrat special tratării acestor probleme sub titlul: „Despre veniturile vechi și cele de acum ale Moldovei" și „Despre tributul și peșcheșurile pe care Moldova le plătește Porții", ambele fiind introduse în acea parte a ei în care marele cărturar se ocupă de „descrierea" **politică** a Moldovei.

Această determinare a economiei ca politică avea la bază două principale temeiuri: unul de natură **faptică** și altul de natură **doctrinar-politică**. Temeiul faptic ne este dezvăluit de Dimitrie Cantemir prin prezentarea unui cuprinzător tablou al tuturor formelor de extorcare material-economică a Moldovei de către Poarta otomană ca și a supușilor țării de către boierii și domnitorii care s-au perindat la cîrma statului moldovean. Situația specială a lui Dimitrie Cantemir, de fost domnitor și perpetuu candidat la domnie, a conferit datelor și informațiilor pe care el ni le-a transmis în problema dată o autenticitate fără rival în istoriografia noastră. Celălalt temei: doctrinar-politic, poartă un caracter demonstrativ, realizat fiind prin două teze fundamentale ale concepției sale politice privitoare la neatîrnarea țării și schimbarea regimului politic existent în Moldova timpului său. Sînt tezele cărora el le-a dat dezvoltarea cea mai largă și forma cea mai expresivă. Ele au constituit ideile-forță în mișcarea noastră de eliberare națională și socială, din epoca următoare situînd pe autorul lor, cu deplin temei, în rîndul celor mai de seamă luptători români pentru progresul țării și al poporului ei.

DAR DUPĂ CUM SE ȘTIE concepțiile politice ale lui Dimitrie Cantemir se integrează într-un sistem ideologic mai larg în cadrul căruia **unitatea de origine a tuturor românilor și continuitatea vechii Dacii** constituie tezele care ocupă un loc central în acest sistem. În legătură cu prima teză el scrie: „vestiții Romani sînt moșii și strămoșii noștri ai Moldovenilor, Muntenilor și Ardelenilor și ai tuturor ori unde se află; precum și singur numele cel de moșie arată Romani chemîndu-se și limba cea părintească care din latinească se trage, neștirbită matur este". Iar cea de a doua teză el o formulează astfel: „Dintr-acești Romani s-au început neamul nostru al Românilor. Și Traian, marele împărat ieste săditorul și răsăditorul nostru. Romanii sînt buciumii viii Dachii noastre și noi vlăstarele lor".

În lumina lor Dimitrie Cantemir antrenează informații și date din cele mai neașteptate domenii ale cunoașterii sociale. Cercetătorii operei sale au semnalat aceste domenii, ca aparținînd istoriei, folclorului, geografiei etc. Dintr-o asemenea enumerare nu poate lipsi economia.

Căci privită prin prisma sistemului ei ideologic gîndirea lui Dimitrie Cantemir ne înfățișează noi determinări ale economiei care prin consecințele lor s-au dovedit pe cît de fertile, pe atît de perene în cultura noastră economică de mai tîrziu.

În **Descrierea Moldovei** Dimitrie Cantemir se ocupă de climă și ape, de tîrguri și localități istorice, de munți și de mineralele aflate în sinul lor, de cîmpii și păduri, de animalele care cresc în țară, de modul de conducere a statului, de alegerea domnilor, de boierii și stările lor, de armata țării, de legile statului și organizarea juridică, de țărani și tîrgoveți etc., etc. Chiar această simplă enumerare de subiecte pe care el le ia în studiu, și care sînt tot atîtea capitole ale cărții amintite reprezintă elementele unui cuprinzător tablou al imaginii pe care el o are asupra Moldovei ca stat sub raportul principalelor laturi ale modului ei de producție și anume al forțelor și relațiilor de producție.

Citită în această lumină, opera lui Dimitrie Cantemir cuprinde stări, situații, evenimente și procese care țin de resursele naturale ale țării, de principalele ramuri de producție, de structura profesională și socială a populației, de schimbul de activități între clasele existente, de raporturile de schimb etc. Economia e prezentă în această operă în mai toate capitolele ei. Faptul că această „economie" a fost prezentată ca studiu geografic și istoric se explică prin aceea că procesele și fenomenele economice reale analizate de Dimitrie Cantemir aveau un conținut eminamente feudal, adică un atare conținut care se manifesta în și prin forme politice, culturale ș.a. Asta pe de o parte. Pe de altă parte se mai explică și prin aceea că cercetarea economică a societății feudale a luat în cazul dat înfățișarea cercetării geografice și istorice. Cazul nu este singular și e comun multor țări inclusiv țărilor care pe vremea lui Dimitrie Cantemir aveau o cultură științifică mai dezvoltată decît noi. În România geografia și istoria au fost primele discipline științifice în cadrul cărora s-a cercetat economia țării, iar Dimitrie Cantemir este ctitorul și precursorul lor cel mai ilustru în cultura noastră națională.

Economia apare astfel în opera lui Dimitrie Cantemir „implantată" nu numai în politică, ci și în cultură, în obiceiuri, în multitudinea de forme de dependență personală și ne-personală în care s-au învăluit raporturile de producție feudale la noi ca și aiurea. Reflectarea ei, într-un plan mai larg, în ideologie e inevitabilă. Dealtminterea faptul devine și mai limpede dacă urmărim **Descrierea Moldovei** prin așa numita viziune ciclică pe care Dimitrie Cantemir o pune la baza structurării istorice a „descrierii" evoluției poporului român. Primul element al acestei viziuni se referă la trecutul îndepărtat al poporului român. Natura, locurile, oamenii sînt prezentați de Dimitrie Cantemir într-un tablou edenic, fascinant pînă la sublim. Cum cu dreptate s-a mai spus, el „descrie" aici Moldova unei „epoci de aur", de dimensiuni legendare și în care viața economică ocupă un spațiu deloc subaltern, însă îmbrăcată în mituri, eresuri, etc. Cel de al doilea element privește epoca apropiată și contemporană cu Dimitrie Cantemir. În contrast cu „epoca de aur", a dezvoltării sale, Moldova este prezentată acum cu o situație în plin regres și decădere. Expresia cea mai puternică a acestei situații autorul nu o mai caută ocolit în mituri și legende, ci o găsește direct într-o realitate economică pe care o măsoară și o apreciază exact prin cifre și enunțuri cît se poate de controlabile.

DUPĂ CE prezintă pe larg care erau odinioară obligațiile Moldovei față de Poarta otomană și le compară cu cele contemporane lui, Dimitrie Cantemir scrie: „Moldova a căzut într-o sărăcie și ticăloșie așa de mare, încît abia se mai scoate a șasea parte din veniturile de odinioară." Pentru viitor el prevestește că situația nu numai că nu se va îndrepta, ci se va agrava „...trebuie să ne așteptăm la o decădere și mai mare, pentru că lipsa și sărăcia cresc din zi în zi." În aceste fraze lapidare, prin indicatori și expresii specifice epocii, găsim cea mai autorizată caracterizare a nivelului economic de dezvoltare al Moldovei de la începutul secolului al XVIII-lea. Termenul care se repetă în fiecare din cele două fraze citate îl constituie cuvîntul „sărăcie". Peste un secol termenul primea cuvîntul „înapoiere". El reflectă desigur realitățile și condițiile timpului însă spiritual își are izvorul în Dimitrie Cantemir. Căci și sub acest aspect el a formulat astfel una din temele de permanență în gîndirea și practica economică românească timp de aproape trei secole.

Formulînd această temă Dimitrie Cantemir a fost conștient de gravitatea ei și a încercuit-o într-un spațiu analitic adecvat pentru a-i sesiza cauzele care au generat-o. În principal, el se oprește mai pe larg la două dintre aceste cauze, ambele perfect diagnosticate, fiind testate de toate izvoarele cunoscute azi. Ele sînt de natură politico-economică și vizează, așa cum arătam mai sus, asuprirea și exploatarea Moldovei de către Poarta otomană și de către propriile lui clase conducătoare exploatatoare; boierimea oligarhică și domnitorii despotici.

Astfel sesizate cauzele „sărăciei" Dimitrie Cantemir găsește și soluțiile pentru lichidarea lor. Programul său politic se întemeiază pe două prevederi fundamentale, amîndouă menite să satisfacă aceste soluții: **cucerirea independenței țării și schimbarea regimului oligarhic boieresc prin monarhia autoritară ereditară**.

Cum avea să se realizeze în concret regenerarea țării pe temeiul unui astfel de plan Dimitrie Cantemir nu spune. Amintește doar de promovarea unei politici economice în relațiile economice externe țării menită să oprească banii în țară, iar în politica economică internă vorbește despre intensificarea exploatării bogățiilor solului și de amplificarea circulației de mărfuri.

Regăsim aci ecoul marilor mișcări de idei din Europa occidentală de care spiritul universal al lui Dimitrie Cantemir nu putea fi străin. El se conjugă cu întregul mesaj al operei marelui nostru domn și cărturar de a aborda chestiunile economice dintr-o perspectivă politico-ideologică capabilă să așeze poporul român pe orbita țărilor înaintate ale timpului său.

dr. Gh. DOBRE

RECENZIE

O carte de stringentă necesitate pentru conducerea și tehnica operațiilor în activitatea de comerț exterior *

ÎN PROCESUL participării tot mai largi a țării noastre la circuitul economic mondial, pe măsura dezvoltării economice și sociale interne, crește necesitatea optimizării activității de comerț exterior, prin sporirea eficienței și progresului calitativ din punct de vedere al organizării producției, al ridicării nivelului tehnic și al operațiilor de comercializare pe piețele străine. „Legea cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România" din martie 1971, care creează cadrul instituțional corespunzător și precizează atribuțiile și obligativitățile concretizate pe plan organizatoric și funcțional, așează activitatea de comerț exterior pe temelia științei contemporane, solicitînd — printre altele — cunoașterea metodelor moderne de conducere a acestei activități, precum și a tehnicii relațiilor economice externe.

Editura științifică a dat la lumină, într-o agreabilă prezentare tehnico-redacțională, o lucrare temeinică, a cărei necesitate era acut resimțită și care răspunde în mod satisfăcător cerințelor de mai sus. Deși în ultimul timp și-au făcut apariția o serie de lucrări privind sectorul comerțului exterior, căruia partidul și guvernul îi acordă o atenție deosebită, în cunoașterea tehnicii schimburilor comerciale cu străinătatea era un gol ce trebuia de mult acoperit. În activitatea operativă, ca și în teoria propriu-zisă a comerțului exterior, lucrarea de față se recomandă atît ca o fundamentare științifică a conducerii activității în acest sector al economiei naționale, cît și ca un îndrumar practic pentru lucrătorii din întreaga rețea funcțională angrenată în schimburile comerciale și cooperarea tehnico-economică cu străinătatea, precum și pentru cadrele didactice și studenții din această specialitate. Reușita lucrării se datorește, desigur, fericitei îmbinări a muncii profesionale de conducere practică la nivel ministerial a activității de comerț exterior cu cea didactică și de cercetare științifică a autorilor, de asemenea și nivelului la care ea a fost scrisă, în deplină concordanță cu tehnica și practica actuală pe plan internațional.

Secționat pe 11 capitole, întregul ansamblu de probleme tratate se ocupă în primul rînd cu rolul comerțului exterior în dezvoltarea economiei noastre naționale și organizarea acestui sector în țară și reprezentanțele din străinătate. Se face apoi o succintă și foarte utilă prezentare a organismelor economice internaționale, a politicilor și reglementărilor în comerțul internațional contemporan, după care se trece la problemele propriu-zise — multiple și foarte variate astăzi — ale organizării și tehnicii schimburilor comerciale, ca și a formelor și metodelor speciale de cooperare economică cu alte țări; publicitatea comercială, tehnica negocierii, modul și formele de contractare, decontarea operațiunilor, tehnica transporturilor, expedițiilor și asigurării mărfurilor, activități după vînzare, respectiv operațiuni de service. Toate acestea au fost privite și prezentate în viziunea obținerii unei competitivități sporite pe piața externă și a realizării eficienței economice a comerțului exterior pe plan intern.

Autorii au utilizat cu discernămînt — pentru a nu îngreuna textul expunerii — metode cantitative moderne de analiză și au completat textul cu numeroase modele de documente comerciale. Expunerea foarte clară adaugă o calitate în plus pentru un text rigid, ceea ce desigur va contribui ca această carte să stea la îndemînă în mod curent pe masa unui cerc foarte larg de specialiști, teoreticieni și lucrători din practică.

T. CRISTUREANU

*) Dr. I. Stoian, dr. Al. Puiu și Anica Moțiu, Tehnica operațiunilor de comerț exterior, Editura științifică, București, 1973, 358 p.

date de prognoză

ECONOMIA TURCIEI LA ORIZONTUL ANILOR 1995

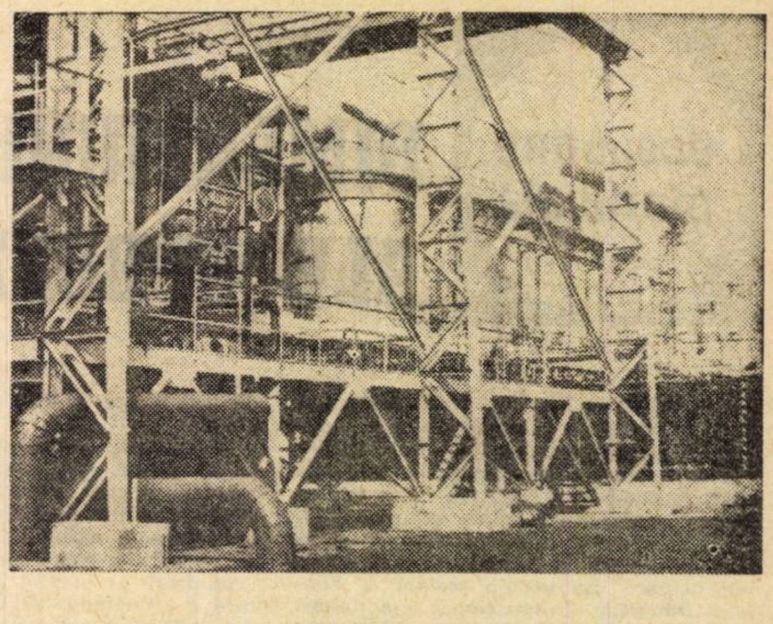

Fabrica de acid sulfuric de la Samsun, rod al cooperării industriale româno-turce

TURCIA — țară cu o suprafață de 779.452 km² și o populație de cca. 38 milioane, cu economie în curs de dezvoltare care poartă încă amprentele puternice ale caracterului agrar (65% din populația totală și 70% din populația activă este concentrată în agricultură, această ramură asigurînd 27,5% din venitul național și aproximativ 70% din exporturi, în timp ce industria participă cu numai 20% la crearea venitului național) [1]), cu un venit național mediu pe locuitor de cca. 400 dolari — a debutat în cel de-al 50-lea an al existenței sale ca republică nu numai cu un nou plan de dezvoltare pentru perioada 1973—1977 — al treilea plan cincinal —, dar și cu un larg program de perspectivă pînă în anul 1995, al cărei obiectiv fundamental trebuie să-l constituie aducerea Turciei la nivelul structurilor economice ale țărilor dezvoltate.

De remarcat este faptul că noua strategie a dezvoltării economice, cum denumesc autoritățile din Turcia acest program, consideră industrializarea ca o condiție sine qua non a creșterii. **Industrializarea mai rapidă**, o producție mai mare, capacități sporite, mari societăți, o dezvoltare rapidă cu ajutorul industriei, creșterea anuală cu 9% a venitului național, extinderea ocupării forței de muncă și lichidarea șomajului în 1995, modificarea structurilor industriale pentru a asigura bunuri intermediare și mașini și utilaje etc. — acestea sînt obiectivele esențiale ale politicii economice a țării în condițiile actuale ale planului, sublinia Ertugrul Soysal, președintele Camerei de industrie din Istanbul [2]). Ponderea industriei în venitul național urmează să crească de la 20% la 40%, în timp ce ponderea agriculturii ar urma să scadă de la 27,5% la 10%; corespunzător, ponderea lucrătorilor din sectorul industrial în totalul forței de muncă active ar trebui să treacă de la 11% la 23%, iar cea a celor ocupați în agricultură de la 70% la 25%, ceea ce prezintă o mare schimbare, dacă se are în vedere că populația Turciei se așteaptă să crească, în perioada de 22 de ani pînă la 65 mil. locuitori [3]).

Modificarea structurilor industriale apare ca o chestiune primordială, deoarece, deși industria turcă cunoaște o creștere cantitativă și o diversificare continuă, aproape 50% din volumul producției industriale revine bunurilor de consum, ca urmare a faptului că, de regulă, majoritatea mijloacelor afectate industriei au fost îndreptate spre acele ramuri considerate „de bază" (alimentară, tutun, băuturi, textile și confecții), ramuri care concentrau aproape 2/3 din numărul muncitorilor industriali. Pînă nu de mult, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria hîrtiei sau a cauciucului, materialelor de construcție și mijloacelor de transport apăreau în categoria „alte ramuri industriale".

Se prevede, că nivelul producției de oțel, care a fost de 1,5 mil. tone în 1970, să ajungă pînă în 1995 la 20 milioane, al celei de energie electrică de la 8,6 miliarde kWh. la 125 miliarde kWh., cimentului de la 6,4 mil. tone la 40 mil. tone, aluminiului la 1 mil. tone, materialelor plastice la 2 mil. tone.

O chestiune deosebit de importantă pentru dezvoltarea industriei turce o constituie asigurarea bazei energetice. Or, în anul 1972 s-au înregistrat reduceri față de anul precedent la producția de petrol (2%), și la lignit (2%). Producția de energie electrică, deși a crescut cu 15%, este departe de a satisface necesarul în continuă creștere. În plus, seceta anului 1973 și scăderea nivelului apei în toate lacurile de acumulare au făcut ca unele fabrici să-și reducă producția sau chiar să-și înceteze activitatea. Au fost adoptate unele măsuri de urgență, cum ar fi accelerarea intrării în funcțiune în 1973 a două unități producătoare a 3 miliarde kwh la Seytömer, extinderea capacității termocentralei de la Soma (Marea Egee), interconectarea rețelei de energie electrică cu cea din Bulgaria, însă — în perspectivă — baza o va constitui construirea a noi centrale de mare capacitate. Planul cincinal prevede, de pildă, construirea a șapte asemenea centrale. Totodată, ministrul afacerilor externe al Turciei declara, în iunie 1973, în Consiliul Ministerial al O.C.D.E., că țările în curs de dezvoltare se află în dificultate în privința satisfacerii cu resursele lor proprii a necesarului de energie și, în spiritul colaborării, O.C.D.E. va trebui să studieze serios această problemă.

Modificări importante se cer și în domeniul agriculturii, întrucît, deși economia turcă se sprijină în primul rînd pe agricultură, eficacitatea economică a ramurii nu a cunoscut creșteri corespunzătoare cerințelor actuale, la aceasta concurînd mai mulți factori, printre care: productivitatea redusă la principalele culturi (la grîu, spre exemplu 1.100—1.200 kg la ha), ca urmare a insuficientei utilizări a sistemelor de irigații, a cantităților extrem de reduse de îngrășăminte minerale (1,8 kg fosfați la ha), a asigurării în proporție de numai 1/4 a cantităților necesare de semințe selecționate și a mecanizării pe numai 26% din suprafețele arabile. Anul acesta din cauza secetei producția de cereale — conform datelor publicate de Institutul Central de Statistică — a fost cu cca. 14% mai redusă în comparație cu anul precedent.

Mari speranțe se pun, în domeniul agriculturii, în realizarea reformei agricole și agrare, adoptată în cursul acestui an, reformă care prevede împărțirea a cca. 3 mil. ha. țăranilor fără pămînturi sau care posedă suprafețe prea mici [5]), precum și constituirea unor cooperative agricole, cărora să li se afecteze aproape 3 miliarde lire turce.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE orientarea investițiilor, rețin atenția două elemente: prioritatea acordată sectorului industrial, precum și orientarea către regiunile mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Din suma totală a investițiilor, prevăzută pentru perioada următoare la nivelul de circa. 280 miliarde lire turce, aproape 130 milioane ar urma să fie alocate pentru dezvoltarea industriei, iar din acestea 18,6% pentru industria de consum, 61,4% pentru bunuri intermediare și 22,5% pentru bunuri de investiții. Sectorului agricol îi revin în ansamblu, cca. 44 miliarde lire turce.

În privința celui de-al doilea element, este de reținut faptul că, în anul 1972, guvernul turc a aprobat proiectul de lege privind înființarea Băncii de Dezvoltare și Finanțare, cu un capital de 1 miliard lire turce, care urmează a fi îndreptat, îndeosebi, spre finanțarea dezvoltării economice a regiunilor înapoiate, excluzîndu-se sectorul agricol.

Evident, transpunerea în viață a prevederilor pînă în 1995 ridică o serie de probleme și, în primul rînd — așa cum remarca unul dintre cei mai cunoscuți comentatori politici din Turcia, Abdi Ipekci, de la ziarul **Millyet** — chestiunea finanțării. Pentru ca obiectivele să poată fi atinse, scria el, este necesar ca 65% din venituri să fie consumate de colectivitate, iar 35% economisite.

Este însă cunoscut că, la finele anului 1972, planul de investiții a fost redus cu 10% și că se căutau cu intensitate diverse variante pentru soluționarea problemei surselor de investiție. La acestea trebuie adăugate și alte elemente cu privire la nivelul total al investițiilor și, mai ales, referitor la sursele lor. Balanța comercială a Turciei înregistrează an de an deficite și chiar în primele patru luni ale anului curent, deficitul comerțului exterior a mai crescut cu 53% față de perioada similară a anului precedent.

În mare parte, deficitele balanței comerciale sînt acoperite din încasările la alte capitole ale balanței de plăți — din transferurile de valută ale muncitorilor turci care lucrează în străinătate (cca. 732 mil. dolari în 1972) [6]), din turism (cca. 40 mil. dolari în 1972) etc.

În dezbateri se amintește, de asemenea, că Turcia mai are de plătit datorii externe provenite din împrumuturile contractate începînd cu anul 1962 pentru finanțarea altor planuri de dezvoltare economică. Conform unor date oficiale, la 30 septembrie 1972, Turcia avea 2,2 miliarde dolari datorii externe, din care 2,1 miliarde aparținînd sectorului de stat și 110 mil. dolari sectorului privat. Dobînzile la aceste datorii se ridică la 1,18 miliarde dol., ceea ce face ca datoria externă în valută să reprezinte 3,4 miliarde dolari, datorie ce se prevede a fi achitată eșalonat pînă în anul 2018. În plus, Turcia mai are datorii externe și în lire turce, suma acestora ridicîndu-se la 3,5 miliarde, din care 2,3 miliarde aparțin sectorului privat, iar restul sectorului de stat. Dobînzile la aceste datorii se ridcă la cca. 1,6 miliarde lire turce.

În această situație, în vederea prevenirii stagnării sau a încetinirii investițiilor, Ministerul de Finanțe a emis la începutul anului 1973 un împrumut intern de 500 milioane lire turce, sub forma obligațiunilor pentru dezvoltarea economiei, cu 9% dobîndă. În luna februarie 1973, Consiliul de Miniștri a hotărît să reducă taxele de interes bancar, în vederea îndreptării spre investiții industriale a unor considerabile fonduri depozitate în bănci.

Un element deosebit de important îl constituie însă noile reglementări în privința capitalului străin. Apreciindu-se că vechile norme, pe baza cărora în Turcia au fost introduse în perioada 1963—1970 capitaluri în valoare de cca. 600 mil. dol. (investite, în primul rînd, în industria farmaceutică), ceea ce a făcut să fie transferate din Turcia, sub forma beneficiilor și altor drepturi nemateriale cca. 400 mil. dolari [7]) începînd din anul acesta, autorizațiile pentru investiții de capital străin urmează să se acorde numai în cazul în care capitalul respectiv asigură importul unei tehnologii noi, competitivitate pe piața internațională, prioritate avînd proiectele orientate spre producția de bunuri destinate exportului.

Realizarea obiectivelor noului plan cincinal și — în perspectivă — a noii strategii depind însă, în condițiile Turciei, nu numai de suportul material, ci și de promovarea unor insemnate transformări în structura economică și instituțională. De altfel, atunci cînd noul plan cincinal a fost prezentat parlamentului, însuși primul ministru menționa că reușita acestuia va depinde de reformele administrativă, agrară și agricolă, de investiții, a mecanismului judiciar, finanțelor, petrolului și minelor etc.

Unele din legile referitoare la asemenea reforme, cum ar fi, spre exemplu, reforma agrară și agricolă, au fost adoptate și urmează a fi aplicate, ceea ce nu este simplu. Altele, cum ar fi de pildă, legea privind reforma petrolului și minelor, după ce au fost adoptate de parlament, au fost respinse de președintele republicii, ceea ce creează, în continuare, noi probleme. În ansamblu, realizarea programului dezvoltării este confruntată cu o serie de dificultăți — unele inerente pentru o țară în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, există reale posibilități pentru găsirea celor mai adecvate căi de înfăptuire a acestui vast program. În această direcție, de un real folos pot fi relațiile de colaborare și cooperare economică cu țările situate în aceeași regiune geografică, în Balcani.

Un exemplu îl pot constitui relațiile de prietenie și colaborare care se dezvoltă între România și Turcia, pe baza principiilor dreptului internațional, al stimei și respectului reciproc. Există perspective pentru ca schimburile comerciale, cooperarea economică și tehnică între România și Turcia să cunoască o continuă creștere și diversificare, ceea ce corespunde pe deplin interesului dezvoltării economice și sociale a celor două țări, prieteniei și bunei vecinătăți în Balcani, păcii și colaborării internaționale.

M. GEORGESCU

1) Economic indicators of Turkey 1968—1972. Türkiye Iş Bankasi A.Ş., Head Office, Economic Research Departement Ankara, 1973.
2) Türk Argüs Ajansi. Bulletin d'Information Economiques Nr. 171, 12.VI. 1973, pag. 2.
3) Strategy and basic targets of long-term development and the third five-year development plan. Pub. No. S.P.O. 1285, february 1973, pag. 35, Ankara.
4) Avînd în vedere că numărul familiilor care nu posedă pămînt se ridică la 1.208.301, iar 2.221.000 familii posedă pămînt foarte puțin (suprafețele variind între 0,1 ha irigate și 5 ha în regiunile secetoase), se apreciază că, chiar dacă reforma va fi promovată în mod consecvent, cca. 3 mil. familii de țărani nu vor putea beneficia de ea (**Son Havadis**, 31.III.1973).
5) Peste 900 mii muncitori turci se află în străinătate, în timp ce numărul șomerilor în țară a ajuns la 3,5 milioane, din care 2,5 milioane la sate („Istanbul", 10.V.1973).
6) În Turcia există cca. 120 firme cu participare de capital străin. Capitalul acestor firme se ridică la aproape 4 miliarde lire turce, din care cca. 1,8 miliarde revine nemijlocit capitalului străin („Bariș", 10.V.1973).

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Calculatoarele în Franța

PROGNOZA asupra evoluției pieței calculatoarelor în Franța relevă că aceasta va cunoaște o înviorare în perioada 1973—1976. Astfel, după o încetinire a ritmului de creștere a parcului mașinilor electronice de calcul instalate (de la 29% în 1970 la 19% în 1971 și la 14% în 1972), se prevede că acesta va fi, în medie, de 20% pe an (cererea fiind mai susținută pentru mașinile de tip mic, respectiv cu un preț sub 250 000 de franci). Mai repede se va extinde parcul calculatoarelor de birou, respectiv cu 40% în acest an, cu 35% în 1974 și cu 30% în anii 1975—76. Ca urmare, parcul francez de mașini electronice de calcul urmează să crească de la 9100 unități în 1972 la 19100 la 1.I.1977, iar cel al calculatoarelor de birou de la 20100 la 64500 de unități.

Noi debușee pentru electronică

INDUSTRIA electronică din S.U.A., R.F.G., Japonia, Franța etc. se pregătește pentru o expansiune susținută într-o serie de domenii recente sau de perspectivă. Este vorba, în primul rînd, de echipamente pentru automatizarea navigației maritime și fluviale, cererea pe piața mondială respectivă fiind evaluată de organismul francez C.O.P.E.P. la 12,8 miliarde franci în perioada 1970—74 și la 19,8 miliarde în 1975—79. Perspective promițătoare se deschid în fața producției de aparataj destinat realizării prognozelor meteorologice globale (pe scara unei zone continentale sau maritime) ori locale (pentru uzul porturilor, al exploatărilor petroliere în largul mării ș.a.). O piață potențială de 600 milioane de franci în 1970-74 și de 1,2 miliarde în 1975-79 ar putea constitui — pe plan mondial — echipamentul electronic destinat realizării măsurilor de protejare a mediului ambiant.

Cehoslovacia: Dezvoltarea creșterii bovinelor

ÎN perspectiva anului 1985, zootehnia cehoslovacă urmează să-și sporească simțitor producția pe căi intensive. Astfel, de pildă, față de creșterea preconizată a șeptelului de bovine (ca și a celui de vaci) cu circa 11% în 1985 față de 1970, se prevede ca producția medie anuală de lapte pe cap de vacă să sporească cu o treime (de la 2489 la 3313 litri) iar producția totală de lapte — cu 47% (de la 4,65 la 6,84 milioane litri). Concomitent, se prevede o creștere simțitoare a producției de vite pentru tăiere (cu 57%), respectiv de la 505 la 791 mii tone.

R.F.G.: Prognoza parcului de autovehicule

SE apreciază că parcul de autovehicule aflat în circulație în R. F. Germania va spori de la 15,3 milioane unități în 1970, la 24,9 milioane în 1985. În acest cadru, numărul autoturismelor va spori cu 62%, iar cel al autocamioanelor — doar cu 40%. Totodată, va crește capacitatea de încărcare a camioanelor, astfel încît — în același interval — capacitatea lor totală se va mări cu circa 85%.

DOCUMENTAR

economie mondială

DIMENSIUNI SOCIALE ALE SUBDEZVOLTĂRII [II]

RĂMÎNEREA în urmă din punct de vedere economic a unor vaste zone ale globului pămîntesc a dobîndit caracteristicile sale actuale de acuitate și urgență, ca problemă internațională, între altele datorită faptului că a redus mase de sute de milioane de oameni la o existență dintre cele mai precare. La ultima sesiune a Fondului Monetar Internațional s-a folosit în această privință, într-un document oficial prezentat în fața participanților, conceptul de „sărăcie absolută", subliniindu-se necesitatea elaborării și aplicării unor adevărate strategii de contractare (vezi „Viața economică" nr. 41/1973).

Conceptul amintit se referea mai ales la zonele rurale ale țărilor în curs de dezvoltare, unde locuiesc în momentul de față 70% din întreaga lor populație (pe ansamblul acestor țări). Dar orașele își au și ele formele proprii de manifestare a fenomenului sărăciei ca dimensiune socială a subdezvoltării, și una dintre acestea este șomajul urban de masă care îmbrățișează cîteva zeci de milioane de oameni. Este vorba de un fenomen cu o seamă de caracteristici deosebite, lucru lesne de înțeles dacă se are în vedere tocmai rămînerea în urmă a economiilor naționale în care se manifestă. Sub auspiciile Biroului Internațional al Muncii, un cunoscut cercetător al problemelor „lumii a treia", Paul Bairoch, a publicat rezultatele unei analize pe această temă, *) care oferă elemente pentru o mai bună înțelegere a chestiunii.

● „Inflația urbană"

PARAMETRUL principal care condiționează amplasarea șomajului este în mod neîndoios, după aprecierea lui Bairoch, extrema rapiditate a procesului de urbanizare în țările în curs de dezvoltare în ultimele trei decenii. Între 1920 și 1960 populația orășenească a crescut în aceste țări într-un ritm mediu anual de 4%, adică de două ori mai ridicat decît acela înregistrat în țările dezvoltate în aceeași perioadă, și aceasta în ciuda ritmurilor excepționale pe care le-a cunoscut Uniunea Sovietică în acest domeniu. Pe decenii, datele calculate de serviciile demografice ale O.N.U. arată o tendință de accelerare, de la 2,9% în anii 1920—1930 la 5,1% în 1950—1960. Cifra preliminară la care au ajuns aceleași servicii pentru anii 1960—1970, și anume 4,1%, ar indica o modificare a tendinței, dar este privită cu rezerve de autorul studiului. Oricum, este vorba de un ritm foarte intens, care iese și mai clar în evidență cînd se examinează creșterea gradului de urbanizare (prin care se înțelege în cadrul dat procentul populației totale a unei țări care domiciliază în localități cu 20 000 sau mai mulți locuitori. Atunci cînd Europa a atins un grad de urbanizare de ordinul a 15%, la mijlocul secolului trecut, acest indicator progresa cu circa 1,2% anual. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, aflate în stadiul corespunzător la mijlocul secolului nostru, creșterea gradului de urbanizare a fost de ordinul a 2,6% anual.

Rapiditatea urbanizării în „lumea a treia" ridică problema importantă a măsurii în care „inflație urbană", cum o caracterizaseră Bairoch, rezultă dintr-o accelerare a dezvoltării economice sau, altfel spus, a raportului dintre gradul de urbanizare și nivelul general de dezvoltare a economiei. Desigur că între acești doi indicatori corelația nu este perfectă. Își spun cuvîntul un ansamblu de factori în care, pe lîngă cei demografici și economici, intervin alții — geografici, politici, sociali, istorici. Și printre țările dezvoltate se pot găsi situații comparative cînd un venit pe locuitor mai ridicat este însoțit de un grad de urbanizare mai scăzut, și vice-versa. În general însă, în evoluția în timp mai ales, există o corelație suficient de netă între cei doi indicatori pentru a se putea aprecia în lumina ei dacă este justificat a se vorbi de o „inflație urbană reală".

Unul din criteriile de apreciere folosit în lucrare îl constituie abaterea procentului populației urbane de la procentul populației active ocupate în industria prelucrătoare (ultimul parametru fiind luat evident ca indiciu al nivelului de dezvoltare economică). În perioadele inițiale ale industrializării, abaterea poate fi negativă, în lumina experienței istorice, adică populația urbană să fie proporțional mai mică decît cea ocupată în industria prelucrătoare, pentru ca apoi semnul abaterii să se schimbe și abaterea pozitivă să crească treptat. Pe exemplul Europei (fără Anglia), între 1850 și 1930 abaterea a evoluat de la —30 la +45. Socotind că perioada corespunzătoare pentru țările în curs de dezvoltare este cea dintre 1920 și 1970, se ajunge la concluzia că limitele abaterii au variat între —20 la începutul ei și 100—110 la sfîrșit. Apare deci în prezent o abatere pozitivă mult mai mare în țările în curs de dezvoltare, respectiv un procent mult mai ridicat al populației urbane (20—21%) în raport cu procentul populației active ocupat în industria prelucrătoare (10%).

Pe baza acestui criteriu și a celui al produsului național brut pe locuitor, Bairoch conchide că se poate vorbi de o adevărată hiperurbanizare a țărilor în curs de dezvoltare, a cărei analiză duce nemijlocit la fenomenul șomajului urban.

● Conceptul de suprașomaj

DEFINIȚIILE mărimilor prin a căror raportare se obține procentul șomerilor, precum și definiția șomajului însuși, prezintă deosebiri destul de mari pe plan internațional, în cazul de față în grupul țărilor în curs de dezvoltare. Variază și calitatea anchetelor sau a recensămintelor din care provin statisticile respective, precum și delimitarea zonelor considerate ca orășenești. Aceasta îngreunează doar comparațiile internaționale, afectînd în mult mai mică măsură semnificația datelor pentru fiecare țară în parte.

Materialul cifric reunit de Bairoch arată incontestabil că șomajul urban, exprimat în procente din totalul populației active (vezi tabelul), este foarte ridicat. Într-o treime din numărul țărilor pentru care există date, șomajul de la orașe depășește 15%, iar aproape în două treimi din numărul lor proporția este de peste 8%. Autorul studiului consideră că cifrele ar fi mai ridicate dacă s-ar fi putut asigura o mai mare omogenitate a statisticilor. De exemplu, în 9 cazuri datele se referă de fapt la capitala țării; or, de regulă, șomajul este mai redus în capitală decît în celelalte orașe. Un factor de micșorare a cifrelor îl constituie însăși definiția șomajului, care încadrează aici persoanele în căutare de lucru, dar nu și pe cele lipsite de ocupație, dar care nu sînt în căutarea unui post. Specialiștii apreciază că dacă ar fi incluși acești „disponibili", cifra șomajului ar cunoaște, în multe cazuri, un spor considerabil. După Turnham, autorul unui studiu recent întocmit sub auspiciile O.C.D.E. despre folosirea mîinii de lucru în țările în curs de dezvoltare, sporul ar putea să atingă 100%.

Stabilirea dimensiunilor absolute ale șomajului urban întîmpină dificultăți care derivă din aceleași caracteristici ale datelor disponibile ce au fost evocate mai înainte. Bairoch face totuși o încercare, însoțită de rezervele cuvenite, presupunînd o rată medie a șomajului de 12% pentru 1970, în comparație cu 11% în 1960 și 10% în 1950. Raportînd aceste procente la o populație activă presupusă a reprezenta 50% din întreaga populație orășenească (incluzînd aici localitățile cu 20 000 sau mai mulți locuitori), se ajunge la următoarele cifre aproximative: 6—8 milioane în 1950; 11—13 milioane în 1960; 20—24 milioane în 1970. Dacă se adoptă o definiție mai largă a zonelor urbane, care, conform unor aprecieri din diferite surse naționale, ar îngloba centrele avînd 5 000 sau 10 000 de locuitori, cifra absolută a șomerilor pentru 1970 s-ar situa între 25 și 32 de milioane.

Pornind de la amploarea, astfel ilustrată și de la unele caracteristici ale șomajului urban, care se manifestă și tinde să crească în ultimele două decenii în țările în curs de dezvoltare, Paul Bairoch consideră că se impune o reconsiderare a noțiunii însăși. „La simplul nivel al ratelor șomajului, natura fenomenului se schimbă cînd se trece de la 2—5%, cît reprezintă șomajul în țările industrializate, la 10—20%, la cît se ridică într-un mare număr de zone urbane ale țărilor în curs de dezvoltare" (pag. 70). Și anume, el socotește că, în cazul acestor din urmă țări, nu se mai poate vorbi pur și simplu de șomaj, ci trebuie introdus conceptul de „suprașomaj urban". Argumentarea sa, care nu este lipsită de interes, pornește de la distincția între șomajul ciclic și șomajul structural, primul avînd o importanță foarte variabilă în timp, pe cînd al doilea este mult mai stabil pe termen mediu. Determinarea mărimii șomajului structural făcîndu-se în general prin procedeul rezidual, adică prin scăderea din șomajul total a celui considerat ciclic, se apreciază în general că în țările capitaliste dezvoltate el reprezintă îndeobște 2—5%. Aplicînd același procedeu la situațiile din țările în curs de dezvoltare și scăzînd chiar — cu titlul de șomaj ciclic — un procent mai mare decît în țările industrializate, ar rezulta un șomaj structural de ordinul a 7—15%, iar uneori mai mult. După aprecierea lui Bairoch, la aceste dimensiuni, și mai ales avînd în vedere cauzele care le determină, nu se mai poate vorbi de un șomaj structural. Acesta din urmă este atribuit îndeobște, în țările capitaliste dezvoltate, insuficienței locurilor de muncă provocată de modificări în tehnologia producției de inegalități teritoriale în dezvoltarea economică etc.

Or, în țările în curs de dezvoltare aceste cauze nu au aceeași importanță. Se relevă chiar în lucrare că zonele urbane au beneficiat în aceste țări de condiții mult mai favorabile în ceea ce privește crearea de locuri de muncă decît ansamblul economiei. S-a creat însă un dezechilibru profund între mîna de lucru existentă și posibilitățile de a o ocupa, datorită unei însemnate deplasări de populație activă dinspre zonele rurale, evaluată pentru perioada 1950—1970 la 60—70 milioane de persoane. „Suprașomajul urban" este definit, în consecință, ca un „nivel înalt de șomaj structural rezultînd dintr-un dezechilibru între oferta și cererea de locuri de muncă, dezechilibru provocat mai ales de un aflux masiv de populație activă respinsă de mediul rural" (pag. 73).

Proporțiile șomajului urban, în procente din populația activă

Țara	Anul	Șomajul urban
Africa		
Algeria	1968	26,6
Burundi	1963[1]	18,7[2]
Camerun	1964[1]	4,6
Camerun	1966	15,0[3]
Coasta de fildeș [1]	1963	20,0
Ghana	1960	11,6
Maroc	1960	20,5
Nigeria	1963	12,6
Tanzania	1965	7,0
Zair	1967	12,9[2]
America		
Argentina	1968	5,4[2]
Bolivia	1966	13,2[3]
Chile	1968	6,1
Columbia	1967	15,5[3]
Costa Rica	1966—67	5,6[2]
Guatemala	1964	5,4[2]
Guyana	1965	20,5[2]
Honduras	1961	7,8[2]
Jamaica	1960	19,0[2]
Panama	1960	15,5
Panama	1967	9,3
Peru	1964	4,2[2]
Peru	1969	5,2[2]
Salvador	1961	6,6
Uruguay	1963	10,9
Venezuela	1961	17,5
Venezuela	1964	16,4[3]
Venezuela	1968	6,5
Asia		
Sri Lanka	1959—60	14,3
India	1961—62	3,2
Indonezia	1961	8,5
Iran	1956	4,5
Iran	1966	5,5
Malayezia	1967	11,6
Filipine	1967	13,1
Singapur	1966	6,1
Tailanda	1966	2,8[3]

1) Numai bărbați 2) numai capitala țării, 3) medie ponderată pentru un număr de orașe mai importante.

Sursa: Paul Bairoch. Le chômage urbain dans les pays en voie de developpement, B.I.T., Geneva, 1972, pag. 55—56.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Participarea unor uzine sovietice la construirea unui complex metalurgic francez. — *A fost stabilită participarea uzinelor sovietice de livrările de instalații pentru complexul metalurgic francez de la Fos-sur-Mer lîngă Marsilia. La aceste livrări participă mari obiective ca Uzina pentru producția de instalații metalurgice de la Dnepropetrovsk, Uzina pentru construcții de mașini grele din Jdanov și altele. Pentru complexul de la Fos-sur-Mer industria sovietică produce, între altele, și locomotive Diesel. Uzina constructoare de mașini din Novokramatorsk a executat o presă de 6 300 tone. S-a primit, de asemenea, o comandă pentru executarea unei prese de ștanțat unicale cu forța de 65 000 tone. La uzinele din Fos va fi folosită metoda sovietică a răcirii prin vaporizare a furnalelor.*

Investiții cehoslovace în cadrul P.N.U.D. — *R.S. Cehoslovacă se situează pe locul 5 din punct de vedere al valorii contactelor încheiate în cadrul „Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare". Organele cehoslovace de specialitate au încheiat anul trecut acorduri în valoare de 1,6 milioane dolari în baza cărora participă la diferite acțiuni de investiții în Iran, Nigeria, Senegal, Cipru și alte țări. Înaintea Cehoslovaciei se află Franța (cu 7,9 milioane dolari), Marea Britanie (6,1), Canada (4,8), și S.U.A. (47 milioane dolari).*

Acord polono-elvețian privind cooperarea economică. — *Recent, a fost încheiat la Varșovia un nou acord polono-elvețian privind cooperarea economică pe mai mulți ani. Acordul creează un cadru propice dezvoltării cooperării industriale. Cu acest prilej, sistemul actual, bazat pe cliring, al schimburilor bilaterale a fost înlocuit prin sistemul deconturilor, multilaterale în devize convertibile.*

Colaborare economică între Libia și Argentina. — *Libia și Argentina au hotărît să dezvolte cooperarea bilaterală, în special în domeniile agriculturii, creșterii vitelor, comerțului, petrolului și transporturilor.*

● Schimburi comerciale

Marea Britanie importă tractoare sovietice. — *Firmele „Traktoroexport" (sovietică) și „Satra Motors" (britanică) duc tratative privind importul din U.R.S.S. de către societatea britanică, începînd cu anul viitor, a 1 200 pînă la 1 500 de tractoare (față de 1 000 anul acesta). Este vorba, în special, de modelele „MTZ—52" și „T. 40" din clasa „Super" (a căror putere este de 70 și respectiv 56 CP).*

Extinderea schimburilor comerciale ungaro-irakiene. — *În 1970—1973 exportul ungar în Irak a crescut aproape de trei ori și anul acesta va însuma 18 000 000—20 000 000 dolari. Două treimi din livrările ungare în Irak în acest an revin produselor industriei constructoare de mașini printre care un loc important îl ocupă diferite mașini și instalații pentru industria alimentară, mijloace de transport, tehnica vacumatică și tehnica telecomunicațiilor.*

● Tendințe conjuncturale

Producția de oțel a 24 de țări occidentale. — *Institutul internațional al fierului și oțelului de la Bruxelles a anunțat că producția de oțel brut a 24 de țări producătoare de oțel din lumea occidentală a crescut în luna septembrie la 39 700 000 tone, față de 35 800 000 tone în luna septembrie a anului trecut. Producția de oțel pe primele nouă luni ale acestui an a totalizat 354 400 000 tone (310 600 000 tone în aceeași perioadă a anului 1972). Cele 24 de țări au acoperit aproape 98% din producția lumii occidentale în 1972 și 67% din producția totală mondială.*

Nouă estimare a producției de zahăr a Pieței Comune. — *Experții Pieței Comune au redus cu aproape 100 000 de tone estimarea anterioară privind producția de zahăr a țărilor membre în actualul sezon. Ei au redus estimarea privind producția Franței, R. F. Germaniei și Olandei. Se așteaptă să se obțină în comunitate, inclusiv teritoriile franceze de peste mări, o producție totală de 9 900 000 tone zahăr alb. Estimarea anterioară era de 10 milioane tone.*

● O nouă suprapopulaţie latentă

ÎN MASURA în care utilizarea termenului de suprașomaj ar putea fi justificată prin proporţiile suprapopulaţiei relative la oraşe, argumente suplimentare sînt furnizate de şomajul în grupa de vîrstă situată între 15 şi 24 de ani. Pentru un şir de ţări, datele citate în lucrarea lui Bairoch indică un procent de şomeri de două ori mai mare în cadrul acestei grupe de vîrstă decît pe ansamblul populaţiei active urbane: Columbia 23,1% faţă de 13,6%, în Guyana 40,4% faţă de 21,0%, în India 8% faţă de 32%, în Malayezia 21%, faţă de 9,8% etc.

Şomajul urban actual din ţările în curs de dezvoltare este apreciat de autor şi ca mult superior, în raport cu populaţia activă, faţă de acelaşi fenomen, aşa cum l-au cunoscut în stadii corespunzătoare ale dezvoltării lor economice, actualele ţări capitaliste industrializate. În plus, după părerea lui Bairoch, acela a fost în mult mai mare măsură un şomaj ciclic, deci mai puţin constant, pe cînd acum în ţările în curs de dezvolare este vorba precumănitor de un şomaj structural, deci permanent.

Tabloul şomajului urban ca dimensiune socială a subdezvoltării nu ar fi complet fără luarea în considerare a mîinii de lucru utilizate numai parţial. Datele cu privire la această latură a fenomenului sînt chiar mai rare decît pe ansamblu. Se ştie însă, bunăoară, că în America Latină şomajul parţial la oraşe variază între 20% din populaţia activă în Panama şi 28% în Chile (la sfîrşitul deceniului trecut), cu excepţia Argentinei pentru care se citează cifra de 7%. La aceasta trebuie să se adauge hipertrofia „terţiarului" şi, în special, a serviciilor propriu-zise care caracterizează marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare şi care apare, alături de suprapopulaţia latentă din agricultură, ca un nou tip de astă dată urban, de astfel de suprapopulaţie. Hipertrofia este deosebit de accentuată în America Latină, unde erau ocupaţi în acest sector, în 1960, circa 30% din populaţie — procent corespunzător celui existent în Europa în 1955, însă la un venit naţional pe locuitor în vremea aceea de două ori mai mare decît cel latino-american. Situaţii şi mai grave se cunosc în alte zone subdezvoltate. Proporţia suprapopulaţiei latente din sfera serviciilor ar putea fi, după calcule pentru unele situaţii concrete, de ordinul unei treimi, ceea ce ar echivala cu o risipă considerabilă de resurse umane. Abordarea raportului dintre „terţiar" şi nivelul general al dezvoltării economice este, în orice caz, nu numai o faţetă interesantă adăugată studiului şomajului urban în ţările în curs de dezvoltare, ci sugerează şi o promiţătoare direcţie de cercetare pentru adîncirea problemelor economice şi sociale ale acestor ţări.

I. P.

*) Paul Bairoch. Le chômage urbain dans les pays en voie de développement. Bureau International du Travail, Genève, 1972.

Convorbire cu RALPH BATEMAN, vicepreşedinte al Confederaţiei Industriei Britanice

„ÎNTREVEDEM POSIBILITĂŢI FOARTE INTERESANTE DE COLABORARE"

ÎNTRE 14 şi 20 octombrie a.c. a vizitat ţara noastră, la invitaţia Camerei de comerţ, o delegaţie a Confederaţiei Industriei Britanice, condusă de vicepreşedintele Ralph Bateman. Domnia sa a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări ce i-au fost adresate la sfîrşitul vizitei.

Referindu-se mai întîi la bilanţul cu care se încheie vizita în România a delegaţiei C.B.I., d. Ralph Bateman a declarat:

„Sînt foarte satisfăcut de rezultatele vizitei, de la prima zi, în care preşedintele Camerei de comerţ, Roman Moldovan ne-a primit şi ne-a relatat despre planurile României, la vizitele la numeroase ministere, centrale industriale din diferite regiuni ale ţării şi pînă ieri (18 octombrie — n.n.) cînd am avut marele privilegiu şi plăcerea de a fi primiţi de preşedintele Nicolae Ceauşescu, care a avut bunăvoinţa să ne acorde aproape două ore din preţiosul său timp.

În general, rezultatele acestei vizite sînt foarte încurajatoare. Planurile dv. pentru următorul cincinal, pînă în 1980, sînt foarte ambiţioase. Ca un rezultat al modului deschis în care am fost primiţi întrevedem posibilităţi foarte interesante de colaborare cu diferite ramuri ale industriei dv. (construcţii de maşini, industria aeronautică, construcţia de utilaje pentru siderurgie etc.). Desigur, felul în care se va realiza această colaborare diferă foarte mult de la un domeniu la altul. Avem în vedere forme foarte diferite de colaborare, de la societăţi mixte, trecînd prin diferite forme de cooperare cum ar fi subcontractarea, producerea sub licenţă şi multe altele, pînă la clasica vînzare-cumpărare de mărfuri. Am realizat mult mai mult decît ne-am aşteptat iniţial. Acest răspuns este valabil pentru fiecare din membrii delegaţiei noastre. Este foarte uşor să discuţi cu oameni care arată atîta bunăvoinţă.

Unii din membrii delegaţiei noastre au fost foarte activi nu numai în a vinde României, ci şi în a cumpăra din România. Şi în această privinţă s-au realizat progrese mari. Este clar că în acest domeniu există foarte multe posibilităţi.

Răspunzînd la o întrebare despre modul cum vede viitorul economiei româneşti, d. Bateman a spus:

„Cred că viitorul economiei româneşti este asigurat. Există desigur şi fenomene aflate în afara controlului oricărei ţări. Ce se va întîmpla cu oferta de materii prime în lume, cu cea de energie, acestea sînt probleme prea mari pentru a fi rezolvate de o singură ţară. Dacă savanţii vor amîna rezolvarea acestor probleme, toate ţările vor avea dificultăţi în dezvoltarea economiilor lor. Depinde de optică. Malthus ar spune că nu există soluţie pentru ele, există şi acum unii savanţi care spun că nu există soluţie, dar sînt şi alţii care sînt optimişti. Astfel, spun aceştia din urmă, dacă de exemplu o anumită materie primă este deficitară, trebuie să învăţăm să utilizăm o altă materie primă în locul ei. În consecinţă, în măsura în care omul poate prevedea pe sute de ani, nu vor exista probleme insolubile. Dacă aceste fenomene nu vor opri dezvoltarea României, este foarte clar că hotărîrea dv. de a îndeplini ce vă propuneţi şi posibilităţile pe care le aveţi în propria dv. ţară, ca şi voinţa dv. de a coopera cu toate ţările lumii fac ca viitorul României să nu provoace nici o îndoială asupra reuşitei".

Dinu DRAGOMIRESCU

PREMIUL NOBEL PENTRU ECONOMIE 1973

(Urmare din pag. 14)

Merită să amintim descoperirea (în anul 1953), pe baza unor studii empirice, a aşa-numitului „paradox Leontief", după care ţările dezvoltate din punct de vedere economic exportă mărfuri cu un conţinut de muncă mai mare decît ţările mai puţin dezvoltate.

În anul 1970 W. Leontief a ţinut în faţa Asociaţiei economiştilor americani o cuvîntare în care a dat expresie profesiunii sale de credinţă. El a arătat, cu acest prilej, că în rîndul economiştilor contemporani îşi face tot mai mult loc un sentiment de nelinişte privind oportunitatea socială a activităţii desfăşurate de ei. În continuare, el arată că sentimentul se datorează unui dezechilibru fundamental cauzat de faptul că o mare parte a construcţiilor teoretice nu au suport empiric. Folosirea matematicii, spunea W. Leontief, a ajuns să mascheze uneori caracterul efemer al unor teorii rupte de realitate. De aceea, conchidea Leontief, este azi mai importantă descoperirea unor instrumente statistice de investigare, decît formularea unor modele sofisticate. Încheind, el făcea un apel în favoarea dezvoltării ample a metodelor statistice şi a folosirii calculatoarelor electronice în scopul unei mai bune cunoaşteri şi interpretări a faptelor.

Premiul Nobel pentru economie al anului 1973 vine să încununeze, pe lîngă o operă remarcabilă, şi o asemenea profesiune de credinţă.

VIZOR

Petrolul în actualitatea economică şi politică

EVOLUŢII spectaculoase s-au înregistrat, în ultima săptămînă, în „lumea petrolului". După întreruperea tratativelor dintre statele membre ale Organizaţiei Ţărilor Exportatoare de Petrol (O.P.E.C.) şi reprezentanţii principalelor 13 companii occidentale importatoare, preţul aurului negru a cunoscut reajustări unilaterale importante. Astfel, principalele şase ţări producătoare din Golful Persic — Iranul, Irakul, Arabia Saudită şi emiratele Kuweit, Qatar şi Abu Dhabi — au hotărît majorarea cu 17% a preţurilor comerciale ale petrolului în zona golfului. Hotărîrea se referă, totodată, la stabilirea unor „preţuri afişate" ale petrolului, aşa cum procedează deja Venezuela, Indonezia şi Algeria, care fac parte, de asemenea, din O.P.E.C. „În felul acesta, companiile petroliere nu vor mai avea posibilitatea de a negocia preţurile cu ţările producătoare". În cazul în care companiile petroliere vor refuza să preia petrolul în noile condiţii, statele producătoare — se subliniază în comunicatul dat publicităţii de acestea — vor oferi cantităţile devenite astfel disponibile oricărui cumpărător.

În contextul evoluţiei evenimentelor din Orientul Apropiat, au fost luate, de asemenea, o serie de hotărîri drastice în domeniul politicii petrolului. Astfel, Libia, a hotărît să înceteze toate exporturile de petrol către S.U.A., să reducă producţia zilnică cu 5% şi să sporească preţul petrolului brut de la 4,6 la 8,9 dolari per baril. De asemenea, Arabia Saudită, Kuweit, Algeria, Qatar, Abu Dhabi au sistat exporturile spre S.U.A. unele dintre ele reducînd în acelaşi timp producţia zilnică de petrol.

Perspective de recesiune

EXPERŢII americani au declarat în faţa Comitetului economic al Senatului şi Camerei Reprezentanţilor că anul 1974 va marca o încetinire a ritmului de dezvoltare economică a ţării. Cunoscutul economist Paul A. Samuelson, laureat al premiului Nobel, a apreciat că statele Unite vor continua să fie confruntate în viitorul an cu fenomenul inflaţionist şi cu lipsa locurilor de muncă. El a adăugat că, în 1974, S.U.A. vor cunoaşte o recesiune economică de proporţii. La rîndul său, Paul W. Mc. Cracken, fost preşedinte al Consiliului consilierilor economici ai preşedintelui Nixon, a apreciat că recesiunea din 1974 este posibilă, dar că efectele ei ar putea fi diminuate de o îmbunătăţire a exporturilor americane.

Declin insular

O DECLARAŢIE a ministrului comerţului, Geoffrey Howe, privind perspectivele dezvoltării economice a Marii Britanii a stîrnit senzaţie şi o profundă îngrijorare printre insulari. Apreciind că „venitul pe cap de locuitor în Marea Britanie va scădea în mod progresiv", ministrul britanic a subliniat că „pînă în anul 1990 s-ar putea ca acesta să devină inferior celui din Spania şi Portugalia".

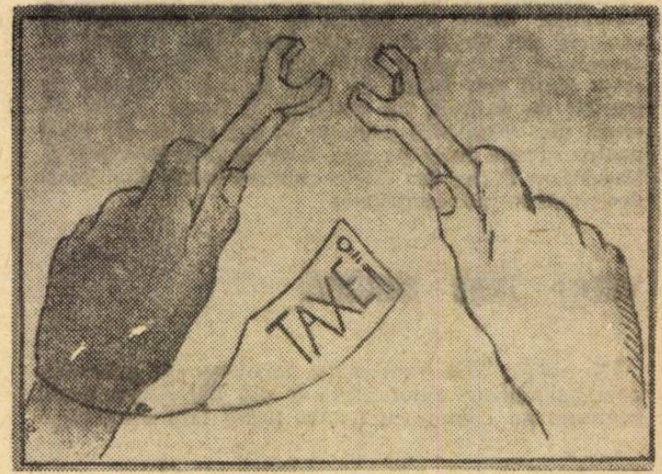

„Intenţionînd să frîneze afluxul de muncitori străini, guvernul vest-german elaborează un proiect de lege care, dacă va fi votat, va obliga întreprinderile să plătească o taxă specială pentru fiecare angajat străin" (L'Express)

Îngrijorare...

ÎN ULTIMII doi ani, investiţiile străine de capital în S.U.A. au ajuns la un miliard de dolari. Cercurile de afaceri din S.U.A. nu-şi ascund neliniştea în legătură cu întărirea poziţiilor unor firme nipone, franceze ori vest-germane chiar şi în condiţiile în care investiţiile efectuate de ele sînt încă departe de nivelul celor realizate de Statele Unite peste hotare.

Companiile japoneze, de exemplu, controlează o întreprindere textilă în California de Sud, o uzină metalurgică la Albany, statul New York, o fabrică de aparatură pentru televiziune la San Diego, construiesc un mare combinat textil de la San Bernardino, elaborează proiecte pentru construirea unei uzine aviatice în Texas, a unei întreprinderi pentru prelucrarea lemnului în Alaska şi a unei fabrici de autoturisme. La rîndul lor, cunoscutele firme vest-europene producătoare de mijloace auto — „Wolkswagen" şi „Volvo" — intenţionează să construiască în S.U.A. fabrici de autoturisme.

„Goana după aur"

O ADEVĂRATĂ armată de căutători de aur, amatori sau profesionişti, se îndreaptă din nou spre litoralul de nord-vest al Statelor Unite, unde se află zeci de mine de aur dezafectate. „Zeci de mii de persoane sosesc pentru a ne întreba cum pot ajunge la aceste mine, a declarat Will Summers, directorul unei agenţii de turism din California. Am certa impresie, a relevat el, că ne aflăm din nou în anii '80 al secolului trecut". Această recidivă a „drumului spre aur" provine de la faptul că Senatul american a promulgat o lege prin care îi autorizează pe americani să vîndă aur pe piaţa liberă. Dacă legea va fi aprobată şi de Camera Reprezentanţilor, scrie revista „Time", „vom avea de-a face cu un nou exod al căutătorilor de aur".

ANDIN: Extindere şi diversificare

SCHIMBURILE reciproce de mărfuri între ţările membre ale Pactului Andin s-au extins şi diversificat rapid, relevă publicaţia „Peruvian Times", care apare la Lima. În cursul anului trecut, comerţul dintre statele membre ale acestei organizaţii economice regionale din America Latină a cunoscut o creştere de 48% în raport cu aceeaşi perioadă a anului precedent, în timp ce schimburile comerciale cu alte ţări ale lumii au sporit, de asemenea, cu 12%.

mondorama

ZIUA NAȚIUNILOR UNITE

DIN 1972 încoace ziua de 24 octombrie, Ziua Națiunilor Unite este, în același timp, Ziua mondială de informare privind dezvoltarea, al cărei obiectiv este de a atrage în fiecare an atenția opiniei publice mondiale asupra problemelor dezvoltării, precum și asupra necesității de a intensifica cooperarea internațională în vederea rezolvării lor.

În general, este mult mai cunoscută activitatea politică a O.N.U. decît nenumăratele sale activități în domeniul dezvoltării economice și sociale. Și totuși Organizația consacră peste 85% din cheltuielile și timpul funcționarilor săi diverselor programe care vizează asigurarea unei vieți mai bune pentru popoarele lumii. Mii de experți ai O.N.U., aflați în misiune în lumea întreagă, își aduc contribuția la soluționarea problemelor dezvoltării naționale și regionale. Ei sînt trimiși de diverse organisme ca P.N.U.D., F.A.O., O.I.M., U.N.E.S.C.O., O.M.S. etc.

După datele cuprinse în documentul publicat de Centrul de Informare O.N.U. din București, „Națiunile Unite în acțiune", la sfîrșitul anilor '60, organismele internaționale, sub egida O.N.U., au devenit un instrument principal grație căruia s-au acordat țărilor în curs de dezvoltare un miliard de dolari sau 10% din suma totală a ajutorului financiar pe care l-au primit și peste jumătate din toate creditele obținute de ele. Asistența în materie de dezvoltare, furnizată prin intermediul organismelor Națiunilor Unite, nu constituie un curent mergînd exclusiv din țările donatoare spre țările în curs de dezvoltare, deoarece o parte din aceste fonduri revin celor dintîi sub formă de plăți pentru obținerea de servicii de experți, de material și burse. Astfel că unele țări donatoare primesc în jur de 25 de cenți pentru fiecare dolar pe care îl varsă prin intermediul Națiunilor Unite, iar altele primesc sume mai mari decît cele cu care contribuie.

VIRAJ SPRE EUROPA

ÎN ANUL 1972 exporturile japoneze de autovehicule (1,4 milioane autoturisme și 600 mii autovehicule utilitare) au crescut cu numai 10,5% față de o creștere de 25% în 1971. Principalul factor al încetinirii este reducerea ritmurilor de vînzare pe piața S.U.A., care în 1972 a absorbit doar 1 milion autovehicule. În această situație industria japoneză execută un viraj hotărît spre Europa occidentală : vînzările au sporit aici cu 71%, ajungînd la 368 000. Elasti-

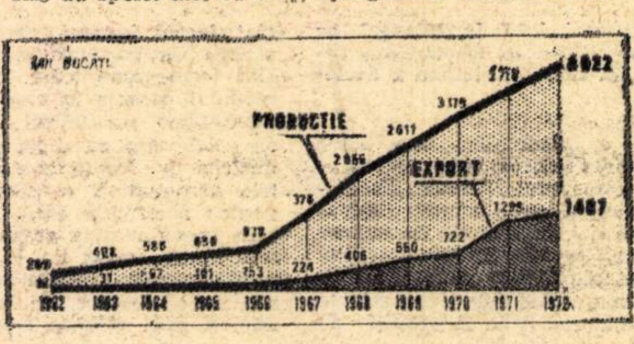

citatea pieței este încă mare, japonezii deținînd deocamdată doar 5% din această piață.

Ofensiva japoneză are loc în condiții în care și vest-europenii și-au sporit, în oarecare măsură, vînzările de autovehicule în Japonia, dar succesul lor este încă foarte moderat : numai 20 000 autovehicule vest-europene au fost vîndute în Japonia în 1972, ceea ce reprezintă aproximativ 1,5% din exporturile japoneze pe piața vest-europeană.

Încetinirea exporturilor are loc pe fundalul unei creșteri mai lente a întregii producții de autovehicule a Japoniei (3,7 milioane în 1971 și 4 milioane în 1972).

INDUSTRIA ALIMENTARĂ ÎN EXPORTUL R.P. BULGARIA

CU O PONDERE de 23% din totalul volumului producției industriale, industria alimentară din Bulgaria furnizează — împreună cu agricultura — 38% din exportul țării. În livrările la export asigurate de aceste două ramuri integrate, ponderea industriei alimentare este de 75%. În ultimii 10 ani volumul exportului de produse alimentare a crescut de aproximativ două ori. La această creștere au contribuit în măsură însemnată vînzările de tutun, țigări, fructe și legume proaspete și prelucrate, de coniacuri și vinuri. În 1972 ponderea tutunului și a țigărilor în totalul exportului de produse alimentare a fost de 35%, a vinurilor și a altor băuturi, 16%, a fructelor și legumelor — proaspete și prelucrate — 27%, a cărnii și a lactatelor — 11%, a cerealelor — 8%. 78% din exportul total de produse alimentare s-au îndreptat spre țările socialiste, informează agenția B.T.A.

ORIENTĂRI ALE INVESTIȚIILOR

CA și în ultimii ani, în anul 1972 partea cea mai importantă a investițiilor americane în străinătate a luat calea țărilor industriale dezvoltate. Date publicate recent de Departamentul Comerțului consemnează, pentru anul trecut, o creștere a acestor investiții cu 7,8 miliarde dolari față de 1971 și atingerea unui volum record de 94,03 miliarde dolari. Canada a absorbit 20,78 miliarde de dolari, iar Europa Occidentală 30,71 miliarde. În țările în curs de dezvoltare au fost investite 25,19 miliarde dolari, din care 16,64 miliarde în țările Americii Latine. Raportul Departamentului Comerțului înregistrează de asemenea profiturile realizate în 1972 de pe urma investițiilor directe în străinătate : 12,39 miliarde dolari, cu 2,09 miliarde mai mult decît în anul 1971.

ETAPA „PRE-UZINĂ"

ÎN Occident, capătă o circulație tot mai largă termenul de „pre-uzină", folosit pentru unitățile de prelucrare primară a materiilor prime, chiar pe locul de obținere a acestora. Interesul cercurilor de afaceri pentru construirea de „pre-uzine" în țările în curs de dezvoltare crește pe măsură ce se agravează problema poluării mediului ambiant (și se extind măsurile restrictive) în țările industriale, pe măsură ce țările producătoare își manifestă opoziția față de exportul materiilor lor prime în stare brută, precum și pe măsura accentuării decalajului dintre costurile legate de personal în întreprinderile din țările capitaliste dezvoltate și cele din țările în curs de dezvoltare.

Asemenea intenții sînt prezentate uneori într-un ambalaj filantropic, insistîndu-se asupra avantajelor care ar rezulta pentru eventualele țări-gazdă din implantarea unor „pre-uzine" cu capital străin. Ceea ce n-ar fi exclus dacă construirea de „pre-uzine" ar constitui doar o primă etapă a industrializării unor țări subdezvoltate, care să fie urmată de etapa preluării în propriile lor mîini a prelucrării și valorificării superioare a bogățiilor lor naturale

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MODIFICĂRI PE PIAȚA MONDIALĂ CAPITALISTĂ A BUMBACULUI ȘI A FIBRELOR CHIMICE

CONJUNCTURA pieței mondiale capitaliste a fibrelor chimice, caracterizată în anul 1972 prin primatul ofertei asupra cererii, îmbunătățirea situației în industria textilă a unui șir de țări și creșterea prețurilor la bumbac și lînă — a suferit modificări sensibile. Ca și în anii trecuți, în 1972 creșterea producției de fibre chimice s-a realizat pe seama fibrelor sintetice, a căror pondere a atins 70%. Evoluția producției de fibre sintetice în principalele țări producătoare evidențiază o creștere de la 667 mii tone în 1960 la 6 000 tone în 1972

Tabelul nr. 1

Producția de fibre sintetice (mii tone)

	1960	1970	1972[1])
S.U.A.	307	1627	2400
Japonia	118	1028	1120
R.F.G	52	497	635
Anglia	62	340	365
Italia	34	235	330
Franța	45	175	240

1) Estimare.

(estimare), pe locul 1 situîndu-se S.U.A. cu 2 400 mii tone în 1972, urmate de Japonia, R.F.G., Anglia, Italia, Franța.

Pe de altă parte, piața mondială capitalistă a bumbacului, în 1971/72 s-a dezvoltat în condițiile resurselor limitate și nivelului ridicat al cererii la acest produs. Producția de bumbac în 1971/72 a crescut în țările capitaliste pînă la 8,3 mil. tone, (cu 16% față de sezonul precedent), datorită extinderii plantațiilor în cîteva țări cultivatoare, care s-au orientat în funcție de factorii conjuncturali existenți pe piața bumbacului : limitarea resurselor de bumbac, nivelul ridicat și constant al cererii și tendința de creștere a prețurilor. Ca urmare, în primăvara anilor 1971 și 1972 o serie de țări printre care S.U.A., Mexic, țările Americii Centrale, Grecia, Egiptul și-au extins considerabil suprafețele pentru bumbac

A crescut, de asemenea și recolta — în medie pe ansamblul țărilor capitaliste — la 333 kg/ha (față de 303 kg/ha în 1970/71).Cele mai însemnate recolte s-au obținut în țările Asiei și Americii de sud : India, Pakistan, Turcia, Brazilia, Nicaragua. Producția de bumbac în S.U.A. a cunoscut o oarecare scădere : de la 3 107 mii tone în 1960/61 la 2 279 mii tone în 1971/72, dar se prevede o creștere importantă în actualul sezon agricol 1972/73, la 2 950 mii tone.

Consumul de bumbac pe ansamblul țărilor capitaliste a cunoscut de asemenea, o creștere constantă timp de nouă sezoane în șir, în mare măsură și datorită îmbunătățirii calității articolelor din bumbac. S-a extins consumul de bumbac în Japonia, India, precum și în țările în curs de dezvoltare din Asia. În Europa occidentală, în ultimele 2—3 sezoane acesta a rămas, practic, la același nivel, față de o tendință de descreștere în prima jumătate a deceniului al 7-lea. Cea mai mare creștere a consumului s-a constatat în producția de tricotaje.

De remarcat totodată faptul că deși consumul de bumbac urmează o linie ascendentă, ponderea lui în balanța de materii prime a industriei textile scade : în 1971 bumbacului îi reveneau 53% din consumul mondial de fibre textile, față de 68% în 1960. Aceasta s-a produs datorită ritmurilor mai ridicate de creștere a consumului de fibre chimice (în deceniul al 7-lea a fost 9,7% pe an) în comparație cu bumbacul (1,2%)

Tabelul nr. 1 înfățișează, pe exemplul cîtorva țări, dinamica producției de fibre sintetice.

Dacă S.U.A. se situează pe primul loc în rîndul principalelor țări capitaliste producătoare de fibre sintetice, la export ele ocupă în acest domeniu locul 6, după R. F. G., Japonia, Anglia, Italia, Olanda.

Tabelul nr. 2 înfățișează creșterea generală a consumului de bumbac, pe întregul grup de țări menționate, în condițiile scăderii acestuia în unele țări (pe seama înlocuirii lui cu fibre chimice).

Tabelul nr. 2

Consumul de bumbac

(în mii tone)

	1960/61	1970/71	1971/72[1])
Total	6805	7568	7648
din care :			
S.U.A.	1802	1749	1743
India	1002	1127	1171
Japonia	746	698	726
Pakistan	244	439	434
Brazilia	271	299	304
R.F.G.	325	239	228
Franța	303	237	228
Republica Arabă Egipt	121	203	206
Italia	225	201	202
Turcia	108	184	186
Mexic	108	146	159
Hong Kong	104	174	156
Anglia	267	161	138
Spania	121	119	130
Argentina	108	105	108
Portugalia	55	93	94
Canada	73	76	80
Columbia	51	75	78
Belgia	93	66	61
Grecia	30	53	61

Sursa : BIKI (U.R.S.S.), Supliment nr. 1/1973.

cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 45 (532)
VINERI 9 NOIEMBRIE 1973
*20 PAGINI 2 LEI

45

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN !

PRODUCTIVITATEA MUNCII, indicator al eficacității activității economice

PLANURILE DE DEZVOLTARE a economiei naționale acordă o importanță deosebită sarcinilor privind îndeplinirea unor indicatori calitativi, care au un rol hotărîtor în creșterea continuă a eficacității economice în toate domeniile de activitate. Printre aceștia, un accent sporit se acordă **creșterii productivității muncii**, ca indicator al eficacității activității raționale a oamenilor muncii. Pe baza măsurilor luate, productivitatea muncii în industrie a crescut în perioada 1961—1970, față de cea realizată în 1960, cu un ritm mediu anual de 7,5%. **În anul 1971 și 1972, productivitatea muncii a crescut cu 5% și respectiv 10% față de 1970 luat ca bază.** De asemenea, **în ramura construcții-montaj, productivitatea muncii a sporit în 1971 cu 6%, iar în 1972 cu 14% față de 1970.**

Fiind permanent preocupate de continua sporire a productivității muncii, colectivele de lucrători din toate unitățile economice obțin an de an reduceri însemnate la consumul de muncă pe produse, lucrări sau operații.

Astfel, de pildă, la produsul „Armătură imp. 60 W perete" manopera totală a scăzut în 1973 de la 19.378 ore-produs cît era în 1971, la 16.652 ore-produs; la produsul „CDIF CPB etanș 240" de la 165.993 ore-produs cît era în 1971, la 109.323 ore-produs (Electrobanat-Timișoara); la produsul „Clasor cu șnec ACK-o" de la 570,05 ore-produs în 1971 la 419,63 ore-produs în 1973; la produsul „Concasor cu fălci C.A." de la 403,96 ore-produs în 1971 la 346,65 ore-produs în 1973 (Intreprinderea de mașini și utilaje miniere-Baia Mare).

Conducerile multor întreprinderi, preocupate fiind de realizarea și depășirea sarcinii de sporire continuă a productivității muncii, iau măsuri pentru elaborarea și aplicarea unor studii de organizare pe baze științifice a producției și a muncii, cu efecte însemnate.

- Dinamism în înfăptuirea sarcinilor de creștere a productivității muncii pe ansamblul economiei naționale.
- Există anumite resurse de sporire a productivității muncii care pot fi considerate că au caracter permanent. Care sînt acestea ?
- Pot constitui programele speciale de sporire a productivității muncii, instrumente de conducere ? În ce condiții ? Ce trebuie să cuprindă ?

Prin studiul „Aplicarea principiilor ergonomice la activitatea de debavurare" la Fabrica de anvelope „Danubiana", de pildă, s-a obținut în 1972 o creștere a productivității muncii pe atelierul respectiv cu peste 2,5%. În urma aplicării studiului privind creșterea capacității de prelucrare a instalațiilor la Intreprinderea de regenerare a uleiurilor — Rm. Sărat, s-a obținut o creștere a productivității muncii în 1972 cu peste 7000 lei/sal. La Centrala industrială de rafinării și petrochimie-Ploiești prin analiza principalelor capacități de producție și îmbunătățirea utilizării acestora în scopul lichidării locurilor înguste, în 1972 s-a obținut o creștere a productivității muncii de 0,56%. Prin aplicarea metodei drumului critic la reparația capitală a unei mașini de filat celofibră, s-a obținut în 1972 la Combinatul de fibre artificiale — Brăila o creștere a productivității muncii de 0,7% pe întreaga unitate, ca urmare a reducerii timpului de imobilizare cu 11 zile.

La Centrala industrializării cărnii, în urma aplicării în 1973 a unui studiu de raționalizare a producției și transportului intern, la 13 secții frigorifice productivitatea muncii a crescut pe întreaga centrală cu 1,8%. În urma studiului privind valorificarea superioară a materiilor prime și subproduselor la Intreprinderea de industrializarea cărnii din Constanța s-a obținut în 1973 o creștere a productivității muncii cu 1,2%.

Planul de dezvoltare a economiei noastre pe anul 1973 prevede creșterea productivității muncii cu 9,1% în industrie și cu 7% în construcții-montaj față de 1972. Pînă în prezent, pe primele 9 luni ale anului curent planul productivității muncii s-a realizat, în industrie în proporție de 100%. De asemenea, majoritatea întreprinderilor au realizat sau au depășit sarcinile de plan privind productivitatea muncii. Există însă un număr de întreprinderi care au înregistrat nerealizări la acest indicator în unele luni și altele care nu au realizat productivitatea pe primele trei trimestre ale anului 1973. Astfel, de pildă nu au realizat productivitatea muncii planificată pe primele 9 luni un număr de 64 întreprinderi la Mi-

dr. ing. Cornel HIDOȘ

(Continuare în pag. 12)

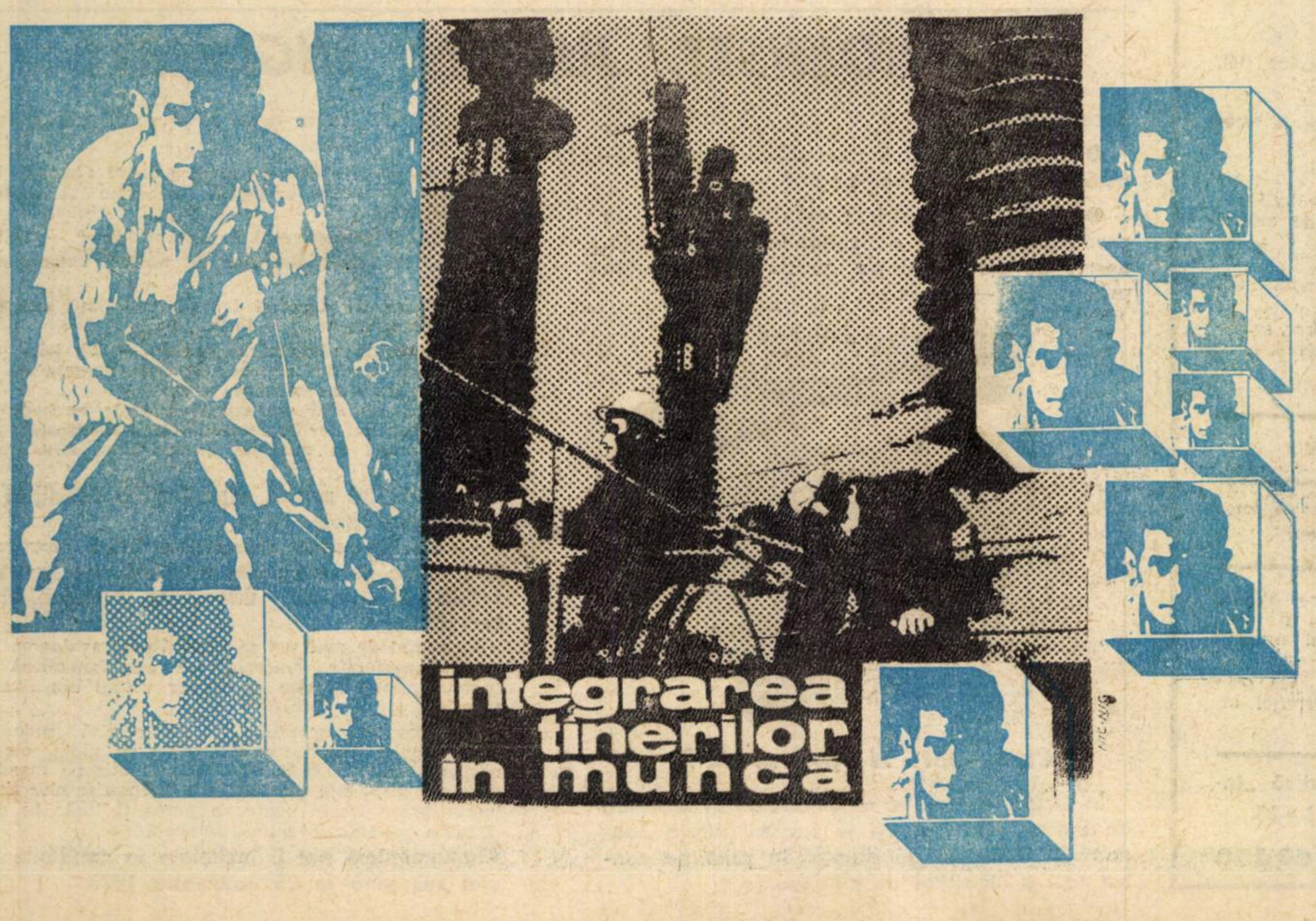

ÎN ACEST NUMĂR:

- **Plan-angajamente**
  Județul Brașov: **PE PRIMII 3 ANI AI CINCINALULUI — PLANUL CU 50 DE ZILE MAI DEVREME**
- Industria chimică, unul dintre cei mai importanți consumatori de energie și combustibili
  ÎNCOTRO TREBUIE SĂ-ȘI REORIENTEZE PRODUCȚIA ȘI EXPORTUL
- **Dezbateri „V. E."**
  Opinia specialiștilor privind
  ROLUL ȘI IMPORTANȚA ECONOMICĂ A CULTURILOR TEHNICE
- **Concepte — teorii**
  — Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste:
  DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (III)
  — **TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — FORMĂ DE COMERȚ ÎN EXPANSIUNE (II)**
- **Știință și societate**
  — **POPULAȚIA ȘI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ**
  A doua parte a studiului scris special pentru „Viața economică" de prof. **Alfred Sauvy**
- **Date de prognoză**
  Din presa țărilor socialiste
  EVOLUȚII DEMOGRAFICE ȘI STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ
- **Economie mondială**
  — Inflația a ajuns să fie considerată „călător fără viză" în lumea capitalistă. Viteza sa de deplasare o dezbate articolul
  DINAMICA FENOMENULUI INFLAȚIONIST

ÎN NUMĂRUL VIITOR:

- **Ancheta „V. E."**
  AUTODIAGNOSTICUL CADRELOR DE CONDUCERE
- **Dezbateri „V. E.".**
  ELEMENTE PROPULSOARE ÎN EXTINDEREA ACORDULUI GLOBAL
- **Știință și societate**
  PREȚUL POLUĂRII ȘI AL DEPOLUĂRII

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 45 din 9.XI.1973

1

Cincinalul înainte de termen!
Productivitatea muncii — indicator al eficacității activității economice, de dr. ing. **Cornel Hidoș**

3—4

- **Plan • angajamente**
  Județul Brașov: Pe primii 3 ani ai cincinalului — planul cu 50 de zile mai devreme, de ec. **Marin Stoianovici**
- **Investiții**
  Pe șantierele de construcții-montaj ale industriei miniere și petrolului. O corelație necesară: Termenul de realizare a obiectivelor și punerea în valoare a zăcămintelor, de ing. **D. Vasilescu**, ec. **N. Dumitru**

5

Industria chimică, unul dintre cei mai importanți consumatori de energie și combustibili.
Încotro trebuie să-și orienteze producția și exportul? de dr. **Paul Ștefănescu**

6—7

Investigații „V.E.", sinteze „V.E.", evaluări „V.E."
Integrarea tinerilor în muncă
- Relația adult-tînăr, de dr. **Georgeta Dan Spinoiu**
- Surse de proveniență și specificitatea motivațiilor, de **Oscar Hoffman**
- Adaptare și stabilitate, de lector univ. **Septimiu Chelcea**

8—9

Conducere și organizare
- Experiențe în actualitate. Întreprinderea de industrie locală „Metalurgica"-București. Efectele îmbunătățirii activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției
- Evaluarea posturilor prin comparație pe perechi, de **Iulian Bădin**

10—11

Dezbateri „V.E."
În sprijinul fundamentării planului de extindere a culturilor tehnice (I), de **Sabin Nica Sirbești, Ion Manea**

12

Carnetul consumatorului

13—14

Concepte • teorii
— Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste. Domeniul tehnico-științific (III), de **Radu Constantinescu**
— Transferul de tehnologie — formă de comerț în expansiune (II)
- Simultan „primitor" și „donator" de cunoștințe științifice și tehnologice, de ing. **Radu Manoliu**
- Clauze restrictive în contractele de transfer de tehnologie, de **Radu Negru**

15

Creștere economică
Prognoza și particularitățile etapei actuale a dezvoltării economiei (II), de **Gheorghe Micu**
Rolul normativelor în perfecționarea planificării unităților economice, de **Marcel Petre**

16

Știință și societate
Populația și dezvoltarea economică (II), de prof. **Alfred Sauvy**
Școli • curente • economiști:
Simon Kuznets despre creșterea economică de **A. A. Popper**

17

Date de prognoză
Din presa țărilor socialiste: Evoluții demografice și structura forței de muncă

18—19

ECONOMIE MONDIALĂ
- Țările O.C.D.E.: Dinamica fenomenului inflaționist, de **I. Pădureanu**
- Interviul nostru cu **Peter Walker**, secretar de stat pentru comerț și industrie al Marii Britanii

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale, și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Contul nostru: 64030103 S.M.B. — S.D.B.S.

Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001.

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

O nouă promoție de postuniversitari

LA FACULTATEA de studii economice din Timișoara au fost organizate pentru economiști două programe de pregătire: „Metode moderne de analiză economico-financiară" și „Studiul pieței interne și externe". Programele au prezentat un mare interes practic. Astfel „studenții", care au urmărit programul „Metode moderne de analiză economico-financiară", au venit în contact, în săli și laboratoare, cu noile tehnici de analiză economico-financiară, relevindu-se importanța covirșitoare a acestora în valorificarea deplină a posibilităților de care dispun unitățile economice. Semnificativ este și faptul că nu s-a făcut numai o teoretizare a conceptelor economice, ci s-a exemplificat cele mai tipice laturi ale activității din unitățile de unde au provenit cursanții, verificîndu-se în acest mod încă în această etapă viabilitatea acestor concepte economice. Legat de acest aspect, reliefez și structura rațională, logică și aplicativă a disciplinelor predate dintre care enumăr: analiza costurilor și a calculației acestora cu ajutorul unor metode evoluate, calculul și optimizarea resurselor, analiza situației economico-financiare, determinarea eficienței economice, analiza implicațiilor financiar-valutare etc.

Fiecare disciplină predată a fost testată sub aspectul utilității și însușirii de către cursanți, folosindu-se aplicații practice, discuții de grup, dezbateri, metoda cazurilor.

Pentru valorificarea cunoștințelor predate cu multă competență de cadrele didactice timișorene, fiecare cursant a întocmit o lucrare sub formă de studiu, avînd aplicabilitate practică, cele mai elogioase aprecieri fiind aduse lucrărilor: „Perfecționarea sistemului informațional economic în industria materialelor refractare", „Creșterea rentabilității în industria linii", „Factori de sporire a beneficiului în industria locală timișoreană" etc.

Întrucît cadrele didactice de la Facultatea de studii economice a Universității din Timișoara au dobîndit o bună experiență didactică, de cercetare fundamentală și aplicativă, opinez pentru extinderea cursurilor postuniversitare și pentru alte programe cum ar fi „Tehnici moderne de pregătire, luare și implementare a deciziilor", „Optimizarea proceselor de aprovizionare și desfacere", „Ergonomia muncii", cursuri care ar prezenta un vădit interes pentru economiștii și inginerii din unitățile productive și de sinteză economică.

ec. **Ion MEDEȘAN**
Brașov

Răspundere față de calitate

In legătură cu scrisoarea pe această temă („Viața economică" nr. 26) arătăm că, față de prevederile Decretului nr. 282/1973, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție au elaborat, cu avizul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, și au difuzat la unitățile agricole cooperatiste, documentele și instrucțiunile privind certificarea calității produselor, precum și nomenclatoarele produselor pentru care acestea sînt obligate să certifice calitatea. (M.A.I.A.A. pentru produsele agrozootehnice care fac obiectul atribuțiilor sale, potrivit Decretului nr 14/1971 iar U.N.C.A.P., pentru cele ce intră în competența sa potrivit Legii nr. 7/1971).

Considerăm că propunerea în legătură cu modul de stabilire a răspunderii cadrelor de conducere pentru calitatea produselor, nu se poate aplica. Obligativitatea unui procent minim de 60% pentru calitatea I-a nu este aplicabilă, avînd în vedere specificul procesului de producție din agricultură, unde un rol important în determinarea calității producției îl au factorii obiectivi. Oricum cadrele de conducere, salariați de stat, din unitățile agricole de producție sînt cointeresate în realizarea unor cantități cît mai mari de produse de calitate superioară, avînd în vedere faptul că plata salariului și a celorlalte drepturi se face în funcție de realizarea producției globale planificate, care este influențată, în mare măsură, de prețurile efective de valorificare.

CSERESNYÉS Béla
vicepreședinte
U.N.C.A.P.

Certificate pentru produsele altora?

SÎNT situații în care oprim funcționarea unor utilaje din lipsă de piese de schimb, deși le-am putea ușor obține de la întreprinderi care le au în stoc și care sînt dispuse să le vîndă, cu condiția de a nu se complica cu întocmirea unor documente, în speță certificate de calitate. Propunem ca întreprinderile să nu fie considerate că contravin dispozițiilor în vigoare, dacă vor vinde sau cumpăra un produs fără certificat de calitate atunci **cînd nu sînt producătoare ale mărfii respective**.

La fel și în situația ambalajelor. Cum să elibereze o întreprindere certificat de calitate pentru ambalajul în care livrează produsele, atunci cînd nu este producătoare a acestora.

A. CIOARĂ
director adjunct

I. COMȘA
contabil șef
„Electroceramica" Turda

Spre soluționare...

DUPA ce am publicat în nr. 21 o scrisoare cu propunerea „Regim unic de calculare a penalizărilor", la aceeași rubrică am dat curs răspunsului Ministerului Construcțiilor Industriale care susținea opinia cititorului nostru. Recent, ne-a sosit la redacție și răspunsul Inspectoratului general de stat pentru directivare și control în proiectarea și executarea construcțiilor, din care reținem:

„Problema sesizată în VIAȚA ECONOMICA își va găsi o soluționare prin îmbunătățirea reglementărilor privind contractul de antrepriză, lucrare care este în curs de efectuare".

CURIER

• Spor

• **PETRU VLĂDULESCU, Topleț** — Deoarece decizia Consiliului oamenilor muncii privind recunoașterea dreptului la sporul de vechime s-a dat după data de 1 martie 1973, în cazul dv. sînt aplicabile prevederile art. 176 alin. 2 din Codul Muncii, în care este prevăzut expres termenul de trei ani pentru sesizare „de la data cînd drepturile... trebuia să fie acordate". Întrucît, pînă la 1 martie 1973, data abrogării vechiului Cod al muncii, carnetul dv. de muncă nu era rectificat, nu exista nici dreptul la sporul de vechime care să fi fost supus prescripției de un an.

În legătură cu acordarea retroactivă a sporului de vechime, fostul Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare a precizat următoarele: „Dacă salariații aduc acte din care rezultă o vechime neîntreruptă în aceeași unitate mai mare decît aceea stabilită pe baza înregistrărilor existente în carnetul de muncă, ei vor avea dreptul la sporul corespunzător vechimii dovedite cu actele prezentate ulterior, de la data începerii în unitățile unde sînt încadrați a noului sistem de salarizare, în conformitate cu prevederile legale". În luna iulie 1973 singura prevedere legală, din punctul de vedere al termenului de sesizare, era cel prevăzut de art. 176 din Codul Muncii și nu art. 118 din codul abrogat.

• Salarizare

GHEORGHE BURGĂ, Bacău — În ipoteza în care la 1 martie 1970 erați încadrat în funcția de controlor revizor principal la Direcția teritorială de control și revizie, iar ulterior ați fost transferat în interesul serviciului în funcția de economist principal, se consideră că transferul a fost efectuat în funcții echivalente. Faptul că prima funcție este salarizată la un nivel superior nu modifică cele de mai sus, deoarece nu se consideră că ar fi o funcție superioară celei de economist principal, nivelul superior de salarizare fiind legat de considerentul importanței activității desfășurate. Data de la care se socotește vechimea în gradație, în vederea trecerii într-una superioară este 1 martie 1970, respectiv data cînd, pentru prima oară, ați fost încadrat pe baza noului sistem de salarizare.

• **VLADIMIR CREȚ, Baia Mare** — Funcția de șef al serviciului administrativ nu se consideră economică. Avînd o vechime de 14 ani de muncă, la terminarea facultății de studii economice, cu examen de stat, veți putea fi încadrat ca economist, asigurîndu-vi-se o creștere a salariului tarifar, față de cel pe care-l veți avea la data terminării studiilor cu o clasă de salarizare.

ECONOMIȘTI, JURIȘTI, INGINERI!

Recent au apărut:

- Drept și tehnică comercială internațională (două volume, 968 pagini) — 20 lei.
- Cartea întreprinderii vol. III (Funcția de producție, organe de conducere — atribuții, norme de drept privind producția, calitatea produselor) — 10 lei.

Cum pot fi procurate?

În loc de răspuns vă recomandăm să încheiați de îndată abonamente la revista „Viața economică", care vă dă dreptul la primirea contra cost a lucrărilor de mai sus.

Reamintim că în anul 1974 vor fi editate următoarele lucrări.

- **„Uzanțe și norme de drept privind vînzarea internațională" (texte originale, adnotate și comentate) — 20 lei.**
- **„Cartea gestionarului de întreprindere" — 10 lei.**
- **„Cartea conducătorului de unitate comercială" — 10 lei.**
- **„Norme de drept și tehnica activității compartimentelor financiare" — 10 lei.**
- **„Controlul economic-financiar — 10 lei.**
- **„Legislația din sectorul agricol" (textele în vigoare, adnotate și comentate) — 20 lei.**

Lucrările de mai sus vor fi difuzate exclusiv pe baza abonamentelor la revista „Viața economică" încheiate direct la redacție, prețul unui abonament fiind de:

— 104 lei pentru organizațiile socialiste și pentru persoanele fizice;

— 52 lei pentru persoanele fizice încadrate în formele de învățămînt economic cu sau fără frecvență (liceal, universitar, postuniversitar etc).

La prețul de mai sus se adaugă contravaloarea lucrărilor preferate, cunoscînd că un abonament dă dreptul numai la cîte un singur volum din fiecare titlu.

Valoarea abonamentelor va fi remisă redacției prin mandat poștal sau dispoziție de plată, contul nostru fiind 64.03.01.03 SMB-SDBS; atît pe mandat, cît și pe dispoziția de plată vor fi înscrise clar titlul lucrărilor preferate pentru a putea fi luate în evidență și expediate la adresa indicată.

Abonamentele pot fi încheiate în condițiile de mai sus pînă la 25 noiembrie 1973

ACTUALITATEA

● Angrenat din plin în ÎNTRECEREA CU TIMPUL la care participă întreaga țară, pentru accelerarea operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, județul Brașov, realizînd cu 50 de zile înainte de termen planul pe primii trei ani ai cincinalului, a făcut un important pas înainte spre realizarea marelui obiectiv național — CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN ● Cincinalul înainte de termen — însuflețita chemare care a dinamizat întregul nostru popor — este și deviza muncitorilor de pe șantierele de construcții-montaj ale industriei miniere și petrolului. Rezultatele bune obținute de ei în ÎNDEPLINIREA PLANULUI DE INVESTIȚII pe perioada care a trecut din acest an îndreptățesc încrederea că sarcinile prevăzute pe întregul an vor fi nu numai îndeplinite, dar și depășite ● Eforturile de **REDUCERE A CONSUMULUI DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBILI** se cer făcute pe toate planurile, dar mai ales de către marii consumatori. Restructurarea produselor „energofage" constituie, așa cum rezultă din analiza publicată în acest număr, una din căile cele mai eficiente.

PLAN — ANGAJAMENTE

Județul Brașov

Pe primii 3 ani ai cincinalului

PLANUL CU 50 DE ZILE MAI DEVREME

● **Ce trebuie făcut în continuare pentru valorificarea eficientă a tuturor resurselor**

BILANȚUL pe 9 luni din 1973 relevă că, pe ansamblul industriei brașovene, măsurile luate pentru promovarea unor tehnici și metode moderne de conducere a producției, de optimizarea fluxului și prelucrării informațiilor, de elaborare a deciziilor, de organizare pe baze științifice a producției și a muncii s-au soldat cu **depășirea sarcinilor de plan cu 173,5 milioane lei la producția globală și 43,3 milioane lei la producția marfă.**

Aceste depășiri s-au materializat în importante cantități de produse fizice industriale care au fost livrate economiei naționale și la export **peste prevederile planului :**

97 autocamioane, 59 000 rulmenți, 7516 kW motoare electrice, 83 tone utilaj tehnologic pentru industria chimică, 201 tone utilaj pentru industria materialelor de construcție, mașini de prelucrat metale prin așchiere în valoare de 11 471 000 lei, 1069 tone îngrășăminte cu azot (100% substanță activă), 711 tone metanol, 611 tone antidăunători, 716 tone produse macromoleculare de bază, 104 tone coloranți, 764 tone păcură, 451 tone uleiuri minerale, 3022 tone ciment, mobilă în valoare de 3 940 000 lei, 355 tone celuloză, hîrtie și carton ondulat, 131 000 metri pătrați țesături, 754 tone brînzeturi, 1490 hectolitri bere și alte produse de larg consum.

Prin devansul obținut, **prevederile planului pe primii trei ani ai cincinalului s-au realizat cu 50 de zile înainte de termen,** făcîndu-se astfel un important pas spre înfăptuirea actualului cincinal înainte de termen. De menționat este și faptul că **65,6% din sporul de producție obținut s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii,** prin promovarea unor procedee tehnologice avansate, dezvoltarea acțiunii de autoutilare, a mișcării de invenții și inovații, ridicarea nivelului de calificare și specializare a cadrelor, mai buna organizare a producției și a muncii.

INIȚIATIVE MUNCITOREȘTI

UN IMPORTANT aport la valorificarea tot mai eficientă a forțelor umane, tehnice și materiale — deci la îndeplinirea planului — l-au avut **inițiativele muncitorești.** Nașterea și extinderea lor sînt o expresie a înaltului nivel de conștiință al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor. Ca o expresie a acestui salt calitativ în conștiință — cu implicații multiple și imediate în activitatea economică — în județul Brașov s-au născut și extins un număr de circa 20 de inițiative muncitorești. Dintre ele menționăm : **Micronul-gramul-secunda în slujba eficienței** care se aplică în 50 de întreprinderi, angrenînd un număr de circa 72 000 salariați. La întreprinderea „Rulmentul", inițiatoarea acestei acțiuni, în acest an s-a înregistrat o economie de 84,6 tone de metal, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor din secțiile de bază a atins 90,4%, realizîndu-se tot la acestea un coeficient de schimb de 2,71. Cumulate, toate aceste laturi calitative ale activității constructorilor de rulmenți, au condus la obținerea de beneficii suplimentare în valoare de 4,4 milioane lei. **Contul colector de economii al grupei sindicale** inițiat de colectivul Întreprinderii de radiatoare și cabluri, se aplică în prezent în peste 30 de întreprinderi. În prima jumătate a anului, la unitatea inițiatoare, în contul bunei gospodăriri s-a înscris o economie de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică în valoare de 1,5 milioane lei. Faptul a contribuit la reducerea cheltuielilor de producție pe 9 luni cu 3 366 000 lei, iar a cheltuielilor materiale cu 4 839 000 lei. Efecte asemănătoare au avut și acțiunile intitulate : **Întregul spor de producție cu scule economisite, Întregul spor de producție cu materii prime economisite, Controlul obștesc al calității, La fiecare 150 de apartamente, unul — din materiale economisite** și altele.

REZERVELE RITMICITĂȚII

FIREȘTE, pot fi relatate și alte multe acțiuni și inițiative care se soldează cu bune rezultate economice. Dincolo însă de aceste succese de ansamblu, la o privire mai atentă, se desprind și o serie de carențe în valorificarea posibilităților existente, în ridicarea gradului de gospodărire a întreprinderilor. În acest context este de subliniat faptul că rezerve importante

> ● **65,6% din sporul de producție din 1973, obținut pe seama creșterii productivității muncii ;**
> ● **Utilizarea mai deplină a pîrghiilor economice ale cointeresării ;**
> ● **Extinderea și amplificarea inițiativelor muncitorești.**

își așteaptă valorificarea în domeniul **ritmicității fabricației.** Slaba ritmicitate este principala cauză a diferenței nepermis de mare (130,2 milioane lei) dintre valoarea producției globale și a producției marfă suplimentare realizate pe ansamblul industriei brașovene. În multe din întreprinderi această anomalie a dus la depășirea normativelor de producție neterminată, la plata — în consecință — a unor dobînzi penalizatoare și chiar la nerealizarea planului fizic al producției marfă cum este cazul la : motoare cu ardere internă, tractoare, cărămizi și blocuri ceramice, tricotaje, carne și preparate din carne, lapte și unt, zahăr.

Printre cauzele restanțelor înregistrate, la loc de „frunte" se situează **primirea cu întîrziere sau în cantități insuficiente a unor materii prime, materiale sau semifabricate.** Pe de o parte unitățile noastre economice — în calitate de beneficiari — nu s-au dovedit suficient de exigente față de furnizori, pentru a le impune respectarea întocmai a clauzelor contractuale. **Lipsa materiilor prime și a materialelor necesare a cauzat nerealizarea unei producții la nivelul economiei județului de peste 90 milioane lei.** Pe de altă parte, întreprinderile brașovene — în calitate de furnizori — nu și-au onorat integral obligațiile față de unitățile beneficiare, înregistrîndu-se în cele 9 luni expirate restanțe la 1 356 contracte, cu produse în valoare de 685 604 000 lei.

DUBLA DIRECȚIE A OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE

UNELE CADRE de conducere urmărind doar realizarea sarcinilor de plan globale, valorice, neglijează anumite sortimente de plan, deci satisfacerea unor obligații contractuale față de beneficiari. Firește, o astfel de optică asupra disciplinei economice vine în contradicție nu numai cu interesele întreprinderii direct beneficiare, ci și cu cele ale economiei naționale în ansamblu. Este deci necesar ca în desprinderea cauzelor ce duc la acte de indisciplină economică să se pornească de la recunoașterea și apoi analizarea contradicțiilor ce pot apare între interesele întreprinderilor, între acestea și interesele economiei naționale. Pe o astfel de bază vor putea fi întreprinse măsuri în cunoștință de cauză pentru perfecționarea relațiilor contractuale, stabilirea cu mai multă exactitate a clauzelor contractuale.

Considerăm că vor trebui aduse îmbunătățiri însuși suportului legislativ al relațiilor contractuale prin așezarea lor, în mai mare măsură, pe baze economice. Cazurile de încălcare a disciplinei contractuale sînt sancționate în prezent doar simbolic. De aceea întreprinderile furnizoare preferă uneori alternativa plății dobînzilor penalizatoare eventualelor eforturi impuse de onorarea unor contracte mai pretențioase, dar strict necesare întreprinderilor beneficiare și economiei naționale în ansamblu. Se impune deci, în primul rînd, **stabilirea unor astfel de sancțiuni bănești care să ofere întreprinderilor furnizoare o singură alternativă — aceea a respectării cu strictețe a tuturor cauzelor contractuale.**

Pe fundalul unor astfel de contradicții — de data aceasta dintre unitățile de construcții și cele industriale sau dintre unitățile furnizoare de utilaje și cele beneficiare — a întîrziat, în etapa celor 9 luni analizate, intrarea în funcțiune la termenele prevăzute a noilor capacități de la secția de cărămizi refractare de la Întreprinderea „Răsăritul", instalația de dibutox și mărirea capacității de fabricație a nitrocalcarului de la Combinatul Chimic din Făgăraș, secția de bazalt topit din cadrul Întreprinderii de lianți din Brașov, Centrul de spălare a linii de la Întreprinderea de postav din Prejmer, Fabrica de fulgi de cartofi din Făgăraș, stația de concasat criblură din cadrul Grupului de întreprinderi de industrie locală.

Deși pe ansamblul județului planul punerilor în funcțiune pe 9 luni s-a îndeplinit în proporție de 116,3%, întîrzierile amintite au privat economia națională de importante sporuri de producție.

Considerăm că, în cadrul măsurilor generale de perfecționare a relațiilor dintre întreprinderi, va trebui să se acorde o atenție deosebită întăririi răspunderii unităților de construcții, a rolului lor de antreprenori generali. În prezent, cînd coordonarea realizării unui obiectiv nu este precizată între beneficiari, constructori, instalatori, numeroase unități furnizoare de materiale, răspunderea este pasată de la unii la alții, se pierde timp prețios în încercările de punere de acord a intereselor. Soluția o vedem în simplificarea și precizarea acestor relații prin stabilirea în contract a obligațiilor beneficiarilor și a antreprenorului general, între aceștia și furnizorii de utilaje și materiale de construcții. **Ar fi util să se extindă furnizarea de către antreprenorii generali specializați a unor capacități sau întreprinderi LA CHEIE, fapt ce ar mări răspunderea lor, specializarea lor în coordonarea realizării noilor obiective industriale, ar scuti cadrele de conducere din întreprinderile industriale să se ocupe, uneori fără rezultate eficiente, de dispecerat în domeniul investițiilor, ar spori eficiența lucrărilor de investiție în ansamblu.**

ACCENTE NECESARE ÎN UTILIZAREA MAȘINILOR ȘI A FORȚEI DE MUNCĂ

IMPORTANTE rezerve își așteaptă valorificarea în utilizarea mașinilor și a forței de muncă. Este de remarcat saltul înregistrat de indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor de prelucrare a metalelor. În trimestrul III a.c. acesta a atins 78%, iar în secțiile de bază 79,2% față de 73,6% și respectiv 77,3% din aceeași perioadă a anului trecut. Dincolo de aceste realizări, în funcționarea mașinilor au intervenit 1,3 milioane ore întreruperi accidentale, cauzate — în ordinea influențelor — de neasigurarea forței de muncă necesare, defectarea mașinilor (efectuarea de reparații accidentale), neasigurarea materiilor prime.

Lipsa de forță de muncă e însă o cauză relativă. Aceasta rezultă și din faptul că, în etapa amintită, cînd în unele întreprinderi s-a dus o reală lipsă de brațe de muncă, numărul orelor irosite prin absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată s-a cifrat la 1,8 milioane ore. Accentul în asigurarea forței de muncă necesare va trebui pus, în continuare, pe întărirea disciplinei în muncă, pe ridicarea conștiinței tuturor salariaților.

Reparațiile accidentale, la rîndul lor, se datoresc, în principal nerespectării graficelor de reparații, iar aceasta — în ordinea cauzabilității — duratei prea mari a timpului de imobilizare a mașinilor în reparații, și, mai departe, insuficientei preocupări pentru promovarea metodelor avansate de reparație. Din cele enumerate se profilează și soluțiile: extinderea tehnologiilor avansate în reparații, prin schimb de subansamble, agregate și mașini, determinarea pe baze științifice a uzurii pieselor componente, a termenelor și duratei reparațiilor.

Valorificarea rezervelor existente impune **mobilizarea cu mai multă consecvență și convingere a pîrghiilor cointeresării morale și materiale a salariaților.** Recompensele se cer tot mai mult legate de aportul fiecăruia la îndeplinirea planului, economisirea mijloacelor tehnice și materiale puse la dispoziție

ec. Marin STOIANOVICI

vicepreședinte al Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale din județul Brașov

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

ANTICIPĂRI LA BILANȚUL ANUAL

DIN DATELE centralizate la Ministerul Construcțiilor Industriale rezultă că pe șantiere se menține un ritm ridicat de lucru. Chemarea adresată constructorilor și montorilor de către conducerea partidului privind recuperarea restanțelor și devansarea graficelor la zi, este onorată cu noi și noi fapte. Trusturile și întreprinderile ministerului amintit au realizat în cele zece luni din acest an circa 88% din planul pe 1973 la construcții-montaj, ceea ce s-a concretizat în lucrări suplimentare în valoare de peste 200 milioane lei.

Pe șantierul întreprinderii de anvelope „Victoria" — Florești — *unitate care în actualul cincinal își va dubla producția — restanța de peste 3 milioane lei pe care o înregistrau lucrările la 30 iulie a fost în întregime recuperată, raportîndu-se în prezent o depășire de peste 8 milioane de lei. Această realizare se datorează, în principal, aplicării unor măsuri hotărîte pentru buna organizare a muncii și a colaborării continue dintre beneficiar și constructor. Faptul creează premise favorabile pentru închiderea la timp a halei principale destinate producției de anvelope pentru autoturisme și executarea montajului utilajelor în anotimpul friguros, iar, în final, pentru devansarea termenului de punere în funcțiune a obiectivelor prevăzute cu cel puțin 60 de zile.*

Acțiuni mobilizatoare, eficiente se desfășoară și pe șantierul Fabricii de ipsos de la Călan, *unde, în prima parte a anului, s-au înregistrat serioase rămîneri în urmă. Declanșind o adevărată ofensivă pentru îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan, colectivele Întreprinderii de construcții siderurgice Hunedoara, care execută acest obiectiv, au creat de pe acum premisele scurtării duratei lucrărilor și dării în exploatare a primei etape a fabricii înainte de data stabilită. Astfel, instalațiile carierei de extracție, cele de la silozul de expediere a ghipsului pentru industria cimentului și transportoarele elicoidale, care au termen de punere în funcțiune la sfîrșitul lunii decembrie, se află într-o fază avansată de finisare și pregătire pentru efectuarea rodajelor.*

Desfășurînd o activitate susținută pe linia sporirii productivității muncii și reducerii duratei de realizare a investițiilor, colectivul Trustului de construcții din Deva *a îndeplinit de pe acum sarcinile pe primii trei ani ai cincinalului. În perioada care a trecut de la începutul anului 1971 și pînă în prezent, muncitorii, tehnicienii și inginerii de pe șantierele aparținătoare trustului au construit și dat în folosință în centrele miniere din Valea Jiului, la Brad, Deva, Călan, Hațeg, Orăștie și în alte localități ale județului Hunedoara 7.395 de apartamente, numeroase școli, cămine, grădinițe, complexe comerciale, complexe de creștere a animalelor și alte obiective economice și social-culturale. Calculele estimative arată că, în avansul de timp cîștigat, se vor executa lucrări de construcții și montaj suplimentare în valoare de peste 100 milioane lei.*

ÎNVESTIŢII

Pe şantierele de construcţii-montaj ale industriei miniere şi petrolului

O corelaţie necesară:

TERMENUL DE REALIZARE a obiectivelor şi PUNEREA ÎN VALOARE a zăcămintelor

PENTRU CERCETAREA şi descoperirea de noi rezerve de materii prime cît şi pentru exploatarea şi valorificarea acestora, **în cincinalul 1971—1975 fondurile de investiţii alocate Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei sînt mai mari cu 12,3% faţă de cele realizate în perioada 1965—1970, iar pentru cincinalul 1976—1980 va fi de 55,2%.**

Pe baza măsurilor luate, atît în anul 1971 cît şi în 1972, prevederile de plan au fost înfăptuite. De asemenea planul de investiţii pe sem.I.1973 a fost depăşit cu peste 50 mil. lei. Chemarea adresată constructorilor de secretarul general al partidului, în şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 2 august a.c. de a se asigura un ritm intens de lucru pe toate şantierele ţării, s-a bucurat de un larg ecou. Mobilizîndu-şi forţele şi punînd în valoare cît mai deplin potenţialul tehnic de care dispun, colectivele de constructori şi montori din cadrul M.M.P.G. **au obţinut rezultate bune şi în perioada august-septembrie a.c., depăşind planul pe aceste luni cu 34 mil. lei, ceea ce a făcut ca realizările pe 9 luni să reprezinte 101,5% faţă de plan** (vezi graficul).

Printre principalii factori care au contribuit la obţinerea acestor rezultate pot fi menţionaţi :

a) **asigurarea la timp a documentaţiilor pentru lucrările de investiţii şi, în primul rînd, a celor în continuare ;**

b) **contractarea şi asigurarea la timp a utilajelor ;**

c) **deschiderea în timp util a finanţării lucrărilor ;**

d) **stabilirea unui program riguros de măsuri pe fiecare şantier şi urmărirea atentă a îndeplinirii acestora ;**

e) **folosirea deplină a utilajelor din dotare.**

RESTANŢE RECUPERATE, DEVANS ÎN REALIZAREA C+M...

DACĂ PE TOTAL INVESTIŢII planul a fost realizat ritmic în fiecare trimestru, nu acelaşi lucru se poate spune despre **planul de construcţii-montaj**, unde, **în trim.I, a fost realizat numai în proporţie de 94,4%**, fiind nevoie ca în trim. II şi III să se depună eforturi susţinute pentru recuperarea restanţelor. Prin munca depusă de colectivele din acest sector de activitate, s-a reuşit ca, **pe 9 luni, planul de construcţii-montaj să fie îndeplinit şi chiar depăşit** (vezi graficul).

Rezultatele bune obţinute se regăsesc şi la majoritatea centralelor din cadrul ministerului. Astfel, din cele 6 centrale, 4 şi-au realizat sarcinile între 101,3% şi 105,5%, acestea deţinînd cea mai mare pondere din volumul total al investiţiilor pe minister. (vezi tabelul nr. 1). Este necesar ca, în perioada care a rămas pînă la sfîrşitul anului, Centrala minereurilor — Deva şi Centrala mecanică de utilaj miniero-petrolier să-şi intensifice eforturile pentru recuperarea unor rămîneri în urmă, în special la lucrările de la unităţile miniere Bălan şi Suceava.

De asemenea, în cadrul Centralei cărbunelui-Petroşeni — la care planul pe 9 luni este îndeplinit în proporţie de 101,3% — sînt serioase restanţe la lucrarea „Amplificarea şi modernizarea preparaţiei — Lupeni". Ţinînd seama de importanţa pe care o prezintă această lucrare în asigurarea unor cantităţi sporite de huilă spălată pentru cocs, este necesar să se ia toate măsurile pentru intensificarea lucrărilor la acest obiectiv.

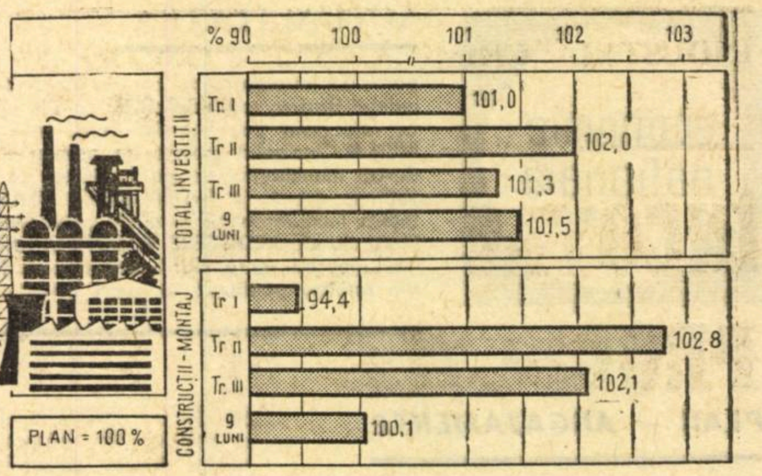

Evoluţia îndeplinirii planului de investiţii şi de construcţii-montaj la M.M.P.G.

...DAR ŞI UNELE RĂMÎNERI ÎN URMĂ LA PUNERI ÎN FUNCŢIUNE

O IMPORTANŢĂ deosebită pentru obţinerea producţiei necesare economiei naţionale, o constituie **punerea în funcţiune la termenul fixat a obiectivelor de investiţii prevăzute în plan.** Pînă la sfîrşitul lunii septembrie planul global al punerilor în funcţiune pe minister era realizat şi depăşit cu 3,3%, dar existau serioase rămîneri în urmă la unele obiective, aşa cum reiese din tabelul nr. 2.

Nepunerea la timp în funcţiune a unor capacităţi de producţie are influenţă directă asupra realizării sarcinilor de plan la producţia de cărbuni şi de minereuri, atît în anul 1973 cît şi în anul 1974. **Întîrzierea punerii în funcţiune a capacităţilor noi la carierele Beterega, Gîrba, Tismana poate să însemne pierderea a zeci de mii tone lignit necesar termocentralelor, iar întîrzierile de la Roşia de Jiu va putea influenţa negativ realizările de producţie ale anului 1974.**

De asemenea, nerealizarea planului de punere în funcţiune la minele de huilă de la Bărbăteni, Livijeni, Paroşeni, Dîlja, ar putea conduce la pierderi de producţie de huilă cocsificabilă şi energetică de cca. 50 t. pe fiecare lună întîrziată. **O consecinţă a pierderilor de producţie de cărbuni determinată de întîrzierea punerilor în funcţiune, este consumarea suplimentară de alţi combustibili** (păcură, gaze) **care altfel ar putea fi valorificaţi în mod superior.** Pe de altă parte, nerealizarea producţiei de minereuri neferoase şi feroase (ca urmare a intrării în funcţiune cu întîrziere a unor exploatări), ar putea să ducă la necesitatea importării materiilor prime respective.

MĂSURI ŞI ACŢIUNI ÎN PERSPECTIVA '74

REZULTATELE BUNE obţinute de minister în îndeplinirea planului de investiţii pe primele 9 luni, ne îndreptăţesc încrederea că sarcinile prevăzute pe întregul an vor fi realizate şi depăşite, creîndu-se premisele favorabile pentru îndeplinirea din prima luna a planului pe anul următor.

Desigur, în acest sens se impun unele măsuri ce trebuie luate încă din acest an : asigurarea documentaţiilor pentru obiectivele noi (în prezent sînt 11 obiective care nu au încă documentaţiile aprobate) ; intensificarea acţiunii de contractare a utilajelor din ţară şi din import (la 30 septembrie era contractat doar 81% şi, respectiv, 57%) ; aprovizionarea din timp a şantierelor cu materialele necesare ; pregătirea şi asigurarea muncitorilor şi a altor cadre necesare.

Tabelul nr. 2

Unele din obiectivele de investiţii	Termen de punere în funcţiune (luna)	Realizat din planul anual (%)
Exploatarea minieră Ghelar	XII	9,0
Deschiderea şi punerea în exploatare a zăcămîntului Brusturi-Arad	IX	16,2
Exploatarea minieră Dîlja	XII	26,9
Exploatarea minieră Bărbăteni	XII	28,1
Exploatarea minieră Paroşeni	XII	44,0
Exploatarea minieră Valea Blasnei	VI	48,3
Dezvoltarea carierei de dolomită Voşlobeni	IX	48,6
Cariera Roşia de Jiu	XII	56,5
Exploatarea minieră Lonea	IX	59,1
Deschiderea şi punerea în exploatare a zăcămîntului Tarna Mare	IX	71,7
Exploatarea minieră Moldova Nouă	VI	83,4

Tabelul nr. 1

Gradul de realizare a planului de investiţii pe centralele ministerului

	% faţă de planul pe 9 luni		% faţă de planul anual	
	Inv.	C+M	Inv.	C+M
— Minister — total	101,5	101,1	77,5	74,7
din care :				
— Centrala cărbunelui Petroşeni	101,3	101,2	77,9	75,7
— Centrala minereurilor Deva	98,4	96,3	74,3	75,0
— Centrala petrolului	102,6	101,5	79,4	76,5
— Centrala gaz metan	105,5	103,2	74,7	69,2
— Centrala sării şi nemetalifere	101,6	104,1	75,9	76,8
— Centrala mecanică de utilaj minier-petrolier	86,0	78,5	58,5	58,3

În timpul cît a mai rămas pînă la sfîrşitul anului, ministerul, întreprinderile de construcţii trebuie să-şi concentreze eforturile pentru desfăşurarea normală a lucrărilor pe timp friguros spre a putea da la termen în funcţiune toate obiectivele prevăzute pentru acest an. De ritmul, intensitatea şi rezultatele care vor fi obţinute în lunile de iarnă, depind în mare măsură atît îndeplinirea planului de investiţii şi de puneri în funcţiune din acest an, cît şi desfăşurarea ritmică a planului pe luni şi trimestre din anul 1974.

ing. D. VASILESCU
ec. N. DUMITRU

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Lemnul de mină — mai bine gospodărit !

PRODUCŢIA de cărbune a ţării noastre cunoaşte o creştere continuă. În decurs de 10 ani (1960—1970), **producţia de cărbune extras din subteran a sporit de 2,3 ori, iar pînă în 1980 va creşte de 4 ori faţă de nivelul anului 1960.** La extragerea cărbunelui din subteran, materialul principal de susţinere utilizat în trecut a fost lemnul de mină. Ţinînd seama că masa lemnoasă este cerută în cantităţi mereu mai mari de către toate ramurile economiei naţionale, s-a impus şi pentru sectorul minier **introducerea înlocuitorilor de lemn** (metal, beton) **la susţinerile din abataje şi galerii,** adoptîndu-se în mod corespunzător tehnologiile de exploatare. Rezultatele obţinute pînă în prezent se oglindesc în nivelele normelor de consum şi în economiile de lemn realizate. Astfel, **la nivelul anului 1970, norma de consum de lemn de mină se redusese la mai puţin de jumătate faţă de anul 1960, obţinîndu-se pe această cale o economie de 473 mii m³.** La nivelul anului 1975 economia de lemn, faţă de anul 1960, va fi de 860 mii m³.

Cu toate aceste rezultate, nivelul normei de consum este încă ridicat faţă de nivelele din alte ţări. De altfel, nici nivelul proiectat pentru a fi atins în anul 1980—13 m³/1000 t — nu epuizează posibilităţile de reducere, în continuare, a consumului unitar de lemn de mină, aşa cum dovedesc rezultatele pe care le-au obţinut şi se prevăd să le obţină unele ţări europene (vezi graficul).

Evoluţia normei de consum de lemn de mină pentru cărbune extras subteran (producţie, exploatare, investiţii) în R.S.R., comparativ cu unele ţări europene.

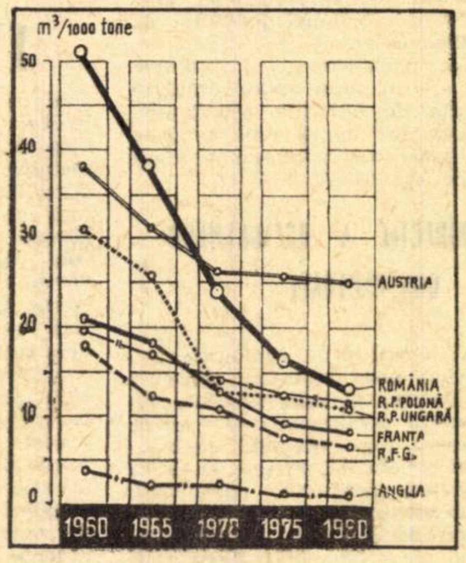

Pentru reducerea continuă a normei de consum este necesar ca sectorul minier **să promoveze mai susţinut tehnologii eficiente ca susţinerile metalice în abataje şi armarea betonată sau cu bolţari din beton în galerii.** Nu de mică importanţă este **utilizarea cît mai bună a parcului de armături metalice** cu care sînt dotate unităţile (deci evitarea stocării lor), precum şi **tratarea cu antiseptice a lemnului de mină la lucrările de durată, pentru evitarea putrezirii lui premature.**

Dinamica producţiei de cărbune extras în subteran în R.S.R. şi a normei de consum de lemn de mină.

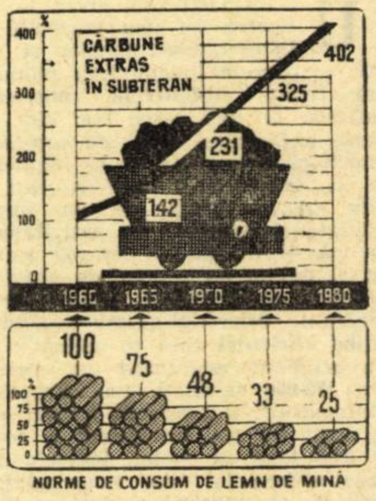

Unele inconsecvenţe în respectarea normelor de consum în acest an, sau chiar depăşirea acestora, arată că în toate exploatările miniere se impun măsuri ferme pentru mai buna gospodărire a lemnului, utilizarea deplină a armăturilor metalice şi, în general, prevenirea oricărei risipe de masă lemnoasă.

INDUSTRIA CHIMICĂ, UNUL DINTRE CEI MAI IMPORTANŢI CONSUMATORI DE ENERGIE ŞI COMBUSTIBILI

ÎNCOTRO TREBUIE SĂ-ŞI REORIENTEZE PRODUCŢIA ŞI EXPORTUL ?

● Penuria mondială de combustibili tradiţionali şi restructurarea opticii asupra alternativelor consumului lor

● Industria chimică — mare consumatoare de energie şi combustibili: in anul 2000 va consuma 20% din producţia de petrol !

● Consum mare de energie pentru produse chimice cu grad redus de prelucrare

● Ţiţeiul — materie primă de import, trebuie mai bine valorificată

● Indicatorul consumului energetic — un posibil criteriu al eficienţei exportului de produse chimice

INDUSTRIA chimică se numără printre ramurile industriale mari consumatoare de energie. Ceea ce o deosebeşte de alte industrii este faptul că o parte din produsele energetice consumate în cadrul acestei ramuri servesc şi ca materie primă (de exemplu petrolul, gazele naturale, cărbunele).

Pe plan mondial industriei chimice îi revin in prezent — ca materie primă sau combustibil — circa 5% din petrolul consumat, pînă în 1990 se prevede o creştere la circa 10%, urmînd ca în anul 2000 acesteia să-i revină 20% din această preţioasă materie primă. Indiferent de forma sub care acestea participă : ca materie primă în unele cazuri, abur sau energie electrică, produsele chimice diferă între ele prin **cantitatea de energie care a servit la obţinerea lor**. Pe baza acestui criteriu se poate diferenţia o primă categorie de produse chimice care înglobează o cantitate mare de energie pentru a fi produse, spre deosebire de o a doua care necesită incomparabil mai puţină energie. Din prima categorie de produse pe care am denumit-o „chimicale energofage". fac parte : amoniacul, îngrăşămintele cu azot, metanolul, soda caustică (de caustificare), etc Din a doua categorie fac parte : materialele plastice, cauciucul sintetic, medicamentele, coloranţii, lacurile şi vopselele, etc. Este interesant de comparat clasificarea produselor chimice pe criteriul consumului de energie, cu cea făcută pe criteriul gradului de prelucrare.

În funcţie de această ultimă clasificare distingem trei mari grupe :

a) **Produsele chimice cu grad redus de prelucrare**, care cuprind o clasă numeroasă de sortimente : produse petroliere (exceptînd uleiurile lubrefiante), soda calcinată, soda caustică, îngrăşămintele cu azot, metanolul, negrul de fum, hidrocarburile aromatice etc. Acestea sînt adevărate materii prime de mare tonaj, atît pentru industria chimică cît şi pentru alte industrii.

b) **Produse cu grad mediu de prelucrare**. Această categorie cuprinde produsele petrochimice : fenol, acetona, acrilonitrilul, butanolul, caprolactama etc.

c) **Produse cu grad inalt de prelucrare**, reprezentate, prin excelenţă, de : anvelope, lacuri, pigmenţi şi vopsele, materiale plastice, antidăunători, fibre şi fire sintetice, medicamente şi coloranţi. Livrarea la export a acestor produse în **condiţii de competitivitate asigură realizarea unei eficienţe economice maxime.**

Spre exemplu, în cazul sodei calcinate, inclusă în categoria energofagelor şi, totodată, produs cu grad redus de prelucrare, consumul de energie, sub formă de cocs, abur şi curent electric, deţine o pondere de circa 36,4% în structura preţului de cost. La sodă caustică electrolitică, inclusă în aceeaşi categorie, din totalul cheltuielilor de producţie, energiei electrice consumate îi revine un procent de 53%. O situaţie similară o prezintă metanolul, amoniacul, negrul de fum şi îngrăşămintele cu azot, care folosesc ca materie primă gazele naturale şi necesită un consum mare de energie. Astfel, la metanol şi amoniac numai consumul de energie electrică reprezintă în totalul preţului de cost 20,4% şi, respectiv, 27,2%.

Tabelul nr. 1

CONSUMUL DE ENERGIE PENTRU UNELE PRODUSE CHIMICE

	mii kcal/to	preţ dol/to	consum energetic/dol. (2/3)
1	2	3	4
a) **Produse cu grad redus de prelucrare**			
amoniac	7441	50	148,8
azotat de amoniu	3833	50	76,6
uree	4539	80	56,7
carbid	6829	132	51,7
metanol	8339	68	122,6
sodă caustică	8365	120	69,7
c) **Produse cu grad inalt de prelucrare**			
clorură de vinil	1653	295	5,6
polietilenă hd	2034	264	7.7
cauciuc polibutadienic	5382	573	9,4
cauciuc poliizoprenic	6059	582	10,4
acrilonitril	17359	1609	10,8
butanol	2303	170	13,5

Sursa : St. Lupan : Indicatori tehnico-economici, I.D.T., 1970.

Tabelul nr. 2

Structura exportului de produse chimice a R. S. România comparativ cu unele ţări vest-europene în 1970 — % —

Denumirea produsului	Anglia	Belgia-Luxemburg	Franţa	Italia	R. F. Germania	Olanda	R. S. România
a) **Produse cu grad redus de prelucrare**							
sodă calcinată	0,59	...	0,83	0,14	0,06	...	8,90
sodă caustică	0,24	...	0,58	1,13	0,23	..	3,62
negru de fum	0,39	0,07	0,47	0,67	0,28	0,79	4,48
metanol	0,21	...	...	0,23	0,13	0,09	1,42
îngrăşăminte chimice	0,60	15,44	4,09	4,08	2,90	4,01	16,30
b) **Produse cu grad mediu de prelucrare**							
fenol	0,59	...	0,03	0,95	0,33	0,29	3,82
c) **Produse cu grad înalt de prelucrare**							
cauciuc sintetic	2,74	1,10	4,15	1,43	1,23	4,03	6,32
materiale plastice	18,28	22,22	20,24	23,62	21,00	25,28	5,63
anvelope	6,67	4,59	12,94	10,10	2,63	2,56	13,00
lacuri şi vopsele	5,64	2,88	1,66	1,75	4,42	4,87	5,60
coloranţi organici	4,49	0,67	2,06	0,82	6,88	0,57	1,77
fire şi fibre sintetice	8,03	8,97	...	13,61	10,11	9,53	4,04
medicamente şi produse farmaceutice	17,78	8,23	10,34	14,67	10,78	8,41	1,17
diverse	33,75	35,83	42,55	26,80	39,02	39,57	21,82
Total export produse chimice	100,00	100,00	100,00	100.00	100,00	100,00	100.00

Sursa : L'Industria chimica ,aspetti della struttura produtiva europea, Milano, 1970. Production industrialle, O.E.C.D., nr. 1, 1971. Anuarul statistic al R.S. România, 1973.

Tabelul nr. 3

Ponderea exportului în producţia unor produse chimice %

Produsul/ţara	Franţa	Italia	R.F.G.	România
Produse energofage :				
— îngrăşăminte cu azot	18,66	37,34	39,64	61,34
— carbid	6,15	0,37	0,11	33,00
— sodă caustică	15,36	19.65	9,38	28,78
— sodă calcinată	34,56	—	8,25	55,49
— metanol	15.47	23,26	7,95	38,94

Sursa : Production industrialle, OECD, nr. 1, 1971, L'industria chimica, Milano, 1970, Anuarul statistic al R.S. România, 1973.

Produselor chimice cu grad înalt de prelucrare le corespunde un consum de energie mult mai scăzut. Astfel, la cauciucul polibutadienic, ponderea cheltuielilor pentru energie în preţul de cost reprezintă 5,0%, la melană — 4,5%, iar la cauciucul polistirenic — 1,5%.

Pentru a identifica cu uşurinţă care sînt aceste produse energofage, s-a conceput un indicator rezultat al raportului

dr. Paul ŞTEFĂNESCU

(Continuare în pag. 7)

Îngrijorare pe piaţa mondială a petrolului

În faţa avintului rapid al consumului, paralel cu o sporire substanţială a preţului petrolului în ultimii ani, perspectiva unor noi creşteri de preţuri şi a raţionalizării consumului este analizată pe numeroase meridiane ale lumii.

● **Franţa**. Presa franceză consideră că o consecinţă firească a majorării preţurilor la petrol va fi scumpirea substanţială a produselor petroliere în reţeaua de distribuţie. Preţul la benzină s-ar putea să se majoreze încă în cursul acestei luni.

● **R.F.G** Preţurile combustibilului lichid au crescut în R.F.G. în ultimele zile pînă la 40 mărci suta de litri, în timp ce cu un an în urmă nu depăşeau 10 mărci. Este posibilă interzicerea temporară a utilizării autovehiculelor. Ministrul economiei, Hans Friederichs, a subliniat că R.F.G. se va strădui să reducă la minimum, în perspectivă, ponderea ţiţeiului în cadrul materiilor prime energetice.

● **Japonia**. În faţa sporirii preţurilor şi consumului ridicat, în cercurile industriale se afirmă că unica soluţie o constituie majorarea substanţială a preţului tuturor derivatelor petrolului şi că, în eventualitatea reducerii importului, Japonia ar trebui să treacă şi ea la raţionalizarea consumului. Costul petrolului importat de Japonia urmează să crească de la 4 la 6 miliarde de dolari anual.

● **Italia**. Au fost majorate preţurile la benzină, iar exportul de produse petroliere a fost interzis.

● **Anglia**. Ziarul „The Financial Times" arată că, prin creşterea din ultima vreme a preţului petrolului, balanţa de plăţi a Angliei se va împovăra cu peste 400 milioane lire sterline, iar ritmul general al creşterii preţurilor se va accelera cu cel puţin 1%. Întreaga presă britanică se aşteaptă ca în viitorul cel mai apropiat preţurile la benzină să crească substanţial şi ca guvernul să opteze pentru măsuri de raţionalizare, în vederea reducerii consumului. O altă măsură prevede trecerea rapidă a termocentralelor la utilizarea cărbunelui în loc de petrol.

● **Suedia**. O gospodărie are dreptul să stocheze maximum 25 litri de benzină. Cu toate acestea preţul petrolului creşte rapid

● **Belgia**. Guvernul intenţionează să reducă exportul de produse petroliere. Concomitent, Federaţia societăţilor petroliere belgiene a anunţat că este posibilă o majorare cu 70% a preţului petrolului.

★

Preţurile de import ale petrolului brut în Europa vor creşte de patru ori între 1970 şi 1985 ceea ce corespunde unei creşteri anuale cu 6,5% a preţului energiei, se apreciază într-un recent studiu elaborat de Banque de Paris et des Pays Bas. Energia şi materiile prime devenite astfel mai scumpe vor constitui — alături de preţul creditului, costul forţei de muncă etc. — un factor al creşterii preţurilor industriale. Dar acestea nu sînt singurul motor al inflaţiei, lor li se adaugă evoluţia preţurilor agricole si mai ales a tarifelor la servicii.

Evident, comentează studiul citat, va trebui să asistăm curînd la noi mutaţii tehnologice în cadrul ţărilor industriale care să le permită să depăşească acest handicap.

Deocamdată... benevol

„EFECTELE crizei petroliere continuă să se extindă — scrie agenţia France Presse. — În toate ţările industrializate se generalizează majorările de preţuri. După Olanda, la rîndul lor Italia şi Grecia preconizează restricţii în ceea ce priveşte consumul. Chiar şi în Franţa, unde aprovizionarea cu petrol brut „nu a suferit nici o perturbare simţitoare" de la începutul crizei şi pînă acum, potrivit afirmaţiei primului ministru, însuşi Pierre Messmer a cerut la 2 noiembrie francezilor să-şi modereze benevol consumul „ori de cîte ori este posibil". Altfel ei se vor expune unor restricţii asemănătoare celor impuse deja în alte ţări europene".

Aceeaşi agenţie precizează că „în majoritatea ţărilor vest-europene ca şi în Statele Unite şi Japonia, măsurile de raţionalizare în pregătire vor fi precedate de ridicarea preţului la produsele petroliere". De altfel, Italia a şi triplat tarifele carburantului la punctele de trecere obligatorie a automobilelor, la sfîrşit de săptămînă, iar în R.F.G. se prevede, de asemenea, adoptarea unei măsuri similare.

INTEGRAREA TINERILOR ÎN MUNCĂ

Trei anchete sociologice pun în evidență elemente de care conducerile de întreprinderi trebuie să țină seama în eforturile de accelerare și eficientizare a procesului integrării tineretului în muncă

RELAȚIA ADULT – TÎNĂR

ÎNCADRAREA muncitorului tînăr în colectivul de muncă nu se identifică cu o repartizare pur și simplu, ci cu integrarea lui într-un sistem de relații umane-orizontale sau ierarhice cu definirea poziției sale în acest sistem. Dacă omul s-ar comporta în sistem întocmai ca o piesă într-un angrenaj mecanic, problema integrării ar fi ușor de rezolvat. Ne aflăm însă în fața unui proces cu sensuri multiple. Venind din afara grupului de muncă, tînărul pătrunde într-o colectivitate, care, din punct de vedere socio-economic, își are scopurile, normele, regulile ei. Transmiterea acestora, dinspre colectivul adult către tinerii noi angajați, este una dintre cele mai importante sarcini ale conducerii unităților economico-sociale.

Problema integrării tinerilor în colectivele de muncă este încă nesatisfăcător rezolvată nu numai din cauza unor neclarități epistemologice, ci și a unor mecanisme psihologice depășite care acționează încă, în virtutea deprinderilor lor, la nivelul adulților. Mai ales, în perioada pregătirii pentru muncă, în școlile profesionale sau chiar în întreprinderi, întîlnim încă folosirea unor metode vechi și depășite de pregătire și educație, adesea cu un instrumentar de mult depășit și el. Aceste practici la care adultul renunță cu greu (rezistența la schimbări la această vîrstă este mult discutată în psihologia socială), nu face decît să reducă sfera priceperilor adaptative, a flexibilității acestora. Competențele diferă de la o situație de muncă la alta, de la o sarcină la alta, dar și de la un moment la altul al procesului de muncă.

Situații ca acelea descrise mai sus au fost observate și în întreprinderile în care ne-am desfășurat cercetările, așa cum ne-au fost sesizate și de către tinerii muncitori. De pildă, la un lot de 300 tineri muncitori, 30,9% au afirmat că unii **adulți au uneori tendințe conservatoare în probleme tehnice și de organizare**. Un tînăr inginer ne-a relatat o adevărată epopee a strădaniei lui de a introduce o linie automatizată într-una din secție.

Un aspect important al integrării normative se referă la **procesul psihosocial al asimilării valorilor de către tînăr în relațiile sale cu adulții.** Oricare individ dispune de un set de scopuri, de tendințe personale și a experimentat anumite mijloace pentru îndeplinirea lor. Opțiunea pentru normele și valorile muncii este influențată de acest set personal, în special de judecățile tînărului privind aceste norme și valori. Pînă cînd se formează sentimentul de apartenență la colectiv, judecățile sale de valoare sînt încărcate de dorința propriei realizări. Acesta este motivul pentru care tineri bine pregătiți la școală s-au adaptat mai greu decît alții la exigențele muncii

● 74,5% dintre tineri nu pot explica ce valoare socială are munca pe care o depun.

● Nu cantitatea, ci calitatea sarcinilor de îndeplinit este aceea care-i obosește în cea mai mare măsură pe tineri.

în colectivele de muncă din întreprinderi. În timp ce informația profesională le permite să vadă ce muncă desfășoară și cum trebuie îndeplinită, judecățile lor de valoare se referă la ceea ce este de dorit sau se cuvine să facă. Ele presupun o alegere. Cînd aceste judecăți nu au un conținut social clar și solid fundamentat, alegerile sînt făcute, mai ales, în raport cu interesele personale. Eforturile de integrare normativă a muncitorilor tineri de către cei adulți trebuie orientate astfel ca tînărul să-și dea seama ce reprezintă el în situația dată, sprijinind formarea conștiinței valorii personale și a importanței sociale a muncii lui.

Din cercetările noastre a rezultat faptul că destul de mulți tineri nu-și dau seama de acest lucru. De pildă, 74,5%, din eșantionul cercetat nu au putut explica suficient de riguros destinația finală ce rol are munca pe care ei personal o depun, 13,5% dau răspunsuri formale sau fără sens, restul de 12% relevă un anumit indice valoric, în special de natură materială și limitat la nivel de întreprindere. Aceste lipsuri rezultă, în parte, și din atitudinea adulților față de tineri. Nu întotdeauna și în toate colectivele de muncă ei sînt tratați cu încredere, recunoscîndu-li-se valoarea personală. În 8 colective cercetate de noi, acest fapt a fost relevat în proporțiile prezentate în tabelul nr. 1.

Numai la o altă grupă faptul nu a fost sesizat, relațiile între tineri și vîrstnici fiind foarte strînse.

S-ar părea curios, dar fenomenul de oboseală a fost relevat de nenumărate ori de către tinerii noi angajați în producție. Apariția oboselii este explicată prin noutatea tuturor stimulilor în primul rînd a acelor legați de sarcina de producție, exigențele de calitate, cantitatea și ritmul ei de execuție. Această situație am întîlnit-o în toate colectivele cercetate de noi (vezi tabelul nr. 2).

Unii tineri ne-au mărturisit că însuși cadrul organizatoric nou în care au fost introduși, îi obosește : „Nu cunoaștem pe

Tabelul nr. 1

Grupele înregistrate	1	2	3	4	5	6	7	8
% răspuns	34,8	22,2	30,2	20,2	35,5	9,3	13,3	14,4

Tabelul nr. 2 — % —

Solicitări resimțite	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Calitatea sarcinii de producție	47,8	72,7	42,2	51,1	56,0	65,0	37,5	66,6	86,6	38,0
Cantitatea sarcinii	21,7	57,0	33,3	7,0	24,0	35,0	9,3	8,3	20,0	10,0
Ritmul de execuție	4,5	—	16,6	14,0	24,0	15,0	15,6	17,8	6,6	25,0

nimeni, nu eram obișnuit cu cei din jurul meu, mă oboseau prin prezența lor".

Evident că astfel de situații pot avea implicații multiple pentru rezultatele muncii, ca și pentru individ. Colectivul de adulți trebuie să-i sprijine pe tineri să-și găsească echilibrul psihologic în contextul nou social în care intră, să-și exercite rolurile încă nedeprinse suficient, să răspundă nevoilor lor psihologice create de momentul dat.

Desigur, că fiecare tînăr va fi mai mult sau mai puțin succeptibil față de influențele sociale ale grupului de adulți în care este încadrat, deoarece fiecare dispune de o anumită capacitate de reflectare și de înțelegere a situațiilor. Orientarea spre conduite de valoare este condiționată de modelele de conduită care i-au fost transmise prin educație. Fiecare dispune de anumite caracteristici de personalitate care îi conturează profilul. Din această cauză există diferențe calitative și de grad privind conduitele tinerilor în muncă, fapt care cere pricepere din partea adulților în interpretarea conduitelor și dirijarea lor. De pildă, la una dintre grupe a fost repartizat un tînăr care nu reușea să se integreze în muncă. Ceilalți au opinat pentru trecerea lui în alt colectiv și la o muncă mai simplă. Unul dintre muncitorii mai vîrstnici s-a opus, l-a luat pe tînăr, pe lîngă el, a constatat că, de fapt, acestuia îi era teamă de mașina la care trebuia să lucreze, l-a pus să demonteze mașina, să o cunoască în amănunt și apoi să o monteze la loc. Treptat tînărul a început să facă progrese, ajungînd unul dintre cei mai buni muncitori.

Neînțelegerea tinerilor de către adulți se reflectă în rezultatele muncii ca și în atitudinea tinerilor față de muncă. De pildă, unii dintre tinerii anchetați de noi au relevat faptul că în grupele în care lucrează este mai bine să nu lupți pentru ideile tale, deoarece „riști să intri în conflict cu șeful".

Deși evantaiul de probleme pe care le ridică integrarea în muncă a tineretului în colectivele de adulți este larg, putem contura, în esență, cîteva elemente dominante :

● sprijinirea tînărului pentru a evolua de la un raport de dependență față de altul, la unul de autodirecționare ;

● instruirea și îndrumarea continuă a tînărului pentru a realiza trecerea de la competență spre stăpînirea deplină a procesului muncii ;

● educația acestuia pentru a evolua treptat de la acte impulsive, neorganizate și plăceri trecătoare, legate de muncă, la voința de a învinge prin efort și la un tonus afectiv permanent, care să întovărășească activitatea depusă ;

● îndrumarea personalității tînărului pentru a trece de la autocentrarea intereselor către interese de grup și sociale.

Fiecare din aceste direcții arătate mai sus poate constitui un subiect de largi discuții teoretice, dar și cu implicații practice. Este clar și indiscutabil că relațiile dintre adulți și tineri sînt variabile de bază ale integrării acestora în muncă. Mai mult decît atît, cînd vorbim despre integrare nu ne gîndim numai la momentul prezent al participării acestuia în muncă, ci și la continuitatea sistemului social dat. Relația dintre grupele de vîrstă devine astfel una din problemele de bază ale sistemului social clădit pe experiențele pozitive ale adulților, dar și pe orientările valoroase ale tinerei generații aflate în dezvoltare.

dr. Georgeta DAN-SPÎNOIU
cercetător științific principal, Institutul de psihologie

SURSE DE PROVENIENȚĂ ȘI SPECIFICITATEA MOTIVAȚIILOR

CENTRUL de cercetări sociologice-București a efectuat o anchetă bazată pe chestionar, pe un eșantion alcătuit din circa 7500 subiecți, tineri muncitori selecționați din 33 de întreprinderi din țară, și prin discuții dirijate pe un alt eșantion de circa 600 de subiecți.

De la început se cuvine a fi remarcată diferențierea existentă între tineri și cei mai vîrstnici, ca și în „interiorul" tineretului, în ceea ce privește modul de comportare în activitatea economică. Aceste diferențieri se referă chiar la momentul de început al procesului de integrare, și anume la particularitățile legate de căpătarea statutului de muncitor. Astfel, sursele de recrutare a muncitorilor tineri diferă, în mare măsură, de cele specifice categoriilor mai vîrstnice. Procesul mobilității sociale, a trecerii populației ocupate din agricultură spre ramurile neagricole este prezent și în rîndul tineretului, dar într-o măsură mai mică, așa cum se poate bine observa din analiza tabelului nr. 3.

Observăm astfel că, la întrebarea pusă de noi în scopul de a vedea dacă subiecții anchetați au mai lucrat în agricultură, procentele mari sînt înregistrate la categoriile de vîrstă mari (35—45, 45—55 și peste 55 ani) — peste 50% din anchetați răspunzînd afirmativ, la categoriile de vîrstă specifice tineretului fiind înregistrate procente mari de răspunsuri negative (între 53—68%).

Se pot desprinde din analiza acestor date, în principal, două concluzii : a) circa o treime din tinerii muncitori provin din agricultură — ceea ce implică unele consecințe pe planul integrării (mobilitatea socială fiind doar începutul lungului proces de transformare a acestor tineri în muncitori bine formați și pregătiți) ; b) ponderea tinerilor muncitori proveniți din agricultură este mult mai mică decît la celelalte categorii de vîrstă indicînd faptul că cea de a doua sursă principală de recrutare (școlile de diferite grade și tipuri) este mult mai prezentă în cazul tineretului.

● Forța de muncă industrială vîrstnică este formată cu prioritate din personal provenit din agricultură, iar aceea tînără — direct din diferite școli.

● O treime din tinerii muncitori provin din agricultură.

● Mari diferențe în sistemul motivațional al forței de muncă tinere și adulte : motivația prioritară a muncitorului tînăr — aprecierea generală a ocupației de muncitor.

Diferențierea tineretului în raport cu proveniența sa din agricultură are numeroase implicații. La aceștia, integrarea în muncă se împletește și se intercondiționează cu procesul schimbării unor mentalități și deprinderi, cu adaptarea lor la cerințele impuse de noul mediu social al întreprinderii și chiar de noul mediu al vieții orășenești. La tineretul provenit din școli apar probleme specifice legate de lipsa unei munci prestate anterior, de adaptarea de la mediul școlar la cel industrial.

Vîrsta aduce diferențieri marcante și în legătură cu un alt moment de început al integrării — motivația însușirii statutului de muncitor. Cercetarea făcută a relevat faptul că o serie de motive (expresie a unor valori însușite și a unor scopuri de viață urmărite) sînt puternic dependente de vîrstă, unele dintre ele scăzînd ca pondere pe măsură ce ne referim la muncitori mai în vîrstă, altele devenind mai prezente în sistemul de motivație al subiecților. Din prima categorie fac parte aspectele legate de aprecierea generală a ocupației de muncitor („mi-a plăcut această ocupație" și „am vrut să am o calificare" au întrunit un procent de 67,0% la tinerii de pînă la 18 ani față de 33,4% la muncitorii între 35—45 ani). În schimb, cu cît

se înaintează în vîrstă, sporeşte ponderea unor motive legate de alte considerente printre care şi cele materiale (13,2% faţă de 39,0%). Pentru a avea o imagine sintetică a diferenţelor de motivaţie, am comparat suma modulelor (diferenţele între procente luate aritmetic, adică fără semnul plus sau minus) motivaţiei muncitorilor nou angajaţi în vîrstă de pînă la 18 ani cu a celor între 35—45 ani. Valoarea obţinută (83,5) indică faptul că între aceste vîrste aproape întregul sistem motivaţional este deosebit. Este interesant faptul că apar diferenţe şi în cadrul tinerilor, dovedind că acest concept („tînăr“) reflectă şi el o realitate foarte neomogenă. Comparînd statutul de muncitor la grupa celor în vîrstă de pînă la 18 ani cu cea între 18 şi 24 ani s-a obţinut valoarea de 18,6 şi ceea ce indică intervenţia unor situaţii deosebite în viaţa unor subgrupuri de tineri (închegarea unei familii, scăderea ponderii celor care îşi continuă studiile etc.).

stadiului incipient de adaptare la cerinţele vieţii în uzină li se adaugă unele deficienţe izvorîte din felul în care aceşti tineri sînt primiţi în întreprindere şi ajutaţi în muncă.

Aşa se explică faptul că tineretul, cu toate că are o bună pregătire profesională, face faţă de multe ori cu greu sarcinilor productive (vezi tabelul nr. 4).

După cum rezultă din datele tabelului greutăţile cele mai mari apar la tinerii recent angajaţi, în producţie (cu vechime pînă la 1 an), cu toate că ele continuă să fie prezente şi după perioade de timp mai îndelungate. Tinerii pînă la 18 ani au o situaţie şi mai specială (un procent de 61% nu-şi realizează norma în primul an de muncă, iar la vechimea de 1—5 ani ponderea celor sub normă continuă să prezinte o valoare ridicată —47,0%).

Concluzia care se desprinde relevă necesitatea unei griji deosebite din partea factorilor de răspundere din întreprindere faţă de modul de integrare în muncă a tinerilor, urmărirea şi ajutorarea lor permanentă. Ajutorul pe care tinerii îl aşteaptă nu se reduce la domeniul strict al activităţii de producţie, ci îmbrăţişează sfera generală de viaţă şi preocupări ale acestora. Greutăţile procesului de integrare ar putea fi reduse şi depăşite mai repede şi mai uşor dacă un asemenea ajutor ar fi prezent peste tot unde tineretul participă la activitatea constructivă.

Tabelul nr. 3

Structura subiecţilor pe vîrstă în raport cu provenienţa lor din agricultură

Aţi mai lucrat în agricultură ?	Vîrsta în ani împliniţi					
	pînă la 18 ani	18—24	24—35	35—45	45—55	55 şi peste
Total %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Da	32,4	33,8	47,1	56,7	68,0	68,7
Nu	67,6	66,2	52,9	43,3	32,0	31,3

Tabelul nr. 4

Structura muncitorilor în vîrstă de 18—24 ani pe categorii de vechime în muncă şi indicele de îndeplinire a normei

Vechimea în muncă	Total	Îndeplinirea normei		
		sub normă	100—115%	peste 115%
pînă la 1 an	100,0	39,3	55,5	5,2
1—5 ani	100,0	22,9	64,7	12,4
5—10 ani	100,0	17,3	63,8	18,9

Intrînd în viaţa productivă, aceşti tineri au de făcut faţă la numeroase noi cerinţe. Cercetările au scos la lumină o serie din dificultăţile acestei situaţii şi efectele lor pe planul activităţii productive. Vom prezenta aici doar aspectul care ni s-a părut cel mai relevant : modul de îndeplinire a normelor de producţie. Practica arată că tinerii angajaţi în producţie au de trecut un examen destul de greu, în care vîrsta îşi spune un cuvînt destul de important. Lipsei de experienţă în muncă, combinate cu o anumită lipsă de experienţă de viaţă

OSCAR HOFFMAN
Centrul de cercetări sociologice

ADAPTARE ŞI STABILITATE

ŢINÎND seama de importanţa şi implicaţiile integrării socio-profesionale a tinerilor (în special a celor proveniţi din mediul rural) în activitatea industrială, începînd din 1970 cadrele didactice de la catedra de sociologie de la Facultatea de Filozofie a Universităţii din Bucureşti au desfăşurat o serie de cercetări de teren în judeţul Argeş, urmărind procesul de industrializare şi de urbanizare a acestei zone.

Prezentăm cîteva din constatările cercetărilor întreprinse la Combinatul de industrializare a lemnului-Piteşti, unde mai mult de jumătate din forţa de muncă era constituită, în perioada cînd a fost efectuată cercetarea, din tineri, media de vîrstă a muncitorilor fiind de 31 de ani.

Din cei 253 de tineri cuprinşi în eşantion, circa o pătrime locuiau în mediul rural. Această situaţie confirmă tendinţa tinerilor de a renunţa la navetă, de a se stabiliza în mediul urban. Atracţia muncii industriale, în raport cu munca din agricultură îi caracterizează atît pe tinerii proveniţi din mediul rural cît şi din cel urban, mai ales pe aceştia. Răspunsurile la întrebarea : „Unde consideraţi că este mai bine să lucraţi ? (cu variante de răspuns prestabilite : în industrie (1), în agricultură (2), la fel (3), nu ştiu (4) le prezentăm în tabelul nr. 5.

Pe ansamblul lotului investigat, 79% din tinerii anchetaţi apreciază mai mult munca industrială în comparaţie cu cea din agricultură. Cei din mediul rural consideră că este mai bine să lucreze în industre decît în agricultură în proporţie de 76%, în timp ce tinerii muncitori domiciliaţi în mediul urban apreciază favorabil munca industrală în proporţie de 80%. După categoria de vîrstă (pînă la 20 de ani şi între 20 şi 30 de ani), se pare că nu sînt diferenţe semnificative în ceea ce priveşte preferinţa tinerilor de a munci în industrie, deşi media de vîrstă a muncitorilor deplin adaptaţi industrial se situa deasupra liniei superioare a celei de-a doua categorii de vîrstă a tinerilor (între 32 şi 33 de ani). Media de vîrstă a muncitorilor deplin adaptaţi la munca industrială este mai ridicată decît media de vîrstă a muncitorilor din C.I.L.-Piteşti, ceea ce ne permite să afirmăm că adaptarea la munca industrială este un proces de durată care se desăvîrşeşte odată cu trecerea tinerilor în categoria de vîrstă a deplinei maturităţi.

Spre o astfel de concluzie ne orientează şi statistica numărului de întreprinderi în care au lucrat tinerii în cursul cîtorva ani de activitate industrială prezentată în tabelul nr. 6.

Statistic, se constată că odată cu înaintarea în vîrstă există o tendinţă de stabilizare la locul de muncă, rezultată atît din nevoia de securitate socială a muncitorilor, cît şi din finalizarea procesului de adaptare psiho-socială. Mai important decît factorul vîrstă, în cercetarea noastră, a apărut legătura dintre calificare şi adaptare. Aplicînd testul de semnificaţie x^2 (Khi²), am putut constata că aportul cel mai substanţial la specificarea puternic semnificativă a legăturii statistice dintre adaptare şi calificare îl aduc formele de calificare la locul de muncă (calificare la locul de muncă, ucenicie la locul de muncă, cursuri de scurtă durată) Se pare că aceste forme de calificare permit nu numai o adaptare industrială optimă, dar şi o accelerare a acestui proces. Acordarea unei atenţii sporite acestor forme de calificare a tinerilor ca şi o serie de măsuri luate de conducerea întreprinderilor sînt de natură să faciliteze adaptarea psiho-socială la munca industrială.

● 76% din tineretul rural consideră că este mai bine să lucreze în industrie.
● Odată cu înaintarea în vîrstă, tendinţa de stabilizare la locul de muncă se consolidează.

Primul contact cu noul loc de muncă, cu întreprinderea, prin încărcătura efectivă, a acestui moment, poate îngreuna sau facilita adaptarea psiho-socială. Pentru tineri, acest contact are o însemnătate deosebită ; el nu trebuie să stea sub semnul arbitrarului. Ştiinţa organizării şi conducerii întreprinderilor formulează o serie de recomandări, riguros fundamentate, cu privire la acest moment. O trecere în revistă a atelierelor, o prezentare a dotărilor sociale ale întreprinderii, prezentarea dezvoltării în perspectivă a unităţii industriale şi a posibilităţilor individuale de afirmare ale tinerilor, o discuţie umană, caldă, cu directorul întreprinderii contribuie la acceptarea noului statut social şi la încadrarea în rolul ce-i este conferit.

Organizarea pe principii ergonomice a sistemului om-maşină în întreprinderile industriale (cel puţin în cele în care lucrează mulţi tineri) ridică probleme privind omogenitatea grupelor, din punctul de vedere al vîrstei. În echipele neomogene ca vîrstă s-a constatat o medie a indicilor statusurilor sociometrice mai scăzută la tineri decît la cei maturi. Acest fapt are influenţă negativă asupra adaptării psiho-sociale a tinerilor din mediul rural la munca industrială. Ţinînd seama de raţiunile formării profesionale, nimic nu împiedică organizarea echipelor, respectîndu-se criteriul omogenităţii de vîrstă.

lect. univ. Septimiu CHELCEA
Universitatea Bucureşti

Tabelul nr. 5

Domiciliul	Vîrsta (ani)	Nu răspund (0)	Industrie (1)	Agricultură (2)	La fel (3)	Nu ştiu (4)	Total
Rural	pînă la 20	1	12	—	2	—	15
	21—30	—	41	2	11	—	54
Urban	pînă la 20	—	28	2	3	2	35
	21—30	1	120	6	18	4	149
Total		2	201	10	34	6	253

Tabelul nr. 6

Domiciliul	Vîrsta (ani)	Nr. întreprinderilor schimbate							Total
		0	1	2	3	4	5	6	
Rural	pînă la 20	12	3	—	—	—		—	15
	21—30	33	11	4	4	—	2	1	55
Urban	pînă la 20	27	3	4	1	—		—	35
	21—30	87	40	16	4	1	1	—	149
Total		159	57	24	9	1	3	1	254

INDUSTRIA CHIMICĂ — PRODUCŢIA ŞI EXPORTUL

(Urmare din pag. 5)

între numărul de calorii necesare obţinerii unei tone de produse [1]) şi preţul realizat pe piaţa internaţională (în dolari/tonă). Cu alte cuvinte, acest indicator al „consumului energetic/dolar“ exprimă numărul de kilocalorii consumate pentru fiecare dolar încasat din vînzarea unui produs chimic. În tabelul nr. 1 sînt prezentate cîteva produse din categoria produselor chimice energofage şi, comparativ, cîteva cu consum mic de energie (după consumul energetic/dolar). Se poate observa că produsele chimice, care posedă un consum energetic/dolar inferior, sînt cele din categoria b şi c de prelucrare, prezentînd, după ambele criterii, o eficienţă economică mai mare la export.

Produsele care au un consum energetic/dolar mai mare (de remarcat că acestea corespund celor cu grad mic de prelucrare) sînt discutabile sub aspectul obţinerii unei eficienţe satisfăcătoare la export. Este cazul carbidului, amoniacului, îngrăşămintelor cu azot, metanolului etc. Pentru obţinerea unei tone de carbid sînt necesare aproximativ 3300 kWh şi 0,55 tone cocs, consumuri a căror valoare reprezintă 42% din totalul costurilor de producţie.

Examinînd structura exportului ţării noastre de produse chimice (vezi tabelul nr. 2), constatăm că ponderea produselor energofage, comparativ cu alte ţări europene, este mult mai mare. Procentul cumulat al acestor produse în exportul total de produse chimice este de peste 30%. Circumstanţe agravante prezintă faptul că ponderea exportului în producţia acestor produse chimice comparativ cu alte ţări — Franţa, Italia şi R. F. Germania — este mare în cazul ţării noastre — aproape dublu în unele cazuri (vezi tabelul nr. 3).

O imagine concludentă ne-o oferă şi analiza cursului de revenire net, energia electrică fiind un produs exportabil, iar cărbunele fiind importat.

Urmărind acest fenomen prin prisma importului de ţiţei (deci a aportului net de valută), rezultă că industria noastră chimică trebuie să adopte cu multă prudenţă, pe baza unor calcule de rentabilitate complete, deciziile privind exportul chimicalelor energofage. Orientarea de ansamblu trebuie să fie în direcţia unei utilizări raţionale şi cît mai eficiente a petrolului, atît ca combustibil, cît şi ca valorificare chimică superioară.

Produsele în care energia deţine o pondere însemnată în costul de producţie, este recomandabil să fie obţinute în cantităţi care să satisfacă necesarul intern şi numai în cazuri cu totul excepţionale să fie livrate şi la export.

Conform estimărilor specialiştilor, petrolul, care asigură în prezent 47% din consumul de energie al globului, iar gazele naturale 17%, urmează să satisfacă cererea, în baza rezervelor cunoscute, numai pînă în anul 2000. Pe de altă parte, ţările producătoare de ţiţei duc o politică de majorare a preţurilor acestuia şi de conservare a rezervelor printr-o exploatare mult mai raţională.

Rezultanta acestor factori se manifestă pe plan mondial printr-o folosire cu mai mult discernămînt a ţiţeiului şi a produselor sale, precum şi a gazelor naturale. Date fiind proprietăţile deosebite de utilizare pe care acestea le prezintă, valorificarea la maximum a petrolului şi a gazelor naturale va prezenta, după părerea noastră, valenţe noi în deceniile următoare.

În tabelul nr. 4 este redată dinamica producţiei de chimicale organice pe bază de petrol.

Tabelul nr. 4
— mil. tone —

	1960	1970	1975	1980	1985
S.U.A.	10	25,5	45	65	90
Europa occidentală	2,3	16,5	35	60	100
Alte ţări*)	0,7	13,0	25	40	60
Total	13,0	55,0	105	165	250

*) fără ţările socialiste.
Sursa : Shell Chemicals Information Handbook, 1970.

Avînd în vedere situaţia existentă la noi în ţară şi tendinţele manifestate pe plan mondial, se impune **o revizuire a structurii exportului de produse chimice al ţării, o orientare a activităţii de export după criterii care să-i asigure o eficienţă tot mai mare.** Practica a dovedit utilitatea punerii accentului pe acele produse cunoscute în industria chimică ca produse de mic tonaj — avînd un grad înalt de prelucrare şi un consum energetic/dolar mic.

1) 1 kWh = 860 kcal.
1 kg abur = 800 kcal.
1 kg cărbune = 700 kcal.

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Inovaţia şi succesul pe piaţă

„Seffelaar and Looyen N.V." (pe scurt, „SELO") este o firmă internaţională producătoare de echipamente pentru prelucrarea produselor alimentare, avînd sediul administrativ, de planificare, de proiectare şi „service" în Oldenzaal (Olanda). Firma are reprezentanţi pentru desfacere în toate ţările Europei occidentale şi filiale în Franţa, R.F.G., Danemarca, Anglia, Spania şi Elveţia.

Reprezentanţii firmei „Seffelaar and Looyen N.V." au fost oaspeţii expoziţiei româneşti „ETAVA '73", din Bucureşti. Cu această ocazie, l-am contactat pe domnul **B. M. KEMNA,** director în cadrul firmei, pentru a ne face cunoscute cîteva din aspectele referitoare la strategia de dezvoltare a firmei sale.

● R. **Credeţi să eforturile producătorilor pentru inovaţia sortimentală şi ridicarea parametrilor produselor sînt, azi, chiar de neevitat — cum adesea se spune — pentru succesul pe piaţă ?**

— BMK. *Categoric, da. O ofertă la ultimul „strigăt" — sortimental şi ca execuţie — rămîne indiscutabil una din premisele de menţinere pe pieţele internaţionale şi de întărire a propriilor poziţii pe aceste pieţe.*

● R. **Dispuneţi de un organism propriu de cercetare tehnică şi tehnologică ? Cît cheltuiţi pentru cercetare ?**

— BMK. *Avem, într-adevăr, un departament specializat în cercetări tehnice, iar cheltuielile aferente diferă în funcţie de obiectivele propuse. Ordinul mediu de mărime al acestora este de circa 1—1,5% din cifra de desfacere a firmei.*

● R. **Cum vă obţineţi ideile şi cum le materializaţi în produse noi sau perfecţionate ?**

— BMK. *Sursele de bază privind ofertele noastre sînt, în principal, conţinutul concret al cererilor de ofertă ale clienţilor noştri. Producătorul modern trebuie să recunoască necesitatea de coordonare a investigaţiei, care face uz de ariile deosebit de variate ale ştiinţei. În domeniul activităţii firmei noastre, această investigaţie acoperă sfera chimiei, microbiologiei, studiului valorii nutritive a diferitelor alimente şi „know-how"-ul prelucrării şi al protejării produsului. De asemenea, în egală măsură — electronica, mecanica şi alte ştiinţe tehnice.*

Este interesant, cred, să arăt în cît de mare măsură poate influenţa apariţia unei maşini, un domeniu atît de specializat cum este acela al industriei cărnii. Echipamentul pentru amestecare cu pîine, tipul „Stein" din acest utilaj, în cursul deceniului care a trecut — apariţie care a provocat un adevărat „boom", în Europa, în domeniul produselor alimentare mici, cum sînt : crochetele, chifteluţele, gustările şi altele asemenea lor.

Viaţa ne pune permanent probleme ca aceasta : Ce produse noi trebuie să facem şi pe ce cale ? Dacă asupra manierei concrete de rezolvare există discuţii, asupra jalonării de perspectivă a conţinutului acestora nu mai avem nici o îndoială : cuvîntul de ordine se cheamă : „mecanizare".

● R. **Care este cota de idei la care renunţaţi, pe parcursul procesului de cercetare ?**

— BMK. *Mai mult de jumătate.* **Sporirea rentabilităţii, lărgirea posibilităţilor de desfacere, acoperirea rapidă a noilor nevoi** *— iată numai cîteva dintre restricţiile pe care le avem în vedere în selecţionarea şi transpunerea în viaţă a ideilor referitoare la lansarea de noi produse pe piaţă. Aceasta, fără a mai vorbi de* **calitatea execuţiei tehnice a utilajelor.**

George HAŞEGANU

EXPERIENŢE ÎN ACTUALITATE **— Întreprinderea de industrie locală „Metalurgica" — Bucureşti**

Studii ale absolvenţilor „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat" în sprijinul creşterii eficienţei

EFECTELE ÎMBUNĂTĂŢIRII ACTIVITĂŢII DE PROGRAMARE, LANSARE, EXECUŢIE, ŞI URMĂRIRE A PRODUCŢIEI

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de către absolvenţii „Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat" din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului întocmit de ing. Octavian VLAICU *Realizat pe exemplul întreprinderii „Metalurgica" Bucureşti, unde se află în curs de implementare, studiul, prin raţionalitatea şi eficienţa soluţiei propuse, se recomandă ca posibil şi necesar de generalizat şi în alte unităţi economice din cadrul Grupului întreprinderilor de industrie locală.*

● Analiza descriptivă a datelor situaţiei

PREOCUPAREA pentru perfecţionarea activităţii de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei, în cadrul întreprinderii „Metalurgica" — Bucureşti, una din marile noastre unităţi de industrie locală, a devenit predominantă în special în partea a doua a acestui an, cînd, în urma aplicării normelor unitare de structură în economie, unitatea şi-a mărit dimensiunile prin fuzionarea cu întreprinderea „Precizia".

Astfel, s-a constatat că, dacă la unitatea de bază comenzile se primeau anticipat, iar programarea se efectua în funcţie de disponibilul de capacitate a utilajelor şi forţei de muncă şi de cererea beneficiarilor, la întreprinderea „Precizia" programul de producţie se confunda cu planul de producţie, iar lansarea se făcea într-un mod greoi, necesitînd un volum mare de lucrări.

Ca urmare a acestei situaţii, programele de producţie elaborate nu reuşeau să asigure furnizarea produselor finite în cantităţi şi la termenele fixate în contractele economice. Şi este vorba de o gamă largă de produse, circa 600 în cadrul producţiei de bunuri de consum metalice şi peste 200 în cadrul sectorului de producţie industrială.

Obiectivul esenţial urmărit, **raţionalizarea conducerii activităţii de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei,** s-a preconizat a fi atins prin eliminarea paralelismelor în culegerea, prelucrarea şi transmiterea informaţiilor, a circulaţiei informaţiilor inutile, cît şi prin analiza şi proiectarea purtătorilor de informaţii pe baza unor principii unitare, prin ţipizarea şi codificarea lor, ceea ce s-a estimat că va permite asigurarea la timp a informaţiilor necesare luării deciziilor şi transmiterea lor la punctele de comandă, realizîndu-se astfel condiţii pentru o mai bună desfăşurare a activităţii de urmărire şi control, sporindu-se responsabilitatea pentru activitatea desfăşurată. În efortul de reducere a volumului de informaţii pentru fundamentarea deciziilor şi desfăşurarea corespunzătoare a activităţii de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei, s-au luat în considerare şi facilităţile pe care definitivarea structurii organizatorice le-a generat prin crearea elementelor necesare unei mai bune normări a personalului.

Totodată, nu a fost pierdut din vedere **obiectivul folosirii depline a capacităţilor de producţie şi creşterea productivităţii muncii,** în acest scop urmărindu-se asigurarea unei programări corespunzătoare a sarcinilor de producţie în vederea încărcării maxime a capacităţilor, reglarea permanentă a încărcării acestora din urmă.

Gîndirea unui **sistem informaţional, capabil să facă posibilă conducerea cu mijloace de prelucrare automată a datelor,** ca un **al treilea obiectiv** al proiectului, s-a căutat a fi realizată prin **organizarea unei bănci de date,** prin stabilirea şi prelucrarea informaţiilor de ieşire din fiecare subactivitate.

În realizarea proiectului noului sistem, s-a ţinut cont de obiectivele stabilite prin plan pentru unitate, de necesitatea atingerii lor în condiţiile respectării unei anumite structuri pe care producţia de serie mijlocie şi mică a unităţii o posedă, de nivelul cantitativ, calitativ şi structural pe care resursele umane, materiale şi băneşti disponibile îl au în perspectivă, precum şi de caracterul continuu aleatoriu pe care cererile beneficiarilor produselor întreprinderii bucureştene îl înregistrează.

● Analiza critică în vederea identificării problemelor şi oportunităţilor

VORBIND de obiectivele proiectului elaborat nu trebuie omisă importanţa pe care faza analizei critice a avut-o în activitatea de realizare a acestuia, în însăşi conturarea acestor obiective. Ea a

METODE DE CONDUCERE

EVALUAREA POSTURILOR PRIN COMPARAŢIE PE PERECHI

ÎN ANSAMBLUL proceselor de gestiune a personalului un loc central îl ocupă **evaluarea posturilor.** *Stabilirea corectă a „valorii" diferitelor posturi din structura organizatorică a unei unităţi economice constituie o condiţie esenţială, atît pentru construcţia unui sistem echitabil şi stimulator de cointeresare, cît şi pentru elaborarea unei cît mai raţionale structuri organizatorice.*

În ultimul timp, pe plan mondial, se face simţită o amplificare a preocupărilor pentru punerea la punct a unor noi metode şi tehnici, prin care se încearcă punerea pe baze ştiinţifice, reducerea şi eliminarea elementelor de arbitrar şi subiectivism din activitatea de evaluare a posturilor. În acest context se înscrie şi **metoda de evaluare prin compararea posturilor pe perechi** *propusă de specialiştii Dick North şi Anna Cook, pe care o prezentăm în continuare.*

● Conţinutul metodei

PENTRU A FACILITA înţelegerea sistemului de evaluare propus, prezentăm în continuare principalele etape pe care pregătirea şi aplicarea sa le implică, recurgînd la procedeul explicării acestora în ordinea logică a desfăşurării lor.

1. **Determinarea numerică a posturilor de evaluat.** Se stabileşte numărul total de posturi existente în unitate şi tipul lor (de exemplu : producţie, administraţie etc.).

2. **Se selecţionează o comisie de evaluare** formată din reprezentanţii conducerii, ai compartimentului de personal şi din delegaţi ai salariaţilor, **alcătuită din 9—20 de membri** şi chemată să joace un rol activ în evaluarea posturilor.

3. Membrii comisiei stabilesc un **eşantion reprezentativ al ansamblului posturilor** care trebuie să fie un număr impar cuprins între 23 şi 43.

4. **Se stabilesc scurte descrieri ale posturilor eşantion** care cuprind denumirea şi principalele activităţi. În elaborarea acestor descrieri membrii comisiei procedează la discuţii cu titularii posturilor, şefii lor, recurgînd şi la metoda observaţiei directe.

5. **Se numerotează posturile eşantion.**

6. **Sînt întocmite formulare de apreciere** utilizînd titlul posturilor, căutîndu-se ca aceste formulare să fie pretabile la prelucrarea pe calculator şi, ceea ce este esenţial, să permită ca fiecare post să fie comparat cu toate celelalte cel puţin de două ori.

7. **Descrierile de posturi şi formularele de apreciere sînt distribuite membrilor comisiei.** Li se cere să ia o serie de decizii comparînd valoarea unui post-eşantion cu cea a altuia, şi de a decide pe care îl preferă. Este permis a se acorda un total de 10 puncte pentru fiecare comparaţie, ceea ce înseamnă că sînt posibile combinaţiile : 9/1 ; 8/2 ; 7/3 ; 6/4 şi 5/5, ultimul scor (punctaj) putînd fi acordat în cazul cînd posturile sînt aparent de aceeaşi valoare. Exemplul următor ilustrează principiul menţionat. Se evaluează posturile de conducător de autocar, infirmieră şi miner, iar formularul cu punctajul atribuit de membrii juriului este cel de mai jos :

Titlul postului	Scor (punctaj)		Titlul postului
Conducător de autocar	4	6	Infirmieră
Infirmieră	5	5	Miner
Miner	7	3	Conducător de autocar

Totalul de puncte pentru fiecare post va fi : conducător de autocar (7), infirmieră (11) şi miner (12), scara ierarhică a posturilor considerate obţinută în final avînd următoarea structură :

1 Miner	12 p.
2. Infirmieră	11 p.
3. Conducător de autocar	7 p.

8. **Formularele de apreciere**, pe care membrii comisiei au înscris scorurile acordate prin compararea posturilor între ele, două cîte două, **sînt prelucrate pe calculator** stabilindu-se **scara ierarhică a posturilor eşantion, clasamentul de ansamblu dat de comisie.** O ierarhizare manuală ar fi imposibilă, în măsura în care numărul total de comparaţii făcute de calculator este determinat de formula $\frac{N(N-1)}{2}$, unde N este numărul posturilor eşantion. De exemplu, la un total de 37 de posturi-eşantion, vor trebui efectuate 666 de comparaţii. La fel de imposibil este ca fiecare membru al comisiei să compare toate posturile, unele cu altele. Pentru a putea identifica orice anomalie în comparaţiile operate de unul sau altul dintre cei ce apreciază, se va urmări, prin distribuirea formularelor de apreciere către membrii comisiei şi prin alegerea numărului de membrii ai acesteia, ca fiecare post-eşantion să fie comparat cu toate celelalte şi fiecare comparaţie să fie efectuată de cel puţin doi membri ai comisiei.

9. Pentru a se asigura **caracterul acceptabil al clasamentului** astfel stabilit, rezultatele sînt transmise personalului interesat, care are posibilitatea să facă apel în caz de dezacord, exprimînd motivele acestui dezacord.

● Controlul şi determinarea claselor

PENTRU A SE DESCOPERI toate neregularităţile înserate în deciziile membrilor comisiei, datorate unor devieri personale de apreciere sau unor erori logice, se recurge la supu-

permis definirea oportunităților tocmai **prin identificarea problemelor, prin posibilitatea pe care a oferit-o de cunoaștere în detaliu a modului de executare a activității de programare, lansare, execuție** și urmărire a producției cît și prin sesizarea principalelor dezavantaje ale sistemelor în funcțiune. Astfel, s-a constatat că volumul foarte mare de date privind manopera, materialele și utilajele etc. antrenează un numeros personal, culegerea și prelucrarea manuală generînd adesea erori inerente. Vechile procedee practicate, pe lîngă faptul că nu permiteau stabilirea corectă și din timp a necesarului de forță de muncă pe meserii, corelat direct și exact cu contractele economice încheiate, duceau, totodată, la o aglomerare a maiștrilor, la sustragerea lor de la problemele legate de conducerea proceselor de producție. În același timp, orice variație a cererii beneficiarilor necesita totdeauna, în condițiile utilizării vechilor sisteme de programare, o reluare sistematică și costisitoare a fluxului lucrărilor.

Referindu-ne strict la punctele nevralgice cele mai importante în structura sistemului de evidență a activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției, trebuie să ne oprim la enumerarea cîtorva dintre ele. Este, **în primul rînd**, de evidențiat **durata mare a perioadelor de așteptare**, circa 45—60 de zile, pe care o necesită activitatea de redactare și returnare a contractelor către beneficiari. **În al doilea rînd, modul empiric de programare conducea la pierderi mari din neconcordanțele pe care le genera față de capacitățile disponibile. Lansarea bonurilor de materiale și de lucru** se făcea cu **multă întîrziere**, ceea ce, **în al treilea rînd**, genera mari greutăți în desfășurarea normală a producției. Nu trebuie uitată **slaba activitate a controlului de calitate** ca și **existența unei documentații tehnologice incomplete și necorespunzătoare.**

Sintetic vorbind, concluziile la care a condus analiza critică se referă la existența unui sistem empiric de programare, lansare, execuție și urmărire a producției, care, **făcînd dificilă luarea de decizii eficiente și operative, conduce la situația de a fi pierdute numeroase comenzi sau la semnarea de contracte fără o fundamentare economică.**

Era clar că perfecționarea se impunea în primul rînd în ceea ce privește sistemul de evidență a activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției. Mai cu seamă că fluxul informațional existent pe circuitul comandă-contract ca și diagrama de relații existente în respectiva activitate, evidențiau **existența de multiple posibilități în această direcție.**

Notele definitorii ale variantei optime...

DIVERSITATEA mare de produse la a căror realizare contribuie o însemnată forță de muncă specializată pe 15 meserii, din ateliere și chiar secții diferite, precum și variația continuă a cererii, sînt cîteva dintre restricțiile între care s-a conturat, varianta optimă de programare, lansare, execuție și urmărire a producției.

Punerea la punct a unei astfel de variante de programare a fost posibilă prin **utilizarea în proiectarea ei a unui riguros aparat matematic.** El a permis în principal următoarele :

a. **Introducerea treptată a unui SISTEM INTEGRAT DE CONDUCERE A PRODUCȚIEI,** care să fie capabil să urmărească abordarea logică a problemelor de producție și a ordinii de tratare a acestora.

b. **Stabilirea unor programe optime de producție, utilizînd metodele de PROGRAMARE LINIARĂ,** care să permită utilizarea rațională a capacităților de producție **avînd drept FUNCȚIE-SCOP : MAXIMIZAREA BENEFICIILOR.**

c. **Introducerea SISTEMULUI INFORMAȚIONAL MODULAR pentru conducerea producției (S.I.M.P.)**, în două variante, **avînd la bază BLOCURILE DE ANALIZĂ** care asigură prezentarea informațiilor în flux continuu, eliminînd informațiile inutile sau paralele.

Pe baza delimitării activității și subactivităților, a legăturilor informaționale, blocurilor de analiză, purtătorilor de informații și a deciziilor și nivelul acestora, s-a putut stabili o riguroasă și precisă **SCHEMĂ LOGICĂ** a activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției. În același context s-a putut definitiva și schema circulației documentelor necesare aceleiași activități.

Dotarea întreprinderii cu **STAȚIA DE CALCUL ELECTRONIC** a permis introducerea unor programe operative, care să asigure elaborarea automată a lansării bonurilor de materiale și manoperă, programului de fabricație pe ateliere, fișei limită, centralizatoarelor de manoperă și materiale și a borderourilor de materiale și manoperă. Proiectarea și introducerea acestor documente se apreciază că va asigura o informare operativă și la timp a atelierelor asupra sarcinilor precise de producție, calcularea rapidă și cu precizie a valorilor producției marfă, **prețului de cost, fondului de timp și de salariu, necesarului de muncitori pe meserii** etc., pentru fiecare atelier în parte, **permițînd degrevarea** maiștrilor și **personalului tehnico-economic de** un volum imens de calcule, afectarea lor în mai mare măsură asistenței tehnice. Se creează prin toate acestea posibilități pentru o rezolvare operativă și competentă a solicitărilor ulterioare ale beneficiarilor, datorită cunoașterii precise a posibilităților de execuție.

O mai mare rigurozitate s-a imprimat sistemului de evidență și prin **proiectarea documentelor specifice pentru fiecare din subactivitățile programării, lansării, execuției și urmăririi producției, ca și prin delimitarea cu precizie a conținutului dosarelor de plan, fabricație, programare și lansare.**

...și eficiența ei

APLICAREA sistemului proiectat asigură o eficiență economică ridicată. Noua soluție înseamnă în primul rînd o **creștere cu peste 1% a producției globale, care asigură pe an circa 6 milioane lei producție suplimentară, și o reducere a cheltuielilor anuale cu peste 210 mii lei**. Calculele nu iau în considerare decît aspectul raționalizării sistemului de evidență a activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției. Normal că economii importante, deocamdată mai greu de determinat cifric, se vor obține și ca urmare a aplicării metodelor moderne de programare a producției .

De notat că studierea graficului privind eșalonarea aplicării măsurilor prevăzute în soluția propusă, evidențiază **realizarea de pe acum a mai mult de 40% din numărul total de faze.**

Situația analizată la întreprinderea „Metalurgica" — București, privind programarea, lansarea, execuția și urmărirea producției, se regăsește practic, cu mici diferențieri, la toate marile unități ale industriei noastre locale, propunerile de raționalizare prezentînd largi posibilități de aplicare generalizată. De altfel proiectul a și fost trimis în iulie a.c. la fostul Comitet de Stat pentru Economia și Administrația Locală, pentru analiză și generalizare. Aplicarea sa neîntîrziată, cu modificările pe care fiecare dintre cazuri le impune, va conduce la creșterea nivelului indicatorilor de eficiență, la obținerea unor însemnate economii, la utilizarea în conducerea activităților din industria noastră locală a unor metode și procedee noi, moderne, în pas cu realizările din celelalte sectoare ale economiei.

---

nerea clasamentului anterior stabilit unor **controale statistice.** Scopul controalelor este deci, de a menține numai deciziile logice, în cazul fiecărei aprecieri exprimate.

Cu ajutorul unui program de calculator, se stabilesc așa zisele **triunghiuri „ciclice"**, care permit eliminarea **erorilor logice** datorate fie unei inversări involunare a notării, fie intervenției personale în privința anumitor posturi. De exemplu, dacă un membru al comisiei a clasat un post A deasupra postului B și postul B deasupra lui C, iar în altă apreciere a clasat postul C deasupra postului A, apare în interiorul triunghiului ABC o decizie care nu este logică și care trebuie eliminată. Calculatorul face această identificare.

A ← B
↖ C ↗

Tot cu ajutorul calculatorului, prin compararea scării inițiale cu deciziile fiecărui membru al comisiei, se identifică **deciziile minoritare sau „excentrice"**, care nu corespund opiniei generale a grupului, cerîndu-i-se fiecăruia să explice rațiunea lor.

Indicele de compatibilitate, stabilit prin raportarea deciziilor minoritare la numărul total posibil de decizii luate de comisie, vine să măsoare gradul de acceptabilitate al scării finale de către părțile interesate. Dînd o măsură a consensului membrilor comisiei, acest indice, cînd este cuprins între 0,75 și 1,00, indică o situație de acceptare a scării. De exemplu, un indice de 90% semnifică un grad de acceptabilitate destul de ridicat, și în general foarte bine primit din partea celor ce apreciază, în timp ce un indice de 75—80% arată că există încă îndoieli în privința scării, ce trebuie prin urmare eliminate.

Metoda descrisă conduce deci la **o scară**, la un clasament, stabilit pe calculator pornind de la scorurile atribuite fiecărui post de membrii comisiei, dar înainte ca ea să poată fi folosită ca bază a unei structuri ierarhice, **posturile-eșantion și** apoi **totalitatea posturilor, trebuie să fie repartizate în clase.**

Programul de calculator determină intervalele semnificative între scoruri stabilind limitele claselor. De exemplu, dacă se testează o structură ierarhică de cinci clase, programul va stabili patru frontiere.

Scopul urmărit prin această clasificare este de a include în interiorul unei aceleiași clase, toate posturile de dificultate egală sau vecine.

O dată clasele stabilite pornind de la posturile-eșantion, este relativ ușor, pe principiul consensului general al comisiei, de a plasa în interiorul unei clase posturile care rămîn, comparînd pe fiecare cu posturile unei clase. Este posibil ca unele **posturi restante,** să fie dificil de repartizat. Este vorba în general de posturile noi. Pentru a ușura repartizarea acestora se pot utiliza două metode :

a) **O nouă comparație pe perechi,** luînd numai douăsprezece din posturile eșantion inițiale și toate posturile restante. Faza se va derula la fel cu faza inițială a comparației pe perechi.

b) În timp ce analizează eșantionul, comisia stabilește un **plan factorial** alcătuit din maximum șapte factori. Numărul de șapte este determinat de următoarele considerente : experiența a arătat că doi sau trei dintre factori sînt semnificativi în ceea ce privește scara; un număr mare de factori îngreunează identificarea precisă a diferitelor aspecte ale unui factor; pentru mai mulți de șapte factori calculele pe ordinator sînt mai dificile. După stabilirea formularelor necesare se cere fiecărui membru din juriu să ia o decizie relativă la fiecare pereche de posturi, utilizînd același principiu al alocării de zece puncte și aceasta pentru fiecare din factori. Pe această bază calculatorul furnizează o scară pentru fiecare factor. calculînd ponderile și acordînd ponderea cea mai mare factorului a cărui scară este cea mai asemănătoare scării inițial stabilite, pornind de la scorul total al posturilor. De exemplu, presupunem că s-au clasat patru posturi A, B, C, D, ca :

Rang	Scor total	Factor 1	Factor 2	Factor 3
1	B	A	B	A
2	A	B	D	B
3	D	C	A	D
4	C	D	C	C

Este evident că scara stabilită de la factorul 2 este mai asemănătoare cu scara inițială. În urma unei analize de regresiune, care indică corelația între scara inițială și scările generate de diverși factori, folosind un tablou pus pe calculator, putem stabili importanța relativă a diferiților factori, pe cei nesemnificativi dintre aceștia și pe cei ce pot fi omiși. Pe baza valorii atribuite fiecărui factor se pot clasa posturile restante sau însera noi posturi în clasament.

Utilitate și eficiență

METODA de evaluare a posturilor prin compararea pe perechi, oferă următoarele **avantaje** comparativ cu metodele tradiționale :

a) Participarea părților interesate în evaluarea propriilor posturi ;

b) O evaluare a tuturor categoriilor de posturi de muncă existente într-o unitate economică ;

c) Rezultatele sînt mai puțin afectate de subiectivism ;

d) Economia de timp este de 50% față de sistemul de evaluare pe puncte, economia de costuri fiind aproximativ de aceeași dimensiune.

Metoda poate fi **utilizată acolo unde funcționează, sistemul tradițional de evaluare de puncte pentru a-l controla.**

Simplitatea, și marea flexibilitate a metodei o fac să răspundă unor cerințe majore ale mediului economic actual, în care evoluția tehnică și tehnologică necesită o actualizare permanentă a conținutului posturilor, iar rezultatele obținute pînă în prezent prin aplicarea metodei sînt elocvente, pledînd în favoarea eficacității ei.

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

Principiile de conducere care se încalcă cel mai frecvent

INSTITUTUL pentru conducerea științifică din Cehoslovacia a întreprins o anchetă în vederea depistării regulilor de conducere cel mai frecvent încălcate. Este vorba, în principal, de :

1. PRINCIPIUL UNITĂȚII CONDUCERII, *adică cel care cere ca fiecare lucrător să fie subordonat direct unui singur organ ierarhic de la care să primească dispoziții. Nerespectarea lui generează conflicte și duce la deteriorarea răspunderii și a autorității.*

2. DELEGAREA RĂSPUNDERII ȘI A AUTORITĂȚII. *Ea se aplică în măsură redusă, deoarece cadrele de conducere se consideră „de neînlocuit", nu au încredere în capacitatea subalternilor, dar principala cauză se pare că este teama de răspundere pentru acțiunile altuia.*

3. SISTEMUL DE LOCȚIITORI. *Conform acestui principiu, fiecare cadru din conducerea de vîrf trebuie să aibă un adjunct capabil să preia și să exercite funcțiile sale. S-a constatat că încălcarea principiului are la bază neputința realizării premisei necesare punerii sale în practică : informarea completă a locțiitorului.*

4. COLABORAREA CU TOATE VERIGILE ORGANIZATORICE. *Cu cît este mai mare, unitatea economică, cu atît nevoia de colaborare este mai mare, deoarece numărul relațiilor reciproce crește în acest caz în progresie geometrică.*

5. INDEPENDENȚA ÎN LUAREA DECIZIILOR. *Printre cauzele ce conduc la încălcarea sa sînt : răspunderea insuficientă, divergențe de păreri între conducători și subalterni, teama de a lua o decizie, calificare insuficientă, incompetența, expunerea insuficientă a problemelor.*

6. EFICIENȚA DISPOZIȚIILOR DATE. *De obicei, cadrele de conducere se bazează excesiv de mult pe obligativitatea subalternilor de a îndeplini necondiționat dispozițiile date. Ineficiența acestora din urmă este determinată tocmai de faptul că cei care conduc nu se rezumă la a da numai dispoziții realiste, pentru care au fost create premise favorabile de realizare.*

7. DELIMITAREA CLARĂ A AUTORITĂȚII, *pe diferite servicii, ca mijloc de evitare a suprapunerii de competențe și răspunderi, nu se poate realiza, în principal, datorită lipsei de cadre corespunzător pregătite posturilor pe care le ocupă.*

8. OBLIGATIVITATEA CONTROLULUI. *Se constată că cel ce conduce nu controlează totdeauna modul de îndeplinire a dispozițiilor date, deoarece nu el este și cel ce răspunde totdeauna de consecințe, de rezultate.*

9. ACORDUL ÎNTRE AUTORITATE ȘI RĂSPUNDERE. *Sînt cele două fețe ale medaliei. O autoritate trebuie să fie însoțită totdeauna de răspunderea corespunzătoare ei. Încălcarea acestui principiu duce la multe și importante dereglări în procesul de conducere.*

10. ÎMBINAREA CONDUCERII OPERAȚIONALE CU CONDUCEREA DE SPECIALITATE. *Încălcarea sa duce la o slabă valorificare a cunoștințelor de specialitate, la neutilizarea lor eficientă în procesul general de conducere.*

Cele arătate, evidențiind principiile care se încalcă cel mai frecvent în practica conducerii unităților economice, pun în lumină prin însăși identificarea acestora, căile prin care este necesar să se acționeze pentru remediere. Nu trebuie uitat însă că, deși este necesară, înlăturarea încălcării este condiționată, în primul rînd, de disponibilitățile existente în fiecare întreprindere, de capacitatea și calitățile pe care personalul antrenat în activitatea de conducere le posedă.

ÎN SPRIJINUL FUNDAMENTĂRII PLANULUI DE EXTINDERE A CULTURILOR TEHNICE (I)

ROLUL culturilor tehnice se amplifică odată cu schimbarea structurilor economiei naționale. Mai mult, menținerea unui ritm înalt de dezvoltare, caracteristic economiei noastre, impune evaluarea continuă a acestor culturi și deci luarea în discuție, cu aceeași frecvență a modalităților de extindere și intensificare a producției plantelor tehnice.

Analiza efectuată la ședința de lucru din 17 august a.c. cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și directorii direcțiilor agricole județene motivează, odată în plus, inițiativa redacției noastre de a dezbate aspecte legate de sporirea producției plantelor tehnice, într-un moment în care se pun bazele producției agricole din anul 1974. Considerăm că în acest fel venim în sprijinul aplicării măsurilor adoptate la ședința amintită pentru fiecare județ și care vor constitui obiectul unor programe naționale de dezvoltare a culturilor de plante tehnice, în funcție de condițiile lor specifice.

Dinamici semnificative

Dr. doc. Gh. Bilteanu: După opinia mea, aprecierea — exprimată adesea — că nu se dă atenția cuvenită culturilor tehnice trebuie să se fundamenteze pe cifre. De exemplu, floarea soarelui se cultivă pe circa 600 mii ha fiind realmente o cultură rentabilă. Cu sfeclă de zahăr cultivăm o suprafață de 240 mii ha față de 28 mii cultivate în 1938, înregistrîndu-se o creștere a suprafețelor, chiar în anul acesta, de circa 60 mii ha. Suprafața cultivată cu ricin a crescut de la 2600 ha în 1950, la peste 20 000 ha în prezent. De asemenea, au crescut suprafețele cultivate cu in de ulei de la 15 700 ha în anul 1950 la aproape 80 000 ha în prezent.

Ing. M. Spătaru: Acest punct de vedere este realist. În ultimii ani, datorită cerințelor tot mai mari de materii prime, cultura plantelor tehnice a căpătat o semnificație din ce în ce mai importantă în structura culturilor agricole. Ponderea suprafeței arabile ocupate de aceste culturi a crescut în ultima perioadă de la 8—9% la aproape 12%. Dar, ceea ce este esențial, creșterea bazei tehnico-materiale, a experienței unităților cultivatoare, a stimulării acestora de către stat, au determinat creșterea randamentelor la unitatea de suprafață, așa cum rezultă din următoarele date (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Evoluția producțiilor medii la hectar

%

Cultura	1960	1965	1971
Sfecla de zahăr	100	101,2	142,6
In pentru fibră	100	124,7	125,6
Cînepă pentru fibră	100	118,8	153,6
Floarea soarelui	100	114,0	134,8

Zonarea culturilor

Dr. ing. S. Hartia: Probleme deosebite în ce privește dezvoltarea culturilor tehnice au fost generate de amplasarea lor teritorială. Și, deoarece acesta este subiectul dezbaterii, trebuie să spunem că, în cadrul acestui proces de amplasare a culturilor tehnice s-au resimțit pînă acum unele dificultăți sau luări de poziții considerate nu întotdeauna juste, care au dus la stăvilirea dezvoltării acestor culturi. În ultimul timp, Ministerul Agriculturii Industriei Alimentare și Apelor a luat unele măsuri care să reducă din aceste aspecte negative, imprimînd o tendință de concentrare a acestora în zonele ecologice mai favorabile.

Dr. ing. N. Sirbu: Dificultățile legate de zonarea și extinderea culturilor tehnice sînt cauzate de faptul că ele sînt analizate separat, dar cînd se pun în aplicare se iau în considerare în ansamblu. Pentru valorificarea resurselor naturale prin intermediul culturilor tehnice este necesar să se stabilească tehnologiile pentru fiecare cultură, pe zone, întrucît acestea sînt diferențiate între ele. Or, stabilirea tehnologiei cuprinde un aspect tehnic și unul economic.

S. Hartia: Problema se corelează, și deci gradul de dificultate crește, și în funcție de prioritatea pe care trebuie să o aibă culturile tehnice față de zona ecologică. Astfel, floarea soarelui este concentrată în cîteva județe, iar în perspectiva anilor 1990 va fi cultivată numai în județele care corespund zonelor sale ecologice. **Celelalte culturi tehnice — inul de sămînță, de fuior, cînepa, ricinul etc.** — care oricît le-am dezvolta ocupă o suprafață relativ mică față de celelalte culturi — **trebuie să fie considerate culturi prioritare. Această tendință de a le amplasa în zona ecologică cea mai favorabilă este una din condițiile principale ale creșterii eficienței economice a acestor culturi.**

Au participat: prof. dr. doc. **Gheorghe BÎLTEANU**, Institutul agronomic „N. Bălcescu"; dr. ing. **Octavian BILCESCU**, șef laborator, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii (C.I.M.I.C.); **Nicolae ARSENE**, inginer principal C.I.M.I.C.; ing. **Torje DEZIDERIU**, președintele Comisiei de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor; **Ghiță PETRE**, inginer șef la întreprinderea de prelucrare a tulpinilor de cînepă — Alexandria; dr. ing. **S. HARTIA**, Institutul de cercetări pentru economia agrară și organizarea I.A.S. (I.C.E.A.O.I.A.S.); ing. **Gh. MINCULESCU**, cercetător principal C.I.M.I.C.; dr. ing. **Mircea DUSE**, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea; **Ioan PETROIU**, inginer șef la întreprinderea „Fuiorul"-Suceava; dr. ing. **N. SÎRBU**, I.C.E.A.O.I.A.S.; ing. **Mihai SPĂTARU**, șef serviciu în Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor; dr. ing. **M. ȚUPERMAN**, șef de secție la Institutul de cercetări textile-București.

În lucrările de zonare elaborate pentru 1990 multe din aceste culturi au fost restrînse, repartizate și concentrate numai în zonele cu ecologie deosebit de favorabilă. De exemplu, în perspectivă, sfecla de zahăr și floarea soarelui vor fi concentrate în sudul Bărăganului. Această tendință de concentrare în zonele ecologice cele mai favorabile este motivată și de faptul că în prezent culturile tehnice dispun de mari posibilități privind creșterea rentabilității. Din punct de vedere economic este necesar însă ca ele să fie concentrate în zonele cele mai favorabile, pentru ca, pe ansamblul țării, să se obțină producții mari. **Concentrarea lor în zonele favorabile trebuie să fie urmată de un proces de concentrare în unități.** În studiile efectuate de exemplu la in, am ajuns la concluzia că sînt multe cooperative care cultivă inul pe o suprafață cuprinsă între 3 și 50 ha. Or, a cultiva in pe 3—10 ha este prea puțin față de nivelul tehnic actual, ceea ce nu asigură un proces de lucru normal. Într-o unitate, de exemplu cu o suprafață arabilă de 2000 ha, **cultivarea numai a 10 ha de in o transformă de la început într-o cultură secundară și nu se poate realiza specializarea unității în această direcție.** În perspectivă și, în general, în procesul de dezvoltare a culturilor tehnice, acest lucru trebuie făcut pe baza unei specializări a producției lor. Anumite tendințe de diversificare a producției în toate unitățile dintr-o zonă nu asigură posibilitatea de a obține producții mari mai ales la culturile tehnice unde problema calității se pune mai mult ca la celelalte culturi.

Nu vom putea obține producții mari pînă nu vom specializa unitățile. La inul de fuior, spre exemplu, în zonele ecologice favorabile nu e obligatoriu ca toate unitățile să aibă această cultură, în schimb **suprafața care revine județului respectiv trebuie să fie concentrată la un anumit nivel optim** în așa fel încît să se asigure posibilitatea de a se cultiva cu eficiență ridicată. De exemplu, în multe locuri cultura cînepii este considerată încă o cultură gospodărească și nu industrială. Adesea se cultivă locurile disponibile și nu suprafețe întinse, cu destinație specială. Această specializare necesită, pe de o parte, asigurarea cu forță de muncă și cu o tehnică avansată și pe de altă parte, ecologia optimă. Concentrarea producției numai în unele unități va aduce venituri suplimentare acestora. Totodată, se poate realiza o anumită îmbinare între culturi așa încît, amplasînd culturile tehnice în zonele cele mai favorabile și asigurînd în aceste zone o anumită concentrare, cel puțin minimă, să asigure o specializare a unității pe seama căreia să obțină o producție corespunzătoare cantitativ și calitativ.

O altă problemă este aceea a **tehnologiei**, care trebuie să contribuie la sporirea producției. De exemplu, se constată că la inul de fuior se obțin cele mai mici producții în Harghita și Maramureș. Sub acest aspect, tehnologiile care se aplică trebuie să asigure posibilitatea specializării, și deci să contribuie la obținerea unor producții mari.

Ultimul aspect se referă la **stimulul economic**. Pentru unele culturi tehnice, cum este inul pentru ulei, acționează factori de cointeresare la nivelul unității, pentru alte culturi însă **sistemul de prețuri nu realizează încă un interes economic puternic pentru producător, nu asigură încă un echilibru între venituri și cheltuieli** (de exemplu, la inul de fuior, la cînepă etc.).

De aceea, consider că trebuie să **existe o corelație economică reală între cheltuielile care se fac pentru producția respectivă și posibilitatea obținerii unei anumite producții.** În prezent, **planul și nivelul prețurilor se bazează pe producții care nu se realizează întotdeauna.** Cu alte cuvinte, nu există o concordanță între acești indicatori. Ca atare, nu cred că subvențiile, în sine, rezolvă problema menționată. **Asigurarea mijloacelor necesare, în special a îngrășămintelor, asigurarea unui echilibru între specialiști în unitățile care cultivă plante tehnice ar da rezultate mult mai bune.** Aceasta nu pentru a cultiva o anumită suprafață, ci **pentru a obține o anumită calitate.** De exemplu, acordarea unor sume sub forma unor prime (în afara prețului de livrare) la predarea unui vagon de bumbac ar cointeresa în mai mare măsură unitățile decît orice subvenție. **Stimulul economic apare deci sub două aspecte: pe de o parte în procesul de producție și pe de altă parte pentru producția realizată.**

M. Spătaru: Reiau ideea tov. Hartia privind rolul cointeresării, deoarece amplasarea culturilor în zona cea mai favorabilă nu se face de la sine, numai pentru motivul că zona ecologică este cea corespunzătoare. Astfel, dintre culturile tehnice, **considerăm că trebuie să se analizeze actualele prețuri**, îndeosebi la cultura inului pentru fibră, mai ales că sporurile de producție pentru această cultură — la nivelul anului 1980 — prevăd creșteri destul de mari, de la 2 000—2 500 kg la 5 000 kg/ha.

N. Sirbu: La stabilirea culturilor tehnice pe zone se pune și problema coordonării factorilor tehnici și economici. Pe baza tehnologiilor trebuie să se asigure un anumit **ritm de dezvoltare a producției culturilor tehnice, corespunzător importanței economice a acestora și volumului resurselor existente.** De aceea, **tehnologia unui produs este privită ca un subsistem al sistemului zonal de producție care trebuie că se integreze organic în ansamblul resurselor locale privind dezvoltarea teritoriului**, dar, în același timp, să răspundă și cerințelor de ansamblu a dezvoltării producției agricole, asigurînd realizarea unei eficiențe sporite. Coordonarea tuturor tehnologiilor trebuie văzută prin prisma diferențierii tehnologice a culturilor între zone, a nivelurilor producției prin indici economici, cu o folosință rațională a mijloacelor de producție de care dispunem.

Resursele și ritmul de dezvoltare a producției

M. Spătaru: Una din resursele importante de sporire a producției culturilor tehnice o constituie amplasarea acestora. Dacă zonarea culturilor tehnice corespunde în linii mari, deși i se mai pot aduce îmbunătățiri, se mai fac greșeli în ceea ce privește amplasarea lor în cadrul unităților. După părerea mea, ca și în urma celor arătate de tov. Hartia, aceasta se datorește faptului că unor culturi tehnice, cum sînt: inul pentru fibră, tutunul, ricinul, inul de ulei, care dețin în cadrul unităților — în comparație cu grîul și porumbul — o pondere mai mică, nu li se rezervă cele mai corespunzătoare terenuri, sau nu se respectă o rotație potrivită și aceasta în special la inul pentru fibră. De aceea, **la această cultură, producțiile medii obținute au o variație foarte mare de la o unitate la alta, de la 2 000 kg pînă la 4 500 și chiar 5 000 kg/ha.**

Ing. D. Torje: Un rol deosebit în sporirea producției și îmbunătățirea calității acesteia, pe lîngă amplasarea culturii îl au soiurile, element dinamic și mijloc eficient de folosire a investițiilor și a forței de muncă. În fapt, **corelația care accelerează ritmul de dezvoltare a producției, care trebuie respectată întrutotul, în toate detaliile, este următoarea: zonare — amplasare — soi — tehnologie, fiecare termen avînd aceeași importanță.**

M. Spătaru: Pe lîngă cele patru elemente menționate de tov. Torje, mai trebuie adăugat și modul de valorificare a producției, care poate constitui o importantă resursă de sporire a materiei prime. Astfel, pentru a veni în spirijinul sporirii cantităților de fibră necesare industriei ușoare **s-au luat încă din acest an măsuri de valorificare și a tulpinilor de in cultivate pentru ulei.** Chiar dacă valoarea lor nu este la nivelul inului cultivat în mod special pentru fibră, totuși, inul de ulei, care ocupă o suprafață de circa 70 000—80 000 ha, constituie o importantă sursă de materii prime pentru industria textilă. Totodată, în ultimii ani a fost creat de către cercetătorii de la I.C.C.P.T. Fundulea un nou soi de in mixt — ISTRU — care oferă posibilitatea obținerii unor producții sporite, atît de semințe, cît și de tulpini ce pot fi valorificate în mod economic de către industria textilă. Avînd în vedere aceste avantaje, noul soi de in intermediar va ocupa pînă în 1980 circa 40—42% din suprafața de in pentru ulei.

Concluzii privind stadiul și perspectivele de dezvoltare a culturilor tehnice în momentul reconsiderării lor

● În ultimii ani au sporit suprafețele cultivate cu plante tehnice; la extinderea lor s-au luat — ÎNTOTDEAUNA — în considerare necesitățile industriei prelucrătoare ?

● Extinderea culturilor tehnice n-a fost însoțită și de o creștere suficient de intensă a producțiilor medii la hectar. Există și variații mari de la o unitate la alta. Mai sînt posibilități de sporire a randamentului la hectar ? La ce plante ? Pe ce căi ?

● Renunțarea la unele culturi tehnice și atenția redusă acordată altora nu sînt justificate din punct de vedere economic. Cifrele vorbesc...

● De ce sînt necesare prioritățile în zonarea culturilor tehnice ? Dar în ce privește amplasarea lor în unitățile de producție ?

● Mecanizarea lucrărilor de întreținere și recoltare a culturilor tehnice se află încă în stadiul de deziderat. De cine depinde aplicarea în fapt ?

● Retribuția în acord global — o soluție de viitor, eficientă, pentru creșterea producției la hectar și executarea în termen a lucrărilor de întreținere la culturile tehnice.

● Există o corelație între cheltuieli, producție și prețuri ? Poate fi rezolvată prin subvenții ?

● Termeni de importanță egală în relație indestructibilă: zonare + amplasare + soiuri + tehnologie =, creșterea producției.

● De ce au fost abandonate studiile de mare succes asupra bumbacului ? Au existat numai cauze obiective ?

● La unele plante tehnice, efort de creație redus. Cu ce implicații ?

Culturi ● randamente ● eficiență

Gh. Bîlteanu : În cadrul grupei plantelor tehnice, o importanță deosebită o au plantele textile. Producția de fibre vegetale a înregistrat, în general, pe plan mondial, o creștere substanțială. S-a menținut la un nivel relativ constant suprafața cultivată cu bumbac, dar s-au obținut producții mari de fibre prin creșterea producției medii la ha în multe țări, în special în Uniunea Sovietică.

	ÎN PENTRU SĂMÎNȚĂ	ÎN PENTRU FUIOR (FIBRĂ)	CÎNEPĂ PENTRU FUIOR (FIBRĂ)	SFECLĂ DE ZAHĂR	FLOAREA SOARELUI
BELGIA	7,1	12,2	–	43,1	–
BULGARIA	–	4,6	9,2	30,2	17,2
DANEMARCA	10,0	10,0	–	40,4	–
ELVEȚIA	15,5	–	–	40,8	–
FRANȚA	5,5	10,9	15,4	42,6	17,7
R.D. GERMANĂ	4,8	4,8	5,9	32,0	–
ITALIA	10,0	–	10,8	33,9	20,7
IUGOSLAVIA	5,5	4,0	10,0	34,6	16,7
OLANDA	7,0	18,2	–	45,4	–
POLONIA	5,6	5,6	10,0	31,2	–
ROMÂNIA	**6,9**	**4,3**	**7,8**	**24,3**x)	**16,4**
SPANIA	8,8	10,0	7,1	26,3	10,9
UNGARIA	9,9	7,0	13,6	28,7	12,5
CEHOSLOVACIA	5,4	5,1	13,4	34,0	16,6
U.R.S.S.	3,1	3,6	3,2	23,3	12,0
EUROPA	**5,9**	**6,8**	**9,8**	**35,4**	**15,4**

x) ANUARUL STATISTIC AL R.S. ROMÂNIA, 1973

Sursa : Annuaire de la production Nr. 35.

Randamentul unor culturi tehnice în cîteva țări și media pe Europa (chintale/ha.)

O atenție cu totul specială urmează să se acorde culturii bumbacului. Imediat după cel de doilea război mondial suprafețele cultivate cu bumbac în România au înregistrat o sensibilă scădere. După anul 1948 suprafețele au crescut însă continuu, ajungîndu-se în 1955 la circa 180 mii ha. Pe atunci, obiectivul era de a se cultiva 230 mii ha din care 30 mii în regim de irigare. După anul 1955 suprafețele cultivate cu bumbac au scăzut din nou. Devenise evident faptul că bumbacul, în comparație cu porumbul și alte plante, era o cultură nerentabilă în primul rînd din cauza producției medii la ha foarte scăzută. Producția de bumbac brut în anii 1950—1954 era de circa 350—400 kg/ha. La acest nivel al producției medii era mai rentabil să se obțină ca materie primă din import.

La scoaterea din cultură a bumbacului însă nu s-a ținut cont de unele elemente. În primul rînd, apreciez că **ritmul de creștere a suprafețelor cultivate a fost prea rapid** din care cauză nu s-au putut asigura condițiile tehnice necesare obținerii unor producții mari la hectar. Spre exemplu, **densitatea plantelor,** care este factorul cel mai important al producției și precocității nu a fost asigurată în nici una din unitățile cultivatoare **la nivelul a cel puțin 10 plante pe metru patrat.** O altă cauză, care a contribuit la menținerea randamentelor scăzute, a fost și **modul de amplasare a culturii bumbacului.** După cum se știe, ne găsim la limita nordică de cultură a acestei plante. Extinderea culturii spre zona solului brun roșcat de pădure, amplasarea pe terenuri mai grele, pe depresiuni, a condus la întîrzierea vegetației bumbacului. Irigarea incorectă a împiedicat de asemenea maturizarea capsulelor de bumbac. Referindu-ne la potențialul de producție, este elocvent faptul că la stațiunea experimentală Brînceni s-au recoltat în medie, în 10 ani, peste 1000 kg de bumbac brut la hectar.

Bumbacul a fost una dintre plantele studiate sistematic și profund sub aspect fitotehnic, după un program urmărit de Academia de științe agricole și silvice. Sub aspectul ameliorării se ajunsese să se obțină un material biologic de mare valoare din punct de vedere al precocității. Acum se reiau problemele de cercetare științifică după o întrerupere de 20 de ani sau, altfel spus, de la început. Este necesar, în primul rînd, să se importe material biologic din Bulgaria, țară care dispune de soiurile cele mai precoce. Noi ne-am ocupat de zonarea culturii și am găsit că **bumbacul poate să se cultive în România în partea cea mai de sud a Cîmpiei Dunării, în treimea de sud a județelor Mehedinți, Olt, Teleorman, Ilfov, în jumătatea de est a județelor Ialomița și Brăila și, într-o măsură oarecare, în județul Constanța.** În toate aceste zone trebuie delimitate foarte atent suprafețele cele mai favorabile, avînd în vedere nu numai temperatura și luminozitatea, ci și soiurile, adică acelea cu textură mai ușoară. **Acum cînd se reia cultura bumbacului se cere o amplasare cît mai atentă, pentru a obține chiar din primul an producții corespunzătoare.**

O problemă de mare importanță, nu numai sub aspect cantitativ dar și calitativ, este aceea a **materialului biologic.** Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor a evidențiat 3—4 soiuri precoce care se pot cultiva în țara noastră. Se cere însă un program larg de ameliorare, pentru care nu trebuie precupețite fonduri, astfel ca, în scurt timp, **să se realizeze soiuri cît mai timpurii și cu fibră lungă.**

O atenție deosebită trebuie acordată **tehnologiei de cultivare a bumbacului.** Dispunem în prezent de o bază materială care să asigure respectarea tehnologiei specifice acestei culturi. În primul rînd, se pot folosi în pregătirea solului combinatoarele utilizate la sfecla de zahăr. Dispunem de semănătoarea SPC-6 care va asigura însămînțarea corespunzătoare a acestei culturi și condiții de răsărire mai bune decît cele realizate în urmă cu 20 de ani. Avem în prezent cantități mult mai mari de îngrășăminte și putem asigura un raport corespunzător între azot și fosfor, atît pentru creșterea producției cît și pentru obținerea unei coaceri mai timpurii. Problema cea mai grea în tehnologia de cultivare a bumbacului rămîne aceea a recoltatului. Țările mari cultivatoare de bumbac dispun de combine speciale pentru recoltare. În condițiile țării noastre, în vederea prășirii, coacerii bumbacului și a recoltării mecanizate se cer efectuate studii asupra desicanților și analizat în ce măsură grăbirea deschiderii capsulelor nu dăunează calității fibrei.

În prima etapă de extindere a culturii, **problema recoltării pe măsura coacerii capsulelor poate fi rezolvată prin aplicarea unei forme specifice de acord global.** Trebuie găsite soluții ca, pînă la căderea brumei, să se recolteze toate capsulele deschise, apoi recoltarea să continue insistent și după brumă pentru a nu altera producția din cauza condițiilor nefavorabile care survin toamna tîrziu. Totodată, socotim că este necesar să fie reînființată stațiunea experimentală Brînceni, în care cercetarea bumbacului să ocupe unul din locurile importante. România a obținut realizări la nivel mondial în cercetarea multor culturi. **La alte plante însă, între care multe sînt așa-zise tehnice, efortul de creație a fost redus. Nu trebuie să rămînem cu niște „ferestre" în domeniul cercetării, indiferent de ponderea pe care o cultură o ocupă în economia națională. De aceea, consider necesar să se întocmească lista integrală a plantelor tehnice, indiferent de suprafața pe care ele se cultivă și să fie introduse într-un proces riguros de cercetare.**

În încheiere, personal, consider că producția de bumbac obținut la Brînceni cu 20 de ani în urmă era bună. La Stațiunea experimentală Studina (județul Olt) s-au obținut în condiții de irigare și peste 3000 kg de bumbac brut la hectar. În prezent, în condiții de neirigare, s-ar putea asigura 1200—1400 kg. bumbac brut la ha. În 8 ani favorabili din 10 se pot obține, în medie, 1300 kg/ha. Consider că aceste producții sînt condiționate în primul rînd de precocitatea soiurilor. Extinderea irigării bumbacului va crea posibilități mai mari de sporire a producției. Totuși, vor apărea unele greutăți legate de întîrzierea coacerii bumbacului în cazul cînd irigarea nu este rațional condusă.

În ce privește mărimea suprafeței ce urmează a se cultiva cu bumbac, consider că ea poate fi de circa 50 mii ha cu posibilități de creștere pînă la 60—70 mii ha, avînd în vedere numai zona cea mai corespunzătoare pe care am menționat-o. Fără voia noastră, apare deci **o concentrare a culturii bumbacului pentru că zona care asigură bune condiții este restrînsă.**

Mihai Spătaru : Sînt întrutotul de acord cu cele arătate de tov. Bîlteanu. Referitor la plantele textile mai adaug însă ceva. **Există toate posibilitățile de sporire a producției în următorii ani și la culturile de in și cînepă astfel încît să se asigure baza de materii prime pentru industria ușoară.** În acest sens, la cultura inului s-a prevăzut majorarea suprafețelor, astfel încît, în 1980, să ajungă la 70 mii hectare urmărindu-se și creșterea producției medii de tulpini pînă la 5000 kg/ha ; prin îmbunătățirea calității producției trebuie să se obțină o tonă de fibre de in la hectar. Acest lucru este pe deplin posibil, ținînd seama de faptul că rezultatele stațiunilor experimentale atestă posibilitatea obținerii unor randamente de 21—22% dacă, bineînțeles, se folosesc în producție soiuri valoroase și dacă se aplică în mod strict tehnologiile de cultură. Randamentul preconizat, posibil de atins, realizează și o eficiență superioară, așa cum rezultă din următoarele date (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Tabel comparativ privind venitul brut și net la un hectar

Cultura	Prod. medie (kg./ha)	Preț de valorificare a prod. (lei/ha)	Cheltuieli de producție (lei/ha)	Venit net (lei/ha)
In pentru fibră	3 300	5 990	4 415	1 575
In pentru fibră	5 200	9 438	4 816	4 622
Cartof de toamnă	18 000	14 400	5 815	8 585
Sfeclă de zahăr	27 000	9 450	4 619	4 831

În ce privește cînepa, avem toate condițiile — ținînd seama de faptul că suprafața pe care se cultivă este mai mică că este amplasată în cele mai favorabile zone ale țării și că unitățile care o cultivă în prezent au o experiență îndelungată — ca prevederile privind producția să fie realizate.

Gh. Bîlteanu : Pe lîngă culturile textile, plantele oleaginoase ridică probleme de stringentă actualitate mai ales sub aspectul sortimentului. Toată producția de ulei comestibil se bazează în prezent pe floarea soarelui. Or, **în concentrarea suprafețelor ea nu poate să depășească 17—18% din structura culturilor** datorită, în primul rînd, numeroaselor boli care atacă această plantă. Nu cu mult timp în urmă se cultivau și alte plante uleioase de mare importanță economică. Așa a fost de pildă rapița. Este greu de înțeles de ce această plantă a fost scoasă din cultură și este îmbucurător faptul că în prezent a început să fie din nou cultivată și că există perspectiva extinderii pe cel puțin 30 000 ha în viitorul apropiat. De aceea, consider că sortimentul de culturi tehnice trebuie să se îmbunătățească și există preocupări în acest sens.

Dezbatere realizată de

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

ÎN PARTEA A II-A A DEZBATERII vom prezenta CONCLUZIILE referitoare la căile de creștere a randamentelor la hectar, modul de valorificare a producției către industria prelucrătoare și cîteva aspecte privind exigențele beneficiarului față de calitatea materiei prime.

PRODUCTIVITATEA MUNCII

(Urmare din pag. 1)

nisterul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, 36 la Ministerul Industriei Ușoare, 31 la Ministerul Industriei construcțiilor de Mașini Grele, **20** la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electronicii, **14** la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, **14** la Ministerul Industriei Chimice etc.

Pentru a asigura un conținut cît mai concret sarcinilor de creștere a productivității muncii s-au elaborat și aprobat programe speciale pe întreprinderi, centrale industriale și ministere. Aceste programe cuprind măsuri care asigură atît îndeplinirea și depășirea sarcinii cît și o evaluare a influențelor acestora asupra creșterii productivității muncii, exprimate în economie relativă de personal. Prin elaborarea și aplicarea prevederilor cuprinse în programele de măsuri pentru creșterea productivității muncii, se are în vedere să se dea un răspuns cît mai concret indicației dată de secretarul general al partidului nostru, la plenara C.C. al P.C.R. din 20 noiembrie 1972 care menționa că **„problema creșterii productivității muncii trebuie să-și găsească o expresie cît mai clară în plan, la fiecare minister, în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, clarificîndu-se ce are de făcut fiecare om, măsurile de mecanizare și automatizare care trebuie întreprinse"**

Un instrument de conducere

ÎNTRUCÎT ÎNDEPLINIREA SARCINILOR de productivitate, în fiecare întreprindere necesită un complex de măsuri, care nu pot fi cuprinse în atribuțiile unui singur organism, **este necesar ca programul să stabilească responsabilități precise, ținînd seama de atribuțiile ce revin fiecărui compartiment din structura organizatorică.** În același timp, conducerea unității are nevoie **de un instrument prin care să se precizeze pe de o parte, acele măsuri concrete și reale prin care se asigură înfăptuirea sarcinii cel puțin la nivelul planificat și, pe de altă parte, posibilitatea controlului îndeplinirii acestora. Acest rol îl poate îndeplini cu succes un program de productivitate bine întocmit.**

Programul de productivitate reflectînd posibilitățile concrete, soluțiile detaliate pe secții, ateliere și fiecare loc de muncă, prin care se asigură realizarea și depășirea sarcinilor de creștere a productivității stabilite prin planurile anuale, devin astfel **un instrument de conducere.** De altfel, făcîndu-se referire la metodele de conducere folosite de către întreprinderile și centralele industriale în practica conducerii activităților economice, putem spune că avem de-a face cu o **modalitate concretă de conducere pe bază de program.** Cum este utilizat un astfel de program, pentru asigurarea creșterii productivității muncii, ca element concret de realizare eficientă a acestui obiectiv al conducerii moderne ?

Valorificînd experiența pozitivă a unor întreprinderi sau ministere, s-a putut contura, în primul rînd, **un cadru de măsuri, ca caracter minimal, care** fac obiectul programului și care poate constitui un element util pentru fiecare unitate, în analiza, sistematizarea și evaluarea posibilităților de valorificare mai bună a propriilor resurse.

Măsurile au fost cuprinse **pe grupe mari** care se referă, în principal, la acțiunea progresului tehnic, la perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii, la calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților, la influența unor factori naturali sau la cei legați de schimbarea structurii producției și a cooperării între întreprinderi.

Ținînd seama de influența deosebită a progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii, se detaliază, în cadrul programului, măsurile legate de **introducerea tehnicii noi și îmbunătățirea tehnicii existente,** cum ar fi : intrarea în funcțiune a obiectivelor noi ; devansarea atingerii parametrilor proiectați pentru unitățile noi sau dezvoltate ; creșterea gradului de mecanizare și de automatizare a proceselor de producție ; înlocuirea mașinilor și instalațiilor automate uzate, precum și cele privind **perfecționarea tehnologiilor de fabricație** și **introducerea de tehnologii noi,** cum ar fi : reducerea adaosurilor de prelucrare și a rebuturilor.

De asemenea, măsurile legate de **perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii** se detaliază și se referă în principal la : reducerea ponderii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în totalul salariaților ; îmbunătățirea raportului dintre personalul de conducere și cel de execuție ; tipizarea, unificarea și standardizarea pieselor, subansamblelor, produselor și tehnologiilor de fabricație ; creșterea gradului de concentrare și specializare a producției ; folosirea completă și productivă a timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor ; perfecționarea pregătirii tehnice, a programării, lotizării, lansării, urmăririi și executării producției ; folosirea completă și productivă a timpului de lucru ; organizarea procesului de producție la locul de muncă.

Elaborarea și aplicarea, începînd cu anul 1971, a unor programe de creștere a productivității muncii, a început să capete un caracter din ce în ce mai concret, făcînd parte din planul fiecărei unități.

Structura programelor de productivitate

URMĂRIND ÎN EVOLUȚIE elaborarea și aplicarea acestor programe se pot desprinde cîteva elemente caracteristice. Sarcinile planificate de creștere a productivității muncii, se realizează în mod diferit pe întreprinderi, centrale și ministere, ținînd seama de condițiile concrete ale acestora, care se exprimă, în bună parte, prin contribuția diferită pe care o au cele cinci grupe de măsuri prezentate. Astfel, de pildă, **pentru anul 1973 ponderea acestor măsuri pe industrie și construcții prezintă repartizarea din tabelul nr. 1.**

Tabelul nr. 1

	Industrie	Construcții-montaj
Cap. I. Dezvoltarea bazei tehnice a producției	30	39
Cap. II. Perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii	39	30
Cap. III. Calificarea și perfecționarea pregătirii cadrelor	10	6,5
Cap. IV. Factori naturali	6,5	—
Cap. V. Schimbarea structurii producției și a cooperării între întreprinderi	0,5	15,0
Alte măsuri (nenominalizate)	14,0	9,5

Pe principalele ministere, aceleași elemente se prezintă ca în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2.

Ponderea măsurilor din programele de creștere a productivității muncii la activitatea industrie pe 1973

Ministerele	Cap. I	Cap. II	Cap. III	Cap. IV	Cap. V	Alte măsuri (nenominalizate)	Total
1. M.M.P.G.	25	40	11	—	—	24	100
2. M.I.M.	54	20	14	—	2	14	100
3. M.I.C.M.G.	18	28	23	—	—	31	100
4. M.I.C.M.U.E	25	27	17	—	—	31	100
5. M.I.Ch.	55	30	12	—	3	—	100
6. M.I.U.	28	60	5	—	7	—	100
7. M.A.I.A.A	31	29	3	2	3	32	100
8. M.T.Tc.	18	69	16	3	—	—	100
9. M.C.Ind.	41	39	15	—	—	5	100
10. M.E.E	34	33	12	—	2	19	100
11. M.E.F.M.C.	28	40	3	2	27	—	100

Din analiza succintă a acestor cîteva elemente se desprinde, în primul rînd, faptul că **sporirea productivității muncii se realizează în proporție de peste 50% pe seama măsurilor privind progresul tehnic și a celor de organizare,** ponderea celor două grupe de măsuri fiind de regulă de peste 25% și, respectiv, de peste 30%. Se poate spu•: deci pe drept cuvînt, că, alături de măsurile privind progresul tehnic, măsurile de organizare au un rol deosebit de important în creșterea productivității muncii. **Se verifică și în cazul economici noastre faptul că diferențele de productivitate dintre unități nu sînt determinate numai și nici măcar în cea mai mare parte de gradul de înzestrare, ci aproape în aceeași măsură și de gradul de organizare și conducere a producției.**

O mai bună valorificare a resurselor existente

DIN ANALIZA elaborării și aplicării programelor de productivitate în întreprinderi se desprind, de asemenea, unele aspecte demne de semnalat. Astfel, la un număr de 24 unități economice analizate recent, rezultă că : **20** aveau programe întocmite la data analizării ; la **15** măsurile prevăzute în programe acopereau în întregime sau chiar depășeau sarcina de creștere a productivității muncii ; la **5** unități, măsurile prevăzute în programe nu acopereau în întregime sarcina de sporire a productivității muncii ; la **4** unități nu s-au întocmit programe, iar **20** unități au realizat în întregime sau au depășit sarcinile de creștere a productivității muncii prevăzute în plan.

Sîntem în preajma încheierii anului 1973 și a începerii unui nou an de plan. În ce privește anul 1973, mai ales la unitățile care prezintă nerealizări la productivitatea muncii, **devine imperios necesară reanalizarea programelor, ca instrumente de conducere, pentru mai buna valorificare a resurselor existente.** Cercetările făcute demostrează că mai sînt încă rezerve incomplet folosite. Se lucrează cu un număr mai mare de salariați decît cel strict necesar determinat pe bază de norme de muncă ; unele norme de muncă nu exprimă consumul de muncă real necesar, sînt mai largi și nu stabilesc în mod corect sarcinile pe executanți,nu-i stimulează pe aceștia și nu îi orientează spre a utiliza cît mai complet timpul de muncă, pentru a da o producție mai mare, în fiecare schimb.

În același timp, **este necesară încheierea completă a programelor pentru anul 1974.** Sînt încă întreprinderi, care nu și-au definitivat programul de măsuri, care deci nu știu concret pe ce căi vor realiza productivitatea muncii înscrisă în plan. **Întocmirea corectă a programelor, repartizarea echilibrată și precisă a răspunderilor, evaluarea cantitativă a contribuției fiecărui organism, urmărirea continuă a îndeplinirii acestora, luarea din timp a unor decizii cu caracter de evitare a unor posibile abateri de la program sau de corectarea, modificarea sau completarea unor influențe ce apar pe parcurs și care nu au putut fi prevăzute de la început, pot fi de natură să asigure o conducere eficientă a tuturor factorilor chemați să contribuie prin activitatea lor la îndeplinirea și depășirea sarcinii de creștere a productivității muncii.**

CARNETUL CONSUMATORULUI

Ce fel de jucării preferați?

VOM examina, în cele ce urmează rezultatele unui sondaj pentru cercetarea opiniei consumatorilor cu privire la jucăriile mecanizate, grupă de produse cu cea mai mare pondere în vînzarea jucăriilor. Sondajul a avut loc între 10—31 august 1972, în care interval au fost intervievate 1 106 persoane. Potrivit sondajului, marea majoritate a consumatorilor (81,1%), preferă jucării mecanizate cu baterie. Celelalte tipuri de jucării mecanizate, acționate cu arc sau cu volant (prin frecare) sînt preferate numai în proporție de 12,8% și respectiv 6,1%. Este interesant de menționat că, deși jucăriile acționate de baterii sînt în general mai scumpe (între 80 și 160 lei, de exemplu, un automobil), intensitatea preferințelor pentru acest articol s-a manifestat aproape în aceeași măsură la toate categoriile socio-profesionale intervievate, indiferent de veniturile acestora. Proporția de preferințe pe categorii de consumatori a variat între 87 și 87%.

Pentru a cunoaște gradul în care s-a ținut seama de aceste preferințe, redacția noastră a organizat un microsondaj la cîteva magazine care comercializează jucării. Sîntem la librăria „George Coșbuc" din str. Lipscani 26. La raionul de jucării există cîteva zeci de tipuri de jucării mecanizate. Din acestea, numai două tipuri (un automobil și un tractor) sînt acționate pe bază de baterii, restul fiind acționate prin volant sau arc. O situație similară o întîlnim și la magazinul „Victoria", unde, din 30—40 de tipuri de jucării mecanizate, numai trei tipuri sînt acționate cu baterii.

Pentru a ne forma o imagine mai exactă am intrat și la magazinul „Romarta copiilor", cea mai mare unitate specializată în acest domeniu. Situația nu diferea de celelalte unități . Din 40—50 de tipuri de jucării mecanizate, numai trei tipuri erau acționate cu baterii. Rezultă, așadar, că în timp ce peste 80% din consumatori preferă jucăriile acționate de baterii, în magazine aceste articole nu se găsesc decît într-o proporție de 10—15%. În schimb, cele acționate prin arc sau volant (preferate în proporție de numai 20%) se găsesc în proporție de 80—85%.

Rezultatele sondajului organizat de I.C.C. au fost cunoscute, de atunci a trecut mai mult de un an, dar structura ofertei de jucării a rămas nemodificată. Sîntem deci iarăși în fața unor opțiuni ignorate de producători.

P. S. Revista noastră va continua să militeze cu perseverență pentru a promova în practică cerința ca producția bunurilor de consum să fie orientată și corelată cu cerințele consumatorilor.

Completați-vă garderoba pentru sezonul rece

● **Jerseu supraelastic (import din R.D.G.) la „Lîna de Aur" (calea Victoriei, vizavi de sala „Comedia"). Carouri pe fond pastel, într-o paletă coloristică variată (vernil, gri, roșu, galben ș. a.). Preț — 250 lei/m.**

● **Tricot PNA, pentru pantaloni. Nuanțe sobre. Preț — 160 lei/m.**

● **Seturi din lînă, bluze și pulovere din fire sintetice, „deux-pieces"-uri, rochii din lînă și fire sintetice, tricotaje din lînă pură, PNA și rolontex la magazinele „Romarta" și „Cocor" ;**

— **Bluze fără mînecă (import din Franța). Mărime : 44—46. Preț — 170 lei/buc. ;**

— **Bluze (import din Franța). Mărimea — 42—46. Preț — 300 lei/buc.**

— **Cămăși din tercot, urzit din fire sintetice. Producție a Fabricii „Tricotajul Roșu". Culori pastel și în dungi. Preț — 156 lei/buc. Un alt tip — de astă dată producție F. C. „Tîrnava". Preț — 94 lei/buc.**

— **Vindiacuri și raglane din tercot. Preț — 288 lei/buc. ;**

— **Pardesie cașerate. Preț — 668—692 lei/buc.**

— **Fulare PNA — Culori fantezi pe fond roșu și albastru. Preț — 75 lei/buc. Fulare din Mohair. Preț — 160 lei/buc.**

— **Genți din material plastic, în culori asortate (roșu-albastru, negru-gri etc.). Preț — 201 lei/buc.**

— **Fulare „Wiratex" (import din R.D.G.). Culori pe fond de albastru. Preț — 80 lei/buc.**

— **Cămăși tercot. Alb, roșu și în dungi. Preț — 84 lei/buc.**

● Vă reamintim : sîntem în sezonul cînd puteți beneficia de substanțiale reduceri sezoniere de prețuri. O ocazie pe care vă sugerăm să nu o pierdeți.

Atenție, gospodine !

Recent, au fost lansate pe piață o gamă mare de produse „mici" menajere care vă ușurează munca, vă economisesc timpul și vă dau multe satisfacții :

● **Uscătorul de rufe de cameră.** Produs al Combinatului industriei locale din Satu Mare, Fabrica „1 Mai". Conceput pe principiul rulării transperantelor de fereastră, el concentrează într-un volum mic circa 15 m de frînghie — adică, 3,5 m × 4 rînduri. Comod și practic. Preț : lei 93.

● **Tocătorul de legume.** Gabarit mic, ușor manipulabil, construit din masă plastică. Comod la utilizare și foarte eficace. Producție a I.I.L. Făgăraș. Preț : lei 15.

● **Filtrul de cafea „Tip Top".** Producător : I.I.S. „Metalica" din Oradea. Nichelat, cu o formă simplă și ușor de manipulat. Preț : lei 67.

● **Aparatul pentru tăiat pîine.** Producție din import (R.D.G.) Manipulare manuală, comodă, linie estetică și colorit pastel. Preț : lei 175.

● **Aparatul pentru prăjit boabe de cafea.** Se vinde în două variante ingenioase, simple și deosebit de practice. **Prețul** 25 lei și respectiv 45 lei.

● **Rîșnița de cafea.** Producție din import (R. P. Albania). Linie suplă, gabarit redus. Preț : lei 75.

● **Oală pentru fiert lapte.** Fabricată la I.I.L. „Bihoreanca"-Oradea. **Preț :** lei 45.

● **Robotul pentru bucătărie.** Multifuncțional. Economic de efort și timp. **Preț :** lei 1 875.

● **Bătătorul de spumă tip „Prima"** — Practic și ușor de mînuit. **Preț :** lei 30.

Înnoiți-vă mobila !

Ministerul de resort vă face noi oferte, prin magazinele sale de specialitate.

● **Garnitura de dormitor tip „T 72" (dulap, noptieră, toaletă și pat). Culori în variante de maron, cu nuanțe pastel. Linie modernă. Preț — 9220 lei;**

● **Camera „Bega" (Dulap, divan, birou, fotoliu). Scheletul lemnos în culori deschise, pe bază de maron. Pielea asortată. Preț — 19 762 lei.**

● **Sufrageria „Regence" (bufet, vitrină, masă, 6 scaune tapisate). Pe fond coloristic sobru — pînză cu nuanțe pastel. Preț — 19 066 lei.**

● **Mobila de „hall". ● „Slatina" (canapea, 2 scaune și masă). Alb, cu perne înflorate, pe fond vernil. Folosibile în special pentru terase și balcoane. Preț — 741 lei ● „Afrodita" (canapea, 2 fotolii, măsuță). Pe fond de material plastic negru, pînză galbenă. Preț — 5 210 lei ● Tipul „TM 035" (canapea, 2 fotolii, măsuță). Model de lux, cu finisaj excepțional. Preț informativ — 20 579 lei.**

● **Biblioteca „Tibno". Preț — 7 720 lei.**

● **Cuiere. ● „Nelly". Pe fond vernil, roșu și alb. Preț — 1070 lei. ● „Meda". Roșu și alb. Preț 846 lei.**

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (III)

CARACTERUL deosebit de dinamic al științei și tehnicii contemporane a condus la schimbări importante și în ce privește organizarea colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul tehnico-științific. Arătam în numerele anterioare că prin sfera sa de cuprindere, colaborarea tehnico-științifică, într-un mod sau altul, are tangență cu toate celelalte domenii ale colaborării în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, fiindcă nu există coordonată a procesului de dezvoltare a societății omenești în care să nu găsim într-o formă sau alta intervenția științei, a tehnicii și a tehnologiilor avansate. De aci modificările sau mai bine spus perfecționările apărute în organizarea colaborării tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R.

Multitudinea problemelor științei și tehnicii a căror soluționare se impunea a fi realizată pe calea colaborării a făcut imposibilă înglobarea lor exhaustivă într-un document unic. Problema se punea în desfășurarea problematicii colaborării tehnico-științifice în funcție de beneficiari, de cei interesați în soluționarea tematicilor și anume organele C.A.E.R. specializate. De aceea programul sintetic de coordonare a cercetărilor științifice pentru perioada 1971—1975, elaborat în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice și tehnice, datorită gradului său de sintetizare are un caracter orientativ, informativ, desfășurarea concretă a tematicilor realizîndu-se în programele de coordonare a cercetărilor științifice și tehnice elaborate de organele C.A.E.R. de specialitate, respectiv de către comisiile permanente C.A.E.R de ramură. În același timp în programul sintetic elaborat de Comisia permanentă C.A.E.R. pentru coordonarea cercetărilor științifice s-a menținut un capitol privind cercetările cu caracter complex, respectiv cele ale căror rezultate pot fi aplicate sau folosite în două sau mai multe ramuri ale economiei naționale, precum și cercetările care au un pronunțat caracter fundamental. Separat de acestea programul sintetic de coordonare a cercetărilor științifice și tehnice pe anii 1971—1975 cuprinde un număr de peste 200 teme grupate pe 17 ramuri ale economiei naționale — beneficiare ale rezultatelor cercetărilor științifice și tehnice.

Pe măsura adîncirii activității de colaborare în domeniul tehnico-științific în mod obiectiv sporește numărul ramurilor economiei naționale cărora le sînt consacrate lucrări de cercetări, conturîndu-se în mod distinct problematica colaborării tehnico-științifice pentru fiecare ramură în parte. Astfel în programul sintetic de coordonare a cercetărilor științifice și tehnice pe anii 1971—1975 lucrările coordonate au fost grupate pe următoarele ramuri : energia electrică, folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, geologia, industria carboniferă, industria petrolieră și a gazelor naturale, industria chimică, metalurgia neferoasă, siderurgia, construcțiile de mașini, industria radiotehnică și electronică, industria ușoară, industria alimentară, agricultura, construcțiile, transporturile, gospodărirea apelor, tehnica de calcul.

Numai simpla enumerare a ramurilor economiei naționale a fiecărei țări în cadrul cărora au fost grupate temele de cercetare ce fac obiectul colaborării, demonstrează o dezvoltare impetuoasă a colaborării tehnico-științifice, atît în suprafață, respectiv cantitativă, cît și în adîncime — prin aceasta înțelegem aspectul calitativ al fenomenului cercetat.

Cifrele, oricît ar fi ele de sugestive, nu sînt în măsură să sugereze însă vastitatea problematicii. Să luăm de exemplu tema I de cercetare în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice și anume : elaborarea de propuneri privind crearea cu eforturi comune a premiselor științifice, de producție, organizatorice pentru accelerarea dezvoltării și aplicării în mod eficient în economia națională a țărilor interesate, membre ale C.A.E.R. a energiei nucleare pe scară industrială. Elaborarea unei probleme de asemenea proporții și importanță presupune adîncirea conlucrării între un important număr de forțe științifice care să asigure o colaborare în condiții de deplină eficiență. Este, de asemenea, important de reținut că numai în această ramură — folosirea în scopuri pașnice a energiei nucleare — pe perioada 1971—1975 au fost convenite alături de problema enunțată mai sus încă unsprezece probleme, în elaborarea cărora sînt interesate majoritatea țărilor membre ale C.A.E.R.

Spuneam că problemele de cercetare științifică și tehnică incluse în programul pentru perioada 1971—1975 au fost grupate pe 17 ramuri. Separat de acestea au fost individualizate un număr de 31 de probleme care prin complexitatea lor nu se pot înscrie în limitele unei anumite ramuri, rezultatele lor putînd fi folosite cu succes în mai multe ramuri ale economiilor naționale ale țărilor participante. Interesul în rezultatele cercetării pentru asemenea probleme le-au manifestat, în cele mai multe cazuri, majoritatea covîrșitoare a țărilor membre ale C.A.E.R. Astfel, in problema „cercetări în domeniul fizicii biologice" — finalizarea căreia este prevăzută în anul 1975, sînt declarate interesate Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Mongolia, România, Uniunea Sovietică și Iugoslavia. Problema intensificării colaborării pentru crearea de instrumente de medicină biologică, a aparaturii pentru cercetări și pentru medicina chimică de asemenea a polarizat interesul majorității țărilor membre ale C.A.E.R. Desigur că soluționarea din punct de vedere teoretic a acestor probleme poate influența în mod direct și imediat asupra dezvoltării colaborării în procesul de producție dintr-o ramură sau alta, poate crea condiții de dezvoltare a cooperării între diferite ramuri, ceea ce va putea avea efecte pozitive asupra procesului — luat în complexitatea sa — de dezvoltare a societății.

Dintre acestea enumerăm cîteva și anume : studierea proceselor chimice, fizice, biologice sau de altă natură ale principalelor raioane ale Oceanului mondial și elaborarea mijloacelor tehnice contemporane pentru cercetarea eficientă a resurselor acestuia ; elaborarea unor noi tipuri de pesticide, mijloace chimice și biologice de protecție a vegetației, precum și cercetări complexe asupra influenței mijloacelor de protecție asupra mediului ambiant ; elaborarea măsurilor de protejare a metalelor împotriva coroziunii ; fizica corpurilor tari, elaborarea și crearea instrumentelor unicate, a utilajelor și aparaturii pentru cercetări științifice ; bazele științifice ale organizării și normării muncii și cointeresării materiale în producția socialistă ; bazele general-teoretice și economice ale dezvoltării științei și tehnicii, elaborarea unui sistem eficient de informare tehnico-științifică al țărilor membre ale C.A.E.R. pe baza mecanizării și automatizării complexe a proceselor de prelucrare, de identificare, de transmitere și retransmitere a informațiilor la distanță ; protejarea atmosferei împotriva influenței poluării ; folosirea maselor plastice în economia națională etc.

Această enumerare a cîtorva din temele de cercetare incluse în programul de coordonare pe perioada 1971—1975, pe lîngă faptul că ne familiarizează cu teritoriul vast pe care încearcă să-l acopere ne arată în același timp, că datorită amplorii lor, cele mai multe dintre teme se vor regăsi în programele de coordonare pe mai multe perioade. Acest fenomen nu este întîmplător. În majoritatea lor, temele de cercetare de o astfel de amploare, nu pot fi în mod obiectiv epuizate în perioada unui cincinal sau două. Apariția a noi și noi probleme în procesul de cercetare științifică asupra unor teme ne demonstrează cu prisosință necesitatea continuității la care ne-am referit.

Fără a considera că s-au epuizat elementele care ar putea să întregească aspectul cantitativ al colaborării tehnico-științifice pe perioada 1971—1975, vom încerca în cele ce urmează să aducem în fața cititorului cîteva aspecte calitative ale procesului de colaborare tehnico-științifică. Procesul poate fi caracterizat atît prin creșterea numărului de probleme ce au intrat sub incidența coordonării, cît și prin apariția unor forme organizatorice noi ale colaborării în acest domeniu.

Apariția și decantarea formelor de colaborare în acest domeniu, găsindu-se într-un stadiu de continuă transformare, o încercare de grupare și clasificare va fi deosebit de pretențioasă și, de aceea, ne vom limita numai la o simplă consemnare a acestor forme, aducînd unele elemente definitorii. Cercetarea ulterioară va beneficia de un material practic mai bogat, mai bine conturat, care să permită aprecieri cu un caracter mai general. Alături de unele forme și metode cărora practica colaborării le-a certificat pe deplin existența ne găsim încă în zona dorințelor, a tatonărilor, a elaborării.

Din considerente de logică a prezentării vom face un pas mai mare în timp, promițînd că vom reveni, pentru a prezenta un eveniment de mare importanță pentru colaborarea tehnico-științifică în cadrul C.A.E.R. și anume transformarea Comisiei permanente pentru coordonarea cercetărilor științifice în Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul activității tehnico-științifice. Totodată, vom arăta că practica a impus convenirea de către țările membre a elementeolr de bază organizatorico--metodologice, economice și juridice ale colaborării tehnico-științifice, precum și ale activității organelor Consiliului în acest domeniu.

Necesitatea convenirii unor asemenea elemente decurge din însemnătatea crescîndă a științei și tehnicii în asigurarea unor înalte ritmuri de dezvoltare economică și în condiții de eficiență în țările membre ale C.A.E.R. În legătură cu acest fenomen caracteristic pentru economia națională a R.S. România, economie ce se găsește în plin avînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este necesar **„să rezolvăm mai repede problemele tehnice, să introducem mai rapid procedeele tehnologice moderne, să facem ca întreaga noastră activitate să țină pasul cu progresul tehnic, cu ritmul în care se dezvoltă astăzi știința și tehnica pe plan mondial"** [39]).

Pornind de la teza potrivit căreia colaborarea tehnico-științifică reprezintă o parte organică a întregii colaborări dintre țările membre ale C.A.E.R., că ea urmărește să creeze premisele pentru folosirea cît mai rapidă și mai largă a rezultatelor cercetărilor tehnico-științifice, ca urmare a obținerii unor rezultate deosebite în domeniile hotărîtoare ale științei și tehnicii și — în ultimă instanță — pentru atingerea unor ritmuri înalte de creștere a productivității muncii, sporirea eficienței producției, realizarea unei economii maxime de resurse materiale și de muncă, precum și de timp, țările membre ale C.A.E.R. așează colaborarea lor reciprocă în acest domeniu pe fundamentul verificat de practica legăturilor lor nemijlocite, al principiilor internaționalismului socialist, pe baza respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

Încă de la început se subliniază că această colaborare se desfășoară pe baza unei strînse corelări a formelor multilaterale cu cele bilaterale, ceea ce permite să se țină seama într-o măsură cît mai deplină de interesele naționale și de particularitățile specifice ale diferitelor țări, asigurînd, în același timp, elasticitatea și operativitatea necesară în soluționarea problemelor care prezintă interes reciproc.

Fundalul colaborării tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. îl constituie consultațiile reciproce în principalele probleme ale politicii tehnico-științifice care prezintă interes reciproc. Efectuate la diferite nivele, între factorii de decizie din țările membre, consultațiile reciproce permit conducerilor de partid și de stat din fiecare țară, să poată ține seama în elaborarea proiectelor de dezvoltare a economiei și științei de contextul multitudinii legăturilor prin care economia națională a țării respective este legată de economia celorlalte țări, alături de care și împreună cu care făuresc, în condițiile specifice fiecărei țări, edificiul măreț al socialismului și comunismului.

Consultațiile pe bază multilaterală au loc în cadrul organelor C.A.E.R. începînd cu Sesiunea Consiliului — care de regulă se constituie la nivelul șefilor de guverne — și continuă cu celelalte organe reprezentative ale Consiliului. Evident că problemele cu caracter general a căror suprafață de acoperire se extinde asupra mai multor ramuri economice, sînt de competența organului specializat de colaborare în cadrul C.A.E.R. și anume Comitetul C.A.E.R. de colaborare tehnico-științifică. Problemele specifice, relativ mai restrînse, constituie obiectul consultațiilor reciproce în cadrul comisiilor permanente C.A.E.R. de ramură. Consultațiile reciproce se materializează sub forma prezentării de informări reciproce sau a schimburilor de păreri cu privire la direcțiile politicii tehnico-științifice adoptate de către țări, precum și cu privire la măsurile preconizate privind dezvoltarea științei și tehnicii pe perioada imediat următoare sau pe o perioadă de perspectivă.

Cu ocazia efectuării consultațiilor reciproce în problemele politicii tehnico-științifice, țările membre ale C.A.E.R. au în vedere să-și concentreze atenția în principal spre depistarea celor mai importante direcții la nivel mondial ale progresului tehnico-științific, în vederea conturării tematicii prognozelor care prezintă interes reciproc, aceasta în scopul evidențierii acelor probleme concrete ale științei și tehnicii care prezintă interes reciproc și constituie rezervorul potențial al adîncirii colaborării, atît pe cale multilaterală cît și bilaterală, precum și a formelor organizatorice celor mai eficiente pentru soluționare. Problemele pregătirii cadrelor de cercetare științifică, precum și a celor pentru transpunerea în practică a cercetărilor, modalităților de folosire, de aplicare în practică a rezultatelor perfecționării colaborării însăși în acest domeniu, precum și alte probleme de interes reciproc constituie, de asemenea, obiectul consultațiilor reciproce în problemele politicii tehnico-științifice a țărilor membre ale C.A.E.R.

Coordonarea planurilor economice în partea referitoare la știință și tehnică este similară coordonării planurilor economice în general, fenomen caracterizat drept principala formă a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. Principalul criteriu de selectare a problemelor care cad în incidența coordonării planurilor, este acela al gradului în care acestea prezintă interes reciproc pentru țările participante.

DEPISTAREA problemelor tehnico-științifice care fac obiectul colaborării nu epuizează consultațiile reciproce. Mutațiile spectaculoase care au loc în știință și tehnică, atît ca efect, cît și în ce privește rapiditatea succesiunii lor impun adîncirea colaborării în domeniul prognozării. De aceea, țările membre ale C.A.E.R. își concentrează forțele științifice nu numai în direcția elaborării nemijlocite a căilor de soluționare a diferitelor probleme cu care sînt confruntate, dar și în scopul scrutării viitorului, în descifrarea înălțimilor către care știința și tehnica contemporană se îndreaptă în viitorul apropiat sau cel previzibil. Prin rezultatele pe care această activitate le aduce, constituind un element de referință în cîntărirea și adoptarea unor soluții de directivă, ea a devenit un domeniu al colaborării.

Printre sarcinile importante ale colaborării în domeniul prognozării tehnico-științifice pentru problemele care prezintă interes reciproc putem sublinia : punerea în evidență a principalelor direcții ale dezvoltării științei și tehnicii într-o ramură sau alta, precum și individualizarea factorilor care determină aceasta; elaborarea de propuneri referitoare la organizarea colaborării tehnico-științifice pornind de la previziunile dezvoltării științei și tehnicii în diferitele ramuri ; elaborarea de aprecieri privind termenele posibile de soluționare a problemelor, precum și considerente privind resursele materiale necesare etc.

Principalele forme de colaborare adoptate în domeniul prognozelor tehnico-științifice sînt : schimbul de experiență cu privire la metodologia și organizarea activității de elaborare a prognozelor care permite folosirea experienței înaintate ; schimbul reciproc de informații între țările interesate, referitoare la rezultatele obținute în elaborarea prognozelor și, în final, ca o treaptă superioară a colaborării în acest domeniu — elaborarea în comun de către țările interesate, de prognoze în problemele care prezintă interes reciproc. Elaborarea de prognoze în comun presupune convenirea programului în care se stabilește obiectul prognozei, perioada de timp la care se referă, țara organizatoare — precizîndu-se principalele organizații care vor elabora materialele necesare prognozei, țările participante, respectiv organizațiile coexecutante, etapele și termenele, precum și locul de elaborare a prognozelor. În acest sens, pe baza înțelegerilor intervenite, țările interesate își repartizează între ele elaborarea de prognoze pentru anumite domenii sau probleme ale științei și tehnicii sau pentru anumite direcții în cadrul aceluiași domeniu, urmînd ca rezultatele să fie transmise în mod reciproc.

Pentru a se asigura condiții de folosire eficientă de către toate țările interesate a prognozelor elaborate în comun au fost convenite elementele principale pe care prognozele ar urma să le cuprindă. Printre acestea menționăm : delimitarea caracteristicilor generale din punct de vedere tehnico-științific, economic și social ale problemei, respectiv ale obiectului prognozei ; descrierea precisă a metodelor și a modelelor de analiză și de proiecție în viitor folosite, a celor de calcul și de asigurare matematică a calculelor pe mașinile electronice de calcul ; analiza multilaterală a situației actuale a obiectului prognozării ; elaborarea variantelor posibile ale dezvoltării, în perioada avută în vedere a obiectului prognozării, aprecieri privind veridicitatea rezultatelor ce se preconizează a se obține, consecințele sociale posibile ale fenomenului examinat, influențele posibile asupra altor domenii, precum și influența dezvoltării domeniilor limitrofe asupra obiectului prognozării ; concluziile și propunerile referitoare la alegerea direcțiilor de dezvoltare a cercetărilor științifice în vederea atingerii scopurilor preconizate în condiții de maximă eficiență, respectiv folosirea celor mai propice căi de realizare. În elaborarea variantelor posibile ale dezvoltării viitoare a obiectului prognozării se va ține seama de acțiunile comune convenite ale țărilor membre ale C.A.E.R., de resursele necesare, precum și de eficiența soluțiilor preconizate.

Prognozele tehnico-științifice, ca și prognozele în general constituie elemente de referință, de suport în elaborarea programelor de dezvoltare a cercetărilor tehnico-științifice în domeniul respectiv, precum și a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. În același sens ele sînt folosite în activitatea de proiectare a colaborării tehnico-științifice, de efectuare a cercetărilor științifice. Modul de convenire, de elaborare a programelor de colaborare în acest domeniu va constitui obiectul prezentării următoare.

Radu CONSTANTINESCU

---

39) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate". — vol. 7, pag. 648, Editura politică, București, 1973.

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — FORMĂ DE COMERȚ ÎN EXPANSIUNE (II)

EXAMINAREA principalelor mijloace prin care se efectuează transferul de tehnologie relevă existența a două modalități principale: 1) furnizarea de informații tehnologice generale; 2) informații-răspuns la o cerere precisă, inclusiv „know-how"-ul sau chiar produsul care interesează un anumit domeniu tehnic.

Cărțile, revistele și documentația comercială, conferințele, congresele și tîrgurile cu tematică tehnică, vizitele de studiu și cursurile de calificare, aparțin primei categorii și servesc la cunoașterea progreselor realizate contribuind la stimularea cererii de tehnică nouă din partea forurilor de decizie economică. Dar aceste mijloace nu sînt în general suficiente pentru transferul eficient al tehnologiei de exploatare a noilor echipamente, pentru implementarea noilor metode de lucru.

În a doua categorie de „mijloace de transfer" intră întreprinderile de engineering și consulting, furnizorii de utilaje, institutele și birourile de proiectare, institutele de cercetare-dezvoltare, etc. Aceste unități însoțesc produsele sau serviciile pe care le furnizează cu informații tehnice și organizatorice, capabile să asigure aplicarea lor în practică. Datele din această a doua categorie trebuie cumpărate de client, făcînd obiectul fie a unui contract de vînzare-cumpărare, fie a unui cesiuni de licență.

În acest număr ne vom opri asupra problemei accesibilității țărilor în curs de dezvoltare la această a doua categorie de mijloace de transfer, asupra modalităților de îmbunătățire a actualei poziții.

SIMULTAN „PRIMITOR" ȘI „DONATOR" DE CUNOȘTINȚE ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNOLOGII

DACĂ OPERAȚIUNILE de transfer tehnologic ocupă în prezent un volum important în schimburile de informație tehnologică dintre țările avansate industrial — mergînd „in extremis" pînă la reunirea activităților de concepție ale unor firme pînă ieri concurente — pentru țările în curs de dezvoltare, transferul tehnologic constituie o problemă de maximă importanță pentru creșterea lor economică, pentru reducerea importantului decalaj existent între țările „bogate" și restul națiunilor, care reprezintă aproape două treimi din populația globului.

Faptul că în ultimii douăzeci de ani acest decalaj nu numai că nu s-a redus, ci a crescut, a determinat comunitatea Națiunilor Unite să organizeze un program vast de asistență sub denumirea de „Primul deceniu al dezvoltării". Deoarece acest program — care s-a desfășurat pe tot parcursul deceniului al șaptelea — nu a marcat rezultatele scontate, Națiunile Unite au lansat un nou program intitulat: „Al doilea deceniu al dezvoltării". Apare drept semnificativ în cadrul celui de al doilea deceniu, că obținerea unui consens privind acordarea de ajutor economic țărilor în curs de dezvoltare (1% din Produsul Național Brut al țărilor dezvoltate), nu a fost însoțit de o aceeași poziție constructivă a țărilor avansate industrial, sub raportul asistenței care urmează a fi acordată pe tărîmul științei și tehnologiei. Pozițiile antagoniste ale țărilor dezvoltate și ale celor în curs de dezvoltare nu au fost puse nicăieri mai bine în evidență, ca la prima sesiune a Comitetului Științei și Tehnologiei pentru Dezvoltare a Națiunilor Unite (martie 1973). Cu această ocazie, țările dezvoltate au respins propunerea de a introduce în cadrul strategiei celei de a doua decade a dezvoltării, așa zisul „obiectiv III", care prevedea ca aceste țări să elaboreze studii, cercetări și proiecte pentru țările în curs de dezvoltare, care să însumeze un efort financiar de 5% din cheltuielile pentru cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică a țărilor dezvoltate.

Desi există și în prezent nenumărate canale de transfer tehnologic care alimentează țările în curs de dezvoltare este incontestabil că — atîta vreme cît aceste acțiuni nu vor beneficia de egida unui for internațional de anvergura Organizației Națiunilor Unite — există pericolul ca transmiterea de cunoștințe științifice și tehnologice să fie însoțită de angajări de ordin economic și chiar politic.

Nu este lipsită de interes poziția unora din țările în curs de dezvoltare, al căror nivel de dezvoltare tehnologică este relativ mai aproape de acela al țărilor dezvoltate. Este de semnalat situația unor țări europene, în curs de dezvoltare — ca de ex.: R.S. România, R.S.F. Iugoslavia, Spania —, a unor țări din America Latină — ca de ex.: Mexic, Venezuela, Brazilia — și chiar a unor țări din Asia: India și Iranul. Aceste țări, au izbutit ca în ultimele decenii să obțină importante ritmuri de creștere economică, ca urmare a însușirii de tehnologii care au asigurat un suport ferm dezvoltării industriei, agriculturii și transporturilor. În același timp, aceste țări rămîn în continuare interesate să importe tehnologii de vîrf în multe domenii cum ar fi: electronică, calculatoare, telecomunicații, aparatură de precizie, produse de mecanică fină etc.

Această dualitate a fost pusă probabil pentru prima oară în evidență în mod clar la „Simpozionul internațional cu privire la obiectivele dezvoltării științifice și tehnologice în cea de a doua decadă a dezvoltării a Națiunilor Unite", care a avut loc la Baden (Viena) în mai 1972. În raportul final al acestei întruniri se consemnează:

„Participanții au atras atenția asupra faptului că unele din țările în curs de dezvoltare dispun de cunoștințe într-o serie de domenii ale științei și tehnologiei, ceea ce le conferă — „de facto" — caracterul de țări „donatoare" în aceste domenii, păstrîndu-și totodată poziția de țări „primitoare" în alte sectoare ale științei și tehnologiei. Participanții și-au exprimat părerea că țările menționate dispun de un potențial științific real, iar că integrarea lor în grupa țărilor „donatoare", ar deschide posibilitatea de optimizare a eficienței procesului de implementare a cunoștințelor ce se transmit țărilor în curs de dezvoltare".

Într-adevăr — în acord cu ideia exprimată la Simpozionul de la Baden — se poate constata că aceste țări care dispun de o experiență tehnologică recentă și care sînt caracterizate printr-o mai mare apropiere de țările în curs de dezvoltare decît țările dezvoltate sînt mai în măsură de a transfera în mod eficient cunoștințe științifice și tehnologice în unele domenii, decît țările dezvoltate industrial.

Exemplul României — țară socialistă europeană în curs de dezvoltare — este edificator. Pe de o parte, țara noastră se găsește pe poziția „primitor" de cunoștințe științifice și tehnologice într-o serie de domenii ca de ex.: micro-electronica, calculatoarele, unele tehnici spațiale (în principal cele legate de meteorologia, telecomunicații, teledetecția etc.), formele neconvenționale de energie etc. Pe de altă parte, România a obținut succese importante în procesul de edificare a unei economii moderne, pe baza efortului de concepție a propriilor săi oameni de știință și ingineri. Poziția țării noastre în calitate de „donatoare" de cunoștințe științifice și tehnologice poate fi demonstrată prin următoarele exemple: studii și cercetări geologice în scopul punerii în evidență de hidrocarburi și minerale utile; studii și cercetări în vederea proiectării de mine și schele petrolifere; lucrări de cercetare și dezvoltare experimentală în domeniul construcțiilor de mașini (ca de ex.: mașini agricole și tractoare, utilaj petrolier și minier, autocamioane, electromotoare și transformatoare, utilaje și instalații pentru industria chimică și petrochimică, utilaje metalurgice, protecția climatică a mașinilor și instalațiilor etc.), lucrări de cercetare în industria chimică organică și anorganică, ca și în industria petrochimică; studii și cercetări pentru realizarea de lucrări hidrologice complexe, inclusiv construcții de porturi: studii și proiecte pentru hidro- și termocentrale; studii și proiecte pentru construcția de drumuri, lucrări de artă și căi ferate; construcții civile și industriale, inclusiv realizarea de construcții rezistente la seisme etc.

Nu putem încheia această pledoarie în favoarea tezei **dualității caracterului de „primitor" și „donator" de cunoștințe științifice și tehnologice** ale unor țări în curs de dezvoltare, fără a menționa încă un aspect. După cum am mai arătat, țările mai avansate din categoria celor în curs de dezvoltare sînt caracterizate printr-un înalt ritm al creșterii economice, ceea ce angajează importante resurse financiare. Totodată aceste țări depun eforturi însemnate pentru a-și echilibra balanța lor de comerț exterior, pentru a-și procura devize libere. Fiind confruntate deci cu rezolvarea problemelor financiare puse de propria lor creștere economică, țările în curs de dezvoltare nu pot să-și asume în paralel cu rolul de „donator" de cunoștințe tehnologice și acela de „donator" de fonduri care să suporte proiectele destinate altor țări în curs de dezvoltare. Ca atare, pentru a putea angrena unele țări în curs de dezvoltare în procesul de transfer tehnologic către țările în curs de dezvoltare mai puțin avansate, este necesară asistența financiară a organismelor și agențiilor din sistemul Națiunilor Unite, ca și a altor instituții și organizații interesate în procesul dezvoltării.

Sub acest aspect, este de salutat inițiativa Secretariatului General al Națiunilor Unite de a organiza un așa zis „clearinghouse", care va avea menirea de a colecta propunerile de proiecte și de fonduri destinate transferului tehnologic către țările în curs de dezvoltare, asumîndu-și prin aceasta — între altele — și funcția de catalizator în procesul cooperării pe linie științifică și tehnologică dintre țările în curs de dezvoltare.

Radu MANOLIU

CLAUZE RESTRICTIVE ÎN CONTRACTELE DE TRANSFER DE TEHNOLOGIE

PENTRU A RELEVA caracterul restrictiv al tranzacțiilor de transfer de tehnologie prezentăm cîteva clauze cuprinse în contractele încheiate de țările sud-americane cu S.U.A.

Din 136 contracte comerciale încheiate de Bolivia, Ecuador și Peru, 68% conțin clauza cedării licenței numai în condițiile în care cumpărătorul își ia obligația să achiziționeze produsele intermediare și echipamentele de fabricație numai de la firma licențiatoare.

Din 89 contracte încheiate de Peru, conținînd clauze restrictive: pentru 77% — sursa de aprovizionare cu materii prime este determinată, recomandată sau influențată de cesionarul licenței; pentru 21% — cesionarul licenței intervine în fixarea prețurilor de import a materiilor prime.

Deseori firma care a cedat licența își impune prin clauză contractuală dreptul de a controla și volumul vînzărilor produselor fabricate: este cazul celor 74% din contractele încheiate în Peru și 26% din cele încheiate în Chile. În Peru, în 27% din cazuri, clauzele impuse interzic ca produsele aflate sub licență să fie fabricate împreună cu alte întreprinderi, iar în 11% din cazuri se interzice ca materialele utilizate pentru fabricarea produselor sub licență, să fie folosite la fabricarea altor produse.

O analiză a UNCTAD privind clauzele restrictive în contractele acestor țări, arată următoarele:

Contractele sînt uneori prevăzute cu clauze care obligă pe beneficiarul transferului de tehnologie să se aprovizioneze numai de la furnizorii stabiliți de firma licențiatoare, ceea ce deseori atrage suprafacturări de preț. O evaluare a suprafacturărilor la 50 de produse farmaceutice importate în aceste condiții în Chile a arătat că: 11 produse erau facturate la prețul mediu mondial; 9 produse erau suprafacturate cu 1—30%; 14 produse erau suprafacturate cu 31—100%; 12 produse erau suprafacturate cu 101—500%; 2 produse erau suprafacturate cu 500—770%.

Țara	Număr total de contracte	Interdicție totală la export	Export autorizat numai spre anumite țări	Exporturi autorizate către toate țările lumii
Bolivia	35	27	2	6
Columbia	117	90	2	25
Ecuador	12	9	—	3
Peru	83	74	8	1
Total	247	200	12	35

În Columbia s-a constatat că valoarea suprafacturărilor de preț la livrările de produse către filialele firmelor străine, era de 6 ori mai mare decît plățile pentru redevențe și de 20 de ori mai mare decît beneficiile declarate ale acestora.

Radu NEGRU

În numărul viitor: „Optimizarea deciziei de import sau export a unei tehnologii"; Criteriul „modelului de consum"

FIȘE

Un climat propice pentru inovație

L'Innovation au pouvoir (Inovația la putere) este titlul unei noi cărți apărute în Editura Fayard. Autorul, Christian Marbach, inginer de mine, secondat de un ziarist economic, Pierre Linde, aduce de-a lungul celor 400 pagini ale lucrării, argumente convingătoare în favoarea inovației, ca pîrghie de seamă în domeniul tehnologic, industrial și al promovării produselor noi pe piață.

Inovația este, spune C.M. un motor al progresului tehnic, științific și economic. În sprijinul acestei teze, se subliniază caracterul democratic al inovației, susținîndu-se că aceasta n-a fost, nu este și nu va putea fi niciodată un apanaj al savanților. Ea poate fi și este adesea, de fapt, opera unor simpli muncitori și meseriași. Marbach combate teza că invenția și inovația ar fi un act misterios, care scapă rațiunii, încercînd să stabilească totodată metodele de abordare a ei. Deosebind-o de invenție, autorul arată că inovația trebuie să-și asigure locul pe piață, sub forma unui produs, al unui procedeu tehnic și că o inovație nu conține, în mod necesar, o noutate științifică. Un climat nu este potrivit pentru inovație cînd există o teamă exagerată în fața riscurilor pe care, de regulă, le comportă inovațiile, cînd se manifestă lipsuri în domeniul marketingului și cînd lipsește o colaborare strînsă între industrie și universitate.

Diversificarea capitalului

În articolul **Mejdunarodnie sverhmonopolii i neravnomernost razvitiia kapitalizma** (Supramonopolurile internaționale și inegalitatea dezvoltării capitalismului), apărut în nr. 10/oct. 1973 al revistei MEMO, I. Șișkov argumentează, printre altele, teza că tendința spre dezvoltarea corporațiilor internaționale (în prezent întreprinderile de peste hotare ale acestor corporații ar produce între 15 și 20% din produsul social global al țărilor capitaliste, iar peste 10—15 ani producția acestora ar urma să treacă, după opinia specialiștilor, de 50%) este determinată de lupta pentru maximizarea profiturilor în condițiile acțiunii **specifice** a legii ratei mijlocii a profitului.

Tendința este de nivelare a ratelor profitului, între ramuri însă acest proces se realizează în timp, prin oscilații continue ale profitului de ramură în jurul ratei mijlocii, ceea ce face ca, efectiv, într-o perioadă dată, ratele reale de ramură să nu coincidă. Această necoincidență este accentuată de revoluția tehnico-științifică și de monopolizarea pieței de către marile monopoluri. Împrejurările arătate duc la rezultatul că pentru întreprinzător devine tot mai **riscantă** legarea soartei sale de o **ramură anumită**. De aci tendința de investire a capitalului în mai multe ramuri, fenomen care a căpătat denumirea de „diversificare a capitalului".

„Imperialism" intelectual

În volumul **The three worlds of economics** (Cele trei lumi ale științei economice), New Haven and London, Yale University Press, 344 pag., Lloyd G. Reynolds, profesor la Yale University, se ocupă de probleme de metodologie, de organizare, de politică economică și de teorie economică. El face o încercare de caracterizare a economiei capitaliste, a celei socialiste și a celei din țările slab dezvoltate, analizîndu-le separat, mai întîi din punct de vedere al organizării economiei, apoi al politicii economice.

Punîndu-și problema utilității teoriei economice occidentale în înțelegerea și aplicarea ei la economiile socialiste și ale țărilor slab dezvoltate, autorul consideră că o atare încercare cere un efort de adaptare. Cel mai puțin cer adaptare metodele normative cu o bază matematică. Matematica este aceeași peste tot, ceea ce nu s-ar putea spune despre știința economică. L.G.R. se întreabă dacă opinia că toate conceptele analitice utile își au originea în Occident nu este un fel de imperialism intelectual și încearcă să evidențieze experiențele țărilor socialiste (implicit conceptele și metodele) din care țările slab dezvoltate au mai mult de învățat decît din cele occidentale. El militează pentru dezvoltarea analizelor comparative și consideră că definiția lui L. Robbins că economia este știința care studiază comportamentul uman ca o relație între scopuri și mijloace limitate cu utilități alternative, trebuie completată și dezvoltată.

creștere economică

PROGNOZA ȘI PARTICULARITĂȚILE ETAPEI ACTUALE A DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NOASTRE (II)

Am văzut că producerea mult mai devreme a unor condiții de dezvoltare, considerate a se produce în viitor, alterează datele prognozei în sensul **reducerii orizontului** de prognoză și al apropierii acestui orizont de momentul prezent, astfel încît datele prognozate pentru un anumit an T vor corespunde de fapt unui alt an T—t *, în care mărimea lui t * este determinată în funcție de cei doi factori. O condiționare directă în acest sens (pentru stabilirea lui t *) este greu de făcut dacă nu se au în vedere toate componentele de alterare a prognozei prin schimbarea ansamblului de condiții avute în vedere.

Astfel, privind proiecția condițiilor de acționare a datelor de prognoză, trebuie făcută o distincție între nivelurile de valabilitate a condițiilor obținute prin **proiecția mecanică** (transferul în viitor al condițiilor din trecut) și cele corespunzătoare **proiecției euristice**, cînd condițiile dezvoltării economice viitoare se determină în funcție de condițiile existente în prezent, de ritmul de schimbare a lor și de criteriile de formulare a acestor condiții pentru viitor.

Deși gradul de manifestare a paradoxului de caeteris paribus este diferit în cele două situații, cu acțiune mai intensă în prima dintre ele, efectele sale conduc la alterarea datelor de prognoză chiar dacă se au în vedere condiții de dezvoltare viitoare diferite de cele existente în trecut și în prezent, atît timp cît proiectarea noilor condiții nu are în vedere anumite fenomene de **accelerare a schimbării condițiilor**, ca urmare a acțiunii celor doi factori (ritmuri înalte de dezvoltare, impulsuri social-predictive). Apare de fapt o situație de autoinfluențare de forma :

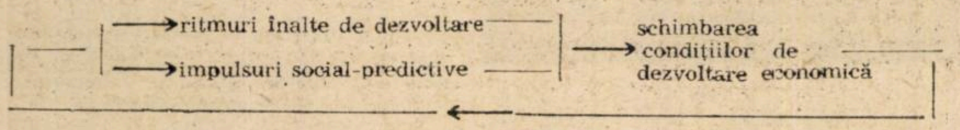

în care efectul de feed-back conduce la accelerarea schimbării condițiilor, cu atît mai mult cu cît în orizontul de prognoză ales (mediu sau lung) au loc mai multe cicluri de autoinfluențare de tipul descris și cu cît cei doi factori au mărimi inițiale mai mari.

TREBUIE de asemenea menționată acea componentă a mecanismului de alterare a datelor de prognoză legată de acțiunea unui așa-zis factor static, „de stare", de caracterizare a economiilor în curs de dezvoltare, pe care îl putem numi : **gradul redus de autocorelare a indicatorilor economici de sinteză.**

Pentru a explica această caracteristică este necesar să considerăm posibilitatea de a defini economia națională cu ajutorul unui ansamblu de indicatori de sinteză, între care există o serie de relații care corelează mărimile acestor indicatori, corespunzător unei anumite structuri a economiei. Corespunzător fiecărui stadiu de dezvoltare al economiei, o parte dintre aceste relații vor fi relații de **autocorelare**, care pentru stadiul respectiv și stadiile următoare vor fi relații stabilizate, invariabile, stabilite independent de ansamblul de măsuri economice, în ipoteza că este vorba de o economie în creștere, fără oscilații. Astfel, pe măsură ce ne îndreptăm către o economie avansată, **ponderea relațiilor de autocorelare în ansamblul relațiilor de corelare va fi din ce în ce mai mare,** avantajele unei asemenea situații decurgînd din reducerea continuă a numărului de relații care vor reprezenta „comenzile" pe care trebuie să se acționeze în vederea formulării unei strategii economice optime. În funcție de mărimea gradului de autocorelare și invers proporțional cu această mărime crește nu numai complexitatea prognozei — complexitate reprezentată prin numărul de indicatori economici ce trebuie incluși în modelul de prognoză și prin numărul de relații scrise între acești indicatori — dar și numărul de prognoze succesive care trebuie realizate în vederea obținerii unui grad ridicat de siguranță a datelor de prognoză. În același timp, mărimea gradului de autocorelare este în mare măsură condiționată de delimitarea insuficientă a semnificației unora dintre indicatori și de neprecizarea relațiilor de calcul. Aceste deficiențe determină reducerea gradului de autocorelare ca urmare a imposibilității de cuantificare a tuturor relațiilor existente între indicatorii economici.

Corespunzător stadiului de țară în curs de dezvoltare gradul de autocorelare a indicatorilor economici de sinteză se menține la o mărime redusă, determinată de schimbarea majorității raporturilor dintre indicatori, ca urmare a eforturilor în măsură să asigure premisele unei creșteri economice echilibrate. O expresie a acestor eforturi o reprezintă acțiunea majoră de fundamentare și de introducere în practica economică a sistemului de norme și normative, cu ajutorul cărora, prin utilizări curente și repetate, se va ajunge la stabilizarea raporturilor (relațiilor) dintre indicatori, în ipoteza unei traiectorii de dezvoltare permanent ascendente.

În sensul analizei pe care o întreprindem, mărimea gradului de autocorelare a indicatorilor economici de sinteză influențează direct — în paralel cu influența intensificării cazurilor de caeteris paribus — gradul de alterare a datelor de prognoză, tocmai prin faptul că **un grad redus de autocorelare permite o influență mai intensă a acțiunii paradoxului.** În adevăr, un grad redus de autocorelare conduce la micșorarea inerției schimbărilor în dezvoltarea economiei la schimbarea condițiilor de dezvoltare viitoare.

În opoziție cu nevoia acută de prognoze economice cu un coeficient ridicat de siguranță, simțită de țările în curs de dezvoltare, în scopul prospectării de lungă și medie durată a posibilităților de lichidare a decalajelor existente, apare așadar, procesul de alterare a datelor de prognoză economică, proces care, sistematizat în schema de mai jos, prezintă o deosebită importanță pentru formularea unei metodologii care să amelioreze efectele sale :

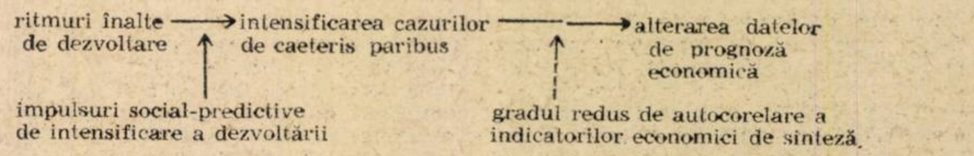

Formularea unei asemenea metodologii, specifică prognozei economice pentru țările în curs de dezvoltare, trebuie realizată în funcție de particularitățile arătate în scopul atingerii unor performanțe de prelungire a intervalului de valabilitate a datelor de prognoză pînă la orizontul pe care ni-l propunem. În principiu, o metodologie de acest fel urmează să pornească de la un sistem de prognoză a ansamblului cel mai probabil al condițiilor de dezvoltare viitoare, ales pe bază de calcul de simulare din mulțimea condițiilor posibile. Formularea sa în detaliu, cu toate implicațiile unei asemenea metodologii, se cere a fi făcută în ipoteza unei aplicări pentru țara noastră, ținînd cont de caracteristicile stadiului său de dezvoltare, dar și în funcție directă de obiectivele economice concrete pe care ni le propunem în această etapă, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Gheorghe MICU
Institutul de studii de planificare

ROLUL NORMATIVELOR ÎN PERFECȚIONAREA PLANIFICĂRII UNITĂȚILOR ECONOMICE

ACȚIUNILE de organizare pe baze științifice a producției și a muncii de ridicare continuă a calificării profesionale, accelerarea ritmului de introducere a echipamentelor electronice de calcul și de prelucrare a datelor, creează condiții pentru aplicarea în unitățile productive a metodelor moderne de analiză, de întărire a gestiunii economice, bazate în principal pe criterii de eficiență. Un instrument deosebit de util îl reprezintă în acest context **normativele economice**.

Normativele folosite în prezent, dintre care unele reprezintă chiar și indicatori de plan sau care stau la baza elaborării planului sînt însă insuficiente față de necesitățile actuale și de perspectivă ale planificării economiei naționale și ale aprecierii eficienței economice. Pornind de la definirea normativelor ca mărimi sintetice care prestabilesc niveluri optime de folosire a resurselor pe perioade mai îndelungate, cu luarea în considerare a perspectivei progresului științific și tehnic și a etapelor politicii economice, trebuie să subliniem că în direcția fundamentării științifice a planurilor economiei naționale, precum și a creșterii rolului activității de prognozare a dezvoltării economice, se conturează tot mai clar necesitatea de a elabora normative economice sintetice care să răspundă acestor cerințe.

Introducerea în activitatea de planificare a unor normative economice sintetice are drept sarcină să contribuie la mai buna fundamentare a planului, la sporirea rolului cointeresării materiale și la crearea unor mijloace mai eficiente de control al activității economice. Elaborarea acestor normative este menită să răspundă astfel unei cerințe actuale ale îmbunătățirii activității de planificare și de creștere a eficienței acesteia, problemă subliniată ca deosebit de importantă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, din februarie a.c.

Conducerea planificată a economiei naționale, așa cum de altfel prevede și Legea dezvoltării economico-sociale planificate a României, impune necesitatea elaborării unui sistem unitar de indicatori, norme și normative economice, cu alte cuvinte întărirea bazei normative a planului. Construirea acestui sistem are la bază datele fundamentale așa cum se regăsesc ele în întreprinderi. O deosebită importanță în acest context o are rezolvarea următoarelor probleme : a) **fundamentarea științifică a normelor și normativelor economice ;** b) **respectarea condițiilor concrete în care are loc activitatea economică ;** c) **existența unei corelări reciproce între diferitele norme și normative economice sintetice ;** d) **existența unei concordanțe strînse a normativelor economice cu periodicitatea planificării economiei naționale ;** e) **existența unui nomenclator unic al obiectivelor pentru care ar urma să se stabilească normative ;** f) **stabilirea în timp a normelor și normativelor economice**.

REFERINDU-NE la primul aspect, acela al fundamentării științifice, se impune a arăta că el presupune analiza rezultatelor obținute într-o perioadă suficient de mare pentru a permite descifrarea tendințelor, respectiv a cauzelor, fenomenelor înregistrate, constituindu-se astfel criterii obiective de valorificare superioară a activităților organizației economice și a proceselor și locurilor de muncă. În fundamentarea economică a normativelor trebuie avută în vedere și luarea în considerare a unei serii de factori cu caracter social-politic care pot condiționa, în mare măsură, aprecierile calitative ale acestor normative, totodată trebuind să se țină seama și de succesiunea în timp a normelor față de normative, deci subordonarea criteriilor economice unor anumite obiective de perspectivă și nu imediate, ca și de gradul de mobilitate al normelor, ca efect calitativ al elementului cantitativ.

Cerința de flexibilitate și adaptabilitate la realitățile concrete, prezente și viitoare, nu exclude necesitatea unei corelări cu caracter sintetic a normativelor. Evident că, în stabilirea unui normativ mai sintetic, este necesar să se introducă coeficienții de corecție în vederea ponderării, care să țină seama de : modul de organizare a producției ; dotarea cu mijloace de transport intern ; mărimea loturilor ; gradul de integrare a producției etc.

Practica confirmă că normativele au o durată de existență în medie mai lungă decît normele. Acest aspect determină un avantaj substanțial al unui sistem de normative în raport cu sistemele de norme prin aceea că oferă perspectivă de anticipare, manifestare și verificare. Cunoscînd din timp obiectivele de perspectivă se pot etapiza fazele de atingere a acestora și lua unele măsuri tehnico-organizatorice, care se pot întinde pe durata unui plan cincinal.

Normele și normativele se stabilesc diferențiat în funcție de domeniul de activitate la care se referă. În cazul **introducerii tehnicii noi,** deosebim norme și normative ce privesc : mecanizarea și automatizarea, stabilirea prescripțiilor tehnologice, asimilarea produselor noi, îmbunătățirea calității produselor și stabilirea consumurilor tehnologice. Pentru **folosirea forței de muncă** se pot utiliza normele de muncă (exprimate mai ales sub formă de norme de timp sau norme de producție) și normele de lucru, iar pentru **activitatea de aprovizionare tehnico-materială** se pot folosi normele de consum, normele de aprovizionare și normele de stocuri .Dacă ne referim la **normele și normativele pentru producție**, trebuie să luăm în considerare indicatorii referitori la producția marfă, producția globală sau capacitatea de producție, iar **pentru realizarea unor indicatori** sintetici cum sînt prețul de cost, productivitatea muncii sau indicatorii financiari, sînt necesare de asemenea o serie de norme și normative.

Enumerînd mai sus o parte din activitățile în planificarea cărora intervin norme și normative, trebuie să arătăm că acestea sînt chemate să joace un ansamblu de funcții, între care mai importante sînt : fundamentarea indicatorilor de plan, funcția de planificare, funcția de cointeresare a unităților economice în obținerea de rezultate sporite, funcția de control a activității economice ca și cea de lărgire și întărire a democratismului în activitatea de planificare a economiei naționale.

Un avantaj important al respectării acestui principiu constă în faptul că întreprinderile nu vor mai avea tendința de a obține indicatori de plan sub posibilitățile lor, deoarece, în acest fel, nu vor mai putea obține realizări periodice, aparente, ca etape în realizarea obiectivului final.

Subliniind aspectele mai importante din cadrul problemelor anterior enumerate, remarcăm caracterul lor de principii, faptul că ele constituie cadrul logic necesar care, după opinia noastră, ar ușura construirea unui ansamblu sau sistem general de normative. În procesul complex al promovării largi a conducerii bazate pe metode economice, sistemul de normative sintetice aduce o contribuție prețioasă la raționalizarea sistemului de indicatori stabiliți, la creșterea atribuțiilor și, în același timp, a responsabilităților conducerii unităților productive. Crește astfel posibilitatea reală de intervenție a conducerilor de unități productive care pot în acest caz să acționeze pe un cîmp mai larg, adaptîndu-și în mod mai eficient și mai operativ structurile activităților lor economice, în condiții de mobilitate sporită, la confruntările cu cerințele interne și externe ale economiei naționale.

Marcel PETRE

știință și societate

POPULAȚIA ȘI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ (II)

• Învățămintele experienței

DACĂ TEORIA expusă mai înainte (vezi **Viața economică nr. 44/1973**) ar fi corectă, ar fi trebuit ca țările cu o populație în creștere să prospere mai puțin decît celelalte, în mod aproape sistematic. Dar experiența este departe de a oferi asemenea rezultate. În trecut găsim chiar mai multe exemple contrare decît exemple conforme. Totul este să vedem exact unde este cauza și unde este efectul

În economia de subzistență, creșterea populației era cea care rezulta din prosperitatea economică, astfel încît corelația pozitivă se explică cu ușurință. **Nici o țară nu a cunoscut în istorie o perioadă de stagnare a populației care să fie însoțită de progres economic.** Din contră, Grecia, Roma, Veneția au cunoscut un declin demografic care coincidea cu decadența generală

În epoca modernă efectul investițiilor demografice, care trebuia să fie atît de net, nu apare. Printre numeroasele exemple ce se pot cita l-aș reține numai pe acela, foarte pur, oferit de secolul al XIX-lea în Europa occidentală, deoarece din fericire factorul populație este, dacă nu pe deplin izolat, ca într-o experiență de laborator, este cel puțin puternic preponderent. Toate țările Europei occidentale au cunoscut în secolul al XIX-lea **o puternică creștere** a populației, cu excepția Franței. Această țară se găsea în aceeași situație cu celelalte din punct de vedere, tehnic, cultural, politic etc., dar populația sa era aproape staționară

Pe baza formulelor pe care le-am văzut sau chiar a unor raționamente destul de simple trebuia să ne așteptăm la o creștere mai puternică în Franța a producției pe locuitor. Nefiind supraîncărcați de investiții extensive, cantitative, francezii dispuneau în fapt de resurse de natură să le accelereze dezvoltarea. Se poate spune chiar că, în lumina formulelor precedente, nivelul de trai la începutul secolului al XX-lea ar fi trebuit să fie de două ori mai ridicat în Franța decît în celelalte țări. Și totuși la începutul secolului al XX-lea francezii nu erau nici mai bogați, nici mai instruiți, nici nu le mergea mai bine decît cetățenilor altor națiuni. Ei nu dispuneau nici de locuințe mai bune, deși cheltuielile legate de creștere sînt mari, după cum am văzut, în materie de locuințe. În mod evident s-au produs fenomene neprevăzute în schema noastră.

Să ducem mai departe analiza : după cel de-al doilea război mondial populația Germaniei occidentale a crescut puternic. Contrar tuturor previziunilor, producția pe cap de locuitor a sporit rapid și a ajuns la nivelul celei din alte țări, deși sumele primite din partea Statelor Unite au fost mai reduse decît cele primite de Franța, Anglia etc. Dar acesta nu este decît un exemplu izolat. S-ar putea găsi și altele mai puțin edificatoare. Este deci necesar să facem un calcul mai general.

Metoda a constat în a compara timp de zece ani creșterea populației fiecărei țări și sporirea nivelului său de trai, judecată sumar după produsul său național pe locuitor. Am avut în vedere în mod special țările puțin dezvoltate, cu o creștere rapidă a populației, deoarece acestea sînt cele mai amenințate de sporirea numărului gurilor de hrănit. Dacă modelele americane ar fi juste, ar trebui să găsim o corelație puternic negativă. Țările cu o creștere a populației foarte rapidă ar fi trebuit să sufere mai mult decît celelalte. Linia de regresie ar fi trebuit să fie descendentă (vezi graficul nr 2)

Articol scris special de prof. ALFRED SAUVY pentru „Viața economică"

Dar nu acest lucru se constată. Într-un prim calcul, apărut în revista „Population" nr. 1/1972, referitor la perioada 1959—1969, coeficientul de corelație este —0.1 fără semnificație. Graficul nu dă o linie descendentă. Pentru a fi mai siguri am făcut un al doilea calcul, ale cărui rezultate au apărut în revista „Population" (nr. 4—5/1973). Potrivit rezultatelor publicate de Banca Mondială asupra perioadei 1960—1970 pentru 76 de țări puțin dezvoltate și potrivit celor publicate de O.C.D.E. pentru perioada din 1959—1961 pînă în 1969—1971 pentru 51 de țări, găsim o corelație aproape nulă (0,04 și 0,11) fără semnificație. Îmbunătățirea situației economice a fost chiar puțin mai rapidă pentru țările cu o creștere rapidă a populației (+ 2,26% și + 2,50%). Astfel teoria și ideile curente au fost în întregime dezmințite. Motivele : a) modelele utilizate sînt defectuoase și nu țin seama de toți factorii : b) nu este dovedit că rezultatele trecutului le prefigurează pe cele ale viitorului

• Avantajele creșterii populației

ÎN FAȚA cheltuielilor pe care le presupune și care sînt importante, creșterea populației are avantajele sale :

— **cheltuielile generale ale națiunii.** Este vorba de cheltuielile publice fixe sau care sporesc mai puțin decît populația : sarcina datoriei publice, cheltuielile autorităților (parlament etc.), armată etc

— **avantajul producției de serie.** Industria, beneficiază de randamente crescînde pe măsură ce cresc cantitățile produse. Este cazul, în special, al construcției de mașini, al poligrafiei, al presei etc.

— **diviziunea muncii.** Nu este vorba numai de muncitori, dar și de cercetătorii științifici, cadrele medicale etc., profesiuni pe care tehnica modernă le cere în număr din ce în ce mai ridicat.

— **densitatea.** Economia agricolă tradițională bazată pe autoconsum suporta cu greutate populațiile cu densitate ridicată, care deveneau repede sinonime cu suprapopulația. Economia industrială este însoțită, din contră, de densități ridicate. Țările dezvoltate nu reușesc întotdeauna să-și ocupe în întregime teritoriul, pentru că oamenii au nevoie să se grupeze. Transporturile, care devin din ce în ce mai intense, sînt mai economice atunci cînd oamenii sînt mai aproape unii de alții.

Există două sectoare anume în care densitatea joacă un rol favorabil : învățămîntul și sănătatea. Atîta vreme cît masa populației nu beneficia decît de învățămîntul primar era suficient un învățător într-un sat pentru a rezolva problema. Gruparea tradițională a oamenilor corespundea acestei forme de învățămînt simplă Odată cu învățămîntul secundar, care se generalizează în țările dezvoltate, ea nu mai corespunde Deoarece un liceu sau un colegiu are mai multe clase și profesori diferiți pentru fiecare materie, trebuie adunat un număr de elevi cu mult mai mare. Dacă densitatea este prea slabă copiii trebuie transportați cîteodată pe trasee lungi, ceea ce poate prezenta serioase inconveniente. Din acest punct de vedere Olanda, de exemplu, este mult avantajată față de Franța.

Al doilea sector în care densitatea joacă un rol favorabil este cel medico-social. Un medic de provincie din Franța îmi spunea de curînd că el lucrează nouă ore pe zi dar că jumătate din ziua sa de muncă se consumă pe drum, la volan. Mortalitatea care era, în mod tradițional, mai ridicată în orașe este acolo astăzi mai scăzută și aceasta în ciuda poluării atmosferei. Apropierea serviciilor medicale necesare joacă un pronunțat rol favorabil.

Desigur densitatea are limitele sale ; cînd ea este excesivă într-un oraș, așa cum se întîmplă adeseori (abuzul autoturismului individual face circulația dificilă), sănătatea ca și învățămîntul pot să aibă de suferit, ca și ansamblul economiei. Putem să introducem aici noțiunea de **densitate optimă** la un nivel dat al tehnicii

Creșterea populației și a P.I.B. pe locuitor în 33 [illegible]

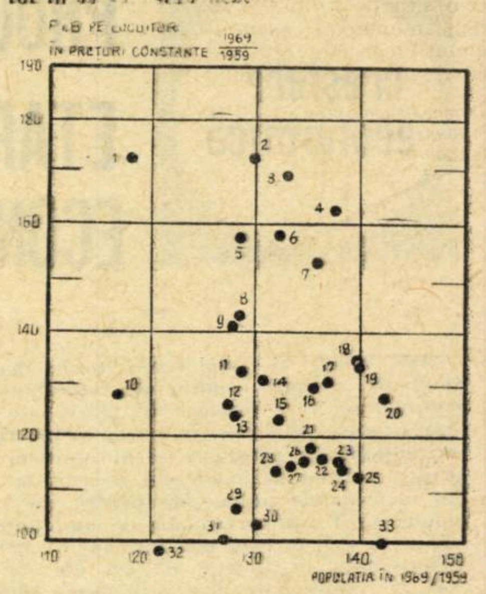

1. Porto Rico, 2. Coreea de Sud, 3. Iran, 4. Panama, 5. Malawi, 6. Siria, 7. Tailanda, 8. Turcia, 9. Uganda, 10. Argentina, 11. Bolivia, 12. Sri Lanka, 13. Chile, 14. Pakistan, 15. Maroc, 16. Zambia, 17. Brazilia, 18. Nicaragua, 19. Mexic, 20. Salvador, 21. Guatemala, 22. Columbia, 23. Honduras, 24. Ecuador, 25. Filipine, 26. Peru, 27. Paraguay, 28. Tunisia, 29. India, 30. Ghana, 31. Indonezia 32. Haiti, 33. Rep. Dominicană.

Diferitele avantaje economice ale creșterii populației pe care le-am descris — cheltuieli generale ale națiunii, producția de serie, diviziunea muncii, densitatea — sînt destul de statice. Trebuie să le adăugăm un factor dinamic important și subestimat, **suplețea de adaptare.**

Într-o economie aflată într-un progres tehnic rapid structurile (geografică, profesională etc.) se modifică repede. Din această cauză se produc constant distorsiuni între structura necesară și cea existentă Cînd populația crește, decalajele și greșelile sînt mai ușor de corectat, pentru că tinerii sînt mai supli, mai orientabili decît adulții deja angajați. De asemenea, dacă s-au comis greșeli în pregătirea oamenilor, dacă o țară se întîmplă să aibă prea multe persoane cu o anumită pregătire, juriști de exemplu, este suficient să se pregătească mai puțin juriști pentru a suprima această disproporție. Într-o populație staționară trebuie făcute mai multe „conversiuni", întotdeauna dificile peste o anumită vîrstă. Astfel, populația aflată în creștere este mai vivace, mai adaptată mediului său și propriilor sale creații. Creșterea se armonizează cu tinerețea.

• Factorul uman

ECONOMIȘTII au neglijat întotdeauna factorii umani, considerînd omul un fel de mașină pentru a nu mai trebui să se ocupe de el. Or, factorii umani sînt mai greu de studiat. Oamenii nu se comportă întotdeauna în același fel. Și, în consecință, este foarte greu să se introducă factorul uman, în raționamente și, cu atît mai mult, în modele. Astfel că utilizarea modelelor a fost, asupra acestui punct, în regres, deoarece oamenii erau tratați ca mașini, ca și cum nu ar avea nici o reacție. Or, omul reacționează

SCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Simon Kuznets despre creșterea economică

DUPĂ CUM SE ȘTIE, o bună parte a operei lui Simon Kuznets — încununată cu premiul Nobel în 1971 — este dedicată studiului creșterii economice și, în primul rînd, metodelor de măsurare și comparare a rezultatelor creșterii. El a optat, de asemenea, pentru o tratare a problemelor creșterii cu ajutorul mărimilor agregate cum ar fi produsul agregat, rata acumulării, ponderea în venitul național a cuantumului obținut de diverse clase și grupe sociale, structura economiei etc. S. Kuznets folosește instrumentul matematic cu deosebită zgîrcenie, doar în situațiile în care el poate duce spre măsurători statistice.

Nu vom intra aici în analiza fundamentului teoretico-ideologic al teoriei lui S. Kuznets, poziția sa fiind bine cunoscută. Am vrea să remarcăm numai concluziile subtile și nuanțate, oferite într-un recent studiu al său cu titlul „Creșterea economică modernă : descoperiri și reflecții".[1]

O primă constatare ce o face cititorul este aceea că S. Kuznets depășește în această sinteză frontierele teoriei creșterii pentru a se încadra în ceea ce J. Schumpeter numește „teoria dezvoltării", iar W. J. Baumol „magnifica dinamică". Anume el analizează creșterea economică nu din perspectiva relativ îngustă a factorilor economici legați de ea, ci din aceea mai largă a resorturilor și implicațiilor sociale. Referitor la metafora de mai sus, a lui W. J. Baumol, remarcăm că nu este aici vorba despre teoria care privește modificările în timp ale unor variabile sub ipoteza **caeteris paribus** *și cu ajutorul unor ecuații diferențiale, ci despre acea analiză dinamică, „în proză" și cu o tradiție ce merge pînă la A. Smith, care încearcă să desprindă esența experienței istorice.*

Merită, credem, pomenite cele șase caracteristici ale creșterii economice moderne remarcate de S. Kuznets, grupate în trei categorii distincte. Primele două caracteristici sînt **cantitative :** *creșterea rapidă a produsului pe cap de locuitor și creșterea rapidă a productivității muncii. Următoarele două sînt* **structurale :** *modificări drastice atît în structura economiei, cît și în structura societății. În fine, ultimele două privesc implicațiile* **internaționale** *ale creșterii: pe de o parte țările dezvoltate din punct de vedere economic tind să atragă în circuitul economic mondial țările mai puțin dezvoltate, pe de alta, însă, o bună parte a omenirii este privată de roadele creșterii economice rapide. Cu privire la această ultimă caracteristică este remarcat faptul tulburător că „realizările economice a trei pătrimi din populația lumii nu se află la nivelul minim pe care tehnologia modernă îl permite".*

De o atenție specială se bucură în cursul expunerii caracteristicile structurale privite din unghiul implicațiilor de ordin social. Tehnologia modernă — se arată — determină modificări prin excelență rapide, deplasări spațiale etc. Fenomenul a fost amplu analizat, dar, spune S. Kuznets, consecințele sale sociale au rămas uneori în afara unor preocupări sistematice. Acest lucru este cu atît mai grav cu cît „schimbările economice rapide... se asociază cu schimbări la fel de rapide în alte domenii ale vieții sociale — în formarea familiei, în urbanizare, în concepția omului asupra rolului său și a măsurării succesului în societate".

Se vorbește adesea despre creșterea rolului științei în societatea modernă, despre legarea sa tot mai strînsă cu producția. S. Kuznets duce mai departe această afirmație constatînd că, în perioada contemporană, știința începe să se **identifice** *cu producția, și că marile uzine din țările dezvoltate sînt adevărate laboratoare, centre de cercetare. Remarca îl conduce pe autor spre concluzia că în epoca pe care o parcurgem progresul tehnic încetează a fi un accident sau un „produs" adus din afara sistemului și capătă un caracter de continuitate.*

Care sînt punctele deficitare ale teoriei contemporane a creșterii economice ? — se întreabă în continuare S. Kuznets. Alături de alți proeminenți economiști, el vede aceste lipsuri în incapacitatea de a evalua costurile sociale și de a prevedea consecințele de lungă durată — ale creșterii. Este remarcat aici faptul, în aparență paradoxal, că, într-o epocă „tehnologizată", riscul și incertitudinea rămîn date de care trebuie să se țină seamă. Creșterea, scrie autorul studiului, mai reprezintă încă o aventură spre nou și necunoscut, cu rezultate nu totdeauna previzibile. În aceste condiții „surprizele nu trebuie privite ca accidente ; ele sînt inerente în procesul inovării tehnologice (și sociale) care conține un element de necunoscut". Ajuns în acest punct, S. Kuznets se delimitează însă net de pesimiștii care văd omenirea ajunsă în fața unor obstacole de netrecut. Existența unor riscuri, scrie el, nu face decît să sublinieze necesitatea unei previziuni pătrunzătoare economice care să le înlăture parțial. În același timp, se spune, întreaga experiență istorică dovedește că rezultatele negative ale dezvoltării economice pot fi înlăturate.

Una dintre serioasele dileme ce confruntă azi întreaga comunitate umană este aceea a subdezvoltării. Cu excepția importantă a țărilor socialiste, arată S. Kuznets, țările în curs de dezvoltare nu au reușit să se bucure de avantajele potențiale ale creșterii economice moderne și să se elibereze de dominația economică străină. Capacitatea de a rezolva problema, consideră el, depinde de elaborarea unor soluții noi și curajoase, mergînd de la organizarea cadrului instituțional pînă la organizarea întreprinderii. Experiența țărilor azi dezvoltate, remarcă autorul, nu reprezintă decît în parte un exemplu de urmat Condițiile noi, specifice impun o abordare diferită și eliberată de șabloane de orice fel. Progresul substanțial, scrie S. Kuznets, „poate cere modificări importante ale tehnologiei disponibile și probabil inovații și mai mari în structura socială și politică".

Concluzia finală a studiului este că cea mai importantă trăsătură a creșterii economice moderne este sporirea rapidă a produsului agregat, însoțită de erupția unor noi probleme, dintre care unele nu ușor de rezolvat. Aceste probleme reprezintă o adevărată sfidare pentru știința economică contemporană care este chemată să dea soluții viabile și trebuie să o facă în ultimă instanță.

Andrei A. POPPER

1) S. Kuznets, „Modern Economic Growth : Findings and Reflections", The American Economic Review, iunie 1973.

în fața dificultății. El nu este același într-o situație simplă și într-o dificultate. Există numeroase exemple în istorie de populații care au reușit anumite lucruri tocmai din cauza dificultăților în care

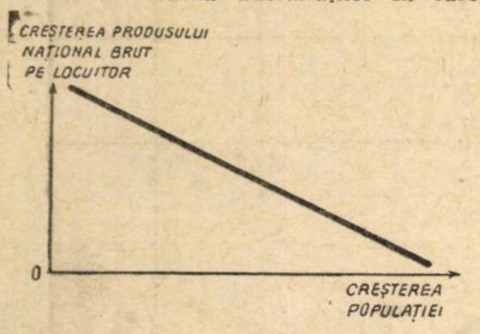

se găseau. Diverși autori — citez pe Dupréel ca un autor mai vechi și pe doamna Boserup ca un autor modern — au prezentat reacțiile omului în fața dificultății : oameni, țărani de exemplu, care se găsesc în fața unei situații mai dificile caută și găsesc mijloace pe care nu le-ar fi căutat dacă s-ar fi aflat într-o situație simplă. S-ar putea spune chiar că, dacă oamenii preistorici, care trăiau din cules, ar fi găsit fructe sterilizante care să nu le permită să aibă decît doi sau trei copii, am fi fost încă în epoca culesului fructelor din arbori și nu s-ar fi inventat niciodată neoliticul, care a fost fructul suferinței. Nu fac aici un elogiu al suferinței, dar constat că ușurința nu a fost un stimulent pentru om.

Există de asemenea, factorul important care este îmbătrînirea populației. Se vorbește mult acum în Europa occidentală de diminuarea populațiilor. Este pentru prima oară în istoria demografiei că oamenii își propun să reducă populații și anume populații care nu sînt sărace, din Germania occidentală de exemplu sau din Finlanda, unde ele încep să scadă, în vreme ce oameni eminenți afirmă că acest lucru este foarte bun.

O populație nu se poate reduce fără să îmbătrînească. Și aceasta este drama tuturor populațiilor din lume. Ea trebuie fie să crească — pentru că medicina din fericire prelungește viața oamenilor — fie să îmbătrînească, fapt din care rezultă consecințe încă puțin cunoscute, dar care nu trebuie refuzate dinainte. Adeseori această îmbătrînire este trecută cu vederea sau prezentată ca neavînd nici o importanță. Eu nu pretind că îmbătrînirea este întotdeauna o catastrofă, ci afirm că ea trebuie studiată științific și că, atunci cînd ne găsim în fața unui obstacol, soluția nu constă în a spune că obstacolul nu există. Obstacolul trebuie studiat și trebuie să căutăm mijlocul de a-l depăși.

Finalmente ajungem în fața următoarelor concluzii :

Creșterea populației are avantaje economice Ce trebuie făcut pentru a-i aprecia rezultatele ?

La o analiză mai atentă se observă că avantajele, care sînt reale la început, în cazul unei creșteri destul de slabe, se reduc cînd creșterea este foarte rapidă. Și, din contra, cheltuielile sporesc mult cînd populația unei țări crește cu 3% pe an și nu este ușor de găsit pămînt suficient pentru toată lumea. Atunci convexitatea curbei avantajelor se ridică, în vreme ce convexitatea inconvenientelor se coboară. Ceea ce evidențiază că există probabil un punct în care, între avantaje și inconveniente, diferența este cea mai ridicată posibil, cu alte cuvinte creșterea este optimă : un ritm de creștere rezonabil, care nu este nici nul, dar nici extravagant, care nu presupune cheltuieli prea ridicate. Cu o populație care nu se mărește avem inconvenientele stagnării, iar cu o populație care sporește prea rapid sîntem înecați în cheltuieli. Care este acest optim? Nu dispun de calcule precise, totuși experiența ultimilor 25 de ani pentru Europa occidentală m-a făcut să cred că o creștere între 0,5 și 1% este convenabilă. De altfel este posibil ca tehnica să modifice aceste cifre, iar noi nu știm foarte bine încotro merge tehnica. Dar ceea ce este sigur este că situația diferă foarte mult de la o țară la alta. Dacă luăm cazul Gabonului, unde există patru locuitori pe km^2 care sînt săraci și prost hrăniți și dacă populația se dublează în 25 de ani, ei vor fi opt pe km^2 și este probabil că atunci ei vor fi mai bogați și mai bine hrăniți. Dimpotrivă, în Bangladesh unde există deja 350 de locuitori pe km^2 răspunsul este în mod evident foarte diferit.

Problemele aici doar amintite merită să fie analizate mult mai îndeaproape, utilizînd proiecții pe termen lung, pentru că, lansînd un om în viață, o facem în medie pentru 70 de ani. Și cînd i se promite unui tînăr de 18 ani pensionarea la 65 de ani, i se promite un rezultat pentru peste 47 de ani. În consecință am făcut deja o proiecție economică sau o promisiune economică, pe 47 de ani.

Cred că cu cît studiile sînt întreprinse de țări deosebite, cu sisteme diferite, cu atît ele au mai multe șanse de a găsi adevărul. Pot afirma că oamenii de știință francezi sînt gata să colaboreze cu oamenii de știință din România. Este, din tot acest articol, concluzia cea mai sigură.

- Prima parte a acestui articol a apărut în „Viața economică" nr. 44/1973.

DIN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

Date de prognoză

EVOLUȚII DEMOGRAFICE ȘI STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

SATISFACEREA necesităților de forță de muncă ale economiei în continuă dezvoltare și diversificare, asigurarea din timp a profilului optim de calificare a acesteia din urmă, corespunzător cu cerințele introducerii progresului tehnic în diferite ramuri și domenii reclamă elaborarea, în fiecare țară socialistă, a unor programe pe termen lung. Ele sînt corelate cu prognozele privind creșterea naturală și structura populației, formarea resurselor de forță de muncă într-un sector sau altul al economiei, dezvoltarea și perfecționarea sistemului de învățămînt ș.a. Redăm în cele ce urmează cîteva aspecte ale acestei probleme, oglindite în presa unor țări socialiste.

Trybuna Ludu

• Valorificarea potențialului uman

„EFICIENȚA activității economice depinde, în primul rînd, de o bună «aprovizionare» cu resurse umane. Cunoașterea desfășurării proceselor demografice, esențială pentru concepția generală de dezvoltare social-economică capătă o deosebită importanță în precizarea orientării în domeniul activizării profesionale a societății" — afirmă dr. T. Szumlicz, în publicația polonă **Trybuna Ludu** (16.V.1973). Către finele cincinalului 1976—1980 — menționează autorul — se semnalează o scădere destul de pronunțată a sporului de forță de muncă, ceea ce va constitui nota dominantă pentru situația din anii optzeci. Acest fapt constituie un semnal de o deosebită importanță pentru politica social-economică. Ar fi o greșeală să se facă abstracție și de alte surse — afară de cele propriu-zis demografice — de stimulare a creșterii resurselor demografice, deși posibilitățile lor de acționare în vederea creșterii populației sînt destul de limitate.

O importantă sursă poate și trebuie să devină agricultura. O altă sursă însemnată sînt rezervele eliberate prin modernizarea aparatului de producție, prin progresul tehnic și organizatoric și prin lichidarea locurilor de muncă neeficiente. În final — în deceniul 1971—1980 apar pe primul plan două probleme esențiale : valorificarea eficientă a potențialului demografic deosebit de numeros (de vîrstă productivă), precum și pregătirea corespunzătoare și din timp a economiei la scăderea importantă a sporului resurselor.

Pentru o țară cu un potențial economic ca cel al Poloniei, abundența sau insuficiența resurselor umane ar putea deveni o problemă gravă numai în condițiile unei reacții prea tîrzii la avertismentele prognozei demografice. Lipsa unei asemenea reacții a determinat — către sfîrșitul deceniului trecut — că nivelul ridicat al reproducției populației de vîrstă productivă a fost tratat ca o simplă problemă de ocupare totală în muncă, și nu ca un **factor al dezvoltării dinamice a economiei**. În prezent se pune problema ca nivelul scăzut al sporului populației să nu găsească economia nepregătită pentru dezvoltarea intensivă, fără a se recurge la ocuparea maximă în muncă, și să nu devină astfel o barieră în creșterea economică. Modernizarea rapidă a producției și a serviciilor, acordarea preferinței pentru metodele intensive de gospodărire, bazate pe creșterea substanțială a productivității muncii, indică orientarea ce trebuie urmată în activizarea profesională și modificările structurale ale forței de muncă ce urmează să fie avute în vedere.

Se pune în primul rînd problema ca transferurile ce se conturează în structura profesională a populației să fie accelerate. **Acest lucru se leagă de o gospodărire mai rațională a factorului uman în industrie și construcții, în condițiile valorificării potențialului de producție la întreaga sa capacitate**. În perspectivă reclamă găsirea unei soluții și problema ocupării în agricultură, unde **va trebui frînat procesul îmbătrînirii populației active**. Dar esențială — scrie autorul — rămîne orientarea generală ce trebuie urmată în activizarea profesională a sporului de resurse umane de la sate. Posibilitatea absorbirii forței de muncă de către sectorul servicii nu este utilizată pe deplin, deși veniturile crescînde ale populației adîncesc cererea firească pentru aceste servicii.

Importantă pentru politica ocupării forței de muncă este și **structura teritorială a sporurilor de forță de muncă.** În fața unei foarte mari diversificări a activității economice, azi ea este un instrument indiscutabil al gospodăririi eficiente, care trebuie efectiv să prevină apariția unor dificultăți în producție prin asigurarea ei fluentă cu cadre, să devină un important factor activ al dezvoltării social-economice dinamice.

Procesul mișcării teritoriale a forței de muncă, dacă este bine dirijat, prezintă o foarte mare importanță pentru marile aglomerații urbane și pentru centrele industriale, unde modernizarea tehnico-organizatorică nu merge în paralel cu posibilitățile de valorificare a ei.

ACTA OECONOMIKA

• Creșterea în perspectivă a rolului femeilor

OCUPÎNDU-SE de politica demografică a R.P. Ungare în perspectiva următorilor 15 ani, revista maghiară **Acta oeconomika** arată, între altele, că **folosirea mai eficientă a resurselor de muncă poate fi asigurată prin perfecționarea conducerii, a stimulării materiale, prin dezvoltarea tehnicii, îmbunătățirea organizării muncii și a producției, lichidarea pierderilor, îmbunătățirea disciplinei în muncă.**

Întrucît ritmul mediu anual previzibil de creștere a populației este relativ scăzut (0,44%), măsurile de politică economică în ceea ce privește structura populației și modificarea structurii de vîrstă vizează, în principal, creșterea natalității, pentru a se asigura cel puțin o reproducție simplă a populației și o echilibrare treptată a structurii de vîrstă. Referindu-se la efectivul populației active, se arată că pînă în anul 1985 acesta va scădea cu 40—50 mii de persoane, după care va începe din nou să crească. În prezent nivelul de angajare al bărbaților de vîrstă activă a atins maximul demografic posibil, prin urmare, modificări în nivelul de ocupare a întregii populații vor fi determinate de participarea în producția socială a femeilor apte de muncă. Aici trebuie avute în vedere unele contradicții. Ridicarea nivelului de cultură generală și de pregătire profesională a femeilor, creșterea cerințelor economiei naționale de forță de muncă, modificările pe plan regional ale producției intensifică tendința femeilor de a munci în producția socială, în timp ce țelurile politicii demografice și ale reproducției biologice a societății, paralel cu creșterea probabilă a volumului lucrărilor în gospodăria casnică acționează în direcție opusă.

Astăzi, în economia națională a R.P. Ungare sînt angajate 62—63% din femeile apte de muncă. Pentru creșterea nivelului de angajare al femeilor există suficiente premise : efectivul celor care lucrează în ramuri tipic „feminine" (comerț, sănătate publică, învățămînt, servicii) va crește continuu. Totodată, — menționează „Acta oeconomica" — este necesar să se modifice structura de ramură, să se accelereze dezvoltarea tehnică în alte ramuri, să se îmbunătățească condițiile de muncă, să se introducă săptămîna de lucru incompletă etc. Datorită acestor măsuri, numărul femeilor angajate, de vîrstă activă, va crește în perioada 1970—1985 cu 120 mii, ceea ce va permite satisfacerea cerințelor economiei naționale în forță de muncă.

În următorii 15 ani, îndeosebi în a doua jumătate a acestei perioade, va crește și mai mult necesitatea atragerii în producție a persoanelor care au atins vîrsta de pensionare, dar care și-au păstrat capacitatea de muncă (bărbații la 60 de ani, femeile la 55 de ani). În acest scop, vor trebui înfăptuite un șir de măsuri, îndeosebi asigurarea cointeresării materiale, a condițiilor corespunzătoare de muncă etc.

Pornindu-se de la analiza tuturor componentelor, s-a ajuns la concluzia că ritmul de creștere a forței de muncă pînă în 1975 se va reduce cu 4%, iar pînă în 1985 — la jumătate (în comparație cu anii 1966—1970).

Structura profesională și de calificare a forței de muncă în economia națională se modifică lent — scrie în continuare revista. Foarte rapid se va reduce efectivul celor angajați în așa numita muncă simplă, dar în deceniul al 9-lea aceștia vor constitui aproape jumătate din totalul celor ce muncesc. De aceea, este de așteptat apariția unei disproporții între necesarul de asemenea muncitori și numărul celor care doresc să presteze astfel de munci.

ИКОНОМИЧЕСКА МИСЪЛ

• Premise ale prognozei demografice eficiente

Evidențiind importanța pe care o prezintă pentru creșterea economică asigurarea sporului natural al populației și examinînd condițiile necesare pentru atingerea acestui scop, D. Bradislavov subliniază — în revista bulgară **Ikonomiceska misăl** nr. 5/1973) — că **împletirea complexă a cauzelor și factorilor de natură economică, socială, de locuit, sanitară, pedagogică, culturală și etică atribuie procesului de reproducție a populației, a resurselor de forță de muncă un caracter complex.** Asigurarea condițiilor necesare desfășurării normale a proceselor demografice presupune coordonarea eforturilor societății — reprezentată prin statul socialist — cu eforturile familiei Măsurile care urmează să fie luate trebuie să fie orientate, pe de o parte, spre crearea de condiții favorabile pentru femei (fără a o prejudicia în calitatea sa de membru al societății cu drepturi egale în ceea ce privește ocuparea în muncă, participarea activă la viața culturală și socială) și în misiunea sa în societate; pe de altă parte, este necesar ca societatea să preia o parte esențială din cheltuielile materiale suplimentare impuse de creșterea și educația copiilor. Sarcinile care urmează să fie preluate de stat vor fi diferențiate, în funcție de numărul copiilor.

În procesul construirii societății socialiste dezvoltate, cheltuielile necesare creșterii, educației, instruirii și pregătirii profesionale a noii generații trebuie transferate în măsură tot mai mare din bugetul familial în cel al statului. Numai în acest caz prognoza unei structuri demografice eficiente va deveni din ipoteză o realitate.

gospodarka planowa

• Prognoza pe termen lung a structurii calificării cadrelor

ÎN REVISTA polonă **Gospodarka planowa** (nr. 4/1972), H. Król, prezintă concluziile prognozei pe termen lung asupra modificărilor ce vor interveni în structura cali-

(Continuare în pag. 19)

economie mondială

ȚĂRILE O.C.D.E.

DINAMICA FENOMENULUI INFLAȚIONIST

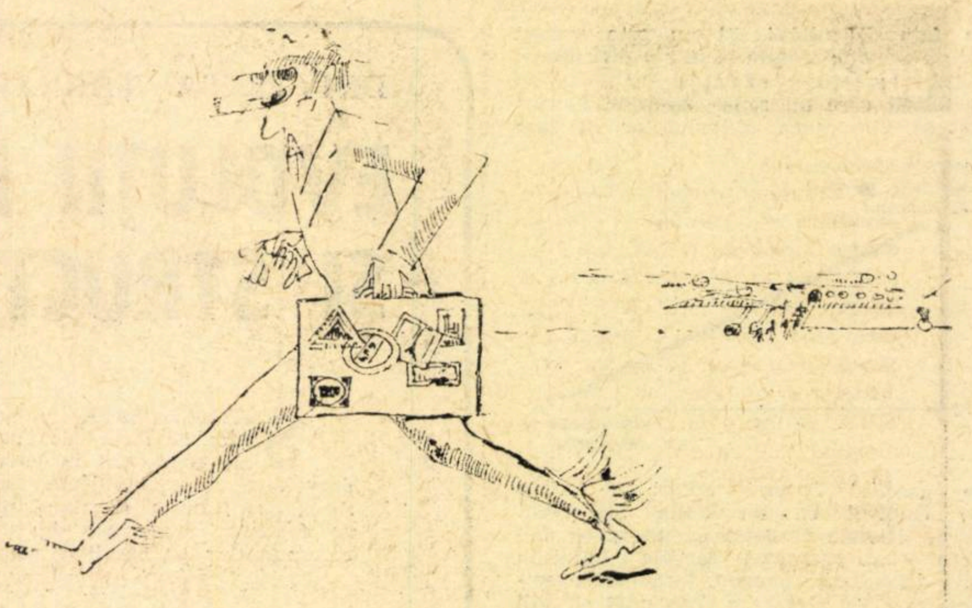

Desen de Cik DAMADIAN

UNIVERSALITATEA deprecierii monetare intense în Occident a făcut ca inflația să fie asemuită nu de mult de către analiștii unei mari bănci americane, cu un „călător fără viză" în lumea țărilor nesocialiste. Dacă imaginea este grăitoare, ea nu surprinde însă un aspect actualmente deosebit de preocupant pentru responsabilii politicii economice, și anume faptul că acest călător care se dispensează de viză are, în plus, tendința de a se deplasa cu o viteză crescîndă.

● Accelerație

EVOLUȚIA cea mai recentă a prețurilor bunurilor de consum, furnizată de statistica O.C.D.E., arată că în țările membre ale acestei organizații deprecierea monetară este în prezent de peste două ori mai rapidă decît în medie pe anii 1960—1970 (vezi tabelul). Și trebuie să se aibă în vedere că media decenală este un reper care atenuează diferențele, căci, de fapt intensificarea deprecierii a început încă din ultimii doi-trei ani ai deceniului precedent. Într-o analiză conjuncturală publicată în iulie a.c. se arăta că inflația măsurată prin evoluția prețurilor bunurilor de consum a atins o rată anuală de aproape 8%. („Perspectives économiques de l'O.C.D.E.", 13 iulie 1973). Datele cuprinse în tabel lasă să se întrevadă că ulterior acest nivel a fost și el depășit. Pare să se confirme — rămîne de văzut, în ce măsură — temerea exprimată în analiza amintită în sensul că, „atunci cînd ritmul inflației amenință să se dubleze, poate să se producă o accelerare progresivă datorită faptului că anticipările diferitelor grupuri economice devin prea puternice și prea generalizate pentru a putea fi înfrînate în mod efectiv".

Variațiunile prețurilor bunurilor de consum, rate anuale în procente față de perioada precedentă (fără corectarea oscilațiilor sezoniere)

	1960—1970	1971	1972	12 luni încheiate în august 1973
Canada	2,7	2,9	4,8	8,3
S.U.A.	2,8	4,3	3,3	7,6
Japonia	5,7	6,1	4,5	12,6
Australia	2,5	6,1	5,8	8,1[1])
Noua Zeelandă	3.8	10,4	6,9	7,6[1])
Franța	4,1	5,5	5,9	7,6
R.F.G.	2,7	5,2	5,8	7,1
Italia	3.9	4.8	5,7	11,7
Anglia	4,1	9,4	7,1	8,9
Belgia	3,0	4,3	5,5	6,9
Luxemburg	2,6	4.7	5,2	5,5
Danemarca	5.9	5.8	6,6	9.3[2])
Irlanda	4.8	8,9	8,7	11,2[3])
Olanda	4,2	7,6	7.8	8,1
Austria	3,6	4,7	6,3	7.0
Finlanda	5,0	6.1	7,4	13,5
Grecia	2,1	3,0	4,4	15,5
Islanda	11,8	6,9	9.7	20,0[3])
Norvegia	4.5	6,2	7,2	6.7
Portugalia	4.5	11.9	10,7	12,0[2])
Spania	6.0	8,3	8,3	12,3
Suedia	4.0	7,4	6,0	6,7[2])
Elveția	3,3	6,6	6,7	8,3
Turcia	5,9	19,0	15,5	11,3[4])
Total O.C.D.E.	3,4	5,3	4,7	8,5
O.C.D.E. Europa	3,9	6,6	6,5	8.8
C.E.E.	3.6	6,2	6.2	8,5

1) 12 luni încheiate în mai 1973.
2) 12 luni încheiate în iulie 1973.
3) 12 luni încheiate în august 1973.
4) 12 luni încheiate în februarie 1973.
Sursa : O.C.D.E., Communiqué de presse, 3 octobre 1973.

O dublare a ritmului deprecierii monetare în țările capitaliste dezvoltate și triplarea lui în țările în curs de dezvoltare în răstimp de un deceniu rezultă din calcule întreprinse de First National City Bank din New York („Monthly Economic Letter", septembrie 1973). Experții acestei instituții bancare au comparat ratele anuale de depreciere a monedelor naționale pe anii 1962—1967, 1967—1972 și 1973 (în ultimul caz: media datelor lunare disponibile, în comparație cu aceeași perioadă din 1972). Rata mediană pentru 25 de țări dezvoltate trece de la 3,7% în prima perioadă la 5,3% în a doua și 7,3% în a treia, iar pentru 25 de țări nesocialiste în curs de dezvoltare trece respectiv de la 2,5% la 4,7% și apoi la 8,4%

● Schimbare de perspectivă ?

SPRE DEOSEBIRE de ratele anuale, care indică astfel prezența unei accelerații a fenomenului inflaționist, evoluția lună de lună a prețurilor bunurilor de consum a furnizat recent materia pentru unele întrebări și speranțe în țările Occidentului. După ce timp de patru luni (martie-iunie) creșterile lunare medii ale prețurilor au fost de 0,8% pe ansamblul zonei O.C.D.E., ceea ce echivalează cu un ritm anual de creștere de 10%, lunile iulie și august au văzut producîndu-se încetiniri într-un număr de țări. Dacă în Statele Unite urcarea de numai 0,2% înregistrată în iulie reflecta blocarea prețurilor aplicată între 13 iunie și 12 august, în schimb în Europa creșterea medie de 0,5% era numai în parte efectul unor măsuri de blocare (în Italia) și mai mult rezultatul unei slăbiri sezoniere a ascensiunii prețurilor la produsele alimentare. Fenomenul a continuat în Europa și în luna august (ultima pentru care există date publicate), indicele prețurilor urcîndu-se cu numai 0,4%. În America de Nord, însă, ritmul scumpetei s-a accelerat : 1,3% în Canada, 1,8% în Statele Unite (și sub efectul ridicării blocului prețurilor). Japonia a cunoscut de asemenea un ritm situat peste 1%.

Încetinirile amintite, deși atribuite de cei mai mulți observatori unor factori sezonieri și, în orice caz, neconfirmate pînă în prezent de evoluții mai noi, au alimentat, între altele, un punct de vedere care leagă ritmul inflației de prefacerile din sînul sistemului monetar occidental. Susținătorii acestui punct de vedere declară că, în preajma trecerii de la cursurile de schimb fixe la generalizarea cursurilor flotante în martie 1973, sistemul monetar se transformase dintr-un canal de transmitere a proceselor inflaționiste într-un generator de inflație pe scară internațională (vezi FNCB, Monthly Economic Letter, septembrie 1973).

Această transformare — și o dată cu ea intensificarea deprecierii monetare — este atribuită strădaniilor zadarnice de a menține sistemul cursurilor de schimb fixe în ciuda tendinței vădite a pieței valutare de a se debarasa de acest sistem. Se trage de aici concluzia optimistă că, prin trecerea la cursuri de schimb flotante, a fost secat izvorul unei creșteri anormale a maselor bănești și, prin aceasta, sursa inflației accelerate. În speță, se consideră că restabilirea autonomiei monetare naționale în țările cu monedă puternică, așa cum este R.F. Germania, prin dispariția legăturii între sporirea masei monetare și obligația de a susține cursul dolarului, constituie o premisă a unei mai mari stabilități a prețurilor în viitor.

Această argumentare în sensul unei schimbări de perspectivă în ceea ce privește dinamica fenomenului inflaționist este completată în cea mai recentă analiză a economiștilor de la First National City Bank cu ideea că în aceeași direcție va acționa o anumită încetinire a conjuncturii, ale cărei indicii prevestitoare s-ar putea constata atît în S.U.A. cît și în alte cîteva țări industriale. Lăsînd la o parte caracterul ușor paradoxal al unei asemenea speranțe — de a putea domoli inflația numai cu prețul unei înrăutățiri a conjuncturii economice generale —, revine în memorie faptul că, de mai mult timp, încetinirile creșterii și chiar recesiunile nu sînt însoțite în țările capitaliste de sistarea urcării prețurilor, iar uneori nici de reducerea ritmului urcării lor. Înseși Statele Unite au cunoscut fenomenul în recenta perioadă recesivă din 1970—1971, cu deprecierea monedei de circa 6% și respectiv 4,3% în cei doi ani, după care a urmat în perioada de redresare a producției o încetinire temporară a urcării prețurilor (3,3% în 1972).

Sună mai plauzibile, de aceea, prognozele care nu întrevăd pentru moment o reducere a ritmurilor inflației. Potrivit concluziilor unei analize recent întocmite de către HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung din Hamburg, factorii de urcare a prețurilor, inclusiv scumpirea din ultimul timp a unor importante materii prime, vor tinde să se răsfrîngă chiar mai puternic decît pînă acum la nivelul bunurilor de consum, ținînd seama de decalajele temporale obișnuite. Pentru lunile următoare este de prevăzut de aceea, potrivit institutului de la Hamburg o nouă accelerare a creșterii prețurilor cu amănuntul. Efectul de atenuare ce emană de la unele prețuri alimentare în lunile recente va putea doar să disimuleze parțial intesitatea scumpirilor la alte produse („Konjunktur von Morgen", 20 septembrie 1973). La concluzii similare ajunge expertiza comună elaborată de 5 institute de cercetări vest-germane (vezi „Die Wochenbericht", 25 octombrie 1973) cu privire la situația actuală și perspectivele apropiate ale economiei țărilor capitaliste. Măsurile de stabilizare, a căror aplicare este în curs, lasă să se întrevadă în cazul majorității țărilor tendința de domolire a ritmului proceselor inflaționiste nu mai devreme decît în cursul anului 1974. În ceea ce privește anul 1973, anticipările cele mai optimiste asupra mediei pe întreg anul se mențin la un ritm de 8% al deprecierii monetare.

I. PĂDUREANU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

■ **Protocolul cehoslovaco-peruan de colaborare, economică și tehnico-științifică**, semnat la Praga, deschide noi posibilități pentru lărgirea relațiilor economice reciproce dintre cele două țări. Cehoslovacia manifestă interes pentru exportul de produse ale industriei constructoare de mașini, de utilaj minier, mijloace de transport, instalații energetice, tehnică agricolă etc. Ea este interesată în importul diferitelor tipuri de materii prime pentru industria prelucrătoare și alimentară.

■ **Acord sovieto-finlandez pentru exploatarea minereului de fier.** — Finlanda și Uniunea Sovietică au semnat un acord privind acțiuni comune în bazinul de minereu de fier de la Kstamus din Carelia sovietică. Acordul este în valoare de 1 000 de milioane de mărci finlandeze. Prima etapă include construirea unei căi rutiere și a unei căi ferate spre bazin, construirea unui orășel minier pentru 10 000 de oameni și a unei fabrici de îmbogățire a minereurilor. Se așteaptă ca aceasta să se termine în 1977—1978, cînd bazinul va produce 2 700 000 tone minereu.

Schimburi comerciale

■ **Dezvoltarea schimburilor comerciale polono-spaniole.** — Schimburile polono-spaniole s-au dezvoltat dinamic în perioada 1970—1972. În 1972 schimburile comerciale polono-spaniole au crescut cu 63%, atingînd valoarea de 55 000 000 dolari. Printre principalele poziții ale exporturilor poloneze în Spania în 1972 au figurat : huila, produsele agroalimentare, produse ale industriei chimice, siderurgice, textile, mașini-unelte, utilaje, autoturisme etc. Importurile poloneze din Spania includ, în primul rînd, produse agroalimentare, Spania fiind cel mai important furnizor de citrice pentru Polonia. Polonia mai cumpără din Spania ciment, mașini textile.

● **Creșterea exporturilor la vinurile de Bordeaux.** — Din recolta 1972—1973 a vinurilor de Bordeaux au fost exportate 884 261 hl, cu 12% mai mult decît din recolta precedentă. În ce privește clienții, Marea Britanie ocupă primul loc, cu o cantitate în valoare de 156 milioane franci, urmată de S.U.A., cu 154 milioane, și de Belgia, cu 113 milioane. Aceste trei țări reprezintă 63% din totalul facturărilor. R. F. Germania, care valoric ocupă locul 5, se află în schimb pe primul loc în ce privește cantitatea — 173 500 hl. Urmează apoi Marea Britanie (160 000 hl), Belgia (156 400 hl) și Statele Unite (134 500 hl). Diferențele se datorează diverselor calități consumate în străinătate. Acest fenomen este vizibil la prețul mediu pe sticlele exportate. Ele sînt de 18.85 franci sticla pentru Japonia, 15,12 franci pentru Marea Britanie, 7,51 franci în Olanda, 6,73 pentru R. F. Germania, 6,20 franci pentru Suedia și 5 franci pentru Italia.

Tîrguri — expoziții

Acțiuni internaționale în domeniul construcțiilor :

■ În zilele de 14—24 noiembrie, la Londra va avea loc Expoziția internațională de construcții, organizată la inițiativa „Building Trades Exhibition Ltd".

■ În aceeași lună (15—25), va avea loc la Paris, Tîrgul internațional de materiale de construcție, interioare și lucrări de finisare.

■ Construcțiile de unități de alimentație publică vor fi obiectul unei conferințe de specialitate, organizată de la 16 la 22 noiembrie la Basel.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

■ Estimări privind producția mondială de bumbac. — Producția mondială de bumbac în 1973—1974 va fi de 59 640 000 baloturi, față de 59 330 000 baloturi anul trecut — estimează Serviciul agricol extern al Ministerului Agriculturii din S.U.A. Se așteaptă ca producția mondială de bumbac în 1973—1974 să depășească consumul mondial cu aproape 1 500 000 baloturi, mărind astfel stocurile mondiale. În sezonul trecut stocurile mondiale au crescut cu peste 2 milioane baloturi.

■ Ponderea industriei chimice în exporturile elvețiene. — În 1972, chimia ocupa primul loc în cadrul exporturilor elvețiene, reprezentînd 22,5% (5 900 milioane franci elvețieni), înaintea exportului de mașini și aparate — 22,4% (5 877 milioane) și de ceasuri — 10,7% (2 821 milioane). Exporturile,, care erau de 1 596 milioane în 1960, au sporit la peste 5 900 milioane în 1972 și 3 187 milioane franci elvețieni în primul semestru al acestui an. Primul client din Europa este R. F. Germania cu 741 milioane (12,5%), Franța — 633 milioane (10,7%), Marea Britanie — 457 milioane (7,7%) și S.U.A. Producția industriei chimice elvețiene și a filialelor sale din străinătate este estimată la 1% din producția mondială de produse chimice.

Interviul nostru cu PETER WALKER, secretar de stat pentru comerț și industrie al Marii Britanii

„AM IDENTIFICAT NUMEROASE DOMENII ÎN CARE PUTEM COOPERA"

Aflat într-o scurtă vizită în țara noastră în fruntea unei delegații economice guvernamentale, dl. Peter Walker, secretar de stat pentru comerț și industrie al Marii Britanii, a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii revistei noastre.

Născut în 1932, începîndu-și cariera ca om de afaceri în City-ul londonez, a intrat în guvern în 1970 ca ministru al spațiului locativ și al administrației locale, iar apoi din noiembrie 1972, ca secretar de stat pentru mediul înconjurător, fiind cel mai tînăr membru al Cabinetului.

Referindu-se la rezultatele vizitei întreprinse în România, dl. Peter Walker ne-a declarat :

„Am avut nu cu multe minute în urmă privilegiul de a discuta cu președintele Nicolae Ceaușescu, la sfîrșitul a două zile de convorbiri intensive cu miniștrii români. Acord o importanță considerabilă acestei vizite în România, pentru că perioada aceasta coincide cu un stadiu de dezvoltare al economiilor engleză și românească care permite realizarea unei ample cooperări. Economia engleză s-a dezvoltat foarte rapid în ultimii cîțiva ani și firmele noastre au în prezent mai multe comenzi, atît pentru piața internă cît și pentru export, decît în oricare alt moment din istoria noastră. De aceea avem probleme în ce privește capacitatea de a face față acestor comenzi și, în consecință, sîntem interesați să găsim parteneri externi care să fabrice ei înșiși unele din principalele produse ale noastre și, în special, cele cu un conținut ridicat de tehnologie.

Aceasta coincide cu o perioadă în care economia românească își creează o serie întreagă de industrii noi și dezvoltă altele existente. Guvernul român și-a exprimat interesul pentru acțiuni de cooperare în diverse domenii în care industria engleză este foarte bine dotată. Ca urmare a discuțiilor purtate la București, sper că, în anii care vin, se vor realiza progrese considerabile pe această linie într-o serie de ramuri industriale : dezvoltarea energiei nucleare, industria mașinilor unelte, industria constructoare de utilaj minier, aeronautică (ramură în care a avut loc o cooperare considerabilă și în trecut, care sper că se va dezvolta și mai mult în anii următori), hidraulică, noua industrie a forajului submarin (domeniu în care, datorită descoperirilor de petrol din Marea Nordului, avem o experiență recentă). La acestea se adaugă sectorul bunurilor de consum, unde de asemenea, industriile noastre ar putea coopera. Domeniul vinului și posibilitățile pe care țara dv. le oferă turismului sînt numai două exemple ce pot fi menționate.

Sînt de acord cu miniștrii dv. că este important atît pentru industria britanică cît și pentru cea română să încerce să accelereze procesul de luare a deciziilor. Anumite proiecte industriale importante propuse de englezi sau de români suferă întîrzieri nejustificate datorită indeciziei sau încetinelii răspunsului dintr-o parte sau din alta. Am căzut de acord să ne contactăm unii pe alții ori de cîte ori vom observa că apar întîrzieri, pentru a accelera procesul de luare a deciziilor. În două zile am identificat o serie de interese economice reciproce. Cred că miniștrii români și cu mine sîntem de acord că, dacă ne vom strădui, vom putea obține o creștere substanțială în comerțul și relațiile noastre economice în cei doi ani care urmează.

Rezultatele vizitei pot fi deci considerate ca foarte bune. În primul rînd am examinat o serie întreagă de negocieri aflate în curs și cred că am descoperit căile prin care să le accelerăm finalizarea. În plus, am identificat o serie de domenii pe care guvernul român este interesat să le dezvolte în viitor și eu mi-am luat obligația ca companiile engleze din aceste domenii să ia cît mai repede legătura cu autoritățile competente române pentru negocieri.

Răspunzînd la o întrebare privitoare la liberalizarea exporturilor românești în Marea Britanie, dl. Peter Walker a spus :

„De fapt sînt puține restricțiile care au mai rămas în calea exporturilor românești spre Marea Britanie. În mod succesiv noi am eliminat contingentările sau le-am lărgit foarte mult. Domeniul în care au rămas contingentările cele mai importante este cel al textilelor, totuși la anumite categorii de textile ele nu creează dificultăți speciale produselor românești.

Ambele țări ale noastre doresc extinderea comerțului mondial. Cînd Anglia a devenit membră a Pieței Comune, ne-am exprimat clar intenția ca această Comunitate să se deschidă mai mult în afară, în sfera comerțului mondial, cu un accent special în ce privește Europa răsăriteană.

Întrebat cum apreciază perspectivele cooperării cu România prin societăți mixte, dl. Peter Walker ne-a declarat :

„Doresc foarte mult să încurajez societățile mixte, pentru că, din punctul de vedere al unei părți importante din industria engleză, aceasta îi va permite să-și mărească capacitatea internațională, iar României îi va aduce tehnologii noi, necesare industrializării. Deci, este un moment din istoria economică în care sînt convins că societățile mixte, într-o gamă mare de domenii, sînt în interesul reciproc. Lucrul important acum este ca aceste negocieri să aibă loc și să se pornească la societăți mixte".

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

EVOLUȚII DEMOGRAFICE

(Urmare din pag. 17)

ficării cadrelor din economia națională, atrăgînd totodată atenția asupra caracterului estimativ al datelor. Astfel, se apreciază că ponderea lucrătorilor cu pregătire superioară în totalul populației active din Polonia va fi în anul 2000 de aproximativ 11—18%, a celor cu pregătire medie — de aproximativ 72%. Avînd în vedere celelalte grupe de calificare, se poate reprezenta următoarea structură probabilă a calificării profesionale a populației active în anul 2000.

— lucrători cu pregătire științifică (avînd titluri și grade științifice) 2%
— lucrători cu pregătire superioară 15%
— lucrători cu pregătire medie 50%
— lucrători cu pregătire profesională de bază (muncitori calificați) 25%
— lucrători cu pregătire de bază (muncitori instruiți pe locul de muncă) 8%

În final, proporțiile și structura cadrelor calificate în anul 2000 se vor forma sub influența ansamblului următorilor factori :

— nevoile obiective ale economiei naționale, care vor fi condiționate de dimensiunile producției și ale serviciilor, de nivelul tehnic al producției și de organizarea producției ;

— exigența societății față de diferitele nivele de pregătire (de pildă, generalizarea obligativității învățămîntului mediu sau tendința către obținerea unei diplome de învățămînt superior) ;

— potențialul real de cadre, care va depinde de dezvoltarea învățămîntului și de factorul demografic (sporul populației tinere, de diferite grupe de vîrstă).

De asemenea, se presupune că actualele grupe de calificare a lucrătorilor vor suferi și ele schimbări. Dimensiunile absolute și ponderea grupelor cu pregătire superioară și medie în efectivul total al forței de muncă active vor crește continuu. Grupa de lucrători cu pregătire medie va deveni dominantă, în special după generalizarea obligativității învățămîntului mediu. De asemenea, va crește rolul lucrătorilor cu pregătire științifică.

În schimb, va scade sistematic ponderea forței de muncă (și numărul său absolut) cu pregătire medie incompletă și cu pregătire generală de bază.

Dinamica cea mai complexă va cunoaște grupa de lucrători cu pregătirea de bază profesională. Ea va crește inițial, ocupînd o poziție de frunte în structura calificării. După o anumită perioadă limitată, ponderea sa va începe să scadă — ca și numărul absolut al lucrătorilor din această grupă — pe seama absolvenților școlilor medii care vor fi angajați pe locuri de muncă drept muncitori.

Repartiția, în timp a acestor schimbări va depinde de deciziile cu privire la dezvoltarea învățămîntului și în primul rînd de momentul generalizării obligativității învățămîntului mediu. Din datele obținute rezultă — relevă autorul — că în jurul anului 1990 fiecare al treilea individ din generația de 24 ani urmează să termine școala superioară, iar în jurul anului 2 000 — jumătate din contingentul acestei vîrste.

În schimb, în ceea ce privește școala medie, în anul 1990 necesarul se va acoperi în întregime cu tineretul în vîrstă de 19 ani, iar în anul 2 000 necesarul va fi depășit de două ori. Dacă prognozele demografice nu vor suferi modificări, va fi necesar să se satisfacă necesarul de cadre superioare prin ridicarea calificării persoanelor ocupate deja și avînd o pregătire inferioară.

VIZOR

● „Convenția de la Lima"

ÎN CADRUL lucrărilor celei de-a treia reuniuni consultative a miniștrilor energiei și petrolului din 24 de țări latino-americane și din zona Caraibilor — consacrată elaborării unor studii referitoare la stabilirea modalităților celor mai adecvate de exploatare și valorificare a resurselor lor energetice, precum și la posibilitățile de extindere a cooperării interzonale în acest domeniu — a fost adoptată „Convenția de la Lima", document în care se preconizează, în principal, concertarea eforturilor în vederea promovării unei dezvoltări independente a resurselor energetice de care dispun țările de la sud de Rio Grande, ca și adoptarea unei politici raționale în domeniile prospectării, exploatării și comercializării acestora. Convenția prevede, de asemenea, înființarea unui organism financiar destinat realizării principalelor obiective energetice din zonă.

Sesiunea a adoptat, totdată, statutul unei noi organizații regionale pentru protejarea și dezvoltarea resurselor energetice — OLADE. Această organizație are ca scop promovarea solidarității între țările fondatoare, în ceea ce privește folosirea și apărarea resurselor lor naturale, și, îndeosebi, a petrolului. Ea își propune, în același timp, să înființeze un Birou al energeticii, vizînd evitarea consecințelor unei eventuale crize de energie pe plan mondial. Pe de altă parte, OLADE va proceda la realizarea unei inventarieri detaliate a resurselor energetice din zonă, inclusiv a cărbunelui, surselor hidroelectrice și gazelor naturale.

Conform datelor statutului de constituire, OLADE — al cărui sediu permanent a fost stabilit la Quito, capitala Ecuadorului — va dispune de trei organe de lucru : o conferință a miniștrilor, care se va reuni de două ori pe an, un Comitet de experți și un Secretariat permanent.

● 4,1 milioane americani în căutare de lucru

MINISTERUL Muncii al S.U.A. a informat că, în luna septembrie, rata șomajului a fost în Statele Unite de 4,5% din forța de muncă. În rîndul populației de culoare, procentul a atins 8,3%, iar în rîndul tinerilor — 14%. În total, 4,1 milioane americani se află în căutare de lucru.

● Recorduri

STATISTICILE engleze indică faptul că cel mai mare succes de vînzare dintre cărțile care apar în Anglia îl înregistrează lucrarea „The Guinness Book of Records" — almanah care incorporează date despre cele mai diferite recorduri înregistrate în lume.

Astfel, spicuind la întîmplare, la pagina 45 poți citi că „cea mai grea găină din lume este «Weirdo», în vîrstă de patru ani, din districtul Calaveras (California), care în ianuarie 1973 cîntărea 9 kg și 980 g. În continuare, se dau și... recordurile personale ale acestei găini-minune, care și ele sînt originale : ea și-a ucis propriul pui, a omorît un cîine și două pisici și, în final, și-a rănit grav stăpînul.

Sau, un alt record : cea mai activă otravă cunoscută în lume este „batrochotoxin"-ul, provenind de la un animal marin denumit științific „phyllobates latinasus", care trăiește în nord-vestul Columbiei. A suta mia parte dintr-un gram din otrava secretată de acest animal, ne asigură autorii, reprezintă doza fatală pentru un om.

În continuare, se dau numeroase recorduri în privința cîștigurilor obținute de diferite persoane într-un timp scurt. Astfel, în domeniul sportului, este menționat cazul Sonjei Henie, din Norvegia, care a cîștigat de pe urma activității sportive 17 milioane de lire sterline, fiind, între altele, de trei ori campioană olimpică la patinaj, în 1929, 1932 și 1936. Se menționează, de asemenea, că, într-o singură seară, boxerii Joe Frazier și Cassius Clay au cîștigat, fiecare cîte 2,5 milioane dolari la faimosul meci de categorie grea pentru titlul mondial, din 8 martie 1971, de la Madison Square Garden din New York. Și așa mai departe...

mondorama

1990 se prevede de asemenea construirea unor centrale geotermice cu o capacitate de 300 000 kW ; potrivit unei Cărți Albe a guvernului nipon despre energia atomică, pe lîngă cele 5 centrale existente, care au livrat în 1972 1 823 000 kW, se construiesc alte 17 centrale atomice. În 1985 se așteaptă o producție de 60 milioane kW de energie nucleară, ceea ce va reprezenta un sfert din producția de energie a țării.

Amploarea acestor eforturi oglindește dorința țării, săracă în resurse naturale, de a obține independența în domeniul aprovizionării cu energie. În prezent, 77% din totalul său energetic este satisfăcut prin importul a 250 milioane tone petrol, iar în 1981 va fi necesar importul a 560 milioane tone, scrie ziarul francez „Les Echos".

FILIALE SPRE FORȚA DE MUNCĂ IEFTINĂ

MARILE SOCIETĂȚI constructoare de automobile din țările capitaliste desfășoară o susținută activitate de expansiune în afara granițelor naționale, construind numeroase uzine pentru asamblarea automobilelor sau fabricarea unor anumite piese ori subansamble În perioada 1962—1972, numărul implantărilor s-a dublat, iar numărul țărilor gazdă ale acestor întreprinderi a sporit de la 50 la 71

La mijlocul acestui an situația se prezenta astfel :

Țara de origine	Linii de asamblare instalate	Numărul țărilor gazdă
Anglia	89	39
R.F.G.	86	37
Franța	78	38
S.U.A.	74	29
Japonia	71	31
Italia	38	32
Suedia	16	15

CEA mai spectaculoasă expansiune au înregistrat societățile japoneze care, în 1962, dispuneau doar de 7 întreprinderi în 6 țări. Se constată că astfel de implantări se realizează cu predilecție în țările în care există forță de muncă calificată, disponibilă, și unde nivelul salariilor este mai redus ; de asemenea, în țările în care există cerere pentru modele de automobile mai ieftine, mai puțin pretențioase. Pe de altă parte, însă, se afirmă tot mai puternic tendința țărilor gazdă de a substitui treptat importul de piese și subansamble prin producția lor internă, mergînd pînă la asigurarea fabricației complete a automobilelor pe bază de licență

OLANDA: DISPARIȚIA UNEI RAMURI

SFÎRȘITUL anului 1974 va consemna lichidarea industriei carbonifere din Olanda, după ce, în ultima perioadă, s-au închis succesiv o serie de mine, iar volumul extracției s-a redus de la 12,6 milioane de tone (echivalent huilă) în 1961, la 2,8 milioane anul trecut. Această evoluție este determinată de concurența atît a hidrocarburilor lichide și gazoase, cît și a cărbunelui provenit din import, la prețuri mai scăzute.

2000 DE PRODUCĂTORI DE CALCULATOARE

ÎN PREZENT există în lume aproape 2000 de producători de calculatoare, din care 200 pentru sisteme complexe. În 1972 schimburile comerciale în acest domeniu se cifrau la aproximativ 25—30 miliarde dolari. Se apreciază că, în următorii cinci ani, această cifră urmează să se dubleze. În prezent se află în funcțiune în întreaga lume 212 000 de calculatoare ; în următorii trei ani numărul lor va crește la 320 000.

O altă tendință remarcată în domeniul calculatoarelor se referă la extinderea utilizării minicalculatoarelor, care încep să înlocuiască mașinile electrice de calcul din birouri. În 1972 față de anul precedent, numărul de minicalculatoare în funcțiune în întreaga lume a fost cu 75% mai mare.

ENERGIE SOLARĂ PENTRU ȚARA SOARELUI – RĂSARE

ÎN URMĂTORII 30 de ani, Japonia va investi 4 miliarde dolari în cercetările pentru energia solară. Cu titlu experimental, în 1985 va începe să funcționeze o centrală electrică solară de 10 mii kW. În

ZAHĂRUL — MĂR AL DISCORDIEI ?

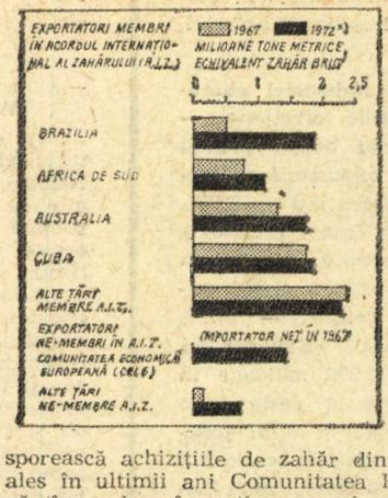

UNA din cele mai spinoase probleme ale relațiilor dintre Piața Comună lărgită și țările în curs de dezvoltare este aceea a zahărului. Pentru a satisface necesitățile de export ale țărilor în curs de dezvoltare producătoare de zahăr membre în Commonwealth, ar fi necesar ca țările Pieței Comune să reducă simțitor propria lor producție și să sporească achizițiile de zahăr din exterior. Dar, mai ales în ultimii ani Comunitatea Economică Europeană (în vechea formațiune a celor șase țări) și-a sporit considerabil această producție devenind din importator net de zahăr în 1967, exportator.

Graficul alăturat înfățișează evoluția exporturilor de zahăr ale țărilor membre ale Acordului Internațional al Zahărului, ale țărilor membre în Piața Comună și ale altor țări, în perioada 1967—1972.

ROBOȚII ȘI... BANII

MARILE BĂNCI vest-germane au fost dotate cu un robot electronic capabil să numere, fără greșală, 60 000 de bancnote pe oră. Este vorba de un disc rotativ care face o mișcare în spirală și care separă automat hîrtiile. Ori de cîte ori discul atinge o bancnotă, un contor înregistrează o pulsație. Cînd un teanc de bancnote este incomplet sau numărul obținut este fals, robotul se blochează automat.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

BAZA ENERGETICĂ: EVOLUȚII PE PLAN MONDIAL

NECESARUL mondial de energie se extinde într-un ritm care depășește pe cel al cererii pentru marea majoritate a bunurilor materiale de care are nevoie omul modern, societatea în ansamblul ei. Se apreciază că acest necesar s-a triplat odată în perioada 1900—1950, apoi din nou între anii 1950—1970 Prognoze recente converg către o creștere de circa 3,5 ori a consumului respectiv pînă în anul 2000 (față de nivelul atins în 1972), ajungînd să reprezinte 25—30 miliarde de tone echivalent huilă

Din ce resurse se va putea acoperi, în viitor, această creștere neîncetată a nevoilor de energie ? Există o cvasiunanimitate de păreri asupra faptului că ponderea cărbunelui în consumul total de energie va continua să scadă, respectiv de la o treime la circa 15%, din cauza dezavantajelor pe care le prezintă producția și utilizarea lui (costul ridicat al extracției, dificultăți în transport, manipulare și stocare, gradul ridicat de poluare a atmosferei la ardere ș.a.). Deși consumul de gaze naturale va crește absolut, totuși — ținînd seama de volumul rezervelor și repartiția acestora — se evaluează că ponderea sa se va reduce întrucîtva în perioada 1970—2000 (cînd va reprezenta ceva mai mult de o zecime din total).

Atenția principală se îndreaptă îndeosebi către petrol și energie nucleară, deoarece utilizarea altor surse de energie (solară, eoleană, geotermică) nu va fi încă competitivă în deceniile imediat următoare. Dar, în pofida identificării unor noi zăcăminte de țiței în diferite regiuni ale lumii, gradul de acoperire — în perspectivă — a necesarului de consum mondial n-a sporit în ultimul deceniu. Concomitent, însă, pe măsura epuizării zăcămintelor ușor accesibile, problemele tehnice ridicate de extracția țițeiului devin tot mai complexe, soluționarea lor reclamă investiții crescînde, iar costul extracției urcă. În ceea ce privește perspectivele obținerii țițeiului din șisturi bituminoase sau a echivalentului său termic sub formă de gaz din cărbune, costul per baril este de 19—24 ori mai ridicat decît în cazul investițiilor pentru extracția dintr-un zăcămînt în zona Golfului Persic.

Problema asigurării continuității în aprovizionarea cu petrol, cea a creșterii susținute a prețurilor la produsele petroliere pe piața mondială sînt resimțite mai acut de țările capitaliste industrializate (S.U.A., Piața Comună, Japonia) ; în balanța lor energetică produsele petroliere reprezintă 60—70%, Piața Comună și Japonia depinzînd aproape în întregime de import, iar S.U.A. într-o măsură crescîndă. Aceste probleme vor căpăta în viitor dimensiuni și mai ample, deoarece se estimează că în jurul anului 2000 petrolul va acoperi circa 70% din necesarul mondial de energie, cu condiția ca descoperirile de noi zăcăminte și perfecționarea tehnologiilor de extracție să permită menținerea unui asemenea ritm de creștere a consumului.

În această situație privirile specialiștilor se îndreaptă către producția de energie electrică, care are și calitatea de a polua cel mai puțin mediul ambiant. Se constată însă că resursele mondiale de hidroenergie sînt nu numai limitate, dar riscă chiar să se reducă în viitor.

Perspective mai sigure oferă dezvoltarea producției de energie în centralele atomice. În timp ce — în perspectiva anului 2000 — energia produsă de hidrocentrale nu va acoperi mai mult de 5% din necesarul mondial, prin utilizarea energiei nucleare vor putea fi acoperite circa 30% din acest necesar. Evoluția amintită reclamă investiții masive în noi capacități energetice ; în S.U.A., de pildă, capacitatea instalată în centralele nucleare va crește de la 11,6 GW în 1970 la circa 500 GW în 1990 iar în cele șase țări fondatoare ale Pieței Comune europene — de la 13 GW la 105 GW. Aceste cifre vorbesc despre efortul deosebit pe care vor trebui să-l facă țările industrializate în deceniile următoare pentru a menține ritmul prioritar de dezvoltare a bazei energetice a economiei moderne.

N. POPOV

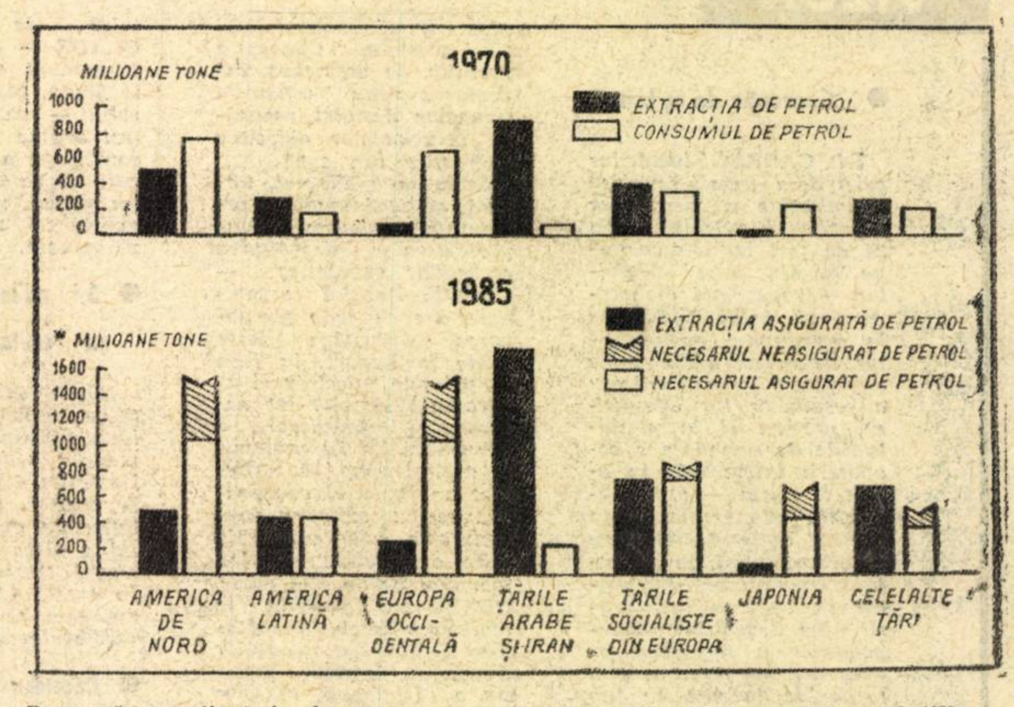

Prognoză petrolieră în lume

Sursa: „GLÜCKAUF" — R.F.G., nr. 5, 1973

cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 46 (533)
VINERI 16 NOIEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

46

UN PROGRAM DE IMPORTANȚĂ NAȚIONALĂ

ÎNFĂPTUIREA integrală a programului de dezvoltare economică și socială a țării, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, ridicarea nivelului de trai al poporului — sînt strîns legate de asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării în ritmuri înalte a economiei naționale. Conducerea partidului și statului nostru a analizat în repetate rînduri problema sporirii potențialului energetic al țării și a stabilit programe de măsuri care s-au concretizat în punerea în valoare a noi resurse, în utilizarea mai judicioasă a energiei și combustibilului. În acest sens, recenta Hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu dezvoltarea energeticii și măsurile de economisire a combustibililor și energiei electrice se înscrie ca un moment de o deosebită importanță în viața economică a țării, în orientarea activității de planificare, producere și utilizare rațională a tuturor resurselor de care dispunem.

După cum se știe — și așa cum se subliniază și în Hotărîrea Comitetului Executiv — în acest domeniu s-au manifestat o serie de deficiențe atît în ce privește identificarea și valorificarea unor noi resurse energetice, cît și în utilizarea cu randamente ridicate a combustibililor, energiei electrice și termice. Iată de ce, îndeplinirea riguroasă a măsurilor cuprinse în această Hotărîre constituie o sarcină prioritară, de deosebită importanță, a tuturor comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, o datorie patriotică a tuturor cetățenilor țării.

Sfera de cuprindere a acestor măsuri este amplă și vizează numeroase aspecte ale vieții economice. Astfel, Hotărîrea prevede elaborarea unui program de perspectivă în vederea dezvoltării resurselor energetice și realizării de consumuri cît mai reduse pentru a se asigura, pe o durată mai îndelungată, rezervele de energie și combustibil necesare producției industriale și valorificării superioare a hidrocarburilor prin chimizare; intensificarea cercetărilor și prospecțiunilor geologice, accelerarea amenajării potențialului hidroenergetic al țării; creșterea gradului de valorificare a resurselor de hidrocarburi și de cărbune; eliminarea rămînerilor în urmă și desfășurarea mai intensă a activității de cercetare științifică pentru urgentarea realizării programului de construire a centralelor nucleo-electrice; descoperirea de noi surse de energie și elaborarea de soluții tehnologice pentru utilizarea economică a acestor resurse. În industrie, în producția și transportul energiei electrice, în transporturi, în toate unitățile economice, în consumul edilitar și casnic — se prevede adoptarea unor măsuri, științific fundamentate, privind perfecționarea tehnologiilor, utilizarea rațională și reducerea consumurilor de energie electrică și carburanți.

Însemnătatea tuturor acestor măsuri pentru asigurarea resurselor de energie necesare dezvoltării dinamice a economiei noastre naționale nu se mai cere demonstrată. Depinde de noi, de toți cetățenii patriei ca acestea să fie traduse în viață cît mai curînd, să-și ateste neîntîrziat eficiența.

Este de datoria noastră, a tuturor, să acționăm cu stăruință și spirit de răspundere pentru dezvoltarea potențialului energetic al țării și gospodărirea eficientă, rațională a combustibililor și energiei electrice, să combatem risipa sub orice formă, contribuind astfel la progresul economiei naționale, la propria noastră prosperitate.

ÎN ACEST NUMĂR:

● Cheltuieli materiale

O latură importantă a eficienței economice:
GOSPODĂRIREA JUDICIOASĂ A COMBUSTIBILULUI ȘI A ENERGIEI ELECTRICE

● Investiții

NOI MĂSURI NECESARE PENTRU UTILIZAREA CORESPUNZĂTOARE A INVESTIȚIILOR NECENTRALIZATE

● Finanțe — credit

O DISCUȚIE CU NICOLAE PRETORIAN, VICEPREȘEDINTE AL CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR, DESPRE DIMENSIUNILE ACTUALE ALE DISCIPLINEI FINANCIARE

● Dezbatere „V.E."

ELEMENTE PROPULSOARE ÎN EXTINDEREA ACORDULUI GLOBAL

● Ancheta „V. E".

DIAGNOSTICUL ȘI AUTODIAGNOSTICUL CADRELOR DE CONDUCERE

● Investigații „V. E".

Responsabilitatea actului de planificare curentă și de perspectivă a exportului, așa cum se oglindește în preocupările celor 20 de centrale industriale din diferite ramuri ale economiei, cuprinse în eșantionul analizei „V.E".
CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE CONFRUNTATE CU FUNDAMENTAREA PLANULUI DE COMERȚ EXTERIOR (III)

● Documentar

ENERGIA — O PROBLEMĂ A LUMII DE AZI ȘI DE MÎINE

● Mondorama

CRIZA ENERGETICĂ: ORIGINE ȘI INCIDENȚE

ÎN NUMĂRUL VIITOR:

● Dezbatere „V.E."

FENOMENUL INOVAȚIONAL

Specialiști și cadre de răspundere din ministere și organe economice de sinteză, centrale și întreprinderi își exprimă opinia asupra investigației „V.E.", propun modalități concrete de impulsionare a procesului inovațional din economie, pentru sporirea contribuției lui la accelerarea dezvoltării economice a țării.

● Ancheta „V.E."

În 184 cooperative agricole de producție pe tema:
RESURSELE DEZVOLTĂRII (VI)
RETRIBUIREA MUNCII ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

Această parte a anchetei se referă la raportul dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum, la fluctuațiile evoluției tarifului de retribuire în ultimii trei ani și la rolul retribuției în creșterea economică și valorificarea factorilor de producție din C.A.P.

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 46 din 16 noiembrie 1973

3

Cheltuieli materiale

Ample acțiuni de depistare și valorificare superioară a resurselor energetice, de **Aurelian Proșcanu, Ionică Cristea**

4

Investiții

Sînt necesare noi măsuri pentru o utilizare corespunzătoare a investițiilor necentralizate, de **Octavian Apolzan**

5

Finanțe ● credit

Optica eficienței economice și disciplina financiară. O discuție cu tov. **Nicolae Pretorian**, vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar.

6—7

Dezbatere „V. E."

În industrie:
Elemente propulsoare în extinderea acordului global, de **F. Costin, L. Țintea**

8—9

Conducere și organizare

— Diagnosticul și autodiagnosticul cadrelor de conducere, de dr. ing. **Mihai Dumitrescu**
— Vademecum: „Punctul" de vedere de prof. dr. **V. Bîlbîie**
— Strategie și acțiune: „Cînd în loc de produse se exportă tehnologii".

10—11

Investigații „V.E."

Centralele și întreprinderile confruntate cu fundamentarea planului de comerț exterior, de **Ioan Georgescu, Victoria Olariu, George Hașeganu.**

12

Carnetul consumatorului

13—14

Concepte ● teorii

— Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste. Domeniul tehnico-științific (IV), de **Radu Constantinescu**
— Transferul de tehnologie — formă de comerț în expansiune (III). Optimizarea deciziei de export sau import a unei tehnologii, de **Gh. Dumitru**: Criteriul „modelului de consum", de **Radu Negru**

15

Puncte de vedere

Este dreptul economic o ramură autonomă a dreptului socialist?, de prof. dr. **M. Witzman**

16

Știință și societate:

Prețul poluării și al depoluării (I), de prof. dr. doc. ing. **Călin Adrian Vasilescu**

17—18—19

ECONOMIE MONDIALĂ

Documentar
Energia — o problemă a lumii de azi și de mîine, de **Ion Minea**
America Latină: Căile luptei pentru o independență economică reală, de **Maria Desmireanu**
Corespondență din Sofia: Un experiment — concurs, de **C. Amariței**

20.

Mondorama:

Criza energetică: origine și incidențe

ÎN SUPLIMENT:

Curier economic legislativ

Unele consecințe ale neîncheierii contractului economic în forma prevăzută de lege, de **I. Iczkovits**

Cu privire la obligațiile organelor de control financiar în cazul constatării unor fapte de natură penală, de **I. Oprescu**

În legătură cu termenele de livrare și condițiile de recepție din contractele C.A.P., de dr. **R. Gherghinescu** și **V. Luncan.**

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale, și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Contul nostru: 64030103 S.M.B. — S.D.B.S.

Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001.

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Tot despre certificatele de calitate pentru produsele altora

SUSȚIN opinia expusă în scrisoarea „Certificatele de calitate pentru produsele altora?" („V. E." nr. 45).

Într-adevăr, în activitatea întreprinderii noastre avem nevoie de unele materiale sau piese care le procurăm pe bază de întrajutorare de la alte unități economice. În asemenea situații propunem, în temeiul Decretului nr. 282/1973, ca numai unitatea economică producătoare să fie obligată să certifice calitatea. Ar fi bine dacă legiuitorul ar preciza— în cadrul normelor în vigoare — o dată anumită pentru vînzarea unor produse aflate în stoc. În acest fel unitățile, care acceptă, la stăruința noastră, să ne cedeze unele piese sau materiale, ar fi absolvite de întocmirea unor documente fără efect.

I. PERETZ
Industria de sîrmă, cuie și lanțuri-Galați

Pe cînd normele pentru compartimente?

ÎN URMA aplicării Decretului nr. 162/1973, organigramele și atribuțiunile noilor compartimente, au fost modificate. Întrucît pînă la data actuală nu se cunosc precis atribuțiunile fiecărui compartiment, solicităm urgentarea elaborării lor de către organele de resort. Pe noi, de pildă, ne-ar interesa să cunoaștem sarcinile de determinare a drepturilor de salarii cuvenite muncitorilor acordanți și celor în regie, în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse. În același timp, am dori să știm, cîți salariați sînt necesari pentru calcularea și urmărirea drepturilor de salarii la o întreprindere industrială de gradul I, avînd în medie un număr scriptic de 3500 salariați.

Eftimie VOLOȘENCU
contabil șef
„Industria linii" — Timișoara

Nu stocați... stocurile disponibile!

SÎNT un cititor pasionat al revistei „Viața economică" și urmăresc cu multă atenție articolele interesante care apar în coloanele ei. Pot afirma că, prin materialele pe care le publică, mă ajută foarte mult în munca pe care o am.

M-am hotărît să scriu revistei, fiind convins de eficiența articolelor publicate, pentru a propune ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să centralizeze odată pe trimestru listele de rulmenți disponibili care, apoi, să fie repartizate pe județe sau chiar pe întreprinderi mari consumatoare.

Pe de altă parte, conducătorii de întreprinderi să apeleze mai mult la Suplimentul revistei „Viața economică", care și-a dovedit eficiența, pentru a ne face cunoscute stocurile de materiale și piese de schimb disponibile.

ing. Emil MOLDOVAN
director al I.M.A.I.A.
Timișoara

De ce nu vine D.C.A.?

UN AFIȘ vizibil anunța locatarii mai multor blocuri din cartierul Drumul Taberei că Oficiul teritorial DCA va trimite mijloace de transport pentru a prelua cantitățile de hîrtie disponibile. Bucuroși de o asemenea inițiativă, am strîns o cantitate apreciabilă și, împreună cu alți zeci de cetățeni, am așteptat colectorii anunțați. Așteptare zadarnică, deoarece nimeni de la DCA n-a mai trecut pe la locul fixat.

Urmarea: copiii au ars o cantitate mare de hîrtie, produs ce trebuia să ajungă în malaxoarele fabricilor.

Nic. ANTON
str. Drumul Taberei nr. 30
București

Din istoria comerțului brașovean

DUPĂ o statistică efectuată în anul 1769, în Brașov erau 132 de comercianți dintre care 11 sași, cîțiva greci, iar ceilalți toți erau români. În acest timp românii ajunseseră să formeze și majoritatea în compania grecească fondată la Sibiu la 29 decembrie 1641 și apoi și la Brașov la 4 noiembrie 1678. Între cele mai importante case comerciale române din Brașov a fost aceea a lui Constantin C. Ioan (1769) care lucra cu mărfuri aduse din Viena și Triest cu „bolta" (magazine) în Cetate. Constantin C. Ioan a fost prietenul și colaboratorul lui Avram Iancu.

Începînd cu anul 1850, românii se ridicaseră la o preponderență numerică — 80%

prof. Ion GHELASE
București

ECOURI

Principalul: punerile în funcțiune

(„V.E." nr. 31)

ANALIZÎND stadiul de îndeplinire a planului anual de investiții pe nouă luni — în urma semnalărilor din „Viața economică" — rezultă că a fost realizat un volum de investiții de circa 22,5% mai mare decît cel obținut în perioada corespunzătoare a anului precedent. Au fost integrate în circuitul productiv, cu întreaga capacitate, o serie de obiective importante ca: Țesătoria Gheorghieni, Fabrica de utilaje și piese de schimb Botoșani, Filatura Baia Mare, Fabrica de sticlărie de menaj Dorohoi, Complexul de in și cînepă Carei și altele.

Deși realizările sînt importante, totuși, în desfășurarea planului pe această perioadă, s-au menținut o serie de deficiențe care au dus la nerealizarea planului cumulat la finele lunii septembrie.

În mod deosebit trebuie semnalate rămînerile în urmă foarte mari ce se înregistrează la șantierul fabricii de porțelan Curtea de Argeș — circa 11,8 mil. lei — în execuția Ministerului Construcțiilor Industriale. Din 58 de capacități de producție importante — din planul pe 1973 — planificate să intre în funcțiune în această perioadă, numai 29 au fost realizate integral, iar alte 16 au fost puse în funcțiune parțial. Din cele 8 capacități restante din 1972, au fost recuperate numai 5.

Pentru eliminarea neajunsurilor care au condus la neîndeplinirea planului valoric de investiții și de punere în funcțiune, au fost luate o serie de măsuri care vizează recuperarea restanțelor valorice și a punerilor în funcțiune: au fost contractate utilaje tehnologice (din țară și din import); s-au detașat temporar cadre de specialiști pentru montaj pe șantierele cu volume importante de utilaje și colective de asistență tehnică; pe o serie de șantiere au fost organizate comandamente, cu participarea factorilor răspunzători (proiectanți, furnizori de utilaje, constructori, specialiști din centrale industriale și minister).

ing. A. IONESCU
director
Ministerul Industriei Ușoare

Modernul în transporturi

(„V.E." nr. 36)

CONSIDERĂM oportună publicarea articolului „Pentru o utilizare rațională a parcului de vagoane". Ministerul nostru analizînd deficiențele semnalate, care concură la diminuarea sau nerealizarea unei eficiențe economice a transporturilor, a stabilit măsuri pentru asigurarea desfășurării la un nivel superior, a procesului tehnologic privind îmbunătățirea operațiunilor de încărcare-descărcare a vagoanelor. Amintim de verificarea stadiului și intensificarea ritmului de realizare a planurilor privind introducerea pe șantiere a unor tehnologii mecanizate moderne, pentru transportul, manipularea și depozitarea materialelor de construcții prin sistemul paletizării, pachetizării și containerizării; încadrarea și dotarea acestui sector de activitate cu personal calificat și mijloace mecanizate; încheierea de către șantiere a proceselor tehnologice unice pentru asigurarea ritmicității introducerii vagoanelor la descărcare-încărcare etc.

Crăișor OLTEANU
director
Ministerul Construcțiilor Industriale

ECONOMIȘTI, JURIȘTI, INGINERI!

Recent au apărut:

● Drept și tehnică comercială internațională (două volume, 968 pagini) — 20 lei.
● Cartea întreprinderii vol. III (Funcția de producție, organe de conducere — atribuții, norme de drept privind producția, calitatea produselor) — 10 lei.

Cum pot fi procurate?

În loc de răspuns vă recomandăm să încheiați de îndată abonamente la revista „Viața economică", care vă dă dreptul la primirea contra cost a lucrărilor de mai sus.

Reamintim că în anul 1974 vor fi editate următoarele lucrări.

● **„Uzanțe și norme de drept privind vînzarea internațională" (texte originale, adnotate și comentate) — 20 lei.**

● **„Cartea gestionarului de întreprindere" — 10 lei.**

● **„Cartea conducătorului de unitate comercială" — 10 lei.**

● **„Norme de drept și tehnica activității compartimentelor financiare" — 10 lei.**

● **„Controlul economic-financiar — 10 lei.**

● **„Legislația din sectorul agricol" (textele în vigoare, adnotate și comentate) — 20 lei.**

Lucrările de mai sus vor fi difuzate exclusiv pe baza abonamentelor la revista „Viața economică" încheiate direct la redacție, prețul unui abonament fiind de:

— 104 lei pentru organizațiile socialiste și pentru persoanele fizice;

— 52 lei pentru persoanele fizice încadrate în formele de învățămînt economic cu sau fără frecvență (liceal, universitar, postuniversitar etc).

La prețul de mai sus se adaugă contravaloarea lucrărilor preferate, cunoscînd că un abonament dă dreptul numai la cîte un singur volum din fiecare titlu.

Valoarea abonamentelor va fi remisă redacției prin mandat poștal sau dispoziție de plată, contul nostru fiind 64.03.01.03 SMB-SDBS; atît pe mandat, cît și pe dispoziția de plată vor fi înscrise clar titlul lucrărilor preferate pentru a putea fi luate în evidență și expediate la adresa indicată.

economie națională

ACTUALITATEA

● **Spirit de răspundere, acțiuni concrete imediate :** astfel răspund oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării la **Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu dezvoltarea energeticii și măsurile de economisire a combustibililor și energiei electrice** ● În paginile revistei, aspecte din preocupările Municipiului București vizînd **îmbunătățirea randamentelor energetice** la toate unitățile consumatoare de energie și combustibil, **optimizarea structurii producției,** raționalizarea iluminatului, eliminarea pierderilor de orice fel. ● Investițiile — o pîrghie esențială în asigurarea **dinamismului și echilibrului economiei,** a unei **structuri moderne și eficiente a producției materiale. În acest număr, o analiză a utilizării investițiilor din fonduri necentralizate** ● **Utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești constituie unul din obiectivele de bază ale tuturor intreprinderilor. Disciplinei financiare îi revine un rol important în asigurarea acestei cerințe.**

CHELTUIELI MATERIALE

În intreprinderile municipiului București

Ample acțiuni de depistare și valorificare superioară a RESURSELOR ENERGETICE

COMITETUL EXECUTIV al C.C. al P.C.R., în ședința din 13 noiembrie 1973 a adoptat Hotărîrea cu privire la principalele probleme ale dezvoltării energeticii în Republica Socialistă România și măsurile de economisire a combustibililor și energiei electrice. Cuprinzînd un complex de măsuri menite să asigure noi trepte în dezvoltarea energetică a țării și valorificarea eficientă a combustibililor și energiei electrice, Hotărîrea stabilește o serie de căi și măsuri în vederea gospodăririi raționale a acestora. Așadar, trebuie acționat pe multiple planuri ca toate sursele de energie ale țării să fie valorificate și gospodărite la cel mai înalt grad de exigență și eficiență.

Odată cu dezvoltarea în ritm susținut a întregii activități economice și sociale a țării, partidul și guvernul au acordat o atenție deosebită dezvoltării prioritare a industriei energiei electrice și termice, condiție esențială pentru progresul economiei în ansamblul său, pentru ridicarea nivelului tehnic al diferitelor ramuri industriale în special — pe calea extinderii mecanizării și automatizării, a introducerii procedeelor tehnologice moderne — precum și pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației. Municipiul București a beneficiat din plin de roadele acestei politici înțelepte : **în 1972 puterea instalată era de 2,2 ori mai mare decît cea existentă în 1965, superioară dinamicii producției globale industriale — de 2,1 ori — realizată în aceeași perioadă.** Dacă pe întreg cincinalul 1966-1970 **ritmul mediu anual de creștere pe Capitală a fost de 11,5%** (din care în ramura construcțiilor de mașini 17%, a chimiei 14,8%, a sticlei, porțelanului și faianței 16,2% etc.) **în ramura energiei electrice și termice ritmul mediu anual de creștere a fost de 25,1%.**

Tabelul nr. 1

Economii de combustibil și energie electrică față de consumurile normate
(1.I.—30.IX.1973)

Întreprinderea	Combustibil (t.c.c.)	Energie electrică (mii kWh)
Electrocentrale	4543	11156
23 August	7463	2873
Autobuzul	3840	1100
Mașini Grele	3663	3772
Utilaj chimic		
Grivița Roșie	3258	—
Pompe	1158	—
Cabluri și materiale electroizolante	4373	4603
Policolor	6023	2804
Medicamente	9507	4501
Țesătoriile reunite	4004	112

PENTRU A PUTEA SATISFACE nevoile mereu crescînde de energie și combustibili, în condițiile în care resursele naționale de energie sînt limitate, conducerea partidului și statului nostru a inițiat în anii din urmă un ansamblu de măsuri care să asigure gospodărirea rațională a tuturor formelor de energie, reducerea consumurilor specifice și eliminarea oricărei risipe de energie. Sarcinile trasate pe această linie vizează, în principal, **îmbunătățirea randamentelor energetice la toate unitățile consumatoare de combustibil și energie, modernizarea cuptoarelor de forjă și tratamente termice, înlocuirea arzătoarelor și dispozitivelor de ardere învechite, scoaterea din uz a instalațiilor energetice cu randamente scăzute, optimizarea structurii producției, raționalizarea iluminatului, reducerea pierderilor de orice fel.**

Comitetul municipal de partid manifestă o preocupare sporită pentru îndeplinirea acestor sarcini, pentru obținerea unor randamente cît mai ridicate în utilizarea și gospodărirea resurselor energetice de către fiecare consumator. În acest sens, organele și organizațiile de partid, conducerile întreprinderilor, ale centralelor industriale, institutele de cercetare, proiectare și din învățămîntul superior au fost mobilizate în ample acțiuni de analize și studii de eficiență, concluziile finale constituind baza elaborării în fiecare unitate a unor programe de măsuri concrete prin a căror eșalonare în timp și aplicare în practică să conducă la gospodărirea cît mai judicioasă a tuturor resurselor energetice.

Eficiența acestor preocupări s-a reflectat în unele întreprinderi în obținerea pe nouă luni ale acestui an, a unor însemnate economii de combustibil și energie electrică — așa cum rezultă din tabelul nr. 1. **Pe ansamblul Capitalei, economiile au însumat 161 413 t.c.c. și 87 955 mii kWh energie electrică.**

Recent, Consiliul municipal de control muncitoresc al activității economice și sociale a analizat într-un număr de 20 unități, mari consumatoare de energie din Capitală, stadiul de realizare a măsurilor. Cu acest prilej s-a desprins faptul că, în multe întreprinderi, s-au obținut rezultate însemnate pe linia modernizării instalațiilor energetice, a utilajelor și tehnologiilor de producție în scopul reducerii consumurilor specifice de energie. Astfel, la Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea", prin înlocuirea vechilor cuptoare cu cameră, cu cuptoare de maleabilizare a fontei în atmosferă controlată, **consumul de gaz s-a redus de la 1 400 mc pe tona de fontă la numai 160 mc, ceea ce conduce la obținerea unor economii anuale de aproape un milion lei.** Numai pe seama înlocuirii unor instalații energetice cu randamente scăzute, la întreprinderile Electrocentrale, Mașini Grele și „Republica", **se vor obține anual economii care însumează peste 3 000 t.c.c.**

Cu sprijinul cercetătorilor și proiectanților din Capitală, specialiștii întreprinderii „23 August" au experimentat cu bune rezultate echiparea unui cuptor tehnologic cu arzătoare modernizate și cu instalații de recuperare a căldurii din gazele de ardere, acțiunea urmînd a fi extinsă atît la celelalte cuptoare din întreprindere cît și la alte unități care au asemenea instalații ; tot la întreprinderea „23 August" a fost pus în funcțiune un laborator de analiză rapidă a șarjelor de metal, care va conduce la scurtarea timpului de elaborare a oțelului și la reducerea consumului de energie electrică.

O atenție deosebită au acordat-o unele întreprinderi bucureștene **creșterii randamentului energetic, prin eliminarea supradimensionărilor și a mersului în gol la mașini și utilaje.** În acest sens, la Întreprinderea de mașini grele s-a efectuat redistribuirea sarcinilor între posturile de transformare pentru scoaterea din uz a celor slab încărcate ; la întreprinderea Electrocentrale, în perioadele cu activitate mai redusă se practică metoda înlocuirii motoarelor electrice ale pompelor de alimentare și de circulație, cu motoare avînd puterea corespunzătoare debitului necesar ; la Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București s-a elaborat și se aplică un program de utilizare rațională a transformatoarelor și fiderilor, ceea ce conduce la diminuarea pierderilor de mers în gol etc.

Importante economii de energie s-au realizat și prin **dotarea cu aparate de măsură, control și automatizarea instalațiilor energetice.** La Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală s-au realizat : automatizarea a peste 100 puncte termice cu echipamente asimilate și produse în țară, dotarea dispeceratului cu aparate de telemăsură a parametrilor din rețeaua de gaze și termoficare, precum și o serie de alte acțiuni în vederea contorizării și automatizării controlului energiei distribuite în rețea.

Cu acest prilej s-au evidențiat posibilități de extindere și la alte întreprinderi din Capitală a unor măsuri generale de economisire a energiei electrice și combustibililor, de raționalizare a iluminatului electric și a consumului de energie termică distribuită prin termoficare, înlocuirea în mare parte a rețelei de 110 V cu 220 V, creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor energetice etc.

● Prin multiple măsuri luate în unitățile economice bucureștene, s-au realizat, pe trei trimestre din 1973, economii de peste 160.000 t.c.c. și aproape 88 000 mii kWh energie electrică.

● Există încă rezerve mari ce așteaptă să fie mai bine gospodărite. Dar pentru aceasta se cere :

— înlocuirea unor cazane învechite pentru încălzirea și prepararea apei calde ;

— dotarea instalațiilor termice cu aparatură de măsură și control și menținerea celei existente în stare bună de funcționare ;

— preocuparea mai susținută a unităților de cercetare, proiectare și execuție pentru realizarea de utilaje și aparate energetice cu performanțe superioare.

— înlăturarea funcționării în gol a mașinilor și instalațiilor.

— reconsiderarea sistemului de normare a consumurilor de energie.

CU TOATE REZULTATELE BUNE, obținute în ansamblu de către întreprinderile bucureștene, din controalele efectuate în ultima vreme au rezultat și unele neajunsuri în ceea ce privește realizarea sarcinilor de utilizare judicioasă a energiei electrice și combustibililor. În întreprinderi ca : „Vulcan", „Grivița roșie", „Timpuri Noi", **nu s-a trecut în mod hotărît la modernizarea tuturor utilajelor și proceselor tehnologice, aceasta îndeosebi în sectoarele calde** (oțelării, turnătorii, forje și tratamente termice), **folosindu-se încă instalații cu consumuri energetice ridicate.** În Capitală funcționează un număr de circa 500 cazane tip „Metalica" pentru încălzirea și prepararea apei calde, care generează pierderi de circa 10 mii t.c.c./an, datorită randamentului necorespunzător. Cu toate acestea, întreprinderea continuă să producă anual, la același nivel tehnic scăzut, circa 2 000 bucăți de astfel de cazane. O situație similară o prezintă menținerea în exploatare a circa 1 200 arzătoare de diferite tipuri cu randamente de combustie necorespunzătoare, ceea ce conduce la o risipă de circa 2 800 t.c.c./an. Așa stînd lucrurile, **se impune ca întreprinderile producătoare** („Vulcan", „Metalica" ș.a.), **să intensifice preocupările pentru urgentarea asimilării unor modele cu performanțe la nivelul celor înregistrate pe plan mondial.**

Practica unor întreprinderi demonstrează că prin modernizarea tehnologiilor de ansamblu sau numai a unora din

Aurelian PROȘCANU
Ionică CRISTEA

(Continuare în pag. 12)

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Energia — s-o cheltuim rațional, economic!

DEZVOLTAREA impetuoasă a economiei naționale, extinderea mecanizării și a automatizării impun creșterea continuă a producției de energie electrică (în intervalul 1974—1980 trebuie să crească de 1,75 ori). Din această producție, cea mai mare pondere revine industriei, de aceea problema reducerii consumurilor unitare de energie electrică în unitățile industriale capătă o deosebită importanță. O evoluție posibilă a consumurilor unitare pe principalele ramuri industriale, precum și pe total industrie, care ar putea să asigure încadrarea necesarului în resursele energetice ale țării, este prezentată în graficul alăturat.

Consumuri de energie electrică peste media pe total industrie înregistrează industria cărbunelui, extracție petrol, metan și gaze, industria materialelor de construcție, industria chimică, ramurile industriei metalurgice, industria lemnului, hîrtiei și celulozei. Sub medie se situează consumurile din ramurile construcții de mașini și industria ușoară. Gruparea aceasta permite orientarea eforturilor prioritare pentru scăderea consumurilor în special în ramurile mari consumatoare de energie electrică.

Evoluția descrescîndă a consumurilor de la începutul cincinalului și în perspectivă, arată că cele mai substanțiale scăderi se regăsesc și este posibil să se obțină în ramurile industriale care au consumuri cu mult mai mari, comparativ cu consumul mediu pe total industrie în care sînt posibile micșorări de 30—40 mii kWh/1 mil. lei producție globală.

Posibilități de reducere există și în celelalte ramuri în care, deși scăderea consumului specific nu este spectaculoasă, prin amploarea producției ramurilor ea capătă dimensiuni impresionante. De exemplu, evaluarea reducerii consumului de energie electrică la nivelul anului 1975 numai în industria lemnului și celulozei reprezintă mai bine de 160 milioane kilowați ore, iar pentru 1980 peste 500 milioane kilowați ore. Aplicînd reducerile de consumuri, reprezentate în grafic, și la celelalte ramuri consumatoare de energie electrică, ne putem face o imagine a posibilităților mari ce există în întreaga noastră economie.

Pentru obținerea unor rezultate bune privind **economia de energie electrică**, este necesar ca întreaga acțiune să nu aibă caracterul unei campanii, ci să fie o **preocupare permanentă a fiecărui muncitor, a conducerii fiecărei unități economice.** Este nevoie ca, la nivelul fiecărui sector, a fiecărei secții, să fie stabilite răspunderi, iar conducerile întreprinderilor să analizeze periodic modul în care se utilizează energia electrică, modul în care se îndeplinesc măsurile stabilite.

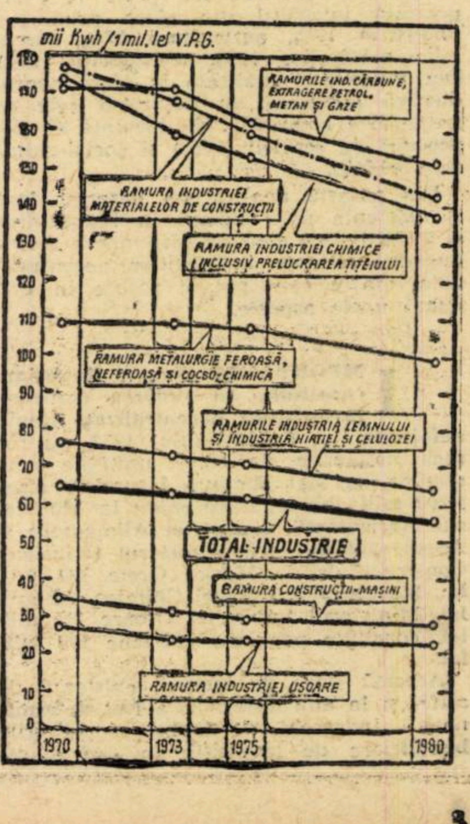

INVESTIȚII

SÎNT NECESARE NOI MĂSURI PENTRU O UTILIZARE CORESPUNZĂTOARE A INVESTIȚIILOR NECENTRALIZATE

IN CONCORDANȚĂ cu orientările stabilite de Congresul al X-lea al partidului, în planul cincinal actual se prevede realizarea unui volum de investiții de circa 540 miliarde lei, menite să asigure dinamismul și echilibrul economiei, o structură modernă și eficientă a producției materiale, cît și o creștere rapidă a venitului național. Din acest volum, circa 50 miliarde lei se vor realiza din fonduri necentralizate, provenite din resursele proprii ale unităților de stat prevăzute cu această destinație și ale organizațiilor cooperatiste și ale celorlalte organizații obștești, din fondurile de dezvoltare constituite pe seama veniturilor obținute din activitatea lor.

Potrivit reglementărilor în vigoare, fondurile necesare realizării investițiilor necentralizate se formează pe seama beneficiilor planificate și din cele peste plan, fondului de consolidare la unitățile agricole de stat, amortizării aferente fondurilor fixe a căror durată normată de serviciu a expirat, beneficiilor peste plan vărsate de unitățile republicane la bugetele locale, valorificării deșeurilor, veniturilor locale la unitățile de cale ferată, impozitului pe clădiri din mediul sătesc, veniturilor realizate din piețe, tîrguri și oboare, alocațiilor de la buget, mijloacelor speciale extrabugetare și a altor fonduri constituite în acest scop prin diverse acte normative.

Investițiile necentralizate ale unităților de stat se pot realiza din resursele constituite cu această destinație numai în măsura în care sînt eficiente și satisfac nevoi imediate cu caracter productiv sau social-cultural, inclusiv construcții de locuințe, și au condiții să se realizeze în cadrul duratelor prevăzute de normele legale.

Organizațiile cooperatiste și unitățile economice ale celorlalte organizații obștești au datoria să folosească judicios mijloacele destinate investițiilor pentru realizarea de obiective cu eficiență ridicată, care să asigure creșterea avutului obștesc — bază a dezvoltării continue a potențialului lor de producție — îndeplinirea obligațiilor față de stat și sporirea retribuției membrilor cooperatori.

ȚINÎND seama de volumul important al fondurilor ce se constituie an de an pentru realizarea investițiilor necentralizate și de cerința utilizării lor în condițiile unei eficiențe sporite, recent s-a efectuat o analiză a utilizării fondurilor destinate realizării acestor investiții, care în anul 1973 reprezintă circa 10 miliarde lei.

Cu prilejul acestei analize s-a scos în evidență faptul că existența acestor fonduri a dat posibilitatea multor centrale, întreprinderi industriale republicane și locale, unități ale cooperației de consum să realizeze o serie de acțiuni destinate modernizării mașinilor, utilajelor și instalațiilor existente, îmbunătățirii tehnologiei producției, eliminării unor locuri înguste, completării de utilaje, dezvoltării de secții de prestări de servicii și a rețelei comerciale în mediul sătesc, lucrări edilitare, social-culturale (școli, dispensare, cămine, creșe, cantine etc.).

Astfel, din volumul total al investițiilor necentralizate realizate în anul 1972, de circa 7 miliarde lei, peste 70% reprezintă investiții din sfera producției (industrie 19%, agricultură 37%, circulația mărfurilor 12%, transporturi 3%). Din investițiile realizate în sfera neproductivă ponderea au deținut-o cele de gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii (14%) și social-culturale (10,5%).

Din această analiză s-a desprins însă și existența unor lipsuri în constituirea și utilizarea cu simț de răspundere a fondurilor destinate investițiilor necentralizate, dintre care pot fi scoase în evidență unele aspecte.

IMPORTANTE resurse financiare constituite în vederea realizării investițiilor necentralizate rămîn nefolosite. La finele anului 1972, au rămas nefolosite de către unitățile economice de stat fonduri însumînd circa 1.200 milioane lei între care: la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor 256 mil. lei, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele 141 mil. lei, Ministerul Industriei Chimice 132 mil. lei, Ministerul Industriei Ușoare 115 mil. lei, consiliile populare județene 188 mil. lei.

Această stare de lucruri, existentă de altfel și în anii anteriori, a fost determinată, îndeosebi, de faptul că unitățile beneficiare de investiții, în cadrul resurselor financiare legal constituite, au elaborat planuri de investiții necentralizate pentru un volum mai mare decît cel corespunzător bazei tehnico-materiale aprobată prin planul de stat pentru astfel de lucrări (materiale de construcții, fond de salarii, utilaje etc.). Fondurile rămase neutilizate la finele anului 1972 ar fi fost mai însemnate, dacă mare parte din beneficiari nu ar fi realizat lucrări, în regie sau în antrepriză, cu materiale și forță de muncă destinate investițiilor centralizate, reparațiilor capitale sau aprovizionării populației, ceea ce constituie o abatere de la disciplina de plan.

Numai în acest fel se explică și faptul că, în anul 1972 volumul de construcții-montaj aferent investițiilor necentralizate aprobat prin planul de stat, cu suplimentările ulterioare, a fost depășit la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor cu circa 300 mil. lei, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — 120 mil. lei, consiliile populare — 400 mil lei, unitățile coopertiei de consum — 219 mil. lei ș.a. Este de remarcat că la unele consilii populare această depășire a avut loc în condițiile în care planul de construcții-montaj la investițiile centralizate nu s-a îndeplinit (județele Bihor, Brașov, Galați, Arad, Vrancea, municipiul București ș.a.).

AU FOST REALIZATE investiții din fonduri necentralizate fără fundamentare temeinică a necesității, oportunității și eficienței acestora, ceea ce a făcut ca însemnate resurse materiale și financiare să fie imobilizate în unele lucrări care, în timpul execuției sau după darea lor în funcțiune, să se dovedească a fi inoportune, costisitoare, cu o eficiență economică scăzută.

Astfel, au fost începute lucrări cărora nu li s-au asigurat toate condițiile de realizare, motiv pentru care unele au trebuit să fie sistate. De exemplu, la Combinatul siderurgic Hunedoara, lucrarea „construcția macaralei portal nr. 5" a fost sistată încă din anul 1971 datorită neasigurării unor dispoztive din import, lucrarea fiind reluată abia în luna august 1973.

Unele proiecte sînt nefolosite sau chiar abandonate, întrucît, ulterior elaborării lor, lucrările se dovedesc a nu fi necesare sau eficiente, ori nu au existat acorduri pentru asigurarea terenurilor, amplasarea obiectivelor etc. În asemenea situații, din sondajul efectuat s-a identificat un număr de 124 proiecte pentru care, în afară că au fost cheltuite importante fonduri, s-a folosit și capacitate de proiectare ce putea fi utilizată pentru asigurarea la timp a altor documentații tehnico-economice necesare.

Cazuri de asemenea proiecte au fost constatate la unități din subordinea consiliilor populare ale județelor Galați, Brașov, Sibiu, uniunile județene ale cooperativelor de consum Dîmbovița, Dolj, Ilfov, Neamț ș.a.

Unii beneficiari de investiții au achiziționat în mod nejustificat utilaje, mijloace de transport și alte dotări, care au rămas nefolosite perioade îndelungate. Asemenea situații au fost constatate pentru un număr de peste 400 utilaje și dotări.

Spre exemplu: Întreprinderea agricolă de stat Apahida a cumpărat, încă din anul 1971, 4 bucăți rotisoare, care stăteau în depozit nefolosite; Întreprinderea județeană de industrie locală Vrancea a achiziționat în anul 1972 40 gherghefe pentru secția de covoare Năruja, care nu erau folosite.

S-au executat lucrări și achiziționat utilaje cărora, prin încălcarea disciplinei de plan, după punerea în funcțiune, li s-a dat o altă destinație decît cea prevăzută prin documentația tehnico-economică.

Astfel, s-a constatat că Întreprinderea avicolă Brăila a executat un bloc de locuințe pentru nefamiliști, căruia i s-a schimbat destinația în birouri administrative, în timp ce muncitorii, care urmau să fie cazați în acest bloc, sînt transportați zilnic de la distanțe mari. Consiliul popular al municipiului Pitești a achiziționat un autobuz, justificînd ca fiind necesar pentru transportul în comun din municipiul Pitești, care însă după achiziționare, a fost dat spre folosința Teatrului de Stat din localitate.

Contrar indicațiilor, unii beneficiari de investiții au executat lucrări supradimensionate cu finisaje costisitoare sau amplasate necorespunzător.

Astfel, poate fi exemplificată lucrarea „extindere cramă" de la Întreprinderea agricolă de stat Apoldul de Sus, județul Sibiu, în valoare de 6,1 mil. lei, a cărei execuție a început încă din anul 1969, cu termen de dare în folosință decalat succesiv din anul 1970 pînă în 1973, și a cărei capacitate finală de depozitare de 360 vagoane nu este corelată cu suprafața de vie pe rod și cu cea prevăzută a intra în rod în perioada următoare; potrivit planului de producție unitatea va avea nevoie abia în anul 1977 de o capacitate de depozitare de 240—260 vagoane.

Amplasamente necorespunzătoare au fost constatate și la unele obiective turistice executate de unitățile cooperației de consum.

LA MAREA MAJORITATE a obiectivelor de investiții, finanțate din fonduri necentralizate, se depășesc cu mult duratele normate de execuție, cu toate că lucrările ce se realizează din aceste fonduri sînt, prin natura lor, în general, de valori mici și complexitate redusă. Dintr-un număr de 662 lucrări analizate în cadrul sondajului, cu o valoare de deviz de circa 500 mil. lei, la 208 lucrări, în valoare de 289 mil. lei, s-au depășit duratele normate de execuție. Depășiri au fost constatate, îndeosebi, la unități ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului Industriei Ușoare, la unitățile agricole de stat, ale consiliilor populare Brașov, Galați, municipiului București, ca și la unități ale cooperației de consum.

Spre exemplu, la Întreprinderea agricolă de stat Suceava, lucrarea „bloc 12 apartamente Ilișești", cu o valoare de 687 mii lei, a fost începută în anul 1966 și terminată în 1972; la Uniunea cooperativelor de consum Sibiu, la lucrările „bloc de locuințe", cu o valoare de 1 380 mii lei și „depozit ambalaje", cu o valoare de 780 mii lei, s-au depășit duratele de execuție cu 12 luni, iar la Întreprinderea județeană a cooperației de consum Maramureș, la magazinele universale Săcele, Dragomirești și Strîmtura, duratele de execuție au fost depășite cu 12—14 luni.

Prelungirea execuției lucrărilor mult peste duratele normate a fost determinată, în numeroase cazuri, de faptul că ele nu erau cuprinse în planurile de producție ale executanților sau volumul de construcții-montaj nu era corelat cu graficele de eșalonare a execuției, dispersarea constructorilor pe un număr prea mare de șantiere în execuție simultană, lipsuri în aprovizionarea șantierelor cu materiale de construcții și altele.

UNITĂȚILE beneficiare au realizat lucrări care nu întruneau condiții pentru a fi finanțate din fondurile destinate investițiilor necentralizate.

Netinîndu-se seama de dispozițiile legale în vigoare, au fost achiziționate autoturisme, s-au amenajat clădiri și construit spații noi, destinate birourilor administrative, s-a procurat mobilier pentru nevoi administrative și s-au efectuat alte asemenea cheltuieli cu caracter neproductiv, deși din aceste fonduri se pot realiza numai investiții cu caracter productiv sau social-cultural.

Astfel, Centrala de confecții și tricotaje București, întreprinderile agricole de stat Segarcea și Băilești — județul Dolj și Întreprinderea de sere Codlea — județul Brașov, au achiziționat autoturisme din fondurile de investiții necentralizate.

IN UNELE SITUAȚII, fondurile destinate investițiilor necentralizate au fost utilizate pentru continuarea execuției unor investiții începute din fondurile centralizate și fără a avea asigurată prin plan baza tehnico-materială, sau pentru executarea lucrărilor necesare realizării parametrilor tehnico-economici proiectați.

Spre exemplu, lucrarea „baza întreprinderii de gospodărie orășenească Galați", cu o valoare de deviz de 8,7 mil. lei, a cărei execuție a început inițial (anul 1971) din fondurile de investiții centralizate ale Consiliului popular județean Galați, realizîndu-se pînă la finele anului 1972 lucrări de numai 2,7 mil. lei; în anul 1973 lucrarea a continuat, însă cu finanțarea din fonduri destinate investițiilor necentralizate, fără a avea asigurată prin plan baza materială pentru terminarea ei.

Pentru remedierea unor lipsuri în proiectarea și executarea unor investiții centralizate,

Octavian APOLZAN
șef de secție la Curtea Superioară de Control Financiar

(Continuare în pag. 12)

● **Aproape 10% din volumul de investiții din actualul cincinal sînt investiții necentralizate. Cum sînt folosite resursele financiare constituite în acest scop? Au acoperită baza tehnico-materială și forța de muncă? Dar fundamentarea economică?**

● **În 1972, unitățile subordonate unui număr de patru instituții centrale au depășit volumul de construcții-montaj la investiții necentralizate cu peste un miliard lei. Explicații... cu implicații...**

● **Faptul că peste 1/3 din lucrări de valori mici și complexitate redusă se execută în durate mai mari decît cele normate, are vre-o legătură cu neincluderea lor în plan?**

● **Acțiuni și sarcini noi sau continuarea de lucrări nominalizate neterminate în termene planificate?**

● **Investițiile necentralizate trebuie să aibe caracter productiv și social-cultural**

● **Dovezi concludente atestă că ideia „fiecare se descurcă cum poate" este greșită. REALIZAREA INVESTIȚIILOR NECENTRALIZATE ESTE CONDIȚIONATĂ DE ASIGURAREA PRIN PLANUL UNIC-NAȚIONAL A RESURSELOR MATERIALE ȘI UMANE NECESARE. DECI ESTE NECESARĂ NOMINALIZAREA TUTUROR INVESTIȚIILOR !**

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

În spiritul inaltei exigențe muncitorești față de gospodărirea combustibililor și energiei electrice

Oamenii muncii înțeleg tot mai mult faptul că o înaltă eficiență economică în activitatea industrială nu poate fi obținută decît printr-o folosire judicioasă a resurselor materiale, inclusiv a combustibilului și energiei electrice. Și în acest spirit, ei acționează hotărît, căile și metodele folosite fiind în funcție de specificul și particularitățile procesului de producție.

● **Cu 18 000 tone combustibil mai puțin.** Salariații din **unitățile Întreprinderii electrocentrale-Deva**, au furnizat, în perioada ce a trecut din acest an, sistemului energetic național, **suplimentar mai bine de 140 milioane kWh energie electrică**. Centralele electrice de la Mintia și Paroșeni, prin perfecționări tehnice privind creșterea randamentului termic al cazanelor, diminuarea pierderilor în circuitul de apă-abur, cît și prin utilizarea instalațiilor anexe, **au redus consumul specific cu peste 18 000 tone combustibil și au micșorat consumul tehnologic propriu cu 13 500 000 kWh energie electrică, față de perioada corespunzătoare a anului trecut.**

● **Pentru 83 perechi de trenuri în plus.** Mecanicii și tehnicienii **Depoului C.F.R.-Brașov** au înscris pe graficul întrecerii socialiste un frumos succes: **depășirea cu 6% a prevederilor angajamentului anual privind scăderea consumului specific de combustibil.** Calculele arată că această cantitate de combustibil poate fi utilizată la **remorcarea a 83 perechi de trenuri de marfă pe distanța Brașov-Sibiu.**

● **Pe timp de... 4 ani!** Pare poate neverosimil. Dar faptele confirmă că este așa: **numai energia electrică economisită în acest an de întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare ar putea acoperi consumul de producție pe timp de 4 ani al Fabricii „Adesgo" din Capitală.** Aceasta în ciuda faptului că normele de consum de energie electrică din întreprinderile acestui minister, n-a atins încă nici pe departe limita posibilă!

O discuție cu tovarășul Nicolae PRETORIAN, vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar despre

OPTICA EFICIENȚEI ECONOMICE ȘI DISCIPLINA FINANCIARĂ

UTILIZAREA fondurilor materiale și bănești cu maximă eficiență este un obiectiv major al colectivelor de muncă din toate întreprinderile. Măsurile luate în economia noastră pentru întărirea disciplinei în cheltuirea fondurilor exercită o influență însemnată asupra modului în care sînt gospodărite aceste fonduri. Totodată, se acționează pentru creșterea aportului controlului financiar-bancar la determinarea utilizării fondurilor în conformitate cu prevederile legale și cu conceptul de economicitate și eficiență.

„Viața economică" a invitat pe tovarășul Nicolae PRETORIAN, *vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar, la o discuție pe tema măsurilor ce trebuie luate pentru întărirea, în continuare, a disciplinei financiare.*

● Care sînt elementele definitorii ale disciplinei financiare? Există o anumită ordine de prioritate?

● Amprenta conceptului de eficiență caracterizează reglementările privind problemele financiare? Dar controlul?

● Poate fi restrînsă disciplina financiară la activitatea compartimentelor financiar-contabile? Ce ascunde această concepție greșită și ce implicații are?

● Cine este „omul nr. 2" în conducerea economică a întreprinderii? Statutul contabilului șef trebuie să-i consolideze această poziție.

● Deosebiri și legături între tehnica controlului și tehnica analizei.

Red.: Cum se definește, în concepția dv., noțiunea de disciplină financiară?

Nicolae PRETORIAN: Nu consider că este necesară o inovație în ce privește definiția noțiunii de disciplină financiară, însă o reluare a elementelor sale componente cu riscul chiar de a fi incompletă, găsesc că se impune a fi făcută. Această reluare mi-a fost sugerată de activitatea de zi cu zi cînd am observat că, în unele situații se accentuează numai anumite laturi ale disciplinei financiare ceea ce face ca unele măsuri care se iau în vederea întăririi acesteia să nu aibă totdeauna eficiența dorită.

Din punctul meu de vedere, consider **că disciplina financiară trebuie definită cel puțin prin trei elemente.**

În primul rînd este vorba de **existența unor norme precise care să reglementeze modul de constituire și cheltuire a fondurilor bănești,** norme care să țină seama de sarcinile ce stau în fața întreprinderilor și care să statueze cadrul necesar bunei gospodăriri a acestor fonduri. În al doilea rînd se impune să existe **o precisă indicare a persoanelor care au dreptul și competența să angajeze sub orice formă banii întreprinderilor,** persoanele respective cunoscînd că poartă întreaga răspundere pentru cazurile cînd nu ar utiliza legal sau economicos fondurile. Și, în al treilea rînd, consider că se impune **exercitarea unui control asupra modului în care sînt cheltuite fondurile,** control care cel puțin în faza premergătoare angajării sau utilizării fondurilor să se exercite asupra tuturor operațiunilor.

Red.: Ordinea în care ați enumerat elementele componente ale disciplinei financiare este întîmplătoare?

N. P.: Nu. Această ordine nu este întîmplătoare și se pare că, atunci cînd nu se ține seama de acest lucru, unele acțiuni ce se întreprind pentru întărirea disciplinei nu dau cele mai bune rezultate.

Să presupunem, de pildă, că, într-un anumit domeniu de activitate, cu toate că au fost luate măsuri pentru întărirea controlului financiar atît în interiorul întreprinderilor, cît și a controlului din afara lor, nu există norme care să stabilească cum pot fi utilizate fondurile. Salariații puși să execute acest control se vor lovi de lipsa reglementărilor care să stabilească cum puteau fi angajate fondurile pentru a putea ajunge la concluzia dacă acestea au fost sau nu bine cheltuite. Dar, presupunînd că, cu toată lipsa de norme, un organ de control a putut stabili că fondurile au fost cheltuite neeconomicos, se ridică imediat întrebarea: cine anume din întreprindere poartă răspunderea pentru o asemenea situație? Numai o anumită ordine în abordare ne permite să stabilim răspunderea.

Red.: V-ați referit în prezentarea noțiunii de disciplină financiară la existența unor norme precise care să reglementeze modul de formare și cheltuire a fondurilor. Considerați că, în unele domenii, mai sînt lucruri de pus la punct?

N. P.: Este adevărat că în ultimii ani au apărut o serie de reglementări de cel mai înalt nivel, care au avut un efect pozitiv asupra întăririi disciplinei financiare. Mă refer, în primul rînd, la Legea finanțelor care a reușit, după părerea mea, să reglementeze în ansamblu problemele financiare atît la nivelul întreprinderilor, cît și la nivelul întregii economii naționale. Trebuie însă arătat, totodată, că mai sînt unele reglementări elaborate cu mulți ani în urmă (reglementarea utilizării fondurilor de salarii nescriptice este din 1952) care, pe lîngă faptul că nu mai corespund cerințelor actuale, prin modificările ce li s-au adus pe parcurs, au fost îndepărtate chiar de la obiectivul stabilit inițial.

Sînt de părere că se impune, cu urgență, ca, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor, să fie revăzute și actualizate toate normele legale care reglementează probleme financiare, urmînd ca noile prevederi să poarte într-o mai mare măsură amprenta conceptului **de eficiență** care caracterizează, de altfel, toate măsurile luate în ultimii ani în țara noastră în domeniul economic.

Mi se pare însă tot atît de urgent de îmbunătățit regulamentele interne din întreprinderi și instituții, care să stabilească în mai bune condiții sarcinile și răspunderile fiecărui compartiment și, respectiv, ale fiecărui salariat care este pus în situația de a mînui fonduri bănești.

Red.: În legătură cu luarea unor măsuri interne de fiecare întreprindere pentru întărirea disciplinei financiare, vă propunem să discutăm mai în amănunt această problemă și să încercăm să definim și rolul pe care compartimentele financiar-contabile îl au pe această linie.

N. P.: Atunci cînd vorbim de disciplina financiară din întreprinderi trebuie să pornim de la ideea că aceasta este, în primul rînd, o problemă internă a fiecărei unități economice. Disciplina financiară este, așadar, o obligație a directorului întreprinderii și a colaboratorilor săi de a face tot posibilul ca în activitatea întreprinderii pe care o conduc să se asigure un regim strict de economii și obține maxim de rezultate financiare.

O altă latură a problemei, care necesită unele clarificări, este și aceea că, într-o întreprindere, de regulă, nu compartimentele financiar-contabile angajează fondurile, ci celelalte compartimente economice sau tehnice.

Cum șeful contabil dă viza de control preventiv, organele de control care constată neregulile arătate, doresc să știe opinia șefului contabil, stabilind, totodată, și răspunderea acestuia pentru defecțiunile constatate. Șeful contabil respectiv dorea să știe, la rîndul său, ce răspundere revine serviciului sau biroului de salarizare care, de fapt, era vinovatul direct și dacă viza de control preventiv pe care el o dă pe statele de plată a salariilor îi poate absolvi de răspundere pe lucrătorii de la compartimentul de salarizare. Și atunci se ridică, normal, problema dacă cei din vina cărora s-au angajat neeficient banii întreprinderii sînt chemați să răspundă pentru modul în care au lucrat.

Nu intenționez nici pe departe să pledez în favoarea compartimentelor financiar-contabile, însă cred că trebuie să dăm noțiunii de disciplină financiară adevăratele ei dimensiuni.

Red.: Poate ar fi mai bine dacă ne-ați spune opinia dv. despre cauzele care au făcut ca problema disciplinei financiare să fie restrînsă, de regulă, la activitatea compartimentului financiar-contabil.

N. P.: Luînd asupra mea un anumit risc, experiența ce o am în activitatea financiară, cred că mă îndreptățește să spun un lucru aproape de adevăr. Vedeți dv., întreprinderile noastre sînt conduse de regulă de ingineri. Faptul în sine are o serie de avantaje, deoarece multiplele probleme pe care le ridică procesul tehnic și tehnologic din fiecare întreprindere cer prezența unei competențe tehnice pentru asigurarea bunului mers al activității întreprinderii. Însă acestea sînt, de regulă, probleme interne, intime ale întreprinderii. Totodată, întreprinderile au o serie de relații cu alte întreprinderi. În această situație se ridică o serie de probleme care depășesc aria preocupărilor interne și a căror implicație se măsoară și se decontează în bani.

Se pune o problemă destul de delicată pentru directorul de întreprindere, în sensul dacă poate stăpîni cu competență, pe lîngă procesele tehnice, și pe cele economice și financiare. Se conturează astfel o primă întrebare: dispun directorii de întreprinderi de suficiente cunoștințe economice și financiare pentru a putea conduce aceste procese și care ar fi forma cea mai potrivită pentru completarea cunoștințelor lor? În acest sens s-ar putea lua în discuție, pe lîngă cursurile de reciclare, chiar o pregătire de specialitate, de eventual 1—2 ani pentru cei care urmează să fie luați în discuție la ocuparea acestor posturi.

Desigur s-ar putea obiecta faptul că, în componența conducerii întreprinderii, intră și șeful contabil. Dacă faptul este exact ar mai trebui, eventual, de clarificat ce importanță acordă directorul de întreprindere șefului contabil și dacă opinia sa în probleme care angajează fondurile întreprinderii este ascultată și respectată. Iată o problemă care ar mai avea nevoie de clarificări, deoarece, după părerea mea, lucrurile nu sînt totodeauna bine puse la punct în această privință.

Mă tem ca nu cumva modul de lucru al organelor de control financiar-bancar să fi contribuit chiar la formarea unei mentalități greșite a cadrelor de conducere din întreprinderi și ale celorlalte compartimente, în sensul că neajunsurile pentru angajarea și cheltuirea neeficientă a fondurilor sînt totdeauna urmarea modului necorespunzător în care lucrează șeful contabil sau compartimentul financiar-contabil.

Red.: Totuși, consider că sînt în asentimentul dv., atunci cînd subliniez ideea că fiind vorba de disciplină financiară, șeful contabil și compartimentul financiar-contabil au un rol însemnat în acest domeniu.

N. P.: Fără discuție. Aș putea spune chiar că tonul pentru cheltuirea cu eficiență a fondurilor trebuie dat de șeful contabil și compartimentul financiar-contabil. Vorbind de rolul acestora, mă gîndesc nu numai la discuția pe care șeful contabil o are atunci cînd dă viza de control preventiv cu unul sau altul din compartimentele întreprinderii, ci merg mai departe considerînd că acesta, pe baza observațiilor pe care le poate trage din urmărirea financiară a întregului proces economic al întreprinderilor, ar putea atenționa din timp atît conducerea întreprinderii cît și celelalte compartimente pentru a acționa cu mai mare atenție atunci cînd angajează fondurile bănești.

Șeful contabil trebuie să aibă o poziție activă, să cunoască multiplele aspecte ale activității întreprinderii și să poată să se situeze pe o poziție principială atunci cînd acceptă sau nu acceptă angajarea și cheltuirea banilor întreprinderii. Nu este lipsit de interes să ne gîndim efectiv la statutul șefului contabil, statut care să-l pună în situația de a fi efectiv, ceea ce noi dorim să fie.

În legătură cu rolul șefului contabil ar mai fi ceva de spus: ca responsabil direct al finanțelor întreprinderii, el este chemat să soluționeze în cadrul legilor toate problemele financiare ale întreprinderii. El trebuie să aibă un rol constructiv și să se situeze totdeauna pe poziția principialității și eficienței. Este însă totodată, un reprezentant al statului. Multe din fondurile bănești pe care le folosesc întreprinderile le primesc de la stat și șeful contabil trebuie să țină seamă de acest lucru.

De aceea, atunci cînd el a fost investit cu dreptul de a da viza de control preventiv înaintea angajării și cheltuirii fondurilor, s-a avut în vedere rolul și locul deosebit pe care șeful contabil îl are într-o întreprindere.

Red.: Sîntem întru totul de acord ca rolul pe care trebuie să-l aibă un șef contabil într-o întreprindere. Considerați dv. că în actuala formă organizatorică a întreprinderilor s-a găsit șefului contabil locul care să-i permită să joace un rol atît de important în asigurarea respectării disciplinei financiare?

N.P.: Întrebarea este delicată și s-ar putea să fiu învinuit de patriotism profesional. Însă, așa cum văd eu lucrurile, cred că rolul și locul șefului contabil a fost treptat diminuat. După opinia mea, șeful contabil nu trebuie să fie în întreprindere un responsabil al unui compartiment oarecare, ci unul din principalii responsabili ai conducerii activității întreprinderii. În orice caz, el nu ar trebui să fie pe o treaptă mai joasă ca de exemplu directorul tehnic, dacă nu chiar el ar trebui să fie **omul nr. 2 din conducerea întreprinderii.** Sînt convins că activitatea unui salariat este dată, în primul rînd, de competența lui, însă tot așa de bine depinde și de locul pe care îl ocupă într-o anumită ierarhie administrativă.

De aceea, consider că ar trebui studiată nu numai problema șefului contabil, ci chiar a compartimentului financiar-contabil, în general, și reconsiderate eventual unele din atribuțiile și competențele acestora.

Red.: În discuția de mai sus ați vorbit despre controlul din afara întreprinderilor. Poate ar fi bine să încercăm să ne referim și la rolul acestora în întărirea disciplinei financiare din întreprinderi.

N.P.: Mai întîi o precizare. Prin control din afara întreprinderii înțeleg controlul financiar intern al organelor tutelare ale întreprinderii, controlul Ministerului Finanțelor și controlul bancar. Activitatea acestor organe, deși are multe puncte comune, prezintă și o serie de particularități care fac ca modul în care acționează asupra întreprinderilor să fie diferit.

Ca o caracteristică generală a activității organelor de control din afara întreprinderii cred că s-ar putea spune că, în munca acestora, tehnica controlului propriu zis a fost înlocuită treptat cu tehnica analizei. Sînt de părere însă că atunci cînd se controlează un lucru concret, trebuie să se tragă o concluzie cu privire la faptul dacă banii au fost cheltuiți legal și economicos și cine eventual se face răspunzător de o anumită deficiență.

Organul de control financiar, atunci cînd constată că într-o anumită direcție frecvența neajunsurilor este mare, trebuie să se gîndească serios dacă, pe lîngă neglijența sau abaterile de care dau dovadă salariații controlați, situația negativă nu este generată și de mecanismul de lucru.

Și în sfîrșit se pune problema modului cum se termină controlul. Este știut că noțiunea de disciplină nu poate fi despărțită de noțiunea de răspundere și sancționare. Se observă uneori și, după părerea mea, cu consecințe dintre cele mai negative, că răspunderea se stabilește la nivele foarte mici, contabil, casier, gestionar. Se evită menționarea numelui celor care au aprobat, mergîndu-se pînă la conducerea întreprinderii.

Această situație face ca controlul să nu se adreseze acelor persoane care, prin funcția pe care o dețin, sînt chemate să acționeze în viitor pentru înlăturarea cauzelor ce permit o cheltuire neeconomicoasă a banilor, contribuind dimpotrivă la o diluare a răspunderilor. Totodată se pare că, în ce privește sancțiunile, lucrurile se tratează destul de simplist în unele situații. Așa, de pildă, se exagerează în aplicarea de contravenții și atunci cînd trebuie și atunci cînd nu trebuie. Nu este posibil ca o situație în care se cheltuie cu ineficiență fondurile sau se comit abateri grave de la disciplina financiară a întreprinderii să se aplice o contravenție în loc ca lucrurile să fie tratate la nivelul pagubei comise.

Revista „Viața economică" deschide cu această ocazie o DISCUȚIE PE TEMA MĂSURILOR CE TREBUIE LUATE PENTRU ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI FINANCIARE ȘI INVITĂ PE TOȚI SPECIALIȘTII SĂ-ȘI SPUNĂ PĂREREA.

Convorbire consemnată de
Maria IONIȚĂ

ÎN INDUSTRIE
ELEMENTE PROPULSOARE

ANGAJAMENTELE asumate de oamenii muncii de a depăși sarcinile de plan pe 1973, precum și realizările dobîndite în cele 3 trimestre ale anului (creșterea producției industriale cu 14,7%, obținerea unei producții suplimentare de peste 1 miliard de lei), atestă din plin faptul că toate forțele națiunii noastre, animate de hotărîrea de a înfăptui neabătut politica partidului, sînt concentrate spre îndeplinirea înainte de termen a cincinalului, etapă de importanță majoră în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În interesul sporirii producției și productivității muncii, partidul are în vedere, în mod constant, înfăptuirea principiului socialist de repartiție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, asigurarea unui raport just și echitabil între munca prestată și retribuția ei. În acest context se înscriu și indicațiile cuprinse în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 privind introducerea și extinderea acordului global nu numai în construcții, dar și în activitatea industrială, ca factor de remunerare stimulativă de creștere a producției fizice și de obținere, pe această bază, de venituri superioare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul plenarei **„trebuie să stimulăm oamenii să treacă la acordul global, iar ca rezultat al creșterii producției fizice să obțină și venituri superioare“**.

Aplicată cu rezultate bune în ramura construcții-montaj și în activitatea de proiectare, forma de salarizare în acord global a început să fie introdusă și în unitățile industriale, soldîndu-se cu rezultate bune în creșterea producției și productivității muncii, cît și în sporirea cîștigurilor executanților. Cu toate acestea, sfera de aplicare a acordului global în industrie este restrînsă; într-o serie de întreprinderi această formă de salarizare nu a fost introdusă încă, iar în altele numărul personalului salarizat în acest mod în raport cu totalul salariaților este redus. Lărgirea sferei de aplicare sau de extindere a ei în toate ramurile și sectoarele de activitate, precum și la toate categoriile de personal al subunităților (ateliere, secții etc.), inclusiv la cadrele de conducere de la nivelul acestor subunități, se impune cu atît mai mult, cu cît ea ar avea darul să stimuleze și mai puternic inițiativa creatoare a tuturor categoriilor de personal, să ducă la o valorificare mai deplină a capacității profesionale și organizatorice a acestora.

Pornind de la considerentele de mai sus, redacția noastră a organizat o dezbatere cu specialiști din domeniul salarizării din 7 ministere productive și Ministerul Muncii, în cadrul căreia au fost abordate o serie de probleme cu care sînt confruntate în prezent ministerele centralele industriale și întreprinderile privind extinderea pe scară largă a acordului global, urmărind să desprindă, totodată, căile și mijloacele necesare impulsionării acestei importante acțiuni.

1 Premise majore: pregătire, mijloace, metode adecvate

PENTRU REALIZAREA cincinalului înainte de termen, alături de extinderea mecanizării și automatizării producției, promovarea largă a tehnologiilor avansate, o condiție de bază o constituie organizarea producției și a muncii astfel încît să permită valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne ale fiecărui loc de muncă. Așa cum au subliniat mulți participanți la dezbatere, **acordul global** — formă de salarizare care asigură o legătură strînsă între aportul fiecărui salariat la îndeplinirea sarcinilor de plan și cîștigurile pe care le realizează — **îndeplinește un rol important în organizarea mai bună a producției și a muncii**

Care sînt principalele trăsături definitorii pentru această formă de salarizare, relevate în dezbatere?

● **Caracterul larg de aplicare determinat de faptul că lasă la latitudinea întreprinderilor ca, în funcție de condițiile specifice, să găsească cele mai potrivite tehnici în acest scop.**

● **Posibilitatea remunerării în acord a tuturor categoriilor de personal din subunități (secții, ateliere etc.), inclusiv cadrele de conducere ale acestora.**

● **Repartizarea sumelor cuvenite între membrii formațiilor de lucru potrivit contribuției aduse de fiecare la realizarea lucrărilor prevăzute în contractul-angajament.**

● **Cointeresarea materială a salariaților pentru realizarea integrală, în termen sau în devans, a lucrărilor planificate a fi executate.**

În vederea introducerii și extinderii acordului global în industrie, prin H.C.M. nr. 1509 din decembrie 1972 s-a stabilit cadrul general de aplicare a lui. Pe această bază, ministerele și celelalte organe centrale au avut sarcina — ținînd seama de condițiile specifice și de particularitățile fiecărei ramuri — să elaboreze, împreună cu uniunile sindicatelor pe ramură, metodologii de aplicare a acordului global. Ceea ce merită relevat — aspect semnalat de marea majoritate a participanților la dezbatere — este faptul că, încă de la început, muncitorii au dovedit un interes deosebit pentru aplicarea acestor forme de salarizare. Totuși, ținînd seama că **aplicarea acordului global presupune luarea unor măsuri pregătitoare, printre care stabilirea pe baze tehnice a unor norme de muncă și normative de personal, elaborarea de metodologii și regulamente specifice de aplicare, paralel cu rezolvarea unor probleme tehnico-organizatorice și de aprovizionare** etc., în prima etapă această formă de remunerare a avut o aplicare restrînsă. De pildă, raportat la volumul total de muncă prestată (acord și regie), munca în acord global a înregistrat la principalele ministere economice, valori cuprinse între 0,8% la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și 5% la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele.

Unele centrale industriale și ministere au mers de la început pe linia experimentării acordului global într-un număr restrîns de întreprinderi și locuri de muncă pentru ca apoi, pe baza rezultatelor obținute și a experienței căpătate, el să fie extins pe scară mai largă. Numai că această etapă s-a prelungit cam mult (trimestrul I și trimestrul II) fără ca să se înregistreze salturi spectaculoase, ci numai creșterei nesemnificative.

Ca urmare a acestei situații, în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 iunie a.c. s-a hotărît ca toate ministerele economice să stabilească planuri de măsuri în vederea extinderii corespunzătoare a acestei forme de salarizare, astfel că cea de-a doua jumătate a anului în curs poate fi caracterizată printr-o activitate mai susținută din partea ministerelor, **de urmărire** a măsurilor luate de centralele industriale și întreprinderi pentru introducerea formei de salarizare în acord global cît și **de popularizarea** în rîndurile salariaților a avantajelor și modalităților concrete de aplicare a sa. În diferite ministere (Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții ș.a.), au fost organizate în cadrul fiecărei centrale schimburi de experiență cu întreprinderile componente. Au fost publicate și afișate în secții foi volante cuprinzînd metodologia de aplicare a acordului global, modele de contract-angajament, din care reieșeau drepturile și obligațiile salariaților etc.

În urma acestor acțiuni multiple, în cadrul fiecărui minister introducerea acordului global a înregistrat o oarecare creștere — așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

După cum se poate observa la cele 7 ministere se constată tendința generală de creștere a ponderii remunerării în acord global în totalul muncii prestate precum și a muncii retribuite în diferite forme de acord, fenomen pozitiv care exprimă, printre altele, trecerea la normare a unor activități care se desfășurau în regie și pe această bază o mai judicioasă comensurare a muncii prestate și a remunerării ei.

Introducerea acordului global a generat o intensificare a preocupărilor pentru mai buna organizare a producției, a reparării și întreținerii utilajelor, a aprovizionării cu materii prime și scule a secțiilor sau formațiilor care lucrează în acord global.

Rezultatele extinderii acordului global s-au reflectat direct, în îndeplinirea și depășirea indicatorilor care exprimă eficiența activității productive: creșterea producției, a productivității muncii. Ca un corolar direct, au sporit cîștigurile salariaților. Acest fapt este ilustrat în tabelul nr. 2 (pe exemplul unor întreprinderi sau unități aparținînd diferitelor ramuri industriale).

Desigur, așa cum a rezultat din discuții, pe linia extinderii acordului global, s-au făcut pași înainte, începînd mai ales din trimestrul III al anului în curs. Merită remarcat totodată faptul că, în cadrul unor ramuri industriale, cum este cazul ramurii construcții de mașini, în ultima perioadă s-au produs și modificări calitative — prin includerea în acord global a muncitorilor de deservire din cadrul secțiilor productive. Dacă, de pildă, în trimestrul I din circa 11 000 salariați cuprinși în acord global 42,9% proveneau din secțiile auxiliare și numai 51,7% erau din secțiile productive, în trimestrul II al anului 1973, din cei circa 24 000 de salariați cuprinși în acord global, 24,1% provin din secțiile auxiliare (sculării, modelării, întreținere și reparații), iar 75,9% din secțiile productive. **S-a extins, de asemenea, această formă de salarizare la lucrări pînă acum remunerate în mod tradițional în „regie“, la operațiuni de aparatură (cum este cazul întreprinderilor industriei chimice).**

Dar, în același timp, în discuții s-a accentuat și faptul că nu au fost nici pe departe epuizate posibilitățile de extindere a acordului global. În ce constau acestea:

a) **numărul întreprinderilor în care s-a introdus acordul global este nesatisfăcător;**

b) **chiar în întreprinderile în care această formă de salarizare a fost aplicată, proporția salariaților cuprinși este încă redus;**

c) **unele întreprinderi n-au introdus de loc în semestrul I al acestui an forma de salarizare în acord global.** Printre acestea se situează numai în domeniul construcțiilor de mașini grele întreprinderi ca Autobuzul, Semănătoarea și Întreprinderea mecanică de utilaj chimic-București, Automecanica-Moreni, Triumf-Cluj, Independența Sibiu etc.

d) **este încă nesatisfăcător gradul de cuprindere în forma de salarizare în acord global a maiștrilor, tehnicienilor, inginerilor din secțiile productive.**

Impulsionarea introducerii acordului global presupune — așa cum a reieșit din dezbatere — asigurarea următoarelor condiții preliminare:

I. — ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A PRODUCȚIEI

● Pentru ca activitatea unei formații de lucru să poată da rezultate cît mai bune în producție, este necesar ca **producția să se desfășoare ritmic, pe întregul flux.**

II. — STABILIREA NORMELOR DE MUNCĂ ȘI DE PERSONAL

● **Elaborarea normelor de muncă, de personal și de deservire,** care să stea la baza stabilirii sumelor cuvenite formației de muncă pentru lucrările prevăzute în contractul angajament.

● **Normele trebuie să reflecte real cantitatea de muncă necesară pentru realizarea produselor prevăzute în contractul-angajament,** iar în cazul normelor de personal acestea să asigure un grad corespunzător de ocupare a oamenilor.

III. — MĂSURI TEHNICO-ORGANIZATORICE

● Pentru ca formația care lucrează în acord global să-și poată realiza sarcinile prevăzute în contractul-angajament este nevoie:

— **să se asigure din timp documentația de execuție;**

— **aprovizionarea cu materii prime, materiale și S.D.V.-uri în cantitățile și la termenele necesare** pentru desfășurarea optimă a producției.

Condițiile pregătitoare necesare — s-a subliniat în discuție — **ar fi mult facilitate dacă activitatea de introducere și extindere a acordului global nu ar fi lăsată exclusiv pe seama compartimentului de salarizare.** Este de la sine înțeles, că lucrătorii din acest compartiment — puțini la număr — nu pot îmbrățișa toate laturile și activitățile necesare legate de această acțiune. De aceea s-a opiniat — și aceasta mai ales în interesul unei fundamentări optime a aplicării introducerii acordului global care să permită obținerea de rezultate deosebite în realizarea sarcinilor prevăzute în contractele-angajament — ca **în această acțiune să fie antrenate toate compartimentele din întreprindere: atît salarizarea și normarea, cît și producția, planificarea etc.**

Au participat:

Gh. COSTEA, director, Ministerul Industriei Metalurgice; **Alexandru LUNGU**, director și **Dumitru CRISTACHE**, economist, Ministerul Industriei Chimice; **Vasile PAȘCANU**, director adjunct Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție; **Traian PERJOC**, director adjunct și **Ioan NICA**, șef serviciu, Ministerul Industriei Ușoare; **Traian SĂLĂJAN**, director adjunct, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele; **Grigore DUNCA**, șef serviciu, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii; **Cristian MORARU**, șef serviciu, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, precum și dir. adj. **Alecu BUȘNIȚĂ**, din partea Ministerului Muncii.

2 O bază pentru respectarea obligațiilor reciproce

APLICAREA formei de salarizare în acord global are ca temei legal contractul-angajament — document ce se încheie între unitate și formația respectivă și care prevede atît lucrările ce urmează a fi executate, condițiile în care acestea trebuie realizate, cît și sumele cuvenite salariaților.

După cum s-a relevat în discuții, **de modul de elaborare a acestui document depinde în mare măsură reușita introducerii acordului global.** Clauzele imprecise, afirmațiile echivoce, un text încîlcit nu sînt de natură să faciliteze operația de extinderea acordului global, ci dimpotrivă. De aceea, unii vorbitori au arătat că, în primul rînd, **contractul are menirea de a defini clar scopul urmărit prin introducerea acordului global.** Acesta poate fi:

Tabelul nr. 1

Gradul de extindere a muncii în acord global în industrie în anul 1973 (în %)

Ministerul	Trim. I — Total muncă în acord	Trim. I — Extinderea acordului global T	Trim. I — Extinderea acordului global E	Trim. II — Total muncă în acord	Trim. II — Extinderea acordului global T	Trim. II — Extinderea acordului global E	Trim. III — Total muncă în acord	Trim. III — Extinderea acordului global T	Trim. III — Extinderea acordului global E
1. Ministerul Industriei Metalurgice	34,8	2,5	7,3	35,3	5,0	14,2	39,5	11,1	28,0
2. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Electrotehnicii	58,9	4,0	6,8	59,1	6,8	11,4	60,1	7,2	11,9
3. Ministerul Construcțiilor de Mașini Grele	63,2	5,0	7,9	63,0	7,3	11,6	65,1	8,1	12,4
4. Ministerul Industriei Chimice	15,7	1,4	9,1	17,9	4,6	25,5	22,1	8,9	40,2
5. Ministerul Industriei Ușoare	54	1,7	3,0	55,9	4,9	8,8	58,4	13,1	39,0
6. Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	68,7	4,8	7,1	69,2	8,5	15,9	70,5	21,0	25,1
7. Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	28,2	0,8	2,7	29,6	1,1	3,9	32,0	3,8	12,0

T = Acord global raportat la total volum muncă (acord + regie).
E = Extinderea acordului global din volumul muncii în acord.

ÎN EXTINDEREA ACORDULUI GLOBAL

● realizarea unei lucrări (repararea unui utilaj, montarea unui agregat etc.), într-o perioadă dată de timp ;

● realizarea unui volum cît mai mare de produse sau lucrări, prin folosirea din plin a capacităților de producție existente ;

● atingerea unui anumit volum de producție cu o formație mai mică de lucru etc.

În funcție de scopul urmărit, diferă și modul de stabilire a elementelor prevăzute în contractul-angajament.

Întreprinderea este obligată prin contractul-angajament să asigure condițiile tehnico-materiale necesare desfășurării optime a procesului de producție. Dacă întreprinderea nu a respectat unele dintre obligațiile pe care și le-a asumat și dacă din această cauză formația este pusă în imposibilitate să respecte integral prevederile din contractul-angajament, se ține seama de acest lucru atunci cînd este vorba de plata muncitorilor potrivit drepturilor prevăzute de legislația muncii pentru perioadele în care au apărut strangulări în producție.

În cadrul dezbaterii s-a pus problema de către unii participanți dacă n-ar fi cazul să nu se mai încheie contracte-angajament, deoarece în unele cazuri conducerile întreprinderilor nu sînt în măsură să respecte clauzele, mai ales din cauza neajunsurilor ce se manifestă în domeniul aprovizionării cu materii prime și materiale. Au fost citate cazuri ca, de pildă, la Combinatul siderurgic Reșița și în alte întreprinderi unde neputîndu-se asigura în mod ritmic aprovizionarea cu unele materii prime, contractele-angajament privind acordul global au fost pur și simplu abandonate. De aici însă, au arătat alți vorbitori, nu trebuie nici pe departe trasă concluzia înlăturării contractului-angajament, ci mai curînd angajarea mai puternică a întreprinderii pentru asigurarea condițiilor necesare.

De asemenea, forma juridică pe care o îmbracă, face să apară unele rezerve din partea unor conduceri de întreprinderi sau chiar din partea șefilor de formații care urmează să semneze contractele respective. **Așa cum în întreaga economie contractul economic exprimă acordul de voință între părți și constituie documentul de bază în relațiile dintre unitățile economice**, au replicat alți vorbitori, **tot astfel și contractul-angajament privind aplicarea acordului global trebuie să constituie actul principal prin care se stabilesc drepturile și obligațiile reciproce între părți. Principalul este ca aceste obligații să fie judicios și cu discernămînt stabilite, pentru ambele părți și în același timp respectate.** De asemenea este posibilă o perfecționare a contractului-angajament, în special prin simplificarea lui.

Tabelul nr. 2

Influența acordului global asupra unor indicatori economici în diferite ramuri industriale (creșterea în % față de perioada anterioară aplicării acestuia)

	Creșterea producției	Creșterea productivității muncii,	Creșterea cîștigurilor,
Ministerul Industriei Chimice			
— Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea (Secția OXO)	15	23	14
— Combinatul de îngrășăminte chimice Năvodari (secția granulare superfosfați)	28	28	11
Ministerul Industriei Metalurgice			
— Întreprinderea de metale neferoase Baia Mare, (secția cupru-convertizor)	10,8	15,3	13,8
Ministerul Industriei Ușoare			
— Întreprinderea integrată de lînă Constanța, (vopsitoria de pale)	9,2	20,5	12,5
— Întreprinderea de postav Prejmer (secția filatură-Covasna)	5,3	17,3	8
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Electrotehnicii			
— I.P.R.S. — Băneasa	33,0	24,0	10,0
Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții			
— I.M.C.—Brașov (Linia IV prefabricate)	4,0	14,0	13,0
— I.F.E.T.—Oradea (Fabrica de lăzi)	1,3	14,0	7,0

3 Acordul global exclude alte forme de acord ?

ESTE ȘTIUT că în industria noastră se practică, în funcție de specificul activității productive, o varietate de forme de salarizare — acordul individual, acordul colectiv sau progresiv, a căror eficiență s-a demonstrat de-a lungul timpului. Pornind de la această realitate, unele întreprinderi au apreciat că acordul global ar trebui introdus numai la sectoarele retribuite în regie, întrucît acordul individual (direct) reprezintă o formă superioară de retribuire ce leagă nemijlocit rezultatele muncii de activitatea depusă. Altele, neînțelegînd deplin sensul acordului global, pentru a asigura înfăptuirea sarcinii privitoare la extinderea salarizării în acord global, au recurs chiar, în mod eronat, la abandonarea acordului direct, repartiția fiind efectuată după realizările obținute de întreaga formație, în conformitate cu timpul efectiv lucrat și categoria medie de încadrare.

Din discuțiile purtate pe marginea acestei probleme a reieșit că **forma de salarizare în acord global nu exclude posibilitatea ca, în cadrul formației de lucru, unii muncitori să lucreze în acord direct sau în altă formă de retribuție, ci, din contră, aceste forme de lucru și salarizare sînt indicate, ele permițînd ca remunerarea tuturor categoriilor de personal să se facă în funcție de contribuția exactă a fiecăruia la îndeplinirea sarcinilor prevăzute în contractul-angajament.**

Totodată, în cadrul discuțiilor a mai reieșit că aplicarea acordului global a dus la organizarea lui în forme diferite de la o ramură la alta, de la o întreprindere la alta, în funcție de specificul activităților și, implicit, la o multitudine de metodologii de aplicare. Sesizînd elementele comune, **s-a apreciat că, în viitor, ar fi posibil și util ca pe baza experienței dobîndite și prin schimbul de metodologii și tehnici de aplicare, să se treacă la unificarea metodologiilor prin selectarea celor mai bune.**

De asemenea s-a considerat necesar să se unifice și modul de raportare statistică. Mai concludentă, față de metoda folosită în prezent pare, după opinia celor mai mulți vorbitori, **aprecierea gradului de introducere a acordului global prin raportarea salariaților remunerați în acord global la totalul activității prestate (acord + regie).** Prin aceasta se poate ilustra mai pregnant măsura în care a fost inclus în formațiile de lucru în acord global personalul retribuit în regie în vederea sporirii stimulării acestora la depășirea planului.

4 Repartizarea cîștigurilor, un act de înaltă responsabilitate socială

ATENȚIA participanților la discuții s-a oprit apoi asupra modului în care se repartizează cîștigurile în cadrul formațiilor care lucrează în acord global, pentru a se asigura un raport just și echitabil între munca prestată și retribuirea ei.

Potrivit H.C.M. nr. 1509/1972, repartizarea sumelor între membrii formației de lucru se face fie în raport cu salariile tarifare de încadrare și cu timpul lucrat fie în raport cu timpul lucrat și categoria locului de muncă prevăzută în formația normată, în ultimul caz fiind necesară aprobarea organului colectiv de conducere a unității.

Tot potrivit reglementărilor în vigoare, cu acordul majorității membrilor formației de lucru și al conducerii subunității (respectiv cu acordul unității în cazul în care întreaga subunitate lucrează în acord global), salariile individuale cuvenite pot fi majorate sau diminuate cu pînă la 20%, în funcție de contribuția efectivă a fiecărui membru la realizarea lucrărilor și în limita sumei cuvenite pe întreaga formație (subunitate).

În legătură cu aceasta, s-a ridicat problema : cine este în măsură să facă aprecierea cu maximă obiectivitate asupra diminuării sau majorării cu pînă la 20% a sumei cuvenite membrilor echipei ? Nu ar fi oare necesară elaborarea unor criterii precise, cuantificabile, care să elimine aprecierile subiective asupra activității depuse de fiecare membru al formației, subiectivism care în unele cazuri a dus la nemulțumiri printre salariații ce lucrau în acord global ?

Majoritatea participanților a opinat că asemenea criterii, dificile de stabilit, nu ar fi utile. **Repartizarea sumelor cuvenite în mod echitabil, cunoașterea în general de către ceilalți muncitori a efortului fiecăruia, permite o apreciere exigentă a repartiției în funcție de munca prestată.**

În cazul cînd formația de lucru este restrînsă, la această împărțire participă toți membrii ei. Dacă formația este mare (în unele situații se ridică la cîteva sute de oameni) această sarcină este îndeplinită de împuterniciți (îndeobște șeful de echipă, responsabilul grupei sindicale sau un alt reprezentant din biroul grupei și cîțiva muncitori fruntași). Și în acest caz, pentru a se evita suspiciunile, s-a subliniat că este nu numai recomandabil, dar chiar obligatoriu ca în prima ședință a grupei sindicale să se arate criteriile pe baza cărora au existat minusuri sau plusuri al sumele cuvenite.

● Contractul-angajament, document de bază în statornicirea relațiilor dintre formația de lucru și reprezentantul conducerii întreprinderii. Cum concepem drepturile și obligațiile reciproce și, mai ales, cum le respectăm ?

● Raport just și echitabil între munca prestată și retribuirea ei. Favorizează acordul global, deopotrivă, înfăptuirea laturilor cantitative, calitative și de economicitate ale producției ?

● Cui îi revine introducerea și extinderea acordului global ? Numai compartimentului salarizării sau și celorlalte compartimente ale întreprinderilor ?

● O cerință : criterii precise și unificarea modului de raportare statistică privind sfera de extindere a acordului global.

5 Locul și rolul personalului T.E.S.A.

O PROBLEMĂ **specială în cadrul extinderii acordului global o constituie includerea personalului T.E.S.A. După cum reiese din datele existente relevate în discuții, proporția încadrării maiștrilor, tehnicienilor, inginerilor, în această formă de salarizare este încă redusă. Ea nu depășește în general media de 4—5% din totalul acestei categorii de salariați din majoritatea întreprinderilor industriale.** În unele cazuri (Ministerul Industriei Metalurgice) personalul T.E.S.A. din cadrul unor secții productive încadrate în acord progresiv (oțelării, laminoare) nu a fost deloc inclus în formațiile încadrate în acordul global, apărînd astfel deosebiri în modul de salarizare al acestora față de personalul T.E.S.A. din secțiile auxiliare unde acesta se aplică.

O asemenea situație a fost apreciată ca necorespunzătoare, ținînd seama că **unul din obiectivele introducerii acordului global constă în antrenarea tuturor salariaților, activizarea lor în vederea realizării optime a sarcinilor de producție.**

6 Sînt stimulate deopotrivă cantitatea, calitatea și economicitatea ?

REMUNERAȚIA în cadrul acordului global favorizează, deopotrivă, cantitatea și calitatea lucrului efectuat ? — iată o altă problemă care a format obiectul discuțiilor. Fără îndoială că în cadrul acordului global accentul cade, în primul rînd, pe cantitate sau, după caz, pe reducerea perioadei de realizare a unei lucrări. În contractele angajament sînt stipulate, sau mai degrabă **ar trebui să fie și condițiile calitative în care trebuie efectuate lucrările.**

Totuși, ținînd seama că în unele întreprinderi, prejudiciile ce se aduc economiei naționale prin executarea de produse care nu corespund din punct de vedere calitativ, prin menținerea unui nivel însemnat de rebuturi, sau prin efectuarea de remanieri costisitoare, sînt serioase — se impune ca în cadrul sistemului de măsurare a rezultatelor muncii să se țină seama și de criteriul calității.

De aceea, în cadrul aplicării acordului global **ar trebui stabilite forme de remunerare care să stimuleze, deopotrivă, cantitatea, calitatea și economicitatea producției ;** în același timp, ar trebui studiată modalitatea, bine înțeles tot pe calea remunerării, ca **cei care neglijează laturile calitative ale producției, cu toate că își depășesc sarcinile cantitative să resimtă corespunzător acest lucru.** Iată, așadar, o problemă în care Ministerul Muncii are un cuvînt de spus.

ÎN CADRUL dezbaterii au fost vehiculate și numeroase alte idei, au fost sugerate propuneri în vederea cuprinderii în cadrul acordului global a unui număr cît mai mare de salariați din întreprinderile industriale. Merită reținute, în concluzie, cîteva din ele :

● apreciind efectele favorabile ale acordului global asupra realizării sarcinilor de producție cît și a cîștigurilor salariaților, toți participanții la dezbatere au recunoscut unanim necesitatea continuării și impulsionării extinderii acestor forme stimulative de salarizare de către ministere, centrale și întreprinderi ;

● pentru a se evita unele neajunsuri, această extindere trebuie să se facă etapizat pe baza unor grafice de extindere bine gîndite, asigurîndu-se în prealabil condițiile necesare ;

● întrucît introducerea acordului global presupune elaborarea unor norme și normative care înglobează un mare volum de muncă, ar fi utilă reconsiderarea numărului de cadre de normare necesare pregătirii condițiilor tehnico-organizatorice pentru aplicarea acordului global, dată fiind insuficiența acestora în unele unități ;

● discuțiile au relevat necesitatea organizării unui schimb de experiență în domeniul metodologiilor elaborate, care să permită mai buna cunoaștere reciprocă a metodelor aplicate în vederea extinderii acordului global și a perfecționării acestei activități. Pentru a sprijini în mai mare măsură extinderea acordului global, revista noastră așteaptă din partea cititorilor puncte de vedere, idei, sugestii sau contribuții de orice natură menite să fie cunoscute și care pot contribui la îmbogățirea experienței și la mai buna rezolvare a condițiilor de aplicare a acestei forme eficiente de muncă și salarizare.

F. COSTIN
L. ȚINTEA

conducere şi organizare

DIAGNOSTICUL ŞI AUTODIAGNOSTICUL CADRELOR DE CONDUCERE

ANCHETA privind diagnosticul şi autodiagnosticul cadrelor de conducere din unităţile economice a pornit de la precizările făcute de conducerea de partid, de secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care arăta că **rezultatele superioare în producţie sînt din ce în ce mai direct influenţate de nivelul de pregătire al tuturor cadrelor, de stabilirea precisă, la toate nivelurile, a atribuţiilor şi responsabilităţilor, de corectitudinea şi promptitudinea cu care fiecare lucrător, fiecare cadru de conducere îşi analizează propria sa activitate.** *Eficienţa obţinută ca urmare a unei conduceri şi organizări superioare şi rolul crescînd al organelor de conducere colectivă, al conducătorilor situaţi pe diferite niveluri ierarhice în acest domeniu a făcut necesară o investigaţie la un număr însemnat de cadre de conducere (directori de întreprinderi, institute de cercetări şi proiectări, directori de centrale industriale) pentru a vedea în ce măsură aceştia au realizat* **un diagnostic sau autodiagnostic al muncii** *desfăşurate, care să ofere soluţii pentru perfecţionarea, în continuare, pe toate planurile, a activităţii pe care ei o desfăşoară.*

● Diagnosticul sau autodiagnosticul conducătorului — ansamblu complex de examinări şi analize a principalelor elemente ce caracterizează activitatea fiecăruia, conţinînd şi remediile sau măsurile ce se impun pentru perfecţionare.

● Argumente în favoarea unor dimensiuni complexe a mentalităţii cadrelor de conducere.

● Principalele cerinţe importante ale conducătorului ce se cer diagnosticate : a conduce oamenii, a stăpîni mediul, a obţine rezultate, a organiza unitatea, a introduce noul, a face previziuni.

● De ce 42% dintre cei chestionaţi nu şi-au făcut un autodiagnostic al activităţii desfăşurate ? Ce ar fi constatat dacă şi l-ar fi făcut ?

Mentalitatea cadrelor de conducere şi evaluarea ei

ACCEPTÎND că mentalitatea este un ansamblu de concepte şi convingeri care determină comportamentul şi gîndirea unei persoane, traducîndu-se în fond într-o serie de caracteristici (calităţi, capacităţi etc.), avem imaginea implicaţiei de responsabilitate pe care o are un cadru de conducere dintr-o anumită unitate economică faţă de colectivitatea pe care o reprezintă.

Discuţie de lucru a ziariştilor cu specialiştii

ÎN ZIUA de 10 noiembrie a.c. Filiala Argeş a Uniunii Ziariştilor a organizat la Piteşti o întîlnire de lucru din presa locală, în care s-a dezbătut problema consumului de material lemnos şi cooperarea între întreprinderi.

Discuţiile au fost purtate pe exemplul concret al Combinatului de prelucrare a lemnului din Piteşti, al condiţiilor de producţie, al produselor acestuia cît şi al preocupărilor prezente şi de perspectivă pe linia valorificării optime a masei lemnoase şi îmbunătăţirii calităţii producţiei. S-a putut constata de către specialişti şi de către reprezentanţii organelor de presă că, deşi s-au obţinut succese substanţiale, masa lemnoasă ar putea fi şi mai bine valorificată pe plan naţional. Calitatea produselor ar putea fi şi ea îmbunătăţită printr-o mai bună şi diversificată cromatică a stofelor pentru tapiţerie pe care le produce industria uşoară, prin creşterea calităţii feroneriei şi a cristalelor, prin livrarea ritmică a materialelor abrazive.

E. Z.

Înainte de a comenta răspunsurile la prima întrebare, date de cadrele de conducere chestionate, să facem o scurtă incursiune asupra viziunii pe care o au diferiţi specialişi asupra mentalităţii cadrelor de conducere.

Astfel W. T. Reddian, în investigaţiile sale, subliniază trei dimensiuni mai importante ale conducătorului — **relaţii şi contacte, executarea sarcinilor şi randament,** oferind opt tipuri de conducători, diferenţiate funcţie de caracteristica „mentalitate“ : negativul, birocratul, altruistul, promotorul, autocratul, autocratul binevoitor, ezitantul, realizatorul.

Cercetările făcute în U.R.S.S., de J. T. Toşunko, orientate asupra modului în care sînt evaluaţi conducătorii de colaboratorii acestora, au localizat trei mentalităţi dominante caracterizate de : **însuşirile personale organizatorice, cunoştinţele profesionale şi colaborarea.**

Tipologia franceză a mentalităţii cadrelor de conducere se concentrează în jurul a două coordonate : **angajamentul şi cooperarea.**

Studiile făcute în R.D.G., pornind de la evaluarea mentalităţii cadrelor de conducere din punctul de vedere al colaboratorilor, evidenţiază două dimensiuni, prima alcătuită din **receptivitatea la nou, autoritate, calificare şi orientare** şi cea de a doua din **înţelegerea situaţiei altcuiva, respectiv capacitatea de colaborare interumană.**

Poziţia cadrelor chestionate din ţara noastră evidenţiază dimensiunea complexă pe care trebuie să o aibă mentalitatea conducătorului de unitate economică. Semnificativă este **prezenţa în prim plan a trăsăturilor de om politic şi de profesionist în activitatea de conducere,** precum şi a acelora care se referă la **deschiderea spre viitor** şi la **spiritul de echipă.**

Prezenţa pe ultimul loc a trăsăturilor care se referă la relaţii şi contacte în exterior poate fi explicată fie prin concentrarea, în măsură foarte mare, pe problemele conducerii directe a unităţii, fie ca o reacţie faţă de un ansamblu încă destul de complicat de relaţii. În primul caz se impune o menţiune care să reliefeze importanţa concepţiei sistemice a relaţiilor fiecărei unităţi economice, concepţie care să se materializeze într-o deschidere ordonată a legăturilor cu alte unităţi şi organisme. În cea de a doua situaţie, măsura care se cere realizată, subliniată în repetate rînduri de conducerea de partid, este aceea a simplificării mecanismului de relaţii în activitatea de conducere.

Iată, aşadar, că, ţinînd seama de experienţa noastră, de nivelul de dezvoltare, de contextul socio-cultural, de valoarea confirmată a „conducerii pluridimensionale“ care pune preţ pe un ansamblu de mentalităţi, putem spune că ne găsim în faţa unei **dimensiuni complexe a mentalităţii cadrelor de conducere,** a cărei reprezentare este oferită de schema alăturată.

Mediul şi relaţiile

PENTRU A PUTEA analiza şi diagnostica mediul în care-şi desfăşoară activitatea o unitate economică şi relaţiile acesteia, este necesar să facem referire, în primul, rînd la modul în care sînt aplicate principiile generale de conducere şi organizare şi apoi la situatia specifică proprie fiecărei unităţi.

În această acţiune un suport important este alcătuit de cadrul legislativ existent.

Ancheta întreprinsă a evidenţiat că principalele elemente ce se cer diagnosticate referitoare la relaţiile şi mediul în care-şi desfăşoară activitatea o unitate şi conducătorul acesteia sînt :

— **nivelul de organizare,** pentru a stabili ordinea în care sînt asamblate componentele unităţii şi modul cum vor fi realizate legăturile pornind de la realitatea existentă ;

— **capacitatea personalului,** a echipei care alcătuieşte unitatea, în vederea depistării limitelor în care se realizează relaţiile cu mediul înconjurător pentru a ridica nivelul performanţelor ;

— **nivelul de previziune,** de proiectare în viitor a categoriilor de relaţii, pentru a declanşa ordonat şi din timp acţiuni pregătitoare ;

— **coordonarea relaţiilor** şi opţiunea faţă de cele mai avantajoase ;

— **sistemul informaţional,** capabil să furnizeze prompt date şi informaţii privind situaţia existentă şi corelarea acesteia cu viziunea pe termen lung asupra relaţiilor şi a mediului în care acţionează un conducător.

Sintetic, se poate afirma că raţionalizarea relaţiilor unităţilor economice, a coordonării acestora cu mediul înconjurător reprezentat de alte categorii de unităţi şi organisme, este esenţial determinată de : realizarea unui echilibru între centralizare şi descentralizare, existenţa unor sisteme de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, simplificarea structurilor de organizare şi instaurare a unui sistem de lucru eficient.

Este de reţinut că în opţiunea făcută

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

„Cînd nu vinzi produse, ci tehnologii“

Înfiinţată în urmă cu 36 de ani, firma „Diamant Board“ cu sediul la Bruxelles, este producătoare de echipamente pe bază de diamante industriale. Specializarea sa constă în fabricarea de utilaje pentru polizat şi rectificat în domeniile prelucrării pietrei, sticlei, în sectorul mecanic şi în extracţia petrolieră şi minieră. Are aproximativ 1 000 de salariaţi, dintre care circa 300 — în sectorul de cercetare. Are filiale într-o serie de centre industriale din R.F.G., Franţa şi Italia, dispunînd de 12 uzine şi 96 de reprezentanţe. Prezent la Bucureşti, la o expoziţie cu profil specializat, dl. J. Vandenwalle, conducător al unui departament al firmei, a avut amabilitatea de a răspunde la cîteva întrebări privitoare la politica firmei sale de identificare şi lansare pe piaţă a produselor noi.

★

Principala sursă de idei privind noile noastre produse o formează, cel puţin pentru perspectiva imediată, **cererile de ofertă ale clienţilor.** *După colectare şi studiere procedăm la o primă selecţie a lor, funcţie de* **concordanţa acestora cu profilul nostru de fabricaţie,** *cu* **importanţa clienţilor** *şi cu* **valoarea de perspectivă a potenţialului pieţelor respective.** *Este subînţeles că refuzăm orice cerere mică ce presupune căutări tehnice şi tehnologice de anvergură. Restul solicitărilor sînt transmise laboratoarelor de cercetări, care efectuează investigaţii pentru o rezolvare optimă a fiecărui caz în parte. Odată ce produsul atinge performanţele dorite este predat laboratoarelor tehnologice, spre testare la nivel uzinal. Cînd şi această fază este îndeplinită cu rezultate mulţumitoare, produsul îşi continuă examenele, trecînd în întreprinderile filiale din străinătate, unde suportă cele mai severe teste de comportament şi funcţionare pentru a putea fi exportat.*

● Cum selecţionaţi ideile pentru dezvoltare ?

Abstracţie făcînd de criteriile pur tehnice şi de eficienţă, nu trebuie uitat un lucru esenţial : pieţele diferă una de alta prin nivelele de dezvoltare economică, tehnică şi culturală, precum şi prin temperament. O soluţie propusă unui client nu poate fi neapărat valabilă şi pentru un altul. Prin această optică trebuie privit realismul perspectivelor. Dacă **nu ai** *„fler“-ul pieţei — acel element subiectiv care să te ajute să sesizezi pe loc, din discuţiile cu partenerul, exact ceea ce el are nevoie (sau ce crede el că are nevoie) — oricît de bun tehnician ai fi, nu poţi reuşi.*

Firma noastră este cunoscută în lume, ca scumpă. *Însă* **această apreciere nu credem că ne dezavantajează, ci dimpotrivă... pentru că, în fapt, noi nu vindem produse, ci tehnologii.** *În cadrul firmei noastre activitatea de cercetare are în vedere atît obiective curente, cu caracter pur aplicativ, ce sînt realizate, în special, în laboratoarele tehnologice, cît şi de perspectivă mai îndelungată, realizate în laboratoarele de cercetări propriu zise.*

● Cum pregătiţi piaţa pentru acceptarea produselor dv. noi pe care le lansaţi ?

— Căile de comunicaţie cu segmentul de piaţă care ne interesează sînt evident, specifice produselor de care ne ocupăm. Considerăm că pentru pregătirea condiţiilor de acceptare a tehnologiilor noi, esenţiale sînt, în special, relaţiile personale — contactele pe care le stabilim, la modul cel mai direct, cu specialiştii clienţilor. Propaganda pe calea literaturii de specialitate, a demonstraţiilor, a prezenţei la tîrgurile specializate, conferinţelor ş.a.m.d. ne ajută, de asemenea, să ne realizăm scopul propus. Contactul regulat cu clientul, discuţia persuasivă şi argumentaţia tehnică şi economică — iată calea de croire a perspectivelor pentru produsele noi, pe pieţe. Fără căutări noi în favoarea clienţilor, orice firmă — fie ea cît de veche şi cu experienţă — nu poate reuşi. Este o naivitate să-ţi închipui că dacă ai fost vreodată pe primele locuri în domeniu, aşa ai să rămîi mereu, numai pe simpla raţiune a existenţei precedentului. fără eforturi de a dezvolta „producţia creierelor“.

Cercetarea şi oferirea ritmică de noi tehnologii, (nu numai produse) a devenit, azi, o condiţie a evoluţiei eficiente. Noi oferim clientului, de regulă, tehnologia în două variante — cea veche şi cea nouă —, explicîndu-i motivele pentru care soluţia nouă i-ar fi mai avantajoasă. Politica dezvoltării ca producător şi beneficiar, de tehnologie este să nu consideri tehnica nouă mai scumpă decît cea veche.

George HAŞEGANU

REZULTATELE SINTETICE ALE ANCHETEI

1. Notați în ordinea importanței mentalitățile care trebuie să caracterizeze un cadru de conducere (ordine rezultată din prelucrarea datelor).

1. om politic
2. profesionist (în activitatea de conducere)
3. organizator
4. deschidere spre viitor
5. om cu spirit de echipă
6. eficiență
7. inovator
8. realist.
9. angajament.

2. Care sînt, după părerea dv. principalele 5 elemente ce se cer diagnosticate în ceea ce privește relațiile și mediul în care-și desfășoară activitatea un conducător?

1. capacitatea de organizare
2. performanțele personalului unității
3. exercitarea atributului de previziune
4. modul de coordonare a intervențiilor în afara unității
5. existența unui bogat fond informațional.

3. Diagnosticul conducătorului impune analiza modului în care acesta își realizează principalele sale misiuni. Notați pentru fiecare din misiunile ce urmează, 3 din elementele ce se cer diagnosticate?

A. A conduce oameni:

1 cunoașterea colaboratorilor
2 nivelul propriu de pregătire
3. aprecierea corectă a rezultatelor.

B. A stăpîni mediul:

1. informarea asupra îndeplinirii deciziilor luate
2. sistemul de organizare
3. cunoașterea cadrului legislativ.

C. A obține rezultate:

1. cunoașterea obiectivelor
2 determinarea conținutului eficienței economice
3. poziția receptivă, creatoare.

D. A organiza unitatea:

1. folosirea rațională a resurselor
2. echilibrul dintre stabilitate și dinamism în organizare
3. repartizarea rațională a sarcinilor.

Adăugați și alte măsuri care vi se par importante și notați de asemenea cîte 3 elemente ce se cer diagnosticate.

E. A introduce noul:

1. cunoașterea noutăților pe un plan mai general
2. existența capacităților de creație și inovare
3. preocupări în activitatea de cercetare științifică.

F. A face previziuni:

1. cunoașterea obiectivelor de perspectivă
2. existența unei baze de date
3. capacitate profesională.

4. V-ați făcut vreodată un autodiagnostic?

Da — 58%.
Nu — 42%.

5. Dacă da, în ce a constat el? Notați principalele 5 elemente care au alcătuit autodiagnosticul?

1. atitudinea față de muncă în colectiv, față de realizarea unui spirit de echipă
2. gradul de cunoaștere a obiectivelor unității și a celor personale
3. nivelul de cunoaștere a personalului
4. concepția de organizare a diferitelor activități
5. valabilitatea stilului propriu de muncă, modul de utilizare a timpului de muncă.

6. Dacă nu, notați principalele 5 elemente pe care doriți să le autodiagnosticați?

1. nivelul de pregătire
2. gradul de cunoaștere al colaboratorilor
3. receptivitatea la nou, deschiderea spre viitor
4. spiritul de organizare, inclusiv alcătuirea bugetului de timp
5. eficiența activității desfășurate

7. Care sînt principalele 5 rezultate pe care le așteptați de la:

A. Diagnosticul activității de conducere în general:

1. creșterea eficienței economice și a actului de conducere
2. creșterea nivelului de competență al personalului
3. accelerarea introducerii noului
4. perfecționarea organizării unității
5. asigurarea unui climat corespunzător de muncă.

B. Autodiagnosticul activității dv.

1. creșterea nivelului de competență de conducere
2. creșterea eficienței în muncă
3. evidențierea lipsurilor în activitatea personală
4. dezvoltarea spiritului de inovație
5. creșterea capacități de organizare

în răspunsurile date apare clar ideea că **nu poate fi vorba de o raționalizare, în exterior, a relațiilor fără ca aceasta să se fundamenteze pe o organizare rațională în interiorul fiecărei unități.**

Misiuni caracteristice

DIAGNOSTICUL conducătorului, acest ansamblu complex de examinări și analize a principalelor elemente care caracterizează activitatea fiecăruia, conținînd și remediile și măsurile ce se impun pentru perfecționare, se poate realiza în raport cu principalele sale misiuni și anume:

a) **a conduce oameni**, pentru care componentele esențiale remarcate în vederea diagnosticării au fost: cunoașterea personalului, nivelul de pregătire al conducătorului și creșterea sa printr-un proces de perfecționare, evaluarea obiectivă a rezultatelor obținute de colaboratori;

b) **a stăpîni mediul**, ceea ce impune diagnosticarea felului în care funcționează sistemul informațional, gradul de organizare al unității, modul în care se îndeplinesc deciziile și poziția față de ansamblul elementelor cu caracter normativ;

c) **a obține rezultate**, ceea ce pentru o unitate economică se traduce în necesitatea de a cunoaște ce se va produce și cum se va planifica ce trebuie să se producă, apoi care sînt coordonatele de eficiență ale unității în cauză, și, în sfîrșit, elementele de receptivitate la nou;

d) **a organiza unitatea**, cu principalele coordonate de diagnosticare: folosirea capacităților unității (de producție, umane etc.), spirit organizatoric și dinamism, cunoașterea în detaliu a situației existente în unitate și repartizarea rațională a sarcinilor de realizat.

Au mai fost adăugate și alte misiuni importante ale conducătorului care se cer diagnosticate și anume:

e) **a introduce noul**, pentru care se consideră esențial a se investiga: gradul de cunoaștere a noutăților existente în alte unități și eficienta obținută din aplicarea acestor noutăți, gîndirea creatoare, mobilitatea și inițiativa în procesul conducerii, modalitatea de susținere a cercetării științifice, a studiilor de marketing;

f) **a face previziuni**: în ce măsură cadrul de conducere cunoaște obiectivele unității, stăpînește mijloacele de informare și de calcul, și are capacitate profesională adecvată.

Discuții prealabile purtate cu o serie de cadre de conducere, confirmate cu prilejul acestei anchete, au scos în evidență că sînt numeroase situațiile cînd aceste cadre nu și-au făcut un autodiagnostic al activității desfășurate.

Dintre cei chestionați, 42% nu și-au făcut un autodiagnostic, dar sînt interesați să-l realizeze mai ales pentru a vedea care sînt domeniile în care își pot perfecționa activitatea, în ce măsură promovează cu adevărat spiritul de echipă și de colaborare, dacă, în ansamblul preocupărilor lor, un loc important ocupă receptivitatea la nou, spiritul de organizare, de analiză și sinteză.

Interesantă este și constatarea făcută pentru cei care și-au realizat autodiagnosticul deoarece printre elementele care au fost autodiagnosticate se găsesc și cîteva din cele amintite anterior: spiritul de echipă și colaborarea, cunoașterea obiectivelor și dezvoltării unității, cunoașterea personalului cu care colaborează,

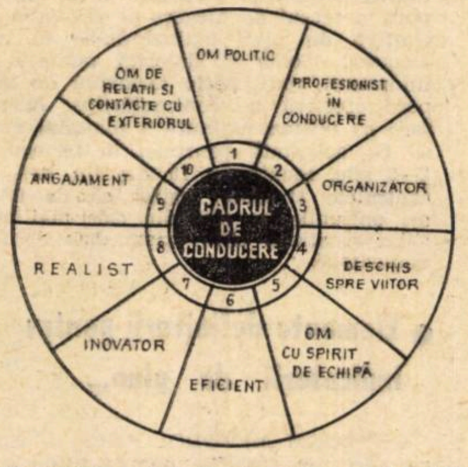

Elementele definitorii ale mentalității cadrelor de conducere

felul în care este organizată activitatea și sînt stabilite sarcinile, care este stilul de muncă propriu.

Investigații complementare scot în evidență că **în privința autodiagnosticului utilizării timpului de muncă, există o preocupare mai amplă din partea cadrelor de conducere**. Sursele de consum de timp neproductiv printre care evidențiem: întrevederi neprevăzute, număr mare de controale, verificări sau vizite, semnarea unui volum mare de corespondență, număr mare de ședințe, discuții, consfătuiri, lucrări voluminoase de informare etc., sînt cunoscute, dar se întreprind încă măsuri insuficiente menite să le elimine, deși astfel de măsuri stau la îndemîna tuturor cadrelor de conducere. Ele se referă în principal la: precizarea individuală a atribuțiilor, sarcinilor și responsabilităților, aplicarea consecventă a principiului delegării de autoritate, modernizarea sistemului informațional etc.

Diagnostic și autodiagnostic. Cum și pentru ce?

DORIM cu toții ca aceste procedee de investigație și analiză să capete circulație mai generală și să aibă finalitate. Fie că se va realiza un diagnostic sau autodiagnostic, o anchetă în rîndul conducătorilor sau colaboratorilor, aceste mijloace și altele, trebuie să furnizeze informații asupra metodei și programelor de lucru, asupra eficienței metodelor de muncă individuale și colective. Vor putea apărea în acest fel punctele slabe și cele puternice ale cadrelor de conducere, ale unității în general.

Evident, în multe situații, diagnosticul și autodiagnosticul trebuie să aibă elemente de referință, de comparabilitate, ceea ce face adesea necesară o analiză interunități.

Din formularea diagnosticului și autodiagnosticului nu trebuie să lipsească studierea proiectelor de reformare și acțiuni de organizare de amploare întreprinse și, bineînțeles, interpretarea rezultatelor obținute.

La întrebarea de ce diagnostic sau autodiagnostic? putem răspunde: pentru creșterea eficienței economice și a actului de conducere; în vederea accelerării ritmului introducerii noului; pentru perfecționarea pregătirii personalului; în scopul perfecționării activității de organizare; ca să se realizeze o atmosferă de lucru propice inițiativei, creativității, responsabilității etc.

Aceste rezultate sînt de așteptat atît de la **diagnosticul activității de conducere în general cît și mai ales de la autodiagnosticul activității cadrelor de conducere.**

În final, se pot evidenția principalele consecințe favorabile înregistrate ca urmare a unui diagnostic sau autodiagnostic bine făcut. Aceste consecințe sînt: o confruntare realistă cu propria activitate și personalitate; producerea unor stimuli favorabili procesului de perfecționare a pregătirii; sublinierea că reușita în activitatea de conducere este legată de contribuția echipei de colaboratori; clarificarea mentalităților și coordonatelor conducătorului de viitor.

Iată suficiente argumente, după opinia noastră, pentru extinderea utilizării metodei de diagnosticare și autodiagnosticare a activității cadrelor de conducere din unitățile economice.

dr. ing. Mihai DUMITRESCU

VADEMECUM

„Punctul" de vedere

„AVEM întotdeauna, sau de cele mai multe ori, un punct de vedere propriu asupra unei probleme sau fenomen. Prin natura lucrurilor, acest „punct de vedere" nu poate cuprinde în sfera sa directă de recepție întreaga complexitate a fenomenului abordat.

Schema de mai sus, am adoptat-o în încercarea de a prezenta lucid, obiectiv, posibilele „limite de vizibilitate" ale „punctului de vedere". Ea este concepută ca o pledoarie pentru înțelegerea rațională a poziției și tendințelor fiecăruia dintre noi, ca o pledoarie în favoarea efortului nostru permanent de perfecționare, de modelare a conștiinței și a receptivității noastre în viața de fiecare zi.

„Unde mă aflu?", „Cui folosește ceea ce fac?", „Încotro mă îndrept?" — sînt întrebări inerente unui spirit preocupat de determinarea reală și exactă a poziției sale în raport cu evenimentele la care este martor sau participant direct. Făurirea omului nou, cu o conștiință înaintată, înseamnă, în primul rînd, modelarea și îmbogățirea conștiinței fiecăruia dintre noi în parte, printr-un efort propriu. Căci, înainte de a pretinde ceva de la alții, trebuie să începem cu noi!

Iată de ce schema de mai jos, care poate fi, desigur, concepută într-o infinitate de viziuni grafice, își propune să completeze instrumentele ce materializează strădania fiecăruia de autoperfecționare, să slujească ca un argument al lucidității:

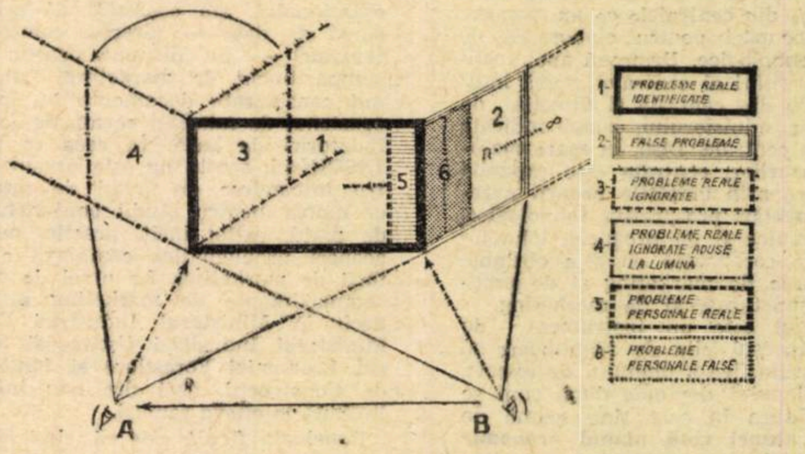

— pentru deplasarea unghiului din care privim lucrurile, judecăm și ne comportăm;

— pentru efortul de continuă aducere la lumină a realităților conștient sau inconștient ignorate, oricît de grele și de dureroase ar fi propriile noastre decalaje;

— pentru o îndepărtare vizibilă de bicisnica zonă a falselor probleme.

prof. dr. V. BÎLBIIE

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE CONFRUNTATE CU FUNDAMENTAREA PLANULUI DE COMERȚ EXTERIOR (III)

TENDINȚA de împingere a actului de decizie spre vîrful piramidei ierarhice ce a caracterizat o anumită perioadă conducerea planificată a economiei noastre naționale, fenomen în parte datorat unor condiții economico-istorice concrete, a făcut ca în momentul în care s-a trecut la descentralizarea luării deciziilor într-o serie de domenii importante, inclusiv activitatea de comerț exterior, să apară tendințe de menținere a vechii situații.

Aceasta se datora, pe de o parte, lipsei unui sistem informațional adecvat, care să furnizeze nivelelor de decizie informații de tipul, în volumul și la momentul necesar, iar pe de altă parte rutinei ce începe să-și facă loc, lipsei obișnuinței de a-și asuma răspunderea pentru implicațiile deciziei.

Conferința Națională a P.C.R. din 1967 a analizat căile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, elaborînd statutul de organizare și funcționare a unei unități economice noi, corespunzătoare etapei de dezvoltare la care ajunsese țara noastră — centrala industrială. Dar calitățile incontestabile ale acestui tip de unitate economică pot fi puse în valoare numai prin exercitarea plenară de către toate nivelele de decizie a largilor atribuții încredințate prin lege.

Printre activitățile desfășurate de centrale ce suferă încă în bună parte amprenta muncii de rutină este activitatea de planificare.

Ancheta desfășurată pe bază de chestionar și interviu în 20 de centrale industriale, din diferite ramuri ale economiei, au evidențiat complexitatea problemelor pe care le ridica fundamentarea planului de export la nivelul unei mari unități industriale de tipul centralei dar și importante lacune ce se mai mențin în mecanismul de planificare a activității de export.

Dacă avem în vedere, ca un specific al țării noastre, ritmul rapid de dezvoltare economică, care se va menține și în următoarele două decenii, ca și faptul că în unele ramuri încă de pe acum mai mult de jumătate din producție este destinată exportului, se desprinde cu și mai mare pregnanță responsabilitatea actului de planificare curentă și de perspectivă a exportului

● Complexitatea problemelor pe care le ridică fundamentarea planului de export la nivel de centrală și înțelegerea perfectă a noțiunii de plan.

● Păstrarea pozițiilor cucerite pe piața externă și a competitivității întreprinderii este condiționată de elaborarea unei strategii adecvate.

● Cercetările de prognoză tehnologică regăsite la 67% din eșantion. Care este rațiunea pentru elaborarea unor astfel de studii ?

● Începerea efectivă a contractărilor și alegerea în timp util a variantei definitive și optime a planului presupune un bagaj complet de informații. Centralele il au la dispoziție ? Ce implicații prezintă lipsa acestora ?

● Există cauze sau numai motivări pentru „nepotrivirile între cifrele de plan" și „posibilitățile de export pe sortimente și țări"?

● Calificativul „bine" predominant în aprecierea actualului sistem de indicatori de fundamentare a planului de export, ascunde totuși anumite rezerve. În ce constau propunerile centralelor pentru îmbunătățirea sistemului de indicatori ?

● Un sistem deschis: prognoză, marketing, planificare

PENTRU A CONSTATA modul în care aceste imperative și-au găsit corespondent în preocupările cotidiene ale centralelor noastre industriale, ne-am început cercetarea cu investigarea bazei informaționale a activității de planificare a exportului.

O primă categorie de date necesare elaborării strategiei exportului și deci planificării lui sînt cele privind **tehnicitatea produselor și tehnologiilor proprii**, poziția actuală și perspectivele întreprinderilor centralei confruntate cu ritmul accelerat de înnoire tehnică ce se manifestă pe plan mondial.

Preocuparea pentru obținerea acestor date prin cercetări de prognoză tehnologică am întîlnit-o la 67% din eșantion (vezi tabelul nr. 1). Deci **numai două treimi din centralele analizate doresc să-și cunoască ciclul de viață pentru produsele proprii**, ce produse și tehnologii sînt viabile, care sînt perimate și trebuie eliminate, care este viitorul ramurei în care-și desfășoară activitatea. Este inexplicabil faptul că o treime din centralele analizate se dispensează de aportul pe care prognoza tehnologică îl poate aduce la fundamentarea științifică a strategiei lor de dezvoltare în general și a strategiei exportului în special.

Compartimentul de dezvoltare a centralei este, potrivit datelor anchetei, principala sursă pentru aceste date, fiind indicată de 92% din centralele ce au răspuns, că au preocupări pentru elaborarea de prognoze tehnologice. Urmează apoi Institutul de cercetări al centralei, sursă indicată de 42% din centrale și direcția de dezvoltare a ministerului, sursă indicată de 33% din centrale. Deci, **în mare majoritate a cazurilor, centrala este capabilă să-și acopere prin unitățile proprii necesarul de cercetări prospective tehnologice.**

Datele tehnice și de prognoză tehnologică trebuie coroborate cu cele obținute din cercetarea de marketing și de prognozele conjuncturale și de marketing.

Marketingul este un instrument de bază, în procesul plin de răspundere al elaborării științifice a planului de export. Calitatea planului depinde, după cum se știe, de măsura în care ține seamă de realitate : **„atunci cind planul economic nu se bazează pe cunoașterea nevoilor societății, pe studierea cererii pieței interne și externe, pe acțiunea factorilor economici, el riscă să intre în dezacord cu realitatea, să scape de sub control procese economice importante. Studierea aprofundată a vieții, a fenomenelor și proceselor noi, reprezintă principala condiție a unei juste conduceri și planificări economice"** [1]. Or, marketingul nu numai că afirmă racordarea activității fiecărei întreprinderi la cerințele prezente și viitoare ale mediului în care își desfășoară activitatea, dar oferă și instrumentul necesar depistării și cuantificării acestor cerințe.

Marketingul nu intervine deci abia după adoptarea planului, ci el deține un rol principal tocmai în procesul elaborării planului, în fundamentarea deciziilor economice care vor dobîndi caracterul de plan.

Adoptarea unei concepții de marketing presupune elasticitate în politica întreprinderii, posibilitatea adaptării la condițiile noi de piață. O astfel de politică nu vine în contradicție cu disciplina de plan, așa cum s-ar putea obiecta, nu periclitează realizarea planului, ci dimpotrivă, asigură eforturilor întreprinderii în această direcție o mai mare eficiență.

Se pare că necesitatea acestei a doua categorii de date a fost mai puternic resimțită de centrale, 89% din eșantion indicînd întocmirea sau comandarea de studii de marketing și conjunctură. Din nou pe primul loc între sursele de obținere a datelor este sectorul de resort al centralei industriale, respectiv direcția comercială a centralei, indicată de 63% din eșantionul cu răspuns pozitiv. Apoi Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale, indicat de 50% din eșantion, direcția de comerț exterior a ministerului, sursă clasată pe locul trei (38% din eșantion), și Institutul de cercetări comerciale (6% din eșantion). Evident că aceste surse sînt utilizate de către centrale, în cele mai multe cazuri, simultan și indicate, ca atare, în chestionarele anchetei, prin suprapunere.

Imaginea asupra informării conjuncturale și de marketing ar fi putut apărea deformată dacă ne-am fi rezumat la analiza chestionarelor completate de centrale. Reluînd analiza pe bază de interviu în peste o treime din centralele eșantionului, am constatat că principala sursă de date — direcția comercială a centralei — nu dispune practic de un compartiment de marketing, „studii" fiind considerate documentațiile întocmite ocazional de salariați ce au, de fapt, alte îndatoriri de bază. În ceea ce privește INSCIN-ul, acesta nu este organizat pentru întocmirea de studii de marketing, ci numai pentru studii conjuncturale și de piață, astfel încît, practic, nu poate acoperi problematica complexă a cercetării de marketing. La nivel de minister compartimente de marketing nu există decît în Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, deci din nou informare limitată la cîteva ramuri.

Concluzia finală este că, deși 89% din centralele eșantionului au resimțit necesitatea informațiilor de marketing, **modul în care este acoperită această nevoie este încă mult sub posibilități și foarte departe de imperativele prezentului, de realizările concurenței în acest domeniu.**

Cu aceste rezerve trecem la analiza unui alt aspect al modului de asigurare a datelor pentru activitatea de planificare a exportului și anume la **momentul cînd parvin aceste date factorilor de decizie.** Ancheta a relevat că 44% din centralele observate nu obțin rezultatele studiilor de prognoză tehnologică și de marketing în timp util pentru a putea fi utilizate la elaborarea propunerilor de plan cincinal. Se impune deci o mai bună organizare și planificare a desfășurării acestor studii astfel încît ele să fie terminate în perioada de pregătire a propunerilor (variantelor) de plan.

Criza de timp se manifestă și la efectuarea corecțiilor planului anual de export, procesul de alegere al variantei definitive de plan extinzîndu-se în mod exagerat, poate și datorită penuriei de informații, mult peste termenul de începere efectivă a contractărilor. Aceasta face ca ultima variantă a planului anual să fie solicitată centralei în termen de 2—3 zile, maximum 10 zile (în 70% din centralele studiate) astfel că de multe ori opțiunile nu sînt din cele mai bune chiar și atunci cînd există date de fundamentare.

● Elemente definitorii pentru indicatorii de plan...

CONFORM METODOLOGIEI, în vigoare, sarcinile stabilite pentru titularii de plan export se exprimă prin indicatori de plan, cum sînt : volumul valoric al exportului, volumul fizic de produse, ce sînt repartizate prin planul de stat pe ani, trimestre și relații.

Stabilirea variantei definitive de plan cincinal sau anual se face pe baza acestor indicatori. Abia după definitivare, centralele trec la detalierea acestor indicatori pe sortimente (fizic) și pe țări (valoric).

Și în acest moment apar „nepotrivirile" între „cifrele de plan" și „posibilitățile reale pe sortimente și parteneri".

„Nepotrivirile" amintite se datoresc faptului că centralele în momentul în care elaborează propunerile de plan pe produse și relații nu dispun de programe de export pe sortimente și parteneri, lăsînd această sarcină să fie rezolvată după aprobarea planului. Lipsa acestor programe în momentul formulării propunerilor de plan se datorește în general lipsei de informații, lipsei preocupărilor de a organiza un sistem informațional adecvat, lipsei acțiunilor de cercetare de marketing pe teren și documentară, iar uneori așa cum am văzut lipsei timpului practic pentru a corela nivelul indicatorilor definitivi primiți de la minister cu posibilitățile de export pe țări și sortimente ale centralei.

Din totalul centralelor anchetate, — este adevărat un eșantion nu prea mare — 61% își bazează deciziile de planificare sortimentală pe capacitățile de producție disponibile pentru export ; 56% — pe planul perioadei precedente, majorat cu un coeficient ; 45% — pe baza indicațiilor forului tutelar ; 22% — pe necesitățile de valută. Doar 11% din aceste unități au declarat că au în vedere poziția pe care se situează față de nivelul mediu mondial al productivității muncii (vezi tabelul nr. 2). Este evident că unitățile economice folosesc diverse căi de justificare a cifrelor de plan de export — iar elementele amintite trebuie considerate ca fiind reciproc intercorelate, nici una din centrale nefolosind, în exclusivitate, doar una sau alta din amintitele căi. De aici, însă, și pînă la a afirma că fundamentarea planurilor de export se face exclusiv (sau, în majoritate covîrșitoare) prin studii prospective scrupulos argumentate științific, credem că mai este un drum lung.

În ceea ce privește criteriile utilizate de centrale pentru orientarea pe relații a planului lor de export, constatăm, din răspunsurile primite că numai a cincea parte (22%) din numărul total al unităților anchetate își fac această orientare geografică pe baza noilor debușee descoperite prin acțiuni de prospectare, 50% din total își bazează orientarea pe

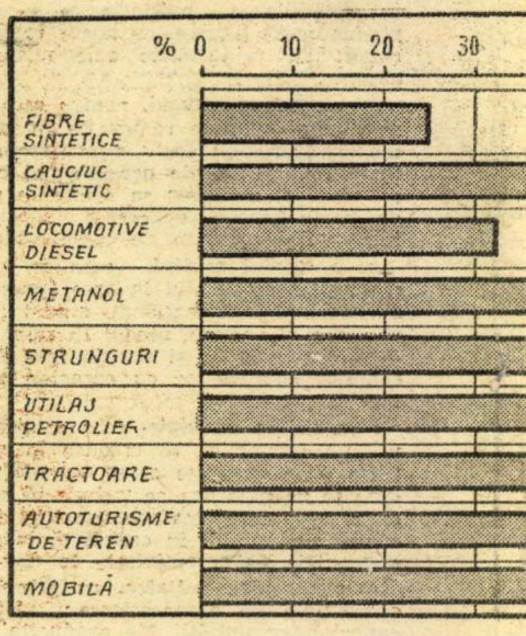

parteneri prin cifrele contractelor încheiate în anul precedent ; 44% — pe cererile externe primite la sediu ; 33% — pe necesitățile echilibrării balanței de plăți externe ; 17% — pe criteriile de rentabilitate și acordurile guvernamentale ; 14% — pe necesitățile de echilibrare a balanței de plăți (vezi tabelul nr. 3). (Facem aceeași precizare că o centrală poate folosi în mod corelat mai multe criterii). Uneori, există tendința de a extrapola trecutul, de a avea o atitudine pasivă așteptind ca inițiativa tranzacțiilor să vină din afară. Faptul că se urmărește continuarea relațiilor deja stabilite, este, evident, un aspect salutar, dar care generează riscul de a se transforma în reversul său, și anume : rutină și lipsă de preocupare pentru lărgirea piețelor de export.

● ...și pentru fundamentarea lor

ÎN LEGĂTURĂ cu gradul de utilitate practică pe care îl au actualii indicatori de fundamentare a planului de export — opiniile au fost solicitate, în formularele de anchetă, prin acordarea de calificative (vezi tabelul nr. 4). Remarcăm faptul că majoritatea celor intervievați și-au exprimat, parțial sau total rezervele. În ciuda faptului că circa jumătate din răspunsurile primite cuprind notația „bine",

Tabelul nr. 1

Proporția folosirii prognozelor tehnologice și de marketing și sursele acestora

	%
1. Prognoze tehnologice	67
De cine întocmite :	
— Direcția de dezvoltare a centralei	92
— Insitutul de cercetări al centralei	42
— Direcția de comerț exterior a ministerului	33
	%
2. Studii conjuncturale și de marketing	89
De cine întocmite :	
— Direcția comercială a centralei	63
— I N S C I N	50
— Direcția de comerț exterior a ministerului	38
— Institutul de cercetări comerciale	6

Tabelul nr. 2.

Elemente de fundamentare a propunerilor de plan pentru centralele ce nu dispun de rezultatele studiilor de prognoză și de marketing *)

Clasamentul	Elemente de fundamentare	%
	Total centrale	44
	— capacități de producție disponibile pentru export	61
	— planul perioadei precedente majorat cu un coeficient	56
	— pe baza indicațiilor forului tutelar	45
	— necesități de valută	22
	— nivelul mediu mondial al productivității muncii	11

clusiv cele ce nu obțin rezultatele in timp util

*) inclusiv cele ce nu obțin rezultatele în timp util.

Tabelul nr 3

Orientarea pe relații și parteneri a planului de export

Clasamentul	Criteriul avut în vedere	%
1	Contractele existente in anul precedent	50
2	Cererile existente primite la sediu	44
3	Necesitățile echilibrării balanței de plăți externe	33
4	Debușee noi descoperite prin acțiuni de prospectare	22
5	Criterii de rentabilitate	17
6	Acorduri guvernamentale	17
7	Necesitățile echilibrării balanței de plăți	14

Tabelul nr. 4

Calificativul dat aportului actualilor indicatori de fundamentare științifică a planului de export :

(% din total)

Indicatori	Calificativul				
	f. bine	bine	satisfăcător	slab	f. slab
— prețul specific — cursul de revenire (brut, net) — aportul de valută — export/import la 1 milion lei producție globală sau marfă	11	50	33	6	—

tendința reieșită din discuțiile avute în cadrul centralelor este marcată de dorința practicienilor de a se aplica astfel de indicatori care să urmărească cel puțin trei deziderate, și anume : să fie cît mai concludenți ; să fie ușor de calculat ; să fie determinați, pe cît posibil folosind date existente în evidențele curente ale întreprinderilor, fără a fi necesară culegerea de date suplimentare.

În primul rînd, fiecare din indicatorii cantitativi puși în discuție (enumerați în tabel) caracterizează cîte un aspect separat, fragmentar, al eficienței exporturilor.

Astfel, prețul specific nu oferă posibilitatea evidențierii în exclusivitate a gradului de înnobilare, de prelucrare a produselor, ci numai cumulat cu valoarea intrinsecă a elementelor componente. În același timp, el nu reflectă nici economia de muncă socială realizată prin schimburile cu străinătatea, deoarece nu presupune compararea cheltuielilor făcute pentru realizarea produsului pe plan intern cu cheltuielile necunoscute pe piața mondială.

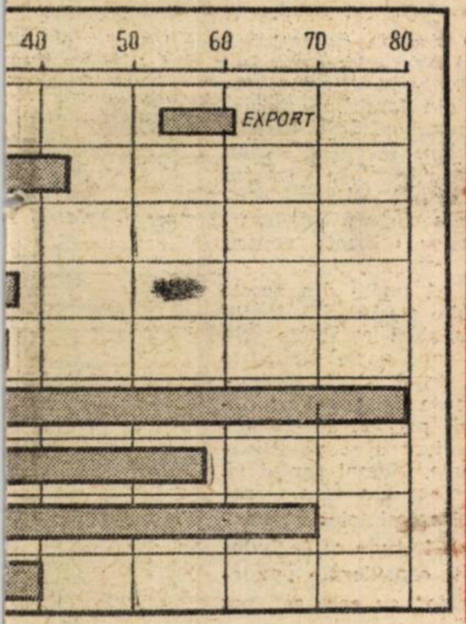

Greutatea specifică a exportului în producția unor produse industriale pentru anul 1972

Desigur, cel de-al doilea indicator menționat, și anume cursul de revenire brut, urmărește acest aspect al eficienței, dar faptul că el este un raport a doi factori cu variații necorelate — prețurile externe variază considerabil în funcție de conjunctură, iar cele interne suferă modificări reduse — face ca uneori el să fie neconcludent.

Calitatea analitică a celui de al treilea indicator se constată mai ales la studierea eficienței exportului unor produse cu un grad mai redus de prelucrare, la care materia primă rămîne suportul valorii de bază, și de asemenea, la o serie de produse cu un grad superior de prelucrare, dar care înglobează materii prime sau materiale procurate din import. În aceste condiții, pentru a evita erorile este absolut necesar să se facă un calcul de aport valutar.

Este indicat să se recurgă la acest al patrulea indicator în special în situația exportului unor produse noi. Studiile tehnico-economice privind realizarea unor investiții din producția cărora o parte va fi destinată exportului, trebuie să cuprindă pe lîngă o analiză aprofundată de marketing și o serie de indicatori de eficiență și calcule de aport valutar net.

De asemenea, aportul valutar net este de un real folos în aprecierea eficienței exportului în situații conjuncturale deosebite, cînd pe piața mondială se produc creșteri sau scăderi sensibile de preț la anumite grupe de produse. Dacă produsul analizat trece, să zicem, prin trei faze de prelucrare deosebite și din oricare fază se poate oferi marfa la export, este indicat să se plaseze pe piață produsul din acea fază care, datorită conjuncturii favorabile în perioada respectivă, asigură un aport valutar mai mare.

Există însă unele dificultăți în aprecierea economică a acestui indicator. El nu poate cuprinde exprimarea valorică în prețuri externe a tuturor elementelor de costuri de producție, fie pentru că la anumite materiale nu există date suficient de clare și certe, fie că este dificil de apreciat dacă un anumit produs este sau nu exportabil, fie, în sfîrșit, că el nu prezintă o pondere prea mare în totalul cheltuielilor de producție. Calculul nu ține seama nici de valoarea utilajelor, nici de amortizările, care concură în obținerea produsului.

Datorită acestor dificultăți analiza trebuie să se facă pe bază de studiu comparativ al evoluției consumurilor specifice și a costurilor medii de producție pe plan mondial, a ponderii anumitor costuri în prețul global al mărfii. Îndepărtarea de structura costurilor pe plan mondial trebuie să pună pe producător și exportator în gardă asupra unor eventuale depășiri la consumurile specifice, dificultăți în organizarea producției sau deficiențe în comercializarea la extern a produsului.

Din păcate, volumul considerabil de date și calculele foarte laborioase pe care le impune determinarea lor, au făcut ca aplicarea lor în practică să nu aibă un caracter general.

O altă imperfecțiune a indicatorilor actuali de fundamentare este aceea că **nu oferă posibilitatea comparării certe a eficienței exportului diverselor produse**. Cu alte cuvinte, nu se poate stabili dacă un produs care are un curs de revenire net favorabil, dar cu un preț specific și un curs de revenire brut nefavorabil este mai rentabil să fie exportat decît un produs ai cărui indicatori sînt în situație inversă : nu există o ordine de prioritate a acestor indicatori parțiali sau un indicator sintetic de eficiență care să îmbrățișeze toate aspectele acesteia.

Un punct de vedere împărtășit de multe centrale exprimă **necesitatea intensificării eforturilor pe linia stabilirii unei metodologii de fundamentare care să folosească un sistem de indicatori concludenți**, — eventual chiar un indicator sintetic. De asemenea, **folosirea mașinilor electronice la calculul acestor indicatori** reprezintă o cale sigură pentru realizarea calculelor cu ușurință, paralel cu **structura rațională a evidențelor colectării datelor**.

Pentru a cointeresa în mai mare măsură unitățile producătoare în urmărirea realizării exportului și pentru a stăvili tendința de includere în realizările la export a unor operațiuni de comerț exterior pentru care exporturile nu se realizează în perioada în care au fost raportate (exemplu: prise-en-charge) apare necesar că la întreprinderile și ministerele care au sarcini de export **să se introducă ca indicator obligatoriu de plan „încasările din export și din prestații de serviciu“**. Însemnătatea acestui indicator rezidă nu numai în faptul că prin utilizarea lui s-ar crea condiții pentru afirmarea principiului că activitatea de export poate fi încheiată numai odată cu încasarea contravalorii respective în valută, dar și în aceea că întreprinderile, centralele și ministerele ar spori preocuparea lor pentru aspectele de eficiență financiară a activității de comerț exterior.

S-a formulat de asemenea propunerea ca realizarea planului de export, pe relațiile unde nu apar cerințe exprese ale acordurilor comerciale — ar fi mult facilitată de existența unui singur indicator — **plafon de aport valutar** — repartizat centralei de către forurile tutelare.

S-ar înlătura astfel rigiditatea încă existentă în raporturile noastre comerciale cu partenerii externi, s-ar accentua caracterul de receptivitate, aliniere și flexibilitate a producției la cerințele imediate și de perspectivă ale pieței în același timp întreprinderea încercînd să obțină o balanță cît mai favorabilă între importurile și exporturile sale. Multe centrale au și început, de altfel, să practice — pentru propriile lor evidențe interne — o serie de indicatori specifici domeniilor de activitate cărora le sînt destinați. Faptul că folosirea lor se menține, în paralel cu cea a indicatorilor „oficiali“ este, credem, un argument de natură să îndemne la căutări mai profunde.

● Optimizarea structurii nomenclatorului de export

CENTRALELE în dorința realizării unei planificări optime elaborează de regulă nu una, ci cîteva variante de plan. Unele din aceste variante, au în vedere corelarea capacităților interne de producție cu nivelul productivității muncii atins în diferite fabrici subordonate, cu gradul de specializare etc

Din centralele anchetate, 11% au elaborat o singură variantă de plan cincinal, 28% două variante iar 61% au elaborat trei și peste trei variante de plan.

Mergînd mai departe pe filiera analizei noastre, s-a putut constata că față de propunerile de plan ale centralelor, pozițiile nominalizate de forul tutelar sînt identice pentru 17% din unitățile anchetate, la 66% dintre cifrele de plan prezintă mici modificări, iar 17% consideră că față de propriile propuneri de plan, pozițiile nominalizate de forul tutelar. prezintă modificări substanțiale. Apreciem că analiza acestui aspect, a implicațiilor ce derivă din acestea — făcută la nivel de centrală împreună cu reprezentanții ministerului etc. ar fi foarte utilă și eficace. Aceasta în sensul de a stimula centralele să abordeze științific, cu spirit de răspundere procesul de planificare, convinse că propunerile lor se vor regăsi în mare măsură în indicatorii finali ai planului.

Pentru că am atins problema nominalizărilor planului de export, trebuie să arătăm că această problemă a constituit una din întrebările formulate în chestionarul de anchetă. Analiza rezultatelor primite, demonstrează faptul că din valoarea planului de export aproape întregul volum valoric de producție pentru export este nominalizat de forul tutelar. Mai precis un procent de 90% din centrale indică faptul că la dispoziția lor, din totalul volumului valoric al planului de export, nu rămîne decît un procent ce variază între 1—16%. Aceste limite nu sînt de natură, credem, să stimuleze inițiativa unităților. Mai mult decît atît, există tendința de renunțare la unele cereri externe primite la sediul centralei, cereri ce nu pot fi onorate din simplul motiv că produsul sau grupa respectivă de produse nu este inclusă în lista nomenclatorului primit de la forul tutelar, favorizînd deci o atitudine pasivă din partea centralelor.

Semnalam în materialele precedente, (vezi Viața economică nr. 43 și 44/1973) preocuparea din partea centralelor supuse investigației noastre pentru înnoirea nomenclatorului de export, preocupare pe care o regăsim la ansamblul eșantionului. Iată spre exemplificare : numai în acest an gama sortimentală oferită la export de către Centrala de prelucrare a lemnului a fost înnoită cu alte noi produse într-un procent de 61%, la Centrala de utilaje, automatizări și reparații în industria chimică — în proporție de 100% — iar la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat în proporție de 60%.

Cît privește ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare la export remarcăm tendința generală de creștere ascendentă a acestora. (vezi graficul nr. 1).

Întrucît calculul unor medii privind structura nomenclatorului de export nu este semnificativă pentru totalul centralelor, dată fiind diversitatea producției, ne-am propus să studiem comparativ două centrale : Centrala de autocamioane și tractoare Brașov și Centrala mătăsii, inului și cînepii. Această comparație ne-a permis să identificăm tendința de scădere a ritmului de înnoire a producției pe măsură ce crește ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare în nomenclatorul de export.

Dacă la prima centrală ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare este de circa 70—80% în cadrul nomenclatorului de export, în schimb ritmul mediu anual de înnoire a nomenclatorului de export este de circa 5%. La cea de a doua centrală ponderea produselor cu grad ridicat de prelucrare este de circa 40%, în timp ce ritmul mediu anual de înoire a nomenclatorului de export este de 35%.

Prezenta anchetă și-a propus să surprindă principalele aspecte ale procesului de planificare a exportului în cadrul centralelor industriale, precum și interferența și / sau regăsirea preocupărilor de prognoză tehnologică, și marketing în definirea obiectivelor acestei secțiuni de plan.

Rezultatele anchetei prezentate mai sus trebuie interpretate și prin prisma faptului că toate centralele din eșantionul cuprins au răspuns că fundamentarea planului de export se corelează și influențează toate celelalte secțiuni de plan. Este cu atît mai evident faptul că în aceste condiții prognoza tehnologică, studiile de marketing, indicatorii de fundamentare etc. impun reconsiderări de ordin metodologic, succesiunea de abordare, a importanței ce li se acordă, etc. în acest fel fiind posibilă o mai riguroasă fundamentare a obiectivelor și prin aceasta, reducerea riscului în relațiile cu piața externă.

Această anchetă și rezultatele prezentate constituie un prim pas în discutarea acestei importante probleme, invitînd pe cititorii revistei cît și instituțiile interesate să contribuie la aprofundarea analizei și găsirea celor mai adecvate soluții pentru perfecționarea activității de comerț exterior a centralelor și întreprinderilor industriale

Ioan GEORGESCU
Victoria OLARIU
George HASEGANU

1) Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român (1967), Editura Politică 1967 p. 38.

CARNETUL CONSUMATORULUI

Servicii complexe la Poiana Braşov

AŢI VIZITAT, în ultimul timp, Poiana Braşov ? Dacă nu, vă sfătuim s-o faceţi. Avem toate motivele să credem că veţi avea surprize din cele mai plăcute. Forurile locale de resort s-au străduit — cu succes — să vă facă un concediu sau un „week-end" cît mai plăcut, prin oferirea unei game de servicii mult lărgită, comparativ cu anii precedenţi. Stacheta exigenţelor de oferire a acestor servicii a fost şi ea sensibil urcată. Citeva „argumente' :

- meniuri diversificate şi preparate conform gusturilor celor mai variate. Veşti bune şi pentru copii : se servesc, la cerere, meniuri speciale şi pentru ei.
- s-a lărgit, modernizat şi diversificat gama serviciilor de frizerie, coafură, manichiură şi pedichiură, spălat si călcat lenjeria, croitorie etc. şi o noutate — într-un fel — pe meleagurile noastre: au fost construite băi de tip Sauna.
- sînteţi sportivi ? Puteţi închiria aici echipamente şi materiale sportive. Chiar şi mijloace auto. O reţea de piscine şi locuri de „camping" vin şi ele să vă ispitească.
- jocuri mecanice, romantice plimbări cu sania cu cai, şcoli de sky şi patinaj ; acţiuni de vînătoare pentru ca să vă „umple" programul.
- seri cultural-folclorice, de teatru sau concert (la orgă, etc.) ; seri la restaurantele cu specific românesc (la „Şura Dacilor", „Coliba Haiducilor", „Vînătorul", „Cerbul Carpatin" etc.) ; seri distractive şi... mult aşteptatele seri ale şcolii de sky.

Încălzitorul de apă electric, de 85 l, tip „Eltim"

Producător: I.I.L. „Electrometal"-Timişoara. Serveşte pentru încălzirea, cu ajutorul curentului electric, a apei acumulate în interiorul unui rezervor, pe care o menţine, în mod automat, la o temperatură reglată, după dorinţă, cu ajutorul termostatului. Aparatul, practic şi economic în exploatare, oferă posibilitatea servirii simultane a mai multor instalaţii sanitare, ca : vană de baie, duş, chiuvetă, etc. Caracteristici : tensiunea de alimentare: 220 V; durata de încălzire a apei: de la temperatura de 18°C la 80°C — circa 3 ore şi jumătate; temperatura de încălzire a apei reglabilă în limitele 30°C — 80°C; Gabarit: înălţime — 1065; Lăţime — 450; Grosime — 490 mm; greutatea netă — 50 kg. Preţ : lei 1884.

Noi instalaţii de uz casnic în magazinele de specialitate

- **Hidroforul tip H 85.** Producător : I.I.L. „Electrometal"-Timişoara. Este un aparat destinat uzului casnic, care poate asigura caselor familiale apa sub presiunea necesară funcţionării instalaţiilor tehnico-sanitare din clădiri, cu maximum un etaj, în situaţia cînd acestea nu sînt racordate la reţeaua de alimentare cu apă. Apa necesară se asigură printr-o sursă proprie de apă potabilă (fîntînă etc.). **Caracteristici :** dimensiuni — lungime : 550 mm. ; lăţime : 420 şi înălţime 1290 mm. Greutate proprie ; 55 kg. Pompa : înălţimea de aspiraţie — 6 m ; debit : 90 l/min. ; înălţimea de pompare maximă — 13 m; puterea de absorbţie : 0,85 kW. Rezervorul ; capacitate — 85 l.; înălţimea la care se asigură capacitatea în mod continuu — 7 ± 1 m **Preţ :** lei 3 300.

Să nu uităm... copiii !

De scurt timp, în vitrinele magazinelor pentru copii au apărut — frumos ambalate — seturi de figurine din masă plastică, pentru agăţat pe pereţii din camera copiilor şi... nu numai a lor. În culori pastel şi negru, ele reprezintă diferite personaje dragi copiilor — Mickey Mouse, căţelul Pluto, Pinocchio ş.a. Fie că le veţi cumpăra în set complet — cu lei 11,80 — fie individual — lei/buc : 1 — sîntem convinşi că le veţi face o mare bucurie copiilor.

G. H.

RESURSELE ENERGETICE

(Urmare din pag. 3)

operaţiile componente ale procesului tehnologic se pot obţine importante economii de energie electrică şi combustibili. Astfel, **introducerea procedeului de utilizare a oxigenului în perioada de topire a metalului la cuptoarele de producere a oţelului electric poate conduce la economii de 10—15% din totalul consumului de energie electrică.**

În insuficientă măsură se acţionează în întreprinderi pentru **dotarea instalaţiilor termice cu aparatură de măsură şi control, precum şi pentru contorizarea tuturor formelor de energie distribuită în reţea.** Ca urmare a neefectuării controlului asupra funcţionării cazanelor — prin analiza gazelor de ardere şi măsurarea temperaturii acestora — din lipsă de aparate de control, se pierd anual circa 5 000 t.c.c. În acelaşi timp, întreprinderile industriale care au fost dotate cu aparate de măsură, control şi automatizare pentru instalaţiile de combustie a gazelor ca, de exemplu, I.M.G.B., „Griviţa roşie", Întreprinderea electrocentrale Bucureşti, „Republica" ş.a., trebule să manifeste mai multă grijă pentru repararea şi menţinerea acestora în bună stare de funcţionare.

Unele deficienţe există şi în ce priveşte **valorificarea raţională a resurselor secundare de energie** (căldura gazelor de ardere, a condensului etc.). Se estimează că lipsa instalaţiilor de recuperare a căldurii din gazele de ardere de la cuptoarele tehnologice care funcţionează cu randamente sub 10% şi nerealizarea sarcinilor privind dotarea cu instalaţii de recuperare, cauzează pierderi de circa 20 000 t.c.c./an. Întîrzierea lucrărilor de recuperare a căldurii gazelor de ardere de la turbinele de gaze ale C.E.T. Bucureşti-Sud duce la eliminarea în atmosferă a unei cantităţi de căldură echivalentă cu circa 12 500 t.c.c./an. Returnarea condensului de către întreprinderile de pe platformele Dudeşti şi „23 August" ar conduce la obţinerea unor economii de combustibil, de reactivi chimici pentru tratarea apei etc., în valoare de circa 800 000 lei anual.

Este necesară o preocupare mai susţinută din partea unităţilor de cercetare, proiectare şi de execuţie pentru realizarea unor utilaje şi aparate cu performanţe energetice superioare. Aşa, de exemplu, datorită necompensării individuale a puterii la instalaţiile de iluminat cu tuburi fluorescente sau lămpi cu vapori de mercur, în municipiul Bucureşti se consumă anual, în plus, peste 10 milioane kWh. De asemenea, funcţionarea a peste 2 500 aparate frigorifice (aproape 50% din total) fără termostate sau cu termostate necorespunzătoare, generează investiţii suplimentare în centralele electrice ale sistemului de circa 2 milioane lei.

La unele întreprinderi continuă **să se înregistreze cazuri de funcţionare în gol sau cu încărcătură redusă a utilajelor şi maşinilor, să se producă însemnate pierderi de energie datorită adaosurilor mari de prelucrare, a rebuturilor etc.** (întreprinderile : 23 August, Maşini grele, Mecanică de utilaj chimic, Vulcan ş.a.).

Considerăm că insuficienta preocupare din partea întreprinderilor pentru introducerea în circuitul economic a unor astfel de rezerve, **este favorizată şi de neajunsurile actualului sistem de normare a consumului de energie**, în parte consumurile specifice fiind stabilite global, pe mai multe sortimente de produse (t.c.c./mil. lei producţie, kWh/mil. lei producţie etc), ceea ce nu reflectă întotdeauna necesităţile reale de consum.

IN VEDEREA ÎMBUNĂTĂŢIRII activităţii de economisire a combustibililor şi energiei electrice este necesară coordonarea eforturilor tuturor factorilor responsabili atît de la unităţile producăoare, cît mai ales de la cele consumatoare. Urmărirea centralizată a consumului de energie ar da posibilitatea optimizării structurii acestuia, realizării unor norme unitare de consum specific, ar asigura controlul eficient al rezolvării problemelor ce se ridică în gospodărirea resurselor. Un sprijin eficient l-ar putea da acţiunii de raţionalizare a consumului de energie, **organizarea în marile întreprinderi a unor activităţi de service energetice, avînd în principal atribuţii de întocmire a bilanţului energetic, de stabilire operativă a unor măsuri practice pentru îmbunătăţirea randamentelor termoenergetice a instalaţiilor şi echipamentelor de profil, de stabilire şi instruire a personalului care deserveşte acest sector de activitate etc.**

Desigur, în majoritatea întreprinderilor din Capitală au fost elaborate studii privind mai buna utilizare a energiei electrice. În spiritul recentei Hotărîri a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., este imperios necesar ca acestea să fie puse în practică. În acelaşi timp, se impune ca **în fiecare întreprindere, în fiecare secţie, atelier şi loc de muncă, salariaţii să dovedească o înaltă răspundere privind economia energiei electrice şi a combustibililor.** Activitatea organizatorică, acţiunile tehnico-economice se cer însoţite de o muncă susţinută de educarea oamenilor muncii în spiritul economiei de energie, de creştere continuă a randamentului economic al acesteia.

INVESTIŢII NECENTRALIZATE

(Urmare din pag. 4)

Departamentul agriculturii de stat a pus la dispoziţia Întreprinderii de stat pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor Poarta Albă — judeţul Constanţa în cursul anilor 1972—1973, suma de 9 460 mii lei din fondul de consolidare pentru unele lucrări necesare atingerii parametrilor proiectaţi şi a eficienţei economice la lucrarea „complex pentru îngrăşarea porcilor". În mod normal, cu aceste cheltuieli ar fi trebuit să se suplimenteze valoarea lucrării şi să se obţină aprobările legale.

PE SEAMA fondurilor alocate din rezerva bugetară la dispoziţia comitetelor executive ale consiliilor populare au fost executate investiţii necentralizate care, prin natura lor, nu reprezintă acţiuni sau sarcini noi, intervenite pe parcursul anului, aşa cum prevăd reglementările în vigoare şi care nici nu aveau condiţii tehnico-materiale să se realizeze în cadrul duratelor normate de execuţie. Astfel, din sondajul efectuat la 9 consilii populare judeţene a rezultat că s-a finanţat, în astfel de condiţii, un număr de peste 50 de lucrări, cu o valoare de circa 34 mil lei, din care 14 lucrări începute încă din anii 1971—1972.

Analiza a scos în evidenţă cazuri în care **lucrările au fost executate în condiţii de calitate necorespunzătoare, necesitînd cheltuieli suplimentare pentru efectuarea unor remedieri şi completări.**

IN MULTE CAZURI a început execuţia lucrărilor şi au fost achiziţionate utilaje, fără a avea finanţarea deschisă ceea ce, pe lîngă faptul că constituie o abatere de la disciplina financiară şi de plan, pune în multe cazuri organele de decizie pentru avizarea şi aprobarea acestor investiţii în faţa unui fapt împlinit.

Numai la unităţile verificate prin sondaj s-au constatat astfel de deficienţe în 290 cazuri, pentru lucrări şi acţiuni de investiţii, în valoare de peste 130 mil. lei. Asemenea abateri sînt semnalate mai frecvent la unităţile aparţinînd consiliilor populare judeţene, uniunilor judeţene ale cooperaţiei de consum, Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor şi Ministerului Industriei Uşoare.

Toate aceste deficienţe, scoase în evidenţă cu ocazia analizei efectuate privind constituirea şi utilizarea fondurilor destinate, investiţiilor necentralizate,, au fost posibile, în primul rînd, datorită faptului că ministerele, organele centrale şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti au urmărit ca unităţile beneficiare să elaboreze planurile şi să execute lucrările, în strictă concordanţă cu baza tehnico-materială asigurată prin plan şi cu respectarea reglementărilor din acest domeniu.

În general, s-a mers pe ideea că, pentru realizarea acestor investiţii, fiecare să se descurce cum poate, fără a se ţine seama de faptul că **toate resursele materiale şi umane necesare trebuie dirijate prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.**

Beneficiarii de investiţii nu au urmărit, în suficientă măsură, dirijarea acestor fonduri, cu precădere, spre realizarea unor obiective care să ducă la creşterea gradului de dotare tehnică a întreprinderilor cu maşini şi utilaje, la sporirea producţiei, productivităţii muncii şi îmbunătăţirii calităţii produselor şi serviciilor.

Adeseori modul în care s-au constituit şi utilizat aceste fonduri, nu a constituit obiectul unor temeinice analize în cadrul organelor de conducere colectivă la diferite nivele, iar organele de îndrumare şi control ale ministerelor şi centralelor nu au inclus printre obiectivele lor, urmărirea legalităţii, necesităţii şi eficienţei utilizării acestor fonduri.

Deficienţele reieşite ca urmare a analizei, îndeosebi cele referitoare la constituirea şi respectarea destinaţiei fondurilor se pot atribui şi organelor bancare, care, în multe cazuri, au admis finanţarea lucrărilor, fără constituirea prealabilă a fondurilor la nivelul documentaţiei şi fără respectarea duratelor normate de execuţie.

Spre deosebire de situaţia anterioară Legii finanţelor, cînd răspunderea privind oportunitatea, necesitatea şi eficienta investiţiilor executate din fondurile necentralizate revenea numai unităţilor beneficiare şi titularilor de plan, începînd cu anul 1973 organelor bancare le revin sarcini importante pe linia exercitării unui control preventiv riguros asupra eficienţei economice a fondurilor utilizate pentru aceste investiţii.

S-ar putea spune că unele din aceste lipsuri au fost posibile şi datorită foarte numeroaselor reglementări existente în acest domeniu, din care parte elaborate cu 18—20 de ani în urmă, multe necorelate între ele şi nepuse de acord cu actele normative cadru privind îmbunătăţirea organizării, conducerii şi planificării economiei naţionale. Numai faptul că nu există o reglementare din care să rezulte nomenclatorul materialelor şi condiţiile pe care acestea trebuie să le îndeplinească pentru a fi considerate „materiale din resurse locale" cu care se pot realiza lucrări de investiţii necentralizate, mulţi beneficiari au interpretat foarte pe larg această noţiune, ceea ce a favorizat frecventele abateri în aprovizionarea materialelor de construcţii.

PENTRU A SE ASIGURA o îmbunătăţire a activităţii în domeniul utilizării fondurilor destinate investiţiilor necentralizate, care se dovedesc deosebit de utile şi necesare, pentru a satisface nevoile imediate cu caracter productiv sau social-cultural ale unităţilor economice şi instituţiilor de stat se impun a fi luate unele măsuri printre care se pot enumera :

- **Cuprinderea în planul unic de dezvoltare economico-socială a tuturor lucrărilor ce se execută din fondurile destinate investiţiilor necentralizate, din credite pentru mica mecanizare, cît şi din fondurile proprii ale organizaţiilor cooperatiste şi ale celorlalte organizaţii obşteşti, asigurîndu-li-se ca atare baza tehnico-materială necesară realizării lor.** La stabilirea necesarului de materiale să fie avute în vedere şi materialele din resurse locale ce urmează a fi folosite la aceste lucrări ;
- **Nominalizarea lucrărilor de investiţii necentralizate în planurile de producţie ale organizaţiilor de construcţii-montaj executate, corelate cu planul unităţii beneficiare de investiţii ;** totodată, ar fi util a se stabili, de către organele centrale de sinteză, ce indicatori trebuie să se cuprindă în planul de investiţii necentralizate elaborat de beneficiari, care să stea la baza contractării execuţiei, finanţării de către bănci şi realizării investiţiilor ;
- **Stabilirea condiţiilor în care unităţile cooperaţiei şi organizaţiile obşteşti pot procura materialele de la fondul pieţei, destinate populaţiei, pentru realizarea investiţiilor din fondurile proprii ;**
- **Orientarea şi dirijarea fondurilor destinate acestor investiţii pentru unităţile economice, cu precădere către acţiuni de modernizare a utilajelor şi instalaţiilor existente, îmbunătăţirea tehnologiilor, eliminarea locurilor înguste, completarea de utilaje în spaţii existente etc., diminuîndu-se la maximum posibil lucrările de construcţii propriu-zise ;**
- **Întărirea controlului financiar preventiv la angajarea şi efectuarea cheltuielilor pentru aceste investiţii**, punîndu-se accentul şi pe latura eficienţei economice a acestora ;
- **Revederea normelor metodologice ale băncilor, privind finanţarea investiţiilor necentralizate şi punerea lor de acord, în vederea aplicării unui mecanism unitar**, corelat cu reglementările cuprinse în ultimele legi-cadru. Ar fi indicat ca, prin aceste norme, să-şi găsească rezolvarea şi unele probleme privind finanţarea lucrărilor ce se realizează din contribuţia bănească a populaţiei, avizarea investiţiilor unităţilor cooperatiste şi de către unităţile Băncii Naţionale pentru cele cu valori sub 100.000 lei, finanţarea lucrărilor numai în măsura în care s-a aprobat volumul de construcţii-montaj planul de stat, finanţarea lucrărilor la care se pot utiliza materiale din resurse locale, finanţarea investiţiilor din mai multe surse etc.
- **Studierea posibilităţii ca fondurile, destinate finanţării, investiţiilor necentralizate din beneficiile planificate, să se constituie numai în funcţie de rezultatele definitive, pe baza bilanţurilor anuale**, evitîndu-se astfel situaţiile întîlnite pînă în prezent, cînd se angajează lucrări, iar ulterior se constată că unităţile beneficiare nu îndeplinesc planul anual de beneficii.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO – ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL TEHNICO – ȘTIINȚIFIC (IV)

ÎN CADRUL Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, țările membre desfășoară o vastă activitate de colaborare în domeniul tehnico-științific orientată în cîteva direcții principale dintre care enumerăm : efectuarea sistematică de consultațiii reciproce în principalele probleme ale politicii tehnico-șiintifice ; elaborarea de prognoze tehnico-științifice pe o perioadă mai îndelungată, planificarea comună a elaborării de către țările interesate a unor importante probleme științifice și tehnice, cooperarea în efectuarea cercetărilor tehnico-științifice, elaborarea în comun a diferitelor probleme tehnico-științifice, coordonarea cercetărilor științifice și tehnice, schimbul de realizări tehnico-științifce și de experiență înaintată, adîncirea colaborării în domeniul informării tehnico-științifice, al invențiilor și brevetelor, colaborarea în domeniul pregătirii cadrelor științifice ș.a.

Întreaga activitate de colaborare în domeniul științei și tehnicii dintre țările membre ale C.A.E.R., în cadrul Consiliului, este organizată și coordonată de către Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică, format din reprezentanții tuturor țărilor membre, Comitet care, cu acordul tuturor membrilor săi, adoptă recomandări la adresa țărilor, recomandări menite să ducă la adîncirea, diversificarea și modernizarea colaborării în acest vast și deosebit de important domeniu, astfel ca, pe calea unirii eforturilor și a potențialelor lor științifice, țările membre ale C.A.E.R. să poată soluționa problemele tot mai dificile pe care știința contemporană le ridică, soluționări care contribuie la modernizarea proceselor de producție, la creșterea volumului producției în condiții de înaltă eficiență economică, la rezolvarea difertielor aspecte ale marii probleme a combustibilului și energiei, la creșterea productivității muncii și, în final, la ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Planificarea convenită a colaborării multilaterale în domeniul tehnicii și al științei, respectiv în vederea efectuării prin colaborare a cercetărilor științifice și tehnice, constituie o preocupare și, în același timp, o sarcină de mare răspundere a Comitetului C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică. În același timp, problemele cercetărilor științifice și tehnice, specifice anumitor ramuri ale economiei naționale, fac obiectul colaborării în cadrul organelor C.A.E.R. respective — Comisiile permanente C.A.E.R. de ramură — inclusiv activitatea de planificare de comun acord a colaborării în domeniul științei și tehnicii din ramurile lor de activitate.

Datorită acestei complexități obiective a problematicii cercetărilor tehnico-științifice, în mod corespunzător vor fi elaborate documente convenite în cadrul organelor C.A.E.R., care vor cuprinde acțiunile de colaborare în acest domeniu pe o perioadă de cinci ani sau pe o perspectivă mai îndelungată. În funcție de suprafața de cuprindere a cercetării științifice și tehnice respective, aceasta va fi inclusă în programele de colaborare tehnico-științifică ale comisiilor permanente C.A.E.R. ale altor organe C.A.E.R. similare sau în programul de colaborare tehnico-științifică, elaborat de Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul științei și tehnicii. În același timp, Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică elaborează și prezintă Comitetului Executiv al C.A.E.R. sinteza tuturor programelor de colaborare în domeniul științei și tehnicii pe perioade cincinale, precum și materialul privind direcțiile de bază și cele mai importante probleme ale științei și tehnicii care prezintă interes reciproc pentru colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. pe o perspectivă mai indelungată.

Toate aceste materiale și documente, elaborate în cadrul organelor C.A.E.R., își propun să contureze problematica colaborării în acest important domeniu, să individualizeze acțiuni, probleme a căror soluționare poate fi asigurată pe calea unirii eforturilor țărilor interesate astfel, ca, în final, cu minimum de cheltuieli materiale sau de altă natură să poată fi rezolvate probleme importante, de ale căror rezultate practice să beneficieze toate țările participante, precum și celelalte țări membre ale Consiliului. Este și aceasta o formă de manifestare a noului tip de relații între state, relații bazate pe principiile internaționalismului socialist, o formă de manifestare a într-ajutorării tovărășești promovate de către țările socialiste în relațiile lor reciproce, principii înscrise în documentele de bază ale C.A.E.R.

Referindu-se la faptul că România participă încă de la înființarea C.A.E.R. la activitatea acestuia, că țara noastră promovează cu consecvență politica de dezvoltare a relațiilor economice și a celor din domeniul științei și tehnicii cu aceste țări pe baza principiilor internaționalismului socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu caracteriza C.A.E.R.-ul drept o **„organizație al cărei scop este colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică a țărilor membre în vederea dezvoltării mai rapide a fiecărei economii naționale, a valorificării în condiții cît mai bune a resurselor materiale și umane ale țărilor respective".** [40]

Soluționarea problemelor științifice de mare anvergură pe calea colaborării, crearea condițiilor necesare pentru aplicarea în practica producției a rezultatelor cercetărilor științifice constituie un mijloc deosebit de eficient de accelerare a procesului obiectiv de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R., obiectiv al colaborării lor reciproce declarat în Statutul C.A.E.R. și reconfirmat în Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.

Selectarea problemelor care urmează să devină obiectul colaborării țărilor interesate membre ale C.A.E.R. și respectiv să fie incluse în programele de colaborare tehnico-științifică, constituie un moment deosebit de important în întregul complex al colaborării dintre țările membre ale CAER. în acest domeniu.

Bineînțeles că necesitățile obiective ale dezvoltării științei și tehnicii în diferite ramuri ale economiei naționale a țărilor membre ale C.A.E.R., necesitățile de a soluționa o problemă teoretică sau alta cu largi implicatii pentru practica dezvoltării, pentru accelerarea proceselor de producție, pentru economisirea materiilor prime și combustibililor și, în ultimă instanță, pentru ridicarea productivității muncii sociale, sînt tot atîtea criterii în alegerea problemelor care urmează să facă obiectul colaborării tehnico-științifice; respectiv pentru soluționarea lor urmează să-și unească eforturile țările interesate membre ale C.A.E.R. Dar pentru ca, în mod concret, o problemă sau alta, să fie înscrisă în programul de colaborare tehnico-șiințifică, este necesar ca țările membre să facă propunerea respectivă. Cu alte cuvinte criteriul esențial al alegerii problemelor în vederea înscrierii lor în programele de colaborare tehnico-științifică îl constituie atitudinea țărilor membre, respectiv faptul dacă problema în cauză este sau nu propusă de țările membre.

În acest fel, există garanția, certitudinea că soluționarea problemei înscrise constituie o necesitate obiectivă pentru una sau mai multe țări membre. De regulă, propunerile țărilor au făcut în prealabil obiectul consultațiilor bilaterale sau multilaterale ce au loc în cadrul activității de coordonare a planurilor de dezvoltare economică ale țărilor membre.

De asemenea, în selectarea problemelor care vor face obiectul colaborării tehnico-științifice și, respectiv, care vor fi înscrise în programele de colaborare în acest domeniu, se ține seama de recomandările sesiunilor Consiliului, Comitetului Executiv al C.A.E.R., ale Comitetului C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul activității de planificare, ale Comitetului C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică, precum și de recomandările sau propunerile altor organe ale Consiliului. În acest fel se asigură acoperirea întregii sfere, deosebit de largi, a necesităților obiective în soluționarea problemelor științei și tehnicii cu care dezvoltarea mereu impetuoasă, a țărilor membre ale C.A.E.R. este confruntată în momentul istoric dat.

Tehnica elaborării programelor este astfel pusă la punct, încît înlătură paralelismul în multitudinea organelor C.A.E.R. care își propun realizarea de colaborări concrete în domeniul științei și al tehnicii. De regulă, proiectele programelor de colaborare tehnico-științifică se pregătesc de Secretariatul Consiliului, respectiv de către sectoarele de ramură ale acestuia, pe baza propunerilor țărilor sau ale organelor C.A.E.R. În caz de necesitate, Secretariatul C.A.E.R. invită specialiști din țările membre pentru a paricipa la pregătirea proiectelor de programe de colaborare tehnico-științifică. Odată pregătite proiectele, ele se examinează si definitivează de către organele C.A.E.R. respective după care se transmit Comitetului C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică.

Comitetul C.A.E.R. pentru colaborare tehnico-științifică examinează proiectul programului de sinteză al colaborării tehnico-științifice, pregătit de Secretariat, proiect în care sînt incluse cercetările științifice și tehnice, în funcție de sfera lor de cuprindere. Spre exemplu, problema intitulată „Elaborarea tehnicii și tehnologiei noi și perfecționarea celei existente de forare a sondelor de țiței și gaze adînci și la mari adîncimi", acoperă o zonă de cercetare deosebit de mare, în soluționarea căruia sînt interesate, așa după cum reiese din programul de sinteză al coordonării cercetărilor științifice pe perioada 1971—1975, șapte dintre țările membre ale C.A.E.R. și anume Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S. Țările interesate în soluționarea acestei probleme au convenit să o împarte în trei teme independente, teme din care decurg sarcini concrete pentru anumite organizații de cercetare din țările participante. Astfel tema 1 se intitulează „Elaborarea tehnicii și tehnologiei noi și perfecționarea celei existente de consolidare și fisurare în sondele adînci și foarte adînci", iar sarcinile de cercetare sînt delimitate după cum urmează : 1. cercetarea tensiunilor suplimentare ale coloanelor de tubaj ; 2. elaborarea problemelor tehnologiei de consolidare a sondelor și de fisurare a straturilor ; 3. perfecționarea metodelor existente și elaborarea unor metode noi privind darea în exploatare a sondelor supraadînci și mărirea productivității și sensibilității acestora. Tema a 2-a din cadrul problemei enunțate se referă la elaborarea fluidelor de foraj pentru săparea eficientă a sondelor adînci și supraadînci de țiței și gaze în condiții geologice diferite și păstrarea proprietăților colectoare ale orizonturilor productive.

Prin soluționarea acestei teme, țările își propun studierea proprietăților reologice ale fluidelor de foraj și a coeficientului de evacuare a acestora la temperatură și presiune ridicate de pînă la 300°C și, respectiv, pînă la 1000—1200 atm ; elaborarea fluidelor care permit creșterea vitezei de foraj, reducerea prețului de cost al sondelor adînci și supraadînci în condiții diferite (inclusiv în condiții grele) ; deschiderea orizonturilor petrogazeifere ; elaborarea unor aparate noi și perfecționarea celor existente pentru cercetarea fluidelor de foraj în condiții dinamice ; unificarea metodelor de cercetare a fluidelor.

Pentru atingerea scopului fixat și obținerea rezultatelor propuse, din această temă au fost desprinse trei sarcini concrete și anume :

1. elaborarea și perfecționarea fluidelor de foraj termostabile și rezistente la sare, cu conținut minim de componente solide, cercetările fluidelor de emulsie (pe bază de țiței-apă) ținîndu-se seama de necesitatea păstrării proprietăților colectoare ale orizonturilor petrogazeifere ;

2. prepararea fluidelor de foraj care permit să treacă curentul electric pentru temperaturi de 200—300°C ;

3. elaborarea unor aparate noi și perfecționarea celor existente pentru cercetarea proprietăților reologice ale fluidelor de foraj și filtrul acestora la temperatură și presiune ridicate de pînă la 300°C și, respectiv, pînă la 1000—1200 atm., inclusiv condițiile dinamice, unificarea metodelor de cercetare a fluidelor.

Ultima temă din complexul problemei de cercetare care face obiectul colaborării se referă la elaborarea rețetelor pastelor de ciment pentru cimentarea coloanelor de tubaj în sondele adînci și supraadînci. Prin soluționarea acestei teme, țările participante își propun să elaboreze rețetele pastelor de ciment, precum și ale adaosurilor pentru prelucrarea pastelor de ciment care se folosesc în condiții geologice grele, în vederea asigurării formării inelului de ciment ermetic, menținîndu-se proprietățile colectoare ale orizonturilor productive. Sarcinile concrete de cercetare care decurg din această temă pentru organizațiile participante sînt :

1. elaborarea rețetei de paste de ciment termostabile și adaosurile la acestea, care îmbunătățesc proprietățile reologice și reduc filtrul lor ;

2. cercetarea elasticității pietrelor de ciment și elaborarea cimenturilor care asigură o piatră de ciment mai elastică ;

3. studierea cimentării colectoarelor fisurate și lichidarea pierderilor la sondele supraadînci ;

4. perfecționarea aparatelor care cercetează proprietățile reologice ale pastelor de ciment la temperaturi și presiuni mari de pînă la 300°C și, respectiv, pînă la 1500 atm.

O asemenea structură a organizării defalcării temelor și sarcinilor care decurg din problemele înscrise în programele de colaborare în domeniul tehnico-științific are un caracter general, țările înscriindu-se ca participante — prin organizațiile lor de cercetări — în funcție de posibilitățile și necesitățile lor.

În procesul derulării activității de colaborare îndreptată în direcția soluționării problemelor înscrise în programele de colaborare tehnico-științifică pot apărea diferite situații care conduc la modificări, respectiv completări sau precizări ale programelor respective. Astfel, o țară participantă, din motive dictate de interesele interne ale procesului său de dezvoltare, poate deveni neinteresată la colaborarea în soluționarea unei anumite probleme înscrise în programul de colaborare tehnico-științifică, la soluționarea căreia inițial și-a declarat interesul. O asemenea situație atrage după sine modificarea programului. Și, pentru ca aceasta să nu pricinuiască neajunsuri celorlalte țări interesate în soluționarea problemei respective, țările au convenit ca atunci cînd se ivesc atari situații, țara în cauză să comunice din timp aceasta, de regulă cu cel puțin șase luni înainte, atît celorlalte țări participante cît și Secretariatului Consiliului. Oricare altă modificare a programelor de colaborare tehnico-științifică se efectuează la propunerile țărilor și cu acordul tuturor țărilor interesate.

În programele de colaborare tehnico-științifică elaborate, așa cum s-a arătat, se înscriu probleme ale colaborării tehnico-științifice pe perioade cincinale sau pe perioade mai îndelungate.

Soluționarea de fond a problemelor științifice și tehnice care fac obiectul programelor de colaborare în domeniul respectiv, cu alte cuvinte colaborarea în cercetări dintre țările membre ale C.A.E.R., se realizează în cadrul unor forme organizatorice, juridic perfectate de către țările interesate în participare.

Desprindem dintre aceste forme pe cele mai importante asupra cărora ne vom opri în materialele care vor fi prezentate în numerele următoare.

Radu CONSTANTINESCU

40) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 944—945, Editura politică, București, 1970.

FIȘE

Condiții de muncă și salarii

În studiul **Théorie de la détermination des conditions de travail dans l'entreprise** (Teoria determinării condițiilor de muncă în întreprindere), apărut în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE (nr. 2/1973), Alain Wolfelsperger arată că, în general, condițiile de muncă sînt tratate în teoria întreprinderii și a pieței de muncă în calitate de **date**, în timp ce agenții economici prezenți pe piețele muncii le tratează, practic, ca **variabile**. În opinia muncitorilor, spune A. W., aceste condiții ar tinde să capete chiar o importanță mai mare decît cea a salariului. „Calitativul" ar lua-o progresiv înaintea „cantitativului".

Făcînd o analiză formală a cererii și ofertei de condiții de muncă, autorul consideră că întreprinzătorii sînt nevoiți, chiar fără a fi constrînși la aceasta de lupta muncitorilor, să ofere cel puțin un nivel minim de condiții de muncă pentru a-și maximiza profiturile, că ei acordă condiții superioare acestui prag numai dacă sînt „plătite" de muncitori sub forma unei reduceri a salariilor, că întreprinderile au mai mari dificultăți în a se adapta (menținîndu-și profiturile) la condiții de muncă ce le sînt impuse, decît la o sporire de salarii, că, dat fiind eșecul probabil al unor soluții voluntare, este necesară intervenția statului și a sindicatelor pentru a-i determina pe patroni să amelioreze condițiile de lucru.

Ce-și pot permite economiștii occidentali să preia de la Marx

Economists and Society. The Development of Economic Thought from Aquinas to Keynes (Economiștii și societatea. Dezvoltarea gîndirii economice de la Aquino la Keynes), este o nouă lucrare de istorie a gîndirii economice (Harper & Row, 1973, 366 pag.). Autorii sînt Joseph Finkelstein și Alfred L. Thimm, de la Union College. Cartea cuprinde capitole separate referitoare la Adam Smith, David Ricardo, Thorstein Veblen, John Maynard Keynes.

Deși nu i se atribuie un capitol întreg, prezentarea sistemului lui Karl Marx apărînd într-un context intitulat „Sfîrșitul economiei clasice", autorii îi acordă un spațiu relativ larg. Ținta principală a criticii autorilor este evident teoria valorii-muncă a lui Marx, cu toate consecințele sale (teoria plusvalorii etc.). Dacă s-ar face abstracție de această teorie, care, evident, și chiar după aprecierea autorilor, constituie esența teoriei economice a lui Marx, J.F. și A.L.T. consideră că rămîn în special conceptele teoriei marxiste, a crizelor, a acumulării, a „deepening"-ului (creșterii în consistență) a capitalului — termen utilizat în locul celui marxist de creștere a compoziției capitalului —, a „subconsumației" și a disproporției dintre consum și producție, pe baza cărora s-ar putea construi un model dinamic corect, riguros și modern. Într-un astfel de model s-ar acomoda cele mai multe din axiomele lui Marx referitoare la instabilitate, crize periodice și șomaj — principii de bază ale dinamicii marxiste, cu care ar fi compatibile modelele lui E. Domar, M. Morishima și J. Robinson, dar care „nu au nici o încărcătură emoțională sau revoluționară și sînt cunoscute numai de economiștii profesioniști".

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — FORMĂ DE COMERȚ ÎN EXPANSIUNE (III)

OPTIMIZAREA DECIZIEI DE EXPORT SAU IMPORT A UNEI TEHNOLOGII

EXPORTUL și importul de tehnici și tehnologii trebuie să se efectueze atît în funcție de politica comercială generală, de condițiile pieței (concurență, marime, reglementări) cît și în funcție de particularitățile „produsului". Valoarea comercială a unei tehnici oferite la export este dată de următoarele trei coordonate: 1) noutatea; 2) protecția noutății; 3) complexitatea în care este oferită noutatea protejată.

O tehnică este cumpărată pornind de la considerentul că înglobează cunoștințe ce se caracterizează prin noutate și deci rare și susceptibile de a rămîne așa în viitor. În industriile unde tehnologia evoluează rapid, raritatea unui element dat al cunoștințelor tehnice este amenințată permanent de riscul dispariției. Acest fenomen conduce la concluzia necesității accelerării realizării celei de a doua caracteristici — protecția noutății în străinătate care se poate face pe cale juridică (brevetare) sau păstrîndu-se secretul (know-how). Protecția este o condiție prealabilă a comercializării tehnicii respective, atît sub forma exportului de produse cît și a vînzării tehnicii sub forma unei licențe, acordate în țara respectivă. Exportul de produse industriale care au fost brevetate în prealabil pe piețele respective înlătură riscul plagierii și totodată sporește interesul beneficiarului în acțiuni de cooperare și poate întări poziția de negociere la eventuala cedare a licenței.

Brevetarea invențiilor în străinătate și menținerea în vigoare a brevetelor necesită cheltuieli valutare. În majoritatea cazurilor, în țările unde invențiile sînt brevetate, sînt selectate în funcție de o serie de criterii, căutîndu-se optimizarea volumului cheltuielilor cu brevetarea în funcție de efectele scontate pe piața respectivă.

Ca și pentru orice marfă, „tehnica" este un produs cu atît mai valoros pe piața mondială cu cît este oferită într-o formă mai complexă și mai adaptată nevoilor beneficiarului. Vînzarea unui brevet, pentru care nu s-a realizat în țară experimentarea și nu s-a obținut prototipul, este mai puțin eficientă decît vînzarea unei licențe de brevet la care eventual se adaogă know-how-ul și asistența tehnică, studiile de engineering și consulting. Într-o formă maximă de complexitate, transferul de tehnici capătă un caracter „global" (package), cînd se cumpără din aceeași sursă toate elementele tehnologice, inclusiv materializările acestora în mașini și utilaje. Dacă „transferul global" este foarte eficient pentru furnizor, nu același lucru se poate spune întotdeauna despre beneficiar. De aceea trebuie găsită o proporție optimă, deci un anumit grad de complexitate, a elementelor tehnologiei oferite și eventual posibilitatea de a realiza transferul de tehnici prin acțiunile de cooperare.

Fie complementare, fie substituibile, formele comerțului cu tehnologie trebuie folosite într-o strategie unitară, în strînsă legătură cu politica de comercializare pe piața externă, nu numai a mărfurilor dar și a serviciilor: tehnice, comerciale și financiare.

A oferi o tehnologie sub formă mai complexă înseamnă a încorpora în acea tehnologie o cantitate mai mare de muncă și timp (pentru experimentare, aplicare, diversificare, dobîndirea experienței). Beneficiarul tehnicii respective economisește o cantitate de muncă și timp, mai mult sau mai puțin similară, intrînd mai rapid în posesia unei tehnologii moderne. Concomitent cu sporirea valorii ce se acumulează într-o tehnologie, sporește și riscul uzurii morale, prin depărtarea de momentul descoperirii.

Deci, un eventual criteriu global al eficienței unei tranzacții cu tehnologie se va obține la punctul de echilibru între cele două elemente de mai sus. Criteriul va trebui însă nuanțat în funcție de posibilitățile și interesele furnizorului și beneficiarului de tehnici. Matriceal, situațiile extreme sînt redate în tabel.

Se observă că în două cazuri, între furnizor și beneficiar există interese divergente (în fapt numai „conflictul" din a_{11} este real). În alte două cazuri, între furnizorul și beneficiarul de tehnici pot exista interese convergente. O asemenea abordare sugerează posibilitatea formalizării unei probleme de transfer de tehnologie cu ajutorul teoriei jocurilor strategice, cu atît mai mult cu cît, în multe cazuri, cei doi „jucători" nu dețin informații asupra alternativelor fiecăruia. Caracteristicile pieței internaționale de tehnologie vor influența considerabil „regulile jocului" ca și măsurile ce sînt preconizate pe plan național și internațional în domeniul transferului de tehnologie.

Modelarea matematică se poate dovedi un instrument util în aprecierea mai riguroasă a unei situații date, mai ales

CUMPĂRĂTOR / VÎNZĂTOR	ARE POSIBILITĂȚI DE EXPERIMENTARE ȘI APLICARE	NU ARE POSIBILITĂȚI DE EXPERIMENTARE ȘI APLICARE
ARE POSIBILITĂȚI DE EXPERIMENTARE ȘI APLICARE	a_{11} MINIMUM DE TIMP / MAXIMUM DE TIMP	a_{12} MAXIMUM DE TIMP / MAXIMUM DE TIMP
NU ARE POSIBILITĂȚI DE EXPERIMENTARE ȘI APLICARE	a_{21} MINIMUM DE TIMP / MINIMUM DE TIMP	a_{22} MAXIMUM DE TIMP / MINIMUM DE TIMP

dacă se combină cu diferite metode de prognoză. O optică prospectivă a importului și exportului de tehnici poate fi fundamentată, de exemplu, pornind de la curba înfășurătoare. În figura nr. 1, curba transferului de tehnici este rezultanta celor două caracteristici: noutatea și complexitatea, în condițiile asigurării protecției lor.

Punctele de întîlnire dintre cele două curbe pot fi considerate ca puncte optime de transfer ca urmare a combinării optime dintre cele două caracteristici. Să presupunem că la momentul t_1 o țară are o tehnologie brevetată în străinătate. Dacă țara respectivă proprietară nu are condiții de dezvoltare a tehnologiei atunci va încerca să o vîndă cît mai aproape de momentul t_1. Dacă întrunește aceste

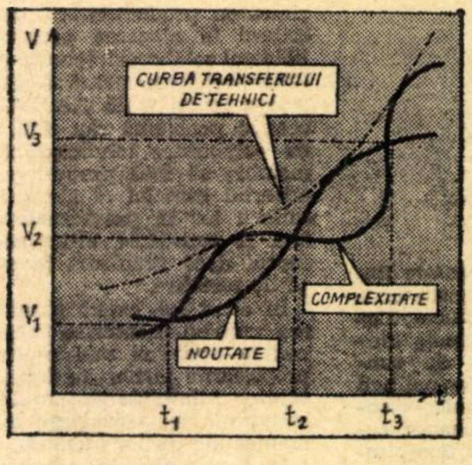

Fig. nr. 1

condiții, atunci tehnologia va fi vîndută într-o formă mai complexă, la momentul t_2, amenințată însă de riscul noutății în declin. Dincolo de t_2 tehnologia nu va mai putea fi comercializată decît prin exportul de produse protejate de brevet. Dezvoltarea cercetării în domeniul respectiv va conduce probabil la o nouă descoperire care, însoțită de experiența de pînă atunci, vor permite o comercializare eficientă a tehnologiei la momentul t_3.

Din elementele menționate mai sus se poate concluziona că decizia de export sau import a unei tehnologii trebuie fundamentată în funcție de rezultatele prognozei tehnologice. Folosind termenii sugestivi — „transfer vertical" și „transfer orizontal" — se poate spune că vînzarea sau cumpărarea unei tehnici este optimă în anumite puncte ale spațiului transferurilor verticale și orizontale, în funcție de dezvoltarea cercetărilor tehnico-științifice proprii și de progresul tehnic pe plan mondial.

Gh. DUMITRU

CĂRȚI

CIBERNETICA economică și cibernetica tehnică și-au adus din plin contribuția la progresele înregistrate în domeniile economice și industriale. Autorul privește industria chimică ca un mare sistem cibernetic cu subsistemele sale funcționale și productive. Se arată că, prin caracteristicile specifice ale industriei chimice — producție omogenă, în flux continuu, sub regim de factori fizico-chimici precis determinați, caracter de masă — este favorizată acțiunea calculatorului electronic de introducere sau de perfecționare a automatizării cu efecte economice pozitive maxime.

În industria chimică pot fi folosite calculatoarele electronice numerice, analogice și hibride, ultimele două arătîndu-se a fi cele mai potrivite pentru dirijarea proceselor tehnologice în această industrie.

Este subliniat un fapt deosebit de semnificativ și anume necesitatea folosirii unei tehnici de vîrf în automatizare, care să asigure o înaltă eficiență a invențiilor, o producție cantitativ și calitativ superioară, o mare precizie și productivitate mărită în operare, economii la costuri și, în general, o mare eficiență a activității productive, dictată de faptul că, în special în chimie, soluțiile tehnologice sînt supuse unei rapide perimări.

Cu toate că industria chimică românească a atins acel nivel de dezvoltare care pretinde și asigură folosirea cu succes a tehnicii de vîrf, a automatizării și a științei cibernetice, se arată că în această ramură industrială calculatoarele electronice sînt aproape inexistente. Autorul prezintă un model pentru un sistem informatic și de conducere la nivelul industriei chimice și un altul pentru un asemenea sistem la nivel de platformă industrială chimică.

Printr-o serie de exemple de aplicare, cît și prin propunerile făcute, autorul a conferit lucrării nu numai o valoare teoretică, dar și o valoare practică. Nu putem să nu remarcăm și un alt merit al lucrării și anume faptul că se reușește să se asigure o îmbinare rațională a cunoștințelor tehnice cu cele economice, tratare care se înscrie în structura noului domeniu științific interdisciplinar denumit tehnoeconomie. Dificultățile unei asemenea abordări sînt nebănuit de mari, chiar dacă vom lua în considerație doar un singur aspect și anume necesitatea din partea autorului de a cunoaște temeinic două domenii atît de diferite — tehnica și economia.

conf. ing. dr. Gh. M. PREDA

*) Dr. Eugeniu Niculescu-Mizil. Cibernetica și aplicațiile ei în tehnica și economia industriei, Ed. Academiei R.S.R., București, 1973, 292 p.

CRITERIUL „MODELULUI DE CONSUM"

CARE SÎNT factorii care primează la alegerea unei tehnologii străine de către o țară în curs de dezvoltare?

De regulă se consideră că această alegere este condiționată de interesul pe care țara respectivă îl poartă utilizării cu precădere, în procesul de industrializare, a anumitor resurse proprii de materii prime, pentru ca astfel să evite dependența față de exterior în ce privește aprovizionarea cu materii prime și produse intermediare.

În același timp se remarcă faptul că în țările industriale, unde factorul manoperă este rar, iar costul său ridicat, inovațiile tehnologice se orientează cu precădere spre reducerea forței de muncă și spre creșterea investițiilor. Transferul unei astfel de tehnologii într-o țară în curs de dezvoltare, nu este deci de natură a ameliora sensibil problema, acută pentru aceasta, a ocupării forței de muncă și a lichidării șomajului. De aici a apărut ideea conceperii unor tehnologii zise „intermediare", mai adaptate la varietatea factorilor și resurselor țărilor în curs de dezvoltare și care recurg la utilizarea într-o proporție mai mare a forței de muncă cu investiții mai reduse.

★

M. Ikonikoff atrage atenția asupra unui aspect, care după părerea sa joacă un rol decisiv în alegerea tehnologiei de către o țară în curs de dezvoltare. Și anume că, în multe țări din această categorie, se constată într-o primă etapă a dezvoltării industriale, că veniturile se concentrează asupra unui grup restrîns al populației — burghezia națională — care practică **modelul de consum** al țărilor industriale. Cererea pentru un anumit tip de bunuri, produse în țările dezvoltate, corespunzătoare cerințelor de consum ale acestei pături minoritare locale, va orienta — spune el — și procesul de industrializare al țării respective.

Trecerea de la importul acestor bunuri la producția lor locală nu ar fi rezultatul lărgirii pieței interne, ci s-ar baza exclusiv pe cererea preexistentă. Iar cum tipul de bunuri pe care îl impune această cerere trebuie să prezinte o calitate comparabilă cu cea a acelorași bunuri importate, însăși tehnologia devine o variabilă predeterminantă de natura cererii. Decidentul în alegerea tehnologiei va fi condus în opțiunea sa de natura cererii de satisfăcut și, ca urmare, va opta pentru tehnologia modernă utilizată la acea dată pentru producția bunurilor respective în țările industrializate.

Chiar și în faza a doua a înlocuirii importului prin producția autohtonă, cînd are loc crearea unor industrii de mijloace de producție pentru bunuri de consum, natura acestui proces nu se schimbă. Calitatea utilajelor și instalațiilor produse de aceste industrii trebuie la rîndul lor să satisfacă cererile industriilor utilizatoare, producătoare de bunuri de consum, care la rîndul lor sînt condiționate de cererea unei minorități a populației. M. Ikonikoff consideră astfel că pentru țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America de Sud este deseori greșit să se aprecieze fenomenul transferului de tehnologie prin prisma altor factori ca: ocuparea forței de muncă, utilizarea resurselor naturale etc., atît timp cît practic este vorba despre un proces ce se desfășoară în circuit închis, în condițiile în care o bună parte a populației, nu are acces la formele moderne de consum

Această teză, pe cît de originală, pe atît de criticabilă, neglijează faptul că însăși cererea de bunuri a minorității burgheze naționale este deseori condiționată de acțiunea comercială a firmelor multinaționale. Cauzele implantării acestor firme în țara respectivă, trebuie căutate mai curînd în interesele strategiei proprii de dezvoltare ale respectivelor firme, care impune găsirea și păstrarea de noi piețe în străinătate, decît cererea internă de produse, factor desigur important, dar nu decisiv în procesul de transfer al tehnologiei în țările în curs de dezvoltare.

Radu NEGRU

PUNCTE DE VEDERE

DREPTUL ECONOMIC – RAMURĂ AUTONOMĂ A DREPTULUI SOCIALIST?

PROBLEMA existenței unui **drept economic** de sine stătător în condițiile socialismului am ridicat-o în mai multe rînduri. În dorința de a prilejui un schimb de opinii în vederea clarificării depline a acestei problematici, expun aci sumar tezele de bază ale punctului de vedere exprimat.

În cadrul orînduirii socialiste, avem diferite raporturi sociale supuse unor reglementări diferite, care constituie ramuri autonome, distincte ale sistemului de drept socialist, cum este dreptul familiei, dreptul cooperatist și dreptul muncitoresc. Nu este cazul să insistăm asupra caracterului de sine stătător al acestor ramuri care au apărut în urma profundelor schimbări pe care trecerea de la orînduirea capitalistă la cea socialistă le-a determinat în viața economică și socială. Am vrea doar să subliniem că numai elementele specifice ale acestor raporturi constituie obiectul reglementării în cadrul unor coduri sau legislații proprii, dispozițiile lor completîndu-se cu prevederile codului civil, cea mai veche reglementare a relațiilor de schimb marfă-bani; în felul acesta, se evită legislații paralele, în sensul ca unele prevederi, concomitent cu cuprinderea lor în legislația civilă, să fie cuprinse încă o dată în reglementările respective. Este deci de reținut că ramurile de drept, despre care am vorbit, nu-și pierd caracterul lor autonom, prin faptul că se completează cu reglementările din dreptul civil.

Se ridică, desigur, problema dacă normele juridice care reglementează raporturile ce se stabilesc între organizațiile socialiste în baza și în vederea înfăptuirii sarcinilor care rezultă din planurile economice, constituie sau nu o ramură de drept distinctă, ca și ramurile de drept la care ne-am referit mai înainte. Pentru a examina această chestiune, trebuie să vedem, în prealabil, care anume raporturi sociale sînt reglementate de dreptul civil și trăsăturile care caracterizează reglementările cuprinse în această ramură de drept.

Din punctul de vedere care interesează în discuția noastră, dreptul civil reglementează acele raporturi patrimoniale care rezultă din producția de mărfuri simplă. În această ramură avem raporturi între persoane fizice, egale din punct de vedere juridic, persoane de sine stătătoare, independente, care stabilesc aceste raporturi în baza proprietății individuale sau personale, exclusiv prin consimțămîntul lor, în vederea satisfacerii nevoilor lor de consum.

Ponderea covîrșitoare în socialism o au însă salariații și cooperatorii, care, eliberați de exploatare, își unesc capacitatea lor de muncă cu mijloacele de producție — proprietate de stat sau cooperatistă — de un înalt nivel tehnic. În schimbul muncii prestate, oamenii muncii sînt retribuiți după cantitatea și calitatea muncii. Ei capătă astfel posibilitatea să lege relații atît între dînșii cît și cu organizațiile socialiste, relații bazate pe proprietatea personală, prin intermediul cărora pot să-și satisfacă trebuințele lor de consum.

Ambele feluri de relații, mai sus arătate, sînt relații între persoane de sine stătătoare, care leagă raporturi juridice **prin consimțămîntul lor exclusiv**, fără să existe o conducere centralizată nemijlocită a acestor raporturi. Asemenea raporturi sînt reglementate de normele dreptului civil.

De subliniat că izvorul obligațiilor raportului juridic civil îl constituie consimțămîntul părților, fie că el se leagă între persoane fizice sau între acestea și organizațiile socialiste. În tot cursul desfășurării acestor raporturi, părțile își păstrează independența lor, nefiind subordonate nici unui for de conducere centralizată; asemenea contracte nu se stabilesc pentru fundamentarea unor planuri economice, nu au ca scop realizarea unor sarcini rezultate pentru ambele părți din planul de stat, exclud relații bazate pe centralismul democratic, asemenea raporturi urmăresc satisfacerea nevoilor de consum ale celor ce muncesc.

DUPĂ PĂREREA noastră nu este justificată opinia după care recunoașterea dreptului economic ca ramură autonomă de drept ar reduce sfera de aplicare a dreptului civil și a celui administrativ.

Dreptul civil nu are deja încorporate asemenea prevederi. Realitatea arată că avem un cod și o legislație civilă, o legislație economică și una administrativă, legislații cu sfere de aplicare deosebite.

În producția de mărfuri socialistă, avem de a face cu noi raporturi, ivite ca o consecință a cuceririi puterii de către clasa muncitoare și a schimbărilor intervenite în baza economică, raporturi calitativ deosebite de cele care se leagă între părțile contractante, reglementate de dreptul civil. Aceste raporturi noi se stabilesc între organizațiile socialiste, care sînt titulare ale dreptului de proprietate socialistă (de stat sau cooperatistă); ele au obligația s-o păstreze și s-o dezvolte; nu pot, deci, lua orice măsuri sau dispoziții de natura celor care se iau cu privire la proprietatea personală sau individuală, ci numai acele măsuri, menite să conserve și să dezvolte proprietatea socialistă.

Apoi întreprinderile socialiste se află în directă subordonare față de organele tutelare, acestea le trasează sarcini de producție **obligatorii**. Pentru realizarea acestor sarcini de producție trasate de forurile tutelare, în baza legii planului adoptat de Marea Adunare Națională, organizațiile socialiste intră în relații, stabilesc raporturi de furnizare de produse, de executare de lucrări, de prestări de servicii.

Între forurile tutelare și organizațiile socialiste în subordine, există deci **raporturi de conducere**; iar organizațiile socialiste, pentru realizarea sarcinilor de plan, intră în raporturi de cooperare, încheie contracte economice în vederea aprovizionării tehnico-materiale și a desfacerii produselor, acordul de voință intervenind **în limita sarcinilor de plan.**

Acordul de voință nu mai este spontan sau autonom în înțelesul normelor de drept civil, ci este vorba de un acord ce se realizează — așa cum s-a arătat — în cadrul sarcinilor de plan trasate de forurile superioare ale ambelor părți contractante și pentru îndeplinirea acestor sarcini trasate de către statul socialist. Acest acord de voință subordonat îndeplinirii planului într-un contract economic este, deci, **calitativ deosebit** de cel autonom al persoanelor fizice. Dacă economia socialistă este dirijată, atunci și relațiile contractuale dintre organizațiile socialiste executante apar, în ultimă analiză, ca fiind dirijate. În contractele economice cele două voințe ale părților contractante trebuie să țină seama de voința organelor tutelare, care joacă rolul hotărîtor și care se exprimă în sarcina de plan trasată în cadrul economiei planificate, dirijată de statul socialist.

Contractul economic reflectă noile raporturi complexe din economia socialistă, implică relații de drept administrativ civil, care sînt contopite într-o normă nouă de drept economic, normă unitară cu proprietăți deosebite de cele ale elementelor componente.

Aceste situații obiective indică și suprastructura reglementărilor juridice. Unui raport social **unitar** bazat pe centralism democratic, trebuie să-i corespundă o normă care să asigure **unitatea dintre plan și contract**. Or, un raport social unitar nu poate să fie reglementat de două ramuri deosebite de drept, care și-ar păstra individualitatea lor proprie, cu dezvoltarea lor de sine stătătoare.

Contractînd obligații economice, organizațiile socialiste înfăptuiesc atît raporturi de conducere exprimate prin sarcinile de plan, cît și raporturi de cooperare prin înfăptuirea prestațiilor reciproc echivalente și realizează astfel unitar prevederile de drept administrativ și civil, contopite într-o nouă normă, aceea a **dreptului economic**, înfăptuiesc **unitatea dintre plan și contract** în care planul este elementul hotărîtor.

Din comparația celor două categorii de raporturi rezultă existența unor deosebiri calitative, care implică recunoașterea existenței unor ramuri deosebite de drept și care reclamă codificări deosebite. Concluzia de mai sus este confirmată de dispozițiile art. 2 din Legea nr. 71/1969 care atribuie contractului economic rolul de instrument de planificare.

Rezultă din dispozițiile menționate că acest contract îndeplinește o funcție pe care contractele reglementate de dreptul civil nu o îndeplinesc. Din aceleași dispoziții mai reiese însă că activitatea de planificare — despre care se susține că formează obiectul reglementării dreptului administrativ — și activitatea de încheiere și executare a contractelor economice — despre care se susține că formează obiectul reglementării dreptului civil — nu pot fi separate din moment ce același act juridic — contractul economic — îndeplinește atît funcții de planificare, cît și de executare a unor obligații asumate în realizarea sarcinilor de plan.

De altfel răspunderea de drept economic, bazată pe unitatea dintre plan și contract, care derivă dintr-un contract economic se deosebește de răspunderea de drept civil, care derivă dintr-un contract civil, bazat exclusiv pe voința părților contractante. Chiar dacă părțile unui contract economic și-ar putea crea avantaje, chiar dacă ar face operații rentabile, dar care operațiuni ar fi în afară sau contrare sarcinilor de plan trasate, asemenea contracte ar fi nule. Norma de drept economic are menirea să ocrotească unitatea dintre plan și contract, unitatea dintre raporturile de conducere și de cooperare, adică să apere raporturi complexe, spre deosebire de norma de drept civil care are menirea să ocrotească în esență, săvîrșirea prestațiilor echivalente care constituie obiectul simplu al raportului de schimb dintre părțile contractante. Tot astfel, sarcina de plan trasată naște obligația ca să fie contractată, deci nu există două obligații deosebite, distincte, una față de stat și una civilă dintre părți, reglementate de două ramuri de drept distincte.

DACĂ FACEM o analiză istorică cu privire la condițiile în care a apărut legislația economică, concluziile de mai sus sînt și mai mult întărite. În adevăr, după cucerirea puterii politice, clasa muncitoare, care a devenit astfel clasa conducătoare, a găsit un cod civil, din care o seamă de dispoziții contrare intereselor ei au fost abrogate (în special acelea referitoare la producția de mărfuri capitalistă bazată pe proprietatea privată asupra principalelor mijloace de producție și a forței de muncă ca marfă), iar restul, privind în cea mai mare parte reglementarea proprietății personale (individuale) și a dreptului obligațional (elemente ale raporturilor din producția de mărfuri simplă) a fost menținut; în acest fel dreptul civil și-a schimbat conținutul, dar a fost menținută forma veche. Clasa muncitoare a început realizarea misiunii sale istorice prin înfăptuirea unor noi relații de producție, de tip socialist. Alături de raporturile provenind din producția de mărfuri simplă, a apărut o economie nouă, bazată pe legea economică a dezvoltării planice a economiei.

Dar ce fel de norme urmau să fie folosite pentru reglementarea noilor raporturi? Norme de drept civil, așa cum se susține uneori? Era posibil oare ca normele care reglementează raporturile de consum ale persoanelor fizice, raporturi spontane, să fie folosite la reglementarea unor raporturi dirijate, bazate pe centralismul democratic, raporturi economice conduse de stat și de partid, care au în vedere producția planificată? Legislația economică socialistă, consacrată printr-o serie de acte normative, care au fost completate și dezvoltate în curs de peste două decenii, a devenit o legislație deosebită a dreptului socialist, de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea noii orînduiri și alături de care continuă să coexiste legislația civilă din producția de mărfuri simplă cu finalitatea specifică despre care s-a vorbit mai sus.

De pe această poziție, **a conducerii economiei**, a noului survenit în orînduirea socialistă, trebuie privită și soluționată problema dreptului economic. Este necesar ca această ramură de drept să fie aprofundată și dezvoltată în raport cu îmbunătățirea continuă a conducerii și planificării economiei, normele sale să fie codificate într-un cod unitar, separat de codul civil, să fie asigurată dezvoltarea lui ca ramură autonomă a dreptului socialist.

Problemele planificării și conducerii economiei nu pot fi cuprinse laolaltă cu reglementările raporturilor civile dintre persoanele fizice, decît în mod forțat, în afara temeiurilor și legăturilor lor organice în orînduirea socialistă.

Iată pentru ce susținem că cele două categorii de raporturi sociale corespund celor două forme de proprietate ale orînduirii socialiste — personală (individuală) și socială. Cum aceste raporturi sînt calitativ deosebite, și suprastructura juridică va fi calitativ deosebită, vom avea astfel două ramuri de drept: **civil și economic**, ramuri de sine stătătoare, care, împreună cu celelalte ramuri, alcătuiesc dreptul socialist al orînduirii noastre.

Cu privire la dreptul economic, este de arătat că această ramură a dreptului socialist se ocupă de reglementarea raporturilor juridice ce intervin între organizațiile socialiste în vederea înfăptuirii și depășirii planului de stat. Asemenea raporturi, bazate pe proprietatea socialistă, sînt menite să asigure conducerea economiei planificate și sînt înfăptuite în temeiul principiilor centralismului democratic, care se aplică în relațiile dintre organele de conducere și organizațiile socialiste din subordinea lor.

Izvorul obligației dirijate de dreptul economic îl constituie **unitatea** dintre plan și contract. Am reținut elementele esențiale și specifice ale celor două ramuri ale dreptului nostru socialist. Normele juridice corespunzătoare celor două ramuri se găsesc într-o condiționare reciprocă, există o interferență în reglementările juridice ale acestora. Trebuie arătat însă că din noianul de raporturi patrimoniale ce există în orînduirea socialistă, tocmai acele raporturi bazate pe proprietatea socialistă în vederea realizării planului de stat sînt **precumpănitoare**, au o influență hotărîtoare în societatea noastră.

Ele își găsesc exprimarea înainte de toate în contractul economic, a cărui dezvoltare influențează și celelalte raporturi patrimoniale, asigură dirijarea economiei, iar îmbunătățirea conducerii economiei și planificării se oglindește în instituțiile juridice ale dreptului economic, perfecționarea raporturilor sociale ca și a reglementării juridice corespunzătoare avînd menirea să contribuie la dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție ca și a productivității muncii.

prof. M. WITZMAN

DIALOGUL ECONOMIEI CU MATEMATICA

Seminarul „Aplicarea metodelor matematice în economie" condus de acad. Octav ONICESCU

ÎNCREDINȚAȚI de însemnătatea metodelor matematice în cercetarea fenomenelor economice, demografice și sociale, practicate cu evident folos în diferitele centre științifice ale lumii moderne, academicianul Octav Onicescu, împreună cu un grup de cercetători, statisticieni și economiști, au inițiat în ianuarie 1965 pe lîngă Direcția Centrală de Statistică un seminar de lucru. Însăși elaborarea informației statistice și utilizarea ei, în practica politicii de stat ca și în cercetare, s-a arătat adînc îndatorată numeroaselor metode matematice elaborate mai cu seamă în anii care au urmat ultimului război mondial. Metode de programare de diferite feluri, procedee de input-output, metode legate de teoria informațiilor, a strategiei jocurilor, a deciziilor, au adus, pe lîngă efecte economice nemijlocite, și o importantă contribuție la lămurirea complexelor interacțiuni economice și sociale care domină lumea de azi.

Acad. Onicescu, întemeietorul învățămîntului superior de teoria probabilităților și statistică matematică din țara noastră, și-a pus întreaga sa experiență și competență în acțiunea de introducere a metodelor matematice moderne în statistică și economie. Preocupat de a găsi o formă cît mai eficientă și în același timp, cît mai realistă cu putință, a pus bazele unui seminar restrîns în cadrul D.C.S., dar cu participarea diferiților specialiști din afară, a cărui deviză să fie: **să instruim și să ne instruim.**

Cîteva trăsături specifice definesc acest seminar de alte forme similare. Scopul principal a fost acela de a studia și comenta studiile cele mai recente și valoroase din literatura mondială privind aplicațiile statistico-matematice la economie. Modalitatea aleasă a fost aceea a prezentării studiilor respective sub formă de referate, uneori întocmite în colaborare, de un matematician și un economist sau statistician. Fiecare auditor este, în același timp, și referent; comunicările sînt urmate de discuții, încheiate cu concluziile formulate de conducătorul seminarului.

La lucrările seminarului participă matematicieni, statisticieni, economiști, ingineri, din Direcția Centrală de Statistică, Comitetul de Stat al Planificării, Centrul de statistică matematică al Academiei R.S. România, Universitatea București, Academia de studii economice, Institutul de cercetări economice, Institutul de cercetări pentru economia agrară, Ministerul Finanțelor, Banca de Stat și alte instituții și departamente. În medie la fiecare ședință participă 40-50 membri ai seminarului.

După cum a precizat de la început acad. O. Onicescu, seminarul are ca idee directoare crearea unui climat de împărtășire reciprocă a unor experiențe teoretice, stabilirea unor contacte de la egal la egal între cercetători cu nivele diferite de preocupări și chiar de cunoștințe, călăuzirea economiștilor nu atît către achiziționarea de cunoștințe și procedee matematice sau către explorarea disciplinelor matematice susceptibile de aplicații, cît mai ales către însușirea unui fel **de a gîndi fenomenele economice în mod matematic.**

S-a inițiat, astfel, cu promițătoare rezultate, o colaborare activă între matematicieni și economiști la cel mai înalt nivel științific. În acest fel au putut fi abordate teme complexe ca parametrizarea programării, modele economice industriale, analiza eficienței investițiilor, tehnica anchetelor de opinie, modele de consum și prețuri, aplicații ale teoriei jocurilor și teoriei firelor de așteptare la diferite procese social-economice, controlul statistic al calității producției.

Tematica a fost apoi extinsă spre problemele dezvoltării dinamice a economiei naționale, spre relațiile dintre creșterea economică și fenomenele sociale și demografice, către o încorporare cît mai bogată a teoriei informației, precum și la elaborarea problemelor statistice ale unor domenii noi, cum sînt mijloacele colective de comunicații (radio, televiziune, presă). În numeroase ședințe au fost dezbătute probleme de informatică și organizare a sistemului informațional economic, precum și programe de calcul pentru echipament electronic.

În ultimii ani, în cadrul seminarului, acad. O. Onicescu a expus noile instrumente pe care d-sa le-a construit pentru analiza statistic-matematică, concretizate în conceptul „energiei informaționale", a metodei de „estimare comparativă a unor obiecte cu mai multe caracteristici", precum și a „corelației informaționale". Numeroși membri ai seminarului și-au însușit foarte repede aceste metode, aplicîndu-le în analiza celor mai variate fenomene economico-sociale, ca și în lucrări de cercetare științifică.

Sesiunea 1972—1973 a seminarului s-a încheiat în iunie 1973 cu schițarea, în două ședințe, a unui model demo-economic elaborat de acad. O. Onicescu, a cărui idee pornește de la necesitatea unei concepții de ansamblu pentru un model la scară națională, care să poată fi particularizat la diferite sisteme autonome. Schița modelului a fost dezvoltată în ședințe restrînse, ținute cu specialiști în timpul verii, iar programul ședințelor din sesiunea 1973—1974 este afectat cu prioritate elaborării complexe a acestui model.

Demn de remarcat este faptul că în cadrul seminarului au conferențiat și o serie de personalități științifice din străinătate, de reputație internațională, precum: prof. A. Kaufmann, Franța, cu tema „Determinarea prin metode matematice a preferinței consumatorului"; prof. T. Podea, S.U.A. („Rolul calculatorului electronic în luarea de decizii"); prof. M. D. Kendall, Anglia („Probleme ale construirii modelelor economice matematice"); prof. N. Georgescu-Roegen, S.U.A. („Teoria utilității în economie"); W. Leontief, S.U.A., laureat al premiului Nobel pentru Economie în 1973, și R. Lewandowski, R.F. Germania (Comentarii la referatele dezbătute în ședințele la care a participat).

Seminarul condus de acad. O. Onicescu a devenit parte organică a Direcției Centrale de Statistică, dar și-a cîștigat recunoașterea unanimă și din partea altor instituții ca un factor de stimulare și ajutor, prin ideile ce le răspîndește și discuțiile ocazionate, pentru rezolvarea unor probleme de mare actualitate în viața economică a țării. El este în egală măsură o tribună de afirmare a tinerilor cercetători, o școală activă de promovare a noului, dar și un cadru sistematic de confruntare a savantului cu utilitatea — cu valorificarea — concepțiilor sale.

G. V.

știință și societate

● Concentrațiile mari de poluanți reduc capacitatea de muncă, de efort, de atenție.
● Combaterea emisiei — prin modificări constructive sau prin reactori.
● În unele cazuri, reducerea de poluanți favorizează economia directă de carburanți; în general, la stadiul actual al tehnicii, combaterea poluării implică cheltuieli directe sporite, dar compensate prin economii indirecte.

INTENSITATEA poluării produsă de către autovehicule este evident direct proporțională cu densitatea circulației într-o anumită zonă. O primă imagine poate fi dată de baterea poluării duce la efecte economice indirecte datorate măsurilor întreprinse pentru reducerea emisiilor poluante.

Tabelul nr. 1

Continent	Autovehicule în circulație (mii bucăți) 1960	1962	1964	1966	1968	1969
Africa	1880	1980	2310	2680	2950	3170
America de Nord	66570	71480	78100	84950	91470	95370
America de Sud	1660	2080	2580	3360	3850	3920
Asia	1780	2500	3590	5160	7990	8170
Europa	23180	30340	39730	49530	57970	62510
Oceania	2570	2910	3410	3870	4340	4620
Total	97640	111290	129720	149550	163570	177760

Sursa: United Nations Statistical Yearbook, New York, 1970.

Tabelul nr. 2

Țara	1951	1955	1960	1964	1970
Austria	0,47	20,96	58,17	97,75	154
Finlanda	9,23	19,68	41,32	88,11	137
Italia	9,09	17,94	39,70	90,83	167
Danemarca	28,11	48,52	88,33	144,22	208
Franța	39,38	67,87	107,72	164,46	233
R. F. Germania	15,49	30,39	87,04	153,47	218
Canada	147,66	182,21	223,61	161,55	312
S.U.A.	273,94	308,38	336,27	370,66	435

Sursa: Revista transporturilor, 17, 12, 570—573 (1970).

MOTOARELE care echipează autoturismele sînt, în principal, motoare cu aprindere prin scînteie în patru timpi. Ele se alimentează cu un amestec de aer și combustibil. Amestecul combustibil arde în interiorul cilindrului motorului, eliberînd energie care se transformă, în parte, în lucru mecanic util. Ca urmare a arderii, gazele care părăsesc cilindrul au o altă compoziție chimică, conținînd bioxiod de carbon, vapori de apă, azot și, eventual, aer, substanțe nepoluante. În afara acestor substanțe, în gazele de evacuare, care provin de la motoarele cu aprindere prin scînteie, se mai găsesc oxid de carbon, oxizi de azot și hidrocarburi nearse, precum și, uneori, particule de plumb, substanțe care dăunează omului, regnului animal și vegetal și care, prin urmare, sînt poluante.

Originea acestor substanțe poluante este diferită; astfel, oxidul de carbon apare ca urmare a faptului că procesele de oxidare ce se petrec la temperatură ridicată nu pot să fie conduse pînă la epuizarea lor; în multe cazuri motorul cu aprindere prin scînteie folosește amestecuri ce conțin mai puțin aer decît cel necesar arderii corecte, în care caz, evident, arderea devine incompletă și cantitatea de oxid de carbon crește.

Oxizii de azot din gazele de evacuare sînt rezultatul combinării oxigenului și azotului din aer la temperaturile ridicate pe care le au gazele din motor.

Hidrocarburile nearse provin din faptul că în anumite porțiuni ale camerei de ardere (cum ar fi pereții mai reci sau zonele înguste dintre piston și cilindru), flacăra se stinge și hidrocarburile sînt evacuate — parțial transformate chimic — în exterior.

Plumbul provine de la benzinele de cifră octanică ridicată aditivate cu tetraetil de plumb.

Din arderea a 1 kg de combustibil în motorul cu aprindere prin scînteie (considerîndu-se un caz mai defavorabil) rezultă 465,59 grame oxid de carbon, 23,28 g oxizi de azot, 15,83 g hidrocarburi nearse și 0,0002 g plumb. Se observă cantitatea mare de oxid de carbon dezvoltată.

Dar unele substanțe poluante, cum ar fi hidrocarburile, mai pot fi emise de către motorul cu aprindere prin scînteie și direct din carter (hidrocarburile care scapă pe lîngă sistemul de etanșare al pistonului) sau prin evaporare din carburator și din rezervor. Iată distribuția procentuală a emisiilor unui motor cu aprindere prin scînteie, considerîndu-se toate sursele: oxidul de carbon și oxizii de azot, evacuați prin ardere, dau respectiv 40—50% și 0,2—4% din emisie; hidrocarburile evacuate prin ardere reprezintă 1—15%, cele scăpate din carter 20%, iar cele evaporate din carburator 9% și din rezervor 6%. Se constată că 15% din totalul poluanților provine din evaporări, iar 65% se emit cu gazele de evacuare, ponderea maximă avînd-o oxidul de carbon.

Tabelul nr. 5

		CO	NO_2
Frecvența procentuală a depășirii concentrației admisibile pentru 1/2 oră	ziua	93,5	23,6
	noaptea	45,4	—
	ziua și noaptea	80,8	—
Frecvența procentuală a depășirii concentrației admisibile pentru 24 ore		100	100

examinarea dinamicii numărului de autovehicule, tabelul 1.

Se observă concentrarea masivă a autovehiculelor în anumite continente (America de Nord, Europa) unde, de altfel, se pune stringent problema combaterii poluării; parcul mondial de auto, care are în prezent mai mult de 220 000 000 bucăți, s-a dublat în intervalul 1960—1971.

Gradul de motorizare, exprimat prin numărul de autovehicule raportat la 1 000 de locuitori, are valori diferite chiar la țările cu economie dezvoltată, dar manifestă — pînă în prezent — o continuă creștere, tabelul 2.

Motorizarea țării noastre s-a efectuat, în principal, prin contribuția industriei proprii și, în tot mai mică măsură, prin import. Pînă de curînd industria de autovehicule autohtonă a fost specializată pentru a produce vehicule necesare transportului de mărfuri sau efectuării de lucrări. În tabelul 3 se prezintă producția anuală de autovehicule din România; se remarcă începutul, în anul 1968, a fabricării autoturismelor de oraș.

Asimilarea cu succes a autoturismului tip DACIA-1300, creșterea continuă a producției acestora, ca și diversificarea probabilă a fabricației de autovehicule pentru a le face accesibile unor pături tot mai largi ale populației, va conduce la o remarcabilă creștere a numărului de autovehicule aflate în circulație.

Trebuie să ne imaginăm densitatea circulației auto pe străzile municipiului București și a principalelor orașe din țară peste cîțiva ani de zile, staționările îndelungate datorită dopurilor de circulație; trebuie să ne reprezentăm marile șosele sîmbăta și duminica, constituind veritabile trenuri de autovehicule. De această evoluție, legată direct de ridicarea nivelului economic al țării nu putem fi feriți și, în consecință, nu vom putea evita — decît aplicînd cu hotărîre prevederile legii pentru conservarea mediului — poluarea mediului produsă de autovehicule.

Existența emisiilor poluante de la autovehicule are efecte directe care se resimt de economie și de individ. Com-

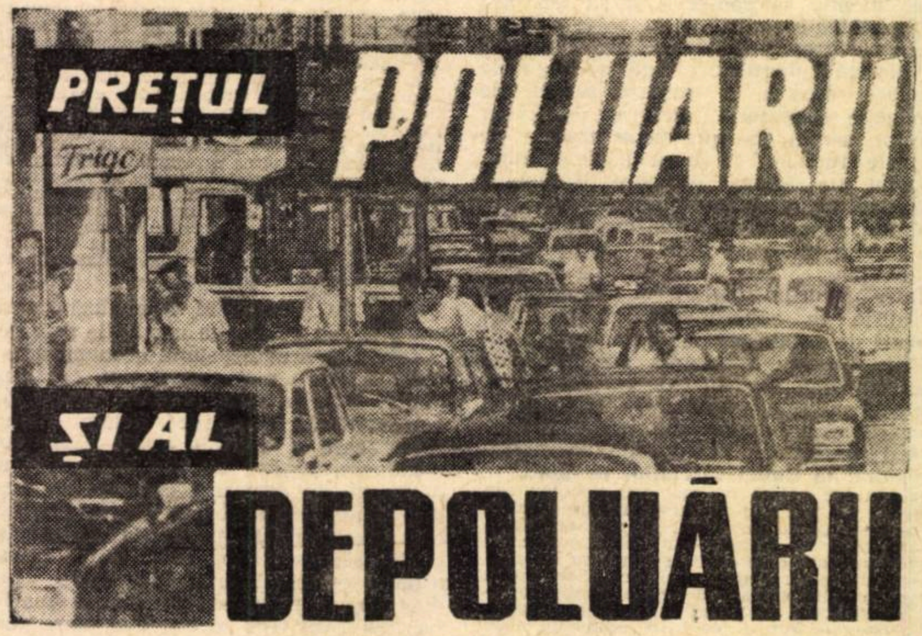

Un studiu, din care rezultă că cheltuielile de combatere a emisiilor nocive ale autovehiculelor se repercutează pozitiv asupra economiei

Tabelul nr. 3

	1960	1965	1967	1968	1969	1970	1971
Autovehicule	12123	22795	31801	38838	56998	66898	74360
din care:							
autocamioane și autotractoare	8383	14306	20569	25407	30535	35018	35164
autobuze	700	1571	1727	1604	1750	2073	2220
autoturisme	1200	3653	5610	7673	19145	23604	29602
din acestea autoturisme de oraș	—	—	—	2030	12668	16250	20500

Sursa: Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, București, 1973.

Tabelul nr. 4

	1960	1965	1966	1968	1969
Producția mondială de benzină *) (mii tone).	246100	335300	355800	406880	416100
Debitul anual de oxid de carbon (mii tone)	113000	154000	164000	186500	191500
Debitul anual de oxizi de azot (mii tone)	5650	7700	8200	9360	9560
Debitul anual de hidrocarburi (mii tone)	3900	5300	5640	6440	6610

*) Fără R. P. Chineză și U.R.S.S.

EFECTUL economic direct rezultă din faptul că autovehiculele deversează în atmosferă cantități uriașe de poluanți. În tabelul 4, pornindu-se de la date privitoare la producția mondială de benzină, se prezintă calculele emisiilor prezumate de oxid de carbon, oxizi de azot și hidrocarburi, în ipoteza că nu se întreprind măsuri pentru combaterea produșilor poluanți.

Se observă că emisia de hidrocarburi, apreciată la parcul mondial de autovehicule, este de trei ori mai mare decît producția de benzină a țării noastre; se constată că emisia de oxid de carbon este aproximativ jumătate din cantitatea de benzină fabricată. Dar oxidul de carbon este un produs de ardere incompletă; prin arderea a 1 kg de oxid de carbon se dezvoltă căldura care s-ar putea obține din 0,22 kg de benzină, astfel că emisia de oxid de carbon de la motoarele cu aprindere prin scînteie echivalează cu neutilizarea a 10% din cantitatea totală de benzină.

Prezența poluanților în aer are și efectul direct de a fi vătămătoare pentru om, animale și plante, de a distruge construcțiile și operele de artă, de a leza peisajul.

Oxidul de carbon este un toxic puternic și, de aceea, se limitează concentrația maximă momentană în aer la 6 mg/m^3 iar concentrația medie zilnică admisibilă, la 2 mg/m^3.

Măsurători efectuate în diferite orașe arată că, pe străzile intens circulate, aceste limite sînt de multe ori depășite; spre exemplu în tabelul 5 se prezintă determinări obținute la Leipzig. Se observă că situația pentru oxidul de carbon este deosebit de gravă.

Este evident că populația supusă acestor concentrații de oxid de carbon va suferi, în primul rînd, reducîndu-se capacitatea de muncă, de efort, de atenție.

Hidrocarburile, în asociație cu oxizii de azot, în anumite condiții meteorologice, conduc la formarea smogului care contine un produs iritant și dăunător sănătății, iar el însuși împiedică vizibilitatea; există păreri că numai în anumite regiuni geografice sînt condiții pentru formarea smogului și, de aceea, limitarea hidrocarburilor emise nu se efectuează în toate țările.

Este greu de apreciat sub aspect economic efectul poulanților asupra sănătății; totuși morbiditatea este evident mărită, iar economia suferă.

prof. dr. doc. ing. Călin Adrian VASILESCU

(Va urma)

economie mondială

- **Simptome ale „crizei energetice" în numeroase ţări ale lumii.**
- **Resursele naturale „clasice" pe o traiectorie descendentă.**
- **Ştiinţa şi tehnica contemporană în căutarea unor noi surse care vor face ca producţia de energie să poată fi adaptată tuturor cerinţelor, cu condiţia ca ele să fie cunoscute din timp.**

DOCUMENTAR

ENERGIA — o problemă a lumii de azi şi de mîine

IN ULTIMUL TIMP se vorbeşte tot mai insistent despre „criza de energie pe plan mondial". Toate ipotezele asupra evoluţiei necesităţilor energetice mondiale conduc la o concluzie îngrijorătoare în următoarele decenii, dacă se bazează pe o lege exponenţială de creştere.

Este suficient să se observe situaţia actuală din S.U.A. Pentru a evita ca această criză să devină gravă, a fost necesar să se ia măsuri referitoare la mijloacele de aprovizionare (importuri masive de produse petroliere, dezvoltarea capacităţilor de gazeificare a cărbunelui etc.) şi la consum (depistarea posibilităţilor de economisire a energiei, educaţia cetăţenilor etc.). Un studiu făcut anul trecut în S.U.A. ajunsese la concluzia că s-ar putea obţine o economie substanţială de energie şi anume de 21% în consumul menajer şi comercial, de 25% în producţia de electricitate şi transporturi, şi de 29% în industrie. Totuşi, trebuie remarcat că, oricît de dorite ar fi aceste economii, ele nu pot suprima riscul unei crize, ci cel mult să o amîne cu un mic număr de ani. În plus, o astfel de politică va trebui să ţină seama de toate componentele problemei : economice, ecologice, sociale, internaţionale etc. Desigur, nici Europa nu este ferită de o criză similară, fără îndoială agravată prin lipsa de resurse proprii importante şi o concurenţă posibil aprigă din partea S.U.A. şi Japoniei, pentru aprovizionarea cu petrol din Orientul Mijlociu.

În ce priveşte posibilităţile evoluţiei viitoare a resurselor energetice, cunoştinţele noastre actuale au lacune însemnate privind limitele posibile ale creşterii economice, maximum de populaţie care va putea să coexiste pe pămînt, cantitatea de hrană care va putea fi produsă, efectele reale ale poluării, posibilităţile tehnologice pentru combaterea poluării, etc.

Un alt aspect al imprevizibilităţii îl constituie revoluţia tehnică care a influenţat masiv dezvoltarea societăţii ; ea nu a dus la ameliorări de randament de 10% sau 20%, ci o multiplicare imediată de 10 sau chiar de 100 ori. Ca un exemplu se poate cita utilizarea energetică a uraniului, supergeneratorii nucleari etc.

La cererea guvernului S.U.A., a fost creat în 1958 un organism MITRE (2000 salariaţi, 55 milioane de dolari buget anual) care, în perioada 1971—1972, a întocmit un studiu asupra energiei, resurselor şi influenţele asupra mediului înconjurător. Concluzia acestui studiu este că problema principală nu constă în perspectiva epuizării resurselor naturale sau în imposibilitatea de a furniza nelimitat o energie nepoluantă (pentru că resursele există aproape fără limită, iar posibilităţile tehnice aproape infinite), ci în definiţia în calitate şi în cantitate a creşterii economice. Studiul apreciază că noile tehnologii care se şi întrevăd (supergeneratorii nucleari, fuziunea, gazeificarea şi lichefierea cărbunelui, energia geotermică şi energia solară etc.) ar permite multiplicarea resurselor actuale măsurate în energie, de 10^6 pînă la 10^9 ori (de un milion pînă la un miliard de ori).

Dar aceste forme diverse ale energiei ar trebui să poată deveni utilizabile în timp util, iar influenţa utilizării lor asupra mediului înconjurător să poată fi acceptată, ori sub acest aspect capital numai energia nucleară de fiziune este capabilă să răspundă la exigenţele viitorului.

Combustibilii clasici

După unele studii recente, resursele naturale (cărbune, gaz natural, păcură etc.), cel puţin ale ţărilor occidentale, s-ar apropia de sfîrşit ; în plus, problemele de mediu înconjurător se pare că fac din ce în ce mai dificilă utilizarea lor Concentraţiile ridicate în sulf şi, în special, în combinaţie cu acizii de azot, par de pe acum insuportabile. De asemenea, a fost mult acuzat bioxidul de carbon şi influenţa sa eventuală asupra climatului. Cu toate că nu există certitudinea, se pare că creşterea conţinutului de bioxid de carbon în atmosferă se datoreşte arderii combustibililor fosilizaţi. Or, bioxidul de carbon reduce radiaţia infraroşie emisă de pămînt fără a frîna pătrunderea razelor solare. În acest fel, prin efectul de seră, se poate ajunge la o creştere a temperaturii suprafeţei scoarţei terestre.

Fluxul de energie terestră

În această categorie, în afară de energia solară, ar putea fi luată în consideraţie energia mareelor, a fulgerului, a cutremurelor şi a fluxului provenind din străfundurile pămîntului. Utilizarea acestor surse de energie presupune mari eforturi şi investiţii.

Nu rămîne decît să se examineze sursele de energie cunoscute : fiziunea, fuziunea, energia solară, energia geotermică, în aşteptarea de noi descoperiri tehnologice, dar ştiindu-ne limitaţi inexorabil conform legii lui Einstein ($E=mc^2$) care nu ne acordă decît cîteva zeci de perioade de dublare pentru a fi transformat toată masa pămîntului în energie.

Captarea energiei fluxului de vapori sau apă caldă (geyser) este utilizată cu succes în Italia de Nord (362 MW în 1970), Noua Zeelandă (192 MW) şi California (512 MW în 1975). Potenţialul estimat pentru Vestul Statelor Unite ale Americii este de 100 GW la 10.000 GW, fiecare cîmp oferind posibilitatea unei surse de la 1 la 10 GW.

În Uniunea Sovietică s-au obţinut în acest domeniu rezultate şi mai spectaculoase. Avantajele acestei surse de energie ar consta în costul relativ onorabil şi în faptul că nu este prelucrată, în schimb ar exista dezavantajul provocării de cutremure.

Pe de altă parte, există un dubiu asupra duratei de exploatare a unui cîmp, estimată de la 30 pînă la 60 ani de către specialiştii italieni şi de la 1000 pînă la 3 000 ani după unele teorii americane.

Energia solară

Utilizarea pe scară largă a energiei solare este limitată cel puţin de trei considerente principale :

— Energia solară, care soseşte anual pe pămînt, la intrarea în atmosferă reprezintă 5000 unităţi Q ($Q=10^{18}$ BTU-Bristish thermal unit care echivalează cu 40 miliarde de tone de cărbune normal).

Totalul energiei utilizată de om în 1972 a fost de 0,2 Q, iar energia utilizată de natură pentru fotosinteză este evaluată tot la 0,2 Q.

Rezultă de aici o rezervă imensă de energie solară neutilizată şi care rămîne să fie captată. Din nefericire, toate procesele de absorbţie, de reflexie în atmosferă, posibilitatea de a utiliza pentru moment numai suprafaţa continentelor, randamentele slabe de transformare (15% poate 30% mai tîrziu), modifică larg această primă impresie. În concluzie, este vorba de o energie enormă, dar de o densitate scăzută.

Japonia, de exemplu, pentru a răspunde nevoilor sale de energie prevăzute la nivelul anului 1985, ar trebui să capteze energia solară pe o suprafaţă de 73 500 km², adică 20% din suprafaţa sa, dar aceasta este imposibil. Dacă Japonia ar fi nevoită să utilizeze energia solară, aceasta ar trebui captată în alte regiuni, de exemplu în Sahara şi transformată apoi în combustibil transportabil (hidrogen şi oxigen produs prin electroliză de exemplu). 22% din suprafaţa Saharei corespunde la 1% din suprafaţa totală a continentelor şi primeşte în plină zi o energie de 1 Kw/m², care, totalizată, ar fi suficientă pentru acoperirea necesităţilor unei populaţii de 20 miliarde de indivizi cu un venit fiecare la nivelul celui actual din S.U.A. Ce revoluţii spectaculoase ar produce o astfel de tehnologie care ar permite captarea acestei energii !

Una din realizările actuale în domeniul energiei solare se găseşte în Munţii Pirinei din Franţa, unde s-a reuşit să se concentreze, — cu ajutorul unei oglinzi parabolice de 30 m înălţime, — aproximativ un megawatt, pentru a obţine în focar o temperatură de aproximativ 2000°C.

Studii preliminare, efectuate asupra costului energiei, captate cu o oglindă patrată cu suprafaţa de aproximativ 2,5 km², care concentra razele solare pe un cazan situat într-un turn de 450 m înălţime producînd 250 MW şi 600 milioane de Kwh, au estimat costul investiţiei anuale la 100 milioane dolari.

Să menţionăm, în treacăt, şi posibilitatea evocată de unii specialişti de a colecta energie solară prin sateliţi şi de a o transmite apoi pe pămînt

Ion MINEA

→

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cooperare

Acorduri polono-belgiene de cooperare în producţie. — Polonia a achiziţionat recent din Belgia cîteva mari obiective ; o uzină pentru producţia de benzi magnetice, instalaţii pentru producţia de anvelope radiale, mecanisme tehnologice, instalaţii pentru producţia unor sisteme „hibride", linii pentru producţia staniolului, dispozitive pentru galvanizare, o secţie de laminate etc. Aceasta a atras după sine o serie de acorduri de cooperare în producţie, în special în construcţia de maşini electrice şi în industria chimică. În acest context reţine atenţia acordul de colaborare polono-belgo-austriacă în construcţia unui combinat petrochimic în Congo (Brazzaville).

Cooperare sovieto-austriacă în domeniul siderurgiei. —Întreprinderile „Schooller-Blockmann" şi Comitetul de Stat al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. pentru ştiinţă şi tehnică au semnat un acord de cooperare tehnico-economică. Acordul prevede, printre altele, în domeniul oţelurilor rapide de scule înalt aliate, activitatea comună de cercetare, de dezvoltare şi studiere a produselor. Executarea practică a acordului revine, în ce priveşte partea sovietică, Ministerului Siderurgiei.

Schimburi comerciale

Produse alimentare poloneze exportate pe piaţa franceză. — Polonia este furnizorul tradiţional de bunuri alimentare pentru gastronomia franceză, în special pui de baltă, melci, ciuperci, preparate din fructe, gîşte şi raţe, precum şi cai pentru sacrificare şi vînat. Dintre ţările socialiste, după Uniunea Sovietică, Polonia este al doilea partener comercial al Franţei. În 1972, valoarea mărfurilor livrate în Franţa a însumat aproape 600 milioane franci, dintre care 140 milioane franci au reprezentat contravaloarea bunurilor alimentare.

Instalaţii sovietice de congelare a peştelui livrate Perului. — Guvernul peruan a semnat cu U.R.S.S. un acord privind livrarea de instalaţii de congelare şi echipament pentru o centrală electrică, în scopul creării unui vast complex de prelucrare a peştelui la Paita (coasta de nord a Perului). Valoarea echipamentelor se va ridica la 1 800 000 dolari. O sumă de 500 000 dolari va fi rezervată ajutorului tehnic, lucrărilor de instalare şi diferitelor cheltuieli financiare.

Încălţăminte iugoslavă pentru export. — Fabrica „Leda" din Kniajovaţ (Iugoslavia) va produce în acest an 1 500 000 perechi de pantofi, din care 75% destinaţi exportului. Printre principalii achizitori figurează S.U.A. şi U.R.S.S. Uniunea Sovietică, achiziţionează anual între 350 000 şi 400 000 perechi de pantofi.

Protocol privind schimburile comerciale între Bulgaria şi R.P.D. Coreeană. — Protocolul privind schimbul de mărfuri şi plăţi pe anul 1974, semnat la Phenian între Bulgaria şi R.P.D. Coreeană, prevede livrări în Bulgaria a unor maşini şi instalaţii, diferite tipuri de oţel, clincher de magneziu, tutun, ulei de mentă, hamei, policlorură de vinil, produse ale industriei uşoare etc. R.P.D. Coreeană va primi din Bulgaria maşini şi utilaje, rulmenţi, sodă calcinată, carbamid, medicamente, seminţe, material de sădit etc.

Turcia solicită oferte de grîu — Turcia a prezentat cerere de ofertă pentru 50 000 tone grîu de orice provenienţă, pentru a fi importat pînă la jumătatea lui noiembrie sau începutul lunii decembrie. Ea va importa probabil şi unele cantităţi de grîu european.

Dezvoltarea turismului

Iugoslavia scontează pe un venit de un miliard dolari din turism. — Potrivit celor mai noi date, furnizate de Institutul de turism şi de instituţii bancare din Iugoslavia, există certitudinea că va fi depăşită cifra de 600 milioane dolari, la cît se aprecia venitul în devize ce va fi realizat din turism în acest an. La această sumă se adaugă şi circa 250 milioane dolari, tot în devize, realizate în cadrul aşa-numitului sistem de clearing particular. Este vorba de sume neînregistrate la bancă şi pe care le realizează hotelurile, serviciile de transport. Astfel, venitul total în devize, realizat în acest an din turism se apropie de cifra de 1 miliard dolari. Aceste estimări sînt întemeiate pe rezultatele realizate în traficul turistic pe primele opt luni ale anului

←

Fuziunea termonucleară

Utilizarea fuziunii pentru producerea energiei nu are încă aplicații industriale, dar specialiștii sînt de acord că trecerea la faza industrială va avea loc într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat. Specialiștii consideră că această formă de energie ar oferi un răspuns aproape ideal nevoilor viitoare și aceasta pentru mii de milioane de ani, la un preț care se estimează de ordinul a unei sutimi din prețul actual al cărbunelui.

După numeroși ani de descurajare în fața instabilității plasmei, față de recentele rezultate obținute, speranțele încep să revină. Se apreciază chiar că experiențele viitoare vor fi ultimele înaintea celor care vor face dovada posibilității de a realiza o fuziune industrială.

Fisiunea nucleară

După unele studii, energia nucleară rămîne soluția capabilă să satisfacă problemele cele mai dificile pe care le va pune dezvoltarea viitoare a societății ca fiind și sursa de energie cea mai nepoluantă. În acest sens, sînt de făcut cîteva observații principale: Energia nucleară va permite creșteri foarte mari grație supergeneratorilor. Este clar că reactorii actuali, de exemplu cei care utilizează apă ușoară, risipesc uraniul, neutilizînd decît foarte puțin producția de plutoniu, consecință a fisiunii uraniului 235.

Energia nucleară de fisiune este „curată", acest fapt fiind pe deplin dovedit de măsurătorile efectuate asupra efluenților reactorilor. Progresele făcute în tehnica construcției reactorilor pentru a respecta limitele de protecție, au adus nivelul radiațiilor provenite din efluenții lichizi sau gazoși cărora le-ar fi expus fiecare element al populației, la cifre, în general, inferioare la 1% din radiația naturală.

De pe acum se pot menționa începuturi de aplicații pe scară industrială.

În unele țări occidentale se studiază posibilitatea utilizării exploziilor nucleare subterane pentru crearea unor depozite de stocare pentru petrol. Dar aplicații industriale de pe acum spectaculoase și relativ frecvente au reușit specialiștii sovietici, care au utilizat explozii nucleare pentru stingerea unor incendii provocate de erupții ale gazului metan, incendii imposibil de atins prin alte procedee; crearea de lacuri artificiale (de exemplu un lac artificial de 100 m adîncime și 400 m diametru); reactivarea unor zăcăminte de petrol în aparență epuizate. În prezent se studiază posibilitatea deturnării apelor Peciorei spre marea Caspică, tot cu ajutorul exploziilor nucleare.

În concluzie, se poate afirma cu certitudine că dezvoltarea societății umane nu va fi limitată de problemele energetice, resursele previzibile grație unor tehnologii foarte avansate (super generatorii apoi fuziunea) fiind incomparabile (10^6 la 10^9) cu resursele cunoscute în prezent.

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

UN EXPERIMENT – CONCURS

● Tendințe privind practicarea culturilor intensive;
● Soiurile de grîu în fața unui serios examen.

CERCETÎND unele date statistice și cîteva din diagramele conținute în Atlasul național al R.P. Bulgaria, recent apărut, se pot desprinde o serie de tendințe interesante în ce privește cultura grîului, urmărind un flux invers, de la consumator.

Consumul de pîine și produse din făină de grîu înregistrează o scădere continuă (de la 282 kg pe locuitor în 1966, la 184 kg în 1972), existînd tendința să scadă, potrivit prognozelor naționale, la 160 kg în 1980, la 139 kg în 1990 și la 120 kg în anul 2000, cu toate că producția totală de grîu obținută de agricultura bulgară a crescut permanent: de la 2 mil. tone în 1939 la 3,1 mil. tone în 1970 și la 3,56 mil. tone în 1972, existînd condiții de a crește în continuare.

În același timp, suprafața rezervată cultivării grîului a scăzut de la 1,5 mil. ha. în 1939 la 1 mil. ha. în 1970 (procentual, din totalul suprafeței arabile, a scăzut de la 33% în 1939 la 20% în 1970), iar recolta medie la hectar a crescut de la 1250 kg în perioada 1934—1939 la 2 700 în perioada 1966—1968, înregistrînd, în 1973, 3650 kg grîu la hectar (recoltă medie pe țară).

Specialiștii bulgari explică aceste succese, în primul rînd, prin valorificarea condițiilor oferite de agricultura socialistă, capabilă, astăzi, să se organizeze în mari complexe agro-industriale, cu suprafețe cuprinse între 30 000 și 50 000 hectare, în care se înfăptuiește concentrarea și specializarea producției și, în al doilea rînd, prin calitatea soiurilor de grîu folosite.

Dacă analizăm cel de al doilea factor, constatăm că eforturile cercetătorilor bulgari, în ultimele două decenii, au contribuit la crearea unor soiuri de grîu ale căror calități biologice — corespunzătoare condițiilor climaterice specifice Bulgariei — confirmă valoarea lor economică. Astfel, după mai mulți ani de observații și cercetări, specialiștii bulgari au anunțat că sînt în măsură, pe baza rezultatelor obținute, să selecționeze și să realizeze o distribuție optimă a soiurilor de grîu cunoscute, corespunzător cerințelor zonelor agricole. În primul rînd, atenția lor s-a îndreptat asupra soiurilor de grîu cu cea mai scurtă perioadă de vegetație.

În ultimii trei ani, recolta medie la grîul de iarnă pe întreaga Bulgarie a ajuns la 3230 kg la hectar, cu 600 kg mai mult față de recolta din perioada 1967—1969. Datorită recoltelor mai mari, economia bulgară a primit cu 1800 tone grîu mai mult. În perioada analizată, suprafețele ocupate cu soiul de bază — Bezostaia 1 — au scăzut de la 90% (1968) la 63,4% (1972); în locul acestuia s-au extins soiurile Aurora, Caucaz și Burgas-2, care au ocupat 19% din suprafața rezervată grîului, a căror coacere este mai timpurie.

În condițiile apariției unor noi soiuri de grîu de proveniență indigenă, Comisia de stat pentru soiuri a efectuat, în ultimii 3—4 ani, o serie de experimente-concurs ale căror rezultate s-au dovedit deosebit de utile pentru extinderea soiurilor de mare productivitate. Astfel, în Stațiunea experimentală de cercetări din județul Plovdiv, în condiții de neirigare, randamentul soiului Rannaia-12, este mai mare cu 400 kg/ha față de soiul Bezostaia-1, iar în condiții de irigare cu 600 kg. Alte experimente în județul Vrața au înregistrat 5950 kg grîu la hectar la soiul Rannaia-12 în condiții de neirigare și de 6380 în condiții de irigare, în timp ce la soiul Bezostaia-1 s-au obținut, comparativ, 4 980 și 5 710.

În Bulgaria de Nord, din experimentările-concurs efectuate în ultimii trei ani au rezultat următoarele diferențe față de recolta dată de Bezostaia-1:

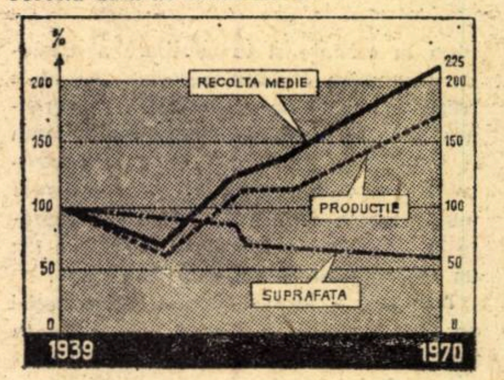

\+ 390 kg — la Rannaia-12
\+ 400 kg — la Rusalka
\+ 690 kg — la Nr. 19—16
\+ 590 kg — la Skorospelka 35.

În Bulgaria de Vest și în zona centrală a Bulgariei de Nord, s-au putut constata aceleași avantaje față de Bezostaia-1, evidențiindu-se în mod deosebit soiul Skorospelka-35 printr-o recoltă cu 950 kg mai mare. De aici concluzia că, numai în Bulgaria de Nord, soiurile experimentate vor contribui la creșterea anuală a producției de grîu cu circa 60 000 tone.

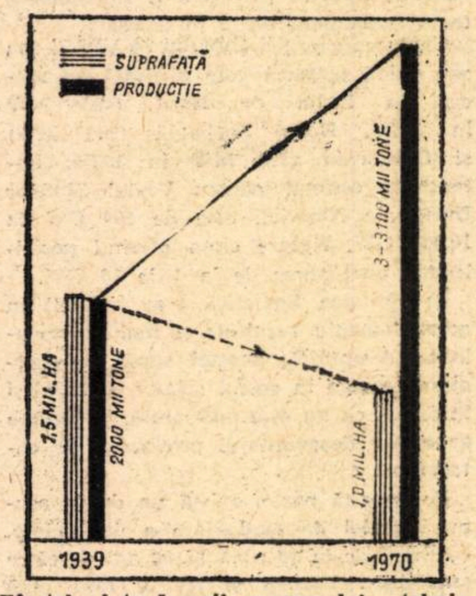

Efectele introducerii progresului tehnic la cultura grîului în R. P. Bulgaria

C. AMARIȚEI

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Piața Comună a redus cantitatea de zahăr pentru export. — Comisia Pieței Comune a redus la jumătate estimarea cu privire la cantitatea de zahăr destinată exportului în acest sezon. Ea a fost redusă de la 800 000 la 400 000 tone metrice.

Sporirea vînzărilor în S.U.A. a confecțiilor din jersey. — În Statele Unite, țesătura jersey a dobîndit prioritate în confecțiile bărbătești. Societatea „Men's Fachion Association of America" a calculat că, în acest an, stofa jersey va fi folosită la confecționarea a 44% de pantaloni, 53% de costume și 61% — veste sport vîndute pe piața americană. Anul trecut, proporțiile respective erau de 34%, 42% și 51%.

Estimare privind producția mondială de grîu. — *Producția mondială de grîu și cereale pentru furaje va fi mai mare față de cea așteptată pentru 1973—1974, anunță Ministerul Agriculturii al S.U.A. Ministerul Agriculturii estimează, astfel, producția mondială de grîu pe 1973 la recordul de 354 800 000 tone metrice. Aceasta reprezintă o creștere de 7% față de producția de 331 100 000 tone din sezonul trecut. În același timp, s-a schimbat estimarea privind necesitățile globale de import de grîu în acest sezon la 70 300 000 tone față de estimarea anterioară de 67 000 000, ceea ce reprezintă 4,5% sub nivelul deosebit de înalt privind importurile de grîu din sezonul anterior. Ministerul Agriculturii al S.U.A. estimează producția de cereale pentru furaje în 1973—1974 la 578 500 000 tone metrice față de prognoza anterioară de 577 000 000 tone și producția de 544 800 000 tone în 1972—1973.*

Sporirea producției vest-germane de oțel. — *Producția de oțel brut a R.F. Germania a crescut în luna octombrie cu 4,9% față de septembrie, ajungînd la 4 380 000 tone metrice. În primele zece luni ale acestui an producția de oțel brut a crescut cu 13,1%, fiind de 41 160 000 tone în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut. Producția de fontă a crescut cu 3,5% în luna octombrie, fiind de 3 210 000 tone, iar producția în primele zece luni a fost de 30 470 000 tone, ceea ce reprezintă o creștere de 14,6% față de nivelul aceleiași perioade a anului trecut.*

VIZOR

Proiecte

ÎN CADRUL ultimei reuniuni a miniștrilor de finanțe din țările membre ale Pieței Comune, a fost dezbătută problema creării proiectatei uniuni economice și monetare a C.E.E. După o lungă perioadă a incertitudinii constatate în reuniunile precedente, delegațiile „celor 9" și-au exprimat, de această dată, dorința de a progresa în această acțiune, urmînd ca la apropiata întîlnire de la 3 și 4 decembrie, Comisia C.E.E. să prezinte propunerile privind orientările și obiectivele acestui organism. Uniunea economică și monetară a C.E.E. ar urma să funcționeze în cadrul său complet începînd din anul 1980.

Opțiuni O.E.C.D.

EXPERȚI ai Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (O.E.C.D.) au prezentat țărilor industriale occidentale un proiect pe termen lung, menit să contracareze efectele deficitului de combustibil la nivel mondial. Programul optează pentru autovehicule cu consum redus, pentru micșorarea numărului de automobile aflate în folosință continuă, utilizarea pe scară mult mai largă a transportului în comun și dezvoltarea rapidă a planului privind transportul urban, preconizat pentru anul 1984.

Conform unui raport al O.E.C.D., numărul automobilelor aflate în circulație în țările industriale din Occident se va ridica, în jurul anului 1995, la 320 milioane față de 200 milioane cîte sînt în prezent. Această creștere amenință, de asemenea, să dubleze necesitatea de combustibil în 1980, costul petrolului importat de Europa urmînd să se ridice, datorită prețurilor mari, la 31 000 milioane dolari anual față de 23 000 milioane dolari cît este în prezent.

F.A.O.

LUCRĂRILE celei de-a 17-a sesiuni a Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), care se desfășoară la Roma, sînt consacrate necesității adoptării unor măsuri eficiente în vederea ameliorării situației alimentare în lume. În acest context, a fost făcută propunerea de a se organiza în 1974 o Conferință Alimentară Mondială — reuniune în favoarea căreia s-au pronunțat pînă în prezent numeroase țări și organizații internaționale.

Restructurări în industria niponă

ÎN CERCURILE industriale nipone se discută, în ultimul timp, despre necesitatea reconsiderării actualei structuri industriale a țării. Acțiunea are la bază mai mulți factori de ordin obiectiv, propunîndu-și, printre altele, să lichideze acele unități, respectiv ramuri de producție din sectorul industrial, care primejduiesc excesiv mediul natural, paralel cu limitarea dezvoltării acelor secții de producție din uzine și fabrici care solicită un consum sporit de combustibil, materii prime și terenuri de construcție. După cum se știe Japonia este, în prezent, cel mai mare importator de materii prime și combustibil. Realizarea acestei acțiuni se leagă nemijlocit de amplasarea peste hotarele țării a unor unități industriale, de regulă a acelora profilate pe realizarea unei producții destinate exportului.

S-a calculat că valoarea uzinelor și fabricilor japoneze care își desfășoară activitatea, în principal, în țările în curs de dezvoltare, sau urmează să fie amplasate în străinătate, se va cifra la aproximativ 5 miliarde dolari, printre ele aflîndu-se uzine siderurgice pentru metale neferoase, fier și oțel, unități petrochimice și chimice, fabrici de hîrtie și celuloză. Printre țările unde au fost localizate unități japoneze de producție, sau sînt vizate în acest scop se află Statele Unite, Canada, Australia, dar și Noua Zeelandă, Venezuela, Brazilia, Singapore și Indonezia.

America Latină:

CĂILE LUPTEI PENTRU O INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ REALĂ

ANALIZA ÎN TIMP a eforturilor țărilor latino-americane pentru întărirea independenței lor economice reliefează o netă intensificare, spre sfîrșitul deceniului al șaptelea, a măsurilor luate în diferite țări cu scopul de a obține dreptul de decizie în propria țară — problemă centrală pentru evoluția lor economică și socială. Cauza trebuie căutată atît în intensificarea luptei forțelor progresiste din diferite țări, care găsește o largă adeziune din partea maselor populare, cît și în sensul modificărilor intervenite, în ultimii ani, în climatul internațional, care au făcut posibil ca acțiuni pînă nu de mult considerate acte de curaj (ca naționalizările, spre exemplu) să devină o politică curentă.

Năzuințele de afirmare a demnității naționale și de construire a unei economii independente, manifestate într-o serie de țări din America Latină, se orientează, în liniile lor esențiale, în cîteva direcții. Una dintre cele mai importante este exercitarea dreptului suveran de a dispune în mod liber de resursele naționale. Problema redobîndirii resurselor naționale — pîrghie esențială în lupta pentru accelerarea procesului de dezvoltare economică — este abordată astăzi, în limitele maturizării condițiilor din diferite țări, la nivelul întregii regiuni. Într-o serie de țări — Peru, Ecuador, Mexic, Columbia — au fost expropriate total sau parțial bunurile aparținînd unor societăți străine care exploatau bogățiile subsolului.

În Peru și, într-o oarecare măsură, în Mexic, naționalizările efectuate în industria extractivă, fac parte dintr-un program care vizează trecerea treptată a tuturor bogățiilor subsolului în proprietate națională. În Venezuela unele resurse au și trecut în patrimoniul statului (zăcăminte de gaze naturale, spre exemplu), iar pentru recuperarea petrolului, care constituie principala sursă de devize, s-a adoptat o formă de naționalizare anticipată prin adoptarea unei legi în baza căreia proprietățile companiilor petroliere străine vor reveni statului, fără nici un fel de despăgubiri, în anul 1983 — data expirării actualelor concesiuni.

Alte țări, neangajate încă concret în procesul de redobîndire a resurselor naturale, se pronunță totuși în favoarea unei politici de protejare a acestora. Resursele marine fac, în egală măsură, obiectul discuțiilor și măsurilor de reglementare.

FAPTELE din ultimii 2—3 ani par să demonstreze că, spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat, redobîndirea unor bogății naturale nu mai are un caracter restrîns și adesea reversibil, ci a devenit un proces care definește o atitudine esențială și de răspundere față de problemele dezvoltării economice viitoare, că a devenit un proces de neînlăturat. O dovedește și rezoluția, adoptată în toamna anului trecut de către Consiliul pentru comerț și dezvoltare, organul suprem al UNCTAD, în legătură cu dreptul suveran al statelor de a dispune în mod liber de resursele lor naționale în interesul propriei lor dezvoltări; adoptarea acestei rezoluții reprezintă, de fapt, rezultatul eforturilor depuse, în această direcție, de numeroase state ale lumii, printre care și state latino-americane.

Am dori să subliniem semnificația acestui proces pentru țările din America Latină amintind despre un act cu valoare de simbol, celebrat în Peru, și anume declararea zilei naționalizării societății „International Petroleum" ca zi a demnității naționale.

Paralel cu instituirea suveranității asupra resurselor naturale, limitarea sferei de acțiune a capitalului străin în toate domeniile vieții economice se înscrie printre acțiunile hotărîtoare pentru întărirea independenței economice a țărilor latino-americane. Prezența capitalului străin în industria prelucrătoare în proporții adesea considerabile, mergînd pînă la cvasi-totalitate în unele ramuri, dominația exercitată în sistemul bancar și în sistemul de comerț exterior — laturi de bază ale ansamblului economic — făceau ca centrul de greutate al deciziei economice să nu se afle pe teritoriul național. Astăzi, această situație este recunoscută ca incompatibilă cu dorința de afirmare națională deplină. Măsuri adecvate sînt luate în acest sens spre a crea cele mai corespunzătoare condiții pentru utilizarea, în folosul propriei dezvoltări, a resurselor naturale preluate de la societățile străine, pe un front mai amplu — ca în Peru — sau în proporții mai reduse — ca în alte țări care fac parte din grupul andin sau în Mexic. Activități economice importante încep să fie interzise capitalului străin (ca, spre exemplu, ramurile prelucrătoare de bază, industria energetică, sistemul bancar, comercializarea în exterior a principalelor produse, transporturile, telecomunicațiile) sau îi rămîn deschise doar în limite care se situează de obicei, sub 50% din valoarea investiției.

Acțiunile de limitare a accesului investiției străine nu sînt de dată recentă în America Latină. Elementul nou care poate fi observat însă în ultimii ani, și care este tot mai prezent în cîteva țări, este coordonarea acestor acțiuni de o asemenea manieră încît capitalul străin să nu găsească posibilități de decizie în detrimentul interesului național. Naționalizarea zăcămintelor de gaze naturale din Venezuela, spre exemplu, nu a rămas un act izolat, ci a fost corelată cu măsuri care să asigure baza tehnică necesară prelucrării acestei bogății ca și comercializarea în exterior a produselor prin dezvoltarea unei flote comerciale corespunzătoare.

ÎN PROCESUL de promovare a politicii pentru cucerirea și consolidarea independenței economice se consolidează sectorul de stat în economie. Cu toate că importanta sectorului de stat în unele domenii ale producției materiale ca, spre exemplu, în producerea energiei electrice, în prelucrarea petrolului sau în siderurgie a fost destul de ridicată, mai ales în cîteva țări (Brazilia, Mexic în rafinarea petrolului, Brazilia, Venezuela în siderurgie), poziția sa în ansamblul economiei țărilor latino-americane era destul de slabă. În urma schimbărilor înnoitoare care au loc la ora actuală în cîteva țări din America Latină asistăm la o reconsiderare, de fapt, a rolului sectorului de stat în evoluția întregii vieți economice. Rapiditatea de desfășurare a unor acțiuni determină continua modificare a dimensiunilor sectorului de stat în economie, astfel încît orice informație statistică în acest domeniu, provenită din țări din America Latină, constituie de cele mai multe ori doar o informație parțială. Cert este că, în numeroase țări, importante domenii de activități economice sînt deținute sau controlate de stat și că extinderea acestui sector are loc continuu, investițiile de stat jucînd un rol important.

Pe lîngă aspectul cantitativ, împrejurarea că statul deține proprietatea sau controlează activități de bază ale economiei creează premise pentru jalonarea deliberată a direcțiilor de dezvoltare a economiei.

SPRE SFÎRȘITUL deceniului trecut s-a conturat în America Latină și se materializează tot mai pregnant ideea unității de acțiune. Diferite țări din America Latină nu mai acționează izolat în probleme de interes comun cum ar fi poziția țărilor latino-americane în Organizația Statelor Americane (OSA), dezvoltarea colaborării în cadrul Comisiei Economice de Coordonare Latino-Americană (CECLA), dreptul suveran de a dispune de propriile resurse naturale, etc., ci se întîlnesc, în acțiunile lor, pe aceleași coordonate. Dorința de unire a forțelor în lupta pentru drepturile legitime ale țărilor latino-americane și-a găsit expresia și în crearea organizației „Unitatea latino-americană". În mesajul adoptat la primul său congres care s-a desfășurat anul trecut în capitala Mexicului, toate forțele democratice, antiimperialiste, au fost chemate să-și unească eforturile în lupta pentru independența economică deplină a țărilor lor; s-a reliefat încă o dată necesitatea lichidării exploatării, de către monopolurile străine, a bogățiilor naturale ale țărilor latino-americane, pentru consolidarea independenței naționale economice a acestor state și ridicarea nivelului de trai al popoarelor lor.

ASPECTELE menționate mai sus constituie doar cîteva laturi ale luptei pentru deplina independență economică. Pentru atingerea țelului propus realitățile din America Latină reclamă profunde modificări. Anii de dominație neocolonială s-au răsfrînt negativ asupra ansamblului economic al țărilor din regiune întrucît au contribuit, practic, la o dezvoltare deformată a economiei, în esență în direcția acelor produse care aprovizionau, în primul rînd, piața principalelor țări capitaliste, în special a acelora care aveau un volum mai ridicat de investiții pe teritoriul țărilor latino-americane. A rezultat o economie vulnerabilă la oscilațiile de pe piața externă, puternic dependentă față de exterior atît la export, deoarece unul sau două produse dețin o pondere covîrșitoare, cît și la import ca rezultat al dezvoltării unilaterale a industriei proprii care nu are capacitatea să asigure decît parțial — și aceasta numai în cîteva țări — baza tehnică necesară dezvoltării continue a economiei. Realizarea unei reale independențe economice necesită, incontestabil, modificarea, am putea spune radicală, a situației economice și sociale din țările respective pe baza unui complex de măsuri ca reforma agrară, intensificarea procesului de industrializare, reducerea decalajului tehnologic, adaptarea infrastructurii la cerințele unei economii moderne etc. Unele țări sînt de pe acum angajate în acest proces de durată, de mare complexitate și, cum o atestă realitatea latino-americană, plin de contradicții generate de opoziția acerbă a forțelor reacționare interne și externe. Însă, se poate afirma că desfășurarea evenimentelor din ultimii ani în America Latină demonstrează necesitatea unității tuturor forțelor democratice ca premisă de bază a transformărilor înnoitoare, a progresului economic și social.

Maria DESMIREANU

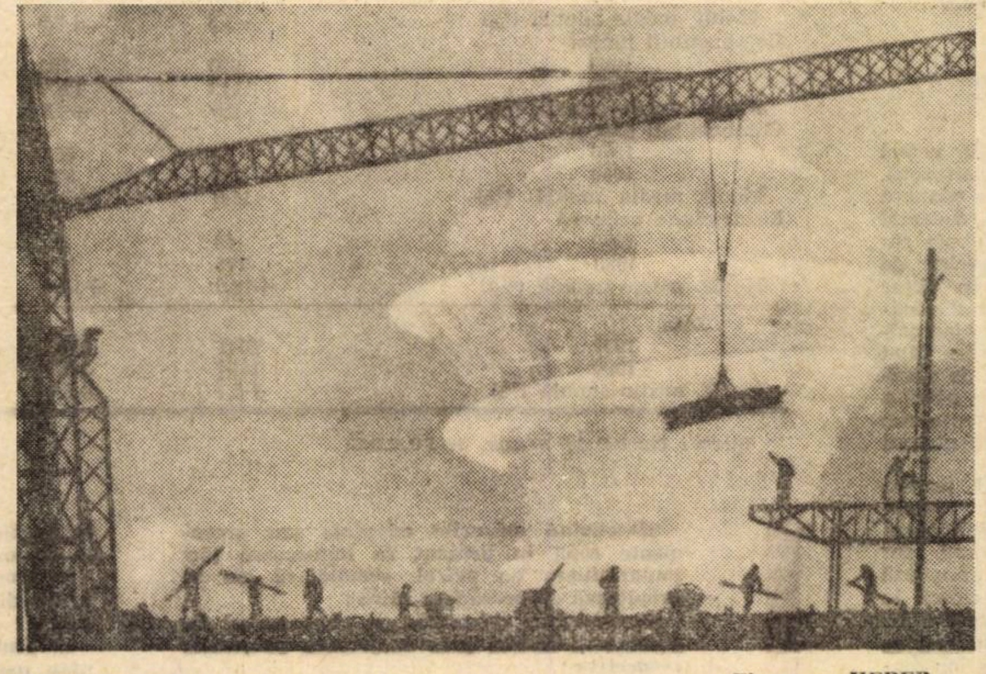

„Mîna omului"

Ficosecco HEBER (Argentina)

Al 9-lea salon de artă fotografică al artiștilor fotografi din R. S. România

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Ce arată un sondaj al revistei „Le Nouvel Observateur"

ÎN OBIECTIV — PATRONII DIN FRANȚA

UN SONDAJ recent, intitulat „Cîteva opinii ale francezilor asupra oamenilor care poartă răspunderea asupra destinului lor"*) reflectă — prin însuși conținutul chestionarului, dar mai ales prin răspunsurile obținute, ceea ce gîndesc salariații despre patronii lor, scoțînd în evidență unele aspecte menite să pună pe gînduri pe conducătorii din întreprinderile franceze.

Astfel, la prima întrebare „Dacă s-ar înlocui patronii prin conducători aleși de către întregul personal pentru o perioadă determinată, credeți că întreprinderile ar funcționa mai bine, mai puțin bine sau la fel ca acum"? 47% din răspunsuri — deci coeficientul cel mai mare — sînt în favoarea lui „mai bine" și „cel puțin la fel".

La întrebarea dacă „În ansamblu, vi se pare că patronii francezi ar avea cunoștințele și competența necesară pentru a conduce întreprinderile lor", răspunsurile negative și că nu îi cunosc, reprezintă 46%. Este incontestabil o cifră care nu pledează deloc favorabil și care arată desigur lipsa de legătură, de colaborare și de cunoaștere între conducător și subordonați.

Cea de a treia întrebare se referă la gradul de responsabilitate pe care îl au în prezent cadrele de conducere. 36% din răspunsuri optează pentru suficientă răspundere, 26% pentru insuficientă răspundere, 10% prea multă răspundere, iar 27% nu au nici o opinie asupra gradului lor de răspundere.

Următoarea —, a patra întrebare a sondajului — este formulată astfel: „Credeți că, în ansamblu, patronii francezi caută numai să cîștige cît mai mulți bani cu putință, sau, din contră, au în egală măsură și alte preocupări, ca de exemplu: condițiile de viață și salariile, prestigiul întreprinderii etc.?" Întrebarea este cu „adresă directă", și răspunsurile țintesc în plin: 54% din răspunsuri confirmă că „ei caută numai să cîștige cît mai mulți bani cu putință". La această întrebare, răspunsul este cu atît mai reprezentativ, cu cît în categoria celor ce „nu știu" se înregistrează cel mai mic coeficient comparativ cu toate celelalte întrebări: numai 12%.

A cincea întrebare: „După părerea dv., dacă patronul ia o decizie importantă pentru viața întreprinderii sale (achiziția de mașini noi, dezvoltarea unui sector, schimbarea activității), în general gîndește suficient la consecințele pe care decizia le va genera asupra vieții angajaților săi?" Verdictul este 46% „nu" și 18% „nu știu". Deci în total 64% din salariați, nu au resimțit în unitățile în care au lucrat sau în care lucrează, grija pentru situația lor economică și socială. Aceasta explică și mai mult răspunsurile la întrebarea precedentă, dar și la următoarea...

Cea de a șasea, avînd enunțul următor: „Credeți că în general, patronii francezi respectă drepturile sindicale, sau din contră, caută mai ales și peste tot mijloacele să le încalce?" a condus la 40% din răspunsuri care confirmă că ei caută peste tot mijloacele de eludare a drepturilor sindicale, în timp ce 21% sînt fără opțiune.

Penultima — a șaptea — întrebare vizează receptivitatea patronilor de întreprindere francezi la progresul social și dacă aceștia comparativ cu cei din alte țări ale Europei occidentale, sînt sau nu mai receptivi la progresul social. Numai 12% afirmă că patronii francezi sînt mai sensibili la progresul social. 14% îi consideră de același grad de receptivitate, iar 34% îi plasează în postura de sensibilitate inferioară celor din alte țări. La această întrebare coeficientul cel mai mare de răspunsuri, 40% este fără opinie... Aproape trei sferturi din angajați nu atestă acțiuni potențiale în întreprinderile capitaliste franceze menite să conducă la progres social.

În final considerăm suficient să cităm aprecierile lui Jaques Morceau, secretar general al Federației unificate a sindicatelor pentru chimie din C.F.D.T. pe marginea concluziilor anchetei: „de-a lungul acestui sondaj, patronatul apare așa cum este în realitate, căutînd să exploateze fără nici o reținere pe muncitori și neconsimțind să aplice o politică socială, ținînd cont de interesele muncitorilor, decît dacă acestea ajung să-i fie impuse prin luptă... El rămîne pentru majoritatea opiniei publice.. retrograd și represiv".

Antoniu DĂNĂLACHE

*) „Le Nouvel Observateur", nr. 461, 7 octombrie 1973, pag. 41—45.

CRIZA ENERGETICĂ: ORIGINI ȘI INCIDENȚE

mondorama

DISCREPANȚE ÎN CONSUMUL DE ENERGIE

STATISTICILE elaborate de experții O.N.U. asupra consumului de energie în lume și diferite țări (raportat pe locuitor), precum și asupra structurii sale pe diferiți purtători de energie relevă existența unor puternice decalaje în acest domeniu. În timp ce în Canada și S.U.A. consumul depășește de 5—6 ori nivelul mediu mondial (vezi tabelul nr. 1), în unele țări în curs de dezvoltare

Tabelul nr. 1

Consumul de energie pe locuitor (1970)

Regiunea	Total (kg enchivalent cărbune)	Din care (în %): combustibili solizi	combustibili lichizi	gaze naturale	electricitate primară
Țări socialiste					
— din Europa	4404	51,6	26,9	20,3	1,2
— din Asia	543	89,9	8,4	0,3	1,4
Țări nesocialiste					
— dezvoltate	5914	25,8	47,9	23,6	2,7
din care :					
S.U.A.	11128	20,6	41,0	36,9	1,5
Canada	8997	12,6	47,6	29,8	10,0
Japonia	3215	26,9	68,4	1,5	3,2
Anglia	5358	50,9	42,4	5,4	1,3
Franța	3799	28,9	59,9	7,2	4,0
R.F.G.	5151	41,2	50,6	7,0	1,2
Italia	2685	8,8	74,6	12,2	4,4
Australia	5374	48,5	46,6	3,0	1,9
— în curs de dezvoltare	330	20,2	60,6	15,8	3,4
din care :					
Argentina	1686	3,5	75,5	20,5	0,5
India	189	73,8	22,4	0,6	3,2
Nigeria	45	2,5	86,3	4,3	6,9
Yemen	13	0,0	100,0	0,0	0,0
Media mondială	1897	35,3	41,7	20,7	2,3

Sursa : Nations Unies, Approvisionnements mondiaux d'énergie 1961—1970. Etudes statistiques, New York.

cuantumul său anual abia atinge consumul zilnic din primele două țări menționate sau chiar rămîne inferior acestuia.

În ceea ce privește structura consumului de energie în 1970, atît pe plan mondial cît și în majoritatea țărilor lumii pe primul loc se situează combustibilii lichizi (în esență petrolul), urmați de combustibilii solizi, de gaze naturale și energie electrică. Se constată că produsele petroliere au ponderea cea mai ridicată (în ansamblul consumului de energie) nu atît în țările capitaliste dezvoltate cît într-o serie de țări producătoare, bogate în țiței, dar sărace în alte resurse energetice. Evident că, pe măsura dezvoltării economiei naționale a țărilor producătoare, crește și necesarul lor de consum intern. Paralel, ele devin din ce în ce mai conștiente de necesitatea valorificării optime a acestei bogății în primul rînd în folosul propriilor lor popoare. Toate aceste considerente de ordin economic, politic, al repartiției geografice a principalelor resurse energetice etc. fac ca problema petrolului să se situeze pe primul plan în cadrul crizei energetice actuale.

CORELAȚIA NEVOI — POSIBILITĂȚI

DINAMICA necesarului mondial de petrol prevăzut pentru deceniul actual se situează, de fapt, sub ritmul mediu anual de creștere a volumului extracției în lume, realizat în deceniul precedent (circa 7,9%). Această dinamică trebuie corelată însă cu ritmul și amploarea descoperirii de noi zăcăminte de țiței, pentru a menține în viitor gradul de acoperire a extracției prin volumul zăcămintelor recuperabile în condiții economice (actualmente, pe circa trei decenii). Or, spațiul terestru fiind deja în mare măsură prospectat, iar o serie de zăcăminte fiind epuizate sau în curs de epuizare, atenția specialiștilor se îndreaptă spre resursele existente sub apele mărilor și oceanelor, în primul rînd în platoul continental.

În raportul secretarului general al O.N.U. asupra resurselor minerale potențiale ale fundului marin („Economic Signifiance in Terms of Sea-Bed Mineral Resources, Of the Various Limits Proposed for National Jurisdiction", 4 iunie 1973) se apreciază că rezervele sigure de țiței „offshore" se ridică la 115 miliarde barili (18% din ansamblul resurselor mondiale de țiței). De fapt, zăcămintele submarine de petrol sînt mult mai ample, dar în marea lor majoritate necesită cheltuieli prea ridicate de exploatare. S-a calculat că nivelul costurilor extracției țițeiului submarin se află în raport direct cu sporirea adîncimii : la 330 m adîncime ele sînt de cel puțin patru ori mai ridicate decît la adîncimea de 33 m, iar la aceasta din urmă — de două ori mai ridicate decît pe terenurile petrolifere terestre. Desigur, costurile variază și în funcție de debitul pe care-l au sondele forate.

După cum se remarcă în raport, costul extracției „offshore" — de 5—7 dolari S.U.A. per baril — este comparabil cu cel al utilizării altor surse de energie, ca obținerea țițeiului din șisturi sau nisipuri bituminoase, hidrogenarea și gazeificarea cărbunelui. Concluzia finală este că — exceptînd apariția vreunei inovații tehnice spectaculoase în acest domeniu — pare puțin probabil ca resursele potențiale de hidrocarburi aflate la adîncimi mari să poată fi exploatate în cursul actualului secol.

ASCENSIUNEA PREȚURILOR...

CONJUNCTURA pe piața țițeiului și produselor petroliere s-a caracterizat în ultimii ani și prin majorări substanțiale de prețuri : nivelul prețului la petrolul brut furnizat de țările

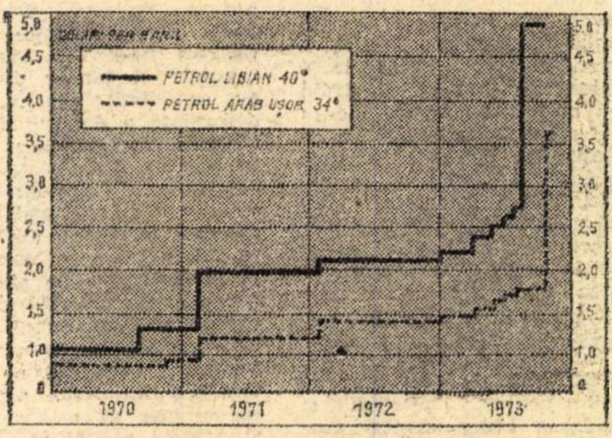

După : „PERSPECTIVES ÉCONOMIQUES" nr. 813/1973

membre ale O.P.E.C. a crescut în perioada 1970—1973 de patru ori (vezi graficul). Îndeosebi în acest an curba prețurilor a cunoscut salturi mai frecvente și de anvergură. Tendințe similare, chiar dacă de mai mică amploare (o creștere de circa 2 ori), manifestă prețurile la produsele petroliere într-o altă zonă importantă de extracție : Marea Caraibilor-Golful Mexic.

Cererea crescîndă de țiței și produse petroliere în regiuni dezvoltate ale lumii, ca Europa occidentală, Japonia și S.U.A. (în primele 4 luni ale acestui an importul Statelor Unite a egalat aproape nivelul întregului an 1962), a determinat extinderea continuă a volumului transporturilor — îndeosebi maritime — de petrol. Ca urmare, concomitent cu un avînt al construcției de tancuri petroliere (numai în semestrul I a.c. au fost livrate armatorilor petroliere cu un deplasament total de 13 milioane t.b.), asistăm la majorarea aproape neîntreruptă a taxelor de navlosire. Nivelul navlurilor a efectuat un salt deosebit în trimestrul II a.c., răsturnînd complet — după opinia specialiștilor în materie — tendințele sezoniere în acest domeniu (în perioada mai 1972 — iunie 1973 nivelul lor a crescut cu 55—450%, în funcție de tipul navelor, destinația transportului și durata închirierii).

...ȘI A PROFITURILOR

DEȘI majorările de prețuri la petrolul brut, impuse de țările producătoare ,aveau ca scop principal trecerea în patrimoniul național a unei părți sporite din uriașele profituri realizate de companiile petroliere internaționale (din diferența pînă la prețurile ridicate la care sînt vîndute produsele petroliere consumatorilor din țările importatoare), se pare că acestea din urmă reușesc totuși să facă față în mod „onorabil" situației. Statisticile referitoare la rezultatele obținute de un număr de 20 de societăți petroliere cu sediul în S.U.A. evidențiază că în semestrul I a.c. profiturile lor nete au crescut, în medie, cu 38% față de perioada corespunzătoare din 1972. Pentru primele 5 dintre ele (cumulînd circa două-treimi din totalul profiturilor grupului) evoluția a fost următoarea :

Tabelul nr. 3

Societatea	Profituri nete (milioane dolari): sem. I. 1972	sem. I. 1973	Creșterea (%)
Exxon	686,0	1020,0	49
Gulf	246,0	360,0	46
Mobil	271,8	340,0	25
Socal	251,3	334,5	33
Texaco	415,1	531,6	28

Sursa : „Petroleum Press Service", septembrie 1973.

EVOLUȚII ÎN PERSPECTIVA APROPIATĂ

PROGNOZELE pe termen scurt sau lung privind petrolul nu ajung la concluzii suficient de liniștitoare. Cea elaborată de experții O.C.D.E., de pildă, asupra evoluției necesarului mondial de energie primară în deceniul actual pune în evidență creșterea deosebit de rapidă a nevoilor de energie electrică (într-un ritm aproape de trei ori mai rapid decît pe ansamblul surselor de energie) ; pe locul doi — ca ritm mediu anual de creștere (+6,5%) — se situează combustibilii lichizi. Se apreciază că necesitățile de produse petroliere ale Japoniei, țărilor socialiste și țărilor în curs de dezvoltare vor cunoaște o expansiune mai susținută decît în America de Nord sau Europa occidentală (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Necesarul mondial de energie primară

(milioane tone echivalent petrol)

	Europa occidentală	America de Nord	Japonia	Restul lumii	Total mondial
Combustibili solizi					
1970	306	352	62	978	1698
1980	240	502	105	1299	2146
Modif. medie anuală (%)	−2,3	+3,6	+5,5	+2,9	+2,4
Combustibili lichizi					
1970	620	763	190	587	2160
1980	1113	1209	466	1261	4049
Modif. medie anuală (%)	+6,0	+4,7	+9,4	+7,9	+6,5
Combustibili gazoși					
1970	70	598	4	251	923
1980	231	870	14	582	1697
Modif. media anuală (%)	+11,9	+3,8	+14,5	+8,8	+6,2
Electricitate primară					
1970	45	50	10	30	135
1980	173	288	50	76	587
Modif. medie anuală (%)	+13,9	+19,4	+17,7	+9,9	+15,8
Total					
1970	1041	1763	266	1846	4916
1980	1757	2869	635	3218	8479
Modif. medie anuală (%)	+5,4	+5,0	+9,1	+5,7	+5,6

Sursa : Comité du Pétrole de l'O.C.D.E.

Sintetizînd măsurile adoptate sau preconizate pînă în prezent în numeroase țări importatoare de petrol, rezultă că ele se orientează cu precădere către :

— reducerea absolută a consumului de carburanți lichizi prin majorarea prețurilor respective ;

— evitarea risipei de combustibili lichizi prin introducerea de restricții în utilizarea autovehiculelor și ambarcațiunilor personale, raționalizarea transporturilor în comun ;

— economisirea combustibilului destinat încălzirii clădirilor și a energiei pentru iluminat ;

— constituirea unor stocuri de rezervă pe plan național, capabile să acopere timp de mai multe luni consumul de produse petroliere ș.a.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 47 (534)
VINERI 23 NOIEMBRIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

47

Pe fundalul unor remarcabile realizări

PREOCUPĂRI CONSTANTE VIZÎND PERFECȚIONAREA ȘI ACCELERAREA PROCESULUI EDIFICĂRII ECONOMICE

DINAMISMUL, spiritul novator, efortul de perfecționare continuă sînt atribute esențiale și inseparabile ale întregii noastre vieți economice și sociale. Succesele remarcabile obținute de oamenii muncii în toate domeniile edificării societății socialiste reflectă concludent elanul și fermitatea cu care întregul popor muncește pentru a da viață programului de dezvoltare multilaterală a patriei, elaborat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului. Rezultatele cu care ne apropiem de sfîrșitul acestui an sînt edificatoare din acest punct de vedere: **sarcinile de plan pe zece luni au fost realizate cu o depășire de circa un miliard și cinci sute milioane lei, producția industrială crescînd, față de 1972, într-un ritm de 15%.** S-au obținut succese importante în creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, asigurarea exportului, în darea în funcțiune a capacităților de producție planificate etc. Numeroase județe au raportat realizarea planului pe trei ani, asigurîndu-și un avans care le creează condiții optime pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen.

Realizate în sfera decisivă pentru progresul societății, toate aceste succese, cărora li se adaugă cele din alte domenii, constituie temeiul unei legitime mîndrii și satisfacții, în ele găsindu-și o vie expresie forța de creație a oamenilor muncii, justețea și realismul politicii partidului și statului nostru.

În același timp, însă, ele îndeamnă la o analiză lucidă și exigentă a întregii noastre activități, la înlăturarea lipsurilor și rămînerilor în urmă, la punerea în valoare a marilor rezerve ce pot și trebuie să fie valorificate din plin în procesul de edificare. În cuvîntarea pe care a rostit-o la recenta consfătuire care a avut loc la C.C. al P.C.R. cu primii secretari și secretarii pentru problemele organizatorice ai comitetelor județene de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o cuprinzătoare analiză — pe fundalul remarcabilelor rezultate obținute pe ansamblul economiei în primii trei ani ai cincinalului — a sarcinilor și priorităților care stau în fața tuturor oamenilor muncii în etapa actuală. Prin profunzimea sa, prin caracterul său științific, prin direcțiile de acțiune pe care le trasează, această cuvîntare constituie un document-program de cea mai mare însemnătate, un îndreptar prețios pentru toți factorii angajați în procesul construcției economice.

Ne aflăm în preajma unui nou an, decisiv, al cincinalului. **Pregătirea producției pentru 1974** este o îndatorire de cea mai mare însemnătate pentru toți factorii de conducere din economie, pentru toți oamenii muncii, astfel încît chiar din primele zile ale noului an să se asigure înfăptuirea ritmică și integrală a sarcinilor de plan. În planul pe 1974 se propun un șir de măsuri noi cu privire la **creșterea mai accentuată a eficienței economice**: reducerea cheltuielilor de producție și a consumurilor materiale, încă exagerat de mari, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității producției. Cu alte cuvinte, anul ce vine va trebui să marcheze o accentuare a preocupărilor pentru ridicarea eficienței economice, pentru îmbunătățirea calitativă a întregii activități din economie.

După cum sublinia secretarul general al partidului, în anul 1974 va interveni o modificare serioasă în ce privește **orientarea investițiilor**: se vor reduce investițiile în construcții industriale și agricole cu circa 5 miliarde de lei față de prevederile planului, orientîndu-se aceste fonduri spre dotarea cu mașini și utilaje a spațiilor existente. Evident această măsură nu reprezintă o reducere generală a investițiilor ci orientarea lor spre dotarea cu utilaje, cu mașini, pentru a se obține o sporire mai rapidă a producției și o creștere mai mare a eficienței economice. Ea este impusă de faptul că există unele spații (circa 500 mii de metri pătrați) construite și neutilizate corespunzător. Iată de ce, o sarcină de stringentă actualitate este analizarea temeinică, în fie-

(Continuare în pagina 4)

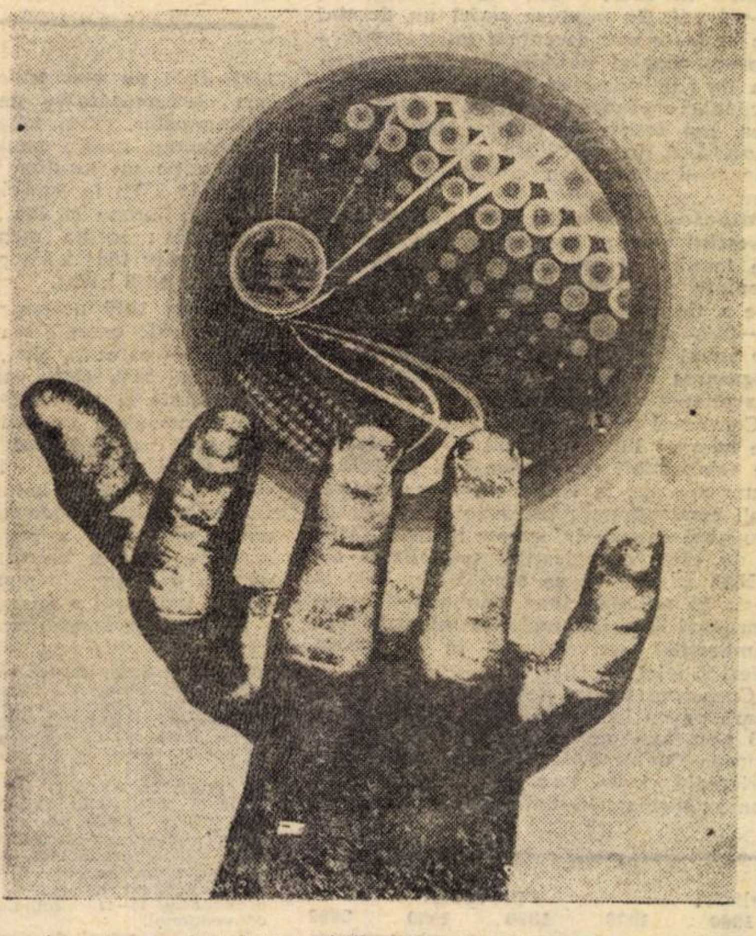

Energia este rezultatul investițiilor izvorîte din munca noastră a tuturor. Mîinile care o produc trebuie să o și ocrotească de virusul risipei

ÎN ACEST NUMĂR:

- Siderurgia, chimia și industria materialelor de construcții ca importante ramuri consumatoare de energie. **INCOTRO TREBUIE SĂ-ȘI REORIENTEZE PRODUCȚIA ȘI EXPORTUL? (II)**
- Dezbatere „V.E." **FENOMENUL INOVAȚIONAL**
- Ancheta „V.E."

  184 cooperative agricole de producție participă la ancheta pe tema: **RESURSELE DEZVOLTĂRII**
  Această parte a anchetei — a VI-a — se ocupă de corelația retribuirea muncii — creșterea economică.
- Concepte

  Un articol de prof. dr. ing. V. Roman **CU PRIVIRE LA TEORIA GENERALĂ A REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE (I)**
- Documentar

  RECONSIDERĂRI IN ENERGETICA MONDIALĂ (I)
- **Consultații, studii, documentare în sprijinul celor ce studiază în învățămîntul de partid**

  — **ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ALE ACTIVITĂȚII ECONOMICE**
  — **CICLUL DE FABRICAȚIE ȘI CĂILE SCURTĂRII SALE.**
  — Caracteristici ale dezvoltării țărilor capitaliste în anii 1972 și 1973.
  — **CREȘTERE ECONOMICĂ, INFLAȚIE și „EROZIUNEA" PUTERII DE CUMPĂRARE A MONEDELOR.**

BAZA ENERGETICA A ECONOMIEI (I)

— Căi și mijloace pentru utilizarea ei rațională și eficientă —

HOTĂRÎREA Comitetului Executiv al C.C. al Partidului Comunist Român și Decretul Consiliului de Stat din 17 noiembrie 1973 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei stabilesc sarcini de o deosebită importanță, de stringentă actualitate, pentru economia națională și pentru dezvoltarea în perspectivă a societății socialiste în țara noastră.

În scopul asigurării pe o perioadă cît mai îndelungată a resurselor energetice necesare dezvoltării economice, măsurile adoptate sînt astfel concepute și orientate încît să creeze condiții favorabile pentru dezvoltarea în perspectivă a ramurilor industriale producătoare de energie primară și combustibili, a ramurii energiei electrice, precum și pentru dirijarea judicioasă a consumurilor energetice în toate ramurile economiei.

Un accent deosebit se pune pe intensificarea cercetărilor și prospecțiunilor geologice pentru identificarea și punerea în exploatare a unor noi rezerve de cărbune, țiței, gaze naturale, ape termale și alte resurse energetice. **O deosebită importanță prezintă măsurile de creștere a aportului combustibililor solizi în resursele balanței energiei primare — cărbuni și șisturile bituminoase, a energiei hidraulice și a energiei nucleare.** Se prevăd măsuri pentru accelerarea realizării programelor de construcții de centrale hidroelectrice și de centrale nuclearo-electrice, care vor valorifica într-o măsură sporită resurse energetice primare din țară.

Concomitent cu aceste orientări principale ale dezvoltării energeticii în viitor, **Hotărîrea stabilește un program concret de acțiuni în vederea utilizării cît mai raționale și economisirii energiei în toate formele.** În fiecare ramură a economiei naționale se cere imperios să se prevadă și să se aplice cele mai adecvate măsuri pentru folosirea cu maximum de eficacitate a combustibililor și energiei electrice. De aceea, tuturor tehnicienilor, inginerilor, muncitorilor și cadrelor de conducere din toate ramurile economiei le revine sarcina și răspunderea de a acționa cu fermitate și perseverență pentru reducerea consumurilor specifice de energie. În acest scop se cer întreprinse acțiuni concrete pentru **îmbunătățirea neîntîrziată a instalațiilor mari consumatoare de energie, înlocuirea agregatelor cu randamente termoenergetice scăzute, recuperarea și**

ing. Ion V. HERESCU

(Continuare în pag. 2)

economie națională

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI

(Urmare din pag. 1)

valorificarea resurselor secundare energetice, perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Atenție deosebită se cere acordată acțiunilor vizînd restructurarea producției industriale în fiecare ramură, în sensul limitării la strictul necesar a produselor realizate cu consumuri mari de energie și înlocuirea lor cu produse care înglobează un procent mai mare de valoare nou creată, dar care se pot realiza cu consumuri specifice mai mici de combustibili sau energie electrică.

Energetica mondială și foamea de energie

PROBLEMELE care se pun și se cer rezolvate cu perseverență, spirit gospodăresc și ingeniozitate tehnică și economică, sînt de o stringentă actualitate atît în țara noastră, cît și în întreaga lume. Pe măsura avansării în timp, asigurarea resurselor de energie pentru acoperirea nevoilor energetice ale tuturor activităților omenești capătă un caracter marcat de îngrijorare; de aceea, folosirea judicioasă a resurselor cunoscute și descoperirea unor noi resurse de energie, folosibile la scară industrială, constituie probleme de primă importanță pentru asigurarea cu luciditate și fermitate a viitorului.

Pentru înțelegerea dimensiunilor și așezarea într-un cadru real a problemelor complexe referitoare la asigurarea resurselor energetice pentru perioade de timp cît mai îndelungate, este credem de folos cititorilor să cunoască, în primul rînd cîteva considerente retrospective și de perspectivă cu privire la economia energetică mondială.

Dezvoltarea și înzestrarea tehnologică a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei, a agriculturii, transporturilor, gospodăriei comunale-orășenești, cer cantități din ce în ce mai mari de energie în toate formele, îndeosebi combustibili, pe care îi transformă în căldură, și energie electrică, sau în energie mecanică și lumină. De aceea dezvoltarea multilaterală economică și socială necesită asigurarea, cu prioritate și în avans față de creșterea nevoilor de consum, a bazei energetice, a mijloacelor tehnice pentru extracția, prelucrarea, transportul și folosirea combustibililor — care constituie resursele primare de energie — și pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice, formă înnobilată de energie, care cere și ea energie primară pentru a putea fi produsă în centralele electrice.

Asigurarea resurselor energetice primare clasice — cărbuni, țiței, gaze — ca și a combustibililor nucleari, pentru perioade cît mai lungi de timp, a devenit în toate țările, pe măsura creșterii foarte rapide a necesităților de consum, și îndeosebi în țările cu economii dezvoltate, sau în curs de dezvoltare, **problema cea mai acută a vremurilor noastre.**

Nevoile de energie primară — combustibili cresc astfel încît se dublează în toate țările la 12—14 ani, iar cele de energie electrică la 7—10 ani, în timp ce rezervele de combustibili minerali s-au dublat, în acest secol, la intervale de 25—30 ani. Se produce astfel un decalaj din ce în ce mai accentuat între creșterea consumurilor și posibilitățile de acoperirea lor; de aceea se caută cu insistență și cu mari cheltuieli materiale, în toată lumea, noi forme de energie destinate să înlocuiască în următorii 20—25 ani pe cele clasice care, în condițiile arătate, tind să se epuizeze.

Mijloace tehnologice foarte costisitoare, investiții mari și rezultatele cele mai noi ale tehnicii și științei moderne sînt îndreptate spre dezvoltarea bazei energetice a fiecărei economii. În toate țările, 25—35% din totalul investițiilor care se fac anual în industrie sînt folosite pentru asigurarea resurselor de combustibili și dezvoltarea electrificării.

Consumul total mondial anual de energie în anul 1970 a depășit **6 miliarde tone combustibil convențional** și în 1972 a ajuns aproape la 7 miliarde tone combustibil convențional; lucrările de studii de prognoză care se întocmesc în toate țările și de către organizațiile specializate ale O.N.U. prevăd să se ajungă în 1980 la peste **10 miliarde tone combustibil convențional și aproximativ 26 miliarde tone combustibil convențional în anul 2000.** (Vezi tabelul nr. 1).

Consumul mediu anual de energie primară pe un locuitor în anul 1970 era de: 9,5 t.c.c. în America de Nord, 3 t.c.c., în Europa Occidentală, 3,9 t.c.c. în Europa Orientală și 0,6 t.c.c. în celelalte continente; media mondială a fost de aproximativ 2 t.c.c. pe un locuitor (3 tone în R.S.R.).

Consumul total mondial anual de energie electrică în anul 1970 a fost de aproape 5 mii de miliarde kWh și în 1972 de peste 6 mii de miliarde kWh; studiile de prognoză elaborate de organe specializate ale Organizației Națiunilor Unite conduc la o cifră de peste 11 mii de miliarde kWh în 1980 și la mai mult de 45 mii de miliarde kWh în anul 2000, dacă **nu s-ar aplica din timp măsuri corespunzătoare de raționalizare a consumurilor**. (Vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

	Realizări 1950	1960	1970	Prevederi 1980	1990	2000
Consumul mondial de energie primară						
— mil. to. comb. conv.	2577	3778	6274	10400	16800	26000
din care:						
— America de Nord	1143	1524	2340	3700	5800	9000
— Europa Occidentală	621	804	1190	2000	3600	5400
— Europa Orientală	504	869	1572	2750	4600	6600
— Celelalte continente	309	581	1172	1950	2800	5000
Creșteri în perioade de 10 ani — ritmuri medii anuale — %						
Consumul mondial	3,9	5,1		5,2	5,3	5,4
— America de Nord	2,9	4,5				
— Europa Occidentală	2,6	4				
— Europa Orientală	5	5,6				
— Celelalte continente	7,3	8.7				

Tabelul nr. 2

	Realizări 1950	1960	1970	Prevederi 1980	1990	2000
Consumul mondial de energie electrică						
— miliarde kWh	949	2300	4908	11180	23300	45400
din care:						
— America de Nord	507	978	1898	4000	7800	14500
— America de Sud	24	51	107	400	900	2000
— Europa (exclusiv U.R.S.S.)	244	680	1399	2800	5500	10200
— U.R.S.S.	91	292	740	2000	4500	9000
— Africa	16	40	89	360	1000	2200
— Asia	52	227	603	1400	3000	5500
— Oceania	15	32	72	220	600	2000
Creșteri în perioade de 10 ani — ritmuri medii anuale — %						
Consum mondial	9,3	8.6		7,9	7,6	7
— America de Nord	6,8	6,9				
— America de Sud	7,8	7,7				
— Europa (exclusiv U.R.S.S.)	10,8	7,5				
— U.R.S.S.	12,4	9,7				
— Africa	9,6	8,3				
— Asia	15,9	10,3				
— Oceania	7,9	8,4				

Consumul mediu anual de energie electrică pe un locuitor în anul 1970 era de: 7715 kWh în America de Nord, 2678 kWh în Europa și 445 kWh în celelalte continente; media mondială a fost de aproximativ 1564 kWh pe un locuitor (în România 1616 kWh).

În anul 1970 acoperirea necesităților mondiale de energie s-a făcut cu resurse clasice — cărbuni, țiței, gaze — în proporție de 94% (33% cărbuni și 61% hidrocarburi) și numai 6% cu energie hidro și nucleară. În perioada de perspectivă pînă în anul 2000 studiile de prognoză O.N.U. arată că, în cazul cînd s-ar continua strategia actuală privitoare la resursele primare energetice, s-ar înregistra o scădere a ponderii cărbunilor pînă la 12%, a hidrocarburilor pînă la 58% și o creștere a ponderii energiei hidro și îndeosebi a energiei nucleare.

Studiile de specialitate O.N.U. apreciază că structura resurselor ar putea evolua aproximativ astfel. (Vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Combustibili solizi — cărbuni	64	49	33	23	17	12
Gaze naturale	3	7	11	13	15	18
Țiței	31	40	50	54	52	40
Energie nucleară	—	—	1	4	9	22
Energie hidro	2	4	5	6	7	8

Se poate spune că folosirea combustibililor nucleari este abia la început. În stadiul actual al tehnologiei utilizării uraniului și combustibililor nucleari, se realizează numai producție de energie electrică și termică în centrale nuclearo-electrice, în stadiul de prototipuri pentru propulsia navelor, iar în domeniul avioanelor și mijloacelor auto nu a intrat nici în faza experimentală. Pînă în anul 2 000 se prevede că energia primară ce se va consuma în lume pentru producerea de energie electrică va reprezenta aproximativ 40% din totalul consumului anual de energie primară, adică aproximativ 10—11 miliarde tone combustibil convențional.

În stadiul actual de dezvoltare al industriei producătoare de echipamente nucleare se avansează ipoteza că la sfîrșitul acestui secol jumătate din energia electrică consumată anual va fi probabil obținută din centrale nuclearo-electrice, dotate cu reactorii termici actuali și, îndeosebi, cu reactori rapizi reproducători, care vor folosi neutroni rapizi și drept combustibili — uraniu îmbogățit și plutoniu.

Resursele de hidrocarburi și gaze naturale pe glob

CADRUL principal al problematicii pentru viitorii 25—30 ani constă, pe de o parte, în descoperirea de noi rezerve de resurse clasice de combustibili și de uraniu, creșterea aportului cărbunilor în resursele energetice primare folosite, datorită faptului că rezervele de cărbuni mondiale cunoscute sînt cu mult mai mari decît cele de hidrocarburi, iar pe de altă parte, în raționalizarea strictă a consumurilor energetice, pentru a se restrînge consumurile la strictul necesar și a se prelungi pe cît mai lung timp posibil folosirea rezervelor cunoscute.

Este în atenția tuturor faptul că structura resurselor energetice primare utilizate diferă foarte mult de la o țară la alta, aceasta fiind determinată de resursele naturale de care dispune fiecare țară, de potențialul economic al acesteia și de faptul că acele țări care nu dispun de resurse proprii suficiente pentru acoperirea consumurilor de energie primară sînt nevoite să importe energie, în principal țiței și gaze, în condiții din ce în ce mai grele și mai costisitoare. Toate țările europene, cu excepția U.R.S.S., R. P. Polonă și țara noastră, sînt nevoite să-și asigure necesitățile de combustibili prin importuri care reprezintă 22%—90% din consumurile anuale.

Disparitatea resurselor naturale pe continente va diversifica eforturile, tehnologiile și cercetările. Astfel, regiunile bogate în combustibili lichizi — ca America de Nord, zona Caraibilor, Orientul Mijlociu și U.R.S.S. — vor putea să activizeze explorările și forajele; regiunile bogate în combustibili solizi — ca America de Nord, U.R.S.S. și China — care dețin 80% din rezervele cunoscute, vor putea să dezvolte extragerea cărbunilor și vor dezvolta la scară mare producerea de hidrocarburi plecînd de la cărbuni; în timp ce țările europene, America de Sud, Africa și o mare parte din țările Asiei vor trebui să aplice o politică de accelerare a dezvoltării hidroenergiei și energeticii nucleare, nu numai în centrale electrice, ci și în transporturi, chimie și alte utilizări industriale.

Țările vest-europene sînt într-o situație mai critică pe măsură ce se va avansa în timp. Rezervele sale de combustibili fosili sînt mici în raport cu nevoile de energie din următorii 25—30 ani, și vor fi din ce în ce mai mult tributare resurselor din exterior și țărilor care dețin rezerve naturale mari de hidrocarburi. Tot după calculele organizațiilor specializate ONU pentru Europa, la sfîrșitul acestui secol, țările vest-europene nu vor mai putea să-și acopere necesitățile energetice din resurse proprii, decît în proporție de cel mult 20% din consumurile anuale.

În ultimii 10 ani a luat o dezvoltare deosebită elaborarea de studii de prognoză energetică în toate țările. Se cercetează științific fenomenele economice în corelație cu realizările în dezvoltarea consumurilor de energie primară și energie electrică. Se constată o corelație foarte strînsă, dar care poate fi dirijată, între consumurile energetice, produsul național brut și valoarea producției industriale realizate anual în fiecare țară.

Desigur indicii de corelații diferă foarte mult de la o țară la alta, în funcție de structura producției industriale, de tehnologiile folosite de structura venitului național realizat anual și, într-o proporție mai redusă, chiar de structura resurselor energetice utilizate. Acești indici sînt marcați evident de nivelul tehnic al mijloacelor și tehnologiilor folosite pentru realizarea producției industriale și în general, în celelalte ramuri ale economiei. Se manifestă actualmente în toate țările cu economii dezvoltate și în curs de dezvoltare, o grijă deosebită pentru a se ajunge la o scădere continuă a indicelui de consum de energie raportat la o unitate de produs național brut și la o creștere continuă a indicelui de elasticitate care exprimă raportul între creșterea anuală a produsului național brut și creșterea consumului de energie.

Dezvoltarea bazei energetice și electrificarea în România

PE BAZA directivelor trasate de conducerea partidului și statului, în ultimele trei decenii energetica din țara noastră a cunoscut o evoluție ascendentă determinată de dezvoltarea întregii economii și, în primul rînd, a industriei în calitate de principal consumator de energie primară și electrică. (Vezi tabelul nr. 4).

Consumurile interne de energie primară au crescut în țara noastră de la **20 mil. t.c.c. în 1955**, la 40,5 mil.t.c.c. în 1965 și peste 60 mil.t.c.c. în 1970; pînă în 1975 se prevede a se ajunge la un necesar total pentru consumul intern de aproximativ 82—84 mil.t.c.c.

Consumurile interne de energie electrică au crescut de la 4,3 mild. kWh în 1955, la 17 mild. kWh în 1965 și 32,7 mild. kWh în 1970; pînă în 1975 se prevede a se ajunge la un necesar total pentru consumul intern de aproximativ 52—55 mild. kWh.

În structura resurselor energetice primare cu care s-au asigurat și se prevede a se asigura în continuare necesitățile intervin schimbări importante, în sensul creșterii continue a ponderii cărbunilor și energiei hidro și al scăderii ponderii hidrocarburilor. Și în structura consumurilor interne intervin schimbări importante — în care consumurile în industrie cresc ca pondere de la 57% în 1965, la aproximativ 80% în 1975.

În cadrul valorificării resurselor de energie primară, dinamica cea mai accentuată a cunoscut-o producția de cărbune și îndeosebi, extracția lignitului pentru producția de energie electrică. Producția de lignit și cărbune brun a crescut de la 3 mil. t. naturale în 1960 la 14 mil. t în 1970 și este prevăzut să ajungă la cca. 25 mil. tone în 1975.

Pentru punerea în valoare a potențialului hidroenergetic s-au făcut eforturi deosebit de mari. De la 60 MW putere instalată în centrale hidroelectrice în 1950, s-a ajuns la 1200 MW în 1970 și 2100 MW în 1972; se prelimină că vom termina acest cincinal cu aproape 3000 MW putere instalată, iar în perioada 1976—1980 se vor amenaja încă cel puțin 2000 MW. **Producția de energie electrică**

(Continuare în pag. 4)

MAXIMĂ EFICIENȚĂ ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR DE ENERGIE!

● Energia consumată sau încorporată în masa produselor constituie un criteriu fundamental, determinant al eficienței economice.
● Creșterea gradului de prelucrare se oglindește proporțional în aportul net în valută al produselor fabricate din materii prime importate? Cum influențează consumul de energie acest indicator? Ce consecințe au analizele unilaterale ale rentabilității exportului?
● Se poate aprecia rentabilitatea exportului pe baza prețurilor interne, al căror nivel reflectă opțiuni de politică economică internă? Trei exemple concludente: gazele, carbidul și fibrele sintetice.
● Factori care pledează pentru chimizarea țițeiului și se opun livrărilor pentru ardere.
● Avantajele procedeului uscat în fabricarea cimentului. Pînă la ce distanțe (navlu) exportul cimentului se menține rentabil? Ce pondere deține exportul de ciment în producția diferitelor țări? În loc de ciment pot fi livrate instalații de fabricare?
● Este eficient exportul de laminate feroase? Care este aportul valutar al acestora? Poate fi sporit acest aport?
● La ce grad de prelucrare exportul aluminiului poate constitui sortiment de export? Poate fi sporit de 3—4 ori aportul său valutar?

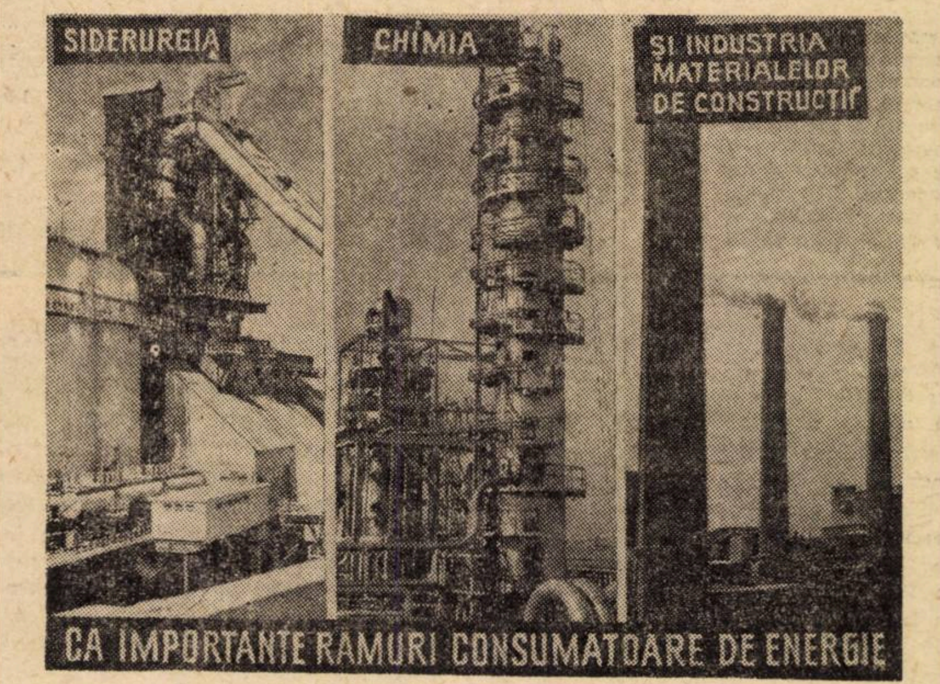

ÎNCOTRO TREBUIE SĂ-ȘI REORIENTEZE PRODUCȚIA ȘI EXPORTUL? [II]

ÎN CADRUL preocupărilor conducerii partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă și armonioasă a economiei naționale, o atenție deosebită s-a acordat dezvoltării resurselor energetice, condiție esențială asigurării dinamismului economiei românești.

Deși România era cunoscută ca țară producătoare de petrol, o atenție egală a fost acordată dezvoltării extracției de cărbune, astfel că aportul acesteia din urmă în balanța purtătorilor de energie primară a crescut continuu. Dacă pe plan mondial, în perioada 1960—1970, producția de cărbune a înregistrat un ritm mediu anual de 2,3%, iar pe ansamblul țărilor socialiste acesta a fost de 4,8%, în România ritmul mediu anual a fost de 10,9%.

Aceeași preocupare pentru dezvoltarea bazei energetice, pentru folosirea judicioasă a combustibililor, se reflectă în măsurile adoptate prin recentul decret. Se poate afirma că un factor decisiv pentru eficacitatea acestor măsuri va fi modul în care industria, marii consumatori de energie vor include, alături de celelalte criterii de orientare a producției și exportului, criteriul consumului energetic.

În creșterea eficienței economice a mărfurilor livrate la export, un rol important revine gradului de prelucrare a acestora. Evoluția generală, de ansamblu, a prețurilor mondiale arată o diferență între trendul prețurilor materiilor prime și semifabricatelor și cel al prețurilor produselor cu grad înalt de prelucrare și în primul rînd al mașinilor și utilajelor, în sensul că primele marchează o creștere mai accentuată, dar care nu a dus la o închidere a foarfecii prețurilor în aceeași măsură.

Cheltuielile de producție nu rămîn neschimbate, ele oscilează în măsură direct proporțională cu prețurlie materiilor prime ale materialelor ajutătoare și ale mijloacelor de producție și în mărime invers proporțională cu productivitatea muncii și tehnicitatea producției. Nu întotdeauna însă în prețul realizat la export, creșterea gradului de prelucrare se oglindește în mod proporțional și în indicatorul aportului net de valută, datorită în principal condițiilor materiale de raliere la tehnologia și consumurile specifice cele mai avansate existente pe plan mondial. Astfel, nu de puține ori, apare tendința ca unele produse cu grad ridicat de prelucrare să ofere o eficiență economică mai mică decît în cazul exportului materiilor prime care au servit la obținerea acestora.

Abordînd problema sporirii eficienței economice la exportul unor produse românești, în condițiile actuale este absolut necesar ca la toate produsele livrate la export și care sînt realizate pe baza unor materii prime importate, acestea să ofere o eficiență economică proporțională cu gradul de prelucrare iar, în conjunctura actuală caracterizată prin criza de energie, se impune a se lua în considerație și ponderea energiei în structura prețului de cost.

Există mărfuri care fie că folosesc sau nu materii prime sau auxiliare din import, consumă în mod direct sau indirect o mare cantitate de energie. Oferite la export, aceste mărfuri aduc un aport valutar proporțional cu gradul lor de prelucrare. Situația este critică în cazul în care gradul de prelucrare este mic, ponderea energiei consumate în prețul de cost este importantă iar materia primă folosită provine din import.

Chiar dacă cursul de revenire ar apărea ca satisfăcător, el poate fi deformat datorită sistemului actual de prețuri. Am depășit etapa cînd se punea problema „să desfacem tot ce producem". În etapa actuală și cu atît mai mult în anii ce vin, problema se pune cu totul altfel: **să producem numai ceea ce se poate desface**, în condiții de competitivitate și eficiență.

În acest context două sînt aspectele asupra cărora dorim să facem cîteva aprecieri:

● sistemul actual de prețuri care influențează calculele de eficiență a operațiunilor de comerț exterior în cazul unor produse;

● analiza eficienței economice a unor produse cu grad mic de prelucrare, mari consumatoare de energie și bazate pe materii prime din import.

● Influențe ale actualului sistem de prețuri

ÎN CONDIȚIILE actualului sistem de prețuri interne analiza exportului numai prin prisma rezultatelor obținute în urma calculării indicatorului „curs de revenire" poate conduce la unele concluzii nejuste, privind diminuarea sau chiar eliminarea la export a multor produse cu grad superior de prelucrare și sporirea exportului materiilor prime care au servit la obținerea acestora. În cadrul unor analize superficiale, se explică cursurile de revenire obținute prin diferența de productivitate — mai mică la noi față de cea realizată pe piața mondială — a produsului respectiv. Datorită inaccesibilității la datele privind consumurile specifice ale produselor realizate de firmele străine concurente, se acceptă cu multă ușurință această explicație neglijîndu-se adevăratele cauze și, în unele situații ajungîndu-se chiar la fundamentarea necorespunzătoare a hotărîrilor privind investițiile și de orientare la export a unor produse.

Atît la noi cît și în alte țări, există diferențe de productivitate. Faptul că industrializarea țării noastre a făcut progrese deosebite mai ales în ultimii 10—15 ani, ne oferă însă certitudinea că în cea mai mare parte s-a recurs la o tehnologie avansată, oferindu-ne astfel un avantaj chiar față de țări cu tradiție industrială. Diferențe de productivitate există în favoarea dar și în defavoarea noastră, datorită practicării în alte țări a unor procedee mai noi, a specializării, disponibilității de materii prime, etc.

Pentru a ilustra cele de mai sus, vom face referire la trei exemple de produse de grad diferit de prelucrare din sectorul industriei chimice: gazele naturale, carbidul și fibrele sintetice.

Gazele naturale: ținînd seama de prețul cu ridicata al gazelor naturale și de prețul pieței externe realizat în ultimii ani, rezultă un curs de revenire, bun, care ar demonstra la prima vedere că exportul de gaze naturale ar fi mai eficient, de exemplu, decît al livrării unor produse prelucrate din ele (solvenți clorurați). Realitatea este alta, ea fiind mascată de prețul intern nereal, în neconcordanță cu valoarea gazelor naturale, cu puterea lor calorifică și cu posibilitățile noastre de chimizare. În cazul acestui exemplu, amintim că prețul intern a fost stabilit pentru a stimula dezvoltarea unor ramuri industriale din țara noastră dar în condițiile de azi, ale crizei energetice, el nu exprimă valoarea reală a gazelor naturale și în plus el poate fi interpretat ca un stimulent pentru consumul brut de ardere.

Carbidul: calculul economic în prețuri interne în cazul unui cuptor de carbid a cărui producție este destinată exportului, conduce la un curs de revenire net aparent foarte favorabil. Luîndu-se însă în calcul elementele prețului de cost în valută, se ajunge la un aport net negativ de cîțiva zeci de dolari pe tonă, de unde se poate trage concluzia că nu se recuperează integral nici valoarea cheltuielilor de producție.

Fibrele sintetice poliesterice realizate pe baza unor tehnologii moderne, avînd consumuri specifice competitive cu cele existente pe plan mondial, conduc la un curs de revenire foarte ridicat. Din calcule ar rezulta că ar fi mai eficient exportul materiilor prime care servesc la obținerea lor.

Folosind sistemul actual de prețuri interne la calcularea unor indicatori de eficiență economică în cazul unor produse, putem obține rezultate nereale care deformează realitatea și a căror utilizare, pentru luarea de decizii în actuala conjunctură a energiei, poate avea implicații dintre cele mai grave.

● Eficiența economică a unor produse cu grad de prelucrare scăzut și mari consumatoare de energie

ANALIZA eficienței economice a unor produse livrate la export în condițiile actuale ale crizei de energie, scoate în evidență rentabilitatea scăzută pe care acestea o oferă. Printre aceste mărfuri se numără: produsele petroliere, cimentul, aluminiul, produsele siderurgice etc.

Produsele petroliere rezultate pe baza prelucrării țițeiului provenit din import oferă, conform calculelor, o eficiență economică redusă. Acest lucru își va păstra valabilitatea și în viitor. Calculele efectuate au la bază costurile de prelucrare de 4—6 dol/tona de țiței pe care le realizează orice rafinărie cu o capacitate medie de producție, de transportul extern de 145—155 dol/tonă în medie și de transportul intern de 1,5—2,0 dol/to *). Este firesc să se pună întrebarea cum de se realizează în condiții similare, în cazul altor țări, totuși o rentabilitate mai mare. Datorită contractelor de concesionare încheiate încă de acum 10—20 ani și revizuite în ultimii ani, țările occidentale, mai bine-zis companiile din aceste țări, obțin țițeiul la prețuri mult mai avantajoase, cu circa 40—50% mai scăzute decît societățile sau țările care nu dispun de astfel de contracte. În al doilea rînd, datorită taxelor vamale ale țărilor Pieței Comune, prețurile pe care le pot obține țările socialiste pentru produsele prelucrate sînt mai mici. În sfîrșit, amintim că spre deosebire de țara noastră, care folosește navluri în trip charter companiile occidentale utilizează time charter care revin la costuri mult mai scăzute.

Acestea sînt doar cîteva considerente care pledează pentru chimizarea țițeiului și a gazelor de rafinărie căci este mult mai rațională prelucrarea acestora în cauciuc sintetic și rășini sintetice ABS decît livrarea lor drept combustibil.

Cimentul deține principala pondere în cadrul materialelor de construcție utilizate în întreaga lume. Alături de oțel el a ajuns elementul indispensabil în construcții.

După cum se știe, aplicarea pe scară tot mai largă a procedeului uscat de fabricare a cimentului, în dauna procedeului umed constituie tendința principală manifestată pe plan mondial. Unul din principalii factori care a determinat orientarea către procedeul uscat îl reprezintă economia de energie calorică obținută pe kilogramul de clinker pro-

Tabelul nr. 1

Ponderea exportului de ciment în producția R. S. România

	1960	1965	1970	1971	1972
Producție, mii to	3054,0	5406,0	8127,0	8523,0	9212,0
Export, mii to	959,2	1538,2	1200,0	934,6	1084,3
Ponderea exp/prod, %	31,4	28,5	14,7	11,0	11,8

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1973

Tabelul nr. 2

Producția și exportul de laminate feroase al R.S.R.

	1960	1965	1970	1971	1972
Producția, mii t.	1254,0	2347,0	4504,0	4763,0	5230
Export, mii t.	318,6	342,0	1278,1	1222,1	1076,4
Ponderea exp/prod, %	20,9	14,57	28,37	25,66	20,58

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R. 1973

dr. Paul ȘTEFĂNESCU
I.N.S.C.I.N.

(Continuare în pag. 20)

*) Petroleum Intelligence Weekly, vol. XII, nr. 37, sept. 10, 1973 pag. 2

PREOCUPĂRI CONSTANTE

(Urmare din pag. 1)

care întreprindere a situației spațiilor de producție existente și propunerea de măsuri în vederea dotării lor complete cu mașini și utilaje. Este necesar să se analizeze modul în care sînt organizate chiar întreprinderile complet utilate deoarece și în aceste unități există posibilitatea ca, printr-o organizare mai rațională a spațiului, a amplasării mașinilor, a fluxului de producție, să se obțină spații suplimentare care să fie dotate cu mașini și utilaje, asigurîndu-se astfel o creștere mai rapidă a producției.

O ALTĂ PROBLEMĂ de importanță majoră ce trebuie să stea în centrul preocupărilor noastre ale tuturor, atît în această perioadă cît și în legătură cu realizarea planului pe anul viitor, este **reducerea consumului de energie și combustibil.** În cadrul preocupărilor permanente ale conducerii partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă și armonioasă a economiei naționale, o atenție deosebită a fost acordată dezvoltării resurselor interne de energie primară și creșterii producției de energie electrică, ceea ce a făcut posibilă acoperirea nevoilor crescînde de combustibil și energie, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei naționale și creșterea bunăstării populației. Dar, după cum se știe, cu toate progresele înregistrate, în acest domeniu au persistat deficiențe atît în ce privește identificarea și valorificarea unor noi resurse energetice, cît și în utilizarea cu randamente ridicate a combustibililor, energiei electrice și termice. Consumul de energie și combustibil a crescut în țara noastră într-un ritm foarte rapid, mai rapid decît dezvoltarea economică, sporul consumurilor fiind în neconcordanță cu creșterea venitului național. Măsurile și hotărîrile adoptate zilele trecute urmăresc reducerea consumurilor și a risipei în însăși producția de energie, precum și a consumurilor mari dintr-o serie de industrii cu tehnologii învechite, unele reorientări în dezvoltarea industriei. Recentul Decret al Consiliului de Stat prevede acțiuni precise și ferme vizînd dezvoltarea bazei de resurse energetice : folosirea mai judicioasă a combustibililor, carburanților și energiei în industrie, construcții, transporturi, agricultură și în celelalte activități economico-sociale ; îmbunătățirea randamentelor energetice ale mașinilor, instalațiilor și utilajelor ; intensificarea cercetărilor în domeniul surselor de energie și al reducerii consumurilor energetice ; asigurarea și utilizarea judicioasă a combustibililor și energiei pentru încălzit, iluminat, precum și pentru utilizări casnice și edilitare. Traducerea exemplară în viață a acestor măsuri constituie o îndatorire cetățenească pentru fiecare dintre noi : la locurile de muncă, în propriile locuințe trebuie să facem totul pentru economisirea resurselor de energie, să combatem risipa sub orice formă, contribuind astfel la progresul economiei naționale, la propria noastră prosperitate.

Printre problemele care au fost reliefate de conducerea partidului și statului nostru ca necesitînd o atenție prioritară în această etapă, se numără, de asemenea, **perfecționarea conducerii, îmbunătățirea metodelor și stilului de muncă, pregătirea cadrelor de** specialitate, inclusiv a muncitorilor calificați, intensificarea și ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a muncii organelor de conducere colectivă a activității economico-sociale, promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste, combaterea diferitelor manifestări străine idealurilor și normelor de viață ale societății noastre.

„Viața demonstrează — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că atît politica internă, cît și cea internațională a partidului și statului nostru corespund pe deplin intereselor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, consolidării independenței și suveranității patriei, cît și întăririi solidarității cu țările socialiste, cu forțele antiimperialiste, progresiste, de pretutindeni, cauzei păcii și colaborării internaționale. Tocmai de aceea trebuie să facem totul ca această politică să fie înfăptuită în cele mai bune condiții !"**

Realizările remarcabile obținute pînă în prezent, abnegația și fermitatea cu care oamenii muncii traduc în viață programul de dezvoltare multilaterală a patriei, atestă cu puterea de convingere a faptelor unitatea de nezdruncinat dintre popor și partid, a cărui politică întruchipează idealurile noastre cele mai fierbinți de progres, prosperitate și libertate.

BAZA ENERGETICĂ

(Urmare din pag. 2)

a cunoscut în țara noastră în ultimii 20 de ani o dinamică în medie de două ori mai mare față de cea înregistrată pe plan mondial, obținîndu-se o dublare a producției la fiecare perioadă de 5—6 ani.

În structura puterii instalate și în producția de energie electrică, în funcție de formele de energie primară folosite, politica stabilită de conducerea partidului și statului nostru urmărește o valorificare maximală a posibilităților resurselor din producție internă, cu prioritate pe cărbuni și hidroenergie, și o reducere continuă a ponderii producției care folosește hidrocarburi.

În graficul alăturat poate fi urmărită, pentru perioada 1960—1975, corelația care s-a asigurat între creșterea producției de energie electrică și a puterii instalate în centralele electrice, a puterii electrice cerute la vîrf în Sistemul interconectat național și creșterea producției industriale. Din analiza acestei prezentări grafice apar pregnant două elemente caracteristice de natură să orienteze acțiunile de raționalizare a consumurilor de putere și energie electrică : a) trebuie să se acționeze cu fermitate pentru aplatizarea vîrfului de sarcină cerut de consumatori în cadrul curbei zilnice de sarcină a Sistemului și b) odată cu aplicarea măsurilor de folosire mai judicioasă a energiei electrice să se realizeze o umplere a golului de noapte, din aceleași curbe.

Este o certitudine că rezervele de combustibili clasici minerali și de combustibili nucleari sînt limitate și nu se reînnoiesc ; ele nu se refac pe măsură ce sînt consumate pentru a fi transformate în alte forme de energie utilizabile. Singura formă de energie care se reproduce periodic este aceea a căderii apelor, care din această cauză trebuie valorificată în centrale hidroelectrice, cu prioritate, înaintea oricăror alte forme de energie.

În țara noastră, atenția deosebită pe care conducerea partidului și statului o acordă asigurării dezvoltării proporționale cu rezervele de care dispunem a bazei energetice necesare economiei, cît și pentru creșterea continuă a eficienței în economia energetică, s-a reflectat încă de la începuturile dezvoltării planificate a economiei în 1949—1950, nu numai în Directivele Congreselor Partidului și în hotărîrile succesive ale conducerii partidului, ci și în concepția și sarcinile ce se stabilesc prin fiecare plan cincinal și în planurile anuale de dezvoltare economică și socială. Ea este reînnoită, din ce în ce mai accentuat, pe măsură ce economia noastră se dezvoltă și devine mai complexă, se diversifică multilateral și cere, în proporții crescînde, o dezvoltare mai largă a bazei energetice și de combustibili.

Eforturile oamenilor muncii din țara noastră pentru continua îmbunătățire a modului cum sînt folosiți combustibilii și energia, perfecționarea și modernizarea industriei și tehnologiilor, concomitent cu îmbunătățirea structurii producției industriale și aplicarea măsurilor de economisire și raționalizare a consumurilor de energie, au condus în ultimii 10—15 ani la rezultate valoroase. Indicele mediu de consum de energie primară — combustibili în industrie, raportat la 1 milion lei valoare producție industrială realizată a scăzut de la 290 tone combustibil convențional (de 7000 Kcal/Kg) în 1960, la 244 tone în 1965, la 161 tone în 1970 și se prelimină să se ajungă sub 115 tone în 1975. De asemenea, indicele mediu de consum de energie electrică în industrie, raportat la 1 milion lei valoare producție industrială a scăzut de la 68 mii kWh în 1965, la 65 mii kWh în 1970 și se prevede a se ajunge la 57—58 mii kWh în 1975.

Analizele și bilanțurile energetice care se fac în întreprinderi, precum și compararea consumurilor specifice de combustibili și energie care se obțin în ramurile economiei noastre, cu cele din alte țări cu economii avansate, arată însă că există foarte multe posibilități nevalorificate încă, de scădere mai accentuată a consumurilor specifice, deci de economisire a combustibililor și a energiei electrice. Din aceste motive grija permanentă a fiecărui consumator trebuie să constea în **cunoașterea și perfecționarea modului cum folosește combustibilii și energia, îmbunătățirea tehnică a instalațiilor utilizate pentru transformarea diferitelor forme de energie, creșterea randamentelor termoenergetice ale cazanelor, cuptoarelor și instalațiilor în care se ard combustibilii.** Această grijă pentru mai buna gospodărire și economisire a combustibililor și energiei se reflectă direct în consumurile specifice și indicii de consum raportați la producția industrială realizată în fiecare întreprindere și ramură a economiei, în unități fizice și valorice și pe întreaga economie în indicii de consumuri medii de energie primară și energie electrică raportați la valoarea venitului național creat anual și la valoarea producției globale industriale realizate.

Tabelul nr. 4 — %

(bază 1955—100)

REALIZĂRI

	1955	1960	1965	1970	1975
Valoarea producției globale industriale — %	100	168,3	324	576	Preliminări cca. 1150
Consumul intern de energie primară — %	100	135,6	201	299	420
Consumul intern de energie electrică — %	100	177	394	766	1280
Consumul intern de energie primară — kg.c.c. pe un locuitor și an	1164	1487	2131	2980	cca. 4000
Consumul intern de energie electrică — kWh pe un locuitor și an	246	411	886	1616	cca. 2600

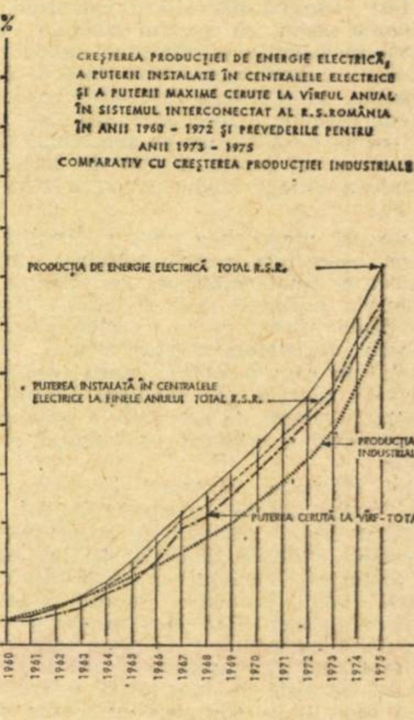

În perioada actuală, pe baza sarcinilor stabilite de conducerea partidului și statului, este în curs de desfășurare, în toată țara, în întreprinderi, centrale industriale, unități cooperatiste, ministere, organele consiliilor populare județene, organe centrale de sinteza economică, o vastă acțiune de analiză, de revizuire a tuturor consumurilor energetice, de îmbunătățire a structurii producției industriale și de determinare a căilor, mijloacelor și soluțiilor pentru o îmbunătățire radicală a condițiilor în care se utilizează energia primară — combustibilii și carburanții — precum și energia electrică, pentru creșterea pe aceste căi a eficienței economice în toate activitățile care implică consumuri de energie.

În numărul viitor, vom prezenta căile și mijloacele prin care se poate ajunge la folosirea rațională, eficientă, a energiei și combustibililor.

Tabelul nr. 5

STRUCTURA RESURSELOR DE ENERGIE PRIMARĂ ÎN DIFERITE ȚĂRI ÎN 1970

— în procente —

	Din producție internă	Din import	Resursele din producția internă: Cărbuni	Țiței	Gaze	Energie hidro și nucleară
R. S. ROMÂNIA	90,1	9,9	18,8	31,6	48	1,6
Austria	40,6	59,4	17,2	34,2	23,7	24,9
Anglia	50,4	49,6	88,3	0,1	9,2	2,4
Belgia	14,7	85,3	98,1	—	0,6	1,3
Franța	26,8	73,2	65,8	5,7	15,5	13
Italia	13,9	86,1	3,7	7,4	66,5	22,4
Olanda	34,4	65,6	8,8	5,2	83,9	0,1
Suedia	9,5	90,5	0,6	—	—	99,4
Elveția	17,5	82,5	—	—	—	100
R. F. Germania	48,3	51,7	82,7	5,6	9,9	1,7
S.U.A.	88,3	11,7	26,4	31,6	40,3	1,7
R. P. Bulgaria	48,2	51,8	91,7	2,7	3,9	1,7
R. S. Cehoslovacă	78,4	21,6	97,2	0,3	1,9	0,6
R. D. Germană	76,0	24,0	97,0	0,5	2	0,5
R. P. Ungară	66,7	33,3	70,0	11,3	18,7	—
R. P. Polonă	91,2	8,8	95,0	0,4	4,4	0,2
U.R.S.S.	98,6	1,4	39,0	37,9	21,8	1,3

În SUPLIMENTUL „V. E." nr. 47/73 au apărut :

— Sancționarea beneficiarului în cazul neîndeplinirii obligației de a ridica sau de a prelua prestația de **I. Iczkovits**

— Noțiunea de sortiment de **V. Atanasiu**

— Anualitatea contractelor economice — obligație legală a unităților socialiste de **Alex. Horvat**

— Funcția conjuncturală a politicilor și reglementărilor netarifare și incidența lor asupra exporturilor românești de drd. **A. Moțiu**

— Unele aspecte privind răspunderea pentru livrarea de mărfuri la export de **Gh. Țigăeru**

INVESTIŢII

De ce DECALAJE între termenele planificate şi atingerea efectivă a parametrilor proiectaţi?

CONSIDERENTE legate de industrializarea socialistă a ţării, de dezvoltarea impetuoasă a tuturor ramurilor economiei naţionale, la care se adaugă participarea activă a ţării noastre la comerţul internaţional cu diverse materiale de construcţii, au determinat situarea **industriei materialelor de construcţii** printre cele mai dinamici ramuri ale industriei noastre socialiste, mai ales în actualul cincinal cînd va înregistra o creştere de 2,1 ori faţă de 1970.

Susţinerea acestor ritmuri rapide de dezvoltare, a impus investirea, an de an, a unor importante fonduri financiare şi materiale, atît pentru creşterea capacităţilor de producţie, cît şi pentru diversificarea producţiei de materiale de construcţii. Actualul cincinal reprezintă o etapă marcantă în dezvoltarea potenţialului productiv al acestei industrii, cînd se vor pune în funcţiune o serie de obiective de mari proporţii ca, de exemplu, noile fabrici de ciment de la Aleşd, Cîmpulung-Argeş, Hoghiz, Mintia, precum şi dezvoltarea celor existente (prin construirea de linii tehnologice de mare capacitate), fabricile pentru produse din beton celular autoclavizat Adjud, Bîrca şi Prahova, fabrici noi de produse prefabricate din beton armat etc. În scopul diversificării şi modernizării producţiei de materiale pentru construcţii, se construiesc fabrici noi pentru materiale şi elemente de construcţii din mase plastice la Bacău, Bucureşti şi Simleul Silvaniei ş.a. Paralel cu construirea de noi obiective, se desfăşoară un amplu program de modernizare şi dezvoltare a capacităţilor existente.

Dat fiind faptul că mai mult de jumătate din sporul de producţie prevăzut pentru această ramură în actualul cincinal este calculat pe seama capacităţilor puse în funcţiune după 1.I.1971, preocupările majore ale factorilor de răspundere trebuie să fie polarizate, cu prioritate, în direcţia **indeplinirii exemplare a programului de punere în funcţiune a noilor investiţii şi de atingere a parametrilor proiectaţi la termenele planificate, astfel ca ele să se integreze cît mai grabnic în circuitul productiv.** În industria materialelor de construcţii, caracterul imperativ al acestei sarcini este şi mai pregnant, avînd în vedere că fiecare material are o destinaţie precisă în realizarea sarcinilor celorlalte ramuri economice, şi în special în îndeplinirea amplului program de construcţii.

EXPERIENŢA acumulată an de an de către colectivele de muncă ale noilor fabrici, măsurile multiple luate — tehnice şi organizatorice — au permis **comprimarea continuă a termenelor de atingere a nivelelor de producţie proiectate la noile obiective.** Numai două exemple din multe altele: Fabrica de cărămidă Arieşul-Cîmpia Turzii, pe baza măsurilor adoptate de colectivul de conducere, a reuşit să-şi atingă parametrii de producţie cu aproape un trimestru mai devreme (capacitatea de 30 mil. buc.), iar secţia de tuburi din azbociment de la fabrica de materiale de construcţii-Fieni a început producţia în acest an înainte de termen, depăşind parametrii de producţie pentru etapa respectivă. Iată, în tabelul nr. 1, o analiză comparativă a gradului de utilizare a fondurilor fixe productive din industria materialelor de construcţii din cadrul M.E.F.M.C. în funcţie de stadiul în care se găsesc în realizarea parametrilor de producţie proiectaţi.

Pentru capacităţile cu parametrii de producţie realizaţi (a), care deţin ponderea determinantă în volumul fondurilor fixe productive, datele înregistrate exprimă concludent gradul de utilizare. Într-un alt articol al revistei „Viaţa Economică" (nr. 38/1973) consacrat analizării acestor capacităţi, s-a arătat că pe baza măsurilor luate pentru punerea în valoare a potenţialului productiv al capacităţilor existente, s-au obţinut unele rezultate remarcabile. **Gradul de utilizare în acest an la principalele capacităţi de ciment, var pentru construcţii, plăci şi tuburi din azbociment, obiecte sanitare, cărămizi refractare etc., se ridică la 98—99%.**

Celelalte categorii de capacităţi (b şi c) trebuie să fie analizate în corelaţie cu stadiul în care se găsesc faţă de termenele planificate pentru atingerea parametrilor de producţie proiectaţi.

Comparînd nivelul gradului de utilizare a capacităţilor cu parametrii în curs de realizare, rezultă că măsurile luate în acest an au permis îmbunătăţirea substanţială a folosirii acestui potenţial, comparativ cu rezultatele din anul trecut.

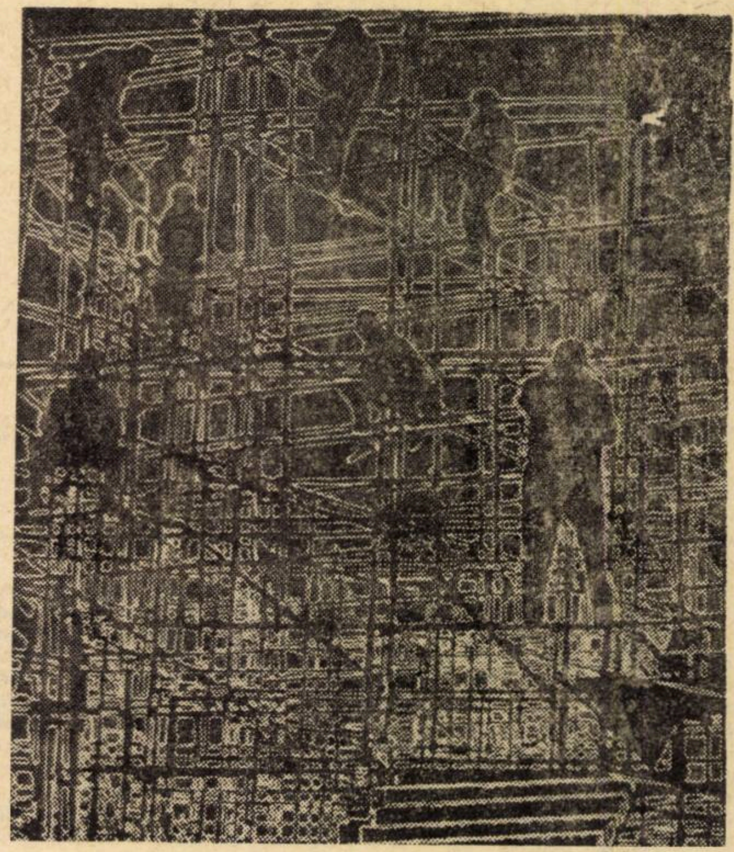

„Cristalizare"
Vladimir MALCOCI
(Al 9-lea salon de artă fotografică al Asociaţiei artiştilor fotografi din R.S. România)

Tabelul nr. 1

Categorii de capacităţi	Gradul de utilizare a capacităţilor de producţie %	
	Realiz. 1972	Prelimin. 1973
Capacităţii medii anuale din care:	88,7	94,2
a) cu parametrii de producţie realizaţi	94,6	97,4
b) cu parametrii de prod. în curs de realizare:		
— în termenele prevăzute în grafice	65,3	86,6
— cu termenele din grafice depăşite	70,1	88,7
c) intrate în funcţiune în cursul anului	55,5	59,0

TOTUŞI, există obiective care **continuă să funcţioneze sub nivelele care au stat la baza stabilirii volumelor de producţie ale cincinalului deşi termenele de realizare a parametrilor de producţie proiectaţi sînt depăşite.** În această situaţie se găsesc cele două întreprinderi noi de prefabricate din beton armat din Oradea şi Buzău la care, din cauza neatingerii parametrilor proiectaţi, s-a pierdut o producţie de peste 48 mii m^3 în 1972, iar în acest an se preliminà o pierdere de încă 9 mii m^3. La cele 5 fabrici noi de cărămizi şi blocuri ceramice — Urziceni, „Record"-Sibiu, Iaşi, Sătuc-Buzău şi Zalău — tot din cauza prelungirii perioadei de atingere a parametrilor proiectaţi — nu s-a putut livra în 1972 economiei naţionale circa 76 mil. buc. cărămizi, iar în acest an se pierd încă 32 mil. buc. Întîrzierile de la Fabrica „Record"-Sibiu, la care se adaugă şi cele de la Fabrica de ţigle din Tg. Jiu, nu permit să se realizeze în acest an circa 12,5 mil. buc. ţigle ceramice. În aceeaşi situaţie se încadrează şi noile linii de ciment de la Combinatul de materiale de construcţii Aleşd, care în acest an aduce o influenţă negativă de circa 300 mii tone în balanţa cimentului, iar pentru anul viitor se preliminà încă 200 mii t. în minus.

Un calcul sumar demonstrează că numai în acest an, **valoarea totală a producţiei care se pierde din cauza întîrzierii atingerii parametrilor de producţie proiectaţi la noile capacităţi de materiale de construcţii se ridică la circa 100 mil. lei.**

CAUZELE care determină neatingerea la termenele planificate a parametrilor proiectaţi sînt diverse, în funcţie de particularităţile obiectivului, de producţia specifică. În general, ele se concretizează în:

- **intrarea în funcţiune cu întîrziere a noii capacităţi de producţie fapt ce afectează direct termenul de atingere a parametrilor proiectaţi;**
- **funcţionarea necorespunzătoare sau cu întreruperi a unor utilaje şi instalaţii, ca urmare a deservirii lor incorecte sau a efectuării unor reparaţii de calitate necorespunzătoare;**
- **nerespectarea tehnologiilor de fabricaţie pentru faptul că nu se asigură asistenţa tehnică la fiecare schimb;**
- **neasigurarea la termen în cantităţi suficiente şi de calitate corespunzătoare a materiei prime sau a materialelor;**
- **folosirea neeficientă a forţei de muncă şi ignorarea calificării şi ridicării continue a calificării cadrelor.**

Depinde numai de comitetele oamenilor muncii ale întreprinderilor respective, de centralele industriale ca să se ia din timp măsuri pentru preîntîmpinarea unor asemenea neajunsuri, iar în cazul în care, într-un domeniu sau altul, se fac simţite anumite deficienţe, să acţioneze eficient pentru a contracara efectele negative ale acestora.

LA EFORTUL pe care îl fac beneficiarii de investiţii pentru atingerea parametrilor proiectaţi trebuie să se adauge şi cel al **constructorilor**. Or, în domeniul înfăptuirii planului de investiţii, al punerii în funcţiune la termen a noilor capacităţi se înregistrează, din păcate, serioase rămîneri în urmă.

Există capacităţi care trebuiau să furnizeze economiei naţionale produse încă din primele luni ale anului curent şi nici în prezent n-au început producţia, iar altele au început cu mari întîrzieri (2—5 luni). Ce înseamnă aceste întîrzieri şi cît sînt de mari pierderile nerecuperabile determinate de acestea, se poate constata numai din cîteva exemple: la Combinatul de materiale de construcţii din Cîmpulung-Argeş, întîrzierile faţă de termenele planificate la 3 linii tehnologice (cu 2—5 luni), se soldează cu o pierdere de producţie de 280 mii t. ciment şi 23 mii t. var pentru construcţii; aceleaşi cauze fac ca să se prelimine o diminuare a posibilităţii de creştere a producţiei în anul viitor la acest combinat cu încă 100 mii tone ciment şi 21 mii tone var. La Combinatul de materiale de construcţii Bîrseşti-Tg. Jiu, întîrzierea de la cele trei linii noi (de 3—4 luni), diminuează producţia de ciment în acest an cu 150 mii t, iar pentru anul viitor se preliminà o influenţă negativă de 130 mii t. etc.

La toate obiectivele întîrziate se consemnează sau întîrzieri în începerea lucrărilor sau desfăşurarea lucrărilor de construcţii-montaj în ritm nesatisfăcător, deficienţe în organizarea şantierelor, în folosirea utilajelor de construcţii, neasigurarea forţei de muncă, aprovizionarea defectuoasă a şantierelor cu materiale de construcţii. Desigur, la toate acestea se adaugă altele, cum ar fi livrarea cu întîrziere a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice faţă de termenele contractuale.

Am relevat aceste aspecte pentru că, în ambele domenii — atît în cel al atingerii parametrilor proiectaţi, cît şi în cel de punere în funcţiune a noilor obiective — este nevoie, pe de o parte, de o mai strînsă colaborare între beneficiari şi constructori, iar, pe de altă parte, de luarea din vreme a unor măsuri temeinice. La toate acestea nu pot lipsi sprijinul centralelor industriale şi al Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.

ing. I. NICULESCU
ec. P. CIOCAN

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Orientări şi ponderi în industria cărbunelui

— AVANTAJELE EXTRACŢIEI „LA ZI" A LIGNITULUI —

SPRE A SE PUTEA satisface necesarul pentru producţia de energie electrică, pentru siderurgie, consumul populaţiei cît şi pentru alte scopuri, producţia totală de cărbuni planificată în anul 1973 marchează **o creştere de circa 28% faţă de 1970 şi de circa 144% faţă de 1965.** Ţinînd seama de rezervele mari de lignit situate, în principal, în bazinul Olteniei, **cea mai mare creştere în cadrul producţiei totale de cărbuni o are lignitul: 40% faţă de** 1970 şi 24% faţă de **1965, cu tendinţă de creştere în viitor.**

Una din orientările evidente care a stat la baza creşterii producţiei de lignit, o constituie dezvoltarea extracţiei lignitului din cariere (exploatare la zi), la care, în intervalul 1965—1973, producţia a crescut de 14 ori, ajungînd să reprezinte în 1973 o pondere de 31,5% în totalul producţiei de cărbuni, faţă de numai 5,4% cît reprezenta în 1965 (vezi graficul).

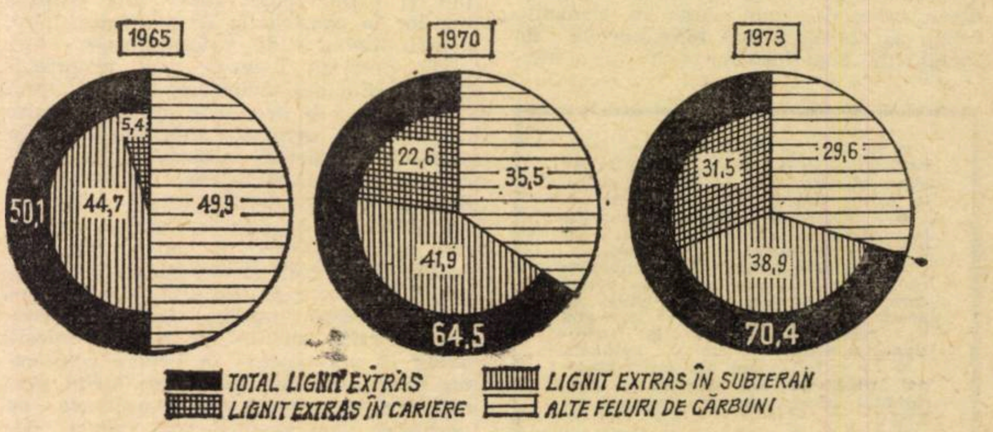

Evoluţia structurii producţiei de cărbuni (%)

Această orientare este justificată, întrucît exploatarea lignitului din cariere prezintă însemnate avantaje faţă de exploatarea în subteran printre care faptul că **permite concentrarea producţiei în unităţi mari, cu mecanizare completă a operaţiunilor de excavare, încărcare şi transport**. Aceasta se reflectă atît în nivelul ridicat al productivităţii muncii pe salariat (de 5—7 ori în comparaţie cu exploatarea în subteran), cît şi în nivelul mai redus al cheltuielilor de exploatare (cu 50—60% faţă de cheltuielile pe tona de lignit extras în subteran). Totodată, dispar aproape complet consumurile de lemn de mină, fapt care contribuie la reducerea preţului de cost.

Realizările pe primele 9 luni din acest an arată o oarecare rămînere în urmă a producţiei de lignit extras în cariere faţă de nivelul planificat. De aceea este necesar ca să se ia neîntîrziat măsuri pentru recuperarea restanţelor şi realizarea integrală a planului anual.

METALUL — ÎN CONFRUNTARE CU MARILE CERINȚE ALE DEZVOLTĂRII

Convorbire cu ing. Constantin SAVU, directorul Întreprinderii metalurgice — Reșița

ÎN PRAG DE TRECERE la un nou an de plan, au loc, în mod firesc, în fiecare întreprindere, analize și studii, confruntări ale noilor cerințe cu posibilitățile existente. Întregul proces de fundamentare a planului, de valorificare a noi resurse, are la bază experiența și hotărîrea fiecărui colectiv de a se autodepăși, concretizate în obiective care întrec de obicei prevederile de plan. Am constatat acest lucru (pregătirea minuțioasă a condițiilor realizării sarcinilor de plan pe 1974) și la **Întreprinderea metalurgică din Reșița.**

Modernizarea structurii producției de metal în concordanță cu necesitățile țării, cu tendințele existente în ridicarea performanțelor produselor industriei construcțiilor de mașini, reprezintă obiectivul major spre care trebuie concentrate toate eforturile în prezent ca și în perspectivă. În legătură cu aceste probleme am purtat recent o convorbire cu directorul Întreprinderii metalurgice din Reșița, ing. **Constantin Savu,** *Erou al Muncii Socialiste.*

● Ce loc ocupă Întreprinderea metalurgică din Reșița în ierarhia marilor producători de metal din țară?

— Pînă în deceniul al șaselea al secolului nostru Reșița a deținut primul loc în ierarhia marilor producători de metal ai țării. Consecință directă a faptului că, de peste 200 de ani, metalurgia feroasă se practică intens în această parte a țării, de Reșița a fost legată mulți ani dezvoltarea metalurgiei, industriei construcțiilor de mașini și a altor ramuri ale economiei românești. Astăzi, ca urmare a aplicării consecvente a politicii partidului, țara noastră dispune de o puternică industrie producătoare de metal. Centre ca Hunedoara, Galați și altele, elaborează cantități de metal mult mai mari decît Reșița, aducînd o contribuție substanțială la cele 8 milioane tone, pe care le realizează România în acest an.

● Evident, nu numai cantitatea este factorul care te situează pe un loc de frunte. Ce mutații calitative au avut și au loc în producția de metal a Reșiței?

— Producem în 1973 aproape 12% din producția de metal a țării. Din punct de vedere calitativ însă, Reșița elaborează, după părerea noastră, cele mai pretențioase oțeluri și laminează cea mai diversificată gamă de produse necesare industriei constructoare de mașini. De aceea, considerăm că sub aspectul amintit, Reșița continuă, și în anii actualului cincinal, să dețină unul din locurile de vîrf.

Afirmațiile se fundamentează pe mutațiile calitative care au avut și au loc, în continuare, pe linia diversificării mărcilor de metal, a asimilării de noi sortimente și tipodimensiuni, a ridicării eficienței economice în general.

● Pentru a avea o imagine mai completă asupra activității, ar fi util să vă referiți poate și la unele aspecte ale strategiei proprii de dezvoltare, la unele probleme rezolvate sau în curs de rezolvare care privesc „politica metalului" în economia țării noastre.

— În anii din urmă, au fost făcute eforturi mari pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a industriei noastre metalurgice. **Creșterea masivă a cantității de metal a impus, totodată, modernizarea continuă a producției, în așa fel încît structura ei, sortimentele și calitatea realizată, să valorifice cît mai deplin baza de materii prime** (inclusiv minereul indigen care este mai sărac în elemente utile), **să satisfacă mai bine nevoile de metal, ale beneficiarilor** (care și ei modernizează producția proprie), **să conducă la obținerea unei eficiențe ridicate.**

Cît privește întreprinderea noastră, așa cum am arătat depunem eforturi susținute pe linia modernizării producției, diversificării mărcilor de oțeluri, a profilelor de laminate.

Dispunînd de cadre cu veche tradiție industrială, rezolvăm mai repede și competent multe probleme de ordin tehnic. Subliniez aceasta, întrucît întreprinderea noastră, în comparație cu cele similare construite în anii din urmă, nu mai ține pasul cu dotarea tehnică modernă a acestora.

Este adevărat că, la Reșița, în anii construcției socialiste, au avut loc cîteva mari premiere metalurgice: punerea în funcțiune a primelor furnale, a primelor convertizoare, cuptoare Martin, cocsificarea cărbunilor, laminarea primelor șine, bandaje și discuri pentru calea ferată etc. Astăzi însă, forța unității noastre, este sub a giganților construiți la Galați și Hunedoara.

Dar atu-ul pe care-l deținem încă, este diversificarea și calitatea oțelurilor și laminatelor ce le realizăm. Metalul cu marcă reșițeană este folosit la construcția de poduri, la diferite utilaje, instalații și motoare etc. Și **în viitor, dezvoltarea cantitativă a producției noastre va avea loc în strînsă corelare cu creșterea calității metalului.** Cînd mă refer la calitate și eficiență, am în vedere nu numai realizarea de noi mărci de oțeluri, ci, mai ales, creșterea proprietăților fizico-mecanice ale metalului în ansamblu. Urmărim, totodată, **să asigurăm o fiabilitate sporită a metalului** — element nou în activitatea noastră de producători — prin verificarea comportării acestuia la beneficiari.

Ne nemulțumește însă uneori modul în care eforturile ce le depunem pentru obținerea de oțeluri de calitate sînt apreciate și valorificate. Concret la ce dorim să ne referim.

În ultimii ani s-a pus, pe drept cuvînt, un mare accent pe sporirea producției de oțeluri aliate. Rațiunea constă, în primul rînd, în a reuși să reducem greutatea unor produse (mașini, utilaje și instalații) și să le asigurăm un grad mai înalt de competitivitate. Dar, așa cum au evoluat lucrurile, **urmărindu-se numai latura economiei de metal — dar nu și cea a eficienței — consider că se greșește.**

Este evident faptul că oțelurile cu aliaje de nichel — au anumite proprietăți și caracteristici superioare. Utilizarea lor la construcția de elemente, piese pentru motoare de autocamioane — de pildă, prezintă avantaje, prin proprietățile ridicate ale metalului. Dar cît costă acesta? Iată o problemă care, de multe ori, nu este analizată. **S-a dovedit, în practică, că, pentru aceleași piese, utilizarea unor oțeluri în care au fost introduse aliaje mai ieftine** (crom-molibdem) **rezultatele nu au fost mai prejos.** S-au cerut însă eforturi în plus atît din partea noastră cît și din partea constructorilor de mașini. Rezultă așadar, că **pentru fiecare produs trebuie analizat cu grijă metalul ce trebuie folosit, avînd în permanență în vedere conjugarea diminuării consumului de metal prin utilizarea de oțeluri corespunzătoare cu obținerea unor costuri mai reduse.** De altfel și pe plan mondial se practică asemenea procedee: oțelurile aliate scumpe, se înlocuiesc, după caz, cu oțeluri carbon de calitate sau cu altele mai ieftine.

De aici n-aș vrea să se tragă cumva concluzia eronată că nu trebuie să producem și să utilizăm oțeluri aliate. Dimpotrivă, **să promovăm larg producția de oțeluri aliate, dar aceasta să aibă loc în mod strict în funcție de asigurarea unui grad ridicat de eficiență.** Numai în asemenea condiții se poate afirma că valorificăm bine metalul aliat.

Dar nu numai la mașini și utilaje apar asemenea situații. Ele sînt evidente și în domeniul construcțiilor industriale. Bunăoară, noi am construit anul trecut o hală pentru laminoare. S-a mers, cum e și firesc, pe principiul reducerii consumului de metal. Proiectanții au găsit resurse și au propus reducerea consumului de metal cu 25%, indicînd utilizarea unor noi mărci de oțel. Urmarea? S-a redus într-adevăr consumul de metal, dar au crescut în schimb costurile lucrării cu aproape 30%.

Un alt fenomen negativ este și acela că **ceea ce realizăm — este vorba de noile mărci de oțel, de noile tipodimensiuni de laminate — se utilizează în mică măsură.** La început sînt solicitări mari apoi, treptat, se ajunge la cereri de cantități minore. De fiecare dată, proiectanții, cu avizul beneficiarilor, solicită un alt metal, cu noi proprietăți. Mai puțin analizează însă posibilitățile de utilizare a mărcilor deja realizate de metalurgie, care ar putea să înlocuiască, în condiții tehnice corespunzătoare, sortimentele de oțel ce nu se realizează în țară. Se ajunge astfel la importuri uneori destul de costisitoare.

Pentru a se pune capăt unei asemenea stări de fapt **ar fi util,** după părerea noastră, **ca atît producătorii de metal cît și beneficiarii interni, să analizeze necesitățile reale, să reconsiderăm în funcție de acestea, numărul de sorto-tipo-dimensiuni și calități de oțeluri care se prevăd în documentațiile de execuție ale mașinilor, utilajelor și construcțiilor, insistînd asupra folosirii cu precădere a materialelor care se produc în țară și corespund din punct de vedere tehnic.** Pot fi cazuri în care aceste materiale ar putea determina consumuri ceva mai mari de metal; oricum din punct de vedere al eficienței ele sînt mai rentabile, chiar dacă am lua numai în considerare faptul că nu le mai importăm.

Doresc să subliniez că **se mai manifestă încă o mare inerție în promovarea oțelurilor slab aliate.** În ultimii doi ani industria noastră metalurgică nu a făcut nimic spectaculos pe această linie. Beneficiarii interni nu mai comandă astfel de produse. Or, în întreaga lume, se utilizează pe scară largă oțeluri micro-aliate, ele fiind mai ieftine și îndeplinesc, în funcție de destinația corespunzătoare, aceleași proprietăți ca și metalele în care s-au introdus aliaje mai scumpe. Se cere, deci, și în acest domeniu o reconsiderare a problemei.

O cale care ar stimula mult utilizarea eficientă a metalului aliat, este aceea a politicii de prețuri. În prezent se practică prețuri prea mici la categoria oțelurilor superioare și acest fapt împinge pe beneficiari și proiectanți să nu analizeze nevoile reale ale utilizării metalului superior. Or, după părerea noastră, ar trebui revăzută situația, mai ales dacă avem în vedere că s-au produs multe mutații structurale în producția de metal și că o analiză pentru determinarea prețurilor reale nu a mai fost făcută de mai bine de 7—8 ani, deși beneficiarii care consumă acest metal și-au reconsiderat în acest interval costurile produselor de 2—3 ori.

● Ce măsuri concrete ar trebui să fie luate de către d-voastră, de industria metalurgică?

— Evident, sînt mari posibilități în cadrul unităților metalurgice pentru satisfacerea mai bună a cerințelor, pentru influențarea pieței. În primul rînd, m-aș referi al o acțiune mai rațională în legătură cu **specializarea unităților pe profile de laminate.** Această specializare ar permite, pe de o parte, utilizarea deplină a agregatelor, și pe această bază sporirea considerabilă a producției, iar pe de altă parte, satisfacerea promptă a comenzilor. Este o necesitate care probabil își va găsi finalitate încă în cursul acestui cincinal.

Totodată, ținînd seama de cerințele diversificării producției de oțeluri speciale și de laminate în cantități nevagonabile, este necesară crearea unor unități mici capabile să rezolve prompt și cu suplețe toate solicitările. Au început de altfel să fie aplicate în acest sens unele măsuri: au intrat în funcțiune la Brăila și Cîmpia Turzii primele minilaminoare. În unele unități ale construcțiilor de mașini se realizează în cuptoare mici electrice o serie de oțeluri, care nu se cer în cantități mari etc. Desigur, acțiunea va trebui lărgită, ministerul nostru avînd în acest sens un program cu obiective precise și termene de realizare.

În fine, perfecționarea colaborării cu beneficiarii, asigurarea de contracte pe termene lungi este de natură să aducă o contribuție substanțială la valorificarea mai eficientă a metalului.

● Și o ultimă întrebare. În ce stadiu vă aflați cu pregătirile pentru 1974?

— În ce ne privește am luat unele măsuri pentru a crea cadrul necesar demarării sarcinilor pe anul viitor. Aceasta nu înseamnă însă totul. Trebuie să arăt că **nici pînă în prezent (15.XI.1973) nu avem definitivat și detaliat planul pe 1974.** Planul primit în luna iulie a.c prezintă o serie de necorelări, care au fost arătate conducerii ministerului. De asemenea, **aprovizionarea tehnico-materială a producției pe anul viitor este acoperită cu repartiții în proporții de 86,2%, iar cu contracte abia în proporție de 3,5%.** Acest nivel scăzut se datorește faptului că la ministerul nostru nu sînt definitivate balanțele pentru minereuri, cocs, cărbuni, semifabricate, lingouri etc.

În fine, lucrurile stau prost și prin faptul că pînă în prezent producția întreprinderii noastre — oțel, fontă și laminate — nu este contractată deoarece lucrările de programare s-au făcut cu întîrziere, decalînd acțiunea de comandare-contractare cu circa o lună. Sperăm că în timpul scurt ce a mai rămas din 1973, factorii de decizie — centrală, minister, C.S.P., — vor cădea de acord asupra tuturor problemelor, creînd cadrul necesar demarării cu succes a planului pe 1974.

Convorbire realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

● Este întotdeauna eficientă economia de metal prin folosirea oțelurilor înalt aliate? Care este implicația asupra costurilor?

● Este necesară o nouă optică față de oțelurile slab aliate. Cine trebuie să fie promotorii?

● Politica de prețuri poate stimula folosirea eficientă a metalului. Costurile produselor din metal au fost revizuite de 2—3 ori, dar nu și prețurile materiilor prime. Cu ce consecințe?

● Ce posibilități au unitățile noastre metalurgice pentru satisfacerea mai bună a cerințelor și influențarea pieței?

● În 1973 la Întreprinderea siderurgică — Reșița ponderea oțelurilor aliate și carbon de calitate se ridică la 51,76% față de 40,18% în 1970;

● A sporit în prezent ponderea laminatelor de oțeluri aliate la circa 20% față de numai 16,68% în 1970;

● În actualul cincinal se asimilează 18 mărci de noi oțeluri — dintre care 13 au și fost însușite pînă în acest an; în perioada 1971—1975 se realizează peste 60 sorto-tipo-dimensiuni de laminate

● În primii 3 ani din acest cincinal, productivitatea muncii pe ansamblul întreprinderii a crescut cu 7,7%;

● Indicii de utilizare intensivi ai agregatelor au sporit, în același interval, cu 4,6% la furnale, 1,7% la cuptoarele Martin, 2,8% la laminorul de profile grele, 7,7% la laminorul de table, 7,6% la laminorul de profile ușoare etc.;

● Au fost economisite peste 800 tone cocs metalurgic, 350 tone metal pe încărcătură de șarjă de oțel, 900 tone metal la liniile de laminare a oțelului etc.;

● Între anii 1920—1950 producția mondială de oțel s-a dublat, ajungînd de la 90 la 180 milioane tone. În 1970 ea a reprezentat 600 milioane tone — crescînd în 20 de ani de 3,5 ori.

● Producția de oțel brut, exprimată în tone pe un locuitor, indică în 1972 o creștere de 19% față de 1956; țările dezvoltate dispuneau de 400—750 kg oțel pe un locuitor.

● Oțelurile carbon de calitate și oțelurile slab aliate sînt și vor rămîne materialul metalic principal pentru industria construcțiilor de mașini, iar oțelurile înalt aliate — metalul de bază pentru construcții mecanice speciale.

● În ultimii 15 ani au avut loc în lume modificări esențiale în tehnologia de elaborare a oțelului. Întregul spor al producției mondiale de oțel în 1972 față de 1960 a fost obținut în convertizoare și cuptoare electrice. În 1980 circa două-treimi din totalul producției mondiale se prevede a se obține în convertizoare.

● Producția de oțel a României — va fi la sfîrșitul lui 1973 de 8 milioane tone. Pe un locuitor revin 330 kg, iar în 1975, 500 kg oțel.

● În programul de dezvoltare a industriei metalurgice autohtone, se prevăd modificări substanțiale de pondere: oțelul electric din total producție de oțel — de la 9,1% în 1970 la aproape 24% în 1980; oțelurile aliate de la 6,4% în 1970 la circa 13,5% în 1980; oțelurile slab aliate și carbon de calitate de la 32% la aproape 52,2%.

Finanțe — credit

CONTROLUL PREVENTIV — CONTROL FAPTIC

CONTROLUL bancar, parte integrantă a controlului statului, constituie o necesitate izvorîtă din proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. El se desfășoară pe o arie determinată și utilizează pîrghii specifice. Măsurile luate prin elaborarea Legii finanțelor și a altor acte normative privind organizarea și funcționarea controlului financiar au creat acestuia un cadru corespunzător de desfășurare și l-au înzestrat cu instrumente de lucru mai eficiente.

● **Relații matematice de evaluare a eficienței controlului prin credit. Concluzii desprinse din calcule exemplificative, concrete.**

● **Dinamica documentelor de decontare... nedecontate scoate în evidență patru categorii de vicii. Care este originea lor ?**

● **Există doi factori cu tendințe contradictorii ale controlului bancar preventiv, dar și două căi de armonizare a cerințelor acestora.**

● **Este posibilă acordarea unei mai mari încrederi, de ordin financiar, unităților economice ? Cu ce condiție ? Care ar fi efectele ?**

● **Cum se intercalează controlul faptic prin garanția creditelor în circuitul controlului financiar ? Există momente de începere și încheiere comune ? Ce sferă de cuprindere au ?**

● **Suprapunerile și paralelismele sînt și pot fi evitate mai mult. Pe ce căi ?**

● Controlul preventiv: cerințe, măsuri, efecte

PENTRU A PREVENI sau a opri înainte de efectuare operațiunile nelegale, nereale și neeconomicoase, în momentul prezentării unor documente la ghișeele băncii o deosebită importanță o are exercitarea controlului bancar preventiv. Întărirea acestui control a preocupat factorii de răspundere din Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară elaborîndu-se, încă de la începutul anului curent, unele norme de lucru menite să asigure controlului la ghișeu un caracter mai cuprinzător.

Măsurile luate de bancă au asigurat o mai strînsă colaborare între aparatul de evidență și cel de inspecție din unitățile teritoriale (sucursale și filiale), o creștere a operativității și eficienței controlului bancar în agricultură și industria alimentară. Aspectele care apar în urma aplicării acestor măsuri relevă faptul că, în numeroase cazuri, se produc abateri în efectuarea operațiunilor de plăți fără numerar sau operațiunilor care privesc ridicările de sume de la bancă, motiv pentru care organele băncii au respins un număr însemnat de documente prezentate la decontare. Comparînd situațiile din trimestrele I și II ale acestui an se remarcă un nivel relativ constant al numărului și valorii documentelor prezentate spre decontare (vezi tabelul nr. 1). Dar trebuie avut în vedere faptul că noile măsuri de întărire a controlului s-au aplicat la sfîrșitul lunii ianuarie și, deci, datele se referă mai mult la primele două luni din primul trimestru.

Tabelul nr. 1

Trim I = 100 — în %

Documente respinse de la decontare	Trim. I	Trim. II	martie	aprilie	mai	iunie
— Număr	100	100	100	90	77	62
— Valoare	100	96	100	85	67	57

Evoluția în cursul lunilor trimestrului II prezintă un aspect pozitiv, reflectat în scăderea constantă atît a numărului documentelor respinse, cît și a valorii acestora. Scăderea mai accentuată a valorii documentelor ne permite să tragem concluzia că **factorii de răspundere din organizațiile socialiste din agricultură și industria alimentară nu acordă atenție deosebită modului de emitere și întocmire a documentelor de plată privind sume mai mici în raport cu documentele de plată privind sume mai mari.**

Printre cazurile mai deosebite constatate la controlul preventiv exercitat la ghișeele Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară sînt cele care privesc **documentele de plată pentru obiecte de inventar sau mijloace fixe cu caracter administrativ care nu se pot achiziționa potrivit legii** (cazuri constatate la unități din județele Brăila, Bacău, Buzău, Galați, Ilfov, Prahova, Satu Mare și altele), **plăți din fondurile de producție pentru investiții** (în județele Arad, Dîmbovița etc.), **plăți pentru investiții fără finanțarea deschisă sau pentru producție fără asigurarea surselor necesare** (în județele Prahova, Vîlcea, Ilfov, Caraș-Severin, Covansa etc.). S-au respins de la decontare și **documente nesemnate de cei în drept**, ceea ce denotă neatenția și lipsa de răspundere.

Operațiunile care fac obiectul controlului bancar preventiv se presupune că au trecut și prin „filtrul" controlului financiar preventiv. Faptul că unele operațiuni de efectuare a plăților fără numerar sau de ridicare a sumelor de la bancă **prezintă vicii în ceea ce privește oportunitatea, necesitatea, legalitatea și chiar realitatea** se datorește și modului defectuos cum se exercită controlul financiar preventiv. Pînă la urmă, controlul bancar preventiv nu face altceva decît să suplinească lipsurile care mai există în exercitarea controlului financiar preventiv din întreprinderi.

Controlul preventiv în bancă este dominat, după părerea noastră, de doi factori cu tendințe contrarii și anume : **numărul mare de documente care trebuie supuse controlului la ghișeu și care îngreuiază munca aparatului bancar și determină restrîngerea controlului**, în timp ce **frecvența abaterilor constatate** de organele băncii impune o extindere a controlului, o creștere a eficienței acestuia. Armonizarea acestor două cerințe s-ar putea realiza, după părerea noastră, pe două căi : prin **înăsprirea sancțiunilor ce se aplică celor care comit abateri** în efectuarea operațiunilor cu banca și prin **diferențierea controlului la ghișeu**, iar atunci cînd se constată abateri comise din culpă, intenționat, în efectuarea unor plăți nelegale sau din alte fonduri decît cele destinate acestora, să se antreneze tot mai mult răspunderea disciplinară sau penală, după caz. În același timp, controlul documentelor prezentate la ghișeele băncii ar trebui efectuat cu o mai mare atenție la organizațiile socialiste la care controlul financiar preventiv este organizat și se desfășoară necorespunzător. Acordarea unei încrederi mai mari organizațiilor socialiste care au un aparat bine pregătit și disciplinat în relațiile cu banca, ar fi de natură **să simplifice munca aparatului bancar**, iar relațiile reciproce de încredere dintre întreprindere — bancă să se întărească.

● Controlul ulterior prin garanții: scop, evaluare

UNA DIN CELE TREI FORME ale **controlului ulterior este cel efectuat prin credit**. Alături de verificarea situațiilor de garanții și de analiza economico-financiară cu ajutorul dărilor de seamă, acesta se desfășoară și prin **controlul faptic al garanției creditelor.** Acesta asigură cunoașterea utilizării fondurilor puse la dispoziția organizațiilor economice pe calea creditului, a calității și a modului de conservare a valorilor materiale.

Deoarece controlul bancar are un caracter de permanență, **verificările faptice privind garanția creditelor preced, de fapt, controlul financiar intern.** Inspectorii băncii au astfel posibilitatea să pună în atenția organelor de control financiar intern unele elemente care să asigure o adîncire a controlului în scopul apărării integrității avutului obștesc.

Sfera de cuprindere a controlului faptic de către organul bancar trebuie să se interfereze cu verificările pe care le fac alte organe. Pentru a nu se crea paralelisme, ar fi indicat ca **verificarea faptică ce se exercită de către aparatul bancar să se oprească acolo unde începe controlul financiar intern**, verificarea axîndu-se în principal pe aspectele care interesează în mod deosebit banca. Imobilizările de fonduri în stocuri de materii și materiale, produse și mărfuri de proastă calitate sau fără desfacere asigurată, constatate frecvent de către aparatul bancar credem că pledează în favoarea acestei propuneri.

Pentru evitarea suprapunerilor și paralelismelor în desfășurarea controlului, pe lîngă măsurile luate pînă în prezent credem că ar fi necesar **să se revadă sarcinile actuale ale diferitelor forme de control din economie** (controlul financiar preventiv, controlul financiar intern, controlul bancar etc.) și să se stabilească mai bine sfera controlului și modalitățile de colaborare.

Măsura propusă ar asigura o **împletire a formelor de control ce se practică în prezent**, ar fi de natură să întărească în conștiința tuturor celor care controlează, ideea că formează **o singură echipă de control a statului** care, urmărește același țel.

● Eficiența controlului prin credit

UNA DIN PROBLEMELE de bază a actualului cincinal este **creșterea eficienței economice.** În acest context, apreciem controlul bancar prin credit ca eficient, numai dacă asigură, în primul rînd, cunoașterea eficienței cu care se utilizează creditele.

Utilizarea creditelor se urmărește însă mai mult sub aspectul respectării destinației, asigurării garanției și rambursării la scadență a acestora, creditele nerambursate la termen constituind principalul criteriu de apreciere a desfășurării procesului de creditare. Ținînd seama că prin credit se susțin procesele economice, se asigură reproducția socială, **controlul ar trebui să vizeze în mai mare măsură efectul care s-a realizat prin efortul pe care statul îl face punînd la dispoziția întreprinderilor mijloacele necesare desfășurării normale a activității pe calea creditului.**

Eficiența economică a creditului se poate stabili, după părerea noastră, pe baza relațiilor dintre soldul mediu al creditelor utilizate într-o anumită perioadă și unii indicatori economici și financiari obținuți în perioada respectivă (trimestru, an).

Notînd cu Pg_0 producție globală planificată, cu Pg_1 producție globală efectivă, cu Cr_0 creditele planificate și cu Cr_1 creditele efective, putem stabili următoarele relații :

$$\frac{Pg\,0}{Cr\,0} \gtrless \frac{Pg\,1}{Cr\,1} \qquad [1]$$

Se determină prin această relație dacă producția globală obținută cu creditele efectiv utilizate este mai mare sau mai mică decît producția globală planificată raportată la creditele planificate. Sau mai simplu, dacă producția realizată cu 1 leu credite este mai mare sau mai mică decît cea planificată la 1 leu credite. Aceleași calcule se pot face și în cazul producției marfă sau al beneficiului.

Relația se poate stabili atît între indicatorii realizați, cît și între cei planificați, dar și același indicator realizat în perioadele expirate. În acest fel, se stabilește o evoluție a producției globale obținută pe trimestre sau ani la 1 leu credite pe diferite perioade.

De asemenea, se pot raporta creșterile care se realizează de-a lungul anilor la producția globală și producția marfă la creșterile ce apar în evoluția creditelor pe aceeași perioadă, stabilindu-se astfel un coeficient de utilizare al creditelor (C.u.cr.) după formula :

$$C.u.cr. = \frac{Pg\,1 - Pg\,0}{Cr\,1 - Cr\,0} \qquad [2]$$

unde :

Pg 1 = producția globală obținută în anul expirat ; Pg 0 = producția globală obținută în anul de referință ; Cr 1 = soldul mediu al creditelor utilizate pentru producția anului expirat ; Cr 0 = soldul mediu al creditelor utilizate pentru producția anului de referință.

Pentru a demonstra utilitatea practică a metodelor de investigare și analiză propuse, pe care ne-am străduit să le redăm într-o formă cît mai simplă, vom folosi datele de la două întreprinderi agricole de stat — Beregsău și Birda — cu același profil de activitate (întreprinderi de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor — I.S.C.I.P.) din județul Timiș.

Situația indicatorilor producție globală și marfă precum și evoluția acestor indicatori în corelație cu volumul creditelor planificate și efectiv folosite este redată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Indicatori	I.S.C.I.P. Beregsău 1971 Pl.	1971 Ef.	1972 Pl.	1972	I.S.C.I.P. Birda 1971 Pl.	1971 Ef.	1972 Pl.	Ef.
Producția globală	100	99,2	100	101,1	100	82,2	100	74,1
Producția marfă	100	105,4	100	107,8	100	75,1	100	75,5
Sold mediu credite	100	142,8	100	143,6	100	216,2	100	299,8
Producția globală la un leu credite	13,16	9,16	17,34	12,20	8,19	3.34	15,95	3,94
Producția marfă la un leu credite	16,60	7,85	18,48	13,87	6,79	2,35	14,49	3,64

În cazul I.S.C.I.P. Beregsău s-a planificat ca în anul 1972 la 1000 lei credite să se obțină o producție globală de 17,34 mii lei și s-a obținut numai 12,20 mii lei, iar la I.S.C.I.P. Birda față de 15,95 mii lei producție prevăzută a se obține la 1000 lei credite s-a obținut o producție globală de numai 3,94 mii lei. Deși ambele întreprinderi au avut unele greutăți în desfășurarea procesului economic din cauza epizotiilor, situația de la I.S.C.I.P. Birda reflectă, în principal, o serie de neajunsuri privind realizarea producției, efectuarea cheltuielilor și altele care au dus în final la imobilizări și goluri de mijloace circulante.

Datorită unei activități mai bune și depășirii planului la producția marfă de către I.S.C.I.P. Beregsău (așa cum rezultă din tabelul nr. 2), aceasta și-a îndeplinit planul de beneficii, înregistrînd și o depășire de peste 40%, în timp ce I.S.C.I.P. Birda și-a încheiat activitatea cu pierderi, deși a fost planificată să realizeze beneficii.

Dacă avem în vedere formula privind evoluția creșterilor de la o perioadă la alta se pot releva clar tendințele ce se manifestă în această evoluție — 1972 față de 1971 — (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3 — mii lei —

Indicatorul	I.S.C.I.P. Beregsău	I.S.C.I.P. Birda
C.u.cr.	$\frac{Pg_1 - Pg_0}{Cr_1 - Cr_0} = \frac{-758}{-3.998}$	$\frac{Pg_1 - Pg_0}{Cr_1 - Cr_0} = \frac{+10.066}{-2.117}$

La I.S.C.I.P. Beregsău în anul 1972 față de 1971 atît producția globală realizată cît și creditele efectiv folosite prezintă o tendință de scădere, mai accentuată fiind scăderea creditelor, iar la I.S.C.I.P. Birda producția globală crește în anul 1972 față de 1971 în condițiile în care creditele scad de la o perioadă la alta. Relația dintre efort (credite) și efect (producția globală) rămîne însă în continuare destul de nefavorabilă la această întreprindere, așa cum a rezultat din analiza situației pe anul 1972.

În condițiile în care și producția globală și creditele efective prezintă creșteri față de anul de referință, situația este mai favorabilă atunci cînd cîtul fracției este supraunitar, cifra 1 reprezentînd egalitatea creșterilor.

Desigur că metodele de determinare a relației dintre credit — efort — și diferiți indicatori (producția globală, marfă, beneficii), la a căror realizare creditul participă nemijlocit — efect economic și financiar — pot fi completate și îmbunătățite.

Aplicarea lor în practica muncii de control prin credite ar da posibilitatea să se facă investigații mai profunde în activitatea întreprinderilor și organizațiilor economice și ar contribui la întărirea unei concepții noi, mai adecvate preocupărilor și eforturilor ce se fac în economia noastră, potrivit căreia **aparatul bancar trebuie să-și pună permanent întrebarea nu numai dacă au fost rambursate creditele, ci și ce s-a realizat prin utilizarea acestora și cum au fost utilizate.**

Folosirea în control a unor instrumente care să surprindă tot mai mult fenomenele economice ar contribui și la evitarea decalajului care s-ar putea crea între metodele de control practicate în economie și metodele de conducere și organizare din întreprinderi care capătă un caracter tot mai științific.

dr. C. GRIGORESCU
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

La masa rotundă despre

FENOMENUL INOVAŢIONAL [V]

— Modalităţi de impulsionare a procesului inovaţional în economia românească —

REVISTA noastră a publicat în numerele 41,42, 43 din octombrie şi 44 din noiembrie a.c. o amplă investigaţie asupra fenomenului inovaţional în economie. Elementele prezentate, indicatorii comentaţi s-au referit la aspecte esenţiale (amploare, finalitate, corelaţii fundamentale, caracter de masă, aplicare, generalizare, calitate şi eficienţă) ale inovaţiei în economia noastră în perioada 1960—1973. Primele concluzii cu caracter sintetic, enunţate cu acest prilej, valabile pentru întreagă perioadă 1950—1973, corelate cu concluziile separate enunţate de-a lungul investigaţiei, au permis conturarea unei ample arii problematice ce s-a considerat că trebuie avută în vedere, ca punct de plecare, în căutarea modalităţilor de impulsionare a procesului inovaţional, pentru a se imprima un ritm mult mai rapid penetraţiei factorului inovaţie în economie.

În vederea definirii precise a acestei arii, avînd ca obiectiv consolidarea rolului de accelerator al creşterii economice pe care inovaţia este tot mai mult chemată să-l joace în economia modernă, redacţia a organizat miercuri 7 noiembrie a.c., la sediul său, o amplă dezbatere, invitînd specialişti şi cadre de răspundere din ministere şi organe economice de sinteză, centrale, întreprinderi şi unităţi de cercetare.

Bucurîndu-se de o largă participare, dezbaterea, condusă de tovarăşii **Octavian GROZA,** ministru secretar de stat, prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, şi **Ioniţă OLTEANU,** redactor şef al revistei „Viaţa Economică" şi-a concentrat atenţia asupra măsurilor concrete ce se impun a fi luate la diferite nivele şi în diferite domenii (juridic, economic, organizatoric etc.) pentru :

1. CREŞTEREA NUMARULUI DE IDEI NOI capabile să genereze noutăţi (cum putem produce mai multe idei pe 1000 de salariaţi).

2. ACCELERAREA TRANSFORMĂRII IDEILOR ÎN NOUTĂŢI PRACTICE (cum putem reduce timpul scurs între momentul emiterii ideilor şi cel al aplicării lor în practică şi cum putem generaliza utilizarea lor).

3. EFICIENTIZAREA PROCESULUI INOVAŢIONAL (cum putem spori volumul de economii obţinut dintr-o idee aplicată — economii datorate noutăţii produselor, creşterii randamentului utilajelor şi procedeelor tehnologice etc.)

Începînd cu acest număr începem publicarea principalelor intervenţii făcute în cadrul dezbaterii.

CUVÎNT DE DESCHIDERE

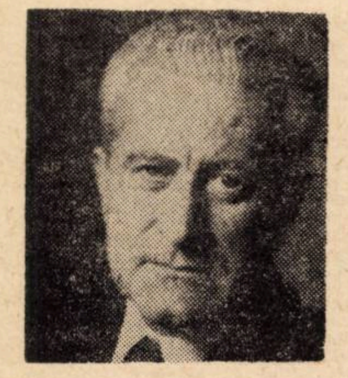

ing. Octavian GROZA
ministru secretar de stat
prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

„...inventia — unul dintre domeniile cele mai eficiente pentru plasarea investiţiilor"

REALIZAREA obiectivelor strategice ale politicii economico-sociale a Partidului Comunist Român, crearea unei economii moderne într-un timp scurt prin înregistrarea unor ritmuri înalte de creştere, presupune promovarea permanentă, cu consecvenţă şi pe scară largă a progresului ştiinţifico-tehnic în toate sectoarele de activitate, impune folosirea tuturor căilor şi mijloacelor pentru valorificarea cît mai deplină a multiplelor şi diverselor potenţe umane şi materiale existente în unităţile noastre economice.

Avem în vedere, atunci cînd vorbim de aceste resurse, în primul rînd resursele umane, faptul că în toate organizaţiile noastre economice, ministere, centrale şi întreprinderi, unităţi de cercetare, proiectare şi învăţămînt, îşi desfăşoară activitatea un însemnat număr de muncitori, ingineri şi tehnicieni, economişti şi cadre de alte specialităţi, fiecare dintre aceştia fiind, într-un fel sau altul, într-o măsură mai mare sau mai mică, posesori ai unei capacităţi creatoare proprii, un posibil inventator sau inovator la locul său de muncă, în domeniul său de activitate. Utilizarea eficientă a acestui însemnat potenţial de creativitate existent în economie, transformarea fiecărui salariat într-un „agent" inovaţional, constituie o sarcină importantă a fiecăruia dintre noi, cei reuniţi astăzi, aici, în jurul acestei mese rotunde

Mulţumind redacţiei pentru atenţia pe care mi-a acordat-o, încredinţîndu-mi conducerea acestei dezbateri, ţin să subliniez preocuparea susţinută a revistei „Viaţa economică" pentru promovarea inovaţiei în economia românească, recenta investigaţie făcută, care de fapt ne-a oferit prilejul de a ne întîlni, fiind cel mai grăitor argument în favoarea acestei aprecieri. Investigaţia competentă întreprinsă asupra modului de desfăşurare a procesului inovaţional în perioada 1951—1973, a prilejuit o serie de concluzii preliminare asupra stadiului în care se află inovaţia în economia noastră. Subliniind necesitatea găsirii de cît mai eficiente modalităţi pentru impulsionarea factorului inovaţional, în fapt, revista ne-a invitat să gîndim cum putem creşte în mod practic, concret, numărul de idei capabile să genereze noutăţi, cum putem accelera transformarea ideilor în noutăţi practice, în ultimă instanţă cum putem face ca inovaţia, în sensul larg al cuvîntului, să devină într-adevăr un accelerator al creşterii economice.

Aş mai sublinia faptul că această „masă rotundă", organizată de redacţia revistei „Viaţa economică" vine într-un moment cînd poate fi de un mare sprijin, adică în momentul cînd la noi în ţară, ca şi în majoritatea ţărilor lumii şi ale Europei, mai ales în ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, se pune cu mare acuitate problema unei organizări cît mai raţionale şi mai eficiente a acestei activităţi. Aceasta se datoreşte faptului că invenţiile, noutăţile tehnice constituie unul dintre domeniile cele mai eficiente pentru plasarea fondurilor de investiţii. Ele scutesc economia de procurarea de numeroase licenţe, instalaţii şi utilaje din import, creează condiţii mai bune pentru plasarea la export a propriilor mărfuri — ştiut fiind că piaţa se cîştigă şi se menţine mai uşor cu produse care înmagazinează cît mai multe invenţii şi inovaţii.

Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie a primit sarcina, de o deosebită răspundere, de a elabora proiectul pentru o nouă lege a invenţiilor şi inovaţiilor, o lege care să corespundă mai bine cerinţelor specifice actualei etape de dezvoltare a economiei noastre naţionale. În elaborarea prevederilor noii reglementări trebuie să pornim de la indicaţiile date de conducerea de partid şi de stat. Menţionez în acest sens sublinierea făcută de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972 : „Făurirea unei economii moderne, de înaltă eficienţă impune promovarea în toate ramurile a cuceririlor ştiinţei şi tehnologiei avansate". Tocmai în direcţia elaborării unor prevederi legale care să stimuleze promovarea pe o scară cît mai largă a noutăţilor tehnice este concentrată atenţia noastră în prezent şi gîndesc că spre acest obiectiv trebuie îndreptate şi discuţiile noastre de astăzi.

Invitaţia mea, care cred că este în concordanţă cu dorinţa dv., este de a face propuneri cît mai concrete, cît mai bune şi cît mai utile, posibil de luat în considerare, de fructificat în viitoarea lege a invenţiilor şi inovaţiilor Şi este normal ca dv., cei ce răspundeţi direct de inovaţie în unitatea din care faceţi parte, cei care o cunoaşteţi cel mai bine, să fiţi primii care să oferiţi elementele practice valoroase, necesare îmbunătăţirii organizării ei.

În această ordine de idei, v-aş ruga să luaţi cuvîntul, să discutăm în mod deschis, realist, toate aspectele activităţii inovaţionale în economia noastră, şi să încercăm să le subsumăm devizei care ne-a reunit aici : găsirea de modalităţi cît mai eficiente pentru impulsionarea inovaţiei în economia românească.

CUVÎNTUL SPECIALIŞTILOR

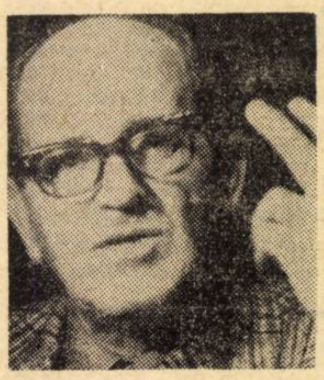

ing. Emil DOBRE
Ministerul Construcţiilor Industriale

„...cadru organizatoric sănătos, capabil să orienteze şi să pună în valoare talentul şi efortul creator..."

REZULTATELE obţinute în domeniul invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor în cadrul ministerului nostru, pot fi caracterizate ca mulţumitoare, însă considerăm că există încă rezerve pentru îmbunătăţirea acestei activităţi. La aceste rezerve ne vom referi, în continuare, urmînd ca, prin propunerile pe care le vom face, ele să capete viaţă. Mă voi referi la unele măsuri ce cred eu că ar trebui luate în domeniile organizatoric, al cointeresării materiale şi juridic.

1 Măsuri organizatorice. Deşi bazată în foarte mare parte pe inspiraţia şi competenţa autorilor, activitatea de invenţii, inovaţii şi raţionalizări „nu este întîmplătoare", experienţa dovedind că numai asigurarea unui cadru organizatoric sănătos poate să orienteze şi să pună în valoare talentul şi efortul creator al muncitorilor, tehnicienilor şi inginerilor. În vederea realizării acestui cadru organizatoric, consider necesare următoarele :

a) Să se asigure încadrarea în funcţia de responsabil cu invenţiile-inovaţiile a unor oameni competenţi şi stabili în post, creîndu-se condiţii comparabile cu a celor din alte sectoare de activitate, pentru a se înlătura tentaţia acestor responsabili de a trece pe alte posturi din producţie ;

b) Începerea şcolarizării treptate a acestui personal, astfel încît să reuşim să dispunem de un personal specializat, competent şi, pe cît posibil, la nivelul „agenţilor de brevetare" care şi-au dovedit utilitatea în ţările dezvoltate ;

c) Să se aprobe cît mai repede legislaţia privind invenţiile-inovaţiile. Este necesar ca aceasta să conţină o serie de prevederi îmbunătăţite. Este vorba de următoarele : achitarea primei rate din recompensă să se facă numai pe bază de postcalcul, eliminîndu-se arbitrarul în stabilirea economiilor antecalculate, uneori exagerat calculate, care au generat destule greutăţi şi anomalii ; propunerile să aibă caracter de noutate în ramura de activitate respectivă, eliminîndu-se situaţia constatată la toate nivelele, ca aceeaşi propunere să fie plătită de stat de foarte multe ori, pe considerentul că prezintă noutate în fiecare din întreprinderile în care s-a propus ; să poată fi recompensată orice persoană care aplică în producţie aceste inovaţii aflate în patrimoniul ramurii în cauză, asigurîndu-se astfel o largă valorificare prin generalizarea celor mai valoroase propuneri.

În legătură cu aceasta, menţionăm că actuala legislaţie este deficitară faţă de vechea legislaţie care stimula valorificarea prin generalizare a propunerilor, acordînd o cotă din recompensă şi generalizatorilor. Ne sprijinim această afirmaţie pe numeroase propuneri primite de la inovatori care s-au oferit benevol să acorde o parte din recompensa ce li se cuvine celor care se străduiesc să aplice prin generalizare propunerea lor.

De asemenea, am reţinut şi regretăm că nu a căpătat viaţă, propunerea făcută la consfătuirea de anul trecut care a avut loc tot la sediul revistei „Viaţa economică" de către tov. Lucian Marinete, director al O.S.I.M., de a se căuta o cale de recompensare a celor care sprijină realizarea unei idei tehnice care face obiectul propunerii. Practica arată, aproape fără excepţie, că drumul de la ideea tehnică propusă de autor pînă la aplicare trebuie să facă sute de încercări, a unor proiectanţi care trebuie să aducă permanente îmbunătăţiri prototipului şi unor tehnologii. Stimulînd acest efort, considerăm că vom scurta mult drumul de la data înregistrării unei propuneri la data aplicării ei în producţie.

2 Recompensele. Activitatea de invenţii şi inovaţii impune, de asemenea, operativitate în achitarea recompenselor cuvenite autorilor. Controlul prin leu al economiei noastre naţionale dă dreptul şi obligă băncile finanţatoare să elibereze fondurile solicitate numai după verificarea atentă a documentelor respective. Actuala legislaţie a prevăzut dreptul băncilor finanţatoare de a contesta motivat la forul tutelar propunerile pe care le consideră că încalcă dispoziţiile legale.

Practica a arătat, mă refer concret la relaţiile dintre ministerul nostru şi Banca de Investiţii din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, că o parte din aceste contestaţii au fost întemeiate şi scoase de la plată, iar altă parte retrimise la plată prin respingerea contestaţiei.

Generalizarea acestei măsuri prin circulara nr. 10612/5.XII.1972, la toate propunerile acceptate pentru aplicare şi avizarea lor la nivelul ministerului şi al C.N.S.T., a pus sarcini sporite Direcţiei tehnice, dar a dus la inerente întîrzieri în achitarea recompenselor, avînd ca efect imediat reducerea numărului propunerilor înregistrate.

Solicităm, ca primă măsură, în cadrul actualei legislaţii, să se onoreze hotărîrile luate de unităţile noastre în limita unei recompense aprobate de 5 000—10 000 lei faţă de 30 000 lei, competenţă acordată prin lege. Această măsură ar avea ca rezultat imediat reducerea cu peste 50% a propunerilor care, în prezent, trebuie avizate de minister.

Împotriva hotărîrilor luate în rezolvarea propunerilor de invenţii, inovaţii şi raţionalizări, actuala legislaţie prevede o cale de atac ordinară, contestaţia, şi o cale de atac extraordinară, cererea de anulare. În numeroase cazuri inovatorii, fără a folosi căile de atac legale, se adresează cu plîngeri presei, radioului, Oficiului de stat pentru invenţii şi mărci, Comitetului de Stat al Planificării, Consiliului de Miniştri, etc. Aceste organe, solicită, în general, explicaţiile necesare, fără a îndruma pe cei în cauză să folosească căile de atac legale. Pornind de la premisa că ministerele şi unităţile lor sînt cele mai interesate în aplicarea unor propuneri valoroase, că dispunem de personalul de specialitate cel mai competent în problema respectivă şi că răspundem de consecinţele aplicării în producţie a acestor propuneri, solicităm să fim consultaţi în toate situaţiile generate de reclamaţii şi sesizări, înainte de a ni se da dispoziţia de reverificare, reanalizare etc. Un principiu elementar de drept — „audiatur et altera pars" — ne sprijină în această solicitare. Propunem ca, în anumite cazuri, deosebit de importante sub aspect economic, să se creeze un colectiv care să judece, de două ori pe lună, la Oficiul de stat pentru invenţii

și mărci asemenea cazuri. Acest colectiv va trebui să polarizeze în luarea hotărîrilor entuziasmul reporterului (presă, radio sau televiziune) cu autoritatea în materie a Oficiului de stat pentru invenții și mărci și calculul obiectiv al specialistului.

3 **Aspecte juridice.** Actuala legislație dă dreptul autorilor să se adreseze tribunalelor populare, exclusiv pentru litigii privind calitatea de autor și calculul drepturilor patrimoniale. Solicităm să se intervină la Ministerul Justiției pentru ca tribunalele să respecte prevederea legală, fără a depăși competența arătată mai sus, așa cum s-a întîmplat pînă acum. Să dau cîteva exemple: Tribunalul municipiului Constanța aprobă suma solicitată de inovatori pentru întocmirea proiectului, deși legiuitorul arată că această sumă nu poate depăși limita cheltuielilor pe care le-ar fi făcut întreprinderea pentru realizarea acestui proiect; Tribunalul municipiului București aprobă recompensa solicitată de autori, cu toate că propunerea în cauză nu a fost acceptată pentru aplicare de cei în drept. În prezent se judecă procese privind dosare respinse prin ordinul de anulare al ministerului care, normal, nu intră în competența organelor judecătorești. Se observă deci, clar, de ce propunerea noastră se impune a fi rezolvată urgent în cadrul viitoarei legislații.

Toate aceste propuneri privesc primul aspect, creșterea numărului de idei noi.

2 A doua mare problemă care a fost ridicată privește accelerarea transformării ideilor în noutăți practice Din experiența pe care o am în domeniul acesta am tras concluzia că fazele care întîrzie cel mai mult în acest lanț sînt: **realizarea prototipului experimental, experimentarea și omologarea prototipului.** Am constatat că, atunci cînd cel puțin unul din autori este membru al colectivului — atelier sau secție — însărcinat să realizeze prototipul, acesta se realizează, în general, în termenele acceptabile. Cît privește experimentarea și omologarea, aceasta trenează, în special din cauza inoperativității celor ce trebuie să realizeze prima parte a fazei (omologarea fiind, de obicei, sarcina unei comisii desemnată în mod special).

Consider că aceste situații pot fi corectate numai prin acordarea unor stimulente celor însărcinați să le rezolve.

În ceea ce privește aplicarea prin generalizare a inovațiilor, consider că actuala legislație prezintă evidente lacune. Fără instituirea unui sistem de cointeresare materială, al cărei cuantum să fie în directă legătură cu recompensa acordată autorului, problema nu va putea fi rezolvată corect. Vedem adesea oameni consumîndu-și energia creatoare, ca să rezolve probleme deja rezolvate, din dorința de a realiza avantaje materiale, ce nu le sînt asigurate prin aplicarea unor soluții acceptate și aplicate în altă parte.

Stimularea celor ce aplică prin generalizare idei acceptate și aplicate, ar conduce nu numai la rentabilizarea acestora, ci ar favoriza și creșterea numărului de propuneri de perfecționare a ideilor deja aplicate. În consecință — tot rentabilizare.

3 În legătură cu cel de al treilea mare obiectiv, eficientizarea procesului inovațional, deoarece în mare măsură și cele arătate pînă aici conduc direct sau indirect la acesta, aș vrea să propun, sintetic, următoarele: a) completarea actualei legislații cu prevederi referitoare la cointeresarea celor ce aplică idei acceptate și aplicate efectiv; b) instituirea unei modalități de difuzare largă a ideilor aceptate și aplicate.

ing. Constantin VĂIDEANU
Institutul de Cercetări Energetice — București
Ministerul Energiei Electrice

„...pentru creșterea veniturilor visteriei statului cu economii din invenții și inovații..."

REZOLVAREA rapidă și eficientă a problemelor majore cu care este confruntată economia românească (industrializarea rapidă a țării, consumul eficient al energiei, pătrunderea pe piețele externe cu produse de bună calitate, vînzarea de licențe și brevete etc.) impune luarea de măsuri, la toate nivelele, pentru impulsionarea procesului inovațional în economie. Prevederea circularei nr. 10.612/5.XII.72. ca „recompensele cuvenite inventatorilor, inovatorilor și raționalizatorilor să se plătească numai cu avizul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și al băncii finanțatoare, pe baza cererilor însușite de ministerele și instituțiile centrale tutelare" a condus la o inhibare a mișcării novatoare la noi în țară.

Am resimțit reducerea intensității fenomenului inovațional în semestrul I a.c. comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut și nu știm care vor fi consecințele pe semestrul II/1973 și anul 1974. Sperăm că vor fi luate măsuri pentru creșterea veniturilor visteriei statului cu economii suplimentare generate de invenții și inovații.

În legătură cu propunerile concrete de îmbunătățire a viitorului cadru legal, care să reglementeze procesul inovațional în economia românească, aș vrea să mă opresc la obligațiile pe care noul proiect de lege să le introducă pentru unități. Este vorba de următoarele:

1 Conform cu numărul de brevete pe care îl are în proprietate unitatea și a numărului de inovații, să se prevadă servicii (birouri) sau responsabili. Aceste organe, lucrînd sub îndrumarea directă a OSIM și ROMINVENT și reprezentînd OSIM-ul, cred că ar trebui să poarte una din următoarele denumiri: serviciu pentru invenții și mărci; biroul pentru invenții și mărci sau responsabil pentru invenții și mărci. Aceste organe ar avea în principal, de rezolvat propunerile care se referă la idei novatoare (invenții, inovații, raționalizări, mărci ets.).

2 Încadrarea cu personal specializat și cu experiență (ing. pr. I, II și III) pentru aceste activități.

3 Definirea precisă a sarcinilor ce revin acestor organe (obținerea de brevete, brevetări în străinătate, întocmiri de documentații pentru oferte de licențe și vînzări de brevete, construirea de modele experimentale, propuneri de trecere a modelelor experimentale în planul de asimilări de produse noi și alte obligații în legătură cu această activitate).

4 Șeful serviciului (biroului) sau responsabilul pentru invenții și mărci să lucreze direct cu conducătorul unității, hotărîrile de acceptarea cesiunii de brevet, de aprobarea fondurilor pentru experimentare și de aprobarea aplicării și a plății recompenselor, să fie semnate numai de directorul unității. Ultimele două categorii fiind valabile și pentru inovații. De asemenea, actele de cheltuieli pentru brevetarea în străinătate să fie semnate numai de director. O parte din corespondența referitoare la această activitate va putea fi semnată de locțiitorul directorului, dar numai cînd acesta lipsește.

Cred că acest mod de lucru este justificat, deoarece: a) conducătorul unității, directorul, este primul care trebuie să cunoască bine ideile noi din unitatea pe care o conduce; b) pentru invenții, pînă la obținerea brevetului românesc sau a celor străine, activitatea este trecută prin biroul special și dacă se interpun alte persoane ca intermediari nu se mai poate păstra discreție asupra invenției deoarece, în unele cazuri, nici măcar titlul nu trebuie să apară formulat decît sub forma unui simbol; c) șeful serviciului (biroului) sau responsabilul pentru invenții și mărci este consilierul directorului pentru problemele de idei novatoare și împreună cu inventatorii și inovatorii rezolvă cele mai grele probleme de tehnică din unitate; d) acest mod de lucru scurtează timpul de punere în practică a ideii noi, ceea ce este în concordanță cu legile progresului tehnic.

5 Activitatea de aplicare a ideilor novatoare, fiind o activitate care aduce economii, nu trebuie să fie frînată sau întreruptă prin reglementări financiare rigide. Consider că trebuie mărită competența conducerilor de unități economice și a ministerelor în acest domeniu.

teh. Radu DAN
responsabil invenții-inovații
Întreprinderea de prelucrare mase plastice — București

„...pentru revitalizarea acestei resurse inepuizabile de creștere și dezvoltare a intreprinderilor și centralelor..."

AȘ VREA să apreciez în mod deosebit inițiativa revistei „Viața economică", preocuparea susținută de a impulsiona activitatea de invenții și inovații. Din acest punct de vedere consider ca foarte oportună dezbaterea de astăzi. Mă voi referi, în continuare, succint, la principalele probleme care consider eu că trebuie rezolvate — prin luarea lor în considerare în elaborarea viitoarei legislații a inovațiilor, — pentru eficientizarea procesului inovațional în economia noastră națională, pentru revitalizarea acestei inepuizabile resurse de cretere în întreprinderi, centrale și alte unități economice.

1 Circulara 10612/72, a dus la scăderea numărului de propuneri. Dacă din punct de vedere al intereselor economiei naționale, circulara își dovedește necesitatea atunci să se procedeze la stabilirea unor limite de plată a recompensei, respectiv pînă la 1000 lei — întreprinderea, pînă la 5000 lei — centrala, pînă la 10 000 lei — ministerul și numai pentru cazurile ce depășesc această sumă să se solicite și avizul C.N.S.T. Acesta din urmă trebuie să rămînă în primul rînd un organ de îndrumare și control.

2 Pentru propunerile de invenții inovații la care efectul economic nu se poate stabili prin calcul contabil sau tehnic operativ, să se procedeze de către comisia de omologare direct la aprecierea recompensei și nu cea a efectului economic. În acest caz trebuie să țină cont de prevederile art. 2 aliniatul „c" din Instr. 375/68 ale Ministerului Finanțelor, dar la omologare să nu se mai ceară avizul șefului biroului de contabilitate deoarece este vorba de o apreciere și nu de date contabile atunci cînd se stabilește recompensa conform propunerii de mai sus.

3 Conform prevederilor art. 76 să se stabilească cine anume suportă costul studiilor tehnico-economice sau al referatelor tehnice de specialitate întocmite de către instituitele specializate de cercetare și proiectare.

4 Să se stabilească cu precizie ce este și ce nu este sarcină de serviciu deoarece actuala legislație este interpretativă în această privință.

5 În conformitate cu prevederile art. 95 din H.C.M. 2250/67, să se stabilească cine anume și în ce condițiuni poate organiza concursuri de invenții-inovații.

6 Înființarea unor ateliere de construcții de mașini, pe centrale sau ministere, care să se ocupe numai de executarea prototipurilor invențiilor-inovațiilor, iar acolo unde există ateliere de matrițerie, să se aprobe piata orelor efectuate de către meseriași pentru finalizarea unei propuneri, dar aceasta nu în limita celor 120 de ore aprobate în cazuri speciale ca ore suplimentare, deoarece acestea sînt destinate pentru efectuarea unor lucrări prinse în planul de producție iar propunerea de invenție-inovație rămîne tot nefinalizată din lipsă de capacitate la matrițerii și atelierele de proiectări.

7 Să se reia editarea fișelor S.E. prevăzîndu-se o anumită cotă din recompensă pentru cel care aplică propunerea prin generalizare deoarece, în cazul unei generalizări, conform actualei legislații, recompensă primește numai autorul propunerii.

8 Directorul să poată reveni asupra propriei sale hotărîri atunci cînd intervine un motiv întemeiat — un nou înscris care nu exista la data emiterii hotărîrii — și deci să nu mai fie necesar ordinul ministrului.

9 La un anumit volum de economii, ministerele, să aibă dreptul de a acorda premii suplimentare. Legat de aceasta, să se aprobe ca ministerele avînd avizul organelor de partid teritoriale, să poată propune acordarea unor ordine și medalii inventatorilor ce au depășit un anumit număr de propuneri sau volum de economii.

10 Ar fi bine ca presa, radioul, televiziunea să acorde spații mai largi mișcării de invenții-inovații iar sindicatele să aibă obligația de a constitui echipe de control obștesc asupra modului în care se desfășoară activitatea de invenții-inovații. Să se facă o largă dezbatere în presă a ultimei forme de redactare a proiectului de lege privind activitatea de invenții-inovații.

11 Înființarea pe lîngă O.S.I.M. a unui grup de experți care să poată fi angajați de către autori în soluționarea unor litigii privind propunerile lor chiar în cazul în care este vorba numai de o contestație prezentată la centrală. Avocații de profesie nu posedă noțiuni tehnice și deci nu sînt în posibiltatea de a susține punctul de vedere al autorului sau dacă acesta nu este corect să-l lămurească pentru a nu se recurge la litigii complet inutile.

Acest corp de experți să fie plătit de către întreprinderi printr-o cotă precis stabilită prin lege, care se varsă la O.S.I.M. din fondul de inovații constituit conform prevederilor legale. În cazul în care întreprinderea pierde litigiul, cel vinovat, să fie obligat să suporte în toate cazurile daunele cauzate statului și autorului.

12 Să se prevadă dreptul de premiere al colaboratorilor prin alocarea unei cote trimestriale din fondul de premiere constituit.

13 Să se stabilească cu precizie cui îi este subordonat responsabilul cu inovațiile. Actuala legislație, deși prevede că el trebuie să fie subordonat directorului, acest lucru efectiv nu se întîmplă. De asemenea, este necesară crearea unor condiții care să asigure o continuitate pe funcție a acestuia.

ing. Ilie GROSU
Trustul de izolații pentru lucrări industriale — București

„...ne trebuie idei capabile să genereze noutăți practice, realizabile cu rapiditate maximă..."

REALIZAREA obiectivelor pentru care ne-am întrunit în această dezbatere este strîns legată de rezolvarea a două mari grupe de probleme.

1 Am în vedere în primul rînd accelerarea procesului de rezolvare a propunerilor, fapt care ar contribui la stimularea și captarea interesului masei de specialiști pentru inovație. În al doilea rînd, se impune așezarea pe baze operative a fazei de aplicare prin generalizare a propunerilor acceptate și aplicate. În al treilea rînd, este necesară menținerea, în continuare, a nivelului de exigență generat de Decretul nr. 884/1967 și H.C.M. nr. 2250/1967, pentru că, așa cum s-a subliniat aici, nu urmărim numai creșterea numerică a ideilor emise, ci și producerea unor idei capabile să genereze noutăți, aș adăuga eu, realizabile cît mai rapid.

Introducerea unor corecții la calculul recompenselor, atunci cînd condițiile create pentru aplicarea unei propuneri acceptate, sînt conjuncturale, este o a patra condiție care se impune a fi realizată, ca și, totodată, în al cincilea rînd, consolidarea autorității serviciilor și persoanelor care se ocupă de rezolvarea problemelor de invenții și inovații, nu altfel decît prin respectarea strictă a legislației actuale (mă refer la prevederile art. 43 din Decret nr. 884/1967 privind competențele tribunalelor populare).

Dezbatere realizată de:

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU

184 COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE PARTICIPĂ LA ANCHETA PE TEMA :

RESURSELE DEZVOLTĂRII (VI)

Retribuirea muncii și creșterea economică

DEZVOLTAREA cooperativelor agricole nu constituie un scop în sine. Membrii cooperatori cunosc, din proprie experiență, că dacă cooperativa în care lucrează este mai dezvoltată, nivelul cîștigurilor lor este mai mare: repartiția după muncă, ca lege economică a socialismului, acționează și în agricultura cooperatistă, nivelul retribuției fiind corelat în mod concret, direct, cu gradul de dezvoltare a unității.

În fiecare cooperativă agricolă se stabilește ceea ce în economie politică se denumește ca fiind corelația dintre producție și repartiție *). *Condiționarea reciprocă între cele două categorii economice, recunoscînd caracterul subordonat ce revine repartiției, este evidentă în ancheta noastră, modul de constituire a resurselor și de utilizare a lor în procesul producției agricole reflectîndu-se direct asupra nivelului retribuirii muncii. Ca urmare, între retribuirea muncii și creșterea economică a cooperativelor agricole există o condiționare directă, activă, ale cărei dimensiuni încercăm să le determinăm în această partea* — a VI-a — *a anchetei noastre.*

EXPERIENȚA la care ne referim există și continuă să fie pusă în evidență de către toate cooperativele agricole care au obținut rezultate mai bune de la un an la altul: cu cît producția globală a fost mai mare, cu atît fondul destinat consumului individual a sporit. De asemenea, cooperatorii care lucrează în unități apropiate, și deci cu condiții de producție asemănătoare au putut constata că tariful de retribuire variază, în proporții destul de însemnate, de la o unitate la alta, desigur în funcție de eficiența muncii depuse de toți membrii cooperatori în unitățile respective **). Și, sub acest aspect, sîntem de acord cu toți factorii de răspundere de la nivelul cooperativelor agricole, care acționează pentru sporirea veniturilor obținute prin muncă de către membrii cooperatori urmărind îmbunătățirea anuală a randamentelor, creșterea productivității muncii, dezvoltarea unor sectoare anexă etc.

● Tariful de retribuire — un indicator al forței economice

ÎNTRE CELE 184 cooperative agricole anchetate există și unități în care tariful de retribuire nu reflectă îndeajuns potențialul lor economic. Astfel, sînt cazuri în care unele consilii de conducere au hotărît ca valoarea unei norme să fie mai mare decît — să-i spunem — *valoarea economică*, înțelegînd prin aceasta valoarea unei norme convenționale care să nu afecteze în nici un fel rata optimă a acumulării. Totuși, și în asemenea situații, la care ne-am referit în partea I-a și a II-a a anchetei (vezi „V.E." nr. 27 și 29/1973) tariful de retribuire reflectă prin sine însuși nivelul de dezvoltare la care a ajuns o cooperativă agricolă.

Un alt argument care vine în sprijinul afirmației de mai sus este și acela că în cea mai mare parte a unităților incluse în eșantion majorările tarifelor de retribuire au survenit numai în urma îmbunătățirii de ansamblu a activității economice în anul precedent, îmbunătățire dovedită de nivelul indicatorilor valoarea producției globale, rata acumulării și volumul fondului de dezvoltare care, alături de indicatorul privind retribuirea muncii, conturează cu precizie forța economică a unei unități.

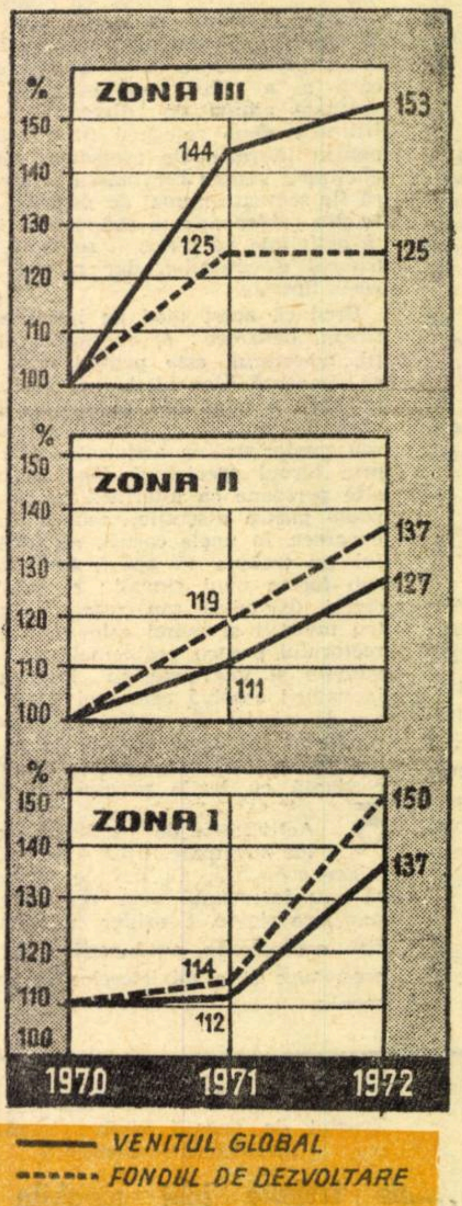

Graficul nr. 2:

Variația unor indicatori ai creșterii economice

Mai există un indiciu, suficient de bine conturat, că așa stau lucrurile. Acesta constă în faptul că unele cooperative agricole, situate în zone cu condiții de producție mai puțin favorabile, mențin an de an tarife mari de retribuire, însă trebuie precizat că *în aceste unități toți ceilalți indicatori sînt favorabili*. Fenomenul are loc și invers: unele cooperative agricole situate în zona I, cu condiții dintre cele mai favorabile, retribuie o normă de muncă convențională cu un tarif redus, pentru că, la rîndul lor, toți ceilalți indicatori nu corespund condițiilor de producție.

Corelația care s-a stabilit, în 1972, între resursele dezvoltării și nivelul retribuirii muncii, pe zone, este redată în graficul nr. 1. După cum se poate constata, proporțiile nu sînt aceleași — ca ordin de mărime — la toți indicatorii analizați. Astfel, în timp ce venitul global și fondul de dezvoltare sînt de circa trei ori mai mici în zona a III-a față de cei realizați în zona I, indicatorul privind retribuirea muncii reprezintă 73% din nivelul celui aplicat în zona I. De aici rezultă un aspect „foarte important. Dacă în unitățile cooperatiste mai puțin dezvoltate nivelul resurselor sînt reduse, sau chiar în scădere, *tariful de retribuire nu poate fi redus în mod corespunzător* (sub anumite limite), *deoarece s-ar pune sub semnul întrebării însuși gradul de utilizare a factorilor de producție* (resurse financiare, mijloace de muncă, forța de muncă etc.).

Graficul nr. 2 ilustrează faptul că *fondul de consum individual se constituie pe seama fondului de dezvoltare atunci cînd venitul global nu poate satisface proporția optimă între cei doi indicatori.* (După cum se știe, Statutul cooperativei agricole de producție prevede numai limita minimă a părții din venitul global destinată fondului de dezvoltare, de 18%). În zona I, creșterea venitului global în ultimii trei ani a făcut posibilă și o creștere accentuată a fondului de dezvoltare. (Trebuie evidențiată aici creșterea mai accelerată a fondului de dezvoltare decît a venitului global și, se înțelege, decît a fondului de consum). În cooperativele agricole din această zonă, acumulările efectuate în ultimii trei ani devansează ritmul de creștere a fondului de consum, însă sporul nu se realizează pe seama acestuia, ci în favoarea acestuia. În zona a II-a se constată aceeași tendință pozitivă, de creștere mai accentuată a fondului de dezvoltare decît a venitului global, însă într-un ritm mai redus.

În zona a III-a, ritmul de creștere a fondului de dezvoltare este mai redus decît cel al venitului global și manifestă pentru anii 1971 și 1972 o tendință de stabilizare ceea ce nu poate fi apreciat ca un fapt pozitiv ținînd seama de nivelul de dezvoltare la care au ajuns. *Creșterea venitului global*, deși procentual pare însemnată, *nu poate asigura și creșterea fondului de dezvoltare și a fondului de consum în proporții corespunzătoare.* În această situație, consiliile de conducere înclină pentru creșterea tarifului de retribuire (nu trebuie să se înțeleagă că ar fi vorba de o creștere substanțială) și pentru menținerea sau creșterea mai înceată a fondului de dezvoltare. Ce determină această opțiune?

Așa cum arătam în capitolul precedent — V — „...din punct de vedere economic și psihologic considerăm ca fiind foarte importantă tendința constantă de creștere — de la un an la altul — a tarifului de retribuire, pusă dealtfel în evidență în acest studiu. Participarea la muncă a membrilor cooperatori este influențată în mod direct de tendința de creștere, sau de descreștere, a retribuirii unei norme de muncă convenționale" (vezi „V.E." nr 43/1973).

Menținerea la un nivel redus a tarifului de retribuire nu cointeresează cooperatorii în participarea la muncă. Or, tariful de retribuire se menține redus îndeosebi în cooperativele situate în zona a III-a (cu toate că unele unități, puține la număr, infirmă afirmația). Acest aspect trebuie corelat și cu politica dusă în aceste unități în ce privește dezvoltarea averii obștești, cu con-

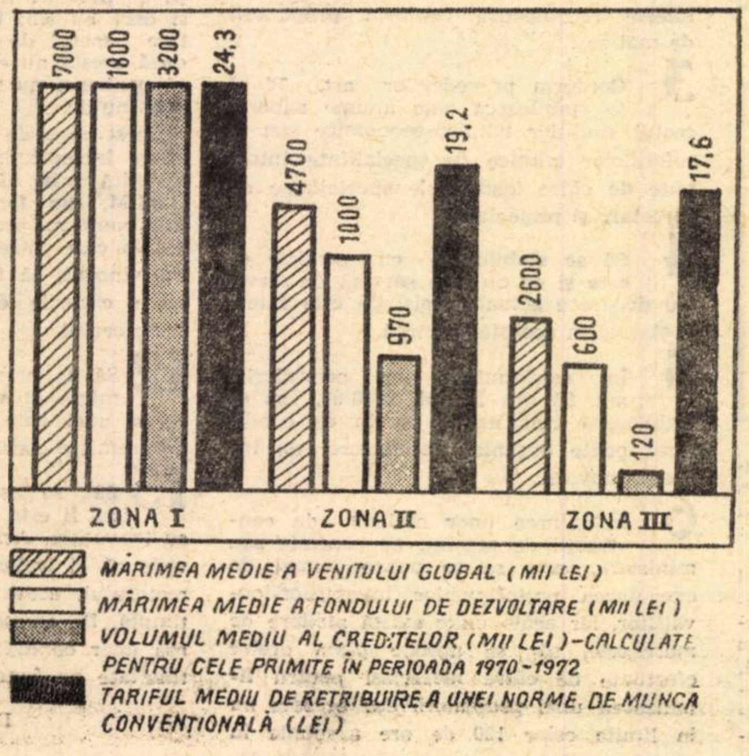

Graficul nr. 1:

Corelația dintre resursele dezvoltării și retribuirea muncii, pe zone, în 1972

dițiile de producție existente în unitățile din această zonă, cu dotarea acestora și cu structura de producție. În cele mai multe cooperative situate în zona a III-a, în structura de producție predomină zootehnia, pomicultura, viticultura etc. Aceste subramuri de producție, prin însăși specificul lor, se caracterizează printr-un consum ridicat de forță de muncă, mai uniform în timpul anului. Consumul mai mare de forță de muncă se corelează și cu nivelul redus de mecanizare a lucrărilor în zootehnie și chiar la celelalte culturi menționate care, sub aspect economic, sînt mai intensive. *În aceste condiții, tariful de retribuire, și chiar lotul în folosință joacă rolul unor pîrghii puternice de cointeresare în efectuarea numărului planificat de norme convenționale* stabilit la începutul fiecărui an de adunarea generală a cooperatorilor.

În condițiile generalizării acordului global ***), funcția de cointeresare pe care o avea tariful de retribuire este preluată de formele de plată și de tariful de retribuire pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție-marfă. Totuși, *în cazul în care sistemul de organizare și retribuire a muncii în acord global este aplicat corect, cointeresarea cooperatorilor depinde atît de gradul de dezvoltare a cooperativei cît și de rezultatele obținute în producție în anul în care cooperatorul s-a angajat să lucreze în acord global.* De aceea, menționăm că tariful de retribuire a unei norme de muncă convenționale rămîne în continuare indicatorul care va caracteriza nivelul mediu al cîștigurilor. Diversitatea modului de aplicare a acordului global, ca sistem de organizare a muncii, de retribuire, ca forme concrete de plată, a impus adoptarea unui indicator, chiar și convențional, care să redea consumul de forță de muncă și nivelul mediu de retribuire.

Pentru cooperativele agricole în care s-a dezvoltat zootehnia, pomicultura, viticultura, legumicultura etc. — indiferent de zona de activitate — hotărîrea privind acordarea venitului lunar garantat — ca retribuție de bază —, la nivelul la care se aplică în prezent, stimulează realmente participarea la muncă. Totodată, retribuirea suplimentară, efectuată după ce se cunosc rezultatele (la sfîrșitul anului) cointeresează membrii cooperatori în executarea lucrărilor la timp și de calitate.

Evoluția tarifului de retribuire

GRUPAREA cooperativelor după mărimea tarifului de retribuire — redată în graficul nr. 1 și în tabelele 1, 2 și 3 — A și B — reflectă faptul că majoritatea acestora (84,9%) au stabilit, în ultimii trei ani, pentru o normă de muncă convențională un tarif cuprins între 10 și 30 lei.

Experiența mai multor țări cu agricultură dezvoltată dovedește că folosirea parțială a timpului de muncă în agricultură constituie o realitate. Datele nu ne permit să stabilim care este intensitatea acestui fenomen în cooperativele anchetate, însă ne ajută să presupunem că el se extinde și în agricultura noastră. Repartizarea echilibrată și rațională a forțelor de producție în teritoriu, industrializarea intensă a țării, dezvoltarea sectorului terțiar creează condiții din ce în ce mai favorabile ca un lucrător din agricultură să activeze și în alte sectoare. *Fiind vorba de un proces obiectiv, considerăm că el se poate desfășura în paralel cu procesul de creștere economică a cooperativelor agricole numai în condițiile în care mecanizarea complexă a lucrărilor agricole ia în considerare ritmul și intensitatea atragerii forței de muncă din agricultură către alte sectoare.*

Un număr de 20 de cooperative au aplicat un tarif de peste 30 lei pentru o normă de muncă convențională, în ultimii trei ani. După părerea noastră, aceste unități ar putea cointeresa în mod mai substanțial forța de muncă însă, așa cum s-a arătat, cooperativele respective sînt angajate într-un proces de dezvoltare energică a averii obștești ceea ce, din punct de vedere economic, corespunde intereselor individuale și comune ale cooperatorilor. În graficul nr. 3 este redată gruparea cooperativelor situate în zona a I-a în funcție de venitul global realizat în 1972. Cele trei grupe de unități : cu venitul global pînă la 5 mil. lei, între 5—10 mil. lei și peste 10 mil. lei au realizat, în medie, un venit global de 2,7 mil. lei, de 7,7 mil. lei și de 17,6 mil. lei. Se constată de aici că puterea de cointeresare este mai ridicată la cooperativele cu venitul mediu global mai ridicat. În legătură cu tariful aplicat de aceste unități atrage atenția faptul că 9 sînt situate în zona a II-a și a III-a. Deci, și sub acest aspect, *cooperativele situate în zone cu condiții mai puțin favorabile pot atinge și depăși nivelul indicatorilor realizați în cele mai multe unități din zona I.* Tot astfel, un număr de 30 cooperative au aplicat tarife de sub 20 lei cu toate că sînt situate în zona cu condițiile cele mai favorabile. Deci, condițiile de producție — favorabile sau nefavorabile — nu pot constitui argumentul principal pentru explicarea unor rezultate economice de ansamblu nesatisfăcătoare și cu atît mai puțin justificarea unor tarife reduse de retribuire.

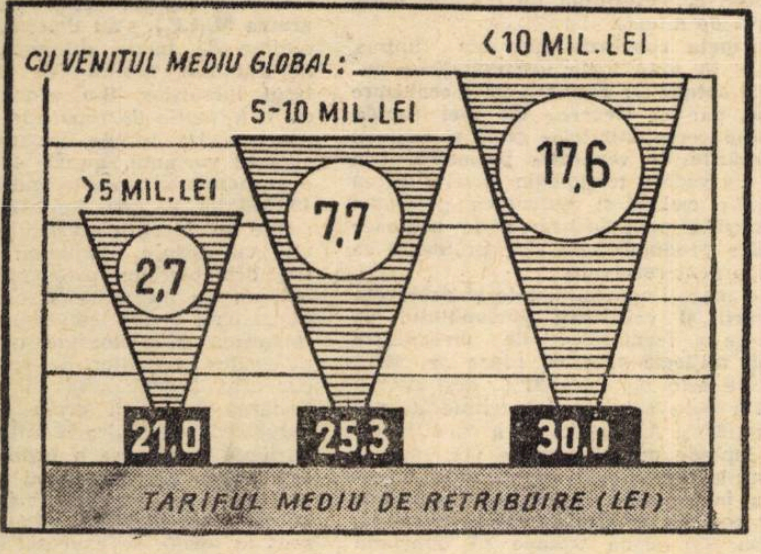

Graficul nr. 3: Evoluția venitului global și a tarifului de retribuire în cooperativele situate în zona I, în 1972

Evoluția tarifului de retribuire la nivelul eșantionului, a fost următoarea : de la 17,2 lei în 1970 a crescut la 20,5 lei în 1971 și la 20,55 lei în 1972, ceea ce poate fi apreciat pozitiv. Media astfel calculată ascunde însă o serie de particularități specifice zonelor de producție, nivelului tarifului, condițiilor anuale de producție etc. De aceea, pe baza datelor privind retribuirea muncii și a grupării cooperativelor după mărimea tarifului de retribuire redată în tabelul nr. 1, am căutat să răspundem la următoarele întrebări : *indiferent de nivel, creșterea tarifului este aceeași? Tarifele mai reduse cresc mai repede pentru a reduce decalajul existent în prezent? Cum influențează condițiile anuale de producție creșterea tarifului?*

Cifrele înscrise în tabelul nr. 2 răspund la toate aceste întrebări. În primul rînd, creșterea tarifului este influențată de nivelul său inițial care, la rîndul său este determinat de nivelul de dezvoltare a unității. Din acest punct de vedere creșterea se accentuează de la grupa cu tarif mai redus la grupele care au retribuit mai bine o normă de muncă convențională. Și, după cum rezultă din tabelul nr. 2, de la 1,1 lei cît a crescut tariful în trei ani în unitățile care au aplicat un tarif mai mic de 10 lei, creșterea a fost de peste 4,5 lei în unitățile cu tarifele cele mai mari de retribuire. În felul acesta, punem în evidență faptul că tariful de retribuire este influențat direct de ritmul de creștere economică : accentuarea decalajului în ce privește constituirea și alocarea resurselor se reflectă în mod corespunzător asupra nivelului de retribuire a muncii. Aici găsim răspunsul și la întrebarea următoare : tarifele mai reduse au un ritm de creștere inferior celor mai ridicate, ceea ce duce la accentuarea decalajului existent în prezent.

Insistăm întrucîtva asupra răspunsului la ultima întrebare. Condițiile anuale de producție influențează nivelul retribuției, mai ales în unitățile care aplică un tarif mediu (între 10 și 40 lei). În unitățile cu tariful mai mic de 10 lei nici această influență nu este evidentă. În unitățile cu tarif ridicat — peste 40 lei — creșterea nu mai este influențată de condițiile anuale de producție, ci de stabilitatea economică a acestora, ca rezultat al gradului de dezvoltare la care au ajuns. Creșterea substanțială a tarifului înregistrată în 1971 în circa 96% din unități reflectă în bună măsură și condițiile mai favorabile care au existat în acel an și care s-au menținut în 1972.

În încheierea acestei părți a anchetei noastre, supunem atenției specialiștilor cîteva date (vezi graficul nr. 4) privind raportul care s-a stabilit în cele mai dezvoltate cooperative situate în zona I între creșterea venitului global și a tarifului de retribuire. De la început precizăm că acest mod de înțelegere poate constitui un exemplu pozitiv pentru toate celelalte unități. Venitul mediu global a crescut în perioada 1970—1972 de la 11,6 mil. lei la 17,6 mil. lei în timp ce tariful mediu de retribuire a crescut de la 25 lei la 30 lei : față de creșterea procentuală de peste 150% a venitului global, tariful de retribuire a crescut numai cu 120% ceea ce reflectă grija de astăzi pentru veniturile de mîine ale cooperatorilor.

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

Tabelul nr. 1

GRUPAREA COOPERATIVELOR DUPĂ MĂRIMEA TARIFULUI DE RETRIBUIRE A UNEI NORME DE MUNCĂ CONVENȚIONALE

	>10 lei	10—20 lei	20—30 lei	30—40 lei	40> lei	Total
Numărul cooperativelor	8	104	52	17	3	184

Tabelul nr. 2

DINAMICA TARIFULUI DE RETRIBUIRE A UNEI NORME DE MUNCĂ CONVENȚIONALE

	1970	1971	1972	Creșterea în 1972/1970 lei
>10 lei	7	7,7	8,1	+1,1
10—20 lei	13	16,4	16,7	+3,7
20—30 lei	20,3	24	24,4	+4,1
30—40 lei	30,2	34	35,1	+4,9
<40 lei	44,5	48	49	+4,5

Tabelul nr. 3

GRUPAREA COOPERATIVELOR ÎN FUNCȚIE DE TARIFUL DE RETRIBUIRE

— A — în cifre absolute

	Nr. CAP	Din care, pe zone: Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a
>10 lei	8	1	2	5
10—20 lei	104	29	35	40
20—30 lei	52	28	15	9
30—40 lei	17	10	5	2
<40 lei	3	1	2	—
Total	184	69	59	56

— B — în procente —

	Nr. CAP	Din care, pe zone: Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a
>10 lei	4,3	0,5	1,1	2,7
10—20 lei	56,5	15,8	19,0	21,7
20—30 lei	28,4	15,2	8,2	5,0
30—40 lei	9,2	5,5	2,7	1,0
<40 lei	1,6	0,5	1,1	—
Total	100	37,5	32,1	30,4

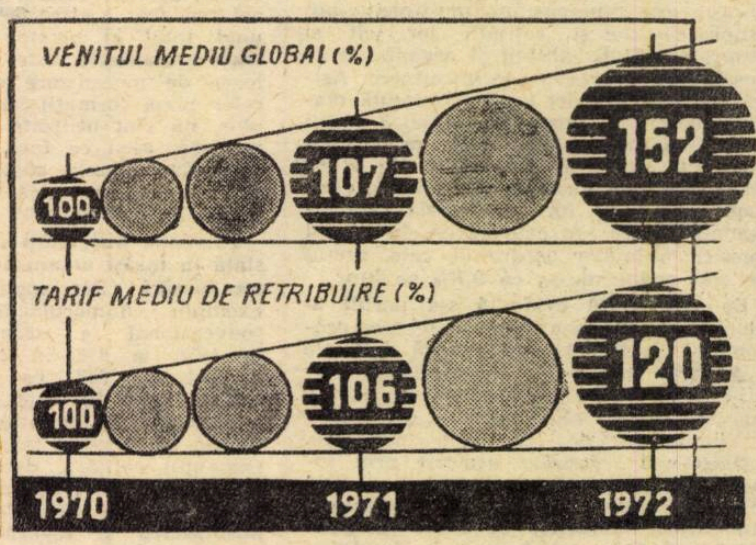

Graficul nr. 4: Dinamica venitului global și a tarifului de retribuire în cele mai dezvoltate cooperative din zona I

*) Repartiția, ca una din categoriile economice importante, este utilizată aici în sensul în care aceasta constituie o premisă a consumului individual.

**) Generalizarea acordului global a accentuat, după părerea noastră în sens pozitiv, dependența cîștigurilor individuale de calitatea și eficiența muncii depuse de toți membrii cooperatori. Chiar în momentul în care loturile de teren sau de animale urmează a fi exploatate mai mulți ani la rînd de aceeași formație această dependență se va menține. Cu atît mai mult, executarea lucrărilor agricole de către formațiuni complexe impune corelarea rezultatelor obținute în mod individual de eficiența muncii depuse de întreaga obște.

***) Datele centralizate prin intermediul formularelor de anchetă se referă la perioada 1970—1972, cînd acordul global s-a aplicat numai în unele cooperative și numai la anumite culturi. Or, în această perioadă, acordul global s-a aplicat pe scară redusă tocmai în cooperativele slab dezvoltate.

În partea a VII-a a anchetei — **ROLUL CONSILIILOR INTERCOOPERATISTE ÎN UTILIZAREA RESURSELOR** — vom prezenta activitatea acestora în primii trei ani de la înființare, așa cum a fost înțeleasă și resimțită în cadrul cooperativelor chestionate.

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE – Regionala de căi ferate – București

— Studii ale absolvenților „Institutului Central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței —

RAȚIONALIZAREA EXECUȚIEI LUCRĂRILOR DE REPARAȚIE

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de către absolvenții „Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului întocmit de ing. **Ștefan VRABIE.** *Realizat pe exemplul Regionalei de căi ferate-București, unde se află în curs de implementare, studiul, datorită caracterului de generalitate pe care soluția propusă îl prezintă, poate fi aplicat în condiții de eficiență ridicată și în alte unități ale transportului nostru feroviar.*

● Importanța activității de reparație periodică și obiectivele proiectului

DEZVOLTAREA în ritm accelerat a economiei naționale, determină creșterea an de an a volumului transporturilor, în special a acelora efectuate pe căile ferate. Referindu-ne, de exemplu, la transportul feroviar de mărfuri, trebuie să arătăm că în 1975 față de 1970, creșterea va fi de 30—42%. Toate acestea conducînd, printre altele, la sporirea intensității traficului și a vitezei de circulație a trenurilor, impun efectuarea în permanență de lucrări de întreținere și reparație a liniilor.

In cadrul activității de întreținere a liniilor. activitatea de bază este **reparația periodică,** fără ca prin aceasta să fie diminuată importanța lucrărilor de **întreținere curentă.**

Efectuarea integrală a lucrărilor prevăzute în procesele tehnologice ale reparațiilor periodice este necesară pentru a reduce la minim volumul lucrărilor de întreținere curentă ce trebuie efectuate între două reparații capitale.

Modul de execuție a lucrărilor de reparatii are repercusiuni multiple, atit asupra costului și calității lor, cît și asupra costului. calității și organizării de ansamblu a lucrărilor de întreținere. Astfel. dacă un district de linii execută manual lucrări de reparație periodică a căii pe o lungime de circa 6—8 km convenționali pe an. generînd costuri de 42 000 lei pe km cale, execuția mecanizată. efectuată de către o formație specializată înseamnă 48—50 km cale pe an, în cazul folosirii utilajelor ușoare de cale, prețul de cost reducîndu-se cu 9,7% pe km.

De la această evidență s-a pornit atunci cind. din considerente tehnico-economice. s-a trecut la o analiză detaliată a modului actual de organizare și execuție a lucrărilor. proiectîndu-se soluții mai raționale. eficiente de organizare a lucrărilor de reparații periodice. **Obiectivul esențial urmărit prin întocmirea proiectului a fost de a găsi cele mai bune variante de organizare a mecanizării lucrărilor de reparație periodică a liniilor. astfel incît, în condițiile dotării existente. să se asigure o productivitate sporită cu cheltuieli minime posibile. îmbunătățirea calității lucrărilor și utilizarea la capacitate a utilajului de mecanizare.**

Regionala de căi ferate-București are de executat anual un volum mare de reparații periodice. Este vorba de **840 km convenționali,** ceea ce reprezintă circa **22% din totalul liniilor de cale ferată** aflate în sfera sa de activitate. Execuția necesită un număr considerabil de muncitori — în semestrul I al anului 1973 ei reprezintă **23% din numărul mediu scriptic de muncitori necesari pentru intreaga activitate de întreținere a căii** pe perioadă luată în considerație, antrenînd **cheltuieli** importante — pentru perioada la care ne-am referit, ele reprezintă **12% din valoarea totală a prestației de întreținere.**

În afara acestor date cifrice. care stabilesc poziția deosebit de importantă pe care lucrările de reparație periodică o ocupă în ansamblul lucrărilor de întreținere a căilor ferate, trebuie făcute numeroase precizări în legătură cu modul actual de executare a acestora. Ele rezultă din **analiza amănunțită a lucrărilor ce s-au executat în perioada 1970—1972,** ca și din analiza modului de execuție utilizat **în primul semestru al acestui an.**

Prima constatare se referă la **caracterul predominant manual pe care îl are execuția lucrărilor de reparație periodică** Astfel, actuala dotare, poate permite executarea doar **a circa 50% din volumul anual** total al acestor lucrări, **cu mijloace mecanizate.** Este vorba însă de mijloace de mecanizare ușoară, repartizate celor nouă formații specializate, care, în plus, nu sînt utilizate la capacitatea lor maximă, ceea ce face ca mai puțin de 40% din volumul anual total de lucrări de reparație periodică să fie efectiv executate în mod manual.

Totodată, **dificultăți** importante se constată **în însăși organizarea execuției acestor lucrări.** Din analiză rezultă că, de exemplu numărul de om-zi pe km convențional a scăzut de la 479 în 1970 la 432 în 1972, deși norma a fost de 653, ca urmare în special a lipsei de forță de muncă, dar și a neexecutării integrale a lucrărilor prevăzute în procesul tehnologic, sau în detrimentul calității, determinînd astfel și un volum sporit de lucrări la întreținerea curentă a căii. Pe de altă parte, **întreținerea** și **repararea necorespunzătoare a utilajelor au condus la staționări frecvente ca urmare a defectării lor.**

O altă constatare privește **volumul lucrărilor executate** în prezent în cadrul reparației periodice, care fiind **prea mic și repartizat la un interval de timp prea mare, necesită efectuarea în volum ridicat a lucrărilor de intervenție pentru repararea liniei în punctele cu toleranțe depășite,** ceea ce determină un consum mare de forță de muncă.

Principala concluzie care s-a impus, privește în mod logic **îmbunătățirea activității actualelor formații de mecanizare ușoară,** dar **și trecerea cît mai rapidă la introducerea utilajelor grele și mijlocii la lucrările de reparație periodică.** Din punct de vedere tehnologic, diversificarea lucrărilor ciclice și reducerea perioadei de execuție prin utilizarea de mijloace cu mare productivitate sînt probleme ce se cer urgent rezolvate.

De o mare importanță este și **problema asigurării și calificării personalului de deservire a formațiilor de mecanizare ușoară, mijlocie și grea.** Lipsa de cadre calificate este de circa 21%, deși norma utilizată este sub nivelul tehnic al dotării cu 39%. Alt aspect de a cărui rezolvare depinde modul cum se vor executa reparațiile periodice îl constituie **reactualizarea instrucțiilor de serviciu, conform noilor condiții sporite de trafic și viteză.** Aceasta din urmă trebuie să cuprindă acțiuni cum sînt: categorisirea liniilor din punct de vedere al solicitării lor; stabilirea periodicității optime pentru executarea reparațiilor la cale; revizuirea și întocmirea unor noi procese tehnologice aplicabile diferențiat în funcție de trafic și viteza de circulație etc. Nu trebuie neglijată nici **organizarea corespunzătoare a activității de întreținere a utilajelor de cale.**

Este vorba deci, de un sistem defectuos de organizare a activității de reparații periodice, care necesită în structura sa actuală, predominant manuală, costuri mari atît pentru executarea respectivelor lucrări cît și pentru întreținerea în ansamblu a căii, o forță de muncă numeroasă pentru execuție, respectiv întreținere, generînd o productivitate scăzută, o calitate slabă a lucrărilor executate și dese întreruperi în execuție, cauzate de intensitatea mare a traficului.

● Conținutul soluțiilor propuse...

Analiza critică amănunțită a situației existente corelată cu necesitățile și posibilitățile existente în viitorul apropiat în cadrul unității au condus la dezvoltarea în cadrul proiectului a **două soluții:**

a) **Îmbunătățirea activității actualelor formații de reparație periodică a căii cu mijloace de mecanizare ușoară.**

b) **Mecanizarea complexă a activității de întreținere a căii. ca soluție de viitor.**

În cadrul primei soluții au fost conturate două variante. Prima, avizată pentru aplicarea imediată de către conducerea regionalei, se referă la **optimizarea lucrărilor de reparație periodică în funcție de manoperă, astfel ca utilajele să fie folosite la capacitatea lor.** Pentru aceasta, **pe baza unor grafuri-rețea, folosind metoda drumului critic, și a diagramelor de folosirea forței de muncă (diagrama M.A.P.),** s-au determinat **formațiile** optime de lucru, diferențiat în funcție de anotimp, gradul de mecanizare **și** tipul lucrărilor. S-a ajuns la concluzia că, o formație de reparație periodică mecanizată cu utilaje ușoare, execută în această variantă, anual, 48 km cale, cu o **economie** față de execuția **manuală de 196 300 lei pe an.** Aplicarea acestei variante se face în condițiile actualei dotări cu utilaje, implicînd însă rezolvarea următoarelor probleme: încheierea acțiunii de înființare și echiparea corespunzătoare a districtelor de întreținere și repararea utilajelor de cale; instruirea picherilor și șefilor de echipă pentru a cunoaște funcționarea uilajelor; perfecționarea pregătirii profesionale a personalului de deservire a utilajelor. **A doua variantă presupune o formație mai mare din punct de vedere al numărului de personal, care execută anual circa 70 km de reparație periodică, atît cît are în prezent în medie de executat anual o secție de întreținerea căii.** În acest caz **economiile anuale** realizate sînt de **179 500 lei pe formație.**

Cea de a doua soluție. de mecanizare complexă, cu utilaje ușoare, mijlocii și grele de cale, **prevăzută a se aplica la nivelul anului 1980, va permite ca lucrările de reparație periodică să se execute numai de formații mecanizate.** Se estimează că această soluție de mecanizare complexă **va permite creșterea productivității muncii cu 10%.**

● ...avantajele, eficiența și aplicarea lor

Aplicarea soluțiilor proiectate asigură o eficiență economică ridicată. **Astfel, prin aplicarea primei variante se pot obține anual 1,8 milioane de lei anual, iar prin a celei de a doua 1,6 milioane.** Multe din avantajele economice posibil de obținut rezultă din mecanizarea lucrărilor de reparație periodică a liniilor ferate. Se estimează că pe această cale se poate obține **o reducere substanțială a prețului de cost, cu 9,7% numai prin efectuarea cu utilaje ușoare a reparațiilor periodice. Creșterea productivității muncii va fi de 31%** cînd lucrările se execută de districtele de reparație periodică mecanizată **și de 46,4%** cînd formațiile au în dotare și mașini grele. **Reducerea normei anuale de manoperă, cu 24—32%** va permite redistribuirea forței de muncă, iar efectuarea lucrărilor cu mijloace mecanizate va asigura un nivel calitativ superior execuției manuale.

Investiția necesară punerii în aplicare a soluției se caracterizează prin indicatori de eficiență buni: **o durată de recuperare** a investiției necesare pentru mica mecanizare de **2,42 ani și o economie de 41,30 lei la 100 de lei investiții** la acutalele districte de reparație periodică mecanizată.

Nu trebuie neglijate nici alte efecte pe care mecanizarea lucrărilor de întreținerea căii le aduce. Este vorba de **ușurarea muncii lucrătorilor de cale, de transformarea lucrătorului de linie necalificat, într-unul calificat, de tip industrial.**

Măsurile prevăzute în graficul de aplicare eșalonată a proiectului se realizează în două etape. Prima etapă, considerată pînă în anul 1976, are următoarele obiective: prevederea în planurile anuale și cincinale a investițiilor necesare pentru procurarea utilajelor de cale; îmbunătățirea activității actualelor formații de mecanizare ușoară; pregătirea profesională a personalului de deservire a utilajelor de cale; reactualizarea instrucțiilor de serviciu conform noilor condiții de viteză și trafic. **A doua etapă, privește** perioada 1976—1980 și urmărește: introducerea treptată, pe măsura dotării, a utilajelor grele și mijlocii la lucrările de reparație periodică; organizarea corespunzătoare a activității de întreținere și reparare a utilajelor de cale; modificarea structurii organizatorice a unităților de întreținerea căii în condițiile mecanizării prin adoptarea sistemului cu districte pe distanțe mari.

Variantele preconizate se pot aplica în orice secție de întreținerea căii, posibilitatea de generalizare fiind evidentă, bineînțeles cu depășirea pentru fiecare caz în parte a obstacolelor obiective, cu aplicarea nuanțată funcție de condițiile specifice existente în fiecare din situațiile luate în considerare.

I. B.

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Cît și cum gîndim în perspectivă?

REFLECTÎND asupra modului cum conducerile unităților noastre economice își concep și cum trebuie să-și conceapă strategia prin care să-și construiască propriul viitor — obiectiv pe care-l urmărește de cîtva timp această rubrică a revistei, îmi vine în minte sublinierea făcută de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională din iulie 1972 atunci cînd afirma: „Numai în măsura în care vom asigura unitatea deplină a conducerii tuturor sectoarelor de activitate, pe baza unei concepții științifice, revoluționare, vom putea soluționa cu succes marile probleme pe care le ridică dezvoltarea societății socialiste". *Totodată mi se par semnificative pentru tema abordată și unele din concluziile celui de al XVI-lea Congres mondial al CIOS (Consiliul Internațional pentru Organizare Științifică) ținut la München în luna octombrie a anului 1972. Printre aceste concluzii derivate din problematica și deviza congresului — obligațiile conducerii unităților economice față de lumea de miine — figurează: conducerea progresistă, inovatoare, dinamică trebuie să inspire dezvoltarea societății; gestiunea unităților începe să capete rezonanțe sociale; creșterea locului și importanței problemelor de motivare și participare; necesitatea ca în viitor conducătorul să fie deopotrivă un diagnostician, un strateg, un planificator-inovator, în stare să studieze în permanență; creșterea proporției de utilizare a mijloacelor și metodelor științifice de conducere și organizare; sporirea rolului calculatoarelor electronice în conducere etc.*

La nivelul unităților economice consider că concepția științifică și revoluționară a conducerii acesteia trebuie în mod necesar să evidențieze printre altele contribuția la: ● stabilirea unor obiective strategice, de perspectivă care să încorporeze studii aprofundate pentru asigurarea unui ritm rapid și constant de creștere, pe direcțiile esențiale derivate din cadrul macro-economic și social; ● dirijarea unității pe drumuri totdeauna noi, noutate care să fie raportată la cele mai valoroase etaloane existente sau înaintate pe plan mondial; ● obținerea unei eficiențe economice sporite strîns corelată cu comanda socială a perioadei pe care o parcurgem și pregătirea condițiilor pentru a rezolva comenzile sociale ale viitorului; ● reconsiderarea unor concepte insuficient fundamentate stiintific privind utilizarea resurselor umane, materiale și financiare; ● stimularea unei viziuni unitare, integrate în conducere care să permită articularea activității unității economice cu celelalte sisteme din economia țării noastre; ● valorificarea în mai mare măsură a contribuției colective la fundamentarea și realizarea deciziilor.

Punerea în valoare și completarea ideilor din acest succint tablou este o obligație a fiecăruia dintre noi pentru a ne confrunta pregătiți cu viitorul. Un îndreptar în acest sens prețios îl reprezintă concepția în care P.C.R., a elaborat direcțiile strategice de dezvoltare a României socialiste pentru următoarele decenii. În căutarea unui răspuns cît mai direct și cît mai complet privind felul în care conducerile unităților economice își realizează obligațiile pentru pregătirea viitorului, nu trebuie, cred, să scăpăm din vedere studierea modului concret în care răspundem astăzi la următoarele întrebări: ● Cît și cum gîndim în perspectivă? ● Ce rezerve materiale mai pot fi puse în valoare la locul fiecăruia de muncă? ● Cum am răspuns la dezvoltarea multilaterală a oamenilor din colectivul în care muncim? ● Care este aportul social al activității noastre?

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

Metode de conducere

DETERMINAREA VÎRSTEI MEDII DE UZINĂ

ÎN ACTIVITATEA de conducere a unităților industriale, o mare importanță pentru luarea unor decizii tactice sau strategice, cum ar fi cele referitoare la înlocuirea sau menținerea unor capacități de producție, extinderea activității prin punerea în funcțiune de noi capacități, reorientarea activității unor ateliere, secții sau chiar a întreprinderii în ansamblu, o are cunoașterea exactă a vîrstei economice a diferitelor subdiviziuni organizatorice, de la o anumită instalație pînă la întreprindere în ansamblu. Referindu-ne la noțiunea de vîrstă trebuie să subliniem că ea nu se confundă cu cea de vechime, că se referă la categoria de material, și că este destul de complexă, diferențiindu-se în funcție de diversele nivele organizatorice. Deocamdată, facem precizarea că vom utiliza noțiunea în ideea de **a exprima vîrsta în procente de viață economică a obiectului considerat.**

Aceste precizări fiind făcute, subliniem preocuparea tot mai susținută constatată în literatura de specialitate, din partea diferiților autori de a oferi o metodologie științifică de determinare a vîrstei medii a unei capacități de producție pînă la întreprinderea în ansamblu, utilizîndu-se un riguros aparat matematic. În acest context se înscrie și metoda propusă de specialistul francez Jacques de Cazeneuve pe care o prezentăm în continuare.

Cum se determină vîrsta medie a unui aparat ? Trasarea într-o diagramă carteziană a curbei cumulate a cheltuielilor de întreținere în funcție de timpul de utilizare, și ducerea unei tangente la această curbă, plecînd din punctul de ordonată negativă reprezentînd valoarea de cumpărare a aparatului în speță, permite definirea vieții economice (vîrstei) a acestuia ca fiind abscisa punctului de contact (vezi graficul). Se va exprima vîrsta medie a aparatului în procente de viață economică, relația dintre aceasta și starea aparatului permițînd luarea de către conducerea unității a deciziilor de menținere sau înlocuire, așa cum rezultă din tabelul de mai jos :

Vîrsta	Starea aparatului	Decizia
50	tînăr	se menține
50—100	matur	se mai poate menține
100	prea bătrîn	este necesar a gîndi la înlocuirea sa

Matricea de uzină. Considerînd o uzină cu producția pe bandă, unde toate materiile prime, produsele intermediare și finite pot fi transformate într-un produs tip prin coeficienți constanți, se poate defini matricea sa ca fiind constituită dintr-un tablou pătrat în care fiecare linie reprezintă un nivel (etaj) de fabricație, în căsuțele determinate de coloanele trasate în număr suficient trecîndu-se **fracțiunea elementară de producție** (f.e.p.) a fiecărui aparat al liniei. De observat că f.e.p.-ul este definit ca raportul capacității de producție a aparatului considerat, exprimată în produse tip, și cea a uzinei. De exemplu, avînd o uzină ce fabrică zilnic 100 motoare identice cu patru pistoane, dacă există o mașină ce fabrică 400 de pistoane pe zi, f.e.p.-ul acesteia va fi : 400 : 4 × 100 = 1.

Calculul vîrstei medii cu ajutorul unei matricei de uzină. Considerînd matricea ipotetică A_i, din tabelul de mai jos, unde a_{ij} este f.e.p.-ul aparatului de linie i și de rang j, vîrsta medie a unui nivel (etaj) de fabricație i va fi :

$$A_i = \frac{\Sigma a_i^J \cdot A^J}{\Sigma a_i^J} \qquad (1)$$

În formula exprimată s-a notat cu A_i^J vîrsta aparatului a_i^J

Tabelul nr. 1

etajul 1	a_1^1	a_1^2	a_1^3
etajul 2	a_2^1	a_2^2	a_2^3
:	:	:	:
etajul i			a_i^j
:	:	:	:

Pentru a trece la determinarea vîrstei medii a uzinei, trebuie introdusă noțiunea de **valoare ajutătoare a fiecărui nivel (etaj) de fabricație**, deoarece este evident faptul că un nivel de prelucrare a materiilor prime este diferit de un nivel de manipulare a mărfurilor. Notînd cu V_i, valoarea ajutătoare a fiecărui nivel de fabricație, vîrsta medie a uzinei se va putea stabili prin formula :

$$A = \frac{\Sigma A_i \cdot V_i}{\Sigma V_i} \qquad (2)$$

Schema logică a metodologiei de calcul. Vom prezenta metodologia de calcul recurgînd la un exemplu ipotetic, acela al unei fabrici de ciment. Principalele etape de determinare a vîrstei medii sînt :

1. Se stabilesc nivelele de fabricație, utilajele din cadrul fiecăruia, și f.e.p.-ul fiecărui utilaj, iar pe această bază se construiește matricea de uzină. În ultima coloană a acesteia se calculează suma f.e.p.-urilor utilajelor de la fiecare nivel de fabricație. Pentru exemplul nostru ipotetic presupunem că am obținut o matrice cum este cea din tabelul nr. 2.

În treacăt vom observa că încărcarea utilajelor este la unele nivele de fabricație sub, iar la altele, peste posibilitatea normală. Prima observație care o putem face pe baza matricei se referă deci la o deficitară echilibrare a fabricii. Ultima coloană, cea a totalului f.e.p.-ului utilajelor de la fiecare nivel de fabricație, indică acest lucru. Este necesar ca la fiecare nivel de fabricație totalul f.e.p.-ului trebuie să fie cît mai apropiat posibil de cifra 1,000. Cazul general f.e.p. < 1, indică situația existenței unor strangulări ; în exemplul nostru este cazul celor două cariere.

2. Determinarea vîrstei medii pentru fiecare linie (etaj) de fabricație. În tabelul nr. 3 avem calculată pentru fiecare utilaj, de la fiecare nivel de fabricație, vîrsta, în procente de viață economică, iar pe această bază calculată în continuare, în ultima coloană — vîrsta medie economică a fiecărui etaj de fabricație. În general, putem aprecia că fabrica are o vîrstă economică ridicată.

3. Calcularea vîrstei medii a fabricii. Pornind de la vîrstele medii ale fiecărui nivel de fabricație și de la valorile ajutătoare ale fiecărui etaj, în procente, **se poate calcula în final vîrsta medie a uzinei**. În tabelul nr. 4 este efectuat acest calcul. Deci, vîrsta medie a fabricii este de 75.

Eficacitatea metodei. Pentru a putea vorbi de eficacitatea metodei propuse, vom face referiri concrete la exemplul nostru, considerînd trei situații posibile.

a) **Carierele au rezerve încă pentru mulți ani și cererea crește.** În acest caz se va relua matricea de uzină, căutînd a se obține o echilibrare a ei, adică un total al f.e.p.-urilor cît mai apropiat de 1. Organizînd mai bine activitatea carierelor, introducînd metode noi de săpături, strangulările existente la primele două nivele de fabricație vor putea fi înlăturate.

b) **Carierele au mari rezerve, dar cererea rămîne constantă.** Trebuie respectate cîteva principii, cum sînt : înlocuirea utilajelor se va face atunci cînd ele ating o vîrstă înaintată ; repartiția înlocuirilor să se facă încercînd a se conserva o omogenitate de vîrstă între diferitele niveluri de fabricație etc.

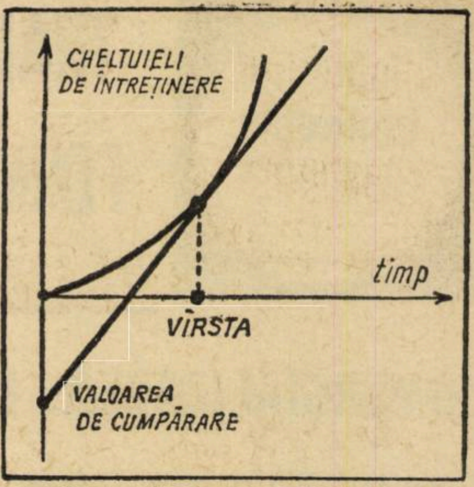

Tabelul nr. 3

Nivel de fabricație	Utilajul	Vîrsta economică	Vîrsta economică medie a nivelului de fabricație
1	Excavator A	60	$A_1 = 75$
	Excavator B	90	
2	Excavator C	85	$A_2 = 72$
	Excavator D	60	
3	Concasor X	80	$A_3 = 70$
	Concasor Y	60	
4	Cuptor 1	80	$A_4 = 80$
	Cuptor 2	80	
5	Concasor Z	50	$A_5 = 70$
	Concasor Y	90	
6	Ambalator în vrac	40	$A_6 = 58$
	Amabalator în sac A	74	
	Ambalator în sac B	60	

c) **Rezervele disponibile ale carierelor sînt în curs de epuizare, sau cererea este în scădere continuă și accelerată.** Primul principiu ce trebuie respectat : să se încerce realizarea unei coincidențe între epuizarea resurselor carierelor și înlocuirea cuptoarelor ca urmare a îmbătrînirii. Se ține cont de faptul că celelalte utilaje sînt ușor recuperabile. Se recomandă totodată, repartizarea la această unitate a utilajelor cele mai vechi din celelalte unități ale întreprinderii sau centralei.

Metoda prezentată este de un real folos cadrelor de conducere, celor antrenați în activitatea de organizare a unităților noastre economice, pentru luarea unor decizii definitive fiind necesară însă și utilizarea altor informații economice.

Tabelul nr. 2

Nr. nivelului de fabricație	Denumirea nivelului	f.e.p-ul utilajelor			Total f.e.p. pe nivel
1.	Cariera de piatră	Excavator A 0,325	Excavator B 0,325		0,650
2.	Carieră de argilă	Excavator C 0,400	Excavator D 0,350		0,750
3.	Secția de măcinare	Concasor X 0,450	Concasor Y 0,550		1,000
4.	Secția de coacere	Cuptor 1 0,500	Cuptor 2 0,500		1,000
5.	Măcinarea cimentului	Concasor Z 0,700	Concasor Y 0,800		1,500
6.	Ambalaj-expediție	Ambalator în vrac 0,420	Ambalator în sac A 0,300	Ambalator în sac B 0,500	1,220

Tabelul nr. 4

Nivelul de fabricație	Vîrsta medie (A_i)	Valoarea ajutătoare (V_i) în %	$A_i \times V_i$
1	75	10	7,50
2	72	10	7.20
3	70	12	8,40
4	80	50	40,00
5	70	13	9,10
6	58	5	2.90
		Total :	75,10

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

EFICACITATEA conducerii depinde, printre altele, de calitățile cadrelor de conducere. Discuțiile ce s-au purtat și se poartă între specialiști, cercetători sau chiar conducători asupra numărului și conținutului acestor calități, a ierarhizării lor, au condus la enunțarea a numeroase și diverse puncte de vedere. O investigație, întreprinsă recent în Franța, a condus la următoarea ierarhizare a calităților ce condiționează reușita unui cadru de conducere :

1. **Autoritate „naturală".** Depinde, în primul rînd, de personalitate, de experiența de viață, în profesie și în funcție, toate imprimînd în timp o anumită tentă de „natural" autorității.

2. **Simțul organizării.** Conținînd, în potență, cheia reușitei pentru cel care îl posedă, el reprezintă, concomitent, și o garanție a acesteia.

3. **Dinamism.** Este o calitate necesară în contextul economic actual, unde evoluția tehnică și tehnologică, dar nu numai ea, impun o actualizare permanentă, din mers, a deciziilor.

4. **Bun contract uman.** În conducerea oricărei colectivități au o deosebită importanță promovarea și utilizarea unui sistem adecvat de comunicații formale și informale ; rigurozitatea deciziilor este dată de cantitatea și calitatea informațiilor ce stau la baza elaborării lor.

5. **Spirit de inițiativă.** Se definește prin capacitatea de a intui și descifra azi ce se va întîmpla mîine sau poimîine și a acționa în consecință.

6. **Relații umane.** Trebuie făcut totul pentru a instaura în colectivul condus un sentiment de respect și încredere reciprocă.

7. **Motivația.** Se concretizează în utilizarea rațională a pîrghiilor de cointeresare materială și morală de care se dispune, pentru asigurarea unui grad înalt de motivare a subalternilor și colaboratorilor.

8. **Capacitatea de a convinge și a asculta.** Trebuie utilizate argumente logice în motivarea acțiunilor ; în acest sens, a asculta cît mai multe opinii în legătură cu o decizie ce urmează a fi luată este întotdeauna o strategie utilă.

9. **Onestitate.** Cinstea și onestitatea sînt calitățile pe care trebuie să le posede orice om, dar mai cu seamă un conducător.

10. **Suplețe.** Trebuie evitată rigiditatea ; atît în gîndire, cît și în acțiune.

O ierarhizare a calităților cadrelor de conducere

11. **Capacitate de a se impune.** Conducătorul se impune în fața subalternilor și colaboratorilor nu prin ordine „indiscutabile", ci prin decizii logice.

12. **Spirit de echipă.** Sistemul de relații promovat trebuie să fie astfel structurat încît, în orice împrejurare, decizia, succesul sau eșecul, să apară nu ca fiind un rezultat numai al acțiunilor conducătorului, ci al întregului colectiv.

13. **Capacitatea de adaptare.** Pentru fiecare situație trebuie luată o anumită decizie. Nu există situații tip și nici decizii tip.

14. **Precizia.** Condiția succesului acțiunii stă în exactitatea deciziei care a declanșat-o.

15. **Realismul.** Trebuie făcut tot ceea ce este util, fără a se pierde în detalii atunci cînd acestea nu sînt necesare.

16. **Echilibrul.** Ponderarea în decizii și acțiuni este o consecință normală a unui mod de gîndire realist și rațional.

17. **Spirit deschis, liber.** Un nivel de receptivitate ridicat, față de tot ceea ce este nou și interesează întreprinderea, dublat de o libertate justificată în acțiuni, sînt calități care nu trebuie să lipsească unui cadru de conducere.

18. **Disponibilitate.** Este de dorit ca un cadru de conducere să nu fie totdeauna ultraocupat, căutînd să păstreze în permanență o doză de disponibilitate, pentru a putea acționa în cazul unor situații neprevăzute.

19. **Spirit creativ.** La baza promovării pe scară largă a inovației în unitate stă o mare capacitate de creativitate, care trebuie să se manifeste, în primul rînd, la șef, și, odată cu el și la colaboratori.

20. **Răbdare, persuasiune.** Conducătorul trebuie să știe să aștepte, atît atunci cînd se impune o decizie importantă, cît și atunci cînd se întrevăd rezultatele ei.

21. **Bun simț.** A nu se uita vechiul dicton grecesc : omul este măsura tuturor lucrărilor.

22. **Imaginație.** Conducerea, operînd totdeauna cu multe variabile aleatorii, în egală măsură cu probabilul și posibilul, trebuie ca acțiunile ei să fie însoțite — atunci cînd aceasta se impune — și de o anumită doză de imaginație.

concepte

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — FORMĂ DE COMERȚ ÎN EXPANSIUNE (IV)

COMERCIALIZAREA LICENȚELOR

ȚARA NOASTRĂ brevetează în medie anual aproximativ 2000 de invenții la intern dintre care mai bine de jumătate sînt brevetate și în străinătate, numărîndu-se în ultimii ani printre țările cu preocupări constante în acest domeniu. Preocupările privind valorificarea la export a invențiilor și brevetelor sînt însă disproporționate atît la licențele pentru procedeele și proiectele tehnologice, cît și la cele pentru produsele noi, față de portofoliul existent (exportăm în medie circa 10 licențe pe an *). Din punct de vedere al formei de comercializare, s-au vîndut la export atît licențe incluse în prețul unor instalații sau utilaje, cît și licențe „pure" (vîndute ca atare), în funcție de condițiile concrete existente în momentul respectiv. Ca regulă oarecum generală putem arăta că majoritatea licențelor avînd valoarea inclusă într-o instalație sau într-un utilaj, s-au comercializat în țări în curs de dezvoltare în timp ce în țările dezvoltate nu s-au vîndut de cele mai multe ori decît licențe „pure".

În prezent, ca urmare a descentralizării în țara noastră a activității de comerț exterior, există mai multe ISCE-uri care se ocupă cu exportul de licențe. Majoritatea acestora exportă licențele împreună cu instalațiile complexe sau cu utilajele din nomenclatorul lor de export. Licențele „pure" sînt exportate numai de către ICE „Uzinexportimport", care, în anumite situații, de regulă la cererea partenerului străin — poate oferi și procedeul sau produsul respectiv. Datorită acestei situații considerăm că pot prezenta interes pentru toate celelalte I.S.C.E.-uri, cîteva exemple bazate pe situații reale, care vin să demonstreze eficiența sporită a exportului unei licențe inclusă în prețul unei instalații sau al unui produs, comparativ cu exportul licenței ca atare, pe una sau mai multe piețe. Astfel, destul de recent, a fost exportată într-o țară din America Latină de către ICE „Uzinexportimport" o licență pentru regenerat și condiționat ulei. Datorită condițiilor specifice ale pieței respective (capacitate de absorbție relativ redusă pentru instalația în cauză, existența unor posibilități locale restrînse de execuție a instalației etc.) s-a contractat cu partenerul sud-american numai exportul licenței „pure". Dacă dimensiunile pieței ar fi permis o desfacere directă a instalației ar fi fost mult mai eficient pentru noi să fi exportat licența inclusă în prețul instalației, surplusul de preț realizat în acest fel fiind de 20.000 dolari/an, pentru o desfacere la un nivel relativ mediu.

Un alt caz la fel de sugestiv, de astă dată referitor la importul de licențe demonstrează din nou ideea eficienței vinderii licențelor incluse în prețul instalațiilor sau utilajelor, față de licențele vîndute ca atare. Astfel în 1970 s-a încheiat cu o firmă vest-germană un contract de import pentru o licență de producere a unui nou tip de schimbător de căldură utilizat în industria cimentului. Firma în cauză, pe lîngă faptul că nu a acceptat să vîndă licența (procedeul) respectiv decît împreună cu utilajul, a insistat ca în contractul de licență să se prevadă clauza conform căreia la fiecare contract de export al întreprinderii românești respective, pentru asemenea utilaje sau pentru fabrici de ciment, să i se asigure un debușeu în procent de 30% din volumul livrărilor. Este încă o dovadă a eficienței sporite a exportului de licențe incluse în valoarea utilajelor sau instalațiilor, comparativ cu exportul de licențe ca atare. Referitor la această concluzie, desprinsă din exemplele de mai sus, vom sublinia că este necesar ca ea să nu fie aplicată mecanic și extinsă la absolut toate cazurile fără a se ține seama de condițiile reale existente.

Legat de exportul de licențe propunem cîteva măsuri concrete, menite, după opinia noastră, să contribuie la creșterea eficienței exporturilor de licențe românești și anume :

● **Urgentarea formalităților la intern în scopul brevetării cît mai rapide a licențelor.** Această urgentare ar putea fi realizată în principal pe două căi :

a) scurtarea duratei probelor și încercărilor în producție pentru invenția respectivă de către inventator ;

b) accelerarea circulației documentelor interne privind brevetarea, atît la locul de muncă al inventatorului cît și la Oficiul de stat pentru invenții și mărci.

● **Îmbunătățirea activității de reclamă la extern.** Avem în vedere :

a) participarea la saloane de invenții sau la expoziții și tîrguri internaționale organizate pe profil. Legat de aceasta trebuie arătat că dacă participarea la tîrgurile internaționale se bucură de sprijinul Camerei de Comerț, în ceea ce privește subvenționarea, participarea la saloanele de invenții cade exclusiv în sarcina ISCE-urilor, care de multe ori din lipsă de fonduri nu pot participa la asemenea manifestări ;

b) inserții în paginile unor reviste de specialitate sau în publicații economice de largă circulație. Se impune o mai strînsă cooperare între „Publicom" și ISCE-urile de specialitate, în vederea găsirii unor condiții optime de reclamă.

● **În vederea creșterii eficienței exportului de licențe trebuie să sporească eforturile ISCE-urilor specializate, prin :**

a) stabilirea cu mai multă atenție a prețului de export, indiferent dacă este vorba de licențe incluse într-un produs sau de licențe „pure", în așa fel încît aceste prețuri să asigure o valorificare la maximum a avantajelor oferite de licențele respective ;

b) o mai strînsă legătură cu partenerii străini potențiali și cu piața în general, pentru a putea sesiza din timp clientela și a putea desface cît mai rapid orice licență nouă ;

c) studierea și propunerea, pe baza experienței altor țări, a unor metode noi și eficiente de cointeresare a inventatorilor în vederea sporirii preocupării acestora de a oferi pe piața externă cît mai multe licențe.

A. DOBRESCU
Uzinexportimport

*) Licențe pure plus licențe vîndute cu utilajul (perioada 1965—1973).

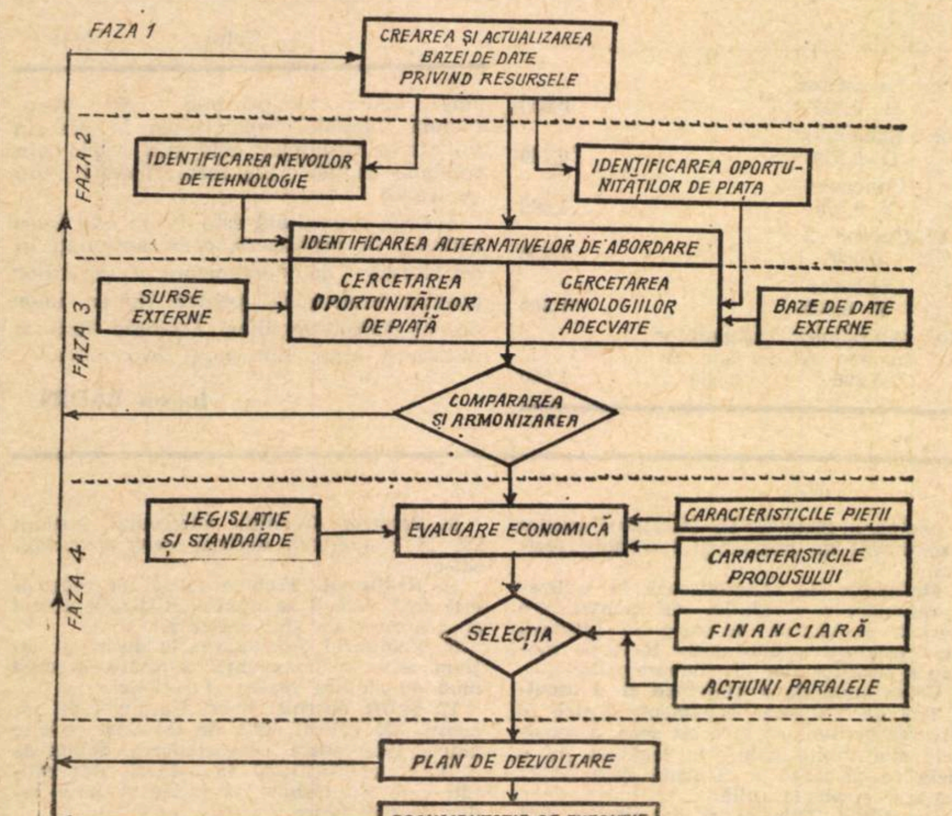

ORGANIZAREA TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE

Elementele procesului de transfer de tehnologie sînt strîns interconditionate și, din această cauză, ele trebuie privite, ca un sistem. Ideal echipa ce se ocupă de transferul de tehnologii trebuie să acționeze în compartimentul de produse noi, deși ea se confruntă, evident, continuu cu funcțiunile de cercetare-dezvoltare, marketing și producție.

Procesul de transfer tehnologic este compus din cinci faze :

1. **Caracterizarea și înregistrarea resurselor interne și externe ale întreprinderii** (pe cît posibil înregistrarea într-o bază de date după un sistem formalizat).
2. **Identificarea poziției pe piață, a clienților potențiali pentru noua tehnologie și cele mai potrivite soluții pentru a-i satisface.**
3. **Cercetarea sistematică a bazei de resurse pentru a identifica abordarea tehnologică cea mai potrivită.**
4. **Selectarea „Celei mai bune" tehnologii** pe criterii ca : parametrii produsului, costurile anticipate, oportunități de marketing, beneficiu scontat, etc.
5. **Planificarea produsului și a producției.**

CADRUL INSTITUȚIONAL

ESTE UN FAPT unanim recunoscut că țările aflate în plină expansiune economică chiar după ce au atins un nivel mai ridicat de dezvoltare, au de dat și de primit în cadrul diviziunii internaționale a muncii și sub forma importului și exportului de tehnici. Nu este întîmplător faptul că imensa majoritate a vînzărilor și cumpărărilor de tehnologie se realizează între țările dezvoltate, către țările în curs de dezvoltare, îndreptîndu-se mai puțin de 10% din acest flux.

Rezultatele acestor tranzacții sînt reflectate la nivelul balanței de plăți a unei țări prin așa-numita „balanță tehnologică", unul dintre posturile din ce în ce mai importante ale comerțului invizibil. Deci **un criteriu** de încadrare a comerțului cu tehnici în strategia globală a comerțului exterior este dată de **natura soldului balanței tehnologice.**

Lăsînd la o parte situația țărilor în curs de dezvoltare, care sînt puternic dependente de tehnicile importate se constată că pe plan internațional, în afară de S.U.A. și Anglia, toate celelalte țări capitaliste dezvoltate au balanțe tehnologice deficitare. Pentru unele dintre aceste țări, deficitul a crescut continuu în ultimii ani (de exemplu, în cazul R.F. Germania aceasta a fost de 91 milioane dolari în 1964 și de 217 milioane dolari în 1971, iar în cazul Japoniei de 148 milioane dolari și respectiv 428 milioane dolari).

Japonia, este țara care, după al doilea război mondial, a reușit să pătrundă într-o serie de domenii de vîrf ale tehnicii pornind de la importul de licențe de brevete. Însă, caracterizarea politicii Japoniei în acest sector ar fi incompletă dacă nu s-ar preciza faptul că tehnologiile cumpărate au fost aplicate rapid, adaptate condițiilor specifice ale industriei japoneze și dezvoltate în noi direcții. Prin exporturile competitive de produse obținute din tehnologiile respective s-a compensat în parte deficitul balanței tehnologice, iar în prezent Japonia a devenit, la rîndul ei, un exportator de tehnologie în unele sectoare.

Realizarea eficientă a operațiunilor de transfer de tehnologii este condiționată de existența unui cadru instituțional adecvat.

Organizarea brevetării și valorificării în străinătate a invențiilor românești este reglementată prin H.C.M. nr. 2250/1967 pentru aplicarea decretului nr. 884/1967 privind invențiile, inovațiile și raționalizările. Alte aspecte ale transferului de tehnologie, în și din țara noastră, sînt reglementate prin actele normative de organizare și funcționare a unor instituții cum sînt : Consiliul Național pentru Știință și tehnologie. Institutul român pentru consulting — Romconsult, unele întreprinderi de comerț exterior care efectuează export și import de brevete, licențe, know-how, studii de engineering, asistență tehnică (Uzinexportimport, Arcom, Geomin, Petrom, Romenergo, Electronum etc.).

Actualele forme organizatorice ale importului și exportului de tehnici se caracterizează prin lipsa coordonării pe ansamblu și între diferitele forme de transfer. În dorința de a răspunde cît mai bine obiectivelor dezvoltării industriei noastre și politici comerciale externe importul de tehnologie este supus unor reglementări precise, în timp ce exportul de tehnologie se desfășoară în mod descentralizat, implicînd, în primul rînd, inițiativa întreprinderilor titulare de brevete cît și a celor de comerț exterior (alăturat se prezintă schematic procesul brevetării și valorificării la export a unei invenții românești, așa cum rezultă din reglementările în vigoare).

Cadrul organizatoric actual al importului și exportului de tehnologie în țara noastră nu permite efectuarea unor ample analize corelate a efectelor acestui transfer de tehnologie asupra tuturor ramurilor economiei naționale și asupra relațiilor comerciale externe.

Este de menționat că o serie de organisme internaționale, UNCTAD, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa ș.a. au recomandat prin mai multe rezoluții necesitatea creării unor centre de transfer a tehnologiei, a unor bănci de brevete și a unei bănci mondiale de tehnologie, instituirea unui regim al „națiunii celei mai favorizate" pentru transferul de tehnici, introducerea în acest domeniu a unui sistem de preferințe, precum și realizarea unui „cod de conduită" în transferurile de tehnologie. Totodată s-a arătat necesitate înființării în primul rînd, în țările în curs de dezvoltare, a unor instituții guvernamentale care să se ocupe de transferul de tehnologii pe o bază integrată.

În hotărîrea adoptată de Grupul interguvernamental pentru transferul de tehnici al UNCTAD (sesiunea a II-a ianuarie-februarie 1973) se specifică o serie de atribuții pe care ar trebui să le îndepli-

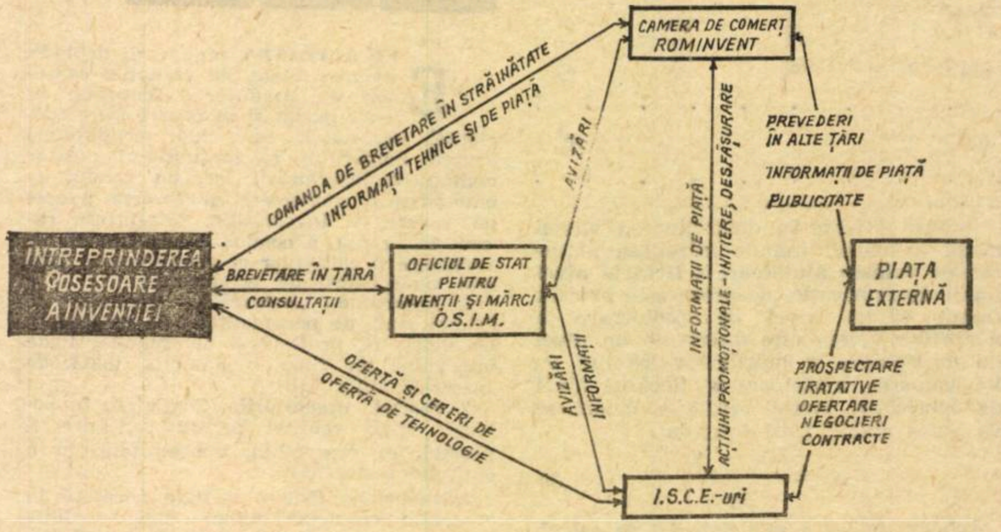

Gh. DUMITRU

(Continuare în pag. 20)

economie mondială

DOCUMENTAR

RECONSIDERĂRI ÎN ENERGETICA MONDIALĂ [I]

ACTUALA situație critică din energetica mondială și cazul special al unor zone geografice, cum ar fi Europa, nu sînt produsul unor evoluții de ultimă oră. Diferite neconcordanțe structurale, dezechilibre, rămîneri în urmă lăsau să se întrevadă de cîtva timp că prognozele prea optimiste sau pur și simplu liniștitoare cu privire la raportul dintre resursele și cererea de energie și combustibili nu erau întru totul justificate, că ele necesitau să fie reconsiderate și, mai ales, că se impunea să se acționeze pentru preîntîmpinarea unor agravări ale dezechilibrelor. O seamă de constatări în acest sens, sprijinite pe o amplă documentare, au fost prezentate anul acesta cu privire la unele probleme pe termen mijlociu și lung ale economiei energetice a regiunii (E/ECE/847). Documentul caută să desprindă cu deosebire aspectul care interesează țările membre ale CEE—ONU, și trebuie ținut seama de faptul că Europa, fără U.R.S.S., este zona cu cel mai mare deficit energetic, deținînd la sfîrșitul deceniului al șaptelea numai 4% din rezervele mondiale de energie atunci cînd consumul său reprezenta 26% din totalul mondial. Multe laturi ale analizei menționate au însă valabilitate mai largă, referindu-se la ansamblul energeticii mondiale.

Structura resurselor...

PROGNOZELE întocmite pînă de curînd și aflate încă în circulație cu privire la raportul dintre resursele mondiale de energie și cererea de astfel de resurse se întemeiază pe ipoteza că, în general, resursele nu vor constitui un factor de limitare a cererii. Va rămîne oare valabilă această ipoteză dacă ritmul de creștere a cererii va fi cel prevăzut în momentul de față, la corelațiile actuale și previzibile dintre consumul de energie și creșterea economică? Răspunsul depinde, între altele, de numeroși parametri ai producției, comerțului, transportului, conversiunii și distribuirii de energie și, în plus, variază în funcție de forma de energie, regiunea geografică, perioada de timp și tehnicile de exploatare. Însăși fiabilitatea evaluărilor cu privire la rezervele energetice este influențată de condițiile tehnice, economice, comerciale din momentul respectiv și, în plus, ele pot fi afectate, între altele, de interesele celor care le întocmesc.

Tabelul nr. 2

Repartizarea geografică a rezervelor și a consumului de energie în lume la sfîrșitul deceniului al șaptelea, în procente

Regiunea	Rezerve energetice mondiale: Combustibili solizi	Combustibili lichizi[a)]	Gaze naturale	Hidroelectricitate	Total	Populație	Consum de energie
America de Nord	20	13	40	15	19	9	38
Oceania	1	-	-	1	1	1	1
Europa, fără URSS	2	4	3	12	4	15	26
U.R.S.S.	58	9	48	29	55	7	18
America de Sud	1	6	1	14	2	5	2
Africa	1	8	2	21	4	8	1
Asia și Extremul Orient	16	5	-	7	15	53	12
Orientul Mijlociu	-	55	5	1	1	3	1
Total mondial	100	100	100	100	100	100	100

a) Fără țițeiul extras din șisturi și nisipuri bituminoase și de pe fundul mărilor.

Sursa: Document E/ECE/847.

Ținînd minte toate acestea, din datele tabelului nr. 1 se pot trage totuși unele concluzii demne de reținut. Resursele energetice mondiale de tip clasic par să fie suficiente pentru acoperirea cererii prevăzute — în condiții analoge celor din deceniul al șaptelea al secolului nostru — pînă în anul 2050 sau chiar ceva mai tîrziu. Această perioadă ar fi îndeajuns de lungă pentru a se pune în valoare abundente resurse recuperabile, cum ar fi energia solară, fisiunea nucleară, energia geotermică, precum și bogatele resurse nerecuperabile reprezentate de șisturile și nisipurile bituminoase. Ceea ce devine însă tot mai preocupant, în ciuda abundenței ansamblului resurselor energetice, este compoziția lor. Rezervele actualmente cunoscute de țiței, gaze și uraniu (în cazul acestuia din urmă, dacă este folosit în reactoare termice) sînt de-abia suficiente în lume și vădit insuficiente în unele regiuni consumatoare pentru acoperirea cererii prevăzute dincolo de anul 2000, în timp ce rezervele de cărbune, șisturi, energie geotermică și uraniu (acesta, dacă e folosit în reactoare supraregeneratoare) vor fi fost de-abia atinse în anul 2000. Consecințele sînt evidente: pot apărea penurii la anumite forme de energie; costurile și prețurile diverselor forme de energie se vor schimba, ceea ce va impune reorientarea politicilor de investiții; vor fi necesare măsuri pentru stimularea descoperirii de noi rezerve de țiței și gaze (mai ales pe fundul mărilor), pentru îmbunătățirea utilizării resurselor exploatate, pentru punerea la punct a unor înlocuitori, pentru accelerarea cercetărilor privind tehnologia reactoarelor supraregeneratoare, a fuziunii nucleare, a exploatării energiei solare. Situația este, de asemenea preocupantă sub aspectul repartizării geografice a resurselor energetice și a consumului de energie (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Rezerve mondiale de energie

A. Rezerve care vor fi exploatate pe scară mare dacă condițiile tehnice și economice prevăzute se mențin pînă în anul 2000

	Rezerve în 1970, miliarde t.c.c.	Cantitate consumată (în %) pînă în anul 2000
1. Forme clasice de energie		
a) epuizabile		
Țiței (fără fundul mărilor)	350	87
Gaze naturale	233	73
Cărbune	7600	2
b) recuperabile		
Potențial hidroelectric	3	34
	8186	8
2. Fisiunea nucleară		
Uraniu		
a) la costuri de extracție sub 30 dolari/kg		
– în reactoare termice	50	100
– în reactoare supraregeneratoare	3750	foarte puțin
b) la costuri de extracție de maximum 200 dolari/kg		
– în reactoare termice	1150	"
– în reactoare supraregeneratoare	8650	" "
B. Rezerve pentru care nu se pot evalua în prezent posibilitățile tehnice și economice de exploatare pe scară mare		
Șisturi bituminoase	825 000	foarte puțin
Energie solară	300	" "
Energie geotermică	7 000	" "
Nisipuri bituminoase	621	" "
Fuziunea de izotopi de deuteriu	nelimitat	

Sursa: Document E/ECE/847 din 14 martie 1973

...și structura consumului

AȘA CUM se prezintă datele referitoare la resursele energetice, pare deci a rezulta că factorii limitativi pentru aprovizionarea lumii în deceniile următoare nu vor fi de ordin geologic, ci de natură economică, tehnică sau de domeniul relațiilor internaționale. În plus, alte limitări pot apărea pe termen lung în legătură cu necesitatea de a apăra biosfera: de exemplu, utilizarea combustibililor fosili cărora economia energetică mondială riscă să le rămînă tributară în mare măsură pînă în anul 2000 și poate chiar mai tîrziu, degajă nu numai căldură, ci produce și oxid de carbon și apă, putînd schimba temperatura pe glob dacă toți combustibilii fosili ar fi consumați în 100 de ani. Proiecțiile cu privire la cererea și respectiv consumul de energie, publicate spre sfîrșitul deceniului al șaptelea, nu au ținut seama de incidențele posibile ale diferitelor forme de energie primară asupra mediului înconjurător. Or, mai ales în regiunile unde situația mediului impune anumite restricții, este probabil ca ponderile energiei hidroelectrice, cărbunelui, țițeiului, gazelor naturale și energiei nucleare, pentru a nu cita decît cele mai importante cantitativ, vor suferi modificări sub influența acestui factor. Adaptarea structurii actuale a aprovizionării cu energie la exigențele apărării mediului se anunță însă dificilă, în ciuda progresului reprezentat de faptul că între 1958 și 1969 ponderea resurselor energetice considerate nepoluante s-a mărit de la 16% la 22%. Cele 78% cît reprezintă, în continuare, resursele poluante sînt alcătuite din forme de energie care necesită operațiuni complicate și costisitoare, la nivelul actual al tehnologiilor de prelucrare, pentru a pierde această caracteristică.

În ceea ce privește structura geografică și pe forme de energie a consumului, mai ales în zona CEE-ONU (vezi tabelul nr. 3), ea scoate în evidență un alt fenomen preocupant și anume abaterea ei crescîndă de la structura rezervelor, așa cum apare pe plan mondial (vezi tabelul nr. 1). Reducerea ponderii în consum a combustibililor solizi, atunci cînd cărbunele reprezenta în 1970 nu mai puțin de 93% din rezervele mondiale clasice de energie, și reorientarea rapidă și amplă spre combustibilii lichizi și gazoși, au accentuat dependența de importuri a zonei CEE-ONU, în cadrul căreia numai Uniunea Sovietică dispune de rezerve de hidrocarburi mai mari decît nevoile sale. Fenomene ca acesta și perspectivele pe care le generează au pus capăt mai devreme decît se credea perioadei de „energie ieftină" (a anilor '60), dînd naștere, alături de alți factori, nevoii de a se proceda la reconsiderarea unor orientări și tendințe manifestate în ultima vreme în energetica mondială, cît și a prognozelor întocmite pînă acum cîțiva ani. Este previzibil că, odată cu creșterea rapidă a prețurilor energiei, se va produce o răsturnare a tendinței de lungă durată spre reducerea costului energiei pe unitatea de produs, ceea ce, în final, se va repercuta inevitabil asupra perspectivelor de dezvoltare ale industriilor mari consumatoare de energie.

Tabelul nr. 3

Consumul de energie al regiunii CEE-ONU în 1958, 1967 și 1980 (după previziuni din 1969/70), în procente din total

	Anii	Ponderea consumului de: Combustibili solizi	Combustibili lichizi	Gaze naturale	Hidroelectricitate și electricitate nucleară
Europa, fără U.R.S.S.	1958	75	20	2	2
	1967	51	43	5	3
	1980[x)]	28	54	14	5
din care:					
– Europa de răsărit	1958	90	6	5	–
	1967	79	12	9	–
	1980[x)]	56	19	21	3
– Europa de apus	1958	71	25	1	3
	1967	42	50	4	4
	1980[x)]	20	63	12	5
U.R.S.S.	1958	70	23	6	–
	1967	39[a)]	42[a)]	19[a)]	...
	1980[x)]	30[a)]	40[a)]	30[a)]	...
S.U.A.	1958	24	45	27	5
	1967	21	43	31	4
	1980[a)]	22	41	29	8

x) Estimări ale Secretariatului CEE-ONU.

a) Cifrele includ numai cărbunele, țițeiul și gazele.

Sursa: Document E/ECE/847.

I. P.

Din presa internațională

ECOURI LA CRIZA ENERGIEI

Teama de raționalizare

le nouvel OBSERVATEUR

„AȘADAR, iată începutul sfîrșitului, în care cu numai un an în urmă, experții oficiali refuzau să creadă: sfîrșitul civilizației automobilului și vitezei, a ambalajelor aruncate, a țesăturilor folosite o singură dată, a hainelor care nu durează decît un sezon; sfîrșitul clădirilor fără izolație termică, din sticlă, metal și beton, care trebuie refrigerate vara și ticsite de calorii iarna; sfîrșitul risipei de materiale plastice, lumină, îngrășăminte sintetice, ciment, oțel, care caracterizează așa-numitele societăți de consum. Era energiei s-a încheiat.

După ce a crescut cu 40% în 1971, prețul real al petrolului va crește cu 60% în lunile care urmează. Prețul unei „thermic-tuel" se va tripla în raport cu nivelul din 1969—1970. Și aceasta nu reprezintă decît începutul...

Problema energiei nu poate fi soluționată decît dacă este abordată de o manieră politică. Sub acest unghi, problema de fond care se pune nu este: „Vom duce lipsă de energie?", ci „Avem într-adevăr nevoie de atita energie?".

Iată elementele de răspuns care parvin din Statele Unite: automobilele ar consuma cu 20% mai puțină benzină dacă viteza lor ar fi limitată pretutindeni la 80 km pe oră (și cu 90% mai puțin dacă ar fi perfecționate transporturile publice); s-ar consuma cu 12,5% mai puțin pentru încălzirea locuințelor dacă conductele instalațiilor de încălzire ar fi protejate împotriva pierderii de căldură, iar ușile și ferestrele ar prezenta un anumit grad de etanșeitate; consumul de energie al televizoarelor s-ar reduce cu 30%, dacă s-ar renunța la televizarea în culori; consumul frigiderelor s-ar reduce cu 40%, dacă s-ar renunța la dezghețarea automată.

Adevăratele economii s-ar obține maximalizînd durabilitatea produselor mai curînd decît viteza de rotație a capitalului, bazînd civilizația pe urmărirea în comun a bunăstării comune, iar nu pe ierarhie și concurență..." (nr. 469/1973).

Utilizarea rațională a energiei

Die Wirtschaft

ÎN ULTIMUL an baza energetică a R. D. Germane s-a dezvoltat planificat și consumul de energie pentru producția industrială a scăzut. Cîteva date: consumul de energie electrică a scăzut în 1972 față de 1971 cu 2,3%. Scăderi planificate de consum de energie au fost realizate și în 1973. În 1972 s-au întreprins 11.000 de măsuri de raționalizare, care au determinat reducerea pierderilor de energie cu echivalentul a 6 milioane tone de cărbune brun. Planul de gospodărire a energiei pînă în 1990 prevede noi reduceri de consum.

Principala cale de sporire a eficienței utilizării energiei constă în fundamentarea științifică, sub aspectul consumului de energie, a proceselor de producție. Primele rezultate confirmă că această cale duce înainte de toate la intensificarea producției.

Este vorba în primul rînd de realizarea în toate domeniile și ramurile în perioada 1976—1980 a proiectelor de raționalizare a gospodăririi energiei în întreprinderi, de elaborarea unor analize ale proceselor de producție, de aprecierea lor sub aspect financiar.

Pentru investițiile viitoare trebuie elaborate în prealabil date energetice de către sectorul cercetare și dezvoltare, iar sarcinile ce rezultă pe baza acestor date se includ în planurile „Știință și tehnică".

Așa, de pildă, la Fabrica de automobile din Ludwigsfelde a devenit un lucru obișnuit ca economistul energetician să participe la pregătirea măsurilor de dezvoltare a întreprinderii. Întregul ansamblu de măsuri de investiții și raționalizări este aprobat, în stadiul de pregătire, de specialistul energetician (nr. 39/1973).

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

Protocol polono-iugoslav privind cooperarea în diferite domenii. — *Protocolul semnat la Varșovia în încheierea sesiunii Comisiei polono-iugoslave pentru problemele cooperării industriale, prevede lărgirea considerabilă a cooperării industriale în industria de automobile, construcția de mașini și de tractoare, producția de articole de uz casnic, material rulant și instalații energetice. Va începe, de asemenea, cooperarea în industriile aeronautică, chimică, a materialelor de construcții, în construcții, precum și în producția mașinilor de construcție.*

Metrou în India realizat prin cooperare cu Uniunea Sovietică. — *La Calcutta a fost semnat acordul sovieto-indian privind lărgirea colaborării în construcția unui metrou în acest oraș — primul din India. Acordul prevede creșterea livrărilor de utilaj sovietic, pregătirea personalului tehnic indian în U.R.S.S., precum și acordarea asistenței tehnice. Prima etapă a construcției metroului din Calcutta a început în decembrie anul trecut.*

Schimburi comerciale

Structura schimburilor comerciale ungaro-nigeriene. — *În 1973, volumul exportului spre Nigeria se va cifra în total la 2 000 000 dolari, iar volumul importului — la circa 3,5 milioane dolari. Timp îndelungat, întreprinderile ungare au livrat mai cu seamă bunuri de consum (țesături, lămpi cu incandescență, lacăte, unelte), iar în ultima vreme au început să livreze și produse laminate. Circa 90% din importul ungar din Nigeria revine importului de cacao (aproximativ o jumătate din întregul volum al importului de cacao); în afară de aceasta, Ungaria achiziționează în Nigeria cauciuc și cositor. În colaborarea economică dintre cele două țări, un rol important îl au întreprinderile comune, printre care cele create în scopul desfacerii de medicamente, produse industriale și bunuri de consum ungare.*

Protocol polono-islandez privind schimbul de mărfuri. — *Protocolul polono-islandez privind schimbul de mărfuri pe 1974 prevede noi livrări de traulere poloneze, precum și lărgirea exportului de preparate farmaceutice, substanțe chimice, mașini de construcție, conserve de fructe și legume etc. Polonia va importa din Islanda conserve de pește și o serie de produse industriale noi. Principalele articole de import vor fi ca și pînă acum pieile și făina din pește.*

FIȘE

Analiză sistemică

La rubrica „Probleme metodologice ale științelor economice", V. Cerneak publică în revista **EKONOMICESKIE NAUKI,** nr. 10/1973, articolul **Voprosi sistemnogo analiza ekonomiceskih otnoșenii** (Probleme ale analizei sistemice a relațiilor economice). Orice producție, spune autorul, reprezintă o unitate între conținutul ei material și forma socială. După ce analizează latură socială a sistemului economic, autorul arată că, din punct de vedere material, sistemul economic poate fi privit ca totalitatea ramurilor, uniunilor și întreprinderilor care exprimă elementele sistemului.

Sub acest aspect, intrarea sistemului economic o reprezintă resursele materiale, de muncă și financiare, iar ieșirea — mijloacele de producție, obiectele de consum ș.a. În funcție de criteriul pus la baza clasificării, sistemul economic poate fi analizat sub patru aspecte: 1) raporturile de proprietate, 2) stadiile procesului de reproducție, 3) subiecții raporturilor economice, 4) factorul material al producției. Sistemul economic poate fi analizat sub mai multe aspecte, pe baza mai multor criterii, dar el nu poate fi tratat simultan de pe poziția a două sau mai multe criterii. Este necesară o abordare unitară, categoriile ce rezultă din considerarea sistemului sub diferite aspecte neputind să apară drept părți componente ale sale. Sistemul economic poate fi doar „surprins" din diferite puncte de observație dar el are o structură unitară.

Cum exportăm ?

Comentînd dezbaterile care au avut loc la primul Salon internațional de servicii la export (Franța, iunie a.c.), revista L'USINE NOUVELLE (nr. 27/1973) pledează — în articolul **Exporter C.A.F. et non F.O.B.** (Să exportăm în condiții C.A.F. și nu F.O.B.) — pentru schimbarea atitudinii majorității industriașilor francezi în această privință.

Interesul exportatorului se deplasează tot mai mult, se arată în articol, de la simpla trecere fizică a produsului peste hotare — produs care, de altfel, poate fi realizat în condiții similare de un număr crescînd de țări — către vînzarea serviciilor care pot fi indispensabile pentru utilizarea produsului respectiv. Or, după cum susțin unii specialiști, serviciile sînt cele care condiționează, în ultima analiză, caracterul excedentar sau deficitar al balanței de plăți externe a unei țări. În acest context, asigurarea livrării cu mijloace de transport proprii către beneficiar a mărfurilor exportate, chiar dacă nu determină totdeauna o reducere sensibilă a prețului de cost al transportului, constituie totuși o sursă însemnată de devize.

Stimularea prin preț a tehnicii noi

La rubrica „Discuții științifice", G. Gatovski publică în revista KOMMUNIST (nr. 14 sept. 1973) articolul **O kompleksnom upravlenii efektivnostiu novoi tekniki** (Cu privire la dirijarea complexă a realizării eficienței tehnicii noi), în care propune un sistem unic de proiectare, planificare, evidență și stimulare a eficienței tehnicii noi. Printre altele, autorul consideră necesară activizarea rolului prețului în sporirea eficienței tehnicii noi și recomandă introducerea unui sistem de prețuri pe etape. În prima etapă se stabilește un nivel de prețuri relativ mai înalt, cu un adaos, limitat totuși de interesele consumatorilor tehnicii noi. Adaosul reprezintă o stimulare specială a producătorilor tehnicii noi. Cu răspîndirea noii tehnici, prețul scade — după ce nivelul cheltuielilor se micșorează — și se înlătură adaosul. În sfîrșit, o dată cu uzura morală a tehnicii, care urmează să fie înlocuită, prețurile trebuie să reflecte această uzură, scăderea valorii sociale sub aspectul efectului util. Scăderea prețului capătă aci un caracter oarecum de „sancțiune" și se exprimă în rabaturi care diminuează și lichidează beneficiul. Prețul fără adaos sau rabat poate fi considerat drept prețul de bază. Sporirea și diminuarea acestui preț se face în dependență de calitatea producției, de gradul ei de noutate sau uzură, ceea ce se reflectă în dinamica eficienței.

Condiții optime

În suplimentul său din iulie-august a.c. revista L'USINE NOUVELLE publică — sub titlul **Les villes qui attirent l'industrie** (Orașele care atrag industria) — o anchetă asupra condițiilor care există într-o serie de orașe mari și mijlocii din Franța pentru implantarea de noi întreprinderi. După părerea revistei, „puterea de atracție" a unui oraș sau a unei regiuni se află în funcție de următorii factori: ritmul de dezvoltare a localității respective și „tinerețea" populației sale; situația forței de muncă, în diverse sectoare de activitate; nivelul calificării profesionale; existența unei zone industriale; existența infrastructurii în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor; condițiile mediului ambiant și ale petrecerii timpului liber. La aceste criterii de bază se mai pot adăuga și altele, cum sînt condițiile de locuit, nivelul mediu al salariilor lucrătorilor și ajutorul public pe linia dezvoltării regionale.

VIZOR

În Anglia se va putea ajunge pe uscat !

DUPĂ lungi tergiversări și amînări, sîmbăta trecută a fost semnat tratatul anglo-francez privind construirea tunelului pe sub Canalul Mînecii. Aproape simultan au început în localitatea Sangatte, aflată la 10 km de Calais, primele lucrări care vor permite trecerea la construcția propriu-zisă a tunelului și deci la realizarea unui proiect de peste un secol: unirea Angliei de Europa.

În următoarele săptămîni, șantierele vor fi deschise pe ambele maluri ale Mării Mînecii, pe coasta franceză urmînd să fie construită pînă în luna decembrie o galerie de acces pînă la o adîncime de 100 metri, care constituie așa-zisul „punct de atac" al tunelului. Pe coasta britanică, proiectul prevede construirea unui puț vertical și o galerie în pantă. Dacă actualul grafic al lucrărilor va fi respectat, primele activități de străpungere vor începe de ambele părți în aprilie 1975.

În faza finală (inaugurarea este prevăzută pentru 1980), tunelul — cu o lungime de 49,6 km, dintre care 37,3 km sub mare — va avea trei galerii cu secțiunea circulată: o galerie centrală, de serviciu, cu un diametru de 5,20 metri, și două galerii principale, fiecare cu un diametru de 7,80 metri, prin care va trece o linie de cale ferată cu sens unic. La fiecare 250 metri, galeria centrală va fi legată de fiecare din cele două tuneluri principale printr-o galerie de legătură. În unele porțiuni de sub apele Canalului Mînecii tunelul se va afla la o adîncime de 107,30 metri. Pe teritoriul Angliei tunelul va începe într-un punct lîngă Folkestone, iar capătul de pe teritoriul francez va fi lîngă Calais. Prețul lucrărilor pentru construcția tunelului și a liniilor de cale ferată ar putea atinge în 1980 circa 960 milioane lire sterline.

Ascensiunea prețurilor

POTRIVIT unor date oficiale publicate la Bruxelles, în perioada septembrie 1971—septembrie 1973, prețurile produselor alimentare în toate țările membre ale Pieței Comune au continuat să crească vertiginos. Creșterile au fost de 11,3% în Italia, 9,9% în Danemarca, 8,2% în Olanda, 7,9% în Franța, 6,7% în Belgia, 6,4% în R. F. Germania ș.a.m.d.

Dirijabilul... redivivus

APROXIMATIV 20 de specialiști din întreaga lume au dezbătut la Paris, în cadrul unui colocviu internațional problema readucerii în actualitate a dirijabilului. Pentru a sublinia că cercetările în acest domeniu se află într-un stadiu nou, participanții la colocviu au abandonat denumirea de dirijabil și au adoptat-o pe aceea de „aerall". Specialiștii au căzut de acord că tehnica modernă permite, la ora actuală, să fie înlăturate o serie de deficiențe ale primelor aparate. Noile dirijabile vor fi umplute cu heliu și vor fi neinflamabile, construite din materiale noi, între care sticla, carbonul și borul. Ele vor avea o rezistență mult mai mare și vor fi propulsate cu motoare cu turbine, pile cu combustibil sau chiar motoare electrice, ceea ce va face ca viteza lor de deplasare să fie mult mai mare.

Totodată, au fost scoase la iveală avantajele acestui vechi mijloc de transport, căruia, în 1937, cu prilejul catastrofei dirijabilului Hindenburg i se prevăzuse sfîrșitul, și anume posibilitatea de a decola vertical și de a transporta greutăți mari. Se apreciază că, într-o primă etapă, vor putea fi construite asemenea vehicule capabile să ridice și să transporte încărcături între 40—50 tone, urmînd ca, în jurul anilor 1980, să fie realizate aparate de mari dimensiuni — de mai multe sute de metri lungime — care ar putea ridica încărcături de sute de tone. Au fost prezentate, de asemenea, posibilitățile de utilizare a dirijabilelor în scopuri științifice, ca platformă geostaționară de telecomunicații sau de observație, sau chiar în scopuri turistice, pentru transportul de pasageri la joasă altitudine.

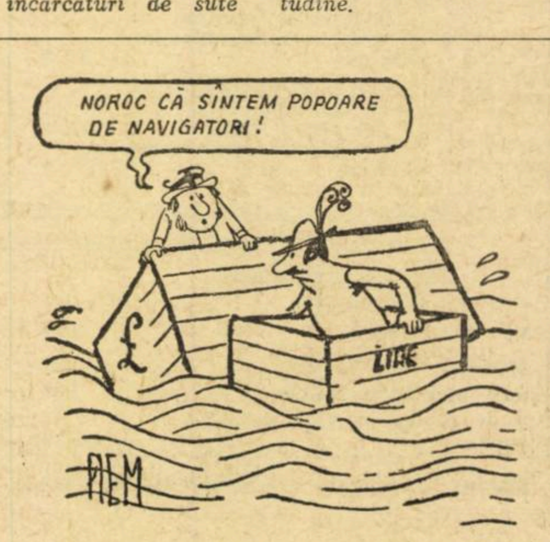

(După „*LA VIE FRANÇAISE*")

SCUMPIREA CREDITULUI ÎN ŢĂRILE OCCIDENTALE — REFLECTARE A SEISMELOR DIN ECONOMIE

EVOLUŢIA dobînzii a fost din totdeauna unul din barometrele economiei capitaliste, fiind nu o simplă reflectare a unor mişcări de suprafaţă şi subterane, ci şi un simptom al unor evoluţii ulterioare, un factor de influenţare a acestor evoluţii. Fără să aibă acele virtuţi pe care i le atribuia Keynes, ca de altfel şi alţi economişti burghezi contemporani, dobînda ocupă, în ultimul timp, un loc de frunte în arsenalul politicilor occidentale de reglare, prin intermediul statului, a raportului dintre cererea şi oferta de capitaluri. Dacă mai înainte nivelul dobînzii oscila în funcţie de fazele ciclului ca şi de alţi factori, în cursul ultimilor zece ani, în ţările capitaliste dezvoltate s-a manifestat o tendinţă generală şi aproape neîntreruptă (excepţie fac anii 1970 şi 1971) de creştere a dobînzilor şi, totodată, de apropiere a nivelului acestora în diferite ţări. Care sînt semnificaţiile şi, mai ales, cauzele acestor evoluţii? Vor continua aceste evoluţii sau s-a ajuns la un prag ce nu va mai putea fi depăşit?

Răspunsul la aceste probleme nu poate fi dat decît printr-o analiză mai amplă a întregului complex de factori care, în prezent, spre deosebire de trecut, influenţează pe piaţa financiară „costul creditului".

NIVELUL la care se situează dobînzile într-o ţară capitalistă este în funcţie de o multitudine de factori, atît interni cît şi externi. Sînt consideraţi ca factori determinanţi: oferta de fonduri pe piaţă, care depinde de mobilizarea mijloacelor băneşti din economie; cererea de capital pe termen scurt şi lung, în funţie la rîndul său de situaţia conjuncturală; măsurile de politică monetară adoptate de guvernul din ţara respectivă; situaţia balanţei de plăţi; poziţia monedei naţionale pe pieţele valutare; nivelul dobînzilor pe pieţele monetare şi de capital internaţionale. Sensul şi intensitatea cu care acţionează fiecare dintre aceşti factori fac ca, în principiu, nivelul şi tendinţa dobînzilor să difere, uneori în mod sensibil, de la o ţară la alta.

Potrivit unui studiu elaborat de „Union de Banques Suisses" privind un număr de 11 ţări capitaliste industriale 1), însă media ponderată a dobînzilor 2) pe ansamblul acestor ţări, care era de 4,52% la sfîrşitul anului 1963, a crescut la 6,56% la finele anului 1969. După o scădere în cursul anilor 1970 şi 1971, media ponderată a dobînzilor a înregistrat în 1972 din nou o creştere, ajungînd la sfîrşitul anului la 6,02%. Considerînd întreaga perioadă, rezultă o creştere absolută a mediei ponderate a dobînzilor pe ansamblul celor 11 ţări, de 1,5%.

În cursul anului 1973 s-a produs în continuare o creştere a dobînzilor, care au depăşit nivelul maxim din 1969, media lor ponderată situîndu-se în ultimele luni la peste 7%.

În ce priveşte ecartul dintre nivelul minim şi maxim al dobînzii medii ponderate din fiecare dintre ţările respective, care era de 3,08% în 1960, se constată că el a fost mai redus în cea mai mare parte a perioadei ultimilor zece ani. Acest ecart s-a situat din 1963 pînă în 1968 între 2,03% şi 2,53%, iar după ce în 1969 a depăşit 3% el s-a redus ulterior, ajungînd la 2,70% la sfîrşitul anului 1972.

Această tendinţă de creştere a dobînzilor şi in acelaşi timp de reducere a ecartului între nivelul la care ele se situează în diferite ţări capitaliste dezvoltate se explică prin **interdependenţa economică tot mai mare dintre ţările occidentale industriale**, fapt care duce la generalizarea unor fenomene în lumea capitalistă.

Este un fapt cunoscut că principalele ţări capitaliste au beneficiat în cea mai mare parte a perioadei analizate de o conjunctură economică favorabilă şi au realizat ritmuri ridicate de dezvoltare. S.U.A. au cunoscut în anii '60 o perioadă de „boom" economic, înregistrînd un ritm mediu anual de creştere a produsului naţional brut de 4,2%, faţă de 3,4% cît a fost media în cursul ultimilor 80 de ani. Ţările membre ale Pieţei Comune, luate împreună, au realizat în aceşti ani o medie anuală de creştere de 5,2%, iar ritmul obţinut de Japonia a fost de peste 11%. După stagnarea din 1970 şi 1971, în majoritatea ţărilor capitaliste industriale s-a produs în anii 1972 şi 1973 o intensificare a activităţii economice. Pe ansamblul celor 22 de ţări membre ale O.C.D.E. ritmul de creştere a produsului naţional brut a fost în 1972 de 5,8% comparativ cu 3,4% în anul precedent, iar pentru anul în curs se prelimină un ritm de peste 7%.

Ca urmare a conjuncturii economice favorabile care a existat în cea mai mare parte a perioadei respective, fapt ce a stimulat afacerile şi investiţiile **a avut loc o sporire a cererii de capital — atît pe termen scurt cît şi lung — într-un ritm mai rapid decît acela al creşterii ofertei de fonduri.** Volumul ofertei de fonduri în ţările capitalise industriale, şi aşa insuficient faţă de cerere, s-a mai restrîns şi datorită ieşirilor masive din aceste ţări, de capitaluri care s-au îndreptat în special spre ţările în curs de dezvoltare, unde plasamentele au fost mai rentabile.

În condiţiile unui dezechilibru între oferta şi cererea de capitaluri, consecinţa firească a fost o creştere sensibilă a dobînzilor în toate ţările capitaliste dezvoltate.

Pe de altă parte, trebuie însă subliniat că **intensificarea procesului inflaţionist în lumea capitalistă a acţionat la rîndul său în sensul ridicării nivelului dobînzilor.** Creşterea economică a ţărilor occidentale a fost însoţită în cursul ultimilor ani de cea mai puternică şi mai generalizată inflaţie din perioada postbelică. Pe ansamblul celor 11 ţări avute în vedere, rata medie anuală a inflaţiei, care a fost de 3,9% între 1963 şi 1968, a crescut la 5,5% între 1969 şi 1972, procent ce a fost depăşit în cursul anului 1973.

După cum se subliniază în diferite studii efectuate în ţările occidentale, creşterea preţurilor şi respectiv scăderea puterii de cumpărare a monedei într-o ţară capitalistă se repercutează într-o proporţie de pînă la 80% asupra dobînzilor, existînd deci o relaţie directă între rata inflaţiei şi nivelul dobînzilor. Practic, deţinătorii de disponibilităţi băneşti şi instituţiile de credit includ în dobînda nominală pe lîngă costul mediu al banilor, rezultînd din condiţiile obiective ale pieţei, şi un anumit procent din creşterea probabilă a preţurilor în perioada împrumutului ce se acordă; aceasta pentru a asigura pe cît posibil integritatea valorii reale a sumei reprezentînd creditul, valoare ameninţată de deprecierea monetară.

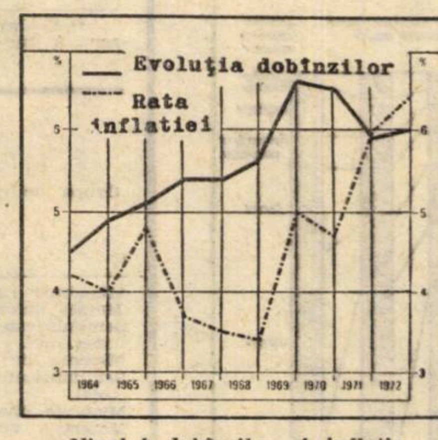

Nivelul dobînzilor şi inflaţia (media in 11 ţări occidentale)

Ca o ilustrare a relaţiei dintre rata inflaţiei şi nivelul dobînzilor, între 1963 şi 1972 în cele 11 ţări capitaliste preţurile au crescut cu 50%, iar dobînzile cu 33%.

Dar aceste evoluţii ale ratei dobînzii nu pot fi privite in afara seismelor monetare din lumea capitalistă şi mai ales a proceselor caracteristice capitalismului monopolist de stat.

Creşterea dobînzilor în ţările capitaliste a fost legată şi de nivelul ridicat la care s-au situat în ultimii ani dobînzile pe pieţele monetare şi de capital internaţionale.

Spre exemplu, dobînzile la creditele în eurodolari pe termen de trei luni, care au oscilat pînă în 1967 între 4% şi 6%, au crescut brusc în 1969 depăşind 11% şi, după ce au înregistrat o scădere între 1970 şi 1972, nivelul lor s-a ridicat treptat ajungînd din nou la un nivel record în anul 1973 (peste 12% în septembrie). **Această evoluţie este o consecinţă a manifestărilor de criză valutară, slăbirea unei valute fiind însoţită de regulă de creşterea dobînzilor la creditele in valută respectivă.**

De subliniat însă că în ultimul timp au sporit dobînzile şi la creditele în alte eurovalute, care aveau o poziţie fermă, această creştere fiind în parte consecinţa cererii susţinute de fonduri determinate de conjunctura favorabilă, dar într-o măsură importantă şi a acţiunii speculatorilor. Aceştia au contractat împrumuturi masive pe piaţa eurovalutelor pentru a efectua cu fondurile astfel obţinute operaţii speculative de amploare cu valute şi metale preţioase, care au fost deosebit de rentabile în condiţiile de criză.

În acelaşi timp, posibilităţile de plasamente avantajoase apărute pe piaţa eurovalutelor au atras deţinătorii de fonduri provocînd importante ieşiri de capitaluri şi, în acest fel, reducerea lichidităţii pieţelor monetare naţionale în unele ţări occidentale şi aşa insuficientă din cauzele arătate mai înainte.

În condiţiile intensificării ingrijorătoare a procesului inflaţionist în ultima perioadă de timp, în mai multe ţări occidentale au fost luate măsuri restrictive menite să ducă la restrîngerea şi scumpirea creditului. Acţionînd pentru ridicarea în mod forţat a nivelului dobînzilor, autorităţile au urmărit să încetinească ritmul activităţii economice şi în felul acesta să stăvilească procesul inflaţionist. Politica banilor scumpi a fost folosită de autorităţile din unele ţări capitaliste şi atunci cînd s-a produs o slăbire a poziţiei monedei lor pe pieţele valutare. Prin dobînzile ridicate s-a încercat să fie împiedicate ieşirile de capitaluri naţionale şi totodată să fie atrase capitalurile străine, pentru a se întări astfel cursul monedei respective.

De subliniat că uneori autorităţile monetare au fost puse într-o situaţie extrem de dificilă în ce priveşte adoptarea unei politici de credit corespunzătoare. Din cauza creşterii generale a dobînzilor în lumea capitalistă, precum şi a intensificării inflaţiei, S.U.A., Anglia şi alte ţări occidentale au fost nevoite ca şi în perioade de recesiune economică să ducă o politică a banilor scumpi; deşi această politică apărea necesară pentru sprijinirea monedei naţionale şi pentru combaterea inflaţiei, ea prezenta serioase inconveniente întrucît frîna activitatea economică tocmai cînd apărea necesară stimularea conjuncturii.

Scumpirea creditului în ultimii ani a avut consecinţe negative şi asupra schimburilor comerciale, determinînd creşterea dobînzilor la vînzările cu plata la termen. Acest fapt a fost resimţit în special de ţările în curs de dezvoltare care au mari necesităţi de capital şi au trebuit din cauza „escaladei" dobînzilor să suporte costuri mai ridicate în ce priveşte fondurile obţinute pe diferite căi, din ţările capitaliste dezvoltate

DIN LUNA octombrie 1973 a început să se contureze o tendinţă de reducere a dobînzilor în S.U.A. şi este posibil ca şi în alte ţări capitaliste dezvoltate să se producă treptat o anumită ieftinire a creditelor. Întrucît se aşteaptă să aibă loc o slăbire a conjuncturii în ţările occidentale, apar perspectivele unei scăderi generale a dobînzilor în aceste ţări.

Totuşi, o mare parte din specialiştii occidentali consideră că nu mai este posibil ca dobînzlie să mai ajungă şi să se menţină o perioadă mai lungă de timp la nivelul relativ redus la care se situau pînă în urmă cu 5—6 ani. După cum se afirmă în cercurile financiare occidentale, ţările capitaliste dezvoltate trebuie să se obişnuiască cu un nivel ridicat al dobînzilor, tot aşa cum s-au obişnuit sau au început să se obişnuiască cu o rată înaltă a inflaţiei. Întrebarea firească ce revine mereu însă este cunoscută: cu ce preţ?

Radu NEGREA

1) Anglia, Belgia, Canada, Elveţia, Franţa, R.F. Germania, Italia, Japonia, Olanda, Spania şi S.U.A.

2) La calcularea mediei ponderate a dobînzilor dintr-o ţară capitalistă se iau în considerare mai multe elemente, ca dobînzile la principalele feluri de operaţii, volumul diferitelor categorii de credite şi depozite, ponderea împrumuturilor pe bază de obligaţii în volumul total al creditelor din ţara în cauză.

SENSURI

CELE nouă ţări din Europa apuseană care fac parte din C.E.E. dezbat in prezent — unele pe un ton de urgenţă, altele mai puţin grăbite — problema mai veche a unei politici comune de dezvoltare regională. Încă din iulie, Comisia Pieţei Comune a prezentat propuneri pentru înfiinţarea unui „fond european de dezvoltare regională", iar spre sfîrşitul lui octombrie o hartă a regiunilor care ar urma să beneficieze de sprijinul financiar al Comunităţii.

Deşi se apreciază în cercurile de specialitate că nu ar fi prima care să poată trage foloase dintr-o acţiune comunitară privind regiunile, Anglia îi acordă acesteia cea mai mare importanţă. Ba chiar, cum informează presa, dezbaterea în jurul problemei a creat dincolo de canalul Mînecii, un adevărat climat emoţional. Guvernul conservator şi opoziţia laburistă au făcut din atitudinea faţă de realizarea unei politici regionale comunitare un test politic de însemnătate majoră. În schimb Franţa, căreia după calculele elaborate de Comisie i-ar reveni aproximativ 21% din sumele distribuite, manifestă reticenţe. Numeroase regiuni franceze ar urma să beneficieze de sprijinul comunitar, în special cele din vestul şi din centrul ţării. Convingerea Franţei este însă că înainte de a se acţiona pentru apropierea nivelurilor între regiunile ţărilor comunitare pe plan european, mai urgentă este lichidarea disparităţilor, încă considerabile, din interiorul fiecărei ţări membre. Intervenţiile Fondului comunitar, consideră Franţa, n-ar trebui să joace decît un rol complementar în raport cu politicile naţionale. Prioritatea nu trebuie acordată unei vaste redistribuiri a resurselor pe plan comunitar, ci adoptării unor mijloace pentru a dezvolta pe plan naţional regiunile sărace şi de a pune capăt fenomenului de concentrare în celelalte. Mai degrabă ar fi necesară, opinează francezii, o coordonare a sistemelor de intervenţie naţională şi o politică de descurajare a concentrării.

Două dintre ţările C.E.E., care au un venit pe locuitor sensibil inferior faţă de cel al celorlalte

Nici pentru azi, nici pentru mîine

ţări comunitare, Italia şi Irlanda, reclamă urgenţa şi prioritatea sprijinului. Potrivit cu harta regiunilor prezentată de Comisie, aproape jumătate din teritoriul C.E.E. ar urma să profite de ajutorul financiar al Comunităţii. În opinia italienilor şi irlandezilor însă Fondul comunitar ar trebui să-şi exercite efectele cu precădere asupra regiunilor celor mai subechipate. Din punct de vedere bugetar, Comisia C.E.E. crede că „fondul" ar trebui să se ridice la 500 milioane de unităţi de cont (2 750 miliarde de franci francezi) în 1974, la 750 milioane de unităţi (4 125 de miliarde de franci) în 1975, şi la 1000 milioane de unităţi (5,5 miliarde de franci) în 1976. Pentru a se crea locuri de muncă industrială în regiunile agricole cele mai sărace, Comisia cere în plus să fie prelevate an de an 50 milioane de unităţi de cont (275 milioane de franci) din Fondul european de orientare şi garanţie agricolă (FEOGA).

În afară de Anglia, Italia şi Irlanda, celelalte ţări ale C.E.E. nu împărtăşesc propunerile bugetare ale Comisiei. În special R.F.G., care după angajamentele sale deja în vigoare privitoare la finanţarea Fondului agricol, se teme că încă o dată s-ar angaja să plătească mult mai mult decît primeşte. Nici Franţa, deşi pentru raţiuni diferite, n-ar accepta constituirea unui fond regional, decît unul de dimensiuni modeste. În afară de concepţia propriu-zisă, diferită, asupra caracterului şi orientării unei politici a dezvoltării regiunilor, Franţa nu pare dispusă să accepte intervenţia unui Fond comunitar de dezvoltare regională şi din alte motive. Cel puţin atîta vreme cît disciplina stabilită pentru cursurile de schimb valutare odată cu programul mai vechi de uniune economică şi monetară, nu va fi respectată în mod integral. Atîta vreme adică, cît lira sterlină şi lira italiană vor fi lăsate în continuare să fluctueze, urmînd norme proprii şi unilaterale.

Este adevărat că în cursul recentelor întrevederi Pompidou — Heath, de la Londra, organizate sub imperiul ultimelor evoluţii politice, preşedintele Franţei a manifestat o atitudine mai favorabilă, cum scriu ziarele, faţă de poziţia engleză în problemele monetare şi ale dezvoltării regionale, dar dezbaterile promit să dureze, hotărîrile definitive nefiind nici pentru azi, nici pentru mîine.

Al. ANCA

mondorama

UN SEMNAL DE ALARMĂ

DACĂ pentru producția de energie electrică în 1970 s-a consumat în întreaga lume, echivalentul a 5 miliarde tone petrol, în anul 2000, se estimează că va fi nevoie de echivalentul a 21 miliarde tone petrol. Deci, o creștere de peste patru ori a consumului de resurse de energie. Consumul nerațional de combustibil, care a luat proporții îngrijorătoare în ultimul

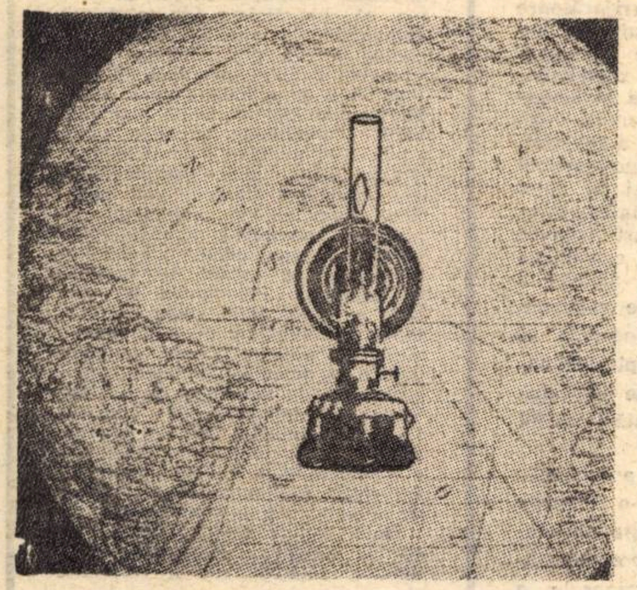

timp, l-a făcut pe economistul american Paul Samuelson, într-o convorbire purtată în paginile revistei „Newsweek" să recurgă la următoarea constatare: „dacă zeii, privind de sus, ar vedea cum își rezolvă oamenii problemele lor energetice, ar trebui să fie consternați de iraționalitatea omenească".

EXPLORĂRI DE PETROL ȘI GAZE ÎN POLONIA

ÎN ULTIMUL timp, în regiunile Krakow, Bialistok, Lublin, Rzeszow, precum și în raioanele baltice se desfășoară intens extracția petrolului și gazelor. După cum relatează **Trybuna Ludu**, în perioada 1951—1970 statul a alocat pentru lucrări de explorări geologice și valorificarea zăcămintelor descoperite 18 miliarde zloți. În perioada menționată s-au extras 22,6 miliarde mc gaze naturale și 5,2 mil. tone petrol, iar în cursul lucrărilor de prospectare din anii 1971—1973 au fost descoperite 13 noi zăcăminte de gaze naturale.

EFECT AL TENDINȚEI DE MONOPOLIZARE

BALANȚA schimburilor externe de licențe și brevete s-a soldat anul trecut în Franța cu un deficit de 1026 milioane de franci, cele mai deficitare sectoare fiind electronica, agricultura, construcțiile mecanice (mari și mijlocii), chimia organică, producția farmaceutică ș.a.

Se constată o stagnare a valorii globale a vînzărilor de licențe și brevete franceze în străinătate. Această situație se datorează — arată revista „L'Usine Nouvelle" — și concentrării crescînde a acestei activități: 62% din totalul încasărilor din vînzarea licențelor și brevetelor au revenit unui număr de douăzeci de întreprinderi.

SÎNT MAI RENTABILE AUTOMOBILELE MARI?

PRINCIPALII producători de automobile de litraj mic sau mijlociu — „Fiat", „Renault", „Volkswagen" și „British Leyland" — au realizat în 1972 beneficii nete scăzute (sub 2%). Pentru 1973, unele dintre ele deja previzionează pierderi: „Fiat" (de circa 1 miliard de franci francezi) și „Renault". Aceasta, în timp ce constructorii de automobile cu mare litraj obțin rezultate financiare de două sau trei ori mai bune. Astfel, constructorii europeni „Daimler-Benz", „Volvo" și „B.M.W." au înregistrat beneficii nete între 2—5%, cei japonezi prin „Nissan" și „Toyota" de peste 5%, iar cei americani prin „Ford", dar în special prin „General Motors", chiar de 7%. Este fabricarea automobilelor de litraj mare mai rentabilă? Dacă datele prezentate sînt tot atîtea argumente în favoarea ideii, ultimul cuvînt se pare că nu a fost spus, efectele „crizei energiei" anunțîndu-se abia de acum încolo...

EVOLUȚII ÎN REPARTIȚIA FORȚEI DE MUNCĂ

COMPARAREA structurii populației ocupate în principalele sectoare ale economiei naționale în cîteva din etapele de dezvoltare ale societății umane, cum sînt: începutul industrializării, progresul acesteia și începutul revoluției științifice și tehnologice contemporane, evidențiază modificări substanțiale. Astfel, ponderea populației ocupate în agricultură scade de zece ori, cea a populației ocupate în industrie — după o creștere apreciabilă — cedează primul loc forței de muncă ocupate în sectorul serviciilor. Sporește, de asemenea, greutatea specifică a populației ocupate în comerț, construcții, transporturi și comunicații, singurul sector în regres fiind industria extractivă.

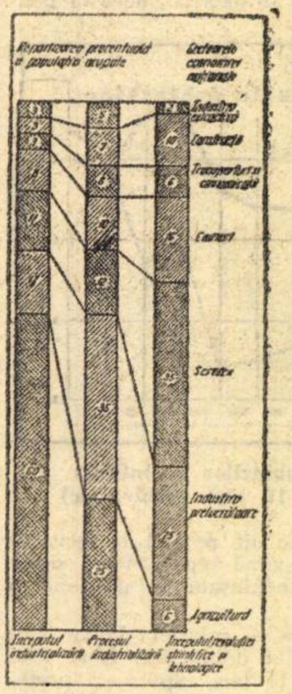

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ECONOMIA FRANCEZĂ ÎN CIRCUITUL INTERNAȚIONAL DE BUNURI

ANALIZÎND evoluția comerțului exterior al Franței în perioada 1962—1971, specialiștii Direcției relațiilor economice externe din cadrul ministerului său de finanțe au ajuns la concluzia că economia franceză se integrează progresiv în circuitul internațional de bunuri materiale. S-a calculat că în 1971 ponderea exporturilor franceze în produsul național brut era de 12,5% (față de 9,8% în 1962); sub acest aspect Franța se situează în urma majorității partenerilor săi din Piața Comună: Belgia — Luxemburg — 41%; Olanda — 40,3%; R.F.G. — 18,8%; Anglia și Italia — 15,4%.

Raportate la valoarea „producției interne brute exportabile", exporturile franceze au reprezentat 21,5% în 1962 și 30,6% în 1971; în frunte se situează industria cu o pondere de circa 40% (30% în 1962), în timp ce agricultura exportă 21,4% din producția sa (11% în 1962). Din tabelul alăturat se poate vedea că efortul de a exporta, respectiv nivelul orientării spre piața externă diferă sensibil de la o grupă de materii prime sau semifabricate la alta *). El este mai pronunțat în producția de minereuri și metale neferoase, cauciuc brut, în chimia organică, producția de materii prime textile, de piei și blănuri brute.

Acest efort s-a tradus prin creșterea considerabilă a ponderii exportului în producția unor grupe de mărfuri ca metalele neferoase și semifabricatele din acestea, produsele chimiei organice, cauciucul brut, firele și fibrele chimice (artificiale și sintetice) brute, cocs, produse pe baza de cereale, produse lactate, alimente pentru animale ș.a.

În ceea ce privește tendința de a importa, exprimată prin ponderea valorii importului în cadrul consumului, printre țările Pieței Comune Franța se plasează — în ansamblu — pe un loc similar cu cel deținut la export. Pe întreaga economie, acest indicator a crescut de la 21,3% în 1962 la 30,9% în 1971 (valorile respective fiind pentru produsele industriale de circa 25% și de 37%, iar pentru cele agricole de 15,7% și 18,5%). Importul joacă un rol important în acoperirea necesarului de consum la toate grupele de minereuri și minerale, la metale neferoase, produse ale chimiei organice și cauciuc, la materii prime textile naturale și la piei și blănuri brute, la produse ale pescuitului ș.a.; producția internă reușește să satisfacă aproape integral consumul la produse lactate și cele pe bază de cereale, la băuturile alcoolice și nealcoolice, la produse petroliere rafinate, la semifabricate și produse simple din lemn etc.

Ultimele două coloane din tabel ilustrează evoluția gradului de acoperire a importului prin export, respectiv a balanței comerciale pentru fiecare grupă de produse. Într-o perioadă relativ scurtă (1962—1971) această balanță s-a înrăutățit la majoritatea produselor și îndeosebi la minereu de fier, produse ale chimiei minerale, bușteni și semifabricate din lemn, semifabricate din oțel și metale neferoase, carne și conserve de carne, grăsimi etc.

*) Evoluția pentru produsele finite nealimentare va fi prezentată într-un număr viitor.

Grupa de mărfuri	Tendința de a importa (import/consum)		Efortul de a exporta (export/producție)		Gradul de acoperire (export/import)	
	1962	1971	1962	1971	1962	1971
Minereuri neferoase	56,4	62,0	23,3	31,1	24,4	37,6
Metale neferoase	45,6	63,5	22,0	42,3	33,7	42,2
Semifabricate din met. nef.	6,0	15,4	9,5	17,8	198,7	112,2
Minereu de fier	10,3	39,8	34,9	34,6	467,0	48,0
Semifabricate din oțel	8,5	15,8	17,0	21,3	220,0	144,0
Minerale diverse	50,5	39,8	44,4	25,3	78,3	51,3
Materiale de construcții	5,0	7,9	5,6	6,4	112,4	79,6
Produse ale chimiei organice	26,3	42,0	24,7	36,5	92,1	76,0
Produse ale chimiei minerale	7,5	15,1	—	—	160,0	87,0
Cauciuc brut	75,9	48,5	27,0	39,2	11,7	68,5
Materii prime textile naturale	73,0	59,4	44,2	35,2	29,3	37,2
Fire și fibre chimice brute	8,1	19,2	14,2	23,4	187,0	128,0
Piei și blănuri brute	34,8	41,9	28,0	35,2	73,2	75,4
Bușteni și cherestea	19,6	17,0	14,0	7,4	66,7	38,9
Semifabricate și produse simple din lemn	4,0	6,5	8,9	6,7	236,0	103,0
Combustibili minerali solizi	20,2	29,8	2,5	3,6	10,2	8,8
Produse ale cocsificării	19,9	17,1	0,3	4,2	1,2	21,1
Produse petroliere rafinate	4,2	3,9	6,0	5,1	147,9	132,3
Produse pe bază de cereale	1,5	2,7	3,4	6,5	241,5	250,5
Carne și conserve de carne	1,3	8,1	3,9	4,6	308,2	54,3
Produse lactate	1,2	2,4	5,3	12,5	445,0	590,0
Zahăr	18,4	10,1	20,6	25,7	115,0	306,0
Băuturi alcoolice și nealcoolice	3,0	3,8	11,9	13,2	437,0	384,8
Grăsimi	10,2	19,5	8,2	10,0	79,1	45,7
Produse ale pescuitului	19,2	34,4	11,3	15,9	53,8	36,0
Alimente pentru animale	27,2	16,8	7,2	11,2	20,2	62,3

Sursa: L'Usine Nouvelle, nr. 23/1973.

HOMO ECONOMICUS
ÎN FIECARE VINERI
Viața economică a țării,
Viața economică a lumii
în revista
viata economica
un instrument de lucru de care nu vă puteți lipsi.

DORIȚI SĂ FIȚI PERMANENT LA CURENT CU LEGISLAȚIA ECONOMICĂ?
viata economica
vă pune la dispoziție în 1974:
· Cartea gestionarului
· Cartea conducătorului de întreprindere
· Activitatea compartimentului financiar
· Uzanțe de drept comercial internațional
Și altele ...
Abonați-vă la
viata economica
revista omului bine informat

viata economica

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE UNIŢI-VĂ!

viaţa economica

ANUL XI nr. 48 (535)
VINERI 30 NOIEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

48

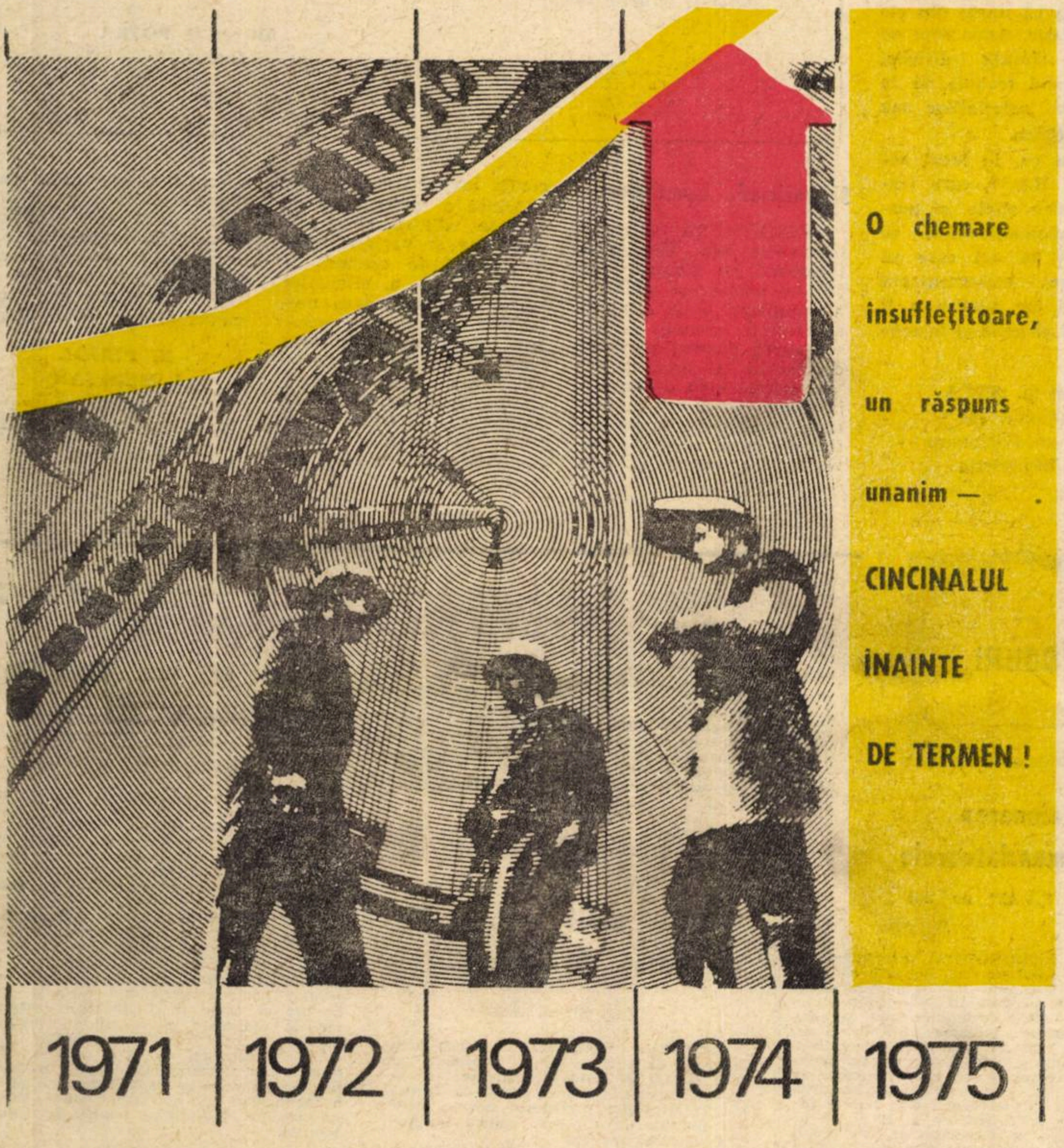

ÎN ACEST NUMĂR:

- **BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI (II)** Căi şi mijloace pentru valorificarea ei raţională şi eficientă (pag. 3)
- **Investiţii** Se încheie anul 1973: CUM STĂM CU PUNEREA ÎN FUNCŢIUNE A OBIECTIVELOR INDUSTRIALE? (pag. 5)
- **Rentabilitate** COSTURI DE PRODUCŢIE CÎT MAI REDUSE PE UNITATE DE PRODUS (pag. 6)
- **Conducere şi organizare** UN „CAZ" DE 3 MILIARDE LEI ANUAL? (pag. 8)
- **Dezbatere V.E.** La masa rotundă despre FENOMENUL INOVAŢIONAL (VI) Modalităţi de impulsionare a procesului inovaţional în economia românească (pag. 10-11)
- **Informaţie-decizie** În ramura energiei electrice: PLANIFICAREA PRIN S.P.A.D. ŞI OPTIMIZAREA CONSUMULUI DE COMBUSTIBILI (pag. 13)
- **Metodologie** Un instrument de măsurare mai reală a nivelului economic — social al unităţilor administrativ-teritoriale INDICELE GLOBAL DE DEZVOLTARE pag. 14)
- **UNIVERSITATEA ŞI LUMEA DE AZI** Opinii ale participanţilor la Conferinţa miniştrilor educaţiei din ţările europene membre ale UNESCO (pag. 15)
- **Ştiinţă şi societate** Un articol de prof. Alfred SAUVY despre ORAŞUL ŞI AMENAJAREA TERITORIULUI (I) (pag. 17)
- **Economia mondială** Partea a II-a a documentarului pe tema: RECONSIDERĂRI ÎN ENERGETICA MONDIALĂ (pag. 18)

UN MOMENT DEFINITORIU ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ŢĂRII

PLENARA comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, prin documentele adoptate, prin conţinutul dezbaterilor, prin indicaţiile cuprinse în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în care sînt sintetizate, într-un spirit profund ştiinţific, direcţiile în care trebuie să ne îndreptăm eforturile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe 1974, pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen — se înscrie ca un moment definitoriu în procesul dezvoltării economico-sociale a patriei noastre.

Proiectul Planului naţional unic de dezvoltare economică şi socială, proiectul Bugetului de stat al Republicii Socialiste România pe anul 1974, hotărîrile privind principalele probleme ale dezvoltării energetice şi măsurile de economisire a combustibilului şi energiei electrice, precum şi celelalte documente adoptate de plenară constituie un cadru-program de excepţională însemnătate pentru dezvoltarea economiei noastre naţionale în anul 1974, în ritmurile cele mai înalte, nu numai din actualul cincinal, dar şi din toate cincinalele precedente.

Iată de ce, pe drept cuvînt, putem aprecia lucrările recentei plenare ca marcînd un moment calitativ nou, de importanţă hotărîtoare, în activitatea întregului nostru popor închinată construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

DUPĂ CUM S-A DESPRINS pregnant din dezbaterile plenarei, în elaborarea sarcinilor pe anul viitor s-a manifestat profund democratismul vieţii noastre economico-sociale, în această acţiune fiind antrenate organele şi organizaţiile de partid din unităţile economice, organele colective de conducere din întreprinderi şi centrale, cu participarea largă a muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor şi economiştilor. Analizele din întreprinderi, la diferite niveluri, cu oamenii muncii, dezbaterea proiectelor de plan şi buget în comisiile pe probleme ale Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice

(Continuare în pag. 2)

UN PROCES DEFINITORIU

(Urmare din pag. 1)

şi Sociale au permis identificarea şi punerea în valoare a numeroase rezerve interne şi resurse noi, au asigurat caracterul realist al planului — care răspunde pe deplin cerinţelor mersului ascendent, dinamic, al societăţii noastre, au scos în evidenţă hotărîrea fermă a oamenilor muncii, a întregului nostru popor de a face totul pentru accelerarea procesului edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Totodată, aşa cum s-a subliniat în cadrul lucrărilor plenarei, întreaga activitate de îmbunătăţire a planului s-a realizat sub conducerea directă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ale cărui îndrumări şi indicaţii au constituit un program concret de acţiune pentru proiectarea unor prevederi de plan în concordanţă cu cerinţele accelerării progresului economico-social al ţării noastre în anul viitor.

Acum, cînd în faţa noastră stau precis conturate direcţiile de acţiune şi obiectivele pentru anul 1974, reiese şi mai pregnant în evidenţă faptul că un program de asemenea dimensiuni a fost posibil de conceput datorită realizărilor remarcabile obţinute de oamenii muncii în anul pe care îl încheiem. Dinamismul şi eficienţa activităţii desfăşurate în acest an sînt reliefate de creşterea accelerată a venitului naţional, care a devansat, ca şi în primii doi ani ai cincinalului, ritmul produsului social. Sarcinile de plan şi angajamentele pe acest an, prin munca plină de abnegaţie şi entuziasm a întregului popor, au fost îndeplinite şi, în numeroase domenii, depăşite. Producţia industrială va întrece substanţial prevederile din planul cincinal, înregistrînd o creştere de aproximativ 15% faţă de 1972. În agricultură, deşi condiţiile climaterice nu au fost întru totul favorabile, s-au obţinut, de asemenea, rezultate favorabile atît în producţia vegetală cît şi în producţia animală.

În mod deosebit trebuie subliniat, însă, că dezvoltarea potenţialului economic a avut loc în condiţiile perfecţionării şi modernizării structurilor economice, continuării procesului de diversificare şi înnoire a producţiei, utilizării mai bune a resurselor materiale şi umane, participării mai active la schimburile internaţionale. În toate acestea îşi găsesc o vie expresie munca eroică a întregului popor, forţa de creaţie a oamenilor muncii, justeţea, realismul şi spiritul ştiinţific al politicii partidului şi statului nostru. Aceste realizări constituie, totodată, o bază puternică pentru progresul rapid economico-social al ţării în anii următori.

Pe baza tuturor acestor înfăptuiri, pe baza dezvoltării potenţialului economic, s-au îmbunătăţit continuu condiţiile de trai, materiale şi spirituale ale întregului popor, devansîndu-se multe din prevederile planului cincinal, au crescut veniturile oamenilor muncii, s-a asigurat sporirea salariului real, au crescut cheltuielile social-culturale. În acest context se înscriu şi recentele măsuri adoptate de Comitetul Executiv al C. C. al P.C.R. privind o mai judicioasă corelare în cadrul ramurilor a salariilor muncitorilor calificaţi, o îmbunătăţire a salariilor tarifare de bază din categoriile inferioare. Îmbunătăţirea sistemului de salarizare a muncitorilor calificaţi, ca şi acţiunile anterioare care au fost traduse deja în viaţă, se înscriu în ansamblul de măsuri luate de conducerea partidului şi statului în vederea aplicării cu consecvenţă a hotărîrilor Congresului al X-lea şi ale Conferinţei Naţionale ale P.C.R. cu privire la ridicarea neîntreruptă — pe măsura dezvoltării economiei şi creşterii venitului naţional — a nivelului de trai material şi spiritual al celor ce muncesc.

AŞA CUM A REZULTAT din dezbaterile plenarei, prin toate prevederile sale, proiectul de plan pe 1974 asigură ritmuri înalte de ridicare a eficienţei economice. Concentrarea eforturilor în zona indicatorilor calitativi este o caracteristică definitorie a activităţii noastre în anul ce vine, avînd o importanţă cu atît mai mare cu cît aici se dă bătălia pentru creşterea rapidă a venitului naţional, pentru crearea resurselor necesare dezvoltării economice în ritmuri susţinute şi ridicării nivelului de trai. Prevederile planului asigură mersul accelerat înainte al societăţii româneşti, utilizarea cu maximă eficienţă a tuturor resurselor de care dispune societatea noastră.

Sarcinile care stau în faţa întregului nostru popor în anul ce vine sînt, deci, de o amploare deosebită. Chezăşia îndeplinirii lor exemplare se află în realizările noastre de pînă acum, în înţelegerea profundă de către toţi oamenii muncii că stă în puterea lor să traducă în viaţă acest însufleţitor program care va contribui la accelerarea procesului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, la propria lor bunăstare şi fericire.

scrisori

Nu şase, ci una singură

AM ANALIZAT actele normative cu privire la abonamentele de transport la şi de la locul de muncă, suportate — parţial sau total — de întreprindere, pentru unele categorii de salariaţi şi am ajuns la concluzia că unele din ele se contrazic. Acest fapt ne pune în situaţii dificile, atunci cînd trebuie să le explicăm salariaţilor sau să le aplicăm.

Propun ca, în locul celor şase H.C.M. care tratează, între altele, şi problema abonamentelor, să fie emis un act care să simplifice reglementarea acordării lor, pentru a fi accesibil şi nouă şi beneficiarilor.

Ion M. ANCA
Contabil şef
Baza de aprovizionare — Dîmboviţa

Circuitul documentelor sau merceologul „mărşăluitor"

MERCEOLOGII au de înfruntat o serie de obstacole, atunci cînd trebuie să ridice diferite materiale de la alte întreprinderi. Pentru exemplificare, doresc să arăt că un delegat are de făcut un circuit dificil la două întreprinderi clujene. La întreprinderea „Metalul Roşu", de pildă, delegatul se prezintă la merceologul de resort care propune aprobarea pe comandă. După ce şeful serviciului aprovizionare aprobă şi el documentul, planificatorul întocmeşte o dispoziţie de livrare care se verifică şi se semnează de controlul preventiv. Urmează un aviz de expediţie scris de magazioner, după care din nou planificatorul calculează valoarea avizului, din nou merceologul îşi pune semnătura de rigoare şi apoi la magazie.

În cazul întreprinderii „Tehnofrig", lucrurile sînt şi mai complicate. Numai un marşăluitor poate rezista cu brio la kilometrii necesari pentru completarea unui act. Delegatul din afara întreprinderii va trece mai întîi pe la aprovizionare, la merceologul de resort şi şeful serviciului; la magazioner — pentru specificarea materialelor; pentru aviz şi tichet de transport la desfacere; la serviciul financiar pentru formele de plată — din nou la magazioner şi iarăşi la desfacere, după care se poate ridica şi marfa.

Sînt două exemple care impun simplificarea circuitului documentelor şi în acest sector.

Mircea O. POTRA
Luduş

Simpozionul investiţiilor

FACULTATEA de studii economice din Timişoara, împreună cu Centrul de ştiinţe sociale şi politice, a organizat — la sfîrşitul săptămînii trecute — un simpozion privind eficienţa economică a investiţiilor.

Lucrările s-au desfăşurat în cadrul secţiilor: proiectare, planificare, prognoză; finanţarea şi execuţia investiţiilor; costul şi eficienţa investiţiilor. Au fost cuprinse o multitudine de aspecte dintre cele mai complexe şi variate, între care căile de creştere şi de apreciere a eficienţei investiţiilor, aplicarea metodelor matematice pentru minimizarea costurilor şi reducerea factorului timp, dimensionarea optimă a capacităţilor de producţie, eficienţa investiţiilor în comerţul exterior, reducerea duratei de execuţie şi influenţa asupra costurilor etc.

În cadrul simpozionului, conceptele ştiinţifice-teoretice s-au îmbinat cu cele practice, ceea ce a făcut să crească interesul participanţilor la dezbatere.

N. PÎRJOL
I. MEDEŞAN
Facultatea de studii economice — Timişoara

ECOURI

Aprovizionarea şi nomenclatoarele

(„V.E." nr. 26)

REFERINDU-MĂ la scrisoarea cu titlul de mai sus arăt că pentru anul 1974 nomenclatoarele actualizate au fost difuzate tuturor ministerelor, altor organe centrale şi consiliilor populare judeţene prin adresa nr. 306160/1973. De asemenea, nomenclatorul materialelor şi produselor de uz general şi baremurile sub care transmiterea specificaţiilor, comandarea, contractarea şi livrarea se efectuează prin bazele judeţene de aprovizionare şi Baza de aprovizionare a municipiului Bucureşti, precum şi nomenclatoarele materialelor specifice care se vor aproviziona şi desface prin bazele şi depozitele specializate ale ministerelor şi altor organe centrale menţionate în anexa a treia la H.C.M. 569/1973.

Adaptarea planului de aprovizionare, în funcţie de stocurile existente şi de unele probleme neprevăzute ce apar pe parcursul desfăşurării planului, se poate face în tot cursul anului prin cereri de renunţare sau suplimentare adresate organelor tutelare şi coordonatorilor de balanţe, precum şi prin modificarea contractelor economice în condiţiile Legii nr. 71/1969, cu modificările ulterioare. În acelaşi scop, valorificarea stocurilor disponibile se poate face, în condiţiile legii, prin bazele judeţene de aprovizionare tehnico-materială.

M. GRĂJDAN
director
Ministerul Aprovizionării

Cine a găsit un dosar de inovaţii ?

(„V. E." nr. 42)

„DOSARUL menţionat în scrisoarea apărută în revista dv., împreună cu alte dosare de inovaţii scadente la plata recompensei, a fost trimis la Direcţia Tehnică din ministerul nostru, care l-a înaintat la C.N.S.T. pentru obţinerea avizului necesar.

În comunicarea avizului favorabil a apărut, probabil dintr-o eroare de transcriere, un aviz pentru plata ratelor I şi II, în loc de II şi III, astfel că, a fost necesară o rectificare. Aceasta a determinat întîrzierea şi neplata recompensei." **(Răspunsul Centralei de transporturi auto—Bucureşti)**

Acum se pun temeliile obiectivelor din 1974

(„V. E." nr. 4[illegible])

PROIECTELE de execuţie pentru obiectivele din planul anului viitor sînt elaborate pentru 80,3%, fiind predate constructorilor în procent de 77%. În continuare, se urmăreşte îndeaproape ca, pînă la finele anului, întreaga documentaţie de execuţie să fie pe şantiere.

Întîrzierile în asigurarea documentaţiilor s-au datorat sarcinilor de reanalizare şi găsire de soluţii care să ducă la reducerea consumurilor, precum şi greutăţilor întîmpinate în obţinerea avizelor pentru utilaje din ţară şi din import şi chiar în finalizarea graficelor de eşalonare a execuţiei investiţiilor.

Sîntem convinşi că vom asigura la timp toate documentaţiile. Am mobilizat pentru aceasta pe toţi factorii spre a încheia în cel mai scurt timp această acţiune. Mulţumim pentru sprijinul acordat.

ing. Belu BLUMER
director general adjunct
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor

CURIER

● Pensii

IOAN IONESCU, Bucureşti — Problema ridicată de dv. este reglementată de art. IV alin. 1 din Decretul nr. 386/1972. În cazul recalculării sau transformării pensiilor după 1 noiembrie 1972, fără schimbarea bazei de calcul, la pensia rezultată în urma recalculării sau transformării — cum este cazul dv. — se adaugă suma cu care a fost majorată în baza Decretului nr. 315/1972. (Cu excepţia celor calculate pe baza procentelor îmbunătăţite aplicate în cazul stabilirii pensiilor pe baza salariilor mai mari de 2 500 lei). În consecinţă, la cuantumul rezultat din transformarea pensiei de invaliditate pentru limită de vîrstă, vi se va adăuga suma de 120 lei, majorare de care susţineţi că aţi beneficiat la 1 noiembrie 1972.

● Absolvenţi

TOMA DUMITRESCU, Bucureşti — Potrivit art. 57 din Legea nr. 12/1971, absolvenţii învăţămîntului superior încadraţi în muncă pe bază de repartiţie, trebuie să susţină proba practică după expirarea perioadei de stagiu prevăzută de reglementările în vigoare (Decretul nr. 158/1970). Cei care nu reuşesc la proba practică nu pot fi definitivaţi în funcţie, urmînd să-şi continue stagiul, avînd însă dreptul să se prezinte la alte probe practice, la intervale de cel puţin şase luni. Faţă de faptul că prin Decretul susmenţionat, stagiul absolvenţilor învăţămîntului superior economic este stabilit la trei ani, acest stagiu se încheie — în cazul dv. la 18 iulie 1974, cînd veţi putea cere să vă prezentaţi la proba practică. Menţionăm că din punct de vedere al salarizării, cu începere de la 19 iulie 1972 aveţi dreptul să fiţi încadrat la nivelul de bază al salariului prevăzut la funcţia ce o deţineţi. Avînd o activitate salariată de peste 12 luni, înainte de terminarea studiilor, la reîncadrarea dv., aţi primit de la început salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate.

● Salarizare

EMIL ROMCEA, Orăştie — Situaţia prezentată de dv. se explică prin faptul că între gradaţia a cincea şi a şasea este o diferenţă de două clase de salarizare, în timp ce, între celelalte gradaţii, diferenţa este de numai o clasă. În asemenea cazuri, organul de conducere al unităţii are competenţa să stabilească încadrarea salariatului în una din cele două gradaţii, astfel cum s-a precizat de Ministerul Muncii, în adresa la care vă referiţi, ale cărei prevederi sînt şi în prezent în vigoare.

★

EMILIAN AVEL Arad — Salariile tarifare ale funcţiilor de execuţie sînt stabilite diferenţiat, pe ramuri ale economiei naţionale. În cadrul ramurii, salariile tarifare ale aceleiaşi funcţii de execuţie sînt prevăzute în aceeaşi anexă la H.C.M. nr. 914/1968, astfel că nu se diferenţiază şi în raport de gradul de organizare a unităţilor. Pentru economistul care lucrează într-o întreprindere încadrată în gradul trei de organizare sînt, deci, prevăzute aceleaşi salarii tarifare cu cele stabilite pentru cei care lucrează în întreprinderea de gradul 1 sau 6.

MILDT ENGELHARDT, Timişoara — Prin absolvirea învăţămîntului superior economic — cursuri fără frecvenţă — şi a promovării examenului de stat, urmează să fiţi încadrat ca economist. În această situaţie puteţi primi salariul tarifar de bază, sau o gradaţie care să vă asigure creşterea salariului tarifar pe care-l aveţi în prezent cu o clasă. Această încadrare este prevăzută de pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968.

economie națională

ACTUALITATEA

● **Moment definitoriu** în procesul dezvoltării noastre economico-sociale, **PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN** a trasat **UN AMPLU ȘI ȘTIINȚIFIC FUNDAMENTAT PROGRAM DE ACȚIUNE** privind sarcinile care stau în fața întregii țări în anul 1974. ● O problemă de stringentă actualitate: **dezvoltarea energeticii, economisirea combustibilului și a energiei electrice.** În paginile revistei, un studiu privind **căi și mijloace de valorificare rațională și eficientă a bazei energetice a economiei** ● În procesul complex de realizare a investitiilor industriale — purtătoare de progres tehnic, momentul cel mai important îl reprezintă **punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate.** În acest număr — o analiză a situației investițiilor, acum cînd se apropie încheierea anului ● **Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative de materii prime și materiale** — o obligație de înaltă răspundere a centralelor industriale și întreprinderilor. ● Un **criteriu decisiv al rentabilității** — costuri de producție cît mai reduse pe unitatea de produs.

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI (II)

Căi și mijloace pentru valorificarea ei rațională și eficientă

ȚINÎND SEAMA de faptul că resursele energetice și de combustibili devin din ce în ce mai limitate, se impune luarea de măsuri hotărîte în toate domeniile de activitate pentru ridicarea gradului de gospodărire a acestora, pentru continua sporire a eficienței utilizării lor.

● O primă și importantă condiție: manifestarea unui înalt spirit gospodăresc

ACȚIONÎND în lumina sarcinilor ce rezultă din Decretul Consiliului de Stat din 17 noiembrie 1973, **se cer,** în primul rînd, **întocmite în fiecare întreprindere,** prin forțe proprii sau apelîndu-se la institute de cercetare și proiectare, **bilanțurile generale energetice.** Prin întocmirea și analizarea acestora se vor putea stabili locurile, instalațiile și secțiile în care trebuie lucrat pentru eliminarea pierderilor provocate de neetanșeități și radiație, pentru recuperarea căldurii care se elimină fără folos în atmosferă și în apele de răcire și, ca efect al acestor acțiuni, obținerea creșterii randamentelor termoenergetice.

Nu se pot da rețete tehnice universal valabile pentru remedierea situațiilor din instalațiile în care se risipește energia; de aceea soluțiile concrete pentru îmbunătățirea gospodăririi energetice trebuie căutate, în funcție de condițiile concrete specifice ale unității consumatoare de energie și **caracteristicile tehnologice ale proceselor de producție, de starea tehnică reală a instalațiilor** (cuptoare, cazane, arzătoare) în care se consumă combustibilii și energia.

Se pot însă stabili cu claritate **domeniile în care lipsurile sînt cele mai mari, și grupele de probleme asupra cărora trebuie să se îndrepte cu prioritate atenția organelor tehnice energetice. Măsurile concrete ce se cer luate pentru înlăturarea fără întîrziere a deficiențelor** se pot grupa în:

1. Întreținerea exemplară a tuturor instalațiilor, pentru eliminarea pierderilor de fluide (abur, apă, aer comprimat) prin neetanșeități ale conductelor, îmbinărilor prin flanșe, garnituri, vane, armături care, toate, conduc la irosirea de energie, dar și la consumuri suplimentare de combustibili, deoarece funcționarea pompelor și compresoarelor pentru compensarea pierderilor implică consumuri suplimentare de energie.

2. Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 noiembrie a.c. acordă o importanță deosebită acțiunii de **eliminare în toate întreprinderile a mersului în gol al mașinilor și utilajelor, instituirii unei riguroase discipline de muncă și de gospodărire cu grijă a utilajelor consumatoare de energie de orice formă.** Trebuie să se îmbunătățească activitatea de exploatare, întreținere și reparație a mașinilor și instalațiilor, în scopul reducerii consumurilor specifice și creșterii randamentelor energetice. Este necesar să se creeze o opinie de masă împotriva lăsării în funcțiune a unor instalații (electromotoare, compresoare, transformatoare electrice, pompe, instalații de iluminat și altele) fără să se realizeze producție, dar consumîndu-se inutil energie.

3. Completarea și întreținerea continuă în perfectă stare a tuturor izolațiilor termice la cazane, cuptoare industriale, conducte de abur și de apă supraîncălzită. Îndeosebi în instalațiile de cuptoare din industria materialelor de construcții, sticlă și ceramică, din industria construcțiilor de mașini și metalurgie, precum și în instalațiile industriei alimentare, **stăruie lipsuri serioase în ceea ce privește izolațiile termice.** Trebuie menționat că pierderile mari de căldură prin radiații în mediul înconjurător, de la cuptoare și din rețelele de transport și distribuție de energie termică, prin care sînt transportate fluide sub presiuni și temperaturi ridicate, antrenează consumuri suplimentare de combustibili cu 20—30% în plus față de consumurile normale. O sursă foarte importantă de economisire, pentru valorificarea căreia nu sînt necesare cheltuieli mari și care au o foarte ridicată eficacitate economică, o constituie **izolarea bună termică a instalațiilor,** prin aceasta obținîndu-se micșorarea cu 60—80% a pierderilor prin radiații și o scădere accentuată a consumurilor specifice de combustibili.

4. Reglarea tehnică corectă a arderii combustibililor, prin: **modernizarea sau înlocuirea completă a arzătoarelor învechite,** sau care funcționează cu randamente scăzute; **completarea și întreținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor și aparatajului de măsură, control, comandă și reglaj,** fără de care arderea se produce cu exces de aer sau insuficientă de aer, în ambele cazuri consumîndu-se inutil combustibili; **instalarea de dispozitive de reglaj automatizat în toate procesele în care mîna omului nu poate conduce cu continuitate procesul corect al arderii combustibililor.**

● Marile avantaje ale termoficării

5. Dezvoltarea termoficării industriale și urbane, adică a producerii combinate de energie electrică și energie termică — în forme de abur și apă fierbinte, folosindu-se combustibilul primar pentru a se obține, concomitent, două forme secundare înnobilate de energie care se livrează consumatorilor, ridică apreciabil randamentul termoenergetic cu care se utilizează combustibilii și asigură economisirea de energie primară de ordinul a 20—22%, în comparație cu producerea acelorași cantități de energie electrică și termică în instalații separate.

Termoficarea industrială și urbană prezintă o eficacitate economică ridicată, care se traduce atît prin economii de combustibili, cît și prin economii de ordinul a 23—26% la valorile de investiții și 25—30% la cheltuielile anuale de producție, în cazul producerii combinate în centrale de termoficare, față de producerea acelorași cantități de energie termică și de energie electrică în instalații separate.

Îndeplinindu-se cu consecvență politica economică energetică, stabilită de conducerea partidului și statului, în precedenții 15 ani au fost dezvoltate, treptat, platforme industriale complet termoficate, cum sînt: Borzești, Iași, Ploiești-Brazi, Craiova, Palas-Constanța, Oradea, R. Vîlcea-Govora, Pitești, București-Sud, Vest și Est — 23 August, Galați ș.a., în care mari unități energetice cu turbine de termoficare livrează atît energie electrică Sistemului național, cît și mii de tone de abur și apă supraîncălzită marilor consumatori industriali de energie termică de pe aceste platforme. Anul acesta, de exemplu, se livrează consumatorilor din centrale electrice de termoficare — industriale și publice — 56 milioane Gigacalorii, echivalente cu aproximativ 112 milioane tone de abur. Concomitent, se produc cu aceleași instalații, aproximativ 12 miliarde kWh energie electrică, trecîndu-se circa 70% din această cantitate de energie termică prin turbine, înainte de a fi trimisă la consumatori, economisindu-se astfel cel puțin 600 mii tone combustibil convențional (echivalente cu 440 mii tone păcură).

Ce se cere întreprins pentru valorificarea tuturor posibilităților de economisire a combustibililor? **Trebuie extinsă la maximum posibil, în instalațiile de centrale termice existente, producerea combinată de energie electrică și termică.** Există astăzi în funcțiune, în instalațiile unităților industriale, aproximativ 9 000 cazane care produc abur ce se livrează direct în procese tehnologice de producție și pentru agent termic de încălzit, fără să fie trecut prin turbine care să producă și energie electrică. Din acestea, 2 300 cazane produc abur cu presiuni peste 10 atmosfere, care se pretează a fi trecut prin turbine în condiții economice, înainte de a fi introdus în procesele industriale de producție, cu scopul de a fi folosit și pentru a se produce energie electrică, în grupuri mici turbogeneratoare. Intercalîndu-se între aceste surse de abur (cazane) și consumatorii de abur, mici turbogeneratoare de 0,5—3 MW, prin completarea instalațiilor existente cu mici turbogeneratoare electrice, se poate ridica mult randamentul termoenergetic cu care sînt folosiți combustibilii în aceste cazane și se poate obține, în condiții foarte economice, energie electrică ce poate fi folosită în întreprinderile respective sau livrată în sistemul electroenergetic național. Un calcul global arată că **cele 22—24 milioane tone de abur cu presiuni peste 10 atmosfere, care sînt acum consumate direct din aceste cazane, ar putea fi trecute prin turbine intermediare de contrapresiune sau de condensație cu prize, obținîndu-se 2—2,5 miliarde kWh anual energie electrică și economisindu-se cel puțin 300 mii tone combustibil convențional.**

6. Îmbunătățirea regimului de funcționare a rețelelor de termoficare urbană și a sistemelor de încălzire centralizate. Sînt frecvente cazurile cînd, spre exemplu, în același cvartal de locuințe, la unele blocuri, temperatura interioară în apartamente este excesiv de mare și determină locatarii să deschidă ferestrele pentru a realiza un „reglaj“ al temperaturii interioare, în timp ce la alte blocuri nu se realizează temperatura interioară normală prevăzută de 20°C. Aceasta conduce, pe de o parte, la risipă de combustibil, iar pe de altă parte, la nemulțumiri în rîndul unor locatari.

Consumul de energie termică pentru încălzirea locuințelor are în țara noastră un regim foarte variat, exprimat în debite orare de căldură, datorită condițiilor climaterice excesiv continentale. Problema esențială ce se cere rezolvată pentru economisirea căldurii și folosirea judicioasă a combustibililor o constituie **asigurarea unui reglaj continuu al temperaturii apei fierbinți în funcție de temperatura atmosferică exterioară, atît la plecarea apei supraîncălzite din sursele centralelor termice sau termoelectrice, cît și în punctele termice din rețelele de distribuție.**

Sînt prevăzute și trebuie să fie aplicate în timp cît mai scurt măsuri tehnice potrivite acestui scop: diafragmarea rețelelor de termoficare în nodurile de ramificații, întreținerea perfectă a izolațiilor termice, dotarea cu aparatură de măsură și de reglaj adecvată scopului urmărit, micșorarea temperaturii apei fierbinți și respectarea strictă a orarelor de încălzit, conform prevederilor recentului Decret al Consiliului de Stat.

O soluție deosebit de valoroasă economic o constituie **introducerea și extinderea folosirii acumulatoarelor de căldură în blocurile de locuințe și folosirea încălzitoarelor electrice de apă prin acumulare, care funcționează noaptea, în orele de gol ale curbei zilnice de sarcină a sistemului electroenergetic.**

● Necesitatea modernizării sau înlocuirii unor instalații

7. Există încă în economia noastră un număr apreciabil de instalații termoenergetice cu parametri de funcționare neeconomici (cazane, cuptoare, arzătoare), care necesită a fi modernizate sau înlocuite, iar altele nu sînt dotate încă cu aparatura de automatizare necesară pentru reglarea și conducerea procesului de ardere. Această acțiune radicală de eliminare a mijloacelor învechite care consumă combustibili cu eficiență economică scăzută tergiversează, în primul rînd, din cauza lipsei de arzătoare și aparataje conexe acestora.

Paralel cu modernizarea și înnoirea arzătoarelor, este necesară și **modernizarea, în ansamblu, a instalațiilor, prin îmbunătățirea izolațiilor termice, completarea cu aparataj de măsură, reglaj și control și de automatizare a reglajului arderii,** care să conducă la ridicarea randamentului termoenergetic al instalației, la reducerea consumurilor specifice și a pierderilor tehnologice de energie. Este cunoscut faptul că, pentru obținerea acelorași produse, unele instalații din industria cimentului și materialelor de construcții, a îngrășămintelor, sticlei și ceramicii și altele consumă cu 20—40% mai mult combustibil și energie electrică în comparație cu instalațiile similare folosite pentru aceleași producții în alte țări.

La proiectarea și aprobarea noilor obiective industriale și, în primul rînd, a celor cu consum mare de combustibil și energie, trebuie să se țină seama în mai mare măsură de criteriul: „CONSUM DE COMBUSTIBIL ȘI ENERGIE“ **care să devină un** INDICATOR TEHNICO-ECONOMIC DE BAZĂ PENTRU ADOP-

ing. Ion V. HERESCU

⟶

CREȘTEREA ȘI VALORIFICAREA OPTIMĂ A POTENȚIALULUI ENERGETIC AL RESURSELOR

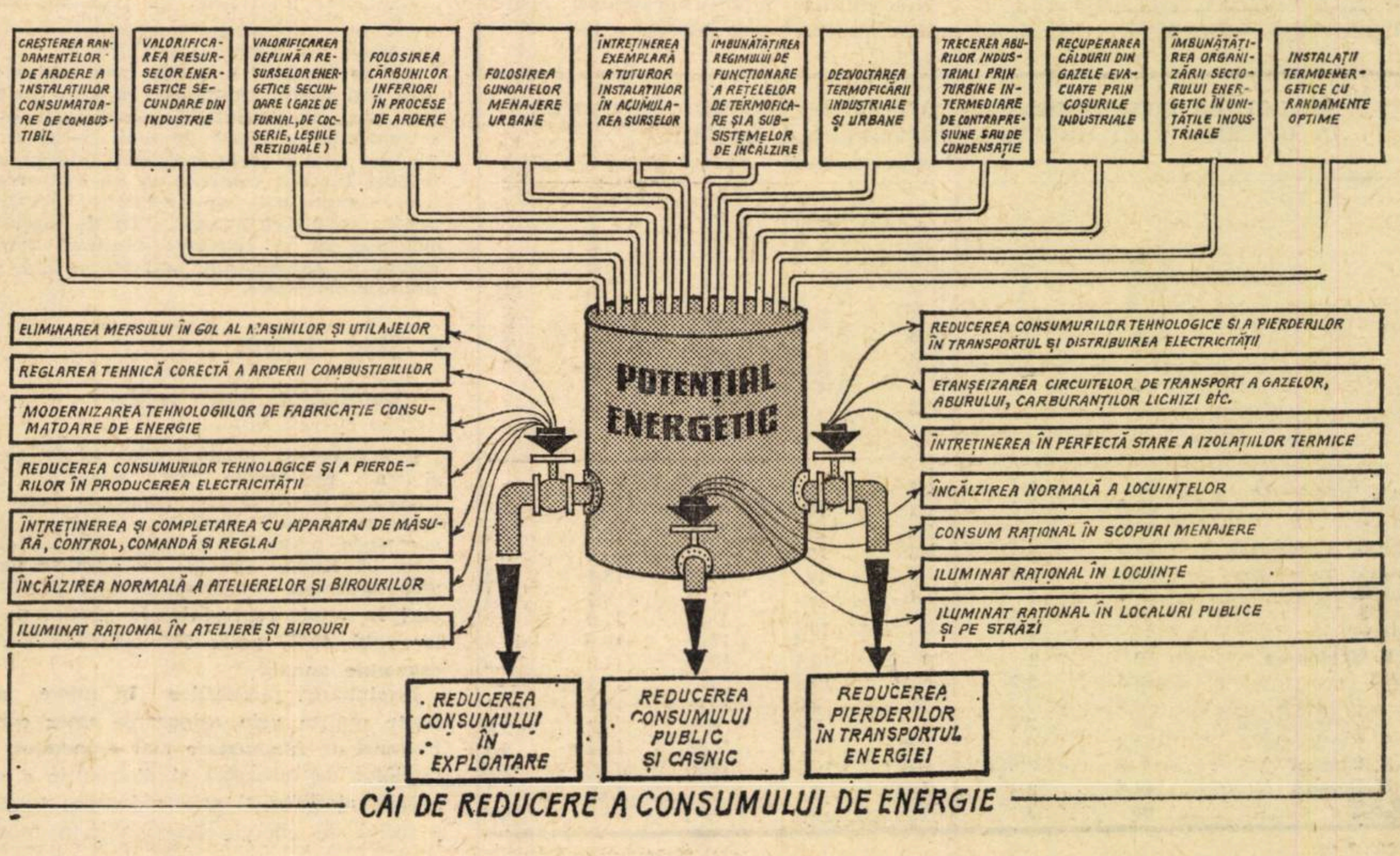

←

TAREA VARIANTEI OPTIME DE REALIZARE A NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII.

De asemenea, este o sarcină de interes național, pe care Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii sînt chemate să o îndeplinească, prin **asigurarea asimilării și fabricației în țară a utilajului și aparatajului de utilizare a combustibililor cu randamente ridicate, la nivelul tehnicii mondiale.**

Conform prevederilor Decretului Consiliului de Stat, aceleași ministere au sarcina să **asigure și fabricarea instalațiilor de recuperare și valorificare a resurselor secundare energetice, în întreprinderi specializate pe acest profil.**

● Resursele secundare atrase în circuitul economic

8. Una din căile cele mai importante de economisire a combustibililor o constituie valorificarea resurselor energetice secundare din industrie. Calculele estimative, pe ramuri ale industriei, arată **că resursele energetice secundare identificate nu sînt valorificate pînă în prezent decît în proporție de aproximativ 50%.**

Trebuie menționat că fiecare tonă combustibil convențional recuperată din resurse secundare este echivalentă cu o tonă combustibil convențional de energie primară, adică cu 735 kg păcură (sau 700 kg. țiței.

Volumele cele mai importante de resurse energetice secundare se localizează în unitățile industriei metalurgice, industriei chimice, construcțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții, hîrtie și celuloză, industriei alimentare.

Ministerul Industriei Metalurgice a inventariat resurse secundare în unitățile sale care sînt de aproape 3,6 milioane tone combustibil convențional din care 1,6 mil. tone combustibil convențional nu sînt încă valorificate și se pierd anual în atmosferă. Unități mari, cum sînt cele de la Reșița, Hunedoara și Galați recuperează anual cantități însemnate de resurse energetice secundare. Astfel, Combinatul siderurgic Reșița valorifică anual gaze de furnal și de cocserie în echivalentul a 212 mii tone combustibil convențional ; Combinatul siderurgic Hunedoara valorifică gaze de cocserie într-o cantitate de 235 mii tone combustibil convențional și gaze de furnal într-o cantitate echivalentă cu aproape 600 mii tone combustibil convențional; Combinatul siderurgic Galați valorifică în acest an 81 mii tone combustibil convențional gaze de cocserie și, în anul viitor, se prevede să se recupereze și să se utilizeze în instalații termoenergetice 200 mii tone combustibil convențional gaze de cocs ; la același combinat se valorifică actualmente în instalații proprii și în centrala electrică de termoficare învecinată a Ministerului Energiei Electrice, gaze de furnal într-o cantitate anuală care reprezintă aproape 560 mii tone combustibil convențional.

Atît în aceste unități ca și în altele există însă cantități însemnate de resurse energetice secundare nevalorificate. Astfel, întreprinderea „Victoria" — Calan valorifică anual în instalații proprii numai 80 mii tone combustibil convențional gaze de furnal, cu toate că aici există disponibilități de gaze de cocs și semicocs care se irosesc anual în atmosferă echivalente cu peste 100 mii tone combustibil convențional. De asemenea la Combinatul siderurgic — Galați, utilizarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele cu propulsie ale laminorului de tablă groasă ar conduce la recuperarea anuală a circa 15000 tone combustibil convențional, iar utilizarea căldurii aglomeratului la ieșirea de pe bandă, ar permite valorificarea a peste 55 000 tone combustibil convențional anual.

Ministerul Industriei Chimice a identificat și valorifică anual peste 520 mii tone combustibil convențional în instalațiile combinatelor și întreprinderilor sale și în cazanele centralelor electrice de termoficare Borzești, Brazi — Ploiești și Craiova. Demn de remarcat este faptul că aproape 240 mii tone combustibil convențional constituie resurse secundare care se folosesc ca materie primă în procese tehnologice de chimizare.

Există însă în unități ale industriei chimice încă cel puțin 110 mii tone combustibil convențional resurse secundare energetice, în mare majoritate gaze reziduale combustibile, care nu sînt recuperate și valorificate, reprezentînd pierderi efective anuale în echivalent combustibili primari. Numai la Fabrica de negru de fum de la Pitești, gazele reziduale care se ard la faclă reprezintă circa 23 000 tone combustibil convențional, iar la Combinatul chimic Tîrnăveni, gazele combustibile de la fabricarea carbidului (fracțiile de oxid de carbon) nevalorificate însumează anual aproximativ 20 000 tone combustibil convențional.

Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții a determinat recuperarea în unitățile sale a unei cantități anuale de 3,3—3,6 mil. m^3 deșeuri lemnoase care se pun în valoare, în parte ca materii prime pentru producție industrială și în parte drept combustibil. De asemenea, la Combinatul de celuloză Chișcani — Brăila leșiile reziduale se folosesc energetic în cantități anuale echivalente cu mai mult de 200 mii tone combustibil convențional. Există însă resurse secundare energetice în întreprinderile aceluiași minister, evaluate la peste 150 mii tone combustibil convențional pe an, pentru care nu s-au luat măsuri de recuperare și valorificare în vederea economisirii combustibililor primari.

Valorificarea deplină a resurselor energetice secundare la agregatele puse în funcțiune este posibil de realizat prin efectuarea lucrărilor de completare a acestora cu instalații adecvate de recuperare a căldurii, instalații pentru arderea gazelor combustibile și pentru recuperarea condensatului de la aburul utilizat industrial și altele. **Calculele arată că, în majoritatea cazurilor, cheltuielile aferente instalațiilor recuperatoare de resurse energetice secundare se amortizează în 2—3 ani ceea ce demonstrează eficiența economică ridicată a unor astfel de lucrări.**

O sursă deosebit de importantă de creștere a randamentelor termoenergetice ale instalațiilor o constituie și **recuperarea căldurii din gazele care se evacuează la coșurile industriale și aducerea în circuite de utilizare a celei mai mari părți din această căldură.** Însemnătatea economică a unei asemenea valorificări este demonstrată de temperaturile foarte ridicate la care sînt evacuate la coș gazele rezultate din combustiuni.

Recuperarea căldurii din aceste gaze și folosirea ei prin recuperatoare și schimbătoare de căldură, pentru producerea de apă fierbinte pentru încălziri centralizate, uscarea unor produse în faze intermediare de fabricație (cărămizi și blocuri ceramice, borhot la fabricile de zahăr ș.a.), preîncălziri de aer care se insuflă în focare, preîncălziri de apă de alimentare a unor cazane, asigură creșterea randamentelor termoenergetice cu 30—35% față de cele obținute în instalațiile respective. De asemenea, prin preîncălzirea aerului de combustiune la cuptoarele de încălzit metale, folosindu-se căldură din gazele de evacuare la coș, se poate obține o economie de 25—30% din consumul de combustibil al instalației nedotate cu instalație de preîncălzire.

În raport cu avantajele economice arătate, poate fi considerată o mare risipă folosirea de către întreprinderi a gazelor sau combustibililor lichizi pentru încălziri, în timp ce **se evacuează la coș din instalații de cazane și cuptoare industriale căldură echivalentă cu de 8—12 ori mai multă decît ar fi necesară pentru încălzit, condiționări de aer ventilație, apă menajeră și alte folosințe.**

Apare de aceea de stringentă actualitate **să se extindă la maximum folosirea preîncălzitoarelor, a pompelor de căldură, a acumulatoarelor de căldură a transformatoarelor de abur și altor mijloace pe care tehnica modernă le pune la dispoziție pentru completarea instalațiilor în vederea creșterii randamentelor termoenergetice.**

● Gunoaiele menajere, generatoare de energie

ÎN CONTEXTUL celor enunțate, merită subliniat faptul deosebit de semnificativ că, în timp ce în alte țări, (Franța, Austria, Belgia, Elveția, Italia,), care își procură resursele energetice prin importuri costisitoare, **gunoaiele menajere urbane sînt valorificate drept combustibil în centralele termice orășenești** pentru încălziri locale de locuințe și producere

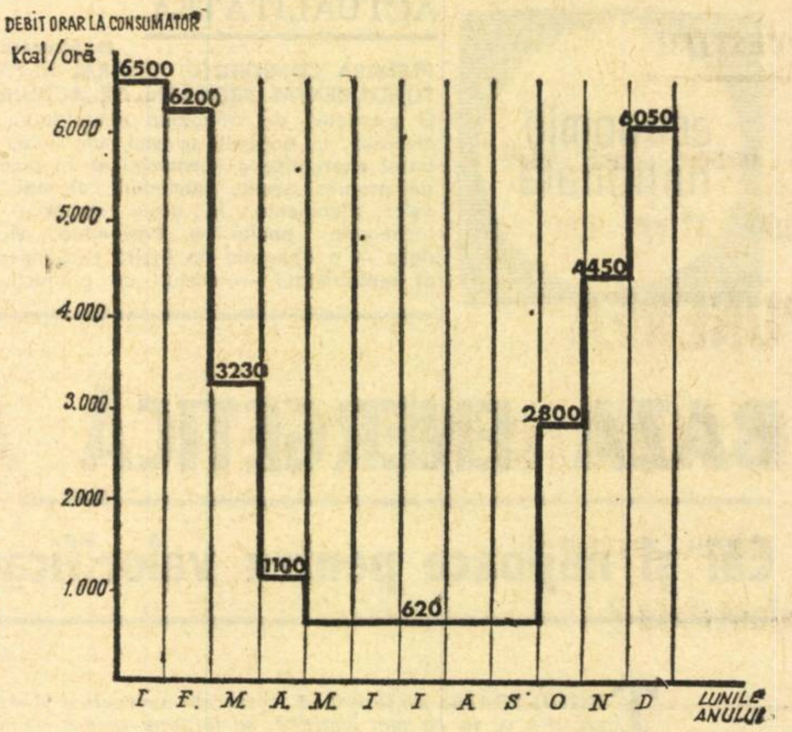

Variația consumului de energie termică pentru încălzit locuințe și pentru apă caldă menajeră în cursul unui an

de apă caldă menajeră, mulți proiectanți din țara noastră au elaborat și elaborează încă documentații tehnice pentru construcții de locuințe în care se prevăd crematorii în care gunoaiele se ard, folosindu-se gaze naturale sau combustibili petrolieri lichizi. Așadar, în loc să se valorifice energetic aceste deșeuri combustibile, se consumă în plus combustibili superiori pentru distrugerea lor. Mai mult încă, numeroși proiectanți susțin „eficiența" acestor instalații cu calcule matematice. Or, este vădit că atare „eficiență" este falsă, deoarece are în vedere numai investițiile inițiale, fără a ține seamă de costurile de exploatare și de combustibili în cei 15—20 ani de funcționare, cît este durata de viață a unei asemenea surse de căldură și nu are în vedere eficiența valorificării deșeurilor la scara economiei naționale.

Încă în urmă cu mulți ani, Consiliul de Miniștri a indicat să se studieze în institutele de proiectare de specialitate posibilitatea folosirii cărbunilor inferiori în **procesele de uscare și de ardere a materialelor ceramice pentru construcții (cărămizi și țigle)**, precum și îmbunătățirea soluțiilor tehnice de uscare a acestor produse, folosindu-se căldură naturală și cu prioritate căldură recuperată din gazele fierbinți care se evacuează în atmosferă prin coșurile acelorași fabrici, la temperaturi de 150—200°C. Rezultatele studiilor efectuate pot fi apreciate ca negative, deoarece autorii unor asemenea proiecte susțin, în continuare, așa-numita „eficiență economică", greșit înțeleasă, de a se folosi în aceste instalații gaze naturale și produse petroliere lichide, dacă nu în totalitate, cel puțin pentru procesele de uscare. Unii proiectanți și conducători de întreprinderi susțin chiar că păcura (cu un conținut de 1—2% sulf) ar fi un combustibil nepotrivit pentru asemenea utilizare și solicită să fie subțiată prin amestec cu motorină și petrol.

O altă situație cu totul necorespunzătoare este aceea că **la fabricile de zahăr borhotul se usucă folosindu-se combustibili superiori**, în principal gaze naturale, dar la nici una din aceste fabrici nu s-au realizat pînă acum instalații prin care aerul de uscare să fie încălzit, recuperîndu-se căldura din gazele care se evacuează prin coșuri. În procesele de producție menționate, se poate realiza o creștere cu 15—20% a randamentelor termoenergetice și însemnate economii de combustibili, dacă se completează instalațiile cu recuperatoare de căldură din gazele care se aruncă în atmosferă cu temperaturi ridicate.

Aceste realități și altele asemănătoare, care sînt foarte numeroase în toate județele țării, sînt știute de specialiștii din întreprinderile locale de mai multă vreme, dar pentru că nu s-au luat pînă acum măsuri tehnice potrivite și nu s-au realizat completările de instalații necesare pentru curmarea acestor stări de lucruri, continuă să se consume cantități apreciabile de combustibili primari — gaze și produse petroliere.

● Stop hotărît pierderilor din rețele!

9. Reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor de energie, în procesele de producere, transport și distribuție a energiei electrice, constituie, de asemenea, o sursă importantă. Nu trebuie uitat că **fiecare procent cu care se vor măsura aceste consumuri proprii și pierderi în rețele reprezintă, la nivelul anilor 1974—1975, peste 500 milioane kWh economie anuală.**

Diminuarea pierderilor în rețele se poate realiza prin asigurarea unor configurații de funcționare mai economică a rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice și prin reducerea transportului de energie reactivă prin montarea în rețele a mijloacelor de compensare a acesteia (compensatoare sincrone și condensatoare statice). Aceasta ar permite o optimizare a transportului de energie electrică între diferite zone ale sistemului energetic.

O problemă importantă o constituie trecerea rețelei electrice de joasă tensiune din orașe de la tensiunea de 120 volți la tensiunea de 220 volți, acțiune în curs de realizare, preconizată a fi terminată pînă în anul 1977. Această acțiune conduce la reducerea pierderilor de energie și economisirea a cel puțin 800 milioane kWh anual. De aceea, se impune accelerarea ritmului de realizare a trecerii la tensiunea de 220 volți prin eforturi comune ale unităților Ministerului Energiei Electrice și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii.

Pierderi însemnate sînt și în rețelele de distribuție a gazelor naturale, datorate în principal neetanșeităților, în special în rețelele și instalațiile urbane vechi. Potrivit calculelor, pierderile în rețelele de distribuție de gaz însumează mai mult de 300 milioane metri cubi anual. Este necesar ca, în timp cît mai scurt, să se ia măsuri pentru executarea efectivă a lucrărilor de remedieri pentru eliminarea pierderilor din aceste rețele.

● Bilanțurile energetice, mijloc de eliminare a risipei

10. Controalele efectuate la unele mari unități consumatoare de energie și combustibil au scos în evidență faptul că problemele privind gospodărirea combustibilului și energiei nu constituie încă o preocupare majoră pentru conducerea multor întreprinderi.

O sarcină importantă a întreprinderilor industriale constă în întocmirea bilanțurilor energetice prin care să evidențieze posibilitățile de eliminare a risipei și reducerea consumurilor de combustibil și energie. Dar cu toate că această sarcină trebuia realizată încă în anul 1972, un mare număr de întreprinderi dintre care : Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești, Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, Combinatul siderurgic Galați, Combinatul chimic Craiova, Combinatele de lianți și azbociment Medgidia și Tg. Jiu, Combinatul de celuloză și hîrtie Călărași, Unitatea de celuloză și hîrtie Brăila, Întreprinderea „23 August"-București, Combinatul de prelucrarea lemnului Focșani și multe altele, nu au întocmit nici pînă în prezent bilanțurile energetice.

Pentru a veni în sprijinul unităților care nu dispun de aparatură, **este necesară organizarea unor laboratoare mobile în cadrul centralelor industriale, cu ajutorul cărora să se întocmească bilanțurile energetice și alte măsurători pentru determinarea consumurilor specifice de combustibil și energie.** Este necesar ca asemenea măsurători să se efectueze periodic, mai ales în urma unor modificări care intervin în instalații, ca urmare a extinderii sau modernizării acestora.

★

RITMUL înalt de dezvoltare al economiei noastre, care necesită asigurarea unor importante cantități de energie primară și energie electrică, impune creșterea preocupărilor pentru gospodărirea rațională a tuturor formelor de energie, reducerea consumurilor specifice și eliminarea oricărei risipe de energie — cale importantă de reducere a cheltuielilor de producție, de creștere a eficienței economice și de mărire a venitului național.

STRUCTURA CONSUMURILOR TOTALE DE ENERGIE ELECTRICĂ ÎN DIFERITE ȚĂRI (INCLUSIV EXPORTURILE ÎN 1971)

— în procente —

	Industrie și construcții	Agricultură	Transporturi și telecomunicații	Gospodărie comunală și iluminat general (incl. iluminat public)	Consum în locuințe	Consumuri proprii în centrale și rețele electrice	Export
R. S. ROMÂNIA	61	2	1,5	6,6	6,6	15,3	7
Anglia	48,8	1,6	1,2	16,3	20,8	11,3	—
Belgia	59,9	1,2	1,2	12	12,8	10	2,9
Franța	52,9	0,6	4,5	13,2	14,8	10,8	3,2
Italia	54,8	0,9	3,3	10	16,7	13,1	1,2
Olanda	48,1	1	2,1	16	21	9,4	2,4
Suedia	49,5	2,6	3,2	13,1	15,9	11,9	3,8
Elveția	33	1	5,1	17,4	15,5	10,6	17,4
R. F. Germania	50	2	3	12,1	17,7	11,3	3,9
S.U.A.	43,6	2,7	0,3	19,2	22	12,2	—
R. P. Bulgaria	55,6	3,3	2,7	8,9	13,8	15,6	0,1
R. S. Cehoslovacă	61	3,3	5	7,4	8,4	13,3	1,6
R. D. Germană	53,5	3	3,8	12,7	10,5	15,4	1,1
R. P. Ungară	52,5	3,6	4,6	10,1	10,2	15,2	3,8
R. P. Polonă	61,8	2,2	4,3	6	7	15,6	3,1
U.R.S.S.	65	3	7,3	—	—	—	0,8

INVESTIȚII

Se încheie anul 1973
Cum stăm cu
PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE
a obiectivelor industriale ?

- **Se micșorează continuu decalajul între îndeplinirea planului de investiții și cel de punere în funcțiune a fondurilor fixe.**
- **225 de capacități racordate în 10 luni din acest an la circuitul productiv, din care 18 înainte de prevederi**
- **Termenele au expirat, totuși la unele capacități se consemnează restanțe...**
- **O situație paradoxală : lipsesc utilaje tehnologice, iar altele — din cauza nepregătirii fronturilor de montaj — se află în stoc.**
- **Se impune o largă cooperare între beneficiari, proiectanți, constructori și furnizori de utilaje pentru realizarea integrală a obiectivelor din acest an și pregătirea în bune condițiuni a investițiilor din 1974.**

ESTE ÎNDEOBȘTE cunoscut faptul că investițiile constituie calea cea mai importantă, instrumentul principal pentru lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, pentru aplicarea rapidă în practică a cuceririlor tehnico-științifice, în vederea sporirii în ritmuri înalte a producției, productivității muncii, venitului național și, în ultimă instanță, a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Aceasta o demonstrează din plin dinamismul economiei noastre, rezultat al alocării, an de an, din fondul național de dezvoltare economico-socială, a unor mijloace materiale, de forță de muncă și financiare tot mai însemnate pentru extinderea, modernizarea și reutilarea fondurilor fixe existente, precum și pentru crearea de noi fonduri fixe productive și obiective social-culturale.

În procesul extrem de complex, în general de lungă durată, de înfăptuire a investițiilor și, cu precădere, a celor industriale — purtătoare de progres tehnic — momentul cel mai important îl reprezintă **punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate**. Acesta este momentul cînd procesul de investiție a ajuns la desăvîrșire, cînd el s-a materializat în noi obiective și începe să dea efecte — sub formă de produse sau de servicii. Cu cît acest moment se realizează mai deplin și într-un termen cît mai scurt, cu atît mai mult sporește eficiența fondurilor de investiții. Ilustrarea acestui fapt rezultă (vezi tabelul nr. 1) din dinamica următorilor indicatori :

Din tabelul nr. 1, rezultă că în timp ce **fondurile fixe au crescut, în 1972 față de 1950, de 8,4 ori, producția globală industrială a sporit de 14 ori, venitul național produs în industrie de 16 ori**, crescînd și eficiența fondurilor fixe în 1972 față de 1950 : **la o creștere de 1% fonduri fixe productive în industrie, producția globală a sporit cu 1,67%, iar venitul național cu 1,91%.**

Este de la sine înțeles, deci, că în toată activitatea de investiții, obiectivul principal spre care trebuie să conveargă în mod corelat toate acțiunile factorilor angrenați în acest proces (organe de planificare, consilii și comisii tehnico-economice, titulari și beneficiari, organe de avizare, constructori, furnizori de utilaje și bănci finanțatoare) îl constituie **punerea în funcțiune a noilor capacități de producție la nivelul tehnic și economic proiectat și la termenele înscrise în planul de investiții.**

PENTRU A SPORI contribuția acestor factori la creșterea eficienței investițiilor — obiectiv central pus de partid în fața tuturor oamenilor muncii angrenați într-un fel sau altul în această activitate — este necesar să fie înlăturate toate cauzele care determină înregistrarea unor minusuri în ce privește îndeplinirea planului de punere în funcțiune a noilor capacități de producție. Cel mai important neajuns în această direcție îl constituie faptul că, în ultimii ani — deși s-au înregistrat unele progrese remarcabile — **planul de investiții se îndeplinește aproape în întregime, în timp ce la fondurile fixe planificate să intre în funcțiune se consemnează nerealizări importante.**

Decalajul între gradul de îndeplinire a planului de investiții și între gradul de îndeplinire a planului de punere în funcțiune a fondurilor fixe create prin investiții, care a atins proporții între 7,1% și 14,6% în anii 1966—1970, a scăzut — ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern pentru îmbunătățirea activității de investiții — la 3,6% în 1971 și 3,4% în 1972. Totuși, ținînd seama de amploarea planurilor de investiții și de valoarea noilor capacități prevăzute a fi puse în funcțiune — valoarea absolută a acestui decalaj se cifrează la cîteva miliarde lei.

Neîndeplinirea, an de an, a nivelului planificat de punere în funcțiune a fondurilor fixe, pe lîngă pierderea de plusprodus provocată de imobilizarea unor mijloace peste necesar în investiții neterminate, are și alte implicații economice nefavorabile : nu se obțin produsele planificate destinate lărgirii producției, consumului popular, exportului sau reducerii importului, cu tot cortegiul de consecințe asupra venitului național, asupra balanței comerciale și de plăți și asupra creșterii nivelului de trai al populației.

Dacă luăm în considerare situația din 1973 — an de vîrf în ce privește punerea în funcțiune a obiectivelor productive, îndeosebi industriale, determinante în înfăptuirea angajamentului național de realizare a cincinalului înainte de termen — se constată că **datorită eforturilor susținute ale oamenilor muncii care activează în sectorul de investiții, construcții și proiectare**, care au răspuns cu însuflețire chemării secretarului general al partidului de la începutul lunii august de a recupera rămînerile în urmă de pe unele șantiere și a grăbi ritmul montării utilajelor aflate în stoc — **în primele 10 luni ale anului, s-a reușit să se dea în exploatare un număr de 225 de capacități de producție** (care se urmăresc la nivel central), **din care 18 înainte de termenele planificate.** Aceasta constituie o importantă contribuție la realizarea sarcinilor de creștere a producției și acumulărilor.

Totuși și în această perioadă s-a înregistrat un decalaj apreciabil între realizarea planului de investiții și cel de punere în funcțiune. Acest lucru s-a concretizat în **existența la începutul lunii noiembrie a unui număr important de capacități de producție urmărite la nivel central** — peste 160 din care 99 integrale — **ale căror termene de dare în exploatare a expirat, fără ca acestea să fi intrat în circuitul productiv.** La acestea se adaugă alte peste 200 de astfel de capacități planificate a se da în funcțiune în lunile noiembrie și decembrie a.c. Dintre cele 160 capacități rămase în urmă, unele din ele au fost racordate la circuitul productiv în această lună.

Restanțele consemnate sînt un rezultat direct al neajunsurilor manifestate, pe diferite planuri, încă din perioada de pregătire și de executare a investițiilor pe acest an :

- **nu s-au asigurat la timp documentațiile tehnico-economice și de execuție ;**
- **nu au fost contractate utilajele tehnologice aferente capacităților de producție respective sau termenele de livrare nu au fost corelate cu cele de punere în funcțiune ;**
- **unii furnizori de utilaje nu au respectat termenele de livrare și calitatea acestora, iar o serie de șantiere nu au pregătit din vreme fronturile de montaj.** Acest din urmă fapt a făcut ca, pe anumite șantiere, **stocurile de utilaje să crească peste durata normată de staționare în stare nemontată.**

ÎN TIMPUL care a mai rămas din acest an, eforturile beneficiarilor de investiții și al constructorilor se cer **îndreptate spre montarea utilajelor tehnologice în stoc, care se ridică la cîteva miliarde lei.** Sarcini deosebite revin ministerelor care au cel mai mare număr de capacități de producție ce urmează a fi puse în funcțiune : **chimia și construcțiile de mașini grele, economia forestieră și materialele de construcții, industria ușoară și construcțiile de mașini-unelte și electrotehnicii, industria metalurgică, agricultură, industria alimentară și apelor.**

Buna organizare a lucrului, cooperarea tuturor sectoarelor din întreprinderi de construcții din cadrul beneficiarilor de investiții, a furnizorilor de utilaje tehnologice, constituie garanția recuperării restanțelor — multe din acestea fiind capacități într-un stadiu avansat de execuție — și a dării lor în funcțiune la timp și a celorlalte capacități planificate în acest an.

Paralel, se cer depuse eforturi de către toți factorii ca, **odată cu realizarea integrală a planului de investiții pe acest an, să se facă o judicioasă pregătire a sarcinilor de investiții pe 1974** — penultimul an al cincinalului — **astfel încît lucrările să demareze optim chiar din primele zile de lucru a anului viitor.**

G. RUSCANU

Satisfacție... Un nou obiectiv dat în funcțiune

Tabelul nr. 1

	1950 = 100				
	1955	1960	1965	1970	1972
1. Fonduri fixe productive din industrie	153	225	357	664	836
2. Producția globală industrială	202	340	649	1100	1400
3. Venitul național creat în industrie	218	372	710	1300	1600
4. Eficiența globală a fondurilor fixe (rd. 2 : rd. 1)	1,32	1,51	1,82	1,66	1,67
5. Eficiența netă a fondurilor fixe (rd. 3 : rd. 1)	1,42	1,65	1,99	1,96	1,91

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR MINISTERELOR

M.I.U.

RECENT a avut loc ședința lărgită a Biroului Executiv al Consiliului de Conducere a Ministerului Industriei Ușoare la care au luat parte și directorii generali ai Centralelor industriale și ai direcțiilor funcționale din minister.

În această ședință s-au analizat programele de măsuri întocmite conform concluziilor făcute cu prilejul analizei activității acestui minister la Comitetul Executiv al P.C.R. și în special, indicațiilor pe care le-a dat tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședințele de lucru ținute la Mangalia cu cadrele de conducere ale Ministerului Industriei Ușoare.

Aceste programe, sînt axate pe problemele majore ale dezvoltării acestei ramuri și se referă în special la :

- *dezvoltarea culturii bumbacului în țara noastră pentru obținerea unei recolte de pînă la [illegible]0 000 t/an în 1990 ;*
- *dezvoltarea producției de tulpini de in și cînepă, precum și prelucrarea tulpinilor de in de ulei care vor duce la creșterea de 4 ori, în 1980, a producției de țesături realizate în 1973 ;*
- *dezvoltarea producției de gogoși de mătase pe baza extinderii plantațiilor de duzi și a utilizării frunzelor de ricin și stejar, care vor duce la o creștere de 30 ori, la nivelul anului 1980, a actualei producții de țesături de mătase naturală ;*
- *creșterea producției și îmbunătățirea calității lînurilor indigene, ca și a pieilor bovine, porcine și ovine-caprine.*

La realizarea acestor programe, un rol deosebit de important revine M.A.I.A.A., pentru măsurile ce trebuie realizate în sectorul agricol ca și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.

De asemenea, s-au întocmit programe specifice pentru dezvoltarea înlocuitorilor de piele, în vederea reducerii importului de piei. Ponderea actuală a importului de piei — de 40% din totalul resurselor de materii prime ale acestui sector — se va reduce la 10% în 1980

Valorificarea superioară a materiilor prime, îmbunătățirea calității utilajelor produse în cadrul M.I.U., utilizarea de noi tehnologii, formarea cadrelor, îmbunătățirea stocurilor etc., sînt temele celorlalte programe ce vor forma cadrul de dezvoltare, în următoarele decenii, a industriei ușoare în țara noastră. Ca urmare a dezbaterilor care au avut loc, Biroul Executiv a dat indicații pe linia îmbunătățirii lor, în continuare, urmînd a fi definitivate pînă la finele acestei luni.

Costuri de producţie CÎT MAI REDUSE pe unitate de produs

● În fiecare centrală industrială şi întreprindere — programe speciale de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă, cît şi pe unitatea de produs.

● Însuşirea de produse noi, modernizarea celor existente, perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie — principale surse de reducere a cheltuielilor materiale, a consumului de combustibil şi energie electrică.

● Din experienţa anului '73 : un start slab în acţiunea de reducere a costurilor nu oferă certitudini pentru unele recuperări pe parcurs.

● Dimensionări asincrone ale materiilor prime cu reperele fabricate, sau ce generează supradimensionări ale pieselor şi eforturilor. Ce se cere întreprins ?

● Nerespectarea tehnologiilor şi rebuturile, de la efect la cauză. Ce rol are combaterea deficienţelor organizatorice ?

REDUCEREA costurilor de producţie şi îndeosebi a cheltuielilor materiale, constituie o problemă de stringentă actualitate, întrucît în actualul cincinal aproximativ 25% din sporul venitului naţional urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Este grăitor de arătat că **diminuarea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale de producţie în produsul social, poate duce la sporirea venitului naţional cu circa 4 miliarde lei.**

În 1973, nivelul cheltuielilor de producţie la 1000 lei producţie marfă reflectă posibilităţile oferite de creşterea calitativă a întregii activităţii economice în toate sectoarele de activitate. Îndeplinirea sarcinii înscrisă în plan, a necesitat din partea colectivelor din întreprinderi o preocupare sporită pentru utilizarea cît mai judicioasă a materiilor prime şi a materialelor, pentru raţionalizarea consumului de energie, combustibili şi lubrifianţi, mai ales pe calea reducerii continue a normelor de consum, dar şi prin utilizarea înlocuitorilor mai ieftini sau mai eficienţi. Nu de mai mică importanţă este şi reducerea cheltuielilor de muncă vie pe unitatea de produs, prin creşterea productivităţii muncii, îmbunătăţirii structurii personalului, raţionalizarea utilizării forţei de muncă, mecanizării şi automatizării.

Cum s-au înfăptuit aceste deziderate în întreprinderi şi centrale industriale, la nivelul titularilor de plan, în primele 9 luni din acest an ? Să încercăm prin intermediul unei analize efectuate recent, să desprindem atît rezultatele economice bune obţinute în producţie, cît şi aspectele negative care pot şi trebuie să fie înlăturate în activitatea viitoare.

● Consecinţele unui start slab

DIN PRACTICĂ se cunoaşte ce importanţă are pentru desfăşurarea ulterioară a unei acţiuni, felul cum este începută, demararea ei. Şi în activitatea industrială, în primele luni ale unui trimestru pot fi hotărîtoare în ceea ce priveşte atingerea obiectivului propus — nivelul planificat — mai ales cînd acestea necesită un efort şi o concentrare activă de forţe pe tot parcursul perioadei. Şi acest lucru este cu atît mai valabil şi demn de luat în considerare, cu cît, de cele mai multe ori, eventualele restanţe pot fi recuperate cu eforturi mai mari decît s-ar fi cheltuit la timpul respectiv dacă se urmărea realizarea integrală a planului etapă cu etapă.

În ceea ce priveşte nivelul cheltuielilor de producţie obţinute în activitatea industrială în acest an, se poate afirma că unele ministere au avut un start slab. Astfel, M.I.C.M.U.E., atît în luna ianuarie cît şi la sfîrşitul lunii februarie, avea o depăşire a nivelului de cheltuieli la 1000 lei producţie marfă cu peste 35 lei— cea mai mare parte fiind cheltueli materiale ; M.I.Ch., tot în cele două luni, a depăşit planul de cheltuieli cu peste 30 lei la 1000 lei producţie marfă, iar M.I.C.M.G., tot în ianuarie şi februarie înregistra depăşiri de peste 20 lei (majoritatea fiind de asemenea, cheltuieli materiale). Nu cu mult mai mici au fost depăşirile de cheltuieli materiale la M.E.E., M.M.P.G. şi M.E.F.M.C.

Acest start slab a determinat ministerele în cauză ca în următoarele luni să ia măsuri cît mai ferme şi eficiente pentru recuperarea restanţelor şi încadrarea în cît mai scurt timp în nivelele planificate.

Cele mai multe din ministerele aflate în această situaţie cu toate străduinţele depuse n-au putut elimina, în cele 9 luni, handicapul decît parţial : M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E., M.I.Ch., M.M.P.G. şi M.E.F.M.C. Ca urmare, economia naţională a trebuit să suporte cheltuieli de multe sute de milioane de lei peste cele planificate, influenţînd în mod corespunzător volumul beneficiilor, respectiv, venitul naţional.

● „Întinerirea produselor" — sursă de economii

CHELTUIELILE materiale reprezintă în anul 1973, în totalul cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, pe ministere, ponderi cuprinse între 66% şi 87%, de unde rezultă că atenţia principală în acţiunea de economisire şi gospodărire a fiecărui leu trebuia acordată acestora. „Secretul" reducerii cheltuielilor materiale, a încadrării în nivelele planificate, este legat nemijlocit de modul de utilizare şi gospodărire a materiilor prime şi a materialelor. O condiţie care se impune este, deci, **respectarea normelor şi a normativelor de consum** — ceea ce implică necesitatea ca acestea să fie corect determinate, cu fundamentare ştiinţifică, aplicate diferenţiat pe întreprinderi în funcţie de condiţiile concrete, specifice ale fiecăreia.

Rezultatele bune obţinute pe linia utilizării judicioase a resurselor materiale, relevă faptul că sarcina stabilită de plenara C.C. al P.C.R. din 29 februarie — 2 martie a.c., şi anume ca din trim. II a.c. să se lucreze cu norme de consum îmbunătăţite. A prins viaţă şi s-a concretizat în economii substanţiale de materiale (cocs metalurgic de furnal pentru fontă brută, zinc pentru oxid de zinc, cherestea de răşinoase pentru mobilă, sodă calcinată pentru sticlărie, benzină auto, metal la vagoane, transformatoare, construcţii industriale, piei feţe naturale la încălţăminte ş.a.).

Pe de altă parte însă nu se poate trece cu vederea faptul că în întreprinderi sînt încă multe lucruri de făcut atît pentru încadrarea în consumurile planificate, cît şi pentru punerea în valoare a rezervelor interne, care să contribuie la obţinerea unor rezultate economice pe măsura aşteptărilor. Depăşirea unor norme de consum grevează foarte serios nivelul cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie marfă, aşa cum ne-o dovedeşte Întreprinderea de aluminiu Slatina, care în patru luni din acest an, a cheltuit peste prevederi circa 14 mil. lei (la anozi, alumină, criolită, energie). În aceeaşi situaţie se află Întreprinderea de pompe — Bucureşti care a depăşit cheltuielile cu peste 16 mil. lei (consumînd printre altele peste norme aproape 7 mil. KWh), Întreprinderea de osii şi boghiuri din Balş (cu depăşiri de 3 mil. la consumurile de materiale), unele fabrici de P.F.L. care pe 8 luni depăşiseră normele de consum la parafină şi răşină cu o valoare de 5,6 mil. lei ş.a.

Nu se poate spune că întreprinderile nu întocmesc planuri de măsuri privind reducerea normelor de consum, dar de multe ori aceste planuri sînt formale, îndeobşte făcute pe scheletele planurilor din perioada anterioară. Dar caracterul dinamic, progresiv al tuturor normelor de consum, necesitatea ca în cel mai scurt timp să se ajungă la consumuri unitare comparabile cu cele obţinute pe plan mondial, impune conducerilor întreprinderilor, colectivelor de specialişti, necesitatea de a elabora continuu măsuri noi, eficiente, pe întreg parcursul procesului de producţie, antrenînd în acest scop inovatorii, cercetătorii, colectivele largi de muncitori şi tehnicieni.

O acţiune eficace dar care se desfăşoară încă lent la unele ministere, este cea privind **reproiectarea unor produse şi modernizarea altora.** „Îmbătrînirea" morală a unor produse este generatoare de consumuri mari, neeconomice de materiale cu consecinţe din cele mai negative asupra nivelului cheltuielilor materiale, influenţînd nefavorabil şi posibilităţile de acoperire cu materii prime şi materiale la alte întreprinderi, pe economie. Un exemplu concludent în acest sens este cel oferit de întreprinderea „Timpuri Noi" din Capitală, care înlocuind motorul semi-Diesel de 25 CP cu un motor Diesel de 30 CP, obţine o economie netă de 300 kg. metal pe bucată, avînd asiguraţi totodată parametri tehnico-funcţionali superiori.

Unele întreprinderi sînt frînate în acţiunea de încadrare în normele de consum de faptul că **între dimensiunile reperelor şi a pieselor pe care trebuie să le execute şi dimensiunile materialelor pe care le primesc de la furnizori, nu există o deplină sincronizare,** fapt ce duce la supradimensionarea pieselor, la obţinerea de capete — nu întotdeauna folosibile, sau la prelucrări suplimentare foarte costisitoare. Această stare de lucruri poate şi trebuie să fie eliminată, însă pentru aceasta este necesară conlucrarea creatoare a furnizorilor (de metal, lemn etc.) cu beneficiarii, de pe poziţia intereselor economiei naţionale şi nu exclusiv ale unui departament sau altul. În acest dialog nu trebuie exclusă ideea unor eventuale modificări şi adaptări ale prevederilor unor standarde care trebuie să ţină pasul cu structura consumului aflat în continuă schimbare.

● Cauza rebuturilor: deficienţele organizatorice

MARI PIERDERI înregistrează unele întreprinderi de pe urma rebuturilor, mai ales cînd urmăresc cu grijă nu eliminarea acestora, ci ca volumul sau ponderea lor să nu depăşească perioadele anterioare. O anumită mentalitate de resemnare este destul de răspîndită în rîndul unor ingineri şi economişti, după care rebuturile sînt inevitabile, ele fiind un însoţitor permanent al procesului de producţie. O asemenea atitudine faţă de rebuturi este total de neadmis întrucît contracarează efortul colectivului propriu pentru obţinerea unor rezultate cît mai bune, precum şi efortul general de creştere a eficienţei activităţi în toate domeniile.

La unele întreprinderi rebuturile încarcă costurile cu multe milioane de lei şi cu atît mai mult se impune necesitatea de a se lua măsurile care să ducă la eliminarea lor. Iată, de exemplu, numai pe un trimestru Întreprinderea „Progresul" — Brăila înregistra rebuturi de peste 1,5 mil. lei, Combinatul Siderurgic — Galaţi 7 mil. lei etc. Întreprinderea „Electronica" — Bucureşti 13,8 mil. lei etc. O altă întreprindere cu volum mare de rebuturi este Întreprinderea de osii şi boghiuri din Balş, care numai în 4 luni a înscris în costuri la acest capitol... 9 mil. lei. Un exemplu deloc lăudabil îl constituie volumul de pierderi din rebuturi şi remanieri înregistrat pe 8 luni la întreprinderea M.E.F.M.C. : peste 33 mil. lei !

Este interesant de analizat care sînt cauzele care generează formarea rebuturilor ? Majoritatea acestora sînt de natură organizatorică internă şi înlăturarea lor depinde în întregime de conducerile secţiilor de producţie şi ale serviciilor corespunzătoare din întreprinderi sau centrale. Astfel, cauza cea mai frecventă generatoare de rebuturi o constituie **nerespectarea tehnologiei de fabricaţie** (Întreprinderea de utilaj chimic „Griviţa Roşie" Bucureşti, Întreprinderea de autocamioane, Întreprinderea „Tractorul" din Braşov ş.a.). Desigur că în procesul de producţie pot interveni situaţii neprevăzute, de exemplu schimbarea calităţii sau structurii materiei prime, dar prin schimbarea corespunzătoare a tehnologiei nu trebuie să se obţină... rebuturi în loc de produse. Inadmisibilă este situaţia în care toate elementele procesului de producţie rămîn neschimbate dar în care se schimbă (în rău) doar atitudinea faţă de disciplina tehnologică, a cărei încălcare face să apară rebuturile.

În alte cazuri, o anumită grabă prost înţeleasă duce la apariţia de rebuturi. E cazul trecerii la producţie de serie fără pregătirea corespunzătoare a fabricaţiei, neasigurării din vreme a efectivelor de cadre calificate necesare. (Întreprinderea de strunguri — Arad, Fabrica de transformatoare — Filiaşi). Cîteodată produsele gata executate, de bună calitate, ajung rebuturi datorită neglijenţelor manifestate la ambalare, depozitare, manipularea sau conservarea producţiei (Combinatul de îngrăşăminte chimice — Craiova, Fabrica de conserve — Tecuci ş.a.).

În toate aceste cazuri rebuturile apar odată cu deficienţele organizatorice, cu neglijenţele, cu nerespectarea disciplinei tehnologice, cu lipsa de spirit gospodăresc, ceea ce înseamnă că eliminarea rebuturilor — cu tot cortegiul de consecinţe negative — stă în posibilitatea fiecărui colectiv de muncă, pe tot fluxul procesului de producţie, de la recepţionarea materialelor pînă la expedierea produselor.

DESIGUR, mai sînt şi ale elemente care fac ca în unele unităţi industriale nivelul costurilor de producţie să se menţină ridicat. Este imperios necesar, atît în interesul fiecărei întreprinderi cît şi al economiei naţionale să fie închise toate canalele care permit risipa, să se ia peste tot asemenea măsuri astfel încît fiecare produs să se realizeze cu cheltuieli cît mai reduse, pe cît posibil sub cele prevăzute. **În noul an de plan în care vom trece în curînd, sînt prevăzute sarcini şi mai substanţiale în privinţa reducerii cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă şi, deci, a costurilor pe fiecare unitate de produs. Este de aceea necesar ca în fiecare centrală industrială, în fiecare întreprindere să se desfăşoare largi acţiuni de identificare a resurselor posibile de a fi fructificate, de perfecţionare a proceselor tehnologice, de asimilare a noi produse şi modernizarea celor existente, pentru ridicarea gradului de gospodărire a materiilor prime şi materialelor, a combustibilului şi energiei electrice etc.** Iată doar cîteva surse principale care pot contribui, pe de o parte, la ridicarea calităţii produselor şi a competitivităţii lor, iar pe de altă parte, la diminuarea costurilor şi realizarea de însemnate economii materiale şi băneşti. Să asigurăm de pe acum întocmirea planurilor de ridicare a calităţii produselor, în strînsă interdependenţă cu diminuarea cheltuielilor pe 1000 de lei producţie marfă, cu rentabilizarea tuturor produselor şi încadrarea lor la nivelul costurilor planificate.

ec. Petre CIOCLU

APROVIZIONAREA

TEHNICO-MATERIALĂ

O obligație de înaltă răspundere a centralelor industriale și întreprinderilor

Prevenirea și lichidarea STOCURILOR SUPRANORMATIVE de materii prime și materiale

ÎN PROCESUL perfecționării, organizării și conducerii economiei, potrivit cerințelor actuale, **centralelor industriale și întreprinderilor le revin sarcini sporite pe linia folosirii cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești, accelerării vitezei de rotație a fondurilor, întăririi gestiunii economice, asigurării și păstrării echilibrului financiar al întreprinderilor.**

În acest sens, comisia financiar-bancară a județului Brașov și-a concentrat activitatea în acest an spre întărirea controlului garanției creditelor și înfăptuirii de către întreprinderi a măsurilor stabilite pentru prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative de materii prime, materiale, produse finite, debitori etc. **Numai prin măsura luată de a nu se accepta plata unor materii prime și materiale, care existau în stocuri la întreprinderi și asigurau realizarea planului, s-a evitat crearea de noi stocuri supranormative în valoare de peste 114 milioane lei.**

Consiliul județean de control muncitoresc, cu ajutorul unor activiști și specialiști, a efectuat recent un control la un număr de 20 întreprinderi industriale și de construcții privind situația imobilizărilor. Cu această ocazie, a reieșit că prin măsurile operative luate pentru lichidarea stocurilor supranormative, s-a reușit ca, **prin preluarea unor materiale de către baza județeană de aprovizionare tehnico-materială, prin urgentarea încasării unor facturi de la întreprinderile beneficiare prin renunțarea la unele repartiții etc., să se lichideze imobilizări în valoare de 53 milioane lei.** Rezultate bune au obținut în acest sens întreprinderea „Rulmentul", Întreprinderea de șuruburi, „Stofe" — Brașov, „Postav" — Prejmer, Tricotaje, Întreprinderea de produse zaharoase și altele care au izbutit să se încadreze în normativul mijloacelor circulante. Sporirea preocupărilor pentru folosirea mai eficientă a fondurilor materiale și bănești a determinat **scăderea imobilizărilor în industrie și construcții.**

Dar tot din controlul efectuat a rezultat că, deși s-au întreprins o serie de acțiuni, **volumul imobilizărilor depășea, la finele trim. III a.c., cu mult pe cel existent la 31.XII.1972.** Din cele 60 întreprinderi industriale și de construcții din județ, un mare număr înregistrează importante imobilizări în stocuri de materii prime, materiale, producție neterminată, produse finite, debitori etc. Căror factori se datorează această situație ?

● Schimbările dese de plan = imobilizări de mari cantități de materii prime

UNA DIN CAUZELE PRINCIPALE care generează imobilizări de fonduri — evidențiată cu prilejul controlului — o constituie **necorelarea planului de aprovizionare cu programul de producție.** În majoritatea cazurilor, necesarul de aprovizionat se determină pe baza unui plan de producție stabilit și aprobat la începutul anului, dar care, din diferite motive, suferă ulterior dese modificări de structură, fără ca planul de aprovizionare să fie adaptat în mod corespunzător. Asemenea situații se înregistrează la Întreprinderile „Electroprecizia" — Săcele, Scule — Rîșnov, Radiatoare și cabluri, „Colorom" — Codlea, Întreprinderea de mașini agricole — Codlea și altele.

E drept, în unele cazuri modificările de plan sînt impuse fie din cauza survenirii unor sarcini prioritare, fie din cauza adaptării urgente, din mers, a producției la cererile exprese ale unor clienți interni sau externi. Numai că, în asemenea situații, este nevoie ca centralele industriale și întreprinderile **să dea dovadă de mai multă mobilitate în procesul de producție și să asigure o conlucrare strînsă între toate compartimentele întreprinderii pentru rezolvarea în condiții cît mai bune a problemelor financiare care pot să apară din cauza formării eventualelor stocuri de materii prime și materiale rămase fără utilizare.** Pentru aceasta este nevoie ca modificările intervenite să fie cunoscute nu numai de compartimentele de plan și cele tehnice, ci și de aparatul economic, pentru a putea lua măsurile ce se impun. Altfel, se creează stocuri, a căror valorificare comportă apoi eforturi mari și cheltuieli suplimentare nejustificate.

Imobilizările de materii prime și materiale sînt influențate în mare măsură și de o **aprovizionare nerațională,** făcută uneori potrivit principiului „decît să nu ajungă, mai bine să prisosească". Și, din păcate, asemenea tendințe se manifestă în multe întreprinderi, ca urmare a lipsei de control din partea centralelor industriale și a conducerilor de întreprinderi. Întreprinderea de scule — Rîșnov, de exemplu, s-a aprovizionat cu 17 t, oțel O.R.W. 3343 ∅ 13—25, din import, deși avea în stoc 20 t., care asigura necesarul producției pe întregul an. De asemenea, Întreprinderea Electroprecizie — Săcele s-a aprovizionat cu 10 mii m. tuburi sticlă SoS 13 ∅ 2, în timp ce stocul existent în magazie satisfăcea necesarul pentru întregul an. Cazuri de aprovizionare nerațională s-au constatat și la Combinatul de prelucrarea lemnului, I.M.A. — Codlea, Industria locală, Trustul de construcții industriale, Trustul de instalații montaj, Trustul de construcții — Brașov etc.

● De ce stocaje mari de produse neterminate sau finite ?

UN ALT FENOMEN, care influențează nefavorabil activitatea economico-financiară a întreprinderilor, îl constituie **menținerea unor imobilizări mari în produse neterminate în industrie și producție nedecontată în construcții.** Asemenea imobilizări au fost consemnate la Întreprinderea de radiatoare și cabluri — Brașov, Întreprinderea de scule — Rîșnov, Trustul instalații montaj, I.C.I.M. — Brașov și altele.

De unde provin imobilizările în producție neterminată ? Ele se datoresc lipsurilor ce se mai manifestă **în derularea cooperărilor, în aprovizionarea peste necesar cu unele materii prime și materiale, în neînchiderea unor comenzi expirate și lansarea în fabricație a unor repere și subansamble peste necesarul curent.** Așa, de exemplu, la Întreprinderea „Tractorul", din cauza neasigurării ritmice a unor piese din colaborare și import pentru anumite tipuri de tractoare, soldul producției neterminate este uneori destul de însemnat. Numai în cursul lunii octombrie a.c., la Întreprinderea de autocamioane — Brașov, datorită lipsei unor ansamble și subansamble, nefurnizate la timp de I.C.M. Reșița, Fabrica de geamuri — Mediaș, Combinatele de articole tehnice din cauciuc Jilava și Pitești, s-a înregistrat o însemnată producție neterminată peste normativ.

Față de această situație, este necesar, după părerea noastră ca, în viitor, atît centralele industriale cît și conducerile de întreprinderi să ia măsuri deosebite, pentru a se preîntîmpina formarea de stocuri supranormative în producție neterminată. La acest lucru se poate ajunge **printr-o permanentă urmărire, la nivelul întreprinderilor, a modului în care se realizează fiecare comandă lansată în fabricație prin analizarea și clarificarea de urgență a situației comenzilor sistate.** În același timp, este absolut necesar ca centralele industriale și întreprinderile să intervină mai hotărît pentru evitarea golurilor în aprovizionare cu repere și subansamble de la colaboratori, stabilind prin contracte consecințele materiale ce urmează a fi suportate de cei care nu respectă obligațiile contractuale privind termenele de livrare. **Este timpul ca fiecare întreprindere să aplice cu fermitate legislația în vigoare privind respectarea contractelor economice, știut fiind că numai în acest fel poate fi întărită răspunderea pentru obligațiile asumate.**

În județ, cu excepția unor întreprinderi din industria ușoară, alimentară și locală, la majoritatea unităților industriale se înregistrează **imobilizări de produse finite.** Analiza efectuată cu prilejul controlului amintit, a evidențiat faptul că la neîncadrarea în stocurile normate de produse finite, concură, în cea mai mare parte, **neritmicitatea producției, executarea unor produse fără desfacere asigurată, realizarea de produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, executarea de produse în alte condiții decît cele prevăzute în contracte etc.** Datorită realizării unei cote importante a producției marfă în ultimele zile ale celei de-a 3-a decade a lunii, întreprinderile în cauză nu reușesc să expedieze și să încaseze contravaloarea produselor, fapt ce contribuie la creșterea stocurilor de produse finite. Realizarea neritmică a planului este caracteristică în special Întreprinderii de radiatoare și cabluri, I.U.S. Brașov, „Electroprecizia" — Săcele, Întreprinderii de materiale pentru construcții, Filaturii — Ghimbav etc., la care se înregistrează și mari imobilizări de produse finite.

● Diminuarea imobilizărilor, pe măsura posibilităților și a cerințelor.

● Schimbările intervenite în structura planului de producție se cer corelate cu planurile de aprovizionare.

● Largheță la comenzi de materii prime și materiale, deși există stocuri masive în magazii.

● Cînd se produce fără să existe contracte ferme cu beneficiarii, se imobilizează mărfuri în valoare de milioane lei.

Dar imobilizările în produse finite se mai datoresc unui fenomen, insuficient combătut de centralele industriale. **Unele întreprinderi introduc în fabricație produse în cantități mai mari decît cele contractate, imobilizînd pînă la desfacerea acestora importante fonduri.** Așa, de exemplu, Întreprinderea „Electroprecizia" — Săcele, avînd încheiat un contract pentru 5.000 bucăți la produsul „ansamblu port-diodă 1110—026", a executat 13.250 bucăți (deși avea în stoc alte 1.673 bucăți). Din această cauză au rămas nelivrate la 31 august 1973 o cantitate mare de produse, cu o valoare apreciabilă. Aceeași situație se înregistrează și la Întreprinderea de mașini agricole-Codlea. Executarea de produse fără desfacere asigurată s-a constatat și la Întreprinderea de scule — Rîșnov, Grupul de întreprinderi de industrie locală și altele.

Un alt aspect, căruia nu i se acordă atenția cuvenită, este și acela că se mențin importante imobilizări la unele **întreprinderi din cadrul industriei construcțiilor de mașini și care se regăsesc în credite nerambursate în termen.** Aceasta, pentru faptul că nu se încasează la timp contravaloarea mărfurilor exportate sau trimise pentru probe și expoziții sau în consignație. Așa prezentîndu-se situația, **este nevoie ca atît întreprinderile producătoare cît și cele de comerț exterior să acționeze cu toată fermitatea pentru clarificarea situației mărfurilor existente în străinătate și nevalorificate sau neîncasate și să stabilească răspunderile pentru cei ce se fac vinovați de anumite nereguli.**

★

În vederea prevenirii și lichidării imobilizărilor în stocuri de materii prime, materiale, produse finite etc., este imperios necesar ca centralele industriale, odată cu sprijinul necesar acordat unităților componente, să vegheze și să controleze modul în care se realizează programele de măsuri elaborate de întreprinderi în acest sens. Pentru obținerea unei mai înalte eficiențe economice, realizarea planului la toți indicatorii și gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, trebuie să constituie obiective de bază în activitatea întreprinderilor și a centralelor industriale.

M. STOIANOVICI
Gh. DAVID
economiști
Brașov

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Dezvoltarea industriei cimentului

Nivele și tendințe în comparație cu alte țări ale lumii

VASTUL PROGRAM de construcții din țara noastră a dus și duce la creșterea continuă a necesarului de ciment într-o gamă sortimentală variată, tendință manifestată de altfel și în alte țări mari producătoare de asemenea produse (vezi graficul).

Dacă în 1950 producția de ciment a țării noastre era cu puțin peste 1 mil. tone, după 15 ani (1965) ea sporise de peste 5 ori, iar peste încă 15 ani (1980) va ajunge să atingă o creștere de cca. 19 ori față de 1950 și de 3,5 ori față de 1965. Datorită acestor creșteri imprimate consecvent, an de an, ponderea producției țării noastre în producția mondială de ciment a sporit de la 0,8% în 1950, la 1,2% în 1965, urmînd ca în 1980 să reprezinte 2,3% (și în alte țări socialiste se constată creșterea ponderii producției de ciment în producția mondială : R. P. Polonă, R.D.G., R.S.C., concomitent cu scăderea ponderii la unele țări capitaliste : S.U.A., R.F.G., Franța etc.).

Pentru asigurarea acestor nivele de producție, au fost construite fabrici mari și moderne, punîndu-se în valoare bogatele resurse de materii prime de care dispune țara noastră. Capacitățile noi puse în funcțiune au fost dotate în cea mai mare parte cu utilaje autohtone, astfel că gradul asigurării cu utilaje din țară în perioada 1971—1975 este de 75%, iar în perioada 1976—80 va ajunge la 90%. S-a urmărit, totodată, ca producția de ciment să fie obținută în condiții de economicitate cît mai ridicată. Astfel, **productivitatea muncii pe muncitor va spori** în 1975 față de 1970 cu peste 20% (unități fizice), cu tendință de creștere în continuare (consecință a măririi gradului de mecanizare a muncii). În același timp, **norma de consum de combustibil convențional a scăzut de la 0,201 t/t (1971) la 0,150 t/t (1975), urmînd ca, pînă în 1980, să coboare la 0,140 t/t.**

Față de cererea crescîndă este necesar ca cimentul să fie folosit cît mai judicios prin reducerea normelor de consum, prin extinderea tipizării elementelor și obiectelor de construcții, prin promovarea unei atitudini de gospodărire corectă pe șantiere (depozitare și conservare corespunzătoare) spre a se elimina canalele de risipă și pierderi de energie electrică, precum și de ciment.

Evoluția producției de ciment în R. S. România, comparativ cu producția din alte țări

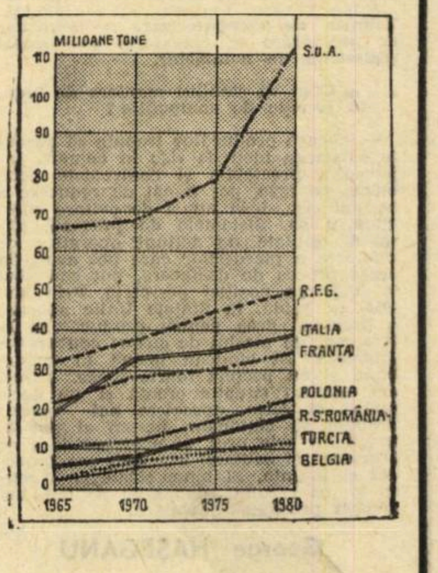

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

„Beneficiul — criteriu major al acțiunilor de dezvoltare în perspectivă"

ÎNFIINȚATĂ în 1851, la Boston, firma „Singer" a fost primul producător, din lume, de mașini de cusut casnice. În prezent, este foarte cunoscută în producția mondială a acestor produse dar și-a extins sfera de producție și desfacere cuprinzînd patru domenii importante și anume: produsele de consum durabil, echipamentele industriale, sistemele aerospațiale și de marină, aparataje pentru educație și instruire, precum și sisteme automate de prelucrare a informațiilor.

La începutul lunii noiembrie anul curent, firma a organizat la București o expoziție de prezentare a principalelor sale produse, acțiune dublată de o activitate cu caracter de promovare tehnico-comercială a acestor produse în România. Cu această ocazie, domnul Georges R. Potter, vicepreședinte al firmei și responsabilul colaborării cu țările socialiste, a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări în legătură cu principalele aspecte vizînd concepția strategică și tactică a firmei pentru următorii ani.

● Care credeți că sînt principalele coordonate strategice de perspectivă, pe care trebuie să le aibă în vedere firmele producătoare în relațiile economice internaționale în condițiile accentuării caracterului de „piață a cumpărătorului" ?

— Calitatea și inovația — iar acestea, numai după studierea, în amănunțime, a pieței. Noi, de pildă, considerăm cumpărătorii, deci piața, ca sursă și destinație a activității de producție și desfacere. Nici o idee de produs nou nu intră în fabricație, dacă nu a fost precedată de o minuțioasă studiere a condițiilor concrete ale piețelor cărora acesta ar urma să le fie propus Viața unui produs, oricare ar fi el, devine, azi, pe zi ce trece tot mai scurtă și cursa căutărilor de dezvoltare sau chiar de înlocuire a gamei de fabricație cu una mai perfecționată, trebuie considerată ca punct de plecare în determinarea jalonării de perspectivă a activității producătorilor pe piață.

Clientul fiind cel ce plătește produsul hotărăște dacă un produs este „bun sau nu, iar decizia sa înseamnă enorm pentru firmă. Este evident, însă, că **nu orice vrea clientul este și posibil tehnic și, mai ales, economic, de a fi adoptat.** Cercetarea cu caracter de previziune își are propriul său rol în acest proces de opțiune. Piața poate avea idei excelente, iar savanții — minunate : de aici, însă, și pînă la atingerea momentului cînd un produs sau altul a fost constatat ca fiind tehnic viabil și economic de perspectivă mai este o distanță enormă.

● Cîte variante luați în considerare, pînă vă opriți la cea mai economicoasă, în vederea fabricării unui produs ?

— Pot fi, teoretic, una sau o mie, căci, în fapt „bună" poate fi și prima și cea de-a o mia. Nu-i neapărat nevoie să cauți de dragul de a căuta. Practica desfacerilor noastre ne arată, însă, că doar 1% din idei intră pe piață — iar cînd dau această cifră, sînt deja foarte optimist.

● După ce criterii faceți selecția ideilor ?

— **După al beneficiului, în primul rînd, și apoi al cererilor clienților.** În funcție de rezultatele propriilor noastre calcule — în legătură cu disponibilitatea și cerințele de investiție, capacitatea de absorbție a piețelor, criteriile de economicitate vizînd costul producției și al desfacerii etc. — ne hotărîm să intrăm sau nu într-o afacere nouă.

● Faceți, probabil, și cercetări tehnice cu caracter fundamental ?

— Evident, însă opinia noastră este că cele mai eficace sînt cele care, în genere, nu depășesc cinci ani. Cît privește **orizontul cercetărilor pe termen mai îndelungat, ne mulțumim să nu depășim 10—15 ani.** Esențial este asigurarea unei baze de informații operative, cu rază de acțiune perfect realistă și eficientă. **Tehnica de computerizare a lucrărilor de prelucrare în cercetare, este astăzi realmente de neînlocuit.**

● Cum vă stabiliți maniera de lucru în funcție de competiție ?

— Fiecare producător trebuie să accepte existența ideii de risc în comerț. Informația prealabilă și controalele periodice, pe faze, pot fi căi de reducere a acestui risc, însă nu și de evitare completă a sa. Sistemele de judecată glisantă, dublate de acțiuni operative de reducere a pierderilor care pot apare în acest proces de desfacere, pot contribui la întărirea poziției pe piață. Prin anii 1950, de pildă, în Statele Unite apăruse o perioadă grea pentru producătorii americani de mașini de cusut: concurența japoneză. Ei vindeau marfă în genere bună și cu prețuri foarte joase. Atunci am analizat situația creată și am decis realist și ferm, apreciem noi astăzi: Trebuie să acționăm, ne-am zis noi atunci, nu prin preț, ci prin acordare de „service" și calitate, așa cum am procedat și înainte. Ei bine, strategia a reușit și, ca rezultat al acestei politici, am depășit presiunea japoneză.

George HAȘEGANU

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE — Intreprinderea „Ascensorul" — București

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII DE PROGRAMARE A FABRICAȚIEI

CONTINUÎND publicarea studiilor valoroase întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului **ing. Corneliu Stoenescu.**

Realizat la Întreprinderea de fabricație și montaj ascensoare-București, proiectul conține soluții valoroase de îmbunătățire a activității de programare a producției cu eficiență ridicată, pretabile la extindere prin adaptare și la alte unități ale industriei noastre constructoare de mașini.

● Obiective urmărite

DEZVOLTAREA în ritm susținut a industriei construcțiilor în țara noastră, în special a construcțiilor de locuințe, creșterea pe verticală a dimensiunilor acestora — cerință obiectivă a arhitecturii moderne, a impus sporirea preocupărilor industriei constructoare de mașini pentru realizarea, în țară, a proiectării și fabricației de ascensoare electrice.

Creată pentru a răspunde acestei cerințe, întreprinderea bucureșteană „Ascensorul", concentrează în profilul său de fabricație ansamblul de activități ce concură la realizarea întregii game de ascensoare electrice standardizate, necesare în țară, adică proiectarea, fabricația și montajul acestora, realizînd totodată și ansamblele, subansamblele sau piesele de schimb necesare întreținerii și reparației.

Obiectivele de perspectivă ale unității, corelate cu necesitățile economiei noastre naționale, se concretizează în creșteri cantitative însemnate ale producției, în condițiile în care evantaiul variantelor constructive în care trebuie realizată gama standardizată de ascensoare se lărgește continuu, crescînd deci numărul de tipodimensiuni și serii mici de fabricație și sporind în măsură corespunzătoare exigențele calitative. Toate acestea, împreună cu preocupările susținute pentru obținerea unor indicatori de eficiență cît mai ridicați, au intensificat căutările în direcția raționalizării activităților de programare, lansare și urmărire a producției, s-au concentrat eforturile, proiectul de față reflectîndu-le sintetic.

S-a căutat, **în primul rînd,** ca prin folosirea metodelor cercetării operaționale, pornindu-se de la planul anual de producție, de la capacitățile disponibile pe total întreprindere și pe fiecare post de lucru în parte, **să se obțină un plan lunar optim care să asigure încărcarea maximă a utilajelor și posturilor de muncă, și să permită gruparea reperelor, subansamblelor, ansamblelor și produselor pe baza elementelor lor comune, în serii de fabricație cît mai mari.** Totodată, s-a urmărit ca **respectîndu-se încărcarea maximă a** capacităților de producție și posturilor de muncă **pentru produsele de serie, să se stabilească o organizare rațională a lansării în fabricație în raport cu sericitatea producției, optimizarea loturilor de lansare și o programare detaliată a fabricației în toate fazele procesului tehnologic. Crearea condițiilor folosirii mijloacelor de prelucrare automată a datelor pentru programarea producției,** a fost un alt obiectiv urmărit, căutîndu-se prin aceasta să se realizeze o corelare mai bună a producției cu activitățile de aprovizionare și pregătire tehnică și organizatorică a producției.

În ultimă instanță este vorba de proiectarea unui nou sistem de programare a producției, care să permită îmbunătățirea ritmicității producției, creșterea productivității muncii, în ultimă instanță, îmbunătățirea tuturor indicatorilor de eficiență economică.

● Ce arată analiza critică ?

PROIECTAREA soluțiilor îmbunătățite de programare, lansare și urmărire a fabricației ascensoarelor a pornit de la cunoașterea dataliată a modului actual de realizare a acestei activități, de la sesizarea, prin prisma cunoașterii și cuantificării efectelor care le generează, a principalelor deficiențe existente în cadrul acestor activități.

Primele constatări făcute au avut un caracter general, de ansamblu. S-a observat astfel că se practică o **metodologie empirică de programare — lansare a producției, sistemul denumit „pas cu pas",** în care datele de începere și terminare a fabricației pentru fiecare ansamblu, reper sau operație se stabilesc prin simplă apreciere, bazîndu-se în exclusivitate pe experiența cadrelor de conducere. În ceea ce privește **urmărirea producției,** aceasta **se făcea prin analize periodice la trei niveluri** (secții de producție, birou de lansare și programare, inginer șef), ședințele de analiză prin frecvență și durată ocupînd în cea mai mare parte timpul de muncă al cadrelor ce conduc producția.

Mergînd în detaliu, trebuie arătat că principalele puncte critice constatate au fost următoarele :

a) **Defalcarea pe luni a planului de pro-**

CAZURI ÎN DEZBATERE

UN „CAZ" DE 3 MILIARDE LEI ANUAL

PUBLICĂM în acest număr un caz care pune în evidență cel puțin două aspecte extrem de importante : care pot fi dimensiunile și cum se poate manifesta — la modul cel mai concret — contribuția economiștilor la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unitățile noastre economice ; ce înseamnă operativitate și inovație în problematica vieții economice. Obiectul acestui caz și răspunsul unității economice în cauză ni se par elocvente. Așteptăm opiniile cititorilor, ale specialiștilor.

Menționăm în acest sens că recentul **Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei,** *precizează expres că unitățile deținătoare de parc auto sînt obligate „să asigure utilizarea autocamioanelor și a celorlalte autovehicule pentru transport de mărfuri generale la capacitatea lor nominală...".*

● Sursele economiilor

1. La 26 februarie 1971 economistul **Filip POPOVICI** a depus la forurile competente un studiu în care se demonstra că eficiența economică a utilizării parcului național de transportat mărfuri poate fi sporită cu peste un miliard lei anual. Propunerea a fost dirijată pentru analiză la C.T.A. — Centrala transporturilor auto.

2. C.T.A. a întocmit o notă de răspuns în care se arată că rezerva (capacitatea nefolosită) de care se vorbește în studiu nu există, că sistemul informațional e bine pus la punct și reflectă situația reală.

3. După multe întîlniri și discuții între autorul propunerii și reprezentanți ai C.T.A. — care n-au dus la nici un rezultat — în mai 1973, autorul propunerilor și separat două echipe de studenți au întreprins un sondaj statistic, prin observări instantanee la 8 date diferite asupra a 26334 curse din care rezultă că 76% din curse erau efectuate cu mai puțin de 50% capacitate iar coeficienții zilnici de utilizare a capacității au variat între 0,257 și 0,300, indicele mediu fiind de 0,280, iar raportul dintre numărul curselor cu încărcătură și numărul total al curselor pline plus goale (care echivalează aproximativ cu coeficientul de utilizare a parcursului) de numai 0,50. Rezultatele sondajului au fost foarte asemănătoare pentru cele trei echipe de observare.

Comparînd datele rezultate din sondajul statistic cu cele din evidențele statistice, rezultă mari diferențe. Datele statistice indică că s-a realizat un coeficient mediu de folosire a capacității de 0,56, 0,55 și 0,56 în ultimii 3 ani (1970—1972) iar datele sondajului statistic indică că în realitate acești coeficienți sînt de două ori mai mici, în medie C.U.C. este aproximativ egal cu 0,280 iar coeficientul maxim înregistrat în 3 din cele 7 zile de sondaj, fiind 0,30. Dar 0,30 raportat la 0,50 (coeficientul de utilizare a parcursului minimum admisibil) reprezintă 60%, deci se pierde diferența de 40% din capacitate.

Cele 26 334 cazuri, înregistrate consecutiv și cuprinzînd vehicule aparținînd diverselor organizații economice din țară, reprezintă un eșantion caracteristic pentru extrapolare la nivelul întregului parc național. Rezultă că circa 40% din capacitatea de încărcare a autovehiculelor nu se folosește la nivelul întregului parc național.

Calculele pentru determinarea cuantumului rezervei valorificabile printr-o mai bună folosire a capacității de încărcare, ținînd seama de valoarea transporturilor efectuate cu parcul național de autovehicule de transportat mărfuri (cu remorci) la nivelul anului 1972 (calculată la tarif republican) care a fost de 16 100 milioane lei, de capacitatea nefolosită, de procentul de 40% care reprezintă 6 440 milioane lei, de creșterea cu 15—20% a cheltuielilor de exploatare proporțional cu parcursul și avînd în vedere că nu în toate cazurile se poate folosi întreaga capacitate de încărcare și admițînd că în prima etapă de valorificare a acestei rezerve s-ar fi putut valorifica circa 50% din totalul rezervei, rezultă că, eliminînd deficiențele actualului sistem practicat în transporturi, se putea obține o economie de 2,5 miliarde lei calculată la nivelul anului 1972 și de aproximativ 3 miliarde lei calculată la nivelul anului 1974 cînd numărul de tone kilometri va fi cu 30% mai mare.

● Explicația situației

Studiul întocmit cu doi ani în urmă pornește tocmai de la condițiile în care acționează sistemul de confirmare a activității de transport. Actele normative (H.C.M. nr. 1279/1962 etc.) prevăd că înscrierea cantității transportate în documentele de transport să se facă la tonaj real, stabilit prin cîntărire, măsurare sau calcul. Dacă clientul nu folosește întreaga capacitate a mașinii închiriate, din culpa sa, atunci este obligat să plătească cărăușului o taxă de penalizare egală cu tariful aplicat la capacitatea nefolosită. Clientul înscrie în documentul de transport direct tonajul mașinii, taxa totală fiind aceeași, punîndu-se astfel la adăpost de riscul de a fi tras la răspundere pentru proasta folosire a capacității, și nici nu întîmpină dificultăți din partea șoferilor, aceștia fiind interesați să li se confirme transportul la întreaga capacitate a mașinii.

Cărăușul avînd un plan fizic de transport, îi convine să i se confirme un tonaj superior celui real, prin aceasta realizînd nu numai planul de producție, ci și indicatori de exploatare buni. Deci cărăușul nu comite, dar acceptă procedeul incorect al clientului.

Șoferii sînt cei mai interesați să se înscrie în foaia de parcurs tonajul maxim al mașinii în locul tonajului real, marea lor majoritate fiind plătiți în acord după tonajul transportat.

Deci fiecăruia din cei trei factori — client, furnizor, șofer — le convine ca în foile de parcurs să se înscrie în locul tonajului real, capacitatea maximă de încărcare a autovehiculului.

Acest sistem s-a generalizat în întreaga țară și el explică diferența de 40% dintre volumul transporturilor raportat statistic și cel real rezultat din studiu.

Consecințele acestei stări de fapt sînt multiple. Datele de evidență deformate nu permit organelor de conducere să cunoască situația reală și să ia deciziile necesare ; organele de control nu pot să identifice răspunderea celor vinovați de proasta folosire a capacității. În condițiile în care s-ar raporta statistic că se folosește numai 60% din capacitatea normală de transport s-ar lua măsuri pentru folosirea mai bună a capacității existente și

ducție trimestrial, făcîndu-se numai pe bază de experiență, ducea la supraîncărcări în anumite perioade și disponibil de capacități în altele.

b) Neutilizarea unor criterii științifice pentru optimizarea loturilor de fabricație, utilizarea sistemului simplei aprecieri în stabilirea loturilor lunare și chiar fracționarea acestora.

c) Lipsa unei programări fundamentate științific, pe termen lung, determina o fracționare exagerată a loturilor de fabricație, ducea la situații paradoxale cum este aceea cînd, în aceeași lună, aceleași repere, să se execute în cadrul a mai multor comenzi.

d) Inexistența unei programări detaliate genera numeroase dificultăți în urmărirea producției, nepermițînd practicarea controlului prin excepție și nici folosirea unor sisteme de evidență comune pe același nivel și diferențiate între niveluri ierarhice.

e) Sistemul vechi de lansare presupunea un număr foarte mare de bonuri de lucru și de materiale a căror realizare necesită un mare volum de muncă. Tipizarea nu este posibilă deoarece cantitățile sînt diferite de la o perioadă la alta, de fiecare dată fiind necesară calcularea tuturor elementelor.

Se impunea deci îmbunătățirea activităților de programare, lansare și urmărire a fabricației. Analiza critică a adus argumente suficiente în favoarea înlocuirii actualelor sisteme empirice, în scopul realizării unui decalaj optim între atelierele primare și cele de montaj, a corelării mai bune a producției cu celelalte activități, pentru a se obține în final îmbunătățirea ritmicității producției.

● Conținutul soluțiilor de îmbunătățire propuse

URMĂRIND eliminarea aspectelor critice susceptibile de îmbunătățire, s-a ajuns la proiectarea soluțiilor noi care în totalitate definesc noul sistem de programare a fabricației ascensoarelor.

În primul rînd, este vorba de **stabilirea unui plan trimestrial model,** ce cuprinde toate tipurile de ascensoare din planul anual în cantitățile corespunzătoare unui trimestru, plan ce urmează a fi folosit în toate trimestrele anului.

S-a procedat la o grupare a ascensoarelor din profilul întreprinderii după caracteristici și elemente comune, rezultînd în final patru grupe de ascensoare. Urmărind ca în planul fiecărei luni să figureze un număr cît mai mic de tipuri și pe cît posibil cu cît mai multe elemente comune, s-a stabilit o defalcare pe luni a ascensoarelor din planul model trimestrial, astfel : a) în luna întîia: toate ascensoarele cu uși automate și în completarea disponibilului de capacitate, ascensorul de 4 persoane ; b) în luna a doua : toate ascensoarele pentru materiale și în completare cele de 4 persoane ; c) în luna a treia : toate ascensoarele mici pentru materiale și în completare ascensoarele pentru 4 persoane.

Pentru stabilirea programului trimestrial model, determinarea cantităților ce urmează a se planifica în fiecare lună, urmărind o încărcare optimă a capacităților de producție și a posturilor de lucru, s-a făcut prin **folosirea metodei de programare liniară simplex cu rezolvare pe calculatorul electronic cu ajutorul programului LPC** existent în pachetele de programe ale calculatorului IBM 360 din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu".

În al doilea rînd, s-a stabilit ca **programarea detaliată a producției** să se efectueze **pentru ascensorul de serie — de 4 persoane pentru construcții de locuințe .**

Acest tip de ascensor prezintă cea mai mare pondere cantitativă și calitativă în producția întreprinderii, în prezent și în perspectivă, ca și o stabilitate deosebită în producție și sub aspect constructiv, fiind totodată tipul cel mai bine pus la punct din punct de vedere al documentației, dotării tehnologice și nivelului de tipizare. S-a ales **sistemul de programe pe stoc magazie,** experiența de pînă acum indicîndu-l ca cel mai eficient.

În rezolvarea programării detaliate a producției s-a folosit **pachetul de programe CLASS,** al calculatorului IBM 360, întocmindu-se în acest scop fișierele de date pentru : comenzi, repere și loturi, pentru operații tehnologice și pentru posturi de lucru. Utilizîndu-se elementele de bază ale sistemului de programare și rulîndu-se pe calculator acest program a fost găsită rezolvarea problemei de programare propusă, obținîndu-se ca principale rezultate : o încărcare pe fiecare post de lucru, pe întregul an și pe fiecare lună, în cadrul planificării pe termen lung ; planificarea pe termen scurt cu capacități finite avînd orizont pe un trimestru și cuprinzînd pentru fiecare reper și lot termenele de începere și terminare la fiecare operație ; programul de fabricație pe fiecare post de lucru indicînd în ordine datele de începere și terminare a operațiilor și legăturile cu operațiile anterioare și următoare, precum și o încărcare pe luni și total trimestru a capacității costului.

● Aplicare și eficiență

PENTRU implementarea efectivă a sistemului de programare propus, s-a ținut cont de necesitatea depășirii dificultăților existente din punct de vedere organizatoric, în acest scop elaborîndu-se :

1. Soluții concrete pentru raționalizarea documentelor de lansare și a celor de evidență a realizării producției.

2. Grafice de programare — urmărire pentru tablourile de bord la diverse niveluri ierarhice.

3. Soluții pentru organizarea unui sistem informațional adecvat sistemului de programare propus, promovîndu-se controlul prin excepție și căutîndu-se realizarea unui sistem optim de legături cu subsistemele aprovizionării tehnico-materiale, pregătirii fabricației și gestiunii stocurilor de repere.

Prin soluțiile propuse privind programarea detaliată, judicioasă și urmărirea operativă a producției, se elimină deficiențele existente în acest domeniu, creîndu-se condiții pentru o bună corelare a activităților de pregătire a producției, eliminîndu-se întreruperile și golurile în producție, asigurîndu-se aprovizionarea ritmică a întreprinderii, atelierelor și locurilor de muncă cu materii prime, materiale, piese, subansamble și scule în funcție de nevoile reale ale producției, ceea ce va influența pozitiv indicatorii de eficiență economică.

Pentru că am ajuns la capitolul eficiență, trebuie arătat că **aplicarea soluțiilor cuprinse în proiect generează efecte economice** ce pot fi grupate în două mari grupe :

a) Cele ce conduc la creșterea productivității muncii. Este vorba de următoarele :

● **programarea detaliată a producției pe fiecare loc de muncă** permițînd desfășurarea fără întrerupere a proceselor de producție, **asigură un spor de minim 5% al productivității muncii, echivalent cu un spor de producție globală de 8,5 mil. lei, respectiv 1,9 mil. lei venit net ;**

● **reducerea numărului de documente de lansare și crearea posibilității tipizării și multiplicării lor, permite economisirea muncii a patru lucrători TESA, adică 52 800 lei anual economii la fondul de salarii** al acestei categorii de salariați **și corespunzător** prin creșterea numărului de personal direct productiv, **un spor de producție de 684 mii lei anual ;**

● **diminuarea numărului de loturi,** are **ca efect o economie de manoperă la operațiile de pregătire de circa 25 mii lei pe an și un spor anual de producție de 260 mii lei.**

b) Cele ce conduc la creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Coordonarea aprovizionării producției și desfacerii, creșterea ritmicității în realizarea producției marfă, conduce la reducerea ciclului de producție și a stocurilor de semifabricate și produse finite, toate influențînd asupra reducerii duratei unei rotații a mijloacelor circulante. Se estimează astfel **o creștere a vitezei de rotație de la 4,05 rotații/an la 4,80 rotații/an,** ceea ce are ca efect **o eliberare absolută de 4,4 mil. lei mijloace circulante,** adică **un spor de producție de 21,3 mil. lei** cu aceleași mijloace circulante.

Nu trebuie uitate **avantajele ce decurg din raționalizarea timpului de muncă al cadrelor de conducere ca urmare a promovării controlului prin excepție și disciplinării producției.**

Toate cele arătate succint, pledează în favoarea utilității aplicării soluțiilor propuse, prin crearea condițiilor necesare implementării și afectarea resurselor necesare extinderii lor la toată producția întreprinderii. Posibilitatea evidentă de generalizare și la alte unități cu profil asemănător, luînd în considerare modificările necesare de la caz la caz, conduc la concluzia că indicatorii de eficacitate au în realitate valori mult mai mari.

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

Argumente în favoarea ideii de echipă

CONDUCĂTORII de întreprinderi manifestă dorința de a crea în întreprinderea lor un asemenea climat de muncă care să facă posibilă o conlucrare armonioasă între salariați, să permită crearea acelei mult dorite echipe ideale, a cărei funcționare să dinamizeze întreaga unitate. Pentru realizarea acestui deziderat, se are în vedere faptul că este necesară „umanizarea" relațiilor din cadrul fiecărui compartiment al întreprinderii, a relațiilor dintre compartimente, toate acestea, în vederea instaurării, la toate nivelurile, a unor relații într-adevăr colegiale, favorabile muncii și rezultatelor. Pentru aceasta însă trebuie cunoscute principalele obstacole ce pot interveni în calea realizării unui asemenea climat, ca și principalele instrumente posibil de utilizat pentru surmontarea lor.

Printre principalele obstacole în calea formării echipelor de muncă se numără :

1. Sentimentul de exagerată importanță acordat propriului compartiment de muncă ;

2. Nerecunoașterea sau chiar ignorarea competențelor altora ;

3. Sentimentul prea intens al propriei valori ;

4. Susceptibilitatea ;

5. Suspiciunea, bănuiala și sentimentul de invidie ;

6. Nereceptivitatea față de sugestiile celorlalți ;

7. Incapacitatea de a recunoaște valoarea ideilor „altora".

Atunci cînd urmăriți depășirea acestor obstacole, fără a fi vorba de a vă oferi rețete, vă puteți convinge că totul va merge mai bine, dacă:

1. Aveți o atitudine pozitivă ;

2. Sînteți obiectiv în aprecierea dificultăților colegilor ;

3. Faceți dv. primii pași spre înțelegere, chiar dacă „recompensa" nu este imediată ;

4. Criticați drept, față-n-față, neajunsurile și greșelile ;

5. Împărtășiți conștiința solidarității care leagă membrii întreprinderii.

Pentru ca oricare salariat să devină într-adevăr, așa cum este necesar, coleg al celuilalt, fiecare trebuie să reflecteze sincer, observînd dacă :

1. Serviciul său este realmente mai important decît cel al altora ?

2. Este el mai dificil de condus ?

3. Cere calități particulare, deosebite ?

4. Colegii nu fac nimic din ceea ce este necesar și posibil ?

5. Ați făcut chiar tot din ceea ce este posibil și depinde de dv. ?

Analiza critică și autocritică, obiectivă, a situației existente, făcută în dorința realizării dezideratului de colegialitate, este de fapt punctul de plecare în realizarea unei bune cooperări, în instaurarea efectivă a unui climat de prietenie între salariați.

I. B.

nu s-ar mai aloca noi fonduri de investiții pentru creșterea parcului auto.

Șoferii, cunoscînd că salariul lor nu depinde de cantitatea transportată, ci de lungimea parcursului, încep goana după cît mai mulți kilometri cu o încărcătură cît mai mică, deoarece se pierde mai puțin timp la încărcare și descărcare. Costurile crescînd aproape proporțional cu kilometrajul, crește și cheltuiala ce revine pe fiecare tonă transportată, pierderea atingînd, la nivelul economiei naționale, sume de ordinul miliardelor.

Executanții direcți, cei ce primesc autovehiculele spre folosință fiind acoperiți de o evidență denaturată care reflectă o situație bună, nu mai manifestă preocupare pentru folosirea rațională a mașinilor, practicînd un stil de lucru pompieristic, cu cereri de moment neprevăzute din timp pe bază de programe și folosind autovehicule cu încărcături minime pe aceleași rute, concomitent și chiar în aceleași sensuri, irosind zeci de mii de tone de carburanți. Sub acoperirea cifrelor statistice, ei solicită din ce în ce mai multe mașini.

Pentru denaturarea evidenței nu pot fi trași la răspundere nici cărăușul, nici șoferul și nici clientul. Actualul sistem de evidență nu permite depistarea culpei, căci foaia de parcurs pleacă la cărăuș și organele care controlează clientul nu au după ce să-l controleze. Chiar și atunci cînd s-ar recurge la foile de parcurs sau la bonurile de transport în cazurile cînd acestea se folosesc, tot nu s-ar putea constata cine este vinovat, întrucît foaia de parcurs și bonul de transport nu cuprind elementele necesare pentru a se putea constata ulterior care a fost cantitatea reală transportată și de multe ori nici măcar felul mărfii transportate. E adevărat că se poate face o verificare globală, dar foarte greoi, pe întreaga unitate și nu se poate stabili cine se face vinovat de proasta folosire a autovehiculelor în cadrul aceleeași unități.

● Măsurile propuse

ANSAMBLUL de măsuri propuse de autorul studiului vizează în esență crearea unui astfel de sistem informațional și o astfel de organizare, încît să facă posibilă cunoașterea situației reale, sistem care să permită organelor de conducere să ia decizii în cunoștință de cauză, să permită organelor de control să exercite un control eficient și să întărească răspunderea celor cărora le sînt încredințate spre folosință autovehiculele, fără putința de a se sustrage controlului.

Expuse succint, acestea ar fi :

1. Necesitatea îmbunătățirii modului de apreciere a rezultatelor muncii șoferilor pentru eliminarea cauzei principale care a condus la substituirea volumelor reale transportate cu volumele corespunzătoare capacității maxime de încărcare a mașinii. Șoferilor nu trebuie să li se reducă din salariu cota parte corespunzătoare capacității de încărcare nefolosită, dacă nefolosirea nu este cauzată de ei, căci efectuarea unei curse cu o încărcătură incompletă reclamă același timp de muncă și același efort ca și o cursă plină. În acest fel nici nu ar crește cheltuielile cu salariile, față de situația actuală, în care confirmările curselor cu încărcătură se fac la capacitatea maximă de încărcare.

2. Să fie introdusă obligativitatea folosirii bonurilor de transport tipizate, în care să fie incluse toate elementele necesare identificării exacte și ușoare a cantității reale transportate, precum și a cauzelor care au determinat folosirea incompletă a capacității. Forma și conținutul bonului de transport și a centralizatorului propus în studiu conțin elementele strict necesare asigurării unei evidențe exacte și permit efectuarea unui control ulterior eficient. Totodată, se simplifică evidența care acum se ține paralel, la beneficiar și la cărăuș. Respectarea instrucțiunilor de completare a bonului de transport ar conduce la o schimbare de fond a actualului sistem, un nou conținut capabil să schimbe actuala situație.

Înscrierea unui tonaj inexact de către client să atragă automat obligativitatea șoferului de a face mențiuni în rubrica special rezervată în acest sens pentru a nu fi penalizat la controlul pe parcurs. Organele care fac controlul circulației ar urma să aibă obligația ca în paralel cu controlul respectării regulilor de circulație, să controleze și exactitatea tonajului înscris în bonul de transport, și în foaia de parcurs, aplicînd amenzi severe atît șoferului dacă nu a făcut mențiunea cerută de lege cît și clientului care a înscris tonajul fals.

Salarizînd pe șoferi ca și pînă acum la tonajul nominal, în noua situație ei nu mai au nimic de cîștigat de pe urma înscrierii în documente a unui tonaj fals. În schimb, ei ar avea riscul permanent de a fi sancționați de organele de controlul circulației pentru admiterea înscrierii în document a tonajului fals, fără a fi făcut mențiunea cerută de lege în rubrica special rezervată acestui scop. Toți șoferii din transporturile de mărfuri se vor transforma în tot atîția controlori care vor asigura exactitatea evidenței, fără ca statul să suporte nici o cheltuială în plus.

4. Actualul sistem de urmărire statistică a volumelor transportate ar trebui și el schimbat, în sensul că Direcția Centrală de Statistică să transfere atribuția de urmărire și raportare statistică a volumului și structurii transportului pe cele 15 grupe de mărfuri, de la cărăuș la beneficiar, după un sistem îmbunătățit. Centralizarea datelor pe linia cărăușului nu servește practic la nimic, deoarece cărăușul nu are nevoie de aceste date, în schimb clientul are permanentă nevoie de ele pentru a face analize economice și situații comparative între volumele real transportate și cele plătite, în vederea luării măsurilor de sporire a eficienței și repartizarea corectă a costurilor. Evidența actuală cuprinde numai 1/3 din volumul total transportat, atît cît se transportă cu parcul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, iar pentru restul de 2/3 din volumul transportat se cunoaște doar tonajul total transportat dar nu se cunoaște structura transporturilor efectuate cu parcul celorlalte ministere și consiliilor populare județene. În noul sistem propus s-ar cunoaște structura întregului volum de mărfuri transportat, oferind o bază certă activității de planificare, urmărire, analiză și control, aducîndu-se și importante simplificări.

5. Ar trebui elaborate reglementări clare cu privire la modul cum trebuie efectuate analizele economice și controalele asupra folosirii capacitățiii de transport și eficiența economică a parcului auto.

Acesta este, pe scurt, conținutul studiului asupra celor **3 miliarde lei** *ce se pierd anual în transportul auto.*

Invităm cititorii să-și spună opiniile asupra conținutului propriu-zis al propunerilor autorilor ca și asupra cauzelor pentru care ele n-au putut prinde viață în acest interval de timp. Precizăm că înainte de publicarea acestui „caz" redacția noastră a consultat Centrala de Transporturi Auto. Răspunsul acesteia nu îl publicăm încă, pentru a nu influența opinia cititorilor.

Consfătuire privind pregătirea personalului din industria extractivă

Recent la Baia Mare a avut loc o consfătuire cu tema **Realizări și perspective în domeniul perfecționării pregătirii profesionale a personalului din industria extractivă,** organizată de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. Au fost abordate probleme cum sînt metodologia specifică ramurii, influența progresului tehnico-științific asupra perfecționării, perfecționarea personalului din ramură în actualul cincinal, contribuția institutelor de învățămînt superior, rolul activității de documentare, sprijinul acordat de comisiile de calificare și perfecționare din unități etc.

La masa rotundă despre

FENOMENUL INOVAŢIONAL (VI)

– Modalităţi de impulsionare a procesului inovaţional în economia românească –

Pentru evidenţierea celor mai adecvate modalităţi de impulsionare a procesului inovaţional, de imprimare a unui ritm mai rapid penetraţiei factorului inovaţional în economie şi de consolidare a rolului său de accelerator al creşterii economice, redacţia noastră a organizat o amplă dezbatere sub conducerea tovarăşului Octavian Groza, ministru secretar de stat, prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, şi Ioniţă Olteanu, redactor şef al revistei „Viaţa economică".

Bucurîndu-se de o largă participare, dezbaterea şi-a concentrat atenţia asupra măsurilor concrete ce se impun a fi luate la diferite niveluri şi în diferite domenii (juridic, economic, organizatoric etc.) pentru :

Creşterea numărului de idei noi capabile să genereze noutăţi (cum putem produce mai multe idei la fiecare 1000 de salariaţi).

Accelerarea transformării ideilor în noutăţi practice (cum putem reduce timpul scurs între momentul emiterii ideilor şi cel al aplicărilor în practică şi cum putem generaliza utilizarea lor).

Eficientizarea procesului inovaţional (cum putem spori volumul de economii obţinut dintr-o idee aplicată — economii datorate noutăţii produselor, creşterii randamentului utilajelor şi procedeelor tehnologice etc.).

În numărul 47 din 23 noiembrie a.c. s-a publicat cuvîntul de deschidere al tovarăşului Octavian Groza ministru, secretar de stat, prim-vicepreşedinte al C.N.S.T., şi intervenţiile specialiştilor din : Ministerul Construcţiilor Industriale — ing. E Dobre. ICENERG — ing C Văideanu, Trustul de izolaţii pentru lucrări industriale Bucureşti — ing. I Grosu şi Întreprindtrea de prelucrare mase plastice — Bucureşti — tehnician Radu Dan. Prezentăm în acest număr alte intervenţii din cadrul dezbaterii aşteptînd, în continuare, opiniile specialiştilor, cadrelor de conducere, inventatorilor şi inovatorilor.

CUVÎNTUL SPECIALIŞTILOR

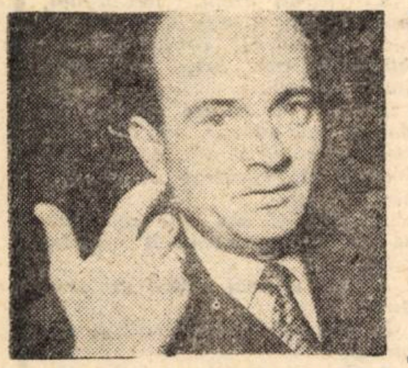

Alexandru BUTZA

responsabil invenţii-inovaţii — Întreprinderea „Acumulatorul" — Bucureşti

„...un element metodologic care ar diminua subiectivismul inerent activităţii de creare şi introducere a noului..."

INIŢIATIVA redacţiei este binevenită, iar prezenţa tovarăşului ministru printre noi reprezintă o garanţie în plus, că problemele discutate astăzi vor contribui la creşterea eficienţei tehnico-economice a activităţii de invenţii-inovaţii şi raţionalizări, vor constitui punctul de plecare spre găsirea unui mod de soluţionare operativ în vederea redresării, într-un interval de timp cît mai scurt, a acestui domeniu de activitate.

Şi la întreprinderea la care lucrez, ca şi la celelalte, activitatea de inovaţii în anul 1973 s-a diminuat în procent de 50% faţă de anul 1972. Cauzele, după părerea mea sînt multiple — aşa cum rezultă şi din cele relevate de antevorbitori Or, consider că dacă aceleaşi greutăţi apar în întreprinderi cu profile diferite de muncă, ele pot fi considerate drept cauze generale, asupra cărora dezbaterea noastră ar trebui să-şi îndrepte atenţia pentru a găsi modalităţi concrete de rezolvare.

În continuare aş dori să fac — în nota generală a dezbaterii — cîteva propuneri personale, pornind de la analiza succintă a unor cauze ale actualelor deficienţe.

1 Este ştiut că în activitatea de inovaţii, care are ca aport final soluţionarea unor probleme de producţie la un nivel tehnic ridicat, în funcţie de eficienţa economică fiind atribuite recompense, în rezolvarea propunerilor, începînd cu faza de studiu şi pînă la aplicare, se face simţită o anumită notă de subiectivism.

Acest subiectivism, aducînd prejudicii atît inovatorilor cît şi soluţiilor tehnice propuse, conduce în final la scăderea numărului de inovatori şi, pe de altă parte, la diminuarea, pentru întreprindere, a efectelor tehnico-economice ce rezultă din această activitate.

Deoarece în multe concursuri cu caracter tehnic, ştiinţific, artistic etc. autorii lucrărilor prezentate nu sînt cunoscuţi decît după ce au fost acordate calificativele, cred că această metodă ar putea să fie utilizată şi în cazul inovaţiilor şi raţionalizărilor. Concret, propunerea de inovaţie ar putea să fie însoţită de un plic în care să se afle numele autorului (autorilor), existînd un motto comun pe plic şi cerere. Propunerea se rezolvă conform regulamentului, urmînd ca autorul să fie cunoscut numai după luarea hotărîrii definitive de acceptare pentru aplicare sau respingere.

Această metodologie ar conduce la două rezultate bune : inovaţia nu ar fi afectată de nota de subiectivism de care am vorbit ; toate soluţiile oportune vor putea fi realizate, deci vor fi rezolvate şi problemele care altfel, prin considerarea lor ca sarcini de serviciu, nu sînt rezolvate, dat fiind faptul că hotărîrea definitivă este comunicată după aplicare.

2 A doua problemă este legată de lipsa de asistenţă tehnică pentru rezolvarea unui dosar de inovaţii. Se prevede că serviciile de specialitate au obligaţii stabilite prin regulamente interioare să acorde asistenţă tehnică în rezolvarea unui dosar de inovaţii. Lucrurile nu se petrec aşa, fiindcă aceste servicii au un volum mare de lucrări şi un personal la limita acestui volum, orice lucrare în plus fiind dificil de rezolvat în termen util.

Aici apare un neajuns din cauza regulamentului actual de inovaţii adică a Decretului nr. 884/67 şi a H.C.M. nr. 2250/67, prin faptul că a fost desfiinţată noţiunea de „colaborator" cu coeficientul respectiv de retribuire. Conform vechiului regulament, aveam posibilitatea să formăm colective de 3—4 cadre tehnice, să le retribuim din coeficientul de colaborare, cointeresîndu-le să rezolve în termene corespunzătoare aceste propuneri din faza de proiect pînă la prototip.

Astăzi, inovatorul, chiar dacă a avut o sclipire excepţională, neavînd pregătire teoretică suficientă ca să-şi fundamenteze soluţia, pentru ca eficienţa tehnico-economică să fie maximă, se rezumă la o eficienţă medie. Pierde atît întreprinderea, prin faptul că nu aplică o soluţie optimă, şi pierde şi inovatorul care, dacă ar fi fost ajutat puţin în găsirea unor soluţii majore de ordin teoretic, ar fi putut duce inovaţia la maximum de randament.

Reincluderea noţiunii de colaborator cu cotă de retribuire, ar contribui de asemenea după părerea mea la redresarea activităţii inovatoare.

3 Este necesar să se stabilească o bază legală de plată a orelor după program pentru executarea prototipurilor, în afara orelor suplimentare care le are întreprinderea aprobate pentru procesul de producţie.

Din punct de vedere legal, într-o consfătuire de trei zile cu organe la nivel de minister şi OSIM s-a ajuns la concluzia că în baza H.C.M. 2250/67 nu pot fi plătite proiecte sau prototipuri executate după orele de program. Este necesar deci să se găsească o rezolvare legală a plăţii acestor ore. Deoarece vechiul regulament de inovaţii dădea posibilitatea realizării plăţii orelor peste program, să fie reactivat capitolul respectiv în cadrul noii legislaţii.

4 Un alt fapt care a determinat diminuarea activităţii de inovaţii este acela că atît în organigrama dată iniţial după reorganizare cît şi ulterior, cînd s-au redactat nomenclatoarele de funcţii, şi care au fost trimise de organul tutelar la întreprinderi pentru aplicare, activitatea de inovaţii nu este prevăzută sub nici-o formă, nicăieri.

După reorganizare, responsabilul cu invenţiile a fost trecut în cadrul unui serviciu, unde, în afară de activitatea de invenţii, face şi activitatea ce îi revine din planul de lucrări al serviciului respectiv, astfel că nu se mai poate ocupa şi de invenţii.

Este absolut necesar să se ia măsuri ca în nomenclatoarele de funcţii să se includă această activitate şi să se respecte regulamentul de invenţii care prevede că activitatea de invenţii şi inovaţii nu este coordonată şi aprobată decît de directorul întreprinderii, sau cu delegaţie, de directorul tehnic sau inginerul şef şi aceasta numai cînd directorul este plecat în concediu.

5 O ultimă cauză, ce consider că a influenţat negativ activitatea de inovaţii, este noua metodologie de aprobare a recompenselor cuvenite inovatorilor. Din punct de vedere teoretic, această dispoziţie probabil că a fost fundamentată, dar din evidenţele OSIM rezultă că în perioada în care a fost efectuată verificarea dosarelor, în afara unor mici vicii de procedură, nu au fost constatate abuzuri sau ilegalităţi, care să justifice continuarea metodologiei respective.

Practic, pentru întreprinderi, ea a determinat diminuarea numărului de propuneri înscrise, cît şi reducerea efectelor economice. Exemplu : Pentru avizarea achitării unei rate în valoare de 150 lei, trebuie obţinut avizul Centralei de la Craiova, apoi al Direcţiei tehnice din Bucureşti, al OSIM-ului şi apoi al BNRSR. Dacă socotim cheltuielile de transport la Craiova, diurna, zilele pierdute la forurile din Bucureşti pentru susţinerea dosarului, suma cheltuită depăşeşte, cu mult, rata de recompensă ce urma să fie achitată. Propun deci să se fixeze o limită de competenţă pentru întreprinderi (de exemplu, 1.000 lei) peste care să nu mai fie trimise dosarele la alte foruri.

ing. Dorina TOADER

responsabil invenţii-inovaţii

Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranţi şi lacuri — Bucureşti

„...să se ia în considerare toate avantajele economice şi sociale..."

PRINCIPALELE propuneri pe care aş vrea să le fac, în legătură cu obiectivul pe care ni l-am propus întîlnindu-ne aici — găsirea modalităţilor cele mai adecvate pentru impulsionarea procesului inovaţional în economia românească — sînt următoarele :

1 Să se adopte măsuri care să uşureze plata recompenselor în sensul de a se respecta termenele de achitare de o lună stabilite conform. art. 37 din H.C.M. 2250/67.

2 La calculul avantajelor economice rezultate prin aplicarea invenţiilor, inovaţiilor, raţionalizărilor, să se ia în considerare toate avantajele economice şi sociale cumulate, aşa cum se cere în procesul-verbal de acceptare pentru aplicare, care se întocmeşte în baza actualei legislaţii şi care delimitează aceste avantaje. Consider că este normal, logic să i se recunoască unei inovaţii toate efectele pe care le generează prin aplicare.

3 Să se admită modul de stabilire a avantajelor economice (şi/sau sociale) la raţionalizări şi prin apreciere, nu numai prin calcul obligatoriu (contabil sau tehnic-operativ).

4 Majorările de recompense, în virtutea art. 36 alin. b din H.C.M. 2250/67, privind exportul unor produse sau înlocuirea unor produse din import, să se hotărască de minister, fără avizul consultativ al Ministerului Comerţului Exterior, fiind suficiente numai documentele confirmate de întreprinderea de comerţ exerior.

Radu IONESCU
responsabil invenții-inovații
Ministerul Industriei Chimice

„...baza materială necesară construcției de prototipuri și experimentări..."

ÎMPĂRTĂȘESC în majoritate cele anterior anunțate în cadrul dezbaterii, exprimîndu-mi satisfacția pentru faptul că revista „Viața economică" a ridicat la momentul potrivit această problemă de o deosebită actualitate. În continuare aș vrea să mă opresc la principalele propuneri, care consider eu că trebuie luate în considerare, în cadrul viitoarei legislații destinată să reglementeze fenomenul inovațional în economia noastră :

1 Prevederile circularei nr. 10612/5.XII.1972 să se aplice la recompensele în valoare de peste 5 000 lei, urmînd ca pînă la 1 000 lei să fie achitate direct de întreprindere, iar între 1 000—5 000 lei numai cu avizul centralei industriale.

2 Finanțarea studiilor, experimentărilor, recompensărilor invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor să se facă din fondul de producție. În acest scop trebuie să se planifice un capitol special, defalcat pe trimestre, în vederea raportărilor la fondul tutelar. Cheltuielile neefectuate într-un trimestru să se raporteze automat în trimestrul următor, fără vărsare în fondul organului tutelar.

3 Plafonul maxim de finanțare a experimentărilor și celorlalte cheltuieli să fie de 50 000 lei — cu aprobarea întreprinderii, de 200 000 lei — cu aprobarea centralei, de 500 000 lei — cu aprobarea ministerului și de peste 500 000 lei — cu aprobarea Consiliului de miniștri (cu avizul consultativ al OSIM).

4 Omologările și acceptările pentru aplicare să poarte și aprobarea președintelui sindicatului de întreprindere.

5 Dotarea principalelor întreprinderi de profil cu baza materială necesară construcțiilor prototipurilor și experimentărilor invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor.

ing. Nelu VASILESCU
directorul Direcției tehnice —
Ministerul Energiei Electrice

„...instituții și colective care să răspundă de înregistrarea și promovarea ideilor..."

1 REFERITOR la creșterea numărului de idei noi, capabile să genereze noutăți tehnice sau tehnologice, ar trebui, după părerea mea, introduse prevederi corespunzătoare în legislația specifică, atît pentru înregistrarea ideilor noi cît și pentru verificarea lor, și dirijarea celor socotite utile, sectoarelor de specialitate ale economiei în vederea fundamentării și aplicării practice. Actuala legislație nu admite înregistrarea și rezolvarea ideilor, ci numai a soluțiilor tehnice definitivate, a căror realizare practică este certă. Din acest motiv, multe idei novatoare, care ar putea să fie valoroase, se pierd, autorul neavînd de cele mai multe ori mijloacele necesare experimentării, iar uneori nici pregătirea de specialitate necesară.

2 Raliindu-mă opiniilor de îmbunătățire a cadrului legal ce reglementează actualmente activitatea de invenții-inovații în economia noastră, exprimate de antevorbitori, aș vrea să mă opresc numai asupra unui aspect — considerat de mine ca foarte important : crearea de instituții și colective de oameni, care să răspundă de înregistrarea și promovarea ideilor (care nu sînt încă în faza de a fi considerate invenții sau inovații). Acestea se pot organiza pe lîngă institutele mai importante de proiectare și cercetare, pe lîngă catedrele de învățămînt superior, Oficiul de stat pentru invenții și mărci etc. Chiar pe lîngă Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor (C.N.I.T.), de exemplu, ar putea funcționa destul de bine un cabinet pentru idei noi, de rezolvarea acestora urmînd să se ocupe colective benevole de ingineri și tehnicieni — stimulate în final prin participare la recompensă.

ing. Grigore BENONE
Direcția tehnică Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

„...fond special de premiere a celor ce concură la finalizarea ideilor de inovații..."

PROPUNERILE pe care le redau mai jos s-au sistematizat pe problemele conturate în cadrul temei supuse dezbaterii rezultînd din desfășurarea activității de invenții- inovații în unitățile Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei.

În legătură cu primul obiectiv — creșterea numărului de idei noi capabile să genereze noutăți — facem următoarele propuneri :

1 Cuprinderea în planurile tematice de inovații a problemelor de cea mai mare necesitate pentru procesul de producție si care interesează direct condițiile de muncă și calitatea produselor.

În acest fel se atrage mai concret interesul salariaților cu pregătire medie la rezolvarea unor probleme tehnice care să le ușureze munca, iar temele complexe cu caracter deosebit pot fi prinse de regulă în planurile de cercetare ale institutelor de specialitate.

2 Organizarea de colective de inovatori pe teme de inovații, care să studieze posibilitățile găsirii unor noi soluții tehnice pentru rezolvarea problemei propuse prin temă (în afara sarcinilor de serviciu).

3 Extinderea organizării unor concursuri locale pentru soluționarea celor mai importante teme de inovații (cu prevederea premierii inovatorilor respectivi direct de către întreprindere).

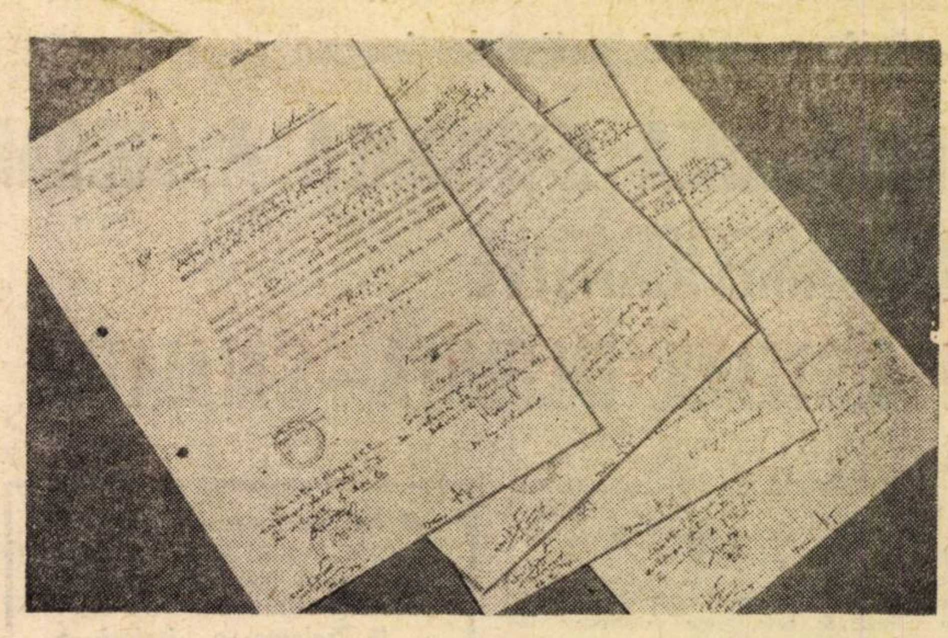

...4 inovații, 350 lei recompensă în medie, 16 ștampile, 28 aprobări — nici o aplicare... Exigență sau birocrație ?

4 Mărirea coeficientului de premiere a inovatorilor în cadrul concursului de inovații, spre exemplu de la 20%, cît este limita maximă prevăzută în prezent, pînă la 30% din recompensa plătită.

5 Popularizarea mai largă a inovatorilor și a inovațiilor care au rezolvat teme din planurile tematice de inovații.

6 Studierea posibilității acordării unor distincții inovatorilor cu activitate susținută, spre exemplu celor care au propus și aplicat în producție peste 15—20 invenții și inovații.

Cel de al doilea obiectiv — accelerarea transformării ideilor în noutăți practice — credem că ar putea fi atins luîndu-se în considerare și următoarele propuneri :

1 Prevederea legală a posibilității de execuție a prototipurilor experimentale în atelierele întreprinderilor și în afara orelor de serviciu, cu plata orelor suplimentare efectuate în acest scop.

2 Prevederea legală a unui număr mai mare de ore suplimentare pentru colaborare externă în cadrul institutelor de cercetare și proiectare, astfel încît să se poată executa proiecte prin colaborare externă într-un volum mai mare față de capacitatea planificată ; aceasta, întrucît apariția ideilor noi este greu de prevăzut.

3 Extinderea în mai mare măsură a organizării de ateliere de prototipuri pe lîngă institutele de cercetare, și proiectare, atît pentru realizarea de prototipuri ce rezultă din lucrările curente de serviciu (plan cercetare, proiectare etc.) cît și pentru cele de invenții și inovații.

4 Prevederea legală a constituirii unui fond special de premiere a specialiștilor care au ajutat la realizarea, experimentarea, aplicarea și generalizarea invențiilor și inovațiilor.

5 Atribuirea unor competențe mai largi întreprinderilor în ceea ce privește cuantumul de cheltuieli pentru realizarea și experimentarea unei invenții sau inovații.

Pentru realizarea celui de al treilea obiectiv propus — eficientizarea procesului inovațional — propunem intensificarea acțiunii de generalizare a invențiilor, în care scop, pe lîngă aplicarea cu mai multă atenție a prevederilor din legislația în vigoare, să se mai ia și următoarele măsuri :

1 Încunoștiințarea reciprocă în scris, semestrial, a tuturor întreprinderilor cu același specific de activitate, asupra inovațiilor realizate și aplicate în cadrul întreprinderii titulare, cu precizarea următoarelor date : titlul inovației, problema rezolvată, economiile antecalculate și posibilitățile realizării cu caracter de serie.

2 Selectarea de către centrale (din informările prevăzute mai sus) a inovațiilor care pot fi folosite în majoritatea subunităților și dispunerea aplicării cu caracter obligatoriu a acestora.

3 Publicarea de către minister prin broșuri interne a inovațiilor de la pct. 2, sub formă de fișe schimb experiență ;

Ion PANOIU
responsabil invenții-inovații —
Ministerul Energiei Electrice

„...sistemul de avizare este greoi, consumă inutil timpul specialiștilor..."

1 Salutînd inițiativa revistei „Viața economică", preocuparea susținută pe care aceasta a manifestat-o în permanență pentru impulsionarea activității de invenții și inovații, aș vrea să mă refer, în continuare, la un singur aspect : modul de soluționare a inovațiilor.

Metodologia actuală de rezolvare a invențiilor și inovațiilor, a condus practic la întîrzierea efectuării plății recompenselor, cu 4—6 luni, față de termenele prevăzute de legislație dar mai ales la scăderea interesului inovatorilor pentru realizarea de inovații. Pentru a mă referi concret la exemplul Ministerului Energiei Electrice, trebuie să arăt că în semestrul I 1973, comparativ cu semestrul I.1972, a scăzut cu 42,5% numărul de propuneri înregistrate, cu peste 45% numărul de inovații aplicate, efectele economice cu 42%, iar recompensele achitate cu aproximativ 89,5%.

2 Majoritatea ratelor de recompensă care necesită avize de la întreprindere, centrală industrială, minister și O.S.I.M. fiind ca valoare sub 1.000 lei, destul de multe dintre ele chiar sub 500 lei, este clar că sistemul în vigoare pentru avizare este greoi, nejustificat de greoi, pierzîndu-se foarte mult timp de către specialiștii de la diferite nivele pentru verificarea și avizarea tuturor acestor plăți.

Dezbatere realizată de
Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU

Interesul economiei naţionale impune

AMPLASAREA RAŢIONALĂ A LUCRĂRILOR HIDROAMELIORATIVE ÎN SISTEMUL IALOMIŢA—CĂLMĂŢUI

PUNCTE DE VEDERE

ORGANIZAREA şi amenajarea integrală a teritoriului subordonat dezvoltării economice şi valorificării optime a resurselor funciare, a devenit principiul major al realizării marilor sisteme de irigaţii şi desecări. Sînt bine cunoscute rezultatele obţinute la unele lucrări realizate în ţara noastră unde amplasarea raţională a reţelei de canale, drumuri de exploatare şi perimetre ale unităţilor asigură condiţii teritoriale optime pentru intensificarea producţiei agricole, introducerii unor sisteme raţionale de agricultură şi de organizare a teritoriului. În acelaşi timp, acest sistem ordonat teritorial oferă o bază pentru amplasarea raţională a tuturor construcţiilor, reţelelor de echipare tehnică în viitor, ceea ce corespunde ideii de dezvoltare complexă şi echilibrată a economiei în profil teritorial.

În toate cazurile, proiectarea constituie baza folosirii raţionale a pămîntului şi a amplasării judicioase a investiţiilor pe teritoriu. Acest fapt este deosebit de pregnant în cazul lucrărilor de îmbunătăţiri funciare care, prin suprafaţa pe care se desfăşoară, prin marile eforturi materiale şi umane pe care le solicită, prin termenul îndelungat de funcţionare impun determinarea unor soluţii bine fundamentate chiar din faza de proiectare.

Cu toată experienţa pozitivă acumulată mai sînt situaţii în care **un anumit mod de abordare a problemelor nu numai că nu va contribui la realizarea scopului pentru care au fost concepute, dar vor crea condiţii total necorespunzătoare pentru producţie şi exploatare.** Un astfel de exemplu îl constituie, după părerea mea, Cîmpia Bărăganului şi în special teritoriul cuprins în limitele rîurilor Sărata-Ialomiţa-Călmăţui ce însumează o suprafaţă de peste 170 000 ha, unde — ca urmare a precipitaţiilor căzute şi a apelor freatice — s-a impus executarea unor lucrări complexe de desecare.

Deşi suprafaţa respectivă reprezintă un complex teritorial unitar, cu o pantă naturală a terenului de 1‰, de la nord-vest la sud-est, Institutul de studii şi proiectări pentru îmbunătăţiri funciare — ISPIF — se pare că a delimitat în mod arbitrar ca bază pentru elaborarea schemelor hidrotehnice 15 sisteme de desecare, care au fost repartizate ISPIF, Oficiului de îmbunătăţiri funciare (OIF) Ialomiţa, OIF Buzău şi OIF Ilfov, pentru proiectarea studiilor tehnico-economice şi a proiectelor de execuţie. În aceste condiţii **proiectarea izolată a reţelelor în cadrul fiecărui sistem face ca soluţiile adoptate să nu fie dintre cele mai economice.** Analiza acestei situaţii atestă, credem, că de fapt, în lipsa unei viziuni de ansamblu, **la stabilirea schemei hidrotehnice nu au fost luate în considerare cele două văi naturale care se profilează în teritoriu** (care ar putea constitui principalii emisari) şi anume Lata Sărată şi Fundata, iar **sistemele sînt delimitate necoordonat cu condiţiile naturale.** În acest sens sînt edificatoare sistemele Pogoanele, Căldăreşti şi Brădeanu unde soluţia hidrotehnică asigură „plimbarea" apei prin pompare pe un traseu împotriva pantei naturale a terenului şi deversare în rîul Călmăţui (situat în nord). Şi mai gravă ni se pare situaţia privind **limita între sisteme care credem că nu are fundamentările necesare, nu se sprijină pe limite naturale, iar unităţile au perimetrul distribuit în 2—3 subsisteme fără ca să existe cea mai mică condiţionare orografică sau teritorială.**

> **● La proiectarea sistemelor de irigaţii trebuie avut în vedere numai criteriul descentralizării ?**
>
> **● Proiectarea izolată a a subsistemelor a impus reveniri costisitoare.**
>
> **● Emisarii naturali — prea ieftini pentru a fi luaţi în considerare ?**
>
> **● Prevederi clare dintr-un program naţional, care trebuie luate în considerare...**

La aspectele de mai sus, în unele cazuri se adaugă lipsa studiilor necesare dimensionării reţelei hidrotehnice ceea ce considerăm că contribuie la săvîrşirea unor greşeli de proiectare cum este sistemul nr. 6 „Grindu-Muntenii-Buzău" proiectat de OIF Ialomiţa.

În acest caz s-a proiectat în 1970 — în fază de STE — evacuarea unui hidromodul de 0,1 l/sec/ha, respectiv un debit de 1,500 mc/sec pentru suprafaţa de 15 000 ha care să funcţioneze în 1971 la parametrii menţionaţi. În acelaşi an s-au infirmat de către ISPIF parametrii stabiliţi mărindu-se la un hidromodul de peste 0,7 l/sec/ha, respectiv peste 11 mc/sec. La numai doi ani, adică în 1973, acelaşi oficiu de proiectare Ialomiţa a redimensionat parametrii la un debit de 12,800 mc/sec.

Toate aceste inadvertenţe sînt generate de faptul că atît OIF Ialomiţa, precum şi ISPIF nu s-au bazat pe studii hidro-geotehnice, pedologice şi climaterice deoarece probabil nici nu le-au avut. De asemenea, trebuie să arătăm că s-au proiectat şi s-au realizat în teren soluţii neeconomice în sensul că apa de pe terenurile de la sud de comuna Grindu să fie evacuată prin pompare în direcţia nord, în contrapantă.

Avînd în vedere situaţia hidrogeologică, regimul apelor pluviale, orografia terenului, a rezultat că de fapt există posibilitatea realizării unei scheme hidrotehnice de ansamblu care să valorifice optim teritoriul. În schema hidrotehnică la care mă refer s-a respectat orografia terenului astfel ca zona să poată fi evacuată în cele două văi naturale — Lata Sărată şi Fundata — şi parţial în pîraiele Sărata şi Cotorca, precum şi direct în rîul Ialomiţa.

Prin modul de amplasare, aceste canale colectoare principale pot constitui baza pentru amplasarea perpendiculară a canalelor secundare ceea ce oferă condiţiile unei exploatări mecanizate a terenului. Dar, avantajele acestei dispuneri rectangulare a reţelei de canale nu rezidă numai în crearea condiţiilor optime de exploatare ci, în primul rînd, în funcţionalitatea canalelor care, avînd în vedere relieful, izofreatele şi dispunerea emisarilor naturali, asigură interceptarea şi evacuarea optimă a apei în exces.

Acest mod de amplasare a reţelei de desecare îşi sporeşte eficienţa avînd în vedere perspectivele amenajării pentru irigare, conform programului naţional de îmbunătăţiri funciare (după cum este cunoscut, canalul magistral de irigaţii Siret-Ialomiţa, care va constitui sursa de irigare în această zonă, are traseul la nord de rîul Călmăţui), schema menţionată asigurînd condiţiile unei corelări raţionale cu viitorul traseu al reţelei de irigaţii. Nu este exclusă nici posibilitatea ca unele canale de desecare să poată fi folosite pentru irigare în condiţiile unei amplasări raţionale, putînd avea funcţia dublă : desecare-irigare. Or, această prezentare lasă să se întrevadă avantajele unei astfel de scheme de ansamblu comparativ cu schemele de desecare proiectate fragmentar, pe sisteme arbitrar delimitate, aşa cum s-a proiectat şi se realizează în prezent prin schema propusă de ISPIF în 1971.

Aspectele devin şi mai concludente dacă vom avea în vedere implicaţiile negative care pot apare prin amplasarea unei reţele secundare, defectuos dispuse, care fragmentează neeconomic teritoriul aşa cum se realizează în lucrarea elaborată de ISPIF. Amplasarea necoordonată a reţelei de desecare principale şi secundare, în lipsa unei viziuni de ansamblu, determină condiţii neeconomice de folosire a terenului, de amplasare a reţelei de drumuri de exploatare, a podurilor şi podeţelor. Deşi situaţia vizează numai trei sisteme din partea de nord-vest a zonei, credem că are un caracter mai general deoarece sisteme ca : Grindu-Muntenii Buzău, Pogoanele ş.a. sînt într-o situaţie mult mai critică.

Avînd în vedere că nu s-a trecut la execuţia în teren, decît izolat, a celor 15 sisteme de desecare din interfluviul Ialomiţa-Călmăţui, considerăm ca fiind în interesul economiei naţionale ca organele de decizie să dispună reproiectarea reţelei de desecare într-o concepţie unitară care să valorifice condiţiile naturale şi sociale existente şi care să asigure, la rîndul lor, condiţii de desecare şi exploatare raţională pentru unităţile beneficiare din zonă.

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie şi organizarea teritoriului

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul Municipal Bucureşti al P.C.R.

Livrarea ritmică a utilajelor tehnologice

PENTRU REALIZAREA în practică a sarcinilor de importanţă majoră cuprinse în scrisoarea adresată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu primilor secretari ai comitetelor judeţene de partid în legătură cu livrarea la termen a utilajelor tehnologice şi continua îmbunătăţire a parametrilor lor calitativi, recent un colectiv al Consiliului municipal de control muncitoresc a analizat, împreună cu conducătorii centralelor industriale şi ai întreprinderilor bucureştene producătoare de utilaje tehnologice stadiul de realizare a planului şi a obligaţiilor contractuale pe anul 1973 la aceste utilaje şi, în mod deosebit, pentru principalul beneficiar — industria chimică.

Analiza a fost orientată către cuprinderea cu prioritate în programele de fabricaţie pe trimestrul IV a.c. ale întreprinderilor furnizoare şi asigurarea condiţiilor de realizare pînă la 31 decembrie a tuturor utilajelor tehnologice necesare punerii în funcţiune a capacităţilor cu termene planificate în trimestrul IV 1973 si semestrul I 1974.

In vederea realizării utilajelor tehnologice programate pe acest trimestru, Comitetul municipal de partid a mobilizat organizaţiile de partid, conducerile centralelor şi întreprinderilor industriale, precum şi ale unităţilor de comerţ exterior, pentru luarea de măsuri corespunzătoare, care să asigure sosirea la timp a utilajelor importate, a materialelor din ţară şi a celor executate în cadrul cooperării.

In acest scop au fost elaborate grafice-program pe fiecare întreprindere în parte şi s-au adoptat măsuri necesare de impulsionare a livrărilor atît la furnizorii interni cît şi la cei externi, s-au întocmit liste cu materialele neaprovizionate, asigurîndu-se difuzarea lor la întreprinderile din ţară care utilizează materiale similare pentru a se folosi posibilităţile de aprovizionare la unele materiale din stocurile acestora ; s-a stabilit, de asemenea, ca unităţile producătoare să analizeze — împreună cu proiectantul şi reprezentanţii bazelor de aprovizionare — posibilitatea înlocuirii materialelor neaprovizionate cu altele existente în stoc.

O grijă deosebită se acordă calităţii produselor prin executarea fiecărui utilaj potrivit prescripţiilor tehnologice şi aplicarea întocmai a prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 398, referitoare la efectuarea înainte de livrare a tuturor probelor de funcţionare a utilajelor.

Aurelian PROŞCANU

CARNETUL CONSUMATORULUI

Sugestii pentru revelion '74

V-aţi hotărît unde să sărbătoriţi revelionul în acest an ? Dacă nu, vă facem o sugestie : satul turistic Şirnea. Satul se află la poalele versantului sudic al masivului muntos Piatra Craiului, la o altitudine de 1 250 de metri, la o distanţă de aproximativ 20 kilometri de Bran. În apropiere se află Cheile şi Peştera Dîmbovicioarei. Şirnea are amenajate pîrtii de schi. Schiurile pot fi închiriate în localitate. Plimbări în împrejurimi cu sănii. Săniuţe. Cazare în peisaj rustic.

TV portabil românesc —

Cîteva detalii tehnice : receptor TV portabil, în alb-negru, complet tranzistorizat. Tub cinescop : 31 cm/110°. 28 tranzistoare, 23 diode, circuite imprimate. Alimentarea : circa 120/220 V — 50 Hz — circa 12 V. Şi cîteva amănunte de ordin estetic : caseta din lemn, furniruită, cu ornamente din material plastic şi metal. Greutate : numai 9 kg.

Şi încă o veste bună de la „Electronica" : aparatul de radio stereo „Maestro"

Gama aparatelor de radio româneşi s-a îmbogăţit cu un nou tip : este vorba de radioreceptorul staţionar „MAESTRO". Complet tranzistorizat, stereo, în audeofrecvenţă, acesta este prevăzut cu două incinte acustice, cablaj imprimat, claviatură pentru alegerea gamei de unde. Reglaj de ton pentru frecvenţe joase şi înalte. Indicator optic de acord. Şase lungimi de undă. Alimentarea : 110/220 V. — 50 Hz. Caseta — din lemn, furniruită.

La casă nouă — mobilă nouă

Reamintindu-vă că puteţi beneficia şi de cumpărări cu plata în 18 rate lunare — cu un avans minim de 20% din valoarea mărfii şi că magazinele de resort vă asigură, la tarife avantajoase, transportul şi montarea mobilei în apartament, vă sugerăm cîteva piese :

dormitoarele : „Rodica" (preţ : 6 019 lei) ; „Semenic" (6 435 lei) ; „Armonia" (5 102 lei) şi „Drobeta" (9 547 lei) ; bibliotecile : „Astoria", (cu 8 corpuri modulate — preţ 4 017 lei) ; „Doina" (910 lei) ; „Milcov" set complet — 4 095 lei) ; birourile : „Beatrice" (preţ : 890 lei) ; „Concept" (868 lei) .; camere combinate : tip 623/11, dormitoare „Vrancea", garnituri de „hall" si biblioteci — produse ale Combinatului de prelucrare a lemnului Focşani ; Bucătăria „Nadina" — din P.A.L. melaminat. Corpuri modulate, masă taburete, hotă pentru purificat aerul. Sertare din cuve din material plastic, iar trăgătorii — din aluminiu.

Un magazin de solduri !

Nu de multă vreme, în piaţa Buzeşti, din Bucureşti, a fost deschis un magazin al Combinatului bucureştean pentru confecţii şi tricotaje, pentru desfacerea de solduri. Produsele oferite (pentru bărbaţi, femei şi copii) : costume, balonseide, paltoane, cămăşi şi lenjerie de corp, rochii, taioare, haine de vînt etc. ; Preţurile : reduceri la peste 25—50%. Magazinul este deschis, zilnic, între orele 11—18.45

INFORMATIE-
DECIZIE

ÎN RAMURA ENERGIEI ELECTRICE

PLANIFICAREA PRIN S.P.A.D. ȘI OPTIMIZAREA CONSUMULUI DE COMBUSTIBILI

UNUL DINTRE MARII consumatori de combustibili ai economiei naționale este sistemul energetic național, care prin termocentralele electrice transformă diferite categorii de combustibili în energie electrică și energie termică (sub formă de abur pentru industrie și apă fierbinte pentru consumul edilitar, casnic, încălzitul serelor agricole etc.).

Realizarea celor două produse, energia electrică și energia termică, trebuie să se facă cu minimum de consum de combustibil și după o ierarhie precisă de priorități în utilizare. Cum ajută informatica la optimizarea consumului de combustibil în sistemul energetic național este tema pe care și-au propus să o trateze autorii acestui articol.

Uzinele producătoare de energie electrică și termică, după cum se știe, nu funcționează independent una de cealaltă, ci funcționează într-un ansamblu, ce constituie sistemul energetic național.

Întreaga producție de energie electrică este dispecerizată dintr-un singur punct, (Dispecerul energetic național) prin a cărui activitate se urmărește: realizarea economiei maxime de combustibil pe ansamblul sistemului energetic, realizarea unui regim constant în rețea și asigurarea continuității în alimentarea consumatorilor.

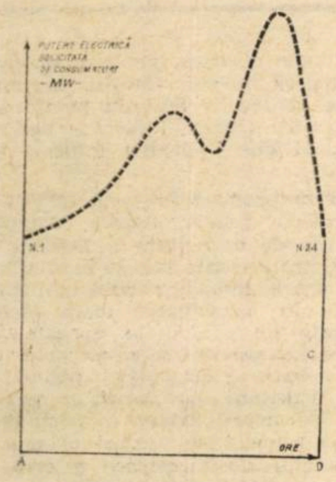

Fig. 1 a

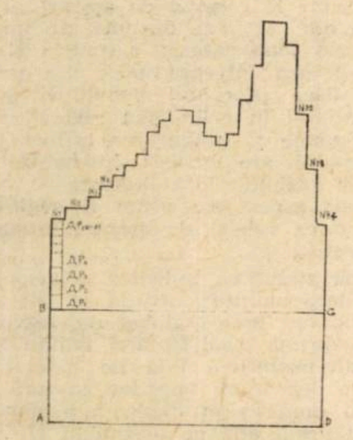

Fig. 1 b

Caracteristicile acestui domeniu al producției materiale, și anume: 1) Producerea energiei electrice de un singur mare producător — sistemul energetic național, pentru întreaga țară; 2) variația mare a parametrilor ce participă la producerea energiei electrice, creează pe de o parte premisele pentru o planificare unitară pe întreg sistemul, iar pe de altă parte solicită un sistem laborios de planificare pentru care este necesară utilizarea calculatoarelor electronice.

Introducerea prelucrării automate a datelor în activitatea de planificare din ramura energiei electrice și termice, activitate abordată prioritar pornind tocmai de la acest specific oferă posibilitatea analizării rapide a diverselor variante de plan, informării operative și luarea deciziilor în timp util. Ea ajută de asemenea la optimizarea planificării producției de energie electrică, producției de energie termică, normelor de consum specific de combustibil și energie electrică, la stabilirea necesarului de combustibil, planificarea producției globale și marfă, optimizarea prețului de cost și a beneficiului.

PRODUCȚIA DE ENERGIE electrică pe uzinele electrice se stabilește în funcție de cantitatea de apă disponibilă pentru uzinele hidroelectrice, de realizarea unui consum minim de combustibil, de folosirea la maximum a combustibililor inferiori și deșeu.

Pe baza acestor criterii, în condițiile unui consum de energie electrică dat (calculat pe baza datelor de prognoză), se stabilește producția de energie electrică pe centrale electrice, pe întreprinderi de centrale, și ansamblul sistemului energetic, pe județe, pe perioade de timp etc.

Optimizarea consumului de combustibil pe ansamblul sistemului energetic se realizează prin încărcarea la maximum a uzinelor electrice ce funcționează cu combustibil solid și încărcarea la minimum necesar a uzinelor electrice ce folosesc drept combustibil produsele petroliere și gazele naturale.

La planificarea producției de energie termică se urmărește de asemenea realizarea unor economii de combustibil prin creșterea încărcării capacităților de termoficare.

Și să urmărim în continuare modul cum se formează baza de date necesară calculării consumurilor de combustibili pentru producerea energiei electrice și termice pe fiecare uzină.

Stabilirea acestor consumuri are în vedere performanțele instalațiilor, precum și descoperirea unor posibilități de reducere a consumurilor de combustibil și energie electrică.

Energia electrică ca și energia termică fiind produse nestocabile, în fiecare moment suma producției de energie electrică a tuturor uzinelor din sistemul energetic este riguros egală cu totalitatea consumului.

Tot ca o caracteristică, consumul de energie electrică prezintă o mare variație în cursul unei zile, și în cursul anului. În figura nr. 1 a se reprezintă variația puterii electrice solicitată de toți consumatorii în cursul unei zile (curba de consum).

Previzionarea consumului de energie electrică solicitat de consumatori pe o anumită perioadă se face prin stabilirea curbelor medii de consum. Pentru planificarea energiei electrice sînt suficiente trei curbe medii caracteristice de consum pentru fiecare lună (eventual trimestru sau an); o curbă medie pentru toate zilele de lucru, o curbă medie pentru toate zilele de sărbătoare și una pentru toate zilele de după sărbătoare.

Curba medie de consum, se transformă în 24 trepte de consum orare ca cea din figura nr. 1 b.

Integrala de suprafață pe conturul $ABN_1 \ldots N_{24}$ CDA reprezintă energia electrică solicitată de consumatori pentru ziua medie dată, riguros egală cu producția de energie electrică a tuturor uzinelor electrice. Cu ajutorul SPAD acoperirea acestei suprafețe se face în mod optim, selectîndu-se intrarea în funcțiune a centralelor cu respectarea simultană a criteriilor menționate.

ELABORAREA PLANULUI cu ajutorul calculatorului electronic, s-a conceput în forma unei aplicații unitare căreia i s-a dat denumirea generică de „Aplicația PLANEET" (plan energie electrică și termică) — vezi fig. 2.

Aplicația se compune dintr-o suită de subsisteme asamblate așa încît rezultatele obținute dintr-o prelucrare anterioară să poată fi utilizate ca date de intrare în prelucrările ce urmează, obținîndu-se secțiunile ce alcătuiesc planul industriei energiei electrice și termice.

Pentru obținerea grupării producției de energie electrică pe întreprinderi, ministere, județe, feluri de combustibil, feluri de agregate etc. este nevoie de codificarea uzinelor electrice astfel încît să poată fi sortate pe criteriile propuse.

Această necesitate de prim ordin pentru munca de programare este satisfăcută prin codificarea tuturor elementelor de bază prin care se individualizează fiecare uzină electrică.

Suporturile (benzi magnetice) figurate, reprezintă fișierele permanente în care se colectează și păstrează rezultatele ce se obțin din calcularea succesivă a secțiunilor de plan. Conținutul acestor fișiere se poate actualiza ori de cîte ori procesul de producție cere recalcularea anumitor indicatori de plan.

Listingurile figurate în dreptul fiecărei secțiuni, reprezintă situațiile (file de plan) ce se urmăresc a se obține, la imprimanta calculatorului, ca rezultat al prelucrării. Recalcularea unor secțiuni de plan se poate realiza sau prin pregătirea unor noi variante, sau prin actualizarea fișierelor permanente.

Sistemul de prelucrare unitar permite reducerea timpilor de pregătire și introducere a informațiilor în calculator, prin aceea că rezultatele fiecărei secțiuni de plan, ce se utilizează ca date de intrare pentru celelalte secțiuni, sînt stocate în fișierele ce se creează pe benzi magnetice care rămîn în bandoteca centrului de calcul.

Timpul de prelucrare realizat pentru o variantă de plan (7 secțiuni) este de aproximativ 6 ore, față de circa 360 ore cît ar fi necesitat același calcul executat manual, cu un grad de precizie scăzut.

Modul concret în care se realizează optimizarea planificării în ramura energiei electrice și termice, constă într-un nou sistem de prelucrare automată a datelor pentru fiecare secțiune de plan, lucru pe care ni-l propunem să-l prezentăm într-un viitor material.

ec. A. VĂRĂȘTEANU
ing. E. LUCA

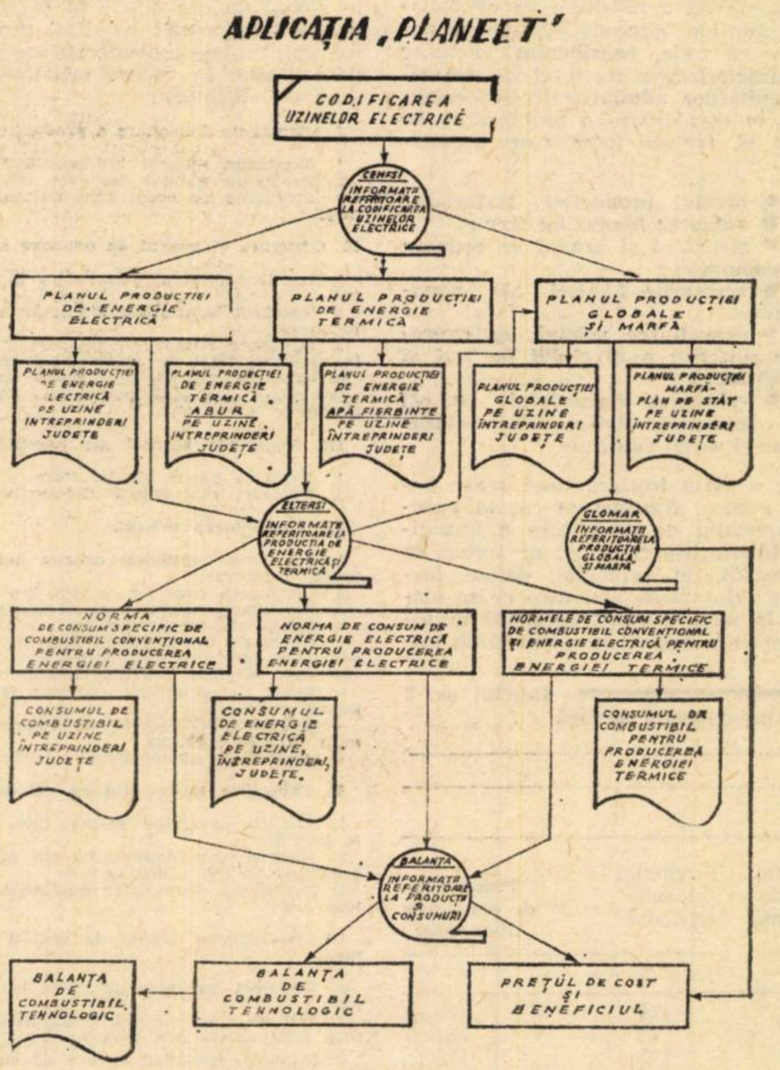

Fig. 2

VITRINA CU CĂRȚI

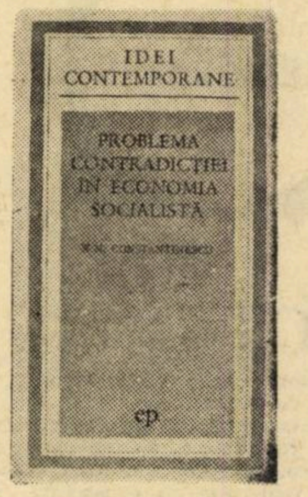

PORNIND de la caracterul concret și istoric al contradicției cît și de la faptul că studiul contradicțiilor obiective existente în economia socialistă impune nu numai un interes teoretic, ci și unul practic, lucrarea **„Problema contradicției în economia socialistă"** de prof. N.N. Constantinescu întreprinde o analiză amplă și multilaterală a acestora în cadrul economiei socialiste.

În lucrare sînt abordate astfel de probleme ca: natura contradicției în economia socialistă și modul de învingere a ei, contradicțiile din cadrul forțelor de producție, în sfera raportului forțe de producție — relații de producție, contradicțiile interne ale fiecărei relații de producție și ale mecanismului general de acțiune a legilor economice obiective în socialism. Sînt cercetate, de asemenea, contradicțiile mărfii, ale muncii producătoare de mărfuri și ale producției socialiste de mărfuri, ale reproducției și eficienței muncii sociale, între legea economică obiectivă și formele ei de manifestare, precum și contradicțiile dintre politica economică și practica economică, pe de o parte, și exigențele legilor economice obiective pe de altă parte. Capitolul final, privitor la implicațiile economice ale contradicției dintre existența socială și conștiință, conchide asupra necesității ridicării nivelului de pregătire economică a tuturor membrilor societății.

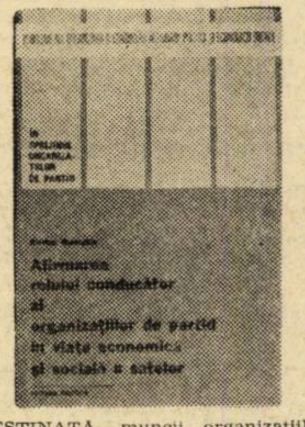

DESTINATĂ muncii organizațiilor de partid, lucrarea **„Afirmarea rolului conducător al organizațiilor de partid în viața economică și socială a satelor"** subliniază rolul atotcuprinzător al acestora în înfăptuirea sarcinilor multiple — de ordin economic, social-politic și cultural-educativ, care stau în fața satelor în condițiile dinamismului dezvoltării economice și sociale a localităților rurale în țara noastră. Aceasta presupune cunoașterea temeinică, profundă și sistematică a realității și totodată, perfecționarea continuă a formelor de investigare a realității, a metodelor de informare și analiză.

VOLUMUL **„Probleme actuale ale conducerii întreprinderii"** coordonat și îngrijit de Paraschiv Bașturea, cuprinde o selecție a comunicărilor, prezentate la Congresul al XV-lea al Consiliului internațional pentru organizarea științifică, ce a avut loc în 1969 la Tokio, de către numeroși specialiști de renume în domeniul organizării științifice a conducerii, întreprinderii.

metodologie

INDICELE GLOBAL DE DEZVOLTARE

Un instrument de măsurare mai reală a nivelului economico-social al unităților administrativ — teritoriale ale țării

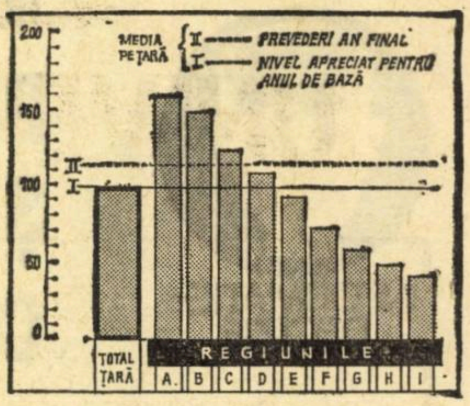

Indice mediu pe țară = 100%

CONSIDERATĂ pînă nu demult ca un fenomen particular, caracteristic numai anumitor zone de pe glob, sau o stare normală, determinată de repartizarea geografică a resurselor energetice și de materii prime, inegala repartizare pe teritoriu a forțelor de producție s-a accentuat treptat, generînd fenomene cu consecințe economice și sociale negative. De aceea, se poate afirma că, după cel de al doilea război mondial, aproape că nu exista țară care să nu promoveze o anumită politică de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu, o politică de corectare a disproporțiilor existente în nivelul de dezvoltare și înzestrare a diferitelor unități administrativ-teritoriale.

Stabilirea strategiei, a opțiunilor și priorităților politicii de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu și în mod special a criteriilor de amplasare a noilor obiective de investiții fac necesară și o determinare cît mai reală a nivelului de dezvoltare economico-socială a diferitelor zone și regiuni, astfel încît să se asigure o comparabilitate cît mai obiectivă între acestea și respectiv, să se pună în evidență rămînerile în urmă.

Pentru a răspunde acestei cerințe se utilizează diferite metode, luîndu-se ca etalon fie un singur indicator sintetic, fie mai mulți indicatori ce caracterizează nivelul de dezvoltare a diferitelor regiuni. În primul caz, s-a considerat că un indicator, cum ar fi de exemplu venitul național sau producția globală industrială pe un locuitor, este suficient pentru a da o imagine a nivelului de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale. Tot astfel, în unele țări se folosește ca indicator sintetic fie proporția populației ocupate în industrie, fie veniturile populației pe un locuitor sau fondurile fixe productive raportate la populație.

Tabelul nr. 1

REGIUNEA	PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ lei/locuitor	PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ locul regiunii	PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ lei/locuitor	PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ locul regiunii
„A"	20.000	1	5.000	6
„B"	13.000	3	6.000	5
„C"	12.000	4	7.000	4
„D"	7.000	5	9.000	2
„E"	14.000	2	8.000	3
„F"	2.500	6	10.000	1

Fără îndoială că unii dintre indicatorii amintiți, în mod deosebit venitul național sau veniturile populației pe un locuitor, dau o anumită imagine a nivelului de dezvoltare a regiunilor, însă complexitatea economiei face necesară luarea în considerare a unei multitudini de elemente și caracteristici care să dea o imagine cît mai completă a nivelului de dezvoltare atins.

În cazul producției globale industriale, pe lîngă imperfecțiunile date de metodologia de stabilire a prețurilor comparabile, aceasta nu reflectă decît parțial nivelul de dezvoltare a unor regiuni, îndeosebi a regiunilor cu economie complexă. Spre exemplu, o regiune care se situează sub media pe țară în ce privește nivelul de dezvoltare a industriei, dar dispune de importante bunuri turistice, de o intensă activitate portuară și de o agricultură intensivă, bine înzestrată, se poate situa, ca nivel global de dezvoltare, între județele avansate din punct de vedere economic, conferind populației un nivel de trai dintre cele mai ridicate.

În unele țări, sintetizarea într-un indice global a mai multor indicatori caracteristici se face prin însumarea locului pe care regiunile îl dețin în clasificarea făcută pe fiecare indicator în parte. Diferențele de valoare efectivă, în unele cazuri foarte mari, ce există între regiuni fac ca această metodă să prezinte imperfecțiuni. Exemplul din tabelul nr. 1 poate fi edificator din acest punct de vedere.

Rezultă că regiunea „A" ar ocupa în clasificarea dată după metoda de mai sus un loc egal ca nivel de dezvoltare a producției materiale cu regiunea „F", deși realizează o producție globală industrială și agricolă dublă față de aceasta din urmă.

Ținînd seama de aspectele arătate, în ultimii ani s-a manifestat o preocupare mai mare pentru găsirea unor metode care să asigure o apreciere cît mai obiectivă și completă a nivelului de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale.

Pe această linie, **considerăm necesar ca, la caracterizarea nivelului de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale, să se ia în considerare o multitudine de elemente și factori între care menționăm :**

- **nivelul producției materiale ;**
- **valoarea fondurilor fixe ;**
- **structura și gradul de ocupare a populației ;**
- **veniturile bănești ale populației ;**
- **dezvoltarea urbană, ca expresie sintetică a nivelului de trai și civilizației ;**
- **echiparea teritoriului cu căi de transport, dotări tehnico-edilitare și social-culturale.**

Pentru a evita irosirea unui mare volum de muncă, considerăm că, la aprecierea nivelului de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale, ar trebui să se folosească, în principal, datele furnizate de informările statistice ce se elaborează în mod obișnuit în profil teritorial. Fără îndoială că perfecționarea sistemului informațional va oferi, în perspectivă, o serie de elemente suplimentare pentru caracterizarea nivelului de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale. Folosirea unui mare număr de indicatori este posibilă în actualele condiții oferite de calculatoarele electronice care facilitează actualizarea lor periodică și asigură o imagine în dinamică a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Aceasta însă presupune aducerea acestor indicatori diferiți la un numitor comun, abstractizarea lor, în vederea cumulării într-un indice global de dezvoltare.

Tabelul nr. 2

— indici exprimați în % față de indicii medii pe țară

	Indice sintetic col. 3 / 3	Sumă (col. 4+5+6)	Producția globală industrială	Producția globală agricolă	Producția de construcții-montaj
1	2	3	4	5	6
Total	100	300	100	100	100
Regiunea A	172	516	280	82	154
Regiunea B	148	444	160	112	172
Regiunea C	123	369	114	172	83
Regiunea D	104	312	103	82	127
Regiunea E	139	417	48	257	112
Regiunea F	55	165	26	90	49

O primă ponderare a indicatorilor luați în calcul, o optimizare a valorii lor de comparație, se obține prin raportarea acestora la populație sau la alte unități de referință. Spre exemplu, indicatorii care caracterizează nivelul producției materiale, veniturile bănești ale populației, gradul de ocupare al populației, populația urbană, dezvoltarea rețelei de unități social-culturale etc. se pot raporta la populație. Pentru alți indicatori se folosesc elementele corespunzătoare de referință cum ar fi : densitatea căilor de transport modernizate la o mie kmp, fonduri fixe în agricultură la o sută hectare, lungimea rețelelor tehnico-edilitare raportată la lungimea totală a străzilor etc.

Dat fiind multitudinea și importanța diferită a indicatorilor ce se pot lua în calcul, considerăm necesar ca în indicele global de dezvoltare să se includă indicatorii principali rezultați din cumularea mai multor indicatori sintetici și analitici. Avem în vedere următoarele categorii de indicatori :

I. Nivelul de dezvoltare a producției materiale

1. Producția globală industrială (lei/locuitor)
2. Producția globală agricolă (lei/locuitor)
3. Producția de construcții montaj (lei/locuitor).

II. Structura și gradul de ocupare a populației

1. Numărul total al salariaților la 1000 locuitori
2. Numărul salariaților din industrie la 1000 locuitori
3. Ponderea numărului salariaților industriali în numărul total de salariați (procent).
4. Ponderea populației ocupate în activități neagricole în totalul populației ocupate în economie (procent).

III. Veniturile bănești ale populației

1. Venituri totale (lei/locuitor)
2. Venituri din salarii (lei/locuitor)

IV. Dezvoltarea urbană

1. Ponderea populației urbane din populația totală (procent)
2. Densitatea orașelor la 1000 km^2
3. Înzestrarea orașelor cu locuințe
4. Echiparea tehnico-edilitară a orașelor
— rețele de distribuție a apei potabile (procent față de lungimea străzilor).
— apă potabilă distribuită/locuitor
— rețele de canalizare (procent față de lungimea străzilor)
— numărul mijloacelor de transport în comun la 1000 locuitori
— gradul de modernizare a străzilor

V. Echiparea teritoriului cu căi de transport

1. Densitatea căilor ferate (km căi ferate la 1000 km^2)
2. Modernizarea drumurilor (în procente din lungimea totală a drumurilor)
3. Densitatea drumurilor modernizate (km la 1000 km^2)

VI. Dezvoltarea rețelei de unități social-culturale

1. Numărul paturilor de spital la 1000 locuitori
2. Săli de clasă pentru învățămîntul de cultură generală la 1000 locuitori
3. Numărul locurilor în săli de cinematograf la 1000 locuitori

VII. Valoarea fondurilor fixe

1. Fonduri fixe total (lei/locuitor)
2. Fonduri fixe productive (lei/locuitor)
3. Fonduri fixe productive în industrie (lei/salariat)
4. Fonduri fixe în agricultură (mii lei la 100 ha).

Astfel, pentru determinarea indicelui de dezvoltare a producției materiale se pot lua în considerare numai producția globală industrială, producția globală agricolă, de construcții montaj (care dețin peste 80% din producția materială a țării) exprimate în lei pe locuitor. Acestea se raportează la mediile respective pe țară și se cumulează într-un indice principal, exprimat la nivelul său în procente față de indicele mediu pe țară considerat 100%. Prezentăm un exemplu ipotetic în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 3 — procente —

	Indice global de dezvoltare	Nivelul producției materiale	Structura și gradul de ocupare a populației	Veniturile bănești ale populației	Gradul de urbanizare	Echiparea teritoriului: Căi de transport modernizate	Echiparea teritoriului: Unități social-culturale
TOTAL (indice mediu)	100	100	100	100	100	100	100
Regiunea A	161	242	177	161	134	139	114
Regiunea B	122	122	121	122	95	122	152
Regiunea C	108	108	93	127	122	100	101
Regiunea D	100	75	107	94	99	106	122
Regiunea E	95	71	91	91	90	124	103
Regiunea F	80	98	68	70	80	101	63
Regiunea G	64	39	52	52	71	89	79

Se poate observa, pe baza datelor prezentate, că metoda folosită permite stabilirea abaterilor față de media pe țară atît pentru fiecare indicator parțial luat în calcul cît și pentru indicele sintetic stabilit.

Metoda propusă prezintă avantajul caracterizării relativ ușoare, complexe a nivelului de dezvoltare a fiecărei unități administrativ-teritoriale în parte, pentru fiecare indicator principal putîndu-se lua în considerare toate elementele furnizate de evidențele curente. Luarea în considerare la caracterizarea dezvoltării urbane a proporției populației urbane, densității orașelor și respectiv gradului de accesibilitate a populației rurale la rețeaua de așezări urbane, cît și a gradului de înzestrare a orașelor cu locuințe, dotări tehnico-edilitare și social-culturale asigură o imagine mai completă a gradului de urbanizare a fiecărei unități administrativ-teritoriale. Or, caracterizarea dezvoltării urbane — așa cum se obișnuiește — numai prin proporția populației urbane în populația totală ar fi unilaterală. De exemplu, dacă o regiune dispune de 5—6 orașe relativ uniform repartizate în teritoriu, oferind populației rurale un grad ridicat de accesibilitate la rețeaua de așezări urbane, iar o altă regiune dispune de un singur oraș mare așezat excentric și care concentrează întreaga populație urbană, chiar dacă procentul populației urbane este același în cele două regiuni, nu se poate spune că propagarea influenței urbanismului are aceeași intensitate în ambele regiuni. Fără îndoială că un asemenea aspect nu poate fi neglijat la proiectarea rețelei de așezări urbane în perspectivă.

După stabilirea indicilor principali de dezvoltare amintiți, aceștia se pot sintetiza într-un indice global de dezvoltare, care exprimă locul fiecărei unități administrativ-teritoriale față de nivelul mediu de dezvoltare apreciat pe țară, permițînd punerea în evidență a rămînerilor în urmă atît pe ansamblu cît și pe fiecare indicator luat în calcul în parte, așa cum se poate observa în exemplul ipotetic din tabelul nr. 3.

Atunci cînd se elaborează un nou plan cincinal, după stabilirea principalelor prevederi de dezvoltare a economiei naționale pe ansamblu, se poate determina indicele mediu pe țară pentru anul final al cincinalului. Se pot stabili în acest fel abaterile prezentate de regiuni față de indicele mediu de dezvoltare pe țară atît în anul de bază al cincinalului, cît și față de nivelul mediu avut în vedere pentru a fi atins în anul final al cincinalului, respectiv așa cum rezultă din graficul de mai sus, pe care îl prezentăm.

Optimizarea ponderii ce se acordă diferiților indicatori principali în indicele global de dezvoltare constituie o problemă deschisă, putînd fi îmbunătățită pe baza unor studii metodologice mai aprofundate.

M. CEOPONEA
economist

(Continuare în pag. 16)

CONFERINȚA MINIȘTRILOR EDUCAȚIEI DIN ȚĂRILE EUROPENE MEMBRE ALE UNESCO

UNIVERSITATEA ȘI LUMEA DE AZI

LA BUCUREȘTI a început luni, a doua Conferință a miniștrilor educației din țările europene membre ale UNESCO. Cooperarea în domeniul educației, al științei, al culturii și informației se dovedește a fi nu numai o dorință, dar și o necesitate. Dînd glas acestei necesități, președintele Consiliului de Stat — tovarășul Nicolae Ceaușescu — în prezența căruia reuniunea și-a deschis lucrările — a spus :

„Trăim o epocă de profunde transformări sociale și, în același timp, de dezvoltare explozivă a cunoașterii științifice, de descoperiri fundamentale în toate domeniile cercetării, de înnoire vertiginoasă a tehnicii — epoca celei mai grandioase revoluții științifice-tehnice cunoscute în istorie. În aceste condiții, progresul oricărei națiuni nu se mai poate realiza decît punînd la baza întregii vieți economico-sociale rezultatele noilor descoperiri din toate domeniile cunoașterii, tot ce creează mai de preț geniul uman pe toate meridianele lumii".

Conferința își propune un schimb de experiență în domeniul adaptării învățămîntului la cerințele actuale ale progresului științific și tehnic, găsirea de modalități pentru a se asigura un acces tot mai larg al tinerilor spre învățămîntului superior și evoluția acestuia spre un proces de formație permanentă.

Perfecționarea continuă a învățămîntului urmează să țină totodată seama, observa tovarășul Paul Niculescu-Mizil, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, ministrul educației și învățămîntului, președintele Conferinței, de cerințele dezvoltării și înfloririi fiecărei națiuni, de marile schimbări sociale din lume.

Publicăm, în continuare, cîteva opinii ale unor participanți la Conferință.

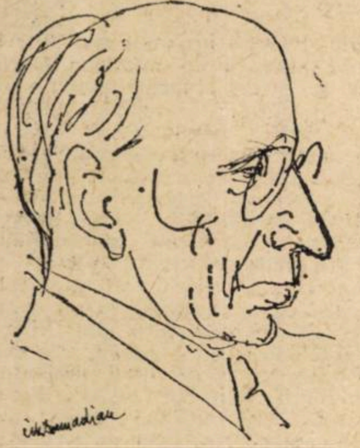

René MAHEU
director general al UNESCO

UN SECTOR CHEIE AL DEZVOLTĂRII

DUPĂ OPINIA MEA, este deosebit de semnificativ în împrejurările actuale că popoarele europene, mari și mici, dînd la o parte divergențele care există între ele din punctul de vedere al intereselor și țelurilor lor ideologice, s-au adunat aci pentru a face un schimb de experiență și a examina posibilitățile unei colaborări mai strînse în domenii de o însemnătate vitală pentru viitorul lor, întrucît se referă atît la învățămînt, cît și la știință și la cultură.

Conferința va analiza în mod mai amănunțit problemele modificării structurilor, metodelor, programelor și conducerii învățămîntului superior, ținînd seama de creșterea rapidă a numărului studenților și a aportului său obligatoriu la educația permanentă.

Învățămîntul superior este un sector cheie nu numai în domeniul educației, ci în toate domeniile vieții unei țări. El este un sector național cheie deoarece, în cadrul lui, învățămîntul se îmbină cu cercetările, are o legătură directă cu pregătirea și activitatea specialiștilor de înaltă calificare. El este sector cheie și pentru că tocmai de el, ca rezervor al forțelor intelectuale, dispunînd de pregătirea cea mai modernă, depinde, într-un grad foarte mare, viitorul cultural și economic al fiecărei țări. Și, în sfîrșit, este sector cheie în sistemul de învățămînt, deoarece tocmai cu ajutorul lui rezultatele cercetărilor în diferitele domenii ale cunoștințelor, inclusiv știința pedagogică, pătrund în celelalte trepte ale învățămîntului.

Una din probleme este dacă Europa, din care fac parte țări dezvoltate din punct de vedere industrial, se orientează în direcția cuprinderii în învățămîntul superior a tuturor celor ce sînt în stare să-l urmeze. Creșterea rapidă a celor ce doresc să urmeze învățămîntul superior este o confirmare a succesului politicii de democratizare a învățămîntului. Problema învățămîntului superior este inseparabilă de cea a legăturii reciproce dintre numărul diplomelor obținute în diferite discipline și posibilitățile pe care le oferă piața forței de muncă. Problema democratizării învățămîntului este strîns legată de cea a învățămîntului permanent. Măsurile luate de unele state-membre în scopul ușurării accesului la aceleași universități și institute de învățămînt superior nu numai a celor din grupa respectivă de vîrstă, dar și a populației adulte ocupate ca și introducerea unor variate cursuri serale, fără frecvență și complete, merită să fie date drept exemplu, întrucît ele contribuie la deschiderea domeniului învățămîntului superior pentru păturile cele mai largi ale populației. Universitățile sînt totodată un instrument nemijlocit de creare a structurilor de învățămînt pentru pregătirea culturală permanentă individuală, pe diferite trepte

Alexe POPESCU
adjunct al ministrului educației și învățămîntului din România

FACTOR AL PROGRESULUI ȘI APROPIERII POPOARELOR

LUCRĂRILE prezentei Conferințe demonstrează încă o dată că există o problemă a adaptării facultăților la mai marea mobilitate a forțelor de producție în epoca noastră. Noi căutăm calea prin care să se realizeze pregătirea cadrelor cu un profil mai larg de utilizare. În acest mod noi grupăm anumite specialități în unități mai largi, pe baza unor programe mai largi. În ultimii ani de studii are loc o specializare. Această orientare pe care am adoptat-o și care se sprijină pe elemente de cultură generală — este vorba în special de predarea obiectelor cu caracter tehnic — facilitează adaptarea specialiștilor la noile condiții care apar ca urmare a progresului științifico-tehnic. După părerea noastră, această orientare corespunde cerințelor societății și poate, de asemenea, să exercite o influență asupra satisfacerii cerințelor fiecărui individ.

Formarea continuă, educația permanentă este de asemenea, un răspuns la o mobilitate crescută. De aceea dezvoltăm cursurile postuniversitare. Sistemul național de perfecționare profesională include și alte căi care permit tuturor cetățenilor să-și reînnoiască cunoștințele necesare pentru activitatea profesională. În viitor, fiecare al șaptelea cetățean al țării va primi o astfel de formație. Am creat o nouă rețea de școli medii care permite elevilor să primească o pregătire atît teoretică cît și practică. Aceasta înseamnă că fiecare absolvent se va putea integra imediat în producție după absolvirea unei anumite forme de învățămînt. Vom continua și sistemul cursurilor fără frecvență și serale pentru a asigura principiul echității pentru toți cetățenii statului nostru. În învățămîntul superior creăm institute pe lîngă unitățile industriale. De asemenea, avînd în vedere locul deosebit de important pe care trebuie să-l ocupe științele sociale, îmbogățim conținutul învățămîntului superior pentru ca acesta să poată pregăti specialiști cu o înaltă pregătire profesională și cetățenească.

În același timp, noi susținem extinderea colaborării cu institutele de învățămînt superior de pe continentul nostru, acționînd pentru respectarea principiilor deplinei egalități, neamestecului în treburile interne, independenței și suveranității fiecărei țări, colaborării reciproc avantajoase, principii care stau la baza întregii politici externe a României socialiste.

Delegația română este profund convinsă că există largi posibilități de cooperare în domeniul învățămîntului superior, în interesul tuturor țărilor continentului. Ne pronunțăm în favoarea lărgirii schimbului de experiență, de informații și materiale documentare, în favoarea intensificării schimbului de profesori, de cercetători și de studenți, pentru dezvoltarea și diversificarea programului UNESCO în materie de schimb de informații în domeniul învățămîntului superior.

Delegația română este foarte bucuroasă că, în cadrul actualei reuniuni, se dezbat astfel de probleme. În acest fel UNESCO răspunde chemării sale de a accelera progresul, de a asigura apropierea popoarelor.

Bertil ZACHRISSON
ministrul învățămîntului al Suediei

RESPECT NOU PENTRU MUNCA ÎN PRODUCȚIE

• Cum este concepută educația permanentă în Suedia ?

— Ceea ce noi încercăm să facem este să punem de acord cererea indivizilor cu resursele societății și cu cererea și obiectivele celor care beneficiază de rezultatele învățămîntului (industrii, școli, spitale etc.). În trecut exista un sistem automat, potrivit căruia oamenii intrau în școală, apoi se producea un fel de sciziune socială, cînd, cei din clasele de sus își continuau studiile, în vreme ce oamenii de rînd intrau în producție.

În zilele noastre, școala, învățămîntul au fost organizate pentru a stopa această segregație socială. În plus, noi am constatat că este extrem de important să cuprindem în sistemul de învățămînt oameni care au avut o experiență, un serviciu în viața industrială, pentru a reflecta realitatea în studiile teoretice și practice din școală. În consecință, educația adulților a căpătat o mare însemnătate. Sindicatele muncitorești, cluburile tineretului au jucat un mare rol în această privință, examinînd nevoile membrilor lor și angajînd o discuție deschisă cu instituțiile de învățămînt, parlamentul, guvernul etc.

• Perfecționarea învățămîntului universitar este un subiect mult discutat astăzi în numeroase țări ale lumii. Cum vedeți dv. această problemă ?

— În trecut universitatea a fost un loc

(Continuare în pag. 16)

Ivan BEREND
rectorul Universității de Științe Economice „Karl Marx" din Budapesta

PREGĂTIREA TEORETICĂ — ÎNTRE PREA PUȚIN ȘI PREA MULT

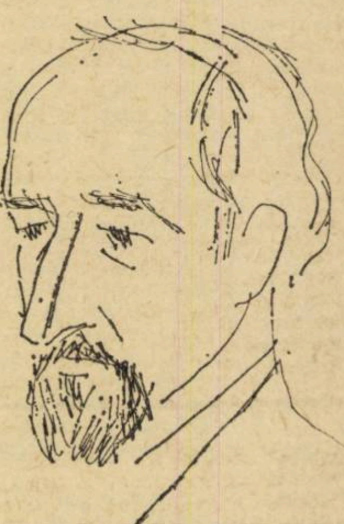

• Cum este concepută educația permanentă în institutele de învățămînt superior economic din Ungaria ?

— Problema educației de-a lungul întregii vieți ne preocupă și pe noi în cel mai înalt grad. În consecință, am creat acum trei-patru ani la universitatea noastră un centru pentru „educația ulterioară". Economiștii care și-au obținut

(Continuare în pag. 16)

INDICELE GLOBAL DE DEZVOLTARE

(Urmare din pag. 14)

Unii specialiști au imaginat și propus ca baza de raportare a indicilor de dezvoltare a unităților administrativ-teritoriale să o constituie nu indicii medii pe țară, ci o unitate etalon, care să cumuleze pentru fiecare indicator în parte indicele cel mai înalt atins în diferite regiuni. Considerăm că imaginea unei regiuni ideale fictive nu se justifică, deoarece ar îngreuna judecarea rămînerilor în urmă în funcție de indicele mediu pe țară, complicînd în mod inutil calculele.

Întărirea rolului organelor locale în conducerea și planificarea economiei naționale, instituționalizarea activității de planificare economico-socială în profil teritorial prin crearea comisiilor de planificare teritorială la nivelul județelor și al municipiului București, amorsarea unor ample studii de prognoză, de sistematizare teritorială, trecerea la inventarierea potențialului material și uman al teritoriului și perfecționarea continuă a metodelor și tehnicilor de planificare economico-socială în profil teritorial, fac posibilă și necesară și o mai bună apreciere a nivelului de dezvoltare și înzestrare a unităților administrativ-teritoriale.

Studii teoretice și aplicative sînt puse în lucru pentru determinarea metodologiei de calculare a venitului național și perfecționarea modului de stabilire a elementelor de fundamentare a veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, gradului și structurii de ocupare a populației pe județe. Aceasta va permite implicit îmbogățirea sistemului de indicatori ce se iau în considerare la stabilirea nivelului de dezvoltare și înzestrare a unităților administrativ-teritoriale și o mai bună fundamentare a propunerilor de opțiuni și priorități în repartizarea teritorială a forțelor de producție.

RESPECT NOU

(Urmare din pag. 15)

al privilegiilor, astăzi încercăm să introducem în ea experiența practică, s-o facem să țină seama de nevoile de instrucție superioară venind din toate sferele societății. Acest lucru creează o nouă structură: în universități intră oameni în vîrstă de 25, 30, 35 de ani. Ei au mijloace pentru a lucra, pentru a studia, au alte nevoi de a fi subvenționați în perioada studiilor decît tinerii și am descoperit că acest nou sistem a creat un sentiment nou, de respect față de munca în producție.

În trecut era extrem de bine să fii medic, inginer sau ceva în genul acesta. Astăzi găsești mulți tineri care afirmă că este la fel de bine ca, atunci cînd termini școala, să capeți experiența unui serviciu și abia apoi să devii medic sau inginer. Încercăm să limităm extraordinara segregație existentă între munca obișnuită, de rînd și posturile cu profil teoretic, academic. Acesta este lucrul nou pe care-l dorim reflectat în universități. Desigur, este important și să lărgim abordarea științifică. Știința a fost mult organizată dintr-un punct de vedere academic și ea trebuie să reflecte acum aceste cereri noi pentru învățămînt și pentru legarea lui de frămîntările practicii.

● Domnule ministru, vă aflați pentru prima oară în România. Cum apreciați, chiar după puține zile de la sosire, posibilitățile de lărgire a colaborării cu universitățile românești?

— Am remarcat la această conferință că tendințele sînt foarte asemănătoare în toate țările. Dacă oameni din diverse țări se adună nu numai pentru a se împrieteni, dar și pentru a analiza în mod real situația diferitelor componente ale învățămîntului și vieții culturale, acest lucru va avea o influență pozitivă asupra securității internaționale. Cred că este important ca aceste schimburi să se realizeze nu numai la niveluri foarte înalte, de exemplu între oamenii de știință foarte importanți etc., dar și la nivel popular, al sindicatelor de exemplu, astfel încît discuțiile dintre țări să reflecte întreaga realitate. După părerea mea, acest tip de schimburi are un viitor fericit.

PREGĂTIREA TEORETICĂ

(Urmare din pag. 15)

diploma universitară de cîțiva ani au posibilitatea să-și continue studiile timp de trei ani, cu diferite cursuri, cum ar fi matematica, utilizarea calculatoarelor, economie teoretică, management, discipline moderne care au lipsit sau au fost neglijate într-o vreme. După acești trei ani cei mai buni studenți ai centrului respectiv pot elabora o lucrare de doctorat și obține titlul de doctor la universitate. Această formă de „educație ulterioară" și-a cîștigat deja popularitate, pentru că oferă posibilitatea economiștilor din diferite sectoare ale practicii să-și completeze cunoștințele în domenii în care le-ar fi greu să o facă singuri.

Ar trebui să menționez și acele forme ale educației permanente realizate în cooperare cu alte universități, ca de exemplu învățămîntul pentru ingineri, care la sfîrșit obțin o altă diplomă, de economist, sau cooperarea universității noastre cu facultatea de drept: economiștii pot obține o diplomă în drept, iar juriștii pot obține o diplomă în ecomonie. Viața cere dezvoltarea acestor domenii de frontieră, prin cooperare între diferite universități.

O a treia formă a educației permanente pe care o experimentăm acum privește economiștii din practică, din fabrici, în cadrul unor cursuri parțial serale organizate la universitate cu colaborarea întreprinderilor, care acordă burse pentru cîțiva ani.

● Ce se întreprinde pentru perfecționarea învățămîntului economic pentru studenții de azi?

— De mai mulți ani ne străduim să modernizăm învățămîntul economic prin aplicarea metodelor matematice moderne și lărgirea pregătirii teoretice în aceste domenii, prin însușirea de către studenți în ultimii trei-patru ani a limbajelor calculatoarelor — cunoștințe indispensabile pentru un economist. De asemenea, de data aceasta într-un cadru restrîns, pregătim specialiști pentru planificarea matematică și calculatoare.

În aceeași perioadă am fost confruntați și cu o altă problemă și anume dezechilibrul care s-a creat între cunoștințele metodologice și cele teoretice de științe sociale. De aceea, încercăm să desăvîrșim această modernizare prin întărirea educației teoretice și a însușirii științelor sociale, a sociologiei, care este foarte importantă și utilă în educația economică. Căci studenții noștri învață să utilizeze metodele matematice, folosind premise bazate pe științele sociale, pe analiza socială și analiza teoretică. De aceea ne preocupăm de introducerea predării sociologiei în toate universitățile, de pregătirea acelora care să se ocupe de sociologia industrială, ceea ce va contribui la îmbunătățirea activității de conducere și de planificare socială, planificarea nefiind numai o problemă economică, ci și una socială.

Desigur, toate acestea presupun cooperarea cu alte institute de învățămînt superior. Universitatea de științe economice „Karl Marx" este singura de acest fel din Ungaria, dar există alte trei-patru colegii și mai orientate spre practică. Cooperarea cu ele este în curs de perfecționare. Aspectele microeconomice vor reveni parțial colegiilor, întrucît nu necesită o bază atît de largă teoretică și metodologică ca cea oferită de universitate timp de patru sau cinci ani.

Economia are nevoie realmente de specialiști pentru practică într-o proporție mult mai mare decît putem noi pregăti și numai de un mic număr de specialiști cu formație teoretică extrem de profundă.

Actualmente noi nu îi diferențiem suficient, asigurînd o pregătire generală pentru fiecare, ceea ce este poate prea mult pentru experții în practică, dar insuficient pentru teoreticieni. Problema care se pune este deci diferențierea, dar și planificarea mai bună a numărului lor într-o ramură sau alta.

În concluzie, cînd are caracter de masă educația ar trebui să aibă un caracter mai practic și să fie probabil mai scurtă, în vreme ce pentru un mic dar foarte important grup de studenți trebuie să dezvoltăm pregătirea teoretică, valabilă nu numai pentru patru, cinci ani, ci pentru două, trei decenii. Aparent, aceste două direcții sînt contradictorii, în fapt sînt două fațete ale aceleeași probleme.

● Ce posibilități vedeți pentru întărirea colaborării universităților din țările noastre?

— Avem contacte prietenești cu facultățile economice din România, cu Academia de studii economice din București. În septembrie anul acesta, am primit la Budapesta vizita unui prorector al Universității din București, facem schimburi de profesori în fiecare an. Aceste contacte nu sînt însă suficiente și sperăm să le lărgim prin schimburi de studenți, ceea ce după părerea mea este foarte util pentru ei. Un alt mijloc important este un schimb mai viu de păreri, publicații comune, conferințe comune pe bază bi- sau chiar multilaterală.

Grupaj realizat de
D. DRAGOMIRESCU
A. SCHOR

Desene de **Cik DAMADIAN**

ÎN SUPLIMENTUL „V.E" NR 48/73 AU APĂRUT:

— Categoriile de contracte pe care le încheie organizațiile cooperației de consum de dr. **Emil D. Vicol**

— Calculul sporului de vechime de **I. Stoian**

— Diferențele de greutate rezultate din cîntăriri diferite — mod de soluționare de **V. Atanasiu**

— Modalități de încetare a contractelor economice de **I. Iczkovits**

— Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate a salariaților care au satisfăcut serviciul militar de **D Marinescu**

— Executarea lucrărilor de construcții pe timp friguros de dr. **M. Socolescu** și **M. Sima Dinu**

FIȘE

● Rentabilitatea educației

Jean-Claude Eicher trece în revistă în articolul **L'éducation comme investissement: la fin des illusions?** (Educația ca investiție: sfîrșitul iluziilor?), apărut în **REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE** nr. 3/73, o serie de critici la adresa teoriei capitalului uman și a rentabilității sale. Autorul consideră, totuși, că este posibil un calcul al ratei randamentului educației. După opinia sa, rezultatele nu au fost pînă în prezent elocvente doar pentru că relațiile între nivelul de instrucțiune și cel de cîștiguri este infinit mai complex decît s-a presupus la început. Calea cercetării ar fi a comparației, categorie cu categorie, a datelor obiective ale alegerii unei profesiuni în preferințele manifestate, căci costul aceleiași formații nu este același pentru toți indivizii și nici cîștigurile ce le anticipează. Aceasta, deoarece cîștigul depinde de mult mai mulți factori decît formația profesională și deoarece rata de actualizare implicită a cîștigurilor viitoare variază de la un grup socio-economic la altul.

● Materialele noi și revoluția tehnico-științifică

În editura „Nauka" a apărut cartea lui I.V. Rahlin, **Nauciono-tehniceskii progress i efektivnost novih materialov** (Progresul tehnico-științific și eficiența noilor materiale), Moscova, 1973, 352 pag. Autorul evidențiază importanța materialelor noi în tehnică, propune o clasificare a acestora, principii de determinare și metode de măsurare a eficienței noilor materiale și analizează modificările ce se produc în consumul acestora în diferitele ramuri.

Autorul nu împărtășește punctul de vedere care reduce revoluția tehnico-științifică la modificarea uneltelor de muncă, la automatizarea complexă a producției. Într-o serie de cazuri, spune el, tocmai dezvoltarea mai departe a automatizării poate fi influențată de apariția unor tipuri noi de energie, de materiale și de procese și nu invers. De asemenea, trebuie luate în considerare limitele economice ale automatizării, faptul că, în unele ramuri, introducerea automatizării nu e eficientă, date fiind diversitatea sortimentelor, seria mică complexitatea produsului ș.a.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Diagnostic de consens

CU BINECUNOSCUTA-I *eleganță savantă revista* ANALYSE ET PRÉVISION *se oprește în primul număr din 1973 asupra reflecțiilor raționale nemarxiste despre problemele economice contemporane, care și-au căpătat o formulare „clasică" în greu traductibila expresie anglo-saxonă* Economics, *strălucit consacrată de laureatul din 1971 al premiului Nobel pentru economie Paul Anthony Samuelson, dar nu numai de el.*[1]) *Autorul eseului despre Economics încearcă să „traducă" în termenii delicați cu care operează revista impasul (măcar!) în care se găsește praxeologia, raționalitatea economică nemarxistă actuală, în ceea ce are ea mai redutabil ca achiziție de după cel de-al doilea război mondial — conceptualizarea și măsurarea creșterii economice.*

Pornind de la eseul publicat în 1972 de patriarhul revistei — Bertrand de Jouvenel —[2]) *despre problema pusă în discuție, Jaques le Muet își propune să verifice în ce măsură economicsul mai este apt să joace un rol semnificativ în luarea de decizii „bune" (evident pentru soarta capitalismului!). Și fără s-o spună expres, J. le M. persiflează dintru început pe P.A. Samuelson, care, cu nedisimulată infatuare, pretindea că economicsul (său) evită să învețe pe cititori ceea ce ei ar trebui să uite apoi ca greșit și-i contrapune păreri recente — ale lui Edward Nevin și Phelps Brown—*[3]), *care susțin, dimpotrivă, că, inclusiv în termen scurt, multe probleme primesc în economics răspunsuri contradictorii sau rămîn pur și simplu neconștientizate. Dincolo de aspectele istorico-logice ale specialității, care și așa în argumentația lui J. le M. au un loc secundar, critica se concentrează asupra întrebării fundamentale pentru conceptul de creștere economică și pentru încercările de a-l măsura:* subiectul *creșterii —* indicatorul *agregat, preluat din contabilitatea națională, fie că el este produsul global, intern, național brut, ori venitul național, putînd, pînă la urmă fi și un oarecare altul. Denunțînd, ca și în articolul lui B. de Jouvenel, caracterul imanent convențional, și prin aceasta din ce în ce mai irelevant, al omogenizării* monetare *a indicatorului sau indicatorilor, J. le M. afirmă, nu fără temei, că, oricît de elevată ar fi (sau poate: cu cît este mai elevată) metodologia de calcul, ea (cu atît mai mult) disimulează sau golește de conținut și de sens rezultatele obținute. Astfel economics-ul „concurează", fără glorie și fără posibilitatea justificării raționale, cu caracteristica dată de B. Russel matematicii, ca știința în care nu știi nici o dată despre ce vorbești și nu știi niciodată dacă ceea ce spui este adevărat! (În lumina acestor considerații J. le M. critică o recentă lucrare franceză despre creșterea economică pe care o consideră neconcludentă). Discutînd în continuare elementele de conceptualizare a creșterii economice, autorul se întreabă întrucît mai sînt utile astfel de instrumente de formalizare a corelațiilor factorilor creșterii economice, cum sînt funcțiile de producție (cînd este vorba de ofertă) sau a corelațiilor dintre cheltuielile de consum (cînd este vorba de cerere). (În particular, autorul critică și metodologia determinării consumului, respectiv a nivelului de trai, propunînd depășirea chiar a celor mai noi conceptualizări de felul „consumului lărgit al gospodăriilor", în care se cuprind atît cheltuielile de consum, cît și consumul gospodăriei din resursele colectivității, ca și serviciile gratuite). O discuție aparte face autorul referindu-se la influența inflației, care se generalizează în Occidentul capitalist, asupra creanțelor particularilor.*

Nu mai puțin susceptibile de critica autorului sînt conceptualizările și măsurările din previziunile de politică economică — în toate ipostazele: de date de referință, în particular de informație statistică, de indicatori de atins sau depășit, ori de indici ai dinamicii economice, toate aceste concepte și măsuri dovedindu-se, fie parțial, fie total irelevante pentru a se putea afirma ceva despre creșterea economică. Autorul conchide că chiar și numai astfel de considerații simplificate vorbesc despre vulnerabilitatea conceptualizărilor și măsurărilor profesate de economics, admise în mod curent de economiști și de decidenții de politică economică, acceptate de public ca relevante, dar de fapt, nesemnificative. Acest diagnostic elegant vine deci să se alăture consensului nemarxist actual, de după euforia creșterii a deceniului anterior, cu privire la incapacitatea raționalității economice nemarxiste reprezentate de economics de a mai reflecta corect problematica alertă a dezvoltării economice — a celor hiperdezvoltați! — în anii '70. Putem fi de acord cu autorul că din rafinamentele teoriilor economice nemarxiste ale creșterii mai rămîne doar un fel de mitologie a secolului XX, creată și întreținută de iluziile în serie admise orbește, dar care se răzbună acum pe autorii — zeificați — ai economicsului.

Dar termenii delicați cu care operează prin tradiție revista „Analyse et prévision" nu pot ascunde deruta, care generează și hipertrofiază diagnoza de consens; sistemul economic al capitalismului și-a prelungit un timp criza pe seama terapiei creșterii economice. În Occidentul capitalist bate acum vîntul creșterii zero, ale cărui prime rafale sînt simțite prin penuria energetică ce se profilează. Locul elegantelor rafinamente ale creșterii care „coabitează" cu inflația l-a luat terifica stagflație. Decalajele în dezvoltarea economică în condițiile capitalismului nu scad, ci se agravează. Capitalismul accelerează procesele degradatorii, nu numai în natură și în producție, ci și în sfera relațiilor umane. Omenirea cere să se termine cu Leviathanul capitalist, care devorează pentru a supraviețui. Diagnosticul este mai de mult clar. Nu este clar însă de ce se evită — totuși — terapia adecvată. Pentru că nu economics-ul trebuie reexaminat, ci economia care l-a generat. Nu teoriile creșterii sînt de vină pentru actualele greutăți economice pe care le parcurge lumea capitalistă. De vină este nu rețeta, nu terapia, ci bolnavul, care nu mai poate mobiliza resurse pentru revitalizare. Sau poate se speră că înlocuirea terapiei violente a creșterii, cu o terapie blîndă, romantică, patriarhală poate face minuni? Cel puțin așa speră „Analyse et prévision". Dar, oare, nu în zadar?

dr. Ioan CRISTESCU

1) Analyse et prévision, nr. 1-2, 1973;
2) Ibid., nr. 4, 1972;
3) The economic journal, iunie, respectiv martie 1972.

știință și societate

- **Dinamica criteriilor amplasării teritoriale**
- **Construirea de orașe noi sau mărirea celor vechi ?**
- **Imperativele trecutului în confruntare cu exigențele prezentului**

ORAȘUL ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI (I)

TIMP DE MILENII amplasarea oamenilor, repartiția lor în spațiu s-a făcut, în esență, în funcție de hrană și de siguranță. Încă în evul mediu oamenii s-au instalat, cu sau fără voie, mai ales acolo unde găseau pămînturi cultivabile și unde se puteau apăra, fortifica. Totuși comerțul, exercitarea autorității, acumularea de bogății de către cîțiva privilegiați au dus la formarea orașelor. Amplasarea acestor aglomerații a fost cel mai adesea determinată de încrucișările de drumuri comerciale, de porturi, de confluența a două rîuri, de trecătorile montane etc.

În vremea aceea nici o autoritate generală nu stabilea repartiția oamenilor. Totuși, unele lucrări de amenajare au fost efectuate, ca de exemplu irigații, desecări de mlaștini etc., cel mai adesea din inițiative locale. Semnalez, în trecere, o curioasă excepție. La sfîrșitul secolului XVIII electorul de Brandemburg, care era de fapt regele Prusiei, s-a văzut obligat să-și amenajeze teritoriul, care era foarte puțin populat. El a chemat în acest scop un francez, pe nume le Maistre, care a scris „La Metropolitée". Este prima lucrare tratînd despre amenajarea teritoriului, amplasarea capitalei, dimensiunea orașelor, repartiția locuitorilor etc.

Progresul industriei și, în special, utilizarea cărbunelui și fierului au antrenat o migrație spre regiunile miniere și porturi. Era mai puțin costisitor de transportat obiecte fabricate decît materii prime grele. Calculul arată că chiar transportul cotidian al hranei din regiunile agricole spre regiunile miniere se dovedea, pe vremea aceea, mai puțin costisitor decît transportul materiilor grele spre uzinele de prelucrare situate în regiuni agricole. În toate țările Europei au avut loc astfel migrații interne. În același timp, orașele creșteau cu atît mai rapid cu cît un număr dintre ele și-au distrus fortificațiile care le înconjurau.

Toate aceste amenajări se făceau cel mai adesea din inițiativă particulară, într-un regim liberal. Întreprinderile erau acelea care alegeau amplasarea uzinelor lor. Totuși, guvernele interveneau în anumite cazuri în special privind căile de transport : căi ferate, șosele, canale, cîteodată de asemenea din rațiuni militare.

În timpul întregii acestei perioade, care s-a întins pînă în 1914 și chiar pînă în 1939, s-a produs exodul rural (plecarea țăranilor spre orașe) însoțit de migrațiuni profesionale (țărani sau fii de țărani, ca și meșteșugari, deveneau muncitori, comercianți, funcționari etc.).

În afara celor cîtorva intervenții ale statului deja citate, motorul esențial al acestei perioade era profitul întreprinderii capitaliste și interesul individului de a găsi cel mai bun post posibil. Potrivit teoriei liberale, ansamblul acestor inițiative individuale corespundea interesului general și decizii centralizate ale guvernului ar fi dat rezultate proaste. Astăzi nimeni nu mai susține că libertatea deplină de decizie a indivizilor asigură optimul economic.

Fără a mai vorbi de Uniunea Sovietică care își planifică economia prin planuri cincinale, s-a conturat deja între cele două războaie o tendință nouă îndeosebi sub influența crizei. Putem cita astfel : legea asupra imigrației în Statele Unite, care canaliza o mișcare seculară pînă atunci total liberă ; proiectul Tennessee Valley Authority al președintelui Roosevelt ; acțiunea guvernului englez în favoarea „regiunilor devastate de criză", statul construind uzine „goale" pe care le închiria industriașilor.

După război, nu numai țările socialiste au întreprins o planificare generală a economiei lor, cuprinzînd în mod natural amplasarea uzinelor, care o determină și pe cea a oamenilor, edificarea și transformarea orașelor etc., dar și țările capitaliste și, de asemenea, cele puțin dezvoltate au hotărît să aibă o politică generală pentru amenajarea teritoriului lor.

Totuși amenajarea teritoriului și urbanismul nu pot fi considerate pentru moment ca științe, sau cel puțin, sînt departe de a fi științe exacte. Desigur, numeroase cercetări au fost întreprinse în ultimii 20 de ani, dar ar fi nerezonabil să credem că este suficient să citești un bun tratat de urbanism pentru a putea construi sau amenaja un oraș, așa cum s-ar construi un furnal înalt sau chiar un spital. Nu numai că numărul factorilor este foarte ridicat pentru a putea fi cuprinși cu toții, dar și înlănțuirea lor, nu numai varietatea circumstanțelor, este extremă, trebuind să se țină seama de situațiile existente.

În majoritatea cazurilor, în special în țările europene, trecutul ne-a lăsat moștenire imperative cîteodată foarte grele. Amplasamentul orașelor, numeroasele căi de transport existente, chiar dacă nu sînt cel mai corect trasate, trebuie conservate, datorită acumulării enorme de investiții de-a lungul secolelor și costului considerabil pe care l-ar presupune schimbarea ; obiceiuri, amintiri istorice se adaugă, obligîndu-ne să ținem seama de trecut. Aș cita totuși o propunere radicală : o mare organizație americană a propus acum cîțiva ani să fie distruse toate orașele Statelor Unite pentru a fi înlocuite prin 1000 de orașe cu totul noi, de 300 000 de locuitori fiecare, construite într-un mod care să răspundă pe deplin concepțiilor și nevoilor moderne. Costul unei asemenea operații, potrivit promotorilor ei, s-ar fi amortizat în vreo 12 ani. Nu am nevoie să spun că propunerea n-a ajuns prea departe, dar vreau să subliniez că ea comportă un risc.

Cînd văd un arhitect foarte mîndru de turnul pe care l-a construit potrivit celor mai bune calcule, cu cei mai buni specialiști, eu îi spun : Priviți ce au construit precedesorii dv. acum 50 de ani, lucruri pe care dv. le considerați atît de sărace ca stil și atît de puțin adaptate. Gîndiți-vă, de exemplu, că Los Angeles a fost multă vreme citat ca orașul ideal, ca orașul de avangardă și că el este astăzi copleșit de reproșuri. Aceasta nu vrea să spună, bineînțeles, că noi trebuie să ne dezinteresăm de căutarea unui mai bine și să facem chiar orice. Legile hazardului ne învață că noi am avea o șansă extrem de redusă de a găsi soluția justă. Putem desigur să încercăm să devansăm vremea noastră, să ne imaginăm care vor fi tehnicile noi, dar în acest domeniu eșecurile sînt numeroase și senzaționale. Descoperirea științifică este o mare capricioasă. André Breton, părintele suprarealismului, spunea chiar că descoperirea este opusul științei. Să nu mergem pînă acolo, căci descoperirea poate fi ea însăși puțin ghidată. Dacă jumătate din sumele consacrate cuceririi Lunii ar fi fost afectate luptei împotriva cancerului, atunci fără îndoială că acest oribil flagel anacronic ar fi fost învins.

Trebuie deci să ne străduim pentru mai bine, încercînd să devansăm puțin vremea noastră, fără a ne face însă prea multe iluzii. Futurologilor, care ne descriu deliciile și ororile anului 2000, le sugerez numai să examineze ceea ce spuneau oamenii de acum 30 sau chiar 25 de ani despre epoca noastră 1973. Ceea ce s-a prevăzut cu siguranță, ca de exemplu, generalizarea rapidă a energiei atomice nu s-a produs, dar în schimb noi avem calculatoare de buzunar, o răsturnare a curentului migratoriu secular, o revoluție neprevăzută și neterminată în domeniul educației, diminuarea mortalității și prelungirea duratei medii a vieții, înviorarea unor sate altă dată condamnate etc. Să fim deci modești în afirmațiile noastre. Departe de mine, de aceea, pretenția de a indica cea mai bună rețetă pentru amenajarea teritoriului și a orașelor. Mă voi mulțumi să descriu un număr de experiențe și să încerc să trag cîteva învățăminte. Aceste învățăminte nu sînt identice, bineînțeles, pentru o economie planificată socialistă sau pentru o economie capitalistă, mai mult sau mai puțin orientată. Există totuși cîteva probleme comune.

O PRIMĂ PROBLEMĂ care se pune este : trebuie construite orașe noi sau trebuie amenajate și mărite cele deja existente ?

Mai întîi o constatare curioasă : ne găsim într-o perioadă generală de inovare, ne facem haine noi, spitale noi, mașini noi, dar în materie de orașe le păstrăm pe cele vechi. Totuși tentative de orașe noi pot fi citate. În Anglia așa-numitele **New Towns**, orașe mici care formează o centură în jurul Londrei și la care voi reveni. Numeroase orașe au fost distruse în timpul războiului, unele literalmente rase cu totul, și totuși ele au fost toate reconstruite în același loc, aproape după același plan, în consecință cu aceleași defecte și fără o veritabilă inovație. Găsim aici rădăcinile trecutului. Printre orașele noi construite în diverse țări se citează adeseori Tapala în Finlanda, foarte reușit, dar este mai ușor de construit cîteva vile frumoase într-o pădure decît o imensă aglomerație urbană cu toate angrenajele sale. Istoria și planul general al Brasiliei sînt bine cunoscute. Dar era o concepție prin excelență politică. În Statele Unite cîteva orașe noi, foarte agreabile, ca de exemplu Reston, au fost construite. Dar ele sînt de dimensiuni mici și nu au autonomie economică. Pot fi citate și alte nume cum sînt : Chandi-ghar în India, conceput de Le Corbusier, Huta Bankova în Polonia, Islamabad în Pakistan, Novosibirsk în Uniunea Sovietică etc.

Într-o țară capitalistă, avantajul pe care l-ar prezenta construirea unui mare oraș nou, autonom din punct de vedere economic, ar fi considerabil. Nici o servitute a trecutului, amplasament ales în funcție de condițiile de astăzi și nu de cele de acum 1000 de ani, teren gratuit fără speculă și chiar posibilitatea pentru colectivitate de a-și acoperi cheltuielile de construcție a căilor și clădirilor publice, cedînd anumite terenuri unor întreprinderi particulare, potrivit operației inverse celei care s-a făcut atît de des în favoarea speculatorilor particulari. În plus, mă refer tot la țările capitaliste avansate, posibilitatea de a construi un oraș în funcție de automobil, în vreme ce orașele vechi nu sînt deloc capabile să utilizeze inteligent acest instrument în număr mare. Și cum în orice caz este necesar să se construiască în fiecare țară clădiri, birouri, uzine, edificii publice, universități, spitale etc., aceasta nu ar antrena nici un cost suplimentar, ci din contră mari economii cu avantajul unui oraș adaptat vremii noastre. Totuși reamintesc riscul semnalat mai înainte al unei ajustări prea perfecte. În practică nu există nici o realizare de felul acesta. Centrul de cercetări și urbanism din Paris a elaborat toate planurile și schițele pentru două orașe tip, unul de 500 000, celălalt de un milion de locuitori, construite pe două nivele și îndeplinind diversele funcții moderne. Dar aceste planuri n-au ieșit niciodată din sertarul birourilor. Din ce motiv ? Tot din cauza poverii trecutului. Toate orașele vechi își apără cauza și au apărători în diferitele cercuri politice. Neavînd nici un trecut și avînd pentru ele numai viitorul, aceste orașe n-au avut forța necesară să se nască. Ele ar fi fost un teren bogat de experiență.

Din moment ce populația urbană va spori (și aceasta este o certitudine în lumea întreagă) și chiar în ipoteza în care noi vom construi cîteva orașe noi ex nihilo, trebuie bine utilizate vechile noastre orașe, mărindu-le în același timp. Dar cum nici un oraș nu este asemănător cu celălalt, fiecare ridică o altă problemă. Ne găsim în fața problemei dimensiunii. Să le mărim, dar pînă unde ?

Articol scris special de prof. Alfred SAUVY pentru „Viața economică"

În numărul viitor
DIMENSIUNILE ȘI DENSITATEA ORAȘELOR

Franța : aprovizionare cu gaze naturale

CONFORM contractelor privind importul de gaze naturale, semnate în perioada 1972—1973, economia franceză va dispune în 1980 de peste 30 miliarde m.c. de combustibil gazos, provenind din Olanda, U.R.S.S., Algeria și Norvegia. După aprecierea specialiștilor, partea deținută de gazele naturale în balanța energetică a Franței va depăși în acel an 10%, față de 7,75% în 1972.

Japonia — la ora informaticii

INDUSTRIA japoneză a început să construiască calculatoare electronice abia din 1965, însă producția acestei ramuri a cunoscut un ritm mediu anual de dezvoltare deosebit de rapid — circa 45%. Concomitent, parcul național de calculatoare a sporit de la 2159 unități în septembrie 1966 la 12809 în martie 1972 și se apreciază că va ajunge la 38 000 de unități în 1976. Atunci, Japonia se va situa pe locul doi în lume (după S.U.A.) și va devansa Statele Unite, în ceea ce privește numărul de calculatoare instalate revenind la mia de locuitori. Totodată, pe baza unor credite masive obținute începînd cu anul 1970 (50 miliarde yeni din partea statului și o sumă echivalentă din partea Băncii japoneze pentru dezvoltare), industria electronică depune eforturi pentru recuperarea rămînerii în urmă în producția de minicalculatoare, de instalații periferice și terminale.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Costul desulfurării

UN raport publicat acum cîteva luni de către O.C.D.E. asupra poluării atmosferei de emisiunile de oxizi de sulf și azot, precum și de materii în suspensie, apreciază că volumul acestora ar putea să crească cu 70% în 1980 comparativ cu nivelul atins în 1972. Autorii raportului se pronunță pentru folosirea la maximum a tuturor posibilităților pe care le oferă tehnica și tehnologia modernă pentru menținerea emisiunii acestor trei poluanți în jurul nivelului din anii 1968—1970. Se apreciază că pentru o asemenea limitare numai a emisiunii de anhidridă sulfuroasă vor fi necesare investiții suplimentare de 5—6 miliarde dolari în industria petrolieră, ceea ce va determina o creștere cu 2,5—5% a prețurilor pe ansamblul combustibililor.

Investiții în Brazilia

SE estimează că investițiile japoneze în economia Braziliei vor însuma în acest an un miliard de dolari, față de 600 milioane anul trecut și 200 milioane de dolari în 1971. Penetrația crescîndă a capitalurilor japoneze se datorează facilităților de export oferite de guvernul brazilian, prezenței în această țară a unei colonii japoneze de 800.000 de persoane (din care 700 000 în zona industrială Sao Paulo) și altor factori.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

În deceniul următor se prevede penurie de zahăr pe plan mondial — *Jacques Chirac, ministrul francez al agriculturii, a subliniat, în cursul unei conferințe de presă, că experții anunță o penurie foarte gravă de zahăr în următorii zece ani. Ministrul s-a opus deci unei diminuări a producției comunitare, care nu ar fi în interesul țărilor dezvoltate care sînt consumatoare mai înainte de a fi producătoare. El a relevat în legătură cu aceasta că prețul zahărului pe plan mondial a sporit cu 10—15% și a anunțat că recolta franceză ar fi inferioară cu 12% față de previziuni.*

Record în producția de oțel. — *Producția de oțel brut a 24 de țări capitaliste, principale producătoare de oțel, a înregistrat recordul de 41 900 000 tone în luna octombrie, față de 39 790 000 în luna septembrie și 37 900 000 în luna octombrie 1972, informează Institutul internațional al fierului și oțelului. Cele 24 de țări au furnizat în 1972 aproape 98% din producția de oțel a țărilor capitaliste și aproape 67% din producția mondială.*

Canada: sporirea vînzărilor de mașini agricole. — *Acest an va fi un nou an record pentru industria mașinilor agricole din Canada, a cărei cifră de afaceri totală s-a ridicat anul trecut la 418,5 milioane dolari (în 1970 a fost de 295,5 milioane dolari). Pentru primele cinci luni ale acestui an, vînzările au atins 150,4 milioane dolari, reprezentînd o creștere de 44,4% în comparație cu perioada corespunzătoare a anului 1972. Pentru întregul an se prevede o creștere valorică a vînzărilor în medie de 20% în comparație cu situația din 1972.*

Creșterea producției americane de aluminiu. — *Industria aluminiului din S.U.A. a produs în luna octombrie 388 775 tone scurte de aluminiu din prima topire, față de producția de 370 481 tone scurte în luna septembrie, și 363 249 tone scurte în luna octombrie 1972. Livrările de lingouri și produse de aluminiu s-au ridicat în luna august la 591 300 tone scurte, față de livrările de 558 800 tone scurte în luna iulie și 499 200 tone scurte în luna august 1972.*

Creșterea producției mondiale de zinc și plumb. — *Grupul de studiu pentru zinc și plumb al Națiunilor Unite, format din 28 de țări membre, prevede mari creșteri în minerit și producția de metale în anul viitor. Creșterea continuă a consumului de zinc și plumb, care a caracterizat anul 1972, a fost înregistrată și în 1973. Minele și producția de metale nu au acoperit această creștere a cererilor, se prevăd însă mari depășiri în 1974. Consumul de plumb continuă să se extindă și consumul de zinc s-a ridicat la aproape 5 milioane tone. În următorii cîțiva ani, producția de plumb pare să se dezvolte într-un ritm mult mai scăzut față de cea de zinc. Nu sînt semnalate noi mine importante de plumb care să fie date în exploatare, minereul de la multe mine de zinc conține, de asemenea, plumb. Consumul de zinc a crescut cu 11% în 1972 și se așteaptă să ajungă la 4 862 000 tone în 1973, ceea ce reprezintă o creștere de 10%.*

DOCUMENTAR

RECONSIDERĂRI

NECONCORDANȚELE dintre structura resurselor de energie cunoscute ale lumii și structura consumului constituie la ora actuală una din preocupările de seamă ale analiștilor care caută să descopere originile mai profunde și să schițeze perspectivele evoluției stării critice în care se află energetica mondială. Raportul preliminar asupra anumitor probleme pe termen mijlociu și lung ale economiei energetice, elaborat în primăvara acestui an sub auspiciile Comisiei economice O.N.U pentru Europa (doc. E/ECE/847), a oferit o seamă de elemente pentru înțelegerea necesității reconsiderărilor care se întreprind, de cîtva timp deja, în privința relației dintre cele două aspcte (vezi **Viața economică** *nr. 47 din 23 noiembrie 1973). Alte cîteva direcții ale reconsiderărilor, tratate în raport, sînt de asemenea instructive cu privire la domenii conexe ale crizei energetice.*

• Întîrzieri în progresul tehnic

CĂTRE SFÎRȘITUL deceniului al șaptelea, prognozele optimiste în ceea ce privește oferta viitoare de energie foloseau drept una din principalele lor ipoteze de lucru ideea că, în momentul cînd combustibilii clasici nu vor mai fi suficienți pentru a se face față creșterii cererii vor exista noi tehnici sau/și noi forme de energie exploatabile în condiții industriale și economicește viabile. Se conta îndeosebi pe reactorul supraregenerator, inovație care, în principiu, trebuia să fie disponibilă pentru utilizare pe scară mare din a doua jumătate a anilor '80, pe gazeificarea cărbunelui și pe fabricarea de combustibili lichizi din cărbune în cursul anilor '90 și, în sfîrșit, pe fuziunea nucleară în jurul anului 2000 sau puțin mai tîrziu.

Precizări de dată mai recentă au arătat însă că, probabil, exploatarea industrială a reactoarelor supraregeneratoare nu va fi realizabilă înainte de sfîrșitul anilor '80 și că nu va constitui o nouă sursă cu adevărat importantă de energie electrică mai devreme de anii '90. Chiar dacă reactoarele cu apă grea sau cu temperaturi înalte ar putea între timp, și pentru o perioadă oarecare cel puțin, să aducă soluții în privința ofertei de energie, rezervele de uraniu și de toriu (la prețuri scăzute) ar fi exploatate în aceste condiții atît de intens încît s-ar putea să se ivească probleme serioase de aprovizionare cu aceste elemente după anul 2000. În ceea ce privește gazeificarea și lichefierea cărbunelui, se pune, în special, problema de a reduce necesarul de investiții și cheltuielile de exploatare a instalațiilor, de a găsi combinațiile cele mai favorabile de procedee tehnice și produse finale pentru asigurarea economicității și de a îmbunătăți calitatea produselor finale. Speranțele referitoare la darea în exploatare a reactoarelor nucleare pe bază de fuziune la începutul secolului al XXI-lea sînt considerate a fi intacte la ora actuală, însă o evaluare mai riguroasă a economicității reactoarelor, a puterii lor minime rentabile, pare să fie în afara discuției pentru moment, avînd în vedere incertitudinile care planează asupra costurilor, evident condiționate de factori tehnici încă prea puțin cunoscuți.

Punerea în aplicare a unor inovații tehnice, considerate ca hotărîtoare pentru asigurarea aprovizionării cu energie pe termen lung și pentru modificarea treptată, lină, a structurii acesteia într-o perspectivă îndelungată, înregistrează, așadar, întîrzieri. Continuă, în același timp, cercetările pe alte linii, pe care documentul C.E.E.—O.N.U. le evocă în măsura în care asemenea lucrări au loc în țările zonei. Se depun, astfel, în continuare eforturi în ceea ce privește tehnicile de producere directă a electricității prin trecerea unor lichide sau gaze printr-un cîmp magnetic. Randamentul combustibilului, care este actualmente de 40% în producerea de energie electrică, ar putea să treacă la 60% pe baza tehnicilor directe. Reducerea cu o treime a energiei consumate pe un kWh de energie electrică ar avea o incidență considerabilă asupra necesarului de energie al centralelor electrice și deci asupra costurilor, ceea ce ar justifica intensificarea cercetărilor pentru a învinge dificultățile tehnice care persistă. Alte inovații, realizabile atît din punct de vedere tehnic cît și economic, de exemplu în domeniul transportului de energie primară (trenuri-bloc, nave-cisternă de foarte mare capacitate) și de energie electrică (sub tensiune foarte înaltă), nu și-au găsit încă un cadru adecvat de aplicare. Experții C.E.E.—O.N.U. ajung, în urma acestor și a altor constatări, la concluzia că eforturile de cercetare și, mai ales acelea de aplicare a noilor tehnici luate în considerație nu sînt încă pe măsura necesităților pe termen lung. Acuitatea actuală a crizei energetice va fi poate de natură să genereze o tendință spre lichidarea unora dintre întîrzierile constatate.

• Necesarul de investiții

ÎN RAMURA energetică necesarul de investiții este foarte ridicat, desigur în mod diferențiat pe subramuri — cel mai

VIZOR

„Eră a moralei conservării resurselor"

„CRIZA actuală de energie semnalează sfîrșitul unei ere caracterizate de un consum enorm de energie în țările industrializate" — a declarat, în cadrul unei conferințe de presă, Maurice Strong, directorul executiv al Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (UNEP). Națiunile vor trebui să-și pună la punct „un stil de viață bazat pe un consum redus de energie", pentru a se adapta la penuria de combustibil și, totodată, pentru a preveni poluarea mediului ambiant. M. Strong a apreciat că lumea se îndreaptă spre o „eră a moralei conservării resurselor", în care fiecare om va avea acces doar la energia necesară nevoilor vitale.

În declarațiile sale, M. Strong a subliniat necesitatea unei distribuiri mai echitabile a energiei, atît în lume, cît și pe plan național, în funcție de prioritățile vieții social-economice. „Trebuie să punem la punct un nou stil de viață, bazat pe consumul redus de energie, noi sisteme de producere economicoasă a energiei și sisteme economice de transportare a acesteia. Guvernele trebuie să adopte politici energetice bazate nu pe abundență, ci pe economie", a spus, în încheiere, Maurice Strong.

Agendă încărcată

MINIȘTRII țărilor membre ale Pieței Comune au, în acest sfîrșit de an, un calendar politic deosebit de încărcat. Astfel, în primele trei săptămîni ale lunii decembrie, urmează să aibă loc cel puțin nouă întîlniri la nivel ministerial. La 3 și 4 decembrie, miniștrii de finanțe și miniștrii de externe ai celor nouă se vor întruni pentru a analiza prevederile programului antiinflaționist al Comisiei CEE și aspectele legate de trecerea la a doua etapă a realizării uniunii economice și monetare. În zilele următoare, se vor desfășura lucrările consiliilor comunitare de politică industrială și pentru tehnologie. La 10 decembrie, Consiliul bugetar va dezbate și adopta bugetul definitiv al C.E.E. pe anul 1974. La 10 și 11 decembrie, Consiliul agricol va examina „planul Lardinois" privind modificarea politicii agricole a celor nouă. În sfîrșit, la 17 și 18 decembrie urmează să aibă loc o altă reuniune a miniștrilor de externe și de finanțe.

Bineînteles, din acest calendar al contactelor oficiale în cadrul Pieței Comune nu trebuie omise reuniunea la nivel înalt a șefilor de stat și guvern ai „celor nouă" programată la 14 și 15 decembrie la Copenhaga, și sesiunea Parlamentului european de la 10—14 decembrie.

Efectele negative ale... turismului

EXPERȚI din 16 țări, reuniți în cadrul unui comitet special al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), au constatat că dezvoltarea turismului a adus tezaurului cultural și artistic al lumii, pe lîngă avantajele cunoscute, și serioase pagube. Raportul comitetului — alcătuit după 4 zile de analize și discuții — relevă, de asemenea, că, prin dezvoltarea turismului de masă, s-au multiplicat și actele de vandalism privind monumentele de artă, cu deosebire cele semnalate pe locul descoperirilor arheologice, unde mulți dintre vizitatori iau acasă ca „amintiri" piese de mare importanță. De aceea, constată raportul Comitetului UNESCO, turiștii trebuie să fie instruiți de ghizi și însoțitori în vederea formării respectului față de obiectivele turistice vizitate, pentru oprirea devastărilor de monumente istorice, artistice sau religioase.

Falimente

În perioada ianuarie — septembrie 1973, în R. F. Germania au dat faliment un număr de 3 883 de firme. După cum s-a anunțat oficial la Bonn, în această perioadă, numărul de falimente a fost cu 13,7% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Cel mai mare număr de falimente a fost înregistrat în lunile iulie—septembrie, cînd în țară s-au prăbușit un număr de 1413 întreprinderi industriale, comerciale și financiare. Presa vest-germană subliniază că principala cauză a acestui număr record de falimente o constituie intensificarea concurenței din partea marilor concerne.

Penuria de combustibil și tendințele de... diversificare a transportului rutier

(după Die Zeit)

ÎN ENERGETICA MONDIALĂ [II]

înalt în centralele electrice, cel mai scăzut în extracția cărbunelui. Pe ansamblul ramurii, partea sa în investițiile noi totale de capital fix este (în prețurile curente) de circa 6—7% în cele șase țări fondatoare ale Pieței Comune vest-europene, unde a reprezentat 4—5% din produsul intern brut în anii recenți. Acest necesar are toate șansele să crească atît în valori absolute cît și relativ, în condiții cînd cererea de energie crește foarte repede, cînd resursele de energie ușor exploatabile devin mai rare în ritm rapid, cînd grija pentru apărarea mediului ambiant generează noi exigențe, cînd crește partea formelor de energie cu necesar ridicat de capital (în primul rînd a energiei electrice) în structura livrărilor totale etc. Raritatea datelor concrete permite totuși numai degajarea unor ordine de mărimi. Astfel, de exemplu, țările Pieței Comune ar trebui să investească în deceniul 1970—1980 circa 54 miliarde de dolari în extracția și rafinarea cărbunelui, a țițeiului și a gazelor naturale și în producția de electricitate. Extrapolînd evoluțiile mai vechi, 5% din această sumă ar fi destinate minelor de cărbune, 56% industriei petrolului, 12% prospectării și exploatării gazelor naturale și 27% producției de electricitate. Investiția medie pe o tonă de combustibil convențional s-ar cifra la 8—8,50 dolari. În legătură cu problemele pe care le ridică investiții de aceste dimensiuni și cu implicațiile creșterii lor relative asupra dezvoltării altor ramuri ale economiei naționale, documentul C.E.E.—O.N.U. sugerează studierea posibilității de a frîna creșterea necesarului de investiții prin acțiuni vizînd încetinirea ritmului de creștere al cererii de energie primară și de electricitate, modificarea compoziției livrărilor de energie primară și, axarea investițiilor pe instalații care să asigure un randament mai ridicat al combustibililor. O acțiune în acest sens ar putea să aibă rezultate foarte favorabile: documentul citează evaluări după care măsurile de economisire a energiei, preconizate de administrația S.U.A. în 1972, ar putea să reducă volumul investițiilor scontat în această țară pe perioada 1971—1980 cu nu mai puțin de 49 miliarde de dolari (14%).

• Protejarea biosferei

APĂRAREA mediului înconjurător a adăugat de cîtva timp o nouă dimensiune politicii energetice, intensificînd preocupările existente în legătură cu degradarea calității aerului și a apei, cu pericolele reprezentate de radiații, accidente nucleare, deșeuri radioactive etc., cu pagubele pricinuite solului și peisajului. Or, situația în această privință va tinde cu certitudine să se agraveze odată cu uriașa creștere prognosticată a cererii și cu modificarea structurii livrărilor de energie. S-a evaluat că, în jurul anului 2000, cantitatea de energie consumată în lume într-un singur an ar putea fi aproximativ egală cu cantitatea totală consumată în primii 25 de ani ai secolului al XX-lea, în condiții cînd aprovizionarea va fi probabil asigurată în proporție de 25% de către reactoare pe bază de fisiune. În lipsa unor măsuri adecvate, riscurile create de aceste modificări nu vor corespunde unor simple sporuri cantitative, ci vor avea un caracter cu totul nou.

Este de presupus de aceea că își vor croi drum măsuri și opțiuni care să îmbunătățească structura întregului sector energetic și alegerea locurilor de producere a energiei, să orienteze comportamentul și preferințele consumatorilor. Aceste măsuri și opțiuni vor tinde: să sporească livrările formelor de energie primară relativ „curate" (cărbune și țiței cu conținut redus de sulf, gaze naturale, energie hidroelectrică, energie solară); să încurajeze conversiunea energiei primare în energie secundară (combustibili gazoși și lichizi sintetici, electricitate, aburi); să facă inofensivă pentru biosferă exploatarea energiei primare și secundare (prin desulfurare, captarea cenușilor și a emanațiilor, recuperarea izotopilor, reducerea căldurii degajate etc.); să influențeze importanța relativă și implantarea industriilor interesate în producția, conversiunea și utilizarea energiei; să influențeze factorii care determină structura și nivelul cererii de energie (normele de izolare, sistemele de transport orășenesc, eficacitatea instalațiilor, publicitatea, prețul energiei etc.). Avantajele unor acțiuni imediate pe asemenea linii par să fie deosebit de mari în lumina unor studii recente. Măsurile preconizate în 1972 în S.U.A. pentru economisirea energiei prevedeau, între altele, următoarele acțiuni concrete speciale: a) îmbunătățirea izolării termice a locuințelor; b) adoptarea unor sisteme mai eficiente de condiționare a aerului în imobile; c) în transporturile interurbane — folosirea căilor ferate în locul autotransportului, pentru mărfuri, a mijloacelor terestre în locul avioanelor, pentru pasageri, iar în transporturile urbane — renunțarea la autoturismele particulare în favoarea transporturilor în comun; d) gruparea trimiterilor în transporturile urbane de mărfuri; e) introducerea unor procedee și instalații industriale mai eficiente. Experții guvernului S.U.A. au calculat că, prin aplicarea acestor măsuri speciale, cererea de energie în Statele Unite ar putea fi redusă cu 26% pînă 1980, ceea ce ar permite să se micșoreze cu două treimi importurile de petrol proiectate.

I. P.

SENSURI

Inflația pe avanscena C. E. E.

ÎN EUROPA APUSEANĂ inflația nu părăsește avanscena preocupărilor economice și politice. Țările C.E.E se gîndesc acum la o abordare și o soluționare comună a „scumpetei". Nu e pentru prima oară de altfel: au mai fost și altădată încercări de a se pune pe picioare o politică antiinflaționistă comunitară. La 3 și 4 decembrie, cînd se vor întruni din nou la Bruxelles miniștrii de finanțe ai celor „nouă" vor trebui, cum le cere Comisia, să se pronunțe asupra măsurilor de luat, cu mai multă fermitate de cît au făcut-o în trecut; și chiar de cum au făcut-o recent, la reuniunea de la începutul lunii noiembrie, cînd au manifestat „indiferență și scepticism".

O analiză cu privire la sursele inflației a fost supusă țărilor partenere de către Franța. Giscard d'Estaing, ministrul economiei și finanțelor franceze, este de părere că, în prezent, inflația în Europa apuseană e pe cale de a-și schimba natura. Vechile cauze, care de altfel s-au manifestat și în cursul anului 1973 (creșterea masivă a prețurilor la materiile prime, încordarea pe unele din cele mai importante piețe agricole, deficitul balanței de plăți a Statelor Unite), ar fi puse în umbră acum de factori interni. Între aceștia, persistența unei „cereri puternice", iar în unele țări rațiuni de ordin psihologic și sociologic care afectează „politica veniturilor".

Este desigur greu de presupus că masa salariaților și organizațiile lor sindicale își vor însuși acești termeni ai analizei și vor voi să sprijine măsurile care ar decurge din ea. Poate de aceea în propunerile făcute de partea franceză, șase la număr, „acțiunea concertată în politica veniturilor" și este plasată abia pe locul al 6-lea, pe primul loc figurînd măsurile bugetare, de ordin conjunctural, fie în domeniul fiscalității, fie în cel al utilizării creditelor. Evident, patronii întreprinderilor nu se vor afla alarmați în mod deosebit cînd vor constata că e vorba doar de o anumită eșalonare a impozitelor și nu de o reală majorare a lor. O fracțiune mai mare a impozitelor va deveni redevabilă în prima parte a anului, atîta tot. La punctele următoare se propune țărilor C.E.E. o cooperare mai strînsă în politicile monetare; avantaje mai mari oferite depunătorilor pe termen lung sau scurt; obligația marilor întreprinderi de a-și notifica majorarea prețurilor: creșterea eventuală a importurilor.

Deși a fost întîmpinată în mod favorabil, inițiativa franceză încă n-a antrenat pînă la evidență o mobilizare a spiritelor, scriu ziarele. În definitiv, dacă aspirația celor „nouă" este să atingă și să realizeze, de la începutul anului viitor, cea de a doua etapă pe calea Uniunii economice și monetare, ar fi de așteptat ca aceasta să capete de pe acum un caracter instituțional mai pronunțat. Consultările permanente pe care le reclamă Comisia ar purcede din acest spirit. De fapt, în prezent, pozițiile Franței și R.F.G. în această problemă și par mai apropiate ca în trecut, dar, pentru a se spori coeziunea comunitară, Comisia reclamă cu insistență contacte mai frecvente și un grad mai mare de convergență a politicilor economice. Propunerea este ca înalții funcționari ai celor nouă țări comunitare să se întîlnească odată la fiecare 15 zile și să înființeze chiar un „Comitet permanent" care să se întrunească săptămînal, urmînd să se asigure o informație continuă și reciprocă asupra tuturor aspectelor de gestiune a sistemului de schimb comunitar cît și asupra politicilor monetare și de credit.

În ceea ce privește regimul de schimb în vigoare, care prevede o îndepărtare maximă de 2,25% între cursurile monedelor comunitare — și pe care libera flotare a lirei sterline și a celei italiene îl încalcă — Comisia reclamă reintrarea în ordine. Că în vizită la Londra pentru convorbiri politice și economice președintele Pompidou a manifestat acum o poziție nouă, favorabilă, în chestiunea liberei fluctuații a sterlingului, este o împrejurare de ultim moment. Nu e însă pentru prima și nici pentru ultima oară cînd momentul politic își pune pecetea pe direcția orientărilor economice. Va avea concertarea din plan politic efecte și în domeniul inflației? Despre aceasta experții economici de la Bruxelles nu s-ar putea probabil pronunța decît enunțînd deziderate.

Al. ANCA

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Cooperare

PRIMA SESIUNE A COMISIEI MIXTE SOVIETO-AMERICANE DE COLABORARE ÎN DOMENIUL AGRICULTURII, *care a avut loc la Moscova, a aprobat programul de lucru care consemnează probleme din domeniul științei și producției agricole. Potrivit programului, oamenii de știință și specialiștii din U.R.S.S. și S.U.A. vor elabora în comun noi metode în prognoza producției, în selecția, cultivarea și protecția culturilor agricole. În nomenclatorul temelor figurează creșterea productivității vitelor și a păsărilor, mecanizarea producției agricole etc.*

ACORD IUGOSLAVO-PERUAN PRIVIND COLABORAREA ÎN AGRICULTURA. — *La Lima s-a semnat recent un acord în baza căruia specialiștii iugoslavi vor proiecta trei combinate agroindustriale în Peru. Lucrările vor începe în 1975, iar valoarea acordului este de circa 100 000 000 dolari. Potrivit acordului, fiecare dintre aceste combinate agroindustriale va dispune de un teren de circa 10 000 ha și o fermă cu 10 000 vaci de lapte, care vor produce 150 milioane litri de lapte anual. Se apreciază că prin construirea acestor combinate agroindustriale se va reduce cu 15% importul de produse alimentare.*

• Schimburi comerciale

STRUCTURA SCHIMBURILOR COMERCIALE SOVIETO-FINLANDEZE. — *Schimbul comercial dintre U.R.S.S. și Finlanda se realizează în cadrul acordului pe termen lung (1971—1975) care prevede creșterea livrărilor reciproce de mărfuri cu aproximativ o treime în comparație cu volumul schimbului comercial stabilit în acordul precedent. În anul 1972, schimbul comercial sovieto-finlandez a însumat peste 600 milioane ruble, situînd Finlanda printre primii trei parteneri comerciali importanți ai U.R.S.S. din rîndul țărilor capitaliste. U.R.S.S. livrează în Finlanda mari cantități de petrol și produse petroliere. Se așteaptă ca începînd din anul viitor, U.R.S.S. să înceapă livrările de gaz natural printr-o conductă construită în acest scop. În 1974, livrările de gaz natural se vor cifra la 500 milioane m³.*

Anul trecut a fost aproape dublat importul din U.R.S.S. de mașini pentru așchierea metalelor și de instalații energetice. Un articol important al exportului sovietic în Finlanda l-au constituit utilajele metalurgice, printre care utilajele de furnale.

INTENSIFICAREA SCHIMBURILOR COMERCIALE UNGARO-LIBANEZE. — *În 1972, schimbul comercial ungaro-libanez a însumat 132 milioane forinți valută. Pînă la sfîrșitul lunii august 1973 exportul ungar a depășit 90 milioane forinți valută, iar importul a însumat peste 83 milioane forinți valută. Ungaria livrează în Liban, în primul rînd, materii prime, bunuri de consum și produse alimentare și achiziționează în special, piei brute, fire de bumbac, materie primă pentru producția sucului de portocale și bunuri industriale de consum.*

TURCIA IMPORTĂ ECHIPAMENTE ȘI INSTALAȚII PENTRU EXPLOATAREA MINEREURILOR. — *Recentele lucrări de prospecțiuni au permis descoperirea în Turcia a numeroase minereuri care urmează să fie exploatate. Acest fapt va antrena masive importuri de utilaje necesare exploatării. Importurile vizează în special: perforatoare, mașini de încărcat, camioane de mare tonaj, buldozere, echipamente de spălat, instalații de spălare a minereului etc.*

• Protejarea mediului ambiant

Studiu în Iugoslavia privind incinerările resturilor menajere. — *De cîțiva ani la Belgrad se studiază posibilitatea incinerării resturilor menajere. Investițiile în vederea realizării instalațiilor de incinerare a resturilor menajere ar urma să se ridice la 300 milioane dinari. Mai multe țări au făcut oferte: Japonia, Canada, R. F. Germania, Italia, Elveția.*

Măsuri în S.U.A. pentru prelucrarea resturilor menajere. — *În Statele Unite a fost pregătit un plan pe termen lung privind construirea de instalații pentru prelucrarea resturilor menajere în statul Connecticut. Pentru realizarea acestui plan eșalonat pe o perioadă de [illegible] de ani, se prevăd investiții de 295 milioane dolari. O primă instalație va începe să funcționeze în 1976 la Bridgeport. Se creează astfel posibilitatea recuperării a 4 000 tone de aluminiu, 47 000 tone de sticlă și 72 000 tone de fontă și oțel.*

mondorama

„NOUA GENERAȚIE“ A TRENURILOR

TRANSPORTUL de pasageri și mărfuri pe căile ferate cunoaște, în prezent, o perioadă de căutare de noi soluții, vizînd modernizarea complexă a căilor ferate, prin introducerea unor trenuri foarte rapide, care amintesc prea puțin prin forma lor de cele convenționale. Este vorba de cîteva variante.

Prima, cea mai avansată, bazată pe combustia cu turbine, este realizată în prezent în Franța, unde cea de-a treia generație de astfel de trenuri, cu o viteză orară de 260 kilometri, circulă pe linia Cannes-Cherbourg, în timp ce, în Statele Unite, un tren similar leagă orașele New York și Boston. A doua variantă, trenurile pe pernă cu aer sau magnetică, garantează o viteză de aproape 500 kilometri pe oră. În cazul acestor „aerotrenuri“, consumul de energie este de trei ori mai mic decît în cazul trenurilor convenționale, cheltuielile de exploatare fiind, de asemenea, mai reduse, și permițînd o exploatare și în condiții climaterice grele.

În S.U.A., Japonia și R. F. Germania se fac cercetări, în colaborare cu firme aviatice, în vederea construirii de „trenuri rachetă“, care vor circula, printr-un tunel special amenajat O astfel de concepție are șanse de izbîndă potrivit părerii specialiștilor, abia la începutul secolului următor.

ECONOMIȘTI !

PARTICIPAȚI LA ANCHETA „V.E.“ PRIVIND CREȘTEREA ROLULUI DV. ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE !

Ancheta urmărește să evidențieze opinia economiștilor asupra unor probleme fundamentale ale profesiunii lor :

1) Care este și cum poate fi sporit rolul economistului in accelerarea dezvoltării economice ?

2) Care sînt factorii ce contribuie la creșterea rolului economistului în realizarea obiectivelor economice ?

3) Cum trebuie concepută pregătirea și perfecționarea economistului ?

Rezultatele anchetei vor fi cu atît mai concludente cu cît numărul celor ce vor lua parte la ea va fi mai mare. Iată de ce invităm pe toți economiștii să participe la anchetă.

Economiști, nu uitați! Este vorba de preocupările, de munca, de realizările și satisfacțiile dv. profesionale.

RESTRUCTURĂRI ÎN UTILIZAREA FONDULUI DE TIMP AL VIEȚII

Graficul alăturat ilustrează ca paralel cu creșterea speranței medii de viață (de la 18 ani în cazul omului primitiv la 70 de ani în cel al „omului industrial“), s-a produs și o restructurare net pozitivă a utilizării fondului său de timp total în decursul vieții. În primul rînd, perioada sa activă, de veghe, a crescut de la cca 58% la aproximativ 66% din acest fond de timp ; totodată, s-a redus ponderea timpului destinat efectiv muncii, extinzîndu-se în schimb — uneori în proporții uriașe — timpul acordat pentru instruire, creație și recreare, pentru rezolvarea diverselor probleme etc., ceea ce a avut — fără îndoială — efecte favorabile asupra accelerării dezvoltării sociale, asupra desăvîrșirii speciei umane înseși.

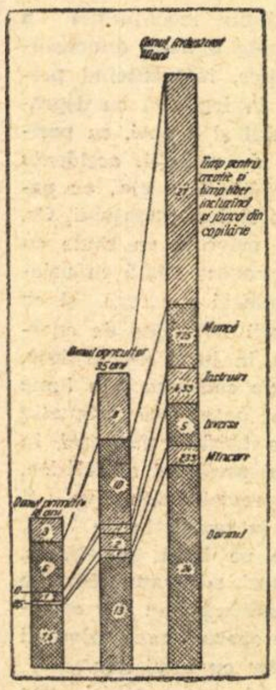

TRIPLAREA VALORII PREMIULUI NOBEL ÎN 20 DE ANI

VALOAREA premiilor Nobel acordate pentru literatură, medicină, fizică, chimie, pace și economie, a crescut an de an, începînd cu 1969. Dacă în 1953 fiecare dintre laureați a primit 171 000 de coroane suedeze, în 1972 cuantumul premiului a fost de 480 000 coroane, iar în acest an el a atins cifra de 510 000 coroane (516 630 franci francezi). Ce a permis o asemenea creștere, în special în ultimii 20 de ani ? Se pare că este vorba de o anumită strategie adoptată de conducerea fundației, începînd cu anul 1953 cînd a primit dreptul de a investi liber. Uzînd de acest drept, ea a imprimat o astfel de investire veniturilor sale (circa 9 milioane dolari, pe care-i lăsase Alfred Nobel, inventatorul dinamitei), încît acestea să fie orientate preponderent spre domenii ce permit cîștiguri ridicate. Raportul anual pentru 1972 constată o creștere cu 21% a veniturilor fundației, sectoarele de investire fiind : 48% în împrumuturi cu venit fix, 39% în acțiuni, iar restul în imobile. Restrîngînd numărul de societăți în care și-a investit fondurile de la 75 la 44, conducerea fundației se orientează preferențial spre societăți suedeze cu o solidă poziție internațională.

PONDERI ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

DEȘI VOLUMUL comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare a crescut sensibil în deceniul 1960—1970 (cu aproape nouă-zecimi la exporturi și cu două-treimi la importuri), totuși ritmul său mediu de dezvoltare a fost mai lent decît al comerțului mondial. Totodată, schimburile acestui grup de țări au evoluat în mod diferit în raport cu celelalte două grupuri de țări, ponderea țărilor în curs de dezvoltare înregistrînd o creștere sensibilă în comerțul exterior al țărilor socialiste și o scădere pronunțată în cel al țărilor capitaliste dezvoltate (vezi tabelul).

Se observă că ponderea țărilor în curs de dezvoltare a crescut — în cadrul exporturilor țărilor socialiste — la toate grupele de mărfuri, cu excepția combustibililor, în timp ce în cadrul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut la toate grupele de mărfuri, cu excepția materiilor prime. O situație similară se constată și în ceea ce privește ponderea țărilor în curs de dezvoltare în importurile țărilor socialiste (exceptînd materiile prime) și ale țărilor capitaliste dezvoltate (în afară de grupele „articole chimice“ și „mașini și mijloace de transport“).

EVOLUȚIA PONDERII ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN COMERȚUL EXTERIOR AL ȚĂRILOR SOCIALISTE ȘI CEL AL ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE (ÎN %)

	Exporturile				Importurile			
Grupa de produse	țărilor socialiste		țărilor capitaliste		țărilor socialiste		țărilor capitaliste	
	1960	1970	1960	1970	1960	1970	1960	1970
Produse alimentare	10,6	19,2	25,0	18,7	16,8	34,1	32.9	32,3
Materii prime	5,0	7,1	8,4	10,0	27,7	32,6	34.4	26.4
Combustibili	7,3	6,4	16,3	8,2	0,2	2,7	60,9	62,4
Articole chimice	14,0	14,3	31,1	23.4	1,3	2,2	4,0	1,5
Mașini și mijloace de transport	8,8	15.0	31,9	22,0	0,1	0,1	0,4	1.3
Alte produse prelucrate	11,6	14,3	24,9	16,5	2,0	4,9	11,8	11,2
Total	8,2	15,7	24,5	18,7	8,2	9,9	24,1	16,9

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, seria 1965 și 1972.

Viata economica

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Contul nostru 64030103 S.M.B. — S.D.B.S.

Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia. București. Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația“ str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 478

LUCRĂRI CE VOR FI EDITATE DE „VIAȚA ECONOMICĂ“ ÎN 1974

Lucrările de mai sus vor fi difuzate pe baza abonamentelor la revista „Viața economică“ pe 1974, prețul unui abonament fiind de 104 lei ; pentru cei incadrați într-o formă de învățămînt cu sau fără frecvență (liceal, universitar, postuniversitar etc.) costul unui abonament este de 52 lei.

La prețul de mai sus se adaugă contravaloarea lucrărilor preferate, cunoscînd că un abonament dă dreptul numai la cite un singur volum din fiecare titlu. Abonamentele se pot face direct la redacție (cont 64.03.01.03 S.M.B—S.D.B.S.) sau la oficiile poștale.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 49 (536)
VINERI 7 DECEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

49

O NOUĂ SOLIE DE PACE ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

O NOUĂ și importantă acțiune consacrată dezvoltării relațiilor de colaborare ale României, păcii și cooperării internaționale — astfel pot fi caracterizate vizitele președintelui Nicolae Ceaușescu în Algeria și Statele Unite ale Americii. Ele atestă hotărîrea țării noastre de a milita cu energie, în continuare, pentru așezarea relațiilor dintre toate statele lumii pe temelia principiilor suveranității și independenței naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, avantajului reciproc și respectului mutual — principii a căror aplicare constituie garanția sigură a dezvoltării libere, înfloritoare a fiecărei națiuni, a conlucrării internaționale rodnice, în conformitate cu năzuințele de pace și bunăstare ale întregii umanități.

Evoluția evenimentelor pe plan mondial, procesele care au loc pe arena vieții internaționale au confirmat și confirmă pe deplin justețea principiilor și orientărilor fundamentale formulate de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului în domeniul politicii externe. Bilanțul activității bogate și multilaterale desfășurate de România socialistă în strictă conformitate cu aceste principii și orientări, acțiunile întreprinse în slujba cauzei socialismului, păcii și cooperării internaționale, aportul constructiv la soluționarea problemelor majore ale contemporaneității, au contribuit — așa cum a subliniat și recenta plenară a Comitetului Central al partidului — la consolidarea tendințelor pozitive în viața internațională, au făcut să crească prestigiul patriei noastre în lume, i-au adus noi și noi prieteni pe toate meridianele globului.

La acest bilanț rodnic se adaugă rezultatele recentei misiuni de pace și cooperare întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Astfel, în Algeria, au avut loc ample convorbiri în cadrul cărora au fost abordate probleme privind dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie, pe multiple planuri, între cele două țări și popoare. S-a constatat cu satisfacție că relațiile românoalgeriene au cunoscut o dezvoltare continuu ascendentă, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării internaționale. De asemenea, în cursul convorbirilor s-a făcut un larg schimb de păreri referitor la probleme internaționale actuale de interes comun.

În spiritul stimei, al sentimentelor prietenești dintre popoarele român și american, al convingerii reciproc împărtășite că dialogul la nivelul factorilor de cea mai înaltă răspundere este de natură să stimuleze dezvoltarea relațiilor pe plan bilateral, să contribuie la promovarea păcii, destinderii și colaborării internaționale, se desfășoară vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii, la invitația președintelui Richard Nixon.

În politica sa — sublinia șeful statului român — **România pornește de la faptul că în soluționarea marilor probleme internaționale toate statele au de jucat un rol și trebuie să colaboreze pe principiul deplinei egalități... Sînt bucuros să pot afirma că relațiile dintre România și Statele Unite se bazează tocmai pe aceste principii, că, în anii care au trecut, ele s-au confirmat în viață".**

Acționînd în spiritul unității dialectice dintre sarcinile dezvoltării economico-sociale interne și politica externă, partidul și statul nostru desfășoară o activitate internațională tot mai amplă, în vederea promovării politicii externe stabilite de Congresul al X-lea, potrivit intereselor fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, promovării cauzei socialismului în lume, împlinirii aspirațiilor supreme de pace, bunăstare, libertate și progres ale întregii omenirii.

ANUL 1974, UN IMPORTANT PAS ÎNAINTE PE CALEA DEZVOLTĂRII SOCIALISTE A ROMÂNIEI

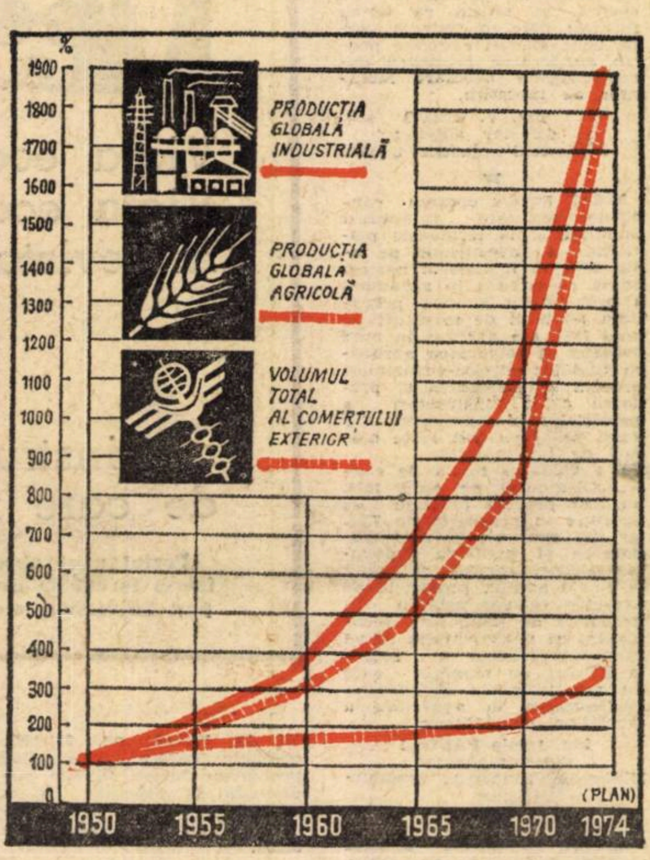

Dinamica unor indicatori principali ai economiei naționale

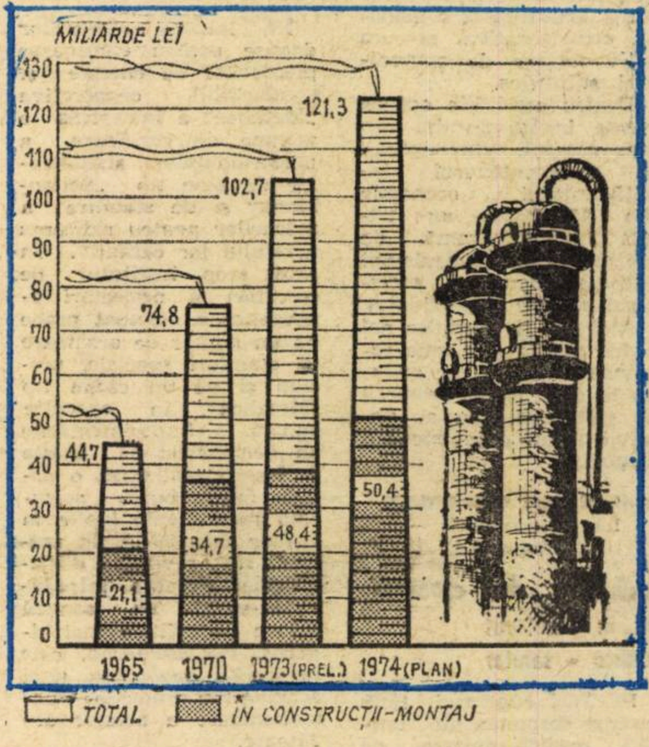

Investiții în economia națională

ZILELE ACESTEA Marea Adunare Națională, forul suprem al țării, a dezbătut și a dat putere de lege, planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1974. Prin indicatorii săi principali și prin corelațiile sale fundamentale, planul pe anul 1974, reflectă dinamismul viguros al dezvoltării economiei naționale, concentrează energia și capacitatea creatoare ale oamenilor muncii spre valorificarea mai intensă a întregului potențial productiv, a resurselor materiale și umane ale țării, și cu deosebire, a resurselor energetice, a combustibililor și energiei, în scopul creșterii substanțiale a eficienței economice, a venitului național, a accelerării progresului economic și social al țării.

În deplină concordanță cu democratismul vieții noastre economice și sociale, care constituie și o caracteristică esențială și a procesului de planificare, planul pe anul 1974 este rezultatul unui dialog activ desfășurat cu larga participare a ministerelor, a centralelor, întreprinderilor, a organelor de conducere din toate unitățile economice, a organelor locale și a instituțiilor centrale de sinteză. Planul național unic de dezvoltare economică și socială a României pe anul 1974 a fost elaborat sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — care în diferite etape, a analizat aspectele esențiale ale dezvoltării economico-sociale în anul viitor, a indicat noi căi și soluții de natură să asigure înfăptuirea prevederilor sale, să dinamizeze și mai mult progresul multilateral al națiunii noastre.

dr. Gh. OBREJA

(Continuare în pag. 3)

ÎN ACEST NUMĂR:

4 **Pregătirea producției pe 1974.** Un grupaj de articole despre încheierea contractelor economice. asigurarea pieselor de schimb și gospodărirea energiei electrice.

6 **Energie și metal.** Convorbire cu ing. **Costache Trotuș,** director general al I.S.-Hunedoara, despre preocupările privind economia de energie electrică.

7 **Comerț exterior.** Obiective prioritare pentru îndeplinirea planului de export pe 1974 : nominalizarea și contractarea integrală a sarcinilor.

8 **Conducere și organizare :** Noi opinii în „cazul" celor trei miliarde. Scrisoarea Centralei de transporturi auto-București și răspunsul autorului.

10 **Ancheta V.E.** Eficiența unui instrument de conducere : Programul productivității muncii. Participă specialiști din întreprinderile județului Caraș Severin.

12 **Marketing.** Dezbatere organizată de „Viața economică" și AROMAR pe tema : funcția promoțională a publicității externe.

15 **Știință și societate.** În această a II-a parte a studiului său, prof. **Alfred Sauvy** se ocupă de aspecte ale dimensiunilor și densității optime ale orașelor.

16 **Economie mondială.** Extrase din presa țărilor socialiste privind implicațiile economice ale poluării mediului ambiant.

Semnale

Semicentenarul liceului economic din Timişoara

LA sfîrşitul săptămînii trecute a avut loc la Tîrgovişte sărbătorirea semicentenarului liceului economic. Prilej de revederi şi amintiri, această manifestaţie a reunit numeroşi elevi, cadre didactice şi lucrători din unităţile economice, foşti elevi ai liceului. Printre participanţi am remarcat pe tov. Constantin Florescu, şeful catedrei de marketing de la Academia de Studii Economice, fost elev al liceului şi prof. univ. dr. Nistor Grigorescu, fost elev şi profesor al liceului nostru. Toţi aceştia au luat cunoştinţă de o serie de lucrări efectuate de cadrele didactice ale liceului. Între acestea s-au remarcat monografia, o revistă jubiliară, expoziţia şi o medalie comemorativă, precum şi o sesiune de comunicări ştiinţifice.

Pentru condiţiile optime create învăţămîntului din ţara noastră, participanţii la semicentenarul învăţămîntului economic din Tîrgovişte au trimis o telegramă de mulţumire tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului.

Aici vor fi pregătite noi cadre pentru economia românească ce se vor adăuga la cele 30 de promoţii de specialişti care au absolvit liceul economic din Tîrgovişte.

prof. **Aurora GHERMAN**
Liceul economic — Tîrgovişte

Posibilităţi de economii şi în sectorul medico — sanitar

PE TOT cuprinsul ţării noastre dispunem de unităţi medico-sanitare, de laboratoare şi institute de cercetare, de servicii de salvare etc. O mare cantitate de combustibili şi energie electrică se consumă zilnic în sectorul sanitar pentru salvarea de vieţi omeneşti, pentru alinarea suferinţelor. Sînt însă şi situaţii cînd se face risipă de combustibil, de energie electrică şi chiar de materiale.

Pentru a exemplifica numai cîteva din posibilităţile de economisire, voi aminti că foarte multe trimiteri de pacienţi de la o unitate la alta se fac în mod nejustificat, că de multe ori anumiţi răuvoitori cheamă maşinile sanitare fără rost. Făcînd o statistică la spitalul nostru, a rezultat că din 25 bolnavi, sosiţi din alte oraşe, 15 puteau fi trataţi, cu destul succes, de medicii spitalelor respective.

Experienţa judeţului Cluj în problema centralizării unor laboratoare se arată a fi bună, deşi ea trebuie încă perfecţionată. La fel, centralizarea atelierelor pentru repararea şi întreţinerea aparaturii medicale este o măsură cu consecinţe economice pozitive. Mă gîndesc că s-ar putea realiza şi o centralizare a mijloacelor de transport pentru alimente şi materiale şi chiar a autosalvărilor, unde am putea realiza o funcţionalitate şi o operativitate deosebită.

dr. **Nicolae OPREAN**
medic director
Spitalul Clinic de boli contagioase Cluj

Stop scurgerilor de energie!

ÎN lumina eforturilor depuse pentru eliminarea pierderilor de energie şi combustibil, cooperativa „Metalica" a întreprins o acţiune de verificare a performanţelor arzătoarelor de gaze tip „Seitan-Marsi" şi de stabilire a măsurilor pentru ridicarea nivelului lor calitativ. În acest scop, Institutul de cercetări şi proiectări energetice a efectuat probe cu un număr de arzătoare pe standuri speciale, precum şi pe un cazan tip „Metalica", în execuţie sudată. Experimentările au demonstrat că aceste arzătoare realizează o ardere foarte bună, asigurînd randamente înalte la cazane (cca 90%). În prezent, sînt revizuite dispozitivele aferente introducîndu-se şi un control tehnic de calitate mai riguros. De asemenea, este în studiu realizarea unei scheme de protecţie — automatizare a acestor arzătoare.

Pentru evitarea pierderilor de energie, este însă necesar ca Întreprinderea „Metalica" din Bucureşti, să realizeze cazane, cu un grad sporit de etanşeitate. Important este ca şi exploatarea să se facă conform instrucţiunilor de montare.

I. ATANASIU
preşedinte

ECONOMIŞTI!

În numărul viitor al revistei noastre va fi publicat chestionarul anchetei pe tema: CREŞTEREA ROLULUI ECONOMISTULUI ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE. Ancheta urmăreşte să evidenţieze opinia economiştilor asupra unor probleme fundamentale ale profesiunii lor:

1) **Care este şi cum poate fi sporit rolul economistului în accelerarea dezvoltării economice?**

2) **Care sînt factorii ce contribuie la creşterea rolului economistului în realizarea obiectivelor economice?**

3) **Cum trebuie concepută pregătirea şi perfecţionarea economistului?**

Rezultatele anchetei vor fi cu atît mai concludente cu cît numărul celor ce vor lua parte la ea va fi mai mare. Pentru a vă asigura o participare efectivă ca şi cunoaşterea rezultatelor anchetei, ce vor fi publicate în revistă la începutul anului 1974, nu uitaţi să vă asiguraţi din timp primirea revistei.

Economişti, participaţi la această anchetă a „V. E"! Este vorba de preocupările, de munca, de realizările şi satisfacţiile dv. profesionale.

Ecouri

Acum se pun temeliile obiectivelor din '74

„V. E." nr. 34

M.I.U. În planul de investiţii al Ministerului Industriei Uşoare pe anul 1974, aprobat prin H.C.M. nr. 720/1973, sînt prevăzute a începe 16 obiective noi, în competenţa de aprobare a Consiliului de Miniştri şi titularului. Din acestea, 13 lucrări, cu o valoare totală de construcţii-montaj de 262 mil. lei, din care în anul 1974 de 83 mil. lei, urmează a se executa în antrepriza trusturilor Ministerului Construcţiilor Industriale.

Subliniem că acţiunea de avizare şi aprobare a documentaţiilor s-a prelungit la unele lucrări deoarece s-au elaborat, succesiv, mai multe variante constructive, pe baza indicaţiilor primite, care să asigure iluminat natural, reducerea suprafeţei de teren, etc.

Elementele prezentate în articolul publicat în revista dv. au constituit pentru noi un sprijin, în sensul că ne-au furnizat date în vederea luării unor măsuri eficiente pentru accelerarea pregătirii documentaţiilor necesare lucrărilor de investiţii.

ing. **V. OCICO**
director adjunct
Ministerul Industriei Uşoare

★

M.I.M. Pentru crearea condiţiilor necesare înfăptuirii integrale şi la termenele planificate a investiţiilor pe anul 1974, la ministerul nostru, odată cu analiza în ansamblu a problemelor privind pregătirea planului de investiţii pe anul 1974, s-a analizat în mod deosebit şi asigurarea aprobării studiilor tehnico-economice, precum şi elaborarea şi predarea către constructori a proiectelor de execuţie. Cu acest prilej au fost luate măsuri de îmbunătăţire.

Din valoarea totală de construcţii-montaj pe anul 1974, au fost predate proiecte de execuţie în proporţie de 77%, iar din graficele privind elaborarea şi predarea documentaţiilor, rezultă că, pînă la finele anului, proiectele de execuţie se vor asigura în proporţie de peste 95%. Menţionăm că documentaţia ce va rămîne nepredată se referă la lucrări de montaje care nu vor influenţa defavorabil desfăşurarea în ansamblu a lucrărilor pe şantiere.

ing. **Iginio PAVONI**
director general
Ministerul Industriei Metalurgice

★

M.I.CH. Analizînd situaţia predării proiectelor de execuţie pentru lucrările din planul de investiţii pe anul 1974 şi constatînd rămînerile în urmă semnalate şi de „Viaţa economică", ministerul nostru a mobilizat institutele de proiectare în subordine, precum şi centralele industriale pentru a recupera o parte însemnată din rămînerile în urmă, astfel ca, la sfîrşitul anului în curs, gradul de asigurare cu documentaţie de execuţie a planului, să reprezinte circa 85%.

În ceea ce priveşte situaţia lucrărilor noi, prevăzute să înceapă în 1974, din totalul de 53 sînt aprobate sau în curs de aprobare 27. Analizîndu-se, de asemenea, stadiul elaborării, avizării şi aprobării documentaţiilor, s-a întocmit un plan de măsuri cu sarcini concrete, astfel încît, pînă la sfîrşitul anului 1973, să fie aprobate majoritatea lucrărilor rămase restante.

ing. **A. ŞTEFĂNESCU**
director
Ministerul Industriei Chimice

ÎN FIECARE VINERI

Viaţa economică a ţării,
Viaţa economică a lumii
în revista

viata economica

un instrument de lucru
de care nu vă puteţi lipsi

Preţul unui abonament pe un an — 104 lei; pentru cei încadraţi într-o formă de învăţămînt cu sau fără frecvenţă (liceal, universitar, post universitar etc.), costul unui abonament este de 52 lei.

Curier

● Salarizare

NICULINA GHEORGHE, Bucureşti — Trecerea din funcţia de casier în aceea de contabil se consideră promovare. În timp ce casierul face parte din categoria personalului administrativ, contabilul se consideră personal de specialitate. Promovarea în funcţie se poate face numai pe bază de examen sau concurs, astfel cum se prevede în Legea nr. 12/1971. La promovare, sînt aplicabile prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, potrivit cărora salariaţilor promovaţi într-o funcţie superioară de execuţie li se asigură o creştere a salariului tarifar echivalentă cu o clasă.

★

VLAD VOICU, Alexandria — Întrucît la trecerea din funcţia de maistru principal în aceea de şef atelier a avut loc o promovare într-o funcţie de conducere, eraţi îndreptăţit să vi se majoreze salariul tarifar de încadrare cu 1 sau 2 clase. Şeful de atelier face parte din categoria personalului tehnic de conducere şi nu beneficiază de derogarea prevăzută în mod expres pentru maiştrii şi maiştrii principali, în ce priveşte plafonarea veniturilor în funcţie de care se acordă alocaţia.

● Gradaţii

GHEORGHE VELICU, Craiova — Salariatul care consideră că îndeplineşte condiţiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, pentru trecerea într-o gradaţie superioară, se poate adresa fie şefului ierarhic superior, fie organului de conducere colectivă a unităţii, cu cererea de a se examina această posibilitate. Încadrarea este condiţionată de existenţa fondului de salarii planificat. Economiile la fondul de salarii se pot utiliza numai în condiţiile prevăzute de Legea nr. 13/1971.

● Transfer

Ing. **ION FILIP, Petroşani** — Înainte de a vă da acordul la transferarea efectuată în anul 1971, trebuia să cunoaşteţi încadrarea ce vi se va stabili. Nu este posibil ca, după ce au trecut aproape doi ani de la efectuarea transferării, să solicitaţi rectificarea încadrării. Întrucît aceasta nu s-a făcut cu încălcarea legii, stabilirea gradaţiei — la data efectuării transferului — fiind de competenţa conducerii unităţii. Întrucît salariul tarifar stabilit la unitatea unde v-aţi transferat este mai mic decît cel avut înainte, data de la care se socoteşte vechimea minim necesară pentru acordarea gradaţiei superioare (de la gradaţia 1 la gradaţia 2) este 1 ianuarie 1970, atunci cînd — pentru prima oară — aţi fost încadrat în gradaţia 1-a, însă la un salariu cu un nivel mai mare decît cel din I.C.P.M.H. **Îndepliniţi, deci, condiţia de vechime pentru trecerea în gradaţia a 2-a.** Îndeplinirea acestei condiţii nu determină însă obligaţia încadrării într-o gradaţie superioară. Nu este posibil să vi se acorde, concomitent, două gradaţii.

BREVIAR

Dezbatere ştiinţifică la Iaşi pe probleme ale conducerii întreprinderilor şi centralelor

SÎMBĂTĂ 1 decembrie a.c. a avut loc la Iaşi, sub egida Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice a R.S. România, în organizarea Centrului de ştiinţe sociale Iaşi — sectorul de cercetări economice şi Institutului de cercetări economice Bucureşti, o dezbatere ştiinţifică pe tema „Probleme ale perfecţionării activităţii întreprinderilor şi centralelor industriale. Fundamentarea deciziilor economice din întreprinderi". În cadrul dezbaterii au fost abordate următoarele teme: posibilitatea îmbunătăţirii activităţii de producţie şi desfacere; perfecţionarea activităţii de cercetare-dezvoltare în întreprinderi şi centrale industriale; rolul deciziilor economice în dezvoltarea economiei întreprinderilor, metode şi modele de fundamentare a deciziilor economice. De un interes deosebit s-au bucurat problemele integrării rezultatelor cercetării în activitatea de producţie.

La dezbateri au participat economişti, jurişti, sociologi, psihologi, matematicieni din cercetare, învăţămînt şi producţie din Bucureşti, Iaşi şi Cluj.

Curs de marketing internaţional

UNIVERSITATEA din Timişoara găzduieşte în perioada 28 noiembrie — 7 decembrie Cursul de marketing internaţional, organizat în colaborare cu City University of London şi Fundaţia Europeană Dragan. Programa cursului, de tip intensiv (9 ore pe zi) cuprinde atît prelegeri, cu pronunţat caracter aplicativ, cît şi studii de caz, în a căror rezolvare este antrenată întreaga grupă de cursanţi. Aceştia sînt cadre de conducere din ministerele producătoare de bunuri de consum (Ministerul Industriei Uşoare şi Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor) şi cadre didactice ce predau Marketing în cadrul Universităţii.

Tematica se concentrează, în mod special, asupra metodelor şi tehnicilor de promovare a exporturilor şi de cooperare, inclusiv legislaţia comercială şi reglementările internaţionale. Expunerea temelor este făcută în prealabil de profesori englezi (O. Vesey Holt şi G. W. Earls) şi de profesori români (M. C. Demetrescu, P. Pătrăşcanu, Al. Zamfir). Au fost abordate probleme de marketing —management, ca elaborarea deciziilor (tactici şi strategii) în marketing, formularea analitică a programelor de marketing, strategiile cooperării (M. C. Demetrescu); experienţa românească în societăţi mixte, practica ţărilor socialiste în domeniul societăţilor mixte, societăţile multinaţionale (Al. Zamfir); probleme juridice şi reglementări în comerţul internaţional (P. Pătrăşcanu); Analiza operaţiunilor de marketing, promovare, canale de distribuţie, controlul forţelor de vînzare (G. W. Earls); stabilirea preţurilor, organizarea comerţului internaţional, probleme specifice de marketing industrial (O. Vesey Holt).

Cu participare bilaterală au fost abordate problemele privind posibilităţile cooperării româno-britanice.

PE CALEA DEZVOLTĂRII SOCIALISTE A ROMÂNIEI

(Urmare din pagina 1)

Dezvoltarea accelerată a economiei naționale, cale unică și sigură a creșterii nivelului de trai al poporului

PREVEDERILE planului pe anul 1974 se înscriu hotărît și caracterizează prin dimensiunile lor o nouă etapă pe calea dezvoltării continuu ascendente a economiei, înfloririi țării, ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc. **„Obiectivele planului pe 1974** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea de la Plenara comună a C.C. a P.C.R. și Consiliului Suprem a Dezvoltării Economice și Sociale a României — **asigură continuarea dezvoltării economiei naționale în ritm înalt, înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională".**

Sarcinile înscrise în planul de dezvoltare economico-socială a țării sînt susținute de o trainică bază tehnico-materială existentă, de rezultatele bune obținute în primii trei ani ai cincinalului. Iată în această privință. numai cîteva date și cifre : producția industrială realizată în primii trei ani a depășit prevederile cincinalului cu circa 30 miliarde lei, ajungînd ca în anul 1973 să realizăm o producție a cărui nivel este mai mare decît cel obținut în întregul cincinal 1956—1960 ; în anii 1971—1972 s-au obținut cele mai mari producții de cereale din istoria țării noastre, s-a înfăptuit un amplu program de investiții din fondurile statului, volumul acestora ajungînd la 258 miliarde lei, dîndu-se în funcțiune 920 noi și moderne capacități de producție ; productivitatea muncii în industria republicană a crescut cu 24% în acești trei ani, iar economiile obținute ca urmare a reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție marfă au reprezentat nu mai puțin de 25 miliarde lei. Dinamismul și sporirea eficienței economice se reflectă în modul cel mai sintetic în sporirea venitului național în această perioadă într-un ritm mediu anual de 11,3%, ritm care situează în continuare economia românească printre cele mai dinamice economii din lume.

Toate aceste realizări obținute precum și altele atestă în mod convingător că economia României a continuat în acești ani o evoluție ascendentă, că ele într-adevăr conferă un suport trainic dezvoltării economice și sociale a țării în anul viitor.

Increderea și optimismul cu care întregul nostru popor pășește în penultimul an al cincinalului pentru a contribui la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv care va polariza aproape două decenii întreaga putere de muncă și de creație a sa —, este reliefată pregnant de nivelele si ritmurile de creștere ale principalilor indicatori ai dezvoltării economice si sociale pe acest an :

	1973	1974
Producția globală industrială	100	116,7
Producția globală agricolă	100	121,5
Volumul investițiilor totale în economia națională	100	118,1
Volumul total al comerțului exterior	100	141,3
Venitul național	100	114,6
Fondul de salarii	100	111,9
Veniturile reale pe locuitor	100	108,6

Industria — pe coordonatele avîntului continuu

CA UN ELEMENT distinctiv al dezvoltării și modernizării economiei țării, în anul 1974 se remarcă în continuare accentuarea procesului de industrializare, creșterea rolului conducător al acestei ramuri în ansamblul economiei naționale. Ceea ce caracterizează dezvoltarea industriei în anul viitor este structurarea sa modernă, dezvoltarea cu prioritate a acelor ramuri care sînt strîns legate de progresul științific — tehnic, începînd de la nivelul ramurilor, subramurilor și pînă la produsele acestora. Industria noastră socialistă este chemată și în acest an să satisfacă cît mai deplin necesitățile de consum productiv și individual, să contribuie la extinderea relațiilor externe ale țării, în condiții cît mai avantajoase din punct de vedere economic. În anul 1974 saltul cantitativ în dezvoltarea acestei ramuri este reliefat în primul rînd de prevederea unui ritm substanțial de creștere față de anul 1973 de 16,7%, acesta fiind cel mai înalt ritm de creștere din ultimele două decenii ; nivelul absolut al producției industriale fiind cu 27,3 miliarde lei mai mare decît cel stabilit inițial în planul cincinal. În același timp, planul înscrie prevederi care vizează în continuare importante schimbări calitative de ordin structural ; în anul viitor vor continua să se dezvolte, în ritm susținut, ramurile și subramurile industriale cu un rol decisiv în economia noastră : electrotehnică, electronică, producția de oțeluri speciale, de mașini unelte, de mijloace de automatizare, de fibre și fire sintetice și altele. Ca un corolar al acestei dezvoltări și îndeosebi a accentuării laturilor calitative ale dezvoltării industriale, industria noastră va contribui în anul viitor cu 68% la formarea venitului național și cu aproximativ două treimi la dotarea economiei naționale cu mașini și utilaje.

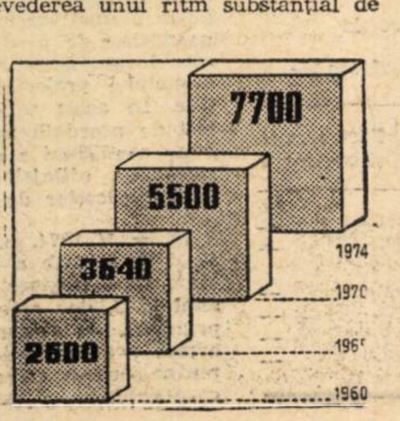

Cheltuieli social-culturale de la bugetul statului (pe o familie, în lei)

Pentru a da viață acestor prevederi, Hotărîrea Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cu privire la măsurile pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor planului național unic de dezvoltare economică și socială a României pe anul 1974, indică foarte concret direcțiile hotărîtoare și ansamblul de măsuri necesare în realizarea sarcinilor stabilite pentru dezvoltarea industriei

Agricultura pe drumul unei dezvoltări intensive și de mare randament

ÎN ANUL VIITOR, agricultura, — ca ramură importantă a economiei românești — este chemată să-și aducă o contribuție și mai mare la mai buna aprovizionare a populației și a producției, la satisfacerea unor nevoi mereu sporite ale economiei, la creșterea venitului național. Prevederile planului privind dezvoltarea și modernizarea acestei ramuri au în vedere valorificarea completă și superioară a tuturor rezervelor existente în această ramură, mai buna folosire și gospodărire a pămîntului, ca unul din bunurile de cel mai mare preț ale națiunii noastre. Producția globală agricolă se prevede să ajungă în anul 1974 la 113,2 miliarde lei cu 21,5% mai mare decît cea preliminată pe anul 1973 ; producția de cereale urmînd să ajungă la peste 18 milioane tone, sporuri însemnate prevăzîndu-se în domeniul creșterii efectivelor de animale și al producției acestora. Aceste ritmuri susținute de creștere se bazează pe alocarea unor resurse importante de către societate pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri. În anul viitor vor fi alocate agriculturii îngrășăminte chimice cu 45% mai mult decît în anul 1973, suprafața amenajată pentru irigații va ajunge la finele anului 1974 la aproape un milion și jumătate, această ramură urmînd să dețină la finele aceluiași an circa 116 mii tractoare, 11 mii combine autopropulsate și alte mașini și utilaje agricole, capabile să permită efectuarea lucrărilor agrotehnice în condiții superioare.

Sarcini sporite față de anul trecut sînt prevăzute în zootehnie, ele vizînd mai cu seamă îmbunătățirea calității șeptelului, obținerea de randamente superioare la producția animalieră. Se are în vedere o îmbunătățire radicală în 3—4 ani a șeptelului prin măsuri deosebite inițiate în acest scop și prin importul de animale de rasă.

Pentru a obține încă din anul viitor o îmbunătățire radicală a activității în această ramură, o creștere mai substanțială a producției vegetale și animale, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea sa la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, este necesar ca organele și organizațiile de partid, organele și unitățile agricole, comitetele executive ale consiliilor populare județene să ia măsuri hotărîte pentru gospodărirea judicioasă a fondului funciar, pentru desfășurarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, pentru folosirea rațională a parcului de tractoare și mașini agricole, întreținerii și exploatării acestora, pentru îmbunătățirea selecției și reproducției animalelor, folosirea rațională a furajelor și reducerea pierderilor din mortalități.

Programul de investiții, suport material puternic pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor planului național unic

DINAMISMUL și amploarea potențialului economic, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, se reflectă sintetic în creșterea și repartizarea prevăzută a venitului național. Planul pe anul 1974, pornește de la ideea fundamentală că venitul național constituie unicul izvor al dezvoltării potențialului economic și în consecință prevede o majorare substanțială a acestuia, — 14,6% față de anul 1973 — ritm ce situează România printre statele cu cele mai dinamice economii. O astfel de creștere a venitului național este posibilă dacă avem în vedere ritmurile susținute ale dezvoltării producției materiale, ridicarea la un nivel calitativ superior a întregii activități economico-sociale în anul viitor.

Creșterea prevăzută a venitului național, nivelul acestuia de 234,5 miliarde lei, asigură resursele necesare realizării programului de investiții pe acest an de 121,3 miliarde lei, cu 18,6 miliarde lei mai mult decît în anul 1973, program care promovează în continuare pe un front larg progresul tehnic în economia noastră națională.

Caracteristic pentru planul de investiții al anului viitor este **orientarea mai judicioasă și rațională a eforturilor în domeniul investițiilor, prin reducerea cheltuielilor pentru clădiri și dirijarea fondurilor cu prioritate spre dotarea cu mașini și utilaje moderne.**

Amploarea deosebită a lucrărilor de investiții — în anul 1974 urmează a fi puse în funcțiune circa 450 capacități industriale și 85 de capacități agrozootehnice importante — precum și întregul potențial tehnic acumulat pînă în prezent, care va atinge la finele anului peste 1000 miliarde lei, impune măsuri energice pentru obținerea de la acest potențial a maximului de randament în creșterea producției sociale. Ca urmare, titularii de plan, beneficiarii investițiilor alocate, proiectanții și constructorii sînt chemați să acționeze ferm și în comun pentru rezolvarea tuturor problemelor ce condiționează realizarea deplină și eficientă a obiectivelor de investiții planificate.

Comerțul exterior își sporește aportul la dezvoltarea economică generală a țării

PRIN PREVEDERILE SALE, planul pe anul viitor reflectă pregnant preocuparea constantă a partidului nostru în direcția dezvoltării relațiilor economice externe ale țării, participarea tot mai mare a României la circuitul mondial de valori materiale. În anul viitor, volumul comerțului exterior va marca ritmuri deosebit de înalte, situîndu-se cu mult peste cele ale producției industriale, al venitului național. Creșterea cu 41,3% a volumului total de comerț exterior față de anul 1973, al exportului total cu 43,5% și a importului total cu 38,8% exprimă încă odată efectele preocupării pentru asigurarea unei dezvoltări accelerate a producției în toate ramurile economiei naționale, progresele continue realizate în modernizarea producției și tehnologiilor de fabricație în economia românească.

În acest cadru general al creșterii schimburilor comerciale externe, al dezvoltării în continuare a cooperării economice cu alte țări, se remarcă cu pregnanță prevederea ca balanța de plăți a țării să fie echilibrată pînă la sfîrșitul anului viitor, fapt ce marchează înfăptuirea sarcinii trasate de Conferința Națională a P.C.R., prima balanță echilibrată după eliberarea țării, o nouă etapă în dezvoltarea economiei românești.

Pentru a putea da viață indicațiilor conducerii partidului nostru ca producția pentru export, activitatea de comerț exterior să devină o problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale, a fiecărui muncitor. salariat, este necesar să se acționeze cu fermitate pentru asigurarea producerii fondului de marfă destinat exportului, pentru creșterea calităților competitive ale produselor și pentru valorificarea acestora avantajoasă pe piețele externe, pentru creșterea eficienței exportului, gospodărirea rațională a fondurilor valutare destinate importurilor, îmbunătățirea radicală a cooperării României cu alte state

Ridicarea eficienței în toate domeniile de activitate

PROGRESUL neîntrerupt al economiei românești impune astăzi mai mult ca oricînd, nu numai asigurarea în continuare a unor ritmuri înalte de dezvoltare a producției sociale, ci și o preocupare susținută pentru creșterea eficienței în toate domeniile de activitate. Dînd curs unei astfel de legități unanim recunoscută, prevederile planului pe anul 1974 marchează o concentrare a tuturor eforturilor în direcția îmbunătățirii simțitoare a indicatorilor de eficiență. Iată în această privință numai cîteva din prevederile planului. În industria noastră republicană cheltuielile la 1000 lei producție-marfă se vor reduce de la circa 348,9 lei la 325,5 lei, patru cincimi din această reducere urmînd să se realizeze pe seama micșorării cheltuielilor materiale de producție ; productivitatea muncii va înregistra ritmuri susținute de creștere — 9,6% în industrie și 8% în construcții ; volumul economiilor ce se prevăd a fi realizate prin scăderea costurilor de producție se estimează că vor fi în industria republicană de peste 9 miliarde lei ; beneficiile unităților economice față de preliminările pe anul 1973 vor crește cu 14,5 miliarde lei, adică cu 20% ; venitul național ca expresie concentrată a dinamismului și eficienței va spori cu 14,6%.

Înfăptuirea în anul viitor a acestor sarcini de maximă însemnătate, dincolo de profilurile reliefate de ritmurile înalte de creștere ale producției sociale, capătă o importanță deosebită. Ca urmare, sporirea eficienței economice în toate ramurile economiei, impune sporirea producției și a venitului net ce urmează a fi obținute de la fondurile de producție din dotarea unităților economice, creșterea productivității muncii peste nivelul prevăzut de 9,6% tinzînd să ajungă la cel puțin 10% ; reducerea substanțială a costurilor de producție și înlăturarea pierderilor, îmbunătățirea activității de determinare și urmărire a indicatorilor economico-financiari.

Preocuparea partidului și statului nostru pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului își găsește o vie ilustrare în ansamblul prevederilor stabilite în această direcție, pentru anul 1974, în devansarea programului prevăzut prin planul cincinal.

Semnificația socială a acestor prevederi rezultă din înseși opțiunile avute în vedere în repartizarea judicioasă a venitului național între cota destinată fondului național de dezvoltare economico-socială și fondului de consum. Astfel, pe baza creșterii venitului național va fi posibil un spor al fondului de consum față de anul 1973 cu 8%, spor care se situează cu mult peste ritmurile realizate în ultimul deceniu.

Este de remarcat faptul că planul asigură prin prevederile sale fondurile materiale și bănești necesare îndeplinirii programului de creștere a nivelului de trai prevăzut în cincinal, iar în unele domenii chiar depășirea lui. Cîteva cifre înscrise în plan ne oferă o imagine cuprinzătoare a rolului politicii economice a partidului nostru de dezvoltare accelerată a bazei tehnico-materiale a societății, în vederea asigurării premiselor materiale, ridicării nivelului de trai. În anul viitor se vor crea 250 mii noi locuri de muncă, numărul de salariați ajungînd să depășească 6 milioane ; fondul de salarii va fi cu 14 miliarde lei mai mare decît în 1973 ; salariul mediu se va ridica la circa 1700 lei ; veniturile țărănimii vor fi cu 5,5 miliarde lei mai mari decît în 1973 ; veniturile reale pe locuitor vor crește cu 8,6% ; desfacerile de mărfuri prin comerț se vor majora cu 9,7% iar volumul prestărilor de servicii cu 13,3%.

Totodată populația va beneficia de importante fonduri sociale, al căror volum va reprezenta circa 56 miliarde lei ; sumele ce vor fi alocate de la bugetul statului pentru acțiunile social-culturale ajungînd să reprezinte în medie pe o familie 7700 lei, față de 5500 lei în anul 1970.

CONVINSE pe deplin că prevederile planului pe anul viitor oglindesc fidel năzuințele și voința întregii națiuni, colectivele de oameni ai muncii din unitățile noastre economice vor depune toate eforturile pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, pentru înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională.

economie națională

ACTUALITATEA ● Sarcinile care ne stau în față au căpătat contururi precise, ferme în **Legea pentru adoptarea Planului național unic pe anul 1974.** Luînd cunoștință de ele în profunzime, putem afirma cu deplin temei că **anul ce vine va constitui un important pas înainte pe calea edificării socialiste a României.**

● Un comandament al actualității: **pregătirea optimă a tuturor condițiilor pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe 1974.** Revista „Viața economică" întreprinde, în acest sens, o incursiune în cîteva „zone fierbinți": **încheierea contractelor economice, asigurarea aprovizionării cu materii prime și materiale, pregătirea pro-**

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE 1974

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ va intra în curînd în cel de-al patrulea an din cincinalul 1971—1975. Așa cum s-a subliniat la recenta plenară a C.C. al P.C.R., sarcinile pe primii 3 ani ai cincinalului, precum și o bună parte din angajamentele asumate de oamenii muncii au fost îndeplinite cu succes, iar în unele domenii chiar depășite. **Sporul total de producție industrială realizat în acești 3 ani, față de prevederile cincinalului, se ridică la 30 miliarde lei.**

Rezultatele dobîndite în industrie, agricultură și în celelalte ramuri ale economiei naționale, evidențiază realismul programului de dezvoltare economică și socială, demonstrează că prevederile stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională se înfăptuiesc cu succes.

În scurta perioadă ce a mai rămas pînă la sfîrșitul lui 1973, oamenii muncii sînt confruntați în activitatea productivă cu două probleme principale, strîns legate între ele: **concentrarea eforturilor pentru a realiza integral și la toți indicatorii planul pe anul în curs** — hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen — și **desăvîrșirea acțiunilor complexe cerute de buna pregătire a producției pe 1974,** în așa fel încît chiar din primele zile ale noului an de muncă producția să se desfășoare ritmic și să faciliteze sporirea producției și productivității muncii, folosirea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, în vederea obținerii unei înalte eficiențe economice.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., care și-a desfășurat lucrările împreună cu Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, înfăptuirea planului pe 1974 **este condiționată în măsură hotărîtoare de buna aprovizionare tehnico-materială a producției,** de gospodărirea judicioasă a resurselor de materii prime și materiale. „**CEEA CE SE IMPUNE ACUM** — a subliniat secretarul general al partidului — **ESTE LUAREA MĂSURILOR PENTRU CONTRACTAREA ȘI LIVRAREA RITMICĂ A MATERIILOR PRIME ȘI A SEMIFABRICATELOR PE ÎNTREAGA SCARĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE, PENTRU FIECARE ÎNTREPRINDERE ÎN PARTE**"...

În articolele ce le publicăm în grupajul de față sînt prezentate unele aspecte ale pregătirii pe 1974, sub raportul încheierii contractelor economice, asigurării cu piesele de schimb, sporirea producției de metal, precum și acțiunile ce au și vor avea loc în unele întreprinderi pe linia creșterii gradului de gospodărire și economisire a combustibilului și energiei electrice.

a sarcinilor de plan pe 1974, **acțiunea de încheiere a contractelor economice se cere grăbită, astfel ca toate întreprinderile și unitățile economice cu sprijinul direct al ministerelor și al centralelor industriale, să poată intra în noul an de muncă cu baza tehnico-materială asigurată.**

L. ȚĂRANU

Aprovizionarea cu metal impune grăbirea încheierii CONTRACTELOR ECONOMICE

● Întîrzieri în emiterea repartițiilor, din cauza nedepunerii la timp a specificațiilor
● Rămineri în urmă în contractarea produselor
● Cu sprijinul ministerelor și al centralelor industriale, acțiunea se cere grabnic încheiată

IN CADRUL pregătirii activității pe anul viitor, pe lîngă măsurile menite să faciliteze îndeplinirea ritmică, chiar de la început, a sarcinilor de plan, o mare însemnătate prezintă — alături de nominalizarea producției și de perfectarea de către întreprinderile producătoare a contractelor economice cu beneficiarii produselor — **încheierea acțiunii privind aprovizionarea tehnico-materială.** Cum se prezintă situația la Ministerul Industriei Metalurgice în legătură cu repartițiile metalului și încheierea contractelor economice cu întreprinderile beneficiare a acestei importante materii prime?

DE LA BUN ÎNCEPUT se cere semnalat faptul că cele două acțiuni importante și anume remiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice cu beneficiarii de metal **nu s-au putut desăvîrși în termenele stabilite de reglementările în vigoare, respectiv pînă la 30 septembrie a.c., ci au fost mult tergiversate.** Organele de programare și repartizare din Ministerul Industriei Metalurgice au întîmpinat serioase dificultăți, ca urmare a depunerii cu mari întîrzieri a necesarelor de materii prime, pe specificații, în special din partea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, care au depus cu 45—60 zile mai tîrziu specificațiile.

Ce factori au determinat, în mod deosebit, întîrzierile din partea acestor două ministere, a căror unități sînt cele mai mari consumatoare de metal? Ele se pot rezuma în esență la:

a) **nenominalizarea detaliată din timp a planului de producție a atras după sine întîrzieri în determinarea necesarului de metal, corelat cu sarcinile planului de producție;**

b) **necunoașterea precisă a obiectelor din planul de investiții și lipsa documentației tehnice de execuție a unor utilaje tehnologice.**

La aceasta s-au adăugat apoi și greutățile provocate de bazele județene ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pentru cantitățile nevagonabile. Și aici, cauzele se datoresc, în principal:

a) **depunerii cu întîrziere de către întreprinderile pe plan local a specificațiilor privind necesarul de aprovizionat;**

b) **insuficienței experiențe a unei mari părți din personalul bazelor de aprovizionare județene în centralizarea, analizarea și încadrarea specificațiilor în standardele în vigoare, ceea ce a condus la o prelucrare prelungită a acestora.**

Cu toate aceste neajunsuri, prin măsurile luate de Ministerul Industriei Metalurgice, programele de fabricație ale întreprinderilor furnizoare de metal, în care s-au stabilit sortimentele pe tipodimensiuni, mărci și calități pe furnizorii direcți, precum și alte elemente necesare pentru încheierea contractelor economice **au fost întocmite pînă la data de 10 noiembrie, iar repartițiile au fost emise aproape, în totalitate, pînă la 30 noiembrie.** Centralele industriale ale ministerului au stabilit, totodată, programe de contractare cu beneficiarii — acțiune ce se află în plină desfășurare — scontîndu-se, așa cum apreciază unii specialiști din Ministerul Industriei Metalurgice, **ca pînă la 15 decembrie ea să fie complet încheiată.**

Situația privind emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice cu beneficiarii de metal la 26 noiembrie, este prezentată sintetic în tabelul nr. 1.

Rezultă din datele prezentate că **față de repartiții există serioase rămîneri în urmă la încheierea contractelor economice.**

Cu unele excepții, lucrurile nu s-au prezentat prea bine la data menționată nici în ce privește contractarea materialelor metalurgice din producția internă pe semestrul I 1974. Unele exemple semnificative sînt prezentate în tabelul nr. 2 din care se desprinde că la o serie de produse contractele economice au fost încheiate la nivelul repartițiilor, dar la altele **se înregistrează o mare discreptanță între nivelul repartițiilor și cel al contractării producției cu uzinele metalurgice furnizoare.** Situația nu s-a prezentat deloc bine la data de 26 noiembrie în ce privește încheierea contractelor economice la șină de cale ferată, țevi de construcții, la oțel beton, benzi mijlocii și altele. Din situația întocmită la Ministerul Industriei Metalurgice reiese pregnant faptul că și la alte produse importante, proporția de încheiere a contractelor economice nu se apropie de nivelul repartițiilor date.

Pînă la încheierea acestui an au mai rămas puține zile, dar suficiente pentru ca unele stări negative și întîrzieri manifestate în domeniul încheierii contractelor de aprovizionare tehnico-materială să fie grabnic lichidate.

Pentru realizarea în bune condițiuni — în mod ritmic și la toți indicatorii —

Tabelul nr. 2

Denumirea materialului	Repartizat	Contractat
— Prăjini de foraj	100	100
— Tagle pentru țevi	100	100
— Burlane de tubaj	100	100
— Sîrmă laminată pentru trăgătorie	100	100
— Tablă groasă	83,1	53,3
— Șină de cale ferată îngustă	100	33,3
— Benzi mijlocii peste 100 mm	100	19,1
— Țevi de construcții	100	14,2
— Bare trase	81,1	15,3
— Oțel beton	95,5	11,5

Tabelul nr. 1

Stadiul emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice la 26 noiembrie 1973

— număr de balanțe —

		100 %	70—100%	40—70%	sub 40%	Fără repart. și contracte
Total balanțe	102 repartizat	35	63	4	—	—
	contractat	13	22	28	39	—
din care:						
— anuale	17 repartizat	4	13	—	—	—
	contractat	2	5	3	7	—
— semestriale	85 repartizat	31	50	4	—	—
	contractat	11	17	25	32	—

La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele

În ce stadiu se află pregătirea producției PIESELOR DE SCHIMB?

● O producție mai mare cu 10% față de 1973
● Cine sînt factorii interesați în cunoașterea mai bună a necesarului beneficiarilor și în stabilirea mai judicioasă a capacităților de producție?
● Măsurile de ordin organizatoric adoptate prevăd și reprofilarea unor întreprinderi
● O acțiune mult rămasă în urmă: încheierea contractelor economice între întreprinderile furnizoare și cele beneficiare. Cu ce repercusiuni?

PREGĂTIREA desfășurării în bune condițiuni a producției pe anul 1974 în toate ramurile economiei naționale presupune rezolvarea din timp a unui larg evantai de probleme, dintre care **asigurarea cu piese de schimb prezintă o importanță majoră.** Numai în măsura în care **VOLUMUL, DIVERSITATEA** și **CALITATEA** pieselor de schimb acoperă nevoile reale de întreținere și menținere în stare de perfectă funcționare a mașinilor, utilajelor sau instalațiilor se pot obține indici înalți de utilizare a acestora, fapt ce se reflectă pozitiv asupra sporirii producției și productivității muncii, asupra diminuării costurilor de fabricație în general. Iată de ce am socotit necesar să cunoaștem **stadiul în care se află operația de contractare a pieselor de schimb pe 1974 la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele** (care acoperă mai bine de o treime din piesele de schimb necesare economiei naționale) **și ce probleme urmează să fie soluționate cu maximum de operativitate, ținînd seama că au mai rămas relativ puține zile pînă la începerea noului an.**

Așa cum s-a subliniat la recenta plenară a C.C. al P.C.R. unul din obiectivele centrale ale economiei noastre este **asigurarea unei cît mai bune folosiri a capacităților de producție, atingerea la termenele prevăzute a parametrilor tehnico-economici proiectați pentru noile obiective.** În acest sens, o atenție deosebită trebuie acordată **realizării la timp și în bune condițiuni a reparațiilor, întreținerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor, asigurării pieselor de schimb necesare.**

IN 1974, producția de piese de schimb a ministerului **va marca o creștere de peste 10% față de anul 1973,** dar care este condiționată, în principal, de asigurarea capacităților necesare acestei producții, deoarece, nu de puține ori, o serie de întreprinderi — care dețineau o pondere mare în produc-

ducției pieselor de schimb, măsurile vizînd gospodărirea rațională a energiei electrice și combustibililor. ● Ancheta „V.E.": programul productivității muncii poate și trebuie să fie un instrument eficient de conducere. ● Un dialog despre eficiență la Hunedoara, pe o temă de arzătoare actualitate: **Energia și metalul. ● Comerțul exterior** — o activitate foarte însemnată în procesul dezvoltării economice. În paginile revistei, accent pe unul din obiectivele prioritare în pregătirea îndeplinirii planului de comerț exterior pe 1974: **nominalizarea și contractarea integrală a sarcinilor de export ● Perfecționarea conducerii** — un proces dinamic, de permanentă actualitate. „V.E.", vă prezintă în acest număr o nouă tehnică de conducere: **programarea obiectivelor. ●** „Cazul" celor 3 miliarde de lei în dezbatere.

ția pieselor de schimb — rămîneau restanțiere la unele tipuri de piese față de beneficiari, neavînd capacitatea corespunzătoare. Din această cauză repararea unor utilaje nu putea fi efectuată la termenele stabilite, iar perioada de imobilizare a acestora depășea cu mult pe cea planificată. Asemenea situații se întilneau mai frecvent la unele piese de schimb auto și pentru agricultură. Pentru a se evita în 1974 asemenea situații, au fost luate din timp o serie de măsuri importante:

— împreună cu Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și ministerele coordonatoare de piese de schimb, **s-au făcut analize în detaliu la centralele industriale și intreprinderi asupra necesarului fiecărui reper în parte.** Cu această ocazie, cunoscîndu-se cantitățile ce urmează să fie livrate, au fost luate măsuri de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele pentru sporirea capacităților de producție destinate realizării unor repere deficitare. În același timp, s-a pus un accent deosebit pe **recondiționarea unui volum mai mare de piese de schimb, binețeles în condițiile respectării normelor de calitate.** Tot cu ocazia stabilirii necesarului de piese de schimb pe 1974 și a pregătirii capacităților de producție aferente, **au fost revăzute unele norme și normative de consum, nivelul acestora fiind adus mai aproape de realitate;**

— ținîndu-se seama de greutățile întîmpinate în ultimii ani în legătură cu fabricarea pieselor de schimb auto și pentru agricultură, s-a hotărît degrevarea unor uzine ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele de o parte din sarcinile ce le reveneau. Astfel, **se vor profila 3 intreprinderi din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor pe producția de piese de schimb pentru autocamioane pe benzină care vor prelua această producție de la Întreprinderea de autocamioane din Brașov.** Alte 3 unități din cadrul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor **vor prelua de la Întreprinderea de tractoare din Brașov fabricația unor piese de schimb pentru diferite tipuri de tractoare agricole.**

Prin aceste măsuri se vor crea nu numai condiții mai favorabile respectării termenelor de livrare prevăzute în contractele economice, ci și posibilitatea ca cele două mari uzine din Brașov — degrevate de producția unor repere — să poată asimila alte produse noi.

SE POATE SPUNE că nominalizarea producției de piese de schimb pentru 1974, n-a ridicat probleme deosebite. **Pentru piesele de schimb cele mai importante, nominalizarea a fost făcută direct prin planul de stat; pentru celelalte piese, nominalizarea s-a făcut în detaliu pînă la nivelul întreprinderilor.**

În schimb, acțiunea de încheiere a contractelor economice nu se desfășoară în ritmul cerut. Merită relevat faptul că **pînă la 1 noiembrie a.c., au fost încheiate contracte numai pentru circa 60% din piesele de schimb ce urmează a fi produse de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele în 1974.** Din informațiile primite zilele acestea, rezultă că în cursul lunii noiembrie au mai fost încheiate contracte, care modifică întrucîtva procentul arătat, fără însă a fi completate, în totalitate, comenzile în funcție de sarcinile de plan. Încheierea cu întîrziere a contractelor între întreprinderile furnizoare și cele beneficiare poate avea o serie de repercusiuni. În primul rînd, fabricile producătoare nu pot stabili cu precizie **cantitatea de piese brute turnate și forjate care urmează să fie lansate în fabricație; legat de aceasta, nu pot fi afectate nici capacitățile corespunzătoare pentru prelucrarea lor.** În sfîrșit, nu mai puțin important este și faptul că întîrzierea încheierii contractelor atrage după sine și greutăți în **stabilirea planurilor de colaborare între diversele întreprinderi ale ministerului, care contribuie, sub o formă sau alta, la fabricarea pieselor de schimb.**

Este drept că, recent, a fost făcută o analiză la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în care s-au stabilit măsuri de încheiere de urgență a contractării pieselor de schimb pe 1974. Dat fiind faptul că ne apropiem cu pași repezi de noul an de muncă, se impune ca măsurile să fie cît mai grabnic materializate, astfel ca întreprinderile producătoare de piese de schimb să poată demara optim producția anului viitor.

L. ȚINTEA

În județul Brăila

Măsuri și acțiuni ferme pentru gospodărirea rațională a ENERGIEI

● Din economiile realizate în acest an se poate asigura funcționarea unor întreprinderi importante pe 6, 9 și 10 luni.

● Pentru 1974 aplicarea programelor speciale întocmite, pe etape, se vor solda cu economisirea a 20.000 tone combustibil convențional și 1 milion kWh energie electrică.

● Posturi de control în întreprinderi pentru introducerea unei înalte discipline energetice.

MĂSURILE de dezvoltare a bazei energetice și de utilizare mai judicioasă a combustibililor și energiei electrice, cuprinse în Decretul Consiliului de Stat, au fost primite cu viu interes și de oamenii muncii din județul nostru. Preocupări pe linia utilizării mai eficiente și de economisire a tuturor resurselor energetice s-au făcut simțite și pînă în prezent în unitățile economice din județ. Ele s-au materializat în acest an în **realizarea unei economii de 28.050 tone combustibil convențional și 5,3 mil. kWh energie electrică.** Din calculele făcute rezultă că combustibilii economisiți pot asigura funcționarea Întreprinderii „Laminorul" pe timp de 10 luni sau a Întreprinderii „Progresul" pe aproape jumătate de an, iar economia de energie electrică obținută asigură funcționarea, pe o perioadă de 9 luni de zile, a Fabricii de confecții, Întreprinderii viei-vin, Fabricii de conserve „Zagna" — Vădeni, Industriei cărnii și Întreprinderii de industrializare a laptelui.

Relevînd rezultatele pozitive obținute de majoritatea întreprinderilor, nu se poate spune nici pe departe că s-a atins limita posibilă. Dimpotrivă. **Unele întreprinderi, pentru faptul că nu s-au încadrat în normele de consum planificate, au diminuat serios realizările pe ansamblul județului.** La Uzina Laminorul, de pildă, s-au consumat suplimentar în acest an 3720 tone combustibil convențional, iar la Combinatul de fibre artificiale, energia electrică planificată a se consuma a fost depășită cu 4 mil. kWh. Comitetele de partid din aceste două mari întreprinderi au stabilit, împreună cu comitetele oamenilor muncii, măsuri concrete pentru înlăturarea risipei și reducerea consumurilor. La întreprinderea „Laminorul", **prin recuperarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele de propulsie, introducerea reglajului automat al arderii la cuptoare, se vor economisi** — după calcule estimative — **peste 2600 tone combustibili convenționali.** La Combinatul pentru fibre artificiale, **prin recuperarea condensului de la Fabrica de sulfură de carbon și trecerea încălzirii magaziilor, depozitelor, grupurilor sociale de pe funcționarea cu abur pe apă supraîncălzită, se vor economisi anual peste 850 tone combustibili.**

ÎN LUMINA PREVEDERILOR Decretului Consiliului de Stat, la indicația biroului Comitetului județean de partid, în toate întreprinderile industriale, de transport, în unitățile din agricultură, cooperație, în instituții, au fost stabilite programe pentru folosirea rațională și economisirea combustibililor și energiei electrice în procesele tehnologice, consumuri proprii, edilitar și casnic. **Pe baza acestor programe, ce vor fi permanent îmbunătățite și completate, se prevede economisirea, în 1974, a 20.000 tone combustibil convențional și 1 milion kWh energie electrică.**

La recenta ședință de lucru organizată de Comitetul județean de partid cu secretarii comitetelor de partid, cu cadrele de conducere din întreprinderi și instituții, s-a stabilit **să se treacă imediat la reanalizarea tuturor normelor de consum pe fiecare produs, la perfecționarea tehnologiilor de fabricație, la intensificarea muncii politice de masă în rîndul salariaților, vizînd direct cultivarea spiritului gospodăresc, a exigenței față de abateri.** În prima etapă, în toate întreprinderile, mari sau mici, în care se consumă combustibili sub orice formă, se vor lua măsuri de **înlocuire a arzătoarelor vechi sau deteriorate cu arzătoare noi** (cea mai mare parte realizate prin autoutilare) și **se vor completa și extinde izolațiile termice la cuptoare, cazane și conducte,** operații ce se pot executa ușor, repede, cu cheltuieli minime.

În etapa a doua se întocmesc studii și cercetări care să asigure **înlocuirea tehnologiilor existente cu altele noi, în scopul obținerii unor producții cu consumuri cît mai reduse, luîndu-se în considerare, cu prioritate, valorificarea maximă a resurselor energetice secundare** (căldura obținută în gaze fierbinți, în apele de răcire, căldura reziduală din semifabricate și produse finite, deșeurile combustibile industriale).

Prin programele de măsuri preconizate, la întreprinderea „Progresul" urmează să crească randamentul de ardere cu 6% la cuptoarele de la secția forjă și cu 15% la cazanele CR — 9A și CAF — 5, care înlocuiesc pe cele 14 vechi din cadrul centralelor termice; la Unitatea de celuloză și hîrtie, prin recuperarea căldurii aburului uzat de la fierbătoarele discontinui de celuloză și automatizarea menținerii constante a nivelului și temperaturii condensului, precum și prin creșterea gradului de recuperare a condensului pur provenit din procesele tehnologice, se pot economisi anual peste 6700 tone combustibil convențional; la Combinatul de prelucrare a lemnului, prin ardere în centrala proprie a deșeurilor de bețe și carton rezultate din fabricația chibriturilor și prin creșterea indicelui de recuperare a condensului de la 75% la 85%, se vor economisi peste 200 tone c.c.

Pentru micșorarea consumurilor de combustibili în centralele termice ale uzinelor, precum și pentru încălzitul urban, au fost întocmite orare de funcționare în strînsă legătură cu necesitățile locatarilor și cu temperatura mediului exterior. De asemenea, la centralele urbane vechi s-au stabilit măsuri de înlocuire a arzătoarelor și cazanelor cu randamente scăzute cu altele de tip nou. Este demn de remarcat că **economisirea numai cu 2% a combustibilului necesar unităților industriale din județ pe anul 1974** — lucru de altfel pe deplin posibil — **echivalează cu consumul Combinatului de prelucrare a lemnului pe aproape 2 ani.**

O atenție deosebită se acordă reducerii consumului de energie electrică prin folosirea ei judicioasă și înlăturarea oricăror forme de risipă.

Sarcini deosebite privind economisirea energiei electrice revin industriei, care folosește peste 53% din energia electrică consumată la nivelul județului. În prima etapă, în toate unitățile s-a trecut la măsuri energice de eliminare a risipei prin reducerea iluminatului general, înlocuirea lămpilor cu incandescență prin becuri cu vapori de mercur sau tuburi fluorescente, aplicarea de soluții tehnice în vederea opririi mașinilor, transformatoarelor de sudură și a altor utilaje la funcționarea în gol.

O altă rezervă însemnată de economisire a energiei electrice o constituie **reducerea iluminatului public, comercial și general,** a cărui pondere este de circa 5% din energia electrică vîndută.

Prin eforturi mari, se pot economisi importante cantități de energie prin raționalizarea iluminatului casnic, a cărui pondere este, în județul nostru, de 13%, depășind consumul de energie electrică din agricultură. **Reducerea acestuia cu 30%, cît prevede recentul Decret, reprezintă energia necesară funcționării într-un an de zile a Întreprinderii de foraj-extracție.**

LA INDICAȚIA Biroului Comitetului județean de partid, comitetele de partid, comitetele oamenilor muncii au constituit comisii pe întreprinderi pentru raționalizarea consumului de energie și **s-au înființat posturi de control pentru aplicarea regimului de economii la combustibili și energie electrică, în toate secțiile și sectoarele de producție.** Acestora le revine sarcina de a urmări permanent cum se materializează măsurile de economisire și de a trage la răspundere pe cei care, sub o formă sau alta, nu se încadrează în disciplina energetică.

Pentru exercitarea unui control permanent asupra felului în care prind viață programele de măsuri întocmite în toate unitățile, în cadrul Consiliului județean de control muncitoresc s-a organizat colectivul cu probleme energetice, format din membri ai Comitetului județean, activiști de partid și de stat, specialiști.

Organele și organizațiile de partid au primit sarcina să urmărească permanent modul de îndeplinire a programelor întocmite cu privire la economisirea de combustibili și energie, **să antreneze toți specialiștii la elaborarea și a altor măsuri, astfel încît pentru anul 1974 și anii viitori această problemă să constituie una din preocupările de bază a colectivelor de muncă.**

ing. Ștefan ILIEȘ
secretar al Comitetului județean Brăila al P.C.R.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR MINISTERELOR

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE

CA URMARE a analizei, în Consiliul de conducere, a sarcinilor ce revin Ministerului Energiei Electrice pe baza Decretului Consiliului de Stat, a fost elaborat un program de acțiune. Măsurile stabilite în acest program, cît și urmărirea încadrării consumatorilor în cotele de consum alocate prin repartiții, vor asigura în 1974, reducerea consumului de energie electrică cu 4 miliarde kWh, față de prevederile H.C.M. 720/1973, din care 1,5 miliarde se realizează de Ministerul Energiei Electrice prin: reducerea consumurilor tehnologice în centrale, a pierderilor în rețele și prin raționalizarea iluminatului public, general și casnic.

Prin noile nivele de producție de energie electrică și termică și prin creșterea randamentelor în instalațiile electroenergetice, economia de combustibil estimată a fi realizată în 1974 va însuma 830 600 tone combustibil convențional față de prevederile din H.C.M. 720/1973.

Programul asigură, pentru perioada următoare, printre altele, reducerea ponderii și cantității de combustibil lichid și gazos folosit la producerea energiei electrice și termice, prin:

● *accelerarea ritmului de execuție a obiectivelor hidroenergetice care să asigure punerea în funcțiune a celor peste 2 000 MW prevăzuți în perioada 1976—1980 în avans față de termenele din programul actual;*

● *elaborarea studiilor și programelor pentru trecerea actualelor centrale electrice de pe combustibil lichid și gazos pe cărbune, precum și dezvoltarea cercetărilor în vederea folosirii altor surse de energie etc.*

De asemenea, sînt prevăzute acțiuni pentru îmbunătățirea gospodăririi parcului auto, prin care se va obține, în 1974, economisirea a 5 200 tone carburanți.

În continuare, programul va fi îmbunătățit cu noi acțiuni rezultate din programele de măsuri, în curs de elaborare, de către fiecare unitate.

Conducătorii din centrale industriale și întreprinderi ne vorbesc despre preocupările lor pentru economisirea energiei

Un dialog despre eficiență

ENERGIA ȘI METALUL

Convorbire cu ing. Costache TROTUȘ, directorul general al Întreprinderii siderurgice — Hunedoara

HUNEDOARA, „cetatea de foc" cum i se mai spune, își are înscrise cu litere majuscule numele în rîndul marilor centre producătoare de metal ale României. Dar, producția în sine de metal, mai înseamnă și altceva : o gospodărire rațională, o drămuire a fiecărei resurse care participă, într-o proporție mai mare sau mai mică, la realizarea fiecărei tone de fontă, oțel și laminate. În acest context, alături de gospodărirea cu grijă a minereurilor, o importanță majoră a eficienței producției, o are **utilizarea chibzuită a energiei sub toate formele**. *Și la Hunedoara există asemenea preocupări — astăzi mai mult decît ieri, accentul căzînd pe stăvilirea risipei, pe valorificarea cît mai eficientă a energiei și combustibilului în toate procesele siderurgice. De altfel bătălia pentru metal mai mult, mai bun și mai ieftin este în final și o întrecere pentru realizarea de economii, cît mai substanțiale de energie și combustibil.*

Pe tema unor probleme prezente, dar și de perspectivă — **sporirea producției de metal de calitate în 1974, utilizarea eficientă a resurselor materiale, strategia și politica proprie în creșterea producției de metal etc., privite prin prisma reducerii consumului de energie pe unitatea de produs** *— am purtat recent o convorbire cu ing. Costache TROTUȘ, directorul general al Întreprinderii siderurgice din Hunedoara.*

● Peste 7 700 tone combustibil convențional economisit în primele 10 luni din 1973. Din această cantitate se pot elabora peste 54 000 tone oțel Martin.

● Consumurile de energie electrică reduse cu circa 2 200 000 kWh pe total întreprindere. Din economia rezultată se pot elabora mai mult de 2 000 tone oțel special în cuptoarele electrice.

● Valorificarea energiei secundare (gaze de furnal de la cocserii etc.) sursă importantă de economii.

● Specializarea laminoarelor pe grupe de sortimente și tipodimensiuni — valorificarea unor mari rezerve de capacități, sporirea producției și economisirea unei importante cantități de energie.

● Din nou despre necesitatea reglementării pe ansamblul economiei a utilizării metalelor cu aliaje scumpe.

● Ce metal producem la oțelăriile electrice ?

● Sînteți un vechi și pasionat siderurgist. Cunoașteți multe „taine" ale meseriei. Ne-ar interesa ca în convorbirea ce o avem, să abordați în prim plan, unele probleme ale confruntării a două cerințe de stringentă actualitate : CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE METAL ȘI REDUCEREA CONTINUĂ A CONSUMULUI DE ENERGIE PE TONA DE METAL. Ce sorți de izbîndă are această „strategie" ?

— Este adevărat că ambele cerințe se află într-un dialog permanent, dar care trebuie să fie întotdeauna de bună înțelegere, pentru că ele se intercondiționează ca eficiență. **Creșterea continuă a producției de metal este tot atît de imperios necesară ca și economisirea energiei, ele cerînd o rezolvare cît mai eficientă.** Într-o economie modernă, **optarea pentru asemenea convergențe de preocupări, este de natură să asigure o bază eficientă a activității de producție, un progres continuu nu numai într-un domeniu restrîns de ramură ci pe ansamblul economiei.**

Industria metalurgică, în general, și siderurgia în special sînt, prin specificul lor, mari consumatoare de energie electrică și de combustibili. Utilizarea rațională a acestora are influențe pozitive directe asupra costurilor pe tona de metal, cît și asupra echilibrării balanței țării. În ce ne privește, subliniez că, mai ales, **în anii actualului cincinal, preocupările noastre pentru gospodărirea resurselor energetice și diminuarea consumurilor, au crescut în intensitate,** dobîndind unele realizări însemnate. Cu toate acestea — așa cum se subliniază în ultimele documente elaborate de partid — sîntem încă departe de a fi atins optimul, dimpotrivă, consumurile de energie pe ansamblul industriei noastre metalurgice, deci și la Hunedoara, depășesc pe cele ce se practică în țările dezvoltate industrial. Cauzele sînt multiple : mai avem utilaje învechite care, ținute în funcțiune, consumă mult combustibil ; nu am pus la punct peste tot aparatura de măsură și control necesară ; nu au existat suficiente preocupări pentru valorificarea energiei secundare de la furnale, oțelării, cocserii etc. ; nu s-au făcut studii cuprinzătoare pentru a stabili necesitatea concretă de dezvoltare în țară a oțelăriilor electrice etc. etc.

Pentru a ajunge la ridicarea gradului de gospodărire a energiei, în întreprinderea noastră a fost constituit un colectiv de specialiști care analizează în toate fazele producției, măsurile ce se impun și pot fi aplicate imediat, cît și în perspectivă. Cîteva din aceste măsuri le-am și aplicat. De pildă, **prin punerea în funcțiune a unor cazane recuperatoare la 3 cuptoare de încălzire de la laminoare și la 2 cuptoare Martin** (lucrări care se efectuează în prezent), **se vor economisi anual 21 000 tone combustibil convențional : prin introducerea utilizării bigazului la 2 cuptoare de la liniile de laminoare și la oțelăria Martin nr. 2 estimăm obținerea anuală a unei economii de 12 500 tone combustibil convențional ; prin oprirea din funcțiune a unui grup energetic de la centrala noastră termică nr. 1, care este învechit și are consum ridicat de combustibil, vom economisi peste 2400 tcc etc.**

Preconizăm și alte măsuri, care urmează să le aplicăm într-o perioadă ceva mai lungă. Bunăoară, **din studiile efectuate, a rezultat că oțelăria noastră electrică consumă 730—740 kilowați oră pe tona de oțel. Este un consum exagerat în comparație cu situațiile existente în țări ca Belgia, R. F. Germania etc.** Lucrurile se prezintă așa deoarece pînă în prezent noi nu am trecut la utilizarea oxigenului în procesul de elaborare a oțelului electric, care scurtează durata de elaborare și permite reducerea simțitoare a consumului de energie electrică. De ce nu am acționat pînă acum, de ce nu trecem imediat la măsuri ?

— Unele măsuri parțiale am luat din timp. Ne-am asigurat sursa de oxigen, am pregătit conductele de transport pînă la cuptoare ; dar nu am reușit să procurăm instalația de captare a degajărilor masive de oxizi de fier. Procurarea instalației amintite presupune fonduri valutare pentru a fi adusă din import. Ministerul nostru a prevăzut achiziționarea ei în 1974. **Prin înfăptuirea măsurii respective avem posibilitatea să reducem consumul, actual de energie la cuptoarele electrice cu 20%, creîndu-se totodată condiții și pentru recuperarea altor elemente valoroase.**

Studierea atentă a posibilităților pune pe prim plan și **rezolvarea prin efort propriu a unor cerințe cum sînt realizarea unor instalații, dispozitive etc.** În acest sens am stabilit măsuri precise, cu colectivul care se ocupă de autodotare.

● Am avut impresia că doriți să lărgiți sfera preocupărilor — trecînd peste granițele întreprinderii dv. — să sesizați unele aspecte care vizează întreaga ramură ?

— Da, așa este. De altfel problemele marilor centre siderurgice ale țării — Hunedoara, Galați, Reșița — sînt și cele ale ramurii. Mă gîndesc la unele aspecte care vizează utilizarea mai bună a potențialului industriei noastre siderurgice privind sporirea producției și care sînt în strînsă interdependență cu unele posibilități de diminuare a consumului de energie. M-aș referi, în primul rînd, la **NECESITATEA SPECIALIZĂRII PRODUCȚIEI LINIILOR DE LAMINOARE DIN ÎNTREAGA RAMURĂ**. Socotim că prin această măsură s-ar pune în valoare una din cele mai mari rezerve de capacitate neutilizate în siderurgie. La laminorul de 650 mm din Hunedoara, ca să dau un singur exemplu, se realizează cîteva zeci de sortimente, care cer schimbări de cilindri, uneori de 2 ori pe zi. Aceasta face să se piardă 5—6 ore numai pentru operațiunea de schimbare a unui cilindru și reglarea agregatului. În U.R.S.S., la un laminor asemănător se execută doar 3—4 sortimente. Ce rezultă de aici ? În timp ce noi realizăm o producție de 630 000—650 000 tone/an laminate, în U.R.S.S. (cu unele mici perfecționări tehnice) se obțin 900 000 t/an. Dacă am extinde calculul la scara întregii economii, se desprinde clar că **NUMAI PRIN SPECIALIZAREA LAMINOARELOR PE GRUPE RESTRÎNSE DE SORTIMENTE ȘI TIPODIMENSIUNI, S-AR PUTEA OBȚINE CU AGREGATELE EXISTENTE O PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ DE 20—25%. PE LÎNGĂ ACEASTA, SE MAI POATE ESTIMA O REDUCERE A REBUTURILOR, DECLASATELOR, PRECUM ȘI A CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ CU MAI BINE DE 10%.**

Sînt și alte aspecte care presupun cercetări și studii mai aprofundate. **În prezent, unele oțelării electrice** (de exemplu, cea de la I.M.G.B., Întreprinderea de osii și boghiuri-Balș etc.) **sînt utilizate pentru producerea de oțeluri carbon de calitate inferioară. Nu ar fi oare mai rațional ca aceste agregate, care consumă o cantitate mare de energie electrică să fie utilizate pentru producerea de oțeluri aliate de calitate superioară, — scop pentru care de altfel au fost construite ?** Evident că da. În asemenea situație oțelurile carbon de slabă calitate ar putea fi realizate mai ieftin în cuptoare Martin.

Și pentru că am făcut unele referiri la cuptoarele electrice, mă gîndesc, ținînd seama că în perspectivă urmează să se construiască în țară alte cîteva asemenea oțelării, că ar fi util să se reanalizeze acest program. Motivez ideea întrucît din cîte cunosc, nu sînt încă puse la punct studiile din care să rezulte necesitatea pentru economia națională în viitorii ani a unor cantități foarte mari de oțel electric, (nemaivorbind de consumul ridicat de energie electrică pe care-l utilizează acestea drept combustibil) cît și a eventualelor posibilități de export. Totodată, **apreciez că nu este bine să dăm cu ușurință la o parte alte mijloace de elaborare a metalului** (de pildă convertizorul), **care, după unele calcule estimative, pare a fi mai eficient din punct de vedere al consumului de energie pe tona de metal.**

Aș considera, de asemenea, **ca o acțiune utilă APLICAREA UNOR MĂSURI RESTRICTIVE ÎN UTILIZAREA OȚELURILOR SUPERIOARE ÎN ECONOMIE,** (care încorporează aliaje scumpe și multă energie) **PENTRU A SE PUNE ASTFEL STAVILĂ FOLOSIRII LOR NERAȚIONALE**. Acest lucru ar trebui rezolvat cît mai repede de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

● Am dori să faceți în continuare unele referiri la pregătirea principalelor condiții de înfăptuire a planului pe 1974, privite prin prisma economisirii energiei.

— Așa cum se subliniază și în recentele documente ale Plenarei, comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale—condițiile create din vreme ne-au permis să luăm unele măsuri încă din a doua jumătate a anului în curs în vederea trecerii la realizarea planului pe 1974. Ne preocupăm în prezent de îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a agregatelor — care vor trebui să funcționeze perfect și din plin în 1974, înlăturînd toate canalele de risipă a energiei. De asemenea am luat măsuri pentru asigurarea stocurilor necesare de materii prime, materiale și combustibili care să reducă la minimum funcționările agregatelor sub capacitate. Putem spune că în prezent am atins cotele minime care ne pot pune la adăpost de surprizele iernii.

★ CETATEA SIDERURGICĂ HUNEDOREANĂ A PĂȘIT ÎNTR-AL 90-LEA AN „DE FOC"

● În actualul cincinal, Întreprinderea siderurgică Hunedoara produce peste 40% din producția de oțel a țării.

● În 10 luni din 1973, I.S.H. a realizat peste plan 27 000 tone cocs metalurgic, 22 000 tone fontă, 39 000 tone oțel, 27 000 tone laminate finite etc., în total o producție globală suplimentară de aproape 130 de milioane lei.

● Hunedorenii au produs în acest an 5 noi mărci de oțeluri — printre care oțel inoxidabil pentru autocamioane, oțel pentru magneți, oțeluri pentru armături, pentru rulmenți etc.

● În perioada ianuarie — octombrie '73 au fost realizate peste plan economii în valoare de 28 milioane lei și beneficii de 68 de milioane lei.

Avînd în vedere cadrul limitat în care pot expune cîteva dintre cele mai importante preocupări ale noastre pentru 1974, nu aș vrea să trec cu vederea peste faptul că pentru siderurgiștii hunedoreni acest an are semnificații multiple. **Alături de toți oamenii muncii din țară ne propunem să obținem cele mai bune realizări în cinstea celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român și celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei**. Concomitent cu sărbătorirea acestor mari evenimente ale poporului român, **se vor împlini 90 de ani de activitate a întreprinderii noastre,** iar în contextul a acestor evenimente se înțelege că vom face totul pentru a le cinsti așa cum se cuvine.

Dar în pregătirea corespunzătoare a planului pe anul 1974 și în special privîndu-l prin prisma economiei de energie, întîmpinăm și **unele neajunsuri**, mai ales **în domeniul aprovizionării**. Poate pare surprinzător, dar acesta este adevărul, înregistrăm restanțe în aprovizionarea cu minereuri indigene, în special cu minereul de fier de la Căpuș și la contractele de livrare a calcarului pentru var. Pentru instalațiile noastre siderurgice, aceasta semnifică imposibilitatea de a gospodări eficient resursele energetice și capacitățile de producție.

Unele **neajunsuri sînt provocate și de neonorarea contractelor pe 1973 la utilajele pentru investiții** menite să modernizeze instalațiile noastre și să reducă consumul de energie. Deși noi am onorat la zi toate obligațiile de metal către industria constructoare de mașini, o serie de întreprinderi printre care „Vulcan"-București, I.M. Aiud, I.C.M. Reșița și altele au întîrzieri mari în livrarea unor furnituri — lucru ce afectează serios buna gospodărire a energiei dar și producția. De asemenea la piesele de schimb și utilaje pentru producție sînt înregistrate restanțe față de termenele de livrare din partea Întreprinderii de mașini grele ca și a întreprinderii „23 August" din București, I.C.M. Reșița etc. ceea ce ne pune în imposibilitatea de a „închide robinetul" risipei de energie prin repararea în timp a instalațiilor și înlocuirea utilajelor uzate cu altele noi, moderne.

În legătură cu pregătirea planului pe 1974 și deminuarea consumului de energie se ridică și alte probleme. **În urmă cu 2—3 ani, mulți consumatori de metal au criticat metalurgia, inclusiv întreprinderea noastră, că nu asigură metalului un grad ridicat de prelucrare. La momentul respectiv am înțeles aceste doleanțe, am investit fonduri, ne-am pregătit intens dar toată „teoria lungimilor fixe", a „laminatelor polizate", deși angajează consumuri mai mari de energie la noi, dar la nivelul țării se obțin economii substanțiale, a rămas doar ca simplă teorie.** Din această pricină la I.S.H. unele capacități de producție, polizare-cojire, nu sînt încărcate complet. Acum unii beneficiari solicită laminate cu tratamente termice, deci din nou cheltuieli dar și consumuri suplimentare de energie. Sîntem în măsură de a arăta că în circa 2 ani vom satisface și aceste cereri. **Trebuie însă înțeles de către toți beneficiarii că produse mai bune, cu prelucrare mai avansată, reclamă cheltuieli suplimentare ce trebuie apoi recuperate, nu numai de noi, ci mai ales de ei, printr-o mai eficientă folosire a produselor noastre, astfel ca pe ansamblul economiei să rezulte o eficiență energetică și de costuri.**

De altfel, în ansamblu privită problema, părerea noastră a fost — și o menținem — că, la nivelul economiei naționale, utilizarea rațională a metalului nu e în totalitate rezolvată avînd în vedere desigur și implicațiile ce rezultă de aci pentru balanța energetică. E vorba de politica de utilizare a unor fero-aliaje deficitare, de realizare a unor oțeluri cu parametri funcționali prin operații de tratamente termice la beneficiari, de interzicerea utilizării unor oțeluri superioare în scopul acoperirii în unele cazuri a lipsei de răspundere etc. Sperăm, că în lumina sarcinilor trasate de ultimele documente de partid, să ajungem la rezolvarea cît mai operativă a problemelor amintite, în interesul întregii noastre economii naționale.

Convorbire realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

Obiective prioritare în pregătirea îndeplinirii planului de comerţ exterior pe 1974

NOMINALIZAREA ŞI CONTRACTAREA INTEGRALĂ A SARCINILOR DE EXPORT

- **Centralele industriale — factor activ nu numai în asigurarea fondului de marfă, ci şi în contractare.**
- **Căi pentru recuperarea rămînerilor în urmă a contractărilor pentru 1974.**
- **Care sînt principalele condiţii necesare realizării unor contracte avantajoase?**

IN ACEST AN, volumul total al comerţului exterior prezintă o creştere de aproape 56% faţă de 1970, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de circa 16 la sută.

Din analiza rezultatelor primelor trei trimestre ale anului în curs privind activitatea de export, a reieşit că exportul a înregistrat pe total o creştere cu circa 26 la sută comparativ cu aceeaşi perioadă a anului 1972. Pe relaţia devize libere creşterea este şi mai mare, de circa 39 la sută.

La baza acestor realizări, stau desigur eforturile susţinute, ale unităţilor producătoare, centralelor industriale şi unităţilor exportatoare care au reuşit să încheie la timp contractele externe şi să asigure derularea acestora în bune condiţiuni.

Un sprijin preţios la realizarea exportului l-au adus analizele periodice efectuate la nivelul unităţilor producătoare. Ex.: Uzina Tractorul-Braşov, Fabrica de frigidere-Găeşti, etc. cu care ocazie au fost depistate cauzele unor întîrzieri la derularea mărfurilor şi măsurile necesare ce se impun pentru înlăturarea acestora.

Cu toate acestea pe primele 10 luni ale acestui an, se înregistrează o rămînere în urmă faţă de plan în sectorul construcţiilor de maşini, agricultură şi industria uşoară.

Restanţe mai importante sînt semnalate la exportul grupelor de produse: legume, fructe, îngrăşăminte chimice, polietilenă, confecţii, tricotaje, maşini şi utilaje etc. La unele din aceste grupe de produse nerealizările la export sînt determinate în mare parte de neasigurarea fondului de marfă, iar la altele datorită neacoperirii integrale a planului de export cu contracte externe.

Planul de comerţ exterior pentru 1974, prezintă în continuare o creştere importantă de 41,3 la sută faţă de 1973, exportul 43,5 la sută iar importul 38,8 la sută. Trebuie să menţionăm faptul că exportul pe relaţia devize libere prezintă o creştere cu 76,3 la sută.

„Înfăptuirea acestor prevederi impune încheierea rapidă a acţiunii de nominalizare de produse a întregului volum de mărfuri pentru export şi urgentarea contractării produselor respective cu beneficiarii externi“, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la recenta Plenară a C.C. al P.C.R.

Stadiul acoperirii planului de export pe 1974 cu contracte, de numai 22% la 30 septembrie a.c. nu este de natură să fie cît de cît mulţumitor, chiar dacă luăm în consideraţie şi contractările ulterioare.

În plus, este de semnalat faptul că pentru unele ministere, nivelul contractărilor prezintă serioase rămîneri în urmă faţă de procentul mediu de realizare menţionat. Spre exemplu, contractele la extern pe relaţia devize libere în ramura construcţiilor de maşini, reprezintă pînă la această dată reprezintă o pondere redusă din sarcinile de plan pe 1974.

Obţinerea unor rezultate mai bune pe linia realizării sarcinilor de export, necesită **îmbinarea organică a preocupărilor pentru asigurarea fondului de marfă, cu desfăşurarea — la nivelul tuturor verigilor sistemului de comerţ exterior, începînd cu unitatea producătoare şi pînă la nivel de minister — a unei munci organizate pentru acoperirea integrală cu contracte externe a sarcinilor de plan**, pe baza unor programe de acţiuni detaliate pe fiecare minister şi unitate economică, cu stabilirea concretă a obiectivelor, a termenelor şi a răspunderilor.

Într-o primă etapă, acţiunea este necesar să fie dusă concomitent, în direcţia **nominalizării integrale a sarcinilor valorice de plan** şi **a contractării poziţiilor concrete**. Cît de importantă este această operaţiune de nominalizare a planului, rezultă din actuala situaţie de la unele ministere, care nereuşind pe acest an să stabilească în cadrul poziţiei „diverse“, produsele ce urmează a fi executate, în 1974, nu au putut trece la încheierea contractelor şi din această cauză înregistrează serioase rămîneri în urmă.

Desigur, nominalizarea planului trebuie să aibă un caracter realist, să conţină în ea, şi siguranţa îndeplinirii sarcinilor cantitative şi calitative. Aceasta presupune o colaborare strînsă între organele centrale şi unităţile de producţie în măsură să asigure condiţiile materiale şi financiare pentru executarea produselor.

Unităţile cu activitate de comerţ exterior sînt acelea care stabilesc listele de mărfuri pentru contractare, cu sarcinile cantitative şi valorice de plan defalcate pe grupe de ţări şi pe trimestre. Aceste sarcini, în mod normal, trebuie ţinute la zi, urmărindu-se permanent disponibilul de contractat.

În cadrul acestor liste, este necesar să se stabilească anumite priorităţi în funcţie de specificul produselor şi de termenele prevăzute în planul de comerţ exterior. Spre exemplu, maşinile şi utilajele cu ciclu lung de fabricaţie trebuie să se contracteze cu circa 8—9 luni de zile înainte de termenele stabilite pentru livrarea acestora.

Odată listele şi sarcinile definitivate conform programului elaborat, trebuie să se stabilească organele şi salariaţii care să răspundă de încheierea propriu-zisă a contractelor.

Problema contractării planului, nu înseamnă însă că se pot încheia contracte oricum şi în orice condiţii. Este important să înţelegem marea însemnătate a încheierii unui contract extern, obligaţiile care se nasc şi efectele care se produc. În fapt, contractul reprezintă esenţa activităţii de comerţ exterior.

O condiţie absolut necesară pentru încheierea unor contracte avantajoase, o constituie cunoaşterea temeinică a pieţei externe, pentru fiecare marfă care intră în domeniul de activitate al fiecărui salariat, al fiecărui sector şi întreprindere. Nu este vorba de o informare generală asupra pieţei respective, ci de o urmărire metodică şi permanentă a acestuia.

În acest sens, o contribuţie importantă revine şi delegaţilor permanenţi, agenţiilor economice, societăţilor mixte, birourilor comerciale, misiunilor diplomatice din străinătate.

Faptul că acţionează permanent pe piaţa respectivă, acestea sînt în măsură să cunoască cererea locală, firmele concurente, nivelul preţurilor, condiţiile de livrare, preferinţele cumpărătorilor locali etc. Toate aceste date transmise în ţară sînt de mare utilitate pentru întreprinderile exportatoare şi centralele industriale.

În activitatea de contractare este necesar să fie atrase într-o măsură sporită organele din unităţile producătoare. Potrivit legii nr. 1/1971, fiecare întreprindere producătoare se ocupă nemijlocit şi răspunde de activitatea de comerţ exterior, chiar dacă nu intră direct în relaţii cu piaţa externă, ci îşi realizează această sarcină prin intermediul centralei sau al unei întreprinderi specializate de comerţ exterior.

Încheierea unor contracte la preţuri avantajoase necesită ca acestea să se negocieze în momentele conjuncturale optime care desigur nu sînt aceleaşi pentru toate mărfurile sau pentru toate pieţele. Spre exemplu, cererea pentru materiale de construcţii este mai mare în Europa în lunile de vară, cînd această activitate este în plin sezon, în schimb, legumele de seră sînt mai solicitate în lunile noiembrie şi decembrie.

După părerea noastră ar trebui ca pentru fiecare marfă să se determine cele mai avantajoase momente de contractare la export şi import, pe baza unor temeinice informaţii şi documentaţii. Dacă se are în vedere faptul că la unele mărfuri diferenţa de preţ, în funcţie de momentul ofertării este de peste 10%, se înţelege că efortul făcut este pe deplin justificat. Deosebit de important ar fi ca aceste momente conjuncturale să fie strîns corelate prin însăşi planul de export pe ţări şi sortimente şi cu programul de contractări.

Încheierea contractelor la preţuri cît mai ridicate la export necesită cunoaşterea nivelului de preţuri care se practică pe diferite pieţe. Aceasta înseamnă că specialiştii din întreprinderi trebuie să urmărească permanent evoluţia preţurilor pe fiecare ţară şi în funcţie de posibilităţile de plasare să contracteze pe pieţele care oferă cele mai ridicate preţuri. Desigur, este important să se ţină seama şi de nivelul preţului la import, de condiţiile de livrare, de durata şi dobînda creditului etc.

Sînt de asemenea situaţii, cînd unele ţări practică pentru diferite perioade, reduceri sau scutiri de taxe vamale. Faptul că specialiştii noştri cunosc toate aceste reglementări, dă posibilitatea ca la încheierea contractelor să se obţină desigur preţuri mai avantajoase.

În legătură cu încheierea contractelor se relevă şi un alt aspect şi anume acela al locului negocierii, al pregătirii temeinice a documentaţiei necesare la tratative, al folosirii clauzelor care vor asigura derularea şi evitarea anumitor prejudicii pentru oricare dintre parteneri.

După părerea noastră, considerăm că ar trebui promovată mai larg practica invitării partenerilor în ţară, această practică prezentînd multiple avantaje pentru fiecare. Mai întîi, partenerul are posibilitatea să vadă efectiv produsele, să ia cunoştinţă de toate condiţiile de executare a acestora. La rîndul nostru se creează condiţii mai bune pentru documentarea ofertei pentru a răspunde operativ la anumite solicitări şi preferinţe ale partenerului, care în cazul deplasării noastre ca vînzători în străinătate, nu pot fi satisfăcute prompt şi deplin. Desigur că această practică nu exclude obţinerea ansamblului de relaţii şi garanţii asupra partenerului, dar acestea pot fi obţinute mai eficient prin reprezentanţele noastre economice şi nu numai prin voiajuri scurte şi costisitoare care, trebuie să recunoaştem, nu pot asigura rezultate bune.

I. OLTEANU
M.C.E.

Din activitatea Oficiilor de comerţ exterior

Valorificarea potenţialului de cooperare externă

O INIŢIATIVĂ valoroasă a Oficiului de comerţ exterior-Sibiu a reunit recent într-o consfătuire de lucru privind „Cooperarea — formă modernă de comerţ exterior“ unităţi industriale din ramura construcţiilor de maşini a judeţului — Întreprinderea „Independenţa“ Sibiu, Întreprinderea mecanică Mîrşa-Avrig, Întreprinderea „Balanţa“, Întreprinderea de utilaje şi piese de schimb pentru economia forestieră.

Judeţul Sibiu dispune de ramuri industriale foarte diverse, care se afirmă tot mai mult în schimbul mondial de valori. Or, participarea unei economii dinamice la diviziunea internaţională a muncii reprezintă astăzi o necesitate, o componentă obligatorie din strategia dezvoltării. Din volumul valoric al producţiei industriale judeţene aproximativ 25% este destinată exportului. Ramurii construcţiilor de maşini îi revine o pondere de 45% din exportul industriei, cu o gamă sortimentală foarte variată.

Scopul principal al dezbaterii l-a constituit schimbul de experienţă privind depistarea şi punerea în valoare a rezervelor locale, valorificarea de idei, privind intensificarea acţiunilor de cooperare cu parteneri externi în vederea obţinerii unor avantaje economice reciproce. Participanţii au arătat că acţiunile posibile de cooperare din cadrul judeţului trebuie examinate prin prisma raţionalităţii economice şi începute numai în măsura în care ajută la rezolvarea unor probleme cu adevărat stringente şi de perspectivă ale economiei locale. Aceste probleme prioritare sînt: accelerarea modernizării şi diversificării în structura producţiei întreprinderilor, creşterea potenţialului de export al judeţului şi a puterii de penetraţie a produselor pe piaţa externă etc.

Ce probleme ridică iniţierea şi finalizarea unor astfel de acţiuni, ce perspective se întrevăd? Iată cîteva din întrebările în jurul cărora sau purtat principalele discuţii.

Dacă pînă în prezent au existat cîteva iniţiative şi propuneri privind acţiuni de cooperare în producţie cu parteneri externi (Ex.: Întreprinderea „Independenţa“, Întreprinderea „Balanţa“) acestea în mare parte nu au putut fi continuate, finalizate din lipsa elementelor de fundamentare pentru documentaţia tehnico-economică ce trebuie să însoţească propunerea respectivă. Care sînt cauzele care au generat astfel de stări de lucruri?

Participanţii la dezbatere au constatat **lipsa unui sistem informaţional care să furnizeze pe baza studiilor elaborate la nivel de întreprindere, centrală sau minister date necesare privind evoluţia preţurilor externe, metodologii de stabilire a preţurilor produselor pentru export şi în cooperare, de comparare a calităţii, tehnicităţii, productivităţii muncii din întreprinderile partenere la cooperare.**

A fost semnalată totodată **tendinţa unor întreprinderi de comerţ exterior de a nu comunica unele date esenţiale** pe care orice producător trebuie să le cunoască (ex.: preţurile externe la propriile produse). Mai mult decît atît sînt cazuri în care întreprinderile de comerţ exterior au interzis formal unităţilor producătoare să stabilească o legătură directă cu partenerul extern (ex. Î.C.E. „Arpimex“ către Întreprinderea „13 Decembrie“ Sibiu). A fost subliniată **necesitatea unei mai largi autonomii a întreprinderilor în ceea ce priveşte direcţiile cooperării, a unei participări mai directe a specialiştilor din întreprinderile ce sînt solicitate să facă efectiv aceste cooperări la tratativele cu partenerii externi**. Este absolut necesar ca întreprinderea să cunoască toate problemele economice, financiare, juridice şi organizatorice, izvorîte din acţiunea de cooperare, toate necesităţile şi interesele clientului cu care doreşte să coopereze.

În cursul dezbaterii s-au evidenţiat cîteva acţiuni de cooperare realizate sau posibil de realizat la nivel de judeţ. Astfel la Întreprinderea „Independenţa“-Sibiu există deja o acţiune de cooperare cu R.D. Germană privind realizarea de linii de laminoare pentru profile de oţel, acţiune aflată în proces de derulare. Pe baza documentaţiei partenerului, întreprinderea respectivă s-a specializat în producerea paturilor de răcire necesare acestei linii de laminoare. În cadrul întreprinderii au fost depistate noi posibilităţi de cooperare cu acelaşi partener — R.D. Germană, în scopul producerii în comun de utilaje de turnătorie, la care întreprinderea românească să se specializeze în producerea maşinilor de împuşcat miezuri. Am reţinut de asemenea iniţiativa Întreprinderii de utilaje şi piese de schimb pentru economia forestieră, privind unele propuneri de oferte de cooperare cu firme din Austria, R.F. Germania, la care partea română poate fabrica diferite utilaje şi scule.

Propuneri interesante de cooperare au fost formulate şi de Întreprinderea Balanţa Sibiu specializată în domeniul aparatelor de cîntărit.

Din cele cîteva acţiuni şi propuneri concrete de cooperare discutate s-a desprins ideea necesităţii ca în **marea lor majoritate aceste acţiuni să fie urmarea propunerilor de ofertă venite din partea unităţilor noastre producătoare şi nu din partea partenerului extern care de multe ori au anumite interese ce nu corespund întotdeauna cu ale noastre.**

Ca forme de cooperare posibil de realizat în întreprinderile constructoare de maşini ale judeţului, au fost reţinute:

- **construirea în comun cu partenerul extern de obiective noi sau modernizarea celor existente;**
- **fabricarea de produse după documentaţia partenerului extern.** În acest fel sînt asimilate noi produse destinate fie consumului intern, fie exportului. Această modalitate vizează realizarea şi menţinerea unui nivel tehnic ridicat al producţiei;
- **fabricarea în comun de produse, fiecare din părţi producînd anumite repere sau subansamble care pe urmă sînt asamblate şi comercializate într-o formă rentabilă bilaterală.** Este modalitatea de cooperare ce presupune o specializare în producţie a unităţilor, profilarea acestora pe ansamble sau repere de serie mare.

Victoria OLARIU

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Cercetarea este o pasiune scumpă, însă necesară

ÎNFIINȚATĂ în urmă cu aproximativ o sută de ani, firma suedeză „Alfa Laval" și-a început activitatea cu fabricarea și desfacerea unui singur produs: aparatele pentru muls automat. Pe parcurs, și-a diversificat programul de fabricație, în prezent oferind pieței produse din domeniile cele mai variate: instalații frigorifice, aparataj pentru prelucrarea produselor alimentare, echipamente pentru industria textilelor, chimică, farmaceutică, a hîrtiei și celulozei și chiar pentru cea a construcțiilor de nave. Sediul central al firmei se află la Tumba, nu departe de Stockholm și ea dispune de un personal de circa 10 000 de salariați. Dorind să aflăm detalii în legătură cu punctul de vedere al firmei asupra propriei sale dezvoltări, în ansamblul relațiilor de piață, am purtat o discuție cu dl. Franz List, director în cadrul firmei, aflat la expoziția „Estimo" '73 — București.

● **Aveți un program de fabricație variat. Credeți că un nomenclator de produse așa de larg este și foarte rentabil pentru perspectiva dezvoltării unității dv.?**

— Noi credem că experiența, pe care ne-am format-o de-a lungul anilor, și anvergura desfacerilor la care am ajuns, ne permit abordarea unei game variate de fabricație. Eficiența producerii și vînzării produselor noastre rezidă, mai ales, în calitatea lor, care și-a cîștigat un prestigiu în lume. Eforturile noastre, în acest sens, vin să se înscrie, de altfel, în contextul general al produselor suedeze, ca performanțe tehnice și de întrebuințare. Numele firmei înseamnă, mult, însă nu tot. Competiții se află peste tot, iar o firmă care nu are în vedere o strategie corespunzătoare exigențelor impuse de către ea, în perspectivă, nu văd cum o să se descurce în anii viitori.

● **Credeți că elementul „calitate" este de natură — el singur — să asigure succesul unei întreprinderi, în viitor?**

— Nicidecum. Calitatea este, aș putea spune, o condiție absolut necesară, însă totalmente insuficientă pentru atingerea obiectivelor propuse pentru anii care vor veni. Noutatea, în funcționalitate, în performanțe tehnice și exploatare, cred că este aspectul care trebuie să stea în fața oricărei firme conștiente pe propriul său viitor. Noi, de pildă, avem centre specializate pe cercetări tehnice și tehnologice, al căror orizont de investigație variază de la perioade foarte scurte la durate cu valoare de perspectivă, mai îndelungată. Obiectivele acestora au în vedere fie perfecționarea produselor deja existente în programele noastre de lucru, fie lansarea de noi produse. Echipamentele noastre nu se înscriu în seria articolelor de modă, ele sînt fabricate la comandă, conform specificațiilor concrete ale clienților. Abstracție făcînd de unele solicitări, pe care — fie pentru că nu intră în profilele noastre de fabricație, fie că rezolvarea lor ar necesita cheltuieli nejustificate mari — le refuzăm de la început, sîntem obligați să vindem ce se cere. Nu rare au fost cazurile cînd am fost nevoiți să fabricăm produse pe care noi, ca firmă, nu am fi dorit să le facem. În comerț există, însă, o regulă — iar comerțul cu mașini nu face excepție: clientul vrea, clientul plătește.

● **Cum pregătiți piața pentru produsele pe care le lansați?**

— Mai ales prin contracte personale cu clienții interesați sau care, presupunem, că pot manifesta interes pentru produsele noastre. Prezențe la tîrguri și expoziții internaționale, simpozioane — eu, de pildă, am ținut, în acest an, în țara dv., cinci conferințe cu caracter tehnico-propagandistic, în fața unor asistențe de specialiști — prospecte, filme, articole în reviste de specialitate, colaborări cu diverse centre universitare etc. — sînt alte cîteva din instrumentele noastre de lucru. Fiecare produs este testat — anterior lansării campaniei de comunicație cu clienții — în propriile noastre centre de probe sau în cadrul firmelor cu care avem înțelegeri în acest sens. Pentru echipamentele agricole, spre exemplu, avem o firmă cu un pronunțat caracter de „banc de probă". Numai după obținerea de rezultate care sînt de natură să ne satisfacă, continuăm cercetările pînă la obținerea unui produs nou cu reale perspective tehnice și comerciale de desfacere... După care, facem pregătirea de piață, de care aminteam înainte...

George HAȘEGANU

CAZURI ÎN DEZBATERE

UN „CAZ" DE TREI MILIARDE LEI ANUAL

ÎN NUMĂRUL 48 din 30 noiembrie a.c., revista noastră a supus dezbaterii specialiștilor, cititorilor, un interesant caz-studiu care se referea la o problemă de o deosebită importanță în condițiile actualelor preocupări de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei: utilizarea capacității parcului de mijloace de transporturi auto.

Publicăm în numărul de astăzi răspunsul adresat redacției de către Centrala de transporturi auto-București, semnat de directorul exploatării, ing. Sergiu Niță, pe marginea acestui caz, ca și opinia autorului studiului, economistul Filip Popovici, la acest răspuns, invitînd, în continuare, cititorii să-și expună în scris opiniile asupra cazului, asupra conținutului propriu-zis al propunerilor autorului. ca și asupra cauzelor pentru care ele n-au putut prinde viață în acest interval de timp.

Din scrisoarea adresată redacției de Centrala de transporturi auto-București...

PRIN SCRISOAREA dv. nr. 600 din 17 octombrie 1973, ați avut amabilitatea de a ne solicita punctul nostru de vedere asupra articolului tov. Filip Popovici, Centrala de transporturi auto a analizat cu atenție conținutul materialului, deși, în mare parte, îl cunoștea, avînd în vedere că autorul fundamentează, în prezent, propunerile sale pe rezultatele unui sondaj asupra gradului de folosire a capacității de încărcare a autovehiculelor.

Un astfel de sondaj putea fi util pentru întregul sector de transporturi auto dacă autorul n-ar fi făcut cîteva erori care l-au condus, în final, la un calcul greșit asupra rezervei maxime folosibile a capacității de încărcare a parcului auto.

Astfel, privind în caroserie, de pe un pod, în timp ce autovehiculul se deplasează (deci observare instantanee) nu se poate stabili gradul de utilizare a capacității decît volumetric și nu în funcție de greutatea încărcăturii, cum este normal a se face. Pe baza rezultatelor sondajului, efectuat în condițiile arătate, se calculează coeficientul de utilizare a tonajului (CUT), fără a ține cont însă că în calcul trebuie luate numai cursele cu încărcătură, pentru că parcursul gol intervine în coeficientul de utilizare a capacității (CUC) prin coeficientul de utilizare a parcursului (CUPs), (CUC=CUTX ÷ CUPs).

De asemenea, CUPs-ul stabilit de autor nu a fost ponderat cu mărimea parcursului cu încărcătură, de unde rezultă și diferența între 0,50 și 0,62 dintre CUPs-ul stabilit de autor și cel statistic....

În partea a doua a materialului, autorul prezintă, sub o altă formă, studiul întocmit în urmă cu doi ani, din care C.T.A. a reținut și este de acord că sînt situații cînd beneficiarii confirmă transporturile la un tonaj mai mare decît cel real...

Vă informăm că, în cadrul preocupărilor și al acțiunii de îmbunătățire a sistemului informațional și de lucru în sectorul de transporturi auto, au fost deja stabilite (sau urmează a fi stabilite în viitorul apropiat) anumite măsuri care vor elimina deficiențele de mult cunoscute și la care se referă autorul.

Astfel:

1. La propunerea Centralei de transporturi auto, s-a stabilit ca, dela 1 ianuarie 1974, să se utilizeze, în toată economia, un bon de transport ce se va emite și confirma de beneficiar, în care acesta va înscrie realizările în concordanță cu realitatea și cu datele din documentele de livrare a mărfii. În acest fel, vor fi eliminate din foaia de parcurs toate informațiile comerciale.

2. Concomitent pentru transporturile ocazionale și interurbane, la care se referă de fapt autorul, se va utiliza, de la aceeași dată, un nou model de scrisoare de transport, care cumulează funcțiile de comandă, confirmare a transportului și de aplicare a taxelor de transport aferente. Prin această cumulare, se realizează concentrarea într-un singur document a elementelor care, în prezent, se înscriu în trei documente diferite: comanda, foaia de parcurs și scrisoarea de transport, asigurîndu-se, în același timp, posibilitatea controlului asupra corectitudinii datelor.

3. Pentru a elimina interesul șoferului în privința denaturării volumului de prestații realizat, Centrala de transporturi auto studiază și urmărește introducerea în anul 1974 a unui nou sistem de salarizare în acord, care să se bazeze pe elementele de activitate ce depind de șofer. Prin acest nou sistem, șoferul nu va mai fi interesat în confirmarea de către beneficiar a încărcăturii autovehiculului la capacitatea nominală.

4. În relațiile cu beneficiarii, începînd cu 1 ianuarie 1974, va intra în vigoare un nou sistem de tarifare care prezintă următoarele avantaje: pentru transporturile ce se efectuează cu autovehicule complete la dispoziția exclusivă a beneficiarului, tarifarea se face în funcție de capacitatea cît mai intensă și rațională a mijlocului de transport a autovehiculelor; pentru partizile mai mici de mărfuri, la care beneficiarul nu solicită autovehicul la dispoziție exclusivă, tarifarea se va

METODE DE CONDUCERE

PROGRAMAREA OBIECTIVELOR [I]

ESTE incontestabil faptul că nici-o tehnică de decizie nu poate rezolva toate problemele întreprinderii. Aceasta însă nu reduce căutările permanente de noi și noi instrumente, care să permită luarea de decizii cît „mai bune". Programarea liniară, ale cărei aplicații industriale s-au făcut vizibile de prin 1950, a constituit o astfel de etapă. În ultimul timp, acolo unde aceasta din urmă nu se poate aplica sau se aplică, dar cu rezultate nu în totalitate mulțumitoare, se consideră că se poate utiliza cu mult succes o nouă tehnică: **programarea obiectivelor.**

Valoarea deosebită a noii tehnici, multiplele avantaje pe care ea le posedă comparativ cu instrumentele clasice de pregătire a deciziilor de conducere, noutatea și diversitatea aplicabilităților ei practice, sînt principalele argumente care ne determină să o prezentăm în mod sintetic.

● Obiective și modele de decizie

CONDUCEREA oricărei organizații economice fiind confruntată în permanență cu un mediu economic și tehnologic în permanentă schimbare, este obligată să urmărească, în același timp, **mai multe obiective.** De regulă, modelele de decizie permit alegerea între două sau mai multe posibilități, **în funcție de un singur criteriu**, celelalte obiective ale întreprinderii neservind drept criterii de decizie. Or, dacă se admite ideea multitudinii de obiective, este necesar ca înseși criteriile de decizie să fie multidimensionale sau ca tehnicile de optimizare să fie capabile să rezolve problema deciziilor multiple conform diverselor criterii.

Programarea liniară a constituit pînă în prezent tehnica cea mai avansată — văzută prin prisma posibilităților de aplicare practică — de pregătire a deciziilor de conducere. Dar și ea prezintă numeroase inconveniente. În primul rînd, **nu** are decît o valoare limitată atunci cînd **este aplicabilă obiectivelor multiple** necesare a fi tratate în mod diferit. Este deci **un instrument unidimensional,** care nu poate lua în considerare, într-o problemă dată, de pildă a costului producției, și alte elemente, cum ar fi costurile indirecte sau conexe, de exemplu costul indirect al unei schimbări de imagine a mărcii întreprinderii. În al doilea rînd, **ea constă în a maximiza sau minimiza un obiectiv ales, în condițiile anumitor restricții, toate variabilele trebuind să fie matematic exprimate în egalități și inegalități,** iar pe de altă parte, **obligatoriu pozitive sau nule.** Restricțiile adiționale pot permite determinarea limitelor maxime sau minime de variație a acestor variabile; stabilirea soluțiilor la problemele complexe necesitînd intervenții succesive care implică, de asemenea, introducerea de variabile complementare cînd se ajunge la inegalități, în scopul de a reprezenta partea inutilă sau absentă a acestei inegalități. În special algoritmul simplex, atunci cînd este folosit la optimizarea unei funcții oarecare, utilizează, înainte de toate, această parte inutilă pînă în situația cînd ea nu mai are nici un efect asupra obiectivului de atins.

Programarea obiectivelor, este o formă particulară a programării liniare, dar procedează, spre deosebire de aceasta, în baza unui raționament propriu, original, depășind cadrul artificial. **Avantajele sale esențiale, pot fi privite din două unghiuri:**

a) **Al obiectivelor.** Ea permite **tratarea problemelor de decizie cu obiectiv unic dar cu subobiective multiple, ca și cu obiective multiple cu subobiective ele însele multiple.** Admite deci, **toate obiectivele, împreună,** chiar dacă acestea nu sînt net cuantificabile. Totodată ea **implică o ierarhie a acestor obiective care să poată fi modificată,** afectînd fiecărui obiectiv al întreprinderii un anumit coeficient de prioritate. Latitudinea stabilirii sau modificării acestei ierarhii de obiective este lăsată conducerii unităților economice.

b) **Al soluțiilor.** Demersul său matematic nu constă în maximizarea sau minimizarea directă a obiectivelor, ci în **minimizarea devierilor (depărtărilor) dintre obiectivele fixate și nivelul care poate să fie atins ținînd cont de ansamblul restricțiilor date.** În momentul programării obiectivelor aceste deviații, care în cadrul programării liniare sînt variabilele complementare ale simplexului, au o semnificație nouă, ele fiind exprimate în două sensuri, deviații pozitive și deviații negative, în raport cu fiecare obiectiv sau subobiectiv. **A cerceta optimul unei funcții constă deci în a minimiza diferitele deviații, conform ordinei de prioritate a fiecăruia, adică conform ierarhiei obiectivelor.** Obiectivele devin în acest caz o funcție a variabilelor exprimînd numai depărtările.

Contrar a ceea ce se petrece în programarea liniară clasică, unde soluția, limitată de posibilitățile de a cuantifica, nu apare decît în măsura în care toate relațiile au o expresie cardinală, **programarea obiectivelor** are ca principal avantaj faptul că **duce la o soluție ordinală,** ea permițînd într-adevăr, să se stabilească o ierarhie a diferitelor soluții.

MODELUL PROGRAMĂRII OBIECTIVELOR

Expresia matematică a acestuia este următoarea:

$$\text{minim } Z = \sum_{i=1}^{m} (d_i^+ + d_i^-)$$

cu restricțiile:

(1) $Ax - Id^+ \mp Id^- = b$

(2) $x, d^+, d^- \geqslant 0$

unde:

● m = obiectivele, aproximativ m componente ale unui vector coloană b $(b_1, b_2, \ldots, b_m)$;

● A = o matrice $(m \times n)$ exprimînd relația între obiective și subobiective;

● x = variabilele subobiectivelor $(x_1, x_2, \ldots, x_n)$;

● d^+ și d^- = vectori cu m componente reprezentînd depărtările în raport

face la greutatea efectivă, iar transporturile se vor realiza prin combinarea mai multor expediții, în vederea utilizării cît mai complete a capacității.

Considerăm că prin măsurile luate vor fi rezolvate propunerile din articolul în cauză. În acest sens am dori să avem un schimb de păreri cu autorul articolului.

— Răspunsul autorului —

1. „Erorile" de calcul și de interpretare a datelor rezultate din sondajul statistic efectuat nu există. Un calcul simplu va clarifica situația. Din sondaj au rezultat următoarele date:

Gol	Încărcat 10%	Încărcat 25%	Încărcat 50%	Încărcat 75%	Plin	Total	Gradul de încărcare
13078	2009	2675	2766	2725	3081	26334	Număr de curse
42,7	7,6	10,2	10,5	10,3	11,7	100,0	Procent din total

Știind că un autovehicul realizează un coeficient de utilizare a capacității (CUC) de 1,00, adică 100%, numai atunci cînd folosește întreaga capacitate de încărcare atît la ducere cît și la intoarcere, de 0,50 atunci cînd pleacă plin și se intoarce gol etc., rezultă clar că efectuînd media aritmetică ponderată a datelor de mai sus vom obține direct indicatorul CUC, fără a mai fi necesar a se aplica formula $CUC = CUT \times CUP_s$, mai greu de înțeles pentru cititorii care nu lucrează în activitatea de transporturi. Calculul mediei aritmetice ponderate utilizînd cifrele din tabelul de mai sus conduce la un coeficient de utilizare a capacității, de 0,28 în sistemul plin-plin și de $0{,}28 \times 2 = 0{,}56$ în sistemul plin-gol. Același rezultat îl puteam obține și dacă aplicam formula arătată în răspunsul Centralei de transporturi auto: $CUC = CUT \times CUP_s$ și anume:

$$cut = \frac{7377}{26334-13078} = \frac{7377}{13256} = 0{,}5565$$

$$cup_s = \frac{26234-13078}{2634} = \frac{13256}{26334} = 0{,}5034$$

$$Cuc = 0{,}5565 \times 0{,}5034 = 0{,}2802, \text{ rotund} — 0{,}28.$$

Există și alte formule de calcul a CUC, dar aceasta nu schimbă cu nimic rezultatele și fondul problemei. CUC-ul real rămîne în orice situație de două ori mai mic decît cel raportat statistic.

2. În ceea ce privește observația Centralei de tarnsporturi auto, că printr-un sondaj statistic instantaneu nu se poate determina cu exactitate CUP_s-ul, deoarece nu se poate face ponderarea cu mărimea parcursului cu încărcătură, precizăm că în studiul făcut noi nu am contestat CUP_s-ul, ci numai gradul de încărcare al autovehiculelor și implicit CUC-ul. Am folosit în calcule un CUP_s de 0,50 nu pentru că nu am fi fost de acord cu CUP_s de 0,61, ci pentru că am admis, cu toleranță, sistemul plin-gol, deci un CUP_s de 0,50. Dacă am fi luat în calcul CUP_s-ul raportat statistic, de 0,61, în locul celui rezultat din sondaj, de 0,50, rezerva valorificabilă nu s-ar fi diminuat, ci din contră, ar fi crescut peste cele 3 miliarde lei anual. Un raționament simplu, analizînd formula $CUT \times CUP_s = CUC$ conduce la observarea faptului că cu cît va fi mai mare CUP_s-ul, cu atît va fi mai mare și capacitatea maximă de transport, adică indicatorul CUC. Admițînd că indicatorul CUP_s raportat statistic, de 0,61, este corect, și numai gradul de încărcare este incorect, grad care se poate determina și prin sondaj instantaneu, rezultă $CUT \times CUP_s = CUC$.

— Raportat statistic $0{,}9200 \times 0{,}61 = 0{,}56$

— Rezultat din sondaj $0{,}5565 \times 0{,}61 = 0{,}34$

Deci după datele statistice gradul mediu de încărcare al curselor cu încărcătură ar fi de 92% iar după cele ale sondajului doar 55,65%. După datele statistice s-ar pierde 1,00—0,56 = 0,44, adică 44% din capacitatea maximă de transport, iar după datele sondajului se pierde 1,00—0,34 = 0,66, deci 66%.

Menționăm totodată că studiul făcut nu se bazează numai pe rezultatele sondajului statistic, ci și pe analize economice concrete și directe efectuate în cadrul multor unități economice, analize care au confruntat direct volumul în tone și tone km raportat prin situațiile statistice de exploatare a autovehiculelor, cu volumul în tone al mărfurilor efectiv transportate conform documentelor contabile certe. Și rezultatele au fost aproximativ aceleași cu cele reflectate de sondajul amintit.

În concluzie chiar dacă aplicăm sistemul de calcul indicat în răspunsul Centralei de transporturi auto, rezultatul final nu se schimbă cu nimic.

---

cu obiectivul; pentru a evita confuziile, se va citi d_i^+: „d, i, pozitiv" sau „d, i, plus", iar d_i^-: „d, i, negativ" sau „d, i, minus".

● I = matrice pătratică unitară cu m dimensiuni.

Pentru a realiza un astfel de model, un conducător de întreprindere trebuie să procedeze în următoarea ordine logică:

1) **Stabilește cele m obiective de atins și**, în același timp, **ierarhia lor** în funcție de importanța pe care le-o acordă.

2) **Analizează fiecare din aceste m obiective și decide incidențele posibile**, în eventualitatea în care scopul nu este atins și în eventualitatea în care el este depășit. Dacă obiectivul poate să fie depășit fără pericol, d_i^+ poate să fie eliminat din funcție căci el reprezintă surplusul dincolo de obiectiv. Dacă faptul de a nu fi atins nu are consecințe economice, se va suprima atunci d_i^-, căci el exprimă imposibilitatea de a atinge obiectivul. Se vor conserva d_i^+ și d_i^-, atunci cînd obiectivul trebuie să fie exact și nedepășit.

3) **Clasifică toate variabilele d_i^+ și d_i^- care au fost păstrate, conform ierarhiei obiectivelor**. Ordinea descrescătoare a acestor variabile permite a lua în considerare obiectivele minore numai după ce s-au atins obiectivele majore. Pentru fiecare variabilă de îndepărtare, d_i^+ sau d_i^-, sînt stabiliți factori de prioritate P_j ($j = 1, 2, \ldots, k$), diferiții factori de prioritate fiind între ei în relația: $P_j ⋙ nP_{j+1}$ ($j = 1, 2, \ldots, k$), care implica faptul că, oricît de mare ar fi n, luarea sa în considerare, nu poate să facă P_{j+1} egal sau superior lui P_j. Relația „⋙" se va citi: „mereu mai mare ca". Am considerat pe k drept numărul claselor de prioritate atribuite celor m obiective. În cazul variabilelor deviaționale de aceeași importanță, adică d_i^+ și d_i^-, afectate aceluiași coeficient de prioritate, se utilizează criteriul regretelor. Un coeficient de regret $w_i > 0$, care reprezintă insatisfacția relativă cînd obiectivul nu este atins, trebuie să fie afectat variabilelor deviaționale cu aceeași ordine ierarhică.

4. **Este definit modelul problemei în limbajul programării obiectivelor.** Pe lîngă funcția obiectiv, mai sînt formulate și toate restricțiile, care sînt diferitele obiective, avînd grijă de a se evita orice confuzie între indici, exponenți și semne.

5. Corespunzător complexității situațiilor **se utilizează pentru rezolvarea problemei de programare a obiectivelor, una din următoarele metode: analiza pe ordinator pe baza unui program Fortran special; algoritmul simplex modificat; metoda grafică.**

● Să luăm un exemplu

Presupunem că o fabrică X fabrică aparate de televizor. Cele două faze de fabricație care necesită o atenție specială, sînt realizate în două ateliere: A și B. Se lucrează 40 de ore săptămînal, producția fiind de: 2 aparate pe oră în faza întîia și 1,5 aparate pe oră în faza a doua. Conducerea întreprinderii a stabilit pentru săptămîna viitoare următoarele obiective:

a. **Să se fabrice 180 de aparate.** În termenii programării obiectivelor acest deziderat poate fi scris:

$$2x_1 + 1{,}5x_2 + d_1^- - d_1^+ = 180$$

Aici:

x_1 = numărul de ore în care produce atelierul A;

x_2 = numărul de ore în care produce atelierul B;

d_1^- = subproducția posibilă (producția < 180);

d_1^+ = supraproducția posibilă (producția > 180);

Dată fiind productivitatea mai mică în primul atelier, conducerea întreprinderii va fi preocupată mai mult de subutilizarea orelor normale în atelierul A.

b. **Să nu se facă mai mult de 5 ore suplimentare în atelierul A.** El poate fi scris:

$$x_1 + d_2^- - d_2^+ = 40$$
$$x_2 + d_3^- - d_3^+ = 40$$

unde:

d_2^+ = subutilizarea de ore normale în atelierul A;

d_2^+ = ore suplimentare în atelierul A;

d_3^- = subutilizarea orelor normale în atelierul B;

d_3^+ = ore suplimentare în atelierul B.

Pentru a limita orele suplimentare (H.S.), putem scrie:

$$d_2^+ + d_{21}^- - d_{21}^+ = 5$$

avînd:

d_{21}^- = diferența între 5 și numărul real de ore suplimentare efectuate în atelierul A (0 < HS < 5).

d_{21}^+ = diferența între orele suplimentare efectuate real și obiectivul fixat de 5 ore (HS < 5).

c. **Să se evite subutilizarea orelor normale în fiecare din cele două ateliere.** Cum producția variază de la un atelier la altul, este necesară afectarea pentru fiecare din ele a unui indice în scopul de a stabili prioritățile.

d. **Limitarea totalului de ore suplimentare efectuate de cele două ateliere.** Sînt afectați fiecărui atelier noi indici de valoare ținînd cont de prețul orei de bază din fiecare atelier, știind că costul orei suplimentare este mai mare cu 25% sau chiar cu 50%. Orele de bază au același tarif în cele două ateliere, dar costul real al orelor suplimentare va fi afectat și de productivitatea diferită în cele două ateliere, al cărei raport este de 4/3.

Modelul matematic al problemei formulat în termenii programării obiectivelor, urmărind minimizarea deviațiilor în scopul atingerii optimului funcției scop, va fi:

$$\text{Min } Z = P_1d_1^- + P_2d_{21}^+ + 4P_3d_2^- + 3P_3d_3^- + 4P_4d_3^+ + 3P_4d_2^+$$

unde:

$P_1d_1^-$ = subproducția (<180) altfel spus obiectivul prim este de a se evita subproducția. Este primul factor de prioritate.

$P_2d_{21}^+$ = Al doilea factor de prioritate: diferența dintre orele suplimentare realmente efectuate și obiectivul fixat (H.S >5)

$4P_3d_2^-$ = Al treilea factor de prioritate: subutilizarea orelor normale în atelierul A, al cărui coeficient de prioritate este 4.

$3P_3d_3^-$ = Al treilea factor de prioritate: subutilizarea orelor normale în atelierul B, al cărui coeficient de prioritate este 3.

$4P_4d_3^+$ = Al patrulea factor de prioritate: orele suplimentare efectuate în atelierul B, afectate în raport invers productivității acestui atelier față de celălalt.

$3P_4d_2^+$ = Tot al patrulea obiectiv: orele suplimentare efectuate în atelierul A, afectate de raportul invers de productivitate.

Funcția obiectiv, formulată, trebuie atinsă în condițiile respectării următoarelor restricții:

$$2x_1 + 1{,}5x_2 + d_1^- - d_1^+ = 180$$
$$x_1 + d_2^- - d_2^+ = 40$$
$$x_2 + d_3^- - d_3^+ = 40$$
$$d_{21}^- + d_2^+ - d_{21}^+ = 5$$
$$x_1, x_2, d_1^-, d_2^-, d_3^-, d_{21}^-, d_1^+, d_2^+, d_3^+, d_{21}^+ \geq 0$$
$$P_1 ⋙ P_2 ⋙ P_3 ⋙ P_4$$

Pentru rezolvare se poate recurge la una din metodele amintite. Dar aceasta în numărul viitor.

Iulian BADIN

VADEMECUM

Integrarea cadrelor de conducere în echipă

POSTURILE de conducere existente într-o unitate economică pot fi ocupate de cadre selecționate și promovate din sînul propriei mase de salariați, ca și de personal de specialitate provenind de la alte unități prin transfer, detașare sau angajare directă. Intrarea acestei din urmă categorii de personal de conducere în noua unitate ridică probleme deosebite atît pentru întreprindere cît și pentru indivizii în cauză. Realizarea unei „grefe" perfecte, evitarea fenomenului „respingerii", preocupă în mod deosebit pe specialiștii în știința conducerii întreprinderilor, majoritatea fiind de acord cu ideea că procesul integrării poate fi efectiv realizat într-un interval de timp scurt, de circa 1—3 luni. Pentru aceasta, se fac numeroase recomandări, dintre care am reținut pentru dv. următoarele:

1. Practicați empathia. *Integrarea dv. rapidă în noua echipă de conducere depinde mai întîi de starea de spirit pe care o aveți anterior integrării. Această stare de spirit — desemnată prin numele de empathie — constă în a încerca să vă puneți în locul conducătorului viitoarei echipe din care veți face parte. Uitați deci cîteva minute ceea ce vreți, pentru a vă întreba ce vrea el, gîndindu-vă la ceea ce-i puteți oferi dv. Cum puteți ajunge la aceasta? Printre altele, trebuie să obțineți mai întîi o descriere a postului, fără ambiguități sau aproximări, și apoi să acționați în consecință.*

2. Căutați să obțineți acceptarea întregii echipe. *Activitatea de conducere fiind prin excelență o activitate de grup, nu trebuie să vă mulțumiți a fi acceptat doar de viitorul dv. șef. Trebuie să obțineți acceptarea din partea tuturor membrilor echipei din care veți face și dv. parte. Pentru aceasta, înainte de a vă prelua funcția, cereți să vă întîlniți cu toți membrii acestei echipe, informați-vă, cît mai curînd posibil asupra compoziției acestei echipe ca și asupra repartizării responsabilităților și sarcinilor în cadrul ei.*

3. Fiți operațional cît mai curînd posibil! *După intrarea dv. în întreprindere, nu „contați" pe o lungă perioadă de adaptare și informare, chiar dacă vă aflați în perioada de încercare. Șeful dv. a avut poate nevoie de mult timp pentru a vă selecționa și recruta: în aceste condiții, el așteaptă de la dv. un randament evasiimediat. Nu adoptați mai ales politica așa-numită „așteaptă și privește": perioada de încercare, chiar dacă nu este explicit precizată în contractul dv. de muncă, nu este un stagiu, ci o perioadă probatorie care trebuie să se traducă prin rezultate.*

4. Țineți seama de specificitatea postului, *mai ales atunci cînd vă aflați într-una din următoarele situații:*

● Este vorba de un post recent creat. *Căutați să obțineți detalii exacte în legătură cu viitoarea activitate cerînd să vi se precizeze toate atribuțiile ce vă vor reveni, pentru a vă feri de ulterioare complicații.*

● În cazul cînd veți deveni cadru de conducere superior. *Rețineți că, dacă vă aflați în „poziție ierarhică", trebuie să încercați să dovediți imediat competența, iar cînd sînteți situat în „poziție funcțională", este necesară mai multă psihologie pentru a vă face admisă autoritatea.*

În fapt, integrarea dv. va fi cu atît mai ușoară: a. Cu cît veți ști mai bine, să păstrați contactul cu conducerea, care trebuie să fie totdeauna informată de acțiunile și de rezultatele dv.; b. Cu cît veți ști să vă asumați responsabilități mai mari decît cei ce v-au precedat; c. Cu cît veți ști să păstrați un comportament plin de măsură, manifestînd totuși o permanentă inițiativă; d. Cu cît veți da instrucțiuni clare și precise, urmate de un control suplu și strict; e. Cu cît veți evita conflictele personale.

În încheiere, rețineți un sfat care rezumă pe toate celelalte: fiți combativ și realizator, căci cel mai bun criteriu pentru a judeca integrarea dv. îl constituie rezultatele obținute în muncă.

i.b.

În întreprinderile din județul Caraș — Severin

Eficiența unui instrument de conducere:

PROGRAMUL PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

CEL DE AL TREILEA AN din actualul cincinal, marchează, între evenimentele petrecute în industria județului Caraș-Severin, un fapt remarcabil: ÎNTREGUL SPOR DE PRODUCŢIE OBŢINUT FAŢĂ DE REALIZĂRILE DOBÎNDITE ANUL TRECUT — 500 milioane lei pe 10 luni — ESTE RODUL CREŞTERII ACCENTUATE A PRODUCTIVITĂŢII MUNCII. De altfel, așa cum susțin conducătorii și specialiștii principalelor întreprinderi de aci, și ceea ce se va realiza pînă la sfîrșitul lui 1973 va fi obținut tot pe seama sporirii productivității muncii. Trebuie reliefat faptul că producția suplimentară s-a realizat cu un efectiv de salariați de numai 99,6% față de 1972. Şi un alt rezultat revelator: industria județului și-a îndeplinit planul producției globale pe primii 3 ani ai actualului cincinal la 3 decembrie a.c.

Ţinînd seama de cerințele care stau în fața dezvoltării economice, au fost analizate și orientate eforturile, în special, spre materializarea acelor rezerve interne de producție care pot asigura mai repede sporirea productivității muncii, concomitent cu ridicarea calității producției. *Dacă pînă nu de mult asemenea rezerve și acțiuni de valorificare erau cuprinse într-un plan general „MTO" (în multe cazuri fără stabilirea eficienței și a unor responsabilități precise care revin fiecărui compartiment de conducere),* pentru 1973 măsura luată de a grupa rezervele depistate pe criterii de eficiență, în cadrul unor programe speciale de sporire a productivității muncii cît și de ridicare a calității produselor, *s-a soldat cu rezultate deosebit de favorabile. Elaborarea minuțioasă a acestora, calculul eficienței economice a fiecărei rezerve propusă spre a fi valorificată și determinarea mijloacelor pentru materializarea lor, prin stabilirea de termene și responsabilități precise etc., toate acestea au fost de natură să ofere garanția încadrării în prevederile planului de stat privind creșterea productivității muncii, și în cele mai multe cazuri, depășirea acestora.* Prin natura lor, prin modul concret în care stipulează rezervele, urgența și mijloacele de valorificare, responsabilitățile pe fluxul producției, aceste programe au devenit în prezent intrumente concrete prin care conducerea unităților respective acționează, urmăresc și intervin ori de cîte ori este nevoie, pentru a atinge țelul propus.

Comitetul județean de partid, apreciind eficiența acestor programe ale productivității muncii, a desfășurat ample acțiuni prin organizațiile de partid din întreprinderi pentru a determina conducerile tehnico-administrative să ia toate măsurile în vederea întocmirii, în mod cît mai realist a acestora. Au fost organizate dezbateri, analize și controale în unități, urmate de o îndrumare atentă, în funcție de condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi.

Dat fiind importanța acestor programe, revista noastră a inițiat o anchetă în principalele unități ale județului urmărind să evidențieze modul în care ele sînt elaborate, felul în care se operează cu aceste instrumente în procesul de realizare a sarcinilor de creștere a productivității, atît în 1973 cît și pentru anul viitor. Redăm în cele ce urmează reflecțiile la întrebările anchetei V.E.

● Cadru organizat, acțiuni eficiente

1 V. E.: PROGRAMELE ÎNTOCMITE ÎN 1973 PENTRU CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII CONSTITUIE INSTRUMENTE DE CONDUCERE ÎN ÎNTREPRINDEREA DV.?

Opinii

— „Programul nostru de productivitate identifică rezervele concrete și stabilește responsabilități precise de valorificare a lor pe fiecare exploatare în parte, cu defalcare detaliată pe secții și sectoare. Pentru conducerea întreprinderii el este un instrument de lucru indispensabil" **(Întreprinderea minieră-Anina).**

— „Prin faptul că prevederile din programele de măsuri nu sînt imuabile, ele putînd suferi modificări ori de cîte ori survin schimbări în procesele de producție, este posibilă orientarea în permanență a eforturilor tuturor salariaților spre cele mai raționale și eficiente acțiuni și măsuri", **(Întreprinderea Oțelul Roșu).**

— „Măsurile prevăzute în programul de îndeplinire a productivității muncii pe 1973, ne-au asigurat nu numai îndeplinirea planului, ci și depășirea lui. Pentru 1974, prin măsurile stabilite, se asigură realizarea integrală a sarcinii de plan" **(Întreprinderea minieră-Bocșa).**

— „...modificări dese se fac uneori însă datorită faptului că nu sînt asigurate condițiile materiale necesare". **(Secția de Oțelărie Martin-I. S. Reșița).**

Reflecții

AŞA CUM RELATAU interlocutorii noștri, programele de productivitate pe 1973 au fost elaborate, discutate și completate în dezbaterile ce au avut loc la început de an și apoi pe parcurs în comitetele oamenilor muncii și în adunările generale ale salariaților — cu prilejul dărilor de seamă asupra realizării sarcinilor de plan. **Programele au la bază studiile efectuate de către cadrele de specialitate din cadrul întreprinderilor și sectoarelor, privind posibilitățile de perfecționare a tehnologiilor și de introducere a altora noi, eliminarea locurilor înguste, îmbunătățirea organizării fluxului tehnologic și a aprovizionării locurilor de muncă, reducerea efectivelor de salariați care lucrează în regie, folosirea posibilităților pe care le oferă mica mecanizare** etc.

● Care sînt obiectivele programului de creștere a productivității muncii?

● În multe locuri există programe. Dar condițiile de aplicare a lor?

● Structura producției: o „optimizare" pentru producător sau pentru beneficiar? Care sînt interesele economiei naționale?

● O mai mare atenție fructificării eficiente a timpului de lucru, extinderii acordului global, lichidării neajunsurilor în aprovizionarea tehnico-materială, în cooperare.

La Întreprinderea minieră Moldova Nouă, spre exemplu, principalele măsuri luate, pe lîngă cele referitoare la **modelarea optimă a necesarului de personal în regie, au fost axate pe sporirea fronturilor de lucru,** precum și pe **creșterea ponderii metodelor de exploatare de mare productivitate.** etc. La **Întreprinderea Oțelul Roșu,** s-a trecut cu hotărîre, încă din prima parte a anului, la o **valorificare mai accentuată a unor studii care privesc îmbunătățirea organizării producției, perfecționarea unor tehnologii de fabricație, ridicarea nivelului calificării profesionale a cadrelor** etc. În programul de creștere al productivității muncii de la **Oțelăria Martin din cadrul Întreprinderii siderurgice-Reșița** pe primul plan s-au situat **măsuri pentru extinderea micii mecanizări, realizarea prin autodotare a unor dispozitive și utilaje, intensificarea proceselor de elaborare a oțelului prin utilizarea oxigenului** etc.

Pentru înfăptuirea măsurilor propuse sînt prevăzute responsabilități precise; periodic au loc analize cu care prilej se fac aprecieri asupra stadiului realizărilor și, în funcție de acestea, se stabilesc coordonatele activității viitoare. Ca urmare s-a ajuns la creșterea răspunderilor, la certitudinea că fiecare măsură propusă va fi înfăptuită. Programele de sporire a productivității muncii au devenit în acest fel în întreprinderile amintite și în multe altele adevărate instrumente de conducere.

INDICATORUL PRODUCTIVITĂŢII MUNCII (10 LUNI 1973)

Tabel nr. 1

REALIZĂRI				Spor de producție pe seama creșterii productivității	% din întreprinderi analizate
Față de plan 1973	% din întreprinderi analizate	Creșteri față de 10 luni 1973	% din întreprinderi analizate		
sub 85	5	0,1— 5	28	sub 30	34
85 — 95	17	5,1—10	34	30,1— 50	5
95 —100	5	10,1—15	21	50,1— 75	10
100,1—102	34	15,1—25	17	75,1— 95	28
102,1—104	17	peste 25	—	95,1—100	23
peste 104	22				

Din ancheta noastră a rezultat însă că **sînt și întreprinderi în care deși se întocmesc programe de sporire a productivității, nu se asigură suficiente condiții de realizare a lor.** Care sînt cauzele? Ce trebuie întreprins?

● Un prim aspect: **în ELABORAREA unor programe nu se face o analiză aprofundată a măsurilor ce urmează a fi incluse.** Pentru a putea fi cu adevărat eficiente, **evaluarea măsurilor ce se propun trebuie să acopere cel puțin sarcina înscrisă în planul anual privind creșterea productivității muncii.** Din păcate apar cazuri în care se înregistrează o necorelare între sarcina de creștere a productivității muncii și acoperirea ei cu măsuri corespunzătoare. La Întreprinderea siderurgică-Reșița, de pildă, (exceptînd unele secții) a fost întocmit un program de creștere a productivității muncii cu măsuri a căror evaluare a reprezentat doar 57% din nivelul sarcinii planificate.

Sînt și alte aspecte. În unele întreprinderi sau secții ale acestora, mergîndu-se după vechiul tipic, programele au fost substituite de planuri MTO, dar ale căror măsuri și acțiuni nu aveau la bază un calcul de eficiență, și nici termene sau responsabilități de execuție (Întreprinderea de construcții metalice-Caransebeș; Turnătoria de fontă de la Întreprinderea constructoare de mașini-Reșița ș.a.). **Penru ca programul productivității muncii să reprezinte un instrument eficient este necesar ca el să fie întocmit, nu numai pe întreprindere, ci și pe fiecare secție sau sector de fabricație.** În acest fel poate fi evaluat precis aportul diferitelor formații de lucru și exercitat un control eficient asupra modului cum sînt înfăptuite măsurile stabilite.

● **Atenția cadrelor de conducere, a specialiștilor, nu trebuie să se limiteze doar la acțiunea de elaborare a programelor de sporire a productivității. Apare imperios necesară clarificarea unor probleme legate de crearea condițiilor pentru APLICAREA și materializarea în practică a prevederilor acestor programe.** Ce se constată în această direcție din activitatea anului 1973?

În majoritatea întreprinderilor, încă de la elaborarea cadrului de măsuri cu caracter minimal, care au făcut obiectul programului, s-a avut în vedere sporirea substanțială a productivității muncii din primele zile ale anului de plan. Nu peste tot însă au stat lucrurile așa. La **Întreprinderea de construcții și montaje metalurgice-Reșița,** de pildă, măsurile introduse în programe nu au fost în întregime realizate și aceasta datorită lipsei de capacitate pentru asigurarea bazelor de producție prevăzute, precum și a muncitorilor calificați.

La **Secția furnale de la I. S. Reșița,** măsurile prevăzute în program nu au putut fi aplicate la termenele fixate pentru că la baza lor au stat unele studii insuficient fundamentate. In sfîrșit, la **Secția de turnătorie de oțel și la Fabrica de mașini electrice din cadrul I.C.M. Reșița** programele de creștere a productivității au suferit nenumărate modificări din cauza unor lucrări de investiții nerealizate în termen. Avînd în vedere situația semnalată, **se cer întreprinse largi acțiuni de către toate cadrele de conducere ale întreprinderilor amintite pentru ca programele de productivitate să devină un sprijin efectiv în activitatea de valorificare a rezervelor interne, un instrument de mobilizare și control în înfăptuirea propriilor măsuri care privesc progresul neîntrerupt al activității de producție și economice.**

● Schimbări în ierarhia factorilor propulsori

2 V. E.: CARE SÎNT, DUPĂ PĂREREA DV., PRINCIPALII FACTORI CARE AU CONDUS LA SPORIREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ÎN ÎNTREPRINDEREA PE CARE O CONDUCEŢI?

Opinii

— „...Îmbunătățirea organizării producției și a muncii, întrucît prin aceasta am obținut peste 60% din sporul de productivitate..." **(Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa).**

— „...am urmărit, în primul rînd, perfecționarea metodelor de conducere prin vizitarea zilnică a fiecărui loc de muncă de către toate organele de conducere" **(Secția turnătorie de oțel, I.C.M. Reșița).**

— „...noile lucrări de investiții — deoarece ne-am asigurat modernizarea locurilor de muncă, creînd mari posibilități de ridicarea productivității" **(Secția laminoare — I. S. Reșița).**

— „...îmbunătățirea structurii producției, prin programarea și contractarea de sortimente și mărci de oțeluri de calitate, cu prețuri superioare față de cele realizate în perioadele precedente" **(Întreprinderea Oțelul Roșu).**

Reflecții

MĂSURILE cuprinse în programele de creștere a productivității muncii se cer comasate pe grupe mari, care se referă, în principal, la acțiunea celor mai importanți factori de sporire a eficienței muncii, cu ierarhizarea și stabilirea priorităților, de acțiune. Din analiza răspunsurilor se desprinde că în concepția factorilor de răspundere, care au format eșantionul anchetei, **principalul factor care conduce la sporirea productivității muncii îl constituie PERFECŢIONAREA ORGANIZĂRII PRODUCŢIEI ŞI A MUNCII, PRECUM ŞI A METODELOR DE CONDUCERE A ACTIVITĂŢII INDUSTRIALE.** Surprinzător? Eram obișnuiți pînă nu de mult la investigațiile pe această temă să auzim de la început, invariabilul: pro-

Au participat la anchetă: dr. ing. **T. COCÎRLĂ**, prim secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R.; ing. **O. TAKACS**, director, Întreprinderea Oțelu Roșu; ing. **S. HORVAT**, director, Întreprinderea de construcții și montaje metalurgice-Reșița; ec. **P. CUBINI**, director adjunct, Întreprinderea de construcții metalice-Caransebeș; ing. **I. POTRA**, director adjunct, Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa; ing. **M. GORAN**, director, Întreprinderea minieră-Anina; ing. **D. BRÎNZEI**, director, Întreprinderea minieră-Bocșa; ing. **O. JULA**, director adjunct, Întreprinderea minieră-Moldova Nouă; ing. **I. VIȘINESCU**, director, Întreprinderea de utilaj de morărit-Topleț; ing. **S. DEMENY**, șef birou normare, serviciu O.P.M. Întreprinderea siderurgică-Reșița; ing. **A. DIJMĂNESCU**, șef secție Oțelăria Martin, I. S. Reșița; ing. **H. KUCSERA**, șef secție furnale, I. S. Reșița; ing. **P. LIUBA**, șef secție laminoare, I. S. Reșița; ing. **T. CERCEGA**, șef atelier modelărie I.C.M. Reșița; ing. **GH. BOGDAN**, șef secție turnătorie de fontă I.C.M. Reșița; ing. **GH. CALBOREANU**, șef secție turnătorie de oțel, I.C.M. Reșița; ing. **R. GÎRBAN**, șef secție mașini electrice, I.C.M. Reșița; ing. **I. GURĂMARE**, șef secție motoare Diesel, I.C.M. Reșița; ing. **R. URSULESCU**, șef secție de mecanică grea, I.C.M. Reșița.

ductivitate ridicată se poate, dar... în condițiile unor dotări superioare. De astă dată ancheta relevă că majoritatea întreprinderilor din județ acordă o atenție deosebită sporirii productivității muncii, în primul rînd, prin folosirea într-un grad tot mai înalt a disponibilităților și rezervelor interne care există la toate locurile de muncă, secții și sectoare de producție.

Desigur, aceasta nu înseamnă că, în paralel, nu sînt necesare investiții pentru **LĂRGIREA ȘI DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICE A PRODUCȚIEI**. Eșantionul chestionat le apreciază ca necesare (locul II în clasament), dar nu în primul rînd și nu în mod exhaustiv. Noul poate și trebuie să fie promovat, să fie prioritar oricăror preocupări cotidiene, rutiniere; în paralel însă cu promovarea lui — ne încredințează factorii testați — este necesară o adevărată „risipă" de efort, inteligență și creativitate pentru deplina valorificare a marilor rezerve interne care există în fiecare întreprindere.

Locul III, urmărind ordinea priorităților în acțiunea de creștere a productivității muncii semnalat în anchetă, este ocupat de **NECESITATEA RIDICĂRII CONTINUE A CALIFICĂRII ȘI POLICALIFICAREA CADRELOR**. Tehnica nouă nu poate fi folosită cu randamente înalte

FACTORI DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Tabelul nr. 2

Clasament	Factori	Coeficient de prioritate
1.	Perfecționarea organizării și conducerii producției	0,33
2.	Lărgirea și dezvoltarea bazei tehnice a producției (investiții pentru noi dotări, introducerea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente etc.)	0,28
3.	Ridicarea calificării și policalificarea cadrelor	0,18
4.	Modificarea structurii producției	0,7
5.	Alți factori (specializare, cooperare, salarizare etc.)	0,14
	Total:	1,00

decît de un personal cu pregătire multilaterală. Ceea ce s-a subliniat însă cu deosebită pregnanță în răspunsurile primite, a fost **necesitatea elaborării unor programe de calificare în perspectivă, coordonate pe mai mulți ani, care să permită pregătirea din timp a cadrelor, precum și dirijarea lor prin însăși programul și formele de învățămînt, spre sectoarele de activitate cărora le sînt utile.**

Un alt factor îl reprezintă **OPTIMIZAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI**. Eforturile ce se depun pentru o optimizare rațională a producției, cu respectarea prevederilor planului fizic reprezintă în mod cert o cale de sporire a productivității muncii. Sîntem de părere însă că ea trebuie să servească, în primul rînd, interesele beneficiarilor și nu numai unor calcule de „rentabilitate" făcute de către unii producători. În ancheta efectuată am întîlnit și cazuri cînd unele întreprinderi care ca urmare a realizării unor produse care le asigură încadrarea în principalii indicatori de plan, „neglijează" fabricarea tuturor sortimentelor și tipodimensiunilor cu valori mici.

Nu mai puțin important în sporirea productivității muncii este și aportul altor factori: **SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA** etc. Și în această privință au fost făcuți pași înainte. În 1973 în întreprinderile din județul Caraș-Severin, au fost aplicate măsuri pentru specializarea unor secții (de fapt mari fabrici), a fost organizată pe principii mai temeinice colaborarea cu diferiți participanți la realizarea unor produse. Pe acest circuit desigur, mai există încă rezerve ce se cer valorificate pe viitor mai deplin. O influență sensibilă în ridicarea productivității muncii a avut-o în unele întreprinderi și trecerea la **APLICAREA ACORDULUI GLOBAL ȘI ÎN GENERAL A MUNCII ÎN ACORD.**

MIJLOACE DE REALIZARE A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

%

Tabelul nr. 3

Indicele de utilizare a mașinilor, instalațiilor și agregatelor (10 luni 1973)	% din întreprinderi analizate	Indice de utilizare a timpului de de lucru maxim disponibil (10 luni 1973)	% din întreprinderi analizate	Număr mediu scriptic realizat (10 luni (1973): Față de plan	% din întreprinderi analizate	Față de 1972	% din întreprinderi analizate
66 —75	5	93 —94	5	sub 98	5	sub 98	17
75,1—80	10	94,1—95	27	98,1—100	51	98,1—100	22
80,1—85	39	95,1—96	35	100,1—103	22	100,1—103	17
85,1—90	17	96,1—99	33	103,1—105	22	103,1—105	5
90,1—95	29			peste 105	—	peste 105	39

● Studiile de organizare a producției și a muncii — între elaborare și aplicare

3 V. E.: DE CE PE LOCUL I PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII?

Opinii

— „La utilajele de bază — cuptoarele Martin — avem pe 1973 rezultate deosebite, iar în privința folosirii lor indicele de utilizare a crescut cu aproape 10% față de anii anteriori" **(Secția oțelărie Martin — Combinatul siderurgic Reșița).**

— „În 1972 au fost elaborate 22 de studii din care 16 au fost aplicate iar în acest an 14 studii din care 11 sînt și aplicate" **(Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa).**

— „Ritmicitatea producției în medie pe 10 luni a fost următoarea: decada I 9,7%, decada II 11,5% iar decada III 78,8% **(Fabrica de mașini electrice din cadrul I.C.M. Reșița).**

Reflecții

SUPREMAȚIA pe care o deține în clasament acest factor important, demonstrează că aproape toate colectivele de muncă din județul Caraș-Severin sînt pe deplin conștiente de marile posibilități pe care le reprezintă buna organizare în general a proceselor de fabricație. Iată cîteva dintre preocupările existente.

● **În aproape toate unitățile industriale au fost elaborate în acest an numeroase studii de organizare a producției și a muncii, care au fost aplicate în practică într-o proporție însemnată.** Eficiența lor s-a materializat pînă în prezent în milioane de lei producție suplimentară, în creșteri substanțiale a productivității muncii (Întreprinderea minieră — Anina, Întreprinderea minieră și Întreprinderea de construcții metalice din Bocșa, Întreprinderea Oțelul Roșu etc.). În alte cazuri însă, unele studii pentru care s-a investit multă muncă s-a dovedit că nu pot fi aplicate în practică. Care au fost motivele? La Secția furnale din cadrul Întreprinderii siderurgice Reșița, de pildă, o parte din studii nu s-au materializat deoarece nu au putut fi asigurate unele utilaje (autostivuitorul de 1,6 t, transpaleta etc.), din lipsă de capacitate la proiectare etc. La Fabrica de mașini electrice din cadrul I.C.M. Reșița unele studii nu se pot aplica din cauza complexității transporturilor atît la halele vechi, cît și la noile hale etajate. Și exemplele nu se termină aici.

Cu toate motivele invocate de întreprinderile în cauză — se cere ca atunci cînd se elaborează diferite studii, să se țină seama în mai mare măsură de realitățile concrete ale producției, ale locurilor de muncă, deoarece procedînd altfel eficiența lor rămîne doar... pe hîrtie.

● **Ritmicitatea reprezintă un alt domeniu în care perfecționarea organizării producției mai are multe de făcut.** Din analiza ritmicității pe decade în primele 10 luni din 1973 reiese că, deși îmbunătățită față de anul trecut, situația nu este pe deplin favorabilă. Deși unele întreprinderi își dozează mai chibzuit eforturile, deși la altele neritmicitatea este generată de unele condiții obiective (industria minieră), rămîne totuși un număr de unități industriale la care producția înregistrează oscilații sensibile de la o decadă la alta. La turnătoria de oțel din cadrul I.C.M. Reșița, o cauză importantă a neritmicității o reprezintă **aprovizionarea defectuoasă cu materii prime și materiale** (nisipuri, silicat de sodiu, bioxid de carbon, plastolinol feroaliaje etc.). La secția de mașini electrice din cadrul I.C.M. Reșița neritmicitatea a fost generată de **neasigurarea din timp a unor subansamble de la ale sectoare.** Pentru eliminarea pe viitor a acestei stări de fapt, **ar fi util ca sectoarele calde să predea piesele forjate și turnate cu cel puțin 3 luni înainte de terminarea produsului respectiv.**

La Întreprinderea Oțelul Roșu, motivele invocate se referă la neasigurarea ritmicității în livrarea semifabricatelor pentru secția „bare trase". Ca urmare, bancurile de tras cu mare productivitate sînt utilizate la parametrii maximi doar în ultima decadă, atunci cînd se livrează de către furnizorii de laminate (I. S. Reșița și I. S. Hunedoara) sortimentele de dimensiuni peste 30 de mm. O altă cauză importantă care influențează negativ ritmicitatea sînt cantitățile foarte mici — 50 și 100 kg — contractate de unii beneficiari, care necesită manoperă suplimentară și nu permit folosirea capacității în condiții optime. Pentru remedierea acestor neajunsuri, ar fi necesar un sprijin mai susținut din partea forurilor competente pentru încetățenirea practicii de prelucrare prin bazele județene de aprovizionare a unor cantități de minimum 500 kg.

● **În fine, strîns legat de sporirea ritmicității producției, se cuvine subliniate și preocupările existente pe linia utilizării în cît mai mare măsură a capacității de producție și a forței de muncă.**

Însemnate măsuri sînt prevăzute în întreprinderile județului și în direcția **ridicării indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor** nu numai pentru acest an, dar și pentru 1974. În această direcție, în afară de contribuția ce o vor aduce noile cadre calificate, au fost luate și urmează să fie desăvîrșite măsuri pe linia mai bunei întrețineri a zestrei tehnice, a evitării întreruperilor neplanificate, a scurtării perioadei reparațiilor, atît prin organizarea temeinică a acestei activități, cît și prin pregătirea din vreme a pieselor de schimb. În paralel se vor intensifica eforturile pentru desfășurarea activității în două schimburi complete, cu productivitate înaltă.

● Fără îndoială, un spor de productivitate înseamnă un aport suplimentar de produse în circuitul economiei naționale. Dat fiind însă că productivitatea muncii este un indicator prin excelență „de calitate", este necesar ca el să fie analizat din toate punctele de vedere, pentru a putea desprinde eficiența reală a activității de producție. În cazul nostru, spre exemplu, multe din întreprinderile analizate au depășit sarcina planificată de sporire a productivității muncii prin efort propriu, ceea ce a însemnat, printre altele, și o menținere iar în unele cazuri o scădere a numărului mediu scriptic de salariați față de prevederile de plan. Altele însă și-au depășit — e drept — sarcina de sporire a productivității muncii, dar în condițiile măririi numărului mediu scriptic planificat de salariați. În această situație se află Întreprinderea minieră Bocșa (depășire a numărului mediu scriptic cu 1,34%); Întreprinderea minieră Anina (cu 3,1%); Întreprinderea Oțelul Roșu (cu 0,6%) etc.

Se observă de asemenea că, **în timp ce la unele din întreprinderile menționate se depășește numărul mediu scriptic planificat, timpul de lucru maxim disponibil este utilizat cu mult sub prevederile de plan și posibilitățile reale.** La Întreprinderea minieră-Anina, spre exemplu, în primele luni ale anului 1973, indicele de folosire a timpului maxim disponibil realizat a fost de 94,5%, în timp ce însăși conducerea întreprinderii consideră ca „normal" și, deci necesar și posibil atingerea unui procent de 96%. Dacă menționăm că absențele nemotivate însumează în această perioadă 2489 om-zile rezultă că aprecierile conducerii pot fi și mai optimiste... O situație asemănătoare se înregistrează la secția Motoare Diesel din cadrul I.C.M. Reșița (94,7% indici de utilizare), unde afluxul de învoiri și concedii fără plată în această perioadă (9 700 ore) și al întreruperilor (5 500 ore) a determinat un „reflux" al indicelui de folosire a fondului de timp maxim disponibil față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Desigur, cerințele producției moderne și ale productivității înalte, necesită încadrarea producției cu un număr de specialiști care să corespundă unor exigențe sporite. Depășirea — destul de mare în unele cazuri — a numărului mediu scriptic nu poate constitui însă o rezolvare eficientă și echitabilă a acestor probleme. Mai ales dacă se ține seama de faptul că indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil, indică mari rezerve interne încă neutilizate.

● Progresul tehnic — o permanență

4 V. E.: CARE SÎNT ASPECTELE CARACTERISTICE ALE INTRODUCERII TEHNICII NOI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRII TEHNOLOGIILOR EXISTENTE ÎN ÎNTREPRINDEREA DV.?

Opinii

— „În 1973 s-au aplicat 28 de noi tehnologii pentru elaborarea oțelului și pentru laminare; s-a asimilat elaborarea a 8 mărci de oțel și laminarea a 4 noi profile laminate" **(I. S. Reșița).**

— „au fost extinse tehnologiile de grup la tipurile similare de construcții sudate pentru 30% din totalul producției. Consecință directă: reducerea manoperei cu 5 ore/tonă" **(Întreprinderea de construcții metalice-Caransebeș).**

— „Pe primele 10 luni ale anului 1973, investițiile pentru dotări tehnice s-au realizat în proporție de 40% față de prevederi" **(Turnătoria de fontă din cadrul I.C.M. Reșița).**

Reflecții

INTRODUCEREA tehnicii noi și îmbunătățirea celei existente rămîne, în continuare, un factor de o deosebită importanță în creșterea substanțială a productivității muncii. După cum se știe realizarea ei se poate face pe două căi principale. În primul rînd, este vorba de efortul pe care-l face statul prin investirea unor fonduri importante pentru noi dotări, iar în al doilea rînd, ca un mijloc important se impune efortul propriu al întreprinderii, care se materializează fie prin acțiunea de autodotare, fie prin intermediul fondului de mică mecanizare.

Eforturile deosebite făcute în ultimii ani pentru dotare prin alocarea unor importante fonduri de investiții, se resimt favorabil și în întreprinderile din județ. Aproape fiecărei întreprinderi reșițene,

Anchetă realizată de:
V. BOESCU
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 18)

MARKETING

Dezbatere „V.E."

„Cine și cum desfășoară activitatea de publicitate" (III)

FUNCȚIA PROMOȚIONALĂ A PUBLICITĂȚII EXTERNE

„A renunța la publicitate gîndindu-te la economii este ca și cum ai opri ceasul pentru a nu întîrzia"

(Slogan publicitar)

Dr. M. C. DEMETRESCU : Continuînd dezbaterea noastră, de astă dată cu probleme privind publicitatea și propaganda comercială externă, v-aș propune să începem cu aspectele pe care le ridică tîrgurile și expozițiile internaționale, acțiuni promoționale de mare complexitate dar și de mare răspundere.

P. SUȘNEA : Înainte de a aborda cîteva probleme specifice activității de propagandă comercială și publicitate destinată promovării exporturilor, vreau să-mi exprim satisfacția pentru inițiativa pe care a avut-o revista „Viața economică", care împreună cu AROMAR au organizat această masă rotundă, pe tema publicității externe

În perioada actuală toate țările din lume își au politica lor de promovare a exporturilor, concretizată în anumite programe de promovare la scara economiilor naționale și care cuprind, printre altele, o serie de acțiuni care sînt finanțate de stat, chiar dacă sînt realizate de firme particulare. Cu atît mai mult, aceste acțiuni sînt sprijinite și încurajate în țările socialiste, care dispun de adevărate programe de promovare de perspectivă, pe grupe de produse și zone geografice. În cadrul acestor programe de promovare, la noi, un loc important, îl ocupă participările cu paviloane naționale la tîrguri și expoziții internaționale sau organizarea de expoziții naționale. Aceste acțiuni, au ca scop prezentarea potențialului economiei noastre naționale, sau a unor sectoare de activitate. În afara acestor participări oficiale, considerate de interes general, începînd din anul 1968, au început să fie organizate de către unitățile noastre cu activitate de comerț exterior, participări directe, la tîrguri și expoziții internaționale ca și expoziții proprii, specializate. Numărul participărilor noastre specializate, ce-și dovedesc tot mai mult eficacitatea pe plan mondial, au crescut de la an la an, ajungîndu-se în prezent la circa 200.

Manifestările expoziționale sînt cele mai complexe acțiuni de propagandă și reclamă comercială. La fundamentarea deciziei de participare trebuie luate în considerare o serie de elemente (condiții specifice țării gazdă, programele de export în perspectivă, concurența, acțiunile conexe de propagandă comercială etc.) care trebuie în așa fel corelate încît să se asigure o activitate propagandistică și comercială intensă cu eficiență imediată și de perspecivă.

Manifestările expoziționale — tradiție și noutate

G. ANGIULESCU : Consider că propaganda și publicitatea ce se realizează în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale trebuie să aibă un caracter mai bine precizat și orientat în funcție de durata și importanța manifestării. Aș vrea să menționez că o organizare reușită a unei expoziții într-o țară străină nu înseamnă implicit că durata ei trebuie să fie mare sau foarte mare. Firmele americane, de exemplu, au organizat în Europa expoziții de mașini electronice pentru industria chimică cu o durată de 3 zile. Unul din secretele reușitei acestor manifestări de durată scurtă îl reprezintă însoțirea tuturor exponatelor de fișe tehnice deosebit de complete, prezentînd toate caracteristicile utilajului, în care se pot înscrie și prețurile fiecărui exponat. Pentru exponatele ce nu pot fi expuse la tîrg, sau pentru produsele necesare din import pot fi întocmite fișe tehnice complete pe care se va menționa în partea de sus **„import" sau „export" din România.**

Aș dori să subliniez că nu este totdeauna necesară și nici recomandabilă prezența fizică a mărfii în expoziție. Spre exemplu, produsele chimice, a căror înșirare într-o expoziție pe lîngă faptul că nu semnifică nimic — pulberi de diferite culori — creează și un aspect de depozit. Esențială este prezentarea utilizării finale a gradului de dezvoltare, diversificare și transformare a produselor industriei noastre chimice, prin scheme executate artistic, panouri cu aspecte din industrie, ambalaje comerciale, liste atractiv întocmite cu țările de export sau hărți cu regiuni ale globului în care se exportă în prezent produsele noastre, în care își desfășoară activitatea societățile noastre mixte.

O importanță mare, are efectul de mișcare, realizat prin filme publicitare (cu durată scurtă) ca și prin posibilitatea de funcționare a exponatelor (mașini și utilaje) dacă nu tot timpul, cel puțin în perioada de vîrf a vizitelor la tîrg sau la cerere.

Pregătirea unui tîrg sau expoziții internaționale, în condițiile diversificării și creșterii continue a volumului nostru de export este o operație complexă. De aceea este nevoie de contribuția mai multor persoane, de specialități diferite.

Consider că în întreprinderile mai mari de comerț exterior, ar fi indicată constituirea unor comisii tehnico-economice (din 3—4 membri) care să studieze toate aspectele pe care o atare manifestare le ridică, în funcție de specificul întreprinderii respective, și să facă propuneri sau recomandări în acest sens, Camerei de Comerț și Industrie, precum și întreprinderilor de prezentare peste hotare ale acestor manifestări. Activitatea acestor comisii trebuie să fie urmărită îndeaproape de ministerul economic respectiv.

M. VARDAN: Mărfurile noastre sînt tocmai manifestările expoziționale internaționale organizate în București. România a devenit țara gazdă a unor tîrguri internaționale abia în 1970 ; deci experiența noastră este redusă și nu putem vorbi de o tradiție, ci doar de căutări. Posibilitățile noastre proprii de publicitate, sînt încă reduse, au canale relativ înguste. Efectuăm încă o publicitate elementară ; aceea de a tipări afișe, și de a le afișa în străinătate la tîrgurile internaționale, la administrațiile acestor tîrguri și eventual în pavilioanele României la tîrgurile la care participăm.

Un alt doilea mediu publicitar este ceea ce numim noi — grosso modo — pavoazarea, adică afișarea de anunțuri publicitare în gări, aeroporturi etc. ca să atragem atenția asupra evenimentului. Și un al treilea : trimiterea broșurilor noastre la destinatarii direct interesați, viitorii participanți la manifestările expoziționale.

În raport cu ceea ce se cheamă publicitatea pentru un tîrg sau expoziție internațională, cu necesitățile de publicitate pentru aceste manifestări, se poate spune că presa și în general mijloacele mass-media au acordat prea puțină atenție manifestărilor noastre.

Trebuie să existe o campanie publicitară în jurul unei manifestări expoziționale care să arate ce o să fie, ce este și ce a fost. Acest „ce a fost" are o mare importanță pentru viitoarele ediții ale expoziției.

L. MUREȘAN : Este necesar să se cultive permanent, relații cu presa, nu cu una, două zile înainte de începerea manifestării.

O întrebare : La dv. există un atașat de presă care întreține relații cu presa ?

M. VARDAN : Într-adevăr, aș spune că Tîrgul Internațional București, care organizează mai multe genuri de manifestări ar trebui să aibă un birou de presă mai bine organizat.

M. CORAS : Aș vrea să întreb dacă a fost întocmit un program al manifestărilor ce se vor organiza, în perioada următoare la București, care să ajungă la toate întreprinderile interesate.

M. VARDAN : Va apărea o broșură pentru programele din 1975 ; este în curs de tipărire un program pentru 1974 care este deja lansat în străinătate, pentru a se cunoaște dinainte manifestările și a da posibilitatea participării la ele.

L. MUREȘAN : Aș vrea să mă opresc asupra unei forme relativ noi de publicitate : expozițiile itinerante de tipul acelui tren RANK—XEROX care traversa Europa, o formă complexă de propagandă comercială, sau expozițiile plutitoare japoneze care circulau în jurul globului. Sînt forme publicitare ce ar putea fi aplicate și la noi. Avem trenuri, avem vapoare care circulă pe Dunăre pînă în R.F.G., care s-ar putea opri în diverse puncte pentru a se face publicitate produselor românești. O altă propunere. Pentru forma de publicitate pe aeroport consider că nu s-a găsit încă cea mai potrivită modalitate. Se pare că nu s-a descoperit încă un adevăr elementar : aeroportul este pentru străini primul loc de negoț. Printr-o simplă escală un vizitator reușește să ia cunoștință de produsele noastre de export, cu condiția ca ele să fie prezente fizic sau prin publicitate. Din păcate, la OTOPENI se întîlnesc aproape exclusiv produse străine.

I. MARIN : Mi se pare deosebit de important ca publicitatea să se facă de către oameni de meserie, care să fie lăsați să-și facă liniștiți meseria. Am organizat o dată o expoziție într-o țară socialistă. Concepția noastră a fost să expunem cu precădere articolele noastre care nu se produceau pe respectiva piață. Dar un tovarăș de la agenția noastră din țara respectivă a insistat ca să prezentăm la expoziție toată gama noastră de produse (radioreceptoare, televizoare, calculatoare electronice ș.a.), deși majoritatea lor se găseau din abundență pe piața locală. A ieșit o expoziție frumoasă, dar mai puțin eficientă. Pentru o mai bună delimitare a atribuțiilor aș propune ca activitatea privind organizarea tîrgurilor și expozițiilor internaționale de interes general (expoziții naționale și pavilioanele R.S.R. în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale) să fie preluată în totalitate de Camera de Comerț și Industrie a R.S.R. care să-și organizeze relații directe cu unitățile producătoare ; unitățile cu activitate de comerț exterior urmînd să organizeze participările directe la expoziții specializate.

Multiple posibilități de cooperare

I. FLORESCU : O problemă nerezolvată o constituie corelarea diferitelor instituții și producători în efectuarea reclamei pe anumite piețe sau în anumite stadii de pătrundere a produselor pe aceste piețe. Astfel, pentru multe țări din America Latină sau din Africa este posibilă și utilă o coordonare la nivel central sau de minister, pentru prima fază publicitară de popularizare a potențialului nostru industrial.

Un alt gen de publicitate externă se poate realiza prin materiale publicitare pentru anumite produse industriale sau servicii difuzate cu folos de TAROM, ONT, hoteluri, C.F.R. etc.

A. SON : Aș dori să mă refer la o marfă specifică — inteligența. În publicațiile Camerei de Comerț și Industrie, destinate străinătății, în mod deosebit în trimestrialul „Mașini și utilaje românești" (apărînd în cinci limbi de circulație internațională) se menționează succesul internațional al invențiilor românești, brevetarea și valorificarea lor pe plan intern și internațional etc.

Din 140 de invenții românești prezentate la diferite saloane și expoziții internaționale, in perioada 1968—1973, au fost distinse cu medalii 129, din care 88 cu aur. Știm că anual se înregistrează mii de cereri de brevete pentru invenții. Numai în 1972 au fost depuse la OSIM 2732 cereri de brevete de invenții românești. **De ce, atunci, atît de puține invenții românești** (20—30 invenții anual) **sînt prezentate la saloanele internaționale specializate ?** Sintem de părere că ar trebui extinsă prezența noastră cu invenții care, chiar dacă nu ar primi medalii, ar putea trezi în schimb interesul unor producători străini și invențiile respective ar putea fi valorificate la export sau ar forma obiectul unor cooperări în producție, reciproc avantajoase.

De asemenea, pe orice exponat românesc, fabricat pe baza unei invenții autohtone, prezentat în străinătate, sau în țară, la tîrguri internaționale, ar trebui menționat cu regularitate și foarte vizibil : „invenție românească". În prospecte și în publicațiile care însoțesc exponatele să fie prezentată situația invențiilor românești în general, aplicarea lor în producție, eficiența lor economică, medaliile internaționale obținute de invenție sau de produsul respectiv etc.

Socotim că pentru o mai bună informare în străinătate ar trebui editată periodic o broșură în limbi străine conținînd prezentarea foarte sumară a principalelor invenții repartizate pe sectoarele mari de producție. Această broșură ar trebui să se afle la Agențiile economice românești în străinătate, la comercialiști, la orice delegat peste hotare pe problemele economice, de cooperare etc.

Credem că se organizează prea rar, de către partea română, simpozioane și conferințe tehnice peste hotare, la care se popularizează invențiile românești. Mult mai des sîntem invitați, la noi în țară, de partenerii străini care vin să-și popularizeze tehnologiile proprii.

Popularizarea invențiilor și inventatorilor români s-ar mai putea face prin filatelie, prin jurnale TV schimbate cu alte țări, prin oferte generale scrise, trimise prin poștă unor firme străine care ar putea fi interesate în achiziționarea licenței sau în cooperarea în producție pe baza invenției românești.

A. CRĂCEA : Întreprinderea noastră este un important exportator de mobilă pe piața internațională. Cu ocazia unor manifestări internaționale la care am luat parte am constatat necesitatea și posibilitatea unei cooperări în domeniul publicitar între întreprinderea noastră și alte întreprinderi ce exportă produse care, alături de mobilă, concură la crearea unei ambianțe interioare plăcute : covoare, corpuri de iluminat, ceramică fină etc. Tot o cooperare în domeniul publicitar s-ar putea realiza între întreprinderea noastră și o altă întreprindere exportatoare de mobilă (ILEXIM).

G. ANGIULESCU : Există cazuri cînd unele țări prezintă în pavilioanele lor, aspecte care nu au nimic comun cu tehnica, ceea ce nu scade totuși cîtuși de puțin valoarea pavilionului, ci dimpotrivă, o mărește.

Astfel, în holul pavilionului, prezentarea unei mici expoziții de fotografii-color (de circa 40 × 60 cm) cu aspecte turistice, poate crea o ambianță plăcută și atractivă (trebuie ținut seama că, tîrgurile sînt vizitate și de un număr mare de „nespecialiști"). Au fost cazuri, cînd la unele tîrguri internaționale, o țară a prezentat în holul de intrare al pavilionului, a mică expoziție de tablouri celebre, executate de pictorii săi, în diverse epoci, care erau prezentate vizitatorilor de tineri și tinere în frumoase costume naționale. Sau filmele de propagandă industrială pot alterna cu filme turistice. În acest mod, vizitatorul trecea mai relaxat, în pavilion, unde era expusă tehnica propriu-zisă.

Chiar dacă expoziția sau tîrgul este de utilaje sau mașini destinate unui anumit sector al industriei este bine să prezentăm simultan și produsele realizate pe utilajele respective.

Dr. M. C. DEMETRESCU : Discuțiile purtate pînă acum privind propaganda și publicitatea realizate în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale dovedesc că, într-adevăr, sînt multe lucruri de spus pe această temă, într-un cuvînt, utilitatea schimbului de opinii, realizat prin astfel de mese rotunde. Fără a considera epuizat primul subiect, asupra căruia — sper — că își vor concentra atenția și în viitor cei doi organizatori — revista „Viața economică" și AROMAR-ul — **vă propunem să trecem la dezbaterea unei**

- Autorul strategiei publicitare trebuie să fie centrala industrială ? Ce presupune aceasta ?
- „Reclama este sufletul comerțului", dar cheltuielile de propagandă comercială se finanțează ca acțiuni „necomerciale" (?!)
- Trebuie să fie publicitatea un element al cheltuielilor de producție ?
- Există vreun raționament după care publicitatea trebuie făcută prin serviciul plan sau financiar ? Dacă nu... de ce se face ?
- Expoziții generale sau specializate ? Pentru ce categorii de produse ? Ce reflectă practica internațională ?
- Se pot organiza expoziții internaționale scurte, de mare eficacitate ?
- Prin cooperarea exportatorilor se poate completa sortimentul expus la tîrguri și expoziții ? Cu ce efecte ?
- De ce controlul eficienței acțiunilor publicitare la unele agenții este trecut pe planul al doilea ?

alte laturi a publicităţii externe şi anume publicitatea prin presă şi tipărituri.

P. SUŞNEA: Pentru a avea o reprezentare exactă a acestui domeniu, trebuie să ne gîndim că numai tipăriturile realizate în ţară şi destinate difuzării în străinătate, cum ar fi : revistele editate de Camera de Comerţ, cataloagele, prospectele, pliantele, diferite broşuri, ghiduri, agende, calendare etc. se ridică într-un an la ordinul milioanelor de exemplare. Ca urmare, sînt şi foarte costisitoare, iar dacă nu sînt realizate cu competenţă şi responsabilitate profesională pentru a răspunde unor nevoi specifice în cadrul unor anumite termene, devin complet ineficiente.

Ce trebuie să apară mai întîi : produsul sau prospectul ?

Publicitatea realizată prin presa din alte ţări (anunţuri, articole redacţionale etc.) necesită, de asemenea, specialişti din diferite domenii (textieri, graficieni, specialişti de concepţie în limba de destinaţie, specialişti în marketing publicitar pentru conceperea campaniilor publicitare şi controlul eficientei acestora etc.) şi, bineînţeles, organe specializate. În ţara noastră, Agenţia de publicitate internaţională PUBLICOM de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie derulează cea mai mare parte din volumul publicităţii externe. PUBLICOM trebuie să sprijine unităţile cu activitatea de comerţ exterior în întocmirea planurilor de publicitate şi în realizarea acestora. După părerea mea Publicomul nu face acest lucru în măsura în care trebuie să-l facă. În prezent, această agenţie, îşi îndreaptă cea mai mare parte a eforturilor pentru realizarea publicităţii în presa din ţara noastră, la comanda firmelor străine, care plătesc pentru asta. Această publicitate contribuie la stimularea importurilor. Nu spun că această publicitate nu ar trebui făcută, ba dimpotrivă are un rol de informare binevenit. Ceea ce vreau să spun este faptul că agenţia Publicom acordă o atenţie mai mică publicităţii solicitate de întreprinderile româneşti în presa străină, menită să impulsioneze exporturile. Cei cîţiva salariaţi, care lucrează în prezent în acest sector nu cred că vor putea face mai mult decît în prezent dacă nu se va reconsidera în ansamblu activitatea agenţiei Publicom ca organ de publicitate al exportatorilor. Ea trebuie să aibă ca obiectiv prioritar cheltuirea eficientă a fondurilor valutare de propagandă şi publicitate iar nu asigurarea unor încasări de moment care sînt binevenite, dar neesenţiale.

I. MARIN : Aş propune ca fondurile de reclamă să fie la dispoziţia conducerii unităţilor cu activitate de comerţ exterior, care să poată efectua comenzi de reclamă direct, fără intermediul Publicom. Aceasta ar conduce, printre altele, la operativitate şi economie — nu s-ar mai plăti 15% Publicomului, care, aşa cum s-a arătat, nu intervine cu nimic în calitatea materialelor primite de la unităţile cu activitate de comerţ exterior sau în orientarea pe medii sau suporturi publicitare a anunţurilor.

Şi o altă propunere — revizuirea competenţei actualei comisii de pe lîngă Consiliul Popular al Capitalei care avizează panourile de reclamă etc. ce se amplasează în Municipiul Bucureşti. Din această comisie nu face parte în prezent nici un reprezentant al unei unităţi cu activitate de comerţ exterior — sau MCE sau Camera de Comerţ şi Industrie. Calitatea reclamelor pentru această ramură — de comerţ exterior — este consecinţa directă a acestui fapt.

I. FLORESCU : Stilul publicitar păcătuieşte în multe cazuri prin ţinuta prea sobră, sau maniera prea ştearsă în care facem reclama. Publicitatea ar trebui să aibă mai multă „sare", să fie mai diversificată, mai îndrăzneaţă. Prea rar folosim reclama indirectă, prin interviuri, prin articole care să strecoare în mod ingenios ideea superiorităţii unor mărfuri sau servicii, prin prestarea de servicii care să promoveze produsele de bază. Eficienţa scăzută a activităţii publicitare este cauzată şi de alegerea nejudicioasă a mediilor publicitare. Ce rezultate pozitive putem aştepta de la apariţia unor reclame pentru bunuri de investiţii în publicaţiile româneşti cele mai diverse, inclusiv „Almanahul literar" ?

Se invocă adesea drept impediment în dezvoltarea activităţii publicitare insuficienţa fondurilor valutare. Dificultatea este, fără îndoială, reală dar cu mult mai importantă mi se pare imaginaţia. De exemplu, întreprinderea noastră avea greutăţi în realizarea unui calendar de perete cît mai estetic ; peisajele fuseseră folosite prea mult, iar fotografiile produselor nu corespundeau obiectivului urmărit. Pentru anul viitor, s-a hotărît prezentarea unui calendar ilustrat cu gravuri reprezentînd monumente din Braşov, o idee care cumulează avantajul originalităţii cu economicitatea şi calitatea grafică satisfăcătoare.

În activitatea publicitară se întîmpină anumite dificultăţi legate de metodologie şi de volumul alocaţiilor stabilite.

Prevederile privind alocarea de fonduri pentru acţiunile publicitare efectuate în străinătate, în limita unui procent din vînzările realizate şi după încasarea facturilor nu este conformă cu nevoile întreprinderilor de comerţ exterior. Cel mai adesea, publicitatea precede cu mult momentul contractării şi, cu atît mai mult, al încasării valorii mărfii. Evident, trebuie stabilite plafoane valorice, aplicabile însă nu la fiecare contract în parte, ci la volumul vînzărilor realizate de întreprinderea producătoare sau de comerţ, repartizarea pe ţări şi în timp fiind conformă cu politica şi strategia unităţii respective.

G. IVANOVICI : Atunci cînd dorim să acordăm publicităţii un cadru juridic, cît mai adecvat bunei desfăşurări, va trebui să începem cu stabilirea concretă a atribuţiilor de marketing diferitelor unităţi şi nivele (întreprindere producătoare, centrală, întreprindere specializată de comerţ exterior, Publicom, alte unităţi) pornind de la : delimitarea etapelor din activitatea publicitară ce revin fiecărei verigi ; stabilirea unor normative ştiinţifice de planificare a fondurilor, a statutului de funcţionare şi de încadrare a colectivului (biroului) însărcinat cu problemele respective în serviciul (sectorul) de marketing ; stabilirea modului de reflectare al cheltuielilor publicitare în preţul de cost la centrale sau în comisionul întreprinderilor de comerţ exterior.

Atîta timp cît activitatea publicitară se va desfăşura fără o justificare ştiinţifică, fie din cauze obiective (lipsa unor specialişti, lipsa unui cadru legal adecvat etc.) sau subiective (desconsiderarea acestor activităţi etc.) nu vom putea progresa consistent.

Este de înţeles că în actuala formă de a fixa Publicomului un plan de încasare a comisioanelor, acesta va prima întotdeauna în eforturile unităţii, în dauna obligaţiilor statutare ale acestui gen de întreprindere.

Consider că ar fi necesară întărirea colectivului existent la Publicom cu specialişti în estetică publicitară, cu psihologi analişti, cu fotoreporteri, dotarea unităţii cu instrumentaţia şi aparatura necesară desfăşurării unor activităţi legate de pregătirea materialelor (aparatură foto, multiplicare, tipărire, maşini de prelucrarea datelor etc.).

Participanţi la dezbatere :

Dr. M. C. DEMETRESCU — Laboratorul de marketing A.S.E. ; I. GIONEA — AROMAR ; P. SUŞNEA — Ministerul Comerţului Exterior ; O. MOARCĂŞ — Agenţia Publicom ; A. SON — Camera de Comerţ şi Industrie R.S.R. ; N. ARABU — Agenţia Publiturism ; I. RUŢĂ — Întreprinderea de prezentare şi ambalaje a Chimiei ; M. VARDAN. I. BOROŞ — Tîrgul Internaţional Bucureşti ; Al. IORDĂCHESCU — C.I.M.I.C. ; R. TÂRFUICĂ — Recoop ; I. MARIN — I.S.C.E. Electronum ; I. FLORESCU — ISCE Autotractor ; G. ANGIULESCU — ICE Chimimportexport ; M. CORAŞ — ICE Agroexport ; G. IVANOVICI — ISCE Mecanoexport ; A. CRĂCEA — ISCE Tehnoforestexport ; L. MUREŞAN — Oficiul de stat pentru invenţii şi mărci ; I. GEORGESCU — „Viaţa economică"

Aş sugera totodată ca, pe cît posibil, Publicom să facă o distincţie între activitatea publicitară pentru bunuri de larg consum şi bunuri de investiţii.

De asemenea, ţinînd cont că unele firme publicitare străine, de regulă cele ce practică tarife mari acordă reduceri între 1 şi 5% pentru plata imediată a comenzii, cît şi de faptul că actuala circulaţie a documentelor este greoaie (birocratică) :

Transmiterea comenzii :

Beneficiar → Publicom → Agenţie externă

Transmiterea documentelor de plată :

Agenţie externă → Publicom → Beneficiar → B.R.C.E. → Agenţia externă → Comision Publicom

Propun ca I.C.E.-urile să cedeze Publicom fondurile valutare destinate acestei activităţi imediat după lansarea comenzilor ferme, iar Publicom să efectueze direct plăţile cît mai rapid nemaifiind necesar acceptul beneficiarului, astfel ca să se poată beneficia de rabatul susmenţionat, ce ar putea fi utilizat pentru alte acţiuni în folosul beneficiarului.

Esteticienii aşteaptă să fie solicitaţi

R. TÂRFUICĂ : Colectivele de creaţie ale agenţiilor noastre de publicitate nu sînt constituite în totalitate din creatori cu pregătire artistică. Se face simţită lipsa, în cadrul acestor colective, a unor esteticieni care ar putea să asigure în condiţii mult mai bune coordonarea întregii activităţi artistice. Astăzi nu se face apel suficient la noile promoţii de esteticieni şi critici de artă, ca absolvenţii secţiei de teoria artei de la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu".

P. SUŞNEA : Mi se pare că trebuie să ne deplasăm atenţia şi spre întreprinderile de comerţ exterior. Am senzaţia că aici se produce o irosire a experienţei, a „know-how"-ului publicitar. După aplicarea măsurilor privind mai buna organizare internă a unităţilor economice şi administrative, unele întreprinderi de comerţ exterior au aplicat aceste măsuri în mod eficient şi în modul de organizare a activităţii de propagandă, reclamă şi publicitate comercială, reunind într-un serviciu sau birou independent, activităţile specifice promovării vînzărilor (cercetarea pieţelor, strategia produselor, strategia promoţională, strategia de preţuri, organizarea vînzărilor, activitatea de propagandă şi reclamă comercială externă etc.). Aceste birouri sau servicii, denumite la unele întreprinderi, de studii şi conjunctură sau de marketing, sînt subordonate direct conducerii întreprinderilor. Deşi modul cum abordează şi rezolvă problemele care le revin, poate fi mult îmbunătăţit, consider că aceste servicii sau birouri reprezintă forma organizatorică cea mai corespunzătoare şi locul cel mai potrivit a activităţii de reclamă, propagandă şi publicitate comercială.

La alte întreprinderi de comerţ exterior, dintr-un motiv sau altul (poate şi pentru ca unele servicii să-şi formeze „numărul" minim de salariaţi), sectoarele de propagandă şi reclamă comercială au fost împărţite pe la alte servicii (financiar, planificare etc.).

O. MOARCĂŞ : Esenţial, mi se pare şi mie ca fiecare întreprindere cu activitate de export să includă în strategia sa comercială şi strategia publicitară. Nu poate fi concepută o politică comercială viabilă fără a include în ea unul din elementele esenţiale — promovarea.

În acest context, aş dori să mă refer la Agenţia Publicom, la rolul pe care-l are şi pe care-l poate avea în domeniul publicităţii comerciale externe. Atît timp cît cea mai mare parte a întreprinderilor exportatoare îşi stabilesc numai orientarea pe pieţe şi produse, deci numai două capitole din planul de acţiuni publicitare, Agenţia Publicom este cea care trebuie să completeze fiecare program cu restul capitolelor : mesaj, media, suport, în funcţie de specificul pieţelor şi al produselor, frecvenţa acţiunilor şi sumele aferente. Toţi cei care vor să facă aprecieri asupra activităţii Publicom, trebuie să cunoască mai întîi complexitatea şi răspunderea pe care o incumbă elaborarea fiecărui program de acţiuni separat pentru fiecare întreprindere exportatoare din ţara noastră, care au interese distincte pe fiecare grupă de produs şi zonă geografică.

De asemenea, nu trebuie uitat faptul că Agenţia Publicom întreţine relaţii de colaborare cu peste 300 de publicaţii de specialitate şi circa 120 de cotidiene din întreaga lume ceea ce presupune un volum considerabil de corespondenţă. Anual se transmit circa 4—5000 de anunţuri publicitare pentru care — după apariţie — se întocmesc documentele de plată de către serviciul de resort din cadrul Agenţiei Publicom. Au fost realizate pagini speciale şi suplimente în publicaţii de prestigiu din diferite ţări, cu scopul popularizării potenţialului economic şi de export al ţării noastre. Or, pregătirea şi concretizarea unor asemenea acţiuni necesită un număr destul de mare de operaţiuni, fiecare cu gradul lor de complexitate.

Desigur, sfera preocupărilor poate fi extinsă, dar numai cu sprijinul unităţilor exportatoare. De pildă, iniţiativa Agenţiei Publicom de diversificare a formelor de reclamă prin organizarea de conferinţe, simpozioane, săptămîni tehnice nu a găsit ecoul cuvenit la toate întreprinderile solicitate, deşi ele vin în sprijinul exportului de inteligenţă.

Unii tovarăşi prezenţi la această dezbatere, compară — după părerea mea cu uşurinţă — Agenţia Publicom cu tot felul de agenţii similare din diverse ţări, afirmînd că acestea fac cutare sau cutare lucru la un nivel superior, dar nu ţin seama de structura organizatorică diferită, de numărul clienţilor ce nu poate fi nelimitat, de bugetul publicitar şi de reţeaua de colaboratori specialişti, (psihologici, textieri, graficieni, fotografi etc.) folosiţi de alte agenţii.

Consider că în prezent se impune ca la nivelul fiecărei întreprinderi exportatoare să se acorde mai multă atenţie problemelor de propagandă şi publicitate comercială. Nu subestimarea rolului publicităţii în promovare va conduce la îmbunătăţirea lucrurilor, ci cunoaşterea şi înţelegerea intereselor şi valorificarea posibilităţilor de care dispunem.

AL. IORDĂCHESCU : După părerea mea, publicitatea în ţara noastră nu poate fi centralizată exclusiv la nivelul Publicomului. Pentru a satisface nevoile întreprinderii, ea trebuie deservită de un compartiment propriu. Opinez, în continuare, pentru organizarea unor compartimente puternice de marketing în cadrul centralei şi ministerului, care să coordoneze şi problemele de publicitate.

Cînd vrea, producătorul urneşte roţile publicităţii

I. RUŢĂ : Pentru Ministerul Industriei Chimice controversata problemă prezentă şi în discuţia de faţă „Cui îi revine sarcina de a face publicitate ?" este clară. Ca producător, concepem publicitatea pentru mărfurile pe care le producem ca o atribuţie intrinsecă a activităţii noastre. În ultimii 3 ani, adică de la înfiinţarea IPAC s-au realizat pentru cele 7 întreprinderi de Comerţ Exterior ale ministerului un număr de peste 280 de titluri tipărituri (prospecte, pliante, cataloage, publicaţii speciale pentru tîrguri şi expoziţii internaţionale, în 5—6 limbi de circulaţie mondială) 12 filme publicitare şi de public-relations, reclame luminoase, rutiere, stradale, de interior, afişe, obiecte publicitare, acţiuni în presă, radio, TV.

Fără a avea pretenţia că am reuşit să desfăşurăm totdeauna o activitate publicitară bazată pe criterii ştiinţifice, putem aprecia că unele dintre acţiunile noastre au fost gîndite minuţios. În acest sens, am cita acţiunea de lansare a fibrei poliesterice Terom pe piaţa internă şi externă, şi de consolidare a poziţiei produsului.

Un alt exemplu — publicitatea pentru medicamente. Ne adresăm specialiştilor străini — oameni de afaceri, medici sau farmacişti — în diverse forme : prin pliante, prospecte, mostre de medicamente, dar şi prin micromonografii (editate sub formă de colecţie), ale medicamentelor oferite la export şi care cuprind — în afara elementelor clasice de prospect — şi rezultate şi atestări clinice ale unor practicieni de prestigiu, care probează eficienţa produsului. Pentru o serie de produse originale am editat şi edităm monografii substanţiale.

Am apreciat că ar fi mult mai convingător să facem propagandă I.C.E. - PETROM, exportatorul nostru de inteligenţă, prezentînd realizările specialiştilor români în instalaţii funcţionînd pe baza tehnologiilor româneşti sau realizate în cooperare cu firme de prestigiu, direct la faţa locului. Avem realizat un film care va fi prezentat în „premieră absolută" la Expoziţia de engineering de la New York, şi în care avem imagini filmate în Turcia, Iran, India şi Egipt.

Sigur că sîntem şi noi confruntaţi cu greutăţile amintite în cursul discuţiei.

Din 211 titluri de tipărituri realizate de noi pentru piaţa internă şi externă în 1972, 17 au stat în tipografie peste un an, iar 56 între 8 şi 10 luni şi asta în condiţiile cînd lipsa de operativitate într-un moment favorabil al conjuncturii pieţei poate duce la pierderi serioase. Pentru mai mare operativitate, ne organizăm un sector poligrafic propriu bine dotat, care, în momentul intrării în funcţiune la parametrii proiectaţi, respectiv în a doua jumătate a anului 1974, va rezolva sperăm problema tipăririi.

N. ARABU : — Agenţia Publiturism se ocupă de publicitatea în favoarea turismului românesc în interiorul ţării şi peste hotare ca şi de publicitatea comandată de firme străine în spaţiile Ministerului Turismului : staţiuni, hoteluri etc. Publicitatea noastră îşi propune în prezent să sublinieze specificul şi multilateralitatea ofertei noastre turistice şi nu ieftinătatea preţurilor ca pînă acum. Pentru ca publicitatea să fie mai diversificată şi particularizată pe pieţe, în funcţie de specificul acestora, sînt necesare studii ale tendinţelor pieţelor respective, o analiză adîncă a cererii pe aceste pieţe. Or, în această privinţă activitatea noastră este încă deficitară, după cum este deficitară şi în sondarea opiniei publice asupra impactului publicităţii efectuate, în studierea retrospectivă a eficienţei publicităţii, în vederea stabilirii campaniilor următoare.

Urmărim că acţiunile noastre publicitare să accentueze noutăţile din oferta turistică : tratamente balneare asociate cu condiţii de vacanţă, turism călare, serbări populare, congrese şi expoziţii internaţionale etc.

Dr. M. C. DEMETRESCU : — Nu cred că este cazul să tragem acum concluziile asupra unor probleme de complexitatea celor abordate în cadrul dezbaterilor de astăzi. Certitudinea finalităţii acţiunii noastre însă există prin faptul că opiniile expuse aici vor constitui preţioase elemente de orientare în stabilirea obiectivelor programului de îmbunătăţire a activităţii de publicitate pe care conducerea Asociaţiei române de marketing urmează să-l elaboreze împreună cu Camera de Comerţ, conform rezoluţiei Consiliului AROMAR din 4 octombrie 1973. Totodată, Asociaţia urmăreşte să elaboreze împreună cu Camera de Comerţ şi industrie propuneri pentru actele normative care se impun în acest domeniu.

De asemenea sper să ne revedem cu ocazia colocviului privind **„Creaţia publicitară" pe care cei doi organizatori Secţia de teorie a AROMAR şi revista „Viaţa economică" îşi propun să-l realizeze în 1974,** într-o formulă stimulativă, — decernarea unor distincţii de prestigiu. Această anticipare şi amănuntele poate vor constitui o invitaţie... şi la întrecere calitativă.

Concepte-teorii

CU PRIVIRE LA TEORIA GENERALĂ A REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE (II)

DACĂ diferențele dintre legile **naturii** ca raport necesar dintre obiecte, fenomene și proprietățile lor și legile **științelor naturii** — legi ale cunoașterii umane — ; dintre legile **societății**, de asemenea ca o corelație a unor realități sociale și legile **științelor sociale** — de asemenea legi ale cunoașterii — cît și problema diferenței dintre natură și societate, pe de o parte, și științele naturii și științele sociale, pe de altă parte, sînt suficient de clare, nu același lucru se poate spune cînd este vorba despre **revoluție în știință**. Vorbind despre revoluții șiințifice, ne referim, de obicei, la revoluții în domeniul științelor naturii. Ne-am obișnuit să vorbim despre revoluții **sociale**, dar nu și despre revoluții în domeniul **științelor sociale**.

Oare în societatea umană nu există nivele tot mai intime care trebuie să fie explorate, cunoscute ? Oare această legitate (aprofundarea continuă a cunoștințelor, cunoașterea tot mai deplină a realităților) este valabilă numai în domeniul naturii ? Oare salturi calitative în cunoaștere — revoluții — se produc numai în domeniul științelor naturii ? Oare în domeniul științelor sociale nu există acest fenomen, acest salt ?

Este acceptată existența revoluțiilor științifice, tehnice, sociale. În domeniul științelor sociale există, cîteodată, anumite rezerve. Principalul argument invocat fiind acela că un asemenea salt a avut loc în secolul trecut și că făuritorii acestuia au fost Marx și Engels.

Este evident că fondatorii marxismului au săvîrșit într-adevăr o revoluție în gîndire, în științele sociale, creînd științele sociale marxiste. Istoria arată că marxismul a reprezentat tocmai un asemenea salt în cunoașterea evoluției sociale, la mijlocul secolului trecut ! Lucrurile s-au oprit însă aci ? Oare nu mai este valabilă teza lui Marx : **„orice știință ar fi de prisos dacă forma de manifestare și esența lucrurilor ar coincide nemijlocit“ ?**

Este știut că există două categorii de legi : legile naturii și ale societății — legi obiective ale lumii înconjurătoare — și legi care sînt reflectarea, în conștiința noastră, a acestor legi obiective — legi ale științei, legi ale cunoașterii umane. **„Primele sînt, ca să spunem așa, originalul, iar celelalte copia, fotografia legilor obiective“.** [1]) Legile științei sînt deci adevăruri relative, ele au un conținut obiectiv și se apropie permanent de cunoașterea tot mai profundă, completă a legilor obiective ale naturii și societății.

În științele naturii, în diferitele lor compartimente, au avut loc, de-a lungul secolelor, nu o dată salturi calitative, revoluții. E suficient să amintim pe Copernic în domeniul astronomiei, pe Newton, pe Einstein, Bohr, Heisenberg, Dirac, Schrödinger, în domeniul fizicii, pe Lavoisier în domeniul chimiei, pe Darwin în domeniul biologiei pentru a ne convinge de acest lucru.

Se cunoaște saltul determinat de mecanica cuantică în domeniul cunoașterii microcosmosului. Criza de la începutul secolului nostru în fizică reflecta tocmai imposibilitatea explicării, cu ajutorul vechilor reprezentări și legități, a fenomenelor din microcosmos, atunci cînd omul a reușit să pătrundă în acest nou domeniu. Trebuiau abandonate legitățile mecanicii clasice și descoperite noi legități (mecanica cuantică, mecanica cuantică relativistă ș.a.) pentru a putea explica, cunoaște și stăpîni fenomenele și procesele din microcosmos, din lumea particulelor elementare ; cauzalitatea laplaciană a fost înlocuită cu relația de incertitudine, determinismul și legitățile mecaniciste cu legitățile statistice.

Transformări revoluționare pot avea loc în diferite domenii ale vieții sociale : în domeniul tehnic, respectiv al producției bunurilor materiale și al conducerii proceselor de producție ; în domeniul economic, social și politic ; în domeniul vieții spirituale, unde se cer a fi incluse atît revoluțiile culturale, revoluțiile în domeniul filozofiei cît și în domeniul științelor, respectiv în domeniul științelor naturii și în domeniul științelor sociale (ținînd cont atît de unitatea lor organică, cît și de diferențele ce există între aceste două mari ramuri ale științei etc.).

Întrebarea care se pune cu o crescîndă acuitate este dacă revoluția științifică contemporană reprezintă, în același timp, și o revoluție în domeniul științelor sociale sau se limitează doar la științele naturii ?

APARE EVIDENT că revoluția științifică și tehnică reprezintă, înainte de toate și în primul rînd, un salt calitativ în domeniul științelor naturii ; că această revoluție în științele teoretice ale naturii revoluționează, în mod nemijlocit, tehnica și mai ales tehnica de producție, că revoluționează întreaga producție materială ; că are repercusiuni revoluționare asupra bazei și structurii economice și suprastructurii societății.

De asemenea, cu o tot mai pregnantă evidență apare că însuși procesul revoluționar în domeniul științelor naturii, în domeniul tehnicii nu poate avea loc, nu poate fi încoronat de succes dacă nu au loc **schimbări calitative și în domeniul științelor sociale** ; sau altfel spus, nedezvoltarea științelor sociale poate reprezenta (și într-un fel acest fenomen are loc încă de pe acum) o frînă în dezvoltarea științelor naturii. Științele sociale pot și trebuie să exercite o influență tot mai accentuată asupra dezvoltării accelerate a progresului tehnico-științific, participînd la alegerea direcțiilor mai importante ale dezvoltării științei, la fel după cum științele naturii au implicații asupra dezvoltării sociale.

Trebuie considerată drept ceva anormal ideea că descoperirea unor noi legități are loc numai în științele naturii. Și științele sociale trebuie să se îmbogățească continuu cu noi teze și descoperiri, să nu se limiteze la repetarea unor adevăruri, legități, teze cunoscute. Trebuie să ne obișnuim nu numai cu ideea continuității, ci și cu ideea discontinuității. Să nu ne fie frică de schimbări calitative, de cotituri fără de care nici nu poate exista o adevărată dezvoltare. Există nu numai bine și mai bine. Există și rău, care trebuie înlăturat. Acolo unde își fac loc concepții retrograde, teama de nou și de dificultăți, cu privire la triumful noului, unde spiritul de promovare a noului, spiritul de adaptare în nou este înlocuit cu menținerea cu orice preț a unor obiceiuri, concepții și metode care aparțin trecutului, progresul se oprește. Oare sîntem condamnați la o simplă continuitate pur lineară, nemaiexistînd posibilitatea unor schimbări **calitative** ?

Indiferent de faptul dacă se consideră ca just sau nejust enunțul cu privire la rămînerea în urmă a științelor sociale, în dezvoltarea lor contemporană (deși nu poate fi negată și dezvoltarea acestora), ele stau astăzi în fața marii probleme a unei îmbunătățiri calitative în cunoașterea fenomenelor sociale (în sensul larg al noțiunii), în cunoașterea noilor forme ale dezvoltării sociale (determinate, în mod nemijlocit de marea revoluție în științele contemporane ale naturii și de întreaga complexitate a evoluției sociale mondiale contemporane).

Devine tot mai evidentă necesitatea depășirii rămînerii în urmă a științelor sociale, realizarea — și în acest domeniu — a unor progrese **calitative**, care să justifice prezența și integrarea acestor științe în revoluția științifică contemporană. Cunoașterea și conducerea vieții sociale, ridicarea științelor sociale la nivelul realităților și necesităților sociale contemporane nu pot rămîne în afara marii revoluții științifice a zilelor noastre.

Trebuie avut în vedere, cred, și faptul că, la nivelul actual al progresului, au apărut fenomene, procese și contradicții noi care se manifestă pe plan planetar, că interdependențele s-au amplificat în progresie geometrică și, prin urmare, nici soluțiile — principiale, teoretice și practice — nu pot fi preconizate fără un mare efort.

Noile realități ale epocii noastre contemporane n-au pătruns încă în măsură suficientă în conștiința universală. Astăzi, cînd viteza călătoriei a crescut de o sută de ori, ceea ce înseamnă reducerea de o sută de ori a distanțelor, cînd creșterea numărului bombelor nucleare și termonucleare înseamnă posibilitatea distrugerii tuturor de cîteva ori (deși omul nu poate fi omorît decît o dată), cînd, alături de pericolul unui război planetar racheto-termonuclear, există pericolul poluării într-o asemenea măsură încît să provoace un dezechilibru ecologic, cînd se resimte amenințarea epuizării rezervelor de tot felul de care depinde normala desfășurare a vieții pe pămînt (la care mai trebuie adăugat și pericolul unei suprapopulări) rezultă cît se poate de clar gravitatea marilor probleme arzătoare cu care este confruntată omenirea și pe care nu le-a cunoscut în trecut.

Îmbogățirea calitativă a științelor sociale reprezintă o necesitate cu atît mai stringentă cu cît cercetarea și pătrunderea omului în Cosmos pune atît în fața științelor naturii, cît și în fața filozofiei și a celorlalte științe sociale noi probleme. Este vorba de a evidenția legile cele mai generale ale activității cosmice a omului și a societății, de descoperirea corelațiilor **om-societate-cosmos**, de interdependența și interinfluențarea dintre societatea umană și spațiul cosmic și, în ultima instanță, de crearea unei metodologii marxiste cu privire la activitatea transformatoare (inclusiv de producție) a omului și a omenirii în afara propriului său leagăn, în sfera extraterestră. Să avem în vedere că dacă pînă nu de mult a existat, în mod incontestabil și justificat, ideea că pămîntul asigură absolut toate necesitățile societății, astăzi această concepție — sub influența realităților — a suferit o schimbare radicală. Problema dezvoltării societății, privită într-o îndelungată perspectivă istorică, este, fără îndoială, strîns legată de noi cercetări (fundamentale), de stăpînirea tot mai evidentă și mai concretă a spațiului cosmic. Cu atît mai mult se impune studierea unor noi corelații și descoperirea unor noi legi ale apropiatelor și viitoarelor evoluții sociale, în condițiile unor noi raporturi dintre om (societate) și cosmos. S-ar putea ca și soarta civilizației noastre — în perspectivă și la scară cosmică — să ne apară într-o nouă viziune, cu totul diferită (într-un fel optimist) de a civilizațiilor precedente (care, toate — după cum se știe — au pierit sub povara propriilor lor contradicții și greșeli). O civilizație cu perspective cosmice are alte perspective decît cele care au fost dependente în exclusivitate de Terra.

EXISTĂ O CONCEPȚIE potrivit căreia progresul în domeniul științelor sociale este mai lent decît în domeniul științelor naturii. Firește, ar fi greu a nega în mod categoric o asemenea părere, deși rămînerea în urmă a unei științe față de alta nu este un lucru ușor de constatat.

Este totuși un fapt cert că descoperirile în științele naturii permit omului să-și amplifice stăpînirea asupra naturii mai repede decît stăpînirea asupra societății și a lui însuși. Apare mult mai dificilă soluționarea problemelor sociale decît a celor din domeniul științelor naturii.

Nu putem să nu luăm în considerare, în același timp, și un alt aspect și anume că în societate dezvoltarea are loc incontestabil mai repede decît în natură. N-ar fi greșit probabil a spune că, tocmai datorită acestui fapt, și procesul de cunoaștere a legilor obiective se desfășoară relativ mai ușor în științele naturii decît în științele sociale.

Între ritmul de dezvoltare a naturii și cel al științelor naturii și ritmul de dezvoltare a societății și al științelor sociale pare a exista un raport invers : evoluția naturii fiind mai lentă (în comparație cu evoluția socială), ritmul de cunoaștere a legilor obiective ale acestei evoluții (științele naturii) poate fi și este relativ mai rapid (firește e vorba de „măsuri“ istorice) ; societatea dezvoltîndu-se mai rapid în comparație cu evoluția naturii), ritmul de cunoaștere a legilor obiective ale evoluției societății (științele sociale) este relativ mai încet. **„În societate** — spune John Bernal — **transformările sînt rapide, iar științele sociale nici nu apucă bine să termine analiza unei situații că ea s-a și transformat într-una nouă, cu totul diferită [2])“.**

Trebuie avut în vedere în special faptul că cunoașterea naturii este un proces istoric infinit deoarece natura este veșnică, diferitele trepte ale progresului științific fiind dependente de descoperirea a noi și noi legi (unele eterne) ale aceleiași naturi — ceea ce echivalează, de obicei de fiecare dată, cu un salt calitativ (o revoluție) în procesul de cunoaștere, în timp ce cunoașterea societății umane orînduirile sociale neavînd o existență veșnică, nici fiecare formațiune în parte și nici toate împreună (societatea avînd un început și un sfîrșit) implică cunoașterea diferitelor orînduiri care s-au succedat, avînd fiecare legități proprii (în afara celor cu caracter mai general și care acționează de-a lungul întregii istorii umane). Înlocuirea unei formații sociale cu alta înseamnă că unele legi își încetează acțiunea iar altele, în schimb, încep să acționeze. Spre deosebire de legile științelor naturii, legile științelor sociale nu sînt veșnice ; ele acționează într-o perioadă istorică determinată, legate de o anumită formațiune social-economică și cedează locul altor legi, în noi condiții istorice, într-o nouă formațiune social-economică. Lucrurile sînt și mai complicate în acele perioade istorice cînd diferite orînduiri sociale coexistă, cînd acționează, concomitent, într-o corelație foarte complicată, legi diferite. Toate acestea evidențiază marea complexitate a procesului de cunoaștere în domeniul vieții sociale.

Cunoașterea legilor este un proces anevoios, îndelungat, solicitînd un efort intelectual deosebit. Nu trebuie să uităm că, în cazul științelor sociale, lucrurile sînt și mai complicate datorită faptului că însuși observatorul (omul) se confundă cu obiectul observației, sau cum spune Niels Bohr **„în «drama» existenței, noi înșine sîntem atît actori cît și spectatori [3])“**. Sîntem încă departe de a cunoaște toate legile naturii și ale societății, iar cunoașterea unora dintre acestea este încă doar parțială. Descoperirea unei legi presupune, între altele, acumularea de noi fapte, elaborarea unei ipoteze și verificarea ei în practică. Este un adevăr valabil și pentru științele sociale, domeniu în care practica social-politică are rolul de a verifica, de a confirma (sau infirma) legile științelor sociale. Acest lucru este cu atît mai complicat cu cît — spre deosebire de acțiunea legilor naturii, care nu reclamă în nici un fel participarea omului —, legile societății acționează permanent și exclusiv prin activitatea (conștientă sau inconștientă) a oamenilor.

Gradul de cunoaștere a legilor naturii și societății determină, în ultimă instanță, gradul de stăpînire de către om a naturii și societății. Știința este un accelerator (și nu generator) al progresului social.

Este aproape cu neputință — se spune în lucrarea „Știința și tehnica în epoca trecerii societății de la capitalism la comunism“, apărută în 1962 la p. 132—133 — să se aprecieze astăzi perspectivele mai îndepărtate și cu atît mai puțin urmările pe care le va avea folosirea metodelor ciberneticii și ale automaticii electronice în diferite domenii de activitate ale omului. Ceea ce se poate afirma cu certitudine este că apare evident că **în sfera activității intelectuale se va produce,** de asemenea, **o revoluție** ale cărei consecințe vor fi de o importanță cu totul excepțională. Gîndirea științifică, care în trecut a fost cu precădere empirică, dobîndește astăzi un caracter teoretic preponderent fără ca aceasta să însemne pierderea totală a legăturii ei cu experiența. Ceea ce se schimbă însă, de data aceasta, este caracterul acestei legături. Urmînd logica internă a dezvoltării sale, gîndirea duce la rezultate care sînt inaccesibile perceperii directe. În noile condiții social-istorice, se schimbă raportul clasic dintre gîndire și experiență, gîndirea o ia înaintea experienței, depășește experiența, independența relativă a gîndirii crește.

Specificul gîndirii contemporane constă în aceea că ea se dezvoltă atît pe baza sintetizării datelor experimentale, care constituie factorul hotărîtor al dezvoltării gîndirii științifice, **cît și pe linia cunoașterii tot mai profunde a legilor propriei sale mișcări interne.** Rolul acestei din urmă funcții crește necontenit“.

PENTRU A SE EXPLICA rămînerea în urmă a științelor sociale uneori este invocat argumentul că în acest domeniu n-ar exista posibilitatea experimentării. Este adevărat. Dar adevărat este și faptul că mai sînt și alte domenii, chiar și ale științelor naturii, unde experimentarea nemijlocită este cu totul exclusă (de exemplu, în astronomie).

Este evident că atunci cînd observăm și analizăm fenomenele și procesele sociale întîlnim numeroase aspecte deosebit de complexe și de variabile, fapt care nu se întîmplă atunci cînd supunem analizei diferite fenomene din domeniul științelor naturii. Aceasta este lesne de înțeles căci toate științele sociale se ocupă, în ultimă instanță, de comportamentul uman, care niciodată nu reprezintă o constantă (invariabilă) oarecare, ci, dimpotrivă, permanente mutații.

Încercarea, firește meritorie și foarte bine venită, de a introduce și în studiul fenomenelor sociale formule matematice, de a le cuantifica reprezintă, fără îndoială, un drum necesar și util pentru toate științele ; dar ar fi o greșeală de a considera că prin simpla matematizare a științelor sociale ele ar deveni mai științifice. Este absolut necesar a avea în vedere **specificul** științelor sociale. În acest domeniu aprecierile de valoare joacă un rol deosebit. Tot astfel și **interesul** constituie o categorie fără de care nici o cercetare, în domeniul științelor sociale, nu este cu putință. Nu există concepții fără puncte de vedere care să nu fie puternic influențate de anumite interese.

Este evident, de asemenea, că dezvoltarea științelor sociale are loc prin depășirea contradicțiilor care se manifestă și se cer a fi bine și din timp cunoscute ; că dezvoltarea înseamnă lărgirea granițelor acestor științe.

Una din dificultățile mari, în acest domeniu, constă în greutatea, dacă nu chiar imposibilitatea, de a stabili anume constante (invariante) și criterii (măsuri) cu caracter absolut (în științele naturii aceasta constituie un element de bază), ceea ce ar ușura mult orice investigație. După cum remarcă spiritualul Gunnar Myrdal **„bucuria“** sau **„durerea“** omului sînt cu neputință de măsurat prin mijloace obișnuite, iar măsurarea **utilității** nu va fi niciodată posibilă.

PENTRU A PUTEA trata și elucida mai complex problema revoluției în știință (în cele ale naturii și în cele sociale) se simte nevoia de a încerca o abordare mai profundă a **conceptului de revoluție**. Revoluția reprezintă o etapă a dezvoltării cînd, spre deosebire de etapa evoluției, au loc schimbări radicale calitative, cînd are loc trecerea (în formă de salt) dintr-o stare calitativă într-altă stare, aceasta fiind una din legitățile principale ale dezvoltării dialectice a naturii, societății și gîndirii. Conținutul revoluției în știință îl constituie marile realizări teoretice și descoperirile epocale în diferite ramuri ale științelor naturii. Cunoașterea noilor forme de mișcare a materiei și a legităților ei a reprezentat, fără îndoială, asemenea salturi procesul de cunoaștere).

Revoluțiile în știință reprezintă — după savantul american Thomas Kuhn — schimbarea așa-ziselor **„paradigme“**, [4]) a concepțiilor fundamentale dintr-o ramură a științei.

Revoluția în știință înseamnă și o cotitură de la o metodă de gîndire la o alta nouă, corespunzătoare unei trepte superioare de dezvoltare a cunoașterii științifice. Revoluția în știință înseamnă schimbarea bazelor teoretice, respectiv a sistemului de principii, noțiuni și idei fundamentale. Această schimbare are loc întotdeauna în formă de salt (ceea ce, firește, nu înseamnă și un timp redus). Sînt deosebit de semnificative, în acest context, cuvintele lui Albert Einstein : **„Este necesar un alt mod de gîndire dacă omenirea vrea să supraviețuiască“.**

Problema saltului, a **revoluției** în știință nu reduce cu nimic importanța procesului **evolutiv** în știință. Co-

metodologie

TIMPUL – MULTIPLICATOR AL EFICIENŢEI INVESTIŢIILOR

ÎNFĂPTUIREA amplului program de creştere şi modernizare a economiei naţionale, de ridicare, într-o perioadă istorică scurtă, a României socialiste în rîndul statelor cu o industrie şi agricultură înaintată, cu un înalt grad de cultură şi civilizaţie, stabilit de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională din iulie 1972, ale partidului, situează problema investiţiilor între preocupările majore ale partidului şi statului nostru îndreptate spre mobilizarea întregului potenţial material şi uman al patriei, pentru accelerarea ritmului dezvoltării economico-sociale.

● Influenţa complexă a lui „Cronos"

EFECTUL economic — adică sporul de venit naţional pentru fiecare leu investit — ce se obţine de pe urma realizării unei investiţii este nemijlocit condiţionat de deciziile adoptate cu privire la: soluţia tehnologică şi constructivă, dimensionarea optimă şi alegerea judicioasă a amplasamentului obiectivului, capacitatea acestuia de a realiza o producţie competitivă, în ceea ce priveşte **calitatea şi costul**, cu realizările ce se vor obţine pe plan mondial, la data intrării în funcţiune a noii unităţi.

Asupra nivelului eficienţei economice a investiţiilor o influenţă complexă o are timpul, devenit în zilele noastre un factor esenţial al întregii activităţi omeneşti.

Revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană face ca factorul timp să-şi pună într-un mod tot mai accentuat amprenta pe toate procesele economice, **să modifice criteriile de apreciere şi comparaţie**, să reducă chiar valoarea bunurilor prin limitarea duratei de viaţă a utilajelor şi instalaţiilor, a produselor în general, ca urmare a uzurii morale a acestora. Necesitatea compensării acestei uzuri impune creşterea vitezei de amortizare, prin mărirea gradului de folosire intensivă, cu repercusiuni în lanţ asupra costurilor producţiei, desfacerii, investiţiilor, influenţe reflectate în final de „accelerarea timpului" asupra produsului social şi a venitului naţional.

Caracteristic este faptul că **efectele economice ale investiţiilor se măresc pe măsură ce se reduce durata de execuţie a lucrărilor şi creşte perioada de folosire eficientă a capacităţilor de producţie date în funcţiune**; se ajunge chiar, ca timpul — prin surplusul de producţie obţinut în ramurile în care au fost create noile fonduri fixe — să acţioneze ca un **multiplicator al efectelor acestor investiţii, cu influenţe pozitive şi asupra ramurilor conexe.**

● Factorul timp reflectat în etape

AVÎND în vedere drumul parcurs şi modul de eşalonare a eforturilor în realizarea unui obiectiv de investiţii se disting următoarele etape şi influenţe ale timpului:

● FAZA DE PROIECTARE — cuprinde elaborarea documentaţiei tehnico-economice şi este caracterizată sub raportul efortului de cheltuielile ocazionate cu plata manoperei şi a materialelor necesare realizării acestor documentaţii.

Concepută ca un proces de creaţie, proiectarea are ca sarcină să materializeze rezultatele cercetării şi prin aplicarea cuceririlor ştiinţifice şi tehnice, să asigure cadru pentru realizarea unor obiective de investiţii în măsură să satisfacă necesităţile societăţii, în condiţii de eficienţă maximă.

Factorul timp, în faza de proiectare, vizează în principal procesele tehnologice, legat de realizările obţinute pe plan mondial, tendinţele de progres în domeniul respectiv, adoptarea variantelor constructive şi tehnologice, care să prezinte avantajul unui spor cît mai mare de venit net la fiecare leu investit, asigurînd astfel şi recuperarea investiţiei într-un termen cît mai redus.

● DURATA DE EXECUŢIE — cuprinde un ansamblu de lucrări, începînd cu organizarea pe şantier şi terminînd cu rodajele mecanice, probele tehnologice şi punerea în funcţiune a obiectivului.

Pe durata execuţiei investiţiilor are loc o imobilizare de fonduri; perioada de imobilizare creşte pe măsură ce fondurile sînt dispersate pe mai multe obiective în execuţie simultană sau cînd, datorită nepregătirii lucrărilor, a necoordonării activităţii factorilor de resort, durata de execuţie se prelungeşte, ceea ce conduce în mod frecvent la nerespectarea termenelor de punere în funcţiune a capacităţilor planificate.

Perioada de imobilizare a resurselor destinate investiţiilor este o consecinţă firească a nepregătirii temeinice a lucrărilor şi îndeosebi a lipsurilor ce au loc în execuţie ca urmare a nerespectării termenelor convenite de către factorii care iau parte la acest proces: beneficiar, proiectant, constructori şi furnizori de utilaje.

Sub raportul efortului de investiţii, în perioada de execuţie are loc o absorbire treptată din circuitul economic curent a resurselor materiale, financiare şi de muncă ce se imobilizează pentru o anumită perioadă de investiţii neterminate, de pe urma cărora economia naţională nu obţine nici un efect util. Aceste imobilizări de fonduri sînt echivalente unor pierderi legate în mod inerent de procesul de investire, fiind denumit în literatura de specialitate ca **„pierderi convenţionale"**.

Cunoscînd că nivelul acestor **pierderi** depinde de corelaţia a doi factori interdependenţi şi anume **„valorile ce se imobilizează în investiţii neterminate"** şi **„perioada de imobilizare"**, cerinţa majoră a etapei actuale este de a asigura o eşalonare raţională a investiţiilor şi de a lua măsurile tehnico-organizatorice, care să conducă la reducerea volumului acestor imobilizări atît ca nivel cît şi ca perioadă de sustragere a fondurilor din circuitul economic.

Dimpotrivă, **prelungirea duratei de imobilizare a fondurilor**, ca urmare a nerespectării termenelor de punere în funcţiune, conduce la amînarea efectelor scontate, măreşte volumul pierderilor suportate de economia naţională, care de data aceasta nu mai sînt convenţionale ci sînt **pierderi reale.**

Imobilizările de fonduri şi respectiv pierderile care se produc prin retragerea din circuitul economic a acestor importante resurse, constituie una din problemele de bază ale politicii de investiţii.

Dimensiunea efectelor negative la nivelul economiei naţionale ca urmare a nerealizării la termen a investiţiilor este concludentă dacă, raportîndu-ne numai la Combinatul de îngrăşăminte azotoase de la Slobozia, arătăm că prin nerespectarea termenului de punere în funcţiune, deosebit de importantele imobilizări de fonduri care la 31 iulie a.c. erau echivalente cu valoarea investiţiei aprobate, în perioada celor 10 luni de întîrziere faţă de termenul planificat de punere în funcţiune, economia naţională a fost lipsită de o producţie de peste 358 milioane lei şi un beneficiu de 68 milioane lei. Cheltuielile suplimentare făcute în cadrul combinatului de la Slobozia, ca urmare a nepunerii în funcţiune a capacităţii la termen, însumau la începutul lunii august a.c. circa 38 milioane lei, din care 32,3 milioane lei reprezentau cheltuielile cu pregătirea cadrelor.

Reducerea perioadei de imobilizare a fondurilor, prin grăbirea punerii în funcţiune a obiectivelor planificate, apropie termenul în care noile fonduri fixe realizate încep să producă, să-şi aducă efecte utile, avînd drept urmare **reducerea pierderilor convenţionale**. Importante sporuri de producţie sînt astfel prevăzute a se obţine pe seama capacităţilor de producţie, la care, ca urmare a măsurilor tehnico-organizatorice luate, s-a scurtat punerea în funcţiune.

● DURATA DE ATINGERE A PARAMETRILOR — cuprinde perioada ce începe după darea în funcţiune a obiectivelor şi se încheie cu realizarea nivelului planificat al parametrilor tehnico-economici. Din punct de vedere al eficienţei investiţiilor, mărimea acestei perioade trebuie să fie cît mai scurtă şi practic aceasta este posibil ori de cîte ori sînt asigurate condiţiile necesare pentru desfăşurarea corespunzătoare şi în timpul planificat a probelor tehnologice.

În perioada de atingere a parametrilor tehnico-economici aprobaţi se cauzează de asemenea pierderi pentru economia naţională ca urmare a folosirii incomplete a capacităţilor de producţie date în funcţiune. Concludent din acest punct de vedere este faptul că numai cele 80 de capacităţi de producţie cuprinse în raportarea de la 30 iunie a.c., din care 42 au realizat numai parţial parametrii aprobaţi şi 38 nu şi-au realizat nici unul din aceştia, au lipsit economia naţională de o producţie de 1 013 milioane lei, iar pierderile ca urmare a depăşirii nivelului preţului de cost prevăzut însumau peste 1 023 milioane lei.

Situaţia creată impune luarea de măsuri hotărîte din partea ministerelor în cadrul cărora capacităţile de producţie nu şi-au realizat nici un indicator: M.I.Ch. — 18 capacităţi; M.I.U. şi M.I.M. — cîte 5 capacităţi; M.E.F.M.C. şi M.M.P.G. — cîte 3 capacităţi fiecare etc.

Producţiile suplimentare sau pierderile de producţie determinate de reducerea sau prelungirea duratei de atingere a parametrilor proiectaţi măresc sau micşorează pierderile convenţionale şi reale care s-au înregistrat în procesul de realizare a obiectivului.

AN HOTĂRÎTOR pentru transpunerea în viaţă a angajamentelor asumate de către toate colectivele de oameni ai muncii în marea întrecere socialistă pentru îndeplinirea actualului cincinal înainte de termen, anul 1973 prevede înfăptuirea unui vast program de investiţii menit să sporească potenţialul economiei naţionale. Integrarea noilor obiective şi capacităţi în circuitul economiei naţionale la termenele şi parametrii planificaţi urmează să asigure obţinerea unei producţii industriale de circa 22 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape 37% din sporul producţiei globale industriale planificate.

Influenţa complexă pe care o are factorul timp în procesul de realizare a investiţiilor justifică măsurile dispuse de conducerea de partid şi de stat pentru îmbunătăţirea planificării obiectivelor de investiţii, pentru o mai temeinică pregătire din timp a lucrărilor prevăzute a se realiza în 1971, pentru respectarea riguroasă a termenelor de punere în funcţiune a capacităţilor de producţie.

dr. I. CIOLAN

● Modificarea criteriilor de apreciere şi comparaţie

● Efectele economice sînt influenţate de durata de execuţie şi de perioada de folosire a capacităţilor

● Multiplicator al efectelor, cu influenţe pozitive asupra ramurilor conexe

● Nerealizarea parametrilor la 80 obiective ne-a costat miliarde.

---

relaţia acestor două procese pune chestiunea „situaţiei revoluţionare", care se situează undeva între cele două faze ale procesului unic de dezvoltare a ştiinţei, cît şi chestiunea „importului" sau „exportului" de revoluţie, a transferului ei dintr-o ramură a ştiinţei în alta.

S-A AJUNS, în aceste rînduri, mai mult să se enunţe problemele decît să li se răspundă. Se spune că, uneori, însăşi punerea unei probleme ar constitui un lucru important. Se poate. De data aceasta, ar fi însă deosebit de important tocmai răspunsul sau răspunsurile. Iată probleme, întrebări majore care aşteaptă rezolvări, răspunsuri dar care, fireşte, nu sînt uşor de dat. În legătură cu abordarea unor asemenea probleme, cu deplin temei a afirmat tovarăşul Nicolae Ceauşescu: **„Mai mult ca oricînd, omenirea are nevoie de gîndire creatoare, de oameni care să judece, să reflecteze, să-şi exprime părerea despre noile procese sociale. Fără îndoială, nu toţi vor formula cele mai juste puncte de vedere. Dar numai din confruntarea ideilor se poate cristaliza adevărul, se poate asigura mersul înainte al ştiinţelor sociale [5])".**

Problema revoluţiei în ştiinţele sociale implică, într-un fel, şi problema finalităţii ştiinţei, a finalităţii în ştiinţă. Nu putem în acest context — fără a forţa analogiile şi concluziile — să nu ne gîndim şi la ceea ce s-a considerat drept faptul cel mai revoluţionar în lucrarea monumentală a lui Darwin **„Originea speciilor"** şi ceea ce a şocat cel mai mult pe contemporanii marelui savant, anume, nu însăşi ideea evoluţiei prin selecţie naturală şi nici ideea descendenţei omului din maimuţă, cît negarea tuturor teoriilor evoluţioniste predarwiniene, negarea unei evoluţii teleologice. Acceptînd ideea unui anumit punct de pornire, el nega existenţa unui scop precis, finalitatea preexistentă. Oare această epocală constatare a lui Darwin are şi alte valenţe? Oare cunoaşterea ştiinţifică nu poate avea o orientare anumită, un scop precis? Oare conceptul marxist despre calea omenirii spre viitor nu reprezintă o dezvoltare ştiinţifică?

Legile biologiei nu trebuie şi nu pot fi nici confundate nici identificate cu legile societăţii. Ar fi deplasat de a împinge prea departe analogia dintre evoluţia organismelor vii şi cea a organismului social, a ideilor ştiinţifice. Ştiinţa nu poate fi considerată ca o încercare (un demers) subiectivă şi iraţională şi nici explicată numai descriptiv sau normativ. Dezvoltarea ştiinţelor sociale poate prezenta analogii cu alte domenii ale ştiinţei, dar şi diferă de acestea, cîteodată în mod radical. Referindu-se la revoluţii în ştiinţă şi revoluţii în societate, Werner Eisenberg scria: **„...în ce măsură pot fi comparate revoluţiile în ştiinţă şi revoluţiile în societate las la aprecierea d-voastră; o asemenea analogie poate fi justă numai pe jumătate" [6])**. Dezvoltarea ştiinţei este un proces unidirecţional şi ireversibil deşi, la fel ca şi în evoluţia istorică a omenirii, nici aici nu există un strict şi linear determinism istoric. Obiective fixate pot fi atinse în măsura în care alegerea acestora sînt în concordanţă cu legile obiective ale dezvoltării. Noile teorii (cele realmente ştiinţifice) sînt întotdeauna superioare acelora care le-au precedat deşi nu e obligator ca în succesiunea lor să existe şi o anumită direcţie precisă a dezvoltării ontologice, cu toate că fiecare reprezintă o etapă superioară ca instrument de rezolvare a problemelor. Atît în natură şi societate, cît şi în ştiinţele naturii şi ştiinţele sociale dezvoltarea are loc pe linia acumulărilor cantitative şi a salturilor calitative. Descifrarea acestor procese deosebit de complexe, în mod just şi la timp, va da răspuns real şi raţional la realitatea problemelor contemporane, are o importanţă majoră pentru prezentul şi viitorul societăţii.

prof. dr. ing. Valter ROMAN

1) V. Tugarinov: **Legile naturii şi ale societăţii**, E.S.P.L.P., Bucureşti, 1957, pag. 31

2) **John Bernal, Ştiinţa în istoria societăţii**, Editura politică, 1964, pag. 712.

3) **Niels Bohr, Fizica atomică şi cunoaşterea umană**, Editura ştiinţifică, 1969, pag. 84.

4) **Thomas S. Kuhn, The structure of Scientific Revolutions**, Second Edition, The University of Chicago Press, 1970.

5) **Nicolae Ceauşescu: „România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste"**, vol. 3, Editura politică, 1969, pag. 486.

6) **Werner Heisenberg**, Schritte über Grenzen, Piper, München, 1973, pag. 287.

știință și societate

ORAȘUL ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI

Articol scris special de prof. ALFRED SAUVY pentru „Viața economică"

- **Dimensiuni și densități raționale**
- **Istoria seculară a orașelor — o suită de lamentări privind creșterea lor excesivă**
- **Pragul sociologic al aglomerației**

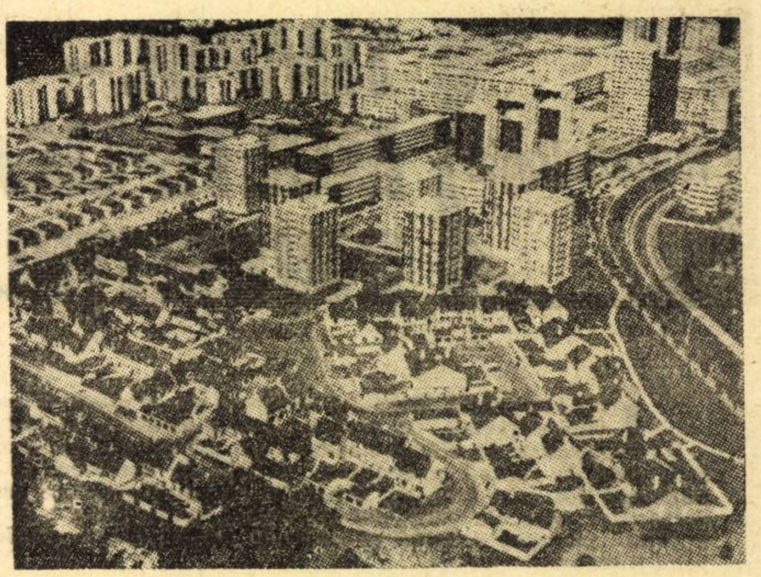

Orașele satelit — viitoare suburbii?

DE TREI SECOLE încoace istoria orașelor nu este decît o suită de lamentări asupra creșterii lor excesive. Aceste plîngeri au fost mai întîi inspirate de sentimente reacționare și moralizatoare; astăzi ele au luat o formă mai rațională. Toate orașele sfîrșesc prin a depăși o dimensiune rezonabilă și, în special, dimensiunea cea mai recomandabilă din punct de vedere economic și social. Mecanismul este următorul: dincolo de o anumită dimensiune, locuitorul suplimentar antrenează pentru colectivitate mai multe inconveniente decît avantaje. Apa potabilă trebuie căutată mai departe, circulația în centru devine prea densă, aerul mai puțin curat etc. În termeni tehnici se spune că costul marginal al unui locuitor este superior costului mijlociu. Totuși, locuitorul suplimentar nu poate fi pus să plătească apa sau benzina la un preț mai ridicat, să plătească impozite mai mari etc. Vorbesc, desigur, despre un oraș dintr-o țară capitalistă, pentru moment.

Concluzia este următoarea: nu se cunoaște încă bine dimensiunea optimă a orașelor, dar sigur este că atunci cînd această dimensiune e depășită, locuitorii continuă totuși să aflueze. Nu este vorba numai de economia particulară. O administrație, un institut științific au fiecare interes să se găsească într-un oraș mare și, dacă este posibil, în capitală. Fiecare din aceste organisme are dreptate din punctul său de vedere, dar nu și în ansamblul lor.

Care este această faimoasă dimensiune optimă?

Ea a făcut obiectul a numeroase cercetări. Un număr precis nu poate fi dat, căci circumstanțele pot să difere. După numeroși autori, el s-ar putea situa între 300.000 și 500.000 de locuitori. La această dimensiune, spun ei, este posibil să avem un spital mare, o universitate, un stadion mare etc., astfel încît o creștere suplimentară nu este necesară.

În numeroase țări, au fost făcute eforturi pentru a limita creșterea marilor orașe și, în special, a capitalei. Ele, de regulă au eșuat. Eforturile pentru a limita creșterea Parisului, de altfel foarte restrînse și rău concepute, au eșuat în întregime. Astăzi un francez din cinci trăiește în „districtul parizian".

De altfel, în țările capitaliste nu există nici un mijloc pentru a împiedica un locuitor să intre într-un oraș. Nici locuința, nici locul de muncă nu pot fi utilizate în acest scop, așa cum sînt într-o țară socialistă.

Există în schimb o metodă pozitivă: a atrage oamenii în alte orașe. Cel mai bun exemplu este furnizat de Anglia, cu ale sale **New Towns,** mici orașe construite după război pe o rază de 60 km de Londra. Ele sînt destul de reușite și totuși englezii consideră astăzi că ele ar fi trebuit construite la o depărtare mai mare, de exemplu la 100 km de Londra. Această experiență subliniază greșeala comisă astăzi în Franța prin construirea de orașe, zise noi, la 25 km de Paris. În 20 de ani ele vor fi suburbii.

În mai multe mari orașe capitaliste, în special la Londra, la Chicago și chiar la New York se constată o schimbare a profilului centrului. Populația cu stare locuiește tot mai mult, de preferință, în împrejurimi, abandonînd centrul birourilor, magazinelor și claselor populare.

Oricare ar fi ideile asupra dimensiunii optime a orașelor, este preferabil să nu se oprească brusc creșterea, chiar dacă se crede că a fost atins pragul critic. Mai întîi, acest prag nu este determinat, s-o repetăm, cu mare precizie, iar pe de altă parte nu este bine ca o creștere să se oprească dintr-odată. O oprire totală este o cauză de îmbătrînire, de decădere. Creșterea trebuie deci să fie frînată, dar nu oprită.

Pentru a evita o creștere prea mare, în mod deosebit pentru capitală, mai multe țări folosesc mijlocul următor: ministerele, marile bănci, marile firme sînt sfătuite să trimită în afară arhivele lor, contabilitatea etc.; pe scurt, tot ceea ce nu este **creier**. Această metodă comodă pare foarte puțin recomandabilă. Ea are ca efect slăbirea provinciei. Și cum, adeseori, în Franța, profesorii universitari și chiar de liceu locuiesc la Paris, deși predau în provincie, în unele regiuni nu mai există o activitate culturală de nivel înalt, nici teatru. etc.

Din contra, pot să semnalez un proiect actualmente în curs de realizare în Franța și care se situează la polul opus: la 20 de km de Nice, deci la mai mult de 1.000 de km de Paris, există un proiect de a instala, pe zonă vastă, industrii de vîrf (electronică etc.) și institute de știință deosebit de avansată. Descentralizarea științelor și artelor este și mai importantă decît descentralizarea administrativă.

Una din problemele care preocupă pe urbaniștii din lumea întreagă este aceea a funcției pe care trebuie s-o îndeplinească anumite cartiere sau anumite aglomerări.

Potrivit unei teze extreme, trebuie să se separe total locurile de muncă de locurile de reședință. Este așa-numitul sistem al „orașelor dormitor", pe care muncitorii le părăsesc în fiecare dimineață, pentru a se duce în zona industrială sau comercială. Această teză, care a predominat mult timp, este astăzi combătută din diverse motive, în special pentru a reduce traseul pe care trebuie să-l parcurgă fiecare muncitor într-o zi. În toate țările capitaliste dezvoltate, aceste trasee au devenit considerabile. Numeroși sînt muncitorii care consacră două ore pe zi transportului. Reducerea duratei de muncă, de la 10 ore la începutul secolului la 8 ore astăzi, este astfel anulată în mod zadarnic.

Această prelungire a traseului rezultă din două erori, din două contrasensuri, comune pentru toate țările: se știe bine că, în cursul vieții sale, țăranul rămîne totdeauna în aceeași casă, din moment ce locul său de muncă este foarte apropiat. La oraș, locul de muncă se poate schimba în cursul existenței. În afară de aceasta, mărimea familiei variază, tot așa așezarea școlilor la care trebuie să se ducă copilul, apoi adolescentul. Fixitatea locuinței pune probleme mari. Această fixitate rezultă, în toate țările, din insuficiența locuințelor și din extinderea crescîndă a proprietății individuale asupra locuinței. Această proprietate este în mod cert foarte apreciată, dar locuitorii și societatea subestimează costul său foarte ridicat. Mai este un al doilea motiv care a contribuit la creșterea lungimii drumurilor parazite: pentru a-i ajuta pe muncitori, pentru a le reduce cheltuielile zilnice, mă refer tot la țările capitaliste, guvernul a redus tarifele transporturilor cotidiene ale muncitorilor. Astfel, se credea, muncitorul va plăti mai puțin de jumătate pentru același traseu. Rezultatul final a fost cu totul diferit: muncitorul plătește, în medie, la fel ca și înainte, pentru un traseu de două ori mai lung. Fără această măsură, întreprinderile s-ar fi dispersat mai mult și s-ar fi apropiat de muncitori.

Astfel, două măsuri cu intenții sociale, politica locuințelor și aceea a transporturilor, urbane sau suburbane, au condus amîndouă, din lipsa gîndirii și din neștiință, la consecințe indirecte, de natură să lezeze pe înșiși cei pe care trebuiau să-i protejeze.

ÎN ORAȘELE țărilor capitaliste dezvoltate, una din problemele cele mai importante este astăzi aceea a circulației: suprafața reprezentată de ansamblul mașinilor unui oraș depășește, cel mai adesea, suprafața totală a străzilor și a șoselelor și cum numeroase sînt mașinile care staționează gratuit, zi și noapte, pe drumul public se pune o problemă aritmetică de metri pătrați. Această problemă, deja dificilă, a devenit încă mai arzătoare, prin aspectul ei social-politic. Cum toată partea superioară a populației, vreau să spun superioară în putere și în venit, merge cu mașina, legile, regulamentele și aplicarea lor favorizează mașinile particulare, în detrimentul transporturilor publice.

Pentru a rezolva problema circulației, numeroase persoane, printre care autorități publice, cred că, lărgind străzile, săpînd drumuri subterane etc., vor suplini diferența între suprafețe și vor rezolva marea problemă a circulației. Este, cel mai adesea, o mare greșeală. Mai întîi, mașinile sînt sistematic avantajate de legislație, ceea ce sporește încă numărul lor *). Din acest fapt blocarea străzilor a devenit un prag **sociologic**: gradul de aglomerație este cel care descurajează un număr suficient de persoane, care renunță atunci să-și scoată mașina. Dacă sînt construite noi artere, nu vor fi mai puține blocări („embouteillages"), din moment ce este vorba de un prag sociologic; va fi un număr mai mare de mașini cu același grad de aglomerație. Este de altfel ceea ce se constată la Paris de 15 ani. „Armata de rezervă" a mașinilor umple spațiile, pe măsură ce se creează.

La Geneva se construiește, cu mari cheltuieli, un mare garaj subteran, sub lac. Deschiderea acestui garaj va hotărî un mare număr de persoane, pînă acum ezitante, să vină în fiecare zi la Geneva, cu mașina lor.

În mitologia greacă, nefericitele Danaide erau condamnate să rezolve o problemă asemănătoare, cu deosebirea că butoiul lor era totdeauna gol, pe cînd al nostru este totdeauna plin.

AM SĂ PĂRĂSESC acum puțin orașul pentru a mă ocupa de ansamblul unui teritoriu național. Ca și pentru orașe, departe de mine ideea de a formula rețete magice pentru a amenaja un teritoriu. Vreau numai să pun cîteva probleme și să descriu cîteva experiențe. Una din problemele fundamentale poate să se pună, brutal în felul următor: trebuie să se transporte oamenii sau mărfurile? La începutul erei industriale, am văzut aceasta, oamenii au trebuit să plece spre regiunile miniere, în apropierea cărora au fost ridicate uzinele. Astăzi problema este cu totul diferită: din punct de vedere social, din punct de vedere uman, multe persoane cred că trebuie să aducă munca, locurile de muncă oamenilor — acolo unde sînt ei, acolo unde își au obiceiurile de a trăi, obișnuințele, altfel spus, că ei nu trebuie dezrădăcinați. Economiștii și tehnicienii răspund că există imperative, că o repartiție mai rațională a oamenilor ar permite să se obțină mai multe bogății și, prin urmare, mai multe venituri. Aceste două atitudini sînt amîndouă logice și pot fi apărate.

Din fericire, imperativele tehnice sînt, pentru multe activități, mai puțin imperioase decît altădată: pentru anumite industrii de vîrf, ca electronica, sau chiar energia atomică, transporturile de materii prime nu ocupă un loc important. Cu cît această materie este mai mult prelucrată, cu atît mai puțin intervine ea în calcul. Pe de altă parte, sectorul terțiar, birourile, laboratoarele nu au atîtea servituți de localizare.

De altfel, multe probleme de adaptare se pot rezolva în decursul generațiilor. A schimba viața unui adult este adesea dificil, dar tînărul poate să se adapteze ușor unui nou mediu. Dar, cu cît progresul tehnic este mai rapid, cu atît adaptarea oamenilor este mai grea. Amplasarea noilor industrii nu mai este, în nici o țară, lăsată unei singure inițiative private. Chiar atunci cînd nu există un plan general, există totdeauna interdicții, recomandări și chiar decizii publice pozitive.

Dacă lăsăm acum la o parte problemele de localizare industrială și de acceptare a climatului, ocupîndu-ne de repartiția spațială pură, ne găsim în fața purei probleme a densității oamenilor. Chiar lăsînd la o parte problema orașelor, este mai bine să se repartizeze oamenii uniform pe teritoriu sau este mai bine să fie grupați în anumite regiuni?

Răspunsul poate depinde în mod natural de densitatea generală. În țările puțin populate, ar fi puțin nepotrivit să repartizezi în mod egal locuitorii pe teritoriu. Densitatea prezintă, într-adevăr, avantaje sensibile în două domenii esențiale, în afară chiar de transporturi: învățămîntul și ocrotirea medico-socială. Răspîndirea, aproape generală, a învățămîntului secundar a modificat, într-o importantă măsură, densitatea optimă. Transportul copiilor cu autobuzele aduce prețioase servicii, dar întîlnește limite, cu deosebire în regiunile muntoase. Adolescenții din Belgia sau din Olanda sînt avantajați în raport cu cei din Franța, pentru că fiecare are, pe o rază destul de limitată, o școală tehnică sau o universitate. Tot așa, în domeniul medical, medicii consacră mai puțin timp deplasărilor, atunci cînd densitatea este destul de mare și vieți omenești pot fi salvate cu ajutorul cel mai rapid.

Un factor suplimentar a intervenit, de cîțiva ani, în amenajarea teritoriului. Pînă acum omenirea aștepta să exploreze natura și ea și-a dat seama într-o zi că trebuie să protejeze acest bun extrem de prețios. Mă mărginesc să subliniez aici că soluțiile care puteau părea excelente altă dată, se pot dovedi foarte puțin recomandabile.

PENTRU A ÎNCHEIA, aș vrea să insist asupra problemei fundamentale a priorităților. Omul care este însărcinat să amenajeze teritoriul cît mai bine posibil se găsește în fața unui mare număr de condiții incompatibile, fie și numai din punctul de vedere al resurselor financiare sau al altora, care nu sînt niciodată suficiente. În anumite cazuri, există mijloace științifice pentru a judeca dacă un astfel de proiect este preferabil altuia. Dar, într-un număr de cazuri mult mai mare, diverși factori nu pot fi aduși la aceeași unitate.

Or, trebuie totuși ales. Opinia publică tratează adesea într-o manieră severă o decizie care nu i-a dat satisfacție. Ea nu vede tot restul.

Trebuie totdeauna să alegi și a alege înseamnă a sacrifica. Singură puterea politică poate să soluționeze asemenea întrebări, după ce s-a asigurat de toate părerile tehnicienilor.

Avem, în toate țările, sarcina cea mai nobilă și cea mai dificilă. Mijloacele de utilizat nu sînt aceleași în țările socialiste și în țările occidentale. Dar multe probleme sînt de natură asemănătoare, în așa fel încît avem de cîștigat, inspirîndu-ne din experiențele noastre reciproce. Eu însumi am aflat multe în timpul șederii mele în România și voi continua să urmăresc cu interes magnificele eforturi ale acestei țări, deja încununate de succes, în numeroase domenii.

---

*) Articolul a fost scris înaintea introducerii măsurilor de reducere a consumului de energie și combustibil.

economie mondială

DIN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE POLUĂRII MEDIULUI AMBIANT

COMBATEREA și mai ales prevenirea poluării mediului ambiant devine o problemă tot mai stringentă pentru majoritatea țărilor lumii, pe măsura dezvoltării industriei și a transporturilor, a extinderii aglomerărilor urbane, a utilizării unui sortiment din ce în ce mai vast de produse chimice în agricultură. Tot mai multe dintre laturile acestei probleme, începînd cu depistarea cauzelor poluării și pînă la asigurarea eficienței sporite a măsurilor de combatere a acesteia sînt amplu dezbătute în paginile presei economice din țările socialiste.

Sensibilizarea mecanismelor economice

ARĂTÎND că în țările socialiste problemele ocrotirii mediului înconjurător se află în centrul preocupărilor oamenilor de știință, ale organelor centrale de stat, W. Kaspierkiewicz analizează, în revista polonă **Gospodarka planowa** (nr. 6/1973), cauzele care provoacă degradarea mediului natural al omului. După părerea sa, acestea pot fi grupate în patru categorii, și anume:

a) Cauze demografice (creșterea continuă a numărului și densității populației, procesul rapid și ireversibil de urbanizare).

b) Cauze geografice (un ridicat grad de concentrare a întreprinderilor industriale și centrelor urbane, aglomerarea deșeurilor, apelor reziduale, fumului etc. pe suprafețe reduse de teren).

c) Cauze tehnice. Astfel, procesele de transformare a resurselor naturale de către om duc — pe măsura perfecționării și intensificării tehnologiei — la apariția unor fenomene naturale și social-economice denumite „diseconomiile externe". Un exemplu tipic în acest sens este automobilul, a cărui utilizare în masă în marile centre aglomerate provoacă creșterea insuportabilă a zgomotului, a impurificării aerului.

Sistemul știință-tehnică-producție nu există ca ceva izolat, problema poluării mediului constituind un exemplu de consecințe complexe ale introducerii tehnicilor și tehnologiilor moderne. Transformările pe care le determină dezvoltarea științei și tehnicii nu se limitează în prezent numai la sfere economice strict conturate și nu se desfășoară la intervale suficient de lungi de timp pentru ca efectele lor negative să poată fi anihilate în întregime.

Lichidarea fenomenelor negative privind impetuoasa dezvoltare a tehnologiilor reclamă ca gîndirea științifică să elaboreze noi metode, care să constituie antidotul degradării naturii. Drept urmare, o nouă cucerire tehnico-științifică trebuie să fie apreciată nu numai din punctul de vedere al eficienței economice pentru întreprindere, ci în primul rînd sub aspectul creării de tehnologii care să asigure protecția mediului. Aceste tehnologii sînt denumite „curate" sau „profilactice".

d) Dar — subliniază autorul — **cauzele poluării mediului trebuie căutate și în sfera politicii social-economice a țărilor dezvoltate și foarte dezvoltate din punct de vedere economic:** fetișizarea creșterii economice și neglijarea problemelor privind calitatea vieții sociale; lipsa unor indicatori care să permită, în primul rînd, aprecierea avantajelor și pierderilor ce rezultă din aplicarea cuceririlor științei și lansarea de noi tehnologii, tratarea politicii științifice drept un domeniu cu totul independent de politica economică.

Sintetizînd cele spuse, afirmă autorul, esența problemei degradării mediului de viață al omului rezidă în faptul că **mecanismele economice nu sînt suficient de sensibile la fenomenele poluării mediului.**

Dirijarea proceselor bio-economice

IN CADRUL dezbaterilor unei conferințe științifice, organizată din inițiativa Academiei de Științe a U.R.S.S. pe tema prognozării folosirii complexe a resurselor naturale ale țării, acad. N. Fedorenko, referindu-se la utilizarea resurselor naturale, a menționat că în prezent este oportun să se vorbească **despre apariția unui sistem aparte bio-economic, despre dirijarea proceselor bio-economice** — relatează revista **Voprosi ekonomiki** (nr. 3/1973). — În perioada în care resursele naturale păreau inepuizabile, influența economiei asupra ecologiei a fost considerabil mai puternică decît conexiunea inversă, încît această influență putea fi ignorată. Acum, însă, deteriorarea sistemelor ecologice subminează succesele în domeniul economiei, limitează posibilitățile creșterii producției și necesită sporirea cheltuielilor pentru menținerea echilibrului ecologic, pentru preîntîmpinarea poluării. Evidențiind faptul că situația protecției mediului înconjurător nu oferă încă satisfacții, academicianul sovietic pledează pentru **elaborarea unor programe pe termen lung de protejare, de utilizare complexă și de refacere a resurselor mediului natural ambiant, aplicabile la subsistemele din cadrul sistemului bio-economic unic — biosferă, sfera producției materiale, sfera „reproducerii producătorului", sfera refacerii resurselor naturale sau a înlocuirii lor, sfera științifică.**

După părerea acad. N. Fedorenko, sistemul planificării refacerii resurselor naturale și a stării mediului natural ambiant trebuie să fie pus la punct, sub aspect organizatoric, prin crearea unor secții corespunzătoare în cadrul Comitetului de Stat al Planificării (al U.R.S.S. și din republicile unionale). Este necesar, opinează el, să se aplice modele de conducere optimă a mediului ambiant, să se asigure integrarea lor într-un sistem unic de conducere optimă a economiei socialiste. Se impune, de asemenea, să se înfăptuiască un complex de măsuri care să asigure cointeresarea economică a întreprinderilor și organizațiilor în respectarea planurilor și normelor de utilizare rațională a resurselor naturale.

INFĂȚIȘÎND structura organizatorică a sistemului de protecție a mediului ambiant din Ungaria, Sebestyen Tibor relevă — în revista **Figyelö** (nr. 39/1973) — că gradul de poluare a mediului în unele regiuni industriale și orașe mari a depășit limitele admise, încît — în afară de capitala țării — a fost necesar să se ia măsuri urgente de ocrotire a mediului în județele Baranya, Borsod, Komarom și Veszprém. În fiecare din județele amintite au fost înființate comitete teritoriale de ocrotire a mediului, care au misiunea să coordoneze eforturile locale cu cele depuse pe plan central.

În scopul realizării măsurilor propuse, guvernul a dispus instituirea Fondului pentru ocrotirea mediului; întreprinderile care — prin activitatea lor — poluează mediul au obligația să verse o cotă-parte în acest fond, contribuțiile respective însumînd, pe întreaga țară, aproximativ 90 milioane de forinți pe an.

O comisie specială de resort a Comitetului de Stat pentru protecția mediului propune modul de folosire a fondului, acesta fiind orientat în următoarele direcții: se alocă comitetelor teritoriale pentru nevoile locale; se finanțează construcția rețelelor de determinare a purității mediului; se sprijină investițiile efectuate de întreprinderi în domeniul purificării mediului. De la înființarea Comitetului de Stat pentru protecția mediului, sprijinul acordat întreprinderilor pentru investiții a însumat 130 milioane de forinți, iar totalul cheltuielilor efectuate pentru diferite acțiuni de ocrotire a mediului se ridică la aproximativ 600 milioane de forinți.

Noxele — prin efectele lor dăunătoare asupra sănătății oamenilor, a mediului înconjurător — provoacă daune inexprimabile în bani, aducînd totodată economiei naționale prejudicii ce pot fi evaluate în bani. S-a constatat că în Ungaria valoarea daunelor directe depășește anual 10 milioane forinți. Dauna nu prejudiciază întotdeauna întreprinderea ce o provoacă; de aceea, în general, înlăturarea ei nu se poate realiza doar prin cointeresarea materială a ramurii sau a întreprinderii respective. Adesea se poate conta și pe puterea stimulatoare a interesului indirect, dacă materialele care poluează aerul sau apa reprezintă valori importante.

Costul acțiunii „antipoluare"

REALIZAREA practică a cerințelor de ocrotire a mediului natural al omului reclamă cheltuieli uriașe — scrie revista **Gospodarka planowa**, amintită anterior. Elementele costurilor sînt legate de: instalarea diferitelor utilaje tehnice pentru ocrotirea mediului și exploatarea lor; salariile personalului administrativ și productiv care se ocupă de utilajele instalate; cercetările științifice și lucrările de laborator privind poluarea; despăgubirile plătite de administrația de stat centrală, locală și de industrie, celor care au de suportat urmările poluării; ocrotirea naturii.

Mult mai greu se pot stabili costurile suportate de populație din cauza continuei degradări a calității mediului. Aici pot fi incluse, între altele, cheltuielile privind: tratarea bolilor provocate de apa și aerul poluat; scăderea productivității muncii datorită bolilor „de mediu"; pierderile suportate de agricultură și silvicultură în regiunile poluate de fumul sau reziduurile fabricilor; creșterea cheltuielilor de întreținere ale populației urbane ca urmare a poluării (cheltuielile sporite pentru curățenie, spălarea lenjeriei etc.); moartea peștilor în apele poluate.

Ocrotirea mediului înghite de pe acum uriașe mijloace financiare și, în condițiile creșterii lor, va duce în viitorul apropiat la frînarea ritmului de dezvoltare economică a țărilor dezvoltate cu 7—10% pe an.

Între anii 1966—1970, cheltuielile pentru ocrotirea apelor și aerului calculate pe un locuitor, atingeau — în Polonia — 51 zloți pe an; în cincinalul 1971—1975 ele vor crește la 80 zloți și vor reprezenta aproximativ 0,5% din venitul național.

Ca o consecință a sporirii cheltuielilor pentru ocrotirea mediului, urmează să fie întreprinse schimbări în mecanismul economic; între acestea se cer „incluse" elementele care asigură ocrotirea și reînnoirea mediului natural al omului. Abia atunci uriașele mijloace alocate acestui scop vor înceta de a mai fi simple date statistice.

„Economia liniară" ia în considerare procesele de producție care se bazează pe utilizarea o singură dată a materiei prime, a apei, aerului etc., necesare în producție; aceasta constituie una din cauzele situației rele în care se găsește mediul natural.

„Economia ciclică", în schimb, preconizează utilizarea de mai multe ori a aceleiași materii prime, ca materie primă secundară, deșeu industrial etc., ca și utilizarea multiplă a materialelor anexe: apă (recirculată) și aer.

Concepția economiei liniare dă naștere la modele de întreprindere industrială „deschisă", care preia din mediu materia primă, apa, și care — în fluxul producției — elimină substanțe și deșeuri cu efect de poluare a mediului înconjurător. Între ele se pot găsi întreprinderi care cruță parțial, mediul, fiind dotate cu filtre, stații de epurare etc.

Creația economiei ciclice este modelul de întreprindere „curată", care asigură în întregime puritatea mediului. Funcționarea acestui tip de fabrică se bazează pe circuite închise ale apei și chiar ale aerului, iar deșeurile post-industriale și „post-consumatorii" sînt utilizate pe loc fie ca produse secundare, fie ca materii prime secundare.

Traducerea în practica industrială a unui astfel de model este extrem de complicată, datorită varietății metodelor de producție existente. În afară de aceasta, este dificil să se armonizeze între ei factorii de producție și nevoile ocrotirii mediului.

În ceea ce privește investițiile pentru restaurarea și dezvoltarea mediului natural, apare rațional să se creeze un fond separat, din totalul cheltuielilor pentru investiții, de care să beneficieze diferitele sectoare de activitate și consilii populare — opinează revista. În acest mod, nu s-ar greva rezultatele economice ale activității diverșilor subiecți economici.

PE ACEASTĂ LINIE, agenția sovietică de presă **Novosti** informează asupra experienței pozitive obținute în urma reconstrucției combinatului chimic „1 Mai" din Ucraina. Întreprinderea a fost trecută în întregime pe tehnologie în circuit închis, care exclude influențele dăunătoare asupra mediului ambiant. Această tehnologie a permis lichidarea completă a deversărilor de ape reziduale, reziduurile fiind utilizate pentru obținerea diferitelor produse finite. În afară de aceasta, întreprinderea și-a redus cu 25 milioane de ruble cheltuielile de investiții și exploatare pe baza închiderii instalațiilor de epurare devenite inutile. A avut de cîștigat și agricultura, deoarece necesarul de apă curată al întreprinderii s-a redus cu 30%, a devenit inutil lacul de acumulare, ceea ce a permis redarea a mii de hectare de teren pentru agricultură. O astfel de tehnologie în circuit închis se introduce în prezent și în alte întreprinderi, de ea se ține seamă la construirea de noi uzine și fabrici.

În cadrul întreprinderilor chimice, petrochimice și metalurgice, o mare cantitate de apă se folosește încă în cadrul unor instalații de răcire speciale și deversarea acestor ape antrenează, în mod inevitabil, anumite cantități de reziduuri. Dacă s-ar trece la răcirea cu aer, ar dispare problema apelor reziduale. De aceea, în prezent, în numeroase întreprinderi din Uniunea Sovietică se introduc instalații de răcire cu aer. În cursul cincinalului, ele vor reduce consumul de apă pentru nevoile industriale cu 7,6 milioane de metri cubi.

Grupaj realizat de
M. MELNIC
V. BRĂNEANU
N. POPOV

TENDINȚE CONJUNCTURALE

● Obiectivele strategiei FAO privind producția și comerțul agricol. *FAO urmează să elaboreze strategia privind ajustarea agricolă internațională care ar putea duce la o mai mare armonie în producția agricolă și comerțul între națiuni. Conferința celor 130 de state membre, care și-a desfășurat lucrările la Roma, a cerut secretariatului să elaboreze strategia care trebuie să aibă următoarele obiective: un ritm mai rapid și mai stabil de creștere a producției agricole mondiale, în special în țările în curs de dezvoltare, unde cererea crește cel mai rapid; un echilibru mai bun între cerere și oferta mondială de produse agricole, cu o dezvoltare metodică a producției și consumului de alimente și o mai mare siguranță în disponibilitățile de produse alimentare; o accelerare mai hotărîtă și metodică a comerțului cu produse agricole; o cotă-parte crescîndă pentru țările în curs de dezvoltare în cadrul dezvoltării generale a comerțului cu produse agricole.*

Conferința a recunoscut faptul că majoritatea țărilor au acționat de mult timp pentru a influența producția agricolă în cadrul granițelor proprii, însă aceste acțiuni nu au avut în vedere în suficientă măsură producția și comerțul cu produse agricole din alte țări. După consultări cu alte agenții și discutarea de către Consiliul FAO, această strategie propusă va fi înaintată sesiunii următoare a conferinței care va avea loc în 1975.

● Dezvoltarea comerțului Est-Vest. *Institutul de cercetări conjuncturale „DIW" din Berlinul occidental anunță că comerțul Est-Vest a crescut cu 25% în 1972, atingînd 19 500 milioane dolari americani. Pentru anul 1973 Institutul prevede un progres de același ordin. El semnalează, pe de altă parte, că țările Pieței Comune vor înregistra deficite mai mari anul acesta din cauza accelerării importurilor. „DIW" subliniază că principalele țări creditoare în comerțul Est-Vest sînt Republica Federală Germania, Statele Unite, Franța și Japonia. „DIW" estimează că cooperarea economică Est-Vest va intra într-o nouă fază în cursul celei de-a doua jumătăți a acestui deceniu, cînd va intra în vigoare noua politică comercială comună a țărilor europene. Accentul va fi pus pe proiectele pe termen lung.*

Microdocumentar

POPULAȚIA S.U.A. ÎN CIFRE

CU O POPULAȚIE de 207 milioane locuitori în 1971 (cu 28 milioane mai mult decît în 1960), S.U.A. se situează pe locul patru în lume după R. P. Chineză, India și U.R.S.S. Această populație este foarte inegal repartizată pe teritoriu: peste o șesime din locuitori trăiesc pe mai puțin de 1% din suprafața țării, într-o zonă de 724 km lungime și 241 km lățime de-a lungul coastei de nord-est. Ceva mai mult de jumătate din populația S.U.A. locuiește acum în limitele unei zone de 80 km lățime de-a lungul litoralului sau marilor lacuri de la frontiera canadiană.

În continuă creștere, ponderea populației urbane americane a ajuns la 74% din totalul locuitorilor. Statul cel mai urbanizat este California: 91% din locuitorii săi sînt stabiliți în municipii și orașe. Cel mai rural este statul Vermont, în nord-estul S.U.A.

Cele mai rapide creșteri ale populației s-au înregistrat în deceniul al șaptelea în statele Nevada și Arizona, în vreme ce în Virginia de vest (zona munților Apalași), Dakota de sud și de nord (zona marilor cîmpii), mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, populația s-a redus.

Șase orașe din S.U.A. au peste un milion de locuitori (exclusiv suburbiile): New York (7 868 000), Chicago (3 367 000), Los Angeles (2 816 000), Philadelphia (1 949 000), Detroit (1 511 000) si Houston (1 233 000).

În fiecare an circa o cincime din locuitori își schimbă locul de reședință. Se conturează, din diferite motive, o tendință de deplasare a locuinței din centrul orașelor în spre suburbii.

Deși durata medie a vieții a crescut, iar sporul natural al populației a coborît sub 1% pe an (în 1968 numărul de nașteri în S.U.A. a fost cel mai redus în întreaga istorie a țării), vîrsta medie a locuitorilor a scăzut de la 29,5 în 1960 la 27,8 ani în 1970. Jumătate din americani nu au atins deci încă vîrsta de 28 de ani. Persoanele în vîrstă de 60 de ani și peste sînt astăzi în număr de 28 milioane și se estimează că ele vor reprezenta 33 milioane în 1980, determinînd astfel sporirea necesarului de asistență medicală, locuințe, pensii și ajutoare sociale, care reprezintă unul din factorii de majorare a impozitelor.

Creșterea populației este rezultatul nu numai al sporului natural, ci și al sporului migratoriu. În anii '50 imigranții reprezentau 9% din sporul demografic al S.U.A. Astăzi ei reprezintă 17%, adică unu din șase.

Revoluția științifico-tehnică contemporană a necesitat ridicarea mai rapidă a nivelului general de pregătire a populației. Astfel, în ultimii 30 de ani numărul adulților absolvenți de liceu s-a dublat, atingînd 54%, iar cel al absolvenților de colegiu s-a triplat, atingînd nivelul record pentru S.U.A. de 11%.

Din același motiv Statele Unite cheltuiesc în prezent pentru învățămînt circa 7,9% din produsul lor național brut, suma respectivă fiind de trei ori mai mare decît acum zece ani.

- O șesime din locuitori trăiesc pe mai puțin de 1% din suprafața țării
- In fiecare an un american din cinci se mută
- 40% din femeile căsătorite lucrează

Din toți tinerii între 16 și 24 de ani, 43% sînt la școală, 33% au un serviciu, 7% sînt în armată, 3% sînt șomeri, iar 14% nu fac parte din forța de muncă.

Potrivit ultimului recensămînt american, elevii și studenții care își plăteau studiile prin munca proprie, avînd un serviciu, reprezentau 39% din elevii sau studenții în vîrstă de 16—21 de ani, față de numai 30,5% în 1959.

Forța de muncă — prin care statisticienii înțeleg toți cetățenii în vîrstă de peste 16 ani care muncesc sau caută de lucru — reprezintă acum circa 85 milioane de oameni, dintre care 18 milioane în vîrstă între 25 și 34 de ani. La sfîrșitul acestui deceniu, ea urmează să atingă 100 milioane, din care un sfert în vîrstă de 25—34 de ani.

În același timp forța de muncă americană se feminizează. În 1970 49% din numărul total al femeilor între 16 și 64 de ani aveau un serviciu, față de 42% în 1960. Aproximativ 40% din femeile căsătorite lucrează. De asemenea crește numărul tinerilor în vîrstă de pînă la 20 de ani care lucrează cu jumătate de normă.

Sub raportul structurii sectoriale, continuă să scadă populația agricolă. În 1980 muncitorii agricoli vor mai reprezenta numai 2% din forța de muncă americană.

Americanii tineri se căsătoresc mai tîrziu. În 1970 vîrsta medie a bărbaților a fost la căsătorie de 23,2 ani, față de 22,8 ani în 1960, iar a femeilor de 20,8 ani, față de 20,3 ani în 1960. Totuși numărul familiilor întemeiate sporește mai rapid decît populația. În structura tip a bugetului unei familii, cheltuielile legate de locuință reprezintă 23,4%, de alimentație 23%, de transport 8,6%, impozitele 18% etc.

Dinu DRAGOMIRESCU

VIZOR

ENTREPRISE:

„10 consecințe ale creșterii prețurilor petrolului"

ÎN CÎTEVA ZILE întreaga economie petrolieră s-a văzut transformată.

1. Prețurile afișate ale petrolului (preț cu caracter teoretic, servind drept bază la calcularea redevențelor și a impozitelor vărsate statelor de către societăți) sînt de aici încolo stabilite de statele din Golful Persic și nu de negociatori, ca pînă acum.

2. Veniturile per baril percepute de țările din Golful Persic se văd sporite cu 70%. Și aceasta, aproape în mod instantaneu. Ele s-au dublat aproape în cazul Libiei. (Acordurile precedente de la Teheran prevedeau o sporire medie a prețurilor afișate de 5 pînă la 6% pe an).

3. Marjele de beneficiu ale societăților petroliere vor fi sensibil reduse; de ordinul a 50% la prețurile pieței (care nu reprezintă de fapt decît o mică parte a aprovizionărilor occidentale, esențialul fiind vîndut în afara pieței de marile societăți filialelor lor de rafinare a un preț inferior acestui preț de piață) Un mecanism complex va împiedica societățile petroliere să compenseze această scădere printr-o majorare a prețurilor pe piață. Este, așadar, probabil că ele vor trebui să majoreze prețurile de achiziție la filialele lor europene sau americane de rafinare în proporții de peste 30%, ceea ce va reprezenta majorarea prețului de piață a petrolului provenind din Golful Persic. Se vorbește despre o ipoteză medie de creștere de 40% pentru prețurile dinainte de transport.

4. Marile societăți petroliere se află din ce în ce mai mult, față de țările petroliere, într-o situație destul de apropiată de aceea pe care o au în țările occidentale societățile concesionare de servicii publice (distribuirea de gaz sau de apă). Ele dispun încă de mijloace enorme de presiune (rețelele lor de distribuire, de exemplu, diversificarea lor geografică). Dar ele vor trebui să acționeze într-un cadru controlat din ce în ce mai rigid.

5. Intervenția directă a puterilor publice în politica petrolieră, în detrimentul rolului tradițional al marilor societăți, primește un nou și puternic imbold.

6. Majorările vor avea o puternică influență inflaționistă (aproximativ +0,6% asupra indicelui anual francez al prețurilor cu amănuntul). Ele vor determina țările occidentale să-și accentueze eforturile de stabilizare.

7. Balanțele comerciale ale țărilor europene vor fi mai afectate decît comerțul exterior al Americii. Aceasta poate favoriza creșterea cursului dolarului. (De menționat că piețele de schimb au făcut față remarcabil de bine evenimentelor).

8. Se va asista la o mișcare generală, care va căuta să profite de ocazie pentru a reduce fiscalitatea indirectă (TVA).

9. Se vor accentua preocupările țărilor consumatoare de a diversifica aria geografică a aprovizionărilor lor.

10. Un imbold formidabil îl va primi progresul tehnologic într-un ansamblu de industrii, a căror activitate depinde strîns de costurile relative ale energiei".

Renunțarea la dubla piață a aurului

ÎN CADRUL reuniunii de la Basel a guvernatorilor băncilor centrale ale principalelor țări capitaliste, s-a hotărît suprimarea acordului privind instituirea unei duble piețe a aurului.

După cum se știe, la 18 martie 1968, sub presiunea puternicei crize a aurului care se manifesta în acel moment, a avut loc la Washington o reuniune a guvernatorilor băncilor centrale din S.U.A., Anglia, R.F. Germania, Olanda, Belgia, Italia și Elveția. La această reuniune, la care au mai participat și directorul general al F.M.I., precum și președintele Băncii Reglementelor Internaționale (B.R.I.), s-a hotărît instituirea unei duble piețe a aurului, și anume o piață oficială și o piață liberă: pe piața oficială, rezervată exclusiv autorităților monetare, prețul aurului urmînd să fie fix, și anume cel oficial (atunci de 35 dolari S.U.A. pentru o uncie); pe piața liberă, prețul aurului urmînd să se formeze în mod liber, fără nici o intervenție a autorităților monetare. Suprimarea acordului privind instituirea unei duble piețe a aurului va face ca băncile centrale să vîndă și să cumpere metal galben pe piața liberă.

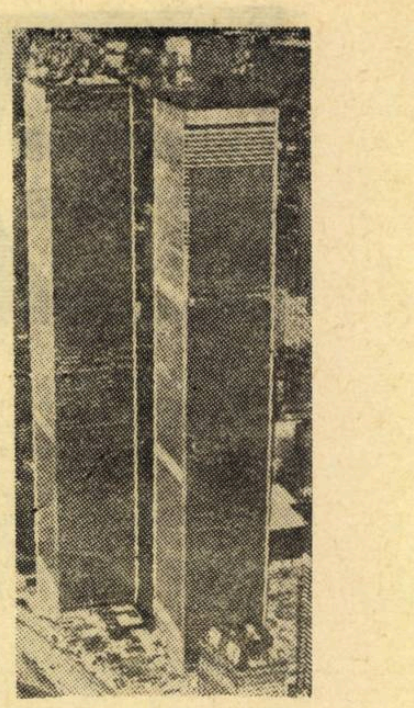

Peisajul... vertical al New Yorkului s-a îmbogățit cu aceste două uriașe edificii de 110 etaje, ce pot adăposti simultan 130.000 de persoane. Denumite „World Trade Center", ele vor pune la dispoziție spații pentru reprezentanțe și birouri ale firmelor comerciale din întreaga lume.

Referindu-se la această măsură, Arthur Burns, președintele Sistemului Federal de Rezerve al S.U.A., a arătat că poziția S.U.A. va fi de a nu cumpăra aur cînd prețul acestuia pe piața liberă va fi superior prețului oficial actual de 42,22 dolari S.U.A. per uncie și de a nu vinde la un nivel sub prețul oficial.

În cercurile bancare și financiare occidentale se fac unele aprecieri în legătură cu efectele măsurii de mai sus, în sensul că aceasta ar putea facilita și accentua întărirea, în continuare, a dolarului S.U.A., al cărui curs s-ar putea apropia de cel rezultat în urma devalorizării sale din februarie a.c.

Renunțarea la dubla piață a aurului este privită ca un prim pas în direcția realizării unei adevărate reforme a sistemului monetar internațional. În cercurile financiare elvețiene această măsură este privită și ca un pas în direcția unei majorări a prețului oficial al aurului.

PROGRAMUL PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

(Urmare din pag. 11)

i-au fost alocate în 1973 fonduri importante pentru dezvoltări și modernizări: La Combinatul siderurgic Reșița, de pildă, s-a dat în folosință depozitul „Tampon" mecanizat pentru materii prime, care a redus volumul manoperei pentru descărcări și încărcări de vagoane; s-a extins dizelizarea tracțiunii cu încă 3 locomotive de 550 c.p. și una de 700 c.p. care contribuie la creșterea vitezei de transport, respectiv reducerea parcului de locomotive cu aburi etc.

Există însă și cazuri în care, ca urmare a nerespectării termenelor planificate de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, importante mijloace bănești au rămas imobilizate și, în același timp, beneficiarii respectivi au fost privați de cantități însemnate de produse, fenomen cu directe implicații negative asupra nivelului productivității muncii la producător. La Întreprinderea de construcții și montaje metalurgice din Reșița nu au fost realizate în întregime investițiile pentru dotări, prin nepunerea la termen în funcțiune a unor baze de producție. Și la secția 2200 laminoare, din cadrul I. S. Reșița pe primele 10 luni ale anului 1973, investițiile pentru dotări tehnice s-au realizat abia în proporție de 63,3% la total investiții și 40,9% la construcții montaj. Dintre obiectivele întîrziate poate fi amintit ajustajul nou, cuptorul Heurtey.

● Preocupări susținute au existat și există în întreprinderile județului, așa cum susțin interlocutorii, și pentru **introducerea de noi tehnologii și modernizarea celor existente.** Printre ele pot fi amintite introducerea cofrajelor metalice spațiale prășitoare la executarea blocurilor turn, turnarea betoanelor cu pompa de beton (Întreprinderea de construcții montaje metalurgice-Reșița); modificarea tehnologiei de elaborare a oțelurilor de turnătorie prin insuflarea cu argon, aplicarea unui tratament termic cu ciclu redus la piesele turnate (Turnătoria de oțel de la I.C.M.-Reșița); aplicarea și extinderea formării în amestec pe bază de rășini furanice, executarea formelor în miezuri (la Turnătoria de fontă — Întreprinderea constructoare de mașini-Reșița) ș.a.

La Întreprinderea Oțelul Roșu numai la laminorul la rece, prin îmbunătățirea tehnologiei de fabricare a benzilor pentru executarea lanțului cu role și a benzilor de oțel pentru realizarea coliviei și inelului pentru rulmenți, s-a redus consumul de metal din import. Aplicarea noii tehnologii asigură o eficiență de 2 800 mii lei pe an, iar secția trăgătoria de bare, prin asimilarea tehnologiei de tragere în colaci pentru rulmenți și șuruburi, a obținut o eficiență de 500 mii lei pe an.

● În paralel cu aceste acțiuni, **în unele întreprinderi s-a acționat în sensul realizării prin forțe proprii de noi utilaje și dispozitive, menite să sporească capacitățile de producție existente.** Acționînd în acest sens, colectivul Întreprinderii miniere Anina a soluționat, prin autodotare, problema realizării a numeroase utilaje, a căror import necesita mari fonduri suplimentare de investiții și valutare. În fine, un alt exemplu îl reprezintă Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa, care a fost dotată cu diferite aparate și mașini, realizate prin autoutilare, în valoare de 4 612 mii lei. Există, deci, mari posibilități de perfecționare a activității, de ridicare a eficienței economice, prin mobilizarea largă a rezervelor existente în fiecare întreprindere. Experiența unităților industriale din județ atestă întru totul aceasta și reclamă totodată, a se continua eforturile pentru eliminarea unor neajunsuri care mai persistă în unele unități în acest domeniu.

PENTRU 1974, întreprinderilor industriale din județ, le revin sarcini și mai substanțiale pe linia sporirii producției, productivității muncii, al ridicării calității și scăderii costurilor de producție. Experiența dobîndită, amplificarea acțiunilor desfășurate în ultima parte a anului 1973 pentru depistarea și găsirea unor soluții eficiente, constituie tot atîtea atu-uri că sarcinile vor fi nu numai îndeplinite, ci și depășite.

Acordînd toată atenția programelor de creștere a productivității muncii, ridicîndu-le rolul de instrumente de conducere, antrenînd întreaga masă a salariaților la valorificarea rezervelor interne, întreprinderile din județ vor putea adăuga în 1974 noi și însemnate realizări la bilanțul întrecerii desfășurate pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

R.S.F. Iugoslavia

DINAMISM ȘI MODIFICĂRI POZITIVE ÎN STRUCTURA ECONOMIEI NAȚIONALE

ECONOMIA națională a Iugoslaviei cunoaște în prezent o dezvoltare ascendentă. Așa cum s-a remarcat în cadrul unei ședințe comune a Consiliului Popoarelor, Consiliului Economic și Consiliului Social-Politic, care nu de mult a dezbătut stadiul îndeplinirii planului de dezvoltare a Iugoslaviei pe perioada 1971—1975, media anuală a creșterii economice în ultimii trei ani a fost de aproape 6%, sporurile realizate fiind rezultatul unei mai bune folosiri a mijloacelor disponibile. Totodată, această creștere economică a fost însoțită de sporirea numărului salariaților cu 4% pe an și de ridicarea nivelului de trai cu 6%. Aceste realizări se sprijină pe întreaga dezvoltare obținută de economia iugoslavă, pe baze socialiste, în anii anteriori, care a făcut ca venitul național să fie în anul trecut de 4,5 ori, iar calculat pe locuitor de 3,5 ori mai mare în comparație cu anul 1947.

Astăzi Iugoslavia se situează pe locul patru în Europa în ceea ce privește ritmul de creștere a venitului național (7%) față de numai 2,5% cît se înregistra în perioada antebelică. Au fost operate mari schimbări în structura economică și socială. Populația neagricolă reprezintă astăzi peste 60% din totalul locuitorilor țării. În sectorul socialist sînt angajate peste 4 milioane de persoane care creează peste 80% din produsul social global. S-a modificat fundamental și structura venitului național. Dacă în 1939 industria participa doar cu 18% la crearea venitului național, în 1971 aceasta reprezenta 36%. Atenția deosebită acordată de guvernul R.S.F.I. industrializării țării reiese și din faptul că în prezent volumul producției industriale este de 15 ori mai ridicat decît cel realizat în 1946. Linia ascendentă de dezvoltare a industriei o atestă și faptul că în ultimii 20 de ani capacitățile de producție au crescut de peste cinci ori, numărul salariaților — de 2,8 ori, iar productivitatea muncii — de 2,6 ori. S-a modificat structura producției, s-a diversificat sortimentul produselor. Paralel cu dezvoltarea ramurilor existente, au apărut altele noi : industria chimică, a automobilelor, industria electrotehnică, construcțiile navale, construcțiile de mașini și alte ramuri care imprimă economiei iugoslave trăsăturile caracteristice unei economii dezvoltate.

Creșterea producției principalelor produse industriale comparativ cu perioada antebelică, rezultă din tabelul de mai jos:

Numeroase întreprinderi și uniuni de producție și-au înnoit utilajele și procesele tehnologice (în ultimii șase ani au fost importate utilaje în valoare de circa 3 miliarde dolari), există preocupare pentru modernizarea și înnoirea produselor fabricate. Numai în perioada 1966—1972, fiecare al șaselea produs industrial este nou.

Procesul dinamic de industrializare a țării și antrenarea activă în diviziunea internațională a muncii au adus modificări și în comerțul exterior iugoslav. În prezent ponderea industriei în exportul iugoslav atinge 85%, din care un loc important îl dețin produsele prelucrării metalelor, ale industriei electrotehnice, construcțiilor navale, metalurgiei neferoase, ale industrializării lemnului și industriei textile. Iugoslavia are relații comerciale cu 122 de țări, din care țările socialiste dețin 35% în exportul iugoslav. În perioada postbelică a fost dublat volumul producției agricole. Sectorul socialist care deține 15% din suprafața agricolă a țării furnizează 44% din producția marfă. Realizări de seamă s-au înregistrat în dezvoltarea infrastructurii, a construcțiilor, circulației mărfurilor. Au fost construite sau modernizate 20.000 kilometri de șosele, numeroase obiective turistice.

Succese de seamă s-au obținut în domeniul ocrotirii sănătății, al învățămîntului. Astăzi există în Iugoslavia de două ori mai mulți elevi și de 16 ori mai mulți studenți decît în perioada antebelică.

Sarcinile prevăzute pentru actualul plan cincinal asigură mai departe progresul material și spiritual al întregii economii a Iugoslaviei prietene.

Felul produsului	Unitate de măsură	Anul 1939	Anul 1972
Energie electrică	mil kWh	1173	33 231
Cărbune	mii tone	7032	30 940
Petrol	mii tone	1,1	3 200
Fontă	mii tone	101	1 820
Oțel	mii tone	260	2 588
Mașini-unelte de prelucrarea metalelor	tone	84	15 947
Aparate de radio	buc.	—	146 123
Televizoare	buc.	—	350 280
Țesături, din care din bumbac	mil. m.p.	111	374
din lînă	mii m.p.	12 443	59 416
Încălțăminte din piele	mii per.	2 396	40 777

V. B.

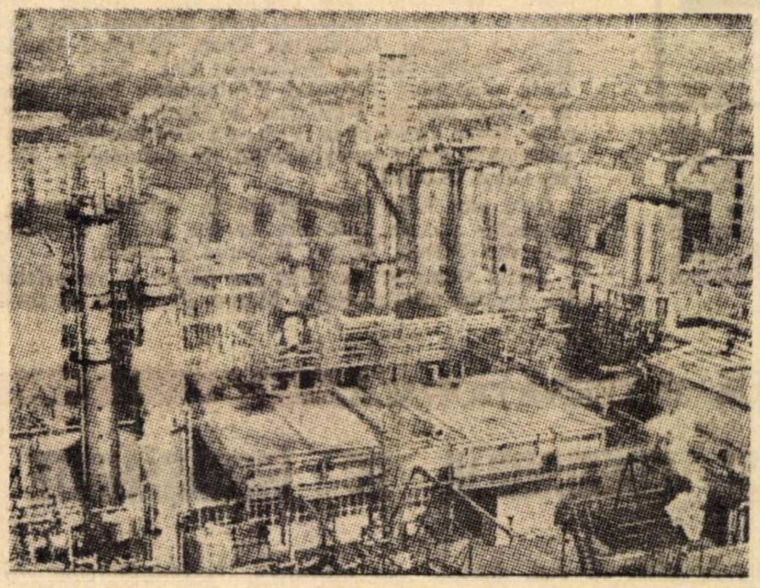

Intreprinderea „Pliva" din Zagreb figurează printre marile obiective ale industriei chimice și farmaceutice iugoslave.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

● Termocentrală în Maroc construită prin colaborarea unor firme iugoslave și vest-germane. *Întreprinderea iugoslavă „Hidromontaj" din Maribor, în colaborare cu firma „Babcock-Wilcox" din R.F. Germania, a semnat un acord privind montarea și darea în folosință a unei termocentrale în Maroc, cu o putere de 60 MW. Valoarea acestei tranzacții este de circa 4 milioane mărci. Întreprinderea iugoslavă va livra utilajul complet pentru această termocentrală.*

● Acord polono-argentinian privind cooperarea economică și tehnică. *Argentina și Polonia au semnat un acord de cooperare economică și tehnică care prevede, în primul rînd, o participare crescîndă a Poloniei la realizarea planurilor economice ale Argentinei. Potrivit acordului, Polonia va lua parte activă la programele de dezvoltare ale Argentinei în domeniul căilor ferate, pescuitului, construirii de mine.*

● Sesiune a Comisiei mixte R.D. Germană — Franța. *In centrul dezbaterilor primei sesiuni a Comisiei mixte de cooperare economică, industrială și tehnică între R.D. Germană și Franța s-au aflat măsurile menite să ducă la dezvoltarea relațiilor economice în perioada 1973—1974. Comisia a stabilit un program comun de activitate pentru perioada menționată. Comisia va fi ajutată de grupuri de lucru pentru domeniile industriei mecanice, electrotehnicii, electronicii, precum și chimiei.*

● Firme britanice cooperează cu Iranul în construirea unor obiective industriale. *O serie de firme britanice au căzut de acord să investească peste 100 milioane lire sterline în proiecte comune în Iran, în valoare totală de aproximativ 250 milioane lire sterline. Pe primul loc în ce privește investițiile este „British Steel Corp." — 80 milioane lire sterline pentru un laminor.*

Schimburi comerciale

● Utilaje americane pentru prima centrală atomoelectrică iugoslavă. *Două firme iugoslave din domeniul electricității au semnat un acord preliminar cu firma americană „Westinghouse" privind construirea primei centrale atomoelectrice. Uzina, cu o capacitate de 600 MW, va necesita investiții de 300 milioane dolari și va intra în funcțiune în decembrie 1978. „Westinghouse" va livra reactorul nuclear, turbina și alte utilaje în valoare de 134 milioane dolari și va furniza, de asemenea, combustibilul inițial în valoare de 16 milioane dolari.*

● Vagoane ungare livrate Iranului. *În ultimii ani, compania căilor ferate din Iran a importat de la Uzinele de vagoane și mașini „Raba" din Ungaria peste 400 de vagoane-platformă deschise. Recent, între căile ferate de stat iraniene și uzinele „Raba" a intervenit un nou acord în baza căruia uzina ungară va livra vagoane de cale ferată în valoare de 1.5 milioane dolari.*

Investiții

● Pătrunderea firmelor britanice pe continent. *Instalarea societăților britanice în celelalte opt țări ale Comunității europene s-a accelerat. În cursul primelor șase luni ale anului, 32 de societăți europene, reprezentînd un capital în valoare de 550 milioane franci, au trecut sub control britanic. Pe întregul an 1972 tabloul „achizițiilor" Marii Britanii s-a ridicat la 48 de societății. În 1972 o singură întreprindere de dincolo de Canalul Mînecii a fost absorbită de către europeni și nici una în primele șase luni ale anului 1973.*

Bănci—Filiale

● Crearea unei bănci arabe pentru dezvoltarea agricolă și industrială. *Conferința la nivel înalt a țărilor arabe de la Alger a hotărît crearea unei bănci arabe pentru dezvoltarea agricolă și industrială în Africa, care va avea un capital de 125 milioane dolari. Subscripțiile pentru acest capital au și în-*

● Filială la Moscova a unei bănci franceze. *La Moscova a fost deschisă reprezentanța oficială a Băncii „Société Générale". Banca „Société, Générale" este a treia bancă franceză care a înființat anul acesta reprezentanța sa permanentă la Moscova. Ea finanțează tranzacțiile firmelor franceze privind livrarea în U.R.S.S. de utilaje pentru industria de automobile, textilă, gazelor și siderurgică. Banca intenționează să sprijine pe patronii francezi în achiziționarea unor tipuri de instalații industriale în U.R.S.S.*

SENSURI

În căutarea unei simetrii

LA SFÎRȘITUL primei decade a lunii noiembrie, la Bruxelles, se întruneau reprezentanți permanenți ai celor nouă țări din C.E.E. pentru a studia și discuta prevederile economice ale unei declarații comune cu Statele Unite ale Americii. Aproape în același timp, la Copenhaga, directorii politici ai ministerelor de externe — alcătuind „comitetul politic" al celor nouă — se întîlneau cu secretarul de stat adjunct american Stoessel, cu scopul de a examina și discuta problemele de ordin politic. Declarația în cauză este destinată publicității, urmînd a fi adoptată cu prilejul proiectatei vizite în Europa a președintelui Nixon în luna februarie.

Există de fapt un text inițial propus Statelor Unite de C.E.E. încă în septembrie. Dar reprezentanții americani au cerut un șir de amendamente; și tocmai aceste amendamente constituie obiectivul examinărilor și discuțiilor ce au loc în prezent.

Din lectura comentariilor apărute în ziarele vest-europene se poate desprinde că două idei predomină în concepția Statelor Unite cu privire la relațiile lor cu Comunitatea Economică Europeană. Prima este aceea că dezvoltarea C.E.E. și transformarea ei într-o „uniune europeană" trebuie să fie realizată „în cadrul atlantic" ; a doua că accentul trebuie în mod necesar pus pe o intensificare a consultărilor între Comunitate și S.U.A. Or, aceste idei nu sînt total împărtășite dincoace de Atlantic, în Europa occidentală În timp ce unii membri ai C.E.E. manifestă spirit concesiv, considerînd angajamentele cerute de S.U.A. ca fiind destul de „vagi și anodine", Franța dorește formulări clare, care să prezerve „Europa europeană" ca entitate distinctă față de „Comunitatea atlantică". Refractari ideii de a se acorda S.U.A. vreun „drept de observație", permanent sau quasi-permanent, asupra treburilor comunitare vest-europene, neîncrezători față de orice referință la noțiunea de „partnership", francezii se opun instaurării mecanismelor de consultare cu S.U.A. „acolo unde acestea nu există, în prezent". La argumentul reciprocității prezentat de reprezentanții englezi, după care, în schimb, și Comunitatea europeană ar căpăta dreptul de observație asupra politicii economice practicate de S.U.A., francezii observă că simetria nu e posibilă, deoarece spațiul economic în Comunitatea europeană este abia la începutul organizării sale — ceeace nu este cazul în Statele Unite. Ca exemplu se dă cerința americană ca, în materie de cooperare științifică și tehnologică, consultările să fie extinse și la politica industrială. Or, spun francezii, în timp ce în S.U.A. politica și organizarea industrială a țării sînt de multă vreme definite, în comunitate lucrurile încă se află în gestație. Țările C.E.E. nu ar putea trage în acest domeniu avantaje echivalente din funcționarea unor mecanisme de consultare.

Reuniunea iminentă, la nivel înalt, a țărilor membre ale C.E.E., care urmează să aibă loc la Copenhaga (la 14 și 15 decembrie) — unde se vor discuta temele trecerii la cea de a doua fază a realizării „Uniunii economice și monetare" va înscrie probabil pe ordinea de zi atît problema relațiilor economice cu S.U.A. cît și proiectata declarație comună. Momentul va reprezenta desigur un test al posibilei sau imposibilei coeziuni și un prilej de a se cunoaște perspectivele în viitor ale unei evoluții nu lipsite de însemnătate în economia și politica mondială.

Al. ANCA

mondorama

CREȘTERE ÎNCETINITĂ

DUPĂ PREVIZIUNI recente, cursul ascendent al economiilor occidentale nu va continua în același ritm în 1974. În timp ce în anul în curs ritmurile creșterii au fost de peste 6% în Franța, R.F.G., Anglia și S.U.A., acestea vor oscila în anul viitor pentru țările respective între 3% și 5%. O încetinire a creșterii va avea loc și în Japonia.

Este oare vorba de un fenomen temporar al conjuncturii, sau de unul de durată ? Economiștii sînt împărțiți în ceea ce privește interpretarea fenomenului.

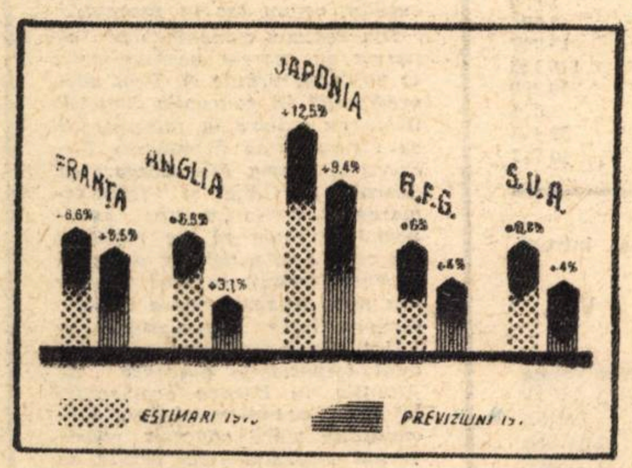

Aceia care susțin prima teză invocă saltul înregistrat în comenzile de mașini-unelte în Statele Unite, unde ele au sporit cu 25% în septembrie față de august a.c. și cu 66% față de septembrie 1972. În sprijinul celei de-a doua ipoteze se amintește, desigur, de criza petrolului și de ascensiunea prețului materiilor prime.

INVESTIȚII PENTRU APĂRAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

ÎN AL PATRULEA raport anual, publicat recent, Consiliul american pentru protejarea mediului înconjurător a estimat că între anii 1972 și 1981, 274 miliarde de dolari vor fi investiți în lupta contra poluării. Conform acestui raport, suma se repartizează astfel : 105,6 miliarde dolari pentru reducerea poluării atmosferei, 121,3 miliarde dolari împotriva poluării apei, și 41,8 miliarde dolari pentru distrugerea deșeurilor solide.

Pagubele cauzate numai în 1968 de poluarea atmosferei s-au ridicat la suma de 16,2 miliarde dolari, menționează raportul. În același sens s-a mai afirmat că în 1970 pagubele anuale respective au atins suma de 25 miliarde dolari.

POZIȚIA PRIMELOR ZECE BĂNCI DIN LUME PE PIAȚA AFRICANĂ

ENUMERATE în ordinea volumului lor de activitate, primele zece bănci din lume sînt : Bank of America (S.U.A.), First National City Corp. (S.U.A.), Chase Manhattan Corp. (S.U.A.), Barclays Bank Group (Marea Britanie) ; Dai Ichi Kangyo Bank (Japonia), National Westminster Bank (Marea Britanie), Banque Nationale de Paris (Franța), Deutsche Bank (Republica Federală Germania), Banca Nazionale del Lavoro (Italia), Manufacturers Hanover Corp. (S.U.A.).

Cele mai bine reprezentate în sistemul bancar și financiar african sînt băncile din S.U.A., urmate de cele din Franța, Marea Britanie și Italia.

Astfel **Bank of America** are filiale în proprietatea lor deplină în Nigeria și Maroc. Participă cu un capital de 22,86% la Societatea financiară a țărilor de peste mări, cu sediul la Paris, care are la rîndul ei filiale sau societăți afiliate într-un număr de 7 țări africane (se proiectează deschiderea de filiale în încă 4 țări).

First National City Corp., are filiale în 4 țări africane. De asemenea, are reprezentanți sau societăți afiliate în 16 țări. Participă cu 49% capital la Banque Internationale pour l'Afrique Occidentale și cu 40% la National Grindlays Bank Limited.

Chase Manhattan Corp. are o sucursală în Liberia și este afiliată la Standard Achartered Bank (cu un capital de 14%). Aceasta din urmă are sediul la Londra, avînd interese în Africa.

Banque Nationale de Paris are filiale și societăți afiliate în 17 țări africane.

Barclays Bank Group, are filiale într-un număr de 13 țări.

Banca Nazionale del Lavoro nu are filiale, dar participă cu capital la un număr de bănci și societăți financiare din 11 țări.

Dai Ichi Kangyo Bank, National Westminster Bank, Deutsche Bank și **Manufacturers Hanover Corp.** nu au filiale sau societăți afiliate în Africa.

CONCENTRARE ȘI PRODUCTIVITATE ÎN COMERȚ

PROCESUL simultan de concentrare și creștere a productivității în comerțul din R.F. Germania se reflectă în faptul că, în decurs de 10 ani, din 1962 pînă în 1972, numărul unităților de desfacere cu amănuntul a scăzut de la 571.047 la 502.435. În același interval, numărul salariaților din comerț a crescut mai lent decît populația, și anume cu 4% în primul caz și cu 6,5% în al doilea caz. Numărul locuitorilor per magazin a crescut cu 20%. Sporul productivității implicat în aceste regrupări se exprimă în faptul că acest număr mai redus de unități de desfacere a realizat o cifră de afaceri superioară cu 80% celei obținute cu 10 ani în urmă.

REORIENTĂRI ÎN FINANȚAREA SUB EGIDA O.N.U.

BANCA Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a acordat anul trecut țărilor în curs de dezvoltare credite însumînd 3 555 milioane de dolari. În ultimii cinci ani, repartiția geografică a acestor credite s-a modificat sensibil : volumul sumelor acordate țărilor din Orientul Mijlociu s-a împătrit, cel al sumelor acordate țărilor din Africa s-a triplat, în timp ce sumele acordate țărilor din Asia și America Latină n-au crescut decît de două ori.

Cu toată redistribuirea efectuată, se menține o anumită inegalitate : astfel, anul trecut, unui număr de zece țări (India, Brazilia, Coreea de Sud, Mexicul, Turcia, Indonezia ș.a.) din cele 73 de beneficiare, le-au revenit 57% din totalul creditelor acordate.

ÎN OCCIDENT – O IARNĂ GREA PENTRU PRESĂ

UNA DIN ULTIMELE evoluții în ce privește creșterea prețurilor materiilor prime este hotărîrea Canadei de a urca prețul pastei de hîrtie cu 25 dolari tona, ceea ce va însemna un preț de 200 de dolari pe tonă. Au urmat în continuare urcări ale prețurilor, între 35%—200%, în funcție de calitate, în toate țările producătoare de lemn. O primă consecință este că prețul hîrtiei de ziar a urcat cu 15—20%. Numeroase cotidiene americane, britanice și italiene au hotărît să reducă numărul paginilor lor. În Occident se așteaptă o iarnă grea pentru presă.

ANGLIA : SCUMPIREA PETROLULUI ȘI INFLAȚIA

ÎN 1985 circa 85% din consumul de energie al Angliei va fi acoperit din resursele naționale (cărbune, gaze naturale, petrol, energie nucleară). Deocamdată însă 60% din petrolul consumat de Anglia provine din țări din Golful Persic care au decis majorarea prețurilor petrolului lor. Experții englezi apreciază că scumpirea petrolului ar putea antrena adăugarea a încă 0,2% la ritmul anual, și așa foarte rapid, de 9,3%, de creștere a prețurilor cu amănuntul.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI ȘI CONSUMULUI DE ÎNGRĂȘĂMINTE

CONFORM evaluărilor efectuate de experții F.A.O. asupra producției și consumului mondial de îngrășăminte chimice în cursul anului agricol 1971—1972, acestea au crescut — față de anul precedent — cu 7% și, respectiv, 6,1%. Producția s-a dezvoltat mai lent în Europa (dintre principalii producători sporuri mai substanțiale au înregistrat România și Uniunea Sovietică, Polonia, Olanda și Spania, în timp ce în Anglia și R.F.G. au avut loc scăderi absolute) și America de nord și centrală (unde sporul principal l-a realizat Canada), decît în America de sud, Africa, Asia (unde realizări mai însemnate au avut R. P. Chineză și India) sau Oceania. Totuși ultimele patru regiuni rămîn în continuare tributare importului de îngrășăminte din primele două zone menționate.

Creșteri inegale au avut loc și în domeniul consumului de îngrășăminte chimice, în frunte situîndu-se (ca ritm) Africa, urmată de America de sud, Asia și Europa, în timp ce în America de nord și centrală și în Oceania s-au înregistrat creșteri nesemnificative. În aceste condiții, puternicele decalaje în utilizarea îngrășămintelor (cu efecte directe asupra randamentelor obținute în agricultura țărilor respective) s-au menținut și în anul agricol 1971—72. Astfel, raportat la un hectar de terenuri arabile și terenuri destinate unor culturi permanente, în Europa (fără U.R.S.S.) s-au folosit 182 kg de diverse elemente fertilizante, în America de nord și centrală — 66 kg, în U.R.S.S. — 45 kg, în R. P. Chineză — 38 kg, Oceania — 31 kg, Asia (fără R. P. Chineză) 23 kg, America de sud — 22 kg, iar în Africa — doar 9 kg.

Țara	Producția (1971-72, mii tone) total	din care: azotoase (100% N)	fosfatice (100% P_2O_5)	potasice (100% K_2O)	Consumul (1971-72, mii tone) total	din care: azotoase (100% N)	fosfatice (100% P_2O_5)	potasice (100% K_2O)
Europa	41 435,7	18 249,8	11 103,3	12 082,6	36 786,4	15 417,9	10 529,6	10 838,9
– U.R.S.S.	13 634,0	6 055,0	2 772,0	4 807,0	10 428,0	5 182,0	2 442,0	2 804,0
– Franța	4 697,7	1 401,0	1 500,0	1 796,7	4 935,6	1 498,0	1 932,0	1 505,6
– R.F.G.	4 640,0	1 320,8	942,7	2 376,5	3 299,5	1 131,1	934,9	1 233,5
– R.D.G.	3 228,4	388,2	414,2	2 426,0	1 601,1	576,7	385,6	638,8
– Polonia	1 786,4	1 080,8	705,6	–	2 888,3	907,1	718,6	1 262,6
– Spania	1 729,0	675,0	554,0	502,0	1 395,0	667,0	466,0	262,0
– Italia	1 710,1	1 034,2	504,1	171,8	1 450,0	624,9	574,7	250,4
– Belgia	1 349,5	613,1	736,4	–	487,3	167,2	149,1	171,1
– Olanda	1 300,6	1 004,4	294,8	1,4	601,2	373,6	101,3	126,3
– Anglia	1 235,2	772,8	462,4	–	1 838,2	930,1	511,6	496,5
– România	1 071,5	826,8	244,7	–	633,4	431,2	179,7	22,5
America de nord și centrală	22 290,8	9 555,1	6 625,2	6 110,5	17 884,1	8 568,2	4 976,9	4 339,0
– Statele Unite	16 319,0	8 318,0	5 795,0	2 206,0	15 628,9	7 372,3	4 339,0	3 917,6
America de sud	669,1	336,6	308,7	23,8	1 850,4	622,3	746,2	481,9
Asia	9 435,1	6 317,4	2 490,6	627,1	12 220,5	7 961,3	2 853,3	1 405,9
– R.P.Chineză	2 831,0	1 840,0	916,0	75,0	4 178,9	3 346,0	690,0	142,9
– Japonia	2 806,2	2 120,9	685,3	–	2 119,5	872,5	664,4	582,6
– India	1 286,0	978,0	308,0	–	2 623,0	1 756,0	565,0	302,0
Africa	1 601,5	497,8	829,7	274,0	1 911,9	996,6	642,2	273,1
Oceania	1 273,0	170,0	1 103,0	–	1 457,2	141,1	1 123,2	192,9
Total mondial	76 705,5[x]	35 126,7[x]	22 460,8[x]	19 118,0[x]	72 110,4[xx]	33 707,3[xx]	20 871,4	17 531,7[xx]

x Excluzînd alte destinații decît agricultura, se obțin următoarele cantități: 74 463; 34 357; 21 747 și 18 359 mii tone.

xx) Exclusiv pierderile în timpul transportului.

Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel-Economie et statistique agricoles, nr.2/1973.

Viata economica

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1

Din străinătate abonamentele se fac prin Rompres-filatelia, București, Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 50 (537)
VINERI 14 DECEMBRIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

50

O STRĂLUCITĂ AFIRMARE A POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI

DUPĂ CUM putem constata fie și numai din ecourile ample stîrnite de acest eveniment în țară și peste hotare, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii a prilejuit o nouă și strălucită afirmare a politicii externe a țării noastre, a contribuției României la cauza păcii și destinderii internaționale, la soluționarea favorabilă a complexelor probleme ale lumii contemporane, la instaurarea și respectarea principiilor coexistenței pașnice, ale respectării independenței și suveranității popoarelor. Așa cum am avut prilejul să ne convingem zi de zi, traducînd în viață orientările fundamentale stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, România Socialistă s-a afirmat și se afirmă pe arena mondială ca un promotor neobosit, ca un militant ferm pentru democratizarea vieții internaționale, pentru statornicirea unor raporturi noi între toate statele, pentru dezvoltarea proceselor pozitive contemporane și crearea unor condiții în care toate națiunile să se poată dezvolta liber, nestînjenit, în conformitate cu voința și interesele proprii, să-și poată consacra toate forțele făuririi unei vieți mai bune, pașnice și prospere.

Recenta vizită, rezultatele ei fructuoase, au scos din nou, în evidență contribuția deosebită, activitatea neobosită desfășurată de secretarul general al partidului pentru ridicarea României pe un loc de prestigiu în lumea contemporană, contribuție și activitate relevate pregnant și de plenara din noiembrie a C.C. al P.C.R. care a subliniat în mod deosebit **„contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea liniilor directoare și la înfăptuirea practică a politicii externe a României Socialiste, profunzimea analizelor și realismul aprecierilor făcute de secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, înalta sa responsabilitate și principialitate în îmbinarea îndatoririlor interne și internaționale ale partidului și statului“.**

Analizînd rezultatele strălucite ale vizitei în Statele Unite, importanța problemelor abordate, putem afirma cu deplin temei că și de această dată, gîndirea politică a Partidului Comunist Român, principiile de bază ale statului nostru — al căror neobosit exponent și propagator este tovarășul Nicolae Ceaușescu — și-au găsit o elocventă expresie și aplicare în viață. Astfel, Declarația comună semnată de președinții celor două state, — moment cu semnificații istorice în evoluția raporturilor româno-americane — reafirmînd în mod so-

⟶

În competiție cu timpul...

ÎN ACEST NUMĂR:

3 Pregătirea producției pe 1974.

6 **Finanțe • Credit.** Creditul restant: afectează circuitul normal al fondurilor; împietează asupra echilibrului economiei sub toate formele sale; micșorează eficiența activității desfășurate.

7 **Comerț exterior** O strategie eficientă a exportului întreprinderilor și centralelor bucureștene

8 **Conducere și organizare** Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție — cale de sporire a eficienței economice.

10 **Dezbateri „V.E.“** Fenomenul inovațional. Concluzii în perspectiva noii legislații.

13 Interesele „proprii“ ale producătorului nu pot fi rupte de consumator.

17 **Economie mondială** Controverse în jurul lichidării dublei piețe a aurului. Un articol de dr. **Costin Kirițescu**

18 Transferul de tehnologie — formă de comerț în expansiune

I–IV **Ancheta „V.E.“ Rolul economistului în dezvoltarea economică.**

Interviu cu tovarășul Ilie ȘALAPA, director general al Direcției Centrale de Statistică

NOILE REGLEMENTĂRI PRIVIND REGIMUL DĂRILOR DE SEAMĂ STATISTICE

• În calitatea dumneavoastră, vă rugăm a prezenta, pentru cititorii revistei noastre, cîteva elemente care caracterizează rolul sistemului informațional statistic în ansamblul măsurilor privind perfecționarea sistemului de conducere și planificare a activității economico-sociale din țara noastră.

— După cum se știe, în economie, actul decizional, indiferent la ce nivel se situează organul de conducere care îl exercită, nu se poate realiza în bune condițiuni fără un sistem informațional care să asigure datele necesare conducerii proceselor economice, sub toate aspectele lor.

Asigurarea operativă a datelor cu privire la mersul realizării planului, de la locul de muncă și pînă la nivelul economiei naționale, constituie una din sarcinile primordiale ale sistemului informațional statistic. Acest fapt este lesne de înțeles dacă avem în vedere că planul include într-o formă concretă hotărîrile partidului, reflectînd în modul cel mai expresiv politica de dezvoltare economică și socială a țării și stabilind, conform acesteia, principalele obiective și direcții către care vor fi orientate eforturile întregului popor. Planul reprezintă, după cum atestă atît legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, cît și măreţele realizări obținute în construcția socialismului, unul din cele mai importante instrumente practice de aducere la îndeplinire a hotărîrilor partidului. Sarcina de a urmări îndeplinirea obiectivelor cuprinse în plan determină, în cele din urmă, volumul și, îndeosebi, structura datelor vehiculate de către sistemul informațional statistic, de la locul unde s-a produs fenomenul spre organul de decizie.

Conducerea planificată a economiei pe baza principiilor centralismului democratic și, în strînsă legătură cu acesta, ierarhizarea drepturilor de decizie, determină, ca o necesitate, furnizarea periodică a informațiilor statistice către treptele ierarhic superioare. Organul de conducere, indiferent de nivelul organizatoric la care se situează, nu poate să desfășoare o activitate eficientă avînd drept obiectiv îndeplinirea planului, dacă nu are la îndemînă, în mod operativ și complet, informațiile cu privire la desfășurarea activității în compartimentul, întreprinderea, centrala, ministerul, ramura sau domeniul în care lucrează.

Prin aplicarea metodelor sale specifice, bazîndu-se pe evidența tehnico-operativă și contabilă, sistemul informațional statistic asigură sistematizarea și sintetizarea informației în indicatori cu ajutorul cărora se caracterizează în mod multilateral diferitele activități economico-sociale, punînd, în acest fel, la dispoziția organelor de conducere, pe diferite nivele, informațiile necesare realizării actului de decizie.

Sistemul informațional statistic, asigurînd informații sistematice și într-un flux continuu cu privire la desfășurarea diverselor procese din viața societății permite elaborarea și fundamentarea planurilor și prognozelor de dezvoltare economico-socială, stabilirea tendințelor, modelarea proceselor și fenomenelor socia-

(Continuare în pag. 12)

Metalul — în confruntare cu marile cerințe ale dezvoltării

(„V.E." nr. 47)

In legătură cu articolul cu titlul de mai sus, vă comunicăm mai jos observațiile și propunerile noastre.

In ce privește mai buna corelare pentru asigurarea pe mărci și sortimente a necesităților beneficiarilor cu producția internă, precum și îndrumarea proiectanților și consumatorilor spre oțelurile cele mai adecvate scopului urmărit, ținînd seama și de eficiența economică a utilizării lor, deficiențele semnalate sînt reale. Dezvoltarea impetuoasă a construcțiilor de mașini, concomitent cu aceea a siderurgiei și diversificarea mare a producției acestor ramuri necesită o corelare strînsă între ele. Secția de utilizare a oțelurilor din cadrul ICEM, care a obținut rezultate bune în această privință în trecut, actualmente nu mai poate face față sarcinilor multiple și diverse în acest domeniu. Pentru rezolvarea problemei este în curs de organizare un oficiu de utilizare a oțelurilor pe baza secției din cadrul ICEM, care să fie un organ de sine stătător, aparținînd direct de conducerea Ministerului Industriei Metalurgice. Printre competențele acestui organ, în sfera de îndrumarea proiectanților și a consumatorilor și directivarea acțiunii de asimilare a noilor oțeluri în concordanță cu necesitățile beneficiarilor este și aceea de avizare a importurilor de laminate și țevi și propunerea înlocuirii unor importuri cu sortimente similare din producția internă.

In ce privește acțiunea de contractare a producției de laminate și țevi, rămînerea în urmă s-a datorat depunerii cu întîrziere a specificațiilor de către principalii beneficiari.

In prezent, programele de fabricație sînt întocmite, transmise la uzine, iar contractarea pe sem. I realizată în proporție de peste 80% astfel că uzinele siderurgice au toate condițiile create pentru pregătirea producției pe anul 1974.

Ing. I. Bucur
vicepreședinte, Comitetul de Stat al Planificării

N.R. Mulțumim în mod deosebit conducerii Comitetului de Stat al Planificării pentru interesul manifestat față de unele articole publicate în revista noastră și operativitatea cu care ne dă posibilitatea să informăm pe cititori asupra opiniilor și direcțiilor de acțiune în rezolvarea problemelor ridicate.

Semnale

Un precursor — Emanuil Ungurianu

PRINTRE FIGURILE proeminente din trecutul Banatului se cuvine a fi amintit și numele lui Emanuil Ungurianu. A profesat avocatura în Timișoara, iar din anul 1885 a deținut și funcția de director la Institutul de credit, instituție care avea menirea să satisfacă nevoile de credit ale țărănimii române bănățene. În afară, însă, de aceste activități, el a depus o deosebită străduință pentru crearea și consolidarea unei pături românești de mici muncitori meseriași și comercianți. Emanuil Ungurianu, argumenta pe atunci că „terenul arabil nu se poate parcela la infinit. Deci, nu există altă cale mai bună de urmat, decît plasarea țăranilor în mediul urban, în activități practice, prin învățarea unei meserii sau aplicarea la comerț".

Din veniturile realizate, a constituit fonduri care aveau ca principală destinație ajutorarea fiilor de țărani nevoiași, trimiși să învețe la meserii și comerț. A întemeiat cămine în care ucenicii găseau adăpost și întreținere pe timpul învățăturii. Pentru desăvîrșirea acestor preocupări a căutat să înființeze și unitățile necesare pentru finanțarea acestor acțiuni, cum au fost, spre pildă, Asociația „Meseriașul" și Institutul de credit „Protectorul", care au contribuit din plin la ajutorarea celor ce îmbrățișau meseriile și comerțul. Pentru subvenționarea școlilor și a instituțiilor de cultură românești a întemeiat „Fundația Emanuil Ungurianu".

După înfăptuirea unirii Principatelor Române, Emanuil Ungurianu a pledat pentru înființarea unei Academii Comerciale la Timișoara, dar nu a găsit înțelegerea necesară. Această propunere s-a realizat, însă, sub regimul nostru socialist.

Iosif SURULESCU
economist jurist
Timișoara

Scrisoare din...

I.A.S. Tulucești

Deceniul maturității

ÎN ZONA inundabilă a Brateșului de Jos, unde, cu ani în urmă, era o „mare" de ape și stufăriș — valorificate nerațional — a luat ființă acum 10 ani o întreprindere agricolă socialistă, astăzi I.A.S. Tulucești. Prima acțiune întreprinsă atunci a fost aceea de a reda agriculturii, în mod treptat, o suprafață de peste 10 000 ha teren arabil și o amenajare piscicolă în suprafață de circa 2 500 ha. În 1968 — cu un an mai devreme — întreaga incintă îndiguită a fost cultivată.

Primii trei ani ai acestui cincinal au constituit și pentru întreprinderea noastră un serios examen privind organizarea, planificarea și conducerea activității economice. Și, rezultatele — redate în mod comparativ în graficul nr. 1 — reflectă efortul depus și mai ales faptul că angajamentul asumat, de a realiza înainte de termen sarcinile care ne revin în cadrul planului cincinal este pe deplin realizabil.

Evidențiem, în primul rînd, experiența dobîndită de formele specializate, ale căror rezultate economice depășesc — fără excepție — rezultatele ob-

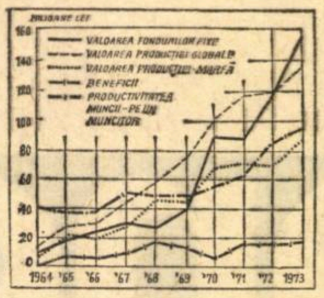

Variația principalilor indicatori în cei 10 ani de activitate ai I.A.S.-Tulucești

ținute în celelalte ferme și pe cele obținute în medie pe unitate. În aceste ferme, în condiții de neirigare, producțiile medii la hectar în ultimii cinci ani, la principalele culturi, au fost cuprinse între 5 000 și 7 000 kg la porumb, între 2 000—2 500 kg la floarea soarelui, între 2 000—3 200 kg la soia și între 50 000—63 000 kg lucernă masă verde.

Randamentele ridicate și utilizarea eficientă a resurselor, concretizată în reducerea continuă a cheltuielilor de producție pe unitatea de produs au dus la îmbunătățirea continuă — sub aspect economic — a activității depuse în întreprindere. Din graficul nr. 2 rezultă că intensitatea creșterii principalilor indicatori se accentuează începînd cu anul 1971, fiind mai evidentă în cazul, producției globale, înzestrării tehnice, productivității muncii și producției marfă. De asemenea, beneficiile realizate în cei 10 ani de la înființarea întreprinderii depășesc cu circa 51 mil. lei valoarea investițiilor în lucrările de îndiguire și desecare.

În 1973 întreprinderea noastră a obținut rezultate bune. Colectivul nostru, încadrîndu-se în efortul social îndreptat spre realizarea cincinalului înainte de termen, a obținut rezultate superioare nivelului prevăzut prin plan pentru acest an. Răspunzînd chemării la întrecere privind realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe 1973, — an care marchează și împlinirea unui deceniu de la înființarea întreprinderii — întreprinderea noastră a livrat peste plan mai mult de 1 800 t grîu, 105 t floarea soarelui, 350 t soia etc. Aceste rezultate ne dau încrederea că în 1974 vom realiza sarcinile la nivelul celor prevăzute în 1975.

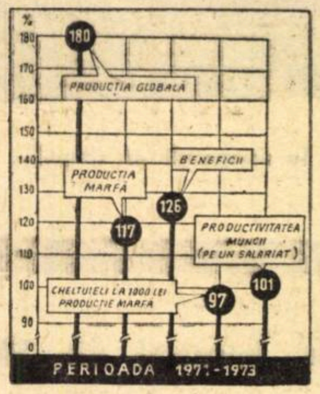

Realizat în perioada 1971—1973 față de prevederile planificate

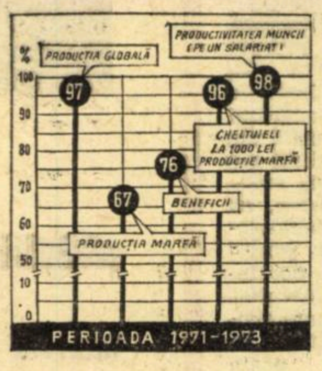

Ponderea realizărilor în perioada 1971—1973 față de prevederile planului cincinal

ing. Vasile POPA
director
I.A.S. Tulucești, județul Galați

„PROBLEME ECONOMICE"

Revistă de economie politică și politică economică, cu tradiție de peste 25 de ani în lupta pentru nou și eficient în teoria și practica economică. Publicație de cultură economică multilaterală, instrument indispensabil în activitatea de cercetare științifică și în practica productivă.

„PROBLEME ECONOMICE"

Oferă o informare economică bogată și diversificată cadrelor de conducere, economiștilor din întreprinderi și ministere, cercetătorilor și cadrelor didactice, doctoranzilor, studenților, tuturor celor dornici de lărgirea orizontului lor în domeniul gîndirii și practicii economice.

„PROBLEME ECONOMICE"

Forum de confruntare a ideilor economiștilor — oameni de știință și practicieni, prin organizarea și publicarea de dezbateri asupra celor mai importante probleme ale gîndirii și acțiunii în domeniul economiei naționale și mondiale.

„PROBLEME ECONOMICE"

Mijloc operativ de cunoaștere a schimbărilor în economia mondială și a implicațiilor lor practice privind progresul omenirii și lărgirea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale.

„PROBLEME ECONOMICE"

Călăuză competentă pentru cunoașterea și aplicarea celor mai moderne metode de conducere a întreprinderilor, de organizare a producției și a muncii, de punere în valoare a inteligenței, creativității economice și a gîndirii prospective.

„PROBLEME ECONOMICE"

Publicație de sprijin a cursanților diferitelor forme de învățămînt de stat, de partid și de perfecționare profesională, asigură consultații bine documentate, răspunsuri precise la întrebările cititorilor. Oferă candidaților la admiterea în învățămîntul economic superior expuneri succinte asupra unor teme din programele examenului de admitere.

ABONAȚI-VĂ LA REVISTA „PROBLEME ECONOMICE" PE ANUL 1974
Costul unui abonament este de 120 lei anual

←

lemn voința comună de a impulsiona relațiile reciproce, pe multiple planuri, proclamă atașamentul față de principiile fundamentale ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre state, principii care dau glas unor deziderate vitale ale tuturor popoarelor, cerințelor primordiale ale însuși conceptului de colaborare pașnică între state, de securitate în lume. Statornicind cadrul politic general, temelia pe care se dezvoltă relațiile reciproce, Declarația comună dă totodată expresie hotărîrii de a se încuraja dezvoltarea comerțului, cooperarea industrială, științifică și tehnică dintre cele două țări, de a se extinde și aprofunda schimburile în domeniile științei, artei, culturii, învățămîntului, turismului, legăturile dintre instituții, organizații și asociații, ca și contactele între cetățenii celor două țări — amplificarea circuitului de valori materiale și spirituale avînd o deosebită însemnătate pentru o mai bună cunoaștere, pentru împărtășirea reciprocă a cuceririlor gîndirii și creației popoarelor. O altă declarație comună, semnată cu prilejul vizitei, dă o expresie practică liniilor directoare ale colaborării economice, industriale și tehnice, consemnînd un amplu program de măsuri stimulatorii și direcții de dezvoltare. Pornind de la creșterea substanțială în ultimii ani a schimburilor comerciale româno-americane, se preconizează menținerea sau chiar sporirea acestui ritm și totodată extinderea cooperării economice, industriale și tehnice dintre întreprinderi și organizații economice românești și firme din S.U.A., atît în domenii de vîrf, cum sînt construcțiile de mașini, electronica, chimia, petrochimia, cît și în diferite alte domenii de interes reciproc. Au fost încheiate, după cum se știe, chiar în timpul vizitei, acorduri-cadru de cooperare între diferite întreprinderi românești și importante corporații industriale americane — ceea ce constituie un început încurajator în direcția amplificării procesului de extindere a relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări. În această ordine de idei, se are în vedere realizarea de proiecte comune, inclusiv sub forma unor societăți mixte de producție și desfacere, atît în ceea ce privește industria și comerțul cît și în ceea ce privește agricultura, resursele naturale și alte sfere în care există reciprocitate de interese. În același timp, prin întîlnirile și discuțiile cu reprezentanți de frunte ai cercurilor industriale, comerciale și financiare din S.U.A., prilejuite de vizită, s-au conturat direcții concrete pentru statornicirea noilor forme la colaborare. Hotărîrea privind constituirea unei comisii economice mixte guvernamentale, ca și înființarea Consiliului economic româno-american între Camerele de Comerț ale celor două țări sînt măsuri menite tocmai să faciliteze dezvoltarea acestui proces.

Vizita pe care a întreprins-o în Statele Unite președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu — vizită considerată drept un eveniment politic de importanță istorică, o remarcabilă contribuție la dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie între România și S.U.A., la cauza cooperării internaționale și a păcii — a reținut și continuă să rețină atenția opiniei publice din întreaga lume. Articolele și comentariile apărute în marile ziare și reviste, relatările agențiilor internaționale de presă, emisiunile de radio și televiziune ilustrează pregnant acest interes viu manifestat în țări de pe toate continentele față de recenta vizită, de rezultatele ei. În numeroase comentarii se relevă faptul că această vizită ilustrează elocvent mutațiile care au intervenit pe arena internațională, rolul crescînd pe care îl au în lumea de azi țările mijlocii și mici, capacitatea lor de a contribui la instaurarea unor relații noi, mai drepte, între țările lumii.

După cum se știe, România consideră drept o cerință imperioasă ca acest rol să crească și mai mult, ca țările mici și mijlocii să se afirme și mai activ, să fie consultate, să li se asigure condiții pentru o participare mereu mai intensă la întreaga viață internațională — democratizarea relațiilor interstatale fiind chezășia unor soluții juste și trainice la marile probleme care frămîntă omenirea.

Vizita în Statele Unite a Președintelui Consiliului de Stat, rezultatele ei, sînt salutate cu satisfacție de întregul nostru popor. În telegramele adresate Comitetului Central, secretarului general al partidului, de oameni ai muncii de pe tot cuprinsul țării, este exprimată înalta considerație față de prodigioasa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu în slujba năzuințelor nobile ale poporului român, a păcii și prieteniei între popoare, este exprimat angajamentul de a munci cu toată puterea și priceperea pentru înflorirea patriei noastre, pentru sporirea continuă a stimei și admirației de care se bucură România în lume.

Salutînd acest remarcabil eveniment, poporul român vede în el o contribuție substanțială nu numai la stimularea dezvoltării relațiilor pe multiple planuri între cele două țări, în interes reciproc, ci și la promovarea activă a cauzei păcii, securității și colaborării în interesul întregii umanități.

economie națională

ACTUALITATEA

● **Flecare zi** *care a mai rămas din acest an* — **valorificată la cota potențelor maxime** ● **PREZENTUL** *(îndeplinirea exemplară a tuturor sarcinilor și angajamentelor pe 1973) se îmbină organic cu* **VIITORUL : pregătirea producției pe 1974. Ancheta „V. E."** *revine în 27 de întreprinderi pentru a pune în evidență : noi aspecte legate de* **desăvîrșirea pregătirilor pentru producția anului viitor.** ● *O condiție prioritară a ridicării eficienței întregii activități economice* — **reducerea cheltuielilor materiale.** *În paginile revistei, un amplu studiu comparativ privind gospodărirea și utilizarea materiilor prime și materialelor.* ● **Specialiștii din producție își spun cuvîntul :** *filoane de utilizare mai eficientă a combustibilului și energiei electrice.* ● *Valorificarea deplină a potențialului economiei naționale este strîns legată de îmbunătățirea activității în domeniul comerțului exterior. În paginile revistei, o documentată pledoarie pentru o* **strategie eficientă a exportului întreprinderilor și centralelor** ● **Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție** — *cale de sporire a eficienței economice.* ● *Creditul restant și... trena efectelor sale negative.*

ÎN PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE 1974

Într-un timp scurt, mai sînt multe de făcut...

Reluarea unei anchete făcută acum 2 luni în 27 de întreprinderi

MILITÎND COSECVENT pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1973, accentuînd necesitatea **de a se îndeplini producția fizică planificată,** *în așa fel încît să poată fi plenar satisfăcute cerințele economiei naționale și obligațiile asumate la export,* **revista noastră a desfășurat, concomitent, o investigare sistematică, în ultimele luni, cu privire la pregătirea din timp și în bune condițiuni a producției pe 1974.**

Între numeroasele acțiuni desfășurate în această direcție, se numără și **ancheta întreprinsă într-un număr de 27 de întreprinderi industriale din Capitală pe tema : „În ce stadiu se află pregătirea producției pe 1974 ?".** *Într-o primă etapă am efectuat investigații pe eșantionul amintit la data de 15 septembrie a.c. Aspectele consemnate cu prilejul ei au fost publicate în numărul 40 al V.E.*

Dat fiind faptul că, în prezent, toate unitățile industriale trebuie să fie temeinic pregătite pentru a putea demara optim producția pe 1974, **am socotit necesar să revenim din nou la aceleași întreprinderi după ce au trecut mai bine de două luni de la anchetă,** *pentru a constata „pe viu" care sînt noile aspecte legate de desăvîrșirea pregătirilor pentru producția anului viitor. Dar înainte de a arăta cum se prezintă lucrurile în prezent, să derulăm, sumar, filmul anchetei.*

arcinile de plan...

PENTRU a putea aprecia realist stadiul pregătirii producției pe anul viitor, am considerat necesar, în primul rînd, să definim obiectivele pe care și le propun în 1974 întreprinderile analizate, atît cantitativ cît și din punct de vedere calitativ. Ce a relevat ancheta noastră ?

1. **Un prim element** de importanță, majoră, a fost acela că, în toate întreprinderile analizate, **SARCINILE DE PLAN PENTRU ANUL VIITOR MARCHEAZĂ, IN COMPARAȚIE CU 1973, SALTURI DE-A DREPTUL SPECTACULOASE** — la 18% din acestea, planul crescînd între 15,1%—30%, iar la alte 16% din ele producția urmînd să sporească între 30,1—67,6%.

Privită chiar și numai prin prisma creșterii de producție a acestor 27 de întreprinderi, se confirmă pe deplin faptul că — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — **„Proiectele planului și bugetului pe 1974 prevăd continuarea în ritm înalt a dezvoltării economiei naționale în vederea înfăptuirii în bune condiții a hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale".**

2. **Al doilea element,** plin de semnificații pentru procesul complex de modernizare al întregii noastre industrii, îl reprezintă faptul că **ANUL 1974 VA FI CARACTERIZAT PRINTR-O LARGĂ DIVERSIFICARE A PRODUCȚIEI,** prin mărirea nomenclatorului producției întreprinderilor analizate cu zeci și chiar sute de produse și modele noi, factor important pentru satisfacerea în condiții mereu mai bune a nevoilor economiei naționale și a cerințelor la export. Iată, și în acest domeniu, unele proporții : 37% din întreprinderi au prevăzute în anul viitor fabricarea între 1—15 produse sau modele noi, 22% între 16—30 produse și modele noi, iar 16% între 31—80 produse sau modele noi. **Pentru ca ele să poată satisface însă în mod real cerințele beneficiarilor, ele vor trebui să se materializeze în produsele fizice prevăzute, în sortimentele și de calitățile specificate în plan.**

3. **În fine, al treilea element** reieșit din anchetă a fost acela că, în anul viitor, **SPOREȘTE SUBSTANȚIAL SARCINA DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII.** Așa cum oglindesc cifrele, în 45% din întreprinderile analizate productivitatea muncii urmează să crească între 8,1—15%, iar în alte 19%, sporurile vor fi de 15,1% pînă la 24,7%.

...și instrumentele de realizare a lor

ANCHETA noastră a reliefat, pe lîngă sarcinile ce revin celor 27 de întreprinderi în anul 1974 și prevederile colectivelor de muncă respective pentru găsirea **mijloacelor practice și a căilor de acțiune necesare pentru înfăptuirea lor.**

Planurile de măsuri tehnico-organizatorice întocmite, urmăresc în acest sens trei direcții principale :

1. **SPORIREA INDICELUI DE UTILIZARE A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR** — domeniu în care, în fiecare întreprindere, există încă nenumărate rezerve interne care, prin măsuri judicioase (organizarea mai bună a producției, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materii prime și materiale, respectarea planurilor de reparații și efectuarea acestora de calitate corespunzătoare, prin asigurarea pieselor de schimb necesare etc.), pot fi mai din plin valorificate. Ca urmare, în 1974 față de 1973 se remarcă salturi serioase privind **creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor :** 7% din întreprinderi și-au propus să atingă un indice de utilizare de 0,70—0,80, 16% — între 0,81—0,84, 18% — între 0,85—0,90, iar 22% — peste 0,90.

2. **MĂRIREA COEFICIENTULUI DE SCHIMBURI** — factor de o deosebită însemnătate pentru **MAI BUNA FOLOSIRE A FORȚEI DE MUNCĂ.** Și în această direcție, ancheta a relevat unele tendințe interesante : 26% din totalul întreprinderilor vor asigura, în anul viitor, 1,5—2 schimburi, alte 26% — între 2,1—2,3 schimburi, 11% — între 2,4—2,6 schimburi, iar 16% — între 2,7—3 schimburi.

3. **EXTINDEREA SALARIZĂRII ÎN ACORD GLOBAL.** Formă stimulatoare de remunerare a muncii, de cointeresare în mai mare măsură a salariaților în rezultatele muncii lor, acordul global va căpăta în întreprinderile în care a fost efectuată ancheta, o mai mare extindere în 1974 față de 1973. Din răspunsurile primite, a rezultat că față de 51% din întreprinderile cuprinse în anchetă în care se aplică în prezent acordul global, în 1974 această formă de salarizare va fi aplicată — și în proporții mai mari — într-un număr de 66% din întreprinderi, ținîndu-se seama de specificul producției, de locurile în care munca poate fi efectuată în mod colectiv.

4. Printre condițiile principale care asigură o bună demarare a producției chiar din primele zile ale unui nou an de muncă se situează, la loc principal nominalizarea producției. **ÎNCHEIEREA DIN TIMP A CONTRACTELOR ECONOMICE, atît cu beneficiarii produselor cît și cu furnizorii de materii prime și materiale.** Reprezentînd activități „vitale" pentru producția viitoare a întreprinderii, am considerat util și totodată necesar ca ele să reprezinte, cu prioritate, obiectul analizei comparative în cele două etape ale investigațiilor noastre. Ce a relevat ancheta ?

Momentul „15 SEPTEMBRIE 1973"

● **contracte cu beneficiarii : 52% din întreprinderi între 0—30%**
● **contracte cu furnizorii : 68% din întreprinderi — 0%.**

DACĂ sub aspectul **nominalizării producției** situația se prezenta, la această dată, mai favorabil (11% din totalul întreprinderilor avînd nominalizată producția în proporție de 80—90%, 4% — în proporție de 90,1—95%, 22% — între 95,1—99%, iar 63% — între 99,1—100%), în schimb, **sub raportul ÎNCHEIERII CONTRACTELOR**

Tabelul nr. 1

Stadiul contractării producției

%

Contracte încheiate cu beneficiarii	La 15 septembrie 1973 (% din întreprinderi analizate)	La 1 decembrie 1973, (% din întreprinderi analizate)
0	28	4
5— 30	24	8
30,1— 60	7	20
60,1— 80	4	44
80,1—100	7	24
nu au răspuns	10	—
alte răspunsuri	20	—

CU BENEFICIARII, situația s-a prezentat cu totul nesatisfăcătoare (vezi tabelul nr. 1, **situația la 15 septembrie** a.c.) :

Ce a relevat „radiografia" rămînerilor în urmă în acest domeniu ?

● O primă cauză o constituie faptul că, la acea dată, **beneficiarii de produse n-au încheiat la timp contractele economice cu producătorii** (este vorba îndeosebi de întreprinderile constructoare de mașini) **pentru că nu aveau nominalizat, în detaliu, în cadrul planului de investiții, lista utilajelor tehnologice și pentru alte dotări.** Acest fapt a împiedicat pe beneficarii de investiții să poată stabili, prin contractele ferme încheiate cu furnizorii, felul utilajelor, precum și ritmul livrărilor.

● A doua cauză a fost aceea că, tot în domeniul industriei constructoare de mașini, neîncheierea la timp a contractelor economice, a fost favorizată și de faptul că **beneficiarii de produse prezintă cu întîrziere documentația tehnică de execuție.** În multe cazuri, cererile adresate producătorilor erau însoțite la acea dată cu documentația tehnică într-o proporție foarte redusă.

● **În ce privește ramura bunurilor de consum,** și mai cu seamă în industria ușoară, **întreprinderile producătoare primesc comenzi ferme cu prilejul acțiunii de contractare cu comerțul.** (Cum la acea dată acțiunea de contractare era în curs de desfășurare, era explicabil de ce proporția încheierii contractelor cu beneficiarii era redusă).

Mult rămasă în urmă la data efectuării anchetei, era și **acțiunea de ÎNCHEIERE A CONTRACTELOR ECONOMICE PRIVIND LIVRAREA DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE** (așa cum rezultă din tabelul nr. 2 situația la 15 septembrie a.c.).

În această direcție s-au făcut atunci, printre altele, unele remarci interesante :

● **nu toți coordonatorii de balanță respectă graficul-cadru elaborat de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe privind termenele de întocmire a necesarului de materiale ;**

● **bazele județene și bazele specializate de aprovizionare nu contractează cu unitățile furnizoare cu un trimestru mai devreme materialele nevagonabile.** S-a propus ca bazele județene să aibă prioritate la procurarea materialelor solicitate pentru a putea satisface mai bine cererile întreprinderilor.

Momentul „1 DECEMBRIE 1973"

● **contracte cu beneficiarii : 68% din întreprinderi între 60—100%**
● **contracte cu furnizorii : 76% din întreprinderi între 0—45%.**

ÎN PREAJMA datei de 1 decembrie — respectiv cu aproape o lună înainte de începerea noului an de plan — acțiunea de încheiere a contractelor economice de către întreprinderile în cauză în calitatea lor de furnizori de produse și de beneficiari de materii prime și materiale, se prezintă conform datelor din tabelul nr. 2.

Așa cum rezultă din cele prezentate, **situația din punct de vedere al încheierii contractelor cu beneficiarii de produse, s-a îmbunătățit radical față de perioada anterioară.** Majoritatea întreprinderilor analizate au realizat această acțiune în proporție de 80%. Unele întreprinderi, ca de pildă, Fabrica de încălțăminte Carmen, a încheiat în totalitate operația. La altele, cum ar fi Uzina de Mașini Grele, contractele cu beneficarii au fost încheiate în proporție de 90%.

Sînt însă și situații care dau de gîndit. Întreprinderea de utilaj chimic — al cărui profil de bază este furnizarea de utilaje tehnologice pentru investitiile din industria chimică — a încheiat contracte cu beneficiarii săi numai în proporție de aproape 60%. O situație mult mai grea au Întreprinderea „Autobuzul" (39%) și Tăbăcăria minerală Jilava (5,3%). La întreprinderea „Autobuzul", de pildă, cauza principală rezidă în faptul că o serie de beneficiari nu au depus distribuitoare sau nu au făcut comenzi (un număr mare de consilii populare județene : Arad, Brăila, Buzău, Dîmbovița, Gorj, Mureș, Olt și multe altele). În aceeași situație se află Centrala cărbunelui — Petroșani, Centrala de îngrășăminte chimice — Ialomița, Centrala de exploatare a lemnului etc. La Tăbăcăria Jilava au rămas necontractate importante cantități de box, bizon, șpalt velur și șpalt căptușeli — în valoare de peste 130 milioane lei de către unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

Faptul că acești beneficiari, cît și alții, nu au încheiat la timp contractele cu întreprinderile producătoare, creează acestora serioase greutăți în pregătirea temeinică a producției și premise ca unele contracte încheiate cu întîrziere să nu poată fi onorate la termen. De aceea se impune ca unitățile în cauză, centralele industriale din care fac parte să sprijine întreprinderile în clarificarea tuturor problemelor și astfel să accelereze ritmul de încheiere a contractelor economice.

În domeniul aprovizionării tehnico-materiale, factor de bază în demararea în bune condițiuni a producției pe 1974, stadiul încheierii contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale, deși îmbunătățită față de constatările primei

Tabelul nr. 2

Stadiul aprovizionării cu materii prime și materiale

%

Contracte încheiate cu furnizorii	La 15 septembrie 1973 (% din întreprinderi analizate)	La 1 decembrie 1973 (% din întreprinderi analizate)
0— 1	68	11
1,1— 5	11	4
5,1— 20	14	35
20,1— 45	7	26
45,1— 70	—	13
70,1—100	—	11

● Sarcini sporite, dar și instrumente de realizare puse la punct.
● Incheierea contractelor cu beneficiarii de produse : îmbunătățiri față de etapa I și totuși...
● Numai 24% din producători au contractată producția pe 1974 aproape integral.
● Trimestrul I este foarte aproape, dar aprovizionarea încă departe de a satisface cerințele producției chiar și pentru această perioadă. Ce piedici se cer înlăturate ?
● Doar 11% din Intreprinderi au încheiate contracte de aprovizionare în proporție de peste 70%
● Cunoașterea în amănunțime a sarcinilor de plan — un „detaliu" esențial.
● Respectarea planului pe sortimente și tipodimensiuni — o cerință „fizică" pentru perfecționarea aprovizionării.

L. ȚINTEA
B. PĂDURE

→

←

anchete, este încă în multe locuri precară, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Analizînd cifrele se poate constata că situația consemnată la 15 septembrie a.c., nu este totuși cu mult mai bună la sfîrșitul lunii noiembrie. Cu excepția fabricii „Apollo“ (care are asigurate în întregime contracte pentru materiile prime și materialele necesare producției planificate), la majoritatea întreprinderilor proporția de încheiere a contractelor cu furnizorii variază între 0% și 45%. Întreprinderea „Steaua roșie“, de pildă, care are încheiate contracte cu furnizorii în proporție de 27,4%, nu cunoaște la ora actuală întreprinderile care trebuie s-o aprovizioneze cu profile grele, mijlocii și ușoare (este vorba de peste 3000 tone), pentru tablă mijlocie, groasă, tablă subțire și decapată (alte 3000 tone), profile îndoite, țevi de construcții, cabluri de tracțiune și altele. În sfîrșit, întreprinderea „Autobuzul“, care avea încheiate contracte cu furnizorii abia în proporție de 8,1% la data de 23 noiembrie, nu primise repartiții pentru semestrul I al anului viitor la o serie de laminate feroase, geamuri, lacuri și vopsele — din care cauză n-au putut fi încheiate contracte. Dar chiar pentru necesarul producției din trimestrul I al anului viitor, contractarea este rămasă în urmă la laminate feroase, anvelope auto, garnituri pentru autobuze T.V. 20 și garnituri pentru autoutilitare. Situația nu a prezentat ameliorări substanțiale nici pînă la 1 decembrie a.c.

Faptul că nu s-au încheiat la timp contractele economice între întreprinderile beneficiare și furnizorii de materii prime și materiale, se explică și prin aceea că s-a creat în acest an un lanț al slăbiciunilor :

● **întreprinderile producătoare, cunoscînd numai în ansamblu, nu și în amănunt sarcinile lor de plan, cantitățile fizice și sortimentele ce urmează să le producă și neîncheind din vreme contractele economice cu diferiții lor beneficiari, nu și-au putut preciza la timp nevoile de materii prime și materiale ;**

● la rîndul lor, **furnizorii de materii prime și materiale, necunoscînd concret, pe sortimente și din vreme cantitățile de care au nevoie beneficiarii, au întîrziat mult operația de întocmire a repartițiilor.** Așa cum am arătat în numărul trecut al revistei noastre, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii au depus specificațiile de materiale cu o întîrziere de 45—60 de zile la Ministerul Industriei Metalurgice. De aici și faptul că pînă la 30 septembrie, potrivit reglementărilor în vigoare, nu s-a putut încheia acțiunea de remitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor economice. Așa prezentîndu-se situația, este explicabil de ce o serie de întreprinderi din cele 27 în care a fost repetată ancheta noastră sînt mult rămase în urmă cu contractarea unor materiale siderurgice.

● și încă un aspect, deosebit de important. Încheierea contractelor economice, constituie un moment important în activitatea întreprinderilor, creează premise desfășurării în bune condițiuni a producției, realizării sarcinilor de plan la toți indicatorii. Dar **încheierea contractelor economice constituie numai un început.** Important este **ca cele stipulate în contracte** (termenele de livrare, cantitatea, calitatea, tipodimensiunile și sortimentele etc.), **să fie întocmai respectate.** Or, așa cum rezultă din experiența acestui an, **dificultățile în aprovizionare trebuie căutate, cu prioritate, alături de factorii semnalați în nerespectarea și nerealizarea planului fizic.** Lipsa la furnizori a numeroase materiale sau produse în cantitățile și sortimentele prevăzute, tendința care se mai manifestă în unele întreprinderi de a realiza în primul rînd „producția globală“ în detri-

(Continuare în pag. 12)

CHELTUIELI MATERIALE

RIDICAREA EFICIENȚEI

întregii activități economice — problemă centrală

NENUMĂRATE **colective de muncă din întreprinderi au raportat partidului înfăptuirea sarcinilor pe primii 3 ani ai actualului cincinal cu 40—50 de zile mai devreme.** Așa cum se subliniază în documentele ultimei plenare a partidului, sporul de producție industrială realizat în perioada 1971—1973, față de prevederile cincinalului, se ridică la 30 de miliarde lei.

Cum este și firesc, în aceste zile de sfîrșit de an, eforturile întreprinderilor sînt îndreptate spre realizarea, cu precădere, a producției fizice în cantitățile și sortimentele planificate, spre înfăptuirea indicatorilor calitativi ai planului — creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, realizarea economiilor și beneficiilor planificate. Paralel, în cadrul ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor se desfășoară ample acțiuni pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale ale producției pe 1974 — an care, prin prevederile sale, asigură înfăptuirea consecventă a programului elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R..

> ● Materiile prime, materialele, energia electrică și combustibilii — o avuție națională. Cum le gospodărim ?
>
> ● Însemnate economii materiale dobîndite în 1973 de unele ramuri ale economiei, diminuate sau anihilate de consumurile exagerate din alte ramuri. Cine sînt „risipitorii“ ?
>
> ● La ce nivel ne aflăm cu așezarea normelor de consum pe baze tehnico-științifice.
>
> ● Corelarea mai bună între creșterea producției industriale și a venitului național cu consumul de energie electrică și cel de energie primară, o necesitate obiectivă.

● O primă direcție de acțiune: reducerea consumurilor materiale

CONCOMITENT cu sporirea producției, va avea loc — așa cum se subliniază în documentele plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — o orientare mai accentuată a eforturilor spre ridicarea eficienței întregii activități economice. **„Anul 1974** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pune în centrul întregii activități sarcina creșterii eficienței economice a producției, reducerii cheltuielilor și sporirii rentabilității fiecărei întreprinderi“.**

În anul viitor se prevede reducerea, **față de 1973, a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă în industria republicană cît și a cheltuielilor materiale cu 2,8%.** Aceasta presupune ca, în cadrul fiecărui minister, centrale industriale și întreprinderi să se ia din vreme toate măsurile necesare care să asigure **folosirea într-un grad mai înalt a capacităților de producție, perfecționarea fluxurilor tehnologice și eliminarea locurilor înguste, organizarea mai bună a activității schimburilor, întărirea disciplinei în muncă** ș.a. — astfel încît eficiența muncii să crească neîncetat.

Întrucît în marea majoritate a ramurilor industriale ponderea cea mai mare în structura prețului de cost o au materiile prime și materialele, se cere să se acționeze hotărît, prin toate mijloacele posibile, pentru micșorarea consumurilor specifice pe unitatea de produs, întrucît posibilitățile de economisire existente depășesc cu mult realizările ce au fost dobîndite pînă în prezent. Nivelul acestora trebuie să se apropie de cele folosite la produse similare în țări dezvoltate din punct de vedere industrial.

Ca urmare a reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă volumul de economii realizat în anii 1971—1973 s-a ridicat la peste 25 miliarde lei. Pentru a amplifica aceste rezultate în 1974, este nevoie, pe de o parte, ca **normele de consum** să reflecte cît mai fidel îmbunătățirile substanțiale intervenite în organizarea producției și a muncii, în reutilarea tehnică, în promovarea tehnologiilor avansate și în creșterea gradului de calificare a cadrelor, iar pe de altă parte, **să se obțină produse cu un consum mai mic de materii prime și materiale, dar cu ridicate performanțe tehnico-economice.**

Acțiunea de îmbunătățire și revizuire a normelor de consum începută încă din luna mai 1972 și continuată în tot cursul anului 1973, sub îndrumarea directă a Ministerului Aprovizionării Tehnico Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a condus la depistarea a numeroase posibilități de reducere a acestora, de așezare a normelor pe criterii tehnico-științifice mai judicioase. Pe baza măsurilor luate (reproiectarea și modernizarea produselor, înlocuirea unor materiale deficitate cu altele mai ieftine, dar în condițiile menținerii calității produselor, analiza concretă a necesarului de materii prime la produsele de bază și reducerea normelor la strictul necesar etc.) la o serie de materii prime s-au consemnat importante economii. În tabelul nr. 1 se prezintă situația pe primele 9 luni din 1973 la unele ministere:

Tabelul nr. 1

Ministerul	Felul materialului	U/M	Cantitatea
— Ministerul Industriei Metalurgice	— cocs metalurgic pentru furnal	tone	cca. 8500
	— blumuri	tone	peste 2 000
	— sleburi	tone	cca. 9000
— Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	— lemn de mină	m.c.	peste 4700
— Ministerul Industriei Ușoare	— piei fețe naturale	m.p.	250 000
	— talpă din piele pentru încălțăminte	tone	400
— Ministerul Industriei Chimice	— acid sulfuric	tone	3600

Economiile realizate au constituit pentru majoritatea întreprinderilor din ramurile respective, un factor de seamă în **reducerea costurilor de producție,** în diminuarea cheltuielilor materiale.

● Spiritul gospodăresc — o manifestare a competenței și responsabilității

IN ANII DIN URMĂ, cît și în 1973 s-au evdiențiat adesea fenomene contradictorii : **în timp ce la unele întreprinderi, centrale și ministere s-au obținut economii, la altele au existat în această perioadă depășiri substanțiale, fapt care, pe total, au diminuat dacă nu chiar anihilat eforturile depuse.** De semnalat că depășirile au fost înregistrate la importante materii prime și materiale care, **dacă ar fi fost** gospodărite **cu** chibzuință, puteau să favorizeze în mai mare măsură nu numai reducerea prețului de cost, ci și sporirea volumului producției. În tabelul nr. 2, sînt prezentate o parte din depășirile înregistrate, în primele 9 luni ale lui 1973, în unele ministere.

Firește, cauzele depășirilor sînt multiple. În unele situații ele provin dintr-o **aprovizionare necorespunzătoare** a unor întreprinderi ; în altele, la depășirile respective a tras serios în cumpănă **slaba gospodărire a materiilor prime,** precum și **rebuturile.** Să ilustrăm prin cîteva exemple concrete, cauzele unor depășiri ale normelor de consum în diferite întreprinderi :

● **Întreprinderea de autocamioane din Brașov** a depășit în perioada ianuarie-septembrie 1973 consumul la metale feroase cu 1122 tone, din care 600 tone s-au datorat rebuturilor. Cauzele principale sînt : a) nu au fost realizate la termen măsurile stabilite privind reproiectarea și execuția unor subansamble și repere din oțeluri cu caracteristici fizico-mecanice superioare ; b) neaprovizionarea cu materiale la dimensiuni și calități corespunzătoare proceselor tehnologice ; c) nerespectarea procesului tehnologic, slaba asistență tehnică acordată etc.

Tabelul nr. 2

Ministerul	Felul materialului	U/M	Cantitatea
— Ministerul Industriei Metalurgice	— feroaliaje de mangan și siliciu	tone	peste 600
	— lingotiere	tone	cca. 6000
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	— laminate feroase	tone	cca. 10000
	— cocs metalurgic pentru turnătorie	tone	peste 4000
	— fontă	tone	peste 4000
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii	— laminate feroase	tone	peste 2300
— Ministerul Industriei Chimice	— pirită	tone	cca. 56000
	— mercur	tone	peste 60
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	— lemn de lucru	m.c.	cca. 33000
	— cherestea	m.c.	peste 15000
— Ministerul Industriei Ușoare	— piei brute	tone	peste 1000

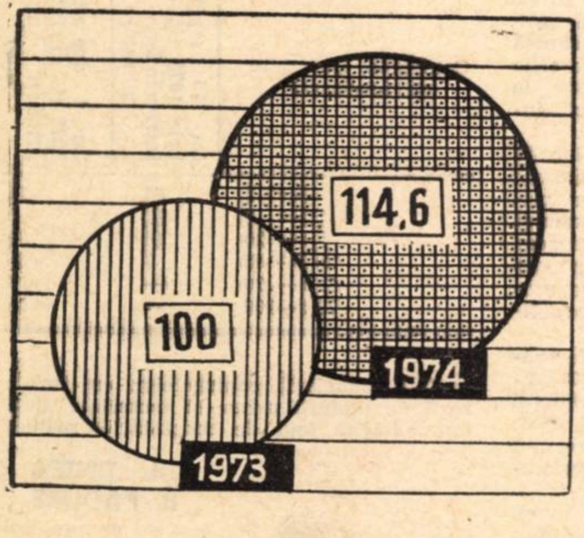

Venitul național (%)

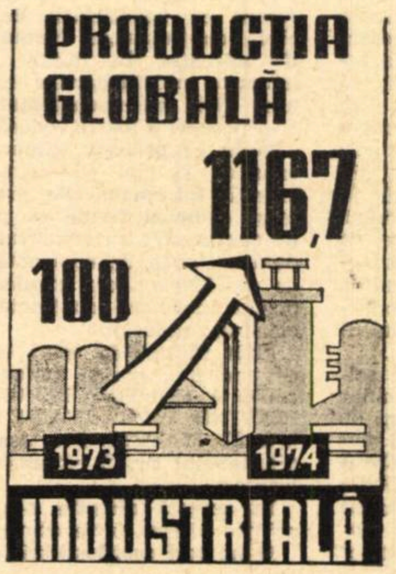

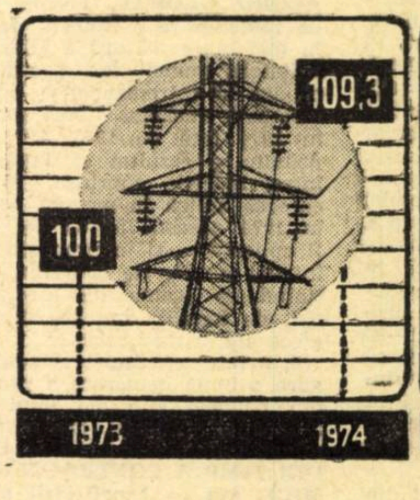

Consumul de energie electrică

Consumul de energie primară

● **Întreprinderea de vagoane Drobeta-Tr. Severin** a consumat în aceeași perioadă, metal în plus, mai ales, la construcția vagonului cu recipienți pentru transportat ciment în vrac (127 tone), datorită rebuturilor și utilizării prin derogare (40 de derogări) a altor dimensiuni de materiale decît cele prevăzute în documentația tehnică.

● **Combinatul siderurgic-Galați.** Aici, deși s-au făcut economii importante la alte materii prime și materiale, **în 9 luni** au fost depășite consumurile normate la aluminiu pentru dezoxidare cu **300** tone și la fero-mangan și fero-siliciu cu **940** tone.

Se pot da, desigur, multe alte exemple. Ceea ce merită reținut este faptul că, indiferent de întreprindere, de natura procesului de producție, cauzele neîncadrării în normele de consum, a utilizării unor cantități mai mari de materii prime sau materiale decît cele stabilite se datoresc, în primul rînd, **deficiențelor organizatorice manifestate pe întreg fluxul producției — de la aprovizionare pînă la realizarea produsului finit.**

Producția care urmează a fi realizată în 1974 și în ultimul an al cincinalului se cere obținută cu resursele materiale de care dispunem, ceea ce implică **un echilibru perfect între producția industrială și resursele materiale.** Așa cum s-a subliniat la recenta plenară a C.C. al P.C.R. este nevoie să sporească preocupările generale pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, pentru **obținerea din aceleași cantități produse mai multe, de calitate și cu valoare de întrebuințare mai ridicate.** Cadrele economice, organele de partid și de stat trebuie să înțeleagă că **buna gospodărire a resurselor alocate nu este numai o problemă a compartimentelor de aprovizionare, ci o sarcină economică generală, care privește fiecare minister, centrală și întreprindere, pe fiecare om al muncii.**

● Din nou despre economia de energie și combustibil

PENTRU 1974 se pune cu acuitate **problema gospodăririi raționale a combustibilului și energiei.** Aceasta nu numai pentru faptul că resursele energetice ale țării sînt limitate, ci și pentru faptul că a sporit consumul energetic într-un ritm mai înalt decît venitul național. În timp ce venitul național pe locuitor este de cîteva ori mai mic decît al unor state dezvoltate din Europa, consumul este apropiat de cel al acestora. Pentru a imprima un spirit de înaltă responsabilitate în gospodărirea resurselor energetice, a energiei și combustibilului, planul de stat pe 1974 prevede o corelare mai bună între creșterea producției industriale, a venitului național și consumul de energie electrică și cel de energie primară (vezi graficele din pag. 4).

Pentru atingerea acestor obiective majore, au fost preconizate, în spiritul Decretului Consiliului de Stat, măsuri multiple pentru dezvoltarea și utilizarea rațională a bazei energetice a țării.

Ceea ce se impune însă în prezent este de a se iniția acțiuni care să ducă, în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, la gospodărirea judicioasă a energiei electrice și a combustibililor. Anul 1973 a demonstrat că și pe acest tărîm se pot realiza importante economii atunci cînd există o preocupare susținută din partea tuturor salariaților. Mărturie în acest sens, stau economiile obținute în primele 9 luni ale anului curent de unitățile industriale aparținînd de principalele ministere economice. Astfel, **unitățile din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, au economisit 21 000 tone combustibil convențional,** Ministeru-

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI (III)

În centralele industriale și întreprinderile Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei

„FILOANE" DE UTILIZARE MAI EFICIENTĂ A COMBUSTIBILULUI ȘI ENERGIEI ELECTRICE

PE BAZA unor date comparative rezultă că ramurile industriei extractive sînt cele mai mari consumatoare de combustibil și energie. Astfel, **în anul 1972, consumul mediu de combustibil-energie primară exprimat în tone combustibil convențional pe 1 mil. lei producție globală, a fost mai mare cu 20% față de cel realizat în industria chimică, cu 25% față de cel din industria celulozei, hîrtiei și materialelor de construcții, cu 170% mai mare față de realizările din industria metalurgică și cu 48% peste media pe total industrie.**

Aceeași situație se constată și în ce privește consumul de energie electrică (kWh/1 mil. lei VPG): cu 46% peste realizările din ramurile industriei metalurgice, cu 120% peste consumurile obținute în ramurile industriei lemnului și a celulozei, cu 400% față de nivelul obținut în industria construcțiilor de mașini. De asemenea, ponderea cheltuielilor cu combustibilul și energia electrică în structura prețului de cost al producției marfă industriale, se situează la un nivel mai ridicat decît la celelalte ramuri din cadrul industriei.

Toate aceste elemente au obligat — și trebuie să oblige și în viitor — pe toți muncitorii, tehnicienii, inginerii care își desfășoară activitatea în acest sector, să se mobilizeze și să stabilească măsurile care să conducă la scăderea continuă a normelor de consum de combustibil și energie.

IN SCOPUL identificării posibilităților de reducere a normelor de consum, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei a luat unele măsuri încă din anul 1972, obținînd rezultate meritorii: **o economie de 37,7 mil. kWh la energie electrică, iar la unii combustibili — o economie însumînd 108 mii tone combustibil convențional.**

În 1973, prin continuarea acțiunii de depistare a rezervelor existente, **la o serie de produse și activități au fost stabilite norme de consum sub cele realizate în anul 1972, iar prin aplicarea perseverentă a măsurilor stabilite, s-a reușit ca, pe 9 luni, să se obțină importante economii la benzină, motorină, energie electrică, combustibil convențional.** Numai la benzină s-au economisit 650 tone.

Principalele măsuri care au fost întreprinse la nivelul centralelor, a întreprinderilor, secțiilor și atelierelor se referă la:

● **îmbunătățirea regimurilor tehnologice și sistematizarea rețelelor electrice la sondele de extracție, precum și extinderea funcționării cu pauză a sondelor — corelat cu debitul acestora;**

● **raționalizarea iluminatului electric prin funcționarea pe bază de program, separarea iluminatului de lucru de cel general;**

● **reducerea pierderilor în rețelele de aer comprimat;**

● **raționalizarea transportului electric în sectorul minier, prin folosirea la maximum a capacității locomotivelor din dotare;**

● **îmbunătățirea izolațiilor termice și raționalizarea bateriilor de cazane și conducte de abur etc.**

Cu toate rezultatele bune obținute în acest important sector de activitate, trebuie scos în evidență faptul că s-au înregistrat și o serie de lipsuri, care au condus la depășirea normelor de consum. Astfel, consumul de energie electrică pe 9 luni a fost depășit la activitatea de extragere a cărbunelui cu 35 299 mii kWh, la extragerea minereurilor de fier cu 1875 mii kWh, la foraj electric pentru țiței cu 291 mii kWh (vezi tabelul 1).

La motorină, s-a înregistrat în trim. I o depășire a consumului planificat atît la Centrala gazului metan, cît și la fostele Grupuri foraj, extracție țiței cu 1902 tone, iar la combustibil convențional, în același trimestru, cu 11 528 tone c.c. Aceste depășiri de consumuri, transformate în combustibil convențional, reprezintă numai în exemplele date, o cantitate totală de circa 40 000 tone c.c. De asemenea, la benzină au depășit normele de consum în trim. I și II Centrala Cărbunelui Petroșeni cu peste 31 mii litri și pe trim. I fosta Centrală a minereurilor feroase și nemetalifere Cluj (peste 15 mii litri), Combinatul minier Bălan (peste 2000 l) etc.

Este adevărat că unele economii obținute de acești consumatori în perioadele următoare, au redus sau au anihilat depășirile din prima parte a anului, dar ele ar fi devenit în prezent economii absolute dacă pe fiecare perioadă s-ar fi manifestat exigență și grijă pentru evitarea depășirilor, a risipei.

> ● Importante economii obținute pe 9 luni din 1973 prin aplicarea de măsuri eficiente.
>
> ● Influențele depășirii consumurilor la energie electrică, motorină și benzină asupra realizărilor dobîndite la extragerea cărbunilor, minereurilor de fier și forajul petrolier.
>
> ● Acțiuni și măsuri ce se impun a fi întreprinse în prezent și în perspectivă.

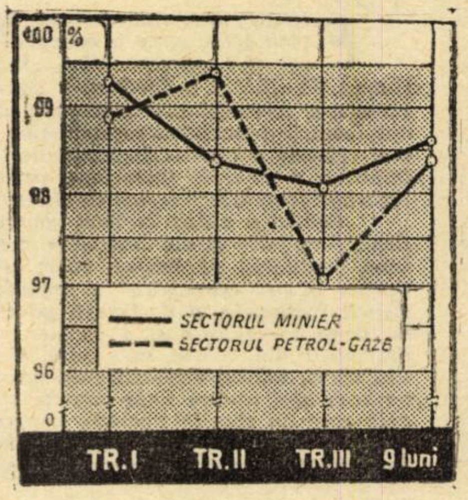

Evoluția realizării consumului normat de benzină, în două sectoare de activitate industrială ale M.M.P.G.

Tabelul nr. 1

Produsul sau prestația	Cantitățile de energie electrică consumate în plus sau în minus față de normele de consum — în mii kWh —			
	trim. I	trim. II	trim. III	9 luni
Cărbune extras	+13757	+12391	+9151	+35299
Extragere de minereu de fier	+ 656	+831	+ 388	+ 1875
Foraj electric pentru țiței	+ 490	— 342	+ 143	+ 291

PENTRU traducerea în viață a sarcinilor rezultate din Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și din Decretul Consiliului de Stat cu privire la economisirea energiei electrice și a combustibilului, este necesar ca lucrătorii din sectorul extractiv să-și mobilizeze în continuare eforturile în vederea găsirii de noi soluții care, aplicate în practică, să conducă la obținerea unor rezultate tot mai bune pe linia reducerii normelor de consum și economisirii de energie și combustibil.

În acest sens ar trebui să se acorde o atenție sporită următoarelor măsuri:

● **înlocuirea utilajelor și a agregatelor supradimensionate;**

● **evitarea mersului în gol a motoarelor electrice și agregatelor tehnologice prin încărcarea și folosirea la maximum a capacității acestora;**

● **continuarea acțiunii de raționalizare a rețelelor de distribuție a energiei electrice, a consumului de aer comprimat și a iluminatului electric;**

● **apropierea posturilor de transformare de punctele de consum în exploatările miniere;**

● **reducerea timpului de mers în gol a transportoarelor în sectorul extracției de cărbune;**

● **raționalizarea transportului electric în subteran și la suprafața minelor prin încărcarea completă a vagonetelor de mină și prin formarea de trenuri complete;**

● **înlocuirea în unele cazuri a încălzirii cu abur prin încălzirea cu apă caldă;**

● **eliminarea scurgerilor și a pierderilor de motorină prin montaje tipizate.**

O problemă căreia întreprinderile ministerului sînt chemate să-i acorde o deosebită atenție este cea privind îmbunătățirea arzătoarelor și a instalațiilor de ardere industriale în vederea creșterii randamentelor lor. Totodată, paralel cu preocuparea pentru economia de energie și combustibil, ministerul, în calitatea sa de producător de cărbune și petrol, poate și trebuie să ia măsurile necesare care să conducă atît la realizarea integrală a planului de producție, cît și la îmbunătățirea calității ei — îndeosebi a cărbunilor, contribuind și pe această cale la asigurarea economiei naționale cu energie și combustibili.

ing. D. VASILESCU
ec. N. DUMITRU

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR MINISTERELOR

DEPARTAMENTUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

LA DEPARTAMENTUL industriei alimentare din cadrul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, a avut loc recent ședința consiliului departamental. Cu acest prilej, discuțiile și propunerile formulate în cadrul ședinței au scos în evidență preocupările care există în acest sector al economiei naționale pentru realizarea sarcinilor de plan pe anul 1973 și pregătirea condițiilor de realizare a planului pe 1974, pentru diversificarea producției. Conducerea departamentului va analiza decadal, cu fiecare centrală în parte, stadiul realizării programului stabilit, luînd măsuri operative de recuperare a eventualelor rămineri în urmă. În legătură cu realizarea planului de producție pe anul 1974 au fost stabilite măsuri privind:

— întocmirea unui studiu cu privire la valorificarea superioară a subproduselor și deșeurilor;

— folosirea mai judicioasă a spațiilor de producție prin montarea suplimentară a unor utilaje care să asigure prelucrarea întregii materii prime în perioadele de vîrf de producție (în special în industria laptelui);

— întocmirea unor acte normative privind preluarea materiei prime după conținutul de substanță utilă, în special în industria zahărului și a uleiului.

Conform programului de diversificare pe anul 1974 vor fi introduse în producție 144 de produse noi.

S-a stabilit, totodată, ca pentru anul 1974 să se nominalizeze realizarea unor cantități minime obligatorii pentru fiecare produs omologat și pus în fabricație în cadrul programului de diversificare și a căror realizare este avantajoasă atît din punct de vedere al calităților nutritive cît și al eficienței economice.

Pentru prezentarea produselor și testarea gustului consumatorilor, se va extinde rețeaua magazinelor de prezentare din București în mai multe zone.

De o atenție deosebită s-a bucurat programul de perfecționare a pregătirii cadrelor în anul 1974. Prin Centrul propriu de perfecționare a cadrelor vor fi instruite 1750 de cadre cu pregătire superioară și medie, un accent deosebit punîndu-se pe problema eficienței economice a întregii activități.

Consiliul departamental a dezbătut problema reducerii consumului de energie și combustibili, adoptînd un program de măsuri corespunzătoare.

CREDITUL RESTANT

• Afectează circuitul normal al fondurilor
• Impietează asupra echilibrului economic
• Micșorează eficiența activității desfășurate sub toate formele sale

FINANȚELE sînt chemate să îndeplinească un rol activ în cadrul dezvoltării planificate a economiei naționale. Așa cum se arată în primul articol al Legii finanțelor, „finanțele trebuie să asigure constituirea și repartizarea planificată a fondurilor bănești ale societății, să contribuie la buna funcționare a mecanismului economic și social, să exercite controlul general asupra desfășurării procesului reproducției sociale, urmărind obținerea unei eficiențe cît mai ridicate a activității economice". Prin aplicarea Legii finanțelor se urmărește întărirea disciplinei financiare, ca mijloc de prevenire a risipei și slabei gospodăriri, accentuarea folosirii cu chibzuință a fondurilor.

Pentru a vedea în mod concret cum se traduc în viață unele prevederi ale Legii finanțelor și ale Normelor metodologice nr. 1/1972 ale Băncii Naționale privind creditarea pe termen scurt și organizarea plăților între unitățile socialiste, revista „Viața economică" a organizat, cu sprijinul Sucursalei județene Brașov a Băncii Naționale, o dezbatere pe tema „Lichidarea și prevenirea împrumuturilor cu dobînzi majorate și a plăților restante către furnizori", la care au participat specialiști din cadrul sucursalei, de la Inspecția teritorială financiară de stat și din cîteva unități economice cu pondere în economia județului. În cele ce urmează, ne vom opri asupra unor aspecte reieșite din cadrul dezbaterii cu privire la cauzele care au dus la apariția împrumuturilor cu dobînzi majorate și plăților restante în lanț, încercînd să desprindem unele măsuri și sugestii cu privire la îmbunătățirea activității economice și financiar-bancare.

Participanți la dezbatere:

Gh. GALEȘANU, director; **Mihai POPEANGĂ**, director adjunct; **Ion OPREA**, șef de serviciu; **Ștefan ERCULESCU**, contabil șef; **Bucur ALBU**, șef de serviciu; **Rafila MOGA**, șef de serviciu; **Petre HURDUBELEA**, șef de serviciu; **Dumitru RUSU**, inspector principal; **Teodor ANDRONESCU**, inspector principal; **Elena GRIGORIU**, inspector principal, din partea Sucursalei județene Brașov a Băncii Naționale; **Ion DRĂGHICI**, director al Inspecției teritoriale financiare de stat; **Andrei CENTEA**, șef serv. financiar, Centrala industrială de autocamioane și autoturisme; **Gheorghe DICU**, contabil șef, Centrala industrială de tractoare și mașini agricole; **Nicolae BUZILĂ**, contabil șef, Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare.

• Solvabilitatea — o componentă sine qua non a activității unităților economice

NUMEROASE colective de conducere din unitățile economice ale județului Brașov, înțelegînd spiritul nou al prevederilor Legii finanțelor și al Normelor metodologice nr. 1/1972, au asigurat desfășurarea activității economice în cadrul fondurilor aprobate. Printre unitățile economice care au desfășurat o asemenea activitate pozitivă cităm: Întreprinderea de produse refractare „Răsăritul". Întreprinderea de piele și încălțăminte „Timpuri Noi", Întreprinderea „Republica", Combinatul de celuloză și hîrtie „Zărnești". Întreprinderea de șuruburi ș.a.

Au fost și cazuri în care unele unități economice, ca: Întreprinderea „Hidromecanica" Brașov, Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov, Întreprinderea de materiale de construcții Brașov, Întreprinderea mecanică de material rulant ș.a., **au** înregistrat unele imobilizări de fonduri, din care cauză au întîmpinat greutăți în efectuarea curentă a plăților către furnizori, dar prin efortul comun al colectivelor de conducere și al organelor financiar-bancare s-a reușit operativ redresarea situației lor financiare, fapt care s-a reflectat în diminuarea volumului de credite cu dobînzi majorate și al plăților restante.

• De ce se abțin întreprinderile să solicite credite speciale...

DIN DATELE prezentate în cadrul dezbaterii de către reprezentanții organelor financiar-bancare rezultă că în județ există încă numeroase unități economice care n-au acordat suficientă atenție gospodăririi judicioase a mijloacelor circulante. Insuficienta preocupare din partea unor conduceri de unități economice pentru lichidarea imobilizărilor și prevenirea formării altora s-a materializat în perioada 1 ianuarie—30 septembrie a.c. în menținerea pe totalul județului Brașov a creditelor cu dobînzi majorate într-un volum destul de important. Dintre întreprinderile care au înregistrat creșteri ale volumului de credite cu dobînzi majorate cităm: Întreprinderea de autocamioane-Brașov și Întreprinderea „Tractorul" care, împreună, dețin 71,3% din volumul imobilizărilor pe total județ la 30 septembrie 1973. Un volum mare de credite anormale au avut, la aceeași dată, și unitățile: „Colorom"-Codlea, Întreprinderea de produse pentru construcții, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Brașov, I.I.L. „Mobila"-Ghimbav etc.

Pe ansamblul județului s-a relevat tendința unităților economice de a nu solicita credite speciale, observîndu-se o scădere a ponderii acestora în trim. III a.c. față de trim. I a.c. Concepută ca o formă elastică de creditare, în practică ea nu se folosește decît sporadic. Explicația acestei stări de lucruri este că un astfel de credit este pus la dispoziția unităților economice care și-au imobilizat o parte din mijloacele circulante în scopul refacerii capacității lor de plată. Creditul special nu se acordă în mod automat, ci la cererea unității în cauză, în condițiile în care aceasta va lua măsuri care să ducă la redresarea sa financiară într-o perioadă de 6 luni și dacă există garanția rambursării lui la termenele stabilite. În cazul în care unitatea respectivă nu se redresează în această perioadă de 6 luni, urmează să se constituie o comisie formată din reprezentanți ai ministerului de resort, ai băncilor finanțatoare, ai Ministerului Finanțelor, ai Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și ai altor organe centrale, care, pe baza unei analize temeinice a situației întreprinderii, a cauzelor care au dus la asemenea stări de lucruri, propune măsuri pentru refacerea capacității de plată, pe care le prezintă — prin intermediul ministerului de resort — Consiliului de Miniștri pentru a decide. După părerea specialiștilor, toată această procedură de acordare, precum și asumarea unei răspunderi concrete din partea conducerii unității în ce privește rezolvarea unor deficiențe într-un termen de 6 luni sînt de natură să determine o **abținere în solicitarea creditului special**. Aceasta cu atît mai mult cu cît, după expirarea perioadei pentru care a fost acordat creditul special, plățile din contul întreprinderii se efectuează numai în limita încasărilor, în ordinea de preferință stabilită de lege.

• Imobilizările — un efect cu multiple cauze

ANALIZA factorilor organizatorici și economici care au contribuit la creșterea volumului imobilizărilor relevă faptul că sînt neajunsuri în domeniul planificării și organizării, aprovizionării, al respectării disciplinei contractuale, precum și în organizarea producției, desfacerii și decontărilor. O examinare mai atentă și mai aprofundată a acestor neajunsuri este de natură să evidențieze cîteva direcții principale în care ar trebui acționat pentru a contribui la reducerea imobilizărilor și îmbunătățirea folosirii resurselor materiale.

Cauza principală a apariției unor noi imobilizări a constat în fundamentarea necorespunzătoare a necesarului de aprovizionat și în sistemul defectuos de lansare în fabricație a produselor. În primul rînd, exemplele din dezbatere au relevat cu pregnanță faptul că șefii compartimentelor care răspund de încheierea contractelor sau de emiterea comenzilor privind aprovizionarea cu materiile prime și materialele necesare producției n-au exercitat un **control direct și temeinic asupra modului în care se dimensionează necesarul de materiale care fac obiectul comenzilor și contractelor economice** încheiate cu beneficiarii. De aceleași lipsuri în muncă au dat dovadă și conducătorii de unități economice și ai compartimentelor financiar-contabile, care, în cadrul controlului ierarhic operativ curent și preventiv, n-au adoptat o poziție intransigentă față de abaterile și deficiențele menționate. În al doilea rînd, s-a desprins faptul că **nominalizarea producției se face cu mare întîrziere**; deși termenele pentru încheierea contractelor au expirat, au existat întîrzieri în specificarea producției, determinate de nerezolvarea la timp a neînțelegerilor precontractuale, datorită neclarificării priorităților, căilor și soluțiilor de utilizare rațională a resurselor materiale sau de folosire intensivă a capacităților de producție. În al treilea rînd, practica a dovedit că **la recepționarea materialelor nu s-a urmărit respectarea riguroasă a condițiilor de calitate** prevăzute în contractele economice pe baza documentelor tehnice normative (standarde, norme interne de fabricație, caiete de sarcini, mostre acceptate de beneficiar) și altor cerințe convenite de părți.

Participanții la dezbatere au reliefat ideea că unitățile beneficiare trebuie să folosească mai mult pîrghia disciplinei contractuale, care stabilește pe baze noi răspunderile organizațiilor socialiste și ale angajaților lor. De asemenea, s-a subliniat faptul că organele colective de conducere ale organizațiilor socialiste trebuie să acorde o mai mare importanță obligației de a prevedea în contractele economice condițiile și termenele de garanție referitoare la calitate, precum și sancțiunile ce se aplică pentru neîndeplinirea îndatoririlor contractuale cu privire la livrarea produselor la parametrii tehnici și calitativi stabiliți prin contracte.

În susținerea propunerilor formulate mai sus s-a arătat — de către organele de control financiar-bancar — că încheierea contractelor economice îmbracă pe alocuri un caracter formal, în sensul că în ele nu se prevăd clauze bine determinate, referitoare la penalitățile datorate în cazul nerespectării cerințelor constructive, funcționale, de durabilitate, dimensionale etc. și nici termene concrete — calendaristice — de livrare corelate cu graficele de producție și livrări, iar în execuție furnizorii și beneficiarii își fac concesii reciproce, renunțînd la penalitățile și despăgubirile prevăzute de lege.

• Propuneri pentru eliminarea neajunsurilor

PENTRU ELIMINAREA neajunsurilor ce au fost semnalate, participanții la dezbatere au propus numeroase soluții care, aplicate în practică, ar putea contribui la desfășurarea în bune condiții a activității economice. În rîndurile următoare le inserăm pe cele mai importante.

În prezent inițiativa în efectuarea decontărilor avînd-o furnizorul, documentele de decontare au un circuit mai ocolit, costă mai scump, se fac mai încet și solicită un efort mai mare de muncă decît cele inițiate de beneficiari. De aceea, pornind de la premisa că între cei doi parteneri ai contractului economic trebuie să existe încredere deplină, s-a propus extinderea plăților din inițiativa beneficiarului, care ar reduce aproape la jumătate timpul de decontare, ar evita refuzurile prin bancă, ar întări raporturile directe dintre furnizor și cumpărător și ar avea efecte pozitive asupra accelerării și ieftinirii decontărilor.

Pentru efectuarea plăților între întreprinderile și organizațiile socialiste se folosesc două forme de decontare și anume: acceptarea și acreditivul. În cazul acreditivului, plățile se efectuează pe măsura livrării mărfurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor, dintr-o sumă rezervată în acest scop din contul cumpărătorului și ținută la dispoziția furnizorului. În practică, această formă s-a dovedit greu de aplicat și cu un cîmp restrîns de folosire, astfel că s-a propus **folosirea pe scară mai largă a carnetelor de cecuri cu sau fără limită de sumă.** Alți specialiști au opinat pentru a se crea condiții materiale ca acreditivul să poată fi folosit, în care scop au propus **acordarea unor credite pentru deschideri de acreditiv.**

• Pentru a micșora volumul plăților restante, s-a propus **reînființarea decontărilor reciproce interministeriale de două ori pe an**, în scopul de a se regulariza plățile restante la unitățile unde s-au produs și pentru a da posibilitatea furnizorilor să-și realizeze indicatorul producția marfă vîndută și încasată. S-a susținut că, în felul acesta, s-ar realiza

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 12)

Cauze ale creditelor restante:

• **Necorelarea planului de aprovizionare cu planul de producție rămas definitiv care a generat stocuri supranormative de materii prime și materiale.** La Întreprinderea de autocamioane planul inițial de aprovizionare și contractare pentru anul 1973 s-a fundamentat în funcție de necesarul de materiale pentru fabricarea a 1 800 autocamioane în plus peste cele prevăzute în planul de stat. Aprovizionările efectuate în plus s-au reflectat în împrumuturi restante.

• **Stocuri supranormative la materii prime și materiale s-au creat și din cauza unor aprovizionări neraționale, datorită neefectuării unui control preventiv exigent asupra aprovizionărilor.** Combinatul de prelucrare a lemnului avea în stoc la începutul acestui an 10 258 buc cărămizi refractare și totuși s-a aprovizionat cu încă 11 802 buc, astfel că la 30 septembrie a.c. stocul era de 19 480 buc. Aceeași întreprindere s-a aprovizionat peste necesar cu 15 500 kg var bulgări, deși stocul inițial era de 2 438 kg, iar consumul pe 9 luni este de numai 3 200 kg. Situații asemănătoare s-au constatat și la I.I.L. „Mobila" — Ghimbav, „Electroprecizia" — Săcele, Fabrica de scule Rîșnov, Întreprinderea de utilaj chimic — Făgăraș, Întreprinderea de unelte și scule — Brașov, Întreprinderea de mașini agricole — Codlea etc.

• **Lipsa de preocupare din partea conducerilor unor întreprinderi pentru lichidarea stocurilor de materii prime și materiale rămase fără întrebuințare și disponibile** (Grupul de întreprinderi de industrie locală „Colorom" — Codlea, „Tractorul").

• **Importante imobilizări în faza de producție neterminată, atît datorită neurmăririi închiderii unor comenzi expirate, cît și lansării în fabricație a unor repere peste capacitățile sau necesitățile de producție.** La întreprinderea „Tractorul" 13 comenzi lansate în anii 1970-1972 au fost abandonate și sistate. La aceeași întreprindere la 23 octombrie a.c. erau lansate în fabricație, peste necesitățile de producție, o serie de repere pentru tractor și piese de schimb, iar Întreprinderea de mașini agricole Codlea înregistra imobilizări importante în producție neterminată datorită a 81 comenzi neînchise din anii 1971-1972.

• **Existența unor produse finite fără desfacere asigurată, datorită nerespectării termenelor de livrare fixate prin contracte, refuzurilor de calitate și executării de produse fără comenzi.** Grupul de întreprinderi ale industriei locale execută fără contract niplurí, dulii, arcuri, mototransportoare etc., Întreprinderea de scule Rîșnov deține importante stocuri de produse finite care n-au fost ridicate de beneficiari din cauza neavizării lor sau pentru că în comenzi nu au fost prevăzute termene certe de execuție și livrare.

• **Imobilizări în facturi refuzate la plată de beneficiari, pe motiv că mărfurile nu au fost comandate, n-au sosit la destinație sau nu au corespuns calitativ.**

O STRATEGIE EFICIENTĂ A EXPORTULUI ÎNTREPRINDERILOR ȘI CENTRALELOR BUCUREȘTENE

ÎN VEDEREA valorificării depline a potențialului de care dispune economia municipiului București, unitățile economice ale Capitalei, cu sarcini de export vor crește exportul în actualul cincinal, ajungînd ca în anul 1975 volumul acestuia să fie cu peste 80% mai mare față de realizările anului 1970. Această creștere pe deplin posibilă are la bază sporurile fizice de producție ce se obțin ca urmare a angajamentului asumat de a realiza actualul cincinal în patru ani și jumătate.

Un rol hotărîtor pentru îndeplinirea sarcinilor de export în actualul cincinal îl are **realizarea și depășirea de către toate unitățile Capitalei a planului de export** pe acest an, care **pe ansamblul municipiului este cu circa 40% mai mare decît realizările din anul trecut**, creșteri mai importante înregistrînd întreprinderile din industria construcțiilor de mașini unelte și electrotehnicii, industria construcțiilor de mașini grele, industria ușoară ș.a.

Diversificarea piețelor și creșterea complexității produselor — componente de bază

DEMN de relevat este faptul că această creștere cantitativă se reflectă și pe planul calității prin sporirea gamei de sortimente oferite la export, precum și prin creșterea considerabilă a numărului de țări în care se desfac produsele noastre. Astfel, Întreprinderea de mașini electrice București a reușit ca în acest an să crească numărul piețelor de desfacere de la 39 la 49, Întreprinderea de cinescoape de la 18 la 32, etc. ; creșterea complexității produselor exportate a însemnat pentru Întreprinderea „23 August" și o creștere a piețelor de desfacere, 27 în acest an, față de cele 20 existente în anul 1972. Situații similare întîlnim și la Întreprinderea de mașini agricole București, Întreprinderea „Vulcan", Întreprinderea „Autobuzul", Întreprinderea de confecții și tricotaje București, Întreprinderea de stofe pentru mobilă, „Flamura roșie" și altele.

Pentru îndeplinirea cantitativă, calitativă și la termen a obligațiilor ce decurg din contractele încheiate cu beneficiarii externi, Comitetul municipal și comitetele de partid ale sectoarelor, au desfășurat o susținută activitate politică și organizatorică, de îndrumare și sprijinire a organelor, organizațiilor de partid, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii pentru pregătirea și executarea în bune condiții a producției de export, diversificarea și sporirea volumului de mărfuri exportate, pentru angajarea oamenilor muncii în efortul general de creștere continuă a eficienței economice a exportului.

Cumulat pe ansamblul economiei Capitalei s-a realizat pe 11 luni un export suplimentar prin care se asigură depășirea angajamentului asumat pe acest an.

De la simplu dispecerat la analiza multilaterală a nomenclatorului la export

CU toate acestea, din cele peste 200 unități economice care au plan de export pe anul 1973, un număr de circa 50 nu și-au realizat integral pe primele 11 luni sarcinile la export.

Principala cauză care a determinat această situație o constituie insuficienta preocupare a cadrelor de conducere din centrale și întreprinderi pentru elaborarea realistă a planului concomitent cu o defalcare corespunzătoare pe luni și trimestre.

De asemenea, previziunile de export nu întotdeauna au fost fundamentate în funcție de cerințele și tendințele pieței externe, de multe ori acestea fiind elaborate pe baza realizărilor din anii precedenți. Așa se explică de ce anumite produse ca : unele tipuri de televizoare, ventilatoare, pompe centrifuge, unele sortimente de medicamente, transformatori de forță, unele modele de încălțăminte, tricotaje și chiar confecții, deși au o curbă de viață depășită și nu sînt solicitate de beneficiarii externi, continuă să fie totuși nominalizate în planul de export al întreprinderilor.

Pe de altă parte atît în anul 1973 ca și în anii precedenți unitățile economice din Capitală au întîmpinat unele greutăți pe linia aprovizionării lor cu materii prime și materiale necesare finalizării unor produse cu un grad sporit de complexitate și valoare ridicată.

Așa de pildă Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante a pierdut însemnate capacități de producție din lipsă de granule P.V.C., cauciuc sintetic etc. necesare executării unor cabluri de forță la export, iar industriei de confecții și tricotaje lipsindu-i uneori fire și fibre sintetice, stofe, mătase, pungi din folie de polietilenă ș.a. nu a putut finaliza o serie de contracte de export.

Ținînd cont de faptul că nivelul eficienței economice a exportului începe de la concepția produsului care face obiectul livrării pe piețele externe, de la gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, de la structura fondului de marfă oferit partenerilor, de la adaptarea acestuia la cerințele beneficiarilor externi, în multe întreprinderi, comitetele oamenilor muncii îndrumate îndeaproape de către organizațiile de partid, au trecut la revizuirea produselor existente în fabricație, la înnoirea și modernizarea acestora.

Strategia recomandată de Comisia de export a municipiului tuturor întreprinderilor cu sarcini de export a fost de a trece la analiza întregului nomenclator de export împreună cu comisiile de calitate și de gospodărirea fondurilor astfel încît să se realizeze o caracterizare multilaterală (din punct de vedere al competitivității, calității și tehnologiei folosite) a tuturor acestor produse.

Acest stil de lucru colectiv nu a întîrziat să-și manifeste rezultatele. S-a constatat că existau în fabricație produse învechite, cu parametrii depășiți, de competitivitate redusă, produse noi cu deficiențe constructive ce împiedicau realizarea randamentului și fiabilității proiectate, cu consum mare de materiale.

Urmare acestor analize s-au elaborat programe concrete pentru reproiectarea produselor și tehnologiilor, cu indicarea nominală a persoanelor și compartimentelor implicate în aceste acțiuni (proiectanții produsului, proiectanții tehnologiei, proiectanții și executanții S.D.V.-urilor). Criteriile stabilite pentru îmbunătățirea tehnologiei vizau în special :

1. reducerea manoperei per operațiune specifică, menținîndu-se caracteristicile funcționale ale produsului ;

2. asigurarea calității la nivelul tuturor operațiunilor tehnologice.

Aceste programe au fost însușite de comitetele oamenilor muncii din întreprinderile bucureștene, care analizează lunar, în mod sistematic realizarea.

Proiectanți, exportatori și subfurnizori – o echipă

EXISTENȚA unor organe de comerț exterior coordonatoare la nivelul sectoarelor și municipiului a permis ca în această inițiativă să fie antrenați și subfurnizorii la export ca și institutele de cercetări și proiectări (de a căror activitate depinde înnoirea și reproiectarea produselor), și subfurnizorii la export. Totodată s-au inițiat interesante acțiuni de cooperare în vederea exportului.

Fructuoasă s-a dovedit spre exemplu colaborarea Întreprinderii de mașini electrice București (IMEB) pe linia comisiilor de export cu Fabrica de cabluri și materiale izolante în vederea asigurării conductorilor electrici la caracteristicile tehnice necesare creșterii randamentului motoarelor electrice. Sau cu Întreprinderea Electrotehnica pentru asigurarea panourilor de comandă pentru convertizoarele de sudură. IMEB a colaborat cu întreprinderea furnizoare a carcaselor și scuturilor pentru motoarele electrice, ceea ce a contribuit la creșterea spectaculoasă a parametrilor motoarelor electrice privind greutatea per kW și reducerea manoperei de prelucrare prin așchiere la finisare [la motorul de 55 kW — greutatea a scăzut de la 8,8 kg/kW la 7,65 kg/kW, indicator mai bun decît cel realizat de firme de prestigiu ca AEG (8,4 kg/kW) sau Siemens (8,3 kg/kW) ; la motorul de 1,1 kW antiexploziv greutatea a fost redusă de la 27 kg/kW la 24,5 kg/kW, situîndu-se sub greutatea realizată de AEG (25,4 kg/kW)].

Această întreprindere a antrenat, de asemenea Institutul pentru cercetări electrotehnice în efectuarea unor minuțioase probe de fiabilitate, pe repere, a motoarelor la condiții climatice speciale (TH, TA).

O altă inițiativă. Comisia de export a IMEB pornind de la cererile de ofertă înregistrate, ca și de la constatările delegaților săi în străinătate a propus devansarea planului tehnic al întreprinderii pentru convertizoare de sudură, astfel că în a doua parte a anului 1974, se vor oferi la export 7 tipuri de convertizoare de sudură față de numai 2 tipuri în anii 1972—1973.

O asemenea strategie se reflectă în realizarea și depășirea planului anual la export, în asigurarea contractelor externe pentru 1974.

O altă experiență interesantă prezintă Întreprinderea de mașini agricole București. Colaborarea dintre această întreprindere și Institutul de cercetări și proiectări mașini agricole a mers pînă la a aduce specialiștii acestui institut în fabrica unde lucrează cot la cot cu personalul întreprinderii în vederea perfecționării caracteristicilor tehnico-funcționale ale combinei „Gloria". Parametrii după care sînt judecate pe piața externă astfel de utilaje sînt : numărul de ore de funcționare într-un an, viteza de lucru, pierderile de boabe la recoltat precum și greutatea mașinii. Această coordonare multilaterală o vom exemplifica prezentînd cazul cîtorva întreprinderi constructoare de mașini.

Cum au acționat cei doi (întreprinderea și institutul) pentru creșterea competitivității produsului, pentru îmbunătățirea acestor parametri ?

Pentru mărirea gradului de utilizare într-un an a combinei s-au conceput pe lîngă dispozitivele de lucru tradiționale, noi dispozitive, originale, ce efectuează diferite operațiuni de : recoltat porumb știuleți, recoltare divizată a porumbului, recoltatul florii soarelui, recoltarea umedă și uscată a orezului. Utilizarea medie a unei combine a crescut în acest fel de la 250 ore la circa 800 ore, performanță realizată actualmente de puține țări.

Cel de al doilea parametru — viteza de recoltare — a fost îmbunătățită, — în ciuda faptului că ritmul de deplasare în lan nu poate fi depășit, decît prin creșterea frontului de lucru (în lățime) de la 3 la 5 metri, concomitent cu reducerea pierderilor de boabe la recoltare de la 3,5% la sub 1%, acesta constituind cel de al treilea parametru. Reproiectarea unor subansamble, inițial supradimensionate, înlocuirea unor părți metalice mai puțin expuse cu materiale plastice a făcut ca greutatea combinei inclusiv dispozitivele auxiliare noi cu care a fost dotată să se reducă cu 160 kg. față de greutatea inițială.

Pentru exportul întreprinderii aceste performanțe au însemnat clienți noi, introducerea pe noi piețe, depășirea planului de export pe 1973 și contracte asigurate pentru 1974.

Argumente pentru necesitatea unei optici de ansamblu

PROBLEMELE sesizate de comisiile de export privind redistribuirea unor sarcini de export au fost rezolvate sub directa îndrumare a secretariatului Comitetului municipal P.C.R. — București prin antrenarea tuturor factorilor interesați.

Astfel în planul Întreprinderii „Timpuri Noi" (MICMG) exista un motor termic de mare randament solicitat mult la export. Paralel IMEB (MICMUE) importa motoare electrice pentru realizarea grupurilor sale electrogene acționate cu motor termic. La sugestia Comitetului municipal P.C.R. s-a realizat o transferare a sarcinii de export de la prima, la cea de a doua întreprindere, cu importante efecte economice. Livrarea la extern de elemente de automatizare și aparataj de joasă presiune de către Întreprinderea de elemente de automatizare și respectiv Întreprinderea Electroaparataj privită la nivelul ansamblului industriei Capitalei, nu a apărut ca o soluție optimă, atîta timp cît întreprinderea „Automatica" livra mult mai avantajos aceste utilaje integrate în panouri de automatizări, iar unele ministere (Chimie, Energie electrică) importau asemenea utilaje.

Ca urmare, s-a hotărît pentru 1974 scăderea relativă a ponderii exportului de asemenea produse individuale în favoarea exportului complex.

Corectarea balanțelor materiale în sensul valorificării pe piața externă a produselor ce înglobează o cantitate mai mare de muncă vie a fost făcută și în relațiile dintre Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Industriei Chimice. S-au asigurat astfel ambalajele din folie de polietilenă și nasturii necesari industriei ușoare, în „dauna" exportului direct de materii prime plastice sub formă de granule. Exportul de țesături neprelucrate a fost diminuat în favoarea confecțiilor. Exportul de plante medicinale al cooperației a fost reconvertit spre prelucrare în industria noastră farmaceutică, fapt ce conduce la creșterea calității medicamentelor, la lărgirea sortimentului pe piața internă și externă.

Activizarea exportului de inteligență și a cooperării

ACEST stil de lucru și-a pus amprenta și asupra exportului de „inteligență", în sensul că exportatorii de tehnică (PETROM, FOREXIM, MECANO-EXPORT, UZINEXPORTIMPORT, MAȘINEXPORTIMPORT, etc.) au fost solicitați să prezinte potențialul de cercetare-proiectare și asistență tehnică al institutelor de cercetări și proiectări de resort, să antreneze aceste institute în acțiuni de cooperare.

Un experiment interesant s-a realizat în colaborarea dintre Întreprinderea de fabricarea și montarea ascensoarelor (I.F.M.A.) București și I.C.E. A.R.C.O.M. Cele două întreprinderi au inițiat, sub îndrumarea Comisiei de comerț exterior a municipiului, un program de cooperare pe piața externă pe trei etape : 1. montajul de ascensoare de fabricație străină prin antrepriza A.R.C.O.M. ; 2. execuția de subansamble și anumite tipuri de ascensoare împreună cu beneficiarii A.R.C.O.M. ; 3. executarea de comenzi de ascensoare moderne (comandă selectivă) împreună cu firme de tradiție în acest domeniu. Acest program, aflat în prezent în etapa a doua de realizare, s-a dovedit foarte oportun pentru I.F.M.A., care are deja întregul plan de export pe 1974 contractat.

În atenția Comitetului municipal P.C.R. stă în prezent realizarea, cu sprijinul ministerelor economice și al întreprinderilor de comerț exterior, a unor contracte de lungă durată, care să ofere posibilitatea specializării producției și perfecționării continue a nomenclatorului de export.

Emanoil BĂLĂNESCU
Consiliul Municipal de Control Muncitoresc al activității economice și sociale — București

În V. E. Supliment nr. 50/1973 au apărut :

- Sarcinile jurisconsulților unităților socialiste în etapa actuală de dr. **Radu Gherghinescu** și **V. Luncan**
- Precizări privind contractele economice în materie de import de **I. Iezkovits**
- Dreptul salariaților transferați la indemnizația de transferare și cheltuielile de mutare de **D. Marinescu**

condurere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

„Flexibilitate, siguranță și viteză – coordonatele exigentelor cumpărătorului de miine"

Infiinţat în anul 1927, grupul suedez „Volvo" A. B. — cu sediul în Göteborg, este în prezent, cea mai mare unitate producătoare de autovehicule din Scandinavia și cel mai mare exportator suedez. Cu cele 30 de uzine ale sale, în care lucrează circa 62 000 de persoane, grupul a realizat în 1972 o producţie de autovehicule de 252 mii bucăţi.

Am profitat de prezenţa la Bucureşti — cu ocazia expoziţiei „ETAVA" '73 — a domnului **Arne PADERSEN**, *directorul firmei pentru Europa de est, pentru a-l ruga să ne prezinte principalele elemente care caracterizează strategia firmei, în special politica de lansare pe piaţă a noilor produse.*

● **La amploarea producţiei firmei dv. presupunem că elaborarea strategiei dezvoltării nu este deloc simplă. Cum procedaţi ?**

— Factorul de bază care constituie „filozofia" noastră de dezvoltare a produselor este acela de a veni în intîmpinarea cererilor și dorinţelor de bază ale clienţilor noștri. Pentru a fi mereu „pe aceeaşi lungime de undă", executăm, regulat, largi studii de piaţă asupra regiunilor de bază, în vederea determinării cererii specifice. Și nu mai e nevoie, cred, să reamintesc că aceste solicitări sînt într-o permanentă schimbare.

● **Cum vedeţi relaţia dintre dezvoltarea viitoare și necesitatea de adaptare a strategiei și tacticii firmei dv. la exigenţele în continuă creştere ale consumatorilor ?**

— Societatea de astăzi își are propriile sale vederi, în legătură cu parametrii tehnico-sociali ai produsului și, bineînţeles, că își lansează cererea în funcţie de acestea. Cît priveşte ramura transportului, trei elemente cred că sînt caracteristice consumatorului de astăzi și, mai mult ca sigur, de miine: flexibilitatea, siguranţa și viteza. Dacă aceste obiective sînt atinse, se obţin importante efecte economice, atît la nivel de societate cît și la cel de individ.

●**Care este drumul de la idee la noul produs, în cadrul firmei dv. ?**

— Cele mai importante surse de idei pentru produsele noi le constituie cererile clienţilor. Materialul astfel cules este sistematizat și analizat în vederea punerii de acord cu propria noastră experienţă.

Făcînd această compilare avem în vedere ideile raţionale și economice de perspectivă ale firmei, care sînt studiate, deopotrivă de secţiile de planificare a produsului, de „marketing" și de „design" după care se adoptă decizia de fabricare a prototipului. În paralel, se întocmesc calculele preliminare, planurile cu limitele de timp intermediare, precum și specificaţiile tehnice. Încep lucrările de proiectare, iar după faza de testare conducerea procedează la aprobarea prototipului, în vederea lansării în producţia de serie. După asamblare produsul este supus unui nou set de teste, și rodajului, în final, făcîndu-se eventualele retuşuri tehnice.

● **Vreţi să daţi cîteva detalii în legătură cu centrul tehnic al firmei ?**

— Centrul tehnic al lui „Volvo" constituie cea mai mare investiţie de proiect pe care a făcut-o vreodată firma noastră și are 1200 de salariaţi. Înzestrat cu o tehnologie modernă, el permite simularea perfectă, practic pentru toate condiţiile care pot fi întîlnite.

Pentru asigurarea siguranţei, calităţii, confortului și a economicităţii în funcţionare, la testarea produsului conlucrează, de asemenea, o mulţime de alte laboratoare și ateliere. Multe standuri de probă sînt cuplate cu sisteme electronice de computerizare.

George HAŞEGANU

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE – Intreprinderea „Victoria" – Iași

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

ÎMBUNĂTĂȚIREA UTILIZĂRII CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE – CALE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de absolvenţii „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administraţia de stat" din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu" prezentăm astăzi sinteza proiectului ing. Neculai Sandu.

Realizat pe exemplul Intreprinderii „Victoria" — Iaşi, proiectul conţine soluţii valoroase de îmbunătăţire a utilizării capacităţilor de producţie posibil de aplicat în condiţii de eficienţă ridicată și la alte unităţi ale industriei noastre uşoare, cu precădere din subordinea Centralei mătăsii, inului și cînepii.

● Necesităţi și obiective

ÎN CONTEXTUL cerinţelor actuale privind realizarea cincinalului înainte de termen, sporirea corespunzătoare a capacităţilor de producţie capătă o semnificaţie deosebită. Despre existenţa acestei preocupări la întreprinderea „Victoria" din Iași ne vorbeşte în primul rînd faptul că la scurt timp după atingerea parametrilor proiectaţi, capacitatea de producţie iniţială a fost depăşită cu circa 10%. În actualul cincinal, intensificarea preocupărilor este reflectată de prezentul proiect, în care îmbunătăţirea utilizării capacităţii de producţie este rezolvată prin ambele căi de acţiune posibile: îmbunătăţirea folosirii utilajelor existente și modernizarea lor, iar pe de altă parte, construirea de noi fonduri fixe.

Stabilirea obiectivelor acţiunii, (folosirea mai bună a capacităţilor de producţie, utilizarea integrală a suprafeţelor existente prin montări suplimentare de maşini și utilaje, cu cheltuieli minime, creşterea eficienţei utilizării fondurilor fixe) a avut la bază o **analiză critică detailată a situaţiei existente. Întocmirea diagramei verigilor capacităţilor** de producţie a presupus: stabilirea verigilor și ierarhizarea lor pe parcursul fluxului tehnologic, determinarea capacităţii de producţie, a producţiei planificate și pe această bază a gradului de folosire a capacităţii, pe fiecare verigă, la aceleaşi niveluri calculîndu-se excedentele de capacitate existente. S-a constatat, din analiza acestei diagrame, că indicatorul sintetic al utilizării capacităţii de producţie, **coeficientul folosirii, variază între 63%**, la sectorul măsurare **și 92,3—92%**, la apretare-uscare și ambalare, nivelul mediu de 82,5% fiind înregistrat numai la sectorul ţesătorie. Corespunzător, s-a observat că excedente de capacitate se înregistrează la 11 din cele 14 verigi stabilite, excepţie făcînd ţesătoria, apretarea-uscarea și ambalarea. Rezultă evident **că există importante rezerve potenţiale de producţie**. Cuantificate, pe ansamblu, ele reprezintă **5053,5 mii m.p. ţesături pe an, din care 4464 mii m.p. rezerve extensive**

Luarea de măsuri concrete pentru activizarea acestor rezerve a presupus, într-o altă etapă a analizei critice, **defalcarea lor pe cauze**. S-au identificat şapte mari categorii de cauze și pentru fiecare dintre ele s-au stabilit rezervele potenţiale pe care le afectează. **Primele două locuri au fost ocupate, în ordine, de deficienţele în conducere, planificare și programare** (1 413089 m.p. finiţi de ţesături — rezerva potenţială) **și de lipsa de materii prime** (o rezervă de circa 1 327 932 m.p. ţesături).

Orientările oferite de această analiză critică erau precise: **era necesară o îmbunătăţire, în primul rînd, a metodelor de conducere, planificare și organizare a activităţilor.** Diagrama verigilor capacităţilor de producţie a indicat cît de intensă trebuie să fie această preocupare, de la un sector la altul, și, totodată, spre care anume aspecte ea trebuie să fie orientată cu prioritate. Și aceasta deoarece existau verigi de capacităţi unde se regăseau împreună toate cele şapte categorii de cauze ce generau ca efect rezervele potenţiale de producţie, dar și verigi unde una sau mai multe cauze lipseau, sau unde ele se manifestau cu intensităţi diferite. Or, a activiza rezervele potenţiale de producţie presupunea înlăturarea cauzelor lor, și în primul rînd a celor care nu cereau eforturi materiale prea mari, vizînd în special **inovaţia organizatorică** Iar sectoarele în care se cerea luarea imediată de măsuri erau cele de programare, lansare și urmărire, de normare, organizarea unor

CAZURI ÎN DEZBATERE

UN CAZ DE TREI MILIARDE DE LEI ECONOMII

– Opinia cititorilor –

ÎN NUMĂRUL 48 din 30 noiembrie a.c., revista noastră a publicat un „caz" care se referea la o problemă de maximă importanţă în condiţiile actualelor preocupări de folosire integrală și eficientă a mijloacelor de producţie, de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și a energiei: utilizarea capacităţii parcului de mijloace de transporturi auto. După ce în numărul 49 din 7 decembrie a.c. a fost publicată scrisoarea de răspuns a Centralei de transporturi auto — Bucureşti, ca și răspunsul autorului cazului la această scrisoare, începînd cu numărul de astăzi, publicăm opiniile cititorilor, specialişti și cadre de conducere din unităţile economice, asupra conţinutului cazului, asupra propunerilor autorului, ca și asupra cauzelor pentru care ele n-au putut prinde viaţă pînă în prezent. Astăzi, opinia tovarăşului economist Petre P. Rosca.

SÎNT UNUL din cei ce cunosc amănunţit acest „caz", întrucît am studiat întregul studiu elaborat de tovarăşul Filip Popovici.

1. Risipa ce s-a făcut și se face cu capacitatea de transport a mijloacelor auto, cu fondurile investite în parcul auto, carburanţi, amortismente, salarii și celelalte costuri ale transporturilor, constituie o problemă de interes naţional. Ea reclamă — după părerea mea — o amplă dezbatere care să dea soluţii sintetice, de fond, pentru mulţimea de fapte izolate, individuale, de folosire nejudicioasă a mijloacelor de transport, prezentate deseori în presa noastră.

Studiul tovarăşului Popovici, descoperă cauzele reale ale acestei situaţii, emite și argumentează soluţii concrete, eficace.

Tovarăşul Popovici are perfectă dreptate. Actualul sistem este în aşa fel „organizat" încît toată lumea rămîne liniştită. **Întreprinderile de transport** își fac planul, raportînd îndeplinirea indicatorilor specifici, pe baza unor date centralizate din „documente" cu date uneori neconcludente; **şoferii** își primesc salariile „zburdînd" uneori cu camioane goale. Nimeni nu are posibilitatea (ulterior) să mai controleze veridicitatea datelor, generatoare de indicatori de îndeplinire a planurilor, a coeficienţilor de utilizare a parcului (CUP), a capacităţilor (CUC) etc. Beneficiarul plăteşte și astfel încheie acest lanţ al „slăbiciunilor", repetat în mii de „cazuri", ajungîndu-se în situaţia paradoxală că imensa majoritate a foilor de parcurs conţin date umflate.

De remarcat aici un aspect deosebit de semnificativ legat de realitatea datelor din documente. Este vorba de documentele însoţitoare ale mărfii expediate de furnizori: (avizul de expediţie și factura), care au fost reglementate încă din anii 1957—1960 (Instrucţiunile Nr. 1 ale Băncii Naţionale elaborate împreună cu Ministerul Finanţelor și Direcţia Centrală de Statistică). În aceste reglementări se prevede, printre altele că:

— Nici un transport nu este admis fără actele amintite;

— Nici un act însoţitor al mărfii nu este valabil fără a avea aplicat timbrul special al Ministerului Finanţelor. Organele de miliţie cer şoferilor aceste acte și verifică pe parcurs identitatea între ceea ce se transportă efectiv și ceea ce „scrie" în acte. Aceasta se face foarte riguros și nu cunosc şofer care să plece în cursă avînd încărcătură necorespunzătoare cu actele. (Cel mult încărcări contravenţionale, abuzuri — de care

secții, cea de finisaj sau a depozitului de produse finite.

Pornind de aici, de la această amănunțită analiză critică a situației existente, s-a căutat să se acționeze, la început în prima direcție de creștere a producției pentru sporirea corespunzătoare a capacităților de producție : **îmbunătățirea folosirii utilajelor existente și modernizarea lor.** Este vorba de o cale eficientă, care necesită cheltuieli minime, implicînd sporirea timpului de lucru al utilajelor, ridicarea gradului său de încărcare, introducerea de metode tehnologice superioare, ridicarea calificării personalului și îmbunătățirea folosirii capacităților de producție. S-a apelat întîi la ea din considerente economice, ceea ce nu a însemnat însă o neglijare a celei de a doua căi : **construirea de noi fonduri fixe**. Că în unele cazuri s-a procedat la o îmbinare a lor, vom vedea mai departe.

• Soluții de îmbunătățire

ANALIZA diagramei capacității verigilor de producție a permis depistarea aspectelor susceptibile de îmbunătățire și pe această bază, proiectarea noilor soluții de utilizare. Luarea în considerare a posibilităților de care unitatea ieșeană dispune în timp a permis **definitivarea a trei variante de soluții, în toate însă, îmbunătățirea utilizării capacității de producției fiind fundamentată, direct sau indirect, pe raționalizarea sistemului organizatoric și de conducere, vizind perfecționarea permanentă a metodelor, tehnicilor și procedeelor utilizate.**

Remarcăm ca un fapt deosebit de important elaborarea proiectului în mai multe variante, luînd în considerare posibilitățile materiale diferite pe care întreprinderea le are în timp, inclusiv deci a celor care necesită alocarea de importante investiții, justificate din punct de vedere tehnic și economic.

În **prima variantă,** se propune sporirea gradului de utilizare a capacității de producție **fără nici o cheltuială de investiții**. Utilizarea mai bună a potențialului material și uman existent în unitate — calea prin care se urmărește transpunerea în practică a acestei soluții — implică printre altele rezolvarea operativă a următoarelor probleme : introducerea unui sistem optim de programare, lansare și urmărire a producției, îmbunătățirea cadrului ierarhic și funcțional între secția finisaj, control final, ajustaj și predarea-primirea la depozitul de produse finite, intensificarea activității de asimilare a pieselor de schimb ce se solicită din import, concomitent cu îmbunătățirea calității proceselor de producție și a produselor.

A doua și a treia variantă presupun afectarea unor însemnate fonduri de investiții în scopul achiziționării și amplasării de mașini și utilaje în spațiile existente, prin eliminarea locurilor înguste și valorificarea suprafețelor excedentare. Diferența dintre aceste ultime două soluții privește amploarea fondurilor implicate și totodată nivelul tehnic pe care fiecare îl presupune, în cazul celei de a treia variante avînd prioritate mașinile de țesut automate cu jet.

• Aplicare și eficiență

ÎN DEFINIREA conținutului soluțiilor proiectului de îmbunătățire a utilizării capacității de producție din întreprinderea ieșeană s-a **luat în considerare factorul timp și posibilitățile de aplicare, procedîndu-se totodată la o abordare în cascadă, ceea ce sporește calitatea proiectului și îl deosebește de multe altele.**

Prima variantă este imediat aplicabilă, implicînd numai luarea operativă a ansamblului de măsuri arătat. Normal, **ea presupune și depășirea unor dificultăți.** Este vorba, **în primul rînd,** de îmbunătățirea activității de normare prin întocmirea normativelor de consum pentru piese de schimb și accesorii textile și prin completarea și reactualizarea normelor interne de calitate pentru țesături tip mătase. **În al doilea rînd**, se impune realizarea unei turnătorii proprii pentru piese de schimb de fontă și neferoase, iar **în al treilea rînd**, sînt necesare măsuri pe linia pregătirii și perfecționării personalului, ca și în direcția corelării stimulării materiale cu responsabilitatea salariaților. Dar, perioada de timp scurtă pe care o necesită punerea acestei soluții în practică, alături de eficiența destul de mare la care ea conduce, sînt desigur argumente solide. Ele au determinat organele de decizie din întreprinderea ieșeană să avizeze aplicarea imediată a acestei prime variante, bineînțeles fiind vorba de o primă etapă a preocupării de îmbunătățire a utilizării capacității de producție. **Eficiența economică ridicată a acestei prime variante** este relevată de următorii doi indicatori : **sporirea producției planificate cu 1000 mii m.p. pe an și creșterea gradului de folosire a capacității de producție de la 82,5% la 86%.**

Varianta a treia, care a fost preferată din considerente tehnice și economice variantei a doua, a fost avută în vedere pentru aplicare într-o a doua etapă. Ținînd cont de faptul că ea **necesită lucrări de investiții mari, de circa 43 mil. lei**, a fost întocmit un grafic minuțios de eșalonare a implementării sale, fiind prevăzute etape stricte, începînd cu întocmirea și aprobarea documentației de investiții și pînă la efectuarea probelor tehnice, punerea în funcțiune și realizarea parametrilor tehnico-economici, concomitent precizîndu-se termene și responsabilități precise, concrete. Dacă sfîrșitul acestui an coincide cu termenul final al etapei a doua — aprobarea documentației, sfîrșitul lunii septembrie 1975 presupune finalizarea ultimei faze — realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați. **Din punct de vedere al eficienței economice foarte ridicate pe care aplicarea acestei variante o asigură, trebuie arătat că față de situația existentă producția planificată va crește cu 8741 mii m.p. pe an, gradul de folosire a capacității va atinge 90%, iar coeficientul mediu ponderat al capacităților excedentare va fi de 1,57%, față de 5,2%.** Comparativ cu indicatorii de plan ai anului 1973 se **vor realiza : o creștere a productivității muncii cu 30%, iar a eficienței utilizării fondurilor fixe cu 27%, un spor anual de beneficii cu peste 61 mil. lei și un spor anual de acumulări de 220 mil. lei.** Va fi posibilă astfel atingerea unui **indice de rentabilitate de 43,4% și o creștere a eficienței generale a activității întregii întreprinderi cu 27,5%.**

Indicatorii de eficiență enumerați recomandă singuri proiectul, fiind argumente de necontestat în favoarea valorii deosebite a variantelor de soluții propuse. **Posibilitatea extinderii lor, în alte unități ale Centralei mătăsii, inului și cînepii, chiar și la alte întreprinderi ale industriei ușoare, cu condiții similare, ridică mai mult valoarea proiectului, întregind imaginea eficienței sale economice.**

Iulian BĂDIN

---

răspunde și răspunde destul de aspru, la cel mai mic control al organelor de miliție).

— orice act însoțitor al mărfii trebuie să conțină specificația acesteia în cel puțin două unități de măsură. **În nici un caz, nu poate lipsi greutatea, exprimată în kilograme.** Dar la fel, nu poate lipsi nici exprimarea în unități de măsură **controlabile** de către organul de miliție : metri cubi, metri liniari, bucăți, etc. Aceasta tocmai pentru ca organul de miliție să poată controla, să poată sesiza și constata încălcarea eventuală a legii.

Asemenea reglementări riguroase și-au produs efectul pozitiv scontat și s-a ajuns la înscrierea sinceră a datelor în actele însoțitoare ale transportului. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît avizul de expediții și în special factura este generatoare de plată a mărfii, de decontări între întreprinderi.

Este foarte greu de admis că actele însoțitoare ale mărfii ar fi neadevărate. Excepțiile — dacă sînt — pot fi numai o raritate, o greșeală sau o fraudă cu complicități multiple.

Dar, **în contrast cu această reglementare judicioasă, partea de interes cu privire la transport a fost lăsată la voia întîmplării.** Nu s-a prevăzut nici o corelație riguroasă între datele din actele însoțitoare ale mărfii și datele de control, nici concomitent, nici ulterior. Organele de miliție nu au nici dispoziția nici dreptul să cerceteze astfel de corelații ori să dreseze **acte de contravenție în asemenea cazuri. Mașina transportă** efectiv 500 kg, cu acte „în regulă“ (pentru 500 kg), dar în foaia de parcurs se scrie 4 tone (dacă mașina este de 4 tone). Aceasta este situația, astfel se prezintă lucrurile în toate cazurile, evident cu mărimi de disproporție diferite.

2. Autorul „cazului“ sesizează, ca mulți alții, de altfel, problema... analizează amănunțit toate aspectele problemei, constată (extrapolează ori apreciază) proporțiile pierderilor (în salarii, carburanți, uzare mașini etc.) nefolosirea parcului la nivelul normal sau cel puțin minimal economic, se adresează „forurilor“ în drept, care... așa cum reiese din textul cazului publicat răspund că. „rezerva (capacitatea nefolosită) de care se vorbește în studiu nu există, că sistemul informațional este bine pus la punct și reflectă situația reală...“.

De trei ani economistul Popovici se alege cu „răspunsuri“ formale. S-ar părea că unii nu mai cunosc semnificația reală a miliardelor, trecînd nepăsători pe lîngă risipa lor, de pare că nu ar fi vorba de imensa cantitate de muncă socială, reală, concretă, înglobată în mașini și carburanți.

3. După părerea mea, problema ridicată în acest caz trebuie să-și găsească soluții practice sigure, stricte, simple, eficiente. Documentația și metodologia sistemului trebuie fundamental revizuită pe cu totul alte baze. Este foarte nimerit prilejul creat de recentul Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei, care, în articolul 12 prevede ca, pînă la 31 ianuarie 1974, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, cu consultarea ministerelor interesate, să prezinte Consiliului de Miniștri propuneri corespunzătoare.

Personal, sînt convins că se pot găsi soluții foarte bune (pe lîngă cele enumerate în articol) și deosebit de eficiente, care pe lîngă asigurarea bunului mers la nivelul actual de organizare generală, să creeze și cadrul optim pentru asigurarea bazei informaționale operative în vederea optimizării transporturilor auto în toată țara. Este posibil ca acționînd cu fermitate, coeficientul de utilizare a capacității așa-zis de 50%, dar în realitate de 20—30%, să atingă — într-un sistem de informare și organizare modern — cel mai puțin 75—80% — indice de utilizare a capacității.

În ceea ce mă privește, aș propune abordarea de pe acum a întregii probleme, mergînd în trepte numai cu elaborarea soluțiilor. În primul rînd, reglementarea de bază, principială a normelor de corelații și control, controlul de teren, angajarea interesului și responsabilității tuturor organelor contingente : beneficiar, cărăuș, șofer etc., ca și a agentului de teren, al căilor rutiere, organul de miliție. În același timp, propun să se pună bazele organizării în perspectiva modernizării și dezvoltării rapide a transportului, astfel încît — în cel mult 5—6 luni — să se intre în linia ascendentă accentuată a optimizării transporturilor pe întreg cuprinsul țării.

VADEMECUM

Știți să faceți rentabilă munca de birou ?

ÎN CADRUL întreprinderilor industriale ritmul de creștere a efectivului de salariați antrenați în muncile administrative a cunoscut în ultimele decenii o accelerare permanentă, mult mai rapidă chiar decît în alte sectoare. Este o constatare confirmată de numeroase anchete efectuate în sectoarele industriale ale țărilor dezvoltate. În același timp, activitatea administrativă a fost în toți acești ani neglijată, mai mult sau mai puțin, de către experții și specialiștii productivității muncii. Cu toate acestea nimeni nu contestă faptul că este mult mai ușor de redus costul muncilor administrative decît cel al activității de producție. Ce pot face în această direcție cadrele de conducere din unitățile economice ? Este suficient — se consideră — să se procedeze la o analiză critică a circuitelor administrative. Iată principalele etape ce trebuie să le respectați în analiza pe care vreți să o întreprindeți în compartimentul al cărui responsabil sînteți :

1. Analizați drumul real al informațiilor administrative. *Informația circulă între diferitele compartimente ale întreprinderii dv. sub formă de documente manuscrise sau imprimate. Între nașterea, distrugerea sau clasarea definitivă, fiecare document este supus unui ansamblu de manipulări al căror drum logic trebuie sesizat. Pentru aceasta, în primul rînd, trebuie procedat la o examinare aprofundată a naturii operațiilor de efectuat. În al doilea rînd, se impune desemnarea nominală a persoanelor, birourilor, serviciilor și direcțiilor, afectate de una sau alta dintre aceste operații. În sfîrșit, constituirea unui tablou cu dublă intrare, reunind pe de o parte operațiile de efectuat, pe de alta compartimentele în cauză, permite stabilirea de „linii de operații administrative“ indicînd drumul real al documentelor existente.*

2. Procedați la înlăturarea circuitelor inutile. *Analiza critică a circuitelor puse astfel în evidență permite detectarea existenței unor duble folosiri și a transcrierilor inutile. În general, s-au obținut economii de 30—50% procedînd numai la această simplă analiză critică. Dar, o atare simplificare a circuitelor nu este totuși suficientă întotdeauna.*

3. Evaluați timpul necesar realizării operațiilor adminstrative. *Metodele folosite în acest scop sînt diverse. Există astfel tabele de micromișcări reprezentînd timpii standard necesari pentru a efectua fiecare din operațiile administrative elementare. Aceste tabele permit deci cuantificarea elementelor analizate în faza precedentă. Se stabilește astfel în mod simplu ce timp mediu este necesar unei linii administrative pentru a efectua sarcinile ce-i revin în condiții normale de muncă. Dacă totuși tabelele timpilor standard se dovedesc ineficace cronometrajul clasic al sarcinilor elementare efectuate de diferite servicii rămîne un instrument întotdeauna util. Odată calculul timpilor efectuat, punerea la punct a unui nou circuit administrativ poate fi ușor realizată. O ultimă precauție este totuși necesară : comparați costul funcționării circuitelor administrative obișnuite cu cel al celor automatizate. Este posibil să apară oportună recurgerea la trecerea unor subactivități pe calculator... Fiți atenți însă la costuri: de multe ori această soluție este costisitoare.*

4. Nu uitați motivarea personalului. *Analiza sarcinilor administrative și raționalizarea lor duce inevitabil fie la o comprimare de personal, fie la absorbirea de activități suplimentare de către personalul existent. Pentru ca efectele să fie cele scontate este necesar ca personalul în cauză să fie ținut la curent cu obiectivul urmărit de fiecare șef de compartiment, atunci cînd acesta a luat decizia de a raționaliza circuitele administrative. Mai mult, personalul de execuție trebuie să fie cointeresat material în reducerea costurilor administrative, deci în realizarea de economii.*

Costurile muncilor administrative pot fi deci reduse. Pentru aceasta, fiecare șef trebuie să procedeze în serviciul său la o analiză detaliată, sistematică și permanentă, a principalelor circuite administrative.

I. B.

FENOMENUL INOVAȚIONAL (VII)

Concluzii în perspectiva noii legislații

INVESTIGAȚIA întreprinsă de redacția revistei „Viața economică" asupra fenomenului inovațional românesc și dezbaterea organizată în colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie care i-a urmat s-au finalizat cu punerea în evidență a unor indicatori care caracterizează dinamica și stadiul actual al dezvoltării acestui fenomen, nivelurile atinse de factorii care-l influențează, ca și opinia specialiștilor asupra modalităților de acționare asupra acestor factori. Principalele elemente de caracterizare a stadiului dezvoltării și sinteza opiniilor privind modalitățile de implementare sînt redate în casetele alăturate.

Intrucît — așa cum s-a afirmat în cadrul dezbaterii — în prezent se află în faza de definitivare proiectul unei noi legislații privind invențiile și inovațiile, considerăm necesară și utilă o încercare de sintetizare și de punere în evidență a unor idei care sînt susținute de rezultatele investigației și dezbaterii și care ar putea fi avute în vedere în definitivarea acestui proiect de act normativ.

Redefinirea conceptelor fundamentale: invenția și inovația

DEȘI problemele de definiție au fost mai puțin prezente în cadrul comentariilor asupra rezultatelor investigațiilor și în dezbatere, considerăm necesar să facem totuși cîteva succinte referiri asupra conținutului definițiilor principalelor concepte legate de tema abordată — invenția și inovația. Necesitatea acestor referiri rezultă imediat dacă avem în vedere faptul că întregul eșafodaj de prevederi legislative privind modul cum trebuie acționat în practică pentru accelerarea înnoirilor în economia națională este clădit pe aceste două definiții.

Care sînt definițiile date de vechea legislație? Care sînt definițiile anvizajate de noua legislație? Ce importanță prezintă pe plan practic aceste definiții?

Conform Decretului nr. 884/1967, se consideră **invenție** „rezolvarea unei probleme tehnice din orice ramură a economiei, științei, culturii, ocrotirii sociale sau apărării țării, care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale".

Același Decret definește **inovația** ca fiind „rezolvarea unei probleme tehnice din orice ramură a economiei naționale, prin adoptarea de soluții moderne... cu condiția de a prezenta noutate și progres față de stadiul tehnicii din întreprinderea unde se aplică și de a aduce avantaje economice antecalculate în primul an de aplicare de cel puțin 20 000 lei sau de a îmbunătăți calitatea produselor ori condițiile de muncă".

În sfîrșit, la art. 32, Decretul amintit precizează că prin **raționalizare** se înțelege „rezolvarea unor probleme de organizare a producției din orice ramură a economiei naționale, care prezintă noutate în întreprinderea unde se aplică...". Decretul mai precizează că rezolvarea unor probleme tehnice care aduce avantaje economice în primul an de aplicare sub 20 000 lei nu constituie inovație, ci raționalizare.

În esența lor, propunerile făcute pentru noul act normativ păstrează elementele esențiale ale vechilor definiții. Conform uneia dintre variante, invenția ar urma să fie definită ca „rezolvarea unei probleme printr-o soluție tehnică care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale și care poate fi aplicată în industrie sau în orice domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării", iar inovația „rezolvarea unei probleme printr-o soluție tehnică, la nivelul cunoscut al tehnicii moderne... care prezintă noutate, progres și avantaje economice ori sociale într-o organizație socialistă, nu a mai fost aplicată în cadrul ramurii din care face parte organizația și poate fi aplicată în industrie sau în orice domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării".

Există propunerea ca raționalizările să fie excluse complet din noua legislație.

Analiza comparată a prevederilor actualei legislații și a propunerilor pentru viitoarea legislație ne permite să observăm că:

1. în ambele cazuri, atît invenția cît și inovația nu reprezintă schimbări efective, ci **soluții** care ar putea duce, prin aplicare, la schimbări în practica socială (tehnică, organizare); prin introducerea expresiei „poate fi aplicată", în noua legislație s-ar preciza cu și mai multă claritate această caracteristică;

2. în ambele cazuri, ceea ce deosebește invenția de inovație este nivelul față de care se apreciază noutatea și progresul soluției: invenția este o soluție superioară nivelului mondial; inovația este o soluție superioară nivelului întreprinderii, în actuala legislație, și ar urma să fie superioară nivelului ramurii, în viitoarea legislație;

3. expresia „rezolvarea unei probleme tehnice" din legislația actuală ar urma să fie înlocuită cu „rezolvarea unei probleme printr-o soluție tehnică";

4. în noua legislație, prin renunțarea la „raționalizări", schimbările înnoitoare în alte domenii decît cele ale tehnicii ar urma să fie excluse din cîmpul activității inovaționale reglementate.

Nici în literatura de specialitate, nici în practica legislativă din diferite țări ale lumii definițiile date celor două concepte nu se bucură încă de unanimitate. Deosebirile existente se referă atît la conținutul, la natura specifică a celor doi termeni, cît și la sfera de cuprindere a lor.

În ce privește **natura specifică**, se constată că încă din momentul introducerii sale în literatura economică de către J. Schumpeter, **termenul de inovație** a fost și este tot mai mult **folosit pentru a desemna nu soluții (care pot fi aplicate) ci APLICAȚII ALE SOLUȚIILOR**, în timp ce **termenul invenție — cu tot** noianul de propuneri privind utilizarea termenilor de invenții tehnice, invenții științifice, etc. — **a fost și este asociat**, de cei mai mulți, **soluțiilor, anume soluțiilor tehnice**.

Nerecunoașterea diferenței specifice dintre cei doi termeni face ca în definiția dată inovației să apară contradicții cu consecințe pe planul practicii, contradicții care nu pot și nu trebuie să fie neglijate. Într-adevăr, dacă admitem că inovația este o soluție și nu o schimbare efectivă și, că soluție fiind, ea nu prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii înseamnă că ea, inovația poate fi sau la nivelul tehnicii mondiale sau sub acest nivel, ceea ce ar avea evident consecințe negative.

Pentru o mai riguroasă delimitare a noțiunilor, propunem:

1. Inovația să fie considerată nu numai ca o soluție, ci o aplicație practică a unei soluții noi.

2. Păstrarea caracteristicii de soluție aplicabilă numai pentru invenție.

3. Actualul stadiu atins în dezvoltarea sistemelor de informare și de protejare a soluțiilor face necesar și posibil ca în domeniul soluțiilor, obiectivele de cercetare să vizeze elaborarea de soluții superioare, nivelul de referință pentru aprecierea noutății și progresului soluțiilor să fie cel mondial.

4. Inovația, ca o aplicație, ca schimbare în practica socială putînd îmbrăca două forme: inovația primară — cînd pe baza unei invenții se realizează pentru prima dată o schimbare într-un anumit punct al spațiului practicii sociale; inovația prin generalizare — cînd o anumită schimbare dintr-un punct al spațiului practicii sociale este reprodusă și în alte puncte ale acestui spațiu. Rezultă deci că, în cazul inovației, punctul de referință pentru aprecierea noutății și progresului nu poate fi altul decît punctul unde se produce schimbarea, adică strungul „x" de la uzina „X", furnalul „y" de la combinatul „Y" etc. Inovația este un lucru, scara reproducerii ei este alt lucru.

5. Este de mare utilitate să avem o bogată bibliotecă de invenții, apreciate de OSIM ca fiind foarte noi și în foarte mare progres față de nivelul tehnicii mondiale. Nu este locul aici să arătăm în ce constă această utilitate. Ceea ce vrem să subliniem este că o astfel de bibliotecă trebuie să ne aducă și altceva în afară de premii și medalii la expoziții internaționale: să ne permită obținerea de produse noi, tehnologii noi etc.

Nu putem trece la formularea propunerilor de definire a celor doi termeni înainte de a face o scurtă observație asupra sferelor lor de cuprindere.

Am arătat că în propunerile privind prevederile noii legislații se anvizajează restrîngerea inovației exclusiv la soluții tehnice.

Împotriva unei astfel de orientări am putea aduce multe argumente. Spațiul ne obligă să le selectăm, astfel că ne vom limita la două.

Într-un articol publicat în revista vest-germană „Plus", punîndu-și întrebarea ce sînt inovațiile, specialistul Peter J. Kovats răspundea că „în esență ele sînt toate bunurile și **prestările de servicii** (subl. ns.) pe care consumatorul nu le cunoștea mai înainte și care îi oferă într-un fel oarecare o utilitate mai mare decît cea obținută pînă acum... Un covor care radiază lumină și/sau căldură este tot atît de inovație ca și fuziunea

> ● **De ce inovații, innoiri numai în domeniul tehnicii?**
>
> ● **Ne trebuie numai brevete, sau în primul rînd produse și servicii noi?**
>
> ● **A trecut timpul cînd ideile răsăreau și puteau fi culese pe cîmpia hazardului; astăzi ideile se produc în mod organizat, metodic.**
>
> ● **Conducerile de unități economice trebuie să vrea inovația, să simtă nevoia de idei cum simt nevoia de orice altă materie primă.**

nucleară. Din inovație fac parte însă și ideile reușite de publicitate, metode noi de distribuție a vînzărilor etc. **Domeniul în care se nasc inovațiile nu poate fi limitat** (subl. ns.).

Al doilea argument este extras din propria noastră experiență imediată. O investigație asupra consecințelor acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii declanșată în 1967 de conducerea de partid și de stat — ale cărei rezultate au fost publicate în coloanele acestei reviste — arată că schimbările, inovațiile în organizarea activității economice, în amplasarea utilajelor, în fluxurile tehnologice, de transport intern etc. asigură obținerea a 20—30 de lei economii pentru fiecare leu investit. De ce trebuie să renunțăm la acest cîmp inovațional?

Este adevărat că au fost întîmpinate unele dificultăți în aprecierea gradului de noutate și progres al propunerilor de schimbări în metodele și tehnicile de organizare utilizate în practica economică. Fără ca renunțarea la inovații în acest domeniu să se fondeze pe argumente, dificultățile de natura menționată subliniază, dimpotrivă, necesitatea orientării cu mai multă fermitate a eforturilor inovatoare și în domeniul organizatoric și administrativ, renunțarea la concentrarea unilaterală a energiei creatoare numai spre probleme de natură pur tehnică.

În concluzie, propunem următoarele definiții pentru cele două concepte.

INVENȚIA: rezolvarea unei probleme practice printr-o soluție care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al practicii mondiale și care poate fi aplicată în orice domeniu al vieții economice și sociale.

INOVAȚIE: aplicarea la rezolvarea unei probleme practice a unei soluții care prezintă noutate, progres și avantaje economice și sociale față de soluția existentă.

Organizarea producției de idei

O LACUNĂ importantă a actualei legislații și care ar trebui — după opinia noastră — să nu-și mai găsească locul în viitoarea legislație, o constituie omiterea din cadrul legislativ, a etapei primare și hotărîtoare a întregului proces inovațional, etapa de creație, de emitere a ideilor. Legislația este astfel concepută încît s-ar părea că creația, activitatea de producție a ideilor, este un proces absolut întîmplător și în afara acțiunii organizatorice. Responsabilitățile diferitelor organe și organisme sînt îndreptate spre „identificarea, examinarea, brevetarea, experimentarea, valorificarea" ideilor. S-ar părea deci că obiectivul cel mai important al activității inovaționale îl constituie brevetarea, obținerea unui document prin care un organ îndreptățit în acest sens certifică faptul că o anumită soluție de rezolvare a unei probleme prezintă noutate și progres față de nivelul mondial.

Or, gîndirea și practica economică mondială contemporană, rațiunea de a fi a proceselor inovaționale, ne dau suficiente argumente pentru a susține afirmația că o astfel de concepție este depășită.

Nu numai că noua legislație va trebui să renunțe la omiterea completă a etapei de creație. Ea va trebui să pună această etapă pe primul plan al atenției. Ideile nu apar la întîmplare și sarcina principală a responsabililor cu invențiile și inovațiile, a conducerilor de unități economice, nu este aceea de a identifica ideile, de a alerga cu „plasa de prins idei" prin întreprinderi și unități de cercetare. Responsabilitatea lor inițială și esențială în materie de inovație este aceea de a organiza metodic, științific producția de idei. Știința creativității explică într-o concepție a cărei justețe este verificată de practică, conținutul procesului de creație, făcîndu-l astfel controlabil, pune la dispoziție o întreagă metodologie (vezi tehnicile de creativitate — brainstorming, sinectica, analogia, matricea de descoperire etc.) a cărei utilizare își dovedește peste tot eficiența. Această concepție și această metodologie trebuie aplicate. Legea trebuie să prevadă expres responsabilitățile ce revin conducerilor de unități economice, diferitelor organisme și compartimente specializate pe probleme de invenții și inovații, în organizarea producției de idei.

Ca să avem inovații multe și cu rezultatele pe care le dorim, trebuie să producem, nu să „vînăm" ideile. Noua legislație trebuie să facă acest salt spre etapa de producție organizată pe baze științifice a ideilor noi.

Motivația tuturor factorilor interesați

MOTIVAȚIA, ca factor de stimulare a activității de producție a ideilor, a constituit obiectul multora dintre intervențiile participanților la dezbatere. S-a insistat atît asupra componentei materiale a motivației — recompensa, cît și asupra unora dintre cele morale — diplome, ordine, medalii.

Trebuie însă observat că nu s-au făcut referiri nici la necesitatea recompensei materiale — considerată ca evidentă — nici la mărimea, la cuantumul recompensei. Se pare că, nu ridică probleme deosebite nici metoda de calcul a recompensei. Ceea ce nu „merge", nu funcționează corespunzător obiectivelor activității inovaționale, este sistemul de aprobare, și, legat de acesta, operativitatea cu care este răsplătit efortul făcut de inovator. Diferite prin mărimea drepturilor acordate diverselor verigi organizatorice ale sistemului de conducere al economiei naționale, toate propunerile converg, în esență, împotriva soluției centralizării autorității de aprobare a recompenselor într-un centru național unic. Soluțiile propuse vizează repartizarea autorității de aprobare pe toate nivelele organizatorice: întreprindere, centrală, minister, OSIM. Nu s-au făcut referiri privind criteriul în funcție de care să fie determinat volumul recompensei pentru care aprobă întreprinderea, centrala, ministerul etc. Întrucît, în ultimă instanță, este vorba de o investiție ca oricare alta, ni se pare că drepturile de decizie din domeniul investițiilor ar putea fi avute în vedere și în acest domeniu, cu precizarea că fiecare nivel organizatoric să-și poată delega autoritatea respectivă în funcție de condițiile concrete ale unităților din subordine.

Problema motivației nu se reduce la recompensele bănești sau cele de forma ordinelor și medaliilor. Ea cuprinde în egală măsură și alte importante aspecte cum sînt cele legate de prestigiul social al inovatorului, de atitudinea societății, a organelor și organismelor de stat, ca și a cetățenilor față de inovator, popularizarea lor prin presă, radio, televiziune etc.

Sistemul de educație a tinerei generații, pe lîngă faptul că trebuie să-și propună ca obiectiv să formeze la toți viitorii cetățeni ai țării o concepție și o mentalitate creativă, inovatoare, combativă, revoluționară trebuie, de asemenea, să le dezvolte o atitudine de respect și apreciere a creației și inovației față de cei care realizează practic progresul.

Legea ar trebui să nu scape din vedere astfel de aspecte.

Capacitatea de proiectare și experimentare

FAZA de dezvoltare-implementare, de transformare a ideii în bun economic nou, care cuprinde activitățile de elaborare a proiectelor, prototipurilor și de experimentare a acestora, a ocupat un loc important atît în investigație cît și în discuții.

Neajunsul esențial îl constituie și aici lipsa de operativitate, cauzele reliefate în cadrul dezbaterilor fiind: insuficienta preocupare a conducerilor de unități economice pentru producerea de inovație, lipsa de cointeresare a specialiștilor în sprijinirea inventatorilor și inovatorilor în finalizarea ideilor, lipsa de capacitate pentru proiectare și experimentare.

Realitatea este că în multe cazuri, în loc să alerge unitatea economică după idei noi, aleargă OSIM-ul după unitatea economică pentru a o ruga să primească ideile. Problema este legată de **sistemul de indicatori după care este apreciată contribuția conducerilor de unități economice și de sistemul de prețuri. În aceste domenii considerăm că trebuie căutată soluția.**

Prevederea legală ca ministerele să precizeze în termen de 1,2,3 ... 12 luni titularii brevetelor de invenții, unitățile care experimentează sau care aplică soluțiile noi, ca și prevederea că ministerele poartă răspunderea introducerii în plan a mijloacelor necesare experimentării și aplicării soluțiilor noi, aduc o oarecare contribuție, dar nu rezolvă, după opinia noastră, complet problema.

Considerăm că trebuie căutată o astfel de prevedere legală care nu numai să statueze responsabilitatea **conducerilor de unități economice** pentru producerea de inovație, dar și să le facă pe acestea să **vrea inovația.** Este necesar totodată ca inovația să-și găsească locul în ansamblul motivațiilor și criteriilor de încadrare, apreciere și promovare a conducerilor de unități economice.

Pentru rezolvarea problemei cointeresării specialiștilor care contribuie la finalizarea ideilor a fost propusă soluția constituirii unui fond special cu această destinație, la care au aderat aproape toți participanții la dezbatere.

Se ridică problema sursei de constituire și a modalităților de utilizare a acestui fond. Există variantele: un fond constituit ca parte componentă a întregului fond de invenții și inovații și acordarea lui sub formă de premii colaboratorilor la realizarea inovațiilor; constituirea lui ca parte a fiecărei recompense în parte și acordarea ca atare celor care au contribuit la realizarea inovației respective. A doua variantă ni se pare mai avantajoasă întrucît leagă mai direct recompensa colaboratorilor de inovația concretă.

Problema capacității de proiectare și experimentare privește nu atît insuficiența capacității, cît imperfecțiunile organizatorice în utilizarea capacității existente. Capacități există, se pare, și ele se găsesc fie în atelierele de producție ale unităților economice, fie în atelierele institutelor de cercetări și proiectări. Oamenii care lucrează în aceste ateliere au însă sarcini de serviciu care, logic, încarcă complet capacitatea utilajelor, instrumentelor, aparatajului.

Lucrările necesare inovațiilor trebuie făcute în afara programului atelierelor. În cadrul dezbaterilor s-au făcut referiri la unele prevederi legale care îngrădesc plata orelor suplimentare ce ar putea fi afectate în acest scop. Considerăm că adoptarea în noua legislație a soluției propuse pentru **cointeresarea colaboratorilor la realizarea inovațiilor**, precum și a unei prevederi ca **pentru inovații, institutele de cercetări și proiectări, pe bază de contracte, să pună la dispoziția inovatorilor, capacitățile atelierelor lor**, va rezolva, în mare parte, și problema capacităților de proiectare și experimentare.

În concluzie, considerăm că în continuare, în definitivarea proiectului noii legislații a invențiilor și inovațiilor și, mai ales, în aplicarea acesteia eforturile trebuie concentrate, în principal, în următoarele direcții: — **formularea unei concepții moderne asupra conținutului și finalității procesului inovațional, în care să-și găsească locul cuvenit criteriile și restricțiile economice;**

— **stabilirea unei metodologii științifice de organizare a activității de creație, de producție a ideilor;**

— **adoptarea unor modalități concrete și eficace de motivație, de cointeresare a tuturor factorilor implicați în diferite faze și etape ale procesului inovațional.**

Dezbatere realizată de
Constantin COJOCARU
Iulian BADIN
Stere POPESCU

Principalele caracteristici ale fenomenului inovațional românesc

1. Aportul factorului inovațional la creșterea economică globală a fost considerabil, indicatorul volum total de economii efectiv obținute — cunoscînd o ascensiune rapidă și continuă, într-un ritm mediu anual superior cu mult celui al venitului național.

2. Factorii de decizie de la diverse niveluri organizatorice ale economiei naționale, au acordat în permanență o atenție tot mai mare activizării inovației, în tot acest interval de timp efortul financiar făcut fiind remarcabil, indicatorii privind volumul absolut al fondului inovațional planificat și cheltuit, ca și cei referitori la volumul total al recompenselor, înregistrînd creșteri, cu mici excepții, continue. Astfel, față de 1954, fondul pentru inovații a marcat o creștere de 12 ori (planificat) și de circa 8 ori (efectiv cheltuit), iar volumul total al recompenselor de 11,4 ori. Coeficientul de utilizare a fondului de inovații se îmbunătățește în permanență, în 1972 fiind de peste 61,5%, față de 41% în 1954. Există însă o marjă a inovațiilor posibile destul de importantă — anual 30—40% din volumul resurselor alocate inovației continuînd să nu fie utilizate — care măsoară decalajul dintre resursele alocate de societate pentru inovație și dinamismul factorilor care decid asupra utilizării resurselor respective.

3. Dacă pînă în anul 1967 indicatorii numărului de idei emise, de propuneri acceptate spre aplicare și de inovații aplicate au înregistrat, cu mici excepții, creșteri permanente, pentru intervalul 1968—1972, ei cunosc reduceri în procente de 40—70%, în primele nouă luni ale acestui an, ritmul reducerii nivelului lor accentuîndu-se. Acest proces deși evidențiază un aspect pozitiv, eliminarea „inovațiilor" care nu erau de fapt inovații, denotă și un nivel necorespunzător al productivității creative.

4. Ideile noi aplicate, sînt an de an mai eficiente, fapt dovedit de creșterea volumului mediu de economii pe o inovație aplicată (88 mii lei în 1972) și de indicatorii: volumul de economii pe un leu fond inovațional cheltuit sau volumul de economii pe un leu recompensă, care, de asemenea, înregistrează creșteri.

5. Analiza corelației dintre numărul de propuneri înregistrate și numărul de invenții și inovații aplicate, conduce la concluzia că factorul hotărîtor care a determinat reducerea numărului de inovații după 1967, l-a constituit reducerea numărului de propuneri, a numărului de idei.

6. Corelația dintre **volumul de economii** obținut prin aplicarea invențiilor și volumul de recompense acordate, conduce la ideea că cel de al doilea indicator este determinant (cauză) în raport cu primul (efect). Dinamica recompenselor determinînd dinamica ideilor propuse, influențează în mod hotărîtor dinamica economiilor.

7. Printr-o mai bună redistribuire a pîrghiilor de impulsionare a procesului inovațional, poate fi sporit rolul inovației în economie. O dovedesc efectele rezultate din atenția deosebită acordată după 1967 procesului de generalizare a inovației.

8. Analiza indicatorilor care caracterizează amploarea, finalitatea și eficiența inovației scot în evidență rolul, în general pozitiv, pe care l-a jucat adoptarea în 1967 a legislației privind inovațiile, în special în primii doi ani ai actualului cincinal.

9. Înclinarea spre abscisă a curbelor unor indicatori ce caracterizează fenomenul inovațional în primele nouă luni ale anului 1973, ilustrează efectul negativ al unor măsuri adoptate în 1972.

Sinteza propunerilor făcute de specialiști pentru impulsionarea activității de invenții, inovații și raționalizări

1. În vederea CREȘTERII NUMĂRULUI DE IDEI NOI capabile să genereze noutăți:

1.1. Asigurarea unui cadru organizatoric adecvat activității inovaționale din unitățile economice, prin:

1.1.1. Înființarea de compartimente specializate, birouri sau servicii, în funcție de dimensiunile activității ce o desfășoară, subordonate directorului unității respective.

1.1.2. Încadrarea acestor compartimente cu personal calificat atestat anual de OSIM, și asigurarea stabilității sale prin crearea de condiții comparabile cu cele din alte sectoare de activitate.

1.1.3. Integrarea în aceste compartimente a activității de documentare, ca și a celei a bibliotecii tehnice.

1.2. Găsirea de mijloace eficiente de stimulare a capacității creative a salariaților unităților economice, prin:

1.2.1. Stabilirea mai judicioasă a planurilor tematice de inovații prin cuprinderea în cadrul lor a problemelor de cea mai mare necesitate pentru procesul de producție, atrăgîndu-se astfel mai mult interesul salariaților cu pregătire medie și includerea problemelor complexe în planurile de cercetare ale institutelor specializate.

1.2.2. Precizarea strictă a ce este și ce nu sarcină de serviciu.

1.2.3. Crearea de instituții și colective de oameni care să răspundă de înregistrarea și promovarea ideilor, pe lîngă institute de cercetare-proiectare, catedre de învățămînt superior, C.N.I.T., O.S.I.M. etc.

1.2.4. Organizarea în unități a unor colective de inovatori pe grupe de teme de inovații.

1.2.5. Popularizarea mai largă a inovatorilor și inovațiilor, ca și a unităților economice fruntașe în această activitate.

1.2.6. Organizarea de concursuri de invenții-inovații, periodic, la diferite niveluri (întreprindere, centrală, minister, județ etc.) cu premieri.

1.2.7. Asigurarea unui sistem motivațional adecvat, acordîndu-se atenția cuvenită atît componentei materiale — recompensa cît și celor morale — diplome, ordine medalii. Dar în ceea ce privește recompensa, este necesară renunțarea la soluția de centralizare a autorității de aprobare și repartizarea acesteia pe toate nivelurile organizatorice: întreprindere, centrală, minister, O.S.I.M. Acordarea diferențiată a recompensei în funcție de calitatea inovației, este completată cu ideea acordării de premii suplimentare la anumite volume de economii.

1.3. Constituirea fondului de inovație, ca fond distinct la dispoziția întreprinderii, cu destinații bine prevăzute din care să se facă toate cheltuielile pe care activitatea de inovații le necesită.

2. Pentru ACCELERAREA TRANSFORMĂRII IDEILOR ÎN NOUTĂȚI practice:

2.1. Organizarea corespunzătoare a activității de elaborare a proiectelor și prototipurilor, a experimentării și omologării:

2.1.1. Dotarea principalelor întreprinderi, centralelor și ministerelor cu baza materială necesară elaborării proiectelor, construcției prototipurilor și experimentării invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor.

2.1.2. Aprobarea și plata orelor suplimentare efectuate în atelierele întreprinderilor pentru executarea proiectelor prototipurilor și experimentărilor.

2.1.3. Prevederea legală a unui mai mare număr de ore suplimentare pentru colaborarea externă în acest domeniu.

2.1.4. Sporirea rolului organelor specializate în acordarea de consultații tehnice, cum este cazul O.S.I.M.

2.2. Acordarea unei atenții deosebite gestionării resurselor financiare.

2.2.1. Atribuirea unor competențe mai largi întreprinderilor în ceea ce privește cuantumul de cheltuieli pentru realizarea și experimentarea inovațiilor.

2.2.2. Finanțarea studiilor, experimentărilor și a celorlalte acțiuni necesitate de transformarea ideilor în idei aplicabile, din fondul de producție, diferențiat pe niveluri organizatorice: întreprindere, centrală, minister și O.S.I.M.

2.3. Stimularea celor ce acordă asistență tehnică pentru rezolvarea dosarelor de inovații.

2.3.1. Reintroducerea noțiunii de colaborator tehnic cu cota aferentă de retribuire, prin alocarea în acest scop a unei cote trimestriale din fondul de premiere constituit.

2.3.2. Prevederea legală a constituirii unui fond special de premiere a specialiștilor care au ajutat la realizarea inovației din faza de idee pînă la cea de omologare a prototipului.

3. EFICIENTIZAREA activității de invenții, inovații și raționalizări prin:

3.1. Acordarea unei atenții deosebite generalizării inovației.

3.1.1. Editarea fișelor S.E. prevăzîndu-se o anumită cotă de recompensă pentru cel ce aplică propunerea prin generalizare.

3.1.2. Folosirea tuturor mijloacelor posibile pentru popularizarea rezolvărilor de probleme prin inovații, difuzarea largă în economie a ideilor acceptate și aplicate.

3.1.3. Unitatea economică ce aplică prin generalizare inovația, să plătească o cotă procentuală unității titulare.

3.1.4. Acordarea de stimulente materiale (premii) celor ce aplică o invenție sau raționalizare prin generalizare.

3.2. Stabilirea celor mai eficiente proceduri juridice posibil de utilizat pentru rezolvarea litigiilor în probleme de inovații.

3.2.1. Contestațiile la hotărîri luate să fie rezolvate de directorul unității cînd se prezintă noi documente care nu erau cunoscute la data hotărîrii luate anterior.

3.2.2. Înființarea pe lîngă O.S.I.M. a unui grup de experți, plătiți de întreprinderi prin cote din fondul de inovații, care să poată fi angajați de către autori în rezolvarea litigiilor privind propunerile lor.

REGIMUL DĂRILOR DE SEAMĂ

(Urmare din pag. 1)

le. Sistemul informațional statistic răspunde, în acest mod, cerințelor de asigurare, în cea mai mare parte, a datelor evidenței naționale, respectiv a fondului de date care să permită fundamentarea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială a țării.

● În lumina acestor preocupări, care este sensul noilor reglementări privind regimul dărilor de seamă statistice de stat și departamentale ?

— Reglementarea regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale se încadrează în acțiunile de perfecționare și raționalizare a sistemului de evidență economico-socială, realizate în spiritul aplicării hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972, precum și a sarcinilor rezultate din documentele adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973.

Noua reglementare a regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale concretizează rezultatele raționalizării și simplificării acestora, ca urmare a reducerii volumului de date care circulă, prin eliminarea unor dări de seamă, restrîngerea informațiilor din dările de seamă rămase în circuit prin redimensionarea necesarului de date și micșorarea, în unele cazuri, a frecvenței de raportare a datelor.

În acest sens, este de menționat că, din calculele noastre, prin introducerea dărilor de seamă aprobate prin H.C.M. nr. 1250/1973 se realizează o reducere a volumului de muncă afectat în anul 1973 pentru aceste lucrări, în medie cu 40—50%.

Reglementarea regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale prin H.C.M. nr. 1250/1973 prilejuiește delimitarea mai riguroasă a sistemului informațional statistic de alte sisteme de evidență și fluxuri informaționale. Sînt, astfel, definite dările de seamă statistice de stat și departamentale.

Este știut că întreprinderilor le revine obligația să țină o evidență clară și precisă a întregii lor activități, a tuturor valorilor materiale și bănești pe care le gestionează. Aș dori să subliniez ceea ce tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu spunea la recenta Plenară a Comitetului Central al P.C.R. **„Acționind cu consecvență împotriva birocratismului, a formularisticii inutile, trebuie să întărim totodată evidența, fără de care nu se poate dezvolta în mod sănătos economia noastră socialistă".**

În lumina acestei orientări, revine conducerii întreprinderilor și celorlalte unități economice și sociale sarcina de a organiza o circulație rațională a tuturor informațiilor între diferitele compartimente de muncă. Sub acest aspect, trebuie reliefat faptul că, prin H.C.M. 1250/1973, se reglementează strict circulația datelor statistice de la întreprinderi către organele ierarhic superioare și respectiv organele de statistică. Acestea reprezintă, însă, — după calculele făcute într-o serie de întreprinderi —, numai circa 2—4% din totalul volumului de muncă cheltuit pentru evidență și calcul.

Sînt evidente, în acest sens, imensele rezerve existente, încă, în ceea ce privește raționalizarea — prin simplificare și reducere cantitativă paralel cu o îmbogățire calitativă — a fluxurilor de informații dintr-o întreprindere sau centrală, respectiv pe ansamblul economiei

● Ne-ați amintit de prevederile H.C.M. 1250/1973. Care sînt principiile care au stat la baza reglementării, prin acest act, a regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale ?

— Reglementarea printr-un act normativ a volumului și circulației informației statistice constituie rezultatul unei analize aprofundate a sistemului informațional statistic, a reconsiderării critice a întregului sistem al dărilor de seamă statistice și a sistemului de indicatori, a volumului de informații statistice în totalitatea sa. Acest lucru a fost posibil numai printr-o largă colaborare a Direcției Centrale de Statistică cu ministerele, organele centrale de sinteză economică, cu reprezentanții unor centrale și unități economice, prin consultarea unui mare număr de specialiști din toate domeniile. La elaborarea sistemului de dări de seamă statistice s-a avut în vedere ca el să nu genereze noi evidențe la unitățile de bază, ci să sintetizeze datele din evidența tehnico-operativă și contabilă existentă în întreprinderi.

În acțiunea de raționalizare a dărilor de seamă s-a avut în vedere ca acestea să răspundă sarcinilor privind atît urmărirea sistematică a îndeplinirii planului de dezvoltare economico-socială a țării cît și fundamentarea acestuia, alături de asigurarea fondului de date necesar pentru elaborarea deciziilor de politică economică și socială.

În construirea sistemului dărilor de seamă statistice s-a urmărit ca informația specifică să rămînă la nivelul la care este necesară. De aceea, în sistem a fost introdusă categoria dărilor de seamă statistice departamentale, care să asigure datele necesare conducerii operative a centralelor și ministerelor, potrivit specificului activității acestora. Tot în această categorie au fost incluse informațiile necesare organelor centrale coordonatoare pe anumite probleme : aprovizionare tehnico-materială, transporturi, comerț interior și exterior, potrivit sarcinilor ce le revin prin lege.

Mai trebuie subliniat un fapt important : actul normativ asigură o reglementare foarte strictă a regimului dărilor de seamă statistice ; stabilește nomenclatorul acestora, periodicitatea, organele la care se transmit. În același timp, pentru dările de seamă statistice de stat sînt precizați și indicatorii pe care îi cuprind.

În elaborarea concretă a formei de întocmire a dărilor de seamă, Direcția Centrală de Statistică a urmărit să asigure acestora respectarea cerințelor impuse de prelucrarea pe echipament mecanografic și electronic.

În afara acestor indicații, cu privire la volumul și circulația informației statistice, este, în mod deosebit, de remarcat faptul că, prin H.C.M. nr. 1250/1973, s-au prevăzut măsuri eficiente menite să asigure întărirea disciplinei de raportare a datelor statistice și respectarea normelor metodologice privind conținutul indicatorilor raportați. Se prevăd atît obligațiile și răspunderile ministerelor, ale centralelor, ale unităților de la bază, cît și ale organelor statisticii de stat și ale ministerelor coordonatoare. Se arată, de asemenea, că încălcarea prevederilor cuprinse în hotărîre atrage atît răspunderea disciplinară, materială și civilă, cît și contravențională sau penală. În spiritul hotărîrii, se consideră ca încălcare a prevederilor sale : nerespectarea termenelor de transmitere a dărilor de seamă statistice către organul în drept, raportarea prin dări de seamă statistice a unor date eronate, precum și solicitarea sau transmiterea unor dări de seamă statistice neaprobate expres prin noul act normativ.

Considerăm că aplicarea corectă și fermă a acestor prevederi va fi de natură să contribuie la îmbunătățirea simțitoare a calității informației statistice raportate, la asigurarea operativității în raportare, cît și la degrevarea unităților de un volum de muncă irosit în trecut prin întocmirea de raportări statistice neaprobate și, respectiv, pentru calcularea unor indicatori solicitați de verigile superioare în afara celor strict prevăzuți în actul normativ menționat.

Desigur, rezultatele obținute în domeniul perfecționării sistemului informațional statistic și concretizarea acestora prin reglementarea regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale constituie finalizarea acțiunii desfășurate în acest domeniu, în anul 1973.

Este însă cunoscut că sistemul dărilor de seamă și al indicatorilor, stabilit la un moment dat, răspunde nevoilor de informare pe o anumită perioadă, după care, potrivit unor noi cerințe apărute în procesul dezvoltării vieții economice și sociale, trebuie să fie pus, pe parcurs, de acord cu acestea.

De aceea, acțiunea de perfecționare a sistemului informațional statistic, în ansamblu, va continua în etapele următoare, atît prin eliminarea unor informații depășite, eliminarea unor eventuale paralelisme, introducerea unor indicatori noi, perfecționarea metodologiilor actuale, stabilirea unor fluxuri mai raționale, cît și prin abordarea unor probleme mai complexe, cum sînt : trecerea treptată la raportarea informației statistice pe un singur canal, elaborarea proiectului privind crearea băncii de date statistice, elaborarea în colaborare cu alte organe centrale de sinteză economică a sistemului integrat de indicatori economico-sociali pentru caracterizarea dezvoltării economico-sociale a țării, elaborarea unor nomenclatoare și clasificări pe economia națională, elaborarea sistemului unitar de prelucrare și prezentare a datelor centralizate.

Concomitent cu lucrările menționate, în perioada următoare, se va pune un accent deosebit pe mecanizarea și automatizarea prelucrării și transmiterii informației statistice, pe modernizarea sistemului de stocare și regăsire a acestuia, pe prelucrarea și utilizarea complexă a informației, pe aplicarea metodelor moderne de investigare și analiză a fenomenelor economice și sociale, direcții hotărîtoare în înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român în domeniul sistemului informațional statistic, puse în fața tuturor lucrătorilor din acest important sector de activitate, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia diferitelor sale întîlniri de lucru, consfătuiri sau a desfășurării lucrărilor organelor de conducere de partid și de stat.

În pregătirea producției pe 1974

(Urmare din pag. 4)

mentul sortimentelor planificate — este principala cauză pentru care în numeroase unități (Întreprinderea de mașini grele, Metalica ș.a.), mecanismul aprovizionării tehnico-materiale funcționează cu eficiență scăzută, iar în unele cazuri aproape deloc. Pentru ca revirimentul așteptat în acest domeniu să se producă cît mai repede și mai eficient, considerăm ca deosebit de necesar **ca întreprinderile, centralele industriale, ministerele de resort, toți factorii responsabili implicați, să adopte operativ un program „lucrativ" de măsuri și acțiuni pentru realizarea planului fizic, pe sortimente.**

NOUL an se apropie vertiginos. Se impune în acest moment urgentarea ambelor acțiuni respectiv atît a încheierii contractelor între furnizorii de produse cu beneficiarii lor, cît și a încheierii contractelor între fabricile producătoare și furnizorii de materii prime și materiale.

RIDICAREA EFICIENȚEI

(Urmare din pag. 5)

lui Industriei Ușoare — 15 000 MW energie electrică și peste 9000 tone combustibil convențional, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — 41 000 MW energie electrică și 30 000 tone combustibil convențional, iar al Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor — mai bine de 1200 tone benzină.

În contrast cu aceste ministere, altele au înregistrat în primele 9 luni ale anului, o situație cu totul nesatisfăcătoare în această direcție. **Unele întreprinderi aparținînd de alte ministere au depășit substanțial consumurile specifice atît la energia electrică, cît și la combustibilul convențional.** Iată cîteva exemple :

- Ministerul Industriei Metalurgice a depășit consumul de energie electrică cu peste 52 000 MW.
- Ministerul Energiei Electrice a utilizat în plus 37 000 tone combustibil convențional.
- Ministerul Industriei Chimice a înregistrat un consum suplimentar de 36 000 MW energie electrică și de circa 6500 tone combustibil convențional.

Desigur că nimeni nu se poate împăca cu asemenea situații în care unii fac economii iar alții le consumă. Efectul se reflectă în diminuarea realizărilor nu numai la nivel de ramură, ci și pe economie. Printre măsurile ce se impun a fi luate se numără : scăderea consumurilor tehnologice în centralele electrice și scăderea pierderilor de energie în rețea. O accentuată diminuare a consumurilor se cer, de asemenea, realizate în industrie, transporturi și construcții.

Modalitățile de a reduce consumurile stau în mîna fiecărui colectiv de întreprindere și, în primul rînd, în mîna specialiștilor care sînt chemați să studieze și să ia măsuri corespunzătoare pentru închiderea canalelor de risipă. Dezvoltarea resurselor energetice, folosirea cît mai judicioasă și reducerea consumului de combustibili și energie, constituie o problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale a țării noastre în prezent și în perspectivă, cauza întregului popor.

ANUL 1974 — penultimul din actualul cincinal — pune în fața întregului popor un program amplu, a cărui trăsătură de bază este **ridicarea eficienței economice.** *Principalul este ca, peste tot, să fie depistate rezervele existente și analizate atent pentru a fi introduse în planurile de măsuri în vederea valorificării lor într-un grad cît mai înalt. Creșterea răspunderii pe toate treptele producției materiale, operativitatea în soluționarea promptă a tuturor problemelor, atragerea în această acțiune a tuturor muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, constituie premise de bază de a înscrie noi și însemnate realizări în dezvoltarea economiei noastre naționale, în sporirea resurselor pentru ridicarea, în continuare, a bunăstării poporului.*

CREDITUL RESTANT

(Urmare din pag. 6)

o echilibrare a plăților pe ansamblul economiei naționale.

● Pentru a se contracara blocajul în lanț pe care îl determină plățile restante, **în momentul în care o întreprindere este în situația de a nu-și putea plăti furnizorii, acesteia să i se acorde un credit special**, pe care să-l regularizeze cu banca într-un termen, de exemplu, de 15 zile ; în acest caz ar urma să se ia măsuri care să conducă la redresarea financiară într-o perioadă de 6 luni ; neprezentarea unității în termen de 15 zile la organul bancar să fie sancționată, pentru creditul acordat să se plătească o **dobîndă majorată mergînd pînă la 18%, dobînda urmînd să fie imputată parțial celor din vina cărora nu s-a putut perfecta creditul special.** Dacă în cele 6 luni situația nu se îmbunătățește, creditarea ar urma să fie sistată, iar unitatea în cauză să fie analizată la nivelul organelor superioare, așa cum prevede Legea finanțelor.

● **Acordarea unui credit pentru decontarea documentelor de transport, urgentîndu-se în felul acesta efectuarea transportului mărfurilor.**

● Pentru a cointeresa mai mult colectivele de muncă în gospodărirea judicioasă a fondurilor, în accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, **includerea în sistemul de indicatori la nivelul unității economice și a indicatorului „volumul fondurilor circulante cheltuite la 1000 de lei producție".**

● Control eficient și operativ

CONTROLUL financiar-bancar s-a desfășurat pe două căi principale și anume : controlul bancar operativ cu ocazia verificării garanției creditelor, decontarea documentelor la ghișeu, rezolvarea cererilor de credite etc. și **controlul desfășurat cu ocazia diferitelor acțiuni tematice** cum au fost de exemplu cele din perioadele februarie-mai și iunie-octombrie a.c. Specialiștii din cadrul sucursalei au menționat că acolo unde s-a constatat lipsă de preocupare în îndeplinirea măsurilor stabilite, organele financiar-bancare au aplicat sancțiunile prevăzute de actele normative în vigoare. **Astfel : în** 13 cazuri s-a aplicat sancțiunea blocării drepturilor bănești la 32 persoane din conducerea întreprinderilor ; în 296 cazuri s-au dat dispoziții obligatorii ; în 157 cazuri s-au sancționat contravențional salariații vinovați conform H.C.M. nr. 68/1970 și în 9 cazuri s-a cerut sancționarea disciplinară conform Legii nr. 1/1972 sau Legii nr. 32/1968 după caz a unui număr de 25 salariați.

Ca urmare a controlului financiar-bancar efectuat s-au mai luat și alte măsuri dintre care amintim :

● lichidări de imobilizări, prin predarea stocurilor de uz general la Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Brașov, în sumă de 141 milioane lei ;

● s-au lichidat debite, refuzuri de plată și facturi neîncasate în termen în sumă de peste 52 milioane de lei.

Pe linia prevenirii unor imobilizări, Sucursala județeană a Băncii Naționale a aplicat măsura supravegherii temporare a plăților, respingînd la plată în perioada 1.II—31.X.1973, un număr de 808 facturi în valoare de 134,4 milioane lei, care se refereau la aprovizionări de materii prime și materiale din cele pe care întreprinderile le dețineau în stoc în cantități suficiente.

Pentru îmbunătățirea muncii de lichidare și prevenire a imobilizărilor, specialiștii prezenți la dezbatere din organele financiar-bancare au formulat următoarele propuneri :

● Conducerile unităților economice **să fie obligate** să analizeze cu regularitate **imobilizările de mijloace circulante și să stabilească măsuri în consecință,** așa cum prevăd actele normative în vigoare.

● Să se întărească controlul preventiv și ierarhic al aprovizionărilor în întreprinderi.

● Să crească preocuparea pentru corelarea planurilor de aprovizionare cu cele de producție în toate cazurile cînd intervin restructurări.

● Aparatul financiar-contabil din întreprinderi să aplice penalizările prevăzute în cazul nerespectării clauzelor contractuale.

● Pentru cointeresarea colectivelor de muncă din întreprinderi în acțiunea de lichidare a imobilizărilor și gospodărirea cu eficiență a mijloacelor circulante, **diferențele de dobînzi față de cele pentru creditele normale, să influențeze într-un anumit cuantum fondul de gratificații al unității economice respective.**

ANALIZA VALORII ÎN ACTUALITATE

De la intuiție la depistarea științifică a posibilităților de reducere a consumurilor

INTERESELE „PROPRII" ALE PRODUCĂTORULUI NU POT FI RUPTE DE CONSUMATOR

DACĂ MENIREA producției de bunuri este de a satisface o sumă de necesități pe care le are societatea, atunci consumatorul cînd își procură un produs de pe piață dorește ca acesta să-i satisfacă în cele mai bune condițiuni necesitatea pentru care l-a cumpărat, iar prețul acestui produs să fie cît mai mic.

Rezultă că orice produs este suportul material al unor funcții dorite de utilizator, pe care întreprinderea producătoare de bunuri le pune la dispoziția cumpărătorului prin intermediul produselor. Produsul prezintă interes în ochii utilizatorului în măsura în care el este capabil să îndeplinească în cele mai bune condițiuni funcțiile pentru care a fost cumpărat.

În general orice produs are două tipuri de funcții: funcția de bază, care are menirea de a satisface direct o anumită necesitate sau dorință a cumpărătorului și funcțiile auxiliare care contribuie parțial, iar în unele cazuri deloc, la îndeplinirea funcției de bază.

Realizarea funcțiilor produsului așa cum sînt cerute de utilizator începe cu faza de concepție a lui și se încheie odată cu fabricația prin transpunerea materială a funcției, activitate care îi revine producătorului de bunuri. Succesul pe piață al producătorului de bunuri este asigurat numai atunci cînd urmează calea: necesități-funcții-tehnologii, primul element presupunînd o temeinică cunoaștere a cerințelor pieței.

Elemente de noutate aduce în acest concept ***„analiza valorii"*** *care constă în aceea că vede în orice produs, nu un ansamblu de repere, ci un ansamblu de funcții care sînt materializate în cadrul produsului prin subansamble, repere sau porțiuni de repere, (prin porțiune de reper înțelegînd orice parte componentă distinctă a unui reper, care pentru a fi obținută necesită o prelucrare a materialului respectiv).*

Valoarea de intrebuințare poate spori prin reducerea costurilor

ANALIZA funcționalității produsului, precum și acțiunea de reconcepție a soluțiilor tehnice de realizare a funcțiilor, în cazul cînd acestea sînt supradimensionate din punct de vedere economic, conduce de cele mai multe ori la realizarea unor economii substanțiale la prețul de cost al produselor.

În cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" programul pentru formarea de specialiști în analiza valorii a fost urmat de mai multe serii care au întocmit unele lucrări practice de aplicare a metodei de analiză a valorii deosebit de promițătoare.

Prezentarea principiului metodei se va face utilizînd datele unui **studiu de analiză a valorii făcut de ing. Voiculescu Ștefan de la I.O.R. aplicat la produsul: „Trusă pentru sudare și tăiere oxiacetilenică"**, studiul începînd cu aparatul propriu-zis de sudură și tăiere oxiacetilenică.

În vederea analizei funcționalității produsului trebuie identificate cu exactitate totalitatea funcțiilor produsului studiat și anume funcția de bază și funcțiile auxiliare. Acestea sînt următoarele:

Tabelul nr. 1

Ordinea de identificarea funcțiilor	Enunțul funcției	Ponderea funcției	Ordinea de importanță logică a funcției
1	2	3	4
A	Efectuarea sudării sau tăierii oxiacetilenice prin realizarea parametrilor corespunzători (temperatură, putere calorifică, contur flacără etc.)	22	1
B	Asigură folosirea mai multor mărimi de arzătoare	5	5
C	Permite o manipulare comodă a aparatului de către sudor	3	7
D	Asigură interșanjabilitatea pieselor	7	4
E	Oferă siguranță în exploatare	21	2
F	Poartă informații de exploatare și prezentare	0	9
G	Prezintă un aspect estetic corespunzător	1	8
H	Asigură obținerea unor debite reglabile de oxigen și acetilenă	12	3
I	Permite racordarea la sursele de oxigen și acetilenă	4	6

Funcțiile pe care ar trebui să le aibă un produs pentru a da satisfacție, le putem determina făcînd investigarea prin chestionare a utilizatorilor, care pe bază de experiență, iar uneori intuitiv, pot prezenta importante puncte de vedere. Adesea între opiniile utilizatorilor și funcțiile produsului existent pe piață nu există o concordanță corespunzătoare. Această lipsă de concordanță se manifestă prin existența unor funcții exagerat de costisitoare, absența unor funcții utile sau prezența unor funcții inutile în cadrul produsului. Toate acestea contribuie la insatisfacția utilizatorului și la diminuarea competitivității produselor.

După stabilirea funcțiilor utile ale produsului este necesar să se determine ordinea de importanță logică a acestor funcții, situîndu-se totdeauna pe poziția utilizatorului. Această operație se face utilizînd o semimatrice în care funcțiile produsului se compară două cîte două în raport cu importanța lor în cadrul produsului. Astfel unei funcții foarte importante în comparație cu cealaltă, i se acordă trei puncte; unei funcții al cărei grad de importanță este mediu i se acordă două puncte, iar unei funcții aproximativ egale ca importanță cu funcția comparată, i se acordă un singur punct.

	B	C	D	E	F	G	H	I
	A_3	A_3	A_3	A_2	A_3	A_3	A_2	A_3
	B	B_2	B_2	E_2	E_3	E_1	H_2	B_1
		C	D_1	E_3	C_2	C_1	H_3	I_2
			D	E_2	D_3	D_2	H_2	D_1
				E	E_3	E_3	E_2	E_2
					F	G_1	H_2	I_1
						G	H_1	I_1
							H	H_2

Fig. nr. 1

În cadrul exemplului semimatricea este de forma prezentată în fig. nr. 1.

După întocmirea acestei matrice urmînd indicațiile de mai sus, se face însumarea indicilor pentru fiecare literă, respectiv funcție, rezultînd ponderea funcției. Ordinea descrescătoare a acestor valori ne conduce la stabilirea ordinei de importanță logică a funcțiilor, rezultate care se înscriu în tabelul nr. 1.

Consumul ridicat de materiale inglobate în produs nu însemnează plus de funcționalitate, ci din contră...

URMEAZĂ determinarea prețului de cost al funcțiilor. În mod obișnuit prețul de cost al unui produs este rezultatul însumării costurilor materialelor, manoperei și al regiei. Tehnica de analiză a valorii urmărește determinarea prețului de cost al funcțiilor pe care le îndeplinește produsul, știind că fiecare funcție este materializată în cadrul produsului prin subansamble, repere sau porțiuni de repere, în esență în consumuri de materiale, manoperă etc.

Pentru a putea determina prețul de cost al funcțiilor este necesar să se repereze, succesiv pentru fiecare reper în parte toate porțiunile de reper care rezultă printr-o prelucrare oarecare a materialului.

Printre reperele componente ale aparatului de sudură și tăiere oxiacetilenică găsim: injectorul, țeava de amestec, camera de amestec, racord bec, piuliță racord, piuliță cu guler, placă mîner etc.

Pentru injector, reper 388—1—30, identificăm toate porțiunile de reper care sînt suprafețe rezultate prin așchiere, pe care le notăm cu In1, In2... In12.

Pentru țeavă de amestec, reper 388—1—54 porțiunile de reper sînt Ta 1, Ta 2... Ta 8, iar pentru camera de amestec, reper 388—01—046, porțiunile de reper sînt Ca 1, Ca 2... Ca 5. La fel se procedează pentru toate reperele componente ale aparatului.

Tabelul nr. 2

Funcții / Repere și porțiuni de repere	A mater. (lei)	A manop. (lei)	B mater. (lei)	B manop. (lei)	C mater. (lei)	C manop. (lei)	. :	Repere și porțiuni de repere nefuncționale mater. (lei)	Repere și porțiuni de repere nefuncționale manop. (lei)
Reper 388—1—30 Injector									
In 1									
In 2									
.									
.									
.									
I_n 12									
Reper 388—1—54 Țeavă de amestec									
Ta 1									
Ta 2									
.									
.									
.									

Totalitatea porțiunilor de reper identificate formează ansamblul P adică aparatul de sudare și tăiere oxiacentilenică:

P = I_n 1 I_n 2... I_n 12; Ta 1, Ta 2... Ta 8; ...; Ca 1, Ca 2... Ca 15;

După identificarea porțiunilor de reper se poate determina prețul de cost al funcțiilor utilizînd un tabel cu dublă intrare (vezi tabelul nr. 2).

Cîteva observații asupra tabelului nr. 2:

— pentru un tehnolog cu experiență nu prezintă nici o dificultate repartizarea porțiunilor de repere identificate pe funcțiuni, stabilind în același timp costul materialului și al manoperei;

— după efectuarea acestei operații constatăm că au apărut un număr de subansamble funcționale egale cu numărul funcțiilor identificate la produsul respectiv;

— de asemenea, se constată că rămîn repere sau porțiuni de repere care nu se regăsesc în nici una din funcțiile produsului. Aceste repere sau porțiuni de repere care nu sînt angajate în nici o funcție le vom numi părți nefuncționale ale produsului și trebuie eliminate întrucît sînt generatoare de costuri inutile. La unele produse părțile nefuncționale reprezintă un procent important care conduce la scumpirea nejustificată a produsului:

— însumarea pe verticală a valorilor conduce la stabilirea prețului de cost al funcțiilor;

— costurile funcțiilor produsului asociate cu datele tabelului, care prezintă ordinea de importanță logică a funcțiilor, pot scoate în evidență o serie de aspecte negative referitoare la concepția produsului și anume:

- unele funcții secundare ale produsului au un preț de cost ridicat, depășind uneori costul unor funcții mult mai importante.

- se poate constata uneori prezența unor funcții inutile ale produsului (nedorite de utilizator) și totuși acestea sînt plătite.

Calcularea prețului de cost al funcțiilor produsului în cazul aparatului de sudură și tăiere oxiacetilenică a condus la concluzia că funcțiile B, C și G sînt supradimensionate din punct de vedere economic.

Autorul lucrării a propus o serie de modificări ale reperelor corespunzătoare funcțiilor supradimensionate, realizîndu-se o simplificare a produsului și reducerea prețului de cost. Un calcul estimativ al economiilor previzibile se cifrează la suma de 660 000 lei anual.

Alte elemente nefuncționale extirpate odată cu risipa

CU TITLU informativ prezentăm în continuare avantajele economice obținute prin aplicarea acestui tip de analiză în alte cîteva unități economice.

Ing. Lichwar Aureliu de la Întreprinderea de construcții agrozootehnice București a aplicat tehnica de analiză a valorii la un **proiect de tunel sub estacadă**. Soluția adoptată după aplicarea analizei valorii a condus la rezultate care merită evidențiate:

— la lucrarea respectivă s-a redus consumul de material metalic cu 12 445 kg.; — s-a redus volumul de săpături și transporturi de pămînt; — s-a redus volumul de beton consumat cu 187 mc., — prețul de cost pe metru liniar de lucrare s-a redus de la 4150 lei, la 1600 lei, realizîndu-se o economie de 215 000 lei.

Metoda de analiză a valorii se poate aplica cu rezultate importante și în problemele de organizare a proceselor tehnologice. Un exemplu în această direcție este **proiectul întocmit de ing. Duță Claudia de la Institutul de cercetări și proiectări pentru industrializarea lemnului (I.C.P.I.L.)** prin care s-a realizat o creștere substanțială a capacității fabricii de mobilă din Toplița, necesitînd pentru aceasta o investiție minimă.

Exemplele de mai sus ilustrează că, deși în faza de început, aplicarea pe scară largă a analizei valorii în economia noastră, ar putea să evidențieze importantele rezerve de economii de materiale și de manoperă pe care le ascunde prețul de cost al produselor existente.

Aplicarea încă din stadiul proiectării produselor, a acestei metode ar avea ca rezultat reducerea numărului mare de elemente nefuncționale care scumpesc produsele. Formarea unor colective bine instruite în institutele de proiectări și în unitățile productive — cu prioritate în domeniul construcțiilor de mașini — care să practice cu competență această metodă conduce la rezultate economice remarcabile.

ing. Eugen BONTEA
expert Academia
„Ștefan Gheorghiu"

PUNCTE DE VEDERE

SENSUL ȘI EXPRESIA UNOR NOȚIUNI ECONOMICE

- Sistem și etalon monetar sau bănesc ?
- Sistem monetar internațional sau sistem valutar internațional ?
- „Funcțiile monedei" sau „funcțiile banilor" ?
- Reevaluare sau revalorizare ?

ÎN LITERATURA economică de specialitate, în presă se întîlnesc tot mai des termeni diferiți pentru explicarea conținutului științific al acelorași fenomene, procese și categorii economice. Astfel, se utilizează cu preponderență termenii de : sistem monetar, sistem monetar internațional, relații monetare internaționale, etalon monetar, stabilitate monetară, inflație monetară etc., și mai puțin sau chiar de loc termenii cu sensul cel mai potrivit în limba noastră de : sistem bănesc, sistem valutar internațional, relații valutare internaționale, etalon bănesc (sau al prețurilor), stabilitatea banilor etc., care redau, realmente, conținutul științific al acestora. Fără îndoială că preluarea automată în limba română a unor termeni utilizați în alte limbi (de pildă în franceză : le système monétaire, le système monétaire international, les relations monétaires internationales, étalon monétaire etc.), care au conținutul adaptat specificului și sensului limbii respective, creează **confuzii** în traducerea românească mai ales în rîndurile persoanelor mai puțin inițiate în probleme financiar-valutare.

Confuzia este evidentă, de pildă, dacă avem în vedere că termenul francez, „le système monétaire international" nu poate fi tradus în limba noastră prin „sistemul monetar internațional" deoarece este știut că nu există o monedă internațională, și, cu atît mai puțin, un sistem monetar internațional valabil pentru toate țările. Moneda are, după cum arată Marx, un „caracter local și politic" și, ca atare, ea circulă numai în cadrul granițelor naționale ale unei anumite țări, înlocuind în circulația internă marfa — aur, adică pe adevărații bani. În relațiile economice internaționale, monedele își dezbracă, după cum arată Marx, haina lor națională și apar sub formă de bani autentici, adică sub formă de aur sau în anumite situații sub formă de valute care sînt admise pe baza raportului lor paritar exprimat în aur, pe baza unor reglementări speciale. De aceea, în limba română corespunde după părerea noastră, „sistemul **valutar** internațional". Aceeași explicație stă și la baza necesității folosirii corecte în limba română a termenului francez „les relations monétaires internationales" prin termenul de „relații valutare internaționale".

De asemenea, în limba română este mai potrivit termenul de „sistem bănesc". În adevăr elementele componente ale oricărui sistem bănesc național sînt : a) metalul care îndeplinește rolul de bani (adică marfa aur), b) unitatea bănească sau etalonul prețurilor adoptat de fiecare stat și c) reglementările de batere și de circulație internă a semnelor valorii, adică a banilor simbolici. Cum, în cadrul acestor elemente, rolul principal îl are marfa aur, care îndeplinește în economie **rolul de bani**, precum și **etalonul bănesc** (sau etalonul prețurilor), adoptat în fiecare țară prin actele legislative ale statului respectiv, traducerea trebuie să se facă prin termenul de „sistem bănesc". Fiecare stat are sistemul său bănesc național.

Traducerea termenului francez „étalon monétaire" trebuie, de asemenea, după opinia noastră, să se facă prin termenul de „etalon bănesc" sau, cum îl mai numește Marx, „etalon al prețurilor", deoarece el reprezintă o cantitate din metalul prețios (o cantitate de aur, care joacă **rolul de bani**), stabilită de către stat ca **unitate bănească**, cu o anumită denumire, și care servește pentru măsurarea cantităților de aur cu care sînt echivalate, în mod imaginar, mărfurile. El servește la transformarea acestor cantități imaginare de aur în prețuri, adică în **expresii bănești** ale valorii. Inoportunitatea folosirii termenului de etalon monetar apare aici destul de evidentă. Nu monedele aflate în circulație, care apar, după cum spune Marx, „pe baza funcției banilor de mijloc de circulație"... „sau de mijloc de plată", și **care sînt simple simboluri ale banilor autentici**, măsoară cantitățile imaginare de aur pe care le conțin toate celelalte mărfuri, **ci etalonul bănesc** care el însuși este o cantitate de aur. În condițiile în care circulau monedele de aur, putea fi folosit, desigur, termenul de „etalon monetar". În condițiile actuale, cînd monedele de aur nu mai circulă în nici o țară, iar în locul lor se găsesc **semne** ale valorii, folosirea termenului de „etalon monetar" este complet nepotrivită. În sprijinul acestei afirmații aducem și argumentul că, în anumite tranzacții economice, se măsoară direct cantitățile de aur cu ajutorul etalonului de referință, fără ca acesta să mai îmbrace forma de monedă.

Explicații similare se pot da și pentru ceilalți termeni pe care economiștii și, îndeosebi, ziariștii, întîlnindu-i în literatura economică apuseană, îi traduc automat în limba română, fără să reflecteze prea mult dacă expresia respectivă redă sensul științific cel mai potrivit și în limba noastră.

Această terminologie diferită provine după părerea noastră, de la felul cum sînt înțeleși termenii „Money" (englez) și „La monnaie" (francez). La prima vedere se pare că ei s-ar traduce corect prin cuvîntul românesc „monedă" și, de aici, rezultă o întreagă familie de cuvinte : „sistem monetar", „etalon monetar", etc., la care ne-am referit. În realitate, lucrurile nu stau așa. Termenul „Money" înseamnă, în limba engleză, echivalentul termenului de „bani" din limba română de unde și dictonul „time is money" (timpul costă bani). Pentru monedă englezii folosesc alt cuvînt și anume „Coin". Traducerea termenului francez „La monnaie" prezintă, într-adevăr, unele dificultăți, el avînd în **limba franceză** atît sensul de bani cît și pe cel de monedă. De altfel, cu ocazia traducerii „Capitalului" de către Joseph Roy în limba franceză, ediția 1872—1875 (ediție revăzută în întregime de Marx), s-a semnalat această dificultate. Atît K. Marx cît și traducătorul său n-au putut să traducă exact sensul cuvintelor germane „Das Geld" (care înseamnă bani) și „Geldform" (care înseamnă formă-bani) prin cuvîntul francez „l'argent" care înseamnă argint, dar care este utilizat în vorbirea curentă franceză și în sensul de bani. Iată ce spune Marx în ediția revăzută de el : „Traducerea exactă a cuvintelor germane «Geld» și «Geldform» prezintă o dificultate : «forme argent» (forma bani — n.n.) poate fi folosită prin contrapunere cu toate mărfurile **cu excepția metalelor prețioase** (sublinierea noastră). Nu se va putea spune, de exemplu, fără să nu se producă o confuzie în mintea cititorului «forme argent de l'argent» (forma bani a argintului — n.n.) sau «l'or devient argent» (aurul devine bani — n.n.) [1])", pentru că primul termen s-ar mai putea traduce și în următoarele variante „forma bani a banilor", „forma argint a argintului" etc., ceea ce ar fi o tautologie. La fel, cel de-al doilea termen ar mai putea fi tradus și prin expresia „aurul devine argint", ceea ce ar fi lipsit de sens și ar produce o mare confuzie. Pentru a nu se produce confuziile relatate mai sus, Marx a fost nevoit să folosească **în sens de bani** alt termen francez și anume „La monnaie", dar și acesta dădea naștere la o altă confuzie. Iată cum o explică în continuare Marx : „Expresia «forme monnaie» prezintă un alt inconvenient, care vine de la faptul că în franceză cuvîntul «monnaie» este adesea întrebuințat în sensul de piesă măruntă (adică monedă bătută, mărunțiș — n.n.)". Pentru a nu produce confuziile relatate, Marx continua în respectiva ediție franceză că : „Noi folosim alternativ cuvintele «forme monnaie» și «forme argent», după caz, **însă întotdeauna în același sens** (sublinierea noastră [2])", adică în sensul de bani. Pentru redarea termenului de „monedă", Marx a folosit în ediția franceză a Capitalului cuvintele : „le numéraire" sau „les espèces".

Întrucît ediția menționată a „Capitalului" din limba franceză (revăzută în întregime de către Marx) a stat alături de cea germană la baza traducerii „Capitalului" în limba română (ultima ediție), tot ceea ce în ediția franceză este redat prin cuvintele „l'argent" sau „la monnaie" s-a tradus în ediția românească prin cuvîntul bani, iar ceea ce era redat prin cuvîntul „le numéraire" s-a tradus prin cuvîntul **monedă**. Consider că economiștii, ziariștii, profesorii etc. trebuie să țină seamă de felul cum au fost traduse cuvintele respective în limba română de către Comisia însărcinată cu traducerea „Capitalului" lui Marx și să redea corect în limba noastră sensul cuvintelor întîlnite în celelalte limbi. Neluarea în considerație a acestui sens și neutilizarea unei terminologii unitare a dus la aceea că unele cadre didactice au pus **semn de egalitate între bani și monedă.** De asemenea, ele au început să vorbească chiar în manuale universitare de „funcțiile monedei" (!?) ca : măsură a valorii, mijloc de circulație, mijloc de plată, monedă universală (!?) etc., ceea ce este cu totul eronat din punct de vedere științific [3]).

ÎN unele publicații românești se mai întîlnesc și alte expresii care, de asemenea, nu redau corect sensul noțiunilor respective în limba română. De pildă : se folosește cuvîntul „reevaluarea monedei" (preluat de asemenea după expresiile corespunzătoare din celelalte limbi), în loc de „revalorizarea monedei". Este știut că, atunci cînd se mărește cantitatea de aur conținută de o monedă, aveam de a face cu operațiunea care, în literatura de specialitate, poartă denumirea de **revalorizare**, iar atunci cînd se micșorează această cantitate, avem de a face cu operațiunea cunoscută sub numele de **devalorizare.** Și într-un caz și în celălalt este vorba, în fapt, de o **reevaluare,** deoarece conținutul în aur al monedei respective capătă noi dimensiuni. Iată pentru ce motiv nu trebuie redus termenul de reevaluare a monedei **numai la** explicarea operațiunii de revalorizare.

conf. dr. C. BICHI

1) K. Marx. Le Capital. Traduction de Joseph Roy entièrement revisée par l'auteur, Paris, 1872—1873. Editions sociales p. 82.
2) K. Marx. op. cit. p. 82.
3) Vezi : Doliniuc Gheorghe. Moneda și creditul în statele capitaliste, partea I-a, București, A.S.E. 1973.

VITRINA CU CĂRȚI

Semnalăm apariția, sub egida „Centrului de perfecționare a cadrelor din Ministerul Comerțului Exterior", a două lucrări foarte utile lucrătorilor din sistem :

Prima lucrare „Elemente de comerț exterior" tratează sub forma unui ghid practic, mecanismul activității de comerț exterior începînd cu marketingul specific activității de export și pînă la transporturile și asigurările internaționale.

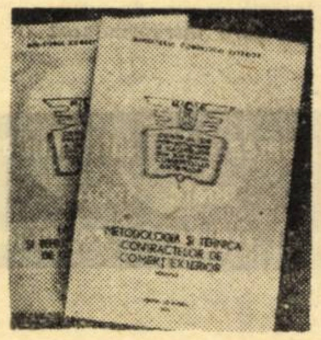

Cea de a doua lucrare „Metodologia și tehnica contractelor de comerț exterior (două volume) își propune o abordare inedită a contractului de comerț exterior, investigînd termenii specifici în care se tratează și se perfectează acesta pentru instalații complexe, comerț invizibil (prestații de servicii industriale, licențe și brevete), leasing, factoring, franchising, contractele cu organismele internaționale, participarea la licitații și burse și alte operațiuni speciale de schimburi economice externe.

Lucrările, elaborate de un colectiv de specialiști din M.C.E. și experți ai centrului de perfecționare, constituie instrumente de lucru pentru practicianul din activitatea de comerț exterior, dar pot fi utile, de asemenea, în învățămîntul economic de specialitate, cursurilor postuniversitare și de perfecționare.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

O invenție nu poate evolua de una singură

LIPSIT de posibilitățile fizicianului sau ale chimistului, economistul, oricît s-ar îmbogăți cu metode riguroase de investigație, nu se poate lipsi de erudiția istorică. Este acesta un bagaj a cărui greutate este nevoit să-l poarte în sudoarea frunții dacă nu vrea să se rătăcească într-o lume C.E.S. *) sau un alt asemenea tărîm imaginar a cărui înțelepciune nu poate fi transferată pe pămîntul nostru fără mijlocirea cunoștințelor istorice.

Bagajul de cunoștințe istorice este prin el însuși de o mare eficiență actuală, care se extinde pînă în domenii care ar părea destul de îndepărtate de istorie, cum este, de exemplu, cercetarea viitorului. Sîntem cititorii atîtor lucrări de prognoză în care autorii nu mai știu cum să se distanțeze de metoda extrapolării. Hulirea extrapolării pare a fi ajuns un permis de intrare în templul viitorologiei. Unii autori refuză să-și dea seama că extrapolarea este **singura** metodă generală de predicțiune în domeniul social. Discuțiile încep abia atunci cînd vrem să precizăm ce înțelegem prin **extrapolare și prin ce metode concrete o practicăm.**

Cît privește previziunea tehnologică, asemenea idei sînt retrezite la fiecare contact cu o istorie a tehnologiei. Una dintre cele mai remarcabile lucrări recente în acest domeniu este cea a lui David Landes[1]). Remarcabilă prin erudiție și competență. Prin noutate, majoritatea lucrărilor citate sînt cercetări sintetice și analitice de dată recentă. Remarcabilă prin capacitatea de a sintetiza imensa diversitate de fapte care alcătuiesc universul tehnologic în continuă mișcare. Pentru cititorul marxist, ea îi reține atenția prin faptul că multe din tezele și din observațiile ei se integrează în modul său de a gîndi. Lucrul acesta este de altfel și firesc : istoricul tehnologiei, mai ales dacă o cercetează dintr-un unghi de vedere economic, se mișcă în mod inevitabil în jurul tezelor fundamentale ale materialismului istoric.

Una din ideile centrale care sesizează drama lui „Prometeu descătușat" (titlul cărții) este **unitatea procesului istoric de generare a invențiilor și de aplicare a lor** în producția industrială. În această mișcare unificatoare, invențiile individuale sînt rezultate din altele anterioare lor și la rîndul lor provoacă apariția altora noi. Invențiile majore sînt urmate de o sumedenie de perfecționări minore, strict necesare pentru a face eficientă o idee majoră. „Numeroasele progrese mărunte au fost la fel de importante ca și înaintările spectaculoase de la început. Nici o invenție nu a ajuns în industrie într-o formă desăvîrșită. Alături de încercările succesive ale creației s-au situat nenumărate ajustări și îmbunătățiri — în ceea ce privește articularea părților, transmiterea energiei și în ceea ce privește materialele utilizate — care abia au făcut cu putință ca dispozitivul, imaginat inițial să poată fi utilizat pe scară comercială", scrie Landes.

Această idee generală este ilustrată pas cu pas atunci cînd se descrie un avans tehnic sau altul. Atunci cînd studiază dezvoltarea mașinilor, autorul nu uită asemenea „amănunte", cum sînt progresele în domeniul lubrificării (probabil că ar fi fost mai fertilă o abordare mai generală : lupta inventatorilor și producătorilor împotriva frecării, care reduce eficiența energetică a sistemelor mecanice ; acest lucru l-ar fi condus la o analiză a evoluției diferitelor tipuri de rulmenți, capitol fundamental pentru istoria sistemelor mecanice, neglijat în multe istorii ale tehnicii), lupta necontenită pentru creșterea preciziei de prelucrare, de aici efortul pentru îmbunătățirea sculelor și pentru crearea și perfecționarea aparatelor de măsură și de control. Căci creșterea preciziei este o condiție necesară pentru interșanjabilitatea pieselor și a mașinilor și pentru standardizare. Iar interșanjabilitatea și standardizarea, extinse pe scară internațională, sînt printre factorii cei mai importanți care au permis ca, în zilele noastre, mașinile să ajungă să fie cea mai importantă marfă pe piața internațională.

Nu putem însă să nu-i reproșăm unui istoric atît de erudit unele omisiuni importante. El nu cuprinde în cîmpul său vizual procesul de **profesionalizare** a creării mașinilor. Nu este, evident, vorba de marile laboratoare de cercetare, despre care scrie oricine se ocupă astăzi de progresul tehnic. Este vorba însă de apariția și dezvoltarea **proiectării** ca activitate de sine stătătoare, care joacă un rol important în progresul tehnic modern. Ca atare, Landes nu se ocupă nici de inginerul proiectant, nici de numeroasele sale ajutoare umane și materiale, nici de apariția și dezvoltarea limbajului specific cu care comunică acest personaj cu cei cu care cooperează în multiple direcții. Fără să mai continuăm cu reproșurile (căci totuși, un autor, chiar dacă este istoric are limitele sale omenești), sesizăm totuși că ar merita cercetat procesul de stabilire și de dezvoltare a **contactelor dintre inginerul proiectant și știință.** Aici se ridică importante probleme de comunicare, fiindcă este limpede că inginerul proiectant nu cunoaște limbajul necesar pentru a comunica în mod direct cu oamenii de știință din diverse domenii. Apare un întreg lanț de „translatori", de intermedieri între inginer și știință. „Știința aplicativă" joacă printre altele și acest rol.

Fiind un proces social, progresul tehnic se desfășoară prin lupta între diferitele grupuri de interese. „Progresul tehnic nu se desfășoară niciodată în mod automat. El înseamnă înlăturarea unor metode consacrate, afectează interese statornicite (una din fericitele invenții terminologice ale impetuosului Thorstein Voblen), determină adeseori dislocări umane". Autorul nu insistă asupra împrejurării că în capitalism ele se rezolvă prin concurență, care uneori face să se înfrunte mari grupuri monopoliste, și că, în cele din urmă, acestea tind să transfere înfrîngerile din războaiele tehnologice pe umerii clasei muncitoare, ale salariaților și ale micilor producători.

În această luptă victoriile nu sînt bruște și nu pot fi reținute ca datele bătăliilor din istoria generală. Sistemele tehnice vechi continuă să coexiste multă vreme cu cele noi. „Această vară indiană de creștere și performanță depășită este un fenomen economic comun. El se explică printr-unul sau mai mulți factori : 1) o reacție tehnologică creativă la provocarea noului concurent ; 2) o comprimare a costurilor și eliminarea risipei în lupta pentru supraviețuire ; 3) ocazii derivate din cererea creată de tehnica mai eficientă".

Iată dar și niște învățăminte pe care nu putem să nu le extrapolăm în orice prognoză tehnologică (și economică). Dacă vom crea un produs nou, vom fi nevoiți să creăm și alte produse : o invenție și o inovație nu poate evolua de una singură; întotdeauna se va găsi cineva care să i se opună și inovația va coexista multă vreme cu sistemele tehnice izofuncționale existente anterior.

Cît de naive sînt deci predicțiile după care în anul cutare oțelul va fi înlocuit cu mase plastice sau în anul cutare vom avea în casă fiecare cîte o sobă atomică!

dr. Ihor LEMNIJ

*) Constant Elasticity of Substitution (Elasticitate constantă de substituție).

1) David S. Landes : The Unbound Prometheus. Technological Change and Industrial Development in Western Europe from 1750 to the Present. Cambridge University Press, 1969.

metodologie

OPTIMIZAREA DECIZIEI DE ACHIZIȚIONARE A UTILAJELOR [I]

CREȘTEREA eficienței economice — sarcină majoră în actuala etapă de dezvoltare a României socialiste — impune reconsiderarea tuturor activităților economice în lumina raportului cheltuieli-efecte, prin reducerea cheltuielilor materiale și folosirea judicioasă a resurselor. În acest context, de o deosebită actualitate ni se pare fundamentarea riguroasă a deciziei de achiziționare a utilajelor necesare întreprinderilor, optimizarea opțiunilor, problemă asupra căreia literatura de specialitate din țara noastră s-a oprit mai puțin. Dată fiind amploarea fondurilor investite în utilaje noi, problema ne apare ca avînd o deosebită utilitate practică.

De aceea, în cele ce urmează, ne propunem să punctăm cîteva premise și posibilități de calcul economic — care trebuie să stea la baza fundamentării deciziei de achiziționare a unui utilaj. Pe această linie, trebuie arătat că, la nivelul actual de dezvoltare a tehnicii, producția de utilaje și mașini se caracterizează printr-un înalt grad de diversificare, pentru una și aceeași trebuință mecanică, piața (internă și externă) oferind mai multe tipuri, care diferă ca putere, prețuri de achiziție, caracteristici funcționale. Deci o primă premisă ce se impune, pentru fundamentarea opțiunii de cumpărare o constituie cunoașterea de către întreprinderea cumpărătoare **a structurii utilajelor existente pe piață,** atît din punct de vedere al tipurilor cît și al puterii lor. Studiul pieței de utilaje poate preveni practica unor conducători de întreprinderi care, adeseori, optează pentru achiziționarea unor utilaje de capacitate maximă, indiferent de nivelul activității pe care acestea sînt chemate să o presteze pe parcursul unui an, în unitatea respectivă. De altfel, o asemenea practică contravine nu numai nivelului eficienței economice a fiecărui leu cheltuit de unitatea respectivă, dar și măsurilor

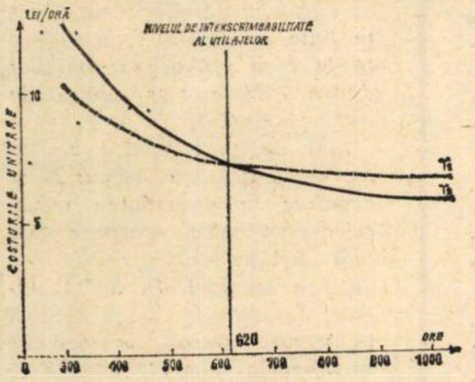

Tabelul nr. 1

ELEMENTE ALE COSTULUI DE UTILIZARE

Nr. crt.	Cheltuieli	Tipul de motor I	Tipul de motor II
1.	Cheltuieli fixe anuale	1920	3200
	— amortismente	$\frac{12000\ F}{10} = 1200$	$\frac{20000}{10} = 2000$
	— taxe, dobînzi, piese de schimb etc.	6% din val. totală = 720	6% din val. totală = 1200
2.	Cheltuieli variabile/oră		
	— carburanți	3 F	1 F
	— întreținere	0,2 ore×3 F = 0,6	0,2 ore×3 F = 0,6
	— reparații *)	$\frac{\text{nr. ore de folosire anuală}}{900\ \text{ore}}$	$\frac{\text{nr. ore de folosire anuală}}{1000\ \text{ore}}$

*) Cheltuielile cu reparațiile se consideră că sînt crescătoare cu nivelul de folosire, determinîndu-se după relația: $\frac{1}{900}N$ unde N = nr. de ore pentru primul tip, și $\frac{1}{1000}N$. pentru al doilea tip.

preconizate în ultimul timp atît pe plan național cît și mondial de a se economisi, pe cît este posibil, **combustibilii lichizi.** Rezultă, prin urmare, că o a doua **premisă** necesară fundamentării deciziei de achiziționare a utilajelor o constituie **cunoașterea nivelului** de folosire a acestora într-un an în cadrul întreprinderii, nivel ce poate diferi în limite minime (50—100 ore) și limite maxime (7 000—8 000 ore). Legat de aceasta, trebuie menționat faptul că, dacă o întreprindere are nevoie ca un anumit utilaj să funcționeze 300 ore pe an, atunci nu există nici o rațiune ca să și-l procure pe cel mai costisitor sau cel care consumă combustibilul cel mai dificil de găsit. Cu aceasta am intrat în a treia premisă ce trebuie luată în considerație și anume **felul combustibilului** consumat.

În afara acestora, pentru ca decizia să fie bine fundamentată, este necesar să se cunoască **durata normată** de serviciu a utilajului, pentru a se evita, pe cît posibil, efectele uzurii morale.

METODELE de calcul economic, propuse la fundamentarea deciziei de achiziționare a utilajelor, se bazează pe cunoașterea eforturilor economice solicitate de utilajul respectiv cît și a efectelor sale. În cazul în care efectele sînt dificil de cuantificat, rezultă că este necesar să se pornească numai de la eforturi. Pe această linie, trebuie să arătăm că achiziționarea utilajelor se poate fundamenta chiar dacă nu se cunosc efectele economice. De aceea, în cele ce urmează, vom aborda o primă metodă de fundamentare a deciziei de achiziționare care se bazează numai pe cunoașterea mărimii eforturilor solicitate de utilaj la **nivele de folosire diferite, într-un an de zile.** În acest sens, menționăm că fundamentarea deciziei numai pe seama eforturilor necesită defalcarea acestora în **elemente fixe** (cheltuieli fixe) și **elemente variabile** (cheltuieli variabile) care nu sînt date de altceva decît de prețul de achiziție și costurile anuale de producție antrenate de utilajul respectiv.

Pe baza acestor elemente de costuri, decizia de achiziționare a utilajului poate alterna în funcție de nivelul (numărul de ore) de folosire la care este solicitat acesta în întreprinderea beneficiară. Alegerea poate să aibă loc fie printr-un calcul **analitic,** fie printr-o reprezentare grafică a costurilor fiecărui tip de utilaj. Atît analitic cît și grafic, se poate determina nivelul de folosire de la care este mai eficientă achiziționarea unui tip sau altuia din utilajul necesar cumpărătorului. Să presupunem, spre exemplu, că la un moment dat, ramura construcțiilor de mașini trebuie să-și doteze — pînă la intrarea în fabricație românească — o serie de întreprinderi, cu un anumit motor cu combustie internă, care se găsește pe piața franceză. Ceea ce este specific în folosirea acestui motor o constituie faptul că el este utilizat în întreprinderile respective, într-un an un număr redus de ore. Pe piața sus-amintită se găsesc două tipuri de asemenea motor și anume:

— primul, de 25 CP, care consumă benzină și costă 12.000 franci *);

— al doilea, de aceeași putere, costă 20.000 franci, dar consumă motorină.

Se menționează că ambele motoare sînt proiectate pentru o durată normală de 10 ani. Ca urmare a faptului că cele două tipuri sînt consumatoare de combustibili diferiți, rezultă că și costurile variabile pe oră sînt diferite (tabelul nr. 1).

Pornind de la acest prim tabel, întocmim costurile orare la cele două motoare pentru a determina nivelul de la care un tip devine favorabil pentru a fi cumpărat.

În cazul celui de al doilea tip de motor se observă (tabelul 3) că, începînd cu nivelul de 600, costurile sale totale întrec pe cele înregistrate la primul tip, ceea ce înseamnă că, dacă întreprinderea respectivă va folosi motorul sub 600 ore pe an, atunci ar fi neeconomic să-l achiziționeze pe acesta din urmă.

Reprezentarea în grafic a costurilor aferente celor 2 tipuri are drept urmare obținerea a două curbe, care se intersectează într-un punct imediat ce se depășește nivelul de folosire de 600 ore pe an. Punctul de intersecție se poate determina prin egalizarea ecuațiilor de costuri orare aferente celor două tipuri de utilaje. Cele două ecuații, care cuprind atît cheltuielile fixe cît și cele variabile, sînt:

costul orar al tipului 1

$$\frac{1920}{N} + 3 + 0,6 + \frac{N}{900}$$

costul orar al tipului 2

$$\frac{3200}{N} + 1 + 0,6 + \frac{N}{1000}$$

Tipul 1 de utilaj este mai avantajos a se achiziționa pînă la nivelul de folosire pînă la care costurile sale orare sînt inferioare celor înregistrate la tipul al doilea, nivel care se obține prin rezolvarea ecuației de gradul doi ce rezultă **prin egalizarea** costurilor totale orare de mai sus. Din rezolvarea ecuației: $\frac{1}{9000}N^2 + 2N - 1280 = 0$, a reieșit că **după 620 ore este mai eficientă procurarea tipului al doilea de utilaj.**

Se observă că, printr-un calcul simplu, accesibil tuturor economiștilor, se pot înlătura o serie de neajunsuri concretizate în efectuarea neeconomicoasă a anumitor cheltuieli dacă s-ar achiziționa un tip de utilaj neadecvat necesităților unei anumite întreprinderi. Și totuși, acestei metode îi putem aduce anumite critici justificate, dacă ținem cont de numeroasele cercetări din ultima vreme privitoare fie la influența **factorului timp,** fie la definirea rolului amortismentului în reluarea procesului de producție pe scară lărgită. Uneori această metodă poate conduce la erori, care sînt cu atît mai mari cu cît valoarea investiției de achiziție este mai ridicată. Aceste neajunsuri pot fi înlăturate prin folosirea **actualizării,** metodă la care ne vom referi într-un material ulterior.

lector univ. I. CĂMĂȘOIU

*) Calculul se efectuează în franci

Tabelul nr 3

COSTUL ORAR AL TIPULUI 1 DE MOTOR ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE FOLOSIRE

Nr. crt.	Costuri	Nr. de ore folosire anuală (N) 300	400	500	600	700	800	900	1000
1.	Cheltuieli fixe/oră — F	6,46	4,80	3,84	3,20	2,74	2,40	2,13	1,93
2.	Cheltuieli variabile/oră — F din care:	3,93	4,04	4,16	4,27	4,38	4,49	4,60	4,70
	— carburanți 3 F/oră	3	3	3	3	3	3	3	3
	— întreținere 0,6 F/oră	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
	— reparații $\frac{N}{900}$ F/oră	0,33	0,44	0,56	0,67	0,78	0,89	1,0	1,1
3.	Total, franci	10,39	8,84	8,00	7,47	7,12	6,89	6,73	6,63

Tabelul nr. 3

COSTUL ORAR AL TIPULUI 2 DE MOTOR ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE FOLOSIRE ANUAL

Nr. crt.	Costuri	Nr. de ore folosire anuală (N) 300	400	500	600	700	800	900	1000
1.	Cheltuieli fixe/oră — F	10,67	8,00	6,40	5,33	4,57	4,00	3,56	3,23
2.	Cheltuieli variabile/oră — F din care:	1,90	2,00	2,10	2,20	2,30	2,40	2,50	2,60
	— carburanți 1 F/oră	1	1	1	1	1	1	1	1
	— întreținere 0,6 F/oră	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
	— reparații $\frac{N}{1000}$ F/oră	0,30	0,40	0,50	0,60	0,70	0,80	0,90	1,0
3.	Total lei/oră	12,57	10,00	8,50	7,53	6,87	6,40	6,06	5,80

- **O problemă mai puțin fundamentată în literatura de specialitate — justa achiziționare a utilajelor**
- **Ce premise trebuie să stea la baza calculului economic ?**
- **Cumpărarea utilajelor în funcție de nivelul activității anuale pe care sînt chemate să o presteze.**

FIȘE

Optimizarea economică a educației

ÎN STUDIUL *Les modèles d'optimisation économique de l'éducation* (Modelele optimizării economice a educației), apărută în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE (nr. 3/1973), Jean Bénard prezintă o sinteză a diferitelor moduri de interacțiune dintre educație și alte sectoare de activitate ale unei economii naționale prezentînd un program liniar secvențial, care vizează maximizarea nu numai a „bunăstării" materiale, ci și intelectuale și culturale. Autorul compară modelul său cu cel al lui I. Adelman și cel al lui S. Bowles. Trecînd în revistă criticile la adresa modelelor de optimizare a educației — și anume că modelele aservesc educația la nevoile economice ale producției, că nu țin seamă de efectele reciproce dintre educație și distribuirea veniturilor, că nu acordă suficient loc substituirii factorilor de producție, de muncă la diferite niveluri de educație, nici la tehnicile pedagogice, că nu țin cont de achiziția de cunoștințe, în special profesionale, pe alte căi decît sistemul educativ și altele — autorul consideră că modelele de optimizare cer numeroase perfecționări pentru a deveni instrumente operaționale, dar că aceste ameliorări sînt posibile și promițătoare.

Matematica și metoda economiei politice

REFERINDU-SE, printre altele, la metoda matematică și metoda economiei politice, la metoda științei economice, V. Olighin-Nesterov arată în articolul *Soznatelnoe ispolzovanie ekonomiceskih zakonov* (Folosirea conștientă a legilor economice), apărut în revista VOPROSÎ EKONOMIKI (nr. 10/1973), că legile economice ale socialismului alcătuiesc un sistem și că utilizarea lor conștientă nu se poate realiza, decît pe baza analizei economice aprofundate și a metodelor economico-matematice ale tehnicii moderne de calcul, devenite instrument necesar al cercetării și experimentării științifice. Problema experimentului în cunoașterea proceselor economico-sociale capătă o nouă semnificație. Realizarea unor transformări economice importante în condițiile socialismului presupune acum pregătirea și verificarea lor experimentală prealabilă. Autorul critică încercările de a substitui abordarea dialectică structural-sistemică a legilor economice ale socialismului cu o simplă „transformare mecanică" a formulării unor legi economice ale socialismului. Elementele și instrumentele necesare ale dezvoltării metodei economiei politice — spune V. Olighin-Nesterov — sînt metodele modelării economico-matematice, ale analizei de sistem și alte realizări ale științei și practicii.

știință și societate

PREȚUL POLUĂRII ȘI AL DEPOLUĂRII [II]

ÎNTR-O SERIE de lucrări apărute în ultimii ani, se atrăgea atenția atît asupra pericolului — la orizontul anilor 2000 — a epuizării resurselor, printre care, în primul rînd a celor energetice, cît și asupra consecințelor nocive pentru mediul nostru ambiant a activității industriale crescînde în toate țările lumii. În multe țări, printre care și țara noastră, s-au legiferat măsuri antipoluante. La noi în țară sînt în curs o serie de prevederi relative la raționalizarea consumului de resurse energetice. Într-o serie de țări occidentale, criza combustibililor pare să fi împins pe planul doi preocupările relative la poluare. În realitate creșterea economică nu se va opri. Pericolul poluării este doar eclipsat, însă nu înlăturat. Continuăm, în acest număr, articolul Prețul poluării și al depoluării, *a cărui primă parte a apărut în nr. 46 din 16 noiembrie a.c.*

MENȚINEREA mediului curat se face prin împiedicarea emisiilor de poluanți sau, în orice caz, prin reducerea lor sub limita la care pot deveni supărători. În Statele Unite, încă din anul 1968, s-au legiferat norme severe care tind să reducă în viitor pînă aproape la zero emisia de oxid de carbon și de hidrocarburi. În tabelul 6 se prezintă valori procentuale ale emisiei de poluanți ale autovehiculelor americane, raportate la emisia din anul 1965.

Tabelul nr. 6

Poluant	1965	1968	1970	1972	1973	1975	1976
CO	100	48	31	31	31	4	4
C_mH_n	100	30	20	20	20	3	3
NO	100	100	100	100	55	55	10

Pentru a se obține aceste emisii scăzute, este necesar să se ia măsuri fie de combatere la geneză, prin modificări constructive, recircularea gazelor de ardere, injecția de benzină și arderea amestecurilor sărace fie de neutralizare care se face prin folosirea de reactori (termici sau catalitici) ce transformă chimic poluanții în substanțe care nu mai sînt nocive.

Folosirea dispozitivelor menționate conduce, în general, la scumpirea reparațiilor și întreținerii, la mărirea costului inițial al autovehiculului. Se apreciază la 420 de dolari costul suplimentar al instalațiilor ce se vor monta pe autovehiculele americane pentru a satisface normativele anului 1975, iar costul întreținerii anuale se scumpește cu 75 dolari. Pentru satisfacerea normativelor europene ale anului 1975, (care sînt mai puțin severe) costul suplimentar este de 60 dolari pentru fiecare autovehicul, iar costul anual suplimentar pentru întreținere de 30 dolari. Se poate arăta că, pe măsură ce gradul de combatere a poluării crește, cu atîta costul acestei acțiuni devine mai mare; astfel reducerea la 38% a emisiilor poluante (față de valoarea inițială de 100%) costă 225 dolari; reducerea mai departe pînă la 8%—600 dolari, iar reducerea la 4%—1050 dolari. Prin urmare, reducerea ultimelor 4 procente de emisii poluante costă 112 dolari pe procent redus, în timp ce reducerea primelor 62 de procente costă numai 4 dolari pe procent.

● Obstacole previzibile și imprevizibile în combaterea poluării
● Cheltuielile contra poluării și... costul automobilului
● Tehnologiile noi de prelucrare a benzinei și reversul lor... creșterea investițiilor

Rezultatul unui studiu efectuat în condițiile țării noastre este prezentat sintetic în tabelul 7. Se constată din acest tabel că sînt cîteva situații în care, paralel cu reducerea de poluanți, se face și economie de benzină; în aceste cazuri, se poate recupera din economia de benzină costul suplimentar al instalației folosită pentru reducerea poluanților.

În general însă, combaterea poluării produsă de motoarele cu ardere internă duce, la stadiul actual al tehnicii, la majorarea prețului autovehiculului prin instalațiile suplimentare care le necesită.

CELE MAI MULTE sorturi de benzină sînt aditivate cu tetraetil de plumb; acest lucru permite realizarea de motoare cu rapoarte de comprimare mari, ceea ce are drept efect reducerea importantă a consumului specific de combustibil. Se remarcă în prezent tendința de a folosi benzine **fără adaos de plumb**, aceasta din două motive: particulele de plumb eliminate prin gazele de ardere ale motoarelor cu ardere internă sînt toxice pentru organism; plumbul otrăvește catalizatorii pe bază de platină și-i scoate din funcție.

Cercetările efectuate pînă în prezent arată că eliminarea aditivilor cu plumb va conduce la o reconsiderare a tehnologiilor de producere a benzinei pentru a-i menține, măcar parțial, calitățile cerute de arderea în motor. Acest lucru conduce la investiții importante realizate în termen scurt; spre exemplu, industria americană de prelucrare a țițeiului ar necesita investiții suplimentare de 6,8 bilioane dolari în acest scop.

SE ÎNCEARCĂ o apreciere a evoluției consumului de benzină în legătură cu dezvoltarea parcului auto în țara noastră, aceasta pentru a evidenția efectul măsurilor de combatere a poluării asupra consumului de combustibil. Se consideră că, în anul 1973, ar exista 150 000 autoturisme care ar parcurge fiecare în medie 12 500 kilometri anual, cu un consum mediu de 8 litri de benzină la 100 km (cifrele reprezintă estimații ale autorului). Consumul anual de benzină ar fi deci de 150 000 t. Dacă parcul din anul 1980 ar fi de 440 000 de autoturisme consumul, în aceleași condiții, ar reprezenta 440 000 t de benzină; se poate însă presupune că o tendință normală de creștere a cilindreei ar duce la o creștere de consum în ansamblu pe parc de 3% și deci benzina consumată reprezintă 453 200 t. Mărirea densității circulației în oraș reduce viteza de circulație, iar crearea unei rețele de autostrăzi mărește viteza de circulație în afara orașelor; ambele elemente conduc la mărirea consumului de combustibil cu aproximativ 5% și deci consumul anual la nivelul anului 1980 va fi 475 860 t. Se consideră că se introduc dispozitive pentru combaterea poluării și benzinele se realizează fără aditivi cu plumb; prin aceasta consumul de combustibil ar crește în medie cu 12%; aceasta ar însemna un necesar de 532 968 t benzină pentru anul 1980. Deci, în condițiile acestor ipoteze (cifrele constituie simple aprecieri pentru a face exemplul mai verosimil), în loc de un consum de 440 000 t, cît ar fi rezultat din considerarea numai a creșterii numerice a autovehiculelor se vor necesita 532 968 t de benzină, adică 93 000 t mai mult și aceasta, în principal, datorită efectului combaterii poluării.

Este evident că pierderea înregistrată pentru înlăturarea efectelor nocive ale poluării va fi recuperată prin menținerea mediului curat, fără însă a avea date concrete în această direcție. În fața cercetării economice se află cîmpul larg al stabilirii metodologiei de determinare a efectelor complexe ale măsurilor luate pentru combaterea poluării.

Tabelul nr. 7

Măsură	Efectul asupra poluanților			Consum de combustibil	Putere motor	Cost		Cost inițial	Amortizarea investiției suplimentare
	CO	$C_m H_n$	NO_x			reparații	întreținerea		
Procedeu standard	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	nu
Modificări constructive la motoarele existente	80%	70%	?	97%	100%	100%	102%	102%	nu
Recircularea gazelor de ardere	?	?	50%	105%	95%	100%	105%	103%	nu
Injecția de benzină	70%	70%	?	85%	115%	100%	110%	120%	se amortizează în 6 ...7 ani
Arderea amestecurilor sărace	40%	40%	50%	90%	100%	110%	120%	110%	se amortizează în 4 ...6 ani
Neutralizare prin reactori termici	50%	50%	?	105%	95%	105%	110%	103%	nu
Neutralizare prin reactori catalitici	4%	3%	10%	105%	95%	110%	130%	110%	nu

prof. dr. doc. ing.
Călin Adrian VASILESCU

O soluție: geotermia

SUB ACEST titlu, revista L'Express *(nr. 1168/ 26 nov. — 2 dec. 1973) publică un articol semnat de Camille Rougeron. Articolul este precedat de o scurtă introducere redacțională, în care se arată că dezvoltarea energiei geotermice, pornind de la explozii termonucleare la mare adîncime în regiuni cu gradient geotermic ridicat, a fost sugerată, pentru prima dată, de Camille Rougeron. la începutul anului 1956. Propunerea, făcută președintelui Comisiei pentru energia atomică a S.U.A., a fost mai întîi respinsă. Rougeron a reluat-o în cartea „Aplicațiile exploziei termonucleare", publicată în 1956. Apoi, sub influența dr. Edward Teller, cunoscutul părinte al bombei „H" și a dr. Willord F. Libby, sugestia lui Rougeron a obținut adeziunea Comisiei.*

Energia geotermică, arată C.R., se bazează pe creșterea temperaturii rocilor pe măsură ce cobori spre adîncurile pămîntului. Mijlocul cel mai rentabil de acces la această energie este explozivul cel mai puternic și cel mai economic — încărcătura termonucleară. Gradientul (sau gradul) geotermic, definit ca adîncimea la care trebuie să pătrunzi pentru ca temperatura să crească cu 1 grad, este în medie de 33 de metri. Dar acest gradient atinge o valoare triplă în numeroase regiuni de vulcanism vechi sau recent. Aici se pot găsi la 4000 de metri adîncime roci la 400°C. Un metru cub de rocă echivalează cu jumătate metru cub de apă la aceeași temperatură. Combinația cea mai economică de energie termonucleară și de energie geotermică ar fi explozia succesivă de explozivi de cîteva megatone, în linie orizontală, la o distanță la care prăbușirea pereților dintre camere s-ar adăuga la cea a plafonului.

Încă de la începutul acestui an, unele state au început să se angajeze în dezvoltarea resurselor geotermice, pentru a face față unei previzibile crize mondiale a energiei. În S.U.A. lucrări importante au și început în Munții Stîncoși. Previziunile se referă la circa 132 000 MW în 1985 și 395 000 MW în anul 2000, ultima cifră depășind cu mult producția electrică totală a S.U.A. în momentul de față.

A. S.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Evoluții pe piața maselor plastice

DOUĂ TENDINȚE se manifestă preponderent în domeniul maselor plastice, și anume: ritmul de creștere a consumului acestora (pe plan mondial) depășește toate previziunile, în timp ce se resimte o anumită insuficiență a materiilor prime corespunzătoare (furnizate îndeosebi de industria petrochimică), ceea ce duce la scumpirea lor. După aprecierea specialiștilor, pentru a face față cererii crescînde de mase plastice, Statele Unite (principalul producător din lume) — de exemplu — își vor spori producția de la 9,4 milioane de tone în 1971 la 103 milioane în anul 2000, extindere care va necesita investiții masive, evaluate la 115 miliarde dolari.

● Euforii și temeri în industria semiconductorilor

1973 este apreciat ca un an record pentru producția de semiconductori din lumea occidentală: volumul acesteia va depăși cu 30—35% nivelul anului precedent. Expansiune, care se datorează — în principal — cererii susținute din partea industriei de televizoare în culori și a celei de echipament în domeniul informaticii. Acest ritm ridicat de creștere a producției de semiconductori provoacă însă o anumită neliniște, estimîndu-se că există riscul unei supraproducții în Statele Unite de la începutul anului viitor, iar în Europa occidentală — cu un semestru mai tîrziu.

economie mondială

CONTROVERSE ÎN JURUL LICHIDĂRII DUBLEI PIEȚE A AURULUI

de dr. Costin KIRIȚESCU

MAI ÎNTÎI FAPTELE: la 13 noiembrie 1973, reprezentanții Băncii Federale de Rezerve din Statele Unite și ai unor bănci centrale din Europa Occidentală (Anglia, Belgia, Elveția, Italia, Olanda și Republica Federală Germania), întruniți la sediul Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel, au dat publicității hotărîrea de a pune capăt acordului încheiat între ele la 17 martie 1968, cu privire la instituirea sistemului dublei piețe a aurului.

Amintim că prin acest acord, piața internațională a aurului era scindată în două piețe: pe una, „piața oficială", băncile centrale puteau vinde și cumpăra acest metal între ele la vechiul preț oficial de 35 dolari uncia, stabilit de S.U.A. încă în 1934; pe a doua piață, „particulară", destinată publicului și industriei, tranzacțiile se efectuau la prețul care rezulta din jocul liber al cererii și ofertei. Băncilor centrale le era interzis accesul pe piața particulară, după cum publicului îi era, evident, interzis accesul pe piața oficială.

Cele două piețe înființate acum cinci ani funcționau deci paralel, însă complet separat, ceea ce a avut ca urmare apariția unei situații absurde într-o economie de piață și anume existența a două prețuri pentru una și aceeași marfă: prețul fix al pieței oficiale și prețul fluctuant al pieței particulare. Astfel, la data lichidării dublei piețe, în timp ce prețul oficial era de 42,22 dolari uncia (în urma ultimei devalorizări a dolarului), prețul liber pe piața Londrei se situa în jur de 90 dolari, deci mai mult decît dublul prețului oficial. În vara acestui an, prețul liber al aurului atinsese cota cea mai ridicată din întreaga istorie de pînă acum a comerțului cu aur: 130 dolari uncia.

Antecedente

INTRODUCEREA dublei piețe a aurului în 1968 a constituit una din încercările autorităților occidentale de a ocoli acțiunea legilor economice obiective ale capitalismului. Întreaga construcție a sistemului monetar internațional creat la Bretton Woods în 1944 se sprijinea pe concepția nerealistă a fixității valorice a dolarului S.U.A., iar aceasta trebuia exprimată prin menținerea neabătută a prețului în dolari a aurului.

Un timp, potențialul economic și financiar al Statelor Unite a fost suficient pentru menținerea prețului aurului pe piață aproape de nivelul prețului oficial. După aceea însă, dolarul a început să sufere un proces de deteriorare, depreciindu-se tot mai vizibil față de mărfuri, inclusiv față de aur. Dacă în această nouă perioadă, prețul pe piață al metalului a rămas totuși aproape de nivelul oficial, lucrul a fost posibil numai prin sacrificarea celei mai mari părți din rezervele de aur ale Statelor Unite. De la 24,6 miliarde de dolari în 1949, acestea au ajuns la sfîrșitul lui 1967 la mai puțin de 12 miliarde.

Întrucît devenise limpede că fixitatea valorică a dolarului în raport cu aurul — baza sistemului monetar internațional — nu mai putea fi „apărată" în continuare cu mijloacele unei singure țări, fie ea și Statele Unite, a fost înființată din inițiativă americană așa-zisa coaliție a aurului (Gold Pool) care cuprindea, pe lîngă Statele Unite, celelalte țări semnatare ale hotărîrii de la 13 noiembrie a.c. și care avea ca scop să pună în vînzare aur pe piață din rezervele oficiale, ori de cîte ori o cerere sporită ar fi avut tendința să arunce peste bord prețul oficial.

Atunci cînd pierderile de aur au depășit și posibilitățile acestei coaliții de țări, iar avalanșa cererilor de aur pe piață nu contenea, guvernatorii băncilor centrale din cele șapte state membre ale Gold-Pooul-ului, întruniți în grabă la Washington în martie 1968, au considerat că nu aveau altă soluție decît aceea pe care o cunoaștem: instituirea celor două piețe. Această măsură dispensa autoritățile monetare occidentale de a mai susține prețul aurului pe piața liberă, deci de a mai pierde în cotinuare aur din rezervele lor. Prețul oficial a fost totuși menținut, însă numai pentru tranzacțiile dintre băncile centrale.

Implicațiile practice ale lichidării dublei piețe

ÎN CONDIȚIILE actuale, renunțarea la dubla piață a aurului nu va avea deocamdată nici un efect demn de remarcat în viața economică internațională.

În sfera relațiilor dintre băncile centrale, prețul oficial de 42,22 dolari uncia de aur fin va fi menținut, după opinia unor cercetători și practicieni, deoarece hotărîrea luată la Basel nu desființează acest preț. Tranzacțiile între bănci la prețul oficial nu vor fi nici încurajate și nici descurajate prin noua măsură, deoarece ele nici nu există în prezent. Aceste tranzacții sînt paralizate de mai multă vreme, adică din momentul cînd diferența dintre prețul oficial și cel real, de pe piață, a ajuns atît de mare, încît a demonstrat cu claritate caracterul fictiv al prețului oficial. Atîta timp deci cît se va menține un preț oficial mult inferior prețului pieței băncile centrale nu vor vinde și nu vor avea de unde cumpăra aur la prețul oficial.

În sfera relațiilor dintre particulari, prețul aurului va continua să fluctueze în funcție de cererea și oferta de pe piață. Cu alte cuvinte, **lichidarea dublei piețe a aurului nu a suprimat dualitatea prețului, ci numai dualitatea pieței**. Ce înseamnă aceasta?

Eliminăm de la început ipoteza că particularii vor putea cumpăra aur de la băncile centrale la prețul oficial, deoarece aceste bănci nu mai au de mult obligația de a converti banii în aur. Însuși dolarul nu a fost convertibil în aur decît pentru băncile centrale, iar de la 15 august 1971, chiar și această convertibilitate limitată a fost abrogată legal. De asemenea, eliminăm ipoteza vînzării de aur de către particulari băncilor centrale la prețul oficial. Este cert că nimeni nu va voi să vîndă o uncie de aur cu 42,22 dolari. Iar dacă ar voi să-l vîndă la prețul pieței, băncile centrale n-ar putea să-l cumpere, deoarece ele sînt obligate prin statutul Fondului Monetar Internațional să nu cumpere aur decît la un preț care nu depășește pe cel oficial.

Dacă desființarea pieței duble a aurului nu dă loc unor tranzacții ale particularilor cu băncile centrale, nu mai rămîne decît ca băncile centrale să efectueze ele tranzacții pe piața liberă. Într-adevăr, după cît se pare, aceasta este singura cale care a fost deschisă prin măsura luată în noiembrie. Dar și pe ea, circulația se face într-un singur sens: băncile vor putea vinde aur pe piața liberă din rezervele lor, însă nu-l vor putea cumpăra, ca urmare a aceleiași obligații statutare a F.M.I.

O primă controversă

PUBLICAREA hotărîrii de la Basel a suscitat o controversă între Statele Unite și Franța cu privire la semnificația lichidării dublei piețe a aurului.

S.U.A. consideră — așa cum am presupus în cele de mai sus — că această hotărîre a făcut să reintre în vigoare dispoziția statutară a Fondului Monetar Internațional, potrivit căreia băncile centrale nu au dreptul să vîndă aur pe piața liberă decît numai dacă prețul este superior celui oficial și să cumpere numai dacă prețul pieței scade sub prețul oficial de 42,22 dolari uncia. În acest sens trebuie apreciate declarațiile președintelui Băncii Federale de Rezerve a S.U.A., Arthur Burns, care a afirmat că Statele Unite vor putea vinde aur pe piață (fără însă să precizeze cînd și în ce măsură ar face-o).

Dimetral opusă este opinia reprezentanților Franței, împărtășită de unii parteneri europeni, între care Italia și Republica Federală Germania. Franța consideră că banca centrală va putea de acum înainte să vîndă **și să cumpere** aur pe piață, bineînțeles la prețul pieței. Acest lucru n-ar fi însă posibil decît dacă nu ar exista decît un singur preț al aurului — cel liber. Tocmai acest punct de vedere este susținut de francezi: după ei și după alții, atît piața oficială a aurului cît și, desigur, prețul oficial al aurului au fost desființate încă de la data de 15 august 1971, cînd președintele Nixon a decretat embargoul asupra aurului. Ei adaugă că, de altfel, aceasta a constituit și rațiunea măsurii luate de americani acum doi ani. Așadar, hotărîrea de la Basel nu trebuia să suprime dualitatea prețului aurului, deoarece aceasta era de mult suprimată.

În concluzie, oficialitățile americane afirmă că în prezent, băncile centrale au obținut dreptul de a vinde aur pe piața liberă și că dualitatea prețului nu a fost abolită prin lichidarea dublei piețe, în timp ce unele țări vest-europene afirmă că băncile centrale vor putea vinde și cumpăra aur la prețul pieței și că, de fapt, nici nu mai există alt preț afară de acesta.

Rațiunea lichidării dublei piețe...

ÎN FAȚA ACESTOR rezultate ipotetice foarte puțin consistente — cu atît mai puțin consistente cu cît unele bănci centrale, cum sînt cele din R.F.G. și din Elveția, au anunțat că nu au intenția să vîndă aur pe piață —, numeroși cercetători occidentali s-au străduit să deslușească motivele mai adînci pentru care „cei șapte" au luat o asemenea hotărîre. Rezultatele investigațiilor sînt deosebit de interesante, ele arătînd cît de departe poate ținti în viitor o măsură care la prima vedere pare să nu depășească sfera preocupărilor tehnice.

Astfel, ziarul „Le Monde" citează declarațiile unui cunoscut economist american, Pierre Rinfret, care afirmă că **„printr-o trăsătură de condei, Statele Unite au sporit puterea dolarului, multiplicînd de 2½ ori valoarea stocului lor de aur care trece prin aceasta de la 10 la 25 miliarde de dolari"**. Această afirmație se bazează pe raționamentul că, din moment ce Statele Unite acceptă să vîndă aur pe piață, ele **sînt dispuse să considere că prețul de pe piață este cel real și, ca atare, vor reevalua stocul lor oficial de aur la acest preț**.

Ziarul adaugă că, așa cum se pare, și oficialitățile din R.F.G. lasă să se înțeleagă că rațiunea măsurii de lichidare a dublei piețe a aurului ar fi aceea de a da băncilor centrale posibilitatea de a contabiliza rezervele lor de aur la un preț mai realist, ceea ce ar duce la o oarecare compensare a pierderilor pe care unele bănci le-au avut de pe urma operațiunilor de susținere a cursului dolarului.

O altă rațiune a măsurii de lichidare a dublei piețe ar fi, după unele păreri, aceea de a debloca circulația aurului între băncile centrale. Atîta vreme cît prețul oficial era cel de 42,22 dolari uncia, nici o bancă nu ar fi fost dispusă să vîndă un activ al ei care valorează de două ori sau — așa cum afirmă Pierre Rinfret — de două ori și jumătate mai mult. Convenirea între băncile centrale a unui preț care, după părerea guvernatorului Băncii Italiene, Guido Carli, exprimată la sesiunea anuală B.I.R.D. — F.M.I. de la Nairobi, „va fi fără îndoială apropiat de cel al pieței", ar ușura nu numai tranzacțiile cu aur între băncile centrale, dar și intervenția acestor bănci pe piața aurului, în vederea stabilizării prețului.

...și alte controverse

NUMEROȘI comentatori au făcut legătura între lichidarea pieței duble și viitoarea reformă a sistemului monetar internațional. Și în această privință există poziții contradictorii. Într-o declarație făcută după apariția primelor știri asupra noii măsuri, monetaristul francez Jacques Rueff, cunoscut pentru lupta pe care o duce pentru menținerea aurului la baza sistemului, a afirmat că „decizia luată la Basel este un pas important pe drumul care ar putea conduce la reconstruirea unui sistem monetar internațional eficient". Rueff se referă probabil la faptul că decizia de la Basel inaugurează o atitudine mai realistă față de prețul aurului, ceea ce contribuie la „dezghețarea" unei mari cantități de aur. Rezervele metalice deținute de băncile centrale din lume sînt evaluate azi la circa 43 miliarde de dolari la prețul oficial de 42,22 dolari uncia; împreună cu aurul deținut de unele organisme internaționale, cum ar fi F.M.I., totalul s-ar ridica la circa 50 miliarde care ar redeveni mobile dacă prețul ar fi rezonabil.

Dimpotrivă, profesorul american Robert Triffin vede în măsura de la Basel un pas înainte spre realizarea reformei sistemului monetar internațional pe baza drepturilor speciale de tragere (d.s.t.) — și nu a aurului. Pentru el, această măsură dă băncilor centrale posibilitatea de se debarasa în timp de rezervele lor de aur, deblocînd tranzacțiile cu aur monetar și aducînd aurul la situația de simplă marfă vîndută și cumpărată ca oricare alta pe o piață. Arthur Burns pare să fie de aceeași părere, declarînd că „nici S.U.A și nici celelalte bănci centrale nu consideră că această decizie ar aduce prejudicii ultimelor hotărîri asupra unei reforme monetare internaționale" (este știut că S.U.A. propun o reformă bazată pe transformarea d.s.t. în principal mijloc de rezervă și pe demonetizarea treptată a aurului).

Lichidarea dublei piețe a aurului a fost deci întîmpinată cu opinii diferite, ca de altfel și întreaga problemă a aurului. Deși în lucrările de pînă acum privind reforma sistemului monetar internațional s-a realizat un consens crescînd în legătură cu abolirea funcțiilor monetare ale aurului, nici un factor responsabil nu ar fi, probabil, dispus să lichideze rezervele metalice ale țării sale. Adevărata semnificație a lichidării dublei piețe ne-o va dezvălui de-abia viitorul.

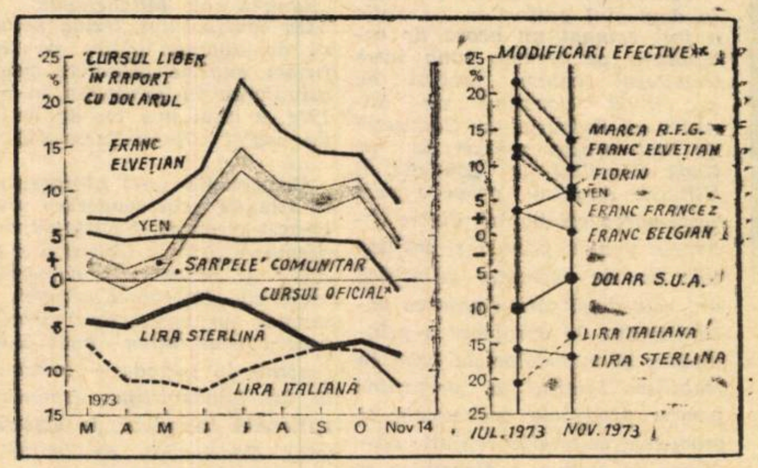

Cursul dolarului și al celorlalte valute

*) După devalorizarea din februarie a dolarului, majoritatea cursurilor oficiale erau cu 11,1% peste vechile lor parități, din decembrie 1971.

**) Indicatorul NatWest al modificărilor survenite în cursurile valutelor respective pe piață în perioada menționată.

(după **The Economist**)

Le Monde

Criza energetică

Efecte pe plan economic, social și monetar în țările Pieței Comune

CONCLUZIILE primului raport pus la dispoziția Comisiei Pieței Comune, privind consecințele economice ale actualei crize energetice asupra țărilor membre sînt pesimiste : potrivit experților, prelungirea reducerii aprovizionării cu petrol ar putea antrena în 1974 o scădere a produsului lor național brut însumat cu 2—3%, în locul sporirii cu 4% prevăzute anterior.

Reproducem din relatarea făcută de ziarul *Le Monde* despre raport :

„Raportul face mai întîi o serie de constatări : reducerile livrărilor ca și embargoul asupra anumitor destinații, hotărîte de țările producătoare de petrol, antrenează încă de la sfîrșitul lunii noiembrie un deficit global de ordinul a 15% în aprovizionarea cu petrol brut a Comunității, adică un deficit de 18—20% în raport cu necesitățile curente. Raportul adaugă că, chiar în cazul în care țările producătoare ar hotărî să suspende în curînd aceste măsuri, deficitul s-ar prelungi pe cel puțin două luni, deoarece petrolul importat reprezintă 59% din consumul de energie primară al Comunității. Care vor fi, după raportul menționat, consecințele probabile ale acestei penurii ?

● **Pe planul creșterii economice.** Experții de la Bruxelles consideră că o reducere prelungită a aprovizionărilor, chiar dacă va fi însoțită de anumite restricții asupra consumului neesențial ar putea să ducă în 1974 la o scădere a nivelului produsului național brut al C.E.E. de aproximativ 2—3%, în locul sporului prevăzut de aproximativ 4%. Aceasta ar reprezenta reducerea cea mai gravă a activității economice a țărilor membre în Piața Comună de la război încoace. Această evaluare se bazează numai pe scăderile producției provocate de insuficiența ofertei, fără a ține seama de incidențele secundare datorate unei reduceri a cererii de bunuri de consum (rezultînd la rîndul său dintr-o scădere a veniturilor reale) și a cererii de bunuri de investiții. Încetinirea pronunțată a activității nu va fi repartizată în mod egal între diverse ramuri și regiuni, dar în ultimă instanță va afecta ansamblul Comunității.

● **Pe plan social.** O reducere a P.N.B. de ordinul a 2—3% ar duce în țările Pieței Comune la o rată a șomajului de 4—5%, față de nivelul actual de 2%.

● **Pe plan monetar.** Creșterea prețului petrolului brut, înregistrată numai în octombrie, se va reflecta într-o sporire a prețurilor cu amănuntul de 1—1,5%. Va rezulta o reluare a procesului inflaționist care ar putea duce la un dezechilibru al balanței de plăți și la dificultăți în domeniul cursurilor valutare.

Ce se poate întreprinde pentru a se încerca să se atenueze cel puțin parțial efectele crizei ? Experții de la Bruxelles evocă mai întîi mijloacele pentru a se ajunge la o mai bună adaptare a nivelului consumului la acela al disponibilităților. Este necesar să se intensifice măsurile de economisire. Acelea care sînt deja aplicate sau prevăzute de țările membre se vor dovedi insuficiente. După părerea Comisiei este probabil că aceste măsuri vor trebui să fie completate printr-o anumită raționalizare a aprovizionărilor către sectorul producției. Această raționalizare a aprovizionărilor industriei va însemna probabil o reducere a lor cu 10%. Pentru a sprijini statele membre să organizeze o politică de raționalizare, Comisia ar putea propune următoarele :

● Să stabilească un obiectiv al activității economice care să fie menținut, avînd drept corolar un anumit volum de reducere a consumurilor neesențiale ;

● Criterii pentru a stabili prioritățile în alocarea resurselor către sectoarele productive ;

● Măsuri care să favorizeze o mai bună utilizare a celorlalte surse de energie și transferul anumitor consumuri de produse petrolifere. În această privință, remarcă experții de la Bruxelles, posibilitățile unei acțiuni imediate există în domeniul producției de electricitate".

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — FORMĂ DE COMERȚ ÎN EXPANSIUNE [V]

Preocupări O.N.U.D.I.

IN ARTICOLELE precedente, publicate pe această temă, au fost aduse în atenția cititorilor noștri diverse aspecte legate de transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare sau între acestea. Problemele ridicate de transferul de tehnologie fiind de o importanță vitală pentru țările în curs de dezvoltare, ele au fost dezbătute cu ocazia numeroaselor manifestări și reuniuni ale Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), for specializat pentru conducerea complexelor programe de ajutor inițiate în sprijinul dezvoltării industriale și lichidării decalajului tehnologic între țările lumii.

Discuțiile purtate cu aceste ocazii au subliniat că eforturile continui depuse de țările în curs de dezvoltare trebuie orientate și sprijinite pentru o alegere potrivită a tehnologiilor ce urmează a fi transferate. Procesul de analiză și opțiune este deosebit de complex, fiind necesar să se țină seamă de o serie de factori interdependenți și specifici fiecărei țări, ca de exemplu : resursele de materii prime, gradul general de dezvoltare, posibilitățile de a asigura personalul calificat necesar atît pentru întocmirea studiilor de dezvoltare și organizare cît și pentru exploatarea noilor unități industriale ce urmează să fie contruite, orientarea politicii industriale în concordanță cu planurile de dezvoltare economică elaborate de sectorul public și de cel particular, evitarea paralelismelor etc. Nu odată s-a verificat că simpla neglijare a unui singur sector a dus la rezultate contrarii sau total neeconomice pentru scopurile urmărite prin transferurile de tehnologie în anumite țări.

O.N.U.D.I. și-a asumat această răspundere deosebită de a acorda o asistență calificată și obiectivă țărilor în curs de dezvoltare pentru orientarea acestora în opțiunile lor. Ar fi temerar să se afirme de pe acum că această sarcină asumată de O.N.U.D.I. este deja îndeplinită în condiții optime. Trebuie subliniat că aici intervin interesele și posibilitățile țărilor care urmează să pună la dispoziție tehnologiile, precum și necesitatea unor fonduri suficiente la dispoziția O.N.U.D.I. pentru a desfășura această activitate.

O.N.U.D.I. singură dispune de un număr redus de tehnologii și informații tehnice care sînt puse la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare sub diverse forme, fiind departe de a putea răspunde numai prin mijloacele proprii la necesitățile actuale impuse de dezvoltarea industrială multilaterală a țărilor care solicită din ce în ce mai mult asistența acestei organizații.

Trebuie subliniat că numeroase proiecte, care implică și transfer de tehnologie, sînt finanțate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), dar și sub acest aspect posibilitățile orientate în funcție de priorități sînt depășite de cererile provenite din țările în curs de dezvoltare.

Privind în perspectivă, problema se poate pune cel puțin sub două aspecte, primul constînd în antrenarea țărilor industrializate pentru a contribui într-o măsură mai mare la eforturile Națiunilor Unite, iar al doilea — în mărirea eficacității organismelor de specialitate ale O.N.U.D.I.

Este evident că acest proces complex nu implică numai antrenarea celor doi factori de mai sus, ci privește și țările „primitoare" de tehnologie.

În încheierea lucrărilor unei reuniuni organizată de O.N.U.D.I. s-au făcut următoarele recomandări de către participanți asupra transferului de tehnologie :

a) **Recomandări adresate guvernelor țărilor în curs de dezvoltare :**

— Promovarea unei politici care să favorizeze climatul științific și de cercetare necesar transferului de tehnologie prin inițierea unor programe de dezvoltare industrială bazate pe resursele locale, adoptarea unei politicii planificate pentru dezvoltarea tehnologiilor și cercetărilor existente pe plan național, formularea unei politici care să încurajeze progresiv creșterea responsabilităților cadrelor locale care să înlocuiască utilizarea costisitoare a experților străini.

— Înființarea și sprijinirea centrelor de cercetare și aplicare care să descopere și să analizeze resursele de materii prime locale, să efectueze studii tehnico-economice, să investigheze noi tehnologii în diverse ramuri de specialitate etc.

— Inițierea unei politici de expansiune progresivă în domeniul industrial prin dezvoltarea posibilităților de fabricare a unor părți din echipament și instalații chiar de către industria locală.

— Încurajarea importului de tehnologie în mod coordonat și care să servească de catalizator și nu de inhibitor în eforturile autohtone de cercetare și dezvoltare. Evident, aceste tehnologii importate trebuie să fie adaptabile condițiilor locale, fiind de dorit ca țările în curs de dezvoltare să dispună de organisme centrale pentru canalizarea transferului de tehnologie.

— Înființarea unor instituții tehnice de specializare și a unor centre de școlarizare.

— Înființarea unor servicii de informații și evidență a cadrelor de specialitate indigene și din străinătate pentru utilizarea lor optimă.

— Apelarea la asistență de specialitate prin intermediul O.N.U.D.I. sub formă de burse, vizite și specializări în uzine moderne, institute de proiectare, laboratoare, centre de cercetare etc.

— Crearea unui sistem stimulatoriu pentru instituțiile, întreprinderile și cadrele de specialiști locali pentru crearea și dezvoltarea know-how-ului indigen. Acest sistem stimulativ poate consta din finanțări și subsidii preferențiale, liberalizarea taxelor și restricțiilor la import pentru echipamente și materii prime indispensabile pe plan local etc.

b) **Recomandări adresate conducerilor întreprinderilor :**

— Înființarea unor centre de cercetare și aplicare în cadrul unor unități industriale mai importante pentru perfecționarea tehnologiilor utilizate în aceste unități. Aceste centre își vor orienta eforturile asupra proiectelor de dezvoltare specifice unităților respective.

— Întocmirea de studii de fezabilitate de către organizațiile de specialitate din țara respectivă sau din străinătate. Progresiv, se vor lua măsuri ca aceste studii să fie întocmite cu precădere de către organizații locale pe măsura acumulării experienței necesare și, eventual, cu concursul experților străini.

— Încurajarea inițiativelor individuale

Centrul comun O.N.U.D.I. — România

ȚARA NOASTRĂ, consecventă politicii de cooperare internațională, este profund antrenată în activitatea multilaterală desfășurată de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, pe linia creșterii potențialului industrial al țărilor în curs de dezvoltare. Ca o măsură concretă în această direcție, în anul 1972 a fost creat Centrul Comun O.N.U.D.I./România pentru cooperare internațională în domeniul chimiei și petrochimiei, în urma unui acord între Guvernul Român și Secretariatul O.N.U.D.I.

JOINT UNIDO-ROMANIA CENTRE
BUCHAREST OFFICE

Acest Centru, care funcționează cu o unitate la București și o alta în cadrul Secretariatului O.N.U.D.I., are ca sarcină și facilitarea transferului de tehnologii și informații tehnice prin extinderea contactelor directe cu organizațiile industriale din țările în curs de dezvoltare, prin promovarea activității de cercetare și școlarizare a cadrelor de specialiști.

Avînd în vedere vasta experiență și ritmul deosebit de dezvoltare al industriei chimice și petrochimice din țara noastră, activitatea Centrului Comun a fost îndreptată cu preponderență asupra acestei ramuri industriale. La baza activității acestui centru stă programul anual elaborat de Comitetul Mixt al Centrului Comun ONUDI/România, format din reprezentanți ai M.I.Ch., M.A.E., M.C.E., pe de o parte, și reprezentanți ai ONUDI, pe de altă parte.

Centrul Comun ONUDI/România este considerat ca un mijloc specific de cooperare între țările în curs de dezvoltare și un exemplu practic de aplicare a Rezoluției Consiliului Dezvoltării Industriale al ONUDI privind promovarea industriei în țările în curs de dezvoltare.

Printre principalele activități ale Centrului Comun se pot menționa, pînă în prezent, următoarele:

a) Organizarea unor reuniuni de experți pe teme ca : „transferul de know-how în producția și folosirea catalizatorilor"; „tendințele de dezvoltare ale industriei de cauciuc sintetic"; „identificarea și dezvoltarea producției de îngrășăminte și pesticide".

Cu ocazia acestor reuniuni, la care au participat delegați din diferite țări în curs de dezvoltare, precum și din țări industrializate, a avut loc un schimb larg de informații privind tehnologiile moderne aplicate în industria chimică și petrochimică, subliniindu-se tendințele de dezvoltare, precum și condițiile optime în care unele din ele ar putea fi preluate și de țările în curs de dezvoltare.

b) Informații industriale.

Tot în vederea unei orientări optime în transferul de tehnologie, Oficiul Centrului Co-

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

Colaborare bulgaro-sovietică în domeniul prețurilor. *La Sofia a fost semnat un acord de colaborare pe termen lung între Comitetul pentru prețuri de pe lîngă Consiliul de Miniștri al Bulgariei și Comitetul de Stat pentru prețuri de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. Acordul prevede perfecționarea colaborării dintre organele pentru prețuri și institutele lor de cercetare științifică din cele două țări, studierea posibilităților de apropiere a principiilor și metodelor de bază în stabilirea internă a prețurilor pentru produsele industriale și produsele celorlalte ramuri, studierea în comun a direcțiilor și metodelor privind perfecționarea în continuare a sistemelor de prețuri din cele două țări.*

Cooperarea polono-engleză în producția aparatelor de copiat. *La sediul organizației poloneze pentru comerțul exterior „Warimex" din Varșovia a fost încheiat un contract de cooperare între Uzina de aparate optice din Varșovia și firma engleză „Rank-Xerox Mitcheldean". În baza contractului, Uzina poloneză de aparate optice va livra firmei engleze obiective pentru asimilarea în producție în anul 1974, a unui nou tip de mașină de copiat „Rank-Xerox-4000".*

Construcția unei hidrocentrale în Islanda prin cooperare sovieto-vest-germană. *Societatea vest-germană „Brown Boveri und Cie A.G." și organizația comercială sovietică „Energomașexport' au semnat un acord de asociere pentru construirea unei hidrocentrale în Islanda — comandată de Landsvirkjun (societatea națională islandeză de electricitate). Construcția va costa 45 milioane mărci vest-germane și puterea instalată va trebui să ajungă la 150 MW. Energomașexport va furniza turbine și generatoare iar B.B.C. va livra echipamente (regulatoare, alternatoare, transformatoare).*

Exportul ungar de instalații și utilaje de telecomunicații. Compania ungară pe acțiuni pentru comerțul exterior „Budavox" exportă produsele așa-numitei tehnici grele de telecomunicații : mecanisme și instalații, centrale telefonice, posturi de televiziune, aparate de radio-recepție și emisie etc. Cel mai mare partener comercial al companiei este U.R.S.S., pe a cărei piață sînt livrate 60% din volumul global al exportului acestei companii, însumînd 40 000 000 ruble pe an. Volumul livrărilor în U.R.S.S. și în țările socialiste se va cifra anul acesta la 800 000 000 forinți valută.

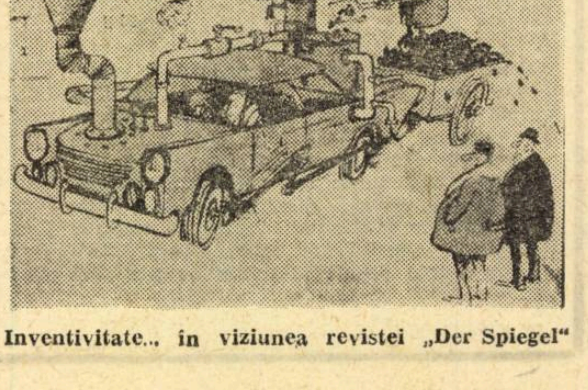

Inventivitate... în viziunea revistei „Der Spiegel"

ale specialiştilor locali şi stimularea lor printr-un sistem de gratificaţii adecvat. Organizaţiile de specialitate din ţările industrializate ar trebui să sprijine aceste eforturi prin furnizarea de aparatură de cercetare şi încercare.

— Temele de cercetare şi proiectele de dezvoltare vor trebui să fie selecţionate în cooperare cu industriile din ţările dezvoltate. Scopul urmărit este de a obţine maximum de rezultate cu minimum de know-how importat, avînd ca bază acumularea progresivă a unei experienţe proprii. Proiectele de dezvoltare vor fi selecţionate după o analiză profundă, evaluînd cu atenţie cererile pieţei interne şi potenţialul pieţei externe pentru export, luînd în considerare posibilităţile personalului calificat şi sursele financiare disponibile.

— Analizarea condiţiilor locale înainte de a importa o anumită tehnologie. Politica economică referitor la importul de capital şi tehnologie trebuie să fie coordonată şi integrată cu programele naţionale de cercetare şi dezvoltare. Această politică trebuie să fie determinată de fiecare ţară în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea industriei în aceste ţări trebuie să ţină seamă şi de structura socială şi economică atunci cînd se introduce o tehnologie modernă pentru a se asigura o utilizare optimă a resurselor umane disponibile.

Necesităţile interne şi posibilitatea de a exploata cea mai recentă tehnică trebuie să constituie criterii de bază în opţiunea ce urmează să aibă loc.

O tehnologie folosită într-o ţară industrializată nu este în acelaşi timp şi cea mai bună soluţie pentru o ţară în curs de dezvoltare. Este ştiut că în ţările industrializate se recurge la tehnologii cu un grad înalt de automatizare pentru a reduce la minimum mîna de lucru calificată (fie din lipsă, fie pentru creşterea profitului). Or, pentru o ţară în curs de dezvoltare, o tehnologie mai puţin automatizată şi care ar utiliza un potenţial mai important de mînă de lucru disponibilă poate fi mult mai potrivită.

În concluzie la acest aspect, trebuie relevat că, în fiecare caz de transfer de tehnologie, acesta trebuie analizat prin prisma meritelor proprii faţă de condiţiile dintr-o anumită ţară.

Institutele de specialitate din ţările în curs de dezvoltare trebuie să determine datele de proiectare şi să extrapoleze costurile de producţie pe baza determinărilor în instalaţii pilot, în propriile lor laboratoare de cercetare.

c) **Recomandări adresate organelor tehnice de specialitate ale O.N.U.D.I. care trebuie să asigure legătura între ţările în curs de dezvoltare şi ţările industrializate.**

— O.N.U.D.I. va trebui să contribuie la înfiinţarea de centre şi laboratoare de cercetări prin furnizare de specialişti, acordare de burse pentru specializare, furnizare de aparatură de cercetare şi echipamente pentru instalaţii pilot.

— Să promoveze înfiinţarea de societăţi internaţionale pentru „consulting" şi furnizare de tehnologii, în ţările în curs de dezvoltare. Membrii acestor societăţi ar trebui să fie atît ţările industrializate cît şi cele în curs de industrializare. Aceste societăţi ar avea posibilitatea să evalueze mai corect necesităţile şi problemele ţărilor în curs de dezvoltare. Una din sarcinile acestor societăţi ar putea fi cumpărarea de tehnologii pentru respectivele ţări în curs de dezvoltare, la preţuri şi în condiţii rezonabile.

— Să furnizeze documentaţie tehnică şi studii asupra unor proiecte concrete si standarde pentru orientarea organizaţiilor desemnate să asigure transferul de tehnologii.

— Să asigure asistenţă tehnică prin trimiterea de specialişti care să participe, alături de organizaţiile de specialitate din ţările în curs de dezvoltare, la analizarea şi selecţionarea tehnologiei celei mai potrivite.

— Să furnizeze specialişti care să coopereze cu organele locale la întocmirea programelor de şcolarizare pentru calificarea tehnică corespunzătoare a muncitorilor.

— Să organizeze reuniuni şi seminarii în ţările în curs de dezvoltare. Acestea ar putea dezbate, de exemplu, posibilităţile de a utiliza transferul de tehnologie şi între ţările în curs de dezvoltare, evitîndu-se importuri costisitoare din ţările industrializate. Tot în cadrul acestor manifestări, s-ar putea coordona programele de şcolarizare, încheia diferite acorduri de colaborări tehnice etc.

mun (unitatea din Bucureşti a Centrului Comun), la solicitarea unor organizaţii sau firme din ţările în curs de dezvoltare ,a întocmit şi transmis acestora — prin O.N.U.D.I. — o serie de studii şi informaţii industriale.

Aceste informaţii industriale se referă la tehnologiile de bază utilizate pentru obţinerea unor produse, caracteristicile lor, consumurile specifice şi, în final, recomandări tehnice în vederea transferării unor tehnologii adecvate.

c). Organizarea programelor de şcolarizare .

În vederea pregătirii personalului tehnic din ţările în curs de dezvoltare, Centrul Comun ONUDI/România organizează programe de şcolarizare în domeniul instalaţii chimice, precum şi vizite de studii în unităţi industriale din chimie şi petrochimie. Recent a luat sfîrşit un curs de şcolarizare de 10 săptămîni în industria petrochimică la care au participat 13 bursieri O.N.U.D.I. din diverse ţări, în curs de dezvoltare. Cursul a constat atît din prelegeri teoretice, ţinute de specialişti români, cît şi în şcolarizarea practică pe instalaţii industriale de pe platformele Săvineşti şi Borzeşti.

La încheierea acestui curs, bursierii şi funcţionarii superiori ai O.N U.D.I. şi P.N.U.D., veniţi la Bucureşti cu această ocazie, au ţinut să sublinieze în unanimitate nivelul tehnic ridicat al programului, precum şi spiritul de colaborare care a domnit în relaţiile dintre specialiştii străini şi specialiştii români. Cursuri similare vor avea loc şi în cursul anului 1974.

d). Recrutarea de experţi.

Un alt aspect al activităţii Centrului Comun ONUDI/România, în vederea facilitării transferului de tehnologie, este şi recrutarea de experţi români care, prin intermediul O.N.U.D.I. sînt puşi la dispoziţia ţărilor în curs de dezvoltare. Aceşti experţi conduc sau fac parte din echipe complexe de experţi trimişi în ţările în curs de dezvoltare pentru a întocmi studii şi analize sau pentru a colabora cu organismele de stat din aceste ţări la elaborarea planurilor de dezvoltare industrială.

e). Unităţi de experimentare în vederea adaptării sau perfecţionării unor tehnologii care urmează să fie transferate ulterior în ţări în curs de dezvoltare.

După crearea acestor unităţi, urmează ca specialiştii din ţări în curs de dezvoltare să fie şcolarizaţi pentru tehnologiile respective în vederea transferării acestora în ţările interesate.

Pe aceeaşi linie, este prevăzută şi crearea unor unităţi mobile pentru analizarea materiilor prime din ţările în curs de dezvoltare, pentru obţinerea datelor de bază necesare întocmirii studiilor care vor conduce la alegerea celor mai potrivite tehnologii, adaptabile condiţiilor locale.

În cele de mai sus au fost prezentate numai cîteva din preocupările Centrului Comun O.N.U.D.I./România, menite să contribuie la facilitatea transferului şi perfecţionarea unor tehnologii din industria chimică şi petrochimică, în scopul adaptării acestora la necesităţile şi condiţiile specifice ţărilor în curs de dezvoltare.

Paralel, Centrul Comun O.N.U.D.I./România desfăşoară şi o susţinută activitate de şcolarizare a cadrelor tehnice din aceste ţări, cadre care vor contribui substanţial la dezvoltarea industrială prin prelucrarea şi aplicarea progresivă şi cu maximum de eficienţă a tehnologiilor moderne.

Ion MINEA

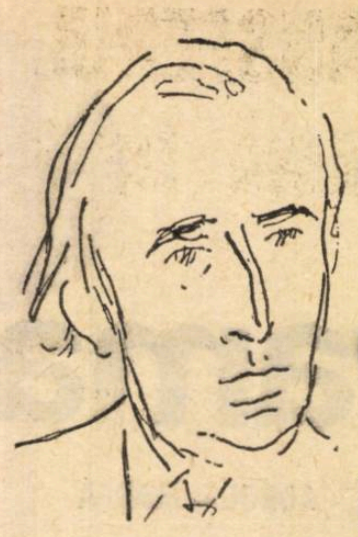

Interviul nostru cu N. St. John STEVAS, subsecretar parlamentar, Departamentul Învăţămîntului şi Ştiinţei al Angliei

O A DOUA ŞANSĂ PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT

• Prima întrebare pe care aş dori să v-o pun se referă la modul cum se realizează educaţia permanentă în ţara dv.

— După părerea mea, toate ţările care au atins un anumit nivel de dezvoltare sînt confruntate cu această problemă. Există mulţi oameni care doresc să aibă o a doua şansă pentru învăţămînt şi aceasta dintr-o varietate de motive. În primul rînd, datorită exploziei cunoştinţelor, există necesităţi profesionale pentru care oamenii au nevoie de o împrospătare a cunoştinţelor lor. O parte foarte mare din ce a învăţat cineva devine demodat la jumătatea vieţii. În al doilea rînd, datorită schimbărilor tehnologice din industrie, există o mare nevoie de recalificare şi oamenii au nevoie să li se creeze o posibilitate de a-şi schimba locul de muncă şi de a căpăta o nouă pregătire. În al treilea rînd, este nevoia oamenilor care n-au putut urma o universitate sau un institut de învăţămînt superior de a avea o a doua şansă. Aceşti oameni sînt pregătiţi în cadrul aşa numitelor **universităţi deschise**, una din instituţiile create pentru ei, în care avem 40 000 de studenţi. Ei n-au nevoie de calificare oficială pentru a intra la această universitate. Ca mijloace de predare folosim cursurile prin corespondenţă, televiziunea şi radioul. Această formă de învăţămînt a trezit un mare interes nu numai în Anglia, dar şi în alte părţi ale lumii. În plus, de curînd am beneficiat de o analiză importantă asupra întregului domeniu, deoarece avem o tradiţie a cursurilor serale şi în privinţa predării unor activităţi care pot fi exercitate în timpul liber, pentru a vedea cum putem spori eficacitatea pregătirii temporare a adulţilor şi a acoperi o mai mare varietate de necesităţi.

• Ce se întreprinde în Anglia pentru ca universităţile să rămînă moderne ?

— Acordăm o mare atenţie învăţămîntului politehnic. Am selecţionat circa 30 de colegii tehnice pe care le dezvoltăm ca institute de învăţămînt superior şi unde avem o mare varietate de cursuri — care oferă o diplomă, care nu o oferă, complete sau parţiale — foarte flexibile, astfel încît studenţii pot trece de la un curs la altul, dacă li se pare că au luat o hotărîre greşită. În aceste institute încercăm să strîngem legăturile cu industria sau comerţul, astfel încît pregătirea pe care ele o dau să aibă legătură cu cerinţele lumii industriale. Dezvoltăm, de asemenea, alte instituţii de educaţie ulterioară, ca şi universitatea de bază, de altfel.

• Aţi putea cita exemple privind modul concret în care se realizează legătura dintre universitate şi industrie ?

— Dacă luăm, de exemplu, cazul universităţilor dintr-o localitate în care există o anumită industrie, putem organiza cursuri la universitatea sau institutul politehnic local care să prezinte interes pentru acea industrie. Astfel, unul din domeniile aflate într-o rapidă dezvoltare economică în Anglia în momentul de faţă este industria petrolului, deoarece am descoperit petrol în Marea Nordului, care va reprezenta una din marile noastre surse de energie în viitor. Am început să predăm cursuri universitare privind tehnologia extracţiei petrolului. Este numai un exemplu.

• Cum apreciaţi posibilităţile existente pentru lărgirea cooperării între universităţile engleze şi cele româneşti ?

— Sper foarte mult să putem realiza acest lucru. Desigur, aceasta este o chestiune care priveşte, în primul rînd, înseşi universităţile, de a stabili legături între ele. În Anglia vin circa 3 000 de studenţi străini în fiecare an şi nu considerăm acest număr ca fiind foarte mare. În prezent studiază în Anglia circa 25 000 studenţi străini. Personal aş dori foarte mult să văd întărindu-se legăturile cu România. Unul din efectele utile ale vizitei mele aici a fost că am cunoscut mult mai bine realitatea românească. Sper că vom încuraja bursele reciproce. Desigur, noi dorim nu numai ca studenţi români să vină în Anglia, ci şi ca studenţi englezi să vină în România. Acesta ar fi, de asemenea, un lucru excelent.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU
Desen de
Cik DAMADIAN

VIZOR

Precizări

COMENTÎND hotărîrile celei de-a 11-a sesiuni a Consiliului ministerial al Organizaţiei statelor arabe exportatoare de petrol, desfăşurată în Kuweit, un purtător de cuvînt al Ministerului petrolului din această ţară a declarat că reducerea cu 5% a producţiei arabe de ţiţei, în luna ianuarie 1974, şi, implicit, a livrărilor se aplică tuturor ţărilor consumatoare, cu excepţia celor africane şi islamice. Potrivit agenţiilor de presă, această precizare se referă, în special, la ţările membre ale C.E.E., care au fost exceptate (mai puţin Olanda), de la restricţiile impuse de statele arabe pentru luna decembrie.

Pe de altă parte, comunicatul publicat la încheierea reuniunii menţionează că „dacă este încheiat un acord în vederea retragerii trupelor israeliene din toate teritoriile arabe ocupate din iunie 1967 şi în primul rînd din Ierusalim, într-o perioadă de timp determinată, şi „cînd acordul privind retragerea va fi încheiat, miniştrii arabi ai petrolului se vor întruni pentru a stabili un program care să prevadă reluarea producţiei de petrol, pe etape, pînă la nivelul din septembrie 1973, într-o perioadă corespunzătoare cu aceea a retragerii".

ÎN ALTĂ ordine de idei, s-a anunţat că miniştrii economiei şi comerţului din ţările arabe au hotărît să retragă treptat capitalurile arabe din băncile occidentale şi să le transfere în instituţii financiare arabe, în vederea investirii lor în proiecte de dezvoltare din interiorul lumii arabe.

A sosit cometa

COMETA KOHOUTEK a intrat în raza de vizibilitate a pămîntenilor. Ea poate fi văzută deja cu ochiul liber cu aproximativ o oră înainte de răsăritul soarelui. Spre sfîrşitul acestei luni ea va deveni obiectul cel mai luminos de pe bolta cerească — cu excepţia Soarelui — ziua, a Lunii — noaptea. Apoi, la începutul anului viitor cometa va dispare pentru a reveni în preajma noastră după 75 000 de ani. Astronomi din toată lumea au început observaţiile şi cercetările asupra acestui corp ceresc sperînd să găsească răspunsuri la întrebările privind natura şi originea cometelor.

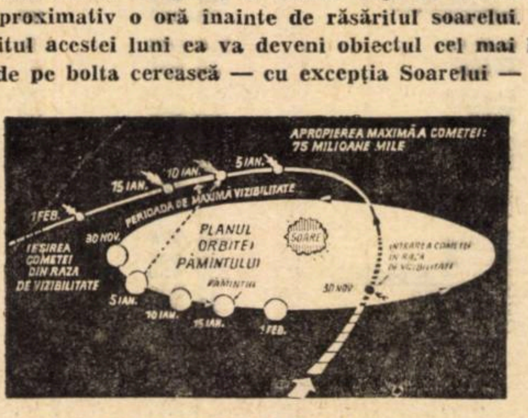

Orbita cometei KOHOUTEK

În jurul lumii, după cumpărături

ANCHETATORI ai asociaţiei Business Internaţional au plecat după cumpărături în 46 mari oraşe ale lumii, încercînd în fiecare să alcătuiască un „coş al gospodinei" corespunzător obiceiurilor locale, la nivelul consumului unui funcţionar de rang mai înalt al unei firme multinaţionale.

Rezultatul anchetei : oraşul cel mai scump dintre cele 46 este Tokio, în care costul cumpărăturilor uzuale a fost mai mult decît dublu faţă de New York, aşa cum rezultă din desenul alăturat, reprodus după **L'Express.**

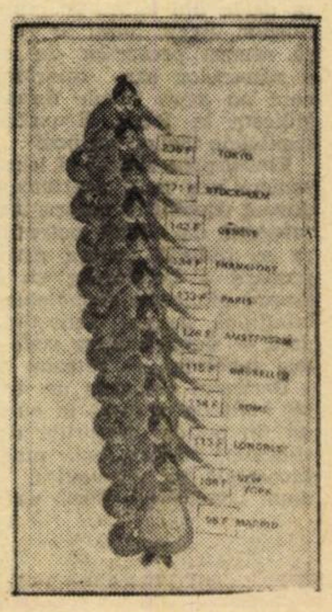

mondorama

1975 — ANUL INTERNAȚIONAL AL FEMEII

CONȘTIENTĂ de legătura indisolubilă dintre asigurarea drepturilor fundamentale ale omului și menținerea păcii mondiale, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite adopta, cu un sfert de veac în urmă, la 10 decembrie 1948, Declarația universală a drepturilor omului — prima din istoria umanității — expresie a credinței ei în demnitatea și valoarea persoanei umane.

Așa cum precizează încă primul articol al Declarației amintite, „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi". Totuși, deși reprezintă mai mult de jumătate din populația globului și în ciuda Cartei O.N.U., a Declarației universale a drepturilor omului și al altor instrumente juridice internaționale, ca și a progreselor realizate în recunoașterea egalității femeilor cu bărbații, „femeile — așa cum se arată în preambulul Declarației referitoare la eliminarea discriminărilor în privința femeilor, adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. la 7 noiembrie 1967 — continuă să facă obiectul unor importante discriminări", într-o serie de state.

Progresele realizate în ultimul sfert de veac în abolirea acestor discriminări sînt incontestabile. Astfel, dacă în 1945 anul creării O.N.U., femeile aveau drept de vot în numai 30 din cele 51 state membre fondatoare, în 1973, aproape toate statele membre — al căror număr a ajuns la 135 — au înscris în constituția sau în legile lor principiul egalității în drepturi politice a femeilor cu bărbații, în special cele privind dreptul de vot și acela de a ocupa funcții publice prin alegere sau numire.

În ciuda progreselor realizate, notează un document recent al O.N.U., rămîn încă multe de făcut pentru a asigura femeilor egalitatea politică absolută, în special în ceea ce privește accesul la funcțiile publice. Dincolo de egalitatea teoretică și juridică, se mențin încă, în multe țări, atitudini și practici discriminatorii în ce privește remunerarea, avansarea, condițiile profesionale, dreptul la pensie al femeilor etc

Pentru toate aceste motive O.N.U. a hotărît să proclame anul 1975 ca **An internațional al femeii,** prilej pentru comunitatea internațională de intensificare a eforturilor pentru exercitarea deplină a drepturilor acesteia, așa cum sînt ele înscrise în Declarația universală a drepturilor omului și în celelalte documente ale O.N.U

AURUL — MARFĂ

INDIFERENT dacă, în cadrul viitorului sistem monetar interoccidental, aurul va rămîne un instrument de rezervă și de schimb, el își va păstra principala sa calitate — aceea de a fi o marfă ca oricare alta.

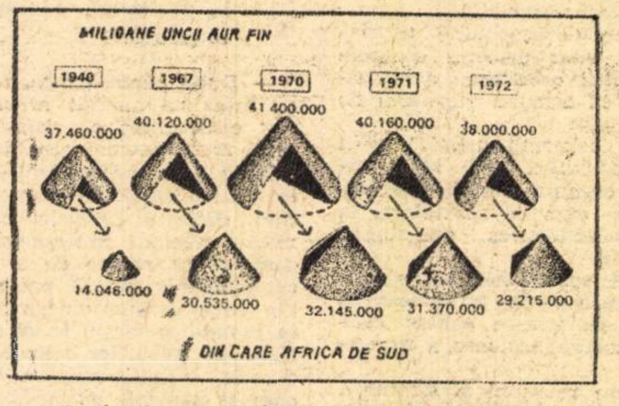

Producția mondială de aur (fără U.R.S.S.), în milioane uncii aur fin

În această calitate a sa el provoacă mari dificultăți în acest moment unuia din principalii producători mondiali ai metalului galben — Republica Sud-Africană. Scăderea prețului aurului din ultima perioadă la aproximativ 90 dolari uncia față de 110 dolari cu numai două săptămîni în urmă riscă să facă nerentabilă producția în unele mine în care conținutul în minereu este mai sărac. Ca urmare, tendința spre stagnare în producția sud-africană de aur va continua (vezi graficul).

PĂDURI PROGRAMATE

LABORATORUL de cibernetică din cadrul Academiei agricole de la Moscova a elaborat un program cu ajutorul căruia, prin intermediul mașinilor electronice de calcul, se pot stabili speciile de arbori cele mai potrivite pentru diferite zone. Folosind metoda respectivă, oamenii de știință din Moscova au elaborat hărți pentru plantarea programată a pădurilor viitorului. Pădurile programate vor furniza anual 10—12 metri cubi de cherestea la hectar (în loc de 1—2 metri cubi în pădurile obișnuite). Primele păduri programate au și fost plantate în nordul zonei europene a URSS și într-o serie de alte regiuni.

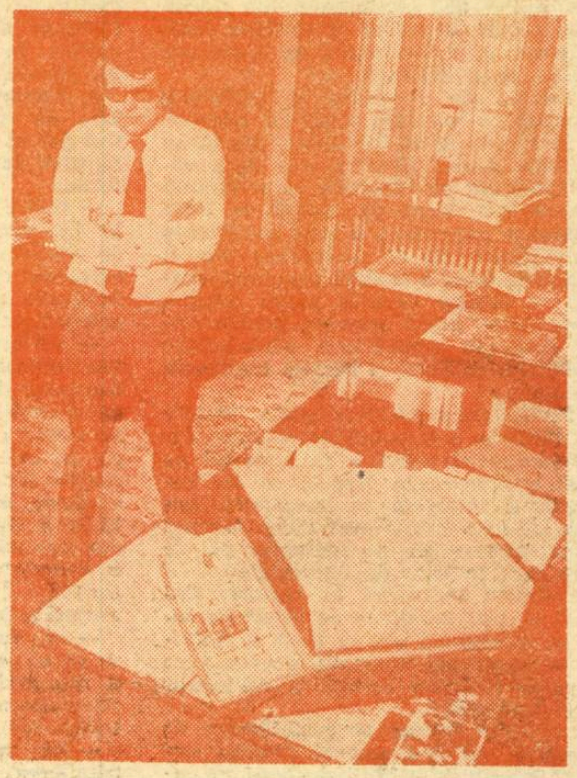

● Aveți probleme de conducere și organizare ?

● Aveți probleme de marketing ?

● Aveți probleme de informatică ?

● Aveți probleme de eficiență ?

Consultați în fiecare VINERI

viata economica

Prețul unui abonament pe un an — 104 lei ; pentru cei încadrați într-o formă de învățămînt cu sau fără frecvență (liceal, universitar, post universitar etc.), costul unui abonament este de 52 lei

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚE ÎN ACTIVITATEA HOTELIERĂ

O ANCHETĂ efectuată în acest an sub auspiciile Institutului Batelle din Geneva (Elveția) a avut ca obiect situația gospodăriei hoteliere dintr-o serie de țări europene, precum și concordanța dintre nivelul serviciilor oferite de stabilimentele respective și exigențele clienților.

În primul rînd, apare evidentă dotarea inegală a diverselor țări în ceea ce privește baza hotelieră, de unde și efortul de construcție diferențiat pentru umplerea lacunelor existente (vezi prima și ultima coloană din tabelul alăturat). Concomitent, se constată o creștere continuă a costului construcției hotelurilor (de categoria I și de lux), în parte din cauza scumpirii terenurilor. Acest lucru se repercutează asupra prețurilor de închiriere a camerelor sau apartamentelor, care au atins nivele deosebit de ridicate la Paris, Bruxelles și în capitalele țărilor nordice.

Prețul prea ridicat al locației unei camere sau unui apartament poate deveni prohibitiv pentru importante categorii de clienți potențiali, ceea ce se reflectă asupra gradului de ocupare a hotelurilor și, implicit, asupra eficienței economice, a rentabilității acestei activități. Chiar dacă — după cum se vede din datele tabelului — rețeaua hotelieră a Parisului cunoaște un grad relativ înalt de ocupare în cursul anului (în pofida prețurilor de locație ridicate), situația este mai puțin favorabilă la Bruxelles, Amsterdam, Londra sau Lisabona. Or, este stabilit că hotelurile nu pot face față cheltuielilor la un grad de ocupare sub 50%, decît dacă se orientează îndeosebi către sezonul turistic și-și reduc activitatea în restul anului. Tot din tabel rezultă că printre țările vest-europene cu cel mai important flux internațional al clientelei în rețeaua hotelieră se numără Austria, Spania, Elveția și Belgia.

Preocupările cercurilor interesate se îndreaptă către așa-numitele hoteluri economice, încadrate în anumite circuite turistice și în cadrul cărora standardizarea își spune pe deplin cuvîntul, precum și către crearea unor sisteme de moteluri. Aceasta în prognoza unei piețe turistice potențiale de 3,2 miliarde persoane în anul 2000, respectiv echivalentul populației globului din 1965.

N. P.

Indicatori ai activității hoteliere

Țări și metropole	Capacitatea (paturi, 1970)	Locația medie a unui apartament din două camere și baie (franci elvețieni, 1971)	Numărul de nopți înregistrat (în mii, 1970)	Ponderea cererii internaționale (în %)	Durata medie a sejurului (în zile)	Gradul de ocupare în cursul anului (%)	Creșterea anuală a capacității de cazare pînă în 1980 (%)
Anglia	850 238	74	149 835	19,2	...	48,2	4
Londra	96 755	90	2 300	53,1	2,3	49,0	6
Austria	582 000	44	50 963	75,5	5,2	27,9	4
Viena	16 076	75	3 262	87,4	2,7	62,4	...
Belgia	115 727	59	7 711	60,3	...	18,3	1
Bruxelle	16 900	112	1 922	86,0	...	31,2	...
Elveția	255 992	86	33 914	61,8	3,3	40,4	2
Geneva	10 523	97	2 494	82,8	2,8	65,0	6
Franța	795 809	99	120 170	27,8	2,9	42,0	3—4
Paris	112 342	126	32 326	55,2	2,7	76,2	3
R.F.Germania	004 461	66	184 667	18,9	4,6	41,0	3
München	18 812	95	3 678	39,5	1,9	54,0	...
Grecia	116 515	34	15 765	38,6	...	48,6	8
Atena	18 451	47	4 231	35,9	...	67,6	...
Italia	1 168 892	37	110 618	39,6	4,0	26,0	5—6
Roma	40 964	68	8 806	59,9	2,9	58,9	5
Olanda	115 340	74	9 426	57,3	2,3	26,1	1
Amsterdam	15 773	99	2 276	80,9	2,1	48,0	6
Portugalia	61 386	33	8 290	52,6	2,9	34,9	4
Lisabona	11 890	37	2 300	53,1	2,3	49,0	...
Spania	441 774	22	69 504	66,8	4,5	37,3	6
Madrid	29 002	42	6 965	50,2	3,7	55,6	3
Țările scandinave	232 000	71	28 131	31,2	...	45,1	Danem. 3
Copenhaga	14 930	110	2 958	26,3		55,6	Suedia 6—7
Stockholm	11 561	111	2 200	50,0	2,3	65,0	Norv. 4
Oslo	4 000	91	1 12[illegible]	58,2	2,0	56,8	

viata economica

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.10 București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia. București, Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 52 (539)
vineri 28 DECEMBRIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

52

30 DECEMBRIE 1947 – 30 DECEMBRIE 1973

PUTERNICĂ, LIBERĂ, PE SOARTĂ STĂPÎNĂ!

SARBATORIM în aceste zile împlinirea a 26 de ani de la proclamarea Republicii, eveniment care s-a înscris în istoria contemporană a României ca una din cuceririle cele mai de preţ ale poporului nostru, dobîndite prin lupta eroică purtată vreme îndelungată de cei mai buni fii ai săi, de forţele cele mai înaintate ale naţiunii. În procesul continuu al revoluţiei populare, înlăturarea monarhiei şi proclamarea Republicii au încheiat o primă etapă importantă a prefacerilor revolutionare — desăvîrşirea revoluţiei burghezo-democratice, marcînd cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii şi trecerea la o etapă superioară — înfăptuirea sarcinilor revolutiei socialiste. Iată de ce actul de la 30 decembrie 1947 a constituit nu doar o simplă schimbare a formei de guvernămînt, ci instaurarea celei mai democratice forme de guvernămînt din istoria patriei, începutul unei noi etape a dezvoltării ei — etapa edificării socialismului, a împlinirii celor mai înalte năzuinţe ale poporului, de libertate, dreptate socială, demnitate umană şi bunăstare.

Privind înapoi spre cei 26 de ani care s-au scurs de atunci, „anii republicii" ne apar ca o perioadă fără egal în întreaga istorie a ţării prin profunzimea transformărilor, prin amploarea înfăptuirilor pe toate planurile. Traducînd în viaţă, cu abnegaţie şi entuziasm politica partidului comunist, poporul a devenit deţinătorul întregii puteri politice şi economice, hotărînd singur asupra dezvoltării ţării, potrivit propriilor aspiraţii, beneficiind integral de roadele muncii lor.

Încheiem în aceste zile, cu motive temeinice de satisfactie, un nou an bogat în împliniri. Producţia industrială este în acest an cu circa 15 miliarde lei mai mare decît nivelul stabilit iniţial în cincinal pentru 1973, înregistrîndu-se un ritm de creştere de aproape 15% faţă de 1972 — volumul producţiei industriale din acest an fiind superior celui obţinut în întregul cincinal 1956—1960. Realizări remarcabile au fost obţinute de asemenea în agricultură şi în toate celelalte domenii de activitate. Pe baza tuturor acestor înfăptuiri pe baza creşterii economice realizate, s-au îmbunătăţit continuu condiţiile de trai materiale şi spirituale ale întregului popor, devansîndu-se multe din prevederile planului cincinal, ca de exemplu majorarea salariilor. **„Toate acestea — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României — demonstrează încă o dată justeţea politicii marxist-leniniste a partidului nostru, realismul prevederilor planului cincinal, marile posibilităţi şi resurse de care dispune economia noastră socialistă, uriaşa capacitate de creaţie a oamenilor muncii, forţa unită a naţiunii noastre socialiste, condusă de Partidul Comunist Român pe calea socialismului şi comunismului".**

Cu faţa spre viitor privim cu optimism, cu deplină încredere în forţele noastre sarcinile anului ce vine. Producţia industrială va creşte într-un ritm de 16,7%, vor intra în producţie noi capacităţi, vor fi realizate investiţii de peste 100 miliarde lei. Chezăşia îndeplinirii lor rezidă în împlinirile noastre de pînă acum, în hotărîrea fermă a întregului popor de a realiza în anul ce vine un nou salt decisiv înainte pe drumul progresului şi civilizaţiei. Faptul că numeroase judeţe şi întregi ramuri industriale au raportat îndeplinirea cu mult înainte de termen a sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate demonstrează că această hotărîre are temeiuri reale, fundamentate, demonstrează marile rezerve de creativitate ale tuturor oamenilor muncii.

Am clădit în aceşti 26 de ani ai Republicii o ţară puternică şi liberă, o ţară angajată ferm pe drumul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, o ţară care se bucură de stima şi preţuirea întregii lumi. Intrăm în anul ce vine cu hotărîre şi mai fermă de a face totul, de a ne consacra întreaga energie şi putere de muncă ridicării pe noi trepte de dezvoltare a patriei noastre — Republica Socialistă România.

AVÎNTUL CONTINUU ŞI RAPID AL ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

NE AFLĂM iarăşi la încheierea unui an de muncă şi în faţa unui nou an cu tot ceea ce are acesta pe planul împlinirilor şi năzuinţelor, colective şi personale. Încheierea anului 1973 şi intrarea în 1974 pentru poporul român nu înseamnă însă numai o schimbare calendaristică în „lunga timpului bătaie"; rezonanţele sînt mult mai profunde şi legate de însăşi istoria devenirii social-istorice a naţiunii noastre, în drumul său spre culmi tot mai înalte ale progresului şi civilizaţiei socialiste. Pe de o parte, o dată cu aceasta sărbătorim cea de a 26-a aniversare a instaurării republicii în România, — moment ce a marcat trecerea nemijlocită într-o etapă superioară a procesului revoluţionar şi anume înfăptuirea sarcinilor revoluţiei socialiste, — şi intrăm totodată, în cel de-al treizecelea an de la eliberarea patriei de sub jugul fascist.

Pe de altă parte, anul pe care-l încheiem, precum şi cel pe care-l vom inaugura în curînd, au un rol decisiv în realizarea obiectivelor puse în faţa poporului nostru de către Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională a partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a ţării în anii cincinalului 1971—1975. Obiectivele cuprinse în Directivele Congresului, în hotărîrile şi rezoluţiile Conferinţei Naţionale, care au formulat strategia dezvoltării economico-sociale a României în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate sînt tot mai mult acoperite de fapte, realizările obţinute în fiecare an, prin munca întregului popor, sporind mereu potenţialul economic al ţării şi amplificînd premisele progresului economic şi social.

Marile înfăptuiri pe care le dobîndeşte poporul român în realizarea acestor obiective sînt organic legate de politica Partidului Comunist Român, în a cărui activitate munca teoretico-programatică, de studiere ştiinţifică a cerinţelor obiective ale dezvoltării orînduirii noastre spre comunism şi a tendinţelor imprimate de progresul tehnico-ştiinţific contemporan face corp comun cu o vastă activitate politico-organizatorică, de elaborare a tacticii menite să asigure înfăptuirea obiectivelor propuse, a măsurilor şi metodelor eficiente care să asigure mobilizarea tuturor mijloacelor şi canalizarea tuturor energiilor într-o direcţie unică.

Realismul profund, rigurozitatea ştiinţifică, cutezanţa revoluţionară, fermitatea marxist-leninistă şi consecvenţa preocupărilor partidului nostru pentru punerea în valoare a tuturor posibilităţilor de accelerare a mersului nostru înainte au fost puse în evidenţă, încă odată, cu prilejul lucrărilor Plenarei comune din noiembrie a Comitetului Central al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, care a dezbătut proiectele Planului naţional unic şi Bugetului de stat pe anul 1974, precum şi principalele probleme ale dezvoltării energetice şi măsurile de economisire a combustibilului şi energiei.

Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara comună, prin aria problemelor abordate, prin profunzimea cu care au fost analizate problemele dezvoltării economiei noastre naţionale în aceşti ani şi în anul viitor, precum şi activitatea internaţională a partidului şi statului reprezintă un document de mare valoare teoretică şi practică, stabilind direcţiile decisive de acţiune pentru înfăptuirea planului pe anul următor şi pe întregul cincinal. Relevînd importanţa principială a acestui document, Hotărîrea plenarei comune subliniază: **„C.C. al P.C.R. şi Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României dau o înaltă apreciere cuvîntării tovarăşului Nicolae Ceauşescu, îşi însuşesc în întregime aprecierile, orientările şi sarcinile cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului şi adresează organelor şi organizaţiilor de partid, conducerilor întreprinderilor, centralelor, ministerelor, tuturor oamenilor muncii chemarea de a acţiona cu întreaga pricepere şi toată hotărîrea pentru realizarea exemplară a prevederilor planului pe 1974 şi îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor planului cincinal".**

Planul şi bugetul pe anul 1974, adoptate de Marea Adunare Naţională, asigură aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenara comună **„...înfăptuirea consecventă a programului elaborat de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională, dezvoltarea într-un ritm mai înalt a economiei naţionale, ridicarea la un nivel calitativ superior a întregii activităţi economico-sociale".** Prevederile sale se sprijină pe realizările anului 1973, an ce se remarcă prin ritmuri mari de creştere în toate domeniile de activitate, precum şi pe cele obţinute în primii doi ani ai cincinalului, toţi aceşti ani legîndu-se organic şi reprezentînd trepte de bază ale realizării, pe etape, a planului cincinal actual, ale mersului nostru înainte pe drumul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

• Ritm ridicat de creştere economică, dinamism înalt al întregii vieţi economico-sociale

ÎN CENTRUL politicii de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al X-lea al partidului a situat continuarea în ritm înalt a procesului de făurire a unei economii moderne, bazate pe o industrie puternică şi o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane şi valorificarea superioară a resurselor naturale şi a întregului potenţial al ţării, pe o înaltă productivitate a muncii sociale. Credincios învăţăturii marxist-leniniste, partidul nostru pornea de la premisa că numai pe această cale se pot crea condiţiile materiale reale ale ridicării gradului de satisfacere a cerinţelor materiale şi spirituale ale populaţiei, se pot înfăptui perfecţionarea relaţiilor de producţie şi maturizarea întregii noastre orînduiri. Totodată în concepţia partidului nostru edificarea unei economii moderne reprezintă factorul hotărîtor pentru apropierea ţării noastre de nivelul statelor cu economie avansată, pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi crearea condiţiilor necesare trecerii treptate spre comunism, pentru creşterea contribuţiei României la afirmarea ideilor socialismului în lume.

Dezvoltarea economiei naţionale în primii trei ani ai cincinalului actual demonstrează consecvenţa şi fermitatea cu care partidul nostru militează pentru înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor trasate de Congres şi de Conferinţa Naţională. Ceea ce caracterizează construcţia noastră economică în aceşti ani este **înaintarea consecventă pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, dinamismul puternic al întregii noastre societăţi, ritmul ridicat al creşterii economice şi, în primul rînd, al ramurii conducătoare a economiei naţionale — industria.** A sporit considerabil potenţialul economic al ţării; continuă cu consecvenţă procesul de modernizare a structurii producţiei materiale; se realizează o mai bună valorificare a resurselor economiei naţionale; creşte eficienţa producţiei sociale, se extinde participarea României la diviziunea internaţională a muncii şi la circuitul economic mondial; pe baza dezvoltării producţiei sociale se îmbunătăţeşte nivelul de trai al întregului popor.

Intensitatea acestor transformări este pusă în evidenţă de ritmul creşterii economice care atît la venitul naţional şi producţia industrială, cît şi la alţi indicatori se situează la niveluri ridicate (tabel nr. 1).

Tabelul nr. 1

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN ANII 1971—1974

(creşterile faţă de anul precedent)

	1971	1972	1973 preliminat	1974 (plan)
— Numărul salariaţilor	105,0	104,7	103	104,3
— Venitul naţional	113,0	110,0	circa 112	114,6
— Producţia globală industrială	112,0	111,7	aproape 115	116,7
— Producţia globală agricolă	119,0	109,0	...	121,5
— Investiţii	110,0	110,3	...	118,1
— Volumul comerţului exterior	110,0	114,0	121	141,3
— Productivitatea muncii în industrie	105,0	107,1	109,6	109,6

Este demn de remarcat faptul că ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional în primii trei ani ai cincinalului (11,3%) depăşeşte cu 47% ritmul mediu anual înregistrat în anii cincinalului trecut, iar dacă luăm în calcul şi creşterea planificată pentru anul 1974, (14,6%), atunci depăşirea este de peste 60%.

Industria s-a afirmat şi se afirmă drept cea mai dinamică ramură a economiei naţionale; dacă pornim de la creşterea preliminată pe 1973 şi de la cea planificată pe 1974, ritmul mediu anual în anii 1971—1974 este de 13,7% — industria fiind capabilă să antreneze într-o măsură sporită şi celelalte ramuri ale economiei naţionale în această creştere intensă. Ea aduce o contribuţie sporită la creşterea venitului naţional, la satisfacerea nevoilor productive şi de consum individual şi la extinderea cooperării şi schimburilor comerciale cu alte ţări. **Capacitatea ei ridicată este dovedită de faptul că volumul producţiei realizate în 1973 este superior celui obţinut în întregul cincinal 1956—1960, contribuind, în acelaşi timp, cu circa două treimi la dotarea economiei naţionale cu maşini şi utilaje.**

Semnificaţia ritmurilor de creştere economică iese mai bine în evidenţă dacă avem în vedere faptul că baza de comparaţie — anul 1970 — este mult superior anilor precedenţi, astfel că valoarea absolută a unui procent de creştere a venitului naţional şi a producţiei industriale este mult mai mare. De exemplu, valoarea absolută a unui procent de creştere a producţiei industriale s-a mărit de la 1,7 miliarde lei în 1965 la 3,0 miliarde lei în 1970, şi la 3,7 miliarde în 1973, urmînd ca în 1974 să se ajungă la 4,3 miliarde lei. Sînt edificatoare în acest sens şi valorile pe care le are un procent de creştere a producţiei la o serie de produse ale industriei noastre, aşa cum se poate observa şi din tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2

ECHIVALENTUL UNUI PROCENT DE CREŞTERE A PRODUCŢIEI LA UNELE PRODUSE INDUSTRIALE

	1965/1960	1970/1965	1974/1970
— energie electrică	76,7 mil. Kwh	180 mil. Kwh	351 mil. Kwh
— cărbune	82,8 mii tone	125 mii tone	236 mii tone
— oţel	18,2 mii tone	33,1 mii tone	65,2 mii tone
— îngrăşăminte chimice	710 tone	3430 tone	8949 tone
— tricotaje	132 mii buc.	776 mii buc.	1396 mii buc.

Intrăm în Noul An cu o țară, România Socialistă, pe care, sub conducerea înțeleaptă a partidului comuniștilor, în frunte cu acest om între oameni, care întruchipează aspirațiile și năzuințele noastre, ale tuturor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, am făcut-o mai bogată și mai puternică, o țară care și-a ciștigat în lume un prestigiu fără precedent, un loc al respectului și stimei.

Trecem pragul noului an — anul celui de-al XI-lea Congres al partidului, anul celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, sărbătoarea națională a poporului român — cu hotărirea și mai fermă de a investi întregul nostru entuziasm, întreaga noastră capacitate creatoare în înfăptuirea cincinalului înainte de termen, în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Toate acestea situează România în rîndul țărilor cu cele mai ridicate nivele de creștere economică din lume, acest dinamism deosebit permițînd reducerea treptată a decalajului ce ne desparte încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. In timp ce anul 1971 pentru multe țări capitaliste s-a caracterizat printr-o creștere lentă sau chiar stagnare a producției, numai în ultimii doi ani simțindu-se o înviorare a producției, economia noastră a cunoscut ritmuri înalte de creștere, cel al venitului național și al producției industriale devansînd în anii 1971—1972 de peste două ori ritmul mediu anual înregistrat de producția materială în țările industrializate membre ale F.M.I.

ODATĂ CU ÎNAINTAREA procesului de industrializare au loc schimbări calitative în structura producției sociale, accentuîndu-se caracterul industrial al țării și sporind contribuția industriei la formarea venitului național ; în 1974 aceasta urmează să ajungă la 68%, față de 58,4% în 1970. Ca urmare a deplasărilor structurale, — în primii trei ani ai cincinalului numărul salariaților din industrie și alte sectoare neagricole a crescut cu 645 mii, — ponderea populației ocupate în industrie și alte ramuri neagricole a crescut de la 50,9% în 1970 la 56,8% în 1973, urmînd ca în 1974 ea să se ridice la circa 59%.

Sporește contribuția industriei la modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, ceea ce se reflectă în accentuarea creșterii acestei ramuri și într-o anumită apropiere a ritmului de sporire a producției agricole de ritmul dezvoltării industriale (cu toate că ea înregistrează încă oscilații în funcție de factorii climatici). A crescut dinamismul celorlalte ramuri ale economiei naționale. construcțiile, transporturile, comerțul interior și cel exterior cunoscînd creșteri substanțiale.

O însemnătate principală în bătălia cu timpul, în vederea situării României în rîndul țărilor avansate ale lumii o are larga mișcare declanșată în toate județele țării pentru realizarea cincinalului înainte de termen. Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a subliniat cu satisfacție că sarcinile pe primii trei ani ai cincinalului și angajamentele asumate de oamenii muncii au fost îndeplinite cu succes, iar în unele domenii chiar depășite, un număr de 20 județe încheind pînă la sfîrșitul lunii noiembrie realizarea prevederilor cincinalului pe trei ani la producția industrială. Ca urmare, sporul total al producției industriale realizate față de prevederile cincinalului se ridică la 30 de miliarde lei : pe această bază și ca urmare a mobilizării mai intense a rezervelor existente în economie, pentru 1974 s-a prevăzut un nivel al producției industriale ce depășește cu 27,3 miliarde lei prevederile inițiale ale planului cincinal pentru acest an.

● Proces intens de modernizare și capacitate sporită de inovare

EXPERIENȚA mondială contemporană arată că industrializarea și făurirea unei economii moderne nu se rezumă la crearea și dezvoltarea în ritmuri înalte a industriei și nici la asigurarea priorității ramurilor grele ale acesteia. Progresul tehnic și economic este determinat, mai ales în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, de realizarea unei structuri moderne și eficiente a industriei, care presupune dezvoltarea rapidă a ramurilor hotărîtoare ale industriei, capabile să dinamizeze, prin tehnica avansată livrată, industria, agricultura, toate celelalte ramuri ale economiei naționale și să permită valorificarea optimă a potențialului uman. Totodată, gradul de modernitate al industriei se exprimă în structura internă a ramurilor de bază, mai ales a construcțiilor de mașini, în proporțiile diversificării producției și în capacitatea industriei de a încorpora rapid cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, pe de o parte și de a contribui la îmbogățirea acestora, pe de altă parte, precum și de a se adapta, din mers și eficient, la schimbările, uneori profunde și bruște, ce au loc în producția socială, în tendințele tehnicii și ale diviziunii internaționale a muncii.

Ținînd seama de obiectivele stabilite pentru actuala etapă a dezvoltării economico-sociale a țării, de progresul tehnico-științific contemporan, partidul nostru a militat statornic pentru orientarea dezvoltării economice pe calea modernizării sale continue **„Trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre în perioada următoare,** — se subliniază în Directivele Congresului al X-lea, — **va fi îmbunătățirea structurii sale, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, pentru a asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și a capacității tehnice a forței de muncă, ridicarea productivității muncii sociale".**

În orientarea acestui proces, realizată pe baza unei concepții unitare și de lungă perspectivă, partidul nostru ține seama de caracterul complex și dinamic al structurii economice, în general și al industriei în special, de faptul că în cadrul procesului unitar al reproducției socialiste lărgite și al politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și județelor patriei, structura pe ramuri și subramuri în plan teritorial și din punct de vedere al gradului de concentrare se află într-o strînsă condiționare reciprocă. Ca urmare, modificările proiectate prin plan în structura economiei, și mai ale a industriei, au avut o tratare unitară, coordonată, astfel încît să se asigure o dezvoltare echilibrată, armonioasă, ținînd seama de posibilitățile și nevoile noastre, precum și de tendințele progresului tehnic pe plan mondial. Formulînd orientările pe termen lung cu privire la dezvoltarea economiei naționale, partidul nostru confruntă în același timp previziunile anterioare cu realitățile din fiecare perioadă, ținînd seama de caracterul obiectiv dar și de mobilitatea factorilor care condiționează structura economică și, în general, dezvoltarea economiei naționale, structura surselor și consumului producției materiale.

În elaborarea acestei orientări se remarcă aportul personal și contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, în fruntea partidului, militează neobosit pentru îmbogățirea și traducerea în viață a învățăturii marxist-leniniste cu privire la edificarea economiei socialiste. În lucrările secretarului general al partidului găsim formulată concepția unitară și de perspectivă cu privire la conceptul de industrializare a țării, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și ale luptei poporului nostru pentru lichidarea decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate, precum și cu privire la structura economiei în general și a industriei, în special, la nivelul tehnicii cu care trebuie înzestrată economia, la criteriile amplasării teritoriale a noilor obiective industriale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat în mod strălucit necesitatea și rolul dezvoltării unor ramuri industriale noi și moderne, a militat neobosit pentru dezvoltarea și afirmarea cercetării științifice românești, și, afirmînd în mod constant încredere în forța creatoare și talentul poporului român, a combătut, cu argumentele specifice științei, teze și atitudini sceptice, care negau necesitatea organizării în România a unor ramuri moderne, cum ar fi, de exemplu, electronica, sau care ignorau cercetarea științifică proprie, exacerbînd rolul importului de licențe. **„Trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice care modifică în mod radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul omului, asigură fabricarea pe scară industrială a unor noi și largi game de produse... A subaprecia, în aceste condiții, rolul științei, a nu depune eforturi susținute pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la sesiunea Marii Adunări Naționale din 20—22 noiembrie 1965 — **înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere, cu repercusiuni serioase asupra dezvoltării societății pentru o lungă perioadă de timp".**

Rezultatele acestor orientări, se simt din plin astăzi, cînd, odată cu dinamismul fără precedent al întregii economii se afirmă tot mai larg ramurile moderne ale industriei și are loc un vast proces de modernizare a structurii producției și a aparatului de producție. Edificatoare în această privință este evoluția producției industriei construcțiilor de mașini și a chimiei, care aduc o contribuție hotărîtoare la valorificarea eficientă a resurselor materiale și de muncă : pe baza unor ritmuri de creștere mai ridicate în comparație cu celelalte ramuri și cu ansamblul industriei — în anii 1971—1972, producția acestor două ramuri a sporit în medie cu 15,9% și, respectiv 13,6%. anual, iar în acest an creșterile sînt și mai mari (19,7% în industria construcțiilor de mașini grele și 20% în chimie) — ponderea acestor două ramuri în producția totală industrială a sporit de la 27,9% în 1965 și 35,1% în 1970 la 40,1% în acest an.

Au loc schimbări înnoitoare în interiorul ramurilor de bază, prin ridicarea gradului de diversificare și complexitate și prin îmbunătățirea calității produselor, accentuîndu-se, pe această bază, laturile calitative ale dezvoltării industriale. În anii actualului cincinal se înregistrează o dinamică mai rapidă, subramurile și grupele de produse cu tehnicitate ridicată cum sînt electrotehnica și electronica, oțelurile speciale, mașinile-unelte, utilajele tehnologice, mijloacele de automatizare, fibrele și firele sintetice, produsele chimiei de sinteză fină etc. Astfel, față de 1970, creșterile de producție în 1973 reprezintă 61% la utilajul energetic, 88% la utilajul tehnologic, 64% la construcții navale, 85% la mijloace de transport. În industria chimică, pentru 1974 se prevede ca ponderea valorii firelor și fibrelor sintetice să crească de la 8% în 1970 la 17% din totalul industriei chimice ; petrochimia își va mări în anul viitor ponderea în volumul producției chimiei organice de la 70% cît era în 1970 la 80%.

În industria metalurgică a sporit și s-a diversificat producția oțelurilor de calitate superioară, s-au produs laminate din noi mărci de oțeluri ; în timp ce producția totală de oțel a crescut în anii 1971—1972 cu 13,6%, producția de oțel aliat a sporit cu 27,6%. În anul viitor, acest proces va cunoaște o intensitate deosebită : la o creștere generală a producției metalurgice feroase cu 14,6%, producția de oțeluri aliate va spori cu 19%, iar producția de oțeluri carbon de calitate, slab aliate și aliate va ajunge la circa 43% din producția totală de laminate finite pline.

O dată cu perfecționarea structurii de ramură a industriei se accentuează procesul de înnoire a nomen-

⟶

AVÎNTUL CONTINUU ŞI RAPID AL ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

←

clatorului produselor, crescînd ponderea produselor noi şi reproiectate.

Simultan cu menţinerea unor ritmuri susţinute de creştere a producţiei mijloacelor de producţie — condiţie indispensabilă a reproducţiei lărgite — partidul acordă o atenţie deosebită creşterii şi diversificării producţiei bunurilor de consum, a industriei alimentare şi uşoare, a căror producţie a sporit în primii doi ani ai cincinalului cu 17,6%, şi, respectiv, cu 29,0%. Totodată, se înnoieşte sortimentul, se diversifică producţia, creşte gradul de industrializare a produselor agricole destinate consumului populaţiei.

Creşterea capacităţii de înnoire a industriei — parametru de primă importanţă a unei economii moderne —, reprezintă, desigur, un proces complex, care necesită multe eforturi, mijloace materiale, creaţie ştiinţifică şi capacitatea organizatorică ; el nu este ferit nici de riscuri şi nici de greutăţi. Hotărîtoare este însă activitatea ce trebuie desfăşurată în unităţile productive şi de cercetare.

In efortul de ridicare a gradului de înzestrare tehnică a întregii producţii şi de creştere a eficienţei economice, ridicarea calităţii producţiei joacă un rol decisiv. Iată de ce sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa Naţională a partidului din 1972 că în condiţiile progresului tehnic de astăzi, cînd modernizarea produselor şi a tehnologiilor are loc într-un ritm extrem de rapid, menţinerea în fabricaţie a unor produse cu caracteristici învechite, dotarea economiei cu utilaje cu randament scăzut au efecte negative asupra dezvoltării economice a ţării. De aceea, se impun măsuri hotărîte pentru intensificarea procesului de modernizare a produselor, pentru înnoirea şi reproiectarea produselor, pentru realizarea şi mai ales depăşirea planurilor de asimilare a noilor produse. Inginerii, tehnicienii, toţi specialiştii trebuie să fie, aşa cum a subliniat secretarul general al partidului, la Conferinţa pe ţară a inginerilor şi tehnicienilor, înflăcăraţi promotori ai tehnicii noi, să se situeze în primele rînduri ale luptei pentru modernizarea producţiei, pentru afirmarea noului în tehnică, în producţie. Pentru viitor are o mare însemnătate practică faptul că planul tehnic va fi astfel elaborat încît el să preceadă planul de producţie, astfel încît condiţiile de fabricaţie să fie stabilite pe baza tehnologiilor deja elaborate.

● Extinderea bazei de materii prime şi energetice: valorificarea eficientă a resurselor

DEZVOLTAREA economiei naţionale implică lărgirea şi diversificarea bazei de materii prime şi energetice, în concordanţă cu cerinţele actuale şi de perspectivă ale societăţii. În acest scop au fost şi sînt alocate investiţii însemnate pentru intensificarea lucrărilor geologice, descoperirea şi punerea în valoare a unor noi rezerve de materii prime, de ţiţei, gaz metan, cărbuni, minereuri feroase şi neferoase. Totodată, s-au intensificat preocupările şi investiţiile pentru dezvoltarea producţiei de înlocuitori, realizaţi cu precădere de industria chimică.

O problemă fundamentală o constituie, în acest context, asigurarea resurselor energetice şi folosirea judicioasă a combustibilului, proporţionarea şi orientarea bazei de materii prime şi energetice ţinînd seama de cerinţele mereu crescînde ale economiei, dar şi de necesitatea economisirii combustibililor, a stabilirii unei politici riguroase de economisire a tuturor formelor de energie.

In concepţia partidului nostru făurirea unei economii moderne nu înseamnă copierea structurii ce se stabileşte într-o ţară sau alta şi nici introducerea mecanică a unor tendinţe ce par să se contureze la un moment dat pe plan mondial. În lumina ultimilor evoluţii, legate de actuala conjunctură de pe piaţa combustibililor, apare şi mai pregnant caracterul ştiinţific, creator al politicii Partidului Comunist Român de a modela dezvoltarea economică pornind de la condiţiile concrete ale ţării. În mod concret, Congresele IX şi X ale partidului, au subliniat că dezvoltarea bazei energetice trebuie astfel orientată încît să se ţină seama că rezervele de ţiţei sînt limitate, trebuind să fie asigurate un raport raţional între rezerve şi producţie, creşterea intensă a extracţiei cărbunilor energetici şi intensificarea valorificării resurselor hidroenergetice.

Vorbind despre dezvoltarea bazei energetice la Congresul al IX-lea, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că **„orientarea prevăzută în acest domeniu constă în creşterea mai accentuată a producţiei de cărbune şi dezvoltarea amenajărilor hidroenergetice, economisirea rezervelor de hidrocarburi în vederea utilizării lor superioare în industrie, ca materie primă"**. Pe baza acestei orientări, în structura combustibililor utilizaţi pentru producţia de energie termoelectrică s-a redus ponderea gazelor naturale, a motorinei şi păcurii de la 79,7% în 1965 la 66,8% în 1970 şi 62,9% în 1972, crescînd ponderea cărbunilor de la 19,6% la 30,3% şi, respectiv, la 34,2%.

Pe de altă parte, sporirea consumului energetic în ţara noastră a devansat creşterea venitului naţional ; continuarea acestui ritm de creştere ar fi putut duce la greutăţi mari în asigurarea combustibilului şi energiei necesare dezvoltării economico-sociale a ţării. Pentru prevenirea unei asemenea situaţii, partidul nostru a adoptat, după cum se ştie, un complex de măsuri menite să asigure dezvoltarea resurselor energetice ale ţării şi pentru gospodărirea raţională a combustibilului şi energiei. Transpuse în ritmurile şi corelaţiile macroeconomice ale planului pe 1974, aceste măsuri se concretizează în faptul că la o creştere de 14,6% a venitului naţional şi de 16,7% a producţiei industriale, faţă de 1973, consumul de energie electrică se va majora cu 9,3%, iar cel de energie primară cu numai 7,0%.

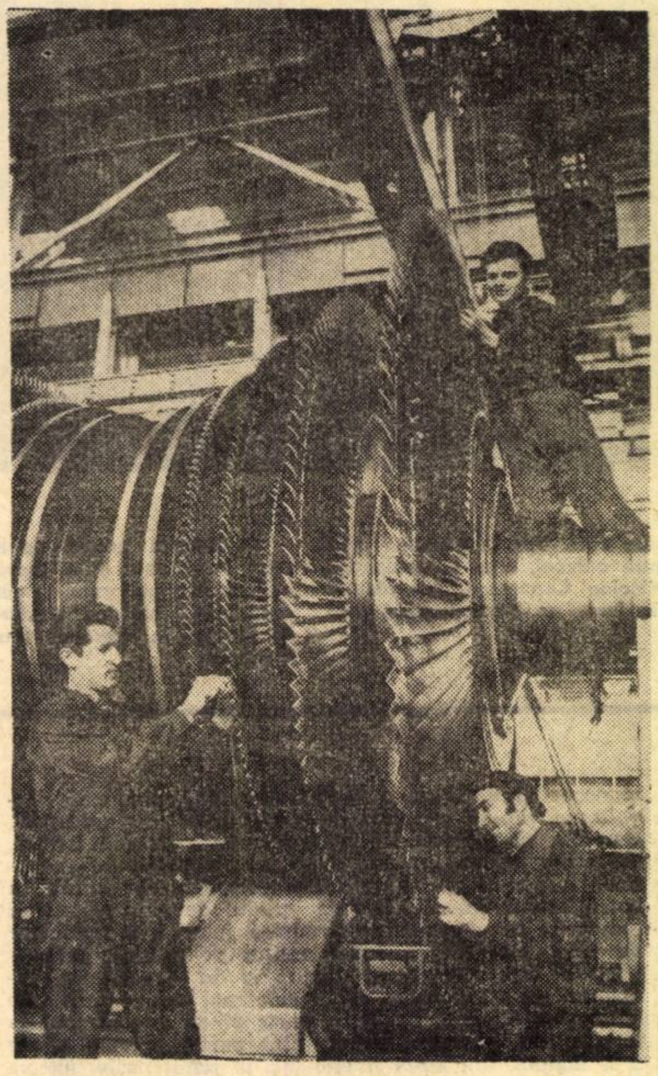

Premieră absolută la Uzina de maşini grele Bucureşti : turbina de 330 M. .W. În fotografie — finisarea paletelor acestui gigant al hidroenergeticii româneşti.

De altfel, **analizele întreprinse pe plan mondial arată că realizarea unor astfel de corelaţii este nu numai necesară, dar şi posibilă în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.** După calculele unor economişti americani rezultă că pînă în 1920 ritmurile de creştere a consumului de energie în S.U.A. au devansat ritmurile de creştere a produsului naţional brut şi chiar al producţiei industriale, dar după aceasta a avut loc o inversare a corelaţiei respective, ajungîndu-se la o reducere relativă a consumului de energie. **Este interesant de remarcat că în anii '50 consumul de energie ce revenea pe o unitate de venit naţional creat în economia americană era cu o treime mai mic în comparaţie cu 1880, cînd Statele Unite erau o ţară slab industrializată.**

Tabel nr. 3

Valorificarea unor resurse naturale
1965 = 100

	1970	1971	1972
a) Metal			
1. Metalurgia feroasă	179	193	219
2. Construcţii de maşini şi prelucrarea metalului	208	241	279
3. Coeficient de devansare (2 : 1)	1,16	1,25	1,27
b) Ţiţei			
1. extracţia ţiţeiului şi gazelor petroliere	107	110	113
2. prelucrarea ţiţeiului	137	144	148
3. coeficient de devansare (2 : 1)	1,28	1,31	1,31
c) lemn			
1. exploatarea forestieră	93	91	84
2. prelucrarea lemnului	154	164	178
3. coeficient de devansare (2 : 1)	1,65	1,80	2,12

În lumina tuturor celor spuse mai sus reiese clar, că punerea cu acuitate de către P.C.R. a problemei folosirii raţionale a combustibilului nu are caracter conjunctural, ci reprezintă, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, o **problemă esenţială a orientării şi dezvoltării economiei româneşti.**

O caracteristică de bază a procesului de industrializare a ţării noastre în actuala etapă o constituie accentuarea procesului de valorificare a resurselor naturale, creşterea valorii ce se obţine dintr-o unitate de materie primă. O imagine sintetică asupra acestui proces o sugerează analiza corelaţiilor dintre ramurile producătoare de materii prime şi cele prelucrătoare şi a indicilor respectivi de valorificare (vezi tabelul nr. 3). Se observă că indicele de devansare la aceste materii prime de bază a înregistrat valori în continuă creştere, caracteristic fiind faptul că în timp ce ritmul mediu anual de creştere a extracţiei ţiţeiului a fost de 1,8%, prelucrarea acestuia a crescut cu 5,8% anual ; în industria lemnului exploatarea forestieră a înregistrat o reducere anuală de 2,5%, în condiţiile în care prelucrarea a sporit într-un ritm mediu anual de 8,6%. Ca o expresie a creşterii valorificării în industria uşoară poate fi considerată creşterea mai rapidă a industriei confecţiilor (ritm mediu anual de 13,6%) faţă de industria textilă (11,7%).

În anii care urmează acest proces va cunoaşte o intensificare, ca urmare a măsurilor întreprinse de partid pe linia dezvoltării cercetării ştiinţifice şi pentru accelerarea procesului de modernizare a structurii industriei, precum şi pentru reducerea cheltuielilor materiale.

● Accelerarea dezvoltării intensive a agriculturii

AGRICULTURA, ramură de bază care, în ţara noastră are condiţii deosebit de favorabile, înregistrează si ea un proces de continuă modernizare a producţiei, a aparatului de producţie şi a metodelor de organizare şi gestiune. În vederea intensificării proceselor de producţie şi a sporirii contribuţiei agriculturii la creşterea economică, actualul plan cincinal prevede o creştere substanţială a investiţiilor alocate acestei ramuri, care, marcînd noi progrese pe drumul perfecţionării bazei tehnico-materiale va trebui să asigure un ritm mediu anual de creştere a producţiei de 6,3—8,3%. În acest scop, s-a accentuat procesul de înzestrare tehnică, de asigurare a agriculturii cu îngrăşăminte, insecticide şi biostimulatori la nivelul agrotehnicii moderne ; se extind irigaţiile, suprafaţa amenajată în acest scop urmînd să ajungă la sfîrşitul anului 1974 la aproape un milion şi jumătate de ha.

Ca urmare, în anii 1971—1972 s-au obţinut cele mai mari producţii de cereale din istoria ţării, iar în acest an, cu toate că ea nu s-a ridicat la nivelul anului trecut, recolta este apropiată de media anilor 1970—1972. Rezultate importante au fost dobîndite şi în zootehnie.

În primii doi ani ai cincinalului, actual, producţia globală agricolă a crescut cu 30%, cunoscînd un ritm mediu anual de 14,1%, iar pentru anul 1974 se prevede o creştere de 21,5% faţă de 1973, producţia de cereale trebuind să ajungă la peste 18 milioane tone.

Producţia agricolă asigură şi în acest an, aşa cum s-a subliniat la plenara comună din noiembrie, satisfacerea în condiţii corespunzătoare a cerinţelor de aprovizionare a populaţiei şi a nevoilor economiei naţionale.

Pentru realizarea sarcinilor mari prevăzute în planul pe anul viitor, ca şi în anii viitori, conducerea de partid şi de stat a subliniat necesitatea unor măsuri mai ferme şi ample care să asigure punerea în valoare a condiţiilor bune şi rezervelor pe care le are agricultura noastră. O atenţie deosebită trebuie să fie acordată mai bunei folosiri a fondului funciar care, indiferent de proprietate, aparţine, după cum a subliniat secretarul general al partidului, întregului popor, este o avuţie naţională.

● Creşterea eficienţei, factor hotărîtor al dinamismului economic

UN LOC central în progresul economiei noastre în etapa actuală este chemată să-l joace **ridicarea eficienţei economice** a întregii activităţi, care prin însăşi concepţia actualului plan cincinal este menită să constituie un **factor hotărîtor al dinamismului economic**. Cerinţele actualei etape de dezvoltare a ţării noastre precum şi gradul ridicat de dezvoltare a bazei materiale la care am ajuns conferă acestui factor un rol decisiv în realizarea unei creşteri economice susţinute. Însemnătatea acesteia este relevată de faptul că sporirea cu numai un procent a gradului de folosire a capacităţilor de producţie poate asigura o producţie suplimentară de 5 miliarde lei.

În anii actualului cincinal s-a simţit larg efectul orientării planului cincinal spre creşterea mai rapidă a eficienţei economice. Productivitatea muncii în industria republicană a sporit în aceşti trei ani cu 24% (vezi

și graficul alăturat), din care în 1973 cu 9,6% față de anul precedent. S-au redus cheltuielile de producție, consumurile de materii prime și materiale ; ca urmare a reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție, volumul economiilor a fost în anii 1971—1973 de peste 25 miliarde lei. Trebuie subliniat, de asemenea, că spre deosebire de cincinalul trecut, cînd creșterea fondurilor fixe a devansat creșterea venitului național și a egalat pe cea a produsului social, **în anii 1971—1972 ritmul mediu de creștere a venitului național (11,5%) și a produsului social (10,6%) a depășit sensibil ritmul de sporire a fondurilor fixe puse în funcțiune în economie (8,9%). Ca o expresie sintetică a acestor schimbări calitative în economie, în actualul cincinal creșterea venitului național a devansat — pentru prima dată — creșterea produsului social.**

Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României a subliniat, însă, că ministerele, centralele și întreprinderile, organele și organizațiile de partid trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru înlăturarea unor deficiențe manifestate — nerealizarea în unele întreprinderi a productivității muncii planificate, depășiri ale normelor de consum, neîncărcare corespunzătoare a capacităților de producție — pentru creșterea eficienței economice. Concentrarea eforturilor în această direcție este cu atît mai necesară cu cît creșterea eficienței constituie calea principală pentru mărirea venitului național și pentru sporirea, pe această bază, a resurselor necesare dezvoltării și ridicării nivelului de trai al populației.

Una din sursele cele mai importante ale eficienței economice către a cărei punere în valoare trebuie orientată atenția colectivelor din întreprinderi o constituie **reducerea cheltuielilor de producție și materiale, sporirea producției și a venitului net la 1000 lei fonduri fixe, valorificarea superioară a materiilor prime.** În anul viitor, cheltuielile la 1000 lei producție-marfă ale industriei republicane vor trebui să se reducă de la circa 848,9 lei la 825,5 lei, patru cincimi din această reducere urmînd a se obține pe seama reducerii cheltuielilor materiale (economiile ce vor fi obținute pe această cale se estimează la circa 8 miliarde lei).

Transformarea rezervelor ce există în întreprinderi în surse reale de economii și beneficii suplimentare pentru întreprinderi și economia națională este strîns legată de intensificarea eforturilor pentru diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil în toate ramurile, de reducerea pierderilor la prelucrare, de utilizarea pe scară mai largă a înlocuitorilor, a deșeurilor din producție și consum. Pentru a sublinia însemnătatea acestui factor fundamental al eficienței industriale, putem arăta că reducerea cu 1% a consumului de cocs, de exemplu, echivalează cu o economie totală de 35 000 tone la nivelul unui an, iar dacă avem în vedere și faptul că o parte din nevoile de cocs se satisfac prin import, prin aceeași reducere a consumului se evită cheltuirea a circa 8,7 milioane lei valută.

Un imperativ major al progresului economic îl constituie **creșterea mai acentuată a productivității muncii, factorul principal pe seama căruia trebuie să se asigure sporirea producției industriale și a venitului național.** Deși ne-am situat printre țările cu ritmuri ridicate de creștere la acest indicator, din punct de vedere al nivelului său, productivitatea muncii este în țara noastră sensibil mai mică decît în țările cu o industrie avansată.

Pentru realizarea cincinalului înainte de termen și accelerarea progresului nostru economic se impune realizarea unor ritmuri mai mari de creștere a eficienței cu care se cheltuiește munca vie în procesul de producție. Însemnătatea acestor eforturi este evidentă dacă avem în vedere că **la nivelul anului 1974 sporirea cu un procent a productivității muncii echivalează cu un plus de producție de circa 4,5 miliarde lei.** Iată de ce ministerele, centralele și întreprinderile trebuie să intensifice activitatea de concepție în vederea perfecționării organizării producției, să ia măsuri pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, promovarea tehnologiilor moderne și mecanizarea transportului intern. O atenție deosebită trebuie acordată ridicării gradului de calificare a muncitorilor, întăririi disciplinei și ordinii, eliminării pierderilor din timpul de lucru și întreruperilor în procesul de producție.

Pentru dezvoltarea economico-socială, pentru depășirea stadiului actual de țară în curs de dezvoltare și trecerea ei în rîndul țărilor cu nivel ridicat de dezvoltare, România alocă, după cum se știe, 30—33% din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială. Pe această bază an de an se fac mari investiții în economia națională, fiind modernizat mereu aparatul de producție. Pentru anul viitor, planul prevede darea în funcțiune a circa 450 capacității industriale și 85 de capacități agrozootehnice importante, ceea ce va face ca la sfîrșitul anului să se ajungă la un volum de fonduri fixe de peste 1000 de miliarde lei.

Hotărîrea Plenarei Comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale subliniază că ținînd seama de faptul că în anul 1974 mai mult de o treime din sporul producției industriale urmează să se realizeze pe seama capacităților noi planificate să intre în funcțiune, se impun eforturi pentru organizarea corespunzătoare a activității, pentru darea în funcțiune la termenele planificate și scurtarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați. Se impun de asemenea, sporirea eforturilor pentru creșterea eficienței economice a investițiilor, prin reducerea volumului de construcții, utilizarea mai intensă a capacităților de producție existente și orientarea fondurilor cu prioritate spre dotarea economiei cu mașini și utilaje moderne.

Punerea în valoare a tuturor surselor care asigură sporirea eficienței economice depinde în întregime de modul cum acționează conducerea și colectivul fiecărei unități economice. Înfăptuirea obiectivului pe care ni l-am propus — de a realiza ridicarea României pe culmile progresului și civilizației socialiste — este incompatibilă cu starea de automulțumire și cu munca de rutină. Ea implică o gîndire vie, creatoare, capabilă să pună în valoarea factorii progresului, curaj și spirit de răspundere, abnegație pentru realizarea sarcinilor puse în fața economiei de către partid, pentru propășirea continuă a patriei noastre.

● Corolar al tuturor eforturilor pentru dezvoltarea economiei: ridicarea nivelului de trai

PE BAZA dezvoltării impetuoase a economiei naționale, a avut loc consolidarea întregii baze materiale a dezvoltării economico-sociale, se întăresc finanțele țării, se ridică gradul și eficiența participării României la circuitul economic mondial. Ca un corolar al tuturor acestor orientări și a eforturilor pentru dezvoltarea economiei naționale se ridică bunăstarea materială și spirituală a poporului — obiectiv fundamental al întregii politici a partidului și statului nostru.

Ca urmare a creșterii susținute a venitului național, în primii trei ani ai cincinalului sporul venitului real al populației se ridică la circa 46 de miliarde de lei. S-a ridicat nivelul salariului minim pe economie la 1000 lei (vezi tabelul nr. 4), au fost realizate importante majorări de salarii, a crescut alocația pentru copii, s-au majorat pensiile de asigurări sociale și alte categorii de pensii, inclusiv pentru țărănime ; în cooperativele agricole s-a introdus acordarea de ajutoare, precum și trimiterea la odihnă și tratament a cooperatorilor. Ca urmare, o dată cu alocarea unei părți importante din venitul național pentru fondul național de dezvoltare **are loc și accentuarea ritmului de creștere a fondului de consum ; astfel de la o creștere medie anuală de 5,1% în perioada 1961—1965 și 6,2% in 1966—1970, creșterea medie anuală a fondului de consum s-a ridicat în primii trei ani ai actualului cincinal la 7,5%, urmînd ca în anul 1974 ea să ajungă, conform planului la 8%.**

Tabelul nr. 4

Creșterea nivelului de trai al populației

	1965	1970	1972	1974
1. Venitul național pe locuitor (%)	100	136	166	
2. Salariul mediu (lei)	1115	1434	1498	1700
3. Vînzări de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (%)	100	149	173	196
4. Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale, de la bugetul statului (%)	100	161	190	249
— Cheltuieli pe o familie (lei)	3640	5500	—	7700

Planul pentru anul 1974 ilustrează preocuparea partidului nostru pentru ridicarea mai departe a nivelului

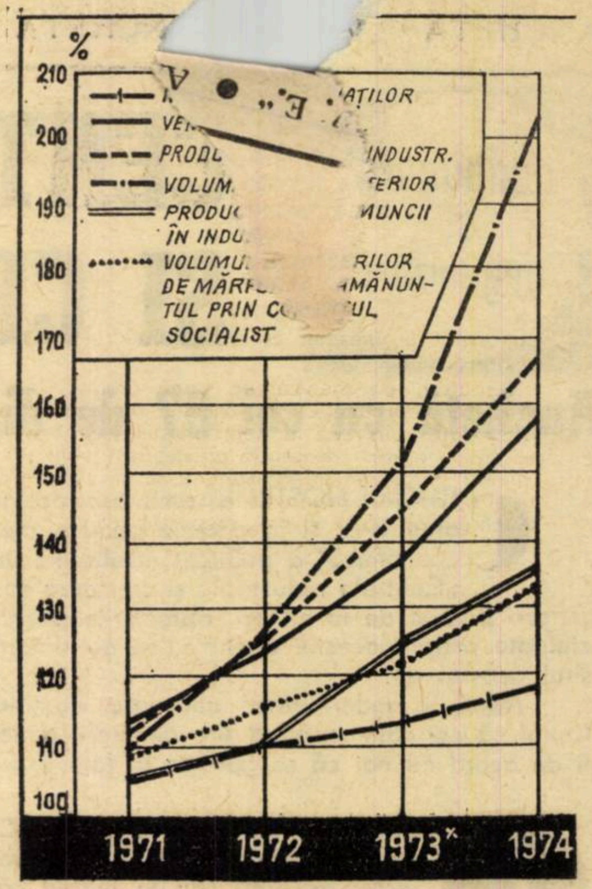

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale în anii 1971—1974 (1970 = 100)

*) Preliminat.

de trai, pe baza realizărilor de pînă acum, prevăzînd devansarea programului cuprins în planul cincinal. Astfel, în anul viitor se vor crea 250 mii locuri de muncă, numărul de salariați urmînd să depășească 6 milioane ; fondul de salarii va întrece cu 14 miliarde lei, iar veniturile reale ale țărănimii cu 5,5 miliarde lei nivelul anului 1973. Vor spori cheltuielile pentru acțiuni social-culturale, care, calculate pe o familie, vor ajunge în anul viitor la 7700 lei. Vor crește, de asemenea, fondurile sociale alocate cooperativelor agricole pentru pensii, ajutoare de boală, alocații pentru copii, etc., care în anul 1974 vor însuma circa 38 miliarde lei. Toate acestea vor face ca veniturile reale, calculate pe un locuitor să crească de la 835 lei lunar în acest an la 907 lei în anul viitor, cu o depășire de 22 lei pe locuitor a prevederilor inițiale din planul cincinal.

Totodată, partidul nostru urmărește cu consecvență repartiția fondului de consum ținînd seama de cerințele legii repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii și de principiul echității socialiste. O importanță deosebită în acest sens o are adoptarea de către plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale la propunerea secretarului general, a noilor măsuri pentru îmbunătățirea salariilor muncitorilor calificați în vederea unei mai bune corelări între salariile mici și salariile mari, prin ridicarea salariilor mici ale muncitorilor calificați.

Un element esențial al ridicării nivelului de trai al populației în țara noastră îl reprezintă construcția de locuințe, care a continuat și continuă în ritm susținut. Astfel, în anii 1971—1973 s-au dat în folosință în mediul urban circa 325 mii de apartamente, iar în mediul rural s-au construit circa 127 mii locuințe ; pentru 1974 se prevede construirea a 114 mii apartamente fizice, din care 60 mii din fondurile statului. Se vor construi, de asemenea, aproape 50 mii locuri în cămine pentru tineret, aproape 26 mii locuri în creșe, 15 mii în grădinițe pentru copii.

Toate acestea constituie puternice stimulente pentru dezvoltarea și perfecționarea producției socialiste. Progresul multilateral al economiei noastre naționale se reflectă în acest fel nemijlocit în condițiile tot mai bune de viață pe care orînduirea noastră socialistă le creează tuturor membrilor societății.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

În anul 1973 — zestrea edilitară a orașului Bacău s-a îmbogățit cu acest nou cartier de locuințe

ANCHETA „V[...] [...]NCHETA „V. E." ● ANCHETA „V. E." ● ANCHETA „V. E." ● ANCHETA „V. E."

conducere şi organizare

CENTRALA INDUSTRIALĂ ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ

Anchetă cu cei 67 de directori generali de centrale industriale şi de transport

CITITORII NOŞTRI îşi amintesc, desigur, că în ultimul număr din anul 1972 şi în primele numere ale anului 1973 revista „Viaţa economică" a publicat rezultatele unei ample anchete pe tema „Centrala industrială şi creşterea economică". Numărul mare de scrisori primite de la cititori, aprecierile pozitive făcute în presa de specialitate asupra acestei anchete, ne-au determinat s-o reluăm şi la sfîrşitul acestui an.

Avînd în vedere tema abordată, conţinutul întrebărilor anchetei şi faptul că cei care răspund sînt directorii generali de centrale, cititorul va fi de acord cu noi că se găseşte în faţa expresiei celei mai autorizate a modului cum este concepută strategia dezvoltării marilor unităţi economice româneşti. Urmărind ancheta, cititorul va afla care au fost deciziile fundamentale luate în anul 1973 la nivelul tuturor centralelor industriale, va reţine marile probleme cu care vor fi confruntate centralele, în anul 1974, va avea imaginea viitorului centralelor industriale, viitor definit prin ritmul creşterii vînzărilor şi rata rentabilităţii, în sfîrşit, va putea realiza o sinteză a principalelor evenimente tehnice şi economice, a vectorilor de forţă ce vor determina traiectoria marilor unităţi economice româneşti în următorii 10 ani.

Iată, de altfel, întrebările chestionarului :

1 **Care consideraţi că a fost DECIZIA CEA MAI IMPORTANTĂ, privind viitorul centralei, pe care aţi luat-o (în calitate de director general) sau la luarea căreia aţi participat (în calitate de preşedinte al consiliului oamenilor muncii) în ANUL 1973 ? Vă rugăm să argumentaţi afirmaţia.**

2 **Dintre PROBLEMELE cu care va fi confruntată conducerea centralei dv. ÎN ANUL 1974, care apreciaţi că vor fi principalele trei şi cum gîndiţi să le rezolvaţi ? Expuneţi-le pe scurt, motivînd ierarhizarea făcută.**

3 **Pentru URMĂTORII 10 ANI care apreciaţi că va putea fi RITMUL CREŞTERII ECONOMICE al centralei dv. (ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată şi rata medie a rentabilităţii) ? Cum explicaţi posibilitatea realizării acestui ritm de creştere ?**

4 **Care previzionaţi a fi principalele TREI EVENIMENTE ce se vor produce în TEHNICĂ ŞI ECONOMIE şi vor influenţa în mod hotărîtor evoluţia centralei dv. în URMĂTORII 10 ANI ? Vă rugăm să argumentaţi succint opţiunea dv.**

Dumitru STĂNESCU

director general adjunct, Centrala Industrială de Fibre Chimice-Săvineşti

1. ● Cooperare externă

ESTE greu de stabilit care a fost cea mai importantă decizie luată în întregul an 1973. Apreciez însă că de fapt. din multitudinea deciziilor, două au fost cele mai importante.

Am în vedere, în primul rînd, **hotărîrea de constituire la Săvineşti a societăţii mixte româno-italiene „RIFIL". de producere şi comercializare a fibrelor PNA.** Acest moment a marcat începutul unei noi forme de cooperare tehnico-economică între industria de fibre sintetice din România şi din Italia, în conformitate cu indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat şi care vizează mărirea gradului de valorificare a produselor rezultate de pe platforma Săvineşti.

Menţionez însă şi **elaborarea programului de dezvoltare în cincinalul 1976—1980 a producţiei de fibre chimice din România.**

2. ● Materii prime
● Investiţii
● Export

a) **Asigurarea ritmică a bazei materiale de aprovizionare cu materii prime,** în care direcţie, s-au semnalat dificultăţi încă de la sfîrşitul acestui an. Pe această linie ne propunem să realizăm o colaborare mai fructuoasă cu furnizorii noştri, să reducem consumurile specifice de materii prime şi energie.

b) **Atingerea şi devansarea indicatorilor tehnico-economici de bază la obiectivele intrate în funcţiune în ultima perioadă a anului 1973 :** Melana IV, Caprolactama III, Relon IV.

c) **Realizarea integrală şi depăşirea planului de export în condiţii de eficienţă sporită.**

Aceste probleme reprezintă pentru centrala noastră, trei condiţii esenţiale care vor determina creşterea eficienţei în activitatea de producţie : **prima** — avînd în vedere nivelele mari ale capacităţilor intrate în funcţiune. condiţionează realizarea exemplară a sarcinilor de plan, asigurînd astfel materia primă pentru beneficiarii noştri din industria uşoară ; **a doua** — reprezintă o condiţie „sine qua non" pentru funcţionarea la capacităţile prevăzute a unităţilor din centrala noastră ; **a treia** — nu mai necesită o argumentare, ea se impune de la sine.

3. ● 20%—15—35%

Industria fibrelor chimice pe plan mondial înregistrează astăzi ritmuri spectaculoase de dezvoltare. Pentru ţara noastră, în contextul actual de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, şi în primul rînd avînd în vedere necesitatea asigurării creşterii nivelului de trai, dezvoltarea susţinută a producţiei şi consumului de fibre chimice constituie o problemă de prim ordin. Aceasta pentru că nivelul de consum al fibrelor textile, în general şi a fibrelor chimice, în special, reprezintă o componentă esenţială a gradului de civilizaţie.

De aceea, **pentru următorii 10 ani** noi ne-am propus **un ritm de dezvoltare foarte ridicat, de circa 20% pe an, cu o rată a rentabilităţii de 15—35%.** La elaborarea propunerilor noastre, am avut în vedere necesitatea atingerii în următorii 10—15 ani a unor indici de consum comparabili cu cei ai ţărilor dezvoltate.

4. ● Energie
● Tehnologie
● Informatică

a) **Găsirea unor forme noi de energie, în special de recuperare a energiilor reziduale,** care va duce la realizarea unor fire şi fibre chimice în condiţii de eficienţă economică sporită.

b) **Adaptarea tehnologiilor de producere a firelor şi fibrelor chimice** la noile condiţii dictate de baza de materii prime şi de surse energetice care vor apare în viitorii 10 ani.

c) **Introducerea calculatoarelor de proces şi de gestiune** cu toate implicaţiile ce decurg din aceasta : simplificarea aparatului administrativ şi de evidenţă, dirijarea unui important potenţial uman spre cercetare şi proiectare, etc.

Maria FLUCSA

director general Centrala Industriei Bumbacului-Bucureşti

1. ● Cadre pentru noile obiective economice

DECIZIA cea mai importantă priveşte domeniul pregătirii cadrelor, care trebuie să fie în deplină concordanţă cu nivelul de dezvoltare a subramurii în perspectivă, în sensul asigurării noilor obiective cu fondul de cadre bine pregătit pentru toate nivelurile.

În funcţie de posibilităţile existente, corelate cu cele în perspectivă, am stabilit o etapizare a acestei acţiuni.

Astfel, **intr-o primă fază**, s-a prelungit durata de şcolarizare la 1 an, perioadă care oferă muncitorului şi ajutorului de maistru ocazia să se confrunte cu diferitele probleme pe care i le pune producţia şi să le rezolve cu ajutorul muncitorilor mai vechi în mijlocul cărora lucrează, pregătindu-se în acest fel pentru locul de muncă unde va trebui să acţioneze independent. De asemenea, tehnicienii şi inginerii tineri îşi vor efectua perioada de stagiu în unităţile vechi cu profil similar.

În **etapa a doua**, sîntem pe cale de a organiza un centru propriu de pregătire a cadrelor, care, pe lîngă programul de formare a cadrelor noi. va avea şi un program de ridicare a nivelului de pregătire a cadrelor existente.

2. ● Calitatea produselor
● Materii prime
● Cheltuielile materiale

a) Calitatea producţiei. Prin nivelul estetic, confort şi funcţionalitate produsele noastre trebuie să satisfacă pe piaţa internă gustul evoluat al consumatorilor şi să se poată confrunta pe piaţa externă cu produse textile de înalt nivel calitativ

b) Structura de materii prime. În faţa tehnologilor şi creatorilor, se ridică probleme multiple în vederea stabilirii de amestecuri, tehnologii şi creării de articole cu greutate redusă, mai fine, cu un grad ridicat de confort în purtare şi întreţinere

c) Valorificarea superioară a materiilor prime — este un imperativ care pune în faţa sectorului nostru în mod acut problema **utilizării în mod economicos a materiilor prime în scopul obţinerii unei eficienţe maxime**. Astfel, avem în vedere reducerea conţinutului de materii prime în structura ţesăturilor, înnobilarea produselor, reducerea pierderilor tehnologice şi valorificarea superioară a deşeurilor rezultate în conformitate cu programul pe care l-am pregătit pentru anul 1974.

3. ● 4%—16%

3. Şi în următorii 10 ani, ritmul creşterii economice a centralei noastre se va menţine ridicat, de 4% la producţia marfă vîndută şi încasată. În această perioadă, ca urmare a îmbunătăţirii sortimentului de ţesături, a producerii de articole cu valoare de întrebuinţare mai ridicată, un accent deosebit se va pune

. PRINCIPIILE ERGONOMICE ALE ECONOMIEI DE MIŞCARE ÎN MUNCA DE BIROU Văzute de CIK DAMADIAN

Securitatea muncii...

Folosirea gravitaţiei...

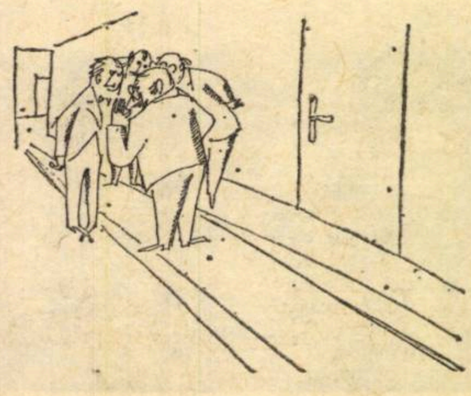

Principiul grupării...

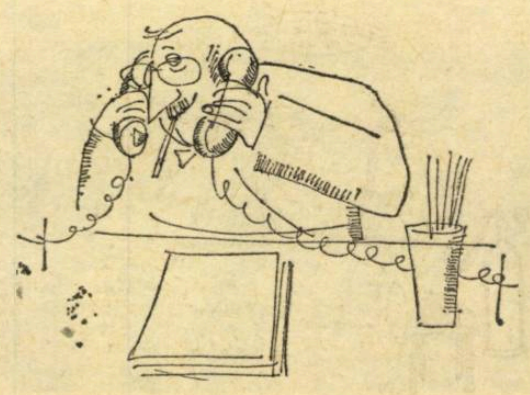

Mişcări simetrice, simultane, continue...

pe creşterea valorică a producţiei al cărei ritm de creştere va fi de circa două ori mai accelerat decît cel al producţiei fizice.

O atenţie deosebită se va acorda obţinerii de produse cu un înalt grad de prelucrare a materiei prime, ceea ce va însemna **reducerea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producţiei de la 75% în prezent la 68—70%.** În aceste condiţii, se va obţine şi o **creştere importantă a rentabilităţii,** întregistrîndu-se o rată medie de 16%.

4. ● Materii prime ● Cooperare externă ● Productivitatea muncii

a) Baza de materii prime, va fi factorul care va determina politica noastră de investiţii în viitor. Datorită faptului că ţările producătoare şi exportatoare de materii prime au început să-şi construiască propria lor industrie textilă — ca primă etapă, construirea de filaturi —, ne vom orienta spre dezvoltarea ţesăturilor în primii 5 ani, în vederea prelucrării de fire cumpărate. În următorii 5 ani, vom deveni cumpărători de ţesături crude, în care scop ne vom dezvolta şi dota în mod corespunzător finisajele, în care vom aplica cele mai moderne tehnologii de înnobilare şi finisare.

b) Lărgirea cooperării internaţionale — va conduce, de asemenea, la necesitatea unei profilări şi specializări a fiecărei ţări, în vederea realizării unei game mai reduse de articole şi la ridicarea eficienţei.

Astfel, schimburile de informaţii curente vor constitui elementul care va menţine permanent acest echilibru, paralel cu schimbul de specialişti. De asemenea, creşterea numărului de societăţi mixte, va avea rolul de asigurare a pieţelor cu un sortiment complet, în condiţii reciproc avantajoase.

c) Creşterea productivităţii muncii — va constitui factorul care va determina în mod hotărîtor nivelul tehnic la care va trebui să ajungă industria noastră, eficienţa şi viitorul sectorului.

Constantin MIHĂILESCU

director general, Centrala de Mecanizare şi Utilaj Minier-Petrolier-Ploieşti

1. ● Profilarea unităţilor economice

Cea mai importantă decizie luată în 1973, priveşte **profilarea unităţilor din componenţa centralei** şi organizarea producţiei acestora pentru produsele deficitare, la nivelul activităţilor Ministerului Minelor Petrolului şi Geologiei.

La organizarea centralei, au fost preluate producţia de vagoneţi de mină, o gamă diversificată de scule de forjă, reparaţia sculelor de foraj extracţie, reparaţia de cazane de abur tip schele, schimbătoare de căldură şi lucrări de cazangerie specifice.

Producţia acestor sortimente a fost organizată în suprafeţele existente şi într-un timp redus. Preluarea acestei producţii a condus la creşterea planului pe centrală cu 18% în trim. III şi trim. IV, faţă de sem.I.1973, ridicînd probleme improtante cu privire la asigurarea forţei de muncă calificată, adaptarea tehnologiei de execuţie la condiţiile existente în unităţile care au preluat producţia şi asigurarea unei colaborări între unităţi.

2. ● Investiţii ● Asimilare de produse noi ● Creşterea producţiei de scule

a) **Folosirea eficientă şi la capacitate a investiţiilor în curs de atingere a parametrilor proiectaţi.**

În acest sens, centrala va acorda o atenţie mai mare organizării şi desfăşurării planului de producţie la Întreprinderea Utilaj Minier — Filipeştii de Pădure, Uzina Utilaj Minier-Reparaţii-Baia Mare şi Întreprinderea Utilaj Minier-Rogojelu.

b) **Asimilarea unor utilaje pentru extinderea mecanizării în sectoarele de bază ale ministerului.** Rezolvarea acestor probleme va necesita o colaborare strînsă a sectoarelor de proiectare şi cercetare din instituţiile de specialitate din cadrul ministerului, o organizare şi urmărire permanentă a fazelor de asimilare şi realizarea într-un termen scurt a însuşirii în fabricaţie, după omologarea produselor.

c) **Dublarea producţiei de scule foraj-extracţie în anul 1974,** precum **şi dublarea volumului de reparaţii scule foraj-extracţie,** faţă de planul anului 1973. În acest scop, se va organiza un sector special la U.R.U.P. Teleajen, dotat corespunzător, care să aibă exclusiv această sarcină.

3. ● 10%—14%

Pentru următorii ani, considerăm că **ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată va fi de 10%, iar rata medie a rentabilităţii va fi de 14%.**

Acest ritm de creştere economică este realizabil datorită măsurilor care au fost prevăzute a fi luate în perioada următoare şi care ne dau certitudinea realizării investiţiilor, a creşterii nivelului tehnic al fabricaţiei şi a eficienţei metodelor de organizare a unităţilor.

4. ● Automatizare ● Cooperare externă ● Organizarea conducerii ramurilor

a) **Necesitatea intensificării mecanizării şi automatizării în sectoarele minier şi petrolier.** Aceasta va necesita construirea unui volum mai mare de utilaje şi echipamente, diversificate în funcţie de condiţiile de lucru specifice, care în mare parte şi în special cele de serie mică, vor fi realizate în unităţile din cadrul centralei noastre.

b) **Lărgirea acţiunilor de cooperare** a ministerului nostru **în exterior,** pentru asigurarea importurilor de substanţe minerale utile. Aceste acţiuni vor necesita exportarea unui volum mare de utilaje, care se vor realiza în unităţile din cadrul centralei.

c) **Departajarea poducţiei de utilaje specifice pentru ramura extractivă** între unităţile Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Grele şi Ministerului Minelor Petrolului şi Geologiei. M.I.C.M.G. va trebui să execute utilajele de uz general, utilaje de serie, comune şi altor activităţi şi de complexitate deosebită, restul utilajelor specifice sectorului vor trebui produse în unităţile proprii, folosind echipamente de uz general produse în unităţile M.I.C.M.G. Acest lucru va permite lărgirea gamei de produse care va fi realizată în cadrul ministerului.

Gheorghe TĂNASE

director general, Centrala Mecanică Material Rulant

1. ● Capacităţi de producţie

DECIZIA cea mai importantă pe care am luat-o în 1973, a fost aceea referitoare la **asigurarea capacităţilor necesare executării sarcinilor de plan pe acest an şi a realizării planului cincinal în patru ani şi jumătate.**

Ca urmare a indicaţiilor date de conducerea superioară de partid de a se majora într-un timp scurt volumul producţiei de utilaj chimic destinat exportului, însemnate capacităţi de producţie echivalente cu cca. 300 milioane lei, au trecut de la Centrala mecanică de material rulant la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele. În aceste condiţii, a fost necesar ca sarcinile de plan să fie redistribuite la celelalte întreprinderi, preluarea făcîndu-se printr-o folosire mai eficientă a capacităţilor existente, o reorganizare a fluxurilor tehnologice, extinderea lucrului în schimburi, etc.

În acelaşi timp, au fost luate măsuri deosebite pentru ca toate capacităţile de producţie de la Întreprinderea mecanică de material rulant — Roşiorii de Vede, ce urmau să fie date în funcţiune începînd cu semestrul II al anului, să fie devansate cu 2 luni pentru preluarea unor sarcini suplimentare care să conducă la realizarea planului pe ansamblul centralei.

Toate aceste măsuri au creat premiza **depăşirii planului pe anul 1973, cu 4,7%.**

2. ● Investiţii ● Asimilare de produse noi ● Profilarea unităţii

a) — **Organizarea** în continuare a procesului de producţie la Întreprinderea mecanică de material rulant Roşiorii de Vede, intrată parţial în funcţiune şi care, la 31.XII.1973, va lucra cu întreaga capacitate proiectată.

b) — Asimilarea în fabricaţie a boghiului de vagoane Y, care echipează vagoanele pentru export prezentînd caracteristici tehnice constructive deosebite.

c) — **Reprofilarea şi modernizarea întreprinderilor de reparat material rulant,** ţinînd seama de noile tipuri de vagoane de marfă şi călători cu care va fi dotată calea ferată pînă la finele acestui cincinal, precum şi în perioada 1975—1980.

3. ● 7,3%—23,5%

Pe următorii 10 ani, studiile de prognoză întocmite, au scos în evidenţă posibilitatea realizării unui **ritm mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată, de 7,3%.** În acest interval de timp, apreciez că **rata medie a rentabilităţii va fi de 23,5%.** Această creştere va putea fi realizată prin măsurile de reprofilare menţionate mai sus, îmbunătăţirea tehnologiilor de reparaţii, dotarea corespunzătoare cu maşini unelte specifice activităţii întreprinderilor din cadrul centralei şi o folosire maximă a capacităţilor.

4. ● Progres tehnic ● Organizare ● Informatică

Corespunzător progresului tehnic ce se va realiza în următorii 10 ani şi care va influenţa dotarea cu material rulant a căii ferate, activitatea de producţie a centralei noastre îşi va accelera ritmul de dezvoltare pe baza **perfecţionării continue a proceselor tehnologice, introducerii unor metode moderne de lucru,** cum ar fi executarea operaţiunilor pe bandă, **continuarea acţiunilor de generalizare a schimbului II şi extinderea schimbului III, creşterea gradului de specializare, pe profil, a întreprinderilor.** Concomitent se va îmbunătăţi substanţial sistemul de conducere, prin introducerea unui **sistem informaţional propriu.**

Dumitru STOIAN

director general, Centrala Industriei Sticlei şi Ceramicii Fine.

1. ● Dezvoltarea activităţii de cercetare

DECIZIA cea mai importantă a fost aceea de **„Stabilire a unor programe complexe de dezvoltare şi modernizare a industriei de sticlărie, ceramică fină şi geamuri, pînă în 1980".**

Ea a fost adoptată în urma unei ample analize a sectorului nostru, ce a avut loc în zilele de 6—7 august 1973, la Mangalia, sub conducerea personală a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român şi pe baza preţioaselor indicaţii primite cu acest prilej, precum şi cu ocazia unor vizite de lucru făcute în întreprinderile centralei noastre.

2. ● Asimilare de noi produse ● Investiţii '74 ● Investiţii '76—'80

a) **Îmbunătăţirea activităţii de anasamblu a sectorului industriei de geamuri, — în special a Întreprinderii de geamuri Buzău —, preluate de centrala noastră.**

Pentru rezolvarea acestui obiectiv, s-a organizat un sistem de colaborare între întreprinderile din sector, Institutul de Cercetare şi Proiectare pentru Sticlă şi Ceramică Fină şi aparatul centralei, detaşarea de specialişti etc. În acelaşi timp, s-a stabilit o conlucrare mai strînsă cu alte ministere economice şi cu institute de proiectări de specialitate pentru **asimilarea în consum a unor produse prelucrate din geam,** la care s-au creat capacităţi de producţie insuficient utilizate în prezent.

b) **Punerea în funcţiune, în 1974, a două noi unităţi realizate din investiţii, Întreprinderea de sticlărie-Bistriţa şi Întreprinderea de porţelan de menaj-Curtea de Argeş, precum şi realizarea nivelelor de producţie prevăzute pentru noua întreprindere de corpuri de iluminat şi articole fine de menaj din siclă de la Dorohoi, care a intrat în funcţiune la finele anului 1973.**

Acest obiectiv este în atenţia noastră deosebită, cu atît mai mult cu cît întreprinderi de sticlărie fină de menaj şi decorativă nu s-au mai construit în ultimii 50 de ani.

c) **Pregătirea investiţiilor pentru cincinalul următor.**

3. ● 8—9% — 4,5—5%

Pentru următorii 10 ani, apreciem că ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată, va fi de 8—9%, iar rata rentabilităţii pe acelaşi interval de cca. 4,5—5%.

Avem în vedere măsurile preconizate în ceea ce priveşte dezvoltarea producţiei fizice cît şi mutaţiile ce se vor realiza în structura sortimentelor prin creşterea ponderii articolelor fine din sticlă şi porţelan.

În acelaşi timp, prin utilizarea mai completă a capacităţilor şi a spaţiilor de producţie actuale, prin construirea unor capacităţi noi în cadrul unităţilor existente vom obţine şi o scădere a cheltuielilor convenţional constante de producţie, pe unitatea de produs.

Am elaborat, de asemenea, un program de scădere a consumurilor directe pe produs, prin îmbunătăţirea reţelelor de fabricaţie, creşterea randamentelor termice la cuptoarele de topire, ardere şi recoacere, scăderea pierderilor tehnologice, precum şi prin acţiuni complexe de autoutilare şi organizare a producţiei şi a muncii.

Ne-am construit o capacitate proprie de turnare şi prelucrare a matriţelor utilizate la prelucrarea topirii de sticlă şi vom construi noi capacităţi pentru producerea de decalcomanii, pigmenţi, coloranţi, lüstere, etc., pe baza unor cercetări proprii, care vor reduce treptat costurile acestora.

Avem unele studii privind dezvoltarea bazei de materii prime şi prelucrarea în cadrul centralei, a unor zăcăminte care în prezent nu sînt exploatate.

4. ● Combustibil ● Consolidarea centralei ● Informatică

a) **Restrîngerea folosirii hidrocarburilor în calitate de carburanţi**

Ţinînd seama de necesitatea restrîngerii folosirii hidrocarburilor în aceste scopuri, vom începe ample studii tehnico-economice pentru : îmbunătăţirea randamentelor termice ale agregatelor de topire şi ardere, prin îmbunătăţiri constructive şi funcţionale, a izolări termice etc.

b) **Creşterea treptată a rolului centralelor economice în conducerea subramurilor industriale, pe baza directivelor de partid şi de stat, acordarea unor puteri de decizie lărgite, în diferite domenii, în limitele prevăzute de lege, în scopul valorificării mai depline a resurselor existente, dezvoltarea iniţiativei şi a spiritului de răspundere, creşterea operativităţii în acţiune.**

c) **Introducerea pe scară largă a informaticii.**

Pregătim de pe acum specialişti analişti, programatori, operatori în vederea folosirii corespunzătoare a tehnicii de calcul din dotare, propunîndu-ne să extindem această dotare şi să o folosim din ce în ce mai eficient.

Anchetă realizată de

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU

CONDUCERE ŞI ORGANIZARE ÎN SATIRA REVISTEI HOSPODARKÉ NOVINY

— O clipă, domnule doctor, mai am de rezolvat o problemă la întreprindere...

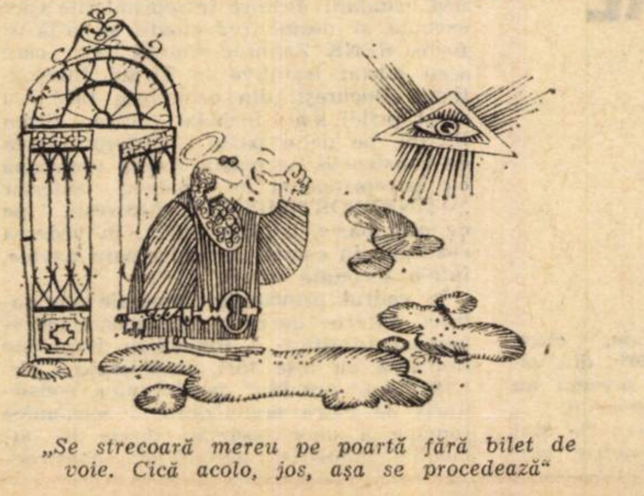

„Se strecoară mereu pe poartă fără bilet de voie. Cică acolo, jos, aşa se procedează"

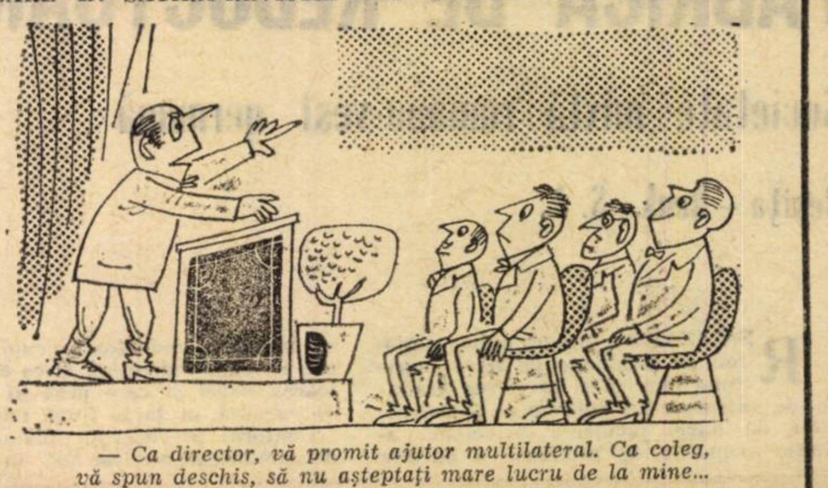

— Ca director, vă promit ajutor multilateral. Ca coleg, vă spun deschis, să nu aşteptaţi mare lucru de la mine...

comerț exterior

EXPORTUL MAI DINAMIC DECÎT PRODUCȚIA

— Despre un indicator al gradului de dezvoltare economică —

OGLINDIND dinamismul economiei noastre socialiste, volumul comerțului exterior al României a sporit de 11 ori între 1950 și 1972, mai rapid decît comerțul mondial care a crescut în ultimii douăzeci de ani de aproape 4,6 ori. Ca urmare ponderea țării noastre în comerțul mondial a crescut de la 0,37% în 1950 cînd aveam relații economice cu numai 29 de țări la 0,70% în 1972, cînd întrețineam relații economice cu peste 110 țări.

Paralel cu sporirea volumului s-a îmbunătățit structura exportului, fenomen reflectat de creșterea ponderii mașinilor și utilajelor de la 4,2% în 1950 la 24,9% în 1972 iar a mărfurilor industriale de larg consum de la 1,3% la 18,9%.

Din totalul comerțului nostru exterior mai mult de 54% se efectuează cu țările socialiste 11% cu țările în curs de dezvoltare, cu care există peste 50 de acorduri și înțelegeri de cooperare economică la nivel guvernamental, iar 35% cu țările capitaliste dezvoltate.

Exportul reprezintă în prezent circa 20% în ansamblul producției noastre industriale dar 40% la mobilă, 58% la tractoare, 70% la autoturisme de teren, peste 80% la utilaj petrolier

Ca expresie a creșterii rolului comerțului exterior în procesul reproducției, în vreme ce venitul național va spori anul viitor, conform planului, cu 14,6%, iar producția industrială cu 16,7%, volumul total al comerțului nostru exterior urmează să crească cu 41,3% (în prețuri curente) față de realizările preliminate ale anului 1973

Deși are încă un volum relativ redus, de 103 dolari în 1971 și 126 dolari în 1972 exportul românesc pe locuitor întrece ca mărime întreg venitul național pe locuitor din perioada antebelică.

REFLECTÎND necesitatea obiectivă a participării tuturor țărilor, indiferent de mărime, bogăție sau nivel de dezvoltare, la circuitul economic mondial și sporirea rolului acestei participări la procesul reproducției, comerțul mondial a continuat să crească în ultimii ani într-un ritm mai rapid decît producția. Astfel, în perioada 1963—1972, în vreme ce producția agricolă a crescut cu 24%, iar cea industrială cu 65%, exportul mondial a sporit cu 113%, cel al produselor manufacturate sporind încă și mai rapid și anume cu 135%. Valoric, exportul total al țărilor nesocialiste a atins anul trecut nivelul record de 366 miliarde de dolari, dintre care 297,1 miliarde (76,8%) provenind din țările capitaliste dezvoltate, iar 68,9 miliarde (23,2%) din țările în curs de dezvoltare (U.N. Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1973). Creșterea ponderii activității de export în producția unora din cele mai dezvoltate state capitaliste este prezentată în graficul alăturat (raporturile nu au suferit modificări substanțiale în anul 1973).

Devansarea creșterii venitului național de către cea a exportului și importului este un fenomen valabil și pentru țara noastră, reflectînd participarea ei tot mai activă la diviziunea internațională a muncii. Astfel, în timp ce venitul național a crescut în perioada 1965—1972 cu 80%, exportul a crescut cu 117%, iar importul cu 124%, sporul comerțului exterior în ansamblul său (121%) fiind foarte apropiat de cel al producției industriale (119%). În ultimii ani, comerțul exterior și în special exportul au început să sporească sensibil mai rapid și în raport cu producția industrială, această tendință reflectîndu-se pregnant și în planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1974, recent adoptat.

Tabelul nr. 1

Principalele zece țări exportatoare în anul 1971

Țara	Valoarea exportului (în milioane dolari)	Populația (în milioane locuitori)	Raportul export/produs național brut (în %)
S.U.A.	43 492	207,01	4,1
R.F.G.	39 038	59,18	18,0
Japonia	24 019	105,61	10,7
Anglia	22 367	55,57	16,4
Franța	20 420	51,25	12,5
Canada	17 573	21,79	18,9*
Italia	15 111	54,08	14,9
Olanda	13 871	13,19	37,3
U.R.S.S.	13 806	245,07	.
Belgia — Luxemburg	12 392	10,07	41,1

*) În anul 1970
Sursa: U.N. Monthly Bulletin Of Statistics, februarie 1973.

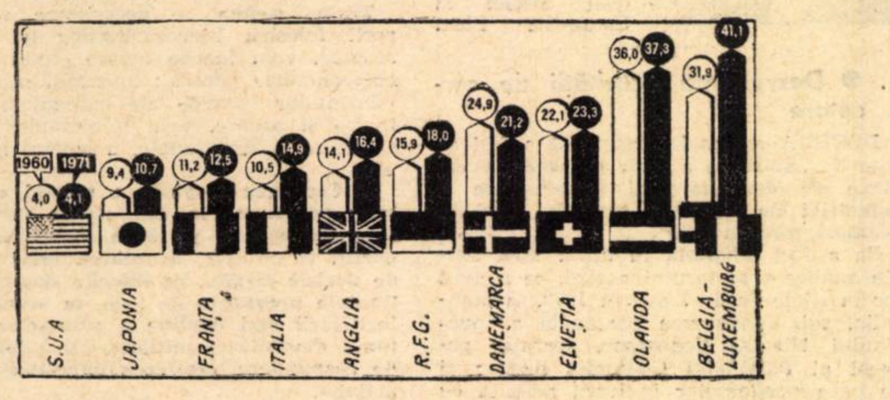

Ponderea exportului în produsul național brut (în %) (după Der Spiegel)

Tabelul nr. 2

Volumul exportului pe locuitor
(în dolari)

Țara sau teritoriul	1950	1960	1971	Ponderea țării în totalul exportului mondial în anul 1971 (în %)
Anglia	121	195	401	6,5
Argentina	69	94	73	6,6
Australia	204	191	399	1,5
Austria	47	159	426	0,9
Belgia-Luxemburg	185	414	1235	3,5
Brazilia	26	18	29	0,9
Bulgaria	16	73	255	0,6
Canada	212	310	805	5,1
Cehoslovacia	63	141	300	1,3
Chile	47	64	125	0,4
Columbia	35	30	31	0,2
Cuba	117	90	122	0,3
Danemarca	156	326	746	1,1
R.A. Egipt	25	21	23	0,2
Elveția	195	350	903	1,7
Filipine	16	20	29	0,3
Finlanda	88	223	504	0,7
Franța	73	150	396	5,9
R.D.G.	22	128	297	1,5
R.F.G.	41	209	644	11,1
Grecia	12	95*	72	0,2
Hong Kong	291	225	699	0,8
India	3	3,1	3,8	0,6
Indonezia	11	8,9	8,1	0,3
Irak	27	95	112	0,4
Irlanda	69	151	439	0,4
Israel	...	109	304	0,3
Italia	26	73	279	4,4
Iugoslavia	9	31	86	0,5
Japonia	10	44	230	7,0
Maroc	21	30	33	0,1
Mexic	18	21	28	0,4
Nigeria	10	11	30	0,5
Norvegia	119	246	654	0,7
Noua Zeelandă	268	357	479	0,4
Olanda	140	351	1061	4,1
Pakistan	6,5	9,3	12	0,2
Peru	22	43	63	0,3
Polonia	26	45	118	1,1
Portugalia	22	37	106	0,3
România	13	39	103	0,7
Singapore	984	697	832	0,5
Spania	14	24	86	0,9
S.U.A.	67	113	210	12,7
R. Sud Africană	57	77	99	0,6
Suedia	157	343	921	2,2
Thailanda	...	15	24	0,2
Turcia	13	...	16	0,2
Ungaria	35	88	241	0,7
U.R.S.S.	10	26	56	4,0
Venezuela	231	331	259	0,9

*) 1963
Sursa: calculat după U.N. Statistical Yearbook și U.N. Monthly Bulletin of Statistics (colecția); Rocznik statystyczny 1964 și 1972.

Deși volumul comerțului mondial a crescut, mai rapid sau mai lent, de la un an la altul, contribuția țărilor lumii la desfășurarea lui este foarte diferită și, în plus, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, cel mai adesea nu este deloc proporțională cu numărul populației sau cu mărimea suprafeței lor. Astfel, R.F.G. exportă doar cu 10% mai puțin decît S.U.A. și cu 62% mai mult decît Japonia.

Tabelul mai permite și concluzia că, de regulă, în țările mici exportul are o pondere mai ridicată în produsul național brut decît în țările mari și cu o populație numeroasă, cum ar fi de exemplu S.U.A., care deși sînt cel mai mare exportator mondial, exportul reprezintă totuși pentru ele o activitate în ansamblu marginală.

Pentru a putea aprecia mai exact puterea comercială reală a unei țări apare de aceea necesar să nu ne limităm la totalul comerțului său exterior, ci să ținem seama și de volumul comerțului său exterior pe locuitor și mai ales de volumul exportului (vezi tabelul nr. 2).

Datele acestui tabel scot în evidență atît progresul deosebit realizat în anii construcției socialismului de țara noastră în domeniul exportului, al cărui volum a crescut de aproape 8 ori, ajungînd la 103 dolari pe locuitor în 1971, cît și decalajele care mai despart încă la acest capitol România, ca țară în curs de dezvolare, de țările avansate din punct de vedere economic. Se poate constata astfel că Cehoslovacia și R.D.G. exportă anual mărfuri în jur de 300 dolari pe locuitor, Anglia, Australia și Franța în jur de 400, Finlanda circa 500, Canada peste 800, Olanda 1061, iar Uniunea economică belgo-luxemburgheză 1235 dolari pe locuitor, nivel care o situează pe primul loc în lume la acest capitol. Reține atenția faptul că în special față de țările cu un volum mare de export pe locuitor decalajul pe care România îl are de recuperat este mai mare decît în cazul venitului național pe locuitor, ceea ce denotă însemnate rezerve de creștere a competitivității și eficienței exportului nostru.

Îndeplinirea sarcinii de sporire substanțială a volumului comerțului nostru exterior prevăzută în planul pe anul 1974 — cu 41,3% (respectiv cu 43,5% la export și cu 38,8% la import) — paralel cu îmbunătățirea structurii exportului, mai buna gospodărire a fondurilor valutare destinate importului și intensificarea cooperării economice internaționale va marca un nou pas important pe calea accelerării progresului economic al României socialiste.

Dinu DRAGOMIRESCU
Eugen ȘERBAN

„V. E." informează cititorii despre

Un nou obiectiv industrial realizat prin cooperare economică internațională:

FABRICA DE REDUCTOARE

Societate mixtă româno-vest germană

Reșița – Renk S. A.

REALIZAREA programului național de producție de nave maritime implică și creșterea gradului de integrare în subramura construcțiilor de nave, ponderea principală avînd-o grupurile de propulsie a navelor — motoare, reductoare, cuplaje, elice, etc. — care reprezintă circa 20% din valoarea navei și care pînă în prezent nu se execută în țară, fiind importate.

Conform prevederilor planului de stat de asimilare de produse noi, în cadrul cincinalului 1971—1975 urmează să se asimileze în țară aceste grupuri de propulsie. O parte a acestor instalații o reprezintă și reductoarele care sînt absolut necesare în cazul utilizării în propulsia navelor, a motoarelor rapide sau semirapide, motoare care își fac loc din ce în ce mai mult în echiparea navelor datorită avantajelor pe care le prezintă.

Ca urmare, s-a trecut la prospectarea întreprinderilor producătoare de asemenea instalații. Printre întreprinderile care execută și desfac reductoare se află și firma RENK Zahnräderfabrik cu care s-au purtat tratative la Tîrgul Internațional București din octombrie 1972. Cu acest prilej s-a încheiat între firma RENK, pe de o parte și Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița împreună cu Întreprinderea de comerț exterior „UZINEXPORTIMPORT" București, pe de altă parte, o „convenție", în vederea realizării în comun de reductoare navale, într-o societate mixtă.

În cadrul principiilor generale ale politicii externe de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România cu alte țări, prin legea Nr. 1/1971 s-a prevăzut posibilitatea constituirii de către organizațiile economice române a unor societăți mixte în domeniile industriei, agriculturii, construcțiilor, turismului, transporturilor, cercetării științifice, ș.a. Ca urmare a acesteia, au fost emise Decretele nr. 424 și 425 din 1972 care reglementează modul de constituire, organizare și funcționare a societăților mixte de producție în Republica Socialistă România.

În baza reglementărilor legale și a convenției din octombrie 1972, la 6 octombrie 1973 s-a semnat constituirea societății mixte pe acțiuni REȘIȚA—RENK Fabrica de reductoare, cu sediul în municipiul Reșița-România.

Participanții la noua societate sînt :

— „Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița" cu o vechime de producție de peste 200 ani ;

— Întreprinderea română de comerț pentru instalații industriale complexe „UZINEXPORTIMPORT" București.

— „Fabrica de roți dințate RENK din Augsburg, R. F. Germania, care a sărbătorit în acest an 100 de ani de la înființare.

Ambele întreprinderi românești asigură o participare la capitalul societății de 51% iar firma germană 49%.

Noua întreprindere mixtă se bazează deci pe o tradiție seculară în construcția de mașini și un know-how cunoscut în întreaga lume — licența Renk.

Obiectul societății conform contractu-

O POLITICĂ COMERCIALĂ ACTIVĂ ÎN 1974

Interviul nostru cu Nicolae DUMITRESCU, director în Ministerul Comerţului Exterior

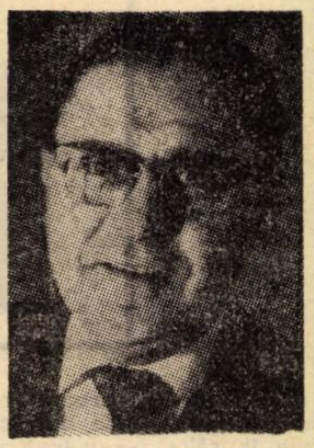

ÎN concepţia politicii economice a P.C.R., participarea la circuitul economic mondial constituie una din cerinţele fundamentale ale progresului fiecărei ţări, principala cale pentru a beneficia de avantajele diviziunii internaţionale a muncii. Această orientare se regăseşte pregnant exprimată şi în prevederile planului naţional unic de dezvoltare economică şi socială a României pe anul 1974, în care ritmul de creştere a volumului comerţului exterior va devansa pe cel al producţiei industriale, precum şi pe cel al venitului naţional.

• Pentru a realiza o creştere în ritmul prevăzut a comerţului exterior (exportul va creşte cu 43,5% în 1974 faţă de 1973 şi importul cu 38,8%), bineînţeles că este necesară şi promovarea unei active politici comerciale externe. Cum vedeţi contribuţia pîrghiilor de politică comercială la realizarea acestor creşteri substanţiale ?

— După cum se ştie o coordonată majoră a dezvoltării schimburilor economice externe ale României o constituie lărgirea colaborării şi cooperării cu ţările membre C.A.E.R., cu celelalte ţări socialiste, cu toate ţările lumii, indiferent de sistemul lor social şi economic.

Puternica afirmare a politicii partidului şi statului nostru pe plan extern, dialogul realizat la cele mai înalte nivele cu un mare număr de state, de pe diferite continente, au condus la identificarea unor însemnate posibilităţi de lărgire a schimburilor comerciale şi a cooperării economice industriale şi tehnice, o serie de domenii şi obiective concrete fiind consemnate în acordurile şi convenţiile încheiate.

Asigurarea cadrului juridic necesar dezvoltării schimburilor comerciale şi cooperării internaţionale se înscrie astfel, ca o primă direcţie în care s-a acţionat. Au fost încheiate pentru anul 1974 *acorduri şi protocoale comerciale cu peste 60 de ţări*, desfăşurîndu-se în continuare, tratativele pentru finalizarea unor astfel de instrumente juridice cu alte ţări.

De menţionat că în acordurile încheiate anul acesta au fost extinse domeniile în care s-a convenit *acordarea de facilităţi pe o bază reciproc avantajoasă*, fapt ce atribuie acestor acorduri. valenţe noi în reglementarea schimburilor economice.

Corespunzător cerinţelor actuale ale promovării unui comerţ internaţional, din calea căruia să fie reduse şi eliminate orice fel de bariere artificiale, în acordurile încheiate de România cu celelalte state se stipulează, spre exemplu *aplicarea clauzei naţiunii celei mai favorizate*, inclusiv în domeniul cooperării economice, acordarea unor *facilităţi speciale pentru produsele rezultate din acţiunile comune de cooperare, înlăturarea barierelor cu caracter netarifar, perfecţionarea relaţiilor financiare şi de credit*.

Ca un element calitativ nou poate fi menţionată şi *creşterea numărului acordurilor pe termen lung*, fapt de natură să creeze o bază fermă şi un cadru propice, de perspectivă, evoluţiei ascendente a schimburilor. Nu trebuie însă să scăpăm din vedere că *definitivarea cadrului juridic are loc numai odată cu încheierea contractelor de către fiecare unitate economică cu sarcini de comerţ exterior*. De aceea, între diferitele verigi ale sistemului nostru de comerţ exterior trebuie să se realizeze o convergenţă a eforturilor pentru concretizarea acestui cadru, prin încheierea de contracte comerciale şi de cooperare.

• Este cunoscută prezenţa activă a României în diferite organisme economice internaţionale. Cum se reflectă aceasta pe planul soluţionării unor probleme concrete de comerţ exterior ?

— Considerînd că organizaţiile internaţionale pot să joace un rol important în dezvoltarea relaţiilor comerciale şi a cooperării economice între state, România participă la activităţile din domeniul economic al O.N.U. şi instituţiilor sale specializate, la lucrările altor organisme internaţionale, chemate să faciliteze colaborarea economică între ţările lumii. *În ultimii ani, s-a mărit numărul organizaţiilor economice internaţionale la care ţara noastră este membră.* În acest sens, este de menţionat aderarea în noiembrie 1971 la Acordul General pentru Tarife şi Comerţ (GATT), în decembrie 1972 la Fondul Monetar Internaţional şi Banca Mondială, iar în prima parte a anului 1973, la acordurile internaţionale cu privire la cositor şi cacao.

Ca urmare a aderării ţării noastre la G.A.T.T., s-a consolidat acordarea clauzei naţiunii celei mai favorizate României, s-a obţinut angajamentul statelor membre de a elimina pînă la sfîrşitul anului 1974 restricţiile cantitative discriminatorii aplicate, încă, importului de produse româneşti şi s-a creat posibilitatea participării ţării noastre la negocierile sub egida acestui organism, în vederea liberalizării mai largi a comerţului internaţional. România participă la actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale G.A.T.T., înţelegînd să beneficieze, în cadrul acestei runde, de măsurile speciale ce vor fi luate în favoarea celorlalte ţări în curs de dezvoltare cu un nivel similar de dezvoltare economică.

România a luat parte activă la lucrările Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD), încă de la înfiinţarea acesteia, în 1964. Alături de celelalte ţări în curs de dezvoltare, România militează pentru afirmarea unor noi principii ale relaţiilor economice internaţionale, pentru ameliorarea mecanismelor comerciale şi financiare internaţionale care să sprijine eforturile proprii ale ţărilor în curs de dezvoltare în reducerea decalajelor faţă de ţările avansate din punct de vedere economic. Dacă ar fi să mă refer numai la agenda activităţilor României la U.N.C.T.A.D. din 1973, aş putea cita prezenţa noastră activă la elaborarea unei Carte a drepturilor şi obligaţiilor economice ale statelor, la pregătirea consultărilor interguvernamentale intensive asupra unor produse de bază interesînd exportul ţărilor în curs de dezvoltare, la lucrările privind liberalizarea comerţului internaţional cu produse industriale, la redactarea unei convenţii internaţionale referitoare la codul de conduită al conferinţelor maritime şi la aceea a transportului internaţional multimodal, la reuniunile destinate examinării aplicării sistemului generalizat de preferinţe vamale şi regulilor de origină ale mărfurilor importate în regim preferenţial etc.

Prin aderarea României la unele acorduri internaţionale pe produse (cositor, cacao) şi prin participarea la negocierea altor acorduri (zahăr, textile multifibre) susţinem promovarea unei politici de liberalizare a accesului pe pieţe şi de stabilizare a preţurilor, avînd în vedere poziţia României de ţară în curs de dezvoltare, exportatoare şi importatoare de produse de bază şi industriale.

• Începînd cu anul 1974, s-a mărit numărul statelor care au înscris România printre beneficiarii sistemelor lor de preferinţe vamale generalizate acordate ţărilor în curs de dezvoltare. În ce constau aceste preferinţe şi ce influenţă pot exercita asupra dezvoltării schimburilor noastre comerciale externe ?

— Dacă pînă acum România, ca ţară socialistă în curs de dezvoltare, beneficia de preferinţe vamale generalizate din partea Austriei, Australiei, Japoniei, Noii Zeelande şi Finlandei, începînd cu 1 ianuarie 1974, acestor ţări li se alătură şi cele nouă ţări membre ale Pieţei Comune. Este de aşteptat ca, în viitorul apropiat, şi alte ţări donatoare de preferinţe să includă România pe lista beneficiarilor lor de preferinţe tarifare. *Preferinţele vamale*, constînd în reducerea sau suprimarea taxelor vamale la importul de produse manufacturate provenind din ţările în curs de dezvoltare, *creează exportatorilor noştri posibilităţi sporite de competitivitate pe pieţele ţărilor din partea cărora România beneficiază de preferinţe vamale*, posibilităţi care pot fi concretizate în : diversificarea exporturilor şi creşterea volumului produselor exportate în regim preferenţial, introducerea de noi produse pe pieţele respective şi obţinerea unor preţuri îmbunătăţite. Este deosebit de important ca preferinţele vamale să fie folosite în impulsionarea şi diversificarea exportului de produse industriale, şi în special de maşini şi utilaje care deţin, în prezent, o pondere cu totul nesatisfăcătoare în structura exportului românesc în ţările capitaliste dezvoltate.

Experienţa de pînă acum dovedeşte, însă, că *fructificarea avantajelor decurgînd din sistemul de preferinţe poate avea loc numai în măsura în care lucrătorii din comerţul exterior stăpînesc mecanismul taxelor vamale, al sistemelor de preferinţe vamale generalizate şi al clauzelor specifice de aplicare a acestora în fiecare ţară donatoare* (exemplu : regulile de origine, clauza transportului direct, certificate de origine, administrarea plafoanelor de import în regim preferenţial etc.).

Avînd în vedere faptul că durata iniţială de aplicare a sistemului de preferinţe a fost stabilită la 10 ani şi că ţările în curs de dezvoltare solicită prelungirea peste acest termen şi ameliorarea tratamentului preferenţial, *este necesar ca întreprinderile de comerţ exterior să-şi reactualizeze programele de promovare a exporturilor, pe care să le orienteze şi în funcţie de facilităţile vamale acordate de ţările dezvoltate.*

Ioan GEORGESCU

---

lui, este fabricarea şi comercializarea de roţi dinţate, reductoare, cuplaje şi alte mecanisme.

Societatea lucrează după licenţă, proiecte şi know-how proprii.

Crearea acestei societăţi permite integrarea în industria românească a producţiei de reductoare navale şi staţionare utilizate în scopuri industriale, de toate dimensiunile şi de un înalt nivel calitativ — obiectiv care contribuie la dezvoltarea economiei naţionale.

Societatea este persoană juridică română şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu contractul de societate şi statutul, conform legilor române.

Conducerea societăţii este asigurată de: Adunarea generală. Consiliul de administraţie, directorii şi comisia de cenzori. Atribuţiunile, sarcinile şi componenţa acestor organe sînt prevăzute în statut.

Activitatea societăţii este controlată de comisia de cenzori, numită de Adunarea generală.

Numărul de cenzori aparţin cîte o jumătate ambelor părţi.

Societatea mixtă se aprovizionează cu materii prime, materiale, maşini etc., din ţară sau străinătate în condiţii de asigurare a competitivităţii.

Societatea poate dispune liber de propriile fonduri. Dispoziţiile societăţii asupra conturilor ei nu sînt supuse nici unei îngrădiri.

Uzina ce se construieşte în Reşiţa va fi înzestrată cu utilaje şi instalaţii corespunzătoare nivelului actual al tehnicii, va face apel la tehnologiile moderne care vor da posibilitatea asigurării unei înalte productivităţi a muncii.

În organizarea şi conducerea societăţii se vor folosi metode moderne, verificate în diverse unităţi din ţară şi străinătate.

Pentru realizarea acestora se vor forma cadre de specialişti pentru producţie, organizarea şi conducerea întreprinderii, inclusiv pentru activitatea comercială, prin şcolarizare şi specializare în străinătate cît şi prin cadre de înaltă calificare puse la dispoziţie de asociat şi licenţiator.

Societatea va desface produsele sale atît în ţară cît şi la export promovînd permanent lărgirea pieţelor şi diversificarea produselor. Pentru plasarea produselor desfăşoară tratative cu diverşi clienţi şi efectuează operaţiuni de comerţ exterior direct sau prin organizaţii de comerţ exterior.

Pentru început 25% din producţia societăţii se va desface pe pieţele externe urmînd ca volumul produselor destinate exportului să crească pînă la 50% din producţia societăţii.

Conducerea societăţii actualmente desfăşoară o intensă activitate pentru realizarea construcţiei halelor, pentru achiziţionarea utilajelor şi instalaţiilor, pe baza unui plan astfel eşalonat, ca la sfîrşitul anului 1974 să înceapă efectiv producţia, iar primele livrări să fie efectuate începînd cu anul 1975.

Toţi factorii care concură la realizarea noului obiectiv participă foarte activ. După festivitatea punerii „Pietrei fundamentale“ din 23 noiembrie 1973, Întreprinderea de Construcţii şi Montaje-Reşiţa, constructorul halelor, a şi înfipt cupa escavatorului în terenul unde urmează să se ridice viitoarea fabrică. Proiectantul, „IPROTIM“-Timişoara, a şi livrat proiectele fundaţiilor, iar proiectele de bază se vor prezenta pînă la sfîrşitul lunii ianuarie. Este de asemenea în curs de definitivare proiectul tehnologic al fabricii şi se lucrează la organizarea diverselor compartimente.

Pentru cunoaşterea obiectului şi profilului societăţii, conducerea şi specialiştii au vizitat la începutul lunii decembrie o serie de viitori beneficiari şi institute de proiectare, prezentînd programul de fabricaţie al societăţii şi dînd relaţii suplimentare asupra diverselor probleme ridicate. Cei vizitaţi şi-au exprimat satisfacţia apariţiei acestui sector de producţie în industria ţării noastre, menţionînd însă că el era necesar să se creeze mai de mult.

Acestea ne dau încrederea în buna desfăşurare şi succesul societăţii în interesul economiei noastre naţionale.

Deci, în viitor, Reşiţa, cu întreprinderile sale, va asigura pe lîngă utilaje pentru industria metalurgică, minieră, a construcţiilor şi întreaga instalaţie de propulsie navală, aceasta din urmă ca cel mai proaspăt rezultat al cooperării economice internaţionale, ca produs al societăţii mixte REŞIŢA—RENK S. A. Fabrica de reductoare.

ing. Mircea POPA
director
în Societatea mixtă româno-vest germană
Reşiţa — RENK S.A.
Fabrica de reductoare

comerț interior

Ce ne oferă

MAGAZINELE DE PREZENTARE ÎN '74

NOUTATEA este dorința pe care o încercăm, de fiecare dată, cînd facem referință la viitor — din sentimentul de autodepășire, de permanentă înnoire materială și spirituală. Dorință alimentată de eforturile pe care le facem de a trăi, din an în an, mai bine, mai confortabil.

Industria și comerțul ne-au obișnuit — bun obicei! — în ultimii ani, de a ne oferi de la semestru la semestru, de la lună la lună și de la săptămînă la săptămînă — dovada eforturilor pe care le depun pentru a ne veni în întîmpinare, pentru a ne satisface, din ce în ce mai mult și mai bine, gusturile și exigențele. Înființarea, relativ recent, a magazinelor pentru prezentare — veritabilă antenă a producătorului lansată în eterul publicului consumator, al nostru, al tuturor — constituie, în felul ei, și ea o probă a acestor eforturi. În cele mai multe cazuri, în aceste magazine își dau întîlnire bunul gust, calitatea și modernul. Exigențele noastre, ale celor ce muncim și producem — mereu mai severe — sînt stachetele cele mai sigure, pentru producători, nivelul lor de orientare pentru a ști: ce să ofere, unde să ofere, cui să ofere, cînd să ofere?

Acum, cînd nu au mai rămas decît cîteva ore înainte de emoționantul moment al întîlnirii cu anul care vine, cînd, urîndu-ne tradiționalul „La mulți ani!", vom închina o cupă de șampanie pentru o viață mai bună pentru fiecare dintre noi, urîndu-ne realizarea tuturor dorințelor, o întrebare — firească, zicem — apare pe buzele multora dintre noi: „ce vom putea cumpăra, în anul pe care-l așteptăm, în magazinele pentru prezentare?"

LA „Cocor" — prîslea bucureștean al magazinelor de acest fel — G. Tamaș, directorul coordonator al magazinului, ne informează despre proiectele de desfaceri viitoare. „Faptul că vom avea foarte multe produse noi — ne declară acesta — nu este numai o dorință a noastră ci, mult mai mult — o obligație. Ne chemăm „Magazin pentru prezentare" — ca atare, exigențele față de sortimentele produselor pe care le oferim, cresc proporțional cu așteptările clienților noștri. Noi nu avem voie să ne prezentăm cu marfă învechită, așa ceva fiind în totală contradicție cu misiunea și sperăm noi, în scurt timp, și cu renumele — magazinului nostru". Spațiul revistei depășește posibilitățile de prezentare a tuturor produselor pe care le vom găsi, în anul viitor, în acest magazin, lista lor fiind de-a dreptul impresionantă. În dorința de a oferi consumatorilor de pe piața internă aceleași produse care iau și drumul străinătății, la export — în anul 1974, va crește, cota modelelor, culorilor, materialelor și contexturilor de export care se desfac și la intern. Linia generală așteptată pentru produsele industriei ușoare, începînd cu lenjeria și confecțiile și terminînd cu articolele de uz casnic, menajer și de interior este tinerețea, modernul. Elementul de „frumos industrial" este tot mai mult prezent în magazine și cu toate șansele de a ajunge — în cel mai scurt timp — și în casele noastre. Dorința de a sparge tiparele, de a ieși din rutina producătorilor și a lucrătorilor de la raft. „La om — spunea un scriitor — totul trebuie să fie frumos: și mintea și sufletul și îmbrăcămintea și casa". Tradus în termeni pragmatici acest ideal înseamnă să ne străduim să facem totul mai frumos — în mediul în care trăim. Iar producătorii (eul colectiv) ne ajută — din ce în ce mai eficace — să ne realizăm, cu un ceas mai devreme, acest crez.

Lenjeria în culori pastel, cămășile în carouri mari, în culori vii — mai mult de 160 de nuanțe —, confecții pentru bărbați și femei, în care croiala modernă, tinerească — umerii ridicați, reverele late, manșetele la pantaloni late — fac „casa" cea mai bună cu culorile îndrăznețe. Cuvîntul de ordine este practicul și comoditatea în purtare. Produsele din material ușor lavabile, fără exigențe deosebite la călcat — poliesterul texturat, de pildă — devin tot mai agreate de către consumatori, iar producătorii nu ezită să le ofere.

Confecțiile pentru femei, vor fi dominate în anul viitor, de: pantaloni și „jack"-a, „complet"-uri, modele fantezii, imitațiile de diversele materiale deficitare și, de regulă mai scumpe, vin, și ele, să îmbine practicul, esteticul și economicul. Electroplușul, de pildă — imitație excelentă a pielei de căprioară — va face, sîntem convinși, veritabile furori în magazine. Unele materiale a căror „curbă a vieții" a intrat în panta descrescătoare, vor fi perfect revitalizate prin lansarea de modele inedite — blana „top" aflîndu-se în această situație. Evoluția gusturilor este din ce în ce mai rapidă, iar exigențele cresc corespunzător. Azi, din ce în ce mai **mulți dintre noi preferă să-și cumpere cu aceeași sumă trei costume ușoare, rulabile, decît unul sobru și care să țină 10 ani,** de pildă. Dorința de înnoire, de o aerisire a decorului vestimentar, își găsește căi largi de manifestare și în anul în care vine — mai mult decît în anul trecut și, foarte probabil, ceva mai puțin decît peste doi ani. Cravatele de lînă și din stofă vor fi „en vogue", la noi, la anul. Încălțămintea va purta amprentele modei '74 — culori îndrăznețe (verde, orange, galben — cu tonuri și nuanțe mai rafinate, mai calde). Modelele vor avea o tentă mai puțin extravagantă: platoul pantofului se va subția — aviz celor interesați: moda tălpii groase a trecut, și, din nou primează linia comodă prin „era ciocului de rață"! — Atenție, stimate consumatoare: În '74, vi se propun turbanele și voaletele, în culori vii.

Copiii nu vor fi nici ei uitați. Modelele de salopete, rochițe și pantaloni, precum și tricotajele vor fi într-o gamă mult diversificată, capabilă să răspundă, în egală măsură, exigențelor frumosului, tinereții, practicului și economicului, demarcată prin modele, croială, comoditate și în sfîrșit... cromatică.

La casă nouă — produse specifice, noi și funcționale. Vom găsi peste 120 de modele de garnituri de lenjerie de pat, înflorată — imprimeuri inedite pentru piața românească, obișnuită, se știe, cu tradiționalele „uni"-uri — garnituri de masă și seturi de șervețele „à l'anglaise". Vor fi oferite peste 10 modele de noi covoare și mochete. Lățimea acestora din urmă va fi 3 metri. Contextura și elementele coloristice vor fi și ele originale, majoritatea provenind din seturile oferite — **nu refuzate!** — și la export. Vor apare seturi de vase pentru menaj și bucătărie, existînd tendința de renunțare la oferta de vase individuale. Materialele, culorile și funcționalitatea pieselor vor contribui la satisfacerea, mai comodă, a obligațiilor menajere diurne și la educația tinerelor familii (... si nu numai a lor!)

Ce va fi modern la anu' va corespunde cu ce vom găsi în magazin?

Șefa atelierului de creație de la Centrala Industriei Mătăsii, Trudy Popescu, ne oferă, cu amabilitate, detalii interesante care satisfac complexitatea întrebării. În primul rînd este puternică tendința producătorilor de adaptare a produselor la coordonatele modernului: materiale ușoare — la purtat, spălat și călcat — în contexturi și culori vii, pe fond de nuanțe pastel (roz, violaceu, bleu pal, vernil, galben — galbenul e foarte modern! culori calde de beige, galben-ocru, maron, teracot, alb-murdar, albastru, verzui, bleu marin nu prea închis.) Vor fi folosite mult firele din acetat, triacetat și poliester indigen. Dar iată cîteva din produsele oferite, pe care le vom găsi, în '74 în magazinele și standurile de specialitate: „Lilioara", „Liliana", „Tonela", din fire acetat (pentru rochii, baticuri, eșarfe), „Trisica" — din fire triacetat — (pentru baticuri, eșarfe). Din fire poliesterice — „Noriseta", „Ernest" (imprimat) pentru articole de copii și pentru perdele, „Akbar" (pentru rochii), „Pepe" — cămăși pentru bărbați și bluze pentru femei, „Bica" — imprimat pentru femei, rochii și bluze. Vor fi și „uni-uri" pentru cămăși și bluze uni-sex. Pantaloni de sky „Fedrana" pentru bărbați și femei, „Paul" și „Traian" — țesături — jacquard, pentru halate bărbătești. Din fire de mătase naturală — „Novareta" și încă două noi modele încă, „nebotezate", care figurează doar sub număr de cod — pentru baticuri și eșarfe. Pentru toaletele de ocazie — o gamă lărgită de articole noi, pe bază de jacquard.

„Clujana" ne oferă — prin Victor Ionescu, responsabilul unității de prezentare a fabricii, cîteva elemente de tendință în lumea pantofilor, în anul viitor. Pentru femei — ghetuțe din șpalț și piele saten, cizme „gipsy" — mult căutatele cizme „gipsy" — în culori sobre (negru, maron) și tinerești (alb, de pildă). Pentru primăvară și toamnă — pantofii cu fețe de velur, cu talpă microporos, în straturi. Pentru bărbați — încălțăminte ușoară cu fețe „bufo" — pentru vară și din box, cu talpa dublă, — pentru iarnă. „Duroflex"-ul va continua să figureze în garderoba noastră — prin calitățile sale, prin definiție: flexibilitatea și rezistența la purtat. Copiii de la „brotăcei" pînă la preșcolarii din „grupa mare" se vor bucura și ei de noi modele în care fantezia și tinerețea vor fi fericit îmbinate cu funcționalitatea și economicul.

Iar acum — din nou, atenție, stimate consumatoare, vești de la **„Farmec"**, magazinul eleganței feminine. Ștefania Soskin, responsabila magazinului, ne pune în temă: în prima parte a anului, „Farmec" așteaptă cca. 40 de noi produse — serie care vine să continue, de altfel, lista celor deja lansate, în ultimele zile ale acestui an în magazin: Roșu de buze tip „Farmec Lux" — în 22 de nuanțe! roșu de buze „Eva", pentru persoane cu buze sensibile, predispuse la alergie, „Pell amar" — pe bază de nămol de Amara — creme de zi și de noapte, emulsii hidratante, un tonic pentru față, „Shampoon"-uri pentru spălarea părului și un spumant pentru baie — un „Shampoon" cu bere, o loțiune intimă, pentru higiena femeii — „Mușețel" se numește — o serie de parfumuri „Step" din gama „Miraj", cu mirosuri dintre cele mai plăcute și apetisante. De asemenea, emulsii demachiante pentru ochi, uleiuri demachiante pentru ochi, o loțiune antisudorifică cu bilă, sub formă de emulsie fluidă, decoloranți „Cromoplatin" pentru păr, dezodorizante pentru lenjerie, și corporale, ape de colonie și parfumuri, etc.

De la „Nivea"-Brașov, sînt așteptate 3 noi paste de dinți, 3 creme pentru ras și o spumă pentru ras. Produse noi vor fi primite și de la unitățile din Cluj etc.

Directorul Albu, al magazinului **„Mobila"** din Piața Palatului, ne face o sumară — însă elocventă — prezentare în legătură reflectarea modernului în linia mobilei în '74, concretizată în sufrageriile „Tamina", camerele de zi „Drobeta", „Dacia 1 B", „Dacia 3" (cu paltin și intarsie), „Meda", dormitoarele „Sirus 3", „Beiuș", „Idraru". Elemente combinate (bibliotecă, „hall"-uri cu pat, etc.) — „Prizma", pe nuanță de alb-opac, „hall"-urile „Adriana" și „Tohan". Din seria de lux bine cotată la export, menționăm cîteva: sufrageria „Aristor" (cu aplicații de sculptură), „Regence", „hall"-urile „Regence" și „Tamburin"; fotoliile „Select" (în diferite variante, pe bază de polistiren — cu stofă, P.V.C., cu picior metalic rotativ). „Mobila stil" — dormitor și sufragerie tip Ludovic XVI, camera de zi „Bonanza" (în diferite culori — roșu, verde, albastru). Camera de tineret — „Stejar B.M. 201", dormitorul „Oxana" și „Octav II" (au dulapuri cu corpuri supraetajate). Bucătăriile „I.P.V." și „Nora". De asemenea, o gamă lărgită de piese de mic mobilier (servante, „secretair"-uri, bufete, corpuri de biblioteci — pe diferite nuanțe, furnire și finisaj).

De la **„Titan"** aflăm: va crește, și aici, gama, culorile și modelele produselor oferite: faianțe, placaje, ceramici și gresii, obiecte sanitare, obiecte de marmură și imitații, marmoroc, dale mozaicale, printa populară,, plăci fonoabsorbante, vată minerală, carton bituminat, tapete, covoare P.V.C., piese de teracotă, căzi de baie, radiatoare, plăci din azbociment. Și aici — deși aparența poate crea falsa părere că limitele de înnoire sînt mai înguste — vom avea noi articole. Construcția de apartamente — largă mișcare inițiată, la noi, de legislația în vigoare — impune noi exigențe în realizarea și finisarea locuințelor, iar întreprinderile de profil se străduiesc să nu dezmintă așteptările. La o singură întrebare nu am primit, încă, răspunsul: De ce nu găsim, pe piața internă, căsuțele pentru vacanță, din prefabricate — articole care se bucură de atîta succes la export? Comode și ieftine, ele ar avea cu certitudine căutare și la noi. Pe cînd, vom avea un parc de prezentare — într-un magazin nu ar fi spațiu decît pentru prospecte — din care să vă putem descrie noi tipuri de asemenea căsuțe? Ministerul de ramură poate va ține seama de momentul „cerere" confirmat de legislația care stimulează construirea caselor de odihnă particulare. Le sugerăm să facă această surpriză consumatorilor noștri în 1974!

G. H.

Zîmbiți, vă rog!

PRINTRE numeroasele condiții ale bunei exercitări a meseriei de vînzător este și aceea de a zîmbi. „Cine nu știe să zîmbească să nu deschidă un magazin", spun experții francezi. Conform acestei concepții în unele magazine din Franța s-a introdus regula de a întîmpina pe cumpărători cu un zîmbet. Și în magazinele din Statele Unite un zîmbet și un „mulțumesc" sînt necesare la plecarea cumpărătorului. Într-o serie de supermagazine americane s-a introdus chiar regula că dacă o casieră uită să spună „mulțumesc" clientului, plătește o amendă de un dolar, se arată în „Arta de a vinde" de Gh. Fețeanu.

În legătură cu cerința de a zîmbi, s-a constatat o consecință imediată. Dacă lucrătorii din comerț vin la serviciu într-o dispoziție proastă, zîmbetul obligatoriu îi face ca peste o oră, două să devină bine dispuși. Psihologii consideră chiar că surîsul și forma plăcută, atrăgătoare de comunicare între oameni au o influență hotărîtoare asupra dispoziției oamenilor și asupra productivității muncii.

...Nu așa!

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ, ECONOMIE

Convorbire cu acad. Remus RĂDULEȚ

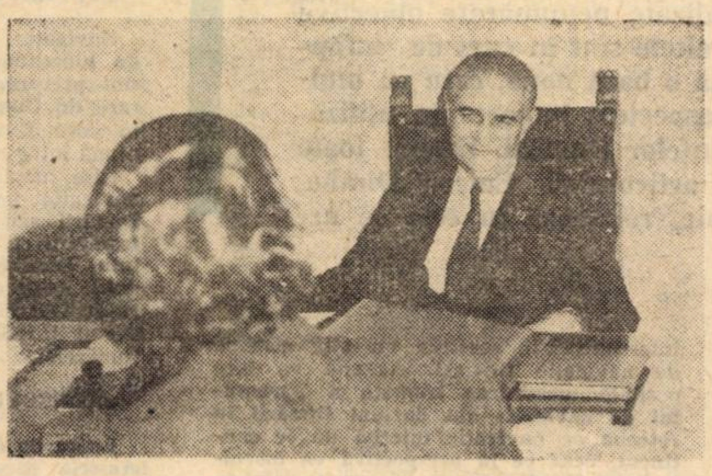

● *Cum apreciați, tovarăşe academician — eventual prin referirea la cițiva indicatori cu valoare de sinteză — nivelul actual atins pe plan mondial, în domeniul invențiilor și care este situația noastră, a românilor, din acest punct de vedere?*

— Cred că succesul în această muncă poate fi caracterizat, sintetic, printr-o serie de indicatori, dintre care menționez cițiva:

1. *Numărul de cereri anuale de brevete ale cetățenilor din perimetrul național propriu, la fiecare milion de locuitori.* O comparație cu situația existentă în țările cu economia mai dezvoltată — și chiar cu media mondială — relevă faptul *că țara noastră nu a atins încă nivelul propriu acestor țări.* Dacă la noi, de pildă, acest indicator nu a depășit, decit după anul 1969, numărul 100, el indică valori mult mai mari în străinătate — el a fost mai mare de două ori în Danemarca și Olanda, de 3 ori — în Statele Unite și în R.D.G., de peste 4—5—6 și respectiv 7 ori — în Cehoslovacia, Uniunea Sovietică, Suedia, R.F.G. și Japonia. În ciuda faptului că nivelul indicatorului este, la noi, inferior și mediei mondiale — 160, în 1969 — dinamica evoluției sale este încurajatoare: el s-a ridicat, în urmă cu 2 ani, la 120.

2. *Ponderea numerică a invențiilor provenite din institute și întreprinderi, comparativ cu cea a inventatorilor particulari,* — aceasta, întrucît tendința ultimilor ani atestă faptul că institutele și întreprinderile au o capacitate incomparabil mai mare de cercetare și, deci, pentru elaborarea de invenții de mare semnificație. În Germania anilor primului război mondial, de pildă, această pondere era de 40 la sută, pentru ca ea să crească, în 1957, la 83 la sută, în R.F.G. În Statele Unite, indicatorul a variat de la 27 la sută, în preajma primului război mondial, la 65 la sută în 1957. În România, în schimb, acest indicator nu a depășit, decit în ultimii ani, cota de 40 la sută, situație care indică, ca atare, o *prea slabă preocupare a cercetătorilor noștri în problemele tehnicii noi și a invențiilor.*

3. *Ponderea cererilor de brevete din partea străinilor, față de totalul cererilor.* În ultimii 7 ani, în țara noastră, valoarea acestui indice a depășit 33 la sută, comparativ cu 25—28 la sută, în țările industrializate.

4. *Ponderea brevetelor acordate de unitățile de stat care examinează noutatea și aplicativitatea lor în producție, comparativ cu numărul total de cereri de brevete.* În ultimii 20 de ani, la noi au fost acordate brevete pentru circa 55 la sută din numărul de brevete cerute, cu tendința — în ultimii ani — de a depăși 60 la sută.

5. *Ponderea invențiilor proprii aplicate în producție, comparativ cu totalul invențiilor brevetate.* Începînd cu anul trecut se înregistrează o tendință de îmbunătățire a acestei ponderi, care este totuși încă departe de a fi deplin satisfăcătoare. Prin aplicarea în industria națională a invențiilor și inovațiilor noastre, în ultimii ani, au fost realizate economii postcalculate, care revin, în medie, la cca. 80.000 lei pe fiecare invenție și inovație aplicată. Este necesar un efort mult mai mare pentru promovarea aplicării în producție a unui număr mult mai mare de invenții cu efecte economice mari.

● *Transferul internațional de tehnologie, pe bază de import și export de licențe, a devenit, în zilele noastre, un fenomen cu largă sferă de cuprindere și cu trăsături de tendință. Care este situația invențiilor românești, din acest punct de vedere?*

— Soldul între importul și exportul românesc de licențe, este defavorabil acestuia din urmă.

Trebuie menționat că, în fapt, achiziționarea de cunoștințe tehnice la nivel mondial — pe calea licențelor de brevete și a „know-how"-urilor — este mult folosită și de către țările industriale, inclusiv de către cele care dispun de o largă bază de cercetări proprii — cercetări fără de care acestea nu și-ar putea menține, de altfel, nivelul tehnic atins la un moment dat. De pildă, în anul financiar 1967/68, numeroase au fost țările care au încheiat cu deficit balanța schimbului de tehnologii — adică: Japonia a cumpărat tehnologii în sumă de 130 milioane dolari și a vîndut numai de 6 milioane dolari. Italia a cumpărat de același volum și a vîndut doar de 32 milioane dolari, Franța și R.F.G. au avut, și ele, deficite de ordinul a 70—90 milioane dolari. Au făcut excepție de la această situație Marea Britanie și Statele Unite care au înregistrat, ambele, balanțe active: prima — de 13 milioane dolari, iar cea de a doua, de peste 460 milioane dolari.

● Comparații cu nivelul mondial și cu obiectivele propriei dezvoltări.

● Mai multe invenții — în circuitul economic — și cu eficiență economică sporită.

● Intensitatea și eficiența exportului de inteligență.

● Recunoașterea internațională la tîrguri și expoziții — un examen, nu însă și cel mai elocvent.

O balanță deficitară a schimbului de tehnologii nu indică, cu necesitate, o rămînere în urmă generală, din punctul de vedere al tehnicii. Japonia — cu industria sa înfloritoare — constituie un bun exemplu, în acest sens. O astfel de balanță poate fi — pentru țările mai dezvoltate — și rezultatul comparării alternativei atingerii, mai rapid, într-o anumită ramură, a nivelului tehnic mondial, pe calea consumului de devize, cu alternativa atingerii lui, mai tîrziu, însă pe calea ridicării prin cercetare și dezvoltare experimentală proprie.

Premierea cu diferite medalii a unor invenții românești la diferite expoziții și saloane internaționale nu este un indiciu al unei situații satisfăcătoare proprii întregului domeniu al invențiilor românești. Ea este numai expresia unui indicator al plafonului de creație tehnică pe care am reușit să-l atingem, în ultimul deceniu.

Astfel stînd lucrurile, succesele înregistrate pe plan internațional, în acest sens, constituie, esențialmente, o mărturie și o reflectare a capacității poporului nostru de a se afirma în marea competiție mondială contemporană, în domeniul invențiilor și al transferului lor în producție. Este încurajator faptul că, *în numai 3 ani (1968—1970), pe linie internațională, am obținut, pentru invențiile expuse în străinătate, un premiu de onoare, 22 de medalii de aur, 5— de vermeil și 4 de argint.*

● *Cum vedeți îmbunătățirea situației actuale a promovării gestiunii invențiilor românești?*

— Pentru remedierea situației actuale — nesatisfăcătoare — esențială *este îndrumarea mai hotărîtă a cercetătorilor și a membrilor comisiilor de ingineri și tehnicieni* din întreprinderi și județe, *spre activitățile de inovație și transfer de producție,* precum și sprijinirea și îndrumarea lor — acolo unde există. De asemenea, existența și organizarea unor sectoare de dezvoltare experimentală puternice, de mare tehnicitate, cu reglementarea locului, funcției și taliei lor. *Difuzarea largă, în unitățile industriale, a re-*

Convorbire realizată de
George HAȘEGANU

(Continuare în pag 14)

Convorbire cu acad. Octav ONICESCU

● *Ca om de știință, duceți o existență consacrată unor preocupări intensive care vă acaparează nu numai interesul dar și timpul. Totuși, cred că sînteți de acord cu mine, impulsurile exterioare, impulsurile vieții cotidiene își revendică inevitabil o zonă de perceptibilitate în conștiința fiecăruia dintre noi. Să luăm de exemplu fenomenele vieții economice pe care fiecare le recepționează în felul său: unii urmărind tendințele și ritmurile de creștere, alții căutînd cîte un produs deficitar prin magazine etc. Din ce unghi recepționați dumneavoastră aceste fenomene?*

— Eu și în matematică obișnuiesc să cuprind anumite domenii, nu ca matematician pur, ci ca un cercetător de fenomene naturale. Poziția mea este aceasta: pentru mine fenomenul economic este un fenomen al naturii, al naturii umane, care nu iese din natura general-universală, să zicem, așa, pe care de obicei o considerăm fizică. Pentru mine omul este un produs al naturii, societatea este și ea în natură, și o dată ce gîndești fenomenul natural și cauți să-l înțelegi în principiile care-l dinamizează, care-l agită pe dinăuntru, și să vezi unitar, dacă se poate, această experiență umană, alături cu experiența fizică, atunci punctul meu de vedere mi se pare că este mai ușor de susținut. Noi sîntem, ca indivizi, tot așa de receptivi la informația care ne vine pe căile simțurilor obișnuite: vedere, auz, pipăit, și așa mai departe, ca și la informațiile care ne vin pe cale oarecum intelectuală sau pe calea intereselor noastre materiale. Toate acestea sînt foarte strîns legate. Stăm într-un univers de informații pe care, dacă l-am împărți, în bucăți, viața n-ar avea un sens în adevăr uman, adînc. Există deci o armonizare demonstrată de însăși existența noastră în mijlocul acestei cantități imense de informații cu care ne înconjoară universul, există posibilitatea aceasta a activității noastre, a legăturilor noastre permanente, a unor reguli de viață care se concretizează după aceea în diverse forme, care par deosebite, fundamentul lor fiind totuși unic.

● *Cred că discuția a intrat pe un teren propice abordării activității dvs. în cadrul seminarului „Aplicarea metodelor matematice în economie", care așa cum îmi spuneați, constituie pentru dv. un „violon d'Ingres"...*

— Pe calea aceasta a statisticii și a probabilităților problemele vieții sînt cele dintîi care se oferă, și cele dintîi, de pildă, în tratatul lui Laplace de teoria probabilităților. Exemplele cele mai numeroase sînt luate din domeniul vieții sociale și din demografie, așa încît apropierea mea de domeniile acestea este naturală. Este naturală, în același timp, și datorită profesiunii de profesor. Mi s-a părut că sînt obligat societății... Seminarul de care vorbeam l-am creat pe lîngă Direcția Centrală de Statistică, care ne-a găzduit cu foarte multă generozitate și înțelegere, iar mulți dintre cei care participă la seminar sînt funcționarii, membrii conducerii acestei instituții — și nu numai ca audienți, ci și ca producători de conferințe, de studii.

● *Care considerați că este principala reușită a acestui seminar?*

— Am reușit să conving lumea că există o critică matematică, dar matematică cu înțelegere pentru fenomenul acesta social, statistic, economic și așa mai departe, nu matematică în sensul rigid al cuvîntului. S-a stabilit o atmosferă de înțelegere care a dat roade și care a făcut ca nivelul preocupărilor să fie comparabil cu nivelul activității în acest domeniu în toată lumea. Uneori am avut rolul de a stinge prea marele entuziasm pentru anumite formulări matematice, care merg cu mult prea departe în abstracția lor și creează iluzii, creează obiecte care nu sînt de fapt, nu corespund realității în întreaga măsură.

● *Îmi pare apropiat acest aspect de preocuparea dumneavoastră, pe planul matematicii, privind paradoxurile.*

— Acum, de pildă, împreună cu cîțiva dintre prietenii mei mai tineri, care fac logică matematică, mă ocup de valabilitatea paradoxurilor. Matematica a fost lovită, la un anumit moment, de o criză interioară, criză care a fost cauzată de o excesivă întindere a punctului de vedere adus de teoria mulțimilor. Știți... așa se cheamă. Adică teoria atomică prin excelență care a cîștigat aproape întreg domeniul matematic. Întreg domeniul matematicii încet, încet a fost exprimat într-un limbaj care are la bază acest punct de vedere atomistic. Or, asta a creat paradoxuri, pentru că matematica, oricît ar fi de disciplinată ca logică de expresie, folosește limbajul comun. În limbajul comun este foarte ușor să folosești niște cuvinte care dau impresia că reprezintă ceva, că reprezintă un obiect, cînd de fapt e o fantasmă, e un simplu cuvînt și omul de știință foarte des se-ncurcă în această folosire a cuvîntului, care nu reprezintă nimic. Gîndirea matematică a avut dificultăți foarte mari. Adevărul este că cei care au creat matematică nu s-au uitat la aceste dificultăți și au lucrat mai departe. Dar, totuși, stă la bază aici un fel de jenă, că lucrăm pe un teren care nu este total sigur, și că-ntr-o bună zi se vor putea nărui, ca niște castele făcute pe nisip, construcțiile noastre. Eu nu cred așa și am încercat, pentru un număr de paradoxuri din cele mai vestite, să arăt lipsa lor de fundament. Sîntem încă în faza aceasta a examinării, dar cu un grup de tineri foarte... După cum știi dumneata, în matematică există o efervescență tinerească de o mare valoare, de o valoare care dă matematicii românești un loc printre cele mai bune în cîmpul matematicii universale.

● Fenomenul economic este un fenomen al naturii, al naturii umane, care nu iese din natura general-universală

● În limbajul comun este foarte ușor să folosești cuvinte care dau impresia că reprezintă ceva, cînd de fapt sînt o fantasmă

● Oamenii nu sînt eșalonabili

● Cînd un om este tot timpul satisfăcut, este greu să-și asigure mersul înainte

● În cercetarea științifică apar mereu drumuri pe care ești obligat să pătrunzi și nu știi dacă poți, dacă ai armătură suficientă pentru a merge mai departe.

● *Sînteți deci optimist în ceea ce privește viitorul școlii românești de matematică.*

— Nu, în materie de matematică sînt *mai mult* decît optimist. Sînt rector al unui institut internațional care are sediul la Udine, în Italia. E un institut de mecanică și acolo vin să țină conferințe din toată lumea... din Europa, din America, din Japonia, cei mai iluștri învățați. Pot să vă asigur că, chiar în domeniul acesta al mecanicii, totdeauna se citează nume românești. În afară de cei din generația mea, sînt nume de tineri, de tineri cu adevărat, care ocupă un loc proeminent în cercetarea din domeniul me-

Convorbire realizată de
N. MAVRODIN

(Continuare în pag 14)

DUNĂREA ÎȘI DEZVĂLUIE ADEVĂRATELE SALE VALENȚE

TRECUTUL ne-a lăsat nenumărate dovezi de incontestabilă valoare monumentală artistică, poetică și istorică care atestă legătura dintre om și Dunăre, care confirmă rolul și importanța pe care bătrînul Danubiu a avut-o de-a lungul vremii în mijlocirea legăturilor între țările riverane, în facilitarea schimburilor de mărfuri și valori culturale. Popoarele, ai căror strămoși au avut buna inspirație să se așeze pe malurile „fluviului albastru", s-au legat de apele lui, s-au apărat prin albia lui, s-au ajutat de forța lui și s-au unit prin vadul lui. Astăzi, datorită marilor progrese tehnico-științifice pe care le cunoaște întreaga lume, Dunărea își etalează noi potențe în interesul țărilor riverane, cît și a multora de pe continentul nostru european.

În prezent, țara noastră, ca și alte state s-au angajat într-un vast program de lucrări hidrotehnice și de dezvoltare a navigației fluviale. Au fost realizate nenumărate obiective de interes major, altele sînt în curs de înfăptuire. Ele formează o bază nouă, care va multiplica sub toate aspectele importanța utilizării depline a potențelor Dunării. Despre toate acestea, autorul articolului, Emeric Dîmbu, doctor în economie, relatează în cele ce urmează.

I. Interes crescînd pentru dezvoltarea unui Sistem european de navigație fluvială

VALORIFICAREA posibilităților economice oferite de Dunăre constituie o preocupare de prim ordin nu numai pentru experții și specialiștii țărilor riverane, ci și pentru cei ai altor state europene. În acest sens este suficient să ne referim la numărul mare de articole și studii apărute în ultimul timp pe tema dezvoltării rețelei de navigație europene și la succesiunea rapidă a unor întruniri internaționale, în cadrul cărora economiști, tehnicieni și specialiști în acest domeniu, demonstrau necesitatea interconectării sistemului lor de navigație fluvială cu Sistemul de navigație dunărean.

Recent, din inițiativa Institutului de Urbanistică din Slovenia și a Consorțiului liniilor de navigație de pe litoralul Venețian din Italia a avut loc, la Ljubliana (Iugoslavia) o întîlnire internațională, în cadrul căreia s-a subliniat importanța crescîndă a Dunării în dezvoltarea economică, socială și culturală a țărilor riverane cît și interesul deosebit al unor țări, ca Italia și Franța etc., de a uni sistemele lor de navigație interioară cu Sistemul de navigație dunărean. Potrivit relatărilor presei, la întîlnire au fost etalate opinii ale experților și specialiștilor din Iugoslavia, Italia, Cehoslovacia, Ungaria, R.F.G., Franța, Elveția etc., care s-au referit între altele, la teme ca: **„Perspectivele dezvoltării zonei dunărene împreună cu cea a Adriaticii"** (dr. Mario Bernardo, secretarul Uniunii italiene a navigației interne); **„Posibilitatea interconectării prin căi navigabile a zonei danubiene și a porturilor maritime europene"** (ing. Jaroslav Kubec, de la Institutul pentru transporturi din Cehoslovacia): **„Prezentarea comparativă a proiectelor iugoslave privind căile navigabile Adriatica-Isonzo-Sava-Dunăre: Buccari-Kolpa-Sava-Dunăre și Salonic-Vardar-Morava-Dunăre"** (Janko Lajovic, economistă la Institutul de dezvoltare regională, Ljubliana; Vinko Mlakav, consilier la Institutul pentru planificare urbană al R. S. Slovenia și ing. Viljem Praprotnik, responsabil pentru economia apelor din R.S. Slovenia): **„Efectele căilor navigabile interne asupra dezvoltării industriale și efectul multiplicator al acestora asupra regiunii"** (ing. Maurice Marchal, directorul general al portului autonom de la Strasbourg) etc.

Aceste teme, ca și altele, apărute în presa de specialitate, precum și viața de zi cu zi demonstrează multiplele fețe ale importanței economice crescînde a căilor fluviale, în general, și a rețelei de navigație dunărene, în special, dar mai ales interesul viu și concret al cercetătorilor și al reprezentanților unor foruri competente din țările respective față de posibilitățile economice pe care căile nautice ni le pot oferi și față de găsirea metodei în care aceste valențe pot fi puse în valoare cît mai rațional și într-un timp cît mai util. Interesul crescînd se datorește **gamei largi de avantaje economice pe care căile de navigație internă le oferă, între care și „efectul multiplicator", care accelerează dezvoltarea multilaterală a regiunilor prin care trec.** Acest interes devine din ce în ce mai concret și mai pragmatic. Cunoscînd măsurile luate în Franța pentru terminarea reconstruirii Canalului Rhon-Saone-Rin, odată cu cea a canalului care va lega Rinul cu Dunărea, preocupările cercurilor competente cehoslovace pentru realizarea Canalului Dunărea-Elba etc., putem fi de acord cu părerea apărută în ziarul italian „Il Sole" — al lui D. C. Lundner care, referindu-se la construirea iminentă a unui Canal Dunăre-Sava-Adriatica, a arătat că nu mai este vorba numai de „muzica viitorului", ci de o cerință care se va realiza în curînd.

În lumina celor subliniate se înțelege și mai bine justețea politicii partidului și statului nostru în problemele punerii în valoare cît mai deplină a valențelor economice ale Dunării, prin angajarea țării într-un program vast de mari lucrări hidrotehnice, de hidroameliorare și de navigație. Desigur, în acest context este firesc că în cercurile de specialitate din țara noastră crește interesul și se acordă o atenție din ce în ce mai mare studierii și cercetării problemelor legate de Dunăre și rîurile interioare, în felul acesta umplîndu-se, treptat, golurile care mai există în acest domeniu.

II. Ne putem imagina o placă turnantă a navigației fluviale europeane?

DUNĂREA, fluviu impunător — cu o lungime de 2 860 km și cu un bazin de 817 000 kmp — străbate teritoriile a 8 țări. Dintre caracteristicile principale ale Dunării reține atenția faptul că, în prezent, aceasta este navigabilă numai între Regensburg și Sulina, ceea ce reprezintă numai 2 370 km din lungimea totală a fluviului. De asemenea, pe unele porțiuni navigația prezintă un oarecare grad de dificultate: de exemplu, în zona Komarom-Linz, Dunărea are cursul învolburat ca un fluviu de munte.

Mai ales în ultimul timp, rolul Dunării a crescut foarte mult. Astfel, **în deceniul trecut traficul de mărfuri pe acest fluviu s-a dublat, în 1970 reprezentînd 56 milioane tone, ceea ce a însemnat depășirea tuturor pronosticurilor.** Privind în perspectivă, rolul și importanța Dunării va crește vertiginos în viața popoarelor riverane, aceasta pe de o parte, ca urmare a ritmului intens de dezvoltare economică a țărilor din bazinul dunărean și din bazinele hidrografice învecinate, pe de altă parte, datorită valențelor noi pe care Dunărea le va avea în urma schimbării caracteristicilor sale. Astfel, ritmul deosebit de intens al dezvoltării economice a țărilor europene și al relațiilor economice, tehnico-științifice etc. dintre ele, fac necesare nu numai extinderea rețelei de navigație dunărene, dar și interconectarea acesteia cu sistemele de navigație ale diferitelor bazine hidrografice învecinate.

În același timp, cu mijloacele tehnice de astăzi, realizarea unor lucrări de hidroameliorare și hidrotehnice complexe și de mare amploare nu mai constituie o problemă insurmontabilă. Există indicii că **în viitorul previzibil se vor realiza o serie de lucrări care vor modifica substanțial caracteristicile Dunării zilelor noastre,** schimbîndu-i hidraulicitatea, cum ar fi adîncimea apei, lungimea traseelor navigabile, atît sub raportul extinderii rețelei de navigație în interiorul bazinului dunărean, cît și sub acel al interconectării acestuia cu alte sisteme de navigație fluvială. Aceasta va face posibilă **încadrarea treptată a Sistemului de navigație din bazinul Dunării în rețeaua de navigație internă de pe continent, ceea ce în perspectivă va însemna că prin Dunăre se va putea ajunge pe cale fluvială la principalele porturi ale diferitelor mări europene.** Datorită poziției sale centrale pe continent, Dunărea va putea asigura trecerea, aproape în toate bazinele hidrografice ale Europei, în felul acesta **rețeaua dunăreană de navigație va deveni — metaforic spus — adevărată placă turnantă a navigației fluviale intraeuropene.**

Desigur, toate acestea presupun mari lucrări hidrotehnice, construirea unor canale, amenajarea cursurilor unor rîuri etc., care vor da valențe și dimensiuni noi Dunării de astăzi, multe dintre ele însemnînd îndeplinirea visurilor de secole a popoarelor riverane. Dintre aceste lucrări unele sînt terminate, altele sînt în curs de executare sau se află în fază de proiecte și planuri care se preconizează a fi realizate.

Avînd în vedere amploarea și importanța lor, trecem în revistă principalele lucrări și măsuri care vin în întîmpinarea cerințelor traficului crescînd și care prevestesc dimensiunile viitoare ale Dunării și afluenților acesteia:

● A. Gigantismul dimensional și al efectelor lucrărilor de hidroameliorare de pe vadul danubian și al afluenților săi

a) **CURSUL INFERIOR**

— **Lucrările hidrotehnice de la Porțile de Fier** — datorită cărora traficul în zona Cazanelor se derulează în prezent, cu 2—3 zile mai repede ca mai înainte;

— **Complexul hidrotehnic de la Turnu Măgurele-Nicopole,** care se va construi în cooperare de către România și Bulgaria;

— Realizarea **Complexului hidroenergetic și de transport Dunărea-Marea Neagră,** prin reluarea lucrărilor de executare a canalului Dunăre-Marea Neagră, construirea noului port maritim la Constanța Sud-Agigea și a hidrocentralei de la Cernavodă. Datorită acestor lucrări de mare amploare nivelul apei pe tot traseul inferior al Dunării va crește, permițînd accesul vaselor de 4—5000 tone pînă dincolo de Belgrad.

Alte lucrări preconizate a fi realizate în această parte a cursului sînt: — **construirea canalului București-Dunăre,** prin care Capitala țării va fi conectată la sistemul dunărean de navigație; — **efectuarea unor lucrări de hidroameliorare pentru a face navigabile principalele rîuri interne din România** (Oltul, Mureșul, Siretul, Prutul).

b) **CURSUL MIJLOCIU**

Navigația va fi ușurată de **lucrările de hidroameliorare și hidrotehnice ce sînt preconizate a fi realizate în cooperare de Ungaria și Cehoslovacia** în zona în care fluviul constituie frontieră comună între cele două țări.

Alte lucrări care vor lărgi rețeaua de navigație interioară în acest sector al Dunării sînt: **amenajarea Tisei pînă la frontiera cu U.R.S.S. și construirea canalului Dunăre** (Budapesta) — **Tisa** (Szolnok), ceea ce va interconecta regiunile răsăritene ale Ungariei și cele din sud-vestul U.R.S.S. cu Sistemul de navigație dunărean.

c) **CURSUL SUPERIOR**

Lucrările de amenajare — realizate de Austria în această parte a Dunării — au contribuit foarte mult la îmbunătățirea navigației în această parte a fluviului.

Principalele lucrări care vor contribui la intensificarea și extinderea navigației în acest sector al fluviului — urmează să fie realizate de R.F.G. în deceniul următor și ele constau în **extinderea navigației pe Dunăre pînă la Ulm și amenajarea afluentului acesteia** (Lech) **pînă la Augsburg.**

CĂILE PRINCIPALE DE NAVIGAȚIE ALE EUROPEI

● B. Magistrala fluvială Marea Neagră — Marea Nordului

a) CANALUL **Dunăre-Main-Rin** (D.M.R), ale cărui lucrări de amenajare sînt în curs de desfășurare, va lega sistemul de navigație al Dunării de cel al Rinului. Lungimea totală a amenajărilor este de 677 km, din care 301 km pe rîul Main, 168 km canalul propriu-zis și 208 km pe Dunăre. Cele 52 de ecluze ale canalului, care vor avea o lungime de 190 m și o lățime de 12 m fiecare, vor permite trecerea unor nave de 1 350 tone. Lărgimea canalului va fi de 55 m iar adîncimea de 4 m, înălțimea liberă deasupra nivelului fiind de 6 m.

Lucrările la canalul Dunăre-Main-Rin vor lua sfîrșit în anul 1981, cînd legătura creată între bazinul Dunării și cel al Rinului va deschide pentru navigație cea mai mare cale fluvială a Europei, **o adevărată magistrală transversală de 3 500 km, care se va întinde între Sulina și Rotterdam, legînd Marea Neagră cu Marea Nordului.** În prezent, lucrările sînt terminate deja pe Main și pe canal pînă la Nürnberg. Restul lucrărilor cuprind secțiunea Nürnberg-Kelheim (partea cea mai grea a lucrărilor) și secțiunea Kelheim-Vilshofen pe Dunăre. Dintre nenumăratele probleme pe care constructorii trebuie să le rezolve din punct de vedere tehnic: înălțimea pe care canalul va trebui să o înfrunte este de 406 m deasupra mării; diferențele de nivel 324,5 m dinspre Rin și 116 m dinspre Dunăre se vor înlătura prin realizarea a 27 ecluze (amenajate) între Azchaffenburg și Bamberg pe Main, 7 (construite) între Bamberg și Nürnberg, 11 între Nürnberg și Regensburg și 7 pe Dunăre între Regensburg și Yochenstein (la granița cu Austria); în unele locuri navigația va avea loc pe poduri, astfel deasupra rîului Reignitz canalul va trece peste un pod de 219 m lungime, care va trebui să susțină o greutate de aproximativ 30 000 tone de apă etc.

Dacă scrutăm trecutul vom vedea că încă din timpul lui Carol cel Mare (768—814), se vorbea despre „Fossa Carolina" (canalul carolin), care aducea ideea construirii unui canal de legătură între Dunăre și Rin. Lucrările actuale sînt efectuate de societatea „Rein-Main-Donau A.G.", care s-a angajat ca în schimbul dreptului de a exploata pînă în anul 2050 potențialul hidroenergetic să regularizeze cursurile superioare ale Dunării și Mainului și să construiască canalul D.M.R., în cea mai mare parte din resurse proprii.

Importanța economică a canalului constă în faptul că aceasta va interconecta nu numai cele două fluvii mari, dar mai ales sistemul de navigație din bazinul Rinului, regiunea cea mai industrializată a Europei și pe cel din zona în plină dezvoltare a Dunării. În felul acesta, **magistrala fluvială Dunăre-Main-Rin va deveni axa principală a sistemului european de navigație internă.** Pentru popoarele dunărene, interconectarea celor două fluvii mari va însemna posibilitatea atingerii aproape a tuturor principalelor centre industriale din R. F. Germania, Belgia, Olanda și în perspectivă din Franța și nordul Elveției. De asemenea, încă de la început vor putea fi atinse marile porturi din Marea Nordului: Rotterdam și Anvers din Olanda, iar prin Mittellandkanal din R.F.G. portul Bremen și Hamburg (cel din urmă prin construirea canalului de legătură între Mittellandkanal și cursul inferior al fluviului Elba) etc. Deși lucrările de hidroamenajare legate de construirea canalului D.M.R. au loc în întregime pe teritoriul R. F. Germania, se speră totuși că navigația internațională va fi asigurată atît pe Main, cît și pe canalul propriu-zis.

Chiar potrivit aprecierilor precaute ale I.F.O. (Institut für Wirstchaftsforschung) din München, în 1986, deci cinci ani după intrarea în funcțiune a canalului D.M.R., volumul traficului pe secțiunea Bamberg-Regensburg va fi de peste 20 milioane tone pe an.

Alte proiecte de mare amploare a căror punere în aplicare, în viitorul apropiat sau mai îndepărtat, vor da noi dimensiuni Dunării sînt:

b) **Amenajarea cursului superior al Rinului dincolo de Strasbourg,** ceea ce va face posibil accesul vaselor de tonaje mai mari în regiunea răsăriteană a Franței și în Elveția;

c) **Reconstruirea canalului Rin-Saone-Rhon** pînă în 1981, ceea ce va asigura legătura cu portul Marsilia și, în același timp, va face posibilă pentru Franța legătura cu țările bazinului dunărean, pe calea navigației continentale interioare;

d) **Construirea căii de navigație Rin-Saar-Sena,** care leagă Marea Neagră de Oceanul Atlantic;

e) **Realizarea canalului Dunăre-Morava-Elba/Oder,** care va asigura accesul spre Marea Baltică;

f) **Conectarea Dunării cu Marea Adriatică și cu sistemul de navigație a fluviului Pad,** prin construirea unui canal Marea Adriatică (Monfalcone)-Isonzo-Sava/Zidani Most-Dunăre. Specialiștii susțin că problemele tehnice sînt rezolvate. În același timp, cercurile italiene interesate consideră că problemele financiare nu pot împiedica realizarea canalului care va aduce avantaje Italiei de Nord. În acest sens, în programul de dezvoltare al R.S.F. Iugoslavia este prevăzută escavarea unui canal de 452 km, între localitatea Samac de pe Sava și Vucovar de pe Dunăre, ceea ce va scurta sensibil durata navigației. Menționăm că, ideea realizării unui canal Dunăre-Adriatica nu este nici ea nouă, deoarece încă din timpul Mariei Tereza a început săparea unui astfel de canal, lucrările oprindu-se încă pe vremea aceea, la 50 de km. de Viena.

g) O altă posibilitate potențială a extinderii valențelor Dunării este **legarea acesteia cu Marea Egee,** făcînd navigabile și legînd rîurile Vardar și Morava, prin lucrări de hidroameliorare.

Alte măsuri care reflectă importanța crescîndă pe care țările riverane o acordă navigației fluviale sînt:

● C. Modernizarea și lărgirea flotelor comerciale fluviale de către toate țările riverane.

NAVIGAȚIA internațională pe Dunăre trece printr-un proces de raționalizare și restructurare. Se apreciază că, în viitor, se va trece în mare măsură de la navigația cu șlepuri la cea motorizată, cu nave de 1 000—1 500 tone, de 80—85 m lungime și 9—11 m lățime, care vor putea trece și prin ecluzele viitorului Canal Dunăre-Main-Rin.

● D. Construirea de noi porturi.

MULTIPLE acțiuni, în direcția folosirii depline a potențialului Dunării, au loc și în ce privește **construirea de noi porturi și modernizarea celor existente.** În acest sens se înscriu măsurile privind: extinderea și modernizarea porturilor Tulcea, Galați, Brăila, Oltenița, Giurgiu, Drobeta-Turnu Severin; construirea noului port Orșova — în România; modernizarea portului Belgrad — în Iugoslavia; reconstruirea, portului Csepel (Ungaria), nu numai pentru atragerea traficului dar și pentru efectuarea repartițiilor și construirea navelor fluviale; modernizarea portului Viena și a portului de la Linz. În același timp dintre amenajările portuare noi de pe traseul Canalului D.M.R. și al Rinului menționăm darea în funcțiune la 23 septembrie 1972 a portului Nürnberg, amenajarea portului Rotterdam pentru ca în 1980 să poată asigura derularea unui volum de 600 milioane de tone de mărfuri. Toate acestea sînt indicii care conturează, încă de pe acum, importanța și rolul deosebit de mare pe care Dunărea, respectiv magistrala Dunăre-Main-Rin, o va avea în sistemul de transporturi nu numai a țărilor din sud-estul și centrul Europei, ci de pe întregul continent.

De asemenea se întrevăd unele **linii combinate de transport, cum ar fi maritimo-fluvial sau fluvialo-maritimo-rutiere.** În acest sens, drumul nautic Marea Nordului-Dunăre-Marea Neagră va oferi țărilor din Europa Occidentală și celor din Europa de nord și de sud (nordul Italiei), cît și celor din Levant-condiții avantajoase să pătrundă cu mărfurile lor în inima Europei și să transporte cu ambarcațiuni produsele achiziționate de acolo.

III. Bătrînul Danubiu își întinerește valențele economice

MARILE LUCRĂRI de hidroameliorare, măsurile de modernizare și dezvoltare a flotelor și porturilor fluviale, legarea Sistemului de navigație dunărean cu alte sisteme fluviale din bazinele învecinate etc. vor contribui la creșterea valențelor și importanței economice a Dunării și a afluenților acesteia.

De-a lungul Dunării, ca și a celorlalte fluvii și rîuri cu care va fi interconectată, efectul „multiplicator" se va manifesta din plin. De altfel, fenomenul nu putem să-l atribuim numai viitorului căci el a și început să se manifeste din ce în ce mai mult, chiar sub privirile noastre, pe meleagurile noastre dacă avem în vedere șiragul de combinate mari, uzine și șantiere navale etc. create deja pe malul românesc al fluviului.

Marile lucrări de hidroameliorare vor face posibilă folosirea mai economicoasă a apei, **extinderea irigațiilor, reducerea sau chiar eliminarea inundațiilor, ceea ce va însemna holde mai bogate cu recolte mai mari.** În același timp, marile lucrări hidrotehnice vor transforma pitorescul unduit al talazurilor, prin asociație cu forța gravitațională, în mișcare de rotație și electricitate, în acea energie fără masă și volum, în acea forță pe care un scriitor slav o califica drept „forța luminii viitorului" care în actuala penurie de energie are deosebită importanță și semnificație, în special dacă ținem cont și de faptul că este vorba de energie „curată", nepoluantă. Creșterea hidraulicității Dunării, extinderea treptată a navigației pe afluenții acesteia și interconectarea Sistemului de navigație dunărean cu alte sisteme de navigație internă de pe continent va contribui la **creșterea, în general, a posibilităților de punere în valoare a resurselor naturale și a potențialului economic a statelor riverane.**

Printre valențele economice noi ale Dunării și ale afluenților săi se numără **creșterea impetuoasă a transporturilor fluviale.** Avînd în vedere locul important deținut încă de pe acum de transporturile fluviale în totalul transporturilor țărilor vest-europene dezvoltate (în 1970, în R.F.G. 27,3% din volumul total al transporturilor a fost realizat cu ajutorul navigației fluviale) și în același timp ținînd cont de ritmul înalt de dezvoltare a economiei țărilor din bazinul Dunării, rezultă în mod evident faptul că traficul dunărean va crește în mod constant, în primul rînd datorită costului ieftin al transportului fluvial față de căile celelalte de transport, acesta reprezentînd aproximativ 1/3 din costul celorlalte. Desigur, traficul pe Dunăre va crește simțitor și datorită **extinderii și îmbunătățirii rețelei și condițiilor de navigație din bazinul dunărean și a interconectării acestuia cu alte sisteme de navigație.**

Toate acestea vor face posibilă interconectarea pe cale fluvială a unor unități economice situate pe afluenții Dunării, din țările riverane, cu unele zone economice îndepărtate și cu mari centre industriale și porturi maritime din Europa. Astfel, de exemplu, mai ales după deschiderea magistralei fluviale Marea Neagră-Dunăre-Marea Nordului, cabotajul (traficul între porturile aceleiași țări) — care în prezent reprezintă 2/3 din traficul global dunărean — va crește, însă ponderea acestuia, va scade în favoarea traficului internațional.

Datorită diversității economiilor țărilor din regiunea Rinului și a Dunării, se consideră că traficul internațional va fi mai egal distribuit între țările riverane și nu se va rezuma numai la țările învecinate, așa cum se întîmplă, în majoritatea cazurilor, în prezent. **Structura actuală a cargoului** (aproximativ 40% materiale de construcții, 19% combustibili; 23% materii prime, în special minereu de fier, metale și 18% alte produse-cereale, furaje etc.) se va schimba, în sensul că, pe lîngă mărfurile de mai sus, devenite clasice în transportul fluvial, un loc din ce în ce mai important va fi ocupat de unele produse noi, cum ar fi: îngrășăminte chimice, conserve de legume și fructe, autovehicule, mașini, utilaje și echipament industrial etc.

Dezvoltarea treptată a rețelei de navigație interioare pe continent va contribui, în unele cazuri, la **schimbarea locului de aprovizionare a rutei tradiționale de transport etc.** Astfel, se consideră **că,** după deschiderea canalului D.M.R., cărbunele și cocsul importat de țările dunărene din R. F. Germania va fi transportat pe apă și nu pe calea ferată, așa cum se întîmplă în cele mai multe cazuri, în prezent. De asemenea, traficul de tranzit pe Dunăre va crește, deoarece o importantă parte a traficului maritim dintre sud-estul și vestul Europei, care în prezent, ocolește toată partea sudică a continentului, va fi reorientat spre drumul nautic Dunăre-Main-Rin. Desigur, implicații similare va avea punerea în funcțiune a canalelor Dunăre-Sava-Adriatica, legarea Rhonului de Rin etc.

IV. Dunărea mijlocește și invită popoarele la cooperare

CHIAR și din cele relatate pe scurt rezultă că, Dunărea este un factor economic a cărui importanță crește zi de zi și care, în același timp, generează necesitatea colaborării și cooperării în spiritul respectării independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi și obligațiuni, a neamestecului în treburile interne și a avantajului reciproc — nu numai între țările riverane, dar și cu popoarele celorlalte zone hidrografice ale continentului. Acest rol al Dunării are o valoare și semnificație deosebită, mai ales în zilele noastre, cînd în conștiința popoarelor europene și în relațiile statale de pe continent se impune din ce în ce mai mult ideea colaborării și cooperării, cînd, la Geneva, în cadrul Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa se fac eforturi susținute pentru a pune bazele și a promova căile care să ducă la dezvoltarea unor relații noi între popoarele europene.

Datorită perspectivei de creștere substanțială a traficului de mărfuri, diferite firme de pe traseul Magistralei Marea Neagră-Marea Nordului își dezvoltă, încă de pe acum, baze materiale corespunzătoare pentru ca să poată participa din plin în derularea traficului sporit. De asemenea, între diferite firme sînt încheiate acorduri de cooperare pentru manipularea și derularea traficului în zonele convenite. Astfel, întreprinderea de transporturi fluviale din Iugoslavia, **I.R.B.** și șantierele navale Krupp, au încheiat un acord în domeniul transportului de mărfuri și de persoane pe Dunăre-Main-Rin. Potrivit acordului intervenit, în bazinul Rinului firma Krupp va reprezenta interesele întreprinderii I.R.B.,

CANALUL DUNĂRE—MAIN—RIN

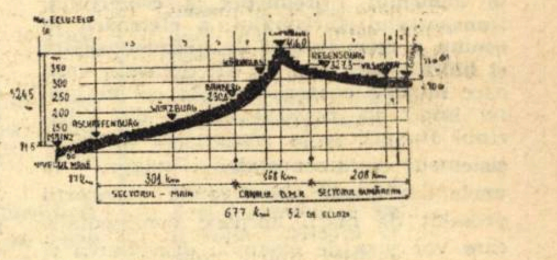

Numărul ecluzelor și altitudinea la care sînt construite

iar în bazinul Dunării, firma iugoslavă va reprezenta interesele partenerului său vest-german. Acorduri similare au fost încheiate și între întreprinderi ungurești și vest-germane.

Odată cu interconectarea Sistemului de navigație dunărean cu sisteme din alte bazine hidrografice, așa cum se întrevede încă de acum intrarea în funcțiune a canalului Dunăre-Main-Rin, cerințele și posibilitățile de colaborare și cooperare între țările interesate vor crește și mai mult. În acest sens se întrevăd, încă de la început, următoarele domenii mai mari, care vor necesita colaborarea și cooperarea statelor interesate și care de pe acum ar putea constitui teme de reflecție:

— **Informare reciprocă despre condițiile de navigație, mărimea ecluzelor, condițiile portuare, tipul optim de nave, lucrările de hidroameliorare și hidrotehnice viitoare etc.**

— **Reglementarea navigației:** convenirea asupra indicatoarelor, a unor norme, reguli, standarde etc. privind transportarea, depozitarea, manipularea, ambalarea etc. a mărfurilor, ținînd cont de mutațiile ce se întrevăd în structura și în volumul transporturilor fluviale: creșterea numărului de porturi de-a lungul vadului dunărean.

dr. Emeric DÎMBU

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

(Continuare în pag 14)

Convorbire cu acad. Remus RĂDULEȚ

(Urmare din pag. 11)

zultatelor cercetării și ale invențiilor proprii și din străinătate ar fi un important sprijin acordat cercurilor noastre de ingineri, tehnicieni și muncitori, în special din unitățile mai mici, însă pasionați pentru creația tehnică. Sintetizarea și difuzarea potrivită a „know-how"-urilor, respectiv a cunoștințelor tehnice de detaliu, concrete, privitoare la procesele de fabricație, care permit aplicarea practică a acestora, la scara industrială — sînt măsuri care ar completa fericit aceste acțiuni.

Deși sînt departe de cei care supraapreciază forța creatoare a formelor administrative, apreciez că existența unei asociații a inventatorilor noștri cu realizări aplicate — sau, cel puțin, acceptate — ar întreține un climat stimulator, propice speciei lor de creație tehnică.

Exprim o părere oarecum divergentă, față de medie, cînd afirm că e regretabil ca măsura imperfectă în care sînt cunoscute procesele de sinteză în care constă o soluție tehnică nouă sau o invenție, — adică, însăși creația tehnică — a făcut să lipsească din programul de cunoștințe, aproape al tuturor unităților de învățămînt tehnic, din epoca noastră, o *materie în care să se prezinte, sistematic*, — deocamdată, chiar și numai semiempiric — *principiile soluțiilor tehnice noi și ale invenției*, așa cum e foarte bine că se expun sistematic — la alte materii din aceleași unități — principiile științelor care stau la baza tehnicii. Consider că succesele eforturilor de a constitui „științe de sinteză" — de pildă, sinteza circuitelor din electrotehnică, sau automatelor din automatică — sînt prea sporadice pentru a putea fi considerate drept cuceriri importante, pe drumul spre acest scop dificil de realizat. În lipsa unei astfel de materii adaptate specialității, consider că nici sintezele oarecum empirice, pe care studenții sînt ținuți să le realizeze în proiectele lor tehnice de an, de talie limitată — deși foarte utile — nu sînt suficiente spre a forma un tehnician sau un inginer care, mai tîrziu, să nu aibă nevoie de o sensibilizare specială, în cursul muncii sale de cercetare și dezvoltare, sau de concepție și proiectare — spre a fi determinat să se aplece cu nădejde asupra problemelor invenției.

De asemenea, sînt convins că, în lipsa unor unități de generare mai mult sau mai puțin sistematice de idei noi și susceptibile de a fi utile în producție — înțeleasă în cea mai largă accepțiune a cuvîntului — ar fi necesar ca însăși *comisiile de ingineri și tehnicieni* să devină centre care să prospecteze, să identifice, să dezvolte tehnic și să pregătească ideile întîlnite pentru aplicarea și dezvoltarea lor industrială, dacă sînt hotărîte să sporească substanțial contribuția la promovarea tehnicii noi, realizabilă numai prin proliferarea și funcționarea operativă, în practică, a invenției și inovației semnificative.

Convorbire cu acad. Octav ONICESCU

(Urmare din pag. 11)

canicii. În domeniul matematicilor propriu-zise, sîntem de asemenea foarte cunoscuți.

● *În mod inevitabil, cînd vorbim despre o activitate, ne gîndim la finalitatea ei, la realizări. Deci...*

— Pot să vă ofer multe date în acest sens. Îmi pare însă rău că trebuie să vorbesc prea mult despre mine, despre activitatea mea...

● *Este un tribut pe care trebuie să-l plătiți rigorilor interviului.*

— Să notați însă că de cîte ori vorbesc de activitatea mea mă refer de fapt la toți cei — numeroși și de o remarcabilă valoare — cu care colaborez zi de zi.

● *Deci...*

— În ultimii ani am elaborat o nouă teorie a corelațiilor, considerații asupra teoriei informației, am dat un procedeu de coordonare a unor obiecte care au mai multe calități și nu le poți ordona după o singură calitate. Toate acestea au stat apoi la baza unor studii, cu efecte aproape directe în economie, studii făcute în diverse domenii: în agricultură, în industrie, în planificare. În curînd va apare și o carte în care mulți din acei care au aplicat metodele mele, vor pune împreună producția lor cu referiri la aplicațiile în diverse domenii practice. De pildă, cineva a făcut o aplicație a metodelor acestora pentru așezarea unor sonde pe un teren în care existau anumite date geologice și trebuiau alese locurile optime de foraj. A folosit, mai exact, metoda eșalonării obiectelor care au mai multe caracteristici și a reușit să obțină rezultate foarte bune. Un inginer a aplicat metodele mele legate de energia informațională pentru tehnologia unei fabrici, pentru a verifica dacă tehnologia unui produs e bună sau nu, ținînd seama de variații, de valoarea obiectului, de dimensiuni; de pildă a putut măsura cu ajutorul acestei energii informaționale tehnologia și a putut-o califica, e mai bună, e mai rea, într-o anumită fabrică din București.

● *S-ar putea să mă înșel, însă am uneori impresia că în angrenajul masiv al cifrelor, al statisticii în general, personalitatea individului, cu infinitele sale nuanțe, își găsește o reflectare incompletă.*

— Eu sînt totuși un om oarecum abstract, adică lucrurile pe care le văd, le văd și le judec din punctul de vedere general, universal, și foarte des amănuntele îmbracă în gîndirea mea o formă generală și nu forme particulare. Împreună cu colaboratorii mei am elaborat — și asta are legătură cu ce spui dumneata, adică are legătură cu personalitatea umană un *model de studiu al vieții economico-sociale a unei țări*, model pe care l-am numit demo-economic, tocmai pentru că pleacă de la indivizi: copil, femeie, bărbat, familii etc. urcînd pe diversele trepte pînă la nivelul statului în ansamblu. Încercăm să atribuim fiecăruia din aceste elemente un fel de cont, să-l evaluăm după convenții care sînt mai mult sau mai puțin bune, care se pot corija și să cuprindem relațiile acestea umane cu societatea întreagă. Este vorba de a cuprinde relațiile tuturor acestor realități, începînd cu omul individual, cu natura fizică și cu natura morală, pentru că nu prea are loc în cercetarea economică și socială această creație pe care omul o aduce permanent, dar care este o realitate nu tangibilă cu mîna, dar tangibilă cu spiritul și care are existență fundamentală în viața noastră, această natură, să zicem a gîndirii dacă vreți. Totodată încercăm să cuprindem în acest model demo-economic și relațiile cu lumea din afara hotarelor țării — relații comerciale, informative, de toate felurile, care și ele trebuie puse în niște conturi speciale.

● *Ați avut și aveți o viață bogată în împliniri. Creația dumneavoastră a trecut de mult hotarele țării, ocupînd un loc proeminent în patrimoniul științific al omenirii. Fără îndoială că pentru un om de știință — ca pentru orice om, de altminteri — confirmarea utilității și valorii creației sale este o sursă de satisfacție. Aveți însă și insatisfacții?*

— Eu aș zice că viața trebuie să constituie o sumă continuă de insatisfacții. Cînd un om e numai satisfăcut nu merge prea departe. La fiecare pas care-l fac am un fel de nemulțumire, cînd nu iese tocmai ce-am vrut. Apar mereu goluri și drumuri deschise pe care ești obligat să pătrunzi și nu știi dacă poți, dacă ai mijloace mintale, armătură suficientă pentru a merge mai departe. Asta e viața unui om de știință, făcută dintr-o succesiune de dorințe neîmplinite și de insatisfacții, dacă vrei, dar mergînd înainte.

● *Totuși, nici chiar un om de știință nu poate fi* numai *om de știință. Oricît de mare ar fi segmentul de viață pe care știința i-l revendică, îi mai rămîne încă, în „beneficiu personal", o infinitate de relații, sentimente, preocupări care intră de asemenea în mozaicul existenței.*

— Omul este, totuși, un om întreg și aparține familiei, societății, prietenilor, instituțiilor din care face parte, cu toate necazurile și micile satisfacții sau insatisfacții, aici mai degrabă sînt satisfacții. Reușita unui membru al familiei, asta e o satisfacție care vine din afară. Pentru ce fac eu nu sînt niciodată satisfăcut deplin, trebuie să merg mai departe. Pentru ce fac alții pot să fiu satisfăcut.

Evident că omul trebuie să fie un om întreg, nu trebuie să se izoleze prea mult, adică nu trebuie să se izoleze mai mult decît este necesar pentru activitatea lui, care cere renunțări enorm de multe, continue Renunțări la o vreme splendidă și la o mașină care te așteaptă, la chemarea unei plimbări frumoase de toamnă, și poate și la alte lucruri...

(Urmare din pag. 13)

Noile dimensiuni ale rețelei de navigație dunărene vor oferi însă teren pentru colaborări și cooperări fructuoase și multilaterale nu numai în domeniul transportului fluvial, ci și în domenii mult mai vaste, cum ar fi cooperarea în domeniul producției, a comerțului, transportului, turismului, a efectuării în comun a unor lucrări de hidroamenajare și hidrotehnice etc. Un alt domeniu vast, care impune cooperarea, este cel al luptei împotriva poluării apelor din bazinul Dunării și în perspectivă a apelor sistemelor interconectate. Desigur, la unele din aceste obiective de proporții deosebit de mari, aproape continentale, care vor viza de exemplu dezvoltarea și progresul unui număr mare de popoare sau salvarea mediului înconjurător, în afară de țările riverane și organizațiile lor naționale specializate, ar putea aduce o contribuție activă și marile organizații cu vocație internațională cum ar fi Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, Organizația Mondială a Sănătății, UNESCO, Organizația Meteorologică mondială etc. Înscriind aceste preocupări în limbajul melodic și cald al muzicii lui Strauss sau Ivanovici, ele sînt menite să păstreze poezia acelei minunate... „Dunărea albastră" cu valurile ei cîntătoare și încîntătoare.

V. Incidențele noilor dimensiuni ale Dunării

DUNĂREA a jucat și joacă un rol important în viața poporului român. Este important de subliniat că **țara noastră de pildă, a ocupat în 1970 locul 4 în ceea ce privește volumul traficului de mărfuri pe acest fluviu**, României revenindu-i aproximativ 12% din deverul total de mărfuri și locul 2, **dacă se are în vedere volumul mărfurilor, care au constituit obiectul traficului internațional**. Mai ales în anii construirii socialismului, importanța Dunării pentru economia noastră nu s-a redus numai la transporturi, ci a însemnat și producerea de mari cantități de energie electrică și facilitarea realizării unor mari cantități de produse.

Punerea în continuare în valoare a posibilităților pe care Dunărea le oferă depinde de noi. În acest sens, există unele realități care într-un fel ne și obligă la acordarea atenției cuvenite marelui fluviu.

Înainte de toate, împrejurarea că țara noastră deține 1072 km din cursul Dunării, ceea ce reprezintă mai mult de 1/3 din lungimea ei totală și apoi faptul că România se află la una din ieșirile la mare a Sistemului de navigație fluvială în devenire a continentului. Iată de ce se impune, **studierea pe ansamblu a tuturor problemelor legate de acest „dar", al naturii.** „Problematica dunăreană" este un mic univers, care are nenumărate fațete importante și cu implicații deosebit de mari asupra vieții noastre, dintre care menționăm pe cele **economice**, legate de industrie, comerț, transporturi etc.; **sociale**, probleme de urbanizare etc.; **ecologice**, mediu înconjurător, **turismul** etc. și care ridică probleme atît sub raport național, cît și internațional.

Se simte nevoia ca toate aspectele principale legate de Dunăre să fie studiate în mod mai sistematic și mai ales multidisciplinar, de către un nucleu de cercetători, specialiști sau chiar de un institut aparte, așa cum în unele țări riverane se întîmplă. Menirea unui astfel de colectiv ar fi descoperirea din timp a valențelor și posibilităților pe care Dunărea ni le oferă, studierea implicațiilor pe termen scurt și lung ale acestora; punerea la dispoziția factorilor de conducere date și studii, facilitînd luarea unor hotărîri de perspectivă la nivel decizional; totodată aceasta ar putea contribui la fundamentarea științifică a poziției delegațiilor țării la diferitele întruniri internaționale legate de Dunăre etc.

Incidențele pe care valențele noi ale Dunării le vor avea asupra economiei țării noastre sînt nenumărate și ele se vor manifesta în cele mai variate domenii, practic vizează toate ramurile de activitate ale țării. Pentru a le putea pune în valoare, într-un timp cît mai util și cît mai plenar, **ar fi necesar ca fiecare ramură de activitate economică să știe care sînt avantajele pe care Dunărea, respectiv afluenții** acesteia din țara noastră i le oferă și care ar fi căile **lor optimale de punere în valoare.**

Pe plan internațional practica arată importanța transporturilor fluviale în viața economică a țărilor dezvoltate, Considerăm că ar fi mai avantajos dacă s-ar trece și la noi mai hotărît la extinderea rețelei de navigație internă, interconectînd treptat toate rîurile pretabile cu Sistemul de navigație dunărean **În viitor, optica noastră de amplasare a unităților de producție va trebui să fie străbătută și de considerentul optimizării avantajelor oferite de Sistemul de navigație continental, atît din punct de vedere al posibilității de expediere a produselor, cît și a aprovizionării cu materii prime precum și cel al posibilității de valorificare a unor resurse naturale, care în condițiile actuale de transport prezintă un interes economic marginal.** De asemenea, considerăm că **extinderea rețelei noastre de navigație internă va avea implicații, atît asupra posibilității de cooperare în producție a întreprinderilor noastre, cît și asupra posibilității de cooperare a acestora în diferite domenii** (transport, valorificarea unor resurse naturale, în producție etc.) **cu firme din alte țări.**

Viitoarea interconectare a Sistemului de navigație fluvială din bazinul Dunării cu alte sisteme de navigație fluviale învecinate va ridica de exemplu **în fața transporturilor noastre fluviale, necesitatea studierii între altele, a următoarelor probleme:** flota și porturile noastre fluviale în ce măsură vor putea să facă față unui trafic substanțial sporit; cît va prelua Magistrala Marea Neagră — Dunărea — Marea Nordului din traficul maritim de mărfuri ce are loc, în prezent, între țara noastră și porturile vest-europene sau, în cazul unui canal Dunărea — Sava — Adriatica, din traficul de mărfuri cu Italia, în special Italia — septentrională; care vor fi tipurile de vase cele mai eficiente, care vor putea să facă față competiției mărite în transportul fluvial continental, ținînd cont de mărirea ecluzelor și mutațiile ce vor interveni în structura cargoului; identificarea acelor produse românești care vor constitui grosul cargoului în viitor, găsirea mijloacelor de manipulare (încărcare-descărcare) și de ambalare cele mai adecvate pentru un astfel de transport; oportunitatea participării la eventualele linii de transport combinate, avînd în vedere nu numai cerințele continentului european, dar și al Orientului Apropiat etc.

Desigur, toate acestea încă de pe acum ridică probleme de mare complexitate și amploare, începînd cu adaptarea porturilor românești de pe Dunăre la cerințele traficului mărit ce se întrevede și dotarea flotei comerciale fluviale cu o gamă diversificată de vase, capabile să treacă în condiții optime ecluzele diferitelor sisteme de navigație regională pînă la negocierea cadrului juridic internațional în care va trebui să se deruleze aceste transporturi etc.

Dacă ne referim numai la hotărîrile luate în cursul anului trecut de către conducerea de partid și de stat în legătură cu punerea în valoare a valențelor și dezvoltarea căilor de navigație interioare, în general, și Dunărea, în special, ne putem da seama de actualitatea și importanța deosebită a problematicii abordate. La realizarea la cote cît mai înalte a obiectivelor economice și sociale urmărite și a sarcinilor trasate prin aceste hotărîri poate contribui în mare măsură cunoașterea dimensiunilor și valențelor noi ale Dunării. Strămoșii noștri — romanii, spuneau „un val are forță — un fluviu are energie" iar noi adăugăm astăzi cu hotărîre: Dunăre, vrem să te cunoaștem, vrem și trebuie să te folosim.

CANALUL DUNĂRE—MAIN—RIN

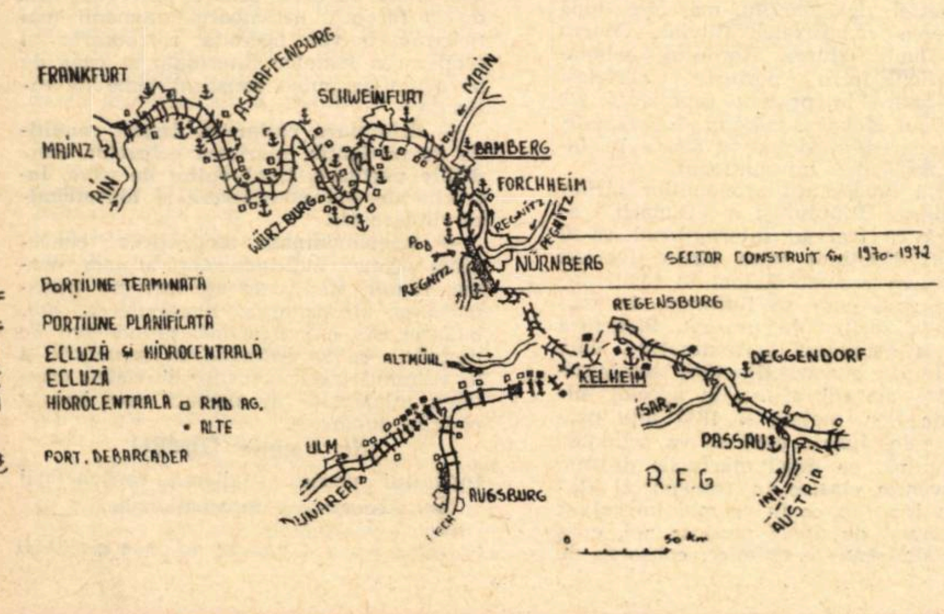

Schiță de amplasare a principalelor construcții

demografie

- 1974 este și Anul mondial al alimentației
- Ordinea de zi a Conferinței Mondiale a Populației de la București
- Politica demografică — un atribut inalienabil al suveranității naționale
- Diversitatea de situații impune o diversitate de măsuri
- Inconsistența și substratul teoriei lui Malthus transpuse la scară planetară

Interviul nostru cu prof. Vladimir TREBICI

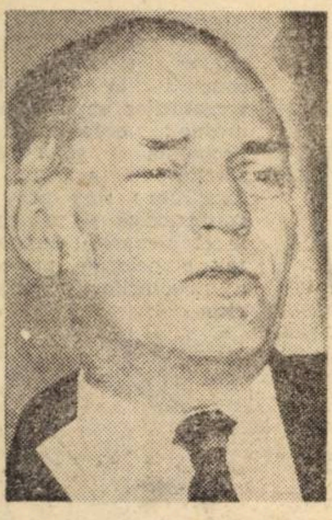

● Peste cîteva zile începe Anul Mondial al Populației. Aș vrea să întreb, în calitatea dv. de titular al cursului de demografie de la A.S.E., care sînt rațiunile care au condus comunitatea internațională la proclamarea anului 1974 ca An Mondial al Populației.

— Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat în 1970 anul 1974 drept An Mondial al Populației. Tot atunci Consiliul Economic și Social al O.N.U. a convocat pentru anul 1974 și Conferința Mondială a Populației, care constituie apogeul Anului Mondial al Populației. De altfel, anul 1974 va fi și Anul Mondial al Alimentației. Amintesc acest lucru fiindcă problemele sînt îndeajuns de strîns legate între ele. Ca să ne putem da seama de ce anume s-a ajuns la această hotărîre, trebuie să facem o scurtă referire la situația demografică mondială. Aproape 3/4 din populația globului trăiește în țările în curs de dezvoltare și numai 1/4 în țările astăzi dezvoltate. Fenomenul caracteristic pentru ultimele două decenii este însă accelerarea fără precedent a ritmurilor de creștere a populației. Din acest punct de vedere cifrele privind evoluția numărului populației globului sînt concludente. De aproape zece ani ritmul de creștere al populației globului este de 2% anual, ceea ce înseamnă că populația se dublează cam în 35 de ani, urmînd deci o lege de creștere exponențială. Aceasta este fără îndoială o medie, ritmul fiind de fapt foarte diferențiat. Pentru țările în curs de dezvoltare ritmul mediu de creștere este de 2,5% anual și nu puține sînt țările în care ritmul este de 3—3,5% anual, ceea ce înseamnă că dublarea populației are loc în 25 și chiar în 20 de ani, în timp ce țările astăzi dezvoltate cunosc un ritm care rareori depășește 1%. Din această cauză creșterea într-adevăr fără precedent a populației a căpătat denumirea, de care nu o dată se abuzează și în literatură, de „explozie demografică". Luată în sine, creșterea populației nu ar spune mare lucru dacă nu am asocia-o întregului context social-economic. Din acest punct de vedere, trebuie să menționăm că țările în curs de dezvoltare, care au ritmurile cele mai ridicate de creștere a populației, au în același timp un nivel de dezvoltare economică de cîteva ori mai redus decît țările dezvoltate. Sigur că problema populației nu se reduce numai la ritmul accelerat de creștere. Există multe alte probleme demografice : concentrarea urbană — „explozia urbană" — tot de dimensiuni mondiale, repartizarea teritorială a populației etc. Comunitatea internațională este preocupată ca variabila populației să fie cuprinsă în programele și strategiile de dezvoltare social-economică, să fie pusă de acord cu dezvoltarea economiei, cu disponibilitățile alimentare etc. Toate acestea la un loc au condus la hotărîrea de a se institui Anul Mondial și Conferința Mondială a Populației.

● Congrese mondiale ale populației au mai avut loc și în trecut. Prin ce se deosebește de ele actuala Conferință de la București ?

— Într-adevăr, în istoria demografiei prima conferință mondială a populației a avut loc în 1927 la Geneva și la ea au participat economiști, demografi, sociologi, biologi etc. Atunci s-au discutat pentru prima dată la scară mondială aspectele și implicațiile creșterii populației lumii. În perioada postbelică, cînd s-au accentuat tendințele demografice amintite, s-au ținut două congrese mondiale ale populației : primul la Roma în 1954, al doilea la Belgrad, în 1965. Și primul și al doilea au fost patronate de O.N.U., U.N.E.S.C.O. și alte organizații din familia Națiunilor Unite. Dar ele au fost numai manifestări de ordin științific, prilejuind un larg schimb de informații între oamenii de știință pe toată aria demografiei moderne, nedeosebindu-se însă de congresele obișnuite din orice alt domeniu. Pentru prima dată, Conferința Mondială a Populației care se va ține la București între 19 și 30 august 1974 se va desfășura la nivel interguvernamental, cu alte cuvinte, la ea vor participa delegații oficiale ale țărilor membre ale O.N.U., acum în număr de 135.

A doua caracteristică a ei este că toate materialele care se vor dezbate la Conferință sînt pregătite de O.N.U. cu sprijinul diverselor sale organisme și agenții specializate (O.I.M., F.A.O., U.N.E.S.C.O., O.M.S., comisiile economice regionale etc.). Mai mult, în faza pregătitoare au avut loc o serie de colocvii și simpozioane internaționale organizate tot sub egida O.N.U., unde s-au dezbătut multidisciplinar toate problemele care vor face obiectul discuțiilor în cadrul Conferinței în așa fel încît prin sintetizarea succesivă a unui număr foarte mare de documente, se ajunge la cinci documente de bază care vor fi dezbătute la București.

● Cititorii noștri sînt desigur dornici să afle care va fi tematica Conferinței. V-aș ruga de aceea s-o prezentați pe scurt.

— Ordinea de zi a Conferinței Mondiale a Populației cuprinde cinci puncte : 1) Tendințele demografice recente și perspectivele de viitor ; 2) Raportul dintre evoluția demografică și dezvoltarea economico-socială ; 3) Raportul dintre populație, resurse și mediul înconjurător ; 4) Populația, familia și bunăstarea omului ; 5) Planul mondial de acțiune în domeniul populației. După cum se vede, tematica privește populația nu luată ca atare, ca o variabilă exogenă, ci ca o variabilă legată de celelalte variabile : economice, de mediu, de familie etc.

Conferința Mondială a Populației va acorda o atenție prioritară problemelor de politică demografică și acestora le corespunde ultimul punct — Planul mondial de acțiune în domeniul populației — care este cel mai important de pe ordinea de zi. Atît Anul Mondial al Populației cît și Conferința urmăresc mai multe obiective, în primul rînd unul foarte general : să se cunoască dimensiunea problemelor demografice la scară mondială și la scară națională, omenirea să capete o conștiință mai clară a ceea ce înseamnă populația și implicațiile ei, în așa fel încît statele să fie în posesia unor informații mai fundamentate, mai științifice, și care să ajute în final la formularea politicilor demografice naționale.

Însăși noțiunea de politică demografică în concepția O.N.U. s-a modificat semnificativ în ultimii ani. Multă vreme a stăruit concepția că politica demografică trebuie să înglobeze numai măsurile care influențează ritmul de creștere demografică, cu alte cuvinte atenția era cantonată în zona fertilității și mijloacelor de a o influența. În ultimii ani această concepție a fost mult lărgită și în prezent, prin politică demografică în concepția O.N.U. se înțeleg cel puțin cinci obiective. După părerea mea, acest lucru este foarte important fiindcă ține seama în mod mai realist de diversitatea situațiilor demografice pe glob.

Primul dintre ele îl reprezintă măsurile în domeniul mortalității. Aici nu încape nici o îndoială că toate statele sînt interesate să continue strategiile lor de reducere a mortalității și în special țările în care există rezerve mari de reducere a mortalității. Al doilea obiectiv privește măsurile care trebuie întreprinse în zona fertilității. În acest domeniu situația este foarte diversă : sînt țări care în momentul de față au un indice de natalitate de 50 de născuți vii la 1000 de locuitori. Aceasta este o situație extremă, dar în general în țările în curs de dezvoltare indicii de natalitate sînt foarte ridicați. Dar avem și situația inversă, cînd indicii de natalitate sînt foarte scăzuți și aș da ca exemplu Suedia și R.F.G., care au acum un indice de 12 născuți vii la 1000 de locuitori. După cum se vede, diapazonul situațiilor este extrem de larg. De aceea unele țări, în politica lor națională demografică, sînt interesate să ia măsuri pentru reducerea ritmurilor de creștere a populației, acționînd asupra natalității. Acest lucru este valabil pentru o serie de țări mari, cu populație numeroasă, din categoria celor în curs de dezvoltare, inclusiv R.P. Chineză, care la ultima sesiune a Comisiei populației a O.N.U. desfășurată la Geneva a participat pentru prima dată ca observator și a făcut și o declarație în acest sens. De altfel trebuie să spun, și această idee este clară pentru comunitatea internațională, pentru O.N.U., că politica demografică a fiecărei țări este un atribut inalienabil al suveranității statului respectiv și nici o ingerință din partea oricărui alt stat sau a comunității internaționale nu poate fi concepută și admisă. Așadar, pentru unele țări este important ca ele să găsească de cuviință să-și reducă ritmul de creștere a populației. În alte țări există concepția realizării unei populații staționare, adică cu ritmul de creștere zero. Bineînțeles că sînt și țări care înțeleg să ducă o politică complexă de stimulare a natalității. Aceasta ține de diversitatea situațiilor și de obiectivele pe care fiecare țară și le propune în cadrul strategiei sale de dezvoltare social-economică. Aș da doar două exemple. De pildă, India, care are o densitate de aproape 150 de locuitori pe kmp și anumite particularități de dezvoltare economică, consideră necesar să ia măsuri pentru frînarea ritmului, apreciat ca excesiv, de creștere demografică, ea fiind o țară subdezvoltată. Dar dacă luăm Brazilia, care are în momentul de față aproximativ 100 milioane de locuitori pe o suprafață de 9 milioane kmp, cu resurse naturale imense (gîndiți-vă numai ce înseamnă Amazonia), și un ritm de creștere de 3% anual, o asemenea țară este interesată să stimuleze natalitatea, fiindcă în concepția statului brazilian creșterea populației este un factor al dezvoltării economice.

Al treilea obiectiv este repartizarea teritorială a populației, care este prin ea însăși un factor cu foarte multe implicații economice și sociale. Felul cum este repartizată teritorial populația, felul cum se dezvoltă populația urbană, felul cum se realizează fluxurile migratorii, mobilitatea spațială, sînt probleme care au particularități de la țară la țară. Problema populației urbane a căpătat în ultimii ani asemenea dimensiuni și implicații încît reține atenția comunității internaționale. Termeni ca megalopolis, conurbație, superconurbație, ecumenopolis, desemnează fenomene de concentrare urbană ajungînd pînă la 40—50 milioane de locuitori. Problema nu este valabilă numai pentru țările dezvoltate, ea este foarte acută și în țările în curs de dezvoltare, unde se dezvoltă aglomerări urbane de proporții neobișnuite. Aș cita, de pildă, Santiago de Chile sau Cairo, pe care le-am vizitat anul acesta. Din 34 de milioane de locuitori cîți are Egiptul, cam șase milioane locuiesc la Cairo. Fluxurile de populație rurală care se stabilește la orașe generează consecințe economice și sociale de neimaginat. Noțiunea de „bidonville" sugerează precaritatea condițiilor de viață în unele din marile aglomerări urbane.

În sfera politicii demografice intră și alte aspecte, cum ar fi migrația internațională, care în special pentru Europa occidentală are acum o însemnătate aparte. De exemplu, în R.F.G., unde natalitatea este în permanentă scădere, astfel că în 1972 pentru prima dată sporul natural a fost negativ, lucrează acum cîteva milioane de muncitori străini. În aceeași ordine de idei, în politica demografică intră și măsurile cu privire la structura populației, începînd cu structura simplă demografică, structura pe vîrste, și terminînd cu structurile social-economice.

● Ținînd seama de această diversitate, cum se poate concepe un plan mondial de acțiune în domeniul populației ?

— Proiectul acestui Plan a fost pregătit de un grup de experți de notorietate mondială. Pornind tocmai de la situația demografică mondială care se caracterizează prin diversitate, acest proiect formulează recomandări diverse — care ar urma să intre în atenția guvernelor la formularea politicilor lor naționale demografice. În orice caz, în concepția actuală politica demografică trebuie concepută ca o parte integrantă a politicii social-economice, politica demografică neputînd constitui un scop în sine, fără obiective care să țină seama de întregul context social-economic. Cu această idee sîntem cu toții de acord.

● Subliniați la început că avem de-a face în prezent cu o accelerare deosebită a creșterii populației. Totuși și cu două-trei secole în urmă oamenii erau frămîntați de creșterea populației pe care unii o considerau și atunci excesivă, ajungînd, așa cum a făcut Malthus, la concluzii alarmante.

— Un element nou care a intervenit în comparație cu trecutul este faptul că în țările în curs de dezvoltare, grație

(Continuare în pag. 21)

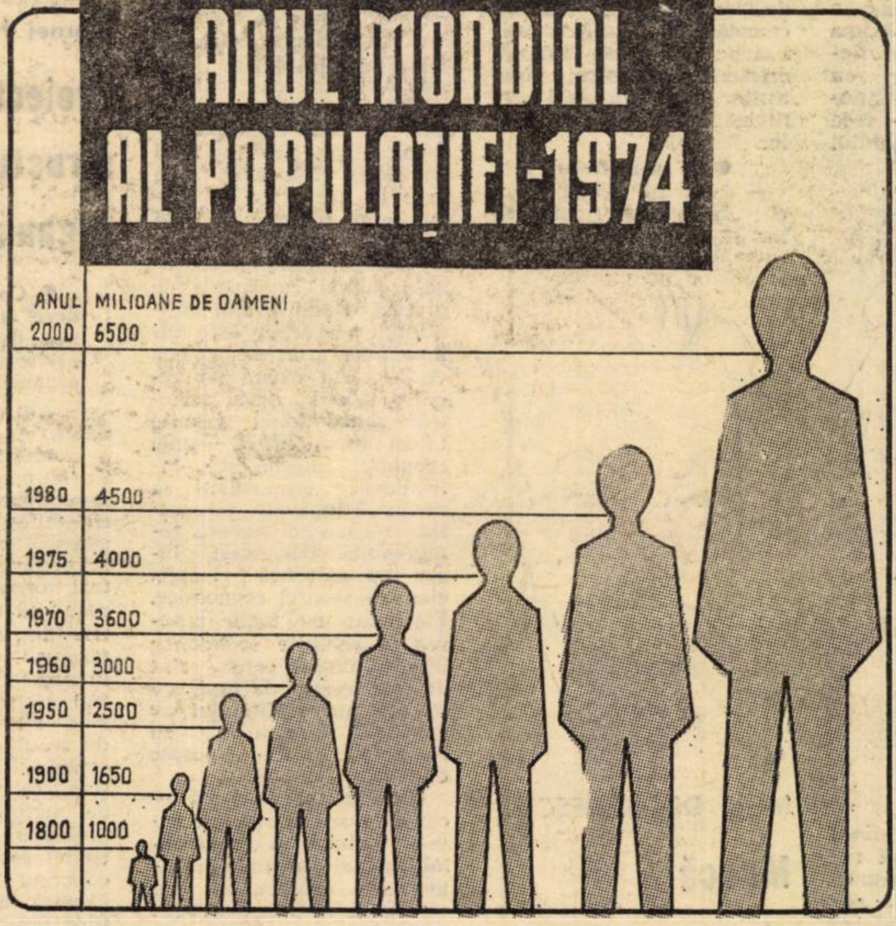

Populația globului

POTRIVIT estimărilor Organizației internaționale a muncii, populația în vîrstă aptă de muncă va spori cu 30% între 1970 și 1985. Aceasta va însemna 457 milioane de oameni în căutare de lucru în plus, din care 289 milioane în Asia, 55 milioane în Africa și 42 milioane în America Latină. Cu alte cuvinte, la 100 de persoane în căutare de lucru în 1970 vor corespunde în 1985 141 de persoane în Africa, 134 în Asia, 147 în America Latină, față de numai 110 în Europa occidentală.

Față de o dublare probabilă a populației globului pînă la sfîrșitul secolului, creșterea nu va fi decît de 50% în zonele rurale, în vreme ce ea ar putea atinge 250% în orașe, fiind încă și mai rapidă (12—29% pe an) în suburbiile orașelor.

concepte-teorii

PEISAJ EDITORIAL '74

CU îndreptățită curiozitate sîntem îndemnați, la sfîrșit de an, să scrutăm orizontul editorial 1974, să pătrundem în tainele cercetărilor din domeniul științelor economice, ale „producției" de idei, materializată în anul ce vine într-un număr important de lucrări, ce urmează a vedea „lumina tiparului" la principalii producători de carte economică. (Editura politică, Editura Academiei R. S. România, Editura științifică, Editura meridiane).

Nu am putut cuprinde cu prilejul investigațiilor noastre foarte numeroasele lucrări prevăzute în planurile editoriale. Am căutat doar să surprindem pentru cititorii noștri cîteva din preocupările cercetătorilor din țara noastră, care subliniază caracterul major al problemelor abordate, aria problematică variată și vastă pe care se întinde literatura economică românească în anul ce vine. În acest scop, titlurile lucrărilor, problemele abordate, reieșite din discuțiile purtate cu unii autori care au avut amabilitatea să răspundă solicitărilor noastre, sînt, credem, revelatoare.

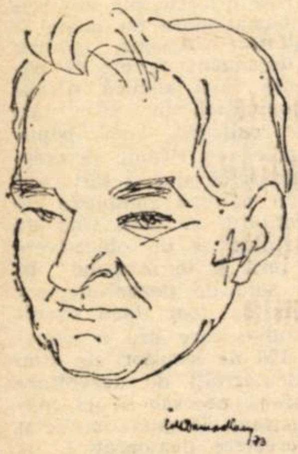

Ion BLAGA

Repartizarea teritorială a forțelor de producție

Problema și soluțiile ei în România

● Se pare că această carte este rodul unor preocupări științifice recente ; cum le explicați ?

— Relativ recente sînt preocupările mele în acest domeniu, căci cartea continuă concluziile din lucrările „Populația României" și structurile economiei românești (scrisă împreună cu Em. Dobrescu) recent apărută. Necesitatea atragerii și utilizării maxime a resurselor de muncă ale țării, asigurarea de locuri de muncă de mare randament și productivitate care să permită venituri înalte pentru toți cetățenii țării indiferent de zona geografică în care domiciliază — acest deziderat al democrației economice socialiste, formulat în documentele noastre de partid din ultimii ani — premisa fundamentală a cărții — mi se pare deosebit de pasionantă pentru cercetător.

● Priviți amplasarea forțelor de producție strict din unghiul incidențelor ei economice ?

— Abordez problema amplasării forțelor de producție în termenii optimului economic, ca o latură a optimizării economiei naționale. După părerea mea, cînd resursele de muncă ale țării sînt maxim atrase și utilizate se asigură atît o eficiență economică maximă, cît și rezolvarea marilor probleme sociale pe care o amplasare necorespunzătoare a activităților economice și sociale le determină. Pe această bază, caut punctele în care criteriile economice se îmbină cu cele social-politice, „a îmbina" neputînd să însemne a subordona sau a sacrifica unele sau altele dintre criterii.

● Puteți puncta cîteva din concluziile la care ați ajuns ?

— Problema repartizării teritoriale este o problemă a insuficientei dezvoltări economice a unei țări ; de aceea căile soluționării ei sînt similare cu cele ale creșterii economice. Soluțiile sînt foarte variate și necesită timp. Principala soluție este industrializarea fără excepție a tuturor județelor ; alte soluții sînt dezvoltarea serviciilor și deplasările interjudețene de populație. Platformele industriale reprezintă modalitatea eficientă de repartizare a industriei pe teritoriul țării. Nu poate fi vorba de egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică sau industrială a județelor, ci de maxima utilizare a resurselor fiecăruia, corespunzător cu nevoile economiei naționale în ansamblu — ceea ce înseamnă considerabil mai mult.

Gheorghe DOLGU

Economia și înarmările

● Ce v-a determinat să alegeți ca temă raportul între înarmări și economie, temă pasionantă și de interes major, dar nu lipsită de mari dificultăți pentru cercetător ?

— În primul rînd — un fapt binecunoscut : cursa înarmărilor reprezintă unul dintre cele mai dezastruoase și mai nefaste procese care marchează lumea contemporană, iar analiza efectelor ei nocive, inclusiv din unghiul economiei, prezintă o deosebită importanță pentru eforturile vizînd construirea unei lumi a păcii și colaborării. În al doilea rînd — dorința de a acționa în spiritul și în prelungirea gîndirii și acțiunii Partidului Comunist Român, care își aduce cu consecvență și curaj, cu principialitate și realism, o contribuție activă și apreciată la construirea unei păci durabile, la restructurarea relațiilor dintre state în concordanță cu aspirațiile fundamentale ale popoarelor. În al treilea rînd, dorința de a continua unele preocupări mai vechi, în special pe cele din 1971 cînd am făcut parte din echipa de oameni de știință numiți de secretarul general al O.N.U. pentru a pregăti un studiu asupra consecințelor și cheltuielilor militare, potrivit unei rezoluții adoptate la inițiativa României.

● Ce probleme abordați în lucrare ?

— În prima parte examinez cursa înarmărilor ca sursă de risipă la scară planetară, scoțînd în lumină posibilitățile sacrificate în domeniul progresului economic și social, efectele restrictive ale acestui fenomen asupra cooperării economice între state, subdimensionarea eforturilor în sprijinul lichidării subdezvoltării și încerc să-mi aduc contribuția la definirea locului cererii și producției militare în procesul reproducției. În partea a doua întreprind un studiu de caz, privind corelația înarmări-economie pe exemplul S.U.A., oprindu-mă în special asupra cercetării științifice, utilizării forței de muncă, creșterii economice, factorilor destabilizatori generați de cursa înarmărilor.

● Și în încheiere ?

— Judecați după titlul ei : „Între cursa înarmărilor și cursa păcii".

Mihai DRĂGĂNESCU

Muncă și economie

● Puteți să ne exprimați într-o formă mai puțin sintetică titlul foarte concis al lucrării dv.; mai exact, în ce ipostază abordați aceste vaste noțiuni ?

— Lucrarea este o succesiune de eseuri cu caracter teoretic elaborate într-o ipostază mai greu de descris, în parte, aceea a unui inginer în domeniul electronicii, în parte, aceea rezultată din influența unor activități în cadrul programului de dotare a economiei cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor dintre anii 1967—1971 ca și a unor activități sociale și politice. Deși este în esență o lucrare de economie, autorul nu poate pretinde a fi considerat economist, dorind numai să expună o serie de idei, puncte de vedere și teorii matematice, cu toată rezerva necesară care se impune atunci cînd abordarea are un anumit caracter de originalitate. Titlul lucrării se explică prin aceea că se încearcă a se realiza o legătură mai evidentă, mai concretă, între muncă și economie, plecînd de la principiul marxist al valorilor economice create de muncă. Această legătură se poate stabili pe două planuri : unul mai general în care se evaluează global munca societății sau a colectivităților umane, iar altul, mai detaliat, aplicabil în cazul că munca depusă de fiecare om ar putea fi măsurată.

● Este foarte interesant pentru noi, ca cititori, să aflăm care este optica dv. de om de știință și inginer asupra economiei în general ?

— Ca om de știință, cînd privești știința prin prisma specialității în care lucrezi, aceasta apare imensă ; dar de pe poziția cetățeanului contemporan și a conducerii sociale, știința de azi este încă insuficientă. Poate că astăzi știința devine resursa noastră cea mai limitată. Economia, ca știință, nu face excepție. Economia nu are în fond un reper. L-a avut un timp în aur, apoi în prețul unui produs, căci în economia actuală, teoretic și practic, apar determinate numai rapoartele de prețuri. Dar prețul produsului de reper este întotdeauna arbitrar, adică de fapt nu există un reper riguros. Acest arbitrar convențional permite totuși funcționarea unei economii interne și într-adevăr economiștii se descurcă în aceste circumstanțe cu o inteligență remarcabilă. Dar acest lucru nu salvează insuficiențele științei economice. Ele apar cu toată puterea în relațiile economice internaționale care sînt de fapt destul de nesigure în privința schimbului de substanță economică, cu implicații care depășesc cu mult economicul.

Ca inginer, cred că economia se va integra într-o **știință a sistemului social-economic-ecologic,** deci economicul nu va putea fi tratat separat decît în scopuri didactice. Totuși economia va fi inima acestei noi științe și în acest sens i se pot întrevedea progrese calitative remarcabile în cadrul revoluției științifice și tehnice contemporane.

● Ce considerați deosebit de semnificativ și definitoriu pentru lucrarea dv. ?

— Consider că dacă reperul unei economii ar fi într-adevăr fixat în muncă, într-unul din modurile descrise în „Muncă și economie" sau într-un alt mod, am satisface al doilea mare concept economic marxist după acela al societății bazate pe proprietate comună asupra mijloacelor de producție. Satisfacerea principiului legăturii dintre valoare și muncă poate avea implicații considerabile prin aceea că poate asigura în mod natural corelarea economică dintre economiile naționale, cu toate consecințele favorabile decurgînd de aici pentru fiecare națiune.

Lucrarea caută, în concluzie, să aducă unele puncte de vedere, elaborate teoretic și matematic, asupra celor expuse mai sus. Aceste puncte de vedere, pentru moment, nu pot să le consider decît ca ipoteze.

Cornel HIDOȘ

Proiectarea structurilor organizatorice

● Ce ați avut în vedere atunci cînd opțiunea dv. s-a oprit la proiectarea structurilor organizatorice ?

— Am considerat că pot aduce, pe această cale, o modestă contribuție atît la opera de perfecționare continuă a conducerii unităților economice în general, cît și în special la proiectarea unor structuri organizatorice raționale ; că pot aduce o contribuție la îmbogățirea literaturii de specialitate, în acest domeniu ; că este util să se prezinte, în mod sistematic, o seamă de rezultate ale unor cercetări științifice efectuate și să se desprindă o serie de metode analitice de proiectare a structurilor, ținînd seamă de condițiile concrete în care se desfășoară activitatea unităților din țara noastră.

● Care sînt elementele de noutate pe care cercetarea dv., le aduce în patrimoniul culturii de specialitate din țara noastră ?

— Lucrarea prezintă pe de o parte diferitele elemente care concură la proiectarea structurilor organizatorice, iar pe de altă parte, etapele de proiectare, factorii care influențează structurile, diferite studii de construcție a structurilor, elemente de tipizare a acestora, procedee și metode practice de realizare a unor structuri raționale.

Folosirea pe scară largă a unor metode analitice de cercetare a permis să se desprindă o serie de elemente cu putere de generalizare ; construcția structurilor este prezentată ca un sistem modular; sistemul cuprinde o serie de modele de bază care se compun după anumite reguli și funcție de anumiți factori de influență specifici. Legătura logică dintre sistemul informațional, sistemul opozițional și sistemul decizional și influența acestora asupra structurilor organizatorice.

Sintetizînd investigațiile făcute în problemele structurilor organizatorice în țara noastră, s-a putut desprinde o clasificare a acestora, ca indicarea domeniului de aplicare a fiecărui tip de structură.

● Care sînt principalele capitole ?

— Urmărind în mod cronologic cercetarea diferitelor elemente care concură la proiectarea structurilor se prezintă în ordine : organizarea și problema structurilor ; sarcini — activități — funcțiuni ; structura organizatorică și principalele ei elemente componente ; etapele de proiectare a structurilor organizatorice.

Aurel IANCU

Modele de creștere economică

Optimizarea corelației dintre acumulare și consum

● Problema optimului economic constituie, după cum știm, o preocupare mai veche a dv. Ce abordări noi aveți în vedere cu această nouă cercetare ?

— Această lucrare, care reprezintă unul din rezultatele activității de cercetare obținute de mine în cadrul planului de lucru al Institutului de cercetări economice — București, abordează aspectele esențiale economico-metodologice ale creșterii economice în socialism. Spre deosebire de lucrarea anterioară „Eficiența economică maximă", apărută în 1972 în Editura Politică, unde fenomenul economic era analizat static (într-o secvență de timp) aici, același fenomen este supus unei analize dinamice, focalizînd cu prioritate atenția către studiul comportamentului traiectoriilor privind evoluția pe termen lung a producției, a fondurilor și a forței de muncă, contribuția progresului tehnic la creșterea economică, funcții de producție și modele de creștere.

● Oferiți cititorilor modele de optimizare într-o formulare proprie condițiilor economiei socialiste ?

— Într-adevăr, construcția modelelor de optimizare se realizează prin dezvoltarea unor paragrafe referitoare la regula de aur a acumulării, interpretată pe situația unei economii socialiste în curs de dezvoltare și la criteriile de optimizare, la aplicarea calculului variațional, precum și a principiului maxim al lui Pontreaghin în formularea unor modele de optimizare în diferite cazuri ipotetice cum sînt : orizont de planificare determinat și nedeterminat, ra-

tă de actualizare, creşterea exponenţială a populaţiei, luarea în considerare a progresului tehnic.

● Ce ar trebui să urmeze acestei lucrări?

— Imaginea aspectelor economico-metodologice ale creşterii economice optime ar trebui completată cu alte lucrări de testare a modelelor şi de analiză structurală dinamică în care să se folosească modele bisectoriale şi multisectoriale. În acest fel, s-ar putea considera că, în linii mari, s-a făcut o trecere în revistă a problemelor economico-metodologice mai importante de optimizare a creşterii economice în socialism, formulate şi abordate într-o manieră analitică modernă.

Costin MURGESCU

Economia socialistă în România

Teoria şi practica unei experienţe contemporane de dezvoltare economică

● Cititorii s-au obişnuit ca fiecare carte nouă pe care o publicaţi să le dezvăluie atît o nouă faţetă a preocupărilor dv. cît şi o nouă modalitate de investigaţie ştiinţifică. Ce vă propuneţi, sub acest aspect, în lucrarea pregătită pentru 1974?

— Nu ştiu dacă reuşesc întotdeauna în acest efort, aş spune de „prospeţime ştiinţifică". Consider însă că prima datorie a oricărui autor este de a încerca să-şi antreneze cititorii în sfera sa de preocupări şi să le stimuleze reflecţii proprii. De data aceasta m-am gîndit la cititorul de peste hotare, deoarece cartea la care lucrez va apărea în cîteva limbi străine şi nu în româneşte. Ceea ce îmi propun este deci să introduc în orizontul economiei româneşti pe cititorii care nu cunosc direct experienţa construcţiei noastre economice din ultimele trei decenii.

● Care sînt aspectele definitorii la care v-aţi oprit?

— Cartea încearcă o sinteză de concluzii care decurg din experienţa noastră. În legătură cu determinantele interne ale dezvoltării, ea îşi propune să schiţeze concepţia partidului nostru în cîteva probleme fundamentale cu care este confruntată astăzi majoritatea ţărilor lumii: modalităţile de realizare a demarajului industrial şi de construire a unei economii moderne; formarea umană; conducerea planificată a economiei naţionale; funcţia democraţiei economice în procesul creşterii. A doua parte a lucrării încearcă să explice dezvoltarea relaţiilor economice externe ale României în contextul teoriei Partidului Comunist Român asupra relaţiilor economice internaţionale contemporane.

— Dacă înţeleg bine, vă propuneţi să particularizaţi experienţa României în ansamblul dezvoltării economice mondiale de astăzi.

— Însuşi titlul cărţii arată corectitudinea cu care i-aţi definit preocuparea. Aceasta m-a obligat să schiţez la fiecare capitol cadrul mondial de natură să înlesnească înţelegerea tendinţelor pe termen lung care caracterizează dezvoltarea economică a României Socialiste; împrejurările decisive care au făcut posibilă afirmarea acestor tendinţe; fundamentalele noastre orientări şi opţiuni de politică economică.

Cu alte cuvinte, cartea îşi propune să explice cititorului de peste hotare modul în care au fost folosite cerinţele de bază şi legile generale ale construirii unei economii socialiste moderne în condiţiile istorice concrete ale României.

Ioniţă OLTEANU
Rudolf DOOTZ

Dimensionarea optimă a întreprinderii

● O întrebare, care s-a banalizat poate prin uz, dar varietatea răspunsurilor îi păstrează interesul: ce a determinat opţiunea dv.?

— Întreprinderea a constituit din totdeauna („in vivo" sau „in vitro") un teren atrăgător de investigaţie, deşi mărturisesc că în ultimul timp modelele creşterii economice exercită o mare atracţie.... Mobilul alegerii unei teme de cercetare este adesea paradoxal, dar cînd te aşezi la „masa de lucru" ai în minte întotdeauna cîteva întrebări care te intrigă. Controversa întreprinderii mici, mijlocii sau mari, uşurinţa cu care se aduc în literatura de specialitate, argumente pro sau contra mi-au incitat curiozitatea.

● Ce obstacole se cereau depăşite sau, mai exact, ce probleme impuneau o clarificare prealabilă?

— Încă de la început, cînd investigaţia se afla abia în zona noţiunilor operaţionale, au apărut probleme de genul: Ce înseamnă întreprindere mare, mijlocie sau mică? Cum poate fi măsurată dimensiunea? Care este semnificaţia taliei unei întreprinderi? Cum o judecăm? Care este importanţa pentru practică a unei asemenea clasificări? Dificultăţile de a găsi o modalitate satisfăcătoare din punct de vedere ştiinţific de reconvertire a diferitelor mărimi ale unei întreprinderi într-una singură, importanţa mai mult statistică decît din punct de vedere al analizei şi deciziei a împărţirii în întreprinderi mici, mijlocii şi mari, ne-a determinat să ne orientăm efortul de cercetare pe pista mult mai atrăgătoare a căutării unor soluţii valabile şi utile pentru practică, în sfera problematică a determinării dimensiunii optime. Ne-am pus întrebarea: constituie consensul asupra avantajelor concentrării producţiei un argument suficient pentru a construi în viitor întreprinderi din ce în ce mai mari? Cît de mari? Extinderea nelimitată a dimensiunilor întreprinderilor este urmată fidel de creşterea eficienţei ei economice? Concluziile „economiilor dimensionale", „de scară", îndeamnă la foarte multă circumspecţie în formularea răspunsurilor.

● Care a fost optica în care aţi abordat problema?

— Ar fi mai multe de spus. Enumerarea obligă la concizie: 1) am avut în vedere nu determinarea mărimii optime a „capacităţii de producţie", ci a întreprinderii (care înglobează şi alte categorii de cheltuieli decît cele avute în vedere în cazul capacităţii de producţie — de aprovizionare, de transport, de desfacere, de conducere etc.); 2) oportunitatea utilizării funcţiilor de producţie şi de costuri în analiza combinaţiei şi efectului substituţiei factorilor de producţie; 3) incidentele şi conexiunile concentrare-specializare-cooperare şi necesitatea tratării lor simultane în cadrul determinării dimensiunii optime a întreprinderii, inclusiv a amplasării lor optime; 4) necesitatea abordării problemei într-o concepţie sistemică ţinînd seama de relaţia „optim total" şi „optim parţial" în contextul economiei naţionale, de optimizarea structurii de producţie a întregului ansamblu; 5) în sfîrşit, prin colaborarea deosebit de fructuoasă cu dr. R. Dootz, am făcut un pas înainte recurgînd la modelarea matematică pentru găsirea unor soluţii valabile. Şi un mare regret: că nu am ajuns pînă în zona simulării pe modele...

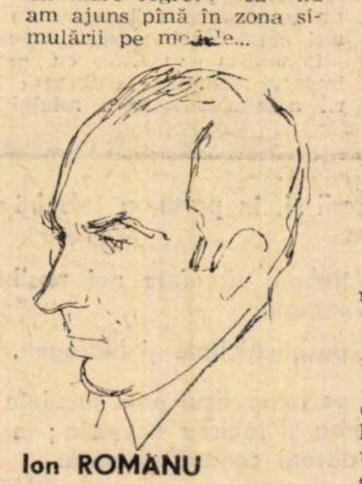

Ion ROMANU

Modelarea eficienţei economice a investiţiilor

● Cum motivaţi preocupările dv., ferm consecvente de altfel pentru problemele eficienţei economice în general şi a investiţiilor în special?

— Problemele eficienţei economice constituie un lucru firesc, ele sînt legate de aspiraţia omului spre progres continuu. Aş actualiza motivaţia arătînd că în prezent cînd pe plan mondial se face simţită o stringentă lipsă de combustibil şi în general de materii prime, problema obţinerii aceloraşi efecte dar cu cheltuieli materiale mai mici devine deosebit de acută. Or, compararea dintre efectele obţinute şi consumul de muncă vie şi materializată reprezintă tocmai criteriul esenţial al eficienţei economice, ceea ce presupune obţinerea rezultatelor scontate cu eforturi minime, sau obţinerea unor rezultate maxime în condiţiile unor eforturi date.

În ceea ce priveşte investiţiile se poate afirma că ele sînt purtătoare ale noului, că ele conţin elemente de progres tehnic, ştiinţific şi economic; că ele materializează ideile, concepţiile, licenţele şi proiectele referitoare la ultimele descoperiri şi invenţii.

Faptul că o însemnată parte a venitului naţional se îndreaptă spre dezvoltare, constituie un argument covîrşitor pentru necesitatea opticii eficienţei, pentru a cheltui fondurile alocate cu o grijă deosebită.

● Vreţi să enumeraţi unele din aspectele principale abordate în studiul dv.?

— Mi-am propus unele încercări de modelare a eficienţei economice a investiţiilor, întrucît în acest domeniu cercetările se efectuează pe multiple planuri, iar noutăţile nu contenesc să apară. În prima parte se vor trata criteriile de determinare a eficienţei economice a investiţiilor, despre care am mai scris. De asemenea voi căuta să precizez noţiunile de bază şi să stabilesc principalele clasificări în domeniul investiţiilor. În partea a II-a urmăresc să tratez modul cum este influenţată şi reflectată eficienţa economică a investiţiilor de diferite activităţi (planificare, proiectare, activităţi desfăşurate în ramura industriei şi a construcţiilor) de indicatorii propriu-zişi ai eficienţei economice a investiţiilor, îndeosebi comensurarea influenţei factorului timp asupra eficienţei economice a investiţiilor. În sfîrşit, urmăresc să analizez macromodelarea investiţiilor, înţelegînd prin aceasta modul în care investiţiile apar în macromodelele clasice, în funcţiile de producţie şi în alte modele care se referă la planul general al economiei naţionale.

● Care sînt, după dv. elementele noi, conţinute de lucrare?

— Aş menţiona concepţia proprie privind cuantificarea influenţei factorului timp, asupra eficienţei economice a investiţiilor; abordarea, aş zice, complexă a procedeelor, a tehnicilor de actualizare a cheltuielilor de investiţii şi compararea lor cu rezultate obţinute (aceasta, în definitiv, fiind tot o problemă de stabilire a influenţei factorului timp asupra eficienţei investiţiilor). Aş mai menţiona de asemenea elaborarea unei funcţii de producţie cu precizarea rolului pe care-l au investiţiile ca factor în creşterea economică.

În sfîrşit, aplicarea calculului matricial, în general, şi în special a modelului Leontief, la determinarea investiţiilor conexe şi implicit, la determinarea volumului total al investiţiilor necesare pe ansamblul economiei naţionale şi a procedeelor de extragere din acest model agregat a influenţelor, pe diferite etape şi în diferite ramuri conexe, a unei comenzi iniţiale de producţie, tratată în această lucrare ca o comandă iniţială de creştere a capacităţii de producţie la un anumit obiectiv.

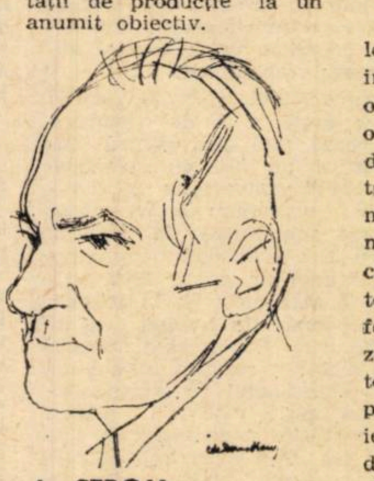

L. STROJA

Costul forţei de muncă în capitalismul contemporan

● Aţi avut raţiuni speciale pentru alegerea acestei teme, nu prea „comodă" şi care de altfel v-a „costat" mulţi ani de muncă?

— Am fost adesea frapat de uşurinţa cu care se afirmă în literatura de specialitate şi în publicistica economică — inclusiv cea marxistă — că forţa de muncă în capitalism tinde să se scumpească în timp. Frapante mi s-au părut şi afirmaţiile despre nivelul costului forţei de muncă, din care rezultă că forţa de muncă ar fi cea mai scumpă tocmai în economiile care îşi datorează potenţialul atins unei eficienţe înalte. Mărturisesc că nici una din aceste constatări, curente, nu m-a convins, chiar atunci cînd se aduceau argumente, deşi de cele mai multe ori — afirmaţiile respective circulă fără un suport de argumente teoretice sau faptice. Pe lîngă interesul ei teoretic, problema are laturi de importanţă practică în viaţa economică şi socială a ţărilor capitaliste. Aş menţiona numai două: stabilirea salariilor în negocierile colective dintre patronat şi sindicate şi calculul competitivităţii produselor care intră în circuitul economic internaţional.

● Care au fost elementele de bază pe care aţi conceput construcţia analitică a lucrării şi ce mijloace aţi utilizat?

— Am avut mereu în faţă două sau trei întrebări de bază, ca să zic aşa, din care decurge întreaga punere a problemei. Una din ele era: cînd se poate spune că este ieftină forţa de muncă în capitalism şi cînd — că este scumpă? Din răspunsul eventual, decurgea altă întrebare: se poate desprinde o dinamică sesizabilă şi concludentă a costului forţei de muncă? În mod firesc trebuia să urmeze de aici încercarea de a vedea, ce direcţie ia această dinamică. Tot firesc, această încercare, la fel ca şi răspunsul la celelalte întrebări, nu putea avea altă bază decît cuantificarea. Ceea ce m-am şi străduit să fac, atît cît permit statisticile occidentale publicate şi cu ajutorul construirii unor indicatori adecvaţi.

● Rezultatele cercetării pot oferi răspunsuri categorice şi definitive cu privire la costul forţei de muncă?

— Rezultatele calculelor sînt destul de variate, individualizate — de la o ţară la alta, şi de la o perioadă la alta în cadrul aceleiaşi ţări — pentru a face neindicată formularea unor concluzii sumare. Se poate spune însă că, în toate ţările şi în toate perioadele, costul forţei de muncă este rezultanta unor puternice tendinţe opuse şi că nu peste tot şi nu totdeauna iese biruitoare aceeaşi tendinţă. În orice caz, forţa de muncă în capitalism nu este ieftină sau scumpă acolo unde pare la prima vedere să fie una sau alta, şi exemple în acest sens se găsesc destule în lucrare. Aş fi bucuros dacă concluziile expuse în volum ar incita la discuţie, căci argumentele şi contraargumentele sînt departe de a fi fost epuizate.

Iulian VĂCĂREL

Finanţele Republicii Socialiste România

● Fiind bine cunoscută activitatea dv. teoretică şi practică v-am ruga să ne spuneţi ce reprezintă noua dv. lucrare: curs, manual, tratat ori monografie?

— Aş prefera ca răspunsul să-l afle cititorul cînd va lua cunoştinţă de lucrare. Precizez totuşi că ea se adresează atît studenţilor care se specializează în domeniul finanţelor, cît şi lucrătorilor din instituţiile financiare, unităţile economice şi instituţiile de stat care vor să-şi împrospăteze cunoştinţele de specialitate.

● Lucrarea are caracter istoric, sau se opreşte cu precădere asupra prezentului?

— Perioadele parcurse sînt evocate numai în măsura în care pot oferi elemente pentru aprecierea experienţei dobîndite de noi în domeniul finanţelor sau pentru a ilustra rolul finanţelor într-un domeniu sau altul de activitate în anii conducerii planificate a economiei româneşti.

Accentul cade, fireşte, pe prezent, fără să lipsească însă unele investigaţii retrospective. Ţinînd seama de cercul cititorilor căruia i se adesează, din lucrare nu lipsesc asemenea probleme teoretice cum ar fi necesitatea, esenţa, funcţiile şi rolul finanţelor socialiste privite ca un tot unitar si ale elementelor componente ale acestuia; finanţele — categorie economică, politica financiară — element de suprastructură, pîrghiile financiare — instrument al mecanismului de conducere economică, planificarea financiară, analiza şi controlul — forme ale activităţii financiare etc.

● Care este, după opinia dv., misiunea socială a finanţelor în actuala etapă de dezvoltare a societăţii noasre?

— Finanţele sînt chemate să participe activ la înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de dezvoltare economică-socială a ţării, de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de trecere treptată la comunism. Ele trebuie să asigure constituirea şi repartizarea planificată a fondurilor băneşti ale societăţii, să contribuie la buna funcţionare a mecanismului economic şi social, să exercite controlul general asupra desfăşurării procesului reproducţiei sociale, urmărind obţinerea unei eficienţe cît mai ridicate a activităţii economice.

Convorbiri realizate de

Florence COSTIN

SOARELE
SURSĂ DE ENERGIE PRIMARĂ NEPOLUANTĂ ȘI... REÎNNOIBILĂ

PÎNĂ de curînd, toată lumea se simțea amenințată de poluarea de origine tehnologică și lua, sau preconiza să ia, cele mai drastice măsuri penru eliminarea tuturor cauzelor de deteriorare a mediului înconjurător. Cum se dorea însă să fie păstrate toate avantajele pe care le oferă tehnologia modernă, aplicarea majorității măsurilor antipoluante cerea lucrări suplimentare de investiții, care implicau un consum sporit de energie. Se aprecia că energie este destulă !

Nici nu se ajunsese să se înțeleagă bine ce este de făcut pentru rezolvarea problemelor poluării și iată că pe primul plan trece lipsa de energie de care sîntem amenințați. Deficitul anilor următori se arată a fi atît de serios incît se are în vedere, între altele, extinderea folosirii în energetică a cărbunilor inferiori, cei mai poluanți dintre combustibilii fosili.

Bineînțeels că ambele probleme — a surselor de energie și a celor de poluare — sînt mult mai complicate și mai intrețesute decît le prezentăm aici, dar aspectele contradictorii menționate pun în oarecare derută pe oricine. Cel puțin o întrebare se impune : cum este posibil ca în această lume modernă, care are ambiția de a se conduce în dezvoltarea ei pe toate planurile cu cea mai înaltă rigoare științifică, să se pună pe nevestite și cu atîta acuitate o problemă de fundamentală importanță pentru viitorul ei — fără o soluție adecvată nici pentru nevoile actuale, nici ale perspectivei imediate — cum este aceea a resurselor energetice ?

● Pămîntul este întins atîta cît este...

DEOARECE fiecăruia dintre noi ne-a devenit clar prin educație și experiență proprie că știința se traduce în practică prin capacitate de prevedere, s-ar părea că singura concluzie care ni se impune este că abia recent s-ar fi descoperit că... pămîntul este atît de întins cît este și, ca atare, conține cantități limitate din toate materiile prime pe seama cărora ne construim civilizația noastră tehnică. Deocamdată amenință să se epuizeze combustibilii fosili, în primul rînd petrolul și gazele naturale, din multe motive cei mai comozi astăzi pentru obținerea energiei termice, mecanice și electrice. Și atunci, iată că se impune să ne întoarcem la cărbuni, cel puțin pentru un timp — pînă cînd se vor apropia și ei de epuizare, cu toate dezavantajele de ordin economic și social implicate de exploatarea și folosirea lor intensivă

Bineînțeles că nu de azi se știe că pămîntul nu-i decît o sferă cu diametrul de 13 mii de kilometri și că resursele lui naturale se termină cu atît mai repede cu cît ritmul de utilizare — ca și cel de risipire — cresc mai accelerat. Adevărul este însă că acest fenomen banal nu prea ne-a interesat pînă acum. Intervine aici una dintre marile racile ale modului în care se dezvoltă civilizația noastră tehnologică : aceea de a ne arăta mulțumiți dacă pentru investițiile noi se dau soluții care „merg" într-o anumită conjunctură, de obicei actuală, rar într-o perspectivă mai îndelungată cu luarea în considerare a evoluției reale în timp a tuturor factorilor implicați, inclusiv a consecințelor pe termen lung pe care le creează această evoluție. S-ar zice că nu-i ușor de procedat așa, dar nici imposibil dacă înainte de inițierea unei asemenea investiții sînt consultate toate categoriile de specialiști care pot avea sau sînt doar bănuiți că ar putea avea tangență cu problema în speță, specialiști care niciodată nu pot fi găsiți laolaltă într-o organizație de proiectare și nici în mai multe. Fără supărare, noi inginerii ne arătăm adesea zeflemiști față de cei care au pretenția că sînt mai bine informați asupra viitorului, reproșîndu-le „lipsa de simț practic", în timp ce ei ne acuză de „îngustă mentalitate inginerească".

Mai trebuie să recunoaștem că în țara noastră, în ciuda îndemnurilor repetate pe linie de partid pentru o consultare largă a specialiștilor din domeniile adiacente în legătură cu problemele de genul celor la care mă refer, nu se procedează însă întotdeauna astfel. Așa se face că, de pildă — și la noi ca și în alte părți — s-au construit puternice centrale termoelectrice pe gaze sau pe țiței, în imediata vecinătate a marilor aglomerații urbane, centrale care trebuie trecute acum pe cărbuni cu mari cheltuieli pentru diminuarea efectelor poluării asupra orașelor.

Surpriza care confruntă acum lumea nu este însă și a oamenilor de știință, cel puțin a acelora care, formați ca atare, au reușit să continue să se ocupe de probleme aparent lipsite de interes practic imediat, cum a fost considerată pînă acum și aceea a altor surse de energie, inepuizabile și uniform distribuite pe suprafața globului. Aceștia prevedeau de mult că vom fi confruntați destul de repede cu o criză a energiei. În lunile trecute se mai puteau citi, în legătură cu problema energiei, articole care căutau să dovedească ceea ce am putea denumi „inepuizabilitatea epuizabilului".

● Ritmuri care cresc repede: cel de folosire, dar și cel de risipire...

DESIGUR că lucrurile sînt mai complicate. Spuneam mai înainte că nu numai ritmul de folosire a resurselor naturale crește repede, dar și cel de risipire. Un exemplu caracteristic ni-l oferă însăși tehnologia energetică actuală cu tendința de creștere rapidă a producției de energie utilă sub formă electrică. Or, în condițiile cele mai bune, o centrală termoelectrică nu livrează la ieșire decît cel mult 40% din echivalentul energiei chimice a combustibililor arși, restul risipindu-se sub formă de căldură poluantă. Toată lumea știe de acest randament scăzut, dar rar se spune că tehnica respectivă se bazează pe principii stabilite în prima jumătate a secolului trecut. Necontestat, randamentul global al agregatelor termoelectrice ale centralelor a crescut vizibil în ultimii 70 de ani, dar principiile după care funcționează, limitează drastic creșterea peste nivelul actual al acestui randament.

Utilizarea energiei electrice astfel obținută se arată a fi de asemenea neeconomicoasă mai ales pentru iluminare. Astăzi un bec cu incandescență de 100 W convertește în lumină vizibilă maximum 5 W, restul fiind disipat sub formă de căldură. Și în acest caz s-au obținut progrese dacă ne amintim că în 1900 ultima cifră era abia de 1 W. În schimb, eficiența conversiei în lumină este de 20% la becurile fluorescente folosite acum. De aici n-a rezultat însă o diminuare a consumului de energie deoarece s-au găsit motivații pentru creșterea nivelelor standarde de iluminare de cel puțin 4 ori față de cele în vigoare pe timpul cînd se aflau în uz numai becurile cu incandescență. Așa se face că în toate clădirile noi plafoanele sînt acoperite în bună parte cu becuri fluorescente.

Chiar din aceste puține exemple se poate înțelege că atît tehnica producerii cît și, în parte, cea a folosirii energiei electrice sînt deprimant de nesatisfăcătoare într-o epocă de criză a energiei. **Sînt evident necesare noi procese de conversie, dar mai ales surse noi de energie primară.**

● Cu fața spre soare...

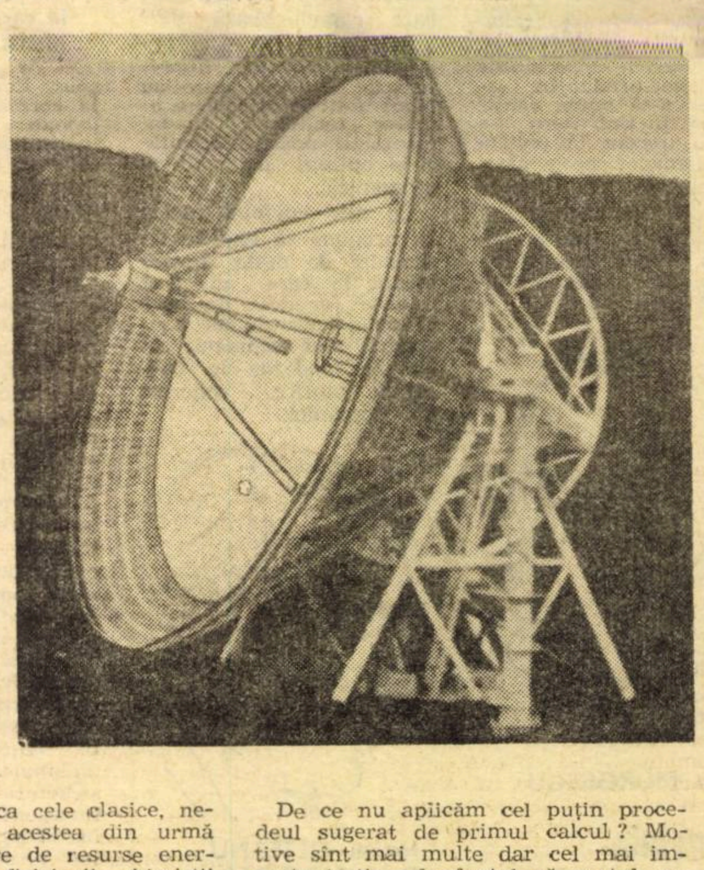

DIN păcate soluții imediat aplicabile nu există în acest moment. În schimb, o serie de lucrări de cercetare fundamentală întreprinse în ultimii 20—25 de ani de fizicieni, chimiști și biologi, arată căile pe care trebuie perseverat pentru a se ajunge la soluții practice. Dezvoltarea în ritm viu a acestor lucrări nu a fost însă aproape de fel sau, cel mult, foarte slab încurajată pînă acum, din două motive. **Primul :** se prevedea că soluțiile noi nu vor fi mai ieftine sau la fel de ieftine ca cele clasice, necontînd faptul că acestea din urmă sînt mari risipitoare de resurse energetice. **Al doilea :** fizicienii, chimiștii și biologii din laboratoarele lumii au fost tot mai mult obligați să renunțe la cercetări de perspectivă și să-și îndrepte eforturile către probleme a căror soluții prezentau un interes practic imediat, cele la care ne referim aici neintrînd în această categorie.

Concluzia rezultă cu necesitate : impasul actual se datorează înțelegerii nesatisfăcătoare a rolului prezentului pentru asigurarea viitorului. Or, în lumea modernă, acest rol îl joacă cercetările științifice care urmăresc lărgirea cunoașterii și a înțelegerii cunoștințelor acumulate. Sînt cercetările denumite fundamentale, după cum se știe prea mult disprețuite pretutindeni în anii din urmă.

Ar fi prea lungă prezentarea tuturor posibilităților noi de conversie a energiei care impun azi atenție, toate izvorîte din rezultate ale cercetărilor fundamentale. De aceea ne vom referi aici mentale. De aceea ne vom referi aici doar la una singură. Despre care nu putem spune că reprezintă o sursă nouă ci doar una incomplet folosită, pentru că nu-i alta decît **soarele.**

Încep cu lucruri care se știu de mult. Media anuală a energiei radiante solare care ajunge pe pămînt în regiunile temperate ale globului se evaluează ca putere (energie pe secundă) la circa 150 wați termici pe metru pătrat, în timp ce în spațiul cosmic din vecinătatea pămîntului este de 1700 wați termici pe metru pătrat. Prima cifră ne permite să facem următorul calcul simplu. Să admitem că dispunem de celule fotovoltaice — dispozitive care transformă energia luminoasă în energie electrică — ce lucrează cu un randament de 10%, exact acela al celulelor din acest gen folosite la alimentarea cu energie a navelor cosmice. Să ne întrebăm care ar fi suprafața de teren necesară pentru a culege cei 40 miliarde kilowați-oră consumați ca energie electrică în țara noastră în 1971. Rezultă ușor că am avea nevoie de circa 30 mii hectare, aproximativ 13 miimi din teritoriul nostru. A doua cifră ne permite să apreciem că în spațiul cosmic am putea culege echivalentul puterii electrice instalate azi în România (10 mii MW) pe o suprafață de 12—13 Km pătrați.

De ce nu aplicăm cel puțin procedeul sugerat de primul calcul ? Motive sînt mai multe dar cel mai important, ține de faptul că prețul actual al celulelor fotovoltaice cu siliciu, (cele despre care am spus că se folosesc pe sateliți) ar trebui scăzut față de cel actual de circa 200 de ori pentru ca energia astfel obținută să fie competitivă economic cu energia furnizată de centralele termoelectrice în funcțiune. Această micșorare considerabilă a prețului implică desigur un mare salt calitativ în concepția tehnologică de fabricație a celulelor care să conducă pe cît posibil și la creșterea randamentului pe care teoria îl arată că poate fi crescut pînă la 25%. Cercetările trebuie să aibă încă un timp caracterul fundamental, ele avînd ca primă sarcină o înțelegere mai adîncă a proceselor proprii acestor dispozitive.

De observat însă că acest randament de conversie de 25%, relativ scăzut nu supără în acest caz ; motivul stă în aceea că se folosește o sursă de energie primară care se reînnoiește permanent : radiația solară. Pe de altă parte, asemenea centrale solare vor fi nepoluante, deoarece ele nu fac altceva decît să preia o parte din energia solară destinată astfel să încălzească solul și atmosfera și să o transforme în energie electrică. La rîndul ei aceasta revine în final în mediul ambiant tot ca energie termică ca urmare a proceselor care au loc în toate sistemele de utilizare a energiei electrice.

● Hidrogenul pe post de conservant...

ÎN MOMENTUL de față se apreciază că efortul de cercetare care mai trebuie întreprins este atît de mare, încît nu se poate spera ca centralele solare să devină comerciale înainte de 12—15 ani. Surprizele apar însă adesea în cercetare, astfel că nu este exclusă în principiu micșorarea acestui termen. În tot cazul, centralele solare nu vor putea funcționa decît ziua, cînd trebuie să producă și energia electrică necesară pentru noapte. De aceea, în afară de conversie, mai trebuie de rezolvat și problema acumulării în condiții economice a energiei electrice. Sistemul care se preconizează acum în lipsa altuia mai bun stă în producerea hidrogenului prin elecroliza apei și acumularea acestuia în tancuri, evident pentru alte utilizări decît acelea cărora le este specifică energia electrică Se știe azi că hidrogenul poate înlocui cu succes gazul metan, însă producerea lui economică cere o sursă de energie inepuizabilă, cum este soarele.

Pe de altă parte, un asemenea sistem energetic, bazat pe electricitate și hidrogen, cere încă o sursă de energie electrică, pentru a fi folosită ca atare cînd centralele solare nu lucrează. Aceasta ar putea fi realizată în acumulatori electrici însă cu capacitate specifică considerabil mai

⟶

● Tehnica actuală a producerii și, în parte, a folosirii energiei electrice este nesatisfăcătoare.

● Cercetarea fundamentală trebuie să ofere noi posibilități de conversie și de acumulare a energiei

● Un sistem energetic bazat pe elasticitate și hidrogen.

● Energia solară care cade pe acoperișul unei locuințe mijlocii este suficientă pentru încălzirea și răcirea acesteia ; în 3—5 ani tehnica respectivă ar putea deveni comercializabilă.

● Se impune o largă cooperare internațională.

---

economie mondială

PROBLEMELE ECONOMICE ÎN DISCUȚIA CONFERINȚEI PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA

● Pentru prima dată se intrunesc la aceeași masă, pe bază de egalitate, practic toate țările europene ;
● Cooperarea economică — parte integrantă a securității pe continent ;
● Raporturi de pe urma cărora să beneficieze toate națiunile ;
● În multe puncte s-a cristalizat esența documentelor finale.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, șase luni efective de discuții la Consultările de la Helsinki au dus la adoptarea de către miniștrii de externe ai statelor participante a „Recomandărilor finale" (iulie 1973). Acestea dedică problemelor economice întreg capitolul II, intitulat : „Cooperarea în domeniile economiei, științei, tehnicii și al mediului înconjurător". Sub acest titlu general, sînt cuprinse un „preambul" care, practic, tratează principiile generale care să călăuzească discuțiile și recomandările concrete în materie, precum și cinci domenii, respectiv tematica referitoare la schimburile comerciale ; cooperarea industrială și proiecte de interes comun ; știința și tehnica ; mediul înconjurător ; cooperarea în alte sectoare economice.

Aceste cinci tematici au fost repartizate în cadrul discuțiilor fazei a doua a Conferinței (a cărei primă parte a avut loc la Geneva între 18 sept. — 14 dec. a.c.) la cinci subcomisii. Întrunite separat, subcomisiile au abordat, punct cu punct, Recomandările de principiu de la Helsinki, căutînd să degajeze măsurile de ordin concret care ar răspunde literei și spiritului acestor recomandări.

S-ar impune, însă, înainte de a face o succintă retrospectivă a acestor discuții, anumite precizări, o anumită „punere în contextul istoric". Șase luni de discuții la Consultările de la Helsinki, trei luni la prima parte a discuțiilor de la Geneva, încă 2—3 luni în perspectivă de alte noi discuții. De ce oare ? Nu-i prea mult ? Nu-i exagerat sau denaturat de anumite elemente ? Răspunsul credem că poate fi dat fără ezitare : Nu, nu-i exagerat, nu-i neobișnuit, ci, dimpotrivă, ni se pare normal. Ni se pare normal atunci cînd ne dăm seama că este prima dată cînd se întrunesc la aceeași masă, pe bază de egalitate, practic toate țările europene, precum și SUA și Canada, atunci cînd știm că este vorba de probleme extrem de complexe, de sechelele războiului rece, discriminări și restricții, de mutații structurale de ordin economic și social intervenite după cel de-al doilea război mondial. Nu-i exagerat atunci cînd știm că se urmărește declanșarea unui proces, pe care-l dorim ireversibil, de așezare a relațiilor economice pe baze noi, în care cooperarea economică să constituie parte integrantă a securității pe Continent, fundament durabil al transformării Europei, în perspectivă, în model de responsabilități și acțiuni constructive, cu implicații dintre cele mai pozitive nu numai pentru țările acestei regiuni a lumii, dar și pentru lumea întreagă.

În consecință, tot ce s-a putut realiza pînă în prezent și ce se va realiza la reluarea lucrărilor, trebuie privit prin prisma acestor realități.

Revenind acum la lucrările propriu-zise, se poate arăta că acestea au înregistrat pînă acum prezentarea a peste 45 de documente de lucru care privesc ansamblul problemelor economice. Documentele prezentate în organul de lucru pentru comerț, fără să amintim numărul mare de propuneri orale făcute de unele delegații, evidențiază, deși uneori de o manieră diferită, preocuparea țărilor participante de a se identifica și adopta măsuri concrete menite să asigure un curs ascendent schimburilor comerciale pe continentul european, să ducă la eliminarea barierelor artificiale și a discriminărilor care continuă să stînjenească circuitul liber, nestingherit, de valori materiale.

O atenție deosebită s-a acordat analizării acelor propuneri care au în vedere generalizarea principiului clauzei națiunii cele mai favorizate pe bază de reciprocitate în relațiile economice și comerciale dintre state, încheierea de acorduri interguvernamentale bilaterale și multilaterale care să asigure stabilitate și continuitate în raporturile comerciale.

Din catalogul propunerilor nu lipsesc nici acelea care au în vedere diversificarea schimburilor de informații economice și statistice, realizarea de contacte directe între firme și întreprinderi producătoare și de export, simplificarea formalităților administrative, raționalizarea procedurilor comerciale în scopul facilitării circulației mărfurilor, deschiderea de oficii și reprezentanțe comerciale etc.

În sfîrșit, participanții la Conferință s-au oprit și asupra altor măsuri legate de dezvoltarea schimburilor comerciale și a serviciilor, cum ar fi : marketing-ul, armonizarea normelor tehnice, a specificațiilor de calitate, precum și a normelor sanitare și de securitate în transportul și comercializarea produselor.

Toate delegațiile participante au fost unanime în aprecierea că organismele interguvernamentale de vocație europeană, în primul rînd Comisia Economică a ONU pentru Europa, au un rol important în definirea și punerea în aplicare a măsurilor susceptibile să contribuie la promovarea schimburilor comerciale.

Discuțiile privind cooperarea industrială și proiectele economice de interes comun au pus în evidență valențe noi ale relațiilor economice între țările participante, efectele pozitive și de lungă durată ale cooperării industriale asupra folosirii raționale a resurselor naturale și capacităților de producție, utilizării forței de muncă, atragerii în circuitul economic de noi resurse financiare, creării și aplicării în producție de noi procedee tehnice și tehnologii. Experiența pozitivă dobîndită pînă în prezent și dorința exprimată de toate țările de a lărgi și diversifica formele de cooperare industrială asigură garanția că hotărîrile și recomandările Conferinței vor putea conferi acestei forme de cooperare un loc de prim ordin în consolidarea raporturilor economice reciproc avantajoase între toate țările continentului.

Propunerile făcute pînă acum au adus în discuție un număr mare de probleme privind cooperarea industrială, cum sînt : rolul și importanța acordurilor interguvernamentale ; crearea de condiții favorabile realizării de contracte între firme și întreprinderi producătoare, producția în comun și comercializarea produselor realizate pe această bază în întreprinderile comune, schimbul de „know-how", de informații tehnice, de brevete și licențe, cooperarea pe terțe piețe.

Propunerile care au în vedere realizarea de proiecte de interes comun se referă, în special, la resursele energetice și la exploatarea materiilor prime. Pornind de la constatarea că între unele state s-au înregistrat succese privind cooperarea în domeniile petrolului și gazului natural, o serie de documente apreciază că s-ar putea examina noi măsuri care să asigure prospectarea și exploatarea în comun a unor zăcăminte de petrol și gaze naturale, precum și nevoile în echipament tehnic, instalații și tehnologii pentru astfel de activități. În aceeași categorie de proiecte ar putea fi inclusă și cooperarea în domeniile producerii și transportului de energie electrică și atomică, cooperarea în unele ramuri ale industriei chimice, exploatării și tratării minereurilor de fier, organizării transportului de mărfuri prin containere etc.

Merită a fi reținut faptul că discuțiile în legătură cu proiectele de interes comun au pus în evidență necesitatea acceptării unor elemente de principiu, care să permită : participarea în orice moment a oricărui stat interesat la astfel de proiecte, să asigure accesul tuturor țărilor la tehnicile și tehnologiile aplicate în procesele de realizare a proiectelor de interes comun ; să evite apariția unor efecte negative asupra unor

Dragoș ȘERBĂNESCU
Niță CONSTANTIN

(Continuare în pag. 22)

←

mare decît a acumulatorilor actuali cu plumb sau nichel. Cercetări noi s-au reaprins și în această direcție.

Dar mai sînt multe alte căi de valorificare a energiei solare. Una dintre cele mai atractive, deși în faza actuală mai speculativă decît metoda precedentă, ar consta în obținerea hidrogenului prin biofotoliza apei. Intenția constă în folosirea aparatului fotosintetic al plantelor verzi sau al algelor albastre-verzui. Deși mecanismul fotosintezei nu este încă bine înțeles, partea lui inițială care constă în descompunerea apei în oxigen și ioni de hidrogen este bine lămurită acum. Ceea ce se vrea — iar din punct de vedere termodinamic se arată a fi posibil — constă în întreruperea la această fază a procesului care se desfășoară în celulele vii fotosintetizatoare (se au în vedere unele bacterii și alge), făcîndu-l să diveargă astfel încît să se obțină hidrogen ca un produs de reducere. Acest proces se limitează în esența lui la o fotoliză a apei. În afară de volumul important de cercetări fundamentale multidisciplinare și de lucrări de dezvoltare necesare demonstrării posibilității obținerii hidrogenului pentru acest proces de biofotoliză, captarea energiei solare în aparatul fotosintetic și elaborarea metodei de separare a hidrogenului format sînt probleme tehnice dificile.

● Către o „economie cu circuit închis" ?

IATĂ și alte procedee care, direct sau indirect, folosesc energia solară pentru producerea de energie utilă sub formă de căldură sau de hidrogen.

(1) — Acumularea energiei solare sub formă de energie chimică în arbori și plante prin fotosinteză.

(2) — Convertirea directă în energie termică a deșeurilor organice de origine animală, vegetală etc., sau aducerea lor într-o formă mai concentrată pentru a fi utilizate ca combustibil.

(3) — Bioconversia în metan a materialelor organice ;

(4) — Piroliza acelorași materiale sub formă de combustibili gazoși, lichizi sau solizi.

(5) — Același proces prin reducerea enzimatică.

Cît valorează practic pentru balanța energetică a unei țări fiecare dintre aceste procedee este greu de spus acum. În tot cazul, calculele estimative îndrituiesc speranța utilizabilității lor economice cu îndeplinirea anumitor condiții inițiate. De observat că refolosirea deșeurilor pe aceste căi se încadrează într-o „economie în circuit închis", sistem care se va impune și în alte sectoare ale tehnologiei pe măsură ce resursele de materii prime naturale încep să se epuizeze.

Atenția se concentrează însă și asupra altor categorii de procedee pentru conversia energiei radiante solare, dintre care cel mai apropiat ca termen de dare în exploatare pleacă de la constatarea că energia solară care cade pe acoperișul unei locuințe mijlocii este suficientă pentru încălzirea și răcirea acesteia. Soluția care se are în vedere acum folosește un colector de căldură solară în care este încălzit un fluid, aer sau apă. Sistemul include un tanc izolat de acumulare, precum și un dispozitiv de încălzire auxiliar de oricare tip pentru a suplimenta la nevoie insuficiența de energie solară. Un condiționer de aer care lucrează prin încălzire furnizează frigorii cînd este alimentat de una dintre cele două surse. Un sistem de pompe și dispozitive de control este folosit pentru a face aerul din încăperi să circule, încălzindu-le sau răcindu-le după nevoie. Dintre toate elementele necesare acestui procedeu, cel care mai implică cercetări științifice este colectorul, celelalte necerînd decît adaptări tehnice ale unor soluții existente, cu micșorarea destul de marcată a costului. Cei care stăpînesc aceste tehnici sub forme apropiate afirmă că în 3—5 ani, procedeul ar putea deveni comercial.

● De la Tropicul Racului la Capricorn...

O ULTIMĂ METODĂ de valorificare a energiei solare pe care o vom descrie pleacă de la faptul că între tropicele Racului și Capricornului, unde intensitatea energiei solare incidente este maximă, 90% din suprafață este apă. Pătura superficială a acesteia se află în echilibru termic la o temperatură care nu scade niciodată sub 29°C. În nordul și sudul îndepărtat de aceste regiuni, insolația intensă din timpul verii topește acumulările de precipitații înghețate din timpul iernii, topitură care coboară în adînc și se deplasează încet către Ecuator, formînd pătura de apă rece a oceanelor. Este posibil astfel ca pe sute de milioane de Kilometri pătrați să se dispună și de un rezervor rece cu temperatura de 2—3°C, situat la circa 6—7 sute de metri sub sursa caldă cu temperatura ei de 29—30°C. Ambele rezervoare de căldură sînt reumplute anual de energia solară. O mașină termică operînd sub o diferență de temperatură de 27°C și cu o sursă caldă de 30°C va fi în stare să furnizeze energie mecanică cu un randament teoretic de 9%.

Aceasta a constituit punctul de plecare al raționamentului care a fost aplicat în cazul curenților calzi ecuatoriali ca transportatori permanenți de apă caldă către mașinile termice pe care ar trebui să le antreneze. S-a găsit de pildă că din curentul Gulfstream s-ar putea obține pe an pînă la 700 trilioane de Kwh, chiar dacă randamentul real al conversiei ar fi de 2% (de patru ori mai mic decît cel teoretic).

Folosirea unui asemenea ciclu termic a fost demonstrată cu succes încă din 1929 într-o mică centrală experimentală de 22 Kw, amplasată pe coastele Cubei și realizată de către George Claude. Ulterior (în 1956) francezii au reluat experiențele pe Coasta de Fildeș, cu două unități a cîte 3.500 Kw. Datorită însă unor deficiențe mecanice și a altor probleme, instalațiile au fost abandonate.

În ultima vreme au apărut însă idei noi în legătură mai ales cu procedeul de colectare a apei calde de la suprafața oceanului și s-a propus o variantă îmbunătățită a ciclului termic al turbinelor, dar, după cîte știm experiențele nu au fost încă reluate nicăieri.

DESIGUR că marea varietate a acestor metode, dar mai ales varietatea și mai mare a cercetărilor implicate, majoritatea lor cu un vădit caracter multi — și interdisciplinar, coroborată ,pe de altă parte, cu necesitatea stringentă de obținerea în termene cît mai scurte măcar a cîtorva (una, două) soluții tehnice aplicabile, cere un efort de cercetare concertat, dar desfășurat simultan pe planuri diferite. Pentru ca de mare importanță se arată a fi în acest caz coordonarea strînsă a cercetărilor, soluția care cred că se impune constă într-o cooperare largă internațională, dirijată științific și tehnic și susținută materialicește de către un organ interguvernamental, format din personalități cu calificare adecvată.

Un început pare să fi fost făcut în acest sens în legătură cu obținerea unei alte surse de energie primară, energia termonucleară ; mă refer la convenția recent încheiată între U.R.S.S. și S.U.A. Cum această sursă nu reprezintă altceva decît analogul soarelui la scara pămîntească, să îndrăznim să considerăm începutul la care m-am referit ca un exemplu de urmat și în cazul conversiei energiei solare, însă la o scară mult mai mare, deoarece costul cercetărilor fiind oricum mai scăzut decît al acelora care privesc energia termo-nucleară, pot interveni aici și cercetătorii din țările mici și mijlocii, bine calificați pentru studiul problemelor schițate mai sus.

prof. dr. Florin CIORĂSCU
membru corespondent al Academiei R. S. România

Economia ţărilor capitaliste dezvoltate

1973: DEZVOLTARE SINUOASĂ CU FINAL NEPREVĂZUT

„CONJUNCTURA economică din ţările capitaliste dezvoltate pe 1973 se încheie într-o notă complet diferită de cea care putea fi scontată pe baza evoluţiei din prima jumătate a anului şi chiar din primele nouă luni. De la fenomene de boom, cărora nimic nu le prevestea un sfîrşit grabnic, s-a ajuns la o stare de nesiguranţă în care îşi fac loc prognozele cele mai variate. Efectele factorului nou, a cărui intervenţie bruscă în ultimul trimestru al anului a dat naştere acestei stări — penuria de energie —, sînt deocamdată foarte greu, dacă nu imposibil. de evaluat. „Anumite indicii, scriu experţii O.C.D.E. în cea mai recentă analiză a lor dată publicităţii la 21 decembrie, arată că reducerile aprovizionării cu petrol încep să-şi facă simţite efectele în mai multe ţări membre ale Organizaţiei pentru colaborare şi dezvoltare economică. Elementele de informaţie sînt însă limitate şi, aşa cum este firesc într-o perioadă de criză, evenimente izolate tind poate să ia proporţii excesive. În orice caz, este greu de a face o analiză serioasă şi obiectivă dat fiind că situaţia evoluează necontenit şi că nu sînt disponibile încă informaţii complete sau sigure în ceea ce priveşte starea actuală sau viitoare a livrărilor de ţiţei" **(Perspectives économiques de l'OCDE, nr. 14).**

Tabelul nr. 1

Dinamica produsului naţional brut
(modificarea în % faţă de anul precedent)

	1971	1972	1973 (prel.)	1974 (progn.)
Statele Unite	2,8	6,1	6	2,5
Canada	5,6	5,8	7,5	5,5
Japonia	6,3	9,6	11,5	8,5
R.F.Germania	2,8	3,0	6	3,5
Franţa	5,0	5,5	6,5	5,5
Anglia	1,6	3,0	7	4
Italia	1,4	3,5	5	6
Ţări industriale mari, medie	3,3	5,8	7	4
Belgia	3,7	4,9	6	5
Danemarca	3,6	5,0	4,5	3,5
Finlanda	2,1	6,8	5,5	5
Irlanda	3,0	3,0	6	5
Olanda	4,3	4,4	4	3
Norvegia	4,9	4,3	4	5,5
Austria	5,2	6,4	6	4,5
Suedia	0,3	2,1	4	5
Elveţia	4,3	5,7	5,5	3,5
Ţări industriale mici, medie	3,3	4,6	5	4,5
Alte ţări OCDE	5,5	5,9	7,5	6,5
OCDE, total	3,4	5,7	7	4
Ţările europene din OCDE	3,3	4,3	6	4,5

Sursa: Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte 11/1973 (după materiale ale OCDE, naţionale şi ale OIW, în preţuri constante).

Nota finală a anului, care a declanşat un fel de „energocentrism" general în sfera economică, nu anulează însă rezultatele cu care se încheie întreaga perioadă. Căci se pare că, datorită decalajelor temporale normale, criza energetică nu va afecta totuşi într-o măsură demnă de menţionat nivelul principalilor indicatori conjuncturali la capătul celor 12 luni ale anului. În plus, neprevăzutul sfîrşitului de an se potriveşte într-un anumit fel cu evoluţia sinuoasă a conjuncturii economice în 1973 pe care o scoate în evidenţă examinarea unor subperioade.

○ Boom şi frînare

DATELE consemnate în tabelele nr. 1 şi nr. 2, cu privire la indicatorii majori ai creşterii : dinamica produsului naţional brut şi dinamica producţiei industriale, arată că după calculele preliminare existente ritmurile de creştere sînt superioare în 1973 celor înregistrate în anul precedent, în majoritatea ţărilor şi pe ansamblul zonei O.C.D.E. care cuprinde practic toate ţările capitaliste dezvoltate. În spatele mediilor anuale probabile, care se bazează pe date efective pentru 8—10 luni, stă însă un alt fenomen şi anume un boom de dimensiuni care au întrecut, pare-se, ce-i drept pe un interval scurt, unele dintre cele mai favorabile perioade de creştere ale economiei capitaliste după cel de-al doilea război mondial. După aprecieri asupra cărora s-au pus de acord principalele institute de cercetare a conjuncturii din Europa occidentală, din vara anului 1972 pînă în vara anului 1973 ritmul de creştere al producţiei în ţările industriale capitaliste a fost mai puternic decît oricînd de la mijlocul anilor '50 încoace **(Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 11/1973).** La această caracteristică se adaugă faptul că era vorba de o conjunctură înaltă simultană, sincronismul fiind şi el un fenomen care mai de mult nu mai fusese observat în conjunctura economică occidentală.

Analiştii de la O.C.D.E., referindu-se în ultimul lor examen conjunctural la această perioadă, folosesc pentru caracterizarea ei termenul „ambalare", cu conotaţia negativă de „scăpare din frîu", căci, după părerea lor, coroborată cu analize naţionale autorizate, era vorba de „un ritm real de creştere care nu putea fi susţinut în mod durabil" **(Perspectives ..., nr. 14).** În formularea unor economişti vest-germani : „Creşterea puternică şi simultană, înregistrată aproape în toate ţările industriale în 1972/1973, a dat naştere la temeri că ea ar putea fi urmată de un declin conjunctural puternic pe scară mondială, dacă nu chiar de o criză generalizată" **(HA-Institut für Wirtschaftsforschung-Hamburg, Weltkonjunkturdienst, 3. September 1973).** În faţa unui boom atît de preocupant, s-a recurs la instrumentarul încercat al politicii economice, cele mai multe ţări trecînd de pe la mijlocul anului 1973, la aplicarea unor măsuri din ce în ce mai restrictive, pentru domolirea conjuncturii. Retrospectiv, merită reţinut că necesitatea şi, în parte, aplicarea unei astfel de politici a fost relevată şi în analiza precedentă a experţilor O.C.D.E., din iulie 1973 **(Perspectives..., nr. 13),** tot în numele asigurării unor ritmuri mai normale, care să poată fi menţinute în decursul unei perioade rezonabile, evaluată la circa 12 luni. Frînarea, arătau ei atunci, ar înlătura primejdia ca o ambalare a conjuncturii să fie urmată de o răsturnare brutală a creşterii economice.

Tabelul nr. 2

Dinamica producţiei industriale
(modificarea în % faţă de anul precedent)

	1971	1972	1973 Trim. I	1973 Trim. II	1973 Iulie	1973 August	1973 (prelim.)	1974 (prognoză)
SUA	0,1	7,9	11,7	9,7	11,3	8,5	9	2,5
Canada	5,1	6,9	9,7	9,0	10,9	7,0	9	6
Japonia	3,0	6,8	18,3	19,6	18,9	17,8	18	11,5
Belgia	3,0	5,8	7,5	5,3	1,2	...	7	6
RFG	2,0	3,9	8,8	8,3	4,1	8,8	7,5	4
Danemarca	3,0	8,0	...	...	...	...	6,5	7
Finlanda	1,0	12,9	6,0	-3,4	7,8	11,3	8	7
Franţa	6,0	7,5	11,2	8,5	8,9	9,9	8,5	6,5
Anglia	1,0	3,0	14,9	8,7	12,9	10,1	9	4,5
Italia	-1,0	5,1	1,0	9,3	19,6	...	7	8,5
Olanda	9,0	6,4	8,5	6,1	5,3	5,7	5	4
Norvegia	4,0	3,8	6,4	0,0	6,0	5,6	4,5	4,5
Austria	7,2	7,2	5,9	6,7	10,9	6,0	6,5	5
Suedia	-1,0	3,0	7,8	6,3	10,9	6,1	7,5	8
Elveţia	2,0	2,0	5,0	4,8	...	...	5	3,5
OCDE, total	2,0	3,9	...	...	...	...	9,5	4,5
OCDE-Europa	3,0	4,9	...	...	...	...	7,5	5,5

Sursa: Vezi tabelul nr.1

● Numitor comun : inflaţia

APRECIERILE analiştilor occidentali concordă de atunci încoace în sensul că îndeobşte constată tendinţa tot mai clar conturată de încetinire a creşterii economice, şi anume sub efectul extinderii şi adîncirii măsurilor restrictive. Ceea ce nu se încetineşte însă şi chiar continuă să se accelereze într-un număr de cazuri este creşterea preţurilor, fenomenul inflaţionist, care se dovedeşte astfel o dată mai mult un numitor comun al perioadelor de avînt şi al celor de încetinire a creşterii în economia capitalistă a anilor recenţi. Simpla citire a tabelului nr. 3 oferă date concludente în această privinţă. Datele lunare confirmă suplimentar tendinţa de accelerare. În octombrie bunurile de consum s-au scumpit pe întreaga zonă a O.C.D.E. cu 0,9%, cea mai mare creştere de preţuri din perioada de 6 luni încheiată în octombrie, dacă se face abstracţie de august cînd a fost suspendată blocarea preţurilor în unele ţări membre neeuropene. În ţările europene ale O.C.D.E., inclusiv în Piaţa Comună lărgită, luna octombrie a adus cele mai însemnate scumpiri din aceeaşi perioadă de 6 luni, cu + 1,2% şi respectiv + 1,1%. De reţinut că luna octombrie a constituit nu numai un hotar documentar (ultimele cifre cunoscute la această oră), ci şi un hotar în sens economic deoarece, spre sfîrşitul ei, intervin urcări însemnate de preţuri la ţiţei, care se vor repercuta mai din plin abia în datele ulterioare. Oricum, „în cursul celor 6 luni încheiate în octombrie, nivelul preţurilor la bunurile de consum în ţările O.C.D.E. a crescut într-un ritm mediu anual de aproximativ 10%, cifră aproape de trei ori mai ridicată decît cea înregistrată în anii '60. Pentru întîia oară în istoria recentă a ţărilor mari industrializate, unităţile nu mai sînt suficiente pentru a se exprima ritmul inflaţiei într-un număr deloc neglijabil de cazuri, şi nu se poate exclude posibilitatea unor tensiuni sociale şi politice generate de modificări reale sau presupuse în repartiţia venitului real" **(Perspectives..., nr. 14).**

DIN PRESA INTERNAŢIONALĂ

L'USINE NOUVELLE

O armă temută în lupta de concurenţă :

SPIONAJUL INDUSTRIAL

CU OCAZIA Salonului internaţional de optică, care a avut loc în Franţa în iunie 1971, pasagerii japonezi ai unui autocar care venea direct de la Geneva au fost rugaţi să înceteze fotografierea, să-şi închidă aparatele fotografice şi să se înapoieze, atitudinea lor părînd prea provocatoare expozanţilor unei ramuri industriale care, deşi ocupă o poziţie de vîrf pe plan mondial, suferă mult de pe urma unei copieri aproape sistematice a produselor sale. Acest incident nu este decît un simptom banal al unei maladii care pare să se extindă în mod periculos : spionajul industrial.

După unele aprecieri, în Franţa activează între 35 şi 40 de mii de spioni industriali. Franţa este una din cele mai prădate ţări industrializate, într-o epocă în care cheltuielile pentru cercetare şi dezvoltare ating sume uriaşe şi în care tentaţia de a se însuşi tehnicile şi secretele altora este bineînţeles, foarte puternică. Se poate deosebi concepţia traditională a „informării" practicată de diferite state şi — care, din militară, a devenit economică — de cea specifică concurenţei între firme. Nu este mai puţin adevărat că orice firmă poate, dintr-o cauză sau alta, să trezească interesul grupurilor lipsite de scrupule care riscă să o facă să plătească scump o neglijenţă sau o neatenţie.

○ Primul spion industrial a fost.. omul preistoric

PRIMUL „spion industrial" a fost fără îndoială omul preistoric care a furat de la tribul vecin secretul focului. Înaintînd în timp, exemplul cel mai izbitor este furtul procedeului de fabricare a mătăsii naturale, pe care japonezii l-au răpit de la chinezi în anul 300 î.e.n. şi care, treptat, s-a pro-

pagat în Italia, Franţa şi Anglia. Mult mai tîrziu, în 1722, un preot iezuit francez a adus un secret preţios pe care îl deţinea Orientul : acela al fabricării porţelanului. Franţa, de altfel, nu a putut să-l păstreze prea mult timp.

În secolul al XIX-lea noua utilizare a cauciucului în S.U.A., la fabricarea pneurilor, trebuie să fi creat la europeni numeroase invidii. Englezii sînt aceia care au reuşit primii să creeze plantaţii, aducînd seminţe de hevea brasiliensis. Ei au obţinut astfel, în mai puţin de doi ani, rezerve de cauciuc de două ori mai importante decît acelea ale Americii Latine.

Japonia a ştiut să realizeze un mare profit de pe urma transferurilor de secrete : ea a organizat pe scară mare o reţea de spionaj în ţările industrializate din Europa şi America de Nord. Spionajul a devenit de altfel acolo o adevărată profesie.

În Europa, spionajul industrial s-a dezvoltat mult mai lent. Alfred Krupp, celebrul fabricant şi negustor de tunuri, a fost primul european care a organizat un adevărat serviciu de informaţii (...)

A spiona mai curînd decît a studia ? Această opţiune pare fără îndoială mijlocul prezentînd de departe cele mai multe şanse pentru o firmă de a se dezvolta într-un timp minim. Şi dacă el este uneori oneros, el posedă faţă de cercetare avantajul deloc neglijabil al rapidităţii. Astfel, în zilele noastre, în ţările industrializate şi în cele mai diferite domenii — industria construcţiilor de maşini, aeronautică, nucleară, chimică, precum şi a jucăriilor şi a modei de lux — spionajul face parte integrantă din politica de concurenţă.

În prezent, marile firme dispun de un serviciu de investigaţii şi informaţii. Într-adevăr, din moment ce firma atinge un anumit nivel de dezvoltare este indispensabil şi de altfel normal să se ţină la curent cu activităţile şi situaţia pieţei concurenţei. Pentru a satisface această sete de cunoaştere, nu există decît un pas minim de făcut pentru a trece de la informarea notorie la informaţiile obţinute în mod ilicit.

Este evident că mijloacele folosite vor fi proporţionale cu importanţa mizei. La nivel inferior, această activitate se rezumă la o persoană sau o întreprindere care doreşte să obţină informaţii despre un concurent şi să profite de pe urma acestora. Aceasta se poate face prin intermediul unui organism de spionaj sau al unei persoane familiarizate cu acest gen de operaţii.

Se întîmplă adesea ca „scurgerile" de informaţii să se datoreze

În examinarea fenomenului inflaționist, este imposibil, firește, să se facă abstracție de urcarea prețurilor pe piețele mondiale de materii prime. După creșterile, uneori spectaculoase, din ultimele luni ale anului 1972 și primele luni din 1973, aceste prețuri vădiseră în vara anului curent o tendință de reducere sau de stabilizare. Dar luna noiembrie a adus cu sine o nouă accelerare a lor, astfel că indicele american Moody (31.12.1931 = 100) se situa la sfîrșitul ei la nivelul 678,0 față de 643,8 la finele lui septembrie și 456,8 în noiembrie 1972, iar indicele englez Reuter (18.9.1931 = 100) la nivelul 1292,7, față de 1172,8 în august 1973 și 686,6 în noiembrie 1972. Este deci plauzibil ca prețurile materiilor prime să ocupe o pondere crescîndă în urcările de prețuri pe plan național. În analiza lor conjuncturală publicată la 21 decembrie, experții O.C.D.E. conchid că „urcarea globală a prețurilor materiilor prime produse în zona O.C.D.E. pare să explice în medie totalitatea, accelerării indicelui (de prețuri) derivat din P.N.B. pe ansamblul țărilor din zonă... în 1973".

• 1974 ?

LA ÎNCEPUTUL toamnei anului care se încheie, economia țărilor capitaliste dezvoltate trecuse așadar printr-o fază de boom apreciat ca excesiv de responsabilii politicii economice, urmată de o fază de încetinire ca urmare a unor măsuri hotărîte și aplicate de aceștia, ambele faze fiind însoțite de creșteri inflaționiste de prețuri și anume cu o tendință clară de accelerare a inflației. Penuria de combustibili, devenită acută începînd din octombrie-noiembrie, și creșterile de prețuri la țiței care o însoțesc găsesc deci economiile naționale respective într-un moment de viraj, cînd măsurile restrictive în curs de aplicare pot fi amplificate, într-o proporție cu totul nedorită, de noi factori restrictivi, neprevăzuți. Întrebarea, ce se va întîmpla în această situație, prezintă evident extrem de multe necunoscute și foarte mari greutăți nu numai pentru observatorii conjuncturii, dar și pentru înșiși responsabilii politicii economice.

Nu se poate spune că nu ar exista încercări de a da răspuns la această întrebare care, prin implicațiile sale, se referă, între altele, la soarta a milioane de locuri de muncă. Buletinul lunar, citat mai înainte, al Institutului austriac de cercetări economice apreciază în numărul său pe noiembrie că „pericolul unei recesiuni (în țările industriale din Occident) este redus, mai ales dacă se atenuează actualele restricții severe de politică economică". Unele țări, cum este R.F. Germania, spre exemplu, au și trecut într-adevăr la abolirea măsurilor restrictive, accentuînd și mai mult sinuozitatea, pe care o remarcăm, a conjuncturii economice occidentale din 1973. Alte răspunsuri schițate se limitează la certitudini evidente ca aceea că, oricare va fi mersul conjuncturii, resursele energetice vor continua un număr de ani să fie mai rare și mai scumpe decît pînă acum. Bursele de valori din Occident dau răspunsuri în maniera care le este proprie, și anume prin oscilații uneori considerabile și repetate ale cursurilor acțiunilor industriale cotate. La New York, de exemplu, bursa a încercat să anticipeze asupra efectelor posibile ale crizei energetice în economia americană printr-o scădere a indicelui Dow-Jones de la nivelul 987, înregistrat la 26 octombrie 1973, la nivelul 788 în ziua de 5 decembrie. În zilele următoare, indicele Dow-Jones s-a urcat din nou simțitor peste nivelul 800, dar după relatări autorizate, de exemplu din **Neue Zürcher Zeitung** (14 decembrie), rezultă că analiștii băncilor angajate în asemenea operațiuni nu pot furniza explicații raționale nici scăderilor, nici redresărilor de cursuri.

Tabelul nr. 3

Creșterea prețurilor la bunuri de consum
(modificarea în % față de perioada precedentă)

	Ritmuri anuale			12 luni încheiate în
	Media 1960–1970	1971	1972	oct.1973
Canada	2,7	2,9	4,8	8,7
SUA	2,8	4,3	3,3	7,9
Japonia	5,7	6,1	4,5	14,4[1]
Australia	2,5	6,1	5,8	10,6[1]
Noua Zeelandă	3,8	10,4	6,9	8,9[1]
Franța	4,1	5,5	5,9	8,1
RFG	2,7	5,2	5,8	6,6
Italia	3,9	4,8	5,7	11,0
Anglia	4,1	9,4	7,1	9,9
Belgia	3,0	4,3	5,5	6,8
Luxemburg	2,6	4,7	5,2	5,5
Danemarca	5,9	5,8	6,6	10,4[1]
Irlanda	4,8	8,9	8,7	11,2[1]
Olanda	4,2	7,6	7,8	7,9
Austria	3,6	4,7	6,3	7,0
Finlanda	5,0	6,1	7,4	14,2
Grecia	2,1	3,0	4,4	23,2[1]
Islanda	11,8	6,9	9,7	20,0[1]
Norvegia	4,5	6,2	7,2	7,3
Portugalia	4,5	11,9	10,7	16,5
Spania	6,0	8,3	8,3	13,8
Suedia	4,0	7,4	6,0	7,1
Elveția	3,3	6,6	6,7	9,5[1]
Turcia	5,9	19,0	15,5	15,7[1]
OCDE, total[2]	3,4	5,3	4,7	8,9
OCDE-Europa[2]	3,9	6,6	6,5	9,1
CEE lărgită[2]	3,6	6,2	6,2	8,5

1 12 luni încheiate cu perioada cea mai recentă pentru care există date
2 Medii ponderate cu consumul privat din 1970, la cursurile de schimb din 1970
Sursa: OCDE, Communiqué de presse, 10.XII.1973

Potrivit analizelor O.C.D.E., despre care cel puțin nu se poate spune că ar fi afectate în vreun fel de interese speculative de bursă, criza energetică, dacă nu va cunoaște o soluționare rapidă, „va reduce ritmul de creștere (al țărilor membre ale Organizației) sub nivelul normal și ar putea chiar să atragă după sine o dare înapoi a producției și a folosirii mîinii de lucru în multe țări". Ei consideră însă necesar să se țină seama în orice analiză, orice ipoteze s-ar lua ca punct de plecare în ceea ce privește aprovizionarea cu combustibili, de deosebirile dintre aspectul cererii și aspectul ofertei. „Este evident, scriu ei în analiza conjuncturală citată din decembrie 1973, că țările noastre au suferit un șoc psihologic care afectează încrederea întreprinderilor și a consumatorilor... Scăderile excesive înregistrate la numeroase burse de valori stau mărturie în acest sens. Se face, de asemenea, multă publicitate în jurul cazului anumitor întreprinderi care au procedat la concedieri sau la amînarea unor proiecte de investiții. Apare, astfel, o tendință de a amesteca de-a valma constrîngerile care țin de ofertă și slăbiciunile anticipate ale cererii, pentru a denumi acest tot «recesiune»". Or, consideră experții, posibilitățile de acțiune ale autorităților asupra celor două laturi ale problemei diferă simțitor. Numai tratarea diferențiată a situațiilor și a mijloacelor de acțiune ar permite găsirea unor căi adecvate pentru a se face față situației. Dar, oricît de corectă ar fi o asemenea abordare, concretizarea ei necesită adoptarea unei ipoteze valabile cu privire la evoluția crizei energetice ca atare, ceea ce experții admit că nu este posibil pînă în momentul de față. Rămîne deci ca certitudine numai necesitatea de a se revizui, sau de a privi ca îndoielnice pînă la proba contrarie, orice prognoze (inclusiv cele din tabelele prezentate aici) asupra indicatorilor economici pe 1974.

I. PĂDUREANU

ANUL MONDIAL AL POPULAȚIEI

(Urmare din pag. 15)

îmbunătățirii ocrotirii sănătății, mortalitatea a scăzut considerabil. Acesta este un fenomen tipic pentru actuala situație demografică mondială. Dar scăderea mortalității nu a antrenat și o scădere a natalității, așa cum s-a întîmplat în Europa în secolul al XIX-lea. Sporul natural în aceste condiții a crescut continuu și s-a convertit în ritmuri accelerate de creștere a populației. Ceea ce s-a întîmplat în Europa acum mai mult de două secole a fost o alarmă falsă și ea este legată de numele lui Malthus. Dacă ar fi fost adevărată legea lui, enunțată în 1798 — care nu s-a verificat nici cînd — atunci Anglia ar fi trebuit să aibă în 1950 un miliard de locuitori, dar ea nu are nici acum decît ceva mai mult de 55 de milioane. Dar preocuparea lui Malthus era în realitate să deplaseze atenția din zona economică și socială în zona demografică, transferînd răspunderea pentru dificultățile existente asupra proletariatului, clasă care s-ar înmulți foarte rapid în raport cu mijloacele de subzistență.

Așa cum foarte just remarca un demograf francez, în momentul de față teoria lui Malthus, de pe planul națiunii și al contradicțiilor de clasă, a fost transpusă pe plan mondial, în sensul că unele țări dezvoltate recomandă țărilor în curs de dezvoltare să-și micșoreze natalitatea și ritmul de creștere al populației, fiind preocupate ca ele să nu se înmulțească ca populație, să nu consume resursele naturale, fiindcă țările dezvoltate care reprezintă să spunem un sfert din populația globului consumă mai mult de 80% din resursele mondiale. Trebuie să vedem și acest substrat.

• Ce semnificație are organizarea Congresului la noi în țară și ce așteaptă demografii români de la el ?

— Faptul că România a fost aleasă ca gazdă a viitoarei Conferințe mondiale a populației ne bucură și ne onorează. El se datorează în primul rînd politicii externe de largă cooperare internațională pe care o duce cu atîta perseverență statul nostru. În afară de aceasta se știe că România a militat întotdeauna pentru întărirea rolului O.N.U. pe plan mondial. România este de asemenea o țară care duce o politică demografică foarte activă, complexă, care vizează toate laturile începînd cu măsurile de reducere a mortalității, stimularea natalității și consolidarea familiei, dezvoltarea urbană și sistematizarea teritorială, structurile economice și sociale ale populației. Mai mult, România se numără printre puținele țări care au și un organ special, — mă refer la Comisia Națională de Demografie ca organ al Consiliului de Stat — investit cu atribuții mari în ceea ce privește studierea problemelor demografice ale țării noastre și formularea de propuneri către conducerea superioară a statului. Toate acestea, la care se adaugă binecunoscuta ospitalitate românească, au pledat după părerea mea pentru alegerea țării noastre ca gazdă a viitoarei Conferințe Mondiale.

Noi demografii sîntem absolut convinși că știința demografică va avea un mare profit de pe urma Anului Mondial al Populației, și, trebuie subliniat, nu numai demografii, fiindcă demografia prin excelență este interdisciplinară.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

chiar personalului firmei respective : un angajat concediat sau nemulțumit poate face cea mai mare pagubă firmei, divulgînd informații secrete. În unele cazuri, spionajul nu rezultă decît dintr-o „scurgere" întîmplătoare de informații.

• Firme, agenții, secretare...

INIȚIATIVA unei „acțiuni speciale de informare" aparține, în general, conducerii firmei. Ea poate crea în cadrul întreprinderii propriul său birou de agenți secreți și aceștia vor avea avantajul de a cunoaște foarte bine firma și nevoile sale, dar dezavantajul de a fi mai puțin pricepuți în ce privește tehnicile spionajului. Activitatea poate fi de asemenea încredințată unui „particular" care se va manifesta într-un mod sau altul : specialist în informații, inspector pensionar etc.

A recurge la o firmă specializată, un fel de agenție de spionaj, iată ultima soluție. Dacă rezultatele sînt, se pare, în general bune, în schimb ele costă cam scump.

Fie că este practicat de către un amator, de un specialist izolat sau chiar de către o firmă specializată, spionajul va folosi metode și tehnici speciale, în funcție de cazurile respective. Astfel, procedeul cel mai ușor și fără îndoială cel mai adesea practicat este acela al substituirii sau al înlocuirii angajaților. Este într-adevăr ușor de a se da drept altul și de a lua locul acestuia : este suficient, de exemplu, de a face să demisioneze curierul unei firme concurente, apoi de a prezenta după un timp oarecare un înlocuitor care va fi în realitate un spion. Acesta va putea apoi, să ia cunoștință, în voie, de toate documentele despre care este însărcinat să se informeze.

Specialiștii americani recomandă să nu se apeleze, fără discernămînt și fără precauții, la anumite agenții care oferă personal temporar, acesta fiind deosebit de bine plasat spre a avea acces la informații secrete sau confidențiale. Este de asemenea foarte ușor să se aducă la cunoștința unui inventator interesul purtat față de munca sa și să i se propună acordarea unei licențe. Discuția următoare acestei luări de contact este adesea suficientă pentru a lua cunoștință de principalele elemente dorite.

Cererea de referințe de la un serviciu comercial fericit să comunice succesele sale este un mijloc de a cunoaște clientela unui concurent.

O altă metodă constă în oferta, prin intermediul micii publicități, de situații excelente unor specialiști dintr-o anumită ramură care, în cursul convorbirilor vor da suficiente elemente anchetatorilor, care lucrează bineînțeles prin verificare, pentru ca aceștia să fie informați despre problema care îi interesează. Atenție de asemenea la ofertele de fuzionare : ele nu sînt uneori decît capcane.

În sfîrșit, și acesta este un procedeu care nu aparține decît spionajului industrial, o firmă va putea să cumpere o însoțitoare, o secretară, o telefonistă sau un funcționar și să-i facă să vorbească. Adesea chiar această corupere este însoțită de practicarea șantajului. O anumită persoană care este intenționat pusă într-o situație compromițătoare, se va vedea repede constrînsă de a accepta tîrgul care i se propune.

Dar situația care pentru spion este fără îndoială cea mai simplă este de a fura în mod deliberat un secret la fața locului. Într-adevăr, este adesea prea ușor de pătruns prin efracție în birouri, laboratoare sau în uzine în cursul nopții sau chiar în cursul zilei, sub ochii angajaților.

Paralel cu aceasta, o gamă foarte largă de mijloace tehnice, mergînd de la dispozitivul simplu pînă la instalația a cărei complexitate nu răpește nimic discreției, contribuie la reușita spionajului industrial. Dacă o sursă fundamentală de informații se dovedește a fi conversația, de la microfonul miniaturizat ascuns sub orice obiect pînă la pastila introdusă într-un aparat telefonic, trecînd prin magnetofon, rezultă că nu există un cuvînt care ar putea să scape spionului. În plus, perfecțiunea aparatelor fotografice și de filmat le permite în prezent să realizeze orice imagine la indiferent ce distanță, fără a trezi cea mai mică bănuială.

O sursă de informare foarte prețioasă și care are tendința de a fi neglijată este consultarea atentă a tuturor publicațiilor și mai ales a presei de întreprindere. Spionul industrial lucrează, în cazul acesta, în același mod ca un atașat de presă, centralizînd toate informațiile culese din numeroasele publicații.

Una din cele mai bune surse de informare o constituie contactele cu oamenii : nimic nu este într-adevăr mai ușor decît de a reuși să obții o informație din partea unui prieten. Astfel din discuții cu mulți „prieteni" se poate ajunge la reconstituirea unui secret.

O regulă de aur a spionajului industrial este că o informație izolată nu are valoare decît în funcție de cunoașterea altor parametri. Din acest motiv, au fost create serviciile de spionaj".

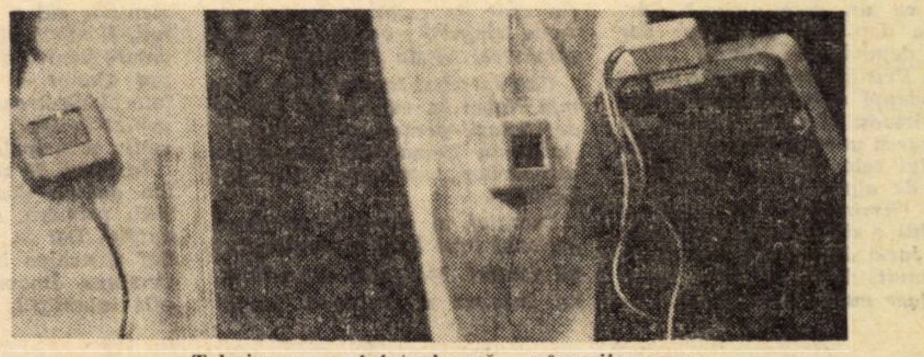

Tehnica se miniaturizează... atacurile cresc

EFORT DE GÎNDIRE ŞI ACŢIUNE

CONTACTUL direct cu realităţile Cubei socialiste îl îndeamnă pe vizitator la numeroase reflecţii în legătură cu munca plină de entuziasm şi dăruire a poporului acestei ţări pentru ca ziua de mîine să fie mai bună de cît cea de ieri.

Răsfoind carnetul cu însemnări dintr-o recentă călătorie în această ţară — pentru care ziua de 1 ianuarie marchează începutul nu numai al unui an nou, ci şi aniversarea începutului unei ere noi în istoria sa — găsim la fiecare pagină crîmpeie din eforturile acestei ţări pe calea dezvoltării. Fie că este vorba de campania de lichidare a analfabetismului (peste 700 000 de persoane au învăţat carte), de cartierul de locuinţe Alamar din Havana, construit prin muncă voluntară de salariaţii organizaţi în „microbrigăzi" şi unde în final se vor muta 100 000 oameni, de mina de cupru de la Matahambre, cu galeriile sale la 1 400 de metri adîncime, sau de oraşul Cienfuegos, cu combinatul de îngrăşăminte de 450 000 tone pe an şi cu complexul de încărcare a zahărului în vrac, unde magazia poate adăposti 90 000 de tone.

Merită relevate şi sistemul de învăţămînt direct legat de producţie (în actualul an şcolar acesta cuprinde peste 140 000 de elevi şi sudenţi) ca şi şcolile — internate sau semi-internate — amplasate în mijlocul unor mari „planuri agricole", de exemplu planul de citrice de la Ceballos, unde 500 de elevi, pe lîngă orele de studiu, muncesc pe cele 40 de caballerias (circa 530 de hectare).

Sfîrşitul toamnei acestui an, ca de altfel şi călătoria noastră, s-au aflat sub semnul unui eveniment extrem de important pentru prima ţară a constructorilor socialismului din America Latină — cel de al III-lea Congres al Centralei oamenilor muncii din Cuba, desfăşurat după o lungă perioadă de dezbatere a tezelor. sale.

Pentru cunoaşterea problemelor cu care este confruntată economia cubaneză şi a condiţiilor sale specifice simt nevoia să recurg la un pasaj definitoriu din discursul tovarăşului Fidel Castro la Congres: „Ţara aceasta este o ţară săracă în energie, pentru că nu dispune de nici un fel de energie hidroelectrică — o insulă lungă şi îngustă care nu are cărbuni, în care încă n-a apărut ţiţeiul, şi nici măcar lemn nu a mai rămas în pădurile noastre. Combustibilul trebuie adus de la zece mii de kilometri, străbătînd oceanele".

Tocmai aceasta ne premite să înţelegem mai bine cîtă pasiune, cîte eforturi se ascund în spatele unor date statistice: faţă de 1958, anul anterior victoriei Revoluţiei, producţia de nichel şi cea de ciment s-au dublat în 1973, cea de energie electrică şi cea de îngrăşăminte s-au triplat, tonajul flotei comerciale a crescut de la 57 de mii de tone, la peste 700.000, din care 450 000 de tone reprezintă deplasamentul vaselor transoceanice. Suprafeţele irigate însumează 600 000 de hectare, lacurile de acumulare au o capacitate de 3,5 miliarde de metri cubi faţă de numai 47 milioane la 1 ianuarie 1959. În plus, oricine se apleacă asupra problemelor economiei cubaneze trebuie să aibă în vedere şi acele aspecte pe care ea le are de rezolvat, atunci cînd trebuie să-şi asigure materii prime, în general din import, pe fondul unei creşteri vertiginoase a preţurilor pe piaţa mondială.

Atenţia celor care au urmărit procesul economic cubanez a fost, fără îndoială, atrasă şi de dezbaterile care s-au purtat asupra necesităţii unei juste împletiri a stimulentelor materiale cu cele morale, cît şi asupra locului pe care trebuie să-l ocupe munca voluntară. „Microbrigăzile" din construcţiile de locuinţe — prezente în întreaga ţară — sînt, în fond, o formă specifică, aş spune „cubaneză", a muncii voluntare. Merită subliniată aici grija ca în cazul activităţilor bazate pe principiul muncii voluntare să se evite orice fel de risipă de mînă de lucru, de resurse materiale şi, mai ales, după cum sublinia tovarăşul Fidel Castro „munca voluntară să nu devină un mijloc de ascundere a lipsurilor administrative".

Din discuţiile purtate a reieşit preocuparea permanentă de a produce mai mult, de o calitate mai bună şi la un preţ de cost mai scăzut, de a se lua măsuri în vederea unei mai bune corelaţii între norme şi salarii, între cîştiguri şi nivelul îndeplinirii sarcinilor de plan. După cum se are în vedere şi rezolvarea altor sarcini care, indiscutabil, vor necesita o perioadă de timp mai îndelungată: reaşezarea sistemului de salarizare, perfecţionarea remunerării în regimurile speciale de lucru, lichidarea treptată a aşa-numitului „salariu istoric", respectiv a salariului maxim obţinut cîndva şi care la un moment dat nu mai corespunde unei funcţii ocupate ulterior, de mai mică importanţă; organizarea unor activităţi care să dea de lucru, de-a lungul întregului an, salariaţilor din industria zahărului. În această privinţă se preconizează ca fiecare fabrică de zahăr să devină un complex agro-industrial, urmînd ca aşa-zisul „sezon mort" să fie folosit nu numai pentru repararea utilajelor fabricii propriu-zise, ci şi pentru alte activităţi (irigaţii, construcţii de locuinţe etc.).

Punîndu-se în evidenţă domeniile în care se aplică de pe acum principiul comunist al repartiţiei — învăţămîntul, asistenţa medicală, accesul gratuit la spectacole, muzee, manifestări sportive etc., cu ocazia Congresului, la fel ca şi cu prilejul celei de a XX-a aniversări a atacului de la Moncada în vara acestui an, conducerea de partid cubaneză a semnalat necesitatea îndreptării curajoase a unor greşeli ţinînd de un anumit idealism, a unor măsuri care, oricît de bune ar fi în principiu, nu corespund încă stadiului general de dezvoltare a economiei ţării. După cum s-a analizat semnificaţia şi necesitatea aplicării consecvente, prioritare, a principiului — scos în relief la tot pasul, ca urmare a unei active propagande vizuale — „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca sa", definit drept „un principiu esenţial, cheie, al ideologiei revoluţionare, o lege inexorabilă a construirii socialismului".

Dezbaterile la Congres au reflectat totodată deficienţele existente. În acest sens, s-au făcut referiri la importanţa echilibrului financiar, a echilibrului dintre fondul de salarii şi volumul de mărfuri şi de servicii disponibile, în ideea de a preveni orice tendinţă de inflaţie, la măsurile care s-au luat, începînd din 1971, în vederea reducerii mijloacelor circulante în condiţiile creşterii generale, constante, a fondurilor de salarii. Două căi au fost urmate în acest sens: pe de o parte au crescut desfacerile de bunuri către populaţie, iar pe de altă parte, au fost majorate preţurile la o serie de produse neesenţiale. „Cînd spun neesenţiale — arăta tovarăşul Fidel Castro la Congres — nu vreau să spun că nu ne plac. Spun pur şi simplu neesenţiale. Nu a fost laptele, n-a fost pîinea, n-au fost alimentele. Au fost ţigările, băutura".

Există toate premisele ca aceste probleme să-şi găsească soluţia rapidă şi durabilă ca urmare a dezvoltării constante a economiei naţionale, înregistrîndu-se ritmuri de 5% în 1971, 9% în 1972, 13% pînă în noiembrie 1973 şi preconizîndu-se, pentru următorii zece ani, un ritm mediu de 6% în condiţiile unei eficienţe sporite. În prezent se desfăşoară cu intensitate lucrările de elaborare a primului plan cincinal cubanez, pe perioada 1976—1980, care va fi în prealabil supus examinării primului congres al Partidului Comunist din Cuba, în 1975.

Un loc important în planurile de viitor continuă să revină colaborării cu ţările socialiste, inclusiv obiectivelor care vor fi înălţate de specialiştii cubanezi împreună cu cei români, printre care o uzină pentru rafinarea cuprului, o fabrică de ciment cu o capacitate de 1 200 000 de tone. Ceea ce caracterizează relaţiile româno-cubaneze este încrederea, optimismul care provin atît din experienţa comună pozitivă de pînă acum — ca şi în multe alte locuri am întîlnit în Cuba vagoane produse la Arad, tractoare braşovene, utilaje din numeroase uzine româneşti, specialişti care şi-au terminat studiile în România sau care au învăţat lucrînd umăr la umăr cu colegii români — cît şi din perspectivele oferite de dezvoltarea continuă a economiei celor două ţări socialiste. Renunţ la enumerarea — întotdeauna limitativă — a numeroaselor posibilităţi aflate în faza premergătoare transformării în realitate, subliniind noile orizonturi deschise colaborării româno-cubaneze pe multiple planuri de vizita tovarăşului Fidel Castro în ţara noastră, şi în vara aceasta, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în Cuba. Roadele acestei colaborări se anunţă tot mai bogate şi de ele se vor bucura împreună cele două popoare prietene.

ALEXANDRU CALCIU

CONFERINŢA PENTRU SECURITATE ŞI COOPERARE ÎN EUROPA

(Urmare din pag. 19)

circuite economice şi forme de cooperare deja existente.

Dezbaterile cu privire la cooperarea tehnică şi ştiinţifică s-au referit atît la domeniile de cooperare, cît şi la formele şi modalităţile de realizare a acesteia.

Un accent deosebit s-a pus asupra măsurilor menite să asigure accesul tuturor ţărilor participante, şi, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare, la realizările ştiinţei şi tehnicii moderne.

Dintre formele şi metodele de cooperare avute în vedere nu lipsesc cele cum ar fi: schimbul de specialişti şi oameni de ştiinţă, organizarea de cursuri, conferinţe, seminarii şi colocvii, schimbul de publicaţii şi literatură de specialitate; acordarea de burse de specializare, efectuarea în comun de lucrări de cercetare; încheierea de acorduri între întreprinderi şi instituţii de cercetare.

Poziţii foarte apropiate şi de interes general au fost exprimate cu privire la cooperarea în domeniul mediului înconjurător, la care a contribuit, desigur, şi faptul că în acest sector reuniunile anterioare (Conferinţa de la Stockholm, activităţile CEE/ONU) au „defrişat" terenul. Se prevăd posibilităţi certe de cooperare în domeniul cercetării, formării de cadre, elaborării de tehnici de protecţie ş.a., precum şi acţiuni comune de protecţie a mediului pe plan regional şi subregional.

Ce s-ar putea spune în concluzie? Este adevărat că nu s-a trecut încă la faza de redactare şi nu există, în consecinţă, texte deja acceptate ca atare. Este, de asemenea, adevărat că mai persistă puncte de vedere divergente, abordări uneori unilaterale, fapt care presupune încă discuţii laborioase. Dar se poate totuşi aprecia seriozitatea discuţiilor de pînă acum, atmosfera constructivă, francheţea schimbului de vederi, respectul pentru părerea părţilor şi, mai ales, faptul că, în multe puncte, s-a cristalizat esenţa documentelor finale. În sfîrşit, nu se poate trece cu vederea participarea deosebit de activă a delegaţiei române, care, îndeplinind mandatul primit de la conducerea de partid şi de stat, a promovat cu consecvenţă principiile şi concepţiile înaintate cu privire la căile, mijloacele, metodele şi formele edificării securităţii şi cooperării în Europa.

Un laureat mai vechi al Premiului Nobel despre unul mai nou

PAUL SAMUELSON DESPRE WASSILY LEONTIEF

Intr-un număr recent al revistei americane Newsweek, renumitul economist american Paul Samuelson, el insuşi laureat al Premiului Nobel pentru economie, explica raţiunile decernării Premiului Nobel pentru 1973 unui alt economist de renume, părintele metodei input-output, Wassily Leontief.

Amintind butada după care numai 12 oameni din întreaga lume au înţeles teoria relativităţii a lui Einstein, cifră care, după părerea lui este şi ea exagerată, P. Samuelson afirmă că această butadă reflectă dificultăţile publicului în înţelegerea complexităţii operei unui mare om de ştiinţă. Pornind de la această idee, Samuelson a încercat să explice metoda input-output într-un mod accesibil marelui public:

„Pentru a produce cărbune este nevoie de forţă de muncă şi de minereu de fier. Dar pentru a produce fier, pe lîngă forţă de muncă este nevoie de cărbune. Nu avem de-a face oare cu un cerc vicios? Cărbunele depinde de fier; dar fierul depinde de cărbune.

Nu. Există într-adevăr o interdependenţă circulară. Dar cercul este virtuos. El poate fi rupt prin rezolvarea unor ecuaţii simultane de felul celor care se predau la orele de algebră din clasele de liceu. (Amintiţi-vă de Jack şi Jill. Jill e de două ori mai mic decît Jack. Jack are cu cinci ani mai mult decît Jill. Nu avem de-a face cu un cerc vicios. Deoarece vîrsta lui Jill va fi de două ori mai mare peste cinci ani, el are probabil acum cinci ani; ştiind acest lucru putem calcula că Jack are 10 ani. Am rezolvat astfel două ecuaţii simultane, eliminînd una din necunoscute, vîrsta lui Jack, prin substituire, ajungînd la o ecuaţie uşor de rezolvat în ce priveşte singura necunoscută care rămăsese: vîrsta lui Jill).

Veţi întreba: se acordă un Premiu Nobel în valoare de 120 000 de dolari pentru atîta lucru? Aşteptaţi. Remarcaţi imensitatea estimărilor statistice ale lui Leontief.

Leontief a divizat produsul naţional brut total în subtotaluri pe ramuri, mai uşor de mînuit. La început el a lucrat numai cu 10 ramuri: agricultură, industria prelucrătoare, transporturi, administraţie etc. Pornind de la date efective el a măsurat în ce proporţie fiecare din ele are nevoie de producţia celorlalte, raportat la volumul total al tranzacţiilor sale. Pentru ca problema să poată fi rezolvată statistic, el a adoptat o ipoteză care simplifică în mod radical lucrurile: atunci cînd trecem de la război la pace, de la izolaţionism la comerţ liber, proporţia de input-uri de care are nevoie orice ramură de la celelalte ramuri va rămîne fie constantă, fie se va modifica în conformitate cu tendinţe care pot fi sesizate şi evaluate.

A lucra cu coeficienţi care raportează între ele 10 ramuri este destul de complicat. Dar din momentul în care Leontief a obţinut date privind corelaţiile între 100 de ramuri şi apoi între 400 de ramuri numărul coeficienţilor săi a ajuns la sute de mii; şi numărul operaţiunilor necesare pentru a le rezolva simultan ajunge la milioane. Calculatorul electronic uriaş a fost inventat la timp şi Leontief a devenit principalul său client.

În afară de aceasta, pînă acum am descris doar versiunea statică, primară, a metodei input-output. Dar în ultimii ani Leontief şi echipa lui au construit o versiune dinamică prin care se află investiţiile necesare unei economii ce s-ar dezvolta în diverse ritmuri proiectate".

Arătînd apoi că metoda input-output este folosită astăzi de numeroase ţări dezvoltate şi în curs de dezvoltare, precum şi de O. N. U. şi Banca Mondială, P. Samuelson enumeră unele rezultate obţinute prin aplicarea metodei în Statele Unite de-a lungul anilor.

S-au putut stabili efectele încetării războiului din Vietnam şi a trecerii unui miliard din P.N.B. de la utilizări militare la utilizări paşnice asupra necesarului de forţă de muncă şi de diferite calificări. (Leontief a ajuns la concluzia că va avea loc o creştere a utilizării forţei de muncă, lucru care, spune Samuelson, l-a încintat deosebit, el fiind o excepţie la regula după care, cu cît un savant îmbătrîneşte, cu atît el devine mai reacţionar).

Leontief este primul care a descoperit că exporturile Statelor Unite conţin relativ mai multă forţă de muncă decît importurile sale. Un paradox care a fost confirmat de atunci încoace.

Congresul a utilizat tabloul de input-ouput pentru a depista marele rol pe care l-a jucat urcarea preţurilor la oţel în inflaţia costurilor din anii '50.

„Aş putea continua pe pagini întregi această enumerare, scrie P. Samuelson. Roadele muncii unui mare savant sînt infinite".

În favoarea extinderii comerțului Est-Vest

„CREȘTEREA continuă a comerțului nostru cu țările socialiste — a declarat ministrul comerțului al S.U.A., Frederik Dent, la cel de-al 60-lea Congres anual al Consiliului național al comerțului exterior al S.U.A. — reclamă normalizarea relațiilor noastre comerciale. Este absolut necesar să se evite introducerea unor noi bariere în calea comerțului. Dacă dorim să obținem o dezvoltare amplă a comerțului, noi trebuie, fără întîrziere, să avem tarife nediscriminatorii pentru mărfurile importate din țările socialiste, trebuie să desfășurăm un comerț la nivelul cerințelor actuale și să-l extindem". Dezvoltarea comerțului dintre Est și Vest a constituit principala temă a dezbaterilor la Congresul anual al Consiliului național al comerțului exterior, la care au luat parte peste 2 000 de oameni de afaceri, reprezentînd principalele firme de comerț din S.U.A. Congresul a adoptat o rezoluție, care cere eliminarea barierelor tarifare discriminatorii.

„Din ce în ce mai expuși șomajului"

MUNCITORII vest-europeni vor fi din ce în ce mai expuși șomajului, apreciază Biroul Internațional al Muncii într-un document elaborat pentru viitoarea conferință europeană a muncii, care va avea loc la Geneva, în ianuarie 1974. După părerea BIM, „muncitorii vest-europeni vor fi, fără îndoială, tot mai expuși reducerii nivelului de trai, pierderii veniturilor din muncă, abandonării ocupațiilor și locurilor de muncă familiare și recalificării periodice pentru a se adapta la noi activități".

După ce arată că în Europa occidentală remediul adoptat de guverne împotriva acestui pericol constă numai în ajutoare de șomaj sau în alte ajutoare similare, documentul BIM subliniază că, îndeosebi, în Europa de est, garanția locului de muncă este asigurată de „mecanismele generoase ale planificării economiei".

La nouă minute... un incendiu

NUMĂRUL incendiilor în Japonia a atins, în 1973, un nivel record. Potrivit datelor oficiale, în anul 1973, incendiile au făcut 1 674 victime — ceea ce reprezintă un tragic record pentru ultimii ani. Cel mai mare număr de victime s-a înregistrat la Tokio. — 672 persoane. Conform datelor oficiale, la fiecare 9 minute, în țară se înregistrează un mare incendiu, iar în fiecare săptămînă 30 de persoane pier sau sînt grav rănite din cauza focului.

Principala cauză a acestor calamități o constituie existența, în orașele japoneze, a unor clădiri vechi, din lemn, care reprezintă circa 70 la sută din totalul construcțiilor urbane. De asemenea, printre cauzele incendiilor figurează insuficiența mijloacelor din dotarea pompierilor și nerespectarea normelor împotriva incendiilor.

Desene în peșteră

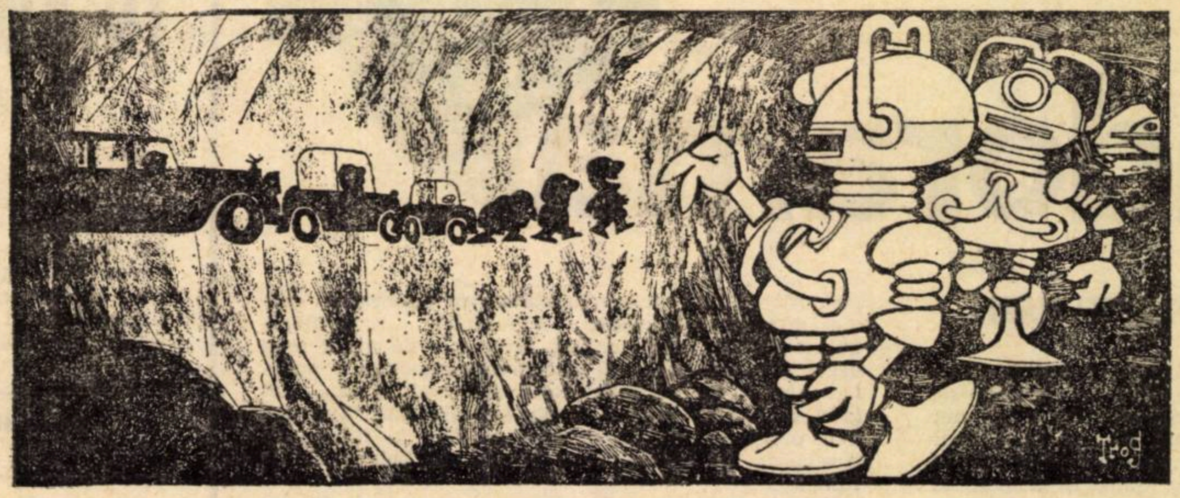

— ...Privește ! Pe la sfîrșitul mileniului II speciei umane i s-au atrofiat roțile și i-au crescut picioarele...
(din *Observer*)

Apa... cea de toate zilele

RESURSELE DE APĂ condiționează în mod direct dezvolarea unei regiuni. Iată, de pildă. cită apă „dulce" se consumă în diferite situații : o fabrică de săpun are nevoie de 10 000 mc de apă pe zi ; un oraș cu 4 000 de locuitori — între 5 000 și 7 000 tone pe an ; un teren agricol de patru pînă la șapte hectare (în zonă semiaridă) — tot atît ;

— o uzină de cauciuc sintetic, cu o capacitate de 15 000 pînă la 20 000 tone pe an, are nevoie de 100 000 mc de apă pe zi ; o uzină de aluminiu cu o producție de 200 000 la 300 000 de tone pe an, consumă 1 milion metri cubi de apă pe zi !

Binențeles calitatea cerută apei variază în funcție de utilizarea ei într-un scop sau altul. Cantitatea maximă de săruri pe gram/litru ar fi : pentru apa potabilă... maximum 0,5 ; pentru ape de calorifer : 0,01 ; pentru apele industriale : 0,1, pentru irigații, în funcție de sol și plantații — între 0,5 și 1.

Sînt cîteva exemple care demonstrează cererea crescîndă de apă dulce, în timp ce se știe că resursele de apă sînt localizate în marea lor majoritate în oceane, unde cantitatea de sare este de aproximativ de 35 de grame la litru.

Conductă transcontinentală

IRANUL își menține hotărîrea de a construi cea mai lungă conductă de gaze din lume către Europa, conductă care va traversa Turcia și Grecia, a anunțat primul ministru al Iranului, Amir Abbas Hoveyda. Conducta, ce va transporta zilnic aproximativ 2 miliarde m.c. de gaze, va alimenta Turcia, Grecia, Iugoslavia, R. F. Germania, Italia și Franța. Ea va costa peste 3 miliarde dolari și va fi dată în exploatare peste trei ani.

Vulcan... pus la treabă

VULCANUL Avacinsk din Kamciatka (Orientul Îndepărtat sovietic) va fi primul vulcan din lume cu „activitate productivă". El va produce abur și apă fierbinte, după ce apa Oceanului Pacific va fi adusă spre nucleul lui magmatic, prin forarea unor puțuri înclinate. Potrivit calculelor specialiștilor sovietici care au elaborat proiectul, acest nucleu, avînd o temperatură de 600°C se află la o adîncime de 1 km. Capacitatea lui termică fantastică de ordinul a 70 milioane kilocalorii/oră poate fi comparată numai cu reacția termonucleară dirijată. „Producția" vulcanului va fi suficientă pentru a pune în mișcare timp îndelungat o puternică centrală electrică și, după cum se presupune, răcirea treptată a rocilor subterane incandescente va exclude pe viitor erupțiile spontane ale acestui vulcan.

Proiectul valorificării energiei termice subterane a vulcanului Avacinsk a fost prezentat spre dezbatere la Leningrad primei conferințe a oamenilor de știință și specialiștilor sovietici care se ocupă de această ramură științifică.

Conferința popoarelor arctice

LA COPENHAGA s-au desfășurat recent lucrările primei conferințe a popoarelor arctice — grupînd indieni și eschimoși din Canada și Groenlanda și laponi din Norvegia, Suedia și Finlanda. Participanții au convenit asupra principiului continuării cooperării în vederea instituirii unui organism regional al cărui scop va fi acela al apărării intereselor comune ale acestor popoare.

Prima bursă din Africa Neagră

ABIDJAN va fi prima capitală din Africa neagră francofonă în care va funcționa o bursă de valori. Ea își va deschide porțile în ianuarie 1974. Franța va da ajutor tehnic Coastei de Fildeș punîndu-i la dispoziție personal specializat și acordînd înlesniri societăților franceze pentru a efectua operații pe loc, la Abidjan. O altă asemenea instituție urmează să ia ființă în Kuweit, anunță revista „Pourquoi Pas ?".

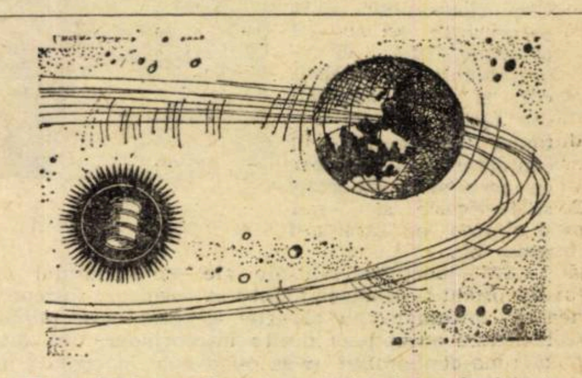

Un adevăr reafirmat : pămîntul se învîrtește în jurul...
(din *Népszabadság*)

În căutarea unor noi resurse energetice

ȘOCUL produs de criza petrolului continuă să preocupe asiduu cercurile responsabile ale Pieței Comune, îndeosebi sub unghiul de vedere al căutării și valorificării altor resurse energetice decît petrolul.

Vulnerabilitatea aprovizionărilor pe care dificultățile actuale au pus-o în relief este un fapt ce nu numai că nu se trece sub tăcere, ci, dimpotrivă, constituie subiect de dezbateri deschise. În timpul uneia din reuniunile sale de săptămîna trecută, Comisia C.E.E. a luat o serie de decizii în materie de uraniu îmbogățit. Comisia apreciază — se arată într-un document informativ — că recurgerea la energia nucleară este un element-cheie al securității aprovizionării energetice a „celor nouă". Sub acest unghi de vedere, uraniul îmbogățit dobîndește o importanță particulară atît în viziunea Consiliului ministerial cît și a Comisiei.

Piața Comună își propune — pornind tocmai de la acest considerent — să doteze industriile din perimetrul său cu o capacitate de îmbogățire a uraniului aptă să acopere, începînd cu deceniul următor, o parte substanțială și crescîndă a necesităților comunității.

Concentrînd capitaluri, resurse tehnologice, forțe de cercetare, Piața Comună urmărește — în viziunea unui plan avansat — ca pînă în 1985 să-și poată acoperi cerințele de energie prin resurse proprii în proporție de 70%, restul de 30% urmînd să fie acoperit din import.

Între scoțieni

Pur și simplu nu înțeleg cum poate fi acesta director economic...
(din *Hospodarske Noviny*)

În afară de marțieni, mai sînt și... Ava-Canoeiros

ÎNTR-O REGIUNE situată la circa 900 kilometri de capitala sa federală, Brazilia — scrie corespondentul ziarului „Le Monde" — este pe cale de a trăi unul din capitolele cele mai uimitoare ale istoriei sale „indiene" : apropierea treptată de Ava-Canoeiros, trib cunoscut de secole, dar care n-a stabilit niciodată nici un fel de contacte — decît războinice — cu restul lumii, și în legătură cu care circulă legendele cele mai fantastice, foarte asemănătoare cu cele povestite de Rudyard Kipling în „Cartea junglei".

Misiunea a fost încredințată unui indigen foarte cunoscut, Apoena Meireles. Acesta s-a instalat pe malurile rîului Javae, în nordul statului Goias. El așteaptă ca ploile, al căror sezon a început deja, să inunde zonele joase ale regiunii, pentru că, atunci, indienii se vor refugia pe un platou pe care locuitorii regiunii l-au reperat deja. În acest punct va încerca Apoena Meireles, după ce va fi parcurs cu un catîr 100 kilometri de la locul său de popas, să ia contact cu indigenii.

Tribul vecin Javaes i-a și numit pe Ava-Canoeiros „fețele negre", formulă curioasă, fiind vorba de indieni care în general au pielea arămie. Specialiștii dau, cel mai adesea, următoarea explicație : Ava-Canoeiros sînt descendenții indienilor „carijos" și ai sclavilor negri care au fugit dintr-o expediție organizată, în secolul XVII, pentru căutarea aurului. După ce au rătăcit timp îndelungat, fugarii s-au stabilit în această regiune din centrul Braziliei, unde au rezistat tuturor atacurilor și au creat, potrivit descrierilor care circulă, o civilizație silvică — dintre cele mai originale. Astăzi, totuși, Ava-Canoeiros par să se fi retras în ultimele lor redute. După ce au fost constant în luptă cu triburi vecine, ei au pierdut puțin cîte puțin pămînturile și fluviile care le asigurau hrana necesară. Potrivit celor trei ziariști care îl însoțesc pe A. Meireles, „totul arată că procesul de deposedare nu a fost pașnic".

Tentativa de apropiere a lui Apoena Meireles este, potrivit spuselor a numeroși oameni avizați, cu siguranță, cea mai delicată misiune încredințată unui membru al Fundației Naționale pentru Indieni. Supuși constant agresiunii de-a lungul întregii lor istorii, Ava-Canoeiros au devenit și ei, la rîndul lor, agresivi. Cît privește numele lor, el vine de la rapiditatea cu care dispar cu canoele atunci cînd sînt descoperiți.

mondorama

PENTRU CEI MICI ŞI PENTRU... CEI MARI

EXISTA astăzi în lume peste 60 mii modele de jucării față de cinci mii în 1914, declara la ultimul Salon al Jucăriilor de la Paris, ministrul francez al dezvoltării industriale şi ştiinţifice. De la ursuleţi la jocuri de construcţie, automobile şi trenuri, gama jucăriilor destinate celor mici pune accentul din ce in ce mai mult pe stimularea spiritului creator al copiilor. Nici spiritul creator al celor mari nu este uitat: abundă diferite jocuri de societate printre care un loc de seamă ocupă acela simulînd diferite situaţii financiare şi apelînd la elaborarea unor strategii în domeniul conducerii, al jocului la bursă etc.

„MARIAJE" INTERNAŢIONALE

UN NOU OFICIU de căsătorii şi-a făcut apariţia nu de mult în strada Arhimede din capitala Belgiei. Mariajele se oficiază însă după o procedură discretă, fără ofiţer de stare civilă cu eşarfă, fără flori şi fotografii. Căci „logodnicii" care se prezintă aici nu sînt persoane fizice, ci reprezentanţi împuterniciţi ai unor societăţi din ţările „Pieţei Comune" europene, în căutarea unui partener cu care să colaboreze, să fuzioneze sau, pur şi simplu, pe care să-l absoarbă.

Căci obiectivele oficiale ale menţionatului oficiu (sau agenţii) de mariaj sînt : să furnizeze întreprinderilor informaţii cu caracter general, susceptibile să faciliteze apropierea dintre întreprinderi din diverse ţări ale comunităţii şi să pună apoi în contact întreprinderile dornice de apropiere reciprocă. De unde se vede că în anumite cercuri meseria de peţitoare este departe de a fi considerată anacronică.

RĂCOAREA ŞI SĂNĂTATEA

ORICARE ar fi celelalte neajunsuri provocate de criza energetică, majoritatea medicilor din S.U.A. sînt de acord că temperatura mai scăzută cu cîteva grade din locuinţe şi birouri va avea efecte favorabile asupra concetăţenilor lor. Cu excepţia unor persoane deosebit de susceptibile la răceală, temperatura mai moderată reduce riscul infecţiilor respiratorii şi înlesneşte funcţionarea sistemului cardio-vascular. Majoritatea tulburărilor respiratorii, dureri de gît, tuse etc. sînt favorizate de aerul prea uscat care rezultă din încălzirea exagerată a apartamentelor. Iar inimilor celor suferinzi le este mai greu să lucreze într-un mediu supraîncălzit. Trecerea mai puţin bruscă de la cald la frig la ieşirea în stradă va fi de asemenea favorabilă bolnavilor de inimă.

Un alt beneficiar al scăderii temperaturii în locuinţe şi birouri : tenul. Se ştie că numeroase produse cosmetice vizează combaterea deshidratării tenului. Or acest pericol pare înlăturat pentru mult timp ca urmare a scăderii temperaturii. Un cîştig nu numai pentru sănătate, ci şi pentru frumuseţe...

DE VÎNZARE

DE MAI MULŢI ANI, un pensionar din Nuaille-d'Aunis (Franţa) încearcă cu disperare să-şi vîndă casa, dar pînă acum nu s-a prezentat nici un cumpărător. Şi nu fără motiv. Proprietatea sa, situată în dreptul unei curbe periculoase, este frecvent „vizitată" de autovehicule grele, care se opresc de preferinţă de-abia în sufragerie. Într-o duminică din acest decembrie, din cauza vitezei excesive, un camion, surprins de polei, a străpuns din nou zidurile casei nefericitului pensionar. Pentru a treizeci şi patra oară...

BOOM-UL BICICLETELOR

Situaţia este similară în Franţa. Iată cum au evoluat producţia şi exportul în ultimii ani (bucăţi)

DACĂ în actuala conjunctură automobilul are de suferit, un alt mijloc de transport „mai ales pentru copii" cum se credea mai înainte, cunoaşte acum o cerere considerabilă. În toate ţările vest-europene şi chiar în America la modă este acum bicicleta.

Dorinţa refugiului în natură, reacţie firească la poluarea marilor oraşe, a dus încă de cîtva timp încoace la cumpărări sporite de biciclete cu care mulţi orăşeni plecau în week-end. În Anglia, de pildă, încă în 1972 industria bicicletelor a exportat peste 60% din producţia sa. Jumătate din bicicletele exportate s-au îndreptat către America, altele au fost trimise în Nigeria, Olanda, Africa de Sud, India etc. Pe piaţa engleză s-au vîndut, în 1972, 724 000 biciclete şi 900 000 anul acesta, iar pentru anul 1974 se prevede desfacerea a un milion de biciclete. Numai în 1972 exportul de biciclete a adus Angliei încasări de 22,2 milioane lire sterline.

PROIECTUL „CEC – VACANŢĂ"

IN ACESTE ZILE, cînd gerul şi zăpada îşi spun cuvîntul, gîndurile zboară totuşi la vacanţă. În Franţa sindicatele preconizează crearea unui „cec-vacanţă" cu care să poată fi plătite toate cheltuielile — de transport, cazare, masă — în timpul concediului. Comisariatul pentru turism s-a declarat favorabil acestei iniţiative. Rămîne doar ca Ministerul Finanţelor să acorde pentru sumele depuse pe „cecul-vacanţă" scutirile de impozite care sînt în vigoare pentru alte carnete de cecuri.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

BEREA ÎN EXPANSIUNE

BEREA este una din cele mai vechi băuturi, originile ei găsindu-se cu vreo trei mii de ani în urmă în Egipt, Babilon şi Mesopotamia. În 1544 conchistadorii spanioli au introdus-o în Mexic. Azi berea este cunoscută şi „gustată" în toată lumea. Producţia mondială de bere creşte într-un ritm mediu anual de 4,6%. Tabelul nr. 1 clasifică principalii producători, care sînt de altfel şi principalii consumatori.

Producţia mondială de bere în 1971
(în milioane hectolitri)

Ţara	Cantitatea
Total mondial	655
S.U.A.	161,2
R.F.G.	90
Anglia	56,8
U.R.S.S.	41,8*
Japonia	30,6
Cehoslovacia	21,2
Franţa	20,5
Canada	17,1
R.D.G.	16,6*
Australia	16,4

*) În anul 1970

Sursa: U.N. Statistical Yearbook 1972; Comercio Exterior de Mexico, iulie 1973.

Din punct de vedere al consumului anual de bere pe locuitor (în litri), pe primul loc se situează R.F.G. cu 144, urmată de Cehoslovacia (135), Belgia (130), Australia (127), Danemarca, Irlanda, Anglia şi Austria, toate cu peste 100 etc.

Cei mai mari exportatori mondiali de bere sînt R.F.G., Danemarca şi Olanda (fiecare cu circa 40 milioane de dolari anual) şi Irlanda, iar dintre ţările socialiste Iugoslavia, Cehoslovacia şi Polonia, unele mărci fiind produse în proporţie de 80% pentru export. Cei mai mari importatori sînt — în ordine — Anglia, S.U.A., Franţa, Belgia-Luxemburg, Suedia şi Italia, iar dintre ţările socialiste R.D.G. şi Ungaria. De notat că deşi S.U.A. sînt cel mai mare producător şi al doilea mare importator, pe locuitor consumul a fost în 1971 de numai 71,8 litri, jumătate din nivelul unor ţări europene, iar importul acoperă numai a suta parte din consumul total.

Numărul viitor al revistei noastre va apărea sîmbătă, 5 ianuarie 1974. El va cuprinde şi sumarul revistei „Viaţa economică" – numerele 1-52/1973.

Cititorul avizat reţine din vreme almanahul preferat: „SCÎNTEIA" 1974

- Un sumar pentru toate gusturile
- O lectură pentru toate vîrstele

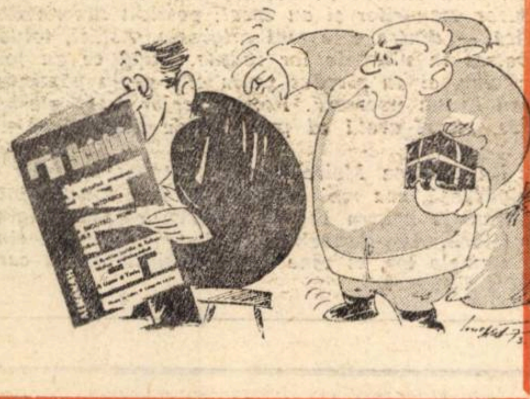

Viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 50.40.40 Bucureşti

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1. Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66 P.O.B. 2001

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470